John Adams Library,

IN THE CUSTODY OF THE BOSTON PUBLIC LIBRARY.

SHELF No ★Adams 21.3





[illegible]

[illegible]

[illegible]

february

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ, ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕμου βιβλία ὀκτώ.

THVCYDIDIS

OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO LIBRI OCTO.

Iidem Latinè, ex interpretatione LAVRENTII VALLÆ, ab HENRICO STEPHANO nuper recognita,

Quam Æmilius Portus, Francisci Porti Cretensis F. paternos commentarios accuratè sequutus, ab infinita grauissimorum errorum multitudine nouissimè repurgauit, magnaq; diligentia passim expolitam innouauit.

IN HAC POSTREMA EDITIONE QVID PRÆterea præstetur, sequens pagina docet.

FRANCOFVRTI,
Apud heredes Andreæ Wecheli,
Claudium Marnium, & Ioan. Aubrium.
M. D. XCIV.
Cum Priuilegio S. Cæsareæ Maiestatis ad sexennium.

Adams 21.3

In hac postrema editione, quæ cæteris omnibus superioribus editionibus est longè præstantior, præter ipsam Latinam interpretationem ab Æ. P. Fr. P. Cr. F. optima fide recognitam, & passim innouatam, ac expolitam, hæc etiam lectoribus, historiarum studiosis, præstantur, ac exhibentur:

Thucydidis vita à Marcellino descripta, & ab Isaaco Casaubono correcta, & primùm Latinitate donata, nunc verò ab Æ. P. Fr. P. Cr. F. accuratè recognita, & noua interpretatione multis in locis illustrata.

Item Francisci Porti Cretensis in octo Thucydidis libros perpetui commentarij cum singulorum librorum breuibus argumentis.

Item eiusdem Fr. P. Cr. vtilissima singularum Thucydidis concionum cum artificio rhetorico argumenta, ab omnibus literarum amatoribus iam pridem vehementer expetita, & nunc primùm in lucem emissa.

Item Æ. P. Fr. P. Cr. F. annotationes in obscurissimos quosque Thucydidis locos Græcè scriptæ, quibus non rarò Græca scholia corriguntur.

His adiecta totius Thucydideæ historiæ Chronologia à D. Chytræo scripta, & eiusdem in singulos Thucydidis libros breuissima argumenta. Ad hæc & Iobi Veratij in singulas conciones argumenta in superiore editione iam promulgata accesserunt.

Cum duobus amplissimis Indicibus, quorum alter, qui est Latinus, res tantùm, alter verò, qui est Græcus, verba, phrasesq; tam in ipso Thucydide, quàm eius Græcis, Latinisque commentariis obseruatu dignas complectitur.

SVMMA PRIVILEGII.

S. CÆSAREÆ *Maiestatis Priuilegio cautum est Andreæ Wecheli heredibus, Claudio Marnio, & Ioanni Aubrio, ne quis Thucydidis Olori F. de bello Peloponnesiaco libros octo Græcè, & Latinè ex interpretatione Laurentij Vallæ ab Æmilio Porto Franc. F. accuratè repurgatos, & passim expolitos, cum perpetuis Francisci Porti p. sui Commentariis, Annotationibus, & Indicibus illustratos, per sex annorum spatium, a prima editionis die computandum, intra fines sacri Romani Imperij, regnorumq; & dominiorum Cæsareæ Maiestati hereditariorum, eodem aut diuerso charactere formave, recudere, aut aliò recudendum dare, vel alibi expressum importare, vendere, distrahere, apertè vel occultè, absque supradictorum Wecheli heredum voluntate ac consensu præsumat. Qui secus fecerit, is non solum libris impressis, sed etiam decem auri puri marchis sine vlla venia mulctabitur; vt latius declaratum est in diplomate Cæsareo, dato Viennæ die vigesima quinta mensis Maij, anno* M. D. LXXXII.

Rudolphus.

Jo. Baptista Weber.

Ad mandatum S. Cæs.
Maiestatis proprium.

P. Obernburger.

ILLVSTRISSIMO, POTENTISS. ATQVE CLEMENTISS. PRINCIPI,

FRIDERICO IIII DEI GRA. COMITI PAL.

RHENI, VTR. BAVARIAE DVCI, SACRI ROM. IMP. DAPIFERO SVPREMO,

ELECTORI SEPTEMVIRO, PRINCIPI SVO CLEMENTISSIMO,

S. P. D.
P. Q. F.
O.

OMNES, *quos diuinæ Maiestatis fauor (Jllustriß. atque Clementiß. Princeps) in summo dignitatis gradu collocauit, ac amplißimis honoribus, & Magistratibus ornauit, non solùm armis instructos: sed etiam legibus armatos, earúmq; peritia munitos esse decet, vt belli, pacísque tempore populos, ac gentes à cœlesti Rege sibi commißas, rectè gubernent, & sanctum imperium in eas exerceant. Ex bonis enim legibus, quæ diligenter ab omnibus obseruantur, & ex firmis armorum præsidiis communem totius Reipub. salutem pendere constat. Legum verò custodes, interpretes, ac ministri, sunt ipsi Ciuitatum Moderatores, qui venerandis Sapientiæ donis diuinitus decorati, sic alios regunt, vt ipsi primi legibus alacriter obtemperent, & cæteros ad eandem obedientiam exemplo suo compellant. Idcirco Claudianus ad Honorium Augustum, tertiùm Consulem, præclarè scribit,*

In commune iubes si quid, censésque tenendum,
Primus iussa subi: tun cobseruantior æqui
Fit populus, nec ferre negat, quum viderit ip sum
Auctorem parere sibi. Componitur orbis

Regis ad exemplum: nec sic inflectere sensus
Humanos edicta valent, quàm vita Regentis.
Mobile mutatur semper cum Principe vulgus.

Quisquis igitur hominibus suæ ditioni subiectis, legitimè, diúque cupit imperare, legum acerrimus propugnator esse debet, vt eas religiosè custodiat, obseruet, ipsarum mentem aliis prudenter interpretetur, proborum innocentiam viriliter tueatur, calumnias, ac iniqua facinora seuerè plectat, virtutibus maxima præmia, vitiis dedecus, infamiam, & pœnas illis dignas proponat: publicis commodis non minus, quàm priuatis consulat, studeat, inseruiat: pacem domi, forisq; colat. Eundem etiam bellicis rebus clarũ esse oportet, vt, si quis per inexplebilem pluris habendi cupiditatem, & ambitionem, ipsi bellum iniustum inferat, eum iustè propulset, persequatur, belloq; premat, donec illius audaciam, ac temeritatem contundat, & posthac illum in officio contineat. Quin etiam, si ius hoc flagitet, si necessitas cogat, reíque feliciter gerendæ occasio se ipsi simul offerat, eam confestim arripiat, ex manibus elabi ne patiatur, hostem pro consiliis, pro conatibus, pro maleficiis vlciscatur, atque debellet. Sic enim insignem victoriam ab eo reportabit, qua sibi posterisq; decus immortale comparabit, & imperij finibus longè, latéq; propagatis, pristinã tranquillitatem, atq; securitatem in Remp. reducet, impollutum pietatis cultum in ea stabiliet, ac diuinarum, humanarúmq; rerum scientiæ debitos honores magnificè persoluet. Hæc sunt munia quæ Magistratus publicæ salutis studiosos sustinere conuenit, si Patriæ Patres iure vocari volunt. Hæ sunt artes, quas excelsis animis præditi Principes mira cum voluptate meditantur, & in quibus excolendis omnem ingenij vim aßiduè consumunt. Sed hæc Reipubl. sapienter administrandæ notitia primùm quidem ex illo bonorũ omnium perenni fonte puris precibus est haurienda: deinde verò vigiliis, ac laboribus conseruanda, vsúque longo confirmanda. Quoniam autem viuendi curriculum nobis à natura datum breuißimo temporis spatio confici solet, quoniam etiam artium disciplina, quæ peritis populorum Rectoribus est necessaria, multis annis indiget, nec omnes omnia præstare possunt, aduersus incommoda, quibus humanum genus obnoxium videmus, præstantißimum Historiæ subsidium de cœlo demissum habemus. In huius amœnißimis hortis quiuis, vt in quodam Uniuersitatis Theatro, quicquid post hominum memoriam, ad nostrum vsque seculum, in quatuor mundi partibus dictum, factúmque fuit, quod sit memoratu, lectúque dignum, id sine magnis impensis, sine periculo, sine metu, sine molestia, coràm audire, palàm intueri, & liberè contemplari potest. Hîc nullus ambitioni, nullus assentationi, nullus superbiæ, nullus auaritiæ locus datur. Hîc nulla contumelia, nulla fraus, nulla vis, nullum odium spectatoribus est formidandum.

Qui

Qui cunctarum ætatum, ac rerum in iis gestarum seriem, & veritatis lucem spectare, qui spectaculorum iucunditate frui desiderant, huc fidenter veniant. Omnibus enim, qui non simulato cognitionis, ac virtutis amore flagrant, ad sacras Historiæ sedes, & ad ipsius mysteria, dies, noctésque liber aditus patet. Imo tantam in Historia benignitatem, atque magnificentiam experimur, vt vltrò nos ipsa blandissimis vocibus ad suas opes gratuitò participandas inuitet. Sed vos præcipuè, qui sceptra, qui diademata, qui coronas gestatis, qui splendidarum vestium ornamento fulgentes, in sublimi Iustitiæ solio sedetis, qui vitæ, necísque potestatem in populos habetis, vos, inquam, hæc appellat, & suarum diuitiarum thesauros vobis præcipuè largiri gestit. Hæc omnem suam fidem, omnem sedulitatem, omnémque sapientiam vobis pollicetur, offert, ac ministrat. Hæc in priuatis, hæc in publicis consultationibus, iudiciisque continenter, interdiu, noctúque vobis adesse non recusat, hæc salutaria consilia vobis fideliter suppeditare non grauatur, hæc vestra patrimonia, dominatus, iura, vectigalia, vires, autoritatem, & dignitatis splendorem tuetur, auget, conseruat. Hæc, quoties vestram in Repub. regenda sanctimoniam, & sapientiam animaduertit, vehementer lætatur, exultat, & triumphat, & maiores honores, dignitates, opes, laudésque vobis decernit. Quid igitur vobis & gloriosius, & vtilius accidat, quàm si talem vestri Principatus sociam vobis adiungatis, eámque semper in sinu, semper in pectore, semper in intimis animi recessibus residentem foueatis, nec à vobis vel minimum recedere permittatis? O felices illos, qui domi tales morum, ac vitæ magistros omnibus sapientiæ muneribus affluentes, habent, quibus rectè monentibus aures attentas præbent, & quorum imperata nequaquam inuiti faciunt! O fortunatas ciuitates, quæ talium Dominorum imperio parent! Quamuis autem tam apud Latinos, quàm apud Græcos multi reperiantur, qui solennes Historiæ ceremonias integerrimè curarint, eiúsq; sacris plurimas orbis terrarum nationes initiarint, & ipsorum arcana discipulis discendi cupidis apertè patefecerint, ac eos in omnium Historiæ commodorum, atque deliciarum partem vocarint, omnes tamen, qui doctrina, sanoq; iudicio florent, Thucydidem, vt eximium horum sacrorum Antistitem, suspiciunt, & admirantur, eique sua sponte, communique consensu primas deferre, palmámque dare non dubitant. Verùm quia non indoctis: at doctis scribit, non humilem: sed excelsam, & sæpe tragicam dicendi formam affectat, ac obscuritatem consultò sectari videtur, idcóque vulgus à suorum librorum lectione deterret. Nunc enim paucos inuenias, qui tantos in linguæ Græcæ studiis progressus fecerint, vt in grandiloquentiam, & occultos Thucydidis sensus penetrare valeant. Qui propter has difficultates, latinam, vel gallicam interpretationem

hactenus ab aliis vulgatam sequi coguntur, hoc, quod à me dicitur, verum esse comperiunt. Quamobrem in gratiam eorum, qui græcarum literarum, vetustatis, & rerum à nostra memoria remotarum desiderio tenentur, quiq́ sapientiam suarum actionum moderatricem auidè quærunt, vt ad felicem finem, optimi Ductoris ductu, sua consilia perducant, ego supremi numinis auxilio fretus, patrisq́ mei commentarios accuratè sequutus, hunc historicum latinè sic verti, vt omnes lectores ex hac nouissima versione maximam cum vtilitate voluptatem posthac percepturos credam. Multis autem de causis (Illustriss. atq́ Clementiss. Princeps) huius meæ versionis, atque notarum partim græcè, partim latinè in hunc autorem à me scriptarum, & paternorum commentariorum labores T. C. dedicandos esse iudicaui: sed, vt cæteras silentio præteream, præcipuas afferam. Omnis historiæ: sed inprimis Thucydideæ tractationem, & frequentem eius meditationem T. C. gratissimam esse confido. Quid de literis, & literarum Doctoribus sentias, quantum illis honorem habeas, quibus præmiis illorum virtutem ornes, celeberrima Heydelbergensis Academia cunctis testatur, quam perpetuis tuæ beneficentiæ riuis irrigas, & quotidie splendoris tui radiis illustras, horúmque temperatissimo calore foues, crescentis incrementa lætis oculis aspicis, vniuersam heroicè tutaris, omnibúsque gentibus hûc discendi causa venire cupientibus tutissimam præstas. In huius fidem, & clientelam ego quoque, T. C. permissu, & indulgentia, nuper à sapientissimis Academiæ Moderatoribus humanissimè cum tota familia fui receptus, vt meorum in Medica Facultate iampridem cœptorum studiorum cursum, Deo fauente, præstantissimos Doctores audiens, ex animi sententia conficerem. Quis igitur adeò barbarus, quis adeò mente captus fuerit, qui meum consilium, & gratam acceptorum beneficiorum memoriam audeat damnare? Vitam profectò mihi peracerbam fore putarem, nisi (quod solum ab afflictæ fortunæ viris Clementissimus Princeps expectare potest) verbis honorificentissimis, pro beneficiis in Portum opportunè collatis, T. C. maximas gratias agerem, & immortales haberem, meæque voluntatis candorem, & constantiam scriptis mandarem, quæ sub illustrissimo Clementissimi Principis nomine in lucem prodirent. Hoc igitur perexiguum meæ erga T. C. obseruantiæ pignus, ac monumentum (Illustriss. atq́ Clementiss. Princeps) eadem vultus serenitate nunc accipere digneris, qua nostras Musas, latino quidem, græcóque more cultas: sed præ grauissimo diuturnæ peregrinationis fastidio malè comptas, Franckentalli non ita pridem pro singulari T. C. clementia, præsens præsentes accepisti. Nihil enim in hoc instabili rerum mearum statu, nihil in hoc sæuo procellarum mari, quod infirmissimam Porti scapham à tranquillo, tutóque portu crudeliter arcere conatur, quic-

quam

quam optabilius mihi contingat, quàm si meorum, paternorúmque laborum hos fructus T. C. non ingratos esse cognoscam. Quoties me, munerisq; quod tanto Principi nunc offertur, exilitatem perpendo, cor dubitatione micat, mens ingenuo pudore fluctuat, eique nullum lætæ spei lumen affulget. Quoties verò Thucydidem, & historiæ, quam accuratissimè composuit, bonitatem, & excellentiam intueor, quoties etiam heroicam Clementissimi Principis magnanimitatem contemplor, tunc omni diffidentia, metuque procul amandato, spem optimam concipio, iámque voti compos factus, amplámque καινῆς εὐχαριστίας, καὶ μελῳδίας *materiam nactus videor. Quare Deum Opt. Max. (Illustriss. atque Clementiss. Princeps) orabo suppliciter, vt T. C. inuiolata, sanctáque pace munitam S. S. S. regat, omnibusq; felicitatis humanæ bonis ornatam perpetuò conseruet. Datum Heydelbergæ Cal. Ian.* CIↃ IↃ XCIIII.

T. C.

Addictissimus,

Æmilius Portus,
Francisci Porti
Cretensis F.

AEMILIVS PORTVS, FRANCISCI PORTI CRETENSIS F.

Lectoribus Græcæ linguæ studiosis, & historiarum, ac antiquitatis amatoribus, S. P. D.

TANDEM (humanissimi lectores) Thucydidem, historicorum Principem, perpetuis parentis mei commentariis, meisq; notis in obscurissimos quosque locos partim Græcè, partim Latinè scriptis illustratum, nouæq; versionis ornatu quàm fieri potuit maximo decoratum, vt promissis starem, fidemque meam vobis iam pridem obligatam liberarem, in lucem edendum curaui. Qua in re typographus sedulam, ac insignem operam summa animi alacritate nobis nauauit. Non tantam enim commodi, quæstusq; priuati, quantam vtilitatis, boniq; publici rationem habuit. Quod præclarum typographi facinus, ac egregiam erga literatos homines voluntatem, & optimarum artium pro virili promouendarum studium silentio minimè prætereundum censui, vt eius exemplo & alij ad idem posthac faciendum inflammentur, & incorruptis dulcissimæ gloriæ præmiis & in hoc, & in altero seculo fruantur. De me verò nihil in præsentia dicam, ne, quod in aliis, qui sua scripta magnificè laudant, iure damnatur, idem in me quoque meritò reprehendatur, si quicquid in hac nouissima Thucydidis editione maximis cum laboribus, molestiisq; præstiti, narrare velim. Exitus acta probat. Habetis (candidissimi Lectores) ipsum Thucydidem, quem vobis vniuersis, ac singulis examinandum offero libenter. Hunc (quum res, tempusq; feret, quumque per otium vobis hoc facere licebit) legetis, perlegetis, perpendetis. Sic enim de nostris laboribus meliùs iudicabitis: sic æquiorem sententiam feretis: sic vnicuique quod suum est, promptiùs tribuetis. Hoc modo nullus debito beneuolentiæ, laudis, ac honoris fructu se à vobis fraudatum queretur. His igitur nostris vigiliis, ac sudoribus, quos in frigidissima hyeme nuper Franckentalli vigilantes sudauimus, animo grato, beneuoloq; fruamini. Cùm enim propter insperatam temporum malignitatem, ac inuidiam optimis quibusq; viris potissimùm infestam, in illam Palatinatus vrbem cum tota familia me recepissem, donec ad aliquem priore tranquilliorem, ac feliciorem portum, ex grauissimis tempestatibus, quibus vehementer, diuque iactatus fui, Deus Opt. Max. pro infinita suæ paternæ bonitatis clementia nos deduceret: cumq; vitam priuatam illic degerem, (vt & hîc nunc quoque dego) nec vllo Græcæ linguæ docendæ munere publico amplius occuparer, ne temporis iacturam in hac diuturniore peregrinatione facerem, simul etiam vt variarum curarum onus leuarem, quo non mediocriter premebar, animum ad has exercitationes appuli. Illic etiam totius Homeri nouissimam versionem ab Henrico Stephano typis mandatam, diligentissimè recognoui, & ab incredibili fœdissimorum solœcismorum colluuie repurgaui. Vnde quilibet (vel me tacente) facilè coniiciet, quanta sit reliquorum errorum seges, quam illinc extirpaui. Breui autem (si Deus nostris cœptis faueat) hunc quoque Poetarum Principem cum perpetuis eiusdem patris mei commentariis in eum scriptis, ab eodem,

dem, qui nostrum Thucydidem typis mandauit, vel ab alio typographo, qui pulcherrimum huius exemplum sequi voluerit, fideliter excusum habebitis. Tunc apertè patebit quid patris mei scriptis debeatur, quid etiam aliis, qui alienis scriptis vsi, (quæ ante quindecim annos à me, precibus impetrarunt, ac mutuò quidem acceperunt: sed non vt hæc adhuc inuito domino pertinaciter apud se retinerent) nullam illorum autoribus gratiam habuerunt: sed contrà, præter amicitiæ iura, præter officium, ac decorum, in beatam optimorum virorum memoriam, multis post illorum obitum annis, inuecti sunt, suarumque laudum præconia celebrantes, clarissimum illorum nomen suis obtrectationibus obscurare, illorumque bonæ famæ, ac dignitati labem aspergere sunt conati. Quamuis autem iustus dolor ob iniuriam nobis factam conceptus, suadeat, vt iniurias iniuriis vlciscamur, ego tamen iniurias nobis illatas, fortiter ferre, quàm iniurias iniuriis vlcisci malo. Nam, vt canit ille:

Fortior est, qui se, quàm qui fortissima vincit
Mœnia, nec virtus altiùs ire potest.

Scio quid pietas, scio quid honestas, scio quid modestia flagitet. Quamobrem ego iunior, his senioribus ardentem pietatis, honestatis, ac modestiæ facem præferre, & illos, qui nos inimicè tractarunt, amicè tractare, suique officij piè commonefacere decreui. Sed illud apud omnes mortales maturè testatum esse volo, me præter animi sententiam, magna necessitatis vi coactum, publicisque scriptis lacessitum, ad iniuriam propulsandam accessurum. In huius tamen propulsatione me nullis conuiciis (vt plerique facere solent) nullisque maledictis vsurum: sed patris, ac meum honorem honestissimis rationibus aduersus maleuolorum, ac inuidorum linguam, quæ nostro nomini dedecus conciliare studuit, strenuè tutaturum, & ab omni verborum acerbitate me mihi temperaturum syncerè promitto. Nihil enim turpius, nihil ab homine Christiano magis alienum esse constat, quàm huiuscemodi conuiciis, ac maledictis alios, præsertim verò pios, doctosq; viros lacerare, totumque terrarum orbem famosis libellis replere, pacemque publicam turbare. Valeant igitur, valeant illi, qui non imperatoriis: at potius veteratoriis artibus indecorè gloriam sibi parare cupiunt. Quod enim isti firmissimis argumentorum viribus, ac inuicto veritatis robore demonstrare nequeunt, id ineptissimis, ac inhonestissimis conuiciorum terriculamentis se consequuturos arbitrantur. Equidem in hoc certaminum genere me nullo modo exercitatum esse fateor. Fateor me nec vnquam antè talibus studiis operam dedisse, nec in posterum dare statuisse. Verùm quidnam de me sentirent omnes, quibus honor maximæ est curæ, si grauissimam iniuriam, eamque publicè patri, mihique factam ab illis, à quibus minimè factam oportuit, diutius dissimularem, nec (quando citiùs non licuit) mox saltem vulneris illati dolorem vel omnino sedare, vel, qua ratione possum, lenire conarer? Profectò nimia silentij diuturnitas iam intempestiua videretur. Haud enim ignoro, quod sit vulgi iudicium. In mentem etiam venit, quod omnibus est in ore: Qui tacet, consentire videtur. Hæc importuna taciturnitas, & nimis verecunda patientia, quam publicæ tranquillitatis amor parit, obtrectatoribus quidem, ac maledicis hominibus audaciam auget, illis verò, qui sunt pietatis, ac virtutum amantes, non raro maximarum rerum periculum iniustè creat. Ipse quotidia-

nus vſus, & experientia, perita rerum magiſtra, fidem facit. Hoc ipſe meo damno doctus didici.

Principiis obſta: ſerò medicina paratur,
Quum mala per longas inualuêre moras.

Malis tamen ſerò, quàm nunquam, mederi præſtat. Quare cùm noſtræ cauſæ manifeſtam æquitatem, noſtrumque ius omnibus perſpicuè demonſtrauero, quod ſine magno negotio me facturum ſpero, cùm etiam eos, qui grauiſſimam iniuriam nobis fecerunt, pietatis, ac officij ſui, paucis, & amicè commonefecero, tunc à me rem ſatis feliciter geſtam putabo. Valete. Datum Heydelbergæ Cal. Ianuarij. cIↃ IↃ XCIV.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΒΙΟΥ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΔΕΑΣ ΑΥΤΟΥ, ΑΠΟ ΤΗΣ ΟΛΗΣ ΣΥΓγραφῆς παρεκβολή.

MARCELLINI, DE THVCYDIDIS VITA, ET GENERE DICENDI, EXCERPTA EX INTEGRA ipsius historia dissertatio,

Quam Isaacus Casaubonus primùm Latinitate donauit, iam verò ÆE. P. Fr. P. Cr. F. accuratè recognouit, & multis in locis noua interpretatione illustrauit.

IAM *tempus est vt qui Demosthenis, & diuinarum ipsius orationum, & concertationum Mystæ fuerunt, quiq; sententiis ad deliberatiuum, & iudiciale dicendi genus aptis pleni, & abundè referti sunt, in Thucydidis etiam mysteria introducantur,* [ipsiusq; sacris initientur.] *Hic enim vir & arte, & orationum pulchritudine, & accurata rerum notitia, & exercitus ductandi scientia pollet, & in deliberatiuo, & demonstratiuo dicendi genere excellit. Sed vitam, & genus hominis primùm declarare est necesse. Illis enim, qui* [de rebus] *bene sentiunt, antequam ad scripta accedant hæc sunt inquirenda. Thucydides igitur, ille historiarum scriptor, ex patre quidem Oloro (qui ab Oloro Thracum Rege nomen impositum habebat) ex matre verò Hegesipyla est procreatus. Traxit autem genus à nobilissimis ducibus, Miltiadem, & Cimonem dico. Antiquitus enim cum Miltiade* [Atheniensium] *duce, & propter Miltiadis genus, cum ipso Æaco Iouis filio cognatione coniunctus erat. Adeo illustribus maioribus historicus iste se natum gloriatur. Atq; Didymus hæc suo testimonio confirmat, qui tradit Pherecydem primo historiarum libro ita scribere:* Athenis habitauit Philæas Aiacis filius: huic filius fuit Daiclus, huic Epidycus, huic Acestor, huic Agenor, huic Olius, huic Lyces, huic Typhon, huic Laius, huic Agamestor, huic Tisander, qui quũ esset Athenis archon, * Illi filius fuit Miltiades, cui filius Hippoclides, qui quum Athenis esset archon instituta sunt Panathenæa. * Illo natus est Miltiades, qui Thraciæ Chersonesum habitauit. *Idem testatur & Hellanicus in eo libro, qui inscribitur Asopis. Nec verò dicat aliquis, Quid ipsi* [Miltiadi] *cum Thucydide? Hic enim est, huius cognatus. Thraces, & Dolopes bellum cum Apsinthiis vicino populo gerebant. Sed eo bello grauiter afflicti, & grauissima quæq; passi, quòd hostibus semper essent inferiores, ad oracula diuina confugiunt, quia sciebant solum Deum rationem inuenire posse, quæ vel difficillimas res expediat. Nam (vt & Æschylus canit) Deorum vis est summa. Sæpe enim* [vrbem] *in rebus aduersis consilij inopem à graui molestia* [liberauit,] *& oculis imminentem nubem in bonum vertit. Nec eos sua spes fefellit. Oraculum enim acceperũt, fore vt optimum ducem haberent, eum, qui ipsos errantes ad hospitium inuitasset. Tunc verò temporis Crœsus Lydiæ Rex erat: Pisistratidæ verò tyrannidem Athenis obtinebant. Illi igitur dum ab oraculo reuerterentur, in Miltiadem ante fines Atticæ sedentem inciderunt, qui* [Pisistratidarum] *tyrannidem iniquo animo ferebat, & iustam ex Attica excedendi occasionem quærebat. Hæc enim Deus, qui responsum dederat, ipsis præparauerat. Cùm igitur* [Miltiades] *eos hominum errantium veste amictos vidisset, quia sciebat quid valeret erratio, ipsos ad hospitium inuitauit, cùm interea se oraculo inseruire nesciret. Illi verò lætati sunt quòd ducem nacti fuissent, a quo ad hospitium fuissent vocati.*

ΤΩΝ Δημοσθένους μύστας γεγενημένους θείων λόγων τε καὶ ἀγώνων, συμβουλευτικῶν τε καὶ δικανικῶν νοημάτων μεστοὺς γενομένους, καὶ ἱκανῶς ἐμφορηθέντας, ὥρα λοιπὸν καὶ τῶν Θουκυδίδου τελετῶν ἐντὸς καταστῆναι. πολὺς γὰρ ἁνὴρ τέχναις, καὶ κάλλει λόγων, καὶ ἀκριβείᾳ πραγμάτων, καὶ στρατηγίᾳ, καὶ συμβουλαῖς, καὶ πανηγυρικαῖς ὑποθέσεσιν. ἀναγκαῖον δὲ πρῶτον εἰπεῖν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ γένος καὶ τὸν βίον. πρὸ γὰρ τῶν λόγων ταῦτα ἐξεταστέον τοῖς φρονοῦσι καλῶς. Θουκυδίδης τοίνυν ὁ συγγραφεὺς Ὀλόρου μὲν προῆλθε πατρὸς, τὴν ἐπωνυμίαν ἔχοντος ἀπὸ Ὀλόρου τοῦ Θρακῶν βασιλέως, καὶ μητρὸς Ἡγησιπύλης· ἀπόγονος δὲ τῶν εὐδοκιμωτάτων στρατηγῶν, λέγω δὴ τῶν περὶ Μιλτιάδην καὶ Κίμωνα. ᾠκείωτο δὲ ἐκ παλαιοῦ τῷ γένει πρὸς Μιλτιάδην τὸν στρατηγόν· τῷ δὲ Μιλτιάδῃ, πρὸς Αἰακὸν τὸν Διός. οὕτως αὐχεῖ τὸ γένος ὁ συγγραφεὺς ἄνωθεν. καὶ τούτοις Δίδυμος μαρτυρεῖ, Φερεκύδην ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν φάσκων οὕτως λέγειν, Φιλαίας δὲ ὁ Αἴαντος οἰκεῖ ἐν ταῖς Ἀθήναις. ἐκ τούτου δὲ γίγνεται Δάϊκλος· τοῦ δὲ, Ἐπίδυκος· τοῦ δὲ, Ἀκέστωρ· τοῦ δὲ, Ἀγήνωρ. τοῦ δὲ, Ὄλιος· τοῦ δὲ, Λύκης· τοῦ δὲ, Τύφων· τοῦ δὲ, Λάϊος· τοῦ δὲ, Ἀγαμήστωρ· τοῦ δὲ, Τίσανδρος, ἐφ' οὗ ἄρχοντος ἐν Ἀθήναις * τοῦ δὲ, Μιλτιάδης· τοῦ δὲ, Ἱπποκλείδης, ἐφ' οὗ ἄρχοντος Παναθήναια ἐτέθη. * τοῦ δὲ, Μιλτιάδης, ὃς ᾤκησε Χερρόνησον. μαρτυρεῖ τούτοις καὶ Ἑλλάνικος ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Ἀσωπίδι. ἀλλ' οὐκ ἂν εἴποι τις, τί αὐτῷ πρὸς Θουκυδίδην, ἔστι γὰρ οὗτος τούτου συγγενής. Θρᾶκες καὶ Δόλοπες ἐπολέμουν πρὸς Ἀψινθίους, ὄντας γείτονας· ταλαιπωρούμενοι δὲ τῷ πολέμῳ, καὶ τί κακὸν οὐ πάσχοντες, ἐκ τοῦ μεῖον ἔχειν ἀεὶ τῶν πολεμίων, καταφεύγουσιν ἐπὶ τὰ τοῦ θεοῦ χρηστήρια, εἰδότες ὅτι μόνος ὁ θεὸς ἐξ ἀμηχάνων εὑρίσκει πόρους. Θεῶν γὰρ ἰσχὺς, καὶ κατ' Αἰσχύλον, ὑπερτέρα· πολλάκις δ' ἐν κακοῖσι τὸν ἀμήχανον ἐκ χαλεπᾶς δύας, ὑπέρ τ' ὀμμάτων κρημναμέναν νεφέλαν ὀρθοῖ. καὶ οὐκ ἐψεύσθησαν τῶν ἐλπίδων. ἐχρήσθησαν γὰρ κράτιστον ἕξειν ἡγεμόνα τοῦτον ὃς ἂν αὐτοὺς ἀγομένους ἐπὶ ξενίαν καλέσοι. τότε καὶ Κροῖσος εἶχε Λυδίαν, καὶ τὰς Ἀθήνας ἡ Πεισιστρατιδῶν τυραννίς. ἐπανιόντες οὖν ἀπὸ τοῦ χρηστηρίου, περιέτυχον τῷ Μιλτιάδῃ περὶ τῶν ὅρων καθεζομένῳ τῆς Ἀττικῆς· ἀχθομένῳ μὲν τῇ τυραννίδι, δικαίαν δὲ ζητοῦντι τῆς Ἀττικῆς ἔξοδον. ταῦτα γὰρ ᾠκονόμησεν ὁ χρησμὸς αὐτοῖς. ὁρῶν οὖν αὐτοὺς πλανήτων ἔχοντας στολὴν, συνεὶς τί δύναται πλάνη, καλεῖ τοὺς ἄνδρας ἐπὶ ξενίαν, ὑπηρετῶν τῷ χρησμῷ λανθάνων. οἱ δ' ἥσθησαν, τὸν ἡγεμόνα τὸν ἀπὸ τῆς ξενίας εἰληφότες·

γρ. Φιλαῖος

γρ. ᾤκισε. Isa. C.

γρ. θεοῖς δέ τ. ἰσχὺς

γρ. καθυπερτέρα

καὶ πάντα αὐτῷ διηγησάμενοι, στρατηγὸν ἐχειροτόνησαν αὐτόν. οἱ μὲν οὖν τὸν θεὸν φασὶν ἐρωτήσαντα ἐξελθεῖν· οἱ δέ, οὐκ ἄνευ γνώμης τοῦ τυράννου τὴν ἔξοδον πεποιηκέναι, ἀλλὰ τῷ κρατοῦντι τὴν πρόσκλησιν τῶν Θρακῶν διηγησάμενον, ἀπελθεῖν. οἷς καὶ προσδοὺς δύναμιν, ἀπέπεμψεν, ἡσθεὶς ὅτι μέγα δυνάμενος ἀνὴρ ἔξεισι τῶν Ἀθηνῶν. οὗτος οὖν ἡγούμενος ἐπλήρωσε τὰ μεμαντευμένα, καὶ μετὰ τὴν νίκην γίνεται καὶ Χερρονήσου οἰκιστής. ἀποθανόντος δὲ [1] μετὰ παιδὸς αὐτοῦ, διαδέχεται τὴν ἐν Χερρονήσῳ ἀρχὴν Στησαγόρας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁμομήτριος. ἀποθανόντος δὲ καὶ τούτου, διαδέχεται τὴν ἀρχὴν Μιλτιάδης, ὁμώνυμος μὲν τῷ πρώτῳ οἰκιστῇ, ἀδελφὸς δὲ Στησαγόρου ὁμομήτριος καὶ ὁμοπάτριος. οὗτος οὖν, ὄντων αὐτῷ παίδων ἐξ Ἀττικῆς γυναικός, ὅμως ἐπιθυμῶν δυναστείας, λαμβάνει Θρακῶν βασιλέως Ὀλόρου θυγατέρα Ἡγησιπύλην πρὸς γάμον. ἐξ οὗ καὶ αὐτῆς γίνεται παιδίον. κατελθόντων δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα Περσῶν, συσκευασάμενος τὰ αὑτοῦ, εἰς τὰς Ἀθήνας πέμπει, καὶ τὰ πολλὰ τοῦ γένους ἀποστέλλει. ἡ δὲ ναῦς ἁλίσκεται, ἐν ᾗ καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, ἀλλ' οὐχ οἱ ἐκ τῆς γυναικὸς τῆς Θρακικῆς· ἀφίενται δ' ὑπὸ βασιλέως, εἴγε μὴ Ἡρόδοτος ψεύδεται. Μιλτιάδης δ' εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐκ Θράκης διαφυγὼν, σώζεται. οὐκ ἀπέδρα δὲ καὶ τὴν τῶν [ἐχθρῶν] συκοφαντίαν· ἐγκλήματα γὰρ αὐτῷ [ἐπέφερον,] διεξιόντες αὐτοῦ τὴν τυραννίδα [τὴν ἐν Χερρονήσῳ·] ἀποφεύγει δὲ [καὶ τούτους, καὶ] στρατηγὸς τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμου γίνεται. ἀπὸ τούτου οὖν κατάγεσθαί φασι τὸ Θουκυδίδου γένος· καὶ μέγιστον τεκμήριον νομίζουσι τὴν πολλὴν περιουσίαν, καὶ τὰ ἐπὶ Θράκης κτήματα, καὶ μέταλλα χρυσᾶ. δοκεῖ οὖν [2] τισὶν * εἶναι οὗ Μιλτιάδου, ἢ θυγατριδοῦς. παρέχει δ' ἡμῖν τὴν ἄλλως αὐτὸς ζήτησιν, μηδεμίαν μνήμην περὶ τοῦ γένους πεποιημένος. μὴ ἀγνοῶμεν δὲ τοῦτο, ὅτι Ὄρολος ὁ πατὴρ αὐτῷ ἐστὶ, τῆς μὲν πρώτης συλλαβῆς τὸ ρ ἐχούσης, τῆς δὲ δευτέρας τὸ λ. αὕτη γὰρ ἡ γραφή, ὡς καὶ Διδύμῳ δοκεῖ, ἡμάρτηται. ὅτι γὰρ Ὄρολός ἐστιν, ἡ στήλη δηλοῖ ἡ ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ κειμένη· ἔνθα κεχάρακται,

Θουκυδίδης Ὀρόλου Ἁλιμούσιος ἐνθάδε κεῖται. πρὸς γὰρ ταῖς [3] Μελιρίσι πύλαις καλουμέναις ἐστὶν ἐν Κοίλῃ τὰ καλούμενα Κιμώνια μνήματα, ἔνθα δείκνυται Ἡροδότου καὶ Θουκυδίδου τάφος. εὑρίσκεται δηλονότι τοῦ Μιλτιάδου γένους [4] ὄντως. ξένος γὰρ οὐδεὶς ἐκεῖ θάπτεται. καὶ Πολέμων δὲ ἐν τῷ περὶ ἀκροπόλεως μαρτυρεῖ· ἔνθα [5] καὶ Θεο * αὐτῷ γεγενῆσθαι προσιστορεῖ. ὁ δὲ Ἕρμιππος καὶ ἀπὸ τῶν Πεισιστρατιδῶν αὐτὸν λέγει τῶν τυράννων ἕλκειν τὸ γένος. διὸ καὶ διαφθονεῖν αὐτόν φησιν ἐν τῇ συγγραφῇ τοῖς περὶ Ἁρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα λέγοντα ὡς οὐκ ἐγένοντο τυραννοφόνοι· οὐ γὰρ ἐφόνευσαν τὸν τύραννον, ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν τοῦ τυράννου Ἵππαρχον. ἠγάγετο δὲ γυναῖκα ἀπὸ [6] Σκαπτῆς ὕλης τῆς Θράκης πλουσίαν σφόδρα, καὶ μέταλλα κεκτημένην ἐν τῇ Θράκῃ. τοῦτον δὲ τὸν πλοῦτον λαμβάνων, οὐκ εἰς τρυφὴν ἀνήλισκεν, ἀλλὰ πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, τὸν πόλεμον αἰσθηθεὶς κινεῖσθαι μέλλοντα, προαιρούμενος συγγράψαι αὐτὸν, παρεῖχε πολλὰ τοῖς Ἀθηναίων στρατιώταις καὶ τοῖς Λακεδαιμονίων, καὶ πολλοῖς ἄλλοις, ἵνα ἀπαγγέλλοιεν αὐτῷ βουλομένῳ συγγράφειν τὰ γινόμενα κατὰ καιρὸν καὶ λεγόμενα ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ. ζητητέον δὲ διὰ τί καὶ Λακεδαιμονίοις παρεῖχε καὶ ἄλλοις· ἐξὸν Ἀθηναίοις μόνοις διδόναι, καὶ παρ' ἐκείνων μανθάνειν. καὶ λέγομεν ὅτι οὐκ ἀσκόπως καὶ τοῖς ἄλλοις παρεῖχε· σκοπὸς γὰρ ἦν αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων συγγράψαι. εἰκὸς δὲ ἦν, Ἀθηναίους πρὸς τὸ χρήσιμον ἀπαγγέλλοντας τὸ ἑαυτῶν, ψεύδεσθαι, καὶ λέγειν πολλάκις ὡς ἡμεῖς ἐνικήσαμεν, οὐ νικήσαντες. διὸ πᾶσι παρεῖχεν, ἐκ τῆς τῶν πολλῶν συμφωνίας θηρώμενος τὴν τῆς ἀληθείας κατάληψιν. τὸ γὰρ ἀσαφὲς ἐξελέγχεται τῇ τῶν πολλῶν συναδούσῃ συμφωνίᾳ. ἤκουσε δὲ διδασκάλων,

Cùm autem omnia ipsi narrrassent, ipsum ducem sibi crearũt. Sunt autem qui dicunt [Miltiadem] *Deo prius consulto* [Athenis] *excessisse. Alij verò tradunt eum non sine tyranni voluntate* [inde] *exiisse: sed postquàm tyranno significasset se à Thracibus vocari, sic demum abiisse. Quibus* [tyrannus] *copias præterea dedit, ac* [eos] *dimisit, quia gaudebat virum magna potentia præditum Athenis exire. Hic igitur factus dux res oraculo prædictas impleuit,* [& ad suum finem perduxit.] *Et post partam victoriam coloniæ etiam in Cherronesum deductæ dux fuit. Cùm autem is sine liberis obiisset, Stesagoras vterinus eius frater Cherronesi regnum hæreditario iure ad se deuolutum ei succedens accepit. Hoc autem etiam* [sine liberis] *defuncto, successit in regnum Miltiades, qui & idem nomen ferebat, quod prior ille coloniæ in Cherronesum deductæ dux, & vterinus, ac germanus Stesagoræ frater erat. Hic igitur* [Miltiades,] *quamuis ex Attica muliere liberos suscepisset, tamen regnandi cupiditate flagrans, Hegesipylam, Olori Thracum Regis filiam, vxorem duxit, ex qua filius est ipsi natus. Sed quo tempore Persæ in Græciam venerunt,* [Miltiades] *res suas conuasatas, magnamq; generis partem Athenas misit. Sed accidit vt nauis caperetur, in qua etiam liberi ipsius inerant: non tamen ij, quos ex Thracia muliere susceperat. nam (si modò verum est Herodoti testimonium) à Rege dimissi fuerunt. Miltiades verò ex Thracia fugiens in agrum Atticum saluus peruenit. Sed ne* [ibi quidem inimicorum suorum] *calumnias effugere potuit. Crimina enim ipsi* [intulerunt, eumque accusarunt,] *narrantes quonam modo tyrannidem* [in Cherroneso] *exercuisset. Sed* [tamen tandem ex hoc etiam periculo] *euasit:* [&] *in bello contra barbaros Imperator est creatus. Ab hoc igitur Thucydidem genus ducere tradunt. Et validissimum* [huius rei] *argumentum esse putant, ingentem ipsius opulentiam, & possessiones, quas in Thracia habuit, & aurifodinas. Quibusdam igitur videtur* [fratris, sororisve] *Miltiadis* [filius] *fuisse, vel ex filia nepos. Porro* [Thucydides] *ipse hanc ipsius generis quærendi occasionem nobis frustra præbuit, † † quia nullam eius mentionem fecit. Hoc verò ne ignoremus, Thucydidis patri Orolo nomen fuisse, cuius nominis prima syllaba habet R. secunda, L. Hæc enim* [recta nominis] *scribendi ratio (vt & Didymo placet)* [à nonnullis postea] *corrupta fuit. Quòd enim Orolus sit* [scribendum,] *columna eius monumento imposita apertè testatur, vbi hæc sunt insculpta,*

THVCYDIDES OROLI F. HALIMVSIVS HIC IACET. *Etenim ad portas, quæ Melirides vocantur, in Cœla sunt quæ appellantur Cimonia monumenta, vbi visuntur Herodoti, & Thucydidis sepulcra. Hinc manifestè patet, illud videlicet, Thucydidem ex Miltiadis genere oriundũ esse. nullus enim peregrinus,* [& ab illa familia alienus] *ibi sepeliebatur. Idem testatur etiã Polemon in libro de arce* [Atheniẽsi]. *Vbi etiã hoc præterea scribit, Thucydidi filium fuisse* [Timotheũ.] *Hermippus verò & ab ipsis tyrannis Pisistratitis genus eũ trahere dicit. Quæ enim (inquit) causa est cur ille in suis scriptis, de Harmodio, & Aristogitone inuidiosè loquatur, & tyrãnum ab iis cæsum fuisse neget? nec enim* [vt inquit ille] *tyrannum: sed Hipparchum tyranni fratrem interfecerunt.* [Thucydides] *autem duxit vxorem è Scaptesyla Thraciæ* [vrbe] *ditissimam, & metallorũ fodinas in Thracia possidentem. Has autẽ opes adeptus, non in delicias cõsumpsit: sed cùm multò antè bellum Peloponẽsiacum motum iri præsensisset, quia cupiebat hoc bellũ conscribere, multa Atheniensium, & Lacedæmoniorũ militibus, & multis aliis largitus est, vt res* [omnes] *in hoc bello opportunè gestas, dictasq; sibi eas memoriæ, literisq; mandare cupienti referrent.* [Hîc] *autem quærendum cur & Lacedæmoniis, & aliis pecunias dederat, cùm solis Atheniensibus eas dare, & ex ipsis* [res omnes] *intelligere posset. Respõdemus non sine causa,* [certoque consilio, pecunias] *aliis etiam ab eo datas. Rerum enim* [omnium] *veritatem sibi conscribendam proposuerat. Erat autem verisimile fore, vt Athenienses vtilitati suæ seruientes in rerum à se gestarum relatione mentirentur, & sæpè dicerent* [hostes] *à se victos,* [quos tamen] *non vicissent. Quamobrem* [pecuniam] *omnibus præbuit vt ex multorum consensu veritatis noticiam indagaret,* [ac adipisceretur.] *Quod enim obscurum est,* [id] *multorum concentu, consensuque declaratur,* [& apertè demonstratur.] *Doctores autem audiuit, in Philosophia quidem,*

Anaxa-

[1] Lego ἄπαιδος. Isa. C.

[2] Lego τισὶν ἀδελφιδοῦς εἶναι. Is. C.

†† Thucydides obiter de se verba facit lib. 4. pag. ex H.St. typis primæ editionis 155. v. 17. Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου, ὃς τάδε ξυνέγραψεν. &c. & paulo post, Θουκυδίδην κτῆσίν τε ἔχειν τῶν χρυσείων μετάλλων &c. & lib. V. pag 173. Γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης Ἀθηναῖος. etc. Æ.P.

[3] π. Μελιτίσι. Isa. C.

[4] π. ὄντος. Æ.P.

[5] Lego καὶ Τιμόθεον υἱόν. Is. C.

[6] π. Σκαπτησύλης. Æ.P. vide Steph.

Anaxagorã (*vnde etiã, Antyllo teste, atheus paulatim haberi cœpit, quòd illius philosophiæ disciplinam auidiùs hausisset*) [in rhetoricis] *verò* [præceptis,] *Antiphõtem rhetorem, virũ in arte rhetorica eximiũ, cuius in octauo* [suæ historiæ] *libro mẽtionem facit, eumq; autorẽ fuisse dicit, vt popularis dominatus abrogaretur, & cccc virorũ dominatio constitueretur. Quòd autẽ Antiphõtis defuncti cadauer Athenienses extra vrbẽ, vindictæ studio proiecerint* [hoc verò Thucydides] *in præceptoris gratiã silentio prætermisit. Sunt enim qui dicunt eius cadauer ab Atheniensib. proiectũ, quòd eo autore popularis dominatus* [Athenis] *mutatus fuisset.* [Thucydides] *autẽ, qui hanc historiã scripsit, cùm ad virilem ætatem peruenisset, nullis Reip. administrãdæ negotiis se immiscuit, nec ad tribunal,* [& concionem] *accessit. Imperator tamen fuit, & imperium* [sibi à populo delatũ.] *primam suorum malorũ causam accepit, nam propter hoc ipsum in exilium est pulsus. Nam cùm Amphipolin missus fuisset, & Brasidas* [eum] *anteuertisset, ac* [vrbẽ] *illam occupasset,* [hoc nomine ab Atheniensib. est accusatus huiusq; rei apud eos] *culpam sustinuit. eius tamen opera Atheniensib. non prorsus fuit inutilis. Nam ab hac quidem* [vrbe capiẽda] *aberrauit: sed Eionem cepit, quæ ad* [fluuiũ] *Strymonem est sita. nihilominus tamẽ* [Athenienses] *prius infortunium eius culpæ tribuentes, ipsum exilio mulctarunt. Ille verò pulsus in exilium, cùm Æginæ esset, quia magnas habebat opes, maximam* [suarum] *pecuniarum partem fœnori collocauit. Postea tamen inde quoque discessit, & in Scaptesyla Thraciæ* [vrbe] *degens, sub platano* [suam historiam] *scripsit. Absit enim vt fidem adhibeamus Timæo, qui Thucydidem exilio mulctatum, in Italia vitam transegisse dicit. Veruntamen ne sic quidẽ iniuriæ acceptæ memor animo erga Athenienses malè affecto* [historiã] *scripsit: sed veritatis amãs, & moderatis moribus fuit. siquidem neq; Cleon neq; Brasidas (qui calamitatis autor ipsi fuerat) vllo in ipsius scriptis maledicto vt ab irato scriptore est affectus, quamquam pleriq; suis affectibus inseruientes, veritate prorsus neglecta, historias conscripserunt. Herodotus enim à Corinthiis spretus, ipsos subterfugisse dicit pugnam, quæ ad Salaminem est commissa. Timæus verò Tauromenita Timoleontem supra modum laudauit, quòd Andromachus ipsius pater potestate regia ab eo spoliatus nõ fuisset. Philistus verò cum iuniore Dionysio verbis prœliatur. Xenophon verò Menonem, Platonis amicum, quòd ipse Platonis esset æmulus, conuiciis incessit. Hic verò* [scriptor] *est moderatus, & æquus, & veritati cedit. Illud autem sciamus, plures fuisse Thucydides. nam & hic fuit, Olori filius, & secundus demagogus,* [qui suis concionibus auram popularem captabat] *Milesij* [filius] *qui & Pericli in Reipubl. administratione est aduersatus. tertius verò, genere Pharsalius, cuius mentionem facit Polemon in libro de arce, patrem ei fuisse dicens Menonem. Fuit etiam quartus alius Thucydides poeta, ex pago Acherdusio, cuius mentionem faciẽs Androtion in rerum Atticarum historia, Aristonem ei patrem fuisse dicit. Vixit autem teste Praxiphane in libro de historia, iisdem temporibus, quibus Plato comicus, Agatho tragicus, Niceratus epicus poeta, & Chœrilus, ac Melanippides. Cæterum* [Thucydides] *quãdiu quidem vixit Archelaus, vt plurimũ nominis obscuri fuit, vt ipse Praxiphanes ait. Postea verò in summa* [apud omnes] *admiratione fuit. Illius autem regionis homines ipsum obiisse dicunt, vbi etiam vitam exul degebat, suamq; sententiam hoc argumento confirmant, quòd ipsius corpus non fuerit Athenis sepultum.* [Aiunt] *enim tabulatũ eius tumulo impositum fuisse. hoc autem ex instituto, & solenni Atheniensium more manifestum esse cenotaphij indicium, quoties quis huiusmodi fortuna vsus obierat, nec Athenis sepultus fuerat. Didymus verò* [Thucydidem] *ab exilio reuersum, morte violenta Athenis obiisse tradit. hoc autem à Zopyro memoria proditum dicit. Athenieses enim, post cladem in Sicilia acceptam, omnibus exulibus (exceptis Pisistratidis) in patriam redeundi potestatẽ permisisse. Hunc autẽ reuersum, violenta morte sublatum, & in Cimoniis monumentis sepultum. quin etiam* [ait] *illorum simplicitatem* [à Zopyro] *derideri, qui Thucydidem peregri quidem obiisse: Athenis verò sepultum fuisse putent. Si enim in paterno monumento clam positus fuisset, nec columnam adeptus fuisset, nec inscriptionem, quæ ipsius sepulcro imposita nomen autoris indicat. Verùm illud constat exulib. in patriam redeundi potestatem fuisse datam, vt & Philochorus testatur, & Demetrius Phalereus, in libro de Archontibus* [Atheniensibus.]

Ἀναξαγόρου μὲν, ἐν φιλοσόφοις, (ὅθεν, φησὶν Ἄντυλλος, καὶ ἄθεος ἠρέμα ἐνομίσθη, τῆς ἐκεῖθεν θεωρίας ἐμφορηθείς.) Ἀντιφῶντος δὲ ῥήτορος, δεινοῦ τὴν ῥητορικὴν ἀνδρός, οὗ καὶ μέμνηται ἐν τῇ ὀγδόῃ ὡς αἰτίου τῆς καταλύσεως τῆς δημοκρατίας, καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων καταστάσεως. ὅτι δὲ μετὰ τὸν θάνατον τιμωρούμενοι τὸν Ἀντιφῶντα οἱ Ἀθηναῖοι, ἔρριψαν ἔξω τῆς πόλεως τὸ σῶμα, σεσιώπηκεν, ὡς διδασκάλῳ χαριζόμενος. λέγεται γὰρ ὡς ἔρριψαν αὐτοῦ τὸ σῶμα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς αἰτίου τῆς μεταβολῆς τῆς δημοκρατίας. οὐκ ἐπολιτεύσατο δὲ ὁ συγγραφεὺς γενόμενος ἐν ἡλικίᾳ, οὐδὲ προσῆλθε τῷ βήματι, ἐστρατήγησε δὲ, ἀρχέκακον ἀρχὴν παραλαβών. ἀπὸ γὰρ ταύτης φυγαδεύεται. πεμφθεὶς γὰρ ἐπ' Ἀμφίπολιν, Βρασίδου φθάσαντος καὶ προλαβόντος αὐτὴν, ἔσχεν αἰτίαν καίτοι μὴ πάντα καταστὰς ἀνόνητος Ἀθηναίοις. τῆς μὲν γὰρ ἁμαρτάνει, Ἠϊόνα δὲ τὴν ἐπὶ Στρυμόνι λαμβάνει. ἀλλὰ καὶ οὕτω, τὸ πρῶτον ἀτύχημα εἰς ἁμάρτημα μεταλαβόντες, φυγαδεύουσιν αὐτόν. γενόμενος δὲ ἐν Αἰγίνῃ μετὰ τὴν φυγὴν, ὡς ἂν πλουτῶν, ἐδάνεισε τὰ πλεῖστα τῶν χρημάτων. ἀλλὰ κἀκεῖθεν μετῆλθε, καὶ διατρίβων ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ, ὑπὸ πλατάνῳ ἔγραφε. μὴ γὰρ δὴ πειθώμεθα Τιμαίῳ λέγοντι ὡς φυγὼν ᾤκησεν ἐν Ἰταλίᾳ. ἔγραφε δὲ οὐδ' οὕτω μνησικακῶν τοῖς Ἀθηναίοις, ἀλλὰ φιλαλήθης ὢν, καὶ τὰ ἤθη μέτριος. εἴγε οὔτε Κλέων παρ' αὐτοῦ, οὔτε Βρασίδας ὁ τῆς συμφορᾶς αἴτιος, ἀπέλαυσε λοιδορίας, ὡς ἂν τοῦ συγγραφέως ὀργιζομένου. καίτοι οἱ πολλοὶ τοῖς ἰδίοις πάθεσι συνέθεσαν τὰς ἱστορίας, ἥκιστα μελῆσαν αὐτοῖς τῆς ἀληθείας. Ἡρόδοτος μὲν γὰρ ὑπεροφθεὶς ὑπὸ Κορινθίων, ἀποδρᾶναι φησὶν αὐτοὺς τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν. Τίμαιος δὲ ὁ Ταυρομενίτης Τιμολέοντα ὑπερεπήνεσε τοῦ μετρίου, καθότι Ἀνδρόμαχον τὸν αὐτοῦ πατέρα οὐ κατέλυσε τῆς μοναρχίας· Φίλιστος δὲ τῷ νέῳ Διονυσίῳ τοῖς λόγοις πολεμεῖ· Ξενοφῶν δὲ Μένωνι λοιδορεῖται τῷ Πλάτωνος ἑταίρῳ, διὰ τὸν πρὸς Πλάτωνα ζῆλον. ὁ δὲ μέτριος, καὶ ἐπιεικὴς τῆς ἀληθείας ἥττων. μὴ ἀγνοῶμεν δὲ ὅτι ἐγένοντο Θουκυδίδαι πολλοί· οὗτός τε ὁ Ὀλόρου παῖς, καὶ δεύτερος δημαγωγὸς, Μιλησίου, ὃς καὶ Περικλεῖ διεπολιτεύσατο. τρίτος δὲ γένει Φαρσάλιος, οὗ μέμνηται Πολέμων ἐν τοῖς περὶ ἀκροπόλεως, φάσκων αὐτὸν εἶναι πατρὸς Μένωνος. τέταρτος ἄλλος Θουκυδίδης ποιητὴς, τοῦ δήμου Ἀχερδούσιος· οὗ μέμνηται Ἀνδροτίων ἐν τῇ Ἀτθίδι, λέγων εἶναι πατρὸς Ἀρίστωνος. συνεχρόνισε δὲ ὥς φησι Πραξιφάνης ἐν τῷ περὶ ἱστορίας, Πλάτωνι τῷ κωμικῷ, Ἀγάθωνι τραγικῷ, Νικηράτῳ ἐποποιῷ, καὶ Χοιρίλῳ, καὶ Μελανιππίδῃ. καὶ ἐπεὶ μὲν ἔζη Ἀρχέλαος, ἄδοξος ἦν ὡς ἐπιπλεῖστον, ὡς αὐτὸς Πραξιφάνης φησίν· ὕστερον δὲ δαιμονίως ἐθαυμάσθη. οἱ μὲν οὖν ἐκεῖ λέγουσιν αὐτὸν ἀποθανεῖν ἔνθα καὶ διέτριβε φυγὰς ὤν· καὶ φέρουσι μαρτύριον τοῦ μὴ κεῖσθαι τὸ σῶμα ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς. ἴκριον γὰρ ἐπὶ τοῦ τάφου κεῖσθαι· τοῦ κενοταφίου δὲ τοῦτο γνώρισμα εἶναι ἐπιχώριον καὶ νόμιμον Ἀττικὸν τῶν ἐπὶ τοιαύτῃ δυστυχίᾳ τετελευτηκότων, καὶ μὴ ἐν Ἀθήναις ταφέντων. Δίδυμος δὲ ἐν Ἀθήναις, ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐλθόντα, βιαίῳ θανάτῳ φησὶν ἀποθανεῖν. τοῦτο δέ φησι Ζώπυρον ἱστορεῖν. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους κάθοδον δεδωκέναι τοῖς φυγάσι, πλὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν, μετὰ τὴν ἧτταν τὴν ἐν Σικελίᾳ. ἥκοντα οὖν αὐτὸν ἀποθανεῖν βίᾳ, καὶ τεθῆναι ἐν τοῖς Κιμωνίοις μνήμασι. καὶ καταγινώσκειν εὐήθειαν ἔφη τῶν νομιζόντων αὐτὸν ἐκτὸς μὲν τετελευτηκέναι, ἐπὶ γῆς δὲ τῆς Ἀττικῆς τεθάφθαι. εἰ γὰρ οὐκ ἂν ἐτέθη ἐν τοῖς πατρῴοις μνήμασι συλλήβδην τεθεὶς, οὐκ ἂν ἔτυχεν οὔτε στήλης, οὔτε ἐπιγράμματος, ἢ τῷ τάφῳ προσκειμένη, τοῦ συγγραφέως μηνύει τοὔνομα. ἀλλὰ δῆλον ὅτι κάθοδος ἐδόθη τοῖς φεύγουσιν, ὡς καὶ Φιλόχορος λέγει, καὶ Δημήτριος ἐν τοῖς ἄρχουσιν.

ϖ. Σκαπτησύλῃ. *Æ. P.*

Lego αἰτεπολιτεύσατο. *Isa. C.*

ϖ. χοιρίλῳ. *Is. C.*

ϖ. εἰ γὰρ ἂν ἐτέθη ἐν τ. π. μ. κρύβδην τεθεὶς, οὐκ ἄν. *vide infra*, τὰ ὅσα αὐτοῦ κρύφα. *Æ. P.*

ἐγὼ δὲ Ζώπυρον ληρεῖν νομίζω, λέγοντα τοῦτον ἐν Θρᾴκῃ τετελευτηκέναι· κἂν ἀληθεύειν νομίζῃ Κράτιππος αὐτόν. τὸ δὲ ἐν Ἰταλίᾳ Τίμαιον αὐτὸν καὶ ἄλλους λέγειν κεῖσθαι, μὴ καὶ σφόδρα καταγέλαστον ᾖ. λέγεται δὲ αὐτὸν τὸ εἶδος γεγονέναι, σύννουν μὲν τὸ πρόσωπον, τὴν δὲ κεφαλὴν καὶ τὰς τρίχας εἰς ὀξὺ πεφυκυίας, τήν τε λοιπὴν ἕξιν προσπεφυκέναι τῇ συγγραφῇ. παύσασθαι δὲ τοῦ βίου ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα ἔτη, μὴ πληρώσαντα τῆς συγγραφῆς τὴν προθεσμίαν. ζηλωτὴς δὲ γέγονεν ὁ Θουκυδίδης εἰς μὲν τὴν οἰκονομίαν, Ὁμήρου· Πινδάρου δὲ, εἰς τὸ μεγαλοφυὲς καὶ ὑψηλὸν τοῦ χαρακτῆρος. ἀσαφῶς δὲ λέγων ἀνὴρ ἐπίτηδες, ἵνα μὴ πᾶσιν εἴη βατὸς, μηδὲ εὐτελὴς φαίνηται, παντὶ τῷ βουλομένῳ νοούμενος εὐχερῶς, ἀλλὰ τοῖς λίαν σοφοῖς δοκιμαζόμενος, παρὰ τούτοις θαυμάζηται. ὁ γὰρ τοῖς ἀρίστοις ἐπαινούμενος, καὶ κεκριμένην δόξαν λαβὼν, ἀνάγραπτον εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον κέκτηται τὴν τιμὴν, οὐ κινδυνεύουσαν ἐξαλειφθῆναι τοῖς ἐπικρίνουσιν. ἐζήλωσε δὲ ἐπ' ὀλίγον, ὥς φησιν Ἄντυλλος, καὶ τὰς Γοργίου τοῦ Λεοντίνου παρισώσεις, καὶ τὰς ἀντιθέσεις τῶν ὀνομάτων, εὐδοκιμούσας κατ' ἐκεῖνο καιροῦ παρὰ τοῖς Ἕλλησι· καὶ μέντοι καὶ Προδίκου τοῦ Κείου τὴν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασιν ἀκριβολογίαν. μάλιστα δὲ πάντων (ὅπερ εἴπομεν) ἐζήλωσεν Ὅμηρον, καὶ τῆς περὶ τὰ ὀνόματα ἐκλογῆς, καὶ τῆς περὶ τὴν σύνθεσιν ἀκριβείας, τῆς τε ἰσχύος τῆς κατὰ τὴν ἑρμηνείαν, καὶ τοῦ κάλλους, καὶ τοῦ τάχους. τῶν δὲ πρὸ αὐτοῦ συγγραφέων τε καὶ ἱστορικῶν ἀψύχους ὥσπερ εἰσαγόντων τὰς συγγραφὰς, καὶ ψιλῇ μόνῃ χρησαμένων διαπαντὸς διηγήσει, προσώποις δὲ οὐ περιθέντων λόγους τινὰς, οὐδὲ ποιησάντων δημηγορίας, ἀλλ' Ἡροδότου μὲν ἐπιχειρήσαντος, οὐ μὴν ἐξισχύσαντος (δι' ὀλίγων γὰρ ἐποίησε λόγων, ὡς προσωποποιΐας μᾶλλον ἤπερ δημηγορίας) μόνος ὁ συγγραφεὺς ἐξεῦρέ τε δημηγορίας, καὶ τελείως ἐποίησε μετὰ κεφαλαίων καὶ διαιρέσεως, ὥστε καὶ στάσει ὑποπίπτειν τὰς δημηγορίας. ὅπερ ἐστὶ λόγων τελείων εἰκών. τριῶν δὲ ὄντων χαρακτήρων φραστικῶν, ὑψηλοῦ, ἰσχνοῦ, μέσου, παρεὶς τοὺς ἄλλους, ἐζήλωσε τὸν ὑψηλὸν, ὡς ὄντα τῇ φύσει πρόσφορον τῇ οἰκείᾳ, καὶ τῷ μεγέθει πρέποντα τοῦ τοσούτου πολέμου. ὧν γὰρ αἱ πράξεις μεγάλαι, καὶ τὸν περὶ αὐτῶν ἔπρεπε λόγον ἐοικέναι ταῖς πράξεσιν. ἵνα δὲ μηδὲ τοὺς ἄλλους ἀγνοῇς χαρακτῆρας, ἴσθι ὅτι μέσῳ μὲν Ἡρόδοτος ἐχρήσατο (ὃς οὔτε ὑψηλός ἐστιν οὔτε ἰσχνός.) ἰσχνῷ δὲ ὁ Ξενοφῶν. διά γε οὖν τὸ ὑψηλὸν ὁ Θουκυδίδης καὶ ποιητικαῖς πολλάκις ἐχρήσατο λέξεσι, καὶ μεταφοραῖς τισί. περὶ δὲ πάσης τῆς συγγραφῆς ἐτόλμησαν τινὲς ἀποφήνασθαι, ὅτι αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς συγγραφῆς, οὐκ ἔστι ῥητορικῆς, ἀλλὰ ποιητικῆς. καὶ ὅτι μὲν οὐκ ἔστι ποιητικῆς, δῆλον, ἐξ ὧν οὐχ ὑποπίπτει μέτρῳ τινί. εἰ δέ τις ἡμῖν ἀντείποι, ὅτι οὐ πάντως ὁ πεζὸς λόγος ῥητορικῆς ἐστιν, ὥσπερ οὐδὲ τὰ Πλάτωνος συγγράμματα, οὐδὲ τὰ ἰατρικὰ, λέγομεν ὅτι ἀλλ' ἡ συγγραφὴ κεφαλαίοις διαιρεῖται, καὶ ἐπὶ εἶδος ἀνάγεται ῥητορικῆς· κοινῶς μὲν πᾶσα συγγραφὴ ἐπὶ τὸ συμβουλευτικὸν (ἄλλοι δὲ καὶ ὑπὸ τὸ πανηγυρικὸν ἀνάγουσι, φάσκοντες ὅτι ἐγκωμιάζει τοὺς ἀρίστους ἐν τοῖς πολέμοις γενομένους) ἐξαιρέτως δὲ ἡ Θουκυδίδου ἐν τοῖς τρισὶν εἴδεσιν ὑποπίπτει· τῷ μὲν συμβουλευτικῷ, διὰ τῶν ὅλων δημηγοριῶν, πλὴν τῆς Πλαταιέων, καὶ Θηβαίων, ἐν τῇ τρίτῃ· τῷ δὲ πανηγυρικῷ, διὰ τοῦ ἐπιταφίου· τῷ δὲ δικανικῷ, διὰ τῆς δημηγορίας τῶν Πλαταιέων καὶ τῶν Θηβαίων, ἃς ἀνωτέρω τῶν ἄλλων ὑπεξειλόμεθα. ὅπου γὰρ δικασταὶ κρίνουσι Λακεδαιμονίων οἱ παραγενόμενοι. καὶ κρίνεται πρὸς τὴν ἐρώτησιν ὁ Πλαταιεὺς καὶ ἀπολογεῖται περὶ ὧν ἐρωτᾶται, διὰ πλειόνων τοὺς λόγους ποιούμενος. καὶ ἀντιλέγει τούτοις ὁ Θηβαῖος, εἰς ὀργὴν τὸν Λακεδαιμόνιον προσκαλούμενος· ἡ τῶν λόγων τάξις καὶ μέθοδος καὶ τὸ σχῆμα, δικανικὸν καθαρῶς ἀποφαίνει τὸ εἶδος. λέγουσι δέ τινες τὴν ὀγδόην ἱστορίαν νοθεύεσθαι, καὶ μὴ εἶναι Θουκυδίδου. ἀλλ' οἱ μὲν φασὶν εἶναι τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, οἱ δὲ, Ξενοφῶντος. πρὸς οὓς λέγομεν ὅτι τῆς μὲν θυγατρὸς ὡς οὐκ ἔστι, δῆλον.

Ego verò Zopyrum nugari puto, qui Thucydidem in Thracia obiisse dicat: licet Cratippus, etiã eum verè loquutum cẽseat. Quòd autem Timæus, & alij eum in Italia sepultum fuisse tradant, [vereor] *ne* [hoc] *perridiculũ habeatur. Fertur autẽ Thucydides hanc habuisse formam: vultum quidem cogitabundum, caput verò acutum, & pilos erectos, & reliquam corporis habitudinem suis scriptis conueniẽtem. Eum autem obiisse tradunt vita vltra quinquagesimum ætatis annum producta, opere instituto ad suum finem nondum perducto. Porrò Thucydides æmulatus est, Homeri quidem dispositionem, Pindari verò grande, & sublime dicendi genus. Obscurè autem de industria loquitur, ne omnibus ad ipsius lectionem aditus pateret, néue* [in contemptionem veniret, ac] *in minori pretio habendus videretur, si à quouis facilè posset intelligi: sed* [potius] *sapientissimis quibusq; probatus, apud hos in admiratione esset. Qui enim à præstantissimis viris laudatur, & laudem illorum iudicio est consequutus, in posterum omne tempus honorem literarum monumentis mandatum, nullisq; periculis obnoxium est adeptus, quem nulla posterorum iudicium ætas delere poterit. Nonnihil etiam, vt ait Antyllus, Gorgiæ Leontini studium est imitatus, vt verba verbis quasi demensa respondeant, & in collatione contrariorum, quæ tunc temporis apud Græcos maximè probabantur. Prodicum quoque eum in accurato verborum delectu* [est imitatus.] *Homerum verò in primis (vt iam diximus) & in verborum electione, & in exquisita eorundem compositione, & in elocutionis vi, orationisq; pulchritudine, ac velocitate. Cùm autem scriptores, ac historici, qui eum ætate præcesserũt historias anima (vt ita loquar) carentes conscripserint, & nuda, simpliciq; rerum narratione vbique sint vsi, nec vllis personis vllam orationem attribuant, nec vllas conciones* [suis scriptis insertas] *fecerint, cumq; Herodotus rem tentarit, nec voti compos fieri potuerit (Herodotus enim conciones paucis verbis expressas fecit, personarum fictionibus similiores, quàm concionibus) vnus hic historiæ conditor conciones & inuenit, & perfectè composuit, ita vt earum vnaquæque sua capita, & partitiones habeat, & ad certum* [causæ] *statum reuocari possit. Quæ est perfectarum concionum forma. Cùm autem sint tres dicendi formæ, sublimis, tenuis, & media, reliquis neglectis, sublimem elegit, vtpote suo ingenio congruentem, & tanti belli magnitudini conuenientem. Res enim magnas ab hominibus gestas magna etiam oratione declarare decet. Sed vt reliquas quoq; dicendi formas cognoscas, scias Herodotum quidem media esse vsum (quæ neq; sublimis, neq; tenuis est.) Xenophontem verò tenui. Thucydides igitur, vt sublimem faceret orationem, sæpe & poeticis dictionibus, & quibusdam translationibus est vsus. Cæterùm nonnulli de toto hoc scriptionis genere dicere sunt ausi, hanc scribendi formam ad Rhetoricam non pertinere: sed ad poeticam: hoc verò vel ex eo falsum esse arguitur, quòd* [historici oratio,] *nulla metri lege sit astricta. Sed si quis vobis obiiciat non omnem metro solutam orationem esse Rhetorum, vt Platonis, & medicorum scripta, respondebimus historiam certè esse Rhetorum, quæ & in sua capita diuiditur, & ad illa Rhetorum genera refertur. In genere quidem omnis historia ad deliberatiuum* [refertur] *(alij verò & ad demonstratiuum* [eam] *referunt, quia viros, qui in prœliis rem fortissimè gesserunt, historia laudari dicunt.) speciatim verò historia Thucydidea, in vnum quodque de illis tribus generibus cadit. Nam in deliberatiuum quidem cadunt omnes conciones, præter illam, quæ est Plataensium, & Thebanorum lib.* III. *In demonstratiuum verò, oratio funebris. In iudiciale, conciones Plataensium, & Thebanorum quas paulò antè à reliquis separauimus. Ad iudiciale enim genus pertinere hanc concionem, manifestò ex eo euincitur, quòd causa agitur apud iudices eos, qui Lacedæmone aduenerant, quodq; Plataenses in iudicio interrogantur: & interrogationi longa oratione respondent, eiq; orationi contradicunt Thebani, vt Lacedæmoniorum iram contra Plataenses incendant. ipsa denique id arguit orationum compositio, ratio ac forma. Quidam autem aiunt librum* VIII *suppositititium esse; neque Thucydidis esse: ac sunt qui eum tribuant ipsius filiæ: sunt etiam qui Xenophonti. Nos autem dicimus, filiæ quidem non esse: id verò per se esse manifestum.*

Non enim

Non enim muliebris est ingenij, talem virtutem, artisq; præstantiam imitari: deinde, si talis aliqua extitisset, non illa profectò latere voluisset: neque octauum tantùm librum scripsisset, sed alia quoque multa ingenij sui monumenta reliquisset. Xenophontis quoque non esse, ipsa dicendi forma hoc propemodum clara voce testatur. Longè enim differt tenue dicēdi genus à sublimi. Sed nec Theopompi est, vt nonnullis placet. Quibusdam, iisq; peritioribus, Thucydidis quidem esse videtur, nondum tamen perpolitus, sed inchoatus tātùm & rudis, multa summatim complectens, quæ & poliri & dilatari poterant. vnde etiam adducimur vt dicamus videri hunc librum à Thucydide iam ægrotante conscriptum: eamq; esse causam cur & languidius scriptus sit & breuius. Nam quando corpus est infirmum, animus quoq; vires nonnihil remittere solet. Est enim inter animum & corpus quasi consensus quidam atq; naturæ coniunctio. Obiit in Thracia, post Peloponnesiacum bellum, dum res eius belli anno XXI. gestas cōscriberet. Hoc enim bellum XXVII annos durauit. Res verò gestas reliquis sex annis supplent Theopompus, & Xenophon quibus rerum in Græcia gestarum historiam annectit. Sciendum verò, Thucydidem, qui Amphipolin dux exercitus missus fuisset, visusque esset serius eo peruenisse, occupata iam vrbe a Brasida in exilium ab Atheniensibus fuisse missum, ob Cleonis (quem ille ideo exosus, tanquam insanum vbique introducit) calumnias: illum verò Athenis relictis, in Thraciam, vt aiunt, secessisse: vbi pulcherrimam illam historiam contexuit. Notauerat enim ille quidem, iam inde à belli initio, quæcunque memoria digna dicerentur fierentve: non tamen etiam principio de vllis suæ historiæ ornamentis fuit solicitus: sed satis ei fuit si rerum memoriam sua notatione conseruaret. Postea verò exul, vitam in Scaptesyla, Thraciæ loco, agens, dolauit perpoliuitq;, quæ initio memoriæ tantum causa notauerat. Fabulis autem aduersatur studio veritatis: non enim fecit quod alij historiarum scriptores, qui delectationis studiosiores, quam veritatis, fabulas in suas historias inseruerunt. Atq; illi quidem ita se gesserunt. At nostri autoris institutum longè aliud fuit: qui sibi proposuit non auditores oblectare, sed studiosos homines erudire. Ideo ait opus hoc suum esse κτῆμα ἐς ἀεὶ (quasi quis dicat, rem in omne tempus vtilem:) non ἀγώνισμα, siue, ad ostentationem elaboratum opus. multa siquidem omisit, quæ ad delectationem faciūt: digressionesq; vitauit, quibus alij delectantur. cuiusmodi sunt apud Herodotum, quæ de delphine narrantur, qui audienda lyra delectatur: & de Arione qui musica nauem dirigit: imo totus liber secundus titulum operis mentitur. Contra hic autor si quid mirabile vel præter institutum opus sit commemorandum, id ille quidem commemorat quia necesse est: verùm ita vt in eius enarratione non diutius immoretur quàm quantū opus est vt rem lector intelligat. Nam Terei meminit, propter Prognes & Philomelæ casus tantùm: Cyclopum etiam mentionem fecit, propter locorum cognitionem: Alcmæonis quoque obiter meminit de Acarnania & ei oppositis insulis loquens: reliqua non accurate persequitur. Ac fabulas quidem ita tractat Thucydides. Cæterùm in moribus exprimendis mirabilis plane est: in singulis quidem orationis partibus est perspicuus: at in verborum constructione, quòd longioribus periodis ac sententiis vtitur, interdum obscurius videtur esse. Genere dicendi vtitur grandi & inprimis sublimi. Compositio aspera est, grauis, & hyperbatis scatens, interdum etiam obscura. breuitas mirabilis, & dictionum plures sensus. In sententiis, quæ ad mores pertinent, excellit. Præstat etiam in narrationibus, dum prœlia naualia, obsidiones vrbium, morbos, ac seditiones nobis narrat. Orationi suæ multiplicia adhibet figurarum lumina, in plerisque Gorgiam Leontinum imitatus, velox in elocutione, austerus supra modum, morum exprimendorum optimus artifex. Itaque videbis apud eum & Periclis spiritus, & Cleonis quam nescio quo nomine appellem:

οὐ γὰρ γυναικείας ἦν φύσεως τοιαύτην ἀρετήν τε καὶ τέχνην μιμήσασθαι. ἔπειτα, εἰ τοιαύτη τις ἦν, οὐκ ἂν ἐσπούδασε λαθεῖν, οὐδ' ἂν τὴν ὀγδόην ἔγραψε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ κατέλιπεν ἄν, τὴν οἰκείαν ἐκφαίνουσα φύσιν. ὅτι δὲ οὐδὲ Ξενοφῶντός ἐστιν, ὁ χαρακτὴρ μόνον οὐχὶ βοᾷ. πολὺ γὰρ τὸ μέσον ἰσχνοῦ χαρακτῆρος καὶ ὑψηλοῦ. οὐ μὴν οὐδὲ Θεοπόμπου, καθά τινες ἠξίωσαν. τισὶ δὲ, καὶ μᾶλλον τοῖς χαριεστέροις, Θουκυδίδου μὲν εἶναι δοκεῖ, ἄλλως δὲ ἀκαλλώπιστος, δι' ἐκτύπων γεγραμμένη, καὶ πολλῶν πλήρης ἐν κεφαλαίῳ πραγμάτων, καλλωπισθῆναι καὶ λαβεῖν ἔκτασιν δυναμένων. ἔνθεν καὶ λέγομεν ὡς ἀσθενέστερον πέφρασται, καὶ ὀλίγον, καθότι ἀρρωστῶν αὐτὴν φαίνεται συντεθεικώς. ἀσθενοῦντος δὲ σώματος, βραχύ τι καὶ ὁ λογισμὸς ἀτονώτερος εἶναι φιλεῖ. μικροῦ γὰρ συμπάσχουσιν ἀλλήλοις ὅ, τε λογισμὸς καὶ τὸ σῶμα. ἀπέθανε δὲ μετὰ τὸν πόλεμον τὸν πελοποννησιακὸν ἐν τῇ Θρᾴκῃ, συγγράφων τὰ πράγματα τοῦ εἰκοστοῦ καὶ πρώτου ἐνιαυτοῦ. εἴκοσι γὰρ καὶ ἑπτὰ κατέσχεν ὁ πόλεμος. τὰ δὲ τῶν ἄλλων ἓξ ἐτῶν πράγματα ἀναπληροῖ ὅ, τε Θεόπομπος καὶ ὁ Ξενοφῶν, οἷς συνάπτει τὴν Ἑλληνικὴν ἱστορίαν. Ἰστέον δὲ ὅτι στρατηγήσας ὁ Θουκυδίδης ἐν Ἀμφιπόλει, καὶ δόξας ἐκεῖ βραδέως ἀφικέσθαι καὶ προλαβόντος αὐτὴν τοῦ Βρασίδου, ἐφυγαδεύθη ὑπ' Ἀθηναίων, διαβάλλοντος αὐτὸν τοῦ Κλέωνος (διὸ καὶ ἀπεχθάνεται τῷ Κλέωνι, καὶ ὡς μεμηνότα αὐτὸν εἰσάγει πανταχοῦ) καὶ ἀπελθὼν, ὥς φασιν, ἐν τῇ Θρᾴκῃ, τὸ κάλλος ἐκεῖ τῆς συγγραφῆς συνέθηκεν. ἀφ' οὗ μὲν γὰρ ὁ πόλεμος ἤρξατο, ἐσημειοῦτο τὰ λεγόμενα ἅπαντα, καὶ τὰ πραττόμενα. οὐ μὴν κάλλους ἐφρόντισε τὴν ἀρχὴν ἢ τοῦ μόνον σῶσαι τῇ σημειώσει τὰ πράγματα· ὕστερον δὲ μετὰ τὴν ἐξορίαν ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ τῆς Θρᾴκης χωρίῳ διαιτώμενος, συνέταξε μετὰ κάλλους ἃ ἐξ ἀρχῆς μόνον ἐσημειοῦτο διὰ τὴν μνήμην. ἔστι δὲ τοῖς μύθοις ἐναντίος, διὰ τὸ χαίρειν τῇ ἀληθείᾳ· οὐ γὰρ ἐπετήδευσε τοῖς ἄλλοις ταυτὸν συγγραφεῦσιν, οὐδὲ ἱστορικοῖς, οἱ μύθοις ἐγκατέμιξαν τὰς ἑαυτῶν ἱστορίας, τὸ τερπνοῦ πλέον τῆς ἀληθείας αὐτοὶ ποιούμενοι. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν οὕτω· τῷ συγγραφεῖ δὲ οὐκ ἔμελησε πρὸς τέρψιν τῶν ἀκουόντων, ἀλλὰ πρὸς ἀκρίβειαν τῶν μανθανόντων γράφειν. καὶ γὰρ ὠνόμασεν ἀγώνισμα τὴν ἑαυτοῦ συγγραφήν. πολλὰ γὰρ τῶν πρὸς ἡδονὴν ἀπέφυγε, τὰς παρενθήκας ἃς εἰώθασι ποιεῖν οἱ πλείονες, ἀποκλίνας. ὅπου γὰρ καὶ παρ' Ἡροδότῳ καὶ ὁ δελφίς ἐστιν ὁ φιλήκοος, καὶ Ἀρίων ὁ κυβερνώμενος μουσικῇ, καὶ ὅλως ἡ δευτέρα τῶν ἱστοριῶν τὴν ὑπόθεσιν ψεύδεται. ὁ δὲ συγγραφεὺς οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἂν ἀναμνησθῇ τινος τερατώδους, διὰ μὲν τὴν ἀνάγκην λέξει, διηγεῖται δὲ μόνον εἰς γνῶσιν τῶν ἀκουόντων ἀφικνούμενος. ὅ, τε γὰρ περὶ Τηρέως αὐτῷ λόγος πέφρασται μόνον περὶ τῶν παθῶν τῶν γυναικῶν, ἥ τε Κυκλώπων ἱστορία, τῶν τόπων ἐμνημόνευσε χάριν. καὶ ὁ [1] Ἀλκμαίων, ὅτι σωφρονεῖν μνημονεύεται, ἔνθα τὰς τῆς σωφροσύνης αὐτοῦ νήσους ποιεῖ, τὰ δὲ ἄλλα οὐκ ἀκριβοῖ. περὶ μὲν οὖν τοὺς μύθους τοιοῦτος. δεινὸς δὲ ἠθογραφῆσαι. καὶ ἐν μὲν τοῖς μέρεσι, σαφής· ὑπὸ δὲ τὴν σύνταξιν, ἐνίοτε διὰ τὸ ἐκτεῖνον τῆς ἑρμηνείας, ἄδηλος εἶναι δοκῶν. ἔχει δὲ χαρακτῆρα ὑψηλὸν, καὶ μέγαν. τὸ δὲ τῆς συνθέσεως, τραχύτητος ὂν μεστὸν, καὶ ἐμβριθὲς, καὶ ὑπερβατικὸν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀσαφές. αἱ δὲ βραχύτητες, θαυμασταί, καὶ τῶν λέξεων οἱ νόες πλείονες. τὸ δὲ γνωμολογικὸν αὐτοῦ, πάνυ ἐπαινετόν. ἐν δὲ ταῖς ἀφηγήσεσι σφόδρα δυνατὸς, ναυμαχίας ἡμῖν καὶ πολιορκίας, νόσους τε καὶ στάσεις διηγούμενος. πολυειδὴς δὲ ἐν τοῖς σχήμασι, τὰ πολλὰ καὶ τοῦ Γοργίου τοῦ Λεοντίνου μιμούμενος· ταχὺς ἐν ταῖς σημασίαις, πικρὸς ἐν τῇ αὐστηρότητι, ἠθῶν μιμητὴς, καὶ ἄριστος διαγραφεύς. ὄψει γοῦν παρ' αὐτῷ φρόνημα Περικλέους, καὶ Κλέωνος οὐκ οἶδ' ὅ, τι ἂν εἴποι τις·

ἴσ. Σκαπτησύλη. Æ.P.

ἴσ. καὶ γὰρ κτῆμα ἐς ἀεὶ μᾶλλον ὠνόμασεν, ἢ ἀγώνισμα τὴν ἑαυτοῦ. *hæc lectio facile elicitur ex ipsomet Thucydide, qui lib. 1. pag. ex H. St. typis 16. ita loquitur,* κτῆμά τε ἐς ἀεὶ μᾶλλον, ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται. Æ.P.

[1] Καὶ ὁ Ἀλκμαίων] *Thuc. in fine secundi libri, vnde correctionem huius loci satis commodam sumere potes.* καὶ ὁ Ἀλκμαίων, ὅτι σωφρονεῖ· ἔμελλε, μνημονεύεται, ἔνθα τὰς τῆς σωφροσύνης αὐτοῦ ἐν νήσῳ ποιεῖ. τουτέστιν, ἔνθα τὴν πρότερον αὐτοῦ σωφροσύνην οὐκ ἄλλως ἂν γενέσθαι λέγει, ἢ ἐν ἐκείνῃ τῇ γῇ, ἣν νῆσον καλεῖ, καὶ ἥτις ὕστερον ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἑωρᾶτο, οὐδὲ γῆ ἦν, ὅτε τὴν αὐτοῦ μητέρα ἔκτεινε. τὴν δὲ τοῦ Ἀχελῴου προσχῶσιν ὡς νῆσον ἤδη πεποιημένην, καὶ νῆσον ἠπειρωμένην νοεῖ.

Ἀλκιβιάδου νεότητα, Θεμιστοκλέους πάντα, Νικίου χρηστότητα, δεισιδαιμονίαν, εὐτυχίαν, μέχρι Σικελίας. καὶ ἄλλα μυρία, ἃ κατὰ μέρος ἐπιδεῖν πειρασόμεθα. ὡς ἐπιπλεῖστον δὲ χρῆται τῇ ἀρχαίᾳ ἀτθίδι τῇ παλαιᾷ, ἣ τὸ ξ ἀντὶ τοῦ σ παρείληφεν, ὅταν ξυνέγραψε καὶ ξυμμαχίαν λέγῃ· καὶ τὴν δίφθογγον τὴν αι ἀντὶ τοῦ α γράφῃ, αἰεὶ λέγων. καὶ ὅλως ἐφευρετής ἐστι καινῶν ὀνομάτων. τὰ μὲν γάρ, ἐστιν ἀρχαιότερα τῶν κατ' αὐτὸν χρόνων, τὸ Αὐτοβοεὶ, καὶ τὸ Πολεμησείοντες, καὶ Παγχάλεπον, καὶ Ἁμαρτάδα, καὶ ὕλης Φακέλους· τὰ δὲ ποιηταῖς, μέλει, οἷον τὸ Ἐπιλύγξαι, καὶ τὸ Ἐπηλύται, καὶ τὸ Ἀνακῶς, καὶ τὰ τοιαῦτα. τὰ δ' ἴδια, οἷον, Ἀποσίμωσις, καὶ Κωλύμη, καὶ Ἀποτείχισις· καὶ ὅσα ἄλλα παρ' ἄλλοις μὲν οὐ κεῖται, ὑπ' αὐτοῦ δὲ λέλεκται. μέλει δὲ αὐτῷ καὶ ὄγκου τῶν ὀνομάτων, καὶ δεινότητος τῶν ἐνθυμημάτων, καὶ, ὥσπερ φθάσαντες εἴπομεν, βραχύτητος συντάξεως. τὰ γὰρ πολλὰ τῶν πραγμάτων καὶ λέξει δείκνυται. πεποίηκε δὲ πολλάκις καὶ πάθη καὶ πράγματα ἀντ' ἀνδρῶν, ὡς τὸ Ἀντίπαλον δέος. ἔχει δὲ καί τι τοῦ πανηγυρικοῦ, ἐν οἷς ἐπιταφίους λέγει· καὶ ποικίλως εἰρωνείας εἰσφέρων, καὶ ἐρωτήσεις ποιούμενος, καὶ φιλοσόφοις εἴδεσι δημηγορῶν. ἐν οἷς γὰρ ἀμοιβαῖός ἐστι, φιλοσοφεῖ. τὴν μέντοι ἰδέαν αὐτοῦ τῆς λέξεων καὶ τῶν συνθέσεων αἰτιῶνται οἱ πλείους, ὧν ἐστι Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεύς. μέμφεται γὰρ αὐτῷ ὡς πεζῇ καὶ πολιτικῇ λέξει χρῆσθαι μὴ δυναμένῳ· οὐκ εἰδὼς ὅτι ταῦτα πάντα δυνάμεως ἐστὶ περιττῆς καὶ ἕξεως πλεονεξία. φαίνεται δὲ ἐπὶ τῶν Ἡροδότου χρόνων γενόμενος, εἴγε ὁ μὲν Ἡρόδοτος μέμνηται τῆς Θηβαίων ἐσβολῆς ἐς τὴν Πλάταιαν, περὶ ἧς ἱστορεῖ Θουκυδίδης ἐν τῇ δευτέρᾳ. λέγεται δέ τι καὶ τοιοῦτον, ὥς ποτε τοῦ Ἡροδότου τὰς ἰδίας ἱστορίας ἐπιδεικνυμένου, παρὼν τῇ ἀκροάσει Θουκυδίδης, καὶ ἀκούσας, ἐδάκρυσεν. ἔπειτα φασὶ τὸν Ἡρόδοτον τοῦτο θεασάμενον εἰπεῖν αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα τὸν Ὄλορον, ὦ Ὄλορε, ὀργᾷ ἡ φύσις τοῦ υἱοῦ σου πρὸς μαθήματα. ἐτελεύτησε δὲ ἐν τῇ Θρᾴκῃ· καὶ οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι ἐκεῖ ἐτάφη· ἄλλοι λέγουσιν ὅτι ἐν ταῖς Ἀθήναις ἠνέχθη τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ κρύφα παρὰ τῶν συγγενῶν, καὶ οὕτως ἐτάφη· οὐ γὰρ ἐξῆν φανερῶς θάπτειν ἐν Ἀθήναις τὸν ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγοντα. ἔστι δὲ αὐτοῦ τάφος πλησίον τῶν πυλῶν, ἐν χωρίῳ τῆς Ἀττικῆς ὃ Κοίλη καλεῖται, καθά φησιν Ἄντυλλος, ἀξιόπιστος ἀνὴρ μαρτυρῆσαι, καὶ ἱστορίαν γνῶναι, καὶ διδάξαι δεινός. καὶ στήλη δέ, φησίν, ἕστηκεν ἐν τῇ Κοίλῃ, Θουκυδίδης Ὀλόρου Ἁλιμούσιος, ἔχουσα ἐπίγραμμα. τινὲς δὲ προσέθηκαν καὶ τό, ἐνθάδε κεῖται. ἀλλὰ λέγομεν ὅτι νοούμενόν ἐστι τοῦτο καὶ προσυπακουόμενον. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖτο ἐν τῷ ἐπιγράμματι. ἔστι δὲ τὴν ἰδέαν καὶ τὸν χαρακτῆρα μεγαλοπρεπής, ὡς μηδὲ ἐν τοῖς οἴκτοις ἀφίστασθαι τοῦ μεγαλοπρεποῦς· ἐμβριθὴς τὴν φράσιν, ἀσαφὴς τὴν διάνοιαν, διὰ τὸ ὑπερβατοῖς χαίρειν· ὀλίγοις ὀνόμασι πολλὰ πράγματα δηλῶν, καὶ ποικιλώτατος μὲν ἐν τοῖς τῆς λέξεως σχήμασι, κατὰ δὲ τὴν διάνοιαν τοὐναντίον ἀσχημάτιστος. οὔτε γὰρ εἰρωνείαις, οὔτε ἐπιτιμήσεσιν, οὔτε τῶν ἐκ πλαγίου ῥήσεσιν, οὔτε ἄλλαις τισὶ πανουργίαις πρὸς τὸν ἀκροατὴν κέχρηται, τοῦ Δημοσθένους μάλιστα ἐν τούτοις ἐπιδεικνυμένου τὴν δεινότητα. οἶμαι δὲ οὐκ ἀγνοίᾳ σχηματισμοῦ τοῦ κατὰ διάνοιαν παρεῖναι τὸν Θουκυδίδην τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ τοῖς ὑποκειμένοις προσώποις πρέποντας καὶ ἁρμόζοντας συντιθέντα τοὺς λόγους. οὐ γὰρ ἔπρεπε Περικλεῖ καὶ Ἀρχιδάμῳ καὶ Νικίᾳ καὶ Βρασίδᾳ, ἀνθρώποις μεγαλόφροσι καὶ γενναίοις καὶ ἡρωϊκὴν ἔχουσι δόξαν, λόγους εἰρωνείας καὶ πανουργίας περιτιθέναι, ὡς μὴ παρρησίαν ἔχουσι φανερῶς ἐλέγχειν, καὶ ἄντικρυς μέμφεσθαι, καὶ ὁτιοῦν βούλονται λέγειν. διὰ τοῦτο τὸ ἄπλαστον καὶ ἀνηθοποίητον ἐπετήδευσε, σώζων κἂν τούτοις τὸ πρόσηκον, καὶ τῇ τέχνῃ δοκοῦν. τεχνίτου γὰρ ἀνδρὸς φυλάξαι τοῖς προσώποις τὴν ἐπιβάλλουσαν δόξαν, καὶ τοῖς πράγμασι τὸν ἀκόλουθον κόσμον. Ἰστέον δὲ ὅτι τὴν πραγματείαν αὐτοῦ οἱ μὲν κατέτεμον εἰς τρεισκαίδεκα ἱστορίας, ἄλλοι δὲ ἄλλως. ὅμως δὲ ἡ πλείστη καὶ ἡ κοινὴ κεκράτηκε, τὸ μέχρι τῶν ὀκτὼ διῃρῆσθαι τὴν πραγματείαν, ὡς καὶ ἐπέκρινεν ὁ Ἀσκληπιός.

N. Vide supra, ubi κρύβδην ταφεὶς legitur. Æ.P.

Alcibiadis iuuentutem, in Themistocle omnia, in Nicia probitatem, superstitionem, & felicitatem, antequam venisset in Siciliam: itemque alia sexcenta, quæ suis locis sigillatim conabimur obseruare. Plurimus est apud Thucydidem veteris linguæ Atticæ vsus, quæ ξ pro σ vsurpat, vt quum dicit ξυνέγραψε *&* ξυμμαχίαν. *Per diphthongum scribit quæ reliqui per α, dicitq; αἰεί. Et omnino nomina multa noua inuenit. siquidem in Thucydidis dictione, quædam vocabula reperiuntur ipsius ætate antiquiora, vt* αὐτοβοεί, *&* πολεμησείοντες, *&* παγχάλεπον, *&* ἁμαρτάδα ὕλης φακέλους. *Quædam apud poetas extant, vt* ἐπιλύγξαι, ἐπηλύται, ἀνακῶς *& similia. Quædam ipsi propria,* ἀποσίμωσις, *&* κωλύμη, *&* ἀποτείχισις: *itemq; alia, quæ apud reliquos scriptores non leguntur, sed apud hunc tantum. Porro huic etiam curæ est verborum maiestas, vis argumentorum, ac sententiarum grauitas: & (vt iã diximus) in compositione breuitas. Nam* [sæpe] *multæ res vel vnica voce declarantur. Sæpe etiam res & affectiones pro personis vsurpat, vt in illo* ἀντίπαλον δέος. *Habet etiã generis demonstratiui nõnihil: vt in oratione funebri: & quod variis ironiis, atq; interrogationibus vtitur; conciones quoq; quasdam habet philosophico more cõscriptas: sunt enim instar dialogorum, qui philosophis conueniũt, composita. Ipsius tamẽ elocutionem, ac verborum compositionem pleriq; reprehendunt, inter quos est Dionysius Halicarnasseus. eum enim reprehendit quasi soluta, ac ciuili oratione vti nequeat.* [quod ideo Dionysius facit,] *quia ignorat hæc omnia esse cuiusdã eximiæ facultatis & habitus perfectissimi. Herodoti autem temporibus videtur vixisse, siquidem Herodotus meminit irruptionis in vrbem Platæam factæ, quam historiam narrat Thucydides libro secundo. Aiunt etiam, quum Herodotus suas historias in hominũ cœtu recitaret, Thucydidem recitationi illi interfuisse, & quum eas audiuisset, lacrymasse. quod vbi animaduertisset Herodotus, dixisse eũ ferunt Oloro patri Thucydidis,* Filij tui ô Olore ingenium magno impetu ad literarũ studia fertur. *Mortuus est in Thracia & (vt quidem volunt nonnulli) ibi est sepultus: sed alij dicunt, ossa eius clam à cognatis Athenas fuisse importata, itaq; sepulta. neque enim palam licuit Athenis sepelire eum qui propter crimẽ proditionis exilio fuisset mulctatus. Erat autem eius sepulcrum prope portam in eo loco agri Attici, qui appellatur Cœla, quemadmodum testatur Antyllus, vir fide dignissimus, historiaq; peritissimus, & ad docendum appositissimus. Fuit etiam, (ait ille) in Cœla habens hanc inscriptionem columna,*

Thvcydides Olori Halimvsivs. *Addiderunt verò quidam hæc,* Hic Iacet. *quod nos facile intelligi posse ac subaudiri putamus: in inscriptione enim non erat. Forma autem, & dicẽdi genus,* [quo Thucyd. vtitur,] *est magnificum adeò vt ne in commiserationib. quidẽ ab hac magnifica loquendi forma abstineat. Elocutio est grauis, sententiæ obscuræ, quia hyperbatis delectatur, & multas res paucis verbis declarat. Et verborum quidẽ plurimas habet figuras. contra verò paucissimas sententiarũ figuras habet. Nam nec ironiis, nec obiurgationibus, nec obliquis dictis, nec vllis aliis callidis artibus, quib. auditorem capiat, vtitur, cùm tamen Demosthenes in his potissimùm suæ eloquentiæ vim ostentet. Puto antẽ huiusmodi sententiarum figuras à Thucydide nõ propter earum ignorationem prætermissas: verùm quia orationẽ personis de quib. verba facit, congruentem, atq; conuenientẽ tribuere volebat. Nec enim decebat Pericli, & Archidamo, & Niciæ, & Brasidæ, viris excelso animo præditis, & generosis, & heroica gloria ornatis ironias, & alias artis oratoriæ fraudes attribuere, quasi non liceret ipsis* [alios] *apertè arguere, & palam accusare, & dicere quicquid vellent. Propterea* [igitur] *simplicẽ, & minimè figuratam orationẽ accuratè est sequutus, in his etiã reb. decorum, & artis præcepta seruans. Est enim artificis periti dignitatem* [singulis] *personis conuenientem seruare, & reb.* [quibusq;] *congruens ornamentum* [tribuere.] *Sciendũ autem est totã Thucydidis historiam à quibusdam in* XIII. *libros fuisse diuisam. ab aliis aliter. Frequens tamen, & communis vsus obtinuit, vt totũ hoc opus in octo tãtum libros diuideretur, quod & Asclepius suo iudicio cõprobauit.*

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ, ΟΛΟΡΟΥ, ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI F. LIBRORVM OCTO DE BELLO PELOPONNESIACO, PRIMVS.

Ex Laurentij Vallæ interpretatione, ab Henrico Stephano recognita:

Quam Æmilius Portus, Fr. P. Cr. F. paternos commentarios accuratè sequutus, ab infinita grauissimorum errorum multitudine nouissimè repurgauit, magnaq́ue dil.g.ntia passim expolitam innouauit.

THVCYDIDES Atheniensis bellum Peloponnesiorum Atheniēsiumque, quod inter se gesserunt, conscripsit, exorsus statim ab eo moto, sperans etiam fore tum magnum, tum superioribus longè memorabilius: his coniecturis adductus, quod & vtrique omni bellico apparatu florerent, & cæteros Græcos cum alterutris se coniungere videret, partim quidem statim, partim verò etiam in animo habere, [*mox idem facere.*] Hic enim motus profectò maximus inter Græcos fuit, quinetiam in quadam barbarorum, ac propemodum (vt ita loquar) in maxima [*cæterorum*] mortalium parte [*maximus extitit.*] Nam superiores, & his longè antiquiores motus, ob temporum vetustatē planè comperti esse non potuerunt. Sed cōiecturis nixus (quas

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ Ἀθηναῖος [2]ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, ὡς ἐπολέμησαν [3]πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος [4]εὐθὺς καθισταμένου, [5]καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων, τεκμαιρόμενος ὅτι [6]ἀκμάζοντές τε ἦσαν ἐς αὐτὸν ἀμφότεροι [7]παρασκευῇ τῇ πάσῃ, καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ὁρῶν [8]ξυνιστάμενον πρὸς ἑκατέρους, [9]τὸ μὲν, εὐθὺς, τὸ δὲ, καὶ διανοούμενον. κίνησις γὰρ αὕτη μεγίστη δὴ τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο, [10]καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων, ὡς δὲ εἰπεῖν, καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀνθρώπων. [11]τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτι παλαιότερα, σαφῶς μὲν εὑρεῖν διὰ χρόνου πλῆθος ἀδύνατον ἦν· ἐκ δὲ τεκμηρίων, ὧν ἐπὶ

γρ. ἐπὶ πλείστων

γρ. ἀδύνατα

ΣΧΟΛΙΑ ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΞΥΝΟΠΤΙΚΑ ΕΙΣ ΟΛΟΝ ΤΟΝ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΝ.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ Ἀθηναῖος] Γαίτως μέμνηται τοῦ οἰκείου ὀνόματος κατ' ἀρχὰς, ἀποδιαστέλλων ἑαυτὸν τῶν ὁμωνύμων ἐν τοῖς ἔπεσιν· ἅμα μὲν τῆς αὐτῆς αἰτίας ἕνεκεν, ἅμα δὲ καὶ τοῦ μὴ ἑτέρους τινὰ τὸ αὐτοῦ σφετερίσασθαι σύνταγμα. [2] Ξυνέγραψε τὸν πόλεμον] διχῶς, γράψαι, καὶ διχῶς, ξυγγράψαι. τὸ μὲν, ἐπὶ ἑνὸς πράγματος λέγεται· τὸ δὲ ξυγγράψαι, ἐπὶ πολλῶν. ξυγγράψαι, τὸ μετ' ἐπιμελείας καὶ σπουδαίως συντάξαι· γράψαι δὲ, καὶ τὸ ἁπλῶς καὶ μὴ ἐπιμελῶς τὴν ἀλήθειαν ἀνευρεῖν. [3] Πρὸς ἀλλήλους] καὶ ὁ πρὸς Ξέρξην πόλεμος, τῶν αὐτῶν ἦν, ἀλλ' οὐ πρὸς ἀλλήλους. διὸ καὶ οὐ μάτην πρόσκειται. [4] Εὐθὺς καθισταμένου] ἀρχὴν λαμβάνοντος. [5] Καὶ ἐλπίσας μέγαν τε ἔσεσθαι] τὸ ἐλπίσας οὐ μόνον ἐπὶ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπὶ τῇ τοῦ μέλλοντος ἐκβάσει λέγεται. [6] Ἀκμάζοντές τε ἦσαν] ἀντὶ τοῦ ἤκμαζον. [7] Παρασκευῇ τῇ πάσῃ] πῶς ἤκμαζον ἀμφότεροι παρασκευῇ τῇ πάσῃ, εἴγε τοῖς Πελοποννησίοις χρημάτων ἐνέδει; [8] Ξυνιστάμενον πρὸς ἑκατέρους] εἰς σύστασιν καὶ εἰς βοήθειαν ἑκατέρων κινούμενον. [9] Τὸ μὲν, εὐθὺς] ἅμα τῷ ἄρξασθαι τὸν πόλεμον. [10] Καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων] Θρᾷκας λέγει καὶ Πέρσας. οἱ μὲν γὰρ μετὰ Σιτάλκου συνεμάχουν Ἀθηναίοις· οἱ δὲ μετ' Ἀρταξέρξου καὶ Δαρείου, ὕστερον τοῖς Λακεδαιμονίοις. [11] Τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν] τὰ Μηδικὰ καὶ Τρωϊκά.

μακρότατον σκοποῦντί μοι πιστεῦσαι ξυμβαίνει, οὐ μεγάλα νομίζω γενέσθαι, [1] οὔτε κατὰ τοὺς πολέμους, οὔτε ἐς τὰ ἄλλα. Φαίνεται γὰρ ἡ νῦν Ἑλλὰς καλουμένη, [2] οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη, [3] ἀλλὰ μεταναστάσεις τε οὖσαι τὰ πρότερα, [4] καὶ ῥᾳδίως ἕκαστοι τὴν ἑαυτῶν ἀπολείποντες, βιαζόμενοι [5] ὑπό τινων ἀεὶ πλειόνων. [6] τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης, οὐδ' [7] ἐπιμιγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις, οὔτε κατὰ γῆν, οὔτε διὰ θαλάσσης, [8] νεμόμενοί τε τὰ αὑτῶν ἕκαστοι [9] ὅσον ἀποζῆν, καὶ [10] περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες, οὐδὲ γῆν φυτεύοντες (ἄδηλον ὂν ὁπότε τις ἐπελθών, καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων, ἄλλος ἀφαιρήσεται) τῆς τε καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς πανταχοῦ ἂν ἡγούμενοι [11] ἐπικρατεῖν, οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο. καὶ δι' αὐτό, οὔτε μεγέθει πόλεων ἴσχυον, οὔτε [12] τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ. μάλιστα δὲ τῆς γῆς ἡ ἀρίστη ἀεὶ τὰς μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων εἶχεν. ἥ τε **B** νῦν Θετταλία καλουμένη, καὶ Βοιωτία, Πελοποννήσου τε [13] τὰ πολλά, πλὴν Ἀρκαδίας, [14] τῆς τε ἄλλης [15] ὅσα ἦν κράτιστα. διὰ γὰρ ἀρετὴν γῆς, [16] αἵ τε δυνάμεις τισὶ μείζους ἐγγιγνόμεναι στάσεις ἐνεποίουν, ἐξ ὧν ἐφθείροντο, καὶ ἅμα ὑπὸ ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο. τὴν γοῦν Ἀττικὴν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον διὰ τὸ λεπτόγεων [17] ἀστασίαστον οὖσαν, ἄνθρωποι ᾤκουν [18] οἱ αὐτοὶ ἀεί. [19] καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου οὐκ **C** ἐλάχιστόν ἐστι, διὰ τὰς μετοικίας [20] ἐς τὰ ἄλλα μὴ [21] ὁμοίως αὐξηθῆναι. [22] ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος οἱ [23] πολέμῳ ἢ στάσει ἐκπίπτοντες,

γρ. ἀνί-σταντο.

γρ. ἐποι-κίας

mihi remotiſſimā à nobis antiquitatē ſpectanti cōtingit credere, [*veras eſſe, eos*]) nec in bellicis, nec in cæteris [*rebus ad pacē pertinentibus*] magnos fuiſſe puto. Conſtat enim eam, quæ Græcia nunc appellatur, olim non conſtanter [*ab incolis*] habitatam fuiſſe: ſed primùm frequētes migrationes [*inde*] fuiſſe factas, & facilè ſuos quenque fines deſeruiſſe, ſemper ab aliquo maiore [*hominum*] numero coactum, [*ac ex ſuis ſedibus expulſum.*] Nam cùm nulla eſſet ne- **A** gotiatio, [*nec vlla opera mercaturæ daretur,*] nec vllus inter ipſos tuto commercio citra formidinem vel terra, vel mari locus eſſet, cumque ſinguli res ſuas, [*& agros*] eatenus colerent, quatenus vitam parcè, ac duriter agerent, nec magnam pecuniæ vim haberent, nec humum [*arboribus, plantisq;*] cõſererent (quia incertum erat, quando quis alius incurſione repentina [*labores alienos*] eſſet ablaturus, ſimul etiā, quia nullis muris erant muniti) & quotidianum, ac neceſſarium victum ſe vbique adepturos exiſtimarent, nō grauatè [*ex ſuis priſtinis ſedibus*] migrabant. Idcirco etiam nec vrbium magnitudine, nec alio bellico apparatu valebāt. Atq; potiſſimùm optimus quiſq; ager his incolarū mutationibus, [*ac migrationibus*] ſemper erat obnoxius, [*vt*] & ea, quæ nūc Theſſalia vocatur, & Bœotia, & Peloponneſi magna [*pars,*] preter Arcadiam, & reliquæ [*Græciæ partes,*] q̃cunq; erant vberrimę. Nā inter nōnullos [*illarum partium incolas*] propter ſoli bonitatē opes admodum auctę, ſeditiones excitabant, per quas [*ipſi*] profligabātur, ſimul etiam alienigenarum **C** inſidiis magis appetebantur. Quamobrem Atticā à vetuſtiſſimis vſq; temporibus propter agri tenuitatē, ſeditionum immunem, [*ac pacatā*] iidē homines ſemp incoluerūt. Atq; rerum [*à me*] dictarum hoc non minimum eſt indicium, ob [*aßiduas*] migrationes [*Græciam*] in cæteris [*partibus*] non peræquè adauctam fuiſſe. Nam qui aut bello, aut ſeditione ex reliqua Græcia pellebantur,

[1] Οὔτε ἐς τὰ ἄλλα] κατὰ σκευὴν δηλονότι. [2] Οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη] πρὸ τούτου γὰρ κατὰ μέρος καὶ κατὰ ἔθνη ἐκαλεῖτο. τὸ δὲ σχῆμα τὸ ὁμοιοκατάληκτον, Γοργίου καλεῖται. [3] Ἀλλὰ μεταναστάσεις] μετοικήσεις, φαίνονται δηλονότι. [4] Καὶ ῥᾳδίως] ἀπὸ κοινοῦ τὸ φαίνονται. [5] Ὑπὸ τινῶν ἀεὶ πλειόνων] οὐκ εἶπε δυνατωτέρων, ἵνα μὴ ἐπαινέσῃ. [6] Τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης] τῆς κατὰ θάλατταν πραγματείας. [7] Ἐπιμιγνῦντες] ἐπιμιγνύμενοι. [8] Νεμόμενοί τε τὰ αὐτῶν ἕκαστοι] ἡ περιοχὴ τοῦ λόγου, καὶ ἡ σύνταξις, τοιαύτη, Νεμόμενοι τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι, ὅσον ἀποζῆν, καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες, οὐδὲ γῆν φυτεύοντες, ἀλλὰ σπείροντες, καὶ ἁπλῶς εὐμετακόμιστοι ὄντες πρὸς τὸ μετανίστασθαι. ὅθεν, οὐ χαλεπῶς ἀνίσταντο δηλονότι, ἀλλ' εὐχερῶς. [9] Ὅσον ἀποζῆν] μετρίως ζῆν. [10] Περιουσίαν] περιουσία, ἡ περιττὴ οὐσία [illegible] [illegible], ἡ σύμμετρος. [11] Ἐπικρατεῖν] εὐπορεῖν. [12] Τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ] τῇ ὁπλιτικῇ. [13] τὰ πολλὰ] μέρη· οὐ καὶ ἐν τῷ κράτιστα ὑπακουστέον. Æ. P. [14] Τῆς τε ἄλλης] Ἑλλάδος δηλονότι. Æ. P. [15] Ὅσα ἦν κράτιστα] ἴσον ἦν ἀρίστη. [16] Αἵ τε δυνάμεις] τὰ στρατεύματα. [17] Ἀστασίαστον οὖσαν] αἰτία τοῦ εἶναι. [18] Οἱ αὐτοὶ ἀεὶ] τῷ γένει δηλονότι. οὐ γὰρ ἦσαν ἀθάνατοι. [19] Καὶ παράδειγμα τόδε τοῦ λόγου] ὁ νοῦς, οἱ μὲν, οὕτω, Σημεῖον δὲ τοῦ τὴν Ἀττικὴν ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς οἰκεῖν, τὸ κατὰ μὲν τὰ ἄλλα πράγματα μὴ αὐξηθῆναι, οἷον πλοῦτόν τε, καὶ ὅπλα, καὶ τἄλλα· κατὰ δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀνδρῶν μεγάλην γενέσθαι. Ἄλλοι δὲ οὕτω, Σημεῖον δέ [illegible] [illegible] [illegible] τοῦ λόγου. τὸ τὰς ἀρίστας τῶν χωρῶν μεταβάλλειν τοὺς οἰκήτορας, τὸ τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὰ ἄλλα αὐτῆς μέρη μὴ ὁμοίως τῇ Ἀττικῇ αὐξηθῆναι τῷ πλήθει τῶν ἀνδρῶν. [20] ἐς τὰ ἄλλα] τῆς Ἑλλάδος μέρη. ἐν τοῖς ἄλλοις τῆς Ἑλλάδος μέρεσιν. Æ. P. [21] ὁμοίως] τῇ Ἀττικῇ δηλονότι, τῇ διὰ τὸ λεπτόγεων ἐπὶ πλεῖστον, ἤγουν ἐπὶ πλεῖστον χρόνον ἀστασιάστῳ γενομένῃ αὐξηθῆναι δὲ, τὴν Ἑλλάδα. Æ. P. [22] ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος] ἐκ γὰρ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος οἱ δυνατώτατοι ἐκπίπτοντες, ἀνεχώρουν παρὰ τοὺς Ἀθηναίους, ὡς βεβαίας οὔσης τῆς οἰκήσεως. [23] πολέμῳ ἢ στάσει] πόλεμος, ὁ τῶν ἀλλοτρίων· στάσις, ὁ ἐμφύλιος.

[*eorum*]

[*eorum*] potentissimi quique ad Athenienses, quòd illorum sedes stabiles, [*tutæque essent*,] se recipiebant. Et ciuitatis iure donati, statim ab antiquissimis vsque temporibus ciuitatem hominum frequentia longè maiorem fecerunt. Quamobrem etiam, quòd Attica [*omnes alienigenas eò confluentes*] capere, [*ac alere*] non posset, colonias in Ioniam postea emiserunt. Hoc autem etiam priscorum [*hominum*] imbecillitatem non minimè mihi demonstrat, [*atque confirmat*.] Nam ante bellum Troianum ab Helladis, [*id est, Græciæ*,] ciuitatibus nihil communiter, [*copiisque coniunctis*] gestum fuisse constat. Ac ne hoc quidem nomen (vt mea fert sententia) vniuersa [*Græcia commune*] adhuc habebat: sed ante ætatem Hellenis Deucalionis [*filij*] cognomen istud nullo prorsus modo [*videtur*] fuisse: sed singulæ gentes, cùm aliæ, tum etiam Pelasgica, quæ latissimè diffusa erat [*locis, in quibus degebant*,] nomen à se ipsis [*videntur*] indidisse. Sed cùm Hellen, eiusque liberi, rerum in Phthiotide potiti fuissent, & [*cæteri Thessaliæ populi*] eos in alias ciuitates, [*ad se*,] auxilij causa accerserent, ita demum propter diuturnum congressum, [*& consuetudinem factum videtur, vt*] singuli [*paulatim eodem cognomento*] Ἕλληνες, [*id est, Græci*,] vocarentur. Et tamen ne sic quidem longo pòst tempore [*istud cognomen*] ad omnes etiam [*Græciæ populos*] peruenire potuit, ita vt [*omnes hanc appellationē constanter*] obtinerent. Homerus verò præcipuè hoc indicat. Quāuis enim multo post bellum Troianū sit natus, nusquam [*tamen*] vniuersos [*Græciæ populos*, Ἕλληνας, *id est, Græcos*,] appellauit, nec alios, quàm eos, qui cum Achille ex Phthiotide [*venerant*,] qui etiam primi Ἕλληνες, [*id est, Græci*,] fuerunt. Danaos verò, & Argiuos, & Achæos

A παρ' Ἀθηναίους οἱ δυνατώτατοι, ὡς βέβαιον ὄν, [1]ἀνεχώρουν· [2]καὶ πολῖται γιγνόμενοι, εὐθὺς ἀπὸ παλαιοῦ μείζω ἔτι ἐποίησαν πλήθει ἀνθρώπων τὴν πόλιν· ὥστε καὶ ἐς Ἰωνίαν ὕστερον, ὡς οὐχ ἱκανῆς οὔσης τῆς Ἀττικῆς, ἀποικίας ἐξέπεμψαν. δηλοῖ δέ μοι καὶ τόδε τῶν παλαιῶν ἀσθένειαν [3]οὐχ ἥκιστα· πρὸ γὰρ τῶν Τρωϊκῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῇ ἐργασαμένη ἡ Ἑλλάς. δοκεῖ δέ μοι, οὐδὲ τοὔνομα τοῦτο ξύμπασά πω εἶχεν, ἀλλὰ τὰ

B μὲν πρὸ Ἕλληνος τοῦ Δευκαλίωνος καὶ πάνυ οὐδὲ εἶναι ἡ ἐπίκλησις αὕτη, κατὰ ἔθνη δὲ ἄλλα τε [4]καὶ τὸ Πελασγικὸν ἐπὶ πλεῖστον, ἀφ' ἑαυτῶν τὴν ἐπωνυμίαν παρέχεσθαι. Ἕλληνος δὲ καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐν τῇ Φθιώτιδι ἰσχυσάντων, καὶ [5]ἐπαγομένων αὐτοὺς ἐπ' ὠφελείᾳ ἐς τὰς ἄλλας πόλεις, καθ' ἑκάστους μὲν ἤδη [6]τῇ ὁμιλίᾳ μᾶλλον καλεῖσθαι Ἕλληνας. οὐ μέντοι πολλοῦ γε χρόνου ἠδύνα-

C το [7]καὶ ἅπασιν ἐκνικῆσαι. τεκμηριοῖ δὲ μάλιστα Ὅμηρος. [8]πολλῷ γὰρ ὕστερος ἔτι καὶ τῶν Τρωϊκῶν γενόμενος, οὐδαμοῦ τοὺς [9]ξύμπαντας ὠνόμασεν, οὐδ' ἄλλους ἢ τοὺς μετ' Ἀχιλλέως [10]ἐκ τῆς Φθιώτιδος, οἵπερ καὶ πρῶτοι Ἕλληνες ἦσαν· Δαναοὺς δὲ ἐν τοῖς ἔπεσι, καὶ Ἀργείους, καὶ Ἀχαιοὺς ἀνακαλεῖ. οὐ μὴν οὐδὲ βαρβάρους εἴρηκε, διὰ τὸ μηδὲ Ἕλληνάς πω (ὡς ἐμοὶ δοκεῖ) [11]ἀντίπαλον

D εἰς ἓν ὄνομα ἀποκεκρίσθαι. οἱ δ' οὖν ὡς ἕκαστοι Ἕλληνες κατὰ πόλεις τε ὅσοι ἀλλήλων ξυνίεσαν, καὶ ξύμπαντες ὕστερον κληθέντες, οὐδὲν πρὸ τῶν Τρωϊκῶν δι' ἀσθένειαν καὶ ἀμιξίαν ἀλλήλων ἀθρόοι ἔπραξαν. ἀλλὰ καὶ ταύ-

γρ. ὕστερον

γρ. ἐς

in [*suis*] carminibus nominat. Nec tamen barbaros dixit, [*nec istam barbari vocem vsurpauit*,] quòd ne Ἕλληνες quidem, [*id est, Græci, à barbaris*] distincti, in vnum [*totius gentis commune*] nomen [*barbaro*] (vt mihi videtur) oppositum, adhuc coaluissent. Quotquot igitur & singuli [*passim*] Ἕλληνες, [*id est, Græci, erant*,] & quotquot per vrbes sparsi se mutuò intelligebant, & qui vniuersi postea [*communi* τῶν Ἑλλήνων *appellatione*] nominati fuerunt propter [*virium*] imbecillitatem, & vitæ genus mutuo commercio carens, nihil ante Troiana tempora conferti, [*& opibus, armisque coniunctis*,] gesserunt. Sed & ad

---

[1] ἀνεχώρουν] οἱ Ἡρακλεῖδαι, καὶ Μεσσήνιοι, οἱ περὶ Μέλανθον. [2] Καὶ πολῖται γιγνόμενοι] οἱ Ἀθηναῖοι τὸ παλαιὸν εὐθὺς μετεδίδοσαν πολιτείας. ὕστερον δὲ οὐκέτι, διὰ τὸ πλῆθος. [3] Οὐχ ἥκιστα] ἀντὶ τοῦ μάλιστα. [4] Καὶ τὸ Πελασγικὸν] τουτέστι, τοῖς ἰδίοις ὀνόμασιν ἐχρῶντο· οἷον, Πελασγοὶ μόνον, Βοιωτοί· οὔπω δὲ κοινῷ ὀνόματι Ἕλληνες. [5] ἐπαγομένων] τῶν ἄλλων τῆς Θεσσαλίας οἰκητόρων· αὐτοὺς δὲ, τὸν Ἕλληνα, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας, καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν. Æ. P. [6] Τῇ ὁμιλίᾳ μᾶλλον] ἀντὶ τοῦ, τῇ πολυχρονιωτέρᾳ ὁμιλίᾳ· καλεῖσθαι δὲ, εἰκός ἐστι δηλονότι. Æ. P. Τῇ ὁμιλίᾳ] καλεῖσθαι μᾶλλον Ἕλληνας, οὐκ ἀπὸ κοινῆς δόξης ἁπάντων, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν ἐπιχωρίων ὁμιλίας. [7] Καὶ ἅπασιν ἐκνικῆσαι] πλείους ἐπικρατῆσαι, τὸ καλεῖσθαι Ἕλληνας. [8] Πολλῷ γὰρ ὕστερος ἔτι] οὕτως ἐν ἑτέρῳ, καὶ καλῶς γέγραπται. τὸ πολλῷ γὰρ ἀρκεῖ ἐπὶ τοῦ χρόνου, καὶ τὸ ὕστερον πλεονάζει. τὸ δὲ ὕστερος ἐπὶ τοῦ Ὁμήρου λεγόμενον, ἔχει τὴν ἀκολουθίαν τοῦ λόγου σαφῆ. [9] Ξύμπαντας] τὸ γὰρ, ἐγχείῃ ἐκέκαστο Πανέλληνας καὶ Ἀχαιούς, νενόθευται. [10] ἐκ τῆς Φθιώτιδος] ἐλθόντας ὑπακουστέον. Æ. P. [11] Ἀντίπαλον εἰς ἓν] ἀντίπαλον, καὶ τὸ ἴσον, καὶ τὸ πολέμιον. ἀντίκειται γὰρ τῷ Ἕλληνι ὁ βάρβαρος. τὸ δὲ ἑξῆς, οἱ Ἕλληνες ὡς ἕκαστοι, καὶ ξύμπαντες, ὕστερον κληθέντες Ἕλληνες.

γρ. παλαιότατος

γρ. λῃστρικόν

γρ. νῦν ἔτι οἷς

τὴν τῶν στρατείαν, [1] θαλάσσῃ ἤδη [2] τὰ πλείω χρώμενοι, ξυνῆλθον. [3] Μίνως γὰρ παλαίτατος ὧν ἀκοῇ ἴσμεν, ναυτικὸν ἐκτήσατο, καὶ τῆς νῦν [4] ἑλληνικῆς θαλάσσης ἐπὶ πλεῖστον ἐκράτησε· καὶ τῶν κυκλάδων νήσων ἦρξέ τε, καὶ οἰκιστὴς πρῶτος [5] τῶν πλείστων ἐγένετο, κᾶρας ἐξελάσας, καὶ τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ἡγεμόνας [6] ἐγκαταστήσας. [7] τό, τε λῃστικόν, ὡς εἰκός, καθῄρει ἐκ τῆς θαλάσσης ἐφ' ὅσον ἠδύνατο, τοῦ [8] τὰς προσόδους μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ. [9] οἱ γὰρ ἕλληνες τὸ πάλαι, καὶ τῶν βαρβάρων [10] οἵ τε ἐν τῇ ἠπείρῳ παραθαλάσσιοι, καὶ ὅσοι νήσους εἶχον, ἐπεὶ ἤρξαντο μᾶλλον περαιοῦσθαι ναυσὶν ἐπ' ἀλλήλους, ἐτράποντο πρὸς λῃστείαν, ἡγουμένων ἀνδρῶν οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων, κέρδους τοῦ σφετέρου αὐτῶν ἕνεκα, καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς. καὶ προσπίπτοντες πόλεσιν ἀτειχίστοις, καὶ κατὰ κώμας οἰκουμέναις, [11] ἥρπαζον, [12] καὶ τὸν πλεῖστον τοῦ βίου ἐντεῦθεν ἐποιοῦντο· [13] οὐκ ἔχοντός πω αἰσχύνην τούτου τοῦ ἔργου, φέροντος δέ τι καὶ δόξης μᾶλλον. δηλοῦσι δὲ τῶν τε ἠπειρωτῶν τινὲς ἔτι καὶ νῦν, οἷς κόσμος [14] καλῶς τοῦτο δρᾶν, καὶ οἱ παλαιοὶ τῶν ποιητῶν, τὰς πύστεις τῶν καταπλεόντων, πανταχοῦ ὁμοίως ἐρωτῶντες εἰ λῃσταί εἰσιν· ὡς οὔτε ὧν πυνθάνονται ἀπαξιούντων τὸ ἔργον, οἷς τ' ἐπιμελὲς εἴη εἰδέναι, [15] οὐκ ὀνειδιζόντων. ἐλῄζοντο δὲ καὶ κατ' ἤπειρον ἀλλήλους. καὶ μέχρι τοῦδε πολλὰ τῆς ἑλλάδος τῷ παλαιῷ τρόπῳ νέμεται, περί τε λοκροὺς τοὺς ὀζόλας, καὶ αἰτωλούς, καὶ ἀκαρνᾶνας, καὶ τὴν ταύτῃ ἤπειρον. τό, τε σιδηροφορεῖσθαι τούτοις τοῖς ἠπειρώταις ἀπὸ τῆς παλαιᾶς λῃστείας ἐμμεμένηκε. πᾶσα γὰρ ἡ ἑλλὰς [16] ἐσιδηροφόρει, διὰ τὰς ἀφάρκτους τε οἰκήσεις, καὶ οὐκ ἀσφαλεῖς παρ' ἀλλήλους ἐφόδους·

A hanc ipsam expeditionem conuenerunt, quòd in plerisque [*Græciæ partibus*] iam rebus maritimis operam darent. Minos enim, eorum, quos auditu cognouimus, antiquissimus, classem [*sibi*] comparauit, maximamque partem maris, quod Græcum nunc vocatur, in suam potestatem redegit. & Cycladum insularum imperium obtinuit, & in [*earum*] plerasque primus colonias deduxit, Caribus [*inde*] pulsis, suosq; filios [*ibi*] principes constituit. Præterea latrones (vt est verisimile) quoad potuit, è mari sustulit, vt reditus ad se faciliùs, [*tutiusq;*] B venirent. Olim enim Græci, & barbari, quotquot in continente degebant, marique vicini erant, quique insulas incolebant, postquam nauibus alij ad alios mare traiicere frequentiùs cœperunt, sese ad latrocinia conuerterunt, virorum potentissimorum ductu, [*quod faciebāt*] tum quæstus sui causâ, tum etiam vt victum pauperibus quærerent. atq; adorti ciuitates nullis muris munitas, & quæ pagatim incolebantur, [*eas*] diripiebant, & maximam victus partem hinc [*sibi*] comparabāt. Quòd C hoc facinus nondum ignominiam haberet, imò verò nonnihil etiam gloriæ potius afferret. Hoc autem nunc etiam cùm alij nonnulli, qui in continente habitant, manifestè declarant, quibus decori est hoc egregiè exercere, tum etiam antiqui poëtæ, apud quos illi vltro, citroque nauigantes, vbique eodem modo interrogantur nunquid sint latrones. quòd neque illi, quos interrogant, factum vt se indignum infitientur, nec illi, quibus curæ est [*rem ex illis*] scire [*hoc ipsis vt probrum, & crimen*] exprobrent. In mediterraneis etiam alij alios D prædabantur. Et ad hoc vsq; tempus multi Græciæ [*populi*] prisco more viuunt, vt Locri, qui Ozolæ [*vocantur,*] & Ætoli, & Acarnanes, & qui finitimam horum agro continentem incolunt. Quinetiam ipse armorum gestandorum mos apud hos continētis incolas ex veteri latrociniorū consuetudine permāsit. Omnis enim Græcia gestabat arma, tū quia [*Græci*] domicilia nullis munitionibus septa habebāt; tum etiam quia tutò commeare vltro, citroq; nō poterant.

---

[1] Θαλάσσῃ χρώμενοι] τουτέστιν ἐμπορευόμενοι. [2] τὰ πλείω] κατὰ τὰ πλείω τῆς Ἑλλάδος μέρη. Æ. P. [3] Μίνως γὰρ παλαίτατος] διὰ τειῶν συγκρίσεων δείκνυσι τὰ περὶ τῶν πελοποννησιακῶν ἀσθενῆ, ἀφ' οὗ. * Μίνω: καὶ ἀπὸ τούτου μέχρι τῶν τρωϊκῶν, καὶ ἀπὸ τῶν τρωϊκῶν, μέχρι αὐτοῦ. τινὲς δὲ οὐκ ἐντεῦθεν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ, φαίνεται γὰρ ἡ νῦν ἑλλάς, πρώτην λέγουσι σύγκρισιν. [4] Ἑλληνικῆς θαλάσσης] πρότερον γὰρ καρικὴ ἐκαλεῖτο ἡ θάλασσα. [5] Τῶν πλείστων ἐγένετο] ὑπακουστέον ἑλλήνων. [6] Ἐγκαταστήσας] ποιήσας κατὰ μέρος, οὐ πάντας ὁμοῦ. [7] Τό, τε λῃστικὸν] λῃστικόν, τὸ σύστημα, ἤγουν τοὺς λῃστάς· λῃστρικὸν δέ, τὸ κτῆμα. [8] Τὰς προσόδους μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ] ἡ γὰρ μὴ λῃστευομένη πλείοις φέρει προσόδους. [9] Οἱ γὰρ ἕλληνες] τὴν αἰτίαν τοῦ λῃστεύειν ἐπάγει νῦν. [10] Οἵ τε ἐν τῇ ἠπείρῳ] ἤπειρος τειχῶς λέγεται, ἡ πᾶσα γῆ, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς θαλάσσης. [11] Ἥρπαζον] ἐλῄστευον, ἀπὸ τοῦ ἁρπάζειν ἐβίουν. [12] Καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ βίου] Θουκυδίδης, καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου. [13] Οὐκ ἔχοντός πω αἰσχύνην] ἤγουν, οὐκ αἰσχροῦ νομιζομένου τοῦ λῃστεύειν. [14] Καλῶς τοῦτο δρᾶν] καλῶς, ἀντὶ τοῦ εὐσεβῶς καὶ φιλανθρώπως. οὔτε γὰρ βοῶν ἀροτῆρας ἐλεηλάτουν, ἢ ἔκλεπτον, οὔτε νυκτός, οὔτε μετὰ φόνων ἐποίουν τὰς λῃστείας. [15] Οὐκ ὀνειδιζόντων] οὐκ ὀνειδιζόντων τῶν ἐρωτωμένων, ἢ τῶν ἐρωτώντων. διχῶς γὰρ νοεῖς. [16] Ἐσιδηροφόρει] ὅθεν τὰς μαχαίρας μαυλίας ἐκάλουν, διὰ τὸ ὁμοῦ αὐλίζεσθαι· δὲ ὁ μαυλίας.

& vitæ genus armis gestandis assuetum, vt barbari, coluerunt. Græciæ autem populi, qui nunc etiam ita viuunt, [*similem cultum, &*] similia vitæ instituta olim & apud omnes fuisse testantur. Inter hos autem primi Athenienses ferrum deposuerunt, & remissiorem cultum sequuti, ad genus vitæ lautius, & delicatius transierũt. nec multum est tempus, ex quo apud eos illi, qui de senioribus, propter delicatum vitæ genus, erant beatiores, ferre desierunt lineas tunicas, & aureas cicadas, quas capitis comam religantes cincinnis inserebant. Vnde etiam apud antiquiores Iones cultus iste propter cognationẽ in vsu diu fuit. Modica verò veste, & ad huius ætatis consuetudinem accõmodata primi Lacedæmonij sunt vsi, & cùm cæteris in rebus, tum verò præcipuè in victu, corporisque cultu, qui locupletiores erant, æqualitatem cum plebe seruarunt. Iidem etiam primi corpora nudarunt, & vestes palàm exuentes, certaturi sese oleo vnxerunt. Olim verò in Olympiaco certamine athletæ subligacula circum pudenda gestantes certabant. nec multi sunt anni, ex quo [*hæc gestari*] desierunt. Quinetiam adhuc apud nonnullos barbaros, præcipuè verò Asiaticos, pugilatus, & luctæ præmia proponuntur, & [*athletæ*] subligaculis in certamine vtuntur. Multis etiam aliis in rebus demonstrarit quis priscos Græcos eodem vitæ genere vsos, quo huius ætatis barbari vtuntur. Vrbes verò, quotquot nouissimè sunt conditæ, præsertim ex quo nauigandi ratio tutior esse cœpit, cùm maiorem pecuniarum copiam haberent, ad ipsa littora mœnibus cinctæ cõdebantur, & isthmos, [*id est, terrarũ angustias inter duo maria sitas*] occupabant, cùm mercaturę causa, tũ potentiæ, [*quasi se tuerentur*] aduersus suos quæq; finitimos.

καὶ ξυνήθη τὴν δίαιταν μεθ' ὅπλων ἐποιήσαντο, ὥσπερ οἱ βάρβαροι. σημεῖον δ' ἐστὶ ταῦτα τῆς Ἑλλάδος ἔτι οὕτω νεμόμενα, τῶν ποτὲ καὶ ἐς πάντας ὁμοίων διαιτημάτων. [1] ἐν τοῖς πρῶτοι δὲ Ἀθηναῖοι τόν τε σίδηρον κατέθεντο, [2] καὶ ἀνειμένῃ τῇ διαίτῃ [3] ἐς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν. [4] καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων, διὰ τὸ ἁβροδίαιτον, οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδὴ [5] χιτῶνάς τε λινοῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες, καὶ χρυσῶν τεττίγων [6] ἐν ἔρσει κρωβύλον ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν. ἀφ' οὗ καὶ Ἰώνων τοὺς πρεσβυτέρους κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἐπὶ πολὺ αὕτη ἡ σκευὴ κατέσχε. [7] μετρίᾳ δ' αὖ ἐσθῆτι καὶ ἐς τὸν νῦν τρόπον πρῶτοι Λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο, καὶ ἐς τὰ ἄλλα [8] πρὸς τοὺς πολλοὺς οἱ τὰ μείζω κεκτημένοι, ἰσοδίαιτοι μάλιστα κατέστησαν. [9] ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι, καὶ ἐς τὸ φανερὸν ἀποδύντες, [10] λίπα μετὰ τοῦ γυμνάζεσθαι ἠλείψαντο. τὸ δὲ πάλαι καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπικῷ ἀγῶνι διαζώματα ἔχοντες περὶ τὰ αἰδοῖα οἱ ἀθληταὶ ἠγωνίζοντο, καὶ οὐ πολλὰ ἔτη ἐπειδὴ πέπαυται. ἔτι δὲ καὶ [11] ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἷς νῦν, καὶ μάλιστα τοῖς Ἀσιανοῖς, πυγμῆς καὶ πάλης [12] ἆθλα τίθεται, καὶ διεζωσμένοι τοῦτο δρῶσι. πολλὰ δ' ἂν καὶ ἄλλα τις ἀποδείξειε τὸ παλαιὸν Ἑλληνικὸν ὁμοιότροπα τῷ νῦν βαρβαρικῷ διαιτώμενον. τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μὲν νεώταται ᾠκίσθησαν, [13] καὶ ἤδη πλωιμωτέρων ὄντων, [14] περιουσίας μᾶλλον ἔχουσαι χρημάτων, ἐπ' αὐτοῖς τοῖς αἰγιαλοῖς τείχεσιν ἐκτίζοντο, καὶ τοὺς ἰσθμοὺς ἀπελάμβανον, ἐμπορίας τε ἕνεκα καὶ τῆς [15] πρὸς τοὺς προσοίκους ἕκαστοι ἰσχύος·

γρ. πρῶτοι δ' ἀθ. γρ. καὶ πρῶτοις ὁ

γρ. κατασκευή

[1] Ἐν τοῖς] ἐν τούτοις, ποιητικῶς. ὑπερβιβάζεται γὰρ ὁ δέ. [2] Καὶ ἀνειμένῃ τῇ διαίτῃ] τρυφηλᾷ καὶ ἀνθηρᾷ. [3] Ἐς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν] ἀντὶ τοῦ μετέστησαν εἰς τρυφῶσαν δίαιταν, τὸν σίδηρον καταθέμενοι. [4] Καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων] ἀντίπτωσίς ἐστιν, οἱ εὐδαίμονες τῶν πρεσβυτέρων. ὑπὲρ* διὰ τὸ ἁβροδίαιτον. [5] Χιτῶνάς τε λινοῦς] οὐ πολὺς χρόνος ἀφ' οὗ ἐπαύσαντο φοροῦντες χιτῶνας λινοῦς, καὶ τέττιγας χρυσοῦς ἐξαρτῶντες τῷ τριχῶν πλέγματι. [6] Ἐν ἔρσει κρωβύλον] ἐν ἔρσει, ἢ ἐν εἰσέρσει, ἢ ἐν πλοκῇ. κρωβύλος δέ ἐστιν εἶδος πλέγματος τῶν τριχῶν, ἀπὸ ἑκατέρων εἰς ὀξὺ ἀπολῆγον. ἐκαλεῖτο δὲ τῶν μὲν ἀνδρῶν, κρωβύλος· τῶν δὲ γυναικῶν, κόρυμβος· τῶν δὲ παίδων, σκορπίος. Ἐν ἔρσει. ἐν ἀναδέσει, παρὰ τὸ εἴρειν. ἐνήλλαξε τὴν πτῶσιν, ἀντὶ τοῦ χρυσοῦς τέττιγας. ἐφόρουν δὲ τέττιγας, διὰ τὸ μουσικὸν, ἢ διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶναι. καὶ γὰρ τὸ ζῶον γηγενές. [7] Μετρίᾳ δ' αὖ ἐσθῆτι] λείπει ἡ τῇ ἵν' ᾖ, καὶ τῇ ἐς τὸν νῦν τρόπον πρῶτοι Λακεδαιμόνιοι οἵ τε μείζω κεκτημένοι μετρίᾳ ἐσθῆτι ἐχρήσαντο, καὶ ἐς τὰ ἄλλα τοῖς πολλοῖς ὁμοδίαιτοι κατέστησαν. [8] Πρὸς τοὺς πολλοὺς] πολλοὺς τοὺς πένητας. [9] Ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι] ἐν τοῖς ἀγῶσι δηλονότι. καὶ γὰρ περὶ τὰ αἰδοῖα ἐζώννυντο. Ὅμηρος, Ζῶσαι νῦν, ἵνα πάντες ἐπιγνώωσι καὶ οἵδε Μαρναμένους. Ταῦτα δὲ ἐν παρεκβάσει εἴρηται. [10] Λίπα] τὸ λίπα Ὅμηρος ἐπιθετικῶς λέγει τὸ ἔλαιον. οὗτος δὲ οὐ τοῦτο ὀνομάζει. ἀπὸ Ὀρσίππου Μεγαρέως ἐγυμνώθησαν ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ὡς δηλοῖ καὶ τὸ εἰς αὐτὸν ἐπίγραμμα, Ὀρσίππῳ Μεγαρεῖ μεγαλόφρονι τῇδ' ἀείδηλον Μνῆμα θέσαν, φάμᾳ Δελφίδι πειθόμενοι. Πρῶτος θ' Ἑλλήνων ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐστεφανώθη Γυμνὸς, ζωννυμένων τῶν πρὶν ἐπὶ σταδίῳ. Ἰστέον ὅτι περὶ τῶν Λακεδαιμονίων, οὐκ Ἀθηναίων τῶν ἀρχαίων παραδίδωσιν (ἀδιάφορον γὰρ τὸ γυμνοὺς ἢ ἐζωσμένους ἀγωνίζεσθαι, πρὸς δύναμιν) ἀλλὰ μόνον ὅτι ὁμοίως διῃτῶντο τοῖς βαρβάροις. καὶ ἑξῆς. [11] Ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἷς] ἔν τισι τῶν βαρβάρων. [12] Ἆθλα τίθεται] ἆθλος, ὁ ἀγὼν, ἀρσενικῶς· ἆθλον δὲ, τὸ ἔπαθλον, οὐδετέρως. [13] Καὶ ἤδη πλωιμωτέρων] ἀδείας τυχούσης τοῦ πλεῖν. ἡ δὲ σύγκρισις πρὸς τοὺς ἀρχαίους. [14] Περιουσίας μᾶλλον ἔχουσαι] πανταχοῦ τοὺς παρὰ θάλατταν ἀνθρώπους εὐπορωτέρους λέγει εἶναι. [15] Πρὸς τοὺς προσοίκους] τὸ πρόσοικος ἐπὶ πόλεως, οἰκειότερον μᾶλλον τοῦ ὅμορος. ἐπὶ γὰρ ὅρων τοῦτο λαμβάνεται.

γρ. ἀντισχοῦσαι

αἱ δὲ παλαιαί, [1] διὰ τὴν λῃστείαν [2] ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσαν, ἀπὸ θαλάσσης μᾶλλον ᾠκίσθησαν, αἵ τε ἐν ταῖς νήσοις καὶ ἐν ταῖς ἠπείροις. [3] ἔφερον γὰρ ἀλλήλους τε καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι ὄντες οὐ θαλάσσιοι [4] κάτω ᾤκουν· καὶ μέχρι τοῦδε ἔτι ἀνῳκισμένοι εἰσί. [5] καὶ οὐχ ἧσσον λῃσταὶ ἦσαν οἱ νησιῶται, [6] Κᾶρές τε ὄντες καὶ Φοίνικες. οὗτοι γὰρ δὴ τὰς πλείστας τῶν νήσων ᾤκησαν. μαρτύριον δέ· Δήλου γὰρ καθαιρομένης ὑπὸ Ἀθηναίων ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ, καὶ τῶν θηκῶν ἀναιρεθεισῶν ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν τῇ νήσῳ, [7] ὑπὲρ ἥμισυ Κᾶρες ἐφάνησαν, γνωσθέντες τῇ τε σκευῇ τῶν ὅπλων ξυντεθαμμένῃ, καὶ τῷ τρόπῳ ᾧ νῦν ἔτι θάπτουσι. [8] καταστάντος δὲ τοῦ Μίνω ναυτικοῦ, πλωιμώτερα ἐγένετο παρ' ἀλλήλους· οἱ γὰρ ἐκ τῶν νήσων κακοῦργοι [9] ἀνέστησαν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτε περ καὶ τὰς πολλὰς αὐτῶν κατῴκιζε. καὶ οἱ παρὰ θάλασσαν ἄνθρωποι μᾶλλον ἤδη τὴν κτῆσιν τῶν χρημάτων ποιούμενοι, βεβαιότερον ᾤκουν καί τινες [10] καὶ τείχη περιεβάλλοντο, ὡς πλουσιώτεροι ἑαυτῶν γιγνόμενοι. ἐφιέμενοι γὰρ τῶν κερδῶν, οἵ τε ἥσσους ὑπέμενον τὴν τῶν κρεισσόνων δουλείαν, οἵ τε δυνατώτεροι περιουσίας ἔχοντες, προσεποιοῦντο ὑπηκόους τὰς ἐλάσσους πόλεις. καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ [11] μᾶλλον ἤδη ὄντες, ὕστερον χρόνῳ ἐπὶ Τροίαν ἐστράτευσαν. [12] Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ, τῶν τότε δυνάμει προύχων, καὶ οὐ τοσοῦτον τοῖς Τυνδάρεω ὅρκοις κατειλημμένους τοὺς Ἑλένης μνηστῆρας ἄγων, τὸν στόλον ἀγεῖραι. λέγουσι δὲ [13] καὶ οἱ τὰ σαφέστατα Πελοποννησίων μνήμῃ παρὰ τῶν πρότερον δεδεγμένοι, [14] Πέλοπά τε πρῶτον πλήθει χρημάτων, ἃ ἦλθεν ἐκ τῆς Ἀσίας [15] ἔχων, εἰς ἀνθρώπους ἀπόρους δύναμιν περιποιησάμενον, [16] τὴν ἐπωνυ-

γρ. ᾤκισαν

γρ. καθαιρομένης

γρ. ξυντεθαμμένοι

γρ. ὕστερον

A At vetustę vrbes, propter assiduam, [*ac diuturnam*] latronum infestationem, procul à mari potius ædificatæ fuerũt, tam illæ, quæ in insulis, quàm quæ in cõtinente sunt sitę. Etenim & alij, qui mare accolebant, licet rebus maritimis operam non darẽt, tamen sese mutuò populabantur. Et ad hoc vsque tempus mediterranea incolunt. Præcipuè verò insularum incolę, vt Cares, & Phœnices, latrocinia exercebant. Hi enim plurimas insulas incolebãt. Hoc verò probatur isto] *signo quasi*] testimonio. Cùm enim A- B thenienses huius belli tempore Delum lustrassent, & sepulcra sustulissent, quotquot erant hominum, qui in hac insula decesserant, supra dimidium Cares inuenti sunt, tum genere armorum agniti, quæ cũ ipsis fuerant sepulta, tum ipso modo, quo nunc quoq; sepeliũtur. Sed cùm Minos classem parasset, maria liberiùs vltro, citroq; nauigari cœperunt. Etenim prędones ex insulis ab eo sunt sublati, quo etiam tempore colonias in illarum plerasque deduxit. Et ho- C mines, qui prope mare degebant, iam parandæ pecuniæ studio magis dediti, constantiùs, [*ac tutiùs in suis sedibus*] habitabãt. Quinetiam quidam, ditiores, quàm ante, facti, [*vrbes*] muris circũdederunt. Etenim cupiditate quæstus, & qui imbecilliores erant, potentiorum seruitutem sustinebant, [*nec illis seruire dubitabant*,] & qui potentiores, quia magnas habebant facultates, minores ciuitates suæ ditioni adiungebant, easq; imperata facere cogebant. Cùm autẽ D hac ratione iam opes, [*ac potentiam non mediocriter*] auxissent, ad Troiam cũ exercitu postea sunt profecti. Et Agamemnon mihi videtur classem coëgisse, quòd cæteros illius seculi [*Græcos opibus, ac*] potẽtia superaret, non autẽ tantopere, quòd Helenę procos Tyndarei iureiurãdo obstrictos [*secum*] duceret. Etenim qui res à Peloponnesiis gestas, memoriæq; proditas, & [*sibi*] à maioribus [*traditas*] acceperũt, & exploratissimè cognouerunt, tradunt, Pelopem primũ cum magna in pecuniarum, quas secum ex Asia ad homines inopes attulerat, parata potentia, quamuis peregrinus esset, tamẽ illius regionis

[1] Διὰ τὴν λῃστείαν] διὰ τὸ λῃστεύεσθαι. [2] Ἐπὶ πολὺ ἀντισχοῦσαν] μετὰ μάχης ἐναντιωθεῖσαν. [3] Ἔφερον γὰρ ἀλλήλους τε] ἔφερον, ἔβλαπτον, ἐλῄστευον, ὡς καὶ Ἡρόδοτος. [4] Κάτω ᾤκουν] ἤτοι ἐγγὺς τῆς θαλάσσης. τὸ ἑξῆς, καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι κάτω ᾤκουν, ὄντες οὐ θαλάσσιοι, ἔφερον ἀλλήλους. [5] Καὶ οὐχ ἧσσον] ἀντὶ τοῦ λίαν. [6] Κᾶρές τε ὄντες καὶ Φοίνικες] οἱ Κᾶρες πρῶτοι εὗρον τοὺς ὀμφαλοὺς τῶν ἀσπίδων καὶ τοὺς λόφους. τοῖς γὰρ ἀποθνήσκουσι συνέθαπτον ἀσπιδίσκιον μικρὸν, καὶ λόφον, σημεῖον τῆς εὑρέσεως. ἐκ τούτου ἐγνωρίζοντο οἱ Κᾶρες. οἱ δὲ Φοίνικες, ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ταφῆς. τῶν ἄλλων γὰρ ἐπ' ἀνατολὰς ποιούντων ὁρᾶν τοὺς νεκροὺς, οἱ Φοίνικες ἐξεπίτηδες ἐπὶ δύσιν. ἵνα μὴ διαβάλλῃ τὸ ἑλληνικὸν, εἶπε Κᾶρας καὶ Φοίνικας. [7] Ὑπὲρ ἥμισυ] οὐ τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ ἥμισυ, ἀλλὰ τῶν Φοινίκων. οἱ γὰρ Ἕλληνες ἔκαιον τὰ σώματα. [8] Καταστάντος δὲ τοῦ Μίνω] τὸ σχῆμα ἐπανάληψις. τὸ δὲ Μίνω, ἀττικόν. [9] Ἀνέστησαν ὑπ' αὐτοῦ] ἀνάστατοι ἐγένοντο. [10] Καὶ τείχη περιεβάλλοντο, ὡς πλουσιώτεροι ἑαυτῶν γιγνόμενοι] καὶ τοῦτο ἐπανάληψις. προεῖπε γὰρ, τείχεσιν ἐκτίζοντο. Τείχη περιεβάλλοντο] ταῖς πόλεσι δηλονότι. ταῖς πόλεις τείχεσιν ἐκύκλουν, τὰς πόλεις ἐτείχιζον. *Sic & Cicero Tusc. lib. 5. 239. B. cùm fossam latam cubiculari lecto circumdedisset. Æ. P.* [11] μᾶλλον ἤδη ὄντες] ἀντὶ τοῦ, μείζους ἤδη γενόμενοι, καὶ μείζω δύναμιν κτησάμενοι, εἴτε περιποιησάμενοι. *Æ. P.* [12] Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ] τὸ ἑξῆς, Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ τὸν στόλον ἀγεῖραι. [13] Καὶ οἱ τὰ σαφέστατα] ὁ νοῦς τοιοῦτος, Λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὰ Πελοποννησίων μνήμῃ σαφέστατα δεδεγμένοι. ἵν' ᾖ ἐπίρρημα τὸ σαφέστατα. [14] Πέλοπά τε πρῶτον] τὸ ἑξῆς, Πέλοπί τε πρῶτον ἐπηλύτην ὄντα, ὅμως σχεῖν. τὸ πρῶτον, πρὸς τὸ, πλήθει χρημάτων. [15] Ἔχων] γρ. ἔχων εἰς ἀ. ἀπόροις, δ. *F. P.* [16] Τὴν ἐπωνυμίαν] Ἀπία γὰρ τὸ πρότερον ἐκαλεῖτο. Ὅμηρος, Τηλόθεν ἐξ Ἀπίης γαίης. Πελοπόννησος γὰρ νῦν καλεῖται.

cognomen

cognomen obtinuiſſe, & poſtea [*potentiã*] longè maiorem [*ipſius*] poſteris obtigiſſe, poſtquàm Euryſtheus quidem in Attica ab Heraclidis interfectus fuit; Atreus verò, qui ipſius erat auunculus, & cui Euryſtheus, quum ad expeditionem proficiſceretur, propter neceſſitudinem Mycenas, & [*earum*] imperium commiſerat (patrem verò propter Chryſippi necem fugiebat, vt aiunt) [*regnũ eſt adeptus.*] Cùm enim Euryſtheus non amplius rediiſſet, Mycenæis etiam volentibus, Heraclidarum metu, ſimul etiã quòd vir ſtrenuus eſſe videretur, & multitudinis beneuolentiam ſibi conciliaſſet, [*ita demum ferunt*] Atreũ regno Myceneorum, & cęterorum omnium, quibus Euryſtheus [*antè*] imperabat, potitum, & Pelopidas Perſidis potẽtiores [*hac ratione*] factos. Quas opes Agamemnon cùm accepiſſet, & claſſe, [*rerumq; nauticarum potentia*] cæteris longè præſtaret, non gratiâ potius, quàm metu copias illas mihi videtur coëgiſſe. Conſtat enim eum [*ad Troianam expeditionem*] & plurimis cũ nauibus profectum, & Arcadibus præterea [*naues*] præbuiſſe, vt Homerus hoc declarauit, ſi cui locuples, [*& idoneus*] teſtis videtur. Quinetiã in ipſa ſceptri traditione, dixit ipſum: Multis inſulis, & omni Argo imperare. Nequaquam igitur inſulas, prętér [*vicinas, &*] adiacentes (hæ autem non multæ eſſe poſſint) [*Agamemnon,*] qui in cõtinente degebat, in ſua ditione habere potuiſſet, niſi aliquam etiã claſſem habuiſſet. Ex hoc autem bellico apparatu coniecturam facere licet, quales fuerint ſuperiorũ ſeculorum expeditiones. Iã verò quòd Mycenæ paruum oppidum erant, aut ſi quod aliud illorum temporum nunc parui momenti videtur eſſe, nequaquam [*tamen ideo*] aliquis hoc infirmo ſigno vſus minus credat claſſem, [*ac apparatum illum*] non tantum fuiſſe, quantum & poëtę dixerunt, & ipſa fama obtinuit.

A μίαν τῆς χώρας ἐπηλύτην ὄντα ὅμως [1]σχεῖν, καὶ ὕστερον τοῖς ἐκγόνοις ἔτι μείζω ξυνενεχθῆναι, Εὐρυσθέως μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ [2]ὑπὸ Ἡρακλειδῶν ἀποθανόντος, [3]Ἀτρέως δὲ μητρὸς ἀδελφοῦ ὄντος αὐτῷ, καὶ ἐπιτρέψαντος Εὐρυσθέως, ὅτ' ἐστράτευε, Μυκήνας τε καὶ τὴν ἀρχὴν, κατὰ τὸ οἰκεῖον, Ἀτρεῖ (τυγχάνειν δὲ αὐτὸν φεύγοντα [4]τὸν πατέρα [5]διὰ τὸν Χρυσίππου θάνατον) καὶ ὡς οὐκέτι [6]ἀνεχώρησεν [7]Εὐρυσθεύς, βουλομένων καὶ τῶν Μυκηναίων, φόβῳ τῶν Ἡρακλειδῶν, καὶ ἅμα δυνατὸν
B δοκοῦντα εἶναι, καὶ τὸ πλῆθος [8]τεθεραπευκότα, τῶν Μυκηναίων τε καὶ ὅσων Εὐρυσθεὺς ἦρχε τὴν βασιλείαν Ἀτρέα παραλαβεῖν, καὶ τῶν Περσειδῶν τοὺς Πελοπίδας μείζους καταστῆναι. [9]ἅ μοι δοκεῖ Ἀγαμέμνων παραλαβὼν, καὶ ναυτικῷ τε ἅμα ἐπιπλέον τῶν ἄλλων ἰσχύσας, [10]τὴν στρατιὰν [11]οὐ χάριτι τὸ πλέον ἢ φόβῳ ξυναγαγὼν ποιήσασθαι. Φαίνεται γὰρ ναυσί τε πλείσταις αὐτὸς ἀφικόμενος, [12]καὶ Ἀρκάσι προσπαρασχὼν, ὡς Ὅμηρος τοῦτο δεδήλωκεν, [13]εἴ τῳ ἱκανὸς τεκμηριῶσαι. καὶ ἐν τοῦ
C σκήπτρου ἅμα τῇ παραδόσει, εἴρηκεν αὐτὸν Πολλῇσι νήσοισι καὶ Ἄργει [14]παντὶ ἀνάσσειν. [15]οὐκ ἂν οὖν νήσων ἔξω τῶν περιοικίδων (αὗται δὲ οὐκ ἂν πολλαὶ εἶεν) ἠπειρώτης ὢν ἐκράτει, εἰ μή τι καὶ ναυτικὸν εἶχεν. [16]εἰκάζειν δὲ χρὴ καὶ ταύτῃ τῇ στρατιᾷ οἷα ἦν τὰ πρὸ αὐτῆς. καὶ ὅτι μὲν Μυκῆναι μικρὸν ἦν, ἢ εἴ τι τῶν τότε πόλισμα νῦν μὴ ἀξιόχρεων δοκεῖ εἶναι, [17]οὐκ ἀκριβεῖ ἄν τις σημείῳ χρώμενος ἀπιστοίη [18]μὴ γενέσθαι τὸν στόλον τοσοῦτον ὅσον οἵ τε ποιηταὶ εἰρήκασι, καὶ ὁ λόγος κατέχει.

γρ. πλεῖστος

γρ. εἴησαν ὢν ἠπειρώτης ὢν ἐκρ.

[1] σχεῖν] παρασχεῖν. *vel, quod longè melius, & vſitatius,* τὴν ἐπωνυμίαν τῇ χώρᾳ παρασχεῖν. *i. regioni nomẽ impoſuiſſe. Nã Peloponneſus à Pelope, non autẽ Pelops à Peloponneſo nomen accepit. Æ.P.* [2] Ὑπὸ Ἡρακλειδῶν] οὐχ ὅτι ὑπ' αὐτῶν μόνον ἐφονεύθη, ἀλλ' ὅτι δι' αὐτούς. [3] Ἀτρέως δὲ μητρὸς] Ἀστυδάμεια μήτηρ Εὐρυσθέως, ἀδελφὴ Ἀτρέως. [4] Τὸν πατέρα] τὸν Πέλοπα. ὁ γὰρ Πέλοψ τὸν Χρύσιππον τὸν υἱὸν ἀνεῖλεν· ὁ δὲ Ἀτρεὺς, φοβούμενος μὴ τὸ αὐτὸ πάθῃ, ἔφυγεν. [5] Διὰ τὸν Χρυσίππου θάνατον] Χρύσιππος ἦν Πέλοπος παῖς, ὃν ὁ πατὴρ λίαν ἠγάπα, ἡ δὲ τοῦ Πέλοπος γυνὴ Ἱπποδάμεια, τοῦ Χρυσίππου μητρυιὰ, τοῦτο βαρέως φέρουσα, τοὺς ἑαυτῆς παῖδας, τὸν Ἀτρέα, καὶ τὸν Θυέστην πείθει τὸν Χρύσιππον κοινῇ κτείνειν, ὃ καὶ ἔδρασαν. ὁ δὲ Πέλοψ αὐτοὺς ἐφυγάδευσεν. ὁ συγγραφεὺς οὖν αὐτὸν τὸν Ἀτρέα διὰ τὸν τοῦ Χρυσίππου θάνατον τότε τυχεῖν φεύγοντα τὸν πατέρα Πέλοπα λέγει· τὰ δὲ παλαιὰ σχόλια τὸ πρᾶγμα ἄλλως λαμβάνει· τοῦτο δὲ καὶ παρὰ τοὺς τῶν ποιητῶν μύθους, καὶ παρὰ τὰς τῶν συγγραφέων ἱστορίας εἰρῆσθαι δοκεῖ. *Æ.P.* [6] Ἀνεχώρησεν] ἀντὶ τοῦ ἐπανῆλθεν. [7] Εὐρυσθεὺς] Σθενέλοιο πάϊς Περσηϊάδαο. ὁ δὲ Ἀτρεὺς Πελοπίδης. [8] Τεθεραπευκότα] χρήμασι δηλονότι. [9] Ἅ μοι δοκεῖ] τὰ δύο σκῆπτρα. [10] Τὴν στρατιὰν] ἴσως στρατείαν γραπτέον, ἵνα τοῦτο οὕτω ληφθῇ, τὴν στρατείαν ποιήσασθαι, ἤγουν στρατεῦσαι, πῶς; ξυναγαγὼν τὴν στρατιὰν, εἴτε τοὺς στρατιώτας· στρατιὰ γὰρ, αὐτό τι πλῆθος τῶν στρατιωτῶν σημαίνει. στρατεία δὲ, αὐτὴν τὴν τῶν στρατιωτῶν ἔξοδον, ἣν κατὰ τῶν πολεμίων ποιοῦνται· καὶ αὕτη μὲν ὑπάρχει ἡ κυρία τούτων τῶν φωνῶν σημασία. οὐ μέντοι ἀεὶ ἤδη ἡ διαφορὰ ἀκριβῶς τηρεῖται, εἴπερ τὰ τῶν ἐκτετυπωμένων βιβλίων ἀντίγραφα καλῶς ἔχει. οὕτω καὶ κάτω τάχα βέλτιον εἴη γράψαι τῇ στρατείᾳ. *Æ.P.* [11] Οὐ χάριτι] Ὅμηρος, χάριν Ἀτρείδῃσι φέροντες. [12] Καὶ Ἀρκάσι] τὸ ἑξῆς, πρὸς δὲ καὶ Ἀρκάσι προσπαρασχών. [13] Εἴ τῳ ἱκανὸς] διὰ τοῦ ἱκανὸς τὸ ἀξιόπιστον τοῦ ποιητοῦ παρέστησεν. [14] Παντὶ ἀνάσσειν] συλλογισμὸς τὸ σχῆμα. [15] Οὐκ ἂν οὖν νήσων] Ἀγαμέμνων ἦρχε μὲν τοῦ Ἄργους, καὶ τῶν περὶ αὐτὸ νήσων, ἐπέκεινα δὲ τῶν ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἄργους νήσων, ἦρχε καὶ ἑτέρων νήσων πολλῶν· αἳ οὐκ ἂν ἦσαν πολλαὶ εἰ μὴ ναυτικὸν εἶχεν ὁ Ἀγαμέμνων, δι' οὗ τούτων κρατεῖν ἠδύνατο. [16] Εἰκάζειν δὲ χρὴ] εἰ γὰρ τὰ οὕτως ὑμνούμενα εὐτελῆ ἦν, πόσῳ μᾶλλον τὰ πρὸ αὐτῶν; [17] Οὐκ ἀκριβεῖ] οὐ γὰρ ἀκριβὲς σημεῖον τὸ ἐκ τῶν τόπων τὰς δυνάμεις τῶν ἀνθρώπων στοχάζεσθαι. [18] Μὴ γενέσθαι τὸν στόλον] ἀττικῶς τὸ μὴ ἐνταῦθα παρέλκει.

[1] Λακεδαιμονίων γὰρ εἰ ἡ πόλις ἐρημωθείη, λειφθείη δὲ [2] τά τε ἱερὰ καὶ τῆς κατασκευῆς τὰ ἐδάφη, πολλὴν ἂν οἶμαι ἀπιστίαν τῆς δυνάμεως, προελθόντος πολλοῦ χρόνου, τοῖς ἔπειτα πρὸς τὸ κλέος αὐτῶν εἶναι· καίτοι [3] Πελοποννήσου τῶν πέντε τὰς [4] δύο μοίρας νέμονται, τῆς τε ξυμπάσης ἡγοῦνται, καὶ τῶν ἔξω ξυμμάχων πολλῶν. ὅμως δέ, οὔτε ξυνοικισθείσης πόλεως, οὔτε ἱεροῖς καὶ κατασκευαῖς [5] πολυτελέσι χρησαμένης, κατὰ κώμας δὲ τῷ παλαιῷ τῆς Ἑλλάδος τρόπῳ οἰκισθείσης, φαίνοιτ' ἂν ὑποδεεστέρα. [6] Ἀθηναίων δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο παθόντων, διπλασίαν ἂν τὴν δύναμιν εἰκάζεσθαι ἀπὸ τῆς φανερᾶς ὄψεως τῆς πόλεως, [7] ἢ ἔστιν. οὔκουν ἀπιστεῖν εἰκός, οὐδὲ τὰς ὄψεις τῶν πόλεων μᾶλλον σκοπεῖν ἢ τὰς δυνάμεις· νομίζειν δὲ τὴν στρατείαν ἐκείνην, μεγίστην μὲν γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς, λειπομένην δὲ τῶν νῦν· τῇ Ὁμήρου αὖ ποιήσει εἴ τι χρὴ κἀνταῦθα πιστεύειν, ἣν εἰκὸς ἐπὶ τὸ μεῖζον μὲν [8] ποιητὴν ὄντα κοσμῆσαι, ὅμως δὲ φαίνεται καὶ οὕτως ἐνδεεστέρα. πεποίηκε γὰρ [9] χιλίων καὶ διακοσίων νεῶν, τὰς μὲν Βοιωτῶν, εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀνδρῶν· τὰς δὲ Φιλοκτήτου, πεντήκοντα· δηλῶν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὰς μεγίστας καὶ ἐλαχίστας. ἄλλων γοῦν μεγέθους πέρι ἐν νεῶν καταλόγῳ οὐκ ἐμνήσθη. αὐτερέται δὲ ὅτι ἦσαν καὶ μάχιμοι πάντες ἐν ταῖς Φιλοκτήτου ναυσί, δεδήλωκε. τοξότας γὰρ πάντας πεποίηκε τοὺς [10] προσκώπους. [11] περίνεως δὲ οὐκ εἰκὸς πολλοὺς ξυμπλεῖν, ἔξω τῶν βασιλέων, καὶ τῶν μάλιστα [12] ἐν τέλει· ἄλλως τε καὶ μέλλοντας πέλαγος περαιώσεσθαι μετὰ σκευῶν πολεμικῶν· [13] οὐδ' αὖ τὰ πλοῖα κατάφρακτα ἔχοντας,

Marg.: τοῦ προελθόντος τοῦ χρ.

A Nam si Lacedæmoniorum vrbs vastata desoletur, & [*sola*] templa, & ædificiorum areæ relinquantur, existimo multos de posteris lõgo temporis progressu de illorum potentia valde dubitaturos, neque credituros tantam fuisse, [*quanta nunc est,*] si [*rerum futurarum status*] cum [*pristina*] illorum gloria, [*famáque*] conferatur. Quamuis enim de quinque Pelopõnesi partibus duas possideant, totiusque principatum obtineant, multisque sociis extra [*Peloponnesum*] imperent: tamen constat [*eorum vrbem fama, & opinione hominum*] inferiorem B visum iri, quia neque coædificata est, neque templis, neque ædificiis magnificentioribus est [*instructa, ac*] ornata: sed antiquo Græciæ more pagatim condita habitatur. Sed si Atheniẽsibus hoc ipsum contingeret, ex manifesta vrbis dirutæ specie potẽtiam duplo maiorem, quàm sit, visum iri [*puto.*] Haud igitur nos incredulos esse, [*adeò vt rebus dubiis fidem omnem prorsus derogemus,*] nec vrbium speciẽ potiùs, quàm vires spectare decet, & exercitum illum superioribus quidem longè maiorem fuisse: C sed ætatis nostræ bellicis apparatibus inferiorẽ existimare [*debemus,*] si quid hîc quoque Homeri poësi credere conuenit, quem ab eo, qui erat poëta, verisimile est maiorem in modum laudibus exornatum fuisse. verumtamen & sic inferiorem fuisse constat. Nam ex mille, & ducentis nauibus [*eum constare*] scripsit. Bœotorum quidem [*singulas,*] centum, & viginti virorum. Philoctetæ verò, quinquaginta: demonstrans (vt mihi videtur) & maximas, & minimas [*naues.*] At de cæterarum magnitu- D dine in nauium catalogo nullã fecit mentionem. Quòd enim omnes in Philoctetæ nauibus essent iidem & remiges, & milites, apertè declarauit. Omnes enim remiges, sagittarios esse scripsit. Vectores verò, præter Reges, & eos, qui maximis præfecturis fungebantur, non multos cum illis nauigasse est verisimile. præsertim quia mare cum bellico apparatu erant traiecturi, neq; cataphractas, [*tectásque*] naues habebant:

---

[1] Λακεδαιμονίων γὰρ] τὸ σχῆμα κατὰ ὑπόθεσιν. καθάπτεται δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις λεληθότως. [2] Τά τε ἱερὰ] εὐσεβῶς λέγει τὰ ἱερά. [3] Πελοποννήσου] Πελοποννήσου αἱ πέντε μοῖραι, Λακωνική, Ἀρκαδική, Ἀργολική, Μεσσηνιακή, καὶ τῆς Ἤλιδος. ἀποθανόντος δὲ Κρεσφόντου, ἔσχον τὴν Μεσσηνιακὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι. [4] Δύο μοίρας] Λακωνικὴν καὶ Μεσσηνιακήν. Ἰστέον ὅτι τῆς Ἀργολικῆς οὐκ ἦρξαν, ἀλλὰ συνεκδρομικῶς εἶπε. τὸ ἑξῆς, ὅμως δὲ φαίνοιτ' ἂν ὑποδεεστέρα πόλεως καὶ εὐτελοῦς, καὶ οὔτε συνοικισθείσης. καὶ τὰ ἑξῆς. [5] Πολυτελέσι] πολυδαπάνοις. τέλος γὰρ τὸ ἀνάλωμα. [6] Ἀθηναίων δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο] ἐξ ὑποθέσεως φησὶ περὶ Λακεδαιμονίων τό, εἰ ἡ πόλις αὐτῶν ἐρημωθείη, καὶ τὰ ἱερὰ λειφθείη. ἐπεὶ πῶς ἂν περὶ Ἀθηνῶν Ἀθηναῖος ὤν, καταρώμενος τὸ αὐτὸ εἴρηκεν; ὥστε μάτην ἡ παραγραφὴ τέθειται, ὅτι λεληθότως ἐπαρᾶται τοῖς Λακεδαιμονίοις. ἀλλότριον γὰρ τοῦτο τῆς συγγραφέως ἴσμεν προθέσεως. [7] Ἢ ἔστιν] τὸ ἢ συγκριτικὸν ἀντὶ τοῦ ἤπερ. Ἢ ἔστιν] τὰ κατὰ μυκήνην, καὶ τὸ στόλον τὸν εἰς Τροίαν. ἡ διάνοια, ἐρημωθείσης τῆς μὲν τῶν Λακεδαιμονίων πόλεως, μείων φαίνοιτο ἡ δύναμις γεγονέναι τοῖς ἔπειτα· τῆς δὲ τῶν Ἀθηναίων, μείζων ἢ νῦν ἐστι. [8] Ποιητὴν ὄντα] ἐπιτηδείως τό, ποιητὴς πεποίηκεν· ὥσπερ λέγομεν τό, φιλόσοφος ἐφιλοσόφησε. [9] Χιλίων] ὁ μὲν Εὐριπίδης καὶ Λυκόφρων χιλίας ναῦς λέγουσι τὸν Ἀγαμέμνονα ἀγαγεῖν, ὁ δὲ Ὅμηρος, χιλίας, ἑκατὸν ἑξήκοντα ἕξ. [10] Προσκώποις] τοὺς πρὸς ταῖς κώπαις ναύτας, τοὺς κωπηλάτας. [11] Περίνεως] τοὺς περιττοὺς ἐν τῇ νηΐ ἐπιβάτας, ἢ δούλους. [12] Ἐν τέλει] οἷον, Μενελάου, Πατρόκλου, καὶ τῶν τοιούτων ἐν τέλει. [13] Οὐδ' αὖ τὰ πλοῖα κατάφρακτα] οὐκ ἦν, φησί, σεσανιδωμένα τὰ πλοῖα, ὥστε κάτω μὲν τιθέναι τὰ ὅπλα, αὐτοὺς δὲ ἄνω διάγειν. τὰ γὰρ τῶν λῃστῶν πλοῖα οὐκ ἦσαν σεσανιδωμένα, ἀλλὰ καὶ κάτω ἐκαθέζοντο, διὰ τὸ μὴ φαίνεσθαι αὐτοὺς πλέοντας. ἦν οὖν διὰ τοῦτο κοιλόπρυμνα.

sed

ſed priſco potius, & prædonum more conſtructas. Si igitur mediam quandam rationem teneas inter maximas, & minimas quaſque naues, non multos, vt ab vniuerſa Græcia communiter miſſos, [*ad iſtam expeditionem*] conueniſſe conſtat. Huius verò rei cauſa fuit nō tam ipſa hominum, quàm pecuniarum penuria. Nam propter commeatus inopiam copias minores duxerūt, & [*eas tantùm,*] quas ex eo loco, [*in quem eſſent profectæ,*] belligerando victum ſibi paraturas ſperabant. Poſtquàm autem [*ad agrum Troianum*] appulerunt, [*hoſtem*] prœlio vicerunt, hoc autem eſt manifeſtum, nec enim vallo, [*foſſaq́;*] caſtra muniuiſsēt. Quinetiam ne hîc quidem eos omnibus copiis vſos eſſe: ſed ad Cherroneſi culturam, & ad latrocinium, propter commeatus inopiam, ſeſe cōuertiſſe cōſtat. Quamobrem etiam ipſis diſperſis Troiani per decem annos faciliùs reſtiterunt, quòd illis, qui ſemper [*in ſuo agro*] relinquebantur, pares eſſent viribus. Sed ſi cū magna commeatus abundantia, & copiis frequentibus [*eo*] iuiſſent, ſine latrocinio, & agricultura bellum continenter geſſiſſent, [*& Troiam*] prœlio ſuperiores facile cepiſſent, ſiquidem vel haud frequentibus copiis: at quadam exercitus parte, quæ forte ſemper præſtò erat, [*Troianis*] reſiſtebant. Quòd ſi Troiam aſſidua obſidione preſſiſſent, & citiùs, & minori cum labore [*eam*] expugnaſſent. Sed propter pecuniarum inopiam, & quę ante hoc bellum [*Troianum*] geſta ſunt, inualida fuerunt, & hæc ipſa, quæ omnium ſuperiorum ſunt celeberrima, re ipſa comperiuntur inferiora famâ, & rumore de ipſis ſparſo, qui propter poëtas inualuit. Nam vel poſt res ad Troiam geſtas Græci adhuc aliò migrabant, ſedeſq; ſuas transferebant, ita vt eorum opes per otium non creuerint. Nam & ſerus Græcorum reditus ab Ilio res multas innouauit, & [*ideo*] in pleriſque ciuitatibus exortæ ſunt ſeditiones, ob quas illi, qui ſuis ſedibus pellebantur, vrbes condebant. Nam & Bœotij, qui nunc ſic appellantur, ſexageſimo poſt Ilij expugnationem anno,

A ἀλλὰ τῷ παλαιῷ τρόπῳ λῃστικώτερον παρεσκευασμένα. πρὸς τὰς μεγίστας γοῦν καὶ ἐλαχίστας ναῦς [1]τὸ μέσον σκοποῦντι, οὐ πολλοὶ φαίνονται ξυνελθόντες, ὡς ἀπὸ πάσης τῆς ἑλλάδος κοινῇ πεμπόμενοι. αἴτιον δ' ἦν οὐχ ἡ ὀλιγανθρωπία τοσοῦτον ὅσον ἡ ἀχρηματία. τῆς γὰρ τροφῆς ἀπορίᾳ τόν τε στρατὸν ἐλάσσω ἤγαγον, καὶ ὅσον ἤλπιζον αὐτόθεν πολεμοῦντα βιοτεύσειν. ἐπεὶ δὲ ἀφικόμενοι μάχῃ ἐκράτησαν, δῆλον δέ. [2]τὸ γὰρ ἔρυμα B τῷ στρατοπέδῳ οὐκ ἂν ἐτειχίσαντο. φαίνονται δ' οὐδ' ἐνταῦθα πάσῃ τῇ δυνάμει χρησάμενοι, [3]ἀλλὰ πρὸς γεωργίαν τῆς χερρονήσου τραπόμενοι καὶ λῃστείαν, τῆς τροφῆς ἀπορίᾳ. ᾗ καὶ μᾶλλον οἱ τρῶες αὐτῶν διεσπαρμένων τὰ δέκα ἔτη ἀντεῖχον, βίᾳ τοῖς ἀεὶ ὑπολειπομένοις ἀντίπαλοι ὄντες. περιουσίαν δὲ εἰ ἦλθον ἔχοντες τροφῆς, καὶ ὄντες ἀθρόοι, ἄνευ λῃστείας καὶ γεωργίας ξυνεχῶς [4]τὸν πόλεμον διέφερον, ῥᾳδίως ἂν μάχῃ C κρατοῦντες εἷλον· οἵ γε καὶ οὐκ ἀθρόοι, [5]ἀλλὰ μέρει τῷ ἀεὶ παρατυχόντι ἀντεῖχον. πολιορκίᾳ δ' ἂν προσκαθεζόμενοι, ἐν ἐλάσσονί τε χρόνῳ καὶ ἀπονώτερον τὴν τροίαν εἷλον. ἀλλὰ δι' ἀχρηματίαν, τά τε πρὸ τούτων ἀσθενῆ ἦν, καὶ αὐτά γε δὴ ταῦτα ὀνομαστότατα τῶν πρὶν γενόμενα, [6]δηλοῦται τοῖς ἔργοις ὑποδεέστερα ὄντα τῆς φήμης, καὶ τοῦ νῦν περὶ αὐτῶν διὰ τοὺς ποιητὰς λόγου κατεσχηκότος. ἐπεὶ [7]καὶ μετὰ τὰ τρωϊκὰ D ἡ ἑλλὰς ἔτι μετανίστατό τε καὶ μετῳκίζετο, ὥστε μὴ [8]ἡσυχάσασα αὐξηθῆναι. [9]ἥ τε γὰρ ἀναχώρησις τῶν ἑλλήνων ἐξ ἰλίου χρονία γενομένη πολλὰ ἐνεόχμωσε, καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ὡς ἐπιπολὺ ἐγίγνοντο, [10]ἀφ' ὧν ἐκπίπτοντες [11]τὰς πόλεις ἔκτιζον. βοιωτοί τε γὰρ οἱ νῦν, ἑξηκοστῷ ἔτει μετὰ ἰλίου ἅλωσιν,

γρ. κατῳκίζετο

[1] Τὸ μέσον σκοποῦντι] μέσον τῶν ἑκατὸν εἴκοσι καὶ τῶν πεντήκοντα ὄντων ὁ ὀγδοηκοστὸς πέμπτος συνάγεται οὗ ὁ τῶν χιλίων διακοσίων νεῶν τῶν ἀνδρῶν ἀριθμός; μυριάδων δέκα καὶ δισχιλίων.
[2] Τὸ γὰρ ἔρυμα τῷ στρατοπέδῳ] ἔρυμα λέγει νῦν οὐχ ὅπερ ἐν τῇ ἠ λέγει Ὅμηρος γενέσθαι, ἀλλὰ περίτερον μικρότερον διὰ τὰς τῶν βαρβάρων ἐπιδρομάς. [3] Ἀλλὰ πρὸς γεωργίαν] ὧν ἡγεῖτο Ἀκάμας καὶ Ἀντίμαχος. [4] Τὸν πόλεμον διέφερον] διέφερον, ὑπέμενον, ἐπιμήκως ἐξέτεινον, διήνυον. [5] Ἀλλὰ μέρει τῷ] ἔνιοι συνεσκλίνουσιν, ἀλλὰ μέρει τῷ, ἀντὶ τοῦ μέρει τινί. [6] Δηλοῦται τοῖς ἔργοις] τὰ τρωϊκὰ ἐλέγχεται. [7] Καὶ μετὰ τὰ τρωϊκὰ] τριχῆ διεῖλε τὴν ἀρχαιολογίαν, εἰς τὰ περὶ τῶν τρωϊκῶν, εἰς αὐτὰ τὰ τρωϊκά, εἰς τὰ ἐχόμενα αὐτῶν. καθ' ἕκαστον δὲ μέρος διπλῆ παράγραφος κεῖται. δηλοῖ δὲ διὰ τούτων τὴν αἰτίαν δι' ἣν τὰ ἑλληνικὰ καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν ἦν ἀσθενῆ. [8] Ἡσυχάσασα] ἡσυχία γὰρ καὶ αὔξησιν ποιεῖ. [9] Ἥ τε γὰρ ἀναχώρησις] μηκέτι γὰρ ἐλπίζοντες αὐτοὺς ἐπανελθεῖν, ἐπανίσταντο, ἐλθοῦσι δ' ἐπολέμουν, καὶ οἱ ἡττώμενοι ἐξέπιπτον. [10] Ἀφ' ὧν ἐκπ.] ἀφ' ὧν ἢ πόλεων, ἢ στάσεων. [11] Τὰς πόλεις ἔκτιζον] πολλοὶ γὰρ ἐξέπεσον· οἷον, Τεῦκρος μὲν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐκβληθεὶς διὰ τὸν Αἴαντα, εἰς κύπρον ἀφίκετο· καὶ Φιλοκτήτης, διὰ τὴν Πάριδος θανάτου θήλειαν νόσον νοσήσας, καὶ μὴ φέρων τὴν αἰσχύνην, ἀπελθὼν ἐκ τῆς πατρίδος, ἔκτισε πόλιν, ἣν διὰ τὸ πάθος μαλαχίαν ἐκάλεσε. Διομήδης ὑπὸ Κομήτου ἐκβληθεὶς, εἰς τὰς λιβυρνίδας νήσους ἀφίκετο· καὶ ὁ Μενεσθεὺς, ὑπὸ τῶν Θησειδῶν, εἰς ἰβηρίαν, καὶ ἄλλοι πολλοί.

[1] ἐξ ἄρνης ἀναστάντες ὑπὸ θεσσαλῶν, τὴν νῦν μὲν βοιωτίαν, πρότερον δὲ καδμηίδα γῆν καλουμένην ᾤκησαν· (ἦν δὲ αὐτῶν καὶ ἀποδασμὸς πρότερον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ἀφ' ὧν καὶ ἐς ἴλιον ἐστράτευσαν) [2] δωριῆς τε ὀγδοηκοστῷ ἔτει ξὺν Ἡρακλείδαις πελοπόννησον ἔσχον. μόλις τε ἐν πολλῷ χρόνῳ ἡσυχάσασα ἡ ἑλλὰς βεβαίως, καὶ οὐκέτι ἀνισταμένη, [3] ἀποικίας ἐξέπεμψε· καὶ ἴωνας μὲν ἀθηναῖοι καὶ νησιωτῶν τοὺς πολλοὺς ᾤκισαν, ἰταλίας δὲ καὶ σικελίας τὸ πλεῖστον πελοποννήσιοι, τῆς τε ἄλλης [4] ἑλλάδος ἔστιν ἃ χωρία. πάντα δὲ ταῦτα ὕστερον τῶν τρωϊκῶν ἐκτίσθη. δυνατωτέρας δὲ γιγνομένης τῆς ἑλλάδος, καὶ τῶν χρημάτων τὴν κτῆσιν ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ποιουμένης, [5] τὰ πολλὰ [6] τυραννίδες ἐν ταῖς πόλεσι καθίσταντο, τῶν προσόδων μειζόνων γιγνομένων· (πρότερον δὲ ἦσαν [7] ἐπὶ ῥητοῖς γέρασι [8] πατρικαὶ βασιλεῖαι) ναυτικά τε ἐξηρτύετο ἡ ἑλλάς, καὶ τῆς θαλάσσης μᾶλλον [9] ἀντείχοντο. πρῶτοι δὲ κορίνθιοι λέγονται ἐγγύτατα τοῦ νῦν τρόπου [10] μεταχειρίσαι τὰ περὶ τὰς ναῦς, καὶ τριήρεις ἐν κορίνθῳ πρῶτον τῆς ἑλλάδος [11] ναυπηγηθῆναι. φαίνεται δὲ καὶ σαμίοις Ἀμεινοκλῆς κορίνθιος ναυπηγὸς ναῦς ποιήσας τέσσαρας. [12] ἔτη δ' ἐστὶ μάλιστα τριακόσια [13] ἐς τὴν τελευτὴν τοῦδε τοῦ πολέμου, ὅτε Ἀμεινοκλῆς σαμίοις ἦλθε. [14] ναυμαχία τε παλαιοτάτη ὧν ἴσμεν γίγνεται κορινθίων πρὸς κερκυραίους. ἔτη δὲ μάλιστα καὶ ταύτῃ ἑξήκοντα καὶ διακόσιά ἐστι [15] μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου. οἰκοῦντες γὰρ τὴν πόλιν [16] οἱ κορίνθιοι ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ, ἀεὶ δή ποτε ἐμπόριον εἶχον, τῶν ἑλλήνων τὸ πάλαι κατὰ γῆν τὰ πλείω ἢ κατὰ θάλασσαν,

A Arne à Thessalis pulsi, eum agrum, qui nunc quidem Bœotius vocatur, antè verò Cadmeus incoluerunt. (In hoc autem agro olim erat & quædam gentis Bœotiæ portio, vnde etiam ad Ilium cum exercitu sunt profecti.) & Dorienses octogesimo [*post Troiam captam*] anno, cum Heraclidis Peloponnesum tenuêre. Vixq; longo pòst tempore Græcia planè pacata, nec vllis suorum incolarũ expulsionibus, amplius infestata, colonias emisit. Et Athenienses quidem in Ioniam, & bonam insularum B partem colonias miserunt, Peloponnesij verò, in Italiam, & maximam Siciliæ partem, & in quædam reliquæ Græciæ loca. Sed omnes istæ coloniæ post bellum Troianum in has regiones missæ fuerunt. Sed cùm Græcia potentiam ampliorem [*iam*] adepta fuisset, & pecuniarum vim longè maiorem, quàm antè, sibi comparasset, prouentibus, [*ac opibus*] auctis, [*ita demum*] tyrannides in plerisque ciuitatibus sunt constitutæ. (Antè enim regna erant hæreditaria, & certis honoribus definita) & Græci classem parare, rebusq; maritimis operam studiosiùs dare cœperunt. Corinthij C autem primi feruntur immutasse nauium formam, quæ ad eam, quæ nunc est in vsu, proximè accederet, & Corinthi primùm ex omni Græcia triremes ædificatæ [*traduntur.*] Constat etiam Aminoclem Corinthiũ, nauium fabricatorẽ, quatuor naues Samiis fecisse. Ex quo autẽ Aminocles ad Samios iuit, sunt ferè anni trecenti ad huius belli cõfecti finẽ: prœliumq; nauale omnium, quę nouimus, vetustissimũ, inter Corinthios, & Corcyræos est cõmissum. D Sũt autem etiam ab eo prœlio vsq; ad eundem huius belli finem anni ad summũ ducenti, & sexaginta. Etenim cùm vrbẽ incolãt Corinthij sitam ad Isthmum, emporium ferè semper habuerunt, quia Græci, tam illi,

[1] Ἐξ ἄρνης ἀναστάντες] ἄρνη, πόλις θεσσαλίας, ἀφ' ἧς ὠνόμασται κατὰ μετοικίαν καὶ ἡ ἐν βοιωτίᾳ ἄρνη. ἡ δὲ βοιωτία ἄρνη, νῦν χαιρώνεια καλεῖται. [2] Δωριεῖς τε ὀγδοηκοστῷ] οἱ γὰρ Ἡρακλεῖδαι βουλόμενοι κατελθεῖν εἰς πελοπόννησον, ἤροντο τὸν Ἀπόλλωνα. ὁ δὲ αὐτοῖς ἀνεῖλε, διὰ τῶν στενῶν εἰσβαλεῖν. οἱ δὲ νομίσαντες τὸν ἰσθμὸν λέγειν αὐτόν, καὶ ἀστοχήσαντες τοῦ χρησμοῦ, προσβάλλουσι τοῖς πελοποννησίοις κατὰ τὸν ἰσθμόν· καὶ ἡττηθέντες, ἐποιήσαντο σπονδάς, ὥστε ἑκατὸν ἔτη παραχωρῆσαι τὴν χώραν πελοποννησίοις. μετὰ δὲ τὰ ἑκατὸν ἔτη, πάλιν ἤροντο τὸν Ἀπόλλωνα περὶ τῆς καθόδου. ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὖθις, διὰ τῶν στενῶν εἰσβάλλειν. ἀντιλεγόντων δὲ τῶν δωριέων ὡς καὶ πρότερον εἶεν ἠπατημένοι, εἶπεν ὡς, οὐ συνήκατε τὸν χρησμόν. στενὰ γὰρ λέγω τὸν κρισαῖον κόλπον. οἱ δέ, ἐντεῦθεν ἐπιχειρήσαντες ἔτυχον τῆς καθόδου, ὕστερον τῶν τρωϊκῶν ἔτεσιν π΄. ἡ δὲ πρώτη ἐσβολὴ πρὸ ἐτῶν εἴκοσιν ἦν. [3] Ἀποικίας ἐξέπεμψε] ἀποικίσαι, ἐστὶ κτίσαι πόλιν ἐπ' ἐρήμην. [4] Ἑλλάδος ἐστὶν ἃ χωρία] ἀντὶ τοῦ ἔνια. λέγει δὲ ἀμπρακιώτας, ἀνακτορίους. [5] Τὰ πολλὰ τυραννίδες] τουτέστι, τὰ ἐπιπολύ. τὴν αἰτίαν λέγει τῆς τυραννίδος. [6] Τυραννίδες ἐν ταῖς πόλεσι] διὰ τοῦτο δὲ ἦσαν καὶ ταῦτα ἀσθενῆ. ἡ γὰρ τυραννὶς οὐκ ἐᾷ τελέως αὔξειν τὰ πράγματα. [7] Ἐπὶ ῥητοῖς γέρασιν] ἀντὶ τοῦ ἐπὶ φανεραῖς τιμαῖς. ἐπὶ ὁμολογουμένοις γέρασι. τοῦτο δὲ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν τυραννίδων. ὁ γὰρ τύραννος νόμου κρείττω ἔχει τὴν βούλησιν, καὶ οὐχὶ τὸ ἄξιον. [8] Πατρικαὶ βασιλεῖαι] ἀπὸ τῶν πατέρων παραλαμβανόμεναι κατὰ διαδοχὴν γένους. διαφορὰν δὲ λέγει τυραννίδος καὶ βασιλείας, ὡς καὶ οἱ φιλόσοφοι· οἱ δὲ ῥήτορες ἀδιαφόρως λέγουσιν. [9] Ἀντείχοντο] προσεῖχον αὐτῇ. [10] Μεταχειρίσαι τὰ περὶ τὰς ναῦς] ἀναλλάξαι· τουτέστιν, ἀπὸ πεντηκοντόρων ποιεῖν τριήρεις. [11] Ναυπηγηθῆναι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ λέγονται. [12] Ἔτη δ' ἐστὶ μάλιστα τριακ.] Εἰκὸς ἐν τῷ τοσούτῳ χρόνῳ πολλὰς ναῦς γενέσθαι. [13] Ἐς τὴν τελευτὴν τοῦδε τοῦ πολέμου] Γνωστέον καὶ ἐντεῦθεν ὅτι ὕστερον συνέγραψεν ὁ Θουκυδίδης τὴν λέξιν τῆς ἱστορίας. [14] Ναυμαχία τε παλαιοτάτη] Περιάνδρου τοῦ υἱοῦ Κυψέλου τυραννοῦντος κορίνθου, διὰ τὸν φόνον Λυκόφρονος τοῦ υἱέως αὐτοῦ, ὃν ἀνεῖλον οἱ κερκυραῖοι. ἡ δὲ ἱστορία κεῖται κατὰ διέξοδον παρ' Ἡροδότῳ. [15] Μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου] ἐς τὴν τελευτὴν δηλονότι τοῦδε τοῦ πολέμου. [16] Οἱ κορίνθιοι] οὐχ οἱ πάντες, ἀλλ' οἱ κορίνθιοι.

qui intra

qui intra Peloponnesum, quàm qui extra habitant, terrâ potius, quàm mari, per illorum [*agrum*] commercia inter se quondam habebant. Pecunia quoque præpotentes fuerunt, vt & ab antiquis poëtis est declaratum. Vrbem enim illam opulentam cognominarũt. Postquam verò Græci nauibus paratis frequentiùs nauigare cœperunt, latrocinia [*de mari*] sustulerunt. Et vtrinque emporium prębentes, [*& mari, terráque mercatum omnibus liberum, ac tutum exhibentes,*] vrbem pecuniarum prouentu potentem habuerunt. Postea verò Iones magnam nauium copiam sibi pararunt, Cyri temporibus, qui fuit primus Persarum Rex, & Cambysis, eius filij, [*ætate.*] Atque [*hi*] bellum Cyro facientes, maris agro suo vicini imperium ad aliquod tempus obtinuerunt. Polycrates quoque, qui Cambysis tempore, Sami tyrannus erat, classe pollens, cùm alias insulas in suam potestatem redegit, tum etiam Rheneam, quam subactam Apollini Delio consecrauit. Phocaënses verò, dum Massiliam conderent, Carthaginienses nauali pugna vicerunt. Hæ enim classes [*cæterarum*] omnium potentissimæ fuerunt. Veruntamen hæ quoque [*classes,*] quæ multis post Troiana tempora seculis extiterunt, paucis quidem triremibus vsæ, nauibus verò quinquaginta remigum, & nauigiis longis adhuc instructæ videntur fuisse, quemadmodum [*erant &*] illæ [*priscæ.*] Pauloque ante Medicum bellum, & Darii mortem, qui post Cambysem, regnum Persarum obtinuit, magna triremium copia fuit & tyrannis in Sicilia, & Corcyræis [*in insula Corcyra.*] Hæ nanque postremæ ante Xerxis expeditionem classes memoratu dignæ in Græcia extiterunt. Æginetæ enim, & Athenienses, & si qui alij [*fuerunt,*] exiguas habuerunt [*classes,*] atque harum magna pars erat nauium quinquaginta remigum. Atque adeò serò [*eas habuerunt,*] ex quo [*videlicet*] Themistocles Atheniensibus, cum Æginetis bellum gerentibus, simul etiam imminentem barbari aduentum expectantibus, persuasit vt naues facerent, quibus etiam in nauali prœlio sunt vsi, quæ ne ipsæ quidẽ adhuc omnino cõstratæ, [*ac tectæ*] erant.

τῶν τε ἐντὸς Πελοποννήσου καὶ τῶν ἔξω, διὰ τῆς ἐκείνων παρ' ἀλλήλους ἐπιμισγόντων. χρήμασί τε δυνατοὶ ἦσαν, ὡς καὶ τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς δεδήλωται. ἀφνειὸν γὰρ ἐπωνόμασαν τὸ χωρεῖον. ἐπειδή τε οἱ Ἕλληνες μᾶλλον ἐπλωΐζοντο, τὰς ναῦς κτησάμενοι [1] τὸ ληιστικὸν καθῄρουν· καὶ ἐμπόρειον παρέχοντες [2] ἀμφότεροι, δυνατὴν ἔσχον χρημάτων προσόδῳ τὴν πόλιν. [3] καὶ Ἴωσιν ὕστερον πολὺ γίγνεται ναυτικὸν ἐπὶ Κύρου, Περσῶν πρώτου βασιλεύοντος, καὶ Καμβύσου τοῦ [4] υἱέος αὐτοῦ· [5] τῆς τε καθ' ἑαυτοὺς θαλάσσης Κύρῳ πολεμοῦντες ἐκράτησάν τινα χρόνον. καὶ Πολυκράτης Σάμου τυραννῶν ἐπὶ Καμβύσου, ναυτικῷ ἰσχύων, ἄλλας τε τῶν νήσων ὑπηκόους ἐποιήσατο, [6] καὶ ῥήνειαν ἑλὼν, ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ δηλίῳ. [7] φωκαεῖς τε μασσαλίαν οἰκίζοντες, καρχηδονίους ἐνίκων ναυμαχοῦντες. δυνατώτατα γὰρ ταῦτα τῶν ναυτικῶν ἦν. Φαίνεται δὲ καὶ ταῦτα πολλαῖς γενεαῖς ὕστερα γενόμενα τῶν τρωϊκῶν, τριήρεσι μὲν ὀλίγαις χρώμενα, [8] πεντηκοντόροις δ' ἔτι καὶ πλοίοις μακροῖς [9] ἐξηρτυμένα, [10] ὥσπερ ἐκεῖνα. ὀλίγον τε πρὸ τῶν μηδικῶν καὶ τοῦ Δαρείου θανάτου, ὃς μετὰ Καμβύσην περσῶν ἐβασίλευσε, τριήρεις περί τε σικελίαν [11] τοῖς τυράννοις ἐς πλῆθος ἐγένοντο, καὶ κερκυραίοις. ταῦτα γὰρ τελευταῖα πρὸ τῆς Ξέρξου στρατείας ναυτικὰ ἀξιόλογα ἐν τῇ ἑλλάδι κατέστη. αἰγινῆται γὰρ καὶ ἀθηναῖοι, καὶ εἴ τινες ἄλλοι, βραχέα ἐκέκτηντο, καὶ τούτων τὰ πολλὰ πεντηκοντόρους· ὀψέ τε, ἀφ' οὗ ἀθηναίους Θεμιστοκλῆς ἔπεισεν αἰγινήταις πολεμοῦντας, καὶ ἅμα τοῦ βαρβάρου [12] προσδοκίμου ὄντος, τὰς ναῦς ποιήσασθαι, αἷσπερ καὶ [13] ἐναυμάχησαν· καὶ αὗται οὔπω εἶχον διὰ πάσης καταστρώματα.

γρ. ἐπλώϊζον. γρ. λῃστικόν. γρ. φωκαῆς. γρ. κερκυραίαν.

[1] Τὸ ληιστικὸν καθῄρουν] ἐπὶ τοῦ Μίνωος φησίν, ἐφ' οὗ ἡ δύναμις τὸ ληιστικὸν καθῄρει· νῦν δὲ τὸ λοιπὸν οἱ κορίνθιοι εἰργάσαντο. [2] ἀμφότεροι] ἀμφοτέρωθεν, ἤγουν καὶ κατὰ γῆν, καὶ κατὰ θάλασσαν. Æ. P. [3] Καὶ Ἴωσιν ὕστερον] μετὰ τὴν κορινθίων ναυπηγίαν ἡ τῶν ἰώνων εἰσάγεται περὶ τὸ ναυτικὸν ἐπιμέλεια. [4] Υἱέος] ἀττικῶς, ἀπὸ εὐθείας τῆς υἱός. [5] Τῆς τε καθ' ἑαυτοὺς θαλάσσης] γείτονος. οὐ γὰρ πάσης. [6] Καὶ ῥήνειαν ἑλὼν] μία τῶν κυκλάδων ἡ ῥήνεια. [7] Φωκαεῖς τε μασσαλίαν] φωκεῖς, οἱ τῆς ἑλλάδος, ἀπὸ φωκίδος πόλεως· φωκαεῖς, οἱ τῆς ἰωνίας, ἀπὸ φωκαΐας πόλεως. ἴωνες ὄντες οἱ φωκαεῖς, καὶ πολεμούμενοι ὑπὸ περσῶν, ἀφέντες τὴν ἰωνίαν, ἔπλευσαν ἐπὶ τὴν ἀφρικήν, τὴν πάλαι καρχηδόνα καλουμένην. ἀεὶ δὲ τοῖς οἰκιζομέναις αἱ πλησίον ἐναντιοῦνται. ἡ δὲ μασσαλία, πόλις ἐστὶ τῆς ἀφρικῆς. [8] Πεντηκοντόροις δ' ἔτι] πεντηκόντορός ἐστι ναῦς, ὑπὸ πεντήκοντα ἐρεσσομένη. [9] Ἐξηρτυμένα] ἡτοιμασμένα. [10] Ὥσπερ ἐκεῖνα] τὰ παλαιά. [11] Τοῖς τυράννοις] Γέλωνι καὶ Ἱέρωνι. [12] Προσδοκίμου ὄντος] διὰ τὴν ἐν μαραθῶνι μάχην. [13] Ἐναυμάχησαν] ἐν σαλαμῖνι δηλονότι.

Τὰ μὲν οὖν ναυτικὰ τῶν Ἑλλήνων, τοιαῦτα ἦν, τά τε παλαιά, καὶ τὰ ὕστερον γενόμενα. ἰσχὺν δὲ περιεποιήσαντο ὅμως οὐκ ἐλαχίστην [1]οἱ προσσχόντες αὐτοῖς, χρημάτων τε προσόδῳ, καὶ ἄλλων ἀρχῇ. ἐπιπλέοντες γὰρ, τὰς νήσους κατεστρέφοντο, καὶ μάλιστα [2]ὅσοι μὴ διαρκῆ εἶχον χώραν. κατὰ γῆν δὲ πόλεμος, ὅθεν τις καὶ δύναμις παρεγένετο, οὐδεὶς ξυνέστη· πάντες δὲ [3]ἦσαν, ὅσοι καὶ ἐγένοντο, πρὸς ὁμόρους τοὺς σφετέρους ἑκάστοις. [4]καὶ ἐκδήμους στρατείας πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἐπ' ἄλλων καταστροφῇ [5]οὐκ ἐξῄεσαν οἱ Ἕλληνες. [6]οὐ γὰρ ξυνειστήκεσαν πρὸς τὰς μεγίστας πόλεις αἱ ὑπήκοοι, οὐδ' αὖ αὐτοὶ [7]ἀπὸ τῆς ἴσης [8]κοινὰς στρατείας ἐποιοῦντο, κατ' ἀλλήλους δὲ μᾶλλον ὡς ἕκαστοι οἱ ἀστυγείτονες [9]ἐπολέμουν. μάλιστα δὲ ἐς τὸν πάλαι ποτὲ γενόμενον πόλεμον Χαλκιδέων καὶ Ἐρετριέων, καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ἐς ξυμμαχίαν [10]ἑκατέρων [11]διέστη. ἐπεγένετο δὲ ἄλλοις τε ἄλλοθι [12]κωλύματα μὴ αὐξηθῆναι, καὶ Ἴωσι, προχωρησάντων [13]ἐπὶ μέγα τῶν πραγμάτων, Κῦρος καὶ ἡ Περσικὴ βασιλεία, Κροῖσον καθελοῦσα, καὶ ὅσα ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ πρὸς θάλασσαν, ἐπεστράτευσε, καὶ τὰς ἐν τῇ ἠπείρῳ πόλεις ἐδούλωσε· Δαρεῖός τε ὕστερον, τῷ Φοινίκων ναυτικῷ κρατῶν, [14]καὶ τὰς νήσους. τύραννοι δὲ ὅσοι ἦσαν ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πόλεσι, τὸ ἐφ' ἑαυτῶν μόνον προορώμενοι, [15]ἔς τε τὸ σῶμα καὶ ἐς τὸ τὸν ἴδιον οἶκον αὔξειν, δι' ἀσφαλείας ὅσον [16]ἠδύναντο, [17]μάλιστα τὰς πόλεις ᾤκουν. ἐπράχθη τε ἀπ' αὐτῶν οὐδὲν ἔργον ἀξιόλογον, εἰ μὴ εἴ τι πρὸς περιοίκους τοὺς αὐτῶν ἑκάστοις. [18]οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ [19]ἐπὶ πλεῖστον ἐχώρησαν δυνάμεως. οὕτω πανταχόθεν ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ πολὺν χρόνον κατείχετο, μήτε κοινῇ φανερὸν μηδὲν κατεργάζεσθαι,

(Margin: γρ. ὅσοι διαρκῆ — γρ. πάντες δ' ὅσοι ἦσαν καὶ ἐγένοντο — γρ. μεγάλας — γρ. κωλύματα τοῦ μὴ — γρ. μή τι)

Classes igitur Græcorum, & peruetustæ, & recentiores, tales fuerunt. Qui tamen illis operam dederunt, ingentem potentiam sibi compararũt, tam ipso pecuniarum reditu, [*& vectigalibus,*] quàm imperio, quod in alios exercebant. nam [*modò huc, modò illuc*] infesta classe nauigantes, insulas subigebant, & illi præcipuè, qui agrum non satis amplum, nec omnibus alẽdis sufficientem habebant. Terra verò bellum (vnde aliquid potentiæ [*ad aliquem*] accesserit) nullum conflatum, [*gestumq́;*] est. Sed & quæcumque fuerunt, hæc omnia contra suos quique finitimos gesserunt. Nam Græci in regiones à suis [*finibus*] valde remotas, aliorum subigendorum causa nullas expeditiones [*tunc*] faciebant. Græci enim non adiungebant se maximis quibusque ciuitatibus, quasi illarum imperio parêrent, neque etiam iidem ex æquo communes expeditiones faciebant: sed singuli [*populi*] vicini, potius per se, [*solique*] bellum gerebant. Præcipuè verò in illo peruetusto bello, quod inter Chalcidenses, & Eretrienses gestum fuit, reliqui quoque Græci sese diuiserunt, vt vtrisque, [*alij his, alij illis*] auxilium ferrent. Mox verò & aliis aliunde contigerunt impedimenta, ne crescerent, & Ionibus (cùm res Persarum magna incrementa cepissent) Cyrus, regnumque Persicum, Crœso profligato, rebusque omnibus, quæ erant cis Halym fluuium ad mare vsque, subactis, bellum intulit, & vrbes, quæ in continente erant, in seruitutem redegit. Postea verò Darius, Phœnicum classe victor, insulas etiam [*in suam potestatem redegit.*] Tyranni verò, quotquot in Græcis vrbibus erant, suis tantùm rebus prospicientes, vt & corpus tuerentur, & suam familiam [*ac patrimonium*] amplificarent, quàm tutissimè poterant, vrbes incolebant, [*domique se continebant.*] nullumque facinus memoria dignum ab illis est factum, nisi si quod contra vicinos quique suos [*fecerunt.*] Nam [*tyranni,*] qui erant in Sicilia, ad maximam potentiam sunt euecti. Adeò Græcia vndique longo temporis spatio fuit impedita, tum ne communiter vllum illustre facinus ederet,

[1] Οἱ προσσχόντες] οἱ προσσχόντες τοῖς ὑπηκόοις. οἱ προσσχόντες τοῖς ναυτικοῖς. [2] Ὅσοι μὴ διαρκῆ] ἢ οἱ καταστρέφοντες ἢ οἱ καταστρεφόμενοι. οἱ καταστρεφόμενοι τὴν ἀλλοτρίαν, ὅτι μὴ διαρκῆ χώραν ἔχοντες, ἐπέπλεον πρὸς τὰς πορθουμένας νήσους. [3] Ὅσοι καὶ ἐγένοντο] πόλεμοι δηλονότι. [4] Καὶ ἐκδήμους στρατείας] τὸ ἑξῆς, καὶ στρατείας ἐκδήμους πολὺ οὐκ ἐξῄεσαν. οἷον, ἀπὸ τῆς ἰδίας οὐσίας ἕκαστος τὸ σθένον. [5] Οὐκ ἐξῄεσαν οἱ Ἕλληνες] οὐκ ἐξιόντες ἐποίουν. [6] Οὐ γὰρ ξυνειστήκεσαν] αἱ ἐλάττους πόλεις οὐ συνεμάχουν ταῖς μεγάλαις, αἱ ὑπήκοοι οὖσαι. οὐ γὰρ ὑπήκουον. [7] Ἀπὸ τῆς ἴσης] κατ' ἰσότητα μιγνύμενοι. [8] Κοινὰς] λείπει τὸ συντελείας. [9] Ἐπολέμουν] ἐπολέμουν οὕτοι πρὸς ἀλλήλους περὶ τοῦ Ληλαντίου πεδίου. [10] Ἑκατέρων] τῶν Χαλκιδέων καὶ Ἐρετριέων. [11] Διέστη] διεσπάσθη. αἱ ἐχώρησεν. οὐ συνεμάχησεν. οὐ γὰρ λέγει ὅτι ἐμερίσθη, ἀλλὰ μόνοι Χαλκιδεῖς μόνοις Ἐρετριεῦσιν ἐμάχοντο. [12] Κωλύματα μὴ αὐξηθῆναι] λείπει τὸ τοῦ. [13] Ἐπὶ μέγα τῶν πραγμάτων] τῶν Περσικῶν. τὸ ἑξῆς, καὶ Ἴωσι Κῦρος ἐπεστράτευσε, Κροῖσον καθελών. καὶ τὰ ἑξῆς. [14] Καὶ τὰς νήσους] ἐδούλωσε δηλονότι. [15] Ἔς τε τὸ σῶμα] ἔς τε τὸ φυλάσσειν τὸ ἴδιον σῶμα. [16] τ. ἠδύναντο] ἠδύναντο μάλιστα, τὰς π. ᾤκουν. Æ. P. [17] Μάλιστα τὰς πόλεις] τὸ μάλιστα ἀντὶ τοῦ ἀκριβῶς λαμβάνει ὁ Θουκυδίδης. τὸ δὲ ὑπερβατόν, τύραννοι γάρ, φησί, τὰς πόλεις ᾤκουν. [18] Οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ] τὸ γὰρ ἀντὶ τοῦ δέ. οὐ λέγεται περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ. οἱ γὰρ ἐν Σικελίᾳ ἐπὶ πλεῖστον, καὶ τὰ ἑξῆς. [19] Ἐπὶ πλεῖστον ἐχώρησαν δυνάμεως] ἤγουν, πλείονα δύναμιν περιεβάλοντο.

tum

tum etiam ne in singulis ciuitatibus audax esset. Postea verò quàm & Atheniensium, & reliquæ Græciæ, quæ vel ante tyrannide pressa fuerat, plerosque, & postremos tyrannos, exceptis Siciliæ tyrannis, Lacedæmonij sustulerunt (nam Lacedæmon post vrbem conditam à Doriensibus, qui eam nunc incolunt, seditionibus cõflictata diutissimè [*omnium ciuitatum*] quas nouimus, tamen ab antiquissimis vsque temporibus & bonis legibus est vsa, & tyrannidis immunis semper fuit. sunt enim anni fermè quadringenti, & paulò plures vsque ad huius belli finem, ex quo Lacedæmonij eadem Reipubl. administrandę forma vtuntur) & hac ipsa de causa potentiam sibi cõpararunt, in aliis quoque ciuitatibus res composuerunt. Tyrannis verò ex Græcia sublatis, non multis pòst annis Medorum quoque prœlium cum Atheniensibus in campis Marathoniis est cõmissum. Et decimo post hanc pugnam anno barbarus cum magna classe rursus in Græciam venit, vt eam in seruitutem redigeret. Et cùm magnum periculum [*vniuersis Græcis*] impenderet, Lacedæmonij, quòd cæteris potentia præstarent, duces fuerunt Græcorum, qui bellum illud communibus auspiciis, [*opibus armisq́. coniunctis*] gesserunt, & Athenienses, Medis aduentantibus, cùm vrbem relinquere in animum induxissent, omnésque fortunas conuasatas [*inde*] absportassent, naues conscenderunt, & se, suásque res nauibus commiserunt, [*& ab eo tempore nauticis rebus operam studiosiùs dederunt.*] Cùm autem communiter, [*opibus, armisq́. coniunctis,*] Græci barbarum repulissent, non multò pòst tam illi, qui à [*Persarum*] Rege desciuerant, quàm qui coniunctis armis bellum ei fecerant, partim ad Athenienses, partim ad Lacedæmonios diuisi transierunt. Nam has duas ciuitates maxima potentia præditas fuisse constat. Hi enim terrâ, illi verò classe multum poterant. Hæc autem armorum societas exiguum temporis spatium durauit. Postea verò Lacedæmonij & Athenienses dissociati bellum inter se gesserunt, cum suis vtrique sociis, & ex cæteris Græcis, si qui vsquam

κατὰ πόλεις τε [1] ἀτολμότερα εἶναι. ἐπειδὴ δὲ οἵ τε ἀθηναίων τύραννοι καὶ οἱ ἐκ τῆς ἄλλης ἑλλάδος ἐπιπολὺ [2] καὶ πρὶν τυραννευθείσης οἱ πλεῖστοι καὶ τελευταῖοι, [3] πλὴν τῶν ἐν σικελίᾳ, ὑπὸ λακεδαιμονίων κατελύθησαν ([4] ἡ γὰρ λακεδαίμων μετὰ τὴν κτίσιν τῶν νῦν ἐνοικούντων αὐτὴν δωριέων, ἐπὶ πλεῖστον ὧν ἴσμεν χρόνον στασιάσασα, ὅμως ἐκ παλαιτάτου καὶ ηὐνομήθη, καὶ αἰεὶ ἀτυράννευτος ἦν. ἔτη γάρ ἐστι μάλιστα τετρακόσια καὶ ὀλίγῳ πλείω ἐς τὴν τελευτὴν τοῦδε τοῦ πολέμου, ἀφ᾽ οὗ λακεδαιμόνιοι [5] τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ χρῶνται) καὶ δι᾽ αὐτὸ δυνάμενοι, [6] καὶ τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι καθίστασαν. μετὰ δὲ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν ἐκ τῆς ἑλλάδος, οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον καὶ ἡ ἐν μαραθῶνι μάχη μήδων πρὸς ἀθηναίους ἐγένετο. δεκάτῳ δὲ ἔτει μετ᾽ αὐτὴν αὖθις ὁ βάρβαρος τῷ μεγάλῳ στόλῳ ἐπὶ τὴν ἑλλάδα δουλωσόμενος ἦλθε· καὶ μεγάλου κινδύνου ἐπικρεμασθέντος, οἵ τε λακεδαιμόνιοι τῶν ξυμπολεμησάντων ἑλλήνων ἡγήσαντο, δυνάμει προύχοντες, καὶ οἱ ἀθηναῖοι, ἐπιόντων τῶν μήδων, [7] διανοηθέντες ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν, [8] καὶ ἀνασκευασάμενοι, ἐς τὰς ναῦς ἐμβάντες, ναυτικοὶ ἐγένοντο. κοινῇ τε ἀπωσάμενοι τὸν βάρβαρον, ὕστερον οὐ πολλῷ [9] διεκρίθησαν πρός τε ἀθηναίους καὶ λακεδαιμονίους, οἵ τε ἀποστάντες βασιλέως ἕλληνες [10] καὶ οἱ ξυμπολεμήσαντες. δυνάμει γὰρ [11] ταῦτα μέγιστα διεφάνη· ἴσχυον γὰρ οἱ μὲν κατὰ γῆν, οἱ δὲ, ναυσί· καὶ ὀλίγον μὲν χρόνον ξυνέμεινεν ἡ ὁμαιχμία. [12] ἔπειτα δὲ διενεχθέντες οἱ λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ἀθηναῖοι, ἐπολέμησαν [13] μετὰ τῶν ξυμμάχων πρὸς ἀλλήλους· καὶ τῶν ἄλλων ἑλλήνων εἴ τινές που

ἄλ. γρ. ἀπομοτέρα.

ἄλ. γρ. παλαιοτάτου

[1] Ἀτολμότερα εἶναι] κατὰ κοινοῦ τὸ κατείχετο. [2] Καὶ πρὶν τυραννευθείσης] καὶ πρίν, ἤτοι καὶ πρότερον. δηλονότι πρὸ τῶν τῆς ἀθήνης τυράννων. λέγει δὲ πλείστους εἶναι τοὺς ἀθηναίων τυράννους, καὶ αὐτοὺς τελευταίους καταλυθῆναι ὑπὸ λακεδαιμονίων. [3] Πλὴν τῶν ἐν σικελίᾳ] τυράννων· οὗτοι γὰρ ὕστατοι κατελύθησαν τῶν ἁπάντων. [4] Ἡ γὰρ λακεδαίμων] ἡ σύνταξις, Ἡ γὰρ λακεδαίμων ἐπὶ πλεῖστον ὧν ἴσμεν χρόνον στασιάσασα, πρὸ τῆς τῶν Ἡρακλειδῶν καθόδου δηλονότι, ὅμως μετὰ τὴν κτίσιν τῶν νῦν ἐνοικούντων αὐτὴν δωριέων εὐνομήθη. [5] Τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ χρῶνται] τῇ ὀλιγαρχίᾳ, τῇ γερουσίᾳ. [6] Καὶ τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι καθίστασαν] εἰς τάξιν τινὰ καὶ κατάστασιν ἔφερον τὰ πράγματα, τὰς τυραννίδας καθαιροῦντες. [7] Διανοηθέντες] οὐχ ὅτι διανοηθέντες οὐκ ἐποίησαν, ἀλλὰ θαυμάζει πῶς ὅλως διενοήθησαν. [8] Καὶ ἀνασκευασάμενοι] τὰ σκεύη ἀναλαβόντες. [9] Διεκρίθησαν] οἱ ἕλληνες. [10] Καὶ οἱ ξυμπολεμήσαντες] τοῖς ἀθηναίοις καὶ λακεδαιμονίοις. [11] ταῦτα] τὰ πράγματα τῶν ἀθηναίων καὶ τῶν λακεδαιμονίων. [12] Ἔπειτα δὲ διενεχθέντες] ἡ μὲν ἀκριβὴς αἰτία τῆς μάχης οὐ φέρεται πόθεν ἐγένετο· δεῖ δὲ εἰδέναι ὡς μετὰ τὸν μηδικὸν ἐγένετο πόλεμον, καὶ ἔστι μία ὧν μέμνηται ὁ συγγραφεὺς ἐν τῇ πεντηκονταετηρίδι. [13] Μετὰ τῶν ξυμμάχων] τῶν ἰδίων δηλονότι. τουτέστιν, ἔχοντες οὗτοι τοὺς συμμάχους, κἀκεῖνοι τοὺς ἰδίους.

[1] διαστῖεν, πρὸς τούτοις ἤδη ἐχώρησαν. ὥστε ἀπὸ τῶν μηδικῶν ἐς τόνδε αἰεὶ τὸν πόλεμον, τὰ μὲν, σπενδόμενοι, τὰ δὲ, πολεμοῦντες ἢ ἀλλήλοις ἢ τοῖς ἑαυτῶν ξυμμάχοις ἀφισταμένοις, εὖ παρεσκευάσαντο τὰ πολέμια, καὶ ἐμπειρότεροι ἐγένοντο, μετὰ κινδύνων τὰς μελέτας ποιούμενοι· καὶ οἱ μὲν λακεδαιμόνιοι, οὐχ ὑποτελεῖς [2] ἔχοντες φόρου μὴ [3] τοὺς ξυμμάχους ἡγοῦντο, [4] κατ' ὀλιγαρχίαν δὲ σφίσιν αὐτοῖς μόνον ἐπιτηδείως ὅπως πολιτεύσωσι [5] θεραπεύοντες. ἀθηναῖοι δὲ ναῦς τε τῶν πολεμίων τῷ χρόνῳ παραλαβόντες, ἦρχον [6], πλὴν χίων, καὶ λεσβίων, καὶ χρήματα τοῖς πᾶσι τάξαντες φέρειν. καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἐς τόνδε τὸν πόλεμον ἡ ἰδία παρασκευὴ [7] μείζων [8] ἢ ὡς τὰ κράτιστά ποτε μετὰ ἀκραιφνοῦς τῆς ξυμμαχίας ἤνθησαν. Τὰ μὲν οὖν παλαιὰ, τοιαῦτα εὗρον, [9] χαλεπὰ ὄντα παντὶ ἑξῆς τεκμηρίῳ πιστεῦσαι. οἱ γὰρ ἄνθρωποι [10] τὰς ἀκοὰς τῶν προγεγενημένων, καὶ ἢν ἐπιχώρια σφίσιν ᾖ, ὁμοίως [11] ἀβασανίστως παρ' ἀλλήλων δέχονται. [12] ἀθηναίων γοῦν τὸ πλῆθος [13] Ἵππαρχον οἴονται ὑφ' Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, τύραννον ὄντα, ἀποθανεῖν· καὶ οὐκ ἴσασιν ὅτι Ἱππίας μὲν [14] πρεσβύτατος ὢν ἦρχε τῶν Πεισιστράτου υἱέων, [15] Ἵππαρχος δὲ καὶ Θεσσαλὸς ἀδελφοὶ ἦσαν αὐτοῦ. [16] ὑποτοπήσαντες δέ τι [17] ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ παραχρῆμα Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων, ἐκ τῶν ξυνειδότων σφίσιν, Ἱππίᾳ μεμηνῦσθαι, τοῦ μὲν ἀπέσχοντο, ὡς προειδότος, βουλόμενοι δὲ, πρὶν ξυλληφθῆναι, δράσαντές τι καὶ κινδυνεῦσαι, [18] τῷ Ἱππάρχῳ περιτυχόντες

γρ. φόρου

γρ. πολε-μων

γρ. πόλεμον αἰεὶ δὴ ἡ παρ.

γρ. Θετταλός

A inter ſe diſſidebãt, iam ad alterutros proficiſcebãtur. Quamobrem a Medico bello ad hoc vſque continenter, modò quidẽ fœdus facientes; modò verò, bellum gerentes, aut inter ſe, aut contra ſocios a ſe deficientes, res bellicas præclarè inſtruxerunt, & peritiores euaſerunt, cum periculis [*in harum ſtudio*] ſeſe exercentes. Et Lacedæmonij quidem ita imperabant, vt ſocios non haberent tributarios: ſed hoc ſolùm ſtuderent, vt illi ſuis officiis deliniti, paucorum principatu in Reipublicæ ad- B miniſtratione vterẽtur, accommodatè ad ſuum [*morem, ac*] inſtitutum. Athenienſes verò nauibus hoſtium tandem potiti, imperabant, exceptis Chiorum, & Lesbiorum [*nauibus,*] tributo etiam omnibus, quod penderent, imperato. Et ipſorum apparatus in hoc bello maior extitit, quàm fuerit vel maximus, quem olim habuerint, quo tempore cum integra ſocietate floruerunt. Res igitur vetuſtas tales eſſe comperi, quibus fides difficulter adhibetur, quamuis deinceps, [*& per ſingula tem-* C *pora*] quodlibet argumentum probandi cauſa protulerim. Homines enim famam rerum ante ſuam ætatem geſtarum, licet ſint domeſticæ, ſine accurata inquiſitione alij ab aliis pariter accipiunt. Nam Athenienſium vulgus Hipparchum tyrãnum ab Harmodio, & Ariſtogitone cæsũ putat: & [*tamen*] ignorant Hippiam, qui filiorũ Piſiſtrati natu maximus, [*tunc*] imperaſſe; & Hipparchum, ac Theſſalũ eius fuiſſe fratres. Harmodium verò, & Ariſtogitonem ſuſpicatos illo die, & ex tempore aliquid à ſociis ſuæ coniurationis conſciis Hippiæ D indicatum, ab hoc quidem vt præmonito, [*rerumq́. gnaro*] abſtinuiſſe, ſed cùm vellẽt, antequam comprehenderentur, aliquod [*memorabile*] facinus vel ſuo cum periculo facere, Hipparchum, in quem inciderant

---

[1] Διαστῖεν] διενεχθεῖεν, στασιάζοιεν πρὸς ἀλλήλους. [2] Ἔχοντες φόρους] τὸ ἑξῆς, ἔχοντες φόρους οὐχ ὑποτελεῖς, τοὺς ξυμμάχους ἡγοῦντο. [3] Τοὺς ξυμμάχους ἡγοῦντο] αἰτιατικὴ ἀντὶ γενικῆς, ἀντὶ τοῦ τῶν ξυμμάχων. [4] Κατ' ὀλιγαρχίαν] ἡγοῦντο δηλονότι. [5] Θεραπεύοντες] ὅπως αὐτοὺς τοῖς λακεδαιμονίοις ἐπιτηδείως καὶ ὁμοίως πολιτεύεσθαι ἀναγκάσωσι, θεραπεύοντες αὐτοὺς δηλονότι οἱ λακεδαιμόνιοι. τὸ ἑξῆς, θεραπεύοντες δηλονότι συμμάχους τοῦτο μόνον ὅπως πολιτεύσωσιν ἐπιτηδείως σφίσιν αὐτοῖς. τουτέστι, κατ' ὀλιγαρχίαν. [6] Πλὴν χίων καὶ λεσβίων] ὡς δυνατῶν ὄντων. ὕστερον δὲ καὶ τούτους ἐχειρώσαντο. [7] Μείζων] ἐκ τῶν φόρων δηλονότι. [8] Ἢ ὡς τὰ κράτιστα] ὅτε εἶχον ἀβλαβῆ τὴν τῶν πάντων συμμαχίαν ἐπὶ τῶν μηδικῶν. [9] Χαλεπὰ ὄντα] χαλεπὰ γάρ εἰσιν, ἐξ ὧν εἶπε, πιστεῦσαι ὅτι μεγάλα ἦν. [10] Τὰς ἀκοὰς] τὰς ἀκροάσεις, τὰς φήμας. [11] Ἀβασανίστως] ἡ λέξις μετενήνεκται ἀπὸ τῆς βασάνου τῆς λίθου, ἥτις τὸν χρυσὸν δοκιμάζει. [12] Ἀθηναίων γοῦν] δεινῶς ταῦτα προσέταξεν ἀθηναίους τοὺς δοκοῦντας σοφοὺς ἑλλάδος εἶναι ὅτι οὐδὲν αὐτοὶ δοκιμάζουσι τὰ ἴδια. [13] Ἵππαρχον οἴονται] τὸ ἑξῆς, Ἵππαρχον τύραννον ὄντα. [14] Πρεσβύτατος ὢν] τὸ ἑξῆς πρεσβύτατος ὢν τῶν Πεισιστρατιδῶν, ἦρχε τῶν ἀθηναίων δηλονότι τὸ δὲ υἱέων, ἀπὸ τοῦ υἱεύς. [15] Ἵππαρχος δὲ καὶ Θετταλὸς] ταῦτα λέγει ὁ συγγραφεὺς ὡς καὶ αὐτὸς ὢν τοῦ γένους τῶν Πεισιστρατιδῶν, καὶ διαβάλλει τοὺς περὶ Ἁρμόδιον. [16] Ὑποτοπήσαντες δέ τι] ὑπονοήσαντες, ὑπολαβόντες. τὸ ἑξῆς, ὑποτοπήσαντες, καὶ παραχρῆμα μεμηνῦσθαι, ἃ μὲν ἐβουλεύσαντο, καὶ ἐγνώσθησαν. [17] Ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ] ἐν ᾗ δηλονότι συνέθεντο ἀνελεῖν τὸν τύραννον. [18] Τῷ Ἱππάρχῳ περιτυχόντες] ὃ λέγει, τοῦτό ἐστιν, ὅτι Ἱππίας μᾶλλον ἦρχε τυράννων, οὐχ Ἵππαρχος. ἀδελφὸς δ' ἦν Ἱππίου ὁ Ἵππαρχος. ἀνῃρέθη δὲ παρὰ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, οὐχ, ὡς οἱ ἀθηναῖοι ᾤοντο, τύραννος ὤν, ἀλλ', ὡς οὗτός φησιν, αὐτοὶ μᾶλλον ἐπιβουλευσάμενοι Ἱππίαν, καὶ γνωσθέντες, ἐπεὶ εὗρον τὸν αὐτὸν Ἵππαρχον ἀδελφὸν ὄντα τοῦ Ἱππίου, περὶ τὸ λεωκόριον, ἀπέκτειναν.

ad fa-

ad fanum quod Leocorium appellatur, in A Panathenaica pompa exornanda occupatum interfecisse. Alia quoque multa, quæ nunc etiam extant, nec dum propter vetustatem memoria exciderunt, cæteri quoque Græci non rectè opinantur: veluti: Lacedæmoniorum Reges in suffragiis ferendis, non singulis quenque: sed binis vti calculis. & Pitanatem cohortem apud eos esse, quæ nunquam fuit. Adeò apud plerosque ipsa veritatis inuestigatio est laboris impatiens, & ad ea, quæ sunt in promptu, [*ac facilia,*] potius se conuertunt. Ex his autem necessariis signis, B quæ dixi, si quis tamen res à me narratas, tales potissimum esse ducat, [*quales eas esse dixi*] non errauerit: non autem potius credat [*eas esse tales,*] quales ipsi poetæ celebrarunt, [*eas*] cum ornatu in maius extollentes, neque quales memoriæ prodiderunt orationis solutæ scriptores, qui, vt auditorum aures, [*animósque*] capiant, verborum illecebras potiùs, quàm veritatem consectantur, [*quæ res*] cùm nullis nitantur argumentis, pleræque etiam ob ipsarum vetustatem in fabulas abierunt, ita vt C (quod vsus obtinuit) nulla fides ipsis habeatur. Sed si [*quis*] existimet [*res istas*] ex manifestissimis indiciis [*à me*] satis [*accuratè*] peruestigatas, quoad res vetustæ peruestigari possunt, [*hic profectò non errauerit.*] Et licet homines præsens bellum, in quo gerendo versantur, semper maximum iudicent, eoq; finito, vetera vehemētius admirentur, tamen iis, qui ex ipsis rebus gestis [*bella*] perpendunt, [*hoc bellum superioribus*] illis [*se*] maius fuisse demōstrabit. Et omnia D quidem, quæ singuli verbis expresserunt, aut cùm bellum essent gesturi, aut cùm iam id gererent, ipsamq; rerum dictarum exquisitam rationem memoria retinere, [*& recensere*] difficile fuit, cùm mihi, qui res à me ipso auditas narro, tum etiam aliis, qui [*eas*] aliunde [*acceptas*] mihi renuntiarunt.

A [1] περὶ τὸ λεωκόρειον καλούμενον τὴν παναθηναϊκὴν πομπὴν διακοσμοῦντι, ἀπέκτειναν. [2] πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔτι καὶ νῦν ὄντα, καὶ οὐ χρόνῳ ἀμνηστούμενα, καὶ οἱ ἄλλοι ἕλληνες οὐκ ὀρθῶς οἴονται· ὥσπερ, τούς τε [3] λακεδαιμονίων βασιλέας μὴ μιᾷ ψήφῳ προστίθεσθαι ἑκάτερον, [4] ἀλλὰ δυεῖν· [5] καὶ τὸν πιτανάτην λόχον αὐτοῖς εἶναι, ὃς οὐδ᾽ ἐγένετο πώποτε. [6] οὕτως ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας [7] καὶ ἐπὶ τὰ ἑτοῖμα μᾶλλον τρέπονται. B [8] ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων τεκμηρίων, ὅμως τοιαῦτα ἄν τις νομίζων μάλιστα ἃ διῆλθον, οὐχ ἁμαρτάνοι· καὶ οὔτε ὡς ποιηταὶ ὑμνήκασι περὶ αὐτῶν, ἐπὶ τὸ μεῖζον κοσμοῦντες, μᾶλλον πιστεύων, [9] οὔτε ὡς λογογράφοι ξυνέθεσαν ἐπὶ τὸ [10] προσαγωγότερον τῇ ἀκροάσει ἢ ἀληθέστερον, ὄντα [11] ἀνεξέλεγκτα, [12] καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου αὐτῶν ἀπίστως ἐπὶ τὸ μυθῶδες ἐκνενικηκότα· εὑρῆσθαι δὲ ἡγησάμενος ἐκ τῶν ἐ- C πιφανεστάτων σημείων, [13] ὡς παλαιὰ εἶναι, [14] ἀποχρώντως. [15] καὶ ὁ πόλεμος οὗτος, καίπερ τῶν ἀνθρώπων, ἐν ᾧ μὲν ἂν πολεμῶσι, τὸν παρόντα ἀεὶ μέγιστον κρινόντων, παυσαμένων δὲ, τὰ ἀρχαῖα μᾶλλον θαυμαζόντων, ἀπ᾽ αὐτῶν τῶν ἔργων σκοποῦσι, δηλώσει ὅμως μείζων γεγενημένος αὐτῶν. καὶ ὅσα μὲν λόγῳ εἶπον ἕκαστοι, ἢ μέλλοντες πολεμήσειν, ἢ ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες, [16] χαλεπὸν τὴν ἀκρίβειαν αὐτὴν τῶν λεχθέντων D διαμνημονεῦσαι ἦν, ἐμοί τε ὧν αὐτὸς ἤκουσα, καὶ τοῖς ἄλλοθέν ποθεν ἐμοὶ ἀπαγγέλλουσιν·

γρ. νεωκόρειον

---

[1] Περὶ τὸ λεωκόρειον] ἐλίμωξέ ποτε ἡ ἀττικὴ, καὶ λύσις ἦν τῶν δεινῶν, παιδὸς σφαγή. Λεὼς οὖν τις τὰς ἑαυτοῦ κόρας ἐπιδέδωκε καὶ ἀπήλλαξε τοῦ λιμοῦ τὴν πόλιν. καὶ τούτων ἱερὸν ἐγένετο ἐν τῇ ἀττικῇ, καλούμενον λεωκόρειον. [2] Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔτι] ἐπιτείνει τὸ ἄτοπον τῶν ἀνθρώπων, ὅτι οὐ μόνον τὰ παλαιὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐγγυτάτω χρόνῳ ἀβασανίστως ἀκούουσι. τὸ γὰρ τῶν Πεισιστρατιδῶν, ἀρχαῖον. [3] Λακεδαιμονίων βασιλέας] οἱ γὰρ λακεδαιμονίων βασιλεῖς ψήφους ἔφερον ἐν τῇ γερουσίᾳ ἑκάτερος ἕνα, διπλῆν ἔχοντα δύναμιν. [4] Ἀλλὰ δυεῖν] οὐκ ὀρθῶς οἴονται μιᾷ ψήφῳ προστίθεσθαι ἑκάτερον, ἀλλὰ δυεῖν. [5] Καὶ τὸν πιτανάτην] ἀπὸ πιτάνης κώμης. [6] Οὕτως ἀταλαίπωρος] ἀνεξέταστος. [7] Καὶ ἐπὶ τὰ ἕτοιμα] τὰ εὐχερῆ, καὶ ἀναπόδεικτα. [8] Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων] τὸ ὑπερβατὸν οὕτω, τὰ μὲν οὖν παλαιὰ, τοιαῦτα εὗρον. εἶτα μετὰ τὰ παραδείγματα ὕστερον πρὸς τοῦτο ἀποδίδωσι τὸ, ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων. [9] Οὔτε ὡς λογογράφοι] αἰνίττεται τὸν Ἡρόδοτον. [10] Προσαγωγότερον] τὸ ἡδύτερον, ὃ προσάγει. [11] Ἀνεξέλεγκτα] οὐκ ἐλέγχους, οὐδὲ ἀποδείξεις ἔχοντα, οὐδ᾽ ἀληθῆ ὄντα. προκατασκευάζει τὰς δημηγορίας. [12] Καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου] τὸ ἑξῆς, τὰ πολλὰ αὐτῶν. [13] Ὡς παλαιὰ εἶναι] αἰτία τοῦ ὄντα. [14] Ἀποχρώντως] ἡ περιοχὴ τοῦ λόγου, οὑτωσὶ διῆλθον αὐτὰ ὡς πρέπει τῷ διηγουμένῳ πράγματα ἀρκούντως εἰπεῖν. [15] Καὶ ὁ πόλεμος οὗτος] λείπει τὸ τοίνυν. τῶν πελοποννησίων. τὸ ἑξῆς, καὶ ὁ πόλεμος οὗτος τοῖς ἀπ᾽ αὐτῶν τῶν ἔργων σκοποῦσι δηλώσει ὅτι μείζων ἐστὶ γεγενημένος τῶν ἀρχαίων. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ, αὐτῶν, ἤγουν τῶν ἀθηναίων καὶ πελοποννησίων. τουτέστι, μείζων τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἐγένετο. [16] Χαλεπὸν τὴν ἀκρίβειαν] χαλεπὸν ἦν ἐμοί τε αὐτῷ, φησὶν, ὧν ἤκουσα, καὶ τοῖς ἀπαγγέλλουσί μοι, τὴν ἀκρίβειαν τῶν λεχθέντων διαμνημονεῦσαι. ὡς ἐδόκουν τοίνυν ἐμοὶ τὰ δέοντα εἰπεῖν, ἐχομένῳ μοι τῆς ὅλης γνώμης, ἐγγύτατα τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, οὕτως εἴρηται. τουτέστιν, ὡς ἔδοξα δὲ ὅτι εἶπον ἂν ἀληθῶς, οὕτως εἴρηκα, εἰ καὶ μὴ αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ λεχθέντα ῥήματα. ἐπιτηδείως τὴν ἄγνοιαν προφασίζεται, ἵνα χρήσηται τοῖς οἰκείοις ἐνθυμήμασιν.

ὡς δ' ἂν ἐδόκουν μοι ἕκαστοι περὶ τῶν ἀεὶ παρόντων τὰ δέοντα μάλιστα εἰπεῖν, ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα τῆς ξυμπάσης γνώμης τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, οὕτως εἴρηται. τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων ἐν τῷ πολέμῳ, οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος πυνθανόμενος [1] ἠξίωσα γράφειν, οὐδ' ὡς ἐμοὶ ἐδόκει, [2] ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν, καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ὅσον δυνατὸν ἀκριβείᾳ περὶ ἑκάστου [3] ἐπεξελθών. ἐπιπόνως δὲ εὑρίσκετο, διότι οἱ παρόντες τοῖς ἔργοις ἑκάστοις, [4] οὐ ταυτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἔλεγον, ἀλλ' ὡς ἑκατέρων τις [5] εὐνοίας ἢ μνήμης ἔχοι. καὶ ἐς μὲν ἀκρόασιν ἴσως [6] τὸ μὴ μυθῶδες αὐτῶν, ἀτερπέστερον φανεῖται· ὅσοι δὲ βουλήσονται [7] τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς σκοπεῖν, καὶ τῶν μελλόντων ποτὲ αὖθις, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, τοιούτων καὶ παραπλησίων ἔσεσθαι, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτά, ἀρκούντως ἕξει. [8] κτῆμά τε ἐς ἀεὶ μᾶλλον [9] ἢ ἀγώνισμα [10] ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται. τῶν δὲ πρότερον ἔργων μέγιστον ἐπράχθη τὸ μηδικόν· καὶ τοῦτο ὅμως [11] δυοῖν ναυμαχίαιν καὶ πεζομαχίαιν [12] ταχεῖαν τὴν κρίσιν ἔσχε· [13] τούτου δὲ τοῦ πολέμου μῆκός τε μέγα προύβη, παθήματά τε ξυνηνέχθη γενέσθαι ἐν αὐτῷ τῇ ἑλλάδι οἷα οὐχ ἕτερα ἐν ἴσῳ χρόνῳ. οὔτε γὰρ πόλεις τοσαίδε ληφθεῖσαι ἠρημώθησαν, αἱ μὲν ὑπὸ βαρβάρων, αἱ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἀντιπολεμούντων ([14] εἰσὶ δὲ αἳ καὶ οἰκήτορας μετέβαλον ἁλισκόμεναι) οὔτε φυγαὶ τοσαίδε ἀνθρώπων· καὶ φόνος, ὁ μὲν, κατ' αὐτὸν τὸν πόλεμον, [15] ὁ δὲ, διὰ τὸ στασιάζειν. [16] τά τε πρότερον ἀκοῇ μὲν λεγό-

γρ. λεχθέντων

γρ. ἀνθρώπειον, γρ. τοιούτων ὄντων καὶ παρ.

A Verùm vt singuli semper de rebus præsentibus ea, quæ maximè consentanea erant, mihi ad vniuersam rerum verè dictarum sententiam, [*summámque*] quàm proximè [*coniecturis*] accedenti dicere videbantur, sic [*à me*] commemorata sunt. At verò res in ipso bello gestas, non quas à quolibet audiui, dignas duxi, quas scriberem, neque vt mihi videbantur: sed & eas, quibus ipse interfui, & quas singulatim ex aliis quàm potui accuratissimè inuestigaui. Sed [*hæ*] difficillimè cognosci poterant, B quòd illi, qui singulis rebus interfuerant, dum gererentur, non eadem de rebus iisdem dicerent: sed prout quisque [*aut*] in alterutros amore propensior erat, aut reminiscebatur [*eas ita referret.*] Verùm [*mea scripta*] quia nullæ in ipsis extant fabulæ, [*Lectoribus*] fortasse minus iucunda videbuntur. Sed qui rerum gestarum veritatem spectare volent, & eorum, quæ rursus aliquando futura sunt eiusmodi, & similia, (vt res humanæ sunt) hoc satis fuerit ad iudicandum ea esse vtilia. nam [*mea historia*] potius vt perpetuum monumen- C tum, quam ludicrum certamen, [*& opus ostentationis causa scriptum,*] quod in præsentia audiatur, est [*à me*] composita. Bellorum autem superiorum, id, quod cum Medis est gestum, maximum fuit: hoc ipsum tamen duobus naualibus, & totidem pedestribus prœliis celeriter est finitum. At huius belli tum longitudo longè processit, tum clades in ipso Græciæ cõtigerunt, quales eodem temporis spatio nũquam aliàs [*acciderant.*] nam [*in aliis bellis*] neque tot vrbes captæ, vastatæq; sunt, aliæ D quidem à barbaris, aliæ verò à [*Græcis*] ipsis bellum inter se gerentibus (nonnullæ etiã captę incolas mutarunt) neq; tot exilia hominũ [*contigerunt,*] neq; tot cędes, alię quidẽ propter ipsum bellũ, aliæ verò propter seditiones [*factæ sunt.*] Et quę antea famâ quidẽ

---

[1] Ἠξίωσα γράφειν] ἐπειδὴ φιλαθήναιος δοκεῖ, τοῦτο λέγει.
[2] Ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν] ἐστρατήγει γὰρ καὶ αὐτὸς ἕως τῆς τετάρτης ἱστορίας. ἡ διάνοια, ἀλλ' ἠξίωσα τῆς γραφῆς τὰ ἔργα οἷς αὐτὸς παρῆν. [3] Ἐπεξελθών] ἐρευνῶν. [4] Οὐ ταυτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἔλεγον] αὐτῶν τῶν λεχθέντων. ὅπερ γὰρ πῶς πρότερον εἰπών, τῶν ἐν τῷ πολέμῳ λόγων, καὶ ἔργων, ἐνταῦθα λέγει περὶ τῆς ἱστορίας, καὶ ὠφελείας, ἐπειδὴ ἄδηλα τὰ ἀνθρώπινα. [5] Εὐνοίας, ἢ μνήμης] εὐνοίας, ἐπὶ λακεδαιμονίων· μνήμης, ἐπὶ ἀθηναίων. [6] Τὸ μὴ μυθῶδες αὐτῶν] πρὸς Ἡρόδοτον αἰνίττεται. [7] Τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς] τὸ ἑξῆς, καὶ ἡ διάνοια ἀρκούντως ἕξει (ἤτοι, ἀρκέσει) κρῖναι αὐτὰ τὰ γεγραμμένα, δηλονότι ὠφέλιμα εἶναι, ἤτοι ὠφέλιμα πᾶσιν ὅσοι βουλήσονται σκοπεῖν τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς καὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαί ποτε αὖθις τοιούτων καὶ παραπλησίων, κατὰ τὸ ἀνθρώπειον. [8] Κτῆμά τε εἰς ἀεὶ μᾶλλον] κέρδος, κτῆμα, τὴν ἀλήθειαν· ἀγώνισμα, τὸν γλυκὺν λόγον. αἰνίττεται δὲ τὰ μηδικὰ Ἡροδότου. [9] Ἢ ἀγώνισμα] θέαμα. παιδιά, ποιητικὸν ἀγώνισμα κωμῳδοποιῶν ἢ τραγῳδοποιῶν.
[10] Ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται] τουτέστι, σαφὲς ἐστι, ξυγγράφεται. [11] Δυοῖν ναυμαχίαιν] ναυμαχίαι δύο, ἐν ἀρτεμισίῳ, ἐν σαλαμῖνι· πεζομαχίαι δύο, ἐν πύλαις, ἐν πλαταιαῖς. [12] Ταχεῖαν τὴν κρίσιν ἔσχεν] ἤγουν ταχέως ἐπαύσατο. [13] Τούτου δὲ τοῦ πολέμου] τοῦ πελοποννησίου. [14] Εἰσὶ δὲ αἳ καὶ οἰκήτορας] ἡ ποτίδαια καὶ αἴγινα. [15] Ὁ δὲ, διὰ τὸ στασιάζειν] ξυνηνέχθη, ἀπὸ κοινοῦ. [16] Τά τε πρότερον ἀκοῇ μὲν λεγόμενα] καὶ τὰ λεγόμενα (φησὶν) ὅτι ἐγένοντο πρότερον, ἄπερ σπανιώτερον ἔργῳ ἐβεβαιοῦντο. τουτέστιν, ὅτι τοιαῦτα ἐστὶν ὅτε ἐγένοντο· καὶ ἐβεβαιοῦντο τὰ λεγόμενα ἀκοῇ. ἔργῳ· καὶ τὰ λεγόμενα τοίνυν, οὐκ ἄπιστα κατέστη. πόθεν; ἐκ τοῦ συμβῆναι τοιαῦτα. καὶ γὰρ ἐλέγετο (φησὶ) περὶ σεισμῶν, καὶ ἐκλείψεων ἡλίου. καὶ αὐχμῶν· καὶ γεγόνασιν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πολέμου δεινότερα τοιαῦτα, ὥστε πιστευθῆναι καὶ τὰ λεγόμενα πρότερον.

fereban-

ferebantur, sed re ipsa, [*& euentu*] rarius A confirmabantur, non incredibilia euaserunt, [*vt sunt ea, quæ traduntur*] & de terræmotibus, qui [*in hoc bello*] simul & maximā orbis terrarum partem occuparunt, & vehementissimi fuerunt: & [*quæ dicuntur de rebus aliis, vt sunt*] solis defectiones, quæ frequentiores acciderunt, quàm vnquam antè memoratæ fuerint: & apud nōnullos magnæ siccitates, & fames ex ipsis natæ, & pestilens morbus, qui [*Græciam*] non minimo detrimento affecit, quin etiam quan- B dam [*eius partem*] absumpsit. Hæc enim omnia cum hoc bello [*Græciam*] simul inuaserunt. Eius autem initium fecerunt Athenienses, & Peloponnesij, ruptis tricennalibus fœderibus, quæ post Eubœam captam inter se fecerant. Cur autem [*hæc illi*] ruperint, causas, & dissidia iam antè scripsi, ne quis aliquando requirat, vnde tātum bellum inter Græcos sit conflatum. Nam verissimā quidem: sed sermone minimè celebratam causam [*fuisse*] puto, Atheniēses, qui quòd in dies crescerent, & terrorē La- C cedemoniis incuterent, belli mouendi necessitatem [*ipsis*] imposuerint. Sed causæ, quæ propalam vtrinque ferebantur, propter quas ruptis fœderibus bellum susceperunt, istæ fuerunt. Epidamnus est vrbs ad dextram sita nauigantibus Ionium sinum versus. Huic autem finitimi sunt Taulantij barbari, gens Illyrica. Hanc vrbem Corcyrei quidem missa colonia condiderunt. Sed coloniæ dux fuit Phalius, Eratoclidæ [*filius*] genere Corinthius, ab Hercule oriundus, ex metropoli [*more, ac*] D instituto prisco accersitus. Nonnulli etiam Corinthij, & alij præterea Doricæ gentis homines eius coloniæ socij fuerunt. Progressu verò temporis, Epidamniorum vrbs magna, populóque frequens euasit. Sed cùm [*eius ciues*] iam multos annos (vt fertur) seditionibus intestinis laborassent, quodam finitimorum barbarorum bello attriti, magnáque potentiæ parte priua-

A μένα, ἔργῳ δὲ σπανιώτερον βεβαιούμενα, οὐκ ἄπιστα κατέστη, σεισμῶν τε πέρι, οἳ ἐπὶ πλεῖστον ἅμα μέρος γῆς καὶ ″ἰσχυρότεροι οἱ αὐτοὶ ἐπέσχον· [1]ἡλίου τε ἐκλείψεις, αἳ πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευόμενα ξυνέβησαν· αὐχμοί τε ἔστι παρ' οἷς μεγάλοι, [2]καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ λιμοί· ″καὶ ἡ οὐχ ἥκιστα βλάψασα, καὶ μέρος τι φθείρασα, ἡ λοιμώδης νόσος. ταῦτα γὰρ πάντα [3]μετὰ τοῦδε τοῦ πολέμου B ἅμα ξυνεπέθετο. ἤρξαντο δὲ αὐτοῦ ἀθηναῖοι καὶ πελοποννήσιοι, λύσαντες τὰς τριακοντούτεις σπονδὰς, αἳ αὐτοῖς ἐγένοντο μετ' εὐβοίας ἅλωσιν. Διότι δ' ἔλυσαν, τὰς αἰτίας [4]″ἔγραψα [5]προὔτον, καὶ τὰς διαφορὰς, [6]τοῦ μή″ τινας ζητῆσαί ποτε ἐξ ὅτου τοσοῦτος πόλεμος τοῖς ἕλλησι κατέστη. τὴν μὲν γὰρ [7]ἀληθεστάτην πρόφασιν, [8]ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ, τοὺς ἀθηναίους ἡγοῦμαι, μεγάλους γιγνομένους, καὶ φόβον παρέχοντας τοῖς λακεδαιμονίοις, [9]ἀναγκάσαι ἐς C τὸ πολεμεῖν. αἱ δ' ἐς τὸ φανερὸν λεγόμεναι αἰτίαι, [10]αἵδ' ἦσαν ἑκατέρων, ἀφ' ὧν λύσαντες τὰς σπονδὰς, ἐς τὸν πόλεμον κατέστησαν.

[11]Ἐπίδαμνος, ἐστὶ πόλις ἐν δεξιᾷ″ ἐσπλέοντι τὸν ἰόνιον κόλπον· προσοικοῦσι δ' αὐτὴν ταυλάντιοι βάρβαροι, ἰλλυρικὸν ἔθνος. [12]ταύτην ἀπῴκισαν μὲν κερκυραῖοι, οἰκιστὴς δ' ἐγένετο Φάλιος Ἐρατοκλείδου, [13]κορίνθιος γένος, τῶν ἀφ' Ἡρακλέους, κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως [14]κατακληθείς. D ξυνῴκισαν δὲ καὶ τῶν κορινθίων τινὲς, ″καὶ ἄλλοι ἐκ τοῦ δωρικοῦ γένους. προελθόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγένετο ἡ τῶν ἐπιδαμνίων″ πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος. στασιάσαντες ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολλὰ, ὡς λέγεται, ″ὑπὸ πολέμου τινὸς τῶν [15]προσοίκων βαρβάρων ἐφθάρησαν, καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πολλῆς

ἄλλ. ἰσχυρότατοι

ἄλλ. ἡ οὐχ

ἄλλ. προέγραψα

ἄλλ. τινὰ

ἄλλ. ἐσπλέοντι ἐς τὸν

ἄλλ. ἡ τοῦ ἄλλου δωρικοῦ

ἄλλ. δύναμις μεγ.

ἄλλ. ἀπὸ

[1] Ηλιου τε] *Constructio est mutata. dicendum enim erat,* περί τε ἡλίου ἐκλείψεων, *&c. vel* τὸ, σεισμῶν τε πέρι, *ait* τοῦ σεισμοί τε *positum, vt hæc à præcedenti participio,* λεγόμενα, *non regantur: sed cum* ἄπιστα κατέστη *coniungātur. Æ.P.* [2] Καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ λιμοί] σημείωσαι, ἀπὸ τῶν αὐχμῶν λιμὸς καὶ λοιμός. [3] Μετὰ τοῦδε τοῦ πολέμου ἅμα] ἡ σύνταξις, μετὰ τοῦ πολέμου ἅμα. παρέλκον τὸ ἅμα. [4] Ἔγραψα προὔτον] αὐτὶ τοῦ, γράψω μετ' ὀλίγον. [5] Ἔγραψα προὔτον] *cur hoc dicit Thucydides? quia proœmium istud historiâ iam scriptâ composuit. Quare nullus hic* τοῦ χρόνου ἐναλλαγῇ *locus videtur esse dandus, vt scholia Græca volunt. Æ.P.* [6] Τοῦ μή τινα ζητῆσαί ποτε] λείπει τὸ ἕνεκεν. [7] Ἀληθεστάτην πρόφασιν] αἰτίαν. [8] Ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ] κεκρυμμένην. [9] Ἀναγκάσαι εἰς τὸ πολεμεῖν] τὰ ὀνόματα, ῥήματα ἐποίησε. βούλεται γὰρ δηλοῦν ὅτι μεγάλοι γιγνόμενοι οἱ ἄνθρωποι ἀνάγκην παρέχον τοῦ πολέμου. [10] Αἵδε ἦσαν ἑκατέρων] αἱ καθεξῆς ῥηθησόμεναι. [11] Ἐπίδαμνος, ἐστὶ πόλις] τὸ νῦν δυρράχιον. [12] Ταύτην ἀπῴκισαν] ἀπῴκισαν, οὐχὶ ἀπανέστησαν τῆς οἰκίας, ἀλλ' ἀποικίαν πέμψαντες ᾤκισαν. [13] Κορίνθιος γένος] ὁ παλαιὸς νόμος οὐκ ἀπὸ τοῦ γένους ἐκάλει, ἀλλ' ἀπὸ τῆς μητροπόλεως, τουτέστι, τῆς πατρίδος· ἐκ τῆς κορίνθου, κορίνθιος. [14] Κατακληθεὶς] τὸ κατακληθεὶς κυρίως εἶπεν. ἀπὸ γὰρ μειζόνων τῶν Ἡρακλειδῶν· ὥσπερ ἀνακληθεὶς, ὑπὸ ἐλασσόνων λέγεται. [15] Τῶν προσοίκων βαρβάρων] τῶν ταυλαντίων.

ἐστερήθησαν. Τὰ δὲ τελευταῖα,[1] πρὸ τοῦ δὲ[2] τοῦ πολέμου,[3] ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδίωξε τοὺς δυνατούς. οἱ δὲ ἀπελθόντες μετὰ τῶν βαρβάρων ἐλήιζοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὄντες ἐπιδάμνιοι, ἐπειδὴ ἐπιέζοντο, πέμπουσιν ἐς τὴν κέρκυραν πρέσβεις, ὡς μητρόπολιν οὖσαν, δεόμενοι μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλὰ τούς τε φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι, καὶ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον καταλῦσαι. Ταῦτα δὲ ἱκέται καθεζόμενοι[4] ἐς τὸ ἡραῖον ἐδέοντο. οἱ δὲ κερκυραῖοι[5] τὴν ἱκετείαν οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀπράκτους ἀπέπεμψαν. γνόντες δὲ οἱ ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ κερκύρας[6] τιμωρίαν οὖσαν,[7] ἐν ἀπόρῳ εἴχοντο θέσθαι τὸ παρόν· καὶ πέμψαντες ἐς δελφοὺς,[8] τὸν θεὸν ἐπηρώτων εἰ παραδοῖεν κορινθίοις τὴν πόλιν,[9] ὡς οἰκισταῖς, καὶ τιμωρίαν τινὰ πειρῶντ' ἀπ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. ὁ δ' αὐτοῖς ἀνεῖλε, παραδοῦναι,[10] καὶ ἡγεμόνας ποιεῖσθαι. ἐλθόντες δὲ οἱ ἐπιδάμνιοι ἐς τὴν κόρινθον,[11] κατὰ τὸ μαντεῖον παρέδοσαν[12] τὴν ἀποικίαν,[13] τόν τε οἰκιστὴν ἀποδεικνύντες σφῶν ἐκ κορίνθου ὄντα, καὶ τὸ χρηστήριον δηλοῦντες· ἐδέοντό τε μὴ σφᾶς περιορᾶν διαφθειρομένους, ἀλλ' ἐπαμῦναι. κορίνθιοι δὲ[14] κατά τε τὸ δίκαιον ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν, (νομίζοντες οὐχ ἧσσον ἑαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν ἢ κερκυραίων·) ἅμα δὲ καὶ μίσει τῶν κερκυραίων, ὅτι αὐτῶν παρημέλουν[15][16] ὄντες ἄποικοι.[17][18] οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσι τῶν κοιναῖς διδόντες[19] γέρα τὰ νομιζόμενα, οὔτε κορινθίῳ ἀνδρὶ[20] προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν, ὥσπερ[21] αἱ ἄλλαι ἀποικίαι·

γρ. φυγόντας

γρ. ἐπήρουτο

γρ. πειρῶντο

γρ. ἐδέοντό τε

A tì sunt. Nouissimè verò, ante hoc bellum, illorum plebs potentissimos quosq; [*ciues*] eiecit. At illi, cùm [*inde*] discessissent, cum barbaris, [*ad quos se receperant,*] eos, qui in vrbe erant, terra marique prædabantur. Epidamnij verò, qui in vrbe erant, cùm [*ab illis*] premerentur, Corcyram, vt ad suę coloniæ matrem, legatos mittunt, orantes ne se perdi finerent: sed & profugos sibi recõciliarent, bellúmq; barbarorum finirent. Hæc autem supplices in Iunonis templo sedentes rogabant. Sed Corcyræi preces B [*eorum*] non admiserunt: at re infecta [*eos*] remiserũt. Cùm autem Epidamnij nullam à Corcyræis opem sibi latam viderent, ambigebant quonam modo in præsenti rerũ statu se gerere deberent, [*vt molestiis illis liberarentur.*] Quare [*legatis*] Delphos missis, Deum consuluerunt an Corinthiis, vt coloniæ deductoribus, vrbem dederẽt, operamq; darent, vt aliquid auxilij ab illis impetrarent. Ille verò ipsis respõdit, vt vrbem [*Corinthiis*] dederent, & eorum auspicia, [*ductumq;*] sequerentur. Epidãnij verò Corinthum profecti, coloniam oraculi iussu C [*Corinthiis*] dediderunt, demonstrantes & ipsum suæ coloniæ ducem Corinthum fuisse, & Dei oraculum declarantes. Eósque rogabant ne se perdi finerent: sed [*sibi*] opem ferrent. Corinthij verò & propter ipsam causæ æquitatem [*eos in fidem, & clientelam receperunt, &*] auxilium [*se ipsis missuros*] promiserunt (quia coloniam istam non minus suam, quàm Corcyræorum esse ducebant.) Simul etiam propter odium, quo Corcyræos prosequebantur, quia [*Corcyræi,*] licet essent [*Corinthiorum*] D coloni, ipsos [*tamen*] contemnebant. Nam neq; in publicis solennitatibus consuetos honores [*ipsis*] tribuebant, neque in sacrificiis, quum viscera distribuebant, à viro Corinthio auspicabantur, quemadmodum cæteræ coloniæ [*facere consueuerunt.*]

---

[1] Τὰ δὲ τελευταῖα] ἀντὶ τοῦ, τέλος δέ. κατὰ τὰ τελευταῖα, ἤγουν κατὰ τὰ τελευταῖα τῆς στάσεως αὐτῶν. [2] Πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου] τοῦ πελοποννησιακοῦ. [3] Ὁ δῆμος αὐτῶν] τῶν ἐπιδαμνίων. [4] Ἐς τὸ ἡραῖον] ἐν τῷ ναῷ τῆς ἥρας. [5] Τὴν ἱκετείαν οὐκ ἐδέξαντο] οὐχὶ τὴν πρεσβείαν ὑπεδέξαντο, ἀλλὰ τὴν τιμωρίαν. τὸ τέλος εἶπεν ἀντὶ τῆς πράξεως, συντομώτερον εἰπὼν καὶ καινότερον. τὸ γὰρ εἰπεῖν ὅτι ὑπεδέξαντο τὴν πρεσβείαν, καὶ κατέθεντο τὴν τιμωρίαν ποιῆσαι μακρὸν ἂν ἐγένετο, καὶ συνήθες κατὰ τὴν φράσιν. [6] Τιμωρίαν οὖσαν] βοήθειαν οὖσαν. ἢ ὑπακουστέον τὸ κατὰ τῶν ἀδικούντων τιμωρίαν, κατὰ τῶν ἀδικούντων αὐτοὺς δηλαδὴ ἐκδίκησιν. [7] Ἐν ἀπόρῳ εἴχοντο θέσθαι τὸ παρὸν] θέσθαι, τὸ εὖ θέσθαι· τὸ δὲ παρὸν, ἀντὶ τοῦ παρόντος. ἐβουλεύοντο γὰρ καὶ τὴν πόλιν παραδοῦναι καὶ τιμωρίαν λαβεῖν. [8] Τὸν θεὸν ἐπηρώτων] διὰ τὸν Φάλιον δηλονότι, ἐφ' ὅσον οἰκιστὴς αὐτοὺς ἦν, κορίνθιος ὤν. [9] Ὡς οἰκισταῖς] οὐχ ὅτι ἀληθῶς κορίνθιοι αὐτοὺς ᾤκισαν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον οἰκιστὴς Φάλιος, κορίνθιος ἐγένετο. [10] Καὶ ἡγεμόνας ποιεῖσθαι] τοὺς κορινθίους. [11] Κατὰ τὸ μαντεῖον] κατὰ τὸ μάντευμα. [12] Τὴν ἀποικίαν] τοῖς κορινθίοις δηλονότι. [13] Τόν τε οἰκιστὴν] Φάλιον. [14] Κατά τε τὸ δίκαιον] κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς δίκαιον. ἐνόμιζον γὰρ αὐτῶν μᾶλλον εἶναι τὴν ἀποικίαν. [15] Ὄντες ἄποικοι] οἱ κερκυραῖοι τῶν κορινθίων, παρημέλουν δὲ, οἱ κερκυραῖοι, αὐτῶν τῶν κορινθίων. Æ.P. [16] Ὄντες ἄποικοι] ἤγουν πέμψαντες τὴν ἀποικίαν. [17] Οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσιν] ἐν ὀλυμπίοις, νεμέοις, καὶ τοῖς τοιούτοις ἀγῶσιν. [18] Οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσιν] Ἰστέον ὅτι ὁ γὰρ παρέλκει. ἢ ἀπὸ κοινοῦ τὸ παρημέλουν. ἢ τὸ διδόντες, ἀντὶ τοῦ ἐδίδοσαν. ὡς καὶ Ὅμηρος, καρπῷ βειθομένη, ἀντὶ τοῦ βείθεται. [19] Γέρα τὰ νομιζόμενα] τὰς τιμὰς καὶ προεδρίας. [20] Προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν] διδόντες τὰς καταρχάς. ἔθος γὰρ ἦν ἀρχιερέας ἐκ τῆς μητροπόλεως λαμβάνειν. [21] Αἱ ἄλλαι ἀποικίαι] ἀντὶ τοῦ αἱ τιμῶσαι ἀποικίαι.

Sed

Sed illos contemnebant, quòd pecuniarum copia, vel ditissimis quibusque illius seculi Græcis pares essent, & bellico apparatu pollerent, quinetiam classe interdum [*se cæteris*] longè præstare gloriabātur, præsertim quòd Phæaces Corcyram olim tenuissent, qui rerum nauticarum gloria floruerant. quamobrem etiam [*ipsi*] classi parandæ operam studiosiùs dabant, nec parum potentes erant. Nam cētum & viginti naues ipsis fuerunt, quum bellum gerere cœperunt. Corinthij igitur, cum omnium istarum rerum [*iustas*] haberent querelas, [*& crimina, quæ Corcyræis obiicerent,*] auxilium, & Ambraciatarum, ac Leucadiorum, atque suorum [*ciuium*] præsidia lubenter Epidamnum miserunt, omnibus, qui illuc habitandi causa se conferre voluissent, facta eundi potestate. Hæc autem præsidia itinere pedestri Apolloniam iuerunt, quæ erat Corinthiorum colonia, Corcyræorū metu, ne ab illis mare traiicere prohiberentur. Corcyræi verò, vbi [*nouos*] colonos, & præsidia Epidamnum peruenisse, coloniámque Corinthiis deditam intellexerunt, rem iniquo animo tulerunt. statimq; [*eo*] cum XXV nauibus profecti, deinde cū altera classe, cum insultu ipsis [*Epidamniis*] imperarunt, vt exules reciperent (nam Epidamnij exules Corcyram venerant, demonstrantes monumēta, & cognationem, quam prætendentes, orabant [*eos,*] vt se [*in patriam*] reducerent) & præsidia, quæ Corinthij miserant, & [*nouos*] colonos remitterent. Sed Epidamnij, nulla ipsorum imperata fecerunt. Quamobrem Corcyræi cum infesto quadraginta nauiū exercitu, & exulibus (vt [*in patriam*] eos reducturi) ac Illyriis [*ad belli societatem*] assumptis, bellū illis intulerunt. Vrbem autē obsidentes, denuntiarūt, vt & de Epidamniis, qui vellet, & peregrini impunè abirent, alioqui [*illos à se*] vt hostes tractatum iri [*dixerunt.*]

A [1] περιφρονοῦντες δὲ αὐτοὺς, καὶ χρημάτων [2] δυνάμει ὄντες κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὅμοια τοῖς ἑλλήνων πλουσιωτάτοις, καὶ τῇ ἐς πόλεμον παρασκευῇ δυνατώτεροι· ναυτικῷ δὲ καὶ πολὺ προέχειν [3] ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι, καὶ [4] κατὰ τὴν τῶν φαιάκων [5] προενοίκησιν [6] τῆς κερκύρας, κλέος ἐχόντων τὰ περὶ τὰς ναῦς. [7] ᾗ καὶ μᾶλλον ἐξηρτύοντο τὸ ναυτικὸν, [8] καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι. τριήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπῆρχον αὐτοῖς ὅτε ἤρχοντο πολεμεῖν. [9] πάντων οὖν τούτων [10] ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ κορίνθιοι, ἔπεμπον ἐς τὴν B ἐπίδαμνον ἄσμενοι [11] τὴν ὠφέλειαν, οἰκήτορά τε τὸν βουλόμενον ἰέναι κελεύοντες, καὶ ἀμπρακιωτῶν καὶ λευκαδίων [12] καὶ ἑαυτῶν φρουρούς. ἐπορεύθησαν δὲ πεζῇ ἐς ἀπολλωνίαν, κορινθίων οὖσαν ἀποικίαν, δέει τῶν κερκυραίων, μὴ [13] κωλύωνται ὑπ᾽ αὐτῶν κατὰ θάλατταν [14] περαιούμενοι. Κερκυραῖοι δὲ, ἐπειδὴ ᾔσθοντο τούς τε οἰκήτορας καὶ φρουροὺς ἥκοντας ἐς τὴν ἐπίδαμνον, [15] τήν τε ἀποικίαν κορινθίοις δε- C δομένην, ἐχαλέπαινον· καὶ πλεύσαντες εὐθὺς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσὶ, καὶ ὕστερον ἑτέρῳ στόλῳ, [16] τούς τε φεύγοντας ἐκέλευον [17] κατ᾽ ἐπήρειαν δέχεσθαι [18] αὐτοὺς (ἦλθον γὰρ ἐς τὴν κέρκυραν οἱ τῶν ἐπιδαμνίων φυγάδες, τάφους τε ἀποδεικνύντες καὶ ξυγγένειαν, [19] ἣν προϊσχόμενοι, ἐδέοντο σφᾶς κατάγειν) [20] τούς τε φρουροὺς, οὓς οἱ κορίνθιοι ἔπεμψαν, [21] καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν. οἱ δὲ ἐπιδάμνιοι οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν· [22] ἀλλὰ στρατεύουσιν ἐπ᾽ αὐτοὺς οἱ κερκυραῖοι D ναυσὶ τεσσαράκοντα μετὰ τῶν φυγάδων, [23] ὡς κατάξοντες αὐτοὺς, καὶ τοὺς ἰλλυριοὺς προσλαβόντες. προσκαθεζόμενοι δὲ τὴν πόλιν, προεῖπον, ἐπιδαμνίων τε τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους, ἀπαθεῖς ἀπιέναι· εἰ δὲ μὴ ὡς πολεμίοις χρήσεσθαι. [24]

γρ. τὸ ναυτικόν.

γρ. τὴν πόλιν.

---

[1] Περιφρονοῦντες δὲ αὐτοὺς] ἀττικὴ ἡ σύνταξις. ἀντὶ τοῦ περιφρονοῦντες αὐτῶν. [2] δυνάμει ὄντες] οἱ κερκυραῖοι. Æ.P. [3] Ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι] οὐ γὰρ πλέον εἶχον ναυτικόν. διὰ τοῦτο φησὶν ἔστιν ὅτε. [4] Κατὰ τὴν τῶν φαιακῶν προενοίκησιν] ἀντὶ τοῦ, ὁμοίως τῇ προενοικήσει τῶν φαιάκων. προενοικήσει λέγει τῆς κερκύρας. καὶ γὰρ οἱ φαίακες παλαιότεροι ἦσαν τῶν κερκυραίων, καὶ ἄριστοι τὰ ναυτικά. [5] Προενοίκησιν τῆς κερκύρας] ὡς τῶν κερκυραίων οὕτω δοξαζόντων λέγει, καὶ οὐχὶ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ. ἀεὶ γὰρ τὸ μυθῶδες φεύγει. [6] Κλέος ἐχόντων] κλέος ἐχόντων τῶν φαιάκων ἐς τὰ περὶ τὰς ναῦς. [7] Ἡ καὶ μᾶλλον] τὸ ᾗ ἀντὶ τοῦ διό. διὸ καὶ μᾶλλον, διὰ τὴν φήμην τῶν φαιάκων, μὴ φανεῖεν χείρους. [8] Καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι] τὸ οὐκ ἀδύνατοι, μεσότητός ἐστι ῥῆμα. οἷον, οὔτε τελείως δυνατοὶ, οὔτε ἀσθενεῖς. [9] Πάντων οὖν τούτων] ἤγουν, ἐγκαλοῦντες ἕνεκα πάντων τούτων οἱ κορίνθιοι τοῖς κερκυραίοις. [10] Ἐγκλήματα ἔχοντες] ἀντὶ τοῦ, κατὰ τῶν κερκυραίων ἐγκαλοῦντες· πρὸς κορινθίους ἰδίως εἶπε τὸ ἐγκαλεῖν ἐγκλήματα ἔχειν. [11] Τὴν ὠφέλειαν] ὠφέλεια, βοήθεια, συμμαχία, ἐπικουρία. [12] Καὶ ἑαυτῶν φρουροὺς] ἔπεμπον δηλονότι. [13] Κωλύωνται] τοῦτο κάτω σαφέστερον. εἰ ἄρα κωλύοιντο ὑπὸ κερκυραίων πλεῖν. Æ.P. [14] Περαιούμενοι] πλέοντες. [15] Τήν τε ἀποικίαν κορινθίοις δεδομένην] τουτέστι, τῶν ἐπιδαμνίων τοῖς κορινθίοις ἀναφερομένην. [16] Τούς τε φεύγοντας ἐκέλευον] τοὺς πλουσίους τοὺς φυγάδας. [17] Κατ᾽ ἐπήρειαν δέχεσθαι] κατὰ βλάβην, καὶ στάσιν, ὅπως πάλιν στασιάσωσιν. ἢ κατ᾽ ἀπειλήν. [18] Αὐτοὺς] τοὺς ἐπιδαμνίους. [19] Ἣν προϊσχόμενοι] προτείνοντες. [20] Τούς τε φρουροὺς] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐκέλευον οἱ κερκυραῖοι. [21] Καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν] τῆς ἐπιδάμνου. [22] Ἀλλὰ στρατεύουσιν ἐπ᾽ αὐτοὺς] καὶ ἐκστρατεύουσι κατ᾽ αὐτῶν. [23] Ὡς κατάξοντες αὐτοὺς] τοὺς φυγάδας. τὸ δὲ τε γὰρ ὑπακουστέον· τὸ ἑξῆς, στρατεύουσι καὶ τοὺς ἰλλυριοὺς προσλαβόντες. [24] Ὡς δὲ οὐκ ἐπείθοντο] οἱ ἐπιδάμνιοι δηλονότι.

ὡς δ' οὐκ ἐπείθοντο, οἱ μὲν κερκυραῖοι (ἔστι δ' [1] ἰσθμὸς τὸ χωρίον) ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν. Κορίνθιοι δ' ὡς αὐτοῖς ἐκ τῆς ἐπιδάμνου ἦλθον ἄγγελοι [2] ὅτι πολιορκοῦνται, παρεσκευάζοντο στρατιάν· καὶ ἅμα ἀποικίαν ἐς τὴν ἐπίδαμνον ἐκήρυσσον, [3] ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ τὸν βουλόμενον ἰέναι. [4] εἰ δέ τις τὸ παραυτίκα μὲν μὴ ἐθέλει ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντήκοντα δραχμὰς καταθέντα κορινθίας μένειν. ἦσαν δὲ καὶ οἱ πλέοντες πολλοί, καὶ οἱ τὸ ἀργύριον καταβάλλοντες. ἐδεήθησαν δὲ καὶ τῶν μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι, εἰ ἄρα κωλύοιντο ὑπὸ κερκυραίων πλεῖν. οἱ δὲ παρεσκευάζοντο αὐτοῖς ὀκτὼ ναυσὶ ξυμπλεῖν, [5] καὶ παλῆς κεφαλλήνων, τέσσαρσι. καὶ ἐπιδαυρίων ἐδεήθησαν, οἳ παρέσχον πέντε. ἑρμιονῆς δὲ, μίαν· καὶ τροιζήνιοι, δύο· λευκάδιοι δὲ, δέκα· καὶ ἀμπρακιῶται, ὀκτώ. θηβαίους δὲ χρήματα ᾔτησαν, καὶ φλιασίους· ἠλείους τε ναῦς τε κενὰς καὶ χρήματα. αὐτῶν δὲ κορινθίων νῆες παρεσκευάζοντο τριάκοντα, καὶ τρισχίλιοι ὁπλῖται. Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο οἱ κερκυραῖοι τὴν [6] παρασκευὴν, ἐλθόντες εἰς κόρινθον μετὰ λακεδαιμονίων καὶ σικυωνίων [7] πρέσβεων, οὓς παρέλαβον, ἐκέλευον κορινθίους τοὺς ἐν ἐπιδάμνῳ φρουρούς τε καὶ οἰκήτορας ἀπάγειν, ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς ἐπιδάμνου. εἰ δέ τι ἀντιποιοῦνται, [8] δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν πελοποννήσῳ παρὰ πόλεσιν αἷς ἂν ἀμφότεροι [9] ξυμβῶσιν· ὁποτέρων δ' ἂν [10] δικασθῇ εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν. [11] ἤθελον δὲ καὶ τῷ ἐν δελφοῖς μαντείῳ [12] ἐπιτρέψαι. πόλεμον δὲ οὐκ εἴων ποιεῖν· [13] εἰ δὲ μὴ, καὶ αὐτοὶ ἀναγκασθήσεσθαι ἔφασαν, ἐκείνων [14] βιαζομένων, φίλους ποιεῖσθαι

Marg.: π. στρατιάν. Æ. P.

Marg.: γρ. κορινθίοις. γρ. τἀργύριον.

Marg.: γρ. ἐπειδή τι.

Marg.: γρ. εἰ δ' ἔτι.

A Sed cùm [*Epidamnij illis*] non parêrent, Corcyræi quidem (ille autem locus eſt Iſthmus) vrbem obſidere [*ac oppugnare*] cœperunt. Corinthij verò, poſtquam nuntij Epidamno [*ad ipſos*] venerunt, qui vrbem obſideri nuntiarūt, exercitum parare cœperunt. Simul etiam coloniam Epidamnū deducendā edixerunt, ea lege, vt qui vellet [*illuc*] iret, pari [*iure,*] parique [*honore cum cæteris ciuibus futurus.*] Quòd ſi quis protinus cum [*cæteris*] nauigare nollet, & tamen coloniæ particeps eſſe vellet, numeratis B quinquaginta drachmis Corinthiis, [*et in vrbe*] remanere [*licere dixerunt.*] Fuerunt autem permulti, & qui nauigarunt, & qui pecuniam numerarunt. Rogarunt etiam Megarenſes, vt ſuis nauibus ſe comitari vellent, ſi fortè ſuæ nauigationis curſus à Corcyræis impediretur. Illi verò cum illis nauigare octo nauibus parabant, & Pallenſes Cephalleniorum, quatuor. Epidaurios quoque rogarunt, [*vt idem facerent,*] qui quinque [*naues*] præbuerunt. Hermionnēſes verò, vnicam. Et Trœcenij, duas. Leucadij, decem. Et Ambraciotæ, octo. A C Thebanis verò, & Phliaſiis pecunias petierunt, ab Eleis naues vacuas, & pecunias. Ipſorum verò Corinthiorum naues triginta, & tria militum grauis armaturæ millia parabantur. Poſtquam verò Corcyræi hunc apparatum audierunt, Corinthum profecti cum Lacedæmoniis, Sicyoniiſq; legatis, quos ſibi adiunxerant, iuſſerunt Corinthios præſidia, & [*nouos*] colonos Epidamno deducere, vt ex vrbe, quæ ad eos nihil pertineret. Quòd ſi eam ſibi vendicare pergerent, in Peloponneſo, aD pud illas ciuitates, de quibus inter vtroſque conueniſſet, volebant iure diſceptare, vtris autem colonia fuiſſet adiudicata, hos ea potiri [*æquum eſſe cenſebant.*] Quin etiam oraculo Delphico [*rem controuerſam*] committere volebāt. Sed bellum fieri non ſinebāt, [*idq́ diſſuadebant.*] alioqui, ſi illi vim [*ſibi*] facerēt, dicebāt ſe coactū iri auxilij, [*præſidiiq́*] cauſa illos ſibi facere amicos,

---

[1] Ισθμὸς] γῆ ἀμφιθάλασσος. [2] Πολιορκοῦνται] οἱ ἐπιδάμνιοι. [3] Επὶ τῇ ἴσῃ] λείπει τιμῇ. ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ ἰέναι, τοῖς ἐπιδαμνίοις δηλονότι, ἵνα κἀκεῖ ἔχοιεν πάντα ὡς ἐν κορίνθῳ. [4] Εἰ δέ τις τὸ παραυτίκα] τουτέστιν, εἴ τις οὐ βούλεται ἀπιέναι, ἀλλὰ ἔχειν λόγον ὅτι συνήργησεν εἰς τὴν ἀποικίαν, διδότω δραχμὰς πεντήκοντα, καὶ μενέτω, φησὶν, ἐν κορίνθῳ οἰκῶν. [5] Καὶ παλῆς κεφαλλήνων] παλῆς, ὡς μεγαρῆς. πόλις δὲ ἡ πάλη τῆς κεφαλληνίας. τετράπολις γάρ ἐστιν ἡ κεφαλληνία, πάλη, κράναια, σάμαια, προνναία. [6] Παρασκευὴν] Τὴν οἰκονομίαν τοῦ πολέμου. [7] Πρέσβεων, οὓς παρέλαβον] ἵνα αὐτοῖς ὦσι μάρτυρες τῶν λόγων· ἢ ἵνα αὐτοὺς αἰδεσθῶσιν οἱ κορίνθιοι. σημείωσαι τὸ παρέλαβον, ἐπὶ τοῦ φιλικῶς ἔλαβον, καὶ ὡς συναγωνιστάς. [8] Δίκας ἤθελον δοῦναι] ἐπιτρέψαι δικαστηρίῳ, καὶ κριθῆναι ἐβούλοντο. Δίκας ἤθελον δοῦναι, ἀντὶ τοῦ, ἔλεγον δίκας ἀμφοτέροις διδόναι, αὐτούς τε κορινθίους καὶ κερκυραίους δικάσασθαι ἔνθα βούλωνται, καὶ συμφωνήσωσιν. ἀντὶ τοῦ, ἔλεγον δὲ, ὅτι ἐρωτήσωμεν καὶ τὸ μαντεῖον τίσι νέμει τὴν ἀποικίαν καὶ τὰ δίκαια. [9] Ξυμβῶσιν] ξυμφωνήσωσιν. [10] Δικασθῇ] ἀποφανθῇ. [11] Ηθελον δὲ καὶ τῷ ἐν δελφοῖς] ἴσως γὰρ οὐκ ἐπύθοντο τὸν χρησμὸν, ὃν ἔλαβον οἱ ἐπιδάμνιοι διὰ κορινθίους. [12] Επιτρέψαι] τὴν ἐπιτροπὴν τῆς κρίσεως δοῦναι. [13] Εἰ δὲ μὴ] εἰ δὲ οὐκ ἐθελήσουσι παῦσαι τὸν πόλεμον. [14] Βιαζομένων] ἀντὶ τοῦ βιαζόντων.

quos

quos nollent, alterutros eorum, qui potentia tunc præstarét. Corinthij verò ipsis responderunt, si naues, & barbaros ab Epidamno abducerent, se consultaturos. Nã antè, rem non bene se habere [*dicebant*,] si illiquidem obsiderentur, ipsi verò iudicio contẽderẽt. Cõtrà verò Corcyræi dicebãt se ista facturos, si & illi abducerent eos, qui Epidamni erant. se etiam paratos esse [*dicebãt*,] vt vtrique [*suo*] loco manerent, fœdúsque facerent, tantisper dum iudicium [*de re controuersa*] fieret. At Corinthij nihil horum facere, nec [*ipsis*] parere voluerunt: sed postquàm ipsorum naues [*rebus ad bellum necessariis*] plenæ fuerunt, socij adfuerunt, caduceatore præmisso, qui Corcyræis bellum prius indiceret, portu soluentes cum septuaginta & quinque nauibus, & duobus millibus grauis armaturæ militum, Epidamnũ versus nauigarunt, bellũ Corcyræis illaturi. Nauibus autẽ præerat, Aristeus Pellicæ, & Callicrates Calliæ, & Timanor Timanthis [*filius*.] Peditatui verò, Archetimus Eurytimi, & Isarchidas Isarchi [*filius*.] Postquam autẽ ad agri Anactorij Actiũ peruenerunt, vbi templũ est Apollinis, in faucibus sinus Ambracij, Corcyræi caduceatorem ipsis ad Actiũ præmiserunt, qui vetaret [*illos*] contra se nauigare, simul etiã naues [*militibus, rebusq́ ad pugnã necessariis*] impleuerunt, & vetustas quidẽ iunxerunt, [*& iugis aptarunt*,] vt nauigationi aptæ essent, alias verò refecerũt. Sed postquam caduceator nihil pacatũ à Corinthiis renũtiauit: & ipsorum naues numero octoginta [*rebus omnib. ad prœliũ necessariis*] iã expletæ fuerũt, (nã quadraginta [*naues*] Epidamnũ

A [1]οὓς οὐ βούλονται), [2]ἑτέρους [3]τῶν [4]νῦν ὄντων μᾶλλον, ὠφελείας ἕνεκα. οἱ δὲ κορίνθιοι ἀπεκρίναντο αὐτοῖς, ἢν τάς τε ναῦς [5]καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπὸ ἐπιδάμνου [6]ἀπάγωσι, βουλεύσεσθαι· πρότερον δὲ, οὐ καλῶς ἔχειν, τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, ἑαυτοὺς δὲ δικάζεσθαι. κερκυραῖοι δὲ [7]ἀντέλεγον, ἢν καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ἐν ἐπιδάμνῳ ἀπάγωσι, ποιήσειν ταῦτα. [8]ἑτοῖμοι δὲ εἶναι καὶ ὥστε ἀμφοτέρους μένειν [9]κατὰ χώραν, σπονδὰς δὲ ποιήσασθαι ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται. Κορίνθιοι δὲ οὐδὲν

B τούτων ὑπήκουον, ἀλλ' ἐπειδὴ πλήρεις αὐτοῖς ἦσαν αἱ νῆες, καὶ οἱ ξύμμαχοι παρῆσαν, [10]προπέμψαντες κήρυκα πρότερον πόλεμον προεροῦντα κερκυραίοις, ἄραντες ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε, [11]δισχιλίοις τε ὁπλίταις, ἔπλεον ἐπὶ τὴν ἐπίδαμνον, κερκυραίοις ἐναντία πολεμήσοντες. ἐστρατήγει δὲ τῶν μὲν νεῶν Ἀριστεὺς ὁ Πελλίχου, καὶ Καλλικράτης ὁ Καλλίου, καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθους. τῶν δὲ πεζῶν, Ἀρχέτιμός τε ὁ Εὐρυτίμου, καὶ Ἰσαρχίδας ὁ Ἰσάρχου. ἐπειδὴ δὲ

C ἐγένοντο ἐν ἀκτίῳ [12]τῆς ἀνακτορίας γῆς, οὗ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ἀμπρακικοῦ κόλπου, οἱ κερκυραῖοι κήρυκά τε προέπεμψαν αὐτοῖς [13]ἐν [14]ἀκατίῳ [15]ἀπεροῦντα μὴ πλεῖν ἐπὶ σφᾶς, καὶ τὰς ναῦς [16]ἅμα ἐπλήρουν, [17]ζεύξαντές τε [18]τὰς παλαιὰς, ὥστε πλωΐμους εἶναι, καὶ τὰς ἄλλας [19]ἐπισκευάσαντες. ὡς δὲ ὁ κήρυξ τε ἀπήγγελεν οὐδὲν [20]εἰρηναῖον παρὰ τῶν κορινθίων, καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐπεπλήρωντο οὖσαι ὀγδοήκοντα (τεσσαράκοντα γὰρ ἐπίδαμνον

Margin: γρ. ἀπαγάγωσι, βουλεύσασθαι·

Margin: γρ. Πελλίχου

Margin: γρ. ἐν ἀκτίῳ ἀπερ. γρ. καὶ ἀντίχ ἀπερ.

[1] Οὓς οὐ βούλονται] οἱ κερκυραῖοι, οὐχὶ οἱ κορίνθιοι. [2] Ἑτέρους] ἄλλοις ἀπὸ τῶν παρόντων φίλων. ἢ ἑτέροις λέγει μᾶλλον φίλοις τῶν παρόντων φίλων. [3] Τῶν νῦν ὄντων] τῶν νῦν ἰσχυόντων. λέγει δὲ ἀθηναίοις. [4] Τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον] τῶν νῦν δυνατωτέρων ὄντων, τῶν νῦν μείζω δύναμιν ἐχόντων. ἑτέροις δὲ, τοὺς λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς ἀθηναίους ὑποδηλοῦν δοκεῖ. τούτων γὰρ ἀμφοτέρων ἡ δύναμις μείζων, ἢ τῶν ἄλλων ἑλλήνων οὖσα τότε ἐφαίνετο. τοῦτο δὲ φανερῶς ἐν τοῖς κάτω δηλοῦται. Æ.P. [5] Καὶ τοὺς βαρβάρους] τοὺς ταυλαντίους. [6] Ἀπάγωσιν] ἀποστήσωσιν. [7] Ἀντέλεγον] οὐκ, ἐναντία ἔλεγον, ἀλλὰ ἴσα ὡς ἀντίθεος, ὁ ἰσόθεος. [8] Ἑτοῖμοι δὲ εἶναι] ἀντὶ τοῦ, ἑτοίμως ἔχοιεν, εἰ μὴ ἐκεῖνο βούλονται, σπονδὰς ποιήσασθαι μένειν ἐν ἐπιδάμνῳ, καὶ τοὺς πεμφθέντας κορινθίων, καὶ τοὺς πεμφθέντας κερκυραίων, μηδὲν πράττοντας εἰς κάκωσιν, ἕως ἂν δίκας δώσωσι. [9] Κατὰ χώραν] ἐφ' ἡσυχίας, ἵνα μὴ ἐν τῷ μεταξὺ ἀλλήλους ἀδικῶσι. [10] Προπέμψαντες κήρυκα] ὅρα πῶς κατεφρόνουν οἱ κορίνθιοι. οὐ γὰρ λάθρα ἐβούλοντο πλεῖν. κήρυξ ἐν πολέμῳ, πρέσβεις ἐν εἰρήνῃ. [11] Δισχιλίοις τε ὁπλίταις] καὶ μὴν ἄνω τρισχιλίους ἠτοίμαζον. ῥητέον οὖν ὅτι ἴσως οὐκ ἦν χρεία τῶν χιλίων· ἢ καταφρονοῦντες τῶν κερκυραίων, τοῦτο ποιοῦσι. [12] Τῆς ἀνακτορίας γῆς] ἡ ἀνακτορία, γῆ τῆς ἠπείρου. ἔστι δὲ τὸ ἄκτιον, λιμήν. [13] Ἐν ἀκτίῳ] ἵνα εἰρηνικὰ φρονοῦντες δηλώσωσιν. [14] Ἐν ἀκατίῳ] vtraque lectio bonum habet sensum, & commodè retineri potest. si enim vulgatam sequaris, vertes, in scapha, vel scapha vectum. Ita autem modus indicabitur, quo caduceator ad hostes fuerit præmissus. Thucyd. infrà paulo, de altero caduceatore à Corinthiis ad Athenienses misso agens, dicit, ἐς κελήτιον ἐμβιβάσαντας προπέμψαι, quod est συνώνυμον, & præsentem lectionem cõfirmat. si ἐν ἀκτίῳ legas, erit elegans ἐπανάληψις σαφηνείας χάριν adhibita, quæ locum nobis declarabit, in quem caduceator est profectus, cuius loci Thucydides paulo antè mentionem fecit. Æ.P. [15] Ἀπεροῦντα] ἀπαγορεύσοντα, ἀποστρέψοντα, τὰ ἐναντία ἐροῦντα. [16] Ἅμα ἐπλήρουν] ἀνδρῶν δηλονότι, ζεύγματα αὐτοῖς ἐνθέντες εἰς τὸ συνέχεσθαι. [17] Ζεύξαντές τε] εὐτρεπίσαντες, τοὺς ζυγοὺς ἁρμόσαντες ἐν αὐταῖς· καὶ γὰρ ἔθος ἔχουσιν αἴρειν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν οὐ πλεουσῶν νεῶν. [18] Τὰς παλαιὰς] οὐδεμία καινὴ ναῦς ἦν, εἴγε τὰς μὲν ἔζευξαν διαλελυμένας οὔσας, καὶ ζευγμάτων προσδεηθείσας εἰς συνοχήν, τὰς δὲ ἐπεσκεύασαν. [19] Ἐπισκευάσαντες] ἐπισκευάζω, τὸ ἐκ παλαιότητος εἰς νέαν κατάστασιν εἰδοποιῶ. καὶ ἐπισκευαστὴς, ὁ τῶν σαθρῶν οἰκοδόμος. Ἐπισκευάσαντες, ἐκ σαθρότητος νέας ποιήσαντες. [20] Εἰρηναῖον] εἰρήνης ποιητικόν.

[1] ἐπολιόρκουν) [a] ἀντανηγαγόμενοι καὶ παραταξάμενοι [2] ἐναυμάχησαν· καὶ ἐνίκησαν οἱ Κερκυραῖοι [3] παρὰ πολύ, καὶ ναῦς πεντεκαίδεκα διέφθειραν τῶν Κορινθίων. [4] [b] Τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέβη καὶ τοὺς τὴν Ἐπίδαμνον πολιορκοῦντας παραστήσασθαι ὁμολογίᾳ, ὥστε τοὺς μὲν [5] ἐπήλυδας [6] ἀποδόσθαι, [7] Κορινθίους δὲ δήσαντας ἔχειν, ἕως ἂν ἄλλο τι δόξῃ. μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ Κερκυραῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ, τῆς Κερκυραίας ἀκρωτηρίῳ, τοὺς μὲν ἄλλους οὓς ἔλαβον αἰχμαλώτους ἀπέκτειναν, Κορινθίους δὲ δήσαντες εἶχον. ὕστερον δέ, ἐπειδὴ οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἡσσημένοι ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, τῆς θαλάσσης ἁπάσης ἐκράτουν τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία οἱ Κερκυραῖοι, καὶ πλεύσαντες ἐς Λευκάδα τὴν Κορινθίων ἀποικίαν, [8] τῆς γῆς ἔτεμον, [9] καὶ Κυλλήνην τὸ Ἠλείων [10] ἐπίνειον ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς καὶ χρήματα παρέσχον τοῖς Κορινθίοις. [11] τοῦ [12] τε χρόνου τὸν πλεῖστον μετὰ τὴν [c] ναυμαχίαν ἐπεκράτουν τῆς θαλάσσης, καὶ τοὺς τῶν Κορινθίων ξυμμάχους ἐπιπλέοντες [d] ἔφθειρον· μέχρι οὗ Κορίνθιοι [13] περιιόντι τῷ θέρει πέμψαντες ναῦς καὶ στρατιάν, ἐπεὶ σφῶν [14] οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν, ἐστρατοπεδεύοντο ἐπὶ Ἀκτίῳ, καὶ [15] περὶ τὸ Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος, φυλακῆς ἕνεκα τῆς τε Λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅσαι σφίσι φίλιαι ἦσαν. ἀντεστρατοπεδεύοντο δὲ καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ ναυσί τε καὶ πεζῷ. ἐπέπλεόν τε οὐδέτεροι ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὸ θέρος τοῦτο [16] ἀντικαθεζόμενοι, χειμῶνος ἤδη ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου ἑκάτεροι. Τὸν δ' [e] ἐνιαυτὸν πάντα τὸν μετὰ τὴν ναυμαχίαν, καὶ τὸν ὕστερον, οἱ Κορίνθιοι [17] ὀργῇ φέροντες τὸν πρὸς Κερκυραίους πόλεμον, ἐναυπηγοῦντο, καὶ παρεσκευάζοντο τὰ κράτιστα νεῶν στόλον, ἔκ τε αὐτῆς Πελοποννήσου ἀγείροντες καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐρέτας, μισθῷ πείθοντες·

Marginal readings: [a] γρ. ἀνταναγόμενοι. [b] γρ. τῇ αὐτῇ δὲ ἡμ. [c] γρ. τῆς ναυμαχίας. [d] γρ. ἔφθειραν. [e] γρ. ἐνιαυτὸν τὸν [illegible]

obsidebant) obuiam [*hosti*] processerunt, & acie instructa naualem pugnam commiserunt. Et Corcyræi longè superiores fuerunt, & xv Corinthiorum naues profligarunt. Eodem autem die ipsis accidit, vt & illi, qui Epidamnum obsidebant, [*Epidamnios*] ad deditionem redigerent, ea conditione, vt peregrinos quidem venderent. Corinthios verò in vinculis seruarent, donec aliquid aliud [*victoribus*] videretur [*& victores de victis aliter arbitratu suo statuerent.*] Post hoc nauale prœlium Corcyræi, cùm trophæum in Leucimna Corcyræ promontorio statuissent, cæteros quidem captiuos, quos ceperant, interfecerunt; Corinthios verò vinctos asseruarũt. Postea verò, quum Corinthij, sociique nauali prœlio victi domum rediissent, Corcyræi imperium totius maris, quod est in illis regionibus, adepti sunt, & nauibus ad Leucadem Corinthiorum coloniam profecti, agrum vastarunt, & Cyllenen, Eleorũ naualia, incenderunt, quòd naues, pecuniasque Corinthiis præbuissent. Et post illud nauale prœlium maxima eius anni parte, maris illius imperium obtinuerunt, & Corinthiorum socios infesta classe nauigãtes vexarunt. Donec Corinthij æstate iam aduentante, nauibus, exercitúq; misso, cùm ipsorum socij laborarẽt, ad Actium, & circa Chimerium Thesprotidis, castra posuerunt, vt & Leucadem, & cęteras ciuitates, quotquot sibi erãt amicæ, suo præsidio tutarentur. Corcyræi verò & nauibus, & peditatu in Leucimna è regione [*hostium*] castrametati sunt. Et neutri cõtra alteros nauigabãt: sed statiua opposita habentes, hyeme iam aduentante, domum vtriq; se receperunt. Toto autem post hoc prœlium, & insequẽti anno, Corinthij grauiter ferẽtes bellum contra Corcyræos susceptum, naues compegerunt, & naualem expeditionem optimè pararunt, remiges cùm ex ipsa Peloponneso, tum ex reliqua Græcia cogentes [*eósque*] mercede solicitantes.

[1] Ἐπολιόρκουν] περιεῖπε γὰρ ὅτι ἑκατὸν εἴκοσιν εἶχον. [2] Ἐναυμάχησαν] τὴν ναυμαχίαν ταύτην οὐκ ἀκριβῶς διηγεῖται, περισσοτέραν ἴσως οὖσαν αὐτοῦ. διὰ δὲ τῆς φθορᾶς τῶν πεντεκαίδεκα νεῶν τὴν ἐπικράτειαν αὐτῶν δηλοῖ. καὶ αὗται μὲν τελείως διεφθάρησαν, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐτραυματίσθησαν, καὶ αἰχμάλωτοι ἐλήφθησαν ἱκανοί. [3] Παρὰ πολύ] ἀντὶ τοῦ σφόδρα, διαφερόντως. μᾶλλον ἢ πολύ. [4] Τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ] δευτέραν νίκην λέγει τῶν Κερκυραίων. [5] Ἐπήλυδας] ξένους. [6] Ἀποδόσθαι] πωλῆσαι. [7] Κορινθίους δὲ δήσαντας] οὗτοι ἐδέθησαν. καὶ οἱ ἐν Ἐπιδάμνῳ ἄλλοι, Κορίνθιοι εἰσί. [8] Τῆς γῆς ἔτεμον] ἀττικὴ ἡ σύνταξις. [9] Καὶ Κυλλήνην] ἄλλη Κυλλήνη τῆς Ἀρκαδίας. [10] Ἐπίνειον] ἐπίνειόν ἐστι πόλισμα παραθαλάσσιον, ἔνθα τὰ νεώρια τῶν πόλεων ὥσπερ ὁ Πειραιεὺς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἡ Νίσαια τῆς Μεγαρίδος. δύναται δὲ ἐπὶ παντὸς ἐμπορίου καὶ παραθαλασσίου χρήσασθαι τῷ ὀνόματι τούτῳ, ὃ νῦν οἱ πολλοὶ καταβόλον καλοῦσι. [11] Τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον] ἀεὶ Θουκυδίδης τὸν πλεῖστον ἀρσενικῶς. [12] Τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον] ἤγουν ἐκείνου τοῦ ἔτους, εἴτε ἐνιαυτοῦ τὸ πλεῖστον μέρος. τοῦτο δὲ ἐκ τῶν ἑξῆς δῆλον. ὅτι δὲ χρόνος ἀντὶ τοῦ ἔτους λαμβάνεται, φανερὸν καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων, καὶ ἐκ τῆς ὑποθέσεως τῶν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις, τοῦ Αἰσχύλου τραγῳδίας, ὅπου πολλάκις ταύτην τὴν σημασίαν εὕροις. ἢ ἁπλῶς, τὸν τοῦ χρόνου πλεῖστον ἀντὶ τοῦ, πλεῖστον χρόνον. Æ. P. [13] Περιιόντι] ἐνισταμένῳ. [14] Οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν] ὑπὸ τῶν Κερκυραίων. [15] Περὶ τὸ Χειμέριον] οὕτω καλεῖται ὁ τόπος. [16] Ἀντικαθεζόμενοι] ἀντιστρατοπεδεύοντες. [17] Ὀργῇ φέροντες] ὀργιζόμενοι, διὰ τὸν πόλεμον τῶν Κερκυραίων.

Corcy-

Corcyræi verò audito illorum apparatu timere cœperunt, & (nã cum nulla Græcorũ ciuitate fœdere erãt coniuncti, neque aut in Athenienſium, aut Lacedæmoniorum fœderibus ſe adſcripſerant) viſum eſt ipſis ad Athenienſes proficiſci, & ſocietatẽ cum illis cõtrahere, & operam dare, vt aliquod auxiliũ ab ipſis impetrarent. Corinthij verò his [*rebus*] auditis, legatos & ipſi Athenas miſerunt, [*vt Athenienſes orarent,*] ne præter Corcyræorũ claſſem, ipſorũ quoque [*claſſis hoſtibus*] adiuncta; ſibi impedimento eſſet, ne bellum arbitratu ſuo gererent. Itaque coacta concione in diſceptationem venerunt. Atque Corcyræi quidem hæc verba fecerunt.

CORCYRÆORVM CONCIO.

Æquum eſt, viri Athenienſes, vt, qui ad alios auxilij implorãdi cauſa (quemadmodum nos quoque nunc facimus) veniunt, præſertim ſi nulla magna beneficia extent in eos antè collata, nec ipſis vlla cum illis intercedat ſocietas antè inita, primùm demonſtrent ſua poſtulata maximè quidem vtilia [*fore illis, à quibus ſocietatem, auxiliúmq; petunt,*] ſin minus, ſaltẽ non detrimentoſa. deinde verò ſe firmam ipſis gratiam habituros. Sed ſi nihil horum perſpicuũ fecerint, non indignè ferant, ſi nõ impetrarint [*quæ poſtularint.*] Corcyræi igitur perſuaſum habentes ſe hæc quoque vobis manifeſtè probaturos, nos [*veſtram*] ſocietatem petituros [*huc*] miſerunt. Accidit autem vt idem inſtitutum nobis ſit & inconſultum apud vos, in hoc negotio, in quo veſtra opera egemus, & in noſtris rebus in præſentia [*nobis*] infructuoſum. Nã cùm nunquã antehac cuiuſquam ſocij voluntarij fuerimus, nunc hoc [*ipſum*] ab aliis petituri venimus, ſimul etiam in præſenti bello, quod cum Corinthiis gerimus, propter hoc [*noſtrum priſcum inſtitutum*] ſumus deſerti [*nec vllos habemus ſocios, à quibus iuuemur, ac protegamur.*] Et noſtram illam, quæ prius prudentia videbatur, quòd ſocietate cum aliis inita, & ſententia cum aliis communicata

A πυνθανόμενοι δὲ οἱ κερκυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν, ἐφοβοῦντο, καὶ (ἦσαν γὰρ [1] οὐδενὸς ἑλλήνων [2] ἔνσπονδοι, οὐδὲ ἐπεγράψαντο ἑαυτοὺς οὔτε ἐς τὰς ἀθηναίων σπονδὰς, οὔτε ἐς τὰς λακεδαιμονίων) ἔδοξεν αὐτοῖς, ἐλθοῦσιν ὡς τοὺς ἀθηναίους, ξυμμάχους γενέσθαι, καὶ ὠφέλειάν τινα πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὑρίσκεσθαι. οἱ δὲ κορίνθιοι, πυθόμενοι ταῦτα, ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς ἀθήνας πρεσβευσόμενοι, B ὅπως μὴ σφίσι πρὸς τῷ κερκυραίων ναυτικῷ καὶ τὸ αὐτῶν προσγενόμενον, ἐμπόδιον γένηται θέσθαι τὸν πόλεμον ᾗ βούλονται. καταστάσης δὲ ἐκκλησίας, ἐς ἀντιλογίαν ἦλθον. καὶ οἱ μὲν κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιάδε, [3] «ΔΙΚΑΙΟΝ, ὦ ἀθηναῖοι, [4] τοὺς, μήτε εὐεργεσίας « μεγάλης, μήτε ξυμμαχίας προυφειλο- « μένης, ἥκοντας [5] παρὰ τοὺς πέλας ἐπικου- « ρίας (ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν) δεησομένους, ἀνα- « διδάξαι πρῶτον, μάλιστα μὲν, ὡς καὶ ξύμ- « C φορα δέονται, εἰ δὲ μὴ, ὅτι γε οὐκ ἐπιζήμια· « ἔπειτα δὲ, [6] ὡς καὶ τὴν χάριν [7] βέβαιον ἕξουσιν. « εἰ δὲ τούτων μηδὲν σαφὲς [8] καταστήσουσι, [9] μὴ « ὀργίζεσθαι ἢν ἀτυχῶσι. [10] κερκυραῖοι δὲ [11] μετὰ τῆς « ξυμμαχίας τῆς αἰτήσεως καὶ ταῦτα πιστεύ- « οντες ἐχυρὰ ὑμῖν παρέξεσθαι, ἀπέστειλαν ἡ- « μᾶς. [12] τετύχηκε δὲ [13] τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα « [14] πρός τε ὑμᾶς ἐς τὴν χρείαν ἡμῖν ἄλογον, καὶ « ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι ἀξύμφορον. « [15] ξύμμαχοί τε γὰρ οὐδενός πω ἐν τῷ πρὸ τοῦ « D * χρόνῳ ἑκούσιοι γενόμενοι, νῦν ἄλλων τοῦτο δε- « ησόμενοι ἥκομεν, καὶ ἅμα ἐς τὸν παρόντα πόλε- « μον κορινθίων ἔρημοι δι' αὐτὸ καθέσταμεν. καὶ πε- « ριέστηκεν ἡ δοκοῦσα ἡμῶν [16] πρότερον σωφρο- « σύνη, τὸ μὴ ἐν ἀλλοτρίᾳ ξυμμαχίᾳ [17] τῇ τοῦ «

γρ. ἐσεγράψαντο

γρ. ἀθηναϊκὸν

γρ. προφειλομένης. γρ. καὶ προσοφειλομένης.

γρ. σαφῶς

* γρ. καθίσταμεν.

---

[1] Οὐδενὸς ἑλλήνων ἔνσπονδοι] οὐκ ἐνεγράφησαν ταῖς σπονδαῖς.
[2] Ἔνσπονδοι] φίλοι. κυρίως δὲ ἔνσπονδος, ὁ ἀπὸ πολέμου.
[3] Δίκαιον, ὦ ἀθηναῖοι] οὔτε εὐεργεσίαν ὀφείλετε, ὦ ἀθηναῖοι, οὔτε συμμαχίαν, ἢ ἡμῖν, ἢ τοῖς κορινθίοις. δίκαιον οὖν ἐστι τοὺς πρὸς τοιούτους ἥκοντας δεησομένους ἐπικουρίας, πρῶτον ἀναδιδάξαι ὅτι μάλιστα συμφέροντα δέονται. Δίκαιον, ἀντὶ τοῦ εὔλογον. ἡ τοῦ κερκυραίου δημηγορία μᾶλλον τὸ συμφέρον προβάλλεται ἤπερ τὸ δίκαιον· ἡ δὲ τοῦ κορινθίου μᾶλλον τὸ δίκαιον ἤπερ τὸ συμφέρον. οἱ γὰρ κορίνθιοι σύμμαχοι ἦσαν, οἱ δὲ κερκυραῖοι ναῦς εἶχον ἑκατὸν εἴκοσι. [4] Τοὺς μήτε εὐεργεσίας] ἡμᾶς τοὺς κερκυραίους. [5] Παρὰ τοὺς πέλας] πέλας τῇ γνώμῃ· οὐ γάρ ἐστιν ἡ κέρκυρα πέλας τῶν ἀθηναίων. [6] Ὡς καὶ τὴν χάριν] τὴν ἀντίχαριν. [7] Βέβαιον] τὸ βέβαιον, θηλυκῶς. [8] Καταστήσουσιν] ἀποδείξουσιν. τουτέστιν, εἰ τοιαῦτα ἀποδείξουσιν ἑαυτοὺς ζητοῦντας, ἐπιτυχεῖν εἶεν ἂν ἄξιοι· εἰ δὲ μὴ, ἀποτυγχάνειν. δεικνύουσι δὴ ἑαυτοὺς ἔχοντας μᾶλλον ταῦτα καὶ δικαίως ἐπιτυχεῖν ὧν δέονται. [9] Μὴ ὀργίζεσθαι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ δίκαιον. [10] Κερκυραῖοι δὲ] τὸ δὲ ἀντὶ τοῦ γάρ. [11] Μετὰ τῆς ξυμμ. τῆς αἰτ.] μετὰ τῆς αἰτήσεως συμμαχίας. [12] Τετύχηκε δὲ] δεύτερον τοῦτο προοίμιον. [13] Τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα] τὸ ἰδιοπραγμονεῖν καὶ ἡσυχάζειν, λέγει ἐπιτήδευμα. Ἄλλως. Ἐγὼ δὲ ἐπιτήδευμα εἴποιμι τὸ αἱρεῖσθαι αὐτοὺς ἕως νῦν (ὥς καπὼν φυσι) μηδενὶ ξυμμαχεῖν, νῦν γὰρ, φησὶ, καὶ δεόμεθα ἡμεῖς, καὶ ὧν, εἰ πρὶν ξυνεμαχοῦμεν, ἐμέλλομεν νῦν βοηθείας ἀπολαύειν, ἀποτυγχάνομεν. [14] Πρός τε ὑμᾶς] ὅσον ἐς τὴν κρίσιν τὴν ὑμετέραν. [15] Ξύμμαχοί τε γὰρ] καθὸ ἔρημοι ἐσμὲν ξυμμαχίας. [16] Πρότερον σωφροσύνη] ἡ ἰδιωτεία, καὶ ἀπραγμοσύνη. [17] Τῇ τοῦ πέλας γνώμῃ] πολλάκις ἀδίκῳ οὔσῃ, εἰ κατὰ πατέρων ἢ κατὰ ἱερῶν στρατεύοιεν.

» πέλας γνώμῃ ξυγκινδυνεύειν, νῦν ἀβουλία » καὶ ἀσθένεια φαινομένη. [1] τὴν μὲν οὖν [2] γενομέ- » νην [3] ναυμαχίαν αὐτοὶ κατὰ μόνας ἀπεωσάμε- » θα Κορινθίους· ἐπειδὴ δὲ μείζονι παρασκευῇ » ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος » [4] ἐφ' ἡμᾶς ὥρμηνται, καὶ ἡμεῖς ἀδύνατοι » ὁρῶμεν ὄντες τῇ οἰκείᾳ μόνον [5] δυνάμει » περιγενέσθαι, καὶ ἅμα μέγας ὁ κίνδυνος εἰ [6] ἐσό- » μεθα ὑπ' αὐτοῖς· ἀνάγκη καὶ ὑμῶν καὶ ἄλλου » παντὸς ἐπικουρείας δεῖσθαι· καὶ ξυγγνώμη εἰ » μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον ἁμαρτίᾳ, τῇ » πρότερον [7] ἀπραγμοσύνῃ ἐναντία τολ- » μῶμεν. [8] γενήσεται δὲ ὑμῖν πειθομένοις [9] καλὴ » ἡ [10] ξυντυχία κατὰ πολλὰ τῆς ἡμετέρας » χρείας. [11] πρῶτον μὲν, ὅτι ἀδικουμένοις, καὶ » οὐχ ἑτέροις βλάπτουσι, [12] τὴν ἐπικουρείαν » ποιήσεσθε· [13] ἔπειτα, περὶ τῶν μεγίστων κιν- » δυνεύοντας δεξάμενοι, ὡς ἂν μάλιστα μετ' » ἀειμνήστου [14] μαρτυρείου τὴν χάριν καταθή- » σεσθε. ναυτικόν τε κεκτήμεθα, πλὴν τοῦ παρ' » ὑμῖν, πλεῖστον. καὶ σκέψασθε τίς εὐπραξία » [15] σπανιωτέρα, ἢ τίς τοῖς πολεμίοις λυπηρο- » τέρα, [16] εἰ ἣν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων καὶ » χάριτος [17] ἐτιμήσασθε δύναμιν ὑμῖν προσ- » γενέσθαι, αὕτη πάρεστιν αὐτεπάγγελτος, ἄνευ » κινδύνου καὶ δαπάνης διδοῦσα ἑαυτήν· καὶ » προσέτι φέρουσα ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς, ἀρετήν, » οἷς δὲ ἐπαμυνεῖτε, χάριν, ὑμῖν δ' αὐτοῖς, ἰσχύν. » ἃ ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ ὀλίγοις δὴ ἅμα πάν- » τα ξυνέβη· καὶ ὀλίγοι ξυμμαχίας δεόμενοι, » [18] οἷς [19] ἐπικαλοῦνται, ἀσφάλειαν καὶ κόσμον οὐχ » ἧσσον διδόντες ἢ ληψόμενοι παραγίγνονται. τὸν » δὲ πόλεμον δι' ὅνπερ χρήσιμοι ἂν εἴημεν, εἴ τις » ὑμῶν μὴ οἴεται ἔσεσθαι, γνώμης ἁμαρτάνει, » καὶ οὐκ αἰσθάνεται τοὺς Λακεδαιμονίους φό- » βῳ τῷ ἡμετέρῳ πολεμησείοντας, καὶ τοὺς Κο- » ρινθίους δυναμένους παρ' [20] αὐτοῖς, καὶ ὑμῖν

γρ. ἐπ' αὐτοῖς.
γρ. ξυμμαχία
γρ. προσγενήσεσθαι
γρ. κινδύνων
γρ. παρέντι
π. αὐτοῖς. F.P.

A simul periclitari nollemus, nunc in manifestam imprudentiam, & imbecillitatem constat esse mutatam. Nos igitur soli Corinthios in superiore nauali prœlio repulimus. Verùm quia maiore apparatu tam ex Peloponneso, quàm ex reliqua Græcia [*hostes*] contra nos veniunt, quia etiam videmus nos domesticis tantùm viribus fretos non posse [*malum impendens vitare, &*] incolumes euadere, simul etiam [*quia*] magnum est periculum, [*quod cæteris Græcis imminet*] si in illorum potestatem redigamur, [*idcirco*] & vestra, & cuiuslibet B alius auxilia implorare [*nobis*] est necesse. Et venia [*nobis*] est danda, si non malitia: sed potius opinionis errore, superiori nostræ quieti res contrarias [*nunc*] audemus. Quòd si [*nos*] audieritis, hæc nostræ necessitatis societas vobis erit honesta multis de causis. Primùm quidem, quia [*nobis*] qui iniuriam accipimus, nec aliis iniuriam facimus, opem ferretis. Deinde verò, quia, si [*nos*] in maximarum rerum discrimen adductos, [*in vestram societatem*] recipiatis, beneficium cum æterno testimonio quàm C optimè [*apud nos*] collocabitis. Classem autem, vestra excepta, maximam habemus. Quare considerate quænam rarior vestræ prosperitatis occasio, quæve hostibus tristior esse possit, quàm si [*ea*] potentia, quam vel multis pecuniis, magnísque beneficiis antepos uissetis, vt eam vobis adiungeretis, [*si inquam*] ea [*nunc*] adsit, sponte sua, sine periculo, & [*sine*] sumptu seipsam [*vobis offerens, ac*] tradens: præterea apud multos quidem afferens gloriam; illis verò, quibus opem feretis, gratiam, & vobis ipsis, D potentiam. quæ omnia ex omni temporũ memoria perpaucis simul contigerunt. paucíque sunt, qui [*illis,*] à quibus belli societatem petũt, præsidium, ac ornamẽtum maius daturi, quàm [*ab ipsis*] accepturi veniant. Quòd si quis vestrum nõ putat bellum, in quo [*vobis*] vtiles esse poterimus, [*is*] profectò fallitur opinione, nec videt Lacedæmonios vestræ potẽtiæ metu, belli gerẽdi cupidos esse, & Corinthios apud ipsos [*Lacedæmonios*] authoritate valere, vobísq;

---

[1] Τὴν μὲν οὖν] τρίτον προοίμιον. [2] Γενομένην ναυμαχίαν] λείπει ἡ κατά. [3] Τὴν ναυμαχίαν] κατὰ τὴν ναυμαχίαν, ἐν τῇ ναυμαχίᾳ. Æ.P. [4] Ἐφ' ἡμᾶς] καθ' ἡμῶν. [5] Δυνάμει περιγενέσθαι] τῶν Κορινθίων. [6] Ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς] ἀντὶ. καὶ ἡ σύνταξις, εἰμὶ ὑπὸ σοί ἤγουν, εἰ δουλωθείημεν αὐτοῖς. [7] Ἀπραγμοσύνῃ] ἀπραξία. [8] Γενήσεται δὲ ὑμῖν] ἐντεῦθεν οἱ ἀγῶνες. [9] Καλὴ ἡ ξυντυχία] συμφέρουσα ἡ ἐπιτυχία τῆς χρείας. [10] Ξυντυχία χρείας] περιφραστικῶς ἡ χρεία. [11] Πρῶτον μὲν] τὸ δίκαιον, πρῶτον, ὥσπερ οἱ Κορίνθιοι. [12] Τὴν ἐπικουρείαν ποιήσεσθε] ἤγουν βοηθήσετε. [13] Ἔπειτα] τὸ συμφέρον, δεύτερον. [14] Μαρτυρείου] Μαρτύρειον οὐδετέρως λέγ. [15] Σπανιωτέρα] μεγίστη. τὰ γὰρ καλὰ καὶ χρήσιμα, σπάνια· τὰ δὲ χείρονα νικᾷ. [16] Εἰ ἣν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων] ἀντὶ πολλῶν ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἑλέσθαι νομίζω. [17] Ἐτιμήσασθε] ἠγοράσατε. [18] Οἷς ἐπικαλοῦνται] ἀντὶ τοῦ, ἐκείνοις, οὓς ἐπικαλοῦνται. Æ.P. [19] Οἷς ἐπικαλοῦνται] οὓς ἐπάγονται πρὸς συμμαχίαν. [20] Παρ' αὐτοῖς] εἰ καλῶς ἔχει ἡ γραφή, ὁ νοῦς οὗτος ἔσται, παρ' ἑαυτοῖς, καθ' ἑαυτοὺς, ἤγουν μεγάλην οἰκείαν δύναμιν ἔχοντας. εἰ δὲ γράψεις, παρ' αὐτοῖς, ἴσως βέλτιον φανεῖται. παρ' αὐτοῖς δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις. Æ.P.

inimicos

inimicos esse, & dum nos primos nunc aggrediuntur, viam sibi ad vos inuadendos sternere ne communi odio in eos conspiremus: néve priores alterutra spe ipsos frustremur, aut nos affligendi, [*ac debilitandi,*] aut se ipsos confirmandi. Cùm igitur nos quidem [*nostram*] societatem [*vobis*] offeramus, vos verò [*eam*] accipiatis, illos anteuertere, & insidias anticipare potiùs quàm insidiantibus contrà insidiari, vestræ sunt partes. Quòd si dixerint iniquum esse suos colonos à vobis recipi, discant, omnem coloniam honore prosequi [*suam*] Metropolim, si beneficiis ab ea afficiatur; sed si [*ab ea*] iniuriam accipiat, alienari, *ac desciscere.*] Nec enim [*coloni in colonias*] emittuntur, ea conditione, vt sint serui: sed vt iis, qui [*in antiqua patria*] relinquuntur, sint pares, [*& eodem iure, ac honore, quo illi fruantur.*] Quòd autem [*isti nobis*] iniuriam fecerint, [*hoc verò*] perspicuũ est. Nam ad iudicium de Epidamni controuersia prouocati, crimina, [*quæ nobis obiiciunt,*] armis, quàm iure persequi maluerunt. Atque [*ea,*] quæ in nos [*suos*] cognatos faciunt, vobis sint documento, ne ab ipsis in fraudem inducamini, néve [*ipsis auxilium*] petentibus, ex tempore morem geratis. Quem enim minimè pœnitet beneficiorum in inimicos collatorum, [*is*] vitam tutissimè degit. Neque verò fœdera frangetis, quæ cum Lacedæmoniis fecistis, si nos [*in vestram societatem*] recipiatis, quia neutrorum socij sumus. In illis enim dictum est; Quæcunque de Græcis ciuitatibus cum nullis societatem habet, ei licere ad vtras partes libuerit accedere. Et sane iniquum fuerit, si istis quidem liceat classem instruere cùm ex fœderatis ciuitatibus, tum etiam præterea ex reliqua Græcia, præcipuè verò ex iis [*ciuitatibus,*] quæ vestro imperio parent: nos verò ab hac societate proposita, & ab alio vndecunq; auxilio arceant. Deinde verò in criminis loco ponant, si persuasum vobis fuerit quod petimus, [*& si precibus nostris adducti, nobis cōcesseritis, quæ postulamus.*] Imò verò nos longè maiorem vos insimulādi materiam habebimus, nisi rem vobis persuadeamus, [*& impetremus, quæ postulamus.*]

A « ἐχθροὺς ὄντας, καὶ προκαταλαμβάνοντας ἡμᾶς νῦν ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν,[1] ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθει κατ' αὐτῶν μετ' ἀλλήλων στῶμεν·[2] μηδὲ δυοῖν φθάσαι ἁμάρτωσιν, ἢ κακῶσαι ἡμᾶς, ἢ σφᾶς αὐτοὺς βεβαιώσασθαι. ὑμέτερον δέ γ' αὖ ἔργον[3] προτερῆσαι,[4] τῶν μὲν διδόντων, ὑμῶν δὲ δεξαμένων τὴν ξυμμαχίαν, καὶ προεπιβουλεύειν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἀντεπιβουλεύειν. ἢν δὲ λέγωσιν ὡς οὐ δίκαιον τοὺς σφετέρους ἀποίκους ὑμᾶς δέχε-B σθαι,[5] μαθέτωσαν ὡς πᾶσα ἀποικία,[6] εὖ μὲν πάσχουσα, τιμᾷ τὴν μητρόπολιν, ἀδικουμένη δὲ, ἀλλοτριοῦται. οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ δοῦλοι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ[7] ὅμοιοι τοῖς λειπομένοις εἶναι ἐκπέμπονται.[8] ὡς δὲ ἠδίκουν[9] σαφές ἐστι.[10] προκληθέντες γὰρ περὶ Ἐπιδάμνου ἐς κρίσιν, πολέμῳ μᾶλλον[11] ἢ τῷ ἴσῳ ἠβουλήθησαν τὰ[12] ἐγκλήματα μετελθεῖν. καὶ ὑμῖν ἔστω τι τεκμήριον ἃ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγενεῖς δρῶσιν, ὥστε ἀπάτῃ τε μὴ παράγεσθαι ὑπ' αὐ-C τῶν, δεομένοις τε[13] ἐκ τοῦ εὐθέος μὴ ὑπουργεῖν. ὁ γὰρ[14] ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις λαμβάνων, ἀσφαλέστατος ἂν διατελοίη. λύσετε δὲ οὐδὲ τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς, δεχόμενοι ἡμᾶς, μηδετέρων ὄντας ξυμμάχους.[15] εἴρηται γὰρ ἐν αὐταῖς, τῶν ἑλληνίδων πόλεων ἥτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ, ἐξεῖναι παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται ἐλθεῖν, καὶ δεινὸν εἰ τοῖσδε μὲν ἀπό τε τῶν ἐνσπόνδων ἔσται πληροῦν τὰς ναῦς, D καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῆς ἄλλης ἑλλάδος, καὶ οὐχ ἥκιστα[16] ἀπὸ τῶν ὑμετέρων[17] ὑπηκόων· ἡμᾶς δὲ ἀπὸ τῆς προκειμένης τε ξυμμαχίας εἴρξουσι, καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλοθέν ποθεν ὠφελείας. εἶτα ἐν ἀδικήματι θήσονται, πεισθέντων ὑμῶν ἃ δεόμεθα. πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτίᾳ ἡμεῖς μὴ πείσαντες ὑμᾶς ἕξομεν. »

γρ. ἐγχείρησιν

γρ. ἐκπέμπεται

γρ. τὰ ἐγκλήματα ἐβουλήθησαν μετ.

γρ. οὐδετέρων

[1] Ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθει] τῇ κοινῇ ἔχθρᾳ ἤγουν, ἵνα μὴ κοινοὶ ἐχθροὶ τῶν Κορινθίων γενόμενοι. [2] Μηδὲ δυοῖν] ὁ νοῦς τοιοῦτος, ἐν ὑπερβατῷ, μηδὲ ἀποτύχωσι δυοῖν θατέρου, ἢ φθάσαι ἡμᾶς κακῶσαι, ἢ ἑαυτοὺς βεβαιώσασθαι. [3] Προτερῆσαι] προλαβεῖν. [4] Τῶν μὲν] ἡμῶν δηλονότι. [5] Μαθέτωσαν] ἀμαθεῖς γάρ εἰσι, διὰ τὴν οὖσαν αὐτοῖς πονηρίαν. [6] Εὖ μὲν πάσχουσα] ὑπὸ τῆς μητροπόλεως. [7] Ὅμοιοι τοῖς λειπομένοις] ὁμότιμοι τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ἐν τῇ μητροπόλει. [8] Ὡς δὲ ἠδίκουν] οἱ Κορίνθιοι. [9] Σαφές ἐστι] προείρηται. [10] Προκληθέντες γὰρ] παρακινηθέντες. [11] Ἢ τῷ ἴσῳ] τῷ νόμῳ, καὶ τῷ δικαίῳ, παρ' οἷς ἡ ἰσότης. [12] Ἐγκλήματα μετελθεῖν] κολάσαι. [13] Ἐκ τοῦ εὐθέος μὴ ὑπουργεῖν] ἀσκέπτως ὑπηρετεῖν. [14] Ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας] ἀντὶ τοῦ, ὁ μηδ' ὅλως λαμβάνων μεταμέλειαν ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐχθροῖς, ἀσφαλέστατα ἂν διατελοίη. [15] Εἴρηται γὰρ ἐν αὐταῖς] ῥητὸν, καὶ διάνοια. τὸ μὲν ῥητὸν, ὁ Κερκυραῖος· τὴν δὲ διάνοιαν, ὁ Κορίνθιος. [16] Ἀπὸ τῶν ὑμετέρων] κολακεύει λανθανόντως τοὺς Ἀθηναίους, ἢ ἐν ὑποστιγμῇ, ἢ εἰρωνικῶς. [17] Ὑπηκόων] πολλάκις γὰρ τινὲς διὰ πενίαν ἐμισθοφόρουν, καὶ κατὰ τῶν οἰκείων ἐστράτευον. λέγει δὲ περὶ Παλέων τῶν Κεφαλληνίας, οἵτινες Ἀθηναίων ὄντες ὑπήκοοι, Κορινθίοις συνεμάχουν.

» ἡμᾶς μὲν γὰρ, κινδυνεύοντας καὶ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας, ἀπώσεσθε· τῶνδε δὲ οὐχ ὅπως κωλυταὶ ἐχθρῶν ὄντων [1] καὶ ἐπιόντων γενήσεσθε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δύναμιν προσλαβεῖν περιόψεσθε, ἣν οὐ δίκαιον, ἀλλ' ἢ κἀκείνων κωλύειν τοὺς ἐκ τῆς ὑμετέρας μισθοφόρους, ἢ καὶ ἡμῖν πέμπειν, καθ' ὅ,τι ἂν πεισθῆτε, ὠφελεῖαν. μάλιστα δὲ [2] ἀπὸ τοῦ προφανοῦς δεξαμένους, [3] βοηθεῖν. πολλὰ δὲ, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ ὑπείπομεν, τὰ ξυμφέροντα ἀποδείκνυμεν· καὶ μέγιστον, ὅτι οἵ τε αὐτοὶ B πολέμιοι ὑμῖν ἦσαν (ὅπερ σαφεστάτη πίστις) καὶ οὗτοι οὐκ ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἱκανοὶ τοὺς μεταστάντας βλάψαι· καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἠπειρώτιδος τῆς ξυμμαχίας διδομένης, οὐχ ὁμοία [4] ἡ ἀλλοτρίωσις· ἀλλὰ μάλιστα μὲν, εἰ δύνασθε, μηδένα ἄλλον ἐᾶν κεκτῆσθαι ναῦς· [5] εἰ δὲ μὴ, ὅστις ὀχυρώτατος, τοῦτον [6] φίλον ἔχειν, καὶ ὅτῳ τάδε ξυμφέροντα μὲν δοκεῖ λέγεσθαι, φοβεῖται δὲ μὴ δι' αὐτὰ πειθόμενος τὰς σπονδὰς λύσῃ, γνώτω [7] τὸ μὲν δε-C διὸς αὐτοῦ ἰσχὺν ἔχον τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβῆσον· τὸ δὲ θαρσοῦν μὴ δεξαμένου, ἀσθενὲς ὂν πρὸς ἰσχύοντας τοὺς ἐχθροὺς, ἀδεέστερον ἐσόμενον. καὶ ἅμα οὐ περὶ τῆς κερκύρας νῦν τὸ πλέον ἢ καὶ τῶν ἀθηνῶν βουλευόμενος· καὶ οὐ τὰ κράτιστα αὐταῖς προνοῶν, [8] ὅταν ἐς τὸν μέλλοντα [9] καὶ ὅσον οὐ παρόντα πόλεμον, τὸ αὐτίκα περισκοπῶν, ἐνδοιάζῃ χωρίον προσλαβεῖν, ὃ [10] μετὰ μεγίστων καιρῶν οἰκειοῦται καὶ πολεμοῦται. τῆς τε γὰρ ἰτα- D λίας καὶ σικελίας καλῶς παράπλου κεῖται, ὥστε μήτε ἐκεῖθεν ναυτικὸν ἐᾶσαι πελοποννησίοις ἐπελθεῖν, τό, τε ἐνθένδε πρὸς *[11] τἀκεῖ παραπέμψαι, καὶ ἐς τἆλλα ξυμφορώτατόν ἐστι.

γρ. ταῖς ἐκ τῆς ὑμ. μισθοφορίαις

γρ. ἡμῖν

γρ. ἐχυρώτατος

γρ. ἀσθενὲς ὄν, π. ἰ. τ. ἐχθ. ἀδ. ἐσόμενον. Æ.P.

γρ. ὅσον οὔπω

γρ. πολεμεῖται

ANos enim periclitãtes, nec vobis inimicos repelletis. Iſtos verò, qui ſunt veſtri hoſtes, & qui contra [*vos*] veniunt, non ſolùm non impedietis: ſed etiam inſuper copias ex veſtra ditione [*ſibi*] comparare ſinetis, quas nõ eſt æquum: at [*oportet*] aut illorum quoque milites mercede conductos impedire, quos ex [*agro*] veſtro [*cogunt*,] aut nobis etiam auxilium mittere, quocunq; modo vobis viſum fuerit. Potiſſimùm verò [*vos nobis*] in ſocietatem apertè receptis opem ferre [*decet*.] Multas autem commoditates (quemadmodum noſtræ dictionis initio monuimus) [*vobis*] demõſtramus, & illud, quod eſt maximum, eoſdem eſſe veſtros hoſtes (id, quod certiſſimum eſt argumentum) eoſque non infirmos: ſed ea potentia præditos, qua rebelles incommodo afficere poſſint. Cùm autem naualis, ac non terreſtris ſocietas [*vobis*] offeratur, alienatio, [*ac vtriuſque iactura*] non eſt par. Quamobrem [*oportet vos*] potiſſimùm quidem operam dare, vt nullos alios claſſem poſſidere ſinatis: ſin minus, vt eorum amicitiam [*vobis*] concilietis, qui [*claſſe*] ſint munitiſſimi. Cui autem hæc, quæ [*à nobis*] dicuntur, vtilia quidem videntur: ſed metuit ne propterea [*nobis*] aſſenſus fœdera frangat, ſciat ſuum quidem metum viribus præditum aduerſariis maiorem terrorem incuſſurum. Fiduciam verò [*ſuam*] ſi [*nos in ſocietatem*] non receperit, infirmam, potentibus hoſtibus minùs formidoloſam futuram. Simul etiam [*ſciat ille*] ſe nunc nõ magis de Corcyra, quàm de Athenis etiam conſultare, ſeq; nõ optimè illis proſpicere, quum præſentem rerum ſtatum, [*pacemq;*] ſpectans, ad futurum, & tantum non præſens bellũ [*feliciter gerendum*] vrbẽ [*ſibi*] adiungere dubitat, quę maximis cũ momentis, [*ac vtilitatibus*] amica redditur, & [*maximis cum damnis, ac detrimentis*] inimica fit. Sita enim eſt in loco opportuno ad traiiciendũ in Italiã, & Siciliam, ita vt nec inde claſſem cõtra Peloponneſios venire ſinat, & eã, quæ hinc venit, in illa loca deducat, quinetiã aliis in rebus cõmoditates egregias habet.

[1] Καὶ ἐπιόντων] καθ' ἡμῶν. [2] Ἀπὸ τοῦ προφανοῦς] ἢ προφανῶς, ἢ λάθρα. μάλιστα δὲ, φανερῶς. [3] Βοηθεῖν] λείπει τὸ χρή. ἵνα γένηται, βοηθεῖν χρή. [4] Η ἀλλοτρίωσις] ἡ στέρησις. [5] Εἰ δὲ μὴ] ἀντίθεσις ἀπὸ τοῦ δικαίου, ἣν λύει τῷ συμφέροντι. [6] Φίλον ἔχειν] κατὰ κοινοῦ τὸ δίκαιον. [7] Τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ] τὸ μὲν λῦσαι τὰς σπονδὰς, δεδιὸς ὄν, φοβερὸν ἦν τοῖς λάκωσι· τὸ δὲ μὴ λῦσαι θαρσοῦν, ἀδεέστερον ἦν τοῖς αὐτοῖς. Τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ. τὸ λῦσαι, τὰς σπονδὰς, τοῦτο τὸν φόβον ἐμποιοῦν. οὗτος οὖν τὸ κατὰ φόβον, ἰσχὺν ἔχει, ἡμῶν ἐν τῇ συμμαχίᾳ προσλαμβανομένων· τὸ δὲ θαρσοῦν καὶ εὔελπι, τὸ μὴ ἡμᾶς προσδέξασθαι, ἀσθενὲς ὄν. πρὸς γὰρ τοὺς λακεδαιμονίους, τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἰσχύοντας, τοῦτο ἀδεέστερον ἔσται. οἱ γὰρ ἀθηναῖοι δεδιότες τὴν τῶν σπονδῶν λύσιν οὐκ ἂν δηλονότι ἐδέξαντο τοὺς κερκυραίους, καὶ τὴν ἀπ' αὐτῶν δύναμιν. καὶ δῆλον ὅτι τὸ δεδιὸς τοῦτο ἰσχὺν ἔφερε τοῖς ἀθηναίοις ἀπὸ τῶν κερκυραίων, φόβον δὲ τοῖς λακεδαιμονίοις. θαρσήσαντες δὲ τὰς σπονδὰς, καὶ ἀπωσάμενοι τοὺς κερκυραίους, αὐτοῖς μὲν τοῖς ἀθηναίοις ἀσθενὲς ἦν τὸ θάρσος τοῦτο, ζημιουμένοις τὴν ἐκ τῆς κερκύρας βοήθειαν· τοῖς δὲ πολεμίοις αὐτῶν πελοποννησίοις, ἀσφαλὲς, καὶ ἀδεέστερον. [8] Ὅταν εἰς τὸν μέλλοντα] τὸ ἑξῆς, ὅταν ἐνδοιάζῃ καὶ διστάζῃ χωρίον προσλαβεῖν εἰς τὸν σχεδὸν μέλλοντα πόλεμον, τὸ αὐτίκα περισκοπῶν. τουτέστι, τὴν ἐνυπάρχουσαν εἰρήνην. [9] Καὶ ὅσον οὐ] ἀντὶ τοῦ οὐχ ὅσον. καὶ δηλοῖ τὸ οὐχ ὅσον, τὸ οὐ βραδέως, ἀλλὰ ταχύ. [10] Μετὰ μεγίστων καιρῶν] καιρῶν νῦν, εὐτυχιῶν καὶ ἀτυχιῶν. ἢ μᾶλλον καιρῶν λέγει ἀντὶ τοῦ ἀναγκῶν καὶ κινδύνων. *[11] τἀκεῖ] χωρία ὄντα δηλονότι· τουτέστιν, ἐκεῖσε. Æ.P.

Vt autem vniuerſa, & ſingula in breuiſſimam contraham ſummam, hinc cognoſcere poteritis nos non eſſe deſerendos. Cùm enim Græcis tres ſint claſſes memoratu dignæ, veſtra, & noſtra, & Corinthiorum. ſi harum duas per veſtram negligentiam in vnum coire permiſeritis, & Corinthii nos præoccuparint, [*ac in ſuam poteſtatem redegerint, antequàm auxilium nobis aduerſus illos latum fuerit,*] cum Corcyræis & Peloponneſiis ſimul nauale bellum geretis. Sed ſi nos [*in veſtram ſocietatem*] receperitis, maiore veſtrarum nauium numero, [*noſtris ad veſtras additis,*] cum ipſis [*Peloponneſiis*] dimicare poteritis. Atque Corcyræi quidem hęc dixerunt. Corinthii verò poſt eos hæc [*verba fecerunt:*]

CORINTHIORVM CONCIO.

Quoniam iſti Corcyræi non ſolùm de ſe in ſocietatem recipiendis verba fecerũt: ſed etiam ſe à nobis iniuriã accepiſſe [*conqueſti ſunt,*] ſeq; iniquo bello [*à nobis*] premi [*dixerunt,*] neceſſe eſt nos quoque primùm ad vtramque illorum criminationem reſpondere, atque ſic ad reliquam orationem accedere, vt & noſtra poſtulata [*rebus veſtris*] tutiora maturè cognoſcatis, & iſtorum vſum, [*ac ſocietatem*] non temerè repudietis. Aiunt autem [*iſti*] ſe modeſtiæ ſtudio nullius ſocietatem vnquam recepiſſe. Illi verò hoc inſtitutũ ſequuti ſunt maleficii, non autem virtutis ſtudio, quia nullum [*ſuorum*] ſcelerum ſocium, nullũq; teſtem habere, neque [*aliorum opem*] implorantes erubeſcere voluerunt. Simul etiam ipſorum vrbs, quæ ſitu eſt [*ad maleficia committendum*] appoſito, ipſos iniuriarum, quas nõnullis faciunt, iudices potiùs conſtituit, quàm vt ex pacto [*iudices ab aliis*] fiant, quòd ad alios [*ipſi*] rariſſimè nauigent, alios verò neceſſitate [*illuc*] appellentes ſæpiſſimè excipiant. Atq; hac in re ſitum eſt illud decorum, quod prætendunt, ſe ab aliorum ſocietate abhorruiſſe; non vt aliorũ in ſceleribus perpetrandis ſocietatem fugerent,

[1] βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαίῳ, τοῖς τε ξύμπασι [2] καὶ καθ' ἕκαστον, τῷδ' ἂν [3] μὴ προέσθαι ἡμᾶς μάθοιτε. τρία μὲν ὄντα λόγου ἄξια τοῖς Ἕλλησι ναυτικά, τὸ παρ' ὑμῖν, καὶ τὸ ἡμέτερον, καὶ τὸ Κορινθίων. τούτων δ' εἰ περιόψεσθε τὰ δύο ἐς τὸ αὐτὸ ἐλθεῖν, καὶ Κορίνθιοι ἡμᾶς προκαταλήψονται, Κερκυραίοις τε καὶ Πελοποννησίοις ἅμα ναυμαχήσετε· δεξάμενοι δὲ ἡμᾶς, [4] ἕξετε πρὸς αὐτοὺς πλείοσι ναυσὶ ταῖς ὑμετέραις ἀγωνίζεσθαι. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε, [5] ἈΝΑΓΚΑΙΟΝ, Κερκυραίων τῶνδε οὐ μόνον περὶ τοῦ δέξασθαι σφᾶς τὸν λόγον ποιησαμένων, ἀλλ' ὡς καὶ ἡμεῖς τε ἀδικοῦμεν, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰκότως πολεμοῦνται, μνησθέντας πρῶτον καὶ ἡμᾶς περὶ ἀμφοτέρων, οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον ἰέναι· ἵνα τὴν ἀφ' ἡμῶν τε ἀξίωσιν ἀσφαλέστερον προειδῆτε, καὶ τὴν τῶνδε χρείαν μὴ ἀλογίστως ἀπώσησθε. Φασὶ δὲ [6] ξυμμαχίαν, διὰ τὸ σῶφρον, οὐδενός πω δέξασθαι· τὸ δ' ἐπὶ κακουργίᾳ καὶ οὐκ ἀρετῇ [7] ἐπετήδευσαν, ξύμμαχόν τε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τἀδικήματα οὐδὲ μάρτυρα ἔχειν, οὔτε παρακαλοῦντες [8] αἰσχύνεσθαι. [9] καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα, [10] αὐτάρκη θέσιν κειμένη, παρέχει αὐτοὺς δικαστὰς ὧν βλάπτουσί τινας μᾶλλον ἢ κατὰ ξυνθήκας γίνεσθαι, [11] διὰ τὸ ἥκιστα ἐπὶ τοὺς πέλας ἐκπλέοντας, μάλιστα τοὺς ἄλλους [12] ἀνάγκῃ καταίροντας δέχεσθαι. κἀν τούτῳ τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον, οὐχ ἵνα μὴ ξυναδικῶσιν ἑτέροις προβέβληνται,

γρ. προέσθαι

γρ. τούτων δ' εἰ

π. ἡμετέραις. F.P.

γρ. τινὰ

γρ. μάλιστα δὲ τοὺς

---

[1] Βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαίῳ] ἐντεῦθεν οἱ ἐπίλογοι. [2] Καὶ καθ' ἕκαστον τῷδ' ἂν] λείπει τὸ λέγομεν. ἡ δοτική, ἀντὶ εὐθείας· ἵν' ᾖ, μάθοιτε ἂν οἵ τε σύμπαντες καὶ καθ' ἕκαστον. [3] Μὴ προέσθαι ἡμᾶς] μὴ προδῶτε. [4] Ἕξετε πρὸς αὐτοὺς] ἰσχύσετε. [5] Ἀναγκαῖον, κερκ.] οὐ μόνον οἱ Κερκυραῖοι λόγον ἐποιήσαντο περὶ τοῦ δέξασθαι ὑμᾶς αὐτούς, ἀλλ' ἤδη καὶ ἥψαντο καὶ ἡμῶν, κατηγοροῦντες ὅτι παρὰ τὸ εἰκὸς αὐτοῖς μαχόμεθα. ἀνάγκη τοίνυν ἐστὶ μνησθῆναι ἀμφοτέρων πρότερον, ὅτι οὐ δικαίως δέξεσθε αὐτούς, καὶ ὅτι προσηκόντως αὐτοῖς μαχούμεθα· εἶτα ἐλθεῖν καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον. [6] Ξυμμαχίαν, διὰ τὸ σῶφρον] οὐ συνεμάχησάν τινι διὰ τὴν σωφροσύνην. [7] Ἐπετήδευσαν] μετεχειρίσαντο. [8] Αἰσχύνεσθαι] ἔχειν μάρτυρα τῆς αἰσχύνης. [9] Καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα] καὶ ἡ πόλις αὐτῶν συμβαίνει τῇ γνώμῃ τῶν πολιτῶν. λῃστεύοντες γάρ, ἔχουσιν αὐτὴν συνεργοῦσαν. ἐπιτηδείαν ἔχουσαν τὴν θέσιν πρὸς ἁρπαγήν. οὐ γὰρ ἐκπλέουσι πρός τινας, μᾶλλον δὲ τοὺς πλέοντας, ὑπὸ τῆς βίας τῶν πνευμάτων καταίροντας, δέχονται, καὶ διαρπάζουσιν. εἶτα δικάζουσιν αὐτούς, ὡς δίκαια δηλαδὴ πεπόνθασι. καὶ τοίνυν οὐ προκάθηνται εἰς τὸ δικάζειν συνθήκη, ἤγουν συμφωνία. τὸ δὲ ὅλον, αὐτοὶ ἀδικηταὶ καὶ κριταί. ἐν τούτῳ γίγνεται αὐτοῖς τὸ ἄσπονδον εὐπρόσωπον καὶ πιθανόν. διὰ τοῦτο γὰρ συμμάχους οὐκ ἔχουσιν, ἵνα καταμόνας αὐτοὶ ἀδικῶσι, καὶ μὴ μεθ' ἑτέρων τὴν ἀδικίαν ἐργάζωνται· ἵνα μὴ μάρτυρας μᾶλλον ὧν ἐργάζονται, ἢ συμμάχους ἔχωσι. [10] Αὐτάρκη θέσιν] ἡ θέσις τῆς πόλεως αὐτῶν ἁρμόζει αὐτῶν τῇ γνώμῃ, καὶ αὐτάρκης ἐστὶ τῆς προαιρέσεως καὶ κακίας αὐτῶν πρὸς τὸ λῃστεύειν. [11] Διὰ τὸ ἥκιστα ἐπὶ τοὺς πέλας] εἰ γὰρ ἐξέπλεον (φησὶν) ἀλλαχοῦ, οἱ ἀδικούμενοι ἂν ἐκράτουν αὐτῶν ὁμήροις. [12] Ἀνάγκῃ καταίροντας] διὰ πνευμάτων βίαν. τὸ δὲ δέχεσθαι, λῃστρικῶς, ὡς τὸ ὑποδέχεσθαι, φιλικῶς. τὸ ἑξῆς, κἀν τούτῳ τὸ ἄσπονδον εὐπρεπὲς προβέβληνται. καὶ τὰ ἑξῆς.

» ἀλλ' ὅπως κατὰ μόνας ἀδικῶσι, καὶ ὅπως ἐν ᾧ
» μὲν ἂν κρατῶσι βιάζωνται· οὗ δ' ἂν λάθωσι,
» πλέον ἔχωσιν· ἢν δέ πού τι προσλάβωσιν, [1] ἀ-
» ναισχυντῶσι. καίτοι εἰ ἦσαν ἄνδρες (ὥσπερ φα-
» σὶν) ἀγαθοί, [2] ὅσῳ ἀληπτότεροι ἦσαν τοῖς πέ-
» λας, τοσῷδε φανερωτέραν ἐξῆν αὐτοῖς [3] τὴν ἀρε-
» τὴν, [4] διδοῦσι καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια, δεικνύ-
» ναι. ἀλλ' οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους, οὔτε ἐς ἡμᾶς
» τοιοίδε εἰσίν. ἄποικοι δ' ὄντες, ἀφεστᾶσί τε [5] δια-
» παντὸς, καὶ νῦν πολεμοῦσι, λέγοντες ὡς οὐκ ἐπὶ
» τῷ κακῶς πάσχειν [6] ἐκπεμφθείησαν. ἡμεῖς δὲ
» οὐδ' αὐτοί φαμεν ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρί-
» ζεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἡγεμόνες τε
» εἶναι καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι. αἱ γοῦν ἄλλαι
» ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς, καὶ μάλιστα ὑπὸ ἀ-
» ποίκων στεργόμεθα. καὶ δῆλον ὅτι εἰ τοῖς πλέο-
» σιν ἀρέσκοντες ἐσμὲν, τοῖσδ' ἂν μόνοις οὐκ ὀρ-
» θῶς ἀπαρέσκοιμεν. οὐδ' ἐπιστρατεύοιμεν εὐ-
» πρεπῶς, μὴ καὶ διαφερόντως τι ἀδικούμε-
» νοι. [7] καλὸν δ' ἦν, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, τοῖσδε
» μὲν, εἶξαι τῇ ἡμετέρᾳ ὀργῇ, ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βι-
» άσασθαι τὴν τούτων [8] μετριότητα. ὕβρει δὲ καὶ
» ἐξουσίᾳ πλούτου, πολλὰ ἐς ἡμᾶς ἄλλα τε ἡ-
» μαρτήκασι, καὶ Ἐπίδαμνον ἡμετέραν οὖσαν, κα-
» κουμένην μὲν οὐ προσεποιοῦντο, ἐλθόντων δὲ
» ἡμῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ, ἑλόντες βίᾳ ἔχουσι. καὶ φασὶ
» δὴ δίκῃ [9] πρότερον ἐθελῆσαι κρίνεσθαι, [10] ἥν
» γε οὐ τὸν προύχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς
» προκαλούμενον λέγειν τι, δοκεῖν δεῖ τηρεῖν,
» ἀλλὰ τὸν ἐς ἴσον τὰ ἔργα ὁμοίως καὶ τοὺς λό-
» γους, πρὶν διαγωνίζεσθαι, καθιστάντα, οὗ-
» τοι δ' οὐ πρὶν πολιορκεῖν τὸ χωρίον, [11] ἀλλ' ἐ-
» πειδὴ ἡγήσαντο ἡμᾶς οὐ περιόψεσθαι, τότε
» [12] καὶ τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης παρέσχοντο· καὶ δεῦ-
» ρο ἥκουσιν, [13] οὐ τἀκεῖ μόνον αὐτοὶ ἁμαρτόντες,

γρ. ὅσῳ ἂν ἀληπτ.

γρ. λαμβάνουσι

γρ. ἐκπρεπῶς

sed vt soli scelera perpetrarent, vtque, vbi quidem potentiores essent, [*alijs*] vim facerent, vbi verò laterent, [*& iniurias alijs clàm inferrent,*] plus [*emolumenti*] haberent. Et si quid prætereà caperēt, [*id*] impudenter negarent. Sed si (quemadmodum prædicāt) viri essent boni, quo minùs aliorum criminationibus, [*ac reprehensionibus*] obnoxij erant, ipsis eo magis [*suam*] virtutem ostēdere licebat, iure [*cum alijs*] disceptando. Sed neque erga alios, neq; erga nos tales existunt. Nam cùm nostri sint coloni, [*tamen*] cùm semper antè [*à nobis*] defecerunt, tum etiam nunc [*nobis*] bellum faciūt, dicentes se, non vt maleficiis afficerentur, [*in coloniā ex antiqua patria à nobis*] emissos. Nos verò [*vicissim*] respondemus, nec nos equidem idcirco ipsorum coloniam [*in insula Corcyra*] collocasse, vt ab ipsis cōtumelia afficeremur: sed vt ipsorum duces essemus, vtque conueniens, [*ac debitus*] honor nobis [*ab ipsis*] redderetur. cęteræ enim coloniæ nos honorant, & à [*cæteris*] colonis maximè diligimur. Atq; [*hinc*] patet, si maiori [*colonorum*] numero grati sumus, nos istis solis immeritò esse ingratos, [*ac inuisos,*] neque bellum [*ipsis*] honestè illaturos fuisse, nisi etiam insignem aliquā iniuriam [*ab ipsis*] accepissemus. Sed, quamuis peccassemus, [*tamen*] illis quidem gloriosum fuisset, si iræ, [*libidiniq;*] nostræ cessissent; nobis verò fœdum, [*ac infame,*] si eorum modestiam violassemus. Sed petulantiâ, opumq; licentiâ, cùm alia multa in nos peccauerūt, tum etiam Epidamnum, nostræ ditionis coloniam, dum [*bello*] vexaretur, [*sibi*] non vendicarunt; nobis verò auxilij causa [*eo*] profectis, per vim captam retinent. Et tamen dictitant se [*de re controuersa nobiscum*] iudicio priùs disceptare voluisse, quod nō illū, qui superior, [*& meliore conditione*] est, & qui ex tuto [*alterum*] ad aliquam disceptationem prouocat, oportet videri seruare: sed illum, qui ante disceptationem facta verbis æquat. Isti verò non priusquàm hanc vrbem obsiderent: sed postquàm nos [*hanc iniuriam*] non neglecturos existimarunt, tunc verò & istam speciosam iuris æquitatem protulerunt. Et [*tamen*] huc veniunt, quamuis non solùm in illis [*rebus*] peccarint:

---

[1] Ἀναισχυντῶσιν] ἀρνούμενοι δηλονότι, μὴ κοινωνοῦντος αὐτοῖς τινὸς εἰς τὴν τῶν λαφύρων διανομήν. [2] Ὅσῳ ἀληπτότεροι] ἀκατηγορητότεροι· οἱ γὰρ εὐάλωτοι, φόβῳ τῶν πέλας κολακεύειν ἀναγκάζονται τοὺς ἀδικοῦντας. [3] Τὴν ἀρετὴν] φιλίαν, δύναμιν, συμμαχίαν. [4] Διδοῦσι καὶ δεχομένοις] τὸ ἑξῆς, φανερωτέραν ἐξῆν αὐτοῖς τὴν ἀρετὴν δεικνύναι διδοῦσι καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια. [5] Διαπαντὸς] τὸ διαπαντὸς, ἵνα μή τις εἴποι ὅτι νῦν ἀδικηθέντες. [6] Ἐκπεμφθείησαν] ὑφ' ὑμῶν δηλονότι. [7] Καλὸν δ' ἦν, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν] εἰ γὰρ μὴ ἠδικούμεθα περιφανῶς, οὐκ ἂν προδήλως ἐστρατεύομεν. ὅμως εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, ἐπαινετὸν ἦν ἐνδοῦναι ἡμῖν ὀργιζομένοις. [8] Μετριότητα] ἀνεξικακίαν, ἐπιείκειαν. [9] Πρότερον ἐθελῆσαι] πρὸ τοῦ λαβεῖν αὐτήν. [10] Ἥν γε οὐ] λείπει εἰς, ἥν. ὁ νοῦς, ὅτι οὐ δεῖ τὸν ἐν ἀσφαλείᾳ ὄντα, καὶ προβαλλόμενον δίκην, δοκεῖν λέγειν τι. Μετέθηκε τὸν χρόνον ὁ Κορίνθιος. μετὰ γὰρ τὸ λαβεῖν, φησὶ, τὸ χωρίον, καὶ κατασχεῖν, ἠξίουν δικάζεσθαι οἱ Κερκυραῖοι. καὶ οὐ δεῖ, φησὶ, προέχειν τὸν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς καὶ ἰσχυροῦ προκαλούμενον εἰς κρίσιν· οὐδὲ δοκεῖν ὅτι λέγει τι, ἀλλὰ καταφρονεῖν. [11] Ἀλλ' ἐπειδὴ] ἀλλὰ μετὰ τὴν τῶν νηῶν ἔκπεμψιν. [12] Καὶ τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης] τὴν δόκησιν τῆς δίκης, οὐχὶ τὴν ἀλήθειαν. ἠδίκουν γὰρ κατ' ἀλήθειαν τὰ ἐν Ἐπιδάμνῳ.
[13] Οὐ τἀκεῖ μόνον αὐτοὶ ἁμαρτόντες] οὐκ ἀδικήσαντες αὐτοὶ μόνον εἰς τὰ κατὰ τὴν Ἐπίδαμνον.

sed etiam

ſed etiam vt nunc non in belli: ſed in ſcelerum ſocietatem ſuis precibus vos vocent, ac orent vt ſe, noſtros hoſtes, [*in veſtram ſocietatem*] recipiatis. Quos oportebat, quum à periculis erant remotiſſimi, tunc [*ad vos*] accedere, non autem quãdo nos quidem iniuriam [*ab illis*] accepimus, ipſi verò periclitantur, neque eo tempore, quo vos nullo fructu ex ipſorum potentia percepto, veſtra auxilia [*ipſis*] iam eſtis imperrituri, & [*quo tempore*] vos, qui procul ab illorum facinoribus abfuiſtis, parem culpam apud nos ſuſtinebitis. Iam pridem autem [*oportuerat illos*] viribus vobiſcum communicatis, [*& inita ſocietate,*] cõmunes etiam [*belli, rerumq́ue caſus, &*] euentus experiri. [*Vt*] autem ſolorum criminum ſocij non fuiſtis, ſic etiam horum] *euẽtorum,*] quæ res geſtas ſequuntur, [*vos*] minimè participes eſſe [*oportet.*] Quòd igitur conuenientibus, [*firmisq́ue*] iuris argumẽtis inſtructi [*huc*] ad vos venerimus, iſti verò violenti, ac alieni raptores ſint, [*iam*] planũ eſt factum. Quòd autem ipſos ſaluo iure [*in veſtrã ſocietatem*] recipere non poſſitis, diſcere [*nunc*] oportet. Nam quamuis in fœdere ſit ſcriptum, cuilibet ciuitatum fœderi non adſcriptarum licere ad vtras velit partes ſe conferre, [*tamen*] hoc fœdus ad illos non pertinet, qui in alterius partis fraudem, [*perniciemq́ue ad ſocietatem petendam*] veniunt. Sed [*ad illos*] qui ab altera parte nõ deficientes, ſalutis pręſidio indigent, & qui [*recepti,*] recipiẽtibus (ſi ſapiunt) bellum pro pace non ſunt allaturi. Id, quod vobis, niſi nos audiatis, nunc eueniet. Non ſolùm enim iſtis auxiliares: verùm etiam pro fœderatis hoſtes nobis eritis. neceſſe enim eſt, ſi ſocietatem cum ipſis contrahatis, ipſos quoque vobiſcum ſeſe tueri, [*& vim illatã propulſare, noſq́ue vobiſcum oppugnare.*] Sed profectò æquum eſt, vos, præcipuè quidem neutros veſtris opibus iuuare, ſin minus, contrà, nobiſcum aduerſus hos quidem proficiſci, (nam cum Corinthiis fœdere coniuncti eſtis: ſed cum Corcyræis ne per inducias quidem fœdus vnquam feciſtis) neque legem conſtituere, vt qui ab alteris defecerint, [*ab alteris*] recipiantur. Nam ne nos quidem [*olim*] cum Samij [*à vobis*] defeciſſent, [*&*] cæteri Peloponneſij varias ſententias tuliſſent, [*dubitantes*] an ipſis auxilium eſſet ferendum, ſententiam vobis contrariam tulimus:

A ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς νῦν ἀξιοῦντες οὐ ξυμμαχεῖν, ἀλλὰ ξυναδικεῖν· καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν, δέχεσθαι σφᾶς· οὓς χρῆν, [1] ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν, τότε προσιέναι, [2] καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς μὲν ἠδικήμεθα, οὗτοι δὲ κινδυνεύουσι, [3] μηδ' ἐν ᾧ ὑμεῖς τῆς τε δυνάμεως αὐτῶν τότε οὐ μεταλαβόντες, τῆς ὠφελείας νῦν μεταδώσετε, καὶ τῶν ἁμαρτημάτων ἀπογενόμενοι, τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας [4] τὸ ἴσον ἕξετε. πάλαι δὲ κοινώσαντας τὴν δύναμιν, κοινὰ καὶ τὰ ἀποβαίνοντα ἔχειν. ἐγκλημάτων B δὲ μόνων ἀμετόχους, οὕτω τῶν μετὰ τὰς πράξεις τούτων μὴ κοινωνεῖν. ὡς μὲν οὖν αὐτοί τε μετὰ προσηκόντων τῶν τοῦ δικαίου κεφαλαίων ἐς ὑμᾶς ἐρχόμεθα, καὶ οἵδε βίαιοι καὶ πλεονέκται εἰσὶ, δεδήλωται. ὡς δὲ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς δέχοισθε, μαθεῖν χρή. εἰ γὰρ εἴρηται ἐν ταῖς σπονδαῖς, ἐξεῖναι παρ' ὁποτέρους τις τῶν ἀγράφων πόλεων βούλεται ἐλθεῖν, οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἑτέρων ἰοῦσιν ἡ ξυνθήκη ἐστὶν, ἀλλ' ὅστις μὴ ἄλλων ἑαυτὸν ἀποστερῶν, ἀσφαλείας δεῖται, καὶ ὅστις μὴ τοῖς C δεξαμένοις, εἰ σωφρονοῦσι, πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ποιήσει. ὃ νῦν ὑμεῖς μὴ πειθόμενοι ἡμῖν πάθοιτε ἄν. οὐ γὰρ τοῖσδε μόνον ἐπίκουροι ἂν γένοισθε, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἀντὶ ἐνσπόνδων, πολέμιοι. ἀνάγκη γὰρ, εἴ ἴτε μετ' αὐτῶν, καὶ ἀμύνεσθαι [5] μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους. καίτοι δίκαιοί γ' ἐστὲ, μάλιστα μὲν ἐκποδὼν στῆναι ἀμφοτέροις, [6] εἰ δὲ μὴ, τοὐναντίον, ἐπὶ τούτους μεθ' ἡμῶν ἰέναι· (κορινθίοις μέν γε ἔνσπονδοι ἐστὲ, κερκυραίοις δὲ οὐδὲ [7] δι' ἀνακωχῆς πώποτ' ἐγένεσθε) [8] καὶ τὸν νόμον μὴ καθι- D στάναι, ὥστε τοὺς ἑτέρων ἀφισταμένους δέχεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς, σαμίων ἀποστάντων, ψῆφον προσεθέμεθα ἐναντίαν ὑμῖν, τῶν ἄλλων πελοποννησίων [9] δίχα ἐψηφισμένων εἰ χρὴ αὐτοῖς [10] ἀμύνειν·

γρ. ἀπογνόμενοι, γρ. κοινωνήσαντας, γρ. μόνον ἀμετόχως

γρ. ἄλλου

[1] Ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν] λέγει τὸν κατὰ σαμίων καὶ αἰγινητῶν πόλεμον. [2] Καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς] λείπει τὸ, ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ. [3] Μηδ' ἐν ᾧ ὑμεῖς] τὸ ἑξῆς, μήτε μεταδώσετε αὐτοῖς τῆς ὠφελείας, ὑμεῖς τότε τῆς δυνάμεως αὐτῶν οὐ μεταλαβόντες. [4] Τὸ ἴσον] τῶν τῆς ἐπιδάμνου. κατὰ κοινοῦ τὸ, ἐν ᾧ. αἰτιασόμεθα γὰρ, φησὶ, τοὺς συμμαχήσαντας τοῖς κερκυραίοις, ὡς ἐχθρούς. καὶ ὑμεῖς δὲ τὸ ἴσον αὐτοῖς ἕξετε αἴτιον, καὶ πολέμιοι κληθήσεσθε. [5] Μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους] τοὺς κερκυραίους. τουτέστι κολασθήσεσθε καὶ ὑμεῖς μετ' αὐτῶν. [6] Εἰ δὲ μὴ] ἀπὸ κοινοῦ τὸ δίκαιοι ἐστέ. [7] Δι' ἀνακωχῆς] ἀνακωχή ἐστιν εἰρήνη πρόσκαιρος, πόλεμον ὠδίνουσα· δηλοῖ ἡ μικρὰ τοῦ πολέμου ἀνάβλησις, παρὰ * τὸ ἄνευ ἔχειν τὰς ἀκωκὰς τῶν δοράτων. *π. τὸ ἄνω. Æ. P. [8] Καὶ τὸν νόμον] πολλοὶ, φησὶν, εἰσὶ φόρου ὑποτελεῖς παρ' ὑμῖν, οἵτινες πολλάκις μελετῶσιν ἀπόστασιν· καὶ εἰ δέξεσθε κερκυραίους τούσδε, καὶ κοινὸν τοῦτον ποιήσετε νόμον, ὁρᾶτε μὴ ἑαυτοὺς λανθάνητε βλάπτοντες. φοβεῖ δὲ αὐτοὺς, τὸ δέξασθαι, νόμον καλῶν. [9] Δίχα ἐψηφισμένων] διαστάζοντων, φησὶν, αὐτῶν, ἡμεῖς φανερῶς ἀντείπομεν. [10] Ἀμύνειν] ἀμύνειν, βοηθεῖν· ἀμύνεσθαι δὲ, κολάζειν.

» φανερῶς δ' ἀντείπομεν, τοὺς προσήκοντας ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν. εἰ γὰρ τοὺς κακόν τι δρῶντας δεχόμενοι [1] τιμωρήσετε, [2] φανεῖται καὶ ἃ τῶν ὑμετέρων [3] οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν πρόσεισι, καὶ τὸν νόμον ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἐφ' ἡμῖν θήσετε. δικαιώματα μὲν οὖν τάδε πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν ἱκανά, κατὰ τοὺς ἑλλήνων νόμους. παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος, [4] τοιάνδε, ἣν [5] οὐκ ἐχθροὶ ὄντες, ὥστε βλάπτειν, οὐδ' αὖ φίλοι, ὥστ' [6] ἐπιχρῆσθαι, ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι φαμὲν χρῆναι. νεῶν γὰρ μακρῶν σπανίσαντές ποτε πρὸς τὸν αἰγινητῶν ὑπὲρ τὰ μηδικὰ πόλεμον, παρὰ κορινθίων εἴκοσι ναῦς ἐλάβετε· καὶ ἡ εὐεργεσία αὕτη τε καὶ ἡ ἐς σαμίους, τὸ δι' ἡμᾶς πελοποννησίους αὐτοῖς μὴ βοηθῆσαι, παρέσχεν ὑμῖν αἰγινητῶν μὲν ἐπικράτησιν, σαμίων δὲ κόλασιν. καὶ ἐν καιροῖς τοιούτοις ἐγένετο οἷς μάλιστα ἄνθρωποι ἐπ' ἐχθροὺς τοὺς σφετέρους ἰόντες, [7] τῶν ἁπάντων ἀπερίοπτοι εἰσὶ [8] παρὰ τὸ νικᾶν. φίλον τε γὰρ ἡγοῦνται τὸν ὑπουργοῦντα, ἢν καὶ πρότερον ἐχθρὸς ᾖ, πολέμιόν τε τὸν ἀντιστάντα, ἢν καὶ τύχῃ φίλος ὤν. [9] ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεῖα χεῖρον τίθενται φιλονεικίας ἕνεκα τῆς αὐτίκα. [10] ὧν ἐνθυμηθέντες, καὶ νεώτερός τις παρὰ πρεσβυτέρου αὐτὰ μαθών, ἀξιούτω τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς [11] ἀμύνεσθαι· καὶ μὴ νομίσῃ δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι, ξύμφορα δέ, εἰ πολεμήσει, ἄλλα εἶναι. τό, τε γὰρ ξυμφέρον, ἐν ᾧ ἄν τις ἐλάχιστα ἁμαρτάνοι, μάλιστα ἕπεται· [12] καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου (ᾧ φοβοῦντες ὑμᾶς κερκυραῖοι [13] κελεύουσιν ἀδικεῖν) ἐν ἀφανεῖ ἔτι κεῖται· καὶ οὐκ ἄξιον, ἐπαρθέντας αὐτῷ, φανερὰν ἔχθραν ἤδη καὶ οὐ μέλλουσαν πρὸς κορινθίους κτήσασθαι· τῆς δὲ ὑπαρχούσης πρότερον διὰ μεγαρέας [14] ὑποψίας σῶφρον ὑφελεῖν μᾶλλον.

τῶ αἰθισάντα

Sed apertè contra [*illos*] diximus, ſuos quenque ſocios perſequi debere. Nam ſi eos, qui aliquod facinus patrarint, [*in veſtram ſocietatem*] recipiatis, & opem [*illis*] feratis, erunt etiam ex veſtris [*ſociis*] non pauciores, qui ad nos palàm tranſibunt, legemque contra vos ipſos potiùs, quàm contra nos condetis. Atque hęc quidem ſunt, quę apud vos de iure noſtro dicere habuimus, quæ ex Græcorum inſtitutis ſatis ſunt firma: vos verò monemus, & oramus, vt eam nobis gratiam referatis, quam nobis in pręſentia referendam cenſemus, quia non inimici ſumus, vt [*vos*] lædamus, neq; contrà, amici [*tales,*] vt [*veſtra liberalitate*] abutamur. Cùm enim olim ante res Medicas in bello contra Æginetas gerendo longarum nauium penuria laboraretis, viginti naues [*commodato*] à Corinthiis accepiſtis. Quamobrem & iſtud beneficium, & illud [*alterum,*] quod vobis contra Samios dedimus, quum propter nos Peloponneſij auxilium ipſis non tulerunt, fecit, vt Æginetas quidem ſuperaretis, in Samios verò animaduerteretis. Atque iis temporibus hoc factum eſt, quibus potiſſimùm homines, qui aduerſus hoſtes ſuos eunt, propter vincendi ſtudium cætera negligunt. Nam pro amico habent eum, qui [*ſibi*] nauat operam, licet antè fuerit inimicus: & [*econtrà,*] hoſtis loco ponunt eum, qui [*ſibi*] aduerſatur, quamuis [*antè*] fuerit amicus, ſiquidem vel res domeſticas propter præſentis contentionis, [*ac peruicaciæ*] ſtudium malè curant. Quæ vobiſcum reputantes, & ſi qui ſunt inter vos natu minores, hæc ex maioribus natu cognoſcentes, parem gratiam nobis velitis referre. neque exiſtimetis hæc quidem, quæ dicuntur [*à nobis,*] eſſe iuſta: alia verò, ſi bellum oriatur, eſſe vtilia. Nam in quo quis minimè peccat, vtilitas potiſſimum [*inde*] ſequitur. Et imminentis belli periculum (quo Corcyræi vos terrent, & ad iniuriam [*nobis*] faciendam hortantur) adhuc eſt incertum. Nec [*vos*] decet eo cõmotos, manifeſtas, [*minimeq́ dubias,*] ac præſentes inimicitias contra Corinthios iam ſuſcipere. Quinimo ſapientiæ fuerit priſtinas ſuſpiciones, [*odiaq́*] propter Megarẽſes ſuſcepta potius minuere, [*quàm fouere, nouasq́ inimicitias ſuſcipere.*]

[1] τιμωρήσετε] αὐτοῖς δηλονότι, ἤγουν βοηθήσετε· τιμωρεῖν τινα, κολάζειν· τιμωρεῖν τινι, βοηθεῖν. Æ.P. [2] Φανεῖται] ἀντὶ τοῦ μέλλει φανῆναι. [3] Οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν] αἰνίττεται Ποτίδαιαν. [4] Τοιάνδε, ἣν] ἣν χάριν ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι φαμὲν χρῆναι. [5] Οὐκ ἐχθροὶ ὄντες] οἱ γὰρ τοὺς ἐχθροὺς συγκροτοῦντες βλάπτονται μᾶλλον. [6] Ἐπιχρῆσθαι] τὸ πολλάκις χρῆσθαι. [7] Τῶν ἁπάντων] τῶν παραλαβόντων ἁπάντων πρὸς ἔχθραν ἢ φιλίαν μεσολαβημάτων. [8] Παρὰ τὸ νικᾶν] ἤγουν διὰ τὴν νίκην. [9] Ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεῖα] ἀντὶ τοῦ, καὶ γὰρ τὰ οἰκεῖα. [10] Ὧν ἐνθυμηθέντες] τῶν προειρημένων εὐεργεσιῶν. [11] Ἀμύνεσθαι] ἀντὶ τοῦ ἀμύνειν, καὶ βοηθεῖν. ἀντὶ γὰρ τοῦ ἐνεργητικοῦ τὸ ἀμύνεσθαι παρείληπται. ἀμύνεσθαι, ἀντὶ τοῦ ἀμείβεσθαι. μόνος δὲ Θουκυδίδης ἐνταῦθα κέχρηται τῇ ἐναλλαγῇ τῆς λέξεως, ὡς καί τινας ἐναλλάττειν τὴν χάριν, καὶ χάριν ἀμείβεσθαι. οὐκ ἔστι δέ. [12] Καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου] ἀντὶ τοῦ ὁ μέλλων πόλεμος. [13] Κελεύουσιν ἀδικεῖν] τὸ κελεύω οὐκ ἐπὶ μειζόνων μόνων λέγεται. [14] Ὑποψίας] Ὑποψίαν εἶπε τὴν μάχην, εὐφήμως. ἐρεῖ δὲ ταύτην ἐν τῇ πεντηκονταετηρίδι.

pere.] Poſtremum enim beneficium opportunè collatum, licet ſit paruum, [*tamen*] maius, [*grauiusq;*] crimen diluere poteſt. Neque verò eo alliciamini, quòd ad belli ſocietatem vobis ingentem claſſem offerunt. Nam [*hominibus conditione*] paribus nullam iniuriam facere, firmior eſt potentia, quàm ſi repentina præſentium commodorum ſpecie elati, maiora [*quædam*] non ſine periculis acquiramus. Cùm igitur in ea inciderimus, quæ nos ipſi olim Lacedæmone diximus, [*quum Lacedæmonios monuimus, vt ſinerent*] in ſuos quemq; ſocios animaduertere, nunc vt idem obtineamus à vobis poſtulamus, vtque, quando noſtris ſuffragiis adiuti, [*& ſubleuati*] fuiſtis, ne veſtra ſentētia nos oppugnetis: ſed parem gratiam referatis, memores hoc illud eſſe tempus: quo potiſſimùm ille, qui ſuam operā alteri nauat, eſt amicus, & qui aduerſatur, inimicus: neque Corcyræos iſtos nobis inuitis in ſocietatem recipiatis, neque ipſis opem feratis, qui [*nobis*] iniuriam faciunt. Hæc ſi feceritis, & ex officio, & dignitate veſtra egeritis, veſtriſq; rebus optimè conſulueritis. Hæc autem & Corinthij dixerunt. Athenienſes verò vtriſq; auditis, & concione bis coacta, in priore quidem rationes Corinthiorum non minùs, [*quàm Corcyræorum rationes,*] probarunt. In poſteriore verò, mutato conſilio ſtatuerūt nullam quidem belli ſocietatem cum Corcyræis facere, vt eoſdem & inimicos, & amicos ducerent. (ſi enim aduerſus Corinthios Corcyræi ipſos ſecum nauigare iuſſiſſent, fœdera, quę ipſis cum Peloponneſiis erant, rupta fuiſſent. ſed [*tantum*] ſubſidiariam ſocietatem fecerunt, vt alteri alterorum agro mutuam ferrent opem, ſi quis aduerſus Corcyram, vel Athenas, vel eorum ſocios, iret. Nam bellum contra Peloponneſios vel ſic fore ipſis videbatur, neque pati volebant, vt Corcyra, quæ tantam claſſem habebat, in Corinthiorum poteſtatē veniret: ſed eos quàm maximè inter ſe collidere [*volebant,*] vt cum inualidioribus (ſi quid opus eſſet) & Corinthiis, & aliis, qui claſſem habebant, bellum capeſſerent, ſimul etiam hæc inſula ad traiiciendum in Italiam, & Siciliam in

A « ἡ γὰρ τελευταία χάρις καιρὸν ἔχουσα, κἂν ἐλάσσων ᾖ, δύναται μεῖζον ἔγκλημα λῦσαι. « μηδ' ὅτι ναυτικοῦ ξυμμαχίαν μεγάλην διδόασι, τούτῳ ἐφέλκεσθε. τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν τοὺς « ὁμοίους, ἐχυρωτέρα δύναμις, [1]ἢ [2]τῷ αὐτίκα « φανερῷ ἐπαρθέντας, διὰ κινδύνων [3]τὸ πλέον « ἔχειν. ἡμεῖς δὲ περιπεπτωκότες [4]οἷς ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ προείπομεν, τοὺς σφετέρους « ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν, νῦν παρ' ὑμῶν « τὸ αὐτὸ ἀξιοῦμεν κομίζεσθαι, καὶ μὴ τῇ ἡμε- « B τέρᾳ ψήφῳ ὠφεληθέντας, τῇ ὑμετέρᾳ ἡμᾶς « βλάψαι. τὸ δ' ἴσον ἀνταπόδοτε, γνόντες τοῦτον « ἐκεῖνον εἶναι τὸν καιρὸν ἐν ᾧ ὅ, τε ὑπουργῶν, « φίλος μάλιστα, καὶ ὁ ἀντιστὰς, ἐχθρός. καὶ Κερκυραίους γε [5]τούσδε, μήτε ξυμμάχους δέχησθε βίᾳ ἡμῶν, μήτε ἀμύνητε αὐτοῖς ἀδικοῦσι. καὶ τάδε ποιοῦντες, τὰ προσήκοντά τε δράσετε, καὶ τὰ ἄριστα βουλεύσεσθε ὑμῖν αὐτοῖς. Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εἶπον. Ἀθηναῖοι δὲ, [6]ἀκούσαντες ἀμφοτέρων, γενομένης καὶ δὶς ἐκ- C κλησίας, τῇ μὲν προτέρᾳ οὐχ ἧσσον τῶν Κορινθίων ἀπεδέξαντο τοὺς λόγους· ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ [7]μετέγνωσαν, Κερκυραίοις ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (εἰ γὰρ ἐπὶ Κόρινθον ἐκέλευον σφίσιν οἱ Κερκυραῖοι ξυμπλεῖν, ἐλύοντ' ἂν αὐτοῖς αἱ πρὸς Πελοποννησίους σπονδαί.) [8]ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο, τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν, ἐάν τις ἐπὶ Κέρκυραν ἴῃ, ἢ Ἀθήνας, ἢ τοὺς τούτων ξυμμάχους. ἐδόκει γὰρ ὁ πρὸς Πελοποννησίους D πόλεμος καὶ ὣς ἔσεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προέσθαι τοῖς Κορινθίοις, ναυτικὸν ἔχουσαν τοσοῦτον, ξυγκρούειν δὲ ὅτι μάλιστα αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα ἀσθενεστέροις οὖσιν, ἤν τι δέῃ, Κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν, ἐς πόλεμον καθιστῶνται. ἅμα δὲ τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς ἐφαίνετο αὐτοῖς ἡ νῆσος

βουλεύσεσθε ἐν ὑμῖν αὐτοῖς

[1] Ἢ τῷ αὐτίκα] τῷ πρὸς ὀλίγον. [2] Τῷ αὐτίκα φανερῷ] τῇ δυνάμει τῶν Κερκυραίων. ἡ γὰρ ἐκ θεῶν βοήθεια, κρυπτὴ καὶ ἀφανής.
[3] Τὸ πλέον ἔχειν] οἱ ἐπίλογοι ἐντεῦθεν, ἐκ τύχης τινός. φοβεῖ δὲ διὰ τούτου τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι τὸ τῆς τύχης ἄδηλον, καὶ ὅτι μὴ καὶ αὐτοὶ περιπέσοιτε. [4] Οἷς ἐν τῇ Λακεδαίμονι] οἷα ἐν τῇ Λακεδαίμονι εἴπομεν. ποῖα εἴπομεν; τὸ τοὺς σφετέρους ξυμμάχους, καὶ τὰ ἑξῆς, τοῦτο καὶ παρ' ὑμῶν ἀξιοῦμεν. [5] Τούσδε] ἐμφατικὸν τὸ τούσδε· οἷον, τοὺς ἀδικοῦντας. [6] Ἀκούσαντες ἀμφοτέρων] Μηδὲ δίκην δικάσῃς πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς. [7] Μετέγνωσαν] μετεβουλεύσαντο. τὸ ἑξῆς, συμμαχίαν μὲν ποιήσασθαι μετέγνωσαν, ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο. διαφέρει δὲ συμμαχία ἐπιμαχίας. ἐπιμαχία μὲν, ὅταν ἀλλήλοις παρέχωσι δυνάμεις ἑκάτεροι, συμμαχία δ' ὅταν μόνοι Ἀθηναῖοι δῶσι Κερκυραίοις βοήθειαν.
[8] Ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο] αὐτὸς δηλοῖ τί ἐστι συμμαχία, καὶ ἐπιμαχία. ἔστι δὲ συμμαχία, ὅταν τις τὸν αὐτὸν ἔχῃ τῷ συμμαχουμένῳ ἐχθρὸν καὶ φίλον· ἐπιμαχία δὲ, ὅταν τις μόνον τῷ συμμαχουμένῳ ἀδικουμένῳ βοηθῇ, οὐ μέντοι καὶ ἀδικοῦντι συμπράττῃ. ἐπιμαχίαν οὖν νῦν βούλονται ποιῆσαι οἱ Ἀθηναῖοι.

[1] ἐν παράπλῳ κεῖσθαι. τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Κερκυραίους προσεδέξαντο, καὶ τῶν Κορινθίων ἀπελθόντων, οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθούς. ἐστρατήγει δ' αὐτῶν Λακεδαιμόνιός τε ὁ Κίμμωνος, καὶ Διότιμος ὁ Στρομβίχου, καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους. προεῖπον δ' αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἢν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι, καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν, ἢ ἐς τῶν [2] ἐκείνων τι χωρίον· οὕτω δ', κωλύειν κατὰ δύναμιν. προεῖπον δὲ ταῦτα, τοῦ μὴ λύειν ἕνεκα τὰς σπονδάς. αἱ μὲν δὴ νῆες ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Κέρκυραν. οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκεύαστο, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Κέρκυραν ναυσὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ἦσαν δὲ Ἠλείων μὲν, δέκα, Μεγαρέων δὲ, δώδεκα· καὶ Λευκαδίων, δέκα, Ἀμπρακιωτῶν δὲ, ἑπτὰ καὶ εἴκοσι, καὶ Ἀνακτορίων, μία· αὐτῶν δὲ Κορινθίων, ἐνενήκοντα. στρατηγοὶ δὲ τούτων ἦσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἑκάστων, Κορινθίων δὲ Ξενοκλείδης ὁ Εὐθυκλέους, [3] πέμπτος αὐτός. ἐπειδὴ δὲ προσέμιξαν τῇ κατὰ Κέρκυραν ἠπείρῳ, ἀπὸ Λευκάδος πλέοντες, ὁρμίζονται ἐς Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς. ἔστι δὲ λιμὴν, καὶ πόλις ὑπὲρ αὐτοῦ κεῖται ἀπὸ θαλάσσης, ἐν τῇ Ἐλαιάτιδι τῆς [4] Θεσπρωτίδος [5] Ἐφύρη. ἔξεισι δὲ παρ' αὐτὴν Ἀχερουσία λίμνη ἐς τὴν θάλασσαν. διὰ δὲ τῆς Θεσπρωτίδος Ἀχέρων ποταμὸς ῥέων ἐσβάλλει ἐς αὐτὴν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει. ῥεῖ δὲ καὶ Θύαμις ποταμὸς, ὁρίζων τὴν Θεσπρωτίδα, [6] καὶ Κεστρίνην, ὧν ἐντὸς ἡ ἄκρα [7] ἀνέχει τὸ Χειμέριον. οἱ μὲν οὖν Κορίνθιοι τῆς ἠπείρου ἐνταῦθα ὁρμίζονταί τε καὶ [8] στρατόπεδον ἐποιήσαντο. οἱ δὲ Κερκυραῖοι ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς [9] προσπλέοντας, πληρώσαντες δέκα καὶ ἑκατὸν ναῦς, ὧν ἦρχε Μικιάδης, καὶ Αἰσιμίδης, καὶ Εὐρύβατος, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν μιᾷ τῶν νήσων αἳ καλοῦνται [10] Σύβοτα. καὶ αἱ Ἀττικαὶ δέκα παρῆσαν. ἐπὶ δὲ [11] τῇ Λευκίμμῃ αὐτοῖς τῷ ἀκρωτηρίῳ ὁ πεζὸς ἦν, καὶ

γρ. ἐξίησι
γρ. αὐτῇ

opportuno loco sita ipsis videbatur. Hoc igitur consilio Athenienses [*in societatem*] Corcyræos receperũt, nec multò post Corinthiorum discessum, decem naues illis auxilio miserunt. Illarum autem duces erãt, Lacedæmonius Cimmonis, Diotimus Strombichi, & Proteas Epiclis [*filius*.] Ipsis verò præceperunt ne cum Corinthiis pugnarent, nisi contra Corcyram nauigarẽt, & [*in eius agrum ex nauibus*] descendere vellent, aut contra aliquod ipsorum oppidum [*venirent*.] Nam ita demum [*se ipsis permittere dixerunt, vt illos*] pro viribus impedirẽt. Hæc autem [*ideo*] præceperunt, ne fœdera frangerent. Illæ igitur naues in Corcyram peruenerunt. Corinthij verò, postquàm [*res omnes ad prælium necessaria*] paratæ fuerunt, cum CL nauibus aduersus Corcyram cursum direxerunt, quarum erant, Eleorum, decem; Megarensium, duodecim; Leucadiorum, decem; Ambraciotarum, XXVII; Anactoriorum, vna; ipsorum verò Corinthiorum, XC. Harum verò sui præfecti cùm singularum ciuitatum erãt, tum verò etiam Corinthiorum Xenoclides Euthyclis [*filius*,] cum quatuor collegis. Postquàm autem ad continentem Corcyræ oppositã in vnum conuenerunt, à Leucade vela facientes ad Chimerium agri Thesprotici appulerunt. Est autem portus, & supra eum extat vrbs [*nomine*] Ephyre, procul à mari sita, in ea agri Thesprotici parte, quæ Elæatis vocatur. Iuxta hanc palus Acherusia in mare sese exonerat. Acheron verò fluuius (à quo etiam cognomen est nacta) per agrum Thesproticũ fluens in ipsam defertur. Fluit & Thyamis amnis, Thesprotidem, Cestrinenque disterminans, intra quos Chimerium promontorium eminet. Corinthij igitur ad istam continentis partem appulerunt, atq; [*hîc sua*] castra posuerunt. Corcyræi verò, postquàm intellexerunt illos contra se nauigare, cẽtum & decem naues [*rebus omnibus ad pugnam necessariis*] expleuerunt, quibus præerãt Miciades, Æsimides, & Eurybatus, & castrametati sunt in vna insularũ, quæ Sybota vocantur, aderant autem [*ipsis*] & decem Atticæ naues. Ipsorum verò peditatus erat in Leucimna promontorio, & [*cum eo*] mille grauis armaturæ milites, quos

[1] Ἐν παράπλῳ κεῖσθαι] τοῖς παραπλέουσιν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, ἔχειν τὴν Κέρκυραν. [2] Ἐκείνων τι χωρίον] αἰνίττεται Ἐπίδαμνον. [3] Πέμπτος αὐτὸς] ἀντὶ τοῦ μετ' ἄλλων τεσσάρων. αὐτὸς δὲ, ἀντὶ τοῦ πρῶτος. ὡς γὰρ τῶν ἄλλων μενόντων ἐπισήμων, τῇ τοῦ ἑνὸς ἠρκέσθη ὀνομασίᾳ. ἢ ὅτι αὐτῷ ἠκολούθουν οἱ ἄλλοι, ὡς μείζονι καὶ σοφωτέρῳ βουλεύεσθαι δυναμένῳ. [4] Θεσπρωτίδος Ἐφύρη] ἔστι γὰρ καὶ ἄλλη Ἐφύρη ἡ Κόρινθος· ὡς εἰπεῖν τὴν Ἐλαιάτιν μέρος χώρας ὑπὸ μείζονα χώραν. [5] Ἐφύρη] ἐφύρη, *vt sit nominatiuus, qui ad* πόλις *præcedens referatur. hac lectio melior videtur, quam vulgata. Æ.P.* [6] Καὶ Κεστρίνην, ὧν ἐντὸς] ἐντὸς πρὸς θάλασσαν, ὡς εἰπεῖν ἰσθμόν. [7] Ἀνέχει] ἀνατείνει. [8] Στρατόπεδον] δύο σημαίνει τὸ στρατόπεδον, τὸν λαὸν τοῦ στρατοῦ, καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ ὁ λαός. ἐτυμώτερον δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, ἐκ τοῦ στρατοῦ πέδον λέγεσθαι. [9] Προσπλέοντας] ἀπὸ τῆς Λευκίμμης εἰς τὸ Χειμέριον δηλονότι. [10] Σύβοτα] τρεῖς εἰσιν αὗται αἱ νῆσοι μικραί, σῦς ἔχουσαι πολλάς. [11] Τῇ Λευκίμμῃ] ἀκρωτήριον Κερκύρας ἡ Λευκίμμη.

Zacynthij

Zacynthij auxilio ipſis miſerant. In [*proxima*] verò continente Corinthiis quoque præſtò erant multi de barbaris, qui opem [*ipſis*] tulerant. Nam qui continentis illam partem incolunt, illis ſemper ſunt amici. Corinthij verò, poſtquàm [*res omnes ad pugnam neceſſariæ*] paratę fuerunt, ſumptis triũ dierum cibariis, à Chimerio noctu ſoluerũt eo animo, vt prœlium nauale committerent, primoq; diluculo nauigantes, Corcyræorum naues altum tenentes, & contra ſe venientes conſpexerunt. Vbi verò in mutuum conſpectum venerũt, aduerſam aciem inſtruxerunt, atque in dextro Corcyræorum cornu Atticæ naues collocatæ fuerunt, alterum verò ipſi tenuerũt, factis tribus nauium agminibus, quorum ſingulis ſinguli prætores, qui tres erant, imperabant. Hunc igitur in modum Corcyræi aciem inſtruxerunt. At apud Corinthios dextrum cornu tenebant naues Megarenſes, & Ambracienſes. In medio verò [*agmine*] reliqui ſocii, vt cuique fortè obtigerat poſiti fuerunt. Siniſtrum verò ipſi Corinthii tenebant cum velociſſimis quibuſque nauibus, oppoſiti Atheniẽſibus, & dextro Corcyræorum [*cornu.*] Poſtquàm verò ſigna vtrinque ſunt ſublata, concurrentes prœlium nauale commiſerũt, multos vtrique grauis armaturæ milites, multos ſagittarios, & iaculatores in foris, [*ac tabulatis nauium*] habentes, vetuſto adhuc more imperitiùs inſtructi. Hoc autem nauale prælium erat illud quidem acre; ſed non etiam pariter artificioſum: at pedeſtri pugnæ ſimilius. Nam vbi [*nauibus concitatis*] inter ſe confligere cœpiſſent, non facilè [*alteri ab alteris*] diuelli poterant, præ multitudine, turbaq; nauium, ſimul etiam [*illi,*] qui nauibus quietis pugnam ſtatariam committebant, quia militibus, qui in [*earum*] tabulatis erant, ad victoriam obtinendam maximè confidebant, [*manibus ſemel conſertis, non facilè dirimi poterant.*] Nullæ autem nauium perruptiones erãt, [*nec per medias hoſtium acies perrũpere, erũpere, ac eos eludere dabatur:*] ſed animis, & robore, magis quàm ſcientia, pugnabant. Vbiq; igitur magnus tumultus, & prœlium valde turbulentum erat, in quo naues Atticę, quę Corcyręis, ſicubi [*ab hoſte*] premerentur, pręſtò erant, metũ quidem hoſtibus incutiebant: ſed prœlii initiũ non faciebant, q, [*earum*] pręfecti metuerent Athenienſium interdictũ. Dextrũ autem Corinthiorum cornu maximè laborabat.

A Ζακυνθίων χίλιοι ὁπλῖται βεβοηθηκότες. ἦσαν δὲ καὶ τοῖς κορινθίοις ἐν τῇ ἠπείρῳ πολλοὶ τῶν βαρβάρων παραβεβοηθηκότες. οἱ γὰρ ταύτῃ ἠπειρῶται ἀεί ποτε φίλοι αὐτοῖς εἰσίν. ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύαστο τοῖς κορινθίοις, λαβόντες τριῶν ἡμερῶν σιτία, ἀνήγοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀπὸ τοῦ χειμερίου νυκτός. καὶ ἅμα ἕῳ πλέοντες, καθορῶσι τὰς τῶν κερκυραίων ναῦς [1] μετεώρους τε καὶ ἐπὶ σφᾶς πλεούσας. ὡς δὲ κατεῖδον ἀλλήλους, ἀντιπαρετάσσοντο, [2] ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας κερ-

B κυραίων, αἱ ἀττικαὶ νῆες, τὸ δὲ ἄλλο αὐτοὶ ἐπεῖχον, τρία τέλη ποιήσαντες τῶν νεῶν, ὧν ἦρχε τριῶν στρατηγῶν ἑκάστου εἷς. οὕτω μὲν κερκυραῖοι ἐτάξαντο. κορινθίοις δὲ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας αἱ μεγαρεῖδες νῆες εἶχον, καὶ αἱ ἀμπρακιώτιδες· κατὰ δὲ τὸ μέσον, οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ὡς ἕκαστοι. εὐώνυμον δὲ κέρας αὐτοὶ οἱ κορίνθιοι, ταῖς ἄριστα τῶν νεῶν πλεούσαις, κατὰ τοὺς ἀθηναίους καὶ τὸ δεξιὸν τῶν κερκυραίων, εἶχον. ξυμμίξαντες δὲ, [3] ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἑκατέροις ἤρθη, ἐναυ-

C μάχουν, πολλοὺς μὲν ὁπλίτας ἔχοντες ἀμφότεροι ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων, πολλοὺς δὲ τοξότας τε καὶ ἀκοντιστάς· τῷ παλαιῷ τρόπῳ ἀπειρότερον ἔτι παρεσκευασμένοι. ἦν τε ἡ ναυμαχία καρτερὰ, τῇ μὲν τέχνῃ, οὐχ ὁμοίως. πεζομαχίᾳ δὲ τὸ πλέον προσφερὴς οὖσα. ἐπειδὴ γὰρ προσβάλλοιεν ἀλλήλοις, οὐ ῥᾳδίως ἀπελύοντο, ὑπό τε τοῦ πλήθους καὶ ὄχλου τῶν νεῶν· καὶ μᾶλλόν τι πιστεύοντες τοῖς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὁπλίταις ἐς τὴν νίκην, οἳ καταστάντες ἐμά-

D χοντο, [4] ἡσυχαζουσῶν τῶν νεῶν. [5] διέκπλοι δ' οὐκ ἦσαν, ἀλλὰ θυμῷ καὶ ῥώμῃ τὸ πλέον ἐναυμάχουν, ἢ ἐπιστήμῃ. πανταχῇ μὲν οὖν πολὺς θόρυβος, καὶ ταραχώδης ἦν ἡ ναυμαχία, ἐν ᾗ αἱ ἀττικαὶ νῆες παραγιγνόμεναι τοῖς κερκυραίοις, εἴ πῃ πιέζοιντο, φόβον μὲν παρεῖχον τοῖς ἐναντίοις, [6] μάχης δὲ οὐκ ἦρχον δεδιότες οἱ στρατηγοὶ τὴν πρόρρησιν τῶν ἀθηναίων. μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν κορινθίων ἐπόνει.

[Margin notes: γρ. αὐτοῖς φίλοι εἰσίν · γρ. ναυμαχίαν · γρ. κατὰ τὸ]

[1] Μετεώρους τε] ἀντὶ τοῦ πελαγίους, καὶ μὴ ἐπ' ἀγκυρῶν ἱσταμένας, ἀλλ' ἀπεχούσας τῆς γῆς. ὡς ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἀπεχόντων γῆς, καὶ ἐν ὕψει ὄντων. ἢ παρὰ τὸ ἀφεῖναι τὴν γῆν, καὶ περὶ τὸν ἀέρα λοιπὸν εἶναι. [2] Επὶ μὲν τὸ δεξιὸν] τὸ σχῆμα ἔκφρασις. [3] Επειδὴ τὰ σημεῖα ἑκατέροις] σύμβολά τινα εἶχον παρὰ τὸν καιρὸν τῆς μάχης δεικνύμενα. καὶ ὅτε μὲν ἀνετείνετο τὰ σύμβολα, ἤρχοντο τῆς μάχης· ὅτε δὲ κατεσπῶντο, ἐπαύοντο. [4] Ησυχαζουσῶν τῶν νεῶν] ἀντὶ τοῦ, μὴ ναυμαχουσῶν. [5] Διέκπλοι δ' οὐκ ἦσαν] διέκπλους ἐστὶ τὸ ἐμβαλεῖν, καὶ πάλιν ὑποστρέψαι, καὶ αὖθις ἐμβαλεῖν. [6] Μάχης δὲ οὐκ ἦρχον δεδιότες] οὐκ ἦρχον αἱ νῆες μάχης, τῶν στρατηγῶν δεδιότων τὴν πρόρρησιν.

οἱ γὰρ κερκυραῖοι εἴκοσι ναυσὶν αὐτοὺς τρεψάμενοι, καὶ καταδιώξαντες σποράδας ἐς τὴν ἤπειρον, καὶ μέχρι τοῦ στρατοπέδου πλεύσαντες αὐτῶν, καὶ ἐπεκβάντες, ἐνέπρησάν τε τὰς σκηνὰς ἐρήμους, καὶ τὰ χρήματα διήρπασαν. ταύτῃ μὲν οὖν οἱ κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἡσσῶντό τε, καὶ οἱ κερκυραῖοι ἐπεκράτουν. ᾗ δὲ αὐτοὶ ἦσαν οἱ κορίνθιοι, ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ, πολὺ ἐνίκων, τοῖς κερκυραίοις τῶν εἴκοσι νεῶν [1] ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους ἐκ τῆς διώξεως οὐ παρουσῶν. οἱ δ' ἀθηναῖοι ὁρῶντες τοὺς κερκυραίους πιεζομένους, μᾶλλον ἤδη [2] ἀπροφασίστως ἐπεκούρουν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεχόμενοι, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινί· ἐπεὶ δὲ ἡ τροπὴ ἐγίγνετο λαμπρῶς, καὶ ἐνέκειντο οἱ κορίνθιοι, τότε δὴ ἔργου πᾶς εἴχετο ἤδη [3] καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι, ἀλλὰ ξυνέπεσον ἐς τοῦτο ἀνάγκης ὥστε [4] ἐπιχειρῆσαι ἀλλήλοις τοὺς κορινθίους καὶ ἀθηναίους. τῆς δὲ τροπῆς γενομένης, οἱ κορίνθιοι τὰ [5] σκάφη μὲν οὐχ εἷλκον, ἀναδούμενοι τῶν νεῶν [6] ἃς κατέδυσαν, πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους [7] ἐτράποντο, φονεύειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἢ ζωγρεῖν· [8] τούς τε αὐτῶν φίλους (οὐκ ᾐσθημένοι ὅτι ἥσσηντο οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ) ἀγνοοῦντες ἔκτεινον. πολλῶν γὰρ νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων, καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπεχουσῶν, ἐπεὶ ξυνέμιξαν ἀλλήλοις, οὐ ῥᾳδίως τὴν διάγνωσιν ἐποιοῦντο ὁποῖοι ἐκράτουν, ἢ ἐκρατοῦντο. ναυμαχία γὰρ αὕτη ἕλλησι πρὸς ἕλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ [9] τῶν πρὸ αὐτῆς γεγένηται. ἐπεὶ δὲ κατεδίωξαν τοὺς κερκυραίους οἱ κορίνθιοι ἐς τὴν γῆν, [10] πρὸς τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτράποντο. [11] καὶ τῶν πλείστων ἐκράτησαν, ὥστε [12] προσκομίσαι [13] πρὸς τὰ σύβοτα, οἷ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν βαρβάρων προσεβεβοηθήκει. ἔστι δὲ τὰ σύβοτα, τῆς θεσπρωτίδος λιμὴν ἔρημος, τοῦτο δὲ ποιήσαντες, αὖθις ἀθροισθέντες ἐπέπλεον τοῖς κερκυραίοις.

γρ. ξυνέπεσεν

γρ. ἑαυτῆς

γρ. οὗ

Corcyræi enim, cùm eos x x nauibus in fugam vertiſſent, & diſperſos ad continentem vſque perſequuti fuiſſent, & vſque ad eorum caſtra nauigaſſent, & in terram deſcendiſſent, tentoria deſerta incenderunt, & pecunias diripuerunt. Hac igitur in parte Corinthij, eorumq́; ſocij vincebantur, & Corcyræi vincebant. At in ſiniſtro, vbi ipſi Corinthij erant, longè ſuperiores erant, quia ex minore numero x x naues Corcyræorum in hoſte perſequendo occupatæ aberãt. Athenienſes verò cum Corcyræos premi viderent, iam minus diſſimulanter, [*ac ſine tergiuerſatione ipſis*] opẽ tulerunt: primùm quidẽ ab omni impreſſione in aduerſarios facienda ſibi temperãtes. ſed poſtquàm [*Corcyræi*] in fugam apertam, [*minimeq́ dubiam*] ſe dederunt, & Corinthij [*illis*] inſtare cœperunt, tunc verò vnus quiſque manum ad opus admouit. nec vllũ amplius erat diſcrimen: ſed eò neceſſitatis ſunt compulſi, vt Corinthij, & Athenienſes inter ſe manus conſererent. Sed verſis in fugam hoſtibus, Corinthij alueos nauium, quas demerſerant, religatos non traxerunt: at tranſcurrentes, ad homines potiùs trucidandos, quàm viuos capiendos, ſe conuerterunt. Et ſuos amicos per ignorantiam interficiebãt, quia illos, qui in dextro cornu erant, ſuperatos fuiſſe neſciebant. Nam cùm multæ eſſent vtrorumque naues, & latè mare occuparent, poſtquàm manus inter ſe conſeruerunt, non facilè dignoſcere poterant, quinam victores, aut qui victi eſsẽt. Hoc enim nauale prœlium Græcorum cum Græcis commiſſum, nauium numero omnia ſuperiora longè ſuperauit. Corinthij verò, poſtquàm Corcyræos ad terram vſq; ſunt perſequuti, ad nauium fragmenta, tabulaſq; colligẽdas, & ad cadauera ſuſcipienda ſe conuerterunt. Et maximam eorum partem in ſuam poteſtatem redegerunt, ita vt ea ad Sybota comportarint, quò terreſtres barbarorum copiæ ad opem [*ipſis*] ferendã venerant. Sybota autẽ eſt deſertus Theſprotidis portus. Hac re geſta, rurſus collecti Corcyræos infeſta claſſe petierũt.

---

[1] Ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους] ἐπειδὴ γὰρ ἐξ ἀρχῆς τὸ πλῆθος τῶν κερκυραϊκῶν νεῶν ἔλασσον ἦν τῶν κορινθιακῶν, δηλονότι τῶν εἴκοσι, ἀναχωρησασῶν ἐκ τοῦ πολέμου, πολὺ ἐλάττονες ἐγένοντο οἱ κερκυραῖοι, κἂν τὰς τοῦ δεξιοῦ κέρως νῆας τῶν ἀθηναίων ἀφείλοντο. [2] Ἀπροφασίστως] ἀνενδοιάστως, ἀνεγκλήτως. [3] Καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι] ἤγουν τὰ πράγματα. [4] Ἐπιχειρῆσαι] σχετλιάζων ταῦτα λέγει, ὅτι οἱ ἔνσπονδοι οὕτως ἦλθον εἰς χεῖρας. [5] Σκάφη μὲν οὐχ εἷλκον] σκάφη καλεῖ τὰ κοιλώματα τῶν νεῶν, ἃ ἡμεῖς γαστέρας καλοῦμεν. [6] Ἃς καταδύσειαν] ἀττικῶς, ὧν κατέδυον. [7] Ἐτράποντο, φονεύειν] τὸ ὠμὸν τῶν κορινθίων δηλοῖ. [8] Τούς τε αὐτῶν φίλους] μετρίως καὶ ἀμφιβολίως φησί. τὸ ἑξῆς, τοὺς ἑαυτῶν φίλους ἀγνοοῦντες ἔκτεινον, νομίζοντες κερκυραίους εἶναι.
[9] Τῶν πρὸ ἑαυτῆς] διὰ τὴν ἐν σαλαμῖνι, διὰ τὴν ἐν σικελίᾳ.
[10] Πρὸς τὰ ναυάγια] ναυάγια μὲν οὐδετέρως λέγεται ὅταν τι τῆς νεὼς ἀπολεσθῇ, οἷον πηδάλιον, ἤ τι τοιοῦτον· ναυαγία δὲ θηλυκῶς, ἡ πᾶσα τῆς νεὼς ἀπώλεια λέγεται. [11] Καὶ τῶν πλείστων] πλείστων δηλονότι σωμάτων. ἄνεμος γὰρ ὁ ἄνεμος τῇ κερκύρᾳ προσέρριψε.
[12] Προσκομίσαι] ἐφρόντιζον γὰρ τῆς ταφῆς τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πεπτωκότων. [13] Πρὸς τὰ σύβοτα] σύβοτα δῆλα ἐν τῇ ἠπείρῳ, ὁμωνύμως ταῖς πρὸ μικροῦ λεχθείσαις νήσοις περὶ τῆς κερκύρας.

Illi

Illi verò cum[*suis*] nauibus, quæ ad nauigationem adhuc erant aptæ, & quotquot erant reliquæ, vnà cum Atticis, & ipsi infesta classe obuiam [*hosti*] prodierunt, veriti ne[*illi*] in suum agrum descendere conarētur. Iam autem erat diei serum, clamorq; militaris ad concursum, [*& conflictum*] sublatus fuerat, quum Corinthij repentè in puppim remigare cœperunt, x x naues Atheniensium contra se nauigantes conspicati, quas post illas decem priores miserant Athenienses, veriti (id, quod accidit) ne Corcyræi vincerentur, néve suę decem illæ naues ob numeri paucitatem ab illis vim propulsare non possent. Corinthij igitur has maturè conspicati, & non quot cernebant: sed plures Athenis venire suspicati, sensim retro abire cœperunt. At Corcyræi eas non videbant, (veniebant enim vnde manifestè [*ab ipsis*] conspici non poterant) & Corinthios in puppim remigare mirabantur, donec quidam, qui naues viderant, illas contra se nauigare dixerūt. Tunc verò & ipsi recesserunt. Iam enim noctis tenebræ erant. Corinthij verò nauibus auersis abierunt diuersi. Ita autem alteri ab alteris dirempti sunt, & hæc naualis pugna ad noctem vsque producta hunc habuit exitum. Cùm autem Corcyræi castra apud Leucimnam haberent, illæ viginti naues Atticæ, quibus Glaucon Leagri, & Andocides Leogori [*filius*,] præerant, per media cadauera, & naufragia delatæ, in castra venerunt, non multò pòst quàm conspectæ fuerunt. Corcyræi verò (erat enim nox) timuerunt ne hostiles essent: sed postea[*illas*] agnouerūt, & in suas stationes receperunt. Postridie verò & triginta naues Atticæ, & Corcyræorū, quotquot ad nauigationem erant aptæ, nauigarunt in portum, qui est in Sybotis, vbi Corinthij stationem habebant, eo animo, vt cognoscerēt an prœlio nauali certare vellent. Illi verò nauibus à terra prouectis, & acie in alto instructa, quiescebant, quia sponte sua prœlij initiū facere in animo non habebāt,

A οἱ δὲ [1] ταῖς πλωΐμοις, καὶ ὅσαι [2] ἦσαν λοιπαὶ μετὰ τῶν ἀττικῶν νεῶν, καὶ αὐτοὶ [3] ἀντεπέπλεον, δείσαντες μὴ ἐς τὴν γῆν σφῶν πειρῶσιν ἀποβαίνειν. [4] ἤδη δὲ ἦν ὀψέ, καὶ [5] ἐπεπαιώνιστο αὐτοῖς [6] ὡς ἐπίπλουν, καὶ οἱ κορίνθιοι ἐξαπίνης [7] πρύμναν ἐκρούοντο, κατιδόντες εἴκοσι ναῦς ἀθηναίων προσπλεούσας· ἃς ὕστερον τῶν δέκα βοηθοὺς ἐξέπεμψαν οἱ ἀθηναῖοι, δείσαντες (ὅπερ ἐγένετο) μὴ νικηθῶσιν οἱ κερκυραῖοι, καὶ αἱ σφέτεραι δέκα νῆες ὀλίγαι ἀμύνειν ὦσι. ταύτας οὖν [8] προϊδόντες οἱ B κορίνθιοι, [9] καὶ ὑποτοπήσαντες ἀπ' ἀθηνῶν εἶναι οὐχ ὅσας ἑώρων, ἀλλὰ πλείους, ἐπανεχώρουν. τοῖς δὲ κερκυραίοις ([10] ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς) οὐχ ἑωρῶντο, [11] καὶ ἐθαύμαζον τοὺς κορινθίους [12] πρύμναν κρουομένους· πρίν τινες ἰδόντες εἶπον ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσι· τότε δὴ καὶ αὐτοὶ ἀνεχώρουν. ξυνεσκόταζε γὰρ ἤδη, καὶ οἱ κορίνθιοι ἀποτραπόμενοι [13] τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο. οὕτω μὲν ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλλήλων, καὶ ἡ ναυμαχία ἐτελεύτα ἐς νύκτα. τοῖς δὲ κερκυραίοις C [14] στρατοπεδευομένοις ἐπὶ τῇ λευκίμμῃ, αἱ εἴκοσι νῆες αἱ ἐκ τῶν ἀθηνῶν αὗται, ὧν ἦρχε Γλαύκων τε ὁ Λεάγρου καὶ Ἀνδοκίδης ὁ Λεωγόρου, [15] διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων προσκομισθεῖσαι, κατέπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον, οὐ πολλῷ ὕστερον ἢ ὤφθησαν. οἱ δὲ κερκυραῖοι (ἦν γὰρ νύξ) ἐφοβήθησαν μὴ πολέμιαι ὦσιν, ἔπειτα δὲ [16] ἔγνωσαν, καὶ * [17] ὡρμίσαντο. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀναγαγόμεναι αἵ τε ἀττικαὶ τριάκοντα νῆες καὶ τῶν κερκυραίων ὅσαι πλώϊμοι ἦσαν, ἐπέπλευσαν ἐπὶ τὸν [18] ἐν τοῖς συβότοις λιμέ- D να, ἐν ᾧ οἱ κορίνθιοι ὥρμουν, βουλόμενοι εἰδέναι εἰ ναυμαχήσουσιν. οἱ δὲ, τὰς μὲν ναῦς ἄραντες ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ παραταξάμενοι μετεώρους, ἡσύχαζον, ναυμαχίας οὐ διανοούμενοι ἄρχειν ἑκόντες,

γρ. ἐπεπαιάνιστο. γρ. αὐτοῖς ἐς ἐπίπλουν. γρ. καί, ὡς ἐς ἐπίπλουν

[1] Ταῖς πλωΐμοις] ταῖς πλησιεστάταις μὲν, δυναμέναις δὲ πλεῖν. [2] Ἦσαν λοιπαὶ] ὑγιεῖς, ἀβλαβεῖς. [3] Ἀντεπέπλεον] ἐπὶ τὸ κωλῦσαι δηλονότι. [4] Ἤδη δὲ ἦν ὀψὲ] οὐ λέγει ὅτι ἦν ἑσπέρα, ἀλλ' ὡς ἐννάτη ἢ δεκάτη ὥρα. τὸ γὰρ ἐπὶ τῆς ἑσπέρας, ἅπαξ κεῖται ἐν τῇ τρίτῃ. [5] Καὶ ἐπεπαιώνιστο αὐτοῖς ὡς ἐπίπλουν] δύο παιᾶνας ᾖδον οἱ ἕλληνες, πρὸ μὲν τοῦ πολέμου, τῷ Ἄρει· μετὰ δὲ τὸν πόλεμον, τῷ Ἀπόλλωνι. τὸ δὲ ὡς ἐπίπλουν λέγει, ἀντὶ τοῦ ὡς πρὸς τὸ ἄρξαι τοῦ πολέμου. ὅπερ δέον περὶ τῆς ναυμαχίας εἰπεῖν, ὕστερον λέγει. [6] Ὡς ἐπίπλουν] ὡς ἐπιπλέοντες κατὰ τῶν κορινθίων. [7] Πρύμναν ἐκρούοντο] πρύμναν κρούεσθαι, ἐστὶ τὸ κατ' ὀλίγον ἀναχωρεῖν μὴ στρέψαντα τὸ πλοῖον. ὁ γὰρ οὕτως ἀναχωρῶν, ἐπὶ τὴν πρύμναν κωπηλατεῖ. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ἵνα μὴ δόξωσι φανερῶς φεύγειν, οὕτω κατ' ὀλίγον ὑπαπιόντες· ἢ ἵνα μὴ τὰ νῶτα τοῖς πολεμίοις δοντες, ῥᾷον τιτρώσκονται. [8] Προϊδόντες] πρὸ τῶν κερκυραίων. [9] Καὶ ὑποτοπήσαντες] ἀντὶ τοῦ ὑποπτεύσαντες. οὕτω γὰρ οἱ ἀθηναῖοι ἀναλύουσι τὴν λέξιν. [10] Ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς] αἱ εἴκοσι νῆες τῶν ἀθηναίων. κατὰ νώτου γὰρ αὐτῶν ἦσαν. [11] Καὶ ἐθαύμαζον τοὺς κορινθίους] θαυμάζω σου, ἐπὶ μέμψεως· θαυμάζω σε, ἐπὶ ἐπαίνου, καὶ πολλάκις ἐκπλήξεως. [12] Πρύμναν κρουομένους] ἐπαναχωροῦντας. [13] Τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο] διελύθησαν ἀπ' ἀλλήλων. [14] Στρατοπεδευομένοις] σκηνουμένοις. [15] Διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων] τῶν κερκυραϊκῶν δηλονότι. [16] Ἔγνωσαν] τοὺς ἀθηναίους οἱ κερκυραῖοι. * [17] Ὡρμίσαντο] αἱ ἀττικαὶ νῆες. ἢ, ὡρμίσαντο, ἀντὶ τοῦ, αὐτὰς τὰς ἀττικὰς ναῦς οἱ κερκυραῖοι ὥρμισαν, ἤγουν ἐς τὸν ἑαυτῶν ὅρμον ἐκόμισαν, ἤγαγον, ἐδέξαντο. οὕτω δὲ ἀττικὸν ἂν εἴη λέξεως σχῆμα. Æ. P. [18] Ἐν τοῖς συβότοις] ταῖς τῆς ἠπείρου.

ὁρῶντες προσγεγενημένας τε ναῦς ἐκ τῶν Ἀθηναίων [1] ἀκραιφνεῖς, καὶ σφίσι πολλὰ τὰ ἄπορα ξυμβεβηκότα, [2] αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς, οὓς ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχον, [3] καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὖσαν τῶν νεῶν, ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ. τοῦ δὲ οἴκαδε πλοῦ μᾶλλον διεσκόπουν, ὅπῃ κομισθήσονται, δεδιότες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι, νομίσαντες λελύσθαι τὰς σπονδάς, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον, οὐκ ἐῶσι σφᾶς ἀποπλεῖν. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς, ἄνδρας [4] ἐς [5] *κελήτιον ἐμβιβάσαντας, [6] ἄνευ κηρυκίου προσπέμψαι τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ πεῖραν ποιήσασθαι, πέμψαντές τε ἔλεγον τοιάδε, ΑΔΙΚΕΙΤΕ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολέμου ἄρχοντες, καὶ σπονδὰς λύοντες. ἡμῖν γὰρ πολεμίους τοὺς ἡμετέρους τιμωρουμένοις ἐμποδὼν ἵστασθε, ὅπλα ἀνταιρόμενοι. εἰ δ' ὑμῖν γνώμη ἐστὶ κωλύειν τε ἡμᾶς ἐπὶ Κέρκυραν, ἢ ἄλλοσε, εἴ ποι βουλόμεθα, πλεῖν, καὶ τὰς σπονδὰς λύετε, ἡμᾶς τούσδε πρώτους λαβόντες, χρήσασθε ὡς πολεμίοις. Οἱ μὲν δὴ τοιαῦτα εἶπον. [7] τῶν δὲ Κερκυραίων τὸ μὲν στρατόπεδον ὅσον ὑπήκουσεν, ἀνεβόησεν εὐθὺς, λαβεῖν τε αὐτοὺς καὶ ἀποκτεῖναι. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοιάδε ἀπεκρίναντο. [8] ΟΥΤΕ ἄρχομεν πολέμου, ὦ ἄνδρες Πελοποννήσιοι, οὔτε τὰς σπονδὰς λύομεν· Κερκυραίοις δὲ [9] τοῖσδε ξυμμάχοις οὖσι βοηθοὶ ἤλθομεν. εἰ μὲν οὖν ἄλλοσέ ποι βούλεσθε πλεῖν, οὐ κωλύομεν· εἰ δὲ ἐπὶ Κέρκυραν πλεύσεσθε, ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίον, οὐ περιοψόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν. Τοιαῦτα τῶν Ἀθηναίων ἀποκριναμένων, οἱ μὲν Κορίνθιοι τόν τε πλοῦν τὸν ἐπ' οἴκου παρεσκευάζοντο, καὶ τροπαῖον ἔστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ Συβότοις. οἱ δὲ Κερκυραῖοι [10] τά τε ναυάγια καὶ νεκροὺς ἀνείλοντο τὰ κατὰ σφᾶς,

γρ. ὅποι

γρ. οἴκαδε ἀποπλ.

γρ. λαβόντες πρῶτον

γρ. τοὺς νεκρούς

Aquòd integras, [*ac recentes*] Atheniensium naues [*ad superiorem hostium classem*] accessisse, sibique multas difficultates accidisse viderent, cùm propter captiuos, quos in nauibus habebant, de quorum custodia erant soliciti, tum etiam quòd in loco deserto naues reficere non possent. Sed de reditu magis erant soliciti, considerantes qua ratione domum se recipere possent, veriti ne Atheniẽses fœdera rupta esse existimantes, quia ad manus venerant, se illinc nauigare non sinerent. Placuit igitur B ipsos viros in scapham impositos, sine caduceo ad Athenienses præmittere, & eorũ mentem explorare. Per illos autem, quos miserunt, hæc verba fecerunt. Iniustè facitis, Athenienses, quia bello nos lacessitis, & fœdera frangitis. Nobis enim hostes nostros vlciscentibus impedimẽto estis, quia arma contra [*nos*] sumpta fertis. Quòd si vobis est animus nos impedire, ne contra Corcyram, aut aliò, si quò libeat, nauigemus, & fœdera rumpitis, nos, qui hîc adsumus, primos cnmprehendite, & vt hostes tractate. Illi igitur hæc dixerunt. C Corcyræi verò, quicunque ex classe [*Corinthios*] audierant, sublato clamore statim dixerunt illos & comprehendendos, & interficiendos esse. Sed Athenienses hoc responsum [*illis*] dederunt. Nec bello vos lacessimus, viri Peloponnesij, nec fœdera frangimus. Sed istis Corcyræis sociis [*nostris*] auxilio venimus. Si quam igitur aliam in partem velitis nauigare, non impedimus. Sed si contra Corcyram, aliquémve Corcyræorum locum nauigetis, pro viribus [*hoc*] non negligemus. Cùm autem Athe- D nienses hoc respõsum [*illis*] dedissent, Corinthij quidem se ád nauigationem pararunt, vt domum redirẽt, & in Sybotis, quæ sunt in continente, trophæum statuerunt. At Corcyræi nauium fragmenta, tabulasque & cadauera ad se delata susceperunt,

[1] Ἀκραιφνεῖς] ἀβλαβεῖς, ἀκεραιοφανεῖς. [2] Αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς] ἠπόρουν πῶς αὐτοὺς φυλάξουσι. [3] Καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὖσαν τῶν νεῶν] μὴ δυνάμενοι τὰς βλαβείσας τῶν νεῶν ἐπισκευάσαι. [4] Ἐς κελήτιον] μικρὸν πλοιάριον, ὑπὸ ἑνὸς ἐρεττόμενον. ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ κέλητος ἵππου, ᾧ εἷς ἀνὴρ ἐπικάθηται. *[5] Κελήτιον] *suprà pag. 21.* ἐν ἀκατίῳ *dixit, quod* συνώνυμον *videtur. Æ.P.* [6] Ἄνευ κηρυκίου] κηρύκιον, ἐστὶ ξύλον ὀρθὸν, ἔχον ἑκατέρωθεν δύο ὄφεις περιπεπλεγμένους, καὶ ἀντιπροσώπους πρὸς ἀλλήλους κειμένους. ὅπερ εἰώθασιν φέρειν οἱ κήρυκες μετ' αὐτῶν. καὶ οὐκ ἐξῆν αὐτοὺς ἀδικεῖν παρ' οὓς ἀπέρχονται. σύμβολον δὲ ἦν, τὸ μὲν ὀρθὸν ξύλον, τοῦ ὀρθοῦ λόγου· τὸ δὲ παρ' ἑκάτερον εἶδος τῶν ὄφεων, τὰ ἀντιπαρατασσόμενα στρατόπεδα. ὁ γὰρ ὀρθὸς λόγος δι' ἀμφοτέρων χωρεῖ. [7] Τῶν δὲ Κερκυραίων] τῶν δὲ, τουτέστι, τῶν τοῦ ἄλλου μέρους. οὕτω Φοιβάμμων φησίν. ἵν' ᾖ, τῶν δὲ, τὸ μὲν στρατόπεδον τῶν Κερκυραίων· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι. [8] Οὔτε ἄρχομεν πολέμου] ἀπόκρισις Ἀθηναίων πρὸς Πελοποννησίους προτέρᾳ τῇ τάξει δὲ, τετάρτη. [9] Τοῖσδε ξυμμάχοις οὖσι] τὴν ἐπιμαχίαν ξυμμαχίαν λέγει. μᾶλλον δὲ κατὰ τὸ περιλαβόντα, καὶ ἐνταῦθα φησίν. οἷς γὰρ αὐτοὶ ἐπιμαχίαν στείλαντες ἐβοήθουν, ἐκείνους ἑαυτῶν συμμάχους ἄρτι καλεῖ· εἰκότως, ὡς μόλις καὶ διὰ ξυμμαχίαν, ἣν προέφημεν, ἀναδοχὴν τοῦ ὅλου πολέμου εἶναι, καὶ διὰ τὴν τῶν ξυμμάχων πρὸς τοὺς πολεμίους ἔχθρας οἰκείωσιν, τῆς ἐκ πολὺ μείζονος στελεῖσαν πόλεως, καὶ ἐπιμαχίαν ἀντισηκώσαντας.
[10] Τά τε ναυάγια] γράφεται, τά τε ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο, τὰ κατὰ σφᾶς, ἐξενεχθέντων ὑπό τε τοῦ ῥοῦ καὶ ἀνέμου.
*Τά τε ναυάγια] τὰ κατὰ σφᾶς, καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο ἐξενεχθέντα. *vel, quod longè melius,* τούς τε νεκροὺς, καὶ τὰ κατὰ σφᾶς ναυάγια. *Sic enim* τὸ ἐξενεχθέντα *cum præcedentibus commodiùs coniungetur. alterum verò constructionis genus est* καινοπρεπέστερον: *sed tamen Thucydidem decet. quæ infra sequuntur, hanc nostram coniecturam confirmant. Æ.P.*

eiecta

eiecta & fluctibus, & vento, qui noctu ortus ea in varias partes diſiecerat. Et in Sybotis, quę ſunt in inſula, viciſſim & ipſi trophæum tãquam victores ſtatuerunt. Hoc autem conſilio victoriam vtrique ſibi vendicarunt. Corinthij quidem, quòd nauali prœlio ad noctem vſq; viciſſent, ita vt plurima nauium fragmenta, & militum cadauera recepiſſent, & captiuos non pauciores mille haberent, & ſeptuaginta circiter naues demerſiſſent, trophæum ſtatuerunt. Corcyræi verò, quòd [*illorum*] x x x fermè naues profligaſſent, &, poſt Athenienſium aduentum, nauium fragmenta ad ſe [*fluctibus, ventoq;*] delata, militumq; cadauera ſuſtuliſſent, quodque pridie Corinthij in puppim remigantes ipſis ſe paulatim recipientes ceſſiſſent, naues Atticas conſpicati, &, cùm [*aduerſus eos*] iuiſſent, ex Sybotis [*ſibi*] non occurriſſent, hiſce de cauſis trophæum ſtatuerunt. Hoc igitur modo vtrique ſe victores exiſtimabãt. Corinthij verò illinc domum nauigantes, Anactorium, quod in ore ſinus Ambracij ſitum eſt, per fraudem cœperunt: (erat enim ipſis cõmune cum Corcyræis) & Corinthiis colonis in eo collocatis, domum redierũt. Et Corcyræorũ octingentos, qui ſerui erant, vendiderunt, ducentos & quinquaginta vinctos aſſeruarunt, eoſq; diligenter, ac officioſè curarunt, vt [*in patriam*] reuerſi Corcyram ipſorũ ditioni adiungerent. Eorum autem plerique potentia principes erant ciuitatis. Sic igitur Corcyra in bello contra Corinthios geſto ſuperſtes remanſit, [*& ex imminentibus periculis euaſit.*] Atticæque naues domũ inde reuerterunt. Hæc autem fuit prima cauſa belli, à Corinthiis contra Athenienſes ſuſcepti, quòd illi cum Corcyræis contra ſe fœderatos nauali prœlio certaſſent. Poſt hæc autem ſtatim accidit, vt hæ quoque ſimultates inter Athenienſes, & Peloponneſios orirentur, [*quæ*] ad bellum gerendum [*illos compulerunt.*] Cùm enim Corinthij hoc ſtuderent, vt ipſos [*Athenienſes*] vlciſcerentur; Atheniẽſes, quòd eorum inimicitias haberent ſuſpectas, Potidæatas, qui in Pallenes Iſthmo habitant, Corinthiorum colonos, ſuoſque ſocios, & vectigales, muros Pallenen verſus [*ædificatos*] demoliri, & obſides dare iuſſerunt:

ἐξενεχθέντα ὑπό τε τοῦ ῥοῦ καὶ ἀνέμου, ὃς γενόμενος τῆς νυκτὸς διεσκέδασεν αὐτὰ πανταχῇ· καὶ τροπαῖον ἀντέστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις ὡς νενικηκότες. γνώμῃ δὲ ἑκάτεροι τοιᾷδε τὴν νίκην [1] προσεποιήσαντο· Κορίνθιοι μὲν, κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ μέχρι νυκτὸς, ὥστε καὶ ναυάγια πλεῖστα καὶ νεκροὺς προσκομίσασθαι, καὶ ἄνδρας ἔχοντες αἰχμαλώτους οὐκ ἐλάσσους χιλίων, ναῦς τε [2] καταδύσαντες περὶ ἑβδομήκοντα, ἔστησαν τροπαῖον· Κερκυραῖοι δὲ, τριάκοντα ναῦς [3] μάλιστα διαφθείραντες, καὶ ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον, ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναυάγια, καὶ νεκροὺς, καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ πρύμναν κρουόμενοι ὑπεχώρησαν οἱ Κορίνθιοι, ἰδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς, καὶ ἐπειδὴ ἦλθον οὐκ ἀντέπλεον ἐκ τῶν Συβότων, διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν. οὕτω μὲν ἑκάτεροι νικᾶν ἠξίουν. Οἱ δὲ Κορίνθιοι [4] ἀποπλέοντες ἐπ' οἴκου, Ἀνακτόριον, ὅ ἐστιν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, εἷλον ἀπάτῃ (ἦν δὲ κοινὸν Κερκυραίων καὶ ἐκείνων) καὶ καταστήσαντες ἐν αὐτῷ Κορινθίους οἰκήτορας, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· καὶ τῶν Κερκυραίων ὀκτακοσίους μὲν, οἳ ἦσαν δοῦλοι, [5] ἀπέδοντο, πεντήκοντα δὲ καὶ διακοσίους δήσαντες ἐφύλαττον, καὶ ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ, ὅπως αὐτοῖς τὴν Κέρκυραν ἀναχωρήσαντες προσποιήσειαν. ἐτύγχανον δὲ καὶ δυνάμει αὐτῶν οἱ πλείους πρῶτοι ὄντες τῆς πόλεως. ἡ μὲν οὖν Κέρκυρα οὕτω περιγίγνεται τῷ πολέμῳ τῶν Κορινθίων, καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀνεχώρησαν ἐξ αὐτῆς. αἰτία δὲ αὕτη πρώτη ἐγένετο τοῦ πολέμου τοῖς Κορινθίοις ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι σφίσιν ἐν σπονδαῖς μετὰ Κερκυραίων ἐναυμάχουν. Μετὰ ταῦτα δ' εὐθὺς καὶ τάδε ξυνέβη γενέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις διάφορα ἐς τὸ πολεμεῖν. τῶν γὰρ Κορινθίων πρασσόντων ὅπως τιμωρήσονται) αὐτοὺς, ὑποτοπήσαντες τὴν ἔχθραν αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι, Ποτιδαιάτας, οἳ οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης, ὄντας Κορινθίων ἀποίκους, ἑαυτῶν δὲ ξυμμάχους φόρου ὑποτελεῖς, ἐκέλευον [6] τὸ ἐς Παλλήνην τεῖχος καθελεῖν, καὶ ὁμήρους δοῦναι·

γρ. ἐξενεχθέντων

γρ. ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι, οὐκ ἀντ.

γρ. πρὸς

[1] Προσεποιήσαντο] ἰδιοποιήσαντο. [2] Καταδύσαντες] ἀντὶ τοῦ τρώσαντες. οὐ γὰρ λέγει ἐπὶ τοῦ βαπτίσαντες. τοῦτο δέ ἐστι τὸ, οὐ καταδῦσαι. [3] Μάλιστα] τὸ μάλιστα ἢ πρὸς τὸν ἀριθμὸν, ὅτι οὐχὶ εἰκοσιεννέα· ἢ πρὸς τὸ διαφθείραντες, ὅτι οὐ μόνον ἔτρωσαν, ἀλλὰ μάλιστα ἔφθειραν αὐτάς· ἐκεῖνοι δὲ μόνον κατέδυσαν. [4] Ἀποπλέοντες] ἀπὸ τῶν Συβότων πλέοντες. [5] Ἀπέδοντο] διὰ τὰ ἐν τῷ πολέμῳ ἀναλώματα, καὶ οὐκ ἀπέκτειναν. διὰ δὲ τούτου καὶ τὸ ἥμερον τοῦ ἑλληνικοῦ τρόπου δηλοῖ, καὶ ὡς ἀπηνὲς μετὰ μάχην τοὺς ἑαλωκότας θανατοῦν, ἄλλως τε καὶ δούλους τοὺς μὴ κατὰ γνώμην οἰκείαν πολεμοῦντας. [6] Τὸ ἐς Παλλήνην τεῖχος] ἀντὶ τοῦ, τὸ μέρος τοῦ τείχους τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν Παλλήνην.

τούς τε [1] ἐπιδημιουργοὺς ἐκπέμπειν, καὶ τὸ λοιπὸν μὴ δέχεσθαι, οὓς κατὰ ἔτος ἕκαστον Κορίνθιοι ἔπεμπον· [2] δείσαντες μὴ ἀποστῶσιν, ὑπό τε Περδίκκου πειθόμενοι καὶ Κορινθίων, τούς τε ἄλλους τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης ξυναποστήσωσι ξυμμάχους. ταῦτα δὲ πρὸς τοὺς Ποτιδαιάτας οἱ Ἀθηναῖοι προπαρεσκευάζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Κερκύρᾳ ναυμαχίαν. οἵ τε γὰρ Κορίνθιοι φανερῶς διάφοροι ἦσαν, Περδίκκας τε ὁ Ἀλεξάνδρου, Μακεδόνων βασιλεύς, ἐπεπολέμωτο, ξύμμαχος πρότερον καὶ φίλος ὤν. ἐπολεμώθη δὲ ὅτι Φιλίππῳ τῷ ἑαυτοῦ ἀδελφῷ [3] καὶ Δέρδᾳ κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἐναντιουμένοις οἱ Ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο. δεδιώς τε ἔπρασσεν, ἔς τε τὴν Λακεδαίμονα πέμπων, ὅπως πόλεμος γένηται αὐτοῖς πρὸς Πελοποννησίους, καὶ τοὺς Κορινθίους προσεποιεῖτο, τῆς Ποτιδαίας ἕνεκα ἀποστάσεως. προσέφερε δὲ λόγους [4] καὶ τοῖς ἐπὶ Θρᾴκης Χαλκιδεῦσι καὶ Βοττιαίοις ξυναποστῆναι· νομίζων, εἰ ξύμμαχα ταῦτα ἔχοι [5] ὅμορα ὄντα τὰ χωρία, ῥᾷον ἂν τὸν [6] πόλεμον μετ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. ὧν οἱ Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι, καὶ βουλόμενοι προκαταλαμβάνειν [7] τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις (ἔτυχον γὰρ τριάκοντα ναῦς ἀποστέλλοντες καὶ χιλίους ὁπλίτας ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ, [8] Ἀρχεστράτου τοῦ Λυκομήδους μετ' ἄλλων δέκα στρατηγοῦντος) [9] ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν, Ποτιδαιατῶν τε ὁμήρους λαβεῖν, καὶ τὸ τεῖχος καθελεῖν, τῶν τε πλησίον πόλεων φυλακὴν ἔχειν, ὅπως μὴ ἀποστήσονται. Ποτιδαιᾶται δὲ πέμψαντες μὲν καὶ παρ' Ἀθηναίους πρέσβεις, εἴ πως πείσειαν [10] μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδέν, ἐλθόντες δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα μετὰ Κορινθίων, ἔπρασσον ὅπως ἑτοιμάσαιντο τιμωρίαν, ἢν δέῃ. ἐπειδὴ ἔκ τε Ἀθηναίων ἐκ πολλοῦ πράσσοντες οὐδὲν εὕροντο ἐπιτήδειον, ἀλλ' αἱ νῆες αἱ ἐπὶ Μακεδονίαν καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁμοίως ἔπλεον, [11] καὶ τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων * ὑπέσχοντο αὐτοῖς, ἢν ἐπὶ Ποτίδαιαν ἴωσιν Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν,

γρ. ταῦτα δὲ περὶ τούς. γρ. ἐς, περὶ τούς

γρ. Ἀθηναίοις

* π. τὴν γῆν αὐτοῦ Ἀρχεστρ. Æ.P.

γρ. εὗρον

* infra pag. 47.

A & Epidemiourgos, [*magistratus sic appellatos,*] expellere, nec in posterum recipere, quos Corinthij quotannis mittebant: veriti ne à Perdicca, & Corinthiis solicitati, [*à se*] deficerent, cæterosque socios, qui in Thracia erant, ad defectionem secum traherent. Hæc autē Athenienses contra Potideatas statim post nauale prœliū ad Corcyram commissum moliri cœperūt. Nam & Corinthij apertè [*Atheniensibus*] erant infensi, & Perdiccas Alexādri [*filius,*] Macedonū Rex, [*eorum*] hostis erat, cùm antè B socius, & amicus esset. [*Ideo*] autem factus est [*eorum*] hostis, quòd cum Philippo fratre suo, & Derda, communiter, [*opibus, armisq́ue coniunctis*] bellum contra se gerentibus, Atheniēses societatem fecissent. cumque sibi [*ideo*] metueret, missis Lacedæmonem [*viris,*] operam dedit, vt bellum inter ipsos [*Athenienses*] & Peloponnesios oriretur, & Corinthios sibi conciliauit, vt Potidæa defectionem [*ab Atheniensibus*] faceret. Quinetiam cum Chalcidensibus, & Bottiæis, qui sunt in Thracia, egit, vt vnâ [*cum Potidæatis*] defectionem facerent: C existimans, si ciuitates istas agro suo finitimas haberet socias, se bellum cum illis faciliùs [*aduersus Athenienses*] gesturum. Quæ cùm cognouissent Athenienses, & harum ciuitatum defectionem præoccupare vellent, (triginta enim naues, & mille grauis armaturæ milites in eius agrum [*iam*] miserāt, ductu Archestrati Lycomedis [*filij,*] cum decem aliis collegis [*eò*] profecti,) mandarunt nauium præfectis, vt & obsides à Potidæatis acciperent, & [*vrbis*] muros demolirentur, & accuratè D cauerent, ne proximæ ciuitates defectionem facerent. At Potidæatæ missis ad Athenienses legatis, si fortè ipsis persuadere possent, ne quid noui de se statuerent, Lacedæmonem etiam cum Corinthiis profecti egerūt, vt, si foret opus, auxilium [*Lacedæmonij*] pararēt. Vbi verò operâ diu consumptâ nihil pacati ab Atheniensibus impetrare potuerunt, sed naues [*eorum*] in Macedoniam, & in se pariter veniebant; & summi Lacedæmoniorum Magistratus ipsis promiserunt, se, si Athenienses contra Potidæam irent, in Atticam irrupturos;

[1] Ἐπιδημιουργοὺς] Ἀσκληπιὸς τὸ ἐπὶ προθέσιν περιττὴν εἶναι λέγει. ἐπιδημιουργοί, ἄρχοντες πεμπόμενοι, φυλάρχων τάξιν ἔχοντες. ἐπιδημιουργοὺς τοὺς ἐπιμελητὰς τῆς αἰακτίσεως τῶν τειχῶν. ὄνομα ἀρχῆς ὁ ἐπιδημιουργὸς παρὰ Κορινθίοις. ἄλλοι γὰρ ἄλλως τοὺς ἄρχοντας καλοῦσιν. Ἰστέον δὲ ὅτι τούτους ἀπέστελλον οἱ Κορίνθιοι κατ' ἔτος ἄρχοντας Ποτιδαιάταις, ὡς ἀποίκοις, ἵνα, ἐὰν ἀποστῶσιν, εὐάλωτοι γένωνται. [2] Δείσαντες μὴ ἀποστῶσι] βουλόμενοι κατέχειν καὶ κωλύειν τὰς πόλεις, ἵνα μὴ ἀποστῶσι. [3] Καὶ Δέρδᾳ] Δέρδας, Ἀριδαίου παῖς, ἀνεψιὸς Περδίκκα καὶ Φιλίππου. [4] Καὶ τοῖς ἐπὶ Θρᾴκης Χαλκιδεῦσιν] εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδεῖς, οἵτινες ἀπῴκησαν εἰς Θρᾴκην. [5] Ὅμορα] καὶ Μακεδονίοις καὶ ἀλλήλοις. [6] Πόλεμον] τὸν κατὰ Φιλίππου καὶ τῶν Ἀθηναίων. [7] Τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις] αὐτοῦ τοῦ Περδίκκα, διὰ τὴν τοῦ Φιλίππου βοήθειαν. [8] Ἀρχεστράτου Λυκομήδους] τοῦ φιλέλληνος καλουμένου, ὃς ἐν τοῖς Μηδικοῖς ἤκμαζεν. [9] Ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσιν] ἐπιστέλλουσιν, ἐντέλλονται. οὔπω γὰρ ἦσαν ἀποδημήσαντες. [10] Μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν] νεώτερα ποιεῖν. [11] Καὶ τὰ τέλη] ἤτοι οἱ προάρχοντες τῶν Λακεδαιμονίων. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἄρχοντας τέλη ἐκάλουν, διὰ τὸ αὐτοῖς τὰ τέλη τοῖς πράγμασι ἐπιθεῖναι.

tunc

tunc demum cum Chalcidensibus,& Bottiæis communiter coniurati [*ab Atheniensibus*] defecerunt. Perdiccas quoque Chalcidēsibus persuasit, vt relictis,& excisis vrbibus maritimis cōmigrarent Olynthum, & hanc vnam vrbem [*à mari remotiorem*] communirent. Illis autem, qui [*pristinas suæ patriæ sedes*] relinquebant, cùm sui, tum etiam Mygdonij agri partem, quæ est circa paludem Bolben, dedit incolēdam, quandiu bellum contra Athenienses [*susceptum*] duraret. Atque illi quidem vrbes demoliti in loca mediterranea commigrarunt,& ad bellum se parare cœperunt. At triginta Atheniensium naues in Thraciam peruenerunt,& Potidæam, aliasque ciuitates [*iam*] defecisse repererunt. Duces verò existimantes se cum præsentibus copiis nō posse [*simul*] gerere bellum & aduersus Perdiccam,& ciuitates, quę defecerat, in Macedoniam, quò etiam antè missi fuerant, se conuerterunt. Quò postquam peruenerunt, cum Philippo, & Derdæ fratribus, qui ex locis mediterraneis [*in Macedoniam*] cum exercitu irruperant, arma iunxerunt, vt bellum [*Perdiccæ*] facerent. Interea verò Corinthij, cùm Potidæa desciuisset, & Atticæ naues circa Macedoniam essent, illi oppido timentes, & domesticum existimantes periculum, miserunt cùm de suis voluntarios, tū etiam de cæteris Peloponnesiis mercede cōductos, mille & sexcentos, omnes grauis armaturę milites,& quadringētos leuiter armatos. Illis autem præerat Aristeus Adimanti [*filius,*] & propter eius amicitiam potissimùm, plurimi volūtarij milites Corintho eum sequuti sunt. Semper enim Potidæatarum studiosus fuerat. Et quadragesimo die post Potidææ defectionem in Thraciam peruenerunt. Nuntius autem de istarum ciuitatum defectione Atheniensibus statim est allatus. Qui, cùm intellexissent illos etiam, qui cum Aristeo erant, [*eò*] præterea aduenisse, ex suis bis mille grauis armaturæ milites, & quadraginta naues, Calliamque Calliadis [*filium*] cū quatuor collegis præfectum, in loca, quæ defecerant, miserunt. Qui simul ac in Macedoniam peruenerunt, illos mille priores iā Therma potitos,

[1] τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀφίστανται μετὰ χαλκιδέων καὶ βοττιαίων, κοινῇ ξυνομόσαντες. [2] καὶ Περδίκκας πείθει χαλκιδέας, τὰς ἐπὶ θαλάσσῃ πόλεις ἐκλιπόντας, καὶ καταβαλόντας, [3] ἀνοικίσασθαι ἐς ὄλυνθον, μίαν τε πόλιν ταύτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι. τοῖς τε ἐκλείπουσι τούτοις, τῆς ἑαυτοῦ γῆς τῆς τε μυγδονίας περὶ τὴν βόλβην λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι, ἕως ἂν ὁ πρὸς ἀθηναίους πόλεμος ᾖ. καὶ οἱ μὲν ἀνῳκίζοντό τε, καθαιροῦντες τὰς πόλεις, καὶ ἐς πόλεμον παρεσκευάζοντο. αἱ δὲ τριάκοντα νῆες τῶν ἀθηναίων ἀφικνοῦνται ἐς τὰ ἐπὶ θρᾴκης, καὶ καταλαμβάνουσι τήν τε ποτίδαιαν καὶ τἆλλα ἀφεστηκότα. νομίσαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀδύνατα εἶναι πρός τε Περδίκκαν πολεμεῖν τῇ παρούσῃ δυνάμει, καὶ τὰ ξυναφεστῶτα χωρία, τρέπονται ἐπὶ τὴν μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρότερον ἐξεπέμποντο. καὶ καταστάντες, ἐπολέμουν μετὰ Φιλίππου, καὶ τῶν Δέρδου ἀδελφῶν, ἄνωθεν στρατιᾷ ἐσβεβληκότων. καὶ ἐν τούτῳ οἱ κορίνθιοι, τῆς ποτιδαίας [4] ἀφεστηκυίας, καὶ τῶν ἀττικῶν νεῶν περὶ μακεδονίαν οὐσῶν, δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ, καὶ οἰκεῖον τὸν κίνδυνον ἡγούμενοι, πέμπουσιν ἑαυτῶν τε ἐθελοντὰς, καὶ τῶν ἄλλων πελοποννησίων μισθῷ πείσαντες, ἑξακοσίους καὶ χιλίους τοὺς πάντας ὁπλίτας, καὶ [5] ψιλοὺς τετρακοσίους. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἀριστεὺς [6] ὁ Ἀδειμάντου, κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ οὐχ ἥκιστα οἱ πλεῖστοι ἐκ κορίνθου στρατιῶται ἐθελονταὶ ξυνέσποντο. ἦν γὰρ τοῖς ποτιδαιάταις ἀεί ποτε ἐπιτήδειος. καὶ ἀφικνοῦνται [7] τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ὕστερον ἐπὶ θρᾴκης, [8] ἢ ποτίδαια ἀπέστη. ἦλθε δὲ καὶ τοῖς ἀθηναίοις εὐθὺς ἡ ἀγγελία τῶν πόλεων, ὅτι ἀφεστᾶσι. καὶ πέμπουσιν, ὡς ᾔσθοντο καὶ τοὺς μετὰ Ἀριστέως ἐπιπαρόντας, δισχιλίους ἑαυτῶν ὁπλίτας, καὶ τεσσαράκοντα ναῦς, πρὸς τὰ ἀφεστῶτα, καὶ Καλλίαν τὸν Καλλιάδου πέμπτον αὐτῶν στρατηγόν. οἱ ἀφικόμενοι ἐς μακεδονίαν πρῶτον, καταλαμβάνουσι τοὺς προτέρους χιλίους [9] θέρμην ἄρτι ᾑρηκότας,

γρ. τὰ ἐπὶ θράκης χωρία

γρ. τὸ πρότερον

γρ. αὐτόν

---

[1] Τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον] τὸ ἑξῆς, ἐπειδὴ οὐδὲν εὗρον ἐπιτήδειον, τότε δὴ καὶ τὰ ἑξῆς. [2] Καὶ Περδίκκας πείθει] ἐφοβοῦντο γὰρ τοὺς θαλασσοκράτορας ἀθηναίους, ὄντες παραθαλάσσιοι. [3] Ἀνοικίσασθαι ἐς ὄλυνθον] τὴν οἴκησιν ἀναγαγεῖν εἰς τὴν ὄλυνθον. [4] Ἀφεστηκυίας] ἀπ' ἀθηναίων πρὸς Περδίκκαν. [5] Ψιλοὺς τετρακοσίους] ψιλοὶ καλοῦνται οἱ μὴ καθωπλισμένοι μὲν, ἐν καιρῷ δὲ τῆς μάχης τοῖς παρατυχοῦσι ἢ λίθῳ, ἢ ξύλῳ, ἢ ἄλλῳ τινὶ ὀργάνῳ χρώμενοι. ἢ τοξόται, παρὰ τὸ ψιλῇ σκευῇ χρῆσθαι.

[6] Ὁ Ἀδειμάντου] τοῦτον ἴσμεν ἐν τοῖς μηδικοῖς πρὸς τὸν Θεμιστοκλῆν στασιάζοντα. [7] Τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ] ἀντὶ τοῦ, μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀφ' οὗ ἡ ποτίδαια ἀπέστη. [8] Ἡ ποτίδαια ἀπέστη] ἀντὶ τοῦ ἐν ᾗ ἡμέρᾳ. τὸ ἢ, ἀντὶ τοῦ ἀφ' οὗ. [9] Θέρμην ἄρτι] ὅτι ἡ νῦν θεσσαλονίκη πόλις, πάλαι θέρμη ἐκαλεῖτο. ἔστι δὲ μακεδονίας. ὅτι καὶ ἡ πύδνα, πόλις μακεδονική. ὅτι καὶ ἡ βέρροια, πόλις μακεδονική.

καὶ πύδναν πολιορκοῦντας. προσκαθεζόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν πύδναν ἐπολιόρκησαν μὲν, ἔπειτα δὲ ξύμβασιν ποιησάμενοι καὶ ξυμμαχίαν ἀναγκαίαν πρὸς τὸν Περδίκκαν, ὡς αὐτοὺς κατήπειγεν ἡ ποτίδαια, καὶ ὁ Ἀριστεὺς παρεληλυθὼς, ἀπανίστανται ἐκ τῆς μακεδονίας· καὶ ἀφικόμενοι ἐς βέρροιαν, κἀκεῖθεν ἐπιστρέψαντες, καὶ πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου, καὶ οὐχ ἑλόντες, ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν ποτίδαιαν, τρισχιλίοις μὲν ὁπλίταις ἑαυτῶν, χωρὶς δὲ τῶν ξυμμάχων πολλοῖς, ἱππεῦσι δὲ ἑξακοσίοις μακεδόνων τοῖς μετὰ Φιλίππου[1] καὶ Παυσανίου. ἅμα δὲ νῆες παρέπλεον ἑβδομήκοντα. κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες, τριταῖοι ἀφίκοντο[2] ἐς γίγωνον, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο.

ποτιδαιάται δὲ καὶ οἱ μετὰ Ἀριστέως πελοποννήσιοι προσδεχόμενοι τοὺς ἀθηναίους, ἐστρατοπεδεύοντο πρὸς ὀλύνθῳ ἐν τῷ ἰσθμῷ· καὶ ἀγορὰν ἔξω τῆς πόλεως ἐπεποίηντο. στρατηγὸν μὲν οὖν τοῦ δὴ πεζοῦ παντὸς οἱ ξύμμαχοι ᾕρηντο Ἀριστέα, τῆς δὲ ἵππου, Περδίκκαν. ἀπέστη γὰρ εὐθὺς πάλιν τῶν ἀθηναίων, καὶ ξυνεμάχει τοῖς ποτιδαιάταις, Ἰόλαον ἀνθ' αὑτοῦ καταστήσας ἄρχοντα. ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστέως, τὸ μὲν μεθ' ἑαυτοῦ στρατόπεδον ἔχοντα ἐν τῷ ἰσθμῷ, ἐπιτηρεῖν τοὺς ἀθηναίους ἢν ἐπίωσι, χαλκιδέας δὲ, καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους, καὶ τὴν παρὰ Περδίκκου διακοσίαν ἵππον, ἐν ὀλύνθῳ μένειν· καὶ ὅταν ἀθηναῖοι ἐπὶ σφᾶς χωρῶσι,[3] κατὰ νώτου βοηθοῦντας ἐν μέσῳ ποιεῖν αὐτῶν τοὺς πολεμίους. Καλλίας δ' αὖ ὁ τῶν ἀθηναίων στρατηγὸς, καὶ οἱ ξυνάρχοντες, τοὺς μὲν μακεδόνας ἱππέας καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγους ἐπὶ ὀλύνθου ἀποπέμπουσιν, ὅπως εἴργωσι τοὺς ἐκεῖθεν ἐπιβοηθεῖν.[4] αὐτοὶ δ' ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον, ἐχώρουν ἐπὶ τὴν ποτίδαιαν. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγένοντο, καὶ εἶδον τοὺς ἐναντίους παρασκευαζομένους ὡς ἐς μάχην, ἀντικαθίσταντο καὶ αὐτοί. καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ξυνέμισγον. καὶ αὐτὸ μὲν τὸ τοῦ Ἀριστέως κέρας, καὶ ὅσοι περὶ ἐκεῖνον ἦσαν κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων λογάδες, ἔτρεψαν τὸ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ ἐπεξῆλθον διώκοντες ἐπὶ πολύ· τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον ποτιδαιατῶν καὶ πελοποννησίων ἡσσᾶτο ὑπὸ τῶν ἀθηναίων,

γρ. στρατηγὸν δὲ τοῦ μὲν πεζοῦ

γρ. δ' οὖν

& Pydnam obsidentes offenderunt. Pydnam autem & ipsi castris, copiisque iunctis oppugnarunt: sed postea facta pace, & societate necessaria inita cum Perdicca, quòd Potidæa, & Aristei aduentus eos vrgeret, ex Macedonia recesserunt. Et Berrhœam profecti, & inde reuersi, eoque oppido priùs tentato, nec expugnato, itinere pedestri Potidæam versus iuerũt, cum tribus millibus militum grauis armaturæ ex suis, præterea verò cũ multis sociis, & sexcentis Macedonum equitibus, qui cũ Philippo, Pausaniaque erant. simul etiam septuaginta naues oram maritimam legebant. Et sensim, [*ac modicis itineribus*] progressi, tertio die Gigonum peruenerunt, ibique castra posuerunt. At Potidæatæ, & Peloponnesij, qui cum Aristeo erãt, Atheniensium aduentũ expectantes, in Isthmo, propè Olynthum castra posuerant, & mercatum extra vrbem agebant. Socij autem totius quidem peditatus ducem elegerunt Aristeũ; equitatus verò, Perdiccam. Protinus enim ab Atheniensibus iterum defecerat, & Iolao duce in suum locum substituto Potidæatas in bello iuuabat. Hoc autem erat Aristei consilium, cum exercitu quidem, quem in Isthmo secum habebat, Athenienses diligenter obseruare, si contra [*se*] venirent; Chalcidenses verò, & socios, qui extra Isthmum erant, & ducentos equites, quibus præerat Perdiccas, Olynthi manere, & cùm Athenienses contra se venirẽt, à tergo impressionem in hostes facere, eosque circumuenire. Contra verò Callias Atheniensium dux, eiusq; collegæ, Macedonum equites, paucosque socios Olynthũ versus miserunt, vt illos, [*qui Olynthi erant,*] illinc auxilium [*suis*] contra [*se*] ferre prohiberẽt. Ipsi verò motis [*inde*] castris Potidæam versus contenderunt, & cùm ad Isthmum venissent, & aduersarios se ad prœlium parantes vidissent, ipsi quoque aciem [*illis*] oppositam instruxerunt, nec multò pòst cõflixerunt. Ac ipsum quidem Aristei cornu, & quotquot de Corinthiis, aliisque militibus delecti circum ipsum [*Aristeum*] erant, [*hostium cornu*] sibi oppositum in fugam verterunt, eosq; persequentes longè processerunt. Reliquus verò Potidæatarum, & Peloponnesiorum exercitus ab Atheniensibus superatus est,

[1] Καὶ Παυσανίου] οὗτος ὁ Παυσανίας, κατά μέν τινας, υἱὸς τοῦ Δέρδου, κατὰ δὲ ἄλλους, ἀδελφός. [2] Ἐς γίγωνον] γίγωνος, χωρίον ἐστὶ μεταξὺ μακεδονίας καὶ θρᾴκης, οὐ πολὺ ἀπέχον ποτιδαίας.

[3] Ἐπὶ σφᾶς χωρῶσιν] ἐπὶ τὴν ποτίδαιαν. [4] Αὐτοὶ δὲ ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον] νῦν ἀντὶ τοῦ ἐγείραντες κεῖται ἡ λέξις, οὐκ ἀντὶ τοῦ ἐκβαλόντες.

A &in vrbem cõfugit. Cùm autem Aristeus ab hoste persequendo rediret, postquàm reliquum exercitum vidit victum, dubitauit vtram partem petẽs, Olynthúmne, an Potidæam, belli fortunam periclitaretur. Tandem tamen ei placuit, cum suis militibus in minimum loci spacium contractis, [*& eorum acie confertissima*] Potidæam cursu petere, & in eam perrumpere. Et [*in vrbem*] ingressus est ab ea parte, quæ mari alluitur, prope crepidinem, [*vbi saxorum ingentium moles ad fluctus arcendos iacta erat,*] telis petitus, & ægrè [*eò penetrans,*] paucis quidem amissis, plerisque verò saluis. Qui B verò Olyntho, auxilium Potidæatis laturi prodierãt (abest autem [*Olynthus à Potidæa,*] sexaginta fermè stadiis, & [*locus, in quo sita est, editus, atque*] conspicuus est,) postquàm pugna commissa est, & signa sublata paulùlum illi quidem progressi sunt, vt auxilium [*Potidæatis*] ferrent: sed Macedonum equites aciem instructam [*ipsis*] opposuerunt, vt [*eos*] impedirent. Postquàm autem victoria penes Athenienses repentè fuit, & vexilla reuulsa sunt, in vrbem iterum se receperunt, & Macedones ad Athenienses. C Neutris autem equites adfuerũt. Post pugnam autem Athenienses trophæum statuerũt, & cæsorum militum cadauera pace sequestra Potideatis reddiderunt. Ceciderunt autem ex Potidæatis quidem, & sociis, paulò pauciores trecentis, ex ipsis verò Atheniensibus, centum & quinquaginta, & Callias [*eorum*] dux. Mox autẽ Athenienses murum, qui Isthmum spectabat, circumuallarũt, & [*præsidio ibi collocato*] custodire cœperũt. At [*murus,*] qui Pallenen versus spectabat; nullo vallo cinctus erat. D Nec enim existimabãt se [*vno, eodemq́ tempore*] & in Isthmo excubias agere, [*eumque tutari,*] & in [*vrbem*] Pallenen transire, eáq; munire posse: veriti ne Potidæatæ, eorũq; socij se in duas partes diductos inuaderẽt. Cùm autem Athenienses, qui Athenis erãt, Pallenen nullis muris cinctam esse intellexissent, aliquanto pòst mille, & sexcentos grauis armaturæ milites de suis, & Phormionẽ Asopij [*filium,*] ducẽ [*eò*] miserunt: qui cùm Pallenen petiisset, ac Aphytide castra

A καὶ *[1] ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγον. ἐπαναχωρῶν δὲ ὁ Ἀριστεὺς ἀπὸ τῆς διώξεως, ὡς ὁρᾷ τὸ ἄλλο στράτευμα ἡσσημένον,[2] ἠπόρησε μὲν ὁποτέρωσε διακινδυνεύσει χωρήσας, ἢ ἐπὶ τῆς Ὀλύνθου, ἢ ἐς τὴν Ποτίδαιαν. ἔδοξε δ' οὖν ξυναγαγόντι τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ,[3] ὡς εἰς ἐλάχιστον χωρίον δρόμῳ βιάσασθαι ἐς τὴν Ποτίδαιαν. καὶ παρῆλθε[4] παρὰ τὴν χηλὴν διὰ τῆς θαλάσσης βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς, ὀλίγους μέν τινας ἀποβαλών, τοὺς δὲ πλείους "σώσας. οἱ δ' B ἀπὸ τῆς Ὀλύνθου τοῖς Ποτιδαιάταις βοηθοὶ ([5] ἀπέχει δ' ἑξήκοντα μάλιστα σταδίους, καὶ ἔστι καταφανὲς) ὡς ἡ μάχη ἐγένετο, καὶ τὰ σημεῖα ἤρθη, βραχύ μέν τι προῆλθον, ὡς βοηθήσοντες, καὶ οἱ Μακεδόνες ἱππεῖς ἀντιπαρετάξαντο, ὡς κωλύσοντες· ἐπεὶ δὲ διὰ τάχους ἡ νίκη τῶν Ἀθηναίων ἐγίγνετο, καὶ τὰ σημεῖα[6] *κατεσπάσθη, πάλιν ἐπανεχώρουν ἐς τὸ τεῖχος, καὶ οἱ Μακεδόνες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους.[7] ἱππεῖς δ' οὐδετέροις παρεγένοντο. μετὰ δὲ τὴν μάχην, C τροπαῖον ἔστησαν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τοὺς νεκροὺς [8] ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Ποτιδαιάταις. ἀπέθανον δὲ Ποτιδαιατῶν μὲν καὶ τῶν ξυμμάχων, ὀλίγῳ ἐλάσσους τριακοσίων, Ἀθηναίων δὲ αὐτῶν, πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός. τὸ δὲ ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος εὐθὺς οἱ Ἀθηναῖοι[9] ἀποτειχίσαντες ἐφρούρουν. τὸ δ' ἐς τὴν Παλλήνην, ἀτείχιστον ἦν. οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι ἔν τε τῷ ἰσθμῷ φρουρεῖν, καὶ ἐς τὴν Παλλήνην διαβάντες τειχίζειν· δεδιότες μὴ σφίσιν οἱ Ποτι- D δαιᾶται καὶ οἱ ξύμμαχοι γιγνομένοις δίχα ἐπίθωνται. καὶ πυνθανόμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τὴν Παλλήνην ἀτείχιστον οὖσαν, χρόνῳ ὕστερον πέμπουσιν ἑξακοσίους καὶ χιλίους ὁπλίτας ἑαυτῶν, καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρατηγόν. ὃς ἀφικόμενος ἐς τὴν Παλλήνην,[10] καὶ ἐξ Ἀφύτιος

" γρ. διασώσας

*[1] Ἐς τὸ τεῖχος] ἐς τὴν πόλιν. οὕτω καὶ κάτω. Æ. P. [2] Ἠπόρησε μὲν] ἐν ἀμηχανίᾳ ἐγένετο εἰς ὁπότερον μέρος ἐλεύσεται, δηλονότι διὰ κινδύνου. [3] Ὡς ἐλάχιστον] ἢ ἐλάχιστον χωρίον λέγει, ὅτι συνῆξεν αὐτούς, ὡς γενέσθαι ἐν ὀλίγῳ χωρίῳ· ἢ μᾶλλον τὸ διάστημα λέγει τῆς Ποτιδαίας. ἐγγὺς γὰρ ἦν, ἤπερ ἡ Ὄλυνθος. τὸ γοῦν ὡς ἐλάχιστον τοῖς ἑξῆς συναπτέον. [4] Παρὰ τὴν χηλὴν] χηλὴ καλεῖται οἱ ἔμπροσθεν τοῦ πρὸς θάλασσαν τείχους προβεβλημένοι λίθοι, διὰ τὴν κυμάτων βίαν, μὴ τὸ τεῖχος βλάπτοιτο. εἴρηται δὲ παρὰ τὸ ἐοικέναι χηλῇ βοός. [5] Ἀπέχει δὲ] ἤγουν διίσταται ὄλυνθος τῆς Ποτιδαίας. *[6] Κατεσπάσθη] τὰ σημεῖα αἴρεσθαι φιλοῦσιν ὅταν τὴν μάχην ἤδη συνάψαι δέῃ· τῆς δὲ μάχης γενομένης, καὶ τέλος λαβούσης, ταῦτα κατασπῶν. κατεσπάσθη) (ἤρθη. Æ. P. [7] Ἱππεῖς δ' οὐδετέροις] ἐν τῇ μάχῃ δηλονότι, οὔτε τοῖς Ἀθηναίοις Ἀθηναῖοι, οὔτε τοῖς Ποτιδαιάταις Ποτιδαιᾶται. [8] Ὑποσπόνδους] ἐπειδὰν τι μέρος ἡττηθῇ τῶν μαχομένων, μὴ δυνάμενον τοὺς νεκροὺς αὐτοῦ λαβεῖν, αἰτεῖ γενέσθαι σπονδὰς ἕως οὗ λαβὸν θάψῃ, καὶ τότε πάλιν μάχονται. ἔστι δὲ πολλάκις ὅτε καὶ ἀσπόνδους αὐτοὺς ἐκομίζοντο, δηλονότι κατὰ τὸ ἴσον ἔχοντες ἑκάτεροι, καὶ τῆς μάχης ἰσορρόπου γενομένης. [9] Ἀποτειχίσαντες] τὸ πρὸς Ὄλυνθον ὁρῶν τεῖχος περιοικοδομήσαντες, ἵνα μή τις ὑπεκφύγοι τῶν ἔνδον. [10] Καὶ ἐξ Ἀφύτιος] ἡ γὰρ ὁδὸς ἐκεῖθεν ἐστὶν ἀπὸ Θρᾴκης. μία δὲ πόλις τῶν ἐν Παλλήνῃ ἡ Ἄφυτις. ἰωνικῶς δὲ εἶπεν Ἀφύτιος. ἔδει γὰρ διὰ τοῦ δ.

ὁρμώμενος προσήγαγε τῇ Ποτιδαίᾳ τὸν στρατὸν, κατὰ βραχὺ προϊὼν, καὶ κείρων ἅμα τὴν γῆν. ὡς δὲ οὐδεὶς ἐπεξῄει ἐς μάχην, ἀπετείχισε τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τεῖχος· καὶ οὕτως ἤδη κατὰ κράτος ἡ Ποτίδαια ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο, καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐφορμούσαις. Ἀριστεὺς δὲ, ἀποτειχισθείσης αὐτῆς, καὶ ἐλπίδα οὐδεμίαν ἔχων σωτηρίας, ἢν μή τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἢ ἄλλο [1] παράλογον γίγνηται, ξυνεβούλευε μὲν, πλὴν πεντακοσίων, ἄνεμον τηρήσασι τοῖς ἄλλοις ἐκπλεῦσαι, ὅπως ἐπὶ πλέον ὁ σῖτος ἀντίσχῃ· καὶ αὐτὸς ἤθελε τῶν μενόντων εἶναι. [2] ὡς δ' οὐκ ἔπειθε, βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν, καὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν ἕξει ὡς ἄριστα, ἔκπλουν ποιεῖται λαθὼν τὴν φυλακὴν τῶν Ἀθηναίων. καὶ παραμένων ἐν Χαλκιδεῦσι, [3] τά τε ἄλλα ἐπολέμει, [4] καὶ Σερμυλίων λοχήσας πρὸς τῇ πόλει, πολλοὺς διέφθειρεν· * [5] ἔς τε τὴν Πελοπόννησον ἔπρασσεν ὅπῃ ὠφέλειά τις γενήσεται. μετὰ δὲ τῆς Ποτιδαίας τὴν ἀποτείχισιν, [6] Φορμίων μὲν ἔχων τοὺς ἑξακοσίους καὶ χιλίους, τὴν Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν ἐδῄου, καὶ ἔστιν ἃ καὶ πολίσματα εἷλε. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτίαι μὲν αὗται προεγεγένηντο ἐς ἀλλήλους· τοῖς μὲν Κορινθίοις, ὅτι τὴν Ποτίδαιαν, ἑαυτῶν οὖσαν ἀποικίαν, καὶ ἄνδρας Κορινθίων τε καὶ Πελοποννησίων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρκουν· τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἐς τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι ἑαυτῶν τε πόλιν ξυμμαχίδα καὶ φόρου ὑποτελῆ ἀπέστησαν, καὶ ἐλθόντες [7] σφίσιν ἀπὸ τοῦ προφανοῦς ἐμάχοντο μετὰ Ποτιδαιατῶν. [8] οὐ μέντοι ὅ γε πόλεμός πω [9] ξυνερρώγει, ἀλλ' ἔτι ἀνακωχὴ ἦν. ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα οἱ Κορίνθιοι ἔπραξαν. πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτιδαίας, οὐχ ἡσύχαζον, ἀνδρῶν τε σφίσιν ἐνόντων, καὶ ἅμα περὶ τῷ χωρίῳ δεδιότες· παρεκάλουν τε εὐθὺς ἐς τὴν Λακεδαίμονα τοὺς ξυμμάχους, καὶ

γρ. ξυνεπολέμει

γρ. πρὸς

γρ. Πελοποννησίων τε καὶ Κορινθίων

A mouisset, copias Potidææ admouit, paulatim procedens, & simul agrum vastās. Sed cùm nullus ad prœlium cōtra [*ipsum*] prodiret, murū, qui Pallenen versus spectabat, vallo cinxit. Atq; ita Potidæa iam vtrinq; vehementer oppugnabatur, simul etiam à mari [*grauiter premebatur,*] nauibus stationem aduersus [*ipsam*] habentibus. Aristeus verò, cùm vrbs iam esset circūuallata, nec vllam salutis spem haberet, nisi si quid ex Pelopōneso, aut [*aliquid*] aliud insperatum accideret, autor erat, vt, quingentis exce- B ptis, cæteri obseruato vento [*secundo*] nauibus abirent, vt res frumentaria diutius suppeteret, [*& qui in vrbe remāsissent, obsidionem faciliùs perferrent, famemq́; tolerarent.*] atque ipse vnus esse volebat de numero eorū, qui remanerent. Sed cùm [*rem illis*] persuadere nō posset, ac ea, quæ his proxima erant, parare vellet, & [*operam daret*] vt quæ foris erant, optimè sese haberent, clàm Atheniensium præsidio [*inde*] enauigauit. Et apud Chalcidenses permanens, cū alias res bellicas administrauit, tum etiam insidiis ad C Sermyliorum vrbē locatis, multos occidit. Quinetiam [*per legatos*] in Peloponnesum [*missos*] egit, vt aliquod auxiliū [*Potidæatis*] mitteretur. Post Potidæam circumuallatā, Phormio cum illis mille, & sexcentis militibus, quos habebat, Chalcidēsem, & Botticum agrum vastauit, nonnulla etiam oppidula cepit. Atq; hæ fuerunt Atheniensibus, & Peloponnesiis criminationes, quib. alteri in alteros antè, [*quàm bellum apertè susciperent,*] sunt vsi. Corinthiis quidem, quòd Potidæam, suam coloniam, & viros Corinthios, ac Peloponnesios, qui in ea erant, D [*Athenienses,*] obsiderent. Atheniensibus verò contra Pelopōnesios [*hæ criminationes fuerunt,*] q; [*illi*] ciuitatem sociam, & vectigalem, ad defectionem faciendam impulissent. & [*eò*] profecti, pro Potidæatis apertè secum pugnassent, nondum tamen bellum publicè conflatum erat: sed ab armis adhuc abstinebatur. Corinthij enim hæc priuatim egerant. Sed cùm Potidæa obsideretur, non [*amplius*] quieuerunt, cùm de suis viris, qui [*in ea*] erant, tum etiam de oppido, cui timebant, soliciti: & protinus socios orare cœperunt, vt Lacedæmona venirent: & [*ipsi*

[1] Ἢ ἄλλο παράλογον] οἷον σεισμός. εἰώθεσαν γὰρ οἱ Ἕλληνες ἀναχωρεῖν τοιούτου τινὸς γινομένου, οἰωνιζόμενοι τὸ ἐκ τούτου κακόν. [2] Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν] ἔπαινος Ἀριστέως. τὸ ἑξῆς, ὡς δὲ βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν, οὐκ ἔπειθεν. [3] Τά τε ἄλλα ἐπολέμει] τὰ μὴ ἀποστάντα τῶν Ἀθηναίων δηλονότι ἐπολέμει τοῖς Χαλκιδεῦσι.
[4] Καὶ Σερμυλίων] τὸ ἑξῆς οὕτω, καὶ πολλοὺς τῶν Σερμυλίων διέφθειρε, λοχήσας αὐτοὺς πρὸς τῇ ἑαυτῶν πόλει. ἔστι δὲ ἡ Σερμυλὶς, Χαλκιδικὴ πόλις, τὰ τῶν Ἀθηναίων φρονοῦσα. * [5] ἔς τε τὴν Πελοποννήσου] ἀντὶ τοῦ, ἐν τῇ Πελοποννήσῳ. *vel, vt supra pag. 38. dixit* ἔπρασσεν ἐς τὴν Λακεδαίμονα πέμπων, *sic etiam hic locus fuerit integer, si dicas,* ἔς τε τὴν Πελοπόννησον ἄνδρας πέμπων ἔπρασσε. *Sed Thucyd. huiusmodi* ἀττικισμοῖς, καὶ ἀττικαῖς ὀνομάτων, καὶ ῥημάτων ἐλλείψεσι *delectatur. Æ. P.* [6] Φορμίων μὲν ἔχων] ἄπορον πῶς ὁ Φορμίων τὸ πρὸς τῇ Παλλήνῃ τεῖχος φυλάσσων, τὴν Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν γῆν ἐδῄου, καὶ οὐχὶ μᾶλλον τὸ ἕτερον μέρος τῆς φυλακῆς, ὅπερ εἶχεν ὁ Καλλίας πρὶν ἢ τελευτῆσαι. καὶ φαμὲν ὅτι τὸ πρὸς τῇ Παλλήνῃ μέρος φίλιον ἦν τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δὲ πρὸς Ὀλύνθῳ, ἐχθρόν. εἰκότως οὖν ἠμέλητο τὸ τοῦ Φορμίωνος μέρος, ὡς ἱκανῶν ὄντων τῶν Παλληνέων τὸ καθ' ἑαυτοὺς μέρος φυλάσσειν. [7] Σφίσιν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ὅτι οἱ Κορίνθιοι. [8] Οὐ μέντοι ὅ γε πόλεμος] ὁ Πελοποννησιακὸς, φησὶ, πόλεμος οὔπω συνεκροτήθη. [9] Ξυνερρώγει] συνεπεπλέκει.

eò]pro-

eò] profecti magnis clamoribus in Athenienses inuehebantur, quòd & fœdera fregissent, & Peloponnesum iniuria afficerẽt. At Æginetæ, non palàm illi quidem legatione missa, quia Athenienses metuebant: sed clam, cum ipsis, bellum maximè suadebant, dicentes se ex fœdere non esse sui iuris. Lacedæmonij verò, sociis præterea aduocatis, & si quis alia quapiam in re se ab Atheniensibus iniuriam accepisse diceret, legitimo suæ gentis concilio conuocato, [*eum, qui vellet,*] dicere iusserunt. Tunc verò cùm alij in mediam cõcionem progressi, prout singuli [*se læsos indicabant, de Atheniensibus*] conquerebantur, tum etiam Megarenses, demõstrantes cùm alia non pauca, quæ suæ Reipub. vehementer interesse dicebant, tum verò præcipuè, quòd ab agri Attici portubus, Atticoq; foro, præter fœdus arcerentur. Corinthij verò, cùm Lacedæmonios ab aliis priùs [*ad bellum*] instigari permisissent, in medium nouissimi prodierunt, & [*aliorum verbis*] hæc addiderunt.

CORINTHIORVM CONCIO.

Fides, quam vos, Lacedæmonij, publicè, priuatimque inter vos ipsos seruatis, facit, vt si quid in alios dicamus, minus credatis. Atque ex hac [*fide,*] æquitatis quidem laudem reportatis: sed maiore rerum externarum inscitia laboratis. Nobis enim sæpe prædicentibus detrimenta, quibus Athenienses nos erãt affecturi, vos tamen nunquam audire voluistis quæ toties demonstrauimus: sed potius suspicati estis hæc à nobis dici propter priuatas simultates, quæ nobis cum illis intercedebant. Id eoque non antequàm iniuriam acciperemus: sed postquàm eam accepimus, socios istos aduocastis, apud quos ęquum est nos eo prolixiore oratione vti, quo etiam grauiora crimina habemus, quæ obiiciamus, ab Atheniensibus quidem cum cõtumelia læsi, à vobis verò neglecti. Quòd si Athenienses in aliquo obscuro loco delitescẽtes iniuriã Græciæ facerent, nobis demonstratione opus esset, qua vos rerũ ignaros doceremus.

A καταβόων ἐλθόντες τῶν ἀθηναίων ὅτι σπονδάς τε λελυκότες εἶεν, καὶ ἀδικοῖεν τὴν πελοπόννησον. αἰγινῆται δὲ φανερῶς μὲν οὐ πρεσβευόμενοι, δεδιότες τοὺς ἀθηναίους, κρύφα δὲ οὐχ ἥκιστα μετ᾽ αὐτῶν ἐνῆγον τὸν πόλεμον, λέγοντες οὐκ εἶναι [1] αὐτόνομοι [2] κατὰ τὰς σπονδάς. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, προσπαρακαλέσαντες τῶν ξυμμάχων τε καὶ εἴ τις τι ἄλλο ἔφη ἠδικῆσθαι ὑπὸ ἀθηναίων, [3] ξύλλογον σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες τὸν εἰωθότα, λέγειν

B ἐκέλευον. καὶ *[4] ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὡς ἕκαστοι, καὶ μεγαρεῖς, δηλοῦντες μὲν καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα διάφορα, [5] μάλιστα δὲ, λιμένων τε εἴργεσθαι τῶν ἐν τῇ ἀθηναίων ἀρχῇ, καὶ τῆς ἀττικῆς ἀγορᾶς, παρὰ τὰς σπονδάς. Παρελθόντες δὲ τελευταῖοι κορίνθιοι, καὶ τοὺς ἄλλους ἐάσαντες πρῶτον παροξῦναι τοὺς λακεδαιμονίους, ἐπεῖπον τοιάδε, [6] ΤΟ᾽ ΠΙΣΤΟ᾽Ν ὑμᾶς, ὦ λακεδαιμόνιοι, τῆς

C καθ᾽ ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλίας ἀπιστοτέρους ἐς τοὺς ἄλλους, ἤν τι λέγωμεν, καθίστησι· καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ, σωφροσύνην μὲν ἔχετε, ἀμαθίᾳ δὲ πλείονι [7] πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε. πολλάκις γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν ἃ ἐμέλλομεν ὑπὸ ἀθηναίων βλάπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἑκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ *[8] τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπενοεῖτε ὡς ἕνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγουσι. καὶ δι᾽ αὐτὸ οὐ πρὶν πάσχειν, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἐν τῷ ἔργῳ ἐσμὲν,

D τοὺς ξυμμάχους τούσδε [9] παρεκαλέσατε [10] ἐν οἷς προσήκει ἡμᾶς οὐχ ἥκιστα εἰπεῖν, [11] ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν, ὑπὸ μὲν ἀθηναίων ὑβριζόμενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν ἀμελούμενοι. καὶ εἰ μὲν [12] ἀφανεῖς που ὄντες ἠδίκουν τὴν ἑλλάδα, διδασκαλίας ἂν ὡς οὐκ εἰδόσι [13] προσέδει·

γρ. ἄλλα
γρ. μεγαρῆς
γρ. ὑμῶν

[1] Αὐτόνομοι] αἱ γὰρ σπονδαὶ εἶχον, τὰς ἀγράφους τῶν πόλεων αὐτονόμους εἶναι. αἰγινήτας δὲ, μὴ ἐγγεγραμμένους ταῖς σπονδαῖς, ὑφ᾽ ἑαυτοὺς εἶχον οἱ ἀθηναῖοι. [2] Κατὰ τὰς σπονδάς] κατὰ τὴν συμφωνίαν τῶν σπονδῶν. [3] Ξύλλογον σφῶν] εἰωθότα λέγει ξύλλογον, ὅτι ἐν πανσελήνῳ ἐγίγνετο ἀεί. *[4] ἄλλοι τε ὡς ἕκαστοι] ἀντὶ τοῦ, ἄλλων τε ἕκαστοι. *nam* τὸ ὡς *iam* ἀττικῶς πλεονάζει, *vt & infra pag. ab hac* 16. ἀπέπλευσαν ὡς ἕκαστοι κατὰ πόλεις· ἢ, ἄλλοι τε, ὡς ἕκαστοι ἑαυτοὺς ἠδικῆσθαι ἐνόμιζον. *Æ. P.* [5] Μάλιστα δὲ, λιμένων δὲ εἴργεσθαι] φασὶν ὅτι Περικλῆς μέλλων λόγον δοῦναι τῶν χρημάτων τοῦ ἀγάλματος ὃ κατεσκεύασεν ὁ Φειδίας, ἠθύμει. ἰδὼν οὖν αὐτὸν ὁ Ἀλκιβιάδης παῖς ὢν, ἤρετο ὅ, τι ἀθυμεῖ. τοῦ δὲ φήσαντος ὅτι διὰ τοῦτο ἀθυμῶ ὅπως δώσω λόγον τῶν χρημάτων, ἐκεῖνος φθάσας εἶπε, μᾶλλον σκόπει ὅπως μὴ δώσεις. ὁ δὲ ὑπολαβὼν τὸν λόγον, εἰσάγει ψῆφον εἰς τὴν πόλιν κατὰ μεγαρέων, ἀξιῶν αὐτοὺς εἴργεσθαι λιμένων καὶ ἀγορᾶς. καὶ τῶν ἀθηναίων θορυβηθέντων αὐτὸς ἐκφεύγει. οἱ δὲ φασὶν ὅτι διὰ τοῦτο τὴν ψῆφον εἰσήγαγε διότι οἱ μεγαρεῖς Ἀσπασίαν τὴν διδάσκαλον Περικλέους ὕβρισαν, πόρνην αὐτὴν ἐγκαλοῦντες. [6] Τὸ πιστὸν ὑμᾶς] τὸ πιστὸν, ὦ λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ᾽ ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλίας, ἀπιστοτέρους ὑμᾶς ἐς τοὺς ἄλλους ἕλληνας, ἤν τι λέγωμεν, καθίστησι. [7] Πρὸς τὰ ἔξω πράγματα] πρὸς τὰ τῶν συμμάχων. *[8] Τῶν λεγόντων] ἀντὶ τοῦ, τοὺς λέγοντας. *Æ. P.* [9] Παρεκαλέσατε] κυρίως παρακαλεῖν, ἐστὶν ἢ τὸ καλεῖν, ἢ τὸ προτρέπεσθαι. ἄκυρον γὰρ τὸ δέεσθαι. [10] Ἐν οἷς προσήκει] ἐντεῦθεν οἱ ἀγῶνες, καὶ τὸ δίκαιον. [11] Ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχ.] κατὰ τῶν ἀθηναίων, καὶ ὑμῶν δηλονότι. [12] Ἀφανεῖς πού ὄντες] ἤγουν λεληθότως ἠδίκουν. [13] Προσέδει, ὑμῖν τοῖς λακεδαιμονίοις.

» νῦν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν, ὧν τοὺς μὲν, δεδου- A
» λωμένους ὁρᾶτε, [1] τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας
» αὐτοὺς, καὶ οὐχ ἥκιστα [2] τοῖς ἡμετέροις ξυμμά-
» χοις, καὶ ἐκ πολλοῦ [3] προπαρεσκευασμένους,
» [4] εἴποτε ἄρα πολεμήσονται. οὐ γὰρ ἂν Κέρκυ-
» ράν τε ὑπολαβόντες βίᾳ ἡμῶν εἶχον, καὶ Πο-
» τίδαιαν ἐπολιόρκουν. ὧν τὸ μὲν, [5] ἐπικαιρότα-
» τον χωρίον πρὸς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης [6] ἐπιχρῆ-
» σθαι, [7] ἡ δὲ ναυτικὸν ἂν μέγιστον παρέσχε Πελο-
» ποννησίοις. καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι, τό, τε πρῶ-
» τον ἐάσαντες αὐτοὺς τὴν πόλιν [8] μετὰ τὰ Μηδι- B
» κὰ [9] κρατῦναι, καὶ ὕστερον τὰ μακρὰ στῆσαι τεί-
» χη [10] ἔς τόδε τε ἀεὶ ἀποστεροῦντες οὐ μόνον
» τοὺς ὑπ' ἐκείνων δεδουλωμένους ἐλευθε-
» ρίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑμετέρους ἤδη ξυμμά-
» χους. οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος, ἀλλ' ὁ δυνά-
» μενος μὲν παῦσαι, περιορῶν δέ, ἀληθέστερον
» αὐτὸ δρᾷ, [11] εἴπερ [12] καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρε-
» τῆς ὡς ἐλευθερῶν τὴν Ἑλλάδα φέρεται. μό-
» λις δὲ νῦν τε ξυνήλθομεν, καὶ οὐδὲ νῦν ἐπὶ C
» φανεροῖς. [13] χρῆν γὰρ οὐκ εἰ ἀδικούμεθα
» ἔτι σκοπεῖν, ἀλλὰ καθ' ὅτι ἀμυνούμεθα. [14] οἱ
» γὰρ δρῶντες βεβουλευμένοι, πρὸς οὐ διε-
» γνωκότας ἤδη καὶ οὐ μέλλοντες ἐπέρχονται. καὶ
» ἐπιστάμεθα οἵᾳ ὁδῷ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὅτι κατ'
» ὀλίγον χωροῦσιν ἐπὶ τοὺς πέλας. καὶ λανθά-
» νειν μὲν οἰόμενοι, διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν, ἧσ-
» σον θαρροῦσι· γνόντες δὲ εἰδότας περιορᾶν,
» [15] ἰσχυρῶς ἐγκείσονται. ἡσυχάζετε γὰρ μόνοι
» Ἑλλήνων, ὦ Λακεδαιμόνιοι, οὐ τῇ δυνάμει τι-
» νὰ ἀλλὰ τῇ μελλήσει ἀμυνόμενοι· καὶ μόνοι D
» οὐκ ἀρχομένην τὴν αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν,
» διπλασιουμένην δὲ καταλύοντες. καίτοι ἐλέ-
» γεσθε [16] ἀσφαλεῖς εἶναι, ὧν ἄρα [17] ὁ λόγος τοῦ ἔργου
» ἐκράτει. τόν τε γὰρ Μῆδον αὐτοὶ ἴσμεν ἐκ περάτων
» γῆς πρότερον ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλθόντα,

γρ. ἀποχρῆσθαι

γρ. ἐπισκοπεῖν

γρ. δυνάμιν

γρ. λέγεσθε

Iam verò quid longa oratione opus est [*nobis,*] quorum alios quidem in seruitutem [*ab ipsis iam*] redactos; aliis verò, & præcipuè nostris sociis insidias ab ipsis strui, ipsosq; [*ad bellum,*] si fortè vnquam bello appetantur, iam pridem præparatos videtis? nec enim Corcyram clàm, [*& per dolum*] captã nobis inuitis retinerent, & Potidæam obsiderẽt. quarum vrbium altera quidem est opportunissima ad res Thraciæ obtinendas, ita vt illis liberiùs vti possimus, altera verò maximam classem Peloponnesiis [*in bello*] suppeditasset. Atque vos ipsi rerum istarum estis autores, qui & tũc primùm eos post bellum Medicum vrbem [*suam*] munire, & postea longos muros ædificare passi estis, quique [*ab eo tempore*] ad hoc vsq; perpetuò libertate priuastis non solùm eos, quos illi in seruitutem redegerunt: sed etiam nunc vestros socios. Nam non is, qui [*alios*] in seruitutem redigit: sed is potius, qui potest quidem [*hoc*] impedire; sed [*tamen*] negligit, verè hoc facere est censendus. Præsertim si Græcorum liberatorem se esse profiteatur, & præclarum istius laudis titulũ præ se ferat. Vix tandem verò nunc congregati sumus, & ne nunc quidẽ ob certa, [*ac manifesta crimina.*] Nec enim amplius esset consultandum, an iniuria fuerimus affecti: sed qua ratione [*iniuriam affectam*] vlcisci queamus. Qui enim [*hæc*] faciunt, re iam deliberata, minimeq; cunctantes inuadunt homines, qui nihil certi adhuc statuerunt: [*sed hærent inopes consilij.*] Scimus autem qua via, & quo modo paulatim Athenienses in alios grassentur. Et quandiu quidem sua facinora, propter vestrum stuporem, occulta fore putabunt, minus audaces erunt: sed vbi cognouerint vos hæc quidem scire; sed negligere, tunc rem vehementer vrgebunt. Vos enim soli Græcorum, Lacedæmonij, desides, [*ac otiosi*] estis, alios non [*armorum*] vi: sed cunctatione vlciscentes. Et soli, hostium vires non crescentes, [*ac infirmas:*] sed [*iam*] duplicatas, [*& firmas*] euersum itis. Atqui cauti, [*& circunspecti*] esse ferebamini: de quibus profectò rumor diuulgatus rem ipsam superabat. Nam & nos ipsi scimus Medum ab extremis orbis terrarum partibus [*olim*] in Polopõnesum prius venisse,

[1] Τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας] τοῖς δ' ἀπάταις ἐμεθοδεύουσι. [2] Τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις] ὡς συνειδότες τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας, καὶ γιγνώσκοντες ὡς πάντως οὐκ ἀνεξόμεθα, ἀλλὰ πολεμήσομεν. [3] Προπαρεσκευασμένους] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὁρᾶτε. [4] Εἴποτε ἄρα] ἐν ἄλλῳ οὐ κεῖται τὸ ἄρα. [5] Ἐπικαιρότατον] ἁρμοδιώτατον. [6] Ἐπιχρῆσθαι] ἀποχρῆσθαι, ἐνέργειαν ποιεῖν. [7] Ἡ δὲ ναυτικὸν ἂν] ἡ δὲ ἔδωκεν ἂν συμμαχίαν ναυτικὴν, εἰ πόλεμος γενήσεται δηλονότι. [8] Μετὰ τὰ Μηδικὰ] μετὰ τὸν πόλεμον τὸν Μηδικόν. [9] Κρατῦναι] ἰσχυροποιῆσαι. [10] Ἐς τόδε τι] μέχρι τοῦδε. [11] Εἴπερ] ἐπεί. [12] Καὶ τὴν ἀξίωσιν] τὸ σεμνολόγημα, τὸ ἀξίωμα τῆς δικαιοσύνης ἔχει. [13] Χρῆν γὰρ, οὐκ εἰ ἀδικούμεθα] οὐ νῦν γὰρ, φησὶν, ἀμφιβάλλεται εἰ ἀδικούμεθα. [14] Οἱ γὰρ δρῶντες] οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι πρὸς οὐ διεγνωκότας ἡμᾶς. οἱ γὰρ μετὰ σκέψεως εἰς τὴν πρᾶξιν ἐρχόμενοι, οὐκ ἀναβεβλημένως ἔρχονται κατὰ τῶν ἀγνοούντων. [15] Ἰσχυρῶς ἐγκείσονται] μετὰ βάρους ἐπιθήσονται. [16] Ἀσφαλεῖς εἶναι] προσεκτικοί, ἐν οὐδενὶ σφαλλόμενοι. [17] Ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει] τουτέστιν, ὁ λόγος ψευδὴς ἦν τοῦ ὑμᾶς ἀσφαλεῖς εἶναι.

quàm

quàm vos pro [*vestræ Reip.*] dignitate cum vestris copiis obuiam [*illi*] prodiretis. Nũc etiam Athenienses [*à vobis*] nõ remotos, (vt ille [*tunc*] erat:) sed vicinos negligitis, & pro bello, quod vos illis inferre debebatis, illos arma vobis inferẽtes propulsare, & certantes cũ hominibus, qui [*nunc longè*] sunt potentiores, [*quàm antè fuerint,*] incertos fortunę casus subire mauultis: quamuis sciatis vel ipsum barbarũ sua ipsius culpa, [*& propter suam temeritatem,*] plerunq; offendisse, [*& clades accepisse:*] quinetiam nos ipsos in bello cũ ipsis Atheniẽsibus gesto, ipsorum erratis potiùs, quàm vestris auxiliis [*adiutos,*] iã sæpe victoriã ab illis reportasse. Siquidem vestræ spes, [*& auxilia, quæ à vobis expectabantur,*] iam nonnullos adhuc imparatos euerterũt, quòd essent freti [*vestris auxiliis, quæ ventura credebãt.*] Neq; verò aliquis vestrũ hæc [*à nobis*] magis ob odium, quàm expostulationem dici putet. Nam expostulatio quidem, est [*amicorum conquerentium*] de amicis, qui peccarunt, [*officioq́ suo defuerũt.*] Sed accusatio, est cõtra inimicos, qui iniuriã fecerunt. Præterea si quos alios, ipsi nos dignos esse censemus, qui proximis vitium exprobremus [*eosq́ propter id obiurgemus:*] præsertim cùm de magni momenti rebus agatur, quarum nullum vos sensum nobis habere videmini, nec vnquam cõsiderasse quales sint Athenienses, cum quibus certamen vobis est futurum, & quomodo vel omnibus in rebus sint vobis lõgè præstantiores. Nam illi quidem sunt rerum nouarum studiosi, & celeres ad excogitandũ, & ad re ipsa exequendum id, quod excogitarint. Vos verò ad res iam partas conseruandum, & ad nihil noui excogitandum, & ne ad res quidẽ necessarias peragendum [*apti estis.*] Præterea, illi quidem vel supra vires sunt audaces, & grauissima quæq; pericula subeunt præter hominum opinionẽ, & in asperrimis quibusque rebus bonam spem habent. Vestra verò ratio, [*ac vitæ genus, hoc est,*] res vestris viribus inferiores gerere, & ne certis quidẽ, ac exploratis animi consiliis, [*metu, periculoq́ carentibus,*] confidere, & existimare vos periculis nunquam liberatum iri. Quinetiam illi, si vobiscum conferantur, sunt impigri, vos verò cunctatores. Item illi sunt peregrinationis cupidi, vos verò vestris finibus hæretis, & otiosi, ac desides plerunque domi manetis. Existimant enim illi quidem hac absentia, [*quum peregrè proficiscuntur,*] se aliquid sibi quæsituros, vos verò, si bellum [*aliis inferatis,*] vel rerum præsentium, quas possidetis, iacturam vos facturos [*putatis.*]

A [1] ἢ τὰ παρ' ὑμῶν [2] ἀξίως προαπαντῆσαι. καὶ νῦν τοὺς Ἀθηναίους οὐχ ἑκάς, ὥσπερ ἐκεῖνον, ἀλλ' ἐγγὺς ὄντας, περιορᾶτε, καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοὶ, ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐπιόντας, [3] καὶ ἐς τύχας πρὸς πολλῷ δυνατωτέρους ἀγωνιζόμενοι καταστῆναι, ἐπιστάμενοι καὶ τὸν βάρβαρον αὐτὸν [4] περὶ αὑτῷ τὰ πλείω σφαλέντα, [5] καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους πολλὰ ἡμᾶς ἤδη τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῇ ἀφ' ὑμῶν τιμωρίᾳ περιγεγενημένους. ἐπεὶ αἵ γε ὑμέτεραι ἐλπίδες B ἤδη τινάς που καὶ ἀπαρασκεύους διὰ τὸ πιστεῦσαι ἔφθειραν. καὶ μηδεὶς ὑμῶν ἐπ' ἔχθρᾳ τὸ πλέον ἢ αἰτίᾳ νομίσῃ τάδε λέγεσθαι. αἰτία μὲν γὰρ, [6] φίλων ἀνδρῶν ἐστὶν ἁμαρτανόντων· κατηγορία δὲ, ἐχθρῶν ἀδικησάντων. [7] καὶ ἅμα, εἴπερ τινὲς, καὶ ἄλλοι, νομίζομεν ἄξιοι εἶναι τοῖς πέλας ψόγον ἐπενεγκεῖν· ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφερόντων καθεστώτων, περὶ ὧν οὐκ αἰσθάνεσθαι ἡμῖν γε δοκεῖτε, οὐδ' ἐκλογίσασθαι πώποτε πρὸς οἵους ὑμῖν Ἀθηναίους ὄντας, καὶ ὅσον ὑμῶν [8] καὶ ὡς πᾶν C διαφέροντας, ὁ ἀγὼν ἔσται. [9] οἱ μέν γε, νεωτεροποιοὶ, καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς, καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ [10] ὃ ἂν γνῶσιν· ὑμεῖς δὲ τὰ ὑπάρχοντά τε σῴζειν καὶ ἐπιγνῶναι μηδὲν, καὶ ἔργῳ [11] οὐδὲ τἀναγκαῖα ἐξικέσθαι. αὖθις δὲ οἱ μὲν, καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ, καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταὶ, καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες· τὸ δὲ ὑμέτερον, τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πρᾶξαι, τῆς τε γνώμης μηδὲ τοῖς [12] βεβαίοις πιστεῦσαι· τῶν τε δεινῶν μηδέποτε οἴεσθαι ἀπολυθήσεσθαι. καὶ μὴν καὶ ἄοκνοι πρὸς D ὑμᾶς [13] μελλητὰς, καὶ [14] ἀποδημηταὶ [15] πρὸς ἐνδημοτάτους. οἴονται γὰρ οἱ μὲν, τῇ ἀπουσίᾳ ἄν τι κτᾶσθαι, ὑμεῖς δὲ, [16] τῷ ἐπελθεῖν, [17] καὶ τὰ ἑτοῖμα ἂν βλάψαι.

[1] Ἢ τὰ παρ' ὑμῶν] τὸ ἢ, ἀντὶ τοῦ ἤπερ, δηλοῖ δὲ αὐτῶν τὸ ὀκνηρόν. [2] Ἀξίως προαπαντῆσαι] ἀξιομάχως. [3] Καὶ ἐς τύχας] ἐς τύχας καταστῆναι. ὁ γὰρ πρὸς μείζονα πολεμῶν, τύχην καλεῖ τὸν συνεργόν. [4] Περὶ αὑτῷ τὰ πλείω] ἐν τῷ στενῷ τῆς Σαλαμῖνος τολμήσαντα ναυμαχῆσαι, ὅς τις ἐγένετο αἴτιος τῆς ἥττης. [5] Καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους] ἀντὶ τοῦ, αὐτῶν τῶν Ἀθηναίων. [6] Φίλων ἀνδρῶν] λείπει ἡ κατά. [7] Καὶ ἅμα, εἴπερ τινες] ἐπειδὴ ἐπέπληξεν ὁ Κορίνθιος, λέγει τοίνυν, ὅτι οὐχ ὁ τυχών εἰμι· καὶ μὴ ἀπαξιώσῃς ὑπ' ἐμοῦ ὀνειδιζόμενος. [8] Καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας] πᾶν νόημα, καὶ πρᾶξαι. οὐ γὰρ δύναμιν λέγει, ἐπεὶ ἀποστρεπτὴ τὸ τοιοῦτον ἐστίν. [9] Οἱ μέν γε, νεωτεροποιοί] οἱ νεωτέρων πραγμάτων ἐφιέμενοι. [10] Ὃ ἂν γνῶσιν] ὀξεῖς ἀπὸ κοινοῦ. [11] Οὐδὲ τἀναγκαῖα] οὐδὲ τῶν ἀναγκαίων περιγενέσθαι. τὸ δὲ ἐξικέσθαι ἀντὶ τοῦ ἀρκεῖν. [12] Βεβαίοις πιστεῦσαι] θαρρῆσαι. [13] Μελληταὶ] ἀποβεβλημένοις. [14] Ἀποδημηταὶ] ὑπερόριοι τῆς οἰκείας πατρίδος. [15] Πρὸς ἐνδημοτάτους] ἤγουν, ἀποδημοῦσι τῆς οἰκείας πατρίδος, καὶ ἐπιδημοῦσι δήμοις ἀλλοτρίοις πρὸς τὸ κτήσασθαι αὐτοῖς. [16] Τῷ ἐπελθεῖν] οἴεσθε, φησίν, ὅτι ἐὰν ἐπέλθητέ τισι, καὶ τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν ἀπόλλυται. [17] Καὶ τὰ ἑτοῖμα ἂν] τὰ ὑπάρχοντα, τὰ ἐπίμονον ἀπόλαυσιν ἔχοντα. ἢ ἀναπαύονται, ἢ ἀθυμοῦσι.

» κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν, ἐπὶ πλεῖστον ἐξέρχονται, » καὶ νικώμενοι, ἐπ' ἐλάχιστον[1] ἀναπίπτουσιν. ἔτι δέ, » τοῖς μὲν σώμασιν [2] ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς πό- » λεως χρῶνται, τῇ δὲ γνώμῃ,[3] οἰκειοτάτῃ ἐς τὸ » πράσσειν τι ὑπὲρ αὐτῆς. καὶ ἃ μὲν ἂν ἐπινοή- » σαντες [4] μὴ ἐπεξέλθωσιν, οἰκείων στέρεσθαι ἡγοῦν- » ται· ἃ δ' ἂν ἐπελθόντες κτήσονται, ὀλίγα [5*6] πρὸς » τὰ μέλλοντα τυχεῖν πράξαντες. ἢν δ' ἄρα του » καὶ πείρᾳ σφαλῶσιν, ἀντελπίσαντες ἄλλα ἐπλή- » ρωσαν τὴν χρείαν.[7] μόνοι γὰρ ἔχουσί τε καὶ ὁμοίως » ἐλπίζουσιν ἃ ἂν ἐπινοήσωσι, διὰ τὸ ταχεῖαν τὴν » ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι ὧν ἂν γνῶσι. καὶ ταῦτα μετὰ » πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι' ὅλου τοῦ αἰῶνος μο- » χθοῦσι· καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόν- » των, διὰ τὸ αἰεὶ κτᾶσθαι.[8] καὶ μήτε ἑορτὴν ἄλλο τι » ἡγεῖσθαι ἢ τὸ τὰ δέοντα πρᾶξαι· ξυμφοράν τε » οὐχ ἧσσον ἡσυχίαν ἀπράγμονα, [9] ἢ ἀσχολίαν ἐ- » πίπονον. ὥστε εἴ τις αὐτοὺς ξυνελὼν φαίη πεφυ- » κέναι ἐπὶ τῷ μήτε αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν, μήτε » τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐᾶν, ὀρθῶς ἂν εἴποι. Ταύ- » της μέντοι τοιαύτης ἀντικαθεστηκυίας πόλεως, » ὦ Λακεδαιμόνιοι, διαμέλλετε· καὶ οἴεσθε τὴν ἡσυ- » χίαν [10*11] οὐ τούτοις τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ πλεῖστον ἀρ- » κεῖν οἳ ἂν τῇ μὲν παρασκευῇ δίκαια πράσσωσι, » τῇ δὲ γνώμῃ, ἢν ἀδικῶνται, δῆλοι ὦσι μὴ ἐπι- » τρέψοντες· ἀλλ' ἐπὶ τῷ [12] μὴ λυπεῖν τε τοὺς ἄλ- » λους, καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι, » τὸ ἴσον νέμετε. μόλις δ' ἂν [13] πόλει ὁμοίᾳ πα- » ροικοῦντες, ἐτυγχάνετε τούτου· νῦν δ' (ὅπερ καὶ » ἄρτι ἐδηλώσαμεν) [14] ἀρχαιότροπα ὑμῶν τὰ » ἐπιτηδεύματα πρὸς αὐτούς ἐστιν.[15] ἀνάγκη δ', » ὥσπερ τέχνης [16] αἰεὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα κρατεῖν· καὶ » ἡσυχαζούσῃ μὲν πόλει τὰ ἀκίνητα νόμιμα ἄρι-

Illi etiã, hostibus superatis, longissimè progrediũtur, & victi, quamminimum animo consternãtur. Præterea verò, [*suis*] corporibus [*vt*] alienissimis pro Rep. [*defendenda*] vtuntur, cõsiliis verò maximè propriis, vt aliquid pro ea faciant, & nisi cogitata confecerint, se reb. suis priuari putant: quæ verò armis quęsierint, perexigua iudicant, si cum illis conferas, quæ sperant se postea suis actionibus quæsituros. Quòd si fortè rei alicuius tentatę conatus eos fallat, nouã aliarum rerum spem sibi proponentes, id, quod opus est, explent. Soli enim [*omnium Græcorum*] pariter & habent, & sperant ea, quæ animo conceperint, propter celeritatem, qua vtuntur in aggrediendis, [*ac peragendis*] rebus, quas [*cogitarint, & peragere*] statuerint. Atq; hęc omnia cum laboribus, & periculis perpetuò moliuntur, rebusq; partis minimùm fruũtur, quia [*res alias sibi*] quærere semper studẽt, & diem festũ nihil aliud esse putãt, quàm conficere quæ conducunt, & otiũ iners plus mali afferre [*existimãt,*] quàm laboriosum negotiũ. Quare si quis paucis rem totã complexus, eos dixerit ita natos esse, vt neq; ipsi velint, neq; alios mortales quiescere sinant, is verum dixerit. Et tamen, Lacedæmonij, cùm talis Resp. sit vobis aduersaria, vos cunctamini: & existimatis illis hominibus diuturnam suppetere quietem, qui suo quidem apparatu, [*ac opibus*] iniuriam nulli faciunt: sed [*tamen*] præ se ferunt, se eo esse animo, vt, si lacessantur iniuria, eã non sint neglecturi: verùm in eo ius, & æquitatẽ ponitis, si neq; alios molestiis, [*& iniuriis*] afficiatis, neque vos ipsi dum vim, [*& iniurias illatas*] propulsatis, vllum detrimentum capiatis. At hoc vix consequi possetis, quamuis ciuitatem vestræ proximam, & iisdẽ moribus, ac institutis vtentem haberetis. Iam verò (quod & paulò antè declarauimus) vestri mores, ac instituta nimis sunt antiqua aduersus ipsos [*Athenienses.*] Sed necesse est, quemadmodum artibus accidere solet, nouissima quæque [*inuenta*] semper euincere, [*& potiora esse.*] Et ciuitati quidem pacatæ, maximè conducunt instituta, quæ manent immota:

[1] Ἐπ' ἐλάχιστον] ἀντὶ τοῦ οὐδὲ ἐλάχιστον. [2] Ἀλλοτριωτάτοις] λείπει τὸ ὡς, ἵν' ᾖ, ὡς ἀλλοτρίοις. [3] Οἰκειοτάτῃ] πρὸς τὴν πατρίδα δηλονότι. [4] Μὴ ἐπεξέλθωσι] μὴ πράξωσι. [5] Πρὸς τὰ μέλλοντα] ἀπὸ κοινοῦ, ἡγοῦνται. *[6] Πρὸς τὰ μέλλοντα] ἡ τούτων ἔννοια αὕτη· ὀλίγα ἡγοῦνται, αὐτὰ πρὸς τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι, εἴτε πρὸς τὰ ἐσόμενα, καὶ κτηθησόμενα συγκρίναντες· ἢ ἁπλῶς, πρὸς τὰ μέλλοντα, ὧν αὐτοί τι τῷ αὐτῶν πράξεσι τεύξεσθαι, καὶ κρατήσειν ἐλπίζουσιν. Æ.P. [7] Μόνοι γὰρ ἔχουσι] τὸ δ' ἑξῆς, οὕτω, μόνοι γάρ, φησίν, ἃ ἂν γνῶσιν, ἐλπίζουσί τε ὁμοίως, καὶ ἔχουσι, διὰ τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι. πρότερον γάρ τις ὅ τι νοεῖ, εἶτα ἐλπίζει, καὶ εἶθ' οὕτως ἐπιχειρεῖ ὕστερον δὲ καὶ κτᾶται. [8] Καὶ μήτε ἑορτὴν] αἰνίττεται εἰς τοὺς Λάκωνας, οἵτινες ἐν ἑορτῇ οὐκ ἔπραττον. [9] Ἢ ἀσχολίαν ἐπίπονον] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἡγεῖσθαι. [10] Οὐ τούτοις τῶν ἀνθρώπων] ὁ νοῦς τῶν λεγομένων, τοιοῦτος, Νομίζετε οὐ τούτοις τῶν ἀνθρώπων δεῖν παραμένειν τὴν ἡσυχίαν καὶ εἰρήνην, οἳ τῇ μὲν διαγωγῇ καὶ παρασκευῇ εἰρηναίως διάγουσι, τῇ δὲ γνώμῃ φανεροὶ ὦσιν ὡς ἀμυνοῦνται, ἢν ἀδικῶνται. θέλει δὲ εἰπεῖν ὡς ὑμεῖς αὐτοί, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ποιεῖτε οὔ. Ταῦτα τινὲς κατ' ἐρώτησιν, τινὲς δὲ κατ' ἀπόφασιν ἀνέγνωσαν. [11] * Οὐ τούτοις] *Hoc aduerbium οὐ sententiam obscuriorem reddit, si tollatur, dilucidior erit. Ex sequentibus patet esse tollendum. Æ.P.* [12] Μὴ λυπεῖν τε] οὔτε ἀδικεῖν βούλεσθε, καὶ ἀδικούμενοι ἀμύνεσθε· καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἴσον νέμετε. [13] Πόλει ὁμοίᾳ] ὁμογνώμονι, τὰ ἴσα ζηλούσῃ. [14] Ἀρχαιότροπα] οἷον ἁπλᾶ καὶ ἀφελῆ. πρέπει δὲ οὐ ἀθηναίοις νεωτεροποιοῖς. [15] Ἀνάγκη δέ, ὥσπερ τέχνης] παρὰ τὸ Ὁμηρικόν, Τὴν γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσιν ἄνθρωποι Ἥ τις ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται. [16] Ἀεὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα] τὰ πρὸς τὸ ἀρχαιότροπα. οὐκ ἐᾷ, φησίν, ὑμᾶς ἀεὶ τοιούτους εἶναι.

sed illis,

ſed illis, qui ad multa [*pericula*] cogũtur ire, nouis etiam, & commentitiis artibus eſt opus. Ideo etiam res Athenienſium propter multam experientiã, [*& longum vſum*] magis nouatæ ſunt, quàm veſtrę, [*& multò meliores factæ.*] Hactenus igitur hęc veſtra tarditas progreſſa terminetur, [*& vlterius progredi deſinat.*] Iam verò cùm aliis, tũ etiam Potidæatis (quemadmodum promiſiſtis) opem feratis, in Atticam celeritate, quanta maxima poteſtis, irrumpẽtes: ne viros vobis amicos, atq; cognatos infenſiſſimis [*hoſtibus*] prodatis, nève nos cæteros præ deſperatione, ad aliquam aliam ſocietatem [*quærendam*] cõpellatis. Nullum autem flagitium admittemus, non per Deos iuriſiurandi præſides, nõ per homines, qui aliquo ſenſu ſunt præditi. Non enim qui [*à ſociis*] deſtituti ad alios ſe conuertunt, hi fœdera frangunt: ſed illi, qui opem non ferunt [*ſociis,*] quibuſcum iurarũt. Sed ſi vos [*ad opem nobis ferẽdam*] animis promptis eſſe volueritis, [*in veſtra ſocietate, ac fœdere*] permanebimus. Nec enim piè faceremus, ſi permutata ſocietate vos deſereremus, nec alios maiore, quàm vos eſtis, amicitia, & familiaritate nobiſcum coniunctos inueniremus. Quare de his diligentiùs conſultate, dateq; operam, vt Peloponneſo ita præſitis, vt potius augeatis, quàm imminuatis ipſius imperium, quod veſtri maiores vobis tradiderunt. Atq; Corinthij quidẽ hæc dixerunt. Athenienſium verò [*legati tũc ibi aderant,*] (caſu enim quodam legatio [*Athenienſium*] aliis de cauſis Lacedæmone iã antè aderat) & cùm hæc verba audiſſent, ad Lacedæmoniorũ magiſtratus ſibi eundum eſſe cenſuerunt, nõ vt ad crimina reſponderent, quæ ciuitates [*Athenienſibus*] obiecerant: ſed vt in vniuerſum oſtenderent non celeriter [*quicquam ipſis*] decernendum: ſed plus temporis [*in rerum tantarum*] conſultatione ponendum. Simul etiam volebant ſignificare quanta eſſet ſuæ ciuitatis potẽtia, & ætate prouectioribus in memoriam reuocare ea, quæ nouerant, & iunioribus narrare ea, quorũ nullam habebant notitiam.

A στα, πρὸς πολλὰ δὲ ἀναγκαζομένοις ἰέναι, πολλῆς καὶ τῆς [1] ἐπιτεχνήσεως δεῖ. διόπερ καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς πολυπειρίας ἐπιπλέον ὑμῶν [2] κεκαίνωται. μέχρι μὲν οὖν τοῦδε ὡρίσθω ὑμῶν ἡ βραδυτής. [3] νῦν δὲ τοῖς τε ἄλλοις, καὶ Ποτιδαιάταις, ὥσπερ [4] ὑπεδέξασθε, βοηθήσατε, κατὰ τάχος ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀττικήν· ἵνα μὴ ἄνδρας τε φίλους καὶ ξυγγενεῖς τοῖς ἐχθίστοις προῆσθε, καὶ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους ἀθυμίᾳ [5] πρὸς ἑτέραν τινὰ ξυμμαχίαν τρέψητε. [6] δρῷμεν δ' B ἂν ἄδικον οὐδέν, οὔτε πρὸς θεῶν τῶν [7] ὁρκίων, οὔτε πρὸς ἀνθρώπων τῶν [8] αἰσθανομένων. λύουσι γὰρ σπονδὰς οὐχ οἱ [9] δι' ἐρημίαν ἄλλοις [10] προσιόντες, ἀλλ' οἱ μὴ βοηθοῦντες οἷς ἂν ξυνομόσωσι. βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι, [11] μενοῦμεν. οὔτε γὰρ ὅσια ἂν ποιοῖμεν μεταβαλλόμενοι, οὔτε ξυνηθεστέρους ἂν ἄλλους εὕροιμεν. πρὸς τάδε βουλεύεσθε εὖ, καὶ τὴν Πελοπόννησον πειρᾶσθε μὴ ἐλάσσω [12] ἐξηγεῖσθαι ἢ οἱ πατέρες ὑμῖν παρέδοσαν. [13] Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον. [*14] τῶν δὲ Ἀθηναίων, [15] ἔτυχε γὰρ πρεσβεία πρότερον ἐν τῇ Λακεδαίμονι περὶ ἄλλων παροῦσα, καὶ ὡς ᾔσθοντο τῶν λόγων, ἔδοξεν αὐτοῖς [16] παριτητέα ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι, τῶν μὲν ἐγκλημάτων πέρι [17] μηδὲν ἀπολογησομένους, [18] ὧν αἱ πόλεις ἐνεκάλουν, δηλῶσαι δὲ περὶ τοῦ παντός, ὡς οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλευτέον εἴη, ἀλλ' ἐν πλέονι σκεπτέον. καὶ ἅμα τὴν σφετέραν [19] πόλιν ἐβούλοντο σημῆναι, ὅση εἴη δύναμιν, καὶ ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῖς τε πρεσβυτέροις, ὧν ᾔδεσαν, καὶ D τοῖς νεωτέροις ἐξήγησιν ὧν ἄπειροι ἦσαν.

ſup. pag. 38.

γρ. καὶ τὴν Πελοπόννησον πειρᾶσθε μὴ ἐλάσσονος

[1] Ἐπιτεχνήσεως δεῖ] ἐπιτεχνήσεως, ἐξευρέσεως. ἐπιμενεῖ δὲ τῇ μεταβολῇ. [2] Κεκαίνωται] κεκαινοτόμηνται. [3] Νῦν δὲ τοῖς τε] οἱ ἐπίλογοι ἔνθεν. [4] Ὑπεδέξασθε] ὑπέσχοντο γὰρ ἀνωτέρω τοῖς Ποτιδαιάταις. [5] Πρὸς ἑτέραν τινὰ] πρὸς τοὺς Ἀργείους. ἐχθροὶ γὰρ ἦσαν τοῖς Λακεδαιμονίοις. [6] Δρῷμεν δ' ἂν ἄδικον οὐδὲν] ἐπειδὴ εἶπεν ὁ Κορίνθιος πρὸς ἑτέραν συμμαχίαν τραπέσθαι, μὴ βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, νῦν τοῦτο κατασκευάζει, καὶ λέγει ὅτι οὐδὲν ἄδικον δρῷμεν εἰ πρὸς ἑτέροις τραπῶμεν συμμάχοις. αἰνίττεται δὲ τοὺς Ἀργείους, οἵτινες ἐχθρωδῶς διέκειντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. [7] Ὁρκίων] τῶν ἐφόρων τῶν ὅρκων. [8] Αἰσθανομένων] ἤτοι τῶν ζώντων, ἢ τῶν φρονίμων, ἢ τῶν ἡρώων. [9] Δι' ἐρημίαν] συμμαχίας δηλονότι. [10] Προσιόντες] προσιόντες καὶ ἐπικαλούμενοι συμμαχεῖν. [11] Μενοῦμεν] ἤγουν, ἐν τῇ ὑμετέρᾳ συμμαχίᾳ. [12] Ἐξηγεῖσθαι] ἄρχειν, κρατεῖν, ἢ ἄγειν. [13] Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι] ἐμέτρησε πρὸς μὲν τὴν κατηγορίαν τῶν Κορινθίων, τὴν ἀπολογίαν τῶν Ἀθηναίων· πρὸς δὲ τὴν ἐπίπληξιν αὐτῶν, τὴν αἴτησιν Ἀρχιδάμου τοῦ Λακεδαιμονίου. [*14] Τῶν δὲ Ἀθηναίων] *Eſt duriſſimum* ἀνακόλουθον, *quo temporum & rerum illarum maximam confuſionem, & inſignem animorum perturbationẽ Thucydides conſultò videtur indicaſſe. Sic enim alioqui dicendum fuiſſet,* τῶν δὲ Ἀθηναίων οἱ πρέσβεις ἐκεῖ τότε παρῆσαν (ἔτυχε γὰρ π. π. ἐν τῇ Λ. π. ἄ. π.) καὶ ὡς ᾔσθοντο. *& paulò poſt,* δηλώσοντας δὲ, *vt hæc reſpondeant verbis præcedentibus,* μηδὲν ἀπολογησομένους. *quæ poſteà ſequuntur,* καὶ ἅμα, *&c. muta conſtructione dicuntur. Æ. P.* [15] Ἔτυχε γὰρ πρεσβεία πρότερον] ἤγουν, ἔτυχον παρόντες πρέσβεις. [16] Παριτητέα] δίκαιον εἶναι παριέναι. [17] Μηδὲν ἀπολογησομένους] ὡς μέγα φρονῶν ὁ Ἀθηναῖος, οὐδὲ ἀπολογεῖται ὡς κηδόμενος τῶν Λακεδαιμονίων. [18] Ὧν αἱ πόλεις] αἱ σύμμαχοι τῶν Λακεδαιμονίων. [19] Πόλιν ἐβούλοντο σημῆναι] τὸ σημῆναι, ἱκανόν· τὴν δὲ τὸ σημαίνειν πλεῖον ἔχει τὴν εὐρύτητα.

νομίζοντες μᾶλλον αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων πρὸς τὸ ἡσυχάζειν τραπέσθαι, ἢ πρὸς τὸ πολεμεῖν. προσελθόντες οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν, εἴ τι μὴ ἀποκωλύοι. οἱ δὲ ἐκέλευόν τε παριέναι, καὶ παρελθόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιάδε. [1] Ἡ ΜΕΝ πρέσβευσις ἡμῶν [2] οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις ἐγένετο, ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ πόλις ἔπεμψεν. αἰσθόμενοι δὲ [3] καταβοὴν οὐκ ὀλίγην οὖσαν ἡμῶν, [4] παρήλθομεν, οὐ τοῖς ἐγκλήμασι τῶν πόλεων ἀντεροῦντες, (οὐ γὰρ παρὰ δικασταῖς ὑμῖν οὔτε ἡμῶν, οὔτε τούτων, οἱ λόγοι ἂν γίγνοιντο) [5] ἀλλ' ὅπως μὴ ῥᾳδίως περὶ μεγάλων πραγμάτων, τοῖς ξυμμάχοις πειθόμενοι, χεῖρον βουλεύσησθε· καὶ ἅμα βουλόμενοι περὶ τοῦ παντὸς λόγου τοῦ ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος δηλῶσαι, ὡς οὔτε ἀπεικότως ἔχομεν [6] ἃ κεκτήμεθα, ἥ τε πόλις ἡμῶν [7] ἀξία λόγου ἐστί. καὶ τὰ μὲν [8] πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν; ὧν ἀκοαὶ μᾶλλον λόγων μάρτυρες, ἢ ὄψις τῶν ἀκουσομένων; [9] τὰ δὲ Μηδικά, καὶ ὅσα *[10] αὐτοῖς ξυνίστε, εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται ἀεὶ *[11] προβαλλομένοις, ἀνάγκη λέγειν. καὶ γὰρ ὅτε ἐδρῶμεν, ἐπ' ὠφελείᾳ ἐκινδυνεύετο, ἧς τοῦ μὲν ἔργου μέρος μετέσχετε, τοῦ δὲ λόγου, [12] μὴ παντός, εἴ τι ὠφελεῖ, στερισκώμεθα. ῥηθήσεται δὲ [13] οὐ παραιτήσεως μᾶλλον ἕνεκα ἢ μαρτυρίου, καὶ δηλώσεως πρὸς οἵαν ὑμῖν πόλιν μὴ εὖ βουλευομένοις ὁ ἀγὼν καταστήσεται. φαμὲν γὰρ Μαραθῶνί τε μόνοι [14] προκινδυνεῦσαι τῷ βαρβάρῳ, καὶ ὅτε τὸ ὕστερον ἦλθεν, οὐχ ἱκανοὶ ὄντες κατὰ γῆν ἀμύνεσθαι, ἐσβάντες ἐς τὰς ναῦς [15] πανδημεὶ, ἐν Σαλαμῖνι ξυνναυμαχῆσαι, [16] ὅπερ ἔσχε μὴ κατὰ πόλεις αὐτὸν ἐπιπλέοντα τὴν Πελοπόννησον πορθεῖν,

γρ. ἐπιέναι

γρ. ὑμετέροι

γρ. αἰσθανόμενοι

γρ. ἐκινδυνεύετε

Eos enim sua oratione audita, ad pacem, quàm ad bellũ, propensiores fore putabant. Cùm igitur ad Lacedæmoniorum magistratus accessissent, ad eorum concionem se quoque verba facere velle dixerunt, nisi quid prohiberet. Illi verò eos in medium prodire iusserunt. Tunc Athenieñses in medium progressi hæc dixerunt.

ATHENIENSIVM CONCIO.

Nõ propterea ad vos legati fuimus, [*Lacedæmonij*,] vt ad crimina nobis à nostris sociis obiecta responderemus, & cum ipsis apud vos disceptaremus: sed [*aliis de rebus venimus*,] quarũ causâ ciuitas [*nos huc*] misit. Iam verò cùm intellexerimus [*vestros socios*] in nos grauissimè inuectos esse, in medium prodiimus, non vt ad ciuitatum crimina [*nobis*] obiecta respondeamus (neque enim à nobis apud vos, vt aut nostri, aut istorum iudices, verba fient) sed [*vt vos moneamus*] ne celeriter magnis de rebus, vestrorum sociorũ verbis adducti, malè consultetis. simul etiã quia de tota accusatione cõtra nos instituta vos certiores facere volumus, [*vt demonstremus*] nos neque præter [*decorum, &*] ius obtinere, quę possidemus, nostramq; ciuitatem non esse cõtemnendam. Ac peruetusta quidem quid opus est recensere, quorũ ipsi rumores de illis sparsi potius sunt testes, quàm oculi eorum, qui hæc sunt audituri? Sed res bello Medico [*à nobis*] gestas & quæcunq; nouistis æquè, atq; nos ipsi, quamuis valde molesta [*ac odiosa*] sint [*vobis*] futura, quòd hæc semper proferamus, [*ac prædicemus, tamen*] commemorare est necesse. Nam quũ [*res illas*] gerebamus, propter [*communem omnium Græcorum*,] vtilitatẽ pericula subibamus, cuius [*vtilitatis, nostriq; præclari*] facinoris [*vos*] quidem participes fuistis, [*nos*] verò non omni [*rerum istarum*] cõmemoratione, si quid [*nobis*] prosit, priuamur. Hæc autem [*à nobis*] dicẽtur non tã vt nos excusemus [*& veniã à vobis petamus*] quàm vt testemur, & declaremus aduersus qualem ciuitatẽ vobis consiliũ minimè bonũ ineuntibus certamen sit futurum. Prędicamus enim [*nos sine vestris auxiliis*,] solos olim in campis Marathoniis magno cũ periculo aduersus barbarum pugnasse: &, quũ iterum venit, quia terrâ ipsum propulsare nõ poteramus, [*nos*] vniuersos naues conscendisse, & ad Salaminẽ prœliũ nauale cum eo cõmisisse. quæ res illũ impediuit, ne infesta classe singulas vrbes petens [*totam*] Peloponnesum vastaret,

[1] Ἡ μὲν πρέσβευσις] ἡ στάσις πραγματική. τὸ μέλλον γὰρ ζητεῖ. ταύτην ἐπλάσατο οἰκονομικῶς τὴν δημηγορίαν ὁ συγγραφεύς, χαίρων ταῖς ἀντιθέτοις δημηγορίαις ἀεί. Ὅτι ἡ πρέσβευσις, ἢ καταβόησις καὶ τὸ καταβοή, παρὰ Θουκυδίδῃ ἰδίως. [2] Οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις] οὐκ ἐπρεσβεύσαμεν εἰς τὸ ἀντειπεῖν τοῖς συμμάχοις ἡμῶν. [3] Καταβοὴν] κατηγορίαν. [4] Παρήλθομεν] ἐπελθόντες, ἐπὶ ξένων· παρελθόντες, ἐπὶ ἰδίων. [5] Ἀλλ' ὅπως μὴ ῥᾳδίως] οἱ γὰρ κατά τινος στρατεύοντες, ἢ ὡς ἀδικούμενοι τοῦτο ποιοῦσιν, ἢ ὡς εὐπλοῦ καὶ καταφρονουμένου. τεχνικῶς δὲ ὁ Ἀθηναῖος δείκνυσιν ἑαυτὸν καὶ δίκαιον καὶ μέγαν, καὶ οὐκ εὐκαταφρόνητον. [6] Ἃ κεκτήμεθα] ἤγουν τὴν τῶν Ἑλλήνων ἀρχήν. [7] Ἀξία λόγου ἐστὶν] ἀξιέπαινος. [8] Πάνυ παλαιὰ] τὰ κατὰ Ἀμαζόνας, καὶ Θρᾷκας, καὶ Ἡρακλείδας, φησίν. [9] Τὰ δὲ Μηδικὰ] ἀεὶ γὰρ ἐμεγαλαύχουν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ Μηδικά. *[10] αὐτοῖς] ἡμῖν αὐτοῖς. Æ.P. *[11] προβαλλομένοις] ἀντὶ τοῦ, ἡμῶν αὐτὰ προβαλλομένων. Æ.P. [12] Μὴ παντὸς] μὴ παντὸς εἶπε, διὰ τὰ τοῦ Κίμωνος ἔργα. τὸ δὲ στερισκόμεθα, ἐν ἤθει ἀναγνωστέον. [13] Οὐ παραιτήσεως] οὐχὶ ἕνεκα τοῦ αἰτεῖν συγγνώμην, φησί. [14] Προκινδυνεῦσαι] μετὰ κινδύνου μαχέσασθαι τῷ βαρβάρῳ ἐν Μαραθῶνι, περὶ τῆς Ἑλλάδος κινδυνεῦσαι. τοὺς δὲ Πλαταιεῖς εἴασεν, ὅτι ὕστερον παρεγένοντο. [15] Πανδημεὶ] καὶ γέροντες καὶ νέοι. [16] Ὅπερ ἔσχεν] ἔσχεν, ἐπέσχε, διεκώλυσε.

quòd

quòd [*vestræ ciuitates*] aduersus ingentem classem mutuis auxiliis se iuuare non possent. Ipse verò maximum [*huius rei*] documentum dedit. Nam classe victus, quia potentiam [*superiori*] parem non amplius habebat, cum maiore copiarum parte, celeritate, quanta maxima potuit, [*inde*] se recepit. Cùm autem res, quæ [*tunc*] acciderunt, tales fuerint, cumq; manifestè pateat Græcorum fortunas, [*omnesq; salutis spes*] in nauium præsidio sitas fuisse, [*nos*] ad has res [*peragendas*] tria vtilissima contulimus, & maximum nauium numerum, & prudentissimum ducem, & impigerrimam animi promptitudinem. naues quidem ad quadringẽtas, paulo pauciores duabus [*totius*] classis partibus. Themistoclem verò ducem, qui præcipuus autor fuit, vt nauale prœlium in maris angustiis committeretur. quod profectò res [*Græcorum*] seruauit. eique propterea, licet vir esset peregrinus, vos honorem habuistis longè maiorem, quàm vllis aliis, qui ad vos [*antè*] venerint. Animi verò præsentiam, & studium vel longè ardentissimũ demonstrauimus, qui, cùm terrâ nullus opem nobis ferret, & cæteri ad nos vsque [*barbaris*] iam seruirent, decreuimus vrbe relicta, & re familiari euersa, ne sic quidem reliquorum sociorum communionem, [*atq; Rempublicam*] deserere, neque dispersi, inutiles ipsis esse; sed naues cõscendere, & periculum adire, nec [*vobis*] succensere, quòd nobis auxiliũ antè non tulissetis. Quamobrem nos non minorem vtilitatem vobis attulisse, quàm nobis à vobis allatam fuisse prædicamus. Vos enim ex vrbibus, quæ habitabantur, [*& integræ erant, profecti,*] vtq; [*eas*] in posterum habitaretis, postquàm vobis magis quàm nobis timere cœpistis, auxiliũ tulistis. quo enim tẽpore adhuc eramus salui, [*vos nobis*] præstò non fuistis. Nos verò ex vrbe, quæ iam nulla erat, profecti, & pro ea, de cuius salute perexiguã spem habebamus, periculis nos obiicientes, & vos pro virili, & nos ipsos vnâ seruauimus. Sed si Medis antè

A ἀδυνάτων ὄντων πρὸς ναῦς πολλὰς ἀλλήλοις " ἐπιβοηθεῖν. τεκμήριον δὲ μέγιστον αὐτὸς ἐποίησε. νικηθεὶς γὰρ ταῖς ναυσὶν, ὡς οὐκέτι αὐτῷ ὁμοίας " οὔσης τῆς δυνάμεως, κατὰ τάχος [1] τῷ πλέονι τοῦ " στρατοῦ ἀνεχώρησε. [2] τοιούτου μέντοι τούτου ξυμ- " βάντος, καὶ σαφῶς δηλωθέντος ὅτι [3] ἐν ταῖς ναυσὶ " τῶν ἑλλήνων τὰ πράγματα ἐγένετο, τρία " τὰ ὠφελιμώτατα ἐς αὐτὸ παρεσχόμεθα, [4] ἀ- " ριθμόν τε νεῶν πλεῖστον, καὶ ἄνδρα στρατηγὸν " B ξυνετώτατον, καὶ προθυμίαν ἀοκνοτάτην· ναῦς " μὲν γε ἐς τὰς τετρακοσίας, ὀλίγῳ ἐλάσσους τῶν " [5] δύο μοιρῶν· Θεμιστοκλέα δὲ ἄρχοντα, ὃς αἰτι- " ώτατος [6] ἐν τῷ στενῷ ναυμαχῆσαι ἐγένετο. ὅσ- " περ σαφέστατα ἔσωσε τὰ πράγματα· καὶ αὐτὸν " διὰ τοῦτο ὑμεῖς ἐτιμήσατε, μάλιστα δὴ ἄνδρα " ξένον τῶν ὡς ὑμᾶς ἐλθόντων. προθυμίαν δὲ καὶ " πολὺ τολμηροτάτην ἐδείξαμεν, οἵ γε, ἐπειδὴ " ἡμῖν κατὰ γῆν [7] οὐδεὶς ἐβοήθει, τῶν ἄλλων ἤδη " [8] μέχρι ἡμῶν δουλευόντων, ἠξιώσαμεν, ἐκλι- " C πόντες τὴν πόλιν, καὶ τὰ οἰκεῖα [9] διαφθείραν- " τες, μηδ᾽ ὡς τὸ τῶν περιλοίπων ξυμμάχων " κοινὸν [10] προλιπεῖν, [11] μηδὲ σκεδασθέντες " [12] ἀχρεῖοι αὐτοῖς γενέσθαι, ἀλλ᾽ ἐσβάντες ἐς τὰς " ναῦς, κινδυνεῦσαι, [13] καὶ μὴ ὀργισθῆναι ὅτι ἡμῖν " οὐ προετιμωρήσατε. ὥστε φαμὲν οὐχ ἧσσον αὐ- " τοὶ ὠφελῆσαι ὑμᾶς, ἢ τυχεῖν τούτου. [14] ὑμεῖς " μὲν γὰρ ἀπό τε οἰκουμένων τῶν πόλεων, καὶ " ἐπὶ τῷ [15] τὸ λοιπὸν νέμεσθαι, ἐπειδὴ ἐδείσατε ὑ- " D πὲρ ὑμῶν καὶ οὐχ ἡμῶν τὸ πλέον, ἐβοηθήσα- " τε· ὅτε γοῦν ἦμεν ἔτι σῶοι, [16] οὐ παρεγένεσθε. " ἡμεῖς δὲ ἀπό τε τῆς [17] οὐκ οὔσης ἔτι ὁρμώμε- " νοι, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βραχείᾳ ἐλπίδι οὔσης " κινδυνεύοντες, ξυνεσώσαμεν ὑμᾶς τε τὸ μέ- " ρος, καὶ ἡμᾶς αὐτούς. [18] εἰ δὲ προσεχωρήσα- "

[1] Τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ] λαβὼν τὸ πλέον τοῦ στρατοῦ. [2] Τοιούτου μέντοι] θαυμαστικῶς τοῦτο φησίν. [3] Εν ταῖς ναυσὶ τῶν ἑλλήνων] ἤγουν ἡ βοήθεια τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων ἐν ταῖς ναυσὶν ἦν. [4] Αριθμόν τε νεῶν] ταῦτα πάντα παρ᾽ Ηροδότῳ κεῖται κατὰ διέξοδον. [5] Δύο μοιρῶν] ἀντὶ τοῦ τὸ δίμοιρον, ὅ ἐστι διακόσιαι ἑξήκοντα. ἦσαν γὰρ αἱ πᾶσαι, τετρακόσιαι· κατὰ δὲ ἄλλους, τετρακόσιαι ὀγδοήκοντα. τοῦτο οὖν λέγει, ὅτι αὐτοὶ τὸ δίμοιρον δεδώκαμεν. [6] Εν τῷ στενῷ] ἐν τῇ σαλαμῖνι. [7] Οὐδεὶς ἐβοήθει τῶν ἄλλων] μακεδόνων, θεσσαλῶν, λοκρῶν, βοιωτῶν, φωκέων. [8] Μέχρι ἡμῶν δουλευόντων] μέχρι τῆς πόλεως ἡμῶν. [9] Διαφθείραντες] τὸ διαφθείραντες τινὲς φασὶ τὸ διαφθαρῆναι ἐάσαντες. ἄλλοι δὲ παριστοροῦσιν ὅτι αὐτοὶ οἱ ἀθηναῖοι αὐτοχειρὶ τὴν πόλιν κατέβαλον, ἵνα μὴ ἔχῃ αὐτῇ ὁ βάρβαρος ὡς ὁρμητηρίῳ χρῆσθαι πρὸς τὴν ἑλλάδα. Αλλως. τὰ οἰκεῖα διαφθείραντες, οὐκ ἐπὶ τῆς πόλεως εἴληπται, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῶν σκευῶν τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις, καὶ τῆς ἄλλης περιουσίας, ἣν οὐκ ἦν δυνατὸν ὑπεκθέσθαι, οὔτε ἐν ταῖς ναυσὶ φέρειν. τάχα δὲ καὶ ἐπὶ κυνῶν καὶ βοσκημάτων τοῦτο συννοηθῆναι δύναται. [10] Προλιπεῖν] μὴ προλιπεῖν ἠξιώσαμεν, ἀλλὰ βοηθῆσαι. [11] Μηδὲ σκεδασθέντες] εἰς ἄλλας χώρας. [12] Αχρεῖοι αὐτοῖς γενέσθαι] τοῖς συμμάχοις φησιν. [13] Καὶ μὴ ὀργισθῆναι] ἀπὸ κοινοῦ, ἠξιώσαμεν, ἀλλὰ βοηθεῖν ὑμῖν τοῖς λακεδαιμονίοις. [14] Υμεῖς μὲν γὰρ] κατασκευὴ τοῦ νοήματος. [15] Τὸ λοιπὸν] χρόνου. [16] Οὐ παρεγένεσθε] εἰς βοήθειαν. [17] Οὐκ οὔσης ἔτι] Οὐκ οὔσης τῆς πόλεως, ἐν βραχείᾳ ἐλπίδι αἱ τριήρεις, ἢ τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων. [18] Εἰ δὲ προσεχωρήσαμεν] οἱ ἀθηναῖοι προσήλθομεν.

E

» μὲν πρότερον τῷ μήδῳ, δείσαντες,[1] ὥσπερ καὶ
» ἄλλοι,[2] περὶ τῇ χώρᾳ, ἢ μὴ ἐτολμήσαμεν ὕστε-
» ρον ἐσβῆναι ἐς τὰς ναῦς, ὡς[3] διεφθαρμένοι,
» [4] οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει ὑμᾶς μὴ ἔχοντας[5] ναῦς ἱ-
» κανὰς ναυμαχεῖν,[6] ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν ἂν αὐ-
» τῷ[7] προεχώρησε τὰ πράγματα ᾗ ἐβούλετο.
» [8] * [9] ἆρ' ἄξιοί ἐσμεν, ὦ λακεδαιμόνιοι, καὶ προ-
» θυμίας ἕνεκα τῆς τότε,[10] καὶ γνώμης ξυνέσεως,
» ἀρχῆς τε ἧς ἔχομεν, τοῖς ἕλλησι μὴ οὕτως ἄ-
» γαν ἐπιφθόνως διακεῖσθαι; καὶ γὰρ αὐτὴν τήν-
» δε ἐλάβομεν οὐ βιασάμενοι, ἀλλ' ὑμῶν μὲν οὐκ
» ἐθελησάντων παραμεῖναι[11] πρὸς τὰ ὑπό-
» λοιπα τοῦ βαρβάρου, ἡμῖν δὲ προσελθόντων
» τῶν ξυμμάχων, καὶ αὐτῶν δεηθέντων ἡγεμό-
» νας καταστῆναι.[12] ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου κατην-
» αγκάσθημεν τὸ πρῶτον προαγαγεῖν αὐτὴν ἐς
» τόδε, μάλιστα μὲν[13] ὑπὸ δέους, ἔπειτα δὲ καὶ τι-
» μῆς, ὕστερον[14] καὶ ὠφελείας. καὶ οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι
» ἐδόκει εἶναι, τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένους,[15] καί
» τινων καὶ ἤδη ἀποστάντων κατεστραμμένων, ὑ-
» μῶν τε ἡμῖν οὐκέτι ὁμοίως φίλων, ἀλλ' ὑπό-
» πτων[16] καὶ διαφόρων ὄντων,[17] * [18] ἀνέντας κιν-
» δυνεύειν. καὶ γὰρ ἂν αἱ ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς ἐ-
» γίγνοντο. πᾶσι δὲ[19] ἀνεπίφθονον, τὰ ξυμφέρον-
» τα[20] τῶν μεγίστων πέρι κινδύνων[21] εὖ τίθεσθαι.
» [22] ὑμεῖς γοῦν, ὦ λακεδαιμόνιοι, τὰς ἐν τῇ πε-
» λοποννήσῳ πόλεις[23] ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον
» καταστησάμενοι ἐξηγεῖσθε·[24] καὶ εἴ ποτε ὑπομεί-
» ναντες διὰ παντὸς[25] ἀπήχθεσθε ἐν τῇ ἡγεμο-

τὸ ὑμῶν.

nos adiunxissemus, agro nostro, vt & ceteri, timentes, aut si postea, quasi [*profligati, ac*] deplorati, naues [*vrbe relicta*] conscendere ausi non fuissemus, [*profectò*] vos, qui classem satis firmam non habebatis, [*quam hostibus opponeretis,*] nauali prœlio certare nō amplius oportuisset: sed sine certamine res ipsi [*barbaro*] ex animi sententia successissent. An igitur, Lacedæmonij, propter talem animi alacritatem, & prudentiam, quam [*pro communi totius Græciæ salute conseruanda*] tunc demōstrauimus, & [*propter*] imperium, quod obtinemus, digni videmur, quibus Græci adeò inuideant? Nam hoc ipsum [*imperium*] accepimus non per vim, sed [*vestro concessu,*] tum quia vos ad persequendas reliquias belli contra barbarum gerendi remanere noluistis, tum etiam quia socij ad nos accesserunt, & nos orarunt, vt suarum copiarum duces esse vellemus. Itaque vi, & natura ipsius rei, ipsum [*imperium*] in hunc statum [*in quo, nunc est* ,] primùm perducere coacti sumus, præcipuè quidem præ metu; deinde verò, honoris etiam causa; postremò etiam, vtilitatis gratia: nec amplius tutum nobis esse videbatur, cùm multis inuisi essemus, quinetiam cùm nonnullos, qui [*à nobis*] defecerant, iam subegissemus, vosq; nobis non amplius æquè, [*ac antè*] essetis amici: sed suspectos [*nos*] haberetis, nobísque essetis inimici, imperio deposito periclitari. nam qui à nobis defecissent, illi se vobis adiunxissent. Nec vlli mortalium est inuidendum, [*aut vitio vertendum* ,] si in maximis periculis constitutus suis rationibus prospiciat, quàm optimè potest. Nam vos quoque Lacedæmonij, ciuitatibus, quæ sunt in Peloponneso, imperatis, ea Reipublicæ administrandæ forma in singulis constituta, quam vobis conducere putatis. Quòd si tunc in imperio semper permanentes, hominum odia vobis contraxissetis, quemad-

---

1 Ὥσπερ καὶ ἄλλοι] οἱ θηβαῖοι δηλονότι. 2 Περὶ τῇ χώρᾳ] ἑαυτῶν δηλονότι. 3 Διεφθαρμένοι] ἀλλὰ μεταναστῆναι ἐς ἄλλην χώραν, ὡς ἀπόλιδες. 4 Οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει] τὸ ἑξῆς, οὐδὲν ἂν ἔδει ὑμᾶς τοὺς λακεδαιμονίους ναυμαχεῖν. 5 Ναῦς ἱκανὰς] δέκα γὰρ εἶχον μόνας ναῦς. 6 Ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν] ἀμαχητί. 7 Προεχώρησε] προσῆλθε. 8 Ἆρ' ἄξιοι ἐσμὲν] ἐν ἐρωτήσει, ἆρα, φησὶν, ἄξιοι ἐσμὲν ἕνεκα τῆς ἀρετῆς ἡμῶν μὴ φθονεῖσθαι τῆς ἀρχῆς; 9 Ἆρ' ἄξιοι] ἴσως γραπτέον, ἄρ' ἄξιοι ἐσμὲν, & c τοῖς ἕλλησιν οὕτως. ἀ. ἐ. δ. *Vel etiam*, οὐκ ἄρ' ἄξιοι ἐσμὲν, & τοῖς ἕλλησιν οὕτως ἀ. ἐ. δ. πρὸς ἡμᾶς δηλονότι; *vt ista sic accipias*, οὐκ ἄρα ἄξιοι ἐσμὲν τοῖς ἕλλησιν, ὥστε αὐτοῖς οὕτως ἄγαν ἐπιφθόνως διακεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς. & *interrogationis nota tolletur. i. Non igitur digni sumus, quibus Græci tantopere inuideant. Si aduerbium* μὴ *retineas, potes & ita locum legere*, Ἄρ' οὐκ ἄξιοι &c. *vertes autẽ, Nónne igitur digni videmur, quibus Græci tantoperè non inuideant? Æ. P.* 10 Καὶ γνώμης ξυνέσεως] ἤγουν προαιρέσεως. 11 Πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βαρβάρου] πρὸς τὴν ὑπολειφθεῖσαν μάχην. ἕως γὰρ μυκάλης μόνον ἦλθον οἱ λακεδαιμόνιοι. 12 Ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου] ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τοῦ πράγματος. λέγει δὲ τῆς ἀρχῆς. ὁ γὰρ ἄρχων ἀεὶ μισεῖται. 13 Ὑπὸ δέους] τοῦ βαρβάρου ἤγουν τῶν κακῶς παθόντων ἐν τῇ ἀρχῇ ὑπηκόων. 14 Καὶ ὠφελείας] τοῦ φόρου δηλονότι. 15 Καί τινων καὶ ἤδη] ταῦτα διηγεῖται ἐν τῇ πεντηκονταετηΐδι. 16 Καὶ διαφόρων ὄντων] ἐχθρῶν. καὶ οὐκ ἂν ἠλευθέρωντο· ὥστε οὐκ ἠδίκουν. 17 Ἀνέντας] ἀπολύσαντας. * 18 Ἀνέντας] *Paulo pòst*, εἰ ἀρχὴν ἀνεῖμεν, *dicit, quod huius loci videtur interpretatio. Æ. P.* 19 Ἀνεπίφθονον] ἄμεμπτον. 20 Τῶν μεγίστων πέρι] τοῦτο εἶπεν, ἀντὶ τοῦ, ἵνα μὴ ἐμπέσῃ εἰς μεγίστους κινδύνους. 21 Εὖ τίθεσθαι] καλῶς οἰκονομεῖν. 22 Ὑμεῖς γοῦν ὦ λακεδαιμόνιοι] τὸ ἐγκαλούμενον τοῖς ἀθηναίοις, τὸ δουλῶσαι τοὺς συμμάχους, αὐθυποφέρει τοῖς λακεδαιμονίοις. ἐξηγεῖσθαι γὰρ λέγει καὶ αὐτοὺς κατὰ τὸ αὐτοῖς ὠφέλιμον. 23 Ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον] τὴν ὀλιγαρχίαν αὐτοῖς φησὶν ὠφέλιμον. 24 Καὶ εἰ ποτε ὑπομείναντες] ἀπὸ τῆς μυκάλης δηλονότι. 25 Ἀπήχθεσθε] οἱ γὰρ ἄρχοντες μισοῦνται. φιλελεύθερον γὰρ τὸ ἀνθρώπινον.

dum

modum nos, scimus profectò vos non minùs, [*quàm nos hodie sumus,*] graues, [*& acerbos*] sociis futuros fuisse, & in necessitatem venturos fuisse vel imperiosè. [*ac per vim*] dominandi, vel de vestro capite, & salute, non sine periculo dimicandi. Ita ne nos quidem vllum admirabile, [*ac inusitatum,*] aut ab hominum institutis alienũ facinus fecimus, si imperium [*nobis*] traditum acceperimus, idq; [*susceptum*] deponere nolimus, [*tribus*] maximis [*rebus*] coacti, honore, metu, & vtilitate. Neque verò nos primi huius exempli autores fuimus: sed perpetuo naturæ iure est constitutum, vt imbecillior à potentiore coërceatur, [*& regatur.*] præterea [*hoc ipsum fecimus,*] tum quia nos [*hoc imperio*] dignos esse iudicabamus, tum etiam quia vel vobis [*eo digni*] visi sumus ad hoc vsque tempus, quo rem vtilitate metientes, quadã æquitatis specie vtimini; quam [*æquitatem*] nullus dum (quotiescunq; rei per vim parandæ occasio sese ipsi obtulit) proponens, [*& vtilitati anteponens,*] a rebus suis amplificandis est deterritus. Digniq; sunt laude, qui humanum ingenium sequuti, vt aliis imperarent, [*in suo dominatu*] fuerunt æquiores, quàm imperij, quod obtinebant, magnitudo ferret. Profectò si qui alij hoc nostro imperio potirentur manifestissimè (vt arbitramur) declararent quàm modestè nos [*in eo*] geramus. Quamquam ex hac nostra modestia plus vituperationis, quàm laudis immeritò reportamus. Quamuis enim in iudiciis de contractu, [*de pactis & conuentis,*] cũ sociis disceptantes, de iure nostro decedamus, quamuis etiam iisdem iudiciis, iisdémque legibus, quibus & nos ipsi apud nos vtimur, [*pariq; cõditione cum illis*] disceptemus, [*tamen*] litigiosi esse videmur: & eorũ nemo cõsiderat, cur hoc ipsum crimen cũ exprobratione non obiiciatur iis etiã, qui vsquã alibi imperiũ habent, & qui in subditos minùs modestè se gerunt, quàm nos. Illis enim,

A νίᾳ, ὥσπερ ἡμεῖς, εὖ ἴσμεν μὴ ἂν ἧσσον ὑμᾶς « λυπηροὺς γενομένους τοῖς ξυμμάχοις, καὶ ἀν- « αγκασθέντας ἂν ἢ ἄρχειν [1] ἐγκρατῶς, ἢ αὐτοὺς « κινδυνεύειν. οὕτως οὐδ᾽ ἡμεῖς θαυμαστὸν οὐδὲν « πεποιήκαμεν, οὐδ᾽ ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου, « εἰ ἀρχήν τε διαδιδομένην ἐδεξάμεθα, « [2] καὶ ταύτην μὴ ἀνεῖμεν, ὑπὸ τῶν μεγίστων « νικηθέντες, τιμῆς, καὶ δέους, [3] καὶ ὠφελείας· οὐδ᾽ « αὖ πρῶτοι τοῦ τοιούτου ὑπάρξαντες, ἀλλ᾽ ἀεὶ « καθεστῶτος, τὸν ἥσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου «
B [4] κατείργεσθαι. [5] ἄξιοί τε ἅμα νομίζοντες εἶναι, « καὶ ὑμῖν [6] *δοκοῦντες, μέχρις οὗ [7] τὰ ξυμφέροντα « λογιζόμενοι, τῷ [8] δικαίῳ λόγῳ [9] νῦν χρῆσθε· « [10] ὃν οὐδείς πω, [11] παρατυχὸν ἰσχύι τι κτήσασθαι, [12] προθεὶς, τοῦ μὴ πλέον ἔχειν ἀπετράπετο. ἐπαινεῖσθαί τε. ἄξιοι οἵτινες χρησάμενοι « [13] τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει ὥστε ἑτέρων ἄρχειν, δι- « καιότεροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν γένωνται. « [14] ἄλλους γ᾽ ἂν οὖν οἰόμεθα, τὰ [15] ἡμέτερα λα- « βόντας [16] δεῖξαι ἂν μάλιστα εἴ τι [17] μετριάζομεν· «
C ἡμῖν δὲ [18] καὶ ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς ἀδοξία τὸ πλέον ἢ « ἔπαινος οὐκ εἰκότως περιέστη. [19] καὶ ἐλασ- « σούμενοι γὰρ ἐν ταῖς ξυμβολαίαις πρὸς τοὺς ξυμ- « μάχους δίκαις, [20] καὶ παρ᾽ ἡμῖν αὐτοῖς [21] ἐν τοῖς « ὁμοίοις νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις, [22] φιλο- « δικεῖν δοκοῦμεν. καὶ οὐδεὶς σκοπεῖ αὐτῶν, τοῖς « καὶ [23] ἄλλοθί που ἔχουσιν ἀρχὴν, [24] καὶ ἧσσον ἡ- « μῶν πρὸς τοὺς ὑπηκόους μετρίοις οὖσι, διότι « τοῦτο [25] οὐκ ὀνειδίζεται. βιάζεσθαι γὰρ οἷς «

γρ. διδομένην

γρ. τοῖς δὲ ἄλλοθί που

γρ. ὀνειδίζετε

[1] Ἐγκρατῶς] ἰσχυρῶς. [2] Καὶ ταύτην μὴ ἀνεῖμεν] ἐλαττοῦμεν. [3] Καὶ ὠφελείας] τοῦ ἄρχειν δηλονότι. [4] Κατείργεσθαι] κατέχεσθαι, ἄρχεσθαι. [5] Ἄξιοί τε ἅμα] ὁ νοῦς τῶν λεγομένων, ἄξιοι τοῦ ἄρχειν καὶ ὑμῖν αὐτοῖς ἐδοκοῦμεν, μέχρις οὗ τὰ συμφέροντα λογιζόμενοι ἦτε· τουτέστιν, ἐν τῷ παρελαβόντι χρόνῳ· νῦν, ἐν τῷ ἐνεστῶτι χρόνῳ, τῷ δικαίῳ λόγῳ χρῆσθε, τῷ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἑλλήνων δηλονότι· κρίνοντες δίκαιον ὑπάρχειν νῦν ἐλευθέρους εἶναι τοὺς ἕλληνας. [6] * π. δοκοῦντες μέχρι,] τοῦ νῦν, ὅτε τὰ ξ. λ. τ. δ. λ. χρῆσθε. *F. P. vel locus sic intelligendus,* ἢ ὑμῖν δοκοῦντες, μέχρις οὗ τὰ ξυμφ. λογιζόμενοι ἦτε. ἤγουν ἐλογίζεσθε, τῷ δὲ δ. λ. ν. χρῆσθε. *Æ. P.* [7] Τὰ ξυμφέροντα] ἀπὸ κοινοῦ τὸ νῦν, καὶ δηλοῖ ἐνταῦθα παρῳχημένον χρόνον. [8] Δικαίῳ λόγῳ] δίκαιον λόγον λέγει τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἑλλήνων. [9] Νῦν χρῆσθε] ἐνταῦθα τὸ νῦν ἐνεστῶτα χρόνον δηλοῖ. [10] Ὃν οὐδείς πω] ὁ νοῦς τοιοῦτος· ὅντινα δίκαιον λόγον οὐδεὶς πώποτε προκρίνας, ἀπετράπετο τοῦ πλέον ἔχειν τι κτήσασθαι. τὸ δὲ μὴ περιττῶς κεῖται, ἀττικῇ συνηθείᾳ, ὡς καὶ παρὰ Δημοσθένει πολλάκις. [11] Παρατυχὸν] παρατυχόντος. [12] Προθεὶς] προτιμήσας. [13] Τῇ ἀνθρωπείᾳ] τῇ παρεπομένῃ τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει ἀρχῇ. [14] Ἄλλους γ᾽ ἂν] ἀορίστως μὲν, εἰς τοὺς λακεδαιμονίους δὲ αἰνίττεται. [15] Ἡμέτερα] ἡμέτερα φησὶ τὴν ἀρχήν. [16] Δεῖξαι ἂν μάλιστα] δηλονότι βιαιότερον ἄρξαντες. [17] Μετριάζομεν] ταπεινοί ἐσμεν. [18] Καὶ ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς] ἐκ τῆς μετριότητος. [19] Καὶ ἐλασσούμενοι γὰρ] ἀδικούμενοι. ζημιούμενοι ἐν ταῖς συναλλαγματικαῖς χρείαις, καθὸ ἐξ ἰσοτιμίας δικαζόμεθα πρὸς αὐτοὺς, καίτοι δυνάμενοι ὡς ἄρχοντες ἔχειν τὸ πλέον. [20] Καὶ παρ᾽ ἡμῖν αὐτοῖς] τὸ ἑξῆς, καὶ ἐν τοῖς παρ᾽ ἡμῖν ὁμοίοις νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις, φιλονικεῖν δοκοῦμεν. [21] Ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις] ὁμοίοις νόμοις λέγει τόν τε ξένον καὶ τὸν πολίτην. ἴσως γὰρ ἀμφοτέροις παρ᾽ ἡμῖν ὁ νόμος. [22] Φιλοδικεῖν] ἐκωμῳδοῦντο γὰρ οἱ ἀθηναῖοι ὡς φιλόδικοι.
[23] Ἄλλοθί που ἔχουσιν ἀρχὴν] οἷον, πέρσης, σκύθης.
[24] Καὶ ἧσσον ἡμῶν] ἀντὶ τοῦ οὐδὲ ἧσσον. [25] Οὐκ ὀνειδίζεται] προφέρεται. οὐκ ὀνειδίζεται τὸ βίαιον τῆς ἀρχῆς παρ᾽ ἄλλοις, ἀλλὰ μόνοις παρ᾽ ἡμῖν.

» ἂν δόξῃ, [1] δικάζεσθαι οὐδὲν προσδέονται. οἱ δὲ, [2] εἰθισμένοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλεῖν, [3] ἤν τι παρὰ τὸ μὴ οἴεσθαι χρῆναι, ἢ γνώμῃ, ἢ δυνάμει τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν, καὶ ὁπωσοῦν ἐλασσωθῶσιν, οὐ τοῦ πλείονος μὴ στερισκόμενοι, χάριν ἔχουσιν, [4] ἀλλὰ τοῦ ἐνδεοῦς, χαλεπώτερον φέρουσιν, [5] ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης ἀποθέμενοι τὸν νόμον, φανερῶς [6] ἐπλεονεκτοῦμεν. [7] ἐκείνως δὲ οὐδ᾽ ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον ὡς οὐ χρεὼν τὸν ἥσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν. [a] ἀδικούμενοί τε, ὡς ἔοικεν, οἱ ἄνθρωποι [8] μᾶλλον ὀργίζονται, ἢ βιαζόμενοι. τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἴσου, δοκεῖ πλεονεκτεῖσθαι· τὸ δ᾽ ἀπὸ τοῦ κρείττονος, καταναγκάζεσθαι. ὑπὸ γοῦν τοῦ Μήδου δεινότερα τούτων πάσχοντες ἠνείχοντο· ἡ δὲ ἡμετέρα ἀρχὴ, χαλεπὴ δοκεῖ εἶναι. εἰκότως· τὸ παρὸν γὰρ ἀεὶ βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις. ὑμεῖς γ᾽ ἂν οὖν [9] εἰ καθελόντες ἡμᾶς ἄρξαιτε, τάχα ἂν τὴν εὔνοιαν, ἣν διὰ τὸ ἡμέτερον δέος εἰλήφατε, μεταβάλοιτε· [10] εἴπερ οἷα καὶ τότε πρὸς τὸν Μῆδον δι᾽ ὀλίγου ἡγησάμενοι ἀπεδείξατε, ὁμοῖα καὶ νῦν γνώσεσθε. ἄμικτα γὰρ τά τε [11] καθ᾽ ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἔχετε, καὶ προσέτι [12] εἷς ἕκαστος ἐξιὼν, οὔτε [13] τούτοις χρῆται, οὔθ᾽ οἷς ἡ ἄλλη Ἑλλὰς νομίζει. βουλεύεσθε οὖν βραδέως, ὡς οὐ περὶ βραχέων. [14] καὶ μὴ ἀλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι πεισθέντες, οἰκεῖον πόνον [15] πρόσθησθε. τοῦ δὲ πολέμου τὸν [16] παράλογον, ὅσος ἐστὶ, πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι, προδιάγνωτε. μηκυνόμενος γὰρ φιλεῖ [17] ἐς τύχας τὰ πολλὰ [18] περιίστασθαι· ὧν ἴσον τε [19] ἀπέχομεν, [20] καὶ ὁποτέρως ἔσται, ἐν ἀδήλῳ [21] κινδυνεύεται.

[a] γρ. ἀδικούμενοί τε οἱ ἄνθρωποι, ὡς ἔοικε μᾶλλον

A qui rei per vim gerendæ poteſtatem habent, nullis iudiciis eſt opus. At illi [*noſtri ſocij*] aſſueti iam æquo iure nobiſcum diſceptare, ſi quid illis vel noſtro iudicio, vel propter imperij potentiam, vel etiam quomodocumque fuerit detractum, quod ipſi ſibi non detrahendum putarint, non habent [*nobis*] gratiam de pluribus non ereptis, ſed modicum illud, quod detractum eſt, grauius ferunt, quàm ſi ſtatim ab initio, depoſito [*noſtro*] iuris inſtituto, apertè vim, [*ac iniuriam ipſis*] feciſſemus. Illo enim modo ne ipſi quidem contra nos dicere B potuiſſent, non oportere inferiorem ſuperiori cedere. Homines enim (vt eſt veriſimile) quum iniuria afficiuntur, magis indignantur, quàm quum vim patiuntur. Nam quod ab eo proficiſcitur, qui eſt pari conditione, id propter pluris habendi cupiditatem contra iuris æquabilitatem fieri videtur. Quod verò fit a potentiore, hoc ab ineuitabili neceſſitate proficiſci [*videtur.*] Idcirco etiam [*noſtri ſocij*] quamuis [*iniurias*] his grauiores à Medo [*factas, olim*] paterentur, [*eas tamen*] tolerabant. At noC ſtrum imperium [*nunc ipſis*] durum eſſe videtur nec immeritò, nam præſens rerum ſtatus ſubditis eſt ſemper grauis. Sed vos, ſi [*nobis deuictis, &*] euerſo dominatu noſtro, dominaremini, fortaſſe beneuolentiam, quam propter noſtri metum ſuſcepiſtis, [*in maleuolentiam*] mutaretis, ſi modò nunc quoque talia facinora vobis facienda cenſeretis, qualia vel tunc exiguo illo tempore edidiſtis. quo in bello contra Medum gerendo, [*Græcis*] præfuiſtis. Veſtra enim inſtituta cum nullis aliis communia habetis: D præpterea quum vnus quiſque [*de vobis*] peregrè proficiſcitur: neque his [*veſtris inſtitutis*] vtitur, neque illis, quibus reliqua Græcia ſolet vti. Quare maturiùs conſultetis, vtpote de rebus non paruis: neque conſiliis, & criminationibus alienis inducti, laborem proprium præter ſuperiores [*vobis nunc*] imponatis. Incertos autem belli euentus, eorúmque magnitudinem, antequàm in ipſo verſemini, animo præcipite, [*& conſiderate.*] Bellum enim, quod producitur, plerunque calamitoſos, [*ac funeſtos*] exitus habere ſolet. A quibus [*vtrique*] & pariter abſumus, & vtro modo res ſit ceſſura, incerta alea tentatur.

---

[1] Δικάζεσθαι] ἀντὶ τοῦ δίκαια πράττειν πρὸς τοὺς ὑπηκόους. [2] Εἰθισμένοι] διὰ τούτων ἔδειξε τὸ ἐναντίον τῆς ἀδικίας. ὁ δὲ νοῦς τοιοῦτος, ἐάν τι τοιοῦτο πάθωσι παρ᾽ ἡμῶν παρ᾽ ὃ νομίζουσιν αὐτοὶ μὴ δίκαιον εἶναι, ἀγανακτοῦσιν. οὐκ εἶπε δὲ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ τὸ παρ᾽ ὃ ἐκεῖνοι νομίζουσι μὴ δίκαιον. [3] Ἤν τι παρὰ τὸ μὴ] ἐάν τι παρὰ τὴν ἑαυτῶν δόξαν διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἡμῖν ἀρχὴν, ἢ λόγῳ ἢ ἔργῳ νομίσωσιν ἐλαττωθῆναι. [4] Ἀλλὰ τοῦ ἐνδεοῦς] λείπει ἡ ὑπὲρ ἵν᾽ ᾖ, ὑπὲρ τοῦ ἐνδεοῦς. [5] Ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης] τὸ ἢ, ἀντὶ τοῦ ὡς. [6] Ἐπλεονεκτοῦμεν] κατὰ τὸν τῆς ἀρχῆς νόμον. [7] Ἐκείνως δ᾽ οὐδ᾽ ἂν] ὁ δὲ ἀντὶ τοῦ γάρ. [8] Μᾶλλον ὀργίζονται] διὰ τοῦτο, φησὶν, ὀργίζονται οἱ σύμμαχοι. ὅτι ἀδικεῖσθαι νομίζουσι, καὶ οὐχὶ βιάζεσθαι· ἴσους γὰρ ἡμῶν αὐτοὺς τῆς ἀρχῆς ἔχομεν. [9] Εἰ καθελόντες] προμαντεύεται· καθεῖλον γὰρ αὐτῶν καὶ τὰ τείχη οἱ Λακεδαιμόνιοι. [10] Εἴπερ οἷα] τὸ ἑξῆς, εἴπερ ὅμοια γνώσεσθε οἷα καὶ ἐπὶ τοῦ Μήδου. [11] Καθ᾽ ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα] οὐδενὶ γὰρ ξένῳ μετεδίδοσαν τῶν παρ᾽ αὐτοῖς νομίμων οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἀλλὰ καὶ ἐξενηλάτουν. [12] Εἷς ἕκαστος ἐξιὼν] εἰς ἀρχὴν δηλονότι. [13] Τούτοις χρῆται] τοῖς παρ᾽ ὑμῖν. [14] Καὶ μὴ ἀλλοτρίαις,] ταῖς τῶν Κορινθίων. [15] Πρόσθησθε] ἀνάθησθε, ἑαυτοῖς δηλονότι. [16] Παράλογον] ἀπροσδόκητον. ἀρσενικῶς τὸν παράλογον. [17] Ἐς τύχας τὰ πολλὰ] εἰς ἀδηλότητα. Ὅμηρος, —νίκη δ᾽ ἐπαμείβεται ἄνδρας. [18] Περιίστασθαι] περιτρέπεσθαι. [19] Ἀπέχομεν] ἑκατέροις γὰρ τὸ μέλλον ἀόρατον, καὶ ἀφανές. [20] Καὶ ὁποτέρως ἔσται] ἄδηλόν ἐστιν ὁποῖον μέρος κινδυνεύσει. [21] Κινδυνεύεται] μετὰ κινδύνων πράττεται.

Et ho-

Et homines [*plerique*] quum ad bellum proficiscuntur, [*bellumque temerè, ac inconsultè suscipiunt*] res prius aggrediuntur, quas postea gerere oportebat. Quum autem malis iam premuntur, [*tunc*] verbis, [*& consultationibus*] vtuntur. Cùm igitur neque nos ipsi adhuc in vlla huiusmodi culpa simus, neque vos [*in ea*] esse videamus, vos monemus, dũ integrum est vtrisque rectè consultare, ne fœdera frangatis, néve iusiurandum violetis: sed controuersias iudicio dirimatis ex fœderis pacto. alioqui Deos fœderum, ac iurisiurandi præsides contestati, vos, si bello nos lacessatis, propulsare conabimur, ea [*via,*] qua præiueritis, [*& quales erga nos in bello nobis inferendo fueritis, tales nos etiam erga vos in eo propulsando erimus.*] Hæc Athenienses dixerunt. Postquam autem Lacedæmonij audierunt sociorum querelas aduersus Athenienses, & quæ Athenienses dixerant summotis omnibus, inter se ipsos de rebus præsentibus consultare cœperunt. Atque maior illorum pars consentiens eandem tulit sententiam, Athenienses iam iniustè agere, & quamprimùm bellum esse faciendũ. Archidamus verò ipsorum Rex, qui & prudens, & modestus vir esse videbatur, in medium progressus, hãc habuit orationem.

ARCHIDAMI CONCIO.

Ipse quoque, Lacedæmonij, multorum iam bellorum sum peritus, & illos de vobis, qui sunt eadem ætate, qua ego, [*parirerum bellicarum peritia præditos esse*] video; ita vt propter imperitiam nullus [*ipsorum*] belli cupidus sit futurus, (quod multis accidit) neque [*id*] bonum, ac tutum sit iudicaturus. Hoc autem bellum, de quo nunc consultatis, si quis ipsum sapiẽter perpenderit, non minimum fore comperietis. Nam aduersus quidem Pelopõnesios, & finitimos, nostræ vires sunt pares, & citò ad singula [*eorum oppida*] venire possumus. Sed aduersus viros, qui & agrum procul [*à nobis*] incolunt, & præterea rerum maritimarum sunt peritissimi, & cæteris omnibus rebus [*ad bellum necessariis*] optimè sunt instructi,

A δυνεύεται. [1] ἰόντες τε οἱ ἄνθρωποι ἐς τοὺς πολεμίους, [2] τῶν ἔργων πρότερον ἔχονται, [3] ἃ χρῆν ὕστερον δρᾶν· κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη, τῶν λόγων ἅπτονται. ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμιᾷ πω τοιαύτῃ [4] ἁμαρτίᾳ ὄντες, οὔτ' αὐτοί, οὔθ' ὑμᾶς ὁρῶντες, λέγομεν ὑμῖν, ἕως ἔτι [5] αὐθαίρετος ἀμφοτέροις ἡ εὐβουλία, σπονδὰς μὴ λύειν, μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὅρκους, τὰ δὲ διάφορα δίκῃ λύεσθαι [6] κατὰ τὴν ξυνθήκην. ἢ [7] θεοὺς τοὺς ὁρκίους μάρτυρας ποιούμενοι, πειρασό-

B μεθα ἀμύνεσθαι πολέμου ἄρχοντας ταύτῃ ᾗ ἂν [8] ὑφηγῆσθε. τοιαῦτα μὲν οἱ ἀθηναῖοι εἶπον. ἐπειδὴ δὲ τῶν ξυμμάχων ἤκουσαν οἱ λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα τὰ [9] ἐς τοὺς ἀθηναίους, καὶ τῶν ἀθηναίων ἃ ἔλεξαν, [10] μεταστησάμενοι πάντας, ἐβουλεύοντο κατὰ σφᾶς αὐτοὺς, περὶ τῶν παρόντων. καὶ τῶν μὲν πλεόνων [11] ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἱ γνῶμαι ἔφερον, ἀδικεῖν τε τοὺς ἀθηναίους ἤδη, [12] καὶ πολεμητέα εἶναι ἐν τάχει. παρελθὼν δὲ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνὴρ καὶ ξυνε-

C τὸς δοκῶν εἶναι καὶ σώφρων, ἔλεξε τοιάδε, ΚΑΙ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειρός εἰμι, ὦ λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ [13] ὁρῶ· ὥστε [14] μήτε ἀπειρίᾳ ἐπιθυμῆσαί τινα τοῦ ἔργου (ὅπερ ἂν [15] οἱ πολλοὶ πάθοιεν) μήτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς * [16] νομίσαντα. εὕροι τε δ' ἂν τὸν πόλεμον τόνδε, περὶ οὗ νῦν βουλεύεσθε, οὐκ ἂν [17] ἐλάχιστον γενόμενον, εἰ σωφρόνως τις αὐτὸν [18] ἐκλογίζοιτο. [19] πρὸς μὲν γὰρ τοὺς πελοποννησίους καὶ τοὺς ἀστυγείτονας [20] παρό-

D μοιος ἡμῶν ἡ ἀλκή, καὶ διὰ ταχέων οἷόν τε [21] ἐφ' ἕκαστα ἐλθεῖν· πρὸς δὲ ἄνδρας οἳ γῆν τε [22] ἑκὰς ἔχοισι, καὶ προσέτι θαλάσσης ἐμπειρότατοι εἰσί, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν [23] ἄριστα ἐξήρτυνται,

γρ. εἰ δὲ μὴ θεοὺς

---

[1] Ἰόντες τε οἱ ἄνθρωποι] οἱ ἀπροβούλευτοι καὶ ἀνόητοι. [2] Τῶν ἔργων] πρὸ τῶν βουλευμάτων δηλονότι. [3] Ἃ χρῆν ὕστερον] ἃ ἔργα δηλονότι. [4] Ἁμαρτίᾳ] τῇ προλεχθείσῃ ἀβουλίᾳ τοῦ πολέμου. [5] Αὐθαίρετος] αὐτεξούσιος. [6] Κατὰ τὴν ξυνθήκην] κατὰ τὰς ὁμολογίας τὰς ἐν ταῖς σπονδαῖς. [7] Θεοὺς τοὺς ὁρκίους] οὓς ἐν ταῖς σπονδαῖς ὠμόσαμεν. [8] Ὑφηγῆσθε] ὁδηγῆτε ὑμεῖς. [9] Ἐς τοὺς ἀθηναίους] κατὰ τῶν ἀθηναίων. [10] Μεταστησάμενοι πάντας] ἔθος γὰρ εἶχον οἱ λακεδαιμόνιοι παρὰ τὰς ἐκκλησίας ἰδιαζόντως βουλεύεσθαι, καὶ δημηγορεῖν, διώκοντες τοὺς πολλούς. [11] Ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἱ γνῶμαι ἔφερον] ὡμονόουν. [12] Καὶ πολεμητέα] ἄξιον πολεμῆσαι. [13] Ὁρῶ] ἐμπείρους. [14] Μήτε ἀπειρίᾳ] γλυκὺς ἀπείρῳ πόλεμος. [15] Οἱ πολλοὶ] οἱ ἀπαίδευτοι. [16] Νομίσαντα] ἴσως γραπτέον, νομίσαι, *vt τῷ ἐπιθυμῆσαι legitimè respondeat. alioqui constructionem mutatam dices. aut certè legendum,* μήτε ἀπειρίᾳ, καὶ, μήτε ἀγαθὸν, μήτε ἀσφαλὲς νομίσαντα. *vertes autem, Quare [existimo] fore, vt nullus, saltem propter imperitiam, belli sit cupidus, (quod multis accidit) si [hoc] neque vtile, neque tutum esse iudicarit. Æ.P.* [17] Ἐλάχιστον γενόμενον] ἤγουν δι' ἐλαχίστου καιροῦ γενησόμενον. [18] Ἐκλογίζοιτο] μέχρις ὧδε τὸ προοίμιον. [19] Πρὸς μὲν γὰρ τοὺς πελοποννησίους] οἱ ἀγῶνες, καὶ τὸ δυνατόν. [20] Παρόμοιος ἡμῶν ἡ ἀλκή] πεζομάχοι γὰρ πάντες. [21] Ἐφ' ἕκαστα] λείπει χωρία. [22] Ἑκὰς ἔχοισι] τῆς πελοποννήσου ἑκάς. ὥστε δυσχερὴς ὁ πόλεμος διὰ τὰς ἐφόδους. [23] Ἐξήρτυνται] εὐτρεπισμένοι εἰσί.

» πλούτῳ τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ, καὶ ναυσί, καὶ ἵπποις, καὶ ὅπλοις, καὶ ὄχλῳ, ὅσος οὐκ ἐν ἄλλῳ ἑνί γε χωρίῳ ἑλληνικῷ ἐστίν. ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχους πολλοὺς φόρου ὑποτελεῖς ἔχουσι· πῶς χρὴ πρὸς τούτους ῥᾳδίως πόλεμον ἄρασθαι.[1] καὶ τίνι πιστεύσαντας, ἀπαρασκεύους[2] ἐπειχθῆναι; πότερον ταῖς ναυσίν;[3] ἀλλ' ἥσσους ἐσμέν. εἰ δὲ μελετήσομεν, καὶ ἀντιπαρασκευασόμεθα, χρόνος ἐνέσται. ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν; ἀλλὰ πολλῷ ἔτι πλέον [4] τούτου ἐλλείπομεν, καὶ οὔτε[5] ἐν κοινῷ ἔχομεν, οὔτε ἑτοίμως[6] ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν. τάχ' ἄν τις θαρσοίη ὅτι τοῖς ὅπλοις αὐτῶν καὶ τῷ πλήθει[7] ὑπερφέρομεν, ὥστε τὴν γῆν[8] δῃοῦν[9] ἐπιφοιτῶντες. τοῖς δὲ[10] ἄλλη γῆ ἐστὶ πολλὴ ἧς ἄρχουσι,[11] καὶ ἐκ θαλάσσης ὧν δέονται[12] ἐπάξονται. εἰ δ' αὖ τοὺς ξυμμάχους[13] ἀφιστάναι πειρασόμεθα, δεήσει καὶ τούτοις ναυσὶ βοηθεῖν, τὸ πλέον οὖσι νησιώταις.[14] τίς οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλεμος; εἰ μὴ γὰρ ἢ ναυσὶ κρατήσομεν,[15] ἢ τὰς προσόδους ἀφαιρήσομεν, ἀφ' ὧν τὸ ναυτικὸν τρέφουσι, βλαψόμεθα τὰ πλέω.[16] κἀν τούτῳ οὐδὲ[17] καταλύεσθαι ἔτι καλόν, ἄλλως τε καὶ εἰ δόξομεν[18] ἄρξαι μᾶλλον τῆς διαφορᾶς. μὴ γὰρ δὴ ἐκείνῃ γε τῇ ἐλπίδι ἐπαιρώμεθα, ὡς ταχὺ παυσθήσεται ὁ πόλεμος, ἢν τὴν γῆν αὐτῶν τάμωμεν. δέδοικα δὲ μᾶλλον μὴ καὶ τοῖς παισὶν αὐτὸν[19] ὑπολίπωμεν. οὕτως εἰκὸς Ἀθηναίους[20] φρονήματι,[21] μήτε τῇ γῇ δουλεῦσαι, μήτε ὥσπερ ἀπείρους καταπλαγῆναι τῷ πολέμῳ. οὐ μὴν οὐδὲ ἀναισθήτως αὐτοὺς κελεύω τούς τε ξυμμάχους ἡμῶν ἐᾶν βλάπτειν, καὶ ἐπιβουλεύοντας[22] μὴ καταφωρᾶν, ἀλλὰ ὅπλα μὲν μήπω κινεῖν, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιᾶσθαι μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας, μήθ' ὡς[23] ἐπιτρέψομεν·[24] κἀν τούτῳ καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν [25] ἐξαρτύεσθαι, ξυμμάχων τε[26] προσαγωγῇ, καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἴ ποθέν τινα ἢ ναυ-

γρ. ἀντιπαρασκευάσομεν

γρ. ἀπολ.

& priuatis, & publicis opibus, & nauib. & equis, & armis, & hominũ copia, quanta in nulla alia Græciæ parte eſt, in vno dũtaxat loco. (Præterea verò multos ſocios vectigales habẽt.) quo tãdẽ modo bellũ aduerſus iſtos facilè ſuſcipere oportet? & qua[*re*] fretos, cũ ſimus imparati, [*nos adeò*] feſtinare [*oportet?*] An claſſe? At [*hac*] inferiores ſumus. Sed ſi ei parãdæ operam demus, & nos aduerſus [*illos*] inſtruamus, [*& claſſem illorũ claſſi parẽ opponere velimus, in hac paranda*] tẽpus teretur. An pecunia? at iſta multò etiã ſumus inferiores, nec in ærario [*publicã*] habemus, nec] *vllã*] ex priuatis [*facultatibus*] prõptè conferre poſſumus. Confidat forſitan aliquis, quod armis & hominum multitudine illos ſuperemus, vt illorum agrũ incurſionib. vaſtare poſſimus. At illis eſt etiã alius ager longè, lateq; patẽs, quem in ſua ditione habẽt, & res, quibus indigebunt, [*in vrbem ſuam*] mari vectas importabunt. Quòd ſi [*eorũ*] ſocios ad defectionem ſolicitare conemur, quoniã horum maior pars inſulas incolit, his etiã auxilium claſſe ferre oportebit. quodnam igitur erit hoc noſtrum bellum? Nam niſi aut claſſe ſimus ſuperiores, aut illorũ vectigalia, vnde claſſes alunt, ſubtrahamus, plus damni capiemus, [*quàm dabimus.*] Atque in hoc rerum ſtatu ne honeſtum quidem amplius fuerit bellũ deponere, [*pacemq́ facere:*] præſertim ſi nos diſſidij, [*belliq́ moti*] autores præcipui fuiſſe videamur. Neq; verò illa ſpe efferamur, hoc bellũ citò ſedatũ iri, ſi agrũ ipſorũ vaſtemus. Imò verò vereor ne liberis etiã [*noſtris*] ipſum relinquamus. Veriſimile [*enim*] eſt Athenienſes adeò excelſo eſſe animo, vt neq; agro ſeruiant, neque tanquam imperiti bello conſternentur. Veruntamẽ nõ ſum etiã vobis autor, vt & noſtros ſocios [*ab illis*] lędi ſtupidè ſinatis, & [*illos nobis*] inſidiantes, in facinore manifeſto deprehenſos nõ arguatis. Sed [*cenſeo*] arma nondũ mouenda: at legatos mittendos [*Athenas,*] & [*de iniuriis, quas ſociis fecerunt,*] expoſtulandum, ita [*tamen*] vt neq; nimis apertè bellum declarent, neq; [*ſignificẽt nos*] permiſſuros, [*vt hæc diutius faciant.*] Interea verò [*cenſeo*] noſtras ipſorũ res parandas, & ſocios, tã Græcos, quàm barbaros [*nobis*] conciliandos, ſi fortè vel claſſis, vel pecuniæ vires aliquas

---

[1] Καὶ τίνι πιστεύσαντας] χρὴ δηλονότι. [2] Ἐπειχθῆναι] ἑτοίμως ἐλθεῖν. [3] Ἀλλ' ἥσσους ἐσμὲν] ἀσθενέστεροι. [4] Τούτου ἐλλείπομεν] τοῦ ἔχειν χρήματα. [5] Ἐν κοινῷ] ταμείῳ δηλονότι. [6] Ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν] πένητες γάρ. [7] Ὑπερφέρομεν] οἱ λακεδαιμόνιοι. [8] Δῃοῦν] κείρειν. [9] Ἐπιφοιτῶντες] κατ' ἐκείνων ἐρχόμενοι. [10] Ἄλλη γῆ ἐστι] Θράκη, καὶ ἰωνία. [11] Καὶ ἐκ θαλάσσης] τὸ ἐκ ἀντὶ τοῦ διά. [12] Ἐπάξονται] εἰσάξουσιν. [13] Ἀφιστάναι] ἀποστῆσαι. [14] Τίς οὖν ἔσται] κατὰ ποῖον τρόπον. [15] Ἢ τὰς προσόδους] τὰ κέρδη. [16] Κἀν τούτῳ] τῷ πράγματι. [17] Καταλύεσθαι] οὐδὲ τὸν πόλεμον παῦσαι δηλονότι φησί.

[18] Ἄρξαι μᾶλλον] τὸ μᾶλλον πρόσκειται, ὅτι οὐχὶ αὐτοί, ἀλλὰ κἀκεῖνοι καὶ ἄλλοι ἤρξαντο τοῦ πολέμου. [19] Ἀπολίπωμεν] Ὅμηρος, Μηδ' ἡμῖν τεκέεσσι τ' ὀπίσσω πῆμα λίποιτο. [20] Φρονήματι] ἐπάρσει. [21] Μήτε τῇ γῇ δουλεῦσαι] τῆς γῆς, φησί, τεμνομένης τῶν ἀθηναίων, οὐκ εἰκὸς οὐδὲ πρέπον τῷ φρονήματι αὐτῶν ἡμῖν δουλεῦσαι καὶ ὑπακοῦσαι. [22] Μὴ καταφωρᾶν] ἐλέγχειν. [23] Ἐπιτρέψομεν] ἐνδώσομεν. [24] Κἀν τούτῳ] τῷ καιρῷ δηλονότι. [25] Ἐξαρτύεσθαι] οἰκονομεῖσθαι, ἀπὸ κοινοῦ δὲ κελεύω. [26] Προσαγωγῇ] προσκτήσει.

alicunde

alicunde [*nobis*] prætereà adiungere possimus. Nō est autē inuidendū, [*nec vitio vertendum illis*] qui [*insidiis appetiti*] (quemadmodum & nos ab Atheniensibus [*nunc*] insidiis appetimur) saluti suæ consulunt, non solùm Græcos, sed etiā barbaros sibi [*conciliantes, ac*] adiungentes. Simul etiam nostras fortunas expromamus. Quòd si nostros legatos audierint, hoc erit optimum. Sin minus, duorum, triúmve annorum elapsorum spatio, iam meliùs instructi, bellum illis, si visum fuerit, inferemus. Et fortasse, quū nostros apparatus iā cernent, & verba ipsis idē significantia, facilius cedēt, & agrum adhuc integrum habentes, & de præsentibus bonis, & nōdum [*ab hoste*] corruptis deliberantes. Nihil enim aliud ipsorum agrum esse putetis, quàm obsidē, quē habetis: atq; eo magis, quo meliùs est cultus: cui quàm diutissimè parcere, neq; illos ad desperationem [*à vobis*] cōpulsos, expugnatu difficiliores reddere oportet. Si enim imparati, sociorum criminationibus solicitati, [*ac impulsi*] ipsum vastemus, videte ne plus dedecoris, ac damni, [*quàm decoris ac emolumenti*] Peloponneso afferamus. Nā publicæ quidē, ac priuatæ criminationes dilui, [*tolliq;*] possunt. Bellū verò, quod priuatorum causa ab vniuersis est susceptum, cuius incertus euentus sciri non potest, honestè deponere non [*est*] facile. Neque cuiquam ignauia videatur esse, quòd multi vnicam ciuitatem celeriter non inuadant. Sunt enim & illis non pauciores, [*quàm nobis,*] socij, qui tributum pendunt. Et bellum geritur nō tam armis, quàm pecuniis, quæ in eo gerendo consumuntur, & propter quas ipsa arma sunt vtilia, præcipuè verò hominib. mediterraneis aduersus maritimos. Primū igitur has paremus, [*& promamus,*] neq; sociorum verbis impulsi, [*ad bellum mouendum*] prius feramur. Qui enim eorum, quæ sunt euentura, causam in vtramque partem magis sustinebimus; [*quàm vllialij,*] iidem etiam per otium aliquid eorum prouideamus. Nec tarditatis, atque cunctationis, quam

A ἢ καὶ χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα. « [1] ἀνεπίφθονον δέ, ὅσοι ὥσπερ καὶ ἡμεῖς ὑπ' Ἀθηναίων ἐπιβουλευόμεθα, μὴ Ἕλληνας μόνον ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόντας, διασωθῆναι. [2] καὶ τὰ αὑτῶν ἅμα ἐκποριζώμεθα. καὶ ἢν μὲν ἐπακούσωσί τι πρεσβευομένων ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα· ἢν δὲ μή, διελθόντων ἔτη δύο καὶ τριῶν, ἄμεινον ἤδη, ἢν δοκῇ, [3] πεφραγμένοι, [4] ἴμεν ἐπ' αὐτούς. καὶ ἴσως ὁρῶντες ἡμῶν ἤδη τήν τε [5] παρασκευὴν, καὶ τοὺς λόγους αὐτῇ ὁμοῖα ὑποσημαίνοντας,

B μᾶλλον ἂν εἴκοιεν, καὶ γῆν ἔτι [6] ἄτμητον ἔχοντες, καὶ περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὔπω ἐφθαρμένων βουλευόμενοι. μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσητε τὴν γῆν αὐτῶν [7] ἢ ὅμηρον ἔχειν· [8] καὶ οὐχ ἧσσον, ὅσῳ ἄμεινον ἐξείργασται. ἧς φείδεσθαι χρὴ ὡς ἐπὶ πλεῖστον, καὶ μὴ [9] ἐς ἀπόνοιαν καταστήσαντας αὐτούς, [10] ἀληπτοτέρους ἔχειν. εἰ γὰρ ἀπαράσκευοι τοῖς τῶν ξυμμάχων ἐγκλήμασιν ἐπειχθέντες τεμοῦμεν αὐτήν, ὁρᾶτε ὅπως [11] μὴ [12] * αἴσχιον καὶ ἀπορώτερον τῇ Πελοποννήσῳ πράξωμεν. ἐγ-

C κλήματα μὲν γὰρ καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν οἷόν τε καταλῦσαι. πόλεμον δὲ ξύμπαντας ἀραμένους [13] ἕνεκα τῶν ἰδίων, ὃν οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι καθ' ὅτι χωρήσει, οὐ ῥᾴδιον εὐπρεπῶς [14] θέσθαι. καὶ ἀνανδρία μηδενί, πολλοὺς μιᾷ πόλει μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν, δοκείτω εἶναι. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις οὐκ ἐλάσσους χρήματα φέροντες ξύμμαχοι· καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος οὐχ ὅπλων τὸ πλέον, ἀλλὰ [15] δαπάνης, δι' ἣν τὰ ὅπλα ὠφελεῖ, ἄλλως τε καὶ ἠπειρώταις πρὸς θαλασσίους. πορισώμεθα οὖν πρῶτον

D αὐτήν, καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λόγοις πρότερον ἐπαιρώμεθα. [16] οἵπερ δὲ καὶ τῶν ἀποβαινόντων τὸ πλέον ἐπ' ἀμφότερα τῆς αἰτίας ἕξομεν, οὗτοι καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν προΐδωμεν. καὶ τὸ βραδὺ καὶ μέλλον [17] ὃ μέμ-

(marg.) γρ. ἐσακ.

[1] Ἀνεπίφθονον δέ,] ἄψογον, ἀμώμητον, ἐκείνοις δηλονότι. [2] Καὶ τὰ αὑτῶν ἅμα ἐκποριζώμεθα,] πορισμὸν ζωῆς ἐκ τῶν ἡμετέρων ἔχωμεν. [3] Πεφραγμένοι] ὡπλισμένοι. [4] Ἴμεν ἐπ' αὐτούς] πορευσόμεθα. ἀπὸ τοῦ ἰέναι. [5] Παρασκευὴν] ἑτοιμασίαν. [6] Ἄτμητον] ἀδῄωτον. [7] Ἢ ὅμηρον ἔχειν] ὅμηρον ἐνέχυρον τὸ ὑπὲρ εἰρήνης παρεχόμενον. παρὰ τὸ ὁμοῦ εἴρειν. [8] Καὶ οὐχ ἧσσον] διὰ τὸ τιμεῖν αὐτῶν τὴν γῆν. [9] Ἐς ἀπόνοιαν] διὰ τὸ ῥιψοκίνδυνον. [10] Ἀληπτοτέροις] ἀχειρώτους. [11] Μὴ αἴσχιον] ὁ γὰρ ἐν πολέμῳ ἡττώμενος, ἀναγκάζεται ἀπορεῖν, & εἰς αἰσχύνην καθίστασθαι ἢ δουλεύων, ἢ ἐπὶ μεγάλῃ ζημίᾳ τὸν πόλεμον καταλύων. ἐξαίρει τὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων, καταπλήττων τοὺς Λάκωνας. * [12] Αἴσχιον, & ἀπορώτερον] ὑπακουστέον, ἢ εὐπρεπέστερον, & εὐπορώτερον· ἢ αἰτία τοῦ, αἰσχρῶς, & ἀπόρως, τῇ Πελοποννήσῳ πράξωμεν, ἤγουν αἰσχρόν τι, & ἄπορον πρᾶγμα τῇ Πελοποννήσῳ προξενῶμεν. Æ. P. [13] Ἕνεκα τῶν ἰδίων] ἰδίων λέγει τῶν Κορινθίων. οὐ γὰρ ἦν κοινὰ τὰ ἐγκλήματα πάντων τῶν Πελοποννησίων, ἀλλὰ μόνον τῶν Κορινθίων. [14] Θέσθαι] ἀποθέσθαι, καταλῦσαι. [15] Δαπάνης] πλέονων οὖν καὶ διὰ τοῦτο χρημάτων δεόμεθα. κατὰ κοινοῦ δὲ τὸ ἔστιν ὁ πόλεμος. [16] Οἵπερ δὲ] ἡμεῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι τι αὐτῶν προΐδωμεν τῶν ἀποβησομένων. [17] Ὃ μέμφονται] οἱ Κορίνθιοι μέμφονται. τὸ ἑξῆς οὕτω, & τὸ βραδὺ ἡμῶν, & μέλλον, ὃ μέμφονται μάλιστα τῶν ἄλλων ἐγκλημάτων, μὴ αἰσχύνεσθε. καὶ νεμόμεθα διὰ παντὸς τὴν πόλιν ἐλευθέραν, & εὐδοξοτάτην. σπεύδοντες γάρ, σχολαίτερον ἂν παύσαισθε, διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν. ὑποστικτέον οὖν ἐς τό, μὴ αἰσχύνεσθε.

» φονται μάλιστα ἡμῶν, μὴ αἰσχύνεσθε. σπεύ-
» δοντες τε γὰρ, σχολαίτερον ἂν παύσαισθε, διὰ
» τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν· καὶ ἅμα ἐλευθέραν
» καὶ εὐδοξοτάτην πόλιν διὰ παντὸς νεμόμεθα·
» καὶ δύναται μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων [2] τοῦτ'
» εἶναι. μόνοι γὰρ δι' αὐτὸ εὐπραγίαις τε οὐκ ἐξυ-
» βρίζομεν, καὶ ξυμφοραῖς ἧσσον ἑτέρων εἴκομεν·
» [3] τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ ἐποτρυνόντων ἡμᾶς ἐπὶ
» τὰ δεινὰ, παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν, οὐκ ἐπαιρόμεθα
» ἡδονῇ. καὶ ἤν τις ἄρα ξὺν κατηγορίᾳ παροξύνῃ,
» οὐδὲν δὴ μᾶλλον ἀχθεσθέντες ἀνεπείσθημεν.
» [4] πολεμικοί τε καὶ εὔβουλοι διὰ τὸ εὔκοσμον γι-
» γνόμεθα, τὸ μὲν, ὅτι αἰδὼς σωφροσύνης πλεῖστον
» μετέχει, αἰσχύνης δὲ εὐψυχία· εὔβουλοι δὲ, [5] ἀ-
» μαθέστεροι τῶν νόμων τῆς ὑπεροψίας παι-
» δευόμενοι, [6] καὶ ξὺν χαλεπότητι σωφρονέστερον
» [7] ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστεῖν. [8] καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα
» ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, τὰς τῶν πολεμίων παρα-
» σκευὰς λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι, ἀνομοίως
» [9] ἔργῳ ἐπεξιέναι· νομίζειν δὲ τάς τε διανοίας
» [10] τῶν πέλας παραπλησίους εἶναι, καὶ τὰς [11] προσ-
» πιπτούσας τύχας οὐ λόγῳ [12] διαιρετάς. ἀεὶ δὲ ὡς
» πρὸς εὖ βουλευομένους τοὺς ἐναντίους [13] ἔρ-
» γῳ παρασκευαζόμεθα. [14] καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων
» ὡς ἁμαρτησομένων ἔχειν δεῖ τὰς ἐλπίδας,
» ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοου-
» μένων. [15] πολύ τε διαφέρειν οὐ δεῖ νομίζειν ἄν-
θρωπον ἀνθρώπου, [16] κράτιστον δὲ εἶναι ὅστις

γρ. παύσοισθε,

γρ. ἐξοτρ.

γρ. ἂν ἐπιάθημεν.

γρ. τάς τε τῶν πέλας διανοίας

γρ. παρασκευαζώμεθα.

[*socij*] in nobis maximè reprehendunt, vos pudeat. Nam si [*ad bellum*] properetis, seriùs [*id*] finietis, quòd imparati [*id*] susceperitis. Simul etiam liberam, & clarissimam ciuitatem semper incolimus. Atque hoc [*quod nobis vitio vertitur,*] modestia prudens maximè esse potest. Soli enim propter hoc ipsum & secundis rebus non sumus insolentes, & aduersis minùs quàm alij cedimus, [*minusq́ consternamur.*] Neque mouemur illecebris eorum, qui, præter nostram sententiam, cum laudatione ad pericula subeunda nos instigant. Et si quis cum vituperatione [*nos ad idem*] incitet, [*ei tamen*] non magis, dolore commoti, assentimur. Et propter hanc modestiam & bellicosi, & circumspecti sumus, atque hac quidem bellicâ virtute præditi sumus, quia verecundia plurimùm habet modestiæ, & fortitudo [*plurimum habet*] verecundiæ. Circunspecti verò [*sumus*] quia sic instituimur, vt leges contemnere nesciamus, iisque vel seueritate adhibita modestè potiùs pareamus, quàm per licentiam eas negligamus. simul etiam quia in rebus inanibus non sumus admodum solertes, ita vt hostium apparatum oratione magnifica vituperantes, re ipsa dissimiliter [*eum*] persequamur. Sed [*ita instituimur,*] vt & aliorum cogitationes [*nostris*] similes esse, & fortunæ casus, [*ac incertos rerum euentus*] oratione explicari non posse existimemus. Semper autem, vt aduersus bene consultos, [*ac prudentes*] aduersarios, re, [*factisq́;*] nos præparamus: neque spes [*nostras*] in peccatis, quæ forsitan illi committent: sed in nostra ipsorum cautione [*prudentia,*] tutisque consiliis collocare oportet, nec existimandum est multum interesse inter hominem, & hominem: at [*existimandum est*] illum, qui in maxi-

---

[1] Σωφροσύνη ἔμφρων] σωφροσύνην ἔμφρονα λέγει τὴν μετὰ λογισμοῦ τυγχάνουσαν, οὐ τὴν ἀλόγιστον, καὶ ἀπὸ φύσεως μόνον συμβαίνουσαν. [2] Τοῦτ' εἶναι] τὸ βραδὺ καὶ τὸ μέλλον. [3] Τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ] ταῦτα πάντα πρὸς τὸν Κορίνθιον ἀποτείνει. ἐκεῖνος γὰρ κατά τι καὶ ἐπῄνεσεν αὐτοὺς, κατά τι καὶ ἔψεξεν, εἰπὼν αὐτοὺς μελλητάς. [4] Πολεμικοί τε, καὶ εὔβουλοι] εὔβουλοι, διὰ τὸ εὔκοσμον. ἀσαφὲς τὸ χωρίον ποιεῖ ἡ τῶν ὀνομάτων ἐναλλαγή. τὴν τε γὰρ αἰδῶ καὶ τὴν αἰσχύνην κατὰ τὸ αὐτὸ τίθησι συνωνύμως, καὶ τὸ λοιπὸν ἔμφασιν παρέχει ὡς ἐπὶ ἄλλου καὶ ἄλλου τάσσων τὴν λέξιν· ὡς καὶ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν εὐκοσμίαν ὁμοίως τέθεικε. δεῖ οὖν οὕτω νοεῖν, πολεμικοί τε γιγνόμεθα καὶ εὔβουλοι, διὰ τὸ εὔκοσμον. ἀνάγκη γὰρ τοὺς εὐκόσμους σωφροσύνης πλεῖστον μετέχειν, διὰ τὸ εὐκόσμους καὶ αἰδήμονας εἶναι. αἰδήμονας δὲ ὄντας, εἶναι εὐψύχους καὶ πολεμικούς. τῆς γὰρ αἰδοῦς καὶ αἰσχύνης ἡ εὐψυχία πλεῖστον μετέχει. Ὅμηρος. Αἰδομένων δ' ἀνδρῶν πλέονες σόοι ἠὲ πέφανται. [5] Ἀμαθέστεροι] ὁ μὴ εἰδὼς τι κακὸν ποιῆσαι, ἀμαθῶς αὐτοῦ ἔχει δηλονότι. ἡμεῖς οὖν, φησὶ, παιδευόμεθα ἀμαθῶς ἔχειν τοῦ καταφρονεῖν τῶν νόμων. τοῦτ' ἔστιν, οὐ παιδευόμεθα ὥστε ὑπεροράν τῶν νόμων. [6] Καὶ ξὺν χαλεπότητι] οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι βαρυτάτην εἶχον ἀγωγήν. χαλεπῶς ζημιούμενοι, καὶ σωφρονιζόμενοι. ἐν γὰρ Λακεδαίμονι ἔφοροί τινες ἦσαν, οἳ εἴ τινα ἴδοιεν ἀργοῦντα, τοῦτον ἔτυπτον, λέγοντες ὅτι ὁ ἀργῶν, καὶ τῶν νόμων σπεύδει καταφρονεῖν. [7] Η ὥστε αὐτῶν] τῶν νόμων δηλονότι. [8] Καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ] τὰ ἀχρεῖα, τὰ ψηφίσματα τῶν λόγων. οἱ γὰρ Λάκωνες, βραχυλόγοι. [9] Ἔργῳ ἐπεξιέναι] ὡς τῶν Κορινθίων οὕτως ὄντων. [10] Τῶν πέλας] ἀντὶ τοῦ τῶν ὁμοίων ἀνθρώπων. ὁ δὲ τε σύνδεσμος, πρὸς τὸ οὐ ἐπίρρημα. τὸ δὲ οὐ ἀντὶ τοῦ μὴ, ἵν' ᾖ οὕτως ἡ σύνταξις, καὶ πολεμικοὶ καὶ εὔβουλοι γινόμεθα, παιδευόμενοι μὴ νομίζειν τὰς διανοίας τῶν πέλας καὶ τὰς προσπιπτούσας τύχας ὁμοίας εἶναι λόγῳ διαιρετάς. ἀντὶ τοῦ, οὐχ ὡς λόγῳ λέγουσαν οἱ μὴ σκοποῦντες ἃ δεῖ, οὕτω τὰς τύχας ἔχειν ὑπολαμβάνομεν. οὐδὲ γὰρ ἔστι λόγῳ διελθεῖν τὰ μέλλοντα ὑπὸ τύχης ἔσεσθαι. [11] Προσπιπτούσας τύχας] ἀποβάσεις. [12] Διαιρετὰς] φανεράς. [13] Ἔργῳ παρασκευαζόμεθα] ἐμπράκτως. [14] Καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων] πρὸς τοὺς λόγους τοῦ Κορινθίου αἰνίττεται. [15] Πολύ τε διαφέρειν] πολύ τι διαφέρειν ἄνθρωπον ἀνθρώπου οὐ δεῖ νομίζειν, ὥστε οἴεσθαι πολὺ διαφέρειν τοῖς λογισμοῖς· ἀλλὰ κράτιστον τοῦτο νομίζειν μόνον, ὅταν ὑπὸ τῶν δεινῶν καὶ τῶν περιστάσεων παιδευόμενος, ἐπίνοιάν τινα σωτηρίας ποιήσηται. [16] Κράτιστον δὲ εἶναι] κράτιστός ἐστι, φησὶν ὅστις μήτε πᾶσι, μήτε περὶ πάντων πείθεται, περὶ δὲ μόνων τῶν ἀναγκαίων παιδεύεται ἀκούειν, καὶ τῶν αὐτῷ προσηκόντων.

ma necessi-

ma necessitate, [*maximisq́ue periculis*] erudi- A tur, præstantissimum esse. Hæc igitur instituta, quæ [*nostri*] maiores nobis tradiderũt, quæq́; nos ipsi perpetuò retinentes iuuamur, [*& ex quibus accuratè seruatis maximum fructũ capimus,*] ne abiiciamus, néve in exigua diei particula, de multis capitibus, de [*multis*] pecuniis, de [*multis*] vrbibus, & de gloria, properãtes decernamus: at per otiũ [*hisce de rebus maturè consultemus.*] Hoc autẽ nobis magis, quàm aliis, propter potẽtiam [*facere*] licet. Et [*legatos*] ad Atheniẽses mittite, [*qui cum illis expostulent*] de Potidæa; B mittite etiam [*qui conquerantur*] de iniuriis, quibus socij se [*ab illis*] affectos dicunt, præsertim cùm ipsi parati sint [*de rebus controuersis*] iure disceptare. Et verò, qui se iudicio offert, bellum vt iniuriam faciẽti prius inferre non licet. Simul etiam bellum, [*& res ad hoc necessarias*] parate. Hæc enim si faciatis, consilium & [*vobis ipsis*] optimum, & aduersariis maximè formidandum inibitis. Et Archidamus quidẽ hæc dixit, Sthenelaidas verò, qui tunc vnus erat ex Ephoris, postremus in medium progressus, ita Lacedæmonios est alloquutus.

STHENELAIDÆ CONCIO.

Equidem longam Atheniensium orationem non intelligo. quamuis enim in suis laudibus prædicandis multi fuerint, nusquam tamen [*ad obiecta crimina*] respõderunt, nostros socios, & Peloponnesum iniuria à se affectam negantes. Atqui si contra Medos [*quidem*] olim boni fuerunt, iam verò contra nos improbi sunt, duplici pœna sunt digni, quòd mali ex bonis sint effecti. Nos verò [*semper nostri*] similes & tunc [*fuimus,*] & nunc sumus, neque (si sa- D pimus) socios [*nostros*] iniuria affici per negligentiam sinemus, neque auxilium [*ipsis*] mittere cunctabimur. Ipsi enim sine vlla cunctatione mala patiuntur. Aliis enim multæ sunt pecuniæ, naues, & equi; nobis verò, boni socij qui Atheniensibus nõ sunt tradẽdi: neq; iudiciis, verbisq́; [*de controuersiis*] est disceptandũ, cùm & ipsi [*nostri socij,*] nõ verbis: [*at factis*] lædãtur. Sed celeriter, totisq́; viribus auxiliũ [*ipsis*] est ferẽdum.

A [1] ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται. ταύτας " οὖν ἃς οἱ πατέρες τε ἡμῖν παρέδοσαν μελέτας, " καὶ αὐτοὶ διὰ παντὸς [2] * ὠφελούμενοι ἔχομεν, " μὴ παρῶμεν, μηδ' ἐπειχθέντες ἐν βραχεῖ " μορίῳ ἡμέρας, περὶ πολλῶν σωμάτων, καὶ " χρημάτων, καὶ πόλεων, καὶ δόξης, βουλεύσωμεν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν. ἔξεστι δ' ἡμῖν μᾶλλον ἑτέρων, [3] διὰ ἰσχύν. καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέμπετε μὲν περὶ τῆς Ποτιδαίας, πέμπετε δὲ περὶ ὧν οἱ ξύμμαχοι φασὶν ἀδικεῖ- " B σθαι, ἄλλως τε καὶ ἑτοίμων ὄντων αὐτῶν [4] δίκας " δοῦναι· ἐπὶ δὲ τὸν διδόντα, οὐ πρότερον " νόμιμον ὡς ἐπ' ἀδικοῦντα ἰέναι. παρασκευάζεσθε δὲ τὸν πόλεμον ἅμα· ταῦτα γὰρ καὶ κράτιστα βουλεύσεσθε, καὶ τοῖς ἐναντίοις φοβερώτατα. Καὶ ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπε· " παρελθὼν δὲ Σθενελαΐδας τελευταῖος, εἷς τῶν ἐφόρων τότε ὤν, ἔλεξε τοῖς Λακεδαιμονίοις ὧδε, [5] ΤΟΥΣ μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων οὐ γιγνώσκω· ἐπαινέσαν- " C τες γὰρ πολλὰ ἑαυτούς, οὐδαμοῦ ἀντεῖπον ὡς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους, καὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι εἰ [6] πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγαθοὶ τότε, πρὸς δ' ἡμᾶς κακοὶ νῦν, διπλασίας ζημίας ἄξιοί εἰσιν, ὅτι ἀντ' " ἀγαθῶν [7] κακοὶ γεγένηνται. ἡμεῖς δὲ [8] ὁμοῖοι καὶ τότε " καὶ νῦν ἐσμέν, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἢν σωφρονῶμεν, οὐ περιοψόμεθα ἀδικουμένους, [9] οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν. [10] * [11] οἱ δ' οὐκέτι μέλλουσι " κακῶς πάσχειν. [12] ἄλλοις μὲν γὰρ χρήματά " D ἐστι πολλά, καὶ νῆες καὶ ἵπποι· ἡμῖν δέ, ξύμμαχοι ἀγαθοί, οὓς οὐ παραδοτέα τοῖς Ἀθηναίοις ἐστίν, οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακριτέα, " μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτομένους· [13] ἀλλὰ τιμωρητέα ἐν τάχει, καὶ παντὶ σθένει. "

[margin: ται διδό- ναι / ται ἐπὶ ἀδικ.]

[1] Εν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις] ἐπικινδυνωτάτοις. * [2] Ὠφελούμενοι ἔχομεν] *Videtur* ὑπαλλαγὴ ἀντὶ τοῦ, ἔχοντες ὠφελούμεθα. *Æ. P.* [3] Διὰ ἰσχύν] δι' ἣν ἔχομεν ἰσχὺν μή πως φθάσαντες ἀπολέσωμεν ταύτην δι' ἀβουλίαν. [4] Δίκας δοῦναι] κρίσεις. [5] Τοὺς μὲν λόγους τῶν πολλῶν] δημηγορία Σθενελαΐδου τοῦ ἐφόρου κατὰ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τοῦ Ἀρχιδάμου. τὸ δὲ τῆς δημηγορίας, σύντομον, καὶ λακωνικόν· διὰ τοῦτο προοίμια οὐκ ἔχει. Ἰστέον ὅτι ἦσαν τινὲς παρὰ Λακεδαιμονίοις ἄρχοντες, τὸν ἀριθμὸν πέντε, οὓς ἐφόρους ἐκάλουν, διὰ τὸ ἐφορᾶν τὰ τῆς πόλεως πράγματα. ἐν διαδοχῇ δὲ ἦσαν. [6] Πρὸς τοὺς μήδους] κατὰ τῶν μήδων. [7] Κακοὶ] νῦν κακόν εἰσι. [8] Ὅμοιοι καὶ τότε] ἐλευθερωταὶ τῆς ἑλλάδος δηλονότι. [9] Οὐδὲ μελλήσομεν] ὑπερθησόμεθα. [10] Οἱ δ' οὐκέτι μέλλουσιν] ὑπακουστέον τὸ ἐπειδή. ἵν' ᾖ, ἐπειδὴ οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν. τὸ γὰρ μέλλουσιν, νῦν οὐχὶ ἐπὶ τοῦ βραδύνουσι λεκτέον, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἐσομένου χρόνου. * [11] π. Οἱ δέ,] ἀντὶ τοῦ, οὗτοι δέ, ἤγουν, οὗτοι γάρ. *Æ. P.* [12] Ἄλλοις μὲν γὰρ] ταῦτα πάλιν πρὸς Ἀρχίδαμον ἀποτείνει, λέγοντα ὡς πλούσιοί εἰσιν οἱ Ἀθηναῖοι. ὅρα δὲ πῶς ἄψυχά τινα καὶ ἀλόγιστα τοῖς Ἀθηναίοις ἐμαρτύρησεν. [13] Ἀλλὰ τιμωρητέον] ἅπαξ κεῖται ἡ λέξις παρὰ τῷ ῥήτορι· οὐ χρὴ δὲ ἐν τῷ πολιτικῷ λόγῳ λέγειν αὐτήν.

» καὶ ὡς ἡμᾶς πρέπει βουλεύεσθαι ἀδικουμένους, μηδεὶς διδασκέτω. ἀλλὰ τοὺς μέλλοντας ἀδικεῖν, μᾶλλον πρέπει πολὺν χρόνον βουλεύεσθαι. ψηφίζεσθε οὖν, ὦ λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς σπάρτης τὸν πόλεμον· καὶ μήτε τοὺς ἀθηναίους ἐᾶτε μείζους γίγνεσθαι, μήτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς θεοῖς ἐπίωμεν ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας. Τοιαῦτα λέξας, ἐπεψήφιζεν αὐτὸς ἔφορος ὢν ἐς τὴν ἐκκλησίαν τῶν λακεδαιμονίων. ὁ δὲ [1] (κρίνουσι γὰρ βοῇ, καὶ οὐ ψήφῳ) οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν τὴν βοὴν ὁποτέρα μείζων, ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερῶς ἀποδεικνυμένους τὴν γνώμην, ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον ὁρμῆσαι, ἔλεξεν, Ὅτῳ μὲν ὑμῶν ὦ λακεδαιμόνιοι δοκοῦσι λελύσθαι αἱ σπονδαί, καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, [2] * ἀναστήτω ἐς ἐκεῖνο τὸ χωρίον ([3] δείξας τι χωρίον αὐτοῖς) ὅτῳ δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα· ἀναστάντες δὲ διέστησαν, καὶ πολλῷ πλείους ἐγένοντο οἷς ἐδόκουν αἱ σπονδαὶ λελύσθαι. προσκαλέσαντές τε τοὺς ξυμμάχους, εἶπον ὅτι σφίσι μὲν [4] δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ ἀθηναῖοι, βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες, ψῆφον [5] ἐπαγαγεῖν· ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι, τὸν πόλεμον ποιῶνται, ἢν δοκῇ. [6] καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, [7] διαπραξάμενοι ταῦτα καὶ οἱ ἀθηναίων [8] πρέσβεις ὕστερον, ἐφ' ἅπερ ἦλθον [9] χρηματίσαντες. [10] ἡ δὲ διαγνώμη αὕτη τῆς ἐκκλησίας, τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῶν τριακοντουτίδων σπονδῶν προκεχωρηκυιῶν, αἳ ἐγένοντο [11] μετὰ τὰ εὐβοϊκά. ἐψηφίσαντο δὲ οἱ λακεδαιμόνιοι τὰς σπονδὰς λελύσθαι, καὶ πολεμητέα εἶναι, οὐ τοσοῦτον τῶν ξυμμάχων πεισθέντες τοῖς λόγοις, ὅσον φοβούμενοι τοὺς ἀθηναίους, μὴ ἐπὶ μεῖζον δυνηθῶσιν, ὁρῶντες αὐτοῖς τὰ πολλὰ τῆς ἑλλάδος ὑποχείρια ἤδη ὄντα. [12] Οἱ γὰρ ἀθηναῖοι τρόπῳ τοιῷδε ἦλθον ἐπὶ τὰ πράγματα ἐν οἷς ηὐξήθησαν.

γρ. ποτέρα

A Nec doceat nos quisquam decere nos cõsultare, quum iniuria nobis infertur. Imò verò eos, qui iniuriam [*aliis*] facere parant, diu consultare decet. Quamobrem, Lacedæmonij, è dignitate Spartæ bellum decernatis, nec Athenienses maiores fieri sinatis, nec socios prodamus: sed Deorum auxilio freti bellum illis, qui faciunt iniuriam, inferamus. Hæc loquutus, quoniam ipse Ephorus erat, in Lacedæmoniorum concione sententias rogauit, [*& ad suffragia ferenda eos vocauit.*] Tunc autem ([*Lacedæmonij*] enim voce, non calculis suffragia B ferunt) dixit se non posse cognoscere vtra vox esset maior. Sed quia volebat ipsos sententiam apertè dicentes, ad bellum mouendum promptiores esse, dixit, Cui vestrum, Lacedæmonij, fœdera rupta esse, & Athenienses iniuriam facere videntur, surgat, & in locum illum (quendam locum ipsis ostendens) discedat, cui non videntur, in alterum [*discedat.*] Illi autem, cùm surrexissent, discessionem fecerunt, & longè plures fuere, quibus fœdera rupta videbantur. Accitisq; sociis, dixerunt sibi qui- C dem videri Athenienses iniustè agere, velle tamen & [*cæteros*] omnes socios ad suffragia ferenda accire, vt de communi cõsilio, si videretur, bellum facerent. Atque illi quidem his confectis domum abierũt. Postea verò & Atheniensium legati rebus trãsactis, quarum causa [*eò*] venerant, [*inde recesserunt.*] Hoc autem illius concionis decretum de fœderibus, quæ rupta videbantur, factum est anno ab initis tricennalibus fœderibus decimo quarto, quæ post res in Eubœa gestas inita fuerunt. D Lacedæmonij autem fœdera rupta esse, & bellum gerendum esse decreuerunt, non tam sociorum verbis inducti, quàm metu ne Athenienses fierent potentiores, quia magnam Græciæ partem illorum imperio iam subiectam videbant. Nam Athenienses hoc modo ad res gerendas venerunt, per quas creuerunt.

---

[1] Κρίνουσι γὰρ βοῇ, καὶ οὐ ψήφῳ] τὴν ἀποδοχὴν τοῦ λόγου οὐ ψήφῳ κρίνουσιν οἱ λακεδαιμόνιοι, ἀλλὰ βοῇ. οἷον, ἢ πάντες βοῶσιν, ἢ ἡσυχάζουσί τινες. [2] *Ἀναστήτω] ἀναστὰς χωρείτω. Æ.P. [3] Δείξας τι χωρίον αὐτοῖς] τὸ ἑξῆς τῆς διανοίας οὕτως, ἔλεξε, δείξας τι χωρίον αὐτοῖς. τὸ γὰρ, δείξας τι χωρίον αὐτοῖς, πρὸς τὸ ἔλεξε. [4] Δοκοῖεν] ἔδοξαν. [5] Ἐπαγαγεῖν] μόνοι γὰρ οἱ πρέσβεις παρῆσαν, καὶ οὐχὶ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν συμμάχων. [6] Καὶ οἱ μὲν] ἤγουν οἱ σύμμαχοι. [7] Διαπραξάμενοι ταῦτα] Ἰστέον ὅτι τὸ ἀνύσασθαί τι παρὰ τοῖς ἄρχουσι, διαπράξασθαι λέγεται. καὶ ὁμοίως πάλιν τὸ τοὺς ἄρχοντας προστάξαι τοῖς ὑπηκόοις. [8] Πρέσβεις ὕστερον] ἀνεχώρησαν δηλονότι. [9] Χρηματίσαντες] χρηματίσαι μὲν, ἐστὶ τὸ πρᾶξαι· χρηματίσασθαι δὲ, τὸ κερδᾶναι. καὶ σημείωσαι τὴν λέξιν. [10] Ἡ δὲ διαγνώμη αὕτη] διαγνώμη, διάγνωσις, καὶ διάκρισις. ἰδικὴ δὲ αὕτη ἡ λέξις. [11] Μετὰ εὐβοϊκὰ] μεθ' ὃ ἔλαβον οἱ ἀθηναῖοι τὴν εὔβοιαν. [12] Οἱ γὰρ ἀθηναῖοι] ἀρχὴ τῆς πεντηκονταετίας.

Postquàm Medi ex Europa discesserunt, nauali pariter, ac pedestri pugna à Græcis victi, & qui ex illis ad Mycalen nauibus cõfugerant, profligati fuerunt. Leotychides quidem Lacedæmoniorum Rex, Græcorum, qui apud Mycalen erant, dux, domũ abiit, cum sociis, qui ex Pelopõneso venerant. Athenienses verò, & socij, qui ex Ionia, & Hellesponto venerant, cùm à Rege iam defecissent, [*in illa expeditione,*] perseuerantes, obsidebant Sestum, quam Medi tenebant, & [*ibi*] hyemãtes, eam à barbaris derelictam ceperunt. Postea verò ex Hellesponto in suas quique vrbes nauigarunt. Atheniensium verò commune, postquam barbari ipsis infesti ex regione discesserũt, statim absportarũt [*illinc,*] vbi deposuerãt, liberos, vxores, & quicquid supellectilis supererat: seq; ad vrbis ædificia, & muros instaurãdos parabant. nam & exiguæ ambitus [*murorũ partes in variis locis adhuc*] stabant, & ædes pleræq; conciderãt, paucæq; supererãt, in quibus ipsi Persarũ principes manserant. Lacedæmonij verò, cùm intellexissent quod futurũ erat, legati venerũt, partim quidem, quòd & ipsi libẽtius visuri fuissent nec illos, nec alium quemquã muros vnquam habentem: partim verò, idq; præcipuè, quòd socij illos instigarent, & metuerent cùm classis eorũ magnitudinẽ, quæ paulò antè ipsis non suppetebat, tum etiam audaciã, quam in bello Medico demõstrarãt. Postularũt autẽ ab ipsis ne muros reficerent: sed potius omnium etiã vrbiũ, quæ extra Peloponnesum erant, quarumcumq; ambitus adhuc starẽt, eos secũ demolirentur: voluntatem quidẽ [*suam*] animiq; suspicionẽ, quam de Atheniẽsibus habebant, nõ declarãtes: sed [*speciosam causam prætẽdentes,*] ne barbarus, si rursus [*Græciæ*] bellum inferret, vllum locum munitũ haberet, vnde [*contra Græcos*] proficisceretur, quẽadmodũ tunc ex Thebanorũ vrbe [*fecerat.*] Et Pelopõnesum omnibus receptaculũ & perfugiũ satis tutũ fore dixerũt.

A [1] Ἐπειδὴ μῆδοι ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς εὐρώπης νικηθέντες [2] καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ὑπὸ ἑλλήνων, καὶ οἱ καταφυγόντες [3] αὐτῶν ταῖς ναυσὶν ἐς μυκάλην, διεφθάρησαν, Λεωτυχίδης μὲν ὁ βασιλεὺς τῶν λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἡγεῖτο τῶν ἐν μυκάλῃ ἑλλήνων, ἀπεχώρησεν ἐπ' οἴκου, ἔχων τοὺς ἀπὸ πελοποννήσου ξυμμάχους· οἱ δὲ ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ἀπὸ ἰωνίας καὶ ἑλλησπόντου ξύμμαχοι, ἤδη ἀφεστηκότες ἀπὸ βασιλέως, ὑπομείναντες [4] σηστὸν ἐπολιόρκουν, μήδων B ἐχόντων· [5] καὶ ἐπιχειμάσαντες εἷλον αὐτήν, [6] ἐκλιπόντων τῶν βαρβάρων. καὶ μετὰ τοῦτο ἀπέπλευσαν ἐξ ἑλλησπόντου ὡς ἕκαστοι κατὰ πόλεις. ἀθηναίων δὲ τὸ κοινόν, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ βάρβαροι [7] ἐκ τῆς χώρας ἀπῆλθον, διεκομίζοντο εὐθὺς [8] ὅθεν ὑπεξέθεντο παῖδας, καὶ γυναῖκας, [9] καὶ τὴν περιοῦσαν κατασκευήν. [10] καὶ τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν παρεσκευάζοντο, καὶ τὰ τείχη. τοῦ τε γὰρ περιβόλου βραχέα εἱστήκει, [11] καὶ οἰκίαι, αἱ μὲν πολλαὶ ἐπεπτώκε- C σαν, ὀλίγαι δὲ περιῆσαν, ἐν αἷς αὐτοὶ ἐσκήνησαν οἱ δυνατοὶ τῶν περσῶν. λακεδαιμόνιοι δέ, αἰσθόμενοι τὸ μέλλον, ἦλθον ἐς πρεσβείαν, τὰ μέν, καὶ αὐτοὶ ἥδιον ἂν ὁρῶντες μήτ' ἐκείνους, μήτε ἄλλον μηδένα τεῖχος ἔχοντα· τὸ δὲ πλέον, τῶν ξυμμάχων ἐξοτρυνόντων, καὶ φοβουμένων τοῦ τε ναυτικοῦ αὐτῶν τὸ πλῆθος, ὃ πρὶν οὐχ ὑπῆρχε, καὶ τὴν ἐς τὸν μηδικὸν πόλεμον τόλμαν γενομένην. ἠξίουν τε αὐτοὺς μὴ τειχίζειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔξω πελοποννήσου D μᾶλλον ὅσοις [12] ξυνειστήκει ξυγκαθελεῖν [13] μετὰ σφῶν τοὺς περιβόλους· [14] τὸ μὲν βουλόμενον καὶ ὕποπτον τῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες ἐς τοὺς ἀθηναίους, ὡς δὲ τοῦ βαρβάρου, εἰ αὖθις ἐπέλθοι, οὐκ ἂν ἔχοντος ἀπὸ ἐχυροῦ ποθέν, ὥσπερ νῦν ἐκ τῶν θηβῶν, ὁρμᾶσθαι· τήν τε πελοπόννησον πᾶσιν ἔφασαν ἀναχώρησίν τε [15] καὶ ἀφορμὴν ἱκανὴν εἶναι.

---

[1] Ἐπειδὴ μῆδοι] θαυμάζεται τὸ χωρίον καὶ ἐπὶ τῇ σαφηνείᾳ, καὶ ἐπὶ τῇ συντομίᾳ. [2] Καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ] κατὰ τάξιν καὶ τοὺς ἀγῶνας τέθεικε. ναυσὶ καὶ πεζῷ. τὸ δὲ, ὑπὸ ἑλλήνων, θαυμαστικόν, τάχα τοὺς μήδους, τοσούτους ὄντας, ὑπὸ μικρᾶς χώρας αὐτοὺς ἀπελαθῆναι. [3] Αὐτῶν] τῶν μήδων. [4] Σηστὸν ἐπολιόρκουν] σηστὸς ἡ πόλις λέγεται καὶ ἀρσενικῶς καὶ θηλυκῶς. [5] Καὶ ἐπιχειμάσαντες] τὸν χειμῶνα διαβιβάσαντες. [6] Ἐκλιπόντων] ἤγουν ἀφανισθέντων. [7] Ἐκ τῆς χώρας] τουτέστιν, ἐκ τροιζῆνος, ἐκ σαλαμῖνος. [8] Ὅθεν] ἀντὶ τοῦ, ἐκεῖθεν, ὅθι. Æ.P. [9] Καὶ τὴν περιοῦσαν κατασκευὴν] τὴν κινητὴν περιουσίαν. [10] Καὶ τὴν πόλιν] διαστολὴν πόλεως καὶ τειχῶν ἐποιήσατο· καὶ ἔοικε κυριωτέραν τῆς πόλεως τὴν λέξιν ἐπὶ τῶν οἰκιῶν λαμβάνειν. ἀτείχιστον γὰρ ᾤκουν οἱ λακεδαιμόνιοι τὴν πόλιν. [11] Καὶ οἰκίαι] ἀντὶ τοῦ οἰκιῶν. Ὅμηρος, -- οἱ δὲ δύο σκόπελοι. [12] Ξυνειστήκει] περίβολος δηλονότι. [13] Μετὰ σφῶν] τῶν ἀθηναίων. [14] Τὸ μὲν βουλόμενον] τὸ μὲν βουλόμενον καὶ ὕποπτον τῆς γνώμης οὐ δηλοῦντες, οὐκ εἶπεν ἁπλῶς τὴν γνώμην οὐ δηλοῦντες, ἀλλὰ μετὰ προσθήκης, τὸ βουλόμενον τῆς γνώμης. ἐν φίλοις γὰρ μόνον ἡ γνώμη φανεροῦται, ἐν δὲ τοῖς ἐναντίοις καὶ τὸ ὑπονοούμενον ἀποκρύπτεται. διὰ δὲ τοῦ ὑπόπτου τὸ κρυπτὸν τῆς αὐτῶν πολιτείας σημαίνει. [15] Καὶ ἀφορμὴν] οἷον, ἐξ ἧς ὁρμώμενός τις σώζεται.

οἱ δὲ ἀθηναῖοι, Θεμιστοκλέους γνώμῃ, τοὺς μὲν λακεδαιμονίους ταῦτ' εἰπόντας, ἀποκρινάμενοι ὅτι πέμψουσιν ὡς αὐτοὺς πρέσβεις περὶ ὧν λέγουσιν, εὐθὺς ἀπήλλαξαν· ἑαυτὸν δ' ἐκέλευεν ἀποστέλλειν ὡς τάχιστα ὁ Θεμιστοκλῆς ἐς τὴν λακεδαίμονα, ἄλλους δὲ πρὸς ἑαυτῷ ἑλομένους πρέσβεις, μὴ εὐθὺς ἐκπέμπειν,[1] ἀλλ' ἐπισχεῖν μέχρι τοσούτου ἕως ἂν ἱκανὸν τὸ τεῖχος ἄρωσιν ὥστε ἀπομάχεσθαι ἐκ τοῦ ἀναγκαιοτάτου ὕψους.[2] τειχίζειν δὲ [3]πάντας πανδημεὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ αὐτοὺς, καὶ γυναῖκας, καὶ παῖδας, φειδομένους μήτε ἰδίου μήτε δημοσίου οἰκοδομήματος, ὅθεν τις ὠφέλεια ἔσται[4] ἐς τὸ ἔργον, ἀλλὰ καθαιροῦντας[5] πάντα· καὶ ὁ μὲν ταῦτα διδάξας, καὶ ὑπειπὼν τὰ ἄλλα, ὅτι αὐτὸς τἀκεῖ πράξοι, ᾤχετο. καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα ἐλθὼν, οὐ προσῄει πρὸς τὰς ἀρχὰς, ἀλλὰ διῆγε, καὶ [6]προυφασίζετο. καὶ ὁπότε τις αὐτὸν ἔροιτο τῶν ἐν τέλει ὄντων ὅτι οὐκ[7] ἐπέρχεται ἐπὶ τὸ κοινὸν, ἔφη τοὺς ξυμπρέσβεις ἀναμένειν, ἀσχολίας δέ τινος οὔσης[8] αὐτοὺς ὑπολειφθῆναι· προσδέχεσθαι μέντοι ἐν τάχει ἥξειν, καὶ θαυμάζειν ὡς οὔπω πάρεισιν. οἱ δὲ, ἀκούοντες, τῷ μὲν Θεμιστοκλεῖ ἐπείθοντο, διὰ φιλίαν αὐτοῦ· τῶν δὲ ἄλλων ἀφικνουμένων, καὶ σαφῶς κατηγορούντων ὅτι τειχίζεταί τε καὶ ἤδη ὕψος λαμβάνει, οὐκ εἶχον ὅπως χρὴ ἀπιστῆσαι. γνοὺς δὲ ἐκεῖνος κελεύει αὐτοὺς μὴ λόγοις μᾶλλον[9] παράγεσθαι ἢ πέμψαι σφῶν αὐτῶν ἄνδρας οἵτινες χρηστοὶ, καὶ πιστῶς ἀναγγελοῦσι[10] σκεψάμενοι. ἀποστέλλουσιν οὖν· καὶ περὶ αὐτῶν ὁ Θεμιστοκλῆς τοῖς ἀθηναίοις κρύφα πέμπει, κελεύων[11] ὡς ἥκιστα ἐπιφανῶς κατασχεῖν, καὶ μὴ ἀφεῖναι πρὶν ἂν[12] αὐτοὶ πάλιν κομισθῶσιν. ἤδη γὰρ καὶ ἧκον αὐτῷ οἱ ξυμπρέσβεις, Ἀβρώνυχός τε ὁ Λυσικλέους[13], καὶ Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου,[14] ἀγγέλλοντες ἔχειν ἱκανῶς τὸ τεῖχος. ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ οἱ λακεδαιμόνιοι σφᾶς, ὁπότε σαφῶς ἀκούσειαν,

A Athenienſes verò de Themiſtoclis ſentētia Lacedæmonios, qui hæc dixerant, confeſtim dimiſerunt illis dato reſponſo, legatos hiſce de rebus, quas dixiſſent à ſe ad eos miſſum iri. Themiſtocles autem [*Atheniensibus*] erat autor, vt ſe Lacedæmona primo quoque tempore mitterent, alióſq; legatos, præter ſe electos, non ſubitò emitterent: ſed tandiu retinerent, donec murum ad iuſtam altitudinem erexiſſent, ita vt ex altitudine maximè neceſſaria vim hoſtis propulſare poſſent. Idem etiam autor erat, vt omnes, qui erant in vrbe, ex omni ordine, ætate, ſexúque, & ipſi, & vxores, & liberi, muros ædificarent, nulli aut priuato, aut publico ædificio parcentes, vnde aliquid vtilitatis ad illud opus faciendum percipi poſſet; ſed omnia diruentes. Cùm autem ille hæc docuiſſet, & addidiſſet, ſe curaturum cætera, quæ eſſent illic agenda, diſceſſit. Cumq; Lacedemona veniſſet, non adiit Magiſtratus: ſed rem trahebat, & ſpecioſas cauſas fingebat [*ac prætendebat:*] & quoties aliquis de sūmis Magiſtratibus eum interrogaſſet, cur ad Reipublicæ Magiſtratus non accederet, ſuos collegas à ſe expectari: ſed eos aliqua occupatione impeditos [*in vrbe*] remanſiſſe, dicebat. ſe tamen ſperare eos propediem venturos, & ſe mirari eos nondum adeſſe. Illi verò, cùm [*hæc*] audirent, Themiſtocli, quidem fidem habebant, propter amicitiam, quæ ipſis cum illo intercedebat: ſed cùm alij venirent, & apertè arguerent muros ædificari, atq; adeò iam ſublimes eſſe, facere non poterant quin crederent. quòd cùm ille intellexiſſet, ſuaſit ipſis ne verbis ſe falli paterentur: ſed potius de ſuorum ciuium numero, probitatis, fideiq; ſpectatæ viros [*Athenas*] mitterent, qui rem diligenter inſpectam, [*ac exploratam,*] fideliter renuntiarent. Illi igitur [*hos*] miſerunt. Themiſtocles verò Athenienſibus horum aduentum per nuntios clàm ſignificauit, ſuadens vt quàm occultiſſimè poſſent eos retinerent, neque dimitterent antequàm ipſi [*domum*] rediſſent. (Iam enim eius etiā collegæ ad ipſum venerāt, Ambronychus, Lyſiclis, & Ariſtides, Lyſimachi [*filius,*] murum iā ſatis altū eſſe nuntiātes.) metuebat enim, ne Lacedæmonij, vbi rē planè reſci-

[1] Ἀλλ' ἐπισχεῖν] κωλῦσαι. [2] Τειχίζειν] εἰς τὴν ἀνάκτισιν τοῦ τείχους συνέρχεσθαι. [3] Πάντας πανδημεὶ] τὸ πάντας, αὐτοὺς, καὶ γυναῖκας, καὶ παῖδας. τὸ δὲ πανδημεὶ, μηδενὸς ἐν ταῖς οἰκίαις ὑπολειπομένου. [4] Ἐς τὸ ἔργον,] εἰς τὴν κτίσιν. [5] Πάντα] τὰ οἰκοδομήματα. [6] Προὐφασίζετο] αἰτίας προέτεινεν. [7] Ἐπέρχεται] ἐπέρχεται ὁ ξένος· παρέρχεται ὁ πολίτης. [8] Αὐτοὺς ὑπολειφθῆναι] οὐκ ἀκριβὴς ἡ παραγραφή. αὐτοὺς γὰρ, οὐ τοὺς περὶ τῶν ἀθηναίων λέγει. καὶ παρελθόντες ἔλεγον. μή ποτ' οὖν τὸ μὲν παρελθεῖν, τὸ αὐτίκα δηλοῖ· τὸ δὲ ἐπελθεῖν, τὸ ἀναβαλλόμενον κατ' ἀρχάς, χρόνῳ τοῦτο διαπράξασθαι. [9] Παράγεσθαι] ἀπατᾶσθαι. [10] Σκεψάμενοι] ἰδόντες, τοῖς ὀφθαλμοῖς δηλονότι. [11] Ὡς ἥκιστα] τὸ ὡς, ἀντὶ τοῦ ὄντως. [12] Αὐτοὶ πάλιν] οἱ περὶ τὸν Θεμιστοκλέα. [13] Καὶ Ἀριστείδης] ὁ λεγόμενος δίκαιος. [14] Ἀγγέλλοντες] τῷ Θεμιστοκλεῖ δηλονότι.

uiſſent,

uiſſent, ſe non amplius dimitterent. Athenienſes igitur legatos retinuerunt, vt [*ipſis*] per nuntios fuerat ſignificatum. Themiſtocles autem cùm ad Lacedæmoniorum magiſtratus iuiſſet, tunc demum apertè dixit vrbem ſuam muris iam eſſe cinctam, ita vt eos, qui in ipſa habitarent, tutari poſſet. Sed ſi Lacedæmonij, ſociiue legationem aliqua de re ad ſe mittere velint, [*dixit oportere illos*] poſthac [*ad ſe*] venire, vt ad homines, qui bene dignoſcerẽt quid ſuorum, quid etiam communium commodorum ratio poſtularet. Quum enim viſum fuiſſet ſatius eſſe vrbem relinquere, & naues conſcendere, ſine illorum conſilio, re cognita, [*hæc facere*] ſe auſos fuiſſe dixerunt. Et quibuſcunque de rebus cum illis conſultare [*placuiſſet,*] ſe conſilio nullo inferiores viſos eſſe. Sibi igitur nunc etiam videri melius eſſe ſuam vrbem mœnibus eſſe cinctam, idque cùm priuatim ſingulis ciuibus, tum etiam publicè vniuerſis ſociis vtilius fore. fieri enim non poſſe, vt qui nõ idem præſidium habent, idem conſilij capiant, & idem, ac cæteri, ſtatuant, quum de rebus publicis eſt conſultandum. Dicebat igitur aut omnes ciuitates fœderatas oportere ſine muris eſſe, aut [*eos*] exiſtimare hęc quoque ſe rectè habere. Lacedæmonij verò [*his*] auditis, nullam quidem apertam indignationem contra Athenienſes demonſtrarunt: (non enim vt eos prohiberent; ſed vt conſilium ipſis darent, ſcilicet, vtq; ipſos monerent, ad [*eorum*] Rempublicam legatos miſerant. Simul etiam quia [*Lacedæmonij*] ipſos [*Athenienſes*] tunc tẽporis amore maximo [*adhuc*] proſequebantur, propter ſingulare illorum aduerſus Medos ſtudium) ſuo tamen voto fruſtrati, rem iniquo animo clàm tulerunt. Ita autem vtrorumque legati citra [*querelam, &*] criminationem domũ redierunt. Hoc [*igitur*] modo Athenienſes exiguo temporis ſpatio vrbem muris cinxerunt. & ex ipſa murorum ſtructura, quæ nunc etiam extat, eos feſtinanter ædificatos fuiſſe patet. Nam fundamenta ſubſtrata ſunt ex omni lapidum genere conſtructa, qui nonnullis etiam in partibus non ſunt politi, [*neq; coagmentati:*] ſed vt quiſque fortè [*eos ad opus faciendũ*] affe-

[1] οὐκέτι ἀφῶσιν. οἵ τε οὖν Ἀθηναῖοι [2] τοὺς πρέσβεις ὥσπερ ἐπεστάλη κατεῖχον· καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπελθὼν τοῖς Λακεδαιμονίοις, [3] ἐνταῦθα δὴ [4] φανερῶς εἶπεν ὅτι ἡ μὲν πόλις σφῶν τετείχισται ἤδη, ὥστε ἱκανὴ εἶναι σώζειν τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ· εἰ δέ τι βούλονται Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι [5] πρεσβεύεσθαι [6] παρὰ σφᾶς, ὡς πρὸς διαγιγνώσκοντας τὸ λοιπὸν ἰέναι τά τε σφίσιν αὐτοῖς [7] ξύμφορα καὶ τὰ κοινά. τήν τε γὰρ πόλιν ὅτε ἐδόκει ἐκλιπεῖν ἄμεινον εἶναι, καὶ ἐς τὰς ναῦς ἐσβῆναι, ἄνευ ἐκείνων ἔφασαν γνόντες τολμῆσαι· καὶ ὅσα αὖ [8] μετ᾽ ἐκείνων βουλεύεσθαι, οὐδενὸς ὕστεροι γνώμῃ [9] φανῆναι. δοκεῖν οὖν σφίσι καὶ νῦν ἄμεινον εἶναι, τὴν ἑαυτῶν πόλιν [10] τεῖχος ἔχειν, καὶ ἰδίᾳ τοῖς πολίταις καὶ ἐς τοὺς πάντας ξυμμάχους ὠφελιμώτερον ἔσεσθαι. [11] οὐ γὰρ οἷόν τ᾽ εἶναι μὴ ἀπὸ ἀντιπάλου παρασκευῆς [12] ὅμοιόν τι ἢ ἴσον ἐς τὸ κοινὸν βουλεύεσθαι. ἢ πάντας οὖν [13] ἀτειχίστους ἔφη χρῆναι ξυμμαχεῖν, ἢ καὶ τάδε νομίζειν ὀρθῶς ἔχειν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκούσαντες, ὀργὴν μὲν φανερὰν οὐκ ἐποιοῦντο τοῖς Ἀθηναίοις· (οὐ δὲ γὰρ [14] ἐπὶ κωλύμῃ, ἀλλὰ γνώμης παραινέσει δῆθεν [15] τῷ κοινῷ [16] ἐπρεσβεύσαντο. ἅμα δὲ καὶ προσφιλεῖς ὄντες ἐν τῷ τότε διὰ τὴν ἐς τὸν Μῆδον προθυμίαν [17] μάλιστα αὐτοῖς ἐτύγχανον) τῆς μέντοι βουλήσεως ἁμαρτάνοντες, ἀδήλως ἤχθοντο. οἵ τε πρέσβεις ἑκατέρων ἀπῆλθον ἐπ᾽ οἴκου [18] ἀνεπικλήτως. τούτῳ [19] τῷ τρόπῳ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν πόλιν ἐτείχισαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. καὶ δήλη ἡ οἰκοδομία ἔτι καὶ νῦν ἐστιν ὅτι κατὰ σπουδὴν ἐγένετο. οἱ γὰρ θεμέλιοι παντοίων λίθων ὑπόκεινται, [20] καὶ οὐ ξυνειργασμένων [21] ἔστιν ᾗ, ἀλλ᾽ ὡς ἕκαστοί ποτε προσέ-

[margin: γρ. αὐτῶν] [margin: γρ. δοκεῖ] [margin: γρ. τὰ μάλιστα] [margin: γρ. ἕκαστον]

[1] Οὐκέτι ἀφῶσιν] τὸ ἑξῆς, μὴ οὐκέτι αὐτοὺς ἀφῶσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ὁπότε σαφῶς ἀκούσειαν. [2] Τοὺς πρέσβεις] τῶν Λακεδαιμονίων. [3] Ἐνταῦθα] ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ. [4] Φανερῶς εἶπε] τὸ σχῆμα πλάγιον. δυνατὸν γὰρ καὶ ὡς ἀπὸ Θεμιστοκλέους καὶ ὡς ἀπὸ Θουκυδίδου ταῦτα λέγεσθαι. κακῶς καὶ τοῦτο παρεγκέχαραται. αὐτίκρυς τοῦ Θεμιστοκλέους ἐστὶν ἡ φωνή. λέγει γὰρ οὕτω, καὶ Θεμιστοκλῆς ἐπελθὼν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐνταῦθα δὴ φανερῶς εἶπε. [5] Πρεσβεύεσθαι] πρέσβεις πέμπειν. [6] Παρὰ σφᾶς] ἤγουν τοὺς Ἀθηναίους. [7] Ξύμφορα, καὶ τὰ κοινὰ] τοῦτο ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ἔμφρονές εἰσι. [8] Μετ᾽ ἐκείνων] ἤγουν τῶν Λακεδαιμονίων. [9] Φανῆναι] κατὰ κοινοῦ τὸ ἐδόκει. [10] Τεῖχος ἔχειν] κατὰ κοινοῦ τὸ ἔφασαν. [11] Οὐ γὰρ οἷόν τι εἶναι] ἐὰν μὴ ἔχωμεν, φασί, τεῖχος, ὡς οἱ ἄλλοι, μέλλομεν οὐδὲ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν ἐν τοῖς πολεμίοις. ἴσως γὰρ πολεμίων ἐλθόντων, ἡμῖν μὲν δόξει μὴ μάχεσθαι, ἀλλὰ σπένδεσθαι, ὡς μὴ ἔχουσι τεῖχος· τοῖς δὲ ἄλλοις, πολεμεῖν. οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὸν μὴ ὄντα ἴσον τῶν ἄλλων θαρσῆσαι κατ᾽ ἐκείνους, καὶ ὅμοιόν τι ἀποφήνασθαι. [12] Ὅμοιόν τι ἢ ἴσον] ἵνα ἐπὶ πάντων σώζηται τὸ ἴσον. [13] Ἀτειχίστους] ἀπὸ ἀτειχίστου πόλεως. [14] Ἐπὶ κωλύμῃ] κωλύσει. ἰδία δὲ ἡ λέξις Θουκυδίδου. [15] Τῷ κοινῷ] ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ. [16] Ἐπρεσβεύσαντο] πρέσβεις ἔπεμπον. [17] Μάλιστα] ὑπερβαλλόντως. [18] Ἀνεπικλήτως] ἀκατηγορήτως. μηδὲν ἐγκληθέντες. [19] Τῷ τρόπῳ] τῇ μηχανῇ. [20] Καὶ οὐ ξυνειργασμένων] οὐ ξυντεθέντων, καὶ ἰσωθέντων. [21] Ἔστιν ᾗ] κατά τινας τόπους.

φέρων· πολλαί τε στῆλαι [1] ἀπὸ σημάτων, καὶ λίθοι [2] εἰργασμένοι [3] ἐγκατελέγησαν. [4] μείζων γὰρ ὁ περίβολος πανταχῇ ἐξήχθη τῆς πόλεως. καὶ διὰ τοῦτο πάντα [5] ὁμοίως κινοῦντες, ἠπείγοντο. ἔπεισε δὲ καὶ τοῦ Πειραιῶς τὰ λοιπὰ ὁ Θεμιστοκλῆς οἰκοδομεῖν. [6] ὑπῆρκτο δ' αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ [7] τῆς ἐκείνου ἀρχῆς, ἧς [8] κατ' ἐνιαυτὸν Ἀθηναίοις ἦρξε· νομίζων τό, τε χωρίον καλὸν εἶναι, λιμένας ἔχον τρεῖς [9] αὐτοφυεῖς, [10] καὶ αὐτοὺς ναυτικοὺς γεγενημένους, μέγα [11] προφέρειν [12] ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν. τῆς γὰρ δὴ θαλάσσης πρῶτος ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς [13] ἀνθεκτέα ἐστί, καὶ τὴν ἀρχὴν [14] εὐθὺς συγκατεσκεύαζε. καὶ ᾠκοδόμησαν τῇ ἐκείνου γνώμῃ τὸ πάχος τοῦ τείχους, [15] ὅπερ νῦν ἔτι δῆλόν ἐστι περὶ τὸν Πειραιᾶ. δύο γὰρ ἅμαξαι ἐναντίαι [16] ἀλλήλαις τοὺς λίθους ἐπῆγον. ἐντὸς δὲ οὔτε χάλιξ, οὔτε πηλὸς ἦν, ἀλλὰ [17] ξυνῳκοδομημένοι μεγάλοι λίθοι, καὶ [18] ἐντομῇ [19] ἐγγώνιοι, σιδήρῳ πρὸς ἀλλήλους τὰ ἔξωθεν καὶ μολύβδῳ δεδεμένοι. τὸ δὲ ὕψος ἥμισυ μάλιστα ἐτελέσθη [20] οὗ διενοεῖτο. [21] ἐβούλετο γὰρ τῷ μεγέθει καὶ τῷ πάχει [22] ἀφιστάναι τὰς τῶν πολεμίων [23] ἐπιβολάς. ἀνθρώπων τε ἐνόμιζεν [24] ὀλίγων καὶ τῶν ἀχρειοτάτων ἀρκέσειν τὴν φυλακήν, τοὺς δ' ἄλλους ἐς τὰς ναῦς ἐσβήσεσθαι. ταῖς γὰρ ναυσὶ μάλιστα [25] προσέκειτο, ἰδών, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τῆς βασιλέως στρατιᾶς [26] τὴν κατὰ θάλασσαν ἔφοδον [27] εὐπορωτέραν τῆς κατὰ γῆν οὖσαν· τόν τε Πειραιᾶ ὠφελιμώτερον ἐνόμιζε [28] τῆς ἄνω πόλεως. καὶ πολλάκις τοῖς Ἀθηναίοις παρῄνει, ἢν ἄρα ποτὲ κατὰ γῆν βιασθῶσι, [29] καταβαίνοντας ἐς αὐτὸν ταῖς ναυσὶ πρὸς ἅπαντας ἀνθίστασθαι. Ἀθηναῖοι μὲν οὖν οὕτως [30] ἐτειχίσθησαν, [31] καὶ τἆλλα κατεσκευά-

γρ. συνδεδεμένοι

γρ. ἠβούλετο

γρ. τὰς ἐπιβουλάς.

* ἐς αὐτὸν, ταῖς ναυσὶ πρὸς ἅπ. F.P.

γρ. Ἀθην. μὲν οὕτως

A rebat. multæ etiam columnæ ex monumentis detractæ, & saxa polita [*in his muris ædificandis*] sunt congesta. Ambitus enim [*murorum*] ab omni vrbis parte maior, [*quàm esset antè,*] eductus est. Et propterea omnia pariter mouētes festinabant. Themistocles etiam [*Atheniensibus*] persuasit, vt reliquas Piræi [*partes*] ædificarent: (Eius enim pars ædificari prius est cœpta, quo tempore ipse annuum Magistratum gerens Athenis præfuit.) tum quia existimabat locum illum esse opportunum, quòd B tres portus natura munitos haberet, tum etiam quia ipsos [*Athenienses,*] qui rebus nauticis operam dare cœperant, magnum adiumentum ad opes parandas habituros [*sperabat.*] Primus enim [*Atheniensibus*] ausus est dicere eos debere maris imperiū sibi vendicare, & confestim eos in hoc imperio parando iuuare cœpit. Illius etiā sententiam sequuti murum ea latitudine extruxerunt, quæ nunc quoq; circa Piræum extans apparet. nam duo plaustra [*per murum*] occursu aduerso saxa portabāt. Intus verò neque cœmentum, neque lutū erat: C sed magna, & ad normam incisa, & quadrata saxa, coagmentata, [*&*] extrinsecus ferro, plumboq; inter se ferruminata. Altitudo verò ad dimidiā partem eius, quàm [*Themistocles*] animo statuerat, est perducta. nam & altitudine, & latitudine [*murorum,*] conatus, [*& incursiones*] hostium volebat propulsare: & paucorum, eorúmque infirmissimorum hominum præsidio locum facilè custodiri posse, cæteros verò naues conscensuros existimabat. Nam in rem nauticam potissimùm incumbebat, D quia (vt mea fert opinio) Regis [*Persarum*] copias mari facilius, quàm terrâ [*Græciam*] inuadere posse animaduertebat. & Piræum plus vtilitatis, quàm superiorem vrbem, Atheniensibus allaturum putabat. atque adeò sæpe hortatus est eos, si fortè vnquam terrâ premerentur, vt in eum descenderent, & classe omnibus resisterent. Athenienses igitur statim post Medorum discessum hoc modo vrbem muris cin-

[1] Ἀπὸ σημάτων] ἀπὸ βάσεων ἀνδριάντων. [2] Εἰργασμένοι] οἷον, γεγλυμμένοι τύποις τινὰς καὶ πρόσωπα ἔχοντες. λελαξευμένοι. [3] Ἐγκατελέγησαν] ἐγκατῳκοδομήθησαν. Ὅμηρος, Αἱμασιάς τε λέγων. [4] Μείζων] τοῦ προτέρου δηλονότι μείζων. [5] Ὁμοίως] ὁμοίως τὰ κοινὰ καὶ ἱερὰ δηλονότι. [6] Ὑπῆρκτο δ' αὐτοῦ] ἀρξάμενος ἦν τοῦ ἔργου αὐτός. [7] Τῆς ἐκείνου ἀρχῆς] τοῦ Θεμιστοκλέους. [8] Κατ' ἐνιαυτὸν] κατά τινα ἐνιαυτὸν ἡγεμὼν ἐγένετο· πρὸ δὲ τῶν μηδικῶν ἦρξε Θεμιστοκλῆς ἐνιαυτὸν ἕνα. [9] Αὐτοφυεῖς] ἤγουν οἱ χειροποιήτους. [10] Καὶ αὐτοὺς] τοὺς Ἀθηναίους. [11] Προφέρειν] ἐπιδοῦναι. [12] Ἐς τὸ κτήσασθαι δύναμιν] εἰς τὸ δυνατωτέρους γενέσθαι. δύναμιν, ἤγουν θαλασσίαν. [13] Ἀνθεκτέα ἐστὶ] πρῶτος εἶπε, φησὶν, ὅτι δεῖ πάσῃ δυνάμει ἀντέχεσθαι τῆς θαλάσσης. [14] Εὐθὺς συγκατεσκεύαζεν] εὐθὺς, φησὶν, ἅμα τῷ συμβουλεῦσαι, ἤρξατο θαλασσοκρατίαν κατασκευάζειν. [15] Ὅπερ νῦν ἔτι] τοῦ τείχους τοῦ ἐν Πειραιεῖ, ὅπερ νῦν ἔτι δῆλόν ἐστιν. [16] Ἀλλήλαις] ἢ ὑπαντώσαις ἀλλήλαις, ἢ συνεζευγμέναις, διὰ τὰ μεγέθη τῶν λίθων. [17] Ξυνῳκοδομημένοι] συνδεδεμένοι. [18] Ἐντομῇ] διὰ τῆς τομῆς. [19] Ἐγγώνιοι] τετράπλευροι. τετράγωνοι. [20] Οὗ διενοεῖτο] οὗ τινος ὕψους διενοεῖτο εἶναι τὸ τεῖχος. [21] Ἐβούλετο γὰρ] ὁ Θεμιστοκλῆς. [22] Ἀφιστάναι] ἀπρακτὴν ποιεῖν. [23] Ἐπιβολάς] ἐπιθέσεις. [24] Ὀλίγων καὶ τῶν ἀχρειοτάτων] οἷον, γερόντων καὶ παίδων. [25] Προσέκειτο, ἰδὼν] τὴν νοῦν προσεῖχε, νοήσας. διὸ καὶ ναύμαχος ἐκαλεῖτο. [26] Τὴν κατὰ θάλασσαν ἔφοδον] ἐπιστάμενος, φησὶ, τοὺς Πέρσας ῥᾷον διὰ θαλάσσης ἢ διὰ γῆς ἔρχεσθαι. [27] Εὐπορωτέραν] πλέον δυναμένην. [28] Τῆς ἄνω πόλεως] εἶναι δηλονότι. [29] Καταβαίνοντας ἐς αὐτὸν τῇ γνώμῃ δηλονότι Θεμιστοκλέους. [30] Ἐτειχίσθησαν] τῷ τείχει περιεφυλάχθησαν. [31] Καὶ τἆλλα κατεσκευάζοντο] τὰ ἰδιωτικά, καὶ οἰναοὶ δηλονότι.

xerunt,

xerunt, & cætera extruxerunt. Pauſanias verò Cleombroti [*filius*,] Lacedæmonius, Græcorum dux, cum viginti nauibus ex Peloponneſo eſt emiſſus: eumq; Athenienſes cum triginta nauibus ſunt comitati, magnúſque aliorum ſociorum numerus [*cum eodem nauigauit*,] & cum infeſto exercitu in [*inſulam*] Cyprum iuerunt, eiúſque multas [*vrbes*] ſubegerunt, deinde Byzantium à Medis occupatum petierunt, & huius auſpiciis, ductúq; expugnarunt. Cùm autem hic inſolentiùs, ac tyrãnicè iam imperaret, cùm alij Græci rem iniquo animo ferebant, tũ verò præcipuè Iones, & quotquot regio dominatu recens fuerant liberati. Quamobrem ad Athenienſes profecti, pro neceſſitudine quę illis cum ipſis intercedebat, eos rogarunt, vt ſibi præeſſent, nec [*iniuriæ faciendæ*,] ſi quam vim inferre vellet, [*licentiam*] Pauſaniæ permitterent. Athenienſes verò hæc verba [*libenter*] acceperunt, atque animis in iſtam curam incubuerunt, vt eos non neglecturi, & cætera conſtituturi, quemadmodum è re ipſorum maximè futurum intelligerent. Interea verò Lacedæmonij Pauſaniam acceſſunt, quæſtionem habituri de rebus, quas audierant. Etenim multa eius iniuſta facinora deferebantur à Græcis, qui [*Lacedæmona*] veniebant: & belli adminiſtrandi ratio, qua ille vtebatur, tyrannidi potius, quã præturæ ſimilis erat. Fortè autem accidit vt, dum ille [*à Lacedæmoniorum Magiſtratibus*] vocaretur, eodem temporis articulo ſocij quoque ad Athenienſes tranſirent, prẹter milites ex Peloponneſo profectos. Lacedæmona autem profectus, priuatarum quidem iniuriarum priuatis illatarum damnatus eſt: maximarum verò, [*& publicarum*] eſt abſolutus, & innocens habitus. Præcipuè verò accuſatus eſt, quòd cũ Medis ſenſiſſet, [*eorumq́; partibus fauiſſet:*] & [*crimen ei obiectum*] videbatur eſſe manifeſtiſſimũ. Et [*propterea*] illũ quidẽ non amplius prætorem emiſerunt: ſed Dorcin, & cũ eo nonnullos alios, non magnũ exercitum habẽ-

ζοντο[1] εὐθὺς[2] μετὰ τὴν μήδων ἀναχώρησιν. Παυσανίας δὲ ὁ Κλεομβρότου ἐκ λακεδαίμονος στρατηγὸς τῶν ἑλλήνων ἐξεπέμφθη μετὰ εἴκοσι νεῶν ἀπὸ πελοποννήσου. ξυνέπλεον δὲ καὶ ἀθηναῖοι τριάκοντα ναυσὶ, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων πλῆθος· καὶ ἐστράτευσαν[3] ἐς κύπρον, καὶ αὐτῆς τὰ πολλὰ[4] κατεστρέψαντο· καὶ ὕστερον[5] ἐς βυζάντιον, μήδων ἐχόντων,[6] καὶ ἐξεπολιόρκησαν ἐν τῇδε τῇ ἡγεμονίᾳ. ἤδη δὲ[7] καὶ βιαίου ὄντος αὐτοῦ, οἵ τε ἄλλοι ἕλληνες ἤχθοντο, καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ ἴωνες, καὶ ὅσοι ἀπὸ βασιλέως νεωστὶ ἠλευθέρωντο. φοιτῶντές τε πρὸς τοὺς ἀθηναίους, ἠξίουν αὐτοὺς ἡγεμόνας σφῶν γενέσθαι[8] κατὰ τὸ ξυγγενὲς, καὶ Παυσανίᾳ μὴ[9] ἐπιτρέπειν, ἤν που βιάζηται. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ἐδέξαντό τε τοὺς λόγους,[10] καὶ προσεῖχον τὴν γνώμην ὡς οὐ περιοψόμενοι,[11] τἄλλα τε καταστησόμενοι[12] ᾗ φαίνοιτο ἄριστα *[13] αὐτοῖς. ἐν τούτῳ δὲ οἱ λακεδαιμόνιοι[14] μετεπέμποντο Παυσανίαν, ἀνακρινοῦντες ὧν πέρι ἐπυνθάνοντο. καὶ γὰρ ἀδικία πολλὴ κατηγορεῖτο αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἑλλήνων[15] τῶν ἀφικνουμένων, καὶ τυραννίδος μᾶλλον ἐφαίνετο μίμησις[16] ἡ στρατηγία. ξυνέβη τε αὐτῷ[17] καλεῖσθαί τε ἅμα, καὶ τοὺς ξυμμάχους τῷ ἐκείνου ἔχθει[18] παρ' ἀθηναίους μετατάξασθαι[19] πλὴν τῶν ἀπὸ πελοποννήσου στρατιωτῶν. ἐλθὼν δὲ ἐς λακεδαίμονα, τῶν μὲν ἰδίᾳ πρός τινα ἀδικημάτων[20] εὐθύνθη,[21] τὰ δὲ μέγιστα ἀπολύεται μὴ ἀδικεῖν. κατηγορεῖτο δὲ αὐτοῦ οὐχ ἥκιστα[22] μηδισμὸς, καὶ ἐδόκει[23] σαφέστατον εἶναι. καὶ ἐκεῖνον μὲν[24] οὐκέτι ἐκπέμπουσιν ἄρχοντα, Δόρκιν δὲ, καὶ ἄλλους τινὰς μετ' αὐτοῦ, στρατιὰν ἔχοντας οὐ πολλήν.

γρ. τῇ γνώμῃ. γρ. καταστησόμενοι

---

[1] Εὐθὺς] μετὰ τὸ τειχισθῆναι. [2] Μετὰ τὴν μήδων ἀναχώρησιν] μετὰ τὰ κατὰ Μαρδόνιον. ταῦτα δὲ ἔδει εἰπεῖν, μετὰ τὰ ἐν μυκάλῃ. ἀλλὰ διὰ μέσου τὴν τειχοποιΐαν εἰπὼν εἰκότως πάλιν ἐπανέρχεται ἐπὶ τὰ κατὰ Παυσανίαν. [3] Ες κύπρον] διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν ὑπὸ βασιλέα. [4] Κατεστρέψαντο] κατηλλάξαντο. [5] Ες βυζάντιον] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐστράτευσαν. [6] Καὶ ἐξεπολιόρκησαν] πολιορκῆσαι, τὸ μόνον πόλει προσκαθεσθῆναι πολεμίους· ἐκπολιορκῆσαι, τὸ τελέως καταβαλεῖν τὴν πόλιν, καὶ εἰσελθεῖν. * γρ. καταλαβεῖν. Æ. P. [7] Καὶ βιαίου ὄντος αὐτοῦ] τυραννικοῦ ὑπάρχοντος τοῦ Παυσανίου. [8] Κατὰ τὸ ξυγγενὲς] διὰ τὴν ξυγγένειαν. [9] Επιτρέπειν] ἄδειαν διδόναι. [10] Καὶ προσεῖχον τὴν γνώμην.] πρὸς αὐτοὺς εἶχον τὴν γνώμην. [11] Τἄλλα τε] τὰ περὶ τῆς ἡγεμονίας. [12] Η φαίνοιτο] ἀντὶ τοῦ ἐφαίνη. * [13] Αὐτοῖς] δηλονότι. τοῖς ξυμμάχοις. vel, τοῖς ἀθηναίοις. at tunc vertendũ, *quemadmodum è re ſua maximè futurum intelligerent. vterque ſenſus bonus videtur.* Æ. P. [14] Μετεπέμποντο Παυσανίαν] εἰς λακεδαίμονα δηλονότι. [15] Τῶν ἀφικνουμένων] εἰς λακεδαίμονα ἐρχομένων. [16] Η στρατηγία] τὸ η ἄλλοι σύνδεσμον, ἕτεροι δὲ ἄρθρον εἶπον. [17] Καλεῖσθαί τε ἅμα] καλεῖσθαι εἰς λακεδαίμονα δηλονότι. [18] Παρ' ἀθηναίους μετατάξασθαι] πρὸς ἀθηναίους μετελθεῖν. μετατεθῆναι. [19] Πλὴν τῶν ἀπὸ πελοποννήσου] οἱ γὰρ πελοποννήσιοι ὑπήκοοι τῶν λακεδαιμονίων. [20] Εὐθύνθη] εὐθύνας δέδωκε, καὶ κατεδικάσθη, καὶ κατεγνώσθη. [21] Τὰ δὲ μέγιστα] τὰ κοινὰ. ὅ ἐστι δημόσια. [22] Μηδισμὸς] τὰ τῶν μήδων φρονῆσαι. [23] Σαφέστατον] τοῦτο ὡς παρὰ τοῦ Θουκυδίδου εἴρηται. οὐ γὰρ λέγει τοῖς λακεδαιμονίοις σαφέστατον εἶναι. ἢ γὰρ ἂν ἐπιμφορήσαντο αὐτόν. ὃ καὶ πεποιήκασιν ὕστερον μετὰ τὸν ἔλεγχον. [24] Οὐκέτι ἐκπέμπουσι] λακεδαιμονίοις πρὸ τῆς ἐξετάσεως ἐδόκει τὸ ἔγκλημα σαφὲς εἶναι· μετὰ δὲ τὴν οὐκ ὀρθὴν ἐξέτασιν, ἔδοξε μὲν ἀπολελύσθαι, οὐ μὴν παντάπασιν ἀπήλλακτο τῆς ὑπονοίας. διὸ οὐδὲ ἐξεπέμφθη παρ' αὐτῶν ἔτι.

οἷς οὐκέτι [1] ἐφίεσαν οἱ ξύμμαχοι [2] τὴν ἡγεμονίαν. οἱ δὲ, αἰσθόμενοι [3] ἀπῆλθον· καὶ ἄλλους οὐκέτι ὕστερον ἐξέπεμψαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, [4] φοβούμενοι μὴ σφίσιν οἱ ἐξιόντες χείρους γίγνωνται· (ὅπερ καὶ ἐν τῷ Παυσανίᾳ ἐνεῖδον) [5] ἀπαλλαξείοντες δὲ καὶ τοῦ μηδικοῦ πολέμου, καὶ τοὺς Ἀθηναίους νομίζοντες ἱκανοὺς [6] ἐξηγεῖσθαι, καὶ σφίσιν [7] ἐν τῷ τότε παρόντι ἐπιτηδείους. Παραλαβόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἡγεμονίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ, ἑκόντων τῶν ξυμμάχων, διὰ τὸ Παυσανίου μῖσος, ἔταξαν ἅς τε ἔδει παρέχειν τῶν πόλεων χρήματα [8] πρὸς τὸν βάρβαρον, καὶ ἃς, ναῦς. [9] πρόσχημα γὰρ ἦν ἀμύνεσθαι [10] ὧν ἔπαθον, δῃοῦντας τὴν βασιλέως χώραν. [11] καὶ Ἑλληνοταμίαι τότε πρῶτον Ἀθηναίοις κατέστη ἀρχὴ, οἳ ἐδέχοντο τὸν φόρον. οὕτω γὰρ ὠνομάσθη τῶν χρημάτων [12] ἡ φορά. ἦν δ᾽ ὁ πρῶτος [13] φόρος ταχθεὶς, τετρακόσια τάλαντα, καὶ ἑξήκοντα. [14] ταμιεῖόν τε [15] Δῆλος ἦν αὐτοῖς, [16] καὶ ξύνοδοι ἐς τὸ ἱερὸν ἐγίγνοντο. [17] ἡγούμενοι δὲ αὐτονόμων τὸ πρῶτον τῶν ξυμμάχων, [18] καὶ ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων βουλευόντων, [19] τοσάδε ἐπῆλθον πολέμῳ τε καὶ [20] διαχειρίσει πραγμάτων [21] μεταξὺ τοῦδε τοῦ πολέμου καὶ τοῦ μηδικοῦ, ἃ ἐγένετο πρός τε [22] τὸν βάρβαρον αὐτοῖς καὶ πρὸς τοὺς σφετέρους ξυμμάχους [23] νεωτερίζοντας, καὶ Πελοποννησίων τοὺς ἀεὶ [24] προστυγχάνοντας [25] ἐν ἑκάστῳ. [26] ἔγραψα δὲ αὐτὰ, [27] καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου ἐποιησάμην διὰ τόδε, ὅτι [28] τοῖς πρὸ ἐμοῦ ἅπασιν ἐκλιπὲς τοῦτο [29] ἦν τὸ χωρίον, καὶ ἢ τὰ πρὸ τῶν μηδικῶν Ἑλληνικὰ [30] ξυνετίθεσαν, [31] ἢ αὐτὰ τὰ μηδικά. τούτων δὲ ὅσπερ καὶ ἥψατο ἐν τῇ Ἀττικῇ ξυγγραφῇ Ἑλλάνικος, βραχέως τε καὶ τοῖς χρόνοις οὐκ ἀκριβῶς ἐπε-

γρ. ἀμύνασθαι

γρ. αἱ ξύνοδοι

γρ. ἐλλιπής

A tes: quibus ſocij imperiũ non amplius detulerunt. Illi verò hac [re] cognita diſceſſerunt. nec vllos alios Lacedæmonij poſtea amplius emiſerũt, veriti ne illi, qui ad bellicas expeditiones proficiſcerẽtur, cum ſuæ Reipub. damno deteriores fierẽt. id, quod in Pauſania animaduerterãt. Simul etiam quia bello Medico liberari cupiebant, & Athenienſes ſatis idoneos duces eſſe, & tunc temporis adhuc ſibi amicos ducebãt. Athenienſes igitur, cùm imperium hoc modo [*ſibi delatum*] accepiſſent, ſociis volentibus, propter odium, quo Pauſaniam B proſequebantur, ſtatuerunt, à quibus vrbibus pecunias, & à quibus naues aduerſus barbarum præberi oporteret. Hæc enim erat ſpecioſa cauſa quàm prætexebant, vt [*videlicet*] iniurias [*à barbaris*] acceptas vlciſcerentur, Regis agrum vaſtantes. Et tũc primùm apud Athenienſes conſtitutus eſt Magiſtratus [*eorum, qui vocabantur*] Ἑλληνοταμίαι, [*id eſt, Græcorum Quæſtores,*] qui τὸν φόρον, [*id eſt, tributum*] recipiebant. Sic enim appellata eſt ἡ τῶν χρημάτων φορά, [*id eſt, pecuniarum collatio.*] Primum autem tributum, quod C conſtitutum fuit, erat quadringentorum & ſexaginta talentorum. Eorum verò ærarium fuit Delos, & in eius templo conuentus fiebant. Cùm autem initiò ſociis imperarent liberis, eoſq; ſuis legibus viuere ſinerent, & de communi conſilio in publicis conciliis conſultarent, ad tantum imperium peruenerunt bello, rerúmque inter hoc, & Medicum bellum adminiſtratarum opera, quas ipſi geſſerunt & contra barbarum, & contra ſuos ſocios, qui res nouas moliebantur, & contra Pelopon- D neſios, qui caſu ſingulis [*bellis*] ſemper intererant. Res autem iſtas ſcripſi, & digreſſionem ab inſtituta narratione feci hac de cauſa, quia [*hic locus*] ab omnibus, qui ante me ſcripſerunt, eſt prætermiſſus. Nam illi vel res ante bellum Medicum à Græcis geſtas, vel ipſum bellum Medicum conſcripſerunt. In hoc autem numero eſt & Hellanicus, qui in Attica hiſtoria has res attigit, & breuiter, temporibúſque non accuratè diſtinctis mentionem earum fecit.

[1] Ἐφίεσαν] παρεχώρουν οἱ περὶ τὸν Δόρκιν. * π. τοῖς περὶ τὸν Δόρκιν. Æ. P. [2] Τὴν ἡγεμονίαν] ἡγεμονεύειν. [3] Ἀπῆλθον] εἰς Λακεδαίμονα δηλονότι. [4] Φοβούμενοι μὴ σφίσιν] μὴ μηδίσωσι, καὶ χείρους τῶν πραγμάτων τῶν Λακωνικῶν γένωνται. [5] Ἀπαλλαξείοντες] ἀπαλλακτικῶς ἔχοντες. τουτέστιν, ἐπιθυμοῦντες ἀπαλλαγῆναι. [6] Ἐξηγεῖσθαι] ἡγεμόνας εἶναι. [7] Ἐν τῷ τότε παρόντι] ἐν ἐνισταμένῳ χρόνῳ. [8] Πρὸς τὸν βάρβαρον] κατὰ τοῦ βαρβάρου. [9] Πρόσχημα] πρόφασις. [10] Ὧν ἔπαθον] λείπει ὑπὲρ, ἵν᾽ ᾖ ὑπὲρ ὧν. [11] Καὶ Ἑλληνοταμίαι] οἱ δεχόμενοι τοὺς φόρους συναγομένους ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων, καὶ φυλάσσοντες αὐτοὺς, ἐκαλοῦντο Ἑλληνοταμίαι. [12] Ἡ φορά] ἡ δόσις. [13] Φόρος ταχθεὶς] φόρος ὠνομάσθη καὶ ἐτάχθη ὑπὸ Ἀριστείδου τοῦ δικαίου πρῶτος. [14] Ταμιεῖόν τε Δῆλος ἦν] ἵνα μὴ δόξωσιν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς ἴδιον κέρδος ἔχειν. [15] Δῆλος] νῆσος μία τῶν Κυκλάδων. [16] Καὶ ξύνοδοι] συνελάσεις. [17] Ἡγούμενοι δὲ αὐτονόμων] ὕστερον γὰρ ὡς δούλων ἦρχον. [18] Καὶ ἀπὸ κοινῶν ξυνόδων] πάντα γὰρ κοινῇ συνηθροίζοντο ἐν ταῖς βουλαῖς. [19] Τοσάδε ἐπῆλθον] τοσαῦτα διεπράξαντο ὅσα καθεξῆς ἐρεῖ ἐν τῇ πεντηκονταετίᾳ. [20] Καὶ διαχειρίσει] διοικήσει. [21] Μεταξὺ τοῦδε τοῦ πολέμου] ἐν τῇ πεντηκονταετηρίδι. [22] Τὸν βάρβαρον αὐτοῖς] τοῖς Ἀθηναίοις. [23] Νεωτερίζοντας] ἀφισταμένους. [24] Προστυγχάνοντας] ἐμπεδίζοντας. [25] Ἐν ἑκάστῳ] πολέμῳ, ἢ χωρίῳ, ἢ χρόνῳ. [26] Ἔγραψα] οὐχ ὅτι ἤδη ἔγραψεν, ἀλλ᾽ ὅτι ὅμως γέγραπται, εἰ καὶ μήπω εἴρηται. [27] Καὶ τὴν ἐκβολὴν] τὴν ἐκτροπήν. [28] Τοῖς πρὸ ἐμοῦ] ἱστοροῦσι. [29] Ἦν τὸ χωρίον] χωρίον τῆς ἱστορίας δηλονότι, ἤτοι τῆς πεντηκονταετίας, εἰάθη παρ᾽ ἐκείνοις. [30] Ξυνετίθεσαν] συνέγραψαν. [31] Ἢ αὐτὰ τὰ μηδικά] τὰ Τρωϊκά φησι, καὶ Ἀμαζονικά, καὶ Θρακικά.

Simul

Simul etiam [*hæc scripsi, quia hæc historiæ pars*] aperte demonstrat quo modo Atheniensium imperium fuerit constitutum. Primùm igitur Eionem, quæ ad Strymonẽ est sita, quam Medi tenebant, obsidione expugnarunt, & incolas vrbe direpta in seruitutem abduxerunt, duce Cimone Miltiadis [*filio.*] Deinde verò Scyrum insulam in Ægæo sitam, quam Dolopes incolebãt, incolis in seruitutẽ abstractis diripuerunt, & colonia eò missa ipsi incoluerunt. Cum Carystiis etiam, sine aliis Euboënsibus, bellum gesserunt. tandemq; certis conditionibus compositionem fecerunt. Postea verò Naxiis, qui defecerant, bellum intulerunt, & obsidione in deditionem receperunt. Atque hæc prima sociarum ciuitatum præter iuris consuetudinem in seruitutem est redacta. mox & aliæ, prout cuique contigit. Defectionis verò causæ cùm aliæ fuerunt, tum verò præcipuæ, tributorum & nauium eiurationes, & militiæ recusatio, si cui contigisset. Nam Athenienses [*pecuniam*] seuerè exigebant, & molesti erant, quòd [*hominibus*] nec assuetis, nec volentibus ærumnas perpeti, necessitatem imponerent. Aliis etiam de causis Athenienses [*sociis erant molesti,*] quia eadem comitate, qua cõsueuerant, non amplius imperabant, neque ex æquo cum [*sociis*] militabant, quòd eos, qui deficerent, in suam potestatem, ac ditionem facilè redigere possent. Quarum acerbitatum ipsi socij fuerunt autores. Nam ob hanc militiæ detrectatæ pigritiam, eorum plerique, ne domo abessent, pecunias nauium loco, ad sumptus faciendos, pro rata [*quique*] portione conferre statuerunt. Atque Atheniensium quidem res naualis augebatur hac pecunia, quam illi sumptuum [*militarium*] causa conferebant. ipsi verò, quum defectionem faciebant, imparati, & opibus minimè instructi bellum suscipiebant. Post hæc autem Athenienses, eorúmque socij cùm pedestre, tum nauale prœlium in Pamphylia ad flumen Eurymedontem cum Medis commiserunt. Et eodẽ die Athenienses ex vtroq; victoriam duce Cimone,

A μνησθῆ. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπόδειξιν ἔχει τῆς τῶν ἀθηναίων, ἐν οἵῳ τρόπῳ[1] κατέστη. Πρῶτον μὲν[2] ἠιόνα τὴν ἐπὶ στρυμόνι, μήδων ἐχόντων, πολιορκίᾳ εἷλον, καὶ ἠνδραπόδισαν, Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος. ἔπειτα[3] σκῦρον τὴν ἐν τῷ αἰγαίῳ νῆσον, ἣν ᾤκουν δόλοπες, ἠνδραπόδισαν,[4] καὶ ᾤκισαν αὐτοί. πρὸς δὲ[5] καὶ καρυστίους αὐτοῖς, ἄνευ τῶν ἄλλων εὐβοέων,[6] πόλεμος ἐγένετο. καὶ χρόνῳ ξυνέβησαν καθ' ὁμολογίαν. ναξίοις δὲ ἀποστᾶσι μετὰ ταῦτα[7] ἐπολέμησαν, B καὶ πολιορκίᾳ[8] παρεστήσαντο. πρώτη τε αὕτη πόλις ξυμμαχὶς[9] παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἐδουλώθη· ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων ὡς[10] ἑκάστη ξυνέβη. αἰτίαι δὲ ἄλλαι τε ἦσαν τῶν ἀποστάσεων, καὶ μέγισται, αἱ τῶν φόρων καὶ νεῶν[11] ἔκδειαι,[12] καὶ λειποστράτιον, εἴ τῳ ἐγένετο. οἱ γὰρ ἀθηναῖοι[13] ἀκριβῶς ἔπρασσον, καὶ λυπηροὶ ἦσαν,[14] οὐκ εἰωθόσιν οὐδὲ βουλομένοις ταλαιπωρεῖν προσάγοντες τὰς ἀνάγκας. ἦσαν δέ πως καὶ ἄλλως οἱ ἀθηναῖοι[15] οὐκέτι ὁμοίως ἐν ἡδονῇ ἄρχοντες, καὶ C οὔτε ξυνεστράτευον ἀπὸ τοῦ ἴσου, ῥᾴδιόν τε[16] προσάγεσθαι ἦν αὐτοῖς τοὺς ἀφισταμένους· ὧν αὐτοὶ αἴτιοι ἐγένοντο οἱ ξύμμαχοι. διὰ γὰρ[17] τὴν ἀπόκνησιν ταύτην τῶν στρατειῶν, οἱ πλείους αὐτῶν, ἵνα μὴ[18] ἀπ' οἴκου ὦσι, χρήματα ἐτάξαντο ἀντὶ τῶν νεῶν[19] τὸ ἱκνούμενον ἀνάλωμα φέρειν. καὶ τοῖς μὲν ἀθηναίοις ηὔξετο τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῆς δαπάνης ἣν ἐκεῖνοι ξυμφέροιεν,[20] αὐτοὶ δὲ, ὁπότε ἀποσταῖεν,[21] ἀπαράσκευοι καὶ ἄπειροι ἐς τὸν πόλεμον[22] καθίσταντο. ἐγένετο δὲ D μετὰ ταῦτα καὶ ἡ ἐπ' Εὐρυμέδοντι ποταμῷ ἐν παμφυλίᾳ πεζομαχία καὶ ναυμαχία ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς μήδους. καὶ ἐνίκων τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ[23] ἀμφότερα ἀθηναῖοι, Κίμωνος

γρ. πρὸς δὲ καρ.

γρ. ἔνδειαι

---

[1] Κατέστη] ἐγένετο. [2] Ἠιόνα] ὅτι δύο ἠιόνες εἰσὶν ἐν τῇ θράκῃ· ἀλλ' ἡ μὲν, λιμὴν τῆς ἀμφιπόλεως ἐστὶ, περὶ ἧς νῦν λέγει· ἡ δὲ ἄλλη, πόλις. Λυκόφρων, Τὸν μὲν γὰρ ἠιὼν στρυμόνος βισαλτία.
[3] Σκῦρον] μίαν τῶν κυκλάδων. [4] Καὶ ᾤκισαν] ἀποίκους ἀποστείλαντες δηλονότι. [5] Καὶ καρυστίους αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις.
[6] Πόλεμος ἐγένετο] μόνοι γὰρ τῶν εὐβοέων οὐχ ὑπήκουον ἀθηναίων, ἀλλὰ διὰ τοῦτο πρὸς μόνους αὐτοὺς ἐπολέμησαν.
[7] Ἐπολέμησαν] οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. [8] Παρεστήσαντο] ἐδουλώσαντο. [9] Παρὰ τὸ καθεστηκὸς] παρὰ τὸ νόμιμον καὶ πρέπον. ἐλεύθεροι γὰρ ἦσαν οἱ ἕλληνες τότε. [10] Ἑκάστη ξυνέβη] ἀπὸ κοινοῦ, ἐδουλώθη. [11] Ἔκδειαι] ἔκδειαι, ἑκούσιον· ἔνδειαι, ἀκούσιον. Ἄλλως, ἔκδειαι, οὐκ ἔνδειαι. τουτέστιν, ἀπολείψεις, ἀτέλειαι. [12] Καὶ λειποστράτιον] λειποστράτιον, τὸ μὴ θέλειν στρατεύεσθαι. [13] Ἀκριβῶς ἔπρασσον] ἀπήτουν ἀνενδότως. [14] Οὐκ εἰωθόσι] τοῖς ἕλλησιν. [15] Οὐκέτι ὁμοίως ἐν ἡδονῇ ἄρχοντες] ὡς ἐν ἀρχῇ μετὰ τὸν Παυσανίαν, ἀλλ' ὡς ἄρχοντες δουλικῶς ἐχρῶντο τοῖς συμμάχοις. τὸ δὲ ἐν ἡδονῇ, ἀντὶ τοῦ ἱλαρότητι. [16] Προσάγεσθαι] δουλοῦν.
[17] Τὴν ἀπόκνησιν] τὴν ἀναβολήν. τὴν αἰτίαν διαφέρει, διὰ τὸν ὄκνον τοῦ στρατεύεσθαι. [18] Ἀπ' οἴκου ὦσιν] ἀποδημήσωσι τῆς πατρίδος. [19] Τὸ ἱκνούμενον] τὸ ἀρκοῦν εἰς περιποίησιν τῶν νεῶν. Ἄλλως, τὸ ἱκνούμενον, τὸ φθάνον, τὸ ἐπιβάλλον ἑκάστῳ τιμήματι τῆς νεὼς καταβάλλειν.
[20] Αὐτοὶ δὲ] ἤγουν οἱ σύμμαχοι. [21] Ἀπαράσκευοι] ἀδύνατοι. [22] Καθίσταντο] ἐγένοντο. [23] Ἀμφότερα] πεζομαχίαν καὶ ναυμαχίαν.

τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος· καὶ εἷλον τριήρεις Φοινίκων, καὶ διέφθειραν τὰς πάσας, ἐς διακοσίας. χρόνῳ δὲ ὕστερον ξυνέβη Θασίους αὐτῶν ἀποστῆναι, [1] διενεχθέντας περὶ τῶν [2] ἐν τῇ [3] ἀντιπέρας Θρᾴκῃ ἐμπορίων, καὶ τοῦ μετάλλου, [4] ἃ ἐνέμοντο. καὶ ναυσὶ μὲν [5] ἐπὶ Θάσον πλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, ναυμαχίᾳ ἐκράτησαν, καὶ ἐς τὴν γῆν [6] ἀπέβησαν. [7] ἐπὶ δὲ Στρυμόνα πέμψαντες μυρίους οἰκήτορας αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, [8] ὡς οἰκιοῦντες τὰς τότε καλουμένας Ἐννέα ὁδοὺς, νῦν δὲ [9] Ἀμφίπολιν, τῶν μὲν Ἐννέα ὁδῶν αὐτοὶ ἐκράτησαν ἃς εἶχον Ἠδωνοί· προελθόντες δὲ τῆς Θρᾴκης ἐς μεσόγειαν, διεφθάρησαν ἐν Δραβήσκῳ τῇ Ἠδωνικῇ ὑπὸ τῶν Θρᾳκῶν ξυμπάντων, οἷς πολέμιον ἦν τὸ χωρίον αἱ Ἐννέα ὁδοὶ κτιζόμενον. [10] Θάσιοι δὲ νικηθέντες μάχαις, καὶ πολιορκούμενοι, Λακεδαιμονίους ἐπεκαλοῦντο, [11] καὶ ἐπαμύνειν ἐκέλευον ἐσβαλόντας ἐς τὴν Ἀττικήν. οἱ δὲ ὑπέσχοντο μὲν κρύφα τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἔμελλον, διεκωλύθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ γενομένου σεισμοῦ. ἐν ᾧ καὶ [12] οἱ Εἵλωτες αὐτοῖς καὶ τῶν περιοίκων Θουριᾶταί τε καὶ Αἰθεεῖς ἐς Ἰθώμην ἀπέστησαν. πλεῖστοι δὲ τῶν Εἱλώτων ἐγένοντο οἱ τῶν παλαιῶν Μεσσηνίων τότε δουλωθέντων ἀπόγονοι· ᾗ καὶ Μεσσήνιοι ἐκλήθησαν οἱ πάντες. πρὸς μὲν οὖν τοὺς [13] ἐν Ἰθώμῃ πόλεμος καθειστήκει Λακεδαιμονίοις· Θάσιοι δὲ, τρίτῳ ἔτει πολιορκούμενοι, ὡμολόγησαν Ἀθηναίοις, τεῖχός τε καθελόντες καὶ ναῦς παραδόντες, χρήματά τε ὅσα ἔδει ἀποδοῦναι αὐτίκα, ταξάμενοι, καὶ τὸ λοιπὸν φέρειν, τήν τε ἤπειρον καὶ τὸ μέταλλον ἀφέντες. [14] Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὡς αὐτοῖς πρὸς τοὺς ἐν Ἰθώμῃ ἐμηκύνετο ὁ πόλεμος, ἄλλους τε ἐπεκαλέσαντο ξυμμάχους, καὶ Ἀθηναίους. οἱ δ᾽ ἦλθον, Κίμωνος στρατηγοῦντος πλήθει οὐκ ὀλίγῳ.

A Miltiadis [*filio,*] reportarunt, & Phœnicum triremes partim ceperunt, partim etiam corruperunt, in vniuersum ad ducentas. Postea verò accidit, vt Thasij ab illis deficerent, orta inter illos controuersia de emporiis, quæ erant in aduersa Thracia, & de metallis, quę possidebant. Athenienses autem cū nauibus in Thasum profecti, [*Thasios*] nauali pugna vicerūt, & in terram descenderunt: cumq; sub idem tempus ad Strymonem decem millia colonorum, tū suorum, tum socialiū misissent, vt sibi vendicarent, [*ac in suam potestatem redigerent*] oppidū, quod tunc quidem Ἐννέα ὁδοὶ, [*id est, Nouem-viæ,*] vocabatur, nūc verò Amphipolis, illo quidem oppido, quod Edoni tenebant, ipsi potiti sunt: sed in mediterranea Thraciæ loca progressi, ad Drabescū Edonicam profligati fuerunt ab vniuersis Thracibus, quibus infestus erat locus ille, qui condebatur, Nouem-viæ appellatus. Thasij verò [*variis*] prœliis victi, & obsessi, Lacedæmoniorum auxilium implorabāt, eosq; hortabantur, vt irruptione in Atticam facta opem sibi ferrēt. Illi verò se hoc C facturos clam Atheniēsibus promiserunt, ac fecissent: sed terræmotu impediti fuerūt: in quo [*terræmotu, id est, cuius terræmotus tēpore,*] & Helotes, & ex finitimis Thuriatæ, & Ætheenses Ithomen secesserūt. Fuerunt autem ex Helotibus plurimi ab antiquis illis Messeniis tunc in seruitutem redactis oriundi, quamobrem etiam omnes vocabantur Messenij. Lacedęmonij igitur bellum susceperunt aduersus illos, qui erant Ithomæ. Thasij verò tertio obsidionis anno Atheniensibus sese dediderunt his D conditionibus, vt [*vrbis suæ*] muros demolirentur, naues traderent, & imperatā pecuniam persoluerent, tam eam, quam in pręsentia eos numerare, quàm eam, quam in posterum pendere oportebat, vtq; ipsis & continente, & metallis cederent. Lacedæmonij verò, cùm bellum aduersus eos [*susceptū,*] qui Ithomæ erāt, produceretur, cùm aliorū sociorū, tum etiā Atheniensiū opem, [*auxiliumq;*] implorarūt. Illi verò Cimone duce cū non exiguis copiis [*ad eos*] iuerunt.

[1] Διενεχθέντας] διαφορὰν σχόντας. [2] Ἐν τῇ ἀντιπέρας Θρᾴκῃ] ἔλεγον γὰρ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι παραχωρῆσαι τῶν ἐμπορίων, καὶ τῶν μετάλλων, καὶ οὐκ ἠβούλοντο. [3] Ἀντιπέρας] παροξυτόνως. ὄνομα γάρ ἐστι θηλυκὸν, γενικῆς πτώσεως, σύνθετον.

[4] Ἃ ἐνέμοντο] σημείωσαι περὶ τῶν μετάλλων, ὅτι καὶ Θουκυδίδης ἐν Θάσῳ ταῦτα γιγνώσκει. πλὴν ὅτι ἐν τῇ ἀντιπέρας λέγει. ταῦτα οἱ Θάσιοι ἐνέμοντο. [5] Ἐπὶ Θάσον] Θάσος, νῆσος ἀντικρὺς τῆς Θρᾴκης. [6] Ἀπέβησαν] ναυτικῷ δηλονότι στρατῷ.

[7] Ἐπὶ δὲ Στρυμόνα] ποταμὸς Ἀμφιπόλεως. λέγει δὲ νῦν αὐτὴν τὴν πόλιν. [8] Ὡς οἰκιοῦντες] οἰκειούμενοι. ἰδιοποιοῦντες.

[9] Ἀμφίπολιν] Ἀμφίπολις εἴρηται διὰ τὸ περιρρέεσθαι αὐτὴν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ. [10] Θάσιοι δὲ νικηθέντες] πάλιν τὰ κατὰ τοὺς χρόνους ἀκολουθῶν, μετέβη ἐπὶ τοὺς Θασίους, μεταξὺ τάξας τὰ τῆς Ἀμφιπόλεως. [11] Καὶ ἐπαμύνειν ἐκέλευον] τέως γὰρ φίλοι ἦσαν.

[12] Οἱ Εἵλωτες] Ἕλος, πόλις τῆς Λακωνικῆς, ἧς οἱ πολῖται ἐκαλοῦντο Εἵλωτες. οἱ οὖν Λακεδαιμόνιοι, διὰ τὸ ἀεὶ διαφόρους εἶναι ἀλλήλοις, τοὺς δούλους αὐτῶν ἐκάλουν Εἵλωτας, κατ᾽ ἀτιμίαν καὶ ὕβριν. [13] Ἐν Ἰθώμῃ] ἡ Ἰθώμη τῆς Μεσσηνιακῆς μοίρας ἦν. ἁλούσης οὖν τῆς Μεσσήνης, ὅσοι τῶν πέριξ ἀπέστησαν, εἰς Ἰθώμην ἀπέστησαν, ὡς ἐχθρὰν οὖσαν Λακεδαιμονίων.

[14] Λακεδαιμόνιοι δὲ] ἀρχὴ τῆς διαφορᾶς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων.

runt.

runt. Illos autem potiſſimùm euocarunt, A quòd ad murorum, [*& vrbium*] oppugnationem ſtrenui eſſe viderentur. Cùm igitur ipſis longa eſſet obſidio, hac re opus eſſe videbatur. Illud enim oppidum per vim cepiſſent. Et ob hanc expeditionem diſſenſio tunc primùm inter Lacedæmonios, & Athenienſes apparuit manifeſta. Lacedæmonij enim, cùm oppidum per vim nõ caperetur, metuentes Athenienſium audaciam, & ingeniũ ad res nouandas promptum, ſimul etiam illos alienigenas eſſe rati, ne quid noui, ſi diutiùs [*ſecum*] mãſiſſent, B ab illis, qui Ithomæ erant, impulſi molirentur, ſolos [*omnium*] ſociorũ dimiſerunt, [*ſuam*] quidem ſuſpicionem nõ declarantes: ſed ſe illorum auxiliis non amplius indigere dicentes. Athenienſes verò ſe non bona de cauſa: ſed aliqua ſuſpicione orta dimitti cognouerunt. Quare facinus hoc atrox, & minimè ferendum iudicãtes, nec ita de Lacedæmoniis ſe meritos eſſe exiſtimantes, vt hanc iniuriã ab illis acciperent, ſtatim, ſimul ac domum redierunt, relicta ſocietate, quam cum illis contra Medum contraxerãt, nouam cum Argiuis illorum C hoſtibus inierunt. Simul etiam vtriq; adhibito iureiurando, iiſdem conditionibus ſocietatẽ cum Theſſalis fecerũt. Illi verò, qui Ithomæ erãt, decimo demũ anno, cùm [*hoſti*] diutius reſiſtere non poſſent, compoſitione cum Lacedæmoniis facta, ſe [*ipſis*] dediderunt, his conditionibus, vt fide publica freti ex Peloponneſo excederent, nec vnquam amplius in eam reuerterentur. quòd ſi quis [*in eam reuerſus*] caperetur, eius, qui eum cepiſſet, ſeruus eſſet. Erat etiam oraculum quoddam Pythium Lace- D dæmoniis antè redditũ, [*quo monebantur*] vt Iouis Ithomitæ ſupplicem dimitterent. Exierunt autem ipſi, & liberi, & vxores. Athenienſes verò ipſos excep erũt, & propter odium, quo iã Lacedæmonios perſequebãtur, Naupacti collocarunt, quã [*vrbẽ*] à Locris Ozolis occupatã nuper ceperãt. Megarẽſes etiã à Lacedæmoniis defectione facta, quòd eos Corinthij de agri finibus [*contendentes,*] bello premerẽt, Atheniẽſiũ partibus ſeſe adiunxerũt, & ſocietatẽ [*cũ ipſis*] inierũt. Et Atheniẽſes tenuerũt Megara, & Pegas. Et lõgos muros Megarẽſib.

A μάλιστα δὴ αὐτοὺς ἐπεκαλέσαντο ὅτι τειχομαχεῖν ἐδόκουν δυνατοὶ εἶναι. [1] τοῖς δὲ, πολιορκίας μακρᾶς καθεστηκυίας, [2] τούτου ἐνδεᾶ ἐφαίνετο. [3] βίᾳ γὰρ ἂν εἷλον τὸ χωρίον. καὶ διαφορὰ ἐκ ταύτης τῆς στρατείας πρῶτον Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις φανερὰ ἐγένετο. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὸ χωρίον [4] βίᾳ οὐχ ἡλίσκετο, δείσαντες τῶν Ἀθηναίων τὸ τολμηρὸν καὶ τὴν νεωτεροποιίαν, [5] καὶ ἀλλοφύλους ἅμα ἡγησάμενοι, μή τι, ἢν παραμείνωσιν, ὑ- B πὸ τῶν ἐν Ἰθώμῃ πεισθέντες νεωτερίσωσι, μόνους τῶν ξυμμάχων ἀπέπεμψαν. τὴν μὲν ὑποψίαν οὐ δηλοῦντες, εἰπόντες δὲ ὅτι οὐδὲν προσδέονται αὐτῶν ἔτι. οἱ δὴ Ἀθηναῖοι ἔγνωσαν [6] οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ ἀποπεμπόμενοι, ἀλλά τινος ὑπόπτου γενομένου· καὶ δεινὸν ποιησάμενοι, καὶ οὐκ ἀξιώσαντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων τοῦτο παθεῖν, εὐθὺς ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν, ἀφέντες τὴν γενομένην ἐπὶ τῷ Μήδῳ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτούς, Ἀργείοις τοῖς ἐκεί- C νων πολεμίοις ξύμμαχοι ἐγένοντο· καὶ πρὸς Θεσσαλοὺς [7] ἅμα ἀμφοτέροις οἱ αὐτοὶ ὅρκοι καὶ ξυμμαχία κατέστη. οἱ δὴ ἐν Ἰθώμῃ δεκάτῳ ἔτει, ὡς οὐκέτι ἐδύναντο [8] ἀντέχειν, ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους [9] ἐφ' ᾧ τε ἐξίασιν ἐκ Πελοποννήσου ὑπόσπονδοι, καὶ μηδέποτε ἐπιβήσονται αὐτῆς· ἢν δέ τις ἁλίσκηται, τοῦ λαβόντος εἶναι δοῦλον. [10] ἦν δέ τι καὶ χρηστήριον τοῖς Λακεδαιμονίοις Πυθικὸν πρὸ τοῦ, τὸν ἱκέτην τοῦ Διὸς τοῦ [11] Ἰθωμήτα ἀφιέναι. ἐξῆλθον D δὲ αὐτοί, καὶ παῖδες, καὶ γυναῖκες. καὶ αὐτοὺς Ἀθηναῖοι δεξάμενοι κατ' ἔχθος ἤδη τὸ Λακεδαιμονίων, ἐς Ναύπακτον κατῴκισαν, [12] ἣν ἔτυχον ᾑρηκότες νεωστί, Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν ἐχόντων. [13] προσεχώρησαν δὲ καὶ Μεγαρῆς Ἀθηναίοις ἐς ξυμμαχίαν, Λακεδαιμονίων ἀποστάντες, ὅτι αὐτοὺς Κορίνθιοι [14] περὶ γῆς ὅρων πολέμῳ κατεῖχον. καὶ ἔσχον Ἀθηναῖοι Μέγαρα [15] καὶ Πηγάς· καὶ τὰ μακρὰ τείχη ᾠκοδόμησαν Μεγαρεῦσι τὰ

γρ. τῆς δὲ πολ.

γρ. νεωτεροποιήσωσι

γρ. μηκέτι

[1] Τῆς δὲ πολιορκίας] ὁ δὲ ἀντὶ τοῦ γάρ. [2] Τούτου ἐνδεᾶ] τοῦ τειχομαχεῖν. [3] [4] Βίᾳ] τῆς τέχνης, δηλονότι. [5] Καὶ ἀλλοφύλους ἅμα ἡγησάμενοι] ὅτι οἱ μὲν, δωριεῖς, οἱ δὲ, ἴωνες. [6] Οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίονι λόγῳ] ἀλλ' ἐπὶ ὑποψίᾳ. μετὰ σπουδῆς γὰρ αὐτοὺς καλέσαντες, εὐτελῶς ἀπέπεμψαν. [7] Ἅμα ἀμφοτέροις] ἀθηναίοις καὶ ἀργείοις. [8] Ἀντέχειν] μάχεσθαι. [9] Ἐφ' ᾧ τε ἐξίασιν] ἀντὶ τοῦ, ἐπὶ τῷ ἐξιέναι. ἰδίωμα δὲ τοῦτο Θουκυδίδου.

[10] Ἦν δέ τι καὶ χρηστήριον] αἰτίαν λέγει τοῦ μὴ ἀποκτεῖναι αὐτούς, δέκα ἔτη ποιήσαντας ἐν τῷ πολέμῳ. [11] Ἰθωμήτα] δωριεῖς. [12] Ἣν ἔτυχον ᾑρηκότες] ἀντὶ τοῦ ἐκράτησαν. [13] Προσεχώρησαν δὲ] προσῆλθον. οὐκ ἐβούλοντο γὰρ αὐτοὺς βοηθεῖν οἱ λακεδαιμόνιοι. [14] Περὶ γῆς ὅρων] ἐμάχοντο αὐτοῖς ἕνεκεν ὁρίων τῆς γῆς. [15] Καὶ πηγὰς] πηγαί, ἐμπόριον πλησίον μεγάρων.

ἀπὸ τῆς πόλεως [1] ἐς νίσαιαν· [2] καὶ ἐφρούρουν αὐτοί. καὶ κορινθίοις μὲν [3] οὐχ ἥκιστα ἀπὸ τοῦδε τὸ σφοδρὸν μῖσος ἤρξατο πρῶτον ἐς ἀθηναίους γενέσθαι. Ἰνάρως δὲ ὁ Ψαμμητίχου, λίβυς, βασιλεὺς λιβύων τῶν πρὸς αἰγύπτῳ, ὁρμώμενος ἐκ μαρείας τῆς [4] ὑπὲρ φάρου πόλεως, [5] ἀπέστησεν αἰγύπτου τὰ πλείω ἀπὸ βασιλέως Ἀρταξέρξου. [6] καὶ αὐτὸς ἄρχων γενόμενος, ἀθηναίους [7] ἐπηγάγετο. οἱ δὲ (ἔτυχον γὰρ ἐς κύπρον στρατευόμενοι ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων) [8] ἦλθον, ἀπολιπόντες τὴν κύπρον· καὶ ἀναπλεύσαντες ἀπὸ θαλάσσης ἐς τὸν νεῖλον, τοῦ τε ποταμοῦ κρατοῦντες, [9] καὶ τῆς μέμφιδος τῶν δύο μερῶν, πρὸς τὸ τρίτον μέρος, ὃ καλεῖται λευκὸν τεῖχος, ἐπολέμουν. ἐνῆσαν δὲ [10] αὐτόθι περσῶν καὶ μήδων οἱ καταφυγόντες, καὶ αἰγυπτίων [11] οἱ μὴ ξυναποστάντες. ἀθηναίοις δὲ ναυσὶν ἀποβᾶσιν [12] ἐς ἁλιάς, [13] πρὸς κορινθίους καὶ ἐπιδαυρίους μάχη ἐγένετο· καὶ ἐνίκων κορίνθιοι. καὶ ὕστερον ἀθηναῖοι ἐναυμάχησαν [14] ἐπὶ κεκρυφαλείᾳ πελοποννησίων ναυσί· καὶ ἐνίκων ἀθηναῖοι. [15] πολέμου δὲ καταστάντος πρὸς αἰγινήτας ἀθηναίοις, μετὰ ταῦτα [16] ναυμαχία γίνεται ἐπ' αἰγίνῃ μεγάλη ἀθηναίων καὶ αἰγινητῶν. καὶ οἱ ξύμμαχοι ἑκατέροις παρῆσαν. καὶ ἐνίκων ἀθηναῖοι, καὶ ναῦς ἑβδομήκοντα λαβόντες [17] αὐτῶν, ἐς τὴν γῆν ἀπέβησαν. καὶ [18] ἐπολιόρκουν, Λεωκράτους τοῦ Στροίβου στρατηγοῦντος. ἔπειτα πελοποννήσιοι ἀμύνειν βουλόμενοι αἰγινήταις, ἐς μὲν τὴν αἴγιναν τριακοσίους ὁπλίτας πρότερον κορινθίων καὶ ἐπιδαυρίων ἐπικούρους διεβίβασαν, [19] τὰ δὲ ἄκρα τῆς [20] γερανείας κατέλαβον· καὶ ἐς τὴν μεγαρίδα κατέβησαν κορίνθιοι μετὰ τῶν ξυμμάχων, νομίζοντες ἀδυνάτους ἔσεσθαι ἀθηναίους βοηθεῖν τοῖς μεγαρεῦσιν, ἔν τε αἰγίνῃ, [21] ἀπούσης στρατιᾶς πολλῆς, καὶ ἐν αἰγύπτῳ· ἢν δὲ καὶ βοηθῶσιν, ἀπ' αἰγίνης ἀναστήσεσθαι αὐτούς.

τῆς μαρείας

τῆς γερανίας

ab vrbe ad Niſęam vſque ædificarunt, eóſque ipſi [*ſuo præſidio*] tuebantur. atque hinc præcipuè natum eſt illud, & vehemẽs Corinthiorum odium in Athenienſes. Inarus autẽ Pſammetichi [*filius*,] Afer, Rex Afrorum Ægypto finitimorũ, ex vrbe Marea, quæ ſupra Pharum eſt ſita, profectus, maiorem Ægypti partem ad defectionem à Rege Artaxerxe faciendã impulit. Et ipſe [*copiarum*] dux creatus Athenienſes [*ad belli ſocietatem*] acciuit. Illi verò (tũc enim fortè cum ducentis nauibus, tum ſuis, tum ſociorum, bellum Cypro intulerant) Cypro relicta [*eò*] iuerunt, & ex Mari Nilum ingreſſi, & flumine ipſo, & duabus Memphidis partibus potiti, ad tertiam partem, quæ Murus-albus appellatur, bellum gerebãt. Ibi autem inerant Perſæ, & Medi, qui [*eò*] confugerant, & quotquot de Ægyptiis [*à Rege*] cum aliis non defecerant. Athenienſes verò nauibus ad Halias egreſſi, prœlium cum Corinthiis, & Epidauriis commiſerũt, & Corinthij [*eos*] vicerũt. Poſteáque Athenienſes nauali pugna ad Cecryphaleam cum Peloponneſiorum claſſe conflixerunt, & [*tunc*] Athenienſes victores fuerunt. Poſtea autem bello aduerſus Æginetas ab Athenienſibus moto, magnũ nauale prœlium ad Æginam inter Æginetas, & Athenienſes commiſſum eſt, & [*in eo*] ſocij vtriſque adfuerunt. Athenienſes verò [*Æginetas*] vicerunt, captíſque illorum ſeptuaginta nauibus, in terram deſcenderunt, & duce Leocrate Strœbi [*filio, vrbem*] obſidere cœperunt. Deinde Peloponneſij, cùm opem Æginetis ferre vellent, trecẽtos grauis armaturæ milites, qui Corinthiis & Epidauriis auxilium antè tulerant, in Æginam tranſmiſerunt, & Geraneæ ſumma iuga occuparũt. Corinthij verò cum ſociis in agrum Megarenſem deſcenderunt, quòd Athenienſes, propter abſentiam magnarum copiarum, quę partim in Ægina, partim etiã in Ægypto erant, Megarenſibus opem ferre non poſſe exiſtimarent: & ſi opem illis ferrent, ſe ex Ægina motis caſtris diſceſſuros [*ſperarent.*]

[1] Ἐς νίσαιαν] νίσαια, λιμὴν μεγάρων. [2] Καὶ ἐφρούρουν αὐτοί] οἱ ἀθηναῖοι. [3] Οὐχ ἥκιστα ἀπὸ τοῦδε] τοῦ τρόπου.
[4] Ὑπὲρ φάρου] φάρος, νῆσος μικρὰ περὶ τῆς ἀλεξανδρείας.
[5] Ἀπέστησεν αἰγύπτου] ἐποίησεν ἀποστῆναι. [6] Καὶ αὐτὸς ἄρχων] τῆς ἀποστάσεως δηλονότι. [7] Ἐπηγάγετο] ἐπεσπάσατο, εἰς συμμαχίαν δηλονότι. [8] Ἦλθον] ἀπῆλθον εἰς συμμαχίαν τοῦ Ἰνάρω. [9] Καὶ τῆς μέμφιδος] φασὶ γὰρ ὅτι τρία τείχη εἶχεν ἡ μέμφις. τῶν οὖν δύο ληφθέντων, πρὸς τὸ τρίτον ἡ μάχη ἐγίγνετο. λευκὸν δὲ ἐκαλεῖτο, ὡς τῶν ἄλλων μὲν ἀπὸ πλίνθων ἐσκευασμένων, ἐκείνου δὲ ἀπὸ λίθων. [10] Αὐτόθι] ἐν τῷ λευκῷ τείχει.
[11] Οἱ μὴ ξυναποστάντες] τοῦ Ἰνάρου. [12] Ἐς ἁλιάς] ἁλιαὶ ὀξυτόνως πόλις πελοποννήσου, περὶ τροιζῆνα, τῆς ἀργολικῆς μοίρας. [13] Πρὸς κορινθίους] διὰ τὴν ἀπόστασιν τῶν ἐπιδαυρίων. [14] Ἐπὶ κεκρυφαλείᾳ] νῆσος αὕτη περὶ τὰ δυτικὰ τῆς πελοποννήσου. [15] Πολέμου δὲ] οὗτος διὰ τὰ ἀγάλματα περὶ τῶν μηδικῶν ἤρξατο. [16] Ναυμαχία] αὕτη ναυμαχία μετὰ τὰ μηδικά. [17] Αὐτῶν] τῶν αἰγινητῶν δηλονότι. [18] Ἐπολιόρκουν] τὴν αἴγιναν δηλονότι. [19] Τὰ δὲ ἄκρα] λείπει τό, ὕστερον δέ. [20] Γερανίας] γεράνια ἀκροτήριον ἐστὶ τῆς μεγαρίδος, νεῦον εἰς τὴν μεσόγειαν, καὶ ἐπιμῆκες. καὶ ἀπὸ τοῦ σχήματος οὕτως ὀνομάζεται. [21] Ἀπούσης στρατιᾶς πολλῆς] τῶν ἀθηναίων δηλονότι.

Sed

Sed Athenienses copias quidem, quæ ad Æginam erant, suo loco non mouerunt: at ex reliquis, qui in ciuitate erant, tam seniores, quam iuniores, duce Myronide Megara se contulerunt. Et pugna æquo Marte cum Corinthiis commissa, alteri ab alteris dirempti sunt, & vtrique, non deteriore, conditione rem in prœlio à se gestam existimarunt. Ac Athenienses quidem (nam [*licet alteri victoriam sibi vendicarent,*] tamē longè superiores fuerant) post Corinthiorum discessum, trophæum statuerūt. Corinthij verò, quia probrosis vocibus carpebantur à senioribus, qui in vrbe erāt, duodecim fermè diebus pòst instructi venerunt, & trophæum è regione [*alterius*] ipsi quoque tanquam victores statuere volebant. Sed Athenienses clamore sublato, & eruptione Megaris facta, & illos, qui trophæum erigebant, interfecerunt, & cum cæteris cōgressi, [*eos*] superarunt. Illi verò, superati discesserunt, quædam autem eorum non exigua pars, quæ ab hoste insequente premebatur, & à recta via aberrauerat, incidit in cuiusdam hominis priuati prædium, in quo magna erat fossa, quæ [*illos*] vndique includebat, nec vllum exitum habebat. Athenienses verò [*hac re*] cognita, oppositis à fronte grauis armaturæ militibus [*illos*] exitu prohibebant, & leuis armaturæ militibus circuncirca collocatis eos omnes, qui [*locum illum*] ingressi fuerāt, lapidibus obruerunt. Atq; clades ista, quā Corinthij [*tunc*] acceperunt, fuit insignis. Reliqua verò illorum exercitus turba domum rediit. Sub eadē tempora Athenienses lōgos etiam muros ad mare vsque cœperunt ædificare alterum, ad Phalerum vsq; [*portum,*] alterū, ad Piræum. Cùm autē Phocenses expeditionem suscepissent cōtra Dorienses, Lacedæmoniorum metropolin, Bœum, Cytinum, & Erineon, cúmque vnum ex his oppositis cepissent, Lacedæmonij duce Nicomede Cleombroti [*filio,*] pro Plistoanacte Pausaniæ Regis [*filio,*] qui adhuc erat iunior, Doriensibus opem tulerunt, cum mille, & quingentis militibus de suis, & decem millibus sociorum. cúmque Phocenses deditione certis

A οἱ δὲ ἀθηναῖοι τὸ μὲν πρὸς αἰγίνῃ στράτευμα οὐκ ἐκίνησαν, τῶν δ᾽ ἐκ τῆς πόλεως ὑπολοίπων οἵ τε *[1] πρεσβύτατοι καὶ οἱ νεώτατοι ἀφικνοῦνται ἐς τὰ μέγαρα, Μυρωνίδου στρατηγοῦντος. καὶ μάχης γενομένης ἰσορρόπου πρὸς κορινθίους, διεκρίθησαν ἀπ᾽ ἀλλήλων, καὶ ἐνόμισαν αὐτοὶ ἑκάτεροι οὐκ ἔλασσον ἔχειν ἐν τῷ ἔργῳ. καὶ οἱ μὲν ἀθηναῖοι (ἐκράτησαν γὰρ ὅμως μᾶλλον) ἀπελθόντων τῶν κορινθίων,[2] τροπαῖον ἔστησαν. οἱ δὲ κορίνθιοι,[3] κακιζόμενοι[4] ὑπὸ B τῶν ἐν τῇ πόλει πρεσβυτέρων,[5] καὶ παρασκευασάμενοι ἡμέρας ὕστερον δώδεκα μάλιστα, ἐλθόντες[6] ἀνθίστασαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ ὡς νικήσαντες. καὶ οἱ ἀθηναῖοι[7] ἐκβοήσαντες ἐκ τῶν μεγάρων, τούς τε τὸ τροπαῖον ἱστάντας διαφθείρουσι, καὶ τοῖς ἄλλοις[8] ξυμβαλόντες ἐκράτησαν.[9] οἱ δὲ, νικώμενοι ὑπεχώρουν. καί τι[10] αὐτῶν μέρος οὐκ ὀλίγον[11] προσβιασθὲν, καὶ διαμαρτὸν τῆς ὁδοῦ,[12] ἐσέπεσεν ἔς του χωρίον ἰδιώτου, ᾧ ἔτυχεν ὄρυγμα μέγα περιεῖργον,[13] καὶ οὐκ ἦν C ἔξοδος. οἱ δὲ ἀθηναῖοι[14] γνόντες, κατὰ πρόσωπόν τε[15] εἶργον τοῖς ὁπλίταις, καὶ περιστήσαντες κύκλῳ τοὺς ψιλοὺς, κατέλευσαν πάντας τοὺς ἐσελθόντας. καὶ πάθος μέγα τοῦτο τοῖς κορινθίοις ἐγένετο.[16] τὸ δὲ πλῆθος ἀπεχώρησεν αὐτοῖς τῆς στρατιᾶς ἐπ᾽ οἴκου. ἤρξαντο δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους καὶ τὰ μακρὰ τείχη ἀθηναῖοι ἐς θάλασσαν οἰκοδομεῖν,[17] τό, τε φαληρόνδε καὶ τὸ ἐς πειραιᾶ. καὶ Φωκέων στρατευσάντων[18] ἐς * δωριάς, τὴν λακε- D δαιμονίων μητρόπολιν[19] βοιὸν, καὶ κυτίνιον, καὶ ἐρινεὸν,[20] καὶ ἑλόντων ἓν τῶν πολισμάτων τούτων, οἱ λακεδαιμόνιοι, Νικομήδους τοῦ Κλεομβρότου ὑπὲρ Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου βασιλέως, νέου ὄντος ἔτι, ἡγουμένου, ἐβοήθησαν τοῖς δωριεῦσιν, ἑαυτῶν τε πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις, καὶ τῶν ξυμμάχων μυρίοις. καὶ τοὺς φωκέας ὁμολογίᾳ ἀναγκά-

γρ. ἐκβοηθήσαντες

γρ. ἔς τι χωρίον

γρ. πάθος τοῦτο μέγα

* ω. ἐς δωριεάς. vt sit ἀττικὴ κλίσις. Æ.P.

*[1] Πρεσβύτατοι] ἀντὶ τοῦ, πρεσβύτεροι, καὶ νεώτεροι. Æ.P.
[2] Τροπαῖον ἔστησαν] διὰ τὸ ἀναχωρῆσαι τοὺς κορινθίους.
[3] Κακιζόμενοι] ψεγόμενοι. [4] Ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει] ὅτι νέοι ὄντες ὑπὸ γερόντων ἡττήθησαν. [5] Καὶ παρασκευασάμενοι] ὁπλισθέντες. [6] Ἀνθίστασαν τροπαῖον] ἐναντίον τροπαῖον ἔστησαν.
[7] Ἐκβοήσαντες] μετὰ βοῆς ἐξελθόντες. [8] Ξυμβαλόντες] συμπεσόντες εἰς μάχην. [9] Οἱ δὲ] οἱ κορίνθιοι. [10] Αὐτῶν] τῶν κορινθίων. [11] Προσβιασθὲν] μετὰ βίας ἀπελαθέν.
[12] Ἐσέπεσεν ἔς του] τὸ ἑξῆς, ἔς τινος χωρίον ἰδιώτου. οὐχὶ δὲ δημόσιον χωρίον, ἀλλ᾽ ἰδιωτικόν, περικλεῖον τοὺς ἐμβαίνοντας.
[13] Καὶ οὐκ ἦν ἔξοδος] τοῖς ἐμβᾶσι, διὰ τοῦ ἄλλου μέρους δηλονότι. [14] Γνόντες] καθ᾽ ὃ μέρος εἰσῆλθον. [15] Εἶργον τοῖς ὁπλίταις] ἐκώλυον ἐξελθεῖν. [16] Τὸ δὲ πλῆθος] τὸ σωθὲν τῶν κορινθίων. [17] Τό, τε φαληρόνδε καὶ τὸ ἐς πειραιᾶ] ἕως τοῦ φαληρικοῦ, καὶ ἕως τοῦ πειραιῶς. [18] Ἐς δωριάς] δωριάς ἀττικῶς, ἀντὶ τοῦ δωριέας. [19] Βοιὸν, καὶ κυτίνιον, καὶ ἐρινεὸν] αὗται αἱ τρεῖς πόλεις περὶ τὸν παρνασσὸν εἰσί.
[20] Καὶ ἑλόντων] τῶν φωκέων.

σαντες ἀποδοῦναι τὴν πόλιν, ἀπεχώρησαν πάλιν.[1] καὶ κατὰ θάλασσαν μὲν αὐτοῖς διὰ τοῦ Κρισαίου κόλπου εἰ βούλοιντο περαιοῦσθαι, Ἀθηναῖοι ναυσὶ περιπλεύσαντες ἔμελλον κωλύσειν· διὰ δὲ τῆς Γερανείας[2] οὐκ ἀσφαλὲς[3] ἐφαίνετο αὐτοῖς, Ἀθηναίων ἐχόντων Μέγαρα καὶ Πηγάς, πορεύεσθαι.[4] δύσοδός τε γὰρ ἡ Γεράνεια, καὶ ἐφρουρεῖτο ἀεὶ ὑπὸ Ἀθηναίων· καὶ τότε ᾐσθάνοντο αὐτοὺς μέλλοντας καὶ ταύτῃ κωλύσειν. ἔδοξε δ' αὐτοῖς ἐν Βοιωτοῖς περιμείνασι[5] σκέψασθαι ὅτῳ τρόπῳ ἀσφαλέστατα διαπορεύσονται. τὸ δέ τι[6] καὶ ἄνδρες τῶν Ἀθηναίων ἐπῆγον αὐτοὺς κρύφα, ἐλπίσαντες[7] δῆμόν τε καταπαύσειν, καὶ τὰ μακρὰ τείχη οἰκοδομούμενα. [8] ἐβοήθησαν δὲ ἐπ' αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι πανδημεί, καὶ Ἀργείων χίλιοι, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων ὡς ἕκαστοι. ξύμπαντες δὲ ἐγένοντο τετρακισχίλιοι καὶ μύριοι. [9] νομίσαντες δὲ ἀπορεῖν ὅπῃ διέλθωσιν, ἐπεστράτευσαν αὐτοῖς. καί τι καὶ τοῦ δήμου καταλύσεως [10] ὑποψίᾳ ἦν. ἦλθον δὲ καὶ Θεσσαλῶν ἱππεῖς τοῖς Ἀθηναίοις κατὰ * [11] τὸ ξυμμαχικόν, [12] οἳ μετέστησαν [13] ἐν τῷ ἔργῳ παρὰ τοὺς Λακεδαιμονίους. γενομένης δὲ μάχης ἐν Τανάγρᾳ τῆς Βοιωτίας, ἐνίκων Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι. καὶ φόνος ἐγένετο ἀμφοτέρων πολύς. καὶ Λακεδαιμόνιοι μέν,[14] ἐς τὴν Μεγαρεῖδα ἐλθόντες, καὶ δενδροτομήσαντες, πάλιν ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου, διὰ Γερανείας καὶ ἰσθμοῦ· Ἀθηναῖοι δὲ [15] δευτέρᾳ καὶ ἑξηκοστῇ ἡμέρᾳ [16] μετὰ τὴν μάχην ἐστράτευσαν ἐς Βοιωτοὺς Μυρωνίδου στρατηγοῦντος. καὶ μάχῃ [17] ἐν Οἰνοφύτοις τοὺς Βοιωτοὺς νικήσαντες, τῆς τε χώρας ἐκράτησαν τῆς Βοιωτίας καὶ Φωκίδος, καὶ Ταναγραίων τὸ τεῖχος [18] περιεῖλον· καὶ Λοκρῶν τῶν Ὀπουντίων ἑκατὸν ἄνδρας ὁμήρους τοὺς πλουσιωτάτους ἔλαβον· τά τε τείχη τὰ ἑαυτῶν τὰ μακρὰ ἀπετέλεσαν.

γρ. ἐπι- στράτευον

conditionibus facta vrbem reddere coë- giſſent, [*domum*] redierũt. Eos auem, ſi per ſinum Criſſæum mari tranſire voluiſſent, Athenienſes nauibus circumuecti impe- dituri erant. Per Geraneam verò tranſire non tutum ipſis eſſe videbatur, quod A- thenienſes Megara, & Pegas tenerent. Nã Geranea & tranſitu difficilis erat, & Athe- nienſium præſidio ſemper cuſtodiebatur. Tunc autem præſenſerunt fore vt illi hac quoque parte ſe [*tranſire*] prohiberent. Quamobrem viſum eſt ipſis apud Bœotos ſubſiſtere, & deſpicere quanam ratione quàm tutiſſimè tranſire poſſent. Quinetiã Athenienſium nonnulli clàm ipſos ſolici- tabant, quia democratiam, [*id eſt, popula- rem dominationem,*] & longos muros, qui æ- dificabantur, tolli poſſe ſperabant. Athe- nienſes verò copiis ex omni totius populi genere, ordine, ac ætate collectis, & Argi- uorũ mille, & ex cæteris ſociis, prout qui- que [*ad illam expeditionem venire potuerant,*] (vniuerſorum autem fuerant quatuorde- cim hominum millia) obuiam illis prodie- runt. Cùm enim exiſtimaſſent [*hoſtes*] ne- ſcire quà, [*aut quomodo*] tranſire poſſent, [*ita demum*] cum infeſto exercitu illis ob- uiam proceſſerunt. Erat etiam quædam ſuſpicio Lacedæmonios adeſſe, vt popula- rem ſtatum euerterẽt. Theſſalorum etiam equites ex ſocietatis iure ad Athenienſes venerunt, qui in ipſo prœlio ad Lacedæ- monios tranſierunt. Prœlio autem ad Ta- nagram Bœotiæ commiſſo, Lacedæmo- nij, eorumq; ſocij vicerunt, & vtrinque magna ſtrages eſt facta. Et Lacedæmonij quidem in agrum Megarenſem ingreſſi, arboribuſq; cæſis, per Geraneam, & Iſth- mum, domum reuerterunt. Athenienſes verò altero, & ſexageſimo ab hac pugna die expeditionem in Bœotios duce My- ronide ſuſceperunt. Et apud Oenophyta Bœotos prœlio ſuperarunt, agrumq; Bœo- tium, ac Phocenſem in ſuam poteſtatem redegerunt, & Tanagræorum muros de- moliti ſunt, & Locrorum Opuntiorum centum viros opulentiſſimos obſides acceperunt, ſuóſque longos muros abſoluerunt.

[1] Καὶ κατὰ θάλασσαν] τὸ ἑξῆς, καὶ αὐτούς, εἰ βούλοιντο περαιοῦσθαι κατὰ θάλασσαν, τοὺς Λακεδαιμονίους, ἔμελλον οἱ Ἀθηναῖοι ναυσὶ κωλύσειν. [2] Οὐκ ἀσφαλὲς] οὐκ ἀκίνδυνον. [3] Ἐφαίνετο αὐτοῖς] ἀπὸ κοινοῦ τὸ περαιοῦσθαι. [4] Δύσοδός τε γὰρ] δυσπόρευτος. [5] Σκέψασθαι] βουλεύσασθαι. [6] Καὶ ἄνδρες τῶν Ἀθηναίων] προδόται δηλονότι. [7] Δῆμόν τε καταπαύσειν] τὴν δημοκρατίαν. [8] Ἐβοήθησαν δὲ ἐπ' αὐτοὺς] ἔδραμον μετὰ βοῆς κατ' αὐτῶν. [9] Νομίσαντες δὲ] νομίσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἀπορεῖν τοὺς Λάκωνας. [10] Ὑποψίᾳ ἦν] τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. ὑπώπτευον, φησίν, ὅτι τὴν δημοκρατίαν βούλονται καταλῦσαι. *[11] κατὰ τὸ ξυμμαχικόν] κατὰ τὸ τῆς ξυμμαχίας δίκαιον. κατὰ τὰς τῆς ξυμμαχίας συνθήκας. περὶ δὲ ταύτης τῆς ξυμμαχίας τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς Θεσσαλούς, οὕτως ἐν τοῖς ἄνω εἴρηται. Καὶ πρὸς Θεσσαλοὺς ἅμα ἀμφοτέροις οἱ αὐτοὶ ὅρκοι, καὶ ξυμμαχία κατέστη· ἐκεῖ δὲ περὶ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τῶν Ἀργείων οἱ λόγοι ποιοῦνται. *Æ. P.* [12] Οἱ μετέστησαν] μετετάξαντο. τοιοῦτοι γὰρ οἱ Θεσσαλοί, εὐχερεῖς τὸν τρόπον. [13] Ἐν τῷ ἔργῳ] ἐν τῷ πολέμῳ. [14] Ἐς τὴν Μεγαρεῖδα] γῆν δηλονότι. [15] Δευτέρᾳ καὶ ἑξηκοστῇ ἡμέρᾳ] ἤγουν, παρελθουσῶν ἡμερῶν ἑξήκοντα δύο. [16] Μετὰ τὴν μάχην] τὴν ἐν Τανάγρᾳ. [17] Ἐν Οἰνοφύτοις] τὰ Οἰνόφυτα, χωρίον τῆς Βοιωτίας. [18] Περιεῖλον] καθεῖλον.

Post hæc Ægynetæ quoque se Atheniensibus dediderunt, his conditionibus, vt [*vrbis*] muros demolirentur, naues traderent, & imperatum tributum in posterum penderent. Peloponnesum etiam Athenienses nauibus circumuecti sunt, duce Tolmide Tolmæi [*filio*,] & Lacedæmoniorum naualia incenderunt, & Chalcidem Corinthiorum vrbem ceperunt, & excensu è nauibus in terram facto Sicyonios prœlio vicerunt. Athenienses verò, & socij, qui in Ægypto erant, adhuc [*ibi*] manebant, & varia bellorum genera, [*variósque casus*] experti sunt. Primùm enim Athenienses Ægypto potiebantur: sed [*Persarum*] Rex misit Lacedæmona Megabazum, virum Persam, cum pecuniis, vt Peloponnesiis ad irruptionem in agrum Atticum faciendam impulsis, ab Ægypto etiam Athenienses auerteret. Sed cùm [*res ex animi sententia*] ipsi non succederet, & pecuniæ frustra consumerentur, Megabazus quidem cum pecuniis, quæ reliquæ erant, in Asiam rediit. Megabazum verò Zopyri [*filium*,] virum Persam, cum ingentibus copiis [*eò*] misit. qui terrestri itinere profectus, & Ægyptios, & socios prœlio vicit, & Græcos, Memphide expulit, tandémque in Prosopitide insula [*eos*] conclusit: ac in ea annum integrum, & sex menses obsedit, donec exsiccato fossæ alueo, & aqua aliò auersa, effecit vt naues in sicco considerent, & magna insulæ pars continentis instar esset: insulámque cum peditatu [*eò*] traiiciens cepit. Sic igitur perierunt res Græcorum, qui bellum [*in Aegypto*] sex annos gesserant, & ex multis pauci per Africam transeuntes, Cyrenem salui peruenerunt: at plerique perierunt. Ægyptus verò in Regis ditionem rediit, præter Regem Amyrtæum, qui in Paludibus regnabat. hunc enim propter paludis magnitudinem expugnare nequiuerunt: simul etiam [*quia*] qui paludes [*illas*] incolunt, sunt Ægyptiorum bellicosissimi. Inarus verò Afrorum Rex, qui fuerat autor omnium harum rerum, quæ in Ægypto sunt gestæ, per proditionem captus, in crucem est actus.

A ὡμολόγησαν δὲ καὶ οἱ αἰγινῆται μετὰ ταῦτα τοῖς ἀθηναίοις, τείχη τε περιελόντες, καὶ ναῦς παραδόντες, φόρον τε ταξάμενοι [1] ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον. [2] καὶ πελοπόννησον περιέπλευσαν ἀθηναῖοι, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγοῦντος· καὶ τὸ νεώριον τῶν λακεδαιμονίων ἐνέπρησαν, [3] καὶ χαλκίδα κορινθίων πόλιν εἷλον, καὶ σικυωνίους ἐν ἀποβάσει τῆς γῆς μάχῃ ἐκράτησαν. Οἱ δ' ἐν τῇ αἰγύπτῳ ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔτι ἐπέμενον, καὶ αὐτοῖς [4] πολλαὶ ἰδέαι πολέμων κατέστησαν. B τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἐκράτουν τῆς αἰγύπτου οἱ ἀθηναῖοι· [5] καὶ βασιλεὺς πέμπει ἐς λακεδαίμονα Μεγάβαζον, ἄνδρα πέρσην, χρήματα ἔχοντα, ὅπως ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσβαλεῖν πεισθέντων τῶν πελοποννησίων, καὶ ἀπ' αἰγύπτου ἀπαγάγοι ἀθηναίους. ὡς δὲ [6] αὐτῷ οὐ προυχώρει, [7] καὶ τὰ χρήματα ἄλλως ἀνηλοῦτο, ὁ μὲν Μεγάβαζος καὶ τὰ λοιπὰ τῶν χρημάτων πάλιν ἐς τὴν ἀσίαν ἀνεκομίσθη. Μεγάβαζον δὲ τὸν Ζωπύρου πέμπει, [8] ἄνδρα πέρσην, μετὰ στρατιᾶς πολλῆς· C ὃς ἀφικόμενος κατὰ γῆν [9] τούς τε αἰγυπτίους καὶ τοὺς ξυμμάχους μάχῃ ἐκράτησε, καὶ ἐκ τῆς μέμφιδος ἐξήλασε τοὺς ἕλληνας, καὶ τέλος [10] ἐς προσωπίτιδα τὴν νῆσον [11] κατέκλεισε· καὶ ἐπολιόρκει ἐν αὐτῇ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, μέχρις οὗ ξηράνας τὴν διώρυχα, καὶ παρατρέψας ἄλλῃ τὸ ὕδωρ, τάς τε ναῦς ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐποίησε, καὶ τῆς νήσου τὰ πολλὰ ἤπειρον· καὶ διαβὰς εἷλε τὴν νῆσον [12] πεζῇ. οὕτω μὲν [13] τὰ τῶν ἑλλήνων πράγματα ἐφθάρη, ἓξ ἔτη πο- D λεμήσαντα· καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν πορευόμενοι διὰ τῆς λιβύης, ἐς κυρήνην διεσώθησαν, οἱ δὲ πλεῖστοι ἀπώλοντο. αἴγυπτος δὲ πάλιν ὑπὸ βασιλέα ἐγένετο, πλὴν Ἀμυρταίου τοῦ ἐν τοῖς ἕλεσι βασιλέως. τοῦτον δὲ διὰ μέγεθός τε τοῦ ἕλους οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν, καὶ ἅμα μαχιμώτατοί εἰσι τῶν αἰγυπτίων οἱ ἕλειοι. Ἰνάρως δὲ ὁ τῶν λιβύων βασιλεὺς, [14] ὃς τὰ πάντα ἔπραξε περὶ τῆς αἰγύπτου, προδοσίᾳ ληφθεὶς, ἀνεσταυρώθη.

γρ. ἐκομίσθη

γρ. μὲν οὖν τὰ ἑλλ.

γρ. διεφθάρη,

γρ. ἐσώθησαν.

γρ. βασιλέως

---

[1] Ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον] δίδοσθαι δηλονότι. [2] Καὶ πελοπόννησον] ἐπὶ βλάβῃ τῆς πελοποννήσου. [3] Καὶ χαλκίδα] χαλκὶς θράκης, χαλκὶς εὐβοίας, χαλκὶς σικελίας· χαλκὶς ἀκαρνανίας, ἣν νῦν λέγει. [4] Πολλαὶ ἰδέαι πολέμων] διάφοροι πόλεμοι ὑπῆρχον, ναυμαχίαι, καὶ πεζομαχίαι, καὶ νῖκαι καὶ ἧτται. [5] Καὶ βασιλεὺς] ὁ Ἀρταξέρξης. [6] Αὐτῷ οὐ προυχώρει] τὰ κατὰ σκοπὸν οὐκ ἐγίνετο. [7] Καὶ τὰ χρήματα ἄλλως] μάτην. [8] Ἄνδρα πέρσην] ἀεὶ ὡς ἴδιμον λαμβάνει τὸ ὄνομα τοῦ πέρσου.

[9] Τούς τε αἰγυπτίους] τοὺς ἀποστάντας· καὶ τοὺς ξυμμάχους αὐτῶν, ἀθηναίους. [10] Ἐς προσωπίτιδα] προσωπίτις ἐκαλεῖτο ἡ νῦν Νικίου. νῆσος δὲ οὖσα τότε, ἠπειρώθη ὑπὸ Μεγαβάζου. [11] Κατέκλεισε] τοὺς ἀθηναίους. [12] Πεζῇ] διὰ πεζομαχίας. [13] Τὰ τῶν ἑλλήνων πράγματα ἐφθάρη] ἤγουν, οἱ ἕλληνες οἱ ἐν αἰγύπτῳ, ἓξ ἔτη πολεμήσαντες κατὰ τὴν αἴγυπτον. [14] Ὃς τὰ πάντα ἔπραξε περὶ τῆς αἰγύπτου] ἤγουν, τὴν ἀπόστασιν ἐποίησε τῆς αἰγύπτου.

ἐκ δὲ τῶν ἀθηναίων καὶ τῆς ἄλλης ξυμμαχίδος πεντήκοντα τριήρεις διάδοχοι πλεύσασαι ἐς αἴγυπτον, [1] ἔσχον κατὰ [2] τὸ μενδήσιον [3] κέρας, *[4] οὐκ εἰδότες τῶν γεγενημένων οὐδέν. καὶ αὐτοῖς ἔκ τε γῆς ἐπιπεσόντες πεζοὶ, καὶ ἐκ θαλάσσης φοινίκων ναυτικὸν, *[5] διέφθειραν τὰς πολλὰς τῶν νεῶν, [6] αἱ δ' ἐλάσσους διέφυγον πάλιν. τὰ μὲν κατὰ τὴν μεγάλην στρατείαν ἀθηναίων τε καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς αἴγυπτον οὕτως ἐτελεύτησεν. ἐκ δὲ θεσσαλίας Ὀρέστης ὁ Ἐχεκρατίδου υἱὸς τοῦ θεσσαλῶν βασιλέως, φεύγων, ἔπεισεν ἀθηναίους ἑαυτὸν [7] κατάγειν. καὶ παραλαβόντες τοὺς βοιωτοὺς καὶ φωκέας ὄντας ξυμμάχους οἱ ἀθηναῖοι, ἐστράτευσαν [8] τῆς θεσσαλίας [9] ἐπὶ φάρσαλον. καὶ τῆς μὲν γῆς [10] ἐκράτουν ὅσα μὴ προϊόντες πολὺ ἐκ τῶν ὅπλων, (οἱ γὰρ ἱππεῖς τῶν θεσσαλῶν εἶργον) τὴν δὲ πόλιν οὐχ εἷλον, οὐδ' ἄλλο [11] προὐχώρει αὐτοῖς οὐδὲν ὧν ἕνεκα ἐστράτευσαν, ἀλλ' ἀπεχώρησαν πάλιν Ὀρέστην ἔχοντες ἄπρακτοι. μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον χίλιοι ἀθηναίων ἐπὶ τὰς ναῦς τὰς ἐν πηγαῖς ἐπιβάντες (εἶχον δ' αὐτοὶ τὰς πηγὰς) παρέπλευσαν ἐς σικυῶνα, Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγοῦντος. καὶ ἀποβάντες σικυωνίων τοὺς προσμίξαντας μάχῃ ἐκράτησαν. καὶ εὐθὺς [12] παραλαβόντες ἀχαιοὺς, καὶ διαπλεύσαντες [13] πέραν. τῆς ἀκαρνανίας ἐς οἰνιάδας ἐστράτευσαν, καὶ ἐπολιόρκουν. οὐ μέντοι εἷλόν γε, ἀλλ' ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. Ὕστερον δὲ [14] διαλιπόντων ἐτῶν τριῶν [15] σπονδαὶ γίγνονται πελοποννησίοις καὶ ἀθηναίοις πενταετεῖς. καὶ ἑλληνικοῦ μὲν πολέμου [16] ἔσχον οἱ ἀθηναῖοι, ἐς δὲ κύπρον ἐστρατεύοντο ναυσὶ διακοσίαις αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων, Κίμωνος στρατηγοῦντος. καὶ ἑξήκοντα μὲν νῆες [17] ἐς αἴγυπτον ἀπ' αὐτῶν ἔπλευσαν, Ἀμυρταίου μεταπέμποντος, τοῦ ἐν τοῖς ἕλεσι βασιλέως· αἱ δὲ ἄλλαι [18] κίτιον ἐπολιόρκουν.

γρ. γεγονότων

γρ. μὲν δὴ κατὰ

γρ. φαρσαλίαν

γρ. ἀπρακτον.

γρ. μέντοι εἷλον, ἀλλ'

γρ. ἐπίσχον

A Athenienses verò, aliique socij, qui quinquaginta triremibus vecti, suis successuri, in Ægyptum nauigabant, rerum gestarum prorsus ignari, ad Mendesium, [*Nili*] cornu appulerunt. Cùm autem [*hostes*] a terra impressionem in ipsos fecissent, & à mari Phœnicum classis [*eos inuasisset,*] plerasque naues [*illorum*] profligarunt: at pauciores fuga, se retro propipientes, euaserunt. Illa igitur magna Atheniensium, & sociorum expeditio in Ægyptum facta hunc habuit exitum. Orestes B autem Echecratidæ Thessalorum Regis filius, ex Thessalia profugus, Atheniensibus persuasit, vt se [*in patriam*] reducerent. Athenienses verò assumptis Bœotis, & Phocensibus sociis, expeditionem aduersus Pharsalum Thessaliæ susceperunt: & [*tantum*] agri in sua potestate habebant, quantum à castris, [*signisq́*] non lōgè progressi [*sibi parare poterant:*] (Thessalorum enim equites [*eos*] prohibebant) sed vrbem non ceperunt, nec [*eorum*] aliud quicquam, quorum causa illam expeditionem susceperant, ipsis successit: sed cum C Oreste, quem secum ducebant, [*domum*] re infecta redierunt. Nec multò post hæc mille Athenienses, naues conscenderunt, quæ Pegis erant (ipsi enim Pegas tenebāt) duce Pericle Xantippi [*filio*] contra Sicyonem nauigarunt. & excessu è nauibus in terram facto Sicyonios, qui secum conflixerant, prœlio vicerunt. cumq; statim Achæos assumpsissent, & in vlteriores partes traiecissent, Oeniadis Acarnaniæ ciuitati bellum intulerunt, eamq; obsederunt, sed tamen non ceperunt: at domum D reuerterunt. Postea verò intermisso triennio, fœdera quinquennalia inter Peloponnesios & Athenienses inita sunt. Et Athenienses Græco quidem bello supersederunt: at cum ducentis tum suorum, tum sociorum nauibus Cypro bellum intulerunt, Cimonis ductu. Atque ex his sexaginta naues in Ægyptū nauigarunt, quas Amyrtæus, qui in Paludibus regnabat, accersiuerat, reliquæ verò Citiū obsidebant.

[1] Ἔσχον] ἐλλιμένισαν. [2] Τὸ μενδήσιον] τὴν νῦν καλουμένην θμουΐν. [3] Κέρας] κέρας καλεῖ τοῦ νείλου τὸ στόμα, καὶ τὴν ἐκβολήν. ἑπτὰ γὰρ εἶχε στόματα ὁ νεῖλος. [4] * Οὐκ εἰδότες] *hoc participium,* εἰδότες, *vt & sequens pronomen,* αὐτοῖς, *nō ad triremes: at ad eos, qui triremibus vehebantur, est figuratè referendū. Æ.P.* [5] * Διέφθειραν] οἱ αἰγύπτιοι, καὶ οἱ φοίνικες. τὰς πολλὰς δὲ τῶν νεῶν, τῶν ἀθηναίων, καὶ τῶν ξυμμάχων. *Æ.P.* [6] Αἱ δ' ἐλάσσους] αἱ περισωθεῖσαι, ὀλίγαι οὖσαι, ἔφυγον. [7] Κατάγειν] εἶπε γὰρ ὅτι ἐχθρώσαιτο αὐτῷ.

[8] Τῆς θεσσαλίας] μέρος. [9] Ἐπὶ φάρσαλον] ἀφ' ἧς ἐξέπεσεν Ὀρέστης. [10] Ἐκράτουν ὅσα] ἀντὶ τοῦ ὅσον. [11] Προὐχώρει αὐτοῖς οὐδὲν] οὐ κατὰ τὸν σκοπὸν αὐτῶν ἐγίνετο. [12] Παραλαβόντες] εἰς συμμαχίαν δηλονότι. [13] Πέραν] εἰς τὸ πέραν ὑποστικτέον. [14] Διαλιπόντων] παραδραμόντων. [15] Σπονδαὶ γίγνονται] οὔπω γεγόνασιν αἱ τριακοντούτεις. [16] Ἔσχον] ἐπέσχον. [17] Εἰς αἴγυπτον] χαιρώνειαν, καὶ κορώνην. [18] Κίτιον ἐπολιόρκουν] κίτιον, πόλις κύπρου, ὅθεν ἦν Ζήνων ὁ κιτιεύς, ὁ φιλόσοφος.

Sed Ci-

Sed Cimone vita defuncto, fameque exorta, à Citio recesserunt: cursumque nauigationis tenentes supra Salaminem, quę est in Cypro, cum Phœnicibus, & Cypriis, & Cilicibus naualem, ac pedestrem pugnam simul commiserunt. & victoria ex vtroque prœlio reportata domum redierunt. Et naues, quæ ex Ægypto redierant, cum ipsis [*discesserunt.*] Lacedæmonij verò post hæc bellum, quod Sacrum appellatur, susceperunt; potitique templo, quod est Delphis, [*id*] Delphis tradiderunt. Athenienses verò, contrà, post illorum discessum, cum exercitu [*eò*] profecti, & [*Delphis*] superatis [*templum*] Phocensibus tradiderunt. Interiecto deinde tempore, postea cum Bœotorum exules Orchomenum, & Chæroneam, necnon alia quædam Bœotiæ oppida tenerent, Athenienses cum mille grauis armaturæ militibus ex suis, & ex sociorum [*ciuitatibus,*] prout singulis [*aut venire, aut milites pro se mittere licuerat*] in illa loca, quæ inimica erant, expeditionem Tolmidæ Tolmæi [*filij*] ductu susceperunt. Et Chæronea capta, ac direpta, [*& incolis in seruitutem abstractis,*] præsidio [*in ea*] collocato discesserunt. Bœotorum verò exules, & cum ipsis Locri, & Euboensium exules, & alij quotquot earundem partium erant, Orchomeno facta eruptione illos reuertentes, ad Coroneam inuaserunt: cumque [*ipsos*] prœlio superassent, Atheniensium alios quidem interfecerunt, alios verò, viuos ceperunt. Athenienses verò totam Bœotiam reliquerunt, induciis ea conditione factis, vt captiuos reciperent: & Bœotorum exules, cæterique omnes [*eò*] reuersi, rursus liberi, suisque legibus vixerunt. Neque multò post hæc Eubœa ab Atheniensibus defecit. Cùm autem Pericles cum Atheniensium exercitu in eam iam traiecisset, ipsi nuntiatum est Megara defectionem [*ab Athenien.*] fecisse, & Peloponnesios irruptionem in Atticam facturos, & Atheniensium præsidiarios milites à Megarensibus cæsos, illis exceptis, qui Nisæam confugissent. Megarenses enim Corinthiis, Sicyoniis & Epidauriis ascitis, defecerunt. Peri-

[1] Κίμωνος δὲ ἀποθανόντος, καὶ λιμοῦ γενομένου, ἀπεχώρησαν ἀπὸ κιτίου καὶ πλεύσαντες ὑπὲρ σαλαμῖνος τῆς ἐν κύπρῳ, φοίνιξι καὶ κυπρίοις κίλιξιν ἐναυμάχησαν καὶ ἐπεζομάχησαν ἅμα. καὶ νικήσαντες ἀμφότερα, ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ αἱ ἐξ αἰγύπτου νῆες πάλιν αἱ ἐλθοῦσαι μετ' αὐτῶν. [αἱ πάλιν διελθοῦσαι] Λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ ταῦτα [2] τὸν ἱερὸν καλούμενον πόλεμον ἐστράτευσαν· καὶ κρατήσαντες [3] τοῦ ἐν δελφοῖς ἱεροῦ, παρέδοσαν δελφοῖς. καὶ αὖθις ὕστερον ἀθηναῖοι, [4] ἀποχωρησάντων αὐτῶν, στρατεύσαντες καὶ κρατήσαντες [5] παρέδοσαν φωκεῦσι. καὶ χρόνου ἐγγενομένου, μετὰ ταῦτα ἀθηναῖοι βοιωτῶν τῶν φευγόντων ἐχόντων [6] ὀρχομενὸν καὶ χαιρώνειαν, καὶ ἄλλ' ἄττα χωρία τῆς βοιωτίας, ἐστράτευσαν, ἑαυτῶν μὲν χιλίοις ὁπλίταις, τῶν δὲ ξυμμάχων ὡς ἑκάστοις, ἐπὶ τὰ χωρία ταῦτα, πολέμια ὄντα, Τολμίδου τοῦ Τολμαίου στρατηγοῦντος. καὶ χαιρώνειαν ἑλόντες καὶ ἀνδραποδίσαντες, ἀπεχώρουν, φυλακὴν καταστήσαντες. [7] πορευομένοις δὲ αὐτοῖς [8] ἐν κορωνείᾳ ἐπιτίθενται οἵ τε ἐκ τῆς ὀρχομενοῦ φυγάδες βοιωτῶν, [9] καὶ λοκροὶ μετ' αὐτῶν, καὶ εὐβοέων φυγάδες, καὶ ὅσοι [10] τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν. [11] καὶ μάχῃ κρατήσαντες, τοὺς μὲν διέφθειραν τῶν ἀθηναίων, τοὺς δὲ, ζῶντας ἔλαβον. καὶ τὴν βοιωτίαν ἐξέλιπον ἀθηναῖοι πᾶσαν, σπονδὰς ποιησάμενοι ἐφ' ᾧ [12] τοὺς ἄνδρας κομιοῦνται. καὶ οἱ φεύγοντες βοιωτῶν κατελθόντες, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, αὐτόνομοι πάλιν ἐγένοντο. Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον εὔβοια ἀπέστη ἀπὸ ἀθηναίων· καὶ ἐς αὐτὴν διαβεβηκότος ἤδη Περικλέους [13] στρατιᾷ ἀθηναίων, [14] ἠγγέλθη αὐτῷ ὅτι μέγαρα [15] ἀφέστηκε, καὶ πελοποννήσιοι μέλλουσιν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν ἀττικήν· καὶ οἱ φρουροὶ ἀθηναίων διεφθαρμένοι εἰσὶν ὑπὸ μεγαρέων, πλὴν ὅσοι ἐς νίσαιαν ἀπέφυγον. ἐπαγαγόμενοι δὲ κορινθίους καὶ σικυωνίους καὶ ἐπιδαυρίους, ἀπέστησαν οἱ μεγαρῆς.

---

[1] Κίμωνος δὲ ἀποθανόντος] αὐτομάτῳ θανάτῳ. [2] Τὸν ἱερὸν καλούμενον] ἱερὸς ἐκλήθη ὅτι ὑπὲρ τοῦ ἐν δελφοῖς ἱεροῦ ἐγένετο. [3] Τοῦ ἐν δελφοῖς] ὅτι εἴκοσι δύο πόλεις ἦσαν δελφικαὶ, ὧν μία ἦν οἱ δελφοί. δελφοὶ δὲ ὁμωνύμως, ἡ πόλις καὶ οἱ ἄνδρες, ὡς καὶ λεοντῖνοι. [4] Ἀποχωρησάντων] ὑποστρεψάντων τῶν λακεδαιμονίων εἰς τὴν οἰκείαν πατρίδα. [5] Παρέδοσαν φωκεῦσι] τινὲς γὰρ τῶν βοιωτῶν μὴ θέλοντες ὑπακούειν τοῖς ἀθηναίοις, κατέλαβον ταῦτα ταχέως. [6] Ὀρχομενὸν] ὀρχομενὸς θηλυκῶς παρὰ Θουκυδίδῃ, ὀρχομενὸς ἀρσενικῶς παρὰ Δημοσθένει.

[7] Πορευομένοις δὲ αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις. [8] Ἐν κορωνείᾳ] κορώνεια πόλις βοιωτίας. [9] Λοκροὶ] οἱ ὀπούντιοι λοκροί. [10] Τῆς αὐτῆς γνώμης] τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ. [11] Καὶ μάχῃ κρατήσαντες] οἱ φυγάδες. [12] Τοὺς ἄνδρας κομιοῦνται] τοὺς αἰχμαλώτους. [13] Στρατιᾷ] σὺν στρατιᾷ. [14] Ἠγγέλθη αὐτῷ] τῷ Περικλεῖ δηλονότι. παράσημον τὸ σχῆμά ἐστι, διαβεβηκότος, ἠγγέλθη αὐτῷ. ἀνακόλουθον γάρ. [15] Ἀφέστηκε] τῶν ἀθηναίων δηλονότι.

ὁ δὲ Περικλῆς πάλιν κατὰ τάχος ἐκόμιζε τὴν στρατιὰν ἐκ τῆς εὐβοίας. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ πελοποννήσιοι τῆς ἀττικῆς ἐς ἐλευσῖνα καὶ [1]θριῶζε ἐσβαλόντες, ἐδῄωσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου βασιλέως λακεδαιμονίων ἡγουμένου. καὶ τὸ πλέον οὐκέτι προελθόντες, [2]ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ ἀθηναῖοι πάλιν ἐς εὔβοιαν διαβάντες, Περικλέους στρατηγοῦντος, κατεστρέψαντο πᾶσαν. καὶ τὴν μὲν ἄλλην [3]ὁμολογίᾳ κατεστήσαντο, [4]ἑστιαίας δὲ ἐξοικίσαντες, αὐτοὶ τὴν γῆν ἔσχον. ἀναχωρήσαντες δὲ ἀπὸ εὐβοίας, οὐ πολλῷ ὕστερον σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς λακεδαιμονίους [5]καὶ τοὺς ξυμμάχους τριακοντούτεις, ἀποδόντες νίσαιαν, καὶ ἀχαΐαν, καὶ πηγάς, καὶ τροιζῆνα. ταῦτα γὰρ εἶχον ἀθηναῖοι πελοποννησίων. Ἕκτῳ δὲ ἔτει σαμίοις καὶ μιλησίοις πόλεμος ἐγένετο [6]περὶ πριήνης· καὶ οἱ μιλήσιοι ἐλασσούμενοι τῷ πολέμῳ, παρ' ἀθηναίους ἐλθόντες, κατεβόων τῶν σαμίων. [7]ξυνεπελαμβάνοντο δὲ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς σάμου ἄνδρες ἰδιῶται, [8]νεωτερίσαι βουλόμενοι τὴν πολιτείαν. πλεύσαντες οὖν ἀθηναῖοι ἐς σάμον ναυσὶ τεσσαράκοντα, δημοκρατίαν κατέστησαν, καὶ ὁμήρους ἔλαβον τῶν σαμίων, πεντήκοντα μὲν παῖδας, ἴσους δὲ ἄνδρας, καὶ κατέθεντο [9]ἐς λῆμνον, [10]καὶ φρουρὰν ἐγκαταλιπόντες ἀνεχώρησαν. τῶν δὲ σαμίων (ἦσαν γάρ τινες [11]οἳ οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλ' ἔφυγον ἐς τὴν ἤπειρον) [12]ξυνθέμενοι τῶν ἐν τῇ πόλει [13]τοῖς δυνατωτάτοις καὶ Πισσούθνῃ τῷ Ὑστάσπου ξυμμαχίαν, [14]ὃς εἶχε σάρδεις τότε, ἐπικούρους τε συλλέξαντες ἐς ἑπτακοσίους, [15]διέβησαν ὑπὸ νύκτα ἐς τὴν σάμον. καὶ πρῶτον μὲν [16]τῷ δήμῳ ἐπανέστησαν, καὶ ἐκράτησαν [17]τῶν πλείστων· ἔπειτα τοὺς ὁμήρους κλέψαντες ἐκ λήμνου τοὺς αὑτῶν, [18]ἀπέστησαν, καὶ τοὺς φρουροὺς τῶν ἀθηναίων, καὶ τοὺς ἄρχοντας, οἳ ἦσαν παρὰ σφίσιν, ἐξέδοσαν Πισσούθνῃ. ἐπί τε μίλητον εὐθὺς [19]παρεσκευάζοντο στρατεύειν. ξυναπέστησαν δὲ αὐτοῖς καὶ βυζάντιοι.

ἴσως, ἑστιαίας

γρ. ἐκκλέψαντες

γρ. μετ' αὐτοῦ στρατ.

A cles verò confestim copias ex Eubœa reduxit. Postea verò Lacedæmonij irruptione facta in Atticæ Eleusina, & Thriasios campos, [*eos*] populati vastarunt, duce Plistoanacte, Pausaniæ Lacedæmoniorum Regis [*filio*.] Nec vlterius progressi, domum redierunt. Et Athenienses duce Pericle in Eubœam rursus traiecerunt, totamque subegerunt. Et reliquas quidem eius partes deditione certis conditionibus facta in fidem, ac ditionem receperunt, sed Hestiæensibus sede sua pulsis, ipsi agrum B [*eorum sibi seruatum*] tenuerunt. Ex Eubœa autem reuersi, non multò pòst cum Lacedæmoniis, sociisque tricennalia fœdera percusserunt, redditis Nisæa, Achaia, Pegis, & Trœzene. Athenienses enim hæc tenebant, quæ ad Peloponnesios pertinebant. Sexto autem anno bellum inter Samios, & Milesios pro Priene est excitatum. Et Milesij, cùm armis essent inferiores, ad Athenienses profecti, in Samios inuehi cœperunt. Illos autem adiuuabant & ex ipsa Samo nonnulli homines priuati, qui rerum nouarum studio, Reipubl. sta- C tum immutare cupiebant. Athenienses igitur cum quadraginta nauibus Samum profecti, statum popularem [*ibi*] cōstituerunt, & obsides a Samiis acceperunt, quinquaginta pueros, totidemque viros, quos in Lemno deposuerunt, & præsidio [*ibi*] relicto discesserunt. Quidam autem ex Samiis (nonnulli enim erant, qui [*dominatum popularem*] ferre non potuerant: sed in continentem fugerant) cum potentissimis quibusque ciuibus, qui Sami degebāt, & cum Pissuthne Hystaspis [*filio*,] qui tunc Sar- D dibus præerat, inita societate, collectisque septingentis fermè auxiliariis militibus, sub noctem in Samum traiecerunt. Et primùm quidem factionem popularem aggressi sunt, & maximam eius partem in suam potestatem redegerunt. Deinde verò suis obsidibus ex Lemno surreptis, defecerunt, & Atheniensium præsidium, & præfectos, quos penes se habebant, Pissuthnæ tradiderunt. Expeditionem etiam in Miletum statim parare cœperunt. Cum illis autem & Byzantij defectionem fecerunt.

---

[1] Θριῶζε] εἰς τὸ θριάσιον πεδίον, ὡς ἀθήναζε. [2] Ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου] μετὰ τὸ ὑποτάξαι τὰ μέγαρα. [3] Ὁμολογίᾳ κατεστήσαντο] ἀπέραχον, εἰρηνικὴν ἐποίησαν. [4] Ἑστιαίας] ἑστιαία, πόλις εὐβοίας, ἥτις νῦν ὠρεὸς καλεῖται. [5] Καὶ τοὺς ξυμμάχους] τῶν λακεδαιμονίων. [6] Περὶ πριήνης] πλησίον γὰρ ἦν τῆς μιλήτου, καὶ ἐζήτουν αὐτὴν ἔχειν οἱ μιλήσιοι. [7] Ξυνεπελαμβάνοντο] ἐβοήθουν τοῖς μιλησίοις. [8] Νεωτερίσαι βουλόμενοι] θέλοντες καινοτομῆσαι, τὴν πολιτείαν δημοκρατίαν ποιήσαντες. [9] Εἰς λῆμνον] ἡ γὰρ λῆμνος ὑπήκοος ἦν τῶν ἀθηναίων.

[10] Καὶ φρουρὰν ἐγκαταλιπόντες] εἰς τὴν σάμον. [11] Οἳ οὐχ ὑπέμειναν] τὴν δημοκρατίαν. [12] Ξυνθέμενοι] συμφωνήσαντες τοῖς μὴ θέλουσι δημοκρατεῖν. [13] Τοῖς δυνατωτάτοις] τῶν σαμίων δηλονότι. [14] Ὃς εἶχε σάρδεις] σάρδεις μὲν ἐπὶ τῆς πόλεως, σάρδις δὲ οἱ πολῖται. [15] Διέβησαν ὑπὸ νύκτα] ἤγουν, λαθόντες νυκτὸς εἰσῆλθον. [16] Τῷ δήμῳ ἐπανέστησαν] τῶν σαμίων. [17] Τῶν πλείστων] δημοτῶν. [18] Ἀπέστησαν] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [19] Παρεσκευάζοντο στρατεύειν] μετ' αὐτοῦ.

Athenienses verò his auditis, cũ sexaginta A nauibus aduersus Samum profecti; harum quidem sexdecim nauibus non sunt vsi: (aliæ enim in Cariam iuerant, vt Phœnicum naues specularentur; aliæ verò in Chium, & Lesbum, vt auxilia inde euocarẽt) quatuor verò & quadraginta nauibus, Pericle duce, cum nouem collegis, ad insulam Tragiam cum Samiorum septuaginta nauibus, (in quarum numero erant viginti, quæ milites vehebant, omnes autem Mileto veniebant.) pugnarunt; & Athenienses victores fuerunt. Postea verò auxilium B ipsis tulerunt quadraginta naues Athenis profectæ, & Chiorum, ac Lesbiorũ x x v. Et exscensu è nauibus in terram facto, pugnaque pedestri victores, vrbem tribus munitionibus, simul etiam à mari obsederunt. Pericles verò sumptis sexaginta nauibus ex iis, quæ erant in statione, Caunum versus, & in Cariam quàm celerrimè contendit, quia nuntium acceperat Phœnicum naues contra se nauigare. Iam enim & Stesagoras Samo abierat cum quinque nauibus, & alij, aduersus Phœnicum classem. Interea verò Samij repentina C eruptione nauibus facta, castraque nullis munitionibus septa aggressi, naues, quę pro castris manebant in statione, profligarunt, & cæteras, quæ contra [*se*] in aciem eductæ fuerant, prœlio nauali superarunt, & mare finibus suis proximum per quatuordecim fermè dies in sua potestate tenuerunt, & quæcunque voluerunt, [*in vrbem*] importarunt, & [*inde aliò*] exportarunt. Sed reuerso Pericle, nauibus iterum conclusi fuerũt. Postea verò Athenis & alię quadraginta naues cum Thucy- D dide, Agnone, & Phormione, suis subsidio venerunt, & viginti cum Tlepolemo, & Anticle, & ex Chio, ac Lesbo, triginta. Samij autem quãdam quidem naualem paruam pugnam commiserunt: sed cùm [*diutius hosti*] resistere non possent, nono mense expugnati sunt, & Atheniensibus sese his conditionib. dediderunt, vt [*vrbis*] muros demolirentur, obsides darent, naues traderent, & pecunias, quæ [*in bellum*] fuerant impensæ, certis, statisque temporibus persoluerẽt, prout ipsis imperatum fuerat.

A ἀθηναῖοι δὲ ὡς ἤσθοντο, πλεύσαντες ναυσὶν ἑξήκοντα [1] ἐπὶ σάμου, ταῖς μὲν ἑκκαίδεκα τῶν νεῶν [2] οὐκ ἐχρήσαντο (ἔτυχον γὰρ αἱ μὲν, ἐπὶ καρίας ἐς προσκοπὴν τῶν [3] φοινισσῶν νεῶν οἰχόμεναι, αἱ δ᾽ ἐπὶ χίου καὶ λέσβου, περιαγγέλλουσαι βοηθεῖν) τεσσαράκοντα δὲ ναυσὶ καὶ τέσσαρσι, Περικλέους δεκάτου αὐτοῦ στρατηγοῦντος, ἐναυμάχησαν [4] πρὸς τραγία τῇ νήσῳ, σαμίων ναυσὶν ἑβδομήκοντα, [5] ὧν ἦσαν αἱ εἴκοσι [6] στρατιώτιδες· ἔτυχον δὲ αἱ πᾶσαι ἀπὸ B μιλήτου πλέουσαι. καὶ ἐνίκων ἀθηναῖοι. ὕστερον δὲ [7] αὖθις ἐβοήθησαν ἐκ τῶν ἀθηνῶν νῆες τεσσαράκοντα, καὶ χίων καὶ λεσβίων πέντε καὶ εἴκοσι. καὶ ἀποβάντες ἐς τὴν γῆν, καὶ κρατοῦντες τῷ πεζῷ, ἐπολιόρκουν [8] τρισὶ τείχεσι τὴν πόλιν, καὶ ἐκ θαλάσσης ἅμα. Περικλῆς δὲ, λαβὼν ἑξήκοντα ναῦς [9] ἀπὸ τῶν ἐφορμουσῶν, ᾤχετο κατὰ τάχος ἐπὶ καύνου καὶ καρίας, ἐσαγγελθέντων ὅτι φοίνισσαι νῆες [10] ἐπ᾽ αὐτοὺς πλέουσιν. ᾤχετο γὰρ καὶ ἐκ τῆς σάμου πέντε ναυσὶ [11] Στη- C σαγόρας, καὶ ἄλλοι ἐπὶ τὰς φοινίσσας. ἐν τούτῳ δὲ οἱ σάμιοι ἐξαπιναίως ἔκπλουν ποιησάμενοι, ἀφάρκτῳ τῷ στρατοπέδῳ ἐπιπεσόντες, τάς τε [12] προφυλακίδας ναῦς διέφθειραν, καὶ ναυμαχοῦντες τὰς ἀνταναγομένας ἐνίκησαν, καὶ τῆς θαλάσσης τῆς καθ᾽ ἑαυτοὺς ἐκράτησαν ἡμέρας περὶ τεσσαρεσκαίδεκα, καὶ ἐσεκομίσαντο καὶ ἐξεκομίσαντο ἃ ἐβούλοντο. ἐλθόντος δὲ Περικλέους, [13] πάλιν ταῖς ναυσὶ κατεκλείσθησαν. καὶ ἐκ τῶν ἀθηνῶν ὕστερον προσ- D εβοήθησαν τεσσαράκοντα μὲν [14] αἱ μετὰ Θουκυδίδου καὶ Αγνωνος καὶ Φορμίωνος νῆες, εἴκοσι δὲ αἱ μετὰ Τληπολέμου καὶ Ἀντικλέους· ἐκ δὲ χίου καὶ λέσβου, τριάκοντα. καὶ ναυμαχίαν μέν τινα βραχεῖαν ἐποιήσαντο οἱ σάμιοι, ἀδύνατοι δὲ ὄντες ἀντισχεῖν. ἐξεπολιορκήθησαν ἐννάτῳ μηνὶ, [15] καὶ προσεχώρησαν ὁμολογία, τεῖχός τε καθελόντες, καὶ ὁμήρους δόντες, καὶ ναῦς παραδόντες, καὶ χρήματα τὰ ἀναλωθέντα [16] κατὰ χρόνους [17] ταξάμενοι ἀποδοῦναι.

---

[1] Ἐπὶ σάμου] ἀττικὸν τὸ ἐπὶ σάμου. [2] Οὐκ ἐχρήσαντο] κατὰ τῆς σάμου. [3] Φοινισσῶν νεῶν] ἤκουον γὰρ ὅτι φοίνικες κατ᾽ αὐτῶν ἔρχονται. [4] Πρὸς τραγία] αὕτη κεῖται πλησίον σάμου. [5] Ὧν ἦσαν] τῶν σαμίων. [6] Στρατιώτιδες] στρατιώτας ἄγουσαι τοὺς μέλλοντας πεζομαχεῖν. ἃς καὶ ἱππαγωγοὺς καλεῖ. [7] Αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις. [8] Τρισὶ τείχεσι] τουτέστι τρισὶ τάγμασιν. [9] Ἀπὸ τῶν ἐφορμουσῶν] τῶν πολιορκουσῶν τὴν σάμον. τὸ εἰς ἐπίταξιν ὄντων.

[10] Ἐπ᾽ αὐτοὺς πλέουσι] κατ᾽ αὐτῶν τῶν ἀθηναίων. [11] Στησαγόρας] ὅτι Στησαγόρας σάμιος ἦν. [12] Προφυλακίδας] τὰς πρὸ τῶν ἄλλων ὁρμούσας. [13] Πάλιν ταῖς ναυσὶν κατεκλείσθησαν] οἷον τειχήρεις ἐγένοντο. [14] Αἱ μετὰ Θουκυδίδου] ἕτερός τις Θουκυδίδης, οὐχὶ ὁ συγγραφεύς. [15] Καὶ προσεχώρησαν ὁμολογία] τοῖς ἀθηναίοις. [16] Κατὰ χρόνους] οὐδὲ γὰρ εὔπορον ἀθρόον ἐκτῖσαι τὸ πᾶν. [17] Ταξάμενοι] ὁρίσαντες.

[1] ξυνέβησαν δὲ καὶ Βυζάντιοι, ὥσπερ [2] καὶ πρότερον ὑπήκοοι εἶναι. Μετὰ ταῦτα δὲ ἤδη γίγνεται [3] οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον τὰ προειρημένα, τά τε Κερκυραϊκὰ, καὶ τὰ Ποτιδαιατικὰ, [4] καὶ ὅσα πρόφασις μεταξὺ [5] τοῦδε τοῦ πολέμου κατέστη. ταῦτα δὲ ξύμπαντα ὅσα ἔπραξαν οἱ Ἕλληνες πρός τε ἀλλήλους, καὶ τὸν βάρβαρον, ἐγένετο ἐν ἔτεσι πεντήκοντα μάλιστα, μεταξὺ [6] τῆς τε Ξέρξου ἀναχωρήσεως, καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦδε τοῦ πολέμου· [7] ἐν οἷς Ἀθηναῖοι τήν τε ἀρχὴν [8] ἐγκρατεστέραν κατεστήσαντο, καὶ αὐτοὶ [9] ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν δυνάμεως. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι, οὔτε ἐκώλυον, εἰ μὴ ἐπὶ βραχὺ, ἡσύχαζόν τε τὸ πλέον τοῦ χρόνου· (ὄντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ μὴ ταχεῖς ἰέναι ἐς τοὺς πολέμους, [10] εἰ μὴ ἀναγκάζοιντο, [11] τὸ δέ τι καὶ πολέμοις οἰκείοις ἐξειργόμενοι) πρὶν δὴ ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων σαφῶς ἤρετο, καὶ τῆς ξυμμαχίας αὐτῶν ἥπτοντο. τότε δὲ [12] οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο, [13] ἀλλ' ἐπιχειρητέα ἐδόκει εἶναι πάσῃ προθυμίᾳ, καὶ καθαιρετέα ἡ ἰσχὺς, ἢν δύνωνται, ἀραμένοις τόνδε τὸν πόλεμον. αὐτοῖς μὲν οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις [14] διέγνωστο λελύσθαι τε τὰς σπονδὰς, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἀδικεῖν· πέμψαντες δὲ ἐς Δελφοὺς, ἐπηρώτων τὸν θεὸν εἰ πολεμοῦσιν ἄμεινον ἔσται. ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὐτοῖς, ὡς λέγεται, [15] κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι· καὶ αὐτὸς ἔφη *ξυλλήψεσθαι, καὶ παρακαλούμενος καὶ ἄκλητος. αὖθις δὲ τοὺς ξυμμάχους παρακαλέσαντες, ψῆφον ἐβούλοντο [16] ἐπάγειν εἰ χρὴ πολεμεῖν. καὶ ἐλθόντων τῶν πρέσβεων [17] ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας, καὶ ξυνόδου γενομένης, οἵ τε ἄλλοι εἶπον ἃ ἐβούλοντο, κατηγοροῦντες οἱ πλείους τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γενέσθαι· καὶ οἱ Κορίνθιοι, δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἑκάστων ἰδίᾳ ὥστε [18] ψηφίσασθαι πόλεμον, [19] δεδιότες περὶ τῇ Ποτιδαίᾳ μὴ προδιαφθαρῇ·

*inf. p. ab hac 4. αὐτοῦ, ὑπισχνουμένου ξυλλήψεσθαι. Æ.P.

γρ. γίγνεσθαι

Byzantij quoque compositionem [*cum Atheniensibus*] ea conditione fecerunt, vt illorum imperio, sicut antè, parerent. Iam verò non multis post hæc annis acciderunt ea, quæ suprà commemoraui, ea [*videlicet,*] quæ cum Corcyræis, & Potidæatis sunt gesta, & quæcunque interea huius belli causa esse cœperunt. Hæc autem omnia, quæ Græci vel inter se, vel aduersus barbarum gesserunt, intra quinquaginta fermè annos gesta sunt, à discessu Xerxis vsque ad huius belli initium. Quorum annorum spatio Athenienses imperium confirmarunt, [*quod foris in socios habebant,*] & ipsi [*domi*] in magnam potentiam prouecti sunt. Lacedæmonij verò, quamuis [*hoc*] intelligerent, [*tamen eos*] non impediebant, nisi aliquatenus, [*ac remisse,*] maioremque temporis partem ab armis abstinuerunt, (tum quòd vel antè ad bella suscipienda non admodum celeres essent, nisi cogerentur, tum etiam quòd bellis domesticis [*tunc*] impedirētur) priusquàm Atheniensium potentia apertè crescere, cœpissent, ipsique suos socios iam aggredi ausi fuissent. Tunc enim rem non amplius ferendam iudicarunt: sed hoc bellum omni studio sibi suscipiendum, totisque viribus in hoc incumbendum, operamque dandam censuerunt, vt [*illorum,*] si possent, potentiam euerterent. Lacedæmonij igitur apud se quidem statuerant fœdera esse fracta, & Athenienses iniustè facere. Sed [*tamen legatis*] Delphos missis, Deum interrogarunt an res sibi feliciter esset successura, si bellum susciperent. Ille verò (vt aiunt) ipsis respondit, illos, si totis viribus bellum gererent, fore victores. Quinetiam dixit se & vocatum, & non vocatum ipsis adfuturum, [*opemq́ laturum.*] Rursus autem socios accitos in suffragia mittere volebant, vt de bello decernerent, vtrum gerendum esset necne. Cùm autem legati à sociis missi venissent, & concilium haberetur, cùm alij dixerunt, quæ voluerunt, accusantes pleriq; Athenienses, & bellum suscipiendum censentes, tum etiam Corinthij, qui vel antè singulas ciuitates separatim orauerant, vt suis suffragiis bellum decernerēt, quia Potidææ metuebāt, [*& verebantur,*] ne prius euerteretur, [*quàm ei auxilium ferretur.*]

[1] Ξυνέβησαν δὲ] συνεφώνησαν. [2] Καὶ πρότερον] ἦσαν δηλονότι. [3] Οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον] τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει τῶν σπονδῶν. [4] Καὶ ὅσα πρόφασις] αἰτία, ἤγουν τὸ Κυλώνειον ἄγος, καὶ τὰ Παυσανίου. [5] Τοῦδε τοῦ πολέμου] τοῦ Πελοποννησιακοῦ, τοῦ προκειμένου. [6] Τῆς τε Ξέρξου ἀναχωρήσεως] ἀναμεταξὺ δηλονότι. [7] Ἐν οἷς Ἀθηναῖοι] ἔτεσιν. [8] Ἐγκρατεστέραν] ἰσχυροτέραν. [9] Ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν δυνάμεως] ἐδυνήθησαν τὰ μεγάλα. [10] Εἰ μὴ ἀναγκάζοιντο] εἰ μὴ ἐξ ἀνάγκης κινηθεῖεν. [11] Τὸ δέ τι] κατά τι. [12] Οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο] ἤγουν, οὐκ ἠνείχοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι. [13] Ἀλλ' ἐπιχειρητέα] τοῦ συγγραφέως ἡ λέξις. ἐχρῆν γὰρ εἰπεῖν ἐπιχειρητέον. [14] Διέγνωστο] διεψήφιστο. [15] Κατὰ κράτος] τὸ ἑξῆς, κατὰ κράτος νίκην ἔσεσθαι. αἰνίττεται τὸν μέγαν λοιμόν. [16] Ἐπαγαγεῖν] ἤγουν, κυρῶσαι. [17] Ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας] αἰτία τοῦ, ἀπὸ τῶν ξυμμάχων. [18] Ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον] διὰ ψήφου ἐπικυρῶσαι. [19] Δεδιότες] μὴ πρὸ τοῦ εἰσβαλεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀττικὴν, διαφθαρῇ.

Cum

Cùm autem tunc etiam [*illic*] adeſſent, & poſtremo loco in medium prodiiſſent, habuerunt hanc orationem.

CORINTHIORVM CONCIO.

De Lacedæmoniis, ô ſocij, non amplius conqueri poſſemus, quaſi nec ipſi bellum decreuerint, neq; nos nunc ad hoc [*ipſum noſtris ſuffragiis comprobandum*] conuocarint. Decet enim eos, qui præſunt [*aliis,*] quemadmodum ab his maximè coluntur, & cæteris anteponuntur, ſic etiam publicis eorum commodis æquè conſulere, atque ſuis ipſorum priuatis commodis conſulũt. Quotquot verò de nobis cõmercium cum Athenienſibus iam habuerunt, non ſunt admonendi, vt ab illis caueant. Sed illos potiùs, qui loca mediterranea incolũt, nec in locis maritimis habitant, ſcire oportet, [*ipſos,*] niſi hominibus loca maritima incolentibus opem ferãt, maiore cum difficultate fructus, quos quatuor anni tempora ferunt, [*in ſuas vrbes*] comportaturos, & viciſſim [*commodorum, ac*] fructuũ, quos maris vſus continenti ſuppeditat, perceptionem difficiliorem habituros. Nec [*oportet*] eos malos eſſe iudices rerum, quæ nunc [*à nobis*] dicuntur, quaſi ad ipſos minimè pertineãt, at exiſtimare, ſi res hominum oram maritimam incolentium neglexerint, calamitatem iſtam ad ſe quoq; tandem peruenturam, & nunc de ſe non minus, [*quàm de aliis*] cõſultare. Quamobrem etiam non oportet eos ſegnes eſſe ad bellum pro pace ſumẽdum. Nam virorum quidem modeſtorum eſt, quieſcere; niſi laceſſantur iniuria. fortium verò, ſi iniuria afficiantur, pacem cum bello commutare: ſed ſi fauore diuino freti rem feliciter geſſerint, bello depoſito, paceque facta in gratiam redire. Nec [*oportet quẽquam*] felici bellorum ſucceſſu extolli, neque pacis tranquillitate, ac voluptate captum iniurias perferre. Qui enim propter voluptatem, [*quam ex pacis otio percipit,*] à bello abhorret, is, ſi quieſcat, [*& ab armis abſtineat,*] celerrimè priuabitur hac tranquillitatis, [*otiique*] iucunditate, propter quã otio, ac deſidiæ indulgens ab armis abhorret. Qui etiam felici rerum ſucceſſu in bellis inſoleſcit, is ſe audacia infida, efferri non animaduertit. Multa enim malè conſulta, quum hoſtes inconſultiores nacta ſunt, felicem exitum habuerunt. & longè plura,

A Παρελθόντες δὲ καὶ τότε, καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες, ἔλεγον τοιάδε,

ΤΟΥΣ μὲν Λακεδαιμονίους, ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι, οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασαίμεθα ὡς [1] οὐ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμον εἰσὶ, καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. [2] χρὴ γὰρ τοὺς ἡγεμόνας, τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας, τὰ κοινὰ [3] προσκοπεῖν, ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις [4] ἐκ πάντων προτιμῶνται. [5] ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν Ἀθηναίοις ἤδη [6] ἐνηλλάγησαν, οὐχὶ διδαχῆς δέονται ὥστε [7] φυλάξασθαι αὐτούς· τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν μᾶλλον καὶ μὴ [8] ἐν πόρῳ κατῳκημένοις, εἰδέναι χρὴ [9] ὅτι τοῖς κάτω ἢν μὴ ἀμύνωσι, χαλεπωτέραν ἕξουσι τὴν κατακομιδὴν [10] τῶν ὡραίων, καὶ πάλιν ἀντίληψιν ὧν ἡ θάλασσα τῇ ἠπείρῳ δίδωσι· καὶ τῶν νῦν [11] λεγομένων μὴ κακοὺς κριτὰς, ὡς μὴ προσηκόντων, εἶναι, [12] προσδέχεσθαι δέ ποτε, εἰ τὰ κάτω [13] προοῖντο, κἂν μέχρι σφῶν τὸ δεινὸν προελθεῖν, καὶ περὶ αὐτῶν οὐχ ἧσσον νῦν βουλεύεσθαι. C διόπερ καὶ μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀντ' εἰρήνης μεταλαμβάνειν. ἀνδρῶν γὰρ σωφρόνων μέν ἐστιν, εἰ μὴ ἀδικοῖντο, ἡσυχάζειν· ἀγαθῶν δὲ, ἀδικουμένους, ἐκ μὲν εἰρήνης, πολεμεῖν, [14] εὖ δὲ παρασχὸν, ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι· καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον εὐτυχίᾳ ἐπαίρεσθαι, μήτε τῷ ἡσύχῳ τῆς εἰρήνης ἡδόμενον ἀδικεῖσθαι. [15] ὅ, τε γὰρ διὰ τὴν ἡδονὴν ὀκνῶν, τάχιστ' ἂν ἀφαιρεθείη τῆς ῥᾳστώνης τὸ τερπνὸν, δι' ὅπερ ὀκνεῖ, εἰ ἡσυχάζοι· D [16] ὅ, τε ἐν πολέμῳ εὐτυχίᾳ πλεονάζων, οὐκ ἐντεθύμηται θράσει ἀπίστῳ ἐπαιρόμενος. πολλὰ γὰρ [17] κακῶς γνωσθέντα, [18] ἀβουλοτέρων τῶν [19] ἐναντίων τυχόντα κατωρθώθη· καὶ ἔτι πλείω

γρ. κατῳκισμένοις

---

[1] Οὐ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι] οὐ ψηφίζονται. [2] Χρὴ γὰρ τοὺς ἡγεμόνας] οὐ χρὴ, φησὶν, ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς πράγμασι τοὺς ἡγεμόνας προέχειν, ἀλλ' ἐν τοῖς κοινοῖς. [3] Προσκοπεῖν] προτιμᾶν. [4] Ἐκ πάντων] ἀντὶ τοῦ ὑπὲρ πάντας. τὸ δὲ Ἐν ἄλλοις, ἐν προεδρείᾳ, καὶ τοῖς τοιούτοις. [5] Ἡμῶν δὲ ὅσοι] τῶν παραθαλασσίων. [6] Ἐνηλλάγησαν] ἀντὶ τοῦ, συνέμιξαν, καὶ ὡμολόγησαν. ἐναντίον δέ ἐστι τῷ διηλλάγησαν. διαλλαγῆναι γάρ ἐστι, τὸ δι' αὐτοῦ τοῦ ἐχθροῦ παρακληθῆναι, καὶ φιλιωθῆναι αὐτῷ· ἐναλλαγῆναι δὲ, τὸ ἀπὸ φιλίας εἰς φιλίαν ἐλθεῖν μεταπηδήσαντός τινος, ἐχθροῦ ὄντος τῷ προτέρῳ φίλῳ. [7] Φυλάξασθαι] τουτέστι φοβηθῆναι. [8] Ἐν πόρῳ] ἐν τῇ παραλίᾳ. πόρον καλεῖ τὰ ἐμπόρια. [9] Ὅτι τοῖς κάτω] τοῖς παραλίοις. [10] Τῶν ὡραίων] τῶν καρπῶν. [11] Λεγομένων] παρ' ἡμῶν. ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ χρή. [12] Προσδέχεσθαι] ἐλπίζειν. [13] Προοῖντο] ἀμελήσαιεν. [14] Εὖ δὲ παρασχὸν] ἀντὶ τοῦ παρασχόντος, δηλονότι τοῦ δαίμονος. ὅ ἐστι, δωρησαμένου αὐτοῖς τὴν νίκην. [15] Ὅ, τε γὰρ διὰ τὴν ἡδονὴν] τὸ ἑξῆς, ὅ, τε γὰρ διὰ τὴν ἡδονὴν ὀκνῶν εἰ ἡσυχάζοι. [16] Ὅ, τε ἐν πολέμῳ] ἐντεῦθεν δείκνυσι τοῦ πολέμου τὸ ἄδηλον. [17] Κακῶς] ἀνοήτως. [18] Ἀβουλοτέρων] κακοβουλοτέρων. [19] Ἐναντίων τυχόντα] ἔργον ἐστὶ τῆς τύχης τὸ τοὺς ἐναντίους ἀβουλοτέρους καταστῆσαι· ἐπεὶ οὐ μέγα εἰ οὕτως ἐνίκησε.

ἃ [1] καλῶς δοκοῦντα βουλευθῆναι, εἰς τοὐναντίον αἰσχρῶς περιέστη. [2] ἐνθυμεῖται γὰρ οὐδεὶς ὅμοια [3] τῇ πίστει, καὶ ἔργῳ ἐπεξέρχεται, ἀλλὰ [4] μετ' ἀσφαλείας μὲν δοξάζομεν, μετὰ δέους δὲ [5] ἐν τῷ ἔργῳ ἐλλείπομεν. ἡμεῖς δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενοι τὸν πόλεμον ἐγείρομεν, καὶ ἱκανὰ [6] ἔχοντες ἐγκλήματα· καὶ ὅταν [7] ἀμυνώμεθα ἀθηναίους, καταθησόμεθα αὐτὸν ἐν καιρῷ. [8] κατὰ πολλὰ δὲ ἡμᾶς εἰκὸς ἐπικρατῆσαι, πρῶτον μὲν, πλήθει προύχοντας καὶ ἐμπειρίᾳ πολεμικῇ, ἔπειτα ὁμοίως πάντας ἐς [9] τὰ παραγγελλόμενα ἰόντας. ναυτικόν τε, [10] ᾧ ἰσχύουσιν, ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε ἑκάστοις οὐσίας [11] ἐξαρτυσόμεθα, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν δελφοῖς καὶ ὀλυμπίᾳ χρημάτων. δάνεισμα γὰρ ποιησάμενοι, [12] ὑπολαβεῖν οἷοί τ' ἐσμὲν μισθῷ μείζονι τοὺς ξένους αὐτῶν ναυβάτας. ὠνητὴ γὰρ ἀθηναίων ἡ δύναμις μᾶλλον ἢ οἰκεία· ἡ δὲ ἡμετέρα ἧσσον ἂν [13] τοῦτο πάθοι, τοῖς σώμασι τὸ πλέον ἰσχύουσα ἢ τοῖς χρήμασι. [14] μιᾷ τε νίκῃ ναυμαχίας [15] κατὰ τὸ εἰκὸς [16] ἁλίσκονται· εἰ δ' ἀντίσχοιεν, μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλέονι χρόνῳ τὰ ναυτικά. καὶ ὅταν τὴν ἐπιστήμην ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν, τῇ γε εὐψυχίᾳ δήπου περιεσόμεθα. ὃ γὰρ ἡμεῖς φύσει [17] ἔχομεν ἀγαθὸν, ἐκείνοις οὐκ ἂν γένοιτο διδαχῇ. [18] ὃ δ' ἐκεῖνοι ἐπιστήμῃ προύχουσι, καθαιρετέον ἡμῖν ἐστι μελέτῃ. χρήματα δ' ὥστ' ἔχειν ἐς αὐτὰ, οἴσομεν. ἢ δεινὸν ἂν εἴη εἰ οἱ μὲν ἐκείνων ξύμμαχοι ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν φέροντες [19] οὐκ ἀπεροῦσιν, ἡμεῖς δ' [20] ἐπὶ τῷ τιμωρούμενοι τοὺς ἐχθροὺς καὶ αὐτοὶ ἅμα σώζεσθαι,

γρ. ἥσσον

A quę rectè consulta videbantur, contrà turpiter ceciderũt. Nemo enim eodem animi impetu res gerendas exequitur, quo in ipsa consultatione de his deliberat, fiducia fretus, [*metuq́; vacãs:*] sed cum securitate quidem [*audacter de rebus futuris*] decernimus; at in ipsa rerum administratione, cum metu deficimus. Nos verò, qui & iniuriã passi sumus, & multa crimina habemus, quę [*Atheniensibus*] obiiciamus, nunc bellum excitamus: & postquàm Atheniẽses vlti fuerimus, hoc opportunè deponemus. Multis B autem de causis verisimile est nos fore victores, primùm quidem, quia & [*militum*] numero, & rerum bellicarum peritia præstamus: deinde verò, quia pariter omnes ad imperata faciendum imus. classem autem, qua [*illi multum*] pollent, instruemus cùm ex priuatis facultatibus, quas singuli pro rata parte cõferent, tum etiam ex Delphicis, & Olympicis pecuniis. Nam pecuniam mutuati peregrinos illorum nautas maiori mercede [*proposita*] subducere possumus. Atheniẽsium enim copiæ sunt magis mercenariæ, quàm domesticæ. sed no- C stris hoc minus cõtingit, siquidẽ plus corporibus, quàm pecuniis pollent. Quòd si [*nostrorum hostium copiæ*] vel vnico nauali prœlio superatæ fuerint, vt verisimile est, capientur, [*ac in nostram potestatem redigentur.*] sed si [*nobis*] resistant, nos etiam interposito maiori temporis spatio res nauticas meditabimur, [*& in eas incumbemus.*] quũ autem parem [*illis*] scientiam fuerimus assequuti, animi certè fortitudine superiores erimus. Nam bonum, quod nos naturâ insitum habemus, hoc illi disciplinâ nunquã D adipiscentur. Id verò, in quo illi propter scientiam præstant, meditatione, [*& exercitatione*] nobis est superandum. Pecunias etiam conferemus, vt [*satis pecuniarum*] habeamus ad ipsas [*res nauticas parandas, & classem instruendam.*] Alioqui facinus indignum fuerit, si illorum quidem Socij, vt seruitutem ipsis seruiant, pecunias conferre non defatigentur; nos verò, vt hostes vlciscamur, & nos ipsi simul seruemur, nul-

---

[1] Καλῶς δοκ. βουλ.] εὐβούλων τῶν ἀνθρώπων τυχόντα. [2] Ἐνθυμεῖται γὰρ] οὐδεὶς, φησὶν, ἐνθυμεῖται ὁμοίως οἷς πιστεύει. πιστεύει γὰρ νικᾶν, τὸ πῶς οὐκ ἐννοῶν. καὶ οὐδεὶς ὁμοίως ἔργῳ ἐπεξέρχεται οἷς ἐνθυμεῖται. δείκνυσι γὰρ τὴν πίστιν μείζονα τῶν ἐνθυμημάτων, καὶ τὸ ἐνθύμημα μεῖζον τοῦ ἔργου. Ἄλλως. οὐδεὶς γὰρ ἐνθυμεῖται παρόμοια τοῖς βεβαίοις. πίστις γὰρ ἐνταῦθα τὴν βεβαιότητα τῶν πραγμάτων καὶ τὴν ἀσφαλῆ ἀπόβασιν σημαίνει. οὐδεὶς οὖν οὔτε ὅμοια τοῖς πράγμασιν ἐνθυμεῖται, οὔτε ἔργῳ τὰ πιστευθέντα πληροῖ, ἀλλ' ἐν ἑκατέροις σφάλλεται διὰ τὸ καὶ τὴν γνώμην ἡμῶν ἀβέβαιον εἶναι· καὶ τὰ πράγματα μὴ κατὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν ἀπαντᾶν, ἀλλὰ μετὰ τὰ ἀσφαλῶς ἐνίοτε δοξασθέντα, ἤτοι βουλευθέντα, ἐπὶ τῶν ἔργων διὰ τὸ [illegible] δέος ἐκλείπομεν. ὅτι τὸ μὲν βουλεύσασθαι χωρὶς [illegible] τὰ δὲ ἔργα ἐπὶ τῆς [illegible] καὶ συγχύσεως [illegible] [3] Τῇ πίστει] τῷ θάρρει. [4] Μετ' ἀσφαλείας μὲν] ἀσφαλῶς, φησὶν, ἐνθυμούμεθα, διὰ τὸ καθ' ἡσυχίαν δοξάζειν, καὶ βουλεύεσθαι· μετὰ φόβου δὲ ὑστεροῦμεν ἐν τῷ ἔργῳ, διὰ τὸ λοιπὸν ὁρᾶν αὐτὰ τὰ ἔργα, καὶ ἐν τῇ παρουσίᾳ εἶναι τῶν πραττομένων. [5] Ἐν τῷ ἔργῳ ἐλλείπομεν] φοβηθέντες ἐξεπέσομεν τῆς πράξεως ἣν προσεδοκήσαμεν λαβεῖν. [6] Ἔχοντες ἐγκλήματα] κατὰ τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [7] Ἀμυνώμεθα] τὰ ἴσα ἀνταποδῶμεν. [8] Κατὰ πολλὰ δὲ] τὸ δυνατὸν κεφάλαιον. [9] Τὰ παραγγελλόμενα] τὰ παρακινοῦντα τὸν πόλεμον. [10] Ὧ ἰσχύουσιν] οἱ ἀθηναῖοι. [11] Ἐξαρτυσόμεθα] παρασκευάσομεν. [12] Ὑπολαβεῖν] δέξασθαι. [13] Τοῦτο πάθοι] τὸ μεταπεισθῆναι. [14] Μιᾷ τε νίκῃ] εἰ ἅπαξ, φησὶ, τῇ ναυμαχίᾳ νικηθῶσιν, οὐκέτι ἕξουσιν ἐλπίδα νίκης. οὐ γάρ εἰσι πεζομάχοι. ἡμεῖς δὲ δηλονότι καὶ τῇ ναυσὶν ἐὰν νικηθῶμεν, τῷ πεζῷ ἰσχύομεν. [15] Κατὰ τὸ εἰκὸς] ὡς ἔστιν εἰκάσαι. [16] Ἁλίσκονται] νικῶνται. [17] Ἔχομεν ἀγαθὸν] ἤγουν, τὴν εὐψυχίαν. [18] Ὃ δὲ] ἀντὶ τοῦ εἰς ὅ. [19] Οὐκ ἀπεροῦσιν] οὐκ ἀπαγορεύουσιν. [20] Ἐπὶ τῷ τιμωρούμενοι] ἀντὶ τοῦ ἐπὶ τῷ τιμωρήσασθαι.

las pecunias consumere velimus, & ne his [*pecuniis*] ab illis priuati, his ipsis malè mulctemur, [*ac opprimamur.*] Adsunt nobis præterea aliæ quoque belli gerendi viæ & sociorum defectio, quæ est præcipua ratio, quæ illorum prouentus subtrahere potest, in quibus sita est ipsorum potentia, & ædificatio munitionum, quæ illorum agrum oppugnent, & multa alia, quæ nullus iã prospicere posset. Belli enim progressus nulla certa lege, [*ac ratione*] fiũt: sed ipsum per se in singulis occasionibus oblatis, [*ex tempore*] multa comminiscitur. In quo is quidem, qui in eo [*administrando,*] moderatè se gerit, [*ita, vt varios eius casus, & calamitates æquo animo ferat,*] constantior, [*ac tutior*] existit. Is verò qui in eo irascitur, [*& qui belli calamitates animo nimis iniquo fert,*] nõ leuiter offendit. Cogitemus autem, si singulis quidem nostrũm cum paribus aduersariis de agri finibus esset controuersia, hoc ferendum esse. Iam verò Athenienses & aduersus nos vniuersos satis virium habent, & aduersus singulas [*nostras*] ciuitates, vires longè maiores habẽt. Quare nisi & frequentes, & per [*singulas*] nationes, & per singulas ciuitates vno [*cunctorum*] consensu ipsos propulsemus, nos diuisos, [*& alios ab aliis separatos,*] sine labore in suam potestatem redigent. Et victoriam, [*quam illi à nobis reportabunt,*] licet hoc alicui sit futurum auditu molestum, [*is tamen*] sciat nihil aliud, quàm seruitutẽ manifestè [*nobis*] allaturam. Quod vel dubia oratione cõmemorare turpe est Peloponneso, & tot vrbes ab vna vexari. Qua in re aut meritò [*hæc*] pati, aut propter ignauiam [*hæc*] perferre, & à maioribus, qui Græciam liberauerũt, degenerare videbimur. Nos verò ne nobis quidem ipsis hoc, [*atque libertatem istam*] stabilimus: sed ciuitatem quidem inter [*nos ipsos*] tyrannum fieri sinimus: tyrannos verò, qui sunt in vna ciuitate, de medio tollere volumus. Nec intelligimus hæc tribus maximis vitiis non carere, imprudentia, & ignauia, & negligentia.

οὐκ ἄρα δαπανήσομεν, καὶ ἐπὶ τῷ μὴ ὑπ᾽ ἐκείνων αὐτὰ ἀφαιρεθέντες, [1] αὐτοῖς τούτοις κακῶς πάσχειν. ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι [2] ὁδοὶ τοῦ πολέμου ἡμῖν, ξυμμάχων τε ἀπόστασις, μάλιστα [3] παραίρεσις οὖσα τῶν προσόδων, αἷς ἰσχύουσι, [4] καὶ ἐπιτειχισμὸς [5] τῇ χώρᾳ, ἄλλα τε ὅσα οὐκ ἄν τις νῦν [6] προΐδοι. ἥκιστα γὰρ πόλεμος [7] ἐπὶ ῥητοῖς [8] χωρεῖ, αὐτὸς δὲ ἀφ᾽ αὑτοῦ τὰ πολλὰ [9] τεχνᾶται πρὸς τὸ [10] παρατυγχάνον. [11] ἐν ᾧ ὁ μὲν [12] εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας, βεβαιότερος· [13] ὁ δ᾽ ὀργισθεὶς περὶ αὐτόν, οὐκ ἐλάσσω πταίει. [14] ἐνθυμώμεθα δὲ καὶ ὅτι εἰ μὲν ἡμῶν ἦσαν ἑκάστοις πρὸς ἀντιπάλους περὶ γῆς ὅρων διαφοραί, [15] οἰστὸν ἂν ἦν· νῦν δὲ πρὸς ξύμπαντάς τε ἡμᾶς Ἀθηναῖοι [16] ἱκανοί, καὶ κατὰ πόλιν ἔτι δυνατώτεροι. ὥστε εἰ μὴ καὶ ἀθρόοι, καὶ κατὰ ἔθνη, καὶ ἕκαστον ἄστυ μιᾷ γνώμῃ ἀμυνούμεθα αὐτούς, [17] δίχα γε ὄντας ἡμᾶς ἀπόνως χειρώσονται· καὶ τὴν ἧσσαν, εἰ καὶ δεινόν τῳ ἀκοῦσαι, [18] ἴστω οὐκ ἄλλο τι [19] φέρουσαν ἢ ἄντικρυς [20] δουλείαν. [21] ὃ καὶ λόγῳ [22] ἐνδοιασθῆναι αἰσχρὸν τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ πόλεις τοσάσδε [23] ὑπὸ μιᾶς [24] κακοπαθεῖν. [25] ἐν ᾧ ἢ δικαίως [26] δοκοῖμεν ἂν πάσχειν, ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι, καὶ τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι, οἳ τὴν Ἑλλάδα ἠλευθέρωσαν· ἡμεῖς δὲ οὐδ᾽ ἡμῖν αὐτοῖς [27] βεβαιοῦμεν αὐτό, τύραννον δὲ ἐῶμεν ἐγκαθεστάναι πόλιν, [28] τοὺς δ᾽ ἐν μιᾷ [29] μονάρχους ἀξιοῦμεν καταλύειν. καὶ οὐκ ἴσμεν ὅπως τάδε τελῶν τῶν μεγίστων [30] ξυμφορῶν οὐκ ἀπήλλακται, ἀξυνεσίας [31] ἢ μαλακίας, ἢ ἀμελείας.

---

[1] Αὐτοῖς τούτοις] τοῖς χρήμασι δηλονότι. [2] Ὁδοὶ] πορισμοί. [3] Παραίρεσις] παραφαίρεσις, περιαίρεσις. [4] Καὶ ἐπιτειχισμὸς] ἐπίθεσις. αἰνίττεται τὴν δεκέλειαν, ἣν ὕστερον ἐτείχισαν. [5] Τῇ χώρᾳ] τῶν ἀθηναίων. [6] Προΐδοι] προγνοίη. ἄδηλα γὰρ τὰ τοῦ πολέμου. [7] Ἐπὶ ῥητοῖς] ὡρισμένοις. [8] Χωρεῖ] κινεῖται. [9] Τεχνᾶται] μεθοδεύει. [10] Παρατυγχάνον] παρεμπίπτον. [11] Ἐν ᾧ ὁ μὲν] ἐν ᾧ, ἀντὶ τοῦ διό. [12] Εὐοργήτως] εὐσκόπως. μεγαλοψύχως. εὐπρεπῶς. εὐτρόπως. ὀργὴ γὰρ ὁ τρόπος. [13] Ὁ δ᾽ ὀργισθεὶς] ὁ μικροψυχήσας. [14] Ενθυμώμεθα] ἀντὶ τοῦ ἐνθυμηθῶμεν. ἔστι γὰρ ὑποθετικόν. [15] Οἰστὸν ἂν ἦν] ὑπομονητόν. [16] Ἱκανοὶ] δουλωσόμενοι δηλονότι. [17] Δίχα γε ὄντας] χωρισθέντας. [18] Ἴστω] ὁ ἀκούων δηλονότι. [19] Φέρουσαν] ἡμῖν δηλονότι. [20] Δουλείαν] τὴν δουλείαν καὶ λόγῳ ἀμφιβάλλειν. [21] Ὃ καὶ λόγῳ] εἰ ἐνθένδε ὁ συγγραφεὺς ἀπὸ τοῦ θηλυκοῦ μεταβαίνει εἰς τὸ οὐδέτερον. ὅ ἐστι, ῥίπτονται ἐπὶ τὴν μακεδονίαν, ἐφ᾽ ὅσον καὶ τὸ πρότερον ἐξεπέμποντο. λέγει δὲ ὅτι τὴν δουλείαν ὅλως τῷ λογισμῷ ἀμφιβάλλειν, ὅ ἐστι, λογίσασθαι τοὺς πελοποννησίους, αἰσχρόν. ὁ γὰρ ἐνδοιασμός, λογισμοῦ ἐστι μερισμός. περιφραστικῶς οὖν εἴρηται, τῷ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι. ὅ ἐστι, τὸ λογίσασθαι ἡμᾶς καὶ ἐπὶ νοῦν λαβεῖν τὴν δουλείαν. [22] Ἐνδοιασθῆναι] εἰς ἀμφιβολίαν ἐλθεῖν. [23] Ὑπὸ μιᾶς] τῆς τῶν ἀθηναίων. [24] Κακοπαθεῖν] δουλοῦσθαι. [25] Ἐν ᾧ] ἐν τῷ κακοπαθεῖν. [26] Ἢ δικαίως δοκοῖμεν ἂν πάσχειν] οἱ γὰρ ἀμελοῦντες, καὶ μὴ ἐπεχόμενοι, δοκοῦσιν ἢ δικαίως πάσχειν, ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι. [27] Βεβαιοῦμεν αὐτὸ] τουτέστι τὴν ἐλευθερίαν. [28] Τοὺς δ᾽ ἐν μιᾷ] πόλει δηλονότι. [29] Μονάρχοις] τοὺς τυράννους φησὶ μονάρχους. [30] Ξυμφορῶν] ἐνταῦθα οὐ κεῖται κυρίως ἡ λέξις, ἀλλὰ ξυμφορὰν φησὶ τὴν κακίαν. ταῦτα δὲ λέγει τὸ τυραννεῖσθαι, καὶ φέρειν τὴν τυραννίδα. τὸ δὲ ἑξῆς, καὶ οὐκ ἴσμεν ὅπως ποτὲ τάδε οὐκ ἀπήλλακται τῶν τελῶν μεγίστων συμφορῶν. [31] Ἢ μαλακίας] ὁ ἢ διαζευκτικός, ἀντὶ τοῦ καί. Ὅμηρος, — ἢ νέος, ἠὲ παλαιός.

„ [1] * [2] οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες [3] ταῦτα, ἐπὶ τὴν πλεί- A
„ στους δὴ βλάψασαν [4] καταφρόνησιν κεχωρήκα-
„ τε· ἣ ἐκ τοῦ πολλοὺς σφάλλειν, τὸ ἐναντίον ὄνομα
„ ἀφροσύνη μετωνόμασται. τὰ μὲν οὖν προγε-
„ γενημένα τί δεῖ μακρότερον ἢ ἐς ὅσον τοῖς νῦν
„ ξυμφέρει, αἰτιᾶσθαι; περὶ δὲ τῶν ἔπειτα μελλόντων
„ τοῖς παροῦσι [5] βοηθοῦντας χρὴ ἐπιταλαιπωρεῖν.
„ πάτριον γὰρ ἡμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶ-
„ σθαι, καὶ μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος, εἰ ἄρα πλούτῳ τε
„ νῦν [6] καὶ ἐξουσίᾳ ὀλίγον [7] προφέρετε. οὐ γὰρ δίκαιον,
„ [8] ἃ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτήθη, τῇ περιουσίᾳ ἀπολέσθαι. B
„ ἀλλὰ θαρσοῦντας ἰέναι κατὰ πολλὰ ἐς τὸν πόλε-
„ μον, τοῦ τε θεοῦ χρήσαντος, καὶ αὐτοῦ ὑποσχομένου
„ [9] ξυλλήψεσθαι καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἁπάσης [10] ξυν-
„ αγωνιουμένης, τὰ μὲν, φόβῳ, τὰ δὲ, ὠφελείᾳ. σπον-
„ δάς τε οὐ λύσετε πρότεροι (ἅς γε καὶ ὁ θεὸς, κε-
„ λεύων πολεμεῖν, νομίζει [11] παραβεβάσθαι) ἠδι-
„ κημέναις δὲ μᾶλλον βοηθήσετε. λύουσι γὰρ οὐχ οἱ
„ ἀμυνόμενοι, [12] ἀλλ' οἱ πρότεροι ἐπιόντες. ὥστε
„ [13] πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον ὑμῖν πολεμεῖν, καὶ
„ ἡμῶν κοινῇ τάδε παραινούντων, [14] εἴπερ βεβαιό- C
„ τατον τὸ ταὐτὰ ξυμφέροντα καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώ-
„ ταις εἶναι, μὴ μέλλετε Ποτιδαιάταις τε ποιεῖσθαι [15] τι-
„ μωρίαν, οὖσι Δωριεῦσι, [16] καὶ ὑπὸ ἰώνων πολιορ-
„ κουμένοις, (οὗ πρότερον ἦν τοὐναντίον) [17] καὶ τῶν
„ ἄλλων [18] μετελθεῖν τὴν ἐλευθερίαν. [19] ὡς οὐκέ-
„ τι ἐνδέχεται περιμένοντας, τοὺς μὲν, ἤδη βλά-
„ πτεσθαι, τοὺς δέ, εἰ γνωσθησόμεθα ξυνελθόν-
„ τες μὲν, ἀμύνεσθαι δὲ οὐ τολμῶντες, μὴ πο-
„ λὺ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάσχειν· ἀλλὰ νομίσαντες ἐπ'
„ ἀνάγκην ἀφῖχθαι, ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι, καὶ D
„ ἅμα [20] τάδε ἄριστα λέγεσθαι, ψηφίσασθε δὴ
„ τὸν πόλεμον μὴ φοβηθέντες [21] τὸ αὐτίκα δεινὸν,

*sup. p. ab hac 4. αὐτοῦ ξυλλήψεσθαι ἔφη. Æ.P.

γρ. ἀπολμῶντες,

Nec enim ab istis [*vitiis*] alieni, accessistis ad contemptionē, quæ plurimos iam læsit. quæ [καταφρόνησις, i. *contemptio*,] quòd multos in errorē induxerit, ἀφροσύνη, [i. *stultitia*,] nomen [τῆς φρονήσεως, i. *prudentiæ*,] contrarium adepta, mutato nomine vocatur. Sed quid opus est de præteritis cōqueri diutius, quàm quatenus rebus præsentibus expedit? At futurorum [*cōmodorum*] causâ, [*nos*] rebus præsentibus, [*quæ grauiter laborant*,] opem ferre, & [*pro his conseruādis*] labores præterea subire oportet. Nobis enim patrium est virtutes, [*opumq́, commoda, & gloriam*] laboribus parare: nec mores mutare [*vos decet*,] licet diuitiis, ac potentia nunc aliquantum [*illos*] superetis. Nam nō est æquū, res paupertate partas, diuitiis perdi. sed [*oportet nos*] confidenter ad [*hoc*] bellum ire, cùm multis aliis de causis, tum propter Dei oraculum, & auxilium, quod se nobis laturum promisit, tum etiam quia tota reliqua Grecia, partim metu, partim vtilitate nos adiuuabit. Nec [*ideo*] fœdera priores rumpetis: (quæ vel ipse Deus, qui bellum fieri iubet, violata cēset:) sed potius fœderibus ruptis opem feretis. Non enim qui vim illatā propulsant: sed qui priores aliis vim inferunt, fœdera rumpūt. Quamobrem cùm omnibus de causis bellum vobis honestè suscipere liceat, & nos cōmuniter hæc suadeamus, si modò certissimū [*est*] hæc & rebus publicis, & priuatis conducere, cùm Potideatis, qui sunt Doriēses, & qui ab Ionibus obsidentur, (quod olim cōtrà fiebat) opem ferre, tum etiam [*pristinam*] aliorum libertatem recuperare ne cunctemini: quia res nostrę nullam expectationem amplius patiuntur, qua alios quidem, iam iniuriis affici, alios verò, (si cognitum fuerit nos concilium quidē habuisse, sed tamen iniurias illatas propulsare ausos non esse) non multò pòst idē pati sinamus. Sed existimantes, viri socij, vos ad [*hāc belli suscipiendi*] necessitatē deuenisse, simul etiā hęc, quæ à nobis dicūtur, optima esse, bellū iam decernite: non metuentes præsentē, [*ac breuem belli*] asperitatem.

---

[1] Οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες] οὐ δύνασθε, φησίν, εἰπεῖν ὅτι οὐ διὰ τὸ ἔχειν τὰ τρία ταῦτα, οὐ πολεμοῦμεν, ἀλλὰ διὰ καταφρόνησιν· ὅ ἐστι, διὰ τὸ ἄγαν φρονεῖν, ἢ ὑπερφρονεῖν. ἡ γὰρ κατὰ πρόθεσις ἐπίτασιν ἐνταῦθα σημαίνει. * [2] Οὐ γὰρ δὴ] *Videtur esse* ὑπαλλαγή, ἀντὶ τοῦ, οὐ γὰρ δὴ πεφεύγατε ταῦτα, ἐ. τ. π. δ. β. κατ. κεχωρηκότες. *i. Nec enim idcirco hæc tria vitia vitastis, quod ad contemptionē accesseritis; Vel, quod vestrorum hostium contemptionem sequuti sitis. sed siue hoc, siue illo modo locum istum legas, hic est huius loci sensus. Ut concedam vos his tribus vitiis carere, hoc tamen nomine profectò damnandi estis, quod vestros hostes nimium contemnatis, quæ hostium contemptio magnas clades, & insigne dedecus plurimis hominibus iam attulit. Æ.P.* [3] Ταῦτα] τὰ τρία. [4] Καταφρόνησιν] ὅτι τὴν καταφρόνησιν ἀφροσύνην λέγει. [5] Βοηθοῦντας] τὸ ἑξῆς οὕτως, ὑπὲρ δὲ τῶν μελλόντων δεῖ τοῖς παροῦσι πράγμασι βοηθοῦντας ἐπιταλαιπωρεῖν. τουτέστι προσθεῖναι τοῖς πόνοις. [6] Καὶ ἐξουσίᾳ] δυνάμει. [7] Προφέρετε] ὑπερφέρετε τῶν ἄλλων. [8] Ἃ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτήθη] ὑπ' ἀπορίας κινηθέντες ἐκτησάμεθα. οἱ γὰρ λάκωνες τῶν προγόνων ἦσαν ὀλίγον εὐπορώτεροι. [9] Ξυλλήψεσθαι] βοηθήσειν. [10] Ξυναγωνιουμένοις] ἵνα μὴ δουλωθῇ. [11] Παραβεβάσθαι] ἀθετηθῆναι τὰς σπονδὰς ὑπὸ τῶν ἀθηναίων. [12] Ἀλλ' οἱ πρότεροι ἐπιόντες] οἱ ἄρξαντες ἀδίκων χειρῶν. [13] Πανταχόθεν] ἀπὸ πολλῶν ἀφορμῶν. [14] Εἴπερ βεβαιότατον] λείπει τὸ δοκεῖ, ἵν' ᾖ, εἴπερ δοκεῖ. [15] Τιμωρίαν] βοήθειαν. [16] Καὶ ὑπὸ ἰώνων] διαβέβληται γὰρ τὸ ὄνομα τῶν ἰώνων εἰς μαλακίαν· τῶν δὲ δωριέων, ἐπὶ ἀνδρείᾳ δοξάζεται. [17] Καὶ τῶν ἄλλων] ἀπὸ κοινοῦ τὸ μέλλειν. [18] Μετελθεῖν] ἀντὶ τοῦ ἀνασώσασθαι. [19] Ὡς οὐκέτι] τὸ ὡς ἀντὶ τοῦ γάρ. ἵν' ᾖ, οὐκέτι γὰρ ἐνδέχεται. Ὅμηρος. -- ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς. τὸ δὲ περιμένοντας, ἀντὶ τοῦ περιμενόντων. [20] Τάδε ἄριστα] ἃ εἴπομεν δηλονότι. [21] Τὸ αὐτίκα δεινὸν] τὸ πρὸς ὀλίγον γινόμενον ἐκ τοῦ πολέμου.

sed pacis,

ſed pacis, quæ diuturnior ex eo eſt ſequutura, cupiditate flagrantes: (nam bello quidem pax magis cõfirmatur: at propter pacis cupiditatem bellum gerere nolle, non pariter periculo caret) exiſtimantes etiam ciuitatem, quæ in Græcia ſe tyrãnum conſtituit, æqualiter in omnes eſſe cõſtitutam, ita vt aliis quidem iam imperet, aliis verò [*mox*] imperare cogitet, [*eam*] armis illatis in ditionem, ac poteſtatem noſtram redigamus, & cùm nos ipſi ſine periculis in poſterum viuamus, tum etiam Grecos in ſeruitutem [*ab illis*] nunc redactos, in libertatem vindicemus: Atq; Corinthij quidem hæc dixerunt. Lacedæmonij verò auditis omniũ ſententiis, omnibus ſociis, qui aderant ordine, maiori pariter, & minori ciuitati, ſuffragij ferendi poteſtatem fecerunt. Et maior illorum pars bellum gerendum eſſe decreuit. Quamuis autẽ illi hoc apud ſe conſtituiſſent, ſtatim tamen bellum ſuſcipere non potuerunt, quòd eſſent imparati: ſed ſinguli res, quæ forent vtiles, [*& ad bellum gerẽdum neceſſariæ,*] parandas, [*ac promendas,*] nec nullam moram interponendam cenſuerunt. Veruntamen in hoc rerũ neceſſariarum apparatu nõ integer annus eſt conſumptus: ſed minus, antequã in Atticam irrumperent, & bellum apertè ſuſciperẽt. Interea verò Legatos ad Athenienſes miſerunt, vt de illorum iniuriis cõquererentur, vt quàm maximam, & ſpecioſiſſimam belli gerendi cauſam haberẽt, ſi illi nulla in re ſibi morẽ gerere voluiſſent. Ac primùm quidem Lacedæmonij Legatis ad Athenienſes miſſis imperarunt, vt Deæ piaculum [*vrbe*] pellerent. Piaculum verò huiuſmodi fuit. Cylon [*quidam*] Athenienſis fuit, vir, qui in ludis Olympiacis vicerat, inter veteres & generis nobilitate florens, & opibus potens. Vxorem autem duxerat filiam Theagenis, viri Megarenſis, qui tunc Megaris tyrannus erat. Cùm autem Cylon Delphis oraculum conſuluiſſet, Deus [*ipſi*] reſpondit, vt celeberrimo Iouis die feſto Athenarum arcem occuparet. Ille verò acceptis à Theagene copiis, & amicis perſuaſis, vbi aduenerunt Olympia, quæ in Peloponneſo celebrãtur, vrbis arcem occupauit, vt tyrannidem ſibi pararet,

A τὸ δὲ [1] ἀπ' αὐτοῦ [2] διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθυμήσαντες· (ἐκ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιοῦται· ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι, οὐχ ὁμοίως ἀκίνδυνον) καὶ τὴν [3] καθεστηκυῖαν ἐν τῇ ἑλλάδι [4] πόλιν τύραννον ἡγησάμενοι [5] ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως καθεστάναι, ὥστε τῶν μὲν ἤδη ἄρχειν, τῶν δὲ, [6] διανοεῖσθαι, [7] παραστησώμεθα ἐπελθόντες. καὶ αὐτοί τε ἀκινδύνως τὸ λοιπὸν οἰκῶμεν, καὶ τοὺς νῦν δεδουλωμένους ἕλληνας ἐλευθερώσωμεν. Τοιαῦτα μὲν οἱ κορίνθιοι εἶπον. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι B ἐπειδὴ ἀφ' ἁπάντων ἤκουσαν [8] γνώμην, [9] ψῆφον ἐπήγαγον τοῖς ξυμμάχοις ἅπασιν, ὅσοι παρῆσαν [10] ἑξῆς, καὶ μείζονι καὶ ἐλάσσονι πόλει· [11] καὶ τὸ πλῆθος ἐψηφίσαντο πολεμεῖν. δεδογμένον δὲ αὐτοῖς, εὐθὺς μὲν ἀδύνατα ἦν ἐπιχειρεῖν ἀπαρασκεύοις οὖσιν, [12] ἐκποείζεσθαι δὲ ἐδόκει ἑκάστοις ἃ πρόσφορα ἦν, καὶ μὴ εἶναι [13] μέλλησιν. ὅμως δὲ [14] καθισταμένοις ὧν ἔδει ἐνιαυτὸς μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασσον δὲ, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν ἀττικὴν, καὶ τὸν πόλεμον ἄρασθαι φανερῶς. Ἐν τούτῳ δὲ ἐπρεσβεύ- C οντο τῷ χρόνῳ πρὸς τοὺς ἀθηναίους, [15] ἐγκλήματα ποιούμενοι· ὅπως σφίσιν ὅτι μεγίστη πρόφασις εἴη τοῦ πολεμεῖν, ἢν μή τι ἐσακούωσι. καὶ πρῶτον μὲν πρέσβεις πέμψαντες οἱ λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον τοὺς ἀθηναίους [16] τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ. τὸ δὲ ἄγος ἦν τοιόνδε [17] Κύλων ἦν ἀθηναῖος, ἀνὴρ ὀλυμπιονίκης, τῶν πάλαι εὐγενής τε καὶ δυνατός. [*] ἐγεγαμήκει δὲ θυγατέρα Θεαγένους μεγαρέως ἀνδρὸς, ὃς καὶ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐτυράννει μεγάρων. [18] χρωμένῳ δὲ τῷ Κύλωνι ἐν δελφοῖς ἀνεῖλεν D ὁ θεὸς, ἐν τῇ τοῦ διὸς τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ [19] καταλαβεῖν τὴν ἀθηναίων ἀκρόπολιν. ὁ δὲ, παρά τε τοῦ Θεαγένους δύναμιν λαβὼν, καὶ τοὺς φίλους ἀναπείσας, ἐπειδὴ ἐπῆλθεν ὀλύμπια [20] τὰ ἐν πελοποννήσῳ, κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ὡς [21] ἐπὶ τυραννίδι·

γρ. γνώμης

γρ. ἐγεγαμήκει δὲ μετρίως ἀνδρὸς Θεαγένους θυγατέρα

[1] Ἀπ' αὐτοῦ] τοῦ πολέμου. [2] Διὰ πλείονος] χρόνου. [3] Καθεστηκυῖαν] γεγονυῖαν. [4] Πόλιν τύραννον] τὰς ἀθήνας λέγει. τὸ δὲ ἑξῆς, πόλιν τύραννον παραστησώμεθα. πλεονάζει τὸ τῆς τυραννίδος ὄνομα, ἵνα μᾶλλον παροξύνῃ. [5] Ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως] κατὰ πάντων. [6] Διανοεῖσθαι] ἀπὸ κοινοῦ, τὸ ἄρχειν. [7] Παραστησώμεθα] δουλωσώμεθα. [8] Γνώμην] ἀπόφασιν. [9] Ψῆφον ἐπήγαγον] ψῆφον, νῦν σκέψιν. δῆλον δὲ ὅτι ὑπὸ ἰσοδοκεῖ, ἐστὶ ὑποῖν οὔ. [10] Ἑξῆς] κατὰ τάξιν. [11] Καὶ τὸ πλῆθος] τὸ πλῆθος τῶν λακεδαιμονίων δηλονότι. [12] Ἐκποείζεσθαι] ἔκ τινος πόρου λαμβάνειν. [13] Μέλλησιν] ἀναβολήν. [14] Καθισταμένοις] παρασκευαζομένοις. [15] Ἐγκλήματα ποιούμενοι] ἐγκαλοῦντες. [16] Τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ] τοὺς τὸ ἄγος δράσαντας τῆς θεοῦ, τῆς ἀθηνᾶς. [17] Κύλων ἦν] τὸ διήγημα τὸ κατὰ τὸν Κύλωνα θαυμάζει σφόδρα ὁ τεχνογράφος, καὶ συμβουλεύει ἐπιμελέστατα αὐτὸ ἐκμαθεῖν τοὺς νέους, ἵνα μιμῶνται. Ὅτι τοῦ διηγήματος τοῦ κατὰ τὸν Κύλωνα τὴν σαφήνειαν τινὲς θαυμάσαντες, εἶπον ὅτι Λέων ἐγέλασεν ἐνταῦθα, λέγοντες περὶ Θουκυδίδου. Ὅτι τὰ κατὰ Κύλωνα ἐπράχθη σχεδὸν ἐπὶ τῆς ἐν μαραθῶνι μάχης. [18] Χρωμένῳ δὲ τῷ Κύλωνι] περὶ τυραννίδος δηλονότι, ὡς ἐκ τῆς ἀποκρίσεως δείκνυται τοῦ θεοῦ. [19] Καταλαβεῖν] ταύτην γὰρ κατέλαβον οἱ τυραννίδος ἐρῶντες. [20] Τὰ ἐν πελοποννήσῳ] τοῦτο προσέθηκεν ἐπειδὴ ἔστιν ὀλύμπια ἐν μακεδονίᾳ ἐστὶ ἐν ἀθήναις. [21] Ἐπὶ τυραννίδι] τυραννήσων.

νομίσας ἑορτήν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι, καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν, Ὀλύμπια νενικηκότι.[1] εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἄλλοθί που ἡ μεγίστη ἑορτὴ εἴρητο, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι κατενόησε, τό τε μαντεῖον οὐκ ἐδήλου. ἔστι γὰρ[2] καὶ Ἀθηναίοις[3] Διάσια, ἃ καλεῖται Διὸς ἑορτὴ Μειλιχίου μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως·[4] ἐν ᾗ πανδημεὶ θύουσι πολλοί, οὐχ ἱερεῖα,[5] ἀλλὰ θύματα ἐπιχώρια. δοκῶν δὲ[6] ὀρθῶς γιγνώσκειν,[7] ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ. οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι[8] αἰσθόμενοι, ἐβοήθησάν τε πανδημεὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν[9] ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ προσκαθεζόμενοι ἐπολιόρ- B κουν. χρόνου δὲ ἐπιγιγνομένου, οἱ Ἀθηναῖοι τρυχόμενοι τῇ προσεδρίᾳ, ἀπῆλθον οἱ πολλοί, ἐπιτρέψαντες τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τήν φυλακήν τε καὶ τὸ πᾶν[10] αὐτοκράτορσι[11] διαθεῖναι[12] ᾗ ἂν ἄριστα διαγιγνώσκωσι. τότε δὲ τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἔπρασσον. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κύλωνος πολιορκούμενοι,[13] φλαύρως εἶχον, σίτου τε καὶ ὕδατος ἀπορίᾳ. ὁ μὲν οὖν Κύλων καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐκδιδράσκουσιν· οἱ δ᾽ ἄλλοι, ὡς[14] ἐπιέζοντο, C καί τινες καὶ ἀπέθνῃσκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ,[15] καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἱκέται τὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει. ἀναστήσαντες δὲ αὐτοὺς[16] οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακήν, ὡς ἑώρων ἀποθνῄσκοντας ἐν τῷ ἱερῷ, ἐφ᾽ ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν, ἀπαγαγόντες ἀπέκτειναν. καθεζομένους δέ τινας[17] καὶ *[18] ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν ἐν τοῖς βωμοῖς, ἐν τῇ παρόδῳ διεχρήσαντο. καὶ ἀπὸ τούτου ἐναγεῖς καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ ἐκεῖνοί τε ἐκαλοῦντο, καὶ τὸ γένος τὸ ἀπ᾽ ἐκείνων. ἤλασαν μὲν οὖν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι D τοὺς ἐναγεῖς τούτους·[19] ἤλασε δὲ καὶ Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος, ὕστερον μετὰ Ἀθηναίων στασια-

A tum quia putabat [*hunc*] eſſe maximum illum Iouis diem feſtum, tum etiam quia [*hunc*] ad ſe, qui in ludis Olympiacis victor fuiſſet, nonnihil pertinere [*ducebat.*] Sed vtrum in Attica, an vſpiam alibi hic maximus dies feſtus [*à Deo*] dictus fuiſſet, nec ipſe tunc animaduertit, neq; oraculum [*ei*] declarauit. Nam apud Athenienſes quoq; ſunt Diaſia, quæ maximus Iouis Melichij dies feſtus vocantur, [*&*] extra vrbem [*celebrantur.*] In quo ex omni hominum genere, ætate, & conditione multi immolant non veras: ſed ex farinæ ſubactæ maſſa victimas ad verarum ſimilitudinem factas, quibus indigenæ vti ſolebant. Sed cùm [*oraculi vim, Deiq; voluntatem*] ſe rectè intelligere exiſtimaret, opus eſt aggreſſus. Athenienſes verò cognitis, vniuerſi ex agris cōcurrentes opem [*Reipub.*] contra iſtos tulerunt, caſtriſq; [*ad arcem*] poſitis [*eos*] obſidere cœperunt. Sed cùm tempus protraheretur, Atheniēſes attriti diuturna obſidione, magna ex parte diſceſſerunt, [*arcis*] cuſtodia, rerumq; ſumma nouem Archontibus commiſſa, vt [*res illas*] prout optimum fore iudicarent, arbitratu ſuo adminiſtrarent, multiſq; rationibus reddendis obnoxij conſtituerent. Tunc autem nouem Archontes magnam rerum ad Remp. pertinentium partē adminiſtrabant. Atqui cum Cylone obſidebantur, malè ſe habebant, quia cibi, & aquæ inopia premebātur. Sed Cylon quidem, eiuſq; frater [*inde clam*] aufugerunt. Cæteri verò, cū [*fame ſitiq;*] premerentur, quinetiam cùm nonnulli [*eorū*] fame [*iam*] necarentur, ad aram, quæ eſt in arce, ſupplices ſederūt. Sed illi, quibus [*arcis*] cuſtodia ab Athenienſibus commiſſa fuerat, cùm ipſos in templo morientes viderent, ſurgere iuſſerunt, polliciti fore, vt nullo maleficio ipſos afficerent, & tamen [*illinc*] abductos interfecerunt. Nonnullos etiam, qui ad [*Eumenidum,*] venerandarum Dearum aras ſedebant, obiter interemerunt. Atq; hac de cauſa ſcelerati, & impij, quòd ſcelus, ac piaculum in Deam admiſiſſent, tam illi, q̄ omnes ab illis oriundi, ſunt appellati. Athenienſes igitur hos, qui huic piaculo erāt obnoxij, in exiliū pepulerunt. Cleomenes etiam Lacedæmonius poſtea cum Athenienſibus ſeditione laborantibus [*eoſdem*] ex-

[1] Εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ] ἐκ τούτου δηλοῦται σαφῶς ὅτι περὶ τῶν Διασίων τὸ μαντεῖον ἔλεγε. [2] Καὶ Ἀθηναίοις] καὶ παρ᾽ Ἀθηναίοις. [3] Διάσια] ἣν καὶ ἔλεγεν ἴσως ὁ θεὸς ἑορτήν. [4] Ἐν ᾗ πανδημεὶ] πανδημεὶ ἑορτάζουσι, θύουσι δὲ πολλοί. [5] Ἀλλὰ θύματα] τινὰ πέμματα εἰς ζώων μορφὰς τετυπωμένα ἔθυον. [6] Ὀρθῶς γιγνώσκειν] ἀπλανῶς νοεῖν, τὸν χρησμὸν δηλονότι. [7] Ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ] τῇ τυραννίδι. [8] Αἰσθόμενοι] αἴσθησιν τοῦ πράγματος λαβόντες. [9] Ἐπ᾽ αὐτοὺς] κατ᾽ αὐτῶν. [10] Αὐτοκράτορσιν] αὐτεξουσίοις οὖσι. [11] Διαθεῖναι] οἰκονομηθῆναι. [12] Ἢ ἂν ἄριστα] τὸ ᾗ, ἀντὶ τοῦ ὡς ἄν. [13] Φλαύρως] ἀσθενῶς. [14] Ἐπιέζοντο] ἐταλαιπώρουν. [15] Καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν] ἑαυτοὺς δηλονότι παρὰ τὸν βωμόν. τὸ δὲ καθίζουσιν, ἀπὸ τοῦ καθίζω. καθέζονται δέ, ἀπὸ τοῦ καθέζομαι. [16] Οἱ τῶν Ἀθηναίων ἐπιτετραμμένοι] οἱ ἔχοντες ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων τὴν ἐπιτροπὴν τῆς φυλακῆς. [17] Καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν θεῶν] τῶν Ἐριννύων, κατ᾽ ἀντίφρασιν· ἃς μετὰ τὸν Ὀρέστην οἱ Ἀθηναῖοι πλησίον τοῦ Ἀρείου πάγου ἱδρύσαντο, ἵνα πολλῆς τιμῆς τύχωσιν. *[18] Ἐπὶ τῶν σεμνῶν] *videtur eſſe* ἓν διὰ δυοῖν, ἀντὶ τοῦ, ἐπὶ τῶν βωμῶν, εἴτε παρὰ τοῖς βωμοῖς τῶν σεμνῶν θεῶν, ἤγουν τῶν Εὐμενίδων. *Æ.P.* [19] Ἤλασε δὲ καὶ Κλεομένης] βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, οὗ μέμνηται Ἡρόδοτος. ἡ δὲ ἔννοια, ἀμφίβολον πότερον ἤλασε μετὰ τῶν στασιαζόντων φησὶν Ἀθηναίων, τουτέστι, καὶ τοὺς στασιάζοντας· ἢ ἤλασε μετὰ τῶν Ἀθηναίων, ὅτι ἐστασίαζον, ἵνα μὴ ὦσιν ἐν τῇ πόλει οἱ ἀλιτήριοι. ὅπερ ἄμεινον.

pulit.

pulit. [*Hi enim*] & viuos expulerunt, & defunctorum oſſa collecta abiecerunt. Poſtea tamen [*in patriam*] redierunt, eorumq; genus eſt adhuc in ciuitate. Hoc igitur piaculum Lacedæmonij [*tunc ab Athenienſibus*] exterminari iuſſerũt, Diis, ſcilicet, primùm opem ferentes, [*& ſcelus, ac piaculum in ipſos admiſſum vindicantes:*] at [*hoc potius fecerunt:*] tum quia ſciebãt Periclem Xanthippi [*filium*] huic piaculo propter maternum genus affinem eſſe, tum etiam quia credebant illo expulſo, ea, quæ ab Athenienſibus fieri volebant, ſibi facilius ſucceſſura. Non tamen tam ſperabant hoc illi euẽturum, quàm hoc ipſum inuidiam apud populum illi conflaturum, quaſi ob illius calamitatem, [*& piaculum,*] magna ex parte hoc bellum eſſet futurũ. Nam cùm potentiſſimus eſſet omnium ſuæ ętatis hominum, [*qui tunc Athenis viuebant,*] cumque Rempub. adminiſtraret, omnibus in rebus aduerſabatur Lacedæmoniis, nec ſinebat Athenienſes [*illis*] cedere: ſed ad bellũ [*eos*] incitabat. Athenienſes verò & ipſi viciſſim Lacedæmoniis imperarũt, vt illos qui piaculo ad Tænarum admiſſo tenebantur, ex vrbe pellerent. Lacedæmonij enim cùm olim Helotas ſupplices ex Neptuni templo à Tænaro excitaſſent, eos abductos interfecerunt. Quamobrem etiam [*Lacedæmonij*] magnum illum terræmotum Spartę ſibi ipſis accidiſſe putant. Illos præterea piaculum Palladis Chalciœcæ tollere iuſſerunt. Id verò [*piaculum*] huiuſmodi fuit. Poſtquã Pauſanias Lacedęmonius à Spartanis primùm reuocatus ab imperio, quod in Helleſponto habebat, cauſaq; apud illos dicta, ab ipſis eſt abſolutus, & innocẽs habitus, publicè quidem ad nullã expeditionẽ poſtea amplius eſt emiſſus; ſed ipſe priuatim ſumpta triremi Hermionide, ſine Lacedęmoniis abiit in Helleſpontum, verbis quidem, [*& vt ipſe iactabat,*] ad Græcum bellum: re verò ipſa, quia [*ſuſceptum*] negotium cum Rege tranſigere volebat: quemadmodum & initiò [*rem*] aggreſſus fuerat, Græciæ principatum affectans.

A ζόντων. τούς τε ζῶντας ἐλαύνοντες, καὶ τῶν τεθνεώτων τὰ ὀστᾶ ἀνελόντες, ἐξέβαλον. [1] κατῆλθον μέντοι ὕστερον, καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἔτι ἐστὶν ἐν τῇ πόλει. τοῦτο δὴ τὸ ἄγος οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐλαύνειν [2] ἐκέλευον δῆθεν τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες, εἰδότες δὲ Περικλέα τὸν Ξανθίππου [3] προσεχόμενον [4] αὐτῷ [5] κατὰ τὴν μητέρα, καὶ νομίζοντες, ἐκπεσόντος αὐτοῦ, ῥᾷον σφίσι προχωρήσειν τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. οὐ μέντοι τοσοῦτον ἤλπιζον [6] παθεῖν ἂν αὐτὸν τοῦτο, ὅσον διαβ B ολὴν [7] οἴσειν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν, [8] ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν τὸ μέρος ἔσται ὁ πόλεμος. ὢν γὰρ δυνατώτατος [9] τῶν καθ' ἑαυτὸν, καὶ ἄγων τὴν πολιτείαν, ἠναντιοῦτο πάντα τοῖς Λακεδαιμονίοις· καὶ οὐκ εἴα ὑπείκειν, ἀλλ' ἐς τὸν πόλεμον ὥρμα τοὺς Ἀθηναίους. ἀντεκέλευον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Λακεδαιμονίους [10] τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος ἐλαύνειν. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι ἀναστήσαντες ποτὲ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἀπὸ Ταινάρου τῶν Εἱλώτων τοὺς ἱκέτας ἀπαγαγόντες, διέφθειραν. C δι' ὃ δὴ καὶ σφίσιν αὐτοῖς [11] νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμὸν γενέσθαι ἐν Σπάρτῃ. ἐκέλευον δὲ καὶ τὸ τῆς [12] Χαλκιοίκου ἄγος ἐλαύνειν αὐτούς· ἐγένετο δὲ τοιόνδε, ἐπειδὴ Παυσανίας ὁ Λακεδαιμόνιος τὸ πρῶτον μεταπεμφθεὶς ὑπὸ Σπαρτιατῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ κριθεὶς [13] ὑπ' αὐτῶν, ἀπελύθη μὴ ἀδικεῖν, δημοσίᾳ μὲν οὐκέτι [14] ἐξεπέμφθη, [15] ἰδίᾳ δὲ αὐτὸς τριήρη λαβὼν [16] Ἑρμιονίδα, ἄνευ Λακεδαιμονίων ἀφικνεῖται ἐς Ἑλλήσποντον· τῷ D μὲν λόγῳ, ἐπὶ τὸν Ἑλληνικὸν πόλεμον, [17] τῷ δὲ ἔργῳ, τὰ πρὸς βασιλέα πράγματα βουλόμενος πράσσειν. ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐπεχείρησεν, ἐφιέμενος τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχῆς.

γρ. ἐκέλευον ἐλαύνειν τοῖς θεοῖς δῆθεν πρῶτον γρ. δὴ γρ. προσχωρήσειν

γρ. ἀπέκτειναν.

[1] Κατῆλθον μέντοι ὕστερον] οἱ φυγαδευθέντες. [2] Ἐκέλευον ἐλαύνειν] μετὰ τὸν Κλεομένην. [3] Προσεχόμενον] ἔνοχον ὄντα. [4] Αὐτῷ] τῷ ἄγει. [5] Κατὰ τὴν μητέρα] κατὰ τὸ γένος τὸ μητρῷον. [6] Παθεῖν ἂν αὐτὸν τοῦτο] τὸ ἐκβληθῆναι. συνέβαινε γὰρ αὐτῷ μὴ πιστεύεσθαι στρατηγίαν τοιούτῳ ὄντι. [7] Οἴσειν αὐτῷ] τῷ Περικλεῖ. [8] Ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν] τὴν ἀπὸ περιστάσεως δυστυχίαν, καὶ οὐκ ἐξ οἰκείας ἀβουλίας κακοπραγίαν. καὶ ἐν τῇ δημηγορίᾳ, Καὶ οὐκ ἴσμεν ὅπως τῶνδε τριῶν τῶν μεγίστων ξυμφορῶν ἀπήλλακται. ἤτοι κακιῶν. καὶ γὰρ αἱ τῆς φύσεως ἐλαττώσεις καὶ διαπτώσεις, κακίαι πάντως εἰσί. καὶ πρῶτον, ἐν τῇ δημηγορίᾳ Περικλέους ξυμφορὰς τὰς ἀποτυχίας εἴρηκεν. ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἧσσον ἀμαθῶς χωρῆσαι, ἢ καὶ τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἄλλως. Διὰ τὸ ἄγος, τουτέστι, διὰ τὸ μὴ ἐκβληθῆναι αὐτὸν ὄντα ἐναγῆ. [9] Τῶν καθ' ἑαυτὸν] τῶν ὄντων κατὰ τὴν ζωὴν αὐτοῦ. [10] Τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος] Ταίναρον, ἀκρωτήριον Λακωνικῆς, ἱερὸν Ποσειδῶνος. [11] Νομίζουσιν] οἱ Ἀθηναῖοι. [12] Χαλκιοίκου ἄγος] Χαλκίοικος ἡ Ἀθηνᾶ ἐν Σπάρτῃ, ἢ ὅτι χαλκοῦν εἶχεν οἶκον, ἢ διὰ τὸ στερεὸν εἶναι. ἢ διὰ τὸ τοὺς Χαλκιδεῖς τοὺς ἐξ Εὐβοίας φυγάδας αὐτὸν κτίσαι. [13] Ὑπ' αὐτῶν] τῶν Σπαρτιατῶν. [14] Ἐξεπέμφθη] εἰς ἀρχὴν τοῦ Ἑλλησπόντου. [15] Ἰδίᾳ δὲ αὐτὸς] Παυσανίας. [16] Ἑρμιονίδα] ἀπὸ Ἑρμιόνης πόλεως Λακωνικῆς. [17] Τῷ δὲ ἔργῳ, τὰ πρὸς βασιλέα] βουλόμενος δηλονότι τὰ τοῦ βασιλέως πράγματα ποιεῖν. ἐμήδιζε γάρ.

εὐεργεσίαν δὲ [1] ἀπὸ τοῦδε πρῶτον ἐς βασιλέα κατέθετο, καὶ τοῦ παντὸς πράγματος ἀρχὴν ἐποιήσατο. Βυζάντιον γὰρ ἑλὼν τῇ προτέρᾳ παρουσίᾳ [2] μετὰ τὴν ἐκ Κύπρου ἀναχώρησιν (εἶχον δὲ Μῆδοι αὐτὸ, καὶ βασιλέως [3] προσήκοντές τινες καὶ ξυγγενεῖς, οἳ ἑάλωσαν ἐν αὐτῷ) τότε τούτους οὓς ἔλαβεν, ἀποπέμπει βασιλεῖ κρύφα τῶν ἄλλων ξυμμάχων· [4] τῷ δὲ λόγῳ, ἀπέδρασαν αὐτόν. ἔπρασσε δὲ ταῦτα μετὰ Γογγύλου τοῦ Ἐρετριέως, ᾧπερ ἐπέτρεψε τό, τε Βυζάντιον καὶ τοὺς αἰχμαλώτους. ἔπεμψε δὲ καὶ ἐπιστολὴν τὸν Γόγγυλον φέροντα [5] αὐτῷ. ἐνεγέγραπτο δὲ τάδε καὶ ἐν αὐτῇ, ὡς ὕστερον ἀνευρέθη.

» Παυσανίας ὁ ἡγεμὼν τῆς Σπάρτης τούσδε τέ σοι χαρίζεσθαι βουλόμενος, ἀποπέμπει δορὶ ἑλών. καὶ γνώμην ποιοῦμαι, εἰ καὶ σοὶ δοκεῖ, θυγατέρα τε τὴν σὴν γῆμαι, καί σοι Σπάρτην τε καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ὑποχείριον ποιῆσαι. δυνατὸς δὲ δοκῶ εἶναι ταῦτα πρᾶξαι, μετὰ σοῦ βουλευόμενος. [6] εἰ οὖν τί σε τούτων ἀρέσκει, πέμπε ἄνδρα πιστὸν ἐπὶ θάλασσαν, δι' οὗ τὸ λοιπὸν τοὺς λόγους ποιησόμεθα.

τὸ χαρίσασθαι

Τοσαῦτα μὲν [7] ἡ γραφὴ ἐδήλου. Ξέρξης δὲ ἥσθη τε τῇ ἐπιστολῇ, καὶ ἀποστέλλει Ἀρτάβαζον τὸν Φαρνάκου [8] ἐπὶ θάλασσαν, καὶ κελεύει αὐτὸν τήν τε Δασκυλῖτιν σατραπείαν παραλαβεῖν, Μεγαβάτην ἀπαλλάξαντα, ὃς πρότερον ἦρχε. καὶ παρὰ Παυσανίαν [9] ἐς Βυζάντιον ἐπιστολὴν ἀντεπετίθει [10] αὐτῷ, ὡς τάχιστα διαπέμψαι, [11] καὶ τὴν σφραγῖδα [12] ἀποδεῖξαι, καὶ ἤν τι αὐτῷ Παυσανίας [13] παραγγέλλῃ περὶ τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων, πράσσειν ὡς ἄριστα καὶ πιστότατα. ὁ δὲ ἀφικόμενος, τά τε ἄλλα ἐποίησεν ὥσπερ εἴρητο, καὶ τὴν ἐπιστολὴν διέπεμψεν. ἀντεγέγραπτο δὲ τάδε,

» Ὧδε λέγει βασιλεὺς Ξέρξης Παυσανίᾳ, [14] καὶ τῶν ἀνδρῶν οὕς μοι πέραν θαλάσσης ἐκ Βυζαντίου ἔσωσας, [15] κείσεταί σοι εὐεργεσία ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ ἐσαεὶ ἀνάγραπτος, καὶ τοῖς λόγοις τοῖς ἀπὸ σοῦ ἀρέσκομαι. καί σε μήτε νὺξ μήθ' ἡμέρα ἐπισχέτω ὥστε [16] ἀνεῖναι πράσσειν τι ὧν ἐμοὶ ὑπισχνῇ, μηδὲ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου δαπάνῃ κεκωλύσθω.

Atq; hinc primùm beneficium apud Regem collocauit, totiusq; rei fecit initium. Cùm enim post suum è Cypro reditum, priore aduentu Byzantium occupasset, (Medi autem, & quidam Regis necessarij, & cognati, qui in eo capti fuerant, id tenebant:) tunc hos, quos ceperat, clàm cæteris sociis ad Regē remisit. Sed rumore, [*quem de illis sparserat,*] ex ipsius manibus aufugerant. In his autem peragendis vsus est opera, & auxilio Gongyli Erietriensis, cuius fidei & Byzantium, & captiuos commiserat. Misit etiam Gongylum cum epistola, quam ad ipsum [*Regem*] ferebat. hæc autem in ea continebantur, vt postea compertum est. Pausanias Spartæ Dux, hos, quos armis cepit, tibi gratificari cupiens, remittit. Habeoque in animo (si tibi quoq; placet) filiam tuam in matrimonium ducere. & Spartam, & reliquam Græciam in tuam ditionem, ac potestatem redigere. Existimo autem me posse hæc peragere, si tecum consilia communicem. si quid igitur horum tibi placet, hominem fidum ad mare mittas, per quem posthac colloquemur, [*& rem transigemus.*] Atque hæc sunt, quæ in illa epistola verbis disertissimis cōtinebantur. Xerxes verò lætatus est hac epistola, & Artabazum Pharnaci filium ad mare misit, eumq; iussit accipere prouinciam Dascylitin, Megabate, qui [*ei*] antè præfuerat, dimisso. eique vicissim epistolam ad Pausaniam dedit, imperans vt eam Byzantium quàm celerrimè mitteret, illique sigillum ostenderet: &, si quid Pausanias de suis negociis mandaret, quàm rectissimè, & quàm fidelissimè conficeret. Ille verò [*eò*] profectus, cùm alia fecit, quemadmodum [*ipsi à Rege*] fuerat imperatum, tum etiam epistolam [*ad Pausaniam*] misit. Hoc autem responsum in ea scriptum erat. Rex Xerxes Pausaniæ sic respondet: cùm ob viros, quos mihi trans mare incolumes Byzantio remisisti, beneficij gratia in domo nostra tibi perpetuò manebit reposita, scriptisque nunquam delendis mandata, tum etiam tua verba mihi placent. Ac te neque nox, neque dies remoretur, ita vt remissè agas quicquam eorum, quæ mihi polliceris. neque auri, neque argenti impensis [*hæc*] impediantur, ne-

[1] Ἀπὸ τοῦδε πρῶτον] ἀπὸ τούτου τοῦ ἐπιφερομένου περὶ Βυζαντίου δηλονότι. [2] Μετὰ τὴν ἐκ Κύπρου] ἐνταῦθα τὰ περὶ τῆς προτέρας αὐτοῦ παρουσίας διηγεῖται. [3] Προσήκοντές τινες] διαφορεῖ προσήκοντος καὶ συγγενοῦς. [4] Τῷ δὲ λόγῳ] τῇ φήμῃ. [5] Αὐτῷ] τῷ Πέρσῃ. [6] Εἰ οὖν τί σε] αἰτιατικὴ ἀντὶ δοτικῆς ἀττικὴ δὲ καὶ ἀρχαία ἡ φράσις, αἰτιατικῆς ἀντὶ δοτικῆς συντάξαι. [7] Ἡ γραφὴ ἐδήλου] γραφὴ, ἡ ζωγραφία, καὶ ἡ κατηγορία, καὶ ἡ ἐπὶ γραμμάτων ἁπλῶς νῦν. [8] Ἐπὶ θάλασσαν] ἐπὶ τὰ παραθαλάσσια. [9] Ἐς Βυζάντιον] ὄντα δηλονότι. [10] Αὐτῷ] τῷ Ἀρταβάζῳ. [11] Καὶ τὴν σφραγῖδα] ἡ σφραγὶς τοῦ Περσῶν βασιλέως εἶχε, κατὰ μέν τινας, τοῦ βασιλέως εἰκόνα· κατὰ δέ τινας, τοῦ Κύρου τοῦ πρώτου βασιλέως αὐτῶν· κατὰ δέ τινας, τὸν Δαρείου ἵππον, δι' ὃν χρεμετίσαντα ἐβασίλευσεν. [12] Ἀποδεῖξαι] τῷ Παυσανίᾳ. [13] Παραγγέλλῃ] κελεύῃ. [14] Καὶ τῶν ἀνδρῶν] λείπει ὑπέρ. [15] Κείσεταί σοι εὐεργεσία] διὰ παντὸς εὐεργέτης κληθήσῃ ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ. [16] Ἀνεῖναι] ῥαθυμῆσαι.

que

que[*vlla*]copiarum multitudine, si quò sit A veniendum, sed cum Artabazo viro probo,[*ac fideli,*] quem ad te misi, meas, tuasque res, prout è dignitate, ac vtilitate vtriusq; nostrum maximè esse iudicaris; transige confidenter. Pausanias his literis acceptis, cùm magnam auctoritatem iam antè apud Græcos haberet, [*& ab illis valde honoraretur,*]propter imperium ad Plateas gestum, tunc animos longè magis efferre cœpit, nec amplius consuetis, ac patriis institutis viuere potuit: sed cultu Medico ornatus prodiit Byzantio, eiusque per Thraciam euntis latera Medi, & Ægyptij satellites, armati stipabant. Mensa quoq; Persica ei apponebatur: neque suas cogitationes amplius continere poterat: sed paucis, leuibusque rebus apertè prodebat res magnas, quas animo conceperat, & postea peragere statuerat. Præterea se [*cunctis*] aditu difficilem prebebat, & iracundia adeò graui in omnes pariter vtebatur, vt [*ad eum*] nullus posset accedere. Quamobrem etiam potissimùm socij ad Atheniensium partes transiuerunt, [*seq; illis adiunxerunt.*] Lacedæmonij verò his auditis, propter C hæc ipsa & primùm eum reuocarunt, & postquam iterum, Hermionide naui vectus, ipsorum iniussu, huiusmodi facinora facere videbatur. & Byzantio ab Atheniensibus obsesso per vim pulsus, Spartam quidem non reuertebatur: at ipsis nuntiabatur eum sedes ad agri Troiani Colonas posuisse, & consilia cum barbaris agitare, neque[*publici*] boni causa diutiùs[*illic*] manere: ita demum non amplius supersederũt: sed Ephori misso caduceatore, & Scytale imperarunt, ne à caduceatore disce- D deret. alioqui, Spartanos ei, [*vt hosti,*] bellum indicere, [*significarunt.*] Ille verò, cùm quamminimum suspectus esse vellet, & crimen obiectum se pecuniis diluturũ speraret, iterum Spartam rediit. Ac primùm quidem ab Ephoris in carcerem est coniectus (Ephoris enim Regẽ ita tractare licet)

A μηδὲ στρατιᾶς πλῆθος, εἴ ποι δεῖ παραγίγνεσθαι· « ἀλλὰ μετ' Ἀρταβάζου ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, ὅν σοι ἔπεμψα, πρᾶσσε θαρσῶν καὶ τὰ ἐμὰ καὶ τὰ σά, « ὅπῃ κάλλιστα καὶ ἄριστα ἕξει ἀμφοτέροις. Ταῦ- « τα λαβὼν ὁ Παυσανίας τὰ γράμματα, [1] ὢν καὶ πρότερον ἐν μεγάλῳ ἀξιώματι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν Πλαταιᾶσιν ἡγεμονίαν, πολλῷ μᾶλλον τότε ἦρτο, καὶ οὐκέτι ἠδύνατο [2] ἐν τῷ καθεστῶτι τρόπῳ βιοτεύειν· ἀλλὰ σκευάς τε μηδικὰς ἐνδυόμενος ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἐξῄει, καὶ B διὰ τῆς Θρᾴκης πορευόμενον αὐτὸν Μῆδοι καὶ Αἰγύπτιοι [3] ἐδορυφόρουν. τράπεζάν τε [4] περσικὴν παρετίθετο, καὶ κατέχειν τὴν διάνοιαν οὐκ ἠδύνατο, ἀλλ' ἔργοις βραχέσι προυδήλου ἃ τῇ γνώμῃ μειζόνως ἐς ἔπειτα ἔμελλε πράξειν. [5] δυσπρόσοδόν τε αὐτὸν παρεῖχε, καὶ τῇ ὀργῇ οὕτω χαλεπῇ ἐχρῆτο [6] ἐς πάντας ὁμοίως, ὥστε μηδένα δύνασθαι προσιέναι. διόπερ καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οὐχ ἥκιστα ἡ ξυμμαχία μετέστη. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι, [7] τό, τε πρῶτον C δι' αὐτὰ ταῦτα ἀνεκάλεσαν αὐτόν, καὶ ἐπειδὴ τῇ Ἑρμιονίδι νηὶ τὸ δεύτερον ἐκπλεύσας, οὐ κελευσάντων αὐτῶν, τοιαῦτα ἐφαίνετο ποιῶν. καὶ ἐκ τοῦ Βυζαντίου βίᾳ ὑπ' Ἀθηναίων [8] ἐκπολιορκηθεὶς, ἐς μὲν τὴν Σπάρτην οὐκ ἐπανεχώρει, ἐς δὲ Κολωνὰς τὰς Τρῳάδας [9] ἱδρυθεὶς, [10] πράσσων τε [11] ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς ἐς τοὺς βαρβάρους, καὶ οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ [12] τὴν μονὴν ποιούμενος. οὕτω δὴ οὐκέτι [13] ἐπέσχον, ἀλλὰ πέμψαντες κήρυκα οἱ ἔφοροι, καὶ [14] σκυτάλην, εἶπον D τοῦ κήρυκος [15] μὴ λείπεσθαι· εἰ δὲ μή, πόλεμον [16] αὐτῷ Σπαρτιάτας προαγορεύειν. ὁ δὲ, βουλόμενος ὡς ἥκιστα ὕποπτος εἶναι, καὶ πιστεύων χρήμασι διαλύσειν [17] τὴν διαβολήν, ἀνεχώρει τὸ δεύτερον ἐς Σπάρτην. καὶ ἐς μὲν τὴν εἱρκτὴν ἐσπίπτει τὸ πρῶτον ὑπὸ τῶν ἐφόρων (ἔξεστι δὲ τοῖς ἐφόροις [18] τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο)

γρ. καθεστηκότι

γρ. μηδικήν

γρ. ἱδρυνθεὶς,

γρ. τὴν παραβολήν,

[1] Ὢν καὶ πρότερον ἐν μεγάλῳ ἀξιώματι] ἤγουν, τιμώμενος τὰ μεγάλα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. [2] Ἐν τῷ καθεστῶτι τρόπῳ] τῷ λακωνικῷ. [3] Ἐδορυφόρουν] μετὰ δοράτων προέπεμπον. ταῦτα πάντα ἐν τῇ πρώτῃ παρουσίᾳ ἐπράχθη. [4] Περσικὴν] τρυφηλήν. [5] Δυσπρόσοδόν τε] δυσέντευκτον. [6] Ἐς πάντας] κατὰ πάντων. [7] Τό, τε πρῶτον] ἀντὶ τοῦ τὸ πρῶτόν τε. [8] Ἐκπολιορκηθεὶς] τῇ πολιορκίᾳ ἐκβληθείς. [9] Ἱδρυθεὶς] καθεσθείς.
[10] Πράσσων τε] τὰ συμφέροντα ἑαυτῷ. [11] Ἐσηγγέλλετο] ἐμηνύετο. [12] Τὴν μονὴν] τὴν ἀργίαν. [13] Ἐπέσχον] ἑαυτοὺς δηλονότι. [14] Σκυτάλην] ἀντὶ τοῦ ἐπιστολὴν λακωνικήν. ἣν δὲ σκυτάλη, ξύλον στρογγύλον ἐξεσμένον, ἐπιμηκές. δύο δὲ παρὰ Λακεδαιμονίοις ὑπῆρχον σκυτάλαι· καὶ τὴν μὲν μίαν κατεῖχον οἱ ἔφοροι τῶν Λακεδαιμονίων, τὴν δὲ ἑτέραν τῷ ἐκπεμπομένῳ τῶν στρατηγῶν παρεῖχον. καὶ ὁπότε ἐβούλοντο ἐπιστεῖλαί τι αὐτῷ, φέροντες ἱμάντα λευκόν, περιείλουν τὴν σκυτάλην, καὶ ἐπὶ τοῦ ἱμάντος ἔγραφον, καὶ ἀνελίττοντες παρεῖχον τὸν ἱμάντα τῷ ἀποφέροντι. τοῦτο δὲ ἐποίουν ἵνα μὴ μάθωσιν οἱ ἀποφέροντες τὰ ἐν τῷ ἱμάντι γεγραμμένα. ὁ δὲ στρατηγός, λαβὼν τὸν ἱμάντα, τῇ ἑαυτοῦ σκυτάλῃ περιείλιττε, καὶ ἐγίγνωσκε τὴν τῶν γραμμάτων περιοχήν. εἰ δέ τις εἴποι, καὶ πῶς εἶχεν ὁ Παυσανίας σκυτάλην, λάθρα τῆς πόλεως ἐξελθών; ῥητέον ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης στρατηγίας εἶχε τὴν σκυτάλην. [15] Μὴ λείπεσθαι] τὸν Παυσανίαν δηλονότι. [16] Αὐτῷ] τῷ Παυσανίᾳ. [17] Τὴν διαβολὴν] τὴν κατηγορίαν. τὸν κίνδυνον, τὸ γεγονὸς ὑπ' αὐτοῦ παράβολον. [18] Τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο] τὸ κακὸν δηλονότι. καὶ μὴν οὐκ ἦν βασιλεύς, ἀλλ' ἐπίτροπος.

[1] ἔπειτα διαπραξάμενος, ὕστερον ἐξῆλθε, καὶ καθίστησιν ἑαυτὸν ἐς κρίσιν τοῖς βουλομένοις [2] περὶ αὐτῶν ἐλέγχειν. καὶ φανερὸν μὲν εἶχον οὐδὲν οἱ Σπαρτιᾶται σημεῖον, οὔτε οἱ ἐχθροὶ, οὔτε ἡ πᾶσα πόλις, ὅτῳ ἂν πιστεύσαντες βεβαίως ἐτιμωροῦντο ἄνδρα [3] γένους τε τοῦ βασιλείου ὄντα, καὶ [4] ἐν τῷ παρόντι τιμὴν ἔχοντα. Πλείσταρχον γὰρ [5] τὸν Λεωνίδου, ὄντα βασιλέα καὶ νέον ἔτι, [6] ἀνεψιὸς ὢν ἐπετρόπευσεν. [7] ὑποψίας δὲ πολλὰς παρεῖχε, τῇ τε παρανομίᾳ, καὶ ζηλώσει τῶν βαρβάρων, μὴ ἴσος βούλεσθαι εἶναι τοῖς παροῦσι. τά τε ἄλλα αὐτοῦ ἀνεσκόπουν, εἴ τί που [8] ἐξεδεδιῄτητο τῶν καθεστώτων νομίμων, καὶ ὅτι [9] ἐπὶ τὸν τρίποδά ποτε τὸν ἐν Δελφοῖς, ὃν ἀνέθεσαν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τῶν Μήδων ἀκροθίνιον, ἠξίωσεν ἐπιγράψασθαι αὐτὸς ἰδίᾳ τὸ ἐλεγεῖον τόδε,

> Ἑλλήνων ἀρχηγὸς, ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε Μήδων,
> Παυσανίας, Φοίβῳ μνῆμ' ἀνέθηκε τόδε.

Τὸ μὲν οὖν ἐλεγεῖον οἱ Λακεδαιμόνιοι [10] ἐξεκόλαψαν εὐθὺς τότε ἀπὸ τοῦ τρίποδος τοῦτο, καὶ ἐπέγραψαν ὀνομαστὶ τὰς πόλεις, ὅσαι ξυγκαθελοῦσαι τὸν βάρβαρον, ἔστησαν τὸ ἀνάθημα. τοῦ μέντοι Παυσανίου ἀδίκημα καὶ τοῦτ' ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπείτε δὴ [11] ἐν τούτῳ καθειστήκει, πολλῷ μᾶλλον [12] παρόμοιον πραχθῆναι ἐφαίνετο [13] τῇ παρούσῃ διανοίᾳ. ἐπυνθάνοντο δὲ καὶ εἰς τοὺς Εἵλωτας πράσσειν τι αὐτόν. [14] καὶ ἦν δὲ οὕτως. ἐλευθέρωσίν τε γὰρ ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς [15] καὶ πολιτείαν, ἢν ξυνεπαναστῶσι, [16] καὶ τὸ πᾶν ξυγκατεργάσωνται. ἀλλ' οὐδ' ὡς οὐδὲ τῶν Εἱλώτων μηνυταῖς τισὶ πιστεύσαντες, ἠξίωσαν νεώτερόν τι ποιεῖν εἰς αὐτόν· χρώμενοι τῷ τρόπῳ ᾧπερ εἰώθασιν ἐς σφᾶς αὐτοὺς, μὴ ταχεῖς εἶναι περὶ ἀνδρὸς Σπαρτιάτου, ἄνευ ἀναμφισβητήτων τεκμηρίων, βουλεῦσαί τι ἀνήκεστον·

γράφεται ἐπετρόπευεν.

γράφεται ἔστησαν τὸ

γράφεται ἐβούλετο

A deinde verò re[*cum Magistratibus*] trāsacta, postea[*inde*] exiuit, seq; reum constituit, & crimina sibi obiecta, cuilibet in iudicio coarguendi potestatem fecit. Spartani verò nullum quidem manifestum signum habebant, neq; ipsius inimici, neque vniuersa ciuitas, quo sine dubitatione freti supplicium sumerent de viro, qui & regio genere natus, & honore[*magno*] tunc temporis præditus erat. Nam Plistarchi Leonidæ [*filij*,] cùm Rex, & puer adhuc esset ipse, qui eius erat cōsobrinus, tutelam gesserat. B Multas tamen suspiciones præbebat, cùm ob morum insolentiam, tum etiam ob barbarorum æmulationem, se nolle in præsenti rerum statu acquiescere, [*& pari iure, & conditione cum suis ciuibus viuere:*] & cùm alias eius actiones accuratè considerabāt, si qua in re à moribus receptis, & patriis institutis recessisset, & studia ab his aliena sequutus fuisset, tum etiam quod olim in tripode, qui Delphis erat, quem Græci ex primitiis manubiarum à Medis victis ablatarum[*Deo*] dicauerant, hoc epigramma, carmine elegiaco scriptum ipse priuatim C inscribendum censuisset,

> *Postquam Græcorum dux agmina Medica fudit,*
> *Phœbo Pausanias hæc monumenta dedit.*

Sed Lacedæmonij hoc epigramma protinus ex tripode tunc deleuerunt, & [*in eo*] singulas ciuitates nominatim inscripserūt, quotquot armis, opibusq; coniunctis barbarū profligauerant, & donum istud [*Deo*] dicauerant. Hoc igitur etiam inter cætera iniusta Pausaniæ facinora numerabatur, & postquā in hoc statu, [*qui suprà declaratus,*] res eius esse cœperunt, [*tunc*] multo magis D [*hoc eius factum*] presenti [*perduellionis*] consilio consentaneū esse videbatur. Quin etiam audiebāt eum aliquid cum seruis agitare quod verum erat. Libertatem enim & ciuitatem ipsis pollicebatur, si secum [*in cæteros Lacedæmonios*] insurrexissent, summāque rei secum transegissent. Sed tamen ne sic quidem vllis seruorum indiciis habita fide quicquam noui in ipsum statuere voluerunt, vtentes more, quo erga se ipsos [*vti*] consueuerunt, vt nō sint celeres ad aliquid grauius de viro Spartano sine manifestissimis, ac minimè dubiis indiciis decernendum:

---

[1] Ἔπειτα διαπραξάμενος] χρήμασι δηλονότι. καὶ λόγοις διαπραξάμενος, ἤτοι διακρουσάμενος τὴν κατηγορίαν. [2] Περὶ αὐτῶν] τῶν κατηγορημάτων. [3] Γένους τε τοῦ βασιλείου ὄντα] Ἡρακλείδης γὰρ ἦν. [4] Ἐν τῷ παρόντι] καιρῷ δηλονότι. [5] Τὸν Λεωνίδου] οὗτος ὁ Λεωνίδης ὁ ἐν Θερμοπύλαις ἀριστεύσας ἐπὶ τῶν μηδικῶν. [6] Ἀνεψιὸς ὢν] τοῦ Πλειστάρχου. [7] Ὑποψίας δὲ πολλὰς παρεῖχε] διὰ τὸ μὴ στέργειν τοῖς λακωνικοῖς νόμοις τοῖς παροῦσι, τοῖς ἤθεσι τῶν λακώνων. [8] Ἐξεδεδιῄτητο] ἔξω τῶν λακωνικῶν διῃτᾶτο νόμων. [9] Ἐπὶ τὸν τρίποδα] οὐκ ἐν ᾧ ἐμαντεύετο ὁ Ἀπόλλων, ἀλλ' ἕτερόν τινα, ὃν ἔλαβον οἱ ῥωμαίων βασιλεῖς, καὶ μετέθηκαν ἐπὶ τὸν ἱπποδρόμον τοῦ Βυζαντίου. [10] Ἐξεκόλαψαν] ἐξορύξαντες ἀπήλειψαν. [11] Ἐν τούτῳ καθειστήκει] ἐν τῇ κατηγορίᾳ τοῦ μηδισμοῦ. ἀπηλέγχθη γὰρ μὴ ἐμμένειν τοῖς ἤθεσι τῶν λακεδαιμονίων. [12] Παρόμοιον] τῷ μηδισμῷ δηλονότι. [13] Τῇ παρούσῃ διανοίᾳ] λείπει ἡ ἐν. [14] Καὶ ἦν δὲ οὕτω] τὸ δὲ, ἀντὶ τοῦ γάρ. [15] Καὶ πολιτείαν] αὐτονομίαν. [16] Καὶ τὸ πᾶν ξυγκατεργάσωνται] κατὰ τῆς Σπάρτης. ἤγουν τὸν μηδισμόν.

donec tandem quidam, (vt fertur,) qui postremas epistolas ad Regem scriptas erat ad Artabazum perlaturus, vir Argilius, qui quondam eius amasius fuerat, idemq; illi fidelissimus, ad eos indicium detulit: territus quadam suspicione, quæ ipsi in mẽtem venerat, quòd nullus de nũtiis ante se missis adhuc redisset. Quare cùm sigillũ [*Pausaniæ sigillo*] simile fecisset, (vt; si opinione sua deceptus fuisset, aut etiam si quid ille [*in ea*] mutare voluisset, non agnosceret,) epistolas soluit. In quibus suspicatus aliquid huiusmodi præterea mandatum esse, B se quoq; scriptum, cædiq; destinatum inuenit. Cùm igitur ille has literas Ephoris tunc ostendisset, vehementius illi quidem, [*quàm antè*] crediderunt [*vera esse, quæ Pausaniæ fuerant obiecta:*] sed tamen cùm præterea suis ipsorum auribus aliquid ipsius Pausaniæ loquentis ore prolatum audire vellẽt, cumq; ex composito vir ille supplex ad Tænarum confugisset ibiq; tugurium construxisset, quod septo interposito disclusum erat, in quo quosdam de Ephoris absconderat, cũq; Pausanias ad ipsum venisset, & supplicationis causam ex illo quæ-C reret, omnia planè audiuerunt, dũ ille conquereretur de rebus in suam perniciem ab ipso scriptis, dum etiam alia singulatim declararet, quomodo nunquam in obeundis apud Regem ministeriis ipsum vllis periculis obiecisset, & tamen dignus habitus fuisset, qui æquè, atq; multi alij ipsius ministri, cæderetur. Cùm autem ille & hæc ipsa confiteretur, nec eum propter id, quod tunc acciderat, irasci sineret: sed fidem ei daret, & ex templo impunè surgere iuberet, ac oraret vt quàm celerrimè pergeret, D nec sua negotia impediret: tunc verò Ephori [*his omnibus*] diligenter auditis abierunt. cùm autem rem planè compertam iam haberent, eum in vrbe comprehendere conabãtur. Fama autem est ipsum [*Pausaniam,*] cùm in via iam comprehendẽdus esset, cumq; vnius Ephororum [*ad se*] accedentis vultum cõspexisset, cognouisse qua de causa veniret. cumque alius [*ex Ephoris*] pro beneuolentia, qua ipsum prosequebatur, nutu clãdestino [*rẽ ipsi*] significasset, ad templũ [*Palladis*] Chalciœcæ cursu se proripuisse,

πρίν γε δὴ αὐτοῖς, ὡς λέγεται, ὁ μέλλων [1] τὰς τελευταίας βασιλεῖ ἐπιστολὰς πρὸς Ἀρτάβαζον κομιεῖν, [2] ἀνὴρ Ἀργίλιος, [3] παιδικά ποτε ὢν αὐτοῦ, καὶ πιστότατος ἐκείνῳ, μηνυτὴς γίγνεται· δείσας κατ' ἐνθύμησίν τινα ὅτι οὐδείς πω τῶν πρὸ ἑαυτοῦ ἀγγέλων [4] πάλιν ἀφίκετο· [5] καὶ παραποιησάμενος σφραγῖδα, ἵνα, ἢν ψευσθῇ τῆς δόξης, [6] ἢ καὶ ἐκεῖνος μεταγράψαι τι αἰτήσῃ, μὴ ἐπιγνῷ, λύει τὰς ἐπιστολάς. ἐν αἷς ὑπονοήσας τι τοιοῦτον προσεπεστάλθαι, [7] καὶ αὐτὸν εὗρεν ἐγγεγραμμένον κτείνειν. τότε δὴ οἱ ἔφοροι, δείξαντος αὐτοῦ τὰ γράμματα, μᾶλλον μὲν ἐπίστευσαν, αὐτήκοοι δὲ βουληθέντες ἔτι γενέσθαι αὐτοῦ Παυσανίου τι λέγοντος, [8] ἀπὸ παρασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ ταίναρον ἱκέτου οἰχομένου, καὶ σκηνησαμένου διπλῆν διαφράγματι καλύβην ἐς ἣν τῶν τε ἐφόρων ἐντός τινας ἔκρυψε, καὶ Παυσανίου ὡς αὐτὸν ἐλθόντος, καὶ ἐρωτῶντος τὴν πρόφασιν τῆς ἱκετείας, ᾔσθοντο πάντα σαφῶς, αἰτιωμένου τοῦ ἀνθρώπου τά τε περὶ αὐτοῦ γραφέντα, καὶ τἆλλα ἀποφαίνοντος καθ' ἕκαστον, ὡς οὐδὲν πώποτε αὐτὸν ἐν ταῖς πρὸς βασιλέα [9] διακονίαις [10] παραβάλοιτο, [11] προτιμηθείη δ' ἐν ἴσῳ τοῖς πολλοῖς τῶν διακόνων ἀποθανεῖν· κἀκείνου αὐτά τε ταῦτα ξυνομολογοῦντος, καὶ περὶ τοῦ παρόντος οὐκ ἐῶντος ὀργίζεσθαι, ἀλλὰ πίστιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ διδόντος τῆς ἀναστάσεως, καὶ ἀξιοῦντος ὡς τάχιστα πορεύεσθαι, καὶ μὴ τὰ πρασσόμενα διακωλύειν. ἀκούσαντες δὲ [12] ἀκριβῶς, τότε μὲν ἀπῆλθον οἱ ἔφοροι· βεβαίως δὲ ἤδη εἰδότες, ἐν τῇ πόλει τὴν ξύλληψιν [13] ἐποιοῦντο. [14] λέγεται δ' αὐτὸν μέλλοντα ξυλληφθήσεσθαι ἐν τῇ ὁδῷ, ἑνὸς μὲν τῶν ἐφόρων τὸ πρόσωπον προσιόντος ὡς εἶδε, γνῶναι [15] ἐφ' ᾧ ἐχώρει. [16] ἄλλου δὲ νεύματι ἀφανεῖ χρησαμένου, καὶ δηλώσαντος εὐνοίᾳ, πρὸς τὸ ἱερὸν τῆς χαλκιοίκου [17] χωρῆσαι δρόμῳ,

[1] Τὰς τελευταίας] δῆλον ὅτι καὶ ἄλλας ἀπέστειλεν. [2] Ἀνὴρ ἀργίλιος] τινὲς κύριον, τινὲς ἐθνικὸν, ἀπὸ πόλεως θρᾴκης· ὅπερ ἄμεινον. [3] Παιδικά ποτε] τὸ παιδικά, ὀξυτόνως, οὐδέτερον πληθυντικόν. τοῦτο δέ τινες ἐπὶ ἀγαθοῦ ἔρωτος, τινὲς δὲ ἐπὶ αἰσχροῦ λαμβάνουσι. παιδικά, ἀντὶ τοῦ ἐρώμενος ἐθάρρει. τὸ γὰρ πιστότατος ὤν. [4] Πάλιν ἀφίκετο] ἐπανῆλθε. [5] Καὶ παραποιησάμενος] ἀντὶ τοῦ ὁμοίαν ποιησάμενος ὁ ἀργίλιος. [6] Ἢ καὶ ἐκεῖνος] ἐκεῖνος ὁ Παυσανίας. [7] Καὶ αὐτὸν εὗρεν] ὡσανεὶ ἔλεγεν, εὗρε τοῦτο ἀληθὲς ὃ ὑπενόει γεγράφθαι. [8] Ἀπὸ παρασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου] ἀπὸ συνθήματος τοῦ ἀργιλίου. [9] Διακονίαις παραβάλοιτο] τῆς ἀγγελίαις ταῖς ἄλλαις διαβάλλοι. [10] Παραβάλοιτο] παραβόλως κατηγορήσειεν. ἢ ὑπτίως διακονήσειε. [11] Προτιμηθείη δὲ] ἐν εἰρωνείᾳ τὸ προτιμηθείη λέλεκται. [12] Ἀκριβῶς] ἀληθῶς. [13] Ἐποιοῦντο] ἔμελλον ποιήσειν. ποιῆσαι ἐβούλοντο. [14] Λέγεται δ' αὐτὸν] τὸν Παυσανίαν. [15] Ἐφ' ᾧ ἐχώρει] οὗ χάριν. [16] Ἄλλου δὲ] ἐφόρου δηλονότι, ἀφανῶς νεύσαντος, ὅστις ἦν φίλος τῷ Παυσανίᾳ. [17] Χωρῆσαι δρόμῳ] λέγεται τὸν Παυσανίαν.

καὶ προκαταφυγεῖν· ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ τέμενος. [1] καὶ ἐς οἴκημα οὐ μέγα, ὃ ἦν τοῦ ἱεροῦ, ἐσελθών, ἵνα μὴ ὑπαίθριος ταλαιπωροίη, ἡσύχαζεν. οἱ δὲ, [2] τὸ παραυτίκα μὲν [3] ὑστέρησαν τῇ διώξει· μετὰ δὲ τοῦτο, τοῦ τε οἰκήματος τὸν ὄροφον ἀφεῖλον, καὶ τὰς θύρας, [4] ἔνδον ὄντα τηρήσαντες αὐτὸν, [5] καὶ ἀπολαβόντες εἴσω, [6] ἀπῳκοδόμησαν. προσκαθεζόμενοί τε, ἐξεπολιόρκησαν λιμῷ. καὶ μέλλοντος αὐτοῦ ἀποψύχειν, ὥσπερ εἶχεν ἐν τῷ οἰκήματι, αἰσθόμενοι, ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἔτι ἔμπνουν ὄντα. καὶ ἐξαχθεὶς, ἀπέθανε παραχρῆμα. καὶ αὐτὸν [7] ἐμέλλησαν μὲν [8] ἐς τὸν Καιάδαν, οὗπερ τοὺς κακούργους ἐμβάλλειν εἰώθεσαν· ἔπειτα ἔδοξε [9] πλησίον που κατορύξαι. ὁ δὲ θεὸς [10] ὁ ἐν Δελφοῖς [11] τόν τε τάφον ὕστερον ἔχρησε τοῖς Λακεδαιμονίοις μετενεγκεῖν οὗπερ ἀπέθανε, (καὶ νῦν κεῖται [12] ἐν τῷ προτεμενίσματι, ὃ γραφῇ στῆλαι δηλοῦσι) καὶ ὡς ἄγος αὐτοῖς ὂν τὸ πεπραγμένον, [13] δύο σώματα ἀνθ' ἑνὸς τῇ Χαλκιοίκῳ ἀποδοῦναι. οἱ δὲ, ποιησάμενοι χαλκοῦς ἀνδριάντας δύο, ὡς ἀντὶ Παυσανίου ἀνέθεσαν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὡς καὶ τοῦ θεοῦ ἄγος κρίναντος, ἀντεπέταξαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐλαύνειν αὐτό. [14] τοῦ δὲ μηδισμοῦ τοῦ Παυσανίου Λακεδαιμόνιοι, πρέσβεις πέμψαντες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους, ξυνεπῃτιῶντο καὶ τὸν Θεμιστοκλέα, ὡς ηὕρισκον ἐκ τῶν περὶ Παυσανίαν ἐλέγχων· ἠξίουν τε τοῖς αὐτοῖς κολάζεσθαι αὐτόν. οἱ δὲ, πεισθέντες ([15] ἔτυχε γὰρ ὠστρακισμένος, καὶ ἔχων δίαιταν μὲν ἐν Ἄργει, ἐπιφοιτῶν δὲ καὶ ἐς τὴν ἄλλην Πελοπόννησον) πέμπουσι μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἑτοίμων ὄντων ξυνδιώκειν, ἄνδρας [16] οἷς εἴρητο ἄγειν ὅπου ἂν περιτύχωσιν. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς προαισθόμενος φεύγει ἐκ Πελοποννήσου ἐς Κέρκυραν, ὢν [17] αὐτῶν εὐεργέτης.

γρ. καταφυγὼν

γρ. ἐμέλισαν

γρ. τοῦ Παυσανίου

& fuga [*cæteros*] anteuertiſſe. Fanum autem erat vicinum, & in exiguam templi ædiculam ingreſſus, ne ſub dio agens [*variis incommodis*] affligeretur, [*in ea*] ſe continebat. Illi verò qui eum inſequebantur, tunc quidem aſſequi non potuerunt: ſed poſtea & ipſius ædiculę tectum ſuſtulerunt, & fores, cùm eum intus eſſe obſeruaſſent, & ingreſſum circundediſſent, muro obſtruxerunt, eumq; obſidentes, fame expugnarunt: & cùm animam in ædicula iam eſſet efflaturus, [*illi hac*] re cognita, eum ex templo, vt ſe habebat adhuc ſpirantem exportarunt: ille verò exportatus, cõfeſtim mortuus eſt. cum autem in Cęadem deiecturi erãt, quò facinoroſos homines deiicere ſolent: ſed poſtea viſum eſt [*ipſis*] eum in aliquo loco propinquo defodere. Sed Deus, qui Delphis eſt, oraculũ poſtea reddidit Lacedæmoniis, quo iuſſit eos ſepultum [*Pauſaniæ*] cadauer [*eò*] trãsferre. vbi animam efflauerat: (& nunc in fani veſtibulo ſitũ eſt, quod lapides literis inciſis declarãt.) & quia hoc ipſorum facinus piaculo non carebat, duo corpora pro vno [*Palladi*] Chalciœcæ perſoluêre. Illi verò duas ſtatuas æneas fecerunt, quas pro Pauſania [*Deæ*] conſecrarũt. Athenienſes igitur, q, vel ipſe Deus piaculum [*ab illis admiſſum*] iudicaſſet, viciſſim & ipſi Lacedæmoniis imperarunt, vt hoc exterminarent. At Lacedæmonij legatis ad Athenienſes miſſis Themiſtoclem etiam criminabãtur, q, & ipſe cum Medis ſenſiſſet, quemadmodum fecerat Pauſanias, vt ex manifeſtis indiciis quęſtionis de Pauſaniæ criminibus habitæ compertum habebãt, & petebant vt ille iiſdem ſuppliciis afficeretur. Illi verò, fidem verbis illorũ habentes (iam enim Themiſtocles patria per oſtraciſmum pulſus erat, & Argis quidem habitabat: ſed tamẽ & per cæteras Pelopõneſi partes crebrò commeabat) mittũt vnà cum Lacedæmoniis, ad illum ſimul perſequendum paratis, quoſdam cum mandatis, vt eum adducerent vbicunq; terrarum nanciſcerentur. Themiſtocles verò cùm [*rem*] pręſenſiſſet, ex Peloponneſo in Corcyram profugit, quòd de Corcyræis benè meritus eſſet.

---

[1] Καὶ ἐς οἴκημα οὐ μέγα] φασὶ γὰρ ὅτι ἡνίκα ἔφραξαν κατ' αὐτοῦ τὸ οἴκημα, ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἀλκιθέα πρώτη λίθον ἐπέθηκε. τοιαῦται γὰρ αἱ Λακωνικαὶ γυναῖκες. τεκμήριον δὲ τοῦτο τοῦ μισοτυράννους εἶναι τοὺς Λάκωνας. [2] Τὸ παραυτίκα μὲν] ἤγουν, κατὰ τὸ ἐνεστώς. [3] Ὑστέρησαν] ἐβράδυναν, ἵνα δῆθεν μὴ ἀσεβήσωσιν. ἑτέρῳ δὲ τρόπῳ ἠσέβησαν, ἐν ἱερῷ αὐτὸν πολιορκήσαντες. [4] Ἔνδον ὄντα τηρήσαντες] ἐξῄει γὰρ εἰς τὸ ἱερὸν πολλάκις. [5] Καὶ ἀπολαβόντες εἴσω] μονώσαντες, περιείρξαντες. [6] Ἀπῳκοδόμησαν] τειχίσαντες τὰς θύρας ἀπέφραξαν. [7] Ἐμέλισαν] εἰς δύο ἔτεμον. [8] Ἐς τὸν Καιάδαν] ἐμβαλεῖν δηλονότι. τόπος ὁ Καιάδας ὀρωρυγμένος ἐν Λακωνικῇ, ὅπου τοὺς κακούργους εἰώθασι ῥιπτεῖν. [9] Πλησίον που] τοῦ Καιάδου. [10] Ὁ ἐν Δελφοῖς] ὁ Ἀπόλλων. [11] Τόν τε τάφον] τὸ σῶμα. [12] Ἐν τῷ προτεμενίσματι] ἐν τῷ προπυλαίῳ. [13] Δύο σώματα] τουτέστι δύο ἐφόρους ἀποθανεῖν ἀντ' αὐτοῦ. οἱ δὲ ἐσοφίσαντο τοὺς ἀνδριάντας. Ἄλλως. ἀνθ' ἑνὸς σώματος τοῦ Παυσανίου δύο στήλας τοῦ Παυσανίου ἀνέθηκαν. [14] Τοῦ δὲ μηδισμοῦ τοῦ Παυσανίου] παρέκβασις, διὰ τὸ ἀκόλουθα εἶναι ταῦτα τῷ κατὰ Παυσανίαν. οὐδὲν γὰρ ταῦτα πρὸς τὸ ἄγος συμβάλλεται. [15] Ἔτυχε γὰρ ὠστρακισμένος] διὰ τὸ φρόνημα ὃ εἶχεν ὁ Θεμιστοκλῆς περὶ τῆς Σαλαμῖνος, ἐξωστρακίσθη ὑπὸ Ἀθηναίων, ἵνα τὸ φρόνημα αὐτοῦ καθέλωσιν. [16] Οἷς εἴρητο] ἐνετέταλτο. [17] Αὐτῶν εὐεργέτης] ἐπειδὴ γὰρ οὐ συνεμάχησαν οἱ Κερκυραῖοι τῇ Ἑλλάδι κατὰ τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ ἐσοφίσαντο, ἔμελλον αὐτοὺς ἀνελεῖν οἱ πολεμήσαντες· ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἐκώλυσε, λέγων ὅτι, εἰ τοῦτο γένηται, καὶ τὰς μὴ συμμαχησάσας πόλεις ἀνέλωμεν, μεῖζον πάθος ἔσται τῇ Ἑλλάδι ἢ παρ' ὃ Πέρσης αὐτῆς κυριεύσας ἐπεξῆλθε. καὶ διὰ τοῦτο ἦν εὐεργέτης αὐτοῖς.

Sed

Sed cùm illi dicerent se vereri ne, si ipsum apud se retinerent, in Lacedæmoniorum, & Atheniensium odium, [*ac inimicitias*] incurrerent, in oppositam continentem ab ipsis deducitur. & insequētibus iis, quibus [*hoc*] imperatum fuerat, qui perpetuò sciscitabantur quo nam [*ille*] iret, propter magnam consilij inopiam coactus est diuertere ad Admetum Molossorum Regem, qui non erat ipsi amicus. Atque ille quidem tunc fortè domi non erat. Hic verò ab illius vxore, ad quam supplex accesserat, edoctus monetur vt sumpto suo ipsorum filio ad lares sederet. cumque non multo pòst Admetus rediisset; ei indicauit quis esset. & facinus illo indignum fore dixit, (si quid fortè ipse contra illum dixisset, eique Athenienses oranti aduersatus fuisset,) profugum vlcisci. Se enim in præsentia longè imbecilliorem, ab illo, [*qui tunc esset longè potentior,*] læsum iri, sed generosi, [*& excelsi,*] esse animi, pares pari conditione vlcisci: simul etiam se quidem illi de commodo quodam, non autem de salute laboranti aduersatum fuisse. Illum verò si se [*suis inimicis*] traderet (cùm dixisset quinam essent, qui se persequerentur, & qua de causa) [*se*] salute, vitaque priuaturum. Ille verò his auditis, eum cum suo filio, (vt etiam illum tenens sedebat) surgere iussit. hoc autem maximum erat supplicandi genus. Nec Lacedæmoniis, & Atheniensibus [*eo*] non multò pòst profectis, & longa oratione vsis [*eum*] tradere voluit: sed dimisit, cupientem ad Regem pergere. Itinere pedestri, ad alterum mare, ad [*vrbem*] Pydnam, quæ erat Alexandri. Vbi nauem onerariam nactus, quæ in Ioniam proficiscebatur, eam conscendit, & tempestate delatus est in castra Atheniēsium, qui Naxum obsidebant. Et (ignotus enim erat iis, qui in naui vehebantur) territus nauclero declarauit quis esset, & qua de causa fugeret: & nisi se seruaret, dixit se dicturū se ab eo pecuniis adducto duci: periculū autem vitari posse, si nullus ex naui exiret, donec idonea nauigādi tēpestas sese ipsis offerret.

A δεδιέναι δὲ φασκόντων τῶν κερκυραίων ἔχειν αὐτὸν, ὥστε λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις ἀπέχθεσθαι,[1] διακομίζεται ὑπ' αὐτῶν[2] ἐς τὴν ἤπειρον τὴν καταντικρύ. καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῶν προστεταγμένων,[3] κατὰ πύστιν οἱ χωροίη, ἀναγκάζεται κατά τι ἄπορον παρὰ Ἄδμητον τὸν μολοσσῶν βασιλέα, ὄντα αὐτῷ[4] οὐ φίλον,[5] καταλῦσαι. καὶ ὁ μὲν οὐκ ἔτυχεν ἐπιδημῶν· ὁ δὲ, τῆς γυναικὸς ἱκέτης γενόμενος, διδάσκεται ὑπ' αὐτῆς τὸν παῖδα B σφῶν λαβὼν καθέζεσθαι ἐπὶ τὴν ἑστίαν. καὶ ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον τοῦ Ἀδμήτου, δηλοῖ τε ὅς ἐστι,[6] καὶ οὐκ ἀξιοῖ,[7] εἴ τι ἄρα αὐτὸς ἀντεῖπεν[8] αὐτῷ ἀθηναίων δεομένῳ, φεύγοντα τιμωρεῖσθαι.[9] καὶ γὰρ ἂν ὑπ' ἐκείνου πολλῷ* ἀσθενεστέρου ἐν τῷ παρόντι κακῶς πάσχειν· γενναῖον δὲ εἶναι τοὺς ὁμοίους ἀπὸ τοῦ ἴσου τιμωρεῖσθαι.[10] καὶ ἅμα, αὐτὸς μὲν[11] ἐκείνῳ[12] χρείας τινὸς, καὶ οὐκ ἐς τὸ σῶμα σῴζεσθαι, ἐναντιωθῆναι·[13] ἐκεῖνον δ' ἂν, εἰ ἐκ- C δοίη[14] αὐτὸν (εἰπὼν ὑφ' ὧν[15] καὶ ἐφ' ᾧ διώκεται) σωτηρίας ἂν τῆς ψυχῆς[16] ἀποστερῆσαι. ὁ δὲ, ἀκούσας, ἀνίστησί τε αὐτὸν μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ υἱέος,[17] ὥσπερ καὶ ἔχων αὐτὸν ἐκαθέζετο, καὶ μέγιστον ἦν ἱκέτευμα τοῦτο· καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ τοῖς τε λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις ἐλθοῦσι,[18] καὶ πολλὰ εἰποῦσιν, οὐκ ἐκδίδωσιν, ἀλλ' ἀποστέλλει, βουλόμενον ὡς βασιλέα πορευθῆναι, ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν πεζῇ,[19] ἐς πύδναν[20] τὴν Ἀλεξάνδρου, ἐν ᾗ ὁλ- D κάδος τυχὼν ἀναγομένης ἐπ' ἰωνίας, καὶ ἐπιβὰς, καταφέρεται χειμῶνι ἐς τὸ ἀθηναίων στρατόπεδον, ὃ ἐπολιόρκει νάξον.[21] καὶ (ἦν γὰρ ἀγνὼς τοῖς ἐν τῇ νηΐ) δείσας φράζει τῷ ναυκλήρῳ ὅστις ἐστὶ,[22] καὶ δι' ἃ φεύγει· καὶ, εἰ μὴ σώσει αὐτὸν, ἔφη ἐρεῖν ὅτι χρήμασι πεισθεὶς αὐτὸν ἄγει· τὴν δὲ ἀσφάλειαν εἶναι, μηδένα ἐκβῆναι ἐκ τῆς νεὼς μέχρι πλοῦς γένηται).

* π. ἀσθενέστερον

[1] Διακομίζεται] ἄγεται. [2] Ες τὴν ἤπειρον τὴν καταντικρύ] τὴν θεσπρωτίδα. [3] Κατὰ πύστιν] φήμην. [4] Οὐ φίλον] πέμψαντος γάρ ποτε Ἀδμήτου ἀθήναζε περὶ συμμαχίας αἰτήσεως, ὁ Θεμιστοκλῆς ἀνέπεισε τὴν πόλιν μὴ δοῦναι αὐτῷ βοήθειαν· καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἦν αὐτῷ φίλος. [5] Καταλῦσαι] καταλῦσαι μὲν, κυρίως ἐπὶ τῶν ὀχουμένων ἐπὶ ἅρματος· κατάγειν δὲ, ἐπὶ νεώς. [6] Καὶ οὐκ ἀξιοῖ] οὐκ ἄξιον νομίζει εἶναι τοῦ Ἀδμήτου. [7] Εἴ τι ἄρ' αὐτὸς] ὁ Θεμιστοκλῆς. [8] Αὐτῷ ἀθηναίων δεομένῳ] αὐτῷ τῷ Ἀδμήτῳ. [9] Καὶ γὰρ ἂν ὑπ' ἐκείνου] τὸ ἑξῆς, ὑπ' ἐκείνου τοῦ Ἀδμήτου, ὑπὸ πολλῷ ἐκείνου ἀσθενεστέρου. πᾶς γὰρ ὁ τυχὼν τὸν δυστυχοῦντα δύναται τιμωρεῖσθαι. [10] Καὶ ἅμα αὐτὸς] ὁ Θεμιστοκλῆς. [11] Ἐκείνῳ] τῷ Ἀδμήτῳ. [12] Χρείας τινὸς] χρείας τινὸς ἔξωθεν, καὶ οὐχὶ περὶ ζωῆς καὶ θανάτου. [13] Ἐκεῖνον δ' ἂν] τὸν Ἄδμητον. [14] Αὐτὸν] τὸν Θεμιστοκλέα. [15] Καὶ ἐφ' ᾧ] οὗ ἕνεκα. [16] Ἀποστερῆσαι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ οὐκ ἀξιοῖ. [17] Ὥσπερ καὶ ἔχων αὐτὸν ἐκαθέζετο] αὐτῷ τῷ σχήματι. [18] Καὶ πολλὰ εἰποῦσιν] ἀντὶ τοῦ ἀπειλήσασιν. [19] Ες πύδναν] ἕως τῆς πύδνας. [20] Τὴν Ἀλεξάνδρου] πόλιν δηλονότι, τοῦ φιλέλληνος. [21] Καὶ (ἦν γὰρ ἀγνὼς)] ἄλλο δυστύχημα τοῦ Θεμιστοκλέους. [22] Καὶ δι' ἃ φεύγει] ὅτι καὶ αὐτὸν φησὶ συνειδότα ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγειν τὸν Θεμιστοκλέα.

πειθομένῳ δ' αὐτῷ χάριν [1] ἀπομνήσεσθαι ἀξίαν. ὁ δὲ ναύκληρος ποιεῖται ταῦτα, [2] καὶ ἀποσαλεύσας ἡμέραν καὶ νύκτα ὑπὲρ τοῦ στρατοπέδου, ὕστερον ἀφικνεῖται ἐς Ἔφεσον. καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκεῖνόν τε ἐθεράπευσε χρημάτων δόσει, (ἦλθε γὰρ αὐτῷ ὕστερον ἔκ τε Ἀθηνῶν παρὰ τῶν φίλων, καὶ ἐξ Ἄργους, ἃ ὑπεξέκειτο) καὶ μετὰ τῶν κάτω Περσῶν τινὸς πορευθεὶς ἄνω, ἐσπέμπει γράμματα εἰς βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου, νεωστὶ βασιλεύοντα. ἐδήλου δὲ ἡ γραφὴ [3] ὅτι, Θεμιστοκλῆς ἥκω παρὰ σέ, ὃς κακὰ μὲν πλεῖστα Ἑλλήνων εἴργασμαι τὸν ὑμέτερον οἶκον, ὅσον χρόνον τὸν σὸν πατέρα ἐπιόντα ἐμοὶ ἀνάγκῃ ἠμυνόμην· πολὺ δ' ἔτι [4] πλείω ἀγαθά, ἐπειδὴ [5] ἐν τῷ ἀσφαλεῖ μὲν ἐμοί, ἐκείνῳ δὲ [6] ἐν ἐπικινδύνῳ πάλιν [7] ἡ ἀποκομιδὴ ἐγίγνετο. [8] καί μοι εὐεργεσία ὀφείλεται, ([9] * γράψας τήν τε ἐκ Σαλαμῖνος προάγγελσιν τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ τὴν τῶν γεφυρῶν, ἣν ψευδῶς προσεποιήσατο τότε [10] δι' αὐτὸν, οὐ διάλυσιν) καὶ νῦν ἔχων σε μεγάλα ἀγαθὰ δρᾶσαι, πάρειμι, διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν σὴν φιλίαν. βούλομαι δ' ἐνιαυτὸν ἐπισχὼν, αὐτός σοι περὶ ὧν ἥκω δηλῶσαι. βασιλεὺς δὲ, ὡς λέγεται, [11] ἐθαύμασέ τε αὐτοῦ [12] τὴν διάνοιαν, καὶ ἐκέλευσε ποιεῖν οὕτως. [13] ὁ δ' ἐν τῷ χρόνῳ [14] ὃν ἐπέσχε, τῆς τε Περσίδος γλώσσης ὅσα ἠδύνατο κατενόησε, [15] καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τῆς χώρας. ἀφικόμενος δὲ μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν, γίγνεται [16] παρ' αὐτῷ μέγας, [17] καὶ ὅσος οὐδείς πω Ἑλλήνων, διά τε τὴν προϋπάρχουσαν ἀξίωσιν, [18] καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐλπίδα, ἣν [19] ὑπετίθει αὐτῷ δουλώσειν· μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ πεῖραν [20] διδοὺς ξυνετὸς φαίνεσθαι.

ἢ πρὸς

A Quòd si sibi morem gessisset, dixit se memori animo pro meriti magnitudine gratiam ei relaturum. Nauclerus autem hæc fecit, [*quæ ille petierat*,] & cùm diem, ac noctem in anchoris, & salo stetisset supra [*Atheniens.*] castra, postea Ephesum peruenit. Themistocles verò eũ liberaliter est prosequutus, pecunias ei largitus, (postea enim pecuniæ ad eum venerunt & Athenis, ab amicis missæ, & Argis, eæ, quæ clàm [*ibi*] depositæ fuerant) & cum quodam illorum Persarum, qui oræ maritimæ præe- B rant, in loca mediterranea profectus, literas misit ad regem Artaxerxem Xerxis [*filium*,] qui nuper regnare cœperat. Hoc autem in illis literis erat scriptum: Themistocles ad te venio, qui ex omnibus Græcis vnus vestram familiã plurimis affeci malis, quãdiu necessitate [*compulsus*] patrem tuũ, qui mihi bellum inferebat, propulsaui. sed longè pluribus beneficiis [*eum affeci*,] postquam mihi quidem tuta, illi verò periculosa reuersio fuit. Et beneficium mihi debetur. ([*Nam Themistocles in his suis literis*] scripserat quomodo & [*patrem ipsius Re-* C *gis*] antè monuisset de [*Græcorum*] receptu ex Salamine, & de pontibus non solutis, quos [*à Græcis victoribus*] ruptum iri, propter ipsum tunc falsò simulauerat) & nunc ego, qui magnis beneficiis te afficere possum, adsum, quem Græci persequuntur propter beneuolentiam, qua te prosequor. Anno autem supersedens ipse coràm aduentus mei causam tibi declarare volo. Rex verò (vt aiunt) eius consilium, [*& animum*] est admiratus, eúmque ita facere iussit. Hic verò vnius anni spatio, quo super- D sedit, percepit, [*ac didicit*] quicquid & linguæ Persicæ, & morum illius regionis [*percipere, ac discere*] potuit. Exactoque anno [*ad Regem*] profectus, apud eum magnam autoritatem est adeptus, & quantam nullus vnquam Græcorum [*assequutus fuerat*] cùm propter pristinam [*hominis*] dignitatem, tum etiam propter spem, quam ei præbebat promittens fore, vt Græciam in eius ditionem, ac potestatem redigeret: præcipuè verò quòd prudens esse videretur, suæq; prudentiæ specimen dedisset.

---

[1] Ἀπομνήσεσθαι] ἀποδοῦναι μνησθέντα. [2] Καὶ ἀποσαλεύσας] ἀποφυγὼν ἐκ τοῦ λιμένος, καὶ σάλῳ ὁμιλήσας. τουτέστι, τῷ ἀλιμένῳ τόπῳ, ἔνθα σάλος γίνεται. [3] Ὅτι Θεμιστοκλῆς ἥκω παρὰ σέ,] λείπει ἐν τοῖς τοιούτοις ἡ ὢν μετοχή. ἵν' ᾖ, Θεμιστοκλῆς ὢν, καὶ ἥκω διὸς παῖς ὤν. [4] Πλείω ἀγαθὰ] εἰργασμένα δηλονότι. [5] Ἐν τῷ ἀσφαλεῖ μὲν] τὰ πράγματα ἦσαν δηλονότι. [6] Ἐν ἐπικινδύνῳ] τὰ πράγματα ἦσαν. [7] Ἡ ἀποκομιδὴ] ἡ ὑποστροφή. [8] Καί μοι εὐεργεσία] αἰτιατικὴ χάρις. [9] * Γράψας] ἀντὶ τοῦ, ἔτυχε γὰρ γράψας, ἤγουν, ἔγραψε γὰρ τὴν π. Æ. P. [10] Δι' αὐτὸν] τὸν Πέρσην. [11] Ἐθαύμασέ τε] ὅτι εἶπεν ἐπειδὴ ἴσχυσε μηχανῇ τινι σῶσαι τὸν πατέρα αὐτοῦ. [12] Τὴν διάνοιαν] τὴν γνῶσιν. [13] Ὁ δ' ἐν τῷ χρόνῳ] ἐσκόπει γὰρ εἴπως αὐτὸν ἐν τῷ μεταξὺ ἀνακαλέσοιντο οἱ Ἀθηναῖοι. [14] Ὃν ἐπέσχεν] ἑαυτὸν δηλονότι. [15] Καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων τῆς χώρας] τῶν ἐθῶν. [16] Παρ' αὐτῷ] τῷ Πέρσῃ. [17] Καὶ ὅσος οὐδείς πω Ἑλλήνων] Ἱστιαῖος, καὶ Ἱππίας, καὶ Δημάρατος, καὶ ἄλλοι. [18] Καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ] ἔθνους δηλονότι. [19] Ὑπετίθει αὐτῷ] ὑπέβαλλε τῷ Πέρσῃ. [20] Διδοὺς] ἀντὶ τοῦ διδόναι.

Themi-

Themiſtocles enim manifeſtam ſui ingenij vim certiſſimè demonſtrauerat, & hac in re, multo maiore admiratione, quàm vllus alius, dignus erat. Nam naturali prudentia præditus erat, nec quicquam aut antè, aut poſtea didicerat, quod eam augeret, & rerum improuiſarum, cum breuiſſima deliberatione iudex erat præſtantiſſimus, & futurarum, ac euentus ipſarum plerunque optimus coniector. quę autem in manibus habebat, ea etiam explicare, [*adminiſtrare, atq; ad finem perducere,*] poterat, quorum verò eſſet imperitus, ab his cõmodè iudicandis non erat alienus. quid etiam melius, quidve deterius eſſet in reb. adhuc obſcuris, [*& incertis, ante ipſarum euentum*] optimè proſpiciebat. vtq; rem totam paucis expediam, & naturæ bonitate, & conſilij celeritate, vir iſte maximè idoneus fuit ad explicãdum ex tempore quæ ad rem facerent, [*& è re eſſent.*] Morbo autẽ correptus, vita eſt defunctus. Quidam autem aiunt eum ſponte etiam hauſto veneno deceſſiſſe, quod exiſtimaſſet ſe non poſſe præſtare quæ Regi promiſiſſet. Itaque monumentum eius extat in foro vrbis Magneſiæ, quæ eſt in Aſia. nam huic regioni præfuit, quã rex ipſi dederat. Magneſiam enim [*ei dederat*] pro pane, quæ quotannis quinquaginta talenta pẽdebat. Lampſacum verò, pro vino (hoc enim oppidum cæteras illius ſeculi vrbes vini copia ſuperare videbatur.) Myuntẽ verò, pro opſonio. Eius autem oſſa à propinquis domum, ipſius iuſſu reportata, & clàm Athenienſibus in agro Attico humata ferunt. Nec enim eum, qui proditionis reus erat, [*ibi apertè*] ſepelire fas erat. Pauſanias igitur Lacedęmonius, & Themiſtocles Athenienſis, viri omnium ſuę ætatis Gręcorum nobiliſſimi, hunc exitum habuerũt. Lacedæmonij igitur in prima quidẽ legatione hæc [*Athenienſibus*] de piaculis tollẽdis imperarunt, & viciſſim [*ab illis*] idem facere ſunt iuſſi. Deinde verò ad Atheniẽſes profecti, imperarũt vt à Potidææ obſidione recederent, & Æginam ſuis legibus viuere ſinerent.

A [1] ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς βεβαιότατα δὴ [2] φύσεως ἰσχὺν δηλώσας, καὶ διαφερόντως [3] τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος [4] θαυμάσαι. [5] οἰκείᾳ γὰρ ξυνέσει, [6] καὶ οὔτε προμαθὼν ἐς αὐτὴν οὐδὲν, οὔτ' ἐπιμαθὼν, [7] τῶν τε παραχρῆμα δι' ἐλαχίστης βουλῆς κράτιστος [8] γνώμων, καὶ τῶν μελλόντων [9] ἐπιπλεῖστον τοῦ γενησομένου ἄριστος εἰκαστής. καὶ ἃ μὲν μετὰ χεῖρας ἔχοι, καὶ ἐξηγήσασθαι [10] οἷός τε. [11] ὧν δ' ἄπειρος εἴη, κρῖναι ἱκανῶς οὐκ ἀπήλλακτο. [12] τό, τε ἄμεινον ἢ B χεῖρον ἐν τῷ ἀφανεῖ ἔτι προεώρα [13] μάλιστα, καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, φύσεως μὲν δυνάμει, μελέτης δὲ βραχύτητι, κράτιστος δὴ οὗτος [14] αὐτοσχεδιάζειν τὰ δέοντα ἐγένετο. νοσήσας δὲ, τελευτᾷ τὸν βίον. λέγουσι δέ τινες καὶ ἑκούσιον [15] φαρμάκῳ ἀποθανεῖν αὐτὸν, ἀδύνατον νομίσαντα εἶναι ἐπιτελέσαι βασιλεῖ ἃ ὑπέσχετο. μνημεῖον μὲν οὖν αὐτοῦ [16] ἐν Μαγνησίᾳ ἐστὶ τῇ Ἀσιανῇ, ἐν τῇ ἀγορᾷ. ταύτης γὰρ ἦρχε τῆς χώρας, δόντος βασιλέως αὐτῷ, Μαγνησίαν μὲν, C ἄρτον, ἣ προσέφερε πεντήκοντα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ· Λάμψακον δὲ, οἶνον (ἐδόκει γὰρ πολυοινότατον τῶν τότε εἶναι) [17] Μυοῦντα δὲ, ὄψον. τὰ δὲ ὀστᾶ φασι κομισθῆναι αὐτοῦ [18] * οἱ προσήκοντες οἴκαδε, κελεύσαντος ἐκείνου, καὶ τεθῆναι κρύφα Ἀθηναίων ἐν τῇ Ἀττικῇ. οὐ γὰρ ἐξῆν θάπτειν, ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ φεύγοντος. [19] τὰ μὲν κατὰ Παυσανίαν τὸν Λακεδαιμόνιον καὶ Θεμιστοκλέα τὸν Ἀθηναῖον, λαμπροτάτους γενομένους τῶν καθ' ἑαυτοὺς Ἑλλήνων, οὕτως ἐτελεύτησε. Λα- D κεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβείας τοιαῦτα ἐπέταξάν τε καὶ ἀντεκελεύσθησαν [20] περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσεως· ὕστερον δὲ φοιτῶντες παρ' Ἀθηναίους, Ποτιδαίας τε ἀπανίστασθαι ἐκέλευον, καὶ Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι.

τῆς φύσεως.

[1] Ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς] ἐγκώμιον Θεμιστοκλέους. [2] Φύσεως ἰσχὺν] τῆς κοινῆς τῶν ἀνθρώπων, ὅσον δυνατόν. [3] Τὶ ἐς αὐτὸ μᾶλλον] εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς φύσεως. [4] Θαυμάσαι] ἀντὶ τοῦ, θαυμασθῆναι ἄνευ μαθήσεως τὴν ξύνεσιν. [5] Οἰκείᾳ] φυσικῇ. [6] Καὶ οὔτε προμαθὼν] οὔτε ἀπὸ προμαθήσεως ἀγαθόν τι ἐς αὐτήν. ἤτοι τὴν ἰσχὺν τῆς φύσεως. [7] Τῶν τε παραχρῆμα] τῶν παραπιπτόντων. [8] Γνώμων] κριτής. [9] Ἐπιπλεῖστον] καλῶς τὸ ἐπιπλεῖστον. θεοῦ γὰρ μόνου τὸ πάντα εἰδέναι. [10] Οἷός τε] ἦν δηλονότι. [11] Ὧν δ' ἄπειρος] ὧν δ' ἄπειρος εἴη, οὐκ ἀπήλλακτο κρῖναι ἱκανῶς. ὅ ἐστι, καὶ ἐν τούτοις τοῖς ἀγνώστοις οὐ διημάρτανε τῆς κρίσεως. ὡς ἐδήλωσε καὶ ἐπὶ τῶν νεῶν τῆς κτίσεως, καὶ ἐπὶ τῆς Σαλαμῖνος, καὶ ἀλλαχοῦ. [12] Τό, τε ἄμεινον, ἢ χεῖρον] τὸ συνοῖσον, ἢ τὸ βλαπτικόν. [13] Μάλιστα] τῶν ἄλλων δηλονότι. [14] Αὐτοσχεδιάζειν] ἑτοίμως λέγειν. [15] Φαρμάκῳ ἀποθανεῖν αὐτὸν] αἷμα γὰρ ταύρειον πιὼν ἀπέθανεν. [16] Ἐν Μαγνησίᾳ] δύο γάρ εἰσι Μαγνησίαι, Θετταλὴ, καὶ Ἀσιανή. [17] Μυοῦντα δὲ] πόλις Καρίας ὁ Μυοῦς. [18] * Οἱ προσήκοντες] ἴσως γραπτέον ὑπὸ τῶν προσηκόντων οἴκαδε. *Si vulgatam lectionẽ ſequaris, vertes: Ipſius autem propinqui ferunt ipſius oſſa domum, ipſius iuſſu, reportata. Sed altera lectio ad veritatem propius accedere, & longè melior videtur eſſe. Æ. P.* [19] Τὰ μὲν κατὰ Παυσανίαν] ὥσπερ σχετλιάζων καὶ ἀνοιμώζων ταῦτά φησιν ὁ συγγραφεύς. [20] Περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσεως] καὶ ἄλλας γὰρ ἐποιήσαντο, ἀπελάσαι τοὺς ἐννέα ἄρχοντας.

καὶ μάλιστά γε πάντων καὶ ἐνδηλότατα προύλεγον, τὸ περὶ μεγαρέων [1] ψήφισμα [2] καθελοῦσι μὴ ἂν γίγνεσθαι πόλεμον· ἐν ᾧ εἴρητο αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι [3] τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ ἀθηναίων ἀρχῇ, μηδὲ τῇ ἀττικῇ ἀγορᾷ. οἱ δ' ἀθηναῖοι οὔτε [4] τἆλλα ὑπήκουον, οὔτε τὸ ψήφισμα καθῄρουν, [5] ἐπικαλοῦντες [6] * ἐπ' ἐργασίαν μεγαρεῦσι [7] τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς, [8] καὶ τῆς ἀορίστου, [9] καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων. τέλος δέ, ἀφικομένων τῶν τελευταίων πρέσβεων ἐκ λακεδαίμονος, Ῥαμφίου τε καὶ Μελησίππου καὶ Ἀγησάνδρου, [10] καὶ λεγόντων ἄλλο μὲν οὐδὲν ὧν πρότερον εἰώθεσαν, αὐτὰ δὲ τάδε, ὅτι λακεδαιμόνιοι βούλονται τὴν εἰρήνην εἶναι, εἴη δ' ἂν εἰ τοὺς ἕλληνας αὐτονόμους ἀφεῖτε· ποιήσαντες ἐκκλησίαν οἱ ἀθηναῖοι, [11] γνώμας σφίσιν αὐτοῖς προυτίθεσαν. καὶ ἐδόκει, [12] ἅπαξ, περὶ ἁπάντων βουλευσαμένους, ἀποκρίνεσθαι. καὶ παριόντες ἄλλοι τε πολλοὶ ἔλεγον, ἐπ' ἀμφότερα γιγνόμενοι ταῖς γνώμαις, καὶ ὡς χρὴ πολεμεῖν, καὶ [13] ὡς μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα εἰρήνης, ἀλλὰ καθελεῖν. καὶ παρελθὼν Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, ἀνὴρ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον πρῶτος ἀθηναίων, λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώτατος, παρῄνει τοιάδε,

*π. ἐπεργασίαν. Æ.P.

» Τῆς μὲν γνώμης, ὦ ἀθηναῖοι, ἀεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι, μὴ εἴκειν πελοποννησίοις· καίπερ εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους [14] οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθομένους τε πολεμεῖν, [15] καὶ ἐν τῷ ἔργῳ πράσσοντας, πρὸς δὲ τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας [16] τρεπομένους. ὁρῶ δὲ καὶ νῦν ὁμοῖα καὶ παραπλήσια ξυμβουλευτέα μοι ὄντα, [17] καὶ τοὺς ἀναπειθομένους ὑμῶν δικαιῶ, [18] τοῖς κοινῇ δόξασιν, ἢν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα, βοηθεῖν· [19] ἢ μηδὲ κατορθοῦντας, τῆς ξυνέσεως μεταποιεῖσθαι. ἐνδέχεται γὰρ [20] τὰς ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἧσσον [21] ἀμαθῶς χωρῆσαι ἢ καὶ τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου. διό-

A In primis verò, & ante omnia apertissimè prædicebant nullum fore bellum, si [*Athenienses*] decretum de Megarensibus factum rescinderent: quo Megarensibus interdictum erat portubus in Atheniensium ditione sitis, & Attico foro. Sed Athenienses neq; cæteris in rebus morem illis gerere, neq; decretum illud rescindere voluerunt, Megarensibus crimini dantes, quòd sacrum, nullisq; limitibus finitum solum colerent, quodq; seruos fugitiuos reciperent. Tandem verò, cùm postremi legati, B Rhamphius, Melesippus, & Agesander Lacedæmone venissent, & nihil aliud dixissent eorum, quę prius [*dicere*] consueuerant: sed hæc ipsa, [*quæ sequuntur:*] Lacedæmonij pacem esse volunt, erit autē, si Græcos liberos esse, suisq; legibus viuere sinatis. Athenienses conuocata concione, omnibus suis ciuibus sententiæ dicēdæ potestatem fecerunt: & placuit, semel, habita consultatione de summa rerū respondere. tūc autem cùm alij multi in medium progressi verba fecerunt, & in vtranq; partem sententiam dixerunt, & bellum suscipiendum, C [*& non suscipiendum,*] nec illo decreto pacem impediandā: sed rescindendum: tum etiam Pericles Xantippi [*filius,*] vir illis temporibus primus Atheniensium, & in dicendo, & agendo præstātissimus, in medium progressus, hæc [*Atheniensibus*] suasit.

Periclis Concio.

In eadem sententia, Athenienses, semper permaneo, Peloponnesiis non esse cedendum, quamuis sciam homines non eodem animi ardore bella administrare, quo ad ea suscipienda inducuntur: sed pro vaD riis rerum euentis sententiam etiam mutare. Video autem nunc etiam res [*superioribus*] similes, & pares mihi dicēdas in consilio, quod vobis sum daturus: sed à vobis, qui meam sententiam, [*& autoritatem*] estis sequuturi, peto, vt iis, quæ publicè, [*& de communi consilio*] decreta fuerint, si qua forte in re offendamus, opem feratis. aut etiam, si rem feliciter geratis, prudentiæ laudem ne [*vobis solis*] vendicetis. Vsu enim venire solet vt rerum, [*ac bellorum*] euentus æquè sint fallaces, ac hominum cogitationes. Quamob-

[1] Τὸ περὶ μεγαρέων] οὐ τὸ μεγαρέων, ἀλλὰ τὸ μὴ εἶναι αὐτονόμους τοὺς ἕλληνας. [2] Ψήφισμα] ὃ ἔγραψε Θεμιστοκλῆς. [3] Τοῖς λιμέσιν] οὐ μόνον τοῦ πειραιῶς, ἀλλὰ παντὸς λιμένος ὧν ἦρχον οἱ ἀθηναῖοι. [4] Τἆλλα ὑπήκουον] τοῖς λακεδαιμονίοις. [5] Ἐπικαλοῦντες] αἰτιῶντες ἐγκαλοῦντες. [6] Ἐπ' ἐργασίαν] περιττὴ ἡ πρόθεσις. [7] Τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς] τὴν γῆν λέγει τὴν μεταξὺ μεγαρέων καὶ ἀττικῆς, ἥνπερ ἀνέθεσαν ταῖς ἐλευσινίαις θεαῖς. τὴν αὐτὴν δὲ λέγει καὶ ἀόριστον. ἀόριστος δέ ἐστιν ἡ μὴ ἔχουσα ὅρους, μηδὲ ἀπειρουμένη. ἡ γὰρ ἀπειρομένη ὅρους ἔχει, ἅτε οὖσα μεμερισμένη. * ἔστιν ἑκάστου τὸ δίκαιον τῆς διακρίσεως. [8] Καὶ τῆς ἀορίστου] τῆς πολλῆς. [9] Καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν] ὡς ὅτι δούλους σφῶν ἀποφεύγοντας ἐδέχοντο. [10] Καὶ λεγόντων ἄλλο μὲν οὐδὲν] ὅτι περὶ τῆς ποτιδαίας καὶ τῶν ἄλλων. [11] Γνώμας] βουλάς. καὶ ἄλλας γὰρ ἐποιήσαντο, τὸ ἀπελάσαι τοὺς αἰτία ἄγος ἔχοντας. [12] Ἅπαξ] παντελῶς. [13] Ὡς μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα] τὸ ψήφισμα φησὶν οὐ τὸ μεγαρέων, ἀλλὰ τὸ μὴ εἶναι αὐτονόμους τοὺς ἕλληνας. [14] Οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ] ὀργῇ, διανοίᾳ. τρόπῳ. σκοπῷ. [15] Καὶ ἐν τῷ ἔργῳ] πρὸς τὰ συμβαίνοντα. [16] τρεπομένους] μεταβαλλομένους. [17] Καὶ τοὺς ἀναπειθομένους] περιττὴ ἡ ἀνά. τουτέστι, πειθομένους. [18] τοῖς κοινῇ δόξασι] κοινῇ δόξασι μὴ βοηθεῖν, καὶ μὴ ἐκ τοῦ ἐναντίου ἀπολιγωρεῖν τοῦ πολέμου, μηδὲ τοὺς συμβουλεύσαντας αἰτιᾶσθαι. [19] Η μηδὲ κατορθοῦντας] αἰτιατικὴ, ἢ μηδὲ κατορθούντων. ἀντίπτωσις γάρ ἐστι. [20] Τὰς ξυμφορὰς] τὰς ἀποβάσεις. [21] Ἀμαθῶς] ἐσφαλμένως.

rem

rem etiam ſiquid temerè, [*& præter expectationem*] accidit, hoc fortunæ tribuere, eamq́; culpare conſueuimus. Lacedæmonios enim cùm antè nobis inſidiatos eſſe, tum vel maximè nunc [*nobis inſidiari*] conſtat. Cùm enim [*in fœderis conditionibus disertè*] ſit expreſſum, de rebus controuerſis iudicio viciſſim inter nos eſſe diſceptandum, interea verò vtriſq; noſtrum ea retinenda, quæ iam tenemus, tamen nec ipſi adhuc poſtularũt, vt [*de noſtris controuerſiis*] iudicium fieret, neq; iudicium à nobis oblatum, [*cui nos ſubiicimus,*] accipere volunt: ſed armis, quã verbis, crimina diluere malunt, & adſunt vt nobis iam imperent, nec amplius [*veniunt,*] vt [*nobiſcum*] expoſtulẽt. Imperãt enim, vt à Potidææ obſidione recedamus, & Æginam liberam eſſe, ſuiſq; legibus viuere ſinamus, & decretũ de Megarenſibus factum reſcindamus. Quinetiã qui poſtremi huc venerunt, percipiunt vt Græcos ſuis legibus viuere permittamus. Nemo tamẽ veſtrum exiſtimet bellum de re leui ſuſceptum iri, ſi decretum de Megarenſibus factum reſcindere nolimus. qđ illi maximè prætendentes, dicunt nullum fore bellum, ſi decretum iſtud reſcindatur. Néve apud vos ipſos querelam relinquatis, quaſi leui de cauſa bellum ſuſceperitis. nam hæc leuis, [*& exigua*] res omne [*ſpecimen &*] documentum veſtræ conſtantiæ continet. Quibus ſi conceſſeritis [*quod petunt,*] protinus etiam aliquid aliud maius [*vobis*] imperabitur, quaſi metu perculſi hac quoque in re morem [*ipſis*] geſturi ſitis. Sed ſi ſemel ipſis acriter abnueritis [*quæ petunt,*] planũ ipſis facietis [*oportere ipſos*] maiore cum ęquabilitate vobiſcũ agere. Hinc igitur ſtatuite vel imperata facere, antequã vllam cladem accipiatis, vel, ſi bellum geramus (quod mihi ſatius eſſe videtur) nulla, pariter, aut magna, aut parua de cauſa [*illis*] cedere, neque cum metu retinere [*ea,*] quę poſſidemus. Nam ſiue maxima, ſiue minima ſint ea, quæ aliis ante iudicium à paribus imperantur, eandem vim habent, & valent ad ſeruitutis iugum imponendum [*illis qui faciunt imperata.*] Belli verò apparatus, & facultates, [*ac opes,*] quæ vtriſque noſtrum adſunt, ſingulatim audite, vt cognoſcatis nos [*his in rebus*] inferiore cõditione nõ futuros.

A παρὰ καὶ τὴν τύχην ὅσα ἂν παρὰ λόγον ξυμβῇ, εἰώθαμεν αἰτιᾶσθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ [1] πρότερόν τε δῆλοι ἦσαν ἐπιβουλεύοντες ἡμῖν, καὶ νῦν οὐχ ἥκιστα. [2] εἰρημένον γὰρ δίκας μὲν τῶν [3] διαφόρων ἀλλήλοις διδόναι καὶ δέχεσθαι, ἔχειν δὲ ἑκατέρους ἃ ἔχομεν, οὔτε αὐτοὶ δίκας πω ᾔτησαν, οὔτε ἡμῶν διδόντων [4] δέχονται. βούλονται δὲ πολέμῳ μᾶλλον [5] ἢ λόγοις τὰ ἐγκλήματα διαλύεσθαι, καὶ ἐπιτάσσοντες ἤδη καὶ οὐκέτι αἰτιώμενοι πάρεισι. Ποτιδαίας τε γὰρ ἀπανίστασθαι κελεύουσι, καὶ Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι, καὶ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα [6] καθαιρεῖν. οἱ δὲ τελευταῖοι οἵδε ἥκοντες, καὶ τοὺς Ἕλληνας προαγορεύουσιν αὐτονόμους ἀφιέναι. ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίσῃ περὶ βραχέος ἂν πολεμεῖν, εἰ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα μὴ καθέλοιμεν. ὅπερ μάλιστα [7] προὔχονται, εἰ καθαιρεθείη, μὴ ἂν γίγνεσθαι τὸν πόλεμον· μηδὲ ἐν ὑμῖν αὐτοῖς [8] αἰτίαν ὑπολίπησθε ὡς διὰ μικρὸν ἐπολεμήσατε. [9] τὸ γὰρ βραχὺ [10] τοῦτο πᾶσαν ὑμῶν ἔχει τὴν βεβαίωσιν καὶ πεῖραν τῆς γνώμης. [11] οἷς εἰ ξυγχωρήσετε, καὶ ἄλλο τι μεῖζον εὐθὺς ἐπιταχθήσεσθε, ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσοντες· [12] ἀπισχυρισάμενοι δὲ, σαφὲς ἂν καταστήσητε αὐτοῖς, ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν μᾶλλον [13] προσφέρεσθαι. αὐτόθεν δὴ [14] διανοήθητε, ἢ ὑπακούειν [15] πρίν τι βλαβῆναι, ἢ, εἰ πολεμήσομεν (ὥσπερ ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι) [16] καὶ ἐπὶ μεγάλῃ καὶ ἐπὶ βραχείᾳ ὁμοίως προφάσει μὴ εἴξοντες, D [17] μηδὲ ξὺν φόβῳ ἕξοντες ἃ κεκτήμεθα. τὴν γὰρ αὐτὴν δύναται δούλωσιν ἥ τε μεγίστη καὶ ἡ ἐλαχίστη [18] δικαίωσις ἀπὸ τῶν ὁμοίων πρὸ δίκης τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη. τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἑκατέροις ὑπαρχόντων ὡς [19] οὐκ ἀσθενέστερα ἕξομεν, γνῶτε καθ' ἕκαστον ἀκούοντες.

γρ. διαφορῶν

γρ. ὑπακούσαντες

---

[1] Πρότερόν τε] ὅτε ἐκώλυον τὸ τεῖχος γενέσθαι. [2] Εἰρημένον] ὑπειρημένου ὄντος τοῦ πράγματος ἐν ταῖς σπονδαῖς τῶν τριακοντούτεσι. [3] Διαφόρων] τῶν ὑποθέσεων. ἐξ ὧν διάφορα φρονοῦμεν. [4] Δέχονται] λύειν τὰ διάφορα τῇ δίκῃ. [5] Ἢ λόγοις] διαδικασίαις. [6] Καθαιρεῖν] ἀκυροῦν. [7] Προὔχονται] προβάλλονται. [8] Αἰτίαν ὑπολίπησθε] αἰτίαν τοῦ, αἰτιάσησθε. [9] Τὸ γὰρ βραχὺ] εἴτε φοβούμεθα τοὺς Λακεδαιμονίους, εἴτε καὶ μή. [10] Τοῦτο] τὸ καθελεῖν τὸ Μεγαρέων πινάκιον. [11] Οἷς εἰ ξυγχωρήσετε] τοῖς Λακεδαιμονίοις. [12] Ἀπισχυρισάμενοι δὲ] ἰσχυρῶς ἀπαγορεύσαντες. [13] Προσφέρ.] ὁμιλεῖν. [14] Διανοήθητε] πάντοτε, ὁσάκις ἂν κελευώμεθα. [15] Πρίν τι βλαβῆναι] ἐκ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος. [16] Καὶ ἐπὶ μεγάλῃ] κατὰ κοινοῦ τὸ, * διανοίᾳ. * π. προφάσει. Æ.P. [17] Μηδὲ ξὺν φόβῳ] ἐὰν γὰρ ὑπακούσωμεν αὐτοῖς, φησίν, ἐν τούτῳ, λοιπὸν καὶ περὶ τῶν ἄλλων δεδοίκαμεν. [18] Δικαίωσις] κέλευσις. πρόσταξις. τὸ δικαιοῦν διὰ μικρὰν πρόφασιν μὴ δέχεσθαι πόλεμον. [19] Οὐκ ἀσθενέστερα ἕξομεν] οὐκ ἀσθενεστέρως διακεισόμεθα.

» [1] αὐτουργοί τε γάρ εἰσι πελοποννήσιοι, καὶ οὔτε ἰ- A
» δίᾳ, οὔτε ἐν κοινῷ χρήματά ἐστιν αὐτοῖς· ἔπειτα,
» χρονίων πολέμων καὶ διαποντίων [2] ἄπειροι, διὰ
» τὸ βραχέως αὐτοὶ ἐπ' ἀλλήλους ὑπὸ πενίας
» ἐπιφέρειν. καὶ οἱ τοιοῦτοι, [3] οὔτε ναῦς πληροῦντες,
» οὔτε πεζὰς στρατιὰς πολλάκις ἐκπέμπειν δύ-
» νανται, ἀπὸ τῶν ἰδίων τε ἅμα ἀπόντες, καὶ [4] ἀπὸ
» τῶν αὐτῶν δαπανῶντες, καὶ προσέτι καὶ θα-
» λάσσης εἰργόμενοι. αἱ δὲ περιουσίαι, τοὺς πολέ-
» μους μᾶλλον ἢ [6] αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ [7] ἀνέχουσι.
» σώμασί τε ἑτοιμότεροι οἱ αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώ- B
» πων ἢ χρήμασι πολεμεῖν, [8] [9] *[10] τὸ μὲν, πιστὸν ἔ-
» χοντες ἐκ τῶν κινδύνων κἂν περιγενέσθαι. [11] τὸ δὲ,
» οὐ βέβαιον, [12] μὴ οὐ προαναλώσειν, ἄλλως τε κἂν
» παρὰ δόξαν, ὅπερ εἰκὸς, ὁ πόλεμος αὐτοῖς μη-
» κύνηται. μάχῃ μὲν γὰρ μιᾷ πρὸς ἅπαντας
» ἕλληνας δυνατοὶ πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμα-
» χοι ἀντισχεῖν, [13] πολεμεῖν δὲ μὴ πρὸς ὁμοίαν [14] ἀν-
» τιπαρασκευὴν ἀδύνατοι, ὅταν [15] μήτε βου-
» λευτηρίῳ ἑνὶ χρώμενοι, παραχρῆμά τι ὀξέ-
» ως ἐπιτελῶσι, πάντες τε ἰσόψηφοι ὄντες, [16] καὶ οὐχ C
» ὁμόφυλοι, τὸ ἐφ' ἑαυτὸν ἕκαστος σπεύδῃ· ἐξ ὧν
» φιλεῖ μηδὲν ἐπιτελὲς γίγνεσθαι. καὶ γὰρ οἱ μὲν ὡς
» μάλιστα τιμωρήσασθαί τινα βούλονται, οἱ δὲ, ὡς
» ἥκιστα τὰ οἰκεῖα φθεῖραι. [17] χρόνιοί τε ξυνιόντες,
» [18] ἐν βραχεῖ μὲν μορίῳ σκοποῦσί τι τῶν κοι-
» νῶν, τῷ δὲ πλείονι τὰ οἰκεῖα πράσσουσι. καὶ ἕ-
» καστος οὐ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν [19] οἴεται
» βλάψειν, μέλειν δέ τινι καὶ ἄλλῳ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τι
» προϊδεῖν· ὥστε τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἁπάντων ἰδίᾳ
» δοξάσματι λανθάνειν τὸ κοινὸν ἀθρόον φθειρό- D
» μενον. μέγιστον δὲ, τῇ τῶν χρημάτων σπάνει [20] κωλύ-
» σονται, ὅταν [21] χολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι [22] διαμέ-

A Nam Peloponeſij ſunt inopes, [*adeò vt propriis manibus ſuos agros ipſi colere cogātur,*] nec priuatim, nec publicè pecunias habēt. Deinde diuturnorum, ac maritimorum bellorum ſunt imperiti, quia propter paupertatem ipſi bellum inter ſe ad exiguū temporis ſpatium gerunt. Huiuſmodi autē homines, neque naues [*rebus ad bellum neceſſariis*] explere, [*ac inſtruere,*] neque pedeſtres exercitus ſæpe emittere poſſunt, tum quòd [*in bellis gerendis,*] ſimul & à re familiari abſint, & ſumptus de ſuis priuatis facultatib. B faciant, tum etiam præterea, q̄ maris vſu [*à nobis*] prohibeantur. Atqui opes magis, q̄ violentę pecuniarum collationes bella ſuſtinēt. Homines autem inopes, ad bellum gerendum, corporibus, quā pecuniis, ſunt promptiores. nam illa quidem, ex periculis euaſura ſperant: has verò, vel ante belli finem abſumptū iri perſuaſum habēt, præſertim ſi (quod eſt veriſimile) bellum præter ipſorum opinionem producatur. Nam Peloponeſij, eorumq; ſocij in vno quidem prœlio Græcis omnibus reſiſtere poſſunt: ſed cum diſſimili aduerſariorum apparatu C bellum gerere nō poſſunt, tum quia, cùm non vno eodēq; concilio vtātur, omneſq; par ſuffragij ferendi ius habeāt, nihil ex tēpore, celeriterq; peragūt; tū etiā quia, cùm non ſint omnes vnius, eiuſdemq; gentis, vnuſquiſq; rem ſuam vrget, [*ſuoq́; commodo ſtudet.*] vnde nihil perfici, & ad finem perduci ſolent. Nam hi quidem, nonnullos q̄ maximè cupiūt vlciſci: alij verò, res domeſticas q̄ minimè corrumpi [*volunt.*] cumq; poſt longam cunctationem vix tandem in vnum conueniant, exiguo tamē temporis D momēto de Rep. conſultāt: maiorem verò temporis partem in rebus priuatis curādis ponunt. & vnuſquiſq; [*Remp.*] nihil detrimenti ex hac ſua negligentia capere poſſe putat: ſed & aliquē alium eſſe [*exiſtimat,*] qui [*Remp.* curet, eiq; pro ſe ipſo proſpiciat. Itaq; eadem omnium priuatorum opinione vniuerſam Remp. perdi nō animaduertit. Quod autem maximū eſt, pecuniarum inopia prohibebuntur, cùm eas ægrè parantes cuncta-

[1] Αὐτουργοί τε γάρ εἰσι] δι' ἑαυτῶν τὴν γῆν ἐργαζόμενοι, ἀντὶ δούλων. [2] Ἄπειροι] ἀδίδακτοι. [3] Οὔτε ναῦς πληροῦντες] ἀνδρῶν δηλονότι. [4] Ἀπὸ τῶν αὐτῶν δαπανῶντες] ἐξ ὧν ἔχουσιν. [5] Εἰργόμενοι] θαλασσοκράτορες γὰρ οἱ ἀθηναῖοι. [6] Αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ] οἱ γὰρ λακεδαιμόνιοι, ἅτε πένητες, βιαίως εἰσέφερον. [7] Ἀνέχουσι] βαστάζουσιν. αὐξαίνουσι. [8] Τὸ μὲν] τὸ τῶν σωμάτων, ὡς σώζοντες αὐτὰ ἐκ τοῦ πολέμου. δεῖ δὲ ὑποστίξαι εἰς τὸ μέν. [9] Πιστὸν] βέβαιον. [10] * τὸ μ. π.] *Hic locus ita nobis accipiēdus,* τὸ μὲν, ἤγουν τὰ ἑαυτῶν σώματα, πιστὸν ἔχοντες, εἴτε πιστεύοντες, ἐλπίζοντες ἐκ τῶν τοῦ πολέμου κινδύνων αὐ περιγενέσθαι, ἤγουν σωθήσεσθαι· τὸ δὲ, ταῦτα δὲ τὰ αὐτῶν χρήματα, οὐ βέβαιον ἔχοντες, μὴ οὐ πρ. ἀντὶ τοῦ, βεβαίως πιστεύοντες αὐτοὺς ταῦτα πρὸ τοῦ τοῦ πολέμου τελευτῆς ἀναλώσειν, ἤγουν ὑφ' ἑαυτῶν ἀναλωθήσεσθαι, &c. *Sed* καινοπρεπῶς *iam plures negationes (vt alibi ſæpe apud hunc autorem eſt videre) non negandi: ſed affirmandi maiorem vim habent, quod obiter obſeruandum.* Æ.P. [11] Τὸ δὲ] τὸ τῶν χρημάτων οὐκ ἔστι, φησὶ, βέβαιον, ὅπως μὴ δαπανηθῶσι. [12] Μὴ οὐ προαναλώσειν] σημείωσαι, μὴ προαναλώσειν τὰ χρήματα πρὸ τοῦ πολέμου, τὸ βέβαιον οὐκ ἔχουσιν. οἱ δὲ αὐτουργοὶ τοῦ πολέμου, τὸ πιστὸν ἔχουσιν ὅτι περιγενήσονται, διότι τοῖς κινδύνοις ὑπομένειν ἐμελέτησαν. [13] Πολεμεῖν δὲ] καθὸ μόνοις τοῖς σώμασι θαρροῦσιν· οἱ δὲ ἀθηναῖοι πρὸς τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς χρήμασι θαρροῦσιν. [14] Ἀντιπαρασκευὴν] ἀνθόπλισιν. [15] Μήτε βουλευτηρίῳ ἑνὶ χρώμενοι] αὐτόνομοι γὰρ πάντες. [16] Καὶ οὐχ ὁμόφυλοι] οἱ μὲν γὰρ, δωριεῖς· οἱ δὲ, αἰολεῖς· οἱ δὲ, βοιωτοί. [17] Χρόνιοί τε ξυνιόντες] ἐκ τοῦ πολεμεῖν τῇ ἀπιστίᾳ. [18] Ἐν βραχεῖ μὲν μορίῳ] ἴσον ὅτι τῆς δημοκρατίας διαβολὴν πᾶσιν ἐνταῦθα ἔθηκε. [19] Οἴεται βλάψειν] τὰ κοινὰ δηλονότι. [20] Κωλύσονται] ἀντὶ τοῦ κωλυθήσονται. [21] Σχολῇ] βραδέως. [22] Διαμέλλωσι] βραδύνωσιν.

buntur.

būtur. ſed belli occaſiones nullam moram A patiuntur, neq; verò illorum aut munitionū exſtructio, aut claſſis digna eſt, quę metuatur. Difficile enim eſt vrbi, quæ potentiam noſtræ parem habeat, vel in pace huiuſmodi munitiones extruere: iam verò [*multo difficilius erit hoc ipſum facere*] in hoſtico, & [*præcipuè*] cùm nos aduerſus illos non minus muniti ſimus, [*quàm illi contra nos.*] Quòd ſi quem locum pręſidio firmarint, aliquam quidem agri [*noſtri*] partem ſuis excurſionibus, & [*noſtrorum*] ad illos transfugiis vaſtabunt: ſed tamē [*hæc munitio, præſidiumq́,*] nō poterit nos circumuallare & impedire ne in ipſorum [*agrum*] nauigemus, & (qua re pollemus) nauibus [*illos*] vlciſcamur. Nam ex vſu rerum nauticarum plus peritiæ ad prœlia terreſtria habemus, quàm illi ex vſu militiæ terreſtris ad pugnas nauales. Rerū verò maritimarū ſcientiā non facilè poterunt adipiſci. Nam ne vos quidem, quamuis his [*rebus naucicis*] operam ſtatim à bello Medico [*ad hoc vſq; tempus*] ſtudioſè dederitis, [*hanc rerum nauticarum ſcientiam*] perfectè adhuc eſtis adepti. Quónam igitur modo homines, qui agriculturæ, non autē rebus maritimis dant operam, prætereа quos ne in hoc quidem ſtudio ſe exercere ſinemus, propter aſſiduas noſtræ claſſis incurſiones, [*quæ in illorum agrū fient,*] facinus aliquod [*præclarum, & memoratu*] dignum edēt? Nam aduerſus quidem paucas naues, quę incurſiones, [*in eos*] facient periculū fortaſſe ſubeant, [*nauium hominumq́,*] multitudine ſuam imperitiam audacius confirmātes, ſed ſi multis [*nauibus*] prohibeantur quieſcent, [*& ab iſtarum rerum ſtudio, & exercitatione abſtinebunt.*] Et quia ſe in his non exercebunt, erūt imperitiores, & hac ipſa de cauſa, cunctantiores etiā, [*& minus audaces*] erunt. At rerū nauticarum peritia, eſt artis, [*& arte comparatur,*] vt eſt [*multarum*] aliarum rerū ſcientia: nec ſucceſſiuis operis, & remiſſa exercitatione, obiter diſci poteſt: imò verè nullius alius rei ſtudium ad eum accedere oportet [*quod ab aſſidua eius meditatione auertat.*] Quòd ſi pecunias, quę ſunt Olympię aut Delphis, ſuo loco moueāt, & [*his vſi,*] maiore mercede [*propoſita*] nautas peregrinos à nobis cōductos ſubtrahere conētur, hoc [*profectò*] graue [*ac periculoſum*] eſſet, ſi nos quidem eſſemus aduerſarij, qui cū ipſi, tū inquilini [*noſtri*] naues cōſcendere, ipſiq; reſiſtere nō poſſemus.

A μέλλωσι· τοῦ δὲ πολέμου οἱ καιροὶ [1] οὐ μενετοί. καὶ μὴν [2] οὐδ᾽ ἡ ἐπιτείχισις, οὐδὲ τὸ ναυτικὸν αὐτῶν ἄξιον φοβηθῆναι. [3] τὴν μὲν γὰρ χαλεπὸν καὶ ἐν εἰρήνῃ πόλιν ἀντίπαλον παρασκευάσασθαι, ἦπου δὴ ἐν πολεμίᾳ τε, [4] καὶ οὐχ ἧσσον ἐκείνοις ἡμῶν ἀντεπιτετειχισμένων. φρούριον δ᾽ εἰ ποιήσονται, τῆς μὲν γῆς βλάπτοιεν ἄν τι μέρος [5] καταδρομαῖς [6] καὶ αὐτομολίαις, οὐ μέντοι ἱκανόν γε ἔσται ἐπιτειχίζειν τε, καὶ κωλύειν ἡμᾶς πλεύσαντας ἐς τὴν ἐκείνων, καί, ἧπερ B ἰσχύομεν, ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι. πλέον γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν τοῦ κατὰ γῆν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ ἐμπειρίας, ἢ ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ κατ᾽ ἤπειρον ἐς τὰ ναυτικά. τὸ δὲ τῆς θαλάσσης ἐπιστήμονας γενέσθαι, οὐ ῥᾳδίως αὐτοῖς προσγενήσεται. οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς, μελετῶντες αὐτὸ εὐθὺς [7] ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, ἐξείργασθέ πω. πῶς δὴ ἄνδρες γεωργοί, καὶ οὐ θαλάσσιοι, καὶ προσέτι οὐδὲ μελετῆσαι ἐασόμενοι, διὰ τὸ ὑφ᾽ ἡμῶν πολλαῖς ναυσὶν ἀεὶ ἐφορμεῖσθαι, [8] * ἄξιον ἄν τι δρῷεν; πρὸς μὲν γὰρ ὀλί- C γας ναῦς ἐφορμούσας κἂν διακινδυνεύσειαν, πλήθει τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες· πολλαῖς δὲ εἰργόμενοι, ἡσυχάσουσι· [9] καὶ ἐν τῷ μὴ μελετῶντι, ἀξυνετώτεροι ἔσονται, καὶ δι᾽ αὐτὸ καὶ ὀκνηρότεροι. τὸ δὲ ναυτικὸν, [10] τέχνης ἐστὶν, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ οὐκ ἐνδέχεται, ὅταν τύχῃ, ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μηδὲν [11] ἐκείνῳ πάρεργον ἄλλο γίγνεσθαι. εἴτε καὶ κινήσαντες τῶν Ὀλυμπίασιν ἢ Δελφοῖς χρημάτων, [12] μισθῷ μείζονι πειρῷντο ἡμῶν ὑπολαβεῖν τοὺς D ξένους τῶν ναυτῶν, [13] μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἀντιπάλων, ἐσβάντων αὐτῶν τε καὶ τῶν μετοίκων,

γρ. κατασκευάσασθαι

---

[1] Οὐ μενετοὶ] οὐ μένουσι, φησὶν, ἀλλ᾽ εἰσὶν ὀξεῖς. [2] Οὐδ᾽ ἡ ἐπιτείχισις] ἐπιτείχισίς ἐστι, πόλιν τινὰ ἑτέραν πλησίον ἄλλης τειχίσαι, διὰ τὸ φρουρεῖν καὶ λυμαίνεσθαι τὴν γῆν. [3] Τὴν μὲν γὰρ] τὴν ἐπιτείχισιν. [4] Καὶ οὐχ ἧσσον ἐκείνοις ἡμῶν] δυνατῶν ὄντων ἡμῶν ἀντεπιτειχίσαι ἐκείνοις. [5] Καταδρομαῖς] ἐφόδοις. [6] Καὶ αὐτομολίαις] δεχόμενοι τοὺς αὐτομόλους δούλους. [7] Ἀπὸ τῶν Μηδικῶν] ἀλλὰ δηλονότι μετὰ τῶν Μηδικῶν. [8] *Ἄξιον] ἀξιόλογον. Æ.P. [9] Καὶ ἐν τῷ μὴ μελετῶντι] ἀντὶ τοῦ, ἐν τῷ μὴ μελετᾶν. [10] Τέχνης ἐστὶν] ἐπιτήδευμα, ἢ πρᾶγμα. [11] Ἐκείνῳ] τῷ ναυτικῷ. [12] Μισθῷ μείζονι] τοῦτό φησιν, ὅτι οὐ δεινὸν εἰ Λακεδαιμόνιοι μισθῷ μείζονι ἀπὸ τῶν Ὀλυμπίασιν ἢ Δελφοῖς χρημάτων πειρῷντο ὑποκλέπτειν τοὺς ἡμετέρους συμμάχους. τοὐναντίον γὰρ ἂν ἦν δεινὸν εἰ πρὸς ἄλλοις μετὰ τῶν ἡμετέρων μετοίκων ἐσέβαλλον, μὴ ὄντων ἡμῶν ἀντιπάλων. βούλεται δὲ διὰ τούτων δεῖξαι ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι μεθ᾽ ἡμῶν μὲν ἢ μετὰ τῶν ἡμετέρων συμμάχων ἰσχυροί εἰσι, καὶ δεινὸν ἔνθα εἰσβάλλοιεν· μόνοι δὲ αὐτοὶ μετὰ τῶν ἰδίων συμμάχων, ἀδύνατοι, μήτε ναυτικὸν ἔχοντες, μήτε πολέμων ἐμπειρίαν. νῦν δὲ τούτου ἡμῶν ὄντων, ἤγουν ἀντιπάλων, οἵ γε κυβερνήτας ἔχομεν πολίτας, καὶ τὴν ναυτικὴν ἐμπειρίαν, ὡς δὲ καὶ πολεμικὴν, οὐ δεινὸν εἰ Λακεδαιμόνιοι καθ᾽ ἡμῶν ἥκοιεν. [13] Μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν] τῶν Λακεδαιμονίων μὴ ὄντων.

» [1] δεινὸν ἂν ἦν· [2] νῦν δὲ τόδε τε ὑπάρχει, καὶ (ὅπερ κράτιστον) κυβερνήτας ἔχομεν πολίτας, καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν, πλείους καὶ ἀμείνους ἢ πᾶσα ἡ ἄλλη Ἑλλάς. καὶ ἐπὶ τῷ κινδύνῳ [3] οὐδεὶς ἂν δέξαιτο τῶν ξένων [4] τήν τε αὑτοῦ φεύγειν, καὶ μετὰ [5] τῆς ἥσσονος ἅμα ἐλπίδος, ὀλίγων ἡμερῶν ἕνεκα μεγάλου μισθοῦ δόσεως, ἐκείνοις ξυναγωνίζεσθαι. καὶ τὰ μὲν Πελοποννησίων ἔμοιγε τοιαῦτα καὶ παραπλήσια δοκεῖ εἶναι· τὰ δὲ ἡμέτερα, τούτων τε ὧνπερ παρ' ἐκείνοις ἐμεμψάμην, ἀπηλλάχθαι, καὶ ἄλλα οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου μεγάλα ἔχειν. ἤν τ' ἐπὶ τὴν χώραν ἡμῶν πεζῇ ἴωσιν, ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἐκείνων πλευσούμεθα. [6] καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται Πελοποννήσου τε μέρος τι τμηθῆναι, καὶ τὴν Ἀττικὴν ἅπασαν. οἱ μὲν γὰρ οὐχ ἕξουσιν ἄλλην ἀντιλαβεῖν ἀμαχεί· ἡμῖν δέ ἐστι γῆ πολλὴ, καὶ ἐν νήσοις, καὶ κατ' ἤπειρον. μέγα γὰρ [7] τὸ τῆς θαλάσσης κράτος. σκέψασθε δέ· [8] εἰ γὰρ ἦμεν νησιῶται, τίνες ἂν ἀληπτότεροι ἦσαν; καὶ νῦν χρὴ ὅτι ἐγγύτατα τούτου διανοηθέντας, τὴν μὲν γῆν [9] καὶ οἰκίας ἀφεῖναι, τῆς δὲ θαλάσσης καὶ πόλεως φυλακὴν ἔχειν, καὶ Πελοποννησίοις ὑπὲρ [10] * αὐτῶν ὀργισθέντας, πολλῷ πλείοσι μὴ διαμάχεσθαι. [11] (κρατήσαντές τε γὰρ, αὖθις οὐκ ἐλάσσοσι μαχούμεθα, καὶ ἢν σφαλῶμεν, τὰ τῶν ξυμμάχων, ὅθεν ἰσχύομεν, προσαπόλλυται. οὐ γὰρ [12] ἡσυχάσουσι μὴ ἱκανῶν ἡμῶν ὄντων ἐπ' αὐτοὺς στρατεύειν.) [13] τήν τε ὀλόφυρσιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθαι, [14] ἀλλὰ τῶν σωμάτων. [15] οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' οἱ ἄνδρες ταῦτα κτῶνται.

Alam verò cùm hoc nobis adeſt, tùm etiam, (quod eſt pręcipuum) nauium gubernatores ex [*noſtris*] ciuibus habemus, & alios miniſtros, & plures, & peritiores, quàm reliqua omnis Græcia. Nec verò ob impendens periculum quiſquam externorũ militum in animũ induxerit, & à patria [*ſua*] exulare, & cum minore ſimul [*ſalutis, ac victoriæ*] ſpe propter maius paucorum dierum ſtipendium, quod ipſis dabitur, illos in bello gerendo iuuare. Ac res quidē Peloponneſiorum tales, & [*ſi non tales, ſaltem his*] ſimiles eſſe videntur: at noſtrę, cùm B vitiis illis, quæ in ipſis reprehēdi, carere, tum etiam alia [*commoda*] longè maiora habere [*videntur.*] Quòd ſi terrâ noſtrum agrum inuaſerint, nos [*viciſſim*] in illorum [*agrum*] incurſiones claſſe faciemus. Hîc verò iactura non erit æqualis, ſi Peloponneſi aliqua pars [*à nobis,*] & tota Attica [*ab illis*] vaſtetur. Illi enim nullum alium agrum habebunt, quem alterius, [*qui vaſtatus fuerit,*] loco ſine prœlio occupent, [*& quò ſuo amiſſo ſe recipiant.*] nobis verò & in inſulis, & in C continente amplus eſt ager. Magna enim res eſt maris imperium. Conſiderate autem, [*id, quod dico.*] ſi enim inſulas incoleremus, quinam minus eſſent expugnabiles? Nunc autem oportet nos quàm proximè ad iſtam cogitationem accedentes, agrum quidem, ac ædificia miſſa facere, [*& pro derelictis habere,*] at mare, vrbemque præſidiis, [*& cuſtodiis*] tueri, neque ipſorum cauſa [*ſi vaſtentur,*] iratos, cum Peloponneſiis, qui ſunt longè plures, [*quàm nos*] prœlio dimicare. (Nam ſi [*eos*] vincamus, rurſus cum non inferiore [*hoſtium*] D numero confligemus: & ſi quam cladem [*in prœlio*] accipiamus, ſociorum quoque auxilia, vnde noſtrum robur pendet, præterea [*nobis*] perierint. nec enim quieſcent, [*nec in officio, fideq́ permanebunt,*] ſi nos bellum ipſis inferre nequeamus,) nec villas, & agros, [*qui vaſtabũtur:*] ſed hominum, [*qui amittentur,*] corpora deplorare [*oportet.*] Nec enim res iſtę viros: at viri res iſtas parāt, [*& poſſidēt.*]

---

[1] Δεινὸν ἂν ἦν] εἰ ἦν αὐτοῖς, φησὶ, κατ' ὀλίγων ὁ πόλεμος, μὴ καθ' ἡμῶν, οἳ καὶ πολίτας ἔχομεν κυβερνήτας, δεινὸν ἂν ἦν ἐκείνοις τὸ τοὺς Λακεδαιμονίοις λαβεῖν τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους· νῦν δὲ, καθ' ἡμῶν ὄντος αὐτοῖς τοῦ πολέμου, οὐκ ἔστιν ἡμῖν τοῦτο δεινόν. τὸ δὲ, εἰσβάντων αὐτῶν, καὶ τῶν μετοίκων, περὶ Λακεδαιμονίων λέγει, ὅτι ἔμελλον δεινοὶ εἶναι ἐκείνοις, εἰσβάντες κατ' αὐτῶν, μετὰ τῶν ἡμετέρων μετοίκων, οὓς ὑποκλέπτοιεν ἐξ ἡμῶν. ἄλλοι δὲ οὕτω φασὶν, ὅτι δεινὸν ἡμῖν ἔμελλεν εἶναι τοῦτο, ὑποκλέπτειν τοὺς παρ' ἡμῖν ξένους τῶν αὐτῶν, εἰ μὴ ἱκανοὶ ἦμεν ἡμεῖς καὶ οἱ μέτοικοι ἐλθεῖν κατ' αὐτῶν, καὶ ἐκτὸς τῶν ξένων. νῦν δὲ οὐκ ἔστιν ἡμῖν τοῦτο δεινόν, ἐπειδὴ ἱκανοί ἐσμεν καὶ χωρὶς τῶν ξένων κατ' αὐτῶν μετὰ τῶν μετοίκων ἡμῶν. τουτέστιν, Ἰώνων. [2] Νῦν δὲ τόδε τε] τὸ ἀντιπάλους ἡμᾶς αὐτοὺς μετὰ τῶν μετοίκων εἶναι αὐτοῖς. [3] Οὐδεὶς ἂν δέξαιτο] οὐδεὶς ἂν, φησὶ, θελήσειε ξένος, τὴν πατρίδα φεύγειν, καὶ μετὰ τῶν ἀσθενεστέρων, τουτέστι Λακεδαιμονίων, ἀγωνίζεσθαι διὰ μισθὸν ὀλιγήμερον. τὸ δὲ τὴν πατρίδα φεύγειν, δηλοῖ ὅτι σύμμαχοι καὶ ὑπήκοοι εἰσὶν αὐτῶν. καὶ δῆλον ὅτι ἐὰν τοῖς Λακεδαιμονίοις διὰ μείζονα μισθὸν προσχωρήσωσι, διωχθήσονται ὑπὸ τῶν ἀστῶν ἕκαστος βιαζομένων· πολιορκουμένων ὑπὸ Ἀθηναίων διὰ τὴν ἀπόστασιν τῶν ναυτῶν. [4] Τήν τε ἑαυτοῦ φεύγειν] κατοικίαν. [5] Τῆς ἥσσονος] ἥσσονες γὰρ τὰ θαλάττια οἱ Λάκωνες. [6] Καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται] πλέον, φησὶ, βλαβήσονται, μέρους τῆς Πελοποννήσου δῃωθέντος, ἤπερ ὅλη ἡ Ἀττική. καίτοι πολὺ γὰρ μείζων ἡ Πελοπόννησος. [7] Τὸ τῆς θαλάσσης κράτος] ὅπερ ἔχομεν δηλονότι. [8] Εἰ γὰρ ἦμεν νησιῶται] δηλονότι ἡμεῖς. οὐ γὰρ ἔχουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ναῦς. χρὴ οὖν ἡγήσασθαι ἡμᾶς νησιώτας, καὶ ὡς νῆσον τὴν πόλιν οἰκεῖν, τῶν ἀγρῶν μὴ φροντίζοντας. [9] Καὶ οἰκίας] τὰς ἐν τοῖς προαστείοις. [10] * Ὑπὲρ αὐτῶν] δηλονότι τῆς γῆς, καὶ τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς οἰκιῶν ἔξω τῆς πόλεως οὐσῶν, ἅπερ οἱ πολέμιοι, ἐν τῷ πολέμῳ δῃώσουσι, καὶ διαφθεροῦσιν. *Æ.P.* [11] Κρατήσαντές τε γὰρ αὖθις] εἰς τὸ μέλλον. [12] Ἡσυχάσουσιν] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [13] Τήν τε ὀλόφυρσιν] χρὴ δηλονότι, τὸν θρῆνον, τὴν λύπην. [14] Ἀλλὰ τῶν σωμάτων] τῶν ἀνδρῶν. [15] Οὐ γὰρ τάδε] τὰ κτήματα.

Et si existimarem me [*vobis hoc*] persuasurum, suaderem vt vos ipsi ex vrbe exeũtes has res vastaretis, & Peloponesiis demonstraretis vos harum rerum causa imperata non facturos. Quanquã & alia multa præterea habeo, quæ mihi magnam victoriæ spem afferũt, si modò vno, eodemq; tempore vestrum imperium propagare, dum bellum geretis, & pericula voluntaria [*periculis necessariis*] addere nolitis. Nã domestica nostrorũ ciuium peccata magis metuo, quàm aduersariorum cogitationes, [*ac insidias.*] Verùm quænam illa sint, planum fiet etiam aliàs, dũ bellum ipsum geretur. Iam verò [*Legatos*] istos cum hoc responso dimittamus: Nos Megarensibus quidẽ esse permissuros vsum mercatuum, & portuum, si & ipsi Lacedæmonij nobis, sociisq; nostris, qui sumus peregrini, suæ ciuitatis vsum permittant. nam neq; illud, neque hoc in fœderibus prohibetur. Præterea nos etiam permissuros, vt [*Græcæ*] ciuitates liberæ, suisq; legibus viuant, si modò liberas, suisq; legibus viuẽtes [*tunc*] habebamus, quum fœdus est initum: & si ipsi quoq; ciuitatibus, quas in sua ditione habent, [*pristinam libertatem*] reddant, ita vt in suis rebusp. administrandis, ad ipsorum Lacedæmoniorum mores, ac instituta sese accommodare, eaq; sectari non cogantur: sed suo quæq; arbitratu viuant. Dicamus etiam nos ex fœderum pactis ad iudicium subeundum paratos esse. nec belli initium nos facturos: at ab ipsis illatum propulsaturos. Hęc enim respõsa sunt simul & iusta & ex dignitate huius Reip. sciendũ autem est bellum necessariò gerendum esse, ꝙ si nostra sponte, [*ac voluntate*] potius, [*quàm necessitate compulsi,*] bellũ suscipiamus, aduersarios minus [*graues ac*] infestos habebimus. sciẽdum etiam ex maximis periculis cùm ad Remp. tum etiam ad homines priuatos, maximos honores redundare. Itaq; maiores nostri, qui Medos sustinuerunt, quamuis tantum imperium, [*quantum nos iam habemus, olim*] non habuerint: sed etiã res, quas possidebant, reliquerint, [*tamen*] consilio potiùs, quàm fortunæ opibus, & cõfidentia maiore, quàm potentia, cùm ipsum barbarum repulerunt, tum etiam imperium ad tantam amplitudinẽ prouexerunt. A quibus [*nostris maioribus*] degenerare nõ debemus: sed hostes omni ratione, [*totisq; viribus, & propulsare,*] & vlcisci, operãq; dare, vt hoc [*imperium*] non diminutũ, [*sed amplificatũ*] posteris tradamus. Atq; Pericles quidẽ hæc dixit.

A Καὶ εἰ ᾤμην πείσειν, ὑμᾶς αὐτοὺς ἂν ἐξελθόντας « ἐκέλευον αὐτὰ δῃῶσαι, καὶ δεῖξαι Πελοποννησίοις ὅτι τούτων γε ἕνεκα [1] οὐχ ὑπακούσεσθε. « [2] πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἢν ἐθέλητε ἀρχήν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι « ἅμα πολεμοῦντες, καὶ κινδύνους αὐθαιρέτους « μὴ προστίθεσθαι. μᾶλλον γὰρ πεφόβημαι τὰς « οἰκείας ἡμῶν ἁμαρτίας, ἢ τὰς τῶν ἐναντίων [3] διανοίας. [4] ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἅμα « τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται. νῦν δὲ τούτοις ἀποκρι- « B νάμενοι, ἀποπέμψωμεν, Μεγαρέας μὲν ὅτι « ἐάσομεν ἀγορᾷ καὶ λιμέσι χρῆσθαι. ἢν καὶ Λακε- « δαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι, μήτε ἡμῶν, « μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων. [5] οὔτε γὰρ ἐκεῖνο « κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς, οὔτε τόδε. τὰς δὲ πόλεις ὅ- « τι αὐτονόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες « ἐσπεισάμεθα, καὶ ὅταν κἀκεῖνοι ταῖς ἑαυτῶν ἀποδῶ- « σι πόλεσι, μὴ σφίσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπι- « τηδείως αὐτονομεῖσθαι, ἀλλὰ αὐτοῖς ἑκάστοις, ὡς « βούλονται. δίκας δὲ ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι κατὰ τὰς « C ξυνθήκας. πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχο- « μένους δὲ ἀμυνούμεθα. ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέ- « ποντα ἅμα τῇδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι. εἰδέναι « δὲ χρὴ [6] ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν. ἢν δὲ ἑκούσιοι « μᾶλλον δεχώμεθα, ἧσσον ἐγκεισομένους τοὺς ἐν- « αντίους ἕξομεν. [7] ἔκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων « ὅτι καὶ πόλει καὶ ἰδιώτῃ μέγισται τιμαὶ περιγί- « γνονται. οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν [8] ὑποστάντες « Μήδους, [9] καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὁρμώμενοι, ἀλ- « λὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλείποντες, [10] γνώ- « D μῃ τε πλείονι ἢ τύχῃ, καὶ τόλμῃ μείζονι ἢ « δυνάμει, τόν τε βάρβαρον ἀπεώσαντο, καὶ ἐς τά- « δε προήγαγον αὐτά. [11] ὧν οὐ χρὴ λείπεσθαι, ἀλλὰ « τούς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι, καὶ τοῖς « [12] ἐπιγιγνομένοις πειρᾶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω « παραδοῦναι. Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν. «

γρ. ἀποδοῦναι

γρ. ἐκλιπόντες

[1] Οὐχ ὑπακούσεσθε] οὐχ ὑπείξετε. [2] Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα] αἰνίττεται σικελίαν, καὶ ἰταλίαν, ἧς ἐπεθύμουν κρατῆσαι. [3] Διανοίας] ἐπιβουλάς. [4] Ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν] τὰ περὶ σικελίαν. [5] Οὔτε γὰρ ἐκεῖνο] τὸ περὶ μεγαρέων ψήφισμα, τὸ ξενηλατεῖν. [6] Ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν] ἡμᾶς δηλονότι. [7] Ἐκ τε τῶν μεγίστων] κατὰ κοινοῦ τὸ εἰδέναι χρή. [8] Ὑποστάντες μήδους] δεξάμενοι. [9] Καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε] οὐκ ἀπὸ τοσαύτης παρασκευῆς, ἀλλὰ ἐλάσσονος. [10] Γνώμῃ τε πλείονι, ἢ τύχῃ] συνέσει. φρονήσει. ἐπιπλέον ἐνταῦθα τῶν ἄλλων ἡ γόργιος ἐλήφθη παρίσωσις. καὶ ἔστιν οὐκ ἄχαρις, διὰ τὴν ταχεῖαν πλοκὴν τοῦ ὀνόματος. [11] Ὧν οὐ χρὴ λείπεσθαι] τῶν πατέρων. [12] Ἐπιγιγνομένοις] παισὶν ἡμῶν δηλονότι.

οἱ δ᾽ ἀθηναῖοι, νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν, ἐψηφίσαντο ἃ ἐκέλευε. καὶ τοῖς τε λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο,[1] τῇ ἐκείνου γνώμῃ, καθ᾽ ἕκαστά τε ὡς[2] ἔφρασε, καὶ τὸ ξύμπαν, οὐδὲν κελευόμενοι ποιήσειν, δίκῃ δὲ κατὰ τὰς ξυνθήκας ἕτοιμοι εἶναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων,[3] ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ.[4] καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ᾽ οἴκου, καὶ οὐκέτι ὕστερον ἐπρεσβεύοντο. αἰτίαι δὲ αὗται καὶ διαφοραὶ ἐγένοντο ἀμφοτέροις πρὸ τοῦ πολέμου, ἀρξάμεναι εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἐν ἐπιδάμνῳ καὶ κερκύρᾳ. ἐπεμίγνυντο δὲ ὅμως[5] ἐν αὐταῖς, καὶ παρ᾽ ἀλλήλους ἐφοίτων,[6] ἀκηρύκτως μὲν, ἀνυπόπτως δὲ οὔ. σπονδῶν γὰρ ξύγχυσις τὰ γιγνόμενα ἦν, καὶ πρόφασις τοῦ πολέμου.

Athenienſes verò, quòd ſibi conſilium optimum ab illo dari cenſuiſſent, in ipſius ſententiam decretum fecerunt, & de illius conſilio Lacedæmoniis reſpõderunt, cùm ſingulatim, vt ille monuerat, tum etiam generatim, ſe nihil ipſorum iuſſu facturos: ſed ſe ex fœderum pactis ad iudicium ſubeundum, & in eo de controuerſiis pari iure, pariq; conditione diſceptandum paratos eſſe. atque illi quidem domum redierunt, nec vllam legationem amplius poſtea [*ad eos*] miſerunt. Hæ igitur querelæ, & diſcordiæ inter vtroſque ante hoc bellum extiterũt, ſtatim ex rebus ad Epidamnum, & Corcyrã geſtis ortæ. Veruntamen dum hę [*diſcordiæ*] inter illos adhuc eſſent, commercia inter ſe habebant, & alteri ad alteros ibant ſine caduceatore quidem: ſed non etiam ſine ſuſpicione. Nam ea, quæ fiebant, erant fœderum perturbatio, & belli materia.

[1] Τῇ ἐκείνου γνώμῃ] βουλῇ. [2] Ἔφρασε] ἑρμήνευσεν. [3] Ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ] ἐξ ἰσοτιμίας, καὶ οὐχὶ κελευόμενοι. [4] Καὶ οἱ μὲν] οἱ λακεδαιμόνιοι. [5] Ἐν αὐταῖς] ταῖς αἰτίαις καὶ διαφοραῖς. [6] Ἀκηρύκτως μὲν] ἄνευ κηρυκείου, ὡς πρὸς φίλους δῆθεν. οἱ γὰρ πρὸς ἐχθροὺς ἀπιόντες, ἀσφαλείας ἕνεκεν, ὁσάκις ἠβούλοντο, μετὰ κηρυκείου ἀπῄεσαν, οὓς ἀνόσιον ἡγοῦντο καὶ ἀσεβὲς κακουργεῖν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ, ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIBER ſecundus.

ΑΡΧΕΤΑΙ δὲ ὁ πόλεμος[1] ἐντεῦθεν ἤδη ἀθηναίων καὶ πελοποννησίων, καὶ τῶν ἑκατέροις ξυμμάχων·[2] ἐν ᾧ οὔτε ἐπεμίγνυντο ἔτι[3] ἀκηρυκτεὶ[4] παρ᾽ ἀλλήλους,[5] καταστάντες τε, ξυνεχῶς ἐπολέμουν. γέγραπται δὲ ἑξῆς ὡς ἕκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέρος καὶ χειμῶνα.[6] τέσσαρα μὲν γὰρ καὶ δέκα ἔτη ἐνέμειναν αἱ τριακοντούτεις σπονδαὶ, αἳ ἐγένοντο μετ᾽[7] εὐβοίας ἅλωσιν· τῷ δὲ πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ

HInc igitur initium belli inter Athenienſes, & Peloponneſios, ac vtrorumque ſocios geſti iam ducitur, in quo nullis inter ſe commerciis amplius ſine caduceatore miſcebantur: & ex quo id ſemel ſuſceperunt, id etiam continenter geſſerunt. ſcriptum autem eſt ordine, prout ſingula quæque æſtate, atque hyeme ſunt acta. Nam tricennalia fœdera, quæ poſt captam Eubœam inita fuerunt, quatuordecim quidem annos durauerunt: ſed quintodecimo anno,

[1] Ἐντεῦθεν] ἀπὸ τῆσδε τῆς αἰτίας. [2] Ἐν ᾧ] πολέμῳ, ἐν ᾧ, ἐξ οὗ. ἀφ᾽ οὗ. [3] Ἀκηρυκτεὶ] ἄνευ κηρυκείας, ὡς ἐχθροὶ, ἄνευ κηρυκείου μᾶλλον, καὶ προκαταγγέλσεως. [4] Παρ᾽ ἀλλήλους] παρ᾽ ἀλλήλοις ἐρχόμενοι, ἐπιμιξίαν εἶχον. [5] Καταστάντες τε] ἀρχὴν τοῦ πολέμου ποιήσαντες. [6] Τέσσαρα μὲν γὰρ καὶ δέκα] τοῦτο πρὸς τὸ, ἄρχεται δὲ ὁ πόλεμος. τὰ γὰρ ἄλλα, διὰ μέσου. [7] Εὐβοίας ἅλωσιν] ἣν ἐν τῇ πρώτῃ λέγει.

A cùm Chrysis sacerdos duodequinquagesimum sacerdotij annum Argis ageret, & Ænesias Spartæ Ephorus esset, & Pythodoro, qui tunc Athenis Archon erat, duo præterea menses ad integrum Magistratus annui tempus absoluendum adhuc superessent, sexto mense à pugna ad Potidæam commissa, statim ineūte vere, Thebanorum quidam paulo plures trecentis (ipsis verò præerant Pythangelus Phylidæ, & Diemporus Onetoridæ [*filius,*] qui [*tunc*] apud Bœotos summum Magistratum gerebāt) circa primum somnum cum B armis Platæam Bœotiæ [*vrbem,*] Atheniensium sociam, ingressi sunt. Illos autem [*in vrbem*] induxerunt, & portas [*illis*] aperuerunt quidam Platæenses, Nauclides, & qui eiusdem factionis erant, qui, vt priuatam potentiam sibi pararent, ciues sibi inimicos de medio tollere, vrbemque Thebanis adiungere volebant. Hæc autem egerunt per Eurymachum Leontiadæ [*filium,*] virum Thebanorum potētissimum. Thebani enim, cùm bellum fore præuiderent, Platæam, quæ simultates secum C semper gerebat, in pace, belloque nondum palam moto, intercipere volebant. quamobrem etiam [*isti*] facilius, clàm ingressi sunt, nulla dum posita custodia armisque in foro positis, illis quidem, à quibus [*in vrbem*] inducti fuerant, morem non gesserunt, ita vt statim rem aggrederentur, & in inimicorum ædes ingrederentur, sed decreuerant & amicis edictis præconis voce promulgatis vti, & ciuitatem potius ad compositionem, & amicitiam adducere. Quare præco edixit, si quis ex patriis Bœotorum institutis eandem D belli societatem sequi vellet, apud ipsos arma poneret, [*armisq; sumptis se cum ipsis coniungeret.*] ciuitatem hoc modo sibi facilè adiunctum iri sperantes. Platæenses verò, cùm Thebanos & intus esse, & vrbem repentè, [*præter omnem expectationem, ab illis*] occupatam sensissent, perterriti, & suspicati longè plures ingressos esse (nec enim per noctis caliginem [*eos*] cernere poterant) ad compositionem venerunt,

ἔτη, [1] ἐπὶ Χρυσίδος ἐν Ἄργει τότε πεντήκοντα δυοῖν δέοντα ἔτη ἱερωμένης, καὶ Αἰνησίου ἐφόρου ἐν Σπάρτῃ, καὶ Πυθοδώρου [2] ἔτι δύο μῆνας ἄρχοντος Ἀθηναίοις, μετὰ τὴν ἐν Ποτιδαίᾳ μάχην, μηνὶ ἕκτῳ, καὶ ἅμα ἦρι ἀρχομένῳ, Θηβαίων ἄνδρες ὀλίγῳ πλείους τριακοσίων (ἡγοῦντο δὲ αὐτῶν [3] βοιωταρχοῦντες, Πυθάγγελός τε ὁ Φυλείδου, καὶ Διέμπορος ὁ Ὀνητορίδου) ἐσῆλθον περὶ πρῶτον ὕπνον ξὺν ὅπλοις ἐς Πλάταιαν τῆς Βοιωτίας, οὖσαν Ἀθηναίων ξυμμαχίδα. ἐπηγάγοντο δὲ καὶ ἀνέῳξαν τὰς πύλας Πλαταιέων ἄνδρες, Ναυκλείδης τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, βουλόμενοι, ἰδίας ἕνεκα δυνάμεως, ἄνδρας τε τῶν πολιτῶν τοὺς σφίσιν ὑπεναντίους διαφθεῖραι, [4] καὶ τὴν πόλιν Θηβαίοις προσποιῆσαι. ἔπραξαν δὲ ταῦτα δι' Εὐρυμάχου τοῦ Λεοντιάδου, ἀνδρὸς Θηβαίων δυνατωτάτου. προϊδόντες γὰρ οἱ Θηβαῖοι ὅτι ἔσοιτο ὁ πόλεμος, ἠβούλοντο τὴν Πλάταιαν, ἀεὶ σφίσι διάφορον οὖσαν, ἔτι ἐν εἰρήνῃ τε, καὶ τοῦ πολέμου μήπω φανεροῦ καθεστῶτος, προκαταλαβεῖν. ᾗ καὶ ῥᾷον ἔλαθον ἐσελθόντες, φυλακῆς οὐ προκαθεστηκυίας. [5] θέμενοι δὲ ἐς τὴν ἀγορὰν τὰ ὅπλα, [6] τοῖς μὲν ἐπαγομένοις οὐκ ἐπείθοντο, ὥστ' εὐθὺς [7] ἔργου ἔχεσθαι, καὶ ἰέναι ἐς τὰς οἰκίας τῶν ἐχθρῶν· [8] γνώμην δὲ ἐποιοῦντο, κηρύγμασί τε χρήσασθαι [9] ἐπιτηδείοις, καὶ ἐς ξύμβασιν μᾶλλον καὶ φιλίαν [10] τὴν πόλιν ἀγαγεῖν· (καὶ ἀνεῖπεν ὁ κῆρυξ, εἴ τις βούλεται [11] κατὰ τὰ πάτρια τῶν πάντων Βοιωτῶν [12] ξυμμαχεῖν, [13] τίθεσθαι παρ' αὐτοὺς τὰ ὅπλα) νομίζοντες [14] σφίσι ῥᾳδίως τούτῳ τῷ τρόπῳ [15] προσχωρήσειν τὴν πόλιν. οἱ δὲ Πλαταιῆς, ὡς ᾔσθοντο ἔνδον τε ὄντας τοὺς Θηβαίους, καὶ [16] ἐξαπιναίως κατειλημμένην τὴν πόλιν, καταδείσαντες, καὶ νομίσαντες πολλῷ πλείους ἐσεληλυθέναι (οὐ γὰρ ἑώρων ἐν τῇ νυκτὶ) πρὸς ξύμβασιν ἐχώρησαν,

γρ. μήπω φανερῶς καθ. γρ. δὲ καὶ, καθεστηκότος,

γρ. ἐπαγαγομένοις

[1] Ἐπὶ Χρυσίδος] ἡ Χρυσὶς ἱέρεια ἦν ἐν Ἄργει. ἠρίθμουν δὲ τοὺς χρόνους οἱ Ἀργεῖοι ἀπὸ τῶν ἱερειῶν. [2] Ἔτι δύο μῆνας] τουτέστι, δέκα μῆνας. κατ' ἐνιαυτὸν γὰρ ἠλλάσσοντο. [3] Βοιωταρχοῦντες] οἱ τῶν Βοιωτῶν ἄρχοντες. ἦσαν γὰρ οἱ πάντες ἕνδεκα. [4] Καὶ τὴν πόλιν Θηβαίοις προσποιῆσαι] ἵνα μὴ δημοκρατῆται. [5] Θέμενοι δὲ] ἀντὶ τοῦ, περιθέμενοι ἑαυτοῖς. Ὅμηρος, Σάκε' ὤμοισιν ἔθεντο. ἀνόητον γὰρ τὸ, μεταξὺ πολεμίων ὄντας, μὴ περικεῖσθαι τὰ ὅπλα. τοῦτο δὲ εἶπεν ὅτι ἐν τῇ ὁδῷ τυχὸν ἐβάσταζον αὐτά, ὡς δ' εἰς τοὺς πολεμίους ἦλθον, ἐνεδύσαντο. [6] Τοῖς μὲν ἐπαγομένοις] τοῖς προδόταις. [7] Ἔργου ἔχεσθαι] φόνου δηλονότι. [8] Γνώμην δὲ ἐποιοῦντο] βουλήν. [9] Ἐπιτηδείοις] πρὸς φιλίαν. [10] Τὴν πόλιν ἀγαγεῖν] δηλονότι τῶν Ἀθηναίων. [11] Κατὰ τὰ πάτρια] ἔθη δηλονότι. [12] Ξυμμαχεῖν] τοῖς Θηβαίοις. [13] Τίθεσθαι παρ' αὐτοὺς τὰ ὅπλα] ἀντὶ τοῦ, σὺν αὐτοῖς ὁπλίζεσθαι. [14] Σφίσι] τοῖς Θηβαίοις. [15] Προσχωρήσειν] προσνεύσειν. [16] Ἐξαπιναίως] ἀπροσδοκήτως.

[1] καὶ τοὺς λόγους δεξάμενοι ἡσύχαζον· ἄλλως τε καὶ ἐπ' οὐδένα [2] οὐδὲν ἐνεωτέριζον, [3] πράσσοντες δέ πως ταῦτα κατενόησαν οὐ πολλοὺς τοὺς Θηβαίους ὄντας, καὶ ἐνόμισαν, [4] ἐπιθέμενοι, ῥᾳδίως κρατῆσαι. τῷ γὰρ πλήθει τῶν Πλαταιέων οὐ βουλομένῳ ἦν τῶν Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. ἐδόκει οὖν ἐπιχειρητέα εἶναι· καὶ ξυνελέγοντο, διορύσσοντες [5] τοὺς κοινοὺς τοίχους, παρ' ἀλλήλους, ὅπως μὴ διὰ τῶν ὁδῶν φανεροὶ ὦσιν ἰόντες· ἁμάξας τε ἄνευ τῶν ὑποζυγίων ἐς τὰς ὁδοὺς καθίστασαν, [6] ἵν' ἀντὶ τείχους ᾖ· καὶ τἄλλα ἐξήρτυον, ᾗ ἕκαστον ἐφαίνετο πρὸς τὰ παρόντα ξύμφορον ἔσεσθαι. ἐπεὶ δὲ ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν ἑτοῖμα ἦν, φυλάξαντες ἔτι νύκτα καὶ αὐτὸ τὸ περίορθρον, ἐχώρουν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐπ' αὐτούς· ὅπως [7] μὴ κατὰ φῶς θαρσαλεωτέροις οὖσι προσφέρωνται, [8] καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου γίγνωνται, ἀλλ' ἐν νυκτὶ [9] φοβερώτεροι ὄντες, ἥσσους ὦσι * [10] τῆς σφετέρας ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν. [11] προσέβαλόν τε εὐθὺς, καὶ [12] ἐς χεῖρας ᾖεσαν κατὰ τάχος. οἱ δ' ὡς ἔγνωσαν ἐξηπατημένοι, ξυνεστρέφοντό τε ἐν σφίσιν αὐτοῖς, [13] καὶ τὰς προσβολὰς [14] ᾗ προσπίπτοιεν ἀπεωθοῦντο. καὶ δὶς μὲν ἢ τρὶς ἀπεκρούσαντο, ἔπειτα πολλῷ θορύβῳ [15] αὐτῶν τε προσβαλόντων, καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν οἰκετῶν ἅμα ἀπὸ τῶν οἰκιῶν κραυγῇ τε καὶ ὀλολυγῇ χρωμένων, λίθοις τε καὶ κεράμῳ βαλλόντων, καὶ ὑετοῦ ἅμα διὰ νυκτὸς πολλοῦ ἐπιγενομένου, ἐφοβήθησαν, καὶ τραπόμενοι, ἔφυγον διὰ τῆς πόλεως, [16] ἄπειροι μὲν [17] ὄντες οἱ πλείους, ἐν σκότῳ καὶ πηλῷ, τῶν διόδων [18] ᾗ χρὴ σωθῆναι (καὶ γὰρ [19] τελευτῶντος τοῦ μηνὸς τὰ γιγνόμενα ἦν) ἐμπείρους δὲ ἔχοντες τοὺς διώκοντας, τοῦ μὴ ἐκφεύγειν· ὥστε διεφθείροντο οἱ πολλοί. τῶν δὲ Πλαταιέων τις τὰς πύλας [20] ᾗ ἐσῆλθον, καὶ αἵπερ ἦσαν ἀνεῳγμέναι μόναι,

γρ. κατενόησαν τοὺς Θηβαίους οὐ πολλοὺς ὄντας

γρ. ἔφευγον

γρ. ἦσαν μόναι ἀνεῳγμέναι,

A & conditionibus acceptis, quieuerũt: præsertim cùm [*hostes*] nihil noui in quẽquam molirētur. At dum hæc agerent, quodammodo animaduerterunt non multos esse Thebanos, &, si [*illos*] inuaderent, [*à se*] facilè superari posse existimarunt. Nam Platæensis populus ab Atheniensibus deficiebat inuitus. Rem igitur tentandam esse censuit. Quamobrem inter se coibant, suffossis communibus [*ædium*] parietibus, ne, dum per vias commearent, se proderent, [*& ab hoste conspicerentur,*] plaustraq; B sine iumentis in viis statuebant, vt muri loco essent. & cætera parabant, prout quidque rebus præsentibus vtile fore videbatur. Postquam autem res [*omnes ad hostes inuadendum necessariæ,*] pro facultate [*iam*] paratæ fuerunt, tempore, quo nox adhuc erat, & ipso diluculi aduentu obseruato, ex ædibus egressi in ipsos inuaserũt: ne in luce cũ illis confidentioribus congrederentur, atque ita [*hostes*] pari, [*& æqua*] conditione secum certarent: sed nocturnis tenebris magis perterrefacti, suo vsu, & peritia, quam vrbis locorum habebant, infe- C riores essent. Itaq; statim [*eos*] inuaserunt, & ad manus celeriter venerunt. Illi verò, vbi cognouerunt se opinione deceptos, inter se ipsos conglobabantur, & hostium impressionem, quâ irruebant, propulsabant, eosq; bis, térve repulerunt: sed postea, cùm & ipsi [*Platæenses in illos*] magno strepitu irruerent, & mulieres, atque domestici [*omnes*] simul ex ædibus clamores, & vlulatus ederent, eosq; lapidibus, & tegulis peterent, simul etiam cùm illa nocte magna pluuia ingruisset, territi fuerunt, & D dantes terga, per vrbem fugere cœperunt, licet [*eorum*] plerique, in tenebris, & cœno, ignari essent viarum, quâ transire, seruarique possent, (nam sub ipsum mensis finem hæ acciderunt, quæ tunc gesta sunt) & hostes insequentes haberent [*viarum*] peritos, ita vt effugere non possent. Quamobrem [*eorum*] plerique perierunt. Quidam autem Platæẽsium, [*vrbis*] portas, quâ [*hostes*] intrarant, & quæ solæ apertę erant,

[1] Καὶ τοὺς λόγους δεξάμενοι] παρὰ τῶν Θηβαίων. [2] Οὐδὲν ἐνεωτέριζον] οἱ Ἀθηναῖοι δηλονότι. [3] Πράσσοντες δέ πως ταῦτα] πῶς, κατὰ ἕνα τρόπον· συντακτέον δὲ οὕτω, πράσσοντες δὲ, κατενόησάν πως. [4] Ἐπιθέμενοι] μετὰ βάρους ἐπελθόντες τοῖς Θηβαίοις ἀττικὴ ἡ φράσις. [5] Τοὺς κοινοὺς τοίχους] τοὺς μεταξὺ τῶν οἰκούντων. [6] Ἵν' ἀντὶ τείχους] ἵνα μὴ ἐν ταῖς οἰκίαις μόνοις μόνοι ξυλλέγωσι. [7] Μὴ κατὰ φῶς] ἐν τῷ φωτί. [8] Καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου γίγνωνται] ἰσοπαλὴς ἡ μάχη γένηται. [9] Φοβερώτεροι ὄντες] φοβερώτεροι, οἱ Ἀθηναῖοι, σφετέρας δὲ, τῶν Πλαταιέων. * [10] Τῆς σφετέρας] ἀντὶ τοῦ, ἑαυτῶν τῶν ὄντων ἐμπείρων τῶν τῆς πόλεως τόπων· ἢ, ἑαυτῶν τῶν ἐχόντων ἐμπειρίαν τῶν τῆς πόλεως χωρίων. Æ. P. [11] Προσέβαλόν τε εὐθὺς] προσέπεσον. [12] Ἐς χεῖρας ᾖεσαν κατὰ τάχος] καθὸ ἐνόμισαν προσχωρῆσαι αὐτοῖς τοὺς Πλαταιεῖς. [13] Καὶ τὰς προσβολὰς] τῶν Πλαταιέων. [14] Ἡ προσπίπτοιεν] τὸ ᾗ ἀντὶ τοῦ ὅπου. [15] Αὐτῶν τε προσβαλόντων] τῶν ἀνδρῶν δηλονότι. [16] Ἄπειροι μὲν] ἀδίδακτοι. [17] Ὄντες ἐν σκότῳ] οἱ πλείους. [18] Ἡ χρὴ σωθῆναι] ὅπου. [19] Τελευτῶντος τοῦ μηνὸς] γινόμενος ἦν ὁ πόλεμος φθινούσης σελήνης. τοῦ κατὰ σελήνην λέγει μηνός [illegible]. [20] Ἡ ἐσῆλθον] ὅπου.

iaculi

iaculi ſpiculo, peſſuli loco vſus, & in vectis ſeram iniecto clauſit, ita vt ne hâc quidem exitus pateret. Cùm autem illos hoſtis perſequeretur per vrbem, quidam ex ipſis muros conſcenderunt, & ſe ipſos foras deiecerunt, ac plerique interierunt. Alij verò per portas deſertas, [*quæ nullis cuſtodiis ſeruabantur,*] cùm mulier quædam ſecurim [*ipſis*] dediſſet, clàm, & effracto vecte, non multi exiuerunt. Nam citò reſcitum eſt. Alij verò per vrbem paſſim trucidabantur. Maxima tamen [*illorum*] pars, & præcipuè qui conglobati erant, irruperunt in magnum ædificium, quod erat muro contiguum, cuius fores erant apertæ, exiſtimantes has huius ædificij fores eſſe [*vrbis*] portas, & planè illam viam extra ferre. Platæenſes verò, poſtquam eos concluſos viderunt, deliberare cœperunt vtrum eos, ita vt erant, incenſo illo ædificio concremarent, an aliud aliquod pœnæ genus in illos ſtatuerent. Tandem verò & hi, & cæteri Thebani, qui ſupererant, per vrbem vagantes, ſeſe Platæenſibus ea conditione dediderunt, vt & arma [*ipſis*] traderent, & de ſe arbitratu ſuo ſtatuerent. Qui igitur Platææ erant, hunc rerum exitum habuerunt. Cæteri verò Thebani, quos antequam nox abiret, & dies clara illuceſceret, cum omnibus copiis adeſſe oportuerat, ſi quid fortè minus ſuccederet illis, qui vrbem intrarant, cùm ipſis in ipſo itinere nuntius de rebus geſtis allatus fuiſſet, [*ſuis*] ſuppetias veniebant. Platæa autem à Thebis ſeptuaginta ſtadia abeſt, & aqua, quæ illa nocte cœlitus deciderat, effecerat vt iter tardiùs conficerent. Aſopus enim fluuius multus fluxerat, nec facilè tranſiri poterat. Quare per pluuiam iter facientes, fluuioque vix traiecto, ſerò venerunt, cùm illorum milites partim quidem iam eſſent interfecti, partim verò viui detinerentur. Poſtquàm verò Thebani intellexerunt id, quod acciderat, Platæenſibus, qui erant extra vrbem, inſidias ſtruxerunt, [*vt eos in ſuam poteſtatem redigerēt.*]

A ἔκλῃσε, [1] στυρακίῳ ἀκοντίου [2] ἀντὶ βαλάνου χρησάμενος ἐς τὸν μοχλόν· ὥστε μηδὲ ταύτῃ ἔτι ἔξοδον εἶναι. διωκόμενοι δὲ κατὰ τὴν πόλιν, οἱ μέν τινες αὐτῶν, ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβάντες, ἔρριψαν ἐς τὸ ἔξω σφᾶς αὐτούς, καὶ διεφθάρησαν οἱ πλείους· οἱ δέ, [3] κατὰ πύλας ἐρήμους, γυναικὸς δούσης πέλεκυν, λαθόντες καὶ διακόψαντες τὸν μοχλόν, ἐξῆλθον οὐ πολλοί. αἴσθησις γὰρ [4] ταχεῖα ἐπεγένετο. ἄλλοι δὲ ἄλλῃ τῆς πόλεως σποράδες ἀπώλλυντο. τὸ δὲ B πλεῖστον καὶ ὅσον μάλιστα ἦν [5] ξυνεστραμμένον, ἐσπίπτουσιν [6] ἐς οἴκημα μέγα, ὃ ἦν τοῦ τείχους, καὶ αἱ θύραι ἀνεῳγμέναι ἔτυχον αὐτοῦ, [7] οἰόμενοι πύλας τὰς θύρας τοῦ οἰκήματος εἶναι, καὶ [8] ἄντικρυς δίοδον ἐς τὸ ἔξω. ὁρῶντες δὲ αὐτοὺς οἱ Πλαταιῆς [9] ἀπειλημμένους, ἐβουλεύοντο εἴτε κατακαύσωσιν, ὥσπερ ἔχουσιν, ἐμπρήσαντες τὸ οἴκημα, εἴτε τι ἄλλο χρήσωνται. τέλος δὲ οὗτοί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν Θηβαίων [10] περιῆσαν, κατὰ τὴν πόλιν πλανώμενοι, ξυνέβησαν C τοῖς Πλαταιεῦσι σφᾶς τε αὐτοὺς παραδοῦναι καὶ τὰ ὅπλα, χρήσασθαι ὅ, τι ἂν βούλωνται. οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταίᾳ [11] οὕτως ἐπεπράγεσαν. οἱ δ' ἄλλοι Θηβαῖοι, οὓς ἔδει ἔτι τῆς νυκτὸς παραγενέσθαι πανστρατιᾷ, εἴ τι ἄρα μὴ προχωροίη τοῖς ἐσεληλυθόσι, [12] τῆς ἀγγελίας ἅμα καθ' ὁδὸν αὐτοῖς ῥηθείσης περὶ τῶν γεγενημένων, ἐπεβοήθουν. ἀπέχει δὲ ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ γενόμενον τῆς νυκτός, ἐποίησε βραδύτερον αὐτοὺς D ἐλθεῖν. ὁ γὰρ Ἀσωπὸς ποταμὸς ἐρρύη μέγας, καὶ οὐ ῥᾳδίως διαβατὸς ἦν. πορευόμενοί τε ἐν ὑετῷ, καὶ τὸν ποταμὸν μόλις διαβάντες, ὕστερον παρεγένοντο, ἤδη τῶν ἀνδρῶν, τῶν μέν, διεφθαρμένων, τῶν δέ, ζώντων [13] ἐχομένων. ὡς δ' ᾔσθοντο οἱ Θηβαῖοι [14] τὸ γεγενημένον, ἐπεβούλευον τοῖς ἔξω τῆς πόλεως τῶν Πλαταιέων.

γρ. σποράδες

γρ. αἱ πλησίον θύραι ἔτυχον ἀνεῳγμέναι αὐτοῦ.

[1] Στυρακίῳ] στυράκιον λαβών τις, φησί, τῶν Πλαταιέων, ἐν τῷ μοχλῷ τῆς θύρας ἐνέβαλεν. [2] Ἀντὶ βαλάνου] βάλανος δέ ἐστι τὸ βαλλόμενον εἰς τὸν μοχλὸν σιδήρεον· ὃ καλοῦμεν μάγγανον. ὅθεν καὶ ἡ κλεὶς καλεῖται βαλανάγρα, παρὰ τὸ ἀγρεύειν τὴν βάλανον. εἰκότως δὲ ταύτας τὰς πύλας οὕτως ἠμελήκασι, ὡς εἰρήνην ἀγόντων αὐτῶν, καὶ οὐ δεδιότων, οὐδὲ ἐλπιζόντων ἐπιβουλήν. ἄλλοι δὲ τὸ στυράκιον ἔλαβον τὸ ξύλον τοῦ ἀκοντίου. αἰνιγμάτως. τοῦ μὲν γὰρ οὐκ ἐδύνατο ἐν τῷ μοχλῷ κατακρυφθῆναι· εἰ δὲ ὑπερεῖχεν, ἀνεσπάσθη ἂν ὑπό τινος τῶν Θηβαίων. Ἄλλως. στυράκιόν ἐστιν ὁ καλούμενος σαυρωτὴρ τῶν δοράτων. [3] Κατὰ πύλας ἐρήμους] ἀφυλάκτους. [4] Ταχεῖα ἐπεγένετο] τοῖς Πλαταιεῦσι. [5] Ξυνεστραμμένον] ὁμοῦ συνηγμένον. [6] Εἰς οἴκημα] πύργος ἦν τοῦ τείχους, ἔχων εἴσοδον ἀπὸ τῆς πόλεως εἴσοδον, οὐκέτι δὲ καὶ ἔξοδον. [7] Οἰόμενοι πύλας] θύραι, αἱ τοῦ οἴκου πύλαι, αἱ τοῦ τείχους. [8] Ἄντικρυς] τὸ ἄντικρυς, ἐνταῦθα μὲν ἐξεναντίας, ἀεὶ δὲ ἐπὶ τοῦ φανεροῦ κεῖται. [9] Ἀπειλημμένους] περιειργμένους. [10] Περιῆσαν] ἔζων. [11] Οὕτως ἐπεπράγεσαν] ἐδυστύχησαν. ἀπὸ συνθήκης δηλονότι. [12] Τῆς ἀγγελίας ἅμα] τὸ ἅμα πρὸς τὸ ἐπεβοήθουν. * τὸ ἅμα πρὸς τὸ καθ' ὁδόν, ἤγουν ἐν αὐτῇ τῇ ὁδῷ. Æ. P. [13] Ἐχομένων] κρατηθέντων. [14] Τὸ γεγενημένον] κατὰ τὴν πόλιν δηλονότι.

ἦσαν γὰρ καὶ ἄνθρωποι κατὰ τοὺς ἀγρούς,[1] καὶ κατασκευή, οἷα ἀπροσδοκήτου κακοῦ ἐν εἰρήνῃ γενομένου. ἐβούλοντο γὰρ σφίσιν, εἴ τινα λάβοιεν,[2] ὑπάρχειν ἀντὶ τῶν ἔνδον, ἢν ἄρα τύχωσι τινὲς ἐζωγρημένοι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα διενοοῦντο. οἱ δὲ Πλαταιῆς, ἔτι διαβουλευομένων αὐτῶν, ὑποτοπήσαντες τοιοῦτόν τι ἔσεσθαι, καὶ δείσαντες περὶ τοῖς ἔξω, κήρυκα ἐξέπεμψαν παρὰ τοὺς Θηβαίους, λέγοντες ὅτι οὔτε τὰ πεποιημένα ὁσίως δράσειαν,[3] ἐν σπονδαῖς σφῶν πειραθέντες καταλαβεῖν τὴν πόλιν, τά τε ἔξω[4] ἔλεγον αὐτοῖς μὴ ἀδικεῖν. εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἔφασαν αὐτῶν τοὺς ἄνδρας ἀποκτενεῖν, οὓς ἔχουσι ζῶντας· ἀναχωρησάντων δὲ πάλιν ἐκ τῆς γῆς, ἀποδώσειν αὐτοῖς τοὺς ἄνδρας. Θηβαῖοι μὲν ταῦτα λέγουσι, καὶ ἐπομόσαι[5] φασὶν αὐτούς· Πλαταιῆς δ' οὐχ ὁμολογοῦσι τοὺς ἄνδρας[6] εὐθὺς ὑποσχέσθαι ἀποδώσειν, ἀλλὰ λόγων πρῶτον γενομένων,[7] ἤν τι ξυμβαίνωσι· καὶ ἐπομόσαι οὔ φασιν.[8] ἐκ γοῦν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν οἱ Θηβαῖοι[9] οὐδὲν ἀδικήσαντες· οἱ δὲ Πλαταιῆς, ἐπεὶ τὰ ἐκ τῆς χώρας κατὰ τάχος[10] εἰσεκομίσαντο, ἀπέκτειναν τοὺς ἄνδρας εὐθύς. ἦσαν δὲ ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατὸν οἱ ληφθέντες· καὶ Εὐρύμαχος εἷς αὐτῶν ἦν,[11] πρὸς ὃν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες. τοῦτο δὲ ποιήσαντες, ἔς τε τὰς Ἀθήνας[12] ἄγγελον ἔπεμπον, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς Θηβαίοις·[13] τά τ' ἐν τῇ πόλει[14] καθίσταντο πρὸς τὰ παρόντα ᾗ ἐδόκει αὐτοῖς. τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἠγγέλθη εὐθὺς τὰ περὶ τῶν Πλαταιέων γεγενημένα· καὶ Βοιωτῶν τε παραχρῆμα ξυνέλαβον ὅσοι ἦσαν[15] ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ ἐς τὴν Πλάταιαν ἔπεμψαν κήρυκα, κελεύοντες αὐτοῖς εἰπεῖν μηδὲν νεώτερον ποιεῖν[16] περὶ τῶν ἀνδρῶν οὓς ἔχουσι Θηβαίων, πρὶν ἄν τι καὶ αὐτοὶ βουλεύσωσι περὶ αὐτῶν.[17] οὐ γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς ὅτι τεθνηκότες εἶεν.

γρ. τῶν

γρ. ὅσια

γρ. πειράσαντες

Nam & homines in agris erant, & ſupellex, quippe quòd hoc malum inopinatum pacis tempore contigiſſet. Volebāt enim, ſi quem cepiſſent, eum ſibi eorum loco eſſe, qui in vrbe detinebantur, ſi qui modò viui ſupereſſent, quos illi captos retinerent. Atque hi quidem hæc in animo habebant. Platæenſes verò, cùm illi adhuc [*hac de re inter ſe*] conſultarent, ſuſpicati aliquid huiuſmodi euenturum, ſolicitique de ciuibus, qui foris erant, caduceatorem ad Thebanos emiſerunt, dicentes, eos neque piè feciſſe ea, quæ fecerant, qui ſtante fœdere ſuam vrbem occupare conati eſſent, ipſiſque præceperunt vt ab iniuria, & maleficio rerum, [*ac perſonarum,*] quæ foris erant, abſtinerent. alioqui dicebant fore, vt ipſi quoque illorum milites interficerent, quos viuos haberent: ſed ſi illi ex ſuo agro recederent, hos illis redderent. Thebani autem hæc dicunt, & illos hæc iureiurando confirmaſſe tradunt. Platęenſes verò negant ſe pollicitos fuiſſe fore, vt ſtatim captiuos [*ipſis*] redderent: ſed colloquio priùs habito, ſi quam compoſitionem inter ſe facere potuiſſent. negant autem ſe vllo iureiurando vſos fuiſſe. Thebani igitur ex illorum finibus nulla iniuria facta receſſerunt. Platæenſes verò, ſimul ac ex agris omnia [*in vrbem*] comportarūt, confeſtim captiuos interfecerunt. captiui autem erant numero centum & octoginta, & ex illis vnus erat Eurymachus, cum quo proditores [*de vrbe prodenda*] egerant. His autem peractis, Athenas nuntium miſerunt, & militum à ſe cæſorum cadauera Thebanis data fide publica reſtituerunt: & res vrbanas, pro præſenti rerum ſtatu, arbitratu ſuo conſtituerunt. Rerum autem à Platæenſibus geſtarum nuntij ſtatim ad Athenienſes venerunt. Quare Bœotos quotquot erant in Attica, protinus comprehenderunt, & præconem Platæam cum mandatis miſerunt, vt ipſis denuntiaret nequid noui ſtatuerent in Thebanos, quos habebant, antequam & ipſi aliquid de illis ſtatuiſſent. nondum enim illis nuntiatū fuerat eos iam eſſe mortuos.

---

[1] Καὶ κατασκευὴ] πραγματικὴ ὕλη. [2] Ὑπάρχειν ἀντὶ τῶν ἔνδον] λείπει ἐνέχυρον. [3] Ἐν σπονδαῖς] τῶν τριακοντούτεσιν. [4] Ἔλεγον αὐτοῖς] τοῖς Θηβαίοις. [5] Φασὶν αὐτοὺς] οἱ Θηβαῖοι τοὺς Πλαταιεῖς. [6] Εὐθὺς ὑποσχέσθαι] τὸ εὐθὺς, οὐκ ἔστι παραχρῆμα, ἀλλ' ἐξ εὐθείας, καὶ ἀσκόπως. [7] Ἤν τι ξυμβαίνωσι] συμφωνῶσιν. [8] Ἐκ γοῦν τῆς γῆς ἀνεχώρησαν] τῶν πλαταιέων. [9] Οὐδὲν ἀδικήσαντες] βλάψαντες τῶν πλαταιέων. [10] Εἰσεκομίσαντο] συνέκλεισαν. [11] Πρὸς ὃν ἔπραξαν οἱ προδιδόντες] πρὸς ὃν ἐλθόντες οἱ προδιδόντες ἔπραξαν τὰ κατὰ σκοπόν. [12] Ἄγγελον ἔπεμπον] ὅτι ἐφόνευσαν Θηβαίους. λέγει δὲ τρίτον τοῦτον. τὸν γὰρ πρῶτον ἀπέστειλαν δηλοῦντα τὴν εἰσβολὴν Θηβαίων· τὸν δὲ δεύτερον, τὴν σύλληψιν αὐτῶν· τοῦτον δὲ, δηλοῦντα τὴν ἀναίρεσιν. [13] Τά τε ἐν τῇ πόλει] τῇ Πλαταίᾳ. [14] Καθίσταντο] τουτέστι, πρὸς πολιορκίαν ηὐτρεπίζοντο, οἰκονομοῦν, ἅπερ καὶ ἐγένετο μετ' ὀλίγον. [15] Ἐν τῇ Ἀττικῇ] γῇ δηλονότι. [16] Περὶ αὐτῶν] τῶν καταχεθέντων δηλονότι. [17] Οὐ γὰρ ἠγγέλθη αὐτοῖς] τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. οὔπω ἦν ὁ τρίτος ἄγγελος ἐλθών.

nam

A nam simul ac Thebani Platæã sunt ingressi, primus nuntius exierat: at secundus, illis iam victis, & captis. Et Athenienses nihil eorum intellexerant, quæ postea contigerunt. Sic igitur Atheniẽses rerum istarum prorsus ignari [*præconem eò*] miserunt. Sed præco cùm [*Platæam*] peruenisset, viros illos comperit interfectos. Postea autem Athenienses cũ exercitu Platæam profecti, & frumentum importarunt, & præsidium in vrbe reliquerũt, & inutilissimos quosq; cum fœminis, ac pueris exportarunt. Hac autem re Platæis gesta, & fœderibus aper- B tè ruptis, Athenienses se ad bellum gerendum parare cœperũt. Lacedæmonij quoque, eorumq; socij se ad idem & ipsi parare cœperunt, & vtriq; legationes ad Regem, & ad alios barbaros erant missuri, si quod auxilium alicunde se sibi adiuncturos sperabant. & societatem coibant cum ciuitatibus, quæ erant extra ipsorum imperium. Et Lacedæmonij quidẽ, præter illas, quas ibi, [*in agro Laconico, & in sua ditione iam paratas*] habebãt, [*alias etiam*] naues Italiæ, & Siciliæ ciuitatibus, quæ ipsorum partes se- C quebantur, imperarunt, quas pro ciuitatũ magnitudine conficerent, ita vt vniuersarum numerus, & summa esset quingentarum nauium. quinetiam [*illis imperarũt,*] vt certam [*ac imperatam*] pecuniæ summã, & res alias [*ad bellum necessarias*] pararẽt, ita tamẽ, vt quiescerẽt, [*& sine magno strepitu, magnoq; motu hoc facerent,*] & Athen. vnica naui reciperent, donec hæc [*omnia*] essent parata.

A ἅμα γὰρ τῇ ἐσόδῳ γιγνομένῃ τῶν θηβαίων, ὁ πρῶτος ἄγγελος ἐξῄει· ὁ δὲ δεύτερος, ἄρτι νενικημένων τε καὶ ξυνειλημμένων·[1] καὶ τῶν ὕστερον οὐδὲν ᾔδεσαν. οὕτω δὴ οὐκ εἰδότες οἱ ἀθηναῖοι *ἐπέστελλον·[2] ὁ δὲ κῆρυξ ἀφικόμενος ηὗρε τοὺς ἄνδρας διεφθαρμένους. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ἀθηναῖοι [3] στρατεύσαντες ἐς πλάταιαν, σῖτόν τε ἐσήγαγον, καὶ φρουροὺς [4] ἐγκατέλιπον· τῶν τε ἀνθρώπων [5] τοὺς ἀχρειοτάτους ξὺν γυναιξὶ καὶ παισὶν ἐξεκόμισαν. Γεγενημένου δὲ τοῦ ἐν πλαταιαῖς ἔργου, καὶ λελυμέ- B νων [6] λαμπρῶς τῶν σπονδῶν, οἱ ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσοντες. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, [7] πρεσβείας τε μέλλοντες πέμπειν παρὰ βασιλέα, [8] καὶ ἄλλοσε ἐς τοὺς βαρβάρους, εἴ ποθέν τινα ὠφελίαν ἤλπιζον ἑκάτεροι προσλήψεσθαι· πόλεις τε ξυμμαχίδας ποιούμενοι [9] ὅσαι ἦσαν ἐκτὸς τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως. καὶ λακεδαιμονίοις μὲν πρὸς *[10] ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις ἐξ ἰταλίας καὶ σικελίας, τοῖς τἀκείνων ἑλομένοις, ναῦς ἐπε- C τάχθησαν ποιεῖσθαι κατὰ μέγεθος τῶν πόλεων, [11] ὡς ἐς τὸν πάντα ἀριθμὸν, πεντακοσίων νεῶν ἐσομένων·[12] καὶ ἀργύρειον ῥητὸν [13] ἑτοιμάζειν, *τά τ' ἄλλα ἡσυχάζοντας, καὶ ἀθηναίους δεχομένους [14] μιᾷ νηί, [15] ἕως ἂν ταῦτα παρασκευασθῇ.

* π. ἀπέστελλον. Æ.P.

ταῖς λακεδαιμόνιοι

* π. τά τ' ἄλλα, ἡσυχάζοντας, καί. F.P.

[1] Καὶ τῶν ὕστερον οὐδὲν ᾔδεσαν] τοῦτο καθ' ἑαυτὸ ἀναγιγνωσκέσθω. ἐὰν γὰρ τοῖς ἀνωτέρω ἐπὶ συναφθῇ, δοκεῖ ἀσύντακτον εἶναι. ὤφειλε γὰρ εἰπεῖν αἰτιατικῶς, εἰ πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λόγον ἐποιεῖτο. πρὸς δὲ λεγόμενόν τι πρὸς τοὺς ἀθηναίους ἐστὶν ὁ λόγος. φησὶ γὰρ ὅτι αἱ τοὶ στείλαντες τοὺς περὶ τούτου δύο ἀγγέλους, οὐδὲν ἔτι τῶν συμβησομένων ἠπίσταντο. μέχρι οὖν παντὸς τοῦ ἔργου ἀποβαίνοντος καὶ τὸν τρίτον ἀπέστειλαν. [2] Ο δὲ κῆρυξ] τῶν ἀθηναίων. [3] Στρατεύσαντες] τὸ στρατεύσαντες ἰδίως νῦν εἴρηται, ἀντὶ τοῦ μετὰ στρατιᾶς ἀφικόμενοι. οὐ γὰρ, ὡς ἔθος, ἐπὶ πολέμου. τῷ αὐτῷ δὲ τρόπῳ χρώμενοι οἱ ἀθηναῖοι ἠμείψαντο καὶ αὐτοὶ τοὺς πλαταιέας, καὶ ἔπεμψαν τά τε πρὸς τροφὴν συντελοῦντα, καὶ δὴ καὶ τὰ πρὸς ἀσφάλειαν, καὶ ὑπεδέξαντο τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τοὺς παῖδας, μετὰ τῶν ἀχρειοτάτων ἀνθρώπων. φησὶ δὲ τούτοις τοὺς μὴ δυναμένους δηλονότι ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον. οἷον τοὺς νοσοῦντας, τοὺς γέροντας. [4] Εγκατέλιπον] ἀντὶ τοῦ, ἐν τῇ πλαταίᾳ κατέλιπον. [5] Τοὺς ἀχρειοτάτους] τοὺς ἀχρήστους πρὸς πόλεμον. [6] Λαμπρῶς] φανερῶς. ἀναμφισβητήτως. τὸ ἑξῆς οὕτω. παρεσκευάζοντο πέμπειν πρεσβείας, εἴ ποθεν ἤλπιζον ἑκάτεροι ὠφελίαν προσλήψεσθαι. [7] Πρεσβείας τε μέλλοντες πέμπειν] περὶ ἀμφοτέρων λέγει, λακεδαιμονίων καὶ ἀθηναίων δηλονότι. [8] Καὶ ἄλλοσε τοὺς βαρβάρους] οἱ μὲν λακεδαιμόνιοι, πρὸς τοὺς πέρσας· οἱ δὲ ἀθηναῖοι, πρὸς τοὺς θρᾶκας. καὶ γὰρ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς προτέρας λέγει, καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων. [9] Οσαι ἦσαν ἐκτὸς τῆς] ὅσαι μὴ ἦσαν ὑπήκοοι, ἀλλ' αὐτόνομοι. *[10] Πρὸς ταῖς αὐτοῦ] ἴσως χαριέστερον πρὸς ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις, ἐξ ἰταλίας, καὶ Σικελίας τοῖς τἀκείνων ἑλομένοις ναῦς ἐπετάχθησαν. ἀντὶ τοῦ, πρὸς ταῖς ναυσὶ ταῖς αὐτοῦ, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ λακεδαιμονίων χώρᾳ, ἤγουν ἐν αὐτῇ τῇ λακωνικῇ ἤδη ὑπαρχούσαις, τοῖς ἐξ Ιταλ. καὶ Σικ. τἀκείνων ἑλομένοις ἄλλαι νῆες παρὰ, εἴτε ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων ἐπετάχθησαν, ὥστε αὐτὰς ποιεῖσθαι. &c. νῆες *autem dico, quia in soluta oratione (vt quidam Grammatici tradunt) in nom. pl. d.* αἱ νῆες, *vt passim apud Thucyd. non autem,* αἱ ναῦς. *& in acc.* τὰς ναῦς, *non autem* τὰς νῆας. *Si vulgatam lectionem sequaris, hic erit sensus; Præter naues quas ex Italia, & Sicilia, in illis ipsis regionibus in suam gratiam, & ad vsus suos paratas iã habebant, alias etiam illis, qui partibus ipsorum fauebant, & qui in Italia, & Sicilia degebant, imperarunt, quas ad quingentarum summã ædificarent. Sed an hæc sit autoris nostri mens, non ausim affirmare. altera lectio longè simplicior & verisimilior. Illud tamẽ addendũ, durissimũ videri loquendi genus, quod est in vulgata lectione. nam sic potius esset dicẽdum,* οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι πρὸς ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις, τοῖς ἐξ ἰταλίας, καὶ σικελίας τἀκείνων ἑλομένοις ἄλλας ναῦς ἐπέταξαν ποιεῖσθαι. *Vel* τὸ ἐπετάχθησαν *atticè passiuum pro actiuo positum. Vel etiam,* ὑπὸ δὲ τῶν λακεδαιμονίων πρὸς ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις, οἱ ἐξ ἰταλίας, καὶ σικελίας τἀκείνων ἑλόμενοι ναῦς ἐπετάχθησαν π. *vt enim dicimus,* ἐπιτρέπω σοὶ τὴν φυλακήν, καὶ σὺ ὑπ' ἐμοῦ ἐπιτρέπῃ τὴν φυλακήν. *sic etiam dicetur,* ἐπιτάττω σοὶ ναῦς, καὶ σὺ ὑπ' ἐμοῦ ναῦς ἐπιτάττῃ. *Sed codex mihi de mendo est suspectus. nihil tamen temerè mutandum Æ.P.* [11] Ως ἐς τὸν πάντα ἀριθμὸν] μετὰ τῶν ἐν λακεδαίμονι οὐσῶν νεῶν. [12] Καὶ ἀργύρειον ῥητ.] ὡρισμένον. [13] Ετοιμάζειν] ἐπετάχθη δηλονότι. [14] Μιᾷ νηὶ] μετὰ κηρυκείου δηλονότι. [15] Εως ἂν ταῦτα παρασκευασθῇ] τὰ ὡρισμένα κατὰ τὸν πόλεμον.

Ἀθηναῖοι δὲ τήν τε ὑπάρχουσαν ξυμμαχίαν [1] ἐξήταζον, καὶ ἐς τὰ περὶ Πελοπόννησον μᾶλλον χωρία [2] ἐπρεσβεύοντο, [3] Κέρκυραν, καὶ Κεφαλληνίαν, καὶ Ἀκαρνᾶνας, καὶ Ζάκυνθον· ὁρῶντες, εἰ σφίσι φίλια ταῦτ' εἴη, βεβαίως πέριξ τὴν Πελοπόννησον καταπολεμήσοντες. [4] ὀλίγον τε ἐπενόουν οὐδὲν ἀμφότεροι, ἀλλ' ἔρρωντο ἐς τὸν πόλεμον. [5] οὐκ ἀπεικότως· ἀρχόμενοι γὰρ πάντες, [6] ὀξύτερον [7] ἀντιλαμβάνονται. τότε δὲ καὶ νεότης πολλὴ μὲν οὖσα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, πολλὴ δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις, [8] οὐκ ἀκουσίως ὑπὸ ἀπειρίας ἥπτετο τοῦ πολέμου· [9] ἥ τε ἄλλη Ἑλλὰς πᾶσα [10] μετέωρος ἦν, ξυνιουσῶν τῶν πρώτων πόλεων. [11] καὶ πολλὰ μὲν λόγια ἐλέγετο, πολλὰ δὲ χρησμολόγοι ᾖδον, ἔν τε τοῖς μέλλουσι πολεμήσειν, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν. ἔτι δὲ Δῆλος ἐκινήθη ὀλίγῳ πρὸ τούτων, [12] πρότερον οὔπω σεισθεῖσα, [13] ἀφ' οὗ Ἕλληνες μέμνηνται· ἐλέγετο δὲ καὶ ἐδόκει ἐπὶ τοῖς μέλλουσι γενήσεσθαι [14] σημῆναι. εἴ τέ τι ἄλλο [15] τοιουτότροπον ξυνέβη γενέσθαι, πάντα [16] ἀνεζητεῖτο. [17] ἡ δὲ εὔνοια παρὰ πολὺ ἐποίει [18] τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἄλλως τε καὶ προειπόντων ὅτι τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦσιν. [19] ἔρρωτό τε πᾶς καὶ ἰδιώτης καὶ πολίτης, εἴ τι δύναιτο καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ [20] ξυνεπιλαμβάνειν αὐτοῖς. ἐν τούτῳ τε κεκωλῦσθαι [21] ἐδόκει ἑκάστῳ τὰ πράγματα, ᾧ μή τις αὐτὸς παρέσται. οὕτως [22] ὀργῇ εἶχον οἱ πλείους τοὺς Ἀθηναίους, οἱ μὲν, τῆς ἀρχῆς ἀπολυθῆναι βουλόμενοι, οἱ δὲ, μὴ ἀρχθῶσι φοβούμενοι. παρασκευῇ μὲν οὖν καὶ γνώμῃ τοιαύτῃ ὥρμηντο. πόλεις δὲ ἑκάτεροι τάσδε ἔχοντες ξυμμάχους ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο. Λακεδαιμονίων μὲν οἵδε ξύμμαχοι· Πελοποννήσιοι μὲν οἱ ἐντὸς Ἰσθμοῦ πάντες, πλὴν Ἀργείων καὶ Ἀχαιῶν.

γρ. ἐπῄει

A Athenienſes verò cùm priſtinos ſocios recenſebant, tũ etiam accuratiùs in loca circa Peloponneſum legatos mittebant, in Corcyrã, in Cephalleniam, in Acarnaniã, & Zacynthum, quia videbant, ſi hæc loca ſibi eſſent amica, ſe tutiùs circa Peloponneſi fines bellum eſſe geſturos, [*eosq́. faciliùs in ſuam poteſtatem eſſe redacturos.*] Vtriq; autem nihil parui animis verſabant: ſed totis viribus in hoc bellum incumbebant. Idq́; non iniuriâ. Omnes enim mortales rerum initia ardentiùs capeſſere ſolent. Tunc verò magna iuuentutis copia, quæ in Pelo- B poneſo, magna etiam, quæ Athenis erat, propter [*rerum*] imperitiam, nõ inuita bellum ſuſcipiebat. Et tota reliqua Græcia animis erat erecta, quòd primæ ciuitates concurrerent. Multa quoq; oracula ferebantur, multa vates canebant, tam in iis ciuitatibus, quę bellum erant geſturę, quàm in aliis. Præterea Delus etiam paulo ante hæc tremuit, quæ nũquam antè, poſt Gręcorum memoriam, mota fuerat. Hæc autè & dicebantur, & videbantur eſſe rerum futurarum prodigia. Et ſi qua alia huiuſ- C modi ſigna antè contigiſſent, omnia veſtigabantur. Hominum autem beneuolentia longè maior ad Lacedæmonios inclinabat, præcipuè quòd illi Græciam à ſe in libertatem vindicatum iri prædicarent. Et ſinguli, & priuati, & ciuitates integrę omni ope nitebantur, ſi quo modo illos aut verbis, aut factis adiuuare poſsẽt. Et in eo ſinguli moram rebus gerendis allatam arbitrabantur, ſi ipſimet rebus adminiſtrandis non interfuiſſent. Ea erat indignatio, qua pleriq; in Athenienſes ferebantur, alij qui- D dem, quòd imperio [*quo ab illis premebantur,*] ſe liberari cuperent, alij verò, quòd metuerent ne illorum imperio parere cogerentur. Hoc igitur apparatu, atque his animis ad [*bellum vtriq;*] concitati ferebantur. Vtriſque autem hæ ciuitates ſociæ fuerunt, quum bellum gerere cœperunt. Atque Lacedæmoniorum quidem, hi fuêre ſocij, omnes Peloponneſij, qui ſunt intra Iſthmum, præter Argiuos, & Achæos.

[1] Ἐξήταζον] ἐδοκίμαζον. [2] Ἐπρεσβεύοντο] πρέσβεις ἀπέστελλον. [3] Κέρκυραν] οἱ γὰρ Κερκυραῖοι ἐπιμαχίαν μόνον εἶχον. νῦν δὲ καὶ ξυμμαχίαν ποιεῖ. [4] Ὀλίγον τε ἐπενόουν οὐδὲν] ἀντὶ τοῦ, οὐδὲν μικρὸν ἐφρόνουν. [5] Οὐκ ἀπεικότως] ἀλλ' εὐλόγως, καὶ εὐπροσώπως. [6] Ὀξύτερον] ὥστε διὰ τοῦτο μᾶλλον ὀξύτερον συνέβαινεν αὐτοὺς ἀντιλαμβάνεσθαι. [7] Ἀντιλαμβάνονται] περιέχονται. [8] Οὐκ ἀκουσίως ὑπὸ ἀπειρίας] παροιμία, γλυκὺς ἀπείρῳ πόλεμος. [9] Ἥ τε ἄλλη Ἑλλὰς] οἱ ἄλλοι Ἕλληνες οἱ μηδετέροις βοηθοὶ ἐκεκίνηντο, καὶ οὐχ ἡσύχαζον. [10] Μετέωρος ἦν] ταῖς ἐλπίσι δηλονότι. [11] Καὶ πολλὰ μὲν λόγια] λόγια εἰσὶ τὰ παρὰ τοῦ θεοῦ λεγόμενα καταλογάδην· χρησμοὶ δὲ, οἵτινες ἐμμέτρως λέγονται, ἐμφορουμένων τῶν λεγόντων. [12] Πρότερον οὔπω] καὶ μὴν Ἡρόδοτος λέγει ὅτι ἐκινήθη ἐν τοῖς Μηδικοῖς.

[13] Ἀφ' οὗ Ἕλληνες μέμνηνται] ἀφ' οὗ διὰ μνήμης ἐστὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων ὄνομα. [14] Σημῆναι] σημεῖον εἶναι. [15] Τοιουτότροπον] ὁποῖον ἐν Δήλῳ. ἤγουν διοσημείαν. [16] Ἀνεζητεῖτο] ἀνεσκοπεῖτο. [17] Ἡ δὲ εὔνοια παραπολὺ ἐποίει τῶν ἀνθρ.] περιφραστικῶς, ἀντὶ τοῦ εὐνοϊκῶς εἶχον τοῖς Λακεδαιμονίοις. [18] Τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον] τῶν Ἀθηναίων. [19] Ἔρρωτό τε πᾶς] ἀντὶ τοῦ προεθυμεῖτο. οὐ γὰρ ἐπὶ ἰσχύος κεῖται, ἀλλ' ἐπὶ σπουδῆς. [20] Ξυνεπιλαμβάνειν αὐτοῖς] τοῖς Λακεδαιμονίοις. [21] Ἐδόκει ἑκάστῳ] ἕκαστος, φησὶν, ᾤετο ἐμποδισθήσεσθαι τῶν Λακεδαιμονίων τὸ ἔργον (τουτέστι τὸν πόλεμον) ἐὰν μὴ παραγένηται αὐτός. δηλοῖ δὲ τὴν μεγίστην προθυμίαν αὐτῶν. [22] Ὀργῇ εἶχον οἱ πλείους τοὺς Ἀθηναίους] ὠργίζοντο τοῖς Ἀθηναίοις.

His

His enim amicitia cum vtrisque intercedebat. Soli autem ex Achæis Pellenenses primùm [*Lacedæmonios*] in bello gerendo adiuuerunt, postea verò & cæteri omnes [*idem fecerunt.*] At extra Peloponnesum, Megarēses, Locri, Bœoti, Phocenses, Ambraciotæ, Leucadij, Anactorij. Ex his Corinthij, Megarenses, Sicyonij, Pellenenses, Elei, Ambraciotæ, Leucadij classem [*illis*] præbuerunt. equitatum Bœoti, Phocenses, & Locri. cæteræ verò ciuitates peditatum suppeditarunt. Atque hi quidem fuêre Lacedæmoniorum socij. Atheniensium verò, Chij, Lesbij, Platæenses, Messenij, qui Naupactum incolunt, Acarnanum plerique, Corcyræi, Zacynthij, & aliæ ciuitates, quæ inter tot nationes [*Atheniensibus*] erant vectigales. Caria, quæ ad mare est sita, Dorienses Caribus finitimi, Ionia, Hellespontus, Thraciæ vrbes, & insulæ, quotquot intra Peloponnesum, & Cretam ad solem orientem vergunt, & cæteræ omnes Cyclades, exceptis Melo, & Thera. Ex his naues præbuerunt Chij, Lesbij, Corcyræi, cæteri verò peditatum, & pecunias [*suppeditarunt.*] Atque hi fuerunt vtrorumq; socij, & apparatus ad bellum. Lacedæmonij verò post res, quæ ad Platæas gestæ sunt, statim nuntiis dimissis totam Peloponnesum, & agrum socialem. qui extra [*Peloponnesum*] erat, imperarunt ciuitatibus, vt pararent exercitum, & res [*ad bellum*] necessarias, quemadmodum parare decebat ad expeditionem faciendam extra [*Peloponnesi*] fines, vt irruptionem in Atticam facturi. Postquam autem [*hæc omnia*] singulis ad præstitutam diem parata fuerunt, ex singulis ciuitatibus duæ partes ad Isthmum conuenerunt. Omnibusque copiis iam in vnum locum coactis, Archidamus Lacedęmoniorum Rex, huius expeditionis Dux conuocatis omnium ciuitatum prætoribus, & qui maxima dignitate præditi forent, maximeque digni, qui adessent, in hunc modum est loquutus:

ARCHIDAMI CONCIO.

Nostri quoq; maiores, viri Pelopōnesij, & socij, multas expeditiones tum in ipsa Pelopōneso, tum extra [*Peloponnesum*] fecerunt,

τούτοις δ᾽ ἐς ἀμφοτέρους φιλία ἦν. [1] πελληνῆς δὲ ἀχαιῶν μόνοι [2] ξυνεπολέμουν τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ ἅπαντες. ἔξω δὲ πελοποννήσου, μεγαρῆς, λοκροί, βοιωτοί, φωκῆς, ἀμπρακιῶται, λευκάδιοι, ἀνακτόριοι. τούτων ναυτικὸν παρείχοντο κορίνθιοι, μεγαρῆς, σικυώνιοι, πελληνῆς, ἠλεῖοι, ἀμπρακιῶται, λευκάδιοι· ἱππέας δὲ, βοιωτοί, φωκῆς, λοκροί. αἱ δ᾽ ἄλλαι πόλεις πεζὸν παρεῖχον. αὕτη μὲν λακεδαιμονίων ξυμμαχία. ἀθηναίων δὲ, χῖοι, λέσβιοι, πλαταιῆς, μεσσήνιοι οἱ ἐν ναυπάκτῳ, ἀκαρνάνων οἱ πλείους, κερκυραῖοι, ζακύνθιοι, καὶ ἄλλαι πόλεις [3] αἱ ὑποτελεῖς οὖσαι ἐν ἔθνεσι τοσοῖσδε· καρία [4] ἡ ἐπὶ θαλάσσῃ, [5] δωριῆς καρσὶ πρόσοικοι, ἰωνία, ἑλλήσποντος, [6] τὰ ἐπὶ θρᾴκης, [7] νῆσοι ὅσαι ἐντὸς πελοποννήσου καὶ κρήτης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα· πᾶσαι αἱ ἄλλαι κυκλάδες, πλὴν μήλου, καὶ θήρας. τούτων ναυτικὸν παρείχοντο χῖοι, λέσβιοι, κερκυραῖοι, οἱ δ᾽ ἄλλοι πεζὸν καὶ χρήματα. ξυμμαχία μὲν αὕτη ἑκατέρων καὶ παρασκευὴ ἐς τὸν πόλεμον ἦν. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι μετὰ τὰ ἐν πλαταιαῖς εὐθὺς περιήγγελλον κατὰ τὴν πελοπόννησον [8] καὶ τὴν ἔξω ξυμμαχίδα στρατιὰν παρασκευάζεσθαι ταῖς πόλεσι, τά τε ἐπιτήδεια, οἷα εἰκὸς ἐπὶ ἔξοδον [9] ἔκδημον ἔχειν, ὡς ἐσβαλοῦντες ἐς τὴν ἀττικήν. ἐπειδὴ δὲ ἑκάστοις ἕτοιμα γίγνοιτο [10] κατὰ τὸν χρόνον τὸν εἰρημένον, ξυνῄεσαν τὰ δύο μέρη ἀπὸ πόλεως ἑκάστης ἐς τὸν ἰσθμόν. καὶ ἐπειδὴ πᾶν τὸ στράτευμα ξυνειλεγμένον ἦν, Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς τῶν λακεδαιμονίων, ὅσπερ ἡγεῖτο τῆς ἐξόδου ταύτης, ξυγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς τῶν πόλεων πασῶν, [11] καὶ τοὺς μάλιστα ἐν τέλει, [12] καὶ ἀξιολογωτάτους παρεῖναι, τοιάδε ἔλεξεν, [13] Ἄνδρες πελοποννήσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν πολλὰς στρατείας καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πελοποννήσῳ καὶ ἔξω ἐποιήσαντο,

γρ. πελλωνεῖς

γρ. δωριεῖς

γρ. ἀξιωτάτοις

[1] Πελλωνεῖς δὲ] δώδεκα πόλεις εἶχεν ἡ ἀχαΐα, ὧν μία ἦν ἡ πελλώνη. [2] Ξυνεπολέμουν] τοῖς λακεδαιμονίοις οἱ ἀχαιοί. οὐ γὰρ οἱ ἀργεῖοι. [3] Αἱ ὑποτελεῖς οὖσαι] τοῖς ἀθηναίοις. [4] Ἡ ἐπὶ θαλάσσῃ] ἡ παραθαλασσία. [5] Δωριῆς καρσὶ πρόσοικοι] δωριέδες νῆσοι, ῥόδος, κῶς, κνίδος. [6] Τὰ ἐπὶ θρᾴκης] οἷον, βυζάντιον, πέρινθος. [7] Νῆσοι ὅσαι τε ἐντὸς πελοποννήσου] οὐ λέγει ἐντὸς κρήτης καὶ πελοποννήσου, πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον. ἀλλὰ δεῖ στίξαι εἰς τὸ πελοποννήσου, καὶ ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὅσαι λαβεῖν. ἵν᾽ ᾖ, καὶ ὅσαι τῆς κρήτης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα. οἷον, κάρπαθος, κάσος, χάλκη, καὶ ὅσαι ἄλλαι. [8] Καὶ τὴν ἔξω ξυμμαχίδα] τῆς πελοποννήσου.

[9] Ἔκδημον ἔχειν] ὑπερόριον. [10] Κατὰ τὸν χρόνον τὸν εἰρημένον] μακρὸν πόλεμον. ὡς τῶν λακεδαιμονίων ὁρισάντων τὴν προθεσμίαν τῆς συντάξεως. [11] Καὶ τοὺς μάλιστα ἐν τέλει] τέλη, τὰ ἀξιώματα, καὶ οἱ ἄρχοντες. [12] Καὶ ἀξιολογωτάτους παρεῖναι] ἵνα ἑκάστη πόλις τὸ μὲν δίμοιρον στρατεύσῃ, τὸ δὲ τρίτον ἑαυτῆς κατάσχῃ πρὸς φυλακήν. αὐτοὶ γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι τὰς πόλεις ἐμέριζον εἰς τρία μέρη, καὶ τὸ τρίτον εἴων ἐν ταῖς πόλεσιν· ἵνα μή, πάντων ἐξελθόντων εἰς τὸν πόλεμον, ἐρήμους εὑρόντες οἱ ἀθηναῖοι τὰς πόλεις χειρώσωνται. [13] Ἄνδρες πελοποννήσιοι] ἡ στάσις πραγματική, ἄγραφος, συμβουλευτικοῦ εἴδους, κεφάλαιον ἔχουσα τὸ συμφέρον.

καὶ ἡμῶν αὐτῶν οἱ πρεσβύτεροι οὐκ ἄπειροι πολέμων εἰσίν· ὅμως δὲ τῆσδε οὔπω μείζονα παρασκευὴν ἔχοντες ἐξήλθομεν· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πόλιν δυνατωτάτην νῦν ἐρχόμεθα, [1] καὶ αὐτοὶ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι στρατεύοντες. δίκαιον οὖν ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι, μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. ἡ γὰρ Ἑλλὰς πᾶσα [2] τῇδε τῇ ὁρμῇ ἐπῆρται. καὶ προσέχει τὴν γνώμην, [3] *[4] εὔνοιαν ἔχουσα, διὰ τὸ Ἀθηναίων ἔχθος, πρᾶξαι ἡμᾶς ἃ ἐπινοοῦμεν. [5] οὔκουν χρὴ, εἴ τῳ καὶ δοκοῦμεν πλήθει ἐπιέναι, καὶ ἀσφάλεια πολλὴ εἶναι μὴ ἂν ἐλθεῖν τοὺς ἐναντίους ἡμῖν διὰ μάχης, τούτων ἕνεκα ἀμελέστερόν τι παρεσκευασμένους χωρεῖν, ἀλλὰ καὶ πόλεως ἑκάστης ἡγεμόνα καὶ στρατιώτην τὸ καθ' αὐτὸν αἰεὶ προσδέχεσθαι [6] ἐς κίνδυνόν τινα ἥξειν. ἄδηλα γὰρ τὰ τῶν πολέμων, [7] καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ, καὶ δι' ὀργῆς αἱ ἐπιχειρήσεις γίγνονται. πολλάκις τε τὸ ἔλασσον πλῆθος δεδιὸς, ἄμεινον ἠμύνατο τοὺς πλέονας, διὰ τὸ καταφρονοῦντας ἀπαρασκεύους γενέσθαι. χρὴ δὲ αἰεὶ ἐν τῇ πολεμίᾳ, τῇ μὲν γνώμῃ θαρσαλέους στρατεύειν, τῷ δ' ἔργῳ, δεδιότας παρεσκευάσθαι. οὕτω γὰρ πρός τε τὸ ἐπιέναι τοῖς ἐναντίοις εὐψυχότατοι ἂν εἶεν, πρός τε τὸ ἐπιχειρεῖσθαι ἀσφαλέστατοι. ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἐπὶ ἀδύνατον ἀμύνεσθαι οὕτω πόλιν ἐρχόμεθα, ἀλλὰ τοῖς πᾶσιν ἄριστα παρεσκευασμένην. ὥστε χρὴ [8] καὶ πάνυ ἐλπίζειν διὰ μάχης ἰέναι αὐτοὺς, εἰ μὴ καὶ νῦν ὥρμηνται, [9] ἐν ᾧ οὔπω πάρεσμεν, ἀλλ' ὅταν ἐν τῇ γῇ ὁρῶσιν ἡμᾶς δῃοῦντάς τε [10] καὶ τἀκείνων φθείροντας. πᾶσι γὰρ, ἐν τοῖς ὄμμασι καὶ ἐν τῷ παραυτίκα [11] ὁρᾶν πάσχοντάς τι ἄηθες, ὀργὴ προσπίπτει· καὶ οἱ λογισμῷ ἐλάχιστα χρώμενοι, θυμῷ πλεῖστα ἐς ἔργον καθίστανται. Ἀθηναίους δὲ καὶ πλέον τι τῶν ἄλλων εἰκὸς τοῦτο δρᾶσαι, οἳ ἄρχειν τε τῶν ἄλλων ἀξιοῦσι, καὶ ἐπιόντες τὴν τῶν πέλας δῃοῦν μᾶλλον ἢ τὴν ἑαυτῶν ὁρᾶν.

γρ. παρασκευάζεσθαι.

A & qui de nobis ipsis ætate sunt prouectiore, rerum bellicarum nõ sunt imperiti. Veruntamen nunquam cum apparatu, qui esset hoc maior, [*ex nostris finibus*] sumus egressi, quinetiam aduersus potentissimam ciuitatem nunc proficiscimur, & nos ipsi cũ maximo, & robustissimo exercitu bellum illi inferimus. Æquum igitur est nos neq; maioribus deteriores esse, neq; inferiores gloria, [*famaq;*] quæ de nobis passim circumfertur. Nam vniuersa Græcia hoc motu mentes expectatione erectas habet, B ac animum aduertit, speratq;, propter odium, quo Athenienses persequitur, nos ex animi sententia rem gesturos. Quamuis igitur alicui videamur vel maximo cũ exercitu cõtra [*hostes*] proficisci, quãuis etiam illud propemodũ pro comperto videatur habendum eos nobiscum manus conserere non ausuros, nõ tamen ideo oportet nos negligentius instructos cum illis manus cõserere: sed & vnius cuiusq; ciuitatis tam ducem, quàm militem, in suo agmine semper expectare aliquem in discrimen esse venturum. Nam cõditio bellorum est an- C ceps, & plerumq; parua manus magno animi ardore, [*ac impetu, acrius*] confligit, [*quàm magnus exercitus.*] sæpe etiam minor manus, quæ timet, maiorẽ fortius propulsauit, quòd propter [*hostis*] cõtemptionem esset imparata. Oportet autem in hostili [*agro*] milites animis quidem semper esse confidentibus: at ad rem gerendam, cum metu paratos esse. sic enim & ad inuadendos hostes animis erunt paratissimi, & aduersus hostium conatus, ac impetum munitissimi. Nos verò aduersus ciuitatẽ pro- D ficiscimur, quæ nõ est adeò infirma, vt bellum illatum propulsare nequeat: sed quæ rebus omnibus est optimè instructa. Quare omnino credendum est illos pugnã nobiscum esse cõmissuros. licet iam sese non moueant, quum nondum [*in ipsorum agro*] sumus: at quum res suas in agro [*suo*] à nobis cædi, ac vastari videbũt. Ita enim inuadit omnes, qui suarum rerum aliquam repentinam, ac insolitam cladem in suo conspectu cernunt: & qui ratione minimum vtuntur, summo animi impetu rem aggrediuntur, [*& ad certamen feruntur.*] Verisimile autem est Athenienses omnium maximè hoc facturos, qui censent se dignos esse, qui aliis imperent, & armis infestis aliorum agros vastent potius q̃ suum [*ab aliis vastari*] cernant.

---

[1] Καὶ αὐτοὶ πλεῖστοι] αὐτοὶ ἡμεῖς δηλονότι. [2] Τῇδε τῇ ὁρμῇ] τῇ ἡμετέρᾳ. [3] Εὔνοιαν ἔχουσα] τὸν σκοπόν. *[4] Εὔνοιαν ἔχουσα] τ. ἔννοιαν ἔχουσα, ἤγουν ἐλπίζουσα. *F.P.* [5] Οὔκουν χρὴ] τὸ ἑξῆς, οὔκουν χρὴ ἀμελέστερον χωρεῖν. τὰ δὲ ἄλλα, διὰ μέσου. [6] Ἐς κίνδυνόν τινα ἥξειν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ χρή. [7] Καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλὰ] Ὅμηρος, Ἥ τ' ὀλίγη μὲν πρῶτα κορύσσεται. τοῦτο δέ φησι, τουτέστιν ὅτι ὀργισθέντες οἱ Ἀθηναῖοι πάντως ἐξελεύσονται. [8] Καὶ πάνυ ἐλπίζειν] φοβεῖσθαι. [9] Ἐν ᾧ οὔπω πάρεσμεν] ἐν ᾧ μήπω δηλονότι. [10] Καὶ τἀκείνων φθείροντας] ὁρμηθήσονται. [11] Ὁρᾶν πάσχοντάς τι] καὶ οἱ ὀργιζόμενοι, ἅτε δὴ ἧττον λογιζόμενοι, μᾶλλον θυμούμενοι εἰς τὸ πολεμεῖν ἐπιγίγνονται ῥιψοκινδύνως. Σημείωσαι τὸ σχῆμα, πᾶσι πάσχοντας, ἀντὶ τοῦ πάσχουσιν.

Cùm igitur tantæ ciuitati bellum inferamus, & maximam gloriam tam nostris maioribus, quàm nobis ipsis allaturi simus, in vtranque euentus partem, sequimini quocunque vos aliquis duxerit, ordinis conseruationem, & custodiam, [*qua vobis ab hoste caueatis.*] plurimi facientes, & imperata celeriter excipientes, [*ac exequentes.*] Hoc enim est & pulcherrimum, & tutissimum, si quum magnus est militum numerus, omnes tamen eandem militarem disciplinam seruantes cernantur. Archidamus hæc tantùm loquutus, & dimisso concilio, primùm, & ante omnia Melesippum Diacriti [*filium,*] virum Spartanum, Athenas misit, [*vt exploraret*] si fortè Athenienses] *de sua pertinacia*] aliquid magis, [*quàm antè,*] remitterent, quum se in itinere iam viderent. Illi verò nec in vrbem, nec in publicum [*ciuitatis consilium*] eum admiserunt. Periclis enim sententia iam antè obtinuerat, vt [*Athenienses*] neque caduceatorem, neque legatum Lacedæmoniorum admitterent, si [*Lacedæmonij*] exercitum [*ex suis finibus*] eduxissent. Illum igitur remisserunt antequam [*eum*] audirent, & illo ipso die finibus excedere, & [*hæc suis renuntiare,*] iusserunt: si quid posterum vellent, in sua prius regressi, legatos mitterent. Huic etiam addiderunt, qui eum deducerent, ne cum quoquam colloqueretur. Ille verò cùm ad [*Atticæ*] fines peruenisset, & iam iam discessurus esset [*ab iis, à quibus deducebatur,*] hoc tantum loquutus abiit: Hic dies ingentium malorum Græcis erit initium. Cùm autem [*Melesippus*] ad castra rediisset, & Archidamus cognouisset Athenienses [*de sua pertinacia*] nihil amplius remissuros, ita demum motis castris, cum exercitu in ipsorum agrum est profectus. Bœoti verò suam quidem [*militum*] partem, & equites Peloponnesiis dederunt, vt illos ad bellum sequerentur. cum reliquis verò [*copiis*] ad Platæam profecti, agrum [*eius*] vastare cœperunt. Dum autem Peloponnesiorum copiæ in Isthmum adhuc cogerentur, & in ipso itinere essent, antequam in Atticum irrumperent, Pericles Xanthippi [*filius,*] Atheniensium dux, decimus ipse, [*idest, cum nouem aliis collegis,*]

[1] ὡς οὖν ἐπὶ τοσαύτην πόλιν στρατεύοντες, « καὶ μεγίστην δόξαν οἰσόμενοι τοῖς τε προγόνοις καὶ ἡμῖν αὐτοῖς, ἐπ' ἀμφότερα ἐκ τῶν ἀποβαινόντων, ἕπεσθε [2] ὅποι ἄν τις ἡγῆται, « κόσμον καὶ φυλακὴν περὶ παντὸς ποιούμενοι, καὶ τὰ παραγγελλόμενα [3] ὀξέως δεχόμενοι. κάλλιστον γὰρ τόδε καὶ ἀσφαλέστατον, « πολλοὺς ὄντας ἑνὶ κόσμῳ χρωμένους φαίνεσθαι. Τοσαῦτα εἰπὼν καὶ διαλύσας τὸν ξύλλογον ὁ Ἀρχίδαμος, Μελήσιππον πρῶτον ἀποστέλλει ἐς τὰς ἀθήνας τὸν Διακρίτου, ἄνδρα σπαρτιάτην, εἴ τι ἄρα μᾶλλον ἐνδοῖεν οἱ ἀθηναῖοι, ὁρῶντες ἤδη σφᾶς ἐν ὁδῷ ὄντας. οἱ δὲ οὐ προσεδέξαντο αὐτὸν ἐς τὴν πόλιν, [4] οὐδ' ἐπὶ τὸ κοινόν. ἦν γὰρ Περικλέους [5] γνώμη [6] πρότερον νενικηκυῖα, κήρυκα καὶ πρεσβείαν μὴ προσδέχεσθαι λακεδαιμονίων [7] ἐξεστρατευμένων. ἀποπέμπουσιν οὖν αὐτὸν [8] πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ ἐκέλευον ἐκτὸς ὅρων εἶναι αὐθημερόν· τό, τε λοιπὸν ἀναχωρήσαντας ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἤν τι βούλωνται, πρεσβεύεσθαι. ξυμπέμπουσί τε τῷ Μελησίππῳ [9] ἀγωγούς, ὅπως μηδενὶ ξυγγένηται. ὁ δέ, ἐπεὶ [10] ἐπὶ τοῖς ὁρίοις ἐγένετο, [11] καὶ ἔμελλε διαλύεσθαι, τοσόνδε εἰπὼν ἐπορεύετο, ὅτι ἥδε ἡ ἡμέρα τοῖς ἕλλησι μεγάλων [12] κακῶν ἄρξει. ὡς δὲ ἀφίκετο [13] ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ ἔγνω ὁ Ἀρχίδαμος ὅτι οἱ ἀθηναῖοι οὐδέν πω [14] ἐνδώσουσιν, οὕτω δὴ ἄρας, τῷ στρατῷ προυχώρει ἐς τὴν γῆν αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ [15] μέρος μὲν τὸ σφέτερον καὶ τοὺς ἱππέας παρείχοντο πελοποννησίοις ξυστρατεύειν· τοῖς δὲ λειπομένοις ἐς πλάταιαν ἐλθόντες, [16] τὴν γῆν ἐδῄουν. ἔτι δὲ τῶν πελοποννησίων ξυλλεγομένων τε ἐς τὸν ἰσθμόν, [17] καὶ ἐν ὁδῷ ὄντων, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν ἀττικήν, Περικλῆς ὁ Ξανθίππου στρατηγὸς ὢν ἀθηναίων, δέκατος αὐτός,

γρ. ἐπὶ τ. δήλην πόλιν

γρ. ὅπῃ

[1] Ὡς οὖν ἐπὶ τὴν ἄλλην πόλιν] οἱ ἐπίλογοι ἔνθεν. [2] Ὅπῃ ἄν τις ἡγῆται] στρατηγὸς δηλονότι. [3] Ὀξέως] συντόμως. [4] Οὐδ' ἐπὶ τὸ κοινὸν] βουλευτήριον δηλονότι. [5] Γνώμη] βουλή. [6] Πρότερον] πρὸ τῆς πρεσβείας. [7] Ἐξεστρατευμένων] κατὰ τῶν ἀθηναίων. [8] Πρὶν ἀκοῦσαι] μὴ ἀκούσαντες αὐτὰ ἃ ἔλεγεν. [9] Ἀγωγούς] ὁδηγούς. [10] Ἐπὶ τοῖς ὁρίοις] ὅρια λέγει τὴν ἀρχὴν τῆς βοιωτίας. [11] Καὶ ἔμελλε διαλύεσθαι] ἀφίστασθαι τῶν ἀγωγῶν. [12] Κακῶν ἄρξει] ἀρχὴ γενήσεται. [13] Ἐς τὸ στρατόπεδον] τῶν λακεδαιμονίων. [14] Ἐνδώσουσιν] ταπεινωθήσονται. [15] Μέρος μὲν τὸ σφέτερον] τὸ δίμοιρον, ὡς καὶ πρότερον εἴρηται. [16] Τὴν γῆν ἐδῄουν] πάλιν αἰωτέρω ἐπαναβέχει. [17] Καὶ ἐν ὁδῷ ὄντων] ἐπιμενόντων ἰέναι.

ὡς ἔγνω τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην, ὑποτοπή-
σας, ὅτι Ἀρχίδαμος αὐτῷ ξένος ὢν ἐτύγχα-
νε, μὴ πολλάκις ἢ αὐτὸς [1] ἰδίᾳ βουλόμενος
χαρίζεσθαι, τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ παραλίπῃ, καὶ
μὴ δῃώσῃ, ἢ καὶ, Λακεδαιμονίων κελευσάν-
των, ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἑαυτοῦ γένηται τοῦτο,
ὥσπερ καὶ τὰ ἄγη ἐλαύνειν προεῖπον ἕνεκα ἐ-
κείνου· προηγόρευε τοῖς Ἀθηναίοις ἐν τῇ ἐκ-
κλησίᾳ, ὅτι Ἀρχίδαμος μέν οἱ ξένος εἴη, οὐ μέν-
τοι ἐπὶ κακῷ γε [2] τῆς πόλεως γένοιτο· τοὺς δ'
ἀγροὺς τοὺς ἑαυτοῦ καὶ οἰκίας ἢν ἄρα μὴ δῃ-
ώσωσιν οἱ πολέμιοι, ὥσπερ καὶ τὰ τῶν ἄλλων,
ἀφίησιν αὐτὰ δημόσια εἶναι, καὶ μηδεμίαν οἱ
[3] ὑποψίαν κατὰ ταῦτα γίγνεσθαι. παρῄνει δὲ καὶ
περὶ τῶν παρόντων ἅπερ καὶ πρότερον, παρα-
σκευάζεσθαί τε ἐς τὸν πόλεμον, καὶ τὰ ἐκ τῶν
ἀγρῶν ἐσκομίζεσθαι· ἔς τε τὴν μάχην μὴ ἐπε-
ξιέναι, ἀλλὰ τὴν πόλιν ἐσελθόντας φυλάσ-
σειν· καὶ τὸ ναυτικὸν, [4] ᾗπερ ἰσχύουσιν, ἐξαρτύεσθαι·
τά τε τῶν ξυμμάχων [5] διὰ χειρὸς ἔχειν· λέ-
γων [6] τὴν ἰσχὺν αὐτοῖς ἀπὸ τούτων εἶναι τῶν χρη-
μάτων τῆς προσόδου, τὰ δὲ πολλὰ [7] τοῦ πο-
λέμου, [8] γνώμῃ καὶ χρημάτων περιουσίᾳ [9] κρα-
τεῖσθαι. θαρσεῖν τε ἐκέλευε, προσιόντων μὲν
ἑξακοσίων ταλάντων ὡς ἐπιτοπολὺ φόρου
κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ τῶν ξυμμάχων τῇ πόλει,
[10] ἄνευ τῆς ἄλλης προσόδου, ὑπαρχόντων
δὲ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἔτι τότε ἀργυρίου [11] ἐπι-
σήμου ἑξακισχιλίων ταλάντων. τὰ γὰρ πλεῖ-
στα, [12] τριακοσίων ἀποδέοντα μύρια ἐγένετο,
ἀφ' ὧν ἔς τε τὰ προπύλαια τῆς ἀκροπόλεως,
καὶ τἄλλα οἰκοδομήματα, καὶ ἐς Ποτίδαιαν, ἀ-
πανηλώθη. χωρὶς δὲ, [13] χρυσίου ἀσήμου καὶ ἀρ-
γυρίου, ἔν τε ἀναθήμασιν ἰδίοις καὶ δημο-
σίοις, καὶ ὅσα ἱερὰ σκεύη περί τε τὰς πομ-
πὰς καὶ τοὺς ἀγῶνας, [14] καὶ σκῦλα Μηδικὰ, καὶ
εἴ τι τοιουτότροπον, οὐκ ἐλάσσονος ἦν [15] ἢ πεν-
τακοσίων ταλάντων. ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἄλλων
ἱερῶν προσετίθει χρήματα οὐκ ὀλίγα, οἷς χρή-
σεσθαι αὐτούς· καὶ, ἢν πάνυ ἐξείργωνται πάντων,

γρ. διὰ ταῦτα

γρ. ἔλασσον

Avt cognouit irruptionem [*ab hostibus in Atticam*] factum iri, suspicatus fore, vt Archidamus, qui ipsius erat hospes, aut ipse priuatim, [*& sua sponte,*] quòd [*amico*] gratificari vellet, suos agros sæpius præteriret, ac intactos relinqueret, aut etiã Lacedæmoniorum iussu, ad inuidiam sibi cõflandam, hoc faceret, (quemadmodum eiusdẽ quoque causa piacula tolli antè iusserat) Atheniensibus in concione prædixit Archidamum quidem sibi hospitem fuisse, non tamen Reipubl. malo fuisse. Nisi autem fun-B di, villæque suæ, vt & cæterorum [*ciuium,*] ab hostibus vastarentur, se hæc Reipubl. relinquere, [*& dono dare,*] nec propterea se in vllam suspicionem vocandum esse [*dixit.*] Quod autem ad res præsentes attinebat, eadem, quæ & antè, suasit, vt & se ad bellum pararent, & omnem supellectilem ex agris [*in vrbem*] comportarent, neq; ad prœlium [*cum hoste committendum ex vrbe*] egrederentur: sed in vrbem ingressi [*eam custodiis*] tuerentur, & classem, qua pollebant, instruerent, & sociorum res manu te-C nerent, [*ipsosq́, in officio, ac fide continerent:*] docens eorum potentiam sitam esse in vectigalibus, [*& stipendiis,*] quæ à sociis pendebantur, & plerasque belli partes, [*ipsamque victoriam*] consilio, & pecuniarũ copia obtineri: eosq; confidere iubebat, tũ quod propemodum sexcenta talenta quotannis à sociis pro tributo Reip. penderẽtur, præter alios prouentus, tum etiã quòd vel tunc sex millia talentorum argenti signati in arce adhuc essent. Nam maxima [*pecuniæ summa, quæ fuerat in ærario,*] fuerant decem millia talentorum, trecentis minus, vnde D pars detracta est, quæ in arcis propylæa, & alia ædificia, & in Potidæam, [*ac in stipendium eorum, qui eam obsidebant,*] fuit insumpta. Præterea verò auri, & argenti non signati, cùm in priuatis, tum in publicis donariis, & sacra vasa, quotquot vel pompis, vel certaminibus seruiebant, & Medica spolia, & siquid aliud huiusmodi erat, [*hæc omnia,*] non minoris erant [*pretij,*] quàm quingentorum talentorum. Præterea addebat etiam ex aliis templis non exiguas pecunias, quibus eos vsuros [*dicebat,*] &, si harum omnium [*pecuniarum*] vsu omnino prohiberentur, aureis etiam ornamentis,

---

[1] Ἰδίᾳ βουλόμενος χαρίζεσθαι] ἀντὶ τοῦ, ἐξ ἰδίας προαιρέσεως. [2] Τῆς πόλεως γένοιτο] ἀντὶ τοῦ ἐγένοιτο. [3] Ὑποψίαν κατὰ ταῦτα γίγνεσθαι] διὰ τὸ μὴ δῃῶσαι. [4] Ἧπερ ἰσχύουσιν] ἐν ᾧ. [5] Διὰ χειρὸς ἔχειν] δι' ἐπιμελείας, ἵνα μὴ ἀποστῶσι. [6] Τὴν ἰσχὺν] τὸ ἑξῆς, τὴν ἰσχὺν ἀπὸ τῶν χρημάτων τῆς προσόδου. [7] Τοῦ πολέμου] λείπει δηλονότι. [8] Γνώμῃ] γνώσει. [9] Κρατεῖσθαι] νικᾶσθαι. [10] Ἄνευ τῆς ἄλλης προσόδου] οἷον, τῆς εὐφορείας τῆς γῆς, καὶ τῶν καταδικαζομένων, καὶ τῶν λιμένων, καὶ μετάλλων, καὶ ἄλλων. [11] Ἐπισήμου] οἷον, σημεῖον ἔχοντος βασιλικόν. [12] Τριακοσίων ἀποδέοντα μύρια ἐγένετο] τουτέστιν, ἐννεακισχίλια ἑπτακόσια. [13] Χρυσίου ἀσήμου] μὴ ἔχοντος σημεῖον· οἷον, μαζία τινά. [14] Καὶ σκῦλα Μηδικὰ] τὸν ἀργυρόποδα θρόνον, καὶ τὸν ἀκινάκην τὸν χρυσοῦν. [15] Ἢ πεντακοσίων] τὸ ἢ περιττόν.

quibus ipſius Deæ ſimulachrum circundatum erat, [*ipſos vti poſſe demonſtrabat.*] demonſtrabat autem illud ſimulachrum habere auri puriſſimi pōdus quadraginta talentorum, totumq; inde tollendū. & poſtquàm [*eo publicæ*] ſalutis cauſa vſi fuiſſent, dicebat oportere [*eos*] non minus auri pondus [*Deæ*] reſtituere. Quod igitur ad pecunias attinet, illos hoc modo confidere iubebat. Preterea [*dicebat*] eſſe tredecim millia grauis armaturæ militum, præter illos, qui in præſidiis, & in propugnaculis erant, qui numero erant ſexdecim millia. (Tot enim initiò excubabant, quum hoſtes irruptionem [*in agrum Atticum*] fecerunt, cùm ex ſenioribus, tùm ex iunioribus, & inquilinis, quotquot erant armati. nā Phalerici muri lōgitudo erat triginta, & quinque ſtadiorum vſque ad vrbis ambitum, & ipſius ambitus ea pars, quæ cuſtodiebatur, erat trium, & quadraginta ſtadiorum. Nā & quędam eius pars nullis cuſtodiis ſeruabatur [*illa videlicet,*] quę inter longum [*murum,*] & Phalericum erat media. Longi verò muri ad Piræum vſq;, quadraginta ſtadiorum longitudinem habebant, quorum [*murorum*] externæ partes cuſtodiebantur. Et ipſius quidē Piræi vnà cum Munychia vniuerſus ambitus erat ſexaginta ſtadiorum: pars verò, quæ cuſtodiebatur, huius erat dimidium) demonſtrabat etiam eſſe mille, & ducentos equites cum hippotoxotis, [*qui ſunt equeſtres ſagittarij, qui ex equo ſagittas mittunt:*] præterea mille, & ſexcentos ſagittarios, & trecentas triremes, quæ ad nauigationem aptæ eſſent. Athenienſes enim hæc habebant, & horum ſingula nō pauciora, [*quàm à me ſunt dicta,*] quo tempore Peloponneſij primùm irruptionem [*in Atticam*] erant facturi, & [*quum*] bellum ſuſceperunt. Alia quoque Pericles recenſebat, quemadmodum conſueuerat, vt [*Athenienſes*] bello ſuperiores fore demonſtraret. Athenienſes verò his auditis, eius ſententiam ſequuti ſunt, & in vrbem ex agris comportarunt liberos, coniuges, & reliquam ſupellectilem, quibus domi vtebantur, quinetiam ipſam ædificiorum deſtructorum materiam abſportarunt. Pecora quoque, & iumenta in Eubœam, & circumiacentes inſulas tranſmiſerunt. hæc autem migratio ipſis permoleſta accidit, propterea quòd [*eorum*] plerique in agris ſemper degere conſueuerant.

A καὶ [1] αὐτῆς τῆς θεοῦ τοῖς περικειμένοις χρυσίοις. ἀπέφαινε δ' ἔχον [2] τὸ ἄγαλμα τεσσαράκοντα τάλαντα σταθμὸν χρυσίου [3] ἀπέφθου, [4] καὶ περιαιρετὸν εἶναι ἅπαν. χρησαμένους τε ἐπὶ σωτηρίᾳ, [5] ἔφη χρῆναι μὴ ἐλάσσω ἀντικαταστῆσαι πάλιν. [6] * χρήμασι μὲν οὖν οὕτως ἐθάρσυνεν αὐτούς. ὁπλίτας δὲ τρισχιλίους καὶ μυρίους εἶναι, ἄνευ τῶν ἐν τοῖς φρουρίοις, καὶ τῶν παρ' ἔπαλξιν ἑξακισχιλίων καὶ μυρίων. (τοσοῦτοι γὰρ ἐφύλασσον τὸ πρῶτον, [7] ὁπότε οἱ πολέ- B μιοι ‖ ἐσβάλοιεν, [8] ἀπό τε τῶν πρεσβυτάτων καὶ τῶν νεωτάτων, καὶ μετοίκων, ὅσοι ὁπλῖται ἦσαν. τοῦ τε γὰρ Φαληρικοῦ τείχους στάδιοι ἦσαν πέντε καὶ τριάκοντα [9] πρὸς τὸν κύκλον τοῦ ἄστεως, καὶ αὐτοῦ τοῦ κύκλου τὸ φυλασσόμενον τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα. [10] ἔστι δὲ αὐτοῦ [11] ὃ καὶ ἀφύλακτον ἦν, τὸ μεταξὺ τοῦ τε μακροῦ καὶ τοῦ Φαληρικοῦ. τὰ δὲ μακρὰ τείχη πρὸς τὸν Πειραιᾶ, τεσσαράκοντα σταδίων, [12] ὧν τὸ ἔξωθεν ἐτηρεῖτο. καὶ τοῦ Πειραιέως ξὺν Μουνυχίᾳ, ἑξήκοντα C μὲν σταδίων ὁ ἅπας περίβολος, [13] τὸ δ' ἐν φυλακῇ ὂν, ἥμισυ τούτου) ἱππέας δ' ἀπέφαινε διακοσίους καὶ χιλίους, ξὺν ἱπποτοξόταις, ἑξακοσίους δὲ καὶ χιλίους τοξότας, καὶ τριήρεις τὰς πλωΐμους τριακοσίας. ταῦτα γὰρ ὑπῆρχεν Ἀθηναίοις, καὶ οὐκ ἐλάσσω ἕκαστα τούτων, ὅτε ἡ ἐσβολὴ τὸ πρῶτον ἔμελλε Πελοποννησίων ἔσεσθαι, καὶ ἐς τὸν πόλεμον καθίσταντο. ἔλεγε δὲ καὶ ἄλλα οἷάπερ εἰώθει Περικλῆς, ἐς ἀπόδειξιν τοῦ περιέσεσθαι τῷ πολέμῳ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀ- D κούσαντες ἀνεπείθοντό τε, καὶ ἐσεκομίζοντο ἐκ τῶν ἀγρῶν παῖδας καὶ γυναῖκας, καὶ τὴν ἄλλην ‖ κατασκευὴν ᾗ κατ' οἶκον ἐχρῶντο, καὶ αὐτῶν τῶν οἰκιῶν καθαιροῦντες [14] τὴν ξύλωσιν. πρόβατα δὲ καὶ ὑποζύγια ἐς τὴν Εὔβοιαν διεπέμψαντο, καὶ ἐς τὰς νήσους τὰς ἐπικειμένας. χαλεπῶς δὲ αὐτοῖς, διὰ τὸ αἰεὶ εἰωθέναι τοὺς πολλοὺς ἐν τοῖς ἀγροῖς διαιτᾶσθαι, [15] ἡ ἀνάστασις ἐγίγνετο.

Margin notes:

‖ γρ. ἐσβεβλήκοιεν

‖ γρ. παρασκευὴν

[1] Καὶ αὐτῆς τῆς θεοῦ] τῆς Ἀθηνᾶς. [2] Τὸ ἄγαλμα] ὅπερ ὁ Φειδίας κατεσκεύασε μετὰ τὰ Μηδικά. [3] Ἀπέφθου] πολλάκις ἑψηθέντος, ὥστε γενέσθαι ὄβρυζον. [4] Καὶ περιαιρετὸν εἶναι ἅπαν] τὸ κόσμιον τοῦ ἀγάλματος. [5] Ἔφη χρῆναι] χρεὼν εἶναι. [6] * Χρήμασι] ἀντὶ τοῦ, περὶ μὲν οὖν τῶν χρημάτων, αὐτοὺς οὕτως ἐθάρσυνεν. Æ.P. [7] Ὁπότε οἱ πολέμιοι ἐσβάλοιεν] ἀντὶ τοῦ, ἐσέβαλον οἱ Λακεδαιμόνιοι. [8] Ἀπό τε τῶν πρεσβυτάτων] οἱ γὰρ ἐν τοῖς φρουρίοις, γέροντες καὶ νέοι ἦσαν ἅμα. [9] Πρὸς τὸν κύκλον] ἕως τοῦ κύκλου. [10] Ἔστι δὲ αὐτοῦ] τοῦ κύκλου. [11] Ὃ καὶ ἀφύλακτον] μέρος δηλονότι. τουτέστι, στάδιοι δεκαεπτά. ὁ γὰρ ὅλος κύκλος σταδίων ἦν ἑξήκοντα. [12] Ὧν τὸ ἔξωθεν] τῶν μακρῶν τειχῶν. [13] Τὸ δὲ ἐν φυλακῇ ὂν] τοῦ Πειραιέως. [14] Τὴν ξύλωσιν] τὴν ἀπὸ ξύλων κατασκευήν. ἰδία λέξις τοῦ Θουκυδίδου αὕτη. [15] Ἡ ἀνάστασις ἐγίγνετο] ἡ μετοίκησις.

ξυνεβεβήκει δ'[1] ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου[2] ἑτέρων μᾶλλον Ἀθηναίοις[3] τοῦτο. ἐπὶ γὰρ Κέκροπος καὶ τῶν πρώτων βασιλέων ἡ Ἀττικὴ[4] ἐς Θησέα[5] αἰεὶ κατὰ πόλεις ᾠκεῖτο,[6] πρυτανεῖά τε ἔχουσα καὶ ἄρχοντας.[7] καὶ ὁπότε μή τι δείσειαν, οὐ ξυνῄεσαν βουλευσόμενοι ὡς τὸν βασιλέα,[8] ἀλλ' αὐτοὶ ἕκαστοι ἐπολιτεύοντο καὶ ἐβουλεύοντο. καί τινες καὶ ἐπολέμησάν ποτε αὐτῷ, ὥσπερ καὶ Ἐλευσίνιοι[9] μετ' Εὐμόλπου πρὸς Ἐρεχθέα. ἐπειδὴ δὲ Θησεὺς ἐβασίλευσε, γενόμενος μετὰ τοῦ ξυνετοῦ καὶ δυνατός, τά τε ἄλλα διεκόσμησε τὴν χώραν, καὶ καταλύσας τῶν ἄλλων πόλεων τά τε βουλευτήρια καὶ τὰς ἀρχάς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὖσαν, ἓν βουλευτήριον ἀποδείξας καὶ πρυτανεῖον,[10] ξυνῴκισε πάντας· καὶ νεμομένους τὰ αὑτῶν ἑκάστους, ἅπερ καὶ πρὸ τοῦ, ἠνάγκασε μιᾷ πόλει ταύτῃ χρῆσθαι, ἣ, ἁπάντων ἤδη ξυντελούντων ἐς αὐτήν, μεγάλη γενομένη, παρεδόθη ὑπὸ Θησέως τοῖς ἔπειτα. καὶ ξυνοίκια[11] ἐξ ἐκείνου Ἀθηναῖοι ἔτι καὶ νῦν[12] τῇ θεῷ ἑορτὴν δημοτελῆ ποιοῦσι. τὸ δὲ πρὸ τούτου, ἡ ἀκρόπολις ἡ νῦν οὖσα, πόλις ἦν, καὶ τὸ ὑπ' αὐτὴν πρὸς νότον μάλιστα τετραμμένον. τεκμήριον δέ· τὰ γὰρ ἱερὰ ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει καὶ ἄλλων θεῶν ἐστί, καὶ τὰ ἔξω[13] πρὸς τοῦτο τὸ μέρος τῆς πόλεως μᾶλλον ἵδρυται, τό τε τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου, καὶ τὸ Πύθιον,[14] καὶ τὸ τῆς Γῆς,[15] καὶ τὸ ἐν Λίμναις Διονύσου,[16] ᾧ τὰ ἀρχαιότερα Διονύσια τῇ δωδεκάτῃ ποιεῖται ἐν μηνὶ Ἀνθεστηριῶνι, ὥσπερ[17] καὶ οἱ ἀπ' Ἀθηναίων Ἴωνες ἔτι[18] καὶ νῦν νομίζουσιν. ἵδρυται δὲ καὶ ἄλλα ἱερὰ ἀρχαῖα ταύτῃ. καὶ τῇ κρήνῃ, τῇ νῦν μέν,[19] τῶν τυράννων οὕτω σκευασάντων, Ἐννεακρούνῳ κα-

τοῦ μέχρι καὶ

τοῦ κελευσάντων,

A Hæc autem [*in agris viuendi*] consuetudo vel à peruetustis vsque temporibus, Atheniensibus magis, quàm [*vllis*] aliis [*Græcia populis*] erat familiaris, [*& vsu longo confirmata.*] Nã sub Cecrope, illisq; priscis ad Theseum vsque Regibus, Attica semper oppidatim incolebatur, curias, & Magistratus habens. Et quum nihil timebant, ad Regẽ non conueniebant [*de Republica*] consultaturi: sed per se quique suam Rempubl. administrabant, & consultabant. Quinetiam eorum nonnulli, vt Eleusinij, cum Eumolpo bellum aduersus Erechtheũ olim gesse- B rũt. Theseus verò, postquàm regnare cœpit, cùm esset vir non solùm prudens: sed etiam potens, cùm aliis in rebus hanc regionem excoluit, tum etiam cæterorum oppidorum curias, & Magistratus sustulit, & vna curia, vnoq; concilio, [*ac Magistratu omnibus assignato, &*] constituto, in eam ciuitatem, quæ nunc est, omnes coëgit. Et singulos, res suas, vt antè, possidentes, vti coëgit hac vna ciuitate, quam (cùm omnes C in eam iam conuenirent, & pecuniam ad vsus publicos conferrent) Theseus magnis opibus auctam [*suis*] posteris tradidit. Et ab illo [*tempore*] Athenienses nunc etiam diẽ festum, [*nomine*] Ξυνοικία, in Deæ honorem [*solenniter, ac*] publicè agunt, [*vt Mineruæ gratias agant quòd se in vnam ciuitatem, vnumq; concilium coëgerit.*] Antè enim illa, quæ nunc est arx, erat vrbs, & potissimùm ea pars, quæ sub ipsa ad Austrum spectat. [*Huius*] autem [*rei*] manifestum argumentum [*hoc est.*] Nam in ipsa arce sunt & aliorum Deorum delubra, & quæ sunt extra, D ab hac vrbis parte potissimùm sita visuntur, Iouis Olympij, & Apollinis Pythij, Telluris, & Bacchi in Limnis, in cuius honorem vetustiora Bacchanalia celebrabantur duodecimo die mensis Anthesterionis, quemadmodum nunc quoq; Iones ab Atheniensibus oriundi, ex recepto ritu celebrare solent. Sunt etiam alia vetusta templa hîc ædificata. Fonte etiam, qu i nũc quidem ἐννεάκρουνος [*id est, nouem fistulas habens*] appellatur, tyrannorum iussu sic extructus,

---

[1] Ἀπὸ τοῦ πάνυ ἀρχαίου] ἐξ ἀρχῆς. [2] Ἑτέρων μᾶλλον] ἐλλήνων. [3] Τοῦτο] τοῦτο τὸ ἐν ἀγροῖς δίαιταν ἔχειν.
[4] Ἐς Θησέα] αὐτὶ τοῦ, ἕως Θησέως. [5] Αἰεὶ κατὰ πόλεις] ἀδιαστάτως. [6] Πρυτανεῖά τε ἔχουσα] πρυτανεῖον, ἐστὶν οἶκος μέγας, ἔνθα αἱ σιτήσεις ἐδίδοντο τοῖς πολιτευομένοις. ἐκαλεῖτο δὲ οὕτως ἐπειδὴ ἐκεῖ ἐκάθηντο οἱ πρυτάνεις, οἱ τῶν ὅλων πραγμάτων διοικηταί. ἄλλοι δέ φασιν ὅτι τὸ πρυτανεῖον πυρὸς ἦν ταμιεῖον, ἔνθα καὶ ἦν ἄσβεστον πῦρ, καὶ ηὔχοντο.
[7] Καὶ ὁπότε μή τι δείσειαν] αὐτὶ τοῦ, ὅτε μὴ εἰς φόβον τινὰ ἔλθοιεν καὶ κίνδυνον, οὐκ ἤρχοντο πρὸς τὸν βασιλέα.
[8] Ἀλλ' αὐτοὶ ἕκαστοι] καθ' ἑαυτούς. [9] Μετ' Εὐμόλπου] ἀφ' οὗ Εὐμολπίδαι φυλὴ ἐν τῇ ἀττικῇ. [10] Ξυνῴκισε] τὸ ξυνῴκισεν οὐκ ἔστιν ἐπὶ τοῦ ὁμοῦ ξυνοικισθῆναι ἐποίησεν, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ μίαν πόλιν, τουτέστι μητρόπολιν, ἔχειν αὐτήν.
[11] Ἐξ ἐκείνου] ὁ δὲ μὴν ἐκεῖνος ὠνομάσθη μεταγειτνιών.
[12] Τῇ θεῷ] τῇ Ἀθηνᾷ. ἀπροσδιορίστως γὰρ οὔ φασιν οἱ ἀθηναῖοι, καὶ τὸν Ἀπόλλωνα ὁμοίως. [13] Πρὸς τοῦτο τὸ μέρος] τὸ νότιον. [14] Καὶ τὸ τῆς Γῆς] τῆς Δήμητρος.
[15] Καὶ τὸ ἐν λίμναις] λίμναι, τόπος ἐν τῇ ἀκροπόλει τῶν ἀθηνῶν. [16] Ὧ τὰ ἀρχαιότερα] ἀρχαιότερα εἶπε, διότι ἔστι καὶ νεώτερα ἄλλα. [17] Καὶ οἱ ἀπ' ἀθην.] καὶ οἱ ἄποικοι τῶν ἀθηναίων. [18] Καὶ νῦν νομίζουσι] κατὰ νόμον ποιοῦσι. [19] Τῶν τυράννων] τῶν Πεισιστρατιδῶν.

olim verò Calliroë vocabatur, quum ipsi- A us venæ & scaturigines extarent, quòd arci vicinus esset, in maximis quibusque rebus vtebantur. Et nunc etiam ab antiquis [*vsque temporibus, apud Athenienses*] moribus est receptum, vt ante nuptias, & in aliis rebus sacris hac aqua vtantur. Et nunc etiam propter antiquam hanc habitationem, ipsa quoque vrbis arx ab Atheniensibus vrbs appellatur. Athenienses igitur & antè diu in agris suo iure, ac liberi vixerant, & postea, quamuis [*à Theseo coacti*] in vnam vrbem conuenissent, tamen ob il- B lum in agris agendi morem, plerique tam priorum, quam posteriorum, qui ad hoc vsque bellum cum tota familia in agris fuerant, & habitarant, non facilè [*inde*] migrabant, præcipuè verò quòd post bellum Medicum suam supellectilem nuper refecissent. Grauiter etiam, & iniquo animo ferebant, tum quòd penates, & sacra deserturi essent, quæ perpetuò ipsis patria fuerant à priscis vsque temporibus, & à statu suæ quorumque ciuitatis, tum etiam quòd vitæ genus essent mutaturi, & nihil [*aliud facturi,*] quàm suam quique vrbem reli- C cturi. Postquàm autem in vrbem migrarunt, exiguo quidem quorundam numero domus fuerũt, & locus apud aliquos amicos, vel necessarios, quò se reciperent: at [*illorum*] plerique deserta vrbis [*loca*] habitarũt, & templa, & omnia heroum sacella, præter arcem, & Eleusinium, & si quis alius [*locus*] bene clausus erat: & [*templum,*] quod Pelasgicum appellatur, quod sub arcem [*est extructum,*] & in quo propter diras hominum execrationes habitare non licebat, quinetiam quoddam oraculi Py- D thici carmen in extrema sui parte [*hoc ipsum*] his verbis vetabat, --,, satiúsque Pelasgicon haud habitari. Veruntamen ob repentinam necessitatem habitatum fuit. Et oraculum illud mihi videtur cecidisse contrà quàm [*Athenienses*] expectabant. nec enim propter impiam habitationem calamitates Reipublicæ [*videntur*] accidisse: sed propter bellum ipsa inhabitandi necessitas [*videtur accidisse.*] Ora-

A λουμένη, τὸ δὲ πάλαι, [1] φανερῶν τῶν πηγῶν οὐσῶν, καλλιρόη ὠνομασμένη, [2] ἐκείνη τε ἐγγὺς οὔσῃ, [3] τὰ πλείστου ἄξια ἐχρῶντο. καὶ νῦν ἔτι ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου πρό τε γαμικῶν [4] καὶ ἐς ἄλλα τῶν ἱερῶν νομίζεται τῷ ὕδατι χρῆσθαι. καλεῖται δὲ [5] διὰ τὴν παλαιὰν ταύτῃ κατοίκησιν καὶ ἡ ἀκρόπολις μέχρι τοῦδε ἔτι ὑπ' ἀθηναίων πόλις. [6] τῇ τε οὖν ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν χώραν [7] αὐτονόμῳ οἰκήσει μετεῖχον οἱ ἀθηναῖοι, καὶ ἐπειδὴ [8] ξυνῳκίσθησαν, διὰ τὸ ἔθος ἐν τοῖς ἀγροῖς ὅμως B οἱ πλείους τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν ὕστερον μέχρι τοῦδε τοῦ πολέμου [9] πανοικησίᾳ γενόμενοί τε καὶ οἰκήσαντες, οὐ ῥᾳδίως τὰς μεταναστάσεις ἐποιοῦντο, ἄλλως τε καὶ ἄρτι ἀνειληφότες τὰς κατασκευὰς μετὰ τὰ μηδικά. [10] ἐβαρύνοντο δὲ καὶ χαλεπῶς ἔφερον οἰκίας τε καταλιπόντες, καὶ ἱερά, ἃ διὰ παντὸς ἦν αὐτοῖς ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἀρχαῖον πολιτείας πάτρια· δίαιτάν τε μέλλοντες μεταβάλλειν, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ πόλιν τὴν αὑτοῦ ἀπολείπων ἕκαστος. ἐπειδὴ δὲ ἀφίκοντο ἐς τὸ ἄστυ, C [11] ὀλίγοις μὲν τισιν ὑπῆρχον οἰκήσεις, καὶ παρὰ φίλων τινὰς ἢ οἰκείων καταφυγή· οἱ δὲ πολλοὶ [12] τά τε ἔρημα τῆς πόλεως ᾤκησαν, καὶ τὰ ἱερά, καὶ τὰ ἡρῷα πάντα, πλὴν τῆς ἀκροπόλεως, καὶ τοῦ ἐλευσινίου, καὶ εἴ τι ἄλλο βεβαίως [13] κληϊστὸν ἦν· [14] τό, τε πελασγικὸν καλούμενον τὸ ὑπὸ τὴν ἀκρόπολιν, ὃ καὶ ἐπάρατόν τε ἦν μὴ οἰκεῖν, καί τι καὶ Πυθικοῦ μαντείου [15] ἀκροτελεύτιον τοιόνδε διεκώλυε, λέγον ὡς -- τὸ πελασγικὸν, ἀργὸν ἄμεινον. ὅμως ὑπὸ D τῆς παραχρῆμα ἀνάγκης ἐξῳκήθη. καί μοι δοκεῖ τὸ μαντεῖον τοὐναντίον ξυμβῆναι [16] ἢ προσεδέχοντο. οὐ γὰρ διὰ τὴν παράνομον ἐνοίκησιν αἱ ξυμφοραὶ γενέσθαι τῇ πόλει, ἀλλὰ διὰ τὸν πόλεμον ἡ ἀνάγκη τῆς οἰκήσεως· * [17] ὃν

γρ. οἴκησιν

---

[1] Φανερῶν τῶν πηγῶν] τῶν ἀναδόσεων τοῦ ὕδατος. [2] Ἐκείνῃ τε ἐγγὺς οὔσῃ] ὡς ἀκροπόλει δηλονότι. [3] Τὰ πλείστου ἄξια ἐχρῶντο] λείπει εἰς ἢ ἢ, εἰς τὰ πλείστου ἄξια, τὸ δὲ ἑξῆς, τῇ κρήνῃ τὰ πλείστου ἄξια ἐχρῶντο. [4] Καὶ ἐς ἄλλα τῶν ἱερῶν] καὶ γὰρ ὁ γάμος ἱερός. [5] Διὰ τὴν παλαιὰν ταύτην] τὴν εἰρημένην δηλονότι. [6] Τῇ τε οὖν ἐπὶ πολὺ] ἀνάπλωσις, ἀντὶ τοῦ τῆς τε οὖν. [7] Αὐτονόμῳ οἰκήσει] αὐτονόμου οἰκήσεως. [8] Ξυνῳκίσθησαν] εἰς μίαν πόλιν συνῆλθον. [9] Πανοικησίᾳ] πανοικησίᾳ καὶ οὐ πανοικίᾳ λέγεται. [10] Ἐβαρύνοντο δὲ] καλῶς εἶπεν ἐβαρύνοντο. οὐ δεῖ γὰρ λέγειν ὅτι ἐβαροῦντο, ἢ βαροῦμαι, ἢ βαρούμενος, οὐδὲ ἄλλην τινὰ κλίσιν ποιεῖσθαι τοῦ βαροῦμαι ῥήματος· ἀλλὰ βαρύνομαι, καὶ βαρυνόμενος, καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως κλινόμενα. [11] Ὀλίγοις μὲν τισιν] τοῖς πλουσιωτέροις ἰδίᾳ δηλονότι. [12] Τά τε ἔρημα] τὰ ὀλιγάνθρωπα. [13] Κληϊστὸν ἦν] πανταχόθεν κλείεσθαι ἠδύνατο. [14] Τό, τε πελασγικὸν καλούμενον] οἱ γὰρ πελασγοὶ αὐτὸ οἰκήσαντες, ἐπεβούλευσαν τοῖς ἀθηναίοις· οὓς διώξαντες πάλιν οἱ ἀθηναῖοι, κατηράσαντο τὸν τόπον μὴ οἰκισθῆναι. [15] Ἀκροτελεύτιον τοιόνδε] καλῶς τὸ ἀκροτελεύτιον, ἀντὶ τοῦ, ἄκρον τοῦ τέλους, τοῦ στίχου. καλεῖται γὰρ καὶ ἄκρον ἡ ἀρχὴ τοῦ στίχου. [16] Ἢ προσεδέχοντο] ἐνόμιζον. * [17] Ὃν] πόλεμον. αὐτό, τὸ πελασγικὸν ἱερόν. Æ. P.

οὐκ ὀνομάζον τὸ μαντεῖον προῄδει μὴ ἐπ' ἀγαθῷ ποτὲ αὐτὸ κατοικισθησόμενον. [1] κατεσκευάσαντο δὲ καὶ ἐν τοῖς πύργοις τῶν τειχῶν πολλοί, καὶ ὡς ἕκαστός που ἐδύνατο. οὐ γὰρ ἐχώρησε ξυνελθόντας αὐτοὺς ἡ πόλις, ἀλλ' ὕστερον δὴ τά τε μακρὰ τείχη ᾤκησαν κατανειμάμενοι, καὶ τοῦ πειραιέως τὰ πολλά. ἅμα δὲ καὶ τῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἥπτοντο, ξυμμάχους τε ἀγείροντες, καὶ τῇ πελοποννήσῳ ἑκατὸν νεῶν ἐπίπλουν ἐξαρτύοντες. καὶ οἱ μὲν ἐν τούτῳ παρασκευῆς ἦσαν. Ὁ δὲ στρατὸς τῶν πελοποννησίων προϊὼν ἀφίκετο τῆς ἀττικῆς [2] ἐς οἰνόην πρῶτον, ᾗπερ ἔμελλον ἐσβαλεῖν. καὶ ὡς ἐκαθέζοντο, προσβολὰς παρεσκευάζοντο [3] τῷ τείχει ποιησόμενοι μηχαναῖς τε καὶ ἄλλῳ τρόπῳ. ἡ γὰρ οἰνόη οὖσα ἐν μεθορίοις τῆς ἀττικῆς καὶ βοιωτίας, ἐτετείχιστο, καὶ αὐτῷ φρουρίῳ οἱ ἀθηναῖοι ἐχρῶντο, ὁπότε πόλεμος καταλάβοι. τάς τε οὖν προσβολὰς ηὐτρεπίζοντο, καὶ ἄλλως ἐνδιέτριψαν χρόνον περὶ αὐτήν. αἰτίαν τε οὐκ ἐλαχίστην Ἀρχίδαμος ἔλαβεν [4] ἀπ' αὐτοῦ, [5] δοκῶν καὶ [6] ἐν τῇ ξυναγωγῇ τοῦ πολέμου μαλακὸς εἶναι, καὶ τοῖς ἀθηναίοις ἐπιτήδειος, οὐ παραινῶν προθύμως πολεμεῖν. ἐπειδή τε ξυνελέγετο ὁ στρατός, ἥ τε ἐν τῷ ἰσθμῷ [7] ἐπιμονὴ γενομένη, καὶ κατὰ τὴν ἄλλην πορείαν ἡ σχολαιότης [8] διέβαλεν αὐτόν, μάλιστα δὲ ἡ ἐν τῇ οἰνόῃ [9] ἐπίσχεσις. οἱ γὰρ ἀθηναῖοι ἐσεκομίζοντο [10] ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, καὶ ἐδόκουν οἱ πελοποννήσιοι ἐπελθόντες ἂν διὰ τάχους, πάντα ἔτι ἔξω καταλαβεῖν, εἰ μὴ [11] διὰ τὴν ἐκείνου μέλλησιν. ἐν τοιαύτῃ μὲν ὀργῇ ὁ στρατὸς τὸν Ἀρχίδαμον [12] ἐν τῇ καθέδρᾳ εἶχεν. ὁ δέ, προσδεχόμενος (ὡς λέγεται) τοὺς ἀθηναίους τῆς γῆς ἔτι ἀκεραίου οὔσης ἐνδώσειν τι, καὶ κατοκνήσειν περιιδεῖν αὐτὴν τμηθεῖσαν, [13] ἀνεῖχεν. ἐπεὶ μέντοι προσβαλόντες τῇ οἰνόῃ, [14] καὶ πᾶσαν ἰδέαν πειράσαντες, οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν, οἵ τε ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐπεκηρυκεύοντο· οὕτω δὴ ὁρμή-

A culum autem, quamuis hoc [*bellum*] nominatim non indicasset, [*tamen*] præuiderat ipsum [*templum*] haud faustè aliquãdo habitatum iri. Multi etiam in ipsis murorum turribus domicilia sibi pararunt, denique [*in quouis alio loco*,] prout quisque poterat. nec enim vrbs omnes, qui eò conuenerãt, capere potuit: sed postea longos muros incoluerunt, eos inter se partiti, magnámque Piræi [*partem.*] Simul etiam res ad bellum necessarias parare cœperunt, tum sociorũ auxilia cogentes, & instruentes centũ na- B uium classem, quam in Peloponnesum mitterent. Ac Athenienses quidem in hoc apparatu erant occupati. Lacedæmoniorũ verò exercitus progressus ad Oenoën Atticæ [*castellum*] primùm peruenit, quâ in [*Atticam*] erant irrupturi. Cùm autẽ [*ibi*] castra posuissent, ad [*illius*] muros machinis, & quouis alio modo oppugnandos sese parabant. Nam Oenoë, quæ est in Atticæ, & Bœotiæ finibus, [*alteram ab altera determinans*,] muris erat cincta, & Athenienses hoc propugnaculo, [*præsidióq;*] vtebantur, quoties bellum ingrueret. Huius igitur C oppugnationem parabant: sed ibi circum ipsam [*Oenoën*] tempus frustrà triuerunt. Et Archidamus propterea in maximam suspicionem incidit, [*& pessimè audiuit.*] quòd vel in ipsis auxiliis ad bellum gerendum euocandis lentus, & Atheniensium studiosus esse videretur, qui [*suos ciues, sociósq;*] ad bellum alacriter gerendum non adhortaretur. Et postquam copiæ in vnum coactæ fuerunt, cùm ipsa cõmoratio, qua ad Isthmum fuerat vsus, tum [*eiusdem*] in reliquo itinere faciendo tarditas, tum etiam præci- D puè ad Oenoën cunctatio, magnam ei suspicionem, [*& criminationis materiam*] conflauit. Atheniẽses enim hoc temporis spacio [*res suas ex agris in vrbem*] importarunt, & Peloponnesij, si celeriter [*eò*] iuissent, res omnes, quæ extra [*vrbem*] adhuc erant, occupare potuisse videbantur, nisi propter illius cũctationẽ [*hoc facere prohibiti fuissent.*] Exercitus igitur Archidamo propter huiusmodi moram, [*& longam Oenoës obsidionem,*] grauiter erat iratus. Ille verò (vt fertur) ideo se sustinebat, [*istáq; cunctatione vtebatur,*] quòd speraret Atheniẽses, agro adhuc intacto, aliquid [*de sua pertinacia*] remissuros, eiusq; vastationẽ iniquo animo visuros, nec eã facilè passuros. Postquàm tamẽ Oenoë adorti, omniq; [*oppugnationis*] genere tentato, expugnare nõ potuerunt, & Atheniẽses nullũ caduceatorem [*ad eos*] miserunt; ita demũ

[1] Κατεσκευάσαντο δὲ] κατασκευὰς ἐποιήσαντο. [2] Ες οἰνόην πρῶτον] οἰνόη, δῆμος τῆς ἀττικῆς, ὅριον οὖσα ἀθηναίων καὶ βοιωτῶν. [3] Τῷ τείχει] τῷ τείχει τῆς οἰνόης. [4] Απ' αὐτοῦ] τῆς βραδύτητος. [5] Δοκῶν] νομιζόμενος. [6] Εν τῇ ξυναγωγῇ] ὅτι ἀπέτρεπε πολεμεῖν. [7] Επιμονὴ] ἀργία. [8] Διέβαλεν αὐτὸν] ὅτι τὸν Μελήσιππον ἔπεμψεν. [9] Επίσχεσις] ἀργία. [10] Εν τῷ χρόνῳ τούτῳ] τῆς βραδύτητος δηλονότι. [11] Διὰ τὴν ἐκείνου μέλλησιν] ἐβράδυναν δηλονότι. * π. τοῦτο ποιεῖν ἐκωλύθησαν. Æ. P. [12] Εν τῇ καθέδρᾳ] τῇ ἀργίᾳ τῆς πολιορκίας δηλονότι. [13] Ανεῖχεν] αὐτοὺς δηλονότι. [14] Καὶ πᾶσαν ἰδέαν] πάσης ἰδέας πολεμικῆς πεῖραν ἐπαγαγόντες.

castris

A castris inde motis, circiter octogesimum diem à rebus, quæ ad Platæam à Thebanis eam ingressis sunt gestæ, vigente iam æstate, maturisq; frumentis, in Atticam irruperunt. Archidamus verò Zeuxidami [*filius*,] Lacedemoniorum Rex, [*illos*] ducebat. castrisq; [*in ea*] positis, primum quidem agrũ Eleusinum, & Thriasium campum vastare [*ac populari*] cœperunt, & nonnullos Atheniensium equites, ad illos [*aquarum alueos*,] qui Reiti vocantur, in fugam verterunt. Deinde verò ad dextram habentes Ægaleon montem per Cecropiam pro-B cesserunt, donec ad Acharnas peruenerũt, maximum [*totius*] Atticæ oppidum, ex iis, quæ Δῆμοι, [*id est, Vici*] vocantur. Castrísque ad hoc [*oppidum*] positis, copias vallo muniuerunt, & diu illic commorati agrũ vastarunt. Hoc autem consilio Archidamus circum Acharnas cum exercitu ad pugnã committendam instructo mansisse, nec illo anno, quo irruptionem [*in Atticam*] fecit, in planitiem descendisse fertur, quòd speraret Athenienses, qui multa iuuentute florebant, & ad bellum vt nunquam antè C instructi erant, fortasse obuiam sibi [*ex vrbe*] prodituros, nec in suo cõspectu agrum vastari passuros. At cùm nec ad Eleusinen, nec ad Thriasium campum ipsi occurrissent, castris ad Acharnas positis tẽtare statuit, an contra [*se*] prodire auderent. Simul enim hic locus statiuis habendis opportunus ipsi videbatur, simul etiam Acharnenses, qui magna ciuitatis pars erant (erant enim tria militum armatorum millia) non videbantur rerum suarum vastationẽ neglecturi: sed & cæteros omnes ad prœlium D committendum impulsuri. Quòd si Athenienses contra suas copias tunc in ipsorum agrum irruptionem facientes non prodiissent, iam minore cum metu, [*ac tutiùs*] in posterum se & planitiem vastaturum, & ad ipsam vrbem accessurum [*sperabat.*] Acharnenses enim suis [*rebus*] priuatos, non ita promptos fore ad pericula pro aliis subeundum, ideóque discordias in [*ciuium*] animis futuras, [*& seditionem in vrbe excitatum iri.*] Hoc igitur consilio Archidamus ad Acharnas manebat. Athenienses verò, quandiu quidem [*Peloponnesiorum*] exercitus circum Eleusinem, & Thriasium campum subsedit, quandiu etiam aliquam spem habuerunt eos non propius progressuros, memoria tenentes & ipsum Plistoanactem Pausaniæ [*filium*,] Lacedæmonio-

A σαντες ἀπ' αὐτῆς, μετὰ τὰ ἐν πλαταίᾳ τῶν ἐσελθόντων θηβαίων γενόμενα ἡμέρᾳ ὀγδοηκοστῇ μάλιστα, τοῦ θέρους καὶ τοῦ σίτου ἀκμάζοντος, ἐσέβαλον ἐς τὴν ἀττικήν. ἡγεῖτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, λακεδαιμονίων βασιλεύς. [1] καὶ καθεζόμενοι ἔτεμνον, πρῶτον μὲν ἐλευσῖνα, καὶ τὸ θριάσιον πεδίον. καὶ τροπήν τινα τῶν ἀθηναίων ἱππέων [2] περὶ τοὺς ῥείτους καλουμένους ἐποιήσαντο. ἔπειτα προυχώρουν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ [3] αἰγάλεων ὄρος, διὰ κεκροπίας ἕως ἀφίκοντο B ἐς ἀχαρνάς, χωρίον μέγιστον τῆς ἀττικῆς, τῶν δήμων καλουμένων. καὶ καθεζόμενοι ἐς αὐτό, στρατόπεδόν τε ἐποιήσαντο, χρόνον τε πολὺν ἐμμείναντες ἔτεμνον. γνώμη δὲ τοιᾷδε λέγεται τὸν Ἀρχίδαμον περί τε τὰς ἀχαρνὰς ὡς ἐς μάχην ταξάμενον μεῖναι, καὶ ἐς τὸ πεδίον [4] ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ οὐ καταβῆναι. τοὺς γὰρ ἀθηναίους ἤλπιζεν ἀκμάζοντάς τε νεότητι πολλῇ, καὶ παρεσκευασμένους ἐς πόλεμον ὡς οὔπω πρότερον, [5] ἴσως ἂν ἐπεξελθεῖν, καὶ τὴν γῆν οὐκ ἂν περιιδεῖν C τμηθῆναι. ἐπειδὴ οὖν αὐτῷ ἐς ἐλευσῖνα καὶ τὸ θριάσιον πεδίον οὐκ ἀπήντησαν, πεῖραν ἐποιεῖτο, περὶ τὰς ἀχαρνὰς καθήμενος, [6] εἰ ἐπεξίασιν. ἅμα μὲν γὰρ [7] αὐτῷ ὁ χῶρος ἐπιτήδειος ἐφαίνετο ἐνστρατοπεδεῦσαι, ἅμα δὲ καὶ οἱ ἀχαρνῆς μέγα μέρος ὄντες τῆς πόλεως (τρισχίλιοι γὰρ ὁπλῖται ἐγένοντο) οὐ περιόψεσθαι [8] ἐδόκουν τὰ σφέτερα διαφθαρέντα, ἀλλ' ὁρμήσειν καὶ τοὺς πάντας ἐς μάχην. εἴτε καὶ μὴ ἐπεξέλθοιεν [9] ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ οἱ ἀθηναῖοι, ἀδεέστερον ἤδη D ἐς τὸ ὕστερον τό, τε πεδίον τεμεῖν, καὶ ἐς αὐτὴν τὴν πόλιν χωρήσεσθαι. τοὺς γὰρ ἀχαρνέας, ἐστερημένους [10] τῶν σφετέρων, οὐχ ὁμοίως [11] προθύμους ἔσεσθαι [12] ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων κινδυνεύειν, στάσιν δὲ ἐνέσεσθαι τῇ γνώμῃ. τοιαύτῃ μὲν διανοίᾳ ὁ Ἀρχίδαμος περὶ τὰς ἀχαρνὰς ἦν. Ἀθηναῖοι δέ, μέχρι μὲν οὗ περὶ ἐλευσῖνα καὶ τὸ θριάσιον πεδίον ὁ στρατὸς ἦν, καί τινα ἐλπίδα εἶχον ἐς τὸ ἐγγυτέρω αὐτοὺς μὴ προϊέναι, [13] μεμνημένοι καὶ Πλειστοάνακτα τὸν Παυσανίου λα-

γρ. μένος

---

[1] Καθεζόμενοι ἔτεμνον] τὰ δένδρα δηλονότι. [2] Περὶ τοὺς ῥείτους καλ.] ὄρος, ῥείτος· ἡρώδης ῥίτος.* π. ὄρος, ῥεῖτος. *F.P.* [3] Αἰγάλεων ὄρος] ἀρσενικὸν ὁ αἰγάλεως, ὡς μενέλεως· ἄλλοι δὲ οὐδετέρως φασίν. [4] Ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ] τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ. ἐποίησαν γὰρ καὶ ἄλλας ἐσβολὰς εἰς τὴν ἀττικὴν οἱ λακεδαιμόνιοι. [5] Ἴσως ἂν ἐπεξελθεῖν] ἐπὶ τιμωρίᾳ. [6] Εἰ ἐπεξίασιν] εἰ ἐπεξελεύσονται οἱ ἀθηναῖοι πρὸς πόλεμον. [7] Αὐτῷ ὁ χῶρος] τῷ Ἀρχιδάμῳ. [8] Ἐδόκουν] ἐνομίζοντο. [9] Ἐκείνῃ τῇ ἐσβολῇ] τῇ πρώτῃ. [10] Τῶν σφετέρων] κτημάτων. [11] Προθύμους ἔσεσθαι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐδόκουν. [12] Ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων] γῆς δηλονότι. [13] Μεμνημένοι] ὡς προὔδοτο τοὺς ἐν πλαταιαῖς στρατούς.

λακεδαιμονίων βασιλέα,* [1] ὅτε ἐσβαλὼν τῆς ἀττικῆς ἐς ἐλευσῖνα καὶ θριῶζε στρατῷ πελοποννησίων, πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου τέσσαρσι καὶ δέκα ἔτεσιν, ἀνεχώρησε πάλιν, [2] ἐς δὲ πλέον [3] οὐκέτι προελθών. διὸ δὲ καὶ ἡ φυγὴ [4] αὐτῷ ἐγένετο ἐκ σπάρτης, δόξαντι [5] χρήμασι πεισθῆναι τὴν ἀναχώρησιν. ἐπειδὴ δὲ περὶ ἀχάρνας εἶδον τὸν στρατὸν ἑξήκοντα σταδίους τῆς πόλεως ἀπέχοντα, οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο· ἀλλ᾽ αὐτοῖς, [6] ὡς εἰκὸς, τῆς γῆς τεμνομένης [7] ἐν τῷ ἐμφανεῖ (ὃ οὔπω ἑωράκεσαν οἵ γε νεώτεροι, οὐδ᾽ οἱ πρεσβύτεροι, πλὴν τὰ μηδικὰ) δεινὸν ἐφαίνετο· καὶ ἐδόκει τοῖς τε ἄλλοις, καὶ μάλιστα [8] τῇ νεότητι, [9] ἐπεξιέναι, καὶ μὴ περιορᾶν. [10] κατὰ ξυστάσεις τε γιγνόμενοι, ἐν πολλῇ ἔριδι ἦσαν, οἱ μὲν, κελεύοντες ἐπεξιέναι, οἱ δέ τινες, οὐκ ἐῶντες. χρησμολόγοι τε ᾖδον χρησμοὺς παντοίους, ὧν ἠκροᾶτο [11] ὡς ἕκαστος ὥρμητο. οἵ τε ἀχαρνῆς, οἰόμενοι παρὰ σφίσιν αὐτοῖς οὐκ ἐλαχίστην μοῖραν εἶναι ἀθηναίων, ὡς αὐτῶν [12] ἡ γῆ ἐτέμνετο, [13] ἐνῆγον τὴν ἔξοδον μάλιστα. παντί τε τρόπῳ [14] ἀνηρέθιστο ἡ πόλις, καὶ τὸν Περικλέα ἐν ὀργῇ εἶχον· καὶ ὧν παρῄνεσε πρότερον, ἐμέμνηντο οὐδὲν, ἀλλ᾽ ἐκάκιζον [15] ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι. αἴτιόν τε σφίσιν ἐνόμιζον πάντων ὧν ἔπασχον. Περικλῆς δὲ, ὁρῶν μὲν αὐτοὺς πρὸς τὸ παρὸν χαλεπαίνοντας, καὶ οὐ τὰ ἄριστα φρονοῦντας, πιστεύων δὲ [16] ὀρθῶς γιγνώσκειν περὶ τοῦ μὴ ἐπεξιέναι, ἐκκλησίαν τε οὐκ ἐποίει αὐτῶν, οὐδὲ ξύλλογον οὐδένα, τοῦ μὴ ὀργῇ τι μᾶλλον ἢ γνώμῃ [17] ξυνελθόντας ἐξαμαρτεῖν. τήν τε πόλιν ἐφύλασσε, [18] καὶ δι᾽ ἡσυχίας μάλιστα ὅσον ἠδύνατο εἶχεν. ἱππέας μέντοι ἐξέπεμπεν ἀεὶ, τοῦ μὴ, [19] προδρόμους ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἐσπίπτοντας ἐς τοὺς ἀγροὺς τοὺς ἐγγὺς τῆς πόλεως, [20] κακουργεῖν· καὶ ἱππομαχία τις ἐγένετο βραχεῖα [21] ἐν φρυγίοις, τῶν τε ἀθηναίων [22] τέλει ἑνὶ τῶν ἱπ-

Margin: γρ. ὧν ἀκροᾶσθαι ἕκαστος

A rum Regem, cum quatuordecim ante hoc bellum annis, cum Peloponnesiorum copiis in Atticam irrupisset, ad Eleusinem, & Thriasium campum, nec vlteriùs progressum, rediisse. Quamobrē etiam Sparta relegatus est, quòd pecuniis inductus reuertisse visus esset. Sed cùm exercitum circum Acharnas vidissent, sexaginta stadiis ab vrbe distantem, rem non ampliùs ferendam censuerūt. Sed cùm in ipsorum conspectu (vt est verisimile) ager vastaretur (quod saltem iuniores, imò ne seniores quidem adhuc viderant, nisi in bello B Medico) res ipsis grauis [*ac intolerabilis*] videbatur. Et cùm aliis, tum verò præcipuè iuuentuti copiæ in hostem educendæ, nec agri vastatio per negligentiam ferenda videbatur. Et cùm in conciliabulis essent, inter se grauiter altercabantur, alij quidem copias in hostem educendas censentes, alij verò, quorum numerus erat perexiguus, hoc fieri non sinentes. Vates quoque multifaria vaticinia canebant, quæ quisque audiebat, [*ac interpretabatur,*] vt animo erat affectus. Et Acharnenses, quòd existima- C rent nō minimam Atheniensium portionem apud se esse, postquàm ipsorum ager vastari cœpit, ad eruptionem in hostes faciēdam maximè vrgebant. omniq; modo ciuitas erat concitata, & Pericli [*ciues*] erāt irati, nec memores erant vllarum rerum, quas ille priùs suaserat: sed eū vocibus carpebant, quòd cùm imperator esset, tamen copias in hostem nō educeret, omniumq; malorum, quæ patiebantur, eum autorem sibi esse existimabant. Pericles verò, cùm eos ob præsentem rerum statū grauiter in- D dignari, nec optimè de rebus sentire videret, cumq; persuasum haberet se de eruptione in hostem non facienda rectè sentire, eos ad nullam concionem, nullumq; cœtum conuocabat, nequid animi impetu potiùs, quàm recto consilio congregati peccarent, & vrbem [*præsidiis*] tuebatur, & quàm maximè poterat tranquillam regebat. Semper tamen equites emittebat, ne [*hostium*] antecursores ab exercitu irruentes in agros vrbi vicinos, eos maleficiis afficerent, & leue quoddam equestre prœlium inter vnam Atheniensium equitum tur-

---

*[1] Ὅτι ἐσβαλὼν] *Legitima constructio hæc esset*, βασιλέα, ὅτι ἐσέβαλε τῆς. καὶ ἀναχωρῆσαι. καὶ οὐκέτι προελθόντα. *sed mutata constructio. Æ. P.* [2] Ἐς τὸ πλέον] ἐς τὸ περαιτέρω. [3] Οὐκέτι προελθὼν] σημείωσαι τὴν σύνταξιν, ὅτι Θουκυδίδειά ἐστι. [4] Αὐτῷ] τῷ Πλειστοάνακτι. [5] Χρήμασι πεισθῆναι] μετὰ πειθοῦς χρημάτων ποιῆσαι τὴν ἀναχώρησιν. [6] Ὡς εἰκὸς] ὡς ἔστιν εἰκάσαι. [7] Ἐν τῷ ἐμφανεῖ] φανερῶς. [8] Τῇ νεότητι] τῷ πλήθει τῶν νέων. [9] Ἐπεξιέναι] κατὰ τῶν πολεμίων δηλονότι. [10] Κατὰ ξυστάσεις] ἤγουν, κατὰ συστήματα καὶ πλήθη γινόμενοι οἱ ἀθηναῖοι. [11] Ὡς ἕκαστος ὥρμητο] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [12] Ἡ γῆ ἐτέμνετο] ἠφανίζετο. [13] Ἐνῆγον τὴν ἔξοδον] παρεκίνουν. [14] Ἀνηρέθιστο] διηγείρετο. [15] Ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι] οὐκ ἐπιφέροι τὸ στράτευμα κατὰ τῶν πολεμίων. [16] Ὀρθῶς γιγνώσκειν] κρίνειν. [17] Ξυνελθόντας] συστάντας. [18] Καὶ δι᾽ ἡσυχίας εἶχεν] ἡσύχαζε. [19] Προδρόμους] τῶν λακεδαιμονίων. [20] Κακουργεῖν] λῃστεύειν. [21] Ἐν φρυγίοις] τόπος τῆς ἀττικῆς. [22] Τέλει ἑνὶ] τάγματι ἑνί. οἱ γὰρ θεσσαλοὶ, σύμμαχοι πάλιν ἐγένοντο τοῖς ἀθηναίοις.

mam

mam, quibus & Theſſali erant adiuncti, & Bœotorum equites, in Phrygiis eſt commiſſum, in quo Athenienſes & Theſſali non fuerunt inferiores, donec armaturæ grauioris agmen Bœotis ſubſidio venit. tunc verò illi in fugam ſunt verſi, & Athenienſium, ac Theſſalorum plerique ſunt deſiderati. Verùm tamen illo ipſo die ſine ſequeſtra pace illos ſuſceperunt, [*ac in vrbē tulerunt.*] Et Peloponneſij poſtero die trophæum ſtatuerunt. Hoc autem auxilium Theſſali Athenienſibus ex vetuſto ſocietatis fœdere miſerunt. ad illos etiam venerunt Lariſſæi, Pharſalij, Paraſij, Cranonij, Piraſij, Gyrtonij, Pheræi. Ipſis verò præerant, ex Lariſſa quidem, Polymedes, & Ariſtonous, diuerſæ vterque factionis. ex Pharſalo verò, Menon. erant & cæteris [*deinceps*] ex ſingulis ciuitatibus ſui quique præfecti. Peloponneſij verò cùm Athenienſes ad prœlium cum ipſis committendū prodire noluiſſent, motis caſtris ab Acharnis, nonnullos alios vicos, [*ſiue pagos,*] vaſtarunt, qui ſunt inter Parnethum, & Brileſſum montes. Dum autem iſti in Attica eſſent, Athenienſes centum naues, quas inſtruxerant, & in his mille grauis armaturæ milites, & quadringentos ſagittarios circa Peloponneſum miſerunt. His autem præerant Carcinus Xenotimi, Proteas Epiclis, & Socrates Antigenis [*filius.*] atq; hi quidem cum hoc apparatu ſoluētes è portu vela fecerunt. Peloponneſij verò tandiu in Attica morati, quādiu commeatus ipſis ſuppeditauit, per Bœotiā, non quâ [*in agrū Atticum*] irruptionem fecerant, [*domum*] reuerterunt. & dum Oropum præterirent, regionem nomine Piraicen, quam Oropij Athenienſium imperio ſubiecti colunt, vaſtarunt. In Peloponneſum verò regreſſi, in ſuas quique vrbes diſceſſerunt. Athenienſes autem poſt horum diſceſſum [*cuſtodias, &*] præſidia terra, marique, [*variis in locis*] diſpoſuerunt, quæ toto belli tempore [*agrum Atticum*] erant tutatura. quinetiam ipſis placuit ex pecuniis, quæ in arce erant, mille talenta eximere, & ſeponere, nec impendere: ſed ex aliis ad bellum gerendum ſumere. Quòd ſi quis dixiſſet, aut decretum feciſſet,

πέων, καὶ θεσσαλοῖς [1] μετ' αὐτῶν, [2] πρὸς τοὺς βοιωτῶν ἱππέας. ἐν ᾗ οὐκ ἔλασσον ἔσχον οἱ ἀθηναῖοι καὶ θεσσαλοί, μέχρις οὗ προσβοηθησάντων τοῖς βοιωτοῖς τῶν ὁπλιτῶν, [3] τροπὴ ἐγένετο αὐτῶν, καὶ ἀπέθανον τῶν θεσσαλῶν καὶ ἀθηναίων οὐ πολλοί. ἀνείλοντο μέντοι αὐτοὺς αὐθημερὸν [4] ἀσπόνδους. καὶ οἱ πελοποννήσιοι τροπαῖον τῇ ὑστεραίᾳ ἔστησαν. ἡ δὲ βοήθεια αὕτη τῶν θεσσαλῶν κατὰ τὸ παλαιὸν ξυμμαχικὸν ἐγένετο τοῖς ἀθηναίοις· καὶ ἀφίκοντο [5] παρ' αὐτοὺς λαρισαῖοι, φαρσάλιοι, [6] παράσιοι, κρανώνιοι, πειράσιοι, γυρτώνιοι, φεραῖοι. ἡγοῦντο δὲ αὐτῶν, [7] ἐκ μὲν λαρίσης, Πολυμήδης καὶ Ἀριστόνους, ἀπὸ τῆς στάσεως ἑκάτερος. ἐκ δὲ Φαρσάλου, Μένων. ἦσαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων κατὰ πόλεις ἄρχοντες. οἱ δὲ πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ οὐκ ἐπεξῄεσαν αὐτοῖς οἱ ἀθηναῖοι ἐς μάχην, ἄραντες ἐκ τῶν ἀχαρνῶν, ἐδῄουν τῶν δήμων τινὰς ἄλλους, τῶν μεταξὺ πάρνηθος, καὶ βριλήσσου ὄρους. [8] ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ, οἱ ἀθηναῖοι ἀπέστειλαν τὰς ἑκατὸν ναῦς περὶ πελοπόννησον, ἅσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ χιλίους ὁπλίτας ἐπ' αὐτῶν, καὶ τοξότας τετρακοσίους. ἐστρατήγει δὲ Καρκῖνός τε ὁ Ξενοτίμου, καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους, [9] καὶ Σωκράτης ὁ Ἀντιγένους. [10] καὶ οἱ μὲν, [11] ἄραντες, [12] τῇ παρασκευῇ ταύτῃ περιέπλεον. οἱ δὲ πελοποννήσιοι χρόνον ἐμμείναντες ἐν τῇ ἀττικῇ ὅσον εἶχον τὰ ἐπιτήδεια, ἀνεχώρησαν διὰ βοιωτῶν, [13] οὐχ ᾗπερ ἐσέβαλον, παριόντες δὲ ὠρωπὸν, τὴν γῆν τὴν πειραϊκὴν καλουμένην, ἣν νέμονται ὠρώπιοι ἀθηναίων ὑπήκοοι, ἐδῄωσαν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς πελοπόννησον, διελύθησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι. ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, οἱ ἀθηναῖοι φυλακὰς κατεστήσαντο κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὥσπερ δὴ ἔμελλον διὰ παντὸς τοῦ πολέμου φυλάξειν· καὶ χίλια τάλαντα ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει χρημάτων ἔδοξεν αὐτοῖς, [14] ἐξαίρετα ποιησαμένοις, χωρὶς θέσθαι, καὶ μὴ ἀναλοῦν, [15] ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων πολεμεῖν· ἢν δέ τις εἴπῃ ἢ ἐπιψηφίσῃ κινεῖν

γρ. οἱ πολλοί.

γρ. ἑκάτερας.

γρ. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Καρκ.

γρ. φυλακάς

[1] Μετ' αὐτῶν] τῶν ἀθηναίων. [2] Πρὸς τοὺς βοιωτῶν ἱππέας] κατὰ τῶν βοιωτῶν. [3] Τροπὴ ἐγένετο αὐτῶν] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [4] Ἀσπόνδους] ὅτι, μὴ δεηθέντες σπονδῶν αἴτησιν παρὰ πελοποννησίων. οὐδὲ γὰρ ἦσαν πάνυ ἡττηθέντες, ὥστε καὶ δεηθῆναι σπονδῶν ἵνα θάψωσιν αὐτούς. [5] Παρ' αὐτοὺς] τοὺς ἀθηναίους δηλονότι. [6] Παράσιοι] παράσιοι, ἀρκάδες· παράσιοι, θεσσαλοί. [7] Ἐκ μὲν λαρίσης] ἡ λάρισσα ἐστασίασε πρὸς ἑαυτήν. διὸ ἑκατέρα μερὶς ἄρχοντα εἶχε. λέγει δὲ ὅτι ἑκατέρα στάσις δύναμιν ἀθηναίοις ἀπέστειλεν. οἱ μὲν γὰρ δημοκρατίαν ἦγον, οἱ δὲ ὀλιγαρχίαν. [8] Ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [9] Καὶ Σωκράτης] ἄλλος Σωκράτης ὁ Σωφρονίσκου. [10] Καὶ οἱ μὲν] οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀθηναίων. [11] Ἄραντες] τὰς ναῦς δηλονότι. [12] Τῇ παρασκευῇ ταύτῃ] τῇ τῶν ἑκατὸν νεῶν δηλονότι. [13] Οὐχ ᾗπερ ἐσέβαλον] οὐ τῇ ὁδῷ ἐσέβαλον, εἰς τὴν ἀττικὴν δηλονότι. [14] Ἐξαίρετα] ἀποκεκριμένα. [15] Ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων πολεμεῖν] ταλάντων δηλονότι.

τὰ χρήματα ταῦτα[1] ἐς ἄλλο τι, ἢν μὴ οἱ πολέμιοι[2] νηίτῃ στρατῷ ἐπιπλέωσι τῇ πόλει, καὶ δέῃ ἀμύνασθαι, θάνατον τὴν ζημίαν ἐπέθεντο. [3]τριήρεις τε μετ' αὐτῶν ἐξαιρέτους ἑκατὸν ἐποιήσαντο κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον τὰς βελτίστας, καὶ τριηράρχους αὐταῖς. ὧν μὴ χρῆσθαι μηδεμιᾷ ἐς ἄλλο τι ἢ μετὰ τῶν χρημάτων περὶ τοῦ αὐτοῦ κινδύνου, ἢν δέῃ. οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶ περὶ πελοπόννησον ἀθηναῖοι, καὶ κερκυραῖοι μετ' αὐτῶν, πεντήκοντα ναυσὶ προσβεβοηθηκότες, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων, ἄλλα τε ἐκάκουν περιπλέοντες, καὶ ἐς μεθώνην τῆς λακωνικῆς ἀποβάντες, τῷ τείχει προσέβαλον ὄντι ἀσθενεῖ, [4]καὶ ἀνθρώπων οὐκ ἐνόντων. ἔτυχε δὲ [5]περὶ τοὺς χώρους τούτους Βρασίδας ὁ Τέλλιδος, ἀνὴρ σπαρτιάτης, φρουρὰν ἔχων· καὶ αἰσθόμενος, ἐβοήθει τοῖς ἐν τῷ χωρίῳ μετὰ ὁπλιτῶν ἑκατόν. [6]διαδραμὼν δὲ τὸ τῶν ἀθηναίων στρατόπεδον ἐσκεδασμένον κατὰ τὴν χώραν, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τετραμμένον, ἐσπίπτει ἐς τὴν μεθώνην, καὶ ὀλίγους τινὰς ἐν τῇ ἐσδρομῇ ἀπολέσας τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, τήν τε πόλιν[7] περιεποίησε,[8] καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος πρῶτος τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐπῃνέθη ἐν σπάρτῃ. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, [9]ἄραντες παρέπλεον· καὶ σχόντες[10] τῆς ἠλείας ἐς φειὰν, ἐδῄουν τὴν γῆν ἐπὶ δύο ἡμέρας. καὶ προσβοηθήσαντας τῶν ἐκ τῆς κοίλης ἤλιδος τριακοσίους λογάδας, καὶ τῶν αὐτόθεν[11] ἐκ τῆς περιοικίδος ἠλείων, μάχῃ ἐκράτησαν. ἀνέμου δὲ κατιόντος μεγάλου, χειμαζόμενοι ἐν ἀλιμένῳ χωρίῳ, οἱ μὲν πολλοὶ ἐπέβησαν ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ περιέπλεον τὸν ἰχθῦν καλούμενον τὴν ἄκραν ἐς τὸν ἐν τῇ φειᾷ λιμένα. [12]οἱ δὲ μεσσήνιοι[13] ἐν τούτῳ, καὶ ἄλλοι τινὲς οἳ οὐ δυνάμενοι [14]ἐπιβῆναι, κατὰ γῆν χωρήσαντες, [15]τὴν φειὰν αἱροῦσι· καὶ ὕστερον αἵ τε νῆες περιπλεύσασαι ἀναλαμβάνουσιν αὐτοὺς, καὶ ἐξανάγονται ἐκλιπόντες φειάν· καὶ τῶν ἠλείων ἡ πολλὴ ἤδη στρατιὰ προσεβεβοηθήκει.

quo pecunias istas suo loco mouendas, & in alios vsus impendendas censuisset, nisi si hostes classe vrbem inuasissent, & propulsandi essent, pœnam capitalem ei proposuerunt. Centum etiam triremes vnà cum illis [*mille talentis*] seposuerunt quotãnis omnium præstantissimas, & præfectos ipsis [*aßignarunt:*] quarum nulla ad aliud quicquam, nisi cum his ipsis pecuniis, ob idem periculum, si foret opus, vtendũ esse [*decreuerunt.*] Athenienses autem, qui cum centũ nauibus circa Peloponnesum erant, & cum ipsis Corcyræi, qui cum quinquaginta nauibus auxilio ipsis venerant, & nõnulli alij socij, qui in illis regionibus habitabant, cùm aliis maleficiis [*agrum hostilem*] præternauigantes affecerunt, tum etiam ad agri Laconici Methonem exscensu ex nauibus in terram facto, adorti sunt muros eius, qui erant infirmi, & intra quos non [*multi*] homines erant. sed fortè Brasidas Tellidis [*filius,*] vir Spartanus, circum illa loca cum præsidio erat, cumq; [*rem*] sensisset illis, qui in ea vrbe erant, cum centum grauis armaturæ militibus auxilio venit cumq; per medias Atheniensiũ copias per agrum sparsas, & ad [*vrbis*] muros conuersas, cursu transisset, Methonem irrupit, & paucis quibusdam de suis militibus in ipsa irruptione amissis, & ipsam vrbem seruauit, & primus omnium, qui illi bello administrando interfuerũt, propter hoc forte facinus Spartæ collaudatus est. Athenienses verò [*inde*] soluẽtes abierunt. & cùm ad Phiam Elidis [*vrbem*] appulissent, [*eius*] agrum per biduum vastarunt. & trecentos [*viros*] delectos, qui ex inferiori Elide [*suis*] auxilio venerant, aliósque Eleos, qui circumcirca illi regioni erant finitimi, pugna [*commissa*] vicerunt. Cæterum exorto ingenti vento, cùm in loco importuoso tempestate iactarentur, plerique quidem [*eorum*] naues conscenderunt, & promontorium, quod Piscis appellatur, circumuecti, in portum, qui est Phiæ peruenerunt. Interea verò Messenij & alij nonnulli, qui naues conscendere nequirant, terrestri itinere profecti, Phiam ceperunt. Postea verò naues, quæ circumuehebantur, eos receperunt, atque illinc relictâ Phiâ in altum vela fecerunt. nam magna militum Eleorum manus iam [*suis*] subsidio venerat.

[1] Ἐς ἄλλο τι] εἰς ἄλλην χρείαν πραγμάτων. [2] Νηίτῃ στρατῷ] δηλονότι ὡς μεγάλου κινδύνου κρεμαμένου. οὐ γὰρ ἂν ναυτικῷ στρατῷ οἱ λακεδαιμόνιοι ἐσέβαλον εἰς τὴν ἀττικὴν διὰ τὸν πειραιᾶ, εἰ μὴ κατὰ κράτος ἤδη ἐνίκων τῷ πεζῷ τοὺς ἀθηναίους· οὗτοι γὰρ κατὰ θάλασσαν πολὺ προεῖχον τῶν λακώνων ἐν τῇ ναυμαχίᾳ. [3] Τριήρεις τε μετ' αὐτῶν] τῶν ταλάντων. [4] Καὶ ἀνθρώπων οὐκ ἐνόντων] λείπει πολλῶν. [5] Περὶ τοὺς χώρους τούτους] τῆς μεθώνης. [6] Διαδραμὼν] ἀντὶ τοῦ, διὰ μέσου αὐτῶν δραμών. [7] Περιεποίησεν] ἐφύλαξε. [8] Καὶ ἀπὸ τούτου] ἀπὸ ταύτης τῆς ὁρμῆς. [9] Ἄραντες παρέπλεον] τὸ ἄραντες, κυρίως ἐπὶ θαλάσσης εἴρηται· ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐπὶ γῆς. [10] Τῆς ἠλείας] εἰς δύο διῄρητο ἡ ἦλις, εἰς ὀρεινὴν καὶ κοίλην. [11] Ἐκ τῆς περιοικίδος] τῆς περιχώρου. [12] Οἱ δὲ μεσσήνιοι] οἱ ἐν ναυπάκτῳ δηλονότι. [13] Ἐν τούτῳ] τῷ καιρῷ. [14] Ἐπιβῆναι] ἐπὶ τὰς ναῦς. [15] Τὴν Φειὰν αἱροῦσι] τὴν πόλιν αὐτὴν πορθοῦσι.

Athe-

Athenienses autem in alia loca nauibus A delati, obiter [*ea*] vastarunt. Atque sub hoc ipsum tempus Athenienses triginta naues emiserunt, vt Locridem obirent, [*ac eius oram maritimam popularentur,*] simul etiam vt Euboeam tuerentur. his autem præerat Cleopompus Cliniæ [*filius,*] & excensu ex nauibus in terram facto, cùm nõnulla maritima loca vastauit, tum etiam Thronium cepit, & obsides ab illis accepit, & apud Alopen Locros, qui [*suis*] auxiliũ tulerant, prœlio superauit. Hac eadem æstate Atheniẽses Æginetas ex Ægina, cùm ipsos, B tum etiam [*ipsorum*] liberos, & coniuges eiecerunt, ipsis crimini dantes, quòd huius belli cõtra se moti, præcipui autores essent. Simul etiam [*hoc ideo fecerunt, quia*] tutius fore videbatur, si Æginam Peloponneso adiacentem, colonia de suis [*eò*] missa, ipsi tenerent. nec multo pòst colonos in eam miserunt. Æginetis autem eiectis Lacedæmonij Thyream incolendam, & [*eius*] agrum possidendum dederunt, tum ob odium, quo Athenienses prosequebantur, tum etiam quòd de se bene meriti essent terræmotus tempore, & bello seruili, [*quũ* C *Helotes à Lacedæmoniis defecerunt, seruiq; facta coniuratione dominos inuaserunt.*] Thyreaticus verò ager est medius inter Argiuum, & Laconicum, & ad mare pertinet. Atque alij quidem eorum hìc habitauerunt, alij verò per reliquam Græciam dissipati sunt. Eadem etiam æstate, Calendis Lunaribus, quæ naturali Lunæ cursu cõtingunt, (quo solo etiam tẽpore hoc fieri posse videtur) sol defecit post meridiem, & ex lunata figura, qua tunc apparuit, cùm nonnullæ etiam stellæ conspicuè apparuissent, rursus D ad pristinam sui orbis plenitudinẽ, ac splẽdorem rediit. Eadem etiã æstate Nymphodorũ Pythei [*filium,*] Abderiten, cuius sororẽ Sitalces [*matrimonio cõiunctam*] habebat, virũ, qui magna autoritate apud ipsum valebat, Atheniẽses, licet eũ prius [*Reipub.*] hostẽ esse iudicassent, tamẽ hospitẽ publicè fecerunt, eumq; accersiuerunt, quòd [*eius opera*] Sitalcẽ Teræ [*filium*] Thracum Regẽ sibi adiungere, [*& amicitiam,*] ac societatẽ cum eo coire cuperent. Hic autem Teres, Sitalcis pater, primus regnum Odrysarũ adeò amplificauit, vt cæteros Thracum Reges potentia superarit. nam magna Thracum pars est sui iuris, suisque legibus viuit.

A Περιπλεύσαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ ἄλλα χωρία, ἐδῄουν. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον οἱ Ἀθηναῖοι τριάκοντα ναῦς ἐξέπεμψαν περὶ τὴν Λοκρίδα, καὶ Εὐβοίας ἅμα φυλακήν. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Κλεόπομπος ὁ Κλεινίου. καὶ ἀποβάσεις ποιησάμενος, τῆς τε παραθαλασσίου ἔστιν ἃ ἐδῄωσε, καὶ Θρόνιον εἷλεν· ὁμήρους τε ἔλαβεν αὐτῶν, καὶ ἐν Ἀλόπῃ τοὺς βοηθήσαντας Λοκρῶν μάχῃ ἐκράτησεν. [1] Ἀνέστησαν δὲ καὶ Αἰγινήτας τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ ἐξ Αἰγίνης B Ἀθηναῖοι, αὐτούς τε καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, [2] ἐπικαλέσαντες οὐχ ἥκιστα τοῦ πολέμου σφίσιν αἰτίους εἶναι. καὶ τὴν Αἴγιναν ἀσφαλέστερον ἐφαίνετο τῇ Πελοποννήσῳ ἐπικειμένην, αὐτῶν [3] πέμψαντας ἐποίκους, ἔχειν. καὶ ἐξέπεμψαν ὕστερον οὐ πολλῷ ἐς αὐτὴν τοὺς οἰκήτορας. [4] Ἐκπεσοῦσι δὲ τοῖς Αἰγινήταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδοσαν Θυρέαν οἰκεῖν, καὶ τὴν γῆν νέμεσθαι, κατά τε τὸ Ἀθηναίων διάφορον, καὶ ὅτι σφῶν [5] εὐεργέται ἦσαν [6] ὑπὸ τὸν σεισμὸν, C καὶ τῶν εἱλώτων τὴν ἐπανάστασιν. ἡ δὲ Θυρεᾶτις γῆ, [7] μεθορία τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς ἐστὶν, ἐπὶ θάλασσαν [8] καθήκουσα. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν [9] ἐνταῦθα ᾤκησαν, οἱ δὲ ἐσπάρησαν κατὰ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα. Τοῦ δὲ αὐτοῦ θέρους νουμηνίᾳ κατὰ σελήνην (ὥσπερ καὶ μόνον δοκεῖ εἶναι γίγνεσθαι δυνατὸν) ὁ ἥλιος ἐξέλιπε μετὰ μεσημβρίαν, καὶ πάλιν ἀνεπληρώθη, γενόμενος μηνοειδὴς, καὶ ἀστέρων τινῶν ἐκφανέντων. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει Νυμφό- D δωρον [10] τὸν Πύθεω, ἄνδρα Ἀβδηρίτην, οὗ εἶχε τὴν ἀδελφὴν [11] Σιτάλκης, δυνάμενον [12] παρ᾽ αὐτῷ μέγα, οἱ Ἀθηναῖοι, πρότερον πολέμιον νομίζοντες, [13] πρόξενον ἐποιήσαντο, καὶ μετεπέμψαντο. βουλόμενοι Σιτάλκην [14] σφίσι [15] τὸν Τήρεω Θρᾳκῶν βασιλέα ξύμμαχον γενέσθαι. ὁ δὲ Τήρης οὗτος, ὁ τοῦ Σιτάλκου πατὴρ, πρῶτος [16] Ὀδρύσαις τὴν μεγάλην βασιλείαν ἐπὶ πλέον τῆς ἄλλης Θρᾴκης ἐποίησε. πολὺ γὰρ μέρος καὶ [17] αὐτόνομόν ἐστι Θρᾳκῶν.

Side note (beside “Λακωνικῆς”): γρ. Λακεδαιμονίας

[1] Ἀνέστησαν δὲ] μετῴκισαν διὰ τὸ εὔνους εἶναι τοῖς Λακεδαιμονίοις. [2] Ἐπικαλέσαντες] ἐγκαλέσαντες αὐτοῖς τοῦ πολέμου μάλιστα αἰτίους εἶναι. [3] Πέμψαντες ἐποίκους] ἄποικοι μέν, οἱ ἐν ἐρήμῳ τόπῳ πεμπόμενοι οἰκῆσαι· ἔποικοι δὲ, οἱ εἰς πόλεις, ὥσπερ νῦν. [4] Ἐκπεσοῦσι δὲ] ἐξελαθεῖσιν. [5] Εὐεργέται ἦσαν] συμμαχήσαντες ἴσως αὐτοῖς οἱ Αἰγινῆται. [6] Ὑπὸ τὸν σεισμόν] κατὰ τὸν καιρόν. [7] Μεθορία] μέση. [8] Καθήκουσα] παρατεινομένη. [9] Ἐνταῦθα] ἐν τῇ Θυρεάτιδι γῇ. [10] Τὸν Πύθεω] ὁ Πύθης, τοῦ Πύθεω, ἰωνικῶς. [11] Σιτάλκης] βασιλεὺς Θρᾴκης. [12] Παρ᾽ αὐτῷ] τῷ Σιτάλκῃ. [13] Πρόξενον] φίλον. [14] Σφίσι] τοῖς Ἀθηναίοις. [15] Τὸν Τήρεω] Τήρης, Τήρεω. [16] Ὀδρύσαις] Ὀδρύσαι, ἔθνος Θρᾳκῶν. [17] Αὐτόνομον] ἰδίοις νόμοις χρώμενον.

[1] Τηρεῖ δὲ τῷ Πρόκνην τὴν Πανδίονος ἀπ' ἀθηνῶν σχόντι γυναῖκα, προσήκει ὁ Τήρης οὗτος οὐδέν.[2] οὐδὲ τῆς αὐτῆς θρᾴκης ἐγένοντο. [3] ἀλλ' ὁ μὲν ἐν * [4] δαυλίᾳ τῆς φωκίδος νῦν καλουμένης γῆς ὁ Τηρεὺς ᾤκει, τότε ὑπὸ θρᾳκῶν οἰκουμένης (καὶ τὸ ἔργον [5] τὸ περὶ τὸν Ἴτυν αἱ γυναῖκες ἐν τῇ γῇ ταύτῃ ἔπραξαν. πολλοῖς δὲ καὶ τῶν ποιητῶν [6] ἐν ἀηδόνος μνήμῃ δαυλιὰς ἡ ὄρνις ἐπωνόμασται. εἰκὸς δὲ καὶ τὸ κῆδος Πανδίονα ξυνάψασθαι τῆς θυγατρὸς [7] διὰ τοσούτου, ἐπ' ὠφελείᾳ τῇ πρὸς ἀλλήλους, μᾶλλον ἢ διὰ πολλῶν ἡμερῶν ἐς ὀδρύσας ὁδοῦ.) Τήρης δὲ, οὔτε [8] τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχων, βασιλεύς τε πρῶτος ἐν κράτει ὀδρυσῶν ἐγένετο. [9] οὗ δὴ ὄντα τὸν Σιτάλκην οἱ ἀθηναῖοι ξύμμαχον ἐποιήσαντο, βουλόμενοι σφίσι [10] τὰ ἐπὶ θρᾴκης χωρία καὶ Περδίκκαν [11] * [12] ξυνελεῖν αὐτόν. ἐλθών τε ἐς τὰς ἀθήνας ὁ Νυμφόδωρος τήν τε τοῦ Σιτάλκου ξυμμαχίαν ἐποίησε,[13] καὶ Σάδοκον τὸν υἱὸν αὐτοῦ,[14] ἀθηναῖον. τόν τε ἐπὶ θρᾴκης πόλεμον[15] ὑπεδέχετο καταλύσειν. πείσειν γὰρ Σιτάλκην πέμπειν στρατιὰν θρᾳκίαν ἀθηναίοις ἱππέων τε[16] καὶ πελταστῶν.[17] ξυνεβίβασε δὲ καὶ τὸν Περδίκκαν τοῖς ἀθηναίοις,[18] καὶ θέρμην αὐτῷ ἔπεισεν ἀποδοῦναι. ξυνεστράτευσέ τ' εὐθὺς Περδίκκας ἐπὶ χαλκιδέας μετ' ἀθηναίων, καὶ Φορμίωνος. οὕτω μὲν Σιτάλκης τε ὁ Τήρεω, θρᾳκῶν βασιλεὺς, ξύμμαχος ἐγένετο ἀθηναίοις, καὶ Περδίκκας ὁ Ἀλεξάνδρου, μακεδόνων βασιλεύς. οἱ δ' ἐν ταῖς ἑκατὸν ναυσὶν ἀθηναῖοι, ἔτι ὄντες περὶ πελοπόννησον,[19] σόλιόν τε κορινθίων πόλισμα αἱροῦσι, καὶ παραδιδόασι παλιρεῦσιν ἀκαρνάνων μόνοις τὴν γῆν καὶ πόλιν νέμεσθαι. [20] καὶ ἄστακον, ἧς Εὔαρχος ἐτυράννει, λαβόντες κατὰ κράτος, καὶ [21] ἐξελάσαντες αὐτὸν, τὸ χωρίον ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεποιήσαντο. ἐπί τε κεφαλληνίαν τὴν νῆσον προσπλεύσαν-

γρ. προσήκει

γρ. Τήρης

A Cum illo autem Tereo, qui Procnem Pandionis filiam ex Athenarum vrbe vxorem duxerat, Teres iste nullo propinquitatis vinculo coniunctus erat. nec [*ambo*] ex eadem Thracia fuerunt. Sed ille quidē, Tereus inquam, habitabat in [*vrbe*] Daulia, quę est in agro, qui nunc Phocensis appellatur, quem Thraces tunc incolebant. (& in hoc agro mulieres illæ [*poëtarum fabulis celebres*] facinus illud in Ityn perpetrarunt. quin etiā à multis poëtis: qui luscinię mentionem fecerunt, hæc auis Daulias cognomento est appellata. B Verisimile autem est Pandionem [*cum hoc Tereo, qui ab ipso*] tam paruo [*locorum interuallo distabat,*] filiæ affinitatem contraxisse, mutui auxilij causa, potius quàm [*cum altero Tere, qui*] multorum dierum itinere ad Odrysas vsque [*ab ipso remotus erat.*]) Sed Teres nec idem nomē habuit, & Odrysarum regnum primus per vim est adeptus. Huius igitur filiū Sitalcem Athenienses in societatem asciuerunt, Thraciæ oppida, & Perdiccam huius opera sibi adiungere cupientes. Nymphodorus autē Athenas profectus Sitalcis so- C cietatem ipsis conciliauit, & Sadocū ipsius [*Sitalcis*] filium Atheniensem ciuem fecit, & promisit fore, vt bellum, quod in Thracia gerebatur, sedaret. se enim Sitalcæ persuasurum, vt exercitum equitum Thracū, & Peltastarum Atheniensibus mitteret. Perdiccam etiam Atheniensibus conciliauit, & [*ipsis*] persuasit, vt ei Thermē redderent. Et cōfestim Perdiccas cū Atheniēsibus, & Phormione arma Chalcidensibus intulit. Sic igitur & Sitalces Teræ [*filius,*] Thracū Rex, & Perdiccas Alexādri [*filius,*] D Macedonū Rex, societatis fœdus cum Atheniensibus fecerunt. Athenienses verò, qui cū centum nauib. circa Pelopōnesum adhuc versabātur, Solium Corinthiorum oppidum ceperūt, idq; cū agro solis Acarnanū Palirensibus incolendū tradiderunt. Astacum quoque, in qua Euarchus tyrannus erat, per vim ceperunt, eóque [*illinc*] eiecto, vrbem in societatem asciuerunt, & in insulam Cephalleniam nauibus pro-

[1] Τηρεῖ δὲ τῷ Πρόκνην τὴν Πανδίονος] Ἰστέον ὅτι ἐν ταῦθα μόνον μῦθον εἰσάγει ἐν τῇ συγγραφῇ, καὶ τοῦτον διστάζων. [2] Οὐδὲ τῆς αὐτῆς θρᾴκης] εἰς τὸν αὐτὸν καὶ ἕνα τόπον τῆς θρᾴκης. [3] Ἀλλ' ὁ μὲν] ὁ Τηρεὺς ὁ ἀρχαῖος. * [4] Ἐν δαυλίᾳ] ἡ χώρα, ἢ πόλις. αἰτία τοῦ, ἐν Δαυλίδι Δαυλὶς δὲ, τῆς Φωκίδος πόλις. Æ. P. [5] Τὸ περὶ τὸν Ἴτυν] τοῦτον τινὲς Ἴτυλον καλοῦσιν. [6] Ἐν ἀηδόνος μνήμῃ] αἰτία τοῦ μεμνημένοι τῆς ἀηδόνος τοῦ ὀρνέου. [7] Διὰ τοσούτου] δι' ὀλίγου διαστήματος. [8] Τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχων] τοῦ Τηρέως. [9] Οὗ δὴ ὄντα] ὅτου. [10] Τὰ ἐπὶ θρᾴκης χωρία] χαλκιδέας. βοττιαίους. [11] Ξυνελεῖν] προσποιήσασθαι.

* [12] Ξυνελεῖν] αἰτία τοῦ, σφίσι συλλαβέσθαι πρὸς τὸ ἑλεῖν, ἤγουν προσποιήσασθαι, ἢ καὶ κατασχέψασθαι καὶ δουλώσασθαι. Æ. P. [13] Καὶ Σάδοκον τὸν υἱὸν αὐτοῦ] τὸν υἱὸν τοῦ Σιτάλκου· ἵνα λοιπὸν ὡς ὑπὲρ πατρίδος ἀγωνίζηται. [14] Ἀθηναῖον] ἀθηναίων πολίτην ἐποίησεν. [15] Ὑπεδέχετο] ὑπέσχετο. [16] Καὶ πελταστῶν] πέλτη, ἀσπὶς τετράγωνος. [17] Ξυνεβίβασε δὲ] φίλον ἐποίησεν αὐτοῖς τὸν Περδίκκαν. [18] Καὶ θέρμην αὐτῷ] εἶχον γὰρ αὐτὴν ἀθηναῖοι, ἐκ πολιορκίας κρατοῦντες. [19] Σόλιόν τε κορινθίων] τὸ σόλιον, πόλισμα τῆς ἠπείρου ἐστὶν ἐν τῇ ἀκαρνανίᾳ. [20] Καὶ ἄστακον] πόλις ἀκαρνανίας. [21] Ἐξελάσαντες αὐτὸν] τὸν τύραννον.

fecti,

fecti, [*eam*] sine pugna in suam potestatem redegerunt. Cephallenia autem sita est è regione Acarnaniæ, & Leucadis, & in ea sunt quatuor ciuitates, Pallenses, Cranij, Samæi, Pronæi, nec multo pòst hæ naues reuersæ sunt Athenas. Sub huius æstatis autumũ, Athenienses, cùm ipsi, tum etiam inquilini cũ vniuersi populi copiis, duce Pericle Xanthippi [*filio*] in agrũ Megarensem irruptionem fecerunt. Et Athenienses, qui circa Peloponnesum cum centum nauibus erant (iam enim in Ægina erant) domum repetentes, cùm audissent suos ciues cũ vniuersi populi copiis ex vrbe profectos, & ad Megara esse, ad eos nauigarunt, seq; cum ipsis iunxerunt. Atque hic Atheniensium exercitus in vnum collectus [*omnium*] maximus fuit, quòd Resp. adhuc floreret, nec dum morbo laborasset. nam ipsi Athenienses non pauciores erant, quàm decem millia grauis armaturæ militum. Præterea verò ipsis etiam apud Potidæam erant tria militũ millia. Inquilini etiã non pauciores tribus millibus grauis armaturæ militum, cum ipsis ad illam expeditionem iuerant. Præterea erat alia non parua militum leuiter armatorũ turba. magna autem illius agri parte vastata se receperunt. Quotannis verò Athenienses alias quoque multas irruptiones in agrum Megarensem fecerunt, modò cũ equitatu, modò etiam cum vniuersi populi copiis, donec Nisæam ceperunt. Athenienses etiã sub finem huius æstatis Atalãtem, insulam apud Locros Opuntios, quæ prius erat deserta, muris cinxerũt, vt esset [*belli*] propugnaculum, ne prædones ex [*vrbe*] Opunte & aliis Locrorum oppidis nauigantes Eubœam maleficiis afficerent. Atq; hæc quidẽ hac æstate post Peloponesiorũ ex Attica discessũ gesta sunt. sequẽte autẽ hyeme, Euarchus Acarnan, Astacũ redire cupiẽs, Corinthiis persuasit, vt cum quadraginta nauibus, & mille & quingẽtis grauis armaturæ militibus [*eò*] profecti se reducerent. Ipse quoq; nonnullos alios milites mercenarios cõduxerat. Præerãt autẽ his copiis, Euphamidas Aristonymi, & Timoxenus Timocratis, & Eumachus Chrysidis [*filius*] & [*illuc*] profecti, [*hominẽ*] reduxerũt. Cùm

A τες,[1] προσηγάγοντο ἄνευ μάχης. κεῖται δὲ ἡ κεφαλληνία κατὰ ἀκαρνανίαν καὶ λευκάδα· τετράπολις οὖσα, παλλῆς, κράνιοι,[2] σαμαῖοι, προνναῖοι. ὕστερον δ᾽ οὐ πολλῷ ἀνεχώρησαν αἱ νῆες ἐς τὰς ἀθήνας. Περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον τοῦ θέρους τούτου, ἀθηναῖοι πανδημεὶ, αὐτοὶ καὶ οἱ μέτοικοι, ἐσέβαλον ἐς τὴν μεγαρίδα, Περικλέους τοῦ Ξανθίππου στρατηγοῦντος.[3] καὶ οἱ περὶ πελοπόννησον ἀθηναῖοι ἐν ταῖς[4] ἑκατὸν ναυσὶν ([5]ἔτυχον γὰρ ἤδη ἐν αἰγίνῃ ὄντες) ἐπ᾽ οἴB κου ἀνακομιζόμενοι, ὡς ᾔσθοντο[6] τοὺς ἐκ τῆς πόλεως πανστρατιᾷ ἐν μεγάροις ὄντας.[7] ἔπλευσαν παρ᾽ αὐτοὺς, καὶ ξυνεμίχθησαν. στρατόπεδόν τε μέγιστον δὴ τοῦτο ἀθρόον ἀθηναίων ἐγένετο,[8] ἀκμαζούσης ἔτι τῆς πόλεως, καὶ οὔπω νενοσηκυίας. μυρίων γὰρ ὁπλιτῶν οὐκ ἐλάσσους ἦσαν αὐτοὶ ἀθηναῖοι, χωρὶς δὲ, αὐτοῖς[9] οἱ ἐν ποτιδαίᾳ τρισχίλιοι ἦσαν. μέτοικοι δὲ ξυνεσέβαλον οὐκ ἐλάσσους τρισχιλίων ὁπλιτῶν. χωρὶς δὲ, ὁ ἄλλος ὅμιλος ψιλῶν οὐκ ὀλίγος. δῃC ώσαντες δὲ[10] τὰ πολλὰ τῆς γῆς, ἀνεχώρησαν. ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι πολλαὶ ὕστερον ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ ἔτος ἕκαστον ἐσβολαὶ ἀθηναίων ἐς τὴν μεγαρίδα, καὶ ἱππέων, καὶ πανστρατιᾷ,[11] μέχρις οὗ νίσαια ἑάλω ὑπ᾽ ἀθηναίων. ἐτειχίσθη δὲ καὶ ἀταλάντη ὑπ᾽ ἀθηναίων φρούριον, τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος, ἡ ἐπὶ λοκροῖς τοῖς ὀπουντίοις νῆσος ἐρήμη πρότερον οὖσα, τοῦ μὴ λῃστὰς ἐκπλέοντας ἐξ ὀποῦντος καὶ τῆς ἄλλης λοκρίδος, κακουργεῖν τὴν εὔβοιαν. ταῦτα μὲν D ἐν τῷ θέρει τούτῳ μετὰ τὴν πελοποννησίων ἐκ τῆς ἀττικῆς ἀναχώρησιν, ἐγένετο. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος,[12] Εὔαρχος ὁ ἀκαρνὰν, βουλόμενος ἐς τὴν ἀστακὸν κατελθεῖν, πείθει κορινθίους τεσσαράκοντα ναυσὶ καὶ πεντακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις ἑαυτὸν κατάγειν, πλεύσαντας· καὶ αὐτὸς ἐπικούρους τινὰς προσεμισθώσατο·[13] ἦρχον δὲ τῆς στρατιᾶς Εὐφαμίδας τε ὁ Ἀριστωνύμου καὶ Τιμόξενος ὁ Τιμοκράτους, καὶ Εὔμαχος ὁ Χρύσιδος. καὶ πλεύσαντες, κατήγαγον.[14] καὶ τὴν

γρ. ἐμισθώσατο

[1] Προσηγάγοντο] ἐχειρώσαντο. [2] Σαμαῖοι] σάμιοιος, ὁ ἀπὸ σάμου. σαμαῖος, ὁ ἀπὸ σάμης. [3] Καὶ οἱ περὶ πελοπόννησον] οἱ περιπλέοντες κατὰ τῆς πελοποννήσου. [4] Ἑκατὸν ναυσὶν] ὄντες δηλονότι. [5] Ἔτυχον γὰρ ἐν αἰγίνῃ] μετάξυλογία. [6] Τοὺς ἐκ τῆς πόλεως, πανστρατιᾷ] τοὺς συμπολίτας αὐτῶν μετὰ παντὸς τοῦ στρατεύματος. [7] Ἔπλευσαν παρ᾽ αὐτοὺς] πλῷ χρησάμενοι ἦλθον εἰς αὐτούς. [8] Ἀκμαζούσης] ἀκμὴν καὶ αὔξησιν ἐχούσης τῆς πόλεως, καὶ οὔπω ὑπὸ νόσου ἐλαττωθείσης. [9] Οἱ ἐν ποτιδαίᾳ] οἱ ἀκραιφνεῖς, καὶ οὐ ξένοι. [10] Τὰ πολλὰ τῆς γῆς] τὰ πολλὰ μέρη δηλονότι τῆς γῆς τῆς μεγαρίδος. [11] Μέχρις οὗ νίσαια] ἐπίνειον μεγάρων. [12] Εὔαρχος] ὁ τύραννος ἀστάκου. [13] Ἦρχον δὲ τῆς στρατιᾶς] τῶν κορινθίων δηλονότι. [14] Κατήγαγον] τὸν Εὔαρχον δηλονότι.

ἄλλης Ἀκαρνανίας τῆς περὶ θάλασσαν ἔστιν ἃ χωρία βουλόμενοι [1] προσποιήσασθαι, καὶ [2] πειραθέντες, [3] ὡς οὐκ ἠδύναντο, ἀπέπλεον ἐπ' οἴκου. σχόντες δ' ἐν τῷ παράπλῳ ἐς Κεφαλληνίαν, καὶ ἀπόβασιν ποιησάμενοι ἐς τὴν Κρανίων γῆν, ἀπατηθέντες [4] ὑπ' αὐτῶν ἐξ ὁμολογίας τινὸς, ἄνδρας τε [5] ἀποβάλλουσι σφῶν αὐτῶν, ἐπιθεμένων ἀπροσδοκήτως τῶν Κρανίων. καὶ βιαιότερον ἀναγαγόμενοι, ἐκομίσθησαν ἐπ' οἴκου. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι, οἱ Ἀθηναῖοι [6] τῷ πατρίῳ νόμῳ χρώμενοι, δημοσίᾳ ταφὰς ἐποιήσαντο τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρώτων ἀποθανόντων, [7] τρόπῳ τοιῷδε. Τὰ μὲν ὀστᾶ προτίθενται τῶν ἀπογενομένων, [8] πρότριτα σκηνὴν ποιήσαντες, καὶ [9] ἐπιφέρει τῷ αὐτοῦ ἕκαστος ἤν τι βούλῃ. ἐπειδὰν δὲ ἡ ἐκφορὰ ᾖ, λάρνακας [10] κυπαρισσίνας ἄγουσιν ἅμαξαι, φυλῆς ἑκάστης μίαν. [11] ἔνεστι δὲ τὰ ὀστᾶ ἧς ἕκαστος ἦν φυλῆς. μία δὲ κλίνη κενὴ φέρεται ἐστρωμένη τῶν ἀφανῶν, οἳ ἂν μὴ εὑρεθῶσιν ἐς ἀναίρεσιν. ξυνεκφέρει δὲ ὁ βουλόμενος καὶ ἀστῶν καὶ ξένων. καὶ γυναῖκες πάρεισιν αἱ προσήκουσαι ἐπὶ τὸν τάφον, ὀλοφυρόμεναι. τιθέασιν οὖν [12] ἐς τὸ δημόσιον σῆμα, ὅ ἐστιν ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστείου τῆς πόλεως. (καὶ ἀεὶ ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων, πλήν γε τοὺς ἐν Μαραθῶνι. ἐκείνων δὲ διαπρεπῆ τὴν ἀρετὴν κρίναντες, αὐτοῦ καὶ τὸν τάφον ἐποίησαν.) ἐπειδὰν δὲ κρύψωσι γῇ, ἀνὴρ ᾑρημένος ὑπὸ τῆς πόλεως, ὃς ἂν γνώμῃ τε δοκῇ μὴ ἀξύνετος εἶναι, καὶ ἀξιώματι προήκῃ, λέγει ἐπ' αὐτοῖς ἔπαινον τὸν πρέποντα. μετὰ δὲ τοῦτο ἀπέρχονται. ὧδε μὲν θάπτουσι· καὶ διὰ παντὸς τοῦ πολέμου, ὁπότε ξυμβαίη αὐτοῖς, ἐχρῶντο τῷ νόμῳ. ἐπὶ δ' οὖν τοῖς πρώτοις τοῖσδε Περικλῆς ὁ Ξανθίππου ᾑρέθη λέγειν. καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε, προελθὼν ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ βῆμα ὑψηλὸν πεποιημένον, ὅπως ἀκούοιτο ὡς ἐπὶ πλεῖστον τοῦ ὁμίλου, ἔλεγε τοιάδε,

γρ. ἀξιώσει

A autem nonnulla etiam reliquæ Acarnaniæ oppida maritima sibi adiungere vellent, cumq; rem tentassent, postquàm [*voti compotes fieri*] nō potuerūt, domum reuerti cœperunt. Et cùm præternauigātes ad Cephalleniam appulissent, atq; exscensum ex nauibus in Craniorum agrum fecissent, ab illis per quandam deditionis faciendę speciem decepti, nonnullos de suis militibus amiserunt, quòd Cranij eos ex inopinato inuasissent: & duriore conditione [*inde*] recedere coacti, domum se receperunt. Eadem hyeme, Athenienses patrio instituto B publicè humarūt eos, qui in hoc bello primi mortem obierunt. Hic autē fuit humationis, ac sepulturæ modus. Triduo antequàm funus efferatur, tabernaculū faciūt, & sub eo defunctorū ossa [*omnibus spectanda*] proponunt, & vnusquisq; suo [*cadaueri munera funebria, &*] inferias affert, si quas [*afferre*] velit. quum autē funeris efferendi dies venit, plaustra adducuntur, quæ arcas ex cupresso factas ex singulis Tribubus singulas portant. In his autem insunt ossa singularum Tribuum, ex quibus singuli sunt. C Vnus autem lectus, inanis, stratus, fertur illorum causa, qui non extant, & quorū cadauera inter alia cæsorum corpora reperiri, suscipiq; non potuerunt. Quilibet autē tam de ciuibus, quàm de peregrinis funus prosequitur: & mulieres, quæ cū illis propinquitatis vinculo sunt coniunctæ, ad sepulchrum adsunt eiulantes. Hæc autem in publico monumēto condunt, quod est in pulcherrimis vrbis suburbiis. (atque hîc semper sepeliunt eos, qui in bello ceciderūt: illis exceptis, qui in cāpis Marathoniis D obierunt. nam cùm illorum virtutem insignem esse iudicassent, in illo ipso loco, [*in quo ceciderunt,*] sepulchrum etiam fecerūt.) Postquàm autem [*eos*] humarunt, vir aliquis ab ipsa ciuitate delectus, qui & prudentia, & dignitate [*cæteris*] præstare videatur, orationem illorum laudibus conuenientem super ipsis habet. Postea verò discedunt. Hoc igitur modo [*Athenienses suorum in bello cæsorum corpora*] sepeliunt. Et toto belli tempore, quoties [*hoc ipsis*] accidebat, hoc ritu vtebantur. Pericles autem Xanthippi [*filius*] ad hos, qui primi [*tunc*] obierunt, oratione [*funebri*] cohonestādos delectus est; & postquàm tempus [*orationis habendæ*] venit, à sepulchro in suggestum, quod excelsum erat, vt quàm longissimè per circunstantem hominum multitudinem exaudiretur, progressus, hæc verba fecit:

[1] Προσποιήσασθαι] οἰκειοποιήσασθαι. [2] Πειραθέντες] πεῖραν σχόντες. [3] Ὡς οὐκ ἠδύναντο] λαβεῖν δηλονότι. [4] Ὑπ' αὐτῶν] τῶν Κρανίων δηλονότι. [5] Ἀποβάλλουσι] ζημιοῦνται. [6] Τῷ πατρίῳ νόμῳ χρώμενοι] τὸν πάτριον νόμον πληροῦντες περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων ταφῆς. δηλονότι καύσαντες τὰ σώματα. ἔθος γὰρ ἦν νόμος Ἀθηναίοις, καὶ πᾶσιν Ἕλλησι. [7] Τρόπῳ τοιῷδε] τῷ ῥηθησομένῳ. [8] Πρότριτα] πρὸ τρίτης ἡμέρας τῆς ἐκκομιδῆς· ἢ ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς. ἄμεινον δὲ τὸ πρότερον. [9] Ἐπιφέρει] ἐναγίζει. [10] Κυπαρισσίνας] διὰ τὸ ἄσηπτον εἶναι. [11] Ἔνεστι δὲ τὰ ὀστᾶ] τῇ λάρνακι δηλονότι. [12] Ἐς τὸ δημόσιον σῆμα] τὸ καλούμενον κεραμεικόν.

ORATIO FVNEBRIS.

Multi quidem eorum, qui ex hoc loco verba iam fecerunt, eum laudant, qui hãc orationẽ [*funebrem*] legi addidit, [*censens*] præclarum esse eos, qui in bellis ceciderunt, hac oratione decorari. Ego verò satis esse iudicarẽ, virorum, qui re ipsa, [*factisq́;*] fortes extiterunt, honores etiam re ipsa [*factisq́;*] declarari, quemadmodum nunc etiam hanc sepulturam, & funus publicè curatum videtis. nec in vno viro multorũ virtutes periclitari, vt perinde ac ipse dixerit, siue bene, siue malè, ita etiam ei fides habeatur. Difficile enim est modum in dicendo tenere, [*ita vt auditori satisfacias.*] in quo vel ipsa veritatis opinio vix stabiliri potest. Nam auditor, qui rei est gnarus, & qui [*defuncto*] est beneuolus, fortasse existimabit aliquid parciùs declaratum, quàm ipse velit, ac norit, & rei ignarus, nonnulla etiam largius [*defuncto*] tribui putabit, propter inuidiam, si quid supra [*vires, ac*] ingenium suum audiat. Eatenus enim laudes, quæ aliis tribuuntur, sunt intolerabiles, quatenus vnusquisque se quoque aliquid eorum, quæ audiuit, facere posse putat. Sed quum [*auditores*] exuperantiæ [*virtutis*] ipsorum [*defunctorum*] inuident, tunc verò non credunt [*quæ de illis dicuntur.*] Quoniam autem maiores nostri sic iudicarunt; & hæc præclarè se habere censuerunt, oportet me quoque hunc morem sequi, & operam dare, vt quàm maximè potero vniuscuiusque vestrum voluntati, ac opinioni satisfaciam. Initium autem [*orationis*] à maioribus ducam. Æquum enim est, simul etiam decorum, in hac laudatione hunc honorem cõmemorationis ipsis tribui, [*& honorificam eorum mentionem fieri.*] Nam regionem istam iidem semper incolentes, succedentibus posteris ad hoc vsque tempus liberam sua virtute tradiderunt. Et illi quidem laude sunt digni: sed patres nostri laudem multò maiorem merentur. Nam præter res, quas [*à maioribus*] acceperunt, [*tantum*] imperium, quantum habemus, non sine labore [*partum,*] nobis, qui nunc sumus, præterea reliquerunt. Maiorem verò huius [*imperij*] partem nos ipsi, qui hîc adsumus, præcipuè verò nos, qui nunc etiam sumus integra, & matura

A [1] Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε ἤδη εἰρηκότων ἐπαινοῦσι [3] τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δ' ἂν ἀρκοῦν ἐδόκει εἶναι, ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων, ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμάς, οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα ὁρᾶτε· καὶ μὴ ἐν ἑνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετὰς κινδυνεύεσθαι, εὖ τε καὶ χεῖρον [4] εἰπόντι πιστευθῆναι. χαλεπὸν γὰρ [5] τὸ μετρίως εἰ-

B πεῖν, ἐν ᾧ μόλις [6] καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας βεβαιοῦται. [7] ὅ, τε γὰρ ξυνειδὼς καὶ εὔνους ἀκροατὴς τάχ' ἄν τι ἐνδεεστέρως πρὸς ἃ βούλεταί τε καὶ ἐπίσταται νομίσειε δηλοῦσθαι· [8] ὅ, τε ἄπειρος, [9] ἔστιν ἃ καὶ πλεονάζεσθαι, διὰ φθόνον, εἴ τι ὑπὲρ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἀκούοι. μέχρι γὰρ τοῦδε ἀνεκτοὶ οἱ ἔπαινοί εἰσι περὶ ἑτέρων λεγόμενοι, [10] ἐς ὅσον ἂν καὶ αὐτὸς ἕκαστος οἴηται ἱκανὸς εἶναι δρᾶσαί τι ὧν ἤκουσε. [11] τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν φθονοῦντες, [12] ἤδη καὶ

C ἀπιστοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ τοῖς πάλαι οὕτως [13] ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν, χρὴ καὶ ἐμὲ ἑπόμενον τῷ νόμῳ, πειρᾶσθαι ὑμῶν τῆς ἑκάστου [14] βουλήσεώς τε καὶ δόξης [15] τυχεῖν [16] ὡς ἐπὶ πλεῖστον. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρῶτον. δίκαιον γὰρ αὐτοῖς καὶ πρέπον δὲ ἅμα [17] ἐν τῷ τοιῷδε τὴν τιμὴν ταύτην τῆς μνήμης δίδοσθαι. τὴν γὰρ χώραν ἀεὶ οἱ αὐτοὶ οἰκοῦντες, διαδοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων μέχρι τοῦδε ἐλευθέραν δι' ἀρετὴν παρέδοσαν. [18] καὶ ἐκεῖνοί τε ἄ-

D ξιοι ἐπαίνου, καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ πατέρες ἡμῶν. κτησάμενοι γὰρ [19] πρὸς οἷς ἐδέξαντο ὅσην ἔχομεν * ἀρχήν, [20] οὐκ ἀπόνως ἡμῖν τοῖς νῦν προσκατέλιπον. [21] τὰ δὲ πλείω αὐτῆς αὐτοὶ ἡμεῖς οἵδε, οἱ νῦν ἔτι ὄντες μάλιστα [22] ἐν τῇ καθε-

* πρ. Ἀρχὴν οὐκ ἀπόνως, ἡμῖν

[1] Οἱ μὲν πολλοὶ] οἱ μὲν πολλοί, φησί, τῶν ἐνθάδε ἤδη εἰρηκότων, ἐπαινοῦσι τὸν νομοθέτην τὸν προσθέντα ἐν τῷ αὐτοῦ νόμῳ τὸν λόγον τὸν κελεύοντα λέγεσθαι τὸν ἐπιτάφιον ἐπὶ τοῖς θαπτομένοις δημοσίᾳ. [2] Τῶν ἐνθάδε εἰρηκότων] τῶν ῥητόρων δηλονότι. [3] Τὸν προσθέντα] τὸν νομοθέτην, δηλονότι τὸν Σόλωνα. [4] Εἰπόντι πιστευθῆναι] ἀπὸ κοινοῦ τό, ἐμοὶ δὲ ἀρκοῦν ἂν ἐδόκει. αἴτιον τοῦ, καὶ μὴ ἐν κινδύνῳ γίνεσθαι τὸ πιστευθῆναι. [5] Τὸ μετρίως εἰπεῖν] συμμέτρως. ἀξίως. [6] Καὶ ἡ δόκησις τῆς ἀληθείας] περιφραστικῶς ἡ ἀλήθεια. [7] Ὅ, τε γὰρ ξυνειδὼς] κατασκευὴ τοῦ προοιμίου. [8] Ὅ, τε ἄπειρος] προσυπακουστέον, καὶ μὴ εὔνους. [9] Ἔστιν ἃ καὶ πλεονάζεσθαι] κατὰ κοινοῦ τό, νομίσειεν. [10] Ἐς ὅσον ἂν] ἕως οὗ. [11] Τῷ δ' ὑπερβάλλοντι αὐτῶν] τῶν ἐπαίνων δηλονότι. [12] Ἤδη καὶ ἀπιστοῦσιν] λείπει ἕκαστος· ἔστι δὲ σχῆμα. [13] Ἐδοκιμάσθη] ἐκρίθη. [14] Βουλήσεώς τε] βουλήσεως μέν, πρὸς τὸ εὔνοια, δόξης δέ, πρὸς τὸ ἄπειρος. [15] Τυχεῖν] τυχεῖν εἶπεν ὡς ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν τοξευόντων κατὰ τοῦ σκοποῦ. [16] Ὡς ἐπὶ πλεῖστον] τὸ ἐπὶ πλεῖστον καλῶς. οὐ γὰρ δυνατὸν πᾶσιν ὁμοίως ἀρέσκοντα λέξειν, ἀλλὰ καὶ μέσως πως, ἵνα μήτε φθόνον, μήτε ψεῦδος δόξῃ λέγειν. [17] Ἐν τῷ τοιῷδε] τῷ ἐπαίνῳ. [18] Καὶ ἐκεῖνοί τε] οἱ πρόγονοι. [19] Πρὸς οἷς] μεθ' ὧν. [20] Οὐκ ἀπόνως] τινὲς εἰς τὸ οὐκ ἀπόνως ὑποστίζουσι. [21] Τὰ δὲ πλείω αὐτῆς] τῆς ἀρχῆς δηλονότι. [22] Ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ] ταῦτα λέγει ὁ Περικλῆς διὰ τὴν Σάμον καὶ Εὔβοιαν, ἣν αὐτὸς τοῖς Ἀθηναίοις προσεκτήσατο.

" στηκυίᾳ ἡλικίᾳ, ἐπηυξήσαμεν, καὶ τὴν πόλιν τοῖς πᾶσι παρεσκευάσαμεν καὶ ἐς πόλεμον καὶ ἐς εἰρήνην αὐταρκεστάτην.[1] ὧν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα, οἷς ἕκαστα ἐκτήθη, ἤ εἴ τι αὐτοὶ ἢ οἱ πατέρες ἡμῶν βάρβαρον ἢ Ἕλληνα πολέμιον ἐπιόντα προθύμως[2] * ἠμυνάμεθα, μακρηγορεῖν ἐν εἰδόσιν οὐ βουλόμενος,[3] ἐάσω. ἀπὸ δὲ οἵας τε[4] ἐπιτηδεύσεως ἤλθομεν ἐπ' αὐτά, καὶ μεθ' οἵας πολιτείας, καὶ τρόπων ἐξ οἵων μεγάλα ἐγένετο, ταῦτα δηλώσας πρῶτον, εἶμι καὶ ἐπὶ τὸν τῶνδε ἔπαινον, νομίζων ἐπί τε τῷ παρόντι[5] οὐκ ἂν ἀπρεπῆ λεχθῆναι αὐτά,[6] καὶ τὸν πάντα ὅμιλον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων ξύμφορον εἶναι αὐτῶν ἐπακοῦσαι. χρώμεθα γὰρ πολιτείᾳ[7] οὐ ζηλούσῃ τοὺς τῶν πέλας νόμους,[8] παράδειγμα δὲ αὐτοὶ μᾶλλον ὄντες τισὶν, ἢ μιμούμενοι ἑτέρους. καὶ ὄνομα μὲν,[9] διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν, δημοκρατία κέκληται· μέτεστι δὲ, κατὰ μὲν τοὺς νόμους,[10] πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκαστος ἔν τῳ εὐδοκιμεῖ,[11] οὐκ ἀπὸ μέρους τὸ πλέον ἐς τὰ κοινὰ[12] ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται, οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν,[13] ἔχων δέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανείᾳ κεκώλυται.[14] ἐλευθέρως δὲ τά τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν, καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν[15] ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν, οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας, εἰ καθ' ἡδονήν τι δρᾷ, ἔχοντες, οὐδὲ ἀζημίους μὲν,[16] λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας * προστιθέμενοι. ἀνεπαχθῶς δὲ τὰ ἴδια προσομιλοῦντες, τὰ δημόσια διὰ δέος μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε αἰεὶ ἐν ἀρχῇ ὄντων ἀκροάσει, καὶ τῶν νόμων,[17] καὶ μάλιστα αὐτῶν ὅσοι τε ἐπ' ὠφε-

Marginalia: γρ. ἅπαντα. — γρ. δὲ μᾶλλον ὄντες αὐτοί, ἢ μιμ. — γρ. ἔν τινι — γρ. οἱ καθ' ἡδονήν τι δρᾶν, — * πρ. προστιθέμενοι. F.P.

A ætate propagauimus, vrbemq; rebus omnibus, & ad bellum, & ad pacem pertinentibus instructissimã, ac ornatissimam reddidimus, ita vt bonis, opibusq; domesticis contẽta, externis subsidiis quàm minimè indigeat. Quorum [*maiorum*] præclara facinora in bellis edita, quibus [*hæc*] omnia sunt parta, aut si quid nos ipsi, aut patres nostri, bellum à barbaris, aut à Græcis illatum alacriter propulsantes fecimus, quia apud vos rerum gnaros prolixiore oratione vti nolo, [*hæc*] omittã. Sed quibus B studiis ad hoc imperium peruenerimus, & quo Reipubl. administrandæ genere, quâve disciplina sit auctum, vbi prius hæc declarauero, tũc & ad istorum laudationem accedam, tum quòd existimem hanc orationem nõ indecoram fore institutæ huic laudationi, tum etiam quòd vniuerso tam ciuiũ, quàm peregrinorum cœtui conducere [*iudicem,*] harum [*rerum*] commemorationẽ audire. Nos enim ea Reipub. administratione vtimur, quæ aliarum ciuitatum leges non æmulatur [*neque sectatur,*] imò verò nos ipsi nonnullis potius exẽplo C sumus, quàm alios imitamur. Et nomine quidem vocatur Δημοκρατία, [*id est, status, siue dominatus popularis,*] propterea quòd non ad paucorum: sed ad communem vtilitatem, [*Rempub. gerimus, ac*] administramus. Omnes verò ex legũ præscripto in priuatis controuersiis fruuntur iuris æquabilitate, & pro dignitate, vt quisque aliqua in re excellit, ita etiam non [*quòd sit*] ex [*aliqua ciuium*] parte, potius quàm virtutis gratiâ, in Repub. [*aliis*] anteponitur, neque etiam propter paupertatem, ac dignitatis obscuritatẽ, dũmodo aliqua in re ciuitati prod- D desse possit, [*à Reipub. administratione*] arcetur. Eadem etiam libertate fruimur cùm in Reipub. administratione, tum in mutua quotidianæ vitæ suspicione, non succensentes aliis, si quid ad suam voluntatem agant, neque dolores pœna quidem carentes, sed tamen acerbos, aliorum oculis proponentes. sed priuata negotia [*inter nos*] sine molestia agentes, ea, quæ ad Rempublicam pertinent, nullo modo propter metum violamus, illisq;, qui sunt in Magistratu, semper obtemperamus, & leges, eas potissimùm, quæ latæ sunt, vt auxilio sint homini-

[1] Ὧν ἐγὼ τὰ μὲν] ὧν πατέρων, ἢ πραγμάτων τῶν κατὰ πόλεμον [2] μὲν παρασκευασμένων καὶ εἰρήνῃ. * Ἠμυνάμεθα] αἰτὶ τοῦ, ἀμυνόμενοι ἐποιήσαμεν. Æ.P. [3] Ἐάσω] ἰστέον ὅτι διὰ τοῦτο αὐτὰ παραιτεῖται λέγειν, ἵνα μὴ ἀναγκασθῇ καὶ τὰ τῶν προκειμένων νεκρῶν εἰπεῖν οὐκ ἀξιόλογα ὄντα. [4] Ἐπιτηδεύσεως] πράξεως. [5] Οὐκ ἂν ἀπρεπῆ] οὐκ ἂν ἔξω τοῦ προσήκοντος λεχθῆναι. [6] Καὶ τὸν πάντα ὅμιλον] σχῆμά ἐστι, αἰτὶ τοῦ παντὶ ὁμίλῳ. [7] Οὐ ζηλούσῃ] οὐ μιμουμένῃ. [8] Παράδειγμα δὲ] αἰνίττεται τοὺς τῶν λακεδαιμονίων, οὓς Λυκοῦργος ἔγραψε, μιμησάμενος τοὺς κρητῶν καὶ αἰγυπτίων νόμους. [9] Διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους] ἐπειδὴ φαῦλον δοκεῖ ἡ δημοκρατία, καὶ ὁρᾷ τοὺς λάκωνας σεμνυνομένους ἐπὶ τῇ ἀριστοκρατίᾳ, ἐπάγει, λέγων ὅτι τῷ μὲν ὀνόματι δημοκρατία, τῷ δὲ ἔργῳ ἀριστοκρατία ἐστὶν ἡμῶν ἡ πολιτεία. [10] Πρὸς τὰ ἴδια διάφορα] τὰ διαφέροντα τοῖς ἰδιώταις. [11] Οὐκ ἀπὸ μέρους] τῶν πλειόνων διὰ τοὺς Ἡρακλείδας, βασιλεῖς τῶν λακώνων, οἵτινες ἀπὸ μέρους ἦρχον, διὰ μόνην τὴν εὐγένειαν, κἂν μὴ εἶχον ἀρετήν. [12] Ἢ ἀπ' ἀρετῆς] ἀπὸ τῆς ἀρετῆς. τὸ δὲ ἤ, αἰτὶ τοῦ μᾶλλον. [13] Ἔχων δέ τι ἀγαθὸν] ὁ δὲ αἰτὶ τοῦ μὲν κεῖται. [14] Ἐλευθέρως δὲ] ὡσανεὶ ἔλεγεν, οὐκ ἐσμὲν ἀλλήλοις ὕποπτοι. [15] Ἐπιτηδευμάτων] κατὰ κοινοῦ τὸ, πολιτευόμεθα. [16] Λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας] τοῦτο λέγει ἐπειδήποτε οἱ λακεδαιμόνιοι Ἀλκαμένη ἐν προαστείῳ θεασάμενοι μεταπείζοντα κακῶς ἐζημίωσαντο. οἱ γὰρ λακεδαιμόνιοι σκυθρωποί εἰσι, διὰ παντὸς ἐπιείκειαν ὑποκρινόμενοι, καὶ τοὺς ἀβροτέρους κολάζουσι. τὸ γὰρ τερπνὸν τοῦ βίου, κώλυμα νομίζουσι τῶν ἀναγκαίων. [17] Καὶ μάλιστα αὐτῶν] τῶν νόμων δηλονότι.

bus,

bus, qui iniuria afficiũtur, atque adeò illas, quæ licet non sint scriptæ, certã tamen, [*& minimè dubiam*] ignominiam afferunt [*iis, à quibus negligũtur, diligentißimè obseruamus.*] Quinetiam ad animos [*relaxandos, &*] à laboribus recreandos plurimas rationes excogitauimus, certaminibus, & sacrificiis anniuersariis, quæ moribus, ac institutis patriis sunt recepta, nos recreãtes, & decoro priuatorum apparatu, cuius quotidiana voluptas dolores expellit. Huc autẽ ex omnibus orbis terrarũ partibus omnia propter vrbis magnitudinem importantur, accidit'q; nobis vt non magis hic natis, ac domesticis, quàm externis etiam aliorum mortalium bonis perfruamur. Quinetiam rerum bellicarum studiis præstantiores sumus nostris aduersariis, [*vt ex*] his, [*quæ dicam, patebit.*] Nam & vrbẽ [*nostram*] omnibus communem exhibemus, nec vllis peregrinorum expulsionibus vtentes quenquam vnquam à rebus, quæ hic geruntur, aut discendis, aut spectandis arcemus, ex quibus non occultatis, aliquis de hostium numero, si eas viderit, vtilitatem percipere possit. quia insidiosis apparatuũ conatibus, & fraudibus non magis confidimus, quàm nostra ipsorum in rebus gerendis fortitudine, [*& animorũ præstantia.*] Atque in disciplinis, hi quidem [*Lacedæmonij,*] statim ab ineunte ætate virtutem exercitatione laboriosa sectantur, [*& discunt.*] Nos verò, quamuis remisso vitæ genere vtamur, nihilo tamen segnius eadem, nec minus ardua pericula subimus. Huius autẽ rei hoc est argumentum. Neq; enim Lacedæmonij per se, [*& cum solis agri Laconici incolis:*] sed cum omnibus [*suæ ditionis populis, & externis auxiliis*] nostrũ agrum inuadunt. Nos verò [*sine externis auxiliis*] aliorũ [*agrum*] inuadentes, in alieno [*agro*] eos, qui domi sua tuentur, pugna, quam cum illis cõmittimus, haud difficulter plerunque superamus. Nec vllus hostis in nostras copias frequentes adhuc incidit, simul, cùm propter nostrum rerum nauticarum studium, tum etiam propter copias, quas ex nostrorum ciuium, & subiectorum numero collectas in diuersa terrarum loca dimittimus. Quòd si vspiam cum aliqua [*nostrarum copiarum*] particula manus conseruerint, & quum aliquos de nostris superarunt, omnes [*à se*] pulsos glorian-

λείᾳ τῶν ἀδικουμένων ἀδικοῦσι), [1] καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες αἰσχύνην ὁμολογουμένην φέρουσι. καὶ μὴν καὶ τῶν πόνων πλείστας ἀναπαύλας [2] τῇ γνώμῃ ἐπορισάμεθα, ἀγῶσι μέν γε καὶ θυσίαις [3] διετησίοις * [4] νομίζοντες, ἰδίαις δὲ κατασκευαῖς εὐπρεπέσιν, ὧν καθ' ἡμέραν [5] ἡ τέρψις [6] τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει. ἐπεισέρχεται δὲ διὰ μέγεθος τῆς πόλεως ἐκ πάσης γῆς τὰ πάντα· καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν μηδὲν οἰκειοτέρᾳ τῇ ἀπολαύσει τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ γιγνόμενα καρποῦσθαι, ἢ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, διαφέρομεν δὲ [7] καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις [8] τῶν ἐναντίων [9] τοῖσδε. τήν τε γὰρ πόλιν [10] κοινὴν παρέχομεν, καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε [11] ξενηλασίαις ἀπείργομέν τινα ἢ μαθήματος, ἢ θεάματος, [12] ὃ μὴ κρυφθὲν ἄν τις τῶν πολεμίων ἰδὼν ὠφεληθείη· πιστεύοντες οὐ ταῖς παρασκευαῖς τὸ πλέον [13] καὶ ἀπάταις, ἢ τῷ ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν ἐς τὰ ἔργα εὐψύχῳ. καὶ ἐν ταῖς παιδείαις, οἱ μὲν ἐπιπόνῳ ἀσκήσει, [14] εὐθὺς νέοι ὄντες, [15] τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται· ἡμεῖς δὲ, ἀνειμένως διαιτώμενοι, οὐδὲν ἧσσον ἐπὶ τοὺς ἰσοπαλεῖς κινδύνους χωροῦμεν. τεκμήριον δέ· οὔτε γὰρ Λακεδαιμόνιοι καθ' ἑκάστους, μεθ' ἁπάντων δὲ ἐς τὴν γῆν ἡμῶν στρατεύουσι· τήν τε [16] τῶν πέλας αὐτοὶ ἐπελθόντες, οὐ χαλεπῶς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ τοὺς περὶ τῶν οἰκείων ἀμυνομένους μαχόμενοι τὰ πλείω κρατοῦμεν. ἀθρόᾳ τε τῇ δυνάμει ἡμῶν οὐδεὶς πολέμιος ἐνέτυχε, διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ τε ἅμα [17] ἐπιμέλειαν, καὶ τὴν ἐν τῇ γῇ ἐπὶ πολλὰ ἡμῶν αὐτῶν [18] ἐπίπεμψιν. ἢν δέ που [19] μορίῳ τινὶ προσμίξωσι, [20] κρατήσαντές τέ τινας ἡμῶν, πάντας αὐχοῦσιν

γρ. τὰ αὐτὰ

[1] Καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες] ἄγραφοι νόμοι τὰ ἔθη εἰσί. [2] Τῇ γνώμῃ] τῇ ψυχῇ, τῇ συνέσει. [3] Διετησίοις] δι' ὅλου τοῦ ἔτους θύουσιν οἱ ἀθηναῖοι καθ' ἑκάστην, πλὴν μιᾶς ἡμέρας. *[4] Νομίζοντες] ἀντὶ τοῦ, κατὰ τὰ πάτρια νόμιμα ἡμᾶς ἀσκοῦντες, καὶ τέρποντες, καὶ ἀναψύχοντες. Æ. P. [5] Ἡ τέρψις] ἡ ζωγραφία. [6] Τὸ λυπηρὸν] αἰνίττεται πρὸς τοὺς ταπεινοὺς καὶ εὐτελεῖς λακεδαιμονίους. [7] Καὶ ταῖς τῶν πολεμικῶν μελέταις] πληρώσας τὰ ἐν εἰρήνῃ γινόμενα ἀγαθά, νῦν μετέρχεται ἐπὶ τὰ ἐν πολέμῳ. [8] Τῶν ἐναντίων] τῶν λακεδαιμονίων φησί. [9] Τοῖσδε] τοῖς ῥηθησομένοις. [10] Κοινὴν παρέχομεν] κοινωνικὴν, καὶ ἀνειμένην πᾶσιν ἀνθρώποις. [11] Ξενηλασίαις] ὥσπερ οἱ λακεδαιμόνιοι. [12] Ὃ μὴ κρυφθὲν ἄν τις] τὸ ἑξῆς, ὠφεληθείη ἄν τις, ἰδὼν μὴ κρυφθέν. [13] Καὶ ἀπάταις] πάλιν πρὸς λακεδαιμονίους αἰνίττεται, οἳ τὸ πλέον ἀπάτῃ καὶ γοητείᾳ γνώμης ἐκράτουν ἐν τοῖς πολεμικοῖς. [14] Εὐθὺς νέοι ὄντες] καὶ ταῦτα πρὸς λακεδαιμονίους. ἐκεῖνοι γὰρ ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας εἰς τὰ πολέμια ηὐτρεπίζοντο· καὶ εὐθὺς ὡς ἐτίκτετο τὸ παιδίον ἐν ἀσπίδι ἐτίθεσαν αὐτὸ, καὶ δόρυ πλησίον, καὶ ἐπεβόων, ἢ τάν, ἢ ἐπὶ τάν. τουτέστιν, ἢ ταῦτα σῶζον· ἢ ἐπὶ τὰν (τουτέστι μετ' αὐτῆς, ἀναιρέθητι. οἱ δὲ αὐτοὶ οὕτως ἐπιπόνως ἤσκουν ὡς μηδὲ λουτρῶν ἀνέχεσθαι, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι τῷ εὐρώτᾳ ποταμῷ πρὸς τὸ λούσασθαι. ἀμέλει καὶ διαμαστιγώσεις ἐγίνοντο κατά τινα καιρὸν, ἐν αἷς οἱ πλείονας ἐνεγκόντες, ἀνδρειότεροι ἐνομίζοντο. [15] Τὸ ἀνδρεῖον μετέρχονται] τὸ τοῖς ἀνδράσι πρέπον. [16] Τῶν πέλας αὐτοὶ] ἡμεῖς δηλονότι. [17] Ἐπιμέλειαν] μεμέρισται γὰρ αὐτῶν τὸ στράτευμα εἰς δύο, εἰς θράκην καὶ ἰωνίαν. [18] Ἐπίπεμψιν] εἰς στρατείαν. [19] Μορίῳ τινὶ] μέρει τινὶ ἐξ ἡμῶν. [20] Κρατήσαντές τι] αἰνίττεται τοὺς ἱππέας αὐτῶν τοὺς κειμένους.

„ [1] ἀπεῶσθαι, καὶ νικηθέντες, ὑφ' ἁπάντων ἡσσῆσθαι.
„ [2] καίτοι εἰ ῥαθυμίᾳ μᾶλλον ἢ πόνων μελέτῃ,
„ καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ πλέον ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐ-
„ θέλοιμεν κινδυνεύειν, περιγίγνεται ἡμῖν τοῖς
„ τε μέλλουσιν ἀλγεινοῖς μὴ προκάμνειν, [3] καὶ ἐς
„ αὐτὰ ἐλθοῦσι, μὴ ἀτολμοτέρους [4] τῶν ἀεὶ μο-
„ χθούντων φαίνεσθαι. [5] καὶ ἔν τε τούτοις τὴν πόλιν
„ ἀξίαν εἶναι [6] θαυμάζεσθαι, καὶ ἔτι ἐν ἄλλοις.
„ [7] φιλοκαλοῦμέν τε γὰρ [8] μετ' εὐτελείας, [9] καὶ
„ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας· [10] πλούτῳ τε
„ ἔργου μᾶλλον ἐν καιρῷ ἢ λόγου κόμπῳ χρώ-
„ μεθα· [11] καὶ τὸ πένεσθαι οὐχ ὁμολογεῖν τινὶ αἰ-
„ σχρὸν, ἀλλὰ μὴ διαφεύγειν ἔργῳ, αἴσχιον. [12] ἔ-
„ νι τε τοῖς αὐτοῖς οἰκείων ἅμα καὶ πολιτικῶν ἐπι-
„ μέλεια, καὶ ἑτέροις πρὸς ἔργα τετραμμένοις,
„ τὰ πολιτικὰ μὴ ἐνδεῶς γνῶναι. μόνοι γὰρ τόν
„ τε μηδὲν [13] τῶνδε μετέχοντα, οὐκ ἀπράγμο-
„ να ἀλλ' ἀχρεῖον νομίζομεν. καὶ αὐτοὶ ἤτοι κρί-
„ νομέν γε ἢ ἐνθυμούμεθα ὀρθῶς τὰ πρά-
„ γματα, [14] οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις βλάβην ἡ-
„ γούμενοι, ἀλλὰ μὴ προδιδαχθῆναι μᾶλλον
„ λόγῳ πρότερον ἢ ἐπὶ ἃ δεῖ ἔργῳ ἐλθεῖν.
„ διαφερόντως γὰρ δὴ καὶ τόδε ἔχομεν, ὥστε
„ τολμᾶν τε οἱ αὐτοὶ μάλιστα, καὶ περὶ ὧν ἐπι-
„ χειρήσομεν, ἐκλογίζεσθαι· ὃ τοῖς ἄλλοις
„ ἀμαθία μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φέ-
„ ρει. κράτιστοι δ' ἂν τὴν ψυχὴν δικαίως κρι-
„ θεῖεν οἱ τά τε [15] δεινὰ καὶ ἡδέα σαφέστα-
„ τα γιγνώσκοντες, καὶ διὰ ταῦτα μὴ ἀπο-
„ τρεπόμενοι ἐκ τῶν κινδύνων. [16] καὶ τὰ ἐς
„ ἀρετὴν ἐναντιώμεθα τοῖς πολλοῖς. οὐ γὰρ πά-
„ σχοντες εὖ ἀλλὰ δρῶντες, κτώμεθα τοὺς φί-
„ λους. [17] βεβαιότερος δὲ ὁ δράσας τὴν χάριν,

A tur, & quum victi fuerunt, se ab vniuersis victos fuisse [*dicunt.*] Quãquam si otio potius, quàm laborum meditatione, nec legibus magis, quàm generosis moribus pericula subire velimus, nobis contingit, vt & ærumnis, antè quàm veniant, non defatigemur: & quum in ipsas iam venerimus, nõ minus audaces simus [*in his tolerandis,*] quàm qui perpetuò se macerãt laboribus: hinc etiam accidit, vt cùm in hisce rebus [*antè declaratis,*] tũ etiam in aliis nostra ciuitas admiratione sit digna. Nam elegãtiæ B quidem studemus: [*sed*] cum frugalitate, [*& sine luxu.*] & philosophamur; *sed*] sine mollitie, [*nec propter huius studiũ molles euadimus.*] Et diuitiis in rerum gerendarũ opportunitate potius vtimur, quàm ad inanẽ verborum iactationem. neq; turpe cuiquã [*est*] suam paupertatẽ fateri: sed turpe [*est,*] non [*conari eam*] re ipsa vitare. Et in iisdem [*hominibus*] simul & priuatarũ, & publicarum [*rerum*] cura inest. quinetiam aliis, qui agriculturæ dant operam, [*hoc adest,*] vt Reipublicæ administrandi non minus, [*quàm cæteri,*] sint periti. Nos enim soli C eum, qui rerum istarum nullam habet notitiam, non otiosum: at nullius vsus [*hominem*] esse ducimus. Iidem etiam res rectè iudicamus, & animo concipimus, non existimantes orationem rebus nocere: sed potius oratione non prius doceri, quàm ad res, quæ sunt gerendæ, exequendum accedas, [*hoc detrimentosum ducẽtes.*] Nam hoc quoque præ cæteris eximium habemus, quòd & iidem maximè audeamus, & quæ [*audemus, ac*] aggredimur, [*ea maximè*] consideremus. quod aliis [*obesse solet. nam*] imperitia quidem, audaciã; con- D sideratio verò [*difficultatum ac periculorum,*] cunctationẽ, [*& metum*] affert. Illi autẽ iure fortissimi sunt habendi, qui dura, & mollia manifestissimè cognoscunt, nec tamen propterea à periculis adeundis deterrentur. In iis etiam, quæ ad beneficentiã pertinent, à multis discrepamus. nã non accipientes: sed dantes beneficiũ, amicos nobis cõparamus. Is autem, qui dat beneficiũ, amicus est con-

---

[1] Απῶσθαι] ἀποδεδιωκέναι. [2] Καίτοι εἰ ῥαθυμίᾳ] πάντα συνάγει τὰ εἰρημένα, καὶ ὥσπερ ἀνάμνησιν αὐτῶν ποιεῖται, ἀνακεφαλεούμενος. αἰνίττεται δὲ πρὸς λακεδαιμονίους. [3] Καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι] τὰ ἀλγεινὰ δηλονότι. [4] Τῶν ἀεὶ μοχθούντων] τῶν λακεδαιμονίων δηλονότι. [5] Καὶ ἔν τε τούτοις] τοῖς εἰρημένοις δηλονότι. [6] Θαυμάζεσθαι] κατὰ κοινοῦ τὸ, περιγίγνεται. [7] Φιλοκαλοῦμέν τε γὰρ] ἐπειδὴ διεβάλλοντο οἱ ἀθηναῖοι ἐπὶ μαλακίᾳ, καὶ τρυφῇ βίου, καὶ σχολῇ πολλῇ, τοῦτο λέγει, ὅτι φιλοκαλοῦμεν μετ' εὐτελείας καὶ ταπεινότητος. τῇ γὰρ φιλοκαλίᾳ τὸ ἄσωτον ἕπεται. [8] Μετ' εὐτελείας] σμικροπρεπείας. [9] Καὶ φιλοσοφοῦμεν ἄνευ μαλακίας] τὰ δυσχερῆ τῆς πενίας ὑπομένομεν. [10] Πλούτῳ τε ἔργου] τὸ ἑξῆς, τῷ πλούτῳ χρώμεθα ἐν τῷ καιρῷ, τοῦ ἔργου, καὶ οὐ κόμπῳ λόγου. [11] Καὶ τὸ πένεσθαι οὐκ ὁμολογεῖν τινι αἰσχρὸν] γνώμης ἀρίστης τὸ μήτε πενίαν ὀνειδίσαι τοῖς ἔχουσι, καὶ παροῦσαν ζητεῖν ἐκ παντὸς τρόπου φυγεῖν. [12] Ενι τε τοῖς αὐτοῖς] οἷον, τοῖς δημιουργοῖς, καὶ γεωργοῖς, καὶ κυνηγοῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις ἰδιώταις καὶ χειροτέχναις. τοῦτο δὲ πρὸς λακεδαιμονίους, ἐπειδὴ ὀλίγοι ἦσαν αὐτῶν οἱ τὰ πολιτικὰ σκοποῦντες, οἱ δὲ τὰ πολέμια, πάντες. [13] Τῶν δὲ μετέχοντα] τῶν πολεμικῶν. [14] Οὐ τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις] διεβάλλοντο γὰρ ὡς λόγων μόνων ἀντιποιούμενοι ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων. [15] Δεινὰ καὶ ἡδέα] δεινὰ, τὰ πολέμια· ἡδέα, τὰ τῆς εἰρήνης. [16] Καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν] ἀρετὴν λέγει νῦν τὴν φιλίαν, καὶ εὐεργεσίαν. [17] Βεβαιότερος δὲ ὁ δράσας τὴν χάριν] ὁ ἀρξάμενος χαρίζεσθαι.

stantior,

ſtantior, vt debitam [*ſibi gratiam, in eo*] tueatur, cui [*beneficium*] beneuolentiæ cauſa dedit. Sed qui pro beneficio [*accepto gratiam referre*] debet, eſt obtuſior, [*& in amore minus vehemens*,] quia ſcit ſe beneficium non daturum, pro quo gratia ſibi ſit referenda: ſed rem debitam perſoluturum. Nos etiam ſoli non magis habita quęſtus ratione, quàm certa liberalitate freti, quoſlibet ſine metu iuuamus. Atque vt rem paucis expediam, dico & totam iſtam ciuitatem eſſe Græciæ magiſterium, & ſingulos eius ciues, atque eoſdem homines apud nos mihi videri ad plurima rerum genera, & cum maxima gratia, maximaq; venuſtate [*totum*] corpus idoneum, [*& artibus ad hæc exercenda neceſſariis inſtructum*] exhibere. Quòd autem hæc, quæ in præſentia [*à me*] dicuntur, non magis verborum inani iactatione, quàm rerum veritate nitantur, hæc Reipublicæ potentia, quam his ſtudiis parauimus, [*facilè*] indicat. Sola enim [*omnium*] earum, quæ nunc extant, famam ſuperans, dato documento cognoſcitur, ſoláque ne hoſtibus quidem ſibi bellum inferentibus indignationem affert, quaſi clades accipiant à ciuitate, quæ minorem & potentiam, & dignitatem habeat, neque populis ſubiectis conquerendi materiam præbet, quaſi viris imperio indignis pareant. Declarata verò noſtra potentia non obſcuris ſignis: ſed clariſſimis teſtimoniis, ingentem excitabimus admirationem cùm apud noſtræ ætatis homines, tum etiam apud poſteros, ita vt nec Homerum præconem ſimus deſideraturi, nec alium quempiam, qui ſuis quidem carminibus animos in præſentia demulceat, rerum verò geſtarum opinione veritatem lædat: ſed omnia maria, omnéſque terras noſtrâ audaciâ nobis patêre coëgimus, & malorum, [*quibus noſtros aduerſarios,*] & bonorum, [*quibus amicos affecimus,*] ſempiterna monumẽta à nobis vbiq; collocata viſuntur. Pro tali igitur ciuitate & iſti, quòd ſe hac priuari iniquum ducerẽt, fortiter pugnantes occubuerunt, & quemlibet eorum, qui ſunt reliqui, pro ipſa labores alacri animo ſubire decet. Quamobrem etiam orationem de Republica perduxi, vt docerem non de re pari nobis certamen eſſe, & [*aliis*] qui nihil horum æquè, [*atque nos,*] habent: ſimul etiam, vt ſignis manifeſtis demonſtrarem laudem eorum, quos oratione cohoneſtandos mihi iam propoſui.

A [1] ὥστε ὀφειλομένην δι' εὐνοίας ᾧ δέδωκε σώζειν· « [2] ὁ δ' ἀντοφείλων, [3] ἀμβλύτερος, εἰδὼς οὐκ ἐς « χάριν ἀλλ' ἐς ὀφείλημα [4] τὴν ἀρετὴν ἀποδώσων. « [5] καὶ μόνοι οὐ τοῦ ξυμφέροντος μᾶλλον λογισμῷ, « ἢ τῆς ἐλευθερίας τῷ πιστῷ [6] ἀδεῶς τινὰ ὠφελοῦμεν. « ξυνελών τε λέγω, τήν τε πᾶσαν πόλιν, « τῆς Ἑλλάδος [7] παίδευσιν εἶναι, καὶ καθ' ἕκαστον « δοκεῖν ἄν μοι τὸν αὐτὸν ἄνδρα παρ' ἡμῶν [8] ἐπὶ « πλεῖστ' εἴδη, καὶ μετὰ χαρίτων μάλιστ' ἂν [9] εὐ- « τραπέλως τὸ σῶμα αὔταρκες παρέχεσθαι. καὶ ὡς «
B οὐ λόγων ἐν τῷ παρόντι κόμπος τάδε μᾶλλον ἢ « ἔργων ἐστὶν ἀλήθεια, αὐτὴ ἡ δύναμις τῆς πόλεως, « ἣν [10] ἀπὸ τῶνδε τῶν τρόπων ἐκτησάμεθα, σημαίνει. « μόνη γὰρ τῶν νῦν [11] ἀκοῆς κρείσσων ἐς πεῖραν ἔρ- « χεται, καὶ μόνη οὔτε τῷ πολεμίῳ ἐπελθόντι ἀγ- « ανάκτησιν ἔχει [12] ὑφ' οἵων κακοπαθεῖ, [13] οὔτε τῷ « ὑπηκόῳ κατάμεμψιν [14] ὡς οὐχ ὑπ' ἀξίων « ἄρχεται. μετὰ μεγάλων δὲ σημείων καὶ οὐ δή τοι ἀ- « μάρτυρόν γε τὴν δύναμιν παρασχόμενοι, τοῖς τε « νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα θαυμασθησόμεθα· καὶ οὐδὲν «
C προσδεόμενοι [15] οὔτε Ὁμήρου ἐπαινέτου, οὔτε « ὅστις ἔπεσι μὲν τὸ αὐτίκα τέρψει, τῶν δ' ἔργων τὴν « ὑπόνοιαν ἡ ἀλήθεια βλάψει, ἀλλὰ πᾶσαν « μὲν θάλασσαν καὶ γῆν ἐσβατὸν τῇ ἡμετέρᾳ « τόλμῃ καταναγκάσαντες [16] γενέσθαι, πανταχοῦ « δὲ μνημεῖα [17] κακῶν τε κἀγαθῶν ἀΐδια ξυγ- « κατοικίσαντες. περὶ τοιαύτης οὖν πόλεως « [18] οἵδε τε γενναίως, δικαιοῦντες μὴ ἀφαιρεθῆναι « αὐτήν, μαχόμενοι ἐτελεύτησαν, καὶ τῶν λει- « πομένων πάντα τινὰ εἰκὸς ἐθέλειν ὑπὲρ αὐτῆς «
D κάμνειν. διὸ δὴ καὶ ἐμήκυνα τὰ περὶ τῆς πό- « λεως, διδασκαλίαν τε ποιούμενος μὴ περὶ ἴσου « ἡμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα [19] καὶ οἷς τῶνδε μηδὲν « ὑπάρχει ὁμοίως, [20] καὶ τὴν εὐλογίαν ἅμα ἐφ' « οἷς νῦν λέγω φανερὰν [21] σημείοις καθιστάς. «

[1] Ὥστε ὀφειλομένην] ἡ σύνταξις οὕτως, ὥστε ὀφειλομένην σώζειν, ᾧ δι' εὐνοίας δέδωκεν. [2] Ὁ δ' ἀντοφείλων] ὁ δὲ πάσχων. [3] Ἀμβλύτερος] ἀσθενέστερος. [4] Τὴν ἀρετὴν] τὴν εὐεργεσίαν. [5] Καὶ μόνοι οὐ τοῦ ξυμφέροντος] οὐ τῇ ἐλπίδι τοῦ κέρδους, ἀλλὰ τὸ εὐεργετεῖν, ὃ μὴ δεῖσθαι ἄλλων. [6] Ἀδεῶς] εὐθὺ τὸ μεγάλως. [7] Παίδευσιν εἶναι] εἰς πολλὰ πράγματα. [8] Ἐπὶ πλεῖστ' ἂν εἴδη] εἰς διάφορα πράγματα. [9] Εὐτραπέλως] εὐκινήτως, ἐνδεξίως. [10] Ἀπὸ τῶνδε τῶν τρόπων] ὧν προεῖπεν. [11] Ἀκοῆς κρείσσων] ὑπὲρ ἀκοὴν ἀνθρώπου. [12] Ὑφ' οἵων] ὑπὸ Ἀθηναίων. [13] Οὔτε τῷ ὑπηκόῳ] τῷ Ναξίῳ, καὶ Σαμίῳ, καὶ Βυζαντίῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοι ὑπήκουον αὐτῶν. [14] Ὡς οὐχ ὑπ' ἀξίων] πολυσύνδεσμός ἐστιν ὁ Θουκυδίδης μᾶλλον ἢ πάντες οἱ Ἀττικοί. [15] Οὔτε Ὁμήρου] ἀπὸ μέρους, τῶν πάντων ποιητῶν. [16] Γενέσθαι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ θαυμασθησόμεθα. [17] Κακῶν τε κἀγαθῶν] κακῶν, πρὸς τοὺς πάσχοντας. λέγει δὲ τὰ τρόπαια. [18] Οἵ τε ἔτι γενναίως] οἱ κείμενοι. [19] Καὶ οἷς] τοῖς Πελοποννησίοις. [20] Καὶ τὴν εὐλογίαν] τὸν ἔπαινον. [21] Σημείοις καθιστάς] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐμήκυνα.

γρ. αὐτοῖς

„ [1] καὶ εἴρηται αὐτῆς τὰ μέγιστα. [2] ἃ γὰρ τὴν πόλιν
„ ὕμνησα, αἱ τῶνδε καὶ τῶν τοιῶνδε ἀρεταὶ ἐ-
„ κόσμησαν. καὶ οὐκ ἂν πολλοῖς τῶν ἑλλήνων [3] ἰσόρ-
„ ροπος, ὥσπερ τῶνδε, ὁ λόγος τῶν ἔργων φανείη.
„ δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν ἀνδρὸς ἀρετὴν, [4] πρώτη
„ τε μηνύουσα, καὶ τελευταία βεβαιοῦσα, [5] ἡ
„ νῦν τῶνδε [6] καταστροφή. [7] καὶ γὰρ τοῖς τἆλλα
„ χείροσι δίκαιον τὴν ἐς τοὺς πολέμους ὑπὲρ
„ τῆς πατρίδος ἀνδραγαθίαν [8] προτίθεσθαι.
„ ἀγαθῷ γὰρ κακὸν ἀφανίσαντες, κοινῶς μᾶλ-
„ λον ὠφέλησαν, ἢ [9] ἐκ τῶν ἰδίων ἔβλα-
„ ψαν. τῶνδε δὲ οὔτε πλούτου τις τὴν ἔπι

γρ. πλούτῳ

„ ἀπόλαυσιν προτιμήσας ἐμαλακίσθη, οὔτε
„ πενίας ἐλπίδι, ὡς κἂν ἔτι διαφυγὼν αὐ-
„ τὴν πλουτήσειεν, ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιή-
„ σατο· τὴν δὲ τῶν [10] ἐναντίων τιμωρείαν ποθεινοτέ-
„ ραν αὐτῶν λαβόντες, καὶ κινδύνων ἅμα τόν-
„ δε κάλλιστον νομίσαντες. ἠβουλήθησαν [11] μετ'
„ αὐτοῦ τοὺς μὲν τιμωρεῖσθαι, [12] τῶν δὲ ἐφίεσθαι· [13] ἐλ-
„ πίδι μὲν τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσειν [14] ἐπιτρέ-
„ ψαντες, ἔργῳ δὲ περὶ τοῦ ἤδη ὁρωμένου σφίσιν
„ αὐτοῖς ἀξιοῦντες πεποιθέναι· [15] καὶ ἐν αὐτῷ τῷ
„ ἀμύνασθαι καὶ παθεῖν, μᾶλλον [16] ἡγησάμενοι, ἢ
„ τῷ ἐνδόντες σώζεσθαι, [17] τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου
„ ἔφυγον, τὸ δὲ ἔργον τῷ σώματι ὑπέμειναν, [18] καὶ δι'
„ ἐλαχίστου καιροῦ τύχης ἅμα ἀκμῇ τῆς δόξης
„ μᾶλλον [19] ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν. καὶ οἵδε μὲν
„ προσηκόντως τῇ πόλει τοιοίδε ἐγένοντο· τοὺς δὲ
„ λοιποὺς χρὴ ἀσφαλεστέραν μὲν εὔχεσθαι, ἀ-
„ τολμοτέραν δὲ μηδὲν ἀξιοῦν τὴν ἐς τοὺς πολεμίους
„ διάνοιαν ἔχειν, σκοποῦντας μὴ λόγῳ μόνῳ τὴν
„ ὠφέλειαν· ἣν ἄν τις πρὸς οὐδὲν χεῖρον αὐ-
„ τοὺς ὑμᾶς εἰδότας μηκύνοι, λέγων ὅσα ἐν τῷ
„ τοὺς πολεμίους ἀμύνεσθαι, ἀγαθὰ ἔνεστιν.
„ ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῆς πόλεως δύναμιν καθ' ἡ-

A quanquam maxima pars ipſius [*laudationis, qua res ab ipſis fortiter geſtas ornare ſtatueram, à me*] iam eſt explicata. Nam iſtorum, & his ſimilium [*virorum*] virtutes ciuitatem [*rebus illis*] ornarunt, quas ego iam laudaui. Neque multi Græcorum reperiantur, quibus rerum geſtarum laudatio tribui poſſit, quæ ſit horum laudationi æqualis. Nã preſens iſtorum mors virtutem [*vniuscuiuſq;*] viri declarare, & prima indicare, & poſtrema cõfirmare mihi videtur. Etenim æquũ eſt illorum, qui cæteris in rebus fuerunt B deteriores, [*quàm alij,*] bellicam pro patria fortitudinem primo loco poni, [*ita vt hac in re ſaltem cæteris anteponantur.*] Nam benefacto malefacti memoriam delentes, publicè plus vtilitatis vniuerſæ ciuitati attulerunt, quàm priuatim ſuis vitiis eam læſerũt. Horum verò nullus diuitiarum fructum, quem ſe in poſterum ex ipſis percepturum ſperaret, [*virtuti*] anteponẽs, mollis, [*ac ignauus*] fuit, neq; ſpe paupertatis [*vitandæ,*] quaſi hac vitata diues vel poſthac C eſſet futurus, pericula alacriter ſubire recuſauit: ſed hoſtes vlciſci flagrantiùs cupientes, quàm illis bonis perfrui, ſimul etiam hoc omnium pulcherrimũ periculum exiſtimantes, hoc ſubeuntes, illos quidem vlciſci, hæc verò aſſequi voluerũt. incertum quidem rei feliciter gerendæ euẽtum ſpei committentes, id verò quod iam cernebatur, in ſua ipſorũ virtute, eiuſq; fiducia ponendum cenſentes. Et [*pulcherrimum eſſe*] exiſtimãtes in hoſte propulſãdo vel ipſam mortẽ potius obire, quàm cedẽdo, ſalutem ſibi parere: verborum quidem dedecus, [*& infamiam*] vitarunt, rẽ verò ipſam [*mortemq;*] fortiter tulerunt, & breuiſſimo tem- D poris ſpatio, breuiſſimaq; fortunæ inclinatione, ſumma potius cum gloria, quàm [*ſummo*] cum timore de vita deceſſerunt. Et iſti quidem ex ipſius Reipublicæ dignitate tales fuerunt, [*& quales eos eſſe oportuerat, tales etiam in patriam extiterunt.*] Reliquos verò tutiorem quidem, [*ac fortunæ iniquitati minus obnoxium*] optare: ſed nequaquam minus audacem in hoſtes animum habere velle oportet, non oratione ſola vtilitatem ſpectantes, quam apud vos rerum non minus gnaros, [*quàm ego ſum,*] aliquis dicendo amplificare poſſet, recenſens quot bona inſint in hoſtium propulſatione: ſed potius huius Reipublicæ potentiam ex rebus, quas

[1] Καὶ εἴρηται αὐτοῖς τὰ μέγιστα] ἐπῃνέθησαν δηλονότι. [2] Α γὰρ τὴν πόλιν] λείπει ἡ εἰς. [3] Ἰσόρροπος] ἰσοστάσιος. μὴ ὑπερβάλλων τὰ πράγματα. [4] Πρώτη τε μηνύουσα] τῇ τιμῇ. [5] Η νῦν τῶνδε] τῶν ἀνθρώπων. [6] Καταστροφὴ] ὁ θάνατος. [7] Καὶ γὰρ τοῖς πολλὰ χείροσιν] οἷον, κλοπήν, μοιχείαν, καὶ τὰ τοιαῦτα. [8] Προτίθεσθαι] προτιμᾶσθαι. [9] Ἐκ τῶν ἰδίων] ἁμαρτημάτων δηλονότι. [10] Ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιήσατο] τοῦ τιμωρεῖσθαι τοὺς ἐναντίους. [11] Μετ' αὐτοῦ] τοῦ κινδύνου. [12] Τῶν δὲ] τῆς ἀρετῆς. [13] Ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανὲς] τουτέστιν, εὔελπιδες γινόμενοι ὅτι νικήσουσιν. [14] Ἐπιτρέψαντες] δόντες. [15] Καὶ ἐν αὐτῷ] τῷ ἔργῳ. [16] Ἡγησάμενοι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ κάλλιστον. [17] Τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου] τὸ ὀνειδίζεσθαι ὡς δειλοί· τὸ δὲ ἔργον, τὸ ἀποθανεῖν. [18] Καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης] τύχην ἀεὶ ὁ Θουκυδίδης καλεῖ τὸν πόλεμον. ἀκμάζοντες, φησίν, ἐν εὐδοξίᾳ καὶ οὐχὶ δειλίᾳ ἀπέθανον. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἀπηλλάγησαν. [19] Ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν] καὶ ἐν βραχεῖ καιρῷ, φησίν, ἀπηλλάγησαν, τὴν σφαγὴν δεξάμενοι, ἀκμαζούσης ἐν αὐτοῖς ἔτι τῆς δόξης, καὶ ἐλπίδος τοῦ νικῆσαι μᾶλλον. ἤγουν τοῦ δέους, καὶ τοῦ φυγεῖν, ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ ἀκμάζοντος.

quoti-

quotidie gerit, contemplantes, ita vt ipsius etiam amatores efficiamini. Et quum hæc [*vrbs*] vobis magna esse videbitur, illud cogitate, viros fortes, & qui norant quid facere deceret, quiq; in ipsis rebus gerẽdis erubescebant, istam rerum potentiã comparasse: & qui, quoties à rei alicuius tẽtatæ adeptione aberrarunt, non propterea etiam Rempub. sua virtute fraudandam cẽsuerunt; sed ipsi pulcherrimam collectam prolixo, & libenti animo dederunt. publicè enim corpora dantes, [*& pro Reipub. salute vitam profundentes,*] priuatim gloriam non senescentem, [*at immortalem*] acceperunt, & honorificentissimam sepulturam [*sunt adepti,*] non [*eam*] potius, in qua ipsi siti sunt: quàm [*eam*] in qua ipsorum gloria, in qualibet rerum vel dicendarum, vel agẽdarum occasione, quæ sese offeret, perpetuò celebranda relinquitur. Nam illustrium virorũ omnis tellus est sepulchrũ, neque sola cipporum in [*agro*] domestico [*erectorum*] inscriptio [*virtutem eorum*] testatur: sed etiam in alieno [*solo*] memoria nullis mandata scriptis, magis apud animũ cuiusque, quàm apud sepulchrum [*in illorũ honorem ab hominibus*] extructum perpetuò manet. Quos ipsi nunc imitandos vobis proponentes, & felicitatem existimantes esse libertatem, & libertatem esse animi generositatem, bellica pericula subire ne recusetis. Nec enim homines calamitosi, quibus nulla boni spes adest, vitam potius profundere debent, quàm illi, quibus, si durius viuant, fortunæ ex secunda in aduersam periculosa, & incerta commutatio est extimescenda; & [*illi præcipuè,*] quorum potissimum maximè interest, si quid offenderint. Nam vexatio cum mollitie coniuncta, viro saltem magnanimo est acerbior, quàm mors sensu carens, quæ cum fortitudine, simul & cum publica spe ipsi contingit. Quamobrem etiam

A μέραν ἔργῳ θεωμένους, [1] καὶ ἐραστὰς γιγνομένους αὐτῆς. καὶ ὅταν ὑμῖν [2] μεγάλη δόξῃ εἶναι, ἐνθυμουμένους ὅτι τολμῶντες, καὶ γιγνώσκοντες τὰ δέοντα, καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αἰσχυνόμενοι [3] ἄνδρες [4] αὐτὰ ἐκτήσαντο· καὶ ὁπότε [5] καὶ πείρᾳ του [6] σφαλεῖεν, οὐκ οὖν καὶ τὴν πόλιν γε τῆς σφετέρας ἀρετῆς ἀξιοῦντες στερίσκειν, [7] κάλλιστον δὲ ἔρανον αὐτῇ [8] προϊέμενοι. [9] κοινῇ γὰρ [10] τὰ σώματα διδόντες, ἰδίᾳ τὸν ἀγήρων ἔπαινον ἐλάμβανον, καὶ τὸν τάφον ἐπισημότατον, οὐκ ἐν B ᾧ κεῖνται μᾶλλον, ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ δόξα αὐτῶν παρὰ τῷ ἐντυχόντι αἰεὶ καὶ λόγου καὶ ἔργου καιρῷ ἀείμνηστος καταλείπεται). ἀνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος, καὶ οὐ στηλῶν μόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ [11] σημαίνει ἐπιγραφή, ἀλλὰ [12] καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ ἄγραφος μνήμη παρ' ἑκάστῳ τῆς γνώμης μᾶλλον ἢ τοῦ ἔργου ἐνδιαιτᾶται. οὓς νῦν ὑμεῖς ζηλώσαντες, [13] καὶ τὸ εὔδαιμον, τὸ ἐλεύθερον, τὸ δὲ ἐλεύθερον, τὸ εὔψυχον κρίναντες, μὴ περιορᾶσθε τοὺς πολεμικοὺς κιν- C δύνους. [14] οὐ γὰρ οἱ κακοπραγοῦντες δικαιότερον ἀφειδοῖεν ἂν τοῦ βίου, οἷς ἐλπὶς οὐκ ἔστ' ἀγαθοῦ, ἀλλ' οἷς ἡ ἐναντία μεταβολὴ ἐν τῷ ζῆν ἔτι κινδυνεύεται, καὶ ἐν οἷς μάλιστα μεγάλα τὰ διαφέροντα, ἤν τι πταίσωσιν. ἀλγεινοτέρα γὰρ ἀνδρί γε φρόνημα ἔχοντι ἡ ἐν τῷ μετὰ τοῦ μαλακισθῆναι κάκωσις, ἢ ὁ μετὰ ῥώμης καὶ κοινῆς ἐλπίδος ἅμα γιγνόμενος [15] ἀναίσθητος θάνατος. δι' ὅπερ καὶ τοὺς τῶνδε νῦν τοκέας, ὅσοι πάρεστε, οὐκ ὀλοφύρομαι μᾶλλον ἢ παραμυθήσομαι. D ἐν πολυτρόποις γὰρ ξυμφοραῖς ἐπίστανται τραφέντες. [16] τὸ δ' εὐτυχές, οἳ ἂν τῆς εὐπρεπεστάτης λάχωσιν, ὥσπερ οἵδε μὲν νῦν, τελευτῆς, ὑμεῖς δὲ λύπης· καὶ ἐν οἷς [17] ἐνευδαιμονῆσαί τε ὁ βίος ὁμοίως καὶ ἐντελευτῆσαι ξυνεμετρήθη.

γρ. ἐνθυμουμένους

γρ. μᾶλλον ἢ ἐν

γρ. μόνων

γρ. ὥσπερ νῦν οἵδε μὲν τελ.

nunc istorum parentes, quotquot adestis, non magis deflebo, quàm consolabor. Hominum enim vitam variis fortunæ casibus obnoxiam esse sciunt. Illi autem felicitatem [*sunt adepti,*] quibus honestissimus vitæ finis, vt nunc istis, vobis verò mœror obtigit. & quibus datum est, vt [*eorum*] vita feliciter acta pariter & finita censeatur.

[1] Καὶ ἐραστὰς γιγνομένους αὐτῆς] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἀτολμοτέραν δὲ μηδὲν ἀξιοῦν. [2] Μεγάλη δόξῃ εἶναι] ἡ πόλις δηλονότι. [3] Ἄνδρες] ἀνδρεῖοι. [4] Αὐτὰ ἐκτήσαντο] τὰ μεγάλα δηλονότι. [5] Καὶ πείρᾳ του] δοκιμῇ πολέμου. [6] Σφαλεῖεν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐνθυμούμενοι. [7] Κάλλιστον δὲ ἔρανον αὐτῇ] καλλίστην συνεκφοράν. [8] Προϊέμενοι] διδόντες. ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐκτήσαντο. [9] Κοινῇ γὰρ] γνώμῃ δηλονότι. [10] Τὰ σώματα] εἰς πόλεμον δηλονότι. [11] Σημαίνει] παριστᾷ. [12] Καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ] γῇ δηλονότι. [13] Καὶ τὸ εὔδαιμον] ἕπεται γὰρ εὐψυχίᾳ μὲν ἡ ἐλευθερία, ταύτῃ δὲ, ἡ εὐδαιμονία, καὶ ὁ μακάριος βίος, καὶ ὁ σπουδαῖος. [14] Οὐ γὰρ οἱ κακοπραγοῦντες] τὸ νόημα παράδοξον, καὶ ἐναντίον τῇ κοινῇ συνηθείᾳ. Θέογνις γὰρ ὁ ποιήσας τὰς ὑποθήκας, φησὶ, Χρὴ πενίην φεύγοντα, καὶ ἐς μεγακήτεα πόντον ῥιπτεῖν, καὶ πετρῶν, Κύρνε, κατ' ἠλιβάτων. Τοῦτο οὖν ὁ Περικλῆς ἀποφαίνεται. καὶ σκόπει τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἑρμηνείας, ὅτι καὶ τῆς εἰρημένης τοῦ Θεόγνιδος ὑποθήκης λανθανόντως ἐμνήσθη, καὶ ἠνίξατο, εἰπὼν τὸ δικαιότερον. τὸ γὰρ δικαιότερον, συγκρίσεως ἔμφασιν ἔχει. [15] Ἀναίσθητος] προσθεὶς τὸ ἀναίσθητος, ἐποίησεν ἐγκώμιον καὶ ἔπαινον τοῦ θανάτου. [16] Τὸ δ' εὐτυχές] οὐχ οἱ τελευτήσαντες, ἀλλ' οἱ παρόντες αὐτῶν γονεῖς. [17] Ἐνευδαιμονῆσαί τε] τουτέστιν, ἐν εὐδαιμονίᾳ καὶ ζῆσαι καὶ τελευτῆσαι.

„ χαλεπὸν μὲν οὖν οἶδα πείθειν ὄν, ὧν καὶ πολλά-
„ κις ἕξετε ὑπομνήματα ἐν ἄλλων [1] εὐτυ-
„ χίαις, αἷς ποτὲ καὶ αὐτοὶ ἠγάλλεσθε· καὶ λύπη
„ οὐχ ὧν ἄν τις μὴ πειρασάμενος ἀγαθῶν στερί-
„ σκηται, ἀλλ' οὗ ἂν [2] ἐθὰς γενόμενος ἀφαιρε-
„ θείη. καρτερεῖν δὲ χρὴ καὶ ἄλλων παίδων ἐλπί-
„ δι, οἷς ἔτι ἡλικία τέκνωσιν ποιεῖσθαι. ἰδίᾳ τε γὰρ
„ τῶν [3] οὐκ ὄντων λήθη οἱ ἐπιγιγνόμενοί τισιν
„ ἔσονται)· καὶ τῇ πόλει διχόθεν, ἔκ τε τοῦ μὴ ἐρημοῦ-
„ σθαι, καὶ ἀσφαλείᾳ ξυνοίσει. οὐ γὰρ οἷόν τε ἴ-
„ σόν τι ἢ δίκαιον βουλεύεσθαι οἳ ἂν μὴ καὶ παῖ-
„ δας ἐκ τοῦ ὁμοίου [4] παραβαλλόμενοι κινδυ-
„ νεύωσιν. ὅσοι δ' αὖ [5] παρηβήκατε, τόν τε πλεί-
„ ονα, κέρδος ὄν, εὐτυχεῖτε βίον, ἡγεῖσθε καὶ τόν-
„ δε βραχὺν ἔσεσθαι, καὶ τῇ τῶνδε εὐκλείᾳ κου-
„ φίζεσθε. τὸ γὰρ φιλότιμον ἀγήρων μόνον· καὶ οὐκ
„ [6] ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας τὸ κερδαίνειν, ὥσ-
„ περ τινές φασι, μᾶλλον τέρπει, ἀλλὰ τὸ τιμᾶ-
„ σθαι. παισὶ δ' αὖ ὅσοι τῶνδε πάρεστε, ἢ ἀδελ-
„ φοῖς, ὁρῶ μέγαν τὸν ἀγῶνα, [7] τὸν γὰρ οὐκ ὄντα
„ ἅπας εἴωθεν ἐπαινεῖν· καὶ μόλις ἂν καθ' ὑπερ-
„ βολὴν ἀρετῆς οὐχ ὁμοῖοι [8] ἀλλ' ὀλίγῳ χεί-
„ ρους κριθεῖτε. φθόνος γὰρ τοῖς ζῶσι πρὸς τὸ
„ ἀντίπαλον. [9] τὸ δὲ μὴ ἐμποδὼν [10] ἀνανταγωνί-
„ στῳ εὐνοίᾳ τετίμηται. εἰ δέ με δεῖ [11] καὶ γυναι-
„ κείας τι ἀρετῆς, ὅσαι νῦν ἐν χηρείᾳ ἔσονται,
„ μνησθῆναι, βραχείᾳ παραινέσει ἅπαν ση-
„ μανῶ. [12] τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως μὴ χεί-
„ ροσι γενέσθαι, ὑμῖν μεγάλη ἡ δόξα, καὶ οἷς ἂν
„ ἐπ' ἐλάχιστον ἀρετῆς πέρι ἢ ψόγου ἐν τοῖς
„ ἄρσεσι κλέος ᾖ. εἴρηται) καὶ ἐμοὶ λόγῳ κατὰ τὸν νόμον
„ ὅσα εἶχον πρόσφορα· καὶ ἔργῳ, οἱ θαπτόμενοι,
„ τὰ μὲν, ἤδη κεκόσμηνται· τὰ δὲ, αὐτῶν τοὺς
„ παῖδας τὸ ἀπὸ τοῦδε δημοσίᾳ ἡ πόλις [13] μέ-
„ χρις ἥβης θρέψει, ὠφέλιμον στέφανον τοῖσδέ
„ τε καὶ τοῖς λειπομένοις τῶν τοιῶνδε ἀγώνων προ-
„ τιθεῖσα. [14] ἆθλα γὰρ οἷς κεῖται ἀρετῆς μέγιστα.

γρ. ὂν εὐτυχ.

γρ. ἀγήρω

γρ. ἧς ἂν

A Scio autem difficile esse persuadere vobis, [*vt à mœrore, lachrymisq́ temperetis, in morte istorum,*] quorum monumenta vel sæpius in aliorum rebus secundis habebitis, quibus vos quoque quondam exultabatis. nec dolor [*contingit*] quum quis bonis, quæ nunquam est expertus, priuatur: sed quum quis [*eo bono*] spoliatur, quo frui consueuerat. Hoc tamen spe aliorum quoque liberorum tolerandum est illis, qui per ætatem liberos adhuc suscipere possunt. Nam futura soboles & priuatim defunctorũ obliuionem nõnullis afferet, & Reipublicę bifariam B [*proderit,*] tum quia [*ad vrbis frequẽtiam,*] ne deserta relinquatur, tum etiam quia ad [*eius*] præsidium proderit. Fieri enim non potest vt, qui liberos non habent, quos [*pro patria*] periculis obiiciant, perinde [*atq; isti fecerunt,*] recta, tutaq; consilia in publicis consultationibus Reipublicæ æquè præbeant. Quotquot verò ætate iam prouecta estis, vitam actam, quæ fuit longior, & in qua floruistis, loco lucri ducite, & reliquam, breuem fore existimate, & istorum gloriâ dolorem leuate. solum enim C honoris, [*& veræ gloriæ*] studium non senescit. Neque in ea ætatis infirmitate, quæ hominem reddit inutilem, quæstus, vt nõnulli dicunt, magis delectat, quàm ipse honor, quo quis ornatur. Liberis autẽ, & fratrib. istorũ, quotquot hîc adestis, magnũ certamẽ [*propositum esse*] video. Eum enim, qui fato functus est, quilibet laudare solet. Et vix vestræ virtutis exuperantia [*hoc assequi poteritis, vt*] non pares illis: sed paulo inferiores iudicemini. Nam liuor est inter æmulos, [*& pares,*] quandiu viuunt. Sed id, D quod nullis est impedimento, [*& is, qui iam obiit, nec vllum aduersarium amplius habet,*] beneuolentia non æmula colitur. si quam autem & de virtute mulierũ, quæ in viduitate nũc erunt, mentionẽ me facere oportet, breui adhortatione rem totã complectar. Nã gloriam magnã adipiscemini, si à pristina vestra natura, [*sexuq́,*] nõ desciueritis & si operã dederitis, vt quàm minimũ rumoris siue in bonã, siue in malam partẽ de vobis inter mares disseminetur. Exposui ego quoq; oratione, ex legis præscripto, quæcunq; ad rem præsentẽ facere iudicaui. & re ipsa, qui sepeliuntur, partim quidẽ iam sunt ornati, partim verò illorũ liberos ciuitas publicè alet ad pubertatem vsque, vtilem profectò & istis, & posteris coronam huiusmodi [*bellicorum*] certaminũ proponens. Nã apud quos maxima virtutis præmia proponũtur,

[1] Εὐτυχίαις] τουτέστι τοῖς τέκνοις. [2] Ἐθὰς γενόμενος] ἐξ ἔθους ἀπολαύων. [3] Οὐκ ὄντων λήθη] τῶν τεθνηκότων. [4] Παραβαλλόμενοι] εἰσφέροντες. [5] Παρηβήκατε] γεγηράκατε. [6] Ἐν τῷ ἀχρείῳ] τῷ γήρᾳ δηλονότι. φιλάργυροι γὰρ οἱ γέροντες. [7] Τὸν γὰρ οὐκ ὄντα] τὸν τεθνηκότα. [8] Ἀλλ' ὀλίγῳ] μέτρῳ δηλονότι. [9] Τὸ δὲ μὴ ἐμποδὼν] τὸ δὲ μηδὲν ἔχον ἐναντίον. [10] Ἀνανταγωνίστῳ] ἀναμφιβόλῳ. [11] Καὶ γυναικείας τι ἀρετῆς] ἀρετὴ γυναικὸς σιωπωμένη κρύπτεται. [12] Τῆς τε γὰρ] τῆς σωφροσύνης. μόνη γὰρ αὕτη ἀρετὴ ταῖς γυναιξὶν ἔνεστιν. οὐ γὰρ ἀνδρεία, ἢ δικαιοσύνη, ἢ φρόνησις. [13] Μέχρις ἥβης θρέψει] μέχρι ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν. [14] Ἆθλα γὰρ οἷς κεῖται] λείπει τὸ παρά, ἵν' ᾖ παρ' οἷς.

in horum etiam ciuitate viri præstantissimi versantur. Iam verò, postquàm, vestros quique necessarios deploraueritis, abite. Huiusmodi igitur funus hac hyeme factum est. hac autem exacta primus huius belli annus est absolutus. Æstate autem statim ineunte, Peloponnesij, eorúmque socij cum duabus [*copiarum*] partibus, vt & antè, in Atticam irruperunt, (Archidamus verò Zeuxidami [*filius*,] Lacedæmoniorum Rex, illis præerat) castrisq; in ea positis agrum vastabant. cúmque nondum multos dies in agro Attico mansissent, morbus Athenienses primùm aggredi cœpit, quanquam & antè cùm in multas regiones inuasisse ferebatur, tum etiam in Lemnum, & alia loca. veruntamen neque tanta pestilentia, neque tot hominum interitus vspiam accidisse memorabatur: nec enim medici propter [*morbi*] ignorantiam initiò [*ægrotis*] mederi, [*eósque sanare*] poterant: sed ipsi potissimùm [*eò*] magis interibant, quò magis [*ad ægrotos*] accedebant, nec vlla alia hominum ars [*illis opem, ac salutem ferre poterat.*] Omnes etiam supplicationes ad [*Deorum*] templa factæ, & omnis opera, qua aut in oraculis sciscitandis, aut in aliis huiusmodi rebus vsi fuerant, [*hæc*] omnia nullius erant vsus, tandémque victi magnitudine mali, hæc missa fecerunt. Primùm autem [*hic morbus*,] (vt fertur) initium duxit ex Æthiopia, quæ est supra Ægyptũ, deinde verò & in Ægyptum, & Africam descẽdit, & in magnam partem regionis Regis [*Persarum*,] Athenas verò repentè inuasit, ac primùm [*quidem*] in Piræo homines tentauit, ita vt ab his etiam rumor disseminatus fuerit, venena à Peloponnesiis in puteos deiecta fuisse: nondum enim fontes illic erant. Deinde verò & in superiorem vrbem processit. & longè plures tunc moriebantur. Pronuntiet autem de eo [*morbo*,] vt quisque sentit, tam artis medicæ peritus, quàm imperitus, vnde verisimile videtur eum extitisse, & quas causas fuisse putet, quæ tantæ mutationis faciendæ vim habuerint. Ego verò, & cuiusmodi fuerit, dicam, & quæ sibi quisque proponens, si quando rursus etiam [*hic morbus*] ingruat,

A [1] τοῖς δὲ καὶ ἄνδρες ἄριστοι [2] πολιτεύουσι. νῦν δὲ ἀπολοφυράμενοι ὃν προσήκει ἑκάστῳ, ἄπιτε. Τοιόσδε μὲν ὁ τάφος ἐγένετο ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ· καὶ διελθόντος αὐτοῦ, πρῶτον ἔτος τοῦ πολέμου τοῦδε ἐτελεύτα. Τοῦ δὲ θέρους εὐθὺς ἀρχομένου, πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὰ δύο μέρη, ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον, ἐσέβαλον ἐς τὴν ἀττικὴν, (ἡγεῖτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, λακεδαιμονίων βασιλεύς) καὶ καθεζόμενοι ἐδῄουν τὴν γῆν. B καὶ ὄντων αὐτῶν οὐ πολλάς πω ἡμέρας ἐν τῇ ἀττικῇ, [3] ἡ νόσος πρῶτον ἤρξατο γενέσθαι τοῖς ἀθηναίοις, λεγόμενον μὲν καὶ πρότερον πολλαχόσε ἐγκατασκῆψαι, καὶ περὶ λῆμνον καὶ ἐν ἄλλοις χωρίοις· οὐ μέντοι τοσοῦτός γε λοιμὸς, οὐδὲ φθορὰ οὕτως ἀνθρώπων οὐδαμοῦ ἐμνημονεύετο γενέσθαι. οὔτε γὰρ ἰατροὶ [4] ἤρκουν τὸ πρῶτον θεραπεύοντες ἀγνοίᾳ, ἀλλ' αὐτοὶ μάλιστα ἔθνησκον [5] ὅσῳ καὶ μάλιστα προσῄεσαν, οὔτε ἄλλη [6] ἀνθρωπεία τέχνη C οὐδεμία. ὅσα τε πρὸς ἱεροῖς ἱκέτευσαν, ἢ μαντείοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐχρήσαντο, πάντα ἀνωφελῆ ἦν. τελευτῶντές τε [7] αὐτῶν ἀπέστησαν, ὑπὸ τοῦ κακοῦ νικώμενοι. ἤρξατο δὲ τὸ μὲν πρῶτον, ὡς λέγεται, ἐξ αἰθιοπίας τῆς ὑπὲρ αἰγύπτου, ἔπειτα δὲ καὶ ἐς αἴγυπτον καὶ λιβύην κατέβη, καὶ ἐς τὴν βασιλέως [8] γῆν τὴν πολλήν. ἐς δὲ τὴν ἀθηναίων πόλιν ἐξαπιναίως ἐνέπεσε· καὶ τὸ πρῶτον ἐν τῷ πειραιεῖ ἥψατο τῶν ἀνθρώπων, D ὥστε καὶ ἐλέχθη [9] ὑπ' αὐτῶν ὡς οἱ πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐς τὰ φρέατα. κρῆναι γὰρ οὔπω ἦσαν αὐτόθι. ὕστερον δὲ [10] καὶ ἐς τὴν ἄνω πόλιν ἀφίκετο, καὶ ἔθνησκον πολλῷ μᾶλλον ἤδη. λεγέτω μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ ὡς ἕκαστος γιγνώσκει, καὶ ἰατρὸς, καὶ ἰδιώτης, [11] ἀφ' ὅτου εἰκὸς ἦν γενέσθαι αὐτὸ, καὶ τὰς αἰτίας ἅστινας νομίζει τοσαύτης μεταβολῆς ἱκανὰς εἶναι δύναμιν [12] ἐς τὸ μεταστῆσαι [13] σχεῖν· ἐγὼ δὲ οἷόν τε ἐγίγνετο λέξω, καὶ ἀφ' ὧν ἄν τις σκοπῶν, εἴ ποτε καὶ αὖθις ἐπιπέσοι,

γρ. ἑκάστος ἀποχωρεῖτε.

γρ. λεγόμενον

γρ. μαντείαις

[1] Τοῖς δὲ καὶ ἄνδρες] περὶ ταῖσδε. [2] Πολιτεύουσι] κατὰ πολιτείαν ἐνεργοῦσιν. [3] Ἡ νόσος πρῶτον ἤρξατο] θηλυκῶς ἡ νόσος· τὸ δὲ λεγόμενον, ὡς πρὸς τὸ νόσημα ὑπήντησεν. Ὅμηρος, Νεφέλη δέ μιν ἀμφιβέβηκε Κυανέη, τὸ μὲν οὔποτε. ὡς πρὸς τὸ νέφος ὑπήντησεν. [4] Ἤρκουν τὸ πρῶτον] εἰ γὰρ ᾔδεισαν ὅτι λοιμὸς ἦν, οὐκ ἂν ἐπεχείρουν, διὰ τὸ μεταδοτικόν.

[5] Ὅσῳ καὶ μάλιστα] μάλιστα τῶν μὴ προσιόντων. [6] Ἀνθρωπεία τέχνη] οἷον μαντική, ἐπῳδή. [7] Αὐτῶν ἀπέστησαν] τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων. [8] Γῆν τὴν πολλὴν] τὴν περσίδα. [9] Ὑπ' αὐτῶν] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [10] Καὶ ἐς τὴν ἄνω πόλιν ἀφίκετο] τὸ δεινὸν δηλονότι. [11] Ἀφ' ὅτου εἰκὸς ἦν] ἀφ' ἧς αἰτίας. [12] Ἐς τὸ μεταστῆσαι] μεταβαλεῖν. [13] Σχεῖν] λαβεῖν.

μάλιστ' ἂν ἔχοι τι [1] προειδὼς μὴ ἀγνοεῖν, ταῦτα δηλώσω, αὐτός τε νοσήσας, καὶ αὐτὸς ἰδὼν ἄλλους πάσχοντας. τὸ μὲν γὰρ ἔτος, ὡς ὡμολογεῖτο, ἐκ πάντων μάλιστα δὴ ἐκεῖνο ἄνοσον ἐς τὰς ἄλλας ἀσθενείας ἐτύγχανεν ὄν· εἰ δέ τις [2] καὶ προέκαμνέ τι, ἐς τοῦτο πάντα [3] ἀπεκρίθη. τοὺς δὲ ἄλλους ἀπ' οὐδεμιᾶς προφάσεως, [4] ἀλλ' ἐξαίφνης, ὑγιεῖς ὄντας, πρῶτον μὲν τῆς κεφαλῆς θέρμαι ἰσχυραὶ, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐρυθήματα καὶ φλόγωσις ἐλάμβανε. [5] καὶ τὰ ἐντὸς, ἥ τε φάρυγξ καὶ ἡ γλῶσσα, εὐθὺς αἱματώδη ἦν, καὶ πνεῦμα ἄτοπον καὶ δυσῶδες ἠφίει. ἔπειτα [6] ἐξ αὐτῶν πταρμὸς καὶ βράγχος ἐπεγίγνετο. καὶ ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ κατέβαινεν ἐς τὰ στήθη [7] ὁ πόνος, μετὰ βηχὸς ἰσχυροῦ. καὶ ὁπότε ἐς τὴν καρδίαν στηρίξαι, ἀνέστρεφέ τε αὐτὴν, [8] καὶ ἀποκαθάρσεις χολῆς πᾶσαι ὅσαι ὑπὸ ἰατρῶν ὠνομασμέναι εἰσὶν, ἐπῄεσαν, καὶ αὗται [9] μετὰ ταλαιπωρείας μεγάλης. [10] λύγξ τε τοῖς πλείοσιν ἐνέπιπτε κενὴ, σπασμὸν ἐνδιδοῦσα ἰσχυρὸν, τοῖς μὲν, [11] μετὰ ταῦτα [12] λωφήσαντα, τοῖς δὲ, καὶ πολλῷ ὕστερον. καὶ τὸ μὲν ἔξωθεν ἁπτομένῳ σῶμα, οὐκ ἄγαν θερμὸν ἦν, οὔτε χλωρὸν, ἀλλ' ὑπέρυθρον, [13] πελιδνὸν, φλυκταίναις μικραῖς καὶ ἕλκεσιν ἐξηνθηκός· [14] τὰ δὲ ἐντὸς οὕτως ἐκάετο ὥστε μήτε τῶν πάνυ λεπτῶν ἱματίων καὶ σινδόνων τὰς ἐπιβολὰς, μήτ' ἄλλο τι [15] ἢ γυμνὸν ἀνέχεσθαι, [16] ἥδιστά τε ἂν ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ῥίπτειν. καὶ πολλοὶ τοῦτο τῶν ἠμελημένων ἀνθρώπων καὶ ἔδρασαν ἐς φρέατα, ἀπαύστῳ τῇ δίψῃ ξυνεχόμενοι. καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ καθειστήκει [17] τό, τε πλέον καὶ ἔλασσον ποτόν. [18] καὶ ἡ ἀπορία τοῦ μὴ ἡσυχάζειν καὶ ἡ ἀγρυπνία ἐπέκειτο διαπαντός. καὶ τὸ σῶμα, ὅσονπερ χρόνον καὶ ἡ νόσος ἀκμάζοι, [19] οὐκ ἐμαραίνετο, ἀλλ' ἀντεῖχε [20] παρὰ δόξαν τῇ ταλαιπωρείᾳ. ὥστε ἢ διεφθείροντο οἱ πλεῖστοι ἐναταῖοι καὶ ἑβδομαῖοι ὑπὸ τοῦ ἐντὸς καύματος,

γρ. αὗται

γρ. γυμνοί

A iam prędoctus, aliquid habeat, ex quo pręcipuè [*eum*] cognoscat, hęc declarabo, tum quia ego ipse hoc morbo laboraui, tum etiam quia alios hoc laborantes ipse vidi. Nam annus ille (vt vel omnium confessione constabat) omnium [*superiorum*] saluberrimus, & aliorum morborum maximè immunis erat. quòd si quis & antè aliquo alio morbo laborabat, omnes [*hi morbi*] in istum conuertebãtur. Alios verò, qui corpore sano erant, nulla certa manifestaq; causa apparente; sed ex improuiso primùm B quidẽ acres capitis feruores, & oculorum rubores, & inflammatio corripiebat. Et intestina, & fauces, & lingua cõtinuò cruenta erant, & halitum tetrum, & graueolentem emittebant. Deinde verò ex his sternutatio, & raucitas sequebatur: nec multo pòst hic dolor cum vehementi tussi in pectus descendebat. Vbi verò in corde hæserat, cùm ipsum subuertebat, tum etiam omnes bilis eiectiones, quæ à medicis nominantur, cum ingenti & ipsæ cruciatu, sequebantur. Et inanis singultus plerosque inuadebat, vehementem afferens conuul- C sionem, qui in nonnullis quidem statim, in nonnullis verò, vel multo pòst sedabatur. Et corpus quidem externum tãgenti, non erat admodũ calidum, neq; pallidum, sed subrubrum, liuidũ, paruis pustulis, & vlceribus efflorescens. Internæ verò corporis partes adeò flagrabant, vt ne subtilissima quidẽ stragula, vel lintea eiecta, nec aliud quippiam nisi nuditatem ferre possent, & libentissimè in aquas gelidas se coniicere cuperent. Et multi eorum, quibus nullus erat custos, hoc ipsum etiam fecerunt, & D in puteos se deiecerunt, siti insedabili obsessi. Et largior potus perinde erat ac parcior. Et corporis vexatio, quæ quiescendi facultatem adimebat, & perpetuæ vigiliæ [*eos*] vrgebant. Corpus etiam ipsum quandiu morbus vigebat, non languebat: sed præter [*omnem hominum*] opinionem cruciatui resistebat. Itaque plerique intra nonum, aut etiam septimum diem, propter internum ardorem interibant,

[1] Προειδὼς] προμαθών. [2] Καὶ προέκαμνέ τι] προησθένει. [3] Ἀπεκρίθη] ἐχωρίσθη. [4] Ἀλλ' ἐξαίφνης] ἀπροφασίστως. [4] Καὶ τὰ ἐντὸς] τοῦ σώματος δηλονότι.
[6] Ἐξ αὐτῶν] τῶν συμπτωμάτων, ὧν εἶπεν. [7] Ὁ πόνος] πόνον λέγει τὴν ἐκ τοῦ νοσήματος ταλαιπωρείαν. οἱ παλαιοὶ ἰατροὶ τὸν στόμαχον καρδίαν ἐκάλουν, καὶ καρδιωγμὸν τὸν πόνον τοῦ στομάχου. [8] Καὶ ἀποκαθάρσεις] ἀποκρίσεις. κενώσεις.
[9] Μετὰ ταλαιπωρείας μεγάλης] τῆς δυσευπείας δηλονότι.
[10] Λύγξ τε τοῖς πλείοσιν ἐνέπιπτε κενὴ] ἔστι γὰρ καὶ λύγξ πλήρης, ὡς καὶ Ἱπποκράτης διδάσκει. [11] Μετὰ ταῦτα] αὐτίκα. [12] Λωφήσαντα] τὸν σπασμὸν παυσάμενον. [13] Πελιδνὸν] πελιδνόν ἐστι τὸ μετέχον ὠχρότητος καὶ μελανίας, οἱονεὶ μολυβδοειδές. [14] Τὰ δὲ ἐντὸς] τοῦ σώματος δηλονότι.
[15] Ἢ γυμνὸν ἀνέχεσθαι] τὸ ἀνέχεσθαι καὶ πρὸς αἰτιατικὴν λέγεται. [16] Ἥδιστά τε ἂν] ἡ σύνταξις οὕτως, ἥδιστά τε ἂν ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ῥίπτειν, τῇ δίψῃ ἀπαύστῳ συνεχόμενοι, ἦν εἴχοντο. ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ ἦν εἴχοντο. τὸ δὲ ἄλλο, μεταξύ.
[17] Τό, τε πλέον καὶ ἔλασσον] καὶ γὰρ ὁ πίνων ὀλίγον καὶ πολὺ, ἀπέθνησκον. [18] Καὶ ἡ ἀπορία] ἡ ἀδυναμία. [19] Οὐκ ἐμαραίνετο] οὐχ ὑπέπιπτε. [20] Παρὰ δόξαν] παρ' ἐλπίδα.

aliquid

A aliquid virium adhuc retinentes, aut, si [*hoc temporis spacio præterito mortem*] vitassent, [*tamen*] quia morbus in ventrem inferiorem descendebat, & exulceratio vehemens in ipso nascebatur, simul etiã quia immoderatum alui profluuium [*ægrotos*] inuadebat, plerique postea propter debilitatẽ interibant. Morbus enim, qui primas in capite sedes collocarat, per totum corpus, initio à summis partibus ducto, peruadebat. Et si quis ex maximis illis [*periculis*] euasisset, extremæ tamen corporis partes, quæ captæ, læsæq; remanebant, eum hoc B morbo laborasse testabantur. Nam [*morbus iste*] in ipsa quoque pudenda, & in summas manus, summosq; pedes prorumpebat. multiq; his membris capti [*mortem*] vitarunt, nonnulli etiam oculis [*amissis euaserunt.*] Nonnullos etiam simul ac ex morbo conualuerunt, statim omnium rerũ obliuio pariter cepit, ita vt neque se ipsos, neq; necessarios agnoscerent. Cùm enim hoc morbi genus multo fuerit atrocius, quàm quòd oratione possit exprimi, cùm aliis in rebus grauius, quàm vt humana natura ferre possit, singulos inuasit, [*ac pressit,*] tũ C etiam hoc [*indicio*] maximè declarauit se aliquid aliud esse, quàm aliquod familiarium, [*& consuetorum morborum genus.*] Nã alites, & quadrupes, quotquot humanis cadaueribus vesci solent, cùm multa iacerent insepulta, [*tamen*] aut [*ad hæc*] non accedebant, aut, si gustassent, interibant. Huius autem rei est argumentum. nam huiusmodi auium manifestus fuit defectus, nec vspiam alibi, nec circum vlla huiusmodi [*cadauera*] visebantur. Canes verò, propter consuetudinem, quam cum hominibus D habebant, maiorem euentus significationem dabant. Hic igitur morbus (vt omittam multa alia inusitatæ atrocitatis [*genera,*] prout vnicuique aliquid accidebat diuersum ab eo, quod alteri contingebat,) omnino specie talis fuit. Et tunc temporis nullus alius [*morbus*] ex consuetis [*Athenienses*] infestabat. quòd si quis exoriretur, in hunc desinebat. Peribant autem, alij quidem, penuria eorum, à quibus curarentur, alij verò, vel diligentissimè curati. Nec vllum prorsus remedium, vt ita loquar, repertum est, quod adhibitum prodesset. Quod enim alteri profuerat, hoc ipsum alteri nocebat: nullúmque corpus, , siue firmæ, siue infirmæ valetudinis esset, tanti mali violentiæ resistere potuit:

ἔτι[1] ἔχοντές τι δυνάμεως, ἢ, εἰ διαφύγοιεν, ἐπικατιόντος[2] τοῦ νοσήματος ἐς τὴν κοιλίαν, καὶ ἑλκώσεώς τε αὐτῇ ἰσχυρᾶς ἐγγιγνομένης, καὶ διαῤῥοίας ἅμα ἀκράτου ἐπιπλύσης, οἱ πολλοὶ ὕστερον διὰ τὴν ἀσθένειαν διεφθείροντο. καὶ διεξῄει γὰρ διὰ παντὸς τοῦ σώματος ἄνωθεν ἀρξάμενον τὸ ἐν τῇ κεφαλῇ πρῶτον ἱδρυθὲν κακόν· καὶ εἴ τις ἐκ τῶν μεγίστων[3] περιγένοιτο, τῶν γε ἀκρωτηρίων[4] ἀντίληψις αὐτοῦ ἐπεσήμαινε. κατέσκηπτε γὰρ καὶ ἐς τὰ αἰδοῖα, B καὶ ἐς ἄκρας χεῖρας, καὶ πόδας· καὶ πολλοὶ στερισκόμενοι τούτων[5] διέφευγον· εἰσὶ δ' οἳ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. τοὺς δὲ καὶ λήθη ἐλάμβανε παραυτίκα[6] ἀναστάντας τῶν πάντων ὁμοίως, καὶ ἠγνόησαν σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐπιτηδείους. γενόμενον γὰρ κρεῖσσον λόγου τὸ εἶδος τῆς νόσου, τά τε ἄλλα χαλεπωτέρως ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν προσέπιπτεν ἑκάστῳ, [7] καὶ ἐν τῷδε ἐδήλωσε μάλιστα ἄλλο τι ὂν ἢ τῶν ξυντρόφων τι. τὰ γὰρ ὄρνεα καὶ τετράποδα ὅσα ἀνθρώπων C ἅπτεται, πολλῶν ἀτάφων γιγνομένων, [8] ἢ οὐ προσῄει, ἢ γευσάμενα διεφθείρετο.[9] τεκμήριον δέ, τῶν μὲν τοιούτων ὀρνίθων ἐπίλειψις σαφὴς ἐγένετο, καὶ οὐχ ἑωρῶντο οὔτε ἄλλως,[10] οὔτε περὶ τοιοῦτον οὐδέν. οἱ δὲ κύνες μᾶλλον αἴσθησιν παρεῖχον τοῦ ἀποβαίνοντος, διὰ τὸ ξυνδιαιτᾶσθαι. τὸ μὲν οὖν νόσημα, πολλὰ καὶ ἄλλα παραλιπόντι ἀτοπίας, ὡς ἑκάστῳ ἐτύγχανέ τι διαφερόντως ἑτέρῳ πρὸς ἕτερον γιγνόμενον, [11] τοιοῦτον ἦν ἐπὶ πᾶν[12] τὴν ἰδέαν.[13] καὶ D ἄλλο παρελύπει κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον[14] οὐδὲν τῶν εἰωθότων· ὃ δὲ καὶ γένοιτο, ἐς τοῦτο ἐτελεύτα. ἔθνησκον δέ, οἱ μὲν, ἀμελείᾳ. οἱ δέ, καὶ πάνυ θεραπευόμενοι.[15] ἕν τε οὐδὲν κατέστη ἴαμα, ὡς εἰπεῖν, ὅ, τι χρῆν προσφέροντας ὠφελεῖν. τὸ γάρ τῳ[16] ξυνενεγκὸν ἄλλον τοῦτο ἔβλαπτε, σῶμά τε αὔταρκες ὂν οὐδὲν διεφάνη[17] πρὸς αὐτό, ἰσχύος πέρι ἢ ἀσθενείας,

γρ. ἀκρατῆς

γρ. ἐλάβετο

[1] Ἔχοντές τι δυνάμεως] μετρίαν δύναμιν. [2] Τοῦ νοσήματος] τῆς δυσεντερίας. [3] Ἐκ τῶν μεγίστων] κινδύνων δηλονότι. [4] Ἀντίληψις] ἐπίσκηψις. [5] Διέφευγον] τὸν θάνατον δηλονότι. [6] Ἀναστάντας] ὑγιάναντας. [7] Καὶ ἐν τῷδε ἐδήλωσε] τῷ ῥηθησομένῳ δηλονότι. [8] Ἢ οὐ προσῄει] ὡς ἀπὸ τῆς ὀσφρήσεως γιγνώσκοντα ὅτι λοιμώδη ἐστὶ τὰ σώματα. [9] Τεκμήριον δὲ] τοῦ λόγου μου. [10] Οὔτε περὶ τοιοῦτον οὐδὲν] περὶ τὸ σαρκοβορεῖν. [11] Τοιοῦτον ἦν ἐπὶ πᾶν] καθόλου. [12] Τὴν ἰδέαν] τὴν φύσιν. [13] Καὶ ἄλλο] νόσημα. [14] Οὐδὲν τῶν εἰωθότων] ἄλλο τι ἀηθές, καὶ ἄτοπον. [15] Ἓν δὲ οὐδὲν κατέστη ἴαμα] τὸ χρῖμα καινοπρεπῆς. [16] Ξυνενεγκὸν] λυσιτελῆσαν. [17] Πρὸς αὐτὸ] νόσημα.

ἀλλὰ πάντα [1] ξυνῄρει, καὶ τὰ πάσῃ διαίτῃ θεραπευόμενα. δεινότατον δὲ παντὸς ἦν τοῦ κακοῦ, ἥ τε ἀθυμία, ὁπότε τις αἴσθοιτο κάμνων, [2] (πρὸς γὰρ τὸ ἀνέλπιστον εὐθὺς τραπόμενοι τῇ γνώμῃ, πολλῷ μᾶλλον [3] προΐεντο σφᾶς αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἀντεῖχον) [4] καὶ ὅτι ἕτερος ἀφ' ἑτέρου θεραπείας ἀναπιμπλάμενοι, [5] ὥσπερ τὰ πρόβατα, ἔθνησκον· καὶ τὸν πλεῖστον φθόρον [6] τοῦτο ἐνεποίει. εἴτε γὰρ μὴ θέλοιεν δεδιότες ἀλλήλοις προσιέναι, [7] ἀπώλλυντο ἔρημοι, καὶ οἰκίαι πολλαὶ ἐκενώθησαν ἀπορίᾳ τοῦ θεραπεύσοντος· εἴ τε προσίοιεν, διεφθείροντο· καὶ μάλιστα [8] οἱ ἀρετῆς τι μεταποιούμενοι. αἰσχύνῃ γὰρ ἠφείδουν σφῶν αὐτῶν, ἐσιόντες παρὰ τοὺς φίλους, ἐπεὶ [9] καὶ τὰς ὀλοφύρσεις τῶν ἀπογιγνομένων τελευτῶντες καὶ οἱ οἰκεῖοι ἐξέκαμνον, ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κακοῦ νικώμενοι. ἐπὶ πλέον δὲ ὅμως οἱ διαπεφευγότες [10] τόν τε θνήσκοντα [11] καὶ τὸν πονούμενον ᾠκτίζοντο, διὰ τὸ προειδέναι τε, καὶ αὐτοὶ ἤδη ἐν τῷ θαρσαλέῳ εἶναι. δὶς γὰρ τὸν αὐτὸν, ὥστε καὶ κτείνειν, οὐκ ἐπελάμβανε. καὶ ἐμακαρίζοντό τε ὑπὸ τῶν ἄλλων, καὶ αὐτοὶ τῷ παραχρῆμα [12] περιχαρεῖ, καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον [13] ἐλπίδος τι εἶχον κούφης μηδ' ἂν ὑπ' ἄλλου νοσήματός ποτε ἔτι διαφθαρῆναι. [14] ἐπίεσε δ' αὐτοὺς μᾶλλον πρὸς τῷ ὑπάρχοντι πόνῳ καὶ ἡ ξυγκομιδὴ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ ἄστυ, καὶ οὐχ ἧσσον τοὺς ἐπελθόντας. οἰκιῶν γὰρ οὐχ ὑπαρχουσῶν, ἀλλ' ἐν καλύβαις πνιγηραῖς [15] ὥρᾳ ἔτους διαιτωμένων, ὁ φθόρος ἐγίγνετο, οὐδενὶ κόσμῳ, ἀλλὰ καὶ νεκροὶ ἐπ' ἀλλήλοις ἀποθνήσκοντες ἔκειντο. καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐκαλινδοῦντο, καὶ περὶ τὰς κρήνας ἁπάσας, ἡμιθνῆτες, τῇ τοῦ ὕδατος ἐπιθυμίᾳ. τά τε ἱερὰ, ἐν οἷς ἐσκήνηντο, νεκρῶν πλέα ἦν, αὐτοῦ ἐναποθνησκόντων. ὑπερβιαζομένου γὰρ τοῦ κακοῦ, οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔχοντες ὅ, τι γένωνται, ἐς ὀλιγωρίαν ἐτράποντο, [16] καὶ

A ſed omnia pariter, vel ea, quæ omni victus ratione curabantur, corripiebat, [*ac abſumebat.*] Illud verò in toto hoc malo grauiſſimum erat, tum quòd, ſimul ac quis ſe morbo correptum ſenſiſſet, animo conſternaretur, (ſtatim enim animo ad ſalutis deſperationem conuerſi, multo magis ſe ipſos proiiciebant, [*ac deſerebant,*] neque [*morbo*] reſiſtebant: (tum etiam, quòd propter mali contagionem, quam alter ex alterius curatione hauriebat, adeò vt ex ea oppleretur) tanquam pecudes morerentur. B atque hæc fuit præcipua maximæ ſtragis cauſa. ſiue enim noluiſſent metu deterriti mutuò ſe inuiſere, deſerti interibant, multæq; familiæ propter inopiam hominum, qui ægrotos curarent, exhauſtę ſunt. ſiue [*alteri ad alteros*] adiſſent, interibant. præcipuè verò qui aliquam virtutis partem ſibi vendicabant, [*quiq; virtutis aliquo ſtudio tenebantur.*] nam præ pudore ſibi ipſis non parcebant, dum in amicorum ædes ingrediebantur, vt eos inuiſerent, ſi quidem vel ipſi domeſtici tandem lamentationibus eorum, qui moriebantur, defa- C tigati, non amplius commouebantur, mali violentia ſuperati. Illi tamen, qui [*ex morbi violentia, mortiſq; periculo*] euaſerant, & eum, qui moriebatur, & eum, qui laborabat, magis miſerebantur, tum quòd hoc malum prius experti, cognoſcerent, tum etiã quòd ipſi in tuto iam eſſent. Hic enim morbus eundem bis non corripiebat, ita vt eum etiam interimeret. Et ab aliis beati cenſebantur, ipſiq; propter præſentem ſalutis inſperatæ lætitiam exultantes, quandam etiam leuem ſpem habebant, ſe ne a- D lio quidem [*vllo*] morbo in poſterum amplius vnquam abſumptum iri. Ipſos autem, præter laborem, quo iam vexabantur, ipſa quoque [*rerum*] ex agris [*in vrbem*] comportatio, præcipuè verò [*ruſticos,*] qui [*in eam*] confluxerãt, grauius preſſit. Cùm enim non eſſent ædes, [*quæ omnes recipere poſſent:*] ſed in tuguriolis æſtuoſis ob anni tẽpus habitarent, ſtrages edebatur, nullo ordine: quinetiam alij ſuper alios morientes, mortui iacebant, & in viis, & circa fontes omnes, aquæ deſiderio, ſemimortui volutabantur. Et templa, in quibus tabernacula habitandi cauſa fecerant, cadaueribus hominũ, qui ibi in ipſis moriebantur, erant referta. Malo enim ſupra modũ vrgẽte, homines nõ habentes quid agerẽt, aut quo ſe verterent,

---

[1] Ξυνῄρει] συναγαγὼν ἠφάνιζε. [2] Πρὸς γὰρ τὸ ἀνέλπιστον] ἡ ἀνελπιστία τῆς ὑγιείας. [3] Προΐεντο] ἀπέλυον. [4] Καὶ ὅτι ἕτερος ἀφ' ἑτέρου] ἡ σύνταξις δὲ οὕτω, δεινότατον ἦν ἥ τε ἀθυμία, καὶ ὅτι ἕτερος ἀφ' ἑτέρου. [5] Ὥσπερ τὰ πρόβατα ἔθνησκον] ὅτι τὰ πρόβατα μεταληπτικὰ καὶ μεταδοτικὰ τῆς νόσου. [6] Τοῦτο ἐνεποίει] ἡ ἀπόγνωσις δηλονότι. [7] Ἀπώλλυντο ἔρημοι] τοῦ θεραπεύσοντος. [8] Οἱ ἀρετῆς τι] φιλανθρωπίας καὶ ἀγάπης. [9] Καὶ τὰς ὀλοφύρσεις] λείπει ἡ πρός. ἵν' ᾖ, πρὸς τὰς ὀλοφύρσεις, καὶ θρήνους. [10] Τόν τε θνήσκοντα] τὸν θάνατον. [11] Καὶ τὸν πονούμενον] τὴν ἀσθένειαν. [12] Περιχαρεῖ] τῇ ἐνεστώσῃ περιχαρείᾳ. [13] Ἐλπίδος τι εἶχον κούφης] τῆς κουφιζούσης αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λύπης. [14] Ἐπίεσε δ' αὐτοὺς] τοὺς Ἀθηναίους. [15] Ὥρᾳ ἔτους] τῷ θέρει δηλονότι. [16] Καὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων ὁμοίως] ὁσίων οὐδετέρως, ὁσιῶν θηλυκῶς. Οὐχ ὁσίη κακὰ ῥάπτειν ἀλλήλοισι.

ſacra,ac profana æquè negligere cœperũt. A omneſq; leges [*ac ritus,*] quibus antè in ſepultura [*& funeribus*] vtebantur, pariter ſunt conturbati. nam vnuſquiſque [*ſuum cadauer*] ſepeliebat,vt poterat. Multiq; propter crebram domeſticorum iam defunctorum ſtragem,rerum[*ad funus,& ſepulturam*] neceſſariarum penuria, ad impudentia ſepulchra ſe conuerterunt, [*& ſuorum cadauera in alienis ſepulchris impudenter ſepelire non dubitarunt.*] Nam alij quidem in alienos rogos, anteuertentes illos, qui eos extruxerant, ſuum cadauer imponebant, B igneq; ſubiecto eos accendebant: alij verò,dum alterius cadauer arderet,ſuo cadauere,quod ipſi ferebant, ſuperiecto, diſcedebant. Hic autem morbus [*non ſolùm hac in re: ſed*] aliis etiam in rebus ciuitati maioris improbitatis fuit initium. faciliùs enim quilibet audebat[*palàm*]facere, quæ prius [*pudore impeditus*] occultabat, ita vt ex animi libidine non patraret, quòd [*maximam, ac*] repẽtinam rerum mutationem fieri viderent,&homines quidem fortunatos,repentè mori:illos verò, qui nihil antè poſſidebant, ſtatim illorum bona poſſidere [*animaduerterent.*] C Itaque bonis illis celeriter perfruendum, operamq; voluptatibus dãdam cẽſebant, quòd pariter & corpora, & bona[*non diuturna: ſed vnius tantùm diei,&*] caduca eſſe ducerent. Nemoq; promptus erat ad labores tolerandos rei cauſa quæ honeſta videretur incertum exiſtimans an eſſet interiturus priuſquàm ad illam perueniret, [*eamq; adipiſceretur.*] Quod autem *vnusquiſq;* iucundum, & vndiq; ſibi quæſtuoſum fore nouerat, hoc etiã honeſtum, & vtile cenſebatur, [*atq; adeò vt honeſtum & vtile in morem ab omnibus recipiebatur.*] D nec vllus deorum metus,aut hominum lex[*eos à voluptatibus, & quæſtibus nefariis*] arcebat, partim quidem,quia[*Deos*]colere,perinde eſſe iudicabant,ac nõ colere, quòd omnes pariter mori viderent:partim verò, quia nullus ſe tandiu ſuperſtitem futurum ſperabat, dum inſtituto iudicio pœnas ſuorum delictorum daret. Multoq; maiorem [*pœnam, fatorum iudicio*] iam decretam ſibi impendere[*exiſtimabant,*] ante cuius aduentum,aliquibus vitę voluptatibus ſibi perfruẽdũ eſſe[*cenſebant.*] Atheniẽſes igitur in huiuſmodi morbũ inciderunt,eoq; grauiter premebantur,tũ quòd homines intra muros morerentur,tum etiã quòd foris ager[*ab hoſtibus*] vaſtaretur. Dũ autem hoc malo vexarentur, vt veriſimile eſt,hoc etiã carmen in memoriã reuocarunt,quod ſeniores olim decantatũ dicebant,

A [1]* ἱερῶν καὶ ὁσίων ὁμοίως· [2] νόμοι τε πάντες συνεταράχθησαν, οἷς ἐχρῶντο πρότερον περὶ τὰς ταφάς. ἔθαπτον δὲ ὡς ἕκαστος ἐδύνατο. καὶ πολλοὶ ἐς [3] ἀναισχύντους θήκας ἐτράποντο, σπάνει τῶν ἐπιτηδείων, διὰ τὸ συχνοὺς ἤδη προτεθνάναι σφίσιν. ἐπὶ πυρὰς γὰρ ἀλλοτρίας, φθάσαντες τοὺς νήσαντας, οἱ μὲν, ἐπιθέντες τὸν ἑαυτῶν νεκρὸν ὑφῆπτον, οἱ δὲ, καιομένου ἄλλου, ἄνωθεν ἐπιβάλλοντες ὃν φέροιεν, ἀπῄεσαν. [4] πρῶτόν τε ἦρξε καὶ ἐς τἆλλα τῇ πόλει ἐπὶ B πλέον ἀνομίας τὸ νόσημα. ῥᾷον γὰρ ἐτόλμα τις ἃ πρότερον ἀπεκρύπτετο μὴ καθ' ἡδονὴν ποιεῖν, [5] ἀγχίστροφον τὴν μεταβολὴν ὁρῶντες τῶν τ' εὐδαιμόνων καὶ αἰφνιδίως θνησκόντων, καὶ τῶν [6] οὐδὲν πρότερον κεκτημένων, εὐθὺς δὲ τἀκείνων ἐχόντων. ὥστε ταχείας [7] τὰς ἐπαυρέσεις καὶ πρὸς τὸ τερπνὸν ἠξίουν ποιεῖσθαι, ἐφήμερα τά τε σώματα καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως ἡγούμενοι. καὶ τὸ μὲν προσταλαιπωρεῖν [8] τῷ δόξαντι καλῷ, οὐδεὶς πρόθυμος ἦν, ἄδηλον νομί- C ζων εἰ πρὶν ἐπ' αὐτὸ ἐλθεῖν, διαφθαρήσεται· ὅ, τι δὲ ἤδη τε ἡδὺ καὶ πανταχόθεν τὸ ἐς αὐτὸ [9] κερδαλέον, τοῦτο καὶ καλὸν καὶ χρήσιμον κατέστη. θεῶν δὲ φόβος, [10] ἢ ἀνθρώπων νόμος οὐδεὶς [11] ἀπεῖργε * [12] τὸ μὲν, κρίνοντες [13] ἐν ὁμοίῳ καὶ σέβειν καὶ μὴ, ἐκ τοῦ πάντας ὁρᾶν ἐν ἴσῳ ἀπολλυμένους· τῶν δὲ ἁμαρτημάτων οὐδεὶς ἐλπίζων μέχρι τοῦ δίκην γενέσθαι βιοὺς ἂν τὴν τιμωρίαν ἀντιδοῦναι. πολὺ δὲ μείζω [14] τὴν ἤδη κατεψηφισμένην σφῶν ἐπικρεμασθῆναι, ἣν πρὶν ἐμπεσεῖν, εἰκὸς εἶναι τοῦ D βίου τι ἀπολαῦσαι. Τοιούτῳ μὲν πάθει οἱ Ἀθηναῖοι, [15] περιπεσόντες ἐπιέζοντο, ἀνθρώπων τε ἔνδον θνησκόντων, καὶ γῆς ἔξω δῃουμένης. ἐν δὲ τῷ κακῷ, οἷα εἰκὸς, ἀνεμνήσθησαν καὶ τοῦδε τοῦ ἔπους, φάσκοντες οἱ πρεσβύτεροι πάλαι ᾄδεσθαι,

γρ. ὁσιῶν

γρ. νοσήσαντας

*[1] Ἱερῶν, καὶ ὁσιῶν] ἱερὰ νῦν τοῖς ὁσίοις ἀντίκειται. τὰ δὲ ὅσια αὐτὶ τῶν βεβήλων ἐνταῦθα ληπτέον, ὧν ὅσιόν ἐστιν, ἤγουν ὧν ἔξεστιν ἅπτεσθαι τῷ τυχόντι. οἷς προσιέναι πᾶσι θέμις. Æ.P. [2] Νόμοι τε πάντες] θεῖοι καὶ ἀνθρώπινοι. [3] Αναισχύντοις] ἀλλοτρίας. ξένας. [4] Πρῶτόν τε ἦρξεν] ἀρχὴ γέγονεν. [5] Αγχίστροφον] ταχεῖαν. ὀξεῖαν. εὐτυπέραν. [6] Οὐδὲν πρότερον κεκτημένων] τῶν πενήτων. [7] Τὰς ἐπαυρέσεις] τὰς ἀπολαύσεις καὶ ἡδυπαθείας. [8] Τῷ δόξαντι καλῷ] τουτέστι τῇ ἀρετῇ. αὕτη γὰρ μετὰ ταλαιπωρίας γίγνεται. [9] Κερδαλέον] ἐπωφελές. [10] Η ἀνθρώπων νόμος] ἀνθρωπίνη εὐνομία. [11] Απεῖργε] τὸ θεῖον δηλονότι. * γρ. [12] Τὸ μὲν] τὸ θεῖον δηλονότι. [13] Εν ὁμοίῳ] εἶναι δηλονότι. [14] Τὴν ἤδη κατεψηφισμένην] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, δίκην. λέγει δὲ τὴν νόσον. ἀπὸ κοινοῦ δὲ καὶ τὸ ἐλπίζων. [15] Περιπεσόντες ἐπιέζοντο] Ὅμηρος, Εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾷ καὶ λοιμὸς ἀχαιούς.

Ἥξει Δωριακὸς πόλεμος, καὶ λοιμὸς ἅμ' αὐτῷ. Ἐγένετο μὲν οὖν ἔρις τοῖς ἀνθρώποις μὴ λοιμὸν ὠνομάσθαι ἐν τῷ ἔπει ὑπὸ τῶν παλαιῶν, ἀλλὰ λιμόν. ἐνίκησε δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰκότως, λοιμὸν εἰρῆσθαι. οἱ γὰρ ἄνθρωποι πρὸς ἃ ἔπασχον, τὴν μνήμην ἐποιοῦντο. ἢν δέ γε, οἶμαι, ποτὲ ἄλλος πόλεμος καταλάβῃ Δωρικὸς τοῦδε ὕστερος, καὶ ξυμβῇ γενέσθαι λιμόν, κατὰ τὸ εἰκὸς οὕτως ᾄσονται. μνήμη δὲ ἐγένετο καὶ τοῦ Λακεδαιμονίων χρηστηρίου τοῖς εἰδόσιν, ὅτε ἐπερωτῶσιν αὐτοῖς τὸν θεὸν εἰ χρὴ πολεμεῖν, ἀνεῖλε κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι, καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι. περὶ μὲν οὖν τοῦ χρηστηρίου, τὰ γιγνόμενα εἴκαζον ὅμοια εἶναι. ἐσβεβληκότων δὲ τῶν Πελοποννησίων, ἡ νόσος ἤρξατο εὐθύς. καὶ ἐς μὲν Πελοπόννησον οὐκ ἐσῆλθεν, [1]ὅ,τι καὶ ἄξιον εἰπεῖν, [2]ἐπενείματο δὲ Ἀθήνας μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων χωρίων τὰ πολυανθρωπότατα. ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν νόσον γενόμενα. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ ἔτεμον τὸ πεδίον, παρῆλθον ἐς [3]τὴν πάραλον γῆν καλουμένην, μέχρι Λαυρείου, οὗ τὰ ἀργύρεια μέταλλα ἐστὶν Ἀθηναίοις. καὶ πρῶτον μὲν ἔτεμον ταύτην ᾗ πρὸς Πελοπόννησον ὁρᾷ, ἔπειτα δὲ τὴν πρὸς Εὔβοιάν τε καὶ Ἄνδρον τετραμμένην. Περικλῆς δέ, [4]στρατηγὸς ὢν καὶ τότε, περὶ μὲν τοῦ μὴ ἐπεξιέναι τοὺς Ἀθηναίους, [5]τὴν αὐτὴν γνώμην εἶχεν ὥσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐσβολῇ. [6]ἔτι δ' αὐτῶν ἐν τῷ πεδίῳ ὄντων, πρὶν ἐς τὴν παραλίαν γῆν ἐλθεῖν, ἑκατὸν νεῶν ἐπίπλουν τῇ Πελοποννήσῳ [7]παρεσκευάζετο, καὶ ἐπειδὴ ἑτοῖμα ἦν, ἀνήγετο. ἦγε δ' ἐπὶ τῶν νεῶν ὁπλίτας Ἀθηναίων τετρακισχιλίους, καὶ ἱππέας τριακοσίους, ἐν ναυσὶν ἱππαγωγοῖς πρῶτον τότε ἐκ τῶν παλαιῶν νεῶν ποιηθείσαις. ξυνεστρατεύοντο δὲ καὶ Χῖοι καὶ Λέσβιοι πεντήκοντα ναυσίν. ὅτε δὲ ἀνήγετο ἡ στρατιὰ αὕτη Ἀθηναίων, Πελοποννησίους κατέλιπον τῆς Ἀττικῆς ὄντας ἐν τῇ παραλίᾳ.

Doriacum veniet loimo comitante duellum. Inter homines autem altercatio erat, non λοιμὸν, [*id est, pestilentiam,*] in isto carmine ab antiquis nominatã: sed λιμὸν, [*id est, famem.*] Sed in præsentia illud meritò euicit, pestilentiam [*isto carmine*] significatam fuisse. Homines enim ad mala, quæ patiebantur, [*carminis*] mentionem accommodabant. Quòd si vnquam aliud Doricum bellum post hoc [*eos*] inuaserit, & λιμὸν, [*id est, famẽ*] esse cõtigerit, [*iidem (vt opinor, &*] vt est verisimile) ita canent, [*& eundem versum canentes, non amplius* λοιμὸν; *sed* λιμὸν *pronuntiabunt.*] Oraculũ etiam Lacedæmoniis redditum, ab illis, qui hoc nouerant, memorabatur, quum ipsis oraculum consulentibus, an bellum esset mouendum; Deus respondit, ipsos fore victores, si bellum totis viribus gererent, seq; ipsis opem laturum dixit. Quod igitur attinet ad oraculum, ea, quæ [*tunc*] fiebant, cum ipso cõuenire coniiciebant. Cùm autem Peloponnesij [*in Atticam*] irrupissent, hic morbus statim grassari cœpit. Nec ipsam Peloponnesum inuasit, [*nec vllo malo eam affecit,*] quod sit relatu dignum: sed Athenis quidem potissimum est grassatus, deinde verò & in aliis locis, prout quæque maximâ populi frequentiâ erant referta. Atque hæc quidem sunt [*mala,*] quæ morbus iste [*Atheniensibus*] attulit. Peloponnesij verò, postquam [*Atticæ*] planitiem vastarunt, in agrũ, qui Πάραλος, [*id est, mari-vicinus,*] appellatur, processerunt vsque ad montem Laurium, vbi sunt argenti secturæ, quas Athenienses possident. ac primùm quidem eam [*agri*] partem vastarunt, quæ Pelopõnesum spectat, deinde verò eam, quæ ad Eubœam, & Andrum vergit. Pericles autem, qui tunc quoque dux erat in eadem sententia perseuerabat, quemadmodum & in superiore [*Lacedæmoniorum*] expeditione [*fecerat,*] non oportere Athenienses [*ex vrbe*] contra [*hostem*] exire. Cùm autem [*Lacedæmonij*] in [*Atticæ*] planitie adhuc essent, antequam ad agrum Paralium, [*id est, ad oram maritimã,*] venirent, [*ipse*] centum nauiũ classem Peloponneso bellum illaturus instruebat, & postquam [*omnia*] parata fuerunt, soluit. Ducebat autem in nauibus quatuor millia grauis armaturæ militum Atheniensium, & trecentos equites, in [*aliis*] nauibus, quæ equis vehendis erant aptæ, quæ ex vetustis nauigiis tunc primùm factæ fuerant. ad eandem autem expeditionem & Chij & Lesbij cum quinquaginta nauibus proficiscebantur. Cùm autem hic Atheniensium exercitus soluit, Peloponnesios in Atticæ ora maritima versantes reliquerunt.

---

[1] Ὅ,τι ἄξιον καὶ εἰπεῖν] ἤγουν ἄξιον διηγήσεως. [2] Ἐπενείματο] κατέφαγε. [3] Τὴν πάραλον] τὴν παραθαλάσσιον. [4] Στρατηγὸς ὢν καὶ τότε] τινὲς εἰς τὸ ὢν, τινὲς εἰς τὸ καὶ τότε στίζουσι. [5] Τὴν αὐτὴν γνώμην] προαίρεσιν. [6] Ἔτι δ' αὐτῶν] τῶν λακεδαιμονίων. [7] Παρεσκευάζετο] ἡτοίμαζε.

cumq; ad Epidaurum Peloponnesi [*vrbẽ*] peruenissent, magnam agri [*partem*] vastarunt, & adorti vrbem, in spem quidem eius expugnandæ venerunt, res tamen ipsis nõ successit. cùm autem ab Epidauro soluissent Trœzenium, Haliensem & Hermionensem agrum vastarunt: hæc autem omnia loca sunt in maritima Peloponnesi ora. Hinc verò soluentes, ad Prasias agri Laconi oppidum maritimum peruenerunt, eiusq; agrum vastarunt, & ipsum oppidum ceperunt, ac diripuerunt. His autem actis, domum redierunt. Peloponnesios verò non ampliùs in Attica versantes: sed domum reuersos nacti sunt. Quamdiu autem Peloponnesij in Attica fuerunt, & Athenienses cum classe nauigarunt, hic morbus & militiæ, & domi Athenienses absumpsit. Quamobrem etiam aiunt Peloponnesios morbi metu, cùm ex transfugis eum in vrbe grassari intellexissent, simul etiam cùm [*ipsos Athenienses suorum cadauera*] sepelientes viderent, citius, [*quàm statuerant*] inde discessisse. Hac autem expeditione [*Peloponnesij*] in agro hostili diutissimè sunt commorati, totumq; vastarunt. nam quadraginta fermè dies in Attica manserunt. Eadem æstate Agnon Niciæ, & Cleopompus Cliniæ [*filius*,] Periclis in prætura collegæ, sumptis copiis, quibus ille fuerat vsus, Chalcidensibus, qui sunt in Thracia, & Potidææ adhuc obsessæ, bellum statim intulerunt. Cùm autẽ [*adeã*] venissent, machinas ei admouerũt, omniq; ope, [*eam*] expugnare conabantur. Sed neque vrbis expugnatio, neque cætera pro apparatus magnitudine ipsis succedebant. Nam morbus iste superueniens, hîc Athenienses tum grauiter afflixit, absumens exercitum, adeò vt & priores Atheniensium milites, [*qui ad vrbem obsidendam antè missi fuerant*,] morbum contraxerint ex cõtagio copiarũ, quæ cum Agnone venerant, quamuis antea rectè valerent. Phormion verò, & mille, ac sexcenti milites [*quos secum duxerat*,] apud Chalcidenses non amplius erant. Agnon igitur cum nauibus Athenas rediit, ex quatuor millibus militum, mille, & quinquaginta morbo amissis, intra dies circiter quadraginta.

A ἀφικόμενοι δὲ ἐς Ἐπίδαυρον τῆς Πελοποννήσου, ἔτεμον τῆς γῆς τὴν πολλήν· καὶ πρὸς τὴν πόλιν προσβαλλόντες, ἐς ἐλπίδα μὲν ἦλθον τοῦ ἑλεῖν, οὐ μέντοι [1] προεχώρησέ γε. [2] ἀναγαγόμενοι δὲ ἐκ τῆς Ἐπιδαύρου, ἔτεμον τήν τε Τροιζηνίδα γῆν καὶ τὴν Ἁλιάδα, καὶ τὴν Ἑρμιονίδα. ἔστι δὲ πάντα ταῦτα ἐπιθαλάσσια τῆς Πελοποννήσου. ἄραντες δὲ ἀπ᾽ αὐτῶν, ἀφίκοντο ἐς Πρασιάς, τῆς Λακωνικῆς [3] πόλισμα ἐπιθαλάσσιον, καὶ τῆς τε γῆς ἔτεμον καὶ B αὐτὸ πόλισμα εἷλον, καὶ ἐπόρθησαν. ταῦτα δὲ ποιήσαντες, ἐπ᾽ οἴκου ἀνεχώρησαν. τοὺς δὲ Πελοποννησίους οὐκέτι κατέλαβον ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντας, ἀλλ᾽ ἀνακεχωρηκότας. ὅσον δὲ χρόνον οἵ τε Πελοποννήσιοι ἦσαν ἐν τῇ γῇ τῶν Ἀθηναίων, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐστράτευον ἐπὶ τῶν νεῶν, ἡ νόσος [4] ἔν τε τῇ στρατιᾷ τοὺς Ἀθηναίους ἔφθειρε καὶ ἐν τῇ πόλει. ὥστε καὶ ἐλέχθη, τοὺς Πελοποννησίους δείσαντας τὸ νόσημα, ὡς ἐπυνθάνοντο τῶν αὐτομόλων ὅτι ἐν τῇ πόλει εἴη, καὶ C θάπτοντας ἅμα ᾐσθάνοντο, [5] θᾶσσον ἐκ τῆς γῆς ἐξελθεῖν. [6] τῇ δὲ ἐσβολῇ ταύτῃ πλεῖστόν τε χρόνον ἐνέμειναν, καὶ τὴν γῆν πᾶσαν ἔτεμον. ἡμέρας γὰρ τεσσαράκοντα μάλιστα ἐν τῇ γῇ τῇ Ἀττικῇ ἐγένοντο. [7] Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους, Ἅγνων ὁ Νικίου καὶ Κλεόπομπος ὁ Κλεινίου, ξυστρατηγοὶ ὄντες Περικλέους, λαβόντες τὴν στρατιὰν ᾗπερ ἐκεῖνος ἐχρήσατο, ἐστράτευσαν εὐθὺς ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης, καὶ Ποτίδαιαν [8] ἔτι πολιορκουμένην. ἀφικόμενοι δὲ, μηχανάς D τε τῇ Ποτιδαίᾳ προσέφερον, καὶ παντὶ τρόπῳ ἐπειρῶντο ἑλεῖν. [9] προὐχώρει δὲ [10] αὐτοῖς οὔτε [11] ἡ αἵρεσις τῆς πόλεως, οὔτε τἄλλα τῆς παρασκευῆς ἀξίως. ἐπιγενομένη γὰρ ἡ νόσος, [12] ἐνταῦθα δὴ πάνυ ἐπίεσε τοὺς Ἀθηναίους, φθείρουσα τὴν στρατιάν, ὥστε καὶ τοὺς προτέρους στρατιώτας νοσῆσαι τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς ξὺν Ἅγνωνι στρατιᾶς, ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ ὑγιαίνοντας. Φορμίων δὲ, καὶ οἱ ἑξακόσιοι καὶ χίλιοι οὐκ ἔτι ἦσαν περὶ Χαλκιδέας. ὁ μὲν οὖν Ἅγνων ταῖς ναυσὶν E ἀνεχώρησεν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπὸ τετρακισχιλίων ὁπλιτῶν χιλίους καὶ πεντήκοντα τῇ νόσῳ ἀπολέσας, ἐν τεσσαράκοντα μάλιστα ἡμέραις.

---

[1] Προεχώρησέ γε] ἦλθεν εἰς τὸ ἑλεῖν τὴν πόλιν. [2] Ἀναγαγόμενοι] ἀναχθέντες. [3] Πόλισμα ἐπιθαλάσσιον] μέρος τι. [4] Ἔν τε τῇ στρατιᾷ] τῇ περὶ τὴν Πελοπόννησον.
[5] Θᾶσσον ἐκ τῆς γῆς ἐξελθεῖν] εἰ δέ τις εἴποι, καὶ πῶς αὐτοὺς οὐκ ἐφόνευον; λέγομεν ὅτι ἀσεβὲς τοῦτο ἐνόμιζον.

[6] Τῇ δὲ ἐσβολῇ ταύτῃ] τῇ δευτέρᾳ δηλονότι.
[7] Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους] μετάβασις. [8] Ἔτι πολιορκουμένην] ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. [9] Προὐχώρει] προεκόπτεν. [10] Αὐτοῖς] τοῖς πολιορκοῦσιν. [11] Ἡ αἵρεσις] ἡ πόρθησις. [12] Ἐνταῦθα δὴ πάνυ] εἰς τὴν Ποτίδαιαν.

[1] οἱ δὲ πρότεροι στρατιῶται κατὰ χώραν μένοντες ἐπολιόρκουν τὴν Ποτίδαιαν. Μετὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων, οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἥ τε γῆ αὐτῶν ἐτέτμητο τὸ δεύτερον, καὶ ἡ νόσος ἐπέκειτο ἅμα καὶ ὁ πόλεμος, [2] ἠλλοίωντο τὰς γνώμας. καὶ τὸν μὲν Περικλέα ἐν αἰτίᾳ εἶχον, ὡς πείσαντα σφᾶς πολεμεῖν, καὶ δι' ἐκεῖνον ταῖς ξυμφοραῖς περιπεπτωκότες· πρὸς δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ὥρμηντο [3] ξυγχωρεῖν, καὶ πρέσβεις τινὰς πέμψαντες ὡς αὐτοὺς, ἄπρακτοι ἐγένοντο. πανταχόθεν τε τῇ γνώμῃ ἄποροι καθεστῶτες, ἐνέκειντο τῷ Περικλεῖ. ὁ δὲ, ὁρῶν αὐτοὺς πρὸς τὰ παρόντα χαλεπαίνοντας καὶ πάντα ποιοῦντας ἅπερ αὐτὸς ἤλπιζε, ξύλλογον ποιήσας (ἔτι δ' ἐστρατήγει) ἐβούλετο θαρσῦναί τε, [4] καὶ ἀπαγαγὼν τὸ ὀργιζόμενον τῆς γνώμης, πρὸς τὸ ἠπιώτερον καὶ ἀδεέστερον καταστῆσαι. καὶ παρελθὼν ἔλεξε τοιάδε,

» [5] Καὶ προσδεχομένῳ μοι τὰ τῆς ὀργῆς ὑμῶν ἐς με γεγένηται (αἰσθάνομαι γὰρ τὰς αἰτίας) καὶ ἐκκλησίαν τούτου ἕνεκα ξυνήγαγον, ὅπως ὑπομνήσω, καὶ μέμψωμαι εἴ τι μὴ ὀρθῶς ἢ ἐμοὶ χαλεπαίνετε, ἢ ταῖς ξυμφοραῖς εἴκετε. [6] ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι πόλιν πλέω ξύμπασαν ὀρθουμένην ὠφελεῖν τοὺς ἰδιώτας, ἢ καθ' ἕκαστον τῶν πολιτῶν εὐπραγοῦσαν, ἁθρόαν δὲ σφαλλομένην. καλῶς μὲν γὰρ φερόμενος ἀνὴρ τὸ καθ' ἑαυτὸν, διαφθειρομένης τῆς πατρίδος, οὐδὲν ἧσσον ξυναπόλλυται· κακοτυχῶν δὲ ἐν εὐτυχούσῃ, πολλῷ μᾶλλον διασώζεται. ὁπότε οὖν [7] πόλις μὲν τὰς ἰδίας ξυμφορὰς οἵα τε φέρειν, εἷς δὲ ἕκαστος τὰς ἐκείνης ἀδύνατος, πῶς οὐ χρὴ πάντας ἀμύνειν αὐτῇ; καὶ μὴ (ὃ νῦν ὑμεῖς δρᾶτε, [8] ταῖς κατ' οἶκον κακοπραγίαις [9] ἐκπεπληγμένοι) τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας [10] ἀφίεσθε, καὶ ἐμέ τε τὸν παραινέσαντα πολεμεῖν, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, [11] οἳ ξυνέγνωτε, δι' αἰτίας ἔχετε. [12] καίτοι ἐμοὶ [13] τοιούτῳ ἀνδρὶ ὀργίζεσθε,

γρ. πεπληγμένοι

A Priores verò milites in suo loco remanentes Potidæam obsidebant. Post secundam verò Peloponnesiorum irruptionem [*in agrum Atticum factam,*] Athenienses cùm ager ipsorum iterũ esset vastatus, & morbus, simul & bellum ipsos premeret, sententiam mutarunt; & Periclẽ culpare cœperunt, tum quòd sibi suasisset, vt bellum hoc susciperent, tum etiam quòd propter ipsum in has calamitates incidissent, & ad compositionẽ cum Lacedæmoniis faciẽdam, animis inclinabãt. cumq; nonnullos B legatos ad ipsos misissent, nihil impetrare potuerunt. Tunc autem in maxima dubitatione constituti, omnisq; consilij inopes, in Periclem inuehebantur. Ille verò cùm ipsos ob præsentem rerũ statum indignari videret, omniaq; facere, quæ ipse sperauerat, coacta concione, (adhuc enim erat exercitus prætor) illos ad fiduciam adhortari, & ira sedata animos illorum mitigare, omnemq; metum illis adimere volebat. Quamobrem in medium progressus hanc orationem habuit.

PERICLIS CONCIO.

C Vestra in me indignatio mihi [*iampridem hoc*] expectanti contigit. (eius enim causas intelligo) atque propterea concionem coëgi, vt vos commonefacerẽ, & vobiscum expostularem, si quid vos haud rectè vel mihi succensetis, vel rebus aduersis ceditis. Ego enim existimo ciuitatem, cuius vniuersus status manet erectus, maiorem vtilitatem priuatis hominibus afferre, quàm si singulorum ciuium felicitate priuatim floreat, ipsa verò vniuersa iaceat afflicta. Qui enim priuatim rem feliciter D gerit, si patria euertatur, ipse quoq; nihilominus vnà cum ea perit. Qui verò in Repub. florente rem infeliciter gerit, is longè facilius conseruatur. Quum igitur Respublica quidem priuatas [*singulorum*] calamitates sustinere potest, singuli verò [*publicas*] ipsius [*calamitates ferre*] nequeunt, quomodo non conuenit vniuersos opem ipsi ferre? nec [*oportet facere*] id, quod vos nunc facitis, [*qui*] domesticis iacturis attoniti, Reipublicæ salutem deseritis, & me, qui vobis suasi, vt bellum hoc susciperitis, atque adeò vos ipsos, qui mihi assensi estis, accusatis. Atque mihi tali viro irascimini,

[1] Οἱ δὲ πρότεροι] οἱ μετὰ Καλλίου δηλονότι. [2] Ἠλλοίωντο] μετεβλήθησαν. [3] Ξυγχωρεῖν] ἐνδιδόναι. [4] Καὶ ἀπαγαγὼν] ἀποστήσας. [5] Καὶ προσδεχομένῳ μοι] τῷ προσδοκήσαντί μοι γεγένηται εἰς ἐμὲ τὰ τῆς ὀργῆς ὑμῶν. οὐ γὰρ οὐκ ἀνέλπιστα εἰς ἐμὲ τὰ παρόντα γεγένηται αἰτιάματα, ἀλλὰ καὶ ἤδη ταῦτα προσδεχομένῳ, ἀφ' οὗ [illegible] συνεβούλευσα Λακεδαιμονίοις, γεγένηται. τὸ διὰ τοῦτο συνήγαγον ἐκκλησίαν, ὅπως ὡς οὐκ ὀρθῶς ἐμοὶ χαλεπαίνετε ἢ ταῖς τύχαις εἴκετε, ὑπομνήσω. [6] Ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι] κατασκευὴ τοῦ προοιμίου. [7] Πόλις μὲν τὰς ἰδίας] ἰδίας νῦν, οὐχὶ ἑαυτῆς, ἀλλὰ τὰς τῶν καθ' ἕκαστον ἀνθρώπων καὶ μερικὰς δυστυχίας. [8] Ταῖς κατ' οἶκον] ταῖς ἑαυτῶν, καὶ μερικαῖς. [9] Πεπληγμένοι] παραφερόμενοι. [10] Ἀφίεσθε] ἀμελεῖτε. [11] Οἳ ξυνέγνωτε] μετέσχετε τῆς παραινέσεως, διαγνόντες. [12] Καίτοι ἐμοὶ] παραγραφικὸν ἐν δεινότητι. τέσσαρα δεῖ, κατὰ Θουκυδίδην, τὸν ἀγαθὸν ἔχειν ἄνδρα, νοεῖν μὲν τὰ δέοντα, φράζειν δὲ δύνασθαι τὰ νοηθέντα καλῶς. φιλόπολίν τε εἶναι. τὸ τέταρτον, κρείσσω χρημάτων. τὸ γὰρ νικᾶσθαι χρήμασι, πᾶσαν καὶ ῥήτορος, καὶ πολίτου, τὸ ἰδιώτου τὸ ἄρχοντος ἀρετὴν ἀφανίζει. [13] Τοιούτῳ ἀνδρὶ] ἤγουν μεγάλῳ.

qui

qui me nulli secundum esse puto, aut in cognoscendis rebus, quæ sunt faciendæ, aut etiam in his explicandis, aut in amanda ciuitate, aut etiam in superanda pecuniarum cupiditate. Nam qui nouit [*res Reipub. necessarias, ac salutares,*] neq; apertè docet, perinde est ac si nunquam [*eas*] cogitasset. Et qui vtrumque habet, sed Reipublicæ est maleuolus, is pariter nullum amicum consilium ipsi dabit: sed si hoc etiam illi adfuerit, sed pecuniis vincatur, hoc vno [*vitio*] cuncta vendentur. Quare si mihi vel mediocriter hæc præter cæteros adesse existimantes, me autorem in hoc bello suscipiendo, sequuti estis, nullo meo merito nunc saltem iniuriæ culpam sustineam. Quibus enim dum cæteris in rebus fortuna secunda vtuntur, optio datur [*vtrum pacem, an bellum malint,*] magna est stultitia, si bellum gerant. Sed si necesse erat, aut cedentes, finitimis statim parere, [*& imperata facere,*] aut periculum subeuntes hoste superato seruari, is qui periculum subterfugit, maiorem reprehensionem meretur, quàm ille, qui hoc fortiter sustinuit. Atque ego quidem [*nunc etiam*] idem sum, [*qui & antè,*] nec à sententia discedo. Vos verò [*sententiam*] mutatis, postquàm vobis accidit, vt rebus quidē integris bellum susciperetis autoritatē meam sequuti, calamitatibus verò afflicti, pœnitentia ducamini, meiq; consilij ratio propter vestri iudicij imbecillitatem, non recta videatur. quia id quidem, quod molestiam affert, ab vno quoque vestrum iam sentitur, communis verò vtilitas, quæ adhuc est remota, nondum patet. Animusq; vester ingenti, eaq; repentina rerum mutatione quæ vobis contigit, humilis, [*ac deiectus*] in suscepto consilio constanter permanere non potuit. Repentinus enim & inexpectatus casus, & qui maximè præter opinionem accidit, animum deiicit. Id, quod cùm aliis in rebus, tum verò præcipuè in hoc morbo vobis accidit. Tamen cùm ciuitatem magnam incolatis, & in institutis ipsi paribus sitis educati, vos etiam decet animis excelsis grauissimas quasque calamitates sustinere, nec [*pristinam Reipub.*] dignitatem delere: (Perinde enim homines damnare solēt eū, qui per ignauiā deserit suā gloriā, ac eū odisse, qui per confidentiā, [*gloriam*] alienā affe-

A [1] ὃς οὐδενὸς ἥσσων οἴομαι εἶναι γνῶναί τε τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεῦσαι ταῦτα· φιλόπολίς τε, καὶ χρημάτων κρείσσων. ὅ, τε γὰρ γνοὺς, καὶ μὴ σαφῶς διδάξας, ἐν ἴσῳ εἰ καὶ μὴ ἐνεθυμήθη· ὅ, τ' ἔχων ἀμφότερα, τῇ δὲ πόλει δύσνους, οὐκ ἂν ὁμοίως τι οἰκείως φράζοι· προσόντος δὲ [2] καὶ τοῦδε, χρήμασι δὲ νικωμένου, τὰ ξύμπαντα τούτου ἑνὸς ἂν πωλοῖτο, ὥστ' εἴ μοι [3] καὶ μέσως ἡγούμενοι [4] μᾶλλον ἑτέρων προσεῖναι αὐτὰ, πολεμεῖν ἐπείσθητε, οὐκ B ἂν εἰκότως νῦν γε τοῦ ἀδικεῖν αἰτίαν φεροίμην. [5] καὶ γὰρ οἷς μὲν αἵρεσις γεγένηται τἆλλα εὐτυχοῦσι, πολλὴ ἄνοια πολεμῆσαι· εἰ δ' ἀναγκαῖον ἦν, ἢ εἴξαντας, εὐθὺς [6] τοῖς πέλας ὑπακοῦσαι, ἢ κινδυνεύσαντας [7] περιγενέσθαι, ὁ φυγὼν τὸν κίνδυνον, τοῦ ὑποστάντος μεμπτότερος. καὶ ἐγὼ μὲν ὁ αὐτός εἰμι, [8] καὶ οὐκ ἐξίσταμαι. ὑμεῖς δὲ μεταβάλλετε, ἐπειδὴ ξυνέβη ὑμῖν πεισθῆναι μὲν [9] ἀκεραίοις, μεταμέλλειν δὲ κακουμένοις· καὶ τὸν ἐμὸν λόγον ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἀσθενεῖ τῆς γνώ- C μης [10] μὴ ὀρθὸν φαίνεσθαι· διότι τὸ μὲν λυποῦν [11] ἔχει ἤδη τὴν αἴσθησιν ἑκάστῳ, τῆς δὲ ὠφελείας ἄπεστιν ἔτι ἡ δήλωσις ἅπασι· καὶ μεταβολῆς μεγάλης, καὶ ταύτης ἐξ ὀλίγου ἐμπεσούσης, ταπεινὴ ὑμῶν ἡ διάνοια ἐγκαρτερεῖν ἃ ἔγνωτε. δουλοῖ γὰρ φρόνημα, τὸ αἰφνίδιον καὶ ἀπροσδόκητον, καὶ τὸ πλείστῳ παραλό- D γῳ ξυμβαῖνον. ὃ ὑμῖν πρός τε τοῖς ἄλλοις οὐχ ἥκιστα καὶ κατὰ τὴν νόσον γεγένηται. ὅμως δὲ, πόλιν μεγάλην οἰκοῦντας, [12] καὶ ἐν ἤθεσιν ἀντιπάλοις αὐτῇ τεθραμμένους, χρεὼν καὶ ξυμφοραῖς ταῖς μεγίσταις ἐθέλειν [13] ὑφίστασθαι, [14] καὶ τὴν ἀξίωσιν μὴ ἀφανίζειν. ([15] ἐν ἴσῳ γὰρ οἱ ἄνθρωποι δικαιοῦσι τῆς τε ὑπαρχούσης δόξης αἰτιᾶσθαι ὅστις μαλακίᾳ ἐλλείπει, καὶ τῆς μὴ προσηκούσης μισεῖν τὸ θρασύτητι ὀρεγόμενον.)

γρ. πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ κατὰ τὴν νόσον οὐχ ἥκιστα γεγένηται.

---

[1] Ος οὐδενός οἴομαι ἥσσων] ῥητορείαν ἑαυτῷ μαρτυρεῖ.
[2] Καὶ τοῦδε] τοῦ τῆς εὐνοίας. [3] Καὶ μέσως] μετρίως.
[4] Μᾶλλον ἑτέρων] λείπει ὁ δὲ σύνδεσμος, ἵν' ᾖ, μᾶλλον δὲ ἑτέρων. μέσως δὲ εἶπε. καὶ οὐ σφόδρα, διὰ τὸ φορτικόν.
[5] Καὶ γὰρ οἷς μὲν αἵρεσις] κατὰ κοινοῦ τὸ πολεμῆσαι. ὁ δὲ νοῦς, φησὶν ὅτι ἄφρονές εἰσιν οἱ ἐν εὐτυχίᾳ ὄντες, καὶ πολεμεῖν αἱρούμενοι. [6] Τοῖς πέλας] τοῖς Λακεδαιμονίοις. [7] Περιγενέσθαι] οἰκῆσαι, τὸν ἐχθρὸν δηλονότι. [8] Καὶ οὐκ ἐξίσταμαι] οὐ παρήνεσα. [9] Ἀκεραίοις] ἀζημίοις. [10] Μὴ ὀρθὸν] ἀληθῆ.
[11] Ἔχει ἤδη] παρέχει. [12] Καὶ ἐν ἤθεσιν ἀντιπάλοις] ἀντὶ τοῦ παραπλησίοις, τῷ μεγέθει τῆς πόλεως ἴσοις. δεῖ γὰρ πρὸς τὰς πόλεις καὶ τὰ φρονήματα ἔχειν. [13] Ὑφίστασθαι] ἀμετακινήτως εἶναι. [14] Καὶ τὴν ἀξίωσιν] τὸ ἀξίωμα. τὴν ἡγεμονίαν.
[15] Ἐν ἴσῳ γὰρ οἱ ἄνθρωποι] ὁμοίως οἱ ἄνθρωποι ἀξιοῦσιν αἰτιᾶσθαι ὅστις ἐν μαλακίᾳ ἐλλείπει τῆς ὑπαρχούσης δόξης, καὶ μισεῖν τὸν ἐν θρασύτητι ὀρεγόμενον τῆς προσηκούσης.

[1] ἀπαλγήσαντας δὲ τὰ ἴδια, τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀντιλαμβάνεσθαι. τὸν δὲ πόνον τὸν κατὰ τὸν πόλεμον, μὴ γένηταί τε πολύς, καὶ οὐδὲν μᾶλλον περιγενώμεθα, ἀρκείτω μὲν ὑμῖν καὶ ἐκεῖνα ἐν οἷς ἄλλοτε πολλάκις γε δὴ ἀπέδειξα [2] οὐκ ὀρθῶς αὐτὸν ὑποπτευόμενον. δηλώσω δὲ [3] καὶ τόδε, ὅ μοι δοκεῖτε οὔτ' αὐτοὶ πώποτε ἐνθυμηθῆναι ὑπάρχον ὑμῖν μεγέθους πέρι ἐς τὴν ἀρχήν, οὔτ' ἐγὼ ἐν τοῖς πρὶν λόγοις. οὐδ' ἂν νῦν ἐχρησάμην κομπωδεστέραν ἔχοντι [4] τὴν προσποίησιν, εἰ μὴ [5] καταπεπληγμένους ὑμᾶς παρὰ τὸ εἰκὸς ἑώρων. οἴεσθε μὲν γὰρ τῶν ξυμμάχων μόνον ἄρχειν· ἐγὼ δὲ ἀποφαίνω, δύο μερῶν [6] τῶν ἐς χρῆσιν [7] φανερῶν, γῆς, καὶ θαλάσσης, τοῦ ἑτέρου ἡμᾶς παντὸς κυριωτάτους ὄντας, ἐφ' ὅσον τε νῦν νέμεσθε, καὶ ἢν ἐπὶ πλέον βουληθῆτε· [8] καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις τῇ ὑπαρχούσῃ παρασκευῇ τοῦ ναυτικοῦ πλέοντας ὑμᾶς οὔτε βασιλεὺς κωλύσει, οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἔθνος τῶν [9] ἐν τῷ παρόντι. ὥστε οὐ κατὰ τὴν τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς γῆς χρείαν (ὧν μεγάλων νομίζετε ἐστερῆσθαι) [10] αὕτη ἡ δύναμις φαίνεται· οὐδ' εἰκὸς χαλεπῶς φέρειν * [11] αὐτῶν μᾶλλον, [12] ἢ οὐ κηπίον, καὶ ἐγκαλλώπισμα πλούτου πρὸς ταύτην νομίσαντας, ὀλιγωρῆσαι· καὶ γνῶναι ἐλευθερίαν μέν, ἢν ἀντιλαμβανόμενοι αὐτῆς διασώσωμεν, ῥᾳδίως ταῦτα ἀναληψομένην, [13] ἄλλων δ' ὑπακούσασι, καὶ τὰ προσκεκτημένα φιλεῖν ἐλασσοῦσθαι. τῶν τε πατέρων μὴ χείρους καὶ ἀμφότερα [14] φανῆναι, οἳ μετὰ πόνων καὶ οὐ παρ' ἄλλων δεξάμενοι κατέσχον τε καὶ προσέτι διασώσαντες παρέδοσαν ἡμῖν αὐτά. αἴσχιον δὲ ἔχοντας ἀφαιρεθῆναι, ἢ κτωμένους ἀτυχῆσαι. ἰέναι δὲ τοῖς ἐχθροῖς ὁμόσε, μὴ φρονήματι μόνον, ἀλλὰ καὶ καταφρονήματι. [15] αὔχημα μὲν γὰρ καὶ [16] ἀπὸ ἀμαθίας εὐτυχοῦς καὶ δειλῷ τινι ἐγγίγνεται· [17] καταφρόνησις δέ, ὃς ἂν καὶ γνώμῃ

ctat. Sed deplorata re priuata, Reipub. succurrere, eiusq; salutem tueri. Quod autem attinet ad belli laborem, [*& ad vestram opinionem, qua adducti veremini*] ne sit diuturnus, nec tamen [*ideo*] magis victoriam obtineamus, vobis & illa sufficiant, in quibus iam sæpe aliàs demõstraui ipsum [*laborem, de diuturnitate vobis*] non rectè suspectum esse. Declarabo autem hoc quoque, quod neque vos ipsi vnquam ante hac cogitasse mihi videmini, licet vobis adsit, de magnitudine (inquam) imperij; neque ego in superioribus meis orationibus [*declaraui.*] Et ne nunc quidem [*hac oratione*] vterer, quæ quandã iactationis speciem habet, nisi vos præter rationem animis cõsternatos viderẽ. Existimatis enim vos sociis tantùm imperare. Ego verò pronuntio duarum orbis terrarum partium, terrę (inquam) & maris, quarum vsus est manifestus, alterã totam in vestra potissimùm potestate esse, vosq; potissimùm cùm eius portionis, quã nunc tenetis, dominos esse, tum etiã [*amplioris,*] si ampliorẽ [*habere*] cupiatis, [*dominos fore.*] Nec [*enim*] vllus est Rex, nec vlla alia gens earum, quæ nunc viuunt, quæ vos cũ præsenti classis apparatu nauigantes prohibere possit. Itaque constat istam potentiã non esse cõferendam cum vsu, [*commodisq;*] vel ædificiorum, vel agri, quibus quasi magnis quibusdam rebus vos priuatos putatis, neque vos decet iniquo potius, [*quàm sedato*] animo rerum istarum [*iacturam*] ferre: sed leue quoddam diuitiarum decus, & ornamentum [*hæc*] existimare, & negligere, & vobis persuadere libertatẽ quidem, si eam fortiter retineamus, & conseruemus, hæc facilè recuperaturam: sed si aliorum imperio pareamus, reliquas etiã fortunas, quas iam possidemus, imminutum iri, quod [*illis qui suam libertatem produnt,*] accidere solet. Et neutra in re nos à nostris maioribus degenerare [*decet,*] qui res istas non ab aliis acceptas: sed suis laboribus partas retinuerunt, & præterea conseruatas nobis tradiderũt. Turpius autem est rebus, quas possidemus, priuari, quàm [*vinci &*] rem infeliciter gerere, dum [*eas*] quærimus. [*Decet*] etiam nos aduersus hostes ire non solùm cum fidentia, [*& animo excelso:*] sed etiam cum [*confidentia ac eorum*] contemptione. Gloriatio enim etiam ex felici imperitia vel cuilibet ignauo innascitur. At contemptio [*ei innascitur,*] qui vel consilio [*ne*

[1] Ἀπαλγήσαντας] ἀπὸ κοινοῦ τὸ χρεών. τὸ δὲ ἀπαλγήσαντας, ἀντὶ τοῦ παυσαμένους ἀλγεῖν· ὥσπερ τὸ ἀπολοφυράμενοι. [2] Οὐκ ὀρθῶς.] ἀληθῶς. [3] Καὶ τόδε] τὸ ῥηθησόμενον. [4] Τὴν προσποίησιν] τὴν ἀπαγγελίαν. [5] Καταπεπληγμένους] καταπεπληγότας τῷ φόβῳ. [6] Τῶν ἐς χρῆσιν] τὸ γὰρ πῦρ καὶ ὁ ἀὴρ οὐ τοσοῦτόν εἰσιν εἰς χρῆσιν φανερά. κοινὰ γὰρ πᾶσι. [7] Φανερῶν] ὄντων δηλονότι. [8] Καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις] οὐδείς. [9] Ἐν τῷ παρόντι] ἤγουν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ. [10] Αὕτη ἡ δύναμις] τῆς πόλεως ἡ θαλασσοκρατία· ἀλλὰ μείζων δηλονότι. [11] * Αὐτῶν] τὴν στέρησιν δηλονότι. ÆP. [12] Ἢ οὐ κηπίον] τὸ ἢ οὐ, ἀντὶ τοῦ ἀλλά. οἷον, ἀλλὰ κηπίον, καὶ ἐγκαλλώπισμα πλούτου, ὡς πρὸς τὴν κτῆσιν τῆς θαλάσσης. ἄλλοι δὲ τὸ κηπίον εἶδος κουρᾶς φασίν, οὕτως ὀνομαζομένης. κατὰ κοινοῦ δέ τι, εἰκός ἐστιν. [13] Ἄλλων δ' ὑπακούσασιν] ἀντὶ τοῦ ἄλλοις. [14] Φανῆναι] μετέρχεται ἐπὶ τὸ δίκαιον. [15] Αὔχημα μὲν γὰρ] τὸ φρόνημα, αὔχημα φησίν. [16] Ἀπὸ ἀμαθίας εὐτυχοῦς] ἀπὸ ἀλόγου εὐτυχίας. [17] Καταφρόνησις δὲ] λείπει ἐκείνῳ.

dum

dum fortuna] se aduersariis superiorem esse confidit. Id, quod nobis adest. Et prudentia, si fortunæ conditio sit æqualis, propter animi celsitudinem, audaciam reddit tutiorem, & spei minus fidit, cuius vires sunt in dubio: sed consilio [*fidit,*] cuius prouidentia ex præsentibus copiis est exploratior. Decet etiam vos dignitati, quam Respublica propter imperium habet, (qua vos omnes lætamini) opem ferre, nec labores subterfugere, aut ne honores quidem cõsectari, neque existimare de vna tantùm re, de libertate videlicet in seruitutem commutanda, certamen esse: sed & de imperio amittendo, & de periculo inimicitiarum, quas ob res in imperio gestas vobis contraxistis, à quo ne discedere quidem vobis amplius licet: si quis hoc etiam in præsentia [*non*] metuens, vitæ tranquillitate, [*quam se adepturum sperat, si hostibus imperio cedatur, confidens,*] se fortem prestat. nam vt tyrannidem hoc [*imperium*] iam tenetis, quod occupare quidem videtur iniustum; deponere verò, periculosum. Nam huiusmodi homines, [*qui pacis, & otij sunt cupidi,*] si cæteris quoque [*idem*] persuaderent, & si fortè liberi, [*& arbitratu suo viuentes,*] per se, [*& seorsum ab aliis*] ciuitatem incolerent, [*eam*] protinus perderẽt. Etenim [*quies, &*] tranquillitas, nisi cum agendi studio sit cõiuncta, seruari non potest, nec in ciuitate, quę principatum obtinet, [*hominibus*] conducit: sed in ea, quæ alterius imperio paret, vt bona fide seruitutem toleret. Vos verò neque ab huiusmodi ciuibus decipiamini, neque mihi succenseatis, (cui vos etiam de bello gerendo assensi estis) licet hostes, qui nobis bellum intulerunt, fecerint ea, quæ illos facturos esse verisimile erat, quia vos [*ipsis*] parere noluistis. quandoquidẽ morbus iste præter omnem nostrã expectationem accidit (res profectò, quæ vna omniũ spem, [*ac opinionem*] superauit) eiusq; causa magna ex parte me in longè maiora vestrũ odia incurrisse scio. [*sed*] immeritò, nisi etiam quũ aliquid præter vestram expectationẽ feliciter gesseritis, [*huius felicitatis insperatæ causam*] mihi tribuatis. Mala enim, quæ diuinitus accidunt, necessariò, quæ ab hostibus proficiscuntur, fortiter sunt ferẽda. hęc enim & antea in huius ciuitatis more posita erãt, nunc verò [*cauete*] ne in vobis prohibeantur, [*néue à vobis ipsis aboleantur.*] Sciatis autem eam maximũ nomen apud omnes mortales adeptam, quòd rebus aduersis minimè cedat, & plurimos milites, ac labores

A πιστεύῃ τῶν ἐναντίων προέχειν, ὃ ἡμῖν ὑπάρχει. «
[1] καὶ τὴν τόλμαν ἀπὸ τῆς ὁμοίας τύχης ἡ ξύνεσις «
ἐκ τοῦ ὑπέρφρονος ἐχυρωτέραν παρέχεται· «
ἐλπίδι τε ἧσσον πιστεύει. ἧς ἐν τῷ ἀπόρῳ ἡ ἰσχύς· «
γνώμῃ δὲ [2] ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων, ἧς βεβαιοτέ- «
ρα [3] ἡ πρόνοια· τῆς τε πόλεως ὑμᾶς εἰκὸς [4] τῷ «
τιμωμένῳ ἀπὸ τοῦ ἄρχειν ([5] ᾧπερ ἅπαντες ἀ- «
γάλλεσθε) βοηθεῖν, καὶ μὴ φεύγειν τοὺς πόνους, «
ἢ μηδὲ τὰς τιμὰς διώκειν· μηδὲ νομίσαι περὶ «
ἑνὸς μόνου δουλείας ἀντ' ἐλευθερίας ἀγωνίζε- «
B σθαι, ἀλλὰ καὶ ἀρχῆς στερήσεως, καὶ κινδύνου ὧν «
[6] ἐν τῇ ἀρχῇ [7] ἀπήχθεσθε. ἧς οὐδ' ἐκστῆναι «
ἔτι ὑμῖν ἐστιν· εἴ τις καὶ τόδε ἐν τῷ παρόντι δε- «
διὼς ἀπραγμοσύνῃ ἀνδραγαθίζεται. ὡς «
τυραννίδα γὰρ ἤδη ἔχετε αὐτήν· ἣν λαβεῖν «
μὲν, ἄδικον δοκεῖ εἶναι, ἀφεῖναι δὲ, ἐπικίνδυ- «
νον. τάχιστ' ἄν τε πόλιν [8] οἱ τοιοῦτοι ἑτέρους τε «
πείσαντες ἀπολέσειαν, καὶ εἴ που ἐπὶ σφῶν αὐ- «
τόνομοι οἰκήσειαν. τὸ γὰρ ἄπραγμον οὐ σώζεται, «
μὴ μετὰ τοῦ δραστηρίου τεταγμένον, οὐδὲ ἐν ἀρ- «
C χούσῃ πόλει ξυμφέρει, ἀλλ' ἐν ὑπηκόῳ, ἀ- «
σφαλῶς δουλεύειν. ὑμεῖς δὲ μήτε [9] ὑπὸ τῶν «
τοιῶνδε πολιτῶν [10] παράγεσθε, μήτε ἐμὲ δι' «
ὀργῆς ἔχετε, (ᾧ καὶ αὐτοὶ ξυνδιέγνωτε πολε- «
μεῖν) εἰ καὶ ἐπελθόντες οἱ ἐναντίοι ἔδρασαν «
ἅπερ εἰκὸς ἦν, μὴ ἐθελησάντων ὑμῶν ὑπα- «
κούειν. ἐπεὶ γεγένηταί τε πέρα ὧν προσεδε- «
χόμεθα ἡ νόσος ἥδε (πρᾶγμα μόνον δὴ τῶν «
πάντων [11] ἐλπίδος κρεῖσσον γεγενημένον) καὶ «
D δι' αὐτὴν οἶδ' ὅτι μέρος τι μᾶλλον ἔτι μισοῦ- «
μαι· οὐ δικαίως, εἰ μὴ καὶ ὅταν παρὰ λόγον τι «
εὖ πράξητε, ἐμοὶ ἀναθήσετε. φέρειν τε «
χρὴ τά τε δαιμόνια ἀναγκαίως, τά τε ἀπὸ τῶν «
πολεμίων ἀνδρείως. ταῦτα γὰρ ἐν ἔθει τῇδε τῇ «
πόλει πρότερόν τε ἦν, νῦν τε μὴ ἐν ὑμῖν «
κωλυθῇ. γνῶτε δὲ ὄνομα μέγιστον αὐτὴν ἔχου- «
σαν ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις, διὰ τὸ ταῖς ξυμ- «
φοραῖς μὴ εἴκειν· πλεῖστα δὲ σώματα καὶ πόνους «

γρ. ἐπιγεγένηταί τε

γρ. παράλογόν τι

[1] Καὶ τὴν τόλμαν] ἡ σύνταξις, καὶ τὴν τόλμαν ἡ ξύνεσις παρέχεται ἐκ τῆς ὁμοίας τύχης. [2] Ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων] ἀπὸ κοινοῦ τὸ πιστεύει. [3] Ἡ πρόνοια] ἡ πρόγνωσις. [4] Τῷ τιμωμένῳ] τῇ τιμῇ τῆς πόλεως. [5] Ὧπερ ἅπαντες] ᾧ τινι τῷ τιμωμένῳ τῆς πόλεως, τουτέστι, τῷ ἡγεμόνι. Ἄλλως. τῇ δόξῃ τῆς πόλεως ἀγάλλεσθε, καὶ βοηθεῖν ὑμᾶς εἰκός. [6] Ἐν τῇ ἀρχῇ] ὄντες δηλονότι. [7] Ἀπήχθεσθε] τοῖς ἄλλοις δηλονότι. [8] Οἱ τοιοῦτοι] οἱ ἀπράγμονες. [9] Ὑπὸ τῶν τοιῶνδε πολιτῶν] τῶν συμβουλευόντων τὸ ἄπραγμον. [10] Παράγεσθε] ἀπατᾶσθε. [11] Ἐλπίδος κρεῖσσον] ὑπὲρ ἐλπίδα.

[1] ἀναλωκέναι πολέμῳ, καὶ δύναμιν μεγίστην δὴ μέχρι τοῦδε κεκτημένην, [2] ἧς ἐς ἀΐδιον τοῖς ἐπιγιγνομένοις, [3] ἢν καὶ νῦν ὑπενδῶμέν ποτε (πάντα γὰρ πέφυκε καὶ ἐλασσοῦσθαι) μνήμη καταλελείψεται· Ἑλλήνων τε, ὅτι Ἕλληνες πλείστων δὴ ἤρξαμεν, καὶ πολέμοις μεγίστοις ἀντέσχομεν, πρός τε ξύμπαντας, καὶ καθ' ἑκάστους· πόλιν τε τοῖς πᾶσιν εὐπορωτάτην καὶ μεγίστην ᾠκήσαμεν. [4] καίτοι ταῦτα ὁ μὲν ἀπράγμων μέμψαιτ' ἄν, ὁ δὲ δρᾶν τι βουλόμενος, καὶ αὐτὸς ζηλώσει· εἰ δέ τις μὴ κέκτηται, φθονήσει. τὸ δὲ μισεῖσθαι καὶ λυπηροὺς εἶναι ἐν τῷ παρόντι, πᾶσι μὲν ὑπῆρξε δὴ ὅσοι ἕτεροι ἑτέρων ἠξίωσαν ἄρχειν· ὅστις δὲ ἐπὶ μεγίστοις [5] τὸ ἐπίφθονον λαμβάνει, ὀρθῶς βουλεύεται. [6] μῖσος μὲν γὰρ οὐκ ἐπὶ πολὺ ἀντέχει· ἡ δὲ παραυτίκα τε λαμπρότης, καὶ ἐς τὸ ἔπειτα δόξα ἀείμνηστος καταλείπεται. ὑμεῖς δὲ ἔς τε τὸ μέλλον καλὸν προγνόντες, ἔς τε [7] * τὸ αὐτίκα μὴ αἰσχρὸν, τῷ ἤδη προθύμῳ [8] * ἀμφότερα κτήσασθε· καὶ Λακεδαιμονίοις μήτε ἐπικηρυκεύεσθε, μήτε ἔνδηλοι ἔστε τοῖς παροῦσι πόνοις βαρυνόμενοι. [9] ὡς οἵτινες πρὸς τὰς ξυμφορὰς γνώμῃ μὲν ἥκιστα λυποῦνται, ἔργῳ δὲ μάλιστα ἀντέχουσιν, οὗτοι καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν κράτιστοί εἰσι. Τοιαῦτα ὁ Περικλῆς λέγων, ἐπειρᾶτο τοὺς Ἀθηναίους τῆς τε [10] ἐπ' αὐτὸν ὀργῆς παραλύειν, καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἀπάγειν [11] τὴν γνώμην. οἱ δὲ δημοσίᾳ μὲν τοῖς λόγοις ἀνεπείθοντο, καὶ οὔτε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔτι ἔπεμπον, ἔς τε τὸν πόλεμον μᾶλλον ὥρμηντο· ἰδίᾳ δὲ τοῖς παθήμασιν ἐλυποῦντο· ὁ μὲν πένης, ὅτι ἀπ' ἐλασσόνων ὁρμώμενος, ἐστέρητο καὶ τούτων· [12] οἱ δὲ δυνατοὶ, καλὰ κτήματα κατὰ τὴν χώραν οἰκοδομίαις τε καὶ πολυτελέσι κατασκευαῖς ἀπολωλεκότες· τὸ δὲ μέγιστον, πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ἔχοντες. οὐ μέντοι πρότερόν γε οἱ ξύμπαντες ἐπαύσαντο ἐν ὀργῇ ἔχοντες αὐτὸν, πρὶν ἐζημίωσαν χρήμασιν.

(margin: γρ. δῆμος)

A in bello consumpsisse, maximamq; potētiam ad hoc vsque tēpus habuisse, cuius apud posteros in æternum, etiam si tādem aliquādo succūbamus (natura enim comparatū est, vt omnia [*orta, & aucta,*] decrescant, [*ac tandem occidant.*]) memoria relinquetur: quòd videlicet nos Græci plurimorum Græcorum imperiū iam obtinuerimus, & grauissima bella tum aduersus vniuersos, tum aduersus singulos [*populos*] sustinuerimus, præterea quòd vrbem rerū omnium copia instructissimā, & frequentissimam incoluerimus. Quāquam is quidè, qui segnis est, hæc vituperabit: sed qui B est agendi studiosus, ipse quoque æmulabitur. si quis verò [*res huiusmodi*] non possideat, inuidebit. Cæterùm [*aliis*] inuisos, & graues esse in præsentia [*hoc minimè curandum. nam*] hoc omnibus accidit, quotquot alteri alteris imperare voluerunt. Qui verò maximarum rerum gratia suscipit inuidiā, is rectè sibi consulit. Odium enim non diu durat. Sed & præsens splendor, & gloria in posterum perpetuò celebranda relinquitur. Vos igitur [*hæc duo*] prospicientes, & futurum decus, & præsens dedecus, C præsenti animorum alacritate vtrumque quæratis, [*ipsam videlicet decoris adeptionem, & dedecoris vitationem,*] neq; vllum caduceatorem ad Lacedæmonios mittatis, neque significationem detis vos præsentibus incommodis premi. Nam qui in calamitatibus animo minimum afflictantur, & re ipsa plurimum [*ipsis*] resistunt, isti & publicè & priuatim omniū sunt præstantissimi. His verbis Pericles Atheniensium iram in se conceptam mitigare, animosq; [*illorum*] D à præsentibus malis abducere conabatur. Illi verò publicè quidem eius oratione flectebantur, [*eiq; morem gerebant,*] nec [*vllos legatos*] ad Lacedæmonios amplius mittebant, & in bellum animis impensius incūbebant: sed priuatim calamitates, quibus premebantur, ægrè ferebant. Pauper quidem, quòd tenuiores facultates habens, bellum ingressus esset, & tamen his ipsis priuatus esset. Illi verò qui opibus pollebant quòd egregia in agris prædia, villasq; magnificè ædificatas, & sumptuosa supellectile instructas amisissent. Sed, quod omnium erat grauissimum, quòd pro pace bellum haberent. Nec prius vniuersi iram, quam in eum conceperant, deposuerunt, quàm eum pecunia mulctarunt.

[1] Ἀναλωκέναι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ γνῶτε. [2] Ἧς ἐς ἀΐδιον] τὸ ἧς πρὸς τὸ, μνήμη καταλελείψεται. τὰ γὰρ ἄλλα διὰ μέσου. [3] Ἢν καὶ νῦν ὑπενδῶμέν ποτε] ἐάν ποτε καὶ ὑποχαλάσωμεν, καὶ πταίσωμεν. [4] Καίτοι ταῦτα] τρεῖς κριτὰς ὑποτίθεται τῶν πραγμάτων. [5] Τὸ ἐπίφθονον] τὸ ἐπίζηλον. [6] Μῖσος μὲν γὰρ] διαλύεται γὰρ ἢ θανάτῳ, ἢ ἄλλῳ τινί. [7] * Τὸ αὐτίκα μὴ αἰσχρὸν] ἴσως χαριέστερον, τὸ αὐτίκα αἰσχρὸν ἤγουν τὴν παραυτίκα αἰσχύνην) (τὸ καλόν. τὸ γὰρ καλὸν, καὶ τὸ μὴ αἰσχρὸν, ταὐτὸν δοκεῖ. ἢ τὸ μὴ αἰσχρὸν, ἀντὶ τοῦ, τὴν τοῦ αἰσχροῦ ἔκκλισιν, καὶ ἀποφυγήν. ἀλλὰ τοῦτο βιαιότερον, καὶ τολμηρότερον. Æ. P. [8] * Ἀμφότερα] δηλονότι τὴν τοῦ καλοῦ ἐπίτευξιν, καὶ ἀπόλαυσιν, καὶ τὴν τοῦ αἰσχροῦ ἔκκλισιν, εἴτε ἀποφυγήν. Æ. P. [9] Ὡς οἵτινες] τὸ ὡς ἀντὶ τοῦ ἐπεί. [10] Ἐπ' αὐτὸν] κατ' αὐτοῦ. [11] Τὴν γνώμην] τὸν σκοπὸν ἐκείνων. [12] Οἱ δὲ δυνατοί] οἱ τῷ πλούτῳ δυνάμενοι.

Rursus

Rursus tamen nō multo pòst (id quod vulgus facere solet) [*ipsum*] belli ducem elegerunt, eiq; rerum omnium administrationem commiserūt, quòd domestici quidem luctus, & iacturæ, quam singuli priuatim fecerant, dolorem iam minus sentirēt, ipsum verò in rebus, quibus vniuersa ciuitas indigebat, administrandis, plurimi faciendum esse iudicarent. Quandiu enim Reipub. præfuit in pace, eam moderatè rexit, eamq; bona fide tutatus est, eiusq; potentiam maximè auxit. Postquam autem hoc bellum susceptum est, in hoc etiam ille Reipubl. vires videtur præuidisse. Duos autem annos, & sex menses [*à bello moto*] præterea vixit. Et post eius mortem, eius prouidentia in bello magis cognita est. Ille enim dicebat [*Athenienses*] victores euasuros, si quiescerent, [*& à cæteris bellis abstinerent,*] rebusq; nauticis operam darent, neque nouum imperium quærerent, dum hoc bellum gererent, neque Rempublicam in discrimen vocarent. Illi verò & hæc omnia contrà egerunt, & alia, quæ ad hoc bellum pertinere non videbantur, ob priuatam ambitionem, & priuatos quæstus, in suam, sociorumq; perniciem administrarunt. Nam quum ea, [*quæ gerenda suscipiebant,*] feliciter succedebant, honor, & fructus ad priuatos potius, [*quam ad Rempublicam*] redibat: quū verò infeliciter succedebant, Reipublicæ detrimentum in hoc bello afferebant. Huius autem rei hæc fuit causa, quòd cùm ille & dignitate, & consilio polleret, & manifestè omnium ciuium integerrimus esset, vt nullis pecuniæ muneribus se corrumpi pateretur, plebem in officio liberaliter contineret, nec ab ea magis regeretur, quàm ipse eam regeret. Nam cùm non malis: [*sed bonis*] artibus potentiam adeptus esset, ad multitudinis voluntatem nihil dicebat: sed eam pro sua autoritate castigare, quinetiam nonnullis in rebus [*ei palàm*] aduersari poterat. Quoties igitur eos aliquid intempestiuè, ac petulantiæ confidentia pulsos audere animaduertebat, [*eos*] incusso metu, dicendo reprimebat. Contrà verò, eos temerè formidantes ad fiduciam reducebat, [*animosq; ipsis restituebat.*] Quare verbo quidem erat dominatus popularis; sed re ipsa penes primarium [*populi*] virum principatus erat. Qui verò eum sunt sequuti, cùm potius inter se dignitate pares essent, & eorum singuli principem in Republica locum, affectarent, omnia ad populi voluntatem dicere, eiusque libidini Rempublicam permittere cœperunt.

A ὕστερον δ' αὖθις οὐ πολλῷ (ὅπερ φιλεῖ ὅμιλος ποιεῖν) στρατηγὸν εἵλοντο, καὶ πάντα τὰ πράγματα ἐπέτρεψαν· ὧν μὲν περὶ τὰ οἰκεῖα ἕκαστος ἤλγει, ἀμβλύτεροι ἤδη ὄντες, ὧν δὲ ἡ ξύμπασα πόλις [1] προσεδεῖτο, πλείστου ἄξιον νομίζοντες εἶναι. ὅσον τε γὰρ χρόνον προύστη τῆς πόλεως ἐν τῇ εἰρήνῃ, μετρίως ἐξηγεῖτο, καὶ ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτὴν, καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐκείνου μεγίστη· ἐπειδή τε ὁ πόλεμος κατέστη, ὁ δὲ * φαίνεται καὶ ἐν τούτῳ προγνοὺς [2] τὴν δύ- B ναμιν. ἐπεβίω δὲ δύο ἔτη, καὶ ἓξ μῆνας· καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανεν, [3] ἐπὶ πλέον ἔτι ἐγνώσθη [4] ἡ πρόνοια αὐτοῦ ἡ ἐς τὸν πόλεμον. ὁ μὲν γὰρ, ἡσυχάζοντάς τε καὶ τὸ ναυτικὸν θεραπεύοντας, καὶ ἀρχὴν μὴ ἐπικτωμένους ἐν τῷ πολέμῳ, μηδὲ τῇ πόλει κινδυνεύοντας, ἔφη περιέσεσθαι. οἱ δὲ ταῦτά τε πάντα ἐς τοὐναντίον ἔπραξαν, καὶ ἄλλα ἔξω τοῦ πολέμου δοκοῦντα εἶναι, κατὰ τὰς ἰδίας φιλοτιμίας, καὶ ἴδια κέρδη, κακῶς ἔς τε σφᾶς αὐτοὺς καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπολίτευσαν· C [5] ἃ κατορθούμενα μὲν, [6] τοῖς ἰδιώταις τιμὴ καὶ ὠφελία μᾶλλον ἦν· [7] σφαλέντα δὲ, τῇ πόλει ἐς τὸν πόλεμον βλάβη καθίστατο. αἴτιον δ' ἦν, ὅτι ἐκεῖνος μὲν δυνατὸς ὢν τῷ τε ἀξιώματι καὶ τῇ γνώμῃ, χρημάτων τε διαφανῶς [8] ἀδωρότατος γενόμενος, κατεῖχε τὸ πλῆθος ἐλευθέρως, καὶ οὐκ ἤγετο μᾶλλον ὑπ' αὐτοῦ ἢ αὐτὸς ἦγε, διὰ τὸ μὴ, κτώμενος ἐξ οὐ προσηκόντων τὴν δύναμιν, πρὸς ἡδονήν τι λέγειν, ἀλλ' ἔχων ἐπ' ἀξιώσει καὶ πρὸς ὀργήν τι ἀντειπεῖν. D ὁπότε γοῦν αἴσθοιτό τι αὐτοὺς παρὰ καιρὸν [9] ὕβρει θαρσοῦντας, λέγων κατέπλησεν ἐπὶ τὸ φοβεῖσθαι· καὶ δεδιότας αὖ ἀλόγως, ἀντικαθίστη πάλιν ἐπὶ τὸ θαρσεῖν. ἐγίγνετό τε λόγῳ μὲν, δημοκρατία, ἔργῳ δὲ, ὑπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς ἀρχή. οἱ δὲ ὕστερον, ἴσοι αὐτοὶ μᾶλλον πρὸς ἀλλήλους ὄντες, καὶ ὀρεγόμενοι τοῦ πρῶτος ἕκαστος γίγνεσθαι, ἐτράποντο καθ' ἡδονὰς τῷ δήμῳ καὶ τὰ πράγματα ἐνδιδόναι.

* τ. ὅδε. Æ.P.

[1] Προσεδεῖτο] χρείαν εἶχε. [2] Τὴν δύναμιν] τὴν ἰσχὺν τοῦ πολέμου. [3] Ἐπιπλέον ἔτι] μετὰ τὸ καταστῆναι τὸν πόλεμον. [4] Ἡ πρόνοια αὐτοῦ] ἡ πρόγνωσις. [5] Ἃ κατορθούμενα] εἰς τέλος ἐρχόμενα. [6] Τοῖς ἰδιώταις] ἰδιώτας καλεῖ τοὺς ῥήτορας, καὶ τοὺς δημαγωγούς, οὐχ ὅτι ἰδιῶταί εἰσι κατὰ τὸ ἀληθές, ἀλλ' ὡς πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ κοινοῦ καὶ τῆς πόλεως εἴρηκε. [7] Σφαλέντα δὲ] αἰνίττεται τὰ κατὰ τὸν Ἀλκιβιάδην. [8] Ἀδωρότατος] ἀδωρόληπτος. [9] Ὕβρει θαρσοῦντας] ἀλόγως τι πράττοντας.

ἐξ ὧν ἄλλα τε πολλά, ὡς ἐν μεγάλῃ πόλει καὶ ἀρχὴν ἐχούσῃ, ἡμαρτήθη, καὶ ὁ ἐς σικελίαν πλοῦς· ὃς οὐ τοσοῦτον γνώμης [1] ἁμάρτημα ἦν πρὸς οὓς ἐπήεσαν, [2] ὅσον οἱ ἐκπέμψαντες, οὐ τὰ πρόσφορα [3] τοῖς οἰχομένοις ἐπιγιγνώσκοντες, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας διαφορὰς περὶ τῆς τοῦ δήμου προστασίας, τά τε [4] ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀμβλύτερα ἐποίουν, καὶ τὰ περὶ τὴν πόλιν πρῶτον ἐν ἀλλήλοις ἐταράχθησαν. σφαλέντες δὲ ἐν σικελίᾳ ἄλλῃ τε παρασκευῇ καὶ τοῦ ναυτικοῦ τῷ πλέονι μορίῳ, καὶ κατὰ τὴν πόλιν ἤδη ἐν στάσει ὄντες, ὅμως τρία μὲν ἔτη ἀντεῖχον τοῖς τε πρότερον ὑπάρχουσι [5] πολεμίοις, καὶ τοῖς ἀπὸ σικελίας [6] μετ' αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων [7] ἔτι τοῖς πλέοσιν ἀφεστηκόσι· Κύρῳ τε ὕστερον [8] βασιλέως παιδὶ [9] προσγενομένῳ. ὃς παρεῖχε χρήματα πελοποννησίοις ἐς τὸ ναυτικόν. καὶ οὐ πρότερον [10] ἐνέδοσαν ἢ αὐτοὶ ἐν σφίσι κατὰ τὰς ἰδίας διαφορὰς περιπεσόντες ἐσφάλησαν. [11] τοσοῦτον τῷ Περικλεῖ ἐπερίσσευσε τότε, [12] ἀφ' ὧν αὐτὸς προέγνω, καὶ πάνυ ἂν ῥᾳδίως [13] * περιγενέσθαι τὴν πόλιν τῶν πελοποννησίων αὐτῶν τῷ πολέμῳ. Οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τοῦ αὐτοῦ θέρους ἐστράτευσαν ναυσὶν ἑκατὸν ἐς ζάκυνθον τὴν νῆσον, ἣ κεῖται ἀντιπέρας ἤλιδος· εἰσὶ δὲ ἀχαιῶν τῶν ἐκ πελοποννήσου ἄποικοι, καὶ ἀθηναίοις ξυνεμάχουν. ἐπέπλεον δὲ λακεδαιμονίων χίλιοι ὁπλῖται, καὶ Κνῆμος σπαρτιάτης ναύαρχος. ἀποβάντες δὲ ἐς τὴν γῆν, ἐδῄωσαν τὰ πολλά. [14] καὶ ἐπειδὴ οὐ ξυνεχώρουν, ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου. καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος, Ἀριστεὺς κορίνθιος, καὶ λακεδαιμονίων πρέσβεις, Ἀνήριστος, καὶ Νικόλαος, καὶ Πρατόδημος, καὶ Τεγεάτης Τιμαγόρας, [15] καὶ Ἀργεῖος ἰδίᾳ Πόλις, πορευόμενοι ἐς τὴν ἀσίαν ὡς βασιλέα, εἴ πως πείσειαν αὐτὸν χρήματά τε παρέχειν

γρ. ἀντιπέρα

γρ. ἰδίᾳ πόλις
γρ. ἰδίᾳ πολλάκις

A Vnde cùm multis aliis in rebus peccatum est, (vt in ampla ciuitate, & quæ principatum obtinet, [*accidere plerunque solet*,] tum etiam in expeditione in Siciliã facta, quæ suscepta est non tam peccato iudicij, [*& culpa*] eorum, aduersus quos [*ipsi Athenienses*] iuerunt, quàm illorum, qui [*classem illam*] emiserunt, qui non cognoscebãt ea, quæ [*suis illuc*] profectis conducebant: sed propter priuatas simultates, de populi principatu contendentes, & res, quæ militiæ gerebantur, debilitarunt, & [*domi*] totũ B Reipublicæ statum mutuis discordiis tunc primùm conturbarunt. Quamuis autem in Sicilia rem infeliciter gessissent, & cùm alium apparatum, tum etiam maiorẽ classis partem amisissent, & in ipsa vrbe seditione iam laborarent, tamẽ tres annos restiterunt: & prioribus hostibus, & Siculis, qui se illis adiunxerant, quinetiam plerisque sociorum, qui [*ab ipsis*] defecerãt: mox etiam Cyro, Regis Persarum filio, qui se [*Lacedæmoniis*] adiunxerat, & pecunias Pe- C loponnesiis ad classem [*parandam*] dederat. Nec prius [*hostibus imperio*] cesserunt, [*ac succubuerunt*,] quàm ipsi mutuis discordiis collisi conciderunt. Tanta prudentia tunc in Pericle fuit, qua cęteros ciues longè superans, ciuitatem Peloponnesiis eo bello vel facillimè superiorem fore præuiderat. Lacedæmonij verò, eorumq; socij, eadem æstate cum centum nauibus profecti sunt in insulam Zacynthum, quæ iacet è regione Elidis. Zacynthij autem sunt Achæorum ex Peloponneso coloni, & Atheniensium erant socij. Illa autem classe aduersus [*illos*] vehebantur mille grauis armaturę milites Spartani, & Cnemus Spar- D tanus, classis præfectus; exscéuq; ex nauibus in terram facto, magnam illius agri partem vastarunt. cumq; illi deditionem facere nollent, domum redierunt. Eadem iam extrema, Aristæus Corinthius, & Lacedæmoniorum Legati, Aneristus, Nicolaus, Pratodemus, & Timagoras Tegeates, & Polis Argiuus, [*non publicè missus: at sua sponte cum cæteris profectus, &*] priuatim, dum iter facerent in Asiam ad [*Persarum*] Regem, si qua ratione ei persuadere possent, vt sibi pecuniam daret,

[1] Ἁμάρτημα ἦν] λείπει τῶν λεοντίνων. τοὺς λεοντίνους λέγει. οὗτοι γὰρ μετεκαλέσαντο πρὸς συμμαχίαν ἀθηναίους, συρακουσίοις διαφερόμενοι. [2] Ὅσον οἱ ἐκπέμψαντες] ἀθηναίων οἱ προύχοντες. [3] Τοῖς οἰχομένοις] πορευθεῖσιν εἰς σικελίαν. [4] Ἐν τῷ στρατοπέδῳ] τῷ σικελικῷ. [5] Πολεμίοις] τοῖς λακεδαιμονίοις. [6] Μετ' αὐτῶν] τῶν λακεδαιμονίων. [7] Ἔτι τοῖς πλείοσιν] ἀντεῖχον δηλονότι. [8] Βασιλέως παιδὶ] βασιλέως λέγει τοῦ Δαρείου υἱοῦ Ἀρταξέρξου. οὗτινος Κύρου καὶ ὁ Ξενοφῶν τὰς ἀναβάσεις ἔγραψε. [9] Προσγενομένῳ] τοῖς λακεδαιμονίοις δηλονότι. [10] Ἐνέδοσαν] ἐμαλακίσθησαν. [11] Τοσοῦτον] φρονήσεως δηλονότι. [12] Ἀφ' ὧν αὐτὸς προέγνω] ἀφ' ὧν πραγμάτων, ὥστε μήτε κατὰ γῆν πολεμεῖν, μήτε εἰς σικελίαν πέμψαι. *[13] Περιγενέσθαι] τοῦτο οὕτω ληπτέον. εἰ γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὴν Περικλέους γνώμην, καὶ παραίνεσιν, ἡσυχάζειν, τὸ ναυτικὸν θεραπεύειν, ἀρχὴν μὴ ἐπικτᾶσθαι ἐν τούτῳ τῷ πολέμῳ, μηδὲ τῇ πόλει κινδυνεύειν ἐβουλήθησαν, ὡς ἐν τοῖς ἄνω δεδήλωται. Æ.P. [14] Καὶ ἐπειδὴ οὐ ξυνεχώρουν] ἐνεδίδουν οἱ ζακύνθιοι. [15] Καὶ ἀργεῖος ἰδίᾳ πολλάκις] γράφεται, ἰδίᾳ, Πόλις. ὄνομα κύριον. ἄνευ τοῦ κοινοῦ. οἱ γὰρ ἀργεῖοι φίλοι ἦσαν ἀθηναίοις.

belliq;

belliq; ſocietatem ſecum iniret, primùm in Thraciam ad Sitalcem Teræ filium iuerunt, quòd vellent, ſi poſſent, ei perſuadere, vt relicta Athenienſium ſocietate ad ſuam tranſiret, & coniunctis armis ſecum Potidæam iret, vbi erat Athenienſium exercitus, qui [*vrbem*] obſidebat, vtque eos ſuis auxiliis iuuādi finem faceret, ſibiq; adeſſet, vt illo adiuuante, quò proficiſcebantur, ire poſſent trans Helleſpontum ad Pharnacem Pharnabazi filium, qui eos ad Regem erat deducturus. Sed cùm fortè Athenienſium Legati, Learchus Callimachi, & Ameniades Philemonis [*filius*,] apud Sitalcem tunc adeſſent, Sadoco Sitalcæ filio, qui ciuis Athenienſis factus fuerat, perſuaſerunt, vt eos ſibi traderet, ne, ſi ad Regem tranſiuiſſent, quantum in ipſo ſitum eſſet, illi ſuæ ciuitati nocerent. Ille verò eorum verbis adductus, illos, dum per Thraciam iter facerent ad nauigium, quo Helleſpontum erant traiecturi, antequàm [*id*] conſcenderent, comprehendit, miſſis aliis quibuſdam cum Learcho, & Ameniade: illóſque his tradi iuſſit. Hi verò [*eos*] acceptos Athenas detulerunt. Qui cùm eò perueniſſent, Athenienſes veriti ne Ariſteus, ſi euaſiſſet, longè pluribus maleficiis [*ſe*] afficeret, quia eum & antè rerum omnium, quæ ad Potidæam, & in Thracia geſtæ fuerant, autorem fuiſſe conſtabat, omnes eodem die, indemnatos, & quædam dicere volentes, interfecerunt, & in profundas foſſas deiecerunt, æquum eſſe cenſentes parem gratiam Lacedæmoniis referre, eoſq; eodem modo tractare, quo ipſi ſuos antè tractarant, qui negotiatores Athenienſium, & ſociorum, quos ceperant in onerariis nauibus circa Peloponneſum nauigantes, interfecerant, & in profundas foſſas deiecerant. Lacedæmonij enim huius belli initio omnes, quos in mari cepiſſent, vt hoſtes trucidabant, tam Athenienſium ſocios, quàm eos, qui neutrorum partes ſequebantur. Sub idem tempus, extrema iam æſtate, & Ambraciotæ, cùm ipſi, tum etiam multi barbari, quos ex ſuis ſedibus excitarant, [*& ad belli ſocietatem aſciuerant*,]

καὶ ξυμπολεμεῖν, ἀφικνοῦνται ὡς Σιτάλκην πρῶτον τὸν Τήρεω ἐς θράκην, βουλόμενοι πεῖσαί τε αὐτὸν, εἰ δύναιντο, μεταστάντα τῆς ἀθηναίων ξυμμαχίας, στρατεῦσαι ἐπὶ τὴν ποτίδαιαν, οὗ ἦν στράτευμα τῶν ἀθηναίων πολιορκοῦν· καὶ παῦσαι βοηθεῖν τε αὐτοῖς, καὶ ἧπερ ὥρμηντο, δι' ἐκείνου πορευθῆναι πέραν τοῦ ἑλλησπόντου ὡς Φαρνάκην τὸν Φαρναβάζου, ὃς αὐτοὺς ἔμελλεν ὡς βασιλέα ἀναπέμψειν. παρατυχόντες δὲ ἀθηναίων πρέσβεις, Λέαρχος ὁ Καλλιμάχου, καὶ Ἀμεινιάδης ὁ Φιλήμονος παρὰ τῷ Σιτάλκῃ, πείθουσι τὸν Σάδοκον[1] τὸν γεγενημένον ἀθηναῖον, Σιτάλκου υἱόν, τοὺς ἄνδρας ἐγχειρίσαι σφίσιν, ὅπως μὴ διαβάντες ὡς βασιλέα,[2] *[3] τὴν ἐκείνου πόλιν τὸ μέρος βλάψωσιν.[4] ὁ δὲ, πεισθεὶς, πορευομένους αὐτοὺς διὰ τῆς θράκης ἐπὶ τὸ πλοῖον, ᾧ ἔμελλον τὸν ἑλλήσποντον περαιώσειν, πρὶν ἐσβαίνειν, ξυλλαμβάνει, ἄλλους ξυμπέμψας μετὰ τοῦ Λεάρχου καὶ Ἀμεινιάδου· καὶ ἐκέλευσεν ἐκείνοις[5] παραδοῦναι.[6] οἱ δὲ, λαβόντες, ἐκόμισαν ἐς τὰς ἀθήνας. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν, δείσαντες οἱ ἀθηναῖοι[7] τὸν Ἀριστέα, μὴ[8] αὖθις σφᾶς ἔτι πλείω[9] κακουργῇ διαφυγὼν, ὅτι καὶ πρὸ τούτων τὰ τῆς ποτιδαίας καὶ τῶν ἐπὶ θράκης πάντ' ἐφαίνετο πράξας, ἀκρίτους καὶ βουλομένους ἔστιν ἃ εἰπεῖν, αὐθημερὸν ἀπέκτειναν πάντας, καὶ ἐς φάραγγας ἐσέβαλον·[10] δικαιοῦντες[11] τοῖς αὐτοῖς ἀμύνεσθαι[12] οἷσπερ καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι[13] ὑπῆρξαν, τοὺς ἐμπόρους οὓς ἔλαβον ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, ἐν ὁλκάσι περὶ πελοπόννησον πλέοντας ἀποκτείναντες, καὶ ἐς φάραγγας ἐσβαλόντες. πάντας γὰρ δὴ κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου οἱ λακεδαιμόνιοι ὅσους λάβοιεν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὡς πολεμίους διέφθειρον, καὶ τοὺς μετὰ ἀθηναίων ξυμπολεμοῦντας, καὶ τοὺς μηδὲ μεθ' ἑτέρων. [14] Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, τοῦ θέρους τελευτῶντος, καὶ ἀμπρακιῶται, αὐτοί τε καὶ τῶν βαρβάρων πολλοὺς ἀναστήσαντες,

γρ. ἐς φάραγγα βαλόντες.

[1] Τὸν γεγενημένον] τὸν ἐγγραφέντα. [2] Τὴν ἐκείνου πόλιν τὸ μέρος] ὅσον ἀπὸ τοῦ μέρους αὐτοῦ. * [3] Τὴν ἐκείνου] ἡ σύνταξις αὕτη. τὴν πόλιν τὸ ἐκείνου μέρος. τουτέστιν, ὅπως μὴ οἱ τῶν λακεδαιμονίων πρέσβεις διαβάντες πρὸς τὸν βασιλέα, τὴν τῶν ἀθηναίων πόλιν βλάψωσι κατὰ τὸ ἐκείνου, τοῦ Σαδόκου δηλονότι, μέρος ἤγουν δι' αὐτὸν, ὅτι αὐτοὺς δυνάμενος κωλύειν, οὐκ ἐκώλυεν ὡς βασιλέα διαβῆναι. Ἄλλως. τὴν ἐκείνου πόλιν, τουτέστι τὰς ἀθήνας, ὧν ἐκεῖνος ὁ Σάδοκος ἦν πολίτης, ἀθηναῖος γεγενημένος. Æ. P.
[4] Ὁ δὲ] ἤγουν ὁ Σάδοκος. [5] Ἐκείνοις] τοῖς πρέσβεσι τῶν ἀθηναίων. [6] Οἱ δὲ] οἱ πρέσβεις τῶν ἀθηναίων. [7] Τὸν Ἀριστέα] τὸν κορίνθιον. [8] Αὖθις] εἰς τὸ μέλλον. [9] Κακουργῇ] κακουργήσῃ. [10] Δικαιοῦντες] δίκαιον κρίνοντες. [11] Τοῖς αὐτοῖς ἀμύνεσθαι] τὴν ἴσην τιμωρίαν δοῦναι. [12] Οἷσπερ] ἀντὶ τοῦ ὧν. [13] Ὑπῆρξαν] ἀντὶ τοῦ προκατήρξαντο. [14] Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους] μετάβασις.

γρ. ἐπ' ἄργος

ἐστράτευσαν.[1] ἐπὶ δὲ ἄργος τὸ ἀμφιλοχικὸν, καὶ τὴν ἄλλην ἀμφιλοχίαν. ἔχθρα δὲ πρὸς τοὺς ἀργείους ἀπὸ τοῦδε[2] αὖθις ἤρξατο πρῶτον γενέσθαι. ἄργος δὲ ἀμφιλοχικὸν καὶ ἀμφιλοχίαν τὴν ἄλλην ἔκτισε μετὰ τὰ Τρωϊκὰ οἴκαδε ἀναχωρήσας,[3] καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος[4] τῇ ἐν ἄργει καταστάσει, Ἀμφίλοχος ὁ Ἀμφιάρεω, ἐν τῷ ἀμπρακικῷ κόλπῳ, ὁμώνυμον τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι ἄργος ὀνομάσας. καὶ ἦν ἡ πόλις αὕτη μεγίστη[5] τῆς ἀμφιλοχίας, καὶ τοὺς δυνατωτάτους εἶχεν οἰκήτορας. ὑπὸ ξυμφορῶν δὲ πολλαῖς γενεαῖς ὕστερον πιεζόμενοι, ἀμπρακιώτας ὁμόρους ὄντας τῇ ἀμφιλοχικῇ ξυνοίκους[6] ἐπηγάγοντο·[7] καὶ ἑλληνίσθησαν τὴν νῦν γλῶσσαν τότε πρῶτον μὲν τῶν ἀμπρακιωτῶν ξυνοικησάντων. οἱ δὲ ἄλλοι ἀμφίλοχοι, βάρβαροί εἰσιν. ἐκβάλλουσιν οὖν[9] τοὺς ἀργείους οἱ ἀμπρακιῶται[10] χρόνῳ, καὶ αὖθις ἴσχουσι τὴν πόλιν. οἱ δ' ἀμφίλοχοι, γενομένου τούτου, διδόασιν ἑαυτοὺς[11] ἀκαρνᾶσι, καὶ προσεπικαλέσαντο ἀμφότεροι ἀθηναίους· οἱ αὖθις Φορμίωνά τε στρατηγὸν ἔπεμψαν, καὶ ναῦς τριάκοντα. ἀφικομένου δὲ τοῦ Φορμίωνος, αἱροῦσι κατὰ κράτος ἄργος, καὶ τοὺς ἀμπρακιώτας ἠνδραπόδισαν. κοινῇ τε[12] ᾤκησαν αὐτὸ ἀμφίλοχοι καὶ ἀκαρνᾶνες.[13] μετὰ δὲ τοῦτο ἡ ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον ἀθηναίοις καὶ ἀκαρνᾶσιν. οἱ δὲ ἀμπρακιῶται τὴν μὲν ἔχθραν[14] ἐς τοὺς ἀργείους ἀπὸ τοῦ ἀνδραποδισμοῦ σφῶν αὐτῶν πρῶτον ἐποιήσαντο, ὕστερον δὲ[15] ἐν τῷ πολέμῳ τήνδε τὴν στρατιὰν ποιοῦνται αὐτῶν τε καὶ χαόνων καὶ ἄλλων τινῶν τῶν πλησιοχώρων βαρβάρων· ἐλθόντες τε πρὸς τὸ ἄργος, τῆς μὲν χώρας ἐκράτουν, τὴν δὲ πόλιν ὡς οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν προσβαλόντες, ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ διελύθησαν κατὰ ἔθνη. τοσαῦτα μὲν ἐν τῷ θέρει ἐγένετο. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἀθηναῖοι ναῦς ἔστειλαν εἴκοσι μὲν περὶ πελοπόννησον, καὶ Φορμίωνα στρατηγόν·

γρ. προσ[illegible]καλέσαντες

γρ. στρατείαν

A expeditionem fecerunt aduersus Argos Amphilochicum, cæteramq; Amphilochiam. Inimicitiæ autem, quæ ipsis cũ Argiuis intercesserunt, hinc initium duxerant. Argos Amphilochicum, & reliquam Amphilochiam, Amphilochus Amphiarai [*filius,*] post bellum Troianum, domum reuersus, cùm rerum status, qui Argis erat, ei non placeret, condidit in sinu Ambracico, [*vrbem*] de eodem patriæ suæ nomine Argos, [*cognomine verò Amphilochicum*] appellans. Hęc autem vrbs omniũ in Am- B philochia sitarum maxima erat, & potentissimos quosque [*illius regionis homines*] habebat incolas. Sed [*eius incolæ*] multis pòst seculis, calamitatibus afflicti, Ambraciotas agro Amphilochico finitimos, in ciuitatis societatem accersiuerunt. Linguamq; Græcam, quæ nunc est in vsu, tunc primùm didicerunt ex Ambraciotis, qui in eadem vrbe cum ipsis habitarant. At reliqui Amphilochi barbari sunt. Ambraciotæ igitur progressu temporis Argiuos [*Amphilochicos, à quibus in ciuitatis communionem recepti fuerant,*] vrbe pellunt, ipsiq; retinent C vrbem. Amphilochi verò vrbe pulsi sese Acarnanibus dediderunt, & vtrique Athenienses in auxilium aduocarunt, qui Phormionem ducem, & triginta naues ipsis miserunt. Cùm autem Phormio [*eò*] peruenisset, Argos per vim ceperunt, & Ambraciotas in seruitutem abstraxerunt, vrbemq; Amphilochi, & Acarnanes communiter incoluerunt. Postea verò societas inter Athenienses, & Acarnanes tunc primùm est inita. Ambraciotæ igitur tunc primùm inimicitias cum Argiuis propter D suos in seruitutem ab illis abstractos susceperunt, posteaquam in hoc bello hanc expeditionem fecerunt, exercitu ex suis militibus, & Chanibus, & aliis quibusdam finitimis barbaris collecto. Et ad Argos profecti, agrum quidem in suam potestatem redegerunt: sed cùm vrbem aggressi expugnare non potuissent, domum redierunt, & alij ab aliis dirempti ad suam quique gentem reuerterũt. Atque hæc quidem ęstate ista sunt gesta. Ineũte autem hyeme, Athenienses viginti naues, & Phormionẽ ducem circa Peloponnesum miserunt:

[1] Ἐπὶ τὸ ἄργος] κατὰ τοῦ ἄργους. [2] Αὖθις] τοῖς ἀμπρακιώταις. [3] Καὶ οὐκ ἀρεσκόμενος] εὗρε γὰρ τὴν μητέρα Ἐριφύλην ἀναιρεθεῖσαν ὑπὸ Ἀλκμαίωνος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. [4] Τῇ ἐν ἄργει καταστάσει] τῇ οἰκήσει. [5] Τῆς ἀμφιλοχίας] γῆς δηλονότι. [6] Ἐπηγάγοντο] ἐφειλκύσαντο. [7] Καὶ ἑλληνίσθησαν] ἕλληνες κατὰ τὴν νῦν διάλεκτον ἐγένοντο. [8] Οἱ δὲ ἄλλοι ἀμφίλοχοι] οἱ μὲν ἄλλοι ἀμφίλοχοι, βάρβαροι· οἱ δὲ ἀμπρακιῶται, ἕλληνες, κορινθίων ἄποικοι. [9] Τοὺς ἀργείους] τοὺς ἀμφιλοχικοὺς, τοὺς δεξαμένους. [10] Χρόνῳ] ἀντὶ τοῦ μόλις. [11] Ἀκαρνᾶσι] φίλοις οὖσι δηλονότι ἀθηναίων. [12] Ὤκησαν αὐτὸ] αὐτὸ τὸ ἄργος. [13] Μετὰ δὲ τοῦτο] ἀντὶ τοῦ ἀπὸ ταύτης τῆς αἰτίας. [14] Ἐς τοὺς ἀργείους] κατὰ τῶν ἀργείων. [15] Ἐν τῷ πολέμῳ] τῷ πελοποννησιακῷ δηλονότι.

qui ex

qui ex belli ſede, quam Naupacti habebat, proficiſcēs, diligenter obſeruabat, ne quis Corintho, & ex ſinu Criſæo enauigaret, néve [*eò*] intraret. alias etiã ſex in Cariam, & Lyciam, & Meleſandrum ducem [*miſerunt*,] vt pecunias ab iſtarum regionum incolis exigerent, neque oneraria nauigia ex [*vrbe*] Phaſelide, & Phœnice, & ex illa continente proficiſcentia, à Peloponneſiis latronibus, qui ex ipſa Pelopõneſo veniebant, infeſtari ſinerẽt. Meleſander autem cum exercitu Athenienſium, & ſociorum, qui nauibus ſimul vehebãtur, in Lyciam ingreſſus, prœlio ſuperatus occidit, & quandam copiarum partem amiſit. Eadem hyeme Potidæatæ, cùm diutius obſidionem tolerare non poſſent, & Peloponneſiorum irruptiones in Atticam factæ nihilo magis Athenienſes [*ab vrbis obſidione*] remouerent, & res frumentaria defeciſſet, & alia multa præterea pro neceſſario victu illic iam accidiſſent, quinetiam nonnulli mutuò ſe guſtaſſent, ita demum in colloquium de deditione venerunt cum Athenienſiũ ducibus, quibus ea vrbis obſidendæ cura mandata fuerat, Xenophonte Euripidis, Heſtiodoro Ariſtoclidę, & Phanomacho Callimachi [*filio.*] Illi verò [*cõditiones oblatas*] acceperunt, tũ quòd exercitum in loco frigido magna incommoda ferre animaduerterent, tum etiam quòd Reſpubl. duo talentorum millia in illam obſidionem iam impendiſſet. His igitur conditionibus [*Potidæatæ*] deditionem fecerunt, vt ipſi exirent, & liberi, & vxores, & milites auxiliarij, [*& mares quidem*] cũ ſingulis veſtimentis, fœminæ verò, cum binis, cumque certa ſinguli ad viaticum pecunia. Atque hi quidem interpoſita fide publica egreſſi abierunt & in agrum Chalcidicum, & quò quiſq; potuit. Athenienſes verò ducibus crimini dederunt, quòd populi iniuſſu [*cum hoſte*] compoſitionem [*huiuſmodi*] feciſſent. Exiſtimabant enim [*illos*] vrbem expugnare potuiſſe, [*ſi voluiſſent, vt de eius incolis arbitratu ſuo ſtatuerent, eosque tractarent*] quemadmodum volebant. Poſtea verò colonos ex ſuo corpore Potidæam miſerunt, eamque incoluerunt. Atque hæc quidem hac hyeme ſunt geſta. & ſecundus huius belli annus finitus eſt, quod Thucydides conſcripſit. Ineunte æſtate, Peloponneſij, eorumque ſocij in Atticam quidem nullam irruptionem fecerunt: ſed cum copiis aduerſus Platæam iuerunt. Archidamus verò Zeuxidami [*filius*,] Lacedæmoniorum Rex, illis præerat,

A ὃς ὁρμώμενος ἐκ Ναυπάκτου, φυλακὴν εἶχε μήτ' ἐκπλεῖν ἐκ Κορίνθου καὶ τοῦ Κρισαίου κόλπου μηδένα, μήτ' ἐσπλεῖν. ἑτέρας δὲ ἓξ ἐπὶ Καρίας καὶ Λυκίας, καὶ Μελήσανδρον στρατηγὸν, ὅπως ταῦτά τε [1] ἀργυρολογῶσι, καὶ τὸ λῃστικὸν τῶν Πελοποννησίων μὴ ἐῶσιν, [2] * αὐτόθεν ὁρμώμενον, βλάπτειν τὸν πλοῦν τῶν ὁλκάδων τῶν [3] ἀπὸ Φασήλιδος καὶ Φοινίκης, καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἠπείρου. ἀναβὰς δὲ στρατιᾷ Ἀθηναίων τε τῶν ἀπὸ τῶν νεῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ἐς τὴν Λυκίαν ὁ Μελήσανδρος, ἀποθνήσκει, καὶ τῆς B στρατιᾶς μέρος τι διέφθειρε, νικηθεὶς μάχῃ. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος οἱ Ποτιδαιᾶται, ἐπειδὴ οὐκέτι ἐδύναντο πολιορκούμενοι ἀντέχειν, ἀλλ' αἵ τε ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολαὶ Πελοποννησίων οὐδὲν μᾶλλον ἀπανίστασαν τοὺς Ἀθηναίους, ὅ, τε σῖτος ἐπελελοίπει, καὶ ἄλλα τε πολλὰ ἐπεγεγένητο αὐτόθι ἤδη βρώσεως πέρι ἀναγκαίας, καί τινες καὶ ἀλλήλων ἐγεύοντο, οὕτω δὴ λόγους προσφέρουσι περὶ ξυμβάσεως τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων τοῖς ἐπὶ σφίσι τεταγμένοις, Ξενοφῶντί τε τῷ Εὐ-C ριπίδου, καὶ Ἑστιοδώρῳ τῷ Ἀριστοκλείδου, καὶ Φανομάχῳ τῷ Καλλιμάχου. [4] οἱ δὲ προσεδέξαντο, ὁρῶντες μὲν τῆς στρατιᾶς τὴν ταλαιπωρίαν ἐν χωρίῳ χειμερινῷ, ἀνηλωκυίας τε ἤδη τῆς πόλεως δισχίλια τάλαντα ἐς τὴν πολιορκίαν. ἐπὶ τοῖσδε οὖν ξυνέβησαν, ἐξελθεῖν αὐτοὺς, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας, καὶ τοὺς ἐπικούρους, ξὺν ἑνὶ ἱματίῳ, γυναῖκας δὲ, ξὺν δυοῖν· καὶ ἀργύριόν τι ῥητὸν ἔχοντας ἐφόδιον. καὶ οἱ μὲν, ὑπόσπονδοι ἐξῆλθον ἔς τε τὴν Χαλκιδικὴν, [5] καὶ ἕκαστος ᾗ ἐδύνατο. Ἀθη-D ναῖοι δὲ τούς τε στρατηγοὺς ἐπῃτιάσαντο ὅτι ἄνευ αὐτῶν ξυνέβησαν ([6] ἐνόμιζον γὰρ ἂν κρατῆσαι τῆς πόλεως ᾗ ἐβούλοντο) καὶ ὕστερον ἐποίκους ἑαυτῶν ἔπεμψαν ἐς τὴν Ποτίδαιαν, καὶ κατῴκισαν. ταῦτα μὲν ἐν τῷ χειμῶνι ἐγένετο· καὶ τὸ δεύτερον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς μὲν τὴν Ἀττικὴν οὐκ ἐσέβαλον, ἐστράτευσαν δ' ἐπὶ Πλάταιαν. ἡγεῖτο δὲ Ἀρχίδα-E μος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς,

γρ. ἰσχ-κιως,

γρ. ἔτους

[1] Ἀργυρολογῶσιν] ἀργύριον ἀπαιτῶσιν. * [2] Αὐτόθεν] ἐξ αὐτῆς τῆς Πελοποννήσου. Æ. P. [3] Ἀπὸ Φασήλιδος] Φάσηλις, πόλις Παμφυλίας. μέμνηται ταύτης καὶ Διονύσιος ὁ περιηγητής.

[4] Οἱ δὲ] οἱ στρατηγοί. [5] Καὶ ἕκαστος ᾗ ἐδύνατο] ταῖς τριάκοντα δύο πόλεις. [6] Ἐνόμιζον γὰρ ἂν] ἀνδραποδίσαι γὰρ τοὺς ἄνδρας ἐβούλοντο.

καὶ καθίσας τὸν στρατὸν ἔμελλε δηώσειν τὴν γῆν· οἱ δὲ Πλαταιῆς, εὐθὺς πρέσβεις πέμψαντες πρὸς αὐτὸν, ἔλεγον τοιάδε,
» Ἀρχίδαμε, καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποιεῖτε, οὐδ᾽ ἄξια οὔτε ὑμῶν, οὔτε πατέρων ὧν ἐστε, ἐς γῆν τὴν Πλαταιέων στρατεύοντες. Παυσανίας γὰρ ὁ Κλεομβρότου Λακεδαιμόνιος, ἐλευθερώσας τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν Μήδων, μετὰ Ἑλλήνων τῶν ἐθελησάντων ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης, ἣ παρ᾽ ἡμῖν ἐγένετο, θύσας ἐν τῇ Πλαταιέων ἀγορᾷ Διὶ ἐλευθερίῳ ἱερὰ, καὶ ξυγκαλέσας πάντας τοὺς ξυμμάχους, ἀπεδίδου Πλαταιεῦσι, γῆν καὶ πόλιν τὴν σφετέραν ἔχοντας [1]αὐτονόμους οἰκεῖν· στρατεῦσαί τε μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ᾽ αὐτοὺς, μηδ᾽ ἐπὶ δουλείᾳ· εἰ δὲ μὴ, ἀμύνειν τοὺς παρόντας ξυμμάχους κατὰ δύναμιν. τάδε μὲν ἡμῖν πατέρες οἱ ὑμέτεροι ἔδοσαν, ἀρετῆς ἕνεκα, καὶ προθυμίας τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς κινδύνοις γενομένης· ὑμεῖς δὲ τἀναντία δρᾶτε. μετὰ γὰρ Θηβαίων τῶν ἡμῖν ἐχθίστων ἐπὶ δουλείᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἥκετε. μάρτυρας δὲ θεοὺς τούς τε ὁρκίους τότε γενομένους ποιούμενοι, καὶ τοὺς ὑμετέρους πατρῴους, καὶ ἡμετέρους ἐγχωρίους, λέγομεν ὑμῖν τὴν γῆν τὴν Πλαταιΐδα μὴ ἀδικεῖν, μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὅρκους, ἐᾶν δὲ οἰκεῖν αὐτονόμους, καθάπερ Παυσανίας ἐδικαίωσε.

(Margin: τοῖς ἐγχωρίοις)

Τοσαῦτα εἰπόντων Πλαταιέων, Ἀρχίδαμος ὑπολαβὼν εἶπεν,
» Δίκαια λέγετε ὦ ἄνδρες Πλαταιῆς, ἢν ποιῆτε ὅμοια τοῖς λόγοις. καθάπερ γὰρ Παυσανίας ὑμῖν παρέδωκεν, [2]αὐτοί τε αὐτονομεῖσθε, καὶ τοὺς ἄλλους ξυνελευθεροῦτε, ὅσοι μετασχόντες τῶν τότε κινδύνων, ὑμῖν τε ξυνώμοσαν, καὶ εἰσὶ νῦν ὑπ᾽ Ἀθηναίοις· παρασκευή τε τοσήδε καὶ πόλεμος γεγένηται αὐτῶν ἕνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθερώσεως· ἧς μάλιστα μὲν μετασχόντες καὶ αὐτοὶ ἐμμείνατε τοῖς ὅρκοις· εἰ δὲ μὴ (ἅπερ καὶ πρότερον ἤδη προυκαλεσάμεθα) ἡσυχίαν ἄγετε, νεμόμενοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν καὶ ἔστε μηδὲ μεθ᾽ ἑτέρων· δέχεσθε δὲ ἀμφοτέρους φίλους, ἐπὶ πολέμῳ δὲ, μηδ᾽ ἑτέρους. καὶ τάδε ἡμῖν ἀρέσκει.

(Margin: ταῦτα ὑμῖν ἀρέσκει)

Ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Πλαταιέων πρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα, ἐσῆλθον ἐς τὴν πόλιν, καὶ τῷ πλήθει τὰ ῥηθέντα κοινώσαντες,

& castris [*adeam*] positis agrum vastaturus erat. Sed Platæenses legatis statim ad ipsum missis, hæc dixerunt: Archidame, & Lacedæmonij, neque iustè, neque ex dignitate vestra, patrumque vestrorum facitis, qui agrum Platæensem hostiliter inuaditis. Pausanias enim Cleombroti [*filius,*] Lacedæmonius qui Græciam Medorum dominatu liberauit, cum Græcis, qui pugnæ apud nos commissæ idem periculum subire voluerunt, cùm victimas Ioui Liberatori in Platæensi foro immolasset omnesq; socios conuocasset, Platæensibus & agrũ, & vrbem reddidit, [*ipsisq; permisit,*] vt sua possidentes, [*hîc*] suis legibus viuerent, & dixit, nullum vnquam iniustè, ne seruitutis quidem imponẽdæ gratia, bellum ipsis illaturũ; alioqui socios, qui aderant, pro viribus vim ab ipsis propulsaturos. Hæc igitur patres vestri propter virtutem, & animi alacritatem, quam in illis periculis demonstrauimus, nobis tradiderunt. Vos vero cõtrà facitis. Nam cũ Thebanis, qui nobis sunt inimicissimi, huc venitis, vt nos in seruitutẽ redigatis. Deos autem contestati, & eos, qui iurisiurãdi testes tunc fuerunt, & vestros patrios, & nostros indigenas, vos rogamus ne agrũ Platæensem lædatis, néve iusiurãdum violetis: sed iure nostro [*nos*] viuere sinatis, queãdmodum Pausanias statuit. Cùm autem Platæenses hæc dixissent, Archidamus illorum orationem excipiens, hæc respõdit: Æqua est vestra oratio, Viri Platæenses, si verbis facta respondeãt. Quemadmodum igitur Pausanias vobis præstitit, cùm vos ipsi vestro iure viuatis, tum etiam alios pro vestra virili parte in libertatem vindicetis, quotquot eadem pericula tunc vobiscum subierunt, & eiusdem fœderis, ac iurisiurandi participes fuerunt, & qui nunc Atheniensibus seruiunt. Nam vestri ipsorum causa, & aliorum in libertatem asserendorum gratia tantus apparatus [*tunc*] factus fuit, tantumque bellum fuit susceptum. cuius [*libertatis*] cùm vos quoque maximè participes fueritis, iusiurandum etiam seruetis: sin minus (ad quæ vel antè [*vos*] iam inuitauimus, [*& hortati sumus*]) quiescatis, res vestras possidentes, ac neutrorum partes sequamini, & vtrosque quidem amicitię causa, neutros verò belli gratia recipiatis. Atque hæc quidem nobis placent. Archidamus igitur hæc dixit. Platæensium verò legati his auditis in vrbem redierunt, cumque rem ad populum retulissent, Archi-

[1] Αὐτονόμοις] τοὺς Πλαταιεῖς δηλονότι. [2] Αὐτοί τε αὐτονομεῖσθε] τοῖς οἰκείοις νόμοις ἀκωλύτως χρῆσθε.

damo

damo reſponderunt, à ſe ſine Athenienſibus, fieri non poſſe, quæ ab ipſo petebãtur. ſuos enim liberos, & coniuges apud illos eſſe, ſeque toti ciuitati timere, ne poſt ipſorum diſceſſum, Athenienſes venirent, & impedirent [*ne promiſsis ſtarent,*] aut etiam Thebani, propterea quòd cautum eſſet de vtriſq; recipiendis, ſuam vrbem rurſus occupare conarẽtur. Ille verò illos bene ſperare iubens, ad hæc reſpondit. Vos igitur vrbem, & ædificia nobis Lacedæmoniis tradite, & fines agri demõſtrate, & numerum veſtrarum arborũ, & quicquid aliud in numerum cadere poteſt. vos verò abite quocunque vultis, quandiu bellum durarit. vbi autem hoc fuerit confectum, reddemus, [*quicquid à vobis acceperimus.*] Interea verò vt depoſitum ſeruabimus, agrum colentes, & tributum pendentes, quod vobis, [*vitaq́; ſuſtentandæ*] ſuppetere poſſit. Illi verò his auditis, in vrbem redierunt. cumque his de rebus cum multitudine conſultaſſent, reſponderunt ſe velle conditiones ſibi ab eo oblatas cum Atheniẽſibus prius cõmunicare, & ſi illis perſuadere poſſent, [*vt has probarent,*] ſe ad hæc [*quæ petebantur,*] faciendum paratos eſſe. Interea verò petierunt, vt inducias ſecum faceret, & ab agro vaſtando ſibi temperaret. Ille verò inducias fecit tot dierum, intra quot veriſimile videbatur, reſponſum Athenis afferri poſſe, & ab agro vaſtando ſibi temperauit. Platæenſes verò legati ad Athenienſes profecti, & agitato cum illis conſilio, redierunt, hæcq; ciuitati retulerunt. Neque in ſuperiore tempore, viri Platæenſes, ex quo ſocietatem iniuimus, Athenienſes dicunt ſe paſſos eſſe nobis iniuriam fieri, neque nunc paſſuros: at pro viribus opem [*nobis*] laturos, vobiſque mandant, [*vosq́; obteſtantur*] per iuſiurãdum, quod veſtri patres iurarunt, nequid noui in ſocietate moliamini. Cùm legati hęc renuntiaſſent, Platęenſes decreuerunt non deſerere Atheniẽſes: ſed pati & agrum ante ſuos oculos vaſtari, ſi neceſſe eſſet, & perferre quicquid aliud contingere poſſet, nec quenq̃ amplius emittere; ſed ex muris reſpõdere ſe nõ poſſe facere ea, quæ à Lacedæmoniis petebãtur. Cùm autem hoc reſpõſum [*illis*] dediſſent, tunc verò Rex Archidamus primũ Deos, & heroës indigenas conteſtari cœpit, his

A ἀπεκρίναντο αὐτῷ ὅτι ἀδύνατα σφίσιν εἴη ποιεῖν ἃ προκαλεῖται, [1] ἄνευ ἀθηναίων. παῖδες γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκες [2] παρ' ἐκείνοις εἴησαν. δεδιέναι δὲ καὶ περὶ τῇ πάσῃ πόλει, μὴ ἐκείνων ἀποχωρησάντων, ἀθηναῖοι ἐλθόντες σφίσιν [3] οὐκ ἐπιτρέπωσιν, ἢ θηβαῖοι ὡς ἔνορκοι ὄντες κατὰ τὸ ἀμφοτέρους δέχεσθαι, αὖθις σφῶν τὴν πόλιν πειράσωσι καταλαβεῖν. ὁ δὲ, θαρσύνων αὐτοὺς, πρὸς ταῦτα ἔφη, Ὑμεῖς δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίας παράδοτε ἡμῖν τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ γῆς ὅρους ἀποδεί- B ξατε, καὶ δένδρα ἀριθμῷ τὰ ὑμέτερα, καὶ ἄλλο [4] εἴ τι δυνατὸν ἐς ἀριθμὸν ἐλθεῖν. αὐτοὶ δὲ μεταχωρήσατε ὅποι βούλεσθε, ἕως ἂν ὁ πόλεμος ᾖ. ἐπειδὰν δὲ παρέλθῃ, ἀποδώσομεν. [5] μέχρι δὲ τοῦδε ἕξομεν παρακαταθήκην, [6] ἐργαζόμενοι, καὶ φορὰν φέροντες ἣ ἂν ὑμῖν μέλλῃ [7] ἱκανὴ ἔσεσθαι. Οἱ δ' ἀκούσαντες, ἐσῆλθον αὖθις ἐς τὴν πόλιν. [8] καὶ βουλευσάμενοι μετὰ τοῦ πλήθους, ἔλεξαν ὅτι βούλονται ἃ προκαλεῖται, ἀθηναίοις κοινῶσαι πρῶτον. καὶ, ἢν πείθωσιν αὐτοὺς, ποιεῖν ταῦτα. μέχρι C δὲ τούτου, σπείσασθαι σφίσιν ἐκέλευον, καὶ τὴν γῆν μὴ δῃοῦν. ὁ δὲ, ἡμέρας τε ἐσπείσατο ἐν αἷς εἰκὸς ἦν [9] κομισθῆναι, καὶ τὴν γῆν [10] οὐκ ἔτεμνεν. ἐλθόντες δὲ οἱ πλαταιῆς πρέσβεις ὡς τοὺς ἀθηναίους, καὶ βουλευσάμενοι μετ' αὐτῶν, πάλιν ἦλθον [11] ἀπαγγέλλοντες τοῖς ἐν τῇ πόλει τοιάδε, Οὔτ' ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ, ὦ ἄνδρες πλαταιῆς, ἀφ' οὗ ξύμμαχοι ἐγενόμεθα, ἀθηναῖοι φασὶν ἐν οὐδενὶ ἡμᾶς προέσθαι ἀδικουμένους, οὔτε νῦν περιόψεσθαι, βοηθήσειν δὲ κατὰ D δύναμιν. [12] ἐπισκήπτουσί τε ὑμῖν, πρὸς τῶν ὅρκων οὓς οἱ πατέρες ὤμοσαν, μηδὲν νεωτερίζειν περὶ τὴν ξυμμαχίαν. Τοιαῦτα τῶν πρέσβεων ἀπαγγειλάντων, οἱ πλαταιῆς ἐβουλεύσαντο ἀθηναίους μὴ προδιδόναι, ἀλλ' ἀνέχεσθαι καὶ γῆν τεμνομένην, εἰ δεῖ, ὁρῶντας, καὶ ἄλλο πάσχοντας ὅ, τι ἂν ξυμβαίνῃ ἐξελθεῖν τε μηδένα ἔτι, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τείχους ἀποκρίνασθαι ὅτι ἀδύνατα σφίσι ποιεῖν ἐστὶν ἃ λακεδαιμόνιοι [13] προκαλοῦνται. ὡς δὲ ἀπεκρίναντο, ἐντεῦθεν δὴ πρῶ- E τον μὲν ἐς ἐπιμαρτυρίαν καὶ θεῶν καὶ ἡρώων τῶν ἐγχωρείων Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς κατέστη, λέγων

---

[1] Ἄνευ ἀθηναίων] τῆς γνώμης δηλονότι. [2] Παρ' ἐκείνοις] τοῖς ἀθηναίοις. [3] Οὐκ ἐπιτρέπωσιν] οὐ δώσωσιν ἄδειαν τοῖς πλαταιεῦσιν ἐμμένειν τοῖς δόξασιν. [4] Εἴ τι δυνατὸν] λείπει τὸ ἐστί. [5] Μέχρι δὲ τοῦδε] τοῦ καιροῦ τοῦ πολέμου. [6] Ἐργαζόμενοι] τὴν γῆν δηλονότι. [7] Ἱκανὴ ἔσεσθαι] εἰς τροφὴν δηλονότι. [8] Καὶ βουλευσάμενοι] πρεσβεύσασθαι πρὸς τοὺς ἀθηναίους δηλονότι. [9] Κομισθῆναι] ἀναστρέψαι. [10] Οὐκ ἔτεμνε] σημείωσαι ὅτι τὸ τέμνειν διαφόρως καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ὥσπερ τὸ δῃῶσαι, τέθεικεν. [11] Ἀπαγγέλλοντες] οἱ πλαταιεῖς δηλονότι. [12] Ἐπισκήπτουσί τε] παρακελεύονται. [13] Προκαλοῦνται] ἐπιτάττουσι.

ὧδε, Θεοὶ ὅσοι γῆν τὴν Πλαταιΐδα ἔχετε, καὶ ἥρωες, ξυνίστορές ἐστε ὅτι οὔτε τὴν ἀρχὴν ἀδίκως ἐκλιπόντων τῶνδε πρότερον τὸ ξυνώμοτον, ἐπὶ γῆν τήνδε ἤλθομεν, ἐν ᾗ οἱ πατέρες ἡμῶν εὐξάμενοι ὑμῖν Μήδων ἐκράτησαν,[1] καὶ παρέσχετε αὐτὴν εὐμενῆ[2] ἐναγωνίσασθαι τοῖς Ἕλλησιν· οὔτε νῦν, ἤν τι ποιῶμεν, ἀδικήσομεν. προκαλεσάμενοι γὰρ πολλὰ καὶ εἰκότα, οὐ τυγχάνομεν. ξυγγνώμονες δὲ ἔστε, τῆς μὲν ἀδικίας κολάζεσθαι τοῖς ὑπάρχουσι προτέροις,[3] τῆς δὲ τιμωρίας τυγχάνειν τοῖς ἐπιφέρουσι νομίμως. Τοσαῦτα ἐπιθειάσας, καθίστη ἐς πόλεμον τὸν στρατόν· καὶ πρῶτον μὲν[4] περιεσταύρωσεν αὐτοὺς[5] τοῖς δένδρεσιν ἃ ἔκοψαν, τοῦ μηδένα ἔτι ἐξιέναι· ἔπειτα[6] χῶμα ἔχουν πρὸς τὴν πόλιν, ἐλπίζοντες ταχίστην [7]αἵρεσιν ἔσεσθαι *[8] αὐτῶν, στρατεύματος τοσούτου ἐργαζομένου. ξύλα μὲν οὖν τέμνοντες ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος, παρῳκοδόμουν ἑκατέρωθεν,[9] φορμηδὸν ἀντὶ τοίχων τιθέντες, ὅπως μὴ διαχέοιτο ἐπὶ πολὺ τὸ χῶμα. ἐφόρουν δὲ ὕλην ἐς αὐτό, καὶ λίθους, καὶ γῆν,[10] καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνύτειν μέλλοι ἐπιβαλλόμενον. ἡμέρας δὲ ἔχουν ἑβδομήκοντα καὶ νύκτας[11] ξυνεχῶς, διῃρημένοι κατ' ἀναπαύλας, ὥστε τοὺς μὲν, φέρειν, τοὺς δὲ, ὕπνον τε[12] καὶ σῖτον[13] αἱρεῖσθαι. Λακεδαιμονίων τε [14]οἱ ξεναγοὶ ἑκάστης πόλεως ξυνεφεστῶτες ἠνάγκαζον ἐς τὸ ἔργον. οἱ δὲ Πλαταιῆς, ὁρῶντες τὸ χῶμα αἰρόμενον, ξύλινον τεῖχος ξυνθέντες, καὶ ἐπιστήσαντες τῷ ἑαυτῶν τείχει ᾗ προσεχοῦτο, ἐσῳκοδόμουν ἐς αὐτὸ πλίνθους, ἐκ τῶν ἐγγὺς οἰκιῶν καθαιροῦντες. ξύνδεσμος δ' ἦν αὐτοῖς τὰ ξύλα, τοῦ μή, ὑψηλὸν γιγνόμενον, ἀσθενὲς εἶναι τὸ οἰκοδόμημα. καὶ προκαλύμματα εἶχε δέρρεις καὶ διφθέρας, ὥστε τοὺς ἐργαζομένους καὶ τὰ ξύλα μήτε πυρφόροις οἰστοῖς βάλλεσθαι, ἐν ἀσφαλείᾳ τε εἶναι. ἤρετο δὲ τὸ ὕψος τοῦ τείχους μέγα, καὶ τὸ χῶμα οὐ σχολαίτερον [15]ἀντανῄει αὐτῷ.

τῷ χώματι

A verbis, Dij, quotquot agri Platæensis præsides estis, & heroës testes estote, neq; primùm, cùm isti societatis iusiurãdum prius violarint, nos in hunc agrum iniustè venisse, in quo patres nostri post vota vobis nũcupata, Medos superarunt, & quem Græcis benignum præbuistis, vt in eo dimicarent. Neq; nunc, si quid faciamus, nos iniustè facturos. nam cùm multas, æquasq; conditiones [*illis*] obtulerimus, [*eas omnes recusarũt, &*] nihil ab illis impetrare potuimus. Testes igitur estote, illos quidem, qui B nos iniuriis prouocarũt, pro iniuriis illatis pœnas nobis daturos: nos verò, qui bellum ipsis iure inferimus, [*meritò*] pœnas de illis sumpturos. His verbis Deos affatus, aciem ad prœlium instruxit. ac primùm quidem ipsos, ne quis amplius exiret, circumuallauit arboribus, quas ceciderant. Deinde verò aggerem ad vrbem aggesserunt, illam [*à se*] propediem expugnatum iri sperantes, tanta militũ manu in opere occupata. Itaq; cæsam è Cithęrone materiã aggeri vtrinq; adhibebãt, storearum instar, murorũ loco admouentes, ne humus aggesta latiùs diffunderetur. In hunc autem aggerem ingeC rebant ligna, lapides, humũ, & si quid aliud iniectum, ad opus absoluendum facere videbatur. In hoc autẽ aggeris opere septuaginta dies cum totidem noctibus coniunctos continenter consumpserunt, ita inter se opus quietis gratia partiti, vt alij quidem materiam congererent, alij verò somnum, cibumque caperent. Et Lacedæmonij, qui peregrinis singularum ciuitatum militibus præerant, operi præpositi, [*milites*] ad opus [*celeriter faciendum*] vrgebant. Platæenses verò hunc aggerem extolli cernenD tes, murum ligneum composuerunt, suisque muris imposuerunt ab illa [*vrbis*] parte, qua agger [*ab hostibus*] excitabatur, alterumq; murum lateritium intra ligneum ędificarunt, materiã ex vicinis ædibus, quas demoliebantur, detrahentes, [*eoq; comportantes.*] Lignis autem internexis materiam colligabant, ne succrescens ædificium infirmum esset. Habebat autem [*hic murus*] munimenta obiecta, quibus protegeretur, coria, & centones, vt & [*milites,*] qui in opere erant occupati, & ligna ipsa nullis igniferis missilibus peterentur, [*ac læderentur:*] vtque in tuto essent. Murus autem in magnam altitudinem extollebatur, & agger non segnius ex aduerso contra ipsum surgebat.

[1] Καὶ παρέσχετε αὐτήν] οἱ θεοὶ δηλονότι. [2] Ἐναγωνίσασθαι] ἐν αὐτῇ τὸν ἀγῶνα τελέσαι. [3] Τῆς δὲ τιμωρίας] τῆς ἐκδικήσεως. [4] Περιεσταύρωσεν αὐτούς] ὁ Ἀρχίδαμος δηλονότι. τὰ ὀρθὰ ξύλα ἐκάλουν σταυρούς. [5] Τοῖς δένδρεσι] σημείωσαι τὸ δένδρος εὐθεῖαν. [6] Χῶμα ἔχουν] συνεκόμιζον. [7] Αἵρεσιν] πόρθησιν. *[8] Αὐτῶν] τῶν Πλαταιέων δηλονότι, ἀντὶ τοῦ, αὐτῆς τῆς πόλεως. Æ.P. [9] Φορμηδόν] ψιαθηδόν. φορμὸς γάρ, ψίαθος, ὅστις ἐναλλὰξ ἔχων τὸ πλέγμα ἐστί. [10] Καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνύτειν μέλλοι] τελεσιουργεῖν πρὸς ὕψος. οἱ Ἀττικοὶ τὸ ἀνύτειν, ἀνύτειν φασί. [11] Ξυνεχῶς] ἀδιαστάτως. [12] Καὶ σῖτον] τὸ σιτίον, οὐδετέρως. [13] Αἱρεῖσθαι] λαμβάνειν. [14] Οἱ ξεναγοί] οἱ τῶν μισθοφόρων ἄρχοντες. ξένους γὰρ ἐκάλουν τοὺς μισθοφόρους. [15] Ἀντανῄει αὐτῷ] ἀνήρχετο.

Platæenses

Platæenses verò tale quiddam excogitant. Interciso muro, quâ ager contra [*vrbem*] extruebatur, illius humum [*in eam*] importabant. At Peloponnesij hac re cognita, cœnum in cratibus arundineis inuoluentes, [*earumque rimas obstruentes,*] in aggeris partem humo subtracta diuisam coniecerunt, ne [*cœnum,*] sicut humus, diffluens, [*in vrbem*] portaretur. Illi verò isto conatu exclusi, ab hoc quidem abstinuerunt: sed cuniculos egerunt, eosque coniectura ab vrbe sub ipsum aggerem dirigentes, humum ad se rursus subducere cœperunt, diuque illos, qui foris erant, latuerunt, adeò vt illis humum etiam atque etiam aggerentibus, minus tamen opus absoluerent, [*molemq; augerent,*] quòd ipsorum agger deorsum subduceretur, & in partem, quæ euacuabatur, semper subsidens caderet. Sed veriti se ne sic quidē paucos multis resistere posse, hoc quoque excogitarunt: magnum quidem ædificium, quod aggeri oppositum extruebatur, ædificare desierunt: at ab vtroque eius latere ducto initio, quà muro humiliori, cum altero vrbis muro coniungebatur, murum lunata forma vrbem versus ducere cœperunt, vt si magnus caperetur, hic hostibus resisteret, eosq; nouum aggerem ad eum rursus aggerere, & vlterius procedentes, duplicem laborem sustinere, & in maiore periculo constitui cogeret. Peloponnesij verò dum aggerem iacerent, simul etiam vrbi machinas admouerunt, vnam quidem, quæ per aggerem admota, magnā ingentis illius ædificij partem conquassauit, & Platæēses perterrefecit. Alias verò ab alia muri parte [*admouerunt,*] quas ipsi Platæenses laqueis circumiectis reflectebant, [*& auertebant,*] & trabes ingentes, quas ab vtroq; capite longis ferreis catenis suspenderant, ex binis antennis supra murum inclinatis, ac prominentibus trāsuersas sursum trahebant, & quoties [*hostilis*] machina aliquam muri partem petitura erat, [*illi*] trabem laxatis catenis, atq; è manu remissis, cū impetu demittebant. Illa verò cum impetu [*in machinam*] delata, prominens [*machinæ*] rostrum refringebat. Postea verò Peloponnesij, cùm machinæ nihil proficerent, & aduersus aggerem munitio erigeretur, existi-

A καὶ οἱ Πλαταιῆς τοιόνδε τι ἐπινοοῦσι. διελόντες τοῦ τείχους ᾗ προσέπιπτε τὸ χῶμα, ἐσεφόρουν τὴν γῆν. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι αἰσθόμενοι, [1] ἐν ταρσοῖς καλάμου πηλὸν [2] ἐνείλλοντες ἐσέβαλον ἐς τὸ διῃρημένον, ὅπως μὴ * [3] διαχεόμενον, ὥσπερ ἡ γῆ, φοροῖτο. οἱ δέ, ταύτῃ ἀποκλῃόμενοι, τοῦτο μὲν ἐπέσχον, [4] ὑπόνομον δ' ἐκ τῆς πόλεως ὀρύξαντες, καὶ ξυντεκμηράμενοι ὑπὸ τὸ χῶμα, ὑφεῖλκον αὖθις παρὰ σφᾶς τὸν χοῦν· καὶ ἐλάνθανον ἐπὶ πολὺ τοὺς ἔξω, ὥστ' ἐπιβάλλοντας B ἧσσον ἀνύτειν, [5] ὑπαγομένου αὐτοῖς κάτωθεν τοῦ χώματος, καὶ ἱζάνοντος ἀεὶ ἐπὶ τὸ κενούμενον. δεδιότες δὲ μὴ οὐδ' οὕτω δύνωνται ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἀντέχειν, προσεπεξεῦρον τόδε· τὸ μὲν μέγα οἰκοδόμημα ἐπαύσαντο ἐργαζόμενοι τὸ κατὰ τὸ χῶμα, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν αὐτοῦ ἀρξάμενοι, ἀπὸ τοῦ βραχέος τείχους ἐκ τοῦ ἐντὸς ἐς τὴν πόλιν μηνοειδὲς προσῳκοδόμουν, ὅπως εἰ τὸ μέγα τεῖχος ἁλίσκοιτο, τοῦτ' ἀντέχοι, καὶ δέοι τοὺς ἐναντίους αὖ- C θις [6] πρὸς αὐτὸ χοῦν· καὶ προχωροῦντας εἴσω, [7] διπλάσιόν τε πόνον ἔχειν, καὶ ἐν ἀμφιβόλῳ [8] μᾶλλον γίγνεσθαι. ἅμα δὲ τῇ χώσει καὶ μηχανὰς προσῆγον τῇ πόλει οἱ Πελοποννήσιοι· [9] μίαν μέν, [10] ἣ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος κατὰ τὸ χῶμα προσαχθεῖσα, ἐπὶ μέγα τε [11] κατέσεισε, καὶ τοὺς Πλαταιῆς ἐφόβησεν· [12] ἄλλας δὲ ἄλλῃ [13] τοῦ τείχους, [14] ἃς βρόχους τε περιβάλλοντες ἀνέκλων οἱ Πλαταιῆς, καὶ δοκοὺς μεγάλας ἀρτήσαντες ἁλύσεσι μακραῖς σιδηραῖς ἀπὸ τῆς τομῆς ἑκατέρωθεν, ἀπὸ D κεραιῶν δύο ἐπικεκλιμένων, καὶ [15] ὑπερτεινουσῶν, ὑπὲρ τοῦ τείχους ἀνελκύσαντες ἐγκαρσίως, ὁπότε προσπεσεῖσθαί πῃ μέλλοι [16] ἡ μηχανή, ἀφίεσαν τὴν δοκὸν χαλαραῖς ταῖς ἁλύσεσι, καὶ οὐ διὰ χειρὸς ἔχοντες. ἡ δέ, ῥύμῃ ἐμπίπτουσα, ἀπεκαύλιζε [17] τὸ προέχον τῆς ἐμβολῆς. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Πελοποννήσιοι, ὡς αἵ τε μηχαναὶ οὐδὲν ὠφέλουν, καὶ τῷ χώματι τὸ ἀντιτείχισμα ἐγίγνετο,

γρ. ἐγκαρσίας,

[1] Ἐν ταρσοῖς] πλέγμασιν ἀπὸ καλάμου πεποιημένοις. [2] Ἐνείλλοντες] ἐμπλέκοντες. * [3] Διαχεόμενον] οὐ πρὸς τὸ χῶμα, ἀλλὰ πρὸς τὸ σημαινόμενον, ἤγουν πρὸς τὸν πηλὸν ἀναφέρειν δεῖ. ἀντὶ τοῦ, ὅπως μὴ ὁ πηλὸς διαχεόμενος, ὥσπερ ἡ γῆ ἐς τὴν πόλιν ὑπὸ τῶν ἔνδον φοροῖτο. Æ. P. [4] Ὑπόνομον δὲ] κεκρυμμένον ὄρυγμα. [5] Ὑπαγομένου] ἐνδιδόντος. [6] Πρὸς αὐτὸ χοῦν] ἀπὸ χυτῆς γῆς τεῖχος ποιεῖν. [7] Διπλάσιόν τε πόνον ἔχειν] ἀντὶ τοῦ, ἑκατέρωθεν βάλλεσθαι. [8] Μᾶλλον γίγνεσθαι] τοὺς ἐναντίους δηλονότι. [9] Μίαν μὲν] μηχανήν. [10] Ἡ τοῦ μεγάλου οἰκοδομήματος] τῶν Πλαταιέων δηλονότι. [11] Κατέσεισε] τὸ τεῖχος δηλονότι. [12] Ἄλλας δὲ] μηχανὰς δηλονότι. [13] Τοῦ τείχους] προσέφερον. [14] Ἃς βρόχους τε] σημείωσαι τὴν σύνταξιν, ἃς βρόχοι περιβάλλοντες. [15] Καὶ ὑπερτεινουσῶν] ὑψουμένων. [16] Ἡ μηχανὴ] τῶν Πελοποννησίων δηλονότι. [17] Τὸ προέχον τῆς ἐμβολῆς] τὸ προβεβλημένον.

νομίσαντες ἄπορον εἶναι ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν ἑλεῖν τὴν πόλιν, πρὸς τὴν περιτείχισιν παρεσκευάζοντο. πρότερον δὲ πυρὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πειρᾶσαι, εἰ δύναιντο, πνεύματος γενομένου, ἐπιφλέξαι τὴν πόλιν, οὖσαν οὐ μεγάλην. [1] πᾶσαν γὰρ δὴ ἰδέαν ἐπενόουν, εἴπως σφίσιν ἄνευ δαπάνης καὶ πολιορκίας προσαχθείη. φοροῦντες δὲ ὕλης φακέλλους, παρέβαλον ἀπὸ τοῦ χώματος ἐς τὸ μεταξὺ πρῶτον τοῦ τείχους καὶ τῆς προσχώσεως. [2] ταχὺ δὲ πλήρους γενομένου διὰ πολυχειρίαν, [3] ἐπιπαρένησαν καὶ τῆς ἄλλης πόλεως ὅσον ἐδύναντο ἀπὸ τοῦ μετεώρου πλεῖστον ἐπισχεῖν. ἐμβαλόντες δὲ πῦρ ξὺν θείῳ καὶ πίσσῃ, ἧψαν τὴν ὕλην, καὶ ἐγένετο φλὸξ τοσαύτη ὅσην οὐδείς πω ἔς γε ἐκεῖνον τὸν χρόνον [4] χειροποίητον εἶδεν. [5] ἤδη γὰρ ἐν ὄρεσιν ὕλη τριφθεῖσα ὑπ' ἀνέμων πρὸς αὑτὴν, ἀπὸ ταὐτομάτου πῦρ καὶ φλόγα ἀπ' αὐτοῦ ἀνῆκε. τοῦτο δὲ μέγα τε ἦν, καὶ τοὺς Πλαταιέας [6] τἆλλα διαφυγόντας, [7] ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθεῖραι. * [8] ἐντὸς γὰρ πολλοῦ χωρίου τῆς πόλεως οὐκ ἦν πελάσαι· πνεῦμά τε εἰ ἐπεγένετο [9] αὐτῇ ἐπίφορον (ὅπερ καὶ ἤλπιζον οἱ ἐναντίοι) οὐκ ἂν [10] διέφυγον. νῦν δὲ καὶ τόδε λέγεται ξυμβῆναι, ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ πολὺ καὶ βροντὰς γενομένας σβέσαι τὴν φλόγα, καὶ οὕτω παυσθῆναι τὸν κίνδυνον. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ καὶ τούτου διήμαρτον, μέρος μέν τι καταλιπόντες τοῦ στρατοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν ἀφέντες, περιετείχιζον τὴν πόλιν κύκλῳ, διελόμενοι κατὰ πόλεις τὸ χωρίον. τάφρος δὲ ἐντός τε ἦν καὶ ἔξωθεν, ἐξ ἧς ἐπλινθεύσαντο. καὶ ἐπειδὴ πᾶν ἐξείργαστο [11] περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολὰς, καταλιπόντες φυλακὰς τοῦ ἡμίσεος τείχους (τὸ δὲ ἥμισυ Βοιωτοὶ ἐφύλασσον) ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. Πλαταιῆς δὲ παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας, καὶ τοὺς πρεσβυτάτους τε, καὶ πλῆθος τὸ ἀχρεῖον τῶν ἀνθρώπων πρότερον [12] ἐκκεκομισμένοι ἦσαν ἐς τὰς Ἀθήνας.

[5] π. αὐτὴν ἀπὸ ταὐτομάτου, πῦρ. F.P.

τὸ πλεῖον

A mates præsentibus [*huius oppugnationis*] terroribus vrbem capi non posse, se ad eã muro cingendam parabant. Ipsis tamẽ vrbem prius igne tentare placuit, si possent coorto vento eam incendere, quòd spatiosa nõ esset. Nullum enim oppugnationis genus intentatum prætermittebant, si fortè sine [*magno*] sumptu, & [*sine longa*] obsidione [*eam*] in suam potestatem redigere possent. comportatos igitur materiæ, [*ac virgultorum*] fasciculos primùm quidẽ in eam partem, quæ erat inter [*vrbis*] murum, & B aggerem, ex ipso aggere coniecerũt. Cùm autem propter tantam hominum manum [*illa pars*] celeriter fuisset repleta, [*tunc verò*] in alias etiam vrbis partes, quàm plurimas de loco superiore occupare potuerũt, materiam congesserunt, eamq; iniecto igne, cum sulphure, & pice, incenderunt, tantaq; flamma [*inde*] excitata est, quãtam nullus nunquam ad illud vsq; tempus falsem manu excitatam viderat. Iam enim [*& alias*] arbores, quę sunt in montium syluis, casu, vi ventorum, mutuo cõcursu collisæ, ignem, flammamq; ex hoc [*mutui concursus, & collisionis impetu*] conceptam emi- C serunt. Hoc verò incendium & magnum extitit, & Platæenses, qui cætera [*mala*] vitarant, propemodum absumpsit. Nam intra magnum vrbis spatium [*ad muros*] accedere non dabatur, [*quòd exiguus vrbis tractus relictus esset, quò flamma non pertingeret.*] Quòd si ventus secũdus (vt aduersarij sperauerant) ad ipsam [*flammam*] accessisset, [*imminens incendij, mortisq; periculum*] effugere non potuissent. Nunc verò hoc etiam accidisse fertur, magnam vim aquę de cœlo cum tonitruis effusæ flammam restin- D xisse, & [*Platæenses*] ita periculo liberasse. Peloponnesij verò, cùm hoc quoq; conatu frustrati fuissent, quadam copiarum parte ibi relicta, & cæteris dimissis muro vrbem vndiq; cingere cœperũt, ambitus loco inter singulas ciuitates distributo. Fossa autem [*duplex*] erat, & interna, & externa, ex qua lateres fecerunt. Postquam autem totum opus absolutũ fuit sub Arcturi ortum, præsidio ad dimidij muri custodiã relicto (nam alterum dimidium Bœoti custodiebant) cum exercitu redierunt, & alij ab aliis digressi, in suas quique vrbes se receperunt. Platæenses verò liberos, & vxores, & maximos quosque natu, & hominum nullius vsus multitudinem iam antè Athenas exportarant.

---

[1] Πᾶσαν γὰρ δὴ ἰδέαν] ἐπίνοιαν δηλονότι. [2] Ταχὺ δὲ πλήρους] γενομένου τοῦ ἐξ... χώματος. [3] Ἐπιπαρένησαν] συνῆξαν. [4] Χειροποίητον] ἔστι γὰρ τὸ αὐτόματον. [5] Ἤδη γὰρ] πάλαι ποτέ. [6] Τἆλλα διαφυγ.] δεινὰ δηλονότι. [7] Ἐλαχίστου] ὀλίγου καιροῦ δηλονότι. * [8] Ἐντὸς γὰρ] ὁ νοῦς οὗτος· ἐντὸς γὰρ τῆς πόλεως οὐκ ἦν μέγα χωρίον ὑπόλοιπον, τὸ πόρρω τῆς φλογὸς ὄν, ἀλλὰ μικρὸν ἦν τὸ διάστημα, καὶ οὐ ῥᾴδιον ἦν πλάσαι τῷ τείχει, πρὸς ᾧ ἡ φλὸξ ὑπῆρχεν. Æ.P. [9] Αὐτῇ ἐπίφορον] τῇ φλογί. [10] Διέφυγον] τὸν κίνδυνον. [11] Περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολὰς] κατὰ τὸν ὀκτώβριον μῆνα. [12] Ἐκκεκομισμένοι ἦσαν] ἐξήγαγον.

Ipsi

Ipsi verò, qui [*in vrbe*] relicti obsidebantur, erant numero quadringenti, & Athenienses octoginta, & centum ac decem mulieres, quæ panem faciebant. Tot erant vniuersi, quum obsidionē tolerare cœperunt. nec vllus alius aut seruus, aut liber in vrbe erat. Huiusmodi igitur fuit obsidio contra Platæēses [*à Lacedæmoniis*] instituta. Eadem autem æstate, simul atque expeditio contra Platæenses [*à Lacedæmoniis*] est suscepta, Athenienses cum duobus millibus sui corporis militum grauiter armatorum, & ducentis equitibus bellum intulerunt Chalcidensibus, qui sunt in Thracia & Bottiæis, frumento iam maturo. His verò præerat Xenophon Euripidis [*filius*,] cum duobus aliis ducibus. Cùm autem ad Spartolum Botticam copias duxissent, frumentum corruperunt. Hæc autem ciuitas quorundam ciuium opera, qui hoc moliebantur, deditionem factura, [*& Atheniensibus sese iunctura*] videbatur. Sed cùm [*aduersæ factionis homines*,] qui hæc [*pati*] nolebant, Olynthum [*nuncios auxilium petituros*] antè misissent, exercitus militum grauis armaturæ ad vrbis custodiam venit. Qui cùm Spartolo aduersus hostē prodiisset, Athenienses prœlium ad ipsam vrbem [*cum eo*] commiserunt. Et Chalcidēsium grauis armatura & cum illis nonnulli auxiliarij milites ab Atheniensibus vincuntur, & in vrbem sese recipiunt. Chalcidensium verò equitatus, ac leuis armatura vincit Atheniensium equitatum, & leuem armaturam. [*Chalcidenses*] autem habebāt aliquot, non multos [*tamen*,] cetratos ex agro, qui Crusis appellatur, [*profectos*,] cumq; nō multo antè prœlium commissum fuisset, alia cetratorum manus Olyntho [*missa*, *suis*] subsidio venit. Tunc verò leuis armaturæ milites, qui Spartoli erant, cùm [*nouum subsidium*] vidissent, tum recētium copiarum accessione magis cōfirmati, tum etiam quòd antea victi non fuissent, cum Chalcidensium equitatu, & subsidiariis Athenienses iterum inuadunt. Illi verò se recipiunt ad duas cohortes, quas ad impedimenta reliquerant. Quoties autem Athenienses armis infestis eos petebant, illi recedebant, quoties verò recedebant, [*Chalcidenses, eorumq́; socij*] eos vrgebant, & tela in eos iaculabantur. Et Chalcidensium equites adequitantes, quà [*locus ad hostes inuadendum opportunus*] videbatur, impressionē [*in eos*] faciebant, & Atheniēses maximè perculsos in fugā verterunt,

αὐτοὶ δὲ ἐπολιορκοῦντο ἐγκαταλελειμμένοι τετρακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ ὀγδοήκοντα, γυναῖκες δὲ δέκα καὶ ἑκατὸν σιτοποιοί. τοσοῦτοι ἦσαν οἱ ξύμπαντες ὅτε ἐς τὴν πολιορκίαν καθίσταντο· καὶ ἄλλος οὐδεὶς ἦν ἐν τῷ τείχει, οὔτε δοῦλος, οὔτε ἐλεύθερος.[1] τοιαύτη μὲν ἡ πλαταιέων πολιορκία κατεσκευάσθη. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, καὶ ἅμα τῇ τῶν πλαταιέων ἐπιστρατείᾳ, ἀθηναῖοι δισχιλίοις ὁπλίταις ἑαυτῶν καὶ ἱππεῦσι διακοσίοις ἐστράτευσαν ἐπὶ χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ θρᾴκης, καὶ βοττιαίους, ἀκμάζοντος τοῦ σίτου. ἐστρατήγει δὲ Ξενοφῶν ὁ Εὐριπίδου, τρίτος αὐτός. ἐλθόντες δὲ[2] ὑπὸ σπάρτωλον[3] τὴν βοττικὴν, τὸν σῖτον διέφθειραν. ἐδόκει δὲ[4] καὶ προσχωρήσειν ἡ πόλις ὑπό τινων ἔνδοθεν πρασσόντων. προσπεμψάντων δὲ ἐς ὄλυνθον τῶν μὴ ταῦτα βουλομένων, ὁπλῖταί τε ἦλθον καὶ στρατιὰ ἐς φυλακήν. ἧς ἐπεξελθούσης ἐκ τῆς σπαρτώλου, ἐς μάχην καθίστανται ἀθηναῖοι ὑπ' αὐτῇ τῇ πόλει. καὶ οἱ μὲν ὁπλῖται τῶν χαλκιδέων, καὶ ἐπίκουροί τινες[5] μετ' αὐτῶν, νικῶνται ὑπὸ τῶν ἀθηναίων, καὶ ἀναχωροῦσιν ἐς τὴν σπάρτωλον· οἱ δὲ ἱππῆς τῶν χαλκιδέων καὶ ψιλοὶ νικῶσι τοὺς τῶν ἀθηναίων ἱππέας καὶ ψιλούς. εἶχον δέ τινας οὐ πολλοὺς πελταστὰς ἐκ τῆς κρουσίδος γῆς καλουμένης. ἄρτι δὲ τῆς μάχης γεγενημένης, ἐπιβοηθοῦσιν ἄλλοι πελτασταὶ ἐκ τῆς ὀλύνθου. καὶ οἱ ἐκ τῆς σπαρτώλου ψιλοὶ, ὡς εἶδον, θαρσήσαντες τοῖς τε προσγιγνομένοις, καὶ ὅτι πρότερον οὐχ ἥσσηντο, ἐπιτίθενται αὖθις μετὰ τῶν χαλκιδέων ἱππέων, καὶ τῶν προσβοηθησάντων τοῖς ἀθηναίοις.[6] καὶ ἀναχωροῦσι πρὸς τὰς δύο τάξεις, ἃς κατέλιπον παρὰ τοῖς σκευοφόροις. καὶ ὁπότε μὲν ἐπίοιεν οἱ ἀθηναῖοι, ἐνεδίδοσαν,[7] *[8] ἀποχωροῦσι δὲ ἐνέκειντο,[9] καὶ ἐσηκόντιζον. οἵ τε ἱππῆς τῶν χαλκιδέων προσιππεύοντες ᾗ δοκοίη ἐσέβαλλον, καὶ οὐχ ἥκιστα φοβήσαντες ἔτρεψαν τοὺς ἀθηναίους,

γρ. πλαταιῶν

γρ. τῶν οὐ ταῦτα

γρ. ἐπιγιγνομένοις

[1] Τοιαύτη μὲν] οἱ διελόντες ταύτην τὴν συγγραφὴν εἰς τρεισκαίδεκα, ἐνταῦθα τὸ τέλος τῆς τρίτης ἱστορίας ὥρισαν, καὶ ἀρχὴν τῆς τετάρτης. [2] Ὑπὸ σπάρτωλον] ἡ σπάρτωλος προπαροξύτονον. [3] Τὴν βοττικὴν] ὅτι βοττιαῖοι ἄποικοι μακεδόνων. εἰσὶ δὲ ἐν τῇ θρᾴκῃ, πλησίον χαλκιδέων. [4] Καὶ προσχωρήσειν] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. [5] Μετ' αὐτῶν] τῶν μὴ θελόντων παραδοῦναι δηλονότι. ἡ δὲ ὄλυνθος, μητρόπολις χαλκιδέων. [6] Καὶ ἀναχωροῦσιν] οἱ ἀθηναῖοι. [7] Ἀποχωροῦσι δὲ] ὑπεχώρουν οἱ χαλκιδεῖς δηλονότι, ὡς οἱ σπαρτώλιοι. * [8] Ἀποχωροῦσι δὲ] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. ἐνέκειντο δὲ, οἱ χαλκιδεῖς, καὶ οἱ αὐτοῖς προσβοηθήσαντες. Æ.P. [9] Καὶ ἐσηκόντιζον] καθ' ὃ μέρος ἐνόμιζεν αὐτοῖς συμφέρειν. τὸ δὲ δοκοῖ, τρίτης συζυγίας.

καὶ ἐπεδίωξαν [1] ἐπὶ πολύ. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Ποτίδαιαν καταφεύγουσι, καὶ ὕστερον τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους κομισάμενοι, ἐς τὰς Ἀθήνας ἀναχωροῦσι τῷ περιόντι τοῦ στρατοῦ. ἀπέθανον δὲ αὐτῶν τριάκοντα καὶ τετρακόσιοι, καὶ οἱ στρατηγοὶ ἅπαντες. οἱ δὲ Χαλκιδῆς καὶ οἱ Βοττιαῖοι τροπαῖόν τε ἔστησαν, καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς αὐτῶν ἀνελόμενοι, [2] διελύθησαν κατὰ πόλεις. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους, οὐ πολλῷ ὕστερον τούτων, Ἀμπρακιῶται καὶ Χάονες βουλόμενοι Ἀκαρνανίαν πᾶσαν [3] καταστρέψασθαι, καὶ Ἀθηναίων ἀποστῆσαι, πείθουσι Λακεδαιμονίους ναυτικὸν παρασκευάσασθαι [4] ἐκ τῆς ξυμμαχίδος, καὶ ὁπλίτας χιλίους πέμψαι ἐς Ἀκαρνανίαν· λέγοντες ὅτι ἢν ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα μετὰ σφῶν ἔλθωσιν, ἀδυνάτων ὄντων ξυμβοηθεῖν τῶν ἀπὸ [*][5] θαλάσσης Ἀκαρνάνων, ῥᾳδίως ἂν Ἀκαρνανίαν σχόντες, καὶ τῆς Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας κρατήσουσι, καὶ ὁ περίπλους οὐκέτι ἔσοιτο Ἀθηναίοις ὅμοιος περὶ Πελοπόννησον. ἐλπίδα δ᾽ εἶναι καὶ Ναύπακτον λαβεῖν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πεισθέντες Κνῆμον μὲν, ναύαρχον ἔτι ὄντα, καὶ τοὺς ὁπλίτας ἐπὶ ναυσὶν ὀλίγαις εὐθὺς πέμπουσι· τῷ δὲ ναυτικῷ [6] περιήγγειλαν παρασκευασαμένῳ ὡς τάχιστα πλεῖν ἐς Λευκάδα. ἦσαν δὲ Κορίνθιοι ξυμπροθυμούμενοι μάλιστα τοῖς Ἀμπρακιώταις, [7] ἀποίκοις οὖσι, καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν ἔκ τε Κορίνθου καὶ Σικυῶνος καὶ τῶν ταύτῃ χωρίων, ἐν παρασκευῇ ἦν. τὸ δ᾽ ἐκ Λευκάδος καὶ Ἀνακτορίου καὶ Ἀμπρακίας πρότερον ἀφικόμενον, ἐν Λευκάδι περιέμενε. Κνῆμος δὲ καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ χίλιοι ὁπλῖται, ἐπειδὴ ἐπεραιώθησαν λαθόντες Φορμίωνα, ὃς ἦρχε τῶν εἴκοσι νεῶν τῶν Ἀττικῶν, αἳ περὶ Ναύπακτον ἐφρούρουν, εὐθὺς παρεσκευάζοντο τὴν κατὰ γῆν στρατείαν. [8] καὶ αὐτῷ παρῆσαν Ἑλλήνων μὲν Ἀμπρακιῶται καὶ Λευκάδιοι καὶ Ἀνακτόριοι, καὶ οὓς αὐτὸς ἔχων ἦλθε, χίλιοι Πελοποννησίων·

A & longè sunt persequuti. Atq; Athenienses quidem fuga Potidæam se receperunt, posteaque [*suorum*] cadaueribus fide publica interposita receptis, cum copiarum reliquiis Athenas reuerterunt. Ex eorum autem numero quadringenti, & triginta, omnesq; [*ipsorum*] duces obierunt. Chalcidenses verò, & Bottiæi trophæum statuerunt, susceptisque suorum cadaueribus, in suas quiq; vrbes discesserunt. Eadem æstate, non multo post hæc, Ambraciotæ, & Chaones, cupientes totam Acarnaniã subigere, B & ab Atheniensibus alienare, Lacedæmoniis persuaserũt, vt classem ex sociis ciuitatibus pararent, & mille grauis armaturæ milites in Acarnaniam mitterẽt. Dicebant enim illos, si cum nauibus, simul & peditatu secum venirent, (quòd Acarnanes, qui maritimam oram incolebant, copiis coactis opem [*suis laborantibus*] ferre non possent) Acarnania facilè potitos, Zacynthum etiam, & Cephalleniam in suam potestatem redacturos, & Athenienses non amplius eodem modo, [*quo antè*] Peloponnesum classe circunducta vexaturos: quin- C etiam Naupacti capiendæ spem esse. Lacedæmonij verò illorum verbis adducti Cnemum, qui classis Prætor adhuc erat, & grauis armaturæ milites [*eò*] cum aliquot nauibus e uestigio mittunt. Nuntiis autem circummissis imperarunt sociis, vt classem expedirent, & primo quoq; tempore Leucadem venirent. Corinthij autem potissimùm, Ambraciotis suis colonis, [*in hoc bello suscipiendo,*] studiosè fauebant, & classis quidem Corinthiorum, Sicyoniorum, & oppidorum in illa regione sitorum instru- D ebatur. Nam Leucadiorũ, Anactoriorum, & Ambraciotarũ [*classis*] iam antè [*eò*] profecta ad Leucada [*reliquas sociorum naues*] præstolabatur. Cnemus verò & mille grauis armaturę milites, quos secum ducebat, postquàm mare traiecerunt clam Phormione, qui viginti nauibus Atticis præerat, quæ circa Naupactum in præsidio erant, se confestim ad expeditionem itinere terrestri faciendam parare cœperunt. eique præstò fuerunt ex Græcis quidem, Ambraciotæ, Leucadij, & Anactorij, & mille Peloponnesij, quos ipse secum ducebat.

[1] Ἐπὶ πολὺ] διάστημα δηλονότι. [2] Διελύθησαν κατὰ πόλεις] ἕκαστος ἦλθεν εἰς τὴν οἰκείαν πόλιν. [3] Καταστρέψασθαι] ἀφανίσαι. [4] Ἐκ τῆς ξυμμαχίδος] γῆς δηλονότι. [*][5] Τῶν ἀπὸ θαλάσσης] ἀντὶ τοῦ, τῶν περὶ τὴν θάλασσαν οἰκούντων, ἤγουν τῶν παραθαλασσίων.) (οἱ ἀπὸ θαλάσσης, ἤγουν οἱ πόρρω θαλάσσης οἰκοῦντες, οἱ ἐν μεσογείᾳ, οἱ ἄνω κατοικοῦντες. ὡς ἐν τοῖς κάτω δηλοῦται, ὅπου λέγεται, ὅπως μὴ ξυμβοηθῶσιν οἱ ἀπὸ θαλάσσης ἄνω Ἀκαρνᾶνες, ἀντὶ τοῦ, οἱ παραθαλάσσιοι τοῖς ἄνω, καὶ μεσογείοις, δυνάμεις ξυναγαγόντες βοηθῶσιν. Æ.P. *vide paulò post pag. ab hac 3. & 4.* [6] Περιήγγειλαν] πανταχοῦ ἐμήνυσαν. [7] Ἀποίκοις οὖσι] τῆς Κορίνθου δηλονότι. [8] Καὶ παρῆσαν] τῷ αὐτῷ Κνήμῳ.

Ex barba-

Ex barbaris verò, mille Chaones, qui regio A dominatu non regebantur, quibus præerat annuum Magiſtratum gerentes Photius, & Nicanor, ex familia, cui ad Magiſtratus patebat aditus. Cum Chaonibus verò militabant & Theſproti, qui & ipſi dominatu regio non gubernabantur. Moloſſos verò ducebat, & Antitanas Sabylinthus, Tharypis Regis adhuc pupilli tutelam gerens. Et Parauæos, Orœdus Rex. Mille etiam Oreſtæ, permiſſu Antiochi, qui Rex ipſorum erat, cum Parauæis, & Orœdo ad eandem militiam proficiſcebãtur. Perdiccas etiam B clàm Athenienſibus mille Macedones miſit, qui poſtea ſuperuenerũt. Cum hoc exercitu Cnemus non expectata Corinthiorum claſſe diſceſſit, & per agrum Argiuum iter facientes, Limnæam pagum nullis cinctum muris diripuerunt. Et ad Stratũ peruenerunt, maximam Acarnaniæ vrbem, exiſtimantes, ſi hãc primam cepiſſent, cæteras etiam haud ægrè in ſuam poteſtatem venturas. Acarnanes verò, cùm intellexiſſent & terra magnas copias [*in agrum ſuum*] irruptionem feciſſe, & mari ſimul hoſtes cum claſſe [*contra ſe*] venturos, copias, non C coëgerunt, vt ſuis laborantibus opem ferrent; ſed ſua quique cuſtodiebant. Et ad Phormionem [*nuntios*] miſerunt, per quos eum rogarunt, vt auxilium [*ſibi*] ferret. Ille verò reſpondit ſe non poſſe, quòd claſſis Corintho eſſet ventura. Naupactum præſidio nudatam relinquere. Peloponneſij verò, eorumque ſocij ſuas copias in tres acies partiti, ad vrbem Stratiorum iuerunt, vt caſtris prope illam poſitis, niſi verbis [*eos ad deditionem faciendam*] inducere poſſent, re ipſa muros tentarent. Atque dum [*ad vr-* D *bem*] accederent, medium quidem agmen tenebant Chaones, & cæteri barbari. ad dextram verò ipſorum erant Leucadij, Anactorij, & qui cum ipſis veniebant: ad læuam, Cnemus, Peloponneſij, & Ambraciotæ. magno autem interuallo alij ab aliis diſtabant, quinetiam interdum à mutuo conſpectu remoti erant. Et Græci quidem ſeruatis ordinibus, & cautè, [*ac exploratis itineribus*] procedebãt, donec in opportuno [*loco*] caſtra poſuerũt. Chaones verò, q; ſuis ipſorũ viribus confiderent, & ab illius cõtinentis incolis bellicoſiſſimi eſſe iudicarentur, caſtris ponendis locum diligere non ſuſtinuerunt, impetuq; cũ cæteris barbaris lati,

A βάρβαροι δὲ, χάονες χίλιοι, [1] ἀβασίλευτοι, ὧν ἡγοῦντο ἐπ' * ἐτησίῳ προστασίᾳ ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ γένους Φώτιος καὶ Νικάνωρ. ἐστρατεύοντο δὲ μετὰ χαόνων καὶ θεσπρωτοὶ ἀβασίλευτοι. μολοσσοὺς δὲ ἦγε καὶ ἀντιτάνας Σαβύλινθος, ἐπίτροπος ὢν Θάρυπος τοῦ βασιλέως, ἔτι παιδὸς ὄντος· καὶ παραυαίους Ὀρεῖδος, βασιλεὺς ὤν. ὀρέσται δὲ χίλιοι, ὧν ἐβασίλευεν Ἀντίοχος, μετὰ παραυαίων ξυνεστρατεύοντο Ὀρείδῳ, [2] Ἀντιόχου ἐπιτρέψαντος. ἔπεμψε δὲ καὶ Περδίκκας κρύφα τῶν ἀ- B θηναίων χιλίους μακεδόνων, οἳ ὕστερον ἦλθον. τούτῳ τῷ στρατῷ ἐπορεύετο Κνῆμος, οὐ περιμείνας τὸ ἀπὸ κορίνθου ναυτικόν· [3] καὶ διὰ τῆς ἀργείας ἰόντες, λιμναίαν κώμην ἀτείχιστον ἐπόρθησαν. ἀφικνοῦνταί τε [4] ἐπὶ στράτον, πόλιν μεγίστην τῆς ἀκαρνανίας, νομίζοντες, εἰ πρώτην ταύτην λάβοιεν, ῥᾳδίως ἂν σφίσι τἆλλα προσχωρήσειν. ἀκαρνᾶνες δὲ, αἰσθόμενοι κατά τε τὴν γῆν πολλὴν στρατιὰν ἐσβεβληκυῖαν, ἔκ τε θαλάσσης ναυσὶν ἅμα τοὺς πολεμίους παρεσομένους, οὔτε C ξυνεβοήθουν, ἐφύλασσόν τε τὰ αὑτῶν ἕκαστοι. παρά τε Φορμίωνα ἔπεμπον, [5] κελεύοντες ἀμύνειν. ὁ δὲ ἀδύνατος ἔφη εἶναι, ναυτικοῦ ἐκ κορίνθου μέλλοντος ἐκπλεῖν, [6] ναύπακτον ἐρήμην ἀπολιπεῖν. οἱ δὲ πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τρία τέλη ποιήσαντες σφῶν αὐτῶν, ἐχώρουν πρὸς τὴν τῶν στρατίων πόλιν, ὅπως ἐγγὺς στρατοπεδευσάμενοι, εἰ μὴ λόγῳ πείθοιεν, ἔργῳ πειρῷντο τοῦ τείχους. καὶ τὸ μέσον μὲν ἔχοντες προσῄεσαν χάονες, καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι ἐκ δεξιᾶς D δ' αὐτῶν, λευκάδιοι καὶ ἀνακτόριοι, καὶ οἱ μετὰ τούτων· ἐν ἀριστερᾷ δὲ Κνῆμος, καὶ οἱ πελοποννήσιοι, καὶ οἱ ἀμπρακιῶται. [7] διεῖχον δὲ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων, καὶ ἔστιν ὅτε οὐδὲ ἑωρῶντο. καὶ οἱ μὲν ἕλληνες [8] τεταγμένοι τε προσῄεσαν, [9] καὶ διὰ φυλακῆς ἔχοντες, ἕως ἐστρατοπεδεύσαντο [10] ἐν ἐπιτηδείῳ. οἱ δὲ χάονες, σφίσι τε αὐτοῖς [11] πιστεύοντες, [12] καὶ ἀξιούμενοι ὑπὸ τῶν ἐκείνῃ ἠπειρωτῶν μαχιμώτατοι εἶναι, [13] οὔτ' ἐπέσχον τὸ στρατόπεδον καταλαβεῖν, χωρήσαντές τε ῥύμῃ μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων,

* π. ἐπιτησίῳ. F.P.
γρ. προστατεία
γρ. αἰτιντάνας. γρ. Ε, ἀτιντάνας
γρ. βασιλεύων

* paulò ante ἀδυνάτων ὄντων ξυμβοηθεῖν. &c. & paulò inf. ὅπως μὴ ξυμβοηθῶσιν, &c. Æ.P.
γρ. λόγοις

γρ. ῥώμῃ

[1] Ἀβασίλευτοι] μὴ νομίζοντες ἔχειν βασιλεῖς, ἀλλὰ μόνον ἡγεμόνας καὶ ἄρχοντας. [2] Ἀντιόχου ἐπιτρέψαντος] τὸ ἄρχειν δηλονότι, καὶ εἶναι αὐτοκράτορα τὸν Ὀροίδον ἀμφοῖν τοῖν ἔθνοιν. [3] Καὶ διὰ τῆς ἀργείας] τῆς ἀμφιλοχικῆς. [4] Ἐπὶ στράτον] θηλυκῶς ἡ στράτος. [5] Κελεύοντες] παρακινοῦντες. [6] Ναύπακτον ἐρήμην] ἔρημον φυλάκων. [7] Διεῖχον δὲ πολὺ] διίσταντο. [8] Τεταγμένοι τε] εὐτάκτως. [9] Καὶ διὰ φυλακῆς ἔχοντες] ἑαυτοὺς δηλονότι. [10] Ἐν ἐπιτηδείῳ] χώρᾳ δηλονότι. [11] Πιστεύοντες] θαῤῥοῦντες. [12] Καὶ ἀξιούμενοι] ἄξιοι κρινόμενοι. [13] Οὔτ' ἐπέσχον] οὐκ ἐκαρτέρησαν.

ἐνόμισαν καὶ [1] αὐτοβοεὶ ἂν τὴν πόλιν ἑλεῖν, καὶ αὐτῶν τὸ ἔργον γενέσθαι. γνόντες δ' αὐτοὺς οἱ στράτιοι ἔτι προσιόντας, καὶ ἡγησάμενοι, [2] μεμονωμένων εἰ κρατήσειαν, οὐκ ἂν ἔτι σφίσι τοὺς ἕλληνας ὁμοίως προσελθεῖν, προλοχίζουσι τὰ περὶ τὴν πόλιν ἐνέδραις· καὶ ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦσαν, ἔκ τε τῆς πόλεως ὁμόσε χωρήσαντες καὶ ἐκ τῶν ἐνεδρῶν, προσπίπτουσι. [3] καὶ ἐς φόβον καταστάντων, διαφθείρονταί τε πολλοὶ τῶν χαόνων· καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι, ὡς εἶδον αὐτοὺς ἐνδόντας, οὐκέτι ὑπέμειναν, ἀλλ' ἐς φυγὴν κατέστησαν. τῶν δὲ ἑλληνικῶν στρατοπέδων οὐδέτερον ᾔσθετο τῆς μάχης, διὰ τὸ πολὺ [4] προελθεῖν αὐτούς, καὶ στρατόπεδον οἰηθῆναι καταληψομένους ἐπείγεσθαι. [5] ἐπεὶ δ' ἐνέκειντο φεύγοντες οἱ βάρβαροι, [6] ἀνελάμβανόν τε αὐτούς, καὶ ξυναγαγόντες τὰ στρατόπεδα, ἡσύχαζον αὐτοῦ τὴν ἡμέραν· ἐς χεῖρας μὲν οὐκ ἰόντων σφίσι τῶν στρατίων, διὰ τὸ μήπω τοὺς ἄλλους ἀκαρνᾶνας ξυμβεβοηθηκέναι, ἄποθεν δὲ σφενδονώντων, καὶ ἐς ἀπορίαν καθιστάντων. οὐ γὰρ ἦν ἄνευ ὅπλων κινηθῆναι. δοκοῦσι δ' οἱ ἀκαρνᾶνες κράτιστοι εἶναι τοῦτο ποιεῖν. ἐπειδὴ δὲ νὺξ ἐγένετο, ἀναχωρήσας ὁ Κνῆμος τῇ στρατιᾷ κατὰ τάχος ἐπὶ τὸν ἄναπον ποταμόν, ὃς ἀπέχει σταδίους ὀγδοήκοντα στράτου, τούς τε νεκροὺς κομίζεται τῇ ὑστεραίᾳ ὑποσπόνδους· καὶ οἰνιαδῶν ξυμπαραγενομένων κατὰ φιλίαν, ἀναχωρεῖ παρ' αὐτούς, πρὶν τὴν ξυμβοήθειαν ἐλθεῖν. κἀκεῖθεν ἐπ' οἴκου ἀπῆλθον ἕκαστοι. οἱ δὲ στράτιοι τροπαῖον ἔστησαν τῆς μάχης τῆς πρὸς τοὺς βαρβάρους. τὸ δ' ἐκ τῆς κορίνθου καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ἐκ τοῦ κρισαίου κόλπου ναυτικόν, ὃ ἔδει παραγενέσθαι τῷ Κνήμῳ, ὅπως μὴ ξυμβοηθῶσιν οἱ ἀπὸ θαλάσσης ἄνω ἀκαρνᾶνες, οὐ παραγίγνεται, ἀλλ' ἠναγκάσθησαν περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τῆς ἐν στράτῳ μάχης ναυμαχῆσαι πρὸς Φορμίωνα, καὶ τὰς εἴκοσι ναῦς τῶν ἀθηναίων, αἳ ἐφρούρουν ἐν ναυπάκτῳ. ὁ γὰρ Φορμίων παραπλέοντας αὐτοὺς ἔξω τοῦ κόλπου ἐτήρει, βουλόμενος ἐν τῇ εὐρυχωρείᾳ ἐπιθέσθαι. οἱ δὲ κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔπλεον μέν, ὡς οὐκ ἐπὶ ναυμαχίᾳ

Vide ſupra pag. ab hac 2. & 3.

γρ. ἐπίπλεον.

A urbem vel ipſo clamore tantùm ſe capturos, atq; hoc [*præclarum vrbis expugnatæ*] facinus ſibi tributum iri exiſtimarunt. Stratij verò cùm eos propius accedere vidiſſent, & exiſtimaſſent, ſi eos à cæteris ſe iunctos, [*illorumq; auxilio nudatos*] ſuperaſſent, Græcos non amplius pariter ad ſe acceſſuros, in locis vrbi circumcirca vicinis inſidias antè collocant. Poſtquā autem illi propius acceſſerunt, ex vrbe pariter, & ex inſidiis proſilientes impreſſionem [*in eos*] faciunt. Illisque timore perculſis, multi Chaones cæduntur, cæteriq; barbari, poſtquam eos cedētes animaduerterunt, ne ipſi quidem [*hoſtium impetum*] amplius ſuſtinuerūt, ſed in fugam ſe coniecerunt. neutrum autem Græcorum agmen hanc pugnam ſenſit, quòd illi longiùs proceſſiſſent, eosq; [*Græci*] properare crederent, vt locum caſtris faciendis opportunum occuparent. Sed cùm effuſa fuga barbari ferrentur, eos ad ſe recipiebant, caſtrisq; iunctis, ibi per diem quieuerunt, quòd Stratij cum ipſis ad manus venire nollent, quia cæterorum Acarnanum auxilia ad ipſos nondum conuenerant: ſed hoſtē fundis eminus laceſſerent, & ad inopiam conſilij compellerent. nec enim ſine grauis armaturę militibus loco ſeſe mouere, [*& ad ipſos propius accedere*] audebant. Acarnanes autem hoc pugnæ genere excellere exiſtimantur. Vbi verò nox aduenit, Cnemus cum exercitu celeriter ſeſe recipiens ad fluuium Anapum, octoginta ſtadiis Strato diſtātem, poſtero die, impetrata fide publica, [*ſuorum*] cadauera recepit cūque Oeniadę per amicitiam ſe illi adiūxiſſent, ad eos conceſſit, antequā cæterorum [*Acarnanum*] auxilia in vnum conuenirēt, atq; illinc omnes domum redierunt. Stratij verò trophæum ſtatuerunt prœlij cum barbaris cōmiſſi. Claſſis autem, quam Corintho, & ab aliis ſociis ex ſinu Criſæo ad Cnemū venire oportuerat, ne Acarnanes, qui maritimā oram incolebant, illis, qui in ſuperioribus, [*ac mediterraneis Acarnaniæ*] locis habitabāt, copiis vndiq; collectis auxilium ferrēt, non venit: ſed [*qui in illa claſſe vehebantur,*] per illos ipſos dies prœlij ad Stratū facti, coacti ſunt naualem pugnam cōmittere cū Phormione, & viginti nauib. Athenienſium, quæ Naupacti in ſtatione pręſidij cauſa manebant, Phormio enim ipſos terram legentes extra ſinum obſeruabat, eo conſilio, vt [*ipſos*] in apertum, & patens mare progreſſos aggrederetur. Corinthij verò, eorumq; ſocij nō vt ad nauale prœlium:

[1] Αὐτοβοεὶ ἂν] βοῇ μόνῃ χρησάμενοι. [2] Μεμονωμένων] διεζευγμένων τῆς τῶν ἑλλήνων συμμαχίας. [3] Καὶ ἐς φόβον καταστάντων] ἤγουν, φυγόντων. [4] Προελθεῖν αὐτοὺς] τοὺς χάονας.

[5] Ἐπεὶ δ' ἐνέκειντο φεύγοντες] ἤγουν, κατὰ κράτος ἔφευγον. [6] Ἀνελάμβανόν τε αὐτοὺς] οἱ ἕλληνες τοὺς βαρβάρους.

ſed

sed potius [*vt ad terrestrem pugnam*] more peditum instructi in Acarnaniam nauigabant. Simul etiam quia putabant Athenienses, qui viginti tantùm naues habebant, cum suis septem & quadraginta nauibus pugnam committere non ausuros. Veruntamen postquam ipsos infesta classe cōtra se nauigantes viderunt, dū ipsi maritimam oram legerent, postquàm etiam dum è Patris Achaiæ [*oppido*] ad oppositā continentem, in Acarnaniam traiicerent, animaduerterūt Athenienses ex Chalcide, & Eueno fluuio contra se tendentes (quāuis enim [*Athenienses*] prope illos portum noctu cepissent, [*Peloponnesios tamen*] nō latuerunt.) Ita demum in medio freto nauale prœliū committere cogūtur. Duces autem & oppidatim omnium erant, qui se [*ad pugnam*] parabant. Corinthiorum verò, Machon, Isocrates, & Agatharchidas. Ac Peloponnesij quidē aciem instruxerunt, facto suarum nauium orbe quàm maximo potuerunt, non permittentes, vt hostium naues per mediam suam classem transcurrerent, & proras quidem, extra; puppes verò, intrò [*verterunt*,] paruaq; nauigia, quæ simul nauigabant, intra [*nauiū orbem*] receperūt, & quinque naues celeritate pręstantes, vt, si quâ hostes [*in suam aciem*] irruerent, per interuallum, quod exiguum erat, ipsæ prętò essent ad eruptionem in eos faciēdam. Athenienses verò cùm suas naues in longiorem seriem disposuissent, ita vt singulæ singulas deinceps sequerentur, eos vndiq; circumuehi, & in angustū contrahere cœperunt, [*hostilium nauium*] proras semp cursu propemodum radentes, & impressionis iamiam faciendæ opinionem præbentes. Sed Phormio ipsis antè præceperat ne hostem prius aggrederentur, q̃ ipse signū dedisset. Sperabat enim hunc ipsorum ordinem in eodem statu, vt in pedestri pugna, quæ in terra cōmittitur, non permansurū: sed naues inter se cōcursuras, & [*parua*] nauigia perturbationem [*illis*] allatura. Præterea ventum ex sinu [*Crisæo*] spiraturum, qui sub auroram [*quotidie*] flare consueuerat, quem ille expectans nauibus circumuehebatur, [*&*] ne momento quidem temporis ipsos quieturos, [*ac in acie firmiter staturos.*] Existimabat etiam ipsum hostis inuadendi tempus in sua potestate fore, ita vt eos arbitratu suo aggrederetur, ob maiorem suarum nauium celeritatem, qua longè pręstabat. & tūc [*quum ventus spirare cœpisset,*] pulcherrimam [*hostis adoriendi*] occasionem fore.

A ἀλλὰ στρατιωτικώτερον παρεσκευασμένοι, ἐς τὴν ἀκαρνανίαν· καὶ οὐκ ἂν οἰόμενοι πρὸς ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα ναῦς τὰς σφετέρας τολμῆσαι τοὺς ἀθηναίους εἴκοσι ταῖς ἑαυτῶν ναυμαχίαν ποιήσασθαι· ἐπειδὴ μέντοι [1]ἀντιπαραπλέοντάς τε [2]ἑώρων αὐτοὺς, παρὰ γῆν [3]σφῶν κομιζομένων, καὶ ἐκ πατρῶν τῆς ἀχαΐας πρὸς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον διαβαλλόντων ἐπὶ ἀκαρνανίας, κατεῖδον τοὺς ἀθηναίους ἀπὸ τῆς χαλκίδος καὶ τοῦ εὐήνου ποταμοῦ προσπλέοντας σφίσι, [4]καὶ B οὐκ ἔλαθον νυκτὸς ὑφορμισάμενοι· οὕτω δὴ ἀναγκάζονται ναυμαχεῖν [5]κατὰ μέσον τὸν πορθμόν, στρατηγοὶ δὲ ἦσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἑκάστων, οἳ παρεσκευάζοντο· κορινθίων δὲ, Μάχων, καὶ Ἰσοκράτης, καὶ Ἀγαθαρχίδας. καὶ οἱ μὲν πελοποννήσιοι ἐτάξαντο, κύκλον τῶν νεῶν ποιησάμενοι ὡς μέγιστον οἷοί τ᾽ ἦσαν, μὴ διδόντες διέκπλουν, τὰς πρώρας μὲν ἔξω, εἴσω δὲ τὰς πρύμνας. [6]καὶ τά τε λεπτὰ πλοῖα ἃ ξυνέπλει, ἐντὸς ποιοῦνται, καὶ πέντε ναῦς τὰς ἄ- C ριστα πλεούσας, ὅπως ἐκπλέοιεν διὰ βραχέος παραγιγνόμενοι, εἴ πῃ προσπίπτοιεν οἱ ἐναντίοι. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, [7]κατὰ μίαν ναῦν τεταγμένοι, περιέπλεον αὐτοὺς κύκλῳ, καὶ ξυνῆγον ἐς ὀλίγον, [8]ἐν χρῷ αἰεὶ παραπλέοντες, [9]καὶ δόκησιν παρέχοντες αὐτίκα [10]ἐμβαλεῖν. προείρητο δὲ αὐτοῖς ὑπὸ Φορμίωνος [11]μὴ ἐπιχειρεῖν πρὶν ἂν [12]αὐτὸς σημήνῃ. ἤλπιζε γὰρ αὐτῶν οὐ μενεῖν τὴν τάξιν, ὥσπερ ἐν γῇ πεζήν, ἀλλὰ ξυμπεσεῖσθαι πρὸς ἀλλήλας τὰς ναῦς, καὶ τὰ πλοῖα D ταραχὴν παρέξειν· εἴ τ᾽ ἐκπνεύσειεν ἐκ τοῦ κόλπου τὸ πνεῦμα, ὅπερ ἀναμένων τε περιέπλει, καὶ εἰώθει γίγνεσθαι ἐπὶ τὴν ἕω, οὐδένα χρόνον [13]ἡσυχάσειν αὐτούς. καὶ τὴν ἐπιχείρησιν [14]ἐφ᾽ ἑαυτῷ τε ἐνόμιζεν εἶναι, ὁπόταν βούληται, τῶν νεῶν ἄμεινον πλεουσῶν, καὶ τότε καλλίστην γίγνεσθαι.

γρ. ἐφορμισάμενοι

γρ. Μαχάων,

γρ. παρέχειν·

---

[1] Ἀντιπαραπλέοντας] αὐτὶ τοῦ εἰς ἀντιπαράταξιν. [2] Ἑώρων αὐτούς] οἱ Κορίνθιοι δηλονότι. [3] Σφῶν κομιζομένων] τῶν Κορινθίων. [4] Καὶ οὐκ ἔλαθον] οἱ ἀθηναῖοι. [5] Κατὰ μέσον τὸν πορθμὸν] τὸν Κρισαῖον φησί. [6] Καὶ τά τε λεπτὰ πλοῖα] τοῖς λέμβοις. [7] Κατὰ μίαν ναῦν τεταγμένοι] μίαν ἔχοντες ὀπίσω τῆς μιᾶς. [8] Ἐν χρῷ αἰεὶ παραπλέοντες] ἐγγὺς αἰεὶ τοῦ πλησίον. ἔστι δὲ ἀποκοπή. [illegible] γὰρ καὶ ἐν χρωτί· εἴρηται δὲ ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς κουρᾶς ἄχρι τοῦ χρωτὸς γιγνομένης. [9] Καὶ δόκησιν] δόξαν. [10] Ἐμβαλεῖν] προσπεσεῖν. [11] Μὴ ἐπιχειρεῖν] τῷ πολέμῳ. [12] Αὐτὸς σημήνῃ] σημεῖον δῷ. [13] Ἡσυχάσειν αὐτούς] τοὺς Κορινθίους. [14] Ἐφ᾽ ἑαυτῷ] ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ.

ὡς δὲ τό, τε πνεῦμα κατῄει, καὶ αἱ νῆες ἐν ὀλίγῳ ἤδη οὖσαι ὑπ' ἀμφοτέρων, τοῦ τε ἀνέμου, τῶν τε πλοίων ἅμα προσκειμένων, ἐταράσσοντο, καὶ ναῦς τε νηὶ προσέπιπτε, καὶ τοῖς κοντοῖς διεωθοῦντο, βοῇ τε χρώμενοι, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀντιφυλακῇ τε καὶ λοιδορίᾳ, οὐδὲν κατήκουον [1] οὔτε τῶν παραγγελλομένων, [2] οὔτε τῶν κελευστῶν· καὶ τὰς κώπας ἀδύνατοι ὄντες ἐν κλυδωνίῳ ἀναφέρειν ἄνθρωποι ἄπειροι, τοῖς κυβερνήταις ἀπειθεστέρας τὰς ναῦς παρεῖχον· τότε δὴ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον [3] σημαίνει, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι προσπεσόντες, πρῶτον μὲν καταδύουσι τῶν στρατηγίδων νεῶν μίαν, ἔπειτα δὲ καὶ τὰς ἄλλας, [4] ᾗ χωρήσειαν, διέφθειρον· καὶ κατέστησαν [5] ἐς ἀλκὴν μὲν μηδένα τρέπεσθαι αὐτῶν ὑπὸ τῆς ταραχῆς, φεύγειν δὲ ἐς Πάτρας, καὶ Δύμην, τῆς Ἀχαΐας. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, καταδιώξαντες, καὶ ναῦς δώδεκα λαβόντες, τούς τε ἄνδρας ἐξ αὐτῶν τοὺς πλείστους ἀνελόμενοι, ἐς Μολύκρειον ἀπέπλεον· καὶ τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῷ Ῥίῳ, καὶ ναῦν ἀναθέντες τῷ Ποσειδῶνι, [6] ἀνεχώρησαν ἐς Ναύπακτον. παρέπλευσαν δὲ καὶ οἱ Πελοποννήσιοι εὐθὺς ταῖς περιλοίποις τῶν νεῶν ἐκ τῆς Δύμης καὶ Πατρῶν ἐς Κυλλήνην, [7] τὸ Ἠλείων ἐπίνειον· καὶ ἀπὸ Λευκάδος, Κνῆμος, καὶ αἱ ἐκεῖθεν νῆες, ἃς ἔδει ταύταις ξυμμῖξαι, ἀφικνοῦνται μετὰ τὴν ἐν Στράτῳ μάχην ἐς τὴν Κυλλήνην. πέμπουσι δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ Κνήμῳ ξυμβούλους ἐπὶ τὰς ναῦς, Τιμοκράτην καὶ Βρασίδαν καὶ Λυκόφρονα, κελεύοντες ἄλλην ναυμαχίαν βελτίω παρασκευάζεσθαι, [8] καὶ μὴ ὑπ' ὀλίγων νεῶν εἴργεσθαι τῆς θαλάσσης. ἐδόκει γὰρ αὐτοῖς, ἄλλως τε καὶ πρῶτον [9] ναυμαχίας πειρασαμένοις, [10] πολὺς ὁ παράλογος εἶναι· καὶ οὐ τοσούτῳ ᾤοντο σφῶν [11] τὸ ναυτικὸν λείπεσθαι, γεγενῆσθαι δέ τινα μαλακίαν· [12] οὐκ ἀντιτιθέντες τὴν Ἀθηναίων ἐκ πολλοῦ ἐμπειρίαν τῆς σφετέρας δι' ὀλίγου μελέτης. [13] ὀργῇ οὖν ἀπέστελλον. οἱ δέ,

γρ. μηδεμίαν

γρ. δέκα

π. οἱ δέ, ἀφικόμενοι, μετὰ Κνήμου ναῦς π. *F. P.*

A Vbi autem & ventus flare cœpit, & naues iam in arctum redactæ duabus de causis, cùm ob ventum, tum etiam quòd [*parua*] nauigia simul ipsis incumberent, [*easq́; premerent*,] turbari cœperunt, & nauis cũ naui concurrebat, & viri [*naues alienas*] contis [*à suis*] repellebant, &, quia clamores edebãt, & vicissim alij aliorum naues, earumque mutuum concursum vitare conabantur. & conuiciis vtebantur, nec ea, quæ præcipiebantur, nec hortatorum voces exaudire poterãt. Quoniam autem homines [*rerum nauticarum*] B imperiti remos in maris agitati fluctibus attollere non poterant, naues gubernatoribus minus obtemperãtes præbebant. Tunc verò [*Phormio*] hoc ipso temporis articulo [*suis*] dat signũ, & Athenięses facta [*in hostes*] impressione. primùm quidem vnam ex prætoriis nauibus deprimunt. deinde verò & alias, quacunq; trãsibant, [& *quascunq; adoriebantur*,] corrumpebant. Et effecerunt, vt nullus ipsorum, propter perturbationem, ad resistendum se conuerteret: sed [*omnes*,] Patras versus, & Dymen Achaiæ fugerent. Athenienses verò illos persequuti, captisq; duodecim C nauibus, & occisa maxima parte hominũ, qui in illis erant, ad Molycricum nauigarunt, & trophæum in [*promontorio*] Rhio statuerunt, nauique Neptuno consecrata, Naupactum redierunt. Peloponesij quoq; cum reliquis nauibus ex Dyme, & Patris ad Cyllenen Eleorum nauale, confestim pręteruecti peruenerunt. Huc etiam Cnemus ex Leucade, & naues Leucadiæ quas cum his antea coniunctas oportuerat, post pugnam ad stratum commissam, venerũt. Lacedæmonij verò Cnemo miserunt Ti- D mocratem, Brasidam, & Lycophronem, quorum consilio in rebus nauticis vteretur, imperãtes vt alterum nauale prœlium [*superiore*] melius pararet, nec à paucis nauibus maris vsu prohiberetur. Ipsis enim videbatur (pręcipuè verò quia tunc primũ naualis prœlij periculum fecerat) hæc res admodum præter rationem, [*ac expectationem*] accidisse. neque adeò classem suam [*classe Atheniensium*] inferiorem esse: sed [*potius*] quandam ignauiam [*in suis militibus*] fuisse existimabant: non considerantes quantum esset discrimen inter Atheniensium peritiam longo vsu confirmatam, & suum rei nauticæ tyrocinium, cui non ita pridem operam dare cœperant. Quare cum indignatione [*hos ad Cnemum*] miserunt. Hi autem,

[1] Οὔτε τῶν παραγγελλομένων] συμβουλευόντων. [2] Οὔτε τῶν κελευστῶν] τῶν στρατηγῶν, καὶ τῶν κυβερνητῶν. [3] Σημαίνει] σημεῖον ποιεῖ. [4] Ἡ χωρήσειαν] ὁρμήσειαν. [5] Ἐς ἀλκὴν μὲν] εἰς μάχην πολέμου. [6] Ἀνεχώρησαν] ὑπέστρεψαν. [7] Τὸ ἠλείων ἐπίνειον] ἐπίνειον καλεῖται τὸ ἐμπόριον, ἢ παρὰ τὸ ἐπινήχεσθαι αὐτὸ τῇ θαλάσσῃ· ἢ παρὰ τὸ ἐν αὐτῷ τὰς ὁλκάδας νήχεσθαι, ἢ ὀκέλλειν. [8] Καὶ μὴ ὑπ' ὀλίγων νεῶν] τῶν Ἀθηναίων. [9] Ναυμαχίας πειρασαμένοις] ἐν τῷ πελοποννησιακῷ πολέμῳ δηλονότι. [10] Πολὺς ὁ παράλογος] τὸ παρὰ τὸ ἐνδεχόμενον γίνεσθαι. [11] Τὸ ναυτικὸν λείπεσθαι] οὐ κατὰ ἐμπειρίαν τοῦ ναυτικοῦ λείπεσθαι. [12] Οὐκ ἀντιτιθέντες] οὐκ ἀντιπαραβάλλοντες. [13] Ὀργῇ οὖν ἀπέστελλον] ὀργιζόμενοι ἀπέστελλον τοὺς συμβούλους.

cùm

cùm ad Cnemum peruenissent, de communi cõsilio nuntiis circummissis certum nauium numerum singulis [*sociorum*] ciuitatibus imperarunt, & quas iam habebant, ad nauale prœlium committendum reficiebant. Phormio & ipse [*nuntios*] Athenas misit, qui Lacedæmoniorum apparatum indicarent, & prœlij naualis victoriam à se partam significarent. petiitq; vt quàm plurimas naues primo quoque tempore ad se mitterent, quòd quotidie prœlij naualis committendi spes esset. Illi verò viginti naues ad eum mittunt. Ei autem, qui eas adducebat, præterea mandant, vt primùm in Cretam nauigaret. Nicias enim Cretensis Gortynius, qui erat [*Atheniensium*] hospes, ipsis persuasit vt in Cydoniam nauigarent, dicens fore vt eam, quæ ipsis erat inimica, in ipsorum potestatem redigeret. Illos autem [*ad hoc faciendum*] induxit, Polichnitis, qui Cydoniatis erant finitimi, gratificari cupiens. Atque ille quidem cum nauibus, quas acceperat, in Cretam abiit, & cum Polychnitis Cydoniatarum agrum vastauit. Ibiq; cùm propter ventos, tum etiã propter nauigandi difficultatem tempus non exiguum consumpsit. Peloponnesij verò, qui ad Cyllenen erant, interea dum Athenienses circa Cretam detinebantur, ad nauale prœlium instructi, ad Panormum Achaicum nauigarunt, vbi erant terrestres Peloponnesiorum copiæ in vnum coactæ, vt ipsis auxilium ferrent. Ipse quoq; Phormio ad Rhium Molycricum iuit, ac extra ipsum cum viginti nauibus stationem habuit, quibus etiã in prœlio nauali est vsus. Hoc autem Rhium Atheniensibus erat amicum. Alterum verò Rhium, quod est in Pelopõneso, est eregione: maris autem interuallo stadiorum ferè septem alterum ab altero distat. hoc verò est Crisæi sinus os. Peloponnesij igitur ad Rhium Achaicum, quod à Panormo non multum aberat, in quo erant pedestres ipsorum copiæ, & ipsi, postquam & Athenienses conspexerunt, cum septem & septuaginta nauibus appulsi castra posuerunt. Et per sex, septémve dies aduersas stationes, [*& castra opposita*] habuerunt, prœlium nauale meditantes, ac præparantes. Eo consilio, quidem, quod extra hæc Rhia in latum, [*ac patens*] mare progredi non auderent, superiore clade territi. Illi verò, quod in [*maris*] angustias ingredi nollent, quia existimabant pro illis facere, prœlium in angustiis committi. De-

A ἀφικόμενοι μετὰ Κνήμου, ναῦς τε ἐπήγγελλον κατὰ πόλεις, καὶ τὰς προϋπαρχούσας ἐξηρτύοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν. πέμπει δὲ καὶ ὁ Φορμίων ἐς τὰς Ἀθήνας τήν τε παρασκευὴν αὐτῶν ἀγγελοῦντας, καὶ περὶ τῆς ναυμαχίας ἣν ἐνίκησε φράσοντας· καὶ κελεύων αὐτῷ ναῦς ὅτι πλείστας διὰ τάχους ἀποστεῖλαι, ὡς καθ' ἡμέραν ἑκάστην ἐλπίδος οὔσης ἀεὶ ναυμαχήσειν. οἱ δὲ ἀποπέμπουσιν εἴκοσι ναῦς αὐτῷ· τῷ δὲ κομίζοντι αὐτὰς προσεπέστειλαν ἐς Κρήτην πρῶτον ἀφικέσθαι. B Νικίας γὰρ Κρὴς [1]Γορτύνιος, πρόξενος ὤν, πείθει αὐτοὺς ἐπὶ Κυδωνίαν πλεῦσαι, φάσκων [2]προσποιήσειν αὐτὴν οὖσαν πολεμίαν. ἐπῆγε δὲ, Πολιχνίταις χαριζόμενος ὁμόροις τῶν Κυδωνιατῶν. καὶ ὁ μὲν, λαβὼν τὰς ναῦς, ᾤχετο ἐς Κρήτην, καὶ μετὰ τῶν Πολιχνιτῶν ἐδῄου τὴν γῆν τῶν Κυδωνιατῶν· καὶ ὑπὸ ἀνέμων καὶ ὑπὸ ἀπλοίας ἐνδιέτριψεν οὐκ ὀλίγον χρόνον. οἱ δ' ἐν τῇ Κυλλήνῃ Πελοποννήσιοι, [3]ἐν τούτῳ ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τὴν Κρήτην κατεῖχοντο, C παρεσκευασμένοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν, παρέπλευσαν ἐς Πάνορμον τὸν Ἀχαϊκόν· οὗπερ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν Πελοποννησίων προσεβεβοηθήκει. παρέπλευσε δὲ καὶ ὁ Φορμίων ἐπὶ τὸ Ῥίον τὸ Μολυκρικόν, καὶ ὡρμίσατο ἔξω αὐτοῦ ναυσὶν εἴκοσιν, αἷσπερ καὶ ἐναυμάχησεν. ἦν δὲ τοῦτο μὲν τὸ Ῥίον φίλιον τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δ' ἕτερον Ῥίον ἐστὶν ἀντιπέρας, τὸ ἐν τῇ Πελοποννήσῳ· [4]διέχετον δὲ ἀπ' ἀλλήλων σταδίους μάλιστα ἑπτὰ τῆς θαλάσσης. τοῦ δὲ Κρισαίου κόλπου D στόμα τοῦτό ἐστιν. ἐπὶ οὖν τῷ Ῥίῳ τῷ Ἀχαϊκῷ οἱ Πελοποννήσιοι, ἀπέχοντι οὐ πολὺ τοῦ Πανόρμου, ἐν ᾧ αὐτοῖς ὁ πεζὸς ἦν, ὡρμίσαντο καὶ αὐτοὶ ναυσὶν ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα, ἐπειδὴ καὶ τοὺς Ἀθηναίους εἶδον. καὶ ἐπὶ μὲν ἓξ ἢ ἑπτὰ ἡμέρας ἀνθώρμουν ἀλλήλοις, μελετῶντές τε καὶ παρασκευαζόμενοι τὴν ναυμαχίαν· [5]γνώμην ἔχοντες, [6]οἱ μὲν μὴ ἐκπλεῖν ἔξω τῶν Ῥίων ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, φοβούμενοι τὸ πρότερον E πάθος· [7]οἱ δὲ, μὴ ἐσπλεῖν ἐς τὰ στενά, νομίζοντες πρὸς * [8]ἐκείνων εἶναι τὴν ἐν ὀλίγῳ ναυμαχίαν.

γρ. περιήγγελλον

[1] Γορτύνιος, πρόξενος ὢν] ἰστέον ὅτι ἡ Γόρτυς πόλις ἐστὶ Κρήτης, ἀπέχουσα Κυδωνίας σχεδὸν σταδίοις χιλίοις· καὶ ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς πολεμίαι ἀλλήλαις ταύτας τὰς πόλεις. ῥητέον οὖν ὅτι πολεμίαν λέγει τὴν Κυδωνίαν τῇ Πολίχνῃ. οἷς εἰκὸς χαρίζεσθαι κατὰ φιλίαν τὸν Νικίαν.

[2] Προσποιήσειν αὐτήν] οἰκείαν ποιήσειν. [3] Ἐν τούτῳ] τῷ χρόνῳ. [4] Διείχετον] κεχώρισθον. [5] Γνώμην ἔχοντες] σκοπόν. [6] Οἱ μὲν, μὴ ἐκπλεῖν] οἱ Πελοποννήσιοι. [7] Οἱ δὲ, μὴ ἐσπλεῖν] οἱ Ἀθηναῖοι. * [8] Ἐκείνων] τῶν Πελοποννησίων. ς. P.

ἔπειτα ὁ Κνῆμος καὶ ὁ Βρασίδας, καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Πελοποννησίων στρατηγοί, βουλόμενοι ἐν τάχει τὴν ναυμαχίαν ποιῆσαι, πρίν τι καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπιβοηθῆσαι, ξυνεκάλεσαν τοὺς στρατιώτας πρῶτον, καὶ ὁρῶντες αὐτῶν τοὺς πολλοὺς διὰ τὴν προτέραν ἧσσαν φοβουμένους, καὶ οὐ προθύμους ὄντας, παρεκελεύσαντο, καὶ ἔλεξαν τοιάδε,

" [1] Η ΜΕΝ γενομένη ναυμαχία, ὦ ἄνδρες Πελοποννήσιοι, εἴ τις ἄρα δι' αὐτὴν ὑμῶν φοβεῖται [2] τὴν μέλλουσαν, οὐχὶ δικαίαν [3] ἔχει τέκμαρσιν * [4] τὸ ἐκφοβῆσαι. τῇ τε γὰρ παρασκευῇ ἐνδεὴς ἐγένετο, ὥσπερ ἴστε, καὶ οὐχὶ ἐς ναυμαχίαν μᾶλλον ἢ ἐπὶ στρατείαν ἐπλέομεν. ξυνέβη δὲ καὶ τὰ ἀπὸ τῆς τύχης [5] οὐκ ὀλίγα ἐναντιωθῆναι. καί πού τι καὶ ἡ ἀπειρία πρῶτον ναυμαχοῦντας [6] ἔσφηλεν. ὥστε οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν κακίαν τὸ ἡσσῆσθαι προσεγένετο. [7] οὐδὲ δίκαιον, τῆς γνώμης τὸ μὴ κατὰ κράτος νικηθέν, ἔχον δέ τινα ἐν αὐτῷ ἀντιλογίαν, [8] τῆς γε ξυμφορᾶς τῷ ἀποβάντι [9] ἀμβλύνεσθαι· νομίσαι δὲ ταῖς μὲν τύχαις ἐνδέχεσθαι σφάλλεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, ταῖς δὲ γνώμαις τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ ἀνδρείους [10] ὀρθῶς εἶναι· καὶ μὴ ἀπειρίαν, τοῦ ἀνδρείου παρόντος, προβαλλομένους, εἰκότως ἂν ἔν τινι [11] κακοὺς γενέσθαι. ὑμῶν δὲ οὐδ' ἡ ἀπειρία τοσοῦτο λείπεται [12] ὅσον τόλμῃ προέχετε· τῶνδε δὲ [13] ἡ ἐπιστήμη, ἣν μάλιστα φοβεῖσθε, ἀνδρείαν μὲν ἔχουσα, καὶ μνήμην ἕξει [14] ἐν τῷ δεινῷ ἐπιτελεῖν ἃ ἔμαθεν, ἄνευ δὲ εὐψυχίας οὐδεμία τέχνη πρὸς τοὺς κινδύνους ἰσχύει. φόβος γὰρ μνήμην [15] ἐκπλήσσει, τέχνη δὲ ἄνευ ἀλκῆς οὐδὲν ὠφελεῖ. πρὸς μὲν οὖν τὸ ἐμπειρότερον αὐτῶν, τὸ τολμηρότερον ἀντιτάξασθε· πρὸς δὲ τὸ διὰ τὴν ἧσσαν δεδιέναι, τὸ ἀπαράσκευοι τότε τυχεῖν.

A inde Cnemus, Brasidas, cæteriq; Peloponnesiorum duces, cùm prœlium nauale primo quoque tempore committere vellent, prius quàm noua classis Athenis missa, istis subsidio veniret, primùm milites conuocarunt, cumq; multos ipsorum propter superiorem cladem territos, nec alacres animaduerterent, vt animos illis adderent, hæc verba fecerunt.

CNEMI, ET CAETERORVM Peloponnesiorum Ducum concio.

Si quis vestrum, Viri Peloponnesij, B propter superiorem naualem pugnam, futuram etiam reformidat, is non iustam formidinis coniecturam habet. nam & apparatu fuit inferior, quemadmodum scitis, nec ad nauale prœliũ potiùs, quàm ad terrestrem expeditionẽ nauigabamus. Quinetiam non paucæ res aduersæ, fortuna ita volente, nobis acciderunt. Nõnihil etiam ipsa rerum nauticarum imperitia nos, qui tunc primùm prœlij naualis periculum fecimus, labefactauit. Itaq; non propter nostram ignauiam accidit, vt superaremur. neque conuenit animos, qui per vim supe- C rati non fuerũt, & qui rationes aliquas habent, quas aduersariis obiiciant, [*vt suam causam probent*,] calamitatis euentu, [*& malis, quæ acciderunt*,] debilitari: sed existimare, vsu venire, vt rebus quidem fortuitis homines fallãtur: sed iidem, si animos fortes habeant, semper stent erecti. neq; [*decet ipsos*] imperitiam prętendentes, cùm animi virtus adsit, aliqua in re meritò ignauos esse. Vos autem non tam propter imperitiam [*hostib.*] estis inferiores, quàm propter audaciam, [*animiq. præsentiam illis*] superiores. Horum verò scientia, quam maximè D formidatis, si cum fortitudine sit coniũcta, memor etiam erit in periculis peragere ea, quæ didicit: sed sine animi generositate, nulla ars aduersus pericula valet. Metus enim memoriã excutit, ars verò sine fortitudine nihil prodest. Ergo maiori illorum experientiæ maiorem audaciam opponite. Timori verò, quo propter cladem acceptam perculsi estis, [*opponite præsentem in instruenda acie diligentiam, qua prius neglecta superati fuistis*,] quòd imparati tunc essetis.

[1] Ἡ μὲν γενομένη ναυμαχία] ἡ στάσις πραγματική, ἄγραφος, εἴδους συμβουλευτικοῦ. [2] Τὴν μέλλουσαν] ναυμαχίαν. [3] Ἔχει τέκμαρσιν] στοχασμόν. * [4] Τὸ ἐκφοβῆσαι] πρὸς τὸ ἐκφοβῆσαι, τουτέστι πρὸς τὸ ἐκφοβεῖσθαι. τὸ γὰρ σχῆμα ἀττικόν· ὁ δὲ νοῦς οὗτος, οὐχὶ δικαίαν τοῦ ἐκφοβεῖσθαι, τοῦ φόβου τέκμαρσιν, εἴ τι στοχασμὸν ἔχει. Æ.P. [5] Οὐκ ὀλίγα ἐναντιωθῆναι] ὁ ἄνεμος, καὶ ἡ ἐν κύκλῳ τάξις τῶν νεῶν, καὶ τὸ μὴ ταχέως αὐτοὺς ἐπιχειρῆσαι τῇ ναυμαχίᾳ, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ Φορμίωνος ἀναμένειν διὰ τοῦ ἀνέμου στρατηγίαν. [6] Ἔσφηλε] σφαλῆναι ἐποίησεν. [7] Οὐδὲ δίκαιον, τῆς γνώμης] τὸ ἑξῆς, οὐ δίκαιον τῆς γνώμης τὸ μὴ νικηθέντας κατὰ κράτος, ἀμβλύνεσθαι. [8] Τῆς ξυμφορᾶς τῷ ἀποβάντι] τῇ ἀποβάσῃ συμφορᾷ. [9] Ἀμβλύνεσθαι] ἀποπίπτειν. [10] Ὀρθῶς εἶναι] ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους ἑστηκυῖαν τὴν γνώμην, καὶ μὴ ὑποπεπτωκυῖαν τοῖς δεινοῖς. [11] Κακοὺς γενέσθαι] ἀπὸ κοινοῦ δὲ τὸ δίκαιον. [12] Ὅσον τόλμῃ προέχετε] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. [13] Ἡ ἐπιστήμη] ἡ γυμνασία, ἡ μελέτη. [14] Ἐν τῷ δεινῷ] τῷ πολέμῳ. [15] Ἐκπλήσσει] ἐξωθεῖται, ἐκκρούει.

Vobis

Vobis etiam insuper adest nauium multitudo,& [*loci opportunitas,*] quòd præsentibus grauis armaturæ militib. nauale prœlium prope regionem vestram sitis commissuri. Plerumque verò victoria penes illos est, qui sunt & numero superiores, & melius instructi. Quamobrem nihil prorsus reperimus, cur meritò simus offensuri, [*& cladem aliquam accepturi.*] Quinetiam quæcunq; antè peccauimus, nunc hęc ipsa adiuncta disciplinam præbebunt, [*& documento nobis erunt.*] Fidenti igitur animo & gubernatores,& nautę suum quiq; ducem sequamini, non deserentes locum, qui vnicuique vestrum assignatus fuerit. Nos verò non deterius, quàm superiores duces, [*hostis*] inuadendi commoditatem parabimus, neq; cuiquam occasionem præbebimus, vt sit ignauus. Quòd si quis fortè [*rem ignauiter gerere*] voluerit, is debitis pœnis afficietur. At [*viri*] fortes præmiis virtute dignis ornabuntur. His igitur verbis duces Peloponnesiorum suis militibus animos addiderunt. Phormio verò timens & ipse suorum militum formidinem, & animaduertens eos concilia seorsum habētes, classis hostilis multitudinem formidare, voluit illis conuocatis animos addere, & in præsentia [*adfidentiam eos*] adhortari. Nam antè quidem illis semper dicebat, (vt illorum animos [*ad rem fortiter gerendam*] præpararet) nullum esse tantum nauium numerum, cuius, si contra ipsos veniret, impetus ipsis non esset sustinēdus. Et ipsi milites iampridem hanc opinionem animis conceperant, nullam quantumuis ingentem Peloponnesiorum classem Atheniensibus extimescendam, ita vt ei cederent. Tunc verò cernens ipsos, propter præsentiam hostis, qui erat in ipsorum conspectu, animo debilitatos, eos commonefacere voluit, vt fidentem animum haberent. illisq; conuocatis, hanc orationem habuit.

PHORMIONIS CONCIO.

Cùm vos animaduertam, viri milites, hostium multitudinē pertimescere, [*vos*] conuocaui, quia non censeo vobis extimescenda esse, quæ minimè sunt horrēda. Hi enim primùm quidem, quòd à nobis antè victi fuerint, sibiq; sint conscij se nobis non esse pares, hunc nauium numerum, nec æqualem [*nostro: sed longè maiorem sibi*] cōpararunt.

A προσγίγνεται δὲ ὑμῖν πλῆθός τε νεῶν, καὶ πρὸς τῇ γῇ οἰκείᾳ οὔσῃ, ὁπλιτῶν παρόντων, ναυμαχεῖν·[1] τὰ δὲ πολλὰ, τῶν πλεόνων καὶ ἄμεινον παρεσκευασμένων τὸ κράτος ἐστίν. ὥστε οὐδὲ καθ' ἓν εὑρίσκομεν εἰκότως ἂν ἡμᾶς σφαλλομένους· καὶ ὅσα ἡμάρτομεν πρότερον, νῦν αὐτὰ ταῦτα[2] προσγιγνόμενα διδασκαλίαν παρέξει. θαρσοῦντες οὖν καὶ κυβερνῆται, καὶ ναῦται, τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος ἕπεσθε, χώραν μὴ λείποντες ᾗ ἄν τις προσταχθῇ. B [3] τῶν δὲ πρότερον ἡγεμόνων οὐ χεῖρον [4] τὴν ἐπιχείρησιν ἡμεῖς παρασκευάσομεν, καὶ οὐκ ἐνδώσομεν πρόφασιν οὐδενὶ κακῷ γενέσθαι· ἢν δέ τις ἄρα καὶ βουληθῇ, κολασθήσεται τῇ πρεπούσῃ ζημίᾳ·[5] οἱ δὲ ἀγαθοὶ[6] τιμήσονται τοῖς προσήκουσιν ἄθλοις τῆς ἀρετῆς. Τοιαῦτα μὲν τοῖς Πελοποννησίοις οἱ ἄρχοντες παρεκελεύσαντο. ὁ δὲ Φορμίων, δεδιὼς καὶ αὐτὸς τὴν τῶν στρατιωτῶν ὀρρωδίαν, καὶ αἰσθόμενος ὅτι τὸ πλῆθος τῶν νεῶν C κατὰ σφᾶς αὐτοὺς[7] ξυνιστάμενοι ἐφοβοῦντο, ἐβούλετο ξυγκαλέσας θαρσῦναί τε, καὶ παραίνεσιν ἐν τῷ παρόντι ποιήσασθαι. πρότερον μὲν γὰρ ἀεὶ αὐτοῖς ἔλεγε, καὶ προπαρεσκεύαζε τὰς γνώμας, ὡς οὐδὲν αὐτοῖς πλῆθος νεῶν τοσοῦτον, ἢν ἐπιπλέῃ, ὅ,τι οὐχ ὑπομενετέον αὐτοῖς ἐστί. καὶ οἱ στρατιῶται ἐκ πολλοῦ ἐν σφίσιν αὐτοῖς[8] τὴν ἀξίωσιν ταύτην εἰλήφεσαν, μηδένα ὄχλον Ἀθηναῖοι ὄντες Πελοποννησίων νεῶν ὑποχωρεῖν. τότε D δὲ πρὸς τὴν παροῦσαν ὄψιν ὁρῶν αὐτοὺς ἀθυμοῦντας, ἐβούλετο ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῦ θαρσεῖν· καὶ ξυγκαλέσας τοὺς Ἀθηναίους, ἔλεξε τοιάδε,

γρ. τοσούτων

ΟΡΩΝ ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, πεφοβημένους[9] τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων,[10] ξυνεκάλεσα, οὐκ ἀξιῶν τὰ μὴ δεινὰ ἐν ὀρρωδίᾳ ἔχειν.[11] οὗτοι γὰρ πρῶτον μὲν, διὰ τὸ προνενικῆσθαι, καὶ μηδὲ αὐτοὶ οἴεσθαι ὁμοῖοι ἡμῖν εἶναι, τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου παρεσκευάσαντο.

[1] Τὰ δὲ πολλὰ] αὐτὶ τοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. οὐκ εἶπε δὲ ἀεί, διὰ τὸ ἄδηλον τῆς τύχης. [2] Προσγιγνόμενα] προσκτηθέντα. [3] Τῶν δὲ πρότερον ἡγεμόνων] τῶν καταναυμαχηθέντων ὑπὸ Φορμίωνος· λέξει δὲ τοὺς περὶ Μάχωνα καὶ Ἰσοκράτην. [4] Τὴν ἐπιχείρησιν] τῆς παρασκευῆς δηλονότι. [5] Οἱ δὲ ἀγαθοὶ] οἱ γενναῖοι. [6] Τιμήσονται] αὐτὶ τοῦ τιμηθήσονται. [7] Ξυνιστάμενοι] συναθροιζόμενοι. [8] Τὴν ἀξίωσιν] τὴν πεῖραν. [9] Τὸ πλῆθος τῶν νεῶν] γράφεται τῶν ἐναντίων. [10] Ξυνεκάλεσα] εἰς ταὐτὸν συνήγαγον. [11] Οὗτοι γὰρ] οἱ Λακεδαιμόνιοι.

» [1] ἔπειτα, ᾧ μάλιστα πιστεύοντες προσέρχονται, A
» ὡς προσῆκον σφίσιν ἀνδρείοις εἶναι, οὐ δι' ἄλλο
» τι θαρσοῦσιν ἢ διὰ τὴν ἐν τῷ πεζῷ ἐμπειρίαν,
» τὰ πλείω κατορθοῦντες, καὶ οἴονται σφίσι καὶ ἐν
» τῷ ναυτικῷ ποιήσειν τὸ αὐτό. τὸ δ' ἐκ τοῦ δικαίου
» ἡμῖν μᾶλλον νῦν περιέσται, εἴπερ [2] καὶ τούτοις ἐν
» ἐκείνῳ. ἐπεὶ εὐψυχίᾳ γε [3] οὐδὲν προφέρουσι·
» τῷ δὲ ἑκάτεροί τι ἐμπειρότεροι εἶναι, θρασύ-
» τεροί ἐσμεν. Λακεδαιμόνιοί τε ἡγούμενοι τῶν
» ξυμμάχων, διὰ τὴν σφετέραν δόξαν, ἄκοντας
» προσάγουσι τοὺς πολλοὺς ἐς τὸν κίνδυνον. ἐπεὶ B
» οὐκ ἄν ποτε ἐνεχείρησαν ἡσσηθέντες [4] παρὰ πο-
» λύ, αὖθις ναυμαχεῖν. μὴ δὴ αὐτῶν τὴν τόλμαν
» δείσητε· πολὺ δὲ ὑμεῖς ἐκείνοις πλέω φόβον
» παρέχετε καὶ πιστότερον, κατά τε τὸ προνενικη-
» κέναι, [5] καὶ ὅτι οὐκ ἂν ἡγοῦνται μὴ μέλλοντάς
» τι * [6] ἄξιον τοῦ παρὰ πολὺ πράξειν, ἀνθίστασθαι
» ὑμᾶς. [7] ἀντίπαλοι μὲν γὰρ οἱ πλείους, ὥσπερ οὗ-
» τοι, τῇ δυνάμει τὸ πλέον πίσυνοι ἢ τῇ γνώμῃ
» ἐπέρχονται· [8] οἱ δ' ἐκ πολλῷ ὑποδεεστέρων, [9] καὶ
» ἅμα οὐκ ἀναγκαζόμενοι, μέγα τι τῆς διανοίας
» τὸ βέβαιον ἔχοντες ἀντιτολμῶσιν. ἃ λογιζόμε- C
» νοι οὗτοι, τῷ οὐκ εἰκότι πλέον πεφόβηνται ἡ-
» μᾶς ἢ τῇ κατὰ λόγον παρασκευῇ. πολλὰ δὲ καὶ
» στρατόπεδα ἤδη ἔπεσεν ὑπ' ἐλασσόνων τῇ ἀ-
» πειρίᾳ, ἔστι δὲ ἃ καὶ τῇ ἀτολμίᾳ· ὧν οὐδετέρου
» ἡμεῖς νῦν μετέχομεν. τὸν δὲ ἀγῶνα οὐκ ἐν τῷ
» κόλπῳ [10] ἑκὼν εἶναι ποιήσομαι, οὐδὲ πλεύσο-
» μαι ἐς αὐτόν. ὁρῶ γὰρ ὅτι πρὸς πολλὰς ναῦς
» ἀνεπιστήμονας ὀλίγαις ναυσὶν ἐμπείρως καὶ ἀ-
» μεινον πλεούσαις ἡ στενοχωρία οὐ ξυμφέρει.
» οὔτε γὰρ ἂν [11] ἐπιπλεύσειέ τις ὡς χρὴ ἐς ἐμ- D
» βολήν, [12] μὴ ἔχων τὴν πρόσοψιν τῶν πολε-
» μίων [13] ἐκ πολλοῦ, οὔτ' ἂν ἀποχωρήσειεν ἐν δέ-
» οντι, πιεζόμενος. [14] διέκπλοι τε οὐκ εἰσίν, οὐδὲ ἀνα-
» στροφαί, ἅπερ νεῶν ἄμεινον πλευσουσῶν ἔργα ἐστίν·

γρ. αὐτῶν ξυμμάχων

γρ. πολλῶν

γρ. οὐδὲ ἐκπλεύσομαι

γρ. ἐμπείροις

Deinde [*verò, quod ad illorũ fiduciam attinet,*] qua potiſſimùm freti contra [*nos*] tendunt, [*& propter quam ſe fortes eſſe oportere cẽſent,*] quaſi fortitudo ad ipſos [*ſolos*] pertineat, nullam aliam ob cauſam, niſi ob pugnę pedeſtris peritiam ſibi compararunt, qua fit, vt pleraque bella feliciter gerant, & in rebus etiam nauticis ſe idem ſuo cum commodo facturos putent. Sed hoc meritò nobis nunc magis, [*quàm illis,*] aderit, ſi & illis in illo [*altero pedeſtris pugnæ genere maior peritia adeſt.*] Siquidem animi præſtantia nequaquam excellunt. Quòd autem vtrique maiorem alicuius rei peritiam habeamus, [*ideo*] ſumus audaciores. Pręterea Lacedęmonij, qui ſociis præſunt, propter opinionem veſtram, [*quam de veſtra rerum nauticarum peritia conceperunt, eorum*] pleroſque in hoc periculum inuitos adducunt. Cùm enim Marte minimè dubio ſuperati fuerint, [*profectò niſi cogerentur,*] nouum nauale prœlium nunquam tentarent. Illorum igitur audaciam ne formidetis. Vos enim longè maiorem, atq; certiorem terrorem illis incutitis, tũ quia eos iam antè viciſtis, tum etiam quia putant vos contra ſe [*cum tam exiguo nauium numero*] non ſtaturos, niſi facinus aliquod maximè memorabile facere decreueritis. Nam aduerſarij, qui numero ſunt ſuperiores, vt iſti, viribus magis, quàm conſilio freti [*hoſtem*] inuadunt. Qui verò ſunt longè inferiores, ſimul etiam qui [*præter voluntatem pugnare*] non coguntur, magnam quãdam animi fiduciam habentes, aduerſus [*hoſtem ire*] audent. Quæ cùm iſti conſiderent, magis nos formidant ob non iuſtum, quàm ob iuſtum [*rerum bellicarum*] apparatum. Multi autem exercitus [*maiores*] à minoribus, propter imperitiam, nõnulli etiam propter ignauiam iam profligati fuerunt. à quo vtroque [*vitio*] nos nunc alieni ſumus. Prœlium verò in ſinu mea ſponte non committam, nec in eũ nauigabo. Video enim [*maris*] anguſtias non conducere paucis nauibus, quæ ſub peritis gubernatoribus aguntur, & quæ ſunt agiliores, aduerſus multas naues, in quibus homines rerum nauticarũ imperiti vehuntur. Nec enim quiſquam hoſtem inuaſerit, ita vt roſtro nauis impreſſionem in eum faciat, quemadmodum oportet, niſi è longinquo eum in conſpectu habeat, neque, ſi [*ab eo*] prematur, commodè ſe ſubducere queat. neque per mediam claſſem percurrendi, aut recurrendi, [*ac irruptionis repetendæ*] facultas vlla datur, quæ nauium agiliorum ſunt opera. Sed pro

[1] Ἔπειτα, ᾧ] ταῦτα ληπτέον. οὕτως, ἔπειτα δὲ, περὶ τοῦ αὐτῶν θάρσους, ᾧ καὶ τὰ ἑξῆς. Æ.P. [2] Καὶ τούτοις ἐν ἐκείνῳ] ἐν τῇ πεζομαχίᾳ. [3] Οὐδὲν προφέρουσι] κατὰ τὴν ναυμαχίαν. [4] Παρὰ πολὺ] ὑπερβαλλόντως. [5] Καὶ ὅτι οὐκ ἂν] ὁ νοῦς οὕτως, ἡγοῦνται οἱ ἐχθροὶ μὴ ἀνθίστασθαι ἡμᾶς μὴ μέλλοντάς τι γενναῖον πρᾶξαι. [6] Ἄξιον τοῦ παρὰ πολὺ] ἀντὶ τοῦ ἀξιολογώτατον. Æ.P. [7] Ἀντίπαλοι μὲν γὰρ] θαρροῦντες ἀντιπαλαίειν. [8] Οἱ δ' ἐκ πολλῷ] τῷ μέτρῳ. [9] Καὶ ἅμα οὐκ ἀναγκαζόμενοι] ἡμεῖς δηλονότι οἱ Ἀθηναῖοι. [10] Ἑκὼν εἶναι ποιήσομαι] τὸ εἶναι παρέλκει ἀττικῶς. οὐδὲν γὰρ ἐν ταῖς τοιαύταις συντάξεσι δηλοῖ. [11] Ἐπιπλεύσειέ τις] κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπέλθοι. [12] Μὴ ἔχων τὴν πρόσοψιν τῶν πολεμίων] μὴ ὁρῶν τοὺς πολεμίους. [13] Ἐκ πολλοῦ] λείπει διαστήματος. [14] Διέκπλοι τε οὐκ εἰσὶ] τὸ ἐμβολὴν, καὶ διασχίζειν τὴν τῶν ἐναντίων τάξιν. ἀναστροφαὶ δὲ, αἱ εἰς τοὐπίσω ὑποχωρήσεις.

nauali prœlio pedeſtre fieri neceſſe fuerit. Hoc autem modo maior nauiũ numerus meliore cõditione pugnat. Sed harum rerum curam ego pro virili prouidè geram. Vos verò apud naues veſtrum quiq; ordinem ſeruantes, imperata celeriter accipite, [*& celeriter facite,*] pręſertim cùm hoſtiũ ſtationes non longè abſint, & in ipſo prœlio militarem diſciplinam, & ſilẽtium plurimi facite (hæc enim cum multis aliis in rebus bellicis, tum verò præcipuè in naualibus conducunt) hosq; pro eo, ac res à vobis antè geſtas decet, propulſate. Magnum autem certamẽ vobis [*eſt propoſitum. oportet enim vos*] aut omnem claſſis ſpem Peloponeſiis eripere, [*cuius opera ſe maris imperium adepturos ſperãt,*] aut propiorem maris metum Athenienſibus afferre, *ita vt eos de maris imperio, ne iam partum amittãt, ſolicitos eſſe cogatis.*] Illud etiam iterum vobis in memoriam reuoco, permultos eorum à vobis ſuperatos fuiſſe. Virorũ verò, qui [*ſemel*] victi fuerunt, animi eadem pericula [*iterum*] pari audacia ſubire non ſolent. Huiuſmodi verbis & ipſe Phormio ſuos eſt adhortatus. Peloponneſij verò, quoniã Athenienſes in ſinũ, & [*maris*] anguſtias contra ipſos non tendebant, cùm eos inuitos in ſinum producere vellent, ſtatim primo diluculo inſtructa claſſe in ordines, quorum ſinguli quaternas naues habebant, portu ſoluentes, in ſuum agrum, intra [*Criſæum*] ſinum nauigare cœperunt, dextro cornu procedente, ſicut etiam in ſtatione ſteterant. In hoc autem [*cornu,*] viginti naues maxima celeritate præditas conſtituerunt, vt, ſi fortè Phormio ratus ipſos Naupactum verſus tendere, ipſe quoq; hac iter faceret, opem [*oppido*] laturus, Athenienſes ſuarum nauium impreſſionem extra ſuum cornu vitare nõ poſſent: ſed hæ ipſæ naues [*eos*] intercluderent. Ille verò (id, quod illi expectabant) metuens oppido præſidiis nudato, poſtq̃ vidit eos nauigantes, inuitus, & feſtinãter militibus in naues impoſitis orã maritimam legere cœpit. Simul etiam Meſſeniorum peditatus oram maritimam ſequutus aderat, vt ſuis opem ferret. Peloponneſij verò cùm eos vnico cornu longa nauium ſerie, ita vt ſingulæ ſingulas ſequerentur, & iam intra ſinũ, & prope terrã nauigantes vidiſſent

A ἀλλ' ἀνάγκη ἂν εἴη τὴν ναυμαχίαν, πεζομαχίαν " καθίστασθαι. καὶ [1] ἐν τούτῳ αἱ πλείους νῆες κρείσσους γίγνονται. [2] τούτων μὲν οὖν ἐγὼ ἕξω τὴν πρόνοιαν κατὰ τὸ δυνατόν· ὑμεῖς δὲ, εὔτακτοι παρὰ ταῖς ναυσὶ μένοντες, [3] τά τε παραγγελλόμενα [4] ὀξέως δέχεσθε, ἄλλως τε καὶ δι' ὀλίγου [5] τῆς ἐφορμήσεως οὔσης, [6] καὶ ἐν τῷ ἔργῳ κόσμον καὶ σιγὴν περὶ πλείστου ἡγεῖσθε· (ὥς τε τὰ πολλὰ τῶν πολεμικῶν ξυμφέρει, καὶ ναυμαχίᾳ οὐχ ἥκιστα) ἀμύνεσθέ τε τούσδε ἀξίως τῶν προειργασμένων. ὁ δὲ ἀγὼν " B μέγας ὑμῖν, ἢ καταλῦσαι Πελοποννησίων τὴν ἐλπίδα τοῦ ναυτικοῦ, ἢ ἐγγυτέρω καταστῆσαι Ἀθηναίοις τὸν φόβον περὶ τῆς θαλάσσης. ἀναμιμνήσκω δ' αὖ ὑμᾶς ὅτι νενικήκατε αὐτῶν τοὺς πολλούς· ἡσσημένων δὲ ἀνδρῶν οὐκ ἐθέλουσιν αἱ γνῶμαι πρὸς τοὺς αὐτοὺς κινδύνους ὅμοιαι εἶναι. "

Τοιαῦτα μὲν καὶ ὁ Φορμίων παρεκελεύσατο. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἐπέπλεον ἐς τὸν κόλπον καὶ τὰ στενά, βουλόμενοι ἄκοντας ἔσω προαγαγεῖν αὐτούς, ἀναγόμενοι C ἅμα ἕῳ, ἔπλεον, [7] ἐπὶ τεσσάρων ταξάμενοι τὰς ναῦς, [8] ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν γῆν [9] ἔσω ἐπὶ τοῦ κόλπου, δεξιῷ κέρᾳ ἡγούμενοι, ὥσπερ καὶ ὥρμουν. [10] ἐπὶ δ' αὐτῷ εἴκοσι ναῦς ἔταξαν τὰς ἄριστα πλεούσας, ὅπως εἰ ἄρα νομίσας [11] ἐπὶ τὴν Ναύπακτον αὐτοὺς πλεῖν ὁ Φορμίων, καὶ αὐτὸς ἐπιβοηθῶν [12] ταύτῃ παραπλέοι, μὴ διαφύγοιεν πλέοντα τὸν ἐπίπλουν σφῶν οἱ Ἀθηναῖοι ἔξω τοῦ ἑαυτῶν κέρως, ἀλλ' *αὗται αἱ νῆες περικλείσαιαν. [13] ὁ δὲ (ὅπερ ἐκεῖνοι [14] προσεδέχοντο) φοβηθεὶς D [15] περὶ τῷ χωρίῳ [16] ἐρήμῳ ὄντι, ὡς ἑώρα ἀναγομένους αὐτούς, ἄκων καὶ κατὰ σπουδὴν ἐμβιβάσας, [17] ἔπλει παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὁ πεζὸς ἅμα τῶν Μεσσηνίων παρεβοήθει. ἰδόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι [18] κατὰ μίαν ἐπὶ κέρως παραπλέοντας, καὶ ἤδη ὄντας ἐντὸς τοῦ κόλπου τε καὶ πρὸς τῇ γῇ,

Margin notes: γρ. πιέζει. γρ. ναυμαχίαις — γρ. παρὰ. γρ. ἡγουμένῳ — *π. αὗται αἱ. Æ. P.

[1] Ἐν τούτῳ] ἐν τῷ πεζομαχεῖν. [2] Τούτων μὲν οὖν ἐγὼ] τὸ ἐπιχείρημα ἐκ τοῦ συμφέροντος. [3] Τά τε παραγγελλόμενα] τὰ τοῦ παραινέσαντος ἔργα. [4] Ὀξέως] σπουδαίως. [5] Τῆς ἐφορμήσεως οὔσης] τῶν πολεμίων. [6] Καὶ ἐν τῷ ἔργῳ] ὃ ἐν τῷ ἔργῳ κόσμον ἔχετε. ἤτοι ἐν τῷ πολέμῳ κόσμιον ἔχετε, ὃ σιγὴν, καὶ συμφέρον ὂν τοῖς μέλλουσιν ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ πολεμικά, καὶ μάλιστα τοῖς ναυμαχοῦσιν. [7] Ἐπὶ τεσσάρων ταξάμενοι] αὐτὶ τοῦ, κατὰ τέσσαρας αὐταῖς ποιήσαντες. [8] Ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν γῆν] αὐτὶ τοῦ παρὰ τὴν. [9] Ἔσω ἐπὶ τοῦ κόλπου] ἐσωτέρω τῶν ὁρίων, ἐν τῷ κρισαίῳ κόλπῳ. [10] Ἐπὶ δ' αὐτῷ] τῷ κέρᾳ. [11] Ἐπὶ τὴν Ναύπακτον] ἔσω γὰρ ἐν τῷ κόλπῳ ἔκειτο ἡ Ναύπακτος. [12] Ταύτῃ παραπλέοι] τῇ ὁδῷ. [13] Ὁ δὲ] ὁ δὲ Φορμίων ὡς ἑώρα τοὺς Πελοποννησίους, ἄκων κατὰ σπουδὴν τοὺς στρατιώτας ἐμβιβάσας εἰς τὰς ναῦς ἔπλει. [14] Προσεδέχοντο] ἤλπιζον. [15] Περὶ τῷ χωρίῳ] τῆς Ναυπάκτου δηλονότι. [16] Ἐρήμῳ ὄντι] βοηθείας δηλονότι. [17] Ἔπλει παρὰ τὴν γῆν] τὴν οἰκείαν δηλονότι. [18] Κατὰ μίαν ἐπὶ κέρως] ὡσανεὶ ἔλεγε, μίαν κατακολουθοῦσαν τῇ ἑτέρᾳ. τοῦτο γὰρ τὸ ἐπὶ κέρως δηλοῖ.

(ὅπερ ἐβούλοντο μάλιστα) [1] ἀπὸ σημείου ἑνὸς ἄφνω [2] ἐπιστρέψαντες τὰς ναῦς, μετωπηδὸν ἔπλεον, ὡς εἶχε τάχους ἕκαστος, ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους· καὶ ἤλπιζον πάσας τὰς ναῦς ἀπολήψεσθαι. [3] τῶν δὲ, ἕνδεκα μέν τινες, αἵπερ ἡγοῦντο, ὑπεκφεύγουσι τὸ κέρας τῶν Πελοποννησίων, καὶ τὴν ἐπιστροφὴν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν· τὰς δὲ ἄλλας ἐπικαταλαβόντες, [4] ἐξέωσαί τε πρὸς τὴν γῆν ὑποφευγούσας, [5] καὶ διέφθειραν. ἄνδρας τε τῶν Ἀθηναίων ἀπέκτειναν ὅσοι μὴ [6] ἐξένευσαν αὐτῶν· καὶ τῶν νεῶν τινὰς ἀναδούμενοι εἷλκον κενάς, μίαν δὲ αὐτοῖς ἀνδράσιν εἷλον ἤδη. τὰς δέ τινας οἱ Μεσσήνιοι παραβοηθήσαντες, καὶ ἐπεσβαίνοντες ξὺν τοῖς ὅπλοις ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐπιβάντες, ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων μαχόμενοι ἀφείλοντο ἑλκομένας ἤδη. [7] ταύτῃ μὲν οὖν οἱ Πελοποννήσιοι ἐκράτουν τε καὶ ἔφθειραν τὰς Ἀττικὰς ναῦς. αἱ δὲ εἴκοσι νῆες αὐτῶν, αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως ἐδίωκον τὰς ἕνδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων, αἵπερ ὑπεξέφυγον τὴν ἐπιστροφὴν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν· καὶ φθάνουσιν αὐτούς, πλὴν μιᾶς νεώς, προκαταφυγοῦσαι ἐς τὴν Ναύπακτον. [8] καὶ ἴσχουσαι [9] ἀντίπρῳροι [10] κατὰ τὸ Ἀπολλώνιον, παρεσκευάζοντο ἀμυνούμενοι, ἢν ἐς τὴν γῆν ἐπὶ σφᾶς ἐπιπλέωσιν. [11] οἱ δέ, παραγιγνόμενοι ὕστερον, ἐπαιώνιζόν τε ἅμα πλέοντες, ὡς νενικηκότες, καὶ τὴν μίαν ναῦν τῶν Ἀθηναίων [12] τὴν ὑπόλοιπον ἐδίωκε Λευκαδία ναῦς μία πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων. [13] ἔτυχε δὲ ὁλκὰς ὁρμοῦσα μετέωρος, περὶ ἣν ἡ Ἀττικὴ ναῦς φθάσασα καὶ περιπλεύσασα, τῇ διωκούσῃ Λευκαδίᾳ ἐμβάλλει μέσῃ, καὶ καταδύει. τοῖς μὲν οὖν Πελοποννησίοις, γενομένου τούτου τοῦ ἀπροσδοκήτου τε καὶ παραλόγου, φόβος ἐμπίπτει· καὶ ἅμα ἀτάκτως διώκοντες, διὰ τὸ κρατεῖν, αἱ μέν τινες τῶν νεῶν καθεῖσαι τὰς κώπας,

γρ. διέφθειρον

γρ. ὑποστροφὴν

γρ. ἐπαιάνιζον

(id, quod maximè cupiebant) vno signo repentè dato, nauibus conuersis, proris aduersis in Athenienses ferri cœperũt, quanta maxima celeritate quisq; poterat omnesq; [*illorum*] naues à se interceptum iri sperabant. At illorum vndecim quidem naues, quæ præcedebant, Peloponnesiorum cornu, & conuersionem vitantes in apertum mare fugerunt: sed alias [*Peloponnesij*] assequuti sunt, & fugientes, ad terram compulerunt, & corruperunt. Et Athenienses, quotquot ex illis non enatauerunt, interfecerunt. Nonnullas etiam naues, quas ex suis religauerant, inanes trahebant, & vnã ipsarum cum ipsis viris iam ceperãt. Nonnullas verò Messenij subsidio suis profecti, & cum ipsis armis in mare ingressi, cõscenderunt, & ex earum tabulatis pugnantes, hostibus, qui eas iam trahebant, eripuerunt. Hac igitur parte Pelopõnesij victores erant, & Atticas naues corruperũt. Sed viginti ipsorum naues, quæ in dextro cornu collocatæ fuerant, vndecim Atheniensium naues persequebantur, quæ nauium [*Peloponnesiacarum*] conuersionem vitantes in apertum mare fugerãt. Et præter vnam, [*cæteræ omnes*] hostẽ præuerterant, & Naupactum fuga se receperant cumque ad Apollinis fanum appulissent, proris contra hostes versis sese ad vim propulsandum accingebant, si illi ad terram contra se venirent. Illi verò cùm paulò pòst aduenissent, inter nauigandum pæana canebant, tanquam victores, & vnam Atheniensium nauem, quæ reliqua erat, vna Leucadia nauis, quæ cæteras longè antecedebat, insequebatur. Fortè autem nauis oneraria aliquantum procul à portu stabat ad anchoras, ad quam Attica nauis, cùm prior peruenisset, & circum eã se egisset, in mediam Leucadiam persequentem incurrit, eamq; demergit. Cùm autẽ hæc res ex improuiso, & præter omnem expectationem accidisset, metus Pelopõnesios inuasit. Simul etiam, quia nõ seruatis ordinibus [*hostem*] persequebantur, quòd [*iam*] victores essent, nonnullæ naues, dum illi plurium aduentum expectare volunt, demissis remis

[1] Ἀπὸ σημείου ἑνὸς] ὡσανεὶ ἔλεγε, μὴ πολλῶν παρακελεύσεων δεηθέντες, ἀλλ' εὐθὺς ποιοῦντες ὅπερ ἐδόκει. τὸ δὲ σημεῖον, ἀντὶ τοῦ μιλίου. δύναται δὲ λέγειν καὶ τὸ σύνθημα. [2] Ἐπιστρέψαντες τὰς ναῦς μετωπηδὸν ἔπλεον] τὸ μὲν ἐπιστρέψαντες εἶπεν ὅτι τὴν ἄνω εἰπών, ἐπειδὴ κατ' εὐθεῖαν ἔπλεον· νῦν δέ, οὐκέτι. τὸ δὲ μετωπηδὸν, πάλιν τὸ κατ' εὐθεῖαν πλέειν ἐστί. τὸ γὰρ μέτωπον τῆς νεώς, ἡ πρῷρά ἐστι. λέγει οὖν ὅτι τὰ μέτωπα, ὅ ἐστι τὰ πρόσωπα τῶν νεῶν, παρεῖχον τοῖς ἐναντίοις. [3] Τῶν δὲ] τῶν νεῶν τῶν Ἀθηναίων. [4] Ἐξέωσαί τε] πρὸς τὴν γῆν ὀκεῖλαι ἐποίησαν. [5] Καὶ διέφθειραν] τὸ διέφθειραν, ἀντὶ τοῦ ὀκεῖλαι αὐτὰς ἐποίησαν. [6] Ἐξένευσαν] ἐξεκολύμβησαν ἐξέκλιναν τῆς προκειμένης ὁδοῦ. [7] Ταύτῃ μὲν οὖν] ταύτῃ, οὕτως. ἢ ἀντὶ τοῦ, κατὰ τοῦτο τὸ μέρος. [8] Καὶ ἴσχουσαι] ἐλλιμενίζουσαι ἄλλη ἀρχή, τὸ, καὶ ἴσχουσαι. ἔχουσαι τὰς πρῴρας πρὸς τὸ πέλαγος ὁρώσας. τοῦ γὰρ φεύγειν ἐπαύσαντο. [9] Ἀντίπρῳροι] γενόμεναι δηλονότι. [10] Κατὰ τὸ Ἀπολλώνιον] ἱερὸν Ἀπόλλωνος ἐν τῷ λιμένι. [11] Οἱ δὲ παραγιγνόμενοι] οἱ Πελοποννήσιοι. [12] Τὴν ὑπόλοιπον] τὴν ὑστερήσασαν. [13] Ἔτυχε δὲ ὁλκὰς] ὁλκάς, ἡ ἐμπορικὴ ναῦς.

nauiga-

nauigationis cursum inhibuerat, rem [*sibi*] inutilem, [*ac perniciosam*] facientes, propter incursionem, quam hostis ex breui [*loci spatio*] in ipsas erat facturus. Nonnullæ etiam propter imperitiam in breuia impegerant. Athenienses autem, cùm hæc fieri vidissent, audacia subiit, signoq; simul omnibus dato, & clamore sublato in eos impressionem fecerunt. Illi verò cùm propter superiora peccata, tum etiam propter præsentem rerum omnium confusionem, paulisper quidem hostium impetum sustinuerunt, deinde verò terga dantes in Panormum redierunt, vnde soluerant. Athenienses verò eos insequuti, ceperunt sex naues, quæ maximè propinquæ erant, & suas abstulerunt, quas illi ad terram corruptas, tunc primùm religauerant. Hostium autem alios quidem interfecerunt, alios verò, quorum exiguus erat numerus, viuos ceperunt. Timocrates verò Lacedæmonius, qui in Leucadia naui vehebatur, quæ circum onerariam est depressa, quum nauis est fracta, gladio se transegit, & in Naupactiorum portum est delatus. Athenienses autem reuersi trophæum [*ibi*] statuerunt, vnde profecti vicerunt. Et cadauera nauiumq; fractarum tabulas, quæ ad ipsorum oram delatæ fuerant, susceperũt, suaque hostibus interposita fide publica reddiderunt. Peloponnesij autem & ipsi trophæum statuerunt, tanquam victores, ob naues fugatas, quas ad terram corruperant, & nauem, quam ceperant, in Achaico Rhio iuxta trophęum [*Neptuno*] consecrarunt. Postea verò veriti ne auxilia ab Atheniensibus missa superuenirent, noctu in Crisæum, Corinthiumq; sinum omnes pręter Leucadios vela fecerunt. Nec multo post [*Peloponnesiacarum*] nauium discessum, Athenienses ex Creta venientes cum viginti nauibus, quas ante pugnam Phormioni adesse oportuerat, Naupactum appulerunt. Atque hæc æstas [*sic*] exacta est. Prius tamen quàm classis dimitteretur, & Corinthum Crisæumque sinum repeteret, Cnemus, Brasidas, & cæteri Peloponnesiorum duces, ineunte hyeme, à Megarensibus edocti, Piræum Atheniensiũ portum (nullo enim præsidio custodiebatur, nullisque catenis claudebatur, idque non sine causa, quòd [*Athenienses cæteris*] classe longè superiores essent) tentare voluerunt.

[1] ἐπέστησαν τοῦ πλοῦ, ἀξύμφορον δρῶντες πρὸς τὴν ἐξ ὀλίγου ἀντεξόρμησιν, βουλόμενοι τὰς πλείους περιμεῖναι· αἱ δὲ καὶ ἐς βράχεα, χωρίων ἀπειρίᾳ, ὤκειλαν. τοὺς δ' ἀθηναίους ἰδόντας ταῦτα γιγνόμενα θάρσος τε ἔλαβε, καὶ ἀπὸ ἑνὸς κελεύσματος ἐμβοήσαντες, ἐπ' αὐτοὺς ὥρμησαν. οἱ δὲ, διὰ τὰ ὑπάρχοντα ἁμαρτήματα, καὶ τὴν παροῦσαν ἀταξίαν, [2] ὀλίγον μὲν χρόνον ὑπέμειναν, ἔπειτα δ' ἐτράποντο ἐς τὸν πάνορμον, ὅθεν περ ἀνηγάγοντο. ἐπιδιώκοντες δ' οἱ ἀθηναῖοι τάς τε ἐγγὺς οὔσας μάλιστα ναῦς ἔλαβον ἕξ, καὶ τὰς ἑαυτῶν ἀφείλοντο, ἃς ἐκεῖνοι πρὸς τῇ γῇ διαφθείραντες, τὸ πρῶτον ἀνεδήσαντο· ἄνδρας τε τοὺς μὲν, ἀπέκτειναν, τινὰς δὲ καὶ ἐζώγρησαν. ἐπὶ δὲ τῆς λευκαδίας νεὼς, [3] ἡ περὶ τὴν ὁλκάδα κατέδυ, Τιμοκράτης ὁ λακεδαιμόνιος πλέων, ὡς ἡ ναῦς διεφθείρετο, [4] ἔσφαξεν ἑαυτὸν, καὶ ἐξέπεσεν ἐς τὸν ναυπακτίων λιμένα. ἀναχωρήσαντες δ' οἱ ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν, ὅθεν ἀναγόμενοι ἐκράτησαν· καὶ τοὺς νεκροὺς καὶ τὰ ναυάγια ὅσα πρὸς τῇ ἑαυτῶν ἦν, ἀνείλοντο, καὶ τοῖς ἐναντίοις τὰ ἐκείνων ὑπόσπονδα ἀπέδοσαν. ἔστησαν δὲ καὶ οἱ πελοποννήσιοι τροπαῖον, ὡς νενικηκότες, [5] τῆς τροπῆς [6] ἃς πρὸς τῇ γῇ ναῦς διέφθειραν· καὶ ἥνπερ ἔλαβον ναῦν, ἀνέθεσαν ἐπὶ τὸ ῥίον τὸ ἀχαϊκὸν παρὰ τὸ τροπαῖον. μετὰ δὲ ταῦτα, φοβούμενοι τὴν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων βοήθειαν, [7] ὑπὸ νύκτα ἐσέπλευσαν ἐς τὸν κόλπον τὸν κρισαῖον καὶ κόρινθον, πάντες πλὴν λευκαδίων. καὶ οἱ ἐκ τῆς κρήτης ἀθηναῖοι ταῖς εἴκοσι ναυσὶν, *[8] αἷς ἔδει πρὸ τῆς ναυμαχίας τῷ Φορμίωνι παραγενέσθαι, [9] οὐ πολλῷ ὕστερον τῆς ἀναχωρήσεως τῶν νεῶν ἀφικνοῦνται ἐς τὴν ναύπακτον· καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. πρὶν δὲ διαλῦσαι τὸ ἐς κόρινθόν τε καὶ τὸν κρισαῖον κόλπον ἀναχωρῆσαν ναυτικὸν, ὁ Κνῆμος καὶ ὁ Βρασίδας, καὶ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες τῶν πελοποννησίων, ἀρχομένου τοῦ χειμῶνος, ἐβούλοντο, διδαξάντων τῶν μεγαρέων, ἀποπειρᾶσαι τοῦ πειραιῶς τοῦ λιμένος τῶν ἀθηναίων. (ἦν δ' ἀφύλακτος καὶ ἄκληστος) εἰκότως, διὰ τὸ [10] ἐπικρατεῖν πολὺ τῷ ναυτικῷ.

γρ. ἀντιφόρμησιν

γρ. τῇ

γρ. ἀπέσφαξεν ἑαυτὸν καὶ ἐξέπεσεν ἐς τὸν ναυπάκτιον

[1] Ἐπέστησαν τοῦ πλοῦ] διὰ τὸ ἐγγύθεν ἀντεπιέναι τοὺς ἀθηναίους.
[2] Ὀλίγον μὲν χρόνον ὑπέμειναν] ἐδέξαντο τὸ ἐμβάσιμον τῶν ἀθηναίων.
[3] Ἡ περὶ τὴν ὁλκάδα] ἡ περὶ τὴν ὁλκάδα καταδῦσα.
[4] Ἔσφαξεν ἑαυτὸν] λακωνικὸν τὸ φρόνημα τοῦτο, μὴ ὑπ' ἐχθρῶν ἀξιοῦν ἀναιρεθῆναι.
[5] Τῆς τροπῆς] ἀντὶ τοῦ ὑπὲρ τῆς τροπῆς.
[6] Ἃς πρὸς τῇ γῇ ναῦς] ἀντὶ τοῦ διὰ τὰς ναῦς.
[7] Ὑπὸ νύκτα] ἀντὶ τοῦ κατὰ τὴν νύκτα.
*[8] Αἷς ἔδει] ἀντὶ τοῦ ἃς ἔδει. Æ.P.
[9] Οὐ πολλῷ ὕστερον] μετ' ὀλίγον τῆς ἀναχωρήσεως τῶν νεῶν τῶν ἐναντίων.
[10] Ἐπικρατεῖν] ἰσχύειν τοὺς ἀθηναίους.

ἐδόκει δὲ, λαβόντα τῶν ναυτῶν ἕκαστον τὴν κώπην, [1] καὶ τὸ ὑπηρέσιον, καὶ τὸν τροπωτῆρα, πεζῇ ἰέναι ἐκ κορίνθου ἐπὶ τὴν πρὸς ἀθήνας θάλασσαν· καὶ ἀφικομένους κατὰ τάχος ἐς μέγαρα, καθελκύσαντας ἐκ νισαίας τοῦ νεωρίου αὐτῶν τεσσαράκοντα ναῦς, αἳ ἔτυχον αὐτόθι οὖσαι, [2] πλεῦσαι εὐθὺς ἐπὶ τὸν πειραιᾶ. οὔτε γὰρ ναυτικὸν ἦν προφυλάσσον ἐν αὐτῷ οὐδὲν, οὔτε προσδοκία οὐδεμία μὴ ἄν ποτε οἱ πολέμιοι ἐξαπιναίως οὕτως ἐπιπλεύσειαν. ἐπεὶ οὐδ' ἀπὸ τοῦ προφανοῦς τολμῆσαι ἂν καθ' ἡσυχίαν, οὐδ', εἰ διενοοῦντο, μὴ οὐκ ἂν προαισθέσθαι. ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐχώρουν εὐθύς· καὶ [3] ἀφικόμενοι νυκτὸς, καὶ καθελκύσαντες ἐκ τῆς νισαίας τὰς ναῦς, ἔπλεον ἐπὶ μὲν τὸν πειραιᾶ οὐκέτι, ὥσπερ διενοοῦντο, καταδείσαντες τὸν κίνδυνον (καί τις καὶ ἄνεμος αὐτοὺς λέγεται κωλῦσαι) ἐπὶ δὲ τῆς σαλαμῖνος [4] τὸ ἀκρωτήριον τὸ πρὸς μέγαρα ὁρῶν· (καὶ φρούριον ἐπ' αὐτοῦ ἦν, καὶ νεῶν τριῶν φυλακὴ, τοῦ μὴ ἐσπλεῖν μεγαρεῦσι μηδ' ἐκπλεῖν μηδὲν) τῷ τε φρουρίῳ προσέβαλον, καὶ τὰς τριήρεις [5] ἀφείλκυσαν κενάς· τήν τε ἄλλην σαλαμῖνα ἀπροσδοκήτοις ἐπιπεσόντες ἐπόρθουν. ἐς δὲ τὰς ἀθήνας [6] φρυκτοί τε ἤροντο πολέμιοι, καὶ [7] ἔκπληξις ἐγένετο οὐδεμιᾶς τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἐλάσσων. [8] οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ ἄστει, ἐς τὸν πειραιᾶ ᾤοντο τοὺς πολεμίους ἐσπεπλευκέναι ἤδη· οἱ δ' ἐν τῷ πειραιεῖ, τήν τε τῶν σαλαμινίων πόλιν [9] ᾑρῆσθαι, καὶ παρὰ σφᾶς [10] ὅσον οὐκ [11] ἐσπλεῖν αὐτούς. ὅπερ ἂν, εἰ ἐβουλήθησαν μὴ κατοκνῆσαι, ῥᾳδίως ἂν ἐγένετο, καὶ οὐκ ἂν ἄνεμος ἐκώλυσε. [12] βοηθήσαντες δὲ ἅμ' ἡμέρᾳ πανδημεὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐς τὸν πειραιᾶ, ναῦς τε καθεῖλκον, καὶ ἐσβάντες κατὰ σπουδὴν καὶ πολλῷ θορύβῳ, ταῖς μὲν ναυσὶν ἐπὶ τὴν σαλαμῖνα ἔπλεον, τῷ πεζῷ δὲ φυλακὰς τοῦ πειραιῶς καθίσταντο. οἱ δὲ πελοποννήσιοι ὡς ᾔσθοντο τὴν βοήθειαν,

γρ. τὴν τε σαλαμῖνα ᾑρῆσθαι ἐνόμιζον, καὶ παρὰ σφ. γρ. καὶ ἑαλωκέναι ἐνόμιζον,

A Illis autem placitum est, vt singuli nautæ cũ singulis remis, & singulis puluinis, quos sibi remigantibus substernerent, & cũ singulis scalmis, Corintho pedibus irent ad mare, quod Athenas spectat, atque illinc Megara quã celerrimè profecti, deductis ex Nisæa, illorum nauali, quadraginta nauibus, quæ illic erant, cõfestim in Piræum nauigarẽt. Nec enim in eo vlla classis erat, quæ pro portu in statione manẽs excubias ageret, nec vlla prorsus erat suspiciõ de hostium aduentu, quasi aliquãdo repentè sic B infesta classe [*eò*] venturi essent. Siquidem [*Athenienses existimabãt illos*] ne apertè quidem [*vnquam*] per otium hoc ausuros, neque, si [*tale quid illi*] in animum induxissent, se non præsensuros. Postquàm autem hoc ipsis placitum est, statim etiã discesserunt. cumq; noctu [*Megara*] peruenissent, & naues ex Nisæa deduxissent, in Piræum quidem non amplius nauigarũt, quemadmodum in animo habebãt, periculum formidantes: (quanquam quidam etiam ventus eos impediuisse fertur) sed ad Salaminis C promontorium, quod Megara spectat. (ibi autem erat propugnaculum, triumq; nauium præsidium, ne quid Megarensibus importaretur, néve quid illinc exportaretur.) Hoc autem propugnaculum illi adorti sunt, & triremes vacuas deduxerunt, & cæteram Salaminem, [*incolas eius*] ex improuiso aggressi, diripuerunt. Sed ignes, quibus hostium aduentus significabatur, [*à Salaminiis*] Athenas versus in aërem sunt sublati, vnde tantus pauor [*Atheniensium*] animos inuasit, vt in eo bello nullus maior extiterit. Nam qui in vrbe erant, hostes in D Piræum iam ingressos putabant. Qui verò in Piræo erant, & Salaminem iam captam, & hostes tantum contra se venturos existimabant quod profectò facilè accidisset, si illi cunctari noluissent, neq; vẽtus eos prohibuisset. Athenienses verò simul ac dies illuxit, cum frequentibus copiis ex omni ordine, atq; ætate collectis subsidio [*Salaminiis*] iuerunt, nauesq; deduxerunt, easq; festinanter, magnoq; cũ tumultu conscenderunt, & cum nauibus quidem Salaminem petierunt, peditatũ verò in Pireo reliquerunt, vt ei esset præsidio. Peloponnesij verò postq̃ eos [*Salaminiis*] subsidio venire senserunt,

[1] Καὶ τὸ ὑπηρέσιον] ὑπηρέσιόν ἐστι τὸ κῶας ᾧ ἐπικάθηνται οἱ ἐρέσσοντες, διὰ τὸ μὴ συντρίβεσθαι αὐτῶν τὰς πυγάς. [2] Πλεῦσαι εὐθὺς] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἐδόκει. [3] Ἀφικόμενοι νυκτὸς] εἰς τὰ μέγαρα δηλονότι. [4] Τὸ ἀκρωτήριον] τὸ βούδορον καλούμενον. [5] Ἀφείλκυσαν κενὰς] τῶν ἀνδρῶν δηλονότι. [6] Φρυκτοί τε ἤροντο] φρυκτοὶ, εἰσὶ λαμπάδες τινὲς ἀπὸ ξύλων γινόμεναι, ἃς τινὲς βαστάζοντες ἄνωθεν τῶν τειχῶν, ἐσήμαινον τοῖς πλησιοχώροις ἢ τοῖς συμμάχοις, ὅταν τινὰς ἑώρων πολεμίους ἐπιόντας, ὡς ὅτι δεῖ προφυλάξασθαι. οὐ μόνον δὲ ἐπὶ πολεμίων τοῦτο ἐποίουν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ φίλων, ὅταν ἑώρων βοήθειαν αὐτοῖς ἐρχομένην, ἐσήμαινον πάλιν διὰ τῶν φρυκτῶν ὡς οὐ δεῖ θορυβεῖσθαι. καὶ ὅταν μὲν φίλους ἐδήλουν, ἐβάσταζον τοὺς φρυκτοὺς ἠρεμοῦντες· ὅταν δὲ πολεμίους, ἐκίνουν τοὺς φρυκτοὺς, δηλοῦντες τὸν φόβον. [7] Ἔκπληξις ἐγένετο] τοῖς ἀθηναίοις. [8] Οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ ἄστει] ὄντες δηλονότι. [9] Ἡρῆσθαι] ἑαλωκέναι. [10] Ὅσον οὐκ] ἀντὶ τοῦ σχεδὸν· ὡς τὸ μονονουχί. [11] Ἐσπλεῖν αὐτοὺς] ἀντὶ τοῦ, μέλλουσιν ἐσπλεῖν. [12] Βοηθήσαντες δὲ] μετὰ βοῆς συνδραμόντες.

magnam

A magnam Salaminis partem excurſionibus populati, captis hominibus, prędaq́; & tribus illis nauibus, [*quas*] ex propugnaculo Budoro [*deduxerāt inanes,*] celeriter in Niſæam ſe receperunt. nonnihil enim & ipſæ naues, quæ longo temporis interuallo in mare deductæ fuerant, nec aquarum vim ferre poterant, eos tunc terrebant. cumq; Megara perueniſſent, Corinthum itinere pedeſtri redierunt. Athenienſes verò, cùm eos ad Salaminem non amplius nacti fuiſſent, & ipſi [*domum*] diſceſſerunt. atq; ab eo tempore Piræum iam accuratius in poſterum cuſtodire cœperunt, cùm portuum clauſtris, tum etiam aliis accuratę cuſtodię generibus. Per idē tempus ſub huius hyemis initio, Sitalces Odryſes, Teræ [*filius,*] Thracum Rex, expeditionem fecit aduerſus Perdiccam, Alexandri [*filium,*] Macedonum Regem, & Chalcidenſes, qui ſunt in Thracia, ob duo promiſſa, quorum alterum quidem repoſcere, alterum verò ipſe perſoluere volebat. Nā Perdiccas, cùm ei [*neſcio quæ*] promiſiſſet, ſi ſe Atheniēſibus recōciliaſſet, à quibus initiò bello premebatur, nec Philippum fratrem ſuum, eundemq́ue hoſtem in regnum reſtituiſſet, tamen quæ promiſerat nō præſtabat. Et ipſe [*Sitalces*] Athenienſibus promiſerat, cùm ſocietatem [*cum ipſis*] iniit, ſe bello Chalcidenſi finem impoſiturum. Vtraque igitur de cauſa [*Sitalces Perdiccæ*] bellum inferebat, & Amyntam Philippi filiū in regnum Macedonum ducebat, & [*cum eo*] Legatos Athenienſium, qui huius rei cauſa tunc aderant, & Agnonem ducem. Oportebat enim Athenienſes quoq; cum nauibus, & quàm maximo exercitu aduerſus Chalcidenſes prętò eſſe. Ab Odryſis igitur initio ducto, primùm quidē ex ſuis ſedibus euocat Thraces, qui intra montem Æmum, & Rhodopen habitabant, quibus vſque ad Pontum Euxinum, & Helleſpontum imperabat. Deinde verò Getas, qui ſuperato Æmo monte in vlterioribus partibus habitabāt, & quotquot alij populi cis Iſtrum fluuium ad Pontum Euxinum magis vergentes incolebant. Getæ autem, & qui regionem illam accolunt, Scythis ſunt finitimi, & cultu ſimiles, omneſque hippotoxotæ, [*id eſt, ex equis ſagittarij.*] Præterea Thracum montanorum, qui ſuis legibus viuunt, & qui ſunt Machærophori, [*id eſt, enſigeri,*] qui Dij vocātur, permultos euocauit,

καταδραμόντες τῆς σαλαμῖνος τὰ πολλὰ, καὶ ἀνθρώπους καὶ λείαν λαβόντες, καὶ τὰς τρεῖς ναῦς ἐκ τοῦ βουδόρου τοῦ φρουρίου, κατὰ τάχος ἐπὶ τῆς νισαίας ἔπλεον. ἐστι γὰρ ὅτε καὶ αἱ νῆες αὐτοὺς διὰ χρόνου καθελκυσθεῖσαι,[1] καὶ οὐδὲν στέγουσαι, ἐφόβουν. ἀφικόμενοι δὲ ἐς τὰ μέγαρα, πάλιν ἐπὶ τῆς κορίνθου ἀπεχώρησαν πεζοί. οἱ δ᾽ ἀθηναῖοι, οὐκέτι καταλαβόντες πρὸς τῇ σαλαμῖνι, ἀπέπλευσαν καὶ αὐτοί. καὶ μετὰ τοῦτο φυλακὴν ἤδη τοῦ πειραιῶς μᾶλλον τὸ λοιπὸν ἐποιοῦντο, B λιμένων τε κλείσει, καὶ τῇ ἄλλῃ ἐπιμελείᾳ. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, τοῦ χειμῶνος τούτου ἀρχομένου, Σιτάλκης ὁ Τήρεω ὀδρύσης, θρακῶν βασιλεὺς, ἐστράτευσεν ἐπὶ Περδίκκαν τὸν Ἀλεξάνδρου, μακεδονίας βασιλέα, καὶ ἐπὶ χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ θράκης· διὰ δύο ὑποσχέσεις, τὴν μὲν[2] βουλόμενος ἀναπρᾶξαι, τὴν δὲ[3] αὐτὸς ἀποδοῦναι. ὅ,τε γὰρ Περδίκκας,[4] αὐτῷ ὑποσχόμενος εἰ ἀθηναίοις τε[5] διαλλάξειεν ἑαυτὸν κατ᾽ ἀρχὰς τῷ πολέμῳ πιεζό- C μενον, καὶ Φίλιππον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πολέμιον ὄντα μὴ καταγάγοι ἐπὶ βασιλείᾳ,[6] ἃ ὑπεδέξατο οὐκ ἐπετέλει· τοῖς τε ἀθηναίοις αὐτὸς ὡμολογήκει, ὅτε τὴν ξυμμαχίαν ἐποιεῖτο, τὸν ἐπὶ θράκης χαλκιδικὸν πόλεμον καταλύσειν. ἀμφοτέρων οὖν ἕνεκα τὴν ἔφοδον ἐποιεῖτο, καὶ τόν τε Φιλίππου υἱὸν Ἀμύνταν ὡς ἐπὶ βασιλείᾳ τῶν μακεδόνων ἦγε, καὶ τῶν ἀθηναίων πρέσβεις,[7] οἳ ἔτυχον παρόντες τούτων ἕνεκα, καὶ[8] ἡγεμόνα Ἅγνωνα. ἔδει γὰρ καὶ τοὺς ἀθηναίους ναυσί τε καὶ στρα- D τιᾷ ὡς πλείστῃ ἐπὶ τοὺς χαλκιδέας παραγενέσθαι.[9] ἀνίστησιν οὖν, ἐκ τῶν ὀδρυσῶν ὁρμώμενος, πρῶτον μὲν τοὺς ἐντὸς τοῦ αἵμου τε ὄρους καὶ τῆς ῥοδόπης θρᾶκας, ὅσων ἦρχε[10] μέχρι θαλάσσης τῆς ἐς τὸν εὔξεινόν τε πόντον καὶ τὸν ἑλλήσποντον· ἔπειτα τοὺς ὑπερβάντι αἷμον γέτας,[11] καὶ ὅσα ἄλλα μέρη ἐντὸς τοῦ ἴστρου ποταμοῦ πρὸς θάλασσαν μᾶλλον τὴν τοῦ εὐξείνου πόντου κατῴκηντο. εἰσὶ δὲ οἱ γέται, καὶ οἱ ταύτῃ, ὅμοροί τε τοῖς σκύθαις καὶ ὁμόσκευοι, πάντες ἱπποτοξόται. παρεκά- E λει δὲ καὶ τῶν ὀρεινῶν θρακῶν πολλοὺς τῶν αὐτονόμων, καὶ μαχαιροφόρων, οἳ δῖοι καλοῦνται,

γρ. πεζῇ. οἱ δ᾽ ἀθηναῖοι αὐτοὺς οὐκέτι.

γρ. ἐτύγχανον

[1] Καὶ οὐδὲν στέγουσαι] ὕδωρ δηλονότι. [2] Βουλόμενος ἀναπρᾶξαι] εἰσπρᾶξαι, ἀπαιτῆσαι. [3] Αὐτὸς ἀποδοῦναι] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. [4] Αὐτῷ ὑποσχόμενος] τῷ Σιτάλκῃ. [5] Διαλλάξειεν] φίλον ποιήσειεν. [6] Ὑπεδέξατο] ὑπέσχετο. [7] Οἳ ἔτυχον παρόντες] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἦγε. [8] Καὶ ἡγεμόνα Ἅγνωνα] τὸν ὅς ἔκτισε τὴν ἀμφίπολιν. [9] Ἀνίστησιν οὖν] στράτευμα δηλονότι. [10] Μέχρι θαλάσσης] ἕως τοῦ εὐξείνου πόντου, καὶ τοῦ ἑλλησπόντου. [11] Καὶ ὅσα ἄλλα μέρη] ἐθνῶν δηλονότι.

τὴν ῥοδόπην οἱ πλεῖστοι οἰκοῦντες. καὶ τοὺς μὲν μισθῷ ἔπειθεν, οἱ δ' ἐθελονταὶ ξυνηκολούθουν. ἀνίστη δὲ καὶ ἀγριᾶνας, καὶ λεαίους, καὶ ἄλλα ὅσα ἔθνη παιονικὰ, ὧν ἦρχε. καὶ ἔσχατοι τῆς ἀρχῆς οὗτοι ἦσαν, μέχρι γραάιων καὶ λεαίων παιόνων,[1] καὶ τοῦ στρυμόνος ποταμοῦ, ὃς ἐκ τοῦ σκομίου ὄρους διὰ γραάιων καὶ λεαίων ῥεῖ·[2] οὗ ὡρίζετο ἡ ἀρχὴ τὰ πρὸς παίονας αὐτονόμους ἤδη. τὰ δὲ πρὸς τριβαλλούς, καὶ τούτους αὐτονόμους, τρῆρες ὥριζον, καὶ τιλαταῖοι. οἰκοῦσι δ' οὗτοι πρὸς βορέαν τοῦ σκομίου ὄρους,[3] καὶ παρήκουσι πρὸς ἡλίου δύσιν μέχρι τοῦ ὀσκίου B ποταμοῦ. ῥεῖ δ' οὗτος ἐκ τοῦ ὄρους ὅθενπερ καὶ ὁ νέστος καὶ ὁ ἕβρος.[4] ἔστι δὲ ἔρημον τὸ ὄρος καὶ μέγα, ἐχόμενον τῆς ῥοδόπης. ἐγένετο δὲ ἡ ἀρχὴ ἡ ὀδρυσῶν, μέγεθος, ἐπὶ μὲν θάλασσαν καθήκουσα, ἀπὸ ἀβδήρων πόλεως ἐς τὸν εὔξεινον πόντον, τὸν μέχρι ἴστρου ποταμοῦ.[5] αὕτη περίπλους ἐστὶν ἡ γῆ τὰ ξυντομώτατα, ἢν αἰεὶ κατὰ πρύμναν ἱστῆται τὸ πνεῦμα[6] νηὶ στρογγύλῃ, τεσσάρων ἡμερῶν, καὶ ἴσων νυκτῶν.[7] ὁδῷ δὲ τὰ ξυντομώτατα ἐξ ἀβδήρων ἐς ἴστρον[8] ἀνὴρ εὔζωνος ἑνδεκαταῖος τε- C λεῖ. τὰ μὲν πρὸς θάλασσαν ″τοσαύτη ἦν. ἐς ἤπειρον δὲ, ἀπὸ βυζαντίου ἐς λεαίους, καὶ ἐπὶ τὸν στρυμόνα (ταύτῃ γὰρ[9] διὰ πλείστου ἀπὸ θαλάσσης ἄνω) ἐγίγνετο ἡμερῶν ἀνδρὶ εὐζώνῳ τριῶν καὶ δέκα ἀνύσαι. φόρος δὲ ἐκ πάσης τῆς βαρβάρου καὶ τῶν ἑλληνίδων πόλεων[10] ὅσον προσῆξαν ἐπὶ σεύθου, (ὃς ὕστερον σιτάλκου βασιλεύσας, πλεῖστον δὴ ἐποίησε) τετρακοσίων ταλάντων ἀργυρίου μάλιστα δύναμις· ἃ χρυσὸς καὶ ἄργυρος εἴη. καὶ δῶρα οὐκ ἐλάσσω τούτων χρυσοῦ τε D καὶ ἀργύρου προσεφέρετο·[11] χωρὶς δὲ,[12] ὅσα ὑφαντά τε[13] καὶ λεῖα, καὶ ἡ ἄλλη κατασκευή· καὶ οὐ μόνον αὐτῷ ἀλλὰ καὶ τοῖς παραδυναστεύουσί τε καὶ γενναίοις[14] ὀδρυσῶν. κατεστήσαντο γὰρ τοὐναντίον[15] τῆς τῶν περσῶν βασιλείας τὸν νόμον, ὄντα μὲν καὶ τοῖς ἄλλοις θρᾳξί, λαμβάνειν μᾶλλον ἢ διδόναι.

γρ. τοσαῦτα

Aquorum maxima pars Rhodopen incolit. atque alios quidem mercede induxit, alij verò voluntarij erant, qui [*Sitalcen*] vltrò sequebantur. Euocauit etiam Agrianes, & Leæos, & cæteras gentes Pæonicas, quibus imperabat. atque hi [*Agrianes totius*] imperij erant vltimi, vsque ad Craæos, & Leæos Pæonas, & Strymonem fluuium, qui ex Scomio monte per Graæos, & Leæos fluit. vbi erat terminus imperij, ab ea parte, quæ spectat Pæonas; qui iam sunt sui iuris. at ab ea parte, quæ Triballos spectat, B qui & ipsi sunt sui iuris, sunt Treres, & Tilatæi, qui terminant [*imperium.*] Hi autem ad septentrionales Scomij montis partes habitant, & à Solis occidētis partibus pertingunt vsque ad Oscium flumen. hoc autem fluit ex eodem monte, ex quo Nestus, & Ebrus. hic autem mons est & desertus & magnus, & Rhodopæ iunctus. Fuit autem Odrysarum imperiū magnitudine, ad mare quidem pertingens, ab vrbe Abderis ad Pontum Euxinum, ad eam vsq; partē, quâ Ister fluuius in ipsum influit. Hæc ora, quâ C cursus compendiosissimus datur, naui rotunda potest ambiri, si ventus à puppi semper spiret, quatuor dierum, & totidem noctiū spatio. Itinere verò terrestri, quâ compendiosissimum est iter, ab Abderis ad Istrū vir expeditus intra vndecim dies peruenire potest. atq; eius quidem longitudo mare versus hæc erat. Per loca verò mediterranea, à Byzantio ad Leæos, & ad Strymonem (hinc enim longissimus est à mari tractus in loca mediterranea) viator expeditus intra tredecim dies iter cōficere potest. Tributum quoq;, quod colligebatur D ex toto barbarorum agro, & ex Græcis ciuitatibus Seuthe regnante, (qui post Sitalcem regno potitus, id maxime auxit) omni auri, argentiq; pretio ad æstimationem pecuniariam reuocato, quadringenta fermè talēta valebat. nec his pauciora auri, argentiq; munera [*ipsi*] offerebātur. Præterea verò & opera textilia, & læuia, aliaq; supellex [*ei offerebatur.*] neq; verò ipsi soli: sed & aliis Odrysarum viris, qui apud ipsum autoritate pollebant, ac nobiles erāt, [*huiusmodi munera dabantur.*] Legem enim longè aliam condiderunt, quàm quæ est apud Persas, & quæ apud alios quoq; Thraces moribus est recepta, vt videlicet potius accipiant, quàm dent.

---

[1] Καὶ τοῦ στρυμόνος ποταμοῦ] στρυμὼν, ποταμὸς θρᾴκης, παρὰ τὴν ἀμφίπολιν. ὅρα πόθεν ἄρχεται ὁ στρυμὼν ποταμὸς, καὶ ποῦ λήγει· καὶ ἔτι ὁ ὄσκιος ποταμὸς, καὶ ὁ νέστος, ὃν νέσον ἐστὶ καλεῖ· ἔτι γε μὴν καὶ ὁ ἕβρος. [2] Οὗ ὡρίζετο ἡ ἀρχὴ] τὸ τέλος εἶχε. [3] Καὶ παρήκουσι] παρατείνουσι. [4] Ἔστι δὲ ἔρημον τὸ ὄρος] τὸ σκόμιον δηλονότι. [5] Αὕτη περίπλους ἐστὶ] δυνατὴ περιπλευσθῆναι. [6] Νηὶ στρογγύλῃ] ἐμπορικῇ, διὰ τὰ πολεμικὰ μακρότερα ὄντα. [7] Ὁδῷ δὲ τὰ ξυντομώτατα] διὰ ξηρᾶς. [8] Ἀνὴρ εὔζωνος] εὔζωνος, εὐσταλὴς, καὶ κοῦφος, καὶ μηδὲν ἔχων ἐμποδίζον. [9] Διὰ πλείστου] διαστήματος δηλονότι. [10] Ὅσον προσῆξαν] φόρον δηλονότι. [11] Χωρὶς δὲ] τούτων δηλονότι. [12] Ὅσα] προσεφέρετο. [13] Καὶ λεῖα] λεῖα, τὰ λιτὰ, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ὑφαντῶν καὶ πεποικιλμένων. [14] Ὀδρυσῶν] προσεφέροντο δηλονότι. [15] Τῆς περσῶν βασιλείας] οἱ γὰρ πέρσαι παρέχουσι μᾶλλον ἤπερ παρὰ τῶν ἄλλων λαμβάνουσιν· οἱ δὲ θρᾶκες, τοὐναντίον. καὶ οὐκ ἦν τι πρᾶξαι παρ' αὐτοῖς τὸν μὴ παρέχοντα χρήματα. ὥσπερ καὶ νῦν ἐν ῥωμαίοις.

Et tur-

Et turpius erat, si quis rogatus non dedisset, quàm si quis non impetrasset id, quod petiisset. Veruntamē hac lege diutius sunt vsi, propter potentiam, qua valebāt. Nihil enim à quoquam [*apud Regem, eiusq́ nobilitatem,*] sine muneribus transigi poterat. Itaq; regnum illud ad magnam potentiam peruenit. nam omnium, quæ sunt in Europa intra sinum Ionium, & Pontum Euxinum, maximū fuit prouentu pecuniarum, & cæterarum rerum copia, quæ homines beatiores facit. Sed certandi viribus, & copiarum numero, Scytharum potentiâ longè fuit inferius. Nam huic [*Scytharum potentiæ*] non solùm gentes, quæ sunt in Europa, sed illæ etiam, quæ sunt in Asia, si gēs vna cum vna gente conferatur, æquari nequeunt: imò verò nulla earū est, quæ Scythis vniuersis, si concordes inter se fuerint, resistere valeat. Quinetiam ne in alia quidem solertia, & prudentia, quæ in rebus ad præsentem vitam necessariis requiritur, [*Thraces*] cæteris nationibus sunt similes. Sitalces igitur, cùm tātæ regionis regnum obtineret, exercitum parabat. Postquam autem [*res omnes ad expeditionem necessariæ iam*] ipsi paratæ fuerunt, [*copiis inde*] motis, in Macedoniam iuit, primùm quidem per suum regnum, deinde verò per Cercinen, montem desertum, qui inter Sintos, & Pęones est medius, [*& qui vtrorumque fines committit.*] Iter autem per eum faciebat [*eadem*] via, quā ipse succisa materia prius fecerat, quum bellum Pæonibus intulit. Hunc autem montem ex Odrysis pertrāseuntes, ad dextram quidem habebant Pęones; ad sinistram verò, Sintos, & Medos. Quem cùm pertransissent, ad Doberum Pęonicam [*vrbem*] peruenerunt. Ei autem iter facienti nulla quidē exercitus pars decessit, nisi si qua morbo correpta periit: sed [*potius semper aliqua militum manus ad eius copias*] accedebat. Multi enim ex illis Thracibus, qui suis legibus viuebāt, ad prædam vltrò [*eum*] sequebantur. Quare tota multitudo non minor centum quinquaginta millibus extitisse fertur. Atq; huius quidē maior pars erat pedestris, tertia verò fermè pars erat equestris. maximā verò huius equitatus partem ipsi Odrysæ, & post eos Getæ præbuerunt. Machærophori verò, qui suis legibus viuebant, & ex Rhodope descenderant, erāt totius peditatus bellicosissimi.

καὶ αἴσχιον ἦν, αἰτηθέντα μὴ δοῦναι, ἢ αἰτήσαντα μὴ τυχεῖν. ὅμως δὲ [1] κατὰ τὸ δύνασθαι, [2] ἐπιπλέον αὐτῷ ἐχρήσαντο. οὐ γὰρ ἦν πρᾶξαι οὐδὲν μὴ διδόντα δῶρα. ὥστε ἐπὶ μέγα ἡ βασιλεία ἦλθεν ἰσχύος. τῶν γὰρ ἐν τῇ εὐρώπῃ ὅσαι μεταξὺ τοῦ ἰονίου κόλπου καὶ τοῦ εὐξείνου πόντου, μεγίστη ἐγένετο χρημάτων προσόδῳ καὶ τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονίᾳ· ἰσχύϊ δὲ μάχης, καὶ στρατοῦ πλήθει, πολὺ δευτέρα μετὰ τὴν σκυθῶν. [3] ταύτῃ δὲ ἀδύνατα ἐξισοῦσθαι [4] οὐχ ὅτι τὰ ἐν τῇ εὐρώπῃ, ἀλλ' οὐδ' ἐν τῇ ἀσίᾳ ἔθνος ἓν πρὸς ἓν οὐκ ἔστιν ὅ,τι δυνατὸν σκύθαις ὁμογνωμονοῦσι πᾶσιν ἀντιστῆναι. [5] οὐ μὴν οὐδ' ἐς τὴν ἄλλην εὐβουλίαν καὶ ξύνεσιν περὶ τῶν παρόντων ἐς τὸν βίον ἄλλοις ὁμοιοῦνται. Σιτάλκης μὲν οὖν χώρας τοσαύτης βασιλεύων, παρεσκευάζετο τὸν στρατόν· καὶ ἐπειδὴ αὐτῷ ἑτοῖμα ἦν, ἄρας ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν μακεδονίαν, πρῶτον μὲν διὰ τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς, ἔπειτα διὰ κερκίνης, ἐρήμου ὄρους, ὅ ἐστι μεθόριον [6] σιντῶν καὶ παιόνων. ἐπορεύετο δὲ δι' αὐτοῦ τῇ ὁδῷ ἣν πρότερον αὐτὸς ἐποιήσατο, τεμὼν τὴν ὕλην, ὅτε ἐπὶ παίονας ἐστράτευσε. [7] τὸ δὲ ὄρος ἐξ ὀδρυσῶν διιόντες, ἐν δεξιᾷ μὲν εἶχον παίονας, ἐν ἀριστερᾷ δὲ σιντοὺς καὶ μαίδους. διελθόντες δὲ αὐτό, ἀφίκοντο ἐς δόβηρον τὴν παιονικήν. πορευομένῳ δὲ αὐτῷ [8] ἀπεγίγνετο μὲν οὐδὲν τοῦ στρατοῦ, εἰ μή τι νόσῳ· [9] προσεγίγνετο δέ. πολλοὶ γὰρ τῶν αὐτονόμων [10] θρᾳκῶν ἀπαράκλητοι ἐφ' ἁρπαγὴν ἠκολούθουν. ὥστε τὸ πᾶν πλῆθος λέγεται οὐκ ἔλασσον πεντεκαίδεκα μυριάδων γενέσθαι. καὶ τούτου τὸ μὲν πλέον πεζὸν ἦν· τριτημόριον δὲ μάλιστα, ἱππικόν. τοῦ δ' ἱππικοῦ τὸ πλεῖστον αὐτοὶ ὀδρύσαι παρείχοντο, καὶ μετ' αὐτοὺς γέται. τοῦ δὲ πεζοῦ, οἱ μαχαιροφόροι μαχιμώτατοι μὲν ἦσαν, οἱ ἐκ τῆς ῥοδόπης αὐτόνομοι καταβάντες·

---

[1] Κατὰ τὸ δύνασθαι] διὰ τὴν δύναμιν. [2] Ἐπιπλέον αὐτῷ ἐχρήσαντο] αὐτῷ τῷ νόμῳ πλέον τῶν ἄλλων θρᾳκῶν οἱ ὀδρύσαι ἐχρῶντο, λαβεῖν μᾶλλον ἢ παρὰ δοῦναι. [3] Ταύτῃ δὲ] τῇ τῶν σκυθῶν. [4] Οὐχ ὅτι τὰ ἐν τῇ εὐρώπῃ] οὐχ ὅτι, αὐτὶ τοῦ μὴ ὅτι. [5] Οὐ μὴν ἄλλοις ὁμοιοῦνται] ἀλλ' ὑπερβάλλουσι δηλονότι.

[6] Σίντων, καὶ παιόνων] σίντοι ἐλέγοντο οἱ ὅσοι τὴν λῆμνον ᾤκουν· εἰς δὲ τὴν θρᾴκην ἐλθόντες, μετωνομάσθησαν σίντοι. [7] Τὸ δὲ ὄρος] τὴν κερκίνην δηλονότι. [8] Ἀπεγίγνετο μὲν] ἀπώλλυτο. [9] Προσεγίγνετο δὲ] ηὔξανετο κατὰ πρόσθεσιν. [10] Θρᾳκῶν ἀπαράκλητοι] ἑκούσιοι.

ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος, ξύμμικτος, πλήθει φοβερώτατος, ἠκολούθει. ξυνηθροίζοντο οὖν ἐν τῇ Δοβήρῳ, καὶ παρεσκευάζοντο ὅπως κατὰ κορυφὴν ἐσβαλοῦσιν ἐς [1]τὴν κάτω μακεδονίαν, ἧς ὁ Περδίκκας ἦρχε. τῶν γὰρ μακεδόνων εἰσὶ καὶ Λυγκησταὶ, καὶ Ἐλιμιῶται, καὶ ἄλλα ἔθνη ἐπάνωθεν, ἃ ξύμμαχα μέν ἐστι τούτοις καὶ ὑπήκοα, βασιλείας δὲ ἔχει καθ' αὑτά. τὴν δὲ περὶ θάλασσαν νῦν μακεδονίαν Ἀλέξανδρος ὁ Περδίκκου πατὴρ, καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ Τημενίδαι, τὸ ἀρχαῖον ὄντες ἐξ Ἄργους, [2]πρῶτοι ἐκτήσαντο, καὶ ἐβασίλευσαν, ἀναστήσαντες μάχῃ ἐκ μὲν Πιερίας Πίερας (οἳ ὕστερον ὑπὸ τὸ Πάγγαιον πέραν Στρυμόνος ᾤκησαν Φάγρητα, καὶ ἄλλα χωρία· καὶ ἔτι καὶ νῦν Πιερικὸς κόλπος καλεῖται ἡ ὑπὸ τῷ Παγγαίῳ πρὸς θάλασσαν γῆ) ἐκ δὲ τῆς Βοττίας καλουμένης, Βοττιαίους, οἳ νῦν ὅμοροι χαλκιδέων οἰκοῦσι· τῆς δὲ Παιονίας παρὰ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν, στενήν τινα καθήκουσαν ἄνωθεν μέχρι Πέλλης καὶ θαλάσσης ἐκτήσαντο. καὶ πέραν Ἀξιοῦ, μέχρι Στρυμόνος, τὴν Μυγδονίαν καλουμένην, [3]Ἠδῶνας ἐξελάσαντες, νέμονται). ἀνέστησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς νῦν Ἐορδίας καλουμένης Ἐορδούς ([4]ὧν οἱ μὲν πολλοὶ διεφθάρησαν, βραχὺ δέ τι αὐτῶν περὶ Φύσκαν κατῴκηται)) καὶ ἐξ Ἀλμωπίας, Ἄλμωπας. ἐκράτησαν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν [5]οἱ μακεδόνες οὗτοι, ἃ καὶ νῦν ἔτι ἔχουσι, τόν τε Ἀνθεμοῦντα καὶ Γρηστωνίαν καὶ Βισαλτίαν, [6]καὶ μακεδόνων αὐτῶν πολλήν. τὸ δὲ ξύμπαν, μακεδονία καλεῖται, καὶ Περδίκκας Ἀλεξάνδρου, βασιλεὺς αὐτῶν ἦν, ὅτε Σιτάλκης ἐπῄει. καὶ οἱ μὲν μακεδόνες οὗτοι, ἐπιόντος πολλοῦ στρατοῦ ἀδύνατοι ὄντες ἀμύνεσθαι, ἔς τε τὰ καρτερὰ καὶ τὰ τείχη ὅσα ἦν ἐν τῇ χώρᾳ, ἐσεκομίσθησαν. [7]ἦν δὲ οὐ πολλὰ, ἀλλ' ὕστερον Ἀρχέλαος ὁ Περδίκκου υἱὸς, βασιλεὺς γενόμενος, [8]τὰ νῦν ὄντα ἐν τῇ χώρᾳ ᾠκοδόμησε, καὶ ὁδοὺς εὐθείας ἔτεμε, καὶ τἄλλα διεκόσμησε τά τε κατὰ τὸν πόλεμον ἵπποις καὶ ὅπλοις, καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ κρείσσονι ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι βασιλῆς ὀκτὼ οἱ πρὸ αὐτοῦ γενόμενοι.

τῆς παρὰ

A Cætera verò turba, ex variis, diuersisque gentibus permixta, multitudine maximè formidabilis [*exercitum*] sequebatur. Doberum igitur omnes conuenerunt, & se pararunt ad irruptionem faciendam ex superiore in inferiorem Macedoniã, quæ Perdiccæ imperio parebat. Nam inter Macedones sunt & Lyncestæ, & Helimiotæ, & aliæ gentes in locis mediterraneis, quę illis quidem sunt sociæ, & subiectæ: sed tamen regna singulæ separatim habent. Illam verò Macedoniam, quæ nunc est maritima, B Alexander Perdiccæ pater, & Temenidæ eius maiores, olim ex vrbe Argis oriundi, primi possederunt, & [*in ea*] regnarunt, vbi prius prœlio superatos expulissent ex Pieria quidem, Pieres, (qui postea sub Pangęo trans Strymonem incoluerũt Phagretem, & alia oppida. Vnde vel ad hoc vsq; tempus regio, quæ sub Pangæo iacens ad mare vergit, sinus Piericus appellatur) ex ea verò, quæ Bottia vocatur, Bottiæos, qui nunc agrum Chalcidensibus finitimũ incolunt. Quinetiam angustam quandam Pæoniæ C regionem iuxta Axium fluuiũ à locis montanis ad Pellam vsque, & mare pertingentem possederunt. & trans Axium, ad Strymonem vsque, eam, quę Mygdonia nominatur, eiectis Edonis, possident. Ex illa etiã, quæ nunc Eordia vocatur, eiecerunt Eordos, (quorum pleriq; perierunt: sed exigua quædam ipsorum pars circa Physcam habitat) & ex Almopia, Almopas. Hi Macedones, [*qui maritimam oram incolunt,*] alias etiam gentes in suam potestatem redegerunt, quas nunc etiam in sua potestate habent, Anthemuntem, Grestoniam, Bisal-D tiam, magnamq; [*superioris Macedoniæ*] partem; quæ ad ipsos Macedonas pertinebat, [*qui loca mediterranea incolebãt.*] Hęc autem vniuersa, Macedonia vocantur, & Perdiccas Alexandri [*filius*] horum erat Rex, quo tempore Sitalces [*ipsi*] bellum intulit. Atq; hi quidem Macedones, cùm ingẽs exercitus illos inuasisset, q, ei resistere nõ possent, se receperunt in loca natura, situq; munita, & in munitiones manu factas, quæ in eo agro erant. Harum autem nõ magnus erat numerus. Sed postea Archelaus Perdiccæ filius, regno potitus, eas, quæ nunc in ea regione extant, ædificauit, & vias rectas secuit, [*easq; direxit,*] & cùm alia digessit, tũ etiam rem militarẽ equis, armis, & reliquo belli apparatu longè melius, q̃ cęteri omnes octo Reges, qui eũ antecesserãt, [*instruxit ac ornauit.*]

---

[1] Τὴν κάτω μακεδονίαν] τῆς μακεδονίας τὸ μὲν, ὅσον μεσόγειον· τὸ δὲ, παράλιον, ἣν καλεῖ τὴν κάτω μακεδονίαν. [2] Πρῶτοι ἐκτήσαντο] τοῦτο Ἡρόδοτος ἐν τῇ ἐνάτῃ ἱστορεῖ κατὰ διέξοδον. [3] Ἠδῶνας ἐξελάσαντες] Ἠδωνοί, καὶ μεταπλασμῷ Ἠδῶνες, καὶ Ἠδῶναι. οὕτως Ἡρόδοτος. [4] Ὧν οἱ μὲν πολλοὶ] τῶν Ἐορδῶν. [5] Οἱ μακεδόνες οὗτοι] οἱ κάτω μακεδόνες. [6] Καὶ μακεδόνων αὐτῶν] τῶν ἄνω. [7] Ἦν δὲ οὐ πολλὰ] τὰ καρτερὰ δηλονότι. [8] Τὰ νῦν ὄντα] τείχη δηλονότι.

Exercitus

A Exercitus verò Thracum Dobero profectus, primum quidem irrupit in regnum, quod Philippi priùs erat, & Idomenē quidem per vim cepit, Gortyniam verò, & Atalantam, & alia quædam oppida, in deditionem, ac fidem recepit, quæ se ipsi adiūxerunt ob amicitiam Amyntæ, qui erat Philippi filius, & qui [*tunc ibi*] aderat. Europum autem oppugnarunt: sed expugnare non potuerunt. Deinde verò & in reliquam Macedoniam processit, quę ad Pellæ, Cyrrhiq; dextram iacet. Sed intra hæc, in Bottiæam & Pieriam non intrarunt: at B Mygdoniam, Grestoniam, & Anthemuntem diripuerunt. Macedones verò ne cogitarunt quidem peditatu [*hostibus*] resistere; sed accito equitatu à sociis, qui loca mediterranea incolebant, vbi videbatur [*commodum,*] pauci multos adorti, in ipsum Thracum exercitum impetu ferebantur: & quâ impressionem faciebant, nullus illorum, vtpote equitum egregiorum, & loricatorum impetum sustinebat: sed hostiū multitudine circumuenti, in discrimen se coniiciebāt propter eorum multitudinem C longè numerosiorem. Quare tandem hostes lacessere desierunt, quòd existimarēt se longè maiori militum numero sine periculo resistere non posse. Sitalces verò & ad Perdiccam verba facere cœpit de rebus, quarum causa bellum ipsi intulerat: & & quoniam Athenienses cùm classe non aderant (eum enim [*illuc*] iturum non credebant) quoniam etiam dona & legatos ad ipsum miserant, quandam suarum copiarum partem in Chalcidenses, & Bottiæos D misit, cumq; illos intra muros compulisset, agrum eorum vastauit. Dum autem castra statiua haberet in his locis, Thessali, qui Austrum versus habitant, & Magnates, & cæteri, qui Thessalorum imperio parent, & Græci ad Thermopylas vsq; timuerunt ne exercitus iste contra se quoque veniret, & in armis erant. Thraces etiam, qui trans Strymonem, Boream versus, loca campestria incolebant, Panæi præterea, & Odomanti, & Droi, & Dersæi, territi sunt. o- E mnes autem suis legibus vtentes liberi viuebant. Præbuit etiam [*idem Sitalces*] occasionem rumoris inter Græcos Atheniensium hostes, [*periculum esse*] ne, qui ab ipsis [*Atheniensibus*] per societatis speciem adducebantur, ipsos etiam inuaderent. Ille verò & Chalcidicum, & Botticum, & Macedonicum [*agrum*] simul [*ibi*] substistens vastabat.

A ὁ δὲ στρατὸς τῶν Θρᾳκῶν ἐκ τῆς Δοβήρου ἐσέβαλε πρῶτον μὲν[1] ἐς τὴν Φιλίππου πρότερον οὖσαν ἀρχήν, καὶ εἷλεν Εἰδομενὴν μὲν κατὰ κράτος, Γορτυνίαν δὲ, καὶ Ἀταλάντην, καὶ ἄλλα ἄττα χωρία, ὁμολογίᾳ, διὰ τὴν Ἀμύντου φιλίαν προσχωροῦντα, τοῦ Φιλίππου υἱέος παρόντος. Εὐρωπὸν δὲ ἐπολιόρκησαν μὲν, ἑλεῖν δὲ οὐκ ἠδύναντο. ἔπειτα δὲ καὶ ἐς τὴν ἄλλην Μακεδονίαν προὐχώρει τὴν ἐν ἀριστερᾷ Πέλλης καὶ Κύρρου. ἔσω δὲ τούτων ἐς τὴν Βοττιαίαν καὶ Πιερί- B αν οὐκ ἀφίκοντο, ἀλλὰ τήν τε Μυγδονίαν καὶ Γρηστωνίαν καὶ Ἀνθεμοῦντα ἐδῄουν. οἱ δὲ Μακεδόνες πεζῷ μὲν οὐδὲ διενοοῦντο ἀμύνεσθαι, ἵππους δὲ προσμεταπεμψάμενοι ἀπὸ τῶν ἄνω ξυμμάχων, ὅπῃ δοκοῖ ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἐσέβαλλον ἐς τὸ στράτευμα τῶν Θρᾳκῶν. καὶ ᾗ μὲν προσπέσοιεν, οὐδεὶς ὑπέμενεν ἄνδρας ἱππέας τε ἀγαθοὺς καὶ τεθωρακισμένους.[2] ὑπὸ δὲ πλήθους περικλῃόμενοι, αὐτοὺς πολλαπλασίῳ τῷ ὁμίλῳ ἐς κίνδυνον καθίστασαν. ὥστε τέ- C λος ἡσυχίαν ἦγον, οὐ νομίζοντες ἱκανοὶ εἶναι πρὸς τὸ πλέον κινδυνεύειν. ὁ δὲ Σιτάλκης πρός τε τὸν Περδίκκαν λόγους ἐποιεῖτο ὧν ἕνεκα ἐστράτευσε, καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ παρῆσαν ταῖς ναυσίν, ἀπιστοῦντες αὐτὸν μὴ ἥξειν, δῶρα δέ τε καὶ πρέσβεις[3] ἔπεμψαν αὐτῷ, ἔς τε τοὺς Χαλκιδέας καὶ Βοττιαίους μέρος τι τοῦ στρατοῦ πέμπει. καὶ τειχήρεις ποιήσας, ἐδῄου τὴν γῆν. D καθημένου δ' αὐτοῦ περὶ τοὺς χώρους τούτους, οἱ πρὸς νότον οἰκοῦντες Θεσσαλοὶ καὶ Μάγνητες, καὶ οἱ ἄλλοι ὑπήκοοι Θεσσαλῶν, καὶ οἱ μέχρι Θερμοπυλῶν Ἕλληνες ἐφοβήθησαν μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ, καὶ ἐν παρασκευῇ ἦσαν. ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ πέραν Στρυμόνος πρὸς βορέαν Θρᾷκες, ὅσοι πεδία εἶχον, Παναῖοι, καὶ Ὀδόμαντοι, καὶ Δρῶοι, καὶ Δερσαῖοι· αὐτόνομοι δ' εἰσὶ πάντες.[4] παρέσχε δὲ λόγον καὶ ἐπὶ τοὺς τῶν E Ἀθηναίων πολεμίους Ἕλληνας, μὴ ὑπ' αὐτῶν[5] ἀγόμενοι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν, καὶ ἐπὶ σφᾶς χωρήσωσιν. ὁ δὲ, τήν τε Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν καὶ Μακεδονίαν ἅμα[6] ἐπέχων, ἔφθειρε.

---

[1] Ἐς τὴν Φιλίππου] τοῦ ἀδικηθέντος ὑπὸ Περδίκκου.
[2] Ὑπὸ δὲ πλήθους περικλειόμενοι] ἀντὶ τοῦ περικλείοντες. οἱ Θρᾷκες δηλονότι.
[3] Ἔπεμψαν αὐτῷ] τῷ Σιτάλκῃ οἱ Ἀθηναῖοι.
[4] Παρέσχε δὲ λόγον] ὁ Σιτάλκης.
[5] Μὴ ὑπ' αὐτῶν] τῶν Ἀθηναίων.
[6] Ἐπέχων] ἐπικείμενος.

καὶ ἐπειδὴ[1] αὐτῷ οὐδὲν ἐπράσσετο[2] ὧν ἕνεκα ἐσέβαλε, καὶ ἡ στρατιὰ σῖτόν τε οὐκ εἶχεν αὐτῷ, καὶ ὑπὸ χειμῶνος ἐταλαιπώρει, ἀναπείθεται ὑπὸ Σεύθου τοῦ Σπαρδόκου, ἀδελφιδοῦ ὄντος, καὶ μέγιστον μετ' αὐτὸν δυναμένου, ὥστ' ἐν τάχει ἀπελθεῖν. τὸν δὲ Σεύθην κρύφα Περδίκκας, ὑποσχόμενος ἀδελφὴν ἑαυτοῦ δώσειν, καὶ χρήματα ἐπ' αὐτῇ, προσποιεῖται. καὶ ὁ μὲν, πεισθεὶς, καὶ μείνας τριάκοντα τὰς πάσας ἡμέρας, τούτων δὲ ὀκτὼ ἐν χαλκιδεῦσιν, ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου. Περδίκκας δὲ ὕστερον Στρατονίκην τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν δίδωσι Σεύθῃ, ὥσπερ ὑπέσχετο. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Σιτάλκου στρατείαν οὕτως ἐγένετο. Οἱ δὲ ἐν ναυπάκτῳ ἀθηναῖοι, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, ἐπειδὴ τὸ τῶν πελοποννησίων ναυτικὸν διελύθη, Φορμίωνος ἡγουμένου, ἐστράτευσαν παραπλεύσαντες ἐπ' ἀστακοῦ. καὶ ἀποβάντες ἐς τὴν μεσόγειαν τῆς ἀκαρνανίας, τετρακοσίοις μὲν ὁπλίταις ἀθηναίων τῶν ἀπὸ τῶν νεῶν, τετρακοσίοις δὲ μεσσηνίων, καὶ ἔκ τε στράτου, καὶ κορόντων, καὶ ἄλλων χωρίων, ἄνδρας οὐ δοκοῦντας βεβαίους εἶναι ἐξήλασαν, καὶ Κύνητα τὸν Θεολύτου[3] ἐς κόροντα καταγαγόντες, ἀνεχώρησαν πάλιν ἐπὶ τὰς ναῦς. [4] ἐς γὰρ οἰνιάδας, ἀεί ποτε πολεμίους ὄντας μόνους ἀκαρνάνων, οὐκ ἐδόκει δυνατὸν εἶναι, χειμῶνος ὄντος, στρατεύειν. ὁ γὰρ ἀχελῷος ποταμὸς ῥέων ἐκ πίνδου ὄρους[5] διὰ δολοπίας, καὶ ἀγραίων, καὶ ἀμφιλόχων, καὶ διὰ τοῦ ἀκαρνανικοῦ πεδίου, ἄνωθεν μὲν παρὰ στράτον πόλιν, ἐς θάλασσαν δ' ἐξιεὶς παρ' οἰνιάδας, καὶ τὴν πόλιν [6] αὐτοῖς [7] περιλιμνάζων, ἄπορον ποιεῖ ὑπὸ τοῦ ὕδατος ἐν χειμῶνι στρατεύειν. κεῖνται δὲ καὶ τῶν νήσων τῶν ἐχινάδων αἱ πολλαὶ καταντικρὺ οἰνιαδῶν, τοῦ ἀχελῴου τῶν ἐκβολῶν οὐδὲν ἀπέχουσαι. ὥστε μέγας ὢν ὁ ποταμὸς [8] προσχοῖ ἀεί, καὶ εἰσὶ τῶν νήσων [9] αἳ ἠπείρωνται· ἐλπὶς δὲ καὶ πάσας οὐκ ἐν πολλῷ τινι ἂν χρόνῳ

Et cùm nihil eorum, quorum causa infestis armis [eò] profectus fuerat, ipsi feliciter succederet, cumq; ipsius exercitus commeatu careret, & hyemis incommodis vexaretur, à Seuthe Spardoci [*filio*] qui ipsi patruelis, quiq; apud ipsum potẽtia secundus erat, ad celeriter abeũdum inducitur. Seuthen autem Perdiccas sibi clàm conciliauerat, pollicitus se in matrimonium ipsi sororem daturum, & præter ipsam, pecunias etiã [*donaturum.*] Itaque Sitalces [*Seuthæ verbis*] inductus, & XXX vniuersos dies [*militiæ*] commoratus, & horum octo apud Chalcidenses [*consumptis,*] cum exercitu domum celeriter se recepit. Perdiccas verò postea Stratonicen sororem suam Seuthæ vxorem dedit, vt ei promiserat. Hæc igitur Sitalcis expeditio hunc habuit exitum. Atheniẽses verò, qui Naupacti erant, eadem hyeme, post [*dimissam, ac*] dissolutam Peloponnesiorũ classem, duce Phormione, maritimam oram legentes Astaco bellum intulerunt, exscensuq; ex nauibus in terram facto mediterranea Acarnaniæ loca petierunt, cum quadringentis suorum grauis armaturæ militum classiariorum, & cum totidem Messeniis; & ex Strato, & Corontis, aliisq; oppidis eos, qui videbantur dubiæ fidei homines, eiecerunt: & cùm Cynetem Theolyti [*filium,*] in oppidum Coronta reduxissent, ad suas naues redierũt. Nam Oeniadis, (qui soli omnium Acarnanum Atheniensibus perpetuò erant hostes,) propter hybernum anni tempus, bellum nullo modo inferri posse videbatur. Nam Achelous fluuius ex monte Pindo per Dolopiam, Agraos, Amphilochos, & per Acarnanicam planitiem fluens, supernè quidem iuxta vrbem Stratum, & Oeniadas, per spatium, quod inter has duas vrbes est medium, in mare defertur, & ipsorum [*Oeniadarum*] vrbem restagnans paludibus circundat, & facit, vt propter aquarum copiam ei bellum hyeme non possit inferri. Iacent autem & pleræque Echinadum insularum è regione Oeniadarum, ab Acheloi ostio non procul distantes. Quamobrẽ hic fluuius, quoniam est magnus, limum semper aggerit, [*ob cuius congeriem*] nonnullæ etiam illarum insularum factæ sunt continens, [*& cum continente sunt coniunctæ.*] Et credibile est cæteris quoque nõ admodũ longo temporis progressu

[1] Αὐτῷ] ὑπ' αὐτοῦ. [2] Ὧν ἕνεκα ἐσέβαλε] τὴν ἔφοδον ἐποίησεν. [3] Ἐς κόροντα] τὰ κόροντα ἡ εὐθεῖα. [4] Ἐς γὰρ οἰνιάδας] οἰνιὰς, πόλις ἐστὶν ἐν τῷ στομίῳ τοῦ ἀχελῴου, ἡ καὶ νῦν δραχαμέστη λεγομένη. [5] Διὰ δολοπίας] δολοπία, ἡ νῦν καλουμένη αἰόβλαχα. ἐξ ἀνατολῶν γὰρ αὐτῆς ὁ πηνειὸς ποταμὸς, ἐκ δὲ νότου ὁ ἀχελῷος οὗτος ποταμὸς ῥεῖ.

[6] Αὐτοῖς] τοῖς οἰνιάδαις. [7] Περιλιμνάζων] περὶ τὴν πόλιν πλημμύρας ὑδάτων ποιῶν. [8] Προσχοῖ ἀεί] ὕλην συμφορεῖ. [9] Αἳ ἠπείρωνται] τοιαῦτα πολλὰ οἱ ταῖς γεωγραφίας ἡμῖν παραδιδόντες ἀναγράφουσιν· ὅπερ ἐν τῇ πρὸς αἴγυπτον φάρῳ τῇ νήσῳ ξυνέβη. ὁ γὰρ Ὅμηρος πελαγίαν αὐτὴν ἀναγράφει· νῦν δὲ σχεδὸν ἠπείρωται.

idem

idem euenturũ. Nã & fluuij curſus eſt rapidus, & multus, & turbidus, & ipſæ inſulæ ſunt crebræ, & limo congeſto aliæ cũ aliis coniungũtur, ita vt limus diffundi nequeat, quòd inſulæ ſint gradatim, [*ac ordine trãſuerſo,*] non autem ſerie directa ſitæ, nec rectum aquis exitum in pelagus præbeant. Sunt autẽ deſertæ, nec magnæ. Fertur etiã Alcmæoni Amphiarai [*filio,*] quo tempore propter matris cædem vagabatur, Apollo oraculum reddidiſſe, quo hanc terram ei habitandam ſignificauit, obſcurè ſignificans eum terroribus, [*quibus agitabatur,*] liberatum non iri, priùs quàm locum habitandum reperiſſet in ea regione, quæ, quum matrem interfecit, à ſole nondum conſpecta fuiſſet, nec tellus eſſet, quòd omnem aliam terram ipſe [*ſui parricidij piaculo*] polluiſſet. Ille verò conſilij inops (vt aiunt) vix tandem animaduertit hanc Acheloi fluminis alluuionem [*ab oraculo fuiſſe deſignatam.*] Iſtudq́; ſolum, quod limo congeſto conſolidatum fuerat, ipſi videbatur extitiſſe ab eo tempore, quo matre cæſa non paucos annos errauerat, & ad ſedes in eo ſui corporis cauſa ponendas ſatis amplum eſſe [*videbatur.*] Quare cùm in locis circum Oeniadas ſitis ſedes collocaſſet, [*ibi*] regnauit, & ab Acarnane filio ſuo nomen regioni impoſitum reliquit. Quæ igitur de Alcmæone traduntur, hæc ſunt, quæ [*fama*] accepimus. Athenienſes verò, & Phormio caſtris ex Acarnania motis, & Naupactum profecti, ineunte verè Athenas redierunt, ſecúmque duxerunt eos, quos in prœliis naualibus ceperant, quos facta capitum permutatione, ita vt ſingula pro ſingulis darentur, liberos dimiſerunt. naues etiam [*duxerunt,*] quas ceperant. atque hæc hyems eſt finita, [*huiuſq́; belli,*] quod Thucydides conſcripſit, tertius annus eſt exactus.

A ὑπὸ τοῦ πάθους.[1] τό, τε γὰρ ῥεῦμά ἐστι μέγα καὶ πολὺ καὶ θολερὸν, αἵ τε νῆσοι, πυκναὶ, καὶ ἀλλήλαις τῆς προσχώσεως,[2] τῷ μὴ σκεδάννυσθαι, ξύνδεσμοι γίγνονται, παραλλὰξ καὶ οὐ κατὰ στοῖχον κείμεναι, οὐδ' ἔχουσαι εὐθείας διόδους τοῦ ὕδατος ἐς τὸ πέλαγος. ἐρῆμοι δ' εἰσὶ, καὶ οὐ μεγάλαι. λέγεται δὲ καὶ Ἀλκμαίωνι τῷ Ἀμφιάρεω ὅτε δὴ ἀλᾶσθαι αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον[3] τῆς μητρὸς, τὸν Ἀπόλλω ταύτην τὴν γῆν χρῆσαι οἰκεῖν· ὑπειπόντα οὐκ εἶναι λύσιν τῶν δειμάτων, πρὶν ἂν εὑρὼν ἐν B ταύτῃ τῇ χώρᾳ κατοικίσηται, ἥτις, ὅτε ἔκτεινε τὴν μητέρα, μήπω ὑπὸ ἡλίου ἑωρᾶτο, μηδὲ γῆ ἦν· ὥς τῆς γε ἄλλης αὐτῷ μεμιασμένης. ὁ δ' ἀπορῶν, ὥς φασι, μόλις κατενόησε τὴν πρόσχωσιν ταύτην τοῦ ἀχελῴου.[4] καὶ ἐδόκει αὐτῷ ἱκανὴ ἂν κεχῶσθαι δίαιτα τῷ σώματι, ἀφ' οὗπερ κτείνας τὴν μητέρα, οὐκ ὀλίγον χρόνον ἐπλανᾶτο. καὶ κατοικισθεὶς ἐς τοὺς περὶ οἰνιάδας τόπους,[5] ἐδυνάστευσέ τε, καὶ ἀπὸ Ἀκαρνᾶνος παιδὸς ἑαυτοῦ, τῆς χώρας[6] τὴν ἐπωνυμίαν C ἐγκατέλιπε. τὰ μὲν οὖν περὶ Ἀλκμαίωνα, τοιαῦτα λεγόμενα[7] παρελάβομεν. Οἱ δὲ ἀθηναῖοι καὶ ὁ Φορμίων, ἄραντες ἐκ τῆς ἀκαρνανίας, καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὴν ναύπακτον, ἅμα ἦρι κατέπλευσαν ἐς τὰς ἀθήνας· τούς τε[8] * ἐλευθέρους τῶν αἰχμαλώτων ἐκ τῶν ναυμαχιῶν ἄγοντες, οἳ ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς[9] ἐλύθησαν, καὶ τὰς ναῦς ἃς εἷλον. καὶ ὁ χειμὼν D ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τρίτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

γρ. ὥς τε

---

[1] Τό, τε γὰρ ῥεῦμα] τοῦ Ἀχελῴου. [2] Τῷ μὴ σκεδάννυσθαι] τὴν πρόσχωσιν δηλονότι. [3] Τῆς μητρὸς] τῆς Ἐριφύλης. [4] Καὶ ἐδόκει αὐτῷ ἱκανὴ ἂν] τὸ ἑξῆς, δίαιτα ἱκανὴ τῷ σώματι ἐδόκει ἡ πρόσχωσις, δηλονότι εἰς χρείαν τοῦ σώματος.
[5] Ἐδυνάστευσέ τε] τὴν βασιλείαν ἔσχε. [6] Τὴν ἐπωνυμίαν ἐγκατέλιπε] πρότερον γὰρ κουρῆτις ἐκαλεῖτο. Ὅμηρος, Κουρῆτές τ' ἐμάχοντο, καὶ αἰτωλοὶ μενεχάρμαι. [7] Παρελάβομεν] ἀκοῇ δηλονότι. [8] * Τούς τε ἐλευθέρους] ἀντὶ τοῦ, τούς τε αἰχμαλώτους τοὺς ἐν ταῖς ναυμαχίαις πρότερον μὲν ἁλόντας, ἔπειτα δὲ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων οἴκαδε ἐπανελθόντων ἐλευθερωθέντας. πῶς; οἵπερ ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς ἐλύθησαν. ἄλλως. τοὺς αἰχμαλώτους τοὺς πρότερον μὲν ἐν ταῖς ναυμαχίαις ἁλόντας, τότε δὲ ἐλευθέρους ὄντας, ὅτι πάντες ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς ἐλύθησαν· τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς τοὺς τῶν πολεμίων αἰχμαλώτους ἀναφέρεσθαι δύναται, οἵπερ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς ἐλύθησαν, καὶ ἠλευθερώθησαν, καὶ πρὸς τοὺς τῶν Ἀθηναίων αἰχμαλώτους ὑπὸ τῶν πολεμίων οὕτω λυθέντας, καὶ ἐλευθερωθέντας. Æ. P.
[9] Ἐλύθησαν] ἐλυτρώθησαν. εἰς λύτρον ἐδόθησαν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIBER tertius.

ΤΟΥ δ' ἐπιγιγνομένου A θέρους Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἅμα τῷ σίτῳ ἀκμάζοντι, ἐστράτευσαν [1] ἐς τὴν Ἀττικήν· ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. [2] καὶ ἐγκαθεζόμενοι [3] ἐδῄουν τὴν γῆν· καὶ προσβολαί, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἐγίγνοντο τῶν Ἀθηναίων ἱππέων, [4] ὅπῃ παρείκοι· καὶ τὸν πλεῖστον ὅμιλον [5] τῶν ψιλῶν εἶργον, [6] τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὅπλων, τὰ ἐγγὺς B τῆς πόλεως [7] κακουργεῖν. ἐμμείναντες δὲ χρόνον [8] οὗ εἶχον τὰ σιτία, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. μετὰ δὲ τὴν ἐσβολὴν τῶν Πελοποννησίων, εὐθὺς Λέσβος, πλὴν Μηθύμνης, ἀπέστη ἀπ' Ἀθηναίων· βουληθέντες μὲν [9] καὶ πρὸ τοῦ πολέμου, ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι [10] οὐ προσεδέξαντο, [11] ἀναγκασθέντες δὲ [12] καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν [13] πρότερον ἢ διενοοῦντο, ποιήσασθαι. [14] τῶν τε γὰρ λιμένων τὴν χῶσιν καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν, καὶ νεῶν ποίησιν ἐπέμενον τελεσθῆ C ναι, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου ἔδει ἀφικέσθαι, τοξότας τε, καὶ σῖτον, [15] καὶ ἃ μεταπεμπόμενοι ἦσαν. Τενέδιοι γὰρ ὄντες [16] αὐτοῖς διάφοροι, καὶ Μηθυμναῖοι, καὶ αὐτῶν Μυτιληναίων ἰδίᾳ ἄνδρες κατὰ στάσιν πρόξενοι Ἀθηναίων

SEQVENTE autem æstate, Peloponnesij, eorumq; socij, frumento iam adulto, cum infesto exercitu in Atticam iuerunt, Archidamusq; Zeuxidami [*filius*,] Lacedæmoniorum Rex, ipsis præerat, castrisque [*in ea*] positis, agrum vastabant. Atheniensium verò equites, (vt consueuerant) impressionem faciebant [*in hostium agmē*,] quà cedebat, & plurimam militum leuiter armatorum turbam prohibebant, ne à cæterarum copiarum corpore longiùs progressi loca suburbana vastarent. Ibiq; tandiu commorati, quandiu commeatus ipsis suppeditauit, [*domum*] redierūt, & in suam quique ciuitatem se receperunt. Post hanc autem Peloponnesiorum irruptionem [*in agrum Atticum factam*,] statim Lesbus, præter Methymnam, ab Atheniensibus defecit. [*Lesbij*] autem voluerāt illi quidem vel antè hoc bellum motum, [*facere defectionem:*] sed Lacedæmonij [*illos in deditionem, fidemq́, suam*] recipere noluerant. Sed [*tūc*] vi necessitatis coacti, maturiùs, quàm secum ipsi constituerant, hanc defectionem fecerunt. Expectabant enim donec potius aggeribus essent obstructi, & murorum ædificium, nauiumq; fabricatio ad suum finem esset perducta, item donec ex Ponto venissent, quæcunque venire oportebat, sagittarij, & frumentum, & quæcunque accersiuerant. Tenedij enim, qui ipsis erant inimici, & Methymnæis, quinetiam quidam ex ipsis Mitylæneis homines priuati, quibus propter factionem publicum erat cum Atheniensibus hospitium,

---

[1] Ἐς τὴν Ἀττικὴν] ἀντὶ τοῦ κατὰ τῆς Ἀττικῆς. [2] Καὶ ἐγκαθεζόμενοι] ἐνδιατρίβοντες. οὐχ ἁπλῶς πορείαν ποιούμενοι, ἀλλ' ἐμβραδύνοντες, διὰ τὸν σῖτον. [3] Ἐδῄουν τὴν γῆν] τῶν Ἀθηναίων. [4] Ὅπῃ παρείκοι] ὅπου ἐνεδέχετο, καὶ ἐνεχώρει. [5] Τῶν ψιλῶν] τῶν Λακεδαιμονίων. [6] Τὸ μὴ προεξιόντας] λείπει ἡ διά. διὰ τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὁπλιτῶν. [7] Κακουργεῖν] λῃστεύειν. [8] Οὗ εἶχον τὰ σιτία] ἀντὶ τοῦ, ἕως οὗ εἶχον τροφήν. [9] Καὶ πρὸ τοῦ πολέμου] τοῦ Πελοποννησιακοῦ. [10] Οὐ προσεδέξαντο] ἵνα μὴ λύσωσι τὰς τριακοντούτεις σπονδάς. [11] Ἀναγκασθέντες δὲ] διὰ τοῦτο ἠναγκάσθησαν ἀποστῆναι διὰ τὸ διαβληθῆναι. [12] Καὶ ταύτην τὴν ἀπόστασιν] οὐχ ὡς ἄλλων αὐτῶν πεποιημένων ἀπόστασιν· ἀλλὰ τὸ ταύτην ἀντὶ τοῦ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τέθεικε. [13] Πρότερον ἢ διενοοῦντο] πρὶν εὐτρεπισθῆναι, ἐπιφέρει διά τι ἀναγκασθέντες. ἦσαν γὰρ ἐκ πολλοῦ βουλόμενοι ἀποστῆναι, ἀλλὰ νῦν μή πω εὐτρεπισθέντες ἀπέστησαν. [14] Τῶν τε γὰρ λιμένων] οἱ προσδεχόμενοι πολεμίους κατὰ θάλατταν ἰσχυροτέρους αὐτῶν, χῶμα ἔχουν ἐπὶ τοῖς στόμασι τῶν λιμένων, ὅπως δυσέκπλωτοι τοῖς πολεμίοις εἶεν. [15] Καὶ ἃ μεταπεμπόμενοι ἦσαν] καὶ ἃ μετεπέμποντο. [16] Αὐτοῖς διάφοροι] τοῖς Μυτιληναίοις.

Athenienſibus indicarunt omnes Lesbios [*à Lesbiis*] Mitylenen per vim commigrare cogi, omnemq; apparatum cum Lacedæmoniis, & Bœotis, qui gentis eiuſdem erãt, defectionis faciendę cauſa [*ab illis*] vrgeri, &, niſi quis [*illos*] iam anteuertat, ipſos Lesbo priuatum iri [*dixerunt.*] Athenienſes verò (nam morbo, belloq; recens ſuſcepto, & vigente debilitati erant) rem quidem arduam eſſe duxerunt Lesbum, quæ claſſem, & vires integras haberet, à ſe alienare, & nouas nouorum hoſtium inimicitias ſibi conciliare, & criminationes iſtas initio non admittebant, [*neq. delatoribus fidem habebant,*] quòd [*hæc defectionis indicia ab illis ad ſe allata,*] non vera: [*ſed falſa*] eſſe mallent. Poſtquam tamen ne per Legatos quidem [*Mitylenem*] miſſos, Mitylenæis perſuadere potuerunt, vt & copias dimitterent, quas in vrbem commigrare cogebant, & reliquum [*belli*] apparatum diſſoluerent, [*tunc rebus ſuis*] metuentes, eos anteuertere voluerunt. & confeſtim miſerunt quadraginta naues, quæ fortè circa Peloponneſum erant, ad nauigandum paratæ. Cleippides verò Diniæ [*filius,*] cum duobus aliis collegis, his nauibus præerat. Ipſis enim renuntiatum fuerat diem feſtum in Apollinis Maloëntis honorem extra vrbem celebrari, ad quem celebrandum Mitylenæi frequentes erant conuenturi, & ſpem eſſe, ſi properarent, ex improuiſo ipſos impreſſionem in illos eſſe facturos, [*& vrbem in ſuam poteſtatem redacturos.*] Et ſi conatus iſte feliciter ipſis ſucceſſiſſet, [*Athenienſes præclarè ſecum actum iri putabant.*] ſin minus: [*claſſis ducibus imperauerant,*] vt Mitylenæos naues tradere, muróſque demoliri iuberent, &, niſi imperata facerent, bellum ipſis inferrent. Atque illæ quidem [*Athenienſium 40 naues*] abierunt. Athenienſes verò retinuerunt decem Mitylenæorum triremes, quæ ex fœderis pacto tunc apud ipſos auxilij ferendi cauſa fortè aderant, viroſq;, qui in illis erant, in cuſtodiam tradiderunt. Quidam verò cùm Athenis in Eubœam traieciſſet, & pe-

A [1] μηνυταὶ γίγνονται τοῖς ἀθηναίοις ὅτι ξυνοικίζουσί τε τὴν λέσβον [2] ἐς τὴν μιτυλήνην βίᾳ, [3] καὶ τὴν παρασκευὴν ἅπασαν, μετὰ λακεδαιμονίων καὶ βοιωτῶν ξυγγενῶν ὄντων, ἐπὶ ἀποστάσει ἐπείγονται· καὶ εἰ μή τις προκαταλήψεται ἤδη, στερήσεσθαι [4] αὐτοὺς λέσβου. οἱ δ᾽ ἀθηναῖοι (ἦσαν γὰρ τεταλαιπωρημένοι ὑπό τε τοῦ νόσου, καὶ τοῦ πολέμου ἄρτι καθισταμένου, καὶ ἀκμάζοντος) [5] μέγα μὲν ἔργον ἡγοῦντο εἶναι λέσβον [6] προσπολεμώσασθαι, ναυτικὸν ἔχουσαν, B καὶ δύναμιν [7] ἀκέραιον· καὶ οὐκ ἀπεδέχοντο τὸ πρῶτον τὰς κατηγορίας, [8] μεῖζον μέρος νέμοντες τῷ μὴ βούλεσθαι ἀληθῆ εἶναι· ἐπειδὴ μέντοι καὶ πέμψαντες πρέσβεις οὐκ ἔπειθον τοὺς μιτυληναίους [9] τήν τε *[10] ξυνοίκησιν καὶ τὴν παρασκευὴν διαλύειν, δείσαντες προκαταλαβεῖν ἐβούλοντο. καὶ πέμπουσιν ἐξαπιναίως τεσσαράκοντα ναῦς, αἳ ἔτυχον περὶ πελοπόννησον παρεσκευασμέναι πλεῖν. Κλεϊππίδης δὲ ὁ Δεινίου, τρίτος αὐτὸς ἐστρατήγει. ἐσηγC γέλθη γὰρ αὐτοῖς ὡς εἴη Απόλλωνος μαλόεντος ἔξω τῆς πόλεως ἑορτή, ἐν ᾗ πανδημεὶ μιτυληναῖοι ἑορτάζουσι, καὶ ἐλπίδα εἶναι ἐπειχθέντας ἐπιπεσεῖν ἄφνω· [11] καὶ ἢν μὲν ξυμβῇ ἡ πεῖρα· εἰ δὲ μή, μιτυληναίοις εἰπεῖν, [12] ναῦς τε παραδοῦναι, καὶ τείχη καθελεῖν· μὴ πειθομένων δέ, πολεμεῖν. [13] καὶ αἱ μὲν νῆες ᾤχοντο. τὰς δὲ τῶν μιτυληναίων δέκα τριήρεις, αἳ ἔτυχον βοηθοὶ [14] παρὰ σφᾶς [15] κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παροῦσαι, κατέσχον οἱ ἀθηD ναῖοι, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν ἐς φυλακὴν ἐποιήσαντο. τοῖς δὲ μιτυληναίοις ἀνὴρ ἐκ τῶν ἀθηνῶν διαβὰς ἐς εὔβοιαν, καὶ πεζῇ

γρ. τεταλαιπ.

[1] Μηνυταὶ γίγνονται] τὸ μηνυταὶ γίγνονται, τῷ κατὰ στάσιν συντακτέον. ἵνα ᾖ πιστόν, στασιασάντων (δηλονότι πρὸς ἀλλήλους) τῶν πολιτῶν, μία στάσις ἐμήνυσεν αὐτῶν τὴν ἀπόστασιν τοῖς ἀθηναίοις. [2] Ες τὴν μιτυλήνην βίᾳ] ἄκοντας τοὺς λεσβίους ἀναγκάζουσιν εἰς τὴν μιτυλήνην οἰκῆσαι. [3] Καὶ τὴν παρασκευὴν] καὶ παρασκευάζονται μετὰ ἐπιδείξεως, ὥστε ἀποστῆναι, συλλαμβανόντων αὐτοῖς λακεδαιμονίων καὶ βοιωτῶν. τὸ δὲ συγγενῶν ὄντων, ἐπὶ μόνους τοὺς βοιωτοὺς ἐκληπτέον. οὗτοι γὰρ κατὰ τὸ αἰολικὸν συγγενεῖς τῶν λεσβίων. [4] Αὐτοὺς λέσβου] τοὺς ἀθηναίους. [5] Μέγα μὲν ἔργον] δυσχέρειαν. [6] Προσπολεμώσασθαι] ἀντὶ τοῦ, πρὸς τοῖς οὖσι πολεμίοις καὶ αὐτὴν πολεμίαν ποιῆσαι. [7] Ακέραιον] ἀζήμιον. [8] Μεῖζον μέρος νέμοντες] τοῖς πελοποννησίοις δηλονότι. [9] Τήν τε ξυνοίκησιν] τῆς λέσβου εἰς τὴν φοινίκην.
*[10] Ξυνοίκησιν] ἴσως γραπτέον, ξυνοίκισιν. καὶ γὰρ ἄνω εἴρηται, ὅτι ξυνοικίζουσι τὴν Λέσβον ἐς τὴν Μιτυλήνην βίᾳ. ξυνοικίζειν, καὶ ξυνοίκισις, μεταβατικῶς. ξυνοικεῖν δέ, καὶ ξυνοίκησις, ἀμεταβάτως λέγεται. Æ. P.
[11] Καὶ ἢν μὲν] τὸ σχῆμα καλεῖται ἀνανταπόδοτον. Ομηρος, Αλλ᾽ εἰ μὲν δώσουσι γέρας. Ο νοῦς οὕτω, καὶ εἰ μὲν κατορθωθῇ τὸ ἐλπιζόμενον, καὶ τῇ πείρᾳ αὐτῇ καταλάβωσιν αὐτοὺς ἔξω, καλῶς ἂν ἔσται τοῖς ἀθηναίοις τὰ πράγματα. [12] Ναῦς τε παραδοῦναι] τοῖς ἀθηναίοις. [13] Καὶ αἱ μὲν νῆες] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [14] Παρὰ σφᾶς] τοὺς ἀθηναίους. [15] Κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν] διὰ τὴν ξυμμαχίαν.

[1] ἐπὶ Γεραιστὸν ἐλθών, ὁλκάδος ἀναγομένης ἐπιτυχών, [2] πλῷ χρησάμενος, [3] καὶ τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐς Μυτιλήνην ἀφικόμενος, ἀγγέλλει [4] τὸν ἐπίπλουν. οἱ δὲ οὔτε ἐς τὸν Μαλόεντα ἐξῆλθον, τά τε ἄλλα τῶν τειχῶν καὶ λιμένων περὶ τὰ ἡμιτέλεστα φραξάμενοι, ἐφύλασσον. [5] καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ πολλῷ ὕστερον καταπλεύσαντες, [6] ὡς ἑώρων, [7] ἀπήγγειλαν μὲν οἱ στρατηγοὶ [8] τὰ ἐπεσταλμένα, οὐκ ἐσακουόντων δὲ τῶν Μυτιληναίων, ἐς πόλεμον καθίσταντο. ἀπαράσκευοι δὲ οἱ Μυτιληναῖοι, καὶ ἐξαίφνης ἀναγκασθέντες πολεμεῖν, ἔκπλουν μέν τινα ἐποιήσαντο τῶν νεῶν ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ, ὀλίγον πρὸ τοῦ λιμένος· ἔπειτα καταδιωχθέντες ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν νεῶν, λόγους ἤδη προσέφερον τοῖς στρατηγοῖς, βουλόμενοι τὰς ναῦς τὸ παραυτίκα, εἰ δύναιντο, [9] ὁμολογίᾳ τινὶ ἐπιεικεῖ ἀποπέμψασθαι. καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἀπεδέξαντο, καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι μὴ οὐχ ἱκανοὶ ὦσι Λέσβῳ πάσῃ πολεμεῖν. καὶ ἀνακωχὴν ποιησάμενοι, πέμπουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Μυτιληναῖοι, τῶν τε διαβαλλόντων ἕνα, ᾧ μετέμελεν ἤδη, καὶ ἄλλους, εἴπως πείσειαν [10] τὰς ναῦς ἀπελθεῖν, ὡς σφῶν οὐδὲν νεωτεριούντων. ἐν τούτῳ δὲ ἀποστέλλουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις τριήρει, λαθόντες τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυτικόν, οἳ ὥρμουν [11] ἐν τῇ Μαλέᾳ, πρὸς βορέαν τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ἐπίστευον τοῖς ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων προχωρήσειν. καὶ οἱ μέν, ἐς τὴν Λακεδαίμονα ταλαιπώρως διὰ τοῦ πελάγους κομισθέντες, αὖθις ἔπρασσον ὅπως τις βοήθεια ἥξει. οἱ δ᾽ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρέσβεις, ὡς οὐδὲν ἦλθον πράξαντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο οἱ Μυτιληναῖοι, [12] καὶ ἡ ἄλλη Λέσβος, πλὴν Μηθύμνης. οὗτοι δὲ τοῖς Ἀθηναίοις ἐβεβοηθήκεσαν, καὶ Ἴμβριοι, καὶ Λήμνιοι, καὶ τῶν ἄλλων ὀλίγοι τινὲς ξυμμάχων. καὶ ἔξοδον μέν τινα πανδημεὶ ἐποιήσαντο οἱ Μυτιληναῖοι [13] ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον·

ἡμιτέλευτα

dibus Geræstum iuisset, [*ibi*] nauim onerariam nactus, secunda nauigatione vsus, & triduò postquàm Athenis discessit, Mitylenem delatus, Mitylenæis infestum Atticæ classis aduentum nuntiauit. Illi verò nec ad Maloëntem exiuerunt, & cæteras murorum, portuúmque partes, quæ semiperfectæ erant, præsidiis circumseptas custodiuerunt. Nec multo pòst Athenienses cum classe [*eò*] appulsi, postquàm [*suum aduentum illis antè significatum*] viderunt, ipsi quidem duces [*Mitylenæis*] denuntiarunt quæ [*ab Atheniensibus*] imperata fuerant: sed cùm Mitylenæi dicto audientes esse nollent, bellum illis facere cœperũt. At Mitylenæi imparati, & ex improuiso coacti bellum gerere, prodierunt illi quidem cum quodam nauium numero aliquantum ante portum, vt prœlium nauale committerẽt: sed postea ab Atticis nauibus insequentibus fugati, cum Atticæ classis prætoribus in colloquium tunc venerunt, eo consilio, vt, si possent, naues illorum aliqua æqua conditione è vestigio dimitterent. Atheniensium verò duces [*conditiones ab illis oblatas*] acceperũt, quod ipsi quoque metuerent ne nõ satis virium haberent ad bellũ vniuersæ Lesbo faciendum. Induciisq́; factis Mitylenæi mittunt Athenas cùm alios, tum etiam vnum ex illis, qui detulerant indicium, quem facti iam pœnitebat, si fortè [*Atheniensibus*] persuadere possent, vt naues [*à se,*] vt nihil rerum nouarum molituris, recederent. Interea verò & Lacedęmonem legatos triremi vectos mittunt, clàm Atheniensium classe, qui ad septentrionalem vrbis partem, in Malea stationem habebant, nec enim quod Atheniensibus impetrare cupiebant, id ex voto sibi cessurum confidebant. Atque hi quidem aspera vsi nauigatione, per pelagus Lacedæmonem delati, cum ipsis [*Lacedæmoniis*] agere cœperunt, vt aliquod auxilium [*Mitylenæis*] veniret. Sed postquàm [*alij*] legati re infecta Athenis redierunt, Mitylenæi ad bellum se accingere cœperunt, & cætera Lesbos, præter Methymnam. Hi enim Atheniensibus opem tulerant, & Imbrij, & Lemnij, & quædã exigua reliquorum sociorũ manus. Mitylenæi verò copiis ex omni totius populi ætate, ac ordine collectis quandam eruptionem in Atheniensium castra fecerunt. prœ-

---

[1] Ἐπὶ Γεραιστὸν] Γεραιστός, ἀκρωτήριον Εὐβοίας, ἔχον λιμένα. [2] Πλῷ χρησάμενος] ἀντὶ τοῦ εὐπλοίᾳ. [3] Καὶ τριταῖος] δι᾽ ἡμερῶν τριῶν. [4] Τὸν ἐπίπλουν] τῶν Ἀθηναίων. [5] Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι] ἀντίπλωσις, ἀντὶ τοῦ τῶν Ἀθηναίων. Ὅμηρος. Οἱ δὲ δύο σκόπελοι, ὁ μὲν οὐρανὸν ἀμφὶς ἱκάνει. [6] Ὡς ἑώρων] ὡς ἔγνωσαν ὅτι ἔμαθον τὸν ἐπίπλουν καὶ προεφυλάξαντο οἱ Μυτιληναῖοι. [7] Ἀπήγγειλαν μὲν] τοῖς Μυτιληναίοις. [8] Τὰ ἐπεσταλμένα] τὰ προσταχθέντα. [9] Ὁμολογίᾳ τινὶ] συνθήκῃ τινὶ φιλανθρώπῳ. ἔνιοι δέ, ἐπιεικεῖ. εὐπρεπεῖ. [10] Τὰς ναῦς ἀπελθεῖν] τῆς Μυτιλήνης δηλονότι. [11] Ἐν τῇ Μαλέᾳ] Μαλέα, ἀκρωτήριον Λέσβου. [12] Καὶ ἡ ἄλλη Λέσβος] καθίστατο εἰς μάχην δηλονότι. [13] Ἐπὶ τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον] τὸ ὁρμοῦν ἐν τῇ Μαλέᾳ.

lium etiam commiſſum fuit, in quo Mitylenæi, licet hoſtibus inferiores non extitiſſent, tamen nec [*extra vrbem,*] prope [*hoſtem*] pernoctare, nec ſuis viribus confidere ſunt auſi: ſed [*in vrbem*] ſe receperũt: Deinde verò quieuerunt, quia ſi quid [*auxilij*] ex Peloponneſo præterea veniſſet, & cum reliquo apparatu, [*belli fortunam iterum tentare, ac*] periclitari volebant. Etenim Meleas Lacon, & Hermæondas Thebanus ad ipſos venerant, qui miſſi quidem fuerant ante defectionem: ſed cùm Atticæ claſſis infeſtum aduentum anteuertere non potuiſſent, poſt prœlium commiſſum [*in vrbem*] triremi clàm ingreſſi ſunt: hortatiq; ſunt [*Mitylenæos,*] vt alteram triremem, & legatos ſecum [*Spartam*] mitterent, illiq; miſerunt. Athenienſes verò propter Mitylenæorum quietem, [*quod ab armis abſtinerent,*] multo magis confirmati, ſocios accerſunt, qui longè citius, [*quàm quis exiſti mare potuiſſet,*] affuerũt, quòd nihil virium apud Lesbios eſſe animaduerterẽt. & cùm auſtralem vrbis partem claſſe circundediſſent, bina caſtra ad vrbem, hinc & illinc fecerunt, quę muris cinxerũt, & ad vtrumque portũ ſtationes vrbi proximas, ac infeſtas habebant, & maris quidem vſu Mitylenæos prohibebant: Mitylenæi verò, aliiq; Lesbij qui [*ſuis ſubſidio*] iam venerant, cætera quidem terra potiebantur: at illam terræ partem non magnam, quæ circũ caſtra erat, Athenienſes in ſua poteſtate habebant. Sed Malea [*promontorium*] ipſis erat potius nauium ſtatio, & locus mercatus. Atque bellum ad Mitylenen ita gerebatur. Per idem huius æſtatis tempus, Athenienſes in Pelopõneſum etiam triginta naues, & Aſopium Phormionis [*filium earum*] ducem miſerunt. Acarnanes enim [*eos*] orauerant, vt aliquem Phormionis vel filium, vel cognatum, ducem ad ſe mitterent. Hæ autem naues oram maritimam legentes, agri Laconici oppida diripuerũt. Deinde verò Aſopius maiorem harum nauium partem domum remiſit, & ipſe cum duodecim Naupactum iuit. Poſtea verò cùm frequẽtes Acarnanũ copias euocaſſet,

καὶ μάχη ἐγένετο, ἐν ᾗ οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ Μιτυληναῖοι, [1] οὔτε ἐπηυλίσαντο, οὔτε ἐπίστευσαν σφίσιν αὐτοῖς, [2] ἀλλ' ἀνεχώρησαν· ἔπειτα οἱ μὲν ἡσύχαζον, ἐκ Πελοποννήσου, καὶ μετ' ἄλλης παρασκευῆς, [3] βουλόμενοι, εἰ προσγένοιτό τι, κινδυνεύειν. [4] καὶ γὰρ αὐτοῖς Μελέας Λάκων ἀφικνεῖται, καὶ Ἑρμαιώνδας Θηβαῖος, οἳ προαπεστάλησαν μὲν τῆς ἀποστάσεως, φθάσαι δὲ οὐ δυνάμενοι τὸν τῶν Ἀθηναίων ἐπίπλουν, κρύφα μετὰ τὴν μάχην ὕστερον ἐσπλέουσι τριήρει. καὶ παρῄνουν πέμπειν τριήρη ἄλλην, καὶ πρέσβεις μεθ' ἑαυτῶν· καὶ ἐκπέμπουσιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι [5] πολὺ ἐπιρρωσθέντες διὰ τὴν τῶν Μιτυληναίων ἡσυχίαν, ξυμμάχους τε προσεκάλουν, οἳ πολὺ θᾶσσον παρῆσαν, ὁρῶντες [6] οὐδὲν ἰσχυρὸν ἀπὸ τῶν Λεσβίων· καὶ περιορμισάμενοι τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως, ἐτείχισαν στρατόπεδα δύο ἑκατέρωθεν τῆς πόλεως, [7] καὶ τοὺς ἐφόρμους ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσιν ἐποιοῦντο. [8] καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἷργον μὴ χρῆσθαι τοὺς Μιτυληναίους, τῆς δὲ γῆς τῆς μὲν ἄλλης ἐκράτουν οἱ Μιτυληναῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι Λέσβιοι, [9] προσβεβοηθηκότες ἤδη. τὸ δὲ περὶ τὰ στρατόπεδα [10] οὐ πολὺ κατεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι, ναύσταθμον δὲ μᾶλλον [11] ἦν αὐτοῖς πλοίων καὶ ἀγορᾶς ἡ Μαλέα. καὶ τὰ μὲν περὶ Μιτυλήνην οὕτως ἐπολεμεῖτο. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον [12] τοῦ θέρους τούτου, Ἀθηναῖοι [13] καὶ ἐς Πελοπόννησον ναῦς ἀπέστειλαν τριάκοντα, καὶ Ἀσώπιον τὸν Φορμίωνος στρατηγὸν κελευσάντων Ἀκαρνάνων τῶν Φορμίωνος τινὰ σφίσι πέμψαι ἢ υἱὸν ἢ ξυγγενῆ, ἄρχοντα. καὶ παραπλέουσαι αἱ νῆες τῆς Λακωνικῆς [14] τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία ἐπόρθησαν. ἔπειτα τὰς μὲν πλείους ἀποπέμπει τῶν νεῶν πάλιν [15] ἐπ' οἴκου ὁ Ἀσώπιος, αὐτὸς δ' ἔχων δώδεκα ἀφικνεῖται ἐς Ναύπακτον· καὶ ὕστερον Ἀκαρνᾶνας [16] ἀναστήσας πανδημεί,

γρ. περὶ

[1] Οὔτε ἐπηυλίσαντο] ἐπαυλίσασθαι ἐστὶ τὸ πλησίον τῶν πολεμίων νυκτὸς αὐλίσασθαι, καθυπερτερούντων αὐτῶν. [2] Ἀλλ' ἀνεχώρησαν] εἰς τὴν πόλιν δηλονότι. [3] Βουλόμενοι, εἰ προσγένοιτό τι, κινδυνεύειν] τὸ ἑξῆς, βουλόμενοι, εἰ προσγένοιτό τι καὶ ἐκ Πελοποννήσου μετ' ἄλλης παρασκευῆς, κινδυνεύειν. [4] Καὶ γὰρ αὐτοῖς] τοῖς Μιτυληναίοις. [5] Πολὺ ἐπιρρωσθέντες] πολὺ ἢ πρότερον. [6] Οὐδὲν ἰσχυρὸν] οὐδεμίαν ἰσχυρὰν βοήθειαν. [7] Καὶ τοὺς ἐφόρμους] τὰς ναυτικὰς ἐφόδους. [8] Καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἷργον μὴ χρῆσθαι] ἀντὶ τοῦ ὥστε μὴ χρῆσθαι. ἔνιοι δὲ τὴν μὴ ἀπόφασιν περιττὴν φασί. τὸ γὰρ λεγόμενον, τοιοῦτόν ἐστι, καὶ τῆς μὲν θαλάσσης εἷργον χρῆσθαι τοὺς Μιτυληναίους, ὥρμουν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς λιμέσι τῶν Μιτυληναίων, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἐκπλεῖν. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ μὴ χρῆσθαι τῇ θαλάττῃ. [9] Προσβεβοηθηκότες] πρὸς βοήθειαν δραμόντες. [10] Οὐ πολὺ] μέρος γῆς δηλονότι. [11] Ἦν αὐτοῖς] τοῖς Ἀθηναίοις. [12] Τοῦ θέρους] ἐπὶ τοῦ θέρους. [13] Καὶ ἐς Πελοπόννησον] ἢ ἐς ἀντὶ τοῦ περί. [14] Τὰ ἐπιθαλάσσια] ἢ ἐπὶ ἀντὶ τοῦ παρά. [15] Ἐπ' οἴκου] ἐπ' Ἀθήνας. [16] Ἀναστήσας] μετοικίσας, ἐγείρας, καὶ κινήσας οὐκ ἐκβαλών.

στρατεύει ἐπ' οἰνιάδας. καὶ ταῖς τε ναυσὶ κατὰ τὸν ἀχελῷον ἔπλευσε, καὶ ὁ κατὰ γῆν στρατὸς ἐδῄου τὴν χώραν.[1] ὡς δ' οὐ προσεχώρουν, τὸν μὲν πεζὸν ἀφίησιν, αὐτὸς δὲ πλεύσας ἐς λευκάδα, καὶ ἀπόβασιν ἐς νήρικον ποιησάμενος,[2] ἀναχωρῶν διαφθείρεται, αὐτός τε καὶ τῆς στρατιᾶς τι μέρος, ὑπὸ τῶν αὐτόθεν τε ξυμβοηθησάντων, καὶ φρουρῶν τινων ὀλίγων. καὶ ὕστερον ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς *[3] ἀποπλεύσαντες οἱ ἀθηναῖοι παρὰ τῶν λευκαδίων ἐκομίσαντο. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς προτέρας νεὼς ἐκπεμφθέντες μιτυληναίων πρέσβεις,[4] ὡς αὐτοῖς οἱ λακεδαιμόνιοι εἶπον ὀλυμπίαζε παρεῖναι, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀκούσαντες βουλεύσονται), ἀφικνοῦνται ἐς τὴν ὀλυμπίαν. ἦν δὲ ὀλυμπιὰς ᾗ Δωριεὺς ῥόδιος τὸ δεύτερον ἐνίκα. καὶ ἐπειδὴ[5] μετὰ τὴν ἑορτὴν κατέστησαν ἐς λόγους, εἶπον τοιάδε,

τῶν αὐτόθι

A Oeniadis bellum intulit. Et cum nauibus per Acheloum nauigauit, & pedestres copiæ agrũ vastabant. Sed cùm [*Oeniadæ*] se ipsi non dederent peditatum quidem dimisit, ipse verò in Leucadem nauigauit, suisq; copiis in terram ex nauibus ad Nericum expositis, dum se recipit, cùm ipse, tum etiam pars quædam eius copiarum ab illius regionis incolis, qui ad opem suis ferendam vndique conuenerant, & à paucis quibusdam militibus præsidiariis ceditur. Postea verò Athenienses, cùm suorum cadauera à Leucadiis fide publica interposita recepissent, discesserunt. B Legati verò Mitylenæorum, qui in prima naui [*Spartam*] missi fuerant, quemadmodum ipsis Lacedæmonij dixerant, vt Olympiam venirent, vt cæteri quoque socij illis auditis consultarẽt, Olympiam iuerunt, [*ibiq́ præsto fuerunt.*] Erat autem Olympias, quâ Dorieus, Rhodiis [*in ludis Olympiacis*] iterum vicerat. cumq; post solennem illius festi celebrationem in colloquium venissent, in hunc modum verba fecerunt.

[6] ΤΟ μὲν καθεστὼς τοῖς ἕλλησι νόμιμον, ὦ ἄνδρες λακεδαιμόνιοι, καὶ ξύμμαχοι, ἴσμεν.[7] τοὺς γὰρ ἀφισταμένους ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ ξυμμαχίαν τὴν πρὶν ἀπολείποντας, οἱ δεξάμενοι, καθ' ὅσον μὲν ὠφελοῦνται,[8] ἐν ἡδονῇ ἔχουσι· νομίζοντες δὲ εἶναι προδότας τῶν πρὸ τοῦ φίλων,[9] χείρους ἡγοῦνται. καὶ οὐκ ἄδικος[10] αὕτη ἡ ἀξίωσίς ἐστιν, εἰ τύχοιεν πρὸς ἀλλήλους οἵ τε ἀφιστάμενοι, καὶ ἀφ' ὧν[11] διακρίνοιντο,[12] ἴσοι μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες καὶ εὐνοίᾳ, ἀντίπαλοι δὲ τῇ παρασκευῇ καὶ δυνάμει, πρόφασίς τε[13] ἐπιεικὴς μηδεμία ὑπάρχοι τῆς ἀποστάσεως· ὃ ἡμῖν τε καὶ ἀθηναίοις οὐκ ἦν.[14] μηδέ τῳ χείρους δόξωμεν εἶναι, εἰ ἐν τῇ εἰρήνῃ[15] τιμώμενοι ὑπ' αὐτῶν, ἐν τοῖς δεινοῖς ἀφιστάμεθα.[16] περὶ γὰρ τοῦ δικαίου καὶ ἀρετῆς πρῶτον,

MITYLENÆORVM CONCIO.

C Institutum, quod apud Græcos moribus est receptum. Viri Lacedæmonij, sociiq́, nos [*probè*] quidem nouimus. Qui enim recipiunt illos, qui in bellis deficiũt, & priorem societatem relinquunt, quatenus quidem aliquã vtilitatem ex illis percipiunt, [*eatenus illos*] charos habent. Sed cùm superiorum amicorũ proditores esse existiment, [*eosdem*] improbos [*esse*] ducunt, [*odioq́ persequuntur.*] D Atque hæc opinio non est iniqua, [*nec à ratione abhorrens,*] si & illi, qui deficiunt, & illi, à quibus defectionem faciunt inter se sint voluntate, beneuolentiaq; pares, & [*bellico*] apparatu, ac viribus æquales, nec vlla iusta defectionis causa subsit. Quod in nobis, & Atheniensibus non fuit. Quamobrem ne cuiquam improbi, [*ac proditores*] esse videamur, si, cùm pacis tempore ab ipsis honorificè tractaremur, in [*huius belli*] periculis [*nunc ab ipsis*] deficimus. Primum enim de iure, & virtute,

---

[1] Ὡς δ' οὐ προσεχώρουν] προσήρχοντο οἱ οἰνιάδαι. [2] Αναχωρῶν] ὑποστρέφων. [3] * Αποπλεύσαντες] καθ' ὑπαλλαγὴν εἰρῆσθαι δοκεῖ, ἀντὶ τοῦ, κομισάμενοι, ἀπέπλευσαν. Æ. P.
[4] Ὡς αὐτοῖς] τοῖς πρέσβεσι. [5] Μετὰ τὴν ἑορτὴν] μετὰ τὸ παρελθεῖν τὰ ὀλύμπια. [6] Τὸ μὲν καθεστὼς] διαιρεῖται ἡ δημηγορία αὕτη κεφαλαίοις· τῷ δικαίῳ, ὅτι, ὅτι δικαίως ἀπέστημεν· τῷ δυνατῷ, ὅτι δυνατὰ παρακαλοῦμεν. ἐφθαρμένοι γάρ εἰσι τῇ νόσῳ, καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν εἰς πολλὰ διῄρηται· τῷ συμφέροντι, ὅτι λιστι πλεῖ δύναμιν κατὰ δέξασθαι πόρρωθεν ἰσχύουσαν, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν συμμάχων ἀθηναίοις παραγινομένας προσόδους δυναμένην κωλῦσαι. ἐπὶ δὲ τελευτῆς, ἀπὸ τοῦ ἐναντίου παροξυσμός, καὶ παράκλησις, ποικίλως δυσωποῦσα. Καθεστὼς δὲ νόμιμον, τὸ ἔθος λέγει. [7] Τοὺς γὰρ ἀφισ.] πρὸς τὸ, τοὺς γὰρ ἀφισταμένους, λείπει τὸ ἑτέρων. [8] Εν ἡδονῇ ἔχουσιν] ἤγουν ἡδέως ὁρῶνται. [9] Χείρους ἡγοῦνται] τὸ χείρους, οὐκ ἔστι συγκριτικόν, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ κακούς. θαρσύνουσι διὰ τούτων οἱ μιτυληναῖοι τὴν ὑπόνοιαν τῶν λακεδαιμονίων, ὅπως εὐμενεῖς αὐτοὺς παρασκευάσωσιν ἀκροατάς. [10] Αὕτη ἡ ἀξίωσις] ἡ δόξα. ἡ κρίσις. ὁ λογισμός. [11] Διακρίνοιντο] ἀφίσταιντο. [12] Ισοι μὲν τῇ γνώμῃ ὄντες] ὁμοιότροποι μὲν ὄντες ταῖς γνώμαις, ἰσοσθενεῖς δὲ ταῖς δυνάμεσιν. ὅ ἐστι, ἰσόπαλοι καὶ ἰσοδύναμοι τῇ γνώμῃ καὶ φιλίᾳ, ἴσους εἶναι καὶ ἀντιπάλους τῇ δυνάμει. [13] Επιεικὴς] εὔλογος. εὐπρεπής. [14] Μηδέ τῳ χείρους] μηδεὶς ἡμῶν προκαταγνῷ, πρὶν ἀκοῦσαι ὑπὸ τῆς ζητήσεως ταύτης ἀπολογουμένων ἡμῶν. [15] Τιμώμενοι ὑπ' αὐτῶν] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [16] Περὶ γὰρ τοῦ δικαίου] ἡ διάνοια. περὶ γὰρ τοῦ δικαίως αὐτῶν ἀφίστασθαι, καὶ μὴ διὰ κακίαν τε καὶ πανουργίαν. ἀλλὰ δι' ἁπλότητα (ἀρετὴν γὰρ τὴν ἁπλότητα λέγει) πρῶτον ποιησόμεθα τοὺς λόγους· καὶ μάλιστα ἐπειδὴ δεόμεθα τυχεῖν τῆς παρ' ὑμῶν συμμαχίας.

præser-

præſertim cùm petamus, vt in veſtram ſocietatem nos recipiatis, verba faciemus. quia ſcimus nullam amicitiam conſtãtem inter priuatos conciliari, nullamq; ſocietatem [*firmam*] inter ciuitates vlla in re fieri, niſi [*qui amicitiam, & ſocietatem inter ſe ineunt, amici, ſociiq;*] ſint inter ſe cũ manifeſta, [*veraq;*] virtute, & in cæteris [*rebus,*] morũ ſimilitudine conſentiant. Nam in animorum diſcordia factorum etiam diuerſitas exiſtit. Etenim ſocietas inter nos, & Athenienſes primùm eſt inita, quum vos quidẽ à belli Medici adminiſtratione diſceſſiſtis, illi verò ad illius belli reliquias perſequendas permanſerunt, ſocietatem tamen [*cum illis*] fecimus, non vt Græcos in Athenienſium poteſtatem redigeremus: at vt Græcos à Medorum dominatu liberaremus. Et quandiu quidem [*illi*] ex æquo rebus præfuerunt, [*illos*] alacriter ſequuti ſumus: ſed poſtquàm animaduertimus ipſos illam quidem cum Medo ſimultatem remiſſiùs exercere, ſociis verò iugum ſeruitutis imponere, tunc non ampliùs ſine timore fuimus. Sed cùm propter multitudinem eorum, qui hac de re conſultaturi, & ſententiam laturi erant, in vnum coëuntes [*ipſis*] reſiſtere nõ poſſemus, [*omnes*] ſocij, præter nos, & Chios, in ſeruitutem [*ab ipſis*] ſunt redacti. Nos verò, qui noſtri iuris eramus, & liberi nomine [*duntaxat,*] ad bellum vnâ cum ipſis profecti ſumus. Nec amplius pro ducibus fidelibus Athenieẽſes habebamus, quia rerum [*ab ipſis*] antè geſtarum exemplis vtebamur. Nec enim veriſimile videbatur, ipſos illis quidem ſeruitutis iugum impoſuiſſe, quos in eandem fœderis ſocietatem nobiſcum receperant, cæteris verò, ſi fortè rei peragẽdæ facultas ipſis aliquando offerretur, idẽ non eſſe facturos. Quod ſi omnes adhuc liberi, noſtrique iuris eſſemus, de ipſorum fide nobis minus eſſet dubitandum, ipſoſq; nihil noui molituros faciliùs crederemus. Sed cùm pleroſque [*ſocios*] in ſuam poteſtatem redegerint, ſi æquo iure nobiſcum agerent, grauius nimirum ferrent,

ἄλλως τε καὶ ξυμμαχίας δεόμενοι, τοὺς λόγους ποιησόμεθα· εἰδότες οὔτε φιλίαν ἰδιώταις βέβαιον γιγνομένην, οὔτε κοινωνίαν πόλεσιν ἐς οὐδὲν, εἰ μὴ [1] μετ' ἀρετῆς δοκούσης ἐς ἀλλήλους γίγνοιντο, καὶ τἄλλα ὁμοιότροποι εἶεν. [2] ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι τῆς γνώμης καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν ἔργων καθίστανται. [3] ἡμῖν δὲ καὶ ἀθηναίοις ξυμμαχία ἐγένετο πρῶτον, ἀπολιπόντων μὲν ὑμῶν [4] ἐκ τοῦ μηδικοῦ πολέμου, [5] παραμεινάντων δὲ ἐκείνων [6] πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἔργων. ξύμμαχοι μέντοι ἐγενόμεθα οὐκ ἐπὶ καταδουλώσει τῶν ἑλλήνων ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐπ' ἐλευθερώσει ἀπὸ τοῦ μήδου τοῖς ἕλλησι. καὶ μέχρι μὲν [7] ἀπὸ τοῦ ἴσου ἡγοῦντο, προθύμως εἱπόμεθα· ἐπειδὴ δὲ ἑωρῶμεν αὐτοὺς τὴν μὲν τοῦ μήδου [8] ἔχθραν ἀνιέντας, [9] τὴν δὲ τῶν ξυμμάχων δούλωσιν ἐπαγομένους, οὐκ ἀδεεῖς ἔτι ἦμεν. [10] ἀδύνατοι δὲ ὄντες καθ' ἓν γενόμενοι [11] διὰ πολυψηφίαν ἀμύνασθαι, οἱ ξύμμαχοι ἐδουλώθησαν, πλὴν ἡμῶν καὶ χίων. ἡμεῖς δὲ [12] αὐτόνομοι δὴ ὄντες καὶ ἐλεύθεροι τῷ ὀνόματι, ξυνεστρατεύσαμεν. καὶ πιστοὺς οὐκ ἔτι εἴχομεν ἡγεμόνας ἀθηναίους, παραδείγμασι τοῖς προγιγνομένοις χρώμενοι. [13] οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς, οὓς μὲν μεθ' ἡμῶν ἐνσπόνδους ἐποιήσαντο, καταστρέψασθαι, τοὺς δὲ ὑπολοίπους, εἴποτε ἄρα ἐδυνήθησαν, μὴ δρᾶσαι τοῦτο. [14] καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἦμεν ἅπαντες, [15] βεβαιότεροι ἂν ἡμῖν ἦσαν μηδὲν νεωτεριεῖν· [16] ὑποχειρίους δὲ ἔχοντες [17] τοὺς πλείους, [18] ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλοῦντες, χαλεπώτερον εἰκότως ἔμελλον οἴσειν,

---

[1] Μετ' ἀρετῆς δοκούσης] ἀντὶ τοῦ, τῆς δοκουμένης καὶ νομιζομένης ὄντως ἀρετῆς. οὐ γὰρ δὴ τὴν προσποιητὴν λέγει. κἀνταῦθα δὲ ἡ ἀρετὴ ἀντὶ τῆς ἁπλότητος κεῖται. [2] Ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι] ἐν γὰρ τῷ μὴ ταὐτὰ ἀμφοτέροις δοκεῖν, αἱ διαφοραὶ γίνονται.

[3] Ἡμῖν δὲ καὶ ἀθηναίοις] ἀρχὴ τῶν ἀγώνων. κεφάλαιον τὸ δίκαιον. [4] Ἐκ τοῦ μηδικοῦ πολέμου] μετὰ τὸν μηδικὸν πόλεμον.

[5] Παραμεινάντων δὲ ἐκείνων] τῷ πολέμῳ δηλονότι.

[6] Πρὸς τὰ ὑπόλοιπα] πρὸς τὰ ἑξῆς. [7] Ἀπὸ τοῦ ἴσου ἡγοῦντο] κατ' ἰσονομίαν. ἰσοτίμως. [8] Ἔχθραν ἀνιέντας] ἐνδιδόντας. παρορῶντας. [9] Τὴν δὲ τῶν ξυμμάχων δούλωσιν ἐπαγομένους] τοῖς συμμάχοις δουλείαν ἐπάγοντας. τὸ ἐπαγομένους ἀντίκειται μὲν τῷ ἀνιέντας· μετήνεκται δὲ ἀμφότερα ἀπὸ τῶν τοὺς δεσμοὺς ἀνιέντων τε καὶ ἐπαγόντων, ὅπερ ἐστὶ σφιγγόντων. ἄρχονται δὲ διὰ τούτων τῆς δικαιολογίας, παριστάντες ὅτι οὐκ ἀδίκως ἀφίστανται. [10] Ἀδύνατοι δὲ ὄντες] ὁμογνωμονῆσαι δηλονότι.

[11] Διὰ πολυψηφίαν ἀμύνασθαι] ἐγενόμεθα (φησὶ) διὰ πολυπραγμοσύνην, καὶ τὸ μὴ τὰ αὐτὰ πᾶσι δοκεῖν, χωρὶς ἕκαστος. ἰδίᾳ δὲ ἕκαστοι γενόμενοι, ἀδύνατοι ἦμεν ἀθηναίοις ἀντέχειν.

[12] Αὐτόνομοι δὴ ὄντες] ἐμφατικῶς τὸ δὴ εἶπεν, ἀντὶ τοῦ δῆθεν, καὶ μόνου ὀνόματος μέχρι ἐλεύθεροι, καὶ οὐκ αὐτῇ ἀληθείᾳ.

[13] Οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς] αὐτοὺς ἀθηναίους, δηλονότι. [14] Καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι ἔτι ἦμεν] τοῖς οἰκείοις νόμοις χρώμενοι ἕως τοῦ νῦν. [15] Βεβαιότεροι] ἤτοι ἐπιστεύομεν ἂν αὐτοῖς βεβαίως μηδὲν καινοτομήσειν εἰς ἡμᾶς. [16] Ὑποχειρίους δὲ ἔχοντες] ἡ διάνοια, τοὺς πλείστους τῶν συμμάχων ἔχοντες ὑπηκόους. ἡμῖν δὲ ἰσοτίμως προσφερόμενοι, εἰκότως ἤχθοντο, τῶν μὲν πλειόνων συμμάχων εἰκόντων, καὶ ὑποτεταγμένων, ἡμῶν δὲ μόνων ἰσοτίμων ὄντων πρὸς αὐτούς. [17] Τοὺς πλείους] τῶν ἑλλήνων δηλονότι. ἤγουν βυζαντίους, ναξίους, σαμίους, καὶ τοὺς λοιπούς. [18] Ἡμῖν δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου ὁμιλοῦντες] τὴν ἴσην ἡμῖν δίαιταν διδόντες.

» [1] καὶ πρὸς τὸ πλέον ἤδη εἶχον, τοῦ ἡμετέρου ἔτι μόνου ἀντισουμένου· ἄλλως τε [2] καὶ ὅσῳ δυνατώτεροι [3] αὐτοὶ αὑτῶν ἐγίγνοντο, καὶ ἡμεῖς ἐρημότεροι. [4] τὸ δὲ ἀντίπαλον δέος, μόνον πιστὸν ἐς ξυμμαχίαν. [5] * [6] ὁ γὰρ παραβαίνειν τι βουλόμενος, τῷ μὴ προέχων ἂν ἐπελθεῖν [7] ἀποτρέπεται. αὐτόνομοί τε ἐλείφθημεν οὐ δι' ἄλλο τι ἢ ὅσον αὐτοῖς [8] ἐς τὴν ἀρχὴν εὐπρεπείᾳ τε λόγου, καὶ γνώμης μᾶλλον [9] ἐφόδῳ ἢ ἰσχύος, τὰ πράγματα ἐφαίνετο καταληπτά. [10] ἅμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ [11] ἐχρῶντο, μὴ ἂν τούς γε ἰσοψήφους * ἄκοντας, εἰ μή τι ἠδίκουν οἷς ἐπῄεσαν, ξυστρατεύειν. [12] ἐν τῷ αὐτῷ δὲ [13] καὶ τὰ κράτιστα ἐπί τε τοὺς ὑποδεεστέρους πρώτους ξυνεπῆγον, καὶ τὰ τελευταῖα λιπόντες, τοῦ ἄλλου [14] περιῃρημένου, ἀσθενέστερα ἔμελλον ἕξειν. εἰ δὲ ἀφ' ἡμῶν ἤρξαντο, ἐχόντων ἔτι τῶν πάντων, αὐτῶν τε ἰσχὺν, [15] καὶ πρὸς ὅ,τι χρὴ στῆναι, οὐκ ἂν ὁμοίως ἐχειρώσαντο. τό, τε ναυτικὸν ἡμῶν παρεῖχέ τινα φόβον μήποτε καθ' ἓν γενόμενον, ἢ ὑμῖν, ἢ ἄλλῳ τῳ [16] προσθέμενον κίνδυνον σφίσι παράσχῃ· τὰ δέ, [17] καὶ ἀπὸ θεραπείας τοῦ

* π. ἑκόντας,

A &c, cùm plerique [*ſocij*] iam [*ipſis*] cedant, [*& eorum imperio pareant,*] ſi nos ſoli pari iure cum ipſis agere vellemus, [*profectò (vt veriſimile videtur) hoc ipſis eſſet lōgè moleſtius.*] præſertim quia, quo magis ipſorum potentia quotidie creſcit, nos etiam eò magis ab aliis deſerimur, [*& ad maiorem ſolitudinem redigimur.*] Sed mutui metus æqualitas ſocietatem ſola facit fidelem, [*firmamq́; conſeruat.*] Qui enim [*ſocietatem violare, &*] aliquid præter ius facere vult, [*is tamen,*] quia viribus non præſtat, ab altero inuadendo deterretur. B Nos verò nulla alia de cauſa [*ab Athenienſibus*] liberi relicti ſumus, niſi quatenus ad imperium [*quærēdum,*] & ſpecioſo verborum prætextu, & conſilij aggreſſione, [*doloq́;*] potius quàm virium [*conatu*] res obtineri poſſe [*ipſis*] videbantur. Simul enim [*cæteri ſocij*] hoc etiam noſtri teſtimonij argumento nitebantur, ſocios, qui idem iuris, ac autoritatis habebant, ad eandem militiam cum ipſis [*Athenienſibus*] nunquam vltrò profecturos fuiſſe, niſi illi, quibus [*Athenienſes*] bellum inferebant, aliquod grauius peccatum commiſiſſent. C Simul etiam firmiſſimos quoſque ſocios contra infirmiores primùm ſecum adducebant, & cæterorum ſociorū potentia circunciſa, [*ac diminuta,*] reliquos, quos poſtremos reliquerant, oppreſſu faciliores erant habituri. Quòd ſi à nobis initium duxiſſent, quoniam omnes ſocij ſuas domeſticas vires adhuc habebant, quoniam etiam [*habebant ad quos confugere, &*] apud quos cōſiſtere poterāt, haud pariter [*eos*] ſubegiſſent. Quinetiam noſtra claſſis metū aliquem ipſis incutiebat, ne fortè in vnum coacta, & aut vobis, aut alicui alij adiuncta, periculum ipſis crearet. Partim etiā [*ex imminenti ſeruitutis*

---

[1] Καὶ πρὸς τὸ πλεῖον] τὸ πλεῖον τοῦ συμμαχικοῦ πλήθους κυριευθὲν, ἡμῶν δὲ μόνων ἔτι ἀδουλώτων ὄντων, χαλεπῶς ἔφερον Ἀθηναῖοι. [2] Καὶ ὅσῳ δυνατώτεροι] καὶ μάλιστα κατὰ τοῦτο ἔμελλον ἡμῖν προσφέρεσθαι χαλεπῶς, καθ' ὃ αὐτοὶ μέν, μείζους ἐγίγνοντο, διὰ τὸ πολλοὺς καταστρέφεσθαι, ἡμᾶς δὲ ὁρῶντες ἀεὶ ἀσθενεστέρους καταλειπομένους, οἷα δὴ μονουμένους τῶν συμμάχων. [3] Αὐτοὶ αὑτῶν] οἱ Ἀθηναῖοι. διὰ τὸ κυριεύειν. [4] Τὸ δὲ ἀντίπαλον δέος μόνον] τοῦ μένειν τὴν συμμαχίαν, μία πίστις ἐχυρά, τὸ ἀλλήλοις ἐπίσης δεδιέναι. [5] Ὁ γὰρ παραβαίνειν] τῆς συμμαχίας (φησὶν) ὁ τολμῶν τι παραβῆναι, ἀποτρέπεται, λογιζόμενος ὅτι ἰσοδύναμος ὢν οὐκ ἂν νικήσειε. τὸ ἑξῆς, ὁ γὰρ βουλόμενος λύειν τὴν συμμαχίαν, ἂν ἴδῃ ὅτι οὐ πλεῖον ἕξει διὰ τὸ ἀντίπαλον εἶναι τὴν δι' ἐναντίας παρασκευὴν, ἀποτρέπεται τοῦ παραβαίνειν τὰς συνθήκας. [6] * Ὁ γὰρ παραβαίνειν] ἡ τούτων ἔννοια αὕτη. ὁ γὰρ τὴν ξυμμαχίαν παραβαίνειν, καὶ παρὰ τὸ δίκαιόν τι ποιεῖν τι βουλόμενος, διὰ τὸ μὴ προέχειν τοῦ ἐπελθεῖν ἀποτρέπεται. ἄλλως. ὁ γὰρ τῆς ξυμμαχίας τινὰ ξυνθήκην παραβαίνειν βουλόμενος, διὰ τὸ μὴ αὐτὸν προέχειν τῶν ξυμμάχων, τοῖς ἑτέροις ἐπελθεῖν, καὶ αὐτοὺς βλάπτειν ἀποτρέπεται. Æ. P. [7] Ἀποτρέπεται] ἀπείργεται. [8] Ἐς τὴν ἀρχὴν] ἀρχὴν, τὴν δούλωσιν τῶν Ἑλλήνων. αὐτονόμους (φησὶ) κατέλιπον ἡμᾶς οἱ Ἀθηναῖοι οὐ κατ' εὔνοιαν, οὐδὲ δι' ἄλλο τι ἢ ἵνα τὰ πράγματα αὐτῶν γίνωνται δι' ἡμῶν καταληπτὰ, καὶ τοὺς ὅλους χειρώσωνται Ἕλληνας, χρώμενοι λόγῳ εὐπρεπεῖ, ἡμᾶς ὡς παράδειγμα καὶ ἵνα ἔχωσιν ἡμᾶς ἐφόδιον τῆς τε γνώμης καὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν, οὔτ' ἐστι συνεργοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς γνώμης, ὡς δέλεαρ καὶ ἀπάτην. [9] Ἐφόδῳ] μεθόδῳ. [10] Ἅμα μὲν γὰρ μαρτυρίῳ] τεκμηρίῳ ἐχρῶντο οἱ Ἀθηναῖοι καταστρεφόμενοι τὰς πόλεις εὐπροσώπῳ, τῇ ἡμετέρᾳ αὐτονομίᾳ· λέγοντες, οὐκ ἂν Μιτυληναῖοι μεθ' ἡμῶν ἰσόψηφοί γε ὄντες καὶ ἐλεύθεροι, ἐπῄεσαν ἑκόντες, εἰ μὴ δικαίως ἐπεστρατεύομεν καὶ ἠδικηκόσι τι τῆς μάχης. [11] Ἐχρῶντο] οἱ λοιποὶ σύμμαχοι (φησὶ) τεκμηρίῳ σαφεῖ ἔμελλον χρήσασθαι τῇ * ἀκουσίῳ ἡμῶν μετ' Ἀθηναίων ξυστρατεύσει, ὅτι ἄδικοί εἰσιν οἷς ἐπέρχονται Ἀθηναῖοι. εἰ μὴ γὰρ ἦσαν τοιοῦτοι, οὐκ ἂν * ἄκοντας ἦγον συστρατεύειν αὐτοῖς τοὺς ἰσοψήφους Μιτυληναίους. [12] Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ] τῷ λιπεῖν ἐλευθέρους ἡμᾶς. [13] Καὶ τὰ κράτιστα] καὶ τοὺς κρατίστους ἡμᾶς ἐπὶ τοὺς ἀσθενεστέρους τῶν Ἑλλήνων πρώτους παρελάμβανον· ἵνα τῶν ἄλλων Ἑλλήνων περιῃρημένων (ὅ ἐστι δεδουλωμένων) μόνους ἡμᾶς τελευταίους καταλιπόντες, ἀσθενεστέρους ἕξωσι πρὸς τὸ ἀντιπολεμεῖν αὐτοῖς δύνασθαι. [14] Περιῃρημένου] κεκρατημένου ἤδη σύνταξις, καὶ ἀσθενέστερα ἔμελλον ἕξειν τὰ τελευταῖα τοῦ ἄλλου περιῃρημένου. [15] Καὶ πρὸς ὅ,τι χρὴ στῆναι] καὶ ἡμᾶς τοὺς δυναμένους ἡγήσασθαι αὐτῶν. [16] Προσθέμενον] εἰς ταὐτὸ συνελθόν. [17] Καὶ ἀπὸ θεραπείας] τέτταρα τεκμήρια τίθησι, δι' ὧν συνίστησιν ὅτι οὐχὶ διὰ δικαιοσύνην μέχρι δεῦρο ἀπέσχοντο ἡμῶν οἱ Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ διὰ πανουργίαν· ἓν μέν, τὸ κατὰ τὴν εὐπρέπειαν τοῦ λόγου· δεύτερον δὲ, τὸ γνώμης μᾶλλον ἐφόδῳ ἢ ἰσχύι τὰ πράγματα φαίνεσθαι καταληπτά· τρίτον, τὸ φοβεῖσθαι τὸ ναυτικὸν τῶν Μιτυληναίων· τέταρτον, τὸ θεραπεύεσθαι πρὸς τῶν Μιτυληναίων, κολακείᾳ μέν, κοινῇ τοὺς Ἀθηναίους, δώροις δέ, τῶν προεστώτων ἕκαστον.

* π. ἑκουσίῳ
* π. ἑκόντας

periculo] euasimus, quia ipsorum populum, & Reipublicæ principes, qui perpetuis vicibus in honoribus constituuntur, [*semper colimus, &*] obseruamus: nec tamen diu videbamur posse [*in eodem libertatis statu permanere,*] nisi hoc bellum conflatum esset, [*quod conijciebamus,*] vtentes exemplis rerũ, quas aliis fecerunt. Quænam igitur erat hæc fidelis amicitia, aut [*firma*] libertas, in qua alteri alteros alienis animis recipiebamus? Et illi quidem in bello præ metu nobis blandiebantur, nos verò rebus pacatis idem vicissim ipsis faciebamus? Et quod aliis fidem, [*ac amicitiam*] confirmat, beneuolentia, inquam, hoc ipsum timor firmũ nobis præstabat: metuq; magis, quàm amicitia retenti, in societate perstitimus. Et vtris immunitas periculi [*& immunitatis spes*] audaciam citiùs erat præbitura, hi etiã priores [*fœdus violaturi, &*] aliquid præter ius facturi erant. Quare si cui iniustè facere videmur, quòd antè defecerimus, propter dilationem malorum, quibus illi nos erãt affecturi, nec vicissim tantisper expectare voluerimus, dum nos ipsi planè cognosceremus an aliquid eorum fieret, [*quæ formidabamus,*] is non rectè sentit. Nam si pari potentia præditi & insidias ipsis mutuò struere, & vicissim in aliud tẽpus [*eas*] differre possemus, quid opus esset nos, qui potentia pares essemus, in ipsorum potestate esse? Cùm verò inuadendi facultas penes illos semper sit, decet etiam penes nos esse periculi maturè vitandi facultatem. Cùm igitur, Lacedæmonij, ac socij, has [*defectionis faciendæ*] rationes, & causas haberemus, defecimus, quæ manifestæ quidem sunt auditoribus, ita vt cognoscere possint, nos [*hoc*] meritò fecisse; validæ verò ad terrorem nobis incutiendum, & ad efficiẽdum, vt ad aliquod salutis nostræ præsidium nos conuertamus, qui vel iampridẽ [*hoc ipsum facere*] volebamus, quo tẽpore rebus adhuc pacatis legatos ad vos misimus, qui de defectione vobiscũ agerent: sed [*eam facere*] prohibiti fuimus, quia vos [*in societatẽ, fidemq́; vestram nos*] recipere noluistis. Iã verò, quia Bœoti [*nos ad hoc faciendum*] prouocarunt, confestim [*ipsis*] obtẽperauimus. Duplicemq; defectionẽ nos facturos existimaba-

τε κοινοῦ αὐτῶν καὶ τῶν ἀεὶ προεστώτων περιεγιγνόμεθα. οὐ μέντοι [1] ἐπὶ πολύ γ' ἂν ἐδοκοῦμεν δυνηθῆναι, εἰ μὴ ὁ πόλεμος ὅδε κατέστη, παραδείγμασι χρώμενοι τοῖς ἐς τοὺς ἄλλους. τίς οὖν αὕτη ἡ φιλία ἐγίγνετο, ἢ ἐλευθερία πιστὴ, ἐν ᾗ παρὰ γνώμην ἀλλήλους ὑπεδεχόμεθα; καὶ οἱ μὲν ἡμᾶς ἐν τῷ πολέμῳ δεδιότες ἐθεράπευον, ἡμεῖς δὲ ἐκείνους ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τὸ αὐτὸ ἐποιοῦμεν; [2] ὅ τε τοῖς ἄλλοις μάλιστα εὔνοια πίστιν βεβαιοῖ, ἡμῖν τοῦτο ὁ φόβος ἐχυρὸν παρεῖχε· δέει τε τὸ πλέον ἢ φιλίᾳ κατεχόμενοι, ξύμμαχοι ἦμεν· [3] καὶ ὁποτέροις θᾶσσον παράσχοι ἀσφάλεια θάρσος, οὗτοι πρότεροί τι καὶ παραβήσεσθαι ἔμελλον. [4] ὥς τε εἴ τῳ δοκοῦμεν ἀδικεῖν, προαποστάντες [5] διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν τῶν ἐς ἡμᾶς δεινῶν, [6] αὐτοὶ οὐκ ἀνταναμείναντες σαφῶς εἰδέναι εἴ τι αὐτῶν ἔσται, οὐκ ὀρθῶς σκοπεῖ. εἰ γὰρ δυνατοὶ ἦμεν ἐκ τοῦ ἴσου καὶ ἀντεπιβουλεῦσαι [7] καὶ ἀντεπιμελῆσαι, τί ἔδει ἡμᾶς [8] ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐπ' ἐκείνοις εἶναι; ἐπ' ἐκείνοις δὲ ὄντος ἀεὶ τοῦ ἐπιχειρεῖν, καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶναι δεῖ τὸ προαμύνασθαι. τοιαύτας ἔχοντες προφάσεις καὶ αἰτίας, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ξύμμαχοι, ἀπέστημεν, [9] σαφεῖς μὲν τοῖς ἀκούουσι γνῶναι [10] ὡς εἰκότως ἐδράσαμεν, [11] ἱκανὰς δὲ ἡμᾶς ἐκφοβῆσαι, καὶ πρὸς ἀσφάλειάν τινα τρέψαι· βουλομένους μὲν καὶ πάλαι, ὅτε ἔτι ἐν τῇ εἰρήνῃ ἐπέμψαμεν ὡς ὑμᾶς περὶ ἀποστάσεως, ὑμῶν δὲ οὐ προσδεξαμένων, κωλυθέντας· νῦν δὲ, ἐπειδὴ Βοιωτοὶ προὐκαλέσαντο, εὐθὺς ὑπηκούσαμεν· καὶ ἐνομίζομεν [12] ἀποστήσεσθαι

τῶν κινδύνων

[1] Ἐπὶ πολύ γ' ἂν ἐδοκοῦμεν δυνηθῆναι] ἠδυνήθημεν διαφυγεῖν τὴν δουλείαν, εἰ μὴ ἔφθασεν ὁ πόλεμος τῶν Πελοποννησίων. τεκμήρια γὰρ ἦν ἡμῖν τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους ὑπ' Ἀθηναίων γινόμενα. [2] Ὅ, τε τοῖς ἄλλοις] ὅπερ δὲ τοῖς ἄλλοις ἐξ εὐνοίας (φησὶ) τὸ πιστεύειν ἀλλήλοις βεβαίως, τοῦτο ἡμῖν ὁ φόβος παρεῖχε βέβαιον, φυλάττειν ἡμᾶς τὰς πρὸς ἀλλήλους πίστεις διὰ τὸν φόβον. [3] Καὶ ὁποτέροις θᾶσσον] ὁπότεροι δ' ἂν ἡμῶν ἔφθασαν ἀπαλλαγῆναι τοῦ φόβου, καὶ θαρσῆσαι, ὡς ἐν ἀκινδύνῳ ὄντες, οὕτω καὶ λύσειν ἔμελλον τὰς σπονδάς. [4] Ὥστε εἴ τῳ δοκοῦμεν ἀδικεῖν] εἴ τινι δοκοῦμεν ἄτοποί τινες εἶναι, ἀποστάντες ἀπ' αὐτῶν, καὶ μὴ ἀναμείναντες μαθεῖν εἰ ἄρα τι γενήσεται παρ' αὐτῶν πρότερον, διὰ τὸ ἐμβραδῦναι τοῦτο ποιῆσαι, οὐκ ὀρθῶς ὁ τοιοῦτος λογίζεται. εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν ἐπάγει. εἰ γὰρ ἴσοι (φησὶν) αὐτοῖς ὑπήρχομεν κατὰ δύναμιν, ὥστε καὶ ἐπιβουλεύουσιν αὐτοῖς ἀντεπιβουλεῦσαι, καὶ βραδυνόντων αὐτῶν καὶ μελλόντων, ἀντιμελλῆσαι καὶ ἀντιβραδῦναι, τί ἔδει ἡμᾶς ὑπ' ἐκείνοις ταχθῆναι, ἢ ὑπακούειν αὐτοῖς; ὁπότε δὲ οὐκ ἦμεν ἴσοι, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνοις ἦν τὸ ἐπιχειρεῖν καθ' ἡμῶν ὅτε θέλοιεν, ἔδει καὶ ἐφ' ἡμῖν εἶναι τὸ ἀποστῆναι αὐτῶν πρίν τι παρ' αὐτῶν παθεῖν. [5] Διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν] τῶν Ἀθηναίων. [6] Αὐτοὶ οὐκ ἀνταναμείναντες] ἡμεῖς οἱ Μιτυληναῖοι. [7] Ἀντεπιμελῆσαι] τὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν δέξασθαι. [8] Ἐκ τοῦ ὁμοίου ἐπ' ἐκείνοις εἶναι] ἤγουν, κινουμένων ἐκείνων, κινηθῆναι καὶ ἡμᾶς. [9] Σαφεῖς μὲν] σαφῶς τοὺς ἀκούοντας διδάξει δυναμένας. [10] Ὡς εἰκότως] ἐνδεχομένως. [11] Ἱκανὰς δὲ ἡμᾶς] τὰς αἰτίας δηλονότι. [12] Ἀποστήσεσθαι] κατὰ δύο τρόπους (φησὶν) ἀφιστάμεθα τῶν Ἀθηναίων· τοῦτο μὲν, ὑπὲρ τοῦ μὴ κακῶς μετ' Ἀθηναίων ποιῆσαι τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ μεθ' ἡμῶν ἐλευθερῶσαι αὐτούς. τὸ δὲ προποιῆσαι, οὐκ ἐπὶ τῷ διαφθεῖραι τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ' ἐπὶ τῷ πρότερόν τι ποιῆσαι, τουτέστιν ἀποστῆναι.

» διπλῆν ἀπόστασιν, ἀπό τε τῶν ἑλλήνων, μὴ
» ξὺν κακῶς ποιεῖν αὐτοὺς μετ᾽ ἀθηναίων, ἀλλὰ
» ξυνελευθεροῦν· ἀπό τε ἀθηναίων, μὴ αὐτοὶ
» διαφθαρῆναι ὑπ᾽ ἐκείνων [1] ἐν ὑστέρῳ, ἀλ-
» λὰ προποιῆσαι. [2] ἡ μέντοι [3] ἀπόστασις ἡμῶν
» θᾶσσον γεγένηται, καὶ ἀπαράσκευος. [4] ἣ καὶ μᾶλ-
» λον χρὴ ξυμμάχους δεξαμένους ἡμᾶς, διὰ
» ταχέων βοήθειαν ἀποστέλλειν, ἵνα φαίνησθε ἀ-
» μύνοντές τε οἷς δεῖ, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τοὺς πολε-
» μίους βλάπτοντες. καιρὸς δὲ ὡς οὔπω πρότερον.
» νόσῳ τε γὰρ [5] ἐφθάραται ἀθηναῖοι, καὶ χρημάτων
» δαπάνῃ· νῆές τε αὐτοῖς, αἱ μὲν περὶ τὴν ὑμε-
» τέραν εἰσίν, [6] αἱ δ᾽ ἐφ᾽ ἡμῖν [7] τετάχαται. ὥστε
» οὐκ εἰκὸς αὐτοὺς περιουσίαν νεῶν ἔχειν, ἢν ὑμεῖς
» ἐν τῷ θέρει τῷδε ναυσί τε καὶ πεζῷ ἅμα ἐπε-
» σβάλητε δεύτερον. ἀλλ᾽ ἢ ἡμᾶς οὐκ ἀ-
» μυνοῦνται ἐπιπλέοντας, [8] ἢ ἀπ᾽ ἀμφοτέρων
» ἀποχωρήσονται. νομίσῃ τε μηδεὶς ἀλλοτρίας
» γῆς πέρι οἰκεῖον κίνδυνον ἕξειν. ᾧ γὰρ δοκεῖ μα-
» κρὰν ἀπεῖναι ἡ λέσβος, τὴν ὠφέλειαν αὐτῷ ἐγ-
» γύθεν παρέξει. [9] οὐ γὰρ ἐν τῇ ἀττικῇ ἔσται ὁ πόλε-
» μος, ὥς τις οἴεται, ἀλλὰ δι᾽ ἣν ἡ ἀττικὴ ὠφε-
» λεῖται. ἔστι δὲ τῶν χρημάτων ἀπὸ τῶν ξυμμά-
» χων [10] ἡ πρόσοδος, καὶ ἔτι μείζων ἔσται εἰ ἡμᾶς
» [11] καταστρέψονται. οὔτε γὰρ ἀποστήσεται ἄλλος, τά
» τε ἡμέτερα προσγενήσεται. πάθοιμεν τ᾽ ἂν δει-
» νότερα [12] ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες. [13] βοηθησάν-
» των δὲ ὑμῶν προθύμως, πόλιν τε [14] προσλήψε-
» σθε ναυτικὸν ἔχουσαν μέγα, (οὗπερ ὑμῖν μάλιστα
» προσδεῖ) καὶ ἀθηναίους ῥᾷον [15] καθαιρήσετε,
» [16] ὑφαιροῦντες αὐτῶν τοὺς ξυμμάχους. [17] θρασύ-
» τερον γὰρ πᾶς τις [18] προσχωρήσεται. τήν τε αἰτίαν
» ἀποφεύξεσθε, ἣν εἴχετε μὴ βοηθεῖν τοῖς ἀ-

ἢ εἴχετε

A mus, vnam quidem à Græcis, ne vnâ cum Athenienſibus ipſos maleficiis afficeremus: ſed vnâ [*vobiſcum ipſos*] in libertatem vindicaremus. alteram verò ab Athenienſibus, ne nos ipſi poſtea ab illis profligaremur: ſed [*defectionem*] prius faceremus, [*quàm ab illis perderemur.*] Noſtra tamen defectio citiùs, [*quàm voluiſſemus,*] facta eſt, eaq; imparata, [*quia res ad bellum neceſſarias nondum parauimus.*] Quo etiam magis oportet [*vos*] nobis in ſocietatem receptis, auxilium quàm celerrimè mittere, vt conB ſtet vos & illis ſuccurrere, quibus eſt ſuccurrendum, & ſimul hoſtibus nocere. Opportunitas autem [*ad hoc peragendum talis ſe vobis nunc offert,*] qualis nunquam antè [*ſe vobis obtulit.*] Athenienſes enim & morbo, & pecuniarum impenſis ſunt attriti. Ipſorum verò naues partim quidem ſunt circa veſtram [*regionem,*] partim verò contra nos ſunt conſtitutæ. quare veriſimile eſt eos nauium copiam non habituros, ſi vos hac æſtate cum naualibus, pedeſtribúſque copiis ſimul [*in ipſorum agrum*] iterum irruptionem faciatis. Sed aut vos cõtra ſe cum C infeſta claſſe venientes propulſare nõ poterunt, aut ab vtriſque diſcedent. Neque verò quiſpiam exiſtimet ſe domeſticum periculum pro alieni agri defenſione ſubiturum. Cui enim Lesbos procul abeſſe videtur, [*hæc tamen*] vtilitatem ei ex propinquo præbebit. Nec enim (quemadmodum quis exiſtimat) bellum in Attica geretur: ſed [*in Lesbo,*] vnde Attica vtilitatem percipit. Eſt autem [*illi*] pecuniarum prouentus à ſociis, & longè maior erit, ſi [*Athenienſes*] in ſuam poteſtatem nos redegeD rint. nec enim alius deficiet: ſed etim præterea res noſtræ illorum fient. Et acerbiora mala patiemur, quàm illi, qui, antequàm vllam defectionem facerent, ipſis ſeruiebant. ſed ſi vos [*nobis*] alacriter ſuccurratis, cùm ciuitatem vobis adiungetis, quæ magnam claſſem habet, (cuius in primis vos indigetis) tum etiam Athenienſium imperium faciliùs euertetis, ſubtrahentes eorum ſocios. Quilibet enim ſe [*vobis*] confidentiùs adiunget. Et ſiniſtram opinionem de vobis conceptam vitabitis, quam ſuſtinetis, [*& propter quam malè auditis,*] quòd illis, qui [*ad vos*] deficiunt, opem non fera-

[1] Ἐν ὑστέρῳ] χρόνῳ δηλονότι. [2] Ἡ μέντοι ἀπόσ.] σφόδρα τεχνικῶς ἐπὶ τὴν συμμαχίαν προτρέπουσι τοὺς λακεδαιμονίους· ὅτι ἀπαράσκευοι ἐσμὲν, ὡς ταχέως ἀποστάντες. [3] Ἀπόστασις] ἀπὸ τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [4] Ἣ καὶ μᾶλλον χρὴ] τὸ ἑξῆς, ξυμμάχους ἡμᾶς δεξαμένους ὑμᾶς τοὺς λακεδαιμονίους. τὸ γὰρ δεξαμένους, ἀντὶ τοῦ δέξασθαι. [5] Ἐφθάραται] ἐφθάρησαν. [6] Αἱ δὲ ἐφ᾽ ἡμῖν] καθ᾽ ἡμῶν. [7] Τετάχαται] τεταγμέναι εἰσίν. [8] Ἢ ἀπ᾽ ἀμφοτέρων] ἀπό τε ἡμῶν τῶν λακεδαιμονίων καὶ τῶν μιτυληναίων. [9] Οὐ γὰρ ἐν τῇ ἀττικῇ ἔσται] οὐ γὰρ ἐν τῇ ἀττικῇ ἔσται ὁ πόλεμος, ἐν δὲ τῇ ἡμετέρᾳ χώρᾳ, δι᾽ ἣν ὠφελοῦνται οἱ ἀθηναῖοι, χρήματα λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν συμμάχων. καὶ πλείονά γε ἔσται αὐτοῖς, ἂν ἡμᾶς καταστρέψωνται. τά τε γὰρ ἡμέτερα προσλήψονται, πρότερον οὐ φορολογοῦντες ἡμᾶς, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ἄλλων βεβαίως ἕξουσιν. καὶ γὰρ οὐδεὶς ἀποστήσεται, τοὺς μιτυληναίους δεδουλωμένους. [10] Ἡ πρόσοδος] ἡ πρόσοδος τῶν χρημάτων τοῖς ἀθηναίοις. ὅρα τὴν σύνταξιν. [11] Καταστρέψονται] δουλώσωσιν. [12] Ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες] τὸ, ἢ οἱ πρὶν δουλεύοντες, οὐκ ἐπὶ τοῦ πρότεροι ἡμῶν δουλεύοντες, νοητέον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῦ πρὶν ἀποστῆναι δηλονότι, δουλεύοντες, καὶ οὐ μετὰ τὸ ἀποστῆναι.
[13] Βοηθησάντων δὲ ὑμῶν] τῶν λακεδαιμονίων. [14] Προσλήψεσθε] κτήσεσθε. [15] Καθαιρήσετε] καταβαλεῖτε.
[16] Ὑφαιροῦντες αὐτῶν] κατ᾽ ὀλίγον ἀποσπῶντες.
[17] Θρασύτερον] θαῤῥαλεώτερον. [18] Προσχωρήσεται] προσχωρήσει, ὑμῖν δηλονότι.

tis. Sed

tis. Sed ſi cõſtet illos à nobis in libertatem vindicari, robur belli firmius habebitis. Grecorũ igitur ſpes, quas in vobis ponunt, ipſumq; Iouem Olympiũ erubeſcentes, in cuius tẽplo ſupplicibus ſimiles ſumus, Mitylenæis in veſtrã ſocietatem receptis opẽ feratis, neq; nos deſeratis, qui priuato quidẽ periculo corpora [*nunc*] obiicimus: ſed communem vtilitatem, ſi rem feliciter geramus, omnibus allaturi ſumus: & damnũ longè communius, ſi, vobis non exoratis, labamur. Eſtote igitur viri, quales & ipſi Græci vos eſſe iudicant, & noſter metus deſiderat. Atque Mitylenæi quidem hæc dixerunt. Lacedæmonij verò, eorumq; ſocij cũ hęc audiſſent, eorũq; poſtulata comprobaſſent, Lesbios in ſocietatem receperunt, & irruptionem in agrum Atticum faciendam cenſuerunt. Et ſocios, qui [*ibi*] aderant, edixerunt vt primo quoque tempore cum duabus ſuarum copiarum partibus in Iſthmum irent, vt [*irruptionem in agrum Atticum*] facturi. Ipſiq; primi [*eò*] iuerunt, & inſtrumenta, quibus naues trahuntur, ac ſubducuntur, in Iſthmo pararunt, vt eas Corintho ſubductas in mare, quod Athenas ſpectat, tranſportarent, & cum naualibus, pedeſtribusq; copiis ſimul [*Atticam*] inuaderent. Et hi quidem alacriter hæc faciebant. Cęteri verò ſocij lentè conueniebant, & in frugibus colligendis erant occupati, militiæque tædiò erant affecti. Athenienſes verò, cùm eos propter [*falſam*] ſuæ imbecillitatis opinionem ſe inſtruere intellexiſſent, cumque declarare vellent eos non rectè ſentire: ſed ſe licet claſſem, quæ ad Lesbum erat, ſuo loco non mouerent, tamen & claſſem, quæ ex Peloponneſo contra ſe veniebat, facilè propulſare poſſe, centum naues [*rebus omnibus ad bellum neceſſariis*] inſtruxerunt, & cùm ipſi, tum etiam inquilini, exceptis illis, qui erãt equeſtris ordinis, illis etiam exceptis, qui erant ex ordine Pentacoſiomedimnorum, eas conſcenderunt. Et in altũ prouecti circum Iſthmũ nauigabant, ſuæq; potentiæ vires oſtentabãt, & in quamcunq; Peloponneſi partẽ ipſis placebat, ex nauibus deſcẽdebant.

A φισαμένοις. ἣν δὲ ἐλευθεροῦντες φαίνησθε, [1] τὸ κράτος τοῦ πολέμου βεβαιότερον ἕξετε. αἰσχυνθέντες οὖν τάς τε τῶν Ἑλλήνων ἐς ὑμᾶς ἐλπίδας, καὶ Δία τὸν Ὀλύμπιον, ἐν οὗ τῷ ἱερῷ [2] ἴσα καὶ ἱκέται ἐσμὲν, ἐπαμύνατε, Μιτυληναίοις ξύμμαχοι γενόμενοι [3] καὶ μὴ προῆσθε ἡμᾶς ἴδιον μὲν [4] τὸν κίνδυνον τῶν σωμάτων παραβαλλομένους, κοινὴν δὲ τὴν ἐκ τοῦ κατορθῶσαι ὠφέλειαν [5] ἅπασι διδόντας· ἔτι δὲ κοινοτέραν τὴν βλάβην, εἰ, μὴ πεισθέντων ὑμῶν, σφαλησόμεθα. B γίγνεσθε δὲ [6] ἄνδρες, οἵους περ ὑμᾶς οἵ τε Ἕλληνες ἀξιοῦσι, καὶ τὸ ἡμέτερον δέος βούλεται.

γρ. δώσοντας·

Τοιαῦτα μὲν οἱ Μιτυληναῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπειδὴ ἤκουσαν, [7] προσδεξάμενοι τοὺς λόγους, ξυμμάχους τε τοὺς Λεσβίους ἐποιήσαντο, καὶ τὴν ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβολήν. τοῖς τε ξυμμάχοις παροῦσι κατὰ τάχος ἔφραζον ἰέναι [8] ἐς τὸν ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν, [9] ὡς ποιησόμενοι. καὶ αὐτοὶ πρῶτοι ἀφίκοντο, [10] καὶ ὁλκοὺς παρεσκεύαζον τῶν νεῶν ἐν τῷ C ἰσθμῷ, ὡς ὑπεροίσοντες ἐκ τῆς Κορίνθου ἐς τὴν πρὸς Ἀθήνας θάλασσαν, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ [11] ἅμα ἐπιόντες. καὶ οἱ μὲν [12] προθύμως ταῦτα ἔπρασσον· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι βραδέως τε ξυνελέγοντο, καὶ ἐν καρποῦ [13] ξυγκομιδῇ ἦσαν, καὶ ἀρρωστίᾳ τοῦ στρατεύειν. αἰσθόμενοι δὲ αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι διὰ κατάγνωσιν ἀσθενείας σφῶν παρασκευαζομένους, δηλῶσαι βουλόμενοι ὅτι οὐκ ὀρθῶς [14] ἐγνώκασιν, ἀλλ' οἷοί τε [15] εἰσὶ, μὴ κινοῦντες τὸ ἐπὶ Λέσβῳ ναυτικὸν, καὶ τὸ D ἀπὸ Πελοποννήσου ἐπιὸν ῥᾳδίως ἀμύνεσθαι, ἐπλήρωσαν ναῦς ἑκατὸν, ἐσβάντες αὐτοί τε, [16] πλὴν ἱππέων, καὶ πεντακοσιομεδίμνων, καὶ οἱ μέτοικοι. καὶ παρὰ τὸν ἰσθμὸν ἀναγαγόντες, [17] ἐπίδειξίν τε ἐποιοῦντο, καὶ ἀποβάσεις τῆς Πελοποννήσου [18] ᾗ δοκοῖ αὐτοῖς·

---

[1] Τὸ κράτος τοῦ πολέμου] τὸ δύνασθαι δηλονότι περιγενέσθαι ἐν τῷ πολέμῳ. [2] Ἴσα καὶ ἱκέται ἐσμὲν] ὅμοιοι καὶ ἴσοι ἱκέταις ἐσμέν. τὸ ἴσα καὶ ἱκέται ἐσμὲν, εἶπεν, ἐπειδὴ καὶ συμμαχίαν αὐτοῖς προσάγουσιν. ὥστε καθ' ὃ μὲν κινδυνεύουσιν, ἱκέται εἰσί· καθ' ὃ δὲ συμμαχίαν διδόασιν, οὐ παντάπασιν ἱκέται, ἀλλ' ὥσπερ ἱκέται. [3] Καὶ μὴ προῆσθε ἡμᾶς] ἀπολύσητε. [4] Τὸν κίνδυνον] τοῦτο ἐπὶ τῆς δαπάνης ἀκουστέον, καὶ τῶν ἀναλωμάτων. [5] Ἅπασι διδόντας] δώσοντας. [6] Ἄνδρες] ἀνδρεῖοι. πρόθυμοι. [7] Προσδεξάμενοι τοὺς λόγους] τῶν Μιτυληναίων. [8] Ἐς τὸν ἰσθμὸν τοῖς δύο μέρεσιν] ἵνα τὸ μὲν τριτημόριον μείνῃ, φυλάττον πόλιν ἑκάστην· τὸ δὲ δίμοιρον ἐπὶ τὸν πόλεμον ἔλθῃ. [9] Ὡς ποιησόμενοι] τὴν ἐσβολὴν δηλονότι. [10] Καὶ ὁλκοὺς παρεσκεύαζον] οἱ ὁλκοὶ, ὄργανά εἰσιν οἷς αἱ νῆες ἕλκονται. [11] Ἅμα ἐπιόντες] κατὰ τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. [12] Προθύμως ταῦτα ἔπρασσον] ἀντιφραστικῶς εἶπεν, ἀντὶ τοῦ, οὐ προθύμως ἐστράτευον. [13] Ξυγκομιδῇ] συλλογῇ. [14] Ἐγνώκασιν] οἱ Πελοποννήσιοι. [15] Εἰσὶ, μὴ κινοῦντες] οἱ Ἀθηναῖοι. [16] Πλὴν ἱππέων, καὶ πεντακοσιομεδίμνων] ἔστιν Ἀθήνησι πολιτικὰ συντάγματα, δι' ὧν τὸ εὐπορώτατον, πεντακοσιομέδιμνοι· τὸ δὲ δεύτερον, ἱππεῖς· τὸ δὲ τρίτον, ζυγῖται· τὸ δὲ τέταρτον, θῆτες. οἱ μὲν οὖν πεντακοσιομέδιμνοι οὐκ ἠναγκάσθησαν εἰσελθεῖν εἰς τὰς ναῦς, ὡς μεγίστην τιμὴν ἔχοντες ἐν τῇ πόλει, διὰ τὸ πολλὰ τελεῖν· οἱ δὲ ἱππεῖς, ὅτι οὐκ ἦν τούτων χρεία. [17] Ἐπίδειξίν τε] δεῖξιν φανεράν. [18] Ἢ δοκοῖ] ἔδοξε.

οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, ὁρῶντες πολλὴν τὸν παράλογον, τά τε ὑπὸ τῶν λεσβίων ῥηθέντα ἡγοῦντο οὐκ ἀληθῆ, [1] καὶ ἄπορα νομίζοντες, ὡς αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅμα οὐ παρῆσαν, καὶ ἠγγέλλοντο καὶ αἱ περὶ τὴν πελοπόννησον τριάκοντα νῆες τῶν ἀθηναίων τὴν περιοικίδα αὐτῶν πορθοῦσαι, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ὕστερον δὲ ναυτικὸν παρεσκεύαζον ὅ,τι πέμψουσιν ἐς τὴν λέσβον· καὶ κατὰ πόλεις [2] ἐπήγγελλον * τεσσαράκοντα νεῶν πλῆθος· καὶ ναύαρχον προσέταξαν Ἀλκίδαν, ὃς ἔμελλεν ἐπιπλεύσεσθαι. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ ἀθηναῖοι ταῖς ἑκατὸν ναυσὶν, ἐπειδὴ [3] καὶ ἐκείνους εἶδον· καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὃν αἱ νῆες ἔπλεον, [4] ἐν τοῖς πλεῖσται δὴ [5] νῆες ἅμ' αὐτοῖς ἐνεργοὶ κάλλει ἐγένοντο, παραπλήσιαι δὲ καὶ ἔτι πλείους ἀρχομένου τοῦ πολέμου. τήν τε γὰρ ἀττικὴν καὶ εὔβοιαν καὶ σαλαμῖνα ἑκατὸν ἐφύλασσον, καὶ περὶ πελοπόννησον ἕτεραι ἑκατὸν ἦσαν· χωρὶς δὲ, αἱ περὶ ποτίδαιαν, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις χωρίοις. ὥστε αἱ πᾶσαι ἅμα ἐγίγνοντο ἐν ἑνὶ θέρει διακόσιαι καὶ πεντήκοντα. καὶ τὰ χρήματα τοῦτο μάλιστα ὑπανάλωσε μετὰ ποτιδαίας. τήν τε γὰρ ποτίδαιαν δίδραχμοι ὁπλῖται ἐφρούρουν· (αὑτῷ γὰρ καὶ ὑπηρέτῃ δραχμὴν ἐλάμβανε τῆς ἡμέρας) [6] τρισχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι, ὧν οὐκ ἐλάσσους διεπολιόρκησαν· [7] ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι μετὰ Φορμίωνος, οἳ προαπῆλθον. νῆές τε αἱ πᾶσαι τὸν αὐτὸν μισθὸν [8] ἔφερον. τὰ μὲν οὖν χρήματα οὕτως ὑπαναλώθη τὸ πρῶτον, καὶ νῆες τοσαῦται δὴ πλεῖσται [9] ἐπληρώθησαν. μιτυληναῖοι δὲ, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὃν οἱ λακεδαιμόνιοι περὶ τὸν ἰσθμὸν ἦσαν, ἐπὶ μήθυμναν ὡς προδιδομένην ἐστράτευσαν κατὰ γῆν, αὐτοί τε καὶ οἱ ἐπίκουροι. καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει, ἐπειδὴ οὐ προυχώρει ἣ προσεδέχον-

Infra p. 187. Thucy. δύο, καὶ πεντήκοντα ναῦς dicit. at p. 189. idem est numerus, qui & hoc loco.

A Lacedæmonij verò, cùm viderēt rei euentum longè alium, quàm ipsi expectabant, cùm ea, quæ à Lesbiis dicta fuerant, falsa esse ducebant, tum etiam existimātes rem esse factu difficilem, [*Atheniensium imperium à Lacedæmoniis euerti*,] simul etiam quia socij non aderant, & triginta Atheniensium naues, quæ circa Peloponnesum erant, agrum ipsorum vrbi finitimum circumcircà vastare nuntiabantur, domum redierunt. Postea verò classem parare cœperunt, quam in Lesbum mitterent. Et ciuitatibus, quadraginta naues imperarunt, B vt singulæ pro rata parte naues ad hūc numerum explendum suppeditarent. & classis præfectum destinarūt Alcidam, qui [*eò*] profecturus erat. Athenienses verò & ipsi cum suis centum nauibus domum se receperunt, postquam illos quoque [*domum redisse*] cognouerunt. Atque eo tempore, quo naues istæ nauigabant, in his [*rebus, quas tunc gerebant*,] maxima, simul & ornatissima, rebusq; omnibus ad nauigationē necessariis instructissima classis ipsis fuit, C & altera huic similis, atque adeò lōgè maior, huius belli initio. Nam centum naues Atticam, Eubœam, & Salaminem custodiebant, & aliæ centum circa Peloponnesum erant, præter illas, quæ ad Potidæam, & aliis in locis erant. Quare vniuersarum nauium vna æstate instructarum summa fuit ducentarum, & quinquaginta. atque hoc potissimùm vnà cum Potidæa pecunias absumpsit. Nā milites, qui Potidæam obsidebant (qui autem primi ad eam obsidendam missi fuerant, erant ter mille, nec pauciores, qui in eius obsidione permanD serunt, donec eā expugnarūt) binas drachmas accipiebant, eorum enim vnus quisque vnam suo, alterā famuli nomine singulis diebus accipiebat. Illi quoque mille, & sexcenti milites, qui cum Phormione erant, quique ante vrbis expugnationē discesserunt, & vniuersæ naues idem stipendium accipiebant. Pecuniæ igitur ita primùm consumptæ sunt, & tantus nauium, maximus, inquam, numerus, [*rebus omnibus ad bellum necessariis*] est instructus. Mitylenęi verò eodem tempore, quo Lacedęmonij circum Isthmum erant, cū ipsi, tum etiam auxiliarij milites ad Methymnā, cuius per proditionem capiendæ spē conceperāt, terrâ cum exercitu sunt profecti: & vrbem adorti, cùm res ipsis non succederet, quemadmo-

---

[1] Καὶ ἄπορα νομίζοντες] αἰτὶ τοῦ, τί δεῖ ποιεῖν ἀπέγνωσαν. [2] Ἐπήγγελλον] ἐζήτουν. [3] Καὶ ἐκείνους εἶδον] ἀναχωρήσαντας δηλονότι. [4] Ἐν τοῖς] ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις. ἢ τοῖς ἀθηναίοις. [5] Νῆες ἅμ' αὐτοῖς ἐνεργοὶ] αἱ τὸ ἔργον ποιοῦσαι τῶν νεῶν. τουτέστι, πλώϊμοι καὶ χρησταί. [6] Τρισχίλιοι μὲν οἱ πρῶτοι] ἐπέμφθησαν γὰρ ἐκεῖ πρῶτοι, καὶ δεύτεροι. οἱ μὲν οὖν πρῶτοι ἔμειναν ἕως ἁλώσεως τῆς πόλεως, πολιορκοῦντες· οἱ δὲ δεύτεροι, οἱ μετὰ Φορμίωνος, πρὸ τῆς ἁλώσεως ἀνεχώρησαν. [7] Ἑξακόσιοι δὲ καὶ χίλιοι] δι' ὅλου (φησὶ) μέχρι τῆς πολιορκίας ὑπέμεινεν ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁπλιτῶν. [8] Ἔφερον] ἐλάμβανον. [9] Ἐπληρώθησαν] ἀνθρώπων δηλονότι.

dum

dum expectabant, Antissam, Pyram, & Eresum petierunt. Et stabilitis harum ciuitatum rebus, murisq; firmatis, domum celeriter se receperunt. Methymnæi verò & ipsi post illorum discessum cum copiis aduersus Antissam iuerunt. Sed accepta clade ab Antissæis, & auxiliariis quibusdam militibus, qui subsidio ipsis venerant, multos amiserunt, ceterique celeriter domum reuerterunt. Athenienses verò, cùm hæc audissent, & Mitylenæos terra potiri, & suos milites non satis virium ad illos prohibendum habere, iam circiter autumni initium mittũt Pachetem Epicuri [*filium*,] ducem, cũ mille sui corporis militibus. Hi verò & militum, & remigum officium in nauibus facientes ad Mitylenem perueniunt, eamq; simplici muro cingunt. Nonnullis etiam in locis naturâ munitis castella ædificarunt. Et Mitylene quidem vtrinque, & terra, & mari acriter obsidebatur, & hyems appetebat. Cæterùm Athenienses pecuniis ad obsidionem indigentes, cùm ipsi pecunias tũc primùm [*in vsus publicos*] contulerunt, & 200 talenta emiserũt, tum etiam duodecim naues pecuniæ colligendæ gratia, & Lysiclem cum quatuor collegis ad socios [*miserunt*.] Ille verò cùm ex aliis locis pecunias classe circũuectus exigebat, tũ etiam ex [*vrbe*] Myunte per Mæandrum Cariæ campum vsq; ad Sandium collem ascendit, & à Caribus, ac Anæitis, qui ipsum inuaserant, & ipse, & magnus aliarum ipsius copiarũ numerus cæsus est. Eadem hyeme Platæenses (adhuc enim à Peloponnesiis, & Bœotis obsidebantur) cum & penuria rei frumentariæ grauiter laborarent, nec vllam subsidij Athenis ad se venturi spem amplius haberent, nec vlla alia salutis parandæ ratio appareret, cùm ipsi, tum Athenienses, qui cum ipsis obsidebantur, primùm quidem inito consilio statuunt omnes exire, hostiúmque muros superare, si modò per vim hoc facere possent, huius conatus, autoribus Theæneto Timidæ [*filio*,] qui vates erat, & Eupolpida Daimachi [*filio*,] qui & ipse dux erat. Deinde verò dimidia ipsorum pars, quòd periculum ingens esse duceret, metu quodam territa destitit incœpto.

A τὸ, ἐπ' ἀντίσσης, καὶ *πύρας, καὶ ἐρέσου. καὶ καταστησάμενοι τὰ ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις βεβαιότερα, καὶ τείχη [1] κρατύναντες, διὰ τάχους ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. ἐστράτευσαν δὲ καὶ οἱ μηθυμναῖοι, ἀναχωρησάντων αὐτῶν, ἐπ' ἄντισσαν· καὶ ἐκβοηθείας τινὸς γενομένης, [2] πληγέντες ὑπό τε τῶν ἀντισσαίων καὶ τῶν ἐπικούρων, ἀπέθανόν τε πολλοί, καὶ ἀνεχώρησαν οἱ λοιποὶ κατὰ τάχος. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, πυνθανόμενοι ταῦτα, τούς τε μυτιληναίους τῆς γῆς κρατοῦντας, καὶ τοὺς σφετέρους στρατιώτας οὐχ ἱκανοὺς ὄντας [3] εἴργειν, πέμπουσι, περὶ τὸ φθινόπωρον ἤδη ἀρχόμενον, Πάχητα τὸν Ἐπικούρου στρατηγὸν, καὶ χιλίους ὁπλίτας ἑαυτῶν. οἱ δὲ, αὐτερέται πλεύσαντες τῶν νεῶν, ἀφικνοῦνται, καὶ περιτειχίζουσι μυτιλήνην ἐν κύκλῳ ἁπλῷ τείχει. φρούρια δ' ἔστιν οἷ ἐπὶ τῶν καρτερῶν ἐγκατῳκοδόμηται. καὶ ἡ μὲν μυτιλήνη κατὰ κράτος ἤδη ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐκ γῆς [4] καὶ ἐκ θαλάσσης εἴργετο, καὶ ὁ C χειμὼν ἤρχετο γίγνεσθαι. προσδεόμενοι δὲ οἱ ἀθηναῖοι χρημάτων [5] ἐς τὴν πολιορκίαν, *καὶ αὐτοὶ ἐσενεγκόντες, τότε πρῶτον εἰσφορὰν διακόσια τάλαντα, ἐξέπεμψαν, καὶ ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους ἀργυρολόγους ναῦς δώδεκα, καὶ Λυσικλέα, πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν. ὁ δὲ ἄλλα τε ἠργυρολόγει, καὶ περιέπλει, καὶ τῆς καρίας ἐκ μυοῦντος ἀναβὰς διὰ τοῦ Μαιάνδρου πεδίου μέχρι τοῦ σανδίου λόφου, ἐπιθεμένων τῶν καρῶν καὶ ἀναιτῶν, αὐτός τε διαφθείρεται, D καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς πολλοί. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, [6] οἱ πλαταιῆς (ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν πελοποννησίων καὶ τῶν βοιωτῶν) ἐπειδὴ τῷ τε σίτῳ ἐπιλείποντι ἐπιέζοντο, καὶ ἀπὸ τῶν ἀθηνῶν οὐδεμία ἦν ἐλπὶς τιμωρίας [7], οὐδὲ ἄλλη σωτηρία ἐφαίνετο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτοί τε καὶ ἀθηναίων οἱ ξυμπολιορκούμενοι, πρῶτον μὲν πάντες ἐξελθεῖν, καὶ ὑπερβῆναι τὰ τείχη τῶν πολεμίων, ἢν δύνωνται βιάσασθαι, ἐσηγησαμένων [8] τὴν πεῖραν αὐτοῖς, Θεαινέτου τε τοῦ Τιμίδου, ἀνδρὸς μάντεως, καὶ *Εὐπολπίδου τοῦ Δαϊμάχου, ὃς καὶ ἐστρατήγει. ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις [9] ἀπώκνησάν πως, τὸν κίνδυνον μέγαν ἡγησάμενοι.

* π. πύρρας, vt inf. pag. 187.

π. καὶ αὐτοὶ ἐσενεγκόντες τότε πρῶτον εἰσφορὰν, διακόσια τ. ἐξ F.P.

γρ. Εὐπαλπίδου. γρ. Εὐμολπίδου

---

1 Κρατύναντες] ἰσχυρὰ ποιήσαντες. 2 Πληγέντες] μεγάλως νικηθέντες οἱ μηθυμναῖοι. πληγὴ γὰρ κατὰ πόλεμον, καὶ τραῦμα, ἡ ἰσχυρὰ ἧττα. 3 Εἴργειν] τοὺς μυτιληναίους. 4 Καὶ ἐκ θαλάσσης εἴργετο] ὑπὸ τῶν ἀθηναίων. 5 Ἐς τὴν πολιορκίαν] τῶν μυτιληναίων. 6 Οἱ πλαταιεῖς] τὸ ἑξῆς οὕτως, οἱ πλαταιεῖς ἐπειδὴ τῷ τε σίτῳ. τὰ γὰρ ἄλλα διὰ μέσου. 7 Τιμωρίας] ἐκδικήσεως. 8 Τὴν πεῖραν αὐτοῖς] τὴν πρᾶξιν. 9 Ἀπώκνησάν πως] ἀνεβάλοντο.

ἐς δὲ ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι μάλιστα ἐνέμειναν τῇ ἐξόδῳ ἐθελονταί, τρόπῳ τοιῷδε. κλίμακας ἐποιήσαντο ἴσας τῷ τείχει [1] τῶν πολεμίων. [2] ξυνεμετρήσαντο δὲ [3] ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν πλίνθων, ᾗ ἔτυχε [4] πρὸς σφᾶς [5] οὐκ ἐξαληλιμμένον τὸ τεῖχος αὐτῶν. ἠριθμοῦντο δὲ πολλοὶ ἅμα τὰς ἐπιβολάς· καὶ ἔμελλον οἱ μέν τινες ἁμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογισμοῦ, ἄλλως τε καὶ πολλάκις ἀριθμοῦντες, καὶ ἅμα οὐ πολὺ ἀπέχοντες, ἀλλὰ ῥαδίως καθορωμένου ἐς ὃ ἐβούλοντο [6] τοῦ τείχους. τὴν μὲν οὖν ξυμμέτρησιν τῶν κλιμάκων [7] οὕτως ἔλαβον, ἐκ τοῦ πάχους τῆς πλίνθου εἰκάσαντες τὸ μέτρον. τὸ δὲ τεῖχος ἦν τῶν Πελοποννησίων τοιόνδε τῇ οἰκοδομήσει. εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους, πρός τε Πλαταιῶν, καὶ εἴ τις ἔξωθεν ἀπ' Ἀθηνῶν ἐπίοι. διεῖχον δὲ οἱ περίβολοι ἑκκαίδεκα πόδας μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων. τὸ οὖν μεταξὺ τοῦτο, οἱ ἑκκαίδεκα πόδες, τοῖς φύλαξιν οἰκήματα διανενεμημένα ᾠκοδόμητο. [8] καὶ ἦν ξυνεχῆ, ὥστε ἓν φαίνεσθαι τεῖχος παχύ, ἐπάλξεις ἔχον ἀμφοτέρωθεν. [9] διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων πύργοι ἦσαν μεγάλοι, καὶ ἰσοπλατεῖς τῷ τείχει, διήκοντες ἔς τε τὸ ἔσω μέτωπον αὐτοῦ, καὶ οἱ αὐτοὶ καὶ ἐς τὸ ἔξω· ὥστε πάροδον μὴ εἶναι παρὰ πύργον, [10] ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων διῇσαν. τὰς οὖν νύκτας, ὁπότε χειμὼν εἴη [11] νοτερός, τὰς μὲν ἐπάλξεις ἀπέλειπον, ἐκ δὲ τῶν πύργων ὄντων [12] δι' ὀλίγου καὶ ἄνωθεν [13] στεγανῶν τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ᾧ περιεφρουροῦντο οἱ Πλαταιῆς, τοιοῦτον ἦν. [14] οἱ δ', ἐπειδὴ παρεσκεύαστο αὐτοῖς, τηρήσαντες νύκτα χειμέριον ὕδατι καὶ ἀνέμῳ, καὶ ἅμα ἀσέληνον, ἐξῇσαν. ἡγοῦντο δὲ οἵπερ [15] καὶ τῆς πείρας αἴτιοι ἦσαν, καὶ πρῶτον μὲν τὴν τάφρον διέβησαν ἣ περιεῖχεν αὐτούς, ἔπειτα προσέμιξαν τῷ τείχει τῶν πολεμίων, λαθόντες τοὺς φύλακας, ἀνὰ τὸ σκοτεινὸν μὲν, οὐ προϊδόντων αὐτῶν, ψόφῳ δὲ τῷ ἐκ τοῦ προσιέναι αὐτοὺς, ἀντιπαταγοῦντος τοῦ ἀνέμου,

γρ. πλαταιέων

γρ. ψόφου

Sed ducenti, & viginti circiter in eadem eruptionis faciendæ ſententia vltro permãſerunt, in hunc modum. Scalas hoſtilium murorum altitudini pares fecerunt. Hanc autem emenſi ſunt, cõtemplantes laterum coagmentatorum commiſſuras, qua parte murus ipſorum ad eos ſpectãs tectorio carebat. Multiq; ſimul has laterum coagmẽtatorum commiſſuras numerabãt. Et horum quidem nonnulli à vera ratiocinatione aberraturi erant, plerique verò eam aſſequuturi erant. præſertim quia ſæpius [*eas*] numerabant, ſimul etiam quia non procul aberant: ſed ea muri pars, ad quam [*ſcalas admouere*] volebant, facilè conſpiciebatur. Scalarum igitur menſuram, & proceritatem hoc modo ſunt aſſequuti, ex laterum craſſitudine eam coniectantes. Peloponneſiorum autem murus hac erat ſtructura. Duplicem ambitũ habebat, alterum quidem, Platæas verſus, [*contra Platæenſium eruptiones*] alterum verò exteriorem, [*contra Athenienſes,*] ſi quis fortè Athenis [*ad opem Platæenſibus ferendam*] contra [*ipſos*] veniſſet. Hi autem ambitus alter ab altero ſexdecim ferme pedum interuallo diſtabant. In hoc verò ſexdecim pedum ſpatio tabernacula diſtincta, cuſtodibus erant ædificata, eaq; perpetua, [*& contigua,*] ita vt vnicus, ſolidusq; murus eſſe videretur, vtrinque pinnas habens. & ad decimam quamque pinnam turres ingentes, & eiuſdem, qua murus, craſſitudinis, extabant & eædem ad interiorem, & exteriorẽ eius frontem pertingebant, ita vt tranſitus prope turrim non eſſet: ſed per eas medias tranſirent. Noctu verò, quoties tempeſtas humida, [*tempusq; pluuium*] erat, pinnas quidem relinquebant, è turribus verò, quæ parum remotæ, ac supernè tectæ erant, excubias agebant. Murus igitur, quo Platæenſes ab hoſtium præſidiis cingebantur, huiuſmodi erat. Platæenſes autem rebus [*ad eruptionem faciendam*] paratis, obſeruata nocte, quæ & pluuia, & vento turbida erat, ſimul etiam quæ lunæ lumine carebat, exierunt. Illis autem præerant, qui & conatus huius autores [*ipſis*] fuerant. Ac primùm quidẽ tranſiuerunt foſſam, quæ ipſos ambibat. Deinde verò hoſtium muro ſucceſſerunt, clàm illorum cuſtodibus, quia propter tenebras quidem cuſtodes proſpicere non potuerunt [*eos, qui veniebant,*] ſtrepitũ verò, quem ipſi [*Platæenſes*] edebãt, dum [*ad hoſtium murum*] accederent, propter ventũ obſtrepentem

[1] Τῶν πολεμίων] τῶν Πελοποννησίων. [2] Ξυνεμετρήσαντο] ἔλαβον ὕψος τοῦ τείχους, καὶ πρὸς τοῦτο ἡρμόσαντο τὰς κλίμακας. ἔλαβον δὲ ἐκ τῶν πλίνθων τῶν ἐπῳκοδομημένων ἀλλήλοις, τό, τι πλῆθος αὐτῶν ἀριθμήσαντες, καὶ τὸ πάχος συντεκμηράμενοι. [3] Ταῖς ἐπιβολαῖς] τῶν συνθέσεσι. [4] Πρὸς σφᾶς] τοὺς Πλαταιεῖς. [5] Οὐκ ἐξαληλιμμένον] οὐ κεχρισμένον. [6] Τοῦ τείχους] δηλονότι θεῖναι κλίμακας. [7] Οὕτως ἔλαβον] ἐνόησαν. [8] Καὶ ἦν ξυνεχῆ] τὰ οἰκήματα δηλονότι. [9] Διὰ δέκα δὲ ἐπάλξεων] μετὰ δέκα. [10] Ἀλλὰ δι' αὐτῶν μέσων] θύρας τινὰς ἐποίησαν ἐν αὐτοῖς τοῖς πύργοις, ὥστε δι' αὐτῶν ἐξιέναι, εἴ τις ἀπὸ πύργου εἰς πύργον ἕτερον ἤθελεν ἀπελθεῖν. [11] Νοτερὸς] δίυγρος, καὶ ὑετὸν ἔχων. ἔστι γὰρ καὶ ἕτερος μὴ τοιοῦτος, ἀλλὰ κρυώδης καὶ καυματώδης. [12] Δι' ὀλίγου] ἀντὶ τοῦ ἐγγύθεν ἐπὶ δέκα ἐπάλξεων μόνον ἦσαν οἱ πύργοι. [13] Στεγανῶν] στέγην ἐχόντων. [14] Οἱ δ' ἐπειδὴ] οἱ Πλαταιεῖς τὰ κατὰ σκοπὸν ἐποίησαν. [15] Καὶ τῆς πείρας] οἵπερ καὶ τοῦ πειρᾶσθαι τῆς ἐξόδου αἴτιοι ἦσαν, ἐμφαίνει δὲ τὸν μάντιν, καὶ τὸν στρατηγόν.

exau-

exaudire non potuerant, simul etiam [*Platæenses ad hostes*] accedebant interuallo satis magno alij ab aliis distantes, ne arma collisa sonum ederent, reiq; significationem darent. Erant autem leuiter armati, [*& expediti*] & sinistro tantùm pede calceati, vt in luto firmiùs consisterent. Per illud igitur interuallum, quod erat inter turres ad murorum pinnas accesserunt, quòd eas desertas esse scirent, primùm quidem illi, qui scalas ferebant, qui etiam eas admouerunt. Deinde verò duodecim leuis armaturæ milites cum pugione, ac thorace ascendebant. Quibus præerat Ammeas Corœbi [*filius*,] qui etiam primus ascēdit. Post ipsum verò, sex, qui sequebantur, vtramq; turrim superant. Deinde post hos alij leuiter armati, cum iaculis succedunt. Quibus alij à tergo scuta ferebant, vt illi faciliùs ascenderent, quæ ipsis erāt traditu ri, quum prope hostes ventum esset. Postquam autem [*eorum*] plerique muros superarunt, custodes, qui excubias in turribus agebāt, [*hoc*] senserunt. Quidam enim Platæensis dum ascenderet, tegulam manu apprehensam de pinnis deiecit, quæ lapsa strepitum edidit, statimq; clamor [*à custodibus*] est sublatus, exercitus verò ad muros concurrit. Nec enim sciebat quidnam esset periculi, quia nox erat obscura, & procellosa. simul etiam Platæēses, qui in vrbe relicti fuerant, egressi, Pelopōnesiorum murum inuaserunt, à parte, quæ opposita erat illi, qua sui [*murum*] superabant, vt [*hostes*] animum ad illos minimè aduerterent. In suo autem quique loco manentes tumultuabantur, nec vllus [*custodum*] ex sua custodia [*discedens*] opem aliis ferre audebat. Sed animo dubio erant, neque coniicere poterant quidnam accidisset. Et illi trecenti milites quos Peloponnesij ex omni suorum numero delegerant, quibus negotium datum fuerat, vt, si quid opus esset, ad opem ferendam præstò essent, è muro ad clamorem processerunt, facesq; hostilis aduentus indices, Thebas versus sublatæ sunt. Platæenses verò, qui in vrbe erant, & ipsi èx suo muro multas faces sustulerunt, quæ ad hoc ipsum præparatæ fuerāt, vt ignium signa hostibus essent incerta,

A οὐ κατακουσάντων. ἅμα δὲ καὶ διέχοντες πολὺ ᾖσαν, ὅπως τὰ ὅπλα μὴ κρουόμενα πρὸς ἄλληλα αἴσθησιν παρέχοι. ἦσαν δὲ [1] εὐσταλεῖς τε τῇ ὁπλίσει, [2] καὶ τὸν ἀριστερὸν πόδα μόνον ὑποδεδεμένοι, ἀσφαλείας ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν. κατὰ οὖν μεταπύργιον προσέμισγον πρὸς τὰς ἐπάλξεις, εἰδότες ὅτι ἔρημοί εἰσι, πρῶτον μὲν οἱ τὰς κλίμακας φέροντες, καὶ προσέθεσαν· ἔπειτα ψιλοὶ δώδεκα ξὺν ξιφιδίῳ καὶ θώρακι ἀνέβαινον· ὧν ἡγεῖτο Ἀμμέ-
B ας ὁ Κοροίβου, καὶ πρῶτος ἀνέβη. μετὰ δὲ αὐτὸν οἱ ἑπόμενοι ἓξ ἐφ' ἑκάτερον τῶν πύργων ἀνέβαινον· ἔπειτα ψιλοὶ ἄλλοι μετὰ τούτους ξὺν δορατίοις ἐχώρουν· οἷς ἕτεροι κατόπιν τὰς ἀσπίδας ἔφερον, ὅπως ἐκεῖνοι ῥᾷον προσβαίνοιεν, καὶ ἔμελλον δώσειν ὁπότε πρὸς τοῖς πολεμίοις εἴησαν. ὡς δὲ ἄνω πλείους ἐγένοντο, ᾔσθοντο οἱ ἐκ τῶν πύργων φύλακες. κατέβαλε γάρ τις τῶν Πλαταιέων, [3] ἀντιλαμβα-
C νόμενος, ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων κεραμίδα· ἣ πεσοῦσα ψόφον ἐποίησε, [4] αὐτίκα βοὴ ἦν. [5] τὸ δὲ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος ὥρμησεν· οὐ γὰρ ᾔδει ὅ,τι ἦν τὸ δεινὸν, σκοτεινῆς νυκτὸς, καὶ χειμῶνος ὄντος. καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει τῶν Πλαταιέων ὑπολελειμμένοι, ἐξελθόντες προσέβαλλον τῷ τείχει τῶν Πελοποννησίων, ἐκ τοὔμπαλιν ἢ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὑπέρβαινον, ὅπως ἥκιστα πρὸς αὐτοὺς τὸν νοῦν ἔχοιεν. ἐθορυβοῦντο μὲν οὖν [6] κατὰ χώραν
D μένοντες, βοηθεῖν δὲ οὐδεὶς ἐτόλμα [7] ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς· [8] ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν εἰκάσαι τὸ γιγνόμενον. [9] καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἷς ἐτέτακτο παραβοηθεῖν, εἴ τι δέοι, ἐχώρουν ἔξω τοῦ τείχους πρὸς τὴν βοήν. φρυκτοί τε ᾔροντο ἐς τὰς Θήβας πολέμιοι. [10] παρανῖσχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς ἀπὸ τοῦ τείχους [11] φρυκτοὺς πολλοὺς πρότερον παρεσκευασμένους ἐς αὐτὸ τοῦτο ὅπως ἀσαφῆ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολεμίοις ᾖ, [12] καὶ μὴ βοηθοῖεν,

γρ. ἦρχεν

γρ. τούτων

[1] Εὐσταλεῖς τε] εὔζωνοι. [2] Καὶ τὸν ἀριστερὸν μόνον] ὑποδεδεμένοι τὸν μὲν ἕνα τῶν ποδῶν, δι' ἀσφάλειαν· τὸν δὲ ἕτερον γυμνὸν εἶχον, διὰ κουφότητα. [3] Ἀντιλαμβανόμενος] ἀντιδρασσόμενος. [4] Καὶ αὐτίκα βοὴ ἦν] λείπει ἐν ἄλλῳ τὸ ἦν. [5] Τὸ δὲ στρατόπεδον] τῶν Πελοποννησίων. [6] Κατὰ χώραν μένοντες] ἡσυχάζοντες. [7] Ἐκ τῆς ἑαυτῶν φυλακῆς] ἀντὶ τοῦ, καταλιπὼν τὴν ἑαυτοῦ φυλακήν. [8] Ἀλλ' ἐν ἀπόρῳ ἦσαν] ἀπορίαν εἶχον μέχρι καὶ εἰκασμοῦ. [9] Καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν] οὐδαμοῦ μὲν εἶπε περὶ τούτων τῶν τριακοσίων· δῆλον δὲ ὅτι κατὰ τὸ σιωπώμενον ἐτάχθησαν. οὐ γὰρ ἂν νῦν ἐμέμνητο αὐτῶν. [10] Παρανῖσχον δὲ] παρανέτελλον. [11] Φρυκτοὺς πολλοὺς] δηλονότι φιλίους. οἱ γὰρ φίλιοι ἀνετείνοντο, καιόμενοι μὲν, ἱστάμενοι δέ· οἱ δὲ πολέμιοι, καιόμενοι μὲν καὶ αὐτοί, σειόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν ἀνατεινόντων. κίνησις γὰρ ὁ πόλεμος. [12] Καὶ μὴ βοηθεῖν] οἱ Θηβαῖοι.

ἄλλο τι νομίσαντες τὸ γιγνόμενόν εἴη ἢ τὸ ὄν· πρὶν σφῶν οἱ ἄνδρες οἱ ἐξιόντες διαφύγοιεν, καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀντιλάβοιντο οἱ γὰρ ὑπερβαίνοντες τῶν Πλαταιέων [1] ἐν τούτῳ, ὡς οἱ πρῶτοι αὐτῶν ἀναβεβήκεσαν, καὶ τοῦ πύργου ἑκατέρου τοὺς φύλακας διαφθείραντες ἐκεκρατήκεσαν, τάς τε διόδους τῶν πύργων αὐτοὶ [2] ἐνστάντες ἐφύλασσον, μηδένα δι᾽ αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν· καὶ κλίμακας προσθέντες ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς πύργοις, καὶ ἐπαναβιβάσαντες ἄνδρας πλείους, [3] οἱ μὲν, ἀπὸ τῶν πύργων τοὺς ἐπιβοηθοῦντας καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν εἶργον βάλλοντες· [4] οἱ δ᾽ ἐν τούτῳ, οἱ πλείους, πολλὰς προσθέντες κλίμακας ἅμα, καὶ τὰς ἐπάλξεις [5] ἀπώσαντες, διὰ τοῦ μεταπυργίου ὑπερέβαινον. ὁ δὲ διακομιζόμενος ἀεὶ, [6] ἵστατο ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐντεῦθεν ἐτόξευόν τε καὶ ἠκόντιζον εἴτις παραβοηθῶν παρὰ τὸ τεῖχος κωλυτὴς γίγνοιτο τῆς διαβάσεως. ἐπεὶ δὲ πάντες διεπεπεραίωντο οἱ ἀπὸ τῶν πύργων, [7] χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες ἐχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον· καὶ ἐν τούτῳ οἱ τριακόσιοι αὐτοῖς ἐπεφέροντο, λαμπάδας ἔχοντες. οἱ μὲν οὖν Πλαταιῆς ἐκείνους ἑώρων μᾶλλον ἐκ τοῦ σκότους, ἑστῶτες ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου, καὶ ἐτόξευόν τε καὶ ἐσηκόντιζον [8] ἐς τὰ γυμνά· αὐτοὶ δὲ ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄντες, ἧσσον διὰ τὰς λαμπάδας καθεωρῶντο. ὥστε φθάνουσι τῶν Πλαταιέων καὶ οἱ ὕστατοι διαβάντες τὴν τάφρον, χαλεπῶς δὲ καὶ βιαίως. κρύσταλλός τε γὰρ ἐπεπήγει οὐ βέβαιος ἐν αὐτῇ, [9] ὥστ᾽ ἐπελθεῖν, ἀλλ᾽ οἷος ἀπηλιώτου, [10] ἢ βορέου, ὑδατώδης μᾶλλον· καὶ ἡ νὺξ τοιούτῳ ἀνέμῳ ὑπονιφομένη πολὺ τὸ ὕδωρ [11] ἐν αὐτῇ ἐπεποιήκει, ὃ μόλις ὑπερέχοντες ἐπεραιώθησαν. ἐγένετο δὲ καὶ ἡ διάφευξις αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τοῦ χειμῶνος τὸ μέγεθος. ὁρμήσαντες δὲ ἀπὸ τῆς τάφρου οἱ Πλαταιῆς, ἐχώρουν ἀθρόοι τὴν ἐς Θήβας φέρουσαν ὁδὸν,

Autéq; ſuſpicati aliquid aliud eſſe, quàm quod res erat, opem non ferrent, priùs quàm ſui, qui exierant, euaſiſſent, & in loca tuta ſe recepiſſent. Platæenſes verò, qui muros interea conſcendebant, poſtquàm illi, qui ſuorum primi erant, murum conſcenderunt, & vtramque turrim cuſtodibus occiſis in ſuam poteſtatem redegerunt, ipſi & turrium tranſitus hoſtibus reſiſtentes cuſtodiebant, ne quis per eas penetrans ad opem ſuis ferendam contra ſe veniret, & ſcalas è muro turribus admouentes, ſuorum pleroſque per ſcalas in loca ſuperiora recipiebant, & eorum alij quidem ex turribus, & ex inferioribus, & ex ſuperioribus [*earum*] partibus [*hoſtes*,] qui [*ſuis*] ſubſidio veniebant, miſſilibus arcebant. Alij verò interea, quorum maior erat numerus, cùm multas ſcalas ſimul admouiſſent, pinnaſq; deieciſſent, per ſpatium, quod erat inter turres, aſcendebant, & ſubinde qui recipiebantur, in foſſæ crepidine ſtabant, & ſagittis, atque iaculis petebant [*hoſtes*,] ſi quis [*eorum ſuis*] ſubſidio veniens, [*foſſæ*] tranſitum, ad murum impedire vellet. Vbi autem omnes, qui in turribus erant, [*murum*] tranſierunt, illi, qui poſtremi [*de turribus*] deſcenderunt, ad foſſam ægrè venerunt. Interea verò illi trecenti cum facibus, quas geſtabant, in eos ferri cœperunt. Platæenſes igitur eos ex tenebris faciliùs conſpiciebant, ſtantes in foſſæ crepidine, & ſagittis, iaculiſq; nudas [*corporis*] partes petebāt. Ipſi verò, quòd in tenebris eſſent, propter faces minùs conſpiciebantur. Itaque & Platæenſes, qui poſtremi erant, foſſam quidem tranſiuerunt priùs, [*quàm ab hoſtibus opprimerentur:*] ſed ægrè, & per vim. Nam & glacies in ea concreuerat, quæ non erat ſolida, ita vt eos tranſeuntes ſuſtinere poſſet, ſed potius erat aquoſa, qualis eſſe ſolet ſubſolano [*potiùs*,] quam Borea ſpirante. Et nox illa propter huiuſmodi ventum niuibus conſperſa aquam in ea vehementer auxerat, quā vix [*capitibus*] ſupra [*eam*] extantes tranſiuerunt. Et propter huius tempeſtatis magnitudinem potiſſimùm euadendi facultas ipſis oblata. Platæenſes verò à foſſa digreſſi, viam, quæ Thebas ferebat, iuerunt conferti,

---

[1] Ἐν τούτῳ] τῷ γιγνομένῳ δηλονότι. [2] Ἐνστάντες] ἐναντιωθέντες. [3] Οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων] οἱ Πλαταιεῖς καὶ ἄνωθεν καὶ κάτωθεν τοὺς βοηθοῦντας τῶν Πελοποννησίων ἔβαλλον. [4] Οἱ δ᾽ ἐν τούτῳ] τῷ καιρῷ δηλονότι. [5] Ἀπώσαντες] ῥίψαντες. ἵνα εὐχερῶς καὶ ἀκωλύτως ἡ ἀνάβασις γίνοιτο. [6] Ἵστατο ἐπὶ τοῦ χείλους] τοῦ ἔξωθεν δηλονότι. ἤδη γὰρ εἶπε περὶ τοῦ ἔνδον.

[7] Χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι] οἱ τελευταῖοι τῶν καταβαινόντων ἀπὸ τῶν τῆς ὀροφῆς πύργων. χαλεπῶς ἀπεχώρουν· ἐπεὶ οὐκ εἶχον τοὺς ὄπισθεν αὐτοῖς ἐπαμυνόντας. [8] Ἐς τὰ γυμνὰ] μέρη δηλονότι. [9] Ὥστ᾽ ἐπελθεῖν] διαδραμεῖν. [10] Ἢ βορέου] ὁ ἢ σύνδεσμος ἀντὶ τοῦ ἤπερ κεῖται. βορέας γὰρ βέβαιον ποιεῖ κρύσταλλον, ἀπηλιώτης δὲ, ὑδατώδη. [11] Ἐν αὐτῇ] τῇ τάφρῳ.

ad dex-

ad dextram habentes Androcratis fanum. A existimabant enim illos, minimè suspicaturos esse, se conuersum iri ad illam viam, quæ ad hostes duceret. simul etiam videbant Peloponnesios cum facibus insequentes, ea via, quæ per Cithræonem, & Capita quercus, Athenas ducebat. Sex autem, septémve stadia Thebas versus ire perrexerunt, deinde diuertentes, viam, quæ ad montem fert, iuerunt, & Erythras, ac Hysias petierunt, nactiq; montes, Athenas perfugerunt, ducenti, & duodecim ex maiore numero. fuerunt enim eorum nonnulli, qui in vrbem reuerterunt, B antequàm [*murum*] superarent. Vnus verò sagittarius in exteriore fossa captus est. Peloponnesij igitur, postquàm hostem insequi destiterunt, in suam quique stationem redierunt. At Platæenses, qui erant in vrbe, rerum omnium, quæ tunc acciderant, ignari: cùm illi, qui in vrbem redierant, ipsis renuntiassent [*omnes ab hoste cæsos, &*] nullos esse superstites, simul ac dies illuxit, emisso caduceatore de induciis egerunt, vt suorum cadauera reciperent, [*& sepulturæ mandarent.*] Sed cognita rei veri- C tate, incepto destiterunt. Platæenses igitur, qui [*hostium munitiones*] superarunt, hoc modo salutem sibi pepererunt. Eadem hyeme iam abeunte, Salæthus Lacedæmonius Lacedæmone cum triremi Mitylenen est missus. Hic Pyrrham vectus, & illinc itinere pedestri per quendam torrentis alueum profectus, quà munitiones transiri poterant, occultè Mitylenen est ingressus. Et Mitylenæorum Magistratibus irruptionem in Atticam factum iri, & illas quadraginta naues, D quas ipsis subsidio venire oportebat, simul affuturas, séque vt hæc significaret, & cætera curaret, præmissum dixit. Tunc verò Mitylenæi confirmati sunt, & animos ad Athenienses minus aduertere cœperunt, & de compositione cum illis agere destiterunt. Atque hæc hyems exiit, & huius belli, quod Thucydides conscripsit, quartus annus excessit. Insequentis æstatis initio, Peloponnesij, postquàm

ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸ τοῦ Ἀνδροκράτους ἡρῷον νομίζοντες ἥκιστα σφᾶς ταύτην αὐτοὺς ὑποτοπῆσαι τρέπεσθαι, τὴν ἐς τοὺς πολεμίους· καὶ ἅμα ἑώρων τοὺς Πελοποννησίους τὴν πρὸς Κιθαιρῶνα καὶ Δρυὸς κεφαλὰς, τὴν ἐπ' Ἀθηνῶν φέρουσαν μετὰ λαμπάδων διώκοντας. καὶ ἐπὶ μὲν ἐξ ἢ ἑπτὰ σταδίους οἱ Πλαταιῆς τὴν ἐπὶ τῶν Θηβῶν ἐχώρησαν, ἔπειθ' ὑποστρέψαντες ἤεσαν τὴν πρὸς τὸ ὄρος φέρουσαν ὁδὸν, [1] ἐς Ἐρύθρας, καὶ Ὑσίας. καὶ λαβόμενοι τῶν ὀρῶν, διαφεύγουσιν ἐς τὰς Ἀθήνας, ἄνδρες δώδεκα καὶ διακόσιοι ἀπὸ πλειόνων. εἰσὶ γάρ τινες αὐτῶν οἳ ἀπετράποντο ἐς τὴν πόλιν, πρὶν ὑπερβαίνειν· εἷς δὲ ἐπὶ τῇ ἔξω τάφρῳ τοξότης ἐλήφθη. οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι [2] κατὰ χώραν ἐγένοντο, τῆς βοηθείας παυσάμενοι· οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως Πλαταιῆς, τῶν μὲν γεγενημένων εἰδότες οὐδὲν, τῶν δὲ ἀποτραπομένων σφίσιν ἀπαγγειλάντων [3] ὡς οὐδεὶς περίεστι, κήρυκα [4] ἐκπέμψαντες, ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο, [5] ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς. μαθόντες δὲ τὸ ἀληθὲς ἐπαύσαντο. [6] οἱ μὲν δὴ τῶν Πλαταιέων ἄνδρες, οὕτως [7] ὑπερβάντες ἐσώθησαν. Ἐκ δὲ τῆς Λακεδαίμονος, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τελευτῶντος, ἐκπέμπεται Σάλαιθος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐς Μυτιλήνην τριήρει. καὶ πλεύσας ἐς Πύρραν, καὶ ἐξ αὐτῆς πεζῇ κατὰ χαράδραν τινὰ, ᾗ ὑπερβατὸν ἦν τὸ περιτείχισμα, διαλαθὼν ἐσέρχεται ἐς τὴν Μυτιλήνην· καὶ ἔλεγε [8] τοῖς προέδροις [9] ὅτι ἐσβολή τε ἅμα ἐς τὴν Ἀττικὴν ἔσται, καὶ αἱ τεσσαράκοντα νῆες παρέσονται ἃς ἔδει βοηθῆσαι αὐτοῖς· προαποπεμφθῆναί τε αὐτὸς τούτων ἕνεκα, καὶ ἅμα τῶν ἄλλων ἐπιμελησόμενος. καὶ οἱ μὲν Μυτιληναῖοι [10] ἐθάρσουν τε, καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἧσσον εἶχον [11] τὴν γνώμην. ὥστε [12] ξυμβαίνειν. ὅ, τε χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ τέταρτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ τὰς ἐς Μυτιλήνην δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν ἔχοντα

περὶ τῶν νεκρῶν

* [illegible] supr. p.182.

---

[1] Ἐς ἐρύθρας καὶ ὑσίας] δῆμοι Βοιωτίας. [2] Κατὰ χώραν ἐγένοντο] ἡσύχασαν. [3] Ὡς οὐδεὶς περίεστιν] αἰτὶ τοῦ, πάντες ἀπώλοντο. [4] Ἐκπέμψαντες] ἐκ τῆς πόλεως αὐτῶν. [5] Ἐσπένδοντο] σπονδὰς ἐζήτουν ποιῆσαι ἐπὶ τὴν ἀνάληψιν τῶν νεκρῶν. [6] Οἱ μὲν δὴ τῶν πλαταιέων] μετάβασις. [7] Ὑπερβάντες ἐσώθησαν] ζῶντες ἐφυλάχθησαν. [8] Τοῖς προέδροις] τοῖς ἄρχουσι τῶν μυτιληναίων. [9] Ὅτι ἐσβολὴ] ἔφοδος τῶν λακεδαιμονίων κατὰ τῆς ἀττικῆς. [10] Ἐθάρσουν τε] θάρρος ἐλάμβανον. [11] Τὴν γνώμην] κατὰ τὴν προαίρεσιν. [12] Ξυμβαίνειν] συμφωνεῖν.

Ἀλκίδαν, ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, *[1] προστάξαντες, αὐτοὶ ἐς τὴν ἀττικὴν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον· ὅπως οἱ ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβούμενοι, ἧσσον ταῖς ναυσὶν ἐς τὴν μιτυλήνην καταπλεούσαις ἐπιβοηθήσωσιν. ἡγεῖτο δὲ τῆς ἐσβολῆς ταύτης [2] Κλεομένης, ὑπὲρ Παυσανίου τοῦ Πλειστοάνακτος υἱέος, βασιλέως ὄντος καὶ νεωτέρου ἔτι, πατρὸς ἀδελφὸς ὤν. ἐδῄωσαν δὲ τῆς ἀττικῆς τά τε πρότερον τετμημένα, καὶ εἴ τι ἐβεβλαστήκει, καὶ ὅσα ἐν ταῖς πρὶν ἐσβολαῖς παρελέλειπτο· καὶ ἡ ἐσβολὴ αὕτη χαλεπωτάτη ἐγένετο τοῖς ἀθηναίοις μετὰ τὴν δευτέραν. [3] ἐπιμένοντες γὰρ ἀεὶ ἀπὸ τῆς λέσβου τι πεύσεσθαι τῶν νεῶν ἔργον, ὡς ἤδη πεπεραιωμένων, [4] ἐπεξῆλθον τὰ πολλὰ τέμνοντες. ὡς δ' οὐδὲν ἀπέβαινεν αὐτοῖς ὧν προσεδέχοντο, καὶ ἐπελελοίπει ὁ σῖτος, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. οἱ δὲ μιτυληναῖοι ἐν τούτῳ, ὡς αἵ τε νῆες αὐτοῖς οὐχ ἧκον ἀπὸ τῆς πελοποννήσου, [5] ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον, καὶ ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, ἀναγκάζονται ξυμβαίνειν πρὸς τοὺς ἀθηναίους, διὰ τάδε· ὁ Σάλαιθος, καὶ αὐτὸς οὐ προσδεχόμενος ἔτι τὰς ναῦς, ὁπλίζει τὸν δῆμον, πρότερον ψιλὸν ὄντα, [6] ὡς ἐπεξιὼν τοῖς ἀθηναίοις· οἱ δέ, ἐπεὶ ἔλαβον ὅπλα, οὔτε [7] ἠκροῶντο ἔτι τῶν ἀρχόντων, κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι, ἢ τὸν σῖτον ἐκέλευον τοὺς δυνατοὺς φέρειν ἐς τὸ φανερὸν, [8] καὶ διανέμειν ἅπασιν, ἢ αὐτοὶ [9] ξυγχωρήσαντες πρὸς ἀθηναίους ἔφασαν παραδώσειν τὴν πόλιν. [10] γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν, οὔτ' ἀποκωλύειν δυνατοὶ ὄντες, εἴτ' ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως, κινδυνεύσοντες, ποιοῦνται κοινῇ ὁμολογίαν πρός τε Πάχητα καὶ τὸ στρατόπεδον, ὥστε ἀθηναίοις μὲν [11] ἐξεῖναι βουλεῦσαι περὶ μιτυληναίων ὁποῖον ἄν τι βούλωνται,

Alcidam, qui claſſis ipſorum præfectus erat, cum quadraginta & duabus nauibus, quas [*ſocijs ciuitatibus*] imperauerant, Mitylenen miſerunt, ipſi, eorumq; ſocij irruptionem in Atticam fecerunt. Vt Athenienſes vtrinque turbati, [*ac diſtricti,*] contra naues, quæ Mitylenen proficiſcebantur, non irent. Huic autem expeditioni [*in Atticam factæ*] præerat pro Rege Pauſania, Pliſtoanactis filio, adhuc pupillo, Cleomenes patruus. Vaſtarunt autem in Attica, cùm alia, quæ prius cæſa fuerant, & ſi quid repullulauerat, & quæcunque in ſuperioribus expeditionibus pretermiſſa fuerant. Atque hæc irruptio [*in agrum Atticum facta*] Athenienſibus poſt ſecundam fuit omnium acerbiſſima. Nam [*Peloponneſij*] cùm ſemper expectarent donec in Lesbo aliquid noui de ſua claſſe audirent, quaſi eò iam appuliſſet, paſſim diſcurrentes pleraque vaſtarunt. Sed cùm nihil eorum, quæ ſperauerant ipſis ſuccederet, cumq; res frumentaria eos defeciſſet, domum redierunt, & in ſuam quique ciuitatem ſe receperunt. Mitylenæi verò interea, cùm neque naues ex Peloponneſo ad ipſos venirent, ſed moras necterent, ſimul etiam cùm res frumentaria eos defeciſſet, compoſitionem cum Athenienſibus hac de cauſa facere ſunt coacti. Salæthus, ne ipſe quidem naues amplius expectans, populum armat, qui antè inermis erat, vt eruptionem in Athenienſes facturus. At oppidani, poſtquàm arma ſumpſerunt, neque Magiſtratus amplius audire voluerunt, & habitis inter ſe conciliis, imperabant vt potentes frumenta ſuppreſſa in lucem proferrent, eaq; viritim populo diuiderent. alioqui ſe compoſitionem cum Athenienſibus facturos, vrbemq; ipſis dedituros affirmarunt. Cùm autem illi, qui Reipublicæ præerant, hoc intellexiſſent, nec [*iſtorum conatus*] impedire poſſent, & ſi compoſitione excluderentur, ſe in periculum venturos animaduerterent, communiter paciſcuntur cum Pachete, eiúſque copiis, [*& ſe, vrbemq́; his conditionibus dedunt,*] vt Athenienſibus arbitratu ſuo de Mitylenæis ſtatuere liceret,

[1]* Προστάξαντες] *ſupra pag. 183,* καὶ ναυάρχον προσέταξαν Ἀλκίδαν, ὃς *& cat.* προστάξαντες *igitur erit* ἀντὶ τοῦ, ἐν προσέταξαν. *ſi* τὸ προστάξαντες *ad naues referas, locum ita accipies,* ἃς ναῦς κατὰ πόλεις προσέταξαν. *ſupra enim dixit* κατὰ πόλεις ἐπήγγελλον παρασκευάζειν νεῶν πλῆθος. *dicimus enim* φόρον, εἰσφορὰν καὶ ναῦς προστάττειν, καὶ ἐπαγγέλλειν ταῖς πόλεσι καὶ κατὰ πόλεις. *Utraque interpretatio bonum habet ſenſum Æ. P.* [2] Κλεομένης] οὗτος ὁ Κλεομένης, καὶ ὁ Πλειστοάναξ, παῖδές εἰσι Παυσανίου τοῦ ἐν πλαταιαῖσιν ἀριστεύσαντος ἐπὶ τῶν μήδων. [3] Ἐπιμένοντες] οἱ λακεδαιμόνιοι (φησὶν) ἐπιμένοντες ἀκοῦσαι τὸ ἀποβησόμενον ἀπὸ τῆς λέσβου ὑπὸ τοῦ Ἀλκίδα, ἔτεμον τὰ πολλὰ τῆς ἀττικῆς. [4] Ἐπεξῆλθον] ἐπέδραμον. [5] Ἀλλὰ ἐνεχρόνιζον] ἔν τινι τόπῳ πολὺν χρόνον μένουσαι, διεβίβαζον. [6] Ὡς ἐπεξιὼν τοῖς ἀθηναίοις] ὡς κινηθησόμενος κατὰ τῶν ἀθηναίων. [7] Ἠκροῶντο] ὑπήκουον τοῖς ἄρχουσι. [8] Καὶ διανέμειν] μεμερισμένως διδόναι. [9] Ξυγχωρήσαντες] ὑπείξαντες. [10] Γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν] οἱ τὰ τῆς πόλεως πράττοντες. [11] Ἐξεῖναι βουλεῦσαι] βουλεύσασθαι.

vtq; ipsi Mitylenæi [*Pachetis*] exercitũ in vrbem reciperẽt, & legationẽ pro se ipsis Athenas mitterent. Interea verò dum [*legati*] redirent, Paches neminẽ Mitylenæorum in vincula coniiceret, aut in seruitutẽ redigeret, aut occideret. Atq; compositio quidem hæc fuit. At illi Mitylenæi, qui potissimùm cũ Lacedæmoniis egerant, [*& præcipui defectionis autores fuerant,*] sibi vehemẽter metuentes, postquàm exercitus, [*in vrbem*] est ingressus, [*has deditionis cõditiones*] non tulerũt: sed [*omnes*] pariter ad aras cõsederunt. Paches verò eos illinc excitatos, nequid iniuriæ ipsis fieret, in Tenedũ custodiendos trãsmittit, donec Athenienses aliquid [*de ipsis*] statuissent. Triremibus etiam Antissam missis, [*eam*] sibi adiunxit, & cætera, quæ ad exercitũ, [*& rem militarem*] pertinebant, arbitratu suo constituit. Peloponnesij verò, qui quadraginta nauib. vehebantur, quos celeriter venisse oportuerat, cùm circa Peloponnesum ipsam nauigantes tempus triuerunt, tum etiã in reliquo nauigationis cursu lentè vecti Athenienses quidẽ, qui in vrbe erant, latuerunt, quoad ad Delũ appulerunt. Illinc verò ad Icarum, & Myconũ profecti, tunc primùm Mitylenen [*per deditionem ab hoste*] captam intellexerunt. Sed cùm rem exploratã habere vellent, ad Embatum Erythreæ nauigarunt. Die autem, à Mitylene capta, circiter septimo, ad Embatum sunt delati. Itaq; re exploratè cognita, pro præsenti rerum illarum statu, quid esset agendum, consultare cœperunt. Tunc Teutiaplus Eleus eos sic est alloquutus. Alcida, cæterique Peloponnesij, mei collegę, qui copiarum duces adsumus, mihi videtur Mitylenen nobis esse nauigandum, ita vt iam sumus, antequàm aduentus noster diuulgetur. Nam (vt verisimile est) cùm homines vrbe recens sint potiti, magnam ipsorum in custodiis negligentiam offendemus, præcipuè verò à mari, qua ex parte cùm ipsi nullum hostem contra se venturũ sperant, tum etiam nostræ vires sunt firmissimæ. Verisimile etiam est ipsorum peditatum, quip-

A καὶ τὴν στρατιὰν ἐς τὴν πόλιν δέχεσθαι αὐτοὺς, πρεσβείαν δὲ ἀποστέλλειν ἐς τὰς Ἀθήνας Μυτιληναίους περὶ ἑαυτῶν. ἐν ὅσῳ δ' ἂν [1] πάλιν ἔλθωσι, Πάχητα μήτε δῆσαι Μυτιληναίων μηδένα, μήτε ἀνδραποδίσαι, μήτε ἀποκτεῖναι. ἡ μὲν ξύμβασις αὕτη ἐγένετο. [2] οἱ δὲ πράξαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους μάλιστα τῶν Μυτιληναίων, [3] περιδεεῖς ὄντες, ὡς ἡ στρατιὰ ἐσῆλθεν, [4] οὐκ ἠνέσχοντο, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς βωμοὺς * [5] ὅμως καθίζουσι. B Πάχης δ' [6] ἀναστήσας αὐτοὺς, ὥστε μὴ ἀδικῆσαι, κατατίθεται ἐς Τένεδον, μέχρις οὗ τοῖς Ἀθηναίοις τι δόξῃ. πέμψας δὲ καὶ ἐς τὴν Ἄντισσαν τριήρεις, [7] προσεκτήσατο, καὶ τἄλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον [8] καθίστατο ᾗ αὐτῷ ἐδόκει. οἱ δ' ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶ Πελοποννήσιοι, οὓς ἔδει ἐν τάχει παραγενέσθαι, πλέοντες, περί τε αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον ἐνδιέτριψαν, [9] καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν σχολαῖοι κομισθέντες, τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως C Ἀθηναίους λανθάνουσι, [10] πρὶν δὴ τῇ Δήλῳ [11] προσέσχον· προσμίξαντες δ' ἀπ' αὐτῆς τῇ Ἰκάρῳ καὶ Μυκόνῳ, πυνθάνονται πρῶτον ὅτι ἡ Μυτιλήνη ἑάλωκε. βουλόμενοι δὲ τὸ σαφὲς εἰδέναι, κατέπλευσαν [12] ἐς Ἔμβατον τῆς Ἐρυθραίας. ἡμέραι δὲ μάλιστα ἦσαν τῇ Μυτιλήνῃ ἑαλωκυίᾳ ἑπτὰ, ὅτ' ἐς τὸ Ἔμβατον κατέπλευσαν. πυθόμενοι δὲ τὸ σαφὲς, ἐβουλεύοντο ἐκ τῶν παρόντων· καὶ ἔλεξεν αὐτοῖς Τευτίαπλος ἀνὴρ Ἠλεῖος τάδε, ΑΛΚΙΔΑ, καὶ Πελοποννησίων ὅσοι πάρεσμεν D ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς, ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ Μυτιλήνην, [13] πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι, [14] ὥσπερ ἔχομεν. κατὰ γὰρ τὸ εἰκὸς, ἀνδρῶν νεωστὶ πόλιν ἐχόντων, πολὺ τὸ ἀφύλακτον εὑρήσομεν· κατὰ μὲν θάλασσαν [15] καὶ πάνυ, ᾗ ἐκεῖνοί τε ἀνέλπιστοι ἐπιγενέσθαι ἄν τινα σφίσι πολέμιον, καὶ ἡμῶν ἡ ἀλκὴ τυγχάνει μάλιστα οὖσα. εἰκὸς δὲ [16] καὶ τὸ πεζὸν αὐτῶν κατ' οἰκίας ἀμελέστ-

γρ. κλάρῳ

---

[1] Πάλιν ἔλθωσιν] ἐπανέλθωσιν. [2] Οἱ δὲ πράξαντες] οἱ πρωταίτιοι τῆς ἀποστάσεως τῶν Λακεδαιμονίων. [3] Περιδεεῖς ὄντες] περίφοβοι γεγονότες. [4] Οὐκ ἠνέσχοντο] μεῖναι δηλονότι. * [5] Ὅμως] ἴσως γραπτέον ὁμῶς, αὐτὶ τοῦ ὁμοίως, ἢ ὁμοῦ, ἤγουν ἅμα. εἰ δὲ τὸ ὅμως ἔχει καλῶς, ὁ νοῦς ἔσται τοιοῦτος. οὐκ ἠνέσχοντο μὲν ταύτην τὴν ὁμολογίαν, καὶ ξύμβασιν οὐδὲ αὐτῇ ἐπίστευον, ἀλλ' ὅμως μείζονος ἀσφαλείας χάριν ἐπὶ βωμοὺς καθίζουσιν. Æ.P.

[6] Ἀναστήσας αὐτοὺς] ἐγείρας ἀπὸ τῶν βωμῶν.
[7] Προσεκτήσατο] προσεποιήσατο. [8] Καθίστατο] εὐτάκτει.
[9] Καὶ κατὰ τὸν ἄλλον πλοῦν] τὸν ἀπὸ Πελοποννήσου εἰς Μυτιλήνην.
[10] Πρὶν δὴ] ἕως οὗ. [11] Προσέσχον] προσωρμίσαντο.
[12] Ἐς Ἔμβατον] τὸ στενὸν τὸ μεταξὺ Χίου καὶ Ἐρυθρᾶς.
[13] Πρὶν ἐκπύστους] φανερούς. [14] Ὥσπερ ἔχομεν] αὐτὶ τοῦ, ὡς νῦν ἐσμέν. [15] Καὶ πάνυ] εὑρήσομεν τὸ ἀφύλακτον δηλονότι.
[16] Καὶ τὸ πεζὸν αὐτῶν] τὸ διὰ ξηρᾶς στράτευμα.

» ρον, ὡς κεκρατηκότων, διεσπάρθαι. εἰ οὖν προσπέσοιμεν ἄφνω τε καὶ νυκτός, ἐλπίζω μετὰ τῶν ἔνδον (εἴ τις ἄρα ἡμῖν ἐστὶν ὑπόλοιπος εὔνους) καταληφθῆναι ἂν τὰ πράγματα. καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν τὸν κίνδυνον, νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ [1] καινὸν τοῦ πολέμου ἢ τὸ τοιοῦτον, [2] ὃ εἴ τις στρατηγὸς ἔν τε αὑτῷ φυλάσσοιτο, καὶ τοῖς πολεμίοις [3] ἐνορῶν ἐπιχειροίη, [4] πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο.

γρ. κενὸν
γρ. ἐν τῷ αὐτῷ

Ὁ μὲν, τοσαῦτα εἰπὼν, οὐκ ἔπειθε τὸν Ἀλκίδαν. ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀπ' Ἰωνίας φυγάδων, καὶ οἱ Λέσβιοι ξυμπλέοντες παρῄνουν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν B κίνδυνον φοβεῖται, [5] τῶν ἐν Ἰωνίᾳ πόλεων καταλαβεῖν τινὰ, ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα· ὅπως ἐκ πόλεως [6] ὁρμώμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποστήσωσιν. [7] ἐλπίδα δ' εἶναι· οὐδενὶ γὰρ ἀκουσίως ἀφῖχθαι. [8] καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην μεγίστην οὖσαν Ἀθηναίων ἢν ὑφέλωσι, [9] καὶ ἅμα ἢν ἐφορμῶσιν * [10] αὐτοὺς σφίσι δαπάνη γίγνηται), πείσειν τε οἴεσθαι καὶ Πισσούθνην ὥστε ξυμπολεμεῖν. [11] ὁ δὲ οὐδὲ ταῦτα [12] ἐνεδέχετο, [13] ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης εἶχεν, ἐπειδὴ τῆς Μιτυλήνης ὑστερήκει, ὅτι C τάχιστα τῇ Πελοποννήσῳ πάλιν προσμίξαι. ἄρας δὲ ἐκ τῆς Ἐμβάτου παρέπλει· καὶ προσσχὼν Μυοννήσῳ τῇ Τηΐων, τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς κατὰ πλοῦν εἰλήφει, ἀπέσφαξε τοὺς πολλούς. καὶ ἐς τὴν Ἔφεσον καθορμισαμένου αὐτοῦ, Σαμίων τῶν ἐξ Ἀναίων ἀφικόμενοι πρέσβεις ἔλεγον οὐ καλῶς τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦν αὐτόν, εἰ ἄνδρας διέφθειρεν οὔτε χεῖρας ἀνταιρομένους, οὔτε πολεμίους, Ἀθηναίων δὲ ὑπ' ἀνάγκης ξυμμάχους.

γρ. οὐδενὶ
γρ. ἐφορμῶσι σφίσιν αὐτοῖς δαπ.

Ape quòd sint victores, per hospitia dispersum negligẽtius agere. Si igitur ex improuiso, & noctu impetũ in ipsos faciamus, spero fore, vt cum illis, qui sunt in vrbe (siquis modò nobis beneuolus adhuc superest) res illas in potestatẽ nostram redigamus, neq; metu territi periculum subire recusemus, existimantes nouas belli rationes nullas alias esse, quàm istas, [*cũ videlicet pro Reip. ac sociorum salute pericula fortiter subeuntur, omnisq́; negligentia reiicitur*] à quo [*negligentiæ vitio*] si quis dux sibi ipsi caueat, & [*hoc ipsum*] in hostibus animaduertẽs illos adoriatur, ex animi sententia res plurimas gerere poterit. Hic igitur ita loquutus, rem Alcidæ nõ persuasit. Alij verò nonnulli ex Ionia exules, & Lesbij, qui cum ipso nauigabãt, ei suadebant, vt, quandoquidẽ hoc periculũ formidabat, aliquã vrbem in Ionia, aut Cumam Æolicam occuparet, vt ex vrbe, [*quam cepisset,*] prodeũtes, Ioniam ad defectionem impellerẽt. Spem autem [*rei feliciter peragendæ*] esse [*dicebant.*] Se enim præter nullius volũtatem [*eò*] venturos [*affirmabant.*] Et si prouentum istum, qui maximus erat, Atheniensibus eriperẽt, simul etiam si stationes ipsis oppositas haberent, [*maximos*] sumptus [*ab hostibus*] factum iri [*dicebant. Dicebant*] etiã se sperare Pisuthnen à se adductũ iri, vt ad huius belli societatẽ se adiungeret. Sed Alcidas ne ista quidẽ admisit: sed ad eam sententiã animo potissimũ inclinauit, vt quoniã non satis maturè Mitylenen peruenire potuisset, [*eiusq́; seruandæ spe frustratus esset,*] in Peloponnesum quàm celerrimè se reciperet. Quamobrẽ cùm Embato soluisset, discessit: cumque ad Teiorũ Myonesum appulisset, plerosq; captiuos, quos in suæ nauigationis cursu interceperat, trucidauit. Et cùm Ephesum appulisset, Samiorũ, qui ex Anęis erant, Legati ad eum venerũt, nec bellè eum Græciã in libertatem asserere dixerũt, si illos necaret, qui nec arma contra [*Peloponnesios*] tulissent, nec [*ipsis*] hostes essent: sed necessitate coacti societatem cũ Atheniensibus fecissent.

[1] Οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ καινὸν τοῦ πολέμου] τὸ καινὸν, οἱ μὲν διὰ διφθόγγου γράψαντες, οὕτως ἐνόησαν, τὸ παρ' ἐλπίδα καὶ παρὰ δόξαν ποιοῦν ἐν τοῖς πολεμίοις νικᾶν, τουτέστι, τὸ ἐπιπεσεῖν ἀφυλάκτως τοῖς ἐχθροῖς· οἱ δὲ διὰ τοῦ ἐψιλοῦ γράψαντες οὕτως ἐξηγοῦνται, τὸ διάκενον καὶ ἀργὸν τοῦ πολέμου. [2] Ὃ εἴ τις στρατηγὸς] τὸ ἀφύλακτον δηλονότι, καὶ ῥᾴθυμον· ἵν' εἴ τις στρατηγὸς αὐτός τε ἐκκλίνοι, καὶ τοῖς πολεμίοις τηνικαῦτα ἐπιχειροίη ἡνίκ' ἂν ἀφυλάκτους αὐτοὺς ὁρῴη, μάλιστ' ἂν ὀρθοῖτο. [3] Ἐνορῶν] προσέχων. [4] Πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο] ἐπὶ πλεῖστον νικήσαι ἄν. [5] Τῶν ἐν Ἰωνίᾳ] λείπει ἡ ἀπό. [6] Ὁρμώμενοι] ὁρμητήριον ἔχοντες. [7] Ἐλπίδα δ' εἶναι] ἔφασκε δηλονότι. [8] Καὶ τὴν πρόσοδον ταύτην] ταύτην τὴν πρόσοδον τὴν ἀπὸ τῶν Ἰώνων ὑπάρχουσαν τοῖς Ἀθηναίοις, ἐὰν ἀφέλωνται, καὶ χειρώσωνται αὐτοὶ τὴν Ἰωνίαν, μέλλουσιν ἔχειν καὶ τὰ ἀπὸ τῶν Ἰώνων ἀεὶ χρήματα, καὶ τὴν ἐκεῖθεν Ἀθηναίων παρασκευήν.
[9] Καὶ ἅμα ἢν ἐφορμῶσιν] οἱ μὲν εἰς τὸ ἐφορμῶσι τὸν λόγον ἀναπαύουσι, καὶ τὴν πτῶσιν ἐναλλάττουσιν, ἐπὶ τῶν Λακεδαιμονίων τὸ ἐφορμῶσι λαμβάνοντες· οἱ δὲ τὸ ὅλον ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων ἐκδέχονται, καὶ νοοῦσιν οὕτω, καὶ ἐὰν ἐφορμῶσιν οἱ Ἀθηναῖοι, δαπάνη αὐτοῖς γίνεται, ὅταν τι χωρίον ἡμεῖς ἐν τῇ Ἰωνίᾳ κατάσχωμεν. Ἄλλως. καὶ ἐὰν ἐφορμούντων σφῶν (τουτέστι τῶν Πελοποννησίων) δαπάνη αὐτοῖς γενήσεται, δηλονότι τοῖς Ἀθηναίοις. διόπερ τὸ σφίσιν αὐτοῖς οὐχ ἅμα ἀναγνωστέον, ἀλλὰ διαιρετέον, καὶ κατὰ τὸ σφίσιν ὑποστικτέον. [10] * Ἐφορμῶσιν] τοῦτο ληπτέον οὕτως· ἢν οἱ Πελοποννήσιοι σφίσιν αὐτοῖς, ἤγουν τοῖς Ἀθηναίοις ἐφορμῶσιν, ἔλεγον ὅτι δαπάνη γίγνηται, εἴτε, ἔλεγον μεγίστην δαπάνην ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ποιηθήσεσθαι. διὰ τί; ὅπως τὰς τῶν πολεμίων ὁρμὰς, καὶ καταδρομὰς, καὶ πάσας βλάβας κατὰ δύναμιν εἴργωσιν. ἀλλὰ τὸ σφίσιν αὐτοῖς, ἀντὶ τοῦ ἁπλῶς, αὐτοῖς, ὡς σπανιώτερον, καὶ καινοπρεπέστερον σημειῶσαι. Ἄλλως. ἢν οἱ Ἀθηναῖοι ἐφορμῶσιν αὐτοῖς τοῖς Λακεδαιμονίοις δηλονότι, ἔλεγον σφίσιν, ἤγουν αὐτοῖς τοῖς Ἀθηναίοις μεγίστην ἔσεσθαι δαπάνην. τὸ δὲ σφίσιν, ἀντὶ τοῦ, αὐτοῖς, ποιητικώτερον. Æ. P. [11] Ὁ δὲ] ὁ στρατηγὸς τοῦ βασιλέως περὶ τὴν Ἰωνίαν διατρίβων. [12] Ἐνεδέχετο] ἐν ἑαυτῷ ἐδέχετο. [13] Ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τῆς γνώμης] ὁ προὐργιαίτερος σκοπὸς ἦν αὐτῷ.

Et ni-

A Et,niſi finem faceret, ipſum paucorũ quidem hoſtium amicitiã ſibi conciliaturum, longè verò plures ex amicis hoſtes habiturum. Quorum verbis Alcidas adductus, quotquot de Chiis adhuc penes ſe habebat,& ex aliis nonnullos dimiſit. Nam homines, licet [*Peloponneſiorum*] naues conſpicerent,haud tamen fugiebant: ſed potius vt ad Atticas accedebãt, & ne vel minimam quidem ſpem habebant, cùm Athenienſes maris imperium obtinerent, Peloponneſiorũ naues in Ioniam vnquam traiecturas eſſe. Alcidas verò Epheſo raptim diſceſſit, & in fugam ſe dedit. B Nam à Salaminia, & Paralo nauibus, dum adhuc in portu ad Claron eſſet, conſpectus fuerat. Hæ autem ab Athenis curſum caſu tenebant. ac hoſtis inſequentis aduentũ metuẽs,per altum ferebatur, ad nullam aliam regionem vltrò,niſi ad Peloponneſum appulſurus. Pacheti verò cùm vndique, tum etiam ex Erythræa huius rei nuntius afferebatur. Cùm enim Ionia nullis munitionibus eſſet munita, metus ingens erat ne Peloponneſij maritimam oram nauibus C legentes, quamuis & ſic in animo non haberent [*diutius ibi*] manere, tamen obiter prout in ſingulas vrbes incidiſſent, eas diriperent. Paralus verò,& Salaminia naues, cùm ipſæmet ipſum [*Alcidam*] ad Claron vidiſſent, [*rem Pacheti*] nuntiarunt. Ille verò eum magna feſtinationis contentione perſequebatur. Et vſque ad inſulam Latmon eum eſt perſequutus, ſed cùm [*Alcidas*] nuſquã amplius appareret, ita vt eum aſſequi poſſet, [*Paches*] retro rediit. Cùm autem [*hoſtium naues*] in alto aſſequutus D non fuiſſet, hoc in lucro poſuit, quòd nuſquam ſubſiſtere, neque caſtra munire, neque ſibi eas præſidiis obſidendi, & ſtationes ipſis oppoſitas habendi materiam præbere coactæ fuiſſent. Dum autem [*ab hoſte perſequendo*] reuerteretur, maritimam [*Aſiæ*] oram legens, ad Notium Colophoniorum vrbem appulit, vbi Colophonij habitabant, quòd [*Colophon ipſorum antiqua patria,*] vrbs à mari remotior, ab Itamane,& barbaris per domeſticam ſeditionem [*ab altera factione*] accitis capta fuiſſet. Hæc autem capta fuit eo fermè tempore, quo Peloponneſij ſecundã irruptionem in Atticã fecerunt. In vrbe igitur Notio, cum ſeditio rurſus orta fuiſſet inter illos, qui eò cõfugerat, & veteres vrbis colonos,

εἰ δὲ μὴ παύσεται, ὀλίγους μὲν αὐτὸν τῶν ἐχθρῶν ἐς φιλίαν προσάξεσθαι, πολὺ δὲ πλείους τῶν φίλων πολεμίους ἕξειν. καὶ ὁ μὲν ἐπείσθη τε, καὶ χίων ἄνδρας ὅσους εἶχεν ἔτι, ἀφῆκε, καὶ τῶν ἄλλων τινάς. ὁρῶντες γὰρ τὰς ναῦς οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔφευγον, ἀλλὰ προσεχώρουν μᾶλλον ὡς ἀττικαῖς· καὶ ἐλπίδα οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχον μή ποτε ἀθηναίων τῆς θαλάσσης κρατούντων, ναῦς πελοποννησίων εἰς ἰωνίαν παραβαλεῖν. ἀπὸ δὲ τῆς ἐφέσου ὁ Ἀλκίδας ἔπλει κατὰ τάχος, καὶ φυγὴν ἐποιεῖτο. ὤφθη γὰρ ὑπὸ τῆς σαλαμινίας καὶ παράλου, ἔτι περὶ κλάρον ὁρμῶν. αἱ δ' ἀπ' ἀθηνῶν ἔτυχον πλέουσαι· καὶ δεδιὼς τὴν δίωξιν, ἔπλει διὰ τοῦ πελάγους, ὡς γῇ ἑκούσιος [1] οὐ σχήσων ἄλλῃ ἢ πελοποννήσῳ. τῷ δὲ Πάχητι καὶ τοῖς ἀθηναίοις ἦλθε μὲν καὶ ἀπὸ τῆς ἐρυθραίας ἀγγελία, ἀφικνεῖτο δὲ καὶ πανταχόθεν. ἀτειχίστου γὰρ οὔσης τῆς ἰωνίας, μέγα τὸ δέος ἐγένετο μὴ παραπλέοντες οἱ πελοποννήσιοι, εἰ καὶ ὡς μὴ διενοοῦντο μένειν, πορθῶσιν ἅμα προσπίπτοντες τὰς πόλεις. [2] αὐτάγγελοι δ' αὐτὸν ἰδοῦσαι ἐν τῇ κλάρῳ ἥ τε πάραλος καὶ ἡ σαλαμινία [3] ἔφρασαν. [4] ὁ δὲ ὑπὸ σπουδῆς ἐποιεῖτο τὴν δίωξιν· καὶ μέχρι μὲν λάτμου τῆς νήσου ἐπεδίωξεν, ὡς δ' οὐκέτι ἐν καταλήψει [5] ἐφαίνετο, [6] ἐπανεχώρει. [7] κέρδος δὲ ἐνόμισεν, ἐπειδὴ οὐ μετεώροις περιέτυχεν, ὅτι οὐδαμοῦ ἐγκαταληφθεῖσαι ἠναγκάσθησαν στρατόπεδόν τε ποιεῖσθαι, καὶ φυλακὴν σφίσι καὶ ἐφόρμησιν παρασχεῖν. παραπλέων δὲ πάλιν ἔσχε καὶ ἐς νότιον τὸ κολοφωνίων, οὗ κατῴκηντο κολοφώνιοι, τῆς ἄνω πόλεως ἑαλωκυίας ὑπὸ Ἰταμάνους [8] καὶ τῶν βαρβάρων κατὰ στάσιν ἰδίαν [9] ἐπαχθέντων. ἑάλω δὲ μάλιστα αὕτη ὅτε ἡ δευτέρα πελοποννησίων ἐσβολὴ ἐς τὴν ἀττικὴν ἐγίγνετο. ἐν οὖν τῷ νοτίῳ, οἱ καταφυγόντες καὶ κατοικήσαντες αὐτόθι, αὖθις στασιάσαντες,

---

[1] Οὐ σχήσων] οὐ προσορμιούμενος. [2] Αὐτάγγελοι δὲ αὐτὸν ἰδοῦσαι] οὐκ ἐπ' ἀγγελίαν πεμφθεῖσαι, ἀλλ' ἐπ' ἄλλην χρείαν. [3] Ἔφρασαν] τοῖς ἀθηναίοις. [4] Ὁ δὲ] ἤγουν, ὁ Πάχης. [5] Ἐφαίνετο] ὁ Ἀλκίδας. [6] Ἐπανεχώρει] ὁ Πάχης. [7] Κέρδος δὲ ἐνόμισε] κέρδος (φησὶν) ἐνόμισεν ὁ Πάχης ὅτι οὐ κατέλαβε τὰς Ἀλκίδου ναῦς, ἵνα μὴ ἀναγκάσωσιν αὐτὸν στρατόπεδον κατ' αὐτῶν ποιήσασθαι, ἢ φυλακὰς, καὶ ἐφόρμησιν, μὴ ἄρα τι τυχηρὸν γένηται ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, καὶ ἡττηθῇ. [8] Καὶ τῶν βαρβάρων] καὶ τῶν βαρβάρων ἐπαχθέντων ὑπὸ μιᾶς τῶν στάσεων. [9] Ἐπαχθέντων] ἐπελθόντων.

οἱ μὲν, παρὰ Πισσούθνου ἐπικούρους[1] Ἀρκάδων τε καὶ βαρβάρων ἐπαγόμενοι, ἐν διατειχίσματι εἶχον, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως Κολοφωνίων οἱ μηδίσαντες, ξυνεσελθόντες ἐπολίτευον.[2] οἱ δὲ,[3] ὑπεξελθόντες τούτους, καὶ ὄντες φυγάδες, τὸν Πάχητα ἐπάγονται. ὁ δὲ, προσκαλεσάμενος ἐς λόγους Ἱππίαν τὸν ἐν τῷ διατειχίσματι Ἀρκάδων ἄρχοντα, ὥστε, ἢν μηδὲν ἀρέσκον λέγῃ, πάλιν αὐτὸν καταστήσειν ἐς τὸ τεῖχος[4] σῶν καὶ ὑγιᾶ· ὁ μὲν ἐξῆλθε παρ' αὐτόν· ὁ δ' ἐκεῖνον μὲν ἐν φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν, αὐτὸς δὲ προσβαλὼν τῷ τειχίσματι ἐξαπιναίως,[5] καὶ οὐ προσδεχομένων,[6] αἱρεῖ, τούς τε Ἀρκάδας καὶ τῶν βαρβάρων[7] ὅσοι ἐνῆσαν διαφθείρει· καὶ τὸν Ἱππίαν ὕστερον ἐσαγαγὼν, ὥσπερ ἐσπείσατο, ἐπειδὴ ἔνδον ἦν, ξυλλαμβάνει, καὶ κατατοξεύει. Κολοφωνίοις δὲ Νότιον παραδίδωσι, πλὴν τῶν μηδισάντων. καὶ ὕστερον Ἀθηναῖοι οἰκιστὰς πέμψαντες, κατὰ τοὺς ἑαυτῶν νόμους κατῴκισαν τὸ Νότιον, ξυναγαγόντες πάντας ἐκ τῶν πόλεων, εἴ πού τις ἦν Κολοφωνίων. ὁ δὲ Πάχης, ἀφικόμενος ἐς τὴν Μιτυλήνην, τήν τε Πύρραν καὶ Ἔρεσον παρεστήσατο· καὶ Σάλαιθον λαβὼν ἐν τῇ πόλει τὸν Λακεδαιμόνιον κεκρυμμένον, ἀποπέμπει ἐς τὰς Ἀθήνας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς Τενέδου Μιτυληναίους ἄνδρας ἅμα,[8] οὓς κατέθετο, καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτῷ αἴτιος ἐδόκει εἶναι τῆς ἀποστάσεως. ἀποπέμπει δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς τὸ πλέον. τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπομένων[9] καθίστατο τὰ περὶ τὴν Μιτυλήνην καὶ τὴν ἄλλην Λέσβον ᾗ αὐτῷ ἐδόκει. ἀφικομένων δὲ τῶν ἀνδρῶν,[10] καὶ τοῦ Σαλαίθου, οἱ Ἀθηναῖοι τὸν μὲν Σάλαιθον εὐθὺς ἀπέκτειναν,[11] ἔστιν ἃ παρεχόμενον, τά τ' ἄλλα, καὶ ἀπὸ Πλαταιῶν (ἔτι γὰρ ἐπολιορκοῦντο) ἀπάξειν Πελοποννησίους.[12] περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμας ἐποιοῦντο· καὶ ὑπὸ ὀργῆς[13] ἔδοξεν αὐτοῖς οὐ τοὺς[14] παρόντας μόνον ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ[15] καὶ τοὺς ἅπαντας Μιτυληναίους ὅσοι ἡβῶσι, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδραποδίσαι·

A alij quidem auxiliares copias, quas à Pissuthne, & ab Arcadibus, ac barbaris accersiuerant in munitionibus vrbem interſepientibus habebant, & illi de Colophoniis, qui profugerant ex [*antiqua patria*,] vrbe quæ à mari erat remotior, quiq; Medis fauerant, cum eiuſdem factionis hominibus eò ingreſſi, Rempublicam adminiſtrabāt. alij verò, qui clàm iſtis aufugerant, & qui exules erant, Pachetē accerſiuerunt. Cùm autem Paches Hippiam, Arcadū ducem, qui in munitionibus illis vrbem interſepi-B entibus erat, ad colloquium euocauiſſet, ea conditione, vt, ſi nihil dixiſſet, quod ſibi placeret, eum in ſuas munitiones rurſus ſaluum, ſanumq; reſtitueret, ille quidem ad ipſum proceſſit. Ipſe verò, cùm eum in cuſtodia ſine vinculis ſeruari iuſſiſſet, [*hoſtium*] munitiones repentè adortus, illiſq; nihil tale expectantibus, capit, & Arcadas, ac barbaros, quotquot intus erant, occidit. Et Hippiam poſtea introductum, ſicuti factis induciis promiſerat, poſtquàm intus fuit, comprehendit, ſagittiſq; confodit. Et Colophoniis Notium reſtituit, illis exce-C ptis, qui Medorum partibus fauerāt. Poſtea verò Athenieſes coloniis eò miſſis, eam ciuitatem ex legibus, inſtitutiſq; ſuis conſtituerunt, omnibus Colophoniis, ſi quis vſquam erat, ex ciuitatibus in vnum coactis. Paches autem Mitylenen reuerſus, Pyrrham, & Ereſſum in deditionem redegit. captumq; Salæthum Lacedæmonium in vrbe latitantem, Athenas mittit, ſimul etiam illos Mitylenæos, quos in Tenedum aſſeruandos miſerat, & ſi quis alius ipſi de-D fectionis autor fuiſſe videbatur. Maiorem etiam exercitus partē dimittit, & cum reliquis remanſit, vt cùm Mitylenes, tum etiam cæteræ Lesbi res arbitratu ſuo conſtitueret. Cùm autem, qui à Pachete miſſi fuerant, Athenas perueniſſent, Athenienſes Salæthum quidem confeſtim interfecerunt, licet conditiones offerret cùm aliàs, tum etiam Peloponneſios à Platæis (adhuc enim obſidebantur) ſe abducturum. De reliquis verò conſultare cœperunt. Et præ ira cenſuerunt interficiendos non ſolùm eos, qui aderant: ſed etiam omnes Mitylenæos, quotquot puberes eſſent; impuberes verò, ac fœminas in ſeruitutem redigendas:

[1] Ἀρκάδων τε καὶ βαρβάρων] λείπει ἡ ἀπό, ἵν' ᾖ, ἀπὸ τῶν Ἀρκάδων. [2] Ἐπολίτευον] τὴν πολιτείαν εἶχον. [3] Ὑπεξελθόντες τούτους] λαθραίως φυγόντες. [4] Σῶν καὶ ὑγιᾶ] ἀνακρωτηρίαστον. [5] Καὶ οὐ προσδεχομένων] τῶν ἐντός. [6] Αἱρεῖ] πορθεῖ. χειροῦται. ὅθεν καὶ περισπᾶται. ἐπὶ γὰρ τοῦ ὑψῶσαι, βαρύνεται. [7] Ὅσοι ἐνῆσαν] τοῦ Πισσούθνου.

[8] Οὓς κατέθετο] ἀποκτεῖναι. [9] Καθίστατο] εὐτάκτει. [10] Καὶ τοῦ Σαλαίθου] εἰς τοὺς ἀθηναίους. [11] Ἔστιν ἃ παρεχόμενον] ἔστιν ἃ πρᾶξαι ὑπισχνούμενον. [12] Περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν] τῶν προταιτίων. [13] Ἔδοξεν αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις. [14] Παρόντας μόνον] ἐν ἀθήναις. [15] Καὶ τοὺς ἅπαντας μιτυληναίους] ὅτι ἄλλως ἀπέστησαν.

dantes

dantes crimini cùm alteram defectionem, quam [*ab Athenienſibus*] fecerant, licet eorum imperio non premerentur, vt alij; tum etiam [*alteram, ad quam Iones ſolicitauerant,*] quòd Peloponneſiorum claſſis, quæ auxilium ipſis [*Mitylenæis*] ferẽs, in Ioniam non ſine periculo penetrare auſa fuerat, motũ illum non minimum adiuuiſſet. nec enim paruo, leuiq; conſilio defectionem feciſſe videbantur. Triremem igitur ad Pachetem mittunt, quæ populi decretum nuntiet, imperantes, vt primo quoq; tempore Mityleneos necet. Poſtero autem die confeſtim eos vehemẽter pœnituit, & ſæuum, ac immane decretũ, quod fecerant, ſecum ipſi reputabant, quo totam ciuitatem, potius quàm ipſos defectionis autores necari iubebant. Cùm autem Mitylenæorum legati, qui [*tunc*] aderant, & quotquot Athenienſes ipſis ſtudebant, hoc animaduertiſſent, ſuaſerunt illis, qui Reip. præerant, vt hac de re ad populum iterum referrent, & ſententias rogarent. Quod facilè perſuaſerunt, quia & illis hoc erat perſpectum, maiorem ciuium partẽ cupere hac de re iterum conſultandi poteſtatẽ ſibi per aliquos dari. Quamobrem cõcione ſtatim coacta, cùm aliæ ſentẽtiæ à ſingulis ſunt dictæ tum etiam Cleon Cleæneti filius, cuius etiã de [*Mitylenæis*] occidendis ſententia pridie euicerat, qui & cæteris in rebus ciuis erat omnium violentiſſimus, & tunc temporis apud plebem longè gratioſiſſimus, ita vt ei, quicquid vellet dicendo facilè perſuaderet, in medium progreſſus, hanc orationem habuit.

CLEONIS CONCIO.

Cùm ſæpe aliàs ego ſtatum popularem minimè aptum iudicaui ad imperium in alios obtinendum, tum verò præcipuè nunc in hac veſtra de Mitylenæis pœnitẽtia, [*& ſententiæ mutatione, hoc ipſum palàm perſpicio.*] Nam quia vos in quotidiana, & mutua conſuetudine hîc ſecuri eſtis, nec vllas inſidias timetis, idem etiam de ſociis ſentitis, [*& eandem ſecuritatem, animique tranquillitatem habetis, nec vllas ipſorum inſidias timetis.*] Et quicquid vel eloquentia eorum adducti deliqueritis, vel miſericordia moti remiſeritis, non

A [1] ἐπικαλοῦντες τήν τε ἄλλην ἀπόστασιν, ὅτι οὐκ ἀρχόμενοι ὥσπερ [2] οἱ ἄλλοι ἐποιήσαντο, καὶ προσξυνελάβοντο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὁρμῆς αἱ Πελοποννησίων νῆες, ἐς Ἰωνίαν [3] ἐκείνοις [4] βοηθοὶ τολμήσασαι [5] παρακινδυνεῦσαι. οὐ γὰρ ἀπὸ βραχείας διανοίας [6] ἐδόκουν τὴν ἀπόστασιν ποιήσασθαι. πέμπουσιν οὖν τριήρη ὡς Πάχητα ἄγγελον τῶν δεδογμένων, κατὰ τάχος κελεύοντες διαχρήσασθαι Μυτιληναίους. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μετάνοιά τις εὐθὺς ἦν αὐτοῖς, καὶ ἀ-
B ναλογισμὸς, ὠμὸν τὸ βούλευμα καὶ μέγα ἐγνῶσθαι, πόλιν ὅλην διαφθεῖραι μᾶλλον [7] ἢ οὐ τοὺς αἰτίους. ὡς δ᾽ ᾔσθοντο [8] τοῦτο τῶν Μυτιληναίων οἱ παρόντες πρέσβεις, καὶ οἱ αὐτοῖς τῶν Ἀθηναίων ξυμπράσσοντες, παρεσκεύασαν [9] τοὺς ἐν τέλει [10] ὥστε αὖθις γνώμας [11] προθεῖναι. καὶ ἔπεισαν ῥᾷον, διότι [12] καὶ ἐκείνοις ἔνδηλον ἦν βουλόμενον τὸ πλέον τῶν πολιτῶν αὖθίς τινας [13] σφίσιν ἀποδοῦναι βουλεύσασθαι. καταστάσης δ᾽ εὐθὺς ἐκκλησίας, ἄλλαι τε γνῶμαι ἀφ᾽ ἑκάστων
C ἐλέγοντο, καὶ Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ὅσπερ [14] καὶ τὴν προτέραν ἐνενικήκει ὥστε ἀποκτεῖναι, ὢν καὶ ἐς τὰ ἄλλα [15] βιαιότατος τῶν πολιτῶν, τῷ τε δήμῳ παρὰ πολὺ ἐν τῷ τότε πιθανώτατος, παρελθὼν αὖθις, ἔλεγε τοιάδε, [16] ΠΟΛΛΑΚΙΣ μὲν ἤδη ἔγωγε καὶ ἄλλοτε ἔγνων δημοκρατίαν, ὅτι ἀδύνατός ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν, μάλιστα δ᾽ ἐν τῇ νῦν ὑμετέρᾳ περὶ Μυτιληναίων μεταμελείᾳ. διὰ γὰρ τὸ καθ᾽ ἡμέραν ἀδεὲς καὶ ἀνεπιβούλευτον πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐς τοὺς
D ξυμμάχους [17] τὸ αὐτὸ ἔχετε. [18] καὶ ὅ,τι ἂν ἢ λόγῳ πεισθέντες ὑπ᾽ αὐτῶν ἁμάρτητε, ἢ οἴκτῳ ἐνδῶτε,

[1] Ἐπικαλοῦντες] αἰτιῶντες ἐγκαλοῦντες. [2] Οἱ ἄλλοι ἐποιήσαντο] σύμμαχοι. [3] Ἐκείνοις] τοῖς Μυτιληναίοις. [4] Βοηθοὶ] οὖσαι δηλονότι. [5] Παρακινδυνεῦσαι] μετὰ κινδύνου ἐλθεῖν εἰς Ἰωνίαν. [6] Ἐδόκουν] ἐνομίζοντο. [7] Ἢ οὐ τοὺς αἰτίους] ἡ οὐ ἀπόφασις περιττή. ὁ γὰρ ἢ σύνδεσμος ἀντὶ τοῦ ἤπερ κεῖται. κἂν τῇ συνηθείᾳ δὲ πολλάκις παρελκούσαις ἀποφάσεσι χρώμεθα· οὐ μὰ τὸν Δία, οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα. ὡς καὶ τὸ, ἀπαγορεύω σοι μὴ ποιεῖν. [8] Τοῦτο τῶν Μυτιληναίων] ὅτι μετενόησαν. [9] Τοὺς ἐν τέλει] τοὺς στρατηγοὺς λέγει τοὺς ἐν τέλει. οὗτοι γὰρ συνῆγον τὴν ἐκκλησίαν. [10] Ὥστε αὖθις γνώμας] διασκέψεις. [11] Προθεῖναι] δηλονότι τοὺς ἐν τέλει. [12] Καὶ ἐκείνοις] καὶ γὰρ τοῖς ἐν τέλει γνώριμον ὅτι βούλονται οἱ πλείους τῶν πολιτῶν αὖθις ἀποδοθῆναι αὐτοῖς ἐκκλησίαν. [13] Σφίσιν] τοῖς πολίταις. [14] Καὶ τὴν προτέραν] βουλὴν δηλονότι. [15] Βιαιότατος] ἰσχυρός. [16] Πολλάκις μὲν ἤδη] ἡ στάσις πραγματικὴ ἐστὶ τῆς δημηγορίας. διαιρεῖται δὲ τῷ δικαίῳ καὶ τῷ συμφέροντι. τὸ γὰρ εὐπρεπὲς οὐδετέρως ἐξήτασεν. ἦν γὰρ τὸ μὲν, παρὰ τὸ ἦθος τῆς πόλεως· τὸ δὲ, παρὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀδικησάντων. ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν, ὅτι πολλάκις ἔγνων δημοκρατίαν, ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν ἑτέρων ἄρχειν. ἐπεὶ γὰρ ἀλλήλους οἱ πολῖται οὔτε φοβοῦνται, οὔτε ἐπιβουλεύουσιν, οἴονται μηδὲ ὑπὸ τῶν ὑπηκόων ἐπιβουλεύεσθαι. [17] Τὸ αὐτὸ ἔχετε] ἀδεὲς δηλονότι. [18] Καὶ ὅ,τι ἂν ἢ λόγῳ] τουτέστι, τοῦτο οὐχ ἡγεῖσθε τοῦτο, ὅτι ἄν τε λόγῳ παραχθέντες ὑπ᾽ αὐτῶν, ἄν τε οἰκτείραντες αὐτοὺς, μαλακώτερον καὶ πρᾳότερον ἐνεχθῆτε, οὐκ ἐκείνοις τι χαρίζεσθε, ἀλλ᾽ αὐτοὶ κινδυνεύετε καταφρονούμενοι· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἴσασι χάριν ὑμῖν.

[1] Οὐκ ἐπικινδύνως ἡγεῖσθε ἐς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐς τὴν A τῶν ξυμμάχων χάριν [2] μαλακίζεσθαι· οὐ σκοποῦντες ὅτι τυραννίδα ἔχετε τὴν ἀρχήν, καὶ [3] πρὸς ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, καὶ ἄκοντας ἀρχομένους. οἳ [4*] οὐκ ἐξ ὧν ἂν χαρίζησθε [6] βλαπτόμενοι αὐτοί, ἀκροῶνται ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἰσχύι μᾶλλον ἢ τῇ ἐκείνων εὐνοίᾳ περιγένησθε. [7] πάντων δὲ δεινότατον, [8] εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν [9] καθεστήξει ὧν ἂν δόξῃ πέρι, μηδὲ γνωσόμεθα ὅτι χείροσι νόμοις [10] ἀκινήτοις χρωμένη πόλις κρείσσων ἐστίν, ἢ καλῶς ἔχουσιν ἀκύροις· [11] ἀμαθία τε μετὰ σωφροσύνης B ὠφελιμώτερον ἢ δεξιότης μετὰ ἀκολασίας. [12] οἵ τε φαυλότεροι τῶν ἀνθρώπων, [13] πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους, ὡς ἐπὶ τὸ πλέον ἄμεινον οἰκοῦσι τὰς πόλεις. [14] οἱ μὲν γὰρ τῶν τε νόμων σοφώτεροι βούλονται φαίνεσθαι, τῶν τε αἰεὶ λεγομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγίγνεσθαι, [15] ὡς ἐν ἄλλοις μείζοσιν οὐκ ἂν [16] δηλώσαντες τὴν γνώμην· καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου τὰ πολλὰ σφάλλουσι τὰς πόλεις. [17] οἱ δ' ἀπιστοῦντες τῇ ἐξ αὑτῶν ξυνέσει, [18] ἀμαθέστεροι μὲν τῶν νόμων ἀξιοῦσιν εἶναι, ἀδυνατώτεροι δὲ τοῦ καλῶς C εἰπόντος μέμψασθαι λόγον. [19] κριταὶ δὲ ὄντες ἀπὸ τοῦ ἴσου μᾶλλον ἢ ἀγωνισταί, ὀρθοῦνται τὰ πλείω.

existimatis vos magno cum Reip. periculo per vestram ignauiam hoc facere, non autem in sociorum gratiã, [*quam non propterea vobis conciliatis, licet hac ignauiæ indulgẽtia erga illos vtamini.*] Non considerantes, imperium, quod obtinetis, tyrannidem esse, ipsosq; [*socios*] ad insidias vobis faciendas attentos esse, vestroq; imperio inuitos parere: qui vobis dicto sunt audientes, non propter beneficia, quæ vos ipsi vestro cum detrimento in eos cõtuleritis: sed propter potentiam, quâ superiores estis, [*&*] potius [*propter metum,*] quàm propter illorum erga vos beneuolentiã. Omnium verò perniciosissimũ erit, si nihil eorum, quæ à nobis decreta fuerint, certum, firmumq; maneat: nec intelligamus illam Remp. quæ malis quidem: sed tamen immotis, [*ac perpetuò firmis*] legibus vtitur, præstantiorem esse, quàm illã, quæ bonis quidem legibus vtitur: sed tamen mobilibus, [*ac inconstantibus.*] Et imperitiã cum modestia coniunctam esse vtiliorem, q̃ peritiam cũ immodestia coniunctam; & imperitiores homines, si cum peritioribus conferantur, Resp. plerunq; meliùs administrare. Nã isti quidem, & legibus sapientiores videri, & in publicis cõsultationibus sententiã semper obtinere volunt, quasi in aliis maioribus rebus ingenij sui vim ostentare non possint, atque propterea plerunque Respubl. euertunt. Illi verò, quia suæ peritiæ diffidunt, se legibus imperitiores esse, & illius sententiam, qui rectè dixit, à se vituperari non posse, vltrò fatentur. Itaque Respubl. plerunque rectè administrant, quia sunt rerum æqui æstimatores, potiùs quàm concertatores.

---

[1] Οὐκ ἐπικινδύνως ἡγεῖσθε] οὐ σκοπεῖτε ὅτι οὐκ εἰς χάριν ἐκείνων τοῦτο ποιεῖτε, ἀλλ' εἰς ἴδιον κίνδυνον. [2] Μαλακίζεσθαι] χαυνοῦσθαι. [3] Ἐπιβουλεύοντας αὐτούς] τοὺς συμμάχους δηλονότι. [4] Οὐκ ἐξ ὧν χαρίζησθε] τὸ ἑξῆς, οὐκ ἐξ ὧν σφαλλόμενοι τῶν ἐλπίδων οἱ ἀφιστάμενοι ὑμῶν, πάλιν δουλοῦνται. τὸ δὲ, ἐὰν χαρίζησθε, μεταξύ. ὁ δὲ νοῦς, οὐχ ὑπακούουσιν ὑμῶν, ἐὰν σφαλλόμενοι ἐν τῇ ἀποστάσει συγχωρῶνται οὐ κατὰ τὸ, ἀλλὰ καθὸ βιαίως καὶ ἀκριβῶς πράττονται δίκας. *[5] Οὐκ ἐξ ὧν] ὁ νοῦς ἐστιν. οὐ δι' ἐκεῖνα, ἃ ἂν χαρίζεσθε αὐτοῖς ὑμεῖς αὐτοὶ βλαπτόμενοι, τουτέστιν, ἃ μετὰ τῆς ὑμετέρας βλάβης αὐτοῖς ἂν χαρίζησθε. ὑμῶν ἀκροῶνται, ὑμῖν ὑπακούουσιν, ὑμῖν πειθαρχοῦσιν ἀλλὰ δι' ἐκεῖνα, δι' ἃ ἂν ἰσχύι μᾶλλον, ἢ τῇ ἐκείνων εὐνοίᾳ περιγένησθε αὐτῶν. ἤγουν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὑμετέραν ἰσχὺν, καὶ δύναμιν, ᾗ πολὺ αὐτῶν περιγένησθε, καὶ κρείττους εἶναι, μᾶλλον ἢ διὰ τὴν ἐκείνων πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν. τὸ γὰρ ἐκ μετὰ τῆς γενικῆς πολλάκις ἀντὶ τῆς διὰ, μετὰ τῆς αἰτιατικῆς λαμβάνεται, καὶ τὴν τοῦ πράγματος αἰτίαν σημαίνει, ὡς καὶ ἐν τοῖς κάτω δῆλον. Ἄλλως. οὔτοι γὰρ οὐ διὰ τὰς ὑμῶν εὐεργεσίας καὶ χάριτας, ἃς ὑμεῖς αὐτοὶ αὐτοῖς ἐχαρίσασθε καὶ χαρίζεσθε μετὰ τῆς ὑμετέρας βλάβης, ὑμῖν πειθαρχοῦσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὑμετέραν δύναμιν, ᾗ πολὺ κρείττους αὐτῶν ὑπάρχετε, καὶ διὰ τὸν φόβον μᾶλλον, ἢ διὰ τὴν ἐκείνων πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν. Æ. P. [6] Βλαπτόμενοι αὐτοί] ἀσαφὲς τὸ χωρίον, ὅτι ἀπὸ αἰτιατικῆς εἰς εὐθεῖαν μετέβη ἡ ἀπόδοσις τῆς ἐννοίας ὅπερ ἐστὶ παρὰ τὴν κοινὴν συνήθειαν. ὤφειλε γὰρ βλαπτομένους καὶ ἀκροωμένους εἰπεῖν ὁ γράφων, ἀλλ' ὡς καινῶν συντάξεων εὑρετὴς καὶ τῆς παλαιᾶς ἀτθίδος ἐπιστήμων, οὕτω οὐ πεποίηκε. τοιαύτας δὲ εὑρήσεις καὶ παρὰ τῷ θεολόγῳ συντάξεις πολλάς· ἃς οἱ μὴ εἰδότες διαβάλλουσί τε, καὶ σολοικίζειν τὸν μέγαν οἱ ἀμαθεῖς οἴονται. τὸ δὲ βλαπτόμενοι, εἰ αὐτοὶ οἱ ἀφιστάμενοι, καὶ μὴ κατορθοῦντες ἃ προέθεντο ποιῆσαι, δεχθείη, ἔχοι ἂν τὴν προκειμένην διάνοιαν· εἰ δὲ κατὰ τὸ ὀρθὸν δεχθείη, ἔχοι ἂν οὕτως, ὅτι βλαπτόμενοι αὐτοὶ ἐν τῷ ὑπήκοοι εἶναι, οὐκ ἐξ ὧν ἄρτι χαρίσησθε αὐτοῖς ἀκροάσονται ὑμῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν τῇ ἰσχύι περιγένησθε αὐτῶν. οὐδὲ γὰρ εὐνοίᾳ βούλονται ὑποτάσσεσθαι. [7] Πάντων δὲ δεινότατον] τὸ νόημα τοιοῦτον πάντων (φησὶ) δεινότατόν ἐστιν, εἰ μὴ γνωσόμεθα ὅτι φαύλοις νόμοις ἀκινήτοις δὲ χρωμένη πόλις, καλλίων ἐστὶν, ἢ καλοῖς μὲν, ἀβεβαίοις δὲ καὶ ἀκύροις. ἀμαθίαν δὲ καλεῖ οὐχ ἁπλῶς τὴν ἄνοιαν, ἀλλὰ τὸ μὴ θέλειν καὶ τῶν νόμων, καὶ τῶν ῥητόρων, καὶ πάντων εἶναι δοκεῖν φρονιμώτερον, ἀλλ' εἴκειν τοῖς καλῶς δεδογμένοις, καὶ μὴ ζητεῖν ἀνατρέπειν αὐτά. ὅπερ αἰνίττεται ποιεῖν τὸν Διόδοτον. σωφροσύνην δὲ λέγει, τὸ ἀεὶ ἐμμένειν τοῖς κειμένοις νόμοις, καὶ μὴ ζητεῖν μεταβάλλειν αὐτούς. [8] Εἰ βέβαιον ἡμῖν μηδὲν] ἤγουν, ἐὰν ὦμεν παλίμβουλοι. [9] Καθεστήξει] ἔσται. [10] Ἀκινήτοις] ἀμεταθέτοις. [11] Ἀμαθία τε μετὰ σωφροσύνης] τὴν μὲν ἀμαθίαν ἐπὶ τῆς ἀσυνεσίας τέθεικε· τὴν δὲ δεξιότητα ἐπὶ τῆς συνέσεώς τε καὶ ἀγχινοίας· τὴν δὲ ἀκολασίαν ἀντέθηκε τῇ σωφροσύνῃ. δεῖ δὲ τὴν μὲν σωφροσύνην ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς εὐηθείας δέξασθαι· τὴν δὲ ἀκολασίαν, ἐπὶ τῆς εὐμεταβλησίας. ὁ δὲ νοῦς, τοιοῦτος, οὐ βέλτιόν ἐστι (φησὶν) ἀμαθεστέρους μετὰ σωφροσύνης εἶναι, ἢ συνετωτέρους τυγχάνοντας, εὐμεταβλήτως ἔχειν. [12] Οἵ τε φαυλότεροι] ἀμαθέστεροι. [13] Πρὸς τοὺς ξυνετωτέρους] συγκρινόμενοι δηλονότι. [14] Οἱ μὲν γὰρ] οἱ φρόνιμοι. [15] Ὡς ἐν ἄλλοις] ὡς ἐν ἄλλοις μείζοσιν οὐ δυνάμενοι δηλῶσαι καὶ γνώριμον ποιῆσαι πᾶσι τὴν ἰδίαν σύνεσιν, εἰ μὴ ἐν οἷς βούλονται δεῖξαι ὅτι σοφώτεροί εἰσι τῶν νόμων. [16] Δηλώσαντες τὴν γνώμην] τὴν πολυμαθίαν λέγει γνώμην. [17] Οἱ δ' ἀπιστοῦντες] οἱ ἀμαθεῖς δηλονότι. [18] Ἀμαθέστεροι μὲν] ἤγουν ἐλάττονες τῆς γνώσεως τῶν νόμων. [19] Κριταὶ δὲ ὄντες] τουτέστι, κρείττους καὶ δικαιότεροι ὄντες κριταὶ, ἢ ἀγωνισταί, ὀρθοῦνται τὰ πλείω.

A Sic igitur nos quoque facere, nec dicendi facultate, & ſolertiæ contentione elatos, veſtræ multitudini aliter, quàm ſentimus, ſuadere decet. Ego igitur in eadem ſententia permaneo, atq; illos miror, qui de Mitylenæis ad vos iterum retulerunt, & moram interponunt, quod illis, qui iniuriam fecerunt, commodius eſt, [*quàm nobis*:] qui enim iniuriam accepit, [*ſi moræ interponantur*,] ira languidiore perſequitur [*illum, qui fecit iniuriam*.] Vltio verò, quæ eſt iniuriæ illatæ aduerſaria, ſi ſtatim eam ſequatur, maximas pœnas repetit. B Illum etiam miror, (quiſquis ille erit,) qui contra me dicet, & apertè pronuntiare non dubitabit: Mitylenæorum quidem iniurias eſſe nobis vtiles, noſtros verò caſus ſociis detrimenta non afferre. Sed profectò cõſtat hunc aut dicendi facultate fretum, cõcertationis ſtudio daturũ operam, vt demonſtret id non eſſe decretum, quod tamẽ maximè decretum eſt; aut quæſtu inductum, ſpecioſa, & exculta oratione vobis imponere conaturum. At Reſpubl. propter huiuſmodi concertationes aliis quidem pręmia dat, C ipſa verò, pericula ſuſtinet. Huius verò rei culpa penes vos eſt, qui huiuſmodi certamina perperam inſtituitis, & verborum quidem ſpectatores, rerum verò auditores eſſe conſueuiſtis. Res quidẽ futuras, ſi quis optimè dixerit, fieri poſſe cõiectantes. Res verò iam geſtas, ex illorum oratione ſpectãtes, qui egregiè vos obiurgarint, & non id, quod vos ipſi vidiſtis, certius exiſtimãtes eſſe, quàm quòd audiſtis. Et orationis quidem nouitate facilimè vobis imponi ſinitis: ſpectatam verò, ac probatam orationẽ nullo modo ſequi vultis. D

A " ὡς οὖν χρὴ καὶ ἡμᾶς ποιοῦντας, μὴ δεινότητι καὶ ξυνέσεως ἀγῶνι ἐπαιρομένους, [1] παρὰ δόξαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει παραινεῖν. ἐγὼ μὲν οὖν [2] ὁ αὐτός εἰμι τῇ γνώμῃ, καὶ θαυμάζω μὲν τῶν προθέντων αὖθις περὶ μιτυληναίων λέγειν, [3] καὶ χρόνου διατριβὴν ἐμποιησάντων, [4] ὅ ἐστι πρὸς τῶν ἠδικηκότων μᾶλλον. [5] ὁ γὰρ παθὼν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρᾳ τῇ ὀργῇ ἐπεξέρχεται. [6] ἀμύνεσθαι δὲ, τῷ παθεῖν ὅτι ἐγγυτάτω κείμενον [7] ἀντίπαλον ὂν, μάλιστα B τὴν τιμωρίαν ἀναλαμβάνει. [8] θαυμάζω δὲ καὶ ὅστις ἔσται ὁ ἀντερῶν, καὶ ἀξιώσων ἀποφαίνειν, τὰς μὲν μιτυληναίων [9] ἀδικίας ἡμῖν ὠφελίμους οὔσας, τὰς δ' ἡμετέρας ξυμφορὰς τοῖς ξυμμάχοις βλάβας καθισταμένας. καὶ δῆλον ὅτι ἢ [10] τῷ λέγειν πιστεύσας, [11] τὸ πάνυ δοκοῦν, ἀνταποφῆναι ὡς οὐκ ἔγνωσται ἀγωνίσαιτ' ἄν, [12] ἢ κέρδει ἐπαιρόμενος, [13] τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκποιήσας, [14] παράγειν πειράσεται. ἡ δὲ πόλις ἐκ τῶν τοιῶνδε ἀγώνων C [15] τὰ μὲν ἆθλα [16] ἑτέροις δίδωσιν, αὐτὴ δὲ τοὺς κινδύνους [17] ἀναφέρει. αἴτιοι δ' ὑμεῖς, [18] κακῶς ἀγωνοθετοῦντες, οἵτινες εἰώθατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων γίγνεσθαι, ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων· τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα [19] ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων σκοποῦντες, ὡς δυνατὰ γίγνεσθαι. [20] τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη, οὐ τὸ θεαθὲν πιστότερον ὄψει λαβόντες ἢ τὸ ἀκουσθὲν, ἀπὸ τῶν λόγων καλῶς ἐπιτιμησάντων [21] καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου [22] ἀπατᾶσθαι ἄριστοι, [23] μετὰ D δεδοκιμασμένου δὲ μὴ ξυνέπεσθαι ἐθέλειν· "

γρ. ξυμφορὰς ἐν τοῖς

γρ. δρασθὲν

---

1 Παρὰ δόξαν] παρὰ τὸ δοκοῦν, καὶ φαινόμενον. ἐξ οὗ, παρὰ τὴν ἀλήθειαν. 2 Ὁ αὐτός εἰμι τῇ γνώμῃ] ἤγουν τοῖς δεδογμένοις ἐμμένω. 3 Καὶ χρόνου διατριβὴν] ἀργίαν τῆς τιμωρίας τῶν μιτυληναίων. Σημείωσαι ἄλλως. εἰπὼν ὅτι ἡ τοῦ χρόνου διατριβὴ συμφέροι τοῖς προηδικηκόσιν, αἰτίαν ἀποδίδωσι δι' ἣν συμφέροι. ἐν γὰρ τῷ χρόνῳ (φησὶν) ἀμβλύνεται ἡ τοῦ πάθους ὀργή· εἰ δὲ τὸ ἀμύνεσθαι τῷ παθεῖν ἐγγὺς τεθείη (τουτέστιν, εἰ μὴ γένοιτο ἐν μέσῳ χρόνος πολὺς) ἰσόπαλόν τε καὶ ἴσον τυγχάνει τὸ ἀμύνεσθαι, διὰ τὸ τὴν μνήμην ἀκραιφνῆ παρεῖναι τοῦ πεπονθέναι. 4 Ὅ ἐστι πρὸς τῶν ἠδικηκότων] ὅπερ συμφέρει τοῖς ἠδικηκόσιν. ὃ κέρδος ἐστί. τὸ χρονοτριβῆσαι δηλονότι, καὶ σκέψασθαι. εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν λέγει, ὅτι ἀμβλύτερος γίγνεται ὁ ἐκδικῶν, διὰ τὸ ὑπὸ τοῦ χρόνου πραΰνεσθαι. καὶ ὁ Εὐελπίδης, Χρόνος μαλάξει σε.
5 Ὁ γὰρ παθὼν] κακῶς δηλονότι. 6 Ἀμύνεσθαι δὲ] ὁ γὰρ ἀμυνόμενος δηλονότι, παθών τι ἀμύνεται. ᾧ ἕπεται δηλονότι ἡ τιμωρία. 7 Ἀντίπαλον ὂν] ἀντίπαλον, ἤγουν ἴσον. ὁ δὲ νοῦς οὕτω, τὸ ἀμύνεσθαι, ἴσον ἐστὶ τῷ τιμωρεῖν. 8 Θαυμάζω δὲ] ὁ εἰς τὴν κόλασιν (φησὶ) τῶν μιτυληναίων ἀντιλέγων, δυνάμει τοῦτο κατασκευάζει (κἂν ἐξ εὐηθείας τοῦτο μὴ λέγῃ) ὅτι τὰ ὑπὸ μιτυληναίων εἰς ἀθηναίους ἀδικήματα ὠφέλιμα εἰσὶ τοῖς ἀθηναίοις. ἐπεὶ τί καὶ λέγων, οὐκ ἀξιώσει κολασθῆναι αὐτούς; 9 Ἀδικίας ἡμῖν] ἃς ἠδίκησαν ἡμᾶς. 10 Τῷ λέγειν πιστεύσας] τῷ πιθανολογεῖν θαῤῥήσας. θαῤῥήσας τῇ δυνάμει τοῦ ἑαυτοῦ λόγου.
11 Τὸ πάνυ δοκοῦν ἀνταποφῆναι] ἀποφῆναι, ἐστὶ τὸ ἀείδηλον, καὶ φανερώτατον· τὸ δὲ οὐκ ἔγνωσται, ἐστὶ τὸ ἀφανές. 12 Ἢ κέρδει] ἢ τὴν τοῦ λόγου δύναμιν ἐνδείξασθαι βουλόμενος, ἢ κέρδους χάριν (φησὶ) λαλήσει ταῦτα γὰρ πάντα παρὰ τὸ ἐναργὲς καὶ τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν ἐστὶ, τὸ λέγειν ὡς εἶπε. 13 Τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου] τὸν πιθανὸν λόγον. 14 Παράγειν πειράσεται] ἀπατᾷν. 15 Τὰ μὲν ἆθλα] τὰ κέρδη. 16 Ἑτέροις δίδωσι] τοῖς ῥήτορσιν. 17 Ἀναφέρει] ἀναλαμβάνει. ἀναδέχεται. 18 Κακῶς ἀγωνοθετοῦντες] ἀνοήτως τὸν ἀγῶνα διατιθέμενοι. 19 Ἀπὸ τῶν εὖ εἰπόντων] πιθανῶς. 20 Τὰ δὲ πεπραγμένα ἤδη] οὐ σκοποῦντες. 21 καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου] ποικιλίας καὶ εὐπρεπείας. ταῦτα πρὸς τοὺς ἀθηναίους αἰνίττεται, οὐδέν τι μελετῶντας πλὴν λέγειν τι καὶ ἀκούειν καινόν. τῆς αὐτῆς δὲ διανοίας ἐστὶ καὶ ἡ τοῦ Ἀρχιδάμου δημηγορία, ἐν οἷς φησί, καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, καὶ τὰ ἑξῆς.
22 Ἀπατᾶσθαι ἄριστοι] ἀντὶ τοῦ ἐπιτήδειοι, καὶ ἕτοιμοι μὴ δοκεῖν ὕστεροι ἀκολουθῆσαι τῇ γνώμῃ. 23 Μετὰ δεδοκιμασμένου δὲ] ἀληθοῦς. ὁ γὰρ ψευδὴς, ἀδόκιμος.

[1] δοῦλοι ὄντες τῶν ἀεὶ ἀτόπων, ὑπερόπται δὲ [2] τῶν εἰωθότων. [3] καὶ μάλιστα μὲν αὐτὸς εἰπεῖν * [4] ἕκαστος βουλόμενος δύνασθαι, εἰ δὲ μή, ἀνταγωνιζόμενοι τοῖς τὰ τοιαῦτα λέγουσι, μὴ ὕστεροι ἀκολουθῆσαι [5] δοκεῖν τῇ γνώμῃ, ὀξέως δέ τι λέγοντος προεπαινέσαι· καὶ προαισθέσθαι τε πρόθυμοι εἶναι τὰ λεγόμενα, καὶ προνοῆσαι βραδεῖς τὰ ἐξ αὐτῶν ἀποβησόμενα. [6] ζητοῦντές τε ἄλλο τι, ὡς εἰπεῖν, ἢ ἐν οἷς ζῶμεν, φρονοῦντες δὲ οὐδὲ περὶ τῶν παρόντων ἱκανῶς. [7] ἁπλῶς τε, ἀκοῆς ἡδονῇ ἡσσώμενοι, καὶ σοφιστῶν θεαταῖς ἐοικότες καθημένοις μᾶλλον, ἢ περὶ πόλεως βουλευομένοις. [8] ὧν ἐγὼ πειρώμενος [9] ἀποτρέπειν ὑμᾶς, [10] ἀποφαίνω Μυτιληναίους μάλιστα δὴ μίαν πόλιν ἠδικηκότας ὑμᾶς. ἐγὼ γάρ, οἵτινες μὲν μὴ δυνατοὶ φέρειν τὴν ὑμετέραν ἀρχήν, ἢ οἵτινες ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναγκασθέντες ἀπέστησαν, ξυγγνώμην ἔχω· νῆσον δὲ οἵτινες ἔχοντες μετὰ τειχῶν, καὶ κατὰ θάλασσαν μόνον φοβούμενοι [11] τοὺς ἡμετέρους πολεμίους, ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ τριήρων παρασκευῇ οὐκ ἄφαρκτοι ἦσαν πρὸς αὐτούς, αὐτόνομοί τε οἰκοῦντες, καὶ τιμώμενοι ἐς τὰ πρῶτα ὑπὸ ἡμῶν, τοιαῦτα εἰργάσαντο· τί ἄλλο οὗτοι ἢ ἐπεβούλευσάν τε, καὶ ἐπανέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν; [12] (ἀπόστασις μέν γε, τῶν βίαιόν τι πασχόντων ἐστίν) [13] ἐζήτησάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ὑμᾶς στάντες διαφθεῖραι; [14] καίτοι δεινότερόν ἐστιν, ἢ εἰ καθ᾽ αὐτοὺς δύναμιν κτώμενοι ἀντεπολέμησαν. παράδειγμα δὲ αὐτοῖς οὔτε αἱ τῶν πέλας ξυμφοραὶ ἐγένοντο, ὅσοι [15] ἀποστάντες ἤδη ἡμῶν ἐχειρώθησαν, οὔτε [16] ἡ παροῦσα εὐδαιμονία παρέσχεν ὄκνον [17] μὴ ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινά·

γρ. ζητοῦντες δὲ

A rerum quidem inusitatarum semper serui, vsitatarum verò, contemptores. Et vnusquisq; vestrum potissimum quidē dicendi facultate præstare cupit, sin illis, qui hac eloquentiæ laude excellunt, resistitis, ne, si illorum sentētiam sequamini, illis inferiores esse videamini, & si quis aliquid acutè dixerit, ad illum laudādum prompti estis, vel antè quàm hoc ipsum dixerit, prompti etiā estis ad significandū, ea, quę dicuntur, à vobis iā esse percepta, vel ante q̃ sint dicta: sed ad horum euēta prospicienda tardi B estis. Et aliquē alium rerū statum (vt ita loquar) quęritis, q̃ sit is, in quo viuimus, quāquam ne præsentē quidem rerū statum satis bene cognoscitis. Deniq; , vt rē paucis expediā, auriū voluptati seruitis, & potius similes estis spectatoribus, qui sedēt, & audiūt sophistas, q̃ viris, qui de Rep. consultāt, à quibus vitiis, ego vos auocare conās, pronūtio vnam Mitylenæorum ciuitatem vobis maximam iniuriam iam fecisse. Ego enim illis, qui vestrum imperium ferre nequeūt, aut qui ab hostibus coacti, defecerunt, veniam do. Sed cùm illi, qui insulam C tenebant, & vrbem muris cinctam incolebant, & qui à mari tantùm nostros hostes metuebāt, vbi & ipsi firmo classis apparatu aduersus eos erant muniti, suisque legibus vtentes, liberi viuebāt, & ante omnes à nobis honorabantur, talia facinora patrarint, quid aliud, q̃ insidias fecerunt, bellum potius inferentes, q̃ defectionem facientes? (defectio enim est illorū, qui vim aliquam patiuntur) & [*quid aliud egerunt, quàm*] iūctis opibus cū illis, qui nobis sunt hostes infensissimi, nos perdere studuerunt? Atqui hoc est atrocius, quàm si per se, [*soliq;*] partis opibus bellum nobis intulissent. neq; calamitates aliorum, qui post defectionem à nobis factam, in seruitutem iam sunt redacti, documētum ipsis fuerunt, neq; præsens [*ipsorum*] felicitas ipsos à periculis adeūdis deterruit.

[1] Δοῦλοι ὄντες] δοῦλοι ὄντες ἀεὶ τῶν ἀτόπων καὶ παραδόξων, ὑπερόπται δὲ τῶν πρεπόντων καὶ εἰωθότων. τουτέστι καταφρονοῦντες τῶν συνήθων. Ἄλλως. τοῖς πράγμασι (φησὶ) καὶ τοῖς λόγοις τοῖς παραδόξοις καὶ μὴ εἰθισμένοις ἀεὶ χαίροντες, καὶ πιστεύοντες· καταφρονοῦντες δὲ τῶν δεδοκιμασμένων, καὶ εἰωθότων. [2] Τῶν εἰωθότων] τῶν πρεπόντων. [3] Καὶ μάλιστα μὲν] βούλεταί τι εἰπεῖν, εἰ δὲ μή, πάντως ἀντειπεῖν τῷ λέγοντι, ὅπως μὴ βραδύτερον ἐκείνου δόξῃ νενοηκέναι τὸ συμφέρον. τὸ ἑξῆς, μὴ δοκεῖν ὕστεροι ἀκολουθῆσαι τῇ γνώμῃ. * [4] Ἕκαστος βουλόμενος] τοῦτο λείπει· ἔδει οὕτω, καὶ μάλιστα μὲν ἕκαστος ὑμῶν βουλόμενός ἐστι, βούλεται, ἐπιθυμεῖ αὐτὸς εἰπεῖν δύνασθαι, ἤγουν τῇ περὶ τοὺς λόγους δυνάμει, καὶ δεινότητι προέχειν καὶ τῶν ἄλλων περιγίνεσθαι· εἰ δὲ μὴ τούτου τυχεῖν δύνασθε ἀνταγωνιζόμενοί ἐστε, ἀνταγωνίζεσθε τοῖς· καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. [5] Δοκεῖν τῇ γνώμῃ] κατὰ τὴν γνώμην. [6] Ζητοῦντές τε ἄλλο τι, ὡς εἰπεῖν] καινότερα (φησὶ) ζητοῦντες παρὰ τὰ εἰωθότα, καὶ ἐν οἷς πολιτευόμεθα. [7] Ἁπλῶς τε, ἀκοῆς ἡδονῇ] ἀκοῆς ῥητορικῶν λόγων καινότερα καὶ παράδοξα ὑμῖν εἰσηγουμένων. σοφιστὰς δὲ λέγει οὐ τοὺς σοφιζομένους τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ συνηθείᾳ λεγομένους, τοὺς διδασκάλους τῶν ῥητορικῶν παραγγελμάτων. θεατὰς δέ, αὐτοὺς τοὺς μαθητάς, καὶ ἀκροατάς. ὥσπερ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ (φησὶ) τῶν σοφιστικῶν λόγων, ἡδονῆς γίγνονται κριταί, οὐ πραγμάτων, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑμεῖς τοὺς λόγους σκοπεῖτε, οὐ τὰ πράγματα. ἡδονὴ δέ, αὕτη τῆς κολακείας. [8] Ὧν ἐγὼ πειρώμενος] ὧν ἐπιτηδευμάτων, ὧν εἶπεν ἄρτι ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἢ ἀδολέσχαι εἰσίν. [9] Ἀποτρέπειν ὑμᾶς] ἀπείργειν. [10] Ἀποφαίνω] λέγω (φησὶ) ὅτι ἡ μία πόλις οἱ Μυτιληναῖοι σφόδρα ἠδίκησαν ὑμᾶς τοὺς Ἀθηναίους. καὶ τὴν αἰτίαν ἐπάγει εὐθύς. [11] Τοὺς ἡμετέρους πολεμίους] ἤγουν τοὺς Λακεδαιμονίους. [12] Ἀπόστασίς μέν γε] ἀπόστασίς ἐστιν ὅταν τινὲς κακῶς πάσχοντες ἀποστῶσιν· ἐπανάστασις δέ, ὅταν τινὲς τιμώμενοι, καὶ μηδὲν ἀδικούμενοι, στασιάσωσι χείρου σι τοῖς μηδὲν ἀδικήσασιν. [13] Ἐζήτησάν τε μετὰ τῶν πολεμιωτάτων ἡμᾶς στάντες διαφθεῖραι;] ἤτοι, συνεμάχησαν τοῖς πολεμίοις ἡμῶν; [14] Καίτοι δεινότερόν ἐστιν] εἰ ἕνεκα (φησὶν) ἰδίας δυνάμεως καὶ κέρδους ἀντεπολέμησαν ἡμῖν, οὐκ ἦν δεινὸν τοσοῦτον· νῦν δὲ ἄνευ ἐλπίδων τινῶν, ἐξ οἰκείας κακονοίας ὁρμώμενοι· ὅπερ δεινότερον. [15] Ἀποστάντες ἤδη ἡμῶν] Αἰγινήτας λέγει, καὶ Ποτιδαιάτας, καὶ Ναξίους, καὶ τοὺς ἄλλους δεδουλωμένους. [16] Ἡ παροῦσα] αὐτοῖς δηλονότι. [17] Μὴ ἐλθεῖν ἐς τὰ δεινά] εἰς τὴν ἀπόστασιν.

facti

facti autem audaces ad futura, & ſperatis rebus maioribus, quàm quas præſtare poterant, & minoribus, quàm quas cupiebãt, bellum ſuſceperunt, armis potius, quàm iure diſceptandum cenſentes. Quo enim tempore ſe victores fore putarunt, nullis iniuriis à nobis affecti, nos inuaſerunt. Vſu autem venire ſolet, vt [*fortunatæ, ac beatæ*] ciuitates, illæ præcipuè, quibus nuper, ac præter expectationem felicitas cõtigit, ad inſolentiam ſe conuertant. Illa verò felicitas, quæ ſecundum rationem hominibus contingit, eſt plerunque ſtabilior, quàm quæ præter expectationem accidit. Et (vt ita loquar) [*ciuitates, quibus felicitas inſperata contigit,*] aduerſam fortunam faciliùs propulſant, quàm ſecundam tuentur. Decuerat autem iam pridem Mitylenæos nullo peculiari honore præter cæteros à nobis affici. nam eò petulantiæ progreſſi non eſſent. Hoc enim alioqui naturâ comparatum eſt, vt homo eum quidem cõtemnat, à quo colitur; eum verò admiretur, qui ipſi non cedit, [*& à quo nõ obſeruatur.*] Plectantur igitur vel nunc pro magnitudine iniuriæ, neq; paucis quidem [*ac nobilitati, defectionis*] culpa tribuatur, plebs verò à vobis abſoluatur. Nam vniuerſi pariter nos inuaſerunt, quibus, ſi ad nos cõfugiſſent, nunc iterum in vrbe [*ſua*] degere liceret. Sed tutius eſſe arbitrati eandem belli fortunam periclitari cum paucis [*& nobilitate*,] ſimul omnes à nobis defecerunt. Conſiderate autem, ſi eaſdem pœnas infligatis & ſociis illis, qui ab hoſtibus coacti, & illis, qui vltro defecerunt, quem tandem fore putatis, quin leuiſſima de cauſa deficiat, ſi aut re feliciter geſta libertatem ſit adeptu- rus, aut re infeliciter geſta nihil grauius ſit perpeſſurus? Nos verò in ſingulis ciuitatibus & fortunarum, & ſalutis periculum ſubibimus. Et, ſi re proſperè geſta vrbem iam profligatam [*& opibus exhauſtam*] receperi-

A γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον θρασεῖς, [1] καὶ ἐλπίσαντες μακρότερα μὲν τῆς δυνάμεως, ἐλάσσω δὲ τῆς βουλήσεως, πόλεμον ἤραντο, [2] ἰσχὺν ἀξιώσαντες τοῦ δικαίου προθεῖναι· [3] * [4] ἐν ᾧ γὰρ ᾠήθησαν περιέσεσθαι, ἐπέθεντο ἡμῖν οὐκ ἀδικούμενοι. [5] εἴωθε δὲ τῶν πόλεων αἷς ἂν μάλιστα καὶ δι' ἐλαχίστου ἀπροσδόκητος εὐπραξία ἔλθῃ, [6] ἐς ὕβριν τρέπειν. [7] τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις εὐτυχοῦντα, ἀσφαλέστερα, ἢ παρὰ δόξαν. καὶ B κακοπραγίαν, ὡς εἰπεῖν, ῥᾷον ἀπωθοῦνται, ἢ εὐδαιμονίαν διασώζονται. χρῆν δὲ Μιτυληναίους καὶ πάλαι μηδὲν διαφέροντας τῶν ἄλλων [8] ὑφ' ἡμῶν τετιμῆσθαι· καὶ οὐκ ἂν ἐς τόδε ἐξύβρισαν. (πέφυκε γὰρ καὶ ἄλλως ἄνθρωπος [9] τὸ μὲν θεραπεῦον ὑπερφρονεῖν, τὸ δὲ μὴ ὑπεῖκον θαυμάζειν) κολασθήτωσαν δὲ καὶ νῦν ἀξίως τῆς ἀδικίας, καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις ἡ αἰτία προστεθῇ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσητε. πάντες γὰρ ἡμῖν γε ὁμοίως ἐπέ- C θεντο, [10] οἷς γ' ἐξῆν ὡς ἡμᾶς τετραμμένοις, νῦν πάλιν ἐν τῇ πόλει εἶναι· ἀλλὰ τὸν μετὰ τῶν ὀλίγων κίνδυνον ἡγησάμενοι βεβαιότερον, ξυναπέστησαν. [11] τῶν τε ξυμμάχων σκέψασθε [12] εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν ὑπό τε τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἑκοῦσιν ἀποστᾶσι τὰς αὐτὰς ζημίας προσθήσετε, τίνα οἴεσθε ὅντινα οὐ βραχείᾳ προφάσει ἀποστήσεσθαι, ὅταν [13] ἢ κατορθώσαντι ἐλευθέρωσις ᾖ, ἢ σφαλέντι μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον. ἡμῖν δὲ πρὸς ἑκάστην πόλιν ἀποκε- D κινδυνεύσεται τά τε χρήματα καὶ αἱ ψυχαί· καὶ τυχόντες μὲν, [14] πόλιν ἐφθαρμένην παραλα-

γρ. διαφερόντως τ. ἄ. ὑφ. ὑμ.

γρ. τραπομένοις

[1] Καὶ ἐλπίσαντες] ἤλπισαν (φησὶν) ἀποστῆναι ἡμῶν, ὅπερ μεῖζον μέν ἐστι τῆς δυνάμεως αὐτῶν, ἔλαττον δὲ τῆς βουλήσεως αὐτῶν. ἐβούλοντο γὰρ οὐ μόνον ἀποστῆναι ἡμῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ καθελεῖν τὴν δύναμιν τῆς πόλεως, διὰ τὸ τοῦ λοιποῦ ἀδεῶς βιοτεύειν. [2] Ἰσχὺν ἀξιώσαντες] προτιμῆσαι (φησὶν) ἀξιώσαντες τὴν δύναμιν τοῦ δικαίου. δίκαιον δὲ λέγει τὸ ἐμμεῖναι τῇ ἀρχῇ, καὶ μὴ ἀποστῆναι. [3] Ἐν ᾧ γὰρ ᾠήθησαν] ἀντὶ τοῦ, πρὸς καιρόν τινα δυνηθέντες, κατεφρόνησαν καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας, καὶ τῆς παρ' ἡμῶν τιμῆς. * [4] Ἐν ᾧ γὰρ] χρόνῳ δηλονότι· τίνα δὲ χρόνον ἐνταῦθα νοεῖ; ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τῷ πολέμῳ, καὶ τῇ νόσῳ βαρέως ἐπιέζοντο. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν προηγουμένων, καὶ ἐκ τῆς τῶν Μιτυληναίων δημηγορίας, ὅπου πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους λέγουσι, καιρὸς δὲ ὡς οὔπω πρότερον· νόσῳ τε γὰρ ἐφθάρχαται Ἀθηναῖοι, καὶ χρημάτων δαπάνῃ· καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. [5] Εἴωθε δὲ] εἴωθε δὲ πρὸς ὕβριν τρέπειν ἡ εὐπραξία τῶν πόλεων ἐκείνας αἷς ἂν αὐτὴ ἐξαίφνης ἔλθῃ [?], καὶ ἀπροσδόκητος. [6] Ἐς ὕβριν τρέπειν] τρέπεσθαι. [7] Τὰ δὲ πολλὰ] ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. [8] Ὑφ' ἡμῶν τετιμῆσθαι] μηδὲν τετιμῆσθαι ὑφ' ἡμῶν. ἀπὸ κοινοῦ γὰρ τὸ μηδέν. ἢ μᾶλλον τὸ λεγόμενον, οὕτως, ἔδει τοὺς Μιτυληναίους οὕτω τιμᾶσθαι ὑφ' ὑμῶν, ὡς οὐδὲν διαφέροντας τῶν ἄλλων. τουτέστιν, ἔδει αὐτοὺς δούλους εἶναι. [9] Τὸ μὲν θεραπεῦον] τὸ κολακεῦον. [10] Οἷς γ' ἐξῆν] τοῖς δημόταις, καὶ πολλοῖς. [11] Τῶν τε ξυμμάχων σκέψασθε] σκέψασθε δὲ, εἰ τοῖς ἀποστᾶσι τῶν ξυμμάχων ἑκουσίως καὶ τοῖς ἀναγκασθεῖσι τὰς ὁμοίας τιμωρίας προσθήσετε, καὶ μὴ μείζονας τοῖς ἑκουσίως ἀποστᾶσι, τίνα λοιπὸν οὐ νομίζετε εὐχερῶς τῶν συμμάχων, ἀφίστασθαι, ὅταν μέλλωσιν, ἢ, κατορθώσαντες τελείως τὴν ἀπόστασιν, ἐλεύθεροι εἶναι, ἢ, ἀποτυχόντες τῆς βουλήσεως, συγγνώμης ἀξιωθήσεσθαι. [12] Εἰ τοῖς τε ἀναγκασθεῖσι] τοῖς ἀκουσίως ἀποστᾶσιν. [13] Ἢ κατορθώσαντι] τὴν ἀπόστασιν δηλονότι. [14] Πόλιν ἐφθαρμένην] συμμαχίδα.

βόντες,[1] τῆς ἔπειτα προσόδου, δι' ἣν ἰσχύομεν, A τὸ λοιπὸν στερήσεσθε, σφαλέντες δὲ, πολεμίους [2] πρὸς τοῖς ὑπάρχουσιν ἕξομεν· καὶ ὃν χρόνον [3] τοῖς νῦν καθεστηκόσι δεῖ ἐχθροῖς ἀνθίστασθαι, τοῖς οἰκείοις ξυμμάχοις πολεμήσομεν. [4] Οὔκουν δεῖ προσθεῖναι ἐλπίδα οὔτε λόγῳ πιστὴν, οὔτε χρήμασιν [5] ὠνητὴν, ὡς ξυγγνώμην ἁμαρτεῖν ἀνθρωπείως λήψονται. ἄκοντες μὲν γὰρ οὐκ ἔβλαψαν, εἰδότες δὲ ἐπεβούλευσαν. [6] ξύγγνωμον δ' ἐστὶ τὸ ἀκούσιον. ἐγὼ μὲν οὖν [7] καὶ τότε πρῶτον, καὶ νῦν διαμάχομαι, B [8] μὴ μεταγνῶναι ὑμᾶς [9] τὰ προδεδογμένα, μηδὲ τρισὶ τοῖς ἀξυμφορωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἴκτῳ, καὶ ἡδονῇ λόγων, [10] καὶ ἐπιεικείᾳ, ἁμαρτάνειν. ἔλεός τε γὰρ πρὸς* [11] τοὺς ὁμοίους δίκαιος ἀντιδίδοσθαι, καὶ μὴ πρὸς τοὺς οὔτ' *[12] ἀντοικτιοῦντας, ἐξ ἀνάγκης τε καθεστῶτας ἀεὶ πολεμίους. οἵ τε τέρποντες λόγῳ ῥήτορες ἕξουσι καὶ ἐν ἄλλοις ἐλάσσοσιν ἀγῶνα, καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡ μὲν πόλις [13] βραχέα ἡσθεῖσα, μεγάλα ζημιώσεται, αὐτοὶ δὲ ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν [14] τὸ εὖ παθεῖν ἀντιλήψονται. C καὶ ἡ ἐπιείκεια πρὸς τοὺς μέλλοντας ἐπιτηδείους καὶ τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι, μᾶλλον δίδοται [15] ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίους τε καὶ οὐδὲν ἧσσον πολεμίους ὑπολειπομένους. ἓν δὲ ξυνελὼν λέγω, πειθόμενοι μὲν ἐμοὶ, τά τε δίκαια ἐς Μυτιληναίους [16] καὶ τὰ ξύμφορα ἅμα ποιήσετε· ἄλλως δὲ γνόντες, [17] τοῖς μὲν οὐ χαριεῖσθε, ὑμᾶς δὲ αὐτοὺς μᾶλλον [18] δικαιώσεσθε. [19] εἰ γὰρ οὗτοι ὀρθῶς ἀπέστησαν, ὑμεῖς ἂν οὐ χρεὼν ἄρχοιτε.

prouentibus, in quibus ſita eſt noſtra potentia, in poſterum priuabimini. ſi verò labamur, [*nec vrbem receperimus,*] præter eos, quos iam habemus, nouos etiã hoſtes habebimus. Et quo tẽpore illis, qui nunc ſunt hoſtes minimè dubij, reſiſtendum erit, eo bellum noſtris ſociis erit faciendum. Non oportet igitur vllam ſpem ipſis relinquere, quâ ſperent fore, vt vel oratione probabili nobis perſuadeãt quod cupiunt, vel pecuniis peccata redimant, & quaſi humanitus peccarint, veniam à nobis impetrent. Nec enim inuiti deliquerunt: ſed [*vltrò, &*] ſcientes inſidias [*nobis*] fecerũt. Quod autem præter volũtatem fit, id venia dignum eſt. Ego igitur & tunc primùm, & nunc quoq; contendo, ne priſtinam ſentẽtiam mutantes decretum iam antè factum reſcindatis, néve miſericordia, & verborum illecebris, & lenitate, tribus rebus imperio pernicioſiſſimis adducti peccetis. Nam miſericordiam illis, qui ſunt ſimiles, [*& qui miſericordia mouentur,*] viciſſim tribui eſt æquũ: non autẽ illis, qui mutua miſeratione non commouentur, & qui propter neceſſitatẽ, [*qua nobis inuiti parcere coguntur,*] ſe nobis hoſtes perpetuò prębent. Et oratores, qui ſua oratione [*animos auditorum*] oblectant, in aliis minoribus rebus certamen, [*& amplam ſuæ eloquentiæ oſtentandæ materiam*] habebunt: non autem [*in ea re,*] in qua, ipſa quidem ciuitas pro minima voluptate, quam perceperit, maximam iacturam faciet; ipſi verò pro cauſa bene acta, beneficium, [*& ſuæ facundiæ præmium*] accipiẽt. Et lenitas illis potius tribuitur, qui in poſterum [*modeſti, ac*] amici ſunt futuri, quam illis, qui ſemper ſui ſimiles, & nihilo minus hoſtes ſunt futuri, ſi [*ſuperſtites*] relinquantur. Atque (vt ſemel rem totam paucis expediam) ſi meam ſententiam ſequamini, ea facietis, quæ cùm erga Mitylenæos æqua, tum etiam [*vobis ipſis*] vtilia ſunt futura. Sed ſi aliter ſtatuatis, illis quidem nihil gratificabimini, vos verò ipſos veſtro præiudicio magis damnabitis. ſi enim iſti meritò defecerunt, vos certè contra fas, & ius ipſis imperare dicemini.

---

[1] Τῆς ἔπειτα προσόδου] τοῦ μετὰ ταῦτα κέρδους. [2] Πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι] ἡμῖν πολεμίοις δηλονότι. [3] Τοῖς νῦν καθεστηκόσι] τοῖς πελοποννησίοις. [4] Οὔκουν δεῖ προσθεῖναι] δοῦναι ἐλπίδα τοῖς συμμάχοις. ὁ νοῦς οὕτως, οὐκ ἔστιν ἐλπὶς ὡς συγγνώμην λήψονται, πταίσαντες ἀνθρωπίνως. οὐ γὰρ ἀκούσιον τὸ ἁμάρτημα αὐτῶν. ἡ δὲ συγγνώμη, τῶν ἀκουσίων. [5] Ὠνητὴν] ἔστι γάρ τις καὶ χρήμασιν ὠνητὴ τοῖς ἁμαρτάνουσι συγγνώμη. Ὅμηρος, — καὶ μέν τίς τε κασιγνήτοιο φονῆος Ποινὴν, ἢ οὗ παιδὸς ἐδέξατο τεθνειῶτος. Καί ῥ' ὁ μὲν ἐν δήμῳ μένει αὐτοῦ, πόλλ' ἀποτίσας. [6] Ξύγγνωμον δ' ἐστὶ] συγγνώμης ἄξιον. [7] Καὶ τότε πρῶτον] διεμαχεσάμην δηλονότι. [8] Μὴ μεταγνῶναι] μὴ μεταμελείᾳ θεῖναι. [9] Τὰ προδεδογμένα] τὰ προκεκυρωμένα. [10] Καὶ ἐπιεικείᾳ ἁμαρτάνειν] συγγνώμη. *[11] Τοὺς ὁμοίους] τοὺς ἐλεήμονας. Æ. P. *[12] Ἀντοικτιοῦντας] ἀττικῶς, ἀντὶ τοῦ, ἀντοικτίσοντας, ἀντελεήσοντας· τοῦτο δὲ κατὰ τῶν Μιτυληναίων λέγει, οἵπερ, εἰ ἀποστάντες κατώρθωσαν, καὶ τοὺς ἀθηναίους νικᾶν ἐδυνήθησαν, οὐκ ἔμελλον αὐτοὺς ἀντοικτίζειν, καὶ ἀντελεεῖν, καὶ ὅμως αὐτοὶ ὑπὸ τῶν ἀθηναίων οἰκτίζεσθαι, καὶ ἐλεεῖσθαι ἤθελον. Æ. P.
[13] Βραχέα ἡσθεῖσα] οὐδ' ὅλως. [14] Τὸ εὖ παθεῖν] τὸ χρηματίσασθαι ὑπὸ τῶν μιτυληναίων. τὸ εὐεργετηθῆναι. [15] Ἢ πρὸς τοὺς ὁμοίους τε] τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ διαθέσει ὄντας. [16] Καὶ τὰ ξύμφορα] ἡμῖν δηλονότι. [17] Τοῖς μὲν] τοῖς μιτυληναίοις ἀχαρίστοις οὖσι χαριζόμενοι. καὶ ἡ παροιμία, Ὅμηρος, — οὐδέ τίς ἐστι χάρις μετόπισθ' εὐεργέων. [18] Δικαιώσεσθε] δικαίως καθ' ὑμῶν ἀποδείξετε ὅτι τυραννικῶς ἄρχετε. [19] Εἰ γὰρ οὗτοι ὀρθῶς] ὁ νοῦς οὕτως, εἰ μὲν ἀδίκως ἀπέστησαν οἱ μιτυληναῖοι, κολασθήτωσαν· εἰ δὲ δικαίως, δῆλον ὅτι ὑμεῖς ἀδίκως ἄρχετε. ᾧ ἕπεται ὅτι τυραννεῖτε. καὶ κατὰ τοῦτο οὖν πάλιν κολασθήσονται ὅτι τυράννους ὑμᾶς ἐλογίσαντο. ὁ δὲ τύραννος ἀποτόμως αὐτὰ ἅπερ ποιεῖ εἴωθε ποιεῖν. κατ' ἄμφω οὖν ὀφείλουσι κολασθῆναι, εἴτε ἐννόμως ἄρχομεν, εἴτε τυραννοῦμεν.

Quod si vel contra fas, & ius, hoc tamẽ vobis faciendum censetis. oportet igitur hos etiam præter fas, & ius à vobis puniri, quia hoc vobis conducit, aut imperium à vobis deponi, operamq; dari, vt sine periculo viros bonos agatis, eademq; pœna illos afficere velitis, [*qua illi vos affecissẽt, si voti compotes facti fuissent;*] neq; vos, qui [*ex insidiarũ periculo recens*] euasistis, clementiores [*erga illos*] existere [*velitis,*] quàm illi, qui [*vobis*] insidias fecerunt, [*erga vos fuissent, si rem ex animi sententia gessissent:*] cogitãtes quæ verisimile est ipsos facturos fuisse, si vos vicissent, præsertim cùm vos iniũria lacessiuerint. Illi verò præcipuè, qui nulla de causa aliquem maleficio afficiunt, hũc etiam ad internecionem vsq; persequuntur, & funditus perdunt, quia periculum sibi impendẽs ab hoste, qui [*superstes*] relinquitur, suspectum habent, [*ac formidant.*] Qui enim iniuriam aliquam accepit à quo non oportuit, hic periculo vitato in eũ acerbior esse solet, quàm in iustum hostẽ. Nolite igitur vestri ipsorum proditores esse. Sed animo quàm proximè accedentes ad mala, quæ passuri eratis, [*si victi fuissetis,*] & [*attentissimè considerãtes*] vos cæteris omnibus rebus antepositituros fuisse, eos in vestrã potestatem redigere, nunc parem gratiam ipsis referatis, nõ emolliti ob præsentem ipsorum fortunam, ac statum, in quo iam sunt, nec periculi, quod vobis nõ ita pridem impendebat, obliti. Hos igitur ꝓ meritis plectite, & insigne exemplũ sociis prębete, vt intelligãt eum, qui defectionem à vobis fecerit, morte mulctatũ iri. Hoc enim si cognouerint, vos, neglectis hostibus, cũ vestris sociis posthac minus pugnabitis. Atq; Cleon quidem hæc dixit. Post eũ verò Diodotus Eucratis filius, (q & in superiore cõcione ipsi maximè fuerat aduersatus, ne Mitylenęi necarentur) tunc etiã in mediũ ꝓgressus, hęc verba fecit.

A [1] εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ [2] προσῆκον ὅμως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν, « παρὰ τὸ εἰκὸς τοίνυν καὶ τούσδε ξυμφόρως δεῖ « κολάζεσθαι, [3] ἢ παύεσθαι τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐκ τοῦ ἀκιν- « δύνου ἀνδραγαθίζεσθαι. [4] τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ ἀξι- « ώσατε ἀμύνασθαι, [5] καὶ μὴ ἀναλγητότεροι [6] οἱ δια- « φεύγοντες τῶν [7] ἐπιβουλευσάντων φανῆναι· ἐνθυ- « μηθέντες [8] ἃ εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ποιῆσαι κρατήσαντας « ὑμῶν, ἄλλως τε καὶ προϋπάρξαντας ἀδικίας. [9] μά- « λιστα δὲ οἱ [10] μὴ ξὺν προφάσει τινὰ κακῶς ποι- « οῦντες ἐπεξέρχονται, [11] καὶ διόλλυνται, τὸν κίνδυνον «
B ὑφορώμενοι τοῦ ὑπολειπομένου ἐχθροῦ. [12] ὁ γὰρ μὴ « ξὺν ἀνάγκῃ τι παθὼν, χαλεπώτερος διαφυ- « γὼν [13] τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ. μὴ οὖν προδόται « γένησθε ὑμῶν αὐτῶν. [14] γενόμενοι δ' ὅτι ἐγγύτατα « τῇ γνώμῃ τοῦ πάσχειν, καὶ ὡς πρὸ παντὸς ἂν ἐτι- « μήσασθε αὐτοὺς χειρώσασθαι, νῦν ἀνταπόδοτε, « [15] μὴ μαλακισθέντες πρὸς τὸ παρὸν αὐτίκα, « μηδὲ τοῦ ἐπικρεμασθέντος ποτὲ δεινοῦ ἀμνημο- « νοῦντες. κολάσατε δὲ ἀξίως τούτους τε, καὶ τοῖς ἄλλοις « ξυμμάχοις παράδειγμα σαφὲς καταστήσατε, «
C ὃς ἂν ἀφιστῆται, θανάτῳ ζημιωσόμενον. τόδε γὰρ « ἢν γνῶσιν, [16] ἧσσον, τῶν πολεμίων ἀμελήσαντες, « τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν μαχεῖσθε ξυμμάχοις. «
Τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων εἶπε. μετὰ δ' αὐτὸν Διόδοτος ὁ Εὐκράτους (ὅσπερ καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀντέλεγε μάλιστα μὴ ἀποκτεῖναι μιτυληναίους) παρελθὼν καὶ τότε, ἔλεγε τοιάδε,

γρ. δίκῃ

---

[1] Εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσῆκον] εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσῆκον ὑμῖν ἄρχειν, ὅμως ἄρχετε, οὐκοῦν καὶ παρὰ τὸ προσῆκον οὗτοι κολαζέσθωσαν, καὶ γενέσθω παράνομος ἐκ παρανόμου τυραννίδος παρανομία, τοῦ συμφέροντος ἕνεκα τῇ ἀρχῇ, ἐὰν δὲ μὴ θέλητε κολάζειν, χρὴ παύεσθαι ὑμᾶς τῆς ἀρχῆς, καὶ ἀσκεῖν ἀνδραγαθίαν ἀκίνδυνον. [2] Ομως ἀξιοῦτε τοῦτο δρᾶν] τὸ ἄρχειν βιαίως. [3] Η παύεσθαι τῆς ἀρχῆς] ἀπὸ κοινοῦ τὸ δεῖ. [4] Τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ] τῇ αὐτῇ ζημίᾳ (φησὶ) σπουδάσατε ἀμύνασθαι τοὺς μιτυληναίους, ᾗ ἂν ἐτιμωρήσαντο καὶ αὐτοὶ ὑμᾶς, περιγενόμενοι ὑμῶν. [5] Καὶ μὴ ἀναλγητότεροι] τοῦτό φησιν, ὅτι ἐπεὶ ἤλγουν οἱ μιτυληναῖοι ὑφ' ὑμῶν τῶν ἀθηναίων κρατούμενοι, δεῖ καὶ ὑμᾶς ἀλγῆσαι ἐπὶ τῇ αὐτῶν ἀποστάσει. καὶ μὴ ἀναλγητότεροι ἐκείνων ἀξιοῦτε εἶναι, ἵνα μὴ καὶ ἀναίσθητοι δόξητε, οὐκ ἀλγοῦντες ἐφ' οἷς ἀδικεῖσθε. τὸ δὲ ἑξῆς οὕτως, ἐκεῖνοι ἐπέρχονται καὶ διαφθείρουσί τινα ἀδίκως, οἱ μὴ σὺν αἰτίᾳ ποιοῦντες κακῶς, ὑφορώμενοι τὴν ἔχθραν τοῦ καταλειφθέντος ἐχθροῦ· ὑμεῖς δὲ ὦ ἀθηναῖοι, μὴ φοβεῖσθε τοῦτο. οὐ γὰρ ἄνευ αἰτίας αὐτοὺς κολάσετε. [6] Οἱ διαφεύγοντες] οἱ διαφυγόντες ἀθηναῖοι τῶν ἐπιβουλευσάντων μιτυληναίων. [7] Επιβουλευσάντων] τῶν μιτυληναίων. [8] Α εἰκὸς ἦν αὐτοὺς ποιῆσαι] ἡ ἀπόδειξις, ὅτι εἰ ἐκράτησαν λέσβιοι τῶν ἀθηναίων, κακῶς ἂν αὐτοὺς εἰργάσαντο. [9] Μάλιστα δὲ] οἱ ἀδικοῦντες (φησὶ) τινὰ χωρὶς αἰτίας, τουτέστιν, ἄνευ τοῦ προηδικῆσθαι, σπουδάζουσιν ἀπολέσθαι τοὺς δι' ἐναντίας· εἰδότες ὅτι ὁ διαφυγὼν, χαλεπώτερος ἐχθρὸς θέλει εἶναι τοῦ προπαθόντος, καὶ διὰ τοῦτο βουλομένου ἀμύνεσθαι. [10] Μὴ ξὺν προφάσει τινὰ] οἱ μὴ πρότερον ἀδικηθέντες, ἐπιχειρήσαντες δὲ ἀδικῆσαι πρότερον τινάς, ἐπιμένουσιν ἕως ἀπολέσωσιν ἂν αὐτούς· εἰδότες ὅτι ἐὰν σωθῶσιν οἱ ἀδικηθέντες, πικροὶ τοῖς ἠδικηκόσιν ἔσονται πολέμιοι, καὶ πάθωσιν ἂν κακῶς παρ' αὐτῶν, ἀμυνομένων αὐτούς. [11] Καὶ διόλλυνται] ἀντὶ τοῦ διαφθείρουσιν. [12] Ο γὰρ μὴ ξὺν ἀνάγκῃ] ὁ γὰρ ἀδίκως τι καὶ πρῶτος παθὼν, ἐὰν διαφύγῃ, πικρότερος καὶ δεινότερός ἐστι τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ. τὸν δὲ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθρὸν ὁρίζεται, τὸν μὴ προπαθόντα, ἀλλὰ προκαταρχόμενον ἀδικίας· ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, ὁ προπαθὼν, καὶ ὁ ἀμυνόμενος, χαλεπώτερός ἐστι τοῦ προκαταρχομένου ἀδικίας, μήπω τι παθόντος. [13] Τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ] μοίρας δηλονότι.
[14] Γενόμενοι δ' ὅτι ἐγγύτατα τῇ γνώμῃ] ἐς ἔννοιαν ἐλθόντες ὧν ἐμέλλετε πάσχειν ὑπὸ λεσβίων. [15] Μὴ μαλακισθέντες] μὴ ἐνδόντες εἰς τὴν ἡδονὴν τὴν ἀπὸ τῶν λόγων, καὶ πρὸς τὸν οἶκτον, καὶ τὴν ἐπιείκειαν· μηδὲ ἀμνημονήσαντες τοῦ κινδύνου, οὗ ἂν ἐκινδυνεύσατε εἰ ἐκράτησαν ὑμῶν. [16] Ησσον τῶν πολεμίων] τὸ ἑξῆς, ἧσσον πολεμήσετε, ἀντὶ τοῦ, οὐδὲ ἧσσον. Ομηρος, Η ὀλίγον οἱ παῖδα ἐοικότα γείνατο Τυδεύς. Τὸ δὲ, ἢν γνῶσιν, οἱ σύμμαχοι δηλονότι.

„ [1] ΟΥΤΕ τοὺς προθέντας τὴν διαγνώμην A
„ αὖθις περὶ μυτιληναίων αἰτιῶμαι, οὔτε τοὺς
„ μεμφομένους μὴ πολλάκις περὶ τῶν μεγί-
„ στων βουλεύεσθαι, ἐπαινῶ. [2] νομίζω δὲ δύο τὰ
„ ἐναντιώτατα εὐβουλίᾳ εἶναι, τάχος τε καὶ ὀργήν.
„ ὧν τὸ μὲν, μετὰ ἀνοίας φιλεῖ γίγνεσθαι, τὸ δὲ, [3] μετὰ
„ ἀπαιδευσίας, [4] καὶ βραχύτητος γνώμης. [5] τούς τε
„ λόγους ὅστις [6] διαμάχεται μὴ διδασκάλους τῶν
„ πραγμάτων γίγνεσθαι, ἢ ἀξύνετός ἐστιν, [7] ἢ ἰδίᾳ
„ τι αὐτῷ [8] διαφέρει. ἀξύνετος μὲν, [9] * [10] εἰ
„ ἄλλῳ τινὶ ἡγεῖται [11] περὶ τοῦ μέλλοντος δυνα- B
„ τὸν εἶναι καὶ μὴ ἐμφανοῦς φράσαι. [12] διαφέ-
„ ρει δ' αὐτῷ, εἰ βουλόμενός τι αἰσχρὸν πεῖσαι,
„ [13] εὖ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἂν ἡγεῖται περὶ τοῦ μὴ κα-
„ λοῦ δύνασθαι, εὖ δὲ διαβαλὼν, ἐκπλῆξαι
„ ἂν τούς τε ἀντεροῦντας καὶ τοὺς ἀκουσομένους.
„ [14] χαλεπώτατοι δὲ καὶ οἱ ἐπὶ χρήμασι προσ-
„ κατηγοροῦντες [15] ἐπίδειξίν τινα. εἰ μὲν γὰρ
„ [16] ἀμαθίαν κατητιῶντο, ὁ μὴ πείσας, ἀξυνε-
„ τώτερος ἂν δόξας εἶναι ἢ ἀδικώτερος, [17] ἀπε-
„ χώρει. [18] * [19] ἀδικίας δ' ἐπιφερομένης, πείσας
„ τε, [20] ὕποπτος γίγνεται, [21] καὶ μὴ τυχὼν, μετὰ ἀ- C
„ ξυνεσίας, καὶ ἄδικος. ἥ τε πόλις οὐκ ὠφελεῖται
„ [22] ἐν τῷ τοιῷδε. [23] φόβῳ γὰρ ἀποστερεῖται τῶν ξυμ-
„ βούλων· [24] καὶ πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο ἀδυνάτους
„ λέγειν ἔχουσα τοὺς τοιούτους τῶν πολιτῶν. [25] ἐ-
„ λάχιστα γὰρ ἂν πεισθείησαν ἁμαρτάνειν. χρὴ

γρ. π

γρ. ἀπό-δειξιν

DIODOTI CONCIO.

Neque illos, qui de Mitylenæis iterum ad consilium retulerunt, reprehendendos puto, neque illos, qui maximis de rebus sępius consultandum esse negāt, laudandos cēseo. Nam hæc duo, celeritatem, & iram, bonæ consultationi maximè contraria esse iudico. Quorum alterum quidem cum amentia coniunctum esse solet; alterum verò, cum imperitia, & consilij tenuitate. Et qui verba rerum doctores esse contentiosè negat, aut amens est, aut priuatim aliquid ipsius interest. Amēs quidem, si vlla alia ratione, [*quàm verbis,*] res futuras, easque obscuras declarari posse putat. Ipsius verò [*priuatim aliquid*] interest, si cupiens aliquid turpe persuadere, de hoc quidem, quod est turpe, se non bellè disserere posse putet: sed, si probè, [*ac strenuè*] vituperauerit [*alios,*] cùm illos, qui sententiam contra ipsum sunt dicturi, tum etiam auditores à se territum iri [*speret.*] Illi etiam sunt grauissimi, qui, vt suæ prudentiæ, ac eloquentiæ specimen edant, magnifica oratione corruptelam [*suis aduersariis*] obiectant, eoque hoc nomine accusant. Si enim imperitiam [*illis*] obiicerent, & ille, qui rem persuadere, [*& causam obtinere*] non posset, imperitus potius, quàm iniustus haberetur, victusq; discederet. Sed si [*præterea corruptelæ*] iniustitia [*ab hoc illis*] obiiciatur, & idem causam obtineat, est suspectus, & nisi obtineat, non solùm imperitus: sed etiam iniustus existimatur. Et Respubl. ex huiusmodi re detrimentum capit. Consultoribus enim propter metum destituitur. quanquam præclarè cum ea ageretur si tales ciues nulla dicendi facultate præditos haberet. minimè enim ad peccandum impellerentur [*suæ eloquentiæ viribus freti.*] Atqui

---

[1] Οὔτε τοὺς προθέντας] εἰς μέσον θέντας τὴν δευτέραν διάσκεψιν. πρὸς τὸ, Καὶ θαυμάζομεν τῶν προθέντων αὖθις, καὶ τὰ ἑξῆς. Διοδότου δημηγορία αὕτη ὑπὲρ μυτιληναίων. Ἰστέον δὲ ὅτι ὁ μὲν Κλέων τὸ δίκαιον προβάλλεται· οὗτος δὲ ὁ Διόδοτος τὸ συμφέρον. καὶ σκόπει τὸ τοῦ συγγραφέως ἔθος, χαίροντος ἀεὶ ταῖς ἀντιπάλοις δημηγορίαις. [2] Νομίζω δὲ δύο] πρὸς τὸ, Εἰ βέβαιον ἡμῖν οὐδὲν καθεστήξει, ὧν ἂν δόξῃ πέρι. [3] Μετὰ ἀπαιδευσίας] ἀπειρίας. [4] Καὶ βραχύτητος] ἀσθενείας. [5] Τούς τε λόγους] πρὸς τὸ, Εἰώθατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων γίνεσθαι, καὶ τὰ ἑξῆς. [6] Διαμάχεται] ἐναντιοῦται. [7] Ἢ ἰδίᾳ] τουτέστι, διὰ τὸ ἴδιόν τι κέρδος σκοπεῖν, καὶ συμφέρον. [8] Διαφέρει] ὠφελεῖ. [9] Εἰ ἄλλῳ] καὶ οὐχὶ λόγῳ δηλονότι. *[10] Εἰ ἄλλῳ τινὶ] ταῦτα οὕτω ληπτέον, εἰ ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ τὰ μέλλοντα, καὶ τὰ μὴ ἐμφανῆ, ἤγουν τὰ ἀφανῆ, τὰ ἄδηλα δυνατὸν εἶναι ἡγεῖται φράζεσθαι, καὶ δηλοῦσθαι. ἄλλῳ τρόπῳ, λέγω, ἢ τοῖς λόγοις· οἱ γὰρ λόγοι τῶν πραγμάτων εἰσὶ διδάσκαλοι. τὰ πράγματα τοὺς ἀνθρώπους διδάσκουσι, τὰ πράγματα τοῖς ἀνθρώποις ἐξηγοῦνται, καὶ φανερῶς δηλοῦσι. τὸ δὲ φράσαι, ἀντὶ τοῦ φράζεσθαι, ἐνεργητικὸν ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ ἐτέθη, ὃ παρὰ τοῖς ἀττικοῖς, καὶ τούτῳ τῷ ξυγγραφεῖ, ἐν χρήσει μάλιστα ὂν εὑρήσεις. τοῦτο δὲ καὶ ἐν τοῖς ἄνω σεσημείωται. Æ. P. [11] Περὶ τοῦ μέλλοντος] τὸ ἑξῆς. περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ ἀφανοῦς δυνατόν ἐστι φράσαι. [12] Διαφέρει δ' αὐτῷ] λυσιτελεῖ. [13] Εὖ μὲν εἰπεῖν] τὸ ἑξῆς, εὖ μὲν οὐκ ἂν ἡγεῖται περὶ τοῦ κακοῦ εἰπεῖν δύνασθαι. οὕτω συντακτέον, τὸ μὲν περὶ τοῦ κακοῦ δύνασθαι λέγειν καλῶς, οὐχ ἡγεῖται· (ἤγουν, οὐ φροντίδα περὶ τούτου ποιεῖται) ἡγεῖται δὲ μᾶλλον ἐκεῖνο εἶναι καλὸν, τὸ διαβαλόντα, καὶ ἀπατήσαντα, ἐκπλῆξαι τοὺς ἀκουσομένους. ὃ δὴ καὶ διαφέρει τῷ οὕτω λέγοντι. κέρδους γὰρ ἕνεκα τὸ τοιοῦτον εἶδος τοῦ λόγου μεταχειρίζεται. [14] Χαλεπώτατοι] πρὸς τὸ, ἀντὶ δὲ ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν, τὸ παθεῖν εὖ ἀντιλήψονται. [15] Ἐπίδειξίν τινα] συμβουλίαν. φιλοτιμίαν. [16] Ἀμαθίαν] καὶ οὐ χρήματα δηλονότι. [17] Ἀπεχώρει] τοῦ δικαστηρίου δηλονότι. [18] Ἀδικίας δ' ἐπιφερομένης] ἀδίκως κατηγορῶν. *[19] Ἀδ.] ἀδικίαν γενικῶς καλεῖ τὸ ἐπὶ χρήμασι λέγειν, τὸ ἐκ τοῦ εὖ εἰπεῖν τὸ εὖ παθεῖν, ἀντιλαβεῖν, τὸ δωροδοκεῖσθαι, εἴτε δωροδοκεῖν, τὴν δωροδοκίαν. τοῦτο γὰρ ἄδικον. διὸ καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας λέγει, Οἱ δωροδοκοῦντες, καὶ χρήματα λαμβάνοντες, ἀδικοῦσιν. Æ. P. [20] Ὕποπτος] διὰ τὸ ἐπὶ χρήμασι λέγειν. [21] Καὶ μὴ τυχὼν] τοῦ σκοποῦ δηλονότι. [22] Ἐν τῷ τοιῷδε] πράγματι δηλονότι. [23] Φόβῳ γὰρ] ἐν τῷ τοὺς δυναμένους τι συμβουλεύειν, μὴ τολμᾶν λέγειν, ὡς δόξαν ἐπὶ χρήμασι ληψομένους. [24] Καὶ πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο] διοικοῖτο καὶ εὐδρομοίη ἡ πόλις. [25] Ἐλάχιστα γὰρ] ἀντὶ τοῦ οὐδὲ ἐλάχιστα. τὸ ἑξῆς, χρὴ φαίνεσθαι μὴ ἐκφοβοῦντα, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου ἄμεινον λέγοντα.

oportet bonum ciuem non terrentem aduerſarios, qui ſententiã contra ipſum ſunt dicturi: ſed pari dicẽdi poteſtate facta diſputantem demonſtrare ſe meliora dicere. Ciuitatem verò ſapiẽtem [*oportet*] optimo conſultori non addere [*nouum*] honorem: ſed nec eum, quem iam habet, imminuere. Illum etiam, qui non eſt bonus conſultor [*æquè, atq; alius,*] non ſolùm nulla pœna, ſed ne vlla quidẽ ignominia afficere. Ita enim & is, qui in dicendis ſententiis præſtat, nihil aliter ac ſentit, neq; quidquam ad gratiam dicet, adductus ſpe longè maiorum honorum, quos adipiſci cupit. Et qui [*propter ſuam imperitiam*] rectum cõſilium dare non nouit, & ipſe multitudinem ſibi conciliare non ſtudebit, eadem ratione ei in re aliqua gratificans. Quorum nos contraria facimus, & præterea, ſi quis in ſordium, [*& corruptelæ*] ſuſpicionem venerit, & tamen eum optimè dicere conſtet, inuidentes ei propter incertam ſordium ſuſpicionem, [*certam, ac*] manifeſtam vtilitatem Reipub. eripimus. Solet autem vſu venire, vt bonæ, [*ac ſalutares*] ſententiæ, quę ex improuiſo dicuntur, non minus ſint ſuſpectæ, quàm malæ, [*& pernicioſæ:*] adeò vt oporteat pariter, tam illum, qui Reipub. peſſimum conſilium eſt daturus, quàm illum, qui optimam ſentẽtiam eſt dicturus, multitudinem dolo ſibi conciliare, & mendacio ſuam cauſam probare. Et ſolam Remp. beneficiis apertè, & ſine dolo nullus propter huiuſmodi ſuſpiciones afficere poteſt. Qui enim apertè beneficiũ ipſi dat, in queſtus obſcuri ſuſpicionem incidit, [*quaſi pro beneficio Reip. dato, ipſe beneficium aliquod longè maius ab ea clàm ſit accepturus.*] Oportet autẽ in rebus maximis, & in tanta [*imperij*] dignitate nos, qui verba facimus, longiùs proſpicere, quàm vos, qui non longè proſpicitis: [*ſed tantum res proximas ſpectatis.*] præſertim cùm nos, qui conſilium damus, rationem reddere cogamur vobis, qui nos auditis, & qui nullis rationibus reddendis, nulliq; iudicio obnoxij eſtis. Si enim & ille, qui aliquid perſuaſit, & ille, cui hoc perſuaſum fuit, æquè mulctaretur, profectò prudentius iudicaretis. Nunc verò ad quemlibet animi motum, quo repentè fueritis abrepti, licet nonnunquam in rebus iudicandis labamini, tamen illius, qui [*conſilium dederit, & vobis aliquid*] perſuaſerit, vnam ſententiam, nec veſtras ipſorum plectitis, quamuis multæ ſint, quæ ſimul peccarint.

δεῖ τὸν μὲν ἀγαθὸν πολίτην, μὴ ἐκφοβοῦντα τοὺς ἀντεροῦντας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου φαίνεσθαι ἄμεινον λέγοντα. τὴν δὲ σώφρονα πόλιν, τῷ τε πλεῖστα εὖ βουλεύοντι μὴ προστιθέναι τιμὴν, ἀλλὰ μηδ' ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης·[1] καὶ μὴ τὸν τυχόντα γνώμης, οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδ' ἀτιμάζειν, οὕτω γὰρ, ὅ,τε [2] κατορθῶν, ἥκιστα ἂν ἐπὶ τῷ ἔτι μειζόνων ἀξιοῦσθαι,[3] παρὰ γνώμην τι καὶ πρὸς χάριν λέγοι· ὅ,τε[4] μὴ ἐπιτυχὼν, ὀρέγοιτο τῷ αὐτῷ χαριζόμενός τι, καὶ αὐτὸς προσάγεσθαι τὸ πλῆθος. ὧν ἡμεῖς τἀναντία δρῶμεν, καὶ προσέτι, ἤν τις καὶ ὑποπτεύηται κέρδους μὲν ἕνεκα, τὰ βέλτιστα δ' ὅμως λέγειν, φθονήσαντες τῆς οὐ βεβαίου δοκήσεως τῶν κερδῶν, τὴν φανερὰν ὠφέλειαν τῆς πόλεως ἀφαιρούμεθα. καθέστηκε δὲ τἀγαθὰ, ἀπὸ τοῦ εὐθέος λεγόμενα, μηδὲν ἀνυποπτότερα εἶναι τῶν κακῶν. ὥστε δεῖν ὁμοίως τόν τε [5] τὰ δεινότατα βουλόμενον πεῖσαι, ἀπάτῃ [6] προσάγεσθαι τὸ πλῆθος, καὶ τὸν τὰ ἀμείνω λέγοντα, ψευσάμενον, πιστὸν γενέσθαι. μόνην τε πόλιν διὰ [7] τὰς περινοίας εὖ ποιῆσαι ἐκ τοῦ προφανοῦς, μὴ ἐξαπατήσαντα, ἀδύνατον. ὁ γὰρ διδοὺς φανερῶς τι ἀγαθὸν, ἀνθυποπτεύεται [8] ἀφανῶς πῃ πλέον ἕξειν.[9] χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα [10] καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦντι, ἡμᾶς περαιτέρω [11] προνοοῦντας λέγειν ὑμῶν [12] τῶν δι' ὀλίγου σκοπούντων, ἄλλως τε καὶ ὑπεύθυνον τὴν παραίνεσιν ἔχοντας πρὸς ἀνεύθυνον τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν. εἰ γὰρ ὅ,τε πείσας καὶ ὁ ἐπισπώμενος ὁμοίως ἐβλάπτοντο, [13] σωφρονέστερον ἂν ἐκρίνετε· νῦν δὲ πρὸς ὀργὴν ἥντινα τύχητε ἔστιν ὅτε σφαλέντες, τὴν τοῦ πείσαντος μίαν γνώμην ζημιοῦτε, καὶ οὐ τὰς ὑμετέρας αὐτῶν, εἰ πολλαὶ οὖσαι ξυνεξήμαρτον.

γρ. βουλευόμενον

[1] Καὶ τὸν μὴ τυχόντα] τὸν μὴ ἄριστα συμβουλεύοντα. [2] Κατορθῶν] φύσει γὰρ οἱ ἄνθρωποι οὐ παύονται ἀεὶ τῇ ὀρέξει ἐπεκτεινόμενοι. [3] Παρὰ γνώμην] τὴν ἑαυτοῦ. [4] Μὴ ἐπιτυχὼν] ὀρθῆς βουλῆς. [5] Τὰ δεινότατα] τὰ ψευδῆ καὶ ἄδικα. [6] Προσάγεσθαι] πιθανολογεῖν καὶ ἀπατᾶν. [7] Τὰς περινοίας] περιεργίας. [8] Ἀφανῶς πῃ] κατά τινα τρόπον. [9] Χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα] τὸ ἑξῆς χρὴ δὲ ἡμᾶς πρὸς τὰ μέγιστα προνοοῦντας, περαιτέρω λέγειν ὑμῶν τῶν δι' ὀλίγου σκοπούντων. τὸ δὲ, καὶ ἐν τῷ τοιῷδε ἀξιοῦντι, ἀντὶ τοῦ, καὶ ἐν τοῖς τοιούτοις ὑμῶν ἀξιώμασι καὶ ἐπιτηδεύμασι, τουτέστι τοῖς ὑποπτεύουσι. [10] Καὶ ἐν τῷ τοιῷδε] ἐν τῇ τοιαύτῃ ὑποψίᾳ. [11] Προνοοῦντας] σκεπτομένους. [12] Τῶν δι' ὀλίγου σκοπούντων] τῶν ἀσκέπτως λεγόντων. [13] Σωφρονέστερον ἂν ἐκρίνετε] μετ' ὑγιοῦς φρονήσεως ἦν ἂν ἡ κρίσις ἡ ὑμετέρα.

A

ἐγὼ δὲ παρῆλθον [1] οὔτε ἀντερῶν περὶ Μυτιληναίων, οὔτε κατηγορήσων. οὐ γὰρ περὶ τῆς ἐκείνων ἀδικίας ἡμῖν ὁ ἀγών, εἰ σωφρονοῦμεν, [2] ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας. ἤν τε γὰρ ἀποφήνω πάνυ ἀδικοῦντας αὐτούς, οὐ διὰ τοῦτο καὶ ἀποκτεῖναι κελεύσω, εἰ μὴ ξυμφέρον· ἤν τε καὶ ἔχοντές τι ξυγγνώμης εἶεν, εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. νομίζω δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμᾶς μᾶλλον βουλεύεσθαι ἢ τοῦ παρόντος.* [3] καὶ τοῦτο ὃ μάλιστα Κλέων ἰσχυρίζεται ἐς τὸ λοιπὸν ξυμφέρειν ἔσεσθαι, [4] πρὸς τὸ ἧσσον ἀφίστασθαι, [5] θάνατον ζημίαν προθεῖσι, καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντισχυριζόμενος, τἀναντία γιγνώσκω· καὶ οὐκ ἀξιῶ ὑμᾶς [6] τῷ εὐπρεπεῖ τοῦ ἐκείνου λόγου τὸ χρήσιμον τοῦ ἐμοῦ ἀπώσασθαι. δικαιότερος γὰρ ὢν αὐτοῦ ὁ λόγος πρὸς τὴν νῦν ὑμετέραν ὀργὴν ἐς Μυτιληναίους, τάχα ἂν ἐπισπάσαιτο. [7] ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτούς, [8] ὥστε τῶν δικαίων δεῖν, ἀλλὰ βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν, ὅπως [9] χρησίμως ἕξουσιν. [10] ἐν οὖν ταῖς πόλεσι [11] πολλῶν θανάτου ζημία πρόσκειται, [12] καὶ οὐκ ἴσων τῶνδε ἀλλ᾽ ἐλασσόνων ἁμαρτημάτων· ὅμως δὲ τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι [13] κινδυνεύουσι, καὶ οὐδείς πω καταγνοὺς ἑαυτοῦ μὴ περιέσεσθαι τῷ ἐπιβουλεύματι, ἦλθεν ἐς τὸ δεινόν. πόλις τε ἀφισταμένη [14] τίς πω, ἥσσω τῇ δοκήσει ἔχουσα τὴν παρασκευήν, ἢ οἰκείαν, ἢ ἄλλων ξυμμαχίαν, τούτῳ ἐπεχείρησε. πεφύκασί τε ἅπαντες καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἁμαρτάνειν. καὶ οὐκ ἔστι νόμος ὅστις [15] ἀπείρξει τούτου.

B

C

γρ. προσθεῖσι

γρ. ζημίαι πρόσκεινται,

γρ. ἢ οἰκεία ἢ ἄλλων ξυμμαχία

Ego verò in medium processi, neque pro Mitylenæis cuiquam sententiam contrariam dicturus, neq; quempiam accusaturus. Non enim de illorum facinore nobis est certamē, si sapimus; sed de vtilitate nostra, vt nobis rectè cōsulamus. Quamuis enim ipsos iniustissimū facinus fecisse pronuntiem, non tamen propterea eos etiam occidendos censuerim, nisi [*hoc Reip.*] conducat. neq; etiam, si qua venia sint digni, [*hanc ipsis dandam censeo,*] nisi [*hoc ipsum*] è Repub. fore constiterit. Nam de rebus futuris, potius quàm de præsentibus nos cōsultare puto. Atq; in eo, quod Cleon præcipuè contendit, ad socios in officio continendos, ne defectionem in posterum faciant, [*vobis*] vtile fore, si capitale suppliciū ipsis proponatis, [*in eo, inquam, à Cleone vehemēter dissentio.*] & ego quoq; de eo quod in posterum vobis vtile est futurum, contrà contendens, longè aliter sentio, [*quàm ipse.*] Et à vobis peto, ne speciosa ipsius oratione, [*& verborum illecebris capti,*] meæ orationis vtilitatem repellatis. Nam eius oratio, quæ maiorem æquitatis speciem habet, propter vestram iram, quæ nūc in Mitylenæos est accensa, fortasse [*vos ad ipsius sententiam*] attrahet. Nos verò cum ipsis [*Mitylenæis*] iam non disceptamus, ita vt de iure nobis sit quærendum: at de ipsis consultamus, quonā modo nobis in posterum vtiles esse poterunt. In singulis enim ciuitatibus capitis pœna proposita est in multa peccata, non solū huic [*quod ab istis est commissum,*] paria: sed etiam minora. Homines tamen spe solicitati periculū subeunt, nec vllus adhuc in periculum venit, qui se ex eo non euasurum, neq; suum conatum sibi successurum existimās, de se ipso desperarit. Nec vlla ciuitas, quæ defectionem fecerit, ad hanc vsque diem extitit, quæ hoc aggredi, [*& periculum subire*] dubitauerit, licet aut suum, aut aliorum sociorum apparatum [*longè*] minorem haberet, quàm credebat. Omnibus enim natura insitum est, vt & priuatim, & publicè peccent. nec vlla lex est, quæ [*homines*] ab hoc [*naturæ vitio*] prohibere valeat.

---

[1] Οὔτε ἀντερῶν] τῷ Κλέωνι δηλονότι. [2] Ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας] εἰσβολὴ τοῦ συμφέροντος, καὶ προκατασκευὴ τοῦ προαναιρεῖν τὰ λυποῦντα τὴν ὑπόθεσιν. *[3] Καὶ τοῦτο, ὃ] τὸ πλῆρες, κατὰ τοῦτο ὃ καὶ τὰ ἑξῆς. ἔστι δὲ ἀνακόλουθον. οὕτω γὰρ ἂν εἴη λεκτέον. καὶ περὶ τούτου ὃ μ. κ. ἰσχ. ἐς τ. λ. ξ. ἐσ. π. τὸ ἧσσον ἀφ. θ. ζ. πρ. καὶ αὐτὸς περὶ τούτου, ὡς ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἕξει, (εἰ δηλονότι τῇ ἐμῇ γνώμῃ ἀκολουθήσητε,) ἀντισχυριζόμενος, τἀναντία γιγνώσκω. Ἄλλως. κατὰ τοῦτο, ὃ, καὶ τὰ ἑξῆς. εἶτα, κατὰ τοῦτο, λέγω, τῷ Κλέωνι οὐδαμῶς συμφωνῶ. ἔσται δὲ καλὴ ἐπανάληψις, ἣν πρὸς τὸ τῆς ἐννοίας πλήρωμα δεῖ ὑπακούειν. τὰ δὲ ἑξῆς ἔχει τὴν προηγουμένων ἐξήγησιν, καὶ ἑρμηνείας χάριν ἐπιφέρεται. Æ. P. [4] Πρὸς τὸ ἧσσον ἀφίστασθαι] τὰς πόλεις. [5] Θάνατον ζημίαν προθεῖσι] πρὸς τὸ, καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις παράδειγμα σαφὲς καταστήσατε, ὃς ἂν ἀφιστῆται, θανάτῳ ζημιωσόμενον. [6] Τῷ εὐπρεπεῖ] τῇ πιθανολογίᾳ τοῦ Κλέωνος. [7] Ἡμεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα πρὸς αὐτούς] οὐ δικαστήριον συγκροτοῦμεν μετὰ τῶν Μυτιληναίων. [8] Ὥστε τῶν δικαίων] οὐ περὶ τοῦ δικαίου (φησὶ) συμβουλευόμεθα, ἀλλὰ τοῦ συμφέροντος. [9] Χρησίμως ἕξουσιν] ἡμῖν δηλονότι. [10] Ἐν οὖν ταῖς πόλεσι] τοῦ Κλέωνος συμβουλεύσαντος ἀποκτεῖναι πάντας Μυτιληναίους, καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ποιῆσαι Ἕλλησιν (ἵνα μὴ ἀφιστῶνται) ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὁ Διόδοτος τἀναντία συμβουλεύων, φησὶ πρὸς τοῦτο ἐκ τοῦ μᾶλλον. εἰ γὰρ ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι πολλῶν καὶ οὐ μειζόνων ἐγκλημάτων θάνατος ἡ ζημία πρόσκειται, καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι τῇ ἐλπίδι ἐπαιρόμενοι, ῥιψοκινδύνως ἐγχειροῦσιν αὐτοῖς, καὶ οὐδεὶς δύναται κωλυτὴς γενέσθαι τῶν τηλικούτων ἔργων, ἀλλ᾽ ὁσημέραι πράττονται δηλονότι, καὶ τοὺς Μυτιληναίους ἀποκτείνωμεν, ζημιούμεθα μὲν, καὶ περὶ ἑαυτοὺς σφαλλόμεθα, οὐ μέντοι γε φόβον τινὰ τοῖς ἄλλοις παρέξομεν· ἀλλ᾽ οὐδὲν ἧττον ἔστιν ὅτι ἀποστήσονται, τῇ ἐλπίδι κουφιζόμενοι. [11] Πολλῶν θανάτου ζημία] οἷον, τυραννίδος, προδοσίας, καὶ φόνου, καὶ μοιχείας, καὶ ἄλλων. [12] Καὶ οὐκ ἴσων τῶνδε] τῷδε τῷ τῶν Μυτιληναίων ἀδικήματι, τῇ ἀποστάσει. [13] Κινδυνεύουσι] ῥιψοκινδύνως πράττουσι. [14] Τίς πω] οὐδεμία. [15] Ἀπείρξει τούτου] τούτου, τοῦ ἁμαρτάνειν δηλονότι.

Siqui-

A Siquidem homines per omnia pœnarũ genera iuerunt, [*eas paulatim*] augentes, siquo modo à facinorosis minus læderetur. Etenim verisimile est mitiores pœnas olim in maxima scelera cõstitutas fuisse. Sed cùm tẽporis progressu [*pœnarum leges*] violarentur, [*ipsæq; pœnæ propter nimiam lenitatẽ negligerentur,*] ad mortem pleræq; processerũt. Et tamen hoc quoq; violatur, [*istaq; mortis pœna contemnitur.*] aut igitur aliquis terror hoc vehementior est excogitandus, aut ne iste quidẽ [*homines*] coërcebit. Sed paupertas quidem, audaciam necessitati; opũ verò potentia, petulantiç & superbiç violentiam cũ perpetua pluris habẽdi cupiditate coniunctam præbet. Alij quoq; status, [*& varia vitæ genera*] pro diuerso hominũ affectu, ꝓut singula constricta tenentur aliqua cupiditate vehementiori, q̃ quę refrænari possit, homines ad pericula impellunt. Et spes, & amor qualibet in re [*hoc ipsum faciunt.*] hic quidem, dux, illa verò, comes. atq; hic quidem, rei aggrediẽdæ rationẽ excogitans, illa verò, fortunæ prosperitatẽ suggerens, [*hominibus*] plurimum nocẽt. Atq; [*hæc naturæ vitia,*] quamuis sub aspectũ minimè cadãt, tamen maiorem vim habẽt, q̃ mala, quæ cernuntur. Et præter ista, [*spem sc. ac amorem,*] ipsa quoq; fortuna nihilo minus adiuuat ad [*homines ad periculum*] impellendos. Nã ex inopinato nonnunq̃ astans, [*ac sese offerens,*] aliquem [*priuatũ hominem*] vel infirmiorib. opibus instructũ impellit ad pericula, & ciuitates [*integras*] eo magis, quo de maiorib. rebus agitur, de libertate, aut de imperio in alios obtinẽdo. & quia cũ vniuersa ciuitate singuli ciues temerè de se plus æquo sentiũt. Deniq; (vt rẽ paucis cõplectar) hoc fieri nõ potest, & magnę est stultitię, si quis existimet se aliq̃ rationẽ habere, qua homines à peccatis deterreat, aut legũ vi, aut aliquo alio mali grauioris metu, cũ humana natura ad aliquid agendũ, [*ac ad peccandũ*] magno studio, magnoq; impetu feratur.

ἐπεὶ [1] διεξεληλύθασί γε διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἄνθρωποι, προστιθέντες εἴπως ἧσσον ἀδικοῖντο ὑπὸ τῶν κακούργων. καὶ εἰκὸς τὸ πάλαι τῶν μεγίστων ἀδικημάτων μαλακωτέρας [2] κεῖσθαι αὐτὰς· παραβαινομένων δὲ τῷ χρόνῳ, ἐς τὸν θάνατον αἱ πολλαὶ [3] ἀνήκουσι· καὶ τοῦτο ὅμως παραβαίνεται. ἢ τοίνυν δεινότερόν τι τούτου [4] δέος εὑρετέον ἐστὶν, ἢ τόδε γε οὐδὲν ἐπίσχει. [5] ἀλλ' [6] ἡ μὲν πενία, * [7] ἀνάγκη τὴν τόλμαν παρέχουσα, ἡ δ' ἐξουσία, ὕβρει τὴν πλεονεξίαν καὶ φρονήματι. [8] αἱ δ' ἄλλαι ξυντυ- B χίαι, ὀργῇ τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἑκάστη τις κατέχεται ὑπ' ἀνηκέστου τινὸς κρείττονος, ἐξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους. [9] ἥ τε ἐλπὶς καὶ ὁ ἔρως [10] ἐπὶ παντὶ, ὁ μὲν, ἡγούμενος, ἡ δ', ἐφεπομένη· καὶ ὁ μὲν, [11] τὴν ἐπιβολὴν [12] ἐκφροντίζων, ἡ δὲ, τὴν εὐπορίαν τῆς τύχης ὑποτιθεῖσα, πλεῖστα βλάπτουσι· καὶ ὄντα ἀφανῆ κρείσσω ἐστὶ τῶν ὁρωμένων δεινῶν. [13] καὶ ἡ τύχη ἐπ' αὐτοῖς οὐδὲν ἔλασσον ξυμβάλλεται ἐς τὸ ἐπαίρειν. [14] ἀδοκήτως γὰρ ἔστιν ὅτε παρισταμένη, καὶ ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων κινδυνεύειν [15] τινὰ προάγει, C καὶ οὐχ ἧσσον τὰς πόλεις, ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων, ἐλευθερίας, [16] ἢ ἄλλων ἀρχῆς· καὶ μετὰ πάντων [17] ἕκαστος ἀλογίστως ἐπὶ πλέον τι αὐτὸν ἐδόξασεν. [18] ἁπλῶς τε, ἀδύνατον, καὶ πολλῆς εὐηθείας, ὅστις οἴεται, τῆς ἀνθρωπείας φύσεως ὁρμωμένης προθύμως τι πρᾶξαι, ἀποτροπήν τινα ἔχειν, ἢ νόμων ἰσχύϊ, ἢ ἄλλῳ τῳ δεινῷ. οὔκουν χρὴ οὔτε τοῦ θανάτου τῇ ζημίᾳ [19] ὡς ἐχεγγύῳ πιστεύσαντας, χεῖρον βουλεύσασθαι, οὔτε ἀνέλπιστον καταστῆσαι τοῖς ἀποστᾶσιν ὡς οὐκ ἔσται μεταγνῶναι, [20] καὶ D ὅτι ἐν βραχυτάτῳ τὴν ἁμαρτίαν καταλῦσαι.

γρ. αὐτῶν

[1] Διεξεληλύθασί γε] ἐπραγματεύσαντο (φησὶ) περὶ πάσης ἀδικίας καὶ ἁμαρτίας οἱ νομοθέται, καὶ ἐξέθεντο ποινάς. [2] Κεῖσθαι αὐτὰς] τὰς ζημίας. [3] Ἀνήκουσιν] ἀνήρχοντο. [4] Δέος τούτου] τοῦ θανάτου. [5] Οὐδὲν ἐπίσχει] οὐδὲν κωλύει (φησὶν) ὁ τοῦ θανάτου φόβος τοὺς βουλομένους ἐξαμαρτεῖν. [6] Ἀλλ' ἡ μὲν πενία] τὰς αἰτίας βούλεται δηλῶσαι τῶν ἁμαρτημάτων, ἀφ' ὧν κινούμενοι ἄνθρωποι ἁμαρτάνουσι· καὶ φησὶν ὅτι οἱ μὲν, ὑπὸ πενίας ἀναγκάζονται λῃσταὶ εἶναι· οἱ δὲ, ὑπὸ ἐξουσίας καὶ μεγαλοφροσύνης πλεονεκτοῦσιν· οἱ δὲ, ὁμοίως διά τινα κρείττονα ἀναγκάζονται κινδυνεύειν· οἷον, οἱ μέθυσοι καὶ πόρνοι, δι' ἡδονήν. καὶ ὅ περ φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ἠθικοῖς, ὅτι πᾶσα πρᾶξις καὶ προαίρεσις ἀγαθοῦ τινος ἐφίεσθαι δοκεῖ. * [7] Ἀνάγκη] ἀντὶ τοῦ, ἡ μὲν πενία τοῖς ἀνάγκῃ, καὶ πάντων ἀπορίᾳ πιεζομένοις ἀνθρώποις τόλμαν παρέχει· ἡ δ' ἐξουσία, καὶ ἡ τοῦ πλούτου δύναμις τῇ ὕβρει καὶ τῷ φρονήματι, ἤγουν τῇ ἀκολασίᾳ καὶ τῇ ὑπερηφανίᾳ πλεονεξίαν παρέχει. τουτέστιν, ἡ μὲν πενία διὰ τὴν τῆς ἀπορίας ἀνάγκην τοὺς ἀνθρώπους τολμηροὺς καὶ θρασεῖς ποιεῖ· ὁ δὲ πλοῦτος, καὶ ἡ τούτου δύναμις τοὺς ἀνθρώπους ὑβριστὰς, φρονηματίας, ἤγουν ὑπερηφάνους, καὶ πλεονέκτας ποιεῖ. Ἄλλως. Οἱ γὰρ πένητες διὰ τὴν ἐνδείας ἀνάγκην τολμηροὶ γίγνονται. τουτέστι, διὰ τὴν ἔνδειαν τολμηροὶ, καὶ θρασεῖς εἶναι ἀναγκάζονται. οἱ δὲ πλούσιοι, διὰ τὴν τῆς ἐξουσίας ἰσχὺν ὑβρισταὶ, μεγαλόφρονες, εἴτε ὑπερήφανοι, καὶ πλεονέκται εἶναι φιλοῦσιν. Æ. P. [8] Αἱ δ' ἄλλαι ξυντ.] οἱ ξυντυχόντες τοῦ μέσου· ἤτοι, μήτε πένητες, μήτε πλούσιοι ὄντες. [9] Ἥ τε ἐλπὶς καὶ ὁ ἔρως] πρῶτον τις ἐρᾷ, εἶτα ἐλπίζει, εἶτα ἐγχειρεῖ. Ἡσίοδος, Μούνη δ' αὐτόθι ἐλπὶς ἐν ἀρρήκτοισι δόμοισι Ἔνδον ἔμιμνε, πίθου ὑπὸ χείλεσιν. καὶ τὰ λοιπά. [10] Ἐπὶ παντὶ] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἐξάγουσιν ἐς τοὺς κινδύνους. [11] Τὴν ἐπιβολὴν] τὴν ἐγχείρησιν. τὴν εὐπορίαν, τὴν αὔξησιν. [12] Ἐκφροντίζων] ἔξω φροντίδος τιθέμενος. [13] Καὶ ἡ τύχη ἐπ' αὐτοῖς] μετὰ τὸν ἔρωτα καὶ τὴν ἐλπίδα. [14] Ἀδοκήτως γὰρ ἔστιν] πολλάκις (φησὶν) ἐγχειρήσας τις πράγματι, ἔτυχεν αὐτοῦ· ἄλλος δὲ θεασάμενος, ῥιψοκινδύνως κατὰ τόλμαν τοῦ αὐτοῦ πράγματος, καὶ ἀπὸ μικροτέρων ἀφορμῶν ἔστιν ὅτε, διὰ τὸ καὶ τὸν ἄλλον ὁρᾶν ἐπιτυγχάνοντα. [15] τινὰ προάγει] παρακινεῖ. [16] Ἢ ἄλλων ἀρχῆς] ποτίδαια, περὶ ἐλευθερίας· ἀθῆναι, περὶ ἄλλων ἀρχῆς, ἔν τε σικελίᾳ, καὶ πολλαχοῦ. [17] Ἕκαστος ἀλογίστως] καὶ ἕκαστος (φησὶ) τῶν πολιτῶν μετὰ τοῦ κοινοῦ ἀλογίστως μείζονως δοξάζει, καὶ ἐλπίζει νικῆσαι. [18] Ἁπλῶς τε] ταῦτα πρὸς τὸν Κλέωνα. [19] Ὡς ἐχεγγύῳ] βεβαίῳ, ἰσχυρᾷ. ἐγγυῆσαι δυναμένῃ. [20] Καὶ ὅτι ἐν βρ.] καιρῷ βραχυτάτῳ δηλονότι, τῷ ψηφίσασθαι θάνατον μιτυληναίων, ὡς ὁ Κλέων ἠξίου. τὸ δὲ οὐκοῦν χρὴ, ἀπὸ κοινοῦ ληπτέον.

σκέψασθε γάρ, ὅτι νῦν μὲν ἤν τις καὶ ἀποστᾶσα πόλις [1] * [2] γνῷ μὴ περιεσομένη, ἔλθοι ἂν [3] ἐς ξύμβασιν, δυνατὴ οὖσα ἔτι τὴν δαπάνην ἀποδοῦναι, καὶ τὸ λοιπὸν ὑποτελεῖν· [4] ἐκείνως δέ, τίνα οἴεσθε ἥντινα οὐκ ἄμεινον μὲν ἢ νῦν παρασκευάσεσθαι, πολιορκίᾳ τε παρατενεῖσθαι ἐς *τοὔσχατον, εἰ τὸ αὐτὸ δύναται σχολῇ καὶ ταχὺ ξυμβῆναι; ἡμῖν τε πῶς οὐ βλάβη δαπανᾶν καθημένοις [5] διὰ τὸ ἀξύμβατον, καὶ ἢν ἕλωμεν πόλιν, ἐφθαρμένην [6] παραλαβεῖν, [7] καὶ τῆς προσόδου τὸ λοιπὸν ἀπ' αὐτῆς στέρεσθαι; ἰσχύομεν δὲ πρὸς τοὺς πολεμίους [8] τῷδε. ὥστε οὐ δικαστὰς ὄντας δεῖ ἡμᾶς μᾶλλον τῶν ἐξαμαρτανόντων ἀκριβεῖς βλάπτεσθαι, ἢ ὁρᾶν ὅπως ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον μετρίως κολάζοντες, ταῖς πόλεσιν ἕξομεν ἐς χρημάτων [9] λόγον ἰσχυούσαις χρῆσθαι· καὶ τὴν φυλακὴν μὴ ἀπὸ τῶν νόμων τῆς δεινότητος ἀξιοῦν ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμελείας. οὗ νῦν τοὐναντίον [10] δρῶντες, ἤν τινα ἐλεύθερον [11] καὶ βίᾳ ἀρχόμενον, εἰκότως πρὸς αὐτονομίαν ἀποστάντα, χειρωσώμεθα, χαλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι τιμωρεῖσθαι. χρὴ δὲ τοὺς ἐλευθέρους [12] οὐκ ἀφισταμένους, σφόδρα κολάζειν, ἀλλὰ πρὶν ἀποστῆναι, σφόδρα φυλάσσειν, [13] καὶ προκαταλαμβάνειν ὅπως μηδ' εἰς ἐπίνοιαν [14] τούτου ἴωσι, κρατήσαντάς τε ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον τὴν αἰτίαν ἐπιφέρειν. ὑμεῖς δὲ σκέψασθε ὅσον ἂν [15] καὶ τοῦτο ἁμαρτάνοιτε, Κλέωνι πειθόμενοι. νῦν μὲν γὰρ ὑμῖν ὁ δῆμος ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν εὔνους

*πύσχατον; ἢ τὸ. F.P.

A Quare non oportet nos aut mortis pœna, tanquam locuplete fideiussore fretos, aliquid grauius de Mitylenæis statuere, aut omnem spem tollere illis, qui defecerint, fore vt nullus ipsorum pœnitentiæ locus detur, neq; suum peccatum quàm leuissima pœna ipsis eluere liceat. Considerate enim nunc quidem, si qua ciuitas præterea, quæ defectionem fecerit, & quę adhuc habuerit, vnde [*belli*] impensas [*victoribus*] restituere, & tributum in posterum persoluere possit, se superstitem fore cognouerit, ad cōpositionem veniet: at illo modo, B [*quem Cleon præscribit,*] quam tandem fore putatis, quæ non melius, quàm nunc [*ista fecit, ad bellum*] se instruat, & diuturnā obsidionem ad extremum vsque perferat? An idem valet serò, & citò cōpositionem facere. Nobis verò quomodo detrimentosum non erit, si propter sublatam compositionis faciendæ spem, in longam obsidionem sumptus facere cogamur, &, si vrbem capiamus, [*eam opibus exhaustam, ac*] profligatā recipiamus, & vectigalibus, quę inde habebamus, in posterum priuemur? C Atqui hac re aduersus hostes valemus. Quapropter nobis non est cōmittendum, vt, dum illorum, qui deliquerunt, iudices sumus [*nimium*] seueri, [*ex hac nimia nostri iudicij seueritate*] detrimētum potius capiamus, quàm videamus, quonam modo [*eos*] moderatè mulctantes, ciuitatibus, quę pecuniarum vi pollent, in posterum vti possumus. Et [*oportet nos*] existimare, non legum atrocitate: sed officij nostri sedulitate [*eas*] custodiendas, [*& in officio, fideq; continendas.*] Nos tamen longè aliter nunc faD cimus. Nam si quem liberū hominem subegerimus, qui alterius imperio coactus pareret, ac meritò defecerit, vt se in pristinam libertatem vindicaret, eum atrocibus suppliciis afficiendum censemus. Atqui liberos homines acriter punire non oportet, si defectionem fecerint, sed [*eos*] diligenter custodire, [*antè quàm defectionem faciant,*] & anteuertere, vt ne in cogitationem quidem huius rei veniant, &, si eos in nostram potestatem redegerimus, [*delicti*] culpam quàm minimè ipsis tribuere, [*& quàm leuissimè in ipsos animaduertere oportet.*] Vos igitur considerate quantopere hac etiam re peccaturi sitis, si Cleoni assentiamini. Nunc enim plebs in omnibus ciuitatibus est vobis beneuo-

---

[1] Γνῷ μὴ περιεσομένη] ἀντὶ τοῦ, μὴ ἀπελπίσασα τὸ περιεῖναι καὶ σωθῆναι. ὁ δὲ νοῦς, τοιοῦτος, ὅτι ἐάν τις ἀποστῇ ἀφ' ἡμῶν πόλις, πάλιν αὐτὴν ἀναληψόμεθα, καὶ τὰς δαπάνας οὐκ ἀπολέσομεν, διὰ τὸ ἐλπίδα αὐτοῖς ζωῆς νομοθετῆσαι. ταῦτα δὲ πρὸς τὸν Κλέωνα, εἰπόντα, ἡμῖν δὲ πρὸς ἑκάστην πόλιν ἀποκεκινδυνεύσεται τά τε χρήματα καὶ αἱ ψυχαί. * [2] Γνῷ μὴ περιεσομένη] εἰ καλῶς ἡ γραφὴ ἔχει, τοῦτο ἀσαφέστερον, καὶ παρὰ τὴν τῆς κοινῆς φράσεως συνήθειαν. λιπτέον δὲ κατὰ τὰ παλαιὰ σχόλια. ἀλλ' ἴσως βέλτιον γράφειν. γνῷ μὲν περιεσομένη, ἤγουν αὖ τὴν περιέσεσθαι, καὶ σωθήσεσθαι. (ἐκείνως δὲ εἰ δηλονότι γνῷ μὴ περιεσομένη. ἐνταῦθα γὰρ τὸ μὴ καλῶς ἔξει. Æ.P. [3] Ες ξύμβασιν] φιλίαν. [4] Εκείνως δὲ] ἀλλοτρόπως. [5] Διὰ τὸ ἀξύμβατον] διὰ τὸ ἀσυγχώρητον. [6] Παραλαβεῖν] ἀπὸ κοινοῦ τό, πῶς οὐ βλάβη ἡμῖν; [7] Καὶ τῆς προσόδου] τοῦ κέρδους. [8] Τῷδε] τῇ προσόδῳ, καὶ φορολογίᾳ. [9] Λόγον ἰσχυούσαις] ἀπαρίθμησιν. πρὸς τὸν Κλέωνα καὶ ταῦτα. [10] Δρῶντες] ὑμεῖς οἱ ἀθηναῖοι. τὸ ἑξῆς τοῦ λόγου. ἥν τινα ἀποστάντα χειρωσώμεθα, χαλεπῶς οἰόμεθα χρῆναι τιμωρεῖσθαι. [11] Καὶ βίᾳ] ἀκουσίως. [12] Οὐκ ἀφισταμένους] τοῦ ἄρχεσθαι. τὸ ἑξῆς, ἀφισταμένους οὐ σφόδρα κολάζειν. [13] Καὶ προκαταλαμβάνειν] πρὸς τό, καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις ἡ αἰτία προστεθῇ, τὸν δὲ δῆμον ἀπολύσητε. καὶ τὰ ἑξῆς. [14] Τούτου] τοῦ ἀποστῆναι. [15] Καὶ τοῦτο ἁμαρτάνοιτε] λείπει ἡ κατά.

la,&,aut non deficit cum nobilibus, aut, si deficere cogatur, statim se illorum hostem declarat, à quibus ad defectionem impulsa fuit. Et cùm aduersariæ ciuitatis multitudinem vestri studiosam habeatis, ad bellum pergitis. Quod si Mitylenæorum plebem occidatis, quæ neq; defectionis particeps fuit, & quæ, postquàm arma penes se habuit, vrbē vltrò [*vobis*] tradidit: primùm quidem iniustè facietis, quia bene de vobis meritos occidetis. Deinde verò constituetis, [*ac in morem, & consuetudinem inducetis id,*] quod homines potētes maximè cupiunt. Nam cùm ciuitates ad defectionem impulerint, plebē statim [*suæ factionis fautricem, ac*] sociam habebunt: quia vos ipsi eādem pœnam omnibus pariter, tam illis, qui deliquerint, quàm illis, qui non deliquerint, propositam esse prius demonstraueritis. Quamuis autē [*Mitylenæi*] deliquerint, hoc tamen erat dissimulandum, vt ea [*ciuitatis*] pars, quæ sola adhuc rebus nostris fauet, à nobis nō alienetur. Hoc enim ad imperium retinēdum longè vtilius existimo, iniuriam nobis volentibus fieri, [*ita vt eam nō vindicemus: at dissimulemus:*] quàm à nobis summo iure agentibus eos occidi, quos nō oportet. Atq; id, quod est in Cleonis sententia, vltionem iustam, eandemq; vtilem esse, in eadē re simul fieri posse non reperitur. Vos igitur, cū intellexeritis hāc meam sententiam [*Cleonis sententia*] meliorem esse, neq; misericordia, neq; lenitate adducti (quibus ne ego quidem vos adduci sino,) sed ex ipsis rebus, quæ vobis suadentur, [*factaq; sententiarum collatione,*] mihi assentiamini, & de illis, quos Paches vt sontes [*huc*] misit, quæstionem per otium habeatis, cæteros verò [*in suis pristinis sedibus*] habitare permittatis. Hæc enim & in posterum bona sunt futura, & hostibus timorem iam sunt iniectura. Quisquis enim rectè deliberat, is contra hostes magis pollet, quàm qui temeraria virium ferocitate fretus in eos fertur, & factis aggreditur. Atque Diodotus quidem hæc dixit. Quamuis autem hæ sententiæ inter se maximè contrariæ dictæ fuissent, res tamen propter opinionum varietatē, apud Athenienses in controuersiam est vocata, & quū ad suffragia ventū est, parem penè numerū vtraq; sententia tulit.

A ἐστι, καὶ ἢν οὐ ξυναφίστα) [1] τοῖς ὀλίγοις, ἤ, [2] ἐὰν βιασθῇ, ὑπάρχει [3] τοῖς ἀποστήσασι πολέμιος εὐθύς· καὶ τῆς [4] ἀντικαθισταμένης πόλεως τὸ πλῆθος ξύμμαχον ἔχοντες, [5] ἐς πόλεμον ἐπέρχεσθε. εἰ δὲ διαφθερεῖτε τὸν δῆμον τὸν Μυτιληναίων, ὃς οὔτε μετέσχε τῆς ἀποστάσεως, ἐπειδή τε [6] ὅπλων ἐκράτησεν, ἑκὼν παρέδωκε τὴν πόλιν· πρῶτον μὲν ἀδικήσετε, τοὺς εὐεργέτας κτείνοντες, ἔπειτα καταστήσετε τοῖς δυνατοῖς τῶν ἀνθρώπων ὃ βούλονται μάλιστα. ἀφιστάντες γὰρ [7] τὰς πόλεις, τὸν B δῆμον εὐθὺς ξύμμαχον ἕξουσι, προδειξάντων ὑμῶν τὴν αὐτὴν ζημίαν τοῖς τε ἀδικοῦσιν [8] ὁμοίως κεῖσθαι καὶ τοῖς μή. δεῖ δέ, καὶ εἰ ἠδίκησαν, [9] μὴ προσποιεῖσθαι, ὅπως ὃ μόνον ἡμῖν ἔτι ξύμμαχόν ἐστι, μὴ πολέμιον γένηται. καὶ τοῦτο πολλῷ ξυμφορώτερον ἡγοῦμαι [10] ἐς τὴν κάθεξιν τῆς ἀρχῆς, ἑκόντας ἡμᾶς ἀδικηθῆναι, [11] ἢ δικαίως οὓς μὴ δεῖ διαφθεῖραι. καὶ τὸ Κλέωνος τὸ αὐτὸ δίκαιον καὶ ξύμφορον τῆς τιμωρίας οὐχ εὑρίσκεται ἐν αὐτῷ δυνατὸν ὂν ἅμα γίγνε- C σθαι. ὑμεῖς δέ, γνόντες [12] ἀμείνω τάδε εἶναι, καὶ μήτε οἴκτῳ πλέον νείμαντες, μήτ' ἐπιεικείᾳ, ([13] οἷς οὐδὲ ἐγὼ ἐῶ προσάγεσθαι) ἀπ' αὐτῶν δὲ τῶν [14] παραινουμένων πείθεσθέ μοι, Μυτιληναίων οὓς μὲν Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς ἀδικοῦντας, κρῖναι καθ' ἡσυχίαν, τοὺς δ' ἄλλους ἐᾶν οἰκεῖν. τάδε γὰρ ἔς τε τὸ μέλλον ἀγαθά, καὶ τοῖς πολεμίοις ἤδη φοβερά. ὅστις γὰρ εὖ βουλεύεται, πρὸς τοὺς ἐναντίους κρείσσων ἐστίν, [15] ἢ μετ' ἔργων ἰσχύος ἀνοίᾳ ἐπιών. [16] Τοι- D αῦτα μὲν ὁ Διόδοτος εἶπε. ῥηθεισῶν δὲ τῶν γνωμῶν τούτων [17] μάλιστα ἀντιπάλων πρὸς ἀλλήλας, οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθον μὲν ἐς ἀγῶνα ὅμως τῆς δόξης, καὶ ἐγένοντο ἐν τῇ χειροτονίᾳ, [18] ἀγχώμαλοι·

[1] Τοῖς ὀλίγοις] τοῖς δυνατοῖς. [2] Ἐὰν βιασθῇ] συναποστῆναι δηλονότι. [3] Τοῖς ἀποστήσασιν] ἤγουν, τοῖς ἄρχουσιν. [4] Ἀντικαθισταμένης] ἐναντιουμένης. [5] Ἐς πόλεμον ἐπέρχεσθε] τῇ πόλει ἐπέρχεσθε. [6] Ὅπλων ἐκράτησεν] ἤγουν, ὡπλίσθη. [7] Τὰς πόλεις] ἡμῶν δηλονότι. [8] Ὁμοίως κεῖσθαι] ὠρίσθαι. [9] Μὴ προσποιεῖσθαι] μήτοι γε δεικνύειν τὸ γνῶναι. ἀλλὰ μηδὲ μέχρι σχήματος δεικνύειν τὴν ἀδικίαν ἐκείνων. [10] Ἐς τὴν κάθεξιν] τὴν ἀσφάλειαν, καὶ κατοχήν, καὶ κράτησιν. [11] Ἢ δικαίως οὓς μὴ δεῖ] πρὸς τό, πειθόμενοι μὲν ἐμοί, τά τε δίκαια ἐς Μυτιληναίους, καὶ τὰ ξύμφορα ἅμα ποιήσετε. [12] Ἀμείνω τάδε εἶναι] τῶν βουλευμάτων τοῦ Κλέωνος δηλονότι. [13] Οἷς οὐδὲ ἐγὼ] οἷς οἴκτῳ καὶ ἐπιεικείᾳ. [14] Παραινουμένων] τῆς ἐμῆς παραινέσεως. [15] Ἢ μετ' ἔργων ἰσχύος ἀνοίᾳ ἐπιών] ἢ ἀβούλως, δηλονότι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει ἐργαζόμενος. [16] Τοιαῦτα μὲν ὁ Διόδοτος εἶπε] τινὲς λέγουσιν ὅτι τοιαῦτα δέ, ὤφειλεν εἰπεῖν, ἐπειδὴ ὄπισθεν εἶπε, τοιαῦτα μὲν ὁ Κλέων. ἀλλ' ἡμεῖς φαμὲν ὅτι ἐκεῖ καὶ τὸ δὲ ἀπέδωκεν, εἰπών, μετὰ ταῦτα δέ. [17] Μάλιστα ἀντιπάλων] ἀμφιβόλως ἔχον καὶ ἐνδιαστικῶς περὶ τὴν δόξαν. οὕτω γὰρ δεινῶς καὶ καλῶς εἰρήκασιν ἀμφότεροι ὥστε ἀμφιβάλλειν αὐτοῖς τινι προσεσθῶσιν ἄν. [18] Ἀγχώμαλοι] ἐγγύς. ἴσοι. παραπλήσιοι. ἰσοσθενεῖς.

S

ἐκράτησε δὲ ἡ τοῦ Διοδότου. καὶ τριήρη εὐθὺς ἄλλην ἀπέστελλον κατὰ σπουδήν,*[1] ὅπως μὴ φθασάσης τῆς δευτέρας εὕρωσι διεφθαρμένην τὴν πόλιν. [2] προεῖχε δὲ ἡμέρᾳ τε καὶ νυκτὶ μάλιστα. παρασκευασάντων δὲ τῶν Μυτιληναίων πρέσβεων τῇ νηὶ οἶνον καὶ ἄλφιτα, καὶ μεγάλα ὑποσχομένων εἰ φθάσαιεν, ἐγένετο σπουδὴ τοῦ πλοῦ τοιαύτη ὥστε ἤσθιόν τε ἅμα ἐλαύνοντες οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ἄλφιτα πεφυραμένα· καὶ οἱ μὲν[3] ὕπνον ἡρεῦντο[4] κατὰ μέρος, οἱ δὲ ἤλαυνον. κατὰ τύχην δὲ πνεύματος οὐδενὸς ἐναντιωθέντος, καὶ τῆς μὲν προτέρας νεὼς οὐ σπουδῇ πλεούσης ἐπὶ πρᾶγμα ἀλλόκοτον, ταύτης δὲ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπειγομένης, ἡ μὲν ἔφθασε τοσοῦτον ὅσον Πάχητα ἀνεγνωκέναι τὸ ψήφισμα, καὶ μέλλειν δράσειν [5] τὰ δεδογμένα· ἡ δ' ὑστέρα αὐτῆς ἐπικατάγεται, καὶ διεκώλυσε μὴ διαφθεῖραι. [6] παρὰ τοσοῦτον μὲν ἡ Μυτιλήνη ἦλθε κινδύνου. τοὺς δ' ἄλλους ἄνδρας, οὓς ὁ Πάχης ἀπέπεμψεν ὡς αἰτιωτάτους ὄντας τῆς ἀποστάσεως, Κλέωνος γνώμῃ διέφθειραν οἱ Ἀθηναῖοι· ἦσαν δὲ ὀλίγῳ πλείους χιλίων. καὶ Μυτιληναίων τείχη καθεῖλον, καὶ ναῦς παρέλαβον. ὕστερον δὲ φόρον μὲν οὐκ ἔταξαν Λεσβίοις, [7] κλήρους δὲ ποιήσαντες τῆς γῆς, [8] πλὴν τῆς Μηθυμναίων, τρισχιλίους, τριακοσίους μὲν τοῖς θεοῖς ἱεροὺς[9] ἐξεῖλον, ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους σφῶν αὐτῶν κληρούχους τοὺς λαχόντας ἀπέπεμψαν· οἷς ἀργύριον Λέσβιοι ταξάμενοι τοῦ κλήρου ἑκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ δύο μνᾶς φέρειν, αὐτοὶ εἰργάζοντο τὴν γῆν. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίσματα οἱ Ἀθηναῖοι, ὅσων Μυτιληναῖοι ἐκράτουν. καὶ ὑπήκουον ὕστερον Ἀθηναίων. τὰ μὲν κατὰ Λέσβον οὕτως ἐγένετο. [10] Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει, μετὰ τὴν Λέσβου ἅλωσιν, Ἀθηναῖοι,

A Diodoti tamen sententia superior fuit. Quare confestim alteram triremem magna festinatione miserunt, ne, si fortè posterior [priorem non] anteuertisset, ciuitatem iam extinctam offenderent. vno autem ferme die, & nocte [*prior posteriorem*] antecesserat. cùm autem Mitylenæorum legati vinum, & panem hordeaceum in ipsa naui præparassent, & magna præmia se [*illis, qui Mitylenen proficiscebantur*,] daturos promisissent, si [*alteram nauem*] anteuertissent, tanto studio, [*tantaq́ contentione*] B cursum nauigationis confecerunt, vt vno eodemque tempore & remigarent, & panem vino, oleoque maceratum comederent, & per vices, alij quidem somnum caperent, alij verò remigarent. cùm autem quodam fortunæ beneficio tunc nullus ventus contrarius spirasset, & prior quidem nauis haud magna festinatione nauigaret, quòd ad triste ministerium proficisceretur, hæc verò hunc in modum adeò properaret, illa quidem tantisper præcessit, dum Paches decretum legeret, & ad C imperata faciendum se præpararet. Hæc verò posterior, eam proximè subsequens, ad portum appulit, & impediuit [*Pachetem*,] ne ciuitatem perderet. In tantum igitur discrimen Mitylene venit. Cęteros verò, quos Paches vt præcipuos defectionis autores miserat, Athenienses ex Cleonis sententia morte mulctarunt. Erant autem numero paulo plures mille. Et Mitylenes muros demoliti sunt, & naues [*ab illis traditas*] acceperunt. Postea verò nullum quidem tributum Lesbiis imposuerunt: sed agro (excepto Methymnæorum) in tria milD lia partium diuiso, trecentas quidem eximias Diis consecrarunt, in reliquas verò, colonos de suis facta sortitione miserunt, [*& vnicuique portionem, quæ ipsi sorte obtigit, assignarunt.*] Quibus Lesbij certam pecunię summam, nempe duas minas, in singulas portiones ex pacto, & conuento quotannis persoluentes agrum ipsi colebant. Oppida etiam, quotquot Mitylenæi in sua potestate habebant, Athenienses per deditionem cœperunt, quæ postea Atheniensium imperio paruerunt. Eadem æstate, post receptam Lesbum, Athenienses,

---

*[1] Ὅπως μὴ] ταῦτα οὕτω ληπτέον. ὅπως μὴ εὕρωσι διεφθαρμένην τὴν πόλιν. πῶς; τῆς δευτέρας μὴ φθασάσης τὴν προτέραν. ἄλλως δὲ λεκτέον ἂν εἴη, ὅπως μὴ φθασάσης τῆς προτέρας, τὴν δευτέραν δηλονότι, τὴν πόλιν ἤδη διεφθαρμένην εὕρωσι. Æ. P.
[2] Προεῖχε δὲ ἡμέρᾳ τε καὶ νυκτὶ] τὸ πλοῦ δηλονότι. [3] Ὕπνον ἡρεῦντο] ἐλάμβανον. [4] Κατὰ μέρος δὲ] κατὰ διαδοχὴν μερικήν.
[5] Τὰ δεδογμένα] τῇ βουλῇ δηλονότι. [6] Παρὰ τοσοῦτον μὲν] ἀντὶ τοῦ, εἰς τοσοῦτον ἦλθε κινδύνου ὥστε ἀναγνωσθῆναι τὸ περὶ τοῦ θανάτου ψήφισμα· ἤ, ἀντὶ τοῦ παρὰ μικρόν. ἔμελλε γὰρ εὐθὺς πράξειν τὰ ἐπισταλέντα ὁ Πάχης. [7] Κλήρους δὲ] μερίδας.
[8] Πλὴν τῆς Μηθυμναίων] ἐπειδὴ οὐκ ἀπέστησαν. [9] Ἐξεῖλον] ἐξαιρέτους ἀνέθεσαν. [10] Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει] μετάβασις.

duce

duce Nicia Nicerati filio, cũ classe aduersus Minoam insulam Megaris adiacentem iuerunt. Megarenses enim in ea turrim extruxerant, eaq; pro propugnaculo vtebantur. Nicias autem volebat Athenienses illic, breuiore loci spatio, non autem in Budoro, aut Salamine, suæ præsidiariæ classis stationem habere, [*& ex loco propinquiore diligenter obseruare*] Peloponnesios, [*& cauere*] ne clàm eruptiones illinc facerẽt, triremibus, (quemadmodũ & antè fecerant) & prædonibus emissis, simul etiã ne quicquam [*in vrbem*] Megarensibus importaretur. Cùm igitur primùm duas turres in extremo maris littore sitas, & à Nisæa prominentes, machinis expugnasset, & accessum ad insulam expedisset, ita vt Athenienses eò liberè nauigare possent, illud spatium, quod inter insulam, & continentem erat, quâ põte per loca palustria auxilium insulæ à continente nõ ita multum distanti ferri poterat, munitionibus intersepsit. cùm autem hoc opus intra paucos dies confecisset, & munitionem in ipsa quoq; insula extruxisset, ac præsidium in ea reliquisset, cum exercitu domum rediit. Per eadem autem huius æstatis tempora, Platæenses quoque, quòd nullum commeatum amplius haberent, nec obsidionem diutius ferre possent, hunc in modũ compositione facta Pelopõnesiis se dediderũt. [*Peloponnesij*] muros vrbis oppugnare cœperant, illi verò ipsos propulsare non poterant. Quare dux Lacedæmonius, cùm eorũ imbecillitatem cognouisset, per vim quidem eos capere noluit, (hoc enim à Lacedæmoniorum Magistratibus ei fuerat interdictum, vt, si fortè [*pax, &*] fœdus aliquando cum Atheniensibus fieret, & vtrique oppida bello capta, quæ in sua potestate haberent, reddenda consentirent, Platæa non redderetur, quòd ipsi [*Platæenses*] sua sponte se dedissent) sed caduceatorem ad eos misit, qui diceret, nunquid se, & vrbem vltro Lacedæmoniis dedere, eorumque iudicio stare vellent, ea conditione vt de sontibus supplicium sumerẽt, nullum verò indicta causa damnarent, ac punirent. Atque caduceator quidem hæc tantùm dixit. Illi verò (iam enim in extrema imbecillitate constituti erant) vrbem ipsis dediderunt. Peloponnesij verò, Platæenses per aliquot dies aluerunt, donec Lacedæmone quinque Iudices aduenerunt. Cùm au-

A Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος, ἐστράτευσαν ἐπὶ μίνωαν τὴν νῆσον ἣ κεῖται πρὸ μεγάρων· ἐχρῶντο δὲ αὐτῇ πύργον ἐνοικοδομήσαντες οἱ μεγαρεῖς φρουρίῳ. ἐβούλετο δὲ Νικίας τὴν φυλακὴν [1] αὐτόθεν δι' ἐλάσσονος τοῖς ἀθηναίοις, καὶ μὴ [2] ἀπὸ τοῦ βουδόρου καὶ τῆς σαλαμῖνος εἶναι· τούς τε πελοποννησίους, ὅπως μὴ ποιῶνται [3] ἔκπλους αὐτόθεν λανθάνοντες, [4] τριήρων τε, (οἷον καὶ τὸ πρὶν γενόμενον) καὶ λῃστῶν ἐκπομπαῖς, τοῖς τε μεγαρεῦσιν ἅμα μηδὲν ἐσπλεῖν. B ἑλὼν οὖν ἀπὸ τῆς νισαίας πρῶτον δύο πύργω προέχοντε μηχαναῖς ἐκ θαλάσσης, καὶ τὸν ἔσπλουν ἐς τὸ [5] μεταξὺ τῆς νήσου ἐλευθερώσας, ἀπετείχιζε καὶ τὸ ἐκ τῆς ἠπείρου, [6] ᾗ κατὰ γέφυραν διὰ τενάγους ἐπιβοήθεια ἦν τῇ νήσῳ, οὐ πολὺ διεχούσῃ τῆς ἠπείρου. ὡς δὲ τοῦτο *ἐξειργάσαντο ἐν ἡμέραις ὀλίγαις, ὕστερον δὴ καὶ ἐν τῇ νήσῳ τεῖχος ἐγκαταλιπὼν καὶ φρουρὰν, ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ πλαταιῆς, οὐκέτι ἔχοντες σῖC τον, οὐδὲ δυνάμενοι πολιορκεῖσθαι, ξυνέβησαν τοῖς πελοποννησίοις τοιῷδε τρόπῳ· προσέβαλον [7] αὐτῶν τῷ τείχει, οἱ δὲ οὐκ ἠδύναντο ἀμύνεσθαι· γνοὺς δὲ ὁ λακεδαιμόνιος ἄρχων τὴν ἀσθένειαν αὐτῶν, βίᾳ μὲν οὐκ ἐβούλετο ἑλεῖν [8] (εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ [9] ἐκ λακεδαίμονος, ὅπως, εἰ σπονδαὶ γίγνοιντό ποτε πρὸς ἀθηναίους, καὶ ξυγχωροῖεν ὅσα πολέμῳ χωρία ἔχουσιν ἑκάτεροι ἀποδίδοσθαι, [10] μὴ ἀνάδοτος εἴη ἡ πλάταια, ὡς αὐτῶν ἑκόντων προσχωρησάντων) D [11] προσπέμπει δὲ αὐτοῖς κήρυκα, λέγοντα, εἰ βούλονται παραδοῦναι τὴν πόλιν ἑκόντες τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ δικασταῖς ἐκείνοις χρήσασθαι, τούς τε ἀδίκους κολάζειν, παρὰ δίκην δὲ, οὐδένα. τοσαῦτα μὲν ὁ κήρυξ εἶπεν. οἱ δὲ (ἦσαν γὰρ ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ) παρέδοσαν τὴν πόλιν. καὶ τοὺς πλαταιέας ἔτρεφον οἱ πελοποννήσιοι ἡμέρας τινάς, ἐν ὅσῳ οἱ ἐκ τῆς λακεδαίμονος δικασταὶ πέντε ἄνδρες ἀφίκοντο. ἐλ-

*π. ἐξειργάσαντ. F.P.

[1] Αὐτόθεν] ἀπὸ τῆς μινώας. [2] Ἀπὸ τοῦ βουδόρου] ἀκρωτήριον τῆς σαλαμῖνος. [3] Ἔκπλους αὐτόθεν] ἀπὸ τῆς μινώας. [4] Τριήρων τε] ὅ, τε Κνῆμος καὶ ὁ Βρασίδας οἱ σπαρτιᾶται μετὰ τῶν τεσσαράκοντα νεῶν ἀπὸ νισαίας ἐξαπίνης προσέπεσον τῷ βουδόρῳ, ὥς φησιν ὁ συγγραφεὺς ἐν τῇ δευτέρᾳ. [5] Μεταξὺ τῆς νήσου] τῆς μινώας. [6] Ἡ κατὰ γέφυραν] ὅπου. [7] Αὐτῶν τῷ τείχει] τῶν πλαταιέων. [8] Εἰρημένον γὰρ ἦν αὐτῷ] ἀντίπτωσις, ἤτοι αἰτιατικὴ ἀντὶ γενικῆς. ἀντὶ τοῦ, εἰρημένου γὰρ αὐτῷ, εἶπεν. [9] Ἐκ λακεδαίμονος] ἐκ τῆς βουλῆς τῶν λακεδαιμονίων. [10] Μὴ ἀνάδοτος εἴη] μὴ ἀποδοθῇ δηλονότι ὀπίσω. μὴ ἀποδόσιμος γένοιτο. [11] Προσπέμπει δὲ] ἀντὶ τοῦ ὁ δὲ πρὸς τῷ μὲν. προεῖπε γὰρ ὅτι βίᾳ μὲν οὐκ ἐβούλοιτο ἑλεῖν.

θόντων δὲ αὐτῶν, κατηγορία μὲν οὐδεμία A
προετέθη· ἠρώτων δὲ αὐτοὺς ἐπικαλεσάμε-
νοι, τοσοῦτον μόνον, εἴ τι Λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς
ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷ καθεστῶτι ἀ-
γαθόν τι εἰργασμένοι εἰσίν. οἱ δ' ἔλεγον, αἰτη-
σάμενοι μακρότερα εἰπεῖν, καὶ προτάξαντες
σφῶν αὐτῶν Ἀστύμαχόν τε τὸν Ἀσωπολάου,
καὶ Λάκωνα τὸν Αἰειμνήστου, πρόξενον ὄντα Λα-
κεδαιμονίων· καὶ * [1] ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε,

[2] ΤΗΝ μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως, ὦ Λακε-
δαιμόνιοι, πιστεύσαντες ὑμῖν, ἐποιησάμεθα, οὐ B
τοιάνδε δίκην οἰόμενοι ὑφέξειν, νομιμωτέραν
δέ τινα ἔσεσθαι· καὶ ἐν δικασταῖς [3] οὐκ ἐν ἄλ-
λοις δεξάμενοι (ὥσπερ καὶ ἐσμὲν) γενέσθαι, [4] ἢ
ὑμῖν ἡγούμενοι [5] τὸ ἴσον μάλιστ' ἂν [6] φέρεσθαι.
νῦν δὲ φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρ-
τήκαμεν. τόν τε γὰρ ἀγῶνα [7] περὶ τῶν δεινοτά-
των εἶναι εἰκότως ὑποπτεύομεν, καὶ ὑμᾶς,
[8] μὴ οὐ κοινοὶ ἀποβῆτε· [9] τεκμαιρόμενοι, προ-
κατηγορίας τε ἡμῶν οὐ προγεγενημένης, ᾗ χρὴ
ἀντειπεῖν, ἀλλ' αὐτοὶ λόγον ᾐτησάμεθα· τό, τε C
ἐπερώτημα βραχὺ ὄν, [10] ᾧ τὰ μὲν ἀληθῆ ἀπο-
κρίνασθαι, ἐναντία γίγνεται, τὰ δὲ ψευδῆ, ἔλεγχον
ἔχει. πανταχόθεν δὲ ἄποροι καθεστῶτες, ἀναγ-
καζόμεθα, καὶ ἀσφαλέστερον δοκεῖ εἶναι, εἰπόν-
τας τι κινδυνεύειν. [11] καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος τοῖς
ὧδ' ἔχουσιν αἰτίαν ἂν παράσχοι ὡς, εἰ ἐλέχθη,
[12] σωτήριος ἂν ἦν. χαλεπῶς δὲ ἔχει ἡμῖν [13] πρὸς
τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ πειθώ. ἀγνῶτες μὲν γὰρ ὄντες
ἀλλήλων, [14] ἐπεσενεγκάμενοι μαρτύρια ὧν ἄ-
πειροι ἦτε, ὠφελοίμεθ' ἄν· νῦν δὲ πρὸς εἰδότας D
πάντα λελέξεται. καὶ δέδιμεν οὐχὶ μὴ προκατα-
γνόντες ἡμῶν τὰς ἀρετὰς ἥσσους εἶναι τῶν ὑμετέρων,

tem illi adfuiſſent, nullam quidem accuſa-
tionē ipſis propoſuerunt, [*nec vllos accuſatores conſtituerūt, qui cum ipſis iure diſceptarent:*] ſed illos accerſitos hoc tantùm interrogabant, nunquid in hoc bello, ex quo ſuſceptum eſſet, de Lacedæmoniis, eorumque ſociis aliquo modo bene meriti eſſent. Illi verò, cùm petiiſſent vt ſuam cauſam oratione prolixiore ſibi agere liceret, [*impetrata dicendi poteſtate*] reſponderunt, ſuæq; cauſæ patronos conſtituerunt Aſtymachū Aſopolai, & Laconem Aimneſti filiū, cui publicum erat cum Lacedęmoniis hoſpitium, atque in medium progreſſi in hunc modum verba fecerunt.

PLATÆENSIVM CONCIO.

Vrbis deditionem, ô Lacedæmonij, veſtra ęquitate freti fecimus, non exiſtimantes nos tale iudicium ſubituros: at æquius aliquod fore ſperantes, & conditionem nobis oblatam accepimus, vt non apud alios: ſed apud vos Iudices cauſam diceremus, quemadmodum etiam dicimus. ſic enim potiſſimùm nos noſtrum ius obtenturos arbitrabamur. Iam verò veremur ne ab vtroque ſimul aberrauerimus. Nam & de capite noſtro certamen eſſe, [*iudiciumque fieri,*] & vos non æquos iudices fore, meritò ſuſpicamur: coniecturam inde facientes, tum quia nullus accuſator antè conſtitutus eſt, cuius criminationem refellamus: ſed nos ipſi petiimus, vt dicendi poteſtas nobis fieret. tū etiam quia veſtra interrogatio perbreuis, ad quam ſi vera reſpondeamus, hoc noſtram cauſam euertit, ſin falſa, mendacij facilè argui poſſumus. Quamuis autem maximis difficultatibus vndique premamur, & in ancipiti fortuna conſtituti ſimus, cogimur tamen, & tutius eſſe ducimus, aliquid dicēdo periclitari. Quod enim dici potuit ab illis, qui in tali diſcrimine verſantur, niſi dictum fuerit, hominibus præbet occaſionem exiſtimandi, hoc ipſum, ſi dictum fuiſſet, ſalutem illis dare potuiſſe. Sed præter alia incommoda, illud etiam nobis eſt valde moleſtum, quòd perſuadendi ratio nobis ſit ardua. Nam ſi ignoti inter nos eſſemus, allatis teſtimoniis rerum illarum, quas ignoraretis, cauſam noſtram fortaſſe iuuaremus. Iam verò apud eos, qui rerum ſunt gnari, omnia dicentur. Nec illud pertimeſcimus, ne crimini nobis detis, & propterea nos damnetis,

* [1] Ἐπελθόντες] μου ἀντὶ τοῦ παρελθόντες ληπτέον. ἤ, τὸ ἐπελθόντα λέγειν, δηλοῖ τὸ παρέρχεσθαι τὸν ἄλλων κατηγορήσοντα, ἤγουν ὥστε κατηγορεῖν τῶν ἄλλων. Æ. P. [2] Τὴν μὲν παράδοσιν] ἡ δημηγορία τῶν Πλαταιέων δικανικωτέρα ἐστί· τὸ δὲ προοίμιον, ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, καὶ ἐκ προσοχῆς. [3] Οὐκ ἐν ἄλλοις δεξάμενοι] οὐκ ἐν ἄλλοις ἢ ὑμῖν. τὸ δὲ ἑξῆς, καὶ ἐν δικασταῖς οὐκ ἂν ἄλλοις δεξάμενοι γενέσθαι, ὥσπερ καὶ ἐσμὲν ἄρτι κρινόμενοι ὑφ' ὑμῶν. [4] Ἢ ὑμῖν] κατὰ δύο (φησὶ) τρόποις προεθυμήθημεν ἐγχειρίσαι ὑμῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις τὴν πόλιν, κατά τε τὸ μὴ περὶ θανάτου κριθῆναι, ἀλλὰ περί τινος μαλακωτέρας ζημίας, καὶ καθὸ δικαίους ὑμᾶς κριτὰς ἡγησάμεθα γενέσθαι. νῦν δὲ (φησὶ) φοβούμεθα μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν. καὶ τὴν αἰτίαν εὐθὺς ἐπιφέρει. τόν τε γὰρ ἀγῶνα, φησί, καὶ τὰ ἑξῆς. [5] Τὸ ἴσον] τὸ δίκαιον. [6] Φέρεσθαι] ἀποφέρεσθαι. [7] Περὶ τῶν δεινοτάτων] περὶ τοῦ θανάτου. [8] Μὴ οὐ κοινοὶ] μὴ οὐκ ἴσοι, μὴ οὐ δίκαιοι, ἀλλ' ἑτεροκλινεῖς τὴν νίκην ποιήσετε. [9] Τεκμαιρόμενοι] ἡμεῖς δηλονότι. [10] Ὧ τὰ μὲν] τῷ ἐρωτήματι. [11] Καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος] ὁ ἄνθρωπος ὁ σιωπήσας, καὶ μὴ εἰπών. [12] Σωτήριος ἂν ἦν] πρόξενος σωτηρίας. [13] Πρὸς τοῖς ἄλλοις] τοῖς σιωπῶσιν ἐξ ἀπορίας. [14] Ἐπεσενεγκάμενοι] ἡμεῖς δηλονότι.

quòd

quòd virtute vobis inferiores ſimus, ſed ne hoc ipſum in aliorum gratiam faciatis; nos verò iudicium iam peractum, veſtroque præiudicio confirmatum ſubeamus. Veruntamen ius noſtrum aduerſus Thebanorum ſimultates tuebimur, & quicquid ad iuſtam noſtrę cauſæ defenſionem facit, proferemus, noſtraque beneficia cùm in vos, tum etiam in cæteros Græcos collata commemorabimus, & flectere vos conabimur. Sic enim reſpondemus ad veſtram illam perbreuem interrogationem, nunquid in hoc bello de Lacedæmoniis, eorumque ſociis aliquo modo bene meriti ſimus, ſi nos, vt hoſtes interrogatis, vos nullam iniuriam à nobis accepiſſe, qui nullis beneficiis à nobis affecti fueritis. ſin vt eos, quos amicos eſſe ducitis, vos potius peccare, qui bellum nobis intuleritis. Quod autem ad pacem attinet, & ad bellum contra Medos geſtum, bonorum, [*ac fortium*] virorum officium fecimus, quia illam quidem, nunc non violauimus priores, illos verò, tũc ſoli ex omnibus Bœotis vnâ vobiſcum pro libertate Gręcorum aggreſſi ſumus. Nam, quamuis in locis mediterraneis habitaremus, tamẽ nauale prœlium ad Artemiſium commiſimus, & quum in agro noſtro pugna commiſſa eſt, in ea vobis, & Pauſaniæ adfuimus. Et ſi quæ aliæ res cum periculo coniunctæ per id tempus à Græcis geſtæ fuerunt, omnium participes ſupra vires extitimus. Vobis etiam, Lacedæmonij, priuatim, quum maximus terror Spartam circunſtetit, poſt terræmotum, quo tempore Helotes defectione à vobis facta in Ithomen ſe receperunt, tertiam noſtræ ciuitatis partem vobis auxilio miſimus. quarum rerum memoriam vos deponere non decet. Ac olim quidem in maximis, grauiſſimiſque rebus tales eſſe non dubitauimus. poſtea verò fuimus hoſtes: ſed vos in culpa fuiſtis. Cùm enim à vobis petiiſſemus vt in veſtram ſocietatẽ nos reciperetis, quum Thebani vim nobis intulerunt, nos reieciſtis, & imperaſtis, vt ad Athenienſes confugeremus, quòd illi quidẽ eſſent vicini, vos verò in loco valde remoto habitaretis. In bello tamen nullam inſignem iniuriam à nobis accepiſtis, nec accepturi eratis. Quòd ſi ab Atheniẽſibus veſtro iuſſu deficere noluimus, nullam iniuriam propterea vobis fecimus.

A ἔγκλημα αὐτὸ ποιῆτε,[1] ἀλλὰ μὴ ἄλλοις χάριν φέροντες, ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν καθιστώμεθα. παρεχόμενοι δὲ ὅμως ἃ ἔχομεν δίκαια, πρός τε τὰ Θηβαίων διάφορα, καὶ ἐς ὑμᾶς καὶ ἐς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, τῶν[2] εὖ δεδρασμένων ὑπόμνησιν ποιησόμεθα, καὶ πείθειν πειρασόμεθα. φαμὲν γὰρ πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ βραχύ, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἀγαθὸν πεποιήκαμεν, εἰ μὲν ὡς πολεμίους ἐρωτᾶτε, οὐκ ἀδικεῖσθαι ὑμᾶς,[3] μὴ
B εὖ παθόντας·[4] φίλους δὲ νομίζοντας, αὐτοὺς ἁμαρτάνειν μᾶλλον, τοὺς ἡμῖν ἐπιστρατεύσαντας. τὰ δ' ἐν τῇ εἰρήνῃ καὶ πρὸς τὸν Μῆδον, ἀγαθοὶ γεγενήμεθα, τὴν μὲν, οὐ λύσαντες νῦν πρότεροι,[5] τῷ δὲ, ξυνεπιθέμενοι τότε ἐς ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος μόνοι Βοιωτῶν. καὶ γὰρ ἠπειρῶταί τε ὄντες ἐναυμαχήσαμεν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, μάχῃ τε τῇ[6] ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ γενομένῃ, παρεγενόμεθα ὑμῖν τε καὶ Παυσανίᾳ. εἴ τέ τι ἄλλο κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο ἐπικίνδυνον τοῖς Ἕλλη-
C σι, πάντων παρὰ δύναμιν μετέσχομεν. καὶ ὑμῖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἰδίᾳ, ὅτεπερ δὴ μέγιστος φόβος[7] περιέστη τὴν Σπάρτην, μετὰ τὸν σεισμὸν τῶν ἐς Ἰθώμην εἱλώτων ἀποστάντων, τὸ τρίτον μέρος ἡμῶν αὐτῶν ἐξεπέμψαμεν ἐς ἐπικουρίαν.[8] ὧν οὐκ εἰκὸς ἀμνημονεῖν. καὶ τὰ μὲν παλαιὰ καὶ μέγιστα τοιοῦτοι ἠξιώσαμεν εἶναι· πολέμιοι δὲ ἐγενόμεθα ὕστερον. ὑμεῖς δὲ, αἴτιοι. δεομένων γὰρ ξυμμαχίας, ὅτε Θηβαῖοι ἡμᾶς ἐβιάσαντο, ὑμεῖς ἀπεώσασθε, καὶ πρὸς Ἀθηναίους ἐκελεύετε τραπέ-
D σθαι, ὡς ἐγγὺς ὄντας, ὑμῶν δὲ μακρὰν ἀποικούντων. ἐν μέντοι[9] τῷ πολέμῳ οὐδὲν[10] ἐκπρεπέστερον ὑπὸ ἡμῶν οὔτε ἐπάθετε, οὔτε ἐμελλήσατε. εἰ δ' ἀποστῆναι Ἀθηναίων οὐκ ἠθελήσαμεν,[11] ὑμῶν κελευσάντων, οὐκ ἠδικοῦμεν.

[1] Ἀλλὰ μὴ ἄλλοις] τοῖς Θηβαίοις φησίν. [2] Εὖ δεδρασμένων] ὑφ' ὑμῶν μὴ ὡς πολεμίοις. τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα λύσις ἐστὶ τοῦ λακεδαιμονικοῦ διλημματικοῦ ἐρωτήματος, τοῦ λέγοντος ὅτι, ἠδικήσατε ἡμᾶς, ὦ Πλαταιεῖς, ἐν τῷ παρόντι πολέμῳ, ἢ οὔ; ἵνα εἰ μὲν εἴποιεν ἀδικήσαντες, ὡς ἀδίκους αὐτοὺς μετελεύσωνται· εἰ δὲ μή, ὡς ψευδομένους, εἴπερ ἀγαθόν τι ποιῆσαι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους φήσαιεν. φασὶν οὖν οἱ Πλαταιεῖς, ἀπολογούμενοι ἐπὶ τούτοις, εἰ μὲν ὡς πολεμίους ἡμᾶς περὶ τούτων πυνθάνεσθε, φαμὲν μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς Λακεδαιμονίους ὑμᾶς ὑφ' ἡμῶν, εἰ [illegible] πολέμῳ πεπόνθατε, ὥσπερ ἦμεν ἐχθροί· εἰ δὲ ὡς φίλους καταιτιᾶσθαι βούλεσθε, ἑαυτοὺς αἰτιᾶσθε. ὑμεῖς γὰρ πρότεροι ἠδικήσατε, καθ' ἡμῶν μετὰ τῶν συμμάχων Θηβαίων ἐπιστρατεύσαντες. [3] Μὴ εὖ παθόντας] αὐτοὺς ὑμᾶς τοὺς Λάκωνας. [4] Φίλους δὲ νομίζοντας] ἡμᾶς δηλονότι. [5] Τῷ δὲ] τῷ Μήδῳ. [6] Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ] ἐν τῇ Πλαταίᾳ. [7] Περιέστη τὴν Σπάρτην] ἐκύκλωσεν. [8] Ὧν οὐκ εἰκὸς] οὐ δίκαιον. [9] Τῷ πολέμῳ] τῷ νῦν δηλονότι. [10] Ἐκπρεπέστερον] ἔξω τοῦ πρέποντος. [11] Ὑμῶν κελευσάντων] τῶν Λακεδαιμονίων.

» καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἐβοήθουν ἡμῖν [1] ἐναντία Θηβαίοις, ὅτε
» ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε· καὶ προδοῦναι αὐτοὺς [2] οὐκέτι ἦν
» καλόν, ἄλλως τε καὶ οὓς εὖ παθών τις καὶ αὐτὸς δε-
» όμενος προσηγάγετο ξυμμάχους, [3] καὶ πολιτείας
» μετέλαβεν· ἰέναι δὲ ἐς τὰ παραγγελλόμενα εἰκὸς
» ἦν προθύμως. [4] ἃ δὲ ἑκάτεροι ἐξηγεῖσθε τοῖς
» ξυμμάχοις, οὐχ οἱ ἑπόμενοι αἴτιοι εἴ τι μὴ
» καλῶς ἐδρᾶτε, ἀλλ' οἱ ἄγοντες [5] ἐπὶ τὰ μὴ ὀρ-
» θῶς ἔχοντα. Θηβαῖοι δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα ἡμᾶς
» ἠδίκησαν, τὸ δὲ τελευταῖον, αὐτοὶ ξύνιστε δι' ἅπερ καὶ
» τάδε πάσχομεν. πόλιν γὰρ αὐτοὺς τὴν ἡμετέραν
» [6] καταλαμβάνοντας [7] ἐν σπονδαῖς, καὶ προσέτι
» ἱερομηνίᾳ, ὀρθῶς τε ἐτιμωρησάμεθα, [8] κατὰ τὸν
» πᾶσι νόμον καθεστῶτα, τὸν ἐπιόντα πολέμιον [9] ὅ-
» σιον εἶναι ἀμύνεσθαι· καὶ νῦν οὐκ ἂν εἰκότως δι' αὐ-
» τοὺς [10] βλαπτοίμεθα. εἰ γὰρ τῷ [11] αὐτίκα χρησί-
» μῳ ὑμῶν τε καὶ ἐκείνων [12] πολεμίῳ τὸ δίκαιον λή-
» ψεσθε, τοῦ μὲν ὀρθοῦ φανεῖσθε οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὄν-
» τες, τὸ δὲ ξυμφέρον μᾶλλον θεραπεύοντες. καί-
» τοι εἰ νῦν ὑμῖν [13] ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι, [14] πολὺ
» καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες μᾶλλον τότε [15] ὅτε ἐν
» μείζονι κινδύνῳ ἦτε. νῦν μὲν γὰρ ἑτέροις ὑμεῖς
» ἐπέρχεσθε [16] δεινοί· ἐν ἐκείνῳ δὲ τῷ καιρῷ, [17] ὅτε
» πᾶσι δουλείαν ἐπέφερεν ὁ βάρβαρος, [18] οἵδε
» μετ' αὐτοῦ ἦσαν. καὶ δίκαιον ἡμῶν τῆς νῦν ἁμαρτίας
» (εἰ ἄρα ἡμάρτηταί τι) [19] ἀντιθεῖναι τὴν τότε προ-
» θυμίαν· [20] καὶ μείζω τε πρὸς ἐλάσσω εὑρήσετε,
» καὶ ἐν καιροῖς οἷς σπάνιον ἦν τῶν Ἑλλήνων τινὰ [21] ἀ-
» ρετὴν τῇ Ξέρξου δυνάμει ἀντιτάξασθαι. [22] ἐπῃ-
» νοῦντό τε μᾶλλον οἱ μὴ τὰ ξύμφορα πρὸς τὴν
» ἔφοδον αὑτοῖς [23] ἀσφαλείᾳ πράσσοντες, [24] ἐθέ-
» λοντες δὲ [25] τολμᾶν μετὰ κινδύνων τὰ βέλτιστα.
» ὧν ἡμεῖς γενόμενοι, καὶ τιμηθέντες ἐς τὰ πρῶτα,

γρ. εἰ μή τι

A Illi enim cõtra Thebanos auxilium nobis tulerunt, quum vos [*hoc ipsum facere*] pigebat. Nec amplius honestũ erat eos prodere, præsertim homines de nobis bene meritos, quos in societatem precibus adduximus, & à quibus ciuitate donati fuimus. Imò verò nos decebat ad illorum imperata alacriter facienda ire. Sed quæ vtriq; peccastis, dum sociis imperaretis, si quid non honestè fecistis, horum culpa non penes illos est, qui secuti sunt: sed penes illos, qui vos ad res prauas agendum duxerũt. The- B bani verò cum alias multas iniurias nobis intulerunt, tum etiam hanc postremã, quę (vt vos ipsi nostis) horum, quæ patimur, est causa. Cùm enim fœderum, [*pacisq́*] tempore, præterea in sacris, quę primo cuiusq; mensis die celebrantur, vrbem nostrã occupassent, eos merito sumus vlti, secũdum legem ab omnibus receptam, quæ fas esse docet, hostẽ, qui nos inuadit, propulsare. Quare ipsorum gratia nunc immeritò plectemur. Nam si ex præsenti vtilitate, quam ex illorum societate percipitis, & ex hostili illorum odio, quo nos prosequuntur, iudi- C cium faciatis, [*nosq́ plectatis,*] vos non religiosos iuris Iudices esse: sed potius vtilitati seruire constabit. Quòd si nunc isti vobis vtiles videntur esse, profectò nos, cæteriq; Græci tunc, quum in maiori periculo essetis constituti, vobis multo magis vtiles extitimus. Vos enim nũc quidem alios inuaditis, [*ipsis*] formidolosi. Sed illo tempore, quo barbarus iugum seruitutis omnibus Græcis imponebat, isti cum ipso fuerunt, [*& ipsum adiuuerunt.*] Quare æquum est, vt huic nostro peccato (si modò pecca- D tum aliquod à nobis est commissum) iam opponatis illud nostrum animi studium, quo tunc erga vos fuimus. Et si vtriusque collationem faciatis, studium quidem maius, peccatum verò minus reperietis: idq; eo tempore, quo inter Græcos rarissimi reperiebantur, qui suam fortitudinem illi [*formidandæ*] Xerxis potentiæ opponerent: & [*eo tempore, quo*] ij magis laudabantur, qui aduersus impetum barbarorum, qui ipsos inuadebant, nullam vtilitatis, salutisque suæ rationem habuerunt, sed vel maximo cum periculo res optimas, [*& pulcherrimas*] alacriter, & fortiter agere voluerunt, ex quorum numero licet nos fuerimus, licet etiam [*propterea*] honores præcipui nobis habiti fuerint,

[1] Ἐναντία Θηβαίοις] μαχόμενοι τοῖς Θηβαίοις. [2] Οὐκέτι ἦν καλόν] καλόν, δίκαιον. οὐ καλὸν προδοῦναι δηλονότι εἰς τὰ προστασσόμενα ὑπὸ τῶν ἀθηναίων. [3] Καὶ πολιτείας μετέλαβεν] ἐπολιτογραφήθη. [4] Ἃ δὲ ἑκάτεροι] οἵ τε ἀθηναῖοι καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι. [5] Ἐπὶ τὰ μὴ ὀρθῶς ἔχοντα] ἐπὶ τὰ ἄδικα. [6] Καταλαμβάνοντας] λῃστρικῶς ἐπερχομένους. [7] Ἐν σπονδαῖς] σπονδῶν τῶν εἰρηνικῶν. [8] Κατὰ τὸν πᾶσι νόμον] τοῖς ἕλλησιν. [9] Ὅσιον εἶναι] δίκαιον. [10] Βλαπτοίμεθα] ἀδικοίμεθα. [11] Αὐτίκα] ἐν τῷ ἐνεστῶτι. [12] Πολεμίῳ] ἐν τῷ πολέμῳ. [13] Ὠφέλιμοι δοκοῦσιν εἶναι] οἱ θηβαῖοι δηλονότι. [14] Πολὺ καὶ ὑμεῖς] καὶ οἱ ἄλλοι ἕλληνες, ἐφείσατο εἰπεῖν οἱ ἀθηναῖοι, διὰ τὸ φορτικόν. [15] Ὅτε ἐν μείζονι κινδύνῳ ἦτε] ἐπὶ τῶν μακεδόνων, ἤτοι τῶν μηδικῶν. [16] Δεινοὶ] μετὰ δεινότητος. [17] Ὅτε πᾶσι] τοῖς ἕλλησιν. [18] Οἵδε μετ' αὐτοῦ ἦσαν] ἤγουν, οἱ θηβαῖοι συνεμάχουν αὐτῷ. [19] Ἀντιθεῖναι] ἐναντίαν θεῖναι. [20] Καὶ μείζω τε πρὸς ἐλάσσω] μείζω προθυμίαν πρὸς ἐλάσσω ἁμαρτίαν. [21] Ἀρετὴν] ἀνδρείαν. [22] Ἐπῃνοῦντό τε μᾶλλον] ὑπερβαλλόντως εἶχον τὸν ἔπαινον. [23] Ἀσφαλείᾳ] τῇ ἑαυτῶν δηλονότι. [24] Ἐθέλοντες δὲ] ὥσπερ οἱ ἀθηναῖοι ἔπραξαν, τὴν πόλιν αὐτῶν ἐρημώσαντες, καὶ ναυσὶ κινδυνεύσαντες. [25] Τολμᾶν] σὺν τόλμῃ πράττειν.

nunc

nunc tamen veremur, ne hac ipsa de causa A [*potissimum*] perdamur, quòd Athenienses iustè potius sequi voluerimus, quàm vos [*iniustè, &*] nostræ vtilitati consulentes. Atqui de rebus iisdem idem pariter, [*& semper*] vos sentire decet, & existimare vtilitatem nihil aliud esse, quàm, quũ sociis, qui strenuè se gesserunt, semper certam fortitudinis gratiam rependimus, & simul præsentia negotia ex vsu nostro constituimus. Illud etiam maturè considerate, vos nunc quidem probitatis, & æquitatis exemplar à plerisque Græcis existimari. Sed si de nobis iniquam sentẽtiam tuleritis (nec enim hoc iudicium, quod de nostra causa facietis, erit obscurum; sed vos, qui bene auditis, de nobis, qui non malè audimus, sententiam feretis) cauete ne [*omnes*] factum vestrum improbent, quòd de bonis viris, quãuis vos ipsi meliores sitis, aliquid præter decorum, [*& dignitatem vestram*] statueritis, néve [*rẽ ab humanitatis officio alienam iudicent,*] si spolia de nobis, qui de Græcis vniuersis bene meriti sumus, in publicis templis suspendãtur. Facinus autem atrox esse videbitur, si Lacedæmonij Platæas diripiant. Et [*omnes iniquo ferent animo,*] quòd patres quidem, [*maioresq́ vestri*] nomẽ huius ciuitatis in tripode Delphico virtutis ergo insculpserint, vos verò ex vniuersa Græcia propter Thebanos hoc ipsum deleatis. Nam eò calamitatis iam progressi sumus, quippe qui & antè periissemus, si Medi vicissent, & nunc apud vos, qui nobis olim eratis amicissimi, à Thebanis superamur, & duo grauissima certamina subiimus: vnum quidem, tũc, ne fame necaremur, nisi vrbem dedissemus; alterum verò, nunc, quod capitis causam dicamus, [*& in salutis discrimen vocemur.*] Et nos illi Platæenses, qui supra vires optimè meriti sumus de Græcis vniuersis, deserti, omniq́; auxilio destituti, ab omnibus reiicimur. nec eorum quisquã, qui tunc [*eiusdem periculi*] socij fuerunt, [*nunc nobis*] opem fert. quinetiam, Lacedæmonij, veremur ne nos, vnica spes nostra, parum constantes sitis. Sed vos oramus, & per Deos, qui nostræ societatis, fœderisq́; præsides, ac testes quondã fuerunt,

A νῦν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς δέδιμεν μὴ διαφθαρῶμεν, Ἀθηναίους, ἑλόμενοι δικαίως μᾶλλον ἢ ὑμᾶς κερδαλέως. καίτοι χρὴ ταυτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ὁμοίως φαίνεσθαι [1] γιγνώσκοντας, καὶ τὸ ξυμφέρειν μὴ ἄλλο τι νομίσαι * [2] ἢ τῶν ξυμμάχων τοῖς ἀγαθοῖς, ὅταν ἀεὶ βέβαιον [3] τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχωσι, καὶ τὸ παραυτίκα που ἡμῖν ὠφέλιμον καθιστῆται. προσκέψασθέ τε ὅτι νῦν μὲν παράδειγμα τοῖς πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀνδραγαθίας νομίζεσθε· εἰ δὲ περὶ ἡ- B μῶν γνώσεσθε [4] μὴ τὰ εἰκότα (οὐ γὰρ ἀφανῆ κρινεῖτε τὴν δίκην τήνδε, [5] ἐπαινούμενοι δὲ περὶ οὐδ' ἡμῶν μεμπτῶν) ὁρᾶτε ὅπως μὴ οὐκ ἀποδέξωνται, [6] ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι, [7] αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας, ἀπρεπές τι ἐπιγνῶναι, οὐδὲ πρὸς ἱεροῖς τοῖς κοινοῖς σκῦλα ἀπὸ ἡμῶν τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος [8] ἀνατεθῆναι. δεινὸν δὲ δόξει εἶναι Πλάταιαν Λακεδαιμονίους πορθῆσαι· καὶ τοὺς μὲν πατέρας ἀναγράψαι [9] ἐς τὸν τρίποδα τὸν ἐν Δελφοῖς δι' ἀρετὴν τὴν πό- C λιν, ὑμᾶς δὲ καὶ ἐκ παντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ πανοικησίᾳ διὰ Θηβαίους ἐξαλεῖψαι. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ξυμφορᾶς προκεχωρήκαμεν, οἵτινες Μήδων τε κρατησάντων ἀπολλύμεθα, καὶ νῦν ἐν ὑμῖν τοῖς πρὶν φιλτάτοις [10] Θηβαίων ἡσσώμεθα, καὶ δύο ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ὑπέστημεν, τότε μὲν, τὴν πόλιν εἰ μὴ παρέδομεν, λιμῷ διαφθαρῆναι, [11] νῦν δὲ, θανάτου δίκῃ κρίνεσθαι. καὶ περιεώσμεθα ἐκ πάντων Πλαταιῆς, οἱ παρὰ δύναμιν πρόθυμοι ἐς τοὺς D Ἕλληνας, ἐρῆμοι [12] καὶ ἀτιμώρητοι· καὶ οὔτε τῶν τότε ξυμμάχων ὠφελεῖ οὐδεὶς, ὑμεῖς τε, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἡ μόνη ἐλπὶς, δέδιμεν μὴ οὐ βέβαιοι ἦτε. καίτοι ἀξιοῦμέν γε καὶ θεῶν ἕνεκα [13] τῶν ξυμμαχικῶν ποτὲ γενομένων,

γρ. ὑμῖν

[1] Γιγνώσκοντας] ὑμᾶς τοὺς λακεδαιμονίους. * [2] Ἢ τῶν ξυμμάχων] τὸ τῆς συντάξεως ἀσαφέστατον φαίνεται. οὕτω δὲ ταῦτα πιθανῶς ληπτέον. καίτοι χρὴ ὑμᾶς ταυτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ὁμοίως, ἀεὶ φαίνεσθαι γιγνώσκοντας, καὶ μὴ νομίσαι τὸ ξυμφέρον ἄλλο τι εἶναι, ἢ ὅταν τοῖς ἀγαθοῖς τῶν ξυμμάχων ἀεὶ τὴν τῆς ἀρετῆς χάριν βεβαίως παρέχωμεν, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τὸ παραυτίκα που ἡμῖν ὠφέλιμον καθιστῶμεν. Ἄλλως. ἢ ὅταν ἡμῶν ἀεὶ τὴν τῆς ἀρετῆς χ. β. παρεχόντων τοῖς ἀγ. τ. ξ. καὶ τὸ π. π. ἡ. ὠφέλιμον ἅμα καθιστῆται. Ἄλλως. καίτοι χρὴ τοὺς ἀνθρώπους τ. π. τ. αὐτῶν ὁ. φ. γ. καὶ τὸ ξ. μ. ἀ. τ. ν. ἢ ὅταν τοῖς ἀγαθοῖς τῶν ξυμμάχων τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς βέβαιον ἀεὶ παρέχωσι, καὶ ἅμα τὸ παραυτίκα που αὐτοῖς ὠφέλιμον καθιστῶσιν. ἀλλὰ τὸ τῆς ἀκριβεστέρας συντάξεως ὑπὸ τοῦ ξυγγραφέως ἠμελῆσθαι δοκεῖ, ἵνα ἐκ τῆς θέσεως πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὴν τῶν ἀπολογουμένων δικαιολογίαν ῥᾷστον ἐπανέλθῃ. Æ. P. [3] Τὴν χάριν τῆς ἀρετῆς ἔχωσι] παρέχωσι. [4] Μὴ τὰ εἰκότα] οὐχὶ δίκαια. [5] Ἐπαινούμενοι δὲ] ὑμεῖς δηλονότι. [6] Ἀνδρῶν ἀγαθῶν πέρι] ἀνδρῶν ἀγαθῶν, ὑμῶν δηλονότι τῶν πλαταιέων. [7] Αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας] αἰτιατικῶς, ὑμᾶς τοὺς λακεδαιμονίους. ὅρα δὲ πῶς κολακεύει λανθανόντως τοὺς λάκωνας. [8] Ἀνατεθῆναι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀποδέξωνται. [9] Ἐς τὸν τρίποδα] τὸν ἐκ τῶν μηδικῶν σκύλων, ὃν ὁ Παυσανίας ἐποίησε. [10] Θηβαίων ἡσσώμεθα] διὰ τοὺς θηβαίους καταβαλλόμεθα. [11] Νῦν δὲ] κινδυνεύομεν δηλονότι. [12] Καὶ ἀτιμώρητοι] οὐδεμίαν βοήθειαν ἔχοντες ὑπό τινος. [13] Τῶν ξυμμαχικῶν] τῶν ἐφόρων τῆς ξυμμαχίας τῆς ἡμετέρας.

γρ. γναμφθῆναι

[1] καὶ τῆς ἀρετῆς [2] τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας, καμφθῆναι ὑμᾶς, καὶ μεταγνῶναι, εἴ τι ὑπὸ Θηβαίων ἐπείσθητε· τήν τε δωρεὰν ἀνταπαιτῆσαι, αὐτοὺς μὴ κτείνειν, [3] οὓς μὴ ὑμῖν πρέπει· σώφρονά τε ἀντὶ αἰσχρᾶς κομίσασθαι χάριν, καὶ μή, ἡδονὴν [4] δόντας ἄλλοις, [5] κακίαν αὐτοὺς ἀντιλαβεῖν. βραχὺ γὰρ τὸ τὰ ἡμέτερα σώματα διαφθεῖραι, ἐπίπονον δὲ τὴν δύσκλειαν αὐτοῦ ἀφανίσαι. οὐκ ἐχθροὺς γὰρ ἡμᾶς εἰκότως τιμωρήσεσθε, [6] ἀλλ' εὔνους, κατ' ἀνάγκην πολεμήσαντας. [7] ὥστε καὶ τῶν σωμάτων ἄδειαν ποιοῦντες, ὅσια ἂν δικάζοιτε, καὶ προνοοῦντες ὅτι ἑκόντας τε ἐλάβετε, [8] καὶ χεῖρας προϊσχομένους (ὁ δὲ νόμος τοῖς Ἕλλησι μὴ κτείνειν [9] τούτους) ἔτι δὲ καὶ εὐεργέτας γεγενημένους διὰ παντός. ἀποβλέψατε γὰρ ἐς πατέρων τῶν ὑμετέρων θήκας, οὓς ἀποθανόντας ὑπὸ Μήδων, καὶ ταφέντας ἐν τῇ ἡμετέρᾳ, ἐτιμῶμεν κατὰ ἔτος ἕκαστον δημοσίᾳ ἐσθήμασί τε καὶ τοῖς ἄλλοις νομίμοις· ὅσα τε ἡ γῆ ἡμῶν ἀνεδίδου ὡραῖα, πάντων ἀπαρχὰς ἐπιφέροντες, εὖνοι μὲν ἐκ φιλίας χώρας, ξύμμαχοι δὲ ὁμαίχμοις ποτὲ γενομένοις. ὧν ὑμεῖς τοὐναντίον ἂν δράσαιτε, μὴ ὀρθῶς γνόντες. σκέψασθε δέ· Παυσανίας μὲν γὰρ ἔθαπτεν αὐτούς, νομίζων ἐν γῇ τε φιλίᾳ τιθέναι καὶ παρ' ἀνδράσι τοιούτοις· ὑμεῖς δέ, εἰ κτενεῖτε ἡμᾶς, καὶ χώραν τὴν Πλαταιίδα Θηβαΐδα ποιήσετε, τί ἄλλο ἢ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ [10] παρὰ τοῖς αὐθένταις πατέρας τοὺς ὑμετέρους καὶ ξυγγενεῖς, ἀτίμους γερῶν ὧν νῦν ἴσχουσι, καταλείψετε; [11] πρὸς δὲ, καὶ γῆν, ἐν ᾗ ἠλευθερώθησαν οἱ Ἕλληνες, δουλώσετε; ἱερά τε θεῶν, οἷς εὐξάμενοι Μήδων ἐκράτησαν, ἐρημοῦτε; καὶ θυσίας τὰς πατρίους [12] τῶν ἑσαμένων καὶ κτισάντων [13] ἀφαιρήσεσθε; [14]* [15] οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης ὦ Λακεδαιμόνιοι τάδε, [16] οὔτε ἐς τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων νόμιμα καὶ ἐς τοὺς προγόνους ἁμαρτάνειν,

γρ. τὸ ἐπί-πονον

A & per virtutem, quam erga Græcos demonſtrauimus, vt flectamini, & ſentẽtiam mutetis, ſi quid fortè vobis à Thebanis perſuaſum fuerit: vtq; hanc gratiam viciſſim ab illis repoſcatis, ne ipſi illos occidãt, quos à vobis occidi non decet; & honeſtum beneficium pro turpi [*ab illis*] reportetis, néve, vt aliis gratificemini, infamiam ipſi pro beneficio in eos collato ſubeatis. Nã corpora noſtra morte mulctare vobis eſt in promptu: ſed huius facinoris infamiã delere eſt difficilimum. nec enim iure nos afficietis ſupplicio, quia nõ inimici: ſed amici ſumus, qui neceſſitate compulſi bellum vobis fecimus. Itaq; ſi [*nobis impunitatẽ concedatis, &*] mortis metu nos liberetis, ſententiam religioſè, [*ſanctéq;*] tuleritis, illud in primis cogitantes, nos volentes in veſtram veniſſe poteſtatem, & more ſupplicum manus tendentes, (huiuſmodi autem homines ipſe Græcorum ritus occidi vetat.) præterea nos perpetuò de vobis bene meritos eſſe. Aſpicite enim ſepulchra patrum veſtrorum, quos à Medis cæſos, & in agro noſtro ſepultos, quotannis publicè cohoneſtabamus & indumẽtis, & aliis inferiis, quæ defunctis afferri ſolẽt, & primitiis fructuum, quos quatuor anni tempora in noſtro ſolo producunt, quas amici, [*ad amicos,*] ex amico agro, & ſocij, ad illos, qui quondam ſocij nobis fuerãt, ferre ſolebamus. Vos verò lõgè aliter, quàm illi, facietis, ſi nos iniquo iudicio dãnaueritis. Rem enim conſiderate. Pauſanias quidem eos humauit, exiſtimans illos à ſe in agro amico, & apud amicos humari. Vos verò, ſi nos occideritis, & agrum Plateenſem, Thebanum feceritis, quid aliud [*facietis,*] quàm patres, cognatosque veſtros, honoribus, quibus nunc afficiuntur, exutos, in hoſtili ſolo, & apud ipſos eorum interfectores relinquetis? Præterea verò, & agrum, in quo Græci in libertatem vindicati fuerunt, in ſeruitutem redigetis? delubra etiam deorum, ad quæ votis conceptis illi Medos ſuperarunt, deſerta patiemini? Et patria ſacrificia illorũ, qui [*templa*] fundarunt, & condiderunt, tolletis? [*Quòd ſi feceritis,*] profectò, Lacedæmonij, rem facietis indignã veſtra gloria, indignam maiorum veſtrorũ memoria,

[1] Καὶ τῆς ἀρετῆς] τῆς ἡμετέρας. [2] Τῆς ἐς τοὺς Ἕλληνας] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἕνεκα. τὸ ἑξῆς, ἀξιοῦμεν καμφθῆναι. καὶ τοῦτο ἀπὸ τοῦ πρέποντος. [3] Οὓς μὴ ὑμῖν πρέπει] ἀξιοῦμεν, ἀπὸ κοινοῦ. [4] Δόντας ἄλλοις] τοῖς Θηβαίοις. [5] Κακίαν αὐτοὺς] ὑμᾶς τοὺς λάκωνας. [6] Ἀλλ' εὔνους] ὄντας δηλονότι. [7] Ὥστε καὶ τῶν σωμάτων] ἀνωτέρω μὲν ὑπὲρ τῆς πόλεως ἠγωνίζετο· νῦν δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν ἑαυτῶν σωμάτων. [8] Καὶ χεῖρας προϊσχομένους] ἱκετεύσαντας. [9] Τούτους] τοὺς αὐτομόλους. [10] Παρὰ τοῖς αὐθένταις] τοῖς φονεῦσιν. αὐθένται κυρίως οἱ αὐτόχειρες, καὶ οἱ πολέμιοι· οἱ δὲ νῦν, αὐθέντας τοὺς κυρίους καὶ δεσπότας. αὐθέντας δὲ τοὺς Θηβαίους ὧδέ φησι. [11] Πρὸς δὲ, καὶ γῆν] πρὸς τοῖς εἰρημένοις. [12] Τῶν ἑσαμένων] ἱδρυσαμένων. [13] Ἀφαιρήσεσθε] ζημιώσετε. [14] Οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης] οὐχ ἅπτεται τῆς ὑμετέρας δόξης. ὅρα πάλιν πῶς κολακεύει. *[15] Οὐ πρὸς τῆς] ὁ τούτων νοῦς, καὶ ἡ σύνταξις αὕτη. τάδε οὐκ ἔστι πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης, οὔτε τὸ ἁμαρτάνειν ἐς τὰ κοινὰ τῶν Ἑλλήνων νόμιμα, καὶ ἐς τοὺς προγόνους, οὔτε τὸ ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας διαφθεῖραι, πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης ἐστί. τοῦτο γὰρ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐπαναληπτέον. Æ.P. [16] Οὔτε ἐς τὰ κοινὰ] ἀπὸ τοῦ ἀδόξου καὶ ἀδίκου τῆς τύχης τὸ ἐπιχείρημα, ἐν ᾧ καὶ εἰσβολὴ αἰδοῦς καὶ ἐλέου.

indignam nobis, qui de vobis bene meriti A sumus, quia in hæc omnia grauissimè peccabitis, si propter alienas inimicitias, cùm vos ipsi nullam iniuriam à nobis acceperitis, nos occidatis. Sed [*rem vestra gloria dignam facietis,*] si nobis parcatis, animoque frangamini, modesta misericordia tacti: considerantes nõ solùm atrocitatem supplicij, quo plectemur: sed etiam quales simus nos, qui hoc ipsum patiemur: [*considerantes*] etiam quam sit incertum cuinam calamitas vel immerenti sit euentura. Nos igitur (vt nos decet, vtq; necessitas ipsa nos cogit) Deos imploramus, qui in iisdem aris à nobis æquè colũtur, quiq; Græcis omnibus sunt communes, & ab illis petimus, vt [*vobis*] persuadeant hęc, [*quæ dicimus,*] proferentes iusiurandum, quod patres vestri iurarunt, cuius vos obliuisci non oportet. Et patrum vestrorum sepulchra suppliciter oramus, & vita defunctos imploramus, ne in Thebanorũ potestatem redigamur, néve nos, qui vobis amicissimi sumus, inimicissimis tradamur, illumq; diem in memoriam vobis redigimus, quo præclarissima facinora, cũ patribus vestris edidimus, nos, qui nunc, hoc ipso die, in grauissimo capitis periculo versamur. Quod autem & necessarium, & acerbissimum est hominibus in huiusmodi fortuna constitutis, dicendi finẽ facere, q̃ cum ipso dicendi fine, vitæ quoq; finiendæ periculum sit proximum, finem dicendi facientes, illud iam dicimus nos non dedidisse vrbem Thebanis. (nam fame, turpissimo necis genere necari, quàm hoc facere maluissemus) sed vobis, ad quos vestra æquitate freti accessimus. Et æquum est, nisi vis exorare possimus, nos à vobis hoc saltem impetrare, vt in eundem locum, vnde processimus, nos restituatis, & periculum, quodcunq; sors tulerit, nos ipsos eligere sinatis. Simul etiam vobis mãdamus, [*& vos oramus,*] Lacedæmonij, ne nos, qui Platæenses sumus & qui maximam animi alacritatem pro communi Græcorum salute olim demõstrauimus, ex vestris manibus, & ex vestra fide, [*quam sequuti deditionem fecimus,*] cùm simus vestri supplices, Thebanis, qui nobis sunt hostes, infensissimi, tradamur: & [*vos oramus,*] vt nostri seruatores sitis, néve, qui cęteros Grecos in libertatẽ vindicatis, iidẽ nos funditus ꝑdatis.

A οὔτε ἡμᾶς τοὺς εὐεργέτας, ἀλλοτρίας ἕνεκα ἔχθρας, μὴ αὐτοὺς ἀδικηθέντας, διαφθεῖραι· φείσασθαι δὲ καὶ ἐπικλασθῆναι τῇ γνώμῃ, οἶκτον σώφρονα λαβόντας· μὴ ὧν πεισόμεθα μόνον δεινότητα κατανοοῦντας,[1] ἀλλ' οἷοί τε ἂν ὄντες πάθοιμεν, καὶ ὡς ἀστάθμητον τὸ τῆς ξυμφορᾶς, ᾧ τινί ποτ' ἂν καὶ ἀναξίως ξυμπέσοι. ἡμεῖς τε, ὡς πρέπον ἡμῖν, καὶ ὡς[2] ἡ χρεία προσάγει, αἰτούμεθα ὑμᾶς,[3] θεοὺς τοὺς ὁμοβωμίους καὶ κοινοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐπιβο- B ώμενοι, πεῖσαι τάδε,[*4] προφερόμενοι ὅρκους οὓς οἱ πατέρες ὑμῶν ὤμοσαν, μὴ ἀμνημονεῖν. ἱκέται γιγνόμεθα ὑμῶν[5*6] τῶν πατρῴων τάφων, καὶ ἐπικαλούμεθα[7] τοὺς κεκμηῶτας, μὴ γενέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις, μηδὲ τοῖς ἐχθίστοις φίλτατοι ὄντες παραδοθῆναι. ἡμέρας τε ἀναμιμνήσκομεν ἐκείνης, ᾗ τὰ λαμπρότατα μετ' αὐτῶν πράξαντες, νῦν ἐν τῇδε τὰ δεινότατα κινδυνεύομεν παθεῖν. ὅπερ δὲ[8] ἀναγκαῖόν τε καὶ χαλεπώτατον τοῖς ὧδε ἔχουσι,[9] λό- C γου τελευτᾶν, διότι καὶ τοῦ βίου ὁ κίνδυνος ἐγγὺς μετ' αὐτοῦ, παυόμενοι, λέγομεν ἤδη ὅτι οὐ Θηβαίοις παρέδομεν τὴν πόλιν, (εἱλόμεθα γὰρ ἂν πρό γε τούτου,[10] τῷ αἰσχίστῳ ὀλέθρῳ, λιμῷ τελευτῆσαι) ὑμῖν δὲ πιστεύσαντες προσήλθομεν. καὶ δίκαιον, εἰ μὴ πείθομεν, ἐς τὰ αὐτὰ καταστήσαντας, τὸν ξυντυχόντα κίνδυνον ἐᾶσαι ἡμᾶς αὐτοὺς ἑλέσθαι. ἐπισκήπτομέν τε ἅμα μή, Πλαταιῆς ὄντες, οἱ προθυμότατοι περὶ τοὺς Ἕλληνας γενόμενοι, Θηβαίοις τοῖς ἡμῖν ἐ- D χθίστοις, ἐκ τῶν ὑμετέρων χειρῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας πίστεως, ἱκέται ὄντες, ὦ Λακεδαιμόνιοι, παραδοθῆναι· γενέσθαι δὲ σωτῆρας ἡμῶν, καὶ μή, τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐλευθεροῦντας, ἡμᾶς διολέσαι.

γρ. οἴκτῳ σώφρονι

γρ. ἀναξίῳ

γρ. προφερόμενοι

γρ. κεκμηκότας

γρ. μετ' αὐτῶν

γρ. καταστήσαντες

---

[1] Ἀλλ' οἷοί τε ἂν] τουτέστιν, εὐεργέται τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὑμῶν αὐτῶν, διὰ τὰ ἐν Ἰθώμῃ. [2] Ἡ χρεία] ἡ ἀνάγκη. [3] Θεοὺς τοὺς ὁμοβωμίους] τοὺς τιμωμένους ἐν τοῖς αὐτοῖς καὶ ὁμοίοις βωμοῖς. [*4] Προφερόμενοι] ἡ τούτων σύνταξις αὕτη. ἡμεῖς τε (ὡς πρέπει ἡμῖν, καὶ ὡς ἡ χρεία ἡμᾶς προσάγει) αἰτούμεθα τοὺς θεοὺς ὁμοβωμίους, καὶ κοινοὺς τῶν Ἑλλήνων. πῶς αἰτούμεθα; ἐπιβοώμενοι πεῖσαι ὑμᾶς Λακεδαιμονίους τάδε, ἃ δηλονότι λέγομεν, προφερόμενοι ὅρκους, οὓς οἱ π. ὑ. ὤ. μ. ἀ. ἀντὶ τοῦ ὥστε τούτων μὴ ἀμνημονεῖν. ἤ, τοὺς θεοὺς ἐπιβοώμενοι αἰτούμεθα αὐτούς, εἴτε παρ' αὐτῶν, πεῖσαι ὑμᾶς τάδε, αἰτούμεθα λέγω, προφερόμενοι ὅ. οὓς οἱ π. ὑ. ὤ. ὧν ὑμᾶς ἀμνημονεῖν, ἤγουν τὴν μνήμην καταθεῖναι οὐ δεῖ. Æ. P. [5] Τῶν πατρῴων τάφων] ἕνεκα δηλονότι. [*6] Τῶν πατρῴων τάφων] τοῦτο λῃπτέον οὕτω. τοὺς τάφους τῶν ὑμετέρων πατέρων ἱκετεύομεν, καὶ ἐπιβοώμεθα. ἡ δὲ τούτου τοῦ χωρίου ἐξήγησις ἐν τῷ τῶν Θηβαίων λόγῳ ἐν τοῖς κάτω κεῖται. pag. 218. μηδὲ ὀλοφυρμῷ, καὶ οἴκτῳ ὠφελείσθωσαν, πατέρων τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβοώμενοι. Æ. P. [7] Τοὺς κεκμηκότας] τοὺς νεκρούς. [8] Ἀναγκαῖόν τε] χρήσιμον. [9] Λόγου τελ.] ἤγουν, κατὰ τὸ τέλος τοῦ λόγου εἰπεῖν. [10] Τῷ αἰσχίστῳ] τῷ αἰσχίστῳ, καὶ ὀλέθρῳ τῷ λιμῷ. Ὅμηρος, Λιμῷ δ' οἴκτιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν.

Τοιαῦτα μὲν οἱ Πλαταιῆς εἶπον. οἱ δὲ Θηβαῖοι, δείσαντες πρὸς τὸν λόγον αὐτῶν μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοί τι ἐνδῶσι, παρελθόντες ἔφασαν καὶ αὐτοὶ βούλεσθαι εἰπεῖν, [1]ἐπειδὴ καὶ ἐκείνοις παρὰ γνώμην [2]τὴν αὐτῶν μακρότερος λόγος ἐδόθη τῆς πρὸς τὸ ἐρώτημα ἀποκρίσεως. [3]ὡς δ' ἐκέλευσαν, ἔλεγον τοιάδε.

» [4]ΤΟΥΣ μὲν λόγους οὐκ ἂν ᾐτησάμεθα εἰπεῖν, [5]εἰ καὶ αὐτοὶ βραχέως τὸ ἐρωτηθὲν ἀπεκρίναντο, [6]καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς τραπόμενοι κατηγορίαν ἐποιήσαντο, [7]καὶ περὶ αὑτῶν, ἔξω τῶν προκειμένων, καὶ ἅμα οὐδὲ ᾐτιασμένων, *[8]πολλὴν τὴν ἀπολογίαν, καὶ ἔπαινον, [9]ὧν οὐδεὶς ἐμέμψατο. νῦν δὲ [10]*[11]πρὸς μὲν τὰ ἀντειπεῖν δεῖ, *[12]τῶν δὲ ἔλεγχον ποιήσασθαι· [13]ἵνα μήτε *[14]ἡ ἡμετέρα αὐτοὺς κακία [15]ὠφελῇ, [16]μήτε *[17]ἡ τούτων δόξα, τὸ δὲ ἀληθὲς περὶ ἀμφοτέρων ἀκούσαντες, κρίνητε. ἡμεῖς δὲ [18]αὐτοῖς διάφοροι ἐγενόμεθα τὸ πρῶτον, ὅτι ἡμῶν κτισάντων Πλάταιαν [19]ὕστερον τῆς ἄλλης Βοιωτίας, καὶ ἄλλα χωρία μετ' αὐτῆς, ἃ ξυμμίκτους ἀνθρώπους ἐξελάσαντες ἔσχομεν, [20]οὐκ ἠξίουν οὗτοι, ὥσπερ ἐτάχθη τὸ πρῶτον, ἡγεμονεύεσθαι ὑφ' ἡμῶν, [21]ἔξω δὲ τῶν ἄλλων Βοιωτῶν παραβαίνοντες τὰ πάτρια, [22]ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο, προσεχώρησαν πρὸς Ἀθηναίους, καὶ μετ' αὐτῶν πολλὰ ἡμᾶς ἔβλαπτον, ἀνθ' ὧν καὶ ἀντέπασχον. ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ βάρβαρος ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, φασὶ μόνοι Βοιωτῶν οὐ μηδίσαι, καὶ τούτῳ μάλιστα αὐτοί τε ἀγάλλονται), [23]καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσιν. ἡμεῖς δὲ μηδίσαι μὲν αὐτοὺς οὔ φαμεν, διότι οὐδ' Ἀθηναίους· [24]τῇ μέντοι αὐτῇ ἰδέᾳ ὕστερον Ἀθηναίων ἰόντων ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, μόνους αὖ Βοιωτῶν [25]ἀττι-

γρ. αὐτοὶ

Atque Platæenses quidem hæc dixerunt. Thebani verò, veriti ne Lacedæmonij illorũ verbis adducti aliquid [*de supplicij seueritate*] remitterẽt, ipsi quoq; in medium progressi se verba facere velle dixerunt, ꝗ illis quoque, prẹter suam opinionem, facta fuisset potestas oratione prolixiore respondendi ad propositam quæstionem. Cùm autem [*Lacedæmonij eos verba facere*] iussissent, hanc orationem habuerunt.

THEBANORVM CONCIO.

Nunquam à vobis postulassemus, vt nobis dicendi potestatem faceretis, si & ipsi [*Platæẽses*] breuiter ad interrogata respondissent, nec in nos conuersi, crimina nobis obiecissent, nec extra propositũ, præcipuè verò cùm ne ab vllo quidem fuerint accusati, oratione prolixa se ipsos excusassent, nec pluribus laudassẽt res à se gestas, quas nullus vituperauit. Nunc igitur oportet nos, partim quidem, ad crimina nobis obiecta respondere; partim verò, ipsorũ laudationem refutare, vt neq; nostra improbitas, neque ipsorum gloria ipsis prosit: sed audita de vtrisq; veritate, iudicium faciatis. Nos enim primùm ipsis inimici facti sumus, quia, cùm Platæam omnium vrbium, quæ sunt in Bœotia, postremam condidissemus, & alias vrbes cum ea, quas expulsa hominum colluuie tenuimus, isti (vt primùm fuerat constitutum) imperio nostro parere nolebãt, & cùm soli præter cæteros Bœotos patria instituta violarent, postquam [*hæc obseruare*] cogi cœperunt, à nobis ad Athenienses defecerunt, & illis adiuncti multa damna nobis dederũt, pro quibus & ipsi vicissim multa à nobis acceperunt. Postq̃ verò barbarus in Grẹciã venit, aiunt se solos ex omnibus Bœotis cum Medis non sensisse, atq; hoc potissimũ nomine cùm ipsi gloriantur, tum etiam nobis conuiciantur. nos verò fatemur quidẽ illos cũ Medis non sensisse, quia nec Athenienses: verùm cùm postea Athenienses eadem ratione aduersus Grẹcos irent, contrà, eos solos ex omnibus Bœotis ab Atheniensibus ste-

---

[1] Ἐπειδὴ καὶ ἐκείνοις] τοῖς Πλαταιεῦσι. [2] Τὴν αὐτῶν] τῶν Θηβαίων. [3] Ὡς δ' ἐκέλευσαν] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [4] Τοὺς μὲν λόγους οὐκ ἂν ᾐτησ.] οὓς μέλλομεν ἐρεῖν δηλονότι. [5] Εἰ καὶ αὐτοὶ] οἱ Πλαταιεῖς. [6] Καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς] καθ' ἡμῶν. [7] Καὶ περὶ αὑτῶν] ἑαυτῶν τῶν Πλαταιέων. *[8] Πολλὴν τὴν ἀπολογίαν] ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τὸ ἐποιήσαντο. ἤγουν εἰ μὴ διὰ πολλῶν ἀπελογίσαντο ἐκεῖνα, ἃ οὐδεὶς ᾐτιάσατο ἤ, εἰ μὴ πολλὴν ἀπολογίαν ἐποιήσαντο ἑαυτοῦ, ἄλλως τε καὶ ὑπ' οὐδενὸς ᾐτιασμένων, αὐτὶ τοῦ, οὓς οὐδεὶς ᾐτιάσατο. καὶ εἰ μὴ πολλὴν ἔπαινον ἐποιήσαντο ἐκείνων τῶν πραγμάτων, ὧν, εἴ τι ἃ οὐδεὶς ἐμέμψατο. καὶ ἑξῆς κατηγορία) (ἀπολογία· ἔπαινος) (μέμψις, εἴτε ψόγος. Æ. P. [9] Ὧν οὐδεὶς] τῶν μηδικῶν. [10] Πρὸς μὲν τὰ] πρός τινα. [11]* Πρὸς μὲν τὰ] δηλονότι τὰ κατηγορήματα, τὴν κατηγορίαν. [12]* Τῶν δὲ] τῶν ἐπαίνων, τῶν πραγμάτων, ὧν οἱ Πλαταιεῖς πολλὴν ἔπαινον ἐποιήσαντο. Æ. P. [13] Ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα] ταῦτα εἰρωνικῶς λέγει ὁ Θηβαῖος. οὐ γὰρ εἶχε τοιοῦτον φρόνημα, ὡς ἐκ τῶν ἑπομένων ἐστὶ δῆλον. ὡς καὶ Ὅμηρος ποιεῖ τὸν Ἕκτορα λέγειν τὰ πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, Οἶδα δ' ὅτι σὺ μὲν ἐσθλὸς, ἐγὼ δὲ σέθεν πολὺ χείρων. *[14] Ἡ ἡμετέρα κακία] ἡ κακία, ἣν οὗτοι ἐν ἡμῖν εἶναι εἶπον. Æ. P. [15] Ὠφελῇ] πρὸς τὰ ἡμῶν κατηγορηθέντα. [16] Μήτε ἡ τούτων δόξα] ἡ δοκοῦσα παρ' αὐτοῖς κακία. *[17] Ἡ τούτων δόξα] ἡ τούτων τῶν Πλαταιέων δόξα. ἡ δόξα, ἧς οὗτοι διὰ τὴν οἰκείαν ἀρετὴν αὐτοὺς ἀξίους εἶναι ἔλεξαν. Æ. P. [18] Αὐτοῖς διάφοροι] τοῖς Πλαταιεῦσιν. [19] Ὕστερον τῆς ἄλλης Βοιωτίας] μετὰ τὴν συνοίκησιν τῆς ἄλλης Βοιωτίας. [20] Οὐκ ἠξίουν οὗτοι] οἱ Πλαταιεῖς. [21] Ἔξω δὲ] ἀντὶ τοῦ ἄνευ. [22] Ἐπειδὴ προσηναγκάζοντο] ἐμμένειν τοῖς πατρίοις ἔθεσι. [23] Καὶ ἡμᾶς λοιδοροῦσι] μηδίσαντας δηλονότι. [24] Τῇ αὐτῇ ἰδέᾳ] τῇ αὐτῇ ὑποθέσει. [25] Ἀττικίσαι] τὰ τῶν Ἀττικῶν φρονῆσαι· ὥσπερ ἡμεῖς μόνοι ἐμηδίσαμεν, οὕτω καὶ οὗτοι μόνοι ἠττίκισαν.

tisse

tiſſe [*dicimus.*] Atque conſiderate in quo Reip. gẽnere vtrique verſantes hoc fecerint. Nam noſtra quidem ciuitas tũc temporis neq; legitimo paucorum dominatu, neq; populari ſtatu gubernabatur: ſed (qđ legibus, & modeſtiæ maximè contrarium eſt, & quod ad tyrannidem proximè accedit) paucorum virorum potentia Reipubl. gubernacula tenebat. Hi autem, quia ſperauerant fore, vt ſuas opes longè firmius fundatas retinerẽt, ſi Medi viciſſent, vi plebem coërcentes, ipſos accitos [*in vrbem*] introduxerunt. Et vniuerſa ciuitas, quæ ſui iuris nõ erat, hoc fecit, nec decet ei exprobrare ea, quæ non ſaluis legibus peccauit. At poſtquam & Medus diſceſſit, & [*noſtra ciuitas*] leges recepit, conſiderare oportet, cùm poſtea Athenienſes aduerſus Græcos veniſſent, & cùm reliquam Græciam, tum etiam noſtram regionem in ſuam poteſtatem redigere conarentur, & propter inteſtinas diſcordias bonam eius partem iam occupaſſent, nunquid pugna ad Coronæam commiſſa, ipſiſque ſuperatis, Bœotiam in libertatem vindicauerimus, & nunc alacriter Græciam cum cæteris liberemus, tantum equitatum, tantumq; rerum bellicarum apparatum præbentes, quantum nulli alij de ſociis. Atque hæc quidem reſpondemus ad crimen obiectũ, quod cum Medis ſenſerimus. Quòd autem vos maiorem iniuriam Græciæ feceritis, & quolibet ſupplicio digniores ſitis, demonſtrare conabimur. Societatem (vt aitis) cum Athenienſibus iniiſtis, & ciuitate ab illis donati fuiſtis, vt nos vlciſceremini. Oportebat igitur vos aduerſus nos tantum ducere ipſos [*Athenienſes,*] neq; vnâ cum ipſis alios [*Græcos*] inuadere, præſertim cùm (ſi quò inuiti ad alios ſubigendos ab Athenienſibus ducebamini) horum Lacedæmoniorum ſocietas contra Medum cõtracta, vobis eſſet præſtò, quam vos ipſi tantopere iactatis. nam & vim noſtrã à vobis arcere, & (quod maximũ eſt) ſine metu deliberandi facultatem vobis præbere potuiſſet. Sed profectò volentes, non autem coacti Athenienſium partes ſequi maluiſtis. Et tamen dictitatis turpe fuiſſe bene de vobis meritos prodere. Imò verò longè turpius, & iniquius

A κίσαι. καίτοι σκέψασθε ἐν οἵῳ εἴδει ἑκάτεροι ἡμῶν τοῦτο ἔπραξαν. ἡμῖν μὲν γὰρ ἡ πόλις τότε ἐτύγχανεν οὔτε [1] κατ' ὀλιγαρχίαν ἰσόνομον πολιτεύουσα, οὔτε κατὰ δημοκρατίαν. ὅπερ δέ ἐστι *[2] νόμοις μὲν [3] καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ ἐναντιώτατον, ἐγγυτάτω δὲ τυράννου, δυναστεία [4] ὀλίγων ἀνδρῶν εἶχε τὰ πράγματα. καὶ οὗτοι ἰδίας δυνάμεις ἐλπίσαντες ἔτι μᾶλλον σχήσειν εἰ τὰ τοῦ Μήδου κρατήσειε, [5] κατέχοντες ἰσχύϊ τὸ πλῆθος, [6] ἐπηγάγοντο αὐτόν· καὶ ἡ ξύμπασα πόλις οὐκ αὐτοκράτωρ

B οὖσα ἑαυτῆς τοῦτ' ἔπραξεν, οὐδ' ἄξιον αὐτῇ ὀνειδίσαι ὧν μὴ μετὰ νόμων ἥμαρτεν. ἐπειδὴ γοῦν ὅ,τε Μῆδος ἀπῆλθε, [7] καὶ τοὺς νόμους ἔλαβε, [8] σκέψασθαι χρή, Ἀθηναίων ὕστερον ἐπιόντων, τήν τε ἄλλην Ἑλλάδα καὶ τὴν ἡμετέραν χώραν πειρωμένων ὑφ' αὑτοῖς ποιεῖσθαι, καὶ κατὰ στάσιν ἤδη ἐχόντων αὐτῆς τὰ πολλά, εἰ μαχόμενοι ἐν Κορωνείᾳ, [9] καὶ νικήσαντες αὐτούς, ἠλευθερώσαμεν τὴν Βοιωτίαν, [10] καὶ τοὺς ἄλλους νῦν προθύμως ξυνελευθεροῦμεν, ἵππους τε παρέχοντες, καὶ παρασκευὴν

C ὅσην οὐκ ἄλλοι τῶν ξυμμάχων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν μηδισμὸν τοσαῦτα ἀπολογούμεθα. ὡς δὲ ὑμεῖς [11] μᾶλλόν τε ἠδικήκατε τοὺς Ἕλληνας, [12] καὶ ἀξιώτεροί ἐστε πάσης ζημίας, πειρασόμεθα ἀποφαίνειν. ἐγένεσθε ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ τιμωρίᾳ, ὡς φατέ, Ἀθηναίων ξύμμαχοι καὶ πολῖται. οὐκοῦν χρῆν τὰ πρὸς ἡμᾶς μόνον ὑμᾶς [13] ὑπάγεσθαι αὐτούς, καὶ μὴ ξυνεπιέναι [14] μετ' αὐτῶν ἄλλοις, ὑπάρχον γε ὑμῖν, [15] εἴ τι καὶ ἄκοντες [16] προσήγεσθε ὑπ' Ἀθηναίων, τῆς τῶν Λακεδαιμονίων τῶν-

D δε ἤδη ἐπὶ τῷ Μήδῳ ξυμμαχίας γεγενημένης, ἣν αὐτοὶ μάλιστα προβάλλεσθε· ἱκανή γε ἦν ἡμᾶς τε ὑμῶν ἀποτρέπειν, καὶ, τὸ μέγιστον, ἀδεῶς παρέχειν βουλεύεσθαι. ἀλλ' ἑκόντες καὶ οὐ βιαζόμενοι ἔτι εἵλεσθε μᾶλλον τὰ τῶν Ἀθηναίων. καὶ λέγετε ὡς αἰσχρὸν ἦν προδοῦναι τοὺς εὐεργέτας· [17] πολὺ δέ γε αἴσχιον καὶ ἀδικώτερον

[1] Κατ' ὀλιγαρχίαν] τουτέστι, κατὰ ἀριστοκρατίαν. *[2] Νόμοις] ἀντὶ τοῖς νομίμοις, εἴτε ἀγαθοῖς ἀνδράσι, καὶ τοῖς σωφρονεστάτοις ἐναντιώτατόν ἐστιν, ἐγγυτάτω δὲ τῆς τυραννίδος. Æ.P. [3] Καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ] τουτέστι, τοῖς σώφροσιν ἀνδράσιν. [4] Ὀλίγων ἀνδρῶν] Ἀτταγίνου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν μηδισάντων. [5] Κατέχοντες ἰσχύϊ] βίᾳ. [6] Ἐπηγάγοντο αὐτόν] τὸν βάρβαρον. [7] Καὶ τοὺς νόμους ἔλαβεν] ἡ πόλις ἡμῶν. [8] Σκέψασθαι χρή] τὸ ἑξῆς, σκέψασθαι χρή, εἰ μαχόμενοι ἠλευθερώσαμεν, νῦν προθύμως συνελευθεροῦμεν. [9] Καὶ νικήσαντες αὐτοὺς] τοὺς Ἀθηναίους. [10] Καὶ τοὺς ἄλλους] Ἕλληνας δηλονότι. [11] Μᾶλλόν τε] ἡμῶν δηλονότι. [12] Καὶ ἀξιώτεροι] ἄξιοι πᾶσαν ζημίαν παθεῖν. [13] Ὑπάγεσθαι αὐτοὺς] τοὺς Ἀθηναίους. [14] Μετ' αὐτῶν ἄλλοις] Ἕλλησι δηλονότι. [15] Εἴ τι καὶ ἄκοντες] ὁ νοῦς τοιοῦτος, εἰ ἀκουσίως τοῖς Ἀθηναίοις συνεμαχεῖτε, καὶ κατεδουλοῦτε τοὺς Ἕλληνας, ἔδει ὑμᾶς προσδραμεῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις· καὶ ἐκεῖνοι διὰ τὴν ἐπὶ τῷ Μήδῳ συμμαχίαν ὑμῶν καὶ προθυμίαν (ἣν ἀεὶ προβάλλεσθε καὶ καυχᾶσθε) οὐκ ἂν ὑμᾶς παρεχώρησαν ὑπὸ ἡμῶν παθεῖν. [16] Προσήγεσθε] ἐδουλοῦσθε. [17] Πολὺ δέ γε αἴσχιον] δευτέρα λύσις τοῦ [illegible]. ἀντίστροφον κῶλον.

τοὺς πολλοὺς ἕλληνας καταπροδοῦναι, *[1] οἷς ξυνωμόσατε, ἢ ἀθηναίους μόνους· [2] τοὺς μὲν, καταδουλουμένους τὴν ἑλλάδα, [3] τοὺς δὲ, ἐλευθεροῦντας. [4] καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς τὴν χάριν ἀνταπέδοτε, οὐδὲ αἰσχύνης ἀπηλλαγμένην. [5] ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀδικούμενοι αὐτοὺς, ὡς φατὲ, [6] ἐπηγάγεσθε, τοῖς δὲ ἀδικοῦσιν ἄλλους ξυνεργοὶ κατέστητε. καίτοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι [7] αἰσχρὸν μᾶλλον, ἢ τὰς μετὰ δικαιοσύνης μὲν ὀφειληθείσας, ἐς ἀδικίαν δὲ ἀποδιδομένας. δῆλόν τε ἐποιήσατε, οὐδὲ τότε τῶν ἑλλήνων ἕνεκα μόνοι οὐ μηδίσαντες, ἀλλ' ὅτι οὐδ' ἀθηναῖοι. [8] ὑμεῖς δὲ, τοῖς μὲν ταὐτὰ βουλόμενοι ποιεῖν, [9] τοῖς δὲ τἀναντία, καὶ νῦν ἀξιοῦτε, [10] ἀφ' ὧν [11] δι' ἑτέρους ἐγένεσθε ἀγαθοὶ, ἀπὸ τούτων ὠφελεῖσθαι. ἀλλ' οὐκ εἰκός· ὥσπερ δὲ [12] ἀθηναίους εἵλεσθε, τούτοις ξυναγωνίζεσθε. καὶ μὴ προφέρετε τὴν τότε γενομένην ξυνωμοσίαν, ὡς χρὴ ἀπ' αὐτῆς νῦν σώζεσθαι. ἀπελείπετε γὰρ αὐτὴν, καὶ παραβάντες, ξυγκατεδουλοῦσθε μᾶλλον αἰγινήτας, καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ξυνομοσάντων, ἢ διεκωλύετε· καὶ ταῦτα, οὔτε ἄκοντες, ἔχοντές τε τοὺς νόμους οὕσπερ [13] μέχρι τοῦ δεῦρο, [14] καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασαμένου, [15] ὥσπερ ἡμᾶς. τὴν τελευταίαν τε, πρὶν περιτειχίζεσθαι, πρόκλησιν ἐς ἡσυχίαν ὑμῶν, [16] ὥστε μηδετέροις ἀμύνειν, οὐκ ἐνδέχεσθε. [17] τίνες ἂν οὖν ὑμῶν δικαιότερον [18] πᾶσι τοῖς ἕλλησι μισοῖντο, οἵτινες [19] ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ ἀνδραγαθίαν προὔθεσθε; [20] καὶ ἃ μὲν ποτὲ χρηστοὶ ἐγένεσθε, ὡς φατέ, [21] οὐ προσήκοντα νῦν ἐπεδείξατε. [22] ἃ δὲ ἡ φύσις αἰεὶ ἐβούλετο, ἐξηλέγχθη ἐς τὸ ἀληθές. μετὰ γὰρ ἀθηναίων ἄδικον ὁδὸν ἰόντων ἐχωρήσατε.

A erat vniuerſos Græcos, cum quibus iureiurando adhibito ſocietatem feceratis, q̃ ſolos Athenienſes prodere. hos quidem, quia Græciam in ſeruitutem redigebant, illos verò, quia eam in libertatem vindicabant. nec parem, nec dedecoris expertem gratiam ipſis retuliſtis. Vos enim (vt dicitis) eos aſciuiſtis, quòd iniuriam pateremini; ſed iiſdem in iniuria aliis facienda vos ſocios præſtitiſtis. Atqui turpius eſt nõ referre ſimilem gratiam, quàm referre eam, quæ iuſtè quidem debetur: ſed tamen iniuſtè B refertur. Et [*hoc modo*] declaraſtis vos ne tunc quidẽ ſolos [*ex Bœotis,*] Græcorum cauſa à Medis non ſtetiſſe: ſed, quia ne Athenienſes quidem [*ab illis ſteterant:*] vos verò, quia eadem, quæ illi, facere volebatis, iſtis verò contraria, [*vt in Athenienſium gratiam eos oppugnaretis,*] nũc tamen poſtulaſtis, vt ea vobis proſint, quæ aliorũ cauſa fortiter egiſtis. Sed hoc nequaquam eſt æquum. Sed quemadmodum Athenienſes elegiſtis, ſic etiã vnà cum illis certate, [*eosq́; veſtri periculi ſocios habete, eorũq́; opem implorate, vt præſens infortunium à vobis auertant.*] C neq; ſocietatis tunc factæ ius præferte, vt capitis periculo vos hoc nomine nunc liberandos eſſe demõſtretis, eam enim deſeruiſtis, eiusq; iure violato, cũ Æginetas, tum etiam nonnullos alios ex illis, quibuſcum fœdus, ac ſocietatem interpoſito iureiurando feceratis, vnà cum Athenienſibus, quibus veſtram operã nauaſtis, in ſeruitutem potius redegiſtis, q̃ impediuiſtis, [*ne, in ſeruitutem ab illis redigerentur:*] idque non inuiti, quippe qui leges ſaluas haberetis, quas adhuc [*habetis,*] neque (ſicuti nos) D ab vllo coacti; nouiſſimam etiam adhortationem, qua (antequàm circumuallaremini) ad pacem inuitabamini, &, vt neutris opem ferretis: [*at ab vtrorumq; partibus abſtineretis,*] admonebamini, admittere noluiſtis. Quos igitur omnes Græci odiis proſequantur iuſtius, q̃ vos, qui honeſto quodam probitatis, ac fortitudinis prætextu illos funditus euertere ſtuduiſtis? Et præclara illa facinora, quæ quondã à vobis fortiter edita gloriamini, ad vos non pertinere, [*nec veſtræ virtutis eſſe propria,*] nunc demonſtraſtis. Ea verò, quę veſtrũ ingeniũ ſemper expetebat, iam apertiſſimè patefacta redarguuntur. Athenienſ. enim iniquũ iter ingreſſos ſequuti eſtis.

---

*[1] Οἷς ξυνωμόσατε] ἀντὶ τοῦ, πρὸς οὓς ξυμμαχίαν ἐποιήσασθε ξυνομόσαντες, ἤγουν ὁμοῦ ὀμόσαντες. οὕτω καὶ ξυνωμοσία ἐν τοῖς κάτω λαμβάνεται, ἀντὶ τοῦ ξυμμαχία, ὅτι οἱ ξυμμαχίαν ποιούμενοι ἐν ἀλλήλοις, καὶ ὁμοῦ ὀμόσαι εἰώθασιν, ὅπως τὴν τῆς ξυμμαχίας πίστιν τοῖς ἑαυτῶν ὅρκοις μᾶλλον βεβαιῶσιν. Æ. P. [2] Τοὺς μὲν] τοὺς ἀθηναίους. [3] Τοὺς δὲ] τοὺς ἄλλους ἕλληνας. [4] Καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς] τοῖς ἀθηναίοις. [5] Ὑμεῖς μὲν γὰρ] οἱ πλαταιεῖς. [6] Ἐπηγάγεσθε] ἐφειλκύσατε, εἰς τὸ βοηθῆσαι δηλονότι. [7] Αἰσχρὸν μᾶλλον] αἰσχρὸν μᾶλλον τὰς ὀφειληθείσας χάριτας μετὰ δικαιοσύνης, εἰς ἀδικίαν δὲ ἀποδιδομένας, ἢ τὰς ὁμοίας χάριτας ἀντιδιδόναι. λείπει ἡ οὐ· ἵν' ᾖ οὕτω, καίτοι τὰς ὁμοίας χάριτας μὴ ἀντιδιδόναι οὐκ αἰσχρὸν μᾶλλον ἢ τὰς μετὰ, καὶ ἑξῆς. [8] Ὑμεῖς δὲ] οἱ πλαταιεῖς. [9] Τοῖς δὲ] τοῖς ἕλλησιν. [10] Ἀφ' ὧν πραγμάτων] οἷον, προθυμίας, καὶ ἀνδρείας. [11] Δι' ἑτέρους] τοὺς ἀθηναίους. [12] Ἀθηναίους εἵλεσθε] προτιμοτέρους ἐποιήσατε εἰς τὸ ξυμμαχεῖν αὐτοῖς. [13] Μέχρι τοῦ δεῦρο] ἔχετε δηλονότι. [14] Καὶ οὐδενὸς ὑμᾶς βιασαμένου] πρόσεστι γὰρ ὅτι ὑπὸ ὀλίγων αὐτοκρατόρων ἐτυραννούμεθα. [15] Ὥσπερ ἡμᾶς] ἐβιάσατο δηλονότι. [16] Ὥστε μηδετέροις] τοῖς ἀθηναίοις καὶ λακεδαιμονίοις. [17] Τίνες ἂν οὖν ἡμῶν] ἀντὶ τοῦ, οὐδεὶς δηλονότι. [18] Πᾶσι τοῖς ἕλλησι] λείπει ἡ ὑπό. [19] Ἐπὶ τῷ ἐκείνων κακῷ] τουτέστι, τῶν ἑλλήνων τῇ δουλώσει. [20] Καὶ ἃ μὲν ποτὲ] ποτὲ, ἐπὶ τῶν μηδικῶν δηλοῖ. [21] Οὐ προσήκοντα νῦν] τῇ αὐτῶν φύσει δηλονότι. [22] Ἃ δὲ ἡ φύσις] ἡ ὑμετέρα.

Quod igitur attinet ad nostrũ inuitũ Medismum, & vestrum voluntarium Atticismum, hoc modo vobis respondemus, [*vt nos quidem præter nostram voluntatem cum Medis sensisse, vos verò spõte vestra cum Atheniensibus stetisse demonstremus.*] Quod verò attinet ad iniuriam, quam vobis nouissimè factum dicitis (nos enim stantibus adhuc fœderibus, & primo mensis die, quo solennia sacra celebrabatis, in vestram vrbẽ nefariè venisse dicitis) ne hac quidem in re nos grauius peccasse ducimus, quàm vos. Si enim nos ipsi [*nostra sponte*] ad vestram vrbem profecti vos oppugnassemus, & agrum hostili more vastassemus, iniuriam profectò vobis fecissemus. sed si vestræ ciuitatis cùm opibus, tum genere viri primarij, qui vos & ab externa societate auertere, & ad patria omnium Bœotorum iura reducere volebant, sua sponte nos accersiuerunt, quid tãdem iniuriẹ vobis facimus? Qui enim [*aliquos ad aliquod facinus faciendum*] ducũt, potiùs peccãt, quàm qui [*ipsos*] sequũtur. Sed nec illi (vt nostra fert opiñio) [*vllo modo peccarũt,*] nec nos. cùm enim ciues essent, vt vos, & lõgè maiores opes periculis obiicerent, suæ vrbis portas aperuerunt, & in suam vrbem nos amicè, non hostiliter introduxerũt. quòd eos, qui de vobis, improbiores erant, non amplius improbos esse, nec peiores fieri: & illos, qui meliores erant, suam dignitatem obtinere vellent, [*quod eo consilio fecerunt,*] vt animi [*vestri*] moderatores essent, [*vestramq́; libidinem refrænarent,*] ciuitatem ciuibus non orbantes: sed in pristinam cum necessariis gratiam reducentes, nullius inimicitias, omnium verò pariter amicitias, ac societatem vobis conciliantes. Quòd autem non hostiliter hoc fecerimus, hinc apertè patet, nam nec vlli vim attulimus, & maturè ediximus, vt, quisquis ex patriis Bœotorum institutis viuere vellet, ad nos transiret. vos verò, cùm libenter ad nos transissetis, & cõpositionem fecissetis, primùm quidem quieuistis, postea verò, cùm nostrorum militum paucitatem animaduertissetis (si fortè iniquiùs aliquid egisse videbamur, quòd præter vestræ plebis volũtatem [*in vrbem*] ingressi fuissemus,) parẽ gratiam nobis non retulistis, vt neq; factis quicquã innouaretis, & verbis nos ad exeundũ induceretis

A [1] Τὰ μὲν οὖν ἐς τὸν ἡμέτερόν τε ἀκούσιον μηδισμὸν, καὶ τὸν ὑμέτερον ἑκούσιον ἀττικισμὸν, τοιαῦτα ἀποφαινόμεθα. ἃ δὲ τελευταῖα φατὲ ἀδικηθῆναι (παρανόμως γὰρ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐν σπονδαῖς καὶ ἱερομηνίαις ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν) [2] οὐ νομίζομεν οὐδ' ἐν τούτοις ὑμῶν μᾶλλον ἁμαρτάνειν. εἰ μὲν γὰρ ἡμεῖς αὐτοὶ [3] πρός τε τὴν πόλιν ἐλθόντες ἐμαχόμεθα, [4] καὶ τὴν γῆν ἐδῃοῦμεν ὡς πολέμιοι ἀδικοῦμεν· εἰ δὲ ἄνδρες ὑμῶν οἱ πρῶτοι καὶ χρήμασι καὶ γένει, βουλόμενοι B τῆς μὲν ἔξω ξυμμαχίας ὑμᾶς παῦσαι, ἐς δὲ τὰ κοινὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια καταστῆσαι, [5] ἐπεκαλέσαντο ἑκόντες, τί ἀδικοῦμεν; [6] οἱ γὰρ ἄγοντες παρανομοῦσι μᾶλλον τῶν ἑπομένων. [7] ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνοι (ὡς ἡμεῖς κρίνομεν) [8] οὔθ' ἡμεῖς. πολῖται δὲ ὄντες, ὥσπερ ὑμεῖς, [9] καὶ πλείω [10] παραβαλλόμενοι, τὸ ἑαυτῶν τεῖχος ἀνοίξαντες, καὶ ἐς τὴν αὑτῶν πόλιν φιλίως, οὐ πολεμίως κομίσαντες, ἐβούλοντο [11] τούς τε ὑμῶν χείρους, μηκέτι μᾶλλον γενέ- C σθαι, τούς τε ἀμείνους τὰ ἄξια ἔχειν [12] σωφρονισταὶ ὄντες τῆς γνώμης, καὶ τῶν σωμάτων, [13] τὴν πόλιν οὐκ ἀλλοτριοῦντες, ἀλλ' ἐς τὴν ξυγγένειαν οἰκειοῦντες [14] ἐχθροὺς οὐδενὶ καθιστάντες, ἅπασι δ' ὁμοίως ἐνσπόνδους. [15] τεκμήριον δὲ ὡς οὐ πολεμίως ἐπράσσομεν. οὔτε γὰρ ἠδικήσαμεν οὐδένα, προείπομέν τε, τὸν βουλόμενον κατὰ τὰ τῶν πάντων Βοιωτῶν πάτρια πολιτεύειν, ἰέναι πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὑμεῖς ἄσμενοι χωρήσαντες, καὶ ξύμβασιν ποιησάμενοι, τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχάζετε, D ὕστερον δὲ, [16] κατανοήσαντες ἡμᾶς ὀλίγους ὄντας (εἰ ἄρα καὶ ἐδοκοῦμέν τι [17] ἀνεπιεικέστερον πρᾶξαι, οὐ μετὰ τοῦ πλήθους ὑμῶν εἰσελθόντες) τὰ μὲν ὁμοῖα οὐκ ἀνταπέδοτε ἡμῖν, μήτε νεωτερίσειν ἔργῳ, λόγοις τε πείθειν ὥστε ἐξελθεῖν·

γρ. ἰσομηνία | γρ. ἁμαρτεῖν | γρ. τὴν ὑμετέραν πόλιν

[1] Τὰ μὲν οὖν ἐς τὸν ἡμέτερον] τὸ δεύτερον ἀντιληπτικὸν τῶν πλαταιέων ἐντεῦθεν λύει. [2] Οὐ νομίζομεν] οὐ βεβαίως δοξάζομεν. [3] Πρός τε τὴν ὑμετέραν πόλιν] κατὰ τῆς ὑμετέρας πόλεως. [4] Καὶ τὴν γῆν ἐδῃοῦμεν] μεταστατικόν. οἱ περὶ Ναυκλείδην. [5] Ἐπεκαλέσαντο] προσήγαγον. ἐφειλκύσαντο. [6] Οἱ γὰρ ἄγοντες] οἱ ἄξαντες. [7] Ἀλλ' οὔτ' ἐκεῖνοι] τὸ ἑξῆς, ἀλλ' οὔτε ἐκεῖνοι, οὔτε ἡμεῖς ἀδικοῦμεν δηλονότι. τὸ δὲ, ὡς ἡμεῖς κρίνομεν, διὰ μέσου. [8] Οὔθ' ἡμεῖς] ἀδικοῦμεν δηλονότι. [9] Καὶ πλείω] περισσοτέρως. [10] Παραβαλλόμενοι] ῥιψοκινδυνοῦντες. [11] Τούς τε ὑμῶν χείρους] ἀδίκους μᾶλλον γενέσθαι. χείρους δηλονότι. [12] Σωφρονισταὶ ὄντες τῆς γνώμης] ὠφελοῦντες καὶ τὰς γνώμας, καὶ τὰ σώματα. τὰς μὲν γνώμας, ἵνα μὴ κακῶς βουλεύωνται· τὰ δὲ σώματα, ἵνα μὴ διαρπάζωσιν ἀλλήλους, μηδ' ἐξελαύνωσι, μηδὲ κακῶς ποιῶσι πολῖται πολίτας. ἵνα λάβωμεν τὸ σωφρονεῖν ἀντὶ τῆς ὠφελείας. [13] Τὴν πόλιν] τὴν τῶν Βοιωτῶν. [14] Ἐχθροὺς οὐδενὶ] τῶν ἑλλήνων. [15] Τεκμήριον δὲ] τὸ ῥηθησόμενον. [16] Κατανοήσαντες] καταμαθόντες. [17] Ἀνεπιεικέστερον] ἀπανθρωπότερον.

ἐπιθέμενοι δὲ παρὰ τὴν ξύμβασιν, οὓς μὲν ἐν χερσὶν ἀπεκτείνατε, οὐχ ὁμοίως ἀλγοῦμεν· (κατὰ νόμον γὰρ δή τινα ἔπασχον) οὓς δὲ [1] χεῖρας προϊσχομένους, καὶ ζωγρήσαντες, ὑποσχόμενοί τε ἡμῖν ὕστερον μὴ κτενεῖν, παρανόμως διεφθείρατε, πῶς οὐ δεινὰ εἴργασθε; καὶ ταῦτα, τρεῖς ἀδικίας ἐν ὀλίγῳ πράξαντες, τήν τε λυθεῖσαν ὁμολογίαν, καὶ τὸν τῶν ἀνδρῶν ὕστερον θάνατον, καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτενεῖν ψευσθεῖσαν ὑπόσχεσιν, ἢν τὰ ἐν τοῖς ἀγροῖς ὑμῖν μὴ ἀδικῶμεν. ὅμως φατὲ ἡμᾶς παρανομῆσαι, καὶ αὐτοὶ ἀξιοῦτε μὴ ἀντιδοῦναι δίκην. οὔκ, ἤν γε [2] οὗτοι τὰ ὀρθὰ γιγνώσκωσι· πάντων δὲ αὐτῶν ἕνεκα κολασθήσεσθε. καὶ ταῦτα ὦ Λακεδαιμόνιοι τούτου ἕνεκα ἐπεξήλθομεν, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἡμῶν, [3] ἵνα ὑμεῖς μὲν εἰδῆτε δικαίως αὐτῶν καταγνωσόμενοι, ἡμεῖς δὲ ἔτι ὁσιώτερον [4] τετιμωρημένοι. καὶ μὴ παλαιὰς ἀρετάς, εἴ τις ἄρα καὶ ἐγένετο, ἀκούοντες, [5] ἐπικλασθῆτε, [6] ἃς χρὴ τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἐπικούρους εἶναι, τοῖς δὲ αἰσχρόν τι δρῶσι, διπλασίας ζημίας, ὅτι [7] οὐκ ἐκ προσηκόντων ἁμαρτάνουσι· μηδὲ ὀλοφυρμῷ καὶ οἴκτῳ ὠφελείσθωσαν, πατέρων τε τάφους τῶν ὑμετέρων ἐπιβοώμενοι, καὶ τὴν σφετέραν ἐρημίαν. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀνταποφαίνομεν πολλῷ δεινότερα παθοῦσαν τὴν ὑπὸ τούτων ἡλικίαν ἡμῶν διεφθαρμένην, * [8] ὧν πατέρες, οἱ μέν, πρὸς ὑμᾶς τὴν Βοιωτίαν ἄγοντες, ἀπέθανον ἐν Κορωνείᾳ, οἱ δέ, πρεσβῦται λελειμμένοι, καὶ * [9] οἰκίαι ἔρημοι πολλῷ δικαιοτέραν ὑμῶν ἱκετείαν ποιοῦνται, τούσδε τιμωρήσασθαι. οἴκτου τε ἀξιώτεροι τυγχάνειν οἱ ἀπρεπές τι πάσχοντες τῶν ἀνθρώπων. [10] οἱ δὲ δικαίως (ὥσπερ οἵδε) τὰ ἐναντία, [11] ἐπίχαρτοι εἶναι. καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν δι' ἑαυτοὺς ἔχουσι. τοὺς γὰρ ἀμείνους ξυμμάχους ἑκόντες ἀπεώσαντο·

γρ. τούτων

γρ. εἴ τις ἄρα καὶ ἐγένετο

γρ. ὑμῖν

Sed contra compoſitionem nos inuaſiſtis, ac illorum quidem, quos congreſſi trucidaſtis, vicem non ita dolemus. (hoc enim illi quodam belli iure ſunt paſſi:) ſed [*illos:*] qui manus vobis tendebant, & quos viuos cepiſtis, & quos à vobis interfectum non iri poſtea nobis promiſiſtis, & tamen nefariè interfeciſtis, quomodo atrocia facinora non patraſtis? præſertim cùm tres inſignes iniurias exiguo temporis interuallo nobis feceritis? nam & fœderis pacta fregiſtis, & ciues noſtros poſtea trucidaſtis, & de illis non occidendis (ſi ab omni rerum veſtrarum, quæ in agris erant, iniuria & maleficio temperaremus) fidem nobis datam fefelliſtis. Et tamen dicitis nos iura violaſſe, vos verò dignos eſſe cenſetis, qui pro veſtris ſceleribus nullas pœnas viciſſim luatis. ſed profectò non ita erit, ſi modò iſti ſententiam ſanctè, ac religiosè tulerint: ſed horum omnium ſcelerum cauſa ſupplicio afficiemini. Hæc autem, ô Lacedæmonij, longa oratione perſequuti ſumus, cùm veſtri, tum noſtri cauſa: & veſtri quidem cauſa, vt hos à vobis iuſtè damnatum iri cognoſcatis; noſtri verò cauſa, vt longè æquiores pœnas à nobis expetitas [*ſciatis.*] neque priſcas illorum virtutes, (ſi modò aliquæ fuerunt) audientes frangamini. quas illis quidem præſidio eſſe oportet, qui patiuntur iniuriam: illis verò, qui facinus aliquod turpe faciunt, duplam irrogare pœnam: quia peccata priſtinæ ſuæ virtuti non cõuenientia committunt. neque lamentis, ac miſeratione quicquam proficiant, implorantes patrum veſtrorum ſepulchra, ſuamq; ſolitudinem deplorantes. Nos enim contra affirmamus noſtram iuuentutem quæ ab iſtis trucidata fuit, mala longè grauiora paſſam, cuius patres, partim, dum Bœotiam ad vos adducerent, [*eiuſq; ſocietatem vobis conciliarent,*] ad Coronæam obierũt, partim verò, in ſenio filiis orbati, & in ædibus deſolatis relicti, vos precibus multo iuſtioribus obſecrant, vt de iſtis ſupplicium ſumatis. Homines enim, qui malum aliquod immerito patiuntur, miſericordia ſunt digniores, at qui merito (ſicut iſti) contrà [*digniores ſunt,*] quorum malis omnes gaudeant. Et præſentem ſolitudinem ſua ipſorum culpa habent. nam ſua ſponte meliores ſocios reiecerunt.

---

[1] Χεῖρας προϊσχομένους] ἤγουν ἱκέτας γενομένους. [2] Οὗτοι τὰ ὀρθὰ] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [3] Ἵνα ὑμεῖς μὲν] κεφάλαιον τὸ δίκαιον ᾧ ἐπήγαγε τὴν ἐκβολὴν τῆς αἰδοῦς, ἧς ἡ ἀρχή· καὶ μὴ παλαιὰς ἀρετάς. [4] Τετιμωρημένοι] κολάσαντες αὐτούς. [5] Ἐπικλασθῆτε] χαυνωθῆτε. [6] Ἃς χρὴ] τὰς ἀρετάς. [7] Οὐκ ἐκ προσηκόντων ἁμαρτάνουσι] ὅτι ἀπ' ἀγαθῶν κακοὶ γεγένηνται, οὐ προσήκοντος αὐτοῖς τοῦ ἁμαρτάνειν, διὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἀνδραγαθίαν. *[8] Ὧν πατέρες] πρὸς τὸ σημαινόμενον. ἧς ἡμετέρας ἡλικίας, ὧν ἡμετέρων στρατιωτῶν, οἱ νεώτεροι ἦσαν. Æ.P. *[9] Καὶ οἰκίαι ἔρημοι] ἀνακόλουθον. ἀντὶ τοῦ, πρεσβῦται ἐν ταῖς οἰκίαις ταῖς ἐρήμοις λελειμμένοι· ἤ, πρεσβῦται λελειμμένοι, μετὰ τῶν οἰκιῶν ἐρήμων· ἐν τύποις δὲ τὸ πρὸ ὀμμάτων, καὶ καλὴ προσωποποιΐα. Æ.P. [10] Οἱ δὲ δικαίως] ἐπανάληψις τοῦ ἀντεγκλήματος. [11] Ἐπίχαρτοι εἶναι] ὧν τῷ ὀλέθρῳ ὀφείλει πάντας ἀνθρώπους ἐπιχαίρειν.

Et nos contra ius violarunt, quamuis nullis iniuriis à nobis fuerint laceſſiti, odio potius, quàm iure [*de nobis*] iudicium facientes, neque parē [*ſuis ſceleribus*] pœnam iam rependentes. nam iuſtum ſupplicium patientur, nec ex prœlio manus vobis tendentes, vt aiunt: ſed ex compoſitione ſe ipſos ad cauſam dicendam dedentes. Succurrere igitur, Lacedæmonij, & legi Græcorum ab iſtis violatæ, & nobis, qui præter ius iniuriam paſſi ſumus, debitā gratiam referte pro ſtudio, & animi alacritate, quam erga vos demonſtrauimus. Neque propter iſtorum orationem apud vos repulſam feramus. Græcis autem exemplum præbete, quo declaretis vos non verborum: ſed factorum certamina ipſis propoſituros. Quę ſi bona ſunt, breuis [*eorum*] cōmemoratio ſatis eſt. Sed ſi propter peccati vitium ſunt mala, lōga oratio verborum ornatu exculta, ipſis velamenta prætēdit. Verùm ſi vos, penes quos arbitrium, & poteſtas nūc eſt, breui interrogatione vſi, rebus cognitis ſententiam aduerſus omnes [*iſtos*] tuleritis, homines [*facinoroſi*] orationem ſpecioſam, quā ſua iniuſta facinora velēt, [*poſthac*] minus quærēt. Atq; Thebani quidem hæc dixerunt. Lacedæmonij verò Iudices exiſtimātes ſuam interrogationē ſibi rectè proceſſurā, [*ſi Plataenſes interrogarent,*] an [*Lacedæmonij*] beneficium aliquod ab ipſis in hoc bello accepiſſent (quoniā & ſuperiori tempore ipſos rogauerāt, vt ex veteri Pauſaniæ, poſt bellum Medicum, fœdere, quieſcerent, [*& ab armis abſtinerent, nec tamen hoc ab ipſis impetrare potuerant,*] quoniam etiam conditiones, quas poſtea, antequā circumuallarentur, ipſis obtulerant, vt videlicet ex illius fœderis formula cōmunes eſſent, [*& neutrorum partes ſequerentur,*] accipere noluerant) [*tunc Lacedæmonij*] exiſtimātes ſe propter ſua iuſta poſtulata [*ab illis neglecta,*] iā vt hoſtes fœderis expertes ab illis violatos: ſingulos [*eorum*] productos, & eodem modo rurſus interrogatos, an aliquo beneficio Lacedæmonios, eorumq; ſocios in hoc bello affeciſſent, cùm illi reſponderent nullum beneficium à ſe in ipſos collatum, illinc abductos interficiebant: & nullum ſupplicij immunem fecerunt.

A παρηνόμησάν τε, οὐ προπαθόντες ὑφ' ἡμῶν, μίσει δὲ πλέον ἢ δίκῃ κρίναντες, καὶ *[1] οὐκ ἀνταποδόντες νῦν τὴν ἴσην τιμωρίαν. ἔννομα γὰρ πείσονται, καὶ οὐχὶ ἐκ μάχης χεῖρας προϊσχόμενοι, ὥσπερ φασίν, [2] ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως ἐς δίκην σφᾶς αὐτοὺς παραδόντες. ἀμύνατε οὖν ὦ Λακεδαιμόνιοι [3] καὶ τῷ τῶν Ἑλλήνων νόμῳ ὑπὸ τῶνδε [4] παραβαθέντι, καὶ ἡμῖν ἄνομα παθοῦσιν ἀνταπόδοτε χάριν δικαίαν ὧν πρόθυμοι γεγενήμεθα· B καὶ μὴ τοῖς τῶνδε λόγοις [5] περιωσθῶμεν ἐν ὑμῖν. ποιήσατε δὲ τοῖς Ἕλλησι παράδειγμα, οὐ λόγων τοὺς ἀγῶνας προθήσοντες, ἀλλ' ἔργων· ὧν ἀγαθῶν μὲν ὄντων, βραχεῖα ἡ ἀπαγγελία ἀρκεῖ· [6] ἁμαρτανομένων δὲ, λόγοι ἔπεσι κοσμηθέντες προκαλύμματα γίγνονται. ἀλλ' ἢν οἱ ἡγεμόνες, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς, κεφαλαιώσαντες πρὸς τοὺς ξύμπαντας διαγνώμας ποιήσησθε, ἧσσόν τις ἐπ' ἀδίκοις ἔργοις λόγους καλοὺς ζητήσει. Τοιαῦτα μὲν οἱ C Θηβαῖοι εἶπον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δικασταὶ, νομίζοντες τὸ ἐπερώτημα σφίσιν ὀρθῶς ἕξειν, εἴ τι ἐν τῷ πολέμῳ ὑπ' αὐτῶν ἀγαθόν τι πεπόνθασι, διότι τόν τε ἄλλον χρόνον ἠξίουν δῆθεν αὐτοὺς κατὰ τὰς παλαιὰς Παυσανίου [7] μετὰ τὸν Μῆδον σπονδὰς ἡσυχάζειν. καὶ ὅτι ὕστερον, ἃ πρὸ τοῦ περιτειχίζεσθαι [8] προείχοντο αὐτοῖς, [9] κοινοὺς εἶναι [10] κατ' ἐκεῖνα· ὡς οὐκ ἐδέξαντο, ἡγούμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει ἔκσπονδοι ἤδη ὑπ' αὐτῶν κακῶς πεπονθέναι, [11] αὖθις *[12] τὸ αὐτὸ ἕνα ἕκαστον D παραγαγόντες καὶ ἐρωτῶντες, εἴ τι Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀγαθὸν ἐν τῷ πολέμῳ δεδρακότες εἰσίν, ὁπότε μὴ φαῖεν, ἀπάγοντες ἀπέκτεινον· [13] καὶ ἐξαίρετον ἐποιήσαντο οὐδένα.

γρ. εἰς ἃ προ.

γρ. μετὰ τῶν μήδων

γρ. προείχοντο

γρ. παραγαγόντες

*[1] Οὐκ ἀνταποδόντες νῦν] ἀντὶ τοῦ νῦν, εἶπε αὐτίκα, τιμωρίαν ταῖς ἑαυτῶν ἀδικίαις ἴσην ἀνταποδώσοντες ὑμῖν, ὅταν αὐτοὺς κτενεῖτε. ἔστι ποίου χρόνου ἐναλλαγὴ, καὶ περὶ τῆς μετ' ὀλίγον ἐσομένης τιμωρίας οἱ λόγοι ποιοῦνται, ὡς περὶ τῆς ἐν τῷ παρόντι ἀνταποδιδομένης, ἧς πέρι ἀμφισβητεῖν οὐκ ἔδει. ὁ δὲ τούτων νοῦς τοιοῦτος. τὴν τιμωρίαν πολλῷ ἐλάσσω τῶν ἰδίων ἀδικημάτων αὐτίκα ἀνταποδώσουσιν. ἔννομα γὰρ πείσονται, καὶ αὐτοὺς κτενεῖτε οὐχὶ ἐκ μάχης, ὥσπερ φασίν, ὑμῖν τὰς χεῖρας προϊσχομένους, ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως, ἥπερ σφᾶς αὐτοὺς ἐς δίκην παρέδοσαν. Æ. P. [2] Ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως] φιλίας. [3] Καὶ τῷ τῶν ἑλλήνων νόμῳ] τῷ κελεύοντι παρὰ τὰς σπονδὰς μηδένα ἀναιρεῖν. [4] Παραβαθέντι] ἀθετηθέντι. [5] Περιωσθῶμεν] ἀπωσθῶμεν. [6] Ἁμαρτανομένων δὲ] ἐσφαλμένων δὲ τῶν ἔργων. [7] Μετὰ τὸν μῆδον] μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ μήδου. [8] Προείχοντο] προεβάλλοντο. [9] Κοινοὺς εἶναι] τουτέστιν, ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων, κατὰ τὸν Ἀρχιδάμου πρὸς αὐτοὺς ἐν τῇ δευτέρᾳ λόγον. [10] Κατ' ἐκεῖνα] τὰ τοῦ Παυσανίου δηλονότι. [11] Αὖθις τὸ αὐτὸ] ἐρώτημα δηλονότι. *[12] Τὸ αὐτὸ] τὸ ἑξῆς. παραγαγόντας ἕνα ἕκαστον, καὶ τὸ αὐτὸ αὖθις ἐρωτῶντες. Æ. P. [13] Καὶ ἐξαίρετον ἐποιήσαντο οὐδένα] ἐκβεβλημένον τοῦ φόνου.

A διέφθειραν δὲ πλαταιέων μὲν αὐτῶν, οὐκ ἐλάσσους διακοσίων, ἀθηναίων δὲ, πέντε καὶ εἴκοσιν, οἳ ξυνεπολιορκοῦντο· γυναῖκας δὲ ἠνδραπόδισαν. τὴν δὲ πόλιν ἐνιαυτὸν μέν τινα θηβαῖοι μεγαρέων ἀνδράσι κατὰ στάσιν ἐκπεπτωκόσι, [1] καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα φρονοῦντες πλαταιέων περιῆσαν, ἔδοσαν ἐνοικεῖν. ὕστερον δὲ, καθελόντες αὐτὴν ἐς ἔδαφος πᾶσαν ἐκ τῶν θεμελίων, ᾠκοδόμησαν [2] πρὸς τῷ ἡραίῳ καταγώγιον διακοσίων ποδῶν, B πανταχῇ κύκλῳ οἰκήματα ἔχον κάτωθεν καὶ ἄνωθεν· καὶ ὀροφαῖς καὶ θυρώμασι τοῖς τῶν πλαταιέων ἐχρήσαντο· καὶ τοῖς ἄλλοις ἃ ἦν ἐν τῷ τείχει ἔπιπλα, χαλκὸς καὶ σίδηρος, κλίνας κατασκευάσαντες, ἀνέθεσαν τῇ Ἥρᾳ, καὶ νεὼν * ἑκατόμποδον λίθινον ᾠκοδόμησαν αὐτῇ. τὴν δὲ γῆν δημοσιώσαντες, [3] ἀπεμίσθωσαν ἐπὶ δέκα ἔτη, καὶ ἐνέμοντο θηβαῖοι. σχεδὸν δέ τι καὶ τὸ ξύμπαν περὶ πλαταιῶν οἱ λακεδαιμόνιοι οὕτως [4] ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο, θηβαίων C ἕνεκα, νομίζοντες ἐς τὸν πόλεμον αὐτοὺς ἄρτι τότε καθιστάμενον ὠφελίμους εἶναι. καὶ τὰ μὲν κατὰ πλάταιαν, ἔτει τρίτῳ καὶ ἐνενηκοστῷ [5] ἐπειδὴ ἀθηναίων ξύμμαχοι ἐγένοντο, οὕτως ἐτελεύτησαν. αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες τῶν πελοποννησίων, αἱ λεσβίοις βοηθοὶ ἐλθοῦσαι, ὡς τότε φεύγουσαι διὰ τοῦ πελάγους, ἔκ τε τῶν * ἀθηνῶν ἐπιδιωχθεῖσαι καὶ πρὸς τῇ κρήτῃ [6] χειμασθεῖσαι, [7] καὶ ἀπ' αὐτῆς σποράδες πρὸς τὴν πελοπόννησον D κατηνέχθησαν, καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ κυλλήνῃ τρισκαίδεκα τριήρεις λευκαδίων καὶ ἀμπρακιωτῶν, καὶ Βρασίδαν τὸν Τέλλιδος ξύμβουλον Ἀλκίδᾳ ἐπεληλυθότα. ἐβούλοντο γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι, ὡς τῆς λέσβου ἡμαρτήκεσαν, πλέον τὸ ναυτικὸν ποιήσαντες, ἐς τὴν κέρκυραν πλεῦσαι στασιάζουσαν, δώδεκα μὲν ναυσὶ μόναις, παρόντων ἀθηναίων περὶ ναύπακτον· πρὶν δὲ πλέον τι E ἐπιβοηθῆναι ἐκ τῶν ἀθηνῶν ναυτικὸν, ὅπως προφθάσωσι· [8] καὶ παρεσκευάζοντο ὅ, τε Βρασίδας καὶ ὁ Ἀλκίδας πρὸς ταῦτα. οἱ γὰρ κερκυραῖοι ἐστασίαζον, ἐπειδὴ οἱ αἰ-

γρ. ἑκατόμπεδον

* γρ. ἀθηναίων. F.P.

A Et Platæenſium quidem non pauciores ducentis necarunt: Athenienſium verò, viginti & quinque: qui vnà obſeſſi fuerant: fœminas autem in ſeruitutem abduxerunt: & vrbem Megarenſibus, qui propter ſeditionem domo profugerant, & Platæenſibus, qui ſupererant, quiq; ſecum ſenſerant, per integrum annum Thebani, dederunt incolendam. Poſtea verò cùm eam totam funditus euertiſſent, & ſolo æquaſſent, prope Iunonis templum extruxerunt diuerſorium quoquo verſus B ducenûm pedum, domiciliis infra, ſupráque circundatum. Et [*ad hoc opus faciendum*] vſi ſunt ipſis Platæenſium tectis, & ianuis. Ex reliqua verò ſupellectile, quæ in mœnibus erat, ex ære, inquam, & ferro lectos conſtruxerũt, quos Iunoni cõſecrarunt, templumq; lapideum centũ pedum eidem ædificarũt. Agrũ verò publicatum, & ad decem annos locatum Thebani coluerũt. Propemodum autem, imò verò omnino Lacedæmonij à Platæenſibus adeò fuerunt auerſi, Thebanorum gratia, quòd C ipſos in bello, quod iam tum ſuſceptũ erat, ſibi perutiles fore putarent. Res igitur, quæ ad Platæam geſtæ ſunt, nonageſimo tertio anno à ſocietate, quam Platæenſes cum Athenienſibus inierant, hũc exitum habuerunt. Quadraginta verò Peloponeſiorum naues, quæ Lesbiis ſubſidio profectæ fuerant, cùm tunc per pelagus aufugiſſent, vt perſequentem Athenienſium claſſem vitarẽt, & tempeſtate prope Cretam iactatæ fuiſſent, & illinc ad Pelopõneſum palantes appuliſſent, tredecim triremes Leucadiorum, & Ambraciotarum, & Braſidam D Tellidis filium, qui aduenerat, vt Alcidæ conſiliarius eſſet, ad Cyllenen offendunt. Lacedæmonij enim in animo habebant, quoniam Lesbi conſeruandæ ſpes eos fefellerat, parata maiori claſſe, in Corcyram ſeditione laborantem nauigare, quòd Athenienſes cum duodecim duntaxat nauibus ad Naupactũ eſſent, antequàm autem Athenis maior aliquis nauium numerus [*alius*] ſubſidio veniret, vt præuerterent [*nouæ claſſis aduentum, hoc facere ſtatuerant.*] E atque Braſidas, & Alcidas in his parandis erant occupati. Nam Corcyræi diſcordiis inteſtinis laborare cœperũt, ex quo illi, qui

[1] Καὶ ὅσοι τὰ σφέτερα] τὰ τῶν θηβαίων. [2] Πρὸς τῷ ἡραίῳ] πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς Ἥρας. [3] Ἀπεμίσθωσαν] ἐπὶ μισθῷ δεδώκασιν. [4] Ἀποτετραμμένοι ἐγένοντο] ἀπὸ τῆς φιλίας ἐκείνων ἀπέστησαν. [5] Ἐπειδὴ ἀθηναίων] ἀφ' οὗ. [6] Χειμασθεῖσαι] τὸν χειμῶνα διαβιβάσασαι. [7] Καὶ ἀπ' αὐτῆς] περιττὸς ὁ καί. [8] Καὶ παρεσκευάζοντο] πρὸς τὸ ἐπιπλεῦσαι κατὰ τῶν κερκυραίων στασιαζόντων.

ad Epi-

ad Epidamnum in prœliis naualibus capti fuerant, ad ipsos redierant, à Corinthiis dimissi, verbo quidem, talentis octingentis redempti, datis idoneis fideiussoribus, hospitibus suis: re verò ipsa, [*gratis dimissi*,] quòd Corinthiorum verbis adducti promisissent fore, vt Corcyram in ipsorũ potestatem redigerent. Hi autem singulos ciues solicitabant, ac id agebãt, vt ciuitatem ad defectionem ab Atheniensibus faciendam impellerent. Cùm autem Attica nauis, item & Corinthia venisset, vtraque cũ legatis, quos vehebat: cumq; ventum esset in colloquium, Corcyræi decreuerunt, vt Atheniensibus quidem, ex pacto socij, Peloponnesiis verò, quemadmodum & prius, amici essent. Et Pethiam (hic enim erat voluntarius Atheniensium hospes, & tunc ciuitatis princeps) isti viri in iudicium vocant, crimini dantes quòd Corcyram in Atheniensium potestatem redigere moliretur. Hic verò absolutus, vicissim reos facit quinque ex illis omnium ditissimos, crimini dans quòd ex Iouis, & Alcini fano vallos præciderent. Pro singulis autem vallis singuli stateres erat mulcta constituta. Cùm autem illi damnati fuissent, & mulctam persoluere deberent, ac propter eius magnitudinem ad templa consedissent supplices, vt compositione facta, certis pensionibus mulctam irrogatam persoluerent, Pethias (erat enim & senator) [*Corcyræis*] persuasit, vt lege [*in eos*] agerent. Illi verò, cùm propter hanc legem [*ab honoribus, & Curia*] prohiberentur, simul etiam audirẽt, Pethiam, quandiu senator esset, multitudini persuasurum, vt eosdem amicos, hostésque duceret, quos Athenienses, facta coniuratorum manu, cum pugionibus in Senatum ex improuiso irrumpunt, & cùm ipsum Pethiam, tum etiam alios tam senatorũ, quàm priuatorũ hominum ad sexaginta, interficiunt. Pauci verò quidam, qui cum Pethia senserant, ad Atticam triremem, quæ adhuc aderat, confugiunt. Hoc facinore perpetrato, & conuocatis Corcyræis, dixerunt hæc optima esse, atque hoc modo [*Corcyræos*] in seruitutem ab Atheniensibus minimè redactum iri. ac in posterum neutros, nisi cum singulis nauibus venirent, à Corcyræis pacatis recipiendos: si verò cum pluribus eos in hostium numero, locóque ducendos. Cùm

A αἰχμάλωτοι ἦλθον αὐτοῖς οἱ ἐκ τῶν περὶ Ἐπίδαμνον [1] ναυμαχιῶν ὑπὸ Κορινθίων ἀφεθέντες, τῷ μὲν λόγῳ, ὀκτακοσίων ταλάντων [2] τοῖς προξένοις διηγγυημένοι, ἔργῳ δὲ, πεπεισμένοι Κορινθίοις Κέρκυραν προσποιῆσαι. καὶ ἔπρασσον οὗτοι, ἕκαστον τῶν πολιτῶν [3] μετιόντες, ὅπως ἀποστήσωσιν Ἀθηναίων τὴν πόλιν. καὶ ἀφικομένης Ἀττικῆς τε νεὼς καὶ Κορινθίας, πρέσβεις ἀγουσῶν, καὶ ἐς λόγους καταστάντων, ἐψηφίσαντο Κερκυραῖοι Ἀθηναίοις B μὲν ξύμμαχοι εἶναι, [4] κατὰ τὰ ξυγκείμενα, Πελοποννησίοις δὲ φίλοι, ὥσπερ καὶ πρότερον. [5] καὶ ἦν γὰρ Πειθίας ἐθελοπρόξενός τε τῶν Ἀθηναίων, καὶ τοῦ δήμου προειστήκει, ὑπάγουσιν αὐτὸν [6] οὗτοι οἱ ἄνδρες εἰς δίκην, λέγοντες Ἀθηναίοις τὴν Κέρκυραν καταδουλοῦν. ὁ δὲ, ἀποφυγὼν, ἀνθυπάγει αὐτῶν τοὺς πλουσιωτάτους πέντε ἄνδρας, φάσκων τέμνειν χάρακας ἐκ τοῦ τε Διὸς τεμένους καὶ τοῦ Ἀλκίνου. ζημία δὲ καθ' ἑκάστην χάρακα ἐπέκειτο C στατήρ. ὀφλόντων δὲ αὐτῶν, καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ ἱκετῶν καθεζομένων, διὰ τὸ πλῆθος τῆς ζημίας, ὅπως ταξάμενοι ἀποδῶσιν, ὁ Πειθίας (ἐτύγχανε γὰρ [7] καὶ βουλῆς ὤν) [8] πείθει ὥστε τῷ νόμῳ χρήσασθαι. [9] οἱ δ', ἐπειδὴ τῷ τε νόμῳ [10] ἐξείργοντο, καὶ ἅμα ἐπυνθάνοντο τὸν Πειθίαν, ἕως ἔτι βουλῆς ἐστι, μέλλειν τὸ πλῆθος ἀναπείσειν τοὺς αὐτοὺς Ἀθηναίοις φίλους τε καὶ ἐχθροὺς νομίζειν, ξυνίσταντό τε, καὶ λαβόντες ἐγχειρίδια, ἐξαπιναίως ἐς τὴν βουλὴν ἐσελθόντες, τόν τε D Πειθίαν κτείνουσι, καὶ ἄλλους τῶν τε βουλευτῶν καὶ ἰδιωτῶν, ἐς ἑξήκοντα. [11] οἱ δέ τινες τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ, ὀλίγοι ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον ἔτι παροῦσαν. δράσαντες δὲ τοῦτο, καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους, εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη, καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων· τό, τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας. [12] τὸ δὲ πλέον, πολέμιον ἡγεῖσθαι. ὡς

γρ. ἐπειδὴ

[1] Ναυμαχιῶν] οὐχ ὅτι γέγονεν ἐν Ἐπιδάμνῳ ναυμαχία, ἀλλὰ διὰ τὴν αἰτίαν τῆς Ἐπιδάμνου ἐν τοῖς Συβότοις, ὅτε ἐζώγρησαν Κορίνθιοι οὐκ ἐλάσσους χιλίων Κερκυραίων. [2] Τοῖς προξένοις διηγγυημένοι] ἐγγύας τῶν προξένων. [3] Μετιόντες] ὑποποιούμενοι. [4] Κατὰ τὰ ξυγκείμενα] τὰ συμπεφωνημένα. [5] Καὶ ἦν γὰρ Πειθίας ἐθελοπρόξενος] ἀφ' ἑαυτοῦ γινόμενος, καὶ μὴ κελευσθεὶς ἐκ τῆς πόλεως. οἱ γὰρ πρόξενοι, κελευόμενοι ἐκ τῆς ἑαυτῶν πόλεως ἐγίνοντο. [6] Οὗτοι οἱ ἄνδρες] οὗτοι οἱ ἀπὸ Κορίνθου ἐπανελθόντες, οἱ προδόται. [7] Καὶ βουλῆς ὤν] βουλῆς, ὁ βουλευτής· ἢ γενική, βουλευτοῦ. [8] Πείθει] τοὺς Κερκυραίους. [9] Οἱ δ' ἐπειδὴ] οἱ πέντε ἄνδρες. [10] Ἐξείργοντο] διὰ τὸ ἐπιτίμιον τῆς βουλήσεως αὐτῶν. [11] Οἱ δέ τινες] οἱ πέντε ἄνδρες. [12] Τὸ δὲ πλέον] πλῆθος δηλονότι.

δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς ἀθήνας εὐθὺς πρέσβεις, περί τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας, [1] ὡς ξυνέφερε, καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας [2] πείσοντας [3] μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μή τις ἐπιστροφὴ γένηται. ἐλθόντων δὲ οἱ ἀθηναῖοι τούς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς αἴγιναν. [4] ἐν δὲ τούτῳ, τῶν τε κερκυραίων [5] οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα, ἐλθούσης τριήρους κορινθίας, καὶ λακεδαιμονίων πρέσβεων, ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ· καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. ἀφικομένης δὲ νυκτὸς, ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει, καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς [6] ἱδρύθη· καὶ τὸν ὑλλαϊκὸν [7] λιμένα εἶχον. [8] οἱ δὲ, τήν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς τὴν ἤπειρον. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα, καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφότεροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε, καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, [9] τοῖς δ' ἑτέροις, ἐκ τῆς ἠπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι. [10] διαλιπούσης δ' ἡμέρας, μάχη αὖθις γίγνεται· καὶ νικᾷ ὁ δῆμος, χωρίων τε ἰσχύϊ [11] καὶ πλήθει προέχων· αἵ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς [12] ξυνεπελάβοντο, βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν [13] τῷ κεράμῳ, [14] καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον. [15] γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλην ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ [16] αὐτοβοεὶ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν [17] ἐπελθὼν, [18] καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς, καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ᾖ [19] ἔφοδος, [20] φειδόμενοι οὔτε οἰκείας, οὔτε ἀλλοτρίας. ὥστε [20] καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη, καὶ ἡ πόλις [22] ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι,

A autem hæc dixiſſent, populum in ſuã ſententiam decretum facere coëgerunt, ſtatimq; legatos Athenas miſerunt, qui & res geſtas nuntiarent, & ita facto opus fuiſſe demonſtrarent, & illis, qui eò confugerãt, perſuaderent, vt nihil, quod à rationibus, commodiſq; ciuitatis eſſet alienum, molirentur, ne qua rerum turbatio, mutatioq; fieret. Cùm autem legati Athenas perueniſſent, Athenienſes cùm eos, vt res nouas moliẽtes, tum etiam [*alios*,] quibus perſuaſerant [*id, cuius cauſa eò miſsi fuerant*,] corri- B puerunt, & in Ægina cuſtodiendos depoſuerunt. Interea verò Corcyræi, qui Reipub. principes erant, Corinthiacæ triremis, & Spartanæ legationis aduentu, plebem adoriuntur, pugnaq; commiſſa vicerunt: ſed noctis interuentu, plebs quidem in arcem, & editiora vrbis loca confugit, ibiq; caſtra frequens poſuit, & Hyllaïcum portum tenebat. Victores verò, forum occuparunt, vbi permulti ipſorum habitabant, & portum, qui in forum, & in continentem ſpectat. Poſtridie verò leue certamen inter ſe miſſilibus commiſerunt, & in C agros vtrique nuntios dimiſerunt, ſeruitia ſolicitantes, ſpe libertatis propoſita. Et plebi quidem ſeruitiorum multitudo ſe ſociam adiunxit. alteris verò octingenti milites ex continente ſubſidio venerunt. Vno autem die interiecto, pugna rurſus eſt cõmiſſa, & plebs vicit, quòd & locorum munitione, & hominum numero ſuperior eſſet. mulieres etiam eos viriliter adiuuerũt, hoſtem tegulis è ſummis ædium culminibus ferientes, & tumultum ſupra muliebrem ſexum ſuſtinentes. Cùm autem ſub D crepuſculum veſpertinum nobiles, ac diuites, quorum exiguus erat numerus, in fugam verſi fuiſſent, & metuerẽt ne plebs eodem impetu, ſublato clamore, in ſe irruens, & naualibus potiretur, & ſe interficeret, ædes, quæ in foro circuncirca erant, & illis contiguas domos incẽdunt, ne qua illinc in ſe fieret impreſſio, neque ſuis, neque alienis parcentes . quamobrem & multæ mercatorũ pecuniæ crematæ ſunt, & parũ abfuit quin vrbs tota penitus peri-

---

[1] Ὡς ξυνέφερεν] αὐτοῖς δηλονότι. [2] Πείσοντας] πείσοντας οὐχὶ τοὺς ἀθηναίους ἀλλὰ τοὺς τῷ Πειθίᾳ τῆς αὐτῆς γνώμης, οὓς προεῖπε. [3] Μηδὲν ἀνεπιτήδειον] ἀνεπιτήδειον τῇ κερκύρᾳ. [4] Ἐν δὲ τούτῳ] τῷ καιρῷ δηλονότι. [5] Οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα] οἱ δυνατοί. οἱ πλούσιοι. [6] Ἱδρύθη] ἐκαθίσθη ἐν ἀσφαλείᾳ. [7] Λιμένα εἶχον] εἰς ἀσφάλειαν ἑαυτῶν δηλονότι. [8] Οἱ δὲ, τήν τε ἀγορὰν] οἱ δυνατοὶ, καὶ ἔχοντες τὰ πράγματα. [9] Τοῖς δ' ἑτέροις] τοῖς πλουσίοις. [10] Διαλιπούσης δ' ἡμέρας] παρελθούσης ἡμέρας μιᾶς. [11] Καὶ πλήθει] λαοῦ δηλονότι. [12] Ξυνεπελάβοντο] ἐβοήθησαν. συνεφήψαντο. [13] Τῷ κεράμῳ] ἤγουν ταῖς κεραμίσι. [14] Καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι] ἤγουν τολμῶσαι παρὰ φύσιν. [15] Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς] ἤγουν τοῦ ἡλίου περὶ δυσμαῖς ὄντος. [16] Αὐτοβοεὶ] ἤγουν ἀπὸ μιᾶς βοῆς. [17] Ἐπελθὼν] ἐπιθετικῶς κινηθείς. [18] Καὶ σφᾶς] τοὺς ὀλίγους. [19] Ἔφοδος] ἐπέλευσις τῶν δημοτῶν κατὰ τῶν ὀλίγων. [20] Φειδόμενοι οὔτε] οὐκ ἀπεχόμενοι. [21] Καὶ χρήματα πολλὰ] πράγματα. [22] Ἐκινδύνευσε πᾶσα] ἐν χρῷ τοῦ κινδύνου ἐγένετο.

ret, si ventus ingruisset, qui flammam in ipsam sparsisset. Atq; illi quidem facto pugnandi fine, quieuerũt, & vtrique noctem illam dispositis custodiis transegerunt. Et Corinthiaca nauis: quia plebs vicerat, clàm discessit: & militum auxiliarium plerique hostem latentes in continentẽ se receperunt. sequenti verò die, Nicostratus, Diotrephis filius, Atheniensium dux, cum duodecim nauibus, & quingentis grauis armaturæ militibus Messeniis, Naupacto ad opem [*Corcyræis*] ferendam venit. & de compositione inter illos faciẽda agere cœpit, illisq; persuasit (vt in mutuæ concordiæ gratiam redirent) vt decem quidem homines, qui præcipui malorum autores fuerãt, in iudicium vocarent, qui diutius [*ibi*] non manserunt: [*sed statim se subduxerunt:*] reliqui verò [*Corcyram*] incolerent, icto inter se, & cum Atheniẽsibus fœdere, vt eosdem hostes, & eosdem amicos ducerent. Atque ille quidem his rebus gestis discessurus erat. sed plebis principes ei persuaserunt, vt sibi quinque de suis nauibus relinqueret, vt aduersarij minus se cõmouerent, se verò totidem de suis rebus omnibus ad nauigationem necessariis instructas, cum eo missuros [*dixerunt.*] atq; ille quidem [*hoc ipsis*] concessit. Illi verò suos quique aduersarios delegerunt, quos naues conscendere iusserunt. Sed illi veriti, ne Athenas mitterentur, ad Castoris, & Pollucis fanum supplices consederunt. At Nicostratus illos illinc excitare, & consolari cœpit. Sed cùm illis persuadere nõ posset, [*vt illinc discederent,*] populus armis hac de causa sumptis, quòd existimaret eos nihil sani in animo habere, qui propter suam diffidentiam cum Nicostrato nauigare nollent, & eorũ arma ex ædibus absportauit, & nonnullos ipsorum, in quos inciderat, interfecisset, nisi Nicostratus [*eum*] impediuisset. Alij verò, cùm hæc fieri viderent, ad Iunonis templũ supplices consederunt, erantq; non pauciores quadringentis. Populus verò, veritus ne quid noui molirentur, verbis adductos illinc excitauit, & in insulam Iunonis tẽplo oppositam transportauit; & quæ ad vitam sustentandã erant necessaria, illuc ad ipsos transmittebat. Cùm autem seditio in hoc statu esset, quarto, quintóve ab istis in insulã transportatis die, tres, & quinquaginta Peloponnesiorũ naues ex Cyllene, vbi, post reditũ ex Ionia, stationẽ habebant, aduenerũt:

A εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. καὶ οἱ μὲν, παυσάμενοι τῆς μάχης, ὡς ἑκάτεροι ἡσυχάσαντες, τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ κορινθία ναῦς, τοῦ δήμου κεκρατηκότος, ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἤπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν. τῇ δ' ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διιτρέφους, ἀθηναίων στρατηγὸς, παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ, καὶ μεσσηνίων πεντακοσίοις ὁπλίταις. ξύμ- B βασίν τε ἔπρασσε, καὶ πείθει ὥστε ξυγχωρῆσαι ἀλλήλοις, δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν· τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν, σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. καὶ ὁ μὲν, ταῦτα πράξας, [1]ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι. οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν, πέντε μὲν ναῦς [2]τῶν αὑτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, [3]ὅπως ἧσσόν τι ἐν κινήσει ὦσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐ- C τοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν, ξυμπέμψειν. καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ, τοὺς ἐχθροὺς [4]κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι, [5]καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκούρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. [6]ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὁπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν [7]ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστίᾳ, τά τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε, καὶ αὐτῶν τινας, οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐ- D κώλυσε, διέφθειραν ἄν. ὁρῶντες δ' οἱ ἄλλοι τὰ γιγνόμενα, καθίζουσιν ἐς τὸ ἥραιον ἱκέται, καὶ γίγνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. ὁ δὲ δῆμος, δείσας μή τι νεωτερίσωσιν, ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας, [8]καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ ἡραίου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια [9]ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο. [10]τῆς δὲ στάσεως [11]ἐν τούτῳ οὔσης, τετάρτῃ ἢ πέμπτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν νῆσον [12]διακομιδὴν, αἱ ἐκ τῆς κυλλήνης [13]πελοποννησίων νῆες, μετὰ τὸν ἐκ τῆς ἰωνίας πλοῦν, ἐφορμοῦσαι, παραγίγνονται τρεῖς καὶ πεντήκοντα.

[1] Ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι] ἀποχωρήσειν τῆς κερκύρας. [2] Τῶν αὐτοῦ] ἀπὸ τῶν νηῶν. [3] Ὅπως ἧσσόν τι ἐν κινήσει ὦσι] ἀντὶ τοῦ, οὐ δὴ ὅλως. ἢ ἔλαττον. [4] Κατέλεγον] καταλέγοντες ἐνέβαλον. [5] Καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκούρων ἱερόν] ἱκέται δηλονότι. [6] Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν] ἀνίστασθαι. [7] Ὑγιὲς διαν.] ὀρθόν. ἀληθές. [8] Καὶ διακομίζει] διαπερᾷ. [9] Ἐκεῖσε αὐτοῖς] εἰς τὴν νῆσον. [10] Τῆς δὲ στάσεως ἐν τούτῳ οὔσης] οὔπω καταλλαγῆς γενομένης. [11] Ἐν τούτῳ] τῷ πράγματι. τῷ δεινῷ. [12] Διακομιδὴν] διαπεραίωσιν. [13] Πελοποννησίων νῆες] αἱ τεσσαράκοντα. ὧν Ἀλκίδας ἐστρατήγει, καὶ αἱ λοιπαὶ λευκάδιαι, ἃς εἴρηκεν.

ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἀλκίδας, ὥσπερ καὶ πρότερον, καὶ Βρασίδας αὐτῷ ξύμβουλος ἐπέπλει. ὁρμισάμενοι δὲ [1] ἐς Σύβοτα λιμένα τῆς ἠπείρου, ἅμα ἕῳ [2] ἐπέπλεον τῇ Κερκύρᾳ. [3] οἱ δὲ, πολλῷ θορύβῳ, καὶ πεφοβημένοι τά τ' ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἐπίπλουν, παρεσκευάζοντό τε ἅμα ἑξήκοντα ναῦς, καὶ τὰς ἀεὶ πληρουμένας ἐξέπεμπον πρὸς τοὺς ἐναντίους, παραινούντων Ἀθηναίων [4] σφᾶς τε ἐᾶσαι πρῶτον ἐκπλεῦσαι, καὶ ὕστερον πάσαις ἅμα ἐκείνους ἐπιγενέσθαι. ὡς δὲ αὐτοῖς [5] πρὸς τοῖς πολεμίοις ἦσαν σποράδες αἱ νῆες, δύο μὲν εὐθὺς [6] ηὐτομόλησαν, [7] ἐν ἑτέραις δ' ἀλλήλοις οἱ ἐμπλέοντες ἐμάχοντο. ἦν δ' οὐδεὶς κόσμος [8] τῶν ποιουμένων. ἰδόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι [9] τὴν ταραχὴν, εἴκοσι μὲν ναυσὶ [10] πρὸς τοὺς Κερκυραίους ἐτάξαντο, ταῖς δὲ λοιπαῖς [11] πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς τῶν Ἀθηναίων· ὧν ἦσαν αἱ δύο, Σαλαμινία καὶ Πάραλος. καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι, [12] κακῶς τε καὶ κατ' ὀλίγας προσπίπτοντες, ἐταλαιπώρουν τὸ καθ' αὑτούς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι, [13] φοβούμενοι τὸ πλῆθος [14] καὶ τὴν περικύκλωσιν, [15] ἀθρόαις μὲν οὐ προσέπιπτον, οὐδὲ κατὰ μέσον ταῖς ἐφ' ἑαυτοὺς τεταγμέναις· προσβαλόντες δὲ κατὰ κέρας, καταδύουσι μίαν ναῦν. καὶ μετὰ ταῦτα κύκλον ταξαμένων αὐτῶν, περιέπλεον, καὶ ἐπειρῶντο θορυβεῖν. γνόντες δὲ οἱ πρὸς τοῖς Κερκυραίοις, [16] καὶ δείσαντες μὴ ὅπερ ἐν Ναυπάκτῳ γένοιτο, ἐπιβοηθοῦσι· καὶ γενόμεναι ἀθρόαι αἱ νῆες ἅμα τὸν ἐπίπλουν τοῖς Ἀθηναίοις ἐποιοῦντο. [17] οἱ δ' ὑπεχώρουν, ἤδη πρύμναν κρουόμενοι· καὶ ἅμα τὰς τῶν Κερκυραίων ἐβούλοντο προκαταφυγεῖν, ὅτι μάλιστα ἑαυτῶν σχολῇ τε ὑποχωρούντων, καὶ πρὸς σφᾶς τεταγμένων τῶν ἐναντίων. ἡ μὲν οὖν ναυμαχία, τοιαύτη γενομένη, ἐτελεύτα ἐς ἡλίου δύσιν. καὶ οἱ Κερκυραῖοι,

κατ' ἑαυτοῖς

A His autem præerat Alcidas, vt & prius, & Brasidas consiliorum socius cum eo nauigabat. cùm autem appulissent ad Sibota portum, qui est in continente, primo diluculo aduersus Corcyram nauigarũt. Corcyræi verò magno cum tumultu, cùm res vrbanas, [*ac intestinos inimicorum conatus,*] tum etiam classis hostilis aduentum formidantes, sexaginta naues simul instruere cœperunt, & prout vnam quanque rebus omnibus ad prœlium committendum necessariis explebant, eam aduersus hostem emittebant. Athenienses enim ipsis suaserant, vt se primos exire, [*& hostibus obuiam* B *ire*] sinerent, ipsi verò postea cum tota classe simul subsequerentur. Sed cum ipsorum naues dispersæ ad hostes accederent, duæ quidem protinus ad eos trãsfugerunt: qui verò in aliis vehebantur, inter se prœliabãtur. nihil autẽ ritè, nihil ordine fiebat. Peloponnesij verò [*hoc hostium*] tumultu animaduerso, cum viginti quidem nauibus se Corcyræis opposuerunt, cum reliquis verò, duodecim Atticis nauibus, quarũ duæ erant Salaminia, & Paralus [*obuiam processe-* C *runt.*] Atque Corcyræi quidem, quia malè, [*nulloq; rei militaris ordine seruato,*] nauibusq; raris [*in aduersarios*] impetum faciebant, soli grauiter laborabant. Athenienses verò, quia multitudinem [*hostium*] metuebãt, [*& verebantur,*] ne [*ab illis*] circumuenirentur, in cõfertas [*illorum naues*] non irruebant, nec in eas, quæ in medio agmine contra se instructę erant. Sed in extremum cornu irruentes, vnam nauem demergũt. Postea verò [*Peloponnesij*] sua classe in orbem digesta, hostem circumeuntes turbare conabantur. at qui aduersus Corcyræos D in acie stabant, hac re cognita, & veriti ne [*suis*] idem accideret, quod ad Naupactum [*contigerat ipsis*] auxilium ferunt: Tunc verò naues confertæ simul in Athenienses impressionem fecerunt. Illi verò se subducere cœperunt, iam in puppim remigantes. simul etiam volebant Corcyræorum naues maturè fugere, dum ipsi quàm lentissimè retrocederent, & hostium sibi oppositorum impetum sustinerent. Hoc igitur nauale prœlium, quod huiusmodi fuit, sub solis occasum finitum est. Et Corcyræi,

---

[1] Ες σύβοτα λιμένα τῆς ἠπείρου] τὸν ἔρημον, οὗ μέμνηται ἐν τῇ πρώτῃ. [2] Επέπλεον τῇ κερκύρᾳ] κατὰ τῆς κερκύρας ἔπλεον. [3] Οἱ δὲ, πολλῷ] οἱ κερκυραῖοι. [4] Σφᾶς τε ἐᾶσαι] τοὺς ἀθηναίους. [5] Πρὸς τοῖς πολεμίοις] πλησίον τῶν πολεμίων. [6] Ηὐτομόλησαν] πρὸς τοὺς ἐναντίους. [7] Εν ἑτέραις δ' ἀλλήλοις] οὐχὶ τοῖς ἐναντίοις. [8] Τῶν ποιουμένων] τῶν γινομένων πραγμάτων. [9] Τὴν ταραχὴν] τῶν κερκυραίων τὴν ἀσυνταξίαν. [10] Πρὸς τοὺς κερκυραίους ἐτάξαντο] κατὰ τῶν κερκυραίων παρετάξαντο. [11] Πρὸς τὰς δώδεκα ναῦς τῶν ἀθηναίων] παρετάξαντο δηλονότι. [12] Κακῶς τε καὶ κατ' ὀλίγας] ἀτάκτως, καὶ μετὰ ὀλίγων νηῶν. [13] Φοβούμενοι τὸ πλῆθος] τῶν νηῶν τῶν κερκυραίων. [14] Καὶ τὴν περικύκλωσιν] τὸ περικυκλωθῆναι ὑπὸ τῶν πελοποννησίων. [15] Αθρόαις μὲν] ταῖς ἐναντίαις ναυσί. [16] Καὶ δείσαντες] οἱ πελοποννήσιοι. [17] Οἱ δ' ὑπεχώρουν] οἱ ἀθηναῖοι.

veriti

veriti ne hostes, vt pote victores, infesta A classe contra se venirent, & vrbem inuaderent, aut ex insula eos exportarent, quos ipsi in eam transportarant, aut aliud quippiam noui molirentur, eos, quos eò transmiserant, illinc in Iunonis templum rursus reportarunt, & vrbem custodiebant. Hostes verò, quamuis eos nauali prœlio superassent, ad vrbē tamen accedere non sunt ausi: sed cum tredecim Corcyræorum nauibus: quas ceperant, in continentem nauigarunt, vnde venerant. Postridie verò nihilo magis vrbem infesta classe petie- B rūt, licet omnes eius incolæ in magna perturbatione, & trepidatione essent, licet etiam Brasidas (vt fertur) Alcidā ad hoc adhortaretur; quamuis numero suffragiorū esset inferior: sed in promontorium Leucimnam ex nauibus egressi, agros vastarunt. Interea verò Corcyræorum populus vehementer metuens ne Peloponnesiorum classis vrbem inuaderet, cum supplicibus, aliisq; in colloquium de ciuitate cōseruanda venit: & eorū nonnullis persuasit, vt naues conscenderent. Nam [*Corcyræi, quamuis in hoc rerum statu essent constituti,*] tamen triginta naues rebus ad prœlium necessariis expleuerunt, hostis aduentum opperientes. At Peloponnesij ad meridiem vsque agrum eorum populati, discesserunt. sub noctem autē ignibus accensis significatum fuit ipsis sexaginta naues Atticas à Leucade venire, quas Athenienses miserant, cum Eurymedonte Theuclis filio, qui ipsis præerat, quia de Corcyræorū seditione certiores facti fuerant, & naues, quæ cum Alcida erāt, aduersus Corcyram ituras intellexerant. Peloponnesij igitur D eadem nocte statim, magna celeritate domum redierunt terram legentes. cùm autem naues per Leucadium Isthmum [*in alterum littus huic oppositum*] transportassent, ne circumeuntes [*ab hoste*] conspicerentur, [*ita demum*] se receperunt. Corcyræi verò, cùm & Atticas naues aduentare, & hostiles discessisse intellexissent, Messenios receperunt, & in vrbem introduxerunt, qui prius erant extra: & naues, quas rebus ad prœlium necessariis expleuerant, circumuehi, & in portum Hyllaicum venire iusserunt,

A δείσαντες μὴ σφίσιν ἐπιπλεύσαντες ἐπὶ τὴν πόλιν ὡς [1] κρατοῦντες οἱ πολέμιοι, ἢ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀναλάβωσιν, ἢ καὶ ἄλλο τι νεωτερίσωσι, τούς τε ἐκ τῆς νήσου *[2] πάλαι ἐς τὸ ἥραιον διεκόμισαν, καὶ τὴν πόλιν ἐφύλασσον. οἱ δ' [3] ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν οὐκ ἐτόλμησαν πλεῦσαι, κρατοῦντες τῇ ναυμαχίᾳ, τρεῖς δὲ καὶ δέκα ναῦς ἔχοντες τῶν κερκυραίων, ἀπέπλευσαν ἐς τὴν ἤπειρον, ὅθεν περ ἀνηγάγοντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν B [4] οὐδὲν μᾶλλον ἐπέπλεον, καίπερ ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ φόβῳ ὄντας, καὶ Βρασίδου παραινοῦντος, ὡς λέγεται, Ἀλκίδᾳ, ἰσοψήφου δὲ οὐκ ὄντος· ἐπὶ δὲ τὴν λευκίμμην τὸ ἀκρωτήριον ἀποβάντες, ἐπόρθουν τοὺς ἀγρούς. ὁ δὲ δῆμος τῶν κερκυραίων ἐν τούτῳ περιδεὴς γενόμενος μὴ ἐπιπλεύσωσιν αἱ νῆες, τοῖς τε ἱκέταις ἦσαν ἐς λόγους, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅπως σωθήσεται ἡ πόλις. καί τινας αὐτῶν ἔπεισαν ἐς τὰς ναῦς ἐμβῆναι· ἐπλήρωσαν γὰρ ὅμως C τριάκοντα, προσδεχόμενοι τὸν ἐπίπλουν. οἱ δὲ πελοποννήσιοι μέχρι μέσου ἡμέρας δῃώσαντες τὴν γῆν, ἀπέπλευσαν. [5] καὶ ὑπὸ νύκτα αὖθις ἐφρυκτωρήθησαν ἑξήκοντα νῆες ἀθηναίων, προσπλέουσαι ἀπὸ λευκάδος. ἃς οἱ ἀθηναῖοι, πυνθανόμενοι τὴν στάσιν, καὶ τὰς μετ' Ἀλκίδου ναῦς ἐπὶ κέρκυραν μελλούσας πλεῖν, ἀπέστειλαν, καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους στρατηγόν. οἱ μὲν οὖν πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθὺς κατὰ D τάχος [6] ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκου παρὰ τὴν γῆν· [7] καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, [8] ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, [9] ἀποκομίζονται. κερκυραῖοι δὲ, αἰσθόμενοι τάς τε ἀττικὰς ναῦς προσπλεούσας, τάς τε τῶν πολεμίων [10] οἰχομένας, λαβόντες [11] τούς τε μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον, πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες [12] ἃς ἐπλήρωσαν, ἐς τὸν ὑλλαϊκὸν λιμένα,

---

[1] Κρατοῦντες] τῇ ναυμαχίᾳ οἱ πελοποννήσιοι. *[2] Πάλαι] πάλιν. ἤ, οὐ πάλαι. ἢ εἰ μὲν πάλιν γράψῃς, αὖθις, δηλώσει. εἰ δὲ οὐ πάλαι, ἀντὶ τοῦ, οὐ πρὸ πολλοῦ, ἤγουν, πρὸ ὀλίγου ληφθείη. Æ. P. [3] Ἐπὶ μὲν τὴν πόλιν] κατὰ τῆς πόλεως. ἤγουν τῶν πολιτῶν. [4] Οὐδὲν μᾶλλον] ἤγουν οὐδ' ὅλως. [5] Καὶ ὑπὸ νύκτα αὐτοῖς ἐφρυκτωρήθησαν] διὰ φρυκτοῦ ἐμηνύθησαν. ἀντὶ τοῦ, ἀρχομένης ἡμέρας διὰ πυρσῶν ἐμηνύθησαν. [6] Ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκου] ἐπορεύοντο. [7] Καὶ ὑπερενεγκόντες] ὑπερβιβάσαντες. [8] Ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν] ὅπως μὴ περιπλέοντες ἔξωθεν τὴν λακεδαιμονίαν καὶ τὸν ἰσθμὸν, φωραθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀθηναίων. [9] Ἀποκομίζονται] ἀποπλέουσιν. [10] Οἰχομένας] ἀποπλευσάσας. [11] Τούς τε μεσσηνίους] οὓς ὁ Νικόστρατος ἐν ναυπάκτῳ πεντακοσίους ἤγαγεν. [12] Ἃς ἐπλήρωσαν] ἀνδρῶν δηλονότι.

[1] ἐν ὅσῳ [2] περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν [3] εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσβῆναι * [4] ἐκβιβάζοντες, ἀπεχώρησαν· ἐς δὲ Ἥραιόν τε ἐλθόντες, τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν, καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἑώρων τὰ γιγνόμενα, διέφθειραν αὐτοῦ [5] ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, [6] καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο· οἱ δ', ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο, ἀνηλοῦντο. [7] ἡμέρας τε ἑπτά, ἃς ἀφικόμενος Εὐρυμέδων ταῖς ἑξήκοντα ναυσὶ παρέμεινεν, οἱ Κερκυραῖοι [8] σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, [9] τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες * [10] τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν· ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἕνεκα, [11] καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων [12] ὑπὸ τῶν λαβόντων. [13] πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου, [14] καὶ, οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίγνεσθαι, [15] οὐδὲν ὅ,τι οὐ ξυνέβη, καὶ ἔτι περαιτέρω. καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε, καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο, καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο· οἱ δέ τινες [16] καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον. [17] οὕτως ὠμὴ στάσις προυχώρησε· καὶ ἔδοξε μᾶλλον, διότι [18] * [19] ἐν τοῖς πρώτη ἐγένετο. [20] ἐπεὶ ὕστερόν γε [21] καὶ πᾶν, ὡς εἰπεῖν, τὸ ἑλληνικὸν ἐκινήθη, διαφορῶν οὐσῶν * [22] ἑκασταχοῦ, τοῖς τε τῶν δήμων προστάταις [23] τοὺς Ἀθηναίους ἐπάγεσθαι, καὶ τοῖς ὀλίγοις τοὺς [24] Λακεδαιμονίους· καὶ ἐν μὲν εἰρήνῃ [25] οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφασιν,

A & dum illæ circumueherentur, si quem de suis inimicis cepissent, eum interficiebant. quinetiam eos omnes, quibus persuaserāt, vt naues conscenderent, ex nauibus eduxerunt, illisq; cæsis discesserūt. Et ad Iunonis templum profecti, ex supplicibus circiter quinquaginta ad iudicium subeūdum, verbis adduxerūt, omnesq; capite damnatos morte mulctarunt. Sed pleriq; supplicum, qui verbis illorum adduci nō potuerant, vt iudicium subirēt, cùm viderent ea, quæ gerebantur, ibidem, in templo se mutuò B interfecerunt, & nonnulli eorū ex arboribus se ipsos laqueis suspenderunt. reliqui verò, prout quisque potuit, se ipsos absumpserunt. Et per septem dies, per quos Eurymedon cū sexaginta nauibus [*eò*] profectus, [*ibi*] manserat, Corcyræi eos interfecerūt, quos inimicos esse ducebant: crimini quidem illis dantes, quòd popularem statum euerterent. sed nonnulli etiam ob inimicitias priuatas, alij etiam propter pecunias, quæ ipsis debebantur, à debitoribus, qui eas acceperant, interfecti fuerunt. omneq; mortis genus [*tunc excogitatum*] C visebatur: & (quemadmodū in huiusmodi rerum statu solet accidere) nihil est, quod non contigerit, atque adeò longè plura, [*quàm à me sunt dicta.*] Etenim pater filium occidebat. Et homines à templis abstrahebantur, & prope ipsa cædebantur. quinetiā nonnulli muro circūsepti in Bacchi templo, [*fame necati*] perierunt. Eò sæuitiæ progressa est seditio, atq; ideò maior est visa, quòd hæc apud eos prima extitisset. Nam postea propemodum & vniuersa Græcia commota est, quòd vbiq; discordiæ essent inter plebis patronos, qui Athenienses; & optimates, qui Lacedęmonios accersere volebant. ac in pace quidem nullā [*huius rei peragendæ*] speciosam causam habuissent: nec ad

[1] Ἐν ὅσῳ] χρόνῳ δηλονότι. [2] Περιεκομίζοντο] περιέπλεον. [3] Εἴ τινα λάβοιεν] ἀντὶ τοῦ ἔλαβον. * [4] Ἐκβιβάζοντες] χρόνου ἐναλλαγή, ἀντὶ τοῦ ἐκβιβάσαντες. ὁ δὲ νοῦς οὗτος, ἐκβιβάσαντες, καὶ ἀποκτείναντες, ἀπεχώρησαν. ἤ, ἀποκτανθέντας, εἴτε φονευθέντας ἐκβεβληκότες, ἀπεχώρησαν. ἢ καὶ, ἐκβιβάσαντες, ἀντὶ τοῦ, εἰς τὴν θάλασσαν ἐκβεβληκότες, ἵνα καταποντισθέντες ἀποθάνωσιν, ἀπεχώρησαν. Æ. P. [5] Ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους] νῦν ἀντὶ τοῦ ἑαυτούς. [6] Καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς] μετεωριζόμενοι δηλονότι. [7] Ἡμέρας τε ἑπτὰ] ἤγουν, καθ' ἡμέρας τε ἑπτά. [8] Σφῶν αὐτῶν] ἤτουν ἑαυτῶν. [9] Τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες] τὸ ἔγκλημα. ἤγουν ἐγκαλοῦντες ἔγκλημα κοινὸν τὴν κατάλυσιν τοῦ δήμου. * [10] Τοῖς] αὐτοῖς φονευομένοις. οὕτω καὶ ἐν τοῖς κάτω, ἐν τοῖς πρώτη, ἀντὶ τοῦ, ἐν αὐτοῖς πρώτη. Æ. P. [11] Καὶ ἄλλοι χρημάτων] ἀπέθανον δηλονότι. [12] Ὑπὸ τῶν λαβόντων] τὰ χρήματα. [13] Πᾶσά τε ἰδέα] πάντα δηλαδὴ τὰ εἰωθότα ἐν ταῖς στάσεσι γίνεσθαι, τότε συνέβη· καὶ ἄλλα δὲ περισσότερα ἐν ταύτῃ τῇ στάσει. ὥστε ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας ἐγένετο. [14] Καί, οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ] καὶ οἷον ἔθος ἐστὶν ἐν τοιαύτῃ στάσει. [15] Οὐδὲν ὅ,τι οὐ ξυνέβη] ἀντὶ τοῦ πᾶν. [16] Καὶ περιοικοδομηθέντες] κτίσμασι περιληφθέντες. [17] Οὕτως ὠμὴ στάσις] ἀντὶ τοῦ, εἰς ὠμότητα πολλὴν ἡ στάσις προεχώρησε, καὶ μᾶλλον (φησὶν) ὠμὴ ἔδοξεν ἢ ὅπερ ἐγένετο· ἐπειδὴ πρώτως ἐν τῷ πολέμῳ γενομένη ἐξένισεν αὐτούς, παρὰ τὸ εἰωθὸς γενομένη. [18] Ἐν τοῖς] ἤγουν τοῖς Κερκυραίοις. * [19] Ἐν τοῖς] ἐν αὐτοῖς Κερκυραίοις δηλονότι, ἢ (ὃ καὶ πιθανότερον) ἐν αὐτοῖς τοῖς Ἕλλησι. τοῦτο δὲ ἐκ τῶν κάτω λεγομένων δῆλον. Æ. P. [20] Ἐπεὶ ὕστερόν γε] ἤγουν μετ' ἐκείνην. [21] Καὶ πᾶν, ὡς εἰπεῖν, τὸ ἑλληνικὸν] ἀντὶ τοῦ, πάντες οἱ Ἕλληνες. * [22] Ἑκασταχοῦ] ἐν ἑκάσταις ταῖς ἑλληνικαῖς πόλεσι διαφορῶν οὐσῶν, τοῖς τε τῶν δήμων προστάταις τοὺς Ἀθηναίους ἐπάγεσθαι βουλομένοις, καὶ τοῖς ὀλίγοις τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπάγεσθαι ἀξιοῦσιν. ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς τῶν δ. π. καὶ τοῖς ὀλίγοις, ἤ, τοῖς τῶν δήμων προστάταις πρὸς τοὺς ὀλίγους. ἐκείνων μὲν, τοὺς Ἀθηναίους, τούτων δὲ, τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπάγεσθαι ἀξιούντων. Æ. P. [23] Τοὺς Ἀθηναίους ἐπάγεσθαι] λείπει τὸ ἀξιούντων. [24] Λακεδαιμονίους] εἰκότως οἱ ὀλιγαρχικοὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπεκαλοῦντο, ἐσπουδακότας ὀλιγαρχεῖσθαι τὰς πόλεις. [25] Οὐκ ἂν ἐχόντων πρόφασιν] ἀντὶ τοῦ, αἰτίαν οὐκ ἐχόντων περὶ πολέμου καλὴν αὐτοὺς τῶν Ἑλλήνων, νῦν δὲ λαβόντων ἀφορμὴν, διὰ τὸ ἐχθροὺς εἶναι ἀλλήλοις Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους.

ipsos accersendos adeò prompti fuissent. A Sed cùm in bello iam premerētur, & vtrique se sociorum auxiliis indigere simularent, vt simul & aduersam factionem opprimerent, & ex eadem sociorum euocatorum ratione potentiam sibi ipsis adiungerent; [*tunc verò*] illis, qui rerũ nouarum erant cupidi, facilè dabatur facultas accersendi socios, [*quibus se indigere vtrique simulabant.*] Et multæ eæq; graues calamitates propter seditionem ciuitatibus acciderũt, quæ accidere solent, & semper accident, quoad eadem hominum natura fuerit: sed B tamē vel grauiores, vel leuiores, & genere diuersæ, prout singulæ rerum, fortunæq; mutationes contigerint. nam in pace quidem & rerum secũdarum affluentia, cùm ipsæ ciuitates, tum etiam homines priuati mentes habent meliores, quod in odiosas necessitates non incidant. Bellũ verò subducta paulatim rerum copia ad quotidianũ vitæ vsum necessaria, violentus est magister, & ad pręsentem rerum statum multorum mores effingit. Ciuitates igitur seditionibus agitabãtur, & illæ, in quibus se- C ditiones serius excitabantur, res, quas alibi iam accidisse, fama acceperant, longè superare studebant, vt propter rerum a se inuentarum nouitatem, ingenij laudē quærerent, quòd nouas inimicorum adoriendorum rationes magna cum solertia inuenissent, & noua suppliciorũ genera excogitassent. Quinetiam vsitatam vocabulorum significationem in rebus arbitratu suo immutarunt. Nam inconsiderata quidem audacia fortitudo amicorum studiosa existimata est: considerata verò cunctatio, timiditas: speciosa modestia verò ignauiæ prætextus. Et adhibere prudentiam ad rem omnem quæ gerenda suscipitur, in re qualibet cessatio, & segnities [*existimabatur*]

οὐδ' ἑτοίμων παρακαλεῖν αὐτούς· πολεμουμένων δὲ, [1] καὶ ξυμμαχίας ἅμα ἑκατέροις τῇ τῶν ἐναντίων κακώσει, [2] καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ [3] προσποιήσει, ῥᾳδίως αἱ * [4] ἐπαγωγαὶ τοῖς νεωτερίζειν τι βουλομένοις ἐπορίζοντο. [5] καὶ ἐπέπεσε [6] πολλὰ [7] καὶ χαλεπὰ [8] κατὰ στάσιν ταῖς πόλεσι, [9] γιγνόμενα μὲν, καὶ ἀεὶ ἐσόμενα, ἕως ἂν [10] ἡ αὐτὴ φύσις ἀνθρώπων ᾖ, [11] μᾶλλον δὲ [12] καὶ ἡσυχαίτερα, [13] καὶ τοῖς εἴδεσι διηλλαγμένα, [14] ὡς ἂν ἕκασται αἱ μεταβολαὶ τῶν ξυντυχιῶν ἐφιστῶνται. ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ καὶ ἀγαθοῖς πράγμασιν αἵ τε πόλεις [15] καὶ οἱ ἰδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσι, [16] διὰ τὸ μὴ ἐς ἀκουσίους ἀνάγκας πίπτειν· ὁ δὲ πόλεμος, ὑφελὼν τὴν εὐπορίαν [17] τοῦ καθ' ἡμέραν, βίαιος διδάσκαλος, [18] καὶ πρὸς τὰ παρόντα τὰς ὀργὰς τῶν πολλῶν ὁμοιοῖ. [19] ἐστασίαζέ τε οὖν τὰ τῶν πόλεων, [20] καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά που πύστει τῶν προγενομένων, πολὺ ἐπέφερε τὴν ὑπερβολὴν [21] τοῦ καινοῦσθαι τὰς διανοίας, [22] τῶν τ' ἐπιχειρήσεων [23] περιτεχνήσει, καὶ τῶν τιμωριῶν [24] ἀτοπίᾳ. [25] καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιώσει. [26] τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος, ἀνδρία φιλέταιρος ἐνομίσθη· [27] μέλλησις δὲ προμηθὴς, δειλία εὐπρεπής. τὸ δὲ σῶφρον, τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα. [28] καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετὸν, ἐπὶ πᾶν ἀργόν.

γρ. ὁρμάς

[1] Καὶ ξυμμαχίας ἅμα] ἡ διάνοια τοιαύτη, οἱ προεστῶτες τοῦ δήμου καὶ οἱ ὀλιγαρχικοὶ, ῥᾳδίως ἑκάτεροι παρὰ Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις ἐπήγοντο, διὰ προσποίησιν συμμαχίας, δύναμιν ἑαυτοῖς ποιούμενοι· τῶν μὲν Ἀθηναίων, ἑτοίμως ὑπακουόντων τοῖς δημοτικοῖς, ἵνα προσποιήσωνται συμμάχους αὐτοὺς, καὶ δι' αὐτῶν βλάψωσι Λακεδαιμονίους· τῶν δὲ Λακεδαιμονίων, ὁμοίως τοῖς ὀλιγαρχικοῖς, διὰ τὸ αὐτό. [2] Καὶ σφίσιν αὐτοῖς] ἤγουν ἑαυτῶν. [3] Προσποιήσει] κτήσει βοηθείας. [4] * Αἱ ἐπαγωγαὶ] αἱ τοῦ ἐπάγεσθαι τοὺς ξυμμάχους ἀφορμαί. αὐτὶ τοῦ, τότε δὲ ῥᾳδίως ἑκάτεροι ἀφορμὰς εἶχον, ἢ ἐξευρίσκον ἀφορμὰς τοῦ ἐπάγεσθαι τοὺς ξυμμάχους, ὧν δεῖσθαι προσεποιοῦντο. Æ. P. [5] Καὶ ἐπέπεσε] συνέβη. [6] Πολλὰ] κακὰ δηλονότι. [7] Καὶ χαλεπὰ] ἤγουν οὐ ῥᾴδια ἐνεγκεῖν τοὺς πάσχοντας. [8] Κατὰ στάσιν] αὐτὶ τοῦ διὰ στάσιν. [9] Γιγνόμενα μὲν] ὡς τῇ φύσει ἑπόμενα. [10] Ἡ αὐτὴ φύσις] ἤγουν κατὰ τὸ τρεπτή. [11] Μᾶλλον δὲ] μᾶλλον δὲ καὶ ἧττον. οἷον εἰπεῖν, ἐν ἄλλῃ πόλει, μᾶλλον. ἐν ἄλλῃ δὲ, ἧττον, ἤτοι, πῆ μὲν, πλέον, πῆ δὲ, ἔλαττον· ὡς συνέβαινεν ἑκασταχοῦ. [12] Καὶ ἡσυχαίτερα] ἤγουν ἠρέμα καὶ κατ' ὀλίγον ἐπερχόμενα. [13] Καὶ τοῖς εἴδεσι] τρόποις. [14] Ὡς ἂν ἕκασται αἱ μεταβολαὶ] ὡς ἂν αἱ τύχαι καὶ αἱ μεταβολαὶ πίπτωσι. [15] Καὶ οἱ ἰδιῶται ἀμείνους τὰς γνώμας ἔχουσιν] οἱ ἰδιάζοντες ἀμείνονας ἔχουσι τὰς γνώμας. [16] Διὰ τὸ μὴ ἀκουσίους] ἀκούσιον ἀνάγκην τὴν δι' ἀπορίαν γιγνομένην λέγει ἤγουν, διὰ τὸ μὴ ἀναγκάζεσθαι περιπίπτειν ἀκουσίοις πράγμασι. [17] Τοῦ καθ' ἡμέραν] βίου δηλονότι. [18] Καὶ πρὸς τὰ παρόντα] πρὸς τὴν παροῦσαν κατάστασιν, τοῖς παροῦσιν ἐξομοιοῖ τὰς γνώμας. νῦν γὰρ ὀργὰς τὰς γνώμας καὶ τοὺς τρόπους ἐκάλεσεν. [19] Ἐστασίαζέ τε οὖν τὰ τῶν πόλεων] ἐστασίαζον αἱ πόλεις καὶ αἱ ὕστερον τῶν ἄλλων στασιάζουσαι, οἷα προπεπυσμέναι τὰς ἑτέρωθι στάσεις, ἐπὶ τοῦτο ἐφέροντο καὶ ἐρρέπον τῇ διανοίᾳ· ὥστε κατὰ πολὺ ὑπερβαλέσθαι τὰς ἀλλαχοῦ στάσεις γινομένας. [20] Καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά που] τὰ ὕστερον γινόμενα. [21] Τοῦ καινοῦσθαι τὰς διανοίας] καινοτομεῖν εἶναι. [22] Τῶν τε ἐπιχειρήσεων] τοῖς τρόποις τῶν ἐπιχειρήσεων καινοῖς εὑρισκομένοις, καὶ τῇ δεινότητι τῶν τιμωριῶν. [23] Περιτεχνήσει] περινοίᾳ. [24] Ἀτοπίᾳ] τῷ ἀήθει. [25] Καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν] ἀξίωσιν μὲν, τὴν σημασίαν εἶπε· δικαίωσιν δὲ, αὐτὶ τοῦ, τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ κρίσει βούλεται δὲ εἰπεῖν ὅτι μετέθεσαν τὰ ὀνόματα. οὐ γὰρ ὡς νενόμισται πρόσθεν, ἐχρῶντο κατὰ τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ μεθήρμοσαν κατὰ τὴν ἑαυτῶν κρίσιν. τὴν μὲν γὰρ ἀλόγιστον τόλμαν (ἣ καὶ θρασύτης καλεῖται) ἀνδρείαν προσηγόρευσαν· τὸ δὲ φιλέταιρος, παρέλκόντως κεῖται. κέχρηται δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ προσθεῖναι τόλμαν ἀλόγιστον, ἵνα παρίσωσις γένηται. [26] Τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος] τὸ τολμᾶν ἀλογίστως. [27] Μέλλησις δὲ] τὴν δι' εὐλάβειαν καὶ τὴν μέλλησιν τὴν διὰ πρόνοιαν γιγνομένην, δειλίαν ὠνόμασαν εὐπρεπῆ. τὴν δὲ σωφροσύνην (φησὶν) ἀνανδρείας προκάλυμμα ᾤοντο καὶ τὸ πρὸς πάντα συνετὸν, πρὸς πάντα ἀργὸν ἔλεγον. τὸ δὲ μανικῶς ὀξὺ, ἀνδρεία παρ' αὐτοῖς ἐνομίζετο. τὴν κειμένην γὰρ (φησὶ) τῶν ὀνομάτων χρῆσιν ἀντήλλαξαν. καὶ ἐπιφέρει εὐθὺς καθ' ἕκαστον. [28] Καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετὸν] καὶ τὸ μετὰ συνέσεως ἔρχεσθαι εἰς πᾶν ἔργον.

[1] τὸ δ' ἐμπλήκτως ὀξὺ, [2] ἀνδρὸς μοίρα προσετέθη. [3] * [4] ἀσφάλεια δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι, ἀποτροπῆς πρόφασις εὔλογος. καὶ ὁ μὲν χαλεπαίνων, πιστὸς ἀεὶ, [5] ὁ δ' ἀντιλέγων αὐτῷ, ὕποπτος. ἐπιβουλεύσας δέ τις τυχὼν, ξυνετὸς, [6] καὶ ὑπονοήσας, ἔτι δεινότερος. [7] προβουλεύσας δὲ ὅπως μηδὲν αὐτῶν δεήσοι, τῆς τε ἑταιρείας διαλυτὴς, καὶ τοὺς ἐναντίους ἐκπεπληγμένος. [8] ἁπλῶς δὲ, [9] ὁ φθάσας τὸν μέλλοντα κακόν τι δρᾶν, ἐπῃνεῖτο, [10] καὶ ὁ ἐπικελεύσας τὸν μὴ διανοούμενον. [11] καὶ μὴν καὶ τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἑταιρικοῦ ἀλλοτριώτερον ἐγένετο, διὰ τὸ ἑτοιμότερον εἶναι ἀπροφασίστως τολμᾶν. οὐ γὰρ [12] μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελείας αἱ τοιαῦται ξύνοδοι, [13] ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας πλεονεξίᾳ. [14] καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστεις οὐ τῷ θείῳ νόμῳ μᾶλλον ἐκρατύνοντο, [15] ἢ τῷ κοινῇ τι παρανομῆσαι. τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων καλῶς λεγόμενα ἐνεδέχοντο ἔργων φυλακῇ, εἰ προὔχοιεν, καὶ οὐ γενναιότητι. ἀντιτιμωρήσασθαί τε τινὰ [16] περὶ πλείονος ἦν, ἢ αὐτὸν μὴ προπαθεῖν. [17] καὶ ὅρκοι εἴπου ἄρα γένοιντο ξυναλλαγῆς ἐν τῷ αὐτίκα πρὸς τὸ ἄπορον ἑκατέρῳ διδόμενοι, ἴσχυον, οὐκ ἐχόντων ἄλλοθεν δύναμιν. [18] ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι ὁ φθάσας θαρσῆσαι,

A At veſana celeritas, [*qua quis ad res aggrediendas præceps fertur,*] viri [*fortis*] officio tribuebatur. Cautio verò in iteranda deliberatione, ſpecioſa negotij detrectādi materia. Et qui iracūdus erat, is fide dignus ſemper habebatur: at qui verbis ei reſiſtebat, huius fides erat ſuſpecta. Qui verò inſidias aliis parauerat, ſi res ipſi ex animi ſententia ſucceſſiſſet, prudens [*habebatur,*] & ſi aliorū inſidias ſibi paratas prouidiſſet, longè prudētior [*exiſtimabatur.*] Qui verò proſpexiſſet ne vllis huiuſmodi rebus ipſe indigeret, is amicitiæ diſſolutor, & aduerſariorum timens [*vocabatur.*] In ſumma, is laudabatur, B qui alterū in iniuria facienda præuertiſſet, & qui alium nihil tale cogitantem ad hoc ipſum impuliſſet. Quinetiam ſodales cognatis, [*ac neceſſariis*] anteponebantur, quòd [*ſodales*] ad audendum ſine vlla tergiuerſatione promptiores eſſent, [*quàm ipſi cognati, ac neceſſarij.*] Nam huiuſmodi ſodalitiorum cœtus non vtilitatis cauſa, ex legum latarum præſcripto: ſed auaritiæ gratia, contra leges vſu longo ſtabilitas, fiebant. nec tam iuriſiurandi interpoſiti religione, quàm ſcelerum, quæ ſimul patrabant, communicatione, fidem inter ſe cōfirmabant. C Et quæ ab aduerſariis probè dicebantur, ea admittebant, ſi opibus præſtarent ita, vt illorū inſidias cauere poſſent, nō autem generoſitate; [*animiq; ſimplicitate.*] Et vnuſquiſq; hoc pluris faciebat, ſi alium pro iniuria illata vlciſci poſſet quàm ſi ipſe nulla iniuria ab alio laceſſeretur. Et ſi fortè reconciliandæ gratiæ cauſa iuſiurandum inter vtramq; partem aliquando interponebatur, id in præſentia valebat, propter difficultatem, [*qua tunc vtriq; premebantur, quòd aduerſarios opprimere non poſſent,*] quia vires aliunde non habebant: ſed ad quālibet rei peragendę occaſionē oblatam, qui prior fidere cœ-

[1] Τὸ δ' ἐμπλήκτως] μανιωδῶς. [2] Ἀνδρὸς μοίρα] τῆς ἀνδρείας. [3] Ἀσφάλεια δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι] τὸ ἐπὶ πολὺ βουλεύσασθαι δι' ἀσφάλειαν πρόφασις ἀποτροπῆς ἐνομίζετο. * [4] Ἀσφαλείᾳ δὲ] ἀσφάλεια δὲ κατὰ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι. τουτέστιν, ἀσφαλείᾳ δὲ, εἴτε ἀσφαλείας χάριν, εἴτε διὰ τὴν ἀσφάλειαν περὶ τῶν αὐτῶν αὖθις, καὶ πάλιν, ἢ πολλάκις βουλεύσασθαι. *Æ. P.* [5] Ὁ δ' ἀντιλέγων αὐτῷ] τῷ χαλεπαίνοντι. [6] Καὶ ὑπονοήσας, ἔτι δεινότερος ἐπιβουλεύεσθαι] δηλονότι, ξυνετώτερος ἐνομίζετο. [7] Προβουλεύσας δὲ] ὁ δὲ προσκοπῶν δηλονότι ὅπως μήτε ἐπιβουλεύειν, μήτ' ἐπιβουλεύεσθαι ἀνάγκη τις αὐτῷ γένηται. διαλύειν τὴν ἑταιρείαν ὑπωπτεύετο. [8] Ἁπλῶς δὲ] καθολικῶς φάναι. [9] Ὁ φθάσας τὸν μέλλοντα] ἀντὶ τοῦ, ὁ πρὶν παθεῖν ὑπὸ τῶν πολεμίων, αὐτὸς προλαβὼν, καὶ ποιήσας τοὺς πολεμίους, ἐθαυμάζετο. Ἢ οὕτως, ὁ τὴν ἑαυτοῦ ἑταιρείαν, καὶ πρῶτος τὸν πολέμιον θράσας κακῶς, ἐπῃνεῖτο. [10] Καὶ ὁ ἐπικελεύσας τὸν μὴ διανοούμενον] ὁ παρακελευσάμενος τοῖς μὴ διανοουμένοις κακόν τι δρᾶσαι, ἐπῃνεῖτο. ὁ παρακινήσας φθάσαι δηλονότι τὸν μὴ διανοούμενον. [11] Καὶ μὴν καὶ τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἑταιρικοῦ] καὶ μὴν καὶ οἱ συγγενεῖς (φησὶ) τῶν φίλων ἀλλοτριώτεροι ἐνομίζοντο, διὰ τὸ ἑτοιμότερον τολμᾶν ὑπὲρ τῶν φίλων τοὺς φίλους ἢ τοὺς συγγενεῖς. [12] Μετὰ τῶν κειμένων νόμων] οὐ γὰρ κατὰ τοὺς κειμένους (φησὶ) νόμους ὠφελεῖσθαι θέλοντες, τοιαύτας ἐποιοῦντο συστάσεις καὶ ἑταιρείας, ἀλλὰ παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους, διὰ πλεονεξίαν, τοῖς ὀρθῶς, φησὶν, ὑπὸ τῶν ἐξ ἐναντίας λεγομένοις ἐπείθοντο, οὐ δι' εὐγνωμοσύνην, οὐδὲ δι' ἁπλότητα, ἀλλ' εἰ ἔργῳ κρείσσους ἦσαν αὐτοὶ τῶν ἐναντίων, καὶ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καθεστήκεσαν. [13] Ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας] νόμους δηλονότι. [14] Καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστεις] πιστοὶ (φησὶν) ἦσαν ἀλλήλοις, οὐχ ὅρκους διδόντες, ἀλλὰ κοινῶς τι παράνομον πράξαντες. [15] Ἢ τῷ κοινῇ τι παρανομῆσαι] τῇ κοινῇ παρανομίᾳ. [16] Περὶ πλείονος] περὶ πλείονος ἐποιοῦντο δρᾶσαί τι κακὸν τοὺς ἐναντίους, ἢ αὐτοὶ μὴ παθεῖν. ἀντὶ τῶν ἁπλῶν γὰρ, τὸ ἀντιτιμωρήσασθαι, καὶ τὸ μὴ προπαθεῖν. [17] Καὶ ὅρκοι εἴπου ἄρα γένοιντο] καὶ ὁπότε (φησὶν) ὅρκους παράσχοιεν ἀλλήλοις περὶ διαλλαγῆς, παραυτίκα μόνον ἴσχυον οἱ ὅρκοι, καὶ μέχρι τούτου ἐπίστευον αὐτοῖς ἕως ἐν ἀπορίᾳ τοῦ ἄλλως πιστεῦσαι καθεστήκεσαν. ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, εἰ ἦσαν ἐν ἀπορίᾳ τοῦ πιστεῦσαι τῇ ἑαυτῶν δυνάμει, καὶ ἐπιθέσθαι τῇ ἑτέρων δυνάμει, ἴσχυον ἐν αὐτοῖς οἱ ὅρκοι· εἰ δὲ συνέβη τινὰ αὐτῶν δυνηθῆναι, παρ' οὐδὲν θέμενος τοὺς ὅρκους ἐπετίθετο. [18] Ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι] ἐν δὲ τῷ συμφέροντι, καὶ τῷ μετὰ ταύτης χρόνῳ, ὁ ἀπὸ τύχης ἐστηκὼς πρῶτος θαῤῥῆσαι δυνηθῆναι, ἡδύτερον μᾶλλον διὰ τὴν πίστιν ἐπετίθετο ἤπερ ἐκ τοῦ προφανοῦς μαχόμενος. καὶ τότε μάλιστα ἀσφαλὲς ἐνόμιζε τὸ ἐπιτίθεσθαι, διὰ τὸ ἄφρακτον εὑρεῖν τὸν ἐναντίον, τοῦ ὅρκου τῷ θάῤῥει. καὶ διὰ τοῦτο δὲ ἥδιον μετὰ τὸν ὅρκον ἐτιμωρεῖτο, ὅτι δόξαν φρονήσεως ἐλάμβανε, τῇ ἀπάτῃ τοῦ ὅρκου καὶ τέχνῃ περιγενόμενος.

pisset, is, si [*aduersarium*] minus munitum animaduertisset, propter fidem, [*qua ille fretus nullas insidias, nullamq́; vim timebat, illum per fraudem*] lubentiùs vlciscebatur, quàm [*si*] apertè [*rem gessisset.*] Nam & tutum hoc esse reputabat, &, quòd fraude superasset [*aduersarium*] prudentiæ præmium, [*laudemq́;*] præterea consequebatur. facilius enim multi, qui sunt fraudulenti, solertes appellantur, quàm tardi, boni. atque hoc quidem erubescunt: illo verò gloriantur. Horum autem omnium [*malorum*] causa fuit principatus, qui propter auaritiam, & ambitionem appetebatur. His autem quasi fundamentis iactis, alacritas etiam animorum ad contentionis studium accedebat. Nam singularum ciuitatum principes, honesta vtrique nominis præscriptione, ciuilem iuris æquabilitatem, qua multitudo vtitur, [*id est, statum popularem,*] & moderatam optimatum dominationem [*cæteris administrandæ Reipub. generibus*] anteponentes Rempub. verbo quidem curabant: sed re ipsa tanquã suorum certaminũ præmium eam sibi proponebãt, [*& quæstui habebant:*] & cùm alij alios omni modo superare contenderent, atrocissima queque facinora sunt ausi, & [*inimicitias hostili more*] sunt persequuti, pœnas, non quantũ æquitas, & vtilitas publica postulabat, sed longè grauiores [*inimicis*] irrogantes, & pro sua vtrique libidine semper eas in qualibet re statuentes, & vel iniquis suffragiis [*inimicum quique suum*] damnantes, vel manibus, [*& vi*] potentiam sibi parãtes; ad præsentis contentionis libidinem explẽdam erant parati. Itaq; neutri [*quicquam transigere*] consueuerunt, habita ratione religionis, [*ac iurisiurandi:*] sed quibus speciosa oratione aliquid commodè transigere licuisset, illi melius audiebant. Ciues verò, quotquot inter vtrosq; erãt medij, [*& qui neutris fauebant, nec in partibus erant,*] hi, vel quòd illos non adiuuarent, vel propter inuidiã, quòd ipsi calamitatum essent immunes, ab vtraq; factione penitus perdebantur. Adeò omne facinorum genus in Græcia passim propter seditiones extitit.

A ἥδιον διὰ τὴν πίστιν ἐτιμωρεῖτο ἢ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς, καὶ τό, τε ἀσφαλὲς ἐλογίζετο, καὶ ὅτι ἀπάτῃ περιγενόμενος, ξυνέσεως ἀγώνισμα προσελάμβανε. ῥᾷον δ' οἱ πολλοί, κακοῦργοι ὄντες, δεξιοὶ κέκληνται, ἢ ἀμαθεῖς ἀγαθοί· [1] καὶ τῷ μὲν αἰσχύνονται, [2] ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται, [3] πάντων δ' αὐτῶν αἴτιον, ἡ ἀρχὴ ἡ διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν. [4] ἐκ δ' αὐτῶν, καὶ ἐς τὸ φιλονεικεῖν καθισταμένων τὸ πρόθυμον. [5] οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες, μετ' ὀνόματος ἑκάτεροι [6] εὐπρεποῦς, [7] πλήθους τε ἰσονομίας πολιτικῆς, καὶ ἀριστοκρατίας σώφρονος προτιμήσει, τὰ μὲν κοινὰ λόγῳ θεραπεύοντες [8] ἆθλα ἐποιοῦντο, παντὶ δὲ τρόπῳ ἀγωνιζόμενοι ἀλλήλων περιγίγνεσθαι, ἐτόλμησάν τε τὰ δεινότατα, ἐπεξῄεσάν τε, [9] τὰς τιμωρίας ἔτι μείζους οὐ μέχρι τοῦ δικαίου καὶ τῇ πόλει ξυμφόρου προτιθέντες, ἐς δὲ τὸ ἑκατέροις που αἰεὶ ἡδονὴν ἔχον ὁρίζοντες, καὶ ἢ μετὰ ψήφου ἀδίκου καταγνώσεως, ἢ χειρὶ κτώμενοι τὸ κρατεῖν, ἑτοῖμοι ἦσαν τὴν αὐτίκα φιλονεικίαν ἐμπιμπλάναι· [10] ὥστε εὐσεβείᾳ μὲν οὐδέτεροι ἐνόμιζον, εὐπρεπείᾳ δὲ λόγου, οἷς ξυμβαίη [11] ἐπιφθόνως τι διαπράξασθαι, [12] ἄμεινον ἤκουον. [13] * [14] τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν ὑπ' ἀμφοτέρων, ἢ ὅτι οὐ ξυνηγωνίζοντο, ἢ φθόνῳ τοῦ περιεῖναι, διεφθείροντο. οὕτω πᾶσα ἰδέα κατέστη κακοτροπίας διὰ τὰς στάσεις τῷ Ἑλληνικῷ·

γρ. διὰ

---

[1] Καὶ τῷ μὲν αἰσχύνονται] ἐπὶ τῷ ἀμαθεῖς καλεῖσθαι. [2] Ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται] ἐπὶ τῷ πανοῦργοι καλεῖσθαι. [3] Πάντων δ' αὐτῶν αἴτιον] πάντων δὲ τῶν εἰρημένων κακῶν αἴτιον ἦν ἡ ἐπιθυμία τοῦ βούλεσθαι ἄρχειν τῆς γῆς, διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν. ἐκ τούτων δὲ ἡ στάσις ἀρχὴν λαμβάνουσα (φημὶ δὴ τὴν ἀρχὴν καὶ τῆς πλεονεξίας, καὶ φιλοτιμίας) ὕστερον λαμβάνει ἑτέραν τῶν κακῶν αἰτίαν, τὴν τῶν στασιαζόντων προθυμίαν, ὥσπερ εἰς ἔξιν ἐρχομένων αὐτῶν. τοῦ περιγενέσθαι καὶ μὴ ἡττηθῆναι τῶν ἐναντίων. [4] Ἐκ δ' αὐτῶν] ἤγουν δι' αὐτά. [5] Οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες] οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προϊστάμενοι, τὴν δημοκρατίαν τῆς ὀλιγαρχίας μετ' ὀνόματος ἑκάτεροι εὐπροσώπου καὶ [illegible] οἱ μὲν λέγοντες [illegible] τῆς δημοκρατίας τῆς ἐλευθερίας, οἱ δὲ, τῆς ἀριστοκρατίας λέγοντες ἀντιποιεῖσθαι τῆς σώφρονος [illegible] εἶχον, καὶ οὐ μέχρι τοῦ δικαίου καὶ τοῦ συμφέροντος τῆς πολιτείας τὰς τιμωρίας ἐποιοῦντο. ὑπερβιβάσαι δὲ δεῖ τὸ προστιθέντες, καὶ συντάξαι πρὸς τὸ αὐτοί τε τὰς τιμωρίας προστιθέντες. [6] Εὐπρεποῦς] ἐνδόξου. εὐσχήμονος. [7] Πλήθους τε ἰσονομίας] ἤγουν, δημοκρατίας. [8] Ἆθλα ἐποιοῦντο] ἔπαθλα, ἀντὶ τοῦ κέρδη. [9] Τὰς τιμωρίας ἔτι μείζους] ἤγουν, τιμωρούμενοι, ἐπὶ πεπταμένας ἐποίουν. [10] Ὥστε εὐσεβείᾳ μὲν] ὥστε μετ' εὐσεβείας μὲν πρᾶξαί τι οὐδετέρῳ φροντὶς ἦν, οὐδὲ σπουδή· οἷς τισι δὲ συνέβαινεν ἐξαπατήσασι διὰ λόγου τινὸς εὐπρεποῦς πρᾶξαί τι γενναῖον, οὗτοι ἐπῃνοῦντο. τὸ δὲ εὔηθες τὸ ἁπλοῦν ἐστι τὸ ἀπόνηρον δηλοῖ. [11] Ἐπιφθόνως τι διαπράξασθαι] ἀντὶ τοῦ ἐπίφθονον καὶ μέγα. τὰ γὰρ μεγάλα καὶ φθονεῖται. [12] Ἄμεινον ἤκουον] ἤγουν, ἐπῃνοῦντο. [13] Τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν] ἤγουν, οἱ μέσοι πολῖται, ἤγουν, οἱ μετὰ τοὺς προστάτας. οἱ δὲ μέσοι (φησὶ) τῶν πολιτῶν (τουτέστιν, οἱ μηδετέρῳ μέρει προστιθέμενοι, μήτε τῷ τῶν δημοτικῶν, μήτε τῷ τῶν ὀλιγαρχικῶν, ἀλλ' ἡσυχάζοντες, καὶ μὴ θέλοντες στασιάζειν) ὑπ' ἀμφοτέρων ἐφθείροντο. ἢ ὅτι οὐ συνηγωνίζοντο τοῖς στρατιώταις παρακαλοῦσιν, ἢ φθονούμενοι ὑπὸ τῶν στασιαζόντων, ὡς ἀπειθεῖς αὐτοῖς εἶναι θέλοντες. [14] * Τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν ὑπ' ἀμφοτέρων,] εἶτα, διεφθείροντο. Æ. P.

[1] καὶ τὸ εὔηθες (οὗ τὸ γενναῖον πλεῖστον μετέχει) καταγελασθὲν ἠφανίσθη. [2] τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις τῇ γνώμῃ ἀπίστως, [3] ἐπὶ πολὺ διήνεγκεν. οὐ γὰρ ἦν [4] ὁ διαλύσων, οὔτε λόγος ἐχυρὸς, [5] οὔτε ὅρκος φοβερός. [6] κρείσσους δὲ ὄντες ἅπαντες λογισμῷ ἐς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ βεβαίου, μὴ παθεῖν μᾶλλον προεσκόπουν ἢ πιστεῦσαι ἐδύναντο. [7] καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην, [8] ὡς τὰ πλείω περιεγίγνοντο. [9] τῷ γὰρ δεδιέναι [10] τό, τε αὑτῶν ἐνδεὲς, καὶ τὸ τῶν ἐναντίων ξυνετὸν, μὴ λόγοις τε ἥσσους ὦσι, [11] καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν τῆς γνώμης φθάσωσι προεπιβουλευόμενοι, τολμηρῶς πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν. [12] οἱ δὲ καταφρονοῦντες κἂν προαισθέσθαι, καὶ ἔργῳ οὐδὲν σφᾶς δεῖν λαμβάνειν ἃ γνώμῃ ἔξεστιν, [13] ἄφαρκτοι μᾶλλον διεφθείροντο. ἐν δ' οὖν τῇ κερκύρᾳ τὰ πολλὰ αὐτῶν προυτολμήθη, καὶ ὁπόσα ὕβρει μὲν ἀρχόμενοι τοπλέον ἢ σωφροσύνῃ, * [14] ὑπὸ τῶν τὴν τιμωρείαν παρασχόντων, οἱ ἀνταμυνόμενοι δράσειαν· πενίας δὲ τῆς εἰωθυίας ἀπαλλαξείοντές τινες, * [15] μάλιστα δ' ἂν διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν, παρὰ δίκην γιγνώσκοιεν· οἵ τε μὴ ἐπὶ πλεονεξίᾳ, ἀπὸ ἴσου δὲ μάλιστα ἐπιόντες, ἀπαιδευσίᾳ ὀργῆς πλεῖστον ἐκφερόμενοι, ὠμῶς καὶ ἀπαραιτήτως ἐπέλθοιεν.

* π. αὐτῶν. Æ. P.

A Et simplicitas (cuius ipsa generositas est maxime particeps) cum irrisione funditus est deleta. Animis verò infestis inter se esse, & nullam alteri fidem habere, longè præstitit. nam nec vlla sermonis autoritas, nec vllus iurisiurandi terror illas inimicitias dirimere poterat. Sed cùm omnes animis essent propensiores ad desperãdum de alterius fide, & constantia, illud potius prospiciebant, quomodo malum impendens vitarent, quàm, vt cuiquam fiderent, adduci poterant. Et qui pruden- B tia minus valebant, plerunque superiores erant. Quòd enim & suam imprudentiam, & aduersariorum prudentiam metuerent, veriti ne vel illorum eloquentia superarentur, vel propter illorum ingenij calliditatem præuenirentur, ac insidiis priores appeterentur, audacter ad quælibet facinora suscipienda ferebantur. Qui verò [*hæc*] negligebant, & [*sua prudentia freti, aduersariorum insidias*] se præsensuros [*existimabant*,] nec sibi factis vllis opus esse [*ducebant*] in anteuertendis illorum insi- C diis, quas consilio vitare possent [*isti*] non muniti, [*nec tecti: sed imparati*,] facilius opprimebantur. Pleraque igitur huiusmodi audaciæ facinora Corcyræ prius, [*quàm in aliis Græciæ ciuitatibus*,] patrata fuerunt, & alia, quæcunque facere possent, qui suas iniurias vlciscuntur, in eos, qui damnum datum, iniuriamque sibi factam sunt vlti, à quibus, dum illorum imperio parêrent, insolenter potius, quàm modestè tractati fuerunt. Et [*quæcunque facere possent pauperes*] aliqui, qui consueta, [*ac diuturna*] rerum inopia se liberari cuperent, præcipuè verò, qui per auaritiam fortunas alienas occupare studerent, & se has præter ius consequi posse confiderent. Et [*quæcunque patrare possent*,] qui non auaritiæ causa: sed primùm [*quidem*] æquo iure [*suos inimicos*] inuaderent, [*deinde verò*] immani indignatione longissimè prouecti, crudeliter [*eos*,] & animo inexorabili persequerentur.

---

[1] Καὶ τὸ εὔηθες] τὸ ἁπλοῦν. τὸ ἀπόνηρον. σημαίνεται τὸ εὔηθες ἐπὶ καλοῦ. καὶ οἱ ἁπλοῖ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀπόνηροι (οὗτοι δέ εἰσιν οἱ μεγαλοψυχίας μάλιστα καὶ εὐγενείας μετέχοντες) καταγελώμενοι ὑπὸ τῶν στασιαζόντων, ἀπώλλυντο· οἱ δὲ ἀπιστοῦντες ἀλλήλοις, καὶ παρατεταγμένοι δεινῶς κατ' ἀλλήλων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὗτοι διεσώζοντο, διὰ τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς παρασκευῆς. [2] Τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις] τὸ ἀπιστεῖν ἀλλήλοις. τὸ ἐντεῦθεν ἀντιτάττεσθαι. [3] Ἐπὶ πολὺ διήνεγκε] κρεῖττον ἐγένετο. [4] Ὁ διαλύσων] ὁ φιλιώσων. [5] Οὔτε ὅρκος φοβερὸς] θεῖος. [6] Κρείσσους δὲ ὄντες] ῥέποντες δὲ οἱ ἄνθρωποι τοῖς λογισμοῖς πρὸς τὸ μὴ ἐλπίζειν τινὰ πίστιν καὶ βεβαιότητα, προενοοῦντο μᾶλλον ἵνα μὴ πάθωσιν αὐτοὶ κακῶς, πιστεῦσαι δὲ οὐκ ἐδύναντο· καὶ οἱ ἀσυνετώτεροι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἤτοι ἐσώζοντο, ἢ ἐνίκων. [7] Καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην] οἱ ἀσυνετεῖς. [8] Ὡς τὰ πλείω] ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. [9] Τῷ γὰρ δεδιέναι] φοβούμενοι γὰρ (φησὶν) οἱ ἀνοητότεροι μὴ διὰ συνέσεως πλείονος οἱ ἀντίπαλοι περιγένωνται αὐτῶν, καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου τῆς γνώμης αὐτῶν νικηθέντες διαφθαρῶσι, τολμηρότερον πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν, τόλμῃ μᾶλλον πεποιθότες ἢ φρονήσει, καὶ μεθόδῳ διανοίας. [10] Τό, τε αὑτῶν ἐνδεὲς] τὴν ἔλλειψιν τῆς γνώσεως. [11] Καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν] τῶν φρονίμων. [12] Οἱ δὲ καταφρονοῦντες] οἱ δὲ δοκοῦντες εἶναι συνετοὶ, καὶ νομίζοντες, ἐπιβουλευόμενοι, πάντως ἂν διὰ τὴν σύνεσιν προαισθέσθαι, καὶ οὐδὲν νομίζοντες ἔργων δεῖν, ἄφαρκτοι διεφθείροντο. [13] Ἄφαρκτοι] λείπει τὸ ὄντες. * [14] Ὑπὸ τῶν τ. τ. π.] ἀντὶ τοῦ, ὑπὸ τῶν αὐτοὺς τιμωρησαμένων, καὶ ἐν τῇ τιμωρείᾳ, καὶ τῇ τῆς ἀδικίας, καὶ βλάβης ἐκδικήσει χαλεπῶς, καὶ ὑβριστικῶς αὐτοῖς χρησαμένων. Æ. P. * [15] Μάλιστα] μάλιστα δὲ ὁπόσα οἱ διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν, παρὰ δίκην ἂν γιγνώσκοιεν. ἄλλως. μάλιστα δὲ, ὁπόσα ἐκεῖνοι δράσειαν, οἱ διὰ πάθους ἐπιθυμοῦντες τὰ τῶν πέλας ἔχειν, ταῦτα παρὰ δίκην ἂν ἔχειν, ἤγουν ἕξειν ἂν γιγνώσκοιεν, ἐλπίζοιεν, θαρροῖεν. πάθος δὲ νῦν καλεῖται, ἡ πλεονεξία συνωνύμως ἐν τοῖς ἑξῆς ὀνομάζεται. παρὰ δίκην δὲ, ἀδίκως, τουτέστιν ἀπάταις, ἢ βίᾳ. Æ. P.

Cùm

Cùm autem vitæ diſciplina tunc temporis Corcyræ fuiſſet perturbata, ipſa quoque humana natura, quę vel præter leges, [*dum adhuc ſtant & vigent,*] iniuſtè facere cõſueuit, legibus ſuperatis, ſe iræ quidem impotentem: at iure potentiorem, omniſque ſuperioris dignitatis hoſtem eſſe lubenter declarauit. Nam [*niſi res ſe ita habuiſſet, homines profectò*] pietati vindictam non anteposuiſſent, neque innocentiæ, quæſtum, in quo inuidia potentiam non nocentem habebat. ſed homines tum alios vlciſcuntur, communes leges de rebus illis latas, in quibus ſpes omnibus eſt repoſita, fore, vt, ſi ipſi in calamitates aliquas inciderint, ſaltem ipſæ [*leges*] conſeruentur, euertere maturè volunt, nec [*vllum ſubſidium aliis*] relinquere, ſi quis fortè in periculum vocatus, aliqua illarum indigeat. Corcyræi igitur, qui in vrbe erant, primi [*Græcorum omnium*] tales iras inter ſe [*tunc*] exercuerunt. Et Eurymedon, & Athenienſes cum claſſe [*illinc*] diſceſſerũt. Poſtea verò Corcyræorum exules (nam ad quingentos illorum euaſerant) occupatis quibuſdam munitionibus, quæ in continente erant, ſuo vlteriore agro potiti ſunt, atque illinc, [*vt ex arce belli*] erumpentes, populabantur agros illorum, qui erant in inſula, magniſque detrimentis illos afficiebant. Et [*propterea*] in vrbe fames ingens eſt exorta. Iidem etiam legatos de ſuo [*in patriam*] reditu acturos Lacedæmonem, & Corinthum miſerunt. Sed cùm nihil proficerẽt, poſtea paratis nauibus, & militibus auxiliariis, in inſulam traiecerunt, numero vniuerſi circiter ſexcenti. atq; nauibus incenſis, vt nulla ſpes alia relinqueretur, quàm agri occupandi, montem Iſtonem conſcenderunt, & munitione illic extructa, eos, qui in vrbe erant, grauiſſimè vexabãt, agroq; potiebantur. Hac eadem æſtate extrema, Athenienſes viginti naues in Siciliam miſerunt, & Lachetem Melanopi, & Charœadam Euphileti filium, harũ præfectos. Nã Syracuſani, & Leontini bellum inter ſe gerebant. Syracuſanorum autẽ ſociæ erãt, exceptis Camarinæis, cæteræ Dorienſes ciuitates, quæ in Lacedæmoniorum ſocietatem huius belli initio conceſſerunt, eos tamen in bello nõ adiuuerant: Leontinorũ verò, Chalcidicæ ciuitates, &

A ξυνταραχθέντος τε τοῦ βίου ἐς τὸν καιρὸν τοῦτον τῇ πόλει, καὶ τῶν νόμων κρατήσασα ἡ ἀνθρωπεία φύσις, εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἀδικεῖν, [1]ἀσμένη ἐδήλωσεν ἀκρατὴς μὲν ὀργῆς οὖσα, κρείσσων δὲ τοῦ δικαίου, πολεμία δὲ τοῦ προύχοντος. οὐ γὰρ ἂν τοῦ τε ὁσίου τὸ τιμωρεῖσθαι [2]προυτίθεσαν, [3]τοῦ τε μὴ ἀδικεῖν τὸ κερδαίνειν, ἐν ᾧ μὴ βλάπτουσαν ἰσχὺν εἶχε τὸ φθονεῖν. ἀξιοῦσί τε τοὺς κοινοὺς περὶ τῶν τοιούτων οἱ ἄνθρωποι νόμους, ἀφ' ὧν ἅπασιν ἐλπὶς ὑ-
B πόκειται σφαλεῖσι κἂν αὐτοὺς διασῴζεσθαι, ἐν ἄλλων τιμωρίαις προκαταλύειν, καὶ μὴ ὑπολείπεσθαι εἴ ποτε ἄρα τις κινδυνεύσας, τινὸς δεήσεται αὐτῶν. οἱ μὲν οὖν κατὰ τὴν πόλιν κερκυραῖοι, τοιαύταις ὀργαῖς ταῖς πρώταις [4]ἐς ἀλλήλους ἐχρήσαντο. καὶ ὁ Εὐρυμέδων καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν ταῖς ναυσίν. ὕστερον δὲ οἱ φεύγοντες τῶν κερκυραίων (διεσώθησαν γὰρ αὐτῶν ἐς πεντακοσίους) τείχη τε λαβόντες ἃ ἦν ἐν τῇ ἠπείρῳ, ἐκράτουν τῆς πέραν
C οἰκείας γῆς, καὶ ἐξ αὐτῆς ὁρμώμενοι, ἐλῄζοντο τοὺς ἐν τῇ νήσῳ, καὶ πολλὰ ἔβλαπτον· καὶ λιμὸς ἰσχυρὸς ἐγένετο ἐν τῇ πόλει. ἐπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα καὶ κόρινθον περὶ καθόδου· καὶ ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἐπράσσετο, ὕστερον χρόνῳ πλοῖα καὶ ἐπικούρους παρασκευασάμενοι, [5]διέβησαν ἐς τὴν νῆσον ἑξακόσιοι μάλιστα οἱ πάντες. καὶ τὰ πλοῖα ἐμπρήσαντες, [6]ὅπως ἀπόνοια ᾖ τοῦ ἄλλο τι ἢ κρατεῖν τῆς γῆς, ἀναβάντες ἐς τὸ ὄρος τὴν ἰστώνην,
D τεῖχος ἐνοικοδομησάμενοι, ἔφθειρον τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ τῆς γῆς ἐκράτουν. Τοῦ δὲ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος, ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς ἔστειλαν ἐς σικελίαν, καὶ Λάχητα τὸν Μελανώπου στρατηγὸν αὐτῶν, καὶ Χαροιάδην τὸν Εὐφιλήτου. οἱ γὰρ συρακούσιοι καὶ λεοντῖνοι ἐς πόλεμον ἀλλήλοις καθέστασαν. ξύμμαχοι δὲ τοῖς μὲν συρακουσίοις ἦσαν, πλὴν καμαριναίων, αἱ ἄλλαι δωρίδες πόλεις, αἵπερ καὶ πρὸς τὴν τῶν λακεδαιμονίων τὸ
E πρῶτον ἀρχομένου τοῦ πολέμου ξυμμαχίαν ἐτάχθησαν, οὐ μέντοι ξυνεπολέμησάν γε· τοῖς δὲ λεοντίνοις αἱ χαλκιδικαὶ πόλεις, καὶ

[1] Ἀσμένη] μεθ' ἡδονῆς. [2] Προυτίθεσαν] τιμιώτερον ἔκριναν. [3] Τοῦ τε μὴ ἀδικεῖν] ἤγουν, τοῦ δικαίου. [4] Ἐς ἀλλήλους ἐχρήσαντο] ἤγουν, κατ' ἀλλήλων. [5] Διέβησαν ἐς τὴν νῆσον] τὴν κέρκυραν. [6] Ὅπως ἀπόνοια ᾖ] ὅπως ἀπόγνωσις ᾖ τοῦ ὑποστρέψαι, καὶ ἀποπλεῦσαι, καὶ ἄλλο τι πρᾶξαι πλὴν τοῦ κρατῆσαι τῆς κερκύρας.

καμαρίνα. τῆς δὲ ἰταλίας, λοκροὶ μὲν συρακοσίων ἦσαν, ῥηγῖνοι δὲ, κατὰ τὸ ξυγγενὲς, λεοντίνων. ἐς οὖν τὰς ἀθήνας πέμψαντες οἱ τῶν λεοντίνων ξύμμαχοι, κατά τε παλαιὰν ξυμμαχίαν, καὶ ὅτι ἴωνες ἦσαν, πείθουσι τοὺς ἀθηναίους πέμψαι σφίσι ναῦς. ὑπὸ γὰρ τῶν συρακοσίων [1] τῆς τε γῆς εἴργοντο καὶ τῆς θαλάσσης. καὶ [2] ἔπεμψαν οἱ ἀθηναῖοι, τῆς μὲν οἰκειότητος προφάσει, βουλόμενοι δὲ μήτε σῖτον ἐς τὴν πελοπόννησον ἄγεσθαι [3] αὐτόθεν, [4] *[5] πρόπειράν τε ποιούμενοι [6] εἰ σφίσι δυνατὰ εἴη τὰ ἐν τῇ σικελίᾳ πράγματα ὑποχείρια γενέσθαι. καταστάντες οὖν ἐς ῥήγιον τῆς ἰταλίας, τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο [7] μετὰ τῶν ξυμμάχων· καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἡ νόσος τὸ δεύτερον ἐπέπεσε τοῖς ἀθηναίοις, [8] ἐκλιποῦσα μὲν οὐδένα χρόνον [9] τὸ παντάπασιν, ἐγένετο δέ τις [10] ὅμως διακωχή. [11] παρέμεινε δὲ τὸ μὲν ὕστερον, οὐκ ἔλασσον ἐνιαυτοῦ· τὸ δὲ πρότερον, καὶ δύο ἔτη. ὥστε ἀθηναίοις τε μὴ εἶναι [12] ὅ, τι μᾶλλον τούτου ἐπίεσε, καὶ ἐκάκωσε τὴν δύναμιν. τετρακοσίων γὰρ ὁπλιτῶν καὶ τετρακισχιλίων οὐκ ἐλάσσους, ἀπέθανον [13] ἐκ τῶν τάξεων, καὶ τριακοσίων ἱππέων· τοῦ δὲ ἄλλου ὄχλου ἀνεξεύρετος ἀριθμός. ἐγένοντο δὲ τότε καὶ οἱ πολλοὶ σεισμοὶ τῆς γῆς, ἔντε ἀθήναις, καὶ ἐν εὐβοίᾳ, καὶ ἐν βοιωτοῖς, [14] καὶ μάλιστα ἐν ὀρχομενῷ τῷ βοιωτίῳ. Καὶ οἱ μὲν ἐν σικελίᾳ ἀθηναῖοι καὶ ῥηγῖνοι, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, τριάκοντα ναυσὶ στρατεύουσιν ἐπὶ τὰς αἰόλου νήσους καλουμένας. θέρους γὰρ [15] δι' ἀνυδρίαν ἀδύνατα ἦν [16] ἐπιστρατεύειν. νέμονται δὲ λιπαραῖοι αὐτὰς, κνιδίων ἄποικοι ὄντες. οἰκοῦσι δ' ἐν μιᾷ τῶν νήσων οὐ μεγάλῃ, [17] καλεῖται δὲ λιπάρα. τὰς δὲ ἄλλας ἐκ ταύτης ὁρμώμενοι γεωργοῦσι, διδύμην, καὶ στρογγύλην, καὶ ἱεράν. νομίζουσι δὲ οἱ ἐκείνῃ ἄνθρωποι,

Margin: τῶν ἀθηναίων γε μὴ εἶναι ὅ,τι μᾶλλον ἐπίεσε

A Camarina. Sed ex Italia, Locri quidem, Syracusanis, Rhegini verò, propter cognationem Leontinis fauebant. Leontinorum igitur socij, cùm propter antiquam societatem, [*quæ ipsis cum Atheniensibus intercedebat,*] tum etiam, quòd Iones essent, legatis Athenas missis, Atheniensibus persuaserunt, vt naues ad se mitterent. nam & terræ, & maris vsu à Syracusanis prohibebantur. Athenienses verò naues miserunt, per speciem quidem necessitudinis, sed [*re ipsa,*] eo consilio, vt neque frumentum illinc in Peloponnesum exportaretur, vtq; tentarent an res Siculas in suam B potestatem redigere possent. Cùm igitur Rhegium Italię [*oppidum*] appulissent, cum sociis bellum gerere cœperunt. atque hæc æstas excessit. At hyeme ineunte morbus Athenienses iterum inuasit, qui nunquam ille quidem omnino sedatus fuerat: sed tamen quædam eius quiescentis intermissio facta fuerat: quum autem eos rursus est aggressus, non minus anno integro [*apud eos*] est immoratus. prius verò, vel per biennium [*est grassatus.*] adeò vt nihil fuerit, C quòd Athenienses magis, quàm morbus iste presserit, eorumque vires afflixerit. Nam ex legionariis militibus obierunt non pauciores, quàm quatuor millia, & quadringenti, & trecenti equites. Nam cæteræ turbæ numerus iniri non potest. tunc verò præterea frequentes terræmotus extiterunt & Athenis, & in Eubœa, & cùm inter Bœotos, tum verò præcipuè in Bœotiæ oppido Orchomeno. Et Athenienses, ac Rhegini, qui in Sicilia erant, insulis, quæ Æoli vocantur, eadem hyeme D bellum cum triginta nauibus intulerunt. Nam æstate propter aquarum inopiam bellum ipsis inferri nequit. Liparæi autem, qui sunt Cnidiorum coloni, eas possident: habitantque in vna ex istis insulis non magna, quæ Lipara vocatur. hinc autem proficiscentes, alias, Didymen scilicet, Strongylen, & Hieram, colunt. Homines autem, qui sunt in illa regione,

---

[1] Τῆς τε γῆς εἴργοντο] εἴργοντο οἱ λεοντῖνοι, ὥστε μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν ἐμπορεύεσθαι. [2] Καὶ ἔπεμψαν οἱ ἀθηναῖοι] συμμαχίαν δηλονότι. [3] Αὐτόθεν] ἤγουν, ἀπὸ τῆς σικελίας. [4] Πρόπειράν τε] δοκιμασίαν. *[5] Πρόπειραν ποιούμενοι] πεῖραν λαμβάνοντες πρὸ τῶν τοῖς ἔργοις, ἢ τῷ σικελικῷ πολέμῳ ἐπιχειρεῖν. Æ.P. [6] Εἰ σφίσι δυνατὰ εἴη] εἰ δυνατὸν εἴη γενέσθαι ὑποχειρίους αὐτοῖς τοὺς σικελιώτας. [7] Μετὰ τῶν ξυμμάχων] τῶν λεοντίνων, καὶ τῶν ἄλλων. [8] Ἐκλιποῦσα μὲν οὐδένα χρόνον] οὐ διαλιποῦσα τὸ παράπαν. [9] Τὸ παντάπασι] τὸ σύνολον. [10] Ὅμως διακωχή] διάλειψις. ἀναβολή. [11] Παρέμεινε δὲ τὸ μὲν ὕστερον] ἤγουν, καὶ τὸ δεύτερον παρέμεινεν εἰς ἐνιαυτόν. [12] Ὅ, τι μᾶλλον ἐκάκωσε τὴν δύναμιν] ἀντὶ τοῦ, μηδὲν εἶναι ὅ παρὰ τοῦτο μᾶλλον ἐκάκωσε τὴν δύναμιν. ἐν ἄλλῳ κεῖται, ὥστε ἀθηναίοις τε μὴ εἶναι ὅ, τι μᾶλλον τούτου ἐπίεσε, καὶ ἐκάκωσε τὴν δύναμιν. [13] Ἐκ τῶν τάξεων] ἐκ τῶν συντάξεων τῶν πολεμικῶν δηλονότι. [14] Καὶ μάλιστα ἐν ὀρχομενῷ τῷ βοιωτίῳ] δύο γὰρ ὀρχομενοί, ὁ μὲν, τῆς ἀρκαδίας, ὃν Ὅμηρος καλεῖ πολύμηλον· ὁ δὲ, τῆς βοιωτίας, ὃν Ὅμηρος καλεῖ μινύειον. [15] Δι' ἀνυδρίαν] τῶν νήσων δηλονότι. [16] Ἐπιστρατεύειν] ταῖς νήσοις. [17] Καλεῖται δὲ λιπάρα] αὕτη τὸ παλαιὸν ἡ λιπάρα μελιγουνὶς ἐκαλεῖτο, ὥς φησιν ὁ Καλλίμαχος.

Vulca-

Vulcanum in Hiera fabrilem artem exercere putant, quia noctu quidem, magnum ignem, interdiu verò, fumũ emittere cernitur. Hæ autem insulæ sitæ sunt è regione Siculi, & Messani agri: erantq; Syracusanorum sociæ. Athenienses verò vastato illorum agro, cùm illæ se [*ipsis*] dedere nollent, Rhegium redierunt. atq; hæc hyems exiit, & belli, quod Thucydides cõscripsit, quintus annus excessit. Sequente verò æstate Peloponnesij, eorumq; socij, duce Agide, Archidami filio, Lacedæmoniorum Rege, ad Isthmum vsq; processerunt, vt irruptionem in Atticam facerent. Sed cùm crebri terræmotus fierent, retrò se receperunt, nec irruptionem in Atticam fecerunt. Per hæc tempora terræmotib. Eubœam apud Orobias agitantibus, mare ab ea, quæ tunc erat tellus, magno cum fluctuum impetu veniens, quandã vrbis partem inuasit. Atq; vna quidem [*maris*] pars [*illam vrbis partem*] demersit; altera verò, se [*in suum pristinum alueum*] recepit. Et quod antea tellus fuerat, id nunc est mare. omnesq; mortales perdidit, quotquot in editiora loca ocius cursu se conferre non potuerant. Huic autem similis alluuio extitit circa Atalantam insulam apud Locros Opuntios, quæ ab Atheniẽsium castello partem abstraxit, & duarũ nauium, quæ subductæ erant, alteram diffregit. In Peparetho quoque fuit quædam maris restagnatio, quæ tamen [*vrbem*] non inundauit. Et terræmotus muri partem, & Prytaneum, & aliquot alias domos diruit. Huius autem rei ego causam fuisse puto, quòd terræmotus, qua parte vehementissimus extitit, ab hac mare longè amandarit, hoc verò repentè rursus retractum inundationem violentiorem fecerit. nam sine terræmotu non videtur mihi contingere, vt hoc fiat.

A ἐν τῇ Ἱερᾷ ὡς ὁ Ἥφαιστος χαλκεύει, ὅτι τὴν νύκτα φαίνεται πῦρ ἀναδιδοῦσα πολὺ, καὶ τὴν ἡμέραν καπνόν. κεῖνται δὲ αἱ νῆσοι αὗται κατὰ τὴν σικελῶν καὶ μεσσηνίων γῆν· ξύμμαχοι δ᾽ ἦσαν συρακουσίων.[1] τεμόντες δ᾽ οἱ ἀθηναῖοι[2] τὴν γῆν, ὡς οὐ προσεχώρουν, [3] ἀπέπλευσαν ἐς τὸ ῥήγιον· καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ πέμπτον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου θέρους, πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι μέχρι μὲν B τοῦ ἰσθμοῦ ἦλθον, ὡς ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσβαλοῦντες, Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου ἡγουμένου, λακεδαιμονίων βασιλέως· σεισμῶν δὲ γενομένων πολλῶν, ἀπετράποντο πάλιν, [4] καὶ οὐκ ἐγένετο ἐσβολή. καὶ περὶ τούτους τοὺς χρόνους τῶν σεισμῶν κατεχόντων τῆς εὐβοίας ἐν ὀροβίαις, [5] ἡ θάλασσα ἐπελθοῦσα ἀπὸ τῆς τότε οὔσης γῆς, καὶ κυματωθεῖσα, ἐπῆλθε τῆς πόλεως μέρος τι· [6] καὶ τὸ μὲν, κατέκλυσε, τὸ δ᾽ ὑπενόστησε· καὶ θάλασσα νῦν ἐστι πρότερον οὖσα C γῆ· καὶ ἀνθρώπους διέφθειρεν[7] ὅσοι μὴ ἐδύναντο φθῆναι πρὸς τὰ μετέωρα ἀναδραμόντες. καὶ περὶ Ἀταλάντην[8] τὴν ἐπὶ λοκροῖς τοῖς ὀπουντίοις νῆσον παραπλησία γίγνεται ἐπίκλυσις, καὶ τοῦ τε φρουρίου τῶν ἀθηναίων [9] παρεῖλε, καὶ δύο νεῶν[10] ἀνειλκυσμένων τὴν ἑτέραν κατέαξεν. ἐγένετο δὲ[11] καὶ ἐν πεπαρήθῳ[12] κύματος ἐπαναχώρησίς τις, οὐ μέντοι ἐπέκλυσέ γε· καὶ σεισμὸς τοῦ τείχους τι κατέβαλε, καὶ τὸ πρυτανεῖον, καὶ ἄλλας οἰ- D κίας ὀλίγας. [13] αἴτιον δ᾽ ἔγωγε τοῦ τοιούτου νομίζω, ᾗ ἰσχυρότατος ὁ σεισμὸς ἐγένετο, κατὰ τοῦτο ἀποστέλλειν τε τὴν θάλασσαν, [14] καὶ ἐξαπίνης πάλιν ἐπισπωμένην, βιαιότερον τὴν ἐπίκλυσιν ποιεῖν. ἄνευ δὲ σεισμοῦ οὐκ ἄν μοι δοκεῖ τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι γενέσθαι.

---

[1] Τεμόντες δ᾽ οἱ ἀθηναῖοι] ἡ αἰτία τῆς ἐπιστρατείας τῶν ἀθηναίων καὶ τῶν λιπαραίων. [2] τὴν γῆν] ἐκείνων τῶν νησιωτῶν δηλονότι. [3] Ἀπέπλευσαν] ἀποπλεύσαντες ἐπανῆλθον. [4] Καὶ οὐκ ἐγένετο ἐσβολή] ἔφοδος. [5] Ἡ θάλασσα ἐπελθοῦσα] ἐπανελθοῦσα ἡ θάλασσα μέρος ἀπὸ τῆς ποτὲ οὔσης γῆς ἐπῆλθε, καὶ κατέλαβε. καλῶς δὲ εἶπε, τῆς ποτὲ οὔσης γῆς, ὡς νῦν θαλάσσης οὔσης δηλονότι, διὰ τὸν σεισμόν. Ἄλλοι δὲ οὕτως, ἡ θάλασσα εἰς ἑαυτὴν ἐπαναχωρήσασα, καὶ ὑποστρέψασα ἀπὸ τοῦ λιμένος καὶ τῆς γῆς, ἐπὶ τὰ κυματώδη, (τότε γὰρ μάλιστα κυματοῦται ὅταν εἰς ἑαυτὴν ἀναχωρήσῃ) αὖθις δ᾽ ἐλθοῦσα ἐπὶ τὴν γῆν, κατέλαβε μέρος τι ἕτερον τῆς γῆς, ὅπερ πρότερον οὐ κατεῖχε. [6] Καὶ τὸ μὲν, κατέκλυσε] καὶ τὸ μὲν κῦμα (φησὶ) κατέκλυσε τὴν γῆν, τὸ δὲ μέρος τῆς γῆς ἐκεῖνο ὑπενόστησε καὶ ὑποκαθέσθη, καὶ ταπεινότερον ἐγένετο. [7] Ὅσοι μὴ ἐδύναντο φθῆναι] προλαβεῖν. [8] Τὴν ἐπὶ λοκροῖς τοῖς ὀπουντίοις] τρεῖς λοκρίδες εἰσίν, αὕτη τε ἡ τῶν ὀπουντίων, καὶ ἡ τῶν ἐπιζεφυρείων, καὶ ἡ τῶν ὀζολῶν. [9] Παρεῖλε] μέρος παρέκοψεν. [10] Ἀνειλκυσμένων] ἐπὶ τῆς ξηρᾶς οὐσῶν. [11] Καὶ ἐν πεπαρήθῳ] ἡ πεπάρηθος, νῆσός ἐστι μία τῶν κυκλάδων. [12] Κύματος ἐπαναχώρησίς τις] ἀντὶ τοῦ, ἐγένετο κύματος ἐξόρμησίς τις ἐπὶ τὴν γῆν. [13] Αἴτιον δ᾽ ἔγωγε τοῦ τοιούτου νομίζω] τὸ νόημα τοιοῦτόν ἐστι, νομίζω, τὴν γῆν σειομένην, τῇ κινήσει τὴν θάλασσαν ἀνατρέπειν· τὴν δὲ θάλασσαν ἀνατραπεῖσαν, καὶ μετὰ ταῦτα κυματωθεῖσαν, καὶ μετὰ μείζονος ἐπελθοῦσαν ὁρμῆς, πλέον τι μέρος ἐπικλύσαι τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἐκεῖνο μόνον ὅπερ εἶχε τὸ πρότερον. [14] Καὶ ἐξαπίνης πάλιν] καὶ τὸν σεισμὸν νομίζω (φησὶ) τὴν θάλασσαν αἰφνίδιον ἐπισπώμενον, τῇ ἐπὶ θάτερα κινήσει βιαιοτέραν τὴν ἐπίκλυσιν ποιεῖν.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους ἐπολέμουν μὲν καὶ ἄλλοι,[1] ὡς ἑκάστοις ξυνέβαινεν, ἐν τῇ Σικελίᾳ, καὶ αὐτοὶ οἱ Σικελιῶται ἐπ' ἀλλήλους στρατεύοντες, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ξὺν τοῖς σφετέροις ξυμμάχοις· ἃ δὲ λόγου μάλιστα ἄξια ἢ μετὰ τῶν Ἀθηναίων οἱ ξύμμαχοι ἔπραξαν, ἢ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους οἱ ἀντιπολέμιοι, τούτων μνησθήσομαι. Χαροιάδου γὰρ ἤδη τοῦ Ἀθηναίων στρατηγοῦ τεθνηκότος ὑπὸ Συρακοσίων πολέμῳ, Λάχης ἅπασαν ἔχων τῶν νεῶν τὴν ἀρχὴν, ἐστράτευσε μετὰ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ Μυλὰς τὰς τῶν Μεσσηνίων. ἔτυχον δὲ δύο φυλαὶ ἐν ταῖς Μυλαῖς τῶν Μεσσηνίων φρουροῦσαι, καί τινα καὶ ἐνέδραν πεποιημέναι[2] τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, τούς τε ἐκ τῆς ἐνέδρας τρέπουσι, καὶ διαφθείρουσι πολλούς·[3] καὶ τῷ ἐρύματι[4] προσβαλόντες, ἠνάγκασαν ὁμολογίᾳ τήν τε ἀκρόπολιν παραδοῦναι, καὶ ἐπὶ Μεσσήνην ξυστρατεῦσαι. καὶ μετὰ τοῦτο, ἐπελθόντων οἱ Μεσσήνιοι τῶν τε Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, προσεχώρησαν καὶ αὐτοὶ, ὁμήρους τε δόντες, καὶ τὰ ἄλλα πιστὰ παρασχόμενοι. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους οἱ Ἀθηναῖοι τριάκοντα μὲν ναῦς ἔστειλαν περὶ Πελοπόννησον, (ὧν ἐστρατήγει Δημοσθένης τε ὁ Ἀλκισθένους, καὶ Προκλῆς ὁ Θεοδώρου) ἑξήκοντα δὲ ἐς Μῆλον, καὶ δισχιλίους ὁπλίτας· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου. τοὺς γὰρ Μηλίους ὄντας νησιώτας,[5] καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν,[6] οὐδὲ ἐς τὸ αὐτῶν ξυμμαχικὸν ἰέναι, ἐβούλοντο προσαγαγέσθαι.[7] ὡς δὲ αὐτοῖς δῃουμένης τῆς γῆς οὐ προσεχώρουν, ἄραντες ἐκ τῆς Μήλου, αὐτοὶ μὲν ἔπλευσαν ἐς Ὠρωπὸν τῆς περαίας γῆς, ὑπὸ νύκτα δὲ[8] σχόντες, εὐθὺς ἐπορεύοντο οἱ ὁπλῖται ἀπὸ τῶν νεῶν πεζῇ ἐς Τάναγραν τῆς Βοιωτίας.[9] *[10] οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ Ἀθηναῖοι, Ἱππονίκου τε τοῦ Καλλίου στρατηγοῦντος, καὶ Εὐρυμέδοντος τοῦ Θουκλέους,[11] ἀπὸ σημείου ἐς τὸ αὐτὸ κατὰ γῆν ἀπήντων. καὶ *[12] στρατοπεδευσάμενοι. ταύ-

Eadem æstate, cùm alij, vt quibusq; contigit, in Sicilia, bellum inter se gesserunt, tum etiam ipsi Sicilienses, alij aliis arma inferentes, & Athenienses, cum suis sociis. Quæ autem maximè digna memoratu, vel socij cum Atheniensibus, vel hostes aduersus Athenienses gesserunt, horum mentionem faciam. Cùm enim Charœades Atheniensium dux à Syracusanis in prœlio cæsus fuisset, Laches totum classis imperium penes se habens, cum sociis Mylis Messeniorum oppido bellum intulit. Mylis autem præsidio erant duæ Messeniorum cohortes, quæ nonnullas etiam insidias struxerant [*Atheniensium*] militibus, qui in nauibus erant: sed Athenienses, eorumque socij illos, qui in insidiis collocati fuerant, in fugam vertunt, multosq; cædunt. Et munitionem adorti, eos compositione facta & arcem dedere, & secum aduersus Messanam militare coëgerunt. Postea verò Messanij, cùm Athenienses, eorumq; socij [*eos*] inuasissent, ipsi quoque deditionem fecerunt, datis obsidibus, aliisque fidei pignoribus præbitis. Eadem æstate, Athenienses triginta quidem naues circa Peloponnesum miserunt (quibus præerant Demosthenes Alcisthenis, & Procles Theodori filius:) sexaginta verò in Melum, cum duobus millibus grauis armaturæ militum, Nicias autem Nicerati filius ipsis præerat. Melios enim, quòd insulam incolerent, nec imperio parere, neque societatem secum inire vellent, subigere volebant. Sed cùm illi, agro [*ab hostibus*] vastato, se ipsis minimè dederent, [*Athenienses*] castris ex Melo motis, ipsi quidem ad Oropum, quod est è regione, nauigarunt, cumque sub noctem [*eò*] appulissent, grauis armaturæ milites ex nauibus egressi, ad Tanagram Bœotiæ [*urbem*] itinere pedestri protinus ire cœperunt. Athenienses verò, qui Athenis erant, ex omni vniuersi populi ordine coactis frequentibus copiis, Hipponico Calliæ, & Eurymedonte Theuclis filio, ducibus, dato signo in eundem locum terrâ suis obuiam iuerunt. castris-

[1] Ὡς ἑκάστοις ξυνέβαινεν] ὡς ἑκάστοις τισὶν αἰτία τοῦ στασιάζειν καὶ πολεμεῖν ἐγίγνετο. [2] Τοῖς ἀπὸ τῶν νεῶν] τῶν Ἀθηναίων. [3] Καὶ τῷ ἐρύματι] τῷ φρουρίῳ. [4] Προσβαλόντες] σφοδρῶς ἐπελθόντες. [5] Καὶ οὐκ ἐθέλοντας ὑπακούειν] τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. [6] Οὐδὲ ἐς τὸ αὐτῶν ξυμμαχικὸν ἰέναι] ἤγουν, ξυμμαχεῖν. [7] Ὡς δὲ αὐτοῖς] αὐτοῖς τοῖς Ἀθηναίοις. [8] Σχόντες] ἐλλιμενίσαντες. [9] Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. *[10] Οἱ ἐκ τῆς πόλεως] οἱ ἐν τῇ πόλει ὄντες, ἤγουν οἱ ἐν Ἀθήναις ὄντες, καὶ ἐκεῖθεν ἐλθόντες. Æ. P.
[11] Ἀπὸ σημείου] ἀπὸ συνθήματος. σημεῖα ἀνατείναντες ἀλλήλοις. *[12] Καὶ στρατοπεδευσάμενοι] καὶ στρατοπεδευσάμενοι ἐν τῇ Τανάγρᾳ, ἤγουν παρὰ τῇ Τανάγρᾳ, ταύτην τὴν ἡμέραν τὴν αὐτῆς ἀγρὸν ἐδῄουν. καὶ αὐτόθι, ὅπου ἐστρατοπεδεύσαντο, ἐνηυλίσαντο. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς. καὶ γὰρ ἐπιφέρεται, τῇ ὑσ. μ. κρ. τοὺς ἐπεξελθόντας τῶν Ταν. νοεῖ γὰρ τοὺς ἐκ τῆς Ταναγραίας πόλεως τοῖς Ἀθηναίοις ἐπεξελθόντας. Æ. P.

que illo die apud Tanagram positis, agrum A populabantur, & noctem illic egerunt. Ac postridie, cùm Tanagræos, qui eruptionē [*ex vrbe*] in ipsos fecerāt, & Thebanos aliquot, qui auxilio [*Tanagræis*] venerāt, prœlio superassent, & arma illis abstulissent, & trophæum statuissent, hi quidē, in vrbem, illi verò, ad naues redierunt. Nicias autem cum sexaginta nauib. terram legens, maritimam Locridis oram vastauit, domumq́; rediit. Sub hoc ipsum tempus Lacedæmonij Heracleam, quæ est in agro Trachinio, missa colonia condiderunt, hac de causa. B Nam vniuersi Melienses in tres partes distinguūtur, in Paralios, Hierenses, & Trachinios. Ex his autem Trachinij ab OEtæis finitimis bello attriti, initio quidē se ipsos Atheniensib. adiungere statuerant: sed veriti ne illi parū fideles sibi essent, Tisamenum legatū elegerunt, quem Lacedæmonem miserunt. cum ipsis autem & Dorienses, quæ est Lacedæmoniorū metropolis, legatos miserunt, vt idem peterent. Nam ipsi quoq; ab OEtæis grauissimè vexabantur. Lacedæmonij autē his auditis, in animo habebant coloniā emittere, q; & Trachiniis, C & Doriensibus opem ferre vellēt. Simul etiā quòd hæc vrbs ad bellū aduersus Athenienses gerendū in loco opportuno sita esse ipsis videretur. nā & aduersus Eubœā [*ibi*] classem paratū iri, vt traiectus breuis esset, & ad transitum in Thraciam [*sibi*] vsui futuram [*putabant.*] Et omnino oppidū illud [*colonia eò missa*] cōdere studebant. Primùm igitur Deū, qui Delphis est, cōsuluerunt [*an hoc facere deberent.*] Cū autē ille [*eos hoc facere*] iussisset, colonos cùm de suis, tū de populis circuncirca finitimis D [*eò*] emiserunt. quinetiam aliorum Græcorū quisquis vellet, sequi iusserunt, exceptis Ionibus & Achæis, & nonnullis aliis gentibus. Tres autem ex Lacedæmoniis Leon, Alcidas, & Damagon, coloniæ duces, & conditores fuerunt. cùm autē eò peruenissent, vrbē à fundamentis denuò excitatam muro cinxerunt, quæ nūc Heraclea vocatur, quadraginta fermè stadiorum spatio à Thermopylis, & viginti, à mari distans. naualiaque præparauerunt, eaque iuxta Thermopylas, ad ipsas earū angustias facere cœperunt, vt ea facilè tueri possent. E

A τήν τε ἡμέραν ἐν τῇ Ταναγρᾳ ἐδῄουν, καὶ ἐνηυλίσαντο. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐπεξελθόντας τῶν Ταναγραίων, καὶ Θηβαίων τινὰς προσβεβοηθηκότας, καὶ ὅπλα λαβόντες, καὶ τροπαῖον στήσαντες, ἀνεχώρησαν, * [1] οἱ μὲν, ἐς τὴν πόλιν [2] οἱ δὲ, ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ παραπλεύσας ὁ Νικίας ταῖς ἑξήκοντα ναυσὶ, τῆς Λοκρίδος τὰ ἐπιθαλάσσια ἔτεμε, καὶ ἀνεχώρησεν ἐπ᾽ οἴκου. ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον Λακεδαιμόνιοι Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχινίαις, ἀποικίαν καθίσαντο, ἀπὸ τοιᾶσδε γνώ- B μης· Μηλιεῖς οἱ ξύμπαντες, εἰσὶ μὲν τρία μέρη, Παράλιοι, Ἱερῆς, Τραχίνιοι· τούτων δὲ οἱ Τραχίνιοι πολέμῳ ἐφθαρμένοι ὑπὸ Οἰταίων ὁμόρων ὄντων, τὸ πρῶτον μελλήσαντες [3] Ἀθηναίοις προσθεῖναι σφᾶς αὐτοὺς, δείσαντες δὲ [4] μὴ οὐ σφίσι πιστοὶ ὦσι, πέμπουσιν ἐς Λακεδαίμονα, ἑλόμενοι πρεσβευτὴν Τισαμενόν. ξυνεπρεσβεύοντο δὲ αὐτοῖς καὶ Δωριῆς, ἡ μητρόπολις τῶν Λακεδαιμονίων, τῶν αὐτῶν δεόμενοι. ὑπὸ γὰρ τῶν Οἰταίων καὶ αὐτοὶ πολέμῳ ἐφθείροντο. ἀκούσαντες δὲ οἱ C Λακεδαιμόνιοι, γνώμην εἶχον τὴν ἀποικίαν ἐκπέμπειν, τοῖς τε Τραχινίοις βουλόμενοι καὶ τοῖς Δωριεῦσι τιμωρεῖν. [5] καὶ ἅμα τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου καλῶς αὐτοῖς ἐδόκει ἡ πόλις καθίστασθαι. [6] ἐπί τε γὰρ τῇ Εὐβοίᾳ ναυτικὸν παρασκευασθῆναι ἂν, [7] ὥστ᾽ ἐκ βραχέος τὴν διάβασιν γίγνεσθαι, τῆς τε ἐπὶ Θρᾴκης παρόδου χρησίμως ἕξειν. τό, τε ξύμπαν, ὥρμηντο τὸ χωρίον κτίζειν. πρῶτον μὲν οὖν ἐν Δελφοῖς τὸν θεὸν ἐπήροντο· κελεύοντος δὲ, ἐξέπεμψαν τοὺς D οἰκήτορας αὐτῶν τε καὶ τῶν περιοίκων· καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τὸν βουλόμενον ἐκέλευον ἕπεσθαι, πλὴν Ἰώνων, καὶ Ἀχαιῶν, καὶ ἔστιν ὧν ἄλλων ἐθνῶν. οἰκισταὶ δὲ τρεῖς Λακεδαιμονίων ἡγήσαντο, Λέων, καὶ Ἀλκίδας, καὶ Δαμάγων. καταστάντες δὲ [8] ἐτείχισαν τὴν πόλιν ἐκ καινῆς, ἣ νῦν Ἡράκλεια καλεῖται, ἀπέχουσα Θερμοπυλῶν σταδίους [9] μάλιστα τεσσαράκοντα, τῆς δὲ θαλάσσης, εἴκοσι. νεώριά τε παρεσκευάζοντο, [10] καὶ ἤρξαντο κατὰ Θερμοπύλας, E κατ᾽ αὐτὸ τὸ στενὸν, ὅπως εὐφύλακτα αὐτοῖς εἴη.

τῇ Τραχινίᾳ

---

[1] Οἱ μὲν] οἱ ἐκ τῆς πόλεως, οἱ ἐξ Ἀθηνῶν, ἤγουν Ἀθήνηθεν ἐλθόντες. ἐς τὴν πόλιν, ἐς τὰς Ἀθήνας, ὅθεν ἦλθον. οἱ δὲ, οἱ ἐς Ὠρωπὸν πλεύσαντες, καὶ ἐκεῖ τὰς ἑαυτῶν ναῦς καταλιπόντες. Æ. P. [2] Οἱ δὲ, ἐπὶ τὰς ναῦς] ἤγουν, οἱ ὁπλῖται. [3] Ἀθηναίοις προσθεῖναι] κατὰ προσθήκην δοῦναι. παραδοῦναι. ὥστε συμμάχους εἶναι. [4] Μὴ οὐ σφίσι πιστοὶ ὦσιν] οἱ Ἀθηναῖοι δηλονότι. [5] Καὶ ἅμα τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου] καὶ ἅμα διὰ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον. [6] Ἐπί τε γὰρ τῇ Εὐβοίᾳ] κατὰ τῆς Εὐβοίας. [7] Ὥστ᾽ ἐκ βραχέος] τουτέστι, ῥᾳδίως τὴν διάβασιν εἶναι, στενῆς οὔσης τῆς ἐν μέσῳ θαλάσσης. [8] Ἐτείχισαν τὴν πόλιν ἐκ καινῆς] δηλονότι κρηπῖδος. [9] Μάλιστα] ἀντὶ τοῦ κατὰ ἀκρίβειαν. [10] Καὶ ἤρξαντο κατὰ Θερμοπύλας] ἤρξαντο (φησὶ) κατ᾽ αὐτὸ τὸ στενὸν, ὅπως εὔφυλακτα αὐτοῖς γένηται. τὸ γὰρ ἐν στενῷ ὂν τόπῳ ἀσφαλές ἐστι.

οἱ δ' ἀθηναῖοι, τῆς πόλεως ταύτης ξυνοικιζομένης, τὸ πρῶτον ἔδεισάν τε, [1] καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ τῇ εὐβοίᾳ μάλιστα καθίστασθαι, ὅτι βραχύς ἐστιν ὁ διάπλους πρὸς τὸ κήναιον τῆς εὐβοίας. ἔπειτα μέντοι παρὰ δόξαν αὐτοῖς ἀπέβη. οὐ γὰρ ἐγένετο ἀπ' αὐτῆς δεινὸν οὐδέν. αἴτιον δ' ἦν· οἵ τε θεσσαλοὶ ἐν δυνάμει ὄντες τῶν ταύτῃ χωρίων, [2] καὶ ὧν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζετο, φοβούμενοι μὴ σφίσι μεγάλῃ ἰσχύι [3] παροικῶσιν, ἔφθειρον, καὶ διὰ παντὸς ἐπολέμουν ἀνθρώποις [4] νεοκαταστάτοις, ἕως [5] ἐξετρύχωσαν, [6] γενομένους τὸ πρῶτον καὶ πάνυ πολλούς. πᾶς γάρ τις, λακεδαιμονίων οἰκιζόντων, θαρσαλέως ᾔει, βέβαιον νομίζων τὴν πόλιν. [7] οὐ μέντοι ἥκιστα οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τῶν λακεδαιμονίων οἱ ἀφικνούμενοι τὰ πράγματά τε ἔφθειρον, καὶ ἐς ὀλιγανθρωπίαν κατέστησαν, ἐκφοβήσαντες τοὺς πολλούς, χαλεπῶς τε καὶ ἔστιν ἃ οὐ καλῶς ἐξηγούμενοι. ὥστε ῥᾷον ἤδη αὐτῶν [8] οἱ πρόσοικοι ἐπεκράτουν. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, καὶ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον [9] ὃν ἐν τῇ μήλῳ οἱ ἀθηναῖοι κατείχοντο, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν τριάκοντα νεῶν ἀθηναῖοι, περὶ πελοπόννησον ὄντες, πρῶτον ἐν ἐλλομενῷ τῆς λευκαδίας φρουρούς τινας λοχήσαντες διέφθειραν, ἔπειτα ὕστερον ἐπὶ λευκάδα μείζονι στόλῳ ἦλθον, ἀκαρνᾶσί τε πᾶσιν, οἳ πανδημεὶ, πλὴν οἰνιαδῶν, ξυνέσποντο, καὶ ζακυνθίοις, καὶ κεφαλλῆσι, καὶ κερκυραίων πεντεκαίδεκα ναυσί. καὶ οἱ μὲν λευκάδιοι, τῆς τε ἔξω γῆς δῃουμένης, καὶ τῆς ἐντὸς τοῦ ἰσθμοῦ (ἐν ᾗ καὶ ἡ λευκάς ἐστι, καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Απόλλωνος) πλήθει βιαζόμενοι ἡσύχαζον. οἱ δ' ἀκαρνᾶνες ἠξίουν Δημοσθένην τὸν στρατηγὸν τῶν ἀθηναίων *[10] ἀποτειχίζειν αὐτούς· νομίζοντες ῥᾳδίως γ' ἂν ἐκπολιορκῆσαι, πόλεώς τε ἀεὶ [11] σφίσι πολεμίας ἀπαλλαγῆναι. Δημοσθένης δ' ἀναπείθεται κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὑπὸ μεσσηνίων ὡς καλὸν αὐτῷ στρατιᾶς τοσαύτης ξυνειλεγμένης, αἰτωλοῖς

τῆς ἀρκαδίας

Athenienses autem, cùm hæc vrbs à colonis vndique coactis conderetur, primùm quidem timuerũt, hancq; potissimùm aduersus Eubœã condi putarunt, quòd illinc ad Cenæum Eubœæ [*promontorium*] breuis esset traiectus. postea verò præter opinionẽ, [*res*] ipsis cessit. nihil enim mali inde [*Atheniẽsibus*] euenit. Cuius rei hæc fuit causa: quia Thessali, qui rerũ illarum potiebantur, & quorũ in agro [*hæc vrbs*] condebatur, veriti ne prætopotentes accolas haberent, assiduo bello nouos colonos premebant, donec eos attritos in paucissimos redegerunt, quamuis initio permulti fuissent. Quilibet enim hanc vrbem, quã Lacedæmonij condebant, stabilem, fore sperans, [*eò*] confidenter ibat. Veruntamen vel ipsi Lacedæmonij magistratus, qui [*illuc*] proficiscebãtur, [*illius ciuitatis*] res maximè labefactarunt, & vrbem infrequentem reddiderũt, quod plurimos deterruissent, asperius, quinetiam nonnullis in rebus perperam [*ipsis*] imperantes. quamobrem populi finitimi facilius eos iam superabãt. Eadem æstate, & sub idem tempus, quo Athenienses in Melo detinebãtur, illi quoque Athenienses, qui cum triginta nauibus circa Peloponnesum erant, primùm quidem ad Ellomenum Leucadiæ quosdam ex præsidiariis per insidias interfecerunt, deinde verò cum maiore classis apparatu, & cum omnibus Acarnanibus, qui cum frequentibus copiis, quas ex omnib. suæ gentis ciuitatibus coëgerant, exceptis OEniadis, eos comitabãtur, præterea cum Zacynthiis, & Cephalleniis, & quindecim Corcyræorũ nauibus, aduersus Leucadem iuerunt. Atq; Leucadij quidem, cùm ipsorum ager tam extra, quàm intra Isthmum (vbi & ipsa Leucas est sita, & Apollinis tẽplum) vastaretur, quod militũ numero lõgè inferiores essent, [*nec hostiũ impreßionem sustinere possent,*] quiescebant, [*& intra sua mœnia se continebant, nec vllam eruptionem in illos faciebant.*] Acarnanes verò Demosthenem Atheniensium ducẽ rogabant, vt eos circumuallaret. hãc enim vrbem facilè expugnari posse, seq; ciuitate sibi semper inimica liberatũ iri putabant. Sed Demosthenes hoc ipso tempore verbis Messeniorum adductus est, vt crederet è dignitate sua esse, cùm tantus exercitus esset coactus, Ætolis

[1] Καὶ ἐνόμισαν ἐπὶ τῇ εὐβοίᾳ] κατὰ τῆς εὐβοίας. [2] Καὶ ὧν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζετο] κώλυμα ἐκεῖνοι ἦσαν τοῦ αὐξηθῆναι τὴν πόλιν. [3] Παροικῶσιν] ἐγγειτόνων ὦσι. [4] Νεοκαταστάτοις] νεωστὶ οἰκήσασιν. [5] Εξετρύχωσαν] ἐδάμασαν. [6] Γενομένους τὸ πρῶτον] ἤγουν, κατὰ τὴν πρώτην οἴκησιν. [7] Οὐ μέντοι ἥκιστα] οὐχ ἧσσον δέ, οἱ ἄρχοντες οἱ πεμπόμενοι ἐκεῖ ὑπὸ λακεδαιμονίων ἐξετρύχωσαν τὴν πόλιν, καὶ κώλυμα ἐγένοντο τοῦ αὐξηθῆναι αὐτὴν εἰς ἔνια πράγματα, οὐ καλῶς διοικοῦντες. [8] Οἱ πρόσοικοι] οἱ θεσσαλοὶ, καὶ οἱ τοιοῦτοι. [9] Ον ἐν τῇ μήλῳ] ὃν κατεῖχον τὸ καὶ διέτριβον χρόνον ἐν τῇ μήλῳ. *[10] Αποτειχίζειν] περιτειχίζειν. τοῦτο ἐκ τῶν κάτω δῆλον· διὰ τῆς Λευκάδος τὴν οὐ περιτείχισιν. Æ.P. [11] Σφίσι πολεμίας] τοῖς ἀκαρνᾶσι δηλονότι.

bellum inferre, quod & Naupacto hostes essent. Et [*iidem Messenij dicebant illū,*] si hos superasset, reliquas quoq; ciuitates, quæ in illis Epiri partibus erant, in Atheniensium potestatem facilè redacturum. Ætolorum enim gentem magnam illam quidem, & bellicosam esse: quia tamen in vicis nullo muro cinctis, idq; longe interuallo inter se distantib. habitabat, & leui armatura vtebatur, eam nō difficulter ab eo subigi posse demonstrabant, [*si celeriter eam inuasisset,*] antequam ipsa copiis omnium suarū ciuitatum in vnum coactis obuiam ipsi prodiret, vt saluti fortunisq; communib. opem ferret. Suadebant autē vt primum quidem inuaderet Apodotos, deinde verò Ophionenses, post hos Eurytanes, (quæ est maxima Ætolorum pars. Sermone autē vtuntur ignotissimo, & carnibus crudis vescuntur, quamobrem etiam ὠμοφάγοι vocantur.) His enim captis, cæteros etiam [*Ætolorum*] populos deditionem facile facturos [*affirmabant.*] Ille verò Messeniorum, qui in gratia apud eum erāt, verbis adductus, præcipuè verò quia credidit se sine Atheniensiū copiis, [*cum solis*] Epiroticis sociis, [*&*] cū Ætolis posse itinere terrestri proficisci cōtra Bœotos, per Locros Ozolas, ad Cytinium Doricum, quod Parnassum ad dextrā habet, donec descenderet ad Phocenses, qui propter amicitiam, quæ ipsis cum Atheniensibus perpetuò quondam intercesserat, ad eandem militiam alacriter venturi, vel etiam per vim, qua cogerentur, profecturi videbātur. Iam verò Bœotia Phocensibus est finitima. cum omnib. igitur copiis, inuitis Acarnanibus, à Leucade soluēs oram maritimam legens, ad Sollium nauigauit. Consilio autem cum Acarnanibus communicato, cùm illi hoc non admisissent, [*neq; probassent,*] quòd Leucadem circumuallare noluisset, ipse cum reliquis copiis Cephalleniorum, Messeniorum, Zacynthiorum, & trecentorum ex suis classiariis Atheniensium (nam quindecim Corcyræorum naues abierant) Ætolis bellum intulit. Ex OEnone autem Locridis profectus est. Isti autem Locri Ozolæ erant [*Atheniensium*] socij, eosque cum omnibus suis copiis in loca mediterranea proficisci oportebat, vt illic Atheniensibus præstò essent.

A ἐπιθέσθαι, ναυπάκτῳ τε πολεμίοις οὖσι· καὶ, ἢν κρατήσῃ αὐτῶν, ῥᾳδίως καὶ τὸ ἄλλο ἠπειρωτικὸν τὸ ταύτῃ ἀθηναίοις προσποιήσειν. τὸ γὰρ ἔθνος μέγα μὲν εἶναι τὸ τῶν αἰτωλῶν, καὶ μάχιμον, οἰκοῦν δὲ κατὰ κώμας ἀτειχίστους, [1] καὶ ταύτας διὰ πολλοῦ, [2] καὶ σκευῇ ψιλῇ χρώμενον, [3] οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον, *[4] πρὶν ξυμβοηθῆσαι, καταστραφῆναι. ἐπιχειρεῖν δ' ἐκέλευον πρῶτον μὲν ἀποδώτοις, ἔπειτα δὲ ὀφιονεῦσι, καὶ μετὰ τούτους, εὐρυτᾶσιν ([5] ὅπερ μέγιστον μέρος ἐστὶ τῶν αἰτωλῶν· [6] ἀγνωστότατοι B δὲ γλῶσσαν καὶ ὠμοφάγοι εἰσίν, ὡς λέγονται) τούτων γὰρ ληφθέντων, [7] ῥᾳδίως καὶ τἆλλα προσχωρήσειν. [8] ὁ δὲ, τῶν μεσσηνίων χάριτι πεισθεὶς, καὶ μάλιστα νομίσας ἄνευ τῆς τῶν ἀθηναίων δυνάμεως [9] τοῖς ἠπειρώταις ξυμμάχοις μετὰ τῶν αἰτωλῶν δύνασθαι ἂν κατὰ γῆν ἐλθεῖν ἐπὶ βοιωτοὺς διὰ λοκρῶν τῶν ὀζολῶν ἐς κυτίνιον τὸ δωρικὸν, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν παρνασσὸν, ἕως καταβαίη ἐς φωκέας, οἳ προθύμως ἐδόκουν κατὰ τὴν ἀθηναίων αἰεί C ποτε φιλίαν ξυστρατεύειν, ἢ κἂν βίᾳ προσαχθῆναι· [10] καὶ φωκεῦσιν ἤδη ὅμορος ἡ βοιωτία ἐστίν. [11] ἄρας οὖν ξύμπαντι τῷ στρατεύματι ἀπὸ τῆς λευκάδος, ἀκόντων τῶν ἀκαρνάνων, παρέπλευσεν ἐς σόλλιον. [12] κοινώσας δὲ τὴν ἐπίνοιαν τοῖς ἀκαρνᾶσιν, [13] ὡς οὐ προσεδέξαντο, διὰ τῆς λευκάδος τὴν οὐ περιτείχισιν, αὐτὸς τῇ λοιπῇ στρατιᾷ, κεφαλλῆσι, καὶ μεσσηνίοις, καὶ ζακυνθίοις, καὶ ἀθηναίων τριακοσίοις [14] τοῖς ἐπιβάταις τῶν σφετέρων νεῶν (αἱ γὰρ D πεντεκαίδεκα τῶν κερκυραίων ἀπῆλθον νῆες) ἐστράτευσεν ἐπ' αἰτωλούς. ὡρμᾶτο δὲ ἐξ οἰνεῶνος τῆς λοκρίδος. οἱ δὲ ὀζόλαι οὗτοι λοκροὶ ξύμμαχοι ἦσαν, καὶ ἔδει αὐτοὺς πανστρατιᾷ ἀπαντῆσαι τοῖς ἀθηναίοις ἐς τὴν μεσόγειαν.

γρ. ἀποδότοις

[1] Καὶ ταύτας διὰ πολλοῦ] διαστήματος δηλονότι. [2] Καὶ σκευῇ ψιλῇ χρώμενον] κούφη. ἀπηλλαγμένῃ σιδήρου. [3] Οὐ χαλεπὸν ἀπέφαινον] ἀπέφαινον (φησὶ) ῥᾳδίως δυνάμενον καταστραφῆναι, πρὶν ἀλλήλοις ἐπιβοηθῆσαι, καὶ συνελθεῖν πάσας τὰς πόλεις. *[4] Πρὶν ξυμβοηθῆσαι] ἡ τούτου τοῦ χωρίου σαφὴς ἐξήγησις ἐν τοῖς κάτω κεῖται, ὅπου λέγεται), ἰέναι ἐκέλευον ὅτι τάχιστα ἐπὶ τὰς κώμας, καὶ μὴ μένειν ἕως ἂν ξύμπαντες ἀθροισθέντες ἀντιτάξωνται. Æ. P. [5] Ὅπερ μέγιστον μέρος] οἱ εὐρυτᾶνες. [6] Ἀγνωστότατοι δὲ γλῶσσαν] οὐκ ἔχοντες τὴν διάλεκτον εὔκολον γνωσθῆναι. [7] Ῥᾳδίως καὶ τἆλλα προσχωρήσειν] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. [8] Ὁ δὲ, τῶν μεσσηνίων] τὸ ἑξῆς οὕτως, ὁ δὲ, πεισθεὶς, ἄρας ἀπὸ τῆς λευκάδος, παρέπλευσε. τὰ γὰρ ἄλλα, διὰ μέσου. [9] Τοῖς ἠπειρώταις] σὺν μόνοις δηλονότι τοῖς ἠπειρώταις συμμάχοις, καὶ αἰτωλοῖς. [10] Καὶ φωκεῦσιν ἤδη ὅμορος ἡ βοιωτία ἐστίν] αἰτιολογικὸν, ἀπὸ δὲ τούτου φωκεῦσιν ὅμορος ἡ βοιωτία ἐστίν. [11] Ἄρας οὖν] ὁ οὖν σύνδεσμος, περιττός ἐστι. πρὸς γὰρ τὸ ἄνω ἐστὶν, ὁ δὲ, τῶν μεσσηνίων χάριτι πεισθεὶς, ἄρας. ἀλλ' ἐπεὶ διὰ μακροῦ ἀνταπέδωκε, διὰ τοῦτο τὸν σύνδεσμον παρέλαβεν. Ἄλλως. ὁ οὖν σύνδεσμος, εἰ καὶ περιττὸς τῷ Ἀντύλλῳ δοκεῖ, ἐγὼ πάνυ ἀναγκαίως λέγω προσκεῖσθαι αὐτόν. τὴν βουλὴν γὰρ εἰπὼν, ἐπήγαγε τὴν πρᾶξιν· ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, οὐκοῦν ἐνθυμηθεὶς, ἔπραττεν ὅπερ ἐνεθυμήθη. [12] Κοινώσας δὲ τὴν ἐπίνοιαν] εἰς κοινὴν γνώμην προθεὶς τὴν ἐνθύμησιν. [13] Ὡς οὐ προσεδέξαντο] διότι (φησὶ) βουλομένων ἀκαρνάνων, οὐ περιετειχίσθη. [14] Τοῖς ἐπιβάταις] τοῖς ἐρέταις.

ὄντες γὰρ ὅμοροι τοῖς Αἰτωλοῖς[1] καὶ ὁμόσκευοι, μεγάλη ὠφέλεια ἐδόκει εἶναι ξυστρατεύοντες, μάχης τε ἐμπειρίᾳ τῆς ἐκείνων, καὶ χωρίων. αὐλισάμενος δὲ τῷ στρατῷ ἐν τοῦ Διὸς τοῦ Νεμείου τῷ ἱερῷ (ἐν ᾧ Ἡσίοδος ὁ ποιητὴς λέγεται[2] ὑπὸ τῶν ταύτῃ ἀποθανεῖν, χρησθὲν αὐτῷ ἐν Νεμέᾳ τοῦτο παθεῖν) ἅμα τῇ ἕῳ ἄρας ἐπορεύετο ἐς τὴν Αἰτωλίαν. καὶ αἱρεῖ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ Ποτιδανίαν, καὶ τῇ δευτέρᾳ Κροκύλιον, καὶ τῇ τρίτῃ Τίχιον· ἔμενέ τε αὐτοῦ, καὶ τὴν λείαν ἐς Εὐπόλιον τῆς Λοκρίδος ἀπέπεμψε.[3] τὴν γὰρ γνώμην εἶχε, τὰ ἄλλα καταστρεψάμενος, οὕτως ἐπὶ Ὀφιονέας, εἰ μὴ βούλοιντο ξυγχωρεῖν, ἐς Ναύπακτον ἐπαναχωρήσας, στρατεῦσαι ὕστερον. τοὺς δὲ Αἰτωλοὺς οὐκ ἐλάνθανεν αὕτη ἡ παρασκευὴ, οὔτε ὅτε[4] τὸ πρῶτον ἐπεβουλεύετο, ἐπειδή τε ὁ στρατὸς ἐσεβεβλήκει, πολλῇ χειρὶ ἐπεβοήθουν πάντες·[5] ὥστε καὶ οἱ ἔσχατοι Ὀφιονέων οἱ πρὸς τὸν Μηλιακὸν κόλπον καθήκοντες, Βωμιῆς καὶ Καλλιῆς, ἐβοήθησαν.[6] τῷ δὲ Δημοσθένει τοιόνδε τι οἱ Μεσσήνιοι παρῄνουν ὅπερ καὶ τὸ πρῶτον· ἀναδιδάσκοντες αὐτὸν τῶν Αἰτωλῶν[7] ὡς εἴη ῥᾳδία ἡ αἵρεσις, ἰέναι ἐκέλευον ὅτι τάχιστα ἐπὶ τὰς κώμας, καὶ μὴ μένειν ἕως ἂν ξύμπαντες ἀθροισθέντες[8] ἀντιτάξωνται, τὴν δ᾽ ἐν ποσὶν αἰεὶ πειρᾶσθαι αἱρεῖν. ὁ δὲ,[9] τούτοις τε πεισθεὶς, καὶ τῇ τύχῃ[10] ἐλπίσας, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ ἠναντιοῦτο, τοὺς Λοκροὺς οὐκ ἀναμείνας[11] οὓς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι (ψιλῶν γὰρ ἀκοντιστῶν ἐνδεὴς ἦν μάλιστα) ἐχώρει ἐπὶ Αἰγιτίου,[12] καὶ κατὰ κράτος αἱρεῖ ἐπιών.[13] ὑπέφευγον γὰρ οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν λόφων[14] τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως. ἦν γὰρ ἐφ᾽ ὑψηλῶν χωρίων, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὀγδοήκοντα σταδίους μάλιστα. οἱ δὲ Αἰτωλοὶ (βεβοηθηκότες γὰρ ἤδη ἦσαν ἐπὶ τὸ Αἰγίτιον) προσέβαλλον τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τοῖς ξυμμάχοις, καταθέοντες ἀπὸ τῶν λόφων ἄλλοι ἄλλοθεν, καὶ ἐσηκόντιζον·

quod enim Ætolis essent finitimi, & armorum genere similes, cùm propter peritiam pugnæ, qua illi vtebantur, tum etiam propter locorum notitiam, eorũ auxilium in hac expeditione magno vsui fore videbatur. Cùm autem in Iouis Nemeæi templo (in quo ab illius regionis incolis Hesiodus obiisse dicitur, cùm oraculum accepisset, hoc sibi in Nemea euenturum) cum toto exercitu pernoctasset, sub auroram castris inde motis in AEtoliam est profectus. primoq; die Potidaniam cepit; secũdo, Crocylium; tertio, Tichion. ibiq; substitit: & prædam in Eupolion Locridis misit. nam in animo habebat, vbi cætera loca prius in suam potestatem redegisset, ita demum postea aduersus Ophionẽses Naupactum reuersus, nisi se dedere voluissent, cũ suis copiis proficisci. Sed hic apparatus AEtolos non latuit, imò ne tunc quidem quum primùm [*à Demosthene de AEtolis inuadẽdis*] consilium inibatur: & postquam [*eius*] exercitus [*in AEtoliam*] irrupit, omnes [*AEtoli*] ingenti manu ei obuiam iuerũt. nam vel illi, qui Ophionẽsium sunt extremi, qui ad Meliacum sinum pertingunt, Bomienses, & Callienses, opem [*suis*] tulerunt. Messenij verò [*tunc etiam*] idem, quod & initio, Demostheni suadebant. [*Nam*] eum docentes Ætolorum debellationem facilem esse, hortabantur vt quàm celerrimè vicos [*illorum*] inuaderet, nec expectaret donec vniuersi copiis in vnum cõtractis ei occurrerent: sed in quemcunq; [*vicum*] incideret, [*eum*] expugnare semper conaretur. Ille verò his verbis adductus, & fortuna fretus, quòd nulla in re ei aduersaretur, Locros, quos ipsi auxiliũ ferre oportebat, non præstolatus (velitum enim, & leuis armaturæ opera potissimũ indigebat) aduersus Ægitium cõtendit, & aggressus expugnat. Nam oppidani fuga dilapsi fuerant, & tumulos oppido imminentes occupauerant. nam in locis excelsis erat situm, à mari distans octoginta fermè stadiis. AEtoli verò (iam enim ad Ægitium venerant, vt ei ferrent opem) Athenienses, eorumq; socios inuaserunt, & alij ex his, alij ex aliis tumulis decurrentes, missilia [*in eos*] ingerebant.

---

[1] Καὶ ὁμόσκευοι] τῇ αὐτῇ σκευῇ χρώμενοι. ἤγουν, ψιλῇ. [2] Ὑπὸ τῶν ταύτῃ] ἤγουν, ὑπὸ τῶν ἐνοικούντων ἐν ταύτῃ τῇ γῇ. [3] Τὴν γὰρ γνώμην εἶχε] γνώμην (φησὶν) εἶχεν, ἐπαναχωρήσας εἰς Ναύπακτον, οὕτω λοιπὸν ἐπὶ τοὺς Ὀφιονέας στρατεύειν, εἰ μὴ βούλοιντο σπένδεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις. [4] Τὸ πρῶτον ἐπεβουλεύετο] αὐτὸ τὸ, κατ᾽ αὐτῶν ἐβουλεύετο αὕτη ἡ γνώμη, καὶ συνετάττετο. [5] Ὥστε καὶ οἱ ἔσχατοι Ὀφιονέων] οἱ ἐν ἐσχατιᾷ ὄντες τῶν τόπων τῶν Ὀφιονέων. [6] Τῷ δὲ Δημοσθένει] τῷ δὲ Δημοσθένει τοιόνδε τι παρῄνουν οἱ Μεσσήνιοι, ἰέναι αὐτὸν ἐπὶ κώμην ἑκάστην, διδάσκοντες αὐτὸν ὅτι ῥᾳδία ἐστὶν ἡ αἵρεσις αὐτῶν πρὶν συστραφῆναι πάντας, καὶ ἅμα ἐλθεῖν. [7] Ὡς εἴη ῥᾳδία ἡ αἵρεσις] ἡ κατάσχεσις. [8] Ἀντιτάξωνται] οἱ Αἰτωλοὶ δηλονότι. [9] Τούτοις τε πεισθεὶς, καὶ τῇ τύχῃ] τῇ ἑαυτοῦ δηλονότι, ἐπεὶ οὐδέποτε ἠναντιώθη αὐτῷ, πρόσεχε τὸ λεχθέν. [10] Ἐλπίσας ὅτι οὐδὲν] θαρρήσας τῇ ἐλπίδι τῆς τύχης. [11] Οὓς αὐτῷ ἔδει προσβοηθῆσαι] ἐξ ὧν ἔδει βοήθειαν λαβεῖν κατὰ προσθήκην. [12] Καὶ κατὰ κράτος αἱρεῖ ἐπιὼν] ἤγουν, μετ᾽ ἰσχύος καὶ δυνάμεως. [13] Ὑπέφευγον γὰρ οἱ ἄνθρωποι] νοητέον τὸ, λανθάνοντες. [14] Τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως] τῶν ὑπερεχόντων τῆς πόλεως.

Et quo-

Et quoties Athenienſium exercitus [*ipſos*] inuadebat, ipſi pedem referebant. illis verò pedem referentibus inſtabãt. Et huiuſmodi pugna diu eſt commiſſa, dum alij alios mutuò inſequerẽtur, & viciſſim ſe reciperent, & in vtroque, [*videlicet tam in ipſa inſequutione, quàm in receptu,*] Athenienſes erant inferiores. Quoad igitur illorum ſagittariis tela ſuppeditarunt, hiſque vti potuerunt hi [*Ætolis*] reſtiterunt. (Nam AEtoli, quòd leuiter armati eſſent, dum ſagittis peterentur, reprimebantur) at cùm ſagittariorum præfectus occubuiſſet, & iſti diſſipati fuiſſent, & iidem eodem labore continenter, diuque tolerato iam defeſſi eſſent, & AEtoli ipſis inſtarent, & miſſilibus ipſos peterent, ita demum terga verterunt, fugæque ſe dederunt. & incidentes in torrentium alueos exitu carentes, & in loca, quorum erant ignari, perdebantur. Nam Chromon Meſſenius, qui viæ dux ipſis erat, iam obierat. AEtoli verò miſſilibus eos petentes, multos quidem eorum illic, in ipſa fuga pedibus aſſequuti, quòd eſſent homines pedum velocitate præſtantes, & leuiter armati, perdiderunt. Sed longè plures, qui à viis aberrauerant, & in ſyluam non perviam ſe contulerant, allato, [*iniectoq́;*] igne concremarunt. Deniq; fugæ, & interitus omne genus in Atheniẽſium exercitu cernebatur. Et qui ſuperfuerunt, ad mare, & OEneonem Locridis (vnde profecti fuerant) ægrè fuga ſe recipere potuerunt. Perierunt autem cùm ex ſociis multi, tum etiam ex ipſorum Athenienſium militibus grauiter armatis ad ſummum circiter centum & viginti. Atque tot quidem numero [*fuerunt,*] & eadem ætas [*militaris omnibus erat.*] Iſti igitur, qui Reipubl. Athenienſis ciues, viriq; fortiſſimi erant, in hoc bello perierunt. periit etiam alter ex ducibus Procles. Cùm autem ſuorum militum cadauera fide publica interpoſita ab Ætolis recepiſſent, & Naupactum rediiſſent, poſtea cum nauibus Athenas delati ſunt. Demoſthenes verò apud Naupactum, & in illius regionis locis remãſit, quòd ob res à ſe [*malè*] geſtas Athenienſes formidaret. Per

A καὶ ὅτε μὲν ἐπίοι τὸ τῶν ἀθηναίων στρατόπεδον, [1] ὑπεχώρουν, ἀναχωροῦσι δὲ ἐπέκειντο· [2] καὶ ἦν ἐπιπολὺ τοιαύτη ἡ μάχη, διώξεις τε καὶ [3] ὑπαγωγαὶ [4] ἐν οἷς ἀμφοτέροις ἥσσους ἦσαν οἱ ἀθηναῖοι. [5] μέχρι μὲν οὖν οἱ τοξόται εἶχόν τε τὰ βέλη αὐτοῖς, καὶ οἷοί τε ἦσαν χρῆσθαι [6] οἵδε ἀντεῖχον· (τοξευόμενοι γὰρ οἱ αἰτωλοὶ ἄνθρωποι ψιλοὶ [7] ἀνεστέλλοντο) ἐπειδὴ δὲ τοῦ τε τοξάρχου ἀποθανόντος [8] οὗτοι διεσκεδάσθησαν, καὶ αὐτοὶ ἐκεκμήκεσαν, B καὶ ἐπιπολὺ [9] τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι, οἵ τε αἰτωλοὶ ἐνέκειντο καὶ ἐσηκόντιζον, οὕτω δὴ τραπόμενοι ἔφευγον· καὶ ἐσπίπτοντες ἔς τε χαράδρας ἀνεκβάτους, καὶ χωρία ὧν οὐκ ἦσαν ἔμπειροι, διεφθείροντο. καὶ γὰρ ὁ ἡγεμὼν αὐτοῖς τῶν ὁδῶν Χρόμων ὁ μεσσήνιος ἐτύγχανε τεθνηκώς. οἱ δὲ αἰτωλοὶ ἐσακοντίζοντες, πολλοὺς μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ τροπῇ [10] κατὰ πόδας αἱροῦντες, ἄνθρωποι ποδώκεις καὶ ψιλοὶ, διέφθειρον· τοὺς δὲ πλείους, C τῶν ὁδῶν ἁμαρτάνοντας, [11] καὶ ἐς τὴν ὕλην ἐσφερομένους ὅθεν διέξοδοι οὐκ ἦσαν, πῦρ κομισάμενοι περιεπίμπρασαν. πᾶσά τε ἰδέα κατέστη τῆς φυγῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου τῶν στρατοπέδων τῶν ἀθηναίων. μόλις τε ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὸ οἰνεῶνα τῆς λοκρίδος (ὅθεν περ καὶ ὡρμήθησαν) οἱ περιγενόμενοι κατέφυγον. ἀπέθανον δὲ τῶν τε ξυμμάχων πολλοὶ, καὶ αὐτῶν ἀθηναίων ὁπλῖται περὶ εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατόν. [12] τοσοῦ-D τοι μὲν τὸ πλῆθος, καὶ ἡλικία ἡ αὐτή. οὗτοι βέλτιστοι δὴ ἄνδρες ἐν τῷ πολέμῳ τῷδε ἐκ τῆς ἀθηναίων πόλεως διεφθάρησαν. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ ἕτερος στρατηγὸς Προκλῆς. τοὺς δὲ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελόμενοι παρὰ τῶν αἰτωλῶν, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐς ναύπακτον, ὕστερον ἐς τὰς ἀθήνας ταῖς ναυσὶν ἐκομίσθησαν. Δημοσθένης δὲ περὶ ναύπακτον καὶ τὰ χωρία ταῦτα [13] ὑπελείφθη, τοῖς πεπραγμένοις φοβούμενος τοὺς ἀθηναίους. Κατὰ δὲ

---

[1] Ὑπεχώρουν] ἐπὶ πόδα ἤρχοντο. [2] Καὶ ἦν ἐπιπολὺ] διάστημα καιροῦ δηλονότι. [3] Καὶ ὑπαγωγαὶ] ἀναχωρήσεις. [4] Ἐν οἷς ἀμφοτέροις] ἤγουν, τῇ τε διώξει καὶ ἀναχωρήσει. [5] Μέχρι μὲν οὖν οἱ τοξόται] μέχρι μὲν οὖν αὐτοῖς εἶχον οἱ τοξόται βέλη. ἀντὶ τοῦ οἱ τοξόται αὐτῶν· ἰδίωμα δὲ ἀττικῶν ἡ τοιαύτη σύνταξις. [6] Οἵδε ἀντεῖχον] οὗτοι οἱ ἀθηναῖοι. [7] Ἀνεστέλλοντο] ἀνεκρούοντο. ἀνεχώρουν. [8] Οὗτοι διεσκεδάσθησαν] καὶ αὐτοὶ ἐκεκμήκεσαν, οὐχ οἱ τοξόται, ἀλλ' οἱ ὁπλῖται. [9] Τῷ αὐτῷ πόνῳ ξυνεχόμενοι] ἀντὶ τοῦ διώκοντες, ἢ ὑποχωροῦντες. [10] Κατὰ πόδας αἱροῦντες] ἀντὶ τοῦ συντόμως. [11] Καὶ ἐς τὴν ὕλην ἐσφερομένους] εἰς δυομένους. κρυπτομένους. [12] Τοσοῦτοι μὲν] ὁ μὲν, ἀντὶ τοῦ δή. [13] Ὑπελείφθη τοῖς πεπραγμένοις] λείπει ἡ ἐπί.

τοὺς αὐτοὺς χρόνους, καὶ οἱ περὶ σικελίαν ἀθηναῖοι πλεύσαντες ἐς τὴν λοκρίδα, [1] ἐν ἀποβάσει τέ τινι τοὺς προσβοηθήσαντας λοκρῶν ἐκράτησαν, καὶ περιπόλιον αἱροῦσιν, [2] ὃ ἦν ἐπὶ τῷ ἄληκι ποταμῷ. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους αἰτωλοὶ προπέμψαντες πρότερον ἐς τε κόρινθον καὶ ἐς λακεδαίμονα πρέσβεις, Τόλοφόν τε τὸν ὀφιονέα, καὶ Βοριάδην τὸν εὐρυτᾶνα, καὶ Τίσανδρον τὸν ἀπόδωτον, πείθουσιν ὥστε σφίσι πέμψαι στρατιὰν ἐπὶ ναύπακτον, [3] διὰ τὴν τῶν ἀθηναίων ἐπαγωγήν. καὶ ἐξέπεμψαν λακεδαιμόνιοι περὶ τὸ φθινόπωρον τρισχιλίους ὁπλίτας τῶν ξυμμάχων. τούτων ἦσαν πεντακόσιοι ἐξ ἡρακλείας τῆς ἐν τραχῖνι πόλεως, τότε νεοκτίστου οὔσης. σπαρτιάτης δ᾽ ἦρχεν Εὐρύλοχος τῆς στρατιᾶς, καὶ ξυνηκολούθουν αὐτῷ *Μασσάριος καὶ Μενέδατος οἱ σπαρτιᾶται. ξυλλεγέντος δὲ τοῦ στρατεύματος ἐς δελφούς, [4] ἐπεκηρυκεύετο Εὐρύλοχος λοκροῖς τοῖς ὀζόλαις. διὰ τούτων γὰρ ἡ ὁδὸς ἦν ἐς ναύπακτον, καὶ ἅμα τῶν ἀθηναίων ἐβούλετο ἀποστῆσαι αὐτούς. ξυνέπρασσον δὲ μάλιστα αὐτῷ τῶν λοκρῶν ἀμφισσῆς, διὰ τὸ τῶν φωκέων ἔχθος δεδιότες. καὶ αὐτοὶ πρῶτον δόντες ὁμήρους, καὶ τοὺς ἄλλους ἔπεισαν δοῦναι, φοβουμένους τὸν ἐπιόντα στρατόν· πρῶτον μὲν οὖν τοὺς ὁμόρους αὐτοῖς μυονέας (ταύτῃ γὰρ δυσεσβολώτατος ἡ λοκρίς) ἔπειτα ἰπνέας, καὶ μεσσαπίους, καὶ τριταιέας, καὶ χαλλαίους, καὶ τολοφονίους, καὶ ἡσσίους, καὶ οἰανθέας· οὗτοι καὶ ξυνεστράτευον πάντες. ὀλπαῖοι δὲ ὁμήρους μὲν ἔδοσαν, ἠκολούθουν δὲ οὔ. καὶ ὑαῖοι οὐκ ἔδοσαν ὁμήρους, πρὶν αὐτῶν εἷλον κώμην, πόλιν ὄνομα ἔχουσαν. ἐπειδὴ δὲ παρεσκεύαστο πάντα, καὶ τοὺς ὁμήρους κατέθετο ἐς κυτίνιον τὸ δωρικόν, ἐχώρει τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν ναύπακτον, διὰ τῶν λοκρῶν. καὶ πορευόμενος, οἰνεῶνα αἱρεῖ αὐτῶν, καὶ εὐπόλιον. οὐ γὰρ προσεχώρησαν. γενόμενοι δ᾽ ἐν τῇ ναυπακτίᾳ, καὶ οἱ αἰτωλοὶ ἅμα ἤδη προσβεβοηθηκότες, [6] ἐδῄουν τὴν γῆν, καὶ τὸ προάστειον ἀτείχιστον ὂν εἷλον. ἐπί τε μολύκρειον ἐλθόντες, τὴν κορινθίων μὲν ἀποικίαν, ἀθηναίων δὲ ὑπήκοον, αἱροῦσι·

γρ. Μακάριος *π. Μακάριος, & Μενεδάϊος, ὡς ἐν τοῖς κάτω. pag. 246. F.P.

γρ. ἡσσαίους

A eadem tẽpora, Athenienſes etiam, qui circa Siciliam erant, cùm in Locridẽ nauigaſſent, in quodam exſcenſu è nauibus in terrã facto, Locros, qui [*loco*] auxilium ferebant, ſuperarunt, & Peripolium ceperunt, quod ſitũ erat ad flumẽ Halecem. Eadem æſtate, Ætoli, qui iam antea Corinthum, & Lacedęmonem legatos miſerant, Tolophũ Ophionenſem, & Boriadem Eurytanẽ, ac Tiſandrum Apodotũ, [*illarum ciuitatum Magiſtratibus*,] perſuaſerunt, vt ſibi copias contra Naupactum mitterẽt, propter B Athenienſes [*à Naupactiis*] accerſitos, & in oppidum introductos. Lacedæmonij verò ſub autumnum tria millia grauis armaturę ſociorũ emiſerunt. Horum in numero fuerunt quingenti ex Heraclea vrbe in agro Trachinio tunc recens condita. His autem copiis præerat Eurylochus Spartanus, eũq; Maſſarius, & Menedatus Spartani comitabantur. Exercitu autẽ Delphis coacto Eurylochus caduceatorem ad Locros Ozolas pręmiſit. nam per illorum regionem ad Naupactum iter erat, ſimul etiã eos ab Athenienſium ſocietate abducere volebat. C Amphiſſenſes autem omnium Locrorum maximè eũ adiuuabant, quia propter Phocenſium odium ſibi timebant. & cùm ipſi primi dederũt obſides, tum etiam alios ad idem faciendum induxerunt, qui hoſtilis exercitus aduentum metuebant. Primùm igitur Myonenſes ſibi finitimos (hac enim ager Locrenſis aditũ habet difficillimum) deinde Ipnenſes, Meſſapios, Tritæenſes, Challæos, Tolophonios, Heſſios, & OEãthenſes. Iſti omnes etiam ad eãdem expeditionẽ profecti ſunt. at Olpęi obſides quidem dederunt: ſed tamen alios ſequi noluerunt. D Hyæi verò ne obſides quidem dederũt, priuſquàm vicus eorũ nomine Polis ab hoſtibus eſt captus. Poſtquàm autem res omnes ad expeditionem neceſſariæ comparatæ fuerunt, [*Eurylochus*] obſidibus in Cytinio Dorico depoſitis, cum exercitu per Locrorum agrum Naupactum verſus contendit. Et dum iter faceret, Oenconem ipſorum [*Locrorum oppidum*,] & Eupolium cepit. Nam [*Eurylocho*] ſe adiungere noluerant, cùm in agrũ Naupactium perueniſſent, & AEtoli ſimul auxilium ei iam tuliſſent, E agrum vaſtarunt, & ſuburbia nullis cincta muris ceperunt. Et Molycricũ profecti, quæ Corinthiorũ quidem colonia erat: ſed Athenienſiũ imperio parebat, ceperũt.

---

[1] Εν ἀποβάσει τέ τινι] ἤγουν, ἐν τόπῳ τινὶ ἀποβαίνης. [2] Ο ἦν ἐπὶ τῷ ἄληκι ποταμῷ] ὁ ἐπί, ἀντὶ τοῦ παρά. [3] Διὰ τὴν τῶν ἀθηναίων ἐπαγωγὴν] διὰ τὸ ἐπικεῖσθαι αὐτοῖς πρόσω τοὺς ἀθηναίους. [4] Επεκηρυκεύετο] δι᾽ ἐπικηρυκείας ἐμήνυε. [5] Τὸν ἐπιόντα στρατὸν] τῶν λακεδαιμονίων. [6] Εδῄουν τὴν γῆν] τὴν ναυπακτίαν δηλονότι.

Demo-

Demosthenis verò Atheniensis (adhuc enim post reditum ex AEtolia, vbi cladem acceperat, circa Naupactum agebat) cùm hostilis exercitus aduentum præsensisset, & de ipsa [*Naupacto*] timeret, ad Acarnanes profectus, ipsis ægrè (propter discessum ex Leucade) persuasit, vt Naupacto subsidio venirent. Et cum eo mille grauis armaturę milites nauibus vectos miserũt: qui vrbem ingressi, eam sunt tutati. Metus enim vehemens erat, ne, cùm magnus esset murorum ambitus, & pauci propugnatores, [*vrbis incolæ hostibus*] resistere non possent. Eurylochus verò, & qui cum eo erant, cùm intellexissent [*Atheniensium*] copias in vrbem ingressas, eamq́; [*propterea*] expugnari non posse, se receperunt nõ in Peloponnesum: sed in AEolidem, quæ nunc Calydon vocatur, & Pleuronem & in alia illius regionis loca, nec non in Proschion AEtoliæ. Nam Ambraciotę ad eos profecti, ipsis persuaserũt, vt secum Argos Amphilochicum, & cæteram Amphilochiam, & Acarnaniam aggrederentur. Simul etiam ipsis dixerunt fore vt, si hęc in suam potestatem redegissent, tota Epirotica gẽs societatem cum Lacedæmoniis contraheret. Eurylochus igitur horum verbis adductus, & omissis AEtolis, circum illa loca cum exercitu conquieuit, donec Ambraciotis ad militiam profectis, ad Argos subsidio venire oporteret. atque hæc æstas excessit. Sequente autem hyeme, Athenienses, qui in Sicilia erant, cum sociis Græcis, & [*aliis*] Siculis, quotquot violẽto Syracusanorum imperio premebantur, & qui cùm [*eorum*] essent socij, defectione à Syracusanis [*ad Athenienses*] facta ipsos in hoc bello iuuabãt, aduersus Nessam Siciliæ oppidum, cuius arcem Syracusani tenebant, iuerunt, & oppugnarunt. quum autem hoc expugnare non potuissent, abierunt. In ipso autem receptu, Syracusani, qui in arce erant, Atheniensium socios, qui eos nouissimi sequebantur, dum se reciperent, inuaserunt. & impressione in illos facta, magnã exercitus partem in fugam vertunt, & non paucos occidunt. Postea verò Laches, & Athenienses exscensu è nauibus in nonnulla Locridis loca facto, ad Caicinum fluuium, Locros, qui cum Proxeno Capatonis filio ad vim arcendam occurrerant,

Δημοσθένης δὲ ὁ Ἀθηναῖος, (ἔτι γὰρ ἐτύγχανεν ὢν μετὰ τὰ ἐκ τῆς Αἰτωλίας περὶ Ναύπακτον) [1] προαισθόμενος τοῦ στρατοῦ, καὶ δείσας περὶ αὐτῆς, [2] ἐλθὼν, πείθει Ἀκαρνᾶνας χαλεπῶς, διὰ τὴν ἐκ τῆς Λευκάδος ἀναχώρησιν, βοηθῆσαι Ναυπάκτῳ. [3] καὶ πέμπουσι μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῶν νεῶν χιλίους ὁπλίτας· οἱ ἐσελθόντες, περιεποίησαν τὸ χωρίον. [4] δεινὸν γὰρ ἦν μὴ, μεγάλου ὄντος τοῦ τείχους, ὀλίγων δὲ τῶν ἀμυνομένων, οὐκ ἀντίσχωσιν. Εὐρύλοχος δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὡς ᾔσθοντο τὴν στρατιὰν ἐσεληλυθυῖαν, καὶ ἀδύνατον ὂν τὴν πόλιν βίᾳ ἑλεῖν, ἀνεχώρησαν οὐκ ἐπὶ Πελοποννήσου, ἀλλ' ἐς τὴν Αἰολίδα, τὴν νῦν καλουμένην Καλυδῶνα, καὶ Πλευρῶνα, καὶ ἐς τὰ ταύτῃ χωρία, καὶ ἐς Πρόσχιον τῆς Αἰτωλίας. οἱ γὰρ Ἀμπρακιῶται ἐλθόντες [5] πρὸς αὐτοὺς, πείθουσιν [6] ὥστε μετὰ σφῶν Ἄργει τε τῷ Ἀμφιλοχικῷ καὶ Ἀμφιλοχίᾳ τῇ ἄλλῃ ἐπιχειρῆσαι, καὶ Ἀκαρνανίᾳ· ἅμα λέγοντες ὅτι ἢν τούτων κρατήσωσι, πᾶν τὸ ἠπειρωτικὸν Λακεδαιμονίοις ξύμμαχον καθεστήξει. καὶ ὁ μὲν Εὐρύλοχος, πεισθεὶς, καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς ἀφεὶς, ἡσύχαζε τῷ στρατῷ περὶ τοὺς χώρους τούτους, ἕως τοῖς Ἀμπρακιώταις ἐκστρατευσαμένοις περὶ τὸ Ἄργος δέοι βοηθεῖν. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι, τοῦ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἐπελθόντες μετὰ τῶν Ἑλλήνων ξυμμάχων, καὶ ὅσοι Σικελῶν κατὰ κράτος ἀρχόμενοι ὑπὸ Συρακοσίων, καὶ ξύμμαχοι ὄντες, ἀποστάντες αὖθις ἀπὸ Συρακοσίων, [7] ξυνεπολέμουν, ἐπὶ Ἴνησσαν, τὸ Σικελικὸν πόλισμα, οὗ τὴν ἀκρόπολιν Συρακούσιοι εἶχον, προσέβαλλον· καὶ ὡς οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν, ἀπῄεσαν. ἐν δὲ τῇ ἀναχωρήσει, [8] ὑστέροις Ἀθηναίων τοῖς ξυμμάχοις ἀναχωροῦσιν ἐπιτίθενται οἱ ἐκ τοῦ τειχίσματος Συρακούσιοι· καὶ προσπεσόντες, τρέπουσί τε μέρος τι τοῦ στρατοῦ, καὶ ἀπέκτειναν οὐκ ὀλίγους. [9] καὶ μετὰ τοῦτο, ἀπὸ τῶν νεῶν ὁ Λάχης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Λοκρίδα ἀποβάσεις τινὰς ποιησάμενοι κατὰ τὸν Καϊκῖνον ποταμὸν, τοὺς προσβοηθοῦντας Λοκρῶν μετὰ Προξένου τοῦ Καπάτωνος,

---

[1] Προαισθόμενος] αἴσθησιν λαβὼν τοῦ στρατοῦ ἐρχομένου.
[2] Ἐλθὼν, πείθει Ἀκαρνᾶνας χαλεπῶς] ἔπεισεν αὐτοὺς δυσχερῶς· δυσχερῶς δὲ, διότι οὐκ ἐπείσθη αὐτοῖς περιτειχίσαι τὴν Λευκάδα.
[3] Καὶ πέμπουσι μετ' αὐτοῦ] τοῦ Δημοσθένους.
[4] Δεινὸν γὰρ ἦν] δέος γὰρ ἦν μήποτε τοῦ τείχους μεγάλου ὄντος, καὶ ἑξῆς.
[5] Πρὸς αὐτοὺς] πρὸς τοὺς μετ' Εὐρυλόχου.
[6] Ὥστε μετὰ σφῶν] τῶν Ἀμπρακιωτῶν.
[7] Ξυνεπολέμουν] αὐτοῖς δηλονότι τοῖς Ἀθηναίοις.
[8] Ὑστέροις Ἀθηναίων] ἤγουν, μετὰ τοὺς Ἀθηναίους.
[9] Καὶ μετὰ τοῦτο] μετὰ τὸ [illegible].

ὡς τριακοσίους, μάχῃ ἐκράτησε, καὶ ὅπλα λαβόντες ἀπεχώρησε. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Δῆλον ἐκάθηραν Ἀθηναῖοι, [1] κατὰ χρησμὸν δή τινα. ἐκάθηρε μὲν γὰρ καὶ Πεισίστρατος ὁ τύραννος πρότερον αὐτήν, οὐχ ἅπασαν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐφεωρᾶτο τῆς νήσου· τότε δὲ πᾶσα ἐκαθάρθη, τοιῷδε τρόπῳ· [2] θῆκαι ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν Δήλῳ, πάσας ἀνεῖλον, καὶ τὸ λοιπὸν προεῖπον μήτε ἐναποθνήσκειν ἐν τῇ νήσῳ, μήτε ἐντίκτειν, ἀλλ' ἐς τὴν Ῥήνειαν διακομίζεσθαι. ἀπέχει δὲ ἡ Ῥήνεια τῆς Δήλου οὕτως ὀλίγον ὥστε Πολυκράτης ὁ Σαμίων τύραννος, ἰσχύσας τινὰ χρόνον ναυτικῷ, καὶ τῶν τε ἄλλων νήσων ἄρξας, καὶ τὴν Ῥήνειαν ἑλών, ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ, [3] ἁλύσει δήσας πρὸς τὴν Δῆλον. καὶ τὴν πεντετηρίδα τότε πρῶτον μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐποίησαν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ Δήλια. ἦν δέ ποτε καὶ τὸ πάλαι μεγάλη ξύνοδος ἐς τὴν Δῆλον τῶν Ἰώνων τε [4] καὶ περικτιόνων νησιωτῶν. ξύν τε γὰρ γυναιξὶ καὶ παισὶν [5] ἐθεώρουν, ὥσπερ νῦν [6] ἐς τὰ Ἐφέσια Ἴωνες· καὶ ἀγὼν ἐποιεῖτο αὐτόθι καὶ γυμνικὸς καὶ μουσικός. [7] χορούς τε ἀνῆγον αἱ πόλεις. δηλοῖ δὲ μάλιστα Ὅμηρος ὅτι τοιαῦτα ἦν, ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖσδε, ἅ ἐστιν [8] ἐκ προοιμίου Ἀπόλλωνος,

*[9] Ἀλλὰ σὺ Δήλῳ Φοῖβε μάλιστ' ἐπιτέρπεαι ἦτορ,
Ἔνθα τοι ἑλκεχίτωνες Ἰάονες [10] ἠγερέθονται,
Αὐτοῖς σὺν παίδεσσι, καὶ αἰδοίης ἀλόχοισιν.
Οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε καὶ ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ
Μνησάμενοι τέρπουσιν, ὅταν στήσωνται ἀγῶνα.

Ὅτι δὲ καὶ μουσικῆς ἀγὼν ἦν, καὶ ἀγωνιούμενοι ἐφοίτων, [11] ἐν τοῖσδε αὖ δηλοῖ, ἅ ἐστιν [12] ἐκ τοῦ αὐτοῦ προοιμίου. τὸν γὰρ Δηλιακὸν χορὸν τῶν γυναικῶν ὑμνήσας, ἐτελεύτα τοῦ ἐπαίνου ἐς τάδε τὰ ἔπη, ἐν οἷς καὶ ἑαυτοῦ ἐπεμνήσθη,

Ἀλλ' ἄγεθ', ἱλήκοι μὲν Ἀπόλλων, Ἀρτέμιδι ξύν,
Χαίρετε δ' ὑμεῖς πᾶσαι. ἐμεῖο δὲ καὶ μετόπισθε

Τὰς ἐνταῦθα διαφόρους γραφὰς ζήτει ἐν τῷ τέλει τοῦ βιβλίου. *Latinam horum versuum interpretationem oratione soluta scriptã, ubi res melius exprimũtur, vide in Apollinis hymno.* Æ.P.

A circiter trecentos, prœlio superarunt, armisq; detractis abierunt. Eadem hyeme, Athenięses Delum etiam ex oraculo quodam lustrarũt. Nam & antè Pisistratus tyrannus eam quidem lustrauerat: sed non totam: at tantum insulæ spatium, quantum à templo prospici poterat. tunc verò tota hoc modo fuit expiata. Quęcunq; in Delo defunctorũ monumenta erant, omnia sustulerunt, & edixerunt nequis in posterum in insula moreretur, neq; [*mulier*] in ea pareret: sed [*iam morituri*] in [*insulam*] Rheneam transportarentur. B Rhenea autem tam paruo interuallo à Delo distat, vt Polycrates Samiorum tyrannus, qui quondam ad aliquod tempus & classe polluit, & aliis insulis imperauit, Rheneam etiam captam, Apollini Delio consecrauerit, ad Delum catena religatam. Tunc quoq; primùm Athenienses post lustrationem, festa lustralia, ludosq; Deliacos, qui quinto quoq; anno celebrabantur, instituerunt, [*atque celebrarunt.*] Fuit autem & priscis temporibus in Delo frequens Ionum, & accolarum in C insulis circumiacentibus habitãtium conuentus. nam cũ vxoribus, & liberis ad spectacula cõueniebant, vt nunc Iones ad ludos in Dianę Ephesiæ honorem institutos [*confluere solent.*] Illic autem gymnicũ, musicumq; certamen fiebat. Et ciuitates [*eo*] saltatorum choros mittebãt. Quòd autem hæc ita se habuerint, Homerus in primis declarat, his versibus, qui sunt ex hymno Apollinis:

Tunc tibi magnopere in Delo mẽs gestit Apollo,
Cum natis quoties cum coniugibusq; frequẽtes
Iones influxa celebrant tua compita veste:
Cestibus & variis certamina sacra choreis D
Oblectant, referuntque tuas modulamine laudes.

Quòd autem Musices etiam certamen [*ibi*] fieret, & [*musici proposito certamine illuc*] certaturi se conferrent, his quoq; versibus indicat, qui sunt ex eodem Apollinis hymno. nam postquam Deliacum mulierum chorum celebrauit, suam laudationem his versibus finiuit, in quibus & sui ipsius mentionem fecit:

Verùm agedum, nobis adsis cum Phœbe Diana.
Vos etiam cunctæ me discedente valete:

---

[1] Κατὰ χρησμὸν δή τινα] κατ' ὁρισμὸν χρησμοῦ. [2] Θῆκαι ὅσαι ἦσαν] τάφοι. [3] Ἁλύσει δήσας] ἐξάψας τῇ ἁλύσει τῆς Δήλου. [4] Καὶ περικτιόνων νησιωτῶν] περικτίονες εἰσί, ἢ ἀμφικτίονες, οἱ περιοικοῦντες. Ὅμηρος, Ἄλλοις τ' αἰδέσθητι περικτίονας ἀνθρώποις, Οἳ περιναιετάουσιν. εὐκτίμενον δέ, τὸ καλῶς οἰκούμενον. [5] Ἐθεώρουν] τῆς θεωρίας καὶ πανηγύρεως μετεῖχον. [6] Ἐς τὰ ἐφέσια] εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς ἐφεσίας Ἀρτέμιδος. [7] Χορούς τε ἀνῆγον αἱ πόλεις] τῷ Ἀπόλλωνι. [8] Ἐκ προοιμίου Ἀπόλλωνος] ἐξ ὕμνου. ὕμνους γὰρ τὰ προοίμια ἐκάλουν. *[9] Ἀλλὰ σὺ Δήλῳ] ἐν τῷ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνῳ γέγραπται, Ἀλλ' ἄγε δὴ Λητὼ μέν, Ἀπόλλων τ' Ἀρτέμιδι ξύν. καὶ οὕτω κἀνταῦθα γραπτέον δοκεῖ. Æ.P. [10] Ἠγερέθονται] συναθροίζονται. [11] Ἐν τοῖσδε αὖ] τοῖς ῥηθησομένοις. [12] Ἐκ τοῦ αὐτοῦ προοιμίου] τοῦ εἰρημένου.

Et

Et memores estote mei posthac, homo si quis
Venerit huc alius peregrè, dicatq́, Puellæ,
Quis vir in his versans vnquam lepidissimus oris
Pectora præcipuè demulsit vestra canendo?
Vos vno assensu sic respondete fauentes,
Vir qui luminibus captus Chion incolit altã.

His igitur argumentis Homerus manifestè probauit vel priscis temporibus ingentem conuentũ, & celebritatem in Delo fieri cõsueuisse. Postea verò Athenienses, & insularum incolę, cœtus quidem saltatorum cùm sacris [*eò*] mittebãt. Sed certamina, & cętera pleraque, vt credibile est, aduersis casibus exoleuerũt, donec Athenienses certamen tunc instaurarunt, & equorum cursum addiderunt, quod antè non fuerat. Eadem hyeme, Ambraciotæ, quemadmodum Eurylocho promiserant, quum eius exercitum retinuerunt, expeditionem aduersus Argos Amphilochicum suscipiunt cum tribus millibus grauis armaturæ militum. & irruptione in agrum Argiuum facta, Olpas occupant, castellum in colle munitum, ad mare situm. quod Acarnanes quondam condiderant, eoq; munito, loco communi ad conuentum agendum, & ad ius dicendum vtebantur. ab Argiuorum autem vrbe, quę est maritima, fere quinque, & viginti stadiis distat. Acarnanes verò, partim quidẽ, copiis coactis Argos suppetias ferebant, partim verò, castra posuerunt in eo Amphilochiæ loco, qui Fontes vocatur, obseruãtes Peloponnesios, qui cum Eurylocho erant, ne clam ad Ambraciotas transirent. Mittunt præterea cùm ad Demosthenem, qui Atheniẽsium copias in Ætoliam [*antè*] duxerat, vt sibi dux esset: tum etiam ad viginti Atheniẽsium naues, quæ circa Peloponnesum erant, quibus præerat Aristoteles Timocratis, & Hieron Antimnesti filius. Ambraciotæ verò, qui apud Olpas erant, mittunt & ipsi nuntium in vrbem [*Ambraciam,*] rogantes vt populus frequentibus copiis auxilium sibi ferret: quia verebãtur ne Eurylochus, & qui cum eo erant, Acarnaniam pertransire non possent, atque [*ita*] sibi vel aliorum præsidio nudatis prœlium esset committendum, vel si domum redire voluissent, minimè tutum esset. Eu-

Μνήσασθ', ὁππότε κέν τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
Ενθάδ' ἀνείρηται ξεῖνος ταλαπείριος ἐλθών,
Ὦ κοῦραι, τίς δ' ὔμμιν ἀνὴρ ἥδιστος ἀοιδῶν
Ενθάδε πωλεῖται, καὶ τέῳ τέρπεσθε μάλιστα;
Ὑμεῖς δ' εὖ μάλα πᾶσαι ὑποκρίνασθε [1]* ἀφήμως,
Τυφλὸς ἀνήρ, οἰκεῖ δὲ Χίῳ [2] ἐνὶ παιπαλοέσσῃ.

γρ. ταλαπείριος ἄλλος ἐπελθών,

γρ. ἀφ' ἡμέων. Æ.P. π. ἀφ' ὑμέων. F.P.

Τοσαῦτα μὲν Ὅμηρος [3] ἐτεκμηρίωσεν ὅτι ἦν καὶ τὸ πάλαι μεγάλη ξύνοδος καὶ ἑορτὴ ἐν τῇ Δήλῳ· ὕστερον δὲ τοὺς μὲν χοροὺς οἱ νησιῶται καὶ οἱ ἀθηναῖοι μεθ' ἱερῶν ἔπεμπον. τὰ δὲ περὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ πλεῖστα κατελύθη [4] ὑπὸ ξυμφορῶν, ὡς εἰκός, [5] πρὶν δὴ οἱ ἀθηναῖοι τότε τὸν ἀγῶνα ἐποίησαν, καὶ ἱπποδρομίας, ὃ πρότερον οὐκ ἦν. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, ἀμπρακιῶται, [6] ὥσπερ ὑποσχόμενοι Εὐρυλόχῳ τὴν στρατιὰν κατέσχον, ἐκστρατεύονται ἐπὶ ἄργος τὸ ἀμφιλοχικὸν τρισχιλίοις ὁπλίταις. καὶ ἐσβαλόντες ἐς τὴν ἀργείαν, καταλαμβάνουσιν ὄλπας, τεῖχος ἐπὶ λόφου ἰσχυρὸν πρὸς τῇ θαλάσσῃ· ὅ ποτε ἀκαρνᾶνες τειχισάμενοι, κοινῷ δικαστηρίῳ ἐχρῶντο. ἀπέχει δὲ ἀπὸ τῆς ἀργείων πόλεως ἐπιθαλασσίας οὔσης, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους μάλιστα. οἱ δὲ ἀκαρνᾶνες, οἱ μὲν, ἐς ἄργος ξυνεβοήθουν, οἱ δὲ, τῆς ἀμφιλοχίας ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ ὃ κρῆναι καλεῖται, φυλάσσοντες τοὺς μετ' Εὐρυλόχου πελοποννησίους, μὴ λάθωσι πρὸς τοὺς ἀμπρακιώτας διελθόντες, ἐστρατοπεδεύσαντο. πέμπουσι δὲ καὶ ἐπὶ Δημοσθένην τὸν ἐς τὴν αἰτωλίαν ἀθηναίων στρατηγήσαντα, ὅπως σφίσιν ἡγεμὼν γίγνηται. καὶ ἐπὶ τὰς εἴκοσι ναῦς ἀθηναίων, αἳ ἔτυχον περὶ πελοπόννησον οὖσαι· ὧν ἦρχεν Ἀριστοτέλης τε ὁ Τιμοκράτους, καὶ Ἱεροφῶν ὁ Ἀντιμνήστου. ἀπέστειλαν δὲ καὶ ἄγγελον [7] οἱ περὶ τὰς ὄλπας ἀμπρακιῶται [8] * [9] ἐς τὴν πόλιν, κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν πανδημεί· δεδιότες μὴ οἱ μετ' Εὐρυλόχου οὐ δύνωνται διελθεῖν τοὺς ἀκαρνᾶνας, καὶ σφίσιν ἢ μονωθεῖσιν ἢ μάχη γένηται, ἢ ἀναχωρεῖν βουλομένοις οὐκ ᾖ ἀσφαλές. οἱ

---

[1] Ἀφήμως] σιγῇ. ἡσύχα. ἀθρόως. [2] Ἐνὶ παιπαλοέσσῃ] κατὰ ξηρῷ. [3] Ἐτεκμηρίωσεν] διὰ τεκμηρίου ἐδήλωσεν. [4] Ὑπὸ ξυμφορῶν] διὰ τῶν συμβεβηκότων. [5] Πρὶν δὴ οἱ ἀθηναῖοι] πρὶν ποιῆσαι τοὺς ἀθηναίους τὸν ἀγῶνα. [6] Ὥσπερ ὑποσχόμενοι] ἀντὶ τοῦ, ὥσπερ ὑπέσχοντο. περίφρασις ὁ τρόπος. [7] Οἱ περὶ τὰς ὄλπας] οἱ περὶ τὰς ὄλπας ἀμπρακιῶται, μήποτε ἄρα οἱ ἐν τῇ πόλει τῇ ἀμπρακίᾳ ἀμπρακιῶται οὐ δυνηθῶσι διελθεῖν τοὺς ἐν ταῖς κρήναις ἀκαρνᾶνας φυλάττοντας, καὶ τοὺς μετ' Εὐρυλόχου πελοποννησίους, ἱδρύοντας ἐν τῇ μητροπόλει. [8] Ἐς τὴν πόλιν] τὴν ἑαυτῶν δηλονότι. * [9] Τὴν πόλιν] ἤγουν τὴν ἀμπρακίαν. οὕτω γὰρ καλεῖται ἐν τοῖς κάτω. pag. 249.25 O. σημείωσαι δὲ παρά τισι τῶν συγγραφέων γράφεσθαι ἀμβρακία καὶ ἀμβρακιώτης. Æ.P.

Οἱ μὲν οὖν μετ' Εὐρυλόχου Πελοποννήσιοι, ὡς ᾔσθοντο τοὺς ἐν Ὄλπαις Ἀμπρακιώτας ἥκοντας, ἄραντες ἐκ τοῦ Προσχίου, ἐβοήθουν κατὰ τάχος· καὶ διαβάντες τὸν Ἀχελῷον, ἐχώρουν δι' Ἀκαρνανίας, οὔσης ἐρήμου, διὰ τὴν ἐς Ἄργος βοήθειαν, ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχοντες τὴν Στρατίων πόλιν, καὶ τὴν φρουρὰν αὐτῶν, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὴν ἄλλην Ἀκαρνανίαν. καὶ διελθόντες τὴν Στρατίων γῆν, ἐχώρουν διὰ τῆς Φυτίας, καὶ αὖθις Μεδεῶνος παρ' ἔσχατα· ἔπειτα διὰ Λιμναίας. καὶ ἐπέβησαν τῆς Ἀ-B γραίων, οὐκέτι Ἀκαρνανίας, φιλίας δὲ σφίσι. λαβόμενοι δὲ τοῦ Θυάμου ὄρους, ὅ ἐστιν Ἀγραϊκόν, ἐχώρουν δι' αὐτοῦ, καὶ κατέβησαν ἐς τὴν Ἀργείαν νυκτὸς ἤδη. [1] καὶ διεξελθόντες μεταξὺ τῆς τε Ἀργείων πόλεως καὶ τῆς ἐπὶ Κρήναις Ἀκαρνάνων φυλακῆς, ἔλαθον, καὶ προσέμιξαν τοῖς ἐν Ὄλπαις Ἀμπρακιώταις. γενόμενοι δὲ ἀθρόοι, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καθίζουσιν ἐπὶ τὴν μητρόπολιν καλουμένην, καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο. Ἀ-C θηναῖοι δὲ ταῖς εἴκοσι ναυσὶν οὐ πολλῷ ὕστερον παραγίγνονται ἐς τὸν Ἀμπρακικὸν κόλπον, βοηθοῦντες τοῖς Ἀργείοις· καὶ Δημοσθένης, Μεσσηνίων μὲν ἔχων διακοσίους ὁπλίτας, ἑξήκοντα δὲ τοξότας Ἀθηναίων. [2] καὶ αἱ μὲν νῆες * [3] περὶ τὰς Ὄλπας τὸν λόφον ἐκ θαλάσσης ἐφόρμουν· οἱ δὲ Ἀκαρνᾶνες, καὶ Ἀμφιλόχων ὀλίγοι (οἱ γὰρ πλείους ὑπὸ Ἀμπρακιωτῶν [4] βίᾳ κατείχοντο) ἐς τὸ Ἄργος ἤδη ξυνεληλυθότες, παρεσκευάζοντο D ὡς μαχούμενοι τοῖς ἐναντίοις. καὶ ἡγεμόνα τοῦ παντὸς ξυμμαχικοῦ αἱροῦνται Δημοσθένην μετὰ τῶν σφετέρων στρατηγῶν. ὁ δέ, προσαγαγὼν ἐγγὺς τῆς Ὄλπης, ἐστρατοπεδεύσατο. [5] χαράδρα δ' αὐτοὺς μεγάλη διεῖργε. καὶ ἡμέρας μὲν πέντε [6] ἡσύχαζον, τῇ δ' ἕκτῃ ἐτάσσοντο ἀμφότεροι ὡς ἐς μάχην. [7] καὶ μεῖζον γὰρ ἐγένετο, [8] καὶ περιέσχε τὸ τῶν Πε-

A Eurylochus igitur, ac Peloponnesij, qui cum eo erant, simul atque Ambraciotas, qui apud Olpas erant, venire intellexerunt, castris è Proschio motis, ad opem ipsis ferendam confestim proficiscuntur. Et Acheloo transmisso, iter per Acarnaniam faciebant, quæ propter subsidium Argos missum, præsidiis erat nudata, ad dextram quidem habentes Stratiorum vrbem, & ipsorum præsidium, ad sinistram verò, reliquam Acarnaniam. Cùm autem Stratiorum agrum pertransissent, iuerunt per B Phytiam, & rursus per extremos Medeonis fines, deinde per Limnæam. [*illinc*] ingressi sunt in Agræorum agrum, qui non Acarnaniæ iam: sed ipsis amicus erat. Et Thyamum montem nacti, qui est incultus, per eum transiuerunt, & in Argiuum descenderunt cùm iam nox esset. cumq; inter Argiuorum vrbem & Acarnanum præsidium, quod erat ad Fontes clàm trāsissent, cum Ambraciotis, qui apud Olpas erant, se coniunxerunt. Iunctis autem ca- C stris, simul atque illuxit, consistunt ante vrbem, quæ Metropolis appellatur, ibique castra fecerunt. Athenienses verò non multò pòst cum viginti nauibus ad sinum Ambracicum aduenerunt opem Argiuis laturi. Et Demosthenes cum ducentis grauis armaturæ militibus Messeniis, & sexaginta sagittariis Atheniensibus. Atque naues quidem ad Olpas in colle sitas, à mari stationem habebant. Acarnanes verò, & Amphilochorum aliquot (nam eorum plerique ab Ambraciotis per vim distinebantur) cùm Argos iam conuenissent, ad prœlium cum aduersariis committendum D se præparabant. Et Demosthenem totius socialis exercitus ducem cum suis prætoribus elegerunt. Ille verò copiis ad Olpas adductis, castra prope eas posuit. Ingens autem terræ vorago vtraq; castra dirimebat. Et per quinque dies quieuerunt: at sexto vtriq; ad prœlium se instruxerunt. Sed enim Peloponnesiorum acies maior,

[1] Καὶ διεξελθόντες μεταξὺ] οἱ μετὰ Εὐρυλόχου, φοβούμενοι παρά τε θάλατταν ὁδοιπορεῖν, διὰ τοὺς Ἀργείους, οἰκοῦντας ἐπὶ θαλάττῃ· καὶ διὰ μεσογείου, διὰ τὴν ἐν Κρήναις κωλύουσαν φυλακὴν· μέσον τῆς τε τῶν Ἀργείων πόλεως καὶ τῆς φυλακῆς ἐχώρουν.

[2] Καὶ αἱ μὲν νῆες] ὑπέρβατον. ἡ γὰρ σύνταξις οὕτω, καὶ αἱ μὲν νῆες ἐκ θαλάσσης ἐφόρμουν παρὰ τὸν λόφον τὰς Ὄλπας. ὁ γὰρ λόφος Ὄλπαι ἐκαλεῖτο. * [3] Περὶ τὰς ὄλπας τὸν λόφον] ἀντὶ τοῦ, περὶ τὰς ὄλπας ἐπὶ λόφου κειμένας. τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν προηγουμένων. ἢ κατὰ τὰ παλαιὰ σχόλια, περὶ τὸν λόφον τὸν ὄλπας καλούμενον. ἀλλὰ τοῦτο ἧττον πιθανόν. ἃς δὲ νῦν ὁ συγγραφεὺς ὄλπας πληθυντικῶς καλεῖ, ταύτας ἐν τοῖς κάτω pag. 246. 248. ὄλπην ἑνικῶς ὀνομάζει. τὸ δὲ ἐφόρμουν, ἀντὶ τοῦ, ἐφώρμουν, ὡς μοι γραπτέον δοκεῖ. εἰ δὲ μηδὲν κινητέον, τὴν χρονικὴν αὔξησιν ἠμέλησε τῆς λέξεως. Æ. P.

[4] Βίᾳ κατείχοντο] ἀντὶ τοῦ ἐκωλύοντο. [5] Χαράδρα δ' αὐτοὺς] τοὺς ἀντιταξαμένους. [6] Ἡσύχαζον] ἄπρακτοι ἦσαν. [7] Καὶ μεῖζον γὰρ ἐγένετο] καὶ φοβηθεὶς ὁ Δημοσθένης μή ποτε κυκλωθῇ τὸ δεξιὸν μέρος τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τοῦ εὐωνύμου τῶν Πελοποννησίων (καὶ γὰρ μεῖζον ἐγένετο τῶν Πελοποννησίων τὸ εὐώνυμον, καὶ ὑπερέτεινε) λοχίζει ἐνέδραν. [8] Καὶ περιέσχε] περιεσσὸν ἦν.

&[*mi-*

& [*militum numero*] longè ſuperior erat. Demoſthenes igitur veritus ne [*ab illa*] circumueniretur, in inſidiis in via quadam caua, & dumoſa collocat tam ex graui, quàm ex leui armatura promiſcuè ad quadringentos milites, vt ab ea parte, qua hoſtis numero ſuperior erat, iſti in ipſo congreſſu ſurgentes ex inſidiis eum à tergo aggrederentur. Vbi verò acies vtrinq; fuit inſtructa, ad manus venerunt. Demoſthenes autem cum Meſſeniis, & paucis Athenienſibus dextrum cornu tenebat: alterum verò, Acarnanes, vt cuique locus in acie obtigerat, & Amphilochorum iaculatores, qui aderant, obtinebant. Peloponneſij verò, & Ambraciotæ promiſcuè inſtructi erant, exceptis Mantinenſibus. hi enim in læuo potius, nec eo extremo cornu conferti ſtabant. Sed Eurylochus, & qui cum eo erant, è regione Meſſeniorum, & Demoſthenis, extremum læuum cornu tenebant. Cùm autem manus inter ſe iam conſererent, & Peloponneſij [*ſuo ſiniſtro*] cornu ſuperiores eſſent, & dextrum aduerſariorum circumueniret̄, Acarnanes, qui in inſidiis collocati fuerant, illos à tergo adoriuntur, factaq; impreſſione in fugam vertūt, ita vt ne primum quidem ipſorum impetum ſuſtinuerint; ſed territi maiorem exercitus partem in fugam coniecerint. Poſtquam enim cornu, cui præerat Eurylochus, quod erat firmiſſimum, [*ab hoſte*] cædi viderunt, multo magis metuere cœperunt. Et Meſſenij, qui cum Demoſthene ab ea parte in acie ſtabant, rem magna ex parte confecerunt. At Ambraciotæ, & qui in dextro cornu collocati erant, hoſtilem aciem ſibi oppoſitā vicerunt, & ad Argos vſq; ſunt perſequuti. Etenim omnium, qui circum illa loca habitant, ſunt pugnaciſſimi. Sed cū ſe reciperet̄, cùm maiorem ſuarum copiarum partem victam videret̄, & cæteros Acarnanes ſibi [*cedentibus*] inſtantes, ad Olpas ęgrè cōfugerunt. Et multi eorū obierunt, dum [*in Olpas*] perturbatis ordinibus, & nulla rei militaris diſciplina ſeruata irruerent, pręter Mantineos. Iſti enim totius exercitus maximè cōpoſiti ſe rece-

A λοποννησίων στρατόπεδον. ὁ δὲ Δημοσθένης, δείσας μὴ κυκλωθῇ, [1] λοχίζει ἐς ὁδόν τινα κοίλην [2] καὶ λοχμώδη ὁπλίτας [3] καὶ ψιλοὺς, ξυναμφοτέρους ἐς τετρακοσίους, ὅπως κατὰ τὸ ὑπερέχον τῶν ἐναντίων ἐν τῇ ξυνόδῳ αὐτῇ ἐξαναστάντες οὗτοι κατὰ νώτου γίγνωνται. [4] ἐπεὶ δὲ παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις, [5] ᾖσαν ἐς χεῖρας, Δημοσθένης μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων μετὰ μεσσηνίων καὶ ἀθηναίων ὀλίγων· τὸ δὲ ἄλλο ἀκαρνᾶνες ὡς ἕκαστοι [6] τεταγμένοι ἐπεῖχον, καὶ ἀμφιλόχων οἱ

B παρόντες ἀκοντισταί. πελοποννήσιοι δὲ καὶ ἀμπρακιῶται ἀναμὶξ τεταγμένοι, πλὴν μαντινέων. [7] οὗτοι δὲ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μᾶλλον, καὶ οὐ τὸ κέρας ἄκρον ἔχοντες, ἀθρόοι ἦσαν. ἀλλ' Εὐρύλοχος ἔσχατον εἶχε τὸ εὐώνυμον, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κατὰ μεσσηνίους καὶ Δημοσθένην. [8] ὡς δ' * [9] ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες [10] περιέσχον τῷ κέρᾳ οἱ πελοποννήσιοι, καὶ ἐκυκλοῦντο τὸ δεξιὸν τῶν ἐναντίων, οἱ ἐκ τῆς ἐνέδρας ἀκαρνᾶνες, ἐπιγενόμενοι αὐτοῖς κατὰ νώτου, [11] προσ-

C πίπτουσί τε, καὶ τρέπουσιν, ὥστε μήτε ἐς ἀλκὴν ὑπομεῖναι, φοβηθέντας τε ἐς φυγὴν καὶ τὸ πλέον τοῦ στρατεύματος καταστῆσαι. ἐπειδὴ γὰρ εἶδον [12] τὸ κατ' Εὐρύλοχον, καὶ ὃ κράτιστον ἦν, διαφθειρόμενον, πολλῷ μᾶλλον [13] ἐφοβοῦντο. [14] καὶ οἱ μεσσήνιοι ὄντες ταύτῃ μετὰ τοῦ Δημοσθένους, [15] τὸ πολὺ τοῦ ἔργου ἐπεξῆλθον. οἱ δὲ ἀμπρακιῶται, καὶ οἱ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας, [16] ἐνίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ πρὸς τὸ ἄργος ἀπεδίωξαν. καὶ γὰρ μαχιμώτατοι τῶν περὶ ἐκεῖνα τὰ

D χωρία τυγχάνουσιν ὄντες. [17] ἐπαναχωροῦντες δὲ, ὡς ἑώρων [18] τὸ πλέον νενικημένον, καὶ οἱ ἄλλοι ἀκαρνᾶνες σφίσι [19] προσέκειντο, χαλεπῶς διεσῴζοντο ἐς τὰς ὄλπας. καὶ πολλοὶ [20] ἀπέθανον αὐτῶν, ἀτάκτως καὶ οὐδενὶ κόσμῳ [21] προσπίπτοντες, πλὴν μαντινέων. οὗτοι δὲ μάλιστα ξυνεταγμένοι παντὸς τοῦ στρατοῦ ἀνε-

γρ. φοβηθέντες

[1] Λοχίζει] ἐνέδραν καθίζει. [2] Καὶ λοχμώδη] δασεῖαν. [3] Καὶ ψιλοὺς] τοξοφόρους. [4] Ἐπεὶ δὲ παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις] ἕτοιμα ἦν τὰ τοῦ πολέμου. [5] Ἤισαν ἐς χεῖρας] συνεπλάκησαν. [6] Τεταγμένοι ἐπεῖχον] ἐκράτουν. [7] Οὗτοι δὲ ἐν τῷ εὐωνύμῳ μᾶλλον] οἱ μαντινεῖς, κατὰ μεσσηνίους. ἤγουν, κατὰ τὸ πρόσωπον τῶν μεσσηνίων. [8] Ὡς δ' ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες] συνεπλάκησαν πολεμοῦντες. * [9] Ἐν χερσὶν ἤδη ὄντες] ἐν αὐτῇ τῇ ξυνόδῳ. ὡς ἄνω. Æ.P. [10] Περιέσχον τῷ κέρᾳ] ὑπερέχον τῷ εὐωνύμῳ κέρατι. περιεγένοντο. [11] Προσπίπτουσί τε] τοῖς πελοποννησίοις. [12] Τὸ κατ' Εὐρύλοχον] οὗ ἦρχεν ὁ Εὐρύλοχος. [13] Ἐφοβοῦντο] εἰς φυγὴν ἐτράπησαν. [14] Καὶ οἱ μεσσήνιοι ὄντες] καὶ οἱ μεσσήνιοι ὄντες κατὰ τοῦτο τὸ μέρος, τὸ πολὺ τοῦ ἔργου διεπράξαντο, ἢ ἐπὶ πολὺ τοῖς ἐναντίοις ἠκολούθησαν. [15] Τὸ πολὺ τοῦ ἔργου ἐπεξῆλθον] ἐπεξελθόντες ἔπραξαν. [16] Ἐνίκων τὸ καθ' ἑαυτοὺς] ἤγουν τὸ πρὸς αὐτοὺς ὁρῶν στράτευμα. [17] Ἐπαναχωροῦντες δὲ] οἱ ἀμπρακιῶται. [18] Τὸ πλέον νενικημένον] τοῦ στρατεύματος αὐτῶν. [19] Προσέκειντο] αὐτοὶ οὐ ἐπέκειντο. [20] Ἀπέθανον αὐτῶν] τῶν ἀμπρακιωτῶν. [21] Προσπίπτοντες] τοῖς ἐναντίοις δηλονότι.

πρὸς ὀψέ.

χώρησαν. καὶ ἡ μὲν μάχη ἐτελεύτα[1] ἐς ὀψέ. Μενεδάϊος δὲ τῇ ὑστεραίᾳ, Εὐρυλόχου τεθνεῶτος, καὶ Μακαρίου, αὐτὸς[2] παρειληφὼς τὴν ἀρχὴν, καὶ ἀπορῶν, μεγάλης ἥσσης γεγενημένης, ὅτῳ τρόπῳ ἢ μένων πολιορκήσεται, ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ταῖς Ἀττικαῖς ναυσὶν ἀποκεκλῃσμένος,[3] ἢ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται,[4] προσφέρει λόγον περὶ σπονδῶν καὶ ἀναχωρήσεως Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνάνων στρατηγοῖς, καὶ περὶ νεκρῶν ἅμα ἀναιρέσεως. οἱ δὲ νεκροὺς μὲν ἀπέδοσαν, καὶ τροπαῖον αὐτοὶ ἔστησαν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν τριακοσίους μάλιστα ἀποθανόντας ἀνείλοντο· ἀναχώρησιν δὲ ἐκ μὲν τοῦ προφανοῦς[5] οὐκ ἐσπείσαντο ἅπασι, κρύφα δὲ Δημοσθένης μετὰ τῶν ξυστρατηγῶν Ἀκαρνάνων *[6] σπένδονται Μαντινεῦσι, καὶ Μενεδαΐῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρχουσι τῶν Πελοποννησίων, καὶ ὅσοι αὐτῶν ἦσαν ἀξιολογώτατοι, ἀποχωρεῖν κατὰ τάχος, βουλόμενος[7] ψιλῶσαι τοὺς Ἀμπρακιώτας τε καὶ τὸν μισθοφόρων ὄχλον τὸν ξενικὸν, μάλιστα δὲ Λακεδαιμονίους[8] καὶ Πελοποννησίους διαβαλεῖν[9] ἐς τοὺς ἐκείνῃ χρῄζων Ἕλληνας,[10] ὡς καταπροδόντες, τὸ ἑαυτῶν[11] προὐργιαίτερον ἐποιήσαντο. καὶ οἱ μὲν τούς τε νεκροὺς ἀνείλοντο, καὶ διὰ τάχους ἔθαπτον,[12] ὥσπερ ὑπῆρχε·[13] καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα οἷς ἐδέδοτο ἐπεβούλευον. τῷ δὲ Δημοσθένει καὶ τοῖς Ἀκαρνᾶσιν ἀγγέλλεται τοὺς Ἀμπρακιώτας τοὺς *[14] ἐκ τῆς πόλεως πανδημεὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐκ τῶν Ὀλπῶν ἀγγελίαν ἐπιβοηθεῖν διὰ τῶν Ἀμφιλόχων, βουλομένους τοῖς ἐν Ὄλπαις ξυμμῖξαι, εἰδότας οὐδὲν τῶν γεγενημένων. καὶ πέμπει εὐθὺς τοῦ στρατοῦ μέρος τι τὰς ὁδοὺς[15] προλοχιοῦντας, καὶ τὰ καρτερὰ προκαταληψομένους· καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ ἅμα παρεσκευάζετο βοηθεῖν ἐπ' αὐτούς.

A perunt. pugnæq; finis ſub veſperum eſt factus. Poſtridie verò Menedæus, defuncto Eurylocho, & Macario, ipſe imperium adeptus, & ob ingentem cladem acceptam dubitans, quonam modo aut obſidionem perferret, ſi maneret, quòd terra, marique nauium Atticarum præſidiis eſſet circunſeptus, aut etiam euaderet, ſi eruptionem tentaſſet, Demoſtheni, & Acarnanum ducibus ſermonem infert de fœdere, & de diſceſſu ſuo, & de recipiendis ſuis militibus in acie cæſis. Illi verò milites quidem B cæſos reddiderunt, ipſique trophæum ſtatuerunt, & ſuos fermè ad trecentos, qui in prœlio ceciderant, ſuſceperunt, [*& ſepulturæ mandarunt.*] Abeũdi verò facultatem non palàm omnibus facto fœdere dederunt: ſed Demoſthenes cum Acarnanibus prætoribus, ſuis collegis, clàm fœdere facto cum Mantinenſibus, & Menedæo, & aliis Peloponneſiorũ ducibus, & quicunq; inter illos dignitate maximè præſtabant, quamprimùm abeũdi poteſtatem ipſis fecit, eo conſilio, vt Ambraciotas, turbamq; militum mercede conductorum, [*Peloponneſiorum præſidio*] nudaret, C præcipuè verò, quòd Lacedæmonios, & Peloponneſios apud illius regionis Græcos in inuidiam rapere cuperet, quòd illos fœdè prodidiſſent, ſuæq; priuatæ potius, quàm communi ſociorum ſaluti conſuluiſſent. Atque hi quidem ſuorum cadauera receperunt, & pro præſenti rerum copia feſtinabundi ea ſepelierunt. Et illi, quibus abeundi facultas clàm data fuerat, [*clàm*] abire deliberabant. Demoſtheni autem, & Acarnanibus nuntiatur Ambraciotas, qui in vrbe D [*Ambraciæ*] erant, primo illo nuntio, quem ex Olpis acceperant, excitos frequentibus copiis per Amphilochiam ad opem ſuis ferendam venire, quia cum illis, qui in Olpis erant, ſe coniungere volebant, rerum ante geſtarum prorſus ignari. Quamobrem quãdam copiarum partem ad vias inſidiis obſidendas, & ad munitiſſima quæq; loca præoccupanda confeſtim mittit. Simul autem cum reliquis copiis ad opem ſuis contra illos ferendã ſe pręparabat.

[1] Ἐπελεύτα ἐς ὀψέ] ἤγουν ἑσπέρας. σημείωσαι νῦν ὅτι ἑσπέρας μόνον τὸ ὀψέ. [2] Παρειληφώς] δεξάμενος. [3] Ἢ καὶ ἀναχωρῶν διασωθήσεται] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀπορῶν. [4] Προσφέρει λόγον] ἤγουν ἱκετικόν. [5] Οὐκ ἐσπείσαντο ἅπασιν] οὐκ ἔδοσαν ἄδειαν μετὰ σπονδῶν. *[6] Σπένδονται] τοῦτο καὶ πρὸς τὸ Δημοσθένη καὶ τοὺς ξυστρατηγοὺς Ἀκαρνάνων, τὸ δὲ βουλόμενος, πρὸς μόνον τὸν Δημοσθένη δεῖ ἀναφέρειν. ἄλλως ἂν λεκτέον εἴη, σπένδεται, καὶ, βουλόμενος. ἢ, σπένδονται, καὶ, βουλόμενοι. Æ. P. [7] Ψιλῶσαι τοὺς Ἀμπρακιώτας τε] μονῶσαι. ψιλοὺς τῶν συμμάχων ποιῆσαι. [8] Καὶ Πελοποννησίους] ἐβούλετο διαβαλεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους τοῖς Ἀμπρακιώταις ὡς προδότας, καὶ τὸ ἑαυτῶν συμφέρον προτιμήσαντας. [9] Ἐς τοὺς ἐκείνῃ χρῄζων Ἕλληνας] ἤγουν τοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ γῇ. [10] Ὡς καταπροδόντες] τοὺς Ἕλληνας δηλονότι. [11] Προὐργιαίτερον] προτιμότερον. [12] Ὥσπερ ὑπῆρχεν] ὡς ἦν αὐτοῖς δυνατόν. ὡς ἐκ τῶν παρόντων δυνατὸν ἦν. [13] Καὶ τὴν ἀποχώρησιν κρύφα, οἷς ἐδέδοτο, ἐπεβούλευον] καὶ οἷς σπεισάμενος Δημοσθένης Μαντινεῦσι καὶ † Μενέλεῳ, συνεχώρησεν ἀναχωρῆσαι, οὗτοι κρύφα ἐβουλεύοντο ἀναχωρεῖν, ἵνα μήτε οἱ Ἀκαρνᾶνες κωλύσωσιν αὐτοὺς (οὐ γὰρ ἐσπείσαντο) μήτε μὴν Ἀμπρακιῶται μένειν ἀναγκάσωσι. *[14] Ἐκ τῆς πόλεως] τῆς Ἀμπρακίας δηλονότι. Æ. P. [15] Προλοχιοῦντας] πρὸ τοῦ καταλαβεῖν ἐκείνους.

† π. Μενεδαΐῳ. τοῦτο ἐκ τῶν ἄνω δῆλον. Æ. P.

Interea

Interea verò Mantinenses, & cæteri, quibus abeundi potestas pactis induciis data fuerat, per speciosam olerum, & cremiorum colligendorum causam egressi, rari clàm abibant, & inter abeundum colligebant ea, quorum causa se exisse simulabāt. Cùm autem ab Olpa iam longè progressi essent, tunc se ocius proripiebant. Ambraciotæ verò, & alij, qui sic [*ad olera, & cremia legenda, pactorum ignari*] frequentes conuenerant, cùm [*suos*] abire animaduertissent, ipsi quoq; magna contentione, cursuque concitato currere cœperunt, quòd [*eos*] assequi vellent. Acarnanes verò, [*clàm quibus Demosthenes, ac ipsorum duces Mantinensibus, aliisq́; Peloponnesiis abeundi potestatem fide data fecerāt,*] primùm quidem vel omnes pariter nullis induciis impetratis abire existimarunt, & [*ideo*] Peloponnesios persequebantur, quinetiam quidam, qui existimabant se prodi, in quosdam è suis ducibus, insequi vetantes, ac dicentes illos data fide abire, tela iaculati sunt. Deinde tamē Mantinenses quidem, & Peloponnesios dimittebant, Ambraciotas verò cædebāt. Eratq; magna contentio, & ignoratio, quis Ambraciota, quisve Peloponnesius esset. & ex illis ad ducentos interfecerunt. Cæteri verò in Agraidem, quę finitima erat, diffugerunt. Et Salynthius Agræorum Rex, quippe quòd eorum amicus esset, eos excepit. Ambraciotæ verò, qui ex vrbe [*Ambracia ad opem suis ferendam*] venibant, ad Idomenen perueniunt. Idomene verò sunt duo excelsi tumuli. Horum alterum, qui maior est, noctis aduentu, milites ex castris à Demosthene præmissi, clam hostibus iter facientes celeriter præoccuparunt. alterum verò, qui minor est, Ambraciotæ priores ascenderant, & [*in eo*] pernoctarāt. Demosthenes verò à cœna, primoque crepusculo, statim cū reliquo exercitu viam ingreditur, & dimidium quidē eius secū habens ad illā tumuli partem substitit, quâ illis aditus patebat. alterum verò dimidium per Amphilochicos montes iuit. Et sub auroræ ortum inuadit Ambraciotas in cubilibus adhuc iacētes, rerumq; gestarū penitus ignaros,

A ἐν τούτῳ δ᾽ οἱ μαντινῆς, καὶ οἷς ἐσπεῖσο, πρόφασιν [1] ἐπὶ λαχανισμὸν καὶ φρυγάνων ξυλλογὴν ἐξελθόντες, ὑπαπῄεσαν κατ᾽ ὀλίγους, ἅμα ξυλλέγοντες ἐφ᾽ ἃ [2] ἐξῆλθον δῆθεν· [3] προκεχωρηκότες δὲ ἤδη ἄπωθεν τῆς ὄλπης, [4] θᾶσσον ἀπεχώρουν. οἱ δ᾽ ἀμπρακιῶται καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὲν ἐτύγχανον οὕτως ἀθρόοι ξυνελθόντες, ὡς ἔγνωσαν ἀπιόντας, [5] ὥρμησαν καὶ αὐτοὶ, καὶ ἔθεον δρόμῳ, [6] ἐπικαταλαβεῖν βουλόμενοι. οἱ δὲ ἀκαρνᾶνες τὸ μὲν πρῶ-
B τον καὶ πάντας ἐνόμισαν ἀπιέναι ἀσπόνδους ὁμοίως, καὶ τοὺς πελοποννησίους ἐπεδίωκον, [7] καί τινας αὐτῶν τῶν στρατηγῶν κωλύοντας, καὶ φάσκοντας [8] ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, νομίσας καταπροδίδοσθαι σφᾶς· ἔπειτα μέντοι τοὺς μὲν μαντινέας, καὶ τοὺς πελοποννησίους ἀφίεσαν, τοὺς δ᾽ ἀμπρακιώτας ἔκτεινον. [9] καὶ ἦν πολλὴ ἔρις, καὶ ἄγνοια εἴτε ἀμπρακιώτης τίς ἐστιν, εἴτε πελοποννήσιος. καὶ ἐς διακοσίους μέν τινας αὐτῶν ἀπέκτειναν· οἱ δ᾽ ἄλλοι διέ-
C φυγον ἐς τὴν ἀγραΐδα, ὅμορον οὖσαν· καὶ Σαλύνθιος αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς τῶν ἀγραίων φίλος ὢν ὑπεδέξατο. οἱ δ᾽ ἐκ τῆς πόλεως ἀμπρακιῶται ἀφικνοῦνται ἐπ᾽ ἰδομενήν. ἐστὸν δὲ δύω λόφω *[10] ἡ ἰδομενὴ ὑψηλώ· τούτοιν τὸν μὲν μείζω, νυκτὸς ἐπιγενομένης, οἱ προαποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου, ἔλαθόν τε καὶ ἔφθασαν προκαταλαβόντες· τὸν δ᾽ ἐλάσσω ἔτυχον οἱ ἀμπρακιῶται προαναβάντες, καὶ ηὐλίσαντο. ὁ δὲ
D Δημοσθένης, δειπνήσας ἐχώρει, καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἀπὸ ἑσπέρας εὐθὺς, αὐτὸς μὲν τὸ ἥμισυ ἔχων [11] ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς, τὸ δ᾽ ἄλλο διὰ τῶν ἀμφιλοχικῶν ὀρῶν. καὶ ἅμα ὄρθρῳ ἐπιπίπτει τοῖς ἀμπρακιώταις ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς, καὶ οὐ προῃσθημένοις τὰ γεγενημένα,

γρ. καταλαβεῖν

[1] Ἐπὶ λαχανισμὸν] λαχαίων συνάθροισιν. [2] Ἐξῆλθον δῆθεν] ἰστέον ὅτι τὸ δῆθεν ἐνταῦθα ὡς ἐν προσποιήσει κεῖται. αὐτί τοῦ, ἐφ᾽ ἃ προσεποιοῦντο ἐξελθεῖν, καὶ ἅμα ἀπιέναι. [3] Προκεχωρηκότες] πόῤῥω γεγονότες. [4] Θᾶσσον ἀπεχώρουν] ταχυτέρῳ δρόμῳ ἐχρῶντο. [5] Ὥρμησαν καὶ αὐτοὶ] ἀναχωρεῖν δηλονότι. [6] Καταλαβεῖν βουλόμενοι] φθάσαι. [7] Καί τινας αὐτῶν] ζητεῖται πῶς εἰς πολλοὺς στρατηγοὺς ἠκόντισε. τινὲς μὲν οὖν μετέστρεψαν οὕτω, καί τινος αὐτῶν τῶν στρατηγῶν κωλύοντος, καὶ φάσκοντος ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς, ἠκόντισέ τις, τῇ γενικῇ πτώσει τοῦ ἠκόντισε συντασσομένου οἰκείως, ὡς καὶ παρ᾽ Ὁμήρῳ, Τοῦ μὲν ἔπειτ᾽ ἀπιόντος ἀκόντισεν. Ἴσως δὲ οὐκ ἀδύνατόν ἐστιν ἕνα, πλείω ἀκόντια ἔχοντα, πλείοις ἀκοντίσαι τῶν στρατηγῶν. δυνατὸν δὲ τὸ ἠκόντισέ τις καὶ ἐπὶ πλήθους λαμβάνεσθαι. οἷον, καὶ ἄλλος, καὶ ἄλλος ἠκόντισεν. [8] Ἐσπεῖσθαι αὐτοῖς] τοῖς πελοποννησίοις. [9] Καὶ ἦν πολλὴ ἔρις] ἀμφισβήτησις, καὶ ἄγνοια καί τινας τῶν ἰδίων στρατηγῶν κατηκόντισαν οἱ ἀκαρνᾶνες, κωλύοντας καὶ φάσκοντας γεγενῆσθαι αὐτοῖς σπονδὰς, καὶ ἄδειαν τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῖς ὑπὸ Δημοσθένους. οὐκ εἶπε δὲ τινὲς, ἀλλά τις, μιμούμενος τὸν Ὅμηρον. κἀκεῖνος γὰρ πολλοὺς ἀκοντίσαντας σημαίνων, εἰς ἑνικὴν πτῶσιν συνέταξεν. *[10] Ἡ ἰδομένη] ἐν τοῖς κάτω, pag. 249. πληθυντικῶς ἰδομένας ὁ συγγραφεὺς καλεῖ. Æ. P. [11] Ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς] ἐπὶ τῆς ἐφόδου τῆς κατὰ τῶν ἐναντίων.

ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον νομίσασι τοὺς ἑαυτῶν εἶναι. καὶ γὰρ τοὺς Μεσσηνίους πρώτους [1]ἐπίτηδες ὁ Δημοσθένης [2]προὔταξε, καὶ προσαγορεύειν ἐκέλευε, Δωρίδα τε γλῶσσαν ἱέντας, καὶ τοῖς προφύλαξι πίστιν παρεχομένους, ἅμα δὲ καὶ οὐ καθορωμένους τῇ ὄψει, νυκτὸς ἔτι οὔσης. ὡς οὖν ἐπέπεσε τῷ στρατεύματι αὐτῶν, τρέπουσι· καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτοῦ διέφθειραν. οἱ δὲ λοιποί, κατὰ τὰ ὄρη ἐς φυγὴν ὥρμησαν. προκατειλημμένων δὲ τῶν ὁδῶν, καὶ ἅμα τῶν μὲν Ἀμφιλόχων ἐμπείρων ὄντων τῆς ἑαυτῶν γῆς, καὶ ψιλῶν πρὸς ὁπλίτας, τῶν δὲ, ἀπείρων, καὶ ἀνεπιστημόνων ὅποι τράπωνται, ἐσπίπτοντες ἔς τε χαράδρας καὶ τὰς προλελοχισμένας ἐνέδρας, διεφθείροντο. καὶ ἐς πᾶσαν ἰδέαν χωρήσαντες τῆς φυγῆς, [3]ἐτράποντό τινες καὶ ἐς τὴν θάλασσαν, οὐ πολὺ ἀπέχουσαν. καὶ ὡς εἶδον τὰς Ἀττικὰς ναῦς παραπλεούσας, [4]ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ, [5]προσένευσαν, ἡγησάμενοι ἐν τῷ αὐτίκα φόβῳ κρεῖσσον εἶναι σφίσιν ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἤδη διαφθαρῆναι, ἢ ὑπὸ τῶν βαρβάρων, καὶ ἐχθίστων Ἀμφιλόχων. οἱ μὲν οὖν Ἀμπρακιῶται, τοιούτῳ τρόπῳ κακωθέντες, ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν ἐς τὴν πόλιν. Ἀκαρνᾶνες δέ, σκυλεύσαντες τοὺς νεκρούς, καὶ τροπαῖα στήσαντες, ἀπεχώρησαν [6]ἐς Ἄργος. [7]καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κήρυξ ἀπὸ τῶν ἐς Ἀγραίους καταφυγόντων ἀπὸ τῆς Ὄλπης Ἀμπρακιωτῶν, ἀναίρεσιν αἰτήσων τῶν νεκρῶν, οὓς ἀπέκτειναν ὕστερον τῆς πρώτης μάχης, ὅτε μετὰ τῶν Μαντινέων καὶ τῶν ὑποσπόνδων ξυνεξῄεσαν ἄσπονδοι. ἰδὼν δ' ὁ κῆρυξ τὰ ὅπλα τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀμπρακιωτῶν, ἐθαύμαζε τὸ πλῆθος. οὐ γὰρ ᾔδει τὸ πάθος, [8]ἀλλ' ᾤετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι. [9]καί τις αὐτὸν ἤρετο ὅ,τι θαυμάζοι, καὶ ὁπόσοι αὐτῶν τεθνᾶσιν· οἰόμενος αὖ ὁ ἐρωτῶν εἶναι τὸν κήρυκα ἀπὸ τῶν ἐν [*10]Ἰδομεναῖς.

Imò verò potius opinantes, [*eos qui veniebāt,*] ex ſuis eſſe. Demoſthenes enim Meſſenios de induſtria primos, & ante cæteros omnes in acie collocarat, & imperauerat, vt [*Ambraciotas*] Doricè alloquerentur, & illis, qui pro caſtris erant in ſtatione, fidem facerent, [*omnemq́ periculi ſuſpicionem, metumque præriperent,*] præcipuè verò, quòd eorum facies cerni nō poſſet. adhuc enim nox erat. cùm igitur [*Demoſthenes*] illorum copias inuaſiſſet, [*eius milites*] eas fugarunt, & magnam illorum partem illic interfecerunt. Reliqui verò in fugam verſi, curſu montes petere cœperunt. Sed cùm itinera iam præoccupata eſſent, ſimul etiam cùm Amphilochi quidē ſuæ regionis notitiam haberent, & leuiter armati eſſent aduerſus homines armis graues: hi verò locorum eſſent imperiti, nec ſcirent quò ſe verterent, incidentes aut in loca confragoſa, aut in vias inſidiis iam inceſſas, profligabātur. Et cùm omne fugæ genus tentaſſent, nonnulli ad mare etiam non longè diſtans ſe converterunt. Et cùm vidiſſent naues Atticas, quæ terram legebant, interea dum ipſi fortè fugerent, [*ad eas*] annatarunt, exiſtimantes in præſenti metu ſibi ſatius eſſe iam ab illis, qui in nauibus erant, quàm à barbaris, & Amphilochis infenſiſſimis hoſtibus trucidari. Ambraciotæ igitur hoc modo profligati, è multis pauci in vrbem [*Ambraciam*] euaſerunt. Acarnanes verò ſpoliatis cadaueribus, & trophæis erectis, Argos redierunt. Et ad eos poſtero die venit caduceator miſſus ab Ambraciotis, qui ex Olpa ad Agræos confugerant, petiturus vt ſibi liceret ſuſcipere, [*& ſepelire*] cadauera ſuorū, quos poſt primū prœlium [*Acarnanes*] interfecerant, quum vnà cum Mantinenſibus, & cæteris, quibus abeundi poteſtas pactis induciis facta fuerat, ipſi nulla fide data egreſſi fuerant. Caduceator autē intuitus arma Ambraciotarū, qui ex vrbe prodierant, multitudinē admirabatur. cladis enim acceptæ ignarus erat: ſed ea ſociorum ſuorū eſſe arbitrabatur. Tunc verò quidam eū interrogat, quidnam admiraretur, & quod ex ipſis putaret periiſſe. Nā qui eum interrogabat, exiſtimabat iſtum caduceatorē ab illis miſſum, qui apud Idomenen erant.

---

[1] Ἐπίτηδες] ἐσκεμμένως. [2] Προὔταξεν] προπορεύεσθαι δηλονότι. [3] Ἐτράποντό τινες] φεύγειν δηλονότι. [4] Ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ] τῷ ξυμβεβηκότι τῆς δυσχερείας κατὰ τύχην, τηνικαῦτα ἡνίκα ἔπλωντο. [5] Προσένευσαν] προσέπαυσαν.
[6] Ἐς Ἄργος] τὸ Ἀμφιλοχικόν. [7] Καὶ αὐτοῖς τῇ ὑστεραίᾳ ἦλθε κήρυξ] ἐσχημάτισε τὸ, αἰτήσοντες, εἰς τὸ, ἦλθε κήρυξ. δυνάμει δὲ τοιοῦτόν ἐστιν, οἱ εἰς Ἀγραίους καταφυγόντες, κήρυκα ἔπεμψαν, αἰτοῦντες ἀναίρεσιν νεκρῶν, οὓς ἀπέκτειναν Ἀκαρνᾶνες ὕστερον τῆς πρώτης μάχης. πρώτη μὲν γὰρ μάχη ἐγένετο εἰς τὸν Εὐρύλοχον, καὶ τοὺς Πελοποννησίους· δευτέρα δέ, ἡ ἐν τῇ γῇ, κατὰ τοὺς Ἀμπρακιώτας· τρίτη δέ, ἡ κατὰ τοὺς ἐν Ἰδομένῃ. ὁ οὖν κῆρυξ τὴν ἀναίρεσιν ᾐτεῖτο τῶν δευτέρᾳ μάχῃ τεθνηκότων· οὐκ εἰδὼς ὅτι τρίτη γέγονε μάχη, ἐν ᾗ πολλοὶ ἀπώλοντο. [8] Ἀλλ' ᾤετο τῶν μετὰ σφῶν εἶναι] ἀλλ' ᾤετο τῶν μετὰ σφῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ μάχῃ πεπτωκότων εἶναι τὰ ὅπλα. [9] Καί τις αὐτὸν ἤρετο] δύο ἐρωτᾷ, ἓν μέν, τὸ χάριν θαυμάζει· ἕτερον δέ, πόσους οἴεται τῶν ἰδίων τεθνηκέναι. ὥσπερ δὲ ὁ κῆρυξ οὐκ ᾔδει περὶ τῆς τρίτης μάχης, οὕτως ὁ ἐρωτῶν οὐκ ἠπίστατο περὶ τῶν ἐν ποίᾳ μάχῃ πεπτωκότων ὁ κῆρυξ ἧκεν, ἀλλ' ἐνόμιζε περὶ τῶν ἐν τῇ τρίτῃ μάχῃ τεθνηκότων ἐληλυθέναι. [*10] Ἐν Ἰδομέναις] καὶ ἄνω, καὶ κάτω Ἰδομένην ἑνικῶς ὁ συγγραφεὺς λέγει. διὸ ὅρα μὴ κἀνταῦθα ἴσως ἐν Ἰδομένῃ λεκτέον. ἢ καὶ ἑνικῶς, καὶ πληθυντικῶς ταυτὸ λεχθείη. Æ. P.

Ille

Ille verò respondit ad ducentos. Ille verò, A qui cum interrogabat, eius orationem excipiens subiecit, atqui nō [*ducentorum*] hæc arma videtur esse: sed plusquam mille militum interfectorum. Et ille rursus: non ergo sunt eorum, qui nobiscum in acie steterunt. Cui idem respondit [*imò verò hæc arma sunt vestrorum militum,*] siquidem vos apud Idomenen heri pugnastis. Atqui nos (inquit ille) heri cū nemine pugnauimus: at nudius tertius dum nos reciperemus. Et hic subiecit, nos tamen cum istis, qui ex Ambraciotarum vrbe ad opem suis ferendam venerunt, heri pugnauimus. Cùm autem caduceator hoc audisset, & auxilium vrbanum [*ab hoste*] profligatum cognouisset, edito gemitu, & ob præsentium malorum magnitudinem attonitus, confestim re infecta discessit, nec vlterius suorum cadauera flagitauit. Hæc enim clades, quam vna Græca ciuitas accepit intra tot dies, [*quot dixi*] exstitit maxima omnium, quæ in hoc bello contigerunt. neque cæsorum numerum scripsi, quia multitudo, quæ dicitur interiisse, fidem superat, pro magnitudine ciuitatis. Ambraciam autē (sat scio) C Acarnanes, & Amphilochi, si Atheniensibus, ac Demostheni morem gerentes expugnare voluissent, primo statim clamore expugnassent. Iam verò timuerunt ne Athenienses, si eā tenuissent, accolę sibi molestiores essent. Postea verò tertia spoliorum parte Atheniēsibus attributa, reliqua inter ciuitates diuiserunt. Atq; Atheniensium quidem spolia, in ipso nauigationis cursu fuerunt intercepta. nam illæ trecentæ solidæ armaturæ, quæ nunc in templis Atticis affixę visuntur, Demostheni priua- D tim honoris causa datæ fuerunt, quas ille secum in nauibus absportauit. Simul etiam post cladem in Ætolia acceptam, ob has res gestas reditus in patriam ei tutior fuit. Athenienses quoque, qui in viginti nauibus erant, Naupactum redierunt. Acarnanes verò, & Amphilochi post Atheniensium, & Demosthenis discessū, Ambraciotis, & Peloponnesiis, qui ad Salynthium, & Agræos confugerant, fide publica interposita ex Oeniadis abeundi potestatem dederunt: qui etiam ad Salynthium, & Agręos transiuerūt. Postea verò Acarnanes, & Amphilochi fœdus: & societatem ad centum annos cum Ambraciotis coiuerunt,

ὁ δ' ἔφη διακοσίους μάλιστα. ὑπολαβὼν δ' ὁ ἐρωτῶν εἶπεν, [1] οὔκουν τὰ ὅπλα ταυτὶ φαίνεται, ἀλλὰ πλέον ἢ χιλίων. αὖθις δ' εἶπεν ἐκεῖνος, οὐκ ἄρα τῶν μεθ' ἡμῶν μαχομένων ἐστίν. [2] ὁ δ' ἀπεκρίνατο, εἴπερ γε ὑμεῖς ἐν ἰδομένῃ χθὲς ἐμάχεσθε. [3] ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθὲς, ἀλλὰ πρῴην ἐν τῇ ἀποχωρήσει. [4] καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς χθὲς ἀπὸ τῆς πόλεως βοηθήσασι τῶν ἀμπρακιωτῶν ἐμαχόμεθα. ὁ δὲ κῆρυξ ὡς ἤκουσε, καὶ ἔγνω ὅτι ἡ ἀπὸ τῆς B πόλεως βοήθεια διέφθαρται, ἀνοιμώξας, καὶ ἐκπλαγεὶς τῷ μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν, ἀπῆλθεν εὐθὺς ἄπρακτος, καὶ οὐκέτι ἀπῄτει τοὺς νεκρούς. πάθος γὰρ τοῦτο μιᾷ πόλει ἑλληνίδι ἐν ἴσαις ἡμέραις μέγιστον δὴ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε ἐγένετο. καὶ ἀριθμὸν οὐκ ἔγραψα τῶν ἀποθανόντων, διότι ἄπιστον τὸ πλῆθος λέγεται ἀπολέσθαι, ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῆς πόλεως. ἀμπρακίαν μέντοι οἶδα, ὅτι εἰ ἐβουλήθησαν ἀκαρνᾶνες καὶ ἀμφίλοχοι, ἀθηναίοις καὶ C Δημοσθένει πειθόμενοι, ἐξελεῖν, αὐτοβοεὶ ἂν εἷλον· νῦν δ' ἔδεισαν μὴ οἱ ἀθηναῖοι ἔχοντες αὐτὴν, χαλεπώτεροι σφίσι πάροικοι ὦσι. μετὰ δὲ ταῦτα, τρίτον μέρος νείμαντες τῶν σκύλων τοῖς ἀθηναίοις, τὰ ἄλλα κατὰ τὰς πόλεις διείλοντο. καὶ τὰ μὲν τῶν ἀθηναίων, πλέοντα ἑάλω· τὰ δὲ νῦν ἀνακείμενα ἐν τοῖς ἀττικοῖς ἱεροῖς, Δημοσθένει ἐξῃρέθησαν, τριακόσιαι πανοπλίαι, καὶ ἄγων αὐτὰς κατέπλευσε. καὶ ἐγένετο ἅμα αὐτῷ μετὰ τὴν ἐν αἰτωλίᾳ ξυμφορὰν ἀπὸ ταύ- D της τῆς πράξεως ἀδεεστέρα ἡ κάθοδος. ἀπῆλθον δὲ καὶ οἱ ἐν ταῖς εἴκοσι ναυσὶν ἀθηναῖοι ἐς ναύπακτον· ἀκαρνᾶνες δὲ καὶ ἀμφίλοχοι, ἀπελθόντων ἀθηναίων, καὶ Δημοσθένους, τοῖς ὡς Σαλύνθιον καὶ ἀγραίους καταφυγοῦσιν ἀμπρακιώταις καὶ πελοποννησίοις ἀναχώρησιν ἐσπείσαντο ἐξ οἰνιαδῶν· οἵπερ καὶ μετανέστησαν παρὰ Σαλύνθιον καὶ ἀγραίους. καὶ * [5] τὸν ἔπειτα χρόνον σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἔτη ἀκαρνᾶνες καὶ ἀμφίλοχοι πρὸς ἀμπρακιώτας,

---

[1] Οὔκουν τὰ ὅπλα ταυτὶ φαίνεται] λείπει τὸ, τριακοσίων μόνων.
[2] Ὁ δ' ἀπεκρίνατο] τὰ ὅπλα εἰσὶν ὑμέτερα δηλονότι. [3] Ἀλλ' ἡμεῖς γε οὐδενὶ ἐμαχόμεθα χθὲς] ὁ κῆρυξ εἶπεν, ἀπὸ κοινοῦ.
[4] Καὶ μὲν δὴ τούτοις γε ἡμεῖς] ἀπὸ κοινοῦ, ὁ ἐρωτῶν εἶπε. *[5] Ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον] ἀντὶ τοῦ, ἔπειτα. ἢ σπονδὰς, καὶ ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο τὸν ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον ἐσομένην, εἰς ἑκατὸν ἔτη δηλονότι. καὶ τὰ μὲν, ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον, ἀορίστως, τὰ δὲ, ἑκατὸν ἔτη, ὁριστικῶς, καὶ ἐπεξηγήσεως χάριν λεχθείη. Æ. P.

ἐπὶ τοῖσδε, ὥστε μήτε ἀμπρακιώτας μετὰ ἀκαρνάνων στρατεύειν ἐπὶ πελοποννησίους, μήτε ἀκαρνᾶνας μετὰ ἀμπρακιωτῶν ἐπ᾽ ἀθηναίους· βοηθεῖν δὲ τῇ ἀλλήλων, καὶ ἀποδοῦναι ἀμπρακιώτας ὁπόσα ἢ χωρία, ἢ * ¹ ὁμόρους ἀμφιλόχων ἔχουσι· καὶ ἐπὶ ἀνακτόριον μὴ βοηθεῖν, πολέμιον ὂν ἀκαρνᾶσι. ταῦτα ξυνθέμενοι, διέλυσαν τὸν πόλεμον. μετὰ δὲ ταῦτα, κορίνθιοι φυλακὴν ἑαυτῶν ἐς τὴν ἀμπρακίαν ἀπέστειλαν, ἐς τριακοσίους ὁπλίτας, καὶ Ξενοκλείδαν τὸν Εὐθυκλέους ἄρχοντα· οἳ κομιζόμενοι, χαλεπῶς διὰ τῆς ἠπείρου ἀφίκοντο. τὰ μὲν κατ᾽ ἀμπρακίαν οὕτως ἐγένετο. Οἱ δ᾽ ἐν τῇ σικελίᾳ ἀθηναῖοι, τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, ἔς τε τὴν ἱμεραίαν ἀπόβασιν ἐποιήσαντο ἐκ τῶν νεῶν, μετὰ τῶν σικελιωτῶν ἄνωθεν ἐσβεβληκότων ἐς τὰ ἔσχατα τῆς ἱμεραίας, καὶ ἐπὶ τὰς Αἰόλου νήσους ἔπλευσαν. ἀναχωρήσαντες δὲ ἐς ῥήγιον, Πυθόδωρον τὸν Ἰσολόχου ἀθηναίων στρατηγὸν καταλαμβάνουσιν ἐπὶ τὰς ναῦς διάδοχον ὧν ὁ Λάχης ἦρχεν. οἱ γὰρ ἐν σικελίᾳ ξύμμαχοι πλεύσαντες ἔπεισαν τοὺς ἀθηναίους βοηθεῖν σφίσι πλείοσι ναυσί. τῆς μὲν γὰρ γῆς αὐτῶν οἱ συρακούσιοι ἐκράτουν, ² τῆς δὲ θαλάσσης ὀλίγαις ναυσὶν εἰργόμενοι, παρεσκευάζοντο, τὸ ναυτικὸν ξυναγείροντες, ὡς οὐ περιοψόμενοι. καὶ ἐπλήρουν ναῦς τεσσαράκοντα οἱ ἀθηναῖοι, ὡς ἀποστελοῦντες αὐτοῖς. ἅμα μὲν ἡγούμενοι θᾶσσον τὸν ἐκεῖ πόλεμον καταλυθήσεσθαι, ³ ἅμα δὲ βουλόμενοι μελέτην τοῦ ναυτικοῦ ποιεῖσθαι. τὸν μὲν οὖν ἕνα τῶν στρατηγῶν ἀπέστειλαν Πυθόδωρον ὀλίγαις ναυσί. Σοφοκλέα δὲ τὸν Σωστρατίδου, καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους, ἐπὶ τῶν πλειόνων νεῶν ἀποπέμψειν ἔμελλον. ὁ δὲ Πυθόδωρος, ἤδη ἔχων τὴν τοῦ Λάχητος τῶν νεῶν ἀρχὴν, ἔπλευσε τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἐπὶ τὸ λοκρῶν φρούριον, ὃ πρότερον Λάχης εἷλε. καὶ νικηθεὶς μάχῃ ὑπὸ τῶν λοκρῶν, ἀνεχώρησεν. ἐρρύη δὲ περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τοῦτο ὁ ῥύαξ τοῦ πυρὸς ἐκ τῆς αἴτνης, ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον· καὶ γῆν τινα ἔφθειρε τῶν καταναίων, οἳ ὑπὸ τῇ αἴτνῃ τῷ ὄρει οἰκοῦσιν, ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ὄρος ἐν τῇ σικελίᾳ. λέγεται δὲ πεντηκοστῷ ἔτει ῥυῆναι τοῦτο μετὰ τὸ πρότερον ῥεῦμα·

his conditionibus, vt neque Ambraciotæ cum Acarnanibus bellum Peloponnesiis inferrent, neque cum Ambraciotis Acarnanes Atheniensibus: sed mutuo sibi forent auxilio, vtque Ambraciotæ [*Acarnanibus*] redderēt quicquid aut oppidorum, aut agrorum Amphilochis finitimorum tenerent: neq; subsidium mitterent Anactoriū, quòd Acarnanibus erat infestum. Cùm autem hoc modo inter eos conuenisset, bellum deposuerunt. Post hæc Corinthij præsidium ex suis ad trecentos grauis armaturæ milites, cum Xenoclide Euthyclis [*filio*,] eorū duce, Ambraciam miserunt: qui itinere per Epirum facto [*eò*] ægrè peruenerūt. Res igitur ad Ambraciam gestæ hunc exitum habuerunt. Eadem hyeme, Athenienses, qui in Sicilia erant, cum Siciliensibus qui ex locis mediterraneis in extremos agri Himeræi fines irruptionem fecerant, exscensum ex nauibus in agrum Himeræum fecerunt, & in AEoli insulas nauigarunt. cum autem Rhegium se recepissent, Pythodorum Isolochi [*filium*,] Atheniensium ducē, Lachetis in classis præfectura successorem offendunt. Nam Sicilienses socij ad Atheniēses nauibus profecti, ipsis persuaserunt, vt maiore nauiū numero opē sibi ferrēt. Syracusani enim eorū agro potiebātur. cùm autē paucis [*illorum*] nauibus maris vsu prohiberentur, classem cogebant, & se ad vim arcendam parabāt, quòd hanc iniuriam ferre nollent. Athenienses igitur sexaginta naues instruxerūt, quas ad ipsos mittere statuerūt, tum quòd bellum illic celeriùs confectum iri sperarent, tum etiam quòd suos in rebus naualibus exercere cuperent. Vnum igitur è ducibus Pythodorum cum paucis nauibus [*eò*] miserunt. Sophoclem verò Sostratidę, & Eurymedontem Theuclis [*filium*] cum maiore nauium numero [*postea*] mittere decreuerāt. Pythodorus verò, accepta iam prefectura classis, cui Laches antè preerat, sub extremam hyemem profectus est ad Locrorum castellum, quod Laches antè ceperat, prœlioq; victus à Locris, discessit. Per idem ver ignis riuus ex AEtna effluxit, quemadmodum & aliâs, & vastauit partem agri Catanæorū, qui sub AEtna monte incolunt, qui omnium Siciliæ montium est maximus. hæc autem flammarum eructatio quinquagesimo post primum ignis eructationem anno contigisse fertur.

* ¹ Ὁμόρους ἀμφιλόχων] ἄγεσι δηλονότι. τὸ ἑξῆς, ἄγεσι ὁμόροις ἀμφιλόχων, ἤγουν ὁμοτέρμονας, καὶ πλησιοχώρους. Æ. P.

² Τῆς δὲ θαλάσσης ὀλίγαις ναυσὶν εἰργόμενοι] οἱ συρακούσιοι τῆς θαλάσσης ὑπὸ ὀλίγων νεῶν εἰργόμενοι, δηλαδὴ τῶν ἀθηναίων.

³ Ἅμα δὲ βουλόμενοι μελέτην] ἐν τῷ μεταξὺ τῶν καὶ ἀσκεῖσθαι τὸ ναυτικὸν διατελεῖν.

Ex quo

Ex quo autem Sicilia à Græcis habitatur, ad summum ter exstitisse traditur. Atque hæc quidem hac hyeme gesta sunt. huiusque belli, quod Thucydides conscripsit, sextus annus excessit.

A τὸ δὲ ξύμπαν, τρὶς γεγενῆσθαι τὸ ῥεῦμα ἀφ' οὗ Σικελία ὑπὸ Ἑλλήνων οἰκεῖται. ταῦτα μὲν κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἐγένετο. καὶ ἕκτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ, ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIBER quartus.

SEQVENTE vere, cùm segetes iam spicas emittere inciperent, decem Syracusanorum naues, & totidem Locrorum profectæ, Messanã, quę est in Sicilia, occuparũt, ab ipsis [*oppidanis*] accitæ. Et Messana ab Atheniensibus defecit. Hoc autem potissimum fecerunt, Syracusani quidem, quòd viderent id oppidum ad inuadendam Siciliam opportunũ esse, & Athenienses metuerent, ne illinc [*vt ex belli sede*] excurrentes, maiori apparatu se inuaderent. Locri verò, propter odium, quo Rheginos prosequebantur, quia eos vtrinque, [*terra mariq;*] bello premere volebant. simul autem Locri cum frequentibus copiis in Rheginorum agrum irruptionem fecerunt, ne [*Rhegini*] Messeniis auxilium ferrẽt. simul etiam inducti ab exulibus Rheginis, qui apud ipsos erãt. Rhegium enim iampridem seditionibus agitabatur, nec in præsentia Locros arcere poterat. quò etiam magis [*ipsum Locri*] premebant. Locri autem vastato [*Rheginorum*] agro, cum peditatu quidem, domum redierunt: naues verò, Mes-

A ΤΟΥ δ' ἐπιγιγνομένου *[1] θέρους [2] περὶ σίτου ἐκβολήν, Συρακουσίων δέκα νῆες πλεύσασαι καὶ Λοκρίδες ἴσαι Μεσσήνην τὴν ἐν Σικελίᾳ κατέλαβον, αὐτῶν [3] ἐπαγαγομένων· καὶ ἀπέστη Μεσσήνη Ἀθηναίων. ἔπραξαν δὲ τοῦτο μάλιστα οἱ μὲν Συρακούσιοι, [4] ὁρῶντες προσβολὴν ἔχον [5] τὸ χωρίον τῆς Σικελίας, καὶ φοβούμενοι τοὺς Ἀ- B θηναίους, [6] μὴ ἐξ αὐτοῦ ὁρμώμενοί ποτε, [7] σφίσι μείζονι παρασκευῇ ἐπέλθωσιν· οἱ δὲ Λοκροί, κατὰ ἔχθος τὸ Ῥηγίνων, [8] βουλόμενοι ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς καταπολεμεῖν. καὶ ἐσεβεβλήκεσαν ἅμα ἐς τὴν Ῥηγίνων οἱ Λοκροὶ πανστρατιᾷ, [9] ἵνα μὴ ἐπιβοηθῶσι τοῖς Μεσσηνίοις· ἅμα δὲ καὶ ξυνεπαγόντων Ῥηγίνων φυγάδων, οἳ ἦσαν παρ' αὐτοῖς. τὸ γὰρ Ῥήγιον ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐστασίαζε, καὶ ἀδύνατα ἦν ἐν τῷ παρόντι τοὺς Λοκροὺς ἀμύνεσθαι· ᾗ μᾶλλον [10] καὶ C ἐπετίθεντο. [11] δῃώσαντες δέ, οἱ μὲν Λοκροὶ τῷ πεζῷ ἀπεχώρησαν, αἱ δὲ νῆες Μεσσήνην

γρ. ἐπιπλεύσασαι

γρ. ἐπαγομένων

---

* [1] Θέρους] σημείωσαι νῦν (ὅπερ σπανιώτατον) τὸ θέρος ἀντὶ τοῦ ἦρος ληφθέν. τοῦτο δὲ φανερῶς ἐν τοῖς κάτω δηλοῦται, ὅπου λέγει). ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος, πρὶν τὸν σῖτον ἐν ἀκμῇ εἶναι). καί, ἅμα δὲ περὶ ἐσβαλόντες, τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος. Æ. P.
[2] Περὶ σίτου ἐκβολ.] σίτου ἐκβολήν, τὴν τῶν ἀσταχύων ἐκ τῶν καλύκων γένεσιν φησίν. ἐπιφέρει γάρ, ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος. ἦρος δὲ στάχυες ἐκφύονται. ἤγουν, ὅτε ὁ στάχυς δημιουργεῖται, καὶ ἤδη περιβάλλεται. ἤγουν ἐκβάλλεται, ἔχων τὸν κόκκον τοῦ σίτου διατετυπωμένον, οὔπω δὲ εἰς ἀκμὴν παραχθέντα.
[3] Επαγαγομένων] ἤγουν τῶν Μεσσηνίων. [4] Ορῶντες προσβολὴν ἔχον τὸ χωρίον] ἤγουν τόπον ἐπικαιρότατον, ἀφ' οὗ ἔστιν ἐξορμᾶν κατὰ τῆς Σικελίας. Η προσβολήν, ἀντὶ τοῦ προσόρμισιν, καὶ ἔφοδον τῆς Σικελίας, ἢ πρὸς τὴν Σικελίαν. [5] Τὸ χωρίον] ἤγουν τὴν Μεσσήνην. [6] Μὴ ἐξ αὐτοῦ ὁρμώμενοι] ἤγουν ὁρμητηρίῳ χρώμενοι. [7] Σφίσι μείζονι παρασκευῇ] τοῖς Συρακουσίοις. [8] Βουλόμενοι ἀμφοτέρωθεν] θέλοντες οἱ Λοκροὶ ἀμφοτέρωθεν καταπολεμεῖν. ἀμφοτέρωθεν δὲ λέγει, ἤτοι ἔκ τε τῆς γῆς ἑαυτῶν τῆς Λοκρίδος, καὶ ἐκ θαλάσσης. [9] Ινα μὴ ἐπιβοηθῶσιν] οἱ Ῥηγῖνοι δηλονότι. [10] Καὶ ἐπετίθεντο] οἱ Λοκροὶ τοῖς Ῥηγίνοις, διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ὅτι ἐστασίαζον. [11] Δῃώσαντες δὲ] τὴν γῆν τῶν Ῥηγίνων.

ἐφρούρουν· καὶ ἄλλαι αἱ πληρούμεναι ἔμελλον,*[1] αὐτόσε ἐγκαθορμισάμεναι,[2] τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν ποιήσεσθαι.[3] Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος, πρὶν τὸν σῖτον ἐν ἀκμῇ εἶναι, Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικήν· ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεύς· καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδῄουν τὴν γῆν. Ἀθηναῖοι δὲ τάς τε τεσσαράκοντα ναῦς ἐς Σικελίαν ἀπέστειλαν,*[4] ὥσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγοὺς τοὺς ὑπολοίπους, Εὐρυμέδοντα καὶ Σοφοκλέα. Πυθόδωρος γὰρ ὁ τρίτος αὐτῶν ἤδη προαφῖκτο ἐς Σικελίαν. [5] εἶπον δὲ τούτοις [6] καὶ Κερκυραίων ἅμα [7] παραπλέοντας τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιμεληθῆναι, οἳ ἐλῃστεύοντο ὑπὸ τῶν [8] ἐν τῷ ὄρει φυγάδων· καὶ Πελοποννησίων αὐτόσε νῆες ἑξήκοντα παρεπεπλεύκεσαν τοῖς ἐν τῷ ὄρει τιμωροί· καὶ λιμοῦ ὄντος μεγάλου ἐν τῇ πόλει, νομίζοντες κατασχήσειν ῥᾳδίως τὰ πράγματα. [9] Δημοσθένει δὲ ὄντι ἰδιώτῃ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὴν ἐξ Ἀκαρνανίας αὐτῷ δεηθέντι, εἶπον χρῆσθαι ταῖς ναυσὶ ταύταις, ἢν βούληται, περὶ τὴν Πελοπόννησον.[10] καὶ ὡς ἐγένοντο πλέοντες κατὰ τὴν Λακωνικήν, καὶ ἐπυνθάνοντο ὅτι αἱ νῆες ἐν Κερκύρᾳ ἤδη εἰσὶ τῶν Πελοποννησίων, ὁ μὲν Εὐρυμέδων καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἠπείγοντο ἐς τὴν Κέρκυραν. ὁ δὲ Δημοσθένης ἐς τὴν Πύλον πρῶτον ἐκέλευε σχόντας αὐτούς, καὶ πράξαντας ἃ δεῖ, τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι.[11] ἀντιλεγόντων δέ,[12] κατὰ τύχην χειμὼν ἐπιγενόμενος κατήνεγκε τὰς ναῦς ἐς τὴν Πύλον. καὶ ὁ Δημοσθένης εὐθὺς ἠξίου τειχίζεσθαι [13] τὸ χωρίον. [14] ἐπὶ τοῦτο γὰρ ξυνεκπλεῦσαι. καὶ ἀπέφαινε πολλὴν εὐπορίαν ξύλων τε καὶ λίθων, καὶ φύσει καρτερὸν ὄν, καὶ ἔρημον αὐτό τε καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας. ἀπέχει γὰρ σταδίους μάλιστα ἡ Πύλος τῆς Σπάρτης τετρακοσίους, καὶ ἔστιν ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ ποτὲ οὔσῃ γῇ. καλοῦσι δὲ αὐτὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι Κορυφάσιον.

γρ. ἐγκαθορμιζόμενοι

γρ. εἰ βούλοιτο,

A sanæ præsidio remanserunt. & aliæ, quæ instruebantur, eò venturæ, ibiq; castra statiua habituræ, & bellum illinc gesturæ erant. Sub eadem veris tempora antequàm frumenta essent matura, Peloponnesij, eorumq; socij irruptionem in Atticam fecerunt. Illis autem præerat Agis Archidami [*filius*,] Lacedæmoniorum Rex. Et statiua [*ibi*] habentes agrum populabantur. Athenienses verò illas quadraginta naues, quas instruxerant, in Siciliam miserunt, & reliquos duces, Eurymedontem, & Sopho-B clem. Nam Pythodorus, qui cum illis tertius erat dux, in Siciliã iam antè profectus fuerat. His autem imperarũt, vt obiter curarent res Corcyræorum, qui in vrbe erãt, qui latrociniis ab exulibus in monte degentibus infestabantur. Et Peloponnesiorum sexaginta naues illuc nauigauerant, vt opem illis ferrent, qui in monte erãt: simul etiam quòd propter ingẽtem famem, qua [*Corcyræorum*] ciuitas laborabat, res illas in suam potestatem facilè redactum iri sperarẽt. Mandarunt etiam Demostheni, C qui, post suum ex Acarnania reditum, vitam priuatã degebat, hoc ipsum flagitanti, vt his nauibus, si vellet, circa Peloponesum vteretur. Cùm autem inter nauigandum è regione agri Laconici fuissent, & accepissent Peloponesiorum naues ad Corcyram iam appulisse, Eurymedon quidem, & Sophocles ad Corcyram tendere properabant. Demosthenes verò eos hortabatur vt primùm Pylum appellerẽt, deinde peractis rebus, quæ peragendę essent, nauigationis cursum conficerent. Illis verò contradicentibus, forte fortuna tempestas ex-D orta classem Pylum detulit. Demosthenes autem postulauit vt locus ille confestim muniretur. Hac enim de causa se cum illis nauigasse [*dicebat*.] Demonstrabat autem magnam esse lignorum, lapidumq; copiã, & locũ natura munitũ esse, & cùm ipsum, tum etiam magnum illius agri tractum circumcirca desertũ esse. Pylus enim à Spatta distat stadia circiter quadringenta, & sita est in eo agro, qui olim erat Messenius, quem Lacedęmonij Coryphasion vocant.

*[1] Αὐτόσε ἐγκαθορμισάμεναι] ἀντὶ τοῦ αὐτόσε, ἔτι ἐκεῖσε κατενεχθεῖσαι, καὶ αὐτόθι, ἤγουν ἐκεῖ ἐγκαθορμισθεῖσαι, τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν ποιήσεσθαι ἔμελλον. Æ. P. [2] Τὸν πόλεμον ἐντεῦθεν ποιήσεσθαι] ἀπὸ τῆς Μεσσήνης. [3] Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους] ἤγουν, κατὰ τὸν αὐτὸν ἐαρινὸν χρόνον. *[4] Ὥσπερ] οὕτω παρεσκευασμένας, ὥσπερ παρεσκευάσαντο. ἢ, ὥσπερ, ἀντὶ τοῦ ἅσπερ. ἢ καὶ ἅσπερ γραπτέον. ἐν ἀρχῇ τῆς α. ξυγγραφῆς τούτῳ παραπλήσιόν τι φράσεως εἶδος ἔχομεν. τὸν πόλεμον, ὡς ἐπολέμησαν, ἤγουν ὥσπερ, ἢ ὃν ἐπολέμησαν. Æ. P. [5] Εἶπον δὲ τούτοις] τοῖς στρατηγοῖς. [6] Καὶ Κερκυραίων ἅμα] περιττὸς ὁ καί. [7] Παραπλέοντας] τὸ ἑξῆς ἦν, παραπλέουσιν· ἀλλὰ μεταβάσει ἐχρήσατο ἀπὸ δοτικῆς ἐπὶ αἰτιατικήν. [8] Ἐν τῷ ὄρει τιμωροί] οἱ Πελοποννήσιοι δηλονότι. [9] Δημοσθένει δὲ ὄντι ἰδιώτῃ] ἤγουν, ἔξω ὄντι ἀρχῆς. [10] Καὶ ὡς ἐγένοντο πλέοντες] ἤγουν, παρεγένοντο οἱ Ἀθηναῖοι. [11] Ἀντιλεγόντων δὲ] τῶν στρατηγῶν δηλονότι. [12] Κατὰ τύχην] κατά τι συμβεβηκὸς τυχηρόν. [13] Τὸ χωρίον] τὸ περίμετρον τῆς Πύλου. [14] Ἐπὶ τοῦτο γὰρ] ἤγουν, ἕνεκα τοῦ τειχισθῆναι.

Illi

Illi verò dicebant multa esse Peloponnesi promontoria deserta, si in iis occupandis ciuitatem exhaurire velit. Cæterùm huic locus iste longè commodior, quàm vllus alius, esse videbatur, tū quod ei portus adiaceret, tum etiā quòd Messenij, qui olim cognatione cum illius loci incolis coniuncti fuerant, & eadem, qua Lacedæmonij, lingua vtebantur, illinc prodeuntes plurima damna [*Lacedæmoniis*] daturi essent, simul etiam illius loci fideles custodes futuri essent. Sed cùm neque ducibus, neq; militibus rem persuadere posset, quam etiam postea cum ipsis præfectis communicarat, propter nauigandi difficultatem quieuit, donec ipsos milites otium agentes, ex contentione inter eos orta, loci muniendi cupiditas inuasit. Itaque manus ad opus faciendum admouerunt, & cùm nulla ferramenta ad lapides cædendos haberent: sed eos cum delectu ferrent, coagmentabant vbi quisque aptè quadrare poterat. & lutum, sicubi opus illo esset, ob vasorum penuriam, humeris portabant, ita procumbentes, vt commodissimè in dorso permanere posset, quinetiam manus à tergo conserebant, ne decideret. Omnique ratione properabant Lacedæmonios anteuertere, & illas munitionum partes, quę oppugnationi maximæ opportunæ erant, prius absoluere, quàm illi ad opem loco ferendam venirent. nam maior illius loci pars suopte situ munita erat, muroq; nō indigebat. Lacedęmonij verò tunc fortè diem festum agebant, & licet interea hoc audissent, tamen contemnebant, quòd, simul ac exercitum eduxissent, aut hostes suum aduentum nō expectaturos, aut oppidum à se per vim facilè receptum iri putarent. nonnihil etiā [*ipsorum*] exercitus, qui in agro Attico adhuc erat, ipsos retardauit. Athenienses verò communito intra sex dies loco, qui continentem versus erat, & vbi maximè oportebat, Demosthenem quidem cum quinque nauibus ibi reliquerunt, vt ei præsidio esset:

A οἱ δὲ πολλὰς ἔφασαν εἶναι ἄκρας ἐρήμους τῆς πελοποννήσου, ἣν βούληται καταλαμβάνων τὴν πόλιν δαπανᾶν.[1] τῷ δὲ[2] *[3] διάφορόν τι ἐδόκει εἶναι τοῦτο τὸ χωρίον *[4] ἑτέρου μᾶλλον, λιμένος τε προσόντος,[5] *[6] καὶ τοὺς μεσσηνίους οἰκείους ὄντας *[7] αὐτῷ τὸ ἀρχαῖον, καὶ ὁμοφώνους τοῖς λακεδαιμονίοις, πλεῖστ' ἂν βλάπτειν ἐξ αὐτοῦ ὁρμωμένους, καὶ βεβαίους ἅμα τοῦ χωρίου φύλακας ἔσεσθαι. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθεν οὔτε τοὺς στρατηγοὺς, οὔτε τοὺς στρατιώτας, ὕστερον καὶ τοῖς B ταξιάρχοις κοινώσας, ἡσύχαζεν ὑπὸ ἀπλοίας, μέχρις αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις σχολάζουσιν ὁρμὴ ἐπέπεσε περιστᾶσιν ἐκτειχίσαι τὸ χωρίον. [8] καὶ ἐγχειρήσαντες εἰργάζοντο, σιδήρεια μὲν [9] λιθουργὰ οὐκ ἔχοντες,[10] λογάδην δὲ φέροντες λίθους,[11] καὶ ξυνετίθεσαν ὡς ἕκαστόν τι ξυμβαίνοι. [12] καὶ τὸν πηλὸν, εἴ που δέοι χρῆσθαι, ἀγγείων ἀπορίᾳ, ἐπὶ τοῦ νώτου ἔφερον, ἐγκεκυφότες τε, ὡς μάλιστα μέλλοι ἐπιμένειν, καὶ τὼ χεῖρε ἐς τοὐπίσω ξυμπλέκοντες, ὅπως μὴ ἀποπίπτοι. παντί C τε τρόπῳ ἠπείγοντο φθῆναι τοὺς λακεδαιμονίους,[13] τὰ ἐπιμαχώτατα ἐξεργασάμενοι, πρὶν ἐπιβοηθῆσαι. τὸ γὰρ πλέον τοῦ χωρίου αὐτὸ καρτερὸν ὑπῆρχε, καὶ οὐδὲν ἔδει τείχους.[14] οἱ δὲ ἑορτήν τινα ἔτυχον ἄγοντες, καὶ ἅμα πυνθανόμενοι, ἐν ὀλιγωρίᾳ ἐποιοῦντο, ὡς ὅταν ἐξέλθωσιν,[15] ἢ οὐχ ὑπομενοῦντας σφᾶς, ἢ ῥᾳδίως ληψόμενοι βίᾳ. καί τι αὐτοὺς ὁ στρατὸς ἔτι ἐν ταῖς *[16] ἀθήναις ὢν ἐπέσχε. τειχίσαντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι τοῦ χωρίου τὰ πρὸς ἤπειρον, καὶ ἃ D μάλιστα ἔδει, ἐν ἡμέραις ἓξ, τὸν μὲν Δημοσθένην μετὰ νεῶν πέντε αὐτοῦ φύλακα καταλείπουσι,

*[1] Τῷ δὲ] τῷ Δημοσθένει. [2] Διάφορόν τι ἐδόκει] ἐπιτήδειον. κρεῖττον. *[3] Διάφορόν τι] ἀντὶ τοῦ, πολὺ ἐπιτηδειότερος. πρὸς τί; πρὸς τὸ τοὺς πολεμίους βλάψαι. πῶς ἐπιτηδειότερος; λιμένος τε προσόντος αὐτῷ. καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. *[4] Ἑτέρου] δηλονότι χωρίου τῆς πελοποννήσου. Æ. P. [5] Καὶ τοὺς μεσσηνίους οἰκείους ὄντας] ἔνιοι ἤκουσαν καὶ μεσσηνίους οἰκείους ὄντας αὐτῷ τῷ Δημοσθένει· ἄμεινον δὲ, αὐτῷ τῷ χωρίῳ. οἱ γὰρ μετὰ τοῦ Δημοσθένους ἐληλυθότες ἐκ ναυπάκτου μεσσήνιοι, συγγενεῖς ὄντες τοῖς περὶ τὴν πύλον οἰκοῦσι μεσσηνίοις, καὶ ὁμόφωνοι τοῖς λακεδαιμονίοις τυγχάνοντες, ἔμελλον, ὁρμώμενοι ἐκ τῆς πύλου, πλεῖστα βλάπτειν τὴν λακωνικὴν, οὐ διαγιγνωσκόμενοι διὰ τὴν ὁμοφωνίαν, εἴτε πολέμιοί εἰσιν, εἴτε οἰκεῖοι. *[6] Καὶ τοὺς μεσσηνίους] ἀνακόλουθον, ἀντὶ τοῦ, καὶ τῶν μεσσηνίων οἰκείων ὄντων αὐτῷ τὸ ἀρχαῖον, καὶ ὁμοφώνων τοῖς λακεδαιμονίοις. ἐνόμιζεν γὰρ ὁ Δημοσθένης αὐτοὺς τοὺς μεσσηνίους τούτων χάριν πλεῖστ' ἂν βλάπτειν, ἤγουν βλάψειν τοὺς λακεδαιμονίους. πῶς βλάψειν; ἐξ αὐτοῦ ὁρμωμένους, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἄλλως. ἀνακόλουθον, ἀντὶ τοῦ, καὶ ὅτι ὁ Δημοσθένης ἐνόμιζε τοὺς μεσσηνίους. καὶ τὰ ἑξῆς. τοῦτο πιθανώτερον, καὶ ἁπλούστερον εἶναι δοκεῖ. τὸ δὲ τῆς συντάξεως σχῆμα νῦν ἐνηλλαγμένον. Æ. P. *[7] Αὐτῷ] τῷ χωρίῳ, τῇ πύλῳ δηλονότι, καὶ τοῖς τὴν πύλον οἰκοῦσιν, εἴτε τοῖς πυλίοις. Æ. P. [8] Καὶ ἐγχειρήσαντες εἰργάζοντο] χεῖρας ἐνθέντες τῇ πράξει. [9] Λιθουργὰ] λαξευτήρια. [10] Λογάδην δὲ φέροντες λίθους] ἀπολέκτως. ἤγουν, ἐκλελεγμένους λίθους. [11] Καὶ ξυνετίθεσαν ὡς ἕκαστόν τι ξυμβαίνοι] ἔνιοι ἀντὶ τοῦ παρεμπίπτοι καὶ παρατυγχάνοι. ἄμεινον δὲ, ὡς ἑκάστῳ ἔμελλε συναρμόσεσθαι καὶ συμφωνήσειν πρὸς ἀλλήλους. [12] Καὶ τὸν πηλὸν εἴ που δέοι] τῶν καθ' ὑπερβολὴν ἐναργῶς εἰρημένων ἐστὶ τοῦτο. [13] Τὰ ἐπιμαχώτατα ἐξεργασάμενοι] τὰ εὐεπιχείρητα τοῖς πολεμίοις. [14] Οἱ δὲ ἑορτήν τινα] οἱ λακεδαιμόνιοι. [15] Ἢ οὐχ ὑπομενοῦντας σφᾶς] ἐνήλλακται, ἀντὶ τοῦ, οὐχ ὑπομενούντων. *[16] Ἐν ταῖς ἀθήναις] ἐν τῇ ἀττικῇ. τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς. οἱ γὰρ ἐν τῇ ἀττικῇ ὄντες πελοποννήσιοι. Æ. P.

ταῖς δὲ πλείοσι ναυσὶ τὸν ἐς τὴν Κέρκυραν πλοῦν καὶ Σικελίαν ἠπείγοντο. οἱ δ' ἐν τῇ Ἀττικῇ ὄντες Πελοποννήσιοι, [1]ὡς ἐπύθοντο τῆς Πύλου κατειλημμένης, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπ' οἴκου. νομίζοντες μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἆγις ὁ βασιλεὺς οἰκεῖον σφίσι [2]τὸ περὶ τὴν Πύλον. [3]ἅμα δὲ πρῳ̈ ἐσβαλόντες, καὶ τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος, [4]ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς. χειμών τε ἐπιγενόμενος μείζων [5]παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν, ἐπίεσε τὸ στράτευμα. ὥστε πολλαχόθεν ξυνέβη ἀναχωρῆσαί τε θᾶσσον αὐτούς, [6]καὶ βραχυτάτην γενέσθαι τὴν ἐσβολὴν ταύτην. ἡμέρας γὰρ πεντεκαίδεκα ἔμειναν ἐν τῇ Ἀττικῇ. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Σιμωνίδης Ἀθηναίων στρατηγός, Ἠιόνα τὴν ἐπὶ Θρᾴκης, Μενδαίων ἀποικίαν, πολεμίαν δὲ οὖσαν, ξυλλέξας Ἀθηναίους τε ὀλίγους ἐκ τῶν φρουρίων, [7]καὶ τῶν ἐκείνῃ ξυμμάχων πλῆθος, προδιδομένην κατέλαβε. καὶ παραχρῆμα ἐπιβοηθησάντων Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων, ἐξεκρούσθη τε, καὶ ἀπέβαλε πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν. ἀναχωρησάντων δὲ τῶν ἐκ τῆς Ἀττικῆς Πελοποννησίων, οἱ Σπαρτιᾶται, αὐτοὶ μὲν καὶ οἱ ἐγγύτατα [8]τῶν περιοίκων, εὐθὺς ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν Πύλον· τῶν δὲ ἄλλων Λακεδαιμονίων βραδυτέρα ἐγίγνετο ἡ ἔφοδος, ἄρτι ἀφιγμένων ἀφ' ἑτέρας *στρατιᾶς. περιήγγελλον δὲ κατὰ τὴν Πελοπόννησον, βοηθεῖν ὅτι τάχιστα ἐπὶ Πύλον. καὶ ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Κερκύρᾳ ναῦς σφῶν τὰς ἑξήκοντα ἔπεμψαν, αἳ ὑπερενεχθεῖσαι τὸν Λευκαδίων ἰσθμόν, καὶ λαθοῦσαι τὰς ἐν Ζακύνθῳ Ἀττικὰς ναῦς, ἀφικνοῦνται ἐπὶ Πύλον. παρῆν δὲ ἤδη καὶ ὁ πεζὸς στρατός. Δημοσθένης δέ, προσπλεόντων ἔτι τῶν Πελοποννησίων, ὑπεκπέμπει φθάσας δύο ναῦς ἀγγεῖλαι Εὐρυμέδοντι καὶ τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ἐν Ζακύνθῳ Ἀθηναίοις, παρεῖναι, [9]ὡς τοῦ χωρίου κινδυνεύοντος. [10]καὶ αἱ μὲν νῆες κατὰ τάχος ἔπλεον, κατὰ τὰ ἐπεσταλμένα ὑπὸ Δημοσθένους· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι παρεσκευάζοντο ὡς τῷ τειχίσματι προσβαλοῦντες κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν,

γρ. περὶ

* π. στρατείας. Ε.Ρ.

at cum cæteris, quorum numerus erat maior, cursum in Corcyram, & Siciliam vrgebant. At Peloponnesij, qui in Attica erant, accepto nuntio de Pylo capta, domum celeriter se receperunt. Lacedæmonij enim, & Agis ipsorum Rex, id quod Pylo contigerat, ad se potissimùm pertinere, [*suamq́ rem agi*] ducebant. simul etiam quia præmaturè irruptionem [*in Atticam*] fecerant, & frumento adhuc viridi, [*ac immaturo,*] multis commeatus deerat. Preterea frigus acrius, quàm illud anni tempus ferret, exercitū pressit. Quare multis de causis contigit, vt illi celeriùs se receperint, & in hac expeditione minimum commorati fuerint. nam quindecim dies in Attica manserunt. Per idem tempus Simonides Atheniensium dux, coacta paucorum Atheniensium, qui in presidiis erant, & magna sociorum illic habitantium manu, Eionem, quæ est in Thracia, Mendæorum coloniam: sed [*Atheniensium*] hostem per proditionem occupauit. cùm autē Chalcidenses, & Bottiæi confestim opem [*oppido*] tulissent, expulsus est, multosq; milites amisit. Cùm autem Pelopōnesij ex Attica domum rediissent, Spartani quidem, cùm ipsi, tum finitimorum populorum proximi quique ad opem Pylo celeriter ferendam iuerunt. cæterorum verò Lacedæmoniorum aduersus hostem profectio tardior extitit, quòd ex altera expeditione modò reuersi essent. sed nuntiis per [*totam*] Peloponnesum circummissis imperarunt, vt [*omnes*] ad opem Pylo ferendam primo quoque tempore concurrerent. ad suas etiam sexaginta naues, quæ apud Corcyram erant, nuntium miserunt, quæ per Leucadium Isthmum transportatæ, cùm Atticam classem, quæ ad Zacynthum erat, latuissent, ad Pylum peruenerunt. copiæ verò pedestres & ipsæ iam præstò erant. Demosthenes verò, cùm Peloponnesij nauigationis cursum eò adhuc tenerent, duas naues clàm, ocius emisit, quæ nuntiarent Eurymedonti, & cæteris Atheniensibus, qui cum classe ad Zacynthum erant, vt celeriter venirent, quòd locus in discrimine versaretur. Et illæ quidem [*duæ*] naues, prout Demosthenes mandarat, magnam in nauigando celeritatem adhibuerunt, Lacedæmonij verò se ad illius loci munitionem terra, mariq; oppugnandam parabant,

[1] Ὡς ἐπύθοντο τῆς πύλου] λείπει περί. [2] Τὸ περὶ τὴν πύλον] πάθος δηλονότι. [3] Ἅμα δὲ πρῳ̈] ἅμα δὲ πρῳ̈ ἐσβαλόντες πρὸ τοῦ δέοντος καιροῦ. [4] Ἐσπάνιζον τροφῆς τοῖς πολλοῖς] τουτέστιν, οἱ πολλοὶ αὐτῶν οὐχ ἱκανὴν εἶχον τροφήν. [5] Παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν] παρὰ τὴν ἐνεστῶσαν. [6] Καὶ βραχυτάτην γενέσθαι] ἐν ὀλίγαις ἡμέραις. [7] Καὶ τῶν ἐκείνῃ ξυμμάχων] τοὺς πολλοὺς τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων. [8] Τῶν περιοίκων] αὐτῶν τῶν περὶ τὴν πόλιν οἰκούντων. [9] Ὡς τοῦ χωρίου κινδυνεύοντος] τῆς πύλου. [10] Καὶ αἱ μὲν νῆες κατὰ τάχος] αἱ δύο.

quòd

quòd opus properanter factum, & in quo pauci propugnatores essent, à se facilè expugnatum iri speraret. Cæterùm, cùm Atticarum nauium è Zacyntho auxilia [*ad Demosthenem breui ventura*] expectarent, in animo habebant, nisi fortè prius [*munitionem*] expugnassent, ipsas etiam portus fauces obstruere, ne Atheniensibus ad eũ appellere liceret. Insula enim nomine Sphacteria ante portum porrecta, & propè adiacens, efficit & portum tutum, & introitus angustos. vt hac quidem, quâ ad Atheniensium munitionem, & Pylum vergit, bina nauigia: illac verò, quâ vergit ad reliquam continentem, octona, nouenaque [*frontibus æquatis simul*] transire possint. totaq; syluestris, & propter solitudinẽ inuia, & quindecim fermè stadiorum magnitudine erat. Portus igitur ostia nauibus confertim collocatis, ita vt proras [*altum versus, & hostibus*] aduersas haberent, obstruere statuerãt. Quinetiam in hanc ipsam insulam, timentes ne [*hostes*] ex ea [*prodeuntes*] bellum sibi facerent, grauis armaturæ milites transportarunt, & alios in cõtinente collocarunt. Ita enim [*existimabant*] & ipsam insulam Atheniensibus hostẽ fore, & continentẽ, quæ nullum haberet locum, in quem Athenienses è nauibus exscensum facerent. Nam illam ipsius Pyli oram, quæ extra portus ostium erat, & quę altum spectabat, quòd esset importuosa, [*sciebant*] non habituram [*vllum locum, in quo Athenienses consisterent, &*] vnde proficiscerentur ad suos adiuuandos: se verò, & sine prœlio nauali, & sine periculo locum expugnaturos [*sperabant,*] vt erat verisimile. tum quòd nullus in eo commeatus esset, tum etiam quòd ab exiguo apparatu, [*paucisque militibus*] occupatus fuisset. Cùm autem hanc sententiam comprobassent, milites in insulam transportarũt, ex omnibus cohortibus sortiti, aliisque prius, subinde, per vices [*eò*] traiecerunt. Postremi verò, qui etiam illic relicti fuerunt, erant quadringenti, & viginti, præter Helotas, qui circum ipsos erant. Illis autem præerat Epitadas Molobri [*filius.*] Demosthenes verò, cernens Lacedæmonios cum naualibus, simul & pedestribus copiis [*Pylum mox*] aggressuros,

A ἐλπίζοντες ῥαδίως αἱρήσειν οἰκοδόμημα διὰ ταχέων εἰργασμένον, καὶ ἀνθρώπων ὀλίγων ἐνόντων. προσδεχόμενοι δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ζακύνθου τῶν ἀττικῶν νεῶν βοήθειαν, ἐν νῷ εἶχον, ἢν ἄρα μὴ πρότερον ἕλωσι, καὶ τοὺς ἔσπλους τοῦ λιμένος ἐμφράξαι, [1] ὅπως μὴ ᾖ τοῖς ἀθηναίοις ἐφορμίσασθαι ἐς αὐτόν. [2] ἡ γὰρ νῆσος ἡ σφακτηρία καλουμένη, τόν τε λιμένα παρατείνουσα, [3] καὶ ἐγγὺς ἐπικειμένη, ἐχυρὸν ποιεῖ, καὶ τοὺς ἔσπλους στενούς, τῇ μὲν, δυοῖν νεοῖν διά-B πλουν, κατὰ τὸ τείχισμα τῶν ἀθηναίων, καὶ τὴν πύλον· τῇ δὲ, πρὸς τὴν ἄλλην ἤπειρον, ὀκτὼ ἢ ἐννέα. ὑλώδης τε καὶ ἀτριβὴς πᾶσα ὑπ' ἐρημίας ἦν, καὶ μέγεθος περὶ πεντεκαίδεκα σταδίους μάλιστα. τοὺς μὲν οὖν ἔσπλους ταῖς ναυσὶν ἀντιπρώροις [4] βύζην κλῄσειν ἔμελλον· τὴν δὲ νῆσον ταύτην φοβούμενοι μὴ ἐξ αὐτῆς τὸν πόλεμον σφίσι ποιῶνται, ὁπλίτας διεβίβασαν εἰς αὐτὴν, καὶ παρὰ τὴν ἤπειρον ἄλλους ἔταξαν. οὕτω γὰρ τοῖς ἀθηναίοις τήν τε νῆσον πο-C λεμίαν ἔσεσθαι, τήν τε ἤπειρον, [5] ἀπόβασιν οὐκ ἔχουσαν. [6] τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς πύλου, ἔξω τοῦ ἔσπλου, πρὸς τὸ πέλαγος ἀλίμενα ὄντα, οὐχ ἕξειν ὅθεν ὁρμώμενοι ὠφελήσουσι τοὺς αὐτῶν. σφεῖς δὲ, ἄνευ τε ναυμαχίας καὶ κινδύνου, ἐκπολιορκήσειν τὸ χωρίον, κατὰ τὸ εἰκὸς, σίτου τε οὐκ ἐνόντος, * [7] καὶ δι' ὀλίγης παρασκευῆς κατειλημμένου. ὡς δὲ ἐδόκει αὐτοῖς ταῦτα, καὶ διεβίβαζον ἐς τὴν νῆσον τοὺς ὁπλίτας, ἀποκληρώσαντες ἀπὸ πάντων τῶν λόχων, καὶ διέβησαν D μὲν καὶ ἄλλοι πρότερον κατὰ διαδοχήν· [8] οἱ δὲ τελευταῖοι καὶ ἐγκαταληφθέντες, εἴκοσι καὶ τετρακόσιοι ἦσαν, καὶ εἵλωτες οἱ περὶ αὐτούς. ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἐπιτάδας ὁ Μολόβρου. Δημοσθένης δὲ, ὁρῶν τοὺς λακεδαιμονίους [9] μέλλοντας προσβαλεῖν [10] ναυσί τε ἅμα καὶ πεζῷ,

---

[1] Ὅπως μὴ ᾖ τοῖς ἀθηναίοις] ὅπως μὴ δυνατὸν γένηται.
[2] Ἡ γὰρ νῆσος ἡ σφακτηρία] πρὸ τοῦ λιμένος τῆς πύλου πρόκειται νῆσος σφακτηρία ἐγγύς, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὴν ἐπικειμένην λέγει. δύο δὲ διὰ τῆς νήσου γίνεται στόματα τοῦ λιμένος, ἃ διέσπλους ὠνόμασεν. ὧν στομάτων, τὸ μὲν ἐγγὺς αὐτῆς τῆς πύλου στενόν ἐστιν, ὥστε μόλις δύο τριήρεις ἅμα πλεῖν· τὸ δὲ ἕτερον, πλατύτερον, ὥστε ὀκτὼ δύνασθαι τριήρεις ἅμα διαπλεῖν. [3] Καὶ ἐγγὺς ἐπικειμένη] τῆς πύλου παρακειμένη. [4] Βύζην κλῄσειν ἔμελλον] ἀθρόως. ἤγουν, βύσαντες ταῖς ναυσὶ τὸν ἔσπλουν. [5] Ἀπόβασιν οὐκ ἔχουσαν] λείπει, οὔτε εἰς τὴν νῆσον, οὔτε εἰς τὴν ἤπειρον. [6] Τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς πύλου] τὰ γὰρ αὐτῆς τῆς πύλου ἔξω, τὰ ἀλίμενα, τουτέστι, τὰ ἔξω τοῦ εἴσπλου, οὐ παρέξειν πρόσορμισιν τοῖς ἀθηναίοις. * [7] Καὶ δι' ὀλίγης παρασκευῆς] καὶ τοῦ χωρίου κατειλημμένου δι' ὀλίγης παρασκευῆς, ἀντὶ τοῦ, ὑπ' ὀλίγων ἀνθρώπων. οὕτω γὰρ ἐν τοῖς ἄνω. ἐλπίζοντες ῥαδίως αἱρήσειν οἰκοδόμημα διὰ ταχέων εἰργασμένον, καὶ ἀνθρώπων ὀλίγων ἐνόντων. Æ. P. [8] Οἱ δὲ τελευταῖοι καὶ ἐγκαταληφθέντες] περιττὸς ὁ καί. [9] Μέλλοντας προσβάλλειν] τῇ πύλῳ δηλονότι. [10] Ναυσί τε ἅμα καὶ πεζῷ] ἤγουν, ἀπό τε τῆς νήσου καὶ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς.

[1] παρεσκευάζετο καὶ αὐτὸς, καὶ τὰς τριήρεις, [2] αἵπερ ἦσαν αὐτῷ ἀπὸ τῶν * [3] καταλειφθησῶν, [4] ἀνασπάσας, ὑπὸ τὸ τείχισμα [5] προσεσταύρωσε, καὶ τοὺς ναύτας ἐξ αὐτῶν ὥπλισεν [6] ἀσπίσι τε φαύλαις, καὶ οἰσυΐναις ταῖς πολλαῖς. [7] οὐ γὰρ ἦν ὅπλα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ πορίσασθαι. ἀλλὰ καὶ ταῦτα [8] ἐκ λῃστρικῆς μεσσηνίων τριακοντόρου καὶ κέλητος ἔλαβον οἳ ἔτυχον παραγενόμενοι. ὁπλῖταί τε τῶν μεσσηνίων τούτων ὡς τεσσαράκοντα ἐγένοντο, οἷς ἐχρῆτο μετὰ τῶν ἄλλων. τοὺς μὲν οὖν πολλοὺς τῶν τε ἀόπλων καὶ ὡπλισμένων, ἐπὶ τὰ τετειχισμένα μάλιστα καὶ ἐχυρὰ τοῦ χωρίου πρὸς τὴν ἤπειρον ἔταξε· προειπὼν [9] ἀμύνασθαι τὸν πεζὸν, ἢν προσβάλῃ. [10] αὐτὸς δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων ἑξήκοντα ὁπλίτας, καὶ τοξότας ὀλίγους, ἐχώρει ἔξω τοῦ τείχους ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ᾗ μάλιστα ἐκείνους προσεδέχετο πειράσειν ἀποβαίνειν· ἐς χωρία μὲν χαλεπὰ καὶ πετρώδη πρὸς τὸ πέλαγος τετραμμένα, σφίσι δὲ τοῦ τείχους ταύτῃ ἀσθενεστάτου ὄντος, [11] ἐπισπάσασθαι αὐτοὺς ἡγεῖτο προθυμήσεσθαι. [12] οὔτε γὰρ αὐτοὶ [13] ἐλπίζοντες ποτὲ ναυσὶ κρατήσεσθαι, οὐκ ἰσχυρὸν ἐτείχιζον, [14] ἐκείνοις τε βιαζομένοις τὴν ἀπόβασιν, [15] ἁλώσιμον τὸ χωρίον γίγνεσθαι. κατὰ τοῦτο οὖν πρὸς αὐτὴν τὴν θάλασσαν [16] *[17] χωρίσας ἔταξε τοὺς ὁπλίτας, ὡς εἴρξων, ἢν δύνηται· καὶ παρεκελεύσατο τοιάδε, [18] ΑΝΔΡΕΣ [19] οἱ ξυναράμενοι [20] τοῦδε τοῦ κινδύνου, μηδεὶς ὑμῶν [21] ἐν τῇ τοιᾷδε ἀνάγκῃ ξυνετὸς βουλέσθω δοκεῖν εἶναι, ἐκλογιζόμενος ἅπαν τὸ περιεστὼς ἡμᾶς δει-

Ipse quoq; se [ad vim propulsandam] præparabat, & [quinq;] naues, quæ [ex totius classis numero] ipsi relictæ fuerant, subduxit, easq; transuersas pro vallo ante oppidum collocauit, & earū nautas scutis infirmis, & plerisque vimineis armauit. nec enim in loco deserto arma sibi cōparare poterāt. Quinetiam hæc ipsa ceperāt ex piratica triremi, & actuario nauigio Messeniorum, qui fortè [eò] appulerant. Et inter istos Messenios fuerunt ad quadraginta grauis armaturæ milites, quibus Demosthenes vnà cum aliis vsus est. Is igitur cùm multos & inermium, & armatorum super maximè munitas, & firmas oppidi partes, continētem versus collocasset, præcepit vt [hostium] peditatum propulsarent, si [partes illas] aggrederetur. Ipse verò, cùm ex omnibus sexaginta grauis armaturæ milites, & aliquot sagittarios delegisset, cū istis extra murum ad mare profectus est, quà potissimùm illos ex nauibus in terram exscensum facere conaturos existimabat. Nam ipsos ad loca quidem aspera, & saxosa, & ad mare conuersa [venturos opinabatur:] sed tamen quia ab hac parte suæ munitionis murus infirmissimus erat, ipsos [ideo] putabat allectum iri, magnoq; studio daturos operam, [vt in hanc partem exscenderent.] Neq; ipsi [Athenienses] sperabant fore vnquam, vt classe [Lacedæmonius] inferiores essent, & [propterea] eam muri partem nulla firma munitione muniuerant, &, si illi per vim in terram exscendere conarentur, oppidū facilè capi posse [credebant.] In hac igitur parte, quæ ipsum mare spectabat, milites collocauit, atque dispósuit, vt [hostes] arceret, si posset. Deosq; his verbis [ad rem fortiter gerendam] est adhortatus.

DEMOSTHENIS CONCIO. Viri, qui mihi eiusdem periculi nunc estis socij, nemo vestrum, reputans omnes difficultates, quæ nos circunstant, prudens videri velit,

[1] Παρεσκευάζετο] πολεμικῶς ἡτοιμάζετο. [2] Αἵπερ ἦσαν αὐτῷ] ἃς εἶχε λοιπὰς πάσας. ὑπὸ τὸ τείχισμα προσεσταύρωσε. τουτέστι, νεολκήσας, ὀρθὰς πρὸ τοῦ τείχους ἔφραξεν. ἔνιοι δὲ, ὅτι ξύλοις ὀρθοῖς προσσυνεχώρωσεν αὐτάς. * [3] Καταλειφθησῶν] πέντε δηλονότι· οὕτω γὰρ ἐν τοῖς ἄνω. τὰς μετὰ Δημοσθένην μετὰ νεῶν πέντε αὐτοῦ φύλακα καταλείπουσι Æ.P. [4] Ἀνασπάσας] ἀπὸ τῶν ἀγκυρῶν δηλονότι. [5] Προσεσταύρωσεν] ὀρθὰς ἔστησεν. [6] Ἀσπίσι τε φαύλαις] ταῖς τυχούσαις. ταῖς ἐπιτυχούσαις, καὶ εὐτελέσιν. [7] Οὐ γὰρ ἦν ὅπλα] οὐ γὰρ δυνατὸν ἦν ὅπλα, καὶ τὰ ἑξῆς. [8] Ἐκ λῃστρικῆς] ἁλούσης τριακοντόρου λῃστρικῆς καὶ κέλητος ὑπὸ ἀθηναίων, τὰ ὅπλα τῶν λῃστῶν ἔλαβον οἱ παρόντες τῷ Δημοσθένει μεσσήνιοι. ἤγουν, ἐκ λῃστρικῆς τῆς τριακοντόρου ἔλαβον· οἳ ἔτυχον παραγενόμενοι τῶν μεσσηνίων. ἔστι δὲ τριακόντορος μὲν, ἡ ὑπὸ τριάκοντα ἐρεσσομένη. κέλης δὲ, ἔστι μικρὸν καὶ στενὸν πλοῖον. [9] Ἀμύνασθαι τὸν πεζὸν ἢν προσβάλῃ] ἤγουν ἀποδιώκειν τὸν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς στρατὸν ἢν προσβάλῃ τῷ τείχει. [10] Αὐτὸς δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων] ἀποκόψας ἐκ τῶν προσηκόντων τῷ τείχει. [11] Ἐπισπάσασθαι αὐτοὺς] τὸ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἀσθενείαν τοῦ τείχους, ἀφορμὴν παρέξειν τοῖς λακεδαιμονίοις, ὥστε ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὁρμῆσαι. προστιθὸν δὲ τὸ προθυμήσεσθαι. ἤρκει γὰρ τὸ ἐπισπάσασθαι. ἔνιοι δὲ, ἐφελκύσασθαι αὐτοὺς ἡγεῖτο εἰς προθυμίαν ἐκεῖνο τὸ μέρος. [12] Οὔτε γὰρ αὐτοὶ] οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην. [13] Ἐλπίζοντες ποτὲ ναυσὶ κρατήσεσθαι] οἱ ἀθηναῖοι οὐκ ἰσχυρῶς τὸ πρὸς θάλασσαν ἐτείχισαν τὴν πύλον, οὐχ ἡγούμενοι ἀποδεῖν ἐπιθήσεσθαι τοὺς ἐναντίους, ἅτε δὴ θαλαττοκρατοῦντων ἀθηναίων. [14] Ἐκείνοις τε βιαζομένοις] βιαίως ποιοῦσιν. [15] Ἁλώσιμον τὸ χωρίον γίγνεσθαι] ἐλπὶς ἦν δηλονότι. [16] Χωρίσας] τοὺς ὁπλίτας δηλονότι. * [17] Χωρίσας] π. χωρήσας. καὶ γὰρ ἄνω εἶπεν, ἐχώρει ἐπὶ τὴν θάλασσαν. F.P. [18] Ἄνδρες οἱ ξυναράμενοι] δημηγορία Δημοσθένους, τὸ προοίμιον ἐκ τῆς προσοχῆς. εἴρηται δὲ τῷ δυνατῷ μόνῳ. [19] Οἱ ξυναράμενοι] οἱ συνεφαψάμενοι. [20] Τοῦδε τοῦ κινδύνου] τὸ μὲν, τοῦδε τοῦ κινδύνου, αἰτία τοῦ τοῦδε τοῦ κινδύνου· ἡ δὲ διάνοια, αὕτη ἐστι, μηδεὶς ἐν τοιούτῳ κινδύνῳ γενόμενος δόξειν τε καὶ ἀναγκαίῳ, συνετὸς βουλέσθω δοκεῖν εἶναι, καὶ ἐξαριθμείτω τὰ περιεστηκότα δεινὰ, ἀλλὰ τοῖς ἐναντίοις θαρσαλέως ἀντιταττέσθω, καταφρονήσας τοῦ περιεστηκότος κινδύνου. μᾶλλον γὰρ ὁ τοιοῦτος κρατήσει τῶν πολεμίων. [21] Ἐν τῇ τοιᾷδε ἀνάγκῃ] ἐν τῇ παρεστώσῃ.

potius quàm has nullo modo considerans, bonæq; spei plenus aduersarios inuadere, propter hæc incolumis euasurus. nã quæcunque res (vt istæ) ad necessitatem sunt redactæ, minimum prudentiæ desiderant, at indigent animi præsentia ad periculum celerrimè subeundum. Quanquam ego pleraque nobiscum facere video, si & impetum hostium sustinere, neque potiora commoda, quæ nobis ad rem feliciter gerendam adsunt, illorum multitudine deterriti, fœdè prodere velimus. quòd enim locus accessu sit difficilis, hoc pro nobis facere duco: quippe qui nobis quidem illorum impetum sustinentibus socius erit, [*& proderit:*] sed si recedamus, quamuis alioqui sit accessu difficilis, tamen accessu facilis erit, quia nullus [*hostem*] prohibebit. Et, [*si recedamus,*] hostem acrius nos vrgẽtem habebimus, quia nõ facilè se recipere poterit, si nos etiã ipsum vrgeamus. Dum enim [*hostes*] sunt in nauibus, facilimè propulsari possunt: sed si in terram exscenderint, tunc verò nobiscum ęqua conditione pugnabunt. Et ipsorum multitudo non ad modum est extimescenda: quamuis enim sit ingens, tamẽ propter difficultatem loci, quò appellere conabitur, exigua manu pugnabit. Quamuis enim [*hostium*] exercitus [*nostro*] sit maior, tamen nõ est in terra, perinde atq; [*noster:*] sed ex nauib. [*pugnabit,*] quibus multę [*rerum gerendarum*] opportunitates in mari cõtingat est necesse. Quare difficultates istorum nostræ paucitati pares esse duco. Præterea è dignitate vestra esse duco, vos, qui Athenienses estis, & qui experientia nauticum in alios exscensum nouistis (si quis hostium impetum fortiter sustineat, nec graui fluctuum illisorũ strepitu, & minaci nauium incurrentium impetu territus recedat, [*hunc*] nunq̃ per vim summoueri

A ἰὸν, μᾶλλον ἢ ἀπερισκέπτως εὔελπις ὁμόσε " χωρῆσαι τοῖς ἐναντίοις, καὶ ἐκ τούτων ἂν περι- " γενόμενος. [1] ὅσα γὰρ [2] ἐς ἀνάγκην ἀφῖκται, [3] ὥσ- " περ τάδε, λογισμὸν ἥκιστα ἐνδεχόμενα, κινδύ- " νου τοῦ ταχίστου προσδεῖται. ἐγὼ δὲ καὶ τὰ πλείω " ὁρῶ [4] πρὸς ἡμῶν ὄντα, ἢν ἐθέλωμέν τε μεῖ- " ναι, [5] καὶ μὴ τῷ πλήθει αὐτῶν καταπλαγέν- " τες, [6] τὰ ὑπάρχοντα ἡμῖν κρείσσω καταπρο- " δοῦναι. τοῦ τε γὰρ χωρίου τὸ δυσέμβατον, [7] ἡμέτε- " ρον νομίζω, ὃ μενόντων ἡμῶν ξύμμαχον γί- "

B γνεται, [8] ὑποχωρήσασι δὲ, [9] καίπερ χαλεπὸν ὄν, " [10] εὔπορον ἔσται, μηδενὸς κωλύοντος. [11] καὶ τὸν " πολέμιον δεινότερον ἕξομεν, μὴ ῥᾳδίας αὐτῷ " πάλιν οὔσης τῆς ἀναχωρήσεως, ἢν καὶ ὑφ' ἡμῶν " βιάζηται. ἐπὶ γὰρ ταῖς ναυσὶ ῥᾷστοί εἰσιν ἀμύ- " νεσθαι. [12] ἀποβάντες δὲ, [13] *ἐν τῷ ἴσῳ ἤδη τότε " πλῆθος αὐτῶν οὐκ ἄγαν δεῖ φοβεῖσθαι. κατ' " ὀλίγον γὰρ μαχεῖται, καίπερ πολὺ ὄν, ἀπορίᾳ " τῆς προσορμίσεως. [14] καὶ οὐκ ἐν γῇ στρατός ἐ- " στιν ἐκ τοῦ ὁμοίου μείζων, ἀλλ' ἀπὸ νεῶν, [15] αἷς "

C πολλὰ τὰ καίρια [16] δεῖ ἐν τῇ θαλάσσῃ ξυμβῆ- " ναι. [17] ὥστε τὰς τούτων ἀπορίας ἀντιπάλους ἡ- " γοῦμαι [18] τῷ ἡμετέρῳ πλήθει. καὶ ἅμα ἀξιῶ " ὑμᾶς, [19] Ἀθηναίους ὄντας, καὶ ἐπισταμένους ἐμ- " πειρίᾳ τὴν ναυτικὴν [20] ἐπ' ἄλλους ἀπόβασιν " (ὅτι εἴ τις ὑπομένοι, καὶ μὴ φόβῳ ῥοθίου καὶ νεῶν " δεινότητος κατάπλου ὑποχωροίη, οὐκ ἄν ποτε "

γρ. χωρῆσαι

*τ. ἐν τῷ ἴσῳ ἤδη. τό, τε πλῆθος. F.P.

[1] Ὅσα γὰρ ἐς ἀνάγκην ἀφῖκται] τοῦτο ἐξηγητικόν ἐστι τοῦ προτέρου. οἱ γὰρ ἀναγκαίως περιεστῶτες κίνδυνοι οὐ διὰ λογισμοῦ χρῄζουσιν ἀκριβοῦς, ἀλλὰ τοῦ διακινδυνεύειν ἀόκνως καὶ ἀμελετήτως. τὸ δὲ ἥκιστα, οὐκ ἐπὶ τοῦ ἧττον, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ οὐδ' ὅλως κεῖται. [2] Ἐς ἀνάγκην ἀφῖκται] ἤγουν, ἀναγκαῖά εἰσι καὶ βίαια. [3] Ὥσπερ τάδε] τὰ περιεστῶτα. [4] Πρὸς ἡμῶν ὄντα] πρὸς ἡμῶν, καὶ ἡμῖν σύμμαχα καὶ ὠφέλιμα ὄντα. [5] Καὶ μὴ τῷ πλήθει αὐτῶν] τῶν ἐναντίων δηλονότι. [6] Τὰ ὑπάρχοντα ἡμῖν] τὰ παρόντα ἡμῖν πλεονεκτήματα. [7] Ἡμέτερον νομίζω] εἰς ἡμετέραν βοήθειαν. [8] Ὑποχωρήσασι δὲ] ὑποχωρησάντων δὲ, καίπερ δυσέμβατον ὄν, εὐεπίβατον γενήσεται τοῖς Λακεδαιμονίοις. [9] Καίπερ χαλεπὸν ὂν] εἰς ἐπίβασιν δηλονότι. [10] Εὔπορον ἔσται] εὐεπίβατον. [11] Καὶ τὸν πολέμιον δεινότερον ἕξομεν] ἡ διάνοια τοιαύτη, οἱ πολέμιοι (φησὶν) ὑποχωρησάντων ἡμῶν, ἀποβάντες τῶν νεῶν, καὶ ἐπελθόντες τῷ τείχει, χαλεπώτεροι ἡμῖν ἔσονται. εἰδότες γὰρ ὅτι, ἂν μὴ κρατήσωσιν, οὐ ῥᾳδίως ἀποχωρῆσαι δυνήσονται ὀπίσω, διὰ τὴν χαλεπότητα τοῦ χωρίου, μετὰ ἀπονοίας ἡμῖν μαχοῦνται, ἢ ἀπολέσθαι ζητοῦντες, ἢ κρατῆσαι τοῦ χωρίου. ῥᾷστον γὰρ (φησὶν) ἐστὶν ἐπ' αὐτοὺς ὄντας ἐπὶ τῶν νεῶν ἀμύνασθαι. [12] Ἀποβάντες δὲ] ἀποβάντες δὲ (φησὶ) τῶν νεῶν, ἴσοι γίνονται ἡμῖν. κατασκευάζει δὲ διὰ τούτου ὅτι οὐδ' ὅλως δεῖ αὐτοῖς συγχωρῆσαι κατελθεῖν εἰς τὴν γῆν. [13] Ἐν τῷ ἴσῳ ἤδη τότε] ἀπὸ κοινοῦ, ἡμῖν ἔσονται ἴσοι εἰς τὸν πόλεμον, διὰ τὸ ἀπορεῖν ποῦ χρὴ ἐξορμηθῆναι μετ' ἀσφαλείας, διὰ τὸ δυσέμβατον. [14] Καὶ οὐκ ἐν γῇ στρατός ἐστι] καὶ μείζων μέν ἐστιν ὁ στρατὸς αὐτῶν, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ γῆς ὁρμώμενος, οὐδὲ ἐν γῇ παραταττόμενος, καὶ ἀπὸ τοῦ κλυδωνίου, καὶ ἀπὸ τῶν ἀνέμων, καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν. [15] Αἷς πολλὰ τὰ καίρια] αἷς εἰσι πολλῶν χρεία τῶν ἐπιτηδείων, οἷον εἰπεῖν, ἀνέμου, καὶ χωρίων φιλανθρώπων, καὶ εἰρεσίας εὐκαίρου, ἵνα δυνηθῶσιν ἀντιταχθῆναι τοῖς ἐν γῇ. [16] Δεῖ ἐν τῇ θαλάσσῃ] τὸ δεῖ ἀντὶ τοῦ εἴωθεν. [17] Ὥστε τὰς τούτων ἀπορίας] ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, ἐπεὶ πλείονες ἡμῶν εἰσιν, ἡμεῖς δὲ, ἐλάττους, ὥσπερ ἐξισοῖ τὸ πλῆθος πρὸς τὸ ἡμέτερον, τὸ πολὺ τῆς ἀπορίας ἣν ἔχουσι. [18] Τῷ ἡμετέρῳ πλήθει] ἔξεστι λέγειν πλῆθος καὶ ἐπὶ ὀλίγων. Ὅμηρος, πλήθει τε σφετέρῳ, καὶ ὑπέρβια θυμὸν ἔχοντες. [19] Ἀθηναίους ὄντας] ὥσπερ διὰ τῆς προσηγορίας ἐνέφηνεν αὐτῶν τὸ ἀξίωμα τῆς κατὰ θάλασσαν ἐπιστήμης. [20] Ἐπ' ἄλλους ἀπόβασιν] τὴν κατ' ἄλλων ἀπόβασιν εἰδότας] τὸ, ἐάν τις καρτερήσας, προσδέχηται θαῤῥῶν, καὶ μὴ φύγῃ καταπλαγεὶς τῷ φόβῳ τῆς δεινότητος τοῦ κατάπλου, πάντα κατορθοῖ. ῥόθιον δέ ἐστιν ὁ ἦχος τῆς εἰρεσίας.

βιάζοιτο) καὶ αὖθις νῦν μένουσί τε, καὶ ἀμυνομένοις [1] παρ' αὐτὴν τὴν ῥαχίαν, σῴζειν ἡμᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὸ χωρίον. Τοσαῦτα τοῦ Δημοσθένους παρακελευσαμένου, οἱ Ἀθηναῖοι ἐθάρσησάν τε μᾶλλον, καὶ ἐπικαταβάντες [2] ἐτάξαντο παρ' αὐτὴν τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἄραντες, τῷ τε κατὰ γῆν στρατῷ προσέβαλλον τῷ τειχίσματι, [3] καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα, οὔσαις τεσσαράκοντα καὶ τρισί. ναύαρχος δὲ αὐτῶν ἐπέπλει Θρασυμηλίδας, ὁ Κρατησικλέους, Σπαρτιάτης. προσέβαλλε δὲ [4] ᾗπερ ὁ Δημοσθένης προσεδέχετο. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἠμύνοντο· οἱ δὲ, κατ' ὀλίγας ναῦς διελόμενοι, [5] διότι οὐκ ἦν πλείοσι προσσχεῖν, καὶ ἀναπαύοντες, ἐν τῷ μέρει τοὺς ἐπίπλους ἐποιοῦντο, προθυμίᾳ τε πάσῃ χρώμενοι [6] καὶ παρακελευσμῷ, [7] εἴπως ὠσάμενοι ἕλοιεν τὸ τείχισμα. [8] πάντων δὲ φανερώτατος ὁ Βρασίδας ἐγένετο. τριηραρχῶν γὰρ, καὶ ὁρῶν, τοῦ χωρίου χαλεποῦ ὄντος, τοὺς τριηράρχους καὶ κυβερνήτας, εἴπου καὶ δοκοίη [9] δυνατὸν εἶναι σχεῖν, ἀποκνοῦντας, καὶ φυλασσομένους [10] τῶν νεῶν μὴ ξυντρίψωσιν, ἐβόα, λέγων ὡς οὐκ εἰκὸς εἴη ξύλων φειδομένους, τοὺς πολεμίους ἐν τῇ χώρᾳ περιιδεῖν τεῖχος πεποιημένους· ἀλλὰ τάς τε σφετέρας ναῦς, [11] βιαζομένους τὴν ἀπόβασιν, καταγνύναι ἐκέλευε, καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἀποκνῆσαι [12] ἀντὶ μεγάλων εὐεργεσιῶν τὰς ναῦς τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν τῷ παρόντι ἐπιδοῦναι· [13] ὀκείλαντας δὲ, καὶ παντὶ τρόπῳ ἀποβάντας, τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τοῦ χωρίου κρατῆσαι. καὶ ὁ μὲν τούς τε ἄλλους τοιαῦτα [14] ἐπέσπερχε, καὶ τὸν ἑαυτοῦ κυβερνήτην ἀναγκάσας [15] ὀκεῖλαι τὴν ναῦν, ἐχώρει [16] * [17] ἐπὶ τὴν ἀποβάθραν.

A posse) cùm vos ipsos nunc manere, & arcentes hostem ad ipsum littoris salebrosi dorsum, & nos ipsos, & locum conseruare. Cùm autem Demosthenes his tantùm Athenienses [*ad rem strenuè gerendam*] adhortatus fuisset, illi maiorem fiduciam animo conceperunt, & cùm ad ipsum mare descendissent, ibi se ad hostes propulsandum acie instructa pararunt. Lacedæmonij verò motis castris, & terrestri exercitu, simul & quadraginta & tribus nauibus munitiones [*Atheniensium*] aggressi sunt. Illo- B rum autem classis præfectus erat Thrasymelidas Cratesiclis [*filius*] Spartanus. Easque ab ea parte inuasit, qua Demosthenes [*illos venturos*] sperabat. Athenienses verò & ipsi vtrinque à terra, & à mari hostem propulsabant. Illi verò classem partiti, cum exiguo nauium numero, quòd cum maiore ad littus appellere non possent, & [*cæteras naues interea*] quiescere iubentes, per vices impetum [*in hostes*] faciebant, omnique animi contentione, & adhortatione vtentes, si quo modo reiectis [*hostibus*] munitionem capere posset. Brasidas autē omnium C maximè conspicuus extitit. cùm enim esset vnus è Trierarchis, & videret propter loci, & accessus difficultatē Trierarchos, & gubernatores, si quam etiam ad partem accedi posse videbatur, formidantes, & cauentes ne naues confringerent, vociferabatur, dicens non decere ipsos, dum lignis parcūt munitionem in [*suo*] agro ab hostibus extructam pati. quinimo iubebat ipsos ex nauibus in littus per vim exscēdere, nauesq; cōfringere, & socios [*hortabatur,*] ne pro magnis beneficiis, [*quæ acceperāt,*] suas D naues in præsentia Lacedæmoniis largiri dubitaret. Sed nauibus [*in littus*] impactis, & quauis ratione exscēsu ex illis in terram facto & viros, & locū in suam potestatem redigerent. Atque ipse quidem his verbis alios [*ad hoc faciendum*] instigabat, & cum suum gubernatorem nauem [*in littus*] impingere coëgisset, ad nauis pontem perrexit.

---

[1] Παρ' αὐτὴν τὴν ῥαχίαν] ῥαχία ἐστὶ πετρώδης τόπος, περὶ ὃν περιέρρηγνυται ἡ θάλασσα, καὶ ὁ κλύδων, καὶ ἡ τῆς θαλάσσης ὁρμή. ὅθεν τὸ νῶτον ὀστῶδες, ῥάχις καλεῖται, ὡς ἀπὸ τῆς ῥαχίας τῆς πέτρας. [2] Ἐτάξαντο] ἀντὶ τοῦ παρετάξαντο, ἢ ἐτάχθησαν, καὶ ηὐτρεπίσθησαν. [3] Καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα] οὐ ταῖς τῶν πολεμίων, ἀλλὰ ταῖς ἑαυτῶν. [4] Ἧπερ ὁ Δημοσθένης προσεδέχετο] κατὰ τὸ μέρος τὸ νεῦον ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου καὶ προσεδόκα ὁ Δημοσθένης. [5] Διότι οὐκ ἦν πλείοσι προσσχεῖν] ἐπειδὴ οὐ δυνατὸν ἦν πλείοσι προσορμίσασθαι διὰ τὸ πετρῶδες, διὰ τοῦτο ὀλίγαις ὥρμησαν ναυσίν, ἢ τὰς ναῦς ἀναπαύοντες, ἢ αὐτοὶ ἀναπαυόμενοι. [6] Καὶ παρακελευσμῷ] παρακινήσει. [7] Εἴπως ὠσάμενοι] τοὺς ἐναντίους δηλονότι. [8] Πάντων δὲ φανερώτατος] σπουδαιότατος καὶ ἐπίδηλος ὑπὲρ πάντας ὁ Βρασίδας ἐγένετο ἐν ἐκείνῳ τῷ ἔργῳ εἰς προθυμίαν· καὶ ὁρῶν τοὺς τριηράρχους ὀκνοῦντας διὰ τὸ χαλεπὸν τοῦ χωρίου, περὶ τῶν νεῶν φυλασσομένους, ὅπως μὴ συντρίψωσιν αὐτάς. [9] Δυνατὸν εἶναι σχεῖν] προσσχεῖν. [10] Τῶν νεῶν] ἤγουν, τινὰς τῶν νεῶν. [11] Βιαζομένους] σὺν βίᾳ ποιοῦντας. [12] Ἀντὶ μεγάλων εὐεργεσιῶν] ἐνταῦθα ποιητικῶς λέγει, ὧν μέλλουσιν ὕστερον εὐεργετηθῆναι αὐτοὶ οἱ σύμμαχοι, καὶ τιμηθῆναι. Ἢ εὐεργεσιῶν, ὧν αὐτοὺς εὐεργέτησαν ἤδη οἱ Λακεδαιμόνιοι. [13] Ὀκείλαντας δὲ] προσπελάσαντας, καὶ προσεγγίσαντας. [14] Ἐπέσπερχεν] ἐπεσπούδαζεν. [15] Ὀκεῖλαι τὴν ναῦν] προσοκεῖλαι. ἐλλιμενίσαι. [16] Ἐπὶ τὴν ἀποβάθραν] ἡ ἀπὸ τῶν νεῶν ἐπὶ τὴν γῆν ἔξοδος, ἀποβάθρα καλεῖται.
*[17] Ἐπὶ τὴν ἀποβάθραν] ἀποβάθρα καλεῖται γέφυρα, δι' ἧς ἐκ τῆς γῆς εἰς τὰς ναῦς εἰσερχόμεθα, καὶ ἀναβαίνομεν, καὶ ἐκ τῶν νεῶν ἐπὶ τὴν γῆν ἐξερχόμεθα, καὶ ἀποβαίνομεν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἀποβαίνειν ὡς ἀποβάθρα κέκληται. Æ. P.

& descen-

& deſcendere conatus, ab Athenienſibus A eſt reiectus, multisq; vulneribus ſauciatus, animi deliquium paſſus eſt, eoq; collapſo in illud ſpatium, quod eſt inter ipſos remiges, & proram, clypeus eius in mare decidit. cùm autem in terram delatus fuiſſet, Athenienſes eum ſuſceperunt, & poſtea in trophæo ſunt vſi, quod propter victoriam ex hac [*hoſtium*] oppugnatione partam erexerunt. Cæteri verò [*Lacedæmonij*] magna quidem animi alacritate [*in littus ex nauibus*] exſcendere conabantur: ſed non poterant, cùm propter locorum, [*& acceſſus*] B difficultatem, tum etiam propter Athenienſium præſentiam, qui hoſtium impreſſionem ſuſtinebant, neque loco cedebant. Tunc autem tantæ fortunæ commutatio facta eſt, vt Athenienſes quidem, ex terra, eaque Laconica, Lacedæmonios nauibus infeſtis contra ſe venientes, [*& ad littus appellere ſtudentes,*] propulſarent; Lacedæmonij verò, ex nauibus, & in ſuum agrum, tūc hoſtilem, contra Athenienſes deſcendere conarentur. Ingens enim gloriæ acceſſio eo tempore facta eſt, his quidē, quòd maximè mediterranei, & pedeſtribus prœliis C præſtantiſſimi viſi fuiſſent; illis verò, quòd maritimi eſſe rerumq; nauticarum peritia longè preſtare viſi fuiſſent. Hoc igitur die, & ſequentis parte, cùm [*Lacedæmonij*] aliquoties hoſtis munitionem adorti fuiſsēt, [*nec expugnare potuiſſent,*] eius oppugnandæ finem fecerunt. Tertio die naues aliquot Aſinam dimiſerunt ad comparandam materiam ad machinas faciendas, quòd eam muri partem, quæ portum ſpectabat, & quæ alta quidem erat: ſed tamen præcipuè locum exſcenſioni in terram fa- D ciendæ opportunum habebat, machinis à ſe captum iri ſperarent. Interea verò ſexaginta Athenienſium naues ex Zacyntho aduenerunt. nam acceſſerant illis auxilio aliquot præſidiariæ, quæ Naupacti erant, & quatuor Chiæ. Sed cùm [*Athenienſes*] vidiſſent & ipſam continentem, & inſulam militibus armatis refertam, & naues, quæ in portu erant,

A καὶ πειρώμενος ἀποβαίνειν, ἀνεκόπη ὑπὸ τῶν ἀθηναίων· καὶ τραυματισθεὶς πολλά, ἐλειποψύχησέ τε, καὶ πεσόντος αὐτοῦ [1] ἐς τὴν παρεξειρεσίαν, ἡ ἀσπὶς περιερρύη εἰς τὴν θάλασσαν. καὶ ἐξενεχθείσης αὐτῆς ἐς τὴν γῆν, οἱ ἀθηναῖοι ἀνελόμενοι, ὕστερον [2] πρὸς τὸ τρόπαιον ἐχρήσαντο, ὃ ἔστησαν [3] τῆς προσβολῆς ταύτης. [4] οἱ δ' ἄλλοι προυθυμοῦντο μέν, ἀδύνατοι δ' ἦσαν ἀποβῆναι, τῶν τε χωρίων χαλεπότητι, [5] καὶ τῶν ἀθηναίων μενόντων, καὶ οὐδὲν B ὑποχωρούντων. [6] ἐς τοῦτό τε περιέστη ἡ τύχη ὥστε ἀθηναίους μὲν ἐκ γῆς τε καὶ ταύτης λακωνικῆς ἀμύνεσθαι ἐκείνους ἐπιπλέοντας, λακεδαιμονίους δέ, ἐκ νεῶν τε καὶ εἰς τὴν ἑαυτῶν πολεμίαν οὖσαν ἐπ' ἀθηναίους ἀποβαίνειν. ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐποίει τῆς δόξης ἐν τῷ τότε, * [7] τοῖς μὲν, ἠπειρώταις μάλιστα εἶναι, καὶ τὰ πεζὰ κρατίστοις, τοῖς τε, θαλασσίοις τε, καὶ ταῖς ναυσὶ πλεῖστον προέχειν. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τῆς ὑστεραίας μέρος τι προσ- C βολὰς ποιησάμενοι, ἐπέπαυντο. [8] καὶ τῇ τρίτῃ ἐπὶ ξύλα ἐς μηχανὰς παρέπεμψαν τῶν νεῶν τινὰς ἐς ἀσίνην, ἐλπίζοντες τὸ κατὰ τὸν λιμένα τεῖχος ὕψος μὲν ἔχειν, ἀποβάσεως δὲ μάλιστα οὔσης, ἑλεῖν μηχαναῖς. Ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἐκ τῆς ζακύνθου νῆες τῶν ἀθηναίων παραγίγνονται τεσσαράκοντα. προσεβοήθησαν γὰρ τῶν τε φρουρίδων τινὲς αὐτοῖς τῶν ἐκ ναυπάκτου, καὶ χῖαι τέσσαρες. ὡς δὲ εἶδον τήν τε ἤπειρον ὁπλιτῶν περίπλεων, [9] τήν τε νῆσον, [10] ἔν τε τῷ λι- D μένι οὔσας τὰς ναῦς, καὶ οὐκ ἐκπλεούσας,

τῷ ἐπὶ

[1] Ἐς τὴν παρεξειρεσίαν] παρεξειρεσία ἐστὶν ὁ ἔξω τῆς εἰρεσίας τῆς νεὼς τόπος, καθ' ὃ μέρος οὐκέτι κώπαις κέχρηνται. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἀκρότατον τῆς πρύμνης καὶ τῆς πρώρας. [2] Πρὸς τὸ τρόπαιον ἐχρήσαντο] ἀντὶ τοῦ τροπαίου ἐχρήσαντο αὐτῇ, ἢ ἀπὸ τροπαίῳ· καὶ αὐτὴν ἔστησαν πλείονος ἕνεκα κόσμου καὶ δόξης. [3] Τῆς προσβολῆς] ἀντὶ τοῦ τῆς μάχης. [4] Οἱ δ' ἄλλοι] λακεδαιμόνιοι δηλονότι. [5] Καὶ τῶν ἀθηναίων μενόντων] ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, ἀμυνομένων περὶ τοῦ φρουρίου ὃ ἐποίησαν, καὶ μὴ ἐώντων μηδένα τῶν λακεδαιμονίων ἀποβῆναι ἀπὸ τῶν νεῶν ἐς τὴν γῆν. τὸ δέ, καὶ οὐδὲν ὑποχωρούντων, ἀντὶ τοῦ κατ' οὐδὲν ὑποχωρούντων. [6] Ἐς τοῦτό τε περιέστη ἡ τύχη] ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, ἐς τοῦτο περιέστη ἡ τύχη ἀθηναίοις καὶ λακεδαιμονίοις, ὥστε ἀθηναίοις μὲν ἐκ τῆς λακωνικῆς ἀντιτάττεσθαι λακεδαιμονίοις· λακεδαιμονίοις δέ, ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἑαυτῶν ζητεῖν ἐκ νεῶν ἀποβαίνειν, καὶ τοῦτο κωλύεσθαι. κατὰ πολὺ γὰρ ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις ἔρρεπε τὰ τῆς δόξης· τοῖς μὲν λακεδαιμονίοις εἰς τὰ πεζὰ μεγίστοις οὖσιν ἀεί, νῦν δοκεῖν εἰς τὴν ναυμαχίαν κρατίστοις εἶναι. τοῖς δὲ ἀθηναίοις, εἰς τὰ ναυτικὰ τεχνίταις οὖσιν ἀεί, νῦν δοκεῖν ἀρίστοις εἶναι τὰ πεζά. * [7] Τοῖς μὲν] ὁ τούτων νοῦς ἐστι. ἐν τῷ τότε χρόνῳ μεγίστη τῆς δόξης ἐπίδοσις ἀμφοτέροις ἐπῆει, τοῖς μὲν, δηλονότι τοῖς ἀθηναίοις, ὅτι ἠπειρῶται, καὶ τὰ πεζὰ κράτιστοι γενέσθαι ἐδόκουν ἐν τῇ κατὰ τῶν λακεδαιμονίων μάχῃ. τοῖς δέ, ἤγουν τοῖς λακεδαιμονίοις, ὅτι θαλάσσιοι, καὶ ταῖς ναυσὶ πλεῖστον προέχειν ἐν τῇ κατὰ τῶν ἀθηναίων μάχῃ ἐδόκουν. ἄλλως. ἐν τῷ τότε χρόνῳ μεγίστην ἀμφότεροι τῆς δόξης ἐπίδοσιν ἐποιήσαντο. καὶ γὰρ οἱ μὲν ἀθηναῖοι ἐν τῇ τότε μάχῃ κατὰ τῶν λακεδαιμονίων συναφθείσῃ, ὄντες θαλάσσιοι, καὶ τὰ ναυτικὰ κράτιστοι, ὅμως ἠπειρῶται μάλιστα, καὶ τὰ πεζὰ κράτιστοι γενέσθαι ἐφάνησαν. πάλιν δέ, οἱ λακεδαιμόνιοι, οἵπερ ἠπειρῶται μάλιστα, καὶ τὰ πεζὰ κράτιστοι ἐνομίζοντο, θαλάσσιοι, καὶ ταῖς ναυσὶ πλεῖστον προέχειν ἐφάνησαν. Æ. P. [8] Καὶ τῇ τρίτῃ ἐπὶ ξύλα] ἀντὶ τοῦ, ἐπὶ ξύλα ἐπιτήδεια πρὸς μηχανάς, ποιηθησομένας εἰς καθαίρεσιν τειχῶν. ἡ δὲ ἀσίνη, πόλις ἐστὶ λακωνική. [9] Τήν τε νῆσον] τὴν σφακτηρίαν. [10] Ἐν τε τῷ λιμένι οὔσας τὰς ναῦς] τῶν λακεδαιμονίων δηλονότι.

ἀπορήσαντες ὅπῃ καθορμίσωνται, τότε μὲν ἐς A πρώτην τὴν νῆσον, ἣ οὐ πολὺ ἀπέχει, ἐρῆμος οὖσα, ἔπλευσαν, καὶ ηὐλίσαντο· τῇ δ' ὑστεραίᾳ παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν, ἀνήγοντο,[1] ἢν μὲν ἀντεκπλεῖν ἐθέλωσι σφίσιν ἐς τὴν εὐρυχωρίαν· εἰ δὲ μή, ὡς αὐτοὶ ἐπεσπλευσούμενοι.[2] καὶ οἱ μὲν οὔτε ἀντανήγοντο, οὔτε ἃ διενοήθησαν, φράξαι τοὺς ἔσπλους, ἔτυχον ποιήσαντες· ἡσυχάζοντες δ' ἐν τῇ γῇ, τάς τε ναῦς ἐπλήρουν, καὶ παρεσκευάζοντο, ἢν ἐσπλέῃ τις, ὡς ἐν τῷ λιμένι ὄντι οὐ σμι- B κρῷ ναυμαχήσοντες.[3] οἱ δ' Ἀθηναῖοι γνόντες, [4]καθ' ἑκάτερον τὸν ἔσπλουν ὥρμησαν ἐπ' αὐτούς· καὶ τὰς μὲν πλείους καὶ μετεώρους ἤδη τῶν νεῶν καὶ ἀντιπρώρους προσπεσόντες ἐς φυγὴν κατέστησαν, καὶ ἐπιδιώκοντες, ὡς διὰ βραχέος, ἔτρωσαν μὲν πολλάς, πέντε δ' ἔλαβον, καὶ μίαν τούτων αὐτοῖς ἀνδράσι· ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐν τῇ γῇ καταπεφευγυίαις ἐνέβαλλον. αἱ δέ, καὶ πληρούμεναι ἔτι, πρὶν ἀνάγεσθαι, ἐκόπτοντο. καί τινας καὶ ἀναδούμενοι, C κενὰς εἷλκον, τῶν ἀνδρῶν ἐς φυγὴν ὡρμημένων. ἃ ὁρῶντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ περιαλγοῦντες τῷ πάθει, ὅτι περ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο ἐν τῇ νήσῳ, παρεβοήθουν· καὶ ἐπεσβαίνοντες ἐς τὴν θάλασσαν ξὺν τοῖς ὅπλοις ἀνθεῖλκον, ἀντιλαμβανόμενοι τῶν νεῶν.[5] καὶ ἐν τούτῳ κεκωλῦσθαι ἐδόκει ἕκαστος, ᾧ μή τινι καὶ αὐτὸς ἔργῳ παρῆν. ἐγένετό τε ὁ θόρυβος μέγας, καὶ ἀντηλλαγμένος τοῦ ἑκατέρων τρόπου περὶ τὰς ναῦς. οἵ τε γὰρ D Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ προθυμίας καὶ ἐκπλήξεως, ὡς εἰπεῖν, ἄλλο οὐδὲν ἢ ἐκ γῆς ἐναυμάχουν. οἵ τε Ἀθηναῖοι, κρατοῦντες, καὶ βουλόμενοι τῇ παρούσῃ τύχῃ[6] ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐπεξελθεῖν, ἀπὸ νεῶν ἐπεζομάχουν. πολύν τε πόνον παρασχόντες ἀλλήλοις, καὶ τραυματίσαντες, διεκρίθησαν. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς κενὰς ναῦς, πλὴν τῶν τὸ πρῶτον ληφθεισῶν, διέσωσαν. καταστάντες δὲ ἑκά-

ambigentes quonam appellerent, tũc quidem ad Proten insulam, quæ non multum distabat, & deserta erat, contenderunt, ibique castris positis pernoctarunt. Postero die vt ad nauale prœlium instructi, in altum vela fecerunt, [*eo consilio, vt cum hostibus pugnarent,*] si contra se in apertum mare venire voluissent. Sin minus, vt ipsi [*in portum*] ingrederentur. Illi verò nec obuiam ipsis in altum processerunt, neque, quemadmodum constituerant, portus ostia obstruxerunt. Sed in terra se continentes, naues nautis, remigibus, cæterisque rebus necessariis explebant, seque ad nauale prœlium in portu non paruo committendum parabant, si quis ingredi voluisset. Athenienses verò hac re cognita ab vtroque portus ostio impressionem in ipsos fecerunt & inuecti in complures ipsorum naues à terra iam remotas, & aduersis proris venientes, in fugam verterunt, & insequuti, quòd breue spatium inter eos esset, multas quidem fregerunt, quinque verò ceperunt, & harum vnam cum ipsis viris. In cæteras verò, quæ ad terram confugerant, impressionem fecerunt. aliæ verò, dum adhuc instruerentur, antequàm in altum proueherentur, [*ab Atheniensibus*] lacerabantur. Nonnullas etiam, ex quibus homines aufugerant, [*suis nauibus*] alligarunt, & vacuas traxerũt. Quę conspicientes Lacedæmonij, & cladem istam ægerrimè ferentes, quòd ipsorum ciues [*ab hostibus*] in insula interciperentur, ad opem illis ferendam veniebant. & armati in mare ingredientes, suas naues manibus apprehendebant, & ad se retrahebant. Et in eo vnusquisque existimabat res impeditas fuisse, quibus gerendis & ipse non interfuisset, & ingens tumultus, & ab vtrorumque moribus diuersus circa naues extitit. Nam & Lacedæmonij præ studio, & formidine nihil aliud (vt ita loquar) quàm nauale prœlium è terra faciebant. Et Athenienses, qui victores erant, & qui præsenti [*victoriæ*] fortuna quàm longissimè progredi volebant, ex nauibus pedestrem pugnam committebant. cùm autem multo labore se ipsos mutuò fatigassent, & multa vulnera vltro, citroque intulissent, & accepissent, dirempti sunt. Et Lacedæmonij naues inanes, illis exceptis, quæ initiò captæ fuerant, seruarunt. cùm autem

---

[1] Ἢν μὲν ἀντεκπλεῖν ἐθέλωσι σφίσι] τὸ σχῆμα ἀνανταπόδοτον. καὶ Ὅμηρος, Ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί, Ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται· Εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἕλωμαι. [2] Καὶ οἱ μὲν] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [3] Οἱ δ' Ἀθηναῖοι γνόντες] τὴν βουλὴν ἐκείνων δηλονότι. [4] Καθ' ἑκάτερον τὸν ἔσπλουν] ἤγουν, τόν τε στενὸν καὶ τὸν πλατύν. [5] Καὶ ἐν τούτῳ κεκωλῦσθαι] ἐν τούτῳ ἐδόκει κεκωλῦσθαι ἕκαστος τὰ πράγματα, ἐν ᾧ ἕκαστοι μὴ εὑρεθείησαν. [6] Ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐπεξελθεῖν] πλέον ἐργάσασθαι.

vtrique in sua castra se recepissent, illi quidem trophæum erexerunt, & cęsorum cadauera restituerunt, nauiumque fractarum tabulis sunt potiti: insulamque protinus classe circumire cœperunt, eamque custodiebant, quòd viri in ea intercepti essent. Peloponnesij verò, qui in cōtinente erant, & qui ex omnibus [*mediterraneis Peloponnesij regionibus*] ad opem [*suis*] ferendam iam conuenerant: castris ad Pylum positis se in suo loco continebant. cùm autem rerum ad Pylum gestarum nuntius Spartam allatus fuisset, placuit ipsis] *Lacedæmoniis*,] quippe quòd Respub. magnam cladem accepisset, vt summi Magistratus in castra se conferrent, & rebus inspectis, ex tempore constituerent quicquid agendum videretur. Illis verò, cùm animaduertissent nulla ratione suis succurri posse, nec in discrimen illos adducere vellent, ne vel fame premerentur, vel [*hostium*] multitudine opprimerentur, vel in eorum potestatem redigerentur, placuit, induciis factis cum Atheniensium ducibus (si vellēt) de rebus ad Pylum spectantibus, legatos Athenas de compositione acturos mittere, & operā dare, vt suos ciues primo quoque tempore reciperent. Cùm autem [*Atheniensium*] duces conditionē [*ab illis oblatam*] accepissent, has inducias fecerunt, vt Lacedæmonij quidem naues, in quibus pugnauerant, omnesq; quotquot in ora Laconica longæ erant, Pylum delatas Atheniensibus traderēt, nec arma munitionibus inferrēt, neq; à terra, neq; à mari. Athenienses verò permitterent Lacedęmoniis, qui in continente erant, vt suis ciuibus in insula interceptis afferrent frumentum præscriptum, ac molitum; binas videlicet farinæ chœnicas Atticas, totidem vini cotylas, & carnis frustum, viritim. seruis verò, dimidium horum. vtq; hæc ipsa [*in insulam*] Atheniensibus inspectantibus mitterent, néve nauigium vllum furtim illuc ingrederetur; & nihilominus Athenienses insulam custodirent, ita tamen vt in eam non descenderent, nec Pelopōnesiorum copiis vel terra, vel mari arma inferrent. quicquid autem horum vel tantillum alterutri transgrederentur, tunc induciæ ruptæ censerentur. hæc autem ratæ essent donec Lacedæmoniorum legati redissent.

τεροι ἐς τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν τροπαῖόν τε ἔστησαν, καὶ νεκροὺς ἀπέδοσαν, καὶ ναυαγίων ἐκράτησαν· καὶ τὴν νῆσον εὐθὺς περιέπλεον, [1] καὶ ἐν φυλακῇ εἶχον, ὡς τῶν ἀνδρῶν ἀπειλημμένων. [2] οἱ δ' ἐν τῇ ἠπείρῳ Πελοποννήσιοι, καὶ ἀπὸ πάντων ἤδη βεβοηθηκότες, ἔμενον κατὰ χώραν ἐπὶ τῇ Πύλῳ. ἐς δὲ τὴν Σπάρτην ὡς ἠγγέλθη τὰ γεγενημένα περὶ Πύλον, ἔδοξεν αὐτοῖς ὡς ἐπὶ ξυμφορᾷ μεγάλῃ, [3] τὰ τέλη καταβάντας ἐς τὸ στρατόπεδον, βουλεύειν πρὸς τὸ χρῆμα ὁρῶντας, ὅ, τι ἂν δοκῇ. καὶ ὡς εἶδον ἀδύνατον ὂν τιμωρεῖν τοῖς ἀνδράσι, καὶ κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο, ὑπὸ λιμοῦ τι παθεῖν αὐτοὺς, ἢ ὑπὸ πλήθους βιασθέντας, ἢ κρατηθέντας, ἔδοξεν αὐτοῖς πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων, ἢν ἐθέλωσι, σπονδὰς ποιησαμένους [4] τὰ περὶ Πύλον, ἀποστεῖλαι ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις περὶ ξυμβάσεως, καὶ τοὺς ἄνδρας ὡς τάχιστα πειρᾶσθαι κομίσασθαι. δεξαμένων δὲ τῶν στρατηγῶν τὸν λόγον, ἐγίγνοντο σπονδαὶ τοιαίδε, Λακεδαιμονίους μὲν τὰς ναῦς, ἐν αἷς ἐναυμάχησαν, καὶ τὰς ἐν τῇ Λακωνικῇ πάσας, ὅσαι ἦσαν μακραὶ, παραδοῦναι κομίσαντας ἐς Πύλον Ἀθηναίοις, καὶ ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν τῷ τειχίσματι, μήτε κατὰ γῆν, μήτε κατὰ θάλασσαν· Ἀθηναίους δὲ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ ἀνδράσι σῖτον ἐᾶν τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ Λακεδαιμονίους ἐκπέμπειν τακτὸν, καὶ μεμαγμένον, δύο χοίνικας ἑκάστῳ Ἀττικὰς ἀλφίτων, καὶ δύο κοτύλας οἴνου, καὶ κρέας· θεράποντι δὲ, τούτων ἡμίσεα· ταῦτα δὲ, ὁρώντων τῶν Ἀθηναίων ἐσπέμπειν· καὶ πλοῖον μηδὲν ἐσπλεῖν λάθρα. φυλάσσειν δὲ καὶ τὴν νῆσον Ἀθηναίους μηδὲν ἧσσον, ὅσα μὴ ἀποβαίνοντας· καὶ ὅπλα [5] μὴ ἐπιφέρειν τῷ Πελοποννησίων στρατῷ, [6] μήτε κατὰ γῆν, μήτε κατὰ θάλασσαν. ὅ, τι δ' ἂν τούτων παραβαίνωσιν ἑκάτεροι καὶ ὁτιοῦν, τότε λελύσθαι τὰς σπονδάς. ἐσπεῖσθαι δὲ αὐτὰς μέχρις οὗ ἐπανέλθωσιν οἱ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν Λακεδαιμονίων πρέσβεις.

[1] Καὶ ἐν φυλακῇ εἶχον] τὴν νῆσον δηλονότι. [2] Οἱ δ' ἐν τῇ ἠπείρῳ Πελοποννήσιοι] οἵ τε ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν ἄλλων ξυμμάχων αὐτοῖς προσελθόντες νῦν. [3] Τὰ τέλη καταβάντας] τοὺς ἄρχοντας τῶν Σπαρτιατῶν. [4] Τὰ περὶ Πύλον] καλῶς ἡ προσθήκη, ἵνα δηλώσῃ ὅτι οὐ περὶ πάντων τοῦ πράγματος, οὐδὲ παντὸς τοῦ πολέμου, ἀλλὰ περὶ μόνων τῶν κατὰ Πύλον. ἵνα νοήσωμεν, εἰς τὰ κατὰ Πύλον μόνα. [5] Μὴ ἐπιφέρειν] ἀντὶ τοῦ προσφέρειν, καὶ ἄγειν. [6] Μήτε κατὰ γῆν] μήτε τοῖς ἐν τῇ Πύλῳ, μήτε τοῖς ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ.

γρ. παραχρῆμα

γρ. ὁπόσαι

[1] ἀποστεῖλαι δὲ αὐτοὺς τριήρει Ἀθηναίους, καὶ πάλιν κομίσαι. ἐλθόντων δὲ, τάς τε σπονδὰς λελύσθαι ταύτας, καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦναι [2] Ἀθηναίους ὁμοίας οἵασπερ ἂν παραλάβωσιν. αἱ μὲν σπονδαὶ ἐπὶ τούτοις ἐγένοντο, καὶ αἱ νῆες παρεδόθησαν, οὖσαι περὶ ἑξήκοντα, καὶ οἱ πρέσβεις ἀπεστάλησαν· ἀφικόμενοι δὲ ἐς τὰς Ἀθήνας, ἔλεξαν τοιάδε, [3] ΕΠΕΜΨΑΝ ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι, ὦ Ἀθηναῖοι, περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἀνδρῶν πράξοντας ὅ,τι ἂν ὑμῖν τε ὠφέλιμον ὂν τὸ αὐτὸ *[4] πείθωμεν, [5] καὶ ἡμῖν ἐς τὴν ξυμφορὰν, ὡς ἐκ τῶν παρόντων, κόσμον μάλιστα μέλλῃ οἴσειν. [6] τοὺς δὲ λόγους μακροτέρους οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς μηκυνοῦμεν, ἀλλ' ἐπιχώριον ὂν ἡμῖν, οὗ μὲν βραχεῖς ἀρκῶσι, μὴ πολλοῖς χρῆσθαι, πλείοσι δὲ, [7] ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ᾖ διδάσκοντάς τι [8] τῶν προὔργου λόγοις τὸ δέον πράσσειν. [9] λάβετε δὲ αὐτοὺς [10] μὴ πολεμίως, μηδ' ὡς ἀξύνετοι διδασκόμενοι, ὑπόμνησιν δὲ τοῦ καλῶς βουλεύσασθαι πρὸς εἰδότας ἡγησάμενοι. ὑμῖν γὰρ εὐτυχίαν τὴν παροῦσαν ἔξεστι [11] καλῶς θέσθαι, ἔχουσι μὲν ὧν κρατεῖτε, προσλαβοῦσι δὲ τιμὴν καὶ δόξαν. [12] καὶ μὴ παθεῖν ὅπερ οἱ ἀήθως τι ἀγαθὸν λαμβάνοντες τῶν ἀνθρώπων· [13] ἀεὶ γὰρ τοῦ πλέονος ἐλπίδι ὀρέγονται, [14] διὰ τὸ καὶ τὰ παρόντα ἀδοκήτως εὐτυχῆσαι. [15] οἷς δὲ πλεῖσται μεταβολαὶ ἐπ' ἀμφότερα ξυμβεβήκασι, [16] δίκαιοί εἰσι [17] καὶ ἀπιστότατοι εἶναι ταῖς εὐπραγίαις. [18] ὃ τῇ τε ὑμετέρᾳ πόλει, [19] δι' ἐμπειρίαν, καὶ ἡμῖν μάλιστ' ἂν ἐκ τοῦ εἰκότος προσείη. γνῶτε δὲ καὶ ἐς *[20] τὰς ἡμετέρας νῦν ξυμφορὰς ἀπιδόντες.

Athenienses autem eos [*Athenas*] portarent, & [*inde*] reportarent. Illis verò reuersis hæ induciæ irritæ essent, vtq; Athenienses [*Lacedæmoniis*] naues eiusmodi restituerent, cuiusmodi [*ab ipsis*] accepissent. His igitur conditionibus induciæ factæ, nauesque circiter sexaginta traditæ, legatique missi fuerũt. Hi autem, cùm Athenas peruenissent, hæc verba fecerunt.

LACEDÆMONIORVM LEGA-
torum concio.

Lacedæmonij nos huc miserunt, Athenienses, ad transigendum de viris illis, qui sunt in insula, & ad persuadendum quicquid & vobis vtile est futurum, & nobis idem in hoc calamitoso casu, vt in præsenti rerum statu, decus maximè est allaturum. Neque verò longiorem orationem prẹter [*nostram*] consuetudinem habebimus: sed quia patrium nobis est institutũ, vbi pauca verba sufficiunt, non vti multis, rursus verò pluribus vti, quoties tempus postulat, vt verbis doceamus aliquid eorũ, quæ operæ pretium est facere. Hæc autem non hostili animo accipite, neq; quasi rerum ignaros vos doceri: sed quasi gnaros admoneri, vt rectè consultetis, existimate. Vobis enim præsentem prosperitatem præclarè administrare licet, cùm penes vos habeatis [*ea loca*;] quæ [*iam*] tenetis, & honorem, & gloriam præterea sitis consequuturi. nec admittere quod accidere solet hominibus, qui pręter consuetudinẽ aliquid boni sunt adepti. semper enim spe elati maiora appetunt, quòd & in præsentia præter opinionẽ res ipsis feliciter cesserit. At quibus crebræ alternãtis fortunæ vicissitudines contigerunt, eos secundis rerum successibus minimè confidere æquum est. Id, quod præcipuè & vestræ ciuitati, propter experientiã, & nostræ meritò adesse debet. Hoc autẽ cognoscatis, nostros casus iã intuentes.

---

[1] Ἀποστεῖλαι δὲ αὐτοὺς] ἤγουν, τοὺς πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων. [2] Ἀθηναίους ὁμοίας] ἤγουν, ἀκαταλύτους ἀποδοῦναι τοῖς Λακεδαιμονίοις. [3] Ἔπεμψαν ἡμᾶς Λακεδαιμόνιοι] τὸ προοίμιον ἐκ προσοχῆς, καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος. τέμνεται δὲ πολλῷ τῷ συμφέροντι. ἔστι δ' ὅτι ἔχει καὶ τὸ δυνατὸν παραμιγνύμενον. *[4] Τὸ αὐτὸ πείθωμεν] ἀντὶ τοῦ, πράξοντας, καὶ πείσοντας ὑμᾶς ὅ,τι ἂν ὑμῖν τε ὠφέλιμον ὂν τύχῃ, καὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἡμῖν. καὶ τὰ ἑξῆς. Æ.P. [5] Καὶ ἡμῖν ἐς τὴν ξυμφορὰν] καὶ ὃ ἂν ὑμῖν ὠφέλιμον ἐσόμενον ἐπιδείξωμεν, καὶ ὁμοῦ ἡμῖν εὐπρεπὲς ἐν τῇ παρούσῃ συμφορᾷ. [6] Τοὺς δὲ λόγους μακροτέρους] περιττὸν τὸ μακροτέρους. ἤρκει γὰρ εἰπεῖν, τοὺς δὲ λόγους οὐ παρὰ τὸ εἰωθὸς μηκυνοῦμεν. [7] Ἐν ᾧ ἂν καιρὸς ᾖ, διδάσκοντάς τι] διδάσκοντας λόγοις τὸ δέον, τῶν προὔργου τι πράσσειν. ἵνα ᾖ τοιοῦτον, πείθοντας λόγῳ δεόντως διαπράττεσθαι τὰ προσήκοντα. παραίτησιν δὲ ἡ λέξις περιέχει τῆς ἐσομένης μακρολογίας, οὐκ ὄντος λακωνικοῦ τοῦ μακρολογεῖν. [8] Τῶν προὔργου] τῶν σπουδαίων. [9] Λάβετε δὲ αὐτοὺς] ἀκούσατε δὲ τῶν λόγων μήτε δυσμενῶς, ὡς πολεμίων ἀκούοντες, μήτε ἀσυνέτως· ἀλλ' οἷα δὴ συνετοὶ, ὑπομνήσεως μόνης ἕνεκεν αὐτοὺς νομίσατε λέγεσθαι πρὸς εἰδότας ὑμᾶς ἕκαστα. [10] Μὴ πολεμίως] ἤγουν, μὴ διαθέσει πολεμικῇ. [11] Καλῶς θέσθαι] ἐπαινετῶς διοικῆσαι. [12] Καὶ μὴ παθεῖν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἔξεστι. Τὸ δὲ, ἀγαθόν τι λαμβάνοντες, ἐπὶ τοῦ εὐπραγοῦντες κεῖται. [13] Ἀεὶ γὰρ τοῦ πλέονος ἐλπίδι ὀρέγονται] ἀεὶ γὰρ ὀρέγονται τοῦ πλείονος, ἐλπίζοντες αὐτῶν τεύξεσθαι. προσυπακοῦσαι δὲ δεῖ ἔξωθεν τὸ, καὶ διὰ τοῦτο ἐκπίπτουσι τῆς εὐτυχίας. [14] Διὰ τὸ καὶ τὰ παρόντα ἀδοκήτως εὐτυχῆσαι] ἤγουν, μετ' εὐτυχίας λαβεῖν τὰ παρόντα. [15] Οἷς δὲ πλεῖσται μεταβολαὶ] οἷς τισὶ δὲ ἐπ' ἀμφότερα, ἐπί τε δηλονότι τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακά. [16] Δίκαιοί εἰσι] τούτους (φησὶ) μὴ πιστεύειν ταῖς εὐπραγίαις προσήκει. [17] Καὶ ἀπιστότατοι] περιττὸς ὁ καί. [18] Ὃ τῇ τε ὑμετέρᾳ πόλει] τὸ μὴ πιστεύειν δηλονότι ταῖς εὐπραγίαις. [19] Δι' ἐμπειρίαν] τοῦ πράγματος. *[20] Τὰς ἡμετέρας νῦν ξ. ἀπ. οἵτινες] ἀντὶ τοῦ, τὰς ξυμφορὰς ἡμῶν, οἵτινες. ἄλλως. τὰς ἡ.ν.ξ.ἀπ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀξίωμα, καὶ τὰ ἑξῆς. Æ.P.

Quam-

Quamuis enim ſimus ſummæ apud Græcos dignitatis, tamen ad vos venimus, nos, qui prius (vt exiſtimamus) plus poteſtatis, [*ac iuris*] habebamus [*aliis*] concedendi ea, quorum cauſa nunc [*huc*] profecti vos rogamus. neque tamen, vel quòd defuerit nobis potentia, vel quòd ob eius incrementum inſolentes facti ſimus, hæc nobis acciderunt: ſed cùm priſtinam potentiam obtineremus, opinione tamen decepti fuimus, qua in re omnibus idem pariter contingere poteſt. Quare non oportet vos nunc præſentibus ciuitatis veſtræ viribus, & aliarum rerum acceſſione fretos, opinari fortunam etiam [*eandem*] vobiſcum perpetuò futuram. Illi autem ſunt viri ſapientes, qui tutò res ſecundas in ambiguo ponunt, & aduerſas iidem ſapientius, [*ac moderatius*] ferre poſſunt, & qui exiſtimant bellum non ſequi eam partem quam belli partem quis tractare velit: ſed eam, ad quam ipſa fortuna eum ducere voluerit. Et huiuſmodi homines minimùm labantur, & de ſummo ſecundæ fortunæ gradu deturbentur, quòd ipſius [*belli*] ſucceſſibus freti non efferantur. Quod ſi nunc, Athenienſes, erga nos feceritis, præclarè vobiſcum agetur. Et [*cauebitis*] ne fortè poſthac, ſi vos à nobis non exorati cladem aliquam acceperitis, (id, quod, vt alia multa, contingere poteſt) vel iſtos rerum progreſſus, [*ac præſentem felicitatem*] fortunæ fauore conſequuti eſſe exiſtimemini: cùm liceat vobis non periculoſam, [*nec dubiam: at certam*] potentiæ, atque prudentiæ opinionem poſteris relinquere. Lacedæmonij

οἵτινες ἀξίωμα μέγιστον τῶν Ἑλλήνων ἔχοντες ἥκομεν παρ' ὑμᾶς, πρότερον αὐτοὶ [1] κυριώτεροι νομίζοντες εἶναι δοῦναι [2] ἐφ' ἃ νῦν ἀφιγμένοι ὑμᾶς αἰτούμεθα. [3] καίτοι οὔτε δυνάμεως ἐνδείᾳ [4] ἐπάθομεν αὐτό, οὔτε μείζονος [5] προσγενομένης ὑβρίσαντες, [6] ἀπὸ δὲ τῶν ἀεὶ ὑπαρχόντων γνώμῃ σφαλέντες, [7] ἐν ᾧ πᾶσι τὸ αὐτὸ ὁμοίως ὑπάρχει. ὥστε οὐκ εἰκὸς ὑμᾶς διὰ τὴν παροῦσαν νῦν ῥώμην πόλεώς τε καὶ τῶν προσγεγενημένων, καὶ τὸ τῆς τύχης οἴεσθαι ἀεὶ μεθ' ὑμῶν ἔσεσθαι. [8] σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν οἵτινες τἀγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο, [9] καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ αὐτοὶ εὐξυνετώτερον ἂν προσφέροιντο, [10] τόν τε πόλεμον νομίσωσι μὴ καθ' ὅσον ἄν τις * [11] αὐτοῦ μέρος βούληται μεταχειρίζειν, τούτῳ ξυνεῖναι, ἀλλ' ὡς ἂν αἱ τύχαι αὐτῶν ἡγήσωνται. [12] καὶ ἐλάχιστ' ἂν οἱ τοιοῦτοι πταίοντες, διὰ τὸ μὴ τῷ ὀρθουμένῳ αὐτοῦ πιστεύοντες ἐπαίρεσθαι, [13] ἐν τῷ εὐτυχεῖν ἂν μάλιστα [14] καταλύοιντο. [15] ὃ νῦν ὑμῖν, ὦ Ἀθηναῖοι, καλῶς ἔχει πρὸς ἡμᾶς πρᾶξαι. [16] καὶ μή ποτε ὕστερον, ἢν ἄρα μὴ πειθόμενοι σφαλῆτε, (ἃ πολλὰ ἐνδέχεται) *[17] νομισθῆναι τύχῃ, καὶ τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι. ἐξὸν ἀκίνδυνον δόκησιν ἰσχύος καὶ ξυνέσεως ἐς τὸ ἔπειτα καταλιπεῖν. [18] Λακεδαιμόνιοι

---

[1] Κυριώτεροι] δικαιότεροι. [2] Ἐφ' ἃ νῦν] τὰς σπονδὰς λέγει. [3] Καίτοι οὔτε δυνάμεως] ἤγουν, ὡς ἀδύνατοι ὄντες. [4] Ἐπάθομεν αὐτὸ] τὰς νῦν δηλονότι συμφοράς. [5] Προσγενομένης] δυνάμεως, ἀπὸ κοινοῦ. [6] Ἀπὸ δὲ τῶν ἀεὶ ὑπαρχόντων] τῆς συνήθους δυνάμεως τῶν ὄντων ἀεὶ τοῖς ἀνθρώποις. [7] Ἐν ᾧ πᾶσι τὸ αὐτὸ ὁμοίως ὑπάρχει] ἐν τῷ δύνασθαι γνώμῃ σφαλῆναι. [8] Σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν] σώφρονές εἰσιν, οἵτινες, ἀδήλου ὄντος τοῦ ἀποβησομένου, ἐκ τῆς παρούσης εὐπραξίας ἐπὶ ἀσφαλέστερον ῥέπουσι, καὶ οὐκ ἐξυβρίζουσιν, ὡς παραμενούσης αὐτοῖς ἀεὶ τῆς εὐπραγίας, ἀλλὰ συμβαίνουσι τοῖς ἐναντίοις. [9] Καὶ ταῖς ξυμφοραῖς οἱ αὐτοὶ] καὶ γὰρ τὰς συμφορὰς οὗτοι δεξιώτερον ἂν καὶ ὡς συνετοὶ προσδέχοιντό τε καὶ φέροιεν. [10] Τόν τε πόλεμον νομίσωσιν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν, οἵτινες ἂν μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ τὰ ἑξῆς. ἡ δὲ διάνοια, σώφρονές εἰσιν οἵτινες οἴονται τὰ ἐκ τῶν πολέμων μὴ κατὰ προαίρεσιν ἡμετέραν ἀποβαίνειν, ἀλλὰ κατὰ τύχην. ἔνιοι δὲ τόνδε τὸν τρόπον ἐξηγήσαντο, σώφρονές εἰσιν οἱ νομίζοντες τὸν πόλεμον, τουτέστι τὴν ἐκ τοῦ πολέμου νίκην, μὴ καθ' ὃ μέρος ἄν τις αὐτοῦ μεταχειρίζηται, οἷον ναυμαχῶν, κατὰ τοῦτο συντυγχάνειν, ἀλλ' ὡς ἂν ἡ τύχη ἡγῆται τοῦ πολέμου. *[11] Αὐτοῦ] τοῦ πολέμου. οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς. ἐν τῷ ὀρθουμένῳ αὐτοῦ. ἐν τοῖς κατορθώμασιν αὐτοῦ τοῦ πολέμου. Æ. P. [12] Καὶ ἐλάχιστ' ἂν οἱ τοιοῦτοι πταίοντες] οἱ μὴ πιστεύοντες ταῖς κατὰ πόλεμον εὐπραγίαις. τὸ γὰρ ὀρθούμενον τὴν εὐπραγίαν λέγει. οὗτοι (φησὶν) ἐλάχιστα πταίοιεν ἂν οἱ τὸν πόλεμον ἐν τῷ εὐπραγεῖν αὐτίκα καταπιθέμενοι. ἐξηγητικὸν δέ ἐστι τοῦτο τοῦ, σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν, οἵτινες τὰ ἀγαθὰ ἐς ἀμφίβολον ἀσφαλῶς ἔθεντο.

[13] Ἐν τῷ εὐτυχεῖν] ἀντὶ τοῦ εὐτυχοῖεν. [14] Καταλύοιντο] ἀναπαύοιντο. [15] Ὃ νῦν ὑμῖν] ἐν εὐπραγίᾳ καταλύσασθαι, καὶ οὐκ ἀποθέσθαι τὸν πόλεμον. [16] Καὶ μή ποτε ὕστερον] ἵνα μή, ἐάν ποτε σφαλῆτε ὕστερον, ἀπειθήσαντες ἡμῖν (ἐνδέχεται γὰρ) νομισθῆτε καὶ τὰ νῦν ἄλλως ηὐτυχηκέναι, καὶ χωρὶς συνέσεως. ἐξουσίας ὑμῖν οὔσης, εἰρήνης γενομένης ἄνευ κινδύνων, εὐβουλίας τε καὶ ἀνδρείας δόξαν τοῖς μετὰ ταῦτα ἀνθρώποις καταλιπεῖν· ἰσχύος μὲν, διὰ τὸ μεῖναι ὑμῖν τὴν εὐτυχίαν, καὶ μὴ μεταβληθῆναι· εὐβουλίας δὲ, ὅτι ἐπαύσασθε ἐν τῷ εὐτυχεῖν, εἰδότες τὸ τῆς τύχης ἄστατον. *[17] Νομισθῆναι] καὶ καλῶς ἔχει ὑμῖν, καλῶς ὑμῖν ἕξει πρὸς τὸ μήποτε ὑμᾶς ὕστερον νομισθῆναι τύχῃ καὶ τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι. τὰ δ' ἄλλα, διὰ μέσου κεῖται. ἢ, ὃ καὶ βέλτιον, καὶ ἁπλούστερον. καὶ φυλάξεσθε. τί; τὸ μήποτε ὕστερον νομισθῆναι. πῶς; ἢν ἄρα μὴ πειθόμενοι σφαλῆτε. καὶ γὰρ πολλὰ τοιαῦτα ἐνδέχεται. ἢ, καὶ γὰρ τοῦτο, ὡς ἄλλα πολλά, συμβαίνειν δύναται. νομισθῆναι λέγω, καὶ τὰ νῦν προχωρήσαντα κρατῆσαι τύχῃ. τουτέστι καὶ νῦν εὐτυχῆσαι, καὶ τὰ περὶ τὸν πόλεμον κατορθῶσαι οὐ διὰ τὴν ὑμῶν ἀρετήν, ἀλλὰ διὰ τὴν τύχην τὴν ὑμῖν συναγωνισαμένην. Æ. P. [18] Λακεδαιμόνιοι δὲ] κατὰ τὸ φρόνημα τῶν Λακεδαιμονίων τά τε ἄλλα καὶ μάλιστα τοῦτο εἴρηται. οὐ γὰρ κολακεύουσι τοὺς Ἀθηναίους, καίτοι γε πταίσαντες, ἀλλὰ μένουσιν ἐπὶ τοῦ φρονήματος· καὶ λέγουσιν ὅτι, Λακεδαιμόνιοι ὑμῖν εἰρήνην διδόασιν, ὡς ὄντες τοῦ τι κύριοι, αἰτοῦντες δὲ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας δηλονότι. καὶ ἐντεῦθεν κύριοι νομίζουσιν εἶναι τοῦ ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην οἱ Λακεδαιμόνιοι, οἵ γε, ὡς αὐτοὶ διδόντος αὐτὴν, ἀντ' αὐτῆς αἰτοῦσι τοὺς ἄνδρας.

» δὲ ὑμᾶς προκαλοῦνται ἐς σπονδὰς καὶ διάλυσιν πολέμου, διδόντες μὲν εἰρήνην καὶ ξυμμαχίαν, καὶ ἄλλην φιλίαν πολλὴν καὶ οἰκειότητα ἐς ἀλλήλους ὑπάρχειν, ἀνταιτοῦντες δὲ τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας·[1] καὶ ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέροις μὴ διακινδυνεύεσθαι,[2] εἴτε βίᾳ διαφύγοιεν,[3] παρατυχούσης τινὸς σωτηρίας, εἴτε καὶ ἐκπολιορκηθέντες, μᾶλλον ἂν χειρωθεῖεν.[4] νομίζομέν τε τὰς μεγάλας ἔχθρας μάλιστ' ἂν διαλύεσθαι βεβαίως, οὐκ ἢν ἀνταμυνόμενός τις καὶ ἐπικρατήσας τὰ πλέω τοῦ πολέμου, κατ' ἀνάγκην ὅρκοις ἐγκαταλαμβάνων, μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ξυμβῇ·[5] ἀλλ' ἢν παρὸν τὸ αὐτὸ δρᾶσαι πρὸς τὸ ἐπιεικὲς, καὶ ἀρετῇ αὐτὸς νικήσας παρὰ ἃ προσεδέχετο,[6] μετρίως ξυναλλαγῇ.[7] ὀφείλων γὰρ ἤδη ὁ ἐναντίος μὴ ἀνταμύνεσθαι ὡς βιασθεὶς, ἀλλ' ἀνταποδοῦναι ἀρετὴν, ἑτοιμότερός ἐστιν αἰσχύνῃ ἐμμένειν οἷς ξυνέθετο.[8] καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς μειζόνως ἐχθροὺς τοῦτο δρῶσιν οἱ ἄνθρωποι ἢ πρὸς τοὺς τὰ μέτρια διενεχθέντας·[9] πεφύκασί τε τοῖς μὲν ἑκουσίως ἐνδοῦσιν ἀνθησσᾶσθαι μεθ' ἡδονῆς, πρὸς δὲ τὰ ὑπεραυχοῦντα καὶ παρὰ γνώμην διακινδυνεύειν.[10] ἡμῖν δὲ καλῶς, εἴπερ ποτὲ, ἔχει ἀμφοτέροις ἡ ξυναλλαγή, πρίν τι ἀνήκεστον διὰ μέσου γενόμενον ἡμᾶς καταλαβεῖν,

A enim vos ad fœdera, & ad bellum finiendum prouocant, offerentes pacem, societatem, aliamq; magnam amicitiam & necessitudinem mutuò futuram, & [*pro his*] poscentes viros, qui sunt in insula, & vtrisque satius fore ducentes belli fortunā non periclitari, siue illi per vim effugiant, oblata aliqua salutis occasione, siue etiam potius expugnati capiātur. Graues enim inimicitias ita demum omnino dissolui putamus, non si quis bellum illatum propulsans, & in eo longè superior, [*hostem*] per B vim ad iusiurandum adigens, compositionem iniquis conditionibus cum eo faciat: sed si, cùm ipsi liceat hoc ipsum facere, [*& vi vti,*] quāuis ipse victoriam virtute præter suam expectationem sit adeptus, tamē animi æquitate adductus, moderatis, [*ac æquis*] conditionibus [*cum hoste*] reconcilietur. Cùm enim aduersarius [*propter beneficium*] iam [*acceptum*] non debeat [*aduersarium*] vlcisci, quasi vim passus fuerit, [*& iniquas conditiones ab eo oblatas inuitus, & coactus acceperit:*] sed [*pro beneficio accepto*] gratiam [*ei*] referre, præ pudore ad standum con- C uentis promptior est, [*quàm ille, qui præter animi sententiam aliquid necessitate compulsus fecerit.*] Homines autē hoc agunt erga maiores hostes potius, quàm erga mediocres inimicos. natura enim ita cōparatum habent, vt iis, qui sponte sua [*de inimicitiis*] remiserint, libenter & ipsi vicissim cedant: illis verò, qui sunt superbi, vel præter hominum opinionem cum periculo resistant. Nobis verò vtrisque, si vnquam aliàs, nunc profectò gratiæ reconciliatio est peropportuna, priusquam grauissimum aliquod, [*ac insanabile malum*] interea nos opprimat,

---

[1] Καὶ ἄμεινον ἡγούμενοι ἀμφοτέροις] ἡμῖν καὶ ὑμῖν, ὡς Αντύλλος φησὶν, ἵνα δοκῶσι λακεδαιμόνιοι καὶ τοῦ τῶν ἀθηναίων προνοεῖσθαι συμφέροντος. Η ἀμφοτέρων λέξει ἐν ἀμφοτέροις, ἢ διαφυγεῖν τοὺς ἄνδρας, ἢ ἐκπολιορκηθῆναι. ὃ καὶ μᾶλλον εἰκός ἐστιν. [2] Εἴτε βίᾳ διαφύγοιεν] τὸ διακινδυνεύεσθαι ἐξηγεῖται, πῶς μέλλει διακινδυνεύεσθαι αὐτοῖς ἡ δόξα. εἴτε (φησὶ) βίᾳ διαφύγοιεν οἱ ἄνδρες, παραπεσούσης τινὸς διὰ τῆς τύχης σωτηρίας, καὶ γενησόμεθα πάλιν ἴσοι ὑμῖν. εἴτε καὶ ἐκπολιορκηθέντες παρ' ὑμῶν, τουτέστιν, ἀπολόμενοι διὰ τῆς πολιορκίας, παρασκευάσουσιν ἡμᾶς, καὶ ἐφελκύσουσι), πρὸς τῇ κοινῇ ἔχθρα, καὶ ἑτέραν ἔχειν ἰδίαν λακεδαιμονίους καὶ ἀθηναίοις. [3] Παρατυχούσης] παραπεσούσης. [4] Νομίζομέν τε τὰς] νομίζομέν τε τὰς μεγάλας ἔχθρας παύεσθαι βεβαίως, οὐκ ἐπειδὰν κατὰ πόλεμόν τις πλεονεκτήσας τῶν ἐναντίων, ἀναγκάσῃ δι' ὅρκων αὐτοὺς ἄκοντας συμβῆναι, καὶ μὴ δικαίως, (τουτέστι, συνθήκας ποιῆσαι πλεονεκτικὰς καὶ ἀδίκους καὶ ἀνίσους, καὶ ὡς ἂν συμφέρῃ τῷ νενικηκότι) ἀλλ' ἐὰν δυνάμενος αὐτὰ ταῦτα πεῖσαι τοὺς ἡττηθέντα τὰ ἄδικα καὶ πλεονεκτικὰ συνθέσθαι, μηδὲν τούτων ἀπαιτήσῃ αὐτὸν, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἴσου διαλλαγῇ, καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ αὐτὸ τὸ πλεονεκτικὸν κατακρατήσῃ, παρὰ τὴν ἐλπίδα τοῦ κεκρατημένου. δῆλον γὰρ ὅτι ὁ κεκρατημένος ἐλπίζει παρὰ τοῦ κρατήσαντος ἀδικεῖσθαι καὶ πλεονεκτεῖσθαι. οὐδεὶς γὰρ νικήσας ἀνέχεται ὁμοίως καὶ ἐν ἴσῃ τάξει σπένδεσθαι τῷ νενικημένῳ, ἀλλ' ἀεὶ τὸ πλέον ἐθέλει ἔχειν. [5] Ἀλλ' ἢν παρὸν τὸ αὐτὸ δρᾶσαι] ἤγουν τὸ νικῆσαι. [6] Μετρίως] μετὰ ταπεινοφροσύνης. [7] Ὀφείλων γὰρ ἤδη] ὁ ἐναντίος. ὁ γὰρ ἐξ ἐναντίας, ὡς ἂν μὴ βιασθεὶς, ἀλλ' ἐπιεικείᾳ πεισθεὶς, εἰδὼς τὸ οὐκ ἀμύνεσθαι δίκαιον, ἀλλ' ἀμείβεσθαι τὴν ἀρετὴν, ἑτοιμός ἐστιν ἐμμένειν ταῖς συνθήκαις, αἰσχυνόμενος τι παραβῆναι. τῶν δὲ ἑτοιμότερος προσυπακουστέον τὸ ἐκείνου, ἤτοι τοῦ μὴ πεισθέντος, ἀλλὰ βιασθέντος σπείσασθαι. [8] Καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς μειζόνως ἐχθροὺς] καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς μειζόνως ἐχθροὺς τοῦτο δρῶσι, τὸ εὐγνωμονῆσαι, ἤτοι προθύμως ἐμμένειν ταῖς συνθήκαις. ὡς γὰρ ἐκ μεγάλων ἐχθρῶν ἐκφυγόντες καὶ σωθέντες, ἀσμένως φέρουσι τὸ ἡσυχάζειν, κέρδος νομίζοντες τὸ μὴ πάλιν κινδυνεύειν πρὸς μείζω μαχόμενοι, ἤπερ πρὸς ἐκείνους τοὺς περὶ εὐτελῶν καὶ μετρίων αὐτοῖς διενεχθέντας. ἔστι δὲ ἀντίπτωσις. ἀντὶ γὰρ τοῦ περὶ μετρίων εἴρηκε τὰ μέτρια. [9] Πεφύκασί τε] πεφύκασί τε οἱ ἄνθρωποι τοῖς μὲν εὐγνωμόνως συνθεμένοις μαλακώτεροι γίγνεσθαι πρὸς τὸ ἐκείνοις σπένδεσθαι, πρὸς δὲ τοὺς ἐναντιουμένους, παρὰ προαίρεσιν διακινδυνεύειν. [10] Ημῖν δὲ καλῶς, εἴπερ ποτὲ, ἔχει] ἡμῖν δὲ καλῶς ἔχει (φησὶ) διαλλαγῆναι πρὸ τοῦ, ἀνήκεστόν τι παρ' ὁποτερωνοῦν γινόμενον, εἰς ἀνάγκας ἡμᾶς καταστῆσαι ἀϊδίου ἔχθρας. τὸ δὲ πρὸς τὴν κοινὴν καὶ ἰδίαν ἔχειν, τοιοῦτον. νῦν μὲν κοινὴν ἔχομεν πελοποννήσιοι πάντες πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν· εἰ δὲ μὴ εἴξετε τοῖς λόγοις ἡμῶν, καὶ ἰδίᾳ λακεδαιμόνιοι ἐχθροὶ ὑμῶν ἐσόμεθα.

cuius

cuius causa necesse erit nos [*quidem*] præter publicas, priuatas etiam inimicitias, easque sempiternas vobiscum gerere: vos verò rebus priuari, ad quas nunc vos prouocamus, [*& quas à vobis flagitamus.*] Quare dum belli euentus adhuc est anceps, vos quidem, cum gloriæ, nostræque amicitiæ accessione; nos verò, antequàm dedecus aliquod nobis accidat, cum mediocri, [*tolerabilique*] iactura, in gratiam redeamus. Et cùm ipsi bello pacem anteponamus, tum etiam cæteris Græcis malorum requiem demus, qui huius quoque rei vos præcipuos authores existimabunt. Bello enim vexantur, nescientes vtri nostrum belli fuerint authores. sed si bello deposito gratię reconciliatio fiat (cuius nunc penes vos maior est potestas) hoc beneficium vobis acceptum referent. Et si [*rem*] perspiciatis, facultas vobis adest Lacedæmonios firmos vobis amicos efficiendi, cùm & ipsi ad hoc [*vos*] prouocauerint, & [*vos*] ipsis gratificaturi potius, quàm [*ipsos*] per vim compulsuri sitis. Hac autem in re quot bona inesse credibile sit considerate. Nobis enim, vobisque eadem dicentibus, [*& fœdere inter nos facto consentientibus,*] scitis cæteros Grecos, quòd [*opibus, & autoritate nobis longè*] sint inferiores, maximum honorem [*nobis*] habituros. Hæc igitur Lacedæmonij dixerunt, existimantes Athenienses superiore tempore fœderum quidem cupidos fuisse: sed se resistentibus impeditos fuisse: oblatam verò pacem libenter accepturos, virosque [*sibi*] reddituros. Illi verò, quòd viros in insula tenerent interceptos, existimabant, sibi iam in promptu esse fœdera cum ipsis facere, quotiescunque vellent: sed maiora affectabant.

A ἐν ᾧ ἀνάγκη ἀΐδιον ὑμῖν ἔχθραν πρὸς τῇ κοινῇ καὶ ἰδίαν ἔχειν, ἡμᾶς δὲ στερηθῆναι ὧν νῦν προκαλούμεθα. [1] ἔτι δ' ὄντων ἀκρίτων, καὶ ὑμῖν μὲν δόξης καὶ ἡμετέρας φιλίας προσγιγνομένης, ἡμῖν δὲ πρὸ αἰσχροῦ τινος, ξυμφορᾶς μετρίως κατατιθεμένης, διαλλαγῶμεν· καὶ αὐτοί τε ἀντὶ πολέμου εἰρήνην ἑλώμεθα, καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν ἀνάπαυσιν κακῶν ποιήσωμεν· [2] οἳ καὶ ἐν τούτῳ ὑμᾶς αἰτιωτέρους ἡγήσονται. [3] πολεμοῦνται γὰρ ἀσαφῶς ὁποτέρων ἀρξάντων· B καταλύσεως δὲ γενομένης (ἧς νῦν ὑμεῖς τὸ πλέον κύριοί ἐστε) τὴν χάριν ὑμῖν προσθήσουσιν. [4] * [5] ἤν τε γνῶτε, λακεδαιμονίοις ἔξεστιν ὑμῖν φίλοις γενέσθαι βεβαίως, [6] αὐτῶν τε προκαλεσαμένων, χαρισαμένοις τε μᾶλλον ἢ βιασαμένοις. καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἐνόντα ἀγαθὰ σκοπεῖτε [7] ὅσα εἰκὸς εἶναι. [8] ἡμῶν γὰρ καὶ ὑμῶν ταὐτὰ λεγόντων, τό γε ἄλλο ἑλληνικὸν ἴστε ὅτι ὑποδεέστερον ὂν τὰ μέγιστα τιμή- C σει. Οἱ μὲν οὖν λακεδαιμόνιοι τοσαῦτα εἶπον, νομίζοντες τοὺς ἀθηναίους ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ σπονδῶν μὲν ἐπιθυμεῖν, σφῶν δὲ ἐναντιουμένων, κωλύεσθαι. διδομένης δὲ εἰρήνης, δέξεσθαί τε ἀσμένως, καὶ τοὺς ἄνδρας ἀποδώσειν. [9] οἱ δέ, τὰς μὲν σπονδάς, ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῇ νήσῳ, ἤδη σφίσιν ἐνόμιζον ἑτοίμους εἶ[ναι] ὁπόταν βούλωνται ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς, τοῦ δὲ πλέονος ὠρέγοντο.

γρ. ὑμῖν
γρ. ὑμᾶς
γρ. καὶ μὴ γὰρ
γρ. καὶ περισκοπεῖτε

[1] Ἔτι δ' ὄντων ἀκρίτων] ἔτι δὲ ὄντων ἀκρίτων καὶ ἀμφιβόλων πραγμάτων τῶν κατὰ τὴν σφακτηρίαν, εἴτε ἁλίσκονται οἱ ἄνδρες, εἴτε διαφεύγουσι, καὶ ὑμῖν μὲν δόξης προσγινομένης καὶ φιλίας παρ' ὑμῶν, ἐὰν σπεισώμεθα ὥσπερ νῦν ἔχομεν· ἡμῖν δὲ τοῖς λακεδαιμονίοις, πρὶν αἰσχροῦ τινος πειραθῆναι (ἀντὶ τοῦ, πρὶν ἁλῶναι τοὺς ἄνδρας) τῆς συμφορᾶς μετρίως κατατιθεμένης, διαλλαγῶμεν. [2] Οἳ καὶ ἐν τούτῳ ὑμᾶς] ἐν τῷ αὐτοῦ γενέσθαι δηλονότι τὴν εἰρήνην, ὑμᾶς νομιοῦσιν αἰτιωτέρους. ἀντὶ τοῦ, πλέον τῶν λακεδαιμονίων, ὑμῖν τὴν χάριν τῆς εἰρήνης ὁμολογήσουσιν. ὁ δὲ καὶ σύνδεσμος οὐ περιττῶς κεῖται, ἀλλ' ἀναγκαίως. λέγει γὰρ ὅτι τοῦ τε νομίσαι ὑμᾶς νενικηκέναι, καὶ τὴν χάριν τῆς εἰρήνης εἰς ὑμᾶς μέλλουσιν ἀνενεγκεῖν. [3] Πολεμοῦνται μὲν γὰρ ἀσαφῶς] πολεμοῦνται γὰρ, ἀδήλου ὄντος τοῦ πράγματος τίς ἐστιν ὁ προκαταρξάμενος τοῦ πολέμου, εἴτε ὁ λακεδαιμόνιος, εἴτε ὁ ἀθηναῖος, καὶ τὰ ἑξῆς. [4] Ἤν τε γνῶτε, λακεδαιμονίοις] ἄν τε πεισθῆτε, ἔξεστιν ὑμῖν λακεδαιμονίοις φίλοις γενέσθαι, χάριν δοῦσιν μᾶλλον ἤπερ βιασθεῖσιν ὑπ' αὐτῶν. *[5] Ἤν τε γνῶται] ἐὰν τε καλῶς τὸ πρᾶγμα ἐξετάσητε, καὶ γνῶτε, τουτέστιν, ἐὰν σωφρονῆτε, ἔξεστιν ὑμῖν τοὺς λακεδαιμονίους φίλους ἔχειν βεβαίους, ὅτι αὐτοί μὲν ὑμᾶς πρὸς τὴν τοῦ πολέμου κατάλυσιν, καὶ διαλλαγὴν προκαλοῦνται, ὑμεῖς δὲ αὐτοῖς χαρίσεσθε μᾶλλον ἢ αὐτοὺς βιάσεσθε. Ἄλλως. ἐὰν ὑφ' ἡμῶν πεισθῆτε, ἔξεστιν ὑμῖν φίλοις γενέσθαι βεβαίως τοῖς λακεδαιμονίοις ὑμᾶς ἐπὶ ταῦτα προκαλεσαμένοις, καὶ χαρισαμένοις μᾶλλον, ἢ βιασαμένοις, ἤγουν ὑμῖν χάριν δοῦσι μᾶλλον, ἢ βιασαμένοις ὑμᾶς. χάριν δὲ λέγει τὴν διαλλαγὴν, τὴν εἰρήνην, τὴν ξυμμαχίαν, τὴν πολλὴν φιλίαν, καὶ οἰκειότητα, ἃ πάντα οἱ λακεδαιμόνιοι, τοῖς ἀθηναίοις ἑκόντες μᾶλλον, καὶ λόγοις πείθοντες, ἢ αὐτοὺς βιαζόμενοι, ἢ καὶ αὐτοὶ ὑπ' ἐκείνων βιασθέντες, καὶ βίᾳ ἀναγκασθέντες ἐδίδοσαν. ἀλλὰ τὸ τῆς συντάξεως ἀσαφέστερον σχῆμα καὶ τὴν ἔννοιαν ἀσαφεστέραν ποιεῖ. ἐν τούτοις δὲ οἱ τῶν λακεδαιμονίων πρέσβεις τὸ τῆς ἑαυτῶν πόλεως ἀξίωμα, καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν σεμνοπρεπῶς τηροῦσιν. Æ. P. [6] Αὐτῶν τε προκαλεσαμένων] θελησάντων καὶ προτρεψάντων ὑμᾶς ἐπὶ ταῦτα.
[7] Ὅσα εἰκὸς εἶναι] ἀντὶ τοῦ συμβήσεσθαι. [8] Ἡμῶν γὰρ καὶ ὑμῶν ταὐτὰ λεγόντων] ἡμῶν γὰρ καὶ ὑμῶν ταὐτὰ σπενδομένων καὶ ὁμονοούντων, τὸ ἄλλο ἑλληνικὸν ὑπήκοον ὂν, μεγάλως ἡμᾶς τιμήσει. [9] Οἱ δὲ, τὰς μὲν σπονδὰς] τὸ ἑξῆς τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι.

[1] μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνῆγε Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ἀνὴρ δημαγωγὸς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὢν, καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος· καὶ ἔπεισεν ἀποκρίνασθαι ὡς χρὴ τὰ μὲν ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν τῇ νήσῳ παραδόντας πρῶτον, κομισθῆναι Ἀθήναζε· ἐλθόντων δὲ, ἀποδόντας Λακεδαιμονίους Νίσαιαν, καὶ Πηγὰς, καὶ Τροιζῆνα, καὶ Ἀχαΐαν (ἃ οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλ' ἀπὸ τῆς προτέρας ξυμβάσεως, [2] Ἀθηναίων ξυγχωρησάντων κατὰ ξυμφορὰς, [3] καὶ ἐν τῷ τότε δεομένων τι μᾶλλον σπονδῶν) κομίσασθαι τοὺς ἄνδρας, καὶ σπονδὰς ποιήσασθαι ὁπόσον ἂν δοκῇ χρόνον ἀμφοτέροις. [4] οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόκρισιν οὐδὲν ἀντεῖπον, [5] ξυνέδρους δὲ σφίσιν ἐκέλευον ἑλέσθαι, οἵτινες λέγοντες καὶ ἀκούοντες περὶ ἑκάστου, [6] ξυμβήσονται κατὰ ἡσυχίαν ὅ, τι ἂν πείθωσιν ἀλλήλους. Κλέων δὲ ἐνταῦθα δὴ πολὺς ἐνέκειτο, λέγων γιγνώσκειν μὲν καὶ πρότερον οὐδὲν ἐν νῷ ἔχοντας δίκαιον αὐτοὺς, σαφὲς δ' εἶναι καὶ νῦν· οἵτινες τῷ μὲν πλήθει οὐδὲν ἐθέλουσιν εἰπεῖν, ὀλίγοις δὲ ἀνδράσι ξύνεδροι βούλονται γίγνεσθαι. ἀλλὰ εἴ τι ὑγιὲς διανοοῦνται, λέγειν ἐκέλευσεν ἅπασιν. ὁρῶντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι οὔτε σφίσιν οἷόν τε ὂν ἐν πλήθει εἰπεῖν, εἴτε καὶ ὑπὸ τῆς ξυμφορᾶς ἐδόκει αὐτοῖς ξυγχωρεῖν, μὴ ἐς τοὺς ξυμμάχους [7] διαβληθῶσιν, εἰπόντες, καὶ οὐ τυχόντες, οὔτε τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ μετρίοις ποιήσοντας ἃ προυκαλοῦντο, ἀνεχώρησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἄπρακτοι. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν διελύοντο εὐθὺς αἱ σπονδαὶ αἱ περὶ Πύλον· καὶ τὰς ναῦς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπῄτουν, [8] καθάπερ ξυνέκειτο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι, [9] ἐγκλήματα ἔχοντες, ἐπιδρομήν τε τῷ τειχίσματι [10] παράσπονδον, [11] καὶ ἄλλα οὐκ ἀξιόλογα δοκοῦντα εἶναι, οὐκ ἀπεδίδοσαν, [12] ἰσχυριζόμενοι ὅτι δὴ εἴρητο, [13] ἐὰν καὶ ὁποιοῦν παραβαθῇ, λελύσθαι τὰς σπονδάς.

A Illos autem maximè instigabat Cleon Clæneti filius, qui tunc temporis vir popularis, & in dicendo multitudini acceptissimus erat. Hic [*Atheniensibus*] persuasit, vt [*Lacedæmoniorum legatis*] responderent. Oportere primùm [*quidem,*] eos, qui in insula essent, & armis, & se ipsis traditis, Athenas portari. [*Deinde*] verò, [*illis eò*] profectis, vbi Lacedæmonij reddidissent Nisæam, & Pegas, & Trœzena, & Achaiam, (quæ bello non cepissent: sed ex superiore compositione ab Atheniensibus accepissent, qui propter clades acceptas, & quòd fœderibus tunc B multo magis indigerent, ipsis ea concessissent:) [*ita demum*] suos ciues recipere, & fœdera [*tam diuturna*] facere, quàm diuturna vtrisque placuisset. Lacedæmonij verò ad hoc responsum nihil contradixerunt: sed petierunt, vt sibi darentur viri delecti, quibuscum rem conferrent, ac disceptarent, qui dicentes, & audientes, [*id est, colloquentes, ac disputantes*] de singulis rebus, pacatè conuenirent in iis, quæ alteri alteris persuasissent. Tunc verò Cleon C vehementer instare cœpit, dicens se vel antè cognouisse ipsos nihil æqui, [*nihil sinceri*] in animo habere; & nunc etiam [*hoc*] manifestum esse, quippe qui apud multitudinem nihil dicere: sed cum paucis viris concilium habere vellent. quòd si quid sani cogitarent, eos apud vniuersos [*Athenienses*] verba facere iussit. Lacedæmonij verò cernentes neque sibi fas esse apud multitudinem loqui, quamuis propter cladem acceptam, ipsis [*postulata*] concedere placeret, [*veriti*] ne apud socios malè au- D dirent, si dixissent [*quæ dicere volebant,*] nec impetrassent, neque Athenienses moderatè se gesturos in iis, ad quæ prouocarentur, infecto negotio Athenis discesserunt. Quibus reuersis induciæ de Pylo factæ confestim solutæ sunt. Lacedæmonij verò naues repetebant, quemadmodum [*inter ipsos, & Athenienses*] conuenerat. Sed Athenienses eas reddere noluerunt, [*illis*] crimini dantes, quòd præter induciarum pacta incursionem in munitionem fecissent aliaque, quæ non magni momenti esse videbantur. hac ratione nixi, quòd in conuentis dictum esset, si vel minima eorum pars violata fuisset, inducias ruptas fore.

[1] Μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνῆγε] κατέπειθεν. [2] Ἀθηναίων ξυγχωρησάντων] ἀθηναίων τὰ προειρημένα χωρία λακεδαιμονίοις συγχωρησάντων ἐν ταῖς προτέραις σπονδαῖς, διὰ τὸ ἐν συμφοραῖς εἶναι. πᾶν γὰρ τὸ ἐπιταττόμενον ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων συνεχώρουν. [3] Καὶ ἐν τῷ τότε δεομένων] τῶν λακεδαιμονίων. [4] Οἱ δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόκρισιν] οἱ λακεδαιμόνιοι. [5] Ξυνέδρους δὲ] τοὺς διαλεξομένους περὶ τούτων, καὶ συνδοκιμάσοντας. [6] Ξυμβήσονται] φιλιωθήσονται. [7] Διαβληθῶσιν] ψευσθῶσι. μισηθῶσι. [8] Καθάπερ ξυνέκειτο] ἀντὶ τοῦ, ὥσπερ ἐν ταῖς συνθήκαις ἦν δεδογμένον. [9] Ἐγκλήματα ἔχοντες] ἀντὶ τοῦ, ἐγκλήματα ἐπιφέροντες κατὰ λακεδαιμονίων. [10] Παράσπονδον] παρὰ τὰ ἐν ταῖς σπονδαῖς συγκείμενα. [11] Καὶ ἄλλα οὐκ ἀξιόλογα] εὐτελῆ τινα καὶ ψυχρά. [12] Ἰσχυριζόμενοι] ἐπερειδόμενοι, ὡς ἰσχυρὸν προτείνοντες πάνυ οἱ ἀθηναῖοι. [13] Ἐὰν καὶ ὁποιοῦν παραβαθῇ] ἐὰν βραχὺ ἀδικηθῇ.

Lacedæ-

Lacedæmonij verò contradicebant, & [*Athenienses*] accusabant, quòd præter ius, [*& pacta, suas*] naues retinerent, atque digressi, bellum [*denuo*] gerere cœperunt: (bellumque totis viribus ab vtrisque ad Pylum administrabatur:) Athenienses quidem, binis nauibus aduersus insulam interdiu semper circumeuntes, noctu verò [*eam custodientes*] omnibus etiam [*nauibus*] manentibus in statione circumcirca, [*in cæteris partibus,*] excepta illa, quæ pelagus spectabat, [*idque*] quoties ventus spirabat: (& viginti [*aliæ*] naues ad ipsos Athenis ad [*insulæ*] custodiam venerunt, ita vt vniuersæ numero essent septuaginta) Peloponnesij verò, in continente castra habentes, & [*Atheniensium*] munitionem subinde oppugnantes, [*&*] obseruantes occasionem, si qua fortè sese ipsis offerret, vt suos ciues liberarent. Interea verò Syracusani, eorumque socij, qui in Sicilia erant, præter naues præsidiarias, quæ apud Messanam erant, aduecta cætera classe, quam parauerant, bellum è Messana gerebant. Eosque [*ad hoc*] Locri maximè solicitabant, ob odium, quo Rheginos prosequebantur. Ipsique cum frequentibus copiis, quas ex omni totius populi ordine coëgerant, in illorum agrum irruptionem fecerant. Volebant autem nauale prœlium experiri, quòd naues, quæ tunc Atheniensibus aderant, paucas esse animaduerterent, maiore autem illarum parte, & illis, quæ venturæ erant, insulam [*Sphacteriam*] obsideri audirent. Si enim classe vicissent, Rhegium terra, marique obsessum in suam potestatem redactum iri, suasque res ita demum firmiores fore sperabant. Cùm e-

οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι ἀντέλεγόν τε, [1] καὶ ἀδίκημα ἐπικαλέσαντες τὸ τῶν νεῶν, [2] ἀπελθόντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο. καὶ τὰ περὶ πύλον ὑπ᾽ ἀμφοτέρων κατὰ κράτος ἐπολεμεῖτο· [3] ἀθηναῖοι μὲν δυοῖν νεοῖν *[4] ἐναντίαιν ἀεὶ τὴν νῆσον περιπλέοντες τῆς ἡμέρας, τῆς δὲ νυκτὸς καὶ ἅπασαι περιώρμουν, πλὴν *[5] τὰ πρὸς τὸ πέλαγος, *[6] ὁπότε ἄνεμος εἴη· (καὶ ἐκ τῶν ἀθηνῶν αὐτοῖς εἴκοσι νῆες ἀφίκοντο ἐς τὴν φυλακήν· ὥστε αἱ πᾶσαι, ἑβδομήκοντα ἐγένοντο) *[7] πελοποννήσιοι δὲ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατοπεδευόμενοι, [8] καὶ προσβολὰς ποιούμενοι τῷ τείχει, σκοποῦντες καιρὸν, εἴ τις παραπέσοι, ὥστε τοὺς ἄνδρας σῶσαι. Εν τούτῳ δὲ οἱ ἐν τῇ σικελίᾳ συρακούσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, πρὸς ταῖς ἐν μεσσήνῃ φρουρούσαις ναυσὶ, τὸ ἄλλο ναυτικὸν, ὃ παρεσκευάζοντο, προσκομίσαντες, τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο ἐκ τῆς μεσσήνης. καὶ μάλιστα ἐνῆγον οἱ λοκροὶ, τῶν ῥηγίνων κατὰ ἔχθραν· [9] καὶ αὐτοὶ δὲ ἐσβεβλήκεσαν πανδημεὶ ἐς τὴν γῆν αὐτῶν. καὶ ναυμαχίας ἀποπειρᾶσθαι ἐβούλοντο, ὁρῶντες τοῖς ἀθηναίοις τὰς μὲν παρούσας ὀλίγας ναῦς, ταῖς δὲ πλείοσι καὶ μελλούσαις ἥξειν πυνθανόμενοι [10] *[11] τὴν νῆσον πολιορκεῖσθαι. [12] εἰ γὰρ κρατήσειαν τῷ ναυτικῷ, τὸ ῥήγιον ἤλπιζον πεζῇ τε καὶ ναυσὶν ἐφορμοῦντες ῥᾳδίως χειρώσεσθαι, καὶ ἤδη σφῶν ἰσχυρὰ τὰ πράγματα γίγνεσθαι. ξυνέγ-

---

[1] Καὶ ἀδίκημα ἐπικαλέσαντες] καὶ ἐγκαλοῦντες ἠδικῆσθαι, διὰ τὸ τὰς ναῦς μὴ ἀπειληφέναι. [2] Απελθόντες, ἐς πόλεμον καθίσταντο] μετὰ τὴν ἀκρόασιν τὴν ἐλθοῦσαν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων, ἀναχωρήσαντες ἐπὶ τὴν σπάρτην, παρεσκευάζοντο ἐπὶ τὸν πόλεμον. [3] Ἀθηναῖοι μὲν δυοῖν] ἀντὶ τοῦ, ἀθηναίων μὲν δύο ναυσὶν ἐναντίαις περιπλεόντων τὴν νῆσον, τοῦτο δὲ, ἵνα μὴ ἐν τῷ μέσῳ διὰ τὸ ἀπαντᾶν, μὴ ἐάσωσι τοὺς ἐν τῇ σφακτηρίᾳ ἐξελθεῖν. *[4] Εναντίαιν] ἀλλήλαιν δηλονότι, ὥστε καὶ κατὰ πλοῦν ἀντιπρῴρους εἶναι, καὶ ὁρμὴν ἐναντίαν πλεῖν. τὴν μὲν, προχωροῦσαν, τὴν δὲ, ἐπαναχωροῦσαν, ἵνα ῥᾷον τοὺς ἐν τῇ νήσῳ κατειλημμένους φυλάττωσι, μὴ λαθόντες διαφύγοιεν. ἢ, ἐναντίαιν, τοῖς πολεμίοις δηλονότι, ἵνα μὴ διαφύγωσιν ἀπαντῶντες ταῖς τῶν ἀθηναίων ναυσὶν ἀντιπλεούσαις, καὶ ἀντιπρῴροις οὔσαις. τοῦτο δὲ πρὸς τοὺς στενοὺς ἔσπλους δεῖ ἀναφέρειν· οὕτω γὰρ ἄνω εἴρηται τὴν νῆσον τὴν Σφακτηρίαν δύο ἔσπλους στενοὺς ἔχειν. τῇ μὲν, δυοῖν νεοῖν διάπλουν, κατὰ τὸ τείχισμα τῶν ἀθηναίων, καὶ τὴν Πύλον. τῇ δὲ, πρὸς τὴν ἄλλην ἤπειρον, ὀκτὼ, ἢ ἐννέα. Æ. P. *[5] Τὰ πρὸς τὸ πέλαγος] μέρη δηλονότι. διὰ τί; καὶ γὰρ (ὡς ἄνω δεδήλωται) τὰ τῆς Πύλου, ἔξω τοῦ ἔσπλου, πρὸς τὸ πέλαγος ἀλίμενα ἦσαν. πολλῷ δὲ μᾶλλον ἦσαν ἀλίμενα ὁπότε ἄνεμος εἴη, ἤγουν πνέοι. Æ. P. *[6] Οπότε ἄνεμος εἴη] τότε γὰρ καὶ διὰ τὸ τῶν χωρίων ἀλίμενον, καὶ διὰ τὴν τοῦ ἀνέμου βίαν αἱ νῆες ἐν τούτοις τοῖς μέρεσιν ὁρμεῖν οὐκ ἠδύναντο. ὁπότε δὲ ὁ ἄνεμος οὐ πνέοι, τότε καὶ κατὰ πάντα τὰ τῆς νήσου μέρη περιώρμουν. Æ. P. *[7] Πελοποννήσιοι δὲ] τὸ ἑξῆς τοῦτο. ἐς πόλεμον καθίσταντο (καὶ τὰ περὶ π. ὑπ᾽ ἀμφ. κ. κρ. ἐπολεμεῖτο) ἀθηναῖοι μὲν, καὶ τὰ ἑξῆς. εἶτα, Πελοποννήσιοι δέ. Æ. P. [8] Καὶ προσβολὰς ποιούμενοι τῷ τείχει] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, εἰς πόλεμον καθίσταντο. [9] Καὶ αὐτοὶ δὲ] οἱ λοκροί. [10] Τὴν νῆσον πολιορκεῖσθαι] τὴν σφετέραν. *[11] Τὴν νῆσον] τὴν Σφακτηρίαν, ἣν οἱ ἀθηναῖοι (ὡς ἐν τοῖς ἄνω λέλεκται) ταῖς ἑαυτῶν ναυσὶν ἐφορμούσαις, καὶ περιορμούσαις ἡμέρας, καὶ νυκτὸς ἐφύλασσον. ἐκεῖθεν δὲ οἱ Συρακούσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι τὰς πλείους ἀθηναίων ναῦς ἥξειν ἐπυνθάνοντο. πότε; μετὰ τὴν τῶν ἐν τῇ νήσῳ πολιορκουμένων ἅλωσιν. τὰ δὲ παλαιὰ σχόλια τὴν Σικελίαν ἐνταῦθα νοεῖσθαι λέγουσιν. ὅπερ ἀπίθανον, καὶ ὑπὸ τοῦ ξυγγραφέως οὐ δηλωθέν. τοῦτο δὲ ἐκ τῶν ἑξῆς δῆλον, ὅπου λέγεται, τοῖς τε ἀθηναίοις οὐκ ἀνεῖναι ἐφορμεῖν. πῶς οὖν οἱ οὔπω ἐκ τῆς Σφακτηρίας ἐλθόντες, καὶ τῇ Σικελίᾳ οὔπω ἐφορμοῦντες αὐτὴν ἐπολιόρκουν; Æ. P. [12] Εἰ γὰρ κρατήσειαν τῷ ναυτικῷ] οἱ λοκροὶ δηλονότι.

γους γὰρ κειμένου τοῦ τε ῥηγίου ἀκρωτηρίου τῆς ἰταλίας, τῆς τε μεσσήνης τῆς σικελίας, τοῖς ἀθηναίοις τε οὐκ ἂν εἶναι ἐφορμεῖν, καὶ τοῦ πορθμοῦ κρατεῖν. ἔστι δὲ ὁ πορθμὸς, [1] ἡ μεταξὺ ῥηγίου θάλασσα καὶ μεσσήνης, ᾗπερ βραχύτατον σικελία τῆς ἠπείρου ἀπέχει· καὶ ἔστιν ἡ χάρυβδις [2] κληθεῖσα τοῦτο, ᾗ Ὀδυσσεὺς λέγεται διαπλεῦσαι. διὰ στενότητα δὲ καὶ ἐκ μεγάλων πελαγῶν τοῦ τε τυρσηνικοῦ καὶ τοῦ σικελικοῦ, ἐσπίπτουσα ἡ θάλασσα * [3] ἐς αὐτὸ, καὶ ῥοώδης οὖσα, [4] εἰκότως χαλεπὴ ἐνομίσθη. ἐν τούτῳ οὖν τῷ μεταξὺ οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶν ὀλίγῳ πλείοσιν ἢ τριάκοντα ἠναγκάσθησαν ὀψὲ τῆς ἡμέρας ναυμαχῆσαι περὶ πλοίου διαπλέοντος, ἀντεπαναγόμενοι πρός τε ἀθηναίων ναῦς ἑκκαίδεκα, καὶ ῥηγίνας ὀκτώ. καὶ νικηθέντες ὑπὸ τῶν ἀθηναίων, διὰ τάχους ἀπέπλευσαν ὡς ἕκαστοι ἔτυχον εἰς τὰ οἰκεῖα στρατόπεδα τότε, ἐν τῇ μεσσήνῃ καὶ ἐν τῷ ῥηγίῳ [5] μίαν ναῦν ἀπολέσαντες. [6] καὶ νὺξ ἐπεγένετο τῷ ἔργῳ. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν λοκροὶ ἀπῆλθον ἐκ τῆς τῶν ῥηγίνων. [7] ἐπὶ δὲ τὴν πελωρίδα τῆς μεσσήνης συλλεγεῖσαι αἱ τῶν συρακουσίων καὶ ξυμμάχων νῆες ὥρμουν, καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς παρῆν. προσπλεύσαντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι καὶ ῥηγῖνοι, ὁρῶντες τὰς ναῦς κενὰς, ἐνέβαλον· [8] καὶ χειρὶ σιδηρᾷ ἐπιβληθείσῃ μίαν ναῦν αὐτοὶ ἀπώλεσαν, τῶν ἀνδρῶν ἀποκολυμβησάντων. καὶ μετὰ τοῦτο, τῶν συρακουσίων ἐμβάντων ἐς τὰς ναῦς, καὶ παραπλεόντων [9] ἀπὸ κάλω ἐς τὴν μεσσήνην, αὖθις [10] προσβαλόντες οἱ ἀθηναῖοι, [11] ἀποσιμωσάντων ἐκείνων, [12] καὶ προεμβαλόντων, * [13] ἑτέραν ναῦν ἀπολλύουσι. καὶ ἐν τῷ παράπλῳ, καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τοιουτοτρόπῳ γενομένῃ, οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ συρακούσιοι παρεκομίσθησαν ἐς τὸν ἐν τῇ μεσσήνῃ λιμένα.

γρ. καὶ περὶ

γρ. καὶ εἰσβάντων

A nimRhegium Italiæ promontorium proximum esset [*Messanæ*,] & Messana, quæ est in Sicilia, [*Rhegio vicissim proxima esset, existimabant se*] nõ permissuros, vt Athenienses [*ad insulam*] appellerent, fretoq; potirẽtur. Hoc autẽ fretum est mare inter Rhegium, & Messanam, quâ breuissimo interuallo Sicilia distat à cõtinente. atq; hæc est [*illa Siculi maris pars*,] quæ Charybdis appellata fuit, quâ Vlysses transisse fertur. Hoc autẽ mare propter loci angustias, & ingentium mariũ, Tyrrheni, & Siculi concursum, in ipsum [*fretum*] irrumpens, & B æstuosum existens, iure sæuum est appellatum. In hoc igitur [*tam angusto*] spatio Syracusani, eorumq; socij, cum nauibus paulò pluribus, quàm triginta, sub serũ diei prœlium nauale cõmittere coacti fuerunt, pro nauigio cursum illac tenente, obuiam [*hostibus*] prodeuntes, aduersus sexdecim Atticas, & octo Rheginas naues. Et ab Atheniensibus victi, tunc in sua castra celeriter se receperũt, vt singulis licuit, vna ad Messanam, & Rhegium naui amissa. noxq; suo interuentu prœlium diremit. Postea verò C Locri quidẽ ex Rheginorum agro discesserunt. Syracusanorũ verò, sociorumq; naues ad Peloridem, quæ est agri Messanẽsis, coactæ stationẽ habebãt, ipsisq; peditatus aderat. Athenienses verò, & Rhegini, cùm naues vacuas animaduertissent, impressionem in eas fecerunt, manuq; ferrea iniecta vnam ipsorum depresserũt, viris [*ex ea*] natando elapsis. Postea verò, cùm Syracusani naues ingressi fuissent, & Messanã remulco tracti præteruehcrentur, Athenienses impetu rursus in eos facto, illis ex littore, D oraque caua in altum prouectis, & prius [*hostem*] aggressis, alteram nauem amiserunt. Syracusani autem, cùm in hac prætervectione, prœlioq; nauali, quod huiusmodi fuit, rem non deteriore conditione gessissent, in Messanæ portũ se receperunt.

---

[1] Η μεταξὺ ῥηγίου θάλασσα καὶ μεσσήνης] ἡ εἰς τὸν μεταξὺ ῥηγίου καὶ μεσσήνης ποταμὸν ῥέουσα. [2] Κληθεῖσα τοῦτο] τὸ μέρος τῆς θαλάσσης. * [3] Ες αὐτὸ] πρὸς τὸ σημαινόμενον. ἀντὶ τοῦ, ἐς αὐτὸν τὸν πορθμόν. Æ. P. [4] Εἰκότως χαλεπὴ ἐνομίσθη] εἰς τὸ πλεῦσαι δηλονότι. [5] Μίαν ναῦν ἀπολέσαντες] οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. [6] Καὶ νὺξ ἐπεγένετο] ἤγουν, γενομένη γὰρ νὺξ ἐπέσχε τὸ ἔργον. [7] Επὶ δὲ τὴν πελωρίδα] πελωρὶς, ἀκρωτήριον σικελίας τὸ βορειότατον. [8] Καὶ χειρὶ σιδηρᾷ] δηλονότι ὑπὸ τῶν συρακουσίων ἐπιβληθείσῃ ἀντὶ κηνὶ. μίαν οὖν ἀπώλεσαν οἱ ἀθηναῖοι. [9] Απὸ κάλω] τῷ λεγομένῳ παρόλκῳ. οἱ γὰρ παρ' αὐτὴν τὴν γῆν πλέοντες οὐ δύνανται ἐρέττειν. [10] Προσβαλόντες] τοῖς συρακουσίοις δηλονότι. [11] Αποσιμωσάντων] ὑπαναχωρησάντων, καὶ μετεωρισάντων τὰς ναῦς, ἵνα ἐκ πολλοῦ διαστήματος δυνηθῶσι μετὰ μείζονος ὁρμῆς ἐμβάλλειν τοῖς ἀθηναίοις. [12] Καὶ προεμβαλόντων] τῶν συρακουσίων πρὸ τῶν ἀθηναίων δηλονότι ἐμβαλόντων. * [13] Ετέραν] οἱ μὲν γὰρ συρακούσιοι μίαν τῶν οἰκείων νεῶν ὑπ' ἀθηναίων καταποντισθεῖσαν ἀπώλεσαν. οἱ δὲ ἀθηναῖοι καὶ αὐτοὶ ἑτέραν ἀπώλεσαν ὑπὸ τῶν πολεμίων καταφθαρεῖσαν. οὕτως οὖν τὴν ναῦς ἀντὶ νεὼς, καὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ. διὸ καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιφέρεται, οὐκ ἔλασσον ἔχοντες οἱ συρακούσιοι. διατί; διὰ τὴν ἀμοιβὴν, καὶ τὴν τοῦ κακοῦ ἀνταπόδοσιν. εἰσὶ δὲ καὶ οἳ νομίζουσι καὶ τὴν μίαν, καὶ τὴν ἑτέραν ναῦν πρὸς τοὺς συρακουσίους δεῖν ἀναφέρειν. ὅπερ ἐκ τῶν τοῦ ξυγγραφέως λόγων ἀπίθανον εἶναι φαίνεται. Æ. P.

Atque

Atq; Athenienſes quidem, cùm per nuntios intellexiſſent Camarinam Syracuſanis ab Archia, eiuſq; ſociis prodi, eò nauigarunt. Interea verò Meſſanenſes cum omnibus totius populi copiis terra, mariq; ſimul expeditionem ſuſceperunt aduerſus Naxum Chalcidicam, quæ finitima erat. Primoq; die Naxiis intra mœnia concluſis, agrum vaſtabant. Poſtero verò die, claſſe circumuecti per fluuium Aceſinen, agrum vaſtabant, at cum peditatu ad vrbem oppugnandam acceſſerunt. Interea verò Siculi multi, qui in montibus habitabant, ad opem Naxiis contra Meſſanenſes ferendam deſcenderunt. Quos vt conſpexere Naxij, ſumptis animis, & inter ſe cohortati, quòd Leontini, cæteriq; ſocij Græci ad opem ipſis ferendam aduentarent, ex vrbe ſubitò erumpentes, impetum in Meſſanenſes fecerunt. illiſq; in fugam verſis, ſupra mille interfecerunt, cæterique domum ægrè ſe receperunt. nam barbari maximam eorum partem in viis aggreſſi perdiderunt. Et naues, quæ ad Meſſanam appulerant, aliæ ab aliis ſeparatæ domum ſe receperunt, ſtatimq; Leontini, ſociiique cum Athenienſibus Meſſanam, vt bello attritam, oppugnatum iuerunt. Et Athenienſes quidem, cum claſſe, à portu; peditatus verò, à terra, vrbem oppugnantes, [*expugnare*] conabantur. Sed Meſſanenſes, & ex Locris aliquot cum Demotele, qui poſt cladem acceptam, vrbis præſidio relicti fuerant; eruptione facta, [*hoſtemq;*] repentè adorti, exercitus Leontinorum magnam partem in fugam verterunt, multoſq; interfecerunt. quod cùm vidiſſent Athenienſes, & ex nauibus exſcenſum in terram feciſſent, opem [*ipſis*] tulerunt, & Meſſanenſes inſequuti intra vrbis muros concluſerunt, eos perturbatos aggreſſi; erectoque trophæo Rhegium reuerterunt. Poſt hæc, Græci, qui erant in Sicilia, ſine Athenienſibus, alij alios mutuo bello terrâ infeſtabant. Athenienſes verò, qui ad Pylum erant, Lacedæmonios in inſula interceptos adhuc obſidebant; at Peloponneſij, qui in continente ſtatiua habebant,

A καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, Καμαρίνης ἀγγελθείσης προδίδοσθαι Συρακοσίοις ὑπ' Ἀρχίου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ἔπλευσαν ἐκεῖσε. Μεσσήνιοι δ' ἐν τούτῳ πανδημεὶ κατὰ γῆν καὶ ταῖς ναυσὶν ἅμα ἐστράτευσαν ἐπὶ Νάξον τὴν Χαλκιδικὴν ὅμορον οὖσαν· καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ [1] τειχήρεις ποιήσαντες τοὺς Ναξίους, ἐδῄουν τὴν γῆν· τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ταῖς μὲν ναυσὶ περιπλεύσαντες κατὰ τὸν Ἀκεσίνην ποταμὸν, τὴν γῆν ἐδῄουν, τῷ δὲ πεζῷ [2] πρὸς τὴν πόλιν B ἐσέβαλλον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ Σικελοὶ [3] ὑπὲρ τῶν ἄκρων πολλοὶ κατέβαινον [4] βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς Μεσσηνίους. καὶ οἱ Νάξιοι ὡς εἶδον, θαρσήσαντες, καὶ παρακελευόμενοι ἐν ἑαυτοῖς, ὡς οἱ Λεοντῖνοι σφίσι καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ξύμμαχοι ἐς τιμωρίαν ἐπέρχονται, ἐκδραμόντες ἄφνω ἐκ τῆς πόλεως, προσπίπτουσι τοῖς Μεσσηνίοις. καὶ τρέψαντες, ἀπέκτειναν τε ὑπὲρ χιλίους, καὶ οἱ λοιποὶ χαλεπῶς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ γὰρ οἱ βάρβαροι ἐν ταῖς ὁ- C δοῖς ἐπιπεσόντες, τοὺς πλείστους διέφθειραν. [5] καὶ αἱ νῆες σχοῦσαι ἐς τὴν Μεσσήνην, ὕστερον [6] ἐπ' οἴκου ἕκασται διεκρίθησαν. Λεοντῖνοι δὲ εὐθὺς καὶ οἱ ξύμμαχοι μετὰ Ἀθηναίων ἐς τὴν Μεσσήνην, [7] ὡς κεκακωμένην, ἐστράτευον καὶ προσβάλλοντες, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν λιμένα [8] ταῖς ναυσὶν ἐπειρῶντο, ὁ δὲ πεζὸς, πρὸς τὴν πόλιν. ἐπεκδρομὴν δὲ ποιησάμενοι οἱ Μεσσήνιοι, καὶ Λοκρῶν τινες μετὰ τοῦ Δημοτέλους, οἳ μετὰ τὸ πάθος ἐγκατελείφθησαν φρου- D ροὶ, ἐξαπιναίως προσπεσόντες, τρέπουσι τοῦ στρατεύματος τῶν Λεοντίνων τὸ πολὺ, καὶ ἀπέκτειναν πολλούς. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἀποβάντες ἀπὸ τῶν νεῶν, ἐβοήθουν, [9] καὶ κατεδίωξαν τοὺς Μεσσηνίους πάλιν ἐς τὴν πόλιν, [10] τεταραγμένοις [11] ἐπιγενόμενοι. καὶ τρόπαιον στήσαντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὸ Ῥήγιον. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἕλληνες, ἄνευ τῶν Ἀθηναίων, κατὰ γῆν ἐστράτευον ἐπ' ἀλλήλους. ἐν δὲ τῇ Πύλῳ ἔτι ἐπολιόρκουν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Λακεδαιμονίους οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατόπεδον τῶν Πελοποννησίων

γρ. ἐστράτευσαν

γρ. ἐπίρων

[1] Τειχήρεις ποιήσαντες] ἐντὸς δηλονότι τῶν τειχῶν ἀποκλείσαντες. [2] Πρὸς τὴν πόλιν ἐσέβαλλον] τὴν Νάξον. [3] Ὑπὲρ τῶν ἄκρων πολλοὶ] ἀντὶ τοῦ, οἱ ἐπὶ τῶν ἄκρων ὄντες, καὶ τῶν ὀρεινῶν, ὡς ἐκεῖ οἰκούντων αὐτῶν. [4] Βοηθοῦντες ἐπὶ τοὺς Μεσσηνίους] τοῖς Μεσσηνίοις δηλονότι βοηθοῦντες κατὰ τῶν Μεσσηνίων. [5] Καὶ αἱ νῆες σχοῦσαι] τῶν Συρακουσίων.

[6] Ἐπ' οἴκου ἕκασται διεκρίθησαν] ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου διακριθεῖσαι. [7] Ὡς κεκακωμένην] κακῶς πάσχουσαν. δεδυστυχηκυῖαν. [8] Ταῖς ναυσὶν ἐπειρῶντο] γράφεται ἐπίρων. τὴν Μεσσήνην δηλονότι. [9] Καὶ κατεδίωξαν τοὺς Μεσσηνίους] ἤγουν, διώξαντες ἐνέβαλλον. [10] Τεταραγμένοις] τοῖς Μεσσηνίοις. [11] Ἐπιγενόμενοι] ἐπιτεθέντες.

[1] κατὰ χώραν ἔμενεν. ἐπίπονος δ' ἦν τοῖς Ἀθηναίοις ἡ φυλακή, σίτου τε ἀπορίᾳ καὶ ὕδατος. οὐ γὰρ ἦν κρήνη [2] ὅτι μὴ μία ἐν αὐτῇ τῇ ἀκροπόλει τῆς Πύλου, καὶ αὕτη οὐ μεγάλη· [3] ἀλλὰ διαμώμενοι τὸν κάχληκα οἱ πλεῖστοι ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ, ἔπινον οἷον εἰκὸς ὕδωρ. [4] στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ στρατοπεδευομένοις ἐγίγνετο· καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἐχουσῶν ὅρμον, αἱ μὲν σῖτον ἐν τῇ γῇ [5] ᾑροῦντο κατὰ μέρος, [6] αἱ δὲ, μετέωροι ὥρμουν. ἀθυμίαν τε πλείστην ὁ χρόνος παρεῖχε, [7] παρὰ λόγον ἐπιγιγνόμενος, οὓς ᾤοντο [8] ἡμερῶν ὀλίγων ἐκπολιορκήσειν, [9] ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ, καὶ ὕδατι ἁλμυρῷ χρωμένους. αἴτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι, προειπόντες ἐς τὴν νῆσον ἐσάγειν σῖτόν τε τὸν βουλόμενον ἀληλεσμένον, καὶ οἶνον, καὶ τυρὸν, καὶ εἴ τι ἄλλο βρῶμα, οἷον ἂν ἐς πολιορκίαν ξυμφέρῃ· [10] τάξαντες [11] ἀργυρείου πολλοῦ, καὶ τῶν εἱλώτων τῷ ἐσαγαγόντι ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ ἐσῆγον ἄλλοι τε παρακινδυνεύοντες, καὶ μάλιστα οἱ εἵλωτες, ἀπαίροντες ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ὁπόθεν τύχοιεν, καὶ καταπλέοντες ἔτι νυκτὸς [12] ἐς τὰ πρὸς τὸ πέλαγος τῆς νήσου. μάλιστα δὲ ἐτήρουν ἀνέμῳ [13] καταφέρεσθαι. ῥᾷον γὰρ τὴν φυλακὴν τῶν τριήρων ἐλάνθανον ὁπότε πνεῦμα ἐκ πόντου εἴη· [14] ἄπορον γὰρ ἐγίγνετο περιορμεῖν. τοῖς δὲ [15] ἀφειδὴς ὁ κατάπλους καθειστήκει. [16] ἐπώκελλον γὰρ τὰ πλοῖα τετιμημένα χρημάτων· καὶ οἱ ὁπλῖται [17] περὶ τὰς κατάρσεις τῆς νήσου ἐφύλασσον. ὅσοι δὲ γαλήνῃ κινδυνεύσειαν, ἡλίσκοντο. [18] ἐσένεον δὲ καὶ κατὰ τὸν λιμένα κολυμβηταὶ ὕφυδροι, καλῳδίῳ ἐν ἀσκοῖς

in ſuo loco ſe continebant. Athenienſibus autem [*Pyli*] cuſtodia admodum laborioſa erat, cùm propter cõmeatus, tum propter aquæ inopiam. nullus enim fons, præter vnum, eumq; non magnũ, in ipſa Pyli arce erat. ſed pleriq; glaream ad mare ſuffodiẽtes, qualem credibile eſt aquam potabant. Erãt præterea loci anguſtiæ, propter quas in exiguo, [*& anguſto ſpatio*] caſtra habebãt. Et quia naues nullam ſtationem habebãt, harum quidem aliæ per vices cibũ in terra ſumebãt, aliæ verò in anchoris ſtabant. Et mora, quæ præter opinionem accidebat, maximum animi angorẽ [*ipſis*] afferebat, ꝙ homines in inſula deſerta, [*interceptos,*] & aqua ſalſa vtentes intra paucos dies à ſe expugnatum iri putarent. Cuius rei cauſa erant Lacedæmonij, qui edixerãt, vt quiſquis vellet, frumentum molitum, vinũ, caſeum, & ſi quid aliud eſculentũ eſſet, quod ad obſidionem tolerandam vtile eſſet, in inſulam importaret, hoc ingenti pretio æſtimantes, & Helotibus, qui [*aliquid horum illuc*] importaſſet, libertatem promittẽtes. Quare cũ alij [*res eſculentas in inſulam*] non ſine graui periculo comportabãt, tum verò præcipuè Helotes, ſoluentes ex qualibet Peloponneſi parte, in qua eos eſſe contigiſſet, & dum nox adhuc eſſet, appellentes ad eam inſulæ partem, quę pelagus ſpectabat. Ventum autem potiſſimùm obſeruabant, quo [*ad inſulam*] deferrentur. faciliùs enim triremium cuſtodiam latebant, quoties ventus à mari ſpirabat. Nam [*Atticæ naues tunc*] ſtationem circum inſulam habere non poterant. Illis verò curſus ad littora non parcus eſſe conſueuerat. Nam [*ſua*] nauigia pecuniis æſtimata [*in littus*] impingebant, [*quòd pro illorum iactura pretium in ſingula ſtatutum, ſibiq; promiſſum, à Lacedæmoniis ſe accepturos confiderent.*] Et [*Lacedæmoniorum*] milites, [*qui in inſula ab Athenienſibus obſidebantur,*] ad illas inſulæ partes, ad quas commodè naues appellere poterant, excubias agebant, [*vt commeatus allatos ſtatim reciperent.*] Quotquot verò mari tranquillo periculum ſubiſſent, [*ab Athenienſibus*] intercipiebantur. Illuc etiam per portum adnatabant vrinatores ſub aquis

---

[1] Κατὰ χώραν ἔμενεν] ἤγουν ἡσύχαζον. [2] Ὅτι μὴ μία] ἤγουν, εἰ μὴ μία. [3] Ἀλλὰ διαμώμενοι] ἀντὶ τοῦ διασκάπτοντες. εἴρηται δὲ ἀπὸ τοῦ ἄμη, ὅ ἐστι σκαφίον πλατύ. βούλεται δὲ εἰπεῖν ὅτι διαστέλλοντες τὸν κάχληκα, καὶ βόθρους ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ποιοῦντες, ηὕρισκον ὕδωρ, οἷον ἄν τις εἰς ἀνάγκην πίοι δι' ἄκραν δίψαν. [4] Στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ] διαστήματι δηλονότι τῆς γῆς. [5] Ἡροῦντο κατὰ μέρος] ἀντὶ τοῦ κατὰ διαδοχήν. [6] Αἱ δὲ, μετέωροι] ἤγουν ἐπ' ἀγκυρῶν. [7] Παρὰ λόγον ἐπιγιγνόμενος] παρὰ προσδοκίαν συμβαίνων. [8] Ἡμερῶν ὀλίγων] ἐντὸς δηλονότι. [9] Ἐν νήσῳ τε ἐρήμῃ] ὄντας δηλονότι. [10] Τάξαντες] τὸ εἰσάξειν. [11] Ἀργυρείου] ἕνεκεν δηλονότι. [12] Ἐς τὰ πρὸς τὸ πέλαγος] ἐς τὰ ἀφορῶντα. [13] Καταφέρεσθαι] κατάγεσθαι. [14] Ἄπορον γὰρ ἐγίγνετο περιορμεῖν] ἄπορον γὰρ ἦν δηλονότι ταῖς ναυσὶ περιορμεῖν τὴν νῆσον. [15] Ἀφειδὴς ὁ κατάπλους καθειστήκει] ἤγουν, ἀφειδοῦντες ἑαυτῶν κατέπλεον. [16] Ἐπώκελλον γὰρ τὰ πλοῖα] ἐξεδίδοσαν (φησὶ) τῇ πέτρᾳ τὰ πλοῖα ὠνηθέντα χρημάτων ὑπὸ Λακεδαιμονίων. ὑπέσχοντο γὰρ τοῖς ναυκλήροις δώσειν τὰς τιμὰς εἰ ἀπόληται τὰ αὐτῶν πλοῖα. [17] Περὶ τὰς κατάρσεις] κατάρσεις λέγει τοὺς ἐπιτηδείους εἰς καταγωγὴν τόπους καὶ εἰς τὸ προσορμίζεσθαι. τὸ δὲ ἐφύλασσον, ἀντὶ τοῦ, φρουροὶ ἦσαν τινὲς τῶν πολιορκουμένων, ἵνα εὐθὺς ἀπολάβωσι τὰς τροφάς. [18] Ἐσένεον δὲ] εἰσεκολύμβων. εἰσήρχοντο.

natan-

natantes, funiculo papauer mellitum lini que ſemen contuſum, in vtribus attrahentes, qui cùm initio [*cuſtodes Athenienſium*] fefelliſſent, poſtea obſeruari cœpti ſunt. Et quauis ratione vtrique conabantur, hi quidem, commeatus [*in inſulam*] tranſmittere, hi verò, cauere ne [*hoc*] ſe lateret. Athenienſes verò, qui in vrbe erant, cùm intellexiſſent ſuum exercitum variis incommodis affligi, & commeatus ad illos, qui in inſula erant, tranſportari, conſilij inopes erant, & verebantur ne hyems ſuum præſidium opprimeret, tum quia videbant ſuum exercitum res ad victum neceſſarias, circa Peloponneſum, vt pote in loco deſerto, ſibi comparandi facultatem non habiturum, tum etiam quia ne æſtate quidem ſatis commeatuum [*ad varios exercitus*] circummittere poterant. præterea [*videbant*] ſtationem [*ſuæ claſſi illic*] non futuram, quòd [*illa inſulæ*] loca eſſent importuoſa: ſed aut cuſtodia à ſe remiſſa, hoſtes incolumes euaſuros, aut nauigiis, quæ commeatus [*ad eos in inſulam*] importabant, erupturos [*putabant.*] Sed quod omnium maximè formidabant, illud erat, quòd Lacedæmonios aliquo firmo virium præſidio fretos, nullum caduceatorem de pace acturum ad ſe poſthac miſſuros arbitrarentur, eoſque pœnitebat quòd fœdera nō admiſiſſent. Cleon verò, cùm intelligeret eos ſuſpicari ſe impedimento fuiſſe ne pacis conditiones acciperentur, negabat verum dicere eos, qui nuntios [*de rebus illis*] afferebant. Cùm autem illi, qui nuntios attulerant, [*Athenienſes*] hortarentur, vt, ſi fidem ſibi nō haberent, aliquos exploratores [*eò*] mitterent, [*qui res explorent, & verum illarum ſtatum renuntiarent,*] ipſe cum Theogene explorator ab Athenienſibus electus eſt. Ille verò, cùm intelligeret ſe coactum iri vel eadem dicere, quæ illi, quos criminabatur, [*& mendacij inſimulabat,*] vel, ſi contraria dixiſſet, ſe mendacem viſum iri, Athenienſibus ſuadebat, quòd eos ad bellum gerendum animis magis propenſis eſſe videret, vt nullos quidem exploratores [*eò*] mitterent, neque cunctando [*rei gerendæ*] occaſionem prætermitterent: ſed, ſi vera ipſis viderentur ea, quæ nuntiabantur, cum claſſe [*illuc*] proficiſcerentur, vt viros illos expugnarent: & Niciam Nicerati [*filium,*] qui tunc dux erat, innuebat, [*& ſubobſcurè deſignabat,*] & cum exprobratione dicebat,

A [1] ἐφέλκοντες μήκωνα μεμελιτωμένην, [2] καὶ λίνου σπέρμα κεκομμένον· ὧν τὸ πρῶτον λανθανόντων, φυλακαὶ ὕστερον ἐγένοντο. παντί τε "τρόπῳ ἑκάτεροι ἐτεχνῶντο, οἱ μὲν, ἐσπέμπειν τὰ σιτία, οἱ δὲ, μὴ λανθάνειν σφᾶς. ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις πυνθανόμενοι περὶ τῆς στρατιᾶς, ὅτι ταλαιπωρεῖται, καὶ σῖτος τοῖς [3] ἐν τῇ νήσῳ ὅτι ἐσπλεῖ, ἠπόρουν, καὶ ἐδεδοίκεσαν μὴ σφῶν χειμὼν [4] τὴν φυλακὴν ἐπιλάβοι, ὁρῶντες τῶν τε ἐπιτηδείων τὴν περὶ τὴν B Πελοπόννησον κομιδὴν ἀδύνατον ἐσομένην ἅμα ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ, καὶ οὐδ' ἐν θέρει οἷοί τε ὄντες ἱκανὰ περιπέμπειν· τόν τε ἔφορμον, χωρίων ἀλιμένων ὄντων, οὐκ ἐσόμενον. ἀλλ' ἢ σφῶν ἀνέντων τὴν φυλακὴν [5] περιγενήσεσθαι τοὺς ἄνδρας, ἢ τοῖς πλοίοις ἃ τὸν σῖτον αὐτοῖς ἦγε, χειμῶνα τηρήσαντας ἐκπλεύσεσθαι. πάντων τε ἐφοβοῦντο μάλιστα τοὺς Λακεδαιμονίους, [6] ὅτι ἔχοντάς τε ἰσχυρὸν αὐτοὺς ἐνόμιζον οὐκέτι σφίσιν [7] ἐπικηρυκεύεσθαι· καὶ C μετεμέλοντο, τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι. Κλέων δὲ, γνοὺς αὐτῶν τὴν ἐς αὐτὸν ὑποψίαν περὶ τῆς κωλύμης τῆς ξυμβάσεως, οὐ τἀληθῆ ἔφη λέγειν τοὺς ἐξαγγέλλοντας. παραινούντων δὲ τῶν ἀφιγμένων, εἰ μὴ σφίσι πιστεύουσι, κατασκόπους τινὰς πέμψαι, ᾑρέθη κατάσκοπος αὐτὸς μετὰ "Θεογένους ὑπὸ Ἀθηναίων. καὶ γνοὺς ὅτι ἀναγκασθήσεται ἢ ταὐτὰ λέγειν οἷς διέβαλλεν, ἢ τἀναντία εἰπὼν, ψευδὴς φανήσεσθαι· παρῄνει τοῖς Ἀθηναίοις, D ὁρῶν αὐτοὺς καὶ "ὡρμημένους τι τὸ πλέον τῇ γνώμῃ στρατεύειν, ὡς χρὴ κατασκόπους μὲν μὴ πέμπειν, "μηδὲ διαμέλλειν καιρὸν παριέντας· εἰ δὲ δοκεῖ αὐτοῖς ἀληθῆ εἶναι τὰ ἀγγελλόμενα, πλεῖν ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. καὶ ἐς Νικίαν τὸν Νικηράτου, στρατηγὸν ὄντα, [8] ἀπεσήμαινεν, [9] ἐχθρὸς ὢν, [10] καὶ ἐπιτιμῶν,

γρ. τρόπῳ

γρ. Θεαγένους

γρ. ὡρμημένους τὸ πλέον τι τῇ

γρ. μηδὲ μέλλειν

[1] Ἐφέλκοντες μήκωνα μεμελιτωμένην] εἶδος βοτάνης ἡ μήκων, ἧς ὁ μὲν ὀπὸς θανάσιμος, ὡς λέγεται· τὸ δὲ σῶμα, γλυκύτατον. δύναται δὲ πείνης ἀπαλλάττειν μιγνυμένη μέλιτι.
[2] Καὶ λίνου σπέρμα κεκομμένον] τοῦτο δίψης ἀπαλλάττει. θεραπεύει γὰρ αὐτὴν πρὸς ὀλίγον τινὰ καιρόν. ὅθεν καὶ τοῖς πυρέττουσι προσάγεται παρὰ τῶν ἰατρῶν. τὸ δὲ κεκομμένον, ἀληλεσμένον.
[3] Ἐν τῇ νήσῳ] τῇ Σφακτηρίᾳ.
[4] Τὴν φυλακὴν ἐπιλάβῃ] κωλύσῃ.
[5] Περιγενήσεσθαι τοὺς ἄνδρας] ἀντὶ τοῦ περισωθῆναι. ζήσειν.
[6] Ὅτι ἔχοντάς τι ἰσχυρὸν] ἤγουν, ἔχοντας πολλὴν δύναμιν.
[7] Ἐπικηρυκεύεσθαι] πρεσβείαν πέμπειν.
[8] Ἀπεσήμαινεν] ἀποσκώπτων ἐδήλου.
[9] Ἐχθρὸς ὢν] τῷ Νικίᾳ δηλονότι.
[10] Καὶ ἐπιτιμῶν] ἐγκαλῶν. ἐπιμεμφόμενος. ὀνειδίζων.

ῥᾴδιον εἶναι παρασκευῇ, εἰ ἄνδρες εἶεν οἱ στρατηγοὶ, πλεύσαντας λαβεῖν τοὺς ἐν τῇ νήσῳ· καὶ αὐτός γ' ἂν, εἰ ἦρχε, ποιῆσαι τοῦτο. ὁ δὲ Νικίας, τῶν τε Ἀθηναίων τι [1] ὑποθορυβησάντων ἐς τὸν Κλέωνα, ὅτι οὐ καὶ νῦν πλεῖ, εἰ ῥᾴδιόν γε αὐτῷ φαίνεται, καὶ ἅμα ὁρῶν αὐτὸν ἐπιτιμῶντα, ἐκέλευεν ἥντινα βούλεται δύναμιν λαβόντα [2] τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ, τὸ μὲν πρῶτον οἰόμενος αὐτὸν λόγῳ μόνον ἀφιέναι, ἑτοῖμος ἦν· γνοὺς δὲ τῷ ὄντι [3] * [4] παραδωσείοντα, [5] ἀνεχώρει, καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς, [6] ἀλλ' ἐκεῖνον στρατηγεῖν· δεδιὼς ἤδη, καὶ οὐκ ἂν οἰόμενός οἱ αὐτὸν τολμῆσαι ὑποχωρῆσαι. αὖθις δὲ ὁ Νικίας ἐκέλευε, [7] καὶ ἐξίστατο τῆς ἐπὶ Πύλῳ ἀρχῆς, καὶ μάρτυρας τοὺς Ἀθηναίους ἐποιεῖτο. οἱ δὲ (οἷον ὄχλος φιλεῖ ποιεῖν) ὅσῳ μᾶλλον ὁ Κλέων ὑπέφευγε τὸν πλοῦν, [8] καὶ ἐξανεχώρει τὰ εἰρημένα, τόσῳ ἐπεκελεύοντο τῷ Νικίᾳ, παραδιδόναι τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐκείνῳ ἐπεβόων πλεῖν. ὥστε οὐκ ἔχων ὅπως τῶν εἰρημένων ἔτι ἐξαπαλλαγῇ, ὑφίσταται τὸν πλοῦν· καὶ παρελθὼν, οὔτε φοβεῖσθαι ἔφη Λακεδαιμονίους, πλεύσεσθαί τε λαβὼν, ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδένα, Λημνίους δὲ καὶ Ἰμβρίους τοὺς παρόντας, καὶ πελταστὰς οἳ ἦσαν ἔκ τε Αἴνου βεβοηθηκότες, καὶ ἄλλοθεν τοξότας τετρακοσίους. * [9] ταῦτα δὲ ἔχων, ἔφη πρὸς τοὺς ἐν Πύλῳ στρατιώτας, ἐντὸς ἡμερῶν εἴκοσιν ἢ ἄξειν Λακεδαιμονίους ζῶντας, ἢ * [10] αὐτοῦ ἀποκτενεῖν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις ἐνέπεσε μέν τι καὶ γέλωτος, τῇ κουφολογίᾳ αὐτοῦ, ἀσμένοις δ' ὅμως ἐγίγνετο τοῖς σώφροσι τῶν ἀνθρώπων, λογιζομένοις δυοῖν ἀγαθοῖν τοῦ ἑτέρου τεύξεσθαι, ἢ Κλέωνος ἀπαλλαγήσεσθαι (ὃ μᾶλλον ἤλπιζον) ἢ σφαλεῖσι γνώμης, Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσεσθαι.

γρ. πόσον

facile eſſe parata claſſe, ſi duces viri eſſent fortes, [eò] proficiſci, viroſq; in inſula interceptos expugnare: hocq; ſe facturum, ſi gereret præturam. At Nicias, cùm Athenienſes aliquãtulum tumultuati eſſent aduerſus Cleonem, quod ne tunc quidem, ſi res facilis ipſi videretur, [*aduerſus hoſtes*] nauigaret, ſimul etiam, cùm videret ipſum [*Cleonem*] ignauiam ſibi exprobãtem, iuſſit ipſum aſſumptis, quibus vellet copiis, quod ad ſe [*duces*] attineret, [*ſuoq; permiſſu, rem*] aggredi. Hic verò primò quidem exiſtimans eum [*non ex animo: ſed*] verbo tenus [*ſibi præturam, & negotium hoc*] relinquere, [*ad expeditionem ſuſcipiendam*] paratus erat. Sed vbi cognouit ipſum reuera cupere [*præturam*] tradere, tergiuerſari cœpit, & illum, non ſe, prætoria dignitate præditum eſſe dixit: timore iam perculſus, & ratus eum ſibi [*prætura*] cedere non auſurum. Nicias verò rurſus [*idem*] iubebat, & prætura ad Pylum [*gerenda ei*] cedebat, & Athenienſes teſtabatur. Illi verò (quemadmodum vulgus facere ſolet) quo magis Cleon nauigationem ſubterfugiebat, ac tergiuerſabatur, promiſſis ſtare recuſans, eo magis Niciæ imperabant, vt præturam [*illi*] traderet, illiq́ue acclamabant, vt nauigaret. Quamobrẽ [*Cleon,*] cùm non poſſet amplius ſe expedire ex iis, quæ dixerat, expeditionem ſuſcipit. Et in mediam concionem progreſſus, dixit ſe non timere Lacedæmonios, & ſe nauigaturum, nullo de ciuium numero ſecum ducto: ſed Lemniis, & Imbriis, qui aderant, aſſumptis etiam peltatis, qui ex Æno venerant auxilio, & aliunde ſagittariis quadringentis. Cum his copiis dixit [*ſe iturum*] ad milites, qui ad Pylum erant, [*&*] intra viginti dies, aut Lacedæmonios viuos adducturum, aut illic interfecturum. Tunc autem leuitas hominis, & inanis eius oratio riſum aliquomodo mouit, iucunda tamẽ accidit viris prudentibus, conſiderantib. ſe alterum è duobus bonis adepturos, aut ſe Cleonis importunitate liberatũ iri (quod magis ſperabant,) aut, ſi opinione ſua fruſtrati fuiſſent, [*illũ*] Lacedæmonios in ſuã poteſtatem redacturũ.

[1] Ὑποθορυβησάντων] μετὰ θορύβου εἰπόντων. [2] Τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι ἐπιχειρεῖν] ἤτοι ἐπὶ τοὺς ἐν τῇ Σφακτηρίᾳ· ἢ, μέρος τὸ ἐφ' ἑαυτῶν εἶναι. τὸ δὲ εἶναι, παρέλκει ἀττικῶς. ἢ, ὡς Ἀντύλλος, ἐπὶ σφίσι τοῖς στρατηγοῖς δηλονότι. [3] Παραδωσείοντα] ἐφιέμενον παραδοῦναι τῷ Νικίᾳ. * [4] Παραδωσείοντα] τὸν Νικίαν τὴν ἀρχὴν, εἴτε τὴν στρατηγίαν αὐτοῦ τῷ Κλέωνι παραδοῦναι ἐφιέμενον. Æ. P. [5] Ἀνεχώρει] ἀντὶ τοῦ ἀνεδύετο. [6] Ἀλλ' ἐκεῖνον στρατηγεῖν] ἀλλ' ἐκεῖνον δεῖν στρατηγεῖν. [7] Καὶ ἐξίστατο] παρεχώρει. [8] Καὶ ἐξανεχώρει] ἀντὶ τοῦ, ἀνεδύετο ποιεῖν ἅπερ ὑπέσχετο. ἀπέφευγεν. * [9] Ταῦτα δὲ ἔχων] ταύτην δὲ τὴν δύναμιν ἔχων, ἔφη αὐτὸς πρὸς τοὺς ἐν Πύλῳ στρατιώτας ἐκπλεύσας, ἐντὸς. καὶ τὰ ἑξῆς. ἄλλως. ταύτην δὲ τ. δ. ἔ. ἔφη πρὸς τοῖς ἐν Πύλῳ στρατιώταις. οὕτω γάρ τινες γεγράφθαι οἴονται. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν κάτω λεγομένων. Κλέων τε ἐκείνῳ τῷ Δημοσθένει δηλονότι, προπέμψας ἄγγελον ὡς ἥξων, καὶ ἔχων στρατιὰν, ἣν ᾐτήσατο, ἀφικνεῖται ἐς Πύλον. Æ. P. * [10] Αὐτοῦ] ἐκεῖ. ἐν τῇ νήσῳ τῇ Σφακτηρίᾳ. Æ. P.

Cùm

Cùm autem res omnes ad expeditionem necessarias in concione peregisset, & Athenienses expeditionem suis suffragiis ipsi decreuissent, ipseque Demosthenem, vnum ex ducibus, qui ad Pylum erant, sibi collegam adiunxisset, e uestigio discessit. Demosthenem autem [*ideo*] collegam sibi adiunxit, quòd audiret ipsum in animo habere exscensum ex nauibus in insulam facere. Milites enim loci [*angustiis ac*] inopia grauiter pressi, & obsessi potius, quàm obsidentes, ad periclitandam belli fortunam animis erant propensi. Præterea ipsa insula incendium passa ipsi vires, [*& animum*] addidit. nam cùm prius esset magna ex parte syluosa, & inuia, propter perpetuam solitudinem, [*eam*] formidabat, atque [*hoc*] pro hostibus magis facere putabat. nam in magnas copias ex nauibus in terram egressas illos ex locis abditis irruptionem facturos, & multa detrimenta sibi daturos [*intelligebat.*] sibi verò illorum errata, & apparatum, propter syluam, non perinde perspicua fore: suarum verò copiarum omnia peccata [*hostibus*] manifesta fore. quamobrem illos ex improuiso, quacunque voluerint, impressionem in se facturos. nam hostem inuadendi arbitrium penes illos futurum. Quòd si manus in locis densis per vim conserere contenderet: illos, qui essent pauciores, sed locorum peritiores, longè meliore conditione rem gesturos arbitrabatur, quàm illos, qui numero superiores essent: at locorum imperitiores. Præterea suum exercitum, qui numerosus erat, clàm profligatum iri, suis erepta facultate prospiciendi, qua parte alij aliis mutuam opem ferre possent. Hæc autem potissimum ob cladem in Ætolia acceptam (quam magna ex parte propter syluam acceperat) in mentem ipsi veniebant. Cùm autem milites propter insulæ angustias, ad extremas eius oras, prandij parandi causa, adhibita custodia, [*dispositisque speculatoribus, qui prospicerent, & obseruarent hostis aduentum, ne incauti opprimerentur,*] accedere coacti fuissent, & quidam [*ex illorum numero*] syluam paulatim incendisset inuitus, posteaque ventus excitatus fuisset, magna eius pars hostibus insciis est cremata.

A καὶ πάντα διαπραξάμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ψηφισαμένων Ἀθηναίων αὐτῷ τὸν πλοῦν, τῶν τε ἐν Πύλῳ στρατηγῶν ἕνα προσελόμενος Δημοσθένην, τὴν ἀναγωγὴν διὰ τάχους ἐποιεῖτο. τὸν δὲ Δημοσθένην προσέλαβε, πυνθανόμενος τὴν ἀπόβασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον διανοεῖσθαι. [1] οἱ γὰρ στρατιῶται, κακοπαθοῦντες * [2] τοῦ χωρίου τῇ ἀπορίᾳ, καὶ μᾶλλον πολιορκούμενοι ἢ πολιορκοῦντες, ὥρμηντο [3] διακινδυνεῦσαι. [4] καὶ αὐτῷ ἔτι B ῥώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρέσχε. πρότερον μὲν γὰρ οὔσης αὐτῆς ὑλώδους ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ ἀτριβοῦς, διὰ τὴν ἀεὶ ἐρημίαν, ἐφοβεῖτο, καὶ πρὸς τῶν πολεμίων τοῦτο ἐνόμιζε μᾶλλον, εἶναι. πολλῷ γὰρ ἂν στρατοπέδῳ ἀποβάντι ἐξ ἀφανοῦς χωρίου προσβάλλοντας [5] αὐτοὺς βλάπτειν. [6] σφίσι μὲν γὰρ τὰς [7] ἐκείνων ἁμαρτίας, καὶ παρασκευὴν, ὑπὸ τῆς ὕλης, οὐκ ἂν ὁμοίως δῆλα εἶναι· [8] τοῦ δὲ αὐτῶν στρατοπέδου καταφανῆ ἂν εἶναι C πάντα τὰ ἁμαρτήματα, [9] ὥστε προσπίπτειν ἂν αὐτοὺς ἀπροσδοκήτως ᾗ βούλοιντο. [10] ἐπ' ἐκείνοις γὰρ εἶναι ἂν τὴν ἐπιχείρησιν. εἰ δ' αὖ ἐς δασὺ χωρίον βιάζοιτο [11] ὁμόσε ἰέναι, τοὺς ἐλάσσους, ἐμπείρους δὲ τῆς χώρας, κρείττους ἐνόμιζε [12] τῶν πλεόνων ἀπείρων· λανθάνειν τε ἂν τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον πολὺ ὂν διαφθειρόμενον, [13] οὐκ οὔσης τῆς προσόψεως ᾗ χρῆν ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν. ἀπὸ δὲ τοῦ Αἰτωλικοῦ πάθους [14] (ὃ διὰ τὴν ὕλην μέρος τι D ἐγένετο) οὐχ ἥκιστα αὐτὸν ταῦτα ἐσῄει. [15] τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀναγκασθέντων διὰ τὴν στενοχωρίαν τῆς νήσου, τοῖς ἐσχάτοις προσίσχοντας ἀριστοποιεῖσθαι διὰ προφυλακῆς, καὶ ἐμπρήσαντός τινος κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης ἄκοντος, καὶ ἀπὸ τούτου πνεύματος ἐπιγενομένου, τὸ πολὺ αὐτῆς ἔλαθε κατακαυθέν.

γρ. παρεῖχε

γρ. βάλλειν

---

[1] Οἱ γὰρ στρατιῶται] τῶν ἀθηναίων. *[2] Τοῦ χωρίου ἀπορίᾳ] καλῶς· καὶ γὰρ ὁ ξυγγραφεὺς ἄνω εἶπεν· ἐπίπονος δ' ἦν τοῖς ἀθηναίοις ἡ φυλακὴ, σίτου τε ἀπορίᾳ, καὶ ὕδατος. καὶ, στενοχωρία τε ἐν ὀλίγῳ στρατοπεδευομένοις ἐγίγνετο. Æ. P. [3] Διακινδυνεῦσαι] παράβολόν τι διαπράξασθαι. [4] Καὶ αὐτῷ ἔτι] αὐτῷ τῷ Δημοσθένει προθυμίαν ἐνεποίησεν, ἢ ἐπλήρωσεν. [5] Αὐτοὺς βάλλειν] τοὺς λάκωνας δηλονότι. [6] Σφίσι μὲν γὰρ] σφίσι τοῖς ἀθηναίοις. [7] Ἐκείνων ἁμαρτίας] ἐκείνων τῶν λακεδαιμονίων. [8] Τοῦ δὲ αὐτῶν στρατοπέδου] αὐτῶν τῶν ἀθηναίων. [9] Ὥστε προσπίπτειν ἂν αὐτοὺς] τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι προσπίπτειν τοὺς λακεδαιμονίους. [10] Ἐπ' ἐκείνοις γὰρ εἶναι ἂν] αὐτοὺς τοὺς λάκωνας ἐπ' ἐκείνοις τοῖς λακεδαιμονίοις. [11] Ὁμόσε ἰέναι] ἀντὶ τοῦ, εἰς χεῖρας, ἢ πλησίον, ἤτοι εἰς σταδίαν μάχης. [12] Τῶν πλεόνων ἀπείρων] τῶν ἀθηναίων. [13] Οὐκ οὔσης τῆς προσόψεως] τῆς θεωρείας. [14] Ὃ διὰ τὴν ὕλην μέρος] τοῦ πάθους δηλονότι. [15] Τῶν δὲ στρατιωτῶν] τῶν ἀθηναίων στρατιωτῶν.

οὕτω δὴ [1] τούς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδὼν πλείους ὄντας, ὑπονοῶν πρότερον ἐλάσσοσι [2] τὸν σῖτον αὐτοῦ ἐσπέμπειν, τότε ὡς ἐπ' ἀξιόχρεων τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον σπουδὴν ποιεῖσθαι, τήν τε νῆσον εὐαποβατωτέραν οὖσαν, τὴν ἐπιχείρησιν παρεσκευάζετο, στρατιάν τε μεταπέμπων ἐκ τῶν ἐγγὺς ξυμμάχων, καὶ τὰ ἄλλα ἑτοιμάζων. [3] Κλέων δὲ ἐκείνῳ τε προπέμψας ἄγγελον ὡς ἥξων, καὶ ἔχων στρατιὰν ἣν ᾐτήσατο, ἀφικνεῖται ἐς Πύλον. [4] καὶ ἅμα γενόμενοι, πέμπουσι πρῶτον [5] ἐς τὸ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατόπεδον κήρυκα, προκαλούμενοι εἰ βούλοιντο ἄνευ κινδύνου τοὺς ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρας σφίσι τά τε ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς κελεύειν παραδοῦναι, [6] ἐφ' ᾧ φυλακῇ [7] τῇ μετρίᾳ τηρήσονται, ἕως ἄν τι [8] περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθῇ. οὐ προσδεξαμένων δὲ αὐτῶν, μίαν μὲν ἡμέραν ἐπέσχον, τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀνηγάγοντο μὲν, νυκτὸς ἐπ' ὀλίγας ναῦς τοὺς ὁπλίτας πάντας ἐπιβιβάσαντες· πρὸ δὲ τῆς ἕω ὀλίγον ἀπέβαινον τῆς νήσου ἑκατέρωθεν ἔκ τε τοῦ πελάγους καὶ πρὸς τοῦ λιμένος, ὀκτακόσιοι μάλιστα ὄντες ὁπλῖται· [9] καὶ ἐχώρουν δρόμῳ [10] ἐπὶ τὸ πρῶτον φυλακτήριον τῆς νήσου. [11] ὧδε γὰρ διετετάχατο. [12] ἐν ταύτῃ μὲν τῇ πρώτῃ φυλακῇ ὡς τριάκοντα ἦσαν ὁπλῖται, [13] μέσον δὲ καὶ ὁμαλώτατόν τε καὶ περὶ τὸ ὕδωρ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν καὶ Ἐπιτάδας ὁ ἄρχων εἶχε· μέρος δέ τι οὐ πολὺ αὐτὸ τὸ ἔσχατον ἐφύλασσε τῆς νήσου τὸ πρὸς τὴν Πύλον, [14] ὃ ἦν ἔκ τε θαλάσσης ἀπόκρημνον, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἥκιστα ἐπίμαχον. [15] καὶ γάρ τι καὶ ἔρυμα αὐτόθι ἦν παλαιὸν, λίθων [16] λογάδην πεποιημένον· ὃ ἐνόμιζον σφίσιν ὠφέλιμον ἂν εἶναι, εἰ καταλαμβάνοι ἀναχώρησις βιαιοτέρα. οὕτω μὲν τεταγμένοι ἦσαν.

γρ. αὖ

A Sic igitur [*Demoſthenes*] facilius conſpicatus Lacedæmonios, qui plures erãt, [*quàm arbitrabatur*,] cùm prius commeatum ad pauciores illuc tranſmitti ſuſpicaretur, tũc [*adhortatus eſt*] Athenienſes ad maiorem diligentiam adhibendam, vt pote aduerſus [*copias*] minimè contemnendas, & in inſulam ex nauibus facilius deſcendi poſſe [*demonſtrabat*,] & ad eam inuadendam ſe præparabat, ſociales copias ex locis vicinis accerſens, & cætera præparãs. Cleon igitur nuntio ad illum præmiſſo, per quem B illi ſignificaret ſe venturum, cum copiis, quas petierat, Pylum peruenit. Et cùm in vnum locum conueniſſent, [*& conſilia inter ſe de bello gerendo communicaſſent*,] ante omnia caduceatorem ad hoſtium caſtra in continente poſita, vt illos prouocarent, ſi vellent imperare ſuis militibus in inſula interceptis, vt ſine periculo & arma, & ſe ipſos ſibi traderent, ea conditione, vt cuſtodia tolerabili ſeruarentur, donec aliquid de rerum ſumma tranſactum eſſet. ſed cùm illi conditionem iſtam non acce- C piſſent, vnum quidem diem ſuperſederunt: poſtridie verò, noctu quidem diſceſſerunt, omnibus militibus in paucas naues impoſitis: at paulo ante auroram, ab vtraque inſulæ parte, & à pelago, & à portu, ex nauibus in terram deſcenderunt, milites circiter octingenti. curſuq; ad primum hoſtium præſidium in inſula collocatum contenderunt. Sic enim [*Lacedæmoniorum milites*] erant diſpoſiti. In hoc primo præſidio milites erant circiter triginta. Præſidium verò in media, & planiſſima [*totius inſulæ*] parte, & prope a- D quam collocatum, illorum plerique cum Epitada duce tenebant. Quædam verò ipſius [*Epitadæ*] nõ magna manus cuſtodiebat extremam inſulæ partem, quæ Pylum ſpectabat, quæ [*pars*] & à mari prærupta erat, & à terra minimè oppugnari poterat. nam & caſtellum quoddam vetuſtum ex ſaxis paſſim lectis conſtructum illic erat, quod ſibi profuturum putabant, ſi qua maiore vi [*in loca tutiora*] ſe recipere cogerentur.

---

[1] Τούς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον κατιδὼν] ὁ Δημοσθένης δηλαδή. [2] Τὸν σῖτον αὐτοῦ] τὸ αὐτοῦ, τοπικὸν ἐπίρρημα. καὶ Ὅμηρος, αὐτοῦ ἐρυκακέειν. [3] Κλέων δὲ ἐκείνῳ] τῷ Δημοσθένει. [4] Καὶ ἅμα γενόμενοι] ἤγουν, συνελθόντες ὁ Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης. [5] Ἐς τὸ ἐν τῇ ἠπείρῳ στρατόπεδον κήρυκα] τῶν Λακεδαιμονίων. [6] Ἐφ' ᾧ] ἀντὶ τοῦ, οὗ χάριν. [7] Τῇ μετρίᾳ] ἤγουν φιλανθρώπῳ. [8] Περὶ τοῦ πλέονος ξυμβαθῇ] ἤγουν περὶ σπονδῶν σύμβασις γένηται, ὡς ἂν εἰ ἔλεγε, καὶ περὶ τῶν ὅλων πραγμάτων, ἕως τέλειαι σπονδαὶ γένωνται, καὶ παντὸς τοῦ πολέμου ἀπαλλαγή. [9] Καὶ ἐχώρουν δρόμῳ] ἤγουν ἔτρεχον. [10] Ἐπὶ τὸ πρῶτον φυλακτήριον τῆς νήσου] δραμόντες ἐπέθεντο τοῖς πρώτως φυλάσσουσιν. [11] Ὧδε γὰρ διετετάχατο] διατεταγμένοι καὶ μεμερισμένοι ἦσαν οἱ ἐν τῇ νήσῳ. [12] Ἐν ταύτῃ μὲν τῇ πρώτῃ φυλακῇ] πρώτην φυλακὴν φησὶν αὐτοὺς τοὺς φύλακας. ἐπιφέρει γὰρ ὅτι τρία τάγματα ἦσαν Λακεδαιμονίων τὰ φυλάττοντα τὴν νῆσον. ἓν μὲν, ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς νήσου, πρὸς τὸ πέλαγος· ἕτερον δὲ, ἐν τῷ ἄκρῳ τῷ πρὸς τὸν λιμένα· ἕτερον δὲ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς νήσου, ὅπου τὸ ὕδωρ. πρώτην οὖν φυλακὴν λέγει τὴν πρὸς τὸ πέλαγος. [13] Μέσον δὲ καὶ ὁμαλώτατόν τε] ἔνθα (φησὶν) ἦν τὸ ὁμαλὸν καὶ ἰσόπεδον καὶ οὐκ ἐν ὕψει κείμενον τῆς νήσου μέρος. [14] Ὃ ἦν ἔκ τε θαλάσσης] ὅπερ (φησὶ) μέρος τὸ ἔσχατον, καὶ προέχον ἐπὶ τὴν Πύλον, τραχύ τι ἦν καὶ δύσβατον. [15] Καὶ γάρ τι καὶ ἔρυμα αὐτόθι ἦν] φρούριον. [16] Λογάδην πεποιημένον] ἐπιλέκτως.

Athe-

Athenienſes verò, cuſtodes, quos in prima ſtatione collocatos curſu inuaſerunt, confeſtim interfecerunt, [*eos*] in cubilibus [*iacentes*,] & adhuc arma capientes [*nacti*.] Nam in terrã ex nauibus clàm deſcenderant, illis opinantib. naues ex conſuetudine ad ſtationem noctu commeaſſe. Sed ſimul atq; dies illuxit, reliquus etiam exercitus in terram deſcendit, & ex nauib. paulo pluribus quàm ſeptuaginta, omnes, præter Thalamios, armati [*prodierũt*,] & octingenti ſagittarij, & peltaſtæ his non pauciores, & Meſſenij, qui auxiliũ [*Demoſtheni*] tulerãt, & cæteri omnes, quotquot circa Pylum [*aliqua loca*] tenebãt, exceptis cuſtodibus, qui in munitionib. erant. Hi autem à Demoſthene variis in partib. inſtructi fuerunt, ita vt in ſingulis duceni, & plures, in nõnullis etiã pauciores eſſent. Cum autem locorum cacumina occupaſſent, vt hoſtes quammaxima dubitatione vndiq; circumuenti premerentur, nec haberent aduerſus quam partem inſtructi in aciem prodirẽt: ſed vndiq; telis à multitudine peterentur, &, ſi illos quidẽ, qui in fronte ſtabant, inuaſiſſent, ab illis, qui à tergo ſtabãt, telis peterentur: ſin eos, qui ad alterum latus erant, petiiſſent, ab illis, qui ab vtroque latere inſtructi imminebãt, ferirentur. deniq; leuis hoſtiũ armatura, & qui maximè inermes erãt, ipſis, quocunq; ſe vertiſſent, à tergo ſemper hæſuri erant, ſagittis, iaculis, lapidibus, & fundis [*eos petentes, & non cominus: at*] eminus rem ſtrenuè gerentes, quos ne perſequi quidem licebat. Nam & dum fugerent, [*aduerſarios*] vincebant, & cedentibus inſtabant. Hoc igitur conſilio Demoſthenes & antè copias in inſulã exponere cogitarat, & in acie inſtruẽda, & re gerenda, [*eodem tunc*] eſt vſus. At Epitadas, & qui cum eo erant, & illa militum in inſula interceptorum manus, quæ maxima erat, cùm vidiſſent & primum præſidium profligatum, & exercitum contra ſe venientem, aciem inſtruxerunt, & in grauem Athenienſium armaturam ire contenderunt, eo cõſilio, vt ad manus venirent. hæc enim à fronte fuerat collocata: ſed leuis armatura, ab vtroq; latere, & à tergo inſtructa ſtabat.

οἱ δὲ ἀθηναῖοι τοὺς μὲν πρώτους φύλακας, [1] οἷς ἐπέδραμον, εὐθὺς διαφθείρουσιν, ἔν τε ταῖς εὐναῖς, ἔτι ἀναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα. [2] καὶ λαθόντες τὴν ἀπόβασιν, οἰομένων αὐτῶν τὰς ναῦς κατὰ τὸ ἔθος εἰς ἔφορμον τῆς νυκτὸς πλεῖν. ἅμα δὲ ἕῳ γιγνομένῃ, καὶ ὁ ἄλλος στρατὸς ἀπέβαινον, ἐκ μὲν νεῶν ἑβδομήκοντα, καὶ ὀλίγῳ πλειόνων, * [3] πάντες, πλὴν θαλαμίων, [4] ὡς ἕκαστοι ἐσκευασμένοι· τοξόται τε ὀκτακόσιοι, καὶ πελτασταὶ οὐκ ἐλάσσους τούτων. [5] μεσσηνίων τε οἱ βεβοηθηκότες, καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι * [6] περὶ πύλον κατεῖχον πάντες, πλὴν τῶν ἐπὶ τοῦ τείχους φυλάκων. Δημοσθένους δὲ τάξαντος, [7] διέστησαν κατὰ διακοσίους τε καὶ πλείους. ἔστι δ᾽ ᾗ ἐλάσσους, τῶν χωρίων τὰ μετεωρότατα λαβόντες, ὅπως ὅτι πλείστη ἀπορία ᾖ τοῖς πολεμίοις πανταχόθεν κεκυκλωμένοις, καὶ μὴ ἔχωσι πρὸς ὅ, τι ἀντιτάξωνται, [8] ἀλλ᾽ ἀμφίβολοι γίγνωνται [9] τῷ πλήθει, εἰ μὲν τοῖς πρόσθεν ἐπίοιεν, ὑπὸ τῶν κατόπιν βαλλόμενοι, εἰ δὲ τοῖς πλαγίοις, ὑπὸ τῶν ἑκατέρωθεν παρατεταγμένων. κατὰ νώτου τε ἀεὶ ἔμελλον αὐτοῖς ᾗ χωρήσειαν οἱ πολέμιοι ἔσεσθαι ψιλοί, [10] καὶ οἱ ἀπορώτατοι τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις καὶ λίθοις καὶ σφενδόναις, [11] ἐκ πολλοῦ ἔχοντες ἀλκήν. οἷς μηδὲ ἐπελθεῖν οἷόν τε ἦν. φεύγοντές τε γὰρ ἐκράτουν, καὶ ἀναχωροῦσιν ἐπέκειντο. τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ ὁ Δημοσθένης τό τε πρῶτον τὴν ἀπόβασιν ἐπενόει, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἔταξεν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐπιτάδαν, καὶ ὅπερ ἦν πλεῖστον τῶν ἐν τῇ νήσῳ, ὡς εἶδον τό, τε πρῶτον φυλακτήριον διεφθαρμένον, καὶ στρατὸν σφίσιν ἐπιόντα, ξυνετάξαντο, καὶ τοῖς ὁπλίταις τῶν ἀθηναίων ἐπῇσαν, βουλόμενοι [12] ἐς χεῖρας ἐλθεῖν. [13] ἐξ ἐναντίας γὰρ οὗτοι καθειστήκεσαν, ἐκ πλαγίου δὲ οἱ ψιλοί, καὶ κατὰ νώτου.

γρ. κεκα- λυμένοις

τό, τε πρῶτον ... P.

[1] Οἷς ἐπέδραμον] ἤγουν καθ᾽ ὧν. [2] Καὶ λαθόντες τὴν ἀπόβασιν] λαθραίαν ποιήσαντες. * [3] Πάντες] ὅτι τὸ στρατὸς ὄνομα, πλῆθος στρατιωτῶν σημαίνει, διὰ τοῦτο τὸ πάντες καλῶς ἐπιφέρεται. τὸ δὲ ὡς ἕκαστοι, ἢ ἐπαναλήψεως, καὶ σαφηνείας χάριν προσετέθη, ἢ παρέλκει. Æ. P. [4] Ὡς ἕκαστοι ἐσκευασμένοι] ἤγουν ὡπλισμένοι. [5] Μεσσηνίων τε οἱ βεβοηθηκότες] οἱ παραγενόμενοι τῷ Δημοσθένει ἐξ ἀρχῆς εἰς βοήθειαν. * [6] Περὶ πύλον κατεῖχον] τὸ πλῆρες, τινὰ χώραν, ἢ τινὰ χωρία κατεῖχον· καὶ γὰρ ὡς ἄνω προείρηται, καὶ κάτω λέγεται, ἡ πύλος ἦν τῆς μεσσηνίδος ποτὲ οὔσης γῆς. καὶ οἱ μεσσήνιοι περὶ ταύτην κατὰ τὸ εἰκὸς ἔτι πολλὰ κατεῖχον, ὑπὸ λακεδαιμονίων οὐ κατεχόμενα. Æ. P. [7] Διέστησαν] ἐτάχθησαν μεμερισμένως.

[8] Ἀλλ᾽ ἀμφίβολοι] ἑκατέρωθεν βαλλόμενοι. πανταχόθεν. [9] Τῷ πλήθει] ὑπὸ τοῦ πλήθους. [10] Καὶ οἱ ἀπορώτατοι τοξεύμασιν] οἱ μὲν ἐξηγήσαντο, οἱ ἄποροι ὅπλων, καὶ τοξεύμασι μόνοις χρώμενοι· οἱ δὲ λέγουσιν, οἱ εἰς ἀπορίαν καθιστάντες τοὺς ἀντιτεταγμένους τοῖς τοξεύμασιν. ὃ καὶ βέλτιον. καὶ γὰρ καὶ Ὅμηρος ἐχρήσατο τῇ τοιαύτῃ λέξει, χλωρὸν εἰπὼν δέος, ὡς οὐκ αὐτὸ ἔχον τὴν χλωρότητα, ἀλλ᾽ ἑτέροις αὐτὴν ἐμποιοῦν. καὶ τὸν Διόνυσον φασὶ μαινόμενον, οὐχ ὅτι αὐτὸς μαίνεται, ἀλλ᾽ ὅτι ποιεῖ μαίνεσθαι. [11] Ἐκ πολλοῦ ἔχοντες ἀλκὴν] ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν, ἐκ πολλοῦ διαστήματος τὴν δύναμιν ἔχοντες. πόρρωθεν γὰρ τὸ τόξον ἰσχύει. [12] Ἐς χεῖρας ἐλθεῖν] συμπλακῆναι. [13] Ἐξ ἐναντίας γὰρ οὗτοι] οἱ ἀθηναῖοι.

[1] τοῖς μὲν οὖν ὁπλίταις οὐκ ἠδυνήθησαν προσμῖξαι, [2] οὐδὲ τῇ σφετέρᾳ [3] ἐμπειρίᾳ χρήσασθαι. οἱ γὰρ ψιλοὶ ἑκατέρωθεν βάλλοντες εἶργον, καὶ ἅμα ἐκεῖνοι οὐκ ἀντεπήεσαν, ἀλλ' ἡσύχαζον. τοὺς δὲ ψιλούς, ᾗ μάλιστα αὐτοῖς προσθέοντες προσκέοιντο, ἔτρεπον, [4] καὶ οἱ ὑποστρέφοντες ἠμύνοντο, [5] ἄνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι, [6] καὶ προλαμβάνοντες ῥᾳδίως τῆς φυγῆς, χωρίων τε χαλεπότητι, καὶ ὑπὸ τῆς πρὶν ἐρημίας τραχέων ὄντων· ἐν οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐδύναντο διώκειν, ὅπλα ἔχοντες. χρόνον μὲν οὖν τινὰ ὀλίγον οὕτω πρὸς ἀλλήλους [7] ἠκροβολίσαντο. τῶν δὲ Λακεδαιμονίων οὐκέτι ὀξέως ἐπεκθεῖν [8] ᾗ προσπίπτοιεν δυναμένων, γνόντες αὐτοὺς οἱ ψιλοὶ βραδυτέρους ἤδη ὄντας τῷ ἀμύνασθαι, [9] καὶ αὐτοὶ τῇ τε ὄψει τοῦ θαρσεῖν τὸ πλεῖστον εἰληφότες, πολλαπλάσιοι φαινόμενοι, καὶ ξυνειθισμένοι μᾶλλον μηκέτι δεινοὺς αὐτοὺς ὁμοίως σφίσι φαίνεσθαι, [10] ὅτι οὐκ εὐθὺς ἄξια [11] τῆς προσδοκίας ἐπεπόνθεσαν, ὥσπερ ὅτε πρῶτον ἀπέβαινον [12] τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι ὡς ἐπὶ Λακεδαιμονίους, καταφρονήσαντες, καὶ ἐμβοήσαντες, ἀθρόοι ὥρμησαν ἐπ' αὐτούς· καὶ ἔβαλλον λίθοις τε καὶ τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις, ὡς ἕκαστός τι πρόχειρον εἶχε. γενομένης δὲ τῆς βοῆς ἅμα τῇ ἐπιδρομῇ, ἔκπληξίς τε ἐνέπεσεν ἀνθρώποις ἀήθεσι τοιαύτης μάχης, καὶ ὁ κονιορτὸς τῆς ὕλης νεωστὶ κεκαυμένης ἐχώρει πολὺς ἄνω. ἄπορόν τε ἦν ἰδεῖν τὸ πρὸ αὑτοῦ, ὑπὸ τῶν τοξευμάτων καὶ λίθων ἀπὸ πολλῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ κονιορτοῦ ἅμα φερομένων. τό, τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπὸν τοῖς Λακεδαιμονίοις καθίστατο. [13] οὔτε γὰρ οἱ πῖλοι ἔστεγον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε ἐναποκέκλαστο βαλλομένων.

γρ. ἐπιθέοντες

A sed neque cum grauis armaturæ militibus manus conserere, neque sua [*pugnæ statariæ*] peritia vti potuerunt. nam milites leuiter armati [*eos*] vtrinque [*telis*] petentes prohibebant, simul etiam illi contra [*eos*] non procurrebant: sed in suo loco se continebant. Leuem autem armaturam fugabant, quacunque impetu facto eos maximè infestabat. Hæc verò iterum conuersa [*eos*] propulsabat, quòd homines essent leuiter armati, & qui facilè fugam capessere nt, antequam hostis eos assequeretur, B [*idq;*] cùm ob locorum difficultatem, tum etiam ob [*eorundem*] asperitatem à pristina solitudine manantem. Per quæ Lacedæmonij, quòd arma gestarent, [*& grauiter armati essent, eos*] persequi nō poterant. Sic igitur illi aliquantisper inter se leui certamine pugnarunt, sed cùm Lacedæmonij non amplius celeriter [*in hostes*] procurrere possent, quâ impetum fecissent, milites leuiter armati, cùm ipsos propter assiduū hostis propulsandi laborem iam defatigatos esse animaduertissent, & ipsi spectaculo [*paucitatis hostium, quam videbāt,*] animis C multo magis confirmati, quòd [*illis*] longè plures essent, & iam assueti minus illos formidare, quòd non amplius adeò formidabiles, [*vt antè,*] ipsis viderentur, quia non continuò tam grauia mala perpessi fuerāt, quàm sperauerant, quum primùm in terram egressi sunt, animis seruilē in morem deiecti, quippe qui contra Lacedæmonios irent, [*his inquam de causis,*] cùm [*illos*] contempsissent, & clamorem sustulissent, impetum in ipsos conferti fecerunt. Et lapidibus, sagittis, iaculis, telisque, quæ quisque ad manum habebat, [*eos*] petebant. D Clamore autem sublato, & impetu simul facto, pauor homines huiusmodi pugnæ insuetos inuasit, & syluæ nuper incensæ multus puluis in sublime ferebatur. Et propter sagittas, ac lapides, qui ab ingenti hominū multitudine iaciebantur, & vnà cum puluere ferebantur, vnusquisq; spatium ante suos pedes positum ægrè prospicere poterat. Tunc verò prœlium Lacedæmoniis asperius esse cœpit. Nā neq; [*ipsorum*] armatura sagittis amplius resistere poterat, & hastæ, quibus petebantur, in ea fractæ inhærebāt.

---

[1] Τοῖς μὲν οὖν ὁπλίταις] τῶν Ἀθηναίων. [2] Οὐδὲ τῇ σφετέρᾳ] ἵνα λέξῃ τῷ πεζομαχεῖν, καθ' ὃ μᾶλλον ἔμπειροί εἰσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι. [3] Ἐμπειρίᾳ] τῇ ἐπιστήμῃ τῇ πολεμικῇ. [4] Καὶ οἱ ὑποστρέφοντες ἠμύνοντο] οἱ ψιλοὶ τοὺς Λακεδαιμονίους παυομένους τῆς διώξεως ὑποστρέφοντες ἠμύνοντο. [5] Ἄνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι] ψιλῇ ὁπλίσει ὡπλισμένοι. [6] Καὶ προλαμβάνοντες] φθάνοντες, ὥστε μὴ καταλαμβάνεσθαι. [7] Ἠκροβολίσαντο] οἱονεὶ πόρρωθεν ἔβαλον αὐτούς. [8] Ἡ προσπίπτοιεν] οἱ ψιλοὶ δηλονότι. [9] Καὶ αὐτοὶ τῇ τε ὄψει] ἐθάρρησαν ὄψει, ἰδόντες ἑαυτοὺς πολλαπλασίους τῶν ἐναντίων ὄντας. ἢ πολλαπλασίους ἑαυτοὺς δόξαντες τῶν κατὰ τὴν ἀλήθειαν ὄντων. [10] Ὅτι οὐκ εὐθὺς ἄξια] ὅτι (φησὶν) οὐκ ἔπαθον τοιαῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων οἷα προσεδόκων παθεῖν ὑπ' αὐτῶν ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς, ὅτε ἐπέβησαν τῆς νήσου. [11] Τῆς προσδοκίας] ἀντὶ τοῦ τῆς δειλίας. [12] Τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι] ὡς ἂν εἰ ἔλεγε, τεταπεινωμένοι φόβῳ, ἕνεκα τῆς ὑπολήψεως τῶν Λακεδαιμονίων, ἣν εἶχον περὶ αὐτῶν, ὡς ὅτι σφόδρα εἰσὶ πεζομάχοι καὶ πολεμικοί. [13] Οὔτε γὰρ οἱ πῖλοι] πῖλοί εἰσι τὰ ἐξ ἐρίου πηκτὰ ἐνδύματα, ὥσπερ θωράκιά τινα ὑπὸ τὰ στήθη, ἃ ἐνδύονται· οἱ δὲ, τὰ ἐπικείμενα ταῖς περικεφαλαίαις.

neque

neq; sua pristina virtute vti poterant, tum A quòd eorum oculis erepta esset omnis facultas prospiciendi, quæ ante pedes erant; tum quòd propter maiorem clamorem ab hostibus sublatum exaudire non possent, quæ ipsis [*à ducibus*] præciperentur; tum etiam quòd periculum [*ipsos*] vndique circumsisteret, nec vllam spem haberent excogitandæ rationis, qua hostem propulsando seruarentur. Tandem verò, cùm multi iam sauciati essent, quòd semper in eodem loci spatio versarentur, [*sese*] conglobantes ad extremam insulæ munitio- B nem, non multum distantem, & ad suum præsidium, [*quod illic erat,*] iuerunt. cùm autem cessissent, tunc verò milites leuiter armati longè confidentius, clamore sublato [*illis*] instare cœperunt, & quotquot de Lacedæmoniis, dum se reciperent, intercipiebantur, [*ab hoste*] cædebantur. sed pleriq; ad [*suam*] munitionem elapsi, cum custodibus, qui illic erant, se instruxerunt ad omnem [*munitionis partem,*] vt [*hostem*] propulsarent, quâ parte [*munitio*] oppugnari poterat. Athenienses verò [*ab ipsis*] attracti, [*ipsosque insequuti,*] ipsos quidem C circumuenire, & circumdare non poterant, propter loci situm, qui natura munitus erat: sed ab aduersa fronte aggressi, [*eos*] propellere conabantur. Diuque, & ad maximam diei partem vtrique pugna, siti, & sole grauiter fatigati [*tamen malis*] resistebant, & conabantur, hi quidem [*illos*] ex superiore loco detrudere; illi verò non cedere: [*sed munitionem tueri.*] facilius autem, quàm antè Lacedæmonij [*tunc hostem*] propulsabant, quòd ab vtroque latere circumueniri non possent. sed D cùm res nullum haberet exitum, Messeniorum dux ad Cleonem, & Demosthenem accedens, eos frustra laborare dixit. sed si sagittariorum; & leuis armaturæ aliquam partem sibi dare vellent, ad illos à tergo circumueniendum [*ea*] via, quamcunque ipse inuenisset, [*dixit se*] putare irruptionem [*in munitionem*] per vim fieri posse. cùm autem accepisset quæ petierat, iter clàm ingressus, ne ab illis conspiceretur, accedens quâ paulatim insulæ partes præruptæ aliquem aditum dabant, & ad eam partem, qua Lacedæmonij, loci natura muniti situ freti, non custodiebant, ægrè, & vix illis insciis [*munitionem*] circumiit.

A εἶχόν τε οὐδὲν σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι, ἀποκεκλῃμένοι μὲν τῇ ὄψει τοῦ προορᾶν, ὑπὸ δὲ τῆς μείζονος βοῆς τῶν πολεμίων, τὰ ἐν αὐτοῖς παραγγελλόμενα οὐκ ἐσακούοντες· κινδύνου τε πανταχόθεν περιεστῶτος, καὶ οὐκ ἔχοντες ἐλπίδα καθότι χρὴ ἀμυνομένους σωθῆναι. τέλος δὲ, τραυματιζομένων ἤδη πολλῶν, διὰ τὸ ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναστρέφεσθαι, [1] ξυγκλήσαντες, ἐχώρησαν ἐς τὸ ἔσχατον ἔρυμα τῆς νήσου, ὃ οὐ πολὺ ἀπεῖ- B χε, καὶ τοὺς ἑαυτῶν φύλακας. [2] ὡς δὲ ἐνέδοσαν, ἐνταῦθα ἤδη πολλῷ ἔτι πλέον βοῇ τεθαρσηκότες οἱ ψιλοὶ ἐπέκειντο, καὶ τῶν λακεδαιμονίων ὅσοι μὲν ὑποχωροῦντες ἐγκατελαμβάνοντο, ἀπέθνησκον· οἱ δὲ πολλοὶ, διαφυγόντες ἐς τὸ ἔρυμα, [3] μετὰ τῶν ταύτῃ φυλάκων [4] ἐτάξαντο παρὰ πᾶν, ὡς ἀμυνούμενοι ᾗπερ ἦν ἐπίμαχον. καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐπισπώμενοι, περίοδον μὲν αὐτῶν [5] καὶ κύκλωσιν χωρίου ἰσχύι οὐκ εἶχον, προσ- C ιόντες δὲ ἐξ ἐναντίας, ὤσασθαι ἐπειρῶντο. καὶ χρόνον μὲν πολὺν καὶ τῆς ἡμέρας τὸ πλεῖστον ταλαιπωρούμενοι ἀμφότεροι ὑπό τε τῆς μάχης καὶ δίψους καὶ ἡλίου, ἀντεῖχον, πειρώμενοι, οἱ μὲν, ἐξελάσασθαι ἐκ τοῦ μετεώρου, οἱ δὲ, μὴ ἐνδοῦναι. ῥᾷον δ᾽ οἱ λακεδαιμόνιοι ἠμύνοντο ἢ ἐν τῷ πρὶν, οὐκ οὔσης σφῶν τῆς κυκλώσεως [6] ἐς τὰ πλάγια. [7] ἐπειδὴ δὲ ἀπέραντον ἦν, προσελθὼν ὁ τῶν μεσσηνίων στρατηγὸς Κλέωνι καὶ Δη- D μοσθένει, [8] ἄλλως ἔφη πονεῖν σφᾶς· εἰ δὲ βούλονται ἑαυτῷ δοῦναι τῶν τοξοτῶν μέρος τι καὶ τῶν ψιλῶν, περιιέναι κατὰ νώτου αὐτοῖς ὁδῷ ᾗ ἂν αὐτὸς εὕρῃ, δοκεῖν βιάσασθαι τὴν ἔφοδον. λαβὼν δὲ ἃ ᾐτήσατο, [9] ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ὁρμήσας, ὥστε μὴ ἰδεῖν [10] ἐκείνους, [11] κατὰ τὸ ἀεὶ παρῆκον τοῦ κρημνώδους τῆς νήσου προσβαίνων, καὶ ᾗ οἱ λακεδαιμόνιοι, χωρίου ἰσχύι πιστεύσαντες, οὐκ ἐφύλασσον, χαλεπῶς τε καὶ μόλις περιελθὼν ἔλαθε.

γρ. δίψης

[1] Ξυγκλήσαντες] συνασπίσαντες. πυκνώσαντες. συναχθέντες.
[2] Ὡς δὲ ἐνέδοσαν] ἔκλιναν. ἐχαυνώθησαν. [3] Μετὰ τῶν ταύτῃ φυλάκων] ἐν τῷ ἐρύματι. [4] Ἐτάξαντο παρὰ πᾶν] παρὰ πᾶν μέρος τοῦ ἐρύματος, ὅσον ἦν μέρος ἐπίμαχον. τουτέστι, καθ᾽ ὃ ἐδύναντο οἱ ἀθηναῖοι προσελθόντες μάχεσθαι.
[5] Καὶ κύκλωσιν] λείπει τὸ ποιήσασθαι. [6] Ἐς τὰ πλάγια] ἀντὶ τοῦ ἐκ τῶν πλαγίων. [7] Ἐπειδὴ δὲ ἀπέραντον ἦν] τὸ ἔργον τοῦ πολέμου. [8] Ἄλλως ἔφη πονεῖν] ματαίως.
[9] Ἐκ τοῦ ἀφανοῦς] ἀντὶ τοῦ, ἐκ τοῦ μὴ βλεπομένου τῶν λακεδαιμονίων. [10] Ἐκείνους] ἤγουν τοὺς λακεδαιμονίους.
[11] Κατὰ τὸ ἀεὶ παρῆκον] τουτέστι, κατὰ τὸ ἐνδιδοῦν, καὶ ἀνάβασιν παρέχον.

καὶ ἐπὶ τοῦ μετεώρου ἐξαπίνης ἀναφανεὶς κατὰ νώτου αὐτῶν, τοὺς μὲν τῷ ἀδοκήτῳ ἐξέπληξε, [1] τοὺς δὲ, ἃ προσεδέχοντο ἰδόντας, πολλῷ μᾶλλον ἐπέρρωσε. καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι, βαλλόμενοί τε ἀμφοτέρωθεν ἤδη, καὶ γιγνόμενοι ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι (ὡς μικρὸν μεγάλῳ εἰκάσαι) τῷ ἐν θερμοπύλαις. ἐκεῖνοί τε γὰρ τῇ ἀτραπῷ περιελθόντων τῶν περσῶν, διεφθάρησαν. οὗτοί τε, ἀμφίβολοι ἤδη ὄντες, οὐκέτι ἀντεῖχον, ἀλλὰ πολλοῖς τε ὀλίγοι μαχόμενοι, καὶ ἀσθενείᾳ σωμάτων, διὰ τὴν σιτοδείαν, ὑπεχώρουν· καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐκράτουν ἤδη τῶν ἐφόδων. γνοὺς δὲ ὁ Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης * [2] ὅτι εἰ καὶ ὁποσονοῦν μᾶλλον ἐνδώσουσι, διαφθαρησομένους αὐτοὺς ὑπὸ τῆς σφετέρας στρατιᾶς, ἔπαυσαν τὴν μάχην, καὶ [3] τοὺς ἑαυτῶν ἀπεῖρξαν, βουλόμενοι ἀγαγεῖν αὐτοὺς ἀθηναίοις ζῶντας, [4] εἴπως τοῦ κηρύγματος ἀκούσαντες [5] ἐπικλασθεῖεν τῇ γνώμῃ τὰ ὅπλα παραδοῦναι, καὶ ἡσσηθεῖεν τοῦ παρόντος δεινοῦ. ἐκήρυξάν τε, εἰ βούλοιντο τὰ ὅπλα παραδοῦναι καὶ σφᾶς αὐτοὺς ἀθηναίοις, ὥστε βουλεῦσαι ὅ, τι ἂν ἐκείνοις δοκῇ. οἱ δὲ, ἀκούσαντες, [6] παρῆκαν τὰς ἀσπίδας οἱ πλεῖστοι, καὶ τὰς χεῖρας ἀνέσεισαν, δηλοῦντες προσίεσθαι τὰ κεκηρυγμένα. μετὰ δὲ ταῦτα γενομένης τῆς ἀνακωχῆς, ξυνῆλθον ἐς λόγους, ὅ, τε Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης, καὶ ἐκείνων, Στύφων ὁ Φάρακος, τῶν πρότερον ἀρχόντων, τοῦ μὲν πρώτου τεθνηκότος Ἐπιτάδου, τοῦ δὲ μετ᾽ αὐτὸν [7] Ἱππαγρέτου ἐφῃρημένου, ἐν τοῖς νεκροῖς ἔτι ζῶντος κειμένου ὡς τεθνεῶτος, αὐτὸς τρίτος ἐφῃρημένος ἄρχειν κατὰ νόμον, [8] εἴ τι ἐκεῖνοι πάσχοιεν. ἔλεγε δὲ ὁ Στύφων καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ὅτι βούλονται [9] διακηρυκεύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἠπείρῳ λακεδαιμονίους [10] ὅ, τι χρὴ σφᾶς ποιεῖν. [11] καὶ ἐκείνων μὲν οὐδένα ἀφέντων, αὐτῶν δὲ τῶν ἀθηναίων καλούντων ἐκ τῆς ἠπείρου κήρυκας,

A Et ex improuiso, & repentè in loco superiore à tergo hostium cõspectus: illos quidem ob inopinatum casum metu consternauit; hos verò, qui cernebant, quod expectabant, multo magis cõfirmauit. Quare Lacedæmonij, cùm vtrinq; telis iam peterentur, & in eadem fortuna cõstituti essent, (vt parua magnis conferam) in qua ad Thermopylas [*olim Spartani cum duce Leonida fuerant.*] nam illi in semita à Persis circumuenti, perierunt. Et isti, cùm vndiq; telis iam peterentur, [*hosti*] diutius resistere non potuerũt: sed pauci cum multis dimi- B cantes, & ob inediam corpore languentes, cedere cœperũt. Et Athenienses omni accessu iam potiebãtur. Cùm autem Cleon, & Demosthenes animaduerterent illos, quo magis cederent, [*eo magis*] à suis copiis interfectum iri, pugnam sedarunt, suosq; [*pugnare*] prohibuerunt, quòd illos viuos ad Athenienses ducere cuperent, si fortè audita caduceatoris voce, frangerentur animis ad arma tradenda, & præsenti calamitatis grauitate vincerentur. Et per præconem edixerũt, nunquid arma, & se ipsos C Atheniensibus dedere vellẽt, ea conditione vt Athenienses arbitratu suo de ipsis statuerent. Illi verò audito hoc edicto, pleriq; clypeos deposuerunt, & manus quassarũt, significantes se accipere conditiones sibi per præconis vocem oblatas. Postea verò factis induciis, in colloquium venerunt Cleon, & Demosthenes, & ex illis, Styphon Pharacis [*filius*,] quòd Epitadas, qui erat prior ex superiorib. ducibus, iam defunctus esset, & Hippagretes, qui in eius locum fuerat suffectus, adhuc superstes in- D ter defunctos tanquam mortuus iaceret, ipse tertius designatus, qui legitimum imperium obtineret, si quid humanitus ipsis accidisset. Styphon autem, & qui cum eo erant, dixerunt se velle per præcones, [*& internuntios*] agere cũ Lacedæmoniis, qui in continente erant, [*vt ex ipsis intelligerent*] quid sibi faciẽdum esset. Cùm autem Athenienses nullum quidem illorum [*in continentem*] proficisci permisissent: sed ipsi ex cõtinente caduceatores euocassent,

[1] Τοὺς δὲ, ἃ προσεδέχοντο] ἤγουν, ἀθηναίοις. * [2] Οὐκ εἰ καὶ] τὸ τῆς συντάξεως ἀπαιτεῖ, ὅτι, εἰ καὶ ὁποσονοῦν μᾶλλον ἐνδώσουσι, διαφθαρήσονται αὐτοὶ ὑπὸ τῆς σφ. στρ. ἄλλως λεκτέον, γνοὺς, εἰ καὶ ὁπ. μ. ἐνδ. διαφθαρησομένους ὑπὸ τῆς σφ. στρ. ἀλλ᾽ ἡ σύνταξις ἐνήλλακται. ὁ δὲ νοῦς οὗτος, ὅσῳ μᾶλλον ἐνδώσοιεν οἱ λακεδαιμόνιοι, τόσῳ μᾶλλον ὑπὸ τῆς σφ. στρ. διαφθαρησομένους, τῆς μάχης ἔπαυσαν. [3] Καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀπεῖρξαν] τῆς μάχης δηλονότι. [4] Εἴπως τοῦ κηρύγματος ἀκούσαντες] οἱ λακεδαιμόνιοι. [5] Ἐπικλασθεῖεν τῇ γνώμῃ] χαυνωθεῖεν. [6] Παρῆκαν] ἀφῆκαν. [7] Ἱππαγρέτου ἐφῃρημένου] ἀντὶ τοῦ, μετ᾽ ἐκεῖνον ᾑρημένου καὶ χειροτονηθέντος. [8] Εἴ τι ἐκεῖνοι πάσχοιεν] ἤγουν, ἀποθάνοιεν. [9] Διακηρυκεύσασθαι] ἐν ἴσῳ μέν πως ἐστὶ τῷ ἐπικηρυκεύεσθαι. εἰ μή τις εἴποι τὸ μὲν διακηρυκεύεσθαι, πρὸς φίλους, τὸ δὲ ἐπικηρυκεύεσθαι, πρὸς πολεμίους. [10] Ὅ, τι χρὴ σφᾶς ποιεῖν] καί τι εἰπεῖν αὐτῷ ὅτι ἔδοξεν αὐτοῖς παραδοῦναι τὰ ὅπλα, καὶ προσίεσθαι τὰ κεκηρυκευμένα. διὰ λέγομεν ὅτι ἐκεῖ μὲν ἔλεγε περὶ τῶν στρατιωτῶν, ἐνταῦθα δὲ, περὶ τοῦ αὐτῶν στρατηγοῦ. [11] Καὶ ἐκείνων μὲν οὐδένα ἀφέντων] τῶν λακεδαιμονίων τῶν ἐν τῇ σφακτηρίᾳ. ἀφέντων δὲ λέγει, ὥστε ἐξελθεῖν διακηρυκεύεσθαι πρὸς τοὺς ἐν τῇ πύλῳ.

& bis,

A &bis, terve [*Lacedæmonij suos*] interrogassent: postremus, qui à Lacedæmoniis ex continente missus ad eos nauigauit, [*illorum nomine hæc*] renuntiauit, Lacedęmonij iubent vos ita vobis ipsis cõsulere, vt nullũ dedecus admittatis. Illi verò, consilio inter se inito arma & se ipsos dediderunt. Illum autem diem, & noctem insequentẽ Athenienses eos in custodia tenuerũt. Postridie verò, Athenienses quidẽ trophæo in insula statuto, cætera ad nauigationem [*necessaria*] pararũt, & captiuos trierarchis asseruãdos distribuerũt. B Lacedæmonij verò, misso caduceatore, suorum cadauera receperunt. Tot autem in insula partim obierunt, partim viui capti fuerũt. Vniuersi quidem, qui in insulam transierant, erant quadringenti, & viginti grauis armaturæ milites. Ex hoc numero [*Athenas*] viui delati fuerunt trecenti minus octo, cæteri cæsi fuerunt. Inter hos autẽ, qui viui capti fuerant, erant Spartani ad centum, & viginti. Ex Atheniensibus verò, nõ multi perierunt. Pugna enim non fuit stataria. Tempus autem vniuersum, quo illi in insula fuerũt obsessi, C à pugna nauali vsq; ad prœlium in insula cõmissum, fuerũt duo, & septuaginta dies. Et spatio dierum circiter viginti, quib. legati fœderũ causa [*Athenas*] abierant, [*Lacedæmonij in insula obsessi*] frumẽtum, [*& cæteras res ad victum necessarias, Atheniensium permissu à suis ciuibus*] acceperunt. reliquis verò [*diebus,*] ab illis, qui clàm [*in insulam*] nauigabant, nutriti fuerunt. Et frumẽti, ac aliorum esculentorũ reliquiæ in insula relictæ fuerunt. nam Epitadas dux vnicuiq; parcius hæc quàm pro copia præbebat. D Athenienses igitur, & Pelopõnesij cum suis vtriq; copiis è Pylo domum redierunt. Et Cleonis promissio, quamuis fuisset insana, tamen effectum est consequuta. nam intra viginti dies (quemadmodum promiserat) hostes [*Athenas*] adduxit. Hoc autem omnium, quæ in hoc bello contigerunt, maximè præter opinionẽ Græcis accidit.

A καὶ * γενομένης ἐπερωτήσεως δὶς ἢ τρίς, ὁ τελευταῖος διαπλεύσας αὐτοῖς ἀπὸ τῆς ἐκ τῆς ἠπείρου Λακεδαιμονίων ἀνήρ, ἀπήγγειλεν ὅτι, οἱ Λακεδαιμόνιοι κελεύουσιν ὑμᾶς αὐτοὺς περὶ ὑμῶν αὐτῶν βουλεύεσθαι, [1] μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντας. οἱ δέ, καθ' ἑαυτοὺς βουλευσάμενοι, τὰ ὅπλα παρέδοσαν, καὶ σφᾶς αὐτούς. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἐν φυλακῇ εἶχον αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐν τῇ νήσῳ, τὰ ἄλλα B διεσκευάζοντο ὡς ἐς πλοῦν, καὶ τοὺς ἄνδρας τοῖς τριηράρχοις διεδίδοσαν ἐς φυλακήν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, κήρυκα πέμψαντες, τοὺς νεκροὺς διεκομίσαντο. ἀπέθανον δ' ἐν τῇ νήσῳ, καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν τοσοίδε· εἴκοσι μὲν ὁπλῖται διέβησαν καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες· τούτων ζῶντες ἐκομίσθησαν ὀκτὼ ἀποδέοντες τριακόσιοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἀπέθανον. καὶ Σπαρτιᾶται τούτων ἦσαν τῶν ζώντων περὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Ἀθηναίων δὲ οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν· ἡ γὰρ μάχη οὐ C σταδία ἦν. χρόνος δὲ ὁ ξύμπας ἐγένετο ὅσον οἱ ἄνδρες οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἐπολιορκήθησαν, ἀπὸ τῆς ναυμαχίας μέχρι τῆς ἐν τῇ νήσῳ μάχης, ἑβδομήκοντα ἡμέραι καὶ δύο. τούτων περὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἐν αἷς οἱ πρέσβεις περὶ τῶν σπονδῶν ἀπῇσαν, *[2] ἐσιτοδοτοῦντο· τὰς δὲ ἄλλας *[3] τοῖς ἐσπλέουσι λάθρα διετρέφοντο. καὶ ἦν σῖτος ἐν τῇ νήσῳ, καὶ ἄλλα βρώματα ἐγκατελείφθη· ὁ γὰρ ἄρχων Ἐπιτάδας ἐνδεεστέρως ἑκάστῳ παρεῖχεν [4] ἢ πρὸς τὴν ἐξουσίαν. οἱ μὲν D δὴ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Πελοποννήσιοι [5] ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ *[6] ἐκ τῆς Πύλου ἑκάτεροι ἐπ' οἴκου. καὶ τοῦ Κλέωνος [7] καίπερ μανιώδης οὖσα ἡ ὑπόσχεσις ἀπέβη. ἐντὸς γὰρ εἴκοσιν ἡμερῶν ἤγαγε τοὺς ἄνδρας, [8] ὥσπερ ὑπέστη. [9] παρὰ γνώμην τε δὴ μάλιστα τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτο τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο.

τῶν γενομένων ἐπρωτήσεων * γενομένων ἐπ' ἐρωτήσεως. Æ.P.

---

[1] Μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντας] αἰνίττεται ὡς ὅτι μᾶλλον βέλτιον δεῖ πεσεῖν, ἢ αἰχμαλώτους ληφθῆναι, ὡς νόμος Λακεδαιμονίοις. *[2] Ἐσιτοδοτοῦντο] οἱ Λακεδαιμόνιοι οἱ ἐν τῇ νήσῳ πολιορκηθέντες. σιτοδοτεῖν, τὸ σῖτον διδόναι, ἢ μετρεῖν τινι· σιτοδοτεῖσθαι, τὸ σῖτον παρά τινος λαμβάνειν. οἱ δὲ στρατηγοὶ τοῖς στρατιώταις σιτοδοτεῖν, οἱ δὲ στρατιῶται ὑπὸ τῶν στρατηγῶν σιτοδοτεῖσθαι λέγονται· σιτοδοτεῖν μέντοι καὶ τὰ ἄλλα βρώματα, καὶ τὰ πρὸς τὸν βίον ἐπιτήδεια διδόναι, γενικῶς σημαίνει. καὶ οὐ μόνοι οἱ στρατηγοί, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι σιτοδοτεῖν λέγονται, ὡς ἐντεῦθεν δῆλον. Æ.P. *[3] Τοῖς ἐσπλέουσι] τοῖς ἐς τὴν νῆσον λάθρα ἐσπλέουσιν. ἀντὶ τοῦ, ὑπὸ τῶν ἐς τὴν νῆσον λάθρα ἐσπλεόντων διετρέφοντο· ἤ, τῷ σίτῳ, καὶ τοῖς βρώμασιν, ἅπερ οἱ λάθρα ἐσπλέοντες, πρὸς αὐτοὺς ἐκόμιζον, ἤγουν ἔφερον. Æ.P. [4] Η πρὸς τὴν ἐξουσίαν] τὴν ἰδίαν δηλονότι. ἐξῆν γὰρ αὐτῷ καὶ πλείω παρέχειν, ὡς ἐγένετο δῆλον ἐκ τῶν εὑρεθέντων σιτίων. [5] Ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ] σὺν παντὶ δηλονότι. *[6] Ἐκ τῆς Πύλου] οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, ἐκ τῆς Πύλου, ἐν ᾗ ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ τοὺς ἑαυτῶν φύλακας εἶχον, καὶ ἐν ᾗ φυλακὴν ἐγκατέλιπον. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐκ τῶν περὶ τὴν Πύλον χωρίων· καὶ γὰρ οὐκ ἦσαν ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἔξω αὐτῆς, καὶ αὐτὴν ἐπολιόρκουν, ὡς ἐν τοῖς ἄνω φανερόν. τότε δέ, διὰ τὴν ξυμφορὰν, καὶ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ταύτην ἐκπολιορκεῖν, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. Æ.P. [7] Καίπερ μανιώδης οὖσα] ἀντὶ τοῦ, περὶ τοῦ μέλλοντος προφανὴς ἀπόφασις. [8] Ὥσπερ ὑπέστη] ὑπεσχέθη. [9] Παρὰ γνώμην] ἀντὶ τοῦ, παρὰ τὴν οἴησιν, καὶ τὴν ὑπόνοιαν, καὶ παρὰ προσδοκίαν· διότι οὐδέποτε οὐδεὶς προσεδόκα οὐδεμιᾷ ἀνάγκῃ Λακεδαιμονίους εἴξαντας, παραδοῦναι τὰ ὅπλα.

τοὺς γὰρ λακεδαιμονίους οὔτε λιμῷ, οὔτ' ἀνάγκῃ οὐδεμιᾷ ἠξίουν τὰ ὅπλα παραδοῦναι, ἀλλὰ ἔχοντας, καὶ μαχομένους [1] ὡς ἐδύναντο, ἀποθνήσκειν· [2] ἀπιστοῦντές τε μὴ εἶναι [3] τοὺς παραδόντας τοῖς τεθνεῶσιν ὁμοίους. καί τινος ἐρομένου ποτὲ ὕστερον τῶν ἀθηναίων ξυμμάχων [4] * [5] δι' ἀχθηδόνα ἕνα τῶν ἐκ τῆς νήσου αἰχμαλώτων, εἰ οἱ τεθνεῶτες αὐτῶν καλοὶ κἀγαθοί, [6] ἀπεκρίνατο αὐτῷ, πολλοῦ ἂν ἄξιον εἶναι τὸν ἄτρακτον (λέγων τὸν οἰστὸν) εἰ τοὺς ἀγαθοὺς διεγίγνωσκε· δήλωσιν ποιούμενος [7] ὅτι ὁ ἐντυγχάνων τοῖς τε λίθοις καὶ τοξεύμασι, διεφθείρετο. κομισθέντων δὲ [8] τῶν ἀνδρῶν, οἱ ἀθηναῖοι ἐβούλευσαν δεσμοῖς μὲν αὐτοὺς φυλάσσειν, μέχρις οὗ τι ξυμβῶσιν· ἢν δ' οἱ πελοποννήσιοι [9] πρὸ τούτου ἐς τὴν γῆν ἐσβάλωσιν, ἐξαγαγόντες ἀποκτεῖναι. τῆς δὲ πύλου φυλακὴν κατεστήσαντο· καὶ οἱ ἐκ τῆς ναυπάκτου μεσσήνιοι, ὡς ἐς πατρίδα ταύτην (ἔστι γὰρ ἡ πύλος τῆς μεσσηνίδος ποτὲ οὔσης γῆς) πέμψαντες σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐπιτηδειοτάτους, ἐλῄζόν τε τὴν λακωνικὴν καὶ πλεῖστα ἔβλαπτον, ὁμόφωνοι ὄντες. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, ἀμαθεῖς ὄντες ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ λῃστείας, καὶ τοῦ τοιούτου πολέμου, τῶν τε εἱλώτων [10] αὐτομολούντων, καὶ φοβούμενοι μὴ καὶ ἐπὶ μακρότερον σφίσι τι νεωτερισθῇ τῶν κατὰ τὴν χώραν, οὐ ῥᾳδίως ἔφερον, ἀλλά, καίπερ οὐ βουλόμενοι ἔνδηλοι εἶναι τοῖς ἀθηναίοις, ἐπρεσβεύοντο παρ' αὐτοὺς, καὶ ἐπειρῶντο τήν τε πύλον καὶ τοὺς ἄνδρας κομίζεσθαι. οἱ δὲ μειζόνων τε ὠρέγοντο, [11] καὶ πολλάκις φοιτώντων, αὐτοὺς ἀπράκτους ἀπέπεμπον. ταῦτα μὲν τὰ περὶ πύλον γενόμενα. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους μετὰ ταῦτα εὐθὺς ἀθηναῖοι ἐς τὴν κορινθίαν ἐστράτευσαν ναυσὶν ὀγδοήκοντα, καὶ δισχιλίοις ὁπλίταις ἑαυτῶν, καὶ, ἐν ἱππαγωγοῖς ναυσὶ, διακοσίοις ἱππεῦσιν. ἠκολούθουν δὲ καὶ τῶν ξυμμάχων μιλήσιοι, καὶ ἄνδριοι, καὶ καρύστιοι.

γρ. ἀπαθεῖς

γρ. κόριν-θον

A Existimabāt enim Lacedæmonios nec fame, nec vlla necessitate compulsos, arma tradituros: at hæc retinētes, & quoad possent dimicantes, mortem oppetituros. nec adduci poterant, vt crederent illos, qui [*se ipsos, & arma*] tradidissent, illis esse similes, qui [*fortiter pugnando*] cecidissent. Postea verò, cùm quidam Atheniensium socius quendam ex captiuis ex insula [*Athenas delatis,*] vt ei cum insultatione dolorem inureret, interrogasset, nūquid illi, qui ex ipsis mortem oppetiissent, honesti, fortesq; viri fuissent: [*hic*] ipsi respōdit, magni profectò B faciendum esse atracton (sagittam intelligens) si viros fortes [*ab ignauis*] dignosceret: [*his verbis*] indicans eos, qui in lapides, ac sagittas incidissent, occubuisse. Cū autem captiui [*Athenas*] delati fuissent, Athenienses eos in vinculis asseruare decreuerunt, donec aliquam compositionem [*cum Peloponnesiis*] facerent: sed si Peloponnesij [*in suum Atticum*] agrum prius irrupissent, eos [*ex carcere*] eductos occidere [*statuerunt.*] In Pylo autem præsidium collocarunt. Et Messenij, qui Naupacti erant, huc, vt in pa- C triam suam (Pylus enim est in eo agro, qui quondam Messeniorum fuit) ex suorū ciuium numero missis, qui [*ad rem gerendam*] maximè idonei erant, agrum Laconicum latrociniis infestabant, maximisque maleficiis afficiebant, quòd eadem lingua vterentur. Lacedæmonij verò, quòd superiore tempore latrociniorum exercēdorum, & huiusmodi belli imperiti essent, simul etiam quòd sui serui ad hostem transfugerent, veriti ne grauior aliqua rerum nouarum molitio contra se, in suo agro fieret, D [*hæc*] non facilè ferebant, sed, quamuis Atheniensibus manifesti esse nollent, [*tamen*] legatos ad eos mittebant, & Pylum, & captiuos recipere conabantur. At illi maiora affectabant, & cùm sæpius [*ad eos*] proficiscerentur, ipsos re infecta remittebant. Atque hæc quidem circa Pylum gesta sunt. Eadem æstate statim post hæc, Athenienses in agrum Corinthium profecti sunt cum octoginta nauibus, & duobus millib. grauis armaturæ militum nominis Attici, & cum ducentis equitibus, qui in hippaginibus vehebātur. Eos autem comitabantur ex sociis Milesij, Andrij & Carystij.

---

[1] Ὡς ἐδύναντο] ἤγουν, ἕως δύναμις παρῆν αὐτοῖς. [2] Ἀπιστοῦντές τε μὴ εἶναι] ἀπιστοῦντες οἱ ἀθηναῖοι. ἡ δ' ἀπόφασις, περιττή. [3] Τοὺς παραδόντας] ἑαυτοὺς καὶ τὰ ὅπλα. [4] Δι' ἀχθηδόνα] διὰ λύπην. ἡ διάνοια, ἀθηναίων σύμμαχός τις ἀχθόμενος, ἤτοι τοῖς ἀθηναίοις ὡς φορτικῶς ἄρχουσιν· ἢ ἀχθόμενος ἐπὶ τῇ τῶν λακεδαιμονίων συμφορᾷ, ἤρετο ἕνα τῶν ἐκ τῆς νήσου. * [5] Δι' ἀχθηδόνα] διὰ λύπην, ἵνα τὸν αἰχμάλωτον ποιῶ τῷ ὀνειδισμῷ, καὶ ἐπηρεασμῷ μᾶλλον λυπήσῃ. Æ. P. [6] Ἀπεκρίνατο αὐτῷ] τῷ ἐρωτήσαντι. [7] Ὅτι ὁ ἐντυγχάνων] ὁ τυχὼν εἴτε καλὸς, εἴτε ἀγαθός. [8] Τῶν ἀνδρῶν] τῶν αἰχμαλώτων. [9] Πρὸ τούτου] τοῦ συμβῆναι. [10] Αὐτομολούντων] εἰς τὴν πύλον. [11] Καὶ πολλάκις φοιτώντων] τῶν πρέσβεων.

His au-

His autem præerat Nicias Nicerati [*filius*] cum duobus collegis. Primo autem diluculo nauigantes inter Cherronesum, & Rheutum appulerunt ad littus loci, super quem situs est Solygius collis. In quo Dorienses olim sedibus positis, bellum faciebant Corinthiis, qui in vrbe habitabant, & Æolenses erant. Et super ipsum nunc extat castellum nomine Solygia. ab hoc autem littore, ad quod naues appulerunt, hoc castellum distat duodecim stadiis. Corinthus verò, sexaginta. Isthmus verò, viginti. Corinthij verò, cùm multo antè de classis Atticæ aduentu nuntios Argis allatos accepissent, omnes, præter illos, qui sunt extra Isthmum, ad Isthmum tutandum conuenerunt, & ex eorum numero quingenti præsidiarij milites in Ambraciam, & Leucadiam abierunt. Cæteri verò frequentibus copiis obseruabant, quonam Athenienses essent appulsuri. Sed cùm illi noctu clam [*ad littus*] appulissent, & signa [*de hostium aduentu*] ipsis [*Corinthiis, ab amicis, ex locis excelsis*] sublata fuissent, relicta suorum dimidia parte ad Cenchream, si fortè Athenienses aduersus Crommyonem irent, [*suis*] auxilium properè tulerunt. Et Battus quidem, alter è ducibus (duo enim prœlio interfuerunt) assumpta cohorte contendit ad Solygiam castellum, quod nullis muris erat cinctum. cum reliquis verò Lycophron manus cum hoste conseruit. Et primùm quidem, Corinthij in dextrum Atheniensium cornu, quod statim ante Cherronesum in terram descenderat, impetum fecerunt. Deinde verò, & in reliquas [*eorum*] copias: asperumque prœlium, totumque cominus est commissum. Et dextrum quidem Atheniensium, & Carystiorum cornu (hi enim in acie postremi erant) Corinthios excepit, ægreque repulit. Illi verò, cùm ad maceriam se recepissent, (totus enim ille locus accliuis erat) supernè lapidibus hostem inferius existentem petebant, cúmque pæana cecinissent, [*eum*] rursus inuaserunt. cùm autem Athenienses [*eos*] excepissent, pugna iterum cominus committi cœpta est.

A ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου, τρίτος αὐτός. πλέοντες δὲ ἅμα ἕῳ, [1] ἔσχον μεταξὺ Χερσονήσου τε καὶ Ῥείτου, ἐς τὸν αἰγιαλὸν τοῦ χωρίου ὑπὲρ οὗ ὁ Σολύγιος λόφος ἐστίν· [2] ἐφ' ὃν Δωριῆς τὸ πάλαι ἱδρυθέντες, τοῖς ἐν τῇ πόλει Κορινθίοις ἐπολέμουν, οὖσιν Αἰολεῦσι. [3] καὶ κώμη νῦν ἐπ' αὐτοῦ Σολύγεια καλουμένη ἐστίν. ἀπὸ δὲ τοῦ αἰγιαλοῦ τούτου ἔνθα αἱ νῆες κατέσχον, ἡ μὲν κώμη αὕτη δώδεκα σταδίους ἀπέχει· ἡ δὲ Κορινθίων πόλις, ἑξήκοντα· ὁ δὲ B ἰσθμός, εἴκοσι. προπυθόμενοι δὲ Κορίνθιοι ἐξ Ἄργους ὅτι ἡ στρατιὰ ἥξει τῶν Ἀθηναίων, ἐκ πλείονος ἐβοήθησαν ἐς ἰσθμὸν πάντες, [4] πλὴν τῶν ἔξω ἰσθμοῦ, καὶ ἐν Ἀμπρακίᾳ καὶ ἐν Λευκαδίᾳ ἀπῆσαν αὐτῶν [5] πεντακόσιοι φρουροί· οἱ δ' ἄλλοι πανδημεὶ ἐπετήρουν τοὺς Ἀθηναίους [6] οἷ κατασχήσουσιν. ὡς δὲ αὐτοὺς ἔλαθον νυκτὸς καταπλεύσαντες, [7] καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἤρθη, καταλιπόντες τοὺς ἡμίσεις αὐτῶν ἐν Κεγχρειᾷ, ἢν ἄρα οἱ Ἀθηναῖοι ἐ- C πὶ τὸν Κρομμυῶνα ἴωσιν, ἐβοήθουν κατὰ τάχος. καὶ Βάττος μὲν ὁ ἕτερος τῶν στρατηγῶν (δύο γὰρ ἦσαν ἐν τῇ μάχῃ οἱ παρόντες) λαβὼν λόχον, ἦλθεν ἐπὶ τὴν Σολύγειαν κώμην, φυλάξων ἀτείχιστον οὖσαν. Λυκόφρων δὲ [8] τοῖς ἄλλοις ξυνέβαλε· καὶ πρῶτα μὲν τῷ δεξιῷ κέρᾳ τῶν Ἀθηναίων εὐθὺς ἀποβεβηκότι πρὸ τῆς Χερρονήσου, οἱ Κορίνθιοι ἐπέκειντο· ἔπειτα δὲ [9] καὶ τῷ ἄλλῳ στρατεύματι. καὶ ἦν ἡ μάχη καρτερά, καὶ ἐν χερσὶ πᾶσα. καὶ τὸ μὲν δεξιὸν D κέρας τῶν Ἀθηναίων καὶ Καρυστίων (οὗτοι γὰρ παρατεταγμένοι ἦσαν ἔσχατοι) ἐδέξαντό τε τοὺς Κορινθίους, [10] καὶ ἐώσαντο μόλις· οἱ δέ, ὑποχωρήσαντες πρὸς αἱμασιάν (ἦν γὰρ τὸ χωρίον πρόσαντες πᾶν) βάλλοντες τοῖς λίθοις καθύπερθεν ὄντες, [11] καὶ παιωνίσαντες, * ἐπῆσαν αὖθις. δεξαμένων δὲ τῶν Ἀθηναίων, ἐν χερσὶν πάλιν ἦν ἡ μάχη.

γρ. ἐπέβησαν

---

[1] Ἔσχον μεταξὺ Χερρονήσου] προσέσχον. [2] Ἐφ' ὃν Δωριεῖς τὸ πάλαι ἱδρυνθέντες] ὅτι τὸ παλαιὸν πρὸ τῶν Δωριέων Αἰολεῖς εἶχον τὴν Κόρινθον. [3] Καὶ κώμη νῦν ἐπ' αὐτοῦ Σολύγεια] αὐτὶ τοῦ ἐπάνω αὐτοῦ τοῦ λόφου. [4] Πλὴν τῶν ἔξω ἰσθμοῦ] αἰτιατική, ἐκείνων τῶν Κορινθίων ἐξ ὧν ἀπῆσαν προσβοηθῆσαι τοῖς συμμάχοις αὐτῶν τοῖς οὖσιν ἔξω τούτου τοῦ ἰσθμοῦ. εἶτα ἐπάγει ποίοις. [5] Πεντακόσιοι φρουροί] ἐσόμενοι δηλονότι. [6] Οἷ κατασχήσουσιν] ἐλλιμενίσουσιν. ὅπου προσελεύσονται αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι.

[7] Καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἤρθη] αὐτοῖς (φησὶ) τοῖς Κορινθίοις ἤρθη τὰ σημεῖα παρὰ τῶν φίλων αὐτῶν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ, σημαινόντων αὐτοῖς ὅτι πολέμιοι ἐπῆλθον. δεῖ δὲ προσυπακοῦσαι τό, ἡμέρας γινομένης. [8] Τοῖς ἄλλοις ξυνέβαλε] σὺν τοῖς ἄλλοις Ἀθηναίοις. [9] Καὶ τῷ ἄλλῳ στρατεύματι] τῶν Ἀθηναίων. [10] Καὶ ἐώσαντο μόλις] τῶν Κορινθίων δηλονότι. [11] Καὶ παιωνίσαντες] δύο παιᾶνες ἦσαν· ἐνυάλιος, ὅτε ἦρχον, ὃς καὶ πρὸ τῆς μάχης ἐγίνετο· ὁ ἕτερος, ὅτε ἐνίκων.

λόχος δέ τις τῶν Κορινθίων ἐπιβοηθήσας τῷ εὐωνύμῳ κέρᾳ ἑαυτῶν, ἔτρεψε τῶν Ἀθηναίων τὸ δεξιὸν κέρας, καὶ ἐπεδίωξεν ἐς τὴν θάλασσαν. πάλιν δὲ ἀπὸ τῶν νεῶν ἀνέστρεψαν οἵ τε Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Καρύστιοι. [1] τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον ἀμφοτέρωθεν ἐμάχετο ξυνεχῶς, μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων, ἐφ᾽ ᾧ ὁ Λυκόφρων ὢν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἀθηναίων ἠμύνετο. [2] ἤλπιζον γὰρ αὐτοὺς ἐπὶ τὴν Σολύγιαν κώμην [3] πειράσειν. χρόνον μὲν οὖν πολὺν ἀντεῖχον, οὐκ ἐνδιδόντες ἀλλήλοις· ἔπειτα (ἦσαν γὰρ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ ἱππεῖς ὠφέλιμοι ξυμμαχόμενοι, [4] τῶν ἑτέρων οὐκ ἐχόντων ἵππους) ἐτράποντο οἱ Κορίνθιοι, καὶ ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον· [5] καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα, καὶ οὐκέτι κατέβαινον, ἀλλ᾽ ἡσύχαζον. ἐν δὲ τῇ τροπῇ ταύτῃ, κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας οἱ πλεῖστοί τε [6] ἀπέθανον αὐτῶν, [7] καὶ Λυκόφρων ὁ στρατηγός· [8] ἡ δὲ ἄλλη στρατιά, [9] τούτῳ τῷ τρόπῳ· [10] οὐ κατὰ δίωξιν πολλήν, οὐδὲ ταχείας φυγῆς γενομένης, ἐπεὶ ἐβιάσθη, ἐπαναχωρήσασα πρὸς τὰ μετέωρα ἱδρύθη. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ὡς οὐκέτι αὐτοῖς ἐπῇσαν ἐς μάχην, τούς τε ἀλλοτρίους νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς ἑαυτῶν ἀνῃροῦντο· τροπαῖόν τε εὐθέως ἔστησαν. τοῖς δ᾽ ἡμίσεσι τῶν Κορινθίων, οἱ ἐν τῇ Κεγχρειᾷ ἐκάθηντο φύλακες, μὴ ἐπὶ τὸν Κρομμυῶνα πλεύσωσι, τούτοις οὐ καταδήλος ἡ μάχη ἦν ὑπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ὀνείου· κονιορτὸν δὲ ὡς εἶδον, καὶ ὡς ἔγνωσαν, [11] ἐβοήθουν εὐθύς. ἐβοήθησαν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως πρεσβύτεροι τῶν Κορινθίων, αἰσθόμενοι τὸ γεγενημένον. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ξύμπαντας αὐτοὺς ἐπιόντας, καὶ νομίσαντες τῶν ἐγγὺς ἀστυγειτόνων Πελοποννησίων βοήθειαν ἐπιέναι, ἀνεχώρουν κατὰ τάχος ἐπὶ τὰς ναῦς, ἔχοντες τὰ σκυλεύματα, καὶ τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, πλὴν δυοῖν, οὓς ἐγκατέλιπον, μὴ δυνάμενοι εὑρεῖν. καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τὰς ναῦς, ἐπεραιώθησαν ἐς τὰς ἐπικειμένας νήσους. ἐκ δ᾽ αὐτῶν ἐπικηρυκευσάμενοι, τοὺς νεκρούς, οὓς ἐγκατέλιπον, ὑποσπόνδους ἀνείλοντο.

A Quædam autem Corinthiorum cohors sinistro suorũ cornu subsidio profecta, dextrum Atheniensium cornu in fugam vertit, & ad mare vsque persequuta est. Rursus autem & Athenienses, & Carystij à nauibus sunt reuersi. Reliquus verò exercitus vtrinq; continenter dimicabat, præcipuè verò dextrum Corinthiorum cornu, in quo stãs Lycophron sinistro Atheniensium resistebat. suspicabatur enim eos Solygiam castellũ tentaturos. Diu igitur pugnæ labores sustinuerũt, neutri alteris ce- B dentes. Tandẽ verò (Atheniensibus enim equites, qui in ipsa pugna eos iuuabãt, magno vsui erant, cùm alteri nullum equitatum haberent) Corinthij in fugam versi sunt, & in collem se receperunt. Et [*in eo*] castra posuerunt, nec amplius descendebant: sed quiescebant, [*& in suo loco se continebant.*] In hac autẽ fuga, in dextro cornu, pleriq; ipsorum [*Corinthiorum,*] & Lycophron dux, obierunt. Reliquus verò exercitus, hoc modo, neq; hoste vehementer insequente, neq; effusa fuga, postquam per vim [*loco cedere*] fuit coactus, in excel- C sa loca se recepit, ibiq; castra posuit. Athenienses verò, cùm [*hostes*] ad prœlium contra ipsos non amplius prodirent, aliena cadauera spoliarunt, & suorum susceperunt, & trophæum continuò statuerunt. Porrò illi dimidiæ Corinthiorum parti, quæ in Cenchrea præsidij causa manebat, ne [*Athenienses*] aduersus Crommyonem nauigarent, hoc prœlium nõ erat manifestum, propter montem Oneum, [*qui suo interposito pugnæ spectaculũ eripiebat.*] Sed vbi puluerem conspexit, & [*rem*] cognouit, opem D [*suis*] confestim tulit. Venerunt etiam auxilio ex vrbe Corinthij senes, cùm intellexissent id, quod acciderat. Quos vniuersos conspicati Athenienses in se tendẽtes, ratiq; auxilium à vicinis Pelopõnesiorum ciuitatibus missum contra se venire, celeriter ad naues se receperunt, habentes spolia, & suorum cadauera, duobus exceptis, quæ [*in hostili agro*] reliquerũt, quòd ea reperire non potuissent. Cùm autem naues conscendissent, ad insulas adiacentes traiecerunt. Hinc autem misso caduceatore, E suorũ cadauera, quæ [*apud hostes*] reliquerant, fide publica interposita receperunt.

---

[1] Τὸ δὲ ἄλλο στρατόπεδον] ἤτοι τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων, καὶ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἀθηναίων. [2] Ἤλπιζον γὰρ αὐτοὺς] οἱ Κορίνθιοι. [3] Πειράσειν] προσυπακουστέον τό, ἐλθεῖν. [4] Τῶν ἑτέρων οὐκ ἐχόντων ἵππους] τῶν Κορινθίων. [5] Καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα] ἀπέθεντο. [6] Ἀπέθανον αὐτῶν] τῶν Κορινθίων. [7] Καὶ Λυκόφρων ὁ στρατηγὸς] τῶν Κορινθίων δηλονότι. [8] Ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ] τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων, καὶ τὸ ἀριστερὸν τῶν Κορινθίων. [9] Τούτῳ τῷ τρόπῳ] τῆς ἀναχωρήσεως δηλονότι. [10] Οὐ κατὰ δίωξιν πολλὴν] οὐ φευγόντων ταχέως, διωκόντων τῶν Ἀθηναίων. [11] Ἐβοήθουν εὐθὺς] ἔτρεχον εἰς βοήθειαν.

In hoc autē prœlio, ex Corinthiis quidem, ceciderunt ducenti, & duodecim; ex Atheniensibus verò, paulo minus quinquaginta. Athenienses autē ex istis insulis profecti eodem die ad agri Corinthij Crommyonem nauigarunt. (Abest autem ab vrbe centum & viginti stadiis.) & cùm [*eò*] appulissent, agrum vastarunt, ibiq; castris positis pernoctarunt. Postridie verò maritimam oram legentes primùm in Epidaurium agrum iuerunt, & exscensu ex nauibus in nōnullas eius partes facto, Methonem venerunt, quæ inter Epidaurum, & Trœzenē est sita. & Cherronesi Isthmum, in quo est Methone, ab vtraq; littoris parte complexi, muro cingere cœperunt: impositoq; præsidio, postea Trœzenium, & Haliensem, & Epidaurium agrum latrociniis infestabant. Postquàm autem absoluto muro locum illum muniuerunt, nauib. domum redierunt. Per idem tempus, quo hæc gerebantur, Eurymedon etiam, & Sophocles, qui è Pylo cum Atheniensiū classe in Siciliam proficiscebantur, cùm Corcyram peruenissent, vnâ cum vrbis incolis bellum intulerunt Corcyræis, qui sedes in Istone monte posuerant, qui tunc, post seditionem [*eò*] profecti, agro potiebātur, & [*aduersæ factioni*] multa damna dabāt. Illos igitur adorti, munitionem quidem ceperunt: homines verò, [*qui in ea erant,*] vno agmine in editum quēdam locum fuga se receperunt, & [*cum Atheniensibus*] compositionem hac conditione fecerunt, vt auxiliarios quidem milites [*ipsis*] traderent, de se verò, post arma tradita, Atheniensis populus arbitratu suo statueret. Duces autē [*Atheniensium*] ipsos fide publica interposita in insulam Ptychiam asseruādos transportarunt, donec Athenas mitterentur, ita tamen, vt, si quis [*eorum*] aufugiens deprehēsus fuisset, fides, quæ data fuerat, omnibus esset irrita. Verùm primores populi Corcyræi, veriti ne Atheniēses, hos [*Athenas*] profectos non interficerēt, huiusmodi fraudem moliuntur. Nōnullis illorum, qui in insula [*Ptychia*] seruabantur, persuadent, [*vt aufugiant: quod illis persuaserunt,*] aliquot ex amicis [*ad illos*] submissis, & monitis, vt, quasi beneuolentia [*suorum ciuium adducti illuc profecti fuissent,*] dicerent è re ipsorum maximè esse, vt primo quoq; tempore fugam capesserent, se verò nauigium aliquod præparaturos. Atheniensiū enim duces, ipsos populo Corcyræo tradere statuisse

ἀπέθανον δὲ Κορινθίων μὲν ἐν τῇ μάχῃ δώδεκα καὶ διακόσιοι, Ἀθηναίων δὲ, ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντήκοντα. ἄραντες δὲ ἐκ τῶν νήσων οἱ Ἀθηναῖοι, ἔπλευσαν αὐθημερὸν ἐς Κρομμυῶνα τῆς Κορινθίας. ἀπέχει δὲ τῆς πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατὸν σταδίους, καὶ καθορμισάμενοι τήν τε γῆν ἐδήωσαν, καὶ τὴν νύκτα ηὐλίσαντο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ παραπλεύσαντες ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν πρῶτον, καὶ ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι, ἀφίκοντο ἐς Μεθώνην τὴν μεταξὺ Ἐπιδαύρου καὶ Τροιζῆνος· [1] καὶ ἀπολαβόντες τὸν τῆς Χερρονήσου ἰσθμὸν, ἐτείχισαν, ἐν ᾧ ἡ Μεθώνη ἐστί· καὶ φρούριον καταστησάμενοι, ἐλῄστευον τὸν ἔπειτα χρόνον τήν τε Τροιζηνίαν γῆν, καὶ Ἁλιάδα, καὶ Ἐπιδαυρίαν. ταῖς δὲ ναυσὶν (ἐπειδὴ [2] ἐξετείχισαν τὸ χωρίον) ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καθ' ὃν ταῦτα ἐγίγνετο, καὶ Εὐρυμέδων, καὶ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐκ τῆς Πύλου ἀπῆραν ἐς τὴν Σικελίαν ναυσὶν Ἀθηναίων, ἀφικόμενοι ἐς Κέρκυραν, ἐστράτευσαν μετὰ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τοὺς ἐν τῷ ὄρει τῆς Ἰστώνης Κερκυραίων καθιδρυμένους, οἳ τότε μετὰ τὴν στάσιν διαβάντες ἐκράτουν τε τῆς γῆς, καὶ πολλὰ ἔβλαπτον. προσβαλόντες δὲ, [3] τὸ μὲν τείχισμα εἷλον· οἱ δὲ ἄνδρες καταπεφευγότες ἀθρόοι πρὸς μετέωρόν τι, [4] ξυνέβησαν ὥστε τοὺς μὲν ἐπικούρους παραδοῦναι, περὶ δὲ σφῶν τὰ ὅπλα παραδόντων τὸν Ἀθηναίων δῆμον διαγνῶναι. καὶ αὐτοὺς ἐς τὴν νῆσον οἱ στρατηγοὶ τὴν Πτυχίαν ἐς φυλακὴν διεκόμισαν ὑποσπόνδους, μέχρις οὗ Ἀθήναζε πεμφθῶσιν· ὥστε ἄν τις ἁλῷ ἀποδιδράσκων, ἅπασι λελύσθαι τὰς σπονδάς. οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται τῶν Κερκυραίων, δεδιότες [5] μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐλθόντας οὐκ ἀποκλείνωσι, μηχανῶνται τοιόνδε τι· [6] τῶν ἐν τῇ νήσῳ πείθουσί τινας, ὀλίγους ὑποπέμψαντες φίλους, [7] καὶ διδάξαντες, ὡς κατ' εὔνοιαν δῆθεν, λέγειν ὅτι κράτιστον αὐτοῖς εἴη ὡς τάχιστα ἀποδρᾶναι, πλοῖον δέ τι αὐτοὶ ἑτοιμάσειν. μέλλειν γὰρ δὴ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων παραδώσειν αὐτοὺς τῷ δήμῳ τῶν Κερκυραίων.

[1] Καὶ ἀπολαβόντες] περικυκλώσαντες. [2] Ἐξετείχισαν] εἰς τέλος ἤγαγον τὸ τεῖχος τοῦ χωρίου. [3] Τὸ μὲν τείχισμα] τὸ ἐπὶ τῆς ἰστώνης. [4] Ξυνέβησαν] συνεβιβάσθησαν. [5] Μὴ οἱ Ἀθηναῖοι] οἱ ἐν ταῖς Ἀθήναις. [6] Τῶν ἐν τῇ νήσῳ] τῇ Πτυχίᾳ. [7] Καὶ διδάξαντες] τοὺς ὑποπέμπτους. τὸ ἑξῆς, καὶ διδάξαντες τοὺς ὑποπέμπτους λέγειν, ὡς δῆθεν ἀπὸ εὐνοίας.

ὡς δὲ ἔπεισαν, [1] *[2] καὶ μηχανησαμένων [3] τὸ πλοῖον, *[4] ἐκπλέοντες ἐλήφθησαν, ἐλέλυντό τε αἱ σπονδαί, καὶ τοῖς Κερκυραίοις παρεδίδοντο οἱ πάντες. [5] ξυνελάβοντο δὲ τοῦ τοιούτου οὐχ ἥκιστα, [6] ὥστε ἀκριβῆ τὴν πρόφασιν γενέσθαι, καὶ τοὺς τεχνησαμένους ἀδεέστερον ἐγχειρῆσαι, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, κατάδηλοι ὄντες τοὺς ἄνδρας μὴ ἂν βούλεσθαι ὑπ' ἄλλων κομισθέντας, διότι αὐτοὶ ἐς Σικελίαν ἔπλεον, τὴν τιμὴν τοῖς ἄγουσι προσποιῆσαι. B παραλαβόντες δὲ αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι, ἐς οἴκημα μέγα καθεῖρξαν· καὶ ὕστερον ἐξάγοντες κατ' εἴκοσιν ἄνδρας, [7] διῆγον διὰ δυοῖν στοίχοιν, ὁπλιτῶν ἑκατέρωθεν παρατεταγμένων, δεδεμένους τε πρὸς ἀλλήλους, καὶ παιομένους, καὶ κεντουμένους [8] ὑπὸ τῶν παρατεταγμένων, εἴ πού τίς τινα ἴδοι ἐχθρὸν ἑαυτοῦ· μαστιγοφόροι τε παριόντες [9] ἐπετάχυνον τῆς ὁδοῦ τοὺς σχολαίτερον προσιόντας. καὶ ἐς μὲν ἄνδρας ἑξήκοντα ἔλαθον τοὺς ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξαγαγόντες, καὶ διαφθείραντες. C [10] ᾤοντο γὰρ αὐτοὺς μεταστήσοντάς ποι, ἄλλοσε ἄγειν. ὡς δὲ ᾔσθοντο, καί τις αὐτοῖς ἐδήλωσε, τούς τε Ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο, καὶ ἐκέλευον σφᾶς εἰ βούλονται αὐτοὺς διαφθείρειν. ἔκ τε τοῦ οἰκήματος οὐκέτι ἤθελον ἐξιέναι, οὐδ' ἐσιέναι ἔφασαν κατὰ δύναμιν περιόψεσθαι οὐδένα. οἱ δὲ Κερκυραῖοι κατὰ μὲν τὰς θύρας οὐδ' αὐτοὶ [11] διενοοῦντο βιάζεσθαι, ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τὸ τέγος τοῦ οἰκήματος, καὶ διελόντες τὴν ὀροφὴν, ἔβαλλον τῷ κεράμῳ καὶ D ἐτόξευον κάτω. [12] οἱ δὲ ἐφυλάσσοντό τε ὡς ἠδύναντο, καὶ ἅμα οἱ πολλοὶ σφᾶς αὐτοὺς διέφθειρον, οἰστούς τε, οὓς ἀφίεσαν ἐκεῖνοι, [13] ἐς τὰς σφαγὰς καθιέντες, καὶ ἐκ κλινῶν τινῶν, αἳ ἔτυχον αὐτοῖς ἐνοῦσαι, τοῖς σπάρτοις, καὶ ἐκ τῶν ἱματίων [14] παραιρήματα ποιοῦντες,

A Cùm autem [*hoc illis*] persuasissent, & nauigiũ per insidias parassent, [*illi illinc*] discedẽtes, intercepti sunt, atq; fides data, [*tunc*] irrita fuit, & vniuersi populo Corcyræo traditi fuerunt. Ad hanc autem rem peragendam [*Corcyræos*] in primis adiuuerunt ipsi Atheniensium duces, vt certa, minimeq; dubia causa videretur [*illis, qui in insula erant,*] & qui fraudem commenti fuerant, eã confidentius aggrederentur, quippe qui aperte præ se ferrent se nolle viros istos [*captiuos*] ab aliis [*Athenas*] delatos (ipsi enim in Siciliam nauigabant) decus, & B gloriam illis comparare, qui [*eos illuc*] deportassent. Hos autem acceptos Corcyræi in magno carcere cõcluserunt. Postea verò eos eductos vicenos traducebant per medios binos ordines militũ armatorum, qui hinc inde instructi erant, & qui ipsos inter se colligatos, cæsim, punctimq; vulnerabãt, sicubi quis suum inimicum aspexisset. Et lictores prosequentes eos vrgebant, qui tardius progrederentur. Atque hunc in modum eductos trucidarunt ad sexaginta, quod illos latebat, qui in carcere C reliqui erant. Existimabant enim suos socios ab inimicis ex carcere eductos aliò traduci. Cùm autem [*hoc*] resciuissent, & ex quodam intellexissent, [*tunc*] Athenienses implorare, ac orare cœperunt, vt, si voluntas eorum ferret, ipsi, se occiderẽt, nec amplius ex carcere exire volebant, & dicebãt se pro virib. non permissuros, vt quisquam [*illuc*] ingrederetur. Corcyræi verò ne ipsi quidem per fores [*in carcerem*] irrumpere in animo habebant: sed cùm carceris tectum conscendissent, & lacunar reuulsis-D sent, tegulis, & sagittis eos petebant, qui infra erant. Illi verò, [*qui in carcere erant,*] se protegebant, vt poterant, quinetiam ipsorum multi sibi manus violẽtas attulerunt, partim sagittas ab hoste missas iugulis imprimentes, partim lectorum suorum, qui illic ipsis erant, funibus, partim restibus, quas ex suis vestibus à se laceratis fecerant,

[1] Καὶ μηχανησαμένων] ἀντὶ τοῦ εὐτρεπισάντων εἶπε. *[2] Μηχανησαμένων] δολίως, καὶ μετ' ἀπάτης παρασκευασαμένων τὸ πλοῖον. τοῦτο δὲ πρὸς τοὺς κατ' εὔνοιαν ἐς τὴν νῆσον ἐλθεῖν προσποιουμένους δεῖ ἀναφέρειν, οἳ καὶ αὐτοὶ τὸ πλοῖον ἑτοιμάσειν ἔφασαν Æ. P. [3] Τὸ πλοῖον] αὐτῶν τῶν ἐν τῇ πόλει Κερκυραίων. *[4] Ἐκπλέοντες] οἱ ἐν τῇ νήσῳ φυλαττόμενοι, καὶ ἀποδιδράναι πεισθέντες Æ. P. [5] Ξυνελάβοντο δὲ] συνελάβοντο δὲ τοῦ τοιούτου οὐχ ἥκιστα, ὥστε πιθανὴν καὶ πιστὴν γενέσθαι τοῖς ἐν τῇ Ἰστώνῃ ἀνδράσι τὴν ἀπάτην, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων. εἶτα τὴν αἰτίαν λέγει, ἐπειδὴ (φησίν) αὐτοὶ ἀπέπλεον ἐπὶ τὴν Σικελίαν, οὐκ ἐβούλοντο δι' ἄλλων τινῶν κομισάντων αὐτοὺς ἐς τὰς Ἀθήνας, καρποῦσθαι τὴν δόξαν. [6] Ὥστε ἀκριβῆ τὴν πρόφασιν] πιθανὴν καὶ πιστὴν τοῖς ἐν τῇ Ἰστώνῃ ἀνδράσι δηλονότι. [7] Διῆγον διὰ δυοῖν στοίχοιν] διεβίβαζον. [8] Ὑπὸ τῶν παρατεταγμένων] ἑκατέρωθεν δηλονότι. [9] Ἐπετάχυνον τῆς ὁδοῦ] εἰς τὸ ἔμπροσθεν τῆς ὁδοῦ. [10] Ὤοντο γὰρ αὐτοὺς] τοὺς Κερκυραίους. [11] Διενοοῦντο βιάζεσθαι] μετὰ βίας εἰσέρχεσθαι. [12] Οἱ δὲ ἐφυλάσσοντό τε] οἱ ἐν τῷ οἰκήματι. [13] Ἐς τὰς σφαγὰς καθιέντες] ἤγουν, εἰς τὸ μέρος τοῦ σώματος ἔνθα σφάττονται τὰ ζῶα. σφαγὴν καλοῦσι τὸ κατὰ τὴν κλεῖδα τοῦ ἀνθρώπου μέρος, δι' οὗ καθιᾶσι τὰ σιδήρια οἱ θέλοντες ἑαυτοὺς ἀνελεῖν. [14] Παραιρήματα ποιοῦντες] ὡς ἂν εἰ ἔλεγε, τελαμῶνας τινὰς ἀποσχίζοντες τῶν ἱματίων, ὥσπερ ζώνας ἐποίουν· καὶ πλέκοντες αὐτά, καὶ ποιοῦντες ὥσπερ σχοινία, οὕτως αὐτοῖς ἐχρῶντο πρὸς τὸ ἀπάγχεσθαι. ἐνδεέστερον δὲ τὸ σπάρτον.

se ipsos

ſe ipſos ſtrangulantes, omni denique ratione magnam partem noctis (nox enim huic cladi interuenit) ſe ipſos laqueis ſuffocantes, [*& quouis modo necantes,*] & ab illis, qui in ſuperiore tecti parte ſtabant, telis petiti, penitus perierunt. Cùm autem dies illuxiſſet, Corcyræi eos aceruatim in plauſtra coniectos extra vrbem portarũt. Ipſorum verò vxores, quotquot in [*montis*] munitione captæ fuerunt, in ſeruitutem redegerunt. Hoc igitur modo Corcyræi, qui ſedes in monte poſuerant, à populo funditus perditi fuerunt. Hæc autem ſeditio, quæ magna fuit, hunc habuit exitum, quatenus ad hoc bellum pertinet. nihil enim ex aliis [*ſeditionibus*] adhuc reliquum erat, quod etiã memoratu dignum eſſet. Athenienſes autem, cùm in Siciliam, quò primùm nauigationem inſtituerant, perueniſſent, cum illius loci ſociis bellum [*aduerſus hoſtem*] adminiſtrabant. Athenienſes verò, qui Naupacti erant, & Acarnanes, æſtate iam extrema, cum exercitu profecti, Anactorium, Corinthiorum vrbem in ipſo Ambracij ſinus oſtio ſitam, per proditionem ceperunt. Corinthiis autem illinc eiectis ipſi Acarnanes locum tenuerunt, colonis ex omnibus Acarnaniæ partibus eò miſſis. Et hæc æſtas exiit. Sequente hyeme, Ariſtides Archippi [*filius,*] vnus è ducibus Atticæ claſſis ad ſocios pecuniæ cogendæ cauſa miſſæ, Artaphernem virum Perſam, qui à [*Perſarum*] Rege miſſus, Lacedæmonem proficiſcebatur, ad Eïonem, quæ ad Strymonem eſt ſita, comprehendit. Quo [*Athenas*] deducto, Athenienſes epiſtolas ex Aſſyriis literis [*in Græcum ſermonem*] conuerſas legerunt. Quarum, cùm alia multa ad Lacedæmonios ſcriberentur, ſumma hæc erat: Neſcire ſe quid [*illi*] vellent. nam cùm multi legati venirent, nullum eadem dicere. Si quid igitur apertè dicere vellent, cum hoc Perſa viros ad ſe mitterent. Poſtea verò Athenienſes vnâ cum legatis triremi vectum Epheſum miſerunt. Qui, cùm illic intellexiſſent Artaxerxẽ Xerxis filium nuper obiiſſe (nam per id tempus deceſſerat) domum redierũt. Eadem hyeme, Chij

ἀπαγχόμενοι, παντί τε τρόπῳ τὸ πολὺ τῆς νυκτὸς ([1] ἐπεγένετο γὰρ νὺξ τῷ παθήματι) ἀναλοῦντες σφᾶς αὐτοὺς, καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ τῶν ἄνω, διεφθάρησαν. καὶ αὐτοὺς οἱ κερκυραῖοι, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, [2] φορμηδὸν ἐπὶ ἁμάξας ἐπιβαλόντες, ἀπήγαγον ἔξω τῆς πόλεως. τὰς δὲ γυναῖκας, ὅσαι ἐν τῷ τειχίσματι ἑάλωσαν, [3] ἠνδραποδίσαντο. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ οἱ ἐκ τοῦ ὄρους κερκυραῖοι ὑπὸ τοῦ δήμου διεφθάρησαν. καὶ ἡ στάσις πολλὴ γενομένη ἐτελεύτησεν ἐς τοῦτο, ὅσα γε κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε. οὐ γὰρ ἔτι ἦν ὑπόλοιπον τῶν ἑτέρων ὅ, τι καὶ ἀξιόλογον. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ἐς τὴν σικελίαν, ἵναπερ τὸ πρῶτον ὥρμηντο, ἀποπλεύσαντες, μετὰ τῶν ἐκεῖ ξυμμάχων ἐπολέμουν. Καὶ οἱ ἐν τῇ ναυπάκτῳ ἀθηναῖοι, καὶ ἀκαρνᾶνες, ἅμα τελευτῶντος τοῦ θέρους, στρατευσάμενοι, ἀνακτόριον, κορινθίων πόλιν, ἣ κεῖται ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ἀμπρακικοῦ κόλπου, ἔλαβον προδοσίᾳ· [4] καὶ ἐκπέμψαντες κορινθίους [5] αὐτοὶ ἀκαρνᾶνες * [6] οἰκήτορας ἀπὸ πάντων, ἔσχον τὸ χωρίον· καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, Ἀριστείδης ὁ Ἀρχίππου, εἷς τῶν ἀργυρολόγων νεῶν ἀθηναίων στρατηγὸς, αἳ ἐξεπέμφθησαν πρὸς τοὺς ξυμμάχους, Ἀρταφέρνην ἄνδρα πέρσην παρὰ βασιλέως πορευόμενον ἐς λακεδαίμονα ξυλλαμβάνει ἐν ἠιόνι τῇ ἐπὶ στρυμόνι. [7] καὶ αὐτοῦ κομισθέντος, οἱ ἀθηναῖοι τὰς μὲν ἐπιστολὰς [8] μεταγραψάμενοι ἐκ τῶν ἀσυρίων γραμμάτων, ἀνέγνωσαν· ἐν αἷς, πολλῶν ἄλλων γεγραμμένων, κεφάλαιον ἦν πρὸς λακεδαιμονίους, οὐ γιγνώσκειν ὅ, τι βούλονται. πολλῶν γὰρ ἐλθόντων πρέσβεων, οὐδένα ταυτὰ λέγειν. εἰ οὖν τι βούλονται σαφὲς λέγειν, πέμψαι μετὰ τοῦ πέρσου ἄνδρας ὡς αὐτόν. τὸν δὲ Ἀρταφέρνην ὕστερον οἱ ἀθηναῖοι ἀποστέλλουσι τριήρει ἐς ἔφεσον, καὶ πρέσβεις ἅμα· οἳ πυθόμενοι αὐτόθι βασιλέα Ἀρταξέρξην τὸν Ξέρξου νεωστὶ τεθνηκότα (κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτελεύτησεν) ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησαν. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ χῖοι

[1] Ἐπεγένετο γὰρ νὺξ τῷ παθήματι] ἐπειδὴ εἶπε τὸ πολὺ τῆς νυκτὸς, ἵνα μή τις εἴποι, καίτοι ἐν ἡμέρᾳ ταῦτα ἐγένετο, λέγει ἐν τῷ μέσῳ, ἐπεγένετο γὰρ νύξ. [2] Φορμηδὸν ἐπὶ ἁμάξας] ὡς ἐάν τις πλέξῃ φορμούς, τοὺς καλουμένους ψιάθους, τοὺς μὲν κατὰ μῆκος αὐτῶν τιθεὶς, τοὺς δὲ ἄλλους πλαγίους ἐπιβάλλων κατ' αὐτῶν. ἐμφαίνει δὲ τοῦτο τῶν κερκυραίων τὴν ὠμότητα ἐς τοὺς ἀποθανόντας, ὅτι οὐδὲ μετὰ τὸν ἐκείνων θάνατον τοῦ πρὸς ἐκείνους μίσους ἐπαύσαντο.

[3] Ἠνδραποδίσαντο] ὡς ἀνδραπόδοις ἐχρήσαντο. [4] Καὶ ἐκπέμψαντες] ἀντὶ τοῦ, καὶ ἐκβαλόντες τοὺς ὄντας ἐκεῖ κορινθίους. [5] Αὐτοὶ ἀκαρνᾶνες οἰκήτορας] ἀφ' ἑκάστης γὰρ ἀκαρνανίας ἀπέστειλαν τοὺς οἰκήσοντας. * [6] Οἰκήτορας] γρ. οἰκήτορες. *F.P.* ἢ, οἰκήτορας ἀπὸ πάντων τῆς ἀκαρνανίας μερῶν ἀποστείλαντες, ἔσχον τὸ χωρίον. *Æ.P.* [7] Καὶ αὐτοῦ κομισθέντος] ἀχθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου. [8] Μεταγραψάμενοι] μεθερμηνεύσαντες.

[1] τὸ τεῖχος περιεῖλον τὸ καινόν, κελευσάντων Ἀθηναίων, καὶ ὑποπτευσάντων ἐς αὐτούς τι νεωτεριεῖν· ποιησάμενοι μέντοι πρὸς Ἀθηναίους πίστεις καὶ βεβαιότητα,[2] ἐκ τῶν δυνατῶν, μηδὲν περὶ σφᾶς νεώτερον βουλεύσειν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕβδομον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, εὐθὺς τοῦ τε ἡλίου ἐκλιπές τι ἐγένετο περὶ νουμηνίαν· καὶ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἱσταμένου ἔσεισε· καὶ οἱ Μυτιληναίων φυγάδες καὶ τῶν ἄλλων Λεσβίων, ὁρμώμενοι οἱ πολλοὶ ἐκ τῆς ἠπείρου, καὶ μισθωσάμενοι ἔκ τε Πελοποννήσου ἐπικουρικόν,[3] καὶ αὐτόθεν ξυναγείραντες, αἱροῦσι Ῥοίτειον· καὶ λαβόντες δισχιλίους στατῆρας Φωκαΐτας, ἀπέδοσαν πάλιν, μηδὲν ἀδικήσαντες· καὶ μετὰ τοῦτο, ἐπὶ Ἄντανδρον στρατεύσαντες, προδοσίας γενομένης λαμβάνουσι τὴν πόλιν. καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια, τάς τε ἄλλας πόλεις τὰς Ἀκταίας καλουμένας, ἃς πρότερον Μυτιληναίων νεμομένων Ἀθηναῖοι εἶχον, ἐλευθεροῦν,[4] καὶ πάντων μάλιστα τὴν Ἄντανδρον. καὶ κρατυνάμενοι αὐτὴν (ναῦς τε γὰρ εὐπορία ἦν ποιεῖσθαι αὐτόθεν, ξύλων ὑπαρχόντων, καὶ τῆς Ἴδης ἐπικειμένης) καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ ῥᾳδίως ἀπ' αὐτῆς ὁρμώμενοι, τήν τε Λέσβον ἐγγὺς οὖσαν κακώσειν, καὶ τὰ ἐν τῇ ἠπείρῳ Αἰολικὰ πολίσματα χειρώσεσθαι. καὶ οἱ μὲν ταῦτα παρασκευάζεσθαι ἔμελλον. Ἀθηναῖοι δέ, ἐν τῷ αὐτῷ θέρει, ἑξήκοντα ναυσί, καὶ δισχιλίοις ὁπλίταις, ἱππεῦσί τε ὀλίγοις, καὶ τῶν ξυμμάχων Μιλησίους καὶ ἄλλους τινὰς ἀγαγόντες, ἐστράτευσαν ἐπὶ Κύθηρα. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Νικίας ὁ Νικηράτου, καὶ Νικόστρατος ὁ Διοτρέφους, καὶ Αὐτοκλῆς ὁ Τολμαίου. τὰ δὲ Κύθηρα, νῆσός ἐστιν, ἐπίκειται δὲ τῇ Λακωνικῇ κατὰ Μαλέαν· Λακεδαιμόνιοι δ' εἰσὶ τῶν περιοίκων, καὶ κυθηροδίκης ἀρχὴ ἐκ τῆς Σπάρτης διέβαινεν αὐτόσε κατ' ἔτος, ὁπλιτῶν τε φρουρὰν διέπεμπον ἀεί, καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο. ἦν γὰρ αὐτοῖς τῶν τε ἀπ' Αἰγύπτου καὶ Λιβύης ὁλκάδων[5] προσβολή· καὶ λῃσταὶ ἅμα τὴν Λακωνικὴν[6] ἧσσον ἐλύπουν ἐκ θαλάσσης,

A nouum murum Atheniensium iussu demoliti sunt, quòd [*Athenienses*] eos aliquid noui contra se moliri suspicarentur: hoc tamen fecerunt adhibita firma cautione, quantum fieri poterat, ne Athenienses quicquam de pristino [*suæ*] ciuitatis statu innouarent, [*néve quicquam noui de se statuerent.*] Atque hæc hyems exiit, simul etiam belli, quod Thucydides conscripsit, septimus annus excessit. Æstatis autem insequentis initio statim circa nouilunium sol ex parte defecit, eiusdemque mensis B initio terræmotus extitit. Et Mitylenæi, aliique Lesbij exules, quorum plerique ex continente venerant, auxiliis ex Peloponneso mercede conductis, & manu illinc collecta, Rhœtium occupāt. Et acceptis duobus Phocaïcorum staterum millibus, [*ipsum incolis*] rursus reddiderunt. nulla iniuria [*præterea illis*] facta. Postea verò, cùm copias aduersus Antandrum duxissent, vrbem interueniente proditione ceperunt. Eorum autem propositum erat, cùm alias ciuitates, quæ Actææ vocantur, quas prius possidentibus Mitylenæis Athenienses tenebant, in libertatem C vindicare, tum verò omnium maximè Antandrum. Vbi autem eam muniissent, (nam ædificādarum nauium facultas, propter lignorum copiam, & Idam impendentem, illic ipsis erat) cum reliquo etiam apparatu inde proficiscentes, Lesbum vicinam infestare, & in suam potestatem redigere Æolica oppida, quæ in continente erant. Et hi quidem hæc facere constituerant. Athenienses verò, eadem æstate, cum LX nauibus, & duobus militum D millibus, & aliquot equitibus, & cum Milesiis, & aliis quibusdam ex sociis, quos secum ducebant, bellum Cytheris intulerunt. Illis autem præerat Nicias Nicerati, & Nicostratus Diotrophis, & Autocles Tolmæi [*filius.*] Cythera autem est insula, quæ agro Laconico adiacet è regione Maleæ [*promontorij.*] Lacedæmonij verò sunt accolæ circuncirca. Et Cytherodices magistratus ad ius dicendum Sparta quotannis eo transibat, & [*Lacedæmonij*] militum grauiter armatorum præsidium E [*in eam*] semper transmittebant, eiusq; curam ingentem gerebant. Ipsis enim erat portus, ad quem appellebant onerariæ naues, quæ ex Ægypto, & Africa veniebant. Simul etiam piratæ Laconicam oram à mari

[1] Τὸ τεῖχος περιεῖλον] καθεῖλον. [2] Ἐκ τῶν δυνατῶν] ἀντὶ τοῦ πάνυ, καὶ ὡς ἐνεδέχετο. [3] Καὶ αὐτόθεν ξυναγείραντες] ἀπὸ τῆς ἠπείρου. [4] Καὶ πάντων μάλιστα] σημειώσαι ὅτι πάντων λέγει, καὶ οὐ πασῶν. [5] Προσβολὴ] ἀντὶ τοῦ προσόρμισις, καὶ καταγωγή. ἐπίθεσις. [6] Ἧσσον ἐλύπουν] ἀντὶ τοῦ οὐδαμῶς.

(quâ

(quà tantùm infestari poterat) minus infe- A stabant. Tota enim [*hæc insula*] consurgens ad Siculum, & Creticum mare porrigitur. Athenienses igitur, cùm [*huc*] appulissent cum suis copiis, cum decē nauibus, & duobus Milesiorum millibus vrbem maritimam, nomine Scandeam capiunt. cum reliquo exercitu in insulæ partes, quæ Maleam spectabant, exscensu ex nauibus facto, ad maritimam Cytheriorum vrbem iuerunt, eiusque incolas omnes sub armis stantes offenderunt. Prœlioq; commisso, Cytherij paulisper [*illorum*] impetum susti- B nuerunt, deinde in fugam versi, in arcem confugerūt. Postea cum Nicia, eiusq; collegis compositionem fecerūt ea conditione, vt omne de se statuēdi arbitrium Atheniensibus permitterent nisi mortis. Quædam autē colloquia & antè inter Niciam, & Cytherios habita fuerant. Quamobrem etiam citiùs, & commodiùs & in præsentia, & in posterum, quæ ad cōpositionem, [*& deditionem*] pertinebant, ab ipsis transacta sunt. Athenienses enim Cytherios ex suis sedibus in alias transtulerunt, tū quòd C essent Lacedæmonij, tum etiā quòd [*ipsorum*] insula agro Laconico adeò vicina esset. Post compositionem Athenienses accepta Scandea, vrbe ad portū sita, & præsidio Cytheris imposito, nauigarunt ad Asinen, & Helos, & ad plurima loca maritima. Et exscensu nauib. in ea facto, & commorantes vbicunq; opportunum videbatur, regionem per dies circiter septem vastarunt. Lacedæmonij verò, quamuis Cythera ab Atheniensibus teneri viderent, & expectarent illos in suum etiam agrum exscensiones huiusmodi facturos, nunquam D tamen cum frequentib. copiis, acie instructa obuiam ipsis iuerunt: sed militum grauiter armatorum magnam manum in varias agri sui partes, prout vnusquisq; locus postulabat, præsidij causa miserunt. Et cæteris in rebus sibi diligenter cauebant, metuentes ne quid in rerum suarum statu nouaretur, propter insperatam, ac ingentem cladem in insula [*recens*] acceptam, & propter Pylum, & Cythera [*iam ab Atheniensibus*] occupata, & propter repentinum, ac improuisum bellum, quod ipsos vndique circumstabat, [*& à quo sibi vix cauere poterant.*]

ᾗ περ μόνον οἷόν τ' ἦν [1] κακουργεῖσθαι. [2] πᾶσα γὰρ ἀνέχει πρὸς τὸ σικελικὸν καὶ κρητικὸν πέλαγος. [3] κατασχόντες οὖν οἱ ἀθηναῖοι τῷ στρατῷ, δέκα μὲν ναυσὶ καὶ δισχιλίοις μιλησίων ὁπλίταις τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν σκάνδειαν καλουμένην αἱροῦσι· τῷ δὲ ἄλλῳ στρατεύματι ἀποβάντες τῆς νήσου ἐς τὰ πρὸς μαλέαν τετραμμένα, ἐχώρουν ἐπὶ τὴν ἐπὶ θαλάσσῃ πόλιν τῶν κυθηρίων, καὶ εὗρον εὐθὺς αὐτοὺς ἐστρατοπεδευμένους ἅπαντας. καὶ μάχης γενομένης, ὀλίγον μέν τινα B χρόνον ὑπέστησαν οἱ κυθήριοι, ἔπειτα τραπόμενοι, κατέφυγον ἐς τὴν ἄνω πόλιν. καὶ ὕστερον ξυνέβησαν πρὸς Νικίαν, καὶ τοὺς ξυνάρχοντας, ἀθηναίοις ἐπιτρέψαι περὶ σφῶν αὐτῶν, πλὴν θανάτου. ἦσαν δέ τινες καὶ γενόμενοι τῷ Νικίᾳ λόγοι πρότερον πρός τινας τῶν κυθηρίων. δι' ὃ καὶ θᾶσσον καὶ [4] ἐπιτηδειότερον τό, τε παραυτίκα καὶ τὸ ἔπειτα τὰ τῆς ὁμολογίας [5] ἐπράχθη αὐτοῖς. [6] ἀνέστησαν γὰρ οἱ ἀθηναῖοι κυθηρίους, λακεδαιμονίους τε ὄντας, καὶ ἐπὶ τῇ λακωνικῇ τῆς C νήσου οὕτως ἐπικειμένης. μετὰ δὲ τὴν ξύμβασιν, οἱ ἀθηναῖοι τήν τε σκάνδειαν τὸ ἐπὶ τῷ λιμένι πόλισμα παραλαβόντες, καὶ τῶν κυθήρων φυλακὴν ποιησάμενοι, ἔπλευσαν ἔς τε ἀσίνην καὶ ἕλος, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν περὶ θάλασσαν. καὶ ἀποβάσεις ποιούμενοι, [7] καὶ ἐναυλιζόμενοι τῶν χωρίων οὗ καιρὸς εἴη, ἐδῄουν τὴν γῆν ἡμέρας μάλιστα ἑπτά. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, ἰδόντες μὲν τοὺς ἀθηναίους τὰ κύθηρα ἔχοντας, προσδεχόμενοι δὲ καὶ ἐς τὴν γῆν σφῶν [8] ἀποβάσεις ποιή- D σεσθαι τοιαύτας, ἀθρόᾳ μὲν οὐδαμοῦ τῇ δυνάμει ἀντετάξαντο, κατὰ δὲ τὴν χώραν φρουρὰς [9] διέπεμψαν, ὁπλιτῶν πλῆθος, [10] ὡς ἑκασταχόσε ἔδει. καὶ τὰ ἄλλα ἐν φυλακῇ πολλῇ ἦσαν, φοβούμενοι μὴ σφίσι νεώτερόν τι γένηται [11] τῶν περὶ τὴν κατάστασιν, γεγενημένου μὲν τοῦ ἐν τῇ νήσῳ πάθους ἀνελπίστου καὶ μεγάλου, πύλου δὲ ἐχομένης, καὶ κυθήρων, καὶ πανταχόθεν σφᾶς [12] περιεστῶτος πολέμου παχέος, καὶ ἀπροφυλάκτου.

γρ. πα- χέω.

---

[1] Κακουργεῖσθαι] ἤγουν, λῃστεύεσθαι. [2] Πᾶσα γὰρ ἀνέχει] ἀνατείνει, ἢ ἀναπέπταται. [3] Κατασχόντες οὖν] ἀντὶ τοῦ προσορμίσαντες ἐν αὐτοῖς τοῖς κυθήροις. Ἰστέον δὲ ὅτι δύο πόλεις ἦσαν αὐτῶν τῶν κυθήρων, μία μὲν, ὁμώνυμος· ἑτέρα δὲ, ἡ σκάνδεια καλεῖται, ἐν τῇ νήσῳ τῶν κυθήρων παρὰ θάλασσαν κειμένη. [4] Ἐπιτηδειότερον τότε] ἀντὶ τοῦ συμφερόντως τούτοις τοῖς κυθηρίοις. [5] Ἐπράχθη αὐτοῖς] τοῖς κυθηρίοις. [6] Ἀνέστησαν γὰρ] ἤγουν μετῴκησε. [7] Καὶ ἐναυλιζόμενοι τῶν χωρίων οὗ καιρὸς εἴη] στρατοπεδεύοντες εἰς τὸ ἐπικαιρότατον τῶν χωρίων. [8] Ἀποβάσεις τοιαύτας ποιήσεσθαι] ἤγουν πολεμικάς. [9] Διέπεμψαν] διαμείψαντες ἔπεμψαν. [10] Ὡς ἑκασταχόσε ἔδει] εἰς τὰ ἐν ἑκάστοις τόποις φρούρια. [11] Τῶν περὶ τὴν κατάστασιν] οἷον, τῶν περὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν ἢ τὴν χώραν. [12] Περιεστῶτος πολέμου] προσπιπτόντων αἰφνίδιον πανταχόθεν τῶν πολεμίων, ἢ ἄνευ τοῦ δύνασθαι προφυλάξασθαι.

ὥστε παρὰ τὸ εἰωθὸς ἱππέας τετρακοσίους κατεστήσαντο, καὶ τοξότας· ἔς τε τὰ πολεμικά, εἴπερ ποτε, μάλιστα δὴ ὀκνηρότεροι ἐγένοντο, ξυνεστῶτες, παρὰ τὴν ὑπάρχουσαν σφῶν ἰδέαν τῆς παρασκευῆς, ναυτικῷ ἀγῶνι, καὶ τούτῳ πρὸς Ἀθηναίους,[1] οἷς τὸ μὴ ἐπιχειρούμενον αἰεὶ ἐλλιπὲς ἦν τῆς δοκήσεώς τι πράξειν.[2] καὶ ἅμα τὰ τῆς τύχης πολλά, καὶ ἐν ὀλίγῳ ξυμβάντα παρὰ λόγον αὐτοῖς, ἔκπληξιν μεγίστην παρεῖχε· καὶ ἐδέδισαν μή ποτε αὖθις ξυμφορά τις αὐτοῖς περιτύχῃ, οἵα καὶ ἐν τῇ νήσῳ.[3] ἀτολμότεροι δὲ δι' αὐτὸ ἐς τὰς μάχας ἦσαν,[4] καὶ πᾶν ὅ, τι κινήσειαν, ᾤοντο ἁμαρτήσεσθαι, διὰ τὸ τὴν γνώμην ἀνεχέγγυον γεγενῆσθαι, ἐκ τῆς πρὶν ἀηθείας τοῦ κακοπραγεῖν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις τότε τὴν παραθαλάσσιον δῃοῦσι τὰ μὲν πολλὰ ἡσύχασαν, ὡς καθ' ἑκάστην φρουρὰν γίγνοιτό τις ἀπόβασις, πλήθει τε ἐλάσσους ἕκαστοι ἡγούμενοι εἶναι, καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ· μία δὲ φρουρά, ἥπερ καὶ ἠμύνατο περὶ Κορτύταν καὶ Ἀφροδισίαν,[5] τὸν μὲν ὄχλον τῶν ψιλῶν ἐσκεδασμένον[6] ἐφόβησεν[7] ἐπιδρομῇ, τῶν δὲ ὁπλιτῶν δεξαμένων ὑπεχώρησε πάλιν· καὶ ἄνδρες τέ τινες ἀπέθανον αὐτῶν ὀλίγοι, καὶ ὅπλα ἐλήφθη. τροπαῖόν τε στήσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν ἐς Κύθηρα. ἐκ δὲ αὐτῶν περιέπλευσαν[8] ἐς Ἐπίδαυρον,[9] τὴν Λιμηράν· καὶ δῃώσαντες μέρος τι τῆς γῆς, ἀφικνοῦνται ἐπὶ Θυρέαν, ἥ ἐστι μὲν τῆς Κυνουρίας γῆς καλουμένης, μεθορία δὲ τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς. νεμόμενοι δὲ αὐτὴν ἔδοσαν Λακεδαιμόνιοι Αἰγινήταις ἐκπεσοῦσιν ἐνοικεῖν, διά τε[10] τὰς ὑπὸ τὸν σεισμὸν σφίσι γενομένας καὶ τῶν Εἱλώτων τὴν ἐπανάστασιν εὐεργεσίας, καὶ ὅτι Ἀθηναίων ὑπακούοντες, ὅμως[11] πρὸς τὴν ἐκείνων γνώμην αἰεὶ ἕστασαν. προσπλεόντων οὖν ἔτι τῶν Ἀθηναίων, οἱ Αἰγινῆται[12] τὸ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ, ὃ ἔτυχον οἰκοδομοῦντες, τεῖχος ἐκλείπουσιν, ἐς δὲ τὴν ἄνω πόλιν,

γρ. ἑστᾶσιν αἰεί

A Quare præter ſuam conſuetudinem quadringentos equites, & ſagittarios cōſtituerunt. Et ad res bellicas, ſi vnquā antè, tunc potiſſimùm ſegniores redditi ſunt, q; præter vſitatā ſibi formā apparatus, cum nauticis copiis certare cogerentur, idq; contra Atheniēſes, qui, quicquid intentatū relinquebant, id ſemper ſpei deeſſe putabant, quā de felici rerum ſucceſſu conceperant. Præterea varij caſus, multæq; res, quæ breui temporis ſpatio præter omnē expectationem ipſis acciderāt, maximum metum [*ipſis*] incutiebant. Et verebantur ne fortè B rurſus aliqua calamitas ſibi cōtingeret, qualis erat, quam & in inſula [*Sphacteria nuper*] acceperant. Et propterea ad pugnandum erant timidiores, & quicquid aggreſſi fuiſſent, id infelicem exitū putabant habiturū, propter animi diffidētiam, quòd prius aduerſa fortuna premi nō cōſueuiſſent. Cùm igitur Athenienſes tunc oram maritimam vaſtarēt, pleraq; [*Lacedæmoniorum præſidia*] quieſcebāt, [*nec hoſtibus obuiam ire audebant: ſed in ſuo loco ſe cōtinebant,*] quum ad ſingula præſidia exſcenſus aliquis è nauib. [*in ter-* C *ram ab illis*] fiebat, tum quòd ſinguli [*præſidiarij milites*] ſe numero inferiores eſſe ducerent, tū etiam quòd in eo rerū ſtatu conſtituti eſſent. Vna verò præſidiaria cohors, q̄ etiam ad Cortytam, & Aphrodiſiā hoſtes propulſauit, ipſam quidem leuis armaturæ turbā palatam impetu in eā facto, terruit: ſed cùm grauis armaturæ milites ipſam excepiſſent, rurſus ſe recepit, & aliquot ex ipſius numero ceciderūt, armaq; capta fuerunt. Athenienſes autem erecto trophæo in Cythera, abierunt. Hinc verò ad Epi- D daurum Limeram, claſſe circunuecti profecti ſunt. agriq; parte vaſtata, peruenerunt ad Thyream, quæ eſt illa quidem agri, qui Cynurius appellatur, ſed Argiuum, & Laconicum agrum ſuo interiectu diſterminat. Lacedæmonij autem, quòd eam poſſiderent, Æginetis patria pulſis incolendam dederunt, tum ob beneficia, quæ & terræmotus tempore, & quum Helotes in dominos inſurrexerant, [*& ab ipſis defectionem fecerant,*] in ſe contulerant, tum etiam quòd, licet Athenienſium imperio ſubiecti eſſent, tamen ſecum perpetuò ſenſiſſent, [*ſuiſque partibus fauiſſent.*] Athenienſibus igitur, cum claſſe aduentantibus, Æginetæ murum, quem ad mare ædificabant, reliquerunt, & in ſuperiorem vrbem, ſtadiis circiter decem à mari diſtantem,

[1] Οἷς τὸ μὴ ἐπιχειρούμενον] οἷς τισιν Ἀθηναίοις τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν ἀεί τι πράττειν καινόν, ἡ στέρησις ἐδόκει τῶν προσδοκηθέντων. [2] Καὶ ἅμα τὰ τῆς τύχης πολλὰ] διὰ τὸ μὴ πιστεύειν αὐτοὺς μηκέτι μηδενί. κακοπραγήσαντες γὰρ παρ' ἐλπίδα, οὐκ εἰωθότες ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ ἀστοχεῖν, οὐδεμίαν περὶ τῶν μελλόντων ἐλπίδα βεβαίαν εἶχον. [3] Ἀτολμότεροι δὲ] ὀκνηρότεροι. [4] Καὶ πᾶν ὅ, τι κινήσειαν] ὑπὲρ ἑαυτῶν δηλονότι. [5] Τὸν μὲν ὄχλον] τὸ πλῆθος. [6] Ἐφόβησεν] εἰς φυγὴν ἔβαλεν. [7] Ἐπιδρομῇ] ἐξ ἐπιδρομῆς. δι' αἰφνιδίας ἐφόδου. [8] Ἐς Ἐπίδαυρον] ἄλλη ἐστὶν Ἐπίδαυρος ἐν τῷ Ἰσθμῷ. [9] Τὴν λιμηράν] οὐκ ἐκ λιμοῦ οὕτως ὠνόμασται, ἀλλὰ διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν λιμένας. αὕτη οὖν λιμενηρά. [10] Τὰς ὑπὸ τὸν σεισμὸν σφίσι] τοῖς Λακεδαιμονίοις ὑπὸ τῶν Αἰγινητῶν. [11] Πρὸς τὴν ἐκείνων γνώμην ἀεὶ ἕστασαν] ὁμόφρονες καὶ φίλοι τοῖς Λακεδαιμονίοις ὄντες. [12] Τὸ μὲν ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ] ἤγουν τὸ παραθαλάσσιον.

quam incolebant, se receperũt. Et vna Lacedæmoniorum præsidiaria cohors, quæ agri tutandi causa illic erat, quę etiam [*AEginetas*] in illo muro ædificãdo adiuuabat, cum ipsis in vrbem ingredi noluit, licet Æginetæ eam rogarent, quòd ipsis [*præsidiariis Lacedæmoniorum militibus*] periculosum esse videretur intra muros concludi. Quare cùm in editiora loca se recepisset, quòd se ad hosti pugna resistendum impares esse iudicarent, quiescebãt. Interea verò Athenienses, cùm [*ad littus*] appulissent, & cum omnibus copiis ad Thyream confestim iuissent, eam ceperunt: & vrbem incenderunt, & res, quæ in ea erant, diripuerunt, & AEginetas, quotquot in ipso cõgressu non occubuerãt, & Tantalum Patroclis [*filiũ*,] qui apud illos pro Lacedæmoniis dux fuerat, (cùm enim vulneratus fuisset, viuus captus est) abduxerunt, & cum his Athenas peruenerũt. nonnullos etiam ex Cytheris abduxerunt, quos periculi vitandi causa, [*ne quid rerum nouarum molirẽtur*,] suis sedibus motos, aliò transferendos censuerunt. Athenienses autem hos quidem in insulis collocare decreuerũt, & cæteris Cytheriis [*permittere, vt*] suum agrum colentes, tributum, quaterna talenta penderent. AEginetas verò omnes, quotquot capti fuerãt, interficere [*statuerunt*,] propter priorem, perpetuamq; simultatem. Tantalum verò præter cæteros Lacedæmonios in insula [*Sphacteria captos*] in vincula cõiiciendum [*censuerunt*.] Eadem æstate in Sicilia induciæ inter Camarinæos, & Geloos primùm initæ sunt. Mox etiam cæteri [*Siculi, &*] Sicilienses Gelam conuenerunt, & legatis ex omnibus [*Siciliæ*] ciuitatibus eò missis, in colloquium venerunt, & inter se agere cœperunt, si quo modo in pristinã gratiam redire possent. Et cùm multæ aliæ sententiæ in vtranque partem dictæ sunt ab illis, qui dissentiebant, & petebant ea, quibus se quisque [*ab altero*] fraudatum existimabat: tum etiam Hermocrates Hermonis filius Syracusanus, qui etiam præcipuè ipsos mouit, ad legatos à Siciliæ Communi missos, hu-

A ἐν ᾗ ᾤκουν, ἀπεχώρησαν, ἀπέχουσαν σταδίους μάλιστα δέκα τῆς θαλάσσης. καὶ αὐτοῖς τῶν λακεδαιμονίων φρουρὰ μία τῶν περὶ τὴν χώραν, ἥπερ [1] καὶ ξυνετείχιζε, ξυνεσελθεῖν μὲν ἐς τὸ τεῖχος οὐκ ἠθέλησεν, δεομένων τῶν αἰγινητῶν, ἀλλ' * [2] αὐτοῖς κίνδυνος ἐφαίνετο ἐς τὸ τεῖχος κατακλείεσθαι. ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπὶ τὰ μετέωρα, ὡς οὐκ ἐνόμιζον ἀξιόμαχοι εἶναι, ἡσύχαζον. ἐν τούτῳ δὲ οἱ ἀθηναῖοι [3] κατασχόντες, καὶ χωρήσαντες εὐθὺς πάσῃ τῇ στρατιᾷ, αἱροῦσι τὴν θυρέαν· καὶ τήν τε πόλιν B κατέκαυσαν, καὶ τὰ ἐνόντα ἐξεπόρθησαν. τούς τε αἰγινήτας, ὅσοι μὴ ἐν χερσὶ διεφθάρησαν, ἄγοντες, ἀφίκοντο ἐς τὰς ἀθήνας, καὶ τὸν ἄρχοντα ὃς παρ' αὐτοῖς ἦν τῶν λακεδαιμονίων, Τάνταλον τὸν Πατροκλέους. ἐζωγρήθη γὰρ τετρωμένος. ἦγον δέ τινας καὶ ἐκ τῶν κυθήρων ἄνδρας ὀλίγους, οὓς ἐδόκει ἀσφαλείας ἕνεκα [4] μεταστῆσαι. καὶ τούτους μὲν οἱ ἀθηναῖοι ἐβουλεύσαντο καταθέσθαι ἐς τὰς νήσους, * [5] καὶ τοὺς ἄλλους κυθηρίους, οἰκοῦντας τὴν ἑαυτῶν, φόρον τέσσαρα τάλαντα φέρειν· C αἰγινήτας δὲ ἀποκτεῖναι πάντας ὅσοι ἑάλωσαν, διὰ τὴν προτέραν ἀεί ποτε ἔχθραν· Τάνταλον δὲ παρὰ τοὺς ἄλλους [6] τοὺς ἐν τῇ νήσῳ λακεδαιμονίους καταδῆσαι. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, ἐν σικελίᾳ καμαριναίοις καὶ γελῴοις [7] ἐκεχειρία γίνεται πρῶτον πρὸς ἀλλήλους. εἶτα καὶ οἱ ἄλλοι * [8] σικελιῶται ξυνελθόντες ἐς γέλαν, ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων πρέσβεις ἐς λόγους κατέστησαν ἀλλήλοις, εἴ πως ξυναλλαγεῖεν· καὶ ἄλλαι τε πολλαὶ γνῶμαι ἐλέγοντο ἐπ' ἀμφότερα, διαφερομέ- D νων, [9] καὶ ἀξιούντων, ὡς ἕκαστοί τι ἐλασσοῦσθαι ἐνόμιζον· καὶ Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος συρακούσιος, ὅσπερ καὶ ἔπεισε μάλιστα αὐτοὺς * [10] ἐς τὸ κοινὸν,

γρ. αὐτὸς

* π. αὐτούς, ἐς τὸ κοινὸν τούτους δὴ λόγους εἶπεν. F. P.

[1] Καὶ ξυνετείχιζε] συνεπελαμβάνετο τοῦ τειχίσματος. * [2] Ἀλλ' αὐτοὺς] χαπλέον ἴσως, ἀλλ' αὐτοῖς κίνδυνος. αὐτοῖς δὲ, τοῖς λακεδαιμονίοις τοῖς φρουρᾶς χάριν περὶ τὴν χώραν οὖσιν. ὁ δὲ νοῦς οὗτος. καὶ γὰρ αὐτοῖς κινδυνῶδες ἐφαίνετο. Æ. P. [3] Κατασχόντες] ἀντὶ τοῦ προσορμίσαντες τῇ θυρέᾳ. οὐ γὰρ λέγει κατασχόντες ἀντὶ τοῦ κρατήσαντες. [4] Μεταστῆσαι] μετανάστας ποιῆσαι. * [5] Καὶ τοὺς ἄλλους] ὑπακουστέον, ἐᾶν, ὥστε τὸ ἑξῆς εἴη. ἐβουλεύσαντο ἐᾶν τοὺς ἄλλους κυθηρίους, οἰκοῦντας τὴν ἑαυτῶν, φ. τ. τ. φ. ἐν δὲ τῷ ἀποκτεῖναι, καὶ ἐν τῷ καταδῆσαι, τὸ ἐβουλεύσαντο ἀπὸ κοινοῦ ὑπακουστέον, καὶ ἐπανάληπτέον. Æ. P. [6] Τοὺς ἐν τῇ νήσῳ] τῇ σφακτηρίᾳ. [7] Ἐκεχειρία γίγνεται] διάλειψις τοῦ πολέμου. * [8] Σικελιῶται] κυρίως μὲν σικελοὶ καλοῦνται, οἱ αὐτόχθονες, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ σικελίᾳ τὸ ἀρχαῖον γενόμενοι. σικελιῶται δὲ, οἱ ἐξ ἄλλης γῆς ἐς τὴν σικελίαν οἰκήσεως χάριν ἐλθόντες, καὶ ἐν αὐτῇ ἱδρυθέντες. νῦν δὲ σικελιῶται καλεῖσθαι φαίνονται οὐ μόνον οἱ μέτοικοι, καὶ ἄλλοθεν ἐκεῖσε πορευθέντες, ὅπως ἐνοικῶσιν, ἀλλὰ καὶ οἱ σικελοί· οὕτω δὲ καὶ ἐν τῷ τοῦ Ἑρμοκράτους λόγῳ. τοῦτο δὲ καταχρηστικώτερον εἴρηται. ἢ καὶ σικελιῶται ἀντὶ τοῦ σικελοὶ ληπτέον, ὅπερ οὐκ ἀπίθανον. καὶ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Ἑρμοκράτους λόγῳ φανερῶς λέγεται ξύμπαντας τοὺς τῆς σικελίας οἰκήτορας, καίπερ ἐκ διαφόρων ἐθνῶν ὄντας, ὅμως ἓν ὄνομα κεκλημένους σικελιώτας. εἶτα ὁ ξυγγραφεὺς ἐπιφέρει, πειθόμενοι οἱ σικελιῶται. Æ. P. [9] Καὶ ἀξιούντων] ἀντὶ τοῦ, δηλούντων καὶ προσαγγελλόντων οἷα ἕκαστος παρὰ τοῦ ἑτέρου ἐπλεονεκτήθη. * [10] Ἐς τὸ κοινὸν] οἱ μὲν, τοῦτο λαμβάνουσιν ἀντὶ τοῦ, ἐς τὸ κοινὸν ἁπάντων τῶν σικελῶν, καὶ σικελιωτῶν ἀγαθόν. οἱ δὲ, ἀντὶ τοῦ πρὸς τὸ κοινὸν, ἤγουν πρὸς ἅπαντας τοὺς πρέσβεις ἀπὸ πασῶν τῶν τῆς σικελίας πόλεων (ὡς προείρηται) κοινῇ ἐκεῖσε πεμφθέντας, καὶ ἐς λόγους περὶ ξυναλλαγῶν καταστάντας. τὸ κοινὸν οὖν πασῶν τῶν πόλεων νόησις, ὧν οἱ πρέσβεις παρῆσαν. Æ. P.

„ τοιούτοις δὴ λόγοις εἶπεν,[1] [2] Οὔτε πόλεως ὢν „ ἐλαχίστης, ὦ σικελιῶται, τοὺς λόγους ποιήσομαι, „ [3] οὔτε πονουμένης μάλιστα τῷ πολέμῳ, ἐς κοι-„ νὸν δὲ [4] τὴν δοκοῦσάν μοι βελτίστην γνώμην εἶναι „ ἀποφαινόμενος τῇ σικελίᾳ πάσῃ.[5] καὶ περὶ μὲν „ τοῦ πολεμεῖν, ὡς χαλεπὸν,[6] τί ἄν τις πᾶν τὸ „ ἐνὸν ἐκλέγων ἐν εἰδόσι μακρηγοροίη; οὐδεὶς „ γὰρ οὔτε ἀμαθίᾳ ἀναγκάζεται αὐτὸ δρᾶν, οὔ-„ τε φόβῳ, ἢν οἴηταί τι πλέον σχήσειν ἀποτρέπε-„ ται.[7] ξυμβαίνει δὲ τοῖς μὲν, τὰ κέρδη μείζω „ φαίνεσθαι τῶν δεινῶν·[8] οἱ δὲ τοὺς κινδύνους ἐθέ-„ λουσιν ὑφίστασθαι πρὸ τοῦ αὐτίκα τι ἐλασ-„ σοῦσθαι.[9] αὐτὰ δὲ ταῦτα εἰ μὴ ἐν καιρῷ τύχοιεν „ [10] ἑκάτεροι πράσσοντες,[11] αἱ παραινέσεις τῶν „ ξυναλλαγῶν ὠφέλιμοι. ὃ καὶ ἡμῖν ἐν τῷ παρόν-„ τι πειθομένοις πλείστου ἂν ἄξιον γένοιτο.[12] τὰ γὰρ „ ἴδια [13] ἕκαστοι εὖ βουλευόμενοι δὴ [14] θέσθαι, τότε „ πρῶτον ἐπολεμήσαμεν,[15] καὶ νῦν πρὸς ἀλλή-„ λους δι' ἀντιλογιῶν πειρώμεθα καταλλαγῆναι· „ καὶ ἢν ἄρα μὴ προχωρήσῃ [16] ἴσον ἑκάστῳ ἔ-„ χοντι ἀπελθεῖν, πάλιν πολεμήσομεν. καίτοι „ γνῶναι χρὴ ὅτι οὐ περὶ τῶν ἰδίων μόνον, εἰ σω-„ φρονοῦμεν,[17] ἡ ξύνοδος ἔσται, ἀλλ' εἰ ἐπιβου-„ λευομένην τὴν πᾶσαν σικελίαν, ὡς ἐγὼ κρίνω, „ ὑπ' ἀθηναίων, δυνησόμεθα ἔτι διασῶσαι·

A iusmodi verba tunc fecit.

HERMOCRATIS CONCIO.

Non ex ea ciuitate, viri Sicilienses, quæ aut minima sit, aut bello maximè laboret, ego ortus, verba faciam: sed sententiam dicam, quæ in totius Siciliȩ cōmune bonum optima esse mihi videtur. At bellum quidem gerere, quàm tristis sit res, curnā quis omnia [*mala*,] quȩ in eo contingere solent, apud homines rerum gnaros colligens, [*ac recensens*,] oratione prolixa vtatur? Nemo enim aut propter [*bellicorum incōmodorum*] B imperitiam hoc agere, [*bellumq́; gerere*] cogitur, aut metu [*ab hoc agendo, & bello gerendo*] deterretur, si quid amplius se adepturū speret. sed vsu venit vt his quidē lucra maiora, quàm pericula esse videantur. illi verò quoduis discrimen adire, quàm vllam iacturam in præsentia facere malint. Sed quum hæc ipsa neutri opportunè faciunt, [*tunc*] admonitiones de facienda gratiȩ recōciliatione sunt vtiles. Id, quod nobis etiam in præsentia plurimi faciendum erit, si [*monitoribus nos opportunè monentibus*] pareamus. Quòd enim vnusquisque [*nostrum*] C suis rebus priuatim bene consulere vellet, bellum tunc primum suscepimus: nunc verò inter nos disceptando operā demus, vt in pristinam gratiam redeamus. Et nisi successerit, vt vnus quisq; nostrum suum ius obtineat, atque ita hinc discedat, iterum ad arma redibimus. Quanquam hoc nobis est sciendum, non solùm de priuatis rebus (si sapimus) coactum esse concilium: sed etiam vt consultemus an vniuersam Siciliam, quæ (vt ego iudico) Atheniensium insidiis appetitur, adhuc conseruare possimus.

---

[1] Οὔτε πόλεως ὢν ἐλαχίστης] δημηγορία Ἑρμοκράτους συμβουλευτικοῦ. τὸ προοίμιον ἐκ συστάσεως τοῦ ἰδίου προσώπου. τέμνεται ἡ δημηγορία αὕτη τῷ δικαίῳ, καὶ τῷ συμφέροντι, καὶ τῷ δυνατῷ, οὕτω. δίκαιον μὲν γὰρ (φησὶ) πρὸς τοὺς ὁμοφύλους συμβῆναι, καὶ πρὸς τοὺς ἀθηναίους αἱρεῖσθαι πόλεμον, εἶτα δὲ καὶ συμφέρον μὴ ἐᾶν καταδουλωθῆναι σικελίαν. τὸ δὲ δυνατὸν, ὅτι ἐὰν ὁμονοήσωμεν, ῥᾳδίως τῶν ἐναντίων περιεσόμεθα. [2] Οὔτε πόλεως ὢν ἐλαχίστης, ὦ σικελιῶται] οἱ περὶ καταλύσεως πολέμου παραινοῦντες, ἀεὶ ὑποπτεύονται, διὰ φόβον καὶ μαλακίαν τὸν πόλεμον ἐκφεύγοντες, ταῦτα παραινεῖν. διὸ καὶ ὁ Ἑρμοκράτης τοῦτο ποιεῖ. ἅμα δὲ καὶ αὔξει τὸ ὄνομα τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, ἵνα συγγνώμην ἔχωσιν αὐτῷ οἱ λόγοι, μετὰ παρρησίας φρονήματος προερχόμενοι. τὸ δὲ οὔτε πονουμένης προσέθηκεν, ἵνα μή τις εἴπῃ ὡς ὅτι διὰ τοῦτο ἐρᾷ τῆς εἰρήνης ὅτι ἡ πόλις αὐτῶν καταπονεῖται. [3] Οὔτε πονουμένης] κατ' ἀμφότερα συνιστᾷ ἑαυτὸν ὁ Ἑρμοκράτης, καὶ κατὰ τὸ εἶναι ἐνδόξου πόλεως, καὶ κατὰ τὸ μὴ πονεῖν τῷ πολέμῳ τὴν πόλιν αὐτοῦ. δι' ἃ μάλιστα εἰώθασιν ἀπιστεῖν πρὸς τοὺς λέγοντας. [4] Τὴν δοκοῦσάν μοι βελτίστην] διὰ δύο αἰτίας εἰώθαμεν ἀπιστεῖν τοῖς συμβουλεύουσιν· ἢ διὰ τὸ εἶναι ἄδοξον τὸ πρόσωπον, ἢ διὰ τὸ οἰκείων ἕνεκα χρειῶν λέγειν. τοῦ προτέρου παράδειγμα, Ὅμηρος, Δαιμόνι' ἀτρέμας ἧσο, καὶ ἄλλων μῦθον ἄκουε, Οἳ σέο φέρτεροί εἰσι. τοῦ δευτέρου, Σῷ οἴκῳ δῶρον ποτιδέγμενος αἴ κε πόρῃσιν. καὶ τὰ ἑξῆς. ἀμφότερα ἀμφότερα μαρτυρεῖ ἑαυτῷ ὁ Ἑρμοκράτης μὴ ὑπάρχειν. [5] Καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν] συμπέρασμα. τὸ γὰρ προοίμιον, ὁμολογούμενον. [6] Τί ἄν τις πᾶν τὸ ἐνὸν] τὸ μὲν, πᾶν τὸ ἐνὸν ἐκλέγων, πάντα ὅσα ἔνεστι πολέμῳ κακὰ, φησὶν, ἐπιλεγόμενος. ἡ δὲ διάνοια, περιττὸν ἐν εἰδόσι διηγεῖσθαι ὡς χαλεπόν ἐστι πόλεμος. οὔτε γὰρ ἐφίεταί τις αὐτοῦ δι' ἄγνοιαν ἐν ἡμῖν, οὔτε ἀποτρέπεται διὰ φόβον, ἄν γε δὴ σχήσειν πλέον ἐλπίσῃ. [7] Ξυμβαίνει δὲ τοῖς μὲν] συμβαίνει δὲ τοῖς μὲν ἐρῶσι τῶν χρημάτων, τὰ κέρδη ποιεῖν αὐτοὺς καταφρονεῖν τῶν δεινῶν τῶν ἐν τῷ πολέμῳ. τοῖς δὲ, ὑπὲρ τοῦ μὴ πλεονεκτηθῆναι παρὰ τῶν ἄλλων, καὶ δουλεῦσαί τισιν. [8] Οἱ δὲ τοὺς κινδύνους] οἱ πολεμησείοντες. [9] Αὐτὰ δὲ ταῦτα εἰ μὴ ἐν καιρῷ] εἰ δὲ μὴ ἐν καιρῷ ἑκάτεροι πολεμεῖν ἐθέλοιεν, οἵ τε τῶν κερδῶν δηλονότι ἐφιέμενοι, καὶ οἱ ἀγωνιζόμενοι μὴ ἐλαττοῦσθαι, ὠφελιμώτατα ἂν διαλλαγεῖεν. συνίστησι δὲ διὰ τούτων ὅτι οὐ δεῖ τὸν περὶ εἰρήνης συμβουλεύοντα, πολέμου κατηγορεῖν (ἔωλον γὰρ) ἀλλὰ μᾶλλον τῆς κατ' αὐτὸν ἀκαιρείας. [10] Ἑκάτεροι πράσσοντες] οἵ τε διὰ κέρδος ἴδιον πολεμοῦντες δηλονότι, καὶ οἱ διὰ τὸ μὴ ἀφαιρεθῆναί τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς. [11] Αἱ παραινέσεις] γλυκὺ ἀπείρῳ πόλεμος. [12] Τὰ γὰρ ἴδια] τὸ ἑξῆς, τὰ ἴδια εὖ θέσθαι. [13] Ἕκαστοι] τῶν σικελιωτῶν. [14] Θέσθαι] οἰκονομῆσαι. [15] Καὶ νῦν πρὸς ἀλλήλους] τὸ μὲν δι' ἀντιλογιῶν, τὸ δι' ἀντιρρήσεων καὶ λόγων, δηλοῖ· τὸ δὲ καταλλαγῆναι, τὸ διαλλαγῆναι. ἴσον δέ φησι τὸ προσῆκον ἑκάστῳ, καὶ δίκαιον. τὸ δὲ, ὡς ἐγὼ κρίνω, ὡς ἐγὼ νομίζω. ἡ δὲ διάνοια, νῦν (φησὶν) ἐὰν μὴ προχωρήσῃ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ταύτης, τὸ νομίζειν ἕκαστον ἔχοντα τὸ ἴδιον ἀπελθεῖν, ἀλλὰ δόξωσί που ἀδικεῖσθαι, ὕστερον πάλιν πολεμήσομεν, ἂν δόξῃ, μετὰ τὸ ἀπελθεῖν τοὺς ἀθηναίους· τέως δὲ νῦν βέλτιόν ἐστι τὸ διαλλαγῆναι, ἐν ὅσῳ ἐπίκεινται ἡμῖν οἱ ἀθηναῖοι. [16] Ἴσον ἑκάστῳ ἔχοντι] Ὅμηρος, Μή τίς μοι ἀτεμβόμενος κίοι ἴσης. [17] Ἡ ξύνοδος ἔσται] ἡ συναγωγὴ ἡ ἐνθάδε.

Et

Et [*oportet*] existimare Athenienses (qui, cùm maximam [*omnium*] Græcorũ potentiam obtineant, cũ paucis nauibus hîc presto sunt ad obseruanda nostra peccata, & legitimo societatis, [*& cognationis*] nomine, innatum sibi [*aduersus omnes Siculos*] odium, speciosa rerum appellatione suum consilium velantes, ad suam vtilitatem accommodant, [*& dum hoc in nos exercent, interim suis rebus cõsulunt:*]) harum [*nostrarum discordiarum*] pacificatores esse multo magis necessarios, [*ac vrgentes,*] q̃ mea verba. Cùm enim bellũ susceperimus, & hos viros accersiuerimus, qui vel illis, qui ipsos nõ accersunt, bellum inferunt, cumq; nos ipsos domesticis sumptibus [*exhauriamus, &*] vexemus, simul etiam cùm nos ipsi paulatim aditum illis ad hoc imperium occupãdum patefaciamus, verisimile est ipsos sua sponte, [*nec à nobis accersitos,*] vbi nos afflictos cognouerint, olim cum maiore classe venturos, & hæc omnia in suam potestatem redigere conaturos. Atqui (si sapimus) oportet vnumquemq; nostrũ potius, vt suo [*imperio*] res alienas adiungat, q̃ vt suas lædat, socios accersere, & pericula subire. Et existimare [*oportet*] seditionẽ maximè perniciosam esse cùm singulis ciuitatibus, tũ etiam vniuersæ Siciliæ, cuius nos incolæ vniuersi insidiis [*Atheniensium*] appetimur, & tamẽ mutuis singularum ciuitatum dissensionibus laborãtes alij ab aliis diuisi sumus. Quibus rebus cognitis oportet & priuatũ cum priuato, & ciuitatẽ cum ciuitate in gratiam redire, & operam dare, vt omnes simul vniuersam Siciliam seruemus. Nec in mentem venire cuipiã oportet, eos quidem, qui de nobis sunt Dorienses, Atheniensium hostes esse, Chalcidẽses verò, propter cognationem Ionicam, à periculis tutos esse. Neque enim [*Athenienses*] partium odio, bellum [*nostris*] gentibus inferunt, quòd sint diuisę:

[1] καὶ διαλλακτὰς πολὺ τῶν ἐμῶν λόγων ἀναγκαιοτέρους περὶ τῶνδε Ἀθηναίους νομίσαι, [2] οἳ δύναμιν ἔχοντες μεγίστην τῶν Ἑλλήνων, τάς τε ἁμαρτίας ἡμῶν τηροῦσιν, [3] ὀλίγαις ναυσὶ παρόντες, [4] καὶ ὀνόματι ἐννόμῳ ξυμμαχίας, τὸ φύσει πολέμιον [5] εὐπρεπῶς [6] ἐς τὸ ξυμφέρον καθίστανται. πόλεμον γὰρ αἰρομένων ἡμῶν, καὶ ἐπαγομένων αὐτοὺς [7] τοὺς ἄνδρας οἳ καὶ τοῖς μὴ ἐπικαλουμένοις αὐτοὶ ἐπιστρατεύουσι, κακῶς τε ἡμᾶς αὐτοὺς [8] ποιούντων [9] τέλεσι τοῖς οἰκείοις, καὶ τῆς ἀρχῆς [10] ἅμα προκοπτόντων [11] ἐκείνοις, εἰκός, ὅταν γνῶσιν ἡμᾶς τετρυχωμένους, καὶ πλέονί ποτε στόλῳ ἐλθόντας αὐτούς, τάδε πάντα πειράσεσθαι ὑπὸ σφᾶς ποιεῖσθαι. [12] καίτοι *[13] τῇ ἑαυτῶν ἑκάστους, εἰ σωφρονοῦμεν, χρὴ [14] τὰ μὴ προσήκοντα ἐπικτωμένους, μᾶλλον ἢ τὰ ἑτοῖμα [15] βλάπτοντας, ξυμμάχους τε ἐπάγεσθαι, καὶ τοὺς κινδύνους προσλαμβάνειν· νομίσαι τε στάσιν μάλιστα φθείρειν [16] τὰς πόλεις, καὶ τὴν Σικελίαν, ἧς γε οἱ ἔνοικοι ξύμπαντες μὲν [17] ἐπιβουλευόμεθα, [18] κατὰ πόλεις δὲ διέσταμεν. ἃ χρὴ γνόντας, καὶ ἰδιώτην ἰδιώτῃ καταλλαγῆναι, καὶ πόλιν πόλει, [19] καὶ πειρᾶσθαι [20] κοινῇ σῴζειν τὴν πᾶσαν Σικελίαν. [21] παρεστάναι δὲ μηδενὶ ὡς οἱ μὲν Δωριῆς ἡμῶν, πολέμιοι τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δὲ Χαλκιδικὸν, [22] τῇ Ἰάδι ξυγγενείᾳ [23] ἀσφαλές. οὐ γὰρ τοῖς ἔθνεσιν [24] ὅτι δίχα *πέφυκε τοῦ ἑτέρου, [25] ἔχθει ἐπί-

*π. πέφυκε τοῦ ἑτέρου ἔχθει ἐπίασιν. F. P.

[1] Καὶ διαλλακτὰς] λείπει τὸ χρή. βούλεται γὰρ εἰπεῖν ὅτι καὶ χρὴ διαλλακτάς. ἀπὸ κοινοῦ δὲ ἀκουστέον τὸ ὡς ἐγὼ κρίνω. [2] Οἳ δύναμιν ἔχοντες] ἤγουν δυνατώτατοι ὄντες. [3] Ὀλίγαις ναυσὶ παρόντες] τινὰ τῶν βιβλίων τὸ ὀλίγαις ναυσὶν οὐκ ἔχουσι. [4] Καὶ ὀνόματι ἐννόμῳ] πρόσχημα μὲν ποιοῦνται τὴν πρὸς τοὺς Χαλκιδεῖς συμμαχίαν, ὡς διὰ συγγένειαν νομίμως αὐτοῖς ξυμμαχοῦντες· φύσει δὲ πολέμιοι πᾶσιν ὄντες Σικελιώταις, τὸ ἴδιον συμφέρον διὰ τῆς πρὸς τὸ συμμαχεῖν εὐπρεπείας κατασκευάζονται. τουτέστι θηρῶνται. [5] Εὐπρεπῶς] πιθανῶς. [6] Ἐς τὸ ξυμφέρον καθίστανται] εἰς τὸ ἑαυτοῖς ξυμφέρον. [7] Τοὺς ἄνδρας] τοὺς Ἀθηναίους δηλονότι. [8] Ποιούντων] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἡμῶν. [9] Τέλεσι τοῖς οἰκείοις] τέλεσι, ταῖς δαπάναις. ὅθεν καὶ εὐτελὴς καὶ πολυτελής. [10] Ἅμα προκοπτόντων] προοδοποιούντων. [11] Ἐκείνοις] ἐκείνοις τοῖς Ἀθηναίοις. τὸ δὲ προκοπτόντων, προοδοποιούντων καὶ εὐτρεπιζόντων. ἤγουν προκοπὴν καὶ ἐπίδοσιν ποιούντων ἡμῶν τῆς ἀρχῆς ἐκείνων. [12] Καίτοι τῇ ἑαυτῶν] ὁ νοῦς τῶν λεγομένων τοιοῦτος, χρή, εἰ σωφρονοῦμεν, ἑκάστους ἡμῶν τῶν Σικελιωτῶν, τὰ ἀλλότρια ἐπικτωμένους καὶ ἁρπάζοντας, μᾶλλον τοὺς συμμάχους ἐπάγεσθαι, ἤπερ τὰ ἕτοιμα βλάπτοντας. τουτέστιν, ὅταν τῶν ἰδίων ἡμῶν καλῶς ἐχόντων καὶ ἀδεῶς διακειμένων, βουλώμεθα κατὰ πλεονεξίαν ἀλλότρια ἐπικτήσασθαι, τότε δεῖ τοὺς ξυμμάχους ἐπάγεσθαι, καὶ τοὺς κινδύνους ὑφίστασθαι, καὶ μὴ ὅταν ὁ κίνδυνος περὶ τῶν οἰκείων ἡμῶν γίγνηται.

*[13] Τῇ ἑαυτῶν] ἀρχῇ δηλονότι. Æ. P. [14] Τὰ μὴ προσήκοντα] τὰ ἀλλότρια. [15] Βλάπτοντας] ἀπὸ κοινοῦ τὸ χρή. [16] Τὰς πόλεις καὶ τὴν Σικελίαν] τὴν Σικελίαν πᾶσαν ὡς μίαν πόλιν ἔλαβε· καὶ φησὶν ὅτι εἰ πόλεμον ἕξομεν, διαφθαρησόμεθα. ὅπερ ἐπὶ μιᾶς πόλεως ξυμβαίνει. ἡ δὲ διάνοια, τῶν Σικελιωτῶν ἐμῶν αὐτῶν κακῶς αὐτοὺς διατιθέντων τοῖς οἰκείοις δαπανήμασι, καὶ προαιρούντων καὶ προκοπτόντων τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς πρὸς τὸ ἐκείνοις συμφέρον, εἰκὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὅταν γνῶσιν ἡμᾶς ἐκτετρυχωμένους, ἐπελθόντας πλείονι στρατῷ, καταδουλώσεσθαι τὰ ἐνταῦθα. [17] Ἐπιβουλευόμεθα] ἐξ ἐπιβουλῆς πάσχομεν. [18] Κατὰ πόλεις δὲ διέσταμεν] διῃρημένως κατοικοῦμεν. [19] Καὶ πειρᾶσθαι] μὴ νομιζέτωσαν διὰ τὸ συγγενεῖς (φησὶν) εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις οἱ Χαλκιδεῖς, ἐν ἀσφαλείᾳ καθεστάναι. οὐ γὰρ διότι πολέμιόν ἐστι τὸ Δωρικὸν γένος τῷ Ἰωνικῷ, διὰ τοῦτο ἐχθροὶ ὄντες οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Δωριεῦσιν ἐπίασιν, ἀλλ' ἐφιέμενοι τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ ἀγαθῶν. τὸ δὲ, αὐτοὶ τὸ δίκαιον μᾶλλον τῆς ξυνθήκης παρέχοντο, ἀντὶ τοῦ, προθυμότερον ἤπερ ἐχρῆν, κατὰ συμμαχίαν ἐβοήθησαν. [20] Κοινῇ] γνώμῃ δηλονότι. [21] Παρεστάναι δὲ] δόξαν ἐπέρχεσθαι. [22] Τῇ Ἰάδι ξυγγενείᾳ] ὡς ἀναφέρον δηλονότι τὸ γένος εἰς τοὺς Ἀθηναίους τοὺς Ἴωνας. [23] Ἀσφαλὲς] εἰρηναῖον. ἐπιτήδειον. ἀκίνδυνον. [24] Ὅτι δίχα πέφυκεν] ἡ Σικελία δηλονότι. [25] Ἔχθει ἐπίασιν] οἱ Ἀθηναῖοι.

ασιν, ἀλλὰ τῶν ἐν τῇ σικελίᾳ ἀγαθῶν ἐφιέμενοι, [1] ἃ κοινῇ κεκτήμεθα. ἐδήλωσαν δὲ νῦν ἐν τῇ τοῦ χαλκιδικοῦ γένους παρακλήσει. [2] τοῖς γὰρ οὐδέποτε σφίσι κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν προσβοηθήσασιν αὐτοὶ τὸ δίκαιον *[3] μᾶλλον τῆς ξυνθήκης προθύμως παρέσχοντο. καὶ τοὺς μὲν ἀθηναίους ταῦτα πλεονεκτεῖν τε [4] καὶ προνοεῖσθαι, πολλὴ ξυγγνώμη· καὶ οὐ τοῖς ἄρχειν βουλομένοις μέμφομαι, ἀλλὰ τοῖς ὑπακούειν [5] ἑτοιμοτέροις οὖσι. [6] πέφυκε γὰρ τὸ ἀνθρώπειον διὰ παντὸς ἄρχειν μὲν τοῦ εἴκοντος, φυλάσσεσθαι δὲ [7] τὸ ἐπιόν. [8] ὅσοι δὲ γιγνώσκοντες αὐτὰ, μὴ ὀρθῶς προσκοποῦμεν, μηδὲ τοῦτό τις [9] πρεσβύτατον ἥκει κρίνας, τὸ κοινῶς [10] φοβερὸν ἅπαντας εὖ θέσθαι, ἁμαρτάνομεν. [11] τάχιστα δ' ἂν *[12] ἀπαλλαγὴ [13] αὐτοῦ γένοιτο εἰ πρὸς ἀλλήλους ξυμβαίημεν. οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς αὑτῶν ὁρμῶνται) ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐκ τῆς [14] τῶν ἐπικαλεσαμένων. [15] καὶ οὕτως οὐ πόλεμος πολέμῳ, εἰρήνῃ δὲ διαφοραὶ ἀπραγμόνως παύονται). [16] οἵ τ' ἐπίκλητοι [17] εὐπρεπῶς ἄδικοι ἐλθόντες, [18] εὐλόγως ἄπρακτοι ἀπίασι. καὶ τὸ μὲν πρὸς τοὺς ἀθηναίους, τοσοῦτον ἀγαθὸν, εὖ βουλευομένοις εὑρίσκεται. τὴν δὲ ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένην ἄριστον εἶναι εἰρήνην πῶς οὐ χρὴ καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ποιήσασθαι; ἢ δοκεῖτε, εἴ τῳ τί ἐστιν ἀγαθὸν, ἢ εἴ τῳ τὰ ἐναντία, *[19] οὐχ ἡσυχία μᾶλλον, ἢ πόλεμος, τὸ μὲν, *[20] παῦσαι ἂν ἑκατέρῳ,

(margin: γρ. ἅπαντας)

A ſed cupiditate bonorum, quæ communiter in Sicilia poſſidemus. hoc autem nunc declararunt in iſta Chalcidenſium euocatione, [*qua ab ipſis Chalcidenſibus ſunt euocati.*] Illis enim, qui ex fœderis ſocietate nullum auxilium ipſis vnquam tulerunt, ipſi fœderis ius libentius præſtiterunt. Atque Athenienſibus quidem hæc affectantibus & prouidè perficere conantibus multam veniam dandam eſſe cenſeo. nec eos, qui imperium affectant: ſed eos, qui ad imperata faciendum ſunt propenſiores, vitupe- B randos puto. Homines enim ita nati ſunt, vt ſemper illos quidem imperio premant, qui cedunt [*ipſis,*] ab illis verò ſibi caueant, qui arma ipſis inferunt. Nos verò peccamus, quotquot, cùm hæc habeamus perſpecta, [*rebus noſtris,*] non rectè proſpicimus, neque ſinguli hoc antiquiſſimum eſſe iudicamus, ipſam ſcilicet rationem, qua omnes communi periculo bene conſulamus, [*hoſtemque communem, cuius vires adeo ſunt formidandæ, opibus, armisq́; coiunctis propulſemus.*] Hoc autē [*graui metu, periculoq́;*] celerrimè liberabimur, ſi compoſitionem C inter nos faciamus, [*& in gratiā redeamus.*] Athenienſes enim non ex agri ſui finibus profecti nos inuadunt: ſed ex illorum agro, qui ipſos accerſiuerunt. Atque ita non bellum bello: ſed pace diſcordia nullo negotio ſedabitur. Et [*Athenienſes,*] qui euocati fuerunt, & qui infeſto animo, ſpecioſo tamen prætextu huc venerunt, iure optimo re infecta abibunt. Atque commodum quidem, quod ad Athenienſes attinet, tantum eſſe comperitur, ſi [*rebus noſtris*] rectè conſulamus. Pacem verò, quam omnium confeſſione ſummum bonum eſſe conſtat, cur etiam inter nos ipſos facere nō oporteat? An exiſtimatis, ſi quid boni alicui adeſt, aut ſi cui contraria [*adſunt, viriq́;*] non potiorem eſſe pacem, quàm bellum tum ad liberandum vtrumq; his [*malis, quæ bono ſunt contraria,*]

[1] Ἃ κοινῇ κεκτήμεθα] ἤγουν, ὧν κοινὴν κεκτήμεθα τὴν ἀπόλαυσιν. [2] Τοῖς γὰρ οὐδέποτε σφίσι] τοῖς ἀθηναίοις. *[3] Μᾶλλον] ἤτοι συναπτέον τῷ προθύμως. ἀντὶ τοῦ, προθυμότερον. προθυμότερον δὲ λέγει, ἢ ἐποίησαν εἴπερ ἀδόλως ἐβοήθησαν. εἰ γὰρ ἄνευ δόλου καὶ πλεονεξίας αὐτοῖς ἐτιμώρησαν, οὐχ οὕτω προθύμως ἦλθον, οὐδὲ τοσαύτῃ τῆς στρατείας προθυμίᾳ ἐχρήσαντο. ἢ τὸ μᾶλλον ἀντὶ τοῦ μάλα, ἢ καὶ ἀντὶ τοῦ μάλιστα. μάλιστα δὲ προθύμως, ἤγουν προθυμότατα. Æ. P. [4] Καὶ προνοεῖσθαι] ἀντὶ τοῦ προσκέπτεσθαι. [5] Ἑτοιμοτέροις οὖσιν] ἀντὶ τοῦ ἑτοίμοις. [6] Πέφυκε γὰρ τὸ ἀνθρώπειον] φύσιν ἔχει. [7] Τὸ ἐπιόν] ἤγουν τὸ κρεῖττον. [8] Ὅσοι δὲ γιγνώσκοντες αὐτὰ] ὅσοι (φησὶ) γιγνώσκοντες αὐτό, ὅτι πέφυκεν ἄνθρωπος διὰ παντὸς ἄρχειν μὲν ἐθέλειν τῶν εἰκόντων, φυλάττεσθαι δὲ τὸ ἐπιόν, μὴ ὀρθῶς προνοοῦμεν καὶ προσκοποῦμεν, ἁμαρτάνομεν. [9] Πρεσβύτατον ἥκει κρίνας] τὸ ἑξῆς, πρεσβύτατον εὖ θέσθαι. τουτέστιν, ἐν πρώτοις τοῦτο φυλάξασθαι, καὶ εὖ διαθέσθαι. ὅ ἐστι τὴν δούλωσιν. [10] Φοβερὸν ἅπαντας εὖ θέσθαι] κοινῶς φοβερὸν δούλωσις, ἡ παρὰ τῶν ἀθηναίων ἐπιβουλευομένη πᾶσιν ὁμοίως. τὸ δὲ ἑξῆς, πρεσβύτατον εὖ θέσθαι. τουτέστιν, ἐν πρώτοις τοῦτο φυλάξασθαι, καὶ εὖ διαθέσθαι. τουτέστι τὴν δούλωσιν. [11] Τάχιστα δ' ἂν ἀπαλλαγὴ] εἰ πρὸς ἀλλήλους (φησὶν) εἰρηνεύσαιμεν, τάχιστα ἂν ἡ τῶν ἀθηναίων ἐπιβουλὴ ἀδρανεστέρα ἔσται. καὶ τὴν αἰτίαν ἐπιφέρει· διότι οὐκ ἀπὸ τῆς ἰδίας γῆς ὁρμῶνται πρὸς ἡμᾶς (οὐ γάρ εἰσιν ἀστυγείτονες) ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν ἐπικαλεσαμένων. καὶ εἰ τοῦτο ποιήσομεν οὕτως, οὐκέτι πόλεμος πόλεμον διαδέξεται, ἀλλ' εἰρήνη τὴν διαφοράν. σκόπει δὲ πῶς τὸν πόλεμον εὐφήμως διαφορὰν καλεῖ. *[12] Ἀπαλλαγὴ αὐτοῦ] τοῦ φοβεροῦ δηλονότι. φοβερὸν δὲ καλεῖ, τὸ δεινόν, τὸ φόβον πᾶσι παρέχον. Æ. P. [13] Αὐτοῦ] τοῦ κοινῶς φοβεροῦ δηλαδή. [14] Τῶν ἐπικαλεσαμένων] ἤγουν τῶν χαλκιδέων. [15] Καὶ οὕτως οὐ πόλεμος πολέμῳ] οὕτω δηλαδὴ ὡς εἶπεν. ἤτοι, εἰ πρὸς ἀλλήλους ξυμβαίημεν. [16] Οἵ τε ἐπίκλητοι] οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. [17] Εὐπρεπῶς ἄδικοι ἐλθόντες] οἱ ἀθηναῖοι μετὰ προφάσεως εὐπρεποῦς ἐλθόντες, ὡς δῆθεν συμμαχοῦντες τοῖς ἐνθάδε χαλκιδεῦσιν, εὐλόγως ἄπρακτοι ἀπελεύσονται, διαλλαγέντων ἡμῶν. [18] Εὐλόγως ἄπρακτοι] εὐλόγως φησὶ διὰ τὸ ξυμβῆναι. *[19] Τὰ ἐναντία] τὰ κακά, ἅπερ τοῖς ἀγαθοῖς ἐστιν ἐναντία. ὁ δὲ ἀριθμὸς ἐνήλλακται. (λεκτέον γὰρ ἦν τὸ ἐναντίον) (τὸ ἀγαθόν. ἔστι καὶ ἀνακόλουθον. ἡ γὰρ σύνταξις ἀπαιτεῖ, ἢ δοκεῖτε, ἤγουν νομίζετε οὐχ ἡσυχίαν, εἴτε τὴν εἰρήνην μᾶλλον, ἢ πόλεμον, καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. *[20] Παῦσαι ἂν ἑκατέρῳ] ἡ ἡσυχία καὶ εἰρήνη μᾶλλον ἢ ὁ πόλεμος δύναται ἑκάτερον ἀπαλλάττειν τῶν ἐναντίων καὶ κακῶν, καὶ ἑκατέρῳ τὸ ἀγαθὸν ξυνδιασῶσαι. πῶς; ὅτι τὸ μὲν ἀγαθὸν φυλάττει, καὶ ξυνδιασώζει. τὸ δὲ κακὸν ἀποτρέπει. τὸ μὲν, ἀντὶ τοῦ, τὰ μὲν, τὰ ἐναντία, τὰ κακά. τὸ δέ, τὸ ἀγαθόν. ἑκατέρῳ δέ, δηλονότι καὶ τῷ ἀγαθόν τι, καὶ τῷ κακόν τι ἔχοντι. Æ. P.

tum

tum etiam ad illud [*bonum vtrique*] conseruãdum? Et [*nunquid animaduertitis*] pacem habere honores, & dignitates à periculo remotiores, [*ac proinde tutiores, & certiores,*] & alia, quæcunq; quis oratione longa persequi posset, quemadmodũ de bello [*multa in contrariam partem dici possunt?*] Quibus rebus consideratis non oportet [*vos*] contemnere meã verba: sed potius vnũ quemque [*vestrum*] his admonitũ suæ saluti prospicere. Et si quis vel suæ causæ æquitate, vel sua potentia fretus, certam de rei alicuius successu spē concepit, is caueat ne præter spem grauiter labatur, illud animaduertens multos iã fuisse, qui suas iniurias persequi, & illos vlcisci volebant, à quibus eas acceperant, alios etiam fuisse, qui spē conceperant se suas facultates aliqua potētia, [*& aliorum opibus*] amplificaturos: sed illis quidem contigisse, vt non solùm suas iniurias vlti nõ fuerint: sed ne salutem quidem suam retinere potuerint: his verò, vt pro rerum suarum amplificatione, [*quam ex alienis opibus se consequuturos sperauerant,*] suarum etiam iacturã fecerint. Vltio enim nõ protinus alicui meritò succedit, quòd iniuriam ab altero acceperit, neq; etiã potentia ideo est certa, [*& minimè fallax,*] quòd homines bona spe compleat. sed fortuna rerum exitũ in sua potestate plerunq; tenet. Quamuis autē [*fortuna*] sit res omniũ maximè lubrica, tamen vtilissima videtur. Cũ enim vtriq; pariter timemus, circũspectiùs alij alios inuadimus. Quare nos etiam nũc vtraq; de causa, cùm ob inexploratũ huius incerti rerum euentus metũ, tum ob Atheniensium præsentiam, qui formidolosi iam adsunt, territi, tũ etiam existimãtes nostrã consilij imbecillitatem istis difficultatibus satis impeditã fuisse, ne perageremus ea, quæ vnus quisq; nostrum se peracturum putabat, hostes [*nobis*] imminentes, ex [*nostra*] regione amandemus. Et in primis quidem ipsi fœdus æternum inter nos ineamus, sin minus, induciis in longissimum tempus factis, discordias priuatas in aliud tempus differamus.

ὃ δὲ ξυνδιασώσαι, καὶ τὰς τιμὰς καὶ λαμπρότητας ἀκινδυνοτέρας ἔχειν τὴν εἰρήνην, ἄλλα τε ὅσα ἐν μήκει λόγων ἄν τις διέλθοι, ὥσπερ περὶ τοῦ πολεμεῖν; ἃ χρὴ σκεψαμένους μὴ τοὺς ἐμοὺς λόγους ὑπεριδεῖν, τὴν δὲ αὑτοῦ τινὰ σωτηρίαν μᾶλλον ἀπ' αὐτῶν προϊδεῖν. [1] καὶ εἴ τις βεβαίως τι ἢ τῷ δικαίῳ [2] ἢ βίᾳ πράξειν οἴεται, τῷ παρ' ἐλπίδα μὴ χαλεπῶς σφαλλέσθω, γνοὺς ὅτι πλείους ἤδη καὶ τιμωρίαις μετιόντες τοὺς ἀδικοῦντας, καὶ ἐλπίσαντες ἕτεροι δυνάμει τινὶ πλεονεκτήσειν, [3] οἱ μὲν [4] οὐχ ὅσον οὐκ ἠμύναντο, ἀλλ' οὐδ' ἐσώθησαν· τοὺς δ', ἀντὶ τοῦ πλέον ἔχειν, [5] προσκαταλιπεῖν τὰ αὑτῶν ξυνέβη. [6] τιμωρία γὰρ οὐκ εὐτυχεῖ δικαίως ὅτι καὶ ἀδικεῖται, οὐδὲ ἰσχὺς βέβαιον, διότι καὶ εὔελπι. [7] τὸ δὲ ἀστάθμητον τοῦ μέλλοντος [8] ὡς ἐπιπλεῖστον κρατεῖ· πάντων τε σφαλερώτατον ὄν, ὅμως καὶ χρησιμώτατον φαίνεται. ἐξ ἴσου γὰρ δεδιότες, [9] προμηθεία μᾶλλον ἐπ' ἀλλήλους ἐρχόμεθα. [10] καὶ νῦν τοῦ ἀφανοῦς τε τούτου διὰ τὸ ἀτέκμαρτον δέος, καὶ διὰ τὸ ἤδη φοβεροὺς παρόντας Ἀθηναίους κατ' ἀμφότερα ἐκπλαγέντες, [11] καὶ τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης, ὧν ἕκαστός τις ᾠήθημεν πράξειν ταῖς κωλύμαις ταύταις ἱκανῶς νομίσαντες εἰρχθῆναι, τοὺς ἐφεστῶτας πολεμίους ἐκ τῆς χώρας ἀποπέμπωμεν· καὶ αὐτοὶ μάλιστα μὲν ἐς ἀίδιον ξυμβῶμεν, εἰ δὲ μή, χρόνον ὡς πλεῖστον σπεισάμενοι, τὰς ἰδίας διαφορὰς ἐς αὖθις ἀναβαλώμεθα.

γρ. τι

[1] Καὶ εἴ τις βεβαίως] ἡ διάνοια, εἴ τις βεβαίως τι καὶ πάντη πάντως οἴεται πράξειν, καὶ κρατήσειν τῶν ἐναντίων, ἤτοι διὰ τὸ δικαίως αὐτοῖς ἐπιέναι νομίζειν, ἢ διὰ τὸ ἰσχυρὸς οἴεσθαι τυγχάνειν, μὴ χαλεπαινέτω εἰ παρὰ τὴν οἰκείαν οἴησίν τι καὶ ἐλπίδα σφαλλόμενος ἐλέγχεται ὑπ' ἐμοῦ· ἐνθυμηθεὶς ὅτι πολλοὶ δικαίως τιμωρήσασθαι τοὺς ἀδικήσαντας διανοηθέντες, οὐ μόνον οὐκ ἠμύναντο αὐτούς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ προσαπώλοντο. καὶ ἑκάτεροι δι' ἰσχὺν ἐλπίσαντες πλεονεκτήσειν τῶν πέλας, πρὸς τῷ μὴ ἔχειν πλεῖον, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἀπώλεσαν. διὰ τούτων δέ, τὸ μὴ δεῖν αὐτοὺς ἐλεγχομένους χαλεπαίνειν συνάγει. [2] Ἢ βίᾳ] ἰσχύϊ. [3] Οἱ μὲν] οἱ μετιόντες σὺν δίκῃ τοὺς ἀδικοῦντας. [4] Οὐχ ὅσον οὐκ ἠμύναντο] ἤγουν, οὐ μόνον οὐκ ἠμύναντο. [5] Προσκαταλιπεῖν] προσζημιωθῆναι. [6] Τιμωρία γὰρ οὐκ εὐτυχεῖ δικαίως] οὐχ ὅτι ἀδικεῖται, εὐτυχεῖ δικαίως· οὐ γὰρ ἐπειδὴ ὁ τιμωρούμενος προηδίκηται, διὰ τοῦτο ἐπεξιὼν εὐτυχήσει. δίκαιον μὲν γὰρ τὸν ἀδικηθέντα εὐτυχῆσαι κατὰ τὴν εἰς πρᾶξιν τῆς τιμωρίας, οὐ μὴν καὶ ἀποβαίνει οὕτως. οὐδὲ ὁ ἰσχυρός (φησὶ) διὰ τὸ ἐλπίζειν ἐκ τῆς δυνάμεως κρατήσειν, διὰ τοῦτο καὶ τὸ βέβαιον ἔχει. [7] Τὸ δὲ ἀστάθμητον] τὸ δὲ ἄστατον τῆς τύχης, καὶ τὸ ἄδηλον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πέφυκε κρατεῖν. ἔστι γὰρ πολλάκις νικῆσαι καὶ ἀπὸ ἰδίας ἀρετῆς, ἐκτὸς τύχης. [8] Ὡς ἐπιπλεῖστον κρατεῖ] τὴν ἰσχὺν ἔχει. [9] Προμηθίᾳ] προγνώσει. σκέψει. [10] Καὶ νῦν τοῦ ἀφανοῦς τε τούτου] καὶ νῦν τὰς μὲν πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς ἐπιλαθώμεθα δι' ἀμφότερα, διά τε δηλαδὴ τὸ ἄδηλον τυγχάνειν εἰ πεισόμεθά τι ὑπ' ἀλλήλων, καὶ διὰ τὸ τοὺς Ἀθηναίους ἤδη φοβεροὺς ἡμῖν εἶναι παρόντας, ἱκανὰ νομίσαντες αἴτια τῆς ἀποτροπῆς ταῦτα. [11] Καὶ τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης] καὶ τοῦτο (φησὶν) ἐνθυμηθέντες, ὅτι ἃ προσεδοκήσαμεν πρᾶξαι (τουτέστι, κρατῆσαι κατὰ τὸν πόλεμον) ἐλλιπῶς ἐγένετο, καὶ οὐ κατὰ τὰς ἡμετέρας γνώμας ἀπέβη. ταῦτα οὖν αὐτὰ μὴ κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην γινόμενα, ἱκανὰ κωλύματα ἡμῖν καὶ ἐμπόδια γεγενῆσθαι νομίσωμεν· καὶ τούτοις εἰρχθέντες εἰς τὸ μὴ προβῆναι ἡμῖν τὰ πράγματα ὡς ἐβουλόμεθα, τοὺς ἐπικειμένους ἡμῖν πολεμίους ἀπράκτους ἀποπεμψώμεθα.

» [1]Τὸ ξύμπαν τε δή, γνῶμεν, πειθόμενοι μὲν ἐ-
» μοί, [2]πόλιν ἕξοντες ἕκαστος ἐλευθέραν, [3]ἀφ' ἧς
» αὐτοκράτορες ὄντες, τὸν εὖ καὶ κακῶς δρῶντα ἐξ
» ἴσου ἀρετῇ [4]ἀμυνούμεθα, [5]ἢν δὲ *[6]ἀπιστήσαντες,
» ἄλλοις ὑπακούσωμεν, [7]οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαί
» τινα, ἀλλὰ καὶ ἄγαν [8]εἰ τύχοιμεν, φίλοι μὲν ἂν
» [9]τοῖς ἐχθίστοις, διάφοροι δὲ [10]οἷς οὐ χρὴ, κατ' ἀ-
» νάγκην γιγνώμεθα. καὶ ἐγὼ μὲν, ἅπερ καὶ ἀρχόμενος
» εἶπον, [11]πόλιν τε μεγίστην παρεχόμενος, [12]καὶ ἐπι-
» ὼν τῳ μᾶλλον, ἢ ἀμυνούμενος, [13]ἀξιῶ προει-
» δομένους αὐτῶν ξυγχωρεῖν, καὶ μὴ τοὺς ἐναντίους
» οὕτω κακῶς δρᾶν ὥστε αὐτοὺς τὰ πλείω βλά-
» πτεσθαι, [14]μηδὲ μωρίᾳ φιλονεικῶν ἡγεῖσθαι τῆς τε
» οἰκείας γνώμης ὁμοίως αὐτοκράτωρ εἶναι, καὶ ἧς
» οὐκ ἄρχω τύχης, ἀλλ' ὅσον εἰκὸς ἡσσᾶσθαι. καὶ
» τοὺς ἄλλους δικαιῶ ταὐτό μοι ποιῆσαι ὑφ' ὑμῶν
» αὐτῶν, καὶ μὴ ὑπὸ τῶν πολεμίων *[15]τοῦτο παθεῖν.
» οὐδὲν γὰρ αἰσχρὸν οἰκείους οἰκείων ἡσσᾶσθαι, ἢ Δω-
» ριέα τινὰ Δωριέως, ἢ χαλκιδέα τῶν ξυγγενῶν. τὸ δὲ
» ξύμπαν, γείτονας ὄντας, καὶ ξυνοίκους μιᾶς
» χώρας, [16]περιρρύτου, καὶ ὄνομα ἓν κεκλημένους
» σικελιώτας· οἳ πολεμήσομέν τε, οἶμαι, [17]ὅταν
» ξυμβῇ, [18]καὶ ξυγχωρησόμεθά γε πάλιν καθ' ἡ-
» μᾶς αὐτοὺς, [19]λόγοις κοινοῖς χρώμενοι. [20]τοὺς δὲ
» ἀλλοφύλους ἐπελθόντας ἀθρόοι, ἢν σωφρο-
» νῶμεν, ἀμυνούμεθα, [21]εἴπερ καὶ καθ' ἑκά-
» στους βλαπτόμενοι, ξύμπαντες κινδυνεύομεν·

A In summa verò, cognoscamus, si mihi assentiamini, futurum vt vnus quisq; nostrũ suam ciuitatem liberam obtineat, vnde, quum nostri iuris, ac arbitrij erimus, illis, qui aut benè, aut malè de nobis meriti fuerint, gratiam pro meritis iure referemus. At si mihi non assentiamini: sed aliorum autoritatem sequamur, [*non solùm*] nõ [*erit nobis certamen*] de vlciscẽdo aliquo: sed etiam, si res ita tulerit, amicissimi inimicissimis, & inimici, quibus nõ conuenit [*nos esse inimicos,*] propter necessitatem fiemus. At- B que ego quidem (vt meæ orationis initio dixi) qui demonstraui me ex maxima ciuitate ortum, & qui bellũ aliis inferre, quam illatum propulsare málo, suadeo, vt nobis ipsis prospicientes compositionem faciamus, néve sic aduersarios maleficiis afficiamus, vt nos ipsi longè pluribus detrimentis afficiamur. neq; stultè contendens existimare [*volo,*] me summam potestatem æquè habere in meam voluntatem, atque in fortunam, in quam nullum imperium habeo: sed vinci, [*& de meo iure decedere volo,*] quatenus par est. Et æquum esse censeo C [*vos*] cæteros vestra spõte idẽ facere, quod ego, neq; ad hoc [*ipsum*] faciendum, ab hostibus compelli. nec enim turpe est domesticos à domesticis, aut Doriẽsem aliquem à Doriensi, aut Chalcidensem à suo gentili superari. Denique, vt rem totam paucis expediam, [*compositionem, gratiaq; reconciliationem nobis faciẽdam censeo,*] quòd [*omnes*] vicini simus, & eiusdem regionis incolæ, idq; [*regionis,*] quæ mari vndique aluitur, & [*omnes*] vno, [*eodemq; communi*] Siculorum nomine vocemur: qui (vt opinor) bellum geremus, quum res ita tulerit, [*& tempus ipsum hoc flagitarit, nisi inter nos conuenerit,*] & in mutuam gratiam rursus redibimus, colloquiis communibus inter nos ipsos habitis. Alienigenas verò cõtra nos [*huc*] profectos, simul omnes, [*animis, armisq; coniunctis,*] si sapimus, propulsabimus, siquidem vel quum singuli [*Siciliæ populi*] lędũtur, vniuersi periclitamur:

---

[1] Τὸ ξύμπαν τε δή, γνῶμεν] τὸ σύνολον δέ, εἰδέναι (φησὶ) χρή, ὅτι πεισθέντες μὲν ἐμοί, τὰς πατρίδας ἐλευθέρας οἰκήσομεν· ἀφ' ἧς ὁρμώμενοι, καὶ τὰ ἑξῆς. [2] Πόλιν ἕξοντες ἕκαστος] τὴν ἰδίαν. [3] Ἀφ' ἧς αὐτοκρ.] δεσπόται τῆς ἑαυτοῦ πόλεως. [4] Ἀμυνούμεθα] τὸ ἀμυνούμεθα, ἐπὶ καλοῦ. ἐνταῦθα μὲν ἐπὶ τῶν δύο σημασιῶν ἔλαβεν αὐτό, καὶ ἐπὶ καλοῦ καὶ ἐπὶ κακοῦ. [5] Ἢν καὶ ἀπιστήσαντες] τοῖς ἐμοῖς λόγοις δηλονότι. *[6] Ἀπιστήσαντες] ἀπειθήσαντες ἐμοί, ἐμοὶ οὐ πειθόμενοι. ὁ δὲ νοῦς οὗτος· ἐὰν δὲ τοῖς ἐμοῖς λόγοις ἀπειθήσαντες, ἄλλοις ὑπακούσητε, καὶ τῶν ἐκείνων γνώμαις ἀκολουθήσητε, οὐ μόνον ἡμῖν ἀγὼν οὐκ ἔσται περὶ τοῦ τιμωρεῖσθαί τινα, ἀλλὰ καὶ δι' ἀνάγκην ἄγαν μὲν φίλοι, τουτέστι φίλτατοι, εἴτε προσφιλέστατοι τοῖς ἐχθίστοις, ἐχθροὶ δέ, εἴτε πολέμιοι τοῖς ἡμετέροις ἔθνεσι, τοῖς σικελιώταις, οἷς οὐ χρὴ ἡμᾶς ἐχθροὺς, καὶ πολεμίοις εἶναι, γενησόμεθα, ἀλλὰ ἐπιεικείᾳ χρησάμενος εἶπεν ὑπακούσωμεν, καὶ αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ ἀριθμῷ τιθείς. Æ. P. [7] Οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαί τινα] λείπει τὸ, ὁ ἀγὼν ἡμῖν ἔσται, ἀλλὰ περὶ τοῦ δουλωθῆναι. τοῦτο γὰρ ἠθικῶς ἐγκέκοπται. [8] Εἰ τύχοιμεν] τιμωρήσασθαί τινα δηλονότι. [9] Τοῖς ἐχθίστοις] τοῖς ἀθηναίοις. [10] Οἷς οὐ χρὴ κατ' ἀνάγκην] τοῖς σικελιώταις. [11] Πόλιν τε μεγίστην παρεχόμενος] ἀντὶ τοῦ, ἐκ μεγίστης πόλεως ὁρμώμενος δηλαδή. [12] Καὶ ἐπιὼν τῳ μᾶλλον] καὶ δυνάμενος δηλονότι ἄλλῳ ἐπιέναι. δῆλον δ' ὡς οὐχ ἁπλῶς περὶ ἑαυτοῦ μόνον λέγει τοῦτο, ἀλλὰ κοινῶς περὶ τῆς πόλεως τῶν συρακουσίων. [13] Ἀξιῶ προειδομένους αὐτῶν] ἤτοι προγνόντας τὰ πράγματα. ἤτοι προνοοῦντας ἑαυτῶν. ἵνα ὁ νοῦς ᾖ τοιοῦτος, συμβῶμεν προνοήσαντες ἡμῶν αὐτῶν. [14] Μηδὲ μωρίᾳ φιλονεικῶν ἡγεῖσθαι] οὐδὲ ἀξιῶ διὰ μωρίαν φιλονεικῶν, ἡγεῖσθαι καὶ νομίζειν τῆς τε ἰδίας γνώμης αὐτοκράτωρ εἶναι καὶ αὐτεξούσιος, καὶ τῆς τύχης, ἧς τινος οὐκ ἄρχω ἄνθρωπος ὤν. *[15] Τοῦτο παθεῖν] ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναγκάζεσθαι παρὰ τὸ εἰκὸς ἡσσᾶσθαι, καὶ ξύμβασιν πρὸς ἀλλήλους ποιεῖσθαι. Æ. P. [16] Καὶ περιρρύτου] τοῦτο οὐ πάρεργος τέθεικεν, ἀλλ' ἐμφῆναι βουλόμενος ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν εἰς τοὺς ἄλλους κοινωνία, διὰ τὸ νησιώτας εἶναι. [17] Ὅταν ξυμβῇ] ὅταν καιρὸς γένηται. [18] Καὶ ξυγχωρησόμεθά γε] φιλιωθησόμεθα. [19] Λόγοις κοινοῖς χρώμενοι] λόγοις συμβουλευτικοῖς. [20] Τοὺς δὲ ἀλλοφύλους] τοὺς ἀθηναίους. καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ, ἀλλοφύλοις ἅμα ἡγησάμενοι. [21] Εἴπερ καὶ καθ' ἑκάστους] εἴπερ καὶ ὧν τινων οὖν βλαπτομένων ἐν σικελίᾳ τὸ πᾶν ἔθνος ἀσθενέστερον γινόμενον κινδυνεύει.

hec ſocios, nec pacificatores vnquã poſthac accerſemus. Si igitur hæc faciamus & in præſentia duobus bonis Siciliam non fraudabimus; vt Athenienſibus, belloque domeſtico liberetur: & in poſterum, nos ſoli, [*dimiſſis alienigenis,*] liberam & aliorum inſidiis minus obnoxiam incolemus. Cùm Hermocrates hæc dixiſſet, Siculi quidem eius verbis adducti, inter ſe conſenſerunt hac conditione, vt ab armis diſcederetur, & ſua quique retinerent, quæ iam poſſidebant, Camarinæis verò Morgantina concederetur, ſi certam pecuniæ ſummam Syracuſanis penderent. Athenienſium verò ſocij conuocatis illorum ducibus, [*ac primoribus,*] dixerunt ſe quoque pacem facturos, & [*ſua*] fœdera cum illis quoque communia fore. Quòd cùm illi approbaſſent, compoſitionem, [*pacemq́;*] fecerunt. Poſtea verò Athenienſium naues [*ex Sicilia*] diſceſſerunt. Earum autem duces domum reuerſos populus Athenienſis mulctauit, exilio quidem duos, Pythodorum, & Sophoclem: pecunia verò, tertium, Eurymedontem, quaſi penes eos fuiſſet res Siculas in ſuam poteſtatem redigere, ſed muneribus adducti diſceſſiſſent. Adeo freti præſenti rerum ſucceſſu, nihil ſibi præter animi ſententiam ſuccedere: ſed æquè difficillima, atque facilima, ſiue magnos, ſiue paruos apparatus haberent, pariter conficere volebant. Cuius rei cauſa erat inopinata felicitas, quæ in pleriſque rebus ipſis contigerat, quæ ſpei vires ipſis ſubminiſtrabat. Eadem æſtate, Megarenſes, qui in vrbe erant, cùm & ab Athenienſibus, bello ſemper premerētur, quia quotannis cũ frequentibus copiis irruptionem in ipſorum agrum bis faciebant, & à ſuis exulibus, qui ex Pegis, [*excurſiones faciebant, &*] qui propter ciuium ſeditionem à populo expulſi, latrociniis vrbanos grauiter infeſtabant, in colloquium venerunt, in quo cenſebãt exules [*in vrbem*] recipiendos, ne vtrinq; ciuitatem perderent.

A ξυμμάχοις δ' οὐδέποτε λοιπὸν ἐπαξόμεθα, οὐδὲ διαλλακτάς. τάδε γὰρ ποιοῦντες, ἔν τε τῷ παρόντι δυοῖν ἀγαθοῖν οὐ στερήσομεν τὴν Σικελίαν, Ἀθηναίων τε ἀπαλλαγῆναι,[1] καὶ οἰκείου πολέμου. καὶ ἐς τὸ ἔπειτα, καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἐλευθέραν νεμούμεθα καὶ ὑπὸ ἄλλων ἧσσον ἐπιβουλευομένην. Τοιαῦτα τοῦ Ἑρμοκράτους εἰπόντος,[2] πειθόμενοι οἱ Σικελιῶται,[3] αὐτοὶ μὲν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς[4] ξυνηνέχθησαν γνώμῃ ὥστε ἀπαλλάσσεσθαι τοῦ πολέμου, ἔχοντες ἃ ἕκαστοι ἔχουσι· B τοῖς δὲ Καμαριναίοις Μοργαντίνην[5] εἶναι, ἀργύριον[6] τακτὸν τοῖς Συρακουσίοις[7] ἀποδοῦσιν. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων ξύμμαχοι,[8] παρακαλέσαντες αὐτῶν[9] τοὺς ἐν τέλει ὄντας,[10] εἶπον ὅτι ξυμβήσονται,[11] καὶ αἱ σπονδαὶ ἔσονται[12] κἀκείνοις κοιναί.[13] ἐπαινεσάντων δὲ αὐτῶν, ἐποιοῦντο τὴν ὁμολογίαν· καὶ αἱ νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀπέπλευσαν μετὰ ταῦτα ἐκ Σικελίας. ἐλθόντας δὲ τοὺς στρατηγοὺς οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι, τοὺς μὲν, φυγῇ ἐζημίωσαν, Πυθόδωρον καὶ Σοφοκλέα· τὸν δὲ C τρίτον Εὐρυμέδοντα χρήματα ἐπράξαντο· ὡς, ἐξὸν αὐτοῖς τὰ ἐν Σικελίᾳ[14] καταστρέψασθαι, δώροις πεισθέντες ἀποχωρήσειαν. οὕτω τῇ παρούσῃ εὐτυχίᾳ χρώμενοι, ἠξίουν σφίσι μηδὲν ἐναντιοῦσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ δυνατὰ ἐν ἴσῳ[15] καὶ τὰ ἀπορώτερα μεγάλῃ τε ὁμοίως καὶ ἐνδεεστέρᾳ παρασκευῇ[16] κατεργάζεσθαι.[17] αἰτία δ' ἦν ἡ παρὰ λόγον τῶν πλειόνων εὐπραγία, αὐτοῖς ὑποτιθεῖσα ἰσχὺν τῆς ἐλπίδος.[18] Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, Μεγαρῆς οἱ ἐν τῇ πόλει, πιεζόμε- D νοι ὑπό τε Ἀθηναίων, τῷ πολέμῳ ἀεὶ κατὰ ἔτος ἕκαστον δὶς ἐμβαλόντων πανστρατιᾷ ἐς τὴν χώραν, καὶ ὑπὸ τῶν σφετέρων φυγάδων *[19] τῶν ἐκ Πηγῶν, οἳ στασιασάντων, ἐκπεσόντες ὑπὸ τοῦ πλήθους, χαλεποὶ ἦσαν λῃστεύοντες, ἐποιοῦντο λόγους ἐν ἀλλήλοις,[20] ὡς χρὴ δεξαμένους τοὺς φεύγοντας, μὴ ἀμφοτέρωθεν τὴν πόλιν φθείρειν.

Margin: τὰ δ' ἀπορώτατα

Margin: τῶν ἐσβαλόντων π. ἐσβαλόντων. Æ. P.

---

[1] Καὶ οἰκείου πολέμου] συζυγικοῦ. [2] Πειθόμενοι οἱ Σικελιῶται] πεισθέντες. [3] Αὐτοὶ μὲν κατὰ σφᾶς αὐτοὺς] ὡμονόησαν ἀλλήλοις καθ' ἑαυτοὺς, μὴ κοινολογησάμενοι τοὺς λόγους τοῖς Ἀθηναίοις. [4] Ξυνηνέχθησαν γνώμῃ] σκέψει. [5] Μοργαντίνην εἶναι] Σικελικὸν πόλισμα. [6] Τακτὸν τοῖς Συρακουσίοις] ὡρισμένον. [7] Ἀποδοῦσιν] αὐτὶ τοῦ ἀποδοθῆναι. [8] Παρακαλέσαντες αὐτῶν] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. [9] Τοὺς ἐν τέλει ὄντας] τοὺς περὶ Πυθόδωρον. [10] Εἶπον ὅτι ξυμβήσονται] ὡς ἂν εἰ ἔλεγον, ὅτι οὐδὲν δέονται αὐτῶν εἰς ξυμμαχίαν ἔτι, καθὸ ἐσπείσαντο εἰς ἑαυτοὺς πάντες οἱ Σικελιῶται. τὸ δὲ παρακαλέσαντες, αὐτὶ τοῦ εἰς ἑαυτοὺς καλέσαντες. [11] Καὶ αἱ σπονδαὶ ἔσονται] δηλονότι, τοῖς Ἀθηναίοις. ἵνα ἐάν τις βουληθῇ ἀπὸ Σικελίας πλεῦσαι κατ' αὐτῶν, συμμαχούμενος Πελοποννησίοις, κωλύωσιν αὐτόν. [12] Κἀκείνοις κοιναί] τοῖς συμμάχοις. [13] Ἐπαινεσάντων δὲ αὐτῶν] τῶν στρατηγῶν τῶν Ἀθηναίων. [14] Καταστρέψασθαι] δουλῶσαι. [15] Καὶ τὰ ἀπορώτερα] ἀδύνατα. [16] Κατεργάζεσθαι] νικᾶν. [17] Αἰτία δ' ἦν] αἰτία δ' ἦν τοῦ ταῦτα νομίζειν, ἡ ἐν τοῖς πλείοσι πράγμασιν εὐπραγία παρὰ προσδοκίαν τοῖς Ἀθηναίοις, ἢ ἐλπίδας ἰσχυρὰς παρεῖχε τὰ πάντα κατεργάζεσθαι δύνασθαι. [18] Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους] μετάβασις. *[19] Τῶν ἐκ Πηγῶν] ὁρμωμένων δηλονότι. Æ. P. [20] Ὡς χρὴ δεξαμένους τοὺς φεύγοντας] ὁ νοῦς τούτου ἐστίν, οἱ μὲν πλείονες τῶν μετρίων ἐβούλοντο πείσασθαι πρὸς τοὺς φυγάδας αὐτῶν· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται, νομίζοντες ἀδύνατον τὸ πρᾶγμα τοῦτο εἶναι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι καρτερεῖν (ὅ ἐστι συμπολιτεύεσθαι) τοὺς δημοτικοὺς μετὰ τῶν φυγάδων, διὰ τὰ κακὰ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι παρὰ τῶν φυγάδων, ὅτι τοῦτο δείσαντες, λόγους προσέφερον.

[1] οἱ δὲ φίλοι τῶν ἔξω, [2] τοῦ θρόου αἰσθόμενοι, φανερῶς μᾶλλον ἢ πρότερον καὶ αὐτοὶ ἠξίουν τούτου τοῦ λόγου ἔχεσθαι. γνόντες δὲ οἱ τοῦ δήμου προστάται οὐ δυνατὸν τὸν δῆμον ἐσόμενον ὑπὸ τῶν κακῶν μετὰ σφῶν καρτερεῖν, ποιοῦνται λόγους δείσαντες πρὸς τοὺς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὺς, Ἱπποκράτην τε τὸν Ἀρίφρονος, καὶ Δημοσθένην τὸν Ἀλκισθένους, βουλόμενοι [3] ἐνδοῦναι τὴν πόλιν, καὶ νομίζοντες ἐλάσσω σφίσι τὸν κίνδυνον ἢ τοὺς ἐκπεσόντας ὑπὸ σφῶν κατελθεῖν. ξυνέβησάν τε πρῶτα μὲν, τὰ μακρὰ τείχη ἑλεῖν Ἀθηναίους, (* [4] ἦν δὲ σταδίων μάλιστα ὀκτὼ ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν Νίσαιαν τὸν λιμένα αὐτῶν) ὅπως μὴ ἐπιβοηθήσωσιν ἐκ τῆς Νισαίας οἱ Πελοποννήσιοι, [5] ἐν ᾗ αὐτοὶ μόνοι ἐφρούρουν, βεβαιότητος ἕνεκα τῶν Μεγάρων· ἔπειτα δὲ [6] καὶ τὴν ἄνω πόλιν πειρᾶσθαι ἐνδοῦναι. ῥᾷον δ' ἤδη ἔμελλον προσχωρήσειν, τούτου γεγενημένου. οἱ οὖν Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἀπό τε τῶν ἔργων καὶ τῶν λόγων παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις, ὑπὸ νύκτα πλεύσαντες ἐς Μινῴαν τὴν Μεγαρέων νῆσον ὁπλίταις ἑξακοσίοις, ὧν Ἱπποκράτης ἦρχεν, ἐν ὀρύγματι ἐκαθέζοντο, [7] ὅθεν ἐπλίνθευον τὰ τείχη, [8] καὶ ἀπεῖχεν οὐ πολύ· οἱ δὲ μετὰ τοῦ Δημοσθένους τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ, Πλαταιῆς τε ψιλοὶ, καὶ ἕτεροι [9] περίπολοι ἐνήδρευσαν ἐς τὸν Ἐνυάλιον, [10] ὅ ἐστιν ἔλασσον ἄπωθεν. [11] καὶ ᾔσθετο οὐδεὶς, εἰ μὴ οἱ ἄνδρες οἷς ἐπιμελὲς ἦν εἰδέναι τὴν νύκτα ταύτην. [12] καὶ ἐπειδὴ ἕως ἔμελλε γίγνεσθαι, [13] οἱ προδιδόντες τῶν Μεγαρέων οὗτοι τοιόνδε ἐποίησαν· [14] ἀκάτιον ἀμφηρικὸν, ὡς λῃσταὶ, ἐκ πολλοῦ τεθεραπευκότες τὴν ἄνοιξιν

A Exulum verò amici, cùm istum rumorem sensissent, ipsi quoq; [*tunc*] apertiùs, quàm antè postulare cœperũt, vt [*sui ciues*] in isto colloquio perseuerarent [*& de exulibus in vrbem reducendis serio agerent.*] sed cùm populi principes animaduertissent populum [*superioribus*] malis [*iam*] afflictum secum nullo modo posse [*noua mala*] tolerare, [*& aduersæ factioni resistere,*] metu cõpulsi, cum Hippocrate Ariphronis, & Demosthene Alcisthenis [*filio,*] Atheniensium ducibus, in colloquium venerũt, quia vrbem [*ipsis*] B dedere volebant, & existimabant minus periculum sibi [*sic*] impendere, quàm si illi, qui ab ipsis eiecti fuerãt, [*in vrbem*] rediissent. Inter eos autem ita primùm conuenit, vt Athenienses caperent muros lõgos, (erat autem octo fermè stadiorum [*spatiũ*] ab vrbe ad Nisæam ipsorum [*Megarensium*] portum) ne [*Megarensibus*] Peloponnesij opem ex Nisæa ferrent, in qua ipsi soli [*sine sociis, & Megarensibus*] præsidium habebãt, vt Megara firmiùs tenerent, [*& faciliùs tutarentur.*] Deinde verò & vrbis arcem in loco edito sitam [*Megarenses Atheniensibus*] C dedere conarentur. si enim hoc factũ fuisset, iam faciliùs [*Megarẽses*] deditionem fecissent. Athenienses igitur, postquã omnia & facta, & dicta vtrinq; fuerũt, quæ ad negotium conficiendum erãt necessaria, rebus omnibus iam paratis, sub noctem ad Minoam Megarensium insulam profecti cum sexcentis grauis armaturæ militibus quibus Hippocrates præerat, in fossa consederunt, quæ non multum illinc distabat; vnde [*Megarenses*] lateres ad muros extruẽdos sumebant. Platæenses verò leuiter ar- D mati, aliiq; Circuitores, qui cũ Demosthene altero duce erãt ad Martis [*templum,*] quod minus remotum erat [*ab vrbe. quàm insula Minoa,*] in insidiis consederũt. Et nullus [*Megarensium,*] præter illos, quibus [*rem*] scire curæ erat, hanc noctem nouerat. Et cùm crepusculum matutinum aduẽtaret, isti Megarenses, qui proditionẽ moliebantur, huiusmodi fraudem excogitarunt. Nauigiolum, quod vtrinq; binis remis agebatur, veluti latrones, cùm iam pridem à [*suo*] Magistratu, cuius gratiam sibi conciliauerant, impetrassent,

[1] Οἱ δὲ φίλοι τῶν ἔξω] τῶν φυγάδων. [2] Τοῦ θρόου αἰσθόμενοι] τὸ ἄλογον, τὸ γιγνόμενον περὶ τῶν φυγάδων, οὐ δεῖν δέχεσθαι αὐτούς. [3] Ἐνδοῦναι τὴν πόλιν] αὐτοῖς δηλονότι. * [4] Ἦν δὲ σταδίων] τὰ δὲ μακρὰ τείχη ἦν σταδίων μ. ὀ. ἀ. τ. π. ἐ. τ. ν. τ. λ. αὐτῶν, τῶν Μεγαρέων δηλονότι. ἢ, ὃ καὶ πιθανώτερον, καὶ ἀπλούστερον, ἦν δὲ σταδίων μάλιστα ὀκτὼ διάστημα ἀπὸ καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. [5] Ἐν ᾗ αὐτοὶ μόνοι ἐφρούρουν] ἤτοι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ξυμμάχων, ὧν εἶχον ἔξωθεν τῆς Πελοποννήσου. ἢ μόνοι λέγει ἀντὶ τοῦ ἐκτὸς τῶν Μεγαρέων. ἄνω δὲ πόλιν αὐτὰ τὰ Μέγαρα καλεῖ. [6] Καὶ τὴν ἄνω πόλιν] τὴν ἀκρόπολιν. [7] Ὅθεν ἐπλίνθευον τὰ τείχη] πλίνθους λαμβάνοντες ἐτείχιζον. [8] Καὶ ἀπεῖχεν οὐ πολὺ] οὐκ ἀπεῖχε (φησὶ) τῶν Μεγάρων ἡ Μινῴα, ἢ αὐτὸ τὸ ὄρυγμα τὸ ἐν τῇ Μινῴᾳ. [9] Περίπολοι ἐς τὸν Ἐνυάλιον] τῶν φυλακίων οἱ μὲν, ἱδρυμένοι καλοῦνται· οἱ δὲ, περίπολοι. ἱδρυμένοι μὲν οὖν εἰσὶν οἱ ἀεὶ προσκαθεζόμενοι, καὶ πολιορκοῦντες· περίπολοι δὲ, οἱ περιερχόμενοι, καὶ περιπολοῦντες τὰ φρούρια ἐν τῷ φυλάττειν. [10] Ὅ ἐστιν ἔλασσον ἄπωθεν] ἔλασσον ἀπέχοντες ἤπερ οἱ ἐν τῷ ὀρύγματι καθήμενοι. πρὸς τὸ, ἀπεῖχεν οὐ πολὺ, τὸ ἔλασσον ἄπωθεν. [11] Καὶ ᾔσθετο οὐδεὶς] τῶν Μεγαρέων δηλονότι. [12] Καὶ ἐπειδὴ ἕως] ἡμέρα. [13] Οἱ προδιδόντες] οἱ προδιδόντες δηλαδὴ τοῖς Ἀθηναίοις τὰ Μέγαρα, πλοῖον κατέφερον ἑκάστης νυκτὸς ἐπὶ θάλατταν, τεθεραπευκότες τὸν ἐπὶ τῶν πυλῶν ἄρχοντα ὅπως αὐτοὺς μὴ κωλύῃ, ὡς δῆθεν ἐπὶ λῃστείας ἐκπλέοντας τῶν Ἀθηναίων τῶν ἐν τῇ Μινῴᾳ φυλαττόντων· καὶ αὖθις πρὸ ἡμέρας ἀνέφερον αὐτὸ εἰς τὸ τεῖχος, ὅπως ἀφανὲς δῆθεν ᾖ τοῖς Ἀθηναίοις τίς χρὴ φυλάττεσθαι. οὐ γὰρ ὄντος οὐδενὸς ἐν τῷ Μεγαρικῷ λιμένι πλοίου φανεροῦ, διὰ τὸ ἐντὸς τειχῶν μεθ' ἡμέρας κρύπτεσθαι τὸ ἀκάτιον, ἄπορον ἦν γνῶναι τοῖς Ἀθηναίοις ὑφ' ὧν τινων λῃστεύονται. [14] Ἀκάτιον ἀμφηρικὸν] πλοιάριον ἑκατέρωθεν ἐρεσσόμενον, ἐν ᾧ ἕκαστος τῶν ἐλαυνόντων δικωπίας ἐρέττει.

vt[*ſibi exire volentibus*] portas aperiret, hoc plauſtro impoſitum, noctu per foſſam ad mare tranſportare, & enauigare conſueuerant. Et antè quàm dies illuceſceret, idem plauſtro vectum in vrbem per portas rurſus importabant, vt Athenienſium præſidium, quod erat in Minoa, ſibi minus caueret, quod nullum in portu nauigium prorſus appareret. Tunc autem hoc plauſtrum ad portas iam erat. Et cùm hæ ex more nauigiolo[*recipiendo*] apertæ fuiſſent, (hoc enim ex compoſito fiebat) Athenienſes hoc animaduerſo, ex inſidiis curſu[*ad vrbem*] contenderunt, quòd [*eò*] ocius peruenire vellent, antequàm portæ rurſus clauderentur, & donec ipſum plauſtrum in ipſis adhuc eſſet, & impediret ne clauderentur, & Megarenſes, qui ipſorum partibus fauebant, vnà cum ipſis interfecerunt cuſtodes, qui ad portas erãt. Et primùm quidem Platæenſes, & Circuitores, qui circa Demoſthenem erant, irruperunt [*in eum locum,*] vbi trophæum nunc extat, & ſtatim intra portas (Peloponneſij enim, qui proximè erant, rem ſenſerunt) Platæenſes pugnando ſuperarunt eos [*Peloponneſios,*] qui ad opem [*vrbi*] ferendam veniebant, & graui Athenienſium armaturæ aduenienti portas tutas præſtiterunt. Deinde verò iam Athenienſium vnus quiſque, prout deinceps intrabat, ad murum contendebat. Et Peloponneſij præſidiarij, primò quidem pauci reſiſtentes vim propulſarunt, & illorum nonnulli ceciderunt. At plerique in fugam ſe coniecerunt, tum quòd hoſtium noctu irrumpentium impetum metuerent, tum etiam quòd à Megarenſibus proditoribus oppugnarentur. ſe enim ab vniuerſis Megarenſibus proditos exiſtimabant. Accidit enim vt Athenienſium præco ſua ſponte ediceret, vt quiſquis vellet Megarenſium ad Athenienſes tranſiret, arma depoſiturus. Cùm autem Peloponneſij hoc audiſſent, nullam moram amplius interpoſuerunt, ſed re vera ſe ab vtriſq; oppugnari exiſtimantes, in Niſçam fuga ſe receperũt.

τῶν πυλῶν, εἰώθεσαν ἐπὶ ἁμάξῃ, πείθοντες τὸν ἄρχοντα, διὰ τῆς τάφρου καταχομίζειν τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκπλεῖν. καὶ πρὶν ἡμέραν εἶναι, πάλιν αὐτὸ τῇ ἁμάξῃ κομίσαντες ἐς τὸ τεῖχος, κατὰ τὰς πύλας ἐσῆγον, ὅπως τοῖς ἐκ τῆς μινώας ἀθηναίοις ἀφανὴς δὴ εἴη ἡ φυλακὴ, μὴ ὄντος ἐν τῷ λιμένι πλοίου φανεροῦ μηδενός. [1] καὶ τότε πρὸς ταῖς πύλαις ἦν ἤδη ἡ ἅμαξα· καὶ ἀνοιχθεισῶν κατὰ τὸ εἰωθὸς, [2] ὡς τῷ ἀκατίῳ, οἱ ἀθηναῖοι (ἐγίγνετο γὰρ [3] ἀπὸ ξυνθήματος τὸ τοιοῦτον) ἰδόντες, ἔθεον δρόμῳ ἐκ τῆς ἐνέδρας, βουλόμενοι φθάσαι πρὶν ξυγκλεισθῆναι πάλιν τὰς πύλας καὶ ἕως ἔτι ἡ ἅμαξα ἐν αὐταῖς ἦν, [4] κώλυμα οὖσα * [5] προσθεῖναι, καὶ αὐτοὶ ἅμα καὶ οἱ ξυμπράσσοντες μεγαρεῖς τοὺς κατὰ πύλας φύλακας κτείνουσι. καὶ πρῶτον μὲν οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην πλαταιῆς τε καὶ περίπολοι ἐσέδραμον οὗ νῦν τὸ τροπαῖόν ἐστι, [6] καὶ εὐθὺς ἐντὸς τῶν πυλῶν (ᾔσθοντο γὰρ οἱ ἐγγύτατα πελοποννήσιοι) μαχόμενοι τοὺς προσβοηθοῦντας οἱ πλαταιῆς ἐκράτησαν, καὶ τοῖς τῶν ἀθηναίων ὁπλίταις [7] ἐπιφερομένοις βεβαίους τὰς πύλας παρέσχον. ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἀθηναίων ἤδη ὁ αἰεὶ ἐντὸς γιγνόμενος χωρεῖ ἐπὶ τὸ τεῖχος. καὶ οἱ πελοποννήσιοι φρουροὶ, τὸ μὲν πρῶτον [8] ἀντισχόντες ἠμύνοντο ὀλίγοι, καὶ ἀπέθανόν τινες αὐτῶν· οἱ δὲ πλείους ἐς φυγὴν κατέστησαν, φοβηθέντες ἐν νυκτί τε πολεμίων προσπεπτωκότων, καὶ τῶν προδιδόντων μεγαρέων ἀντιμαχομένων, νομίσαντες [9] τοὺς ἅπαντας σφᾶς μεγαρέας προδεδωκέναι. [10] ξυνέπεσε γὰρ καὶ τὸν τῶν ἀθηναίων κήρυκα ἀφ' ἑαυτοῦ γνώμης κηρύξαι, τὸν βουλόμενον ἰέναι μεγαρέων μετὰ ἀθηναίων [11] θησόμενον τὰ ὅπλα. [12] οἱ δ' ὡς ἤκουσαν, οὐκέτι ἀνέμενον, ἀλλὰ τῷ ὄντι νομίσαντες κοινῇ πολεμεῖσθαι, κατέφυγον ἐς τὴν νίσαιαν.

γρ. αὐτοῖς

γρ. ἐχώρει

[1] Καὶ τότε πρὸς ταῖς πύλαις] ὅτε προεδίδοντο τὰ μέγαρα. [2] Ὡς τῷ ἀκατίῳ] ὡς τοῦ ἀκατίου μέλλοντος εἰσκομίζεσθαι. [3] Ἀπὸ ξυνθήματος] τῶν μεγαρέων δηλονότι. [4] Κώλυμα οὖσα προσθεῖναι] αἰτία τοῦ, κωλύουσα συγκλεισθῆναι. * [5] Προσθεῖναι] οὕτω ἐστὶ παρὰ τῷ Ἡροδότῳ προσθεῖναι τὰς θύρας, ἢ, πύλας, ἤγουν ἀποκλείειν, εἴτε συγκλείειν. ἡ δὲ σύνταξις αὕτη, κώλυμα οὖσα, τοῖς μεγαρεῦσι δηλονότι, προσθεῖναι τὰς πύλας, τουτέστι τοὺς μεγαρεῖς κωλύουσα τὰς πύλας συγκλείειν. συνωνύμως δὲ παρὰ τοῖς ποιηταῖς λέγεται τὰς πύλας, ἢ τὰς θύρας ἐπιθεῖναι. Μουσαῖος, Φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστὶ, θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι. καὶ Ὅμηρος, Αὐτόμαται δὲ πύλαι μύκον οὐρανοῦ, ἃς ἔχον Ὧραι, Τῇς ἐπιτέτραπται μέγας οὐρανὸς, οὔλυμπός τε, Ἠμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος, ἠδ' ἐπιθεῖναι. Æ. P. [6] Καὶ εὐθὺς ἐντὸς τῶν πυλῶν] ὑπερβατόν. τὸ δὲ ἑξῆς, καὶ εὐθὺς ἐντὸς τῶν πυλῶν μαχόμενοι, τοὺς προσβοηθοῦντας οἱ πλαταιῆς ἐκράτησαν. τοὺς δὲ προσβοηθοῦντας λέγει περὶ ὧν ἔφη διὰ μέσου, ᾔσθοντο γὰρ οἱ ἐγγύτατα πελοποννήσιοι. [7] Ἐπιφερομένοις] τοῖς ἐπερχομένοις. [8] Ἀντισχόντες] ἤγουν ἀντιστάντες. [9] Τοὺς ἅπαντας σφᾶς] ἤγουν τοὺς πελοποννησίους. [10] Ξυνέπεσε γὰρ] συνέβη. [11] Θησόμενον τὰ ὅπλα] ἤγουν ἀποθησόμενον. [12] Οἱ δ' ὡς ἤκουσαν] ἤγουν οἱ πελοποννήσιοι.

ἅμα δ' ἕῳ ἑαλωκότων ἤδη τῶν τειχῶν, καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει Μεγαρέων θορυβουμένων,[1] οἱ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πράξαντες, καὶ ἄλλοι μετ' αὐτῶν, πλῆθος ὃ ξυνῄδει, ἔφασαν χρῆναι ἀνοιγνύναι τὰς πύλας, καὶ ἐπεξιέναι ἐς μάχην.[2] ξυνέκειτο δ' αὐτοῖς, τῶν πυλῶν ἀνοιχθεισῶν,[3] ἐσπίπτειν τοὺς Ἀθηναίους· αὐτοὶ δὲ διάδηλοι ἔμελλον ἔσεσθαι. λίπα γὰρ ἀλείψεσθαι,[4] ὅπως μὴ ἀδικῶνται.[5] ἀσφάλεια δ' αὐτοῖς μᾶλλον ἐγίγνετο τῆς ἀνοίξεως. καὶ γὰρ οἱ ἀπὸ τῆς Ἐλευσῖνος κατὰ τὸ ξυγκείμενον τετρακισχίλιοι ὁπλῖται τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἱππεῖς ἑξακόσιοι, οἱ τὴν νύκτα πορευόμενοι, παρῆσαν.[6] ἀληλιμμένων δ' αὐτῶν, καὶ ὄντων ἤδη περὶ τὰς πύλας,[7] καταγορεύει τις ξυνειδὼς[8] τοῖς ἑτέροις τὸ ἐπιβούλευμα.[9] καὶ οἱ ξυστραφέντες, ἀθρόοι ἦλθον, καὶ οὐκ ἔφασαν χρῆναι[10] οὔτε ἐπεξιέναι (οὐδὲ γὰρ πρότερόν πω τοῦτο, ἰσχύοντες μᾶλλον, τολμῆσαι) οὔτε εἰς κίνδυνον φανερὸν τὴν πόλιν καταγαγεῖν.[11] εἴ τε μὴ πείσεταί τις,*[12] αὐτοῦ τὴν μάχην ἔσεσθαι.[13] ἐδήλουν δ' οὐδὲν ὅτι ἴσασι τὰ πρασσόμενα, ἀλλ' ὡς τὰ βέλτιστα βουλεύοντες, ἰσχυρίζοντο, καὶ ἅμα περὶ τὰς πύλας παρέμενον φυλάσσοντες. ὥστε οὐκ ἐγένετο τοῖς ἐπιβουλεύουσι πρᾶξαι ὃ ἔμελλον. γνόντες δ'[14] οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ὅτι ἐναντίωμά τι ἐγένετο, καὶ τὴν πόλιν βίᾳ οὐχ οἷοί τε ἔσονται λαβεῖν, τὴν Νίσαιαν εὐθὺς περιετείχιζον, νομίζοντες, εἰ πρὶν ἐπιβοηθῆσαί τινας, ἐξέλοιεν, θᾶσσον ἂν καὶ τὰ Μέγαρα προσχωρῆσαι. παρεγένετο δ'[15] σίδηρός τε ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ταχὺ, καὶ λιθουργοὶ, καὶ τἆλλα ἐπιτήδεια. ἀρξάμενοι δ' ἀπὸ τοῦ τείχους ὃ εἶχον, καὶ διοικοδομήσαντες τὸ πρὸς Μεγαρέας, ἀπ' ἐκείνου ἑκατέρωθεν ἐς θάλασσαν τῆς Νισαίας, τάφρον τε καὶ τείχη διελομένη ἡ στρατιὰ, ἔκ τε τοῦ προαστείου λίθοις καὶ πλίνθοις χρώμενοι, καὶ κόπτοντες τὰ[16] δένδρα καὶ ὕλην,[17] ἀπεσταύρουν εἴ πῃ δέοιτό τι·

γρ. πλινθουργοί,

Prima autem luce muris iam captis, & Megarensibus, qui in vrbe erant, metu trepidantibus, illi, qui Atheniensibus fauerant, & alij cũ ipsis [*totaq;*] multitudo, quæ [*proditionis*] erat conscia portas aperiendas, & ad prœlium aduersus hostem prodeũdum dicebant. Inter ipsos autem conuenerat, vt portis apertis Athenieñses [*in vrbem*] irrumperẽt. futurum autem erat vt ipsi facilè internoscerentur. nam oleo se vncturi erant, ne læderentur. Erant autem futuri magis in tuto, si portæ apertæ fuissent. nam (vt inter ipsos conuenerat) quatuor millia peditum grauis armaturæ, & sexcenti equites Atheniensium, qui noctu iter fecerant, ab Eleusine aduenerant. Et cùm illi inuncti iã ad portas essent, quidam ex consciis insidias, [*& consilium de vrbis proditione initum,*] alteris, [*qui diuersæ factionis erant, & qui rem ignorabant,*] indicat. Illi verò facto agmine frequentes venerunt, & dixerunt [*nec portas aperiendas,*] nec aduersus hostes exeundum, (nam ne antè quidem, quamuis essẽt potentiores, hoc facere se ausos fuisse,) nec ciuitatem in manifestũ periculum adducendam. Et nisi quis [*rectè monentibus*] pareret, ibi, [*ad ipsas portas*] pugnam commissum iri [*dicebant.*] nullo autem modo significabãt se scire quę gererẽtur, [*& quid contrariæ factionis homines molirentur,*] sed vt qui, quod factu optimum esset, consulerẽt, in eadem sententia perseuerabant, & simul ad portas permanebant, easq; custodiebant. Itaque non licuit insidiatoribus ea peragere, quæ statuerant. Atheniẽsium autem duces animaduertẽtes aliquid impedimenti accidisse, nec vrbem à se per vim capi posse, Nisæam protinus circumuallare cœperunt. Existimantes, si, prius quàm aliqui opem [*ei*] ferrent, [*eam*] expugnassent, Megara etiam citius in deditionem ventura. Celeriter autem Athenis allata sunt ferramẽta, lapicidæ, & cæteræ res [*ad opus faciendum*] necessariæ. Initio autem facto ab illo muro, quem ipsi tenebãt, muroq; transuerso Megara versus extructo, ab illo vtrinq; [*vsq;*] ad mare Nisææ, copiæ [*opus inter se*] partitæ, & fossam [*fodiebant,*] & muros [*ædificabant,*] & lapidibus, atq; lateribus ex suburbano sumptis vtentes, & arbores, & materiam [*aliam*] cædentes, [*Nisæam*] vallo claudebãt. si qua pars alicubi munitione egebat.

---

[1] Οἱ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πράξαντες] ἤγουν, οἱ συνθέμενοι τοῖς Ἀθηναίοις. [2] Ξυνέκειτο δ' αὐτοῖς] ἤγουν συμφωνία ἦν. [3] Ἐσπίπτειν] μετὰ βαρέος εἰσέρχεσθαι. [4] Ὅπως μὴ ἀδικῶνται] ἤγουν, μὴ βλάπτωνται. [5] Ἀσφάλεια δ' αὐτοῖς μᾶλλον ἐγίγνετο] ἀντὶ τοῦ, ἐν ἀσφαλείᾳ δὲ μᾶλλον ἔμελλον ἔσεσθαι ἀνοίξαντες τὰς πύλας. [6] Ἀληλιμμένων δ' αὐτῶν] ἤγουν τῶν προδοτῶν. [7] Καταγορεύει τις] καταγγέλλει. [8] Τοῖς ἑτέροις] τοῖς μὴ εἰδόσι. [9] Καὶ οἱ ξυστραφέντες] συναθροισθέντες. [10] Οὔτε ἐπεξιέναι] κατὰ τῶν Ἀθηναίων. [11] Εἴ τε μὴ πείσεταί τις, αὐτοῦ τὴν μάχην ἔσεσθαι] εἴ τε μὴ πείσονται, οἱ ἀντιστασιῶται, τὴν μάχην ἔσεσθαι οὐ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλὰ πρὸς ἀλλήλους τοῖς μεσογείοις. *[12] Αὐτοῦ] αὐτόθι, περὶ τὰς πύλας, ὅπου οἱ ἀληλιμμένοι ἤδη ἦσαν. ὡς προείρηται. καὶ μετ' ὀλίγον λέγεται, καὶ περὶ τὰς πύλας παρέμενον φυλάσσοντες. Æ. P. [13] Ἐδήλουν δ' οὐδὲν] ἀντὶ τοῦ, οὐδὲ ὅλως ἐδήλουν. [14] Οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ] οἱ ἐκτὸς ἔτι ὄντες τῶν μεγάρων, καὶ μήπω εἰσελθόντες. [15] Σίδηρός τε] λιθουργός. [16] Δένδρα καὶ ὕλην] δῆλον δηλονότι. [17] Ἀπεσταύρουν εἴ πῃ δέοιτό τι] χαρακώματα ἐποίουν.

AEdes

A Ædes etiam, quæ erant in suburbano, pinnis impositis, vsum munitionis pręebant. Et hunc quidem diem totum in opus faciendum incubuerunt. Postridie verò circa vesperam murus propemodum absolutus erat. Quare, qui in Nisæa erant, metu perculsi, cum ob commeatus inopiam (eo enim ex vrbe, quæ in loco superiore, nec multum à mari distans erat deuecto, in diem vtentes viuebant) tum quòd existimarent Peloponnesios haud celeriter opem sibi laturos, tum etiam quòd Megarenses hostes esse ducerent, cum Atheniensibus B compositionem fecerunt, his conditionibus: Vt singuli quidem traditis armis; certa pecuniæ summa persoluta dimitterentur: de Lacedæmoniis verò, & [*eorum*] duce, & si quis alius intus esset, Athenienses arbitratu suo statuerent. Hac igitur compositione his conditionibus facta exierunt. Athenienses autem, cùm longos muros ab vrbe Megarensium abrupissent, & Nisæam [*per deditionem*] accepissent, ad alia se præparabant. Brasidas verò Tellidis filius, Lacedæmonius, per idem tempus fortè C circa Sicyonem & Corinthum agebat, exercitum comparans, quem in Thraciam duceret. cumq; muros [*ab Atheniensibus*] captos intellexisset, metuens & Peloponnesiis, qui erant in Nisæa, & [*veritus*] ne Megara caperentur, [*nuntium*] mittit ad Bœotos, iubens [*eos*] cum [*suis*] copiis ad Tripodiscum [*sibi*] obuiam venire. (Est autem vicus agri Megarensis hoc nomen habens, sub monte Geranęâ situs) & ipse [*eò*] venit cum duobus millibus, & septingentis Corinthiorum militibus, Phliasio- D rum quadringentis, Sicyoniorum sexcentis, & cum iis, quos iam collectos secum habebat, quod existimaret se Nisæam adhuc inuenturum inexpugnatam. Sed cùm [*rem*] audisset (noctu enim egressus ad Tripodiscum contendebat) cum delecta trecentorum manu, antequā rumor de ipsius aduentu ad hostium aures peruenisset, ad Megarensium vrbē accessit, clam Atheniensibus, qui ad mare erāt, cupiens experiri an, vt ipse prædicabat, simul etiam vt re ipsa præstare cupiebat, Nisæā recuperare posset:

καὶ αἱ οἰκίαι τοῦ προαστείου ἐπάλξεις λαμβάνουσαι, αὐταὶ ὑπῆρχον ἔρυμα. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν ὅλην εἰργάζοντο· τῇ δ' ὑστεραίᾳ περὶ δείλην τὸ τεῖχος [1] ὅσον οὐκ ἀπετετέλεστο,[2] καὶ οἱ ἐν τῇ Νισαίᾳ δείσαντες, σίτου τε ἀπορίᾳ (ἐφ' ἡμέραν γὰρ[3] *[4] ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἐχρῶντο) καὶ τοὺς Πελοποννησίους οὐ νομίζοντες ταχὺ ἐπιβοηθήσειν, τούς τε Μεγαρέας πολεμίους ἡγούμενοι, ξυνέβησαν τοῖς Ἀθηναίοις, ῥητοῦ μὲν ἕκαστον ἀργυρίου ἀπολυθῆναι, ὅπλα παραδόντας, τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις,[5] τῷ τε ἄρχοντι, καὶ εἴ τις ἄλλος ἐνῆν, χρῆσθαι Ἀθηναίους ὅ, τι ἂν βούλωνται.[6] ἐπὶ τούτοις ὁμολογήσαντες ἐξῆλθον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μακρὰ τείχη ἀπορρήξαντες ἀπὸ τῆς τῶν Μεγαρέων πόλεως, καὶ τὴν Νίσαιαν παραλαβόντες, τἆλλα παρεσκευάζοντο. Βρασίδας δὲ ὁ Τέλλιδος Λακεδαιμόνιος κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐτύγχανε περὶ Σικυῶνα καὶ Κόρινθον ὤν, ἐπὶ Θρᾴκης *[7] στρατιὰν παρασκευαζόμενος. καὶ ὡς ᾔσθετο τῶν τειχῶν τὴν ἅλωσιν, δείσας περί τε τοῖς ἐν τῇ Νισαίᾳ Πελοποννησίοις, καὶ μὴ τὰ Μέγαρα ληφθῇ, πέμπει ἔς τε τοὺς Βοιωτοὺς, κελεύων κατὰ τάχος *[8] στρατιᾷ ἀπαντῆσαι ἐπὶ Τριποδίσκου (ἔστι δὲ κώμη τῆς Μεγαρίδος ὄνομα τοῦτο ἔχουσα, ὑπὸ τῷ ὄρει τῇ Γερανείᾳ) καὶ αὐτὸς ἔχων ἦλθεν ἑπτακοσίους μὲν καὶ δισχιλίους Κορινθίων ὁπλίτας, Φλιασίων δὲ τετρακοσίους, Σικυωνίων δὲ ἑξακοσίους, καὶ τοὺς μεθ' αὑτοῦ, ὅσοι ἤδη ξυνειλεγμένοι ἦσαν. οἰόμενος τὴν Νίσαιαν ἔτι καταλήψεσθαι ἀνάλωτον. ὡς δὲ ἐπύθετο (ἔτυχε γὰρ νυκτὸς ἐπὶ τὸν Τριποδίσκον ἐξελθὼν) ἀπολέξας τριακοσίους τοῦ στρατοῦ, πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, προσῆλθε τῇ τῶν Μεγαρέων πόλει, λαθὼν τοὺς Ἀθηναίους ὄντας περὶ τὴν θάλασσαν·[9] βουλόμενος μὲν τῷ λόγῳ, καὶ ἅμα, εἰ δύναιτο, ἔργῳ τῆς Νισαίας πειρᾶσαι·

γρ. τριποδίσκον

---

[1] Ὅσον οὐκ ἀπετετέλεστο] ἀντὶ τοῦ, παρὰ μικρὸν ἀπετελέσθη.
[2] Καὶ οἱ ἐν τῇ Νισαίᾳ] οἱ Πελοποννήσιοι δηλονότι. [3] Ἐκ τῆς ἄνω πόλεως ἐχρῶντο] σίτῳ δηλονότι. * [4] Ἐκ τῆς ἄνω πόλεως] τὴν ἄνω πόλιν καλεῖ τὴν ἀκρόπολιν τὴν ἄνω οὖσαν, ὡς καὶ ἐν τοῖς προηγουμένοις εἴρηται, ἔπειτα τὴν ἄνω πόλιν πειρᾶσθαι ἐνδοῦναι. οὕτω γὰρ τὰ παλαιὰ σχόλια τοῦτον τὸν τόπον ἑρμηνεύει. ἀλλ' ἴσως πολὺ βέλτιον, καὶ πιθανώτερον εἰ ἁπλῶς τὴν ἄνω πόλιν ἐνταῦθα, καὶ ἐν τοῖς περὶ τούτων, συγκριτικῶς καλεῖσθαι λέξεις, ὅτι ἡ μὲν Νίσαια, ἐν ᾗ οἱ τῶν Πελοποννησίων φρουροὶ ἦσαν, κάτω, καὶ παρὰ τῇ θαλάσσῃ ἐτύγχανεν οὖσα. ἡ δὲ τῶν Μεγαρέων πόλις, ἄνω. καὶ διάστημα σταδίων μάλιστα ὀκτὼ ἀπὸ τῆς Νισαίας ἀπεῖχε. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν αὐτῶν σχολίων οὕτως ἐκεῖ λεγόντων, ἄνω δὲ πόλιν αὐτὰ τὰ Μέγαρα καλεῖ. Æ. P. [5] Τῷ τε ἄρχοντι] ἤγουν, τῷ ἄρχοντι τῶν Λακεδαιμονίων. [6] Ἐπὶ τούτοις ὁμολογήσαντες] ἤγουν συμφωνήσαντες.
* [7] Στρατιὰν] π. στρατείαν. ὡς κάτω. pag. 302. τὴν ἐπὶ Θρᾴκης στρατείαν παρεσκεύαζεν, ἵνα τὴν καὶ τὸ προσῆκον ὥρμητο. Æ. P.
* [8] Στρατιᾷ] ἴσως πανστρατιᾷ, ὡς ἐν τοῖς κάτω. Æ. P.
[9] Βουλόμενος μὲν τῷ λόγῳ] ἀντὶ τοῦ τῇ φήμῃ.

τὸ δὲ μέγιστον, τὴν τῶν μεγαρέων πόλιν εἰσελθὼν βεβαιώσασθαι[1] καὶ * [2] ἠξίου δέξασθαι σφᾶς, λέγων ἐν ἐλπίδι εἶναι ἀναλαβεῖν νίσαιαν. [3] αἱ δὲ τῶν μεγαρέων στάσεις φοβούμεναι, οἱ μὲν, [4] μὴ τοὺς φεύγοντας σφίσιν ἐσαγαγὼν, αὐτοὺς ἐκβάλῃ, οἱ δὲ, μὴ αὐτὸ τοῦτο ὁ δῆμος δείσας ἐπίθηται σφίσι, καὶ ἡ πόλις ἐν μάχῃ καθ' αὑτὴν οὖσα, ἐγγὺς ἐφεδρευόντων ἀθηναίων ἀπόληται,[5] οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' * [6] ἀμφοτέροις ἐδόκει ἡσυχάσασι [7] τὸ μέλλον περιϊδεῖν. ἤλπιζον γὰρ καὶ μάχην ἑκάτεροι ἔσεσθαι τῶν τε ἀθηναίων καὶ τῶν προσβοηθησάντων· [8] καὶ οὕτω σφίσιν ἀσφαλεστέρως ἔχειν, ὅστις εἴη εὔνοις κρατήσασι προσχωρῆσαι. ὁ δὲ Βρασίδας, ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἀνεχώρησε πάλιν ἐς τὸ ἄλλο στράτευμα. ἅμα δὲ τῇ ἕῳ οἱ βοιωτοὶ παρῆσαν, [9] διανενοημένοι μὲν, [10] καὶ πρὶν Βρασίδαν * [11] πέμψαι, βοηθεῖν ἐπὶ τὰ μέγαρα, ὡς οὐκ ἀλλοτρίου ὄντος τοῦ κινδύνου, καὶ ἤδη ὄντες πανστρατιᾷ πλαταιᾶσιν. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἦλθεν ὁ ἄγγελος, πολλῷ μᾶλλον ἐρρώσθησαν· καὶ ἀποστείλαντες διακοσίους καὶ δισχιλίους ὁπλίτας, καὶ ἱππέας ἑξακοσίους, [12] τοῖς πλείοσιν ἀπῆλθον πάλιν. παρόντες δὲ ἤδη ξύμπαντος τοῦ στρατεύματος ὁπλιτῶν οὐκ ἔλαττον ἑξακισχιλίων, καὶ τῶν ἀθηναίων τῶν μὲν ὁπλιτῶν περὶ τὴν νίσαιαν ὄντων καὶ τὴν θάλασσαν ἐν τάξει,[13] τῶν δὲ ψιλῶν ἀνὰ τὸ πεδίον ἐσκεδασμένων, οἱ ἱππεῖς οἱ τῶν βοιωτῶν ἀπροσδοκήτοις ἐπιπεσόντες τοῖς ψιλοῖς, ἔτρεψαν ἐπὶ τὴν θάλασσαν. ἐν γὰρ τῷ πρὸ τοῦ οὐδεμία βοήθειά πω τοῖς μεγαρεῦσιν [14] οὐδαμόθεν ἐπῆλθεν. [15] ἀντεπεξελάσαντες δὲ καὶ οἱ τῶν ἀθηναίων [16] ἐς χεῖρας ᾖσαν· καὶ ἐγένετο ἱππομαχία [17] ἐπὶ πολὺ, ἐν ᾗ ἀξιοῦσιν ἑκάτεροι οὐχ ἥσσους γενέσθαι. τὸν μὲν γὰρ ἵππαρχον τῶν βοιωτῶν, καὶ ἄλλους τινὰς οὐ πολλοὺς, πρὸς αὐτὴν τὴν νίσαιαν * [18] προσελάσαντες οἱ ἀθηναῖοι, καὶ ἀποκτείναντες, ἐσκύλευσαν· καὶ τῶν τε νεκρῶν τούτων κρατήσαντες,

γρ. ἐπὶ πολύ

A sed in primis Megarensium vrbem ingressus confirmare, [& aduersus hostes tutari cupiens.] Quare [Megarenses] rogabat vt se reciperent, dicens se de Nisæa recipienda [bonam] spem habere. sed Megarensiũ factiones veritæ: illa quidem, ne [Brasidas] exulibus [in vrbẽ] cõtra se reductis, se ipsum expelleret; hæc verò, ne populus hoc ipsum metuens in se faceret impetum, & ciuitas bello domestico pressa, Atheniensibus è propinquo insidiantibus, periret, [eũ] non receperũt: sed vtrisq; placuit, vt quiescentes euentum rei circunspicerent, B [ac expectarent.] Sperabant enim vtrique pugnam commissum iri inter Athenienses, & illos, qui ad opem [vrbi] ferendam venerant. atque ita sibi fore tutius partes sequi victorum, qui sibi beneuoli essent. Brasidas verò, cùm [rem ipsis] persuadere nõ posset, ad reliquum exercitũ retro rediit. Ac primo statim diluculo Bœoti affuerunt, qui in animo quidem habebant, vel antequã Brasidas [nuntium ad ipsos] mitteret, Megaris succurrere, tum quòd hoc periculum à se non alienum esse ducerent, tum etiã quòd C cum frequentibus copiis ad Platæas iam essent. Sed cùm nuntius etiã venisset, multò magis animati sunt. Quare duobus millibus grauis armaturæ militum, & ducentis præterea, equitibusq; sexcentis [ad Brasidam] missis, cum maiore copiarum parte [domum] reuerterunt. Cùm autem omnes copiæ militum grauis armaturæ nõ minus sex millium iam adessent, & Athenienses suorum grauis armaturæ militum aciem instructam haberent ad Nisæam, & ad mare; & leuis eorum armatura per campos D vagaretur, Bœotorũ equitatus impressione in eam ex improuiso facta, in fugã vertit, & ad mare repulit. nã ante diem illum nulla auxilia ex vllo loco Megarensibus venerant. sed cùm & ipse Atheniensium equitatus ei obuiam procurrisset, ad manus venerunt, & equestre prœlium ad multum diei spatiũ [inter illos] est cõmissum, in quo vtriq; se non inferiores fuisse putant. nam equitatus Bœoti præfectũ, & aliquot alios ad ipsam Nisæam prouectos, Athenienses [interfecerunt, &] interfectos spoliarunt. Et istorum cadauera, quibus potiti fuerant,

---

[1] Καὶ ἠξίου δέξασθαι σφᾶς] ἤγουν τοὺς περὶ αὐτόν. * [2] Ἠξίου] τοὺς μεγαρέας. ÆP. [3] Αἱ δὲ τῶν μεγαρέων στάσεις] οἱ στασιάσαντες. [4] Μὴ τοὺς φεύγοντας σφίσι] τοῖς μεγαρεῦσιν. [5] Οὐκ ἐδέξαντο] τὸν Βρασίδαν. * [6] Ἀμφοτέροις] ἀμφοτέρα τῇ τῶν μεγαρέων στάσει. ÆP. [7] Τὸ μέλλον περιϊδεῖν] περισκοπῆσαι. [8] Καὶ οὕτω σφίσιν] τοῖς μεγαρεῦσι. [9] Διανενοημένοι] σκοπὸν ἔχοντες. [10] Καὶ πρὶν Βρασίδαν πέμψαι] ἄγγελον δηλονότι. * [11] Πέμψαι] ἄγγελον δηλονότι. ὡς ἐκ τοῦ ἑξῆς δῆλον, ἐπειδὴ δὲ ἦλθεν ὁ ἄγγελος. οὕτω δὲ αὖ ὦ λεκτέον. ÆP. [12] Τοῖς πλείοσιν ἀπῆλθον πάλιν] ἤγουν, ἐπανέστρεψαν εἰς τὰς θήβας. [13] Τῶν δὲ ψιλῶν] τῶν ἀθηναίων. [14] Οὐδαμόθεν ἐπῆλθεν] ἤγουν ἀπὸ οὐδενὸς τόπου. [15] Ἀντεπεξελάσαντες δὲ] ἤγουν, ἐξ ἐναντίας ἱππεῖς κινήσαντες. [16] Εἰς χεῖρας ᾖσαν] συνεπλάκησαν. [17] Ἐπὶ πολὺ] διάστημα χρόνου δηλονότι. * [18] Προσελάσαντες] γρ. προσελάσαντας, οἱ ἀθηναῖοι, ἀποκτείναντες, ἐσκύλευσαν. ÆP.

fide

fide publica interposita [*Bœotis*] reddiderunt, & trophæũ statuerunt. Neutri tamen in hoc toto prœlio certum, minimeq; dubium pugnæ euentũ adepti, dirempti sunt. Sed Bœoti quidem, ad suos, Athenienses verò, ad Nisæam [*se receperunt.*] Postea verò Brasidas, eiusq; copiæ propius mare, & Megara accesserũt. Et occupato loco idoneo, acie instructa quiescebãt, existimantes fore vt Athenienses cõtra se venirent, & scientes Megarenses circunspicere vtrorum esset futura victoria. Vtrunq; autem opportunè sibi casurum, [*& è re sua futurum*] existimabant, simul quidem, si [*ipsi hostem*] priores nõ aggrederẽtur, nec prœlij periculosi initium sua sponte facerent. si quidem apertè demonstrauerant se ad hostem propulsandum paratos esse, sibiq; quodammodo sine puluere, [*& labore*] victoriam meritò tributum iri. simul etiam, quod ad Megarẽses attineret, rem [*sibi*] feliciter cessuram. Nisi enim in [*illorum*] conspectum venissent, rem nullo modo in dubium à se vocatum iri; sed proculdubio se [*Megarensium*] vrbe quasi victos, protinus priuatum iri [*putabant.*] Iã verò illud etiam fortasse euenturum [*existimabant,*] vt ipsi Athenienses prœlium detrectarent, atque ita res eas, quarum causa venerant, sibi sine prœlio conseruatũ iri [*credebant.*] Quod etiam euenit. Megarenses enim, cùm Athenienses [*ex Nisæa*] egressi, aciem quidem ad longos muros instruxissent, sed tamen ipsi quoque quiescerent, [*Peloponnesiis ipsis*] non inuadentibus, quòd ipsorum etiam [*Atheniensium*] duces reputarent sibi, [*& hostibus*] periculum non esse par. nam cùm pleraque feliciter ipsis iam successissent, [*existimabant se,*] si priores prœlium aduersus copias suis maiores inirent, aut victores Megara capturos, aut victos, amissa præstãtissima [*totius*] exercitus parte cladem [*grauissimam*] accepturos. Illos verò,

A [1] ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν, καὶ τροπαῖον ἔστησαν. οὐ μέντοι ἔν γε [2] τῷ παντὶ ἔργῳ βεβαίως οὐδέτεροι τελευτήσαντες ἀπεκρίθησαν, ἀλλ' οἱ μὲν Βοιωτοὶ, [3] πρὸς τοὺς ἑαυτῶν, οἱ δὲ, ἐπὶ τὴν νίσαιαν. μετὰ δὲ τοῦτο, Βρασίδας καὶ τὸ στράτευμα ἐχώρει ἐγγυτέρω τῆς θαλάσσης καὶ τῆς τῶν μεγαρέων πόλεως· καὶ καταλαβόντες χωρίον ἐπιτήδειον, παραταξάμενοι, ἡσύχαζον, οἰόμενοι σφίσιν ἐπιέναι τοὺς ἀθηναίους, καὶ τοὺς μεγαρέας ἐπιστάμενοι [4] περιορωμένους [5] ὁποτέρων ἡ νίκη ἔσται. B καλῶς δὲ ἐνόμιζον σφίσιν ἀμφότερα ἔχειν, ἅμα μὲν, τὸ μὴ ἐπιχειρεῖν προτέρους, μηδὲ μάχης καὶ κινδύνου ἑκόντας ἄρξαι. ἐπειδή γε ἐν φανερῷ ἔδειξαν ἑτοῖμοι ὄντες ἀμύνεσθαι, καὶ αὐτοῖς ὥσπερ ἀκονιτὶ δικαίως ἂν τὴν νίκην τίθεσθαι. ἐν τῷ αὐτῷ δὲ καὶ πρὸς τοὺς μεγαρέας [6] ὀρθῶς ξυμβαίνειν. εἰ μὲν γὰρ μὴ ὤφθησαν ἐλθόντες, [7] οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίγνεσθαι σφίσιν, ἀλλὰ σαφῶς ἂν, ὥσπερ ἡσσηθέντων, στερηθῆναι C εὐθὺς τῆς πόλεως· νῦν δὲ κἂν τυχεῖν αὐτοὺς ἀθηναίους μὴ βουληθέντας ἀγωνίζεσθαι, ὥστε ἀμαχητὶ ἂν περιγενέσθαι αὐτοῖς ὧν ἕνεκα ἦλθεν. ὅπερ καὶ ἐγένετο. οἱ γὰρ μεγαρῆς, ὡς οἱ ἀθηναῖοι ἐτάξαντο μὲν παρὰ τὰ μακρὰ τείχη ἐξελθόντες, ἡσύχαζον δὲ καὶ αὐτοὶ [8] μὴ ἐπιόντων, [9] λογιζόμενοι [10] καὶ οἱ ἐκείνων στρατηγοὶ μὴ ἀντίπαλον εἶναι σφίσι τὸν κίνδυνον, ἐπειδὴ καὶ τὰ πλείω αὐτοῖς προεκεχωρήκει ἄρξασι μάχης πρὸς πλείονας αὐτῶν, D ἢ λαβεῖν νικήσαντας μέγαρα, ἢ σφαλέντας, τῷ βελτίστῳ τοῦ ὁπλιτικοῦ βλαφθῆναι. [11] τοῖς δὲ

---

[1] Ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν] τοῖς βοιωτοῖς. [2] Τῷ παντὶ ἔργῳ] τῷ τῆς μάχης. [3] Πρὸς τοὺς ἑαυτῶν] ἐχώρησαν δηλονότι. [4] Περιορωμένους] ἀντὶ τοῦ περιορῶντας. [5] Ὁποτέρων ἡ νίκη ἔσται] εἴτε τῶν ἀθηναίων, εἴτε τῶν λακεδαιμονίων. [6] Ὀρθῶς ξυμβαίνειν] εἰ μὲν γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι, ἀμελήσαντες μεγαρέων, μὴ βοηθήσοντες παρεγένοντο, οὐκ ἂν ἔμελλον οἱ μεγαρεῖς ἐν τῇ τύχῃ σκοπεῖν, καὶ τὸ μέλλον ἔσεσθαι περιμένειν. ἤγουν, εἰ οἱ λακεδαιμόνιοι παρόντες νικήσωσιν, ἀλλ' εὐθὺς ὡς σαφῶς λακεδαιμονίων ἡσσηθέντων, ἀθηναίοις ἔμελλον ἑαυτοὺς παραδώσειν· νῦν δὲ πρὸς τούτῳ, καὶ ἀθηναίους ἂν τυχεῖν πολεμήσειν μὴ βουληθέντας. [7] Οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίγνεσθαι σφίσιν] οὐκ ἂν ἐπὶ τῇ τύχῃ θέσθαι τοὺς μεγαρεῖς τὸ μέλλον, καὶ περιμένειν ὁπότεροι κρατήσουσιν. ἡ δὲ διάνοια, εἰ μὴ ὤφθησαν οἱ πελοποννήσιοι ὑπὸ τῶν μεγαρέων ἐλθόντες, οὐκ ἂν οἱ μεγαρεῖς ἐν ἐλπίδι τινὸς ἐγένοντο, ἀλλὰ, καθάπερ ἡττηθέντων λακεδαιμονίων, καὶ διὰ τοῦτο μὴ παραγενομένων, ὡς οὐκ οὔσης αὐτοῖς βοηθείας, εὐθὺς αὐτοῖς ἀθηναίοις ὡς νενικηκόσι παρέδωκαν τὴν πόλιν· ὥστε σαφῶς στερηθῆναι τοὺς λακεδαιμονίους τῶν μεγαρέων· νῦν δὲ ἐλθόντες οἱ λακεδαιμόνιοι, ἐν ἐλπίδι ἐγένοντο κρατήσειν τῶν μεγαρέων, εἰ μὴ οἱ ἀθηναῖοι μὴ βούλοιντο διαγωνίζεσθαι. [8] Μὴ ἐπιόντων] τῶν λακεδαιμονίων. [9] Λογιζόμενοι] ἐνήλλακται ἡ πτῶσις, ἀντὶ τοῦ, λογιζομένων καὶ τῶν ἐκείνων στρατηγῶν. τουτέστι, τῶν ἀθηναίων. ἡ δὲ διάνοια, τῶν ἀθηναίων οἱ στρατηγοὶ παρετάξαντο μὲν ὡς ἐς μάχην, ἡσύχαζον δὲ, λογιζόμενοι μὴ ἴσον εἶναι τὸν κίνδυνον αὐτοῖς τε καὶ τοῖς πελοποννησίοις. ἀναλογιζόμενοι ὅτι νικήσαντες μὲν, μικρὰ κερδαίνοισι, μέγαρα λαβόντες· νικηθέντες δὲ, τὸ κράτιστον τῆς πόλεως ἀπολέσοισι. τὸ γὰρ μαχιμώτερον καὶ κράτιστον ἦν αὐτόθι τῶν ἀθηναίων. [10] Καὶ οἱ ἐκείνων στρατηγοὶ] τῶν ἀθηναίων. [11] Τοῖς δὲ ξυμπάσης τῆς δυνάμεως] οἱ δὲ πελοποννήσιοι, πολλὴν μὲν ἔχοντες δύναμιν αὐτόθι, ἀφ' ἑκάστης δὲ πόλεως αὐτοῖς ὀλίγου μέρους παρόντος, οὐκ ἐφοβοῦντο τὴν ἧτταν· νομίζοντες, εἰ καὶ κατὰ κράτος ἡττηθεῖεν, οὐ μεγάλως βλάψειν τὰς πατρίδας.

[1] ξυμπάσης τῆς δυνάμεως καὶ τῶν παρόντων μέρος ἕκαστον κινδυνεύειν, εἰκότως ἐθέλειν τολμᾶν. [2] χρόνον δὲ ἐπισχόντες, καὶ ὡς οὐδὲν ἀφ' ἑκατέρων ἐπεχειρεῖτο, [3] ἀπῆλθον πρότερον οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὴν Νίσαιαν, καὶ αὖθις οἱ Πελοποννήσιοι [4] ὅθεν περ ὡρμήθησαν. οὕτω δὴ τῷ μὲν Βρασίδᾳ αὐτῷ [5] καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πόλεων ἄρχουσιν οἱ τῶν φευγόντων φίλοι Μεγαρῆς, [6] ὡς ἐπικρατήσαντι, καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐκέτι ἐθελησάντων μάχεσθαι, θαρσοῦντες μᾶλλον, ἀνοίγουσί τε τὰς πύλας, [7] καὶ δεξάμενοι, καταπεπληγμένων ἤδη [8] τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πραξάντων, ἐς λόγους ἔρχονται. καὶ ὕστερον ὁ μὲν, διαλυθέντων τῶν ξυμμάχων κατὰ πόλεις, ἐπανελθὼν καὶ αὐτὸς ἐς τὴν Κόρινθον, *τὴν ἐπὶ Θρᾴκης στρατείαν παρεσκεύαζεν, ἵνα περ καὶ τὸ πρῶτον ὥρμητο· οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει Μεγαρῆς, ἀποχωρησάντων καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπ' οἴκου, ὅσοι μὲν τῶν πραγμάτων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους μάλιστα μετέσχον, [9] εἰδότες ὅτι ὤφθησαν, εὐθὺς ὑπεξῆλθον. οἱ δὲ ἄλλοι, κοινολογησάμενοι τοῖς τῶν φευγόντων φίλοις, κατάγουσι τοὺς ἐκ Πηγῶν, [10] ὁρκώσαντες πίστεσι μεγάλαις μηδὲν μνησικακήσειν, βουλεύσειν δὲ τῇ πόλει τὰ ἄριστα. [11] οἱ δὲ, [12] ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο, καὶ ἐξέτασιν ὅπλων ἐποιήσαντο, διαστήσαντες τοὺς λόχους, ἐξελέξαντο τῶν τε ἐχθρῶν καὶ οἳ ἐδόκουν μάλιστα ξυμπρᾶξαι τὰ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἄνδρας ὡς ἑκατόν· καὶ τούτων πέρι ἀναγκάσαντες τὸν δῆμον ψῆφον φανερὰν διενεγκεῖν, ὡς κατεγνώσθησαν, ἔκτειναν· καὶ ἐς ὀλιγαρχίαν τὰ μάλιστα κατέστησαν τὴν πόλιν. καὶ πλεῖστον δὴ χρόνον αὕτη ὑπ' ἐλαχίστων νεμομένη ἐκ στάσεως μετάστασις ξυνέμεινε. [13] Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, τῆς Ἀντάνδρου ὑπὸ τῶν Μιτυληναίων,

Supra pag. 299

γρ. γινομένων

A quòd exercitum ex omnibus Peloponnesi ciuitatibus collectum haberent, cum singulis etiam singularum ciuitatum partibus meritò velle belli fortunam periclitari, & [*quodlibet facinus*] audere. Cùm autem aliquandiu in armis commorati fuissent, & neutra acies alteram aggrederetur, [*vtriq;*] discesserunt, prius [*quidem*] Athenienses in Nisæam, deinde verò Peloponnesij [*eò*] vnde venerant. Sic igitur Megarenses, exulum amici, cùm ipsi Brasidæ, vt victori, tum etiam [*cæteris*] ducibus ex [*singulis Peloponnesi*] B ciuitatibus [*ad illam expeditionē cum ipso profectis,*] animo magis cōfirmati, quòd Athenienses tunc pugnare noluissent, portas aperiūt, & cum eo [*in vrbem*] recepto in colloquium veniunt, illis iam timore perculsis, qui Atheniensium partes sequuti fuerant, [*& cum illis de vrbe prodenda egerant.*] Postea verò hic quidē, sociis in vrbes suas dilapsis, & ipse Corinthum reuersus, expeditionem in Thraciam parabat, quò & antè cogitabat. Megarenses verò, qui in vrbe erant, cùm Athenienses quoque domum C rediissent, quotquot rebus Atheniensium studuerunt, & consiliorum [*de vrbe prodenda initorum*] maximè participes fuerant, quia sciebant se conspectos [*atq; in ipso facinore deprehensos*] fuisse, confestim [*ex vrbe*] se subduxerunt: cæteri verò, colloquio cum exulum amicis habito, eos, qui apud Pegas erant, reduxerunt, cùm eos religiosissimo, sanctissimoque iureiurando obstrinxissent, eos omnem præteritarum iniuriarum memoriā deposituros, optimaq; consilia Reipub. daturos. At illi, postquam Magistratus gerere cœperunt, armaque D lustrarunt, dispositis cohortibus, delegerunt ex inimicis, & iis, qui Atheniensium partibus maximè fauisse videbantur, ad centum viros. Cùm autem populum de his suffragia apertè ferre coëgissent, postquàm [*ab eo*] damnati fuerunt, [*eos*] interfecerunt: & Reip. statum in Oligarchiam, [*id est, in paucorum dominatum*] maxima ex parte commutarunt, atque hæc status commutatio, quæ propter seditionem accidit, sub paucissimis diutissimè durauit. Eadem autem æstate, cùm Antandrus à Mitylenæis,

*[1] Ξυμπάσης] ἡ σύνταξις, καὶ ὁ νοῦς ἐστί. τοῖς δὲ Πελοποννησίοις παρούσης τῆς δυνάμεως ἐκ ξυμπάσης τῆς Πελοποννήσου, ἤγουν ἐκ πασῶν τῶν τῆς Πελοποννήσου πόλεων, οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐνόμιζον τῶν παρόντων μέρος ἕκαστον εἰκότως ἐθέλειν κινδυνεύειν, καὶ πάντα τολμᾶν. αἰτία τοῦ, τοὺς δὲ Πελοποννησίους, ὅτι τὴν ἑαυτῶν δύναμιν ἐκ πασῶν τῶν τῆς Πελοποννήσου πόλεων συνειλεγμένην εἶχον, οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐνόμιζον σὺν ἑκάστῳ τῶν ἀφ' ἑκάστης πόλεως παρόντων, καὶ συνελθόντων μέρει πρὸς τοὺς πολεμίους εἰκότως ἐθέλειν κινδυνεύειν, καὶ παντὸς ἔργου τῆς νίκης, καὶ δόξης χάριν ἀνδρείως τολμᾶν. Æ. P. [2] Χρόνον δὲ ἐπ.] ἑκάτεροι δηλονότι. [3] Ἀπῆλθον πρ.] οἱ Ἀθηναῖοι, πρὸ τοῦ ἀπελθεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους.

[4] Ὅθεν περ ὡρμ.] ἦλθον. [5] Καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν πόλεων ἄρχουσιν] ἤγουν τοῖς συμμάχοις τοῦ Βρασίδου. *[6] Ὡς ἐπικρατήσαντι] τοῦτο πρὸς τὸ Βρασίδᾳ δεῖ ἀναφέρειν. αὐτοῦ δὲ μόνου μνήμην ποιεῖται, ὅτι ὁ Βρασίδας ξυμπάσης τῆς δυνάμεως ἦν στρατηγὸς, καὶ μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ἀπὸ τῶν πόλεων ἄρχοντας ἦγε, καὶ αὐτοῖς ἐπέταττεν ἅπερ ἔδει ποιεῖν. Æ. P. [7] Καὶ δεξάμενοι] τὸν Βρασίδαν δηλονότι. [8] Τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πραξάντων] ἤγουν τῶν προδοτῶν. [9] Εἰδότες ὅτι ὤφθησαν] ἐφωράθησαν. [10] Ὁρκώσαντες] εἰς ὅρκους ἐμβαλόντες. [11] Οἱ δὲ] οἱ φυγάδες. [12] Ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο] αἰτία τοῦ, ἐπειδὴ ἀρχὴν ᾑρέθησαν. [13] Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους] μετάβασις.

quem-

quemadmodum conſtituerant, eſſet munienda, Athenienſium duces, qui claſſi ad pecuniam legendam miſſæ præerant, Demodocus, & Ariſtides, qui circum Helleſpontum erant (nam Lamachus tertius eorum, cum decem nauibus in Pontum abierat) cùm audiſſent locum illum muniri, ipſiſque res periculoſa videretur eſſe, ne [*Antandri munitio,*] vt Anæa contra Samum eſſet, vbi Samiorum exules poſitis ſedibus, Peloponneſios in rebus nauticis adiuuabant, gubernatores [*ad ipſos*] mittendo, & Samios, qui in vrbe erant, perturbabant, & [*illos,*] qui vrbe pellebantur, recipiebant. Hac igitur de cauſa [*Athenienſes*] exercitu ex ſociis collecto, Antandrum petunt, illiſque prœlio ſuperatis, qui inde contra ſe prodierant, locum illum iterum recipiunt. Nec multo pòſt Lamachus, qui in Pontum nauigauerat, cùm in agro Heracleenſi claſſem ad Calecis fluuij ripam appuliſſet, [*& in ſtatione collocaſſet,*] eam amiſit, aquis cœlitus delapſis, & ſubita vi torrentis deuoluti. Quare cùm ipſe, tum eius exercitus itinere pedeſtri per Bithynos Thraces (qui ſunt trans mare in Aſia) peruenit Chalcedonem, Megarenſium coloniam, in Ponti faucibus ſitam. Eadem æſtate Demoſthenes Athenienſium dux cum quadraginta nauibus Naupactum ſe contulit ſtatim à diſceſſu ex agro Megarenſi. Nam quidam [*Bœoti,*] qui in ciuitatibus erant, [*illarum*] ſtatum commutare, & in popularem, qualis erat is, quo Athenienſium Reſpubl. regebatur, conuertere cupientes, cum Hippocrate, & illo de reb. Bœotiis innouandis egerant. Ptœodoro autem exule Thebano potiſſimùm autore, hunc in modum res præparauerāt. Quidam Siphas per proditionem tradere ſtatuerāt. Siphæ autem ſunt oppidum agri Theſpici maritimū, in ſinu Criſæo ſitum. Cheroneam verò (quę accenſetur Orchomeno, qui prius [*quidem*] Minyeus, nunc verò Bœotius appellatur) alij ex Orchomeno dedituri erant. Et Orchomenij exules præcipuè [*eos ad rem peragendam*] adiuuabant, & homines ex Peloponneſo mercede conducebant. Chæronea autem eſt oppidū in extremis Bœotiæ finibus ſitum, Phanotidem verſus, quæ eſt in agro Phocenſi. & nonnulli Phocenſes cum cæteris colonis in ea habitabāt. Oportebat autem

A ὥσπερ διενοοῦντο, μελλούσης κατασκευάζεσθαι, οἱ τῶν ἀργυρολόγων ἀθηναίων στρατηγοὶ Δημόδοκος καὶ Ἀριστείδης, ὄντες περὶ ἑλλήσποντον (ὁ γὰρ τρίτος αὐτῶν Λάμαχος δέκα ναυσὶν ἐς τὸν πόντον ἐσεπεπλεύκει) ὡς ᾐσθάνοντο τὴν παρασκευὴν τοῦ χωρίου, καὶ ἐδόκει αὐτοῖς δεινὸν εἶναι μὴ ὥσπερ τὰ ἄναια ἐπὶ τῇ σάμῳ γένηται, * [1] ἔνθα οἱ φεύγοντες τῶν σαμίων καταστάντες, τούς τε πελοποννησίους ὠφέλουν ἐς τὰ ναυτικὰ, κυβερνήτας πέμποντες, καὶ B τοὺς ἐν τῇ πόλει σαμίους ἐς ταραχὴν καθίστασαν, καὶ τοὺς ἐξιόντας ἐδέχοντο. οὕτω δὴ ξυναγείραντες ἀπὸ τῶν ξυμμάχων στρατιὰν, καὶ πλεύσαντες, μάχῃ τε νικήσαντες τοὺς ἐκ τῆς ἀντάνδρου ἐπεξελθόντας, ἀναλαμβάνουσι τὸ χωρίον πάλιν. καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἐς τὸν πόντον ἐσπλεύσας Λάμαχος, ἐν τῇ ἡρακλεώτιδι ὁρμίσας ἐς τὸν κάληκα ποταμὸν, ἀπόλλυσι τὰς ναῦς, ὕδατος ἄνωθεν γενομένου, καὶ κατελθόντος αἰφνιδίου τοῦ ῥεύματος. αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ C πεζῇ διὰ [2] βιθυνῶν θρακῶν (οἵ εἰσι πέραν ἐν τῇ ἀσίᾳ) ἀφικνεῖται ἐς χαλκηδόνα, [3] τὴν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ πόντου, μεγαρέων ἀποικίαν. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει καὶ Δημοσθένης ἀθηναίων στρατηγὸς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς ναύπακτον, εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκ τῆς μεγαρίδος ἀναχώρησιν. τῷ γὰρ Ἱπποκράτει καὶ ἐκείνῳ τὰ βοιώτια πράγματα ἀπό τινων ἀνδρῶν ἐν ταῖς πόλεσιν [4] ἐπράσσετο, βουλομένων [5] μεταστῆσαι τὸν κόσμον, καὶ ἐς δημοκρατίαν, ὥσ- D περ οἱ ἀθηναῖοι, τρέψαι· καὶ Πτοιοδώρου μάλιστ' ἀνδρὸς φυγάδος ἐκ θηβῶν ἐσηγουμένου, τάδε αὐτοῖς παρεσκευάσθη· σίφας μὲν ἔμελλόν τινες προδώσειν· αἱ δὲ σῖφαι, εἰσὶ τῆς θεσπικῆς γῆς ἐν τῷ κρισαίῳ κόλπῳ ἐπιθαλασσίδιοι. χαιρώνειαν δὲ (ἣ ἐς ὀρχομενὸν τὸν μινύειον πρότερον καλούμενον, νῦν δὲ βοιώτιον, ξυντελεῖ) ἄλλοι ἐξ ὀρχομενοῦ ἐνεδίδοσαν· καὶ οἱ ὀρχομενίων φυγάδες ξυνέπρασσον τὰ μάλιστα, καὶ ἄνδρας ἐμισθοῦντο ἐκ πελο- E ποννήσου. ἔστι δὲ ἡ χαιρώνεια ἔσχατον τῆς βοιωτίας, πρὸς τῇ φανοτίδι τῆς φωκίδος· καὶ φωκέων * [6] μετεῖχόν τινες. τοὺς δὲ ἀθηναίους ἔδει

γρ. Δημόδοκος

γρ. ὁ τῶν ἀθηναίων

*[1] Ἔνθα] ἐν οἷς ἀναίοις. Æ.P. [2] Βιθυνῶν θρακῶν] σημείωσαι ὅτι καὶ οἱ βιθυνοὶ, θρᾷκες. [3] Τὴν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ πόντου] τὴν κατὰ τὸ βυζάντιον. [4] Ἐπράσσετο] ἀντὶ τοῦ προεδίδοτο. [5] Μεταστῆσαι τὸν κόσμον] ἤτοι τὴν πολιτείαν. *[6] Μετεῖχόν τινες] αὐτῆς τῆς χαιρωνείας, ἥπερ ἦν πόλις πρὸς τοῖς ὅροις τῆς φωκίδος. διὸ καὶ φωκέων τινὲς αὐτῆς μετεῖχον, ἤγουν ἐν αὐτῇ μετὰ τῶν βοιωτίων οἰκητόρων ᾤκουν. Æ.P.

Δήλιον καταλαβεῖν,[1] τὸ ἐν τῇ Ταναγραίᾳ πρὸς Εὔβοιαν τετραμμένον Ἀπόλλωνος ἱερόν· ἅμα δὲ ταῦτα ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ γίγνεσθαι, ὅπως μὴ ξυμβοηθήσωσιν ἐπὶ τὸ Δήλιον οἱ Βοιωτοὶ[2] ἀθρόοι, ἀλλ'[*3] ἐπὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν ἕκαστοι κινούμενοι. καὶ εἰ κατορθοῖτο[4] ἡ πεῖρα, καὶ τὸ Δήλιον τειχισθείη, ῥᾳδίως ἤλπιζον, εἰ καὶ μὴ παραυτίκα νεωτερίζοιτό τι τῶν κατὰ τὰς πολιτείας τοῖς Βοιωτοῖς, ἐχομένων τούτων τῶν χωρίων, καὶ λῃστευομένης τῆς γῆς,[5] καὶ οὔσης ἑκάστοις διὰ βραχέος ἀποστροφῆς,[6] οὐ μενεῖν κατὰ χώραν τὰ πράγματα, ἀλλὰ χρόνῳ τῶν Ἀθηναίων μὲν προσιόντων τοῖς ἀφεστηκόσι,[7] τοῖς δὲ οὐκ οὔσης ἀθρόας τῆς δυνάμεως,[8] καταστήσειν αὐτὰ[9] ἐς τὸ ἐπιτήδειον. ἡ μὲν οὖν ἐπιβουλὴ, τοιαύτη παρεσκευάζετο. ὁ δὲ Ἱπποκράτης, αὐτὸς μὲν ἐκ τῆς πόλεως δύναμιν ἔχων, ὁπότε καιρὸς εἴη ἔμελλε στρατεύειν ἐς τοὺς Βοιωτούς· τὸν δὲ Δημοσθένην προαπέστειλε ταῖς τεσσαράκοντα ναυσὶν ἐς τὴν Ναύπακτον, ὅπως ἐξ ἐκείνων τῶν χωρίων στρατὸν ξυλλέξας Ἀκαρνάνων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, πλέοι ἐπὶ τὰς Σίφας, ὡς προδοθησομένας.[10] ἡμέρα δ' αὐτοῖς εἴρητο ᾗ ἔδει ἅμα ταῦτα πράσσειν. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης ἀφικόμενος, Οἰνιάδας δὲ ὑπό τε Ἀκαρνάνων πάντων κατηναγκασμένους καταλαβὼν ἐς τὴν Ἀθηναίων ξυμμαχίαν, καὶ αὐτὸς ἀναστήσας τὸ ξυμμαχικὸν τὸ ἐκείνῃ πᾶν, ἐπὶ Σαλύνθιον καὶ Ἀγραίους στρατεύσας πρῶτον, καὶ προσποιησάμενος τἆλλα, ἡτοιμάζετο ὡς ἐπὶ τὰς Σίφας, ὅταν δέῃ, ἀπαντησόμενος.[11] Βρασίδας δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦ θέρους πορευόμενος ἑπτακοσίοις καὶ χιλίοις ὁπλίταις ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, ἐπειδὴ ἐγένετο ἐν Ἡρακλείᾳ[*12] τῇ ἐν Τραχῖνι, καὶ προπέμψαντος αὐτοῦ ἄγγελον ἐς Φάρσαλον[13] παρὰ τοὺς ἐπιτηδείους, ἀξιοῦντος[14] διάγειν ἑαυτὸν καὶ τὴν στρατιάν, ἦλθον ἐς Μελιτίαν τῆς Ἀχαΐας Πάναιρός τε καὶ Δῶρος, καὶ Ἱππολοχίδας, καὶ Τορύλαος, καὶ Στρόφακος πρόξενος ὢν Χαλκιδέων,[15] τότε δὴ ἐπορεύετο.[16] ἦγον δὲ καὶ ἄλλοι Θεσσαλῶν αὐτὸν, καὶ ἐκ Λαρίσης Νικονίδας Περδίκκᾳ[17] ἐπιτήδειος ὤν. τὴν γὰρ Θεσσαλίαν

γρ. δή

Athenienses occupare Delium, Apollinis templum, in agro Tanagręo situm, Eubœã versus. Simul etiã hæc ipsa fieri [*oportebat*] condicta die, ne Bœoti frequẽtibus copiis ad opem Delio ferendã vndiq; concurrerẽt: sed de suis ipsorũ rebus quiq; soliciti ad eas tutandas proficiscerẽtur. Et, si conatus iste feliciter successisset, & Delium muro clausum fuisset, facilè sperabãt, etiam si nõ protinus aliquid innouaretur in Rerump. Bœotiarũ statu, si hæc loca occupata fuissent, & ager latrociniis infestaretur, & singulis breui locorũ spatio perfugiũ esset, res in eodem statu non permansuras: sed temporis progressu, Atheniẽses, si se adiunxissent iis, qui defecissent, illi verò [*Bœoti*] non frequentes, [*vt antè,*] copias haberent, res illas in statum [*sibi*] commodũ, [*suæq; democratiæ cõuenientem*] adducturos. Hæc igitur consilia inita fuerant. Hippocrates autem cũ vrbanis copiis, quum tempus opportunũ afforet, ipse quidẽ bellum Bœotis illaturus erat. Demosthenem verò cũ quadraginta nauibus Naupactum pręmisit, vt coacto ex illis locis exercitu Acarnanum, & cęterorum sociorum, ad Siphas nauigaret, vt [*à proditoribus*] prodendas. Dies autẽ inter eos constituta fuerat, qua die hæc confici oportebat. Demosthenes autem, cùm [*eò*] peruenisset, & Oeniadas ab vniuersis Acarnanibus in Atheniensium societatem adactos nactus, [*& cõplexus*] fuisset, & ipse omnia sociorum, qui in illa regione erant, auxilia euocasset, aduersus Salynthium, & Agræos primùm cum exercitu profectus, cæterisq; rebus in suam potestatem redactis, sese pręparabat, vt, quando opus esset, ad Siphas [*suis*] occurreret. Brasidas autem per hoc ipsum æstatis tempus, cum mille, & septingentis grauis armaturæ militibus ad obeundas res Thraciæ pergẽs, vbi peruenit Heracleam, quæ est in agro Trachinio, vbi etiã Panærus, Dorus, Hippolochidas, Torylaus, & Strophacus Chalcidensium hospes, [*ad eum*] ad Melitiam Achaiæ [*oppidum*] venerunt, (ipse enim nuntium ad suos necessarios Pharsalum pręmiserat, [*eos*] rogãs, vt se, suasq; copias [*per Thessaliã*] deducerent) ita demum tunc ire perrexit.

---

[1] Τὸ ἐν τῇ Ταναγραίᾳ] ὂν δηλονότι. [2] Ἀθρόοι] ἤγουν πανδημεί. [*3] Ἐπὶ τὰ σφέτερα] ὑπακουστέον ἢ χωρία, ἢ πράγματα. ὁ δὲ νοῦς ἐστιν· ὅπως ἕκαστοι ταύτῃ τῇ ἀνελπίστῳ τῶν πολεμίων πείρᾳ, καὶ ἀπροσδοκήτῳ κακῷ κινηθέντες, καὶ ἐκπλαγέντες, καὶ τῶν σφετέρων ἐπιμέλειαν ποιούμενοι μᾶλλον ἢ τῶν ἀλλοτρίων, ἐπὶ τὴν τούτων φυλακὴν θᾶσσον χωρήσωσιν. Æ.P. [4] Ἡ πεῖρα] ἤγουν ἡ πρᾶξις. [5] Καὶ οὔσης ἑκάστοις] καὶ οὔσης ἑκάστοις οὐκ ἀπὸ πολλοῦ διαστήματος καταφυγῆς τοῖς τῶν Ἀθηναίων λῃσταῖς, διὰ τὸ πλησίον εἶναι τὰ στρατεύματα τῶν Ἀθηναίων, καὶ δύνασθαι αὐτοῖς βοηθεῖν ἄν τι πάθωσιν ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν. [6] Οὐ μενεῖν κατὰ χώραν] ἤτοι, κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν. [7] Τοῖς δὲ, οὐκ οὔσης] ἤγουν τοῖς Βοιωτοῖς. [8] Καταστήσειν αὐτὰ] οἱ Ἀθηναῖοι τὴν δημοκρατίαν. [9] Ἐς τὸ ἐπιτήδειον] αὐτοῖς δηλονότι. [10] Ἡμέρα δ' αὐτοῖς εἴρητο] συνεπεφώνητο. [11] Βρασίδας δὲ] τῷ ἐς τρεισκαίδεκα τέλος τῆς ἕκτης, ἀρχῇ τῆς ἑβδόμης. [*12] Τῇ ἐν Τραχῖνι] τῇ ἐν Τραχινίᾳ, ὡς ἐν τῇ γ. ξυγγραφῇ λέγεται. Æ.P. [13] Παρὰ τοὺς ἐπιτηδείους] τοὺς φίλους. [14] Διάγειν ἑαυτὸν] διαβιβάζειν. [15] Τότε δὴ ἐπορεύετο] ὁ Βρασίδας. [16] Ἦγον δὲ καὶ ἄλλοι] ὡδήγουν. [17] Ἐπιτήδειος ὢν] φίλος.

alioqui

alioqui enim Thessaliam sine duce, præcipuè verò cum armis pertransire difficile erat. Atque adeò pariter omnibus Græcis res erat suspecta, per finitimorum regionem venia non impetrata transire. Perpetuoque Thessalorum plebs Atheniensibus erat beneuola. Quare nisi Thessali patrio instituto, [*Regulorum*] dominatu potius, quàm iuris æquabilitate vsi fuissent, [*Brasidas profectò*] nunquam vlterius progressus fuisset. Siquidem vel tūc aliæ contrariæ factionis [*Thessali*] ei iter facienti, ad flumen Enipeum obuiam iuerunt, eumque [*transire*] prohibebant, & [*illos*] iniustè facere dicebant, quòd [*Brasidas*] sine publicâ totius gentis autoritate transiret. Illi verò, qui [*Brasidam*] deducebant, dixerunt se nec ipsis inuitis eum traducturos: sed, cùm ad se repentè aduenisset, se pro hospitij necessitudine, quæ sibi cum eo intercederet, eū deducere. Quinetiam ipse quoque Brasidas dicebat se Thessalorum agro, ipsisque amicum [*illac*] transire, & Atheniensibus hostibus suis, nō autem ipsis [*Thessalis*] bellum inferre: nec vllas scire inter Thessalos, & Lacedæmonios inimicitias, quæ impedirent ne alteri alterorum solo vterentur. seq; ipsis inuitis nunc [*vlterius*] non progressurum. nec enim posse. veruntamē [*seipsos*] orare ne [*transitu*] prohiberetur. Illi verò his auditis abierūt. Brasidas autem, hortatu ductorum, antequam plures [*ad ipsius iter*] prohibendum conuenirent, nusquam subsistens cursu perrexit. Et eodē die, quo Melitia discesserat, Pharsalum peruenit, & ad flumen Apidanum castra posuit. Illinc verò ad Phacium, & inde in Peræbiam [*iuit.*] Illincq; iam Thessalorum quidam ductores [*domum*] reuerterunt. Peræbi verò, qui ipsorum Thessalorum imperio parent, ad Dion vsque ipsum deduxerunt, quod oppidum in Perdiccæ ditione, sub Olympo Macedoniæ monte, Thessaliam versus, est situm. Hoc igitur modo Brasidas Thessaliam cursu celeriter transiuit, antequam vllus ad [*ipsius iter*] impediendum paratus esset. & ad Perdiccam, & in agrum Chalcidensem peruenit. Nam qui in Thracia ab Atheniēsibus defecerant, & Perdiccas, quoniam res Atheniensium secundæ, [*& florentes*] erant, sibi me-

A ἄλλως τε οὐκ εὔπορον ἦν [1] διϊέναι ἄνευ ἀγωγοῦ, καὶ μετὰ ὅπλων γε δή. [2] καὶ τοῖς πᾶσί γε ὁμοίως ἕλλησιν ὕποπτον καθεστήκει τὴν τῶν πέλας μὴ πείσαντας διϊέναι. τοῖς τε ἀθηναίοις ἀεί ποτε τὸ πλῆθος τῶν θεσσαλῶν εὔνουν ὑπῆρχεν. [3] ὥστε εἰ μὴ δυναστείᾳ μᾶλλον ἢ ἰσονομίᾳ ἐχρῶντο τὸ ἐγχώριον οἱ θεσσαλοί, οὐκ ἄν ποτε προῆλθεν. ἐπεὶ καὶ τότε [4] πορευομένῳ αὐτῷ ἀπαντήσαντες ἄλλοι τῶν τἀναντία [5] τούτοις βουλομένων ἐπὶ τῷ ἐνιπεῖ ποταμῷ, ἐκώ-B λυον, * [6] καὶ ἀδικεῖν ἔφασαν ἄνευ τοῦ πάντων κοινοῦ πορευόμενον. [7] οἱ δὲ ἄγοντες, οὔτε ἀκόντων ἔφασαν διάξειν, αἰφνίδιόν τε παραγενόμενον [8] ξένοι ὄντες κομίζειν. ἔλεγε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Βρασίδας τῇ θεσσαλῶν γῇ καὶ αὐτοῖς φίλος ὢν ἰέναι, καὶ ἀθηναίοις πολεμίοις οὖσι, καὶ οὐκ ἐκείνοις ὅπλα ἐπιφέρειν. θεσσαλοῖς τε οὐκ εἰδέναι καὶ λακεδαιμονίοις ἔχθραν οὖσαν, ὥστε τῇ ἀλλήλων γῇ μὴ χρῆσθαι. νῦν τε ἀκόντων ἐκείνων [9] οὐκ ἂν προελθεῖν· οὐδὲ γὰρ ἂν δύνασθαι. οὐ C μέντοι ἀξιοῦν γε εἴργεσθαι. καὶ οἱ μὲν, ἀκούσαντες ταῦτα, ἀπῆλθον· ὁ δὲ, κελευόντων τῶν ἀγωγῶν, πρίν τι πλέον [10] ξυστῆναι τὸ κωλῦσον, ἐχώρει οὐδὲν ἐπισχὼν δρόμῳ. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ἐκ τῆς μελιτίας ἀφόρμησεν, ἐς Φάρσαλόν τε ἐτέλεσε, καὶ ἐστρατοπεδεύσατο ἐπὶ τῷ ἀπιδανῷ ποταμῷ. ἐκεῖθεν δὲ, ἐς Φάκιον· καὶ ἐξ αὐτοῦ, ἐς περαιβίαν. ἀπὸ δὲ τούτου ἤδη μὲν τῶν θεσσαλῶν ἀγωγοὶ πάλιν ἀπῆλθον· οἱ δὲ περαιβοί, αὐτῶν ὑπήκοοι ὄν-D τες θεσσαλῶν, κατέστησαν αὐτὸν ἐς δῖον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς, ὃ ὑπὸ τῷ ὀλύμπῳ μακεδονίας πρὸς θεσσαλοὺς πόλισμα κεῖται. τούτῳ τῷ τρόπῳ Βρασίδας θεσσαλίαν φθάσας διέδραμε, πρίν τινα κωλύειν παρασκευάσασθαι· καὶ ἀφίκετο ὡς Περδίκκαν, καὶ ἐς τὴν χαλκιδικήν. ἐκ γὰρ τῆς πελοποννήσου, ὡς τὰ τῶν ἀθηναίων εὐτύχει, δείσαν-

γρ. ἀφώρμηκεν

γρ. φάσκιον

---

[1] Διϊέναι] διοδεῦσαι. [2] Καὶ τοῖς πᾶσί γε ὁμοίως ἕλλησιν] ἕλληνάς λέγει τοὺς περὶ τὰ φάρσαλα, οἳ ἀχαιοὶ λέγονται. [3] Ὥστε εἰ μὴ δυναστείᾳ μᾶλλον] ὅτι μᾶλλον δυναστείᾳ ἢ παρ' ἰσονομίᾳ ἐγχωρείως ἐχρῶντο οἱ θεσσαλοί. [4] Πορευομένῳ αὐτῷ] τῷ Βρασίδᾳ. [5] Τούτοις] ἤγουν, τοῖς ἐάσασι τὸν Βρασίδαν διϊέναι. * [6] Καὶ ἀδικεῖν ἔφασαν] τοὺς τὸν Βρασίδαν ἄγοντας ἀδικεῖν ἔφασαν, ὅτι ὁ Βρασίδας ἄνευ τοῦ κοινοῦ πάντων τῶν θεσσαλῶν ἐπορεύετο. τὸ γὰρ πορευόμενον ἀττικῶς ἀντὶ τοῦ, πορευομένου. ὁ δὲ νοῦς τοιοῦτος. οἱ δὲ τῆς ἐναντίας στάσεως θεσσαλοὶ ἔφασαν τὸν πάναιρον, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀδικεῖν, ὅτι τὸν Βρασίδαν ἄνευ τῆς κοινῆς ξυμπάντων τῶν θεσσαλῶν γνώμης διὰ τῆς θεσσαλίας διῆγον. ἄλλως, ἀδικεῖν αὐτοὺς ἔφασαν, ὅτι ὁ Βρασίδας διὰ τῆς θεσσαλίας ἐπορεύετο, καὶ ὑπ' αὐτῶν μόνων, ἄνευ τῆς κοινῆς ξύμπαντος τοῦ θεσσαλικοῦ ἔθνους γνώμης ἐκομίζετο, καὶ διήγετο. Æ.P. [7] Οἱ δὲ ἄγοντες] οἱ περὶ τὸν πάναιρον. [8] Ξένοι ὄντες] φίλοι. [9] Οὐκ ἂν προελθεῖν] ἤγουν, ἔφασκεν οὐκ ἂν προελθεῖν. [10] Ξυστῆναι τὸ κωλῦσον] συναθροισθῆναι τοὺς κωλύσοντας.

λεις οἵ τε ἐπὶ Θρᾴκης ἀφεστῶτες Ἀθηναίων, καὶ Περδίκκας. [1] *[2] ἐξήγαγον τὸν στρατόν· οἱ μὲν Χαλκιδεῖς, νομίζοντες ἐπὶ σφᾶς πρῶτον ὁρμήσειν τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἅμα αἱ πλησιόχωροι πόλεις αὐτῶν, αἱ οὐκ ἀφεστηκυῖαι, ξυνεπῆγον κρύφα. Περδίκκας δέ, [3] πολέμιος μὲν οὐκ ὢν ἐκ τοῦ φανεροῦ, φοβούμενος δὲ καὶ αὐτὸς τὰ παλαιὰ διάφορα τῶν Ἀθηναίων, καὶ μάλιστα βουλόμενος Ἀρριβαῖον τὸν Λυγκηστῶν βασιλέα παραστήσασθαι. [4] ξυνέβη δὲ αὐτοῖς, ὥστε ῥᾷον ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἐξαγαγεῖν, ἡ τῶν Λακεδαιμονίων ἐν τῷ παρόντι κακοπραγία. τῶν γὰρ Ἀθηναίων ἐγκειμένων τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ οὐχ ἥκιστα [5] τῇ *[6] ἐκείνων γῇ, ἤλπιζον ἀποτρέψαι αὐτοὺς μάλιστα, εἰ ἀντιπαραλυποῖεν, πέμψαντες ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους αὐτῶν στρατιάν· ἄλλως τε καὶ [7] ἑτοίμων ὄντων τρέφειν τε, καὶ ἐπὶ τῇ ἀποστάσει σφᾶς [8] ἐπικαλουμένων. [9] καὶ ἅμα τῶν *[10] Εἱλώτων [11] βουλομένοις ἦν *[12] ἐπὶ προφάσει ἐκπέμψαι, μή τι *[13] πρὸς τὰ παρόντα τῆς Πύλου ἐχομένης νεωτερίσωσιν. ἐπεὶ καὶ τόδε ἔπραξαν, φοβούμενοι αὐτῶν τὴν νεότητα καὶ τὸ πλῆθος (αἰεὶ γὰρ τὰ πολλὰ Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Εἵλωτας τῆς φυλακῆς πέρι μάλιστα καθειστήκει) προεῖπον, αὐτῶν ὅσοι ἀξιοῦσιν ἐν τοῖς πολεμίοις γεγενῆσθαι *[14] σφίσιν ἄριστοι, κρίνεσθαι, ὡς *[15] ἐλευθερώσοντες· πεῖραν ποιούμενοι, καὶ ἡγούμενοι τούτους σφίσιν ὑπὸ φρονήματος, οἵπερ καὶ ἠξίωσαν πρῶτος ἕκαστος ἐλευθεροῦσθαι, μάλιστα ἂν καὶ ἐπιθέσθαι.

γρ. προεῖπον αὐτοῖς, ὅσοι

A tuentes, exercitum ex Peloponneso eduxerant. Et Chalcidenses quidem [*Peloponnesios ad opem sibi ferendam euocauerāt*,] quòd Athenienses primùm contra se venturos suspicarentur. Simul autem & finitimæ ipsorum ciuitates, quæ non defecerant, [*Athenienses aduersus ipsos*] clàm concitabant. Perdiccas verò [*copias ex Peloponneso euocauerat*,] non quòd apertè [*Atheniensium*] hostis esset: verùm quòd & ipse pristinas cum Atheniensibus discordias reformidaret, præcipuè verò, quòd Arrhibæum Lyncestarum Regem in suam potestatem redigere cuperet. B Præsens autem Lacedemoniorum calamitas ipsis opportunè cecidit ad exercitum ex Peloponneso faciliùs educendum. Quòd enim Athenienses cùm cæteræ Peloponneso, tum verò potissimùm ipsorum [*Lacedæmoniorum*] agro [*semper*] imminerent, [*Lacedæmonij*] sperabant fore vt præcipuè [*hoc modo*] ipsos [*à sua regione infestanda*] auerterent, si vicissim [*ipsi quoque ipsos*] infestarent, copiis ad ipsorum socios missis. Præsertim [*cùm Perdiccas & Chalcidenses*] parati essent ad [*hunc exercitum*] alendum, C ipsosque [*Lacedæmonios*] ad defectionem [*ab Atheniensibus*] faciendam accerserent. Simul etiam [*Lacedæmonij magnam*] Helotum, [*ac seruorum suorum partem*,] per speciosam [*auxilij mittendi*] causam [*ex agro Laconico*] emittere cupiebant, ne propter præsentem rerum statum, Pylo [*ab Atheniensibus*] occupata, aliquid noui molirentur. nam hoc quoque patrarunt, quòd ipsorum iuuentutem, & multitudinem reformidarent, (semper enim apud Lacedæmonios multa erant instituta, vt sibi ab Helotum insidiis cauerent) ipsis præceperunt, vt, quotquot ex ipsis se fortissimè contra hostes pugnasse persuasum haberent, ij secernerentur, quòd eos libertate donare statuissent, [*hoc modo*] mentem illorum explorantes, & existimantes prout vnus quisque primus se libertate dignum esse censuisset, sic etiam hos ipsos potissimùm, præ animi elatione, impetum in se facturos. Qua-

---

[1] Ἐξήγαγον τὸν στρατὸν] οἱ ἐκ τῆς Πελοποννήσου δηλονότι. *[2] Ἐξήγαγον] οἱ ἐπὶ Θρᾴκης Ἀθηναίων ἀφεστῶτες, καὶ ὁ Περδίκκας. διὰ τί ἐξήγαγον; δείσαντες ὅτι τοὺς Ἀθηναίους εὐτυχοῦντας ἑώρων, καὶ αὐτοὺς ταύτην τὴν ἀπόστασιν οὐ περιοψομένους ἐνόμιζον. ἐξήγαγον δέ, ἐπηγάγοντο, μετεπέμψαντο, ἐπεκαλέσαντο, παρακαλέσαντες, εἴτε ἐκκαλέσαντες, πρὸς ἑαυτοὺς ἐλθεῖν ἠξίωσαν. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς. καὶ τὰ παλαιὰ σχόλια εἰς ταῦτα τὰ τοῦ ξυγγραφέως ῥήματα, ξυνέβη δὲ αὐτοῖς, ἑρμηνεύει, ἤγουν τῷ Περδίκκᾳ, καὶ τοῖς ἐπὶ Θρᾴκης ἀφεστῶσι τῶν Ἀθηναίων. Æ. P. [3] Πολέμιος μὲν οὐκ ὢν] τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. [4] Ξυνέβη δὲ αὐτοῖς] ἤγουν τῷ Περδίκκᾳ καὶ τοῖς ἐπὶ Θρᾴκης ἀφεστῶσι τῶν Ἀθηναίων. [5] Τῇ ἐκείνων γῇ] ἤγουν τῇ Λακωνικῇ. *[6] Ἐκείνων] τῶν Λακεδαιμονίων. ἤλπιζον, οἱ Λακεδαιμόνιοι. ἀποτρέψαι, δηλονότι ἀπὸ τῆς κακώσεως τῆς Λακωνικῆς. αὐτούς, τοὺς Ἀθηναίους. ἀντιπαραλυποῖεν, αὐτοὺς ἀντὶ τῶν κακῶν, οἷς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐλύπουν, καὶ αὐτοὶ λυποῖεν τὴν ἴσην χάριν ἀνταποδιδόντες, καὶ πράγματα αὐτοῖς ἀντιπαρέχοντες. αὐτῶν δέ, τῶν Ἀθηναίων. AE. P. [7] Ἑτοίμων ὄντων] τῶν Χαλκιδέων καὶ τοῦ Περδίκκου. [8] Ἐπικαλουμένων] ἀντὶ τοῦ προσκαλουμένων. [9] Καὶ ἅμα τῶν Εἱλώτων] σημείωσαι τὸ Λακωνικὸν ἔργον εἰς τοὺς Εἵλωτας γενόμενον, καὶ ὅπως αὐτοὺς λαθραίως διέφθειραν. *[10] Τῶν Εἱλώτων] ὑπακουστέον, μέρος, ἢ τὸ πλεῖστον, ἢ τὸ πλεῖον μέρος. AE. P. [11] Βουλομένοις ἦν] ἤγουν τοῖς Λακεδαιμονίοις. *[12] Ἐπὶ προφάσει] τῆς ἐπικουρίας, τῆς βοηθείας, ἣν τῷ Περδίκκᾳ, καὶ τοῖς Χαλκιδεῦσι πέμπειν ἐβούλοντο. AE. P. *[13] Πρὸς τὰ παρόντα] διὰ τὰ παρόντα, διὰ τὴν ἐν τῷ παρόντι κακοπραγίαν, ὡς προείρηται, καὶ διὰ τὴν τῆς Πύλου ὑπὸ Ἀθηναίων κατεχομένης ξυμφοράν. νεωτερίσωσιν δέ, οἱ Εἵλωτες. Æ. P. *[14] Σφίσιν] αὐτοὶ αὐτοῖς ἄριστοι γεγενῆσθαι ἐδόκουν. ὅσοι αὐτοὺς κατὰ τὴν ἑαυτῶν γνώμην ἀρίστους κατὰ τῶν πολεμίων γεγενῆσθαι ἠξίουν, ἢ ἐνόμιζον. Æ. P. *[15] Ἐλευθερώσοντες] οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς Εἵλωτας. πεῖραν ποιούμενοι, τῶν Εἱλώτων. Æ. P.

re cùm

re cùm ad duo millia [*delegissent, & cæteris* A *Helotibus*] anteposuissent, hi quidem templa coronati circuiuerunt, vt libertate donati. Illi verò non multo pòst, ipsos ex hominum conspectu sustulerunt, nec dum quisquam nouit quonam modo eorum vnusquisque perierit. Tunc autem septingentos ex ipsis armatos cum Brasida libenter dimiserunt: cæteros verò [*Brasidas*] ex Peloponneso mercede conductos eduxit. Lacedæmonij autē ipsum Brasidam [*eundi*] maximè cupidum [*eò*] miserunt. Quinetiam ipsi quoque Chalcidenses eum pro- B pensis animis expetiuerūt, [*summoq́ studio efflagitarunt,*] tū quòd vir consilio, manuq́ ad omnia promptus Spartę haberetur, tum etiam quòd, ex quo [*illinc*] egressus esset, [*propter egregiam operā varijs in rebus patriæ fortiter nauatam*] Lacedęmoniis commendatissimum se reddidisset. Quòd enim statim ab initio se iustum, & moderatum erga ciuitates præbuisset, multa loca ad defectionē impulit, alia verò per proditionem cepit. Ex quo Lacedæmoniis euenit, vt, si compositionem facere vellent (quod fecerunt) facta locorum permutatione, ea re- C stituerent, quæ cepissent, & reciperēt, quæ amisissent, vtq́; Peloponnesus bello leuaretur. Atq́; multo pòst in bello, quod res in Sicilia gestas est insequutum, illa Brasidæ virtus, & prudētia, qua tunc est vsus, quòd alij quidem, re ipsa [*virtutes eius*] experti fuissent, alij verò fama [*de virtutibus eius sparsa permoti, talem eum esse*] iudicarent, Atheniensium socios, amicitiæ Lacedæmoniorū maximè cupidos effecit. Nam cùm primus illinc prodisset, ac omnibus in re- D bus vir bonus visus fuisset, firmam opinionem [*in omnium animis*] reliquit, cæteros quoque [*Lacedæmonios*] eius esse similes. Tunc igitur Athenienses, postquàm eum in Thraciam peruenisse intellexerūt, cùm ipsum Perdiccam [*suæ Reipub.*] hostem esse iudicarunt, quòd eū huius [*hostilis*] aduentus autorem esse ducerēt, tum etiam apud socios, qui in illa regione erant, firmiora præsidia collocarunt, [*vt eos in officio, fideq́ continerent.*] Perdiccas autem Brasida, eiusque copiis statim assumptis, cum suo exercitu bellum Arrhibæo Bromeri [*filio,*] E Lyncestarum Macedonum Regi, sibi finitimo, intulit, cùm propter controuersiam, quæ ipsi cum eo intercedebat, tum etiā quòd eum in suam potestatem redigere cuperet. Cùm autem cū suis copiis, & Brasida ad Lynci ingressum peruenisset, tūc Brasidas dixit se velle, priusq̃ bellum Arrhibæo inferretur,

A [1] καὶ προκρίναντες ἐς δισχιλίους, οἱ μὲν ἐστεφανώσαντό τε καὶ τὰ ἱερὰ περιῆλθον, ὡς ἠλευθερωμένοι· [2] οἱ δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον ἠφάνισάν τε αὐτοὺς, καὶ οὐδεὶς ᾔσθετο ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστος διεφθάρη· καὶ τότε προθύμως τῷ Βρασίδᾳ αὐτῶν ξυνέπεμψαν ἑπτακοσίους ὁπλίτας, τοὺς δ᾽ ἄλλους ἐκ τῆς Πελοποννήσου μισθῷ πείσας ἐξήγαγεν· αὐτόν τε Βρασίδαν βουλόμενον μάλιστα, Λακεδαιμόνιοι ἀπέστειλαν. προὐθυμήθησαν δὲ καὶ οἱ Χαλ- B κιδῆς ἄνδρα ἔν τε τῇ Σπάρτῃ δοκοῦντα δραστήριον εἶναι ἐς τὰ πάντα, καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθε, [3] πλείστου ἄξιον Λακεδαιμονίοις γενόμενον. τό, τε γὰρ παραυτίκα ἑαυτὸν παρασχὼν δίκαιον [4] καὶ μέτριον ἐς τὰς πόλεις, ἀπέστησε τὰ πολλά, τὰ δὲ προδοσίᾳ εἷλε τῶν χωρίων· ὥστε τοῖς Λακεδαιμονίοις γίγνεσθαι, ξυμβαίνειν τε βουλομένοις (ὅπερ ἐποίησαν) ἀνταπόδοσιν καὶ ἀποδοχὴν χωρίων, καὶ τοῦ πολέμου ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου λώφησιν. ἔς τε C τὸν χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας πόλεμον, ἡ τότε Βρασίδου ἀρετὴ καὶ ξύνεσις, τῶν μὲν, πείρᾳ αἰσθομένων, τῶν δὲ, ἀκοῇ νομισάντων, μάλιστα ἐπιθυμίαν ἐνεποίει τοῖς Ἀθηναίων ξυμμάχοις ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους. πρῶτος γὰρ ἐξελθὼν, καὶ δόξας εἶναι κατὰ πάντα ἀγαθὸς, ἐλπίδα ἐγκατέλιπε βέβαιον ὡς καὶ οἱ ἄλλοι τοιοῦτοί εἰσι. τότε δ᾽ οὖν ἀφικομένου αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, οἱ Ἀθηναῖοι πυθόμενοι, τόν τε Περδίκκαν πολέμιον D ποιοῦνται, νομίσαντες αἴτιον εἶναι τῆς παρόδου, καὶ τῶν ταύτῃ ξυμμάχων φυλακὴν πλέονα κατεστήσαντο. Περδίκκας δὲ Βρασίδαν καὶ τὴν στρατιὰν εὐθὺς λαβὼν μετὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως, στρατεύει ἐπὶ Ἀρριβαῖον τὸν Βρομεροῦ, Λυγκηστῶν Μακεδόνων βασιλέα, ὅμορον ὄντα, διαφορᾶς τε αὐτῷ οὔσης, καὶ βουλόμενος καταστρέψασθαι. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο τῷ στρατῷ μετὰ τοῦ Βρασίδου ἐπὶ τῇ ἐσβολῇ τῆς Λύγκου, Βρασίδας λόγοις ἔφη βούλε- E σθαι πρῶτον ἐλθὼν πρὸ πολέμου Ἀρριβαῖον,

γρ. ἐξ αὐτῶν

γρ. τὸ

γρ. τὰ

[1] Καὶ προκρίναντες] ἀντὶ τοῦ προκριθέντων. [2] Οἱ δὲ] ἤγουν λακεδαίμονα. [4] Καὶ μέτριον ἐς τὰς πόλεις] ταπεινόν. λακεδαιμόνιοι. [3] Πλείστου ἄξιον] ἤγουν, ὠφελοῦντα πολύ.

ξύμμαχον Λακεδαιμονίων, ἢν δύνηται, ποιῆσαι. καὶ γάρ τι καὶ Ἀρριβαῖος ἐπεκηρυκεύετο, ἑτοῖμος ὢν [1] Βρασίδᾳ μέσῳ δικαστῇ ἐπιτρέπειν. καὶ οἱ Χαλκιδέων πρέσβεις ξυμπαρόντες ἐδίδασκον αὐτὸν μὴ ὑπεξελθεῖν τῷ Περδίκκᾳ τὰ δεινά, ἵνα *[2] προθυμοτέρῳ ἔχοιεν, καὶ ἐς τὰ ἑαυτῶν χρῆσθαι. ἅμα δέ τι καὶ εἰρήκεσαν τοιοῦτον οἱ παρὰ τοῦ Περδίκκου ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ὡς πολλὰ αὐτοῖς [3] τῶν περὶ αὐτὸν χωρίων ξύμμαχα *[4] ποιήσοι. ὥστε ἐκ τοῦ τοιούτου κοινῇ μᾶλλον ὁ Βρασίδας τὰ τοῦ Ἀρριβαίου ἠξίου πράσσειν. Περδίκκας δὲ οὔτε δικαστὴν ἔφη Βρασίδαν τῶν σφετέρων διαφορῶν ἀγαγεῖν, μᾶλλον δὲ καθαιρέτην ὧν ἂν αὐτὸς ἀποφαίνῃ πολεμίων· ἀδικήσειν τε εἰ αὐτοῦ τρέφοντος τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ, ξυνέσται Ἀρριβαίῳ. [5] ὁ δὲ, ἄκοντος καὶ ἐκ διαφορᾶς ξυγγίγνεται. [6] καὶ πεισθεὶς τοῖς λόγοις, ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν χώραν. Περδίκκας δὲ μετὰ τοῦτο τρίτον μέρος ἀνθ' ἡμίσεος τῆς τροφῆς ἐδίδου, νομίζων ἀδικεῖσθαι. [7] Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει, εὐθὺς ὁ Βρασίδας, ἔχων καὶ Χαλκιδέας, ἐπὶ Ἄκανθον τὴν Ἀνδρίων ἀποικίαν ὀλίγον πρὸ *[8] τρυγήτου ἐστράτευσεν. [9] οἱ δὲ περὶ τοῦ δέχεσθαι αὐτὸν κατ' ἀλλήλους ἐστασίαζον, οἵ τε μετὰ τῶν Χαλκιδέων ξυνεπάγοντες, καὶ ὁ δῆμος. ὅμως δὲ διὰ τοῦ καρποῦ τὸ δέος ἔτι ἔξω ὄντος, πεισθὲν τὸ πλῆθος ὑπὸ τοῦ Βρασίδου δέξασθαί τε αὐτὸν μόνον, καὶ ἀκούσαντας βουλεύσασθαι, [10] δέχεται· καὶ καταστὰς ἐπὶ τὸ πλῆθος (ἦν δὲ οὐδὲ ἀδύνατος, [11] ὡς Λακεδαιμόνιος, εἰπεῖν) ἔλεγε τοιάδε, [12] Ἡ μὲν
» ἔκπεμψίς μου καὶ τῆς στρατιᾶς ὑπὸ Λακε-
» δαιμονίων, ὦ Ἀκάνθιοι, γεγένηται [13] τὴν αἰτίαν
» ἐπαληθεύουσα ἣν ἀρχόμενοι τοῦ πολέμου
» [14] προείπομεν Ἀθηναίοις, ἐλευθεροῦντες
» τὴν Ἑλλάδα πολεμήσειν· [15] εἰ δὲ χρόνῳ ἐπήλ-
» θομεν, σφαλέντες τῆς ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ πολέμου δόξης,

A eum conuenire, verbisq; (si posset) ad societatem cum Lacedęmoniis faciendam inducere. nam & ipse Arrhibæus per caduceatorem [*Lacedæmoniis*] nũtiauerat, se paratum esse ad [*rem*] Brasidæ arbitrio cõmittendam. Et Chalcidensium legati, qui vnâ aderant, ipsum commonefaciebant ne in Perdiccæ gratiam pericula subiret, vt ad suas etiam res constituendas eius opera promptiore vti possent. Quinetiã Perdiccæ legati Lacedæmonem missi tale quiddam iactauerant, multa [*ipsum*] ex sibi finiB timis circà locis ad illorum societatem adducturum. Hac igitur de causa Brasidas ex publica vtilitate reb. Arrhibæi fauere malebat. Perdiccas verò negabat se eo consilio Brasidam adduxisse, vt suarum controuersiarum arbiter esset: sed potius hostium destructor, quos ipse denuntiasset. eumq; iniustè facturum [*dicebat,*] si se dimidium eius exercitus alente, in colloquium cum Arrhibæo veniret. Brasidas tamen [*Perdiccæ*] inuito, ãc repugnante conuenit [*Arrhibæum*] eiusq; verbis adductus, exercitũ abduxit, priusquã in eius agrum irruptionem C fecisset. Perdiccas verò ab eo tempore pro dimidia tertiam stipendij partem [*eius exercitui*] dedit, quòd iniuriam sibi ab eo fieri putaret. Eadem æstate, continuò Brasidas, secum ducens & Chalcidenses, paulo antè vindemiæ tempus, Acantho Andriorum coloniæ bellum intulit. Acãthij verò, cùm illi, qui Chalcidẽsibus fauentes eum euocatum adducebant, tum etiam ipsa plebs, inter se contendebant, vtrum eum recipere deberent, nécne. Veruntamen propter metum fructuum, qui foris adhuc erant, D multitudo Brasidæ verbis ad eum solum [*in vrbem*] recipiendum inducta, ea conditione vt eo audito consultaret, eum recepit. Cùm autem [*Brasidas*] concionem adisset (erat autem non indisertus, vt Lacedæmonius) hæc verba fecit:

BRASIDÆ CONCIO.

Quòd ego, atq; exercitus, viri Acanthij, à Lacedęmoniis [*huc*] emissi fuerimus, apertè declarat verã esse causam, quam belli initio prædiximus, nos, vt Græciã in libertatem vindicemus, bellum Athenien sibus esse facturos. Sed si serò venimus, decepti opinione

[1] Βρασίδᾳ μέσῳ δικαστῇ] ἀντὶ τοῦ μεσίτῃ, καὶ διαιτητῇ.
*[2] Προθυμοτέρῳ] τῷ Βρασίδᾳ, ὃς μετὰ στρατοῦ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, ὑπό τε τοῦ Περδίκκου, καὶ τῶν Χαλκιδέων ἐπικληθεὶς, καὶ μεταπεμφθεὶς ἦλθεν. ἢ κατ' ἄλλους, τῷ Περδίκκᾳ. Æ. P. [3] Τῶν περὶ αὐτὸν χωρίων] τὸν Περδίκκαν. *[4] Ποιήσοι] ὁ Περδίκκας. Æ. P. [5] Ὁ δὲ, ἄκοντος] τοῦ Περδίκκου δηλονότι.
[6] Καὶ πεισθεὶς τοῖς λόγοις] τοῦ Ἀρριβαίου. [7] Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει] μετάβασις. *[8] Τρυγήτου] Σουίδας, τρύγητος, προπαροξυτόνως ὁ καιρὸς, ἐν ᾧ δεῖ τρυγᾶν. τρυγητὸς δὲ, ὁ τρυγώμενος βότρυς. οὕτω καὶ ἄμητος, ὁ καιρὸς, ἐν ᾧ δεῖ ἀμᾶν, καὶ θερίζειν. ἀμητὸς δὲ, ὀξυτόνως, ὁ θεριζόμενος, ὅ ἐστιν ἀμητὸς στάχυς. Æ. P. [9] Οἱ δὲ, περὶ τοῦ δέχεσθαι] οἱ Ἀκάνθιοι. [10] Δέχεται] τὸ πλῆθος τὸν Βρασίδαν. [11] Ὡς Λακεδαιμόνιος] οἱ γὰρ Λάκωνες, βραχυλόγοι. Ὅμηρος, Ἤτοι μὲν Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε, Παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως. [12] Ἡ μὲν ἔκπεμψίς μου] ἀποστολή. [13] Τὴν αἰτίαν ἐπαληθεύουσα] βεβαιοῦσα. κυροῦσα. [14] Προείπομεν Ἀθηναίοις] τὸ ἑξῆς, Ἀθηναίοις πολεμήσειν. [15] Εἰ δὲ χρόνῳ ἐπήλθομεν] εἰ δὲ βραδέως παρεγενόμεθα, μηδεὶς ἡμῖν μεμφέσθω. ἐλπίσαντες γὰρ τοὺς Ἀθηναίους ταχέως καταλύσειν, καὶ τὸν κατὰ τῶν Ἀττικῶν πόλεμον παύσασθαι ῥᾳδίως, τῆς δοκήσεως ἐσφάλημεν.

belli,

belli, quod in illis regionibus geritur, qua speramabus fore, vt sine vestro periculo Athenienses debellaremus, nemo [*nos*] reprehendat. Nunc enim, quum facultas est data, venimus, & vobiscum operam dabimus, vt eos debellemus. Miror verò quòd portas mihi clauseritis, & si meus aduentus vobis ingratus acciderit. Nos enim Lacedæmonij, existimantes nos venturos ad eos, qui vel priusquā ad ipsos re ipsa peruenissemus, animo saltē socij essent, & [*nostrum aduentum*] vobis gratum fore, tantum periculum subiimus, per alienum agrum iter multorum dierum facientes, summumq; studium exhibētes. Vos verò, si quid aliud in animo habetis, aut si vestræ ipsorum, & cæterorum Grecorum libertati obsistatis, [*hoc profectò*] graue fuerit. nā non solū quia vos ipsi obsistitis: verùm etiam quia cæteri [*Græci*,] quos adibo, [*vt eos in libertatē vindicem*,] se mihi minus adiungent: [*cùm aliis de causis*,] tum etiā hac difficultate permoti; quòd vos, ad quos primùm accessi, & qui vrbem opibus, & autoritate florentem obtinetis, & qui prudentes habemini, [*me*] non receperitis. neq; [*huius vestri facti*] vllā probabilem causam afferre potero, sed [*videbor*] aut falsam libertatē [*Græcis*] afferre, aut [*huc*] venisse imbecillis, ac inualidus ad propulsandum Atheniensium vim, si [*vos*] inuaserint. Atqui Athenienses, quamuis copias maiores haberent, tamen cum hoc exercitu, quem nunc habeo, quum ad Nisæam profectus sum, vt opem ei ferrē, confligere non sunt ausi. Quamobrem haud verisimile videtur ipsos tantum copiarum contra vos esse missuros, quantus est classiarius exercitus, qui est ad Nisæam. Et ipse huc veni non vt vllo maleficio vos afficiā: sed vt Græcos in libertatem vindicem. Et Lacedæmoniorum Magistratus religiosissimo iureiurando obstrinxi fore, vt socios, quos ego saltem ipsis adiunxero, liberos esse, [*suisq́ legibus viuere*] sināt. simul etiam [*huc ab ipsis sum emissus*,] non vt vos socios habeamus, aut per vim, aut per fraudem [*nobis*] adiunctos: sed contrà, vt vobis ab Atheniensibus in seruitutem redactis, in bello contra illos gerēdo socij simus. Quapropter æquū esse censeo, vt neq; suspectus sim [*vobis*,] presertim cùm maximā [*ac inuiolabilem*] fidē [*vobis*] dem, neq; vindex infirmus existimer, [*qui vim hostilem, si qua vobis inferatur, propulsare nequeam*:] vtq; confidenter vos [*mihi*] dedatis.

A [1] ἣ διὰ τάχους αὐτοὶ ἄνευ τοῦ ὑμετέρου κινδύνου « ἠλπίσαμεν ἀθηναίους καθαιρήσειν, μηδεὶς « μεμφθῇ. [2] νῦν γὰρ ὅτε παρέσχεν ἀφιγμένοι, καὶ « μετὰ ὑμῶν πειρασόμεθα κατεργάζεσθαι αὐτούς. « θαυμάζω δὲ, τῇ τε ἀποκλείσει μου τῶν πυλῶν, καὶ « εἰ μὴ ἀσμένοις ὑμῖν ἀφῖγμαι. [3] ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ « λακεδαιμόνιοι, οἰόμενοί τε παρὰ ξυμμάχους, « καὶ πρὶν ἔργῳ ἀφικέσθαι, τῇ γοῦν γνώμῃ ἥξειν, καὶ « [4] βουλομένοις ἔσεσθαι, κίνδυνόν τε τοσόνδε ἀνερ- « ρίψαμεν, διὰ τῆς ἀλλοτρίας πολλῶν ἡμερῶν ὁ- « B δὸν ἰόντες, καὶ πᾶν τὸ πρόθυμον παρεχόμενοι. ὑ- « μεῖς δὲ, εἴ τι ἄλλο ἐν νῷ ἔχετε, ἢ εἰ ἐναντιώσεσθε τῇ « τε ὑμετέρᾳ αὐτῶν ἐλευθερίᾳ καὶ τῶν ἄλλων ἑλ- « λήνων, δεινὸν ἂν εἴη. καὶ γὰρ οὐ μόνον ὅτι αὐτοὶ ἀν- « θίστασθε, ἀλλὰ καὶ οἷς ἂν ἐπίω, ἧσσόν τις ἐμοὶ « πρόσεισι καὶ δυσχερὲς ποιούμενοι, εἰ ἐπὶ οὓς πρῶ- « τον ἦλθον ὑμᾶς, καὶ πόλιν ἀξιόχρεων παρεχο- « μένους, καὶ ξύνεσιν δοκοῦντας ἔχειν, μὴ ἐδέξασθε. « [5] καὶ τὴν αἰτίαν οὐχ ἕξω πιστὴν ἀποδεικνύναι, ἀλλ' « ἢ ἄδικον τὴν ἐλευθερίαν ἐπιφέρειν, ἢ ἀσθενὴς καὶ « C ἀδύνατος τιμωρῆσαι τὰ πρὸς ἀθηναίους, ἢν « ἐπίωσιν, ἀφῖχθαι. καίτοι στρατιᾷ γε τῇδ' ἣν « νῦν ἐγὼ ἔχω, ἐπὶ νίσαιαν ἐμοῦ βοηθήσαντος, οὐκ « ἠθέλησαν ἀθηναῖοι πλέονες ὄντες προσμίξαι. « ὥστε οὐκ εἰκὸς νηΐτῃ γε αὐτοὺς τῷ ἐν νισαίᾳ στρα- « τῷ ἴσον πλῆθος ἐφ' ὑμᾶς ἀποστεῖλαι. αὐτός τε « οὐκ ἐπὶ κακῷ, ἐπ' ἐλευθερώσει δὲ τῶν ἑλλήνων « παρελήλυθα. [6] ὅρκοις τε λακεδαιμονίων κατα- « λαβὼν τὰ τέλη τοῖς μεγίστοις, ἦ μὴν οὓς ἂν ἔγωγε « προσαγάγωμαι ξυμμάχους, ἔσεσθαι αὐτονόμους. « D καὶ ἅμα οὐχ ἵνα ξυμμάχους ὑμᾶς ἔχωμεν, ἢ βίᾳ « ἢ ἀπάτῃ προσλαβόντες, ἀλλὰ τοὐναντίον, ὑμῖν « δεδουλωμένοις ὑπὸ ἀθηναίων ξυμμαχήσον- « τες. οὐκ οὖν ἀξιῶ οὔτ' αὐτὸς ὑποπτεύεσθαι, πίστεις τε « διδοὺς τὰς μεγίστας, οὔτε τιμωρὸς ἀδύνατος νο- « μισθῆναι, προσχωρεῖν τε ὑμᾶς θαρσήσαντας. «

γρ. ἀπο-ρίψαμεν,

[1] Ἡ διὰ τάχους] τῆς ἡμετέρας συμμαχίας. [2] Νῦν γὰρ ὅτε παρέσχε] νῦν γὰρ ὅτε τὰ πράγματα παρουσίας ἡμῶν ἐξουσίαν παρέσχεν.
[3] Ἡμεῖς μὲν γὰρ οἱ λακεδαιμόνιοι] ἡμεῖς μὲν γὰρ εἰς κίνδυνον τηλικοῦτον κατέστημεν, διὰ τῆς ἀλλοτρίας ὁδοιπορήσαντες καὶ προθυμίαν ἅπασαν ἐνεδειξάμεθα, ἐλπίσαντες τὴν παρουσίαν ἡμῶν ἀσμένοις ὑμῖν ἔσεσθαι, οὓς γε καὶ πρὶν ἀφικέσθαι, τῇ γοῦν προαιρέσει φίλους εἶναι, ἕξειν τε ὁπότε βουλοίμεθα, ὡς παρὰ φίλους ἀφικέσθαι. [4] Βουλομένοις ἔσεσθαι] αὐτοῖς δηλονότι τοῖς ξυμμάχοις. ἡ δὲ σύνταξις, Θουκυδίδειος. [5] Καὶ τὴν αἰτίαν οὐχ ἕξω πιστὴν] τὴν αἰτίαν τῆς ἐμῆς ἐξόδου λέγων, οὐ πιστευθήσομαι, ἀλλὰ προφασίζεσθαι δόξω, ἐλευθερῶσαι ἐπαγγελλόμενος τοὺς ἕλληνας ἐπὶ τῷ ἀδικεῖν τι αὐτοὺς, ἢ ἀδύνατος εἶναι βοηθεῖν πρὸς ἀθηναίους, ἂν ἐπίωσι τοῖς συμμάχοις.
[6] Ὅρκοις τε λακεδαιμονίων] τὸ ἑξῆς, ὅρκοις μεγίστοις τὰ τῶν λακεδαιμονίων τέλη καταλαβών. ἀντὶ τοῦ, ποιήσας ὀμόσαι τοὺς ἄρχοντας τῶν λακεδαιμονίων.

» καὶ εἴ τις ἰδίᾳ τινὰ δεδιὼς ἄρα μὴ ἐγώ τισι προ- A
» σθῶ τὴν πόλιν, ἀπρόθυμός ἐστι, πάντων μάλιστα
» πιστευσάτω. οὐ γὰρ συστασιάσων ἥκω, οὐδὲ [1] ἀσα- (γρ. ἀσφαλῆ)
» φῆ τὴν ἐλευθερίαν νομίζω ἐπιφέρειν, εἰ τὸ πάτριον
» παρεὶς, τὸ πλέον τοῖς ὀλίγοις, ἢ τὸ ἔλασσον τοῖς
» πᾶσι δουλώσαιμι. χαλεπωτέρα γὰρ ἂν [2] τῆς ἀλ-
» λοφύλου ἀρχῆς εἴη, καὶ ἡμῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις
» οὐκ ἂν ἀντὶ πόνων χάρις καθίσταιτο, ἀντὶ δὲ τιμῆς
» καὶ δόξης, αἰτία μᾶλλον [3] οἷς τε τοὺς Ἀθηναίους ἐγ-
» κλήμασι καταπολεμοῦμεν, * [4] αὐτοὶ ἂν φαινοί-
» μεθα ἐχθίονα ἢ ὁ [5] μὴ ὑποδείξας [6] ἀρετὴν [7] κατα- B
» κτώμενοι. [8] ἀπάτῃ γὰρ εὐπρεπεῖ αἴσχιον τοῖς γε
» ἐν ἀξιώματι πλεονεκτῆσαι ἢ βίᾳ ἐμφανεῖ. [9] τὸ
» μὲν γὰρ, ἰσχύος δικαιώσει, ἣν ἡ τύχη ἔδωκεν, ἐπ-
» έρχεται. [10] τὸ δὲ, γνώμης ἀδίκου ἐπιβουλῇ. οὕτω
» πολλὴν περιωπὴν τῶν ἡμῖν ἐς τὰ μέγιστα [11] * [12] δια-
» φορῶν ποιούμεθα. καὶ οὐκ ἂν μείζω [13] πρὸς τοῖς ὅρ-
» κοις βεβαίωσιν λάβοιτε, ἢ οἷς * [14] τὰ ἔργα ἐκ
» τῶν λόγων [15] ἀναθρούμενα, δόκησιν ἀναγκαίαν
» παρέχεται ὡς καὶ ξυμφέρει ὁμοίως ὡς εἶπον.
» [16] εἰ δ' ἐμοῦ ταῦτα προϊσχομένου, [17] ἀδύνατοι C
» μὲν φήσετε εἶναι, εὖνοι δ' ὄντες, ἀξιώσετε [18] μὴ
» κακούμενοι [19] διωθεῖσθαι, καὶ τὴν ἐλευθερίαν μὴ
» ἀκίνδυνον ὑμῖν φαίνεσθαι, δίκαιόν τε εἶναι,

Quòd si quis fortè priuatim sibi ab aliquo metuẽs, [*veretur*] ne ego ciuitatem aliquibus tradam, [*& ideo ad deditionem faciendã*] minimè promptus est, [*is*] omniũ maximè [*suspicione, metuq́ deposito*] confidat. neq; enim [*huc*] venio, vt factiones alam, neq; existimo me [*vobis*] certam libertatem afferre, si patrio instituto neglecto, aut plebem nobilitati, aut nobilitatem plebi addicam. Nã [*huiusmodi libertas*] grauior esset, quàm externum hominum alienigenarum imperium, nobisq; Lacedæmoniis pro laboribus susceptis nulla gratia haberetur, sed potius pro honore, & gloria, culpa [*tribueretur, & infamiæ nota inureretur.*] Et nos ipsi [*grauius ac*] odiosius [*imperium*] quærere videremur, q̃ qui virtutem non profitetur, propter quæ crimina, [*id est, quo nomine*] Athenienses bello persequimur. Nam illis saltem, qui [*ampla*] dignitate sunt præditi, turpius est fraude speciosa res domesticas amplificare, [*& imperiũ quærere,*] q̃ vi aperta. Nam vis quidem, iure potentiæ, quam fortuna dedit, infertur. Fraus verò, ab insidiis iniusti propositi grassatur. Adeò magnã circunspectionẽ adhibemus in iis, quę nostra maximè intersunt. Neq; verò præter iusiurandũ, maiorem fidẽ accipere possitis, q̃ ipsa facta, quæ si ex verbis perpẽdantur, [*& cum ipsis conferantur,*] necessariã opinionem [*vobis*] præbent, [*& cogunt vos credere, hæc*] è re vestra etiam esse, vt dixi. Quòd si me [*vobis*] ista proponente, [*& conditiones istas offerente,*] dicatis vos non posse quidem [*deditionem facere:*] sed tamen, q, nobis beneuoli sitis, existimetis [*nos*] reiiciendos, ita vt nullo maleficio à nobis afficiamini, & [*dicatis*] libertatem, [*quam vobis offero,*] vobis videri cum periculo coniunctam esse, & ęquum esse,

[1] Ἀσαφῆ τὴν ἐλευθερίαν] γρ. ἀσφαλῆ. καὶ ὁ νοῦς ἔχει ὧδε, οὐδὲ γὰρ φανερὰν ἐπιφέρειν νομίζω τὴν ἐλευθερίαν, εἰ καταλείψας τὸ πάτριον (ἤγουν τὴν ἀρχαίαν ἐλευθερίαν) δουλώσω τὸ πλέον τοῖς ὀλίγοις, ἤτοι, τοὺς δήμους Ἀκανθίους τοῖς στασιάζουσιν. ἢ τὸ ἔλασσον, τοὺς αὐτοὺς Ἀκανθίους τοῖς πᾶσιν, ἤγουν τοῖς Μακεδόσιν, ἢ Θεσσαλοῖς, ἢ τυχὸν τοῖς Λακεδαιμονίοις. τοὺς γὰρ αὐτοὺς Ἀκανθίους, πολλούς τε καὶ ὀλίγους ἔφησεν εἶναι· πρὸς μὲν τοὺς στασιαστάς, πολλούς· πρὸς δὲ τοὺς δήμους, Μακεδόνας τυχὸν καὶ Λακεδαιμονίους, ἐλάσσους. [2] Τῆς ἀλλοφύλου ἀρχῆς εἴη] τῶν Ἀθηναίων. [3] Οἷς τε] ἤγουν ἐφ' οἷς. * [4] Αὐτοὶ φαινοίμεθα] τὸ τῆς συντάξεως ἀσαφέστερον, καὶ σκληρότερον. οὕτω δὲ σαφέστερον ἂν λεχθείη· καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἂν φαινοίμεθα καταπτώμενοι, ἤγουν ἔχοντες ἐγκλήματα ἐχθίονα ἐκείνων τῶν ἐγκλημάτων, οἷς ἐγκλήμασιν, ἤγουν δι' ἃ, ἢ αὐθ' ὧν τοὺς Ἀθηναίους καταπολεμοῦμεν, οἳ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν οὐχ ὑπέδειξαν. ὅμως· ἡμεῖς γὰρ αὐτοὶ φαινοίμεθα ἂν ἀρχὴν ἐχθίονα καταπτώμενοι, ἢ οἱ Ἀθηναῖοι οἱ μὴ ὑποδείξαντες ἀρετὴν, δι' ἃ ἐγκλήματα αὐτοὺς καταπολεμοῦμεν. ἀρετὴν δὲ λέγει τὴν πρόνοιαν περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερώσεως, καὶ τὴν πίστιν πρὸς τοὺς ξυμμάχους, καὶ τοὺς ἐλευθερωθέντας Ἕλληνας. ταύτην δὲ τὴν ἀρετὴν οἱ Ἀθηναῖοι οὐχ ὑπεδείκνυον, οὐδὲ αὐτοῖς προσεποιοῦντο, τουτέστιν ἀληθῶς προσποιεῖσθαι οὐκ ἠδύναντο. καὶ γὰρ τοὺς Ἕλληνας μᾶλλον δουλῶσαι, ἢ ἐλευθερῶσαι ἐπειρῶντο. ὅπως δὲ ἐπιτυχεῖς γένωνται, πάσῃ ἀπάτῃ, καὶ πείρᾳ ἰδίᾳ διὰ παντὸς ἐχρῶντο. τοὐναντίον δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐποίουν, καὶ τοὺς Ἕλληνας ἐλευθεροῦν, καὶ αὐτονόμους ἐᾶν, καὶ ἀγαθὰ δρᾶν, καὶ τὴν ἐκείνων ἐλευθερίαν βεβαιοῦν ἤθελον, καὶ πλείστην τούτων ἐπιμέλειαν συνεχῶς ἐποιοῦντο. διὸ καὶ δικαίως ταύτην ἀρετὴν αὐτοῖς προσεποιοῦντο. Æ. P.

[5] Ὁ μὴ ὑποδείξας] ὁ μὴ προεπαγγειλάμενος. τὴν Ἀθηναίων ἀντίθεται. [6] Ἀρετὴν] ἀντὶ τοῦ πρόσοψιν, ἢ περιάθρησιν, ἢ πρόνοιαν, ἢ ἐξέτασιν. [7] Κατακτώμενοι] ἀναδεξάμενοι.

[8] Ἀπάτῃ γὰρ εὐπρεπεῖ] τοῖς γὰρ δυνάμει (φησὶν) οὖσιν ὥσπερ ἐσμὲν ἡμεῖς, αἴσχιόν ἐστι μετ' ἀπάτης εὐπρεποῦς κτήσασθαι ἢ παρὰ βιαζομένοις ἐκ τοῦ φανεροῦ. τὸ μὲν γὰρ βιάσασθαι, τῇ τῆς ἰσχύος δικαίῳ γίνεται, καὶ ὡς παρέχειν ἰσχὺν ἡ τύχη· τὸ δὲ ἀπατῆσαι, ἀπὸ γνώμης ἀδίκου γίνεται. [9] Τὸ μὲν γὰρ] τὸ, βίᾳ ἐμφανεῖ. [10] Τὸ δὲ] τὸ, ἀπάτῃ εὐπρεπεῖ. [11] Διαφορῶν ποιούμεθα] διαφερόντων. * [12] Διαφορῶν] ἴσως διαφόρων. τὰ διάφορα, τὰ διαφέροντα. Æ. P. [13] Πρὸς τοῖς ὅρκοις βεβαίωσιν] πρὸς τοῖς ὅρκοις (φησὶν) οὓς ὤμοσα, οὐκ ἂν ἄλλοιτε παρ' ἐμοῦ πίστιν βεβαιοτέραν λαβεῖν, εἰ μὴ ἀναμένητε τὰ ἔργα, καὶ ἴδητε αὐτὰ ἀφομοιούμενα τοῖς λόγοις οἷς νῦν λέγω, πίστιν βεβαίαν τοῦ συμφέρειν αὐτὰ τῶν λόγων παρεχομένων. * [14] Οἷς τὰ ἔργα] ἢ αὐτὰ τὰ ἔργα, ἃ ἐκ τῶν λόγων ἀν. δ. αν. π. Æ. P. [15] Ἀναθρούμενα] φανερὰ γινόμενα.

[16] Εἰ δ' ἐμοῦ ταῦτα] εἰ δ' ἐμοῦ ταῦτα προτείνοντος καὶ ἐπαγγελλομένου, φήσετε μὴ δύνασθαι ἤτοι ἐλευθερωθῆναι, ἢ συμμαχεῖν, μενούσης δὲ τῆς φιλίας, ἀξιώσετε ἡμᾶς διωθεῖσθαι, ὑφορώμενοι μὴ ἄρα οὐκ ἀκίνδυνος ὑμῖν ἡ ἐλευθερία γένηται· ἔτι δὲ εἰ λέγοιτε ὡς δίκαιον τοῦτο ἐλευθεροῦν οἳ δύνανται δέξασθαί τε καὶ κατασχεῖν τὴν ἐλευθερίαν, ἄκοντα δὲ μηδένα ἀναγκάζειν ἐλευθεροῦσθαι· μάρτυρας μὲν θεοὺς καὶ ἥρωας, καὶ τὰ ἑξῆς. [17] Ἀδύνατοι μὲν φήσετε εἶναι] προσέρχεσθαι δηλονότι ἡμῖν. [18] Μὴ κακούμενοι] ὑφ' ἡμῶν. [19] Διωθεῖσθαι] ἡμᾶς δηλονότι.

cam

eam illis offerre, qui etiam eam accipere possunt, nullum verò inuitũ cogere. Deos, & Heroas indigenas testabor, me bono vestro venientem nihil verbis proficere. Quare vestrum agrum vastans, vos cogere conabor. nec amplius existimabo me iniustè facere: sed vel duabus de causis necessariis æquitatem à me stare [*censebo.*] partim quidem, propter Lacedæmonios, ne hac vestra beneuolentia, nisi deditionem feceritis, [*à vobis*] lædantur, [*ac oppugnentur*] pecuniis, quas Atheniensibus penditis; partim verò, ne [*cæteri*] Græci à vobis impediantur, ne seruitute liberentur. nec enim decenter hæc faceremus. ac ne debemus quidem [*nos*] Lacedæmonij [*Græcos*] inuitos in libertatem asserere, nisi alicuius boni publici causâ. Neque verò dominatum affectamus: sed potius cùm alios, [*qui dominatum affectãt,*] coercere studeamus, plerisque [*Græcis*] iniuriam faceremus, si nos, qui libertatem vniuersis afferimus, vos [*huic*] resistentes toleraremus. Quamobrem rectè consultetis, operamq; seriò detis, vt [*cæteris*] Græcis primi libertatis capessendæ autores existatis, & sempiternam gloriã [*vobis*] paretis, & cùm ipsi vestrarum priuatarum rerum nullam iacturam faciatis, tum etiam vniuersæ ciuitati pulcherrimum [*libertatis*] nomẽ imponatis. Atque Brasidas quidem hæc verba fecit. Acanthij verò, multis prius in vtranque partem dictis, cùm propter Brasidæ verba ad persuadendum apposita, tum etiam propter fructuum amittendorum metum, suffragiis clàm latis, plerique defectionem ab Atheniensibus faciẽdam censuerunt. Et cùm ipsum ad illud iusiurandum adegissent, quod summi Lacedæmoniorum Magistratus iurauerant, quum ipsum emiserant, nimirum fore vt socij, quos [*Lacedæmoniis*] adiũgeret, suis legibus vterentur, [*liberique viuerent,*] ita demum [*eius*] exercitũ receperunt. Nec multo post

A οἷς καὶ δυνατὸν δέχεσθαι αὐτήν, τούτοις καὶ ἐπιφέρειν, ἄκοντα δὲ μηδένα [1]προσαναγκάζειν. μάρτυρας μὲν θεοὺς καὶ ἥρωας τοὺς ἐγχωρίους ποιήσομαι ὡς ἐπ' ἀγαθῷ ἥκων οὐ πείθω, γῆν δὲ τὴν ὑμετέραν δῃῶν, πειράσομαι βιάζεσθαι· καὶ οὐκ ἀδικεῖν ἔτι νομιῶ, προσεῖναι δέ τι μοι [2]καὶ κατὰ δύο ἀνάγκας τὸ εὔλογον· [3]τῶν μὲν Λακεδαιμονίων, ὅπως μὴ τῷ ὑμετέρῳ εὔνῳ, [4]εἰ μὴ προσαχθήσεσθε, [5]τοῖς ἀπὸ ὑμῶν χρήμασι φερομένοις παρ' Ἀθηναίους βλάπτωνται· οἱ δὲ Ἕλληνες, ἵνα μὴ κω- B λύωνται ὑφ' ὑμῶν δουλείας ἀπαλλαγῆναι. [6]οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἂν τάδε πράσσοιμεν· οὐδὲ ὀφείλομεν οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ κοινοῦ τινος ἀγαθοῦ αἰτίᾳ τοὺς μὴ βουλομένους ἐλευθεροῦν· οὐδ' αὖ ἀρχῆς ἐφιέμεθα, παῦσαι δὲ μᾶλλον ἑτέρους σπεύδοντες, [7]τοὺς πλείους ἂν ἀδικοῖμεν, εἰ ξύμπασιν [8]αὐτονομίαν ἐπιφέροντες, ὑμᾶς τοὺς ἐναντιουμένους περιίδοιμεν.[9] *[10]πρὸς ταῦτα βουλεύεσθε εὖ, καὶ ἀγωνίσασθε τοῖς τε Ἕλλησιν ἄρξαι πρῶτοι ἐλευθερίας, καὶ ἀίδιον δόξαν C [11]καταθέσθαι, καὶ αὐτοὶ τά τε ἴδια μὴ βλαφθῆναι, καὶ ξυμπάσῃ τῇ πόλει [12]τὸ κάλλιστον ὄνομα περιθεῖναι. Ὁ μὲν Βρασίδας τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ Ἀκάνθιοι, [13]πολλῶν λεχθέντων πρότερον ἐπ' ἀμφότερα, [14]κρύφα ψηφισάμενοι (γρ. διαψηφισάμενοι), διά τε τὸ ἐπαγωγὰ εἰπεῖν τὸν Βρασίδαν, καὶ περὶ τοῦ καρποῦ φόβῳ, ἔγνωσαν οἱ πλείους ἀφίστασθαι Ἀθηναίων. [15]καὶ πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις, οὓς τὰ τέλη τῶν Λακεδαιμονίων *[16]ὀμόσαντα αὐτὸν ἐξέπεμψαν, ἦ μὴν ἔσεσθαι ξυμμάχοις αὐτονόμοις οὓς ἂν D προσαγάγηται, οὕτω δέχονται τὸν στρατόν. καὶ οὐ πολλῷ (γρ. πολὺ) ὕστερον καὶ Στάγειρος, Ἀνδρίων [17]ἀποικία, ξυναπέστη. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ θέρει τούτῳ ἐγένετο. [18]Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς ἀρχομένου, ὡς τῷ Ἱπποκράτει καὶ Δημοσθένει στρατηγοῖς οὖσιν Ἀθηναίων τὰ ἐν τοῖς Βοιωτοῖς ἐνεδίδοτο,

Stagirus etiam Andriorum colonia defecit. Sequẽtis autem hyemis initio statim, quòd Hippocrati, & Demostheni Atheniẽsium Imperatoribus res Bœotorũ essent tradendæ,

---

[1] Προσαναγκάζειν] ἐλευθεροῦσθαι δηλονότι. [2] Καὶ κατὰ δύο ἀνάγκας] ἤγουν αἰτίας. [3] Τῶν μὲν Λακεδαιμονίων] λείπει τὸ ἕνεκεν. [4] Εἰ μὴ προσαχθήσεσθε] ἡμῖν δηλονότι. [5] Τοῖς ἀπὸ ὑμῶν] ἀντὶ τοῦ τῶν ὑμῶν. [6] Οὐ γὰρ δὴ εἰκότως γ' ἂν] οὐ γὰρ ἂν εὐλόγως ἐγχειροῖμεν ἐλευθεροῦν τοὺς Ἕλληνας, οὐδ' ἂν δικαίως τοὺς μὴ βουλομένους ἐλευθεροῦσθαι, ἐλευθεροῦν ἐπεχειροῦμεν, εἰ μὴ κοινῇ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι τοῦτο συνέφερε. [7] Τοὺς πλείους ἂν] τοῖς Ἀθηναίοις. [8] Αὐτονομίαν] ἰσότητα. [9] Πρὸς ταῦτα] ἀφορῶντες δηλονότι. *[10] Πρὸς ταῦτα] διὰ ταῦτα. διό. διὰ τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεχθέντα. Æ.P. [11] Καταθέσθαι] ἑαυτοῖς δηλονότι. [12] Τὸ κάλλιστον ὄνομα περιθεῖναι] τὴν ἐλευθερίαν. [13] Πολλῶν λεχθέντων] ἀμφιβόλων λόγων λεχθέντων. [14] Κρύφα ψηφισάμενοι] κατάστασιν κρίσεως ποιήσαντες. [15] Καὶ πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις] ἀντὶ τοῦ, ὅρκον ἐξ αὐτοῦ λαβόντες. ὅτε γὰρ λέγομεν, πιστῶ σε ὅρκῳ, ἀντὶ τοῦ ὅρκον ἐκ σοῦ λαμβάνω· πιστοῦμαί σε δὲ ὅρκῳ, ἀντὶ τοῦ ὅρκον σοὶ δίδωμι. *[16] Ὀμόσαντα] οὐ πρὸς τὸ αὐτὸν, ἀλλὰ πρὸς τὰ τέλη δεῖ ἀναφέρειν, ἀπὸ ὀμόσαντα τοὺς ὅρκους, αὐτὸν ἐξέπεμψαν. τοῦτο δὲ δῆλον ἐξ ὧν αὐτὸς ὁ Βρασίδας ἄνω εἶπεν. ὅρκοις τε καταλαβὼν τὰ Λακεδαιμονίων τέλη τοῖς μεγίστοις. καὶ τὰ ἑξῆς. ὁ γὰρ Βρασίδας τὰ τῶν Λακεδαιμονίων τέλη τοῖς μεγίστοις ὅρκοις κατέλαβεν, ἀλλ' οὐ τὰ τέλη αὐτὸν τὸν Βρασίδαν. Æ.P. [17] Ἀποικία ξυναπέστη] τῶν Ἀθηναίων. [18] Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος] μετάβασις.

καὶ ἔδει τὸν μὲν Δημοσθένην ταῖς ναυσὶν ἐς τὰς Σίφας ἀπαντῆσαι,[1] τὸν δ' ἐπὶ τὸ Δήλιον, γενομένης[2] διαμαρτίας[3] τῶν ἡμερῶν[4] εἰς ἃς ἔδει ἀμφοτέρους στρατεύειν, ὁ μὲν Δημοσθένης πρότερον πλεύσας πρὸς τὰς Σίφας, καὶ ἔχων ἐν ταῖς ναυσὶν Ἀκαρνᾶνας, καὶ τῶν ἐκεῖ πολλοὺς ξυμμάχων, ἄπρακτος γίγνεται, μηνυθέντος τοῦ ἐπιβουλεύματος ὑπὸ Νικομάχου, ἀνδρὸς Φωκέως ἐκ Φανοτέως, ὃς Λακεδαιμονίοις εἶπεν,[5] ἐκεῖνοι δὲ, Βοιωτοῖς. καὶ βοηθείας γενομένης[6] πάντων Βοιωτῶν (οὐ γάρ πω Ἱπποκράτης παρελύπει ἐν τῇ γῇ ὤν)[7] προκαταλαμβάνονται αἵ τε Σίφαι καὶ ἡ Χαιρώνεια. ὡς δὲ ᾔσθοντο οἱ πράσσοντες[8] τὸ ἁμάρτημα, οὐδὲν ἐκίνησαν τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν. ὁ δὲ Ἱπποκράτης ἀναστήσας Ἀθηναίους πανδημεὶ, αὐτοὺς καὶ τοὺς μετοίκους, καὶ ξένων ὅσοι παρῆσαν, ὕστερος ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸ Δήλιον, ἤδη τῶν Βοιωτῶν ἀνακεχωρηκότων ἀπὸ τῶν Σιφῶν· καὶ καθίσας τὸν στρατὸν, Δήλιον ἐτείχιζε τοιῷδε τρόπῳ, τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος τάφρον μὲν κύκλῳ περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὸν νεὼν ἔσκαπτον, ἐκ δὲ τοῦ ὀρύγματος[9] ἀνέβαλλον ἀντὶ τείχους τὸν χοῦν.[10] καὶ σταυροὺς παρακαταπηγνύντες, ἄμπελον κόπτοντες τὴν περὶ τὸ ἱερὸν, ἐσέβαλλον. καὶ λίθους ἅμα καὶ πλίνθον ἐκ τῶν οἰκοπέδων τῶν ἐγγὺς καθαιροῦντες, καὶ παντὶ τρόπῳ ἐμετεώριζον τὸ ἔρυμα. πύργους τε ξυλίνους κατέστησαν[11] ἧ καιρὸς ἦν, καὶ τοῦ ἱεροῦ οἰκοδόμημα οὐδὲν ὑπῆρχεν. ᾗπερ γὰρ ἦν στοὰ, καταπεπτώκει. ἡμέρᾳ δὲ ἀρξάμενοι τρίτῃ ὡς οἴκοθεν ὥρμησαν, ταύτην τε εἰργάζοντο, καὶ τὴν τετάρτην, καὶ τῆς πέμπτης[12] μέχρις ἀρίστου. ἔπειτα, ὡς τὰ πλεῖστα ἀπετετέλεστο, τὸ μὲν στρατόπεδον προαπεχώρησεν ἀπὸ τοῦ Δηλίου οἷον δέκα σταδίους, ὡς ἐπ' οἴκου πορευόμενον· καὶ οἱ μὲν ψιλοὶ οἱ πλεῖστοι εὐθὺς ἐχώρουν, οἱ δ' ὁπλῖται θέμενοι τὰ ὅπλα ἡσύχαζον.[13] Ἱπποκράτης δὲ ὑπομένων ἔτι, καθίστατο φυλακάς τε, καὶ τὰ περὶ τὸ προτείχισμα ὅσα ἦν ὑπόλοιπα, ὡς χρῆν ἐπιτελέσαι. οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ξυνελέγοντο ἐς τὴν Τάναγραν.

A

B

C

D

& oporteret Demoſthenem quidem cum claſſe ad Siphas [*ei*] occurrere, illum verò ad Delium [*proficiſci,*] facta aberratione à diebus [*condictis,*] quibus vtrunq; cum ſuis copiis [*ad locum deſtinatum*] ire oportebat, Demoſthenes quidē, cùm prius ad Siphas appuliſſet, & Acarnanas, & multos ex illis locis ſocios in ſua claſſe haberet, voti ſui compos fieri non potuit, inſidiis per Nicomachum, virū Phocenſem, ex Phanoteo, detectis, qui [*rem*] Lacedæmoniis indicauit: illi verò, Bœotis. cumq; omnes Bœoti ad opem [*Siphis*] ferendam vndiq; cōcurriſſent, (nondum enim Hippocrates in [*eorum*] regione erat, ita vt [*eos*] infeſtare poſſet) Siphæ, & Chæronea [*à Bœotis ante illius aduentum*] occupata ſunt. Cùm autem illi, qui res nouas moliebātur, erratū animaduertiſſent, in ciuitatibus nihil innouarunt. Hippocrates verò excitato, [*ſecumq́ educto*] omni Athenienſi populo, ciuibus, incolis, & peregrinis, quotquot aderant, poſterior ad Delium peruenit, cùm Bœoti à Siphis iā reuerſi eſſent. ibiq; poſitis caſtris, Delium, Apollinis templū, hoc modo munire cœperunt, Foſſam circa templum, & fanum ducebant; & humum ex ipſa foſſa egeſtam pro muro aggerebāt, & vallos [*in eam*] defigebant; & vineæ, quæ circa templum erat, materiā exciſam interſerebant; lapides etiam, & lateres ex proximis ædificiis, quæ diruta erant, detrahebant; omni deniq; ratione munitionē illam excitare, [*& ad iuſtam altitudinem erigere*] conabātur: turresq; ligneas poſuerūt, vbi locus opportunus eſſe videbatur: faniq; nullum erat ędificium, nam vbi porticus erat, cōciderat. cùm autem tertio die ex quo domo diſceſſerant, opus aggreſſi fuiſſent, cùm hunc ipſum diem, tum etiam quartū & quintum vſq; ad prandij tempus in opere faciendo conſumpſerūt. Deinde cùm maxima [*munitionis*] pars fuiſſet abſoluta exercitus quidem à Delio decē fermè ſtadia receſſit, vt domum reuertens, ſtatimq́; leuis armaturę milites (qui erant maxima totius exercitus pars) diſceſſerunt. at grauis armaturę milites caſtris [*ibi*] poſitis quieſcebant, [*nec vlterius progrediebātur.*] Hippocrates verò [*in Delio*] adhuc ſubſiſtens, & cuſtodias, & quicquid reliquum erat, quod circa propugnacula cōficiendum eſſet, cōſtituebat. Per hos autem dies Bœoti Tanagrā conueniebant.

---

[1] Τὸν δ' ἐπὶ τὸ Δήλιον] δηλονότι ἀπαντῆσαι. [2] Διαμαρτίας] ἀστοχίας. [3] Τῶν ἡμερῶν] τῶν συμπεφωνημένων. [4] Εἰς ἃς ἔδει] ἤγουν ἐν αἷς. [5] Ἐκεῖνοι δὲ, Βοιωτοῖς] ἐξεῖπον. [6] Πάντων Βοιωτῶν] ἤγουν πάντων τῶν Βοιωτῶν συνδραμόντων εἰς τὸ βοηθῆσαι. [7] Προκαταλαμβάνονται] ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν. [8] Τὸ ἁμάρτημα] τὴν προδοσίαν. [9] Ἀνέβαλλον ἀντὶ τείχους τὸν χοῦν] ἀναρρίπτοντες ἐτίθουν. [10] Καὶ σταυροὺς] ὀρθὰ ξύλα. [11] Ἧ καιρὸς ἦν] ἤγουν, ἐν ᾧ ἦν ἐπικαιρότατον καὶ ἁρμοδιώτατον. [12] Μέχρις ἀρίστου] ἄριστον τὸ νῦν λεγόμενον ἐν τῇ κοινῇ συνηθείᾳ. οὐ γὰρ δυνάμεθα ἐπὶ ἑσπέρας λαβεῖν αὐτὸ, ἐπεὶ ἔλεγε καὶ τὴν πέμπτην, ὡς καὶ τὰς ἄλλας. [13] Ἱπποκράτης δὲ ὑπομένων] ἤγουν, ὑπολειφθεὶς ἐν τῷ Δηλίῳ.

Et poſt-

Et poſtquam ex omnib. ciuitatibus affue-runt, & cognouerũt Athenienſes accedere, vt domum ſe reciperent, cæteris Bœotarchis (qui ſunt vndecim) prœlium diſſuadẽtibus, quòd [*Athenienſes*] in Bœotia non amplius eſſent: (Athenienſes enim, quum caſtra poſuerunt, erãt ferè in Oropiæ confiniis) Pagondas Æoladi [*filius*,] vnus ex Bœotarchis Thebanis, cũ Arianthide Lyſimachi [*filio*,] quòd imperiũ [*tunc*] penes ipſum eſſet, prœlium [*ibi*] committere cupiens, & exiſtimans ſatius eſſe belli fortunam periclitari, ſingulas cohortes adhortatus, ne frequentes aciem inſtructam deſererẽt, Bœotis perſuaſit, vt aduerſus Athenienſes irent, & prœlium committerẽt, his verbis: Ne in mentem quidem cuiquam noſtrum, qui magiſtratum gerimus, viri Bœoti, venire oportuerat, non eſſe rationi conſentaneum, nos cum Athenienſibus confligere, niſi ipſos in Bœotia adhuc deprehenderimus. Bœotiam enim, munitionibus in ea extructis, ex agro finitimo profecti, ſunt vaſtaturi. Ergo ſunt hoſtes, quocunq; in loco deprehenſi fuerint, & vndecunq; profecti hoſtilia facinora patrarint. Iam verò ſi cui [*non pugnare*] tutius eſſe videbatur, is mutet ſententiã. Nec enim prouidentia conſiderationem æquè patitur in iis, quos alius inuadit, & quorũ ager [*cum omnibus bonis, quæ in eo ſunt*,] in diſcrimen vocatur, atq; [*in eo*,] qui ſua quidem poſſidet: ſed plura affectans, vltro bellum aliis infert. Vobiſq; patrium eſt inſtitutum, externum exercitum vos inuadentem, pariter & in veſtro, & in alieno ſolo propulſare. Quamobrem Athenienſes, eoſq; prætereа [*vobis*] finitimos, multo magis [*propulſare*] decet. Nam ita demum cuiuſq; ciuitatis libertas firmè retinetur, ſi adſit potentia, quæ finitimis populis reſiſtere valeat. cùm iis verò, qui nõ ſolùm finitimos: ſed etiam remotos in ſeruitutem redigere conantur, quo modo vel ſummo cum periculo certandum non fuerit? Exemplum autem ob oculos propoſitum habemus, cùm Euboenſes trans fretum ſitos, tum etiam cæteræ Græciæ magnam partem,

A καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων παρῆσαν, καὶ ᾐσθάνοντο τοὺς Ἀθηναίους [1] προχωροῦντας ἐπ' οἴκου, τῶν ἄλλων [2] Βοιωταρχῶν, οἵ εἰσιν ἕνδεκα, οὐ ξυνεπαινούντων μάχεσθαι, ἐπειδὴ οὐκ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι εἰσί (μάλιστα γὰρ ἐν μεθορίοις τῆς Ὠρωπίας οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν, ὅτε ἔθεντο τὰ ὅπλα,) Παγώνδας ὁ Αἰολάδου Βοιωταρχῶν ἐκ Θηβῶν μετ' Ἀριανθίδου τοῦ Λυσιμαχίδου, καὶ ἡγεμονίας οὔσης αὐτοῦ, βουλόμενος τὴν μάχην ποιῆσαι, καὶ νομίζων ἄμεινον εἶναι [3] κινB δυνεῦσαι, προσκαλῶν ἑκάστους κατὰ λόχους, ὅπως μὴ ἀθρόοι ἐκλίποιεν τὰ ὅπλα, ἔπειθε τοὺς Βοιωτοὺς ἰέναι ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τὸν ἀγῶνα ποιεῖσθαι· λέγων τοιάδε, [4] ΧΡΗΝ « μὲν ὦ ἄνδρες Βοιωτοί, μηδ' εἰς ἐπίνοιάν τι- « να ἡμῶν ἐλθεῖν τῶν ἀρχόντων, ὡς οὐκ εἰκὸς Ἀ- « θηναίοις, ἢν ἄρα μὴ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔτι κα- « ταλάβωμεν αὐτούς, διὰ μάχης ἐλθεῖν. τὴν « γὰρ Βοιωτίαν, ἐκ τῆς ὁμόρου ἐλθόντες, τεῖχος « ἐνοικοδομησάμενοι μέλλουσι φθείρειν. καὶ εἰσὶ « C δήπου πολέμιοι, ἐν ᾧ τε ἂν χωρίῳ καταλη- « φθῶσι, καὶ ὅθεν ἐπελθόντες πολέμια ἔδρασαν. « [5] νυνὶ δ' εἴ τῳ καὶ ἀσφαλέστερον ἔδοξεν εἶναι, με- « ταγνώτω. [6] οὐ γὰρ τὸ προμηθὲς [7] οἷς ἂν ἄλλος « ἐπίῃ, περὶ τῆς σφετέρας ὁμοίως ἐνδέχεται λο- « γισμόν, καὶ ὅστις τὰ μὲν ἑαυτοῦ ἔχει, τοῦ δὲ πλείο- « νος ὀρεγόμενος, ἑκὼν τινὶ ἐπέρχεται. [8] πάτριόν « τε ὑμῖν, στρατὸν ἀλλόφυλον ἐπελθόντα, καὶ ἐν « τῇ οἰκείᾳ, καὶ ἐν τῇ τῶν πέλας ὁμοίως ἀμύνεσθαι. « [9] Ἀθηναίους δὲ, καὶ προσέτι ὁμόρους ὄντας, πολλῷ « D μάλιστα δεῖ. πρός τε γὰρ τοὺς ἀστυγείτονας « πᾶσι τὸ ἀντίπαλον [10] καὶ ἐλεύθερον καθίσταται· « [11] καὶ πρὸς τούτοις γε δή, οἳ καὶ μὴ τοὺς ἐγγὺς ἀλ- « λὰ καὶ τοὺς ἄπωθεν πειρῶνται δουλοῦσθαι, « πῶς οὐ [12] χρὴ καὶ ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἀγῶνος ἐλθεῖν; « παράδειγμα δὲ ἔχομεν τούς τε ἀντιπέρας « Εὐβοέας, καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος τὸ πολύ, «

γρ. ἔννοιαν

[1] Προχωροῦντας ἐπ' οἴκου] ἤγουν, ἀπομακρύναντας τοῦ Δηλίου. [2] Βοιωταρχῶν] Βοιώταρχος, καὶ Βοιωτάρχης. [3] Κινδυνεῦσαι] διὰ κινδύνου χωρῆσαι. [4] Χρῆν μὲν ὦ ἄνδρες Βοιωτοί] ἡ μὲν πρότασις, ἐπιπλήξεως τῶν μὴ συνεπαινούντων μάχεσθαι· ἡ δὲ κατασκευή, ἐκ διαβολῆς τῶν Ἀθηναίων, ὅτι πανταχοῦ ἐχθροί. [5] Νυνὶ δ' εἴ τῳ καὶ ἀσφαλέστερον] τὸ μὴ πολεμῆσαι. [6] Οὐ γὰρ τὸ προμηθὲς] οὐδείς, οὕτως, οὐχ ὁμοίως δεῖ τὸν ἐπιβουλεύοντα καὶ τὸν ἐπιβουλευόμενον ἀσφαλῶς μεταχειρίζειν, ἀλλὰ δῆλον ὅτι δεῖ προκινδυνεύειν τὸν ἐπιβουλευόμενον. Ὅμηρος, Ἀλλὰ περὶ ψυχῆς θέον Ἕκτορος ἱπποδάμοιο. [7] Οἷς ἂν ἄλλος ἐπίῃ] ἐκ τῶν τοῦ Αἰσώπου μύθων, ἄλλος ἄλλον ἀγρεῦσαι θέλων τρέχει τις, ἄλλος δ' ἄλλον ἐκ κακοῦ σώζων. ὥσπερ οἱ Ἀθηναῖοι, μᾶλλον προμηθητέον. τὸ συμπέρασμα προτρεπτικὸν εἰς τὰ πρακτέα, κατὰ διορισμόν τισι τῶν ἀνθρώπων. [8] Πάτριόν τε ὑμῖν] ἀπὸ τοῦ ἔθους ἡ ἐργασία τοῦ δευτέρου· προαναφωνεῖ δ' ὃ μέλλει διὰ παραδείγματος ὕστερον ἀποδεῖξαι. [9] Ἀθηναίους δὲ, καὶ προσέτι] τὸ συμφέρον μεταληπτικὸν ἀπὸ προσώπου, καὶ τρόπου. [10] Καὶ ἐλεύθερον καθίσταται] ἤγουν, οἱ γὰρ πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας ἀντιπαλαίοντες, καὶ ἀντιμαχόμενοι καὶ ἐλεύθεροί εἰσι. [11] Καὶ πρὸς τούτοις γε δὴ] τοῖς εἰρημένοις. [12] Καὶ ἐπὶ τὸ ἔσχατον ἀγῶνος ἐλθεῖν] ἤγουν ἀγωνίσασθαι μέχρι θανάτου.

„ [1] *[2] ὡς αὐτοῖς διάκειται. καὶ γνῶναι ὅτι τοῖς „ μὲν ἄλλοις οἱ πλησιόχωροι περὶ γῆς ὅρων τὰς „ μάχας ποιοῦνται· ἡμῖν δὲ ἐς πᾶσαν, ἢν νικη- „ θῶμεν, εἷς ὅρος [3] οὐκ ἀντίλεκτος παγήσεται. „ εἰσελθόντες γὰρ, βίᾳ τὰ ἡμέτερα ἕξουσι. τοσού- „ τῳ ἐπικινδυνωτέραν ἑτέρων τὴν παροίκη- „ σιν τῶνδε ἔχομεν. εἰώθασί τε [4] οἱ ἰσχύος που „ θράσει τοῖς πέλας (ὥσπερ ἀθηναῖοι νῦν) ἐ- „ πιόντες, τὸν μὲν ἡσυχάζοντα, καὶ ἐν τῇ ἑαυτοῦ „ μόνον ἀμυνόμενον, ἀδεέστερον ἐπιστρατεύειν· „ [5] τὸν δὲ ἔξω ὅρων προαπαντῶντα, καὶ, ἢν και- „ ρὸς ᾖ, πολέμου ἄρχοντα, ἧσσον ἑτοίμως κα- „ τέχειν. πεῖραν δὲ ἔχομεν ἡμεῖς αὐτοῦ ἐς τούσδε. „ νικήσαντες γὰρ ἐν κορωνείᾳ αὐτοὺς, ὅτε τὴν γῆν, „ ἡμῶν στασιαζόντων, κατέσχον, [6] πολλὴν ἄδειαν „ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ μέχρι τοῦδε κατεστήσαμεν. ὧν „ χρὴ μνησθέντας ἡμᾶς, τούς τε πρεσβυτέρους „ ὁμοιωθῆναι [7] τοῖς πρὶν ἔργοις, τούς τε νεωτέ- „ ρους, πατέρων τῶν τότε ἀγαθῶν γενομένων „ παῖδας, [8] πειρᾶσθαι μὴ αἰσχῦναι τὰς προ- „ σηκούσας ἀρετάς· [9] πιστεύσαντας δὲ τῷ θεῷ „ πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι, οὗ τὸ ἱερὸν ἀνόμως τει- „ χίσαντες νέμονται, καὶ τοῖς ἱεροῖς ἃ ἡμῖν θυ- „ σαμένοις καλὰ φαίνεται, ὁμόσε χωρῆσαι „ τοῖσδε, καὶ δεῖξαι ὅτι ὧν μὲν ἐφίενται, πρὸς „ τοὺς μὴ ἀμυνομένους ἐπιόντες κτάσθω- „ σαν· [10] οἷς δὲ γενναῖον τήν τε αὑτῶν αἰεὶ ἐ- „ λευθεροῦν μάχῃ, [11] καὶ τὴν ἄλλων μὴ δου- „ λοῦσθαι ἀδίκως, ἀναγώνιστοι ἀπ' αὐτῶν οὐκ „ ἄπιασι. Τοιαῦτα ὁ Παγώνδας τοῖς Βοιωτοῖς παραινέσας, ἔπεισεν ἰέναι ἐπὶ τοὺς ἀθηναί- ους. καὶ κατὰ τάχος ἀναστήσας ἦγε τὸν στρατόν· [12] ἤδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν, [13] καὶ ἐπει- δὴ προσέμιξεν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος αὐτῶν,

[13] ἐπειδὴ δὲ (marg.)

A [*quo modo ab ipsis tractetur, &*] quo modo erga ipsos sit affecta. Et [*oportet*] scire, cæteros quidem de agri finibus cum gentibus finitimis dimicare. nobis verò si vincamur, vnicum minimè dubium finem in vniuersa [*nostra regione*] statutum iri. nam [*in eam*] ingressi, rebus nostris per vim potientur. Adeò istorum accolarum propinquitas nobis magis, quàm aliis est periculosa? Qui enim potentiæ confidentia (vt nunc Athenienses) arma vicinis inferunt, illum quidem, qui est quietus, [*& pacis studiosus,*] & qui in suo agro tantùm B se defendit, confidentius inuadere consueuerunt. At eum, qui extra [*sui agri*] fines [*hosti fortiter*] occurrit, & qui, si occasio fuerit, belli facit initium, minus promptè bello premere [*solent.*] Huius autem rei documentum aduersus istos habemus. cùm enim eos ad Coronæam vicissemus, quo tempore propter nostras seditiones agrum [*nostrum*] occupatum tenebāt, magnam Bœotiæ securitatem ad hoc vsque tempus præstitimus. Quorum nos memores operam dare oportet, vt & maiores natu, [*nostri similes simus, & præclara*] facino- C ra [*à nobis*] prius edita, [*nunc*] imitemur; & minores natu, qui filij sumus patrum illorum, qui tunc viri fortes fuerunt, ne domesticas virtutes, [*laudesque*] dedecoremus: sed persuasum habentes Deum à nobis staturum, cuius fanū isti nefariè muro septum tenent, & sacrificiis freti, quæ nobis immolātibus lætum, ac felicem rerum euentum promittunt, aduersus hos tendamus, [*& manus cum ipsis conseramus,*] & demonstremus [*ipsis, ipsos*] obtinere posse ea, D quæ concupiscunt, si bellum [*ignauis, & vim hostilem*] non propulsantibus inferant. Illos verò, quorum patria, ac innata generositas fert, vt & suum ipsorum [*agrum*] pugna semper liberent, [*eiúsque libertatem fortiter tueantur,*] nec alienum in seruitutem iniustè redigant, non permissuros, vt [*isti*] è suis finibus sine certamine discedant. Pagondas his verbis Bœotos adhortatus, persuasit [*ipsis,*] vt irent aduersus Athenienses. Confestímque motis castris exercitum eduxit. Iam enim erat serum diei. Et cùm ad ipsorum [*hostium*] castra prope accessisset,

---

[1] Ὡς αὐτοῖς διάκειται] ὑπόκειται. *[2] Ὡς αὐτοῖς διάκειται] ὡς αὐτοῖς τοῖς ἀθηναίοις διάκειται, ἤγουν πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἀθηναίους. ὡς κακῶς διάκειται. ἢ, πῶς ὑπ' αὐτῶν διάκειται, τουτέστιν ὡς αὐτοὶ τούτῳ τῷ τῆς ἑλλάδος πολλῷ μέρει χρῶνται. ἢ, ὡς τοῦτο μεταχειρίζουσιν. εἰ δὲ θανεῖν, πεσεῖν, καὶ παθεῖν τι ὑπό τινος καλῶς λέγεται, τάχα οὐδὲ τοῦτο, τὸ διακεῖσθαί πως ὑπό τινος, λέγω, ἄγαν τολμηρὸν, καὶ τῆς θουκυδιδείου φράσεως ἀλλότριον ἂν δοκείη. τὸ δὲ τὴν δοτικὴν, ἀντὶ τῆς γενικῆς, μετὰ τῆς προθέσεως ὑπὸ, λαμβάνειν, ἐν χρήσει μάλιστα ὂν εὑρήσεις. Æ. P. [3] Οὐκ ἀντίλεκτος] ἀντὶ τοῦ ἀναμφίβολος. [4] Οἱ ἰσχύος που θράσει] ἤγουν μετὰ θρασείας ἰσχύος. [5] Τὸν δὲ ἔξω ὅρων] τῶν ἑαυτοῦ. [6] Πολλὴν ἄδειαν τῇ Βοιωτίᾳ] ἤγουν, ἄφοβον πεποιήκαμεν τὴν Βοιωτίαν. [7] Τοῖς πρὶν ἔργοις] τοῖς ἑαυτοῦ. [8] Πειρᾶσθαι μὴ αἰσχῦναι τὰς προσηκούσας ἀρετάς] ἤγουν τὰς συγγενικάς. Ὅμηρος, Μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν. [9] Πιστεύσαντας δὲ τῷ θεῷ πρὸς ἡμῶν ἔσεσθαι] ἤγουν, βοηθήσειν ἡμῖν τὸν θεόν. [10] Οἷς δὲ γενναῖον] ἤγουν πάτριον, καὶ ἀπὸ γένους. [11] Καὶ τὴν ἄλλων] δηλονότι γῆν. [12] Ἤδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν] ἤγουν ἑσπέρα, ἦν κλίναντος ἡλίου. [13] Καὶ ἐπειδὴ προσέμιξεν ἐγγὺς] ἐπλησίασεν.

in loco

in loco subsistens, vnde colle interiecto, alteri alteros conspicere non poterant, aciem instruxit, & ad prœlium se præparauit. Hippocrates autem, qui apud Delium erat, cùm ei nuntiatum fuisset Bœotos aduersus [*Athenienses*] venire, mittit ad exercitum, imperans vt in suos quique ordines se reciperent, nec multo pòst ipsi adfuit, relictis fermè trecentis equitibus circa Delium, tum ad loci custodiam, si qua manus ipsum adoriretur, tum etiam vt, occasione obseruata, Bœotos in ipso prœlio à tergo aggrederentur. Bœoti verò his [*milites*] opposuerunt, qui vim ipsorum propulsarent. cùm autem omnes ipsorum res rectè haberent, in summo colle [*hostibus*] apparuerunt, & cum armis [*ibi*] substiterunt, acie instructa, vt pugnaturi erant: septem fermè grauis armaturæ millia, leuis verò, supra decem millia, equites mille, & peltati quingenti. Dextrum autem cornu tenebant Thebani, eorumque socij. Medij verò [*erant*] Haliartij, Coronæi, & Copæenses, cæterique stagni accolæ. Sinistrum verò tenebant Thespienses, Tanagræi, & Orchomenij. In vtroque autem cornu erat equitatus, & leuis armatura. Et Thebani quidem, milites in quinos, & vicenos in longitudinem digesserant. reliqui verò [*instructi erant*,] vt cuique contigit. Atque hic quidem erat Bœotorum apparatus, hæcque aciei instructæ ratio. Athenienses verò, quamuis hostibus numero pares essent, tamen totum grauis armaturæ exercitum in octonos tantùm milites in longitudinem digesserunt. Equitatus verò in vtroque cornu erat. sed leuis armatura, consultò quidem instructa, nec vlla tunc aderat, nec in vrbe erat. Sed & illa, quæ [*cum Hippocrate*] ad istam expeditionem exierat, quamuis hostes numero longè superaret, tamen magna ex parte inermis erat, quippe quòd totus exercitus ex peregrinis promiscuè, & ciuibus, qui [*tūc*] aderant, collectus esset. Quare vt primùm domum ire cœperunt, non affuerunt nisi pauci. Cùm autem in acie iam starent, & mox concursuri essent, Hippocrates dux ad Atheniensium exercitum aduenit, hisque verbis [*eum ad rem fortiter gerendam*] est adhortatus.

A [1] ἐς χωρίον καθίσας ὅθεν, λόφου ὄντος μεταξὺ, οὐκ ἐθεώρουν ἀλλήλους, ἔτασσέ τε καὶ παρεσκευάζετο ὡς ἐς μάχην. Τῷ δὲ Ἱπποκράτει ὄντι περὶ τὸ δήλιον, ὡς αὐτῷ ἠγγέλθη ὅτι βοιωτοὶ ἐπέρχονται, πέμπει ἐς τὸ στράτευμα, κελεύων ἐς τάξιν καθίστασθαι· καὶ αὐτὸς οὐ πολλῷ ὕστερον ἐπῆλθε, καταλιπὼν ὡς τριακοσίους ἱππέας περὶ τὸ δήλιον, ὅπως φύλακές τε ἅμα εἶεν, [2] εἴ τις ἐπίοι αὐτῷ, [3] καὶ τοῖς βοιωτοῖς, καιρὸν φυ-
B λάξαντες, ἐπιγένοιντο ἐν τῇ μάχῃ. βοιωτοὶ δὲ πρὸς τούτους ἀντικατέστησαν τοὺς ἀμυνουμένους. [4] καὶ ἐπειδὴ καλῶς αὐτοῖς εἶχεν, ὑπερεφάνησαν τοῦ λόφου, [5] καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα, τεταγμένοι [6] ὥσπερ ἔμελλον, ὁπλῖται ἑπτακισχίλιοι μάλιστα, καὶ ψιλοὶ ὑπὲρ μυρίους, ἱππῆς τε χίλιοι, καὶ πελτασταὶ πεντακόσιοι. εἶχον δὲ δεξιὸν μὲν κέρας θηβαῖοι, καὶ οἱ ξύμμοροι αὐτοῖς· μέσοι δὲ, ἁλιάρτιοι, καὶ κορωναῖοι, καὶ κωπαιῆς, καὶ οἱ
C ἄλλοι οἱ περὶ τὴν λίμνην· τὸ δὲ εὐώνυμον εἶχον θεσπιῆς, καὶ ταναγραῖοι, καὶ ὀρχομένιοι· ἐπὶ δὲ τῷ κέρα ἑκατέρῳ οἱ ἱππῆς καὶ ψιλοὶ ἦσαν. ἐπ᾽ ἀσπίδας δὲ πέντε μὲν καὶ εἴκοσιν οἱ θηβαῖοι ἐτάξαντο· οἱ δὲ ἄλλοι, ὡς ἕκαστοι ἔτυχον. αὕτη μὲν βοιωτῶν παρασκευὴ καὶ διάκοσμος ἦν. [7] ἀθηναῖοι δὲ, οἱ μὲν ὁπλῖται ἐπὶ ὀκτὼ πᾶν τὸ στρατόπεδον ἐτάξαντο, ὄντες πλήθει ἰσοπαλεῖς τοῖς ἐναντίοις· ἱππῆς δὲ ἐφ᾽ ἑκατέρῳ τῷ κέρα· ψιλοὶ δὲ, ἐκ
D παρασκευῆς μὲν ὡπλισμένοι, οὔτε τότε παρῆσαν, οὔτε ἐγένοντο ἐν τῇ πόλει· οἵπερ δὲ ξυνεσέβαλον, ὄντες πολλαπλάσιοι τῶν ἐναντίων, ἄοπλοί τε πολλοὶ ἠκολούθησαν, ἅτε πανστρατιᾶς ξένων τῶν παρόντων καὶ ἀστῶν γενομένης· καὶ ὡς τὸ πρῶτον ὥρμησαν ἐπ᾽ οἴκου, οὐ παρεγένοντο, ὅτι μὴ ὀλίγοι. καθεστώτων δὲ ἐς τὴν τάξιν ἤδη, [8] καὶ μελλόντων ξυνιέναι, Ἱπποκράτης ὁ στρατηγὸς ἐπιπαριὼν τὸ στρατόπεδον τῶν ἀθηναίων, παρεκελεύετό τε,
E καὶ ἔλεγε τοιάδε.

γρ. ἀπῆλθε

γρ. εἴπῃς

γρ. ἀθηναῖοι μὲν οἱ δὲ ὁπλῖται

[1] Ἐς χωρίον καθίσας] τὸ στράτευμα δηλονότι. [2] Εἴ τις ἐπίοι αὐτῷ] τῷ δηλίῳ. [3] Καὶ τοῖς βοιωτοῖς] κατὰ τῶν βοιωτῶν. [4] Καὶ ἐπειδὴ καλῶς αὐτοῖς εἶχε] τοῖς βοιωτοῖς τὰ τῆς συντάξεως. [5] Καὶ ἔθεντο τὰ ὅπλα] παρεσκεύαστο. [6] Ὥσπερ ἔμελλον] μαχέσασθαι. [7] Ἀθηναῖοι μὲν οἱ δὲ ὁπλῖται] σχῆμα Ὁμηρικόν. [8] Καὶ μελλόντων ξυνιέναι] ἑκατέρων τῶν στρατῶν.

ΩΑΘΗΝΑΙΟΙ, [1] δι᾽ ὀλίγου μὲν ἡ παραίνεσις γίγνεται, τὸ ἴσον δὲ πρός τε τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας δύναται, καὶ ὑπόμνησιν μᾶλλον ἔχει ἢ ἐπικέλευσιν. παραστῇ δὲ μηδενὶ ὑμῶν ὡς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ οὐ προσῆκον τοσόνδε κίνδυνον [2] ἀναρριπτοῦμεν· [3] ἐν γὰρ τῇ * [4] τούτων, ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας ὁ ἀγὼν ἔσται· καὶ ἢν νικήσωμεν, οὐ μή ποτε ὑμῖν Πελοποννήσιοι ἐς τὴν χώραν ἄνευ τῆς τῶνδε ἵππου ἐσβάλωσιν· ἐν δὲ μιᾷ μάχῃ τήνδε τε προσκτᾶσθε, καὶ ἐκείνην μᾶλλον ἐλευθεροῦτε. [5] χωρήσατε οὖν ἀξίως [6] ἐς αὐτοὺς τῆς τε πόλεως, ἣν ἕκαστος πατρίδα ἔχων πρώτην ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἀγάλλεται, [7] καὶ τῶν πατέρων, οἳ τούσδε μάχῃ κρατοῦντες μετὰ Μυρωνίδου ἐν Οἰνοφύτοις, τὴν Βοιωτίαν ποτὲ ἔσχον. Τοιαῦτα τοῦ Ἱπποκράτους παρακελευομένου, καὶ μέχρι μὲν μέσου τοῦ στρατοπέδου ἐπελθόντος, [8] τὸ δὲ πλέον [9] οὐκ ἔτι φθάσαντος, οἱ Βοιωτοὶ, παρακελευσαμένου καὶ σφίσιν ὡς διὰ ταχέων, καὶ ἐνταῦθα Παγώνδου παιωνίσαντος, ἐπήεσαν ἀπὸ τοῦ λόφου. ἀντεπήεσαν δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, [10] καὶ προσέμιξαν δρόμῳ. καὶ ἑκατέρων τῶν στρατοπέδων τὰ ἔσχατα [11] οὐκ ἦλθεν ἐς χεῖρας, [12] ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἔπαθε. [13] ῥύακες γὰρ ἐκώλυσαν. τὸ δὲ ἄλλο καρτερᾷ μάχῃ καὶ ὠθισμῷ ἀσπίδων ξυνεστήκει. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον τῶν Βοιωτῶν καὶ μέχρι τοῦ μέσου, ἡσσᾶτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, [14] καὶ ἐπήεσαν τούς τε ἄλλους ταύτῃ, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς Θεσπιέας. [15] ὑποχωρησάντων γὰρ αὐτοῖς τῶν παρατεταγμένων, [16] καὶ κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ, οἵπερ διεφθάρησαν Θεσπιέων, ἐν χερσὶν ἀμυνόμενοι κατεκόπησαν. καί τινες καὶ τῶν Ἀθηναίων, διὰ τὴν κύκλωσιν ταραχθέντες, ἠγνόησάν τε καὶ ἀπέκτειναν ἀλλήλους. τὸ μὲν οὖν ταύτῃ ἡσσᾶτο τῶν Βοιωτῶν, [17] καὶ πρὸς τὸ μαχόμενον κατέφυγε.

HIPPOCRATIS AD MILITES ADHORTATIO.

Breuis quidem erit, ô Athenienses, hæc adhortatio: sed apud viros fortes idem valet [*breuis, ac longa oratio, hacq́ adhortatione vtar*] potius vt vos cõmonefaciam, quàm vt [*quicquam vobis*] imperẽ. Nemini autem vestrum in mentem veniat, nos in alieno [*solo,*] quasi res nostra non agatur, tantum periculum subire. Nam in istorum [*agro*] pro vestro certamen est futurum. Et, si vicerimus, Peloponnesij sine istorum equitatu in vestrum agrum nunquam irrumpent. Vno autem prœlio & istum [*vestro*] adiũgatis, & illum in maiorem libertatem vindicetis. In eos igitur impetum faciatis è dignitate ciuitatis, quam vnusquisque [*vestrum*] patriam habet, & quam inter Græcas ciuitates principem esse gloriatur, & [*è dignitate*] vestrorum maiorum, qui duce Myronide, istis ad OEnophyta prœlio superatis, Bœotiam quondam tenuerunt. Cùm autem Hippocrates his verbis [*suos milites*] adhortaretur, & ad mediam vsque exercitus aciem iam progressus esset, nec maiorem eius partem ocius adire amplius posset, Bœoti, ipsi quoque, cùm Pagondas eos celeriter adhortatus fuisset, illicque pæana cecinisset, de colle [*in Athenienses*] signis infestis ferri cœperunt. Athenienses verò & ipsi in eos è diuerso prodierunt, cursuque conflixerunt. sed vtriusque exercitus extremæ partes ad manus non venerunt: at idem [*incommodum vtræque*] sunt passæ. nam aquarum riui, [*alueique torrentium eas*] impediuerunt. Cætera verò acies constitit pugnans acriter, & clypeis, [*ac vmbonibus aduersarium*] repellere connitens. Et sinistrum quidem Bœotorum cornu, vel ad mediam vsque ipsius partem, ab Atheniensibus victum est, & [*Athenienses*] cùm alios, qui in ea parte collocati fuerant, tum verò præcipuè Thespienses insequuti sunt. Nam cùm milites, qui prope ipsos [*Thespienses*] fuerant instructi, se recepissent, & [*reliqui*] in angusto [*loci spatio ab Atheniensibus*] circumuenti fuissent, qui ex ipsis Thespiensibus perierunt, in ipso conflictu se defendentes concisi fuerunt. Quinetiam nonnulli Athenienses, in hoste circumueniendo perturbati, [*& permisti,*] se mutuis vulneribus interfecerunt, quòd se non internoscerent. Ab hac igitur parte Bœotorum exercitus superatus est, & ad eam, quæ pugnabat, confugit.

---

[1] Δι᾽ ὀλίγου μὲν ἡ παραίνεσις] λόγου δηλονότι. [2] Ἀναρριπτοῦμεν] ῥιψοκινδύνως λαμβάνομεν. [3] Ἐν γὰρ τῇ τούτων] γῇ δηλονότι. * [4] Τούτων] τῶν Βοιωτῶν. τῆς ὑμετέρας, τῆς Ἀττικῆς. ἐς τὴν χώραν τὴν ὑμετέραν. τῶνδε, τῶν Βοιωτῶν. τήνδε, τὴν Βοιωτίαν. ἐκείνην, τὴν ὑμετέραν Æ. P. [5] Χωρήσατε οὖν] τὸ ἑξῆς, χωρήσατε οὖν ἐς αὐτοὺς ἀξίως τῆς πόλεως. [6] Ἐς αὐτοὺς] τοὺς ἐναντίους. [7] Καὶ τῶν πατέρων] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀξίως. [8] Τὸ δὲ πλέον] τοῦ στρατοῦ. [9] Οὐκ ἔτι φθάσαντος] νῦν ἀντὶ τοῦ καταλαβόντος. [10] Καὶ προσέμιξαν δρόμῳ] αὐτοῖς δηλονότι προτρέχοντες. [11] Οὐκ ἦλθεν ἐς χεῖρας] ἤγουν οὐ συνέμιξεν. [12] Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἔπαθεν] ἑκατέρων δηλονότι τὰ ἔσχατα. [13] Ῥύακες] ῥεύματα ὑδρηγά. [14] Καὶ ἐπήεσαν τούς τε ἄλλους] οἱ Ἀθηναῖοι. [15] Ὑποχωρησάντων γὰρ αὐτοῖς] τοῖς Ἀθηναίοις. [16] Καὶ κυκλωθέντων ἐν ὀλίγῳ] ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐν ὀλίγῳ τόπῳ. [17] Καὶ πρὸς τὸ μαχόμενον] μέρος τῶν Βοιωτῶν τὸ ἔτι τῇ μάχῃ ὑπομένον.

Dextrum verò, in quo ipſi Thebani erant, Athenienſes ſuperauit. & cùm [*Thebani*] paulatim [*ipſos*] repuliſſent, primùm inſequebantur. Accidit autem vt, cùm duæ equitum turmæ à Pagonda circum collem clàm circummiſſæ fuiſſent (cùm ſiniſtrum ipſorum cornu laboraret) eoque ſuperato [*hoſtibus*] repentè apparuiſſent, Athenienſium cornu, quod vincebat, exiſtimans alium exercitum contra ſe venire, grauiter timere cœperit. Quare cùm Athenienſes vtrinque iam premerentur, cùm ab his, [*qui præter eorum expectationem aduenerant,*] tum à Thebanis inſequentibus, & [*eorum ordines*] diſſoluentibus, vniuerſus ipſorum exercitus in fugam ſe coniecit. Et alij quidem ad Delium, & mare curſu contenderunt, alij verò ad Oropum, alij ad Parnetha montem, alij verò aliò, vt quibuſque ſalutis ſpes oſtendebatur. Bœoti verò [*eos*] inſequentes cædebant, & præcipuè ipſorum equites, & Locri, qui illis dudum in fugam verſis, [*Bœotis*] auxilio venerant. Sed cùm nox ſuo interuentu prœlium impediſſet, fugientium turba facilius dilapſa ſalutem ſibi peperit. Poſtridie verò, cùm ij, qui erant Oropi, tum etiam ij, qui erant in Delio, præſidio [*ibi*] relicto (nam, [*quamuis ab hoſte victi fuiſſent,*] id tamen adhuc tenebant) domum mari ſe receperunt. Et Bœoti, erecto trophæo, ſuorumq; cadaueribus ſuſceptis, hoſtiumque [*cadaueribus*] ſpoliatis, & præſidio relicto, Tanagram redierunt. Et conſilia de oppugnando Delio inibant. Caduceator verò, qui ab Athenienſibus miſſus fuerat, vt ipſorum cadauera [*à Bœotis*] repeteret, iter faciens, obuiam fit Bœotorum caduceatori, qui cùm ipſum reuocaſſet, & dixiſſet eum nihil acturum, priuſquam ipſe domum reuertiſſet, cùm coram Athenienſibus ſtetiſſet, expoſuit mandata Bœotorum, [*demonſtrans*] eos nefariè feciſſe, qui iura Græcorum violarint. Omnium enim eſſe inſtitutum, vt, quum alienum agrum inuadunt, à templis, [*locisq; ſacris,*] quæ in eo ſunt, abſtineant. Athenienſes verò Delium communiſſe, ac incolere, & quæcunq; in profano [*loco*] homines facere ſolēt, hæc omnia in illo fano [*ab his*] fieri.

A τὸ δὲ δεξιὸν, ᾗ οἱ Θηβαῖοι ἦσαν, [1] ἐκράτει τῶν Ἀθηναίων. [2] καὶ ὠσάμενοι κατὰ βραχὺ, τὸ πρῶτον ἐπηκολούθουν. [3] καὶ ξυνέβη, Παγώνδου περιπέμψαντος δύο τέλη τῶν ἱππέων ἐκ τοῦ ἀφανοῦς περὶ τὸν λόφον, ὡς ἐπόνει τὸ εὐώνυμον αὐτῶν, [4] καὶ ὑπερφανέντων αἰφνιδίως, τὸ νικῶν τῶν Ἀθηναίων κέρας, νομίσαν ἄλλο στράτευμα ἐπιέναι, ἐς φόβον καταστῆναι. καὶ ἀμφοτέρωθεν ἤδη, ὑπό τε τοῦ τοιούτου καὶ ὑπὸ τῶν Θηβαίων ἐ- B φεπομένων καὶ παραρρηγνύντων, φυγὴ καθεστήκει παντὸς τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀθηναίων. [5] καὶ οἱ μὲν πρὸς τὸ Δήλιόν τε καὶ τὴν θάλασσαν ὥρμησαν· οἱ δὲ, ἐπὶ τοῦ Ὠρωποῦ· ἄλλοι δὲ, πρὸς Πάρνηθα τὸ ὄρος· οἱ δὲ, ὡς ἕκαστοί τινα εἶχον ἐλπίδα σωτηρίας. Βοιωτοὶ δὲ ἐφεπόμενοι ἔκτεινον, καὶ μάλιστα [6] οἵ τε ἱππῆς αὐτῶν, καὶ οἱ Λοκροὶ, βεβοηθηκότες ἄρτι τῆς τροπῆς γιγνομένης. νυκτὸς δὲ [7] ἐπιλαβούσης τὸ ἔργον, ῥᾷον τὸ πλῆθος τῶν φευ- C γόντων διεσώθη. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, οἵ τε ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ καὶ οἱ ἐκ τοῦ Δηλίου [8] φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες (εἶχον γὰρ αὐτὸ * [9] ὅμως ἔτι) ἀπεκομίσθησαν κατὰ θάλασσαν ἐπ' οἴκου. καὶ οἱ Βοιωτοὶ, τροπαῖον στήσαντες, καὶ τοὺς ἑαυτῶν [10] ἀνελόμενοι νεκροὺς, τούς τε τῶν πολεμίων σκυλεύσαντες, καὶ φυλακὴν καταλιπόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Τάναγραν. καὶ τῷ Δηλίῳ [11] ἐπεβούλευον, ὡς προσβαλοῦντες. ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων κῆρυξ πορευόμε- D νος [12] ἐπὶ τοὺς νεκροὺς, ἀπαντᾷ κήρυκι Βοιωτῷ, ὃς αὐτὸν ἀποστρέψας, καὶ εἰπὼν ὅτι οὐδὲν πράξει πρὶν ἂν αὐτὸς ἀναχωρήσῃ πάλιν· καταστὰς ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, ἔλεγε τὰ παρὰ τῶν Βοιωτῶν, [13] ὅτι οὐ δικαίως δράσειαν [14] παραβαίνοντες [15] τὰ νόμιμα τῶν Ἑλλήνων. πᾶσι γὰρ εἶναι [16] καθεστηκὸς, [17] ἰόντας ἐπὶ τὴν ἀλλήλων, ἱερῶν τῶν ἐνόντων ἀπέχεσθαι· Ἀθηναίους δὲ Δήλιον τειχίσαντας ἐνοικεῖν, καὶ ὅσα ἄνθρωποι ἐν βεβήλῳ δρῶσι, πάντα γίγνεσθαι [18] αὐτόθι·

---

[1] Ἐκράτει τῶν Ἀθηναίων] κρείττον ἦν. [2] Καὶ ὠσάμενοι] τοὺς Ἀθηναίους δηλονότι. [3] Καὶ ξυνέβη, Παγώνδου] τὸ ἑξῆς, ξυνέβη ἐς φόβον καταστῆναι. [4] Καὶ ὑπερφανέντων] τῶν ἱππέων τῶν Βοιωτῶν δηλονότι. [5] Καὶ οἱ μὲν] τινὲς τῶν Ἀθηναίων. [6] Οἵ τε ἱππῆς αὐτῶν] τῶν Βοιωτῶν. [7] Ἐπιλαβούσης τὸ ἔργον] κωλυσάσης τὸν πόλεμον. [8] Φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες] ἐν τῷ Δηλίῳ. * [9] Ὅμως] καίπερ νικηθέντες, ὅμως ἔτι κατεῖχον αὐτὸ τὸ Δήλιον. Æ. P. [10] Ἀνελόμενοι νεκροὺς] ἀνελόντες. [11] Ἐπεβούλευον] ἐσκέπτοντο. [12] Ἐπὶ τοὺς νεκροὺς] ἐπὶ τῇ ἀναιρέσει τῶν νεκρῶν. [13] Ὅτι οὐ δικαίως δράσειαν] ἔδρασαν. [14] Παραβαίνοντες] ἀθετοῦντες. [15] Τὰ νόμιμα τῶν Ἑλλήνων] ἤγουν τοὺς νόμους. [16] Καθεστηκὸς] ἔννομον. [17] Ἰόντας ἐπὶ τὴν ἀλλήλων] ἤγουν, εἰσβάλλοντας πολεμικῶς κατὰ τῆς ἀλλήλων γῆς. [18] Αὐτόθι] ἐν τῷ ἱερῷ.

ὕδωρ τε, ὃ ἦν ἄψαυστον σφίσι, [1] πλὴν πρὸς τὰ ἱερὰ [2] χέρνιβι χρῆσθαι, [3] ἀνασπάσαντας ὑδρεύεσθαι. ὥστε ὑπέρ τε τοῦ θεοῦ καὶ ἑαυτῶν Βοιωτοὺς ἐπικαλουμένους [4] τοὺς ὁμωχέτας δαίμονας καὶ τὸν Ἀπόλλω, [5] προαγορεύειν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἱεροῦ [6] ἀπιόντας ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα αὐτῶν. τοσαῦτα τοῦ κήρυκος εἰπόντος, οἱ Ἀθηναῖοι πέμψαντες παρὰ τοὺς Βοιωτοὺς ἑαυτῶν κήρυκα, τοῦ μὲν ἱεροῦ [7] οὔτε ἀδικῆσαι ἔφασαν οὐδὲν, οὔτε τοῦ λοιποῦ ἑκόντες βλάψειν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἀρχὴν ἐσελθεῖν [8] ἐπὶ τούτῳ, ἀλλ' ἵνα ἐξ αὐτοῦ [9] τοὺς ἀδικοῦντας [10] μᾶλλον σφᾶς ἀμύνωνται. τὸν δὲ νόμον τοῖς Ἕλλησιν εἶναι, ὧν ἂν ᾖ τὸ κράτος τῆς γῆς ἑκάστης, ἤν τε πλέονος, ἤν τε βραχυτέρας, τούτων καὶ τὰ ἱερὰ αἰεὶ γίγνεσθαι, τρόποις θεραπευόμενα οἷς ἂν πρὸς τοῖς εἰωθόσι καὶ δύνωνται. καὶ γὰρ Βοιωτοὺς, καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἄλλων, ὅσοι [11] ἐξαναστήσαντές τινα βίᾳ νέμονται γῆν, ἀλλοτρίοις ἱεροῖς τὸ πρῶτον ἐπελθόντας, οἰκεῖα νῦν κεκτῆσθαι. καὶ αὐτοὶ εἰ μὲν ἐπὶ πλέον δυνηθεῖεν τῆς ἐκείνων κρατῆσαι, τοῦτ' ἂν ἔχειν * [12] νῦν δὲ ἐν ᾧ μέρει εἰσὶν ἑκόντες εἶναι, ὡς ἐκ σφετέρου οὐκ ἀπιέναι. [13] ὕδωρ τε ἐν τῇ ἀνάγκῃ κινῆσαι, ἣν οὐκ αὐτοὶ ὕβρει προσθέσθαι, [14] ἀλλ' ἐκείνους προτέρους [15] ἐπὶ τὴν σφετέραν ἐλθόντας ἀμυνόμενοι βιάζεσθαι χρῆσθαι. πᾶν δ' εἰκὸς εἶναι τὸ πολέμῳ καὶ δεινῷ τινι κατειργόμενον, [16] ξύγγνωμόν τι γίγνεσθαι καὶ πρὸς τοῦ θεοῦ. καὶ γὰρ τῶν ἀκουσίων ἁμαρτημάτων καταφυγὴν εἶναι τοὺς βωμοὺς, παρανομίαν τε ἐπὶ τοῖς μὴ ἀνάγκῃ κακοῖς ὀνομασθῆναι, καὶ οὐκ ἐπὶ τοῖς [17] ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν τι [18] τολμήσασι.

aquam etiam, quam sibi [*Thebanis*] attrectare nefas esset, nisi in sacrificiorum vsu, ad manus abluendas, haurire, [*& ad alios profanos vsus ea abuti.*] Quare cùm Dei, tum sua ipsorum causa Bœotos, inuocãtes Dæmones, communes agri sui præsides, & Apollinem, edicere, vt è templo excedant, sua secum absportantes. Cùm caduceator hæc dixisset, Athenienses suo caduceatore ad Bœotos misso, negarunt se vllam iniuriam templo fecisse, nec in posterum sua sponte se vllo modo id læsuros. nam ne initio quidem se hac de causa id ingressos esse [*dicebant:*] sed potius, vt illinc eos, qui iniuriam sibi facerent, vlciscerentur. Esse autem Græcorum institutum, vt penes quos fuerit imperium cuiusque regionis, siue magnæ, siue paruæ, semper etiam penes eosdem sint & ipsa templa, iis ceremoniis culta, quibus coli possunt, præter eas, quæ moribus iam sunt receptæ. Etenim Bœotos, aliosque permultos, quotquot agrum aliquem pristinis colonis per vim expulsis incolunt, aliena templa primùm inuasisse, & nunc ea pro suis possidere. Quare se quoque, si ampliorem illorum agri partem in suam potestatem redigere possent, eam retenturos [*dicebant.*] Iam verò se ex ea parte, in qua erãt, vtpote ex suo [*agro,*] nequaquam sua sponte discessuros. Aquam etiam se necessitate coactos mouisse, ad quam [*necessitatem*] se non per insolentiam impulsos fuisse: sed, dum illos vlciscuntur, qui priores in suum agrum irruperant ea vti coactos fuisse. Consentaneum autem esse, veniam aliquam vel ab ipso Deo dari omnibus, qui bello, aut aliqua alia periculi necessitate coacti aliquid admittunt. Etenim delictis non voluntariis aras [*Deorum*] esse refugium, sceleris q; nomẽ impositum illis flagitiis, quæ quis nulla necessitatis vi cõpulsus admittit, non autem illis, quæ homines reb. aduersis coacti committere audent.

---

[1] Πλὴν πρὸς τὰ ἱερὰ] ἄνευ τοῦ χρῆσθαι. [2] Χέρνιβι χρῆσθαι] ἤγουν, οὗ οὐκ ἦν θεμιτὸν ψαῦσαι αὐτοῖς, ἤγουν τοῖς Θηβαίοις, εἰ μὴ ὅτε τὰς χεῖρας καθαίροιεν δι' αὐτοῦ δηλονότι τοῦ ὕδατος, μέλλοντες τῶν θυμάτων ἅψεσθαι. [3] Ἀνασπάσαντας] ἀντλησαμένους ὑδρεύεσθαι. ἤγουν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος ἀντλουμένους πρὸς τὰς κοινὰς χρείας χρῆσθαι. [4] Τοὺς ὁμωχέτας] ὁμωχέται οἱ συμμετέχοντες τῶν αὐτῶν ναῶν, καὶ τῶν αὐτῶν ἱερῶν. [5] Προαγορεύειν αὐτοὺς] τοὺς Βοιωτούς. [6] Ἀπιόντας] τοὺς Ἀθηναίους. [7] Οὔτε ἀδικῆσαι ἔφασαν οὐδὲν] ἤγουν, οὐδὲν παραλυμήνασθαι. [8] Ἐπὶ τούτῳ] ἐπὶ τῷ ἀδικῆσαι τὸ ἱερόν. [9] Τοὺς ἀδικοῦντας] ἤγουν τοὺς Θηβαίους. [10] Μᾶλλον σφᾶς] τοὺς Ἀθηναίους. [11] Ἐξαναστήσαντες] ἀπελάσαντες. μεταναστήσαντες. *[12] Νῦν δὲ] τὸ ἑξῆς τοῦτο. νῦν δὲ ἔφασαν οὐκ ἀπιέναι ἑκόντες εἶναι, ὡς ἐκ σφετέρου μέρους, ἐν ᾧ μέρει εἰσίν. ἀντὶ τοῦ, ἔφασαν δὲ αὐτοὺς οὐχ ἑκόντας ἀπελεύσεσθαι ἂν ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους, ὡς σφετέρου ὄντος, ἐν ᾧ μέρει νῦν εἰσι. τὸ δὲ εἶναι ἀττικῶς πλεονάζει· ἢ καὶ, ἔλεγον ἑαυτοὺς οὐκ ἀπελεύσεσθαι ἂν ἑκόντας ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους, ἐν ᾧ μέρει τότε ἦσαν, ὡς ἐκ σφετέρου χωρίου, ἢ τόπου, ἢ ἀγροῦ, ἢ κτήματος· τοῦτο δὲ ἐκ τῶν ἑξῆς δῆλον, ὅπου οἱ Ἀθηναῖοι σαφῶς λέγουσιν. οὐ γὰρ ἐν τῇ ἐκείνων ἔτι εἶναι, ἐν ᾗ δὲ δορὶ ἐκτήσαντο. Æ. P. [13] Ὕδωρ τε ἐν τῇ ἀνάγκῃ] ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τοῦ καιροῦ. [14] Ἀλλ' ἐκείνους] τοὺς Θηβαίους. [15] Ἐπὶ τὴν σφετέραν] τὴν τῶν Ἀθηναίων. [16] Ξύγγνωμόν τινα γίγνεσθαι] ἤγουν ξυγγνώμην λαμβάνειν. [17] Ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν] ἀπὸ τῶν ἐπιρρεόντων δεινῶν. [18] Τολμήσασι] τολμηρῶς πράξασι παρὰ τὰ καθεστηκότα.

Ipsosq;

Ipsósq; multò magis impiè facere, qui pro templis, [*locisq́ sacris*] militum cadauera restituere vellent, quàm eos, qui templis, [*eorumque restitutione*] nollent recuperare ea, quæ deceret. Planè autem iubebant [*suum caduceatorem*] illis declarare, se non recessuros ex Bœotorum agro. Se enim non amplius in illorum agro esse: sed in eo, quem armis quæsissent. Sed tamen ex patriis institutis, [*se postulare, vt*] factis induciis, [*& fide publica interposita, sibi per eos, suorum*] cadauera suscipere [*liceret.*] Bœoti verò respõderunt, siquidem [*Athenienses*] in Bœotia essent, vt ex suo agro discedentes, res suas absportarent. Sin in illorum, se scire quid faciendum esset. Existimantes agrum Oropium (in quo contigerat, vt illorum milites, pugna in confiniis commissa, cæsi iacerent) Atheniensium quidem esse, quòd illorum imperio subiectus esset: sed tamen ipsos nunquam se inuitis, suorum cadaueribus potituros. Pro illorum autem agro nullas inducias faciẽdas, [*nec vllam fidem publicam ipsis dandam*] censebãt. Illud verò responsum, [*quo dicebant,*] vt [*Athenienses*] ex suo [*Bœotio agro*] abirent, & reciperent ea, quæ repetebant, honestum esse [*ducebant.*] Atheniensium autem caduceator his auditis re infecta discessit. Et Bœoti protinus accersitis ex sinu Meliaco iaculatoribus, & funditoribus, cùm duo quoq; grauis armaturæ militum Corinthiorum millia, post prœlium commissum, auxilio ipsis venissent, & præsidiarij Peloponnesiorum milites, qui ex Nisæa [*ab Atheniensibus per deditionem capta*] discesserant, & Megarenses vna cum ipsis, aduersus Delium castra mouerunt, & munitionem oppugnare cœperunt: & cùm alio oppugnationis genere [*eam*] tentarunt, tum etiam machinam, quæ eam cepit, admouerunt, hunc in modum factam. Cùm ingentem antennam in duas partes secuissent, omnem excauarunt, eamque rursus vt fistulam aptè commiserunt, & in ipsa extrema lebetem catenis appenderũt, & fistula tota ferrea ad flatum ciendum, ex antenna prominens, in ipsum [*lebetem*] demittebatur, & [*antenna*] magnam etiam reliqui ligni partem ferro præmunitam habebat. Hanc autem machinam ex longinquo spatio carris aduectam admouerunt muro, qua parte potissimùm vitibus, lignisque constructus erat. Et cùm propè [*murum*] esset, grandibus follib. ad antennæ caput, quod ad ipsos spectabat, applicitis, flatum ciebant.

A τούς τε νεκροὺς πολὺ μείζονος [1] ἐκείνους ἀντὶ ἱερῶν ἀξιοῦντας ἀποδιδόναι, ἀσεβεῖν, ἢ τοὺς μὴ ἐθέλοντας ἱεροῖς τὰ πρέποντα κομίζεσθαι. σαφῶς τε ἐκέλευον σφίσιν εἰπεῖν, [2] μὴ ἀπιοῦσιν ἐκ τῆς Βοιωτῶν γῆς. οὐ γὰρ ἐν τῇ ἐκείνων ἔτι εἶναι, ἐν ᾗ δὲ δορὶ ἐκτήσαντο· ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια τοὺς νεκροὺς σπένδουσιν ἀνερέσθαι. οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἀπεκρίναντο, εἰ μὲν ἐν τῇ Βοιωτίᾳ εἰσὶν, ἀπιόντας ἐκ *[3] τῆς ἑαυτῶν, ἀποφέρεσθαι τὰ σφέτερα· εἰ δὲ ἐν *[4] τῇ ἐκείνων, B αὐτοὺς γιγνώσκειν τὸ ποιητέον. νομίζοντες τὴν μὲν Ὠρωπίαν, ἐν ᾗ τοὺς νεκροὺς ἐν μεθορίοις τῆς μάχης γενομένης κεῖσθαι ξυνέβη, Ἀθηναίων *[5] κατὰ τὸ ὑπήκοον εἶναι, καὶ οὐκ ἂν *[6] αὐτοὺς βίᾳ σφῶν κρατῆσαι αὐτῶν· οὐδ' αὖ ἐσπένδοντο δῆθεν ὑπὲρ τῆς ἐκείνων. τὸ δὲ ἐκ τῆς ἑαυτῶν, εὐπρεπὲς εἶναι ἀποκρίνασθαι, ἀπιόντας, καὶ ἀπολαβεῖν ἃ ἀπαιτοῦσιν. ὁ δὲ κῆρυξ τῶν Ἀθηναίων ἀκούσας ἀπῆλθεν ἄπρακτος. καὶ οἱ Βοιωτοὶ εὐθὺς μεταπεμψάμενοι ἔκ τε τοῦ Μηλιέως C κόλπου ἀκοντιστὰς καὶ σφενδονήτας, καὶ βεβοηθηκότων αὐτοῖς μετὰ τὴν μάχην, Κορινθίων τε δισχιλίων ὁπλιτῶν, καὶ τῶν ἐκ Νισαίας ἐξεληλυθότων Πελοποννησίων φρουρῶν, καὶ Μεγαρέων ἅμα, ἐστράτευσαν ἐπὶ τὸ Δήλιον, καὶ προσέβαλον τῷ τειχίσματι. ἄλλῳ τε τρόπῳ πειράσαντες, καὶ μηχανὴν προσήγαγον, ἥπερ εἷλεν αὐτό, τοιάνδε. κεραίαν μεγάλην δίχα πρίσαντες, ἐκοίλαναν ἅπασαν, καὶ ξυνήρμοσαν [7] πάλιν ἀκριβῶς ὥσπερ αὐλόν. καὶ ἐπ' ἄκραν D λέβητά τε ἤρτησαν ἁλύσεσι, καὶ ἀκροφύσιον ἀπὸ τῆς κεραίας σιδηροῦν ἐς αὐτὸν νεῦον καθεῖτο, καὶ ἐσεσιδήρωτο ἐπὶ μέγα καὶ τοῦ ἄλλου ξύλου. προσῆγον δὲ ἐκ πολλοῦ ἁμάξαις τῷ τείχει, ᾗ μάλιστα τῇ ἀμπέλῳ καὶ τοῖς ξύλοις ᾠκοδόμητο· καὶ ὁπότε εἴη ἐγγύς, φύσας μεγάλας *[8] ἐσθέντες ἐς τὸ πρὸς ἑαυτῶν ἄκρον τῆς κεραίας, ἐφύσων.

[1] Ἐκείνους] τοὺς Βοιωτούς. [2] Μὴ ἀπιοῦσιν] αἰτί. τοῦ μὴ ἀπιόντες. *[3] Τῆς ἑαυτῶν] τῶν Βοιωτῶν· ἐκ τῆς Βοιωτίας. *[4] Τῇ ἐκείνων] τῶν Ἀθηναίων. Æ. P. *[5] Κατὰ τὸ ὑπήκοον] διὰ τὸ ὑπήκοον, ὅτι τοῖς Ἀθηναίοις ὑπήκοος ἦν. Æ. P. *[6] Αὐτοὺς] τοὺς Ἀθηναίοις· σφῶν, τῶν Βοιωτῶν. αὐτῶν, τῶν νεκρῶν. Æ. P. [7] Πάλιν ἀκριβῶς] κατὰ φύσιν. *[8] Ἐσθέντες] οὐκ αὐτὰς τὰς φύσας ὅλας, ἀλλὰ τῶν φυσῶν τὸ ἄκρον, ἤγουν τὸ σιδηροῦν ἀκροφύσιον, τὸ πρὸς ἕτερον τῆς κεραίας μέρος ὄν, τὸ πρὸς τοὺς πολιορκοῦντας. τουτέστι τὸν αὐλόν, καὶ τὸν ἔμβολον τὸν σιδηροῦν, ὃς ἐς τὴν πεπρισμένην, καὶ κοίλην κεραίαν ἐνεβάλλετο ἀφ' ἑτέρου τῆς κεραίας μέρους τοῦ πρὸς τοὺς πολιορκοῦντας τετραμμένου, ὅθεν ἡ πνοὴ ἐς τὸν λέβητα στεγανῶς ἐφέρετο. Æ. P.

ἡ δὲ πνοὴ, ἰοῦσα [1] στεγανῶς ἐς τὸν λέβητα, ἔχοντα ἄνθρακάς τε ἡμμένους καὶ θεῖον καὶ πίσσαν, φλόγα ἐποίει μεγάλην. καὶ ἧψε τοῦ τείχους, ὥστε μηδένα ἐπ' αὐτοῦ ἔτι μεῖναι, ἀλλὰ ἀπολιπόντας, ἐς φυγὴν καταστῆναι, καὶ τὸ τείχισμα τούτῳ τῷ τρόπῳ ἁλῶναι. τῶν δὲ φρουρῶν οἱ μὲν ἀπέθανον, διακόσιοι δὲ ἐλήφθησαν. τῶν δὲ ἄλλων τὸ πλῆθος ἐς τὰς ναῦς ἐμβὰν, ἀπεκομίσθησαν ἐπ' οἴκου. τοῦ δὲ δηλίου ἑπτακαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ ληφθέντος μετὰ τὴν μάχην, καὶ τοῦ ἀπὸ τῶν ἀθηναίων κήρυκος οὐδὲν ἐπισταμένου τῶν γεγενημένων, ἐλθόντος οὐ πολὺ ὕστερον αὖθις περὶ τῶν νεκρῶν, ἀπέδοσαν οἱ βοιωτοὶ, καὶ οὐκέτι ταῦτα ἀπεκρίναντο. ἀπέθανον δὲ βοιωτῶν μὲν ἐν τῇ μάχῃ ὀλίγῳ ἐλάσσους πεντακοσίων· ἀθηναίων δὲ, ὀλίγῳ ἐλάσσους χιλίων, καὶ Ἱπποκράτης ὁ στρατηγός. ψιλῶν δὲ καὶ σκευοφόρων πολὺς ἀριθμός. μετὰ δὲ τὴν μάχην ταύτην, καὶ ὁ Δημοσθένης ὀλίγῳ ὕστερον, ὡς αὐτῷ τότε πλεύσαντι τὰ περὶ τὰς σίφας τῆς προδοσίας πέρι οὐ προυχώρησαν, ἔχων τὸν στρατὸν ἐπὶ τῶν νεῶν, τῶν τε ἀκαρνάνων καὶ ἀγραίων καὶ ἀθηναίων τετρακοσίους ὁπλίτας, ἀπόβασιν ἐποιήσατο ἐς τὴν σικυωνίαν· καὶ πρὶν πάσας τὰς ναῦς καταπλεῦσαι, βοηθήσαντες οἱ σικυώνιοι τοὺς ἀποβεβηκότας ἔτρεψαν, καὶ κατεδίωξαν ἐς τὰς ναῦς. καὶ τοὺς μὲν, ἀπέκτειναν· τοὺς δὲ, ζῶντας ἔλαβον. τροπαῖον δὲ στήσαντες, τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. ἀπέθανε δὲ καὶ Σιτάλκης ὀδρυσῶν βασιλεὺς ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἡμέρας τοῖς ἐπὶ δηλίῳ, στρατεύσας ἐπὶ τριβαλλοὺς, καὶ νικηθεὶς μάχῃ. Σεύθης δὲ ὁ Σπαραδόκου, [2] ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ, ἐβασίλευσεν ὀδρυσῶν τε, καὶ τῆς ἄλλης θρᾴκης ἧσπερ καὶ ἐκεῖνος. [3] Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, Βρασίδας ἔχων τοὺς ἐπὶ θρᾴκης ξυμμάχους, ἐστράτευσεν ἐς ἀμφίπολιν τὴν ἐπὶ στρυμόνι ποταμῷ, ἀθηναίων ἀποικίαν. τὸ δὲ χωρίον τοῦτο [4] ἐφ' οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ, ἐπείρασε μὲν πρότερον καὶ Ἀρισταγόρας ὁ μιλήσιος, φεύγων βασιλέα Δαρεῖον, κατοικίσαι, ἀλλὰ ὑπὸ ἠδώνων ἐξεκρούσθη.

flatus autem, qui per [*arctum antennæ bene commissæ*] foramen, in lebetem, habentem prunas, & sulphur, & picem, [*confertus rectà*] ferebatur, ingentem flammam excitauit, & murum incendit, ita vt nullus super eum amplius consistere poterit: sed [*omnes eo*] deserto in fugam sese dederint, & munitio hoc modo capta fuerit. Præsidiariorum autem alij quidem ceciderunt, ducenti verò capti fuerunt. Cæterorum verò multitudo naues conscendit, domumq; se recepit. Cùm autem decimoseptimo die à pugna commissa Delium receptum fuisset, & caduceator, qui ab Atheniensibus [*ad Bœotos antè*] missus fuerat, rerum gestarum prorsus ignarus, [*ad eosdem*] non multo pòst iterum venisset cæsorum [*recipiendorum*] causa, Bœoti [*eos*] reddiderunt, nec amplius idem, [*quod antè*] responderunt. In illa autem pugna perierunt, ex Bœotis quidem, paulo pauciores quàm quingenti, ex Atheniensibus verò paulo pauciores quàm mille, & Hippocrates [*eorum*] imperator. At militum leuiter armatorum, & lixarum magnus numerus. Post hanc pugnam, Demosthenes etiam paulo pòst (cùm ipsi tũc ad Siphas per proditionem occupandas profecto res non successisset) cum copiis Acarnanum, & Agræorum, & Atheniensium quadringentis grauis armaturæ militibus, quos in sua classe habebat, egressus est in agrum Sicyonium. Et priusquam omnes [*eius*] naues [*eò*] appellerent, Sicyonij ad sua tutanda celeriter profecti, eos, qui in terram egressi fuerant, fugauerunt, & ad naues vsque persequuti sunt: & [*eorum*] alios quidem interfecerunt, alios verò viuos ceperunt. Et trophæo erecto, cæsos suis pace sequestra reddiderunt. Sub eosdem dies, quibus res ad Delium gesta est, Sitalces etiam Odrysarum Rex, cùm bellum Triballis intulisset, & prœlio victus fuisset, excessit vita. Seuthes verò Sparadoci [*filius,*] qui erat ipsius ex fratre nepos, [*ei successit, ac*] Odrysarum, & cæteræ Thraciæ, cui & ille imperauerat, regnum obtinuit. Eadem hyeme, Brasidas cum sociis, quos habebat in Thracia, Amphipoli ad Strymonem fluuiũ sitæ, Atheniensium coloniæ, bellum intulit. Hunc autem locum, in quo nũc vrbs est sita, primùm quidem & Aristagoras Milesius, quũ Regem Darium fugeret, colonia [*hûc*] deducta condere tentauit: se ab Edonis expulsus fuit.

[1] Στεγανῶς ἐς τὸν λέβητα] ταυτὸν εἰπεῖν, διὰ στεγανοῦ στόματος.
[2] Ἀδελφιδοῦς ὢν αὐτοῦ] τοῦ Σιτάλκου.
[3] Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος] μετάβασις.
[4] Ἐφ' οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶν] ἡ ἀμφίπολις.

Deinde

Deinde verò & Athenienses, duobus, & triginta pòst annis, [*huc*] missis decem millibus incolarum, tum suorũ, tum aliorum, quotquot ire voluerant, qui apud Drabescum à Thracibus interfecti fuerunt, [*eundem locum condere sunt conati.*] Rursus etiam [*iidem*] Athenienses vndetricesimo anno [*huc*] reuersi, Agnone Niciæ [*filio,*] coloniæ duce emisso, expulsis Edonis, hanc vrbem condiderunt, quæ prius Nouemviæ vocabatur. Eïonem autem belli sedem fecerãt, vnde proficiscebantur, quam ipsi maritimum emporium in fluuij ostio situm tenebant, quinque, & viginti stadiis distans ab vrbe, quæ nũc est, quam Agnon [*ideo*] vocauit Amphipolim, quòd à Strymone hinc inde allueretur, & ab vtroq; latere cingeretur, muroq; longo à fluuio ad fluuiũ ducto circunseptam, conspicuam mare versus & continentem, coloniam condidit. Brasidas igitur castris ex Arnis agri Chalcidensis [*vrbe*] motis, cum suis copiis aduersus hãc [*vrbem*] proficiscebatur. Et cùm circa solis occasum ad Aulonem peruenisset, & Bromiscum, qua Bolbe stagnum in mare ingreditur, cœnatusq; noctu ire perrexit. cœlum autem erat turbidum, & subningebat, quo etiam lubẽtiùs iter susceperat, quòd Amphipolitanos, qui in vrbe erant, præter proditores, latere vellet. Nã in ea erant cùm Argiliorum nonnulli (Argilij autẽ sunt Andriorum coloni) domicilium illic habentes, tum etiam alij, qui proditionis huius erant socij, partim quidem à Perdicca, partim verò à Chalcidẽsibus, [*ad hoc faciendum*] inducti. Sed potissimùm Argilij, tum quòd proximè habitarent, tum quòd Athenienfibus semper essent suspecti, & huic vrbi insidiarentur, postquàm occasio oblata est, & Brasidas aduenit, qui vel multo antè egerat cum illis [*Argilius,*] qui illic degebant, vt vrbs [*Amphipolis*] dederetur, tunc in [*Argilum, suam*] vrbẽ eum receperunt, & cùm illa nocte defectionem ab Athenienfibus fecissent, [*Brasidæ*] copias ad fluuij pontem deduxerunt. Vrbs autem [*à ponte*] distat amplius, quàm [*ripa fluminis ab opposita ripa, quà per pontem erat*] transitus: nec [*vlli*] muri [*tunc*] erant erecti, quemadmodum nunc: sed quoddam modicum præsidium ibi collocatum erat. Quod cùm facilè Brasidas repulisset, simul proditionis,

ἔπειτα δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔτεσι δύο καὶ τριάκοντα ὕστερον, ἐποίκους μυρίους σφῶν τε αὐτῶν, καὶ τῶν ἄλλων τὸν βουλόμενον πέμψαντες, οἳ διεφθάρησαν ἐν Δραβήσκῳ ὑπὸ Θρᾳκῶν. καὶ αὖθις ἑνὸς δέοντος τριακοστῷ ἔτει ἐλθόντες οἱ Ἀθηναῖοι, Ἅγνωνος τοῦ Νικίου οἰκιστοῦ ἐκπεμφθέντος, Ἠδῶνας ἐξελάσαντες, ἔκτισαν τὸ χωρίον τοῦτο ὅπερ πρότερον Ἐννέα ὁδοὶ ἐκαλεῖτο. ὡρμῶντο δὲ ἐκ τῆς Ἠιόνος, ἣν αὐτοὶ εἶχον ἐμπόριον ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ποταμοῦ ἐπιθαλάσσιον, πέντε καὶ εἴκοσι σταδίους ἀπέχον ἀπὸ τῆς νῦν πόλεως, ἣν Ἀμφίπολιν Ἅγνων ὠνόμασεν, ὅτι ἐπ᾽ ἀμφότερα περιρρέοντος τοῦ Στρυμόνος,[1] διὰ τὸ περιέχειν αὐτήν, τείχει μακρῷ[2] ἀπολαβὼν *[3] ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμόν, περιφανῆ ἐς θάλασσάν τε καὶ τὴν ἤπειρον ᾤκισεν. ἐπὶ ταύτην οὖν ὁ Βρασίδας ἄρας ἐξ Ἀρνῶν τῆς Χαλκιδικῆς, ἐπορεύετο τῷ στρατῷ. καὶ ἀφικόμενος περὶ δείλην ἐπὶ τὸν Αὐλῶνα, καὶ Βρομίσκον, ᾗ ἡ Βόλβη λίμνη ἐξίησιν ἐς θάλασσαν, καὶ δειπνοποιησάμενος, ἐχώρει τὴν νύκτα. χειμὼν δὲ ἦν, καὶ ὑπένειφεν. ᾗ καὶ μᾶλλον ὥρμησε, βουλόμενος λαθεῖν τοὺς ἐν τῇ Ἀμφιπόλει, πλὴν τῶν προδιδόντων. ἦσαν γὰρ Ἀργιλίων τε ἐν αὐτῇ οἰκήτορες (εἰσὶ δὲ οἱ Ἀργίλιοι, Ἀνδρίων ἄποικοι) καὶ οἱ ἄλλοι, οἳ ξυνέπρασσον ταῦτα, οἱ μὲν, Περδίκκᾳ πειθόμενοι, οἱ δέ, Χαλκιδεῦσι. μάλιστα δὲ οἱ Ἀργίλιοι,[4] ἐγγύς τε προσοικοῦντες, καὶ ἀεί ποτε τοῖς Ἀθηναίοις ὄντες ὕποπτοι, καὶ ἐπιβουλεύοντες τῷ χωρίῳ,[5] ἐπειδὴ παρέτυχεν ὁ καιρὸς, καὶ Βρασίδας ἦλθεν, ἔπραξάν τε[6] ἐκ πλείονος[7] πρὸς *[8] τοὺς ἐμπολιτεύοντας σφῶν ἐκεῖ, ὅπως ἐνδοθήσεται ἡ πόλις.[9] καὶ τότε δεξάμενοι αὐτὸν[10] τῇ πόλει, καὶ ἀποστάντες τῶν Ἀθηναίων ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ κατέστησαν τὸν στρατὸν πρόσω ἐπὶ τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ.[11] ἀπέχει δὲ τὸ πόλισμα πλέον[12] τῆς διαβάσεως· καὶ οὐ καθεῖτο τείχη ὥσπερ νῦν, φυλακὴ δέ τις βραχεῖα καθειστήκει. ἣν βιασάμενος ῥᾳδίως ὁ Βρασίδας, ἅμα μὲν τῆς προδοσίας οὔσης,

τῷ δρα-βήσκῳ

πρὸς θάλασσαν. F. P.

[1] Διὰ τὸ περιέχειν αὐτήν] τὸν Στρυμόνα. [2] Ἀπολαβὼν] ἀποκόψας. *[3] Ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμόν] ἐξ ἑτέρου τοῦ ποταμοῦ μέρους ἐς ἕτερον τοῦ ποταμοῦ μέρος. Æ. P. [4] Ἐγγύς τε προσοικοῦντες] τῇ Ἀμφιπόλει. [5] Ἐπειδὴ παρέτυχε] συνέβη. [6] Ἐκ πλείονος] καιροῦ δηλονότι. [7] Πρὸς τοὺς ἐμπολιτεύοντες] μετέχοντας τῆς πολιτείας τῶν Ἀμφιπολιτῶν. *[8] Τοὺς ἐμπολιτεύοντας] τοὺς ἐν τῇ Ἀμφιπόλει πολιτεύοντας, ἤγουν διάγοντας, καὶ οἰκήτορας ὄντας. σφῶν, τῶν Ἀργιλίων. ἐκεῖ, ἐν τῇ Ἀμφιπόλει. ἡ πόλις, ἡ Ἀμφίπολις. τῇ πόλει, τῇ Ἀργίλῳ. Æ. P. [9] Καὶ τότε δεξάμενοι αὐτὸν] οἱ Ἀργίλιοι. [10] Τῇ πόλει] τῇ οἰκείᾳ. [11] Ἀπέχει δὲ τὸ πόλισμα] ἡ Ἀμφίπολις. [12] Τῆς διαβάσεως] τῆς γεφύρας.

ἅμα δὲ καὶ χειμῶνος ὄντος, καὶ ἀπροσδοκήτοις [1] προσπεσών, διέβη τὴν γέφυραν, καὶ τὰ ἔξω τῶν Ἀμφιπολιτῶν οἰκούντων κατὰ πᾶν τὸ χωρίον εὐθὺς εἶχε. [2] τῆς δὲ διαβάσεως αὐτοῦ ἄφνω τοῖς ἐν τῇ πόλει γεγενημένης, καὶ τῶν ἔξω, πολλῶν μὲν ἁλισκομένων, τῶν δὲ καὶ καταφευγόντων ἐς τὸ τεῖχος, οἱ Ἀμφιπολῖται ἐς θόρυβον μέγαν κατέστησαν, ἄλλως τε καὶ ἀλλήλοις ὕποπτοι ὄντες. καὶ λέγεται τὸν Βρασίδαν, εἰ ἠθέλησε μὴ ἐφ' ἁρπαγὴν [3] τῷ στρατῷ τραπέσθαι, ἀλλ' εὐθὺς χωρῆσαι πρὸς τὴν πόλιν, δοκεῖν ἂν ἑλεῖν· νῦν δὲ, ὁ μὲν ἱδρύσας τὸν στρατὸν, [4] ἐπὶ τὰ ἔξω ἐπέδραμε, καὶ ὡς οὐδὲν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ἔνδον ὡς προσεδέχετο ἀπέβαινεν, ἡσύχαζεν. οἱ δ' ἐναντίοι τοῖς προδιδοῦσι, κρατοῦντες τῷ πλήθει, ὥστε μὴ αὐτίκα [5] τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι, πέμπουσι μετὰ Εὐκλέους τοῦ στρατηγοῦ, ὃς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν [6] παρῆν αὐτοῖς φύλαξ τοῦ χωρίου, ἐπὶ τὸν ἕτερον στρατηγὸν τὸν ἐπὶ Θρᾴκης, Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου, ὃς τάδε ξυνέγραψεν, ὄντα περὶ Θάσον, (ἔστι δὲ ἡ νῆσος, Παρίων ἀποικία, ἀπέχουσα τῆς Ἀμφιπόλεως ἡμίσεος ἡμέρας μάλιστα πλοῦν) [7] κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν. καὶ ὁ μὲν, ἀκούσας, κατὰ τάχος ἑπτὰ ναυσὶν, αἳ ἔτυχον παροῦσαι, ἔπλει· καὶ ἐβούλετο φθάσαι μάλιστα μὲν οὖν τὴν Ἀμφίπολιν, πρίν τι ἐνδοῦναι, εἰ δὲ μὴ, τὴν Ἠιόνα προκαταλαβεῖν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ Βρασίδας, δεδιὼς καὶ τὴν ἀπὸ τῆς Θάσου τῶν νεῶν βοήθειαν, καὶ πυνθανόμενος τὸν Θουκυδίδην κτῆσίν τε ἔχειν τῶν χρυσείων μετάλλων ἐργασίας ἐν τῇ περὶ ταῦτα Θρᾴκῃ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ δύνασθαι ἐν τοῖς πρώτοις τῶν ἠπειρωτῶν, ἠπείγετο προκατασχεῖν εἰ δύναιτο τὴν πόλιν, [8] μὴ, ἀφικνουμένου αὐτοῦ, τὸ πλῆθος τῶν Ἀμφιπολιτῶν ἐλπίσαν ἐκ θαλάσσης ξυμμαχικὸν, καὶ ἀπὸ τῆς Θρᾴκης [9] ἀγείραντα αὐτὸν [10] περιποιήσειν σφᾶς, οὐκέτι προσχωροῖ. καὶ τὴν ξύμβασιν μετρίαν ἐποιεῖτο, κήρυγμα τόδε

simul tempestatis, simul etiam aduentus repentini beneficio, pontem transiuit, & Amphipolitanorum extra [*vrbem*] habitantium res, quæ in toto illo loco erant, statim in suam potestatem redegit. Cùm autem eius transitus illis, qui in vrbe erant, inopinatus accidisset, & eorum, qui extra erant, multi caperentur, alij verò ad muros, [*vrbémque*] fuga se reciperent, Amphipolitani in magna trepidatione constituti fuerunt, præsertim quod mutuò suspecti essent. Ferunt autem Brasidam, si cum suis copiis ad prædam se conuertere noluisset: sed ad vrbem subitò contendisset, omnium opinione eam fuisse capturum. Iam verò ille castris [*ibi*] positis, in ea, quæ extra erant, excursiones fecit, & cùm per eos, qui intus erant, nihil ipsi succederet, quemadmodum expectabat, quieuit, [*& incæpto destitit.*] Qui verò proditoribus erant aduersarij, cùm numero longè superiores essent, ita vt impedirent ne [*vrbis*] portæ aperirentur, [*nuntios*] miserunt cum Eucleo duce, qui ab Atheniensibus [*missus*] ad vrbis præsidium apud ipsos erat, ad alterum ducem, qui erat in Thracia, Thucydidem Olori [*filium,*] qui hæc conscripsit, in Thaso agentem, (est autem insula, Pariorum colonia, ab Amphipoli distans fere dimidiati diei nauigatione) [*eum*] rogantes, vt opem sibi ferret. Ille verò hac re audita, cum septem nauibus, quæ forte [*tunc illic*] aderant, [*ad opem ipsis ferendam*] iuit. Volebat autem potissimùm quidem Amphipolin, antequam vlla deditio fieret; sin minus, Eïonē præoccupare. Interea verò Brasidas, tum quòd metueret nauium auxilium è Thaso [*venturum,*] tum quòd audiret Thucydidem in illa Thraciæ parte secturas aureas, & officinas aurarias possidere, atq; hinc opibus valere inter primores eorū, qui continentem incolebant, vrbem, si posset, anticipare festinanter conabatur, ne, si ipse [*Thucydides eò*] perueniret, plebs Amphipolitana, sperans ipsum & classe, & sociorum auxiliis ex Thracia coactis se, [*vrbémque suam periculo liberaturum, &*] conseruaturum, iam sese dedere recusaret. Quare deditionis conditiones æquas [*Amphipolitanis*] offerebat, edicto per præconem

[1] Προσπεσών] ἤγουν ἐπιπεσών. [2] Τῆς δὲ διαβάσεως αὐτοῦ] διαπεραιώσεως. [3] Τῷ στρατῷ τραπέσθαι] σὺν τῷ στρατῷ. [4] Ἐπὶ τὰ ἔξω ἐπέδραμεν] ἤγουν, ἐληίσατο τὰ ἐκτός. [5] Τὰς πύλας ἀνοίγεσθαι] τῆς Ἀμφιπόλεως.

[6] Παρῆν αὐτοῖς φύλαξ] τοῖς Ἀμφιπολίταις. [7] Κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν] τὸν Θουκυδίδην. [8] Μή, ἀφικνουμένου αὐτοῦ] τοῦ Θουκυδίδου. [9] Ἀγείραντα αὐτὸν] τὸν Θουκυδίδην. [10] Περιποιήσειν] σώσειν.

in hæc

in hæc verba facto, vt Amphipolitanorum, ac Atheniensium, qui in vrbe erant, quisquis vellet, pari, eodemq; ciuitatis iure fruens, in suis bonis maneret: qui nollet, is abiret, suas fortunas exportans, intra quinq; dies. Plebs verò [*hoc*] audito, sententiā mutauit, præsertim quòd Atheniensium quidem in vrbe habitātium exiguus esset numerus, maior verò [*incolarum*] pars esset [*turba*] promiscua, [*quæ ex diuersis ciuitatib. eò confluxerat.*] Quinetiam multi, qui intus erant, erant propinqui illorū, qui extra capti fuerant, & præ metu edictum æquum esse existimabant: Athenienses quidem, quòd [*illinc*] exire vehementer cuperent, tum quia nō paria pericula sibi imminere ducebant, tum etiam, quia nullū auxilium sibi celeriter latum iri putabāt. Cætera verò multitudo, tum quòd æquabili ciuitatis iure nō priuarentur: tum etiam quòd præter opinionem periculo liberarētur. Quare cùm illi, qui cum Brasida [*de vrbis deditione*] egerant, iam vel palàm affirmarent, æquas esse conditiones, [*quas ille offerebat,*] postquam animaduerterunt ipsam quoq; plebem mutasse sententiā, neq; Atheniensiū duci, qui aderat, aures amplius præbere, [*ita demum*] facta est conuentio, & [*Brasidam in vrbem*] receperūt illis conditionibus, quas per præconem edixerat. Atq; illi quidem hoc modo vrbem [*Brasidæ*] dediderunt. Thucydides verò, eiusq; naues eodem die serò, [*post solis occasum*] Eionem appulerunt. Et Amphipolin quidem Brasidas modò occupauerat, Eionē verò quin occuparet, per vnam duntaxat noctem stetit. Nisi enim naues ad opem [*ei*] ferēdam celeriter venissent, simul atque dies illuxisset in eius potestatem redacta fuisset. Postea verò, Thucydides quidem res Eione constituebat, vt & in præsentia, si Brasidas [*eam*] inuaderet, & in posterum quoque tuta esset, receptis iis, qui ex fœdere, [*& deditionis conditionibus*] ex superioribus, [*ac mediterraneis locis*] abscedere voluerant. Ille verò, cùm ad Eïonem secundo flumine cum multis nauigiis repentè vectus fuisset, si fortè lingula, quæ [*mare versus*] à muris excurrit, occupata, fluminis ostio potiretur, quinetiam, cùm [*eam*] simul à terra tentasset, vtrinque [*pariter*] est repulsus.

A [1] ἀνείπων, ἀμφιπολιτῶν καὶ ἀθηναίων τῶν ἐνόντων τὸν μὲν βουλόμενον, [2] ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ, τῆς ἴσης [3] καὶ ὁμοίας μετέχοντα, μένειν. τὸν δὲ μὴ ἐθέλοντα, ἀπιέναι, τὰ ἑαυτοῦ ἐκφερόμενον, πέντε ἡμερῶν. οἱ δὲ πολλοί, ἀκούσαντες, [4] ἀλλοιότεροι ἐγένοντο τὰς γνώμας ἄλλως τε καὶ βραχὺ μὲν ἀθηναίων * [5] ἐμπολιτεῦον, [6] τὸ δὲ πλέον, ξύμμικτον. καὶ τῶν ἔξω ληφθέντων συχνοὶ οἰκεῖοι ἔνδον ἦσαν, καὶ τὸ κήρυγμα πρὸς τὸν φόβον, δίκαιον εἶναι ἐλάμβανον, οἱ μὲν ἀθη-
B ναῖοι, διὰ τὸ ἄσμενοι ἂν ἐξελθεῖν, ἡγούμενοι οὐκ ἐν ὁμοίῳ σφίσιν εἶναι τὰ δεινά, καὶ ἅμα οὐ προσδεχόμενοι βοήθειαν ἐν τάχει· ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος, πόλεώς τε ἐν τῷ ἴσῳ οὐ στερισκόμενοι, καὶ κινδύνου παρὰ δόξαν ἀφιέμενοι. [7] ὥστε τῶν πρασσόντων τῷ Βρασίδᾳ ἤδη καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ [8] διαδικαιούντων αὐτά, ἐπειδὴ καὶ τὸ πλῆθος ἑώρων [9] τετραμμένον, καὶ τοῦ παρόντος ἀθηναίων στρατηγοῦ οὐκέτι ἀκροώμενον ἐγένετο ἡ ὁμολογία, [10] καὶ προσεδέξαντο ἐφ᾽ οἷς ἐ-
C κήρυξε. καὶ οἱ μὲν τὴν πόλιν τοιούτῳ τρόπῳ παρέδοσαν· ὁ δὲ Θουκυδίδης καὶ αἱ νῆες ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ [11] ὀψὲ κατέπλεον ἐς τὴν ἠϊόνα. καὶ τὴν μὲν ἀμφίπολιν ὁ Βρασίδας ἄρτι εἶχε, τὴν δὲ ἠϊόνα παρὰ νύκτα ἐγένετο λαβεῖν. εἰ γὰρ μὴ ἐβοήθησαν αἱ νῆες διὰ τάχους, ἅμα ἕῳ ἂν εἴχετο. [12] μετὰ δὲ τοῦτο, ὁ μὲν τὰ ἐν τῇ ἠϊόνι καθίστατο, ὅπως καὶ τὸ αὐτίκα, ἢν ἐπίῃ ὁ Βρασίδας, καὶ τὸ ἔπειτα ἀσφαλῶς ἕξει, [13] δεξάμενος τοὺς ἐθελήσαντας [*] ἐπιχωρῆσαι [14] ἄνωθεν κατὰ τὰς σπονδάς. [15] ὁ
D δέ, πρὸς μὲν τὴν ἠϊόνα [16] κατά τε τὸν ποταμὸν πολλοῖς πλοίοις ἄφνω καταπλεύσας, εἴπως τὴν προὔχουσαν ἄκραν ἀπὸ τοῦ τείχους λαβών, κρατοίη τοῦ ἔσπλου, καὶ κατὰ γῆν ἀποπειράσας ἅμα, [17] ἀμφοτέρωθεν ἀπεκρούσθη.

[*] γρ. ἀποχωρῆσαι

[1] Ανειπὼν] ἀνακηρύξας. [2] Επὶ τοῖς ἑαυτοῦ] κτήμασι, δηλονότι. [3] Καὶ ὁμοίας μετέχοντα] πολιτείας. [4] Αλλοιότεροι ἐγένοντο τὰς γνώμας] ἤγουν μετεβλήθησαν τὴν προαίρεσιν.
[*] Εμπολιτεῦον] τὸ ἐμπολιτεύειν, καὶ ἄνω, καὶ ἐνταῦθα ἢ τὸ ἁπλῶς ἐν τῇ πόλει πολιτεύειν, εἴτε πολιτεύεσθαι, καὶ διάγειν, καὶ διαιτᾶσθαι καὶ οἰκεῖν σημαίνει, ἢ καὶ τῆς αὐτῆς πόλεως, καὶ πολιτείας μετέχειν, καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὰ τῆς πόλεως πράγματα μεταχειρίζειν, διοικεῖν, καὶ εἰκονομεῖν ... τὸ δὲ τῆς ἐννοίας ἀμφοτέρως ἐπιτήδειον, καὶ πιθανὸν φαίνεται. ἐν πλείστοις δὲ ταύτης τῆς ξυγγραφῆς χωρίοις τὸ πολιτεύειν, καὶ ἐμπολιτεύειν, ἀντὶ τοῦ πολιτεύεσθαι, καὶ ἐμπολιτεύεσθαι λη-
φθὲν ἀδιαφόρως εὑρήσεις. Æ. P. [6] Τὸ δὲ πλέον, ξύμμικτον] οἱ πλείους οἰκήτορες σύμμικτοι ἦσαν. ἤγουν ἐκ διαφόρων γενῶν. [7] Ωστε τῶν πρασσόντων τῷ Βρασίδᾳ] ἤγουν συνεργούντων εἰς τὴν προδοσίαν. [8] Διαδικαιούντων αὐτὰ] δίκαια κρινόντων τὰ τοῦ Βρασίδα. [9] Τετραμμένον] μεταβληθὲν τὴν γνώμην. [10] Καὶ προσεδέξαντο] τὸν Βρασίδαν. [11] Οψὲ κατέπλεον] μετὰ δυσμὰς ἡλίου. [12] Μετὰ δὲ τοῦτο ὁ μὲν] ὁ Θουκυδίδης. [13] Δεξάμενος] ὁ Θουκυδίδης. [14] Ανωθεν κατὰ τὰς σπονδὰς] ἤγουν ἐκ τῆς ἄνω πόλεως. [15] Ο δὲ] ὁ Βρασίδας. [16] Κατά τε τὸν ποταμὸν] ἤγουν διὰ τοῦ ποταμοῦ. [17] Αμφοτέρωθεν ἀπεκρούσθη] ἤγουν ἀπὸ γῆς καὶ θαλάσσης.

τὰ δὲ περὶ τὴν ἀμφίπολιν ἐξηρτύετο. καὶ μύρκινός τε [1] αὐτῷ προσεχώρησεν, ἠδωνικὴ πόλις, Πιττακοῦ τοῦ ἠδώνων βασιλέως ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν Γοάξιος παίδων, καὶ Βραυροῦς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. καὶ γάψηλος οὐ πολλῷ ὕστερον, [2] καὶ οἰσύμη· εἰσὶ δὲ αὗται θασίων ἀποικίαι. παρὼν δὲ καὶ Περδίκκας εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν, [3] ξυγκαθίστη ταῦτα. ἐχομένης δὲ τῆς ἀμφιπόλεως, οἱ ἀθηναῖοι ἐς μέγα δέος κατέστησαν, ἄλλως τε καὶ ὅτι ἡ πόλις ἦν αὐτοῖς ὠφέλιμος. ξύλων τε ναυπηγησίμων πομπῇ, καὶ χρημάτων προσόδῳ· καὶ ὅτι μέχρι μὲν τοῦ στρυμόνος ἦν πάροδος, θεσσαλῶν [4] διαγόντων [5] ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν, [6] τοῖς λακεδαιμονίοις· τῆς δὲ γεφύρας μὴ κρατούντων, ἄνωθεν μὲν μεγάλης οὔσης ἐπὶ πολὺ λίμνης τοῦ ποταμοῦ, τὰ δὲ πρὸς ἠιόνα [7] τριήρεσι τηρουμένων, οὐκ ἂν δύνασθαι προελθεῖν· τότε δὲ * [8] ῥᾴδια ἤδη ἐνομίζετο γεγενῆσθαι. καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐφοβοῦντο μὴ ἀποστῶσιν. ὁ γὰρ Βρασίδας ἔν τε τοῖς ἄλλοις μέτριον ἑαυτὸν παρεῖχε, καὶ ἐν τοῖς λόγοις πανταχοῦ ἐδήλου ὡς ἐλευθερώσων τὴν ἑλλάδα ἐκπεμφθείη. καὶ αἱ πόλεις πυνθανόμεναι αἱ τῶν ἀθηναίων ὑπήκοοι, τῆς τε ἀμφιπόλεως τὴν ἅλωσιν, καὶ ἃ παρέχεται, τήν τε ἐκείνου πρᾳότητα, μάλιστα δὴ ἐπήρθησαν εἰς τὸ νεωτερίζειν. καὶ ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς αὐτὸν κρύφα, ἐπιπαριέναι τε κελεύοντες, καὶ βουλόμενοι αὐτοὶ ἕκαστοι πρῶτοι ἀποστῆναι. καὶ γὰρ καὶ ἄδεια ἐφαίνετο αὐτοῖς, ἐψευσμένοις μὲν τῆς ἀθηναίων δυνάμεως ἐπὶ τοσοῦτον ὅση ὕστερον διεφάνη, τὸ δὲ πλέον βουλήσει κρίνοντες ἀσαφεῖ, ἢ προνοίᾳ ἀσφαλεῖ. * [9] εἰωθότες οἱ ἄνθρωποι, οὗ μὲν ἐπιθυμοῦσιν, [10] ἐλπίδι ἀπερισκέπτῳ διδόναι· ὃ δὲ μὴ προσίενται, λογισμῷ αὐτοκράτορι διωθεῖσθαι. ἅμα δὲ τῶν ἀθηναίων ἐν τοῖς βοιωτοῖς νεωστὶ πεπληγμένων, καὶ τοῦ Βρασίδου [11] ἐφολκὰ καὶ οὐ τὰ ὄντα λέγοντος,

γρ. προσελθεῖν· τότε δὲ ῥᾴδια ἤδη ἐνόμιζε

Quare ad res Amphipolitanas instruēdas, [*& componendas*] se contulit. Et ad eum defecit Myrcinus ciuitas Edonensis, Pittaco Edonorū Rege, à Goaxis liberis, & Braure ipsius vxore cæso. nec multo pòst & Gampselus, & OEsyme [*idem fecerunt:*] sunt autem istæ [*ciuitates*] Thasiorū coloniæ. Perdiccas autem, qui statim post [*Amphipolim*] captam adfuerat, [*Brasidam*] in his rebus constituendis adiuuabat. Amphipoli autem capta, Athenienses vehementer trepidare cœperunt, præsertim quòd hæc ciuitas ipsis esset perutilis, tum propter materiam ad naues ædificādas aptam, quæ illinc mittebatur, tum propter pecuniarum prouentum, [*& vectigalia, quæ inde pendebantur,*] tum etiam quòd aduersus ipsorum socios ad Strymonem vsque, Thessalis deducentibus, accessus Lacedæmoniis [*iam*] pateret. Nam nisi [*Lacedæmonij*] pontem in sua potestate habuissent, quòd à superiore quidem [*pontis*] parte, [*quæ loca mediterranea spectabat,*] ingens, longeq; patēs fluminis palus esset, ab illa verò parte, quæ Eïonem spectabat, [*Athenienses*] cum sua classe [*transitum*] seruarent, [*illos*] haudquaquā vlterius progredi posse [*existimabant.*] Tūc verò facilis [*accessus*] iam esse existimabatur. Et [*ideo*] verebantur ne socij deficerēt. Nā Brasidas cùm in cæteris [*rebus*] se moderatum præbebat, tum verò verbis vbiq; declarabat se [*à Lacedæmoniis*] ad Græciam liberandam emissum. Quare cùm ciuitates, quæ Atheniensium imperio parebant, audirent & Amphipolim captam, & quæ [*vir ille*] præstabat, illiusque mansuetudinem, tunc ad res nouandas maximè erectæ fuerunt. Et caduceatores ad eum clàm mittebant, rogantes vt [*ad se*] accederet, & pro se quique ad illum primi deficere cupientes. nam impunitas ipsis [*fore*] videbatur, [*& sine periculo se defectionem facturos sperabant,*] partim quidem, quòd falso putassent Atheniensium potentiam non esse tantam, quantam postea manifestè fuisse constitit: partim verò, quòd incerta voluntate magis, quàm certa prouidentia [*ita*] iudicarent. Homines enim id quidem, quod cupiunt, inconsideratæ spei permittere; quod verò non cupiunt, id rationis pertinacia reiicere consueuerunt. Præterea tum quòd Athenienses cladem in Bœotia recens accepissent, tum quòd Brasidas verbis ad animos hominum alliciendos appositis vteretur, nec vera referret,

[1] Αὐτῷ προσεχώρησε] τῷ Βρασίδᾳ. [2] Καὶ οἰσύμη] ἀπὸ κοινοῦ τὸ προσεχώρησε. [3] Ξυγκαθίστη ταῦτα] συνεβεβαίου. [4] Διαγόντων] διαβιβαζόντων. [5] Ἐπὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν] τῶν ἀθηναίων. [6] Τοῖς λακεδαιμονίοις] τὸ ἑξῆς, πάροδος τοῖς λακεδαιμονίοις. [7] Τριήρεσι τηρουμένων] αἰτιατικῇ, τηρουμένων τῶν ἀθηναίων. *[8] Ῥᾳδία] πάροδος. Æ. P. *[9] Εἰωθότες οἱ ἄνθρωποι] ἀπλῶς, ἀντὶ τοῦ, εἰωθότων τῶν ἀνθρώπων. Æ. P. [10] Ἐλπίδι ἀπερισκέπτῳ διδόναι] ἑαυτοὺς δηλονότι. [11] Ἐφολκὰ] ἤγουν ἐπαγωγά.

Athe-

Athenienses non ausos esse confligere secum apud Nisæam, vbi suum exercitum solum haberet, confidebant, & nullũ contra se venturum credebant. Potissimùm verò, propter rerum nouarum studium, quod in præsentia voluptatem [*ipsis*] afferebat; simul quòd [*tunc*] primùm Lacedæmoniorum, qui [*belli gerendi*] cupiditate flagrabant, periculum essent facturi, ad quoduis discrimen adeundũ erant parati. Quæ cùm [*Brasidas & Athenienses*] intellexissent, Atheniẽses quidẽ, vt in illis temporum angustiis, & hyeme licebat, [*præsidia*] in vrbes dimiserũt. Ille verò, cum nuntiũ Lacedæmonem misisset, [*alias*] copias, [*præter eas, quas iam habebat, ad se*] mitti iubebat, & ipse ad Strymonem ad naues cõpingendas se accingebat. Lacedæmonij verò, partim quidem propter inuidiam, qua ciuitatis principes eius gloriæ inuidebant; partim verò, quia suos ciues in insula [*Sphacteria*] captos recuperare, bellumq; finire malebant, [*copias quas petebat,*] ipsi non suppeditarunt. Eadẽ hyeme, Megarenses, cùm lõgos muros, quos Athenienses ipsis ereptos tenebant, recuperassent, eos æquarunt solo. Brasidas verò post Amphipolin captam, cum sociorum exercitu, quẽ habebat, profectus est in Acten, q̃ sic vocatur. Hæc autẽ à fossa, quam Rex [*Persarum*] fecerat introrsus prominet, & Athos ipsius mons excelsus ad Ægæũ pelagus terminatur. Vrbes verò continet, Sanen, Andriorum coloniam, ad ipsam fossam, mare versus, quod Eubœam spectat, & alias, Thyssum, & Cleonas, & Acrothoos, & Olophyxum, & Dion, quæ à promiscuis barbarorum bilinguium gentibus habitantur. Quin etiam exigua quædam gentis Chalcidicæ pars [*illic*] inest: sed maxima [*gentium illarum*] pars est Pelasgica, ex illis Tyrrhenis, qui Lemnũ & Athenas quondam incoluerunt, & Bisaltica, & Crestonica, & Edonica. Habitant autẽ in paruis oppidulis. Harum pleræq; ad Brasidam defecerunt: sed Sane, & Dion [*ipsi*] restitit. Et [*ideo Brasidas*] illic habẽs statiua, regionem ipsarũ, vastabat.

ὡς αὐτῷ ἐπὶ νίσαιαν τῇ ἑαυτοῦ μόνῃ στρατιᾷ οὐκ ἠθέλησαν οἱ ἀθηναῖοι ξυμβαλεῖν, ἐθάρρουν, καὶ ἐπίστευον μηδένα ἂν ἐπὶ σφᾶς βοηθῆσαι. τὸ δὲ μέγιστον, διὰ τὸ ἡδονὴν ἔχον ἐν τῷ αὐτίκα, καὶ ὅτι *[1] τὸ πρῶτον λακεδαιμονίων ὀργώντων ἔμελλον πειράσεσθαι, κινδυνεύειν παντὶ τρόπῳ ἑτοῖμοι ἦσαν. ὧν αἰσθανόμενοι οἱ μὲν ἀθηναῖοι φυλακάς, ὡς ἐξ ὀλίγου καὶ ἐν χειμῶνι, διέπεμπον ἐς τὰς πόλεις· ὁ δέ, *[2] ἐς τὴν λακεδαίμονα ἐφιέμενος, στρατιάν τε προσαποστέλλειν ἐκέλευε, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ στρυμόνι ναυπηγίαν τριήρων παρεσκευάζετο. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, τὰ μὲν καὶ φθόνῳ ἀπὸ τῶν πρώτων ἀνδρῶν οὐχ ὑπηρέτησαν αὐτῷ, τὰ δέ, καὶ βουλόμενοι μᾶλλον τούς τε ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι, καὶ τὸν πόλεμον καταλῦσαι. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, μεγαρῆς τά τε μακρὰ τείχη, ἃ σφῶν οἱ ἀθηναῖοι εἶχον, κατέσκαψαν ἑλόντες ἐς ἔδαφος· καὶ βρασίδας μετὰ τὴν ἀμφιπόλεως ἅλωσιν ἔχων τοὺς ξυμμάχους, στρατεύει ἐπὶ τὴν ἀκτὴν καλουμένην. ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ βασιλέως διορύγματος ἔσω προὔχουσα, καὶ ὁ ἄθως αὐτῆς ὄρος ὑψηλὸν τελευτᾷ ἐς τὸ αἰγαῖον πέλαγος. πόλεις δὲ ἔχει, σάνην μέν, ἀνδρίων ἀποικίαν, παρ' αὐτὴν τὴν διώρυχα, ἐς τὸ πρὸς εὔβοιαν πέλαγος τετραμμένην· τὰς δὲ ἄλλας, θύσσον, καὶ κλεωνάς, καὶ ἀκροθῴους, καὶ ὀλόφυξον, καὶ δῖον· αἳ οἰκοῦνται ξυμμίκτοις ἔθνεσι βαρβάρων διγλώσσων. καί τι [3] καὶ χαλκιδικὸν ἔνι βραχύ, τὸ δὲ πλεῖστον, πελασγικόν, τῶν καὶ λῆμνόν ποτε καὶ ἀθήνας τυρσηνῶν οἰκησάντων, καὶ βισαλτικόν, καὶ κρηστωνικόν, καὶ ἠδῶνες. [4] κατὰ δὲ μικρὰ πολίσματα οἰκοῦσι. καὶ οἱ μὲν πλείους προσεχώρησαν τῷ βρασίδᾳ, σάνη δὲ καὶ δῖον ἀντέστη· καὶ αὐτῶν τὴν χώραν ἐμμείνας τῷ στρατῷ ἐδῄου.

---

*[1] Τὸ πρῶτον] τούτων ὁ νοῦς διπλός ἐστιν· ἢ γὰρ οὕτω ταῦτα ληπτέον, καὶ οἱ τοῖς τοῦ Βρασίδου λόγοις πεισθέντες, τὸ πρῶτον, τότε πρῶτον, ἔμελλον πειράσεσθαι, ἤγουν πεῖραν λήψεσθαι τῶν λακεδαιμονίων ὀργώντων, ἤγουν πολεμεῖν ἄγαν ἐπιθυμούντων, καὶ διὰ τοῦτο κινδυνεύειν π. τ. ἑ. ἦσαν· καὶ γὰρ τοῖς ἀπείροις ὁ πόλεμος γλυκὺς φαίνεται, μάλιστα δὲ τοῖς νεωτερίζειν τι βουλομένοις, καὶ μειζόνων ὀρεγομένοις, καὶ τὰ πράγματα καλῶς αὐτοῖς προχωρήσειν ἐλπίζουσιν. ὁ δὲ κάτω ὁ Βρασίδας λέγει, ταῦτα βεβαιοῖ. οὐδ' ἂν σφῶν, τῶν λακεδαιμονίων, πειρασαμένοις αὐτούς· καὶ τὰ ἑξῆς. pag. 328. ἢ καί, ὅτι οἱ λακεδαιμόνιοι τὸ πρῶτον ἤγουν πρῶτοι, εἴπερ ποτὲ ὤργων, τουτέστι πολεμεῖν ἄγαν ἐπεθύμουν, καὶ μεγάλην δύναμιν ἔχειν, καὶ πολεμικοὶ εἶναι ἐφαίνοντο, διὰ τοῦτο καὶ οἱ τῶν ἀθηναίων ὑπήκοοι τοῖς τοῦ Βρασίδου λόγοις μᾶλλον θαρσυνόμενοι ἔμελλον τῆς τύχης τῆς πολεμικῆς πειράσεσθαι, καὶ π. τ. κινδυνεύειν ἕτοιμοι ἦσαν. *AE. P.*

*[2] Ἐς τὴν λακεδαίμονα ἐφιέμενος] ἀντὶ τοῦ, ἄγγελον ἐς τ. Λ. πέμψας, καὶ ἐφιέμενος ἐκέλευε τοὺς λακεδαιμονίους ἑτέραν στρατιὰν αὐτῷ ἀποστέλλειν πρὸς ἐκείνην, ἣν ἤδη μεθ' ἑαυτοῦ εἶχεν. *AE. P.*

[3] Καὶ χαλκιδικὸν ἔνι] ἔθνος δηλονότι.

[4] Κατὰ δὲ μικρὰ πολίσματα] ἤγουν ἐν μικροῖς πολίσμασι.

ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, εὐθὺς στρατεύει ἐπὶ τορώνην τὴν χαλκιδικὴν, κατεχομένην ὑπὸ ἀθηναίων. καὶ αὐτὸν ἄνδρες ὀλίγοι ἐπήγοντο, ἕτοιμοι ὄντες [1] τὴν πόλιν παραδοῦναι· καὶ ἀφικόμενος νυκτὸς ἔτι καὶ περὶ ὄρθρον, [2] τῷ στρατῷ ἐκαθέζετο πρὸς τὸ διοσκούρειον, ὃ ἀπέχει τῆς πόλεως τρεῖς μάλιστα σταδίους. τὴν μὲν οὖν ἄλλην πόλιν τῶν τορωναίων, καὶ τοὺς ἀθηναίους τοὺς ἐμφρουροῦντας ἔλαθεν· [3] οἱ δὲ πράσσοντες αὐτῷ, εἰδότες ὅτι ἥξοι, καὶ προσελθόντες τινὲς αὐτῶν λάθρα ὀλίγοι, ἐτήρουν τὴν πρόσοδον· καὶ ὡς ᾔσθοντο παρόντα, ἐσκομίζουσι παρ' αὐτοὺς ἐγχειρίδια ἔχοντας ἄνδρας ψιλοὺς ἑπτά. τοσοῦτοι γὰρ μόνον, ἀνδρῶν εἴκοσι τὸ πρῶτον ταχθέντων, οὐ κατέδεισαν ἐσελθεῖν· (ἦρχε δὲ αὐτῶν Λυσίστρατος ὀλύνθιος) οἳ διαδύντες διὰ τοῦ πρὸς τὸ πέλαγος τείχους, καὶ λαθόντες, τούς τε ἐπὶ τοῦ ἀνωτάτω φυλακτηρίου φρουροὺς, οὔσης τῆς πόλεως πρὸς τὸν λόφον, ἀναβάντες διέφθειραν, καὶ τὴν κατὰ κάναστραῖον πυλίδα διήρουν. ὁ δὲ Βρασίδας τῷ μὲν ἄλλῳ στρατῷ ἡσύχαζεν, ὀλίγον προελθών· ἑκατὸν δὲ πελταστὰς προπέμπει, ὅπως ὁπότε πύλαι τινὲς ἀνοιχθεῖεν, καὶ τὸ σημεῖον ἀρθείη ὃ ξυνέκειτο, πρῶτοι ἐσδράμοιεν. [4] καὶ οἱ μὲν, χρόνου ἐγγιγνομένου, καὶ θαυμάζοντες, κατὰ μικρὸν ἔτυχον ἐγγὺς τῆς πόλεως προσελθόντες. οἱ δὲ τῶν τορωναίων ἔνδοθεν παρασκευάζοντες μετὰ τῶν ἐσεληλυθότων, ὡς * [5] αὐτοῖς ἥ τε πυλὶς διήρητο, καὶ αἱ κατὰ τὴν ἀγορὰν πύλαι, τοῦ μοχλοῦ διακοπέντος, ἀνεῴγοντο, πρῶτον μὲν κατὰ τὴν πυλίδα τινὰς περιαγαγόντες ἐσεκομίσαντο, ὅπως κατὰ νώτου καὶ ἀμφοτέρωθεν τοὺς ἐν τῇ πόλει οὐδὲν εἰδότας ἐξαπίνης φοβήσειαν· ἔπειτα τὸ σημεῖόν τε τοῦ πυρὸς, ὡς εἴρητο, ἀνέσχον, καὶ διὰ τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν πυλῶν τοὺς λοιποὺς ἤδη τῶν πελταστῶν ἐσεδέχοντο. καὶ ὁ Βρασίδας, ἰδὼν τὸ ξύνθημα, ἔθει δρόμῳ, ἀναστήσας τὸν στρατὸν, ἐμβοήσαντάς τε ἀθρόον, καὶ ἔκπληξιν πολλὴν τοῖς ἐν τῇ πόλει παρασχόντας.

γρ. καὶ τὸ μὲν δῆλον

γρ. αἰωπάτω

A sed cùm imperata facere nollet, continuò castra mouit aduersus Toronam Chalcidicam, quam Athenienses tenebant. Ipsúque pauci quidã, qui vrbem dedere parati erant, [adeò veniendum] solicitabant. Et cùm [eò] peruenisset dum adhuc nox esset, iam circa primum diluculum, cum exercitu consedit ad Castoris, & Pollucis templum, quod ab vrbe tribus ferme stadiis distat. Atque cæteris quidem Toronæis, qui in vrbe erant, & Atheniensibus, qui ibi præsidio erant, eius aduentus erat igno- B tus, sed qui cum eo de vrbis proditione egerant, cùm eum venturum scirent: & aliquot ex ipsis ad eum clàm accessissent, ipsius aduentum obseruabant. Cùm autem eum iam adesse sensissent, ad se deduxerunt septem viros, qui nulla alia arma præter pugiones habebant. Tot enim duntaxat ex viginti viris, quibus primùm negotiũ fuerat, ingredi nõ dubitarunt: (Lysistratus verò Olynthius ipsos ducebat) qui cùm per murum ad mare vergentem, [*in vrbem*] clam penetrassent, & in summam C arcem ascendissent, milites præsidiarios, qui in ea erant (vrbs enim in colle sita erat) interfecerunt, & portulam, quæ Canastræum versus erat, perfregerunt. Brasidas verò cum cæteris quidem copiis aliquantulũ progressus, quiescebat: sed centum peltatos præmisit, vt, simul ac portæ aliquæ apertæ fuissent: & signum, de quo inter eos conuenerat, sublatũ fuisset, primi irrumperent. Atque hi quidem, cùm mora fieret, & mirarentur [*quænã esset huius moræ causa,*] paulatim ad vrbem accede- D bant. Toronæi verò, qui cum [*Brasidæ militibus iam*] ingressis, in vrbe rem adornabant, cùm portulã perfregissent: & portas, quæ ad forum ducebant, diffracto vecte aperuissent, primùm quidem quosdam per portulã circunductos introduxerũt, vt oppidanos rerũ quæ gerebãtur, prorsus ignaros, & à tergo, & ab vtroq; latere repentè aggressi terrerẽt. Deinde verò ignis signũ, quod condictum fuerat, sustulerũt, & per portas, quæ ad forum ducebant, iam reliquos peltatos [*in vrbem*] receperunt. Brasidas autem signo, de quo inter ipsos conue- E nerat, conspecto, cursu cõtendit, cum suis copiis excitatis, quę clamore simul sublato metum ingentem oppidanis incusserunt.

---

[1] Τὴν πόλιν παραδοῦναι] τὴν τορώνην. [2] Τῷ στρατῷ ἐκαθέζετο] σὺν τῷ στρατῷ. [3] Οἱ δὲ πράσσοντες αὐτῷ] ἤγουν συνεργοῦντες τὰ τῆς προδοσίας. [4] Καὶ οἱ μὲν, χρόνου ἐγγινομένου] οἱ πελτασταί. * [5] Αὐτοῖς διήρητο] ὑπ' αὐτῶν διήρητο. καὶ γὰρ ἄνω εἶπε, τὴν πυλίδα διήρουν. Æ. P.

Atque

Atq; alij quidem protinus per portas irruperunt, alij verò per trabes quadrangulares, quæ muro collapso, qui reficiebatur, ad saxa tollenda erant appositæ. Brasidas igitur, totaq; multitudo confestim ad superiorem, ac eminentiorem vrbis partem se conuertit, quòd eã à summo, & prorsus occupare vellet, [*vt eius arce, locisq́ superioribus occupatis eam in sua potestate firmius teneret.*] Reliqua verò multitudo per omnes [*vrbis*] partes nullo discrimine discurrebat. At Toronæorum, dũ vrbs caperetur, maior quidem pars rerum ignara tumultuabatur, [*& vehementer trepidabat.*] proditionis verò autores, & quibus hæc placebant, statim se coniunxerunt cum iis, qui ingressi erant. Athenienses verò (erant enim grauis armaturæ milites ad quinquaginta, qui in foro dormiebant) cùm hoc sensissent, aliquot quidem ipsorum, qui in eorum manus inciderant, cæsi sunt, reliqui verò, partim itinere pedestri, partim ad duas naues, quæ excubias agebant, fuga se recipientes, euaserunt in Lecythum, præsidium, quod ipsi tenebant, occupata arce, quæ angusto Isthmo ad mare intercepta erat. Confugerunt autem ad eos, & Toronęorum, quotquot eorum erant studiosi. Cùm autem dies iam illuxisset, & vrbs costanter teneretur, Brasidas Toronæis quidem, qui ad Athenienses confugerant, & cum ipsis erant, per caduceatorem edixit, vt quisquis vellet, ad sua egressus, sine metu, [*liberé*] in ciuitate ex patriis institutis viueret. Athenienses verò, caduceatore ad eos misso, accepta fide, & sua absportantes, Lecytho, quippe quòd Chalcidensium esset, exire iussit. Illi verò se quidem [*locum*] non deserturos dixerũt: sed tamen postularunt, vt sibi per vnius diei spatium ad suorum cadauera suscipiẽda fidem daret. Hic verò fide publica interposita duos [*dies ipsis*] concessit. His autem [*diebus*] & ipse vicina ædificia firmauit, & Athenienses sua. Et consilio Toronæorum coacto, iisdem verbis apud ipsos, quibus & apud Acanthios, est vsus: Non esse æquum, eos, qui secum de vrbe dedenda trãsegissent, existimari aut [*cæteris*] deteriores, aut proditores esse. nec enim pecuniis inductos hoc fecisse, vt ciuitatem in seruitutem redigerent, sed publici commodi causa, vt eam in libertatem vindicarent:

A καὶ οἱ μὲν, κατὰ τὰς πύλας εὐθὺς ἐσέπιπτον· οἱ δὲ, κατὰ δοκοὺς τετραγώνους, αἳ ἔτυχον τῷ τείχει πεπτωκότι καὶ οἰκοδομουμένῳ, πρὸς λίθων ἀνολκὴν προσκείμεναι. Βρασίδας μὲν οὖν καὶ τὸ πλῆθος εὐθὺς ἄνω καὶ ἐπὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως ἐτράπετο, βουλόμενος κατ' ἄκρας καὶ βεβαίως ἑλεῖν αὐτήν. ὁ δὲ ἄλλος ὅμιλος κατὰ πάντα ὁμοίως ἐσκεδάννυντο. τῶν δὲ τορωναίων, γιγνομένης τῆς ἁλώσεως, τὸ μὲν πολὺ οὐδὲν εἰδὸς ἐθορυβεῖτο, [1] οἱ δὲ πράσσον-
B τες, καὶ οἷς ταῦτα ἤρεσκε, μετὰ τῶν εἰσελθόντων εὐθὺς ἦσαν. οἱ δὲ ἀθηναῖοι (ἔτυχον γὰρ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὁπλῖται καθεύδοντες ὡς πεντήκοντα) ἐπειδὴ ᾔσθοντο, οἱ μέν τινες ὀλίγοι διαφθείρονται [2] ἐν χερσὶν αὐτῶν, τῶν δὲ λοιπῶν, οἱ μὲν, πεζῇ, οἱ δὲ, ἐς τὰς ναῦς αἳ ἐφρούρουν δύο καταφυγόντες, διασώζονται ἐς τὴν λήκυθον τὸ φρούριον ὃ εἶχον αὐτοὶ, καταλαβόντες [3] ἄκρον τῆς πόλεως ἐς τὴν θάλασσαν ἀπειλημμένον ἐν στενῷ ἰσθμῷ. κατέφυγον δὲ
C καὶ τῶν τορωναίων ἐς αὐτοὺς ὅσοι ἦσαν [4] σφίσιν ἐπιτήδειοι. γεγενημένης δὲ ἡμέρας ἤδη, καὶ βεβαίως τῆς πόλεως ἐχομένης, ὁ Βρασίδας τοῖς μὲν μετὰ τῶν ἀθηναίων τορωναίοις καταπεφευγόσι κήρυγμα ἐποιήσατο, τὸν βουλόμενον, [5] ἐπὶ τὰ ἑαυτοῦ ἐξελθόντα, [6] ἀδεῶς πολιτεύειν. τοῖς δὲ ἀθηναίοις κήρυκα προσπέμψας, ἐξιέναι ἐκέλευεν ἐκ τῆς ληκύθου ὑποσπόνδους, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας, ὡς οὔσης χαλκιδέων. οἱ δὲ, ἐκλείψειν μὲν οὐκ
D ἔφασαν, σπείσασθαι δὲ σφίσιν [7] ἐκέλευον ἡμέραν τοὺς νεκροὺς ἀνελέσθαι. ὁ δὲ, ἐσπείσατο δύο. [8] ἐν ταύταις δὲ αὐτός τε τὰς ἐγγὺς οἰκίας ἐκρατύνατο, καὶ ἀθηναῖοι * [9] τὰ σφέτερα. καὶ ξύλλογον τῶν τορωναίων ποιήσας, ἔλεξε τοῖς ἐν τῇ ἀκάνθῳ παραπλήσια· ὅτι οὐ δίκαιον εἴη οὔτε τοὺς πράξαντας [10] πρὸς αὐτὸν τὴν λῆψιν τῆς πόλεως, χείρους, οὐδὲ προδότας ἡγεῖσθαι. [11] οὐδὲ γὰρ ἐπὶ δουλείᾳ, οὐδὲ χρήμασι πεισθέντας δρᾶσαι τοῦτο,
E ἀλλ' ἐπὶ ἀγαθῷ καὶ ἐλευθερίᾳ τῆς πόλεως·

---

[1] Οἱ δὲ πράσσοντες] τὰ τῆς προδοσίας. [2] Εν χερσὶν αὐτῶν] τῶν περὶ τὸν Βρασίδαν. [3] Ακρον τῆς πόλεως] ἤγουν, τῆς τορώνης. [4] Σφίσιν ἐπιτήδειοι] φίλοι. [5] Επὶ τὰ ἑαυτοῦ ἐξελθόντα] τῆς ληκύθου. [6] Αδεῶς πολιτεύειν] πράττειν κατὰ τὸ ἔθος τῆς πολιτείας. [7] Εκέλευον ἡμέραν] μίαν δηλονότι. [8] Εν ταύταις δὲ] ταῖς ἡμέραις δηλονότι. * [9] Τὰ σφέτερα] οἰκοδομήματα, εἴτε οἰκήματα Æ. P. [10] Πρὸς αὐτὸν τὴν λῆψιν] ἤγουν τὴν χείρωσιν. [11] Οὐδὲ γὰρ ἐπὶ δουλείᾳ] τῆς πόλεως δηλονότι.

οὔτε τοὺς μὴ μετασχόντας οἴεσθαι[1] μὴ τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι. ἀφῖχθαι γὰρ οὐ διαφθερῶν οὔτε πόλιν οὔτε ἰδιώτην οὐδένα. τὸ δὲ κήρυγμα ποιήσασθαι τούτου ἕνεκα τοῖς παρ' Ἀθηναίοις καταπεφευγόσιν, ὡς ἡγούμενος οὐδὲν χείρους τῇ ἐκείνων φιλίᾳ· *[2] οὐδ' ἂν σφῶν πειρασαμένους αὐτοὺς, τῶν Λακεδαιμονίων δοκεῖν ἧσσον, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον, ὅσῳ δικαιότερα πράσσουσιν, εὔνους ἂν σφίσι γενέσθαι· ἀπειρίᾳ δὲ νῦν πεφοβῆσθαι. τούς τε πάντας παρασκευάζεσθαι ἐκέλευεν ὡς βεβαίους τε[3] ἐσομένους ξυμμάχους, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε ἤδη ὅ,τι ἂν ἁμαρτάνωσιν, αἰτίαν ἕξοντας. τὰ δὲ πρότερα οὐ σφᾶς ἀδικεῖσθαι, ἀλλ' ἐκείνους μᾶλλον ὑπ' ἄλλων κρεισσόνων· καὶ ξυγγνώμην εἶναι εἴ τι ἠναντιοῦντο. καὶ ὁ μὲν, τοιαῦτα εἰπὼν, καὶ παραθαρσύνας,[4] διελθουσῶν τῶν σπονδῶν τὰς προσβολὰς ἐποιεῖτο τῇ Ληκύθῳ. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἠμύνοντό τε[5] ἐκ φαύλου τειχίσματος, καὶ ἀπ' οἰκιῶν ἐπάλξεις ἐχουσῶν. καὶ μίαν μὲν ἡμέραν[6] ἀπεκρούσαντο· τῇ δ' ὑστεραίᾳ, μηχανῆς μελλούσης προσάξεσθαι αὖθις ἀπὸ τῶν ἐναντίων, ἀφ' ἧς πῦρ ἐνήσειν διενοοῦντο ἐς τὰ ξύλινα παραφράγματα, καὶ προσιόντος ἤδη τοῦ στρατεύματος ᾗ ᾤοντο μάλιστα αὐτὴν προσκομιεῖν τὴν μηχανὴν, καὶ ἦν *[7] ἐπιμαχώτατον, πύργον ξύλινον ἐπ' οἴκημα ἀντέστησαν, καὶ ὕδατος ἀμφορέας πολλοὺς καὶ πίθους[8] ἀνεφόρησαν, καὶ λίθους μεγάλους· ἄνθρωποί τε πολλοὶ ἀνέβησαν. τὸ δὲ οἴκημα, λαβὸν μεῖζον ἄχθος, ἐξαπίνης κατερράγη· καὶ ψόφου πολλοῦ γενομένου, τοὺς μὲν ἐγγὺς καὶ ὁρῶντας τῶν Ἀθηναίων ἐλύπησε μᾶλλον ἢ ἐφόβησεν· οἱ δὲ ἄπωθεν, καὶ μάλιστα οἱ διὰ πλείστου, νομίσαντες ταύτῃ ἑαλωκέναι ἤδη *[9] τὸ χωρίον, φυγῇ ἐς τὴν θάλασσαν καὶ τὰς ναῦς ὥρμησαν.

A nec [*æquū esse,*] eos qui [*eorundem consiliorum de vrbis deditione initorum*] participes non extitissent, existimare [*se*] non iisdē [*bonis*] fruituros, [*quibus illi, quorum opera vrbs dedita fuisset.*] se enim [*eò*] venisse [*dicebat*] non ad perdēdam ciuitatem, aut aliquē priuatum. Idcirco autem se edictū proposuisse illis, qui ad Athenienses cōfugerant, quòd [*eos cæteris*] haud deteriores censeret, ob amicitiā, quæ ipsis cū illis intercessisset. neque se existimare ipsos, vbi periculum fecerint ipsorum Lacedæmoniorū, minus B beneuolos ipsis fore: sed multò magis [*beneuolos ipsis fore,*] quando magis [*Lacedæmonij, quàm Athenienses,*] se viros æquos præstant. Iam verò [*illos*] propter imperitiam, [*quòd Lacedæmoniorum, ipsorumq́; fidei nullum periculum adhuc fecissent,*] territos fuisse [*dicebat.*] Omnes autem hortabatur, vt [*animis*] se præpararent ad societatem, [*quam cum Lacedæmoniis inirent,*] constanter tuendam, & ad omnium eorum, quæ iam posthac peccarent, culpam sustinendam. nā quod ad res præteritas attineret, nulla iniuria se affectos esse: sed illos potiùs ab a- C liis potentioribus, & si quid [*sibi*] fuissent aduersati, veniam [*ipsis*] esse dandam. Hic igitur, cùm hæc dixisset, eosque bono animo esse iussisset: vbi [*induciarum, &*] fidei datæ tempus præteriit, Lecythum oppugnare cœpit. Athenienses verò è munitione parū firma, & ex ædificiis pinnas habentibus sese defendebant. Et vnum quidem diem [*vim hostilem*] propulsarunt. Postridie verò, cùm aduersarij machinam ipsis essent admoturi, ex qua ignē in ligneas munitiones iniicere in animo habebant, D cumq; exercitus iam accessisset ad eā partem ad quam potissimū [*Athenienses,*] machinam ab ipsis admotum iri putabant, & quâ [*munitio*] maximè expugnari poterat, ligneā turrim ædificio impositam [*ei*] opposuerūt, & multas aquæ amphoras, & dolia, & ingentia saxa [*eò*] comportarunt. multiq; mortales [*illuc*] ascenderunt. Ædificium autem, q, onus suscepisset grauius, quàm quod sustinere posset, repentè disruptū est: editoq; ingenti fragore, Athenienses quidem, qui prope erāt, & rem cernebant, maiore dolore, quā metu affecit. Qui verò procul aberant, præcipuè verò remotissimi quiq;, existimantes munitionem ab illa parte iam esse captā, fuga ad mare, & ad naues cōtenderunt.

[1] Μὴ τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι] τοῖς προδόταις. *[2] Οὐδ' ἂν σφῶν πειρασαμένους αὐτούς] ἐκ τούτων δῆλον πῶς καὶ πιθανώτατα νοητέον εἴη τὰ ἐν τοῖς ἄνω λεγόμενα, Λακεδαιμονίων ὀργώντων ἔμελλον πειράσεσθαι. τὸ δὲ ἑξῆς, καὶ τὸ πλῆρες τῆς ἐννοίας τοῦτο· οὐδ' ἔφη αὐτὸν δοκεῖν, ἤγουν νομίζειν, αὐτοὺς τοὺς Τορωναίους ἧσσον ἂν γενέσθαι εὔνους σφίσιν, ἤγουν αὐτοῖς τοῖς Λακεδαιμονίοις, πειρασαμένους σφῶν τῶν Λακεδαιμονίων, πεῖραν αὐτῶν τῶν Λακεδαιμονίων λαβόντας, ἐὰν αὐτῶν τῶν Λακ. πεῖραν λάβωσι, καὶ τῆς αὐτῶν πίστιν πρὸς τοὺς ξυμμάχους γνῶσιν, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον αὐτοὺς αὐτοῖς εὔνους ἔσεσθαι, ὅσῳ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι δικαιότερα τῶν Ἀθηναίων πράσσουσιν. Æ. P. [3] Ἐσομένους ξυμμάχους] τῶν Λακεδαιμονίων. [4] Διελθουσῶν τῶν σπονδῶν] τῶν ἡμερῶν τῶν σπονδῶν. [5] Ἐκ φαύλου τειχίσματος] μικροῦ. [6] Ἀπεκρούσαντο] οἱ ἐν τῇ Ληκύθῳ Ἀθηναῖοι. *[7] Ἐπιμαχώτατον] καὶ ᾗ τὸ τείχισμα ἦν ἐπιμαχώτατον. Æ. P. [8] Ἀνεφόρησαν] ἀνεβίβασαν. *[9] Τὸ χωρίον] τὸ τείχισμα, τὸ τῆς Ληκύθου φρούριον. Æ. P.

Brasidas verò, cùm animaduertisset ipsos A [*propugnaculi*] pinnas deseruisse, & videret id, quod acciderat, cum suis copiis irruens, munitionem confestim capit. & quotquot in ea deprehendit, interfecit. Tunc Athenienses quidem, cum hoc modo locum illum deseruissent, nauigiis, nauibusque, Pallenen se receperunt. Brasidas verò (nam in Lecytho erat Palladis templum, &, cùm eam esset oppugnaturus, per præconis vocem edixerat, se triginta argenti minas ei daturum, qui primus murum conscendisset) ratus illum locum aliqua alia, quàm humana ratione captum, cùm illas triginta minas Deæ, ad templum [*ædificandum*] dedit, tum etiam euersa Lecytho, eaque refecta, totum eius solum [*illi*] dicauit. Atque hîc quidem reliquum hyemis tempus consumpsit tum in locis, quæ tenebat, stabiliendis, tũ in clandestinis consiliis ineundis, quibus alia in suam potestatẽ redigeret. Hac autem hyeme exacta, octauus belli annus excessit. Ineunte autem sequentis æstatis vere, Lacedæmonij, & Athenienses statim annuas inducias fecerunt: Athenienses quidem, quòd existimarent Brasidam nullam, præterea suorum [*sociorum*] ciuitatem ad defectionem faciendam amplius impulsurum, priusquam ad bellum se per otium comparassent, simul etiam, si res sibi feliciter succederet, se compositionem, [*pacemque*] diuturniorem facturos. Lacedæmonij verò, quòd putarent Athenienses ea metuere, quæ reapse metuebant, datóque malorum, ac miseriarum laxamento, vbi [*pacis*] periculum fecissent, [*pacisque commoda gustassent*] maiore compositionis, [*pacisq;*] faciendæ desiderio flagraturos, sibiq; restitutis viris, [*quos in insula Sphacteria ceperant, & Athenas transportarant,*] ad pacem vel diuturniorem faciendam promptiores futuros. Plurimi enim faciebant suos ciues recuperare, dũ Brasidas adhuc rem feliciter gereret. Nam si ipse [*Brasidas*] maiores progressus [*in bello singulos in dies*] fecisset, & res æquasset, futurum erat, vt his quidem [*suis ciuibus*] priuarentur, cùm illis verò [*Atheniensibus,*] æquis viribus certantes, belli fortunam periclitarentur, illosq; fortasse vincerent. Induciæ igitur inter ipsos, ipsorumq; socios factæ sunt, in hæc verba: Quod ad templum, atq; oraculũ Apollinis Py-

καὶ ὁ Βρασίδας ὡς ᾔσθετο αὐτοὺς ἀπολείποντάς τε τὰς ἐπάλξεις, καὶ τὸ γιγνόμενον ὁρῶν, [1] ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ, εὐθὺς τὸ τείχισμα λαμβάνει· καὶ ὅσους ἐγκατέλαβε, διέφθειρε. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τοῖς τε πλοίοις καὶ ταῖς ναυσί, τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐκλιπόντες τὸ χωρίον, ἐς Παλλήνην διεκομίσθησαν· ὁ δὲ Βρασίδας (ἔστι γὰρ ἐν τῇ Ληκύθῳ Ἀθηνᾶς ἱερόν, καὶ ἔτυχε κηρύξας ὅτε ἔμελλε προσβάλλειν, τῷ ἐπιβάντι πρώτῳ τοῦ τείχους, τριάκοντα μνᾶς ἀργυρίου δώσειν) νομίσας ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ ἢ ἀνθρωπείῳ τὴν ἅλωσιν γενέσθαι, τάς τε τριάκοντα μνᾶς τῇ θεῷ ἀπέδωκεν ἐς τὸ ἱερόν, [2] καὶ τὴν λήκυθον καθελὼν, [3] καὶ ἀνασκευάσας, τέμενος ἀνῆκεν ἅπαν. καὶ ὁ μὲν τὸ λοιπὸν τοῦ χειμῶνος ἅ τε εἶχε τῶν χωρίων καθίστατο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπεβούλευε. καὶ τοῦ χειμῶνος διελθόντος, ὄγδοον ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ. Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ Ἀθηναῖοι, ἅμα ἦρι τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους, εὐθὺς [4] ἐκεχειρίαν ἐποιήσαντο ἐνιαύσιον, νομίσαντες, Ἀθηναῖοι μὲν, οὐκ ἂν ἔτι τὸν Βρασίδαν σφῶν [5] προσαποστῆσαι οὐδὲν, πρὶν παρασκευάσαιντο καθ' ἡσυχίαν, [6] καὶ ἅμα εἰ καλῶς σφίσιν ἔχοι, καὶ ξυμβῆναι τὰ πλείω· Λακεδαιμόνιοι δὲ ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ἡγούμενοι ἅπερ ἐδεδίεσαν φοβεῖσθαι, καὶ γενομένης [7] ἀνακωχῆς κακῶν καὶ ταλαιπωρίας, [8] μᾶλλον ἐπιθυμήσειν αὐτοὺς πειρασαμένους, ξυναλλαγῆναί τε, καὶ τοὺς ἄνδρας σφίσιν ἀποδόντας, σπονδὰς ποιήσασθαι καὶ ἐς τὸν πλείω χρόνον. τοὺς γὰρ δὴ ἄνδρας περὶ πλείονος ἐποιοῦντο κομίσασθαι, [9] ὡς ἔτι Βρασίδας εὐτύχει· [10] καὶ ἔμελλον, ἐπὶ μεῖζον χωρήσαντος αὐτοῦ, καὶ ἀντίπαλα καταστήσαντος, τῶν μὲν στέρεσθαι, τοῖς δ' ἐκ τοῦ ἴσου ἀμυνόμενοι, κινδυνεύσειν καὶ κρατήσειν. [11] γίγνεται οὖν ἐκεχειρία αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ξυμμάχοις, ἥδε· ΠΕΡΙ μὲν τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ μαντείου τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυ-

---

[1] Ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ] ἐπιτιθέμενος σὺν τῷ στρατῷ. [2] Καὶ τὴν λήκυθον καθελὼν] τὸ τεῖχος τῆς ληκύθου. [3] Καὶ ἀνασκευάσας] ἀνοικοδομήσας. [4] Ἐκεχειρίαν] ἀργίαν τοῦ πολέμου. [5] Προσαποστῆσαι] ἤγουν, πρὸς οἷς ἀπέστησε. [6] Καὶ ἅμα εἰ καλῶς σφίσιν ἔχοι] ἤγουν, σὺν τούτῳ, εἰ συμφέροι αὐτοῖς ἡ ἐκεχειρία. [7] Ἀνακωχῆς] ἤγουν διακοπῆς. [8] Μᾶλλον ἐπιθυμήσειν αὐτοὺς] ἡγούμενοι δηλονότι ἐπιθυμήσειν τοὺς ἀθηναίους. [9] Ὡς ἔτι Βρασίδας εὐτύχει] ἤγουν τὰ κατὰ τὸν πόλεμον εὐωδοῦτο. [10] Καὶ ἔμελλον] ἐν ἀδήλῳ εἶναι εἰ κρατήσουσιν αὐτῶν. Ἄλλως. ἔμελλον γὰρ, ἰσορρόπως ἀγωνιζόμενοι, κρατήσειν μὲν τῶν ἀθηναίων, τοὺς δὲ ἄνδρας ἀπολέσειν. [11] Γίγνεται οὖν ἐκεχειρία] ὁμολογία λακεδαιμονίων καὶ ἀθηναίων, καὶ τῶν ξυμμάχων.

θίου, δοκεῖ ἡμῖν χρῆσθαι τὸν βουλόμενον ἀδόλως καὶ ἀδεῶς [1] κατὰ τοὺς πατρίους νόμους. τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις [2] ταῦτα δοκεῖ, καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς παροῦσι· Βοιωτοὺς δὲ καὶ Φωκέας πείσειν φασὶν ἐς δύναμιν [3] προσκηρυκευόμενοι. περὶ δὲ τῶν χρημάτων τῶν τοῦ θεοῦ [4] ἐπιμελεῖσθαι [5] ὅπως τοὺς ἀδικοῦντας [6] ἐξευρήσομεν, [7] ὀρθῶς καὶ δικαίως τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι καὶ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς, καὶ τῶν ἄλλων οἱ βουλόμενοι, τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι πάντες. περὶ μὲν οὖν τούτων ἔδοξε Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις, ἐὰν σπονδὰς ποιῶνται οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῆς αὐτῶν [8] μένειν ἑκατέρους, ἔχοντας ἅπερ νῦν ἔχομεν· τοὺς μὲν ἐν τῷ Κορυφασίῳ, ἐντὸς τῆς Βουφράδος καὶ τοῦ Τομέως μένοντας· τοὺς δὲ ἐν Κυθήροις, μὴ ἐπιμισγομένους ἐς τὴν ξυμμαχίαν, μήτε [9] ἡμᾶς πρὸς αὐτοὺς, μήτε αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς· τοὺς δὲ ἐν Νισαίᾳ καὶ Μινῴᾳ, μὴ ὑπερβαίνοντας τὴν ὁδὸν τὴν ἀπὸ τῶν πυλῶν τῶν παρὰ τοῦ Νίσου ἐπὶ τὸ Ποσειδώνιον, ἀπὸ δὲ τοῦ Ποσειδωνίου, εὐθὺς ἐπὶ τὴν γέφυραν τὴν ἐς Μινῴαν· μηδὲ Μεγαρέας καὶ τοὺς ξυμμάχους ὑπερβαίνειν τὴν ὁδὸν ταύτην, καὶ τὴν νῆσον ἥνπερ ἔλαβον οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντας, μήτε ἐπιμισγομένους [10] μηδετέρους μηδετέρωσε· καὶ τὰ ἐν Τροιζῆνι ὅσαπερ νῦν ἔχουσι, καὶ οἷα ξυνέθεντο πρὸς Ἀθηναίους· καὶ τῇ θαλάσσῃ χρωμένους, ὅσα ἂν κατὰ τὴν ἑαυτῶν καὶ κατὰ τὴν ξυμμαχίαν. Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πλεῖν μὴ μακρᾷ νηΐ, ἄλλῳ δὲ κωπήρει πλοίῳ, ἐς πεντακόσια τάλαντα ἄγοντι μέτρα. κήρυκι δὲ, [11] καὶ πρεσβείᾳ, [12] καὶ ἀκολούθοις ὁπόσοις ἂν δοκῇ περὶ καταλύσεως τοῦ πολέμου, καὶ δικῶν, ἐς Πελοπόννησον καὶ Ἀθήναζε σπονδὰς εἶναι ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσι, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. τοὺς δὲ αὐτομόλους μὴ δέχεσθαι [13] ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, μήτε ἐλεύθερον, μήτε δοῦλον, μήτε ὑμᾶς, μήτε ἡμᾶς. δίκας τε διδόναι ὑμᾶς τε ἡμῖν, καὶ ἡμᾶς ὑμῖν κατὰ τὰ πάτρια, [14] τὰ ἀμφίλογα δίκῃ διαλύοντας ἄνευ πολέμου.

γρ. καὶ ἐξευρίσομεν

γρ. καὶ τὰ ἐν Τροιζῆνι ἔχοντας, ὅσαπερ. F.P.

A thij attinet, nobis placet, vt qui velit, sine fraude, & sine metu ex patriis institutis [eo] vtatur. Atq; Lacedæmoniis quidem, eorumq; sociis, qui adsunt, hæc placent. Dixerūt autem se Bæotis, & Phocensib. [*hoc*] ꝓ virili parte persuasuros, caduceatore [*ad ipsos*] misso. Quod verò attinet ad Dei pecuniam, operā dare [*placet*] vt sontes comperiamus, patriis institutis vtentes [*vtriq;*] & nos, & vos, & ex aliis, quicunq; voluerint omnes [*eodem modo,*] patriis institutis vtentes. De his igitur placuit Lacedæmo- B niis, cæterisq; eorum sociis (si Athenienses pacem [*cum Lacedæmoniis*] faciant) vt vtriq; in suo [*agro*] maneant, retinentes [*ea*] quæ nūc habemus. hi quidem [*Lacedæmonij*] intra Coryphasium, [*&*] intra Buphradem, & Tomeum manētes. hi verò [*Athenienses*] intra Cythera, ita vt neutri cum alteris societate sese permisceant, neque nos cum ipsis, neq; ipsi nobiscū commercium habeant. Qui verò sunt in Nisæa & Minoa, ne transeant viā, quæ est à Pylis ad Nisi [*sacellum, &*] ad Neptuni delubrū, & à Neptuni delubro statim ad pōtem, qui Minoam C spectat. Neque Megarenses, eorumq; socij hanc viam transeant, & insulam, quam Athenienses ceperūt, neutriq; cum alteris vltrò, citroq; commercium habeant: eaq; [*Megarenses*] retineant, quæcunq; in Trœzene nunc habent, & de quibuscunq; inter ipsos, & Athenienses conuenit. vtque mari vtantur [*liberè euntes*] cùm per omnes agri sui partes, tum per eas, quæ ad ipsorum socios pertinent. Item vt Lacedæmonij, eorumque socij nauigent naui non longa: sed alio nauigio, quod remis aga- D tur, & ad quingentorum talentorum pondus vehat. Item vt caduceatori, & legatis, eorumque comitibus, quotcunque [*ipsis*] placuerit [*secum adductis vti*] belli finiendi, & controuersiarum [*dirimendarum*] causa, in Peloponnesum, aut Athenas euntibus ac redeuntibus, terra, marique fœdera sint. Interea verò neutri transfugas, aut liberum, aut seruum recipiant. Item vt & à vobis apud nos & à nobis apud vos causa dicatur ex patriis institutis, vt controuersiæ iure, sine bello dirimantur.

[1] Κατὰ τοὺς πατρίους νόμους] ἤγουν, κατὰ τὴν πρόσταξιν τῶν πατρίων νόμων. [2] Ταῦτα δοκεῖ] ἀρεστὰ φαίνεται. [3] Προσκηρυκευόμενοι] ἤγουν διὰ κηρυκείας. [4] Ἐπιμελεῖσθαι] ἔδοξε δηλονότι. [5] Ὅπως τοὺς ἀδικοῦντας] ἤγουν πῶς. [6] Ἐξευρήσομεν] ἡ ἐξ παραλληλισμοῦ(?). [7] Ὀρθῶς] ἀληθῶς. [8] Μένειν ἑκατέρους] τοὺς λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ἀθηναίους μετὰ τῶν συμμάχων. [9] Ἡμᾶς πρὸς αὐτοὺς] ἤγουν τοὺς λακεδαιμονίους. [10] Μηδετέρους] ἤγουν, ἀθηναίους καὶ μεγαρέας. [11] Καὶ πρεσβείᾳ] ἤγουν πρεσβευταῖς. [12] Καὶ ἀκολούθοις] τῶν πρεσβευτῶν καὶ τῶν κηρύκων. [13] Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ] τῆς ἐνιαυσιαίας ἐκεχειρίας δηλονότι. [14] Τὰ ἀμφίλογα] ἤγουν τὰ ἀμφίβολα.

Atque

Atque Lacedæmoniis quidem, eorumq; sociis hæc placent. Quod si quid aut honestius, aut iustius his esse vobis videtur, Lacedæmonẽ profecti docete. nihil enim eorum, quæ iusta esse demonstraritis, aut Lacedæmonij, aut eorum socij recusabũt. Qui autem [*eò*] proficiscentur, proficiscãtur cum [*libera, ac absoluta rei arbitratu suo transigendæ potestate, ac*] autoritate, quemadmodum vos quoq; nos [*facere*] iubetis. Hæc autem fœdera ad [*integrum*] annum durabunt. [*ita*] placuit populo. Acamantis magistratũ Prytaneum gerebat, Phænippus scriba erat, Niciades erat Epistates, [*id est, vnius tantùm diei magistratũ gerens Decẽuiris præerat.*] Laches pronuntiauit, Quod felix, faustumque sit Atheniensi populo, inducias fieri, prout Lacedæmonij, eorũque socij consentiunt. Et [*magistratus*] inducias annuas esse coram populo spoponderunt. Harum autẽ initium fieri ab hoc die, qui est decimus quartus Elaphebolionis, [*id est, Februarij*] mensis. Hoc interim tempore vtrorunque legatos, atque caduceatores, inuicem adeuntes, tractare quà ratione bellum sedari, [*paxq. fieri possit.*] Concione autem ab Imperatoribus, & Prætoribus aduocata, primùm, [*& ante omnia*] populum Atheniẽsem de pace consultare, prout [*ad ipsum*] legatio de bello sedando venerit. Et primo quoque tempore legatos, qui aderunt, factis induciis apud populum spondere, se annum integrum induciarum cõuentis staturos. Atque hæc sunt pacta, & conuenta, quæ inter Lacedæmonios, & Athenienses, ac vtrorumq; socios facta, ac de communi vtrorunque sententia iurata fuerunt Gerastij apud Lacedæmonios mensis die duodecimo. Horum autem pactorum, & cõuentorum autores, [*ac sponsores*] exstiterunt, ex Lacedæmoniis isti, Taurus Echetimidæ, Athenæus Pericleidæ, Philocharidas Eryxidaidæ. Ex Corinthiis, AEneas Ocytæ, Euphamidas Aristonymi. Ex Sicyoniis, Damotimus Naucratis, Onasimus Megaclis. Ex Megarẽsibus, Nicasus Cecali, Menecrates Amphidori. Ex Epidauriis, Amphias Eupæidæ. Ex Atheniensibus, Imperatores Nicostratus Diotrephis, Nicias Nicerati, Autocles Tolmæi [*filius.*] Atque hæ quidem induciæ factæ sunt,

A τοῖς μὲν λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις ταῦτα δοκεῖ· εἰ δέ τι ὑμῖν [1] εἴτε καλλιώτερον, εἴτε δικαιότερον τούτων δοκεῖ εἶναι, ἰόντες ἐς λακεδαίμονα διδάσκετε. οὐδενὸς γὰρ ἀποστήσονται ὅσα ἂν δίκαια λέγητε, οὔτε οἱ λακεδαιμόνιοι, οὔτε οἱ ξύμμαχοι. οἱ δὲ ἰόντες, [2] τέλος ἔχοντες *[3] ἰόντων, ἧπερ καὶ ὑμεῖς ἡμᾶς κελεύετε. αἱ δὲ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσονται. [4] ἔδοξε τῷ δήμῳ. [5] Ακάμαντις ἐπρυτάνευε, Φαίνιππος ἐγραμμάτευε, Νικιάδης ἐπεστάτει. [6] Λάχης εἶπε, τύχῃ ἀγαθῇ τῇ ἀθηναίων, ποιεῖσθαι τὴν ἐκεχειρίαν, καθὰ ξυγχωροῦσι λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν καὶ ὡμολόγησαν ἐν τῷ δήμῳ τὴν ἐκεχειρίαν εἶναι ἐνιαυτόν. ἄρχειν δὲ τήνδε τὴν ἡμέραν, τετράδα ἐπὶ δέκα τοῦ ἐλαφηβολιῶνος μηνός. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἰόντας ὡς ἀλλήλους πρέσβεις καὶ κήρυκας, ποιεῖσθαι τοὺς λόγους καθότι ἔσται ἡ κατάλυσις τοῦ πολέμου. * [7] ἐκκλησίαν δὲ ποιήσαντας τοὺς στρατηγοὺς, καὶ τοὺς πρυτάνεις, πρῶτον περὶ τῆς εἰρήνης βουλεύσασθαι ἀθηναίοις, καθότι ἂν εἰσίῃ ἡ πρεσβεία περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ πολέμου. σπείσασθαι δὲ αὐτίκα μάλα [8] τὰς πρεσβείας ἐν τῷ δήμῳ τὰς παρούσας, ἦ μὴν ἐμμενεῖν ἐν ταῖς σπονδαῖς τὸν ἐνιαυτόν. Ταῦτα ξυνέθεντο λακεδαιμόνιοι, [9] καὶ ὡμολόγησαν καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις, μηνὸς ἐν λακεδαίμονι γεραστίου δωδεκάτῃ. ξυνετίθεντο δὲ καὶ ἐσπένδοντο λακεδαιμονίων μὲν οἵδε, Ταῦρος Εχετιμίδα, Αθήναιος Περικλείδα, Φιλοχαρίδας Ερυξιδαΐδα· κορινθίων δὲ, Αἰνέας Ωκύτου, Εὐφαμίδας Αριστωνύμου· σικυωνίων δὲ, Δαμότιμος Ναυκράτους, Ονάσιμος Μεγακλέους· μεγαρέων δὲ, Νίκασος Κεκάλου, Μενεκράτης Αμφιδώρου· ἐπιδαυρίων δὲ, Αμφίας Εὐπαιίδα· ἀθηναίων δὲ οἱ στρατηγοὶ, Νικόστρατος Διιτρέφους, Νικίας Νικηράτου, Αὐτοκλῆς Τολμαίου. [10] Η μὲν δὴ ἐκεχειρία, αὕτη ἐγένετο, καὶ ξυνῆσαν,

γρ. καὶ τὰ κάλλιον

γρ. καὶ ὡμολόγησαν λακεδ. καὶ οἱ ξύμμ.

[1] Εἴτε καλλιώτερον] τῶν παρ' ἡμῶν λεγομένων δηλονότι. [2] Τέλος ἔχοντες ἰόντων] ἤγουν, κύριοι συμβῆναι ἄνευ τῶν πόλεων. *[3] Ἰόντων] ἀττικῶς ἀντὶ τοῦ ἰέτωσαν, ἐλθέτωσαν. Æ. P. [4] Ἔδοξε τῷ δήμῳ] τῶν λακεδαιμονίων. [5] Ακάμαντις ἐπρυτάνευε] τὴν πρυτανείας ἦρχε. πρυτανεία δὲ ἡμέρα καθ' ἣν ἐ-χει τις ἐξουσίαν. [6] Λάχης εἶπεν] ἀπεφήνατο. *[7] Εκκλησίαν] ἀντὶ τοῦ, ἐκκλησίαν ποιησάντων, καὶ συναγαγόντων τῶν στρατηγῶν, καὶ τῶν πρυτάνεων. Æ. P. [8] Τὰς πρεσβείας] ἤγουν, τοὺς πρεσβευτὰς τοὺς παρόντας. [9] Καὶ ὡμολόγησαν] συνεφώνησαν. [10] Η μὲν δὴ ἐκεχειρία] ἡ ἀνακωχὴ τοῦ πολέμου.

ἐν αὐτῇ *[1] περὶ τῶν μειζόνων σπονδῶν διὰ παντὸς ἐς λόγους. [2] Περὶ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας [3] αἷς ἐπήρχοντο, σκιώνη *[4] ἐν τῇ πελλήνῃ πόλις ἀπέστη ἀπ' ἀθηναίων πρὸς Βρασίδαν. φασὶ δὲ οἱ σκιωναῖοι πελληνῆς μὲν εἶναι ἐκ πελοποννήσου, πλέοντας δ' ἀπὸ τροίας [5] σφῶν τοὺς πρώτους κατενεχθῆναι ἐς τὸ χωρίον τοῦτο, τῷ χειμῶνι ᾧ ἐχρήσαντο ἀχαιοί, καὶ αὐτοῦ οἰκῆσαι. ἀποστᾶσι δ' αὐτοῖς ὁ Βρασίδας διέπλευσε νυκτὸς ἐς τὴν σκιώνην, τριήρει μὲν φιλίᾳ προπλεούσῃ, αὐτὸς δὲ ἐν κελητίῳ ἄπωθεν ἐφεπόμενος, ὅπως εἰ μέν τινι τοῦ κέλητος μείζονι πλοίῳ περιτυγχάνοι, ἡ τριήρης ἀμύνοι αὐτῷ· ἀντιπάλου δὲ ἄλλης τριήρους ἐπιγενομένης, οὐ πρὸς τὸ ἔλασσον νομίζων τρέψεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ναῦν, καὶ ἐν τούτῳ αὑτὸν διασώσειν. περαιωθεὶς δὲ, καὶ ξύλλογον ποιήσας τῶν σκιωναίων, ἔλεγεν ἅ, τε ἐν τῇ ἀκάνθῳ καὶ τορώνῃ· καὶ προσέτι φάσκων ἀξιωτάτους αὐτοὺς εἶναι ἐπαίνου, οἵτινες, τῆς πελλήνης ἐν τῷ ἰσθμῷ ἀπειλημμένης ὑπὸ ἀθηναίων ποτίδαιαν ἐχόντων, καὶ ὄντες οὐδὲν ἄλλο ἢ νησιῶται, αὐτεπάγγελτοι ἐχώρησαν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν, καὶ οὐκ ἀνέμειναν [6] ἀτολμίᾳ [7] ἀνάγκην σφίσι προσγενέσθαι περὶ τοῦ φανερῶς οἰκείου ἀγαθοῦ. σημεῖόν τ' εἶναι τοῦ καὶ ἄλλο τι ἂν αὐτοὺς [8] τῶν μεγίστων ἀνδρείως ὑπομεῖναι, εἰ τεθήσεται κατὰ νοῦν τὰ πράγματα· πιστοτάτους τε τῇ ἀληθείᾳ ἡγήσεσθαι αὐτοὺς λακεδαιμονίων φίλους, καὶ τἆλλα τιμήσειν. καὶ οἱ μὲν σκιωναῖοι [9] ἐπήρθησάν τε τοῖς λόγοις, καὶ θαρσήσαντες πάντες ὁμοίως, [10] καὶ οἷς πρότερον μὴ ἤρεσκε τὰ πρασσόμενα, [11] τόν τε πόλεμον διενοοῦντο προθύμως οἴσειν, καὶ τὸν Βρασίδαν τά τ' ἄλλα καλῶς ἐδέξαντο, καὶ δημοσίᾳ μὲν, χρυσῷ στεφάνῳ ἀνέδησαν, ὡς ἐλευθεροῦντα τὴν ἑλλάδα, ἰδίᾳ δὲ, ἐταινίουν τε, καὶ προσήρχοντο ὥσπερ ἀθλητῇ.

A & quandiu durarunt, [*vtrique*] in colloquium de rerum maiorum fœderibus perpetuò venerunt. Per hos autem dies, quibus [*alteri ad alteros*] adibant, Scione apud Pellenen ciuitas ab Atheniensibus ad Brasidam defecit. Scionæi autem se Pellenenses quidem esse dicunt, ex Peloponneso [*oriundos*;] sed suos maiores, cùm à Troia nauigarent, tempestate, qua Achiui iactati fuerunt, in eum locum delatos fuisse, ibique sedes posuisse. Cùm autem illi defecissent, Brasidas noctu Scionem traiecit, B triremi quidem præeunte, ipse verò scapha vectus eminus [*eam*] sequens, vt, si fortè in aliquod nauigium [*sua*] scapha maius incideret, triremis opem ipsi ferret. Si verò alia pari magnitudine triremis aduenisset, [*quæ ipsum insequeretur*,] existimabat [*illam*] non recta venturam contra minus [*nauigium*,] sed contra triremem, & se interea saluti suæ consulturum. Cùm autem [*eo*] traiecisset, & Scionæorum cōcionem aduocasset, eadem [*ibi*] dixit, quæ & Acanthi, & Toronæ. Addebat præterea ipsos maxima laude dignos esse, qui, cùm C Pellene in Isthmo ab Atheniensibus Potidæam tenentibus sit intercepta, [*& quodammodo ab illis obsideatur*,] cumq; nihil aliud sint, quàm insulani, tamen sua sponte ad libertatem transierint, neque per ignauiam expectarint, vt sibi necessitas imponeretur, qua manifestum domesticum bonum sequi cogerentur. Hoc autem argumēto esse, ipsos vel ad quoduis aliud summum discrimen fortiter subeundum paratos fore, vt res ex animi sententia constituantur: ac re vera se fidelissimos Lacedæ- D moniorum amicos illos existimaturum esse, & aliis honoribus affecturum. Scionæi autem huius verbis elati sunt, omnesq; pariter animis confirmati, vel illi, quibus antè res, quæ gerebantur, minime placebant, & bellum alacriter ferre constituerunt, & Brasidam cùm aliis rebus honorificè acceperunt, tum etiam publicè quidem aurea corona redimierunt, vt Græciæ liberatorem, priuatim verò tæniis coronabant, & ad [*ipsum*] vt ad athletā [*victorem*] accedebant.

---

*[1] Περὶ τῶν μειζόνων σπονδῶν] τουτέστι περὶ σπονδῶν τῶν μειζόνων πραγμάτων. ἢ καὶ, περὶ σπονδῶν τῶν ἐς τὸν πλείω χρόνον ἐσομένων. οὕτω γὰρ ἐν τοῖς ἄνω εἴρηται. *Æ. P. pag*. 329. [2] Περὶ δὲ ταὶς ἡμέρας ταύτας] ἢ περὶ ἀντὶ τοῦ κατά. [3] Αἷς ἐπήρχοντο] εἰς ἀλλήλους ἑκάτεροι. *[4] Ἐν τῇ πελλήνῃ] ἢ παρὰ τῇ πελλήνῃ· ἢ (ὃ καὶ πιθανώτερον) ἐκ τῆς πελλήνης τὸ ἀρχαῖον οὖσα πόλις. καὶ γὰρ οἱ σκιωναῖοι (ὡς εὐθὺς ἐπιφέρεται) πελληνῆς ἐκ τοῦ πελοποννήσου ἦσαν. ἢ καὶ ἴσως, ἐν τῇ παλλήνῃ γραπτέον, ἤγουν ἐν τῇ τῆς παλλήνης χερρονήσῳ, ἢ ἐν τῷ τοῦ παλλήνης ἰσθμῷ, ἐν ᾧ καὶ ἡ μένδη, καὶ ἡ ποτίδαια κατὰ τοὺς γεωγράφους πάλαι ἦσαν. παλλήνη δὲ, πόλις θράκης, καὶ χερρόνησος ἦν. πελλήνη δὲ, πόλις ἀχαΐας. *Æ. P.* [5] Σφῶν] ἤγουν τῶν πελληνῶν. [6] Ἀτολμίᾳ] δι' ἀτολμίαν. [7] Ἀνάγκην σφίσι] τοῖς σκιωναίοις. [8] Τῶν μεγίστων] ἤγουν τῶν ἀναγκαιοτάτων, δεινῶν δηλονότι. [9] Ἐπήρθησάν τε] ἐπαιρώθησαν. [10] Καὶ οἷς πρότερον] ἤγουν, θάρσους καὶ ἀγαθῶν ἐλπίδων. [11] Τόν τε πόλεμον] τὸν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων.

Ille ve-

Ille verò confeſtim, quodam [*non magno*] A præſidio apud ipſos relicto, retro abiit. Nec multo pòſt exercitum maiorem [*eò*] traiecit, quòd Mendam & Potidæam cum ipſis tentare vellet: exiſtimãs & Athenienſes ad opem ipſis ferendam vẽturos, quippe quòd inſulam incolerent, eoſque antevertere cupiens. Quin etiam nonnullos in his ciuitatibus ad proditionem ſolicitabat. Atque ille quidẽ has ciuitates aggreſſurus erat. Sed interea ad eum veniunt cũ triremi qui inducias renuntiarẽt, ex Athenienſibus, Ariſtonymus, ex Lacedæmoniis, B Athenæus. Atque exercitus quidem Toronam reuerſus eſt. Legati verò [*inducias, &*] conuenta Braſidæ renunciarunt. Vniuerſi autem Lacedæmoniorum ſocij, qui in Thracia erant, res geſtas, [*& conuenta*] comprobarunt. Ariſtonymus autem cæteris quidem aſſentiebatur: [*& in fœdus eos recipere non recuſabat*:] ſed Scionæos, quos ex dierum ſupputatione poſt initas inducias defeciſſe animaduertebat, fœderis participes fore negabat. Braſidas verò cõtrà multis verbis affirmabat [*Scionem*] prius [*defectionem feciſſe*,] nec vrbem dimittere C volebat. Cùm autem Ariſtonymus [*hæc*] de ipſis [*Scionæis*] Athenas renunciaſſet, Athenienſes ad bellum Scionæ confeſtim inferendum [*animis*] erant parati. Lacedæmonij verò, legatis [*ad Athenienſes*] miſſis, dicebant ipſos fœdera violaturos, [*ſi bellum Scionæis inferrent*,] vrbemque [*Scionam*] ſibi vendicabant, fidẽ Braſidę habentes. Et parati erant ad iudicio de ipſa diſceptandum. Illi verò iudicio quidem [*controuerſiam committere, & rem in diſcrimen adducere, ac*] periclitari nolebãt, ſed primo quo D que tempore bellum [*Scionæ*] inferre [*volebant*:] irati quòd iam vel inſularum incolæ à ſe defectionem ſibi faciendam cenſerent, terreſtri Lacedæmoniorum potentia nihil [*ipſis in rebus maritimis*] profutura freti. Et profectò quod de defectione dicebatur, magis verum erat, quàm vel ipſi Athenienſes cẽſerent. Nam Scionæi duobus poſt [*factas inducias*] diebus defecerant. Cõfeſtim autem in Cleonis ſententiã decretũ fecerunt de expugnandis, occidẽdisq; Scionæis, & à cæteris [*belli partib.*] abſtinentes, [*ad hanc vnam ſe conuerterunt, &*] ad hoc [*peragendum*] ſe præparare cœperunt.

A ὁ δὲ, τό, τε παραυτίκα φυλακήν τινα αὐτοῖς ἐγκαταλιπὼν, [1] διέβη πάλιν. καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ στρατιὰν πλείω [2] ἐπεραίωσε, βουλόμενος [3] μετ' αὐτῶν τῆς τε μένδης καὶ τῆς ποτιδαίας ἀποπειρᾶσαι· [4] ἡγούμενος καὶ τοὺς ἀθηναίους βοηθῆσαι ἂν ὡς ἐς νῆσον, καὶ βουλόμενος [5] φθάσαι. καί τι καὶ αὐτῷ ἐπράσσετο ἐς τὰς πόλεις ταύτας προδοσίας πέρι. καὶ ὁ μὲν [6] ἔμελλεν ἐγχειρήσειν ταῖς πόλεσι ταύταις· ἐν τούτῳ δὲ, τριήρει οἱ τὴν B ἐκεχειρίαν περιαγγέλλοντες [7] ἀφικνοῦνται παρ' αὐτὸν, ἀθηναίων μὲν, Ἀριστώνυμος, λακεδαιμονίων δὲ, Ἀθήναιος. καὶ ἡ μὲν στρατιὰ [8] πάλιν διέβη ἐς τορώνην· οἱ δὲ τῷ Βρασίδᾳ ἀνήγγελλον τὴν ξυνθήκην· καὶ ἐδέξαντο πάντες οἱ ἐπὶ θράκης ξύμμαχοι λακεδαιμονίων τὰ πεπραγμένα. Ἀριστώνυμος δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις [9] κατήνει, σκιωναίους δὲ αἰσθόμενος ἐκ λογισμοῦ τῶν ἡμερῶν ὅτι ὕστερον ἀφεστήκοιεν, οὐκ ἔφη ἐνσπόνδους ἔσεσθαι. C Βρασίδας δὲ ἀντέλεγε πολλὰ, ὡς πρότερον, καὶ οὐκ ἀφίει τὴν πόλιν. ὡς δ' ἀπήγγελλεν ἐς τὰς ἀθήνας ὁ Ἀριστώνυμος περὶ αὐτῶν, οἱ ἀθηναῖοι εὐθὺς ἕτοιμοι ἦσαν στρατεύειν ἐπὶ τὴν σκιώνην· οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, πρέσβεις πέμψαντες, παραβήσεσθαι [10] ἔφασαν αὐτοὺς τὰς σπονδὰς, [11] καὶ τῆς πόλεως ἀντεποιοῦντο, Βρασίδᾳ πιστεύοντες· δίκῃ τε ἕτοιμοι ἦσαν [12] περὶ αὐτῆς κρίνεσθαι. οἱ δὲ, δίκῃ μὲν οὐκ ἤθελον κινδυνεύειν, στρατεύειν D δὲ ὡς τάχιστα· ὀργὴν ποιούμενοι εἰ καὶ οἱ ἐν ταῖς νήσοις ἤδη ὄντες ἀξιοῦσι [13] σφῶν ἀφίστασθαι, τῇ κατὰ γῆν λακεδαιμονίων [14] ἰσχύϊ ἀνωφελεῖ πιστεύοντες. εἶχε δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια περὶ τῆς ἀποστάσεως μᾶλλον ἢ οἱ ἀθηναῖοι ἐδικαίουν. [15] δύο γὰρ ἡμέραις ὕστερον ἀπέστησαν οἱ σκιωναῖοι. ψήφισμά τ' εὐθὺς ἐποιήσαντο, Κλέωνος γνώμῃ πεισθέντες, σκιωναίους ἐξελεῖν τε καὶ ἀποκτεῖναι· καὶ τἄλλα ἡσυχάζοντες, ἐς τοῦτο παρεσκευάζοντο.

γρ. ἀφικνοῦντο

[1] Διέβη πάλιν] εἰς τὴν τορώνην δηλονότι. [2] Ἐπεραίωσε] διεβίβασε διὰ νηῶν εἰς τὴν σκιώνην. [3] Μετ' αὐτῶν] τῶν σκιωναίων. [4] Ἡγούμενος καὶ τοὺς ἀθηναίους] ἤγουν, ὡς ναυτικοὺς ταχέως ἂν ἐλθεῖν εἰς βοήθειαν. [5] Φθάσαι] ἤγουν, προλαβεῖν ἐκείνους. [6] Ἔμελλεν ἐγχειρήσειν] ἐπιθήσειν. [7] Ἀφικνοῦντο παρ' αὐτὸν] τὸν Βρασίδαν. [8] Πάλιν διέβη] ἀπὸ τῆς σκιώνης. [9] Κατήνει] συνετίθετο, κατένευσε συναινῶν. [10] Ἔφασαν αὐτοὺς] τοὺς ἀθηναίους. [11] Καὶ τῆς πόλεως] τῆς σκιώνης. [12] Περὶ αὐτῆς κρίνεσθαι] τῆς σκιώνης. [13] Σφῶν ἀφίστασθαι] τῶν ἀθηναίων. [14] Ἰσχύϊ ἀνωφελεῖ] λείπει, ἐν θαλάσσῃ. [15] Δύο γὰρ ἡμέραις ὕστερον] ἤγουν, μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν.

ἐν τούτῳ δὲ Μένδη ἀφίσταται αὐτῶν, πόλις *[1] ἐν τῇ Παλλήνῃ, Ἐρετριέων ἀποικία. καὶ *[2] αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ Βρασίδας, οὐ νομίζων ἀδικεῖν, ὅτι ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ [3] φανερῶς προσεχώρησαν. ἔστι γὰρ ἃ καὶ αὐτὸς ἐνεκάλει τοῖς Ἀθηναίοις παραβαίνειν τὰς σπονδάς. διὸ καὶ οἱ Μενδαῖοι [4] μᾶλλον ἐτόλμησαν, τήν τε τοῦ Βρασίδου [5] γνώμην ὁρῶντες ἑτοίμην, τεκμαιρόμενοι καὶ ἀπὸ τῆς Σκιώνης, [6] ὅτι οὐ προυδίδου· καὶ ἅμα τῶν πρασσόντων σφίσιν ὀλίγων τε ὄντων, καὶ ὡς τότε ἐμέλλησαν, οὐκέτι ἀνέντων, ἀλλὰ περὶ σφίσιν αὐτοῖς φοβουμένων τὸ κατάδηλον, καὶ καταβιασαμένων παρὰ γνώμην τοὺς πολλούς. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, εὐθὺς πυθόμενοι, πολλῷ ἔτι μᾶλλον ὀργισθέντες, παρεσκευάζοντο [7] ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς πόλεις. καὶ Βρασίδας, προσδεχόμενος τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, ὑπεκκομίζει ἐς Ὄλυνθον τὴν Χαλκιδικὴν παῖδας καὶ γυναῖκας τῶν Σκιωναίων καὶ Μενδαίων· καὶ τῶν Πελοποννησίων αὐτοῖς πεντακοσίους ὁπλίτας διέπεμψε, καὶ πελταστὰς τριακοσίους Χαλκιδέων· ἄρχοντά τε τῶν ἁπάντων Πολυδαμίδαν. [8] καὶ οἱ μὲν, τὰ περὶ σφᾶς αὐτοὺς, ὡς ἐν τάχει παρεσομένων τῶν Ἀθηναίων, κοινῇ εὐτρεπίζοντο. Βρασίδας δὲ καὶ Περδίκκας ἐν τούτῳ στρατεύουσιν ἅμα ἐπὶ Ἀρριβαῖον τὸ δεύτερον ἐς Λύγκον. [9] καὶ ἦγον, ὁ μὲν, ὧν ἐκράτει Μακεδόνων τὴν δύναμιν, καὶ τῶν ἐνοικούντων Ἑλλήνων ὁπλίτας· ὁ δὲ, πρὸς τοῖς αὐτοῦ περιλοίποις τῶν Πελοποννησίων, Χαλκιδέας, καὶ Ἀκανθίους, καὶ τῶν ἄλλων κατὰ δύναμιν ἑκάστων. ξύμπαν δὲ τὸ ὁπλιτικὸν τῶν Ἑλλήνων, τρισχίλιοι μάλιστα· ἱππῆς δ' οἱ πάντες ἠκολούθουν Μακεδόνων ξὺν Χαλκιδεῦσιν ὀλίγῳ ἐς χιλίους, καὶ ἄλλος ὅμιλος τῶν βαρβάρων πολύς. ἐσβαλόντες δὲ ἐς τὴν Ἀρριβαίου, καὶ εὑρόντες ἀντεστρατοπεδευμένους *[10] αὐτοῖς

γρ. τῶν ἀπ' αὐτῶν Γ.

A Interea verò Menda vrbs, quæ erat sita in Palline, Eretriēsium colonia, defecit. Brasidas autē ipsos [*Mendæos in fidem suam*] recepit, nō existimās se iniustè facere, quia Mēdæi induciarum factarū tempore apertè, [*& sine proditione*] deditionē fecerant. Habebat enim & ipse, q̄ vicissim crimini daret Atheniensibus de fœderibus violatis. Quamobrem etiā Mendæi [*hoc facere*] magis sunt ausi, tum quia propensum Brasidæ animū videbāt: & ex ipsa Scione coniecturā facientes, quia [*Brasidas eam*] non prodebat. B tum etiā quia qui [*proditionem*] cū ipsis moliebantur, quamuis pauci essent, tamen (quia rem semel susceptam, quam tūc peracturi erant, amplius intermittere nolebant: sed sibi ipsis metuebāt, ne patefierēt) plebē præter [*omnium*] opinionem superauerant. Athenienses autem, cùm protinus [*hæc*] accepissent, multò magis irritati, se aduersus vtranque ciuitatē instruebant. Brasidas verò, cum infestum ipsorum classis aduentum expectaret, Scionæorum, & C Mendæorum liberos, & coniuges in Chalcidicam Olynthum subduxit. Et ad ipsos [*præsidij causa*] misit quingentos grauis armaturæ milites Peloponnesios, & trecentos peltatos Chalcidenses, cū Polydamida [*ipsorum*] vniuersorum præfecto. Atq; si quidem, quòd Atheniēses propediē affuturos expectarēt, res suas communiter adornabant. Brasidas verò & Perdiccas interea copiis coniunctis bellum Arrhibæo rursus ad Lyncum intulerunt. Et duxerūt, D hic quidem, copias Macedonum, quibus imperabat, & Græcorū [*in Macedonia*] habitantium milites. Ille verò, præter Peloponnesiorum reliquias, quas illic habebat, Chalcidenses, & Acanthios, & ex aliis [*populis,*] pro cuiusq; facultate, [*ac potentia.*] Vniuersarum autē Græcarum copiarum erant fere tria millia. Equites verò vniuersi, qui sequebātur, Macedonū cum Chalcidensibus, erāt paulo pauciores quā mille. Et barbarorum alia manus permulta. Cùm autē in Arrhibæi [*regionem*] irrupissent, & Lyncestas castra sibi opposita haben-

*[1] Ἐν τῇ Παλλήνῃ] Παλλήνη, πόλις Θρᾴκης, καὶ χερρόνησος [illegible] τὴν βάσιν ἔχουσα, κατὰ Στέφανον· ἐν ταύτῃ οὖν τῇ χερρονήσῳ καὶ ἡ Παλλήνη πόλις, καὶ ἡ Μένδη οὐ πολὺ τῆς Παλλήνης ἀπέχουσα ἦν. διὸ καὶ ἐν τοῖς κάτω ὁ Βρασίδας περὶ τῆς Μένδης ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἤδη κατεχομένης ἔλεγεν ἀδύνατος εἶναι διαβὰς ἐς τὴν Παλλήνην αὐτῇ τιμωρεῖν, ἤγουν βοηθεῖν. Πελλήνη δὲ, πόλις ἦν Ἀχαΐας. ἴσως δὲ καὶ ἐν τοῖς ἄνω λεκτέον τὴν Σκιώνην, ἥπερ ἦν Θρᾴκης πόλις, ἐν ταύτῃ τῇ Παλλήνῃ τῇ Θρᾳκικῇ, ἤγουν ἐν τῇ τῆς Παλλήνης χερρονήσῳ, εἴτε ἐν τῷ τῆς Παλλήνης ἰσθμῷ κεῖσθαι. Æ. P.

*[2] Αὐτοὺς] δηλονότι τοὺς Μενδαίους. πρὸς τὸ σημαινόμενον, οὐ πρὸς τὸ Μένδην τοῦτο δεῖ ἀναφέρειν. Æ. P.

[3] Φανερῶς προσεχώρησαν] ἀντὶ τοῦ ἑκουσίως. ἄνευ προδοσίας. [4] Μᾶλλον ἐτόλμησαν] ἐθάρρησαν προσιέναι τῷ Βρασίδᾳ. [5] Γνώμην ὁρῶντες ἑτοίμην] εἰς τὸ βοηθῆσαι. [6] Ὅτι οὐ προυδίδου] ὁ Βρασίδας. [7] Ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς πόλεις] τὴν Μένδην καὶ Σκιώνην. [8] Καὶ οἱ μὲν, τὰ περὶ σφᾶς αὐτοὺς] οἱ ὑπολειφθέντες ἐν Σκιώνῃ καὶ Μένδῃ. [9] Καὶ ἦγον, ὁ μὲν] ἤγουν ὁ Περδίκκας. *[10] Αὐτοῖς] τοῖς περὶ τὸν Περδίκκαν, καὶ Βρασίδαν. καὶ τὰ παλαιὰ σχόλια οὕτω γραπτέον, καὶ φανερὸν σφάλμα διορθωτέον. Æ. P.

tes in-

tes inueniſſent, ipſi quoque caſtra [*illis*] oppoſita fecerunt. Cùm autē pedites quidem vtrinq; collem haberent, [*in quo conſederant*,] planities verò [*inter vtraque caſtra*] interiaceret, equites in eam decurrentes, vtrinq; primùm equeſtre prœlium commiſerūt. Deinde verò Braſidas & Perdiccas, cùm Lynceſtarum grauis armaturæ milites, cum equitibus ex [*ſuo*] colle priores proceſſiſſent, & ad prœlium committendū eſſent parati, & ipſi viciſſim ſuas copias aduerſus [*eos*] produxiſſent, conflixerunt, & Lynceſtas fugarunt. Et multos quidem interfecerunt, cæteri verò in editiora loca diffugientes, [*ibi*] quieſcebant, [*& ab armis abſtinebant.*] Poſtea verò, [*Braſidas & Perdiccas*] erecto trophæo, biduum, triduúmve ſubſtiterunt, opperientes Illyrios, qui à Perdicca mercede conducti, venturi erant. Deinde Perdiccas [*quidem*] aduerſus Arrhibæi pagos progredi, neque ſubſidere, [*tempuſq́ terere*] volebat. Braſidas verò de Mende ſolicitus, tū ne, ſi prius, [*quàm ipſe eò perueniſſet,*] Atheniēſes infeſta claſſe [*illuc*] appuliſſent, aliquam cladem acciperet, tum etiam quòd Illyrij non adeſſent, non [*ad progrediendum:*] ſed ad regrediēdum potius erat animo paratus. Interea verò dum ipſi inter ſe contenderent, nuntiatum eſt Illyrios etiam prodito Perdicca cum Arrhibæo ſe cōiunxiſſe. Quare cùm vtriq;, propter ipſorum metum, quòd eſſent homines bellicoſi, recedere iā placeret: ſed propter cōtentionem nihil certi conſtitutum eſſet, quando inde diſcedendum eſſet, cumq́; nox interueniſſet, Macedones quidem & barbarorum multitudo, ſubito timore perculſi (id quod magnis exercitibus contingere conſueuit, qui incertis de cauſis [*ſæpe*] animis conſternantur) & exiſtimantes longè plures [*hoſtes*] contra ſe venire, quàm [*reapſe*] veniebant, ac iamiam adfore, ſe in repentinam fugam coniicientes, domum tendebant. Et Perdiccam, qui [*fugam ipſorum*] initiò non ſenſerat, vbi reſciuit, antequam Braſidam videret, [*& rem cum ipſo communicaret,*] (alter enim ab altero caſtra valde procul habebat) [*illinc*] ociùs abire coēgerunt.

[1] τοὺς Λυγκηστὰς, ἀντεκαθέζοντο καὶ αὐτοί. καὶ ἐχόντων τὸν μὲν πεζῶν λόφον ἑκατέρωθεν, πεδίου δὲ τοῦ μέσου ὄντος, οἱ ἱππῆς ἐς αὐτὸ καταδραμόντες, ἱππομάχησαν πρῶτα ἀμφοτέρων· ἔπειτα δὲ καὶ ὁ Βρασίδας καὶ ὁ Περδίκκας, προσελθόντων προτέρων [2] ἀπὸ τοῦ λόφου μετὰ τῶν ἱππέων τῶν Λυγκηστῶν ὁπλιτῶν, καὶ ἑτοίμων ὄντων μάχεσθαι, ἀντεπαγαγόντες καὶ αὐτοὶ ξυνέβαλον, καὶ ἔτρεψαν τοὺς Λυγκηστάς· καὶ πολλοὺς μὲν διέφθειραν, [3] οἱ δὲ λοιποὶ διαφυγόντες πρὸς τὰ μετέωρα, ἡσύχαζον. μετὰ δὲ τοῦτο, [4] τροπαῖον στήσαντες, [5] δύο μὲν ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐπέσχον, τοὺς Ἰλλυριοὺς μένοντες, [6] οἳ ἔτυχον τῷ Περδίκκᾳ μισθοῦ μέλλοντες ἥξειν· ἔπειτα ὁ Περδίκκας ἐβούλετο προϊέναι [7] ἐπὶ τὰς τοῦ Ἀρριβαίου κώμας, [8] καὶ μὴ καθῆσθαι. Βρασίδας δὲ [9] τῆς τε Μένδης περιορώμενος, μὴ τῶν Ἀθηναίων πρότερον ἐπιπλευσάντων τι πάθῃ, καὶ ἅμα τῶν Ἰλλυριῶν οὐ παρόντων, [10] οὐ πρόθυμος ἦν, ἀλλὰ ἀναχωρεῖν μᾶλλον. καὶ ἐν τούτῳ διαφερομένων αὐτῶν ἠγγέλθη ὅτι καὶ οἱ Ἰλλυριοὶ μετ' Ἀρριβαίου προδόντες Περδίκκαν γεγένηνται· ὥστε ἤδη * [11] [12] ἀμφοτέροις μὲν δοκοῦν ἀναχωρεῖν, [13] διὰ τὸ δέος αὐτῶν, ὄντων ἀνθρώπων μαχίμων [14] κυρωθὲν δὲ οὐδὲν, [15] ἐκ τῆς διαφορᾶς, ὁπηνίκα χρὴ ὁρμᾶσθαι, νυκτός τε ἐπιγενομένης, οἱ μὲν Μακεδόνες, καὶ τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων εὐθὺς φοβηθέντες (ὅπερ φιλεῖ μεγάλα στρατόπεδα [16] σαφῶς ἐκπλήγνυσθαι) καὶ νομίσαντες πολλαπλασίους μὲν ἢ ἦλθον ἐπιέναι, ὅσον δὲ οὐδέπω παρεῖναι, καταστάντες ἐς αἰφνίδιον φυγὴν, ἐχώρουν ἐπ' οἴκου. καὶ τὸν Περδίκκαν τὸ πρῶτον οὐκ αἰσθανόμενον, ὡς ἔγνω, ἠνάγκασαν, [17] πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν (ἄπωθεν γὰρ πολὺ ἀλλήλων ἐστρατοπεδεύοντο) προαπελθεῖν.

[1] Τοὺς Λυγκηστὰς] τοὺς περὶ τὸν Περδίκκαν καὶ Βρασίδαν. [2] Ἀπὸ τοῦ λόφου] τοῦ οἰκείου. [3] Οἱ δὲ λοιποὶ] Λυγκησταί. [4] Τροπαῖον στήσαντες] οἱ περὶ τὸν Βρασίδαν. [5] Δύο μὲν ἢ τρεῖς ἡμέρας ἐπέσχον] αὐτοὺς δηλονότι κατὰ τὸν πόλεμον. [6] Οἳ ἔτυχον τῷ Περδίκκᾳ] ἤγουν, οἳ ἔμελλον ἥξειν. [7] Ἐπὶ τὰς τοῦ Ἀρριβαίου κώμας] ἀντὶ τοῦ, κατὰ τῶν Ἀρριβαίου κωμῶν. [8] Καὶ μὴ καθῆσθαι] ἀργὸς εἶναι. [9] Τῆς τε Μένδης περιορώμενος] εὐλαβούμενος. περὶ αὐτῆς κηδόμενος. [10] Οὐ πρόθυμος ἦν] προϊέναι δηλονότι. *[11] Ἀμφοτέροις] τῷ Βρασίδᾳ, καὶ τῷ Περδίκκᾳ. ΑΕ. P. [12] Ἀμφοτέροις μὲν δοκοῦν] ἀντὶ τοῦ, δοκούντως. [13] Διὰ τὸ δέος αὐτῶν] τῶν Ἰλλυριῶν. [14] Κυρωθὲν δὲ οὐδὲν] ὁρισθέν, ἀντὶ τοῦ κυρωθέντος οὐδενός. [15] Ἐκ τῆς διαφορᾶς] ἤγουν, διὰ τὴν ἔχθραν. [16] Ἀσαφῶς ἐκπλήγνυσθαι] ἀντὶ τοῦ ἀδήλως ἐκπλήττεσθαι. ἄνευ αἰτίας. σφαλερῶς. [17] Πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν] πρὶν διαλεχθῆναι τῷ Βρασίδᾳ. οὕτω γὰρ οἱ Ἀττικοὶ λέγουσιν, ὡς τὸ, ἰδεῖν σε ἐβουλόμην, ἀντὶ τοῦ, διαλεχθῆναί σοι θέλω.

[γρ. ἀσαφῶς]

Βρασίδας δὲ ἅμα τῇ ἕῳ ὡς εἶδε τοὺς Μακεδόνας προκεχωρηκότας, τούς τε Ἰλλυριοὺς καὶ τὸν Ἀρρίβαιον [1] μέλλοντας ἐπιέναι, ξυναγαγὼν καὶ αὐτὸς ἐς τετράγωνον τάξιν τοὺς ὁπλίτας, καὶ τὸν ψιλὸν ὅμιλον [2] ἐς μέσον λαβὼν, διενοεῖτο ἀναχωρεῖν. ἐκδρόμους δὲ, [3] εἴ πῃ προσβάλλοιεν αὐτοῖς, ἔταξε τοὺς νεωτάτους· καὶ αὐτὸς λογάδας ἔχων τριακοσίους, [4] τελευταῖος γνώμην εἶχεν, ὑποχωρῶν τοῖς τῶν ἐναντίων πρώτοις προσκεισομένοις, ἀνθιστάμενος ἀμύνεσθαι· καὶ πρὶν τοὺς πολεμίους ἐγγὺς εἶναι, ὡς διὰ ταχέων, παρεκελεύσατο τοῖς στρατιώταις τοιάδε.

„ [5] ΕΙ ΜΕΝ μὴ ὑπώπτευον, ἄνδρες Πελοποννήσιοι, ὑμᾶς [6] τῷ τε μεμονῶσθαι, καὶ ὅτι βάρβαροι οἱ ἐπιόντες, καὶ πολλοὶ, ἔκπληξιν ἔχειν, οὐκ ἂν ὁμοίως διδαχὴν ἅμα τῇ παρακελεύσει ἐποιούμην. νῦν δὲ πρὸς μὲν τὴν ἀπόλειψιν τῶν ἡμετέρων, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων, βραχεῖ ὑπομνήματι καὶ παραινέσει τὰ μέγιστα πειράσομαι πείθειν. ἀγαθοῖς γὰρ εἶναι ὑμῖν προσήκει τὰ πολέμια, οὐ διὰ ξυμμάχων παρουσίαν ἑκάστοτε, ἀλλὰ δι' οἰκείαν ἀρετὴν, [7] καὶ μηδὲν πλῆθος πεφοβῆσθαι ἑτέρων. οἵγε μηδὲ ἀπὸ πολιτειῶν τοιούτων ἥκετε ἐν αἷς οὐ πολλοὶ ὀλίγων ἄρχουσιν, ἀλλὰ πλειόνων μᾶλλον ἐλάσσους· οὐκ ἄλλῳ τινὶ κτησάμενοι τὴν δυναστείαν, ἢ τῷ μαχόμενοι κρατεῖν. βαρβάρους δὲ, οὓς νῦν ἀπειρίᾳ δέδιτε, μαθεῖν χρὴ ἐξ ὧν τε [8] προηγώνισθε * [9] τοῖς Μακεδόσιν αὐτῶν, καὶ ἀφ' ὧν ἐγὼ εἰκάζω τε, καὶ ἄλλων ἀκοῇ ἐπίσταμαι, [10] οὐ δεινοὺς ἐσομένους. [11] καὶ γὰρ ὅσα μὲν τῷ ὄντι

γρ. εἰκάζων

Brasidas verò simul ac dies illuxit, cùm animaduertisset Macedones iam discessisse, & Illyrios, ac Arrhibæum contra se venturos, ipse quoque grauis armaturæ militibus in agmen quadratū coactis, & leuis armatura militibus in medium [*agmen*] receptis, [*illinc*] recedere cogitabat. Iuniores autem disposuit ad excursiones faciēdas, siquà [*hostes*,] ipsos inuaderent. Ipse verò cum delecta trecentorum manu in animo habebat, postremus, [*& in nouissimo agmine subsistens*,] primis quibusque aduersariorum impressionem [*in suos*] facturis resistere, eosque propulsando, se subducere: & antequam hostes appropinquarēt, pro facultate, quam ipsi tēporis angustiæ dabant, suos milites [*ad rem fortiter gerendam*] adhortatus est, his verbis:

BRASIDÆ CONCIO.

Nisi ego suspicarer, viri Peloponnesij, terrore vos esse perculsos, tum quòd derelicti simus, tum etiam quòd barbari, iiq; magno numero contra nos veniant, nō ita vos docerem pariter ac adhortarer. iā verò, quod ad nostrorum desertionē, & ad hostium multitudinem attinet, vobis quæ maxima sunt, breui admonitione, & adhortatione persuadere conabor. Vos enim in rebus bellicis strenuos esse conuenit, non semper propter sociorum præsentiam: sed propter virtutem vobis insitam: nec aliorum multitudinem extimescere: quippe qui venitis ex eiusmodi Rebuspublicis, in quibus non multi paucis: sed potius pauciores pluribus imperant, qui nulla alia ratione principatum sunt adepti, quàm quòd [*hostes*] prœliando superarint. Barbaros autem (quos propter imperitiam, [*quòd eorum nullum periculum adhuc feceritis*,] nunc formidatis) cùm ex iis, quæ in Macedonum gratiam, in prœlio antè cum ipsis commisso fecistis, tum ex iis, quæ ego partim coniectura, partim fama intelligo, scire debetis non fore formidabiles, [*ac proinde nequaquam extimescendos.*] Quotquot enim hostes re vera sunt infir-

[1] Μέλλοντας ἐπιέναι] αὐτοῖς δηλονότι. [2] Ες μέσον λαβὼν] ἀντὶ τοῦ, περιλαβὼν τοῖς ὁπλίταις. ἤγουν, ἔταξε τοὺς νεωτάτους ἐκτρέχειν, καὶ ἐπιέναι τοῖς μετὰ τοῦ Ἀρριβαίου, εἰ ἐπιχειροῖεν προσβάλλειν τοῖς μετὰ τοῦ Βρασίδου. [3] Εἴ πῃ προσβάλλοιεν] οἱ μετὰ τοῦ Ἀρριβαίου. [4] Τελευταῖος γνώμην εἶχε] τῆς συντάξεως.

[5] Εἰ μὲν μὴ ὑπώπτευον, ἄνδρες] προοιμιακὴ ἔννοια ὅτι, καὶ οὐ κατασκευὴν ἔχει, οὐ συμπέρασμα. [6] Τῷ τε μεμονῶσθαι] τῆς συμμαχίας τοῦ Περδίκκου. [7] Καὶ μηδὲν πλῆθος πεφοβῆσθαι ἑτέρων] περὶ τῆς δημοκρατίας φησί. [8] Προηγωνίσθε] προεπολεμήσατε. * [9] Τοῖς Μακεδόσιν αὐτῶν] τὸ ἑξῆς τοῦτο, ἐξ ὧν τε προηγωνίσθε αὐτῶν τοῖς Μακεδόσιν. ὁ δὲ νοῦς, καὶ ἡ σύνταξις σαφεστέρα, τοιαύτη. ἐξ ὧν, ἀντὶ τοῦ ἐξ ἐκείνων τῶν ἀγώνων, οὓς πρότερον κατ' αὐτῶν τῶν βαρβάρων ἠγωνίσθε τοῖς Μακεδόσιν, ἤγουν πρὸ τῶν Μακεδόνων, τῶν Μακεδόνων χάριν. ὁ γὰρ Περδίκκας (ὡς ἐκ τῶν ἄνω δῆλον) τοὺς Μακεδόνας ἄγων, μετὰ τοῦ Βρασίδου, καὶ τῶν Πελοποννησίων, οὓς ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐπεκαλέσατο, τῷ Ἀρριβαίῳ, καὶ τοῖς Λυγκησταῖς πόλεμον τὸ δεύτερον ἐπήνεγκε. καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ στρατείᾳ μετὰ τῶν προειρημένων ξυμμάχων τοὺς Λυγκηστὰς ἔτρεψε, καὶ πολλοὺς αὐτῶν διέφθειρεν. ἄλλως. ἐξ ἐκείνων τῶν πραγμάτων, ἀπὸ τῶν Μακεδόνων χάριν ἐν τῷ κατ' αὐτῶν ἀγῶνι πρότερον ἐποιήσασθε. ἀντὶ τοῦ, ἐκ δὲ τῆς προτέρας μάχης τῆς κατ' αὐτῶν συναφθείσης. ἀλλὰ τῷ πληθυντικῷ ὁ Βρασίδας ἐξεπίτηδες ἐχρήσατο, αὐξήσεως χάριν, ὅπως τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας, τὰ πρότερον αὐτῶν ἀνδραγαθήματα, καὶ κατορθώματα προθεὶς, μᾶλλον θαρσύνῃ. ἢ καὶ γενικῶς πάσας τὰς κατὰ τῶν βαρβάρων μάχας τὰς καὶ πρὸ τοῦ γεγενημένας νοεῖ. ἀλλὰ σοφιστικῶς, καὶ παραλογιστικῶς τοῦτο εἴρηται· οἱ γὰρ Λυγκησταὶ μόνοι ὑπ' αὐτῶν ἐτράπησαν, καὶ πολλοὶ διεφθάρησαν· τῶν δὲ ἄλλων, οἱ Πελοποννήσιοι οὔπω πεῖραν ἔλαβον, καὶ διὰ ταύτην τὴν ἀπειρίαν αὐτοὺς ἐφοβοῦντο. Æ. P. [10] Οὐ δεινοὺς ἐσομένους] τὰ πολέμια. [11] Καὶ γὰρ ὅσα μὲν τῷ ὄντι ἀσθενῆ ὄντα] ὅσοι πολέμιοι ἀσθενεῖς ὄντες, δόκησιν ἰσχύος παρέχουσι τοῖς ἐναντίοις, περὶ τούτων τἀληθῆ μαθόντες οἱ δι' ἐναντίας, θαρσοῦσι μᾶλλον· ὅσοι δὲ τῷ ὄντι εἰσὶν ἰσχυροὶ, τούτοις εἰ μή τις ἐμπείρως ἐπιμάθοι, τολμηρότερον καὶ οὐκ ὀρθῶς αὐτοῖς προσενεχθήσεται.

mi, &

mi, & tamen roboris speciem habēt, si vera de illis experientia accedat, [*& ipsorum infirmitas explorate, facto periculo, cognoscatur,*] aduersarios magis confirmant. Quibus verò aliqua fortitudo constāter adest, si quis [*eam*] antè non nouerit, in eos audacius feratur. Isti verò antequàm prœlium ineant, illis sunt formidabiles, qui ipsos nōdum sunt experti. Nam ipso multitudinis aspectu sunt terribiles, & vociferationis magnitudine sunt intolerabiles. Et inanis illa armorum concussio quandam minarum significationem habet. Sed [*huiusmodi homines*] in ipso cōflictu aduersus eos, qui res istas [*fortiter*] sustinent, haud tales se præstant, [*quales ante congressum esse videbantur.*] Cùm enim nullum ordinem habeant, [*nullamq; militarē disciplinam seruent,*] haudquaquam eos pudebit locum deserere, si [*ab hostibus*] premantur. Et cùm fuga æquè honesta, & gloriosa ipsis videatur, atque [*hostium*] aggressio, nullum etiam fortitudinis examē [*apud ipsos*] habetur. Pugna autem, in qua vnus quisque rem arbitratu suo gerit, cuiuis etiā salutis seruato decoro quærendæ occasionem facilimè præbeat. Tutius autem existimant nos [*eminus, &*] sine periculo terrefacere, quàm nobiscum ad manus venire. Nam [*si manus nobiscum conserere tutius esse duxissent, quàm eminus nos terrere, profectò iā*] illa potius, quàm ista ratione vsi essent. Denique quicquid terroris hactenus [*vobis*] ab ipsis incussum est, manifestè videtis re quidem ipsa leue esse: sed aspectu [*tantùm,*] & auditu terrorem [*vobis*] incutere. Quem [*inanem terrorem, ac impressionem*] ingruētem si sustinueritis, &, quum tempus fuerit, seruata militari disciplina, ordinibusq; seruatis, retro vos subduxeritis, & in loca tuta citius peruenietis, & cognoscetis in posterum huiusmodi turbas, illis quidem, qui primum [*ipsarum*] impetum sustinuerint, inani minarum strepitu fortitudinem ante conflictum eminus ostentare. Illis verò, qui ipsis cesserint, animi strenuitatem extra periculū positas, præcipites demōstrare, [*cedentium*] tergis instantes, [*ipsorumq; vestigia persequentes.*] Brasidas [*suos*] his verbis adhortatus, exercitū pedetentim reducebat.

A [1] ἀσθενῆ ὄντα τῶν πολεμίων, δόκησιν ἔχει ἰσχύος, « διδαχὴ ἀληθὴς προσγενομένη περὶ αὐτῶν, « ἐθάρσυνε μᾶλλον τοὺς ἀμυνομένους· [2] οἷς δὲ « βεβαίως τι πρόσεστιν ἀγαθόν, μὴ προειδώς « τις ἂν αὐτοῖς τολμηρότερον προσφέροιτο. [3] οὗ- « τοι δὲ τὴν μέλλησιν μὲν ἔχουσι τοῖς ἀπείροις « φοβεράν. [4] καὶ γὰρ πλήθει ὄψεως δεινοί, καὶ « βοῆς μεγέθει ἀφόρητοι. ἥ τε διὰ κενῆς ἐπανά- « σεισις τῶν ὅπλων ἔχει τινὰ δήλωσιν ἀπειλῆς· « προσμίξαι δὲ τοῖς ὑπομένουσιν * [5] αὐτὰ οὐχ « B ὅμοιοι. οὔτε γὰρ τάξιν ἔχοντες, [6] αἰσχυνθεῖεν ἂν « λιπεῖν τινὰ χώραν βιαζόμενοι· [7] ἥ τε φυγὴ καὶ « ἡ ἔφοδος αὐτῶν, ἴσην ἔχουσα δόξαν τοῦ κα- « λοῦ, ἀνεξέλεγκτον καὶ τὸ ἀνδρεῖον ἔχει. [8] αὐτο- « κράτωρ δὲ μάχη μάλιστ' ἂν καὶ πρόφασιν « τοῦ σώζεσθαι τινὶ πρεπόντως πορίσειε. τοῦ τε « εἰς χεῖρας ἐλθεῖν πιστότερον τὸ ἐκφοβῆσαι « ἡμᾶς ἀκινδύνως ἡγοῦνται. [9] ἐκείνῳ γὰρ ἂν « πρὸ τούτου ἐχρῶντο. σαφῶς τε πᾶν τὸ προϋ- « πάρχον δεινὸν [10] ἀπ' αὐτῶν, ὁρᾶτε ἔργῳ μὲν « C βραχὺ ὄν, ὄψει δὲ καὶ ἀκοῇ [11] κατασπέρχον. ὃ « ὑπομείναντες ἐπιφερόμενον, καὶ ὅταν καιρὸς « ᾖ, κόσμῳ καὶ τάξει αὖθις ὑπαγαγόντες, ἔς τε « τὸ ἀσφαλὲς θᾶσσον ἀφίξεσθε, καὶ γνώσεσθε « τὸ λοιπὸν [12] ὅτι οἱ τοιοῦτοι ὄχλοι τοῖς μὲν τὴν « πρώτην ἔφοδον δεξαμένοις, ἄπωθεν ἀπει- « λαῖς τὸ ἀνδρεῖον [13] * [14] μελλήσει ἐπικομποῦσιν· « οἳ δ' ἂν εἴξωσιν αὐτοῖς κατὰ πόδας, τὸ εὔψυχον « ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὀξεῖς ἐνδείκνυνται. Τοιαῦτα ὁ « Βρασίδας παραινέσας, [15] ὑπῆγε τὸ στράτευμα·

γρ. ὁρᾶται

[1] Ἀσθενῆ ὄντα τῶν πολεμίων δόκησιν ἔχει ἰσχύος] ὥσπερ τὰ τῶν ἐναντίων βαρβάρων. [2] Οἷς δὲ βεβαίως τι πρόσεστιν ἀγαθὸν] ὥσπερ ἡμῖν. ἤγουν, οἵτινές εἰσι τῇ ἀληθείᾳ ἀνδρεῖοι. [3] Οὗτοι δὲ τὴν μέλλησιν μὲν] τοῦ ἐπιέναι δηλονότι. ἤγουν, ἐκφοβοῦσι μέλλοντες ἐπιέναι. οἱ δὲ λυκησαὶ, φοβεροί εἰσι, μέλλοντες, οὐκ ἐν χερσὶν ὄντες. [4] Καὶ γὰρ πλήθει ὄψεως δεινοὶ] δέος ἐμποιοῦσι. * [5] Αὐτὰ] τὴν δεινὴν τοῦ πλήθους ὄψιν, τὴν ἀφόρητον τοῖς ἀπείροις βοὴν, καὶ τὴν ἐπανάσεισιν τῶν ὅπλων. Æ. P. [6] Αἰσχυνθεῖεν ἂν] ὥσπερ ἡμεῖς οἱ λακεδαιμόνιοι δηλονότι. [7] Ἡ τε φυγὴ καὶ ἡ ἔφοδος αὐτῶν] ὁμοίως καὶ τὸ φυγεῖν καὶ τὸ διώκειν καλὸν φαίνεται τοῖς βαρβάροις, καὶ οὐκ ἐξετάζεται πότεροί εἰσιν ἀνδρειότεροι, οἱ φεύγοντες, ἢ οἱ διώκοντες. [8] Αὐτοκράτωρ δὲ μάχη] μάχη δὲ αὐτεξούσιος, ἐν ᾗ ἔξεστιν ὃ βούλεταί τις πράττειν, παρέχει πρόφασιν φεύγειν τοῖς ὁπωσοῦν βουλομένοις σώζεσθαι. [9] Ἐκείνῳ γὰρ ἂν πρὸ τούτου ἐχρῶντο] τῷ ἐς χεῖρας ἐλθεῖν. [10] Ἀπ' αὐτῶν, ὁρᾶται] ὁρᾶται δὲ σαφῶς ὅτι τὸ ἀπ' αὐτῶν δοκοῦν δεινὸν, ὄψιν μὲν καὶ ἀκοὴν καταπλήττει, δύναμιν δὲ οὐδέν ἐστι. τοῦτο οὖν ὑπομείναντες (τὴν φωνὴν αὐτῶν φημὶ, καὶ τὴν ἀπειλὴν) καὶ εὐκόσμως ἐν καιρῷ τοῦ ἀναχωρεῖν ὑποχωρήσαντες, ἀσφαλῶς ὑπονοστήσετε, καὶ γνώσεσθε τὸ λοιπὸν ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καθεστῶτες. [11] Κατασπέρχον] κινοῦν εἰς δειλίαν. ἐκπλῆττον. [12] Ὅτι οἱ τοιοῦτοι] τὸ τῶν βαρβάρων πλῆθος τοῖς μὲν τὴν πρώτην ἐμβολὴν δεξαμένοις, ἄπωθέν ἐστι φοβερὸν, ἀνδρείας ἀνάτασιν μέλλουσαν ἀπειλοῦν· τοῖς δὲ μὴ δεξαμένοις, ἀλλὰ φεύγουσι, τὸ διῶκον εὐψύχως, ὀξέως ἐπιφέρεται, ἅτε δὴ ἐν ἀσφαλεῖ καθεστὼς, ὡς ἂν τῶν φευγόντων οὐ μαχομένων. [13] Μελλήσει ἐπικομποῦσι] προσδοκίᾳ. * [14] Μελλήσει] τῷ προσφέρεσθαι δηλονότι. οὕτω καὶ ἄνω τὴν μέλλησιν ληπτέον. τουτέστι πρὸ τῆς μάχης, ὅτε μάχην συνάψειν μέλλουσιν. Æ. P. [15] Ὑπῆγε τὸ στράτευμα] ἠρέμα καὶ κατ' ὀλίγον ἦγεν.

οἱ δὲ βάρβαροι ἰδόντες, πολλῇ βοῇ καὶ θορύβῳ προσέκειντο, νομίσαντες φεύγειν τε αὐτὸν, καὶ καταλαβόντες διαφθερεῖν. καὶ ὡς αὐτοῖς [1] αἵ τε ἐκδρομαὶ, ὅπῃ προσπίπτοιεν, ἀπήντων, καὶ αὐτὸς ἔχων τοὺς λογάδας ἐπικειμένους ὑφίστατο, τῇ τε πρώτῃ ὁρμῇ [2] παρὰ γνώμην ἀντέστησαν, καὶ τὸ λοιπὸν [3] ἐπιφερομένους μὲν δεχόμενοι ἠμύνοντο, ἡσυχαζόντων δὲ αὐτοὶ ὑπεχώρουν, τότε δὴ τῶν μετὰ τοῦ Βρασίδου ἑλλήνων ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ οἱ πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἀπέσχοντο, μέρος δέ τι καταλιπόντες αὐτοῖς ἐπακολουθοῦν προσβάλλειν, [4] οἱ λοιποὶ χωρήσαντες δρόμῳ, ἐπί τε τοὺς φεύγοντας τῶν μακεδόνων, οἷς ἐντύχοιεν, ἔκτεινον, [5] καὶ τὴν ἐσβολὴν, ἥ ἐστι μεταξὺ δυοῖν λόφοιν στενὴ, ἐς τὴν Ἀρριβαίου [6] φθάσαντες προκατέλαβον, [7] εἰδότες οὐκ οὖσαν ἄλλην τῷ Βρασίδᾳ [8] ἀναχώρησιν. [9] καὶ προσιόντος αὐτοῦ, ἐς αὐτὸ ἤδη τὸ ἄπορον τῆς ὁδοῦ [10] κυκλοῦνται ὡς [11] ἀποληψόμενοι. ὁ δὲ, γνοὺς, προεῖπε τοῖς μεθ' αὐτοῦ τριακοσίοις, ὃν ᾤετο μᾶλλον ἂν ἑλεῖν τῶν λόφων, χωρήσαντας πρὸς αὐτὸν δρόμῳ, ὡς τάχιστα ἕκαστος δύναται ἄνευ τάξεως, πειρᾶσαι ἀπ' αὐτοῦ ἐκκροῦσαι τοὺς ἤδη ἐπιόντας βαρβάρους. [12] πρὶν καὶ τὴν πλείονα κύκλωσιν [13] σφῶν αὐτόσε προσμῖξαι. καὶ οἱ μὲν, προσπεσόντες, ἐκράτησάν τε τῶν ἐπὶ τοῦ λόφου, καὶ ἡ πλείων ἤδη στρατιὰ τῶν ἑλλήνων ῥᾷον πρὸς αὐτὸν ἐπορεύοντο. οἱ γὰρ βάρβαροι καὶ ἐφοβήθησαν, τῆς τροπῆς αὐτοῖς ἐνταῦθα γενομένης σφῶν ἀπὸ τοῦ μετεώρου· καὶ ἐς τὸ πλέον οὐκέτ' ἐπηκολούθουν, νομίζοντες [14] καὶ ἐν μεθορίοις εἶναι αὐτοὺς ἤδη, καὶ διαπεφευγέναι. Βρασίδας δὲ, ὡς ἀντελάβετο τῶν μετεώρων, κατὰ ἀσφάλειαν μᾶλλον ἰὼν, αὐθημερὸν ἀφικνεῖται εἰς Ἄρνισαν πρῶτον τῆς Περδίκκου ἀρχῆς. καὶ αὐτοὶ ὀργιζόμενοι οἱ στρατιῶται τῇ προαναχωρήσει τῶν μακεδόνων, ὅσοις ἐνέτυχον κατὰ τὴν ὁδὸν ζεύγεσιν * [15] αὐτῶν βοεικοῖς,

Barbari autem hoc animaduerso, magna vociferatione, ac tumultu ingruebant, existimantes eum fugere, & à se, vbi ipsum assequuti fuissent, interfectum iri [*sperantes.*] Sed cùm & excursores, quacunque [*barbari*] impressionem facerent, ipsis occurrerent, [*ac resisterent,*] & ipse cum delecta [*trecentorum*] manu [*ipsos*] inuadentes sustineret, ac præter [*ipsorum*] opinionem, aduersus primum impetum restitissent, & cùm deinceps ipsorum quidem irruẽtium impetum exceptum propulsarent, ipsis verò cessantibus, [*nec vllam impreßionem facientibus*] pedem referrent, tunc verò plerique barbarorum à Græcis, qui cum Brasida in locis patentibus erant [*vlterius persequendis*] abstinuerunt: sed cum quandam [*suarum copiarum non magnam*] partem reliquissent, quæ ipsos [*abeuntes*] insequeretur, ac aggrederetur, cæteri cursu contenderunt in fugientes Macedones, quorum vt in quenque incidebant, [*eum*] trucidabant. Et angustas fauces inter duos colles sitas, quâ patet aditus in Arrhibæi [*fines,*] ocius præoccuparunt, quia sciebant nullam aliam esse viam, qua Brasidas [*domum cum suis copiis*] se recipere posset. Ipsúmque iam appropinquantem in ipsis transitus angustiis, vt intercepturi, circunsistunt. Ille verò hac re cognita, trecentis illis, quos secum ducebat, præcepit, vt in eum collem, quem facilius à se captum iri putabat, cursu contendentes, quanta maxima quisque celeritate posset, nullo ordine seruato, barbaros iam contra se venientes, illinc deturbare conarentur, priusquam maior numerus [*barbarorum,*] qui suos circumuenire statuerant, eò conflueret. Atque illi quidem eos, qui in colle erant, impressione [*in eos*] facta superarunt, atque reliquus Græcorum exercitus in eum [*collem*] iam faciliùs ibat. Nam barbari territi sunt, suis illic in fugam versis, & ex editiore loco pulsis. nec vlterius [*Græcos*] sunt persequuti, quòd eos in [*agri amici*] confiniis iam esse, & euasisse arbitrarentur. Brasidas autem, vbi loca superiora nactus est, iter tutiùs faciens, eodem die primum peruenit Arnissam, quæ Perdiccæ imperio paret. Ipsiq; milites irati, q; Macedones priores recessissent, vt in queq; incidebant inter eundũ, vel plaustra boũ quę ad ipsos [*Macedones*] pertinebãt,

[1] Αἵ τε ἐκδρομαὶ] οἱ τεταγμένοι δηλονότι πρὸς τὸ ἐκτρέχειν. [2] Παρὰ γνώμην ἀντέστησαν] παρ' ἐλπίδα τὴν τῶν λυγκηστῶν ἀντέστησαν οἱ λακεδαιμόνιοι. [3] Ἐπιφερομένους μὲν] τοὺς βαρβάρους. [4] Οἱ λοιποὶ χωρήσαντες] τῶν βαρβάρων. [5] καὶ τὴν ἐσβολὴν] εἴσοδον. [6] Φθάσαντες προκατέλαβον] προλαβόντες οἱ βάρβαροι. [7] Εἰδότες οὐκ οὖσαν ἄλλην] καθ' ἣν οὐκ ἦν πόρος ἐξελθεῖν. [8] Ἀναχώρησιν] φυγήν. [9] καὶ προσιόντος αὐτοῦ] τοῦ Βρασίδα. [10] κυκλοῦνται] ἤγουν, κυκλοῦσιν οἱ βάρβαροι. [11] Ἀποληψόμενοι] ἀποκόψοντες. [12] Πρὶν καὶ τὴν πλείονα κύκλωσιν] πρὶν τοὺς πολλοὺς τῶν κυκλούντων τοὺς λακεδαιμονίους μελλόντων παρεῖναι. [13] Σφῶν αὐτόσε] τῶν βαρβάρων. [14] καὶ ἐν μεθορίοις] τοῦ τόπου τοῦ Περδίκκα. * [15] Αὐτῶν] τῶν μακεδόνων. ζεύγη δὲ βοεικὰ νῦν καλοῦνται, ὡς ἐκ τῶν ἑξῆς δῆλον, ἅμαξαι ἃς βόες ἐζευγμένοι εἷλκον. τὰ μὲν, τὰ ζεύγη, τουτέστιν αὐτὰς τὰς ἁμάξας κατέκοπτον, ἀπολύοντες τοὺς αὐταῖς προσεζευγμένους βοῦς, οὓς ἀπήλαυνον. ἀλλὰ κατὰ τὸ σιωπώμενον οὕτω νοητέον. τῶν δὲ, τῶν σκευῶν, οἰκείωσιν ἐποιοῦντο, τὰ σκεύη ἰδιοποιοῦντο, ἐσφετερίζοντο. Æ.P.

vel

vel sarcinas, si quæ [*ipsis*] deciderant, (vt in nocturno, & pauoris pleno receptu contigisse credibile erat) illa quidem [*plaustra*] concidebant, soluentes [*iumenta, quæ secum abducebant,*] illas verò [*sarcinas*] sibi vendicabant. Atq; hinc primùm Perdiccas Brasidam hostem iudicauit, & in posterum animo concepit odium in Peloponnesios, non consuetum illud quidem, propter Atheniēses, [*quos oderat:*] sed propter sua necessaria cōmoda [*ab ipsis*] alienatus, operam dabat, vt quoquo modo quamprimū cum illis quidem cōpositionem faceret, ab his verò dissociaretur. Brasidas verò ex Macedonia Toronen reuersus, offendit Meden ab Atheniensibus iam occupatam. Ibique subsidens, in Pallenen quidem propter virium imbecillitatem ad opem [*Mendæ*] ferendam tunc se traiicere non posse ducebat: sed Toronen præsidio tuebatur. Nam sub idem tempus, quo res apud Lyncum gestæ fuerūt, Athenienses naualem expeditionem aduersus Menden, & Scionen susceperunt, ad quam se priùs accingebāt, cum quinquaginta nauibus, quarū decem erant Chiæ, & cum mille grauis armaturæ militibus de suis popularibus, & sexcentis sagittariis, & mille Thracibus mercede cōductis, aliisq; peltatis, quos illinc ex suis sociis collegerant. Illis autem præerat Nicias Nicerati, & Nicostratus Diotrephis [*filius.*] Cùm autem à Potidæa cum classe soluissent, & ad eā partem appulissent, vbi erat Neptuni templū, aduersus Mendæos contenderūt. Ipsi autem [*Mendæi,*] & Scionæorum trecenti qui [*Mendæis*] opem tulerant, & Pelopōnesiorum auxiliarij milites, qui vniuersi erāt septingenti grauis armaturę milites, & Polydamidas ipsorum dux, extra vrbem in colle natura munito castra posuerant. Et Nicias quidem cum cētum, & viginti Methonęis leuiter armatis, & delectis sexaginta grauis armaturæ militibus Atheniēsibus, omnibusq; sagittariis, quos secum ducebat, per quandam collis semitam ad ipsos accedere conatus, & ab ipsis vulneratus, [*ipsos illinc*] deturbare non potuit. Nicostratus verò, cùm alio itinere, quod [*à semita, qua Nicias iuerat,*] longo distabat interuallo, cum omni reliquo exercitu

ἢ εἴ τινι σκεύει ἐκπεπτωκότι, (οἷα ἐν νυκτερινῇ καὶ φοβερᾷ ἀναχωρήσει εἰκὸς ἦν ξυμβῆναι) [1] τὰ μὲν ὑπολύοντες κατέκοπτον, τῶν δὲ οἰκείωσιν ἐποιοῦντο. ἀπὸ τούτου τε πρῶτον Περδίκκας Βρασίδαν τε πολέμιον ἐνόμισε, [2] καὶ ἐς τὸ λοιπὸν, Πελοποννησίων τῇ μὲν γνώμῃ δι' Ἀθηναίους οὐ ξυνήθης μῖσος εἶχε, [3] τῶν δὲ ἀναγκαίων ξυμφόρων διαναστὰς, ἔπρασσεν ὅτῳ τρόπῳ τάχιστα* [4] τοῖς μὲν ξυμβήσεται, τῶν δὲ ἀπαλλάξεται. Βρασίδας δὲ, ἀναχωρήσας ἐκ Μακεδονίας ἐς Τορώνην, καταλαμβάνει Ἀθηναίους Μένδην ἤδη ἔχοντας. καὶ αὐτοῦ ἡσυχάζων,* [5] ἐς μὲν τὴν Παλλήνην ἀδύνατος ἤδη ἐνόμιζεν εἶναι διαβὰς τιμωρεῖν, τὴν δὲ Τορώνην ἐν φυλακῇ εἶχεν. ὑπὸ γὰρ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῖς ἐν τῇ Λύγκῳ ἐξέπλευσαν ἐπί τε τὴν Μένδην καὶ τὴν Σκιώνην οἱ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ παρεσκευάζοντο, ναυσὶ μὲν πεντήκοντα, ὧν ἦσαν δέκα Χῖαι, [6] ὁπλίταις δὲ χιλίοις ἑαυτῶν, καὶ τοξόταις ἑξακοσίοις, καὶ Θρᾳξὶ μισθωτοῖς χιλίοις, καὶ ἄλλοις τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων πελτασταῖς. ἐστρατήγει δὲ Νικίας ὁ Νικηράτου, καὶ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους. [7] ἄραντες δὲ ἐκ Ποτιδαίας ταῖς ναυσὶ, καὶ σχόντες κατὰ τὸ Ποσειδώνιον, ἐχώρουν ἐς τοὺς Μενδαίους. [8] οἱ δὲ αὐτοί τε, καὶ Σκιωναίων τριακόσιοι βεβοηθηκότες, Πελοποννησίων τε οἱ ἐπίκουροι, ξύμπαντες δὲ, ἑπτακόσιοι ὁπλῖται, καὶ Πολυδαμίδας ὁ ἄρχων αὐτῶν, ἔτυχον ἐξεστρατοπεδευμένοι ἔξω τῆς πόλεως ἐπὶ λόφου καρτεροῦ. καὶ αὐτοῖς Νικίας μὲν, Μεθωναίους τε ἔχων εἴκοσι, καὶ ἑκατὸν ψιλοὺς, καὶ λογάδας τῶν Ἀθηναίων ὁπλιτῶν ἑξήκοντα, καὶ τοὺς τοξότας ἅπαντας, κατὰ ἀτραπόν τινα τοῦ λόφου πειρώμενος προσβῆναι, [9] καὶ τραυματιζόμενος ὑπ' αὐτῶν, [10] οὐκ ἠδυνήθη βιάσασθαι· Νικόστρατος δὲ, [11] ἄλλῃ ἐφόδῳ [12] ἐκ πλείονος παντὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ,

---

[1] Τὰ μὲν ὑπολύοντες κατέκοπτον] τὰ ζεύγη δηλονότι. [2] Καὶ ἐς τὸ λοιπὸν, Πελοποννησίων] τοὺς Πελοποννησίους ἐμίσει οὐ κατὰ γνώμης προαίρεσιν, οὐδὲ ἔθος ἔχων. τοὺς Ἀθηναίους μᾶλλον γὰρ πρὶν ἐμίσει. [3] Τῶν δὲ ἀναγκαίων ξυμφόρων] ἕνεκεν τοῦ ἀναγκαίου συμφέροντος: διὰ τὴν ἀνάγκην συμφέρειν νομίσας μισεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀποστὰς διεπράττετο πῶς Ἀθηναίοις μὲν φίλος ἔσται, Λακεδαιμονίων δὲ ἀπαλλάξεται. *[4] Τοῖς μὲν] τοῖς Ἀθηναίοις. τῶν δὲ, τῶν Πελοποννησίων. Æ.P. *[5] Ες μὲν τὴν Παλλήνην] ἐν ᾗ ἡ Μένδη ἦν. Æ.P. [6] Ὁπλίταις δὲ χιλίοις ἑαυτῶν] τῶν Ἀθηναίων. [7] Ἄραντες δὲ ἐκ Ποτιδαίας] οἱ Ἀθηναῖοι. [8] Οἱ δὲ αὐτοί τε] ἤγουν, αὐτοὶ δὲ οἱ Μενδαῖοι. [9] Καὶ τραυματιζόμενος] βαλλόμενος ὑπ' αὐτῶν. ἔνιοι δὲ ἀναφέρουσιν ἐπὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. [10] Οὐκ ἠδυνήθη βιάσασθαι] βίαν προσαγαγεῖν αὐτοῖς. [11] Ἄλλῃ ἐφόδῳ] μακροτέρᾳ ὁδῷ κατ' ἐκείνων. [12] Ἐκ πλείονος] διαστήματος δηλονότι.

γρ. δυσ-προσβάτῳ

ἐπιὼν τῷ λόφῳ ὄντι [1] δυσβάτῳ, καὶ πάνυ [2] ἐθορυβήθη, καὶ ἐς ὀλίγον ἀφίκετο πᾶν τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων νικηθῆναι. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν [3] ὡς οὐκ ἐνέδοσαν οἱ Μενδαῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, οἱ Ἀθηναῖοι [4] ἀναχωρήσαντες ἐστρατοπεδεύσαντο. [5] καὶ οἱ Μενδαῖοι νυκτὸς ἐπελθούσης [6] ἐς τὴν πόλιν ἀπῆλθον. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι περιπλεύσαντες ἐς τὸ πρὸς Σκιώνης, τό, τε προάστειον εἷλον, καὶ τὴν ἡμέραν ἅπασαν [7] ἐδῄουν τὴν γῆν, [8] οὐδενὸς ἐπεξιόντος. [9] ἦν γάρ τι καὶ στασιασμοῦ ἐν τῇ πόλει. οἱ δὲ τριακόσιοι τῶν Σκιωναίων τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ Νικίας μὲν τῷ ἡμίσει τοῦ στρατοῦ προϊὼν * [10] ἅμα ἐς τὰ μεθόρια, τῶν Σκιωναίων τὴν γῆν ἐδῄου. Νικόστρατος δὲ τοῖς λοιποῖς κατὰ τὰς ἄνω πύλας, ᾗ ἐπὶ Ποτιδαίας ἔρχονται, προσεκάθητο τῇ πόλει. ὁ δὲ Πολυδαμίδας (ἔτυχε γὰρ ταύτῃ τοῖς Μενδαίοις καὶ ἐπικούροις ἐντὸς τοῦ τείχους τὰ ὅπλα κείμενα) διατάσσει τε ὡς ἐς μάχην, καὶ παρῄνει τοῖς Μενδαίοις ἐπεξιέναι. [11] καί τινος αὐτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ἀντειπόντος κατὰ τὸ στασιωτικὸν, ὅτι οὐκ ἐπέξεισιν, οὐδὲ δέοιτο πολεμεῖν. [12] καὶ ὡς ἀντεῖπεν, ἐπισπασθέντος τε τῇ χειρὶ ὑπ' αὐτοῦ, καὶ θορυβηθέντος, ὁ δῆμος εὐθὺς ἀναλαβὼν τὰ ὅπλα, [13] περὶ ὀργῆς ἐχώρει ἐπί τε Πελοποννησίους, καὶ τοὺς τὰ ἐναντία σφίσι μετ' αὐτῶν πράξαντας. καὶ προσπεσόντες, τρέπουσιν ἅμα μὲν μάχῃ αἰφνιδίῳ, ἅμα δὲ τοῖς Ἀθηναίοις [14] τῶν πυλῶν ἀνοιγομένων φοβηθέντων. ᾠήθησαν γὰρ [15] ἀπὸ προειρημένου τινὸς αὐτοῖς [16] τὴν ἐπιχείρησιν γενέσθαι. καὶ οἱ μὲν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, ὅσοι μὴ αὐτίκα διεφθάρησαν, κατέφυγον, ἥνπερ καὶ τὸ πρότερον αὐτοὶ εἶχον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι (ἤδη γὰρ καὶ ὁ Νικίας * [17] ἐπαναστρέψας πρὸς τῇ πόλει ἦν) ἐσπεσόντες ἐς τὴν Μένδην πόλιν, ἅτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως ἀνοιχθεῖσαν, ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ, [18] ὡς κατὰ κράτος ἑλόντες διήρπασαν·

γρ. περι-οργής

γρ. φοβη-θέντας

collem accessu difficilem subiisset, vehementissimè trepidauit, parumque abfuit quin totus Atheniensium exercitus vinceretur. Atque eo quidem die, quòd Mendæi, eorumque socij loco non cessissent, Athenienses [*illinc*] digressi, castrametati sunt. Mendæi verò, cùm nox aduenisset, in vrbem abierunt. Postridie verò Athenienses quidem classe circumuecti ad eam partem, quæ Scionen spectabat, & suburbana ceperunt, totumque diem illum in [*eius*] agro vastando consumpserunt, nemine contrà prodeunte. Erat enim & nonnihil seditionis intra vrbem. Illi verò trecenti Scionæi proxima nocte domum abierunt. Postridie verò Nicias quidem vno, eodemque tempore cum dimidio copiarum ad confinia progressus, Scionæorum agrum vastauit. Nicostratus verò cum reliquis [*copiis,*] à superioribus portis, quâ Potidæam itur, vrbem obsedit. Polydamidas verò (forte enim ad vrbis partem erat militum armatorum agmen) [*eos*] vt ad prœlium instruebat, & Mendæis suadebat, vt eruptionem [*in hostes*] facerent. Et cùm quidam è populo seditiosè ipsi contradixisset, nec eruptionem faciendam, nec prœlio opus esse [*affirmasset:*] cumque, simul ac [*ipsi*] contradixisset, ab ipso manu pertractus ac perturbatus fuisset, populus ira protinus incensus, sumptis armis tendit cùm in Peloponnesios, tum in eos, qui cum ipsis contra se egerant, [*suamq́ factionem oppugnauerant, atque superauerant.*] Impetuq; [*in eos*] facto, in fugam vertit, tum ob repentinum certamen, tum ob metum Atheniensium, quibus portæ fuerant apertæ. Existimabant enim [*Peloponnesij*] ex aliquo compacto hanc impressionem [*ab illis*] in se factam esse. Atque illi quidem, quotquot statim cæsi non fuerunt, in arcem confugerunt, quam ipsi vel antea tenebant. Athenienses verò (iam enim Nicias reuersus, ad vrbem erat) cum omnibus copiis irruentes in vrbem Menden, quippe quæ non ex conuentu aperta fuisset, [*eam*] vt expugnatam diripuerunt.

[1] Δυσπροσβάτῳ] δυσαναβάτῳ. [2] Ἐθορυβήθη] ἐδειλίασεν. [3] Ὡς οὐκ ἐνέδοσαν] οὐχ ὑπεῖξαν. [4] Ἀναχωρήσαντες] ἐπὶ πόδα ἐλθόντες. [5] Καὶ οἱ μενδαῖοι] οἱ ἐπὶ τοῦ λόφου. [6] Ἐς τὴν πόλιν ἀπῆλθον] τὴν μένδην. [7] Ἐδῄουν τὴν γῆν] τὴν σκιώνην. [8] Οὐδενὸς ἐπεξιόντος] τῶν σκιωναίων. [9] Ἦν γάρ τι καὶ στασιασμοῦ] ἤγουν ἦσάν τινες στασιάζοντες. *[10] Ἅμα] ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, ὁ μὲν ἑτέρωθεν τὴν γῆν ἐδῄου, ὁ δὲ ἑτέρωθεν τῇ πόλει προσεκάθητο. *AE.P.* [11] Καί τινος αὐτῷ τῶν ἀπὸ τοῦ δήμου ἀντειπόντος] ἤγουν, δημότου ἐναντιωθέντος, κατὰ τὸ ἔθος τῶν στασιαζόντων, αἰπλέκιν λονότι. [12] Καὶ ὡς ἀντεῖπεν] ὁ δημότης. [13] Περὶ ὀργῆς ἐχώρει] ἀντὶ τοῦ ὑπὸ ὀργῆς. [14] Τῶν πυλῶν ἀνοιγομένων, φοβηθέντων] ἀντὶ τοῦ φοβηθέντες. ἐφοβήθησαν δὲ ὅτι ᾠήθησαν ἀπὸ τῆς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους συνθήκης αὐτοῖς ἐπιθέσθαι. [15] Ἀπὸ προειρημένου τινὸς] συμφώνου. [16] Τὴν ἐπιχείρησιν] ἀντὶ τοῦ, τὴν προδοσίαν. *[17] Ἐπαναστρέψας] ἐκ τῆς πολιορκίας τῆς Σκιώνης, ὡς ἐκ τῶν ἄνω φανερόν. τῇ πόλει δέ, τῇ Μένδῃ. *AE.P.* [18] Ὡς κατὰ κράτος ἑλόντες, διήρπασαν] τὰ ἐνόντα αὐτῇ.

Et du-

Et duces vix cohibere potuerunt [*suos milites*,] quin homines etiam trucidarent. Postea iusserunt Mendæos eodem Reipublicæ statu vti, quo consueuerant, ita tamen vt ipsi inter se quæstionem haberent de illis, quos defectionis autores fuisse censuissent. Illos verò, qui in arce erant, muro vtrinque vsque ad mare ducto circumuallarunt, & præsidium [*in eo*] imposuerũt. Postquam autem Menden in suam potestatem redegerunt, aduersus Scionen iuerunt. Oppidani verò cùm ipsi, tum Peloponnesij obuiam [*illis*] progressi, in colle natura munito, ante vrbem sito consederunt: quem nisi hostes occupassent, ipsos circumuallare non potuissent: sed Athenienses eum strenuè aggressi, prœlioque reiectis iis, qui aduersus [*ipsos*] venerant, [*ibi*] castra posuerunt, & erecto trophæo, se ad vrbem circumuallandam parabant. Nec multò pòst auxiliarij [*Peloponnesiorum*] milites qui in arce obsidebantur, superatis [*hostium*] custodibus, qui ad mare erant, noctu [*Scionen*] peruenerunt. Et [*ipsorum*] plerique per media [*Atheniensium*] castra ad Scionen posita euadentes, in eam sunt ingressi. Dum autem Scione circumuallaretur, Perdiccas per caduceatores, quos misit ad Atheniensium duces, compositionem cum Atheniensibus fecit, odio contra Brasidam concepto, propter discessum ex Lynco, quod iam tunc tentare cœperat. Tunc enim Ischagoras Lacedæmonius exercitum ad Brasidam itinere pedestri deducturus erat. Perdiccas verò, partim quidem, Nicia iubente, vt quando cõpositionem fecerat, manifestam aliquam constantiæ, [*fideiq́ sua*] significationem Atheniensibus daret, partim verò, quòd Peloponnesios in suum [*agrum*] amplius venire nollet, cùm rem Thessalis hospitibus persuasisset, quòd primorum hospitio semper vteretur, [*Peloponnesiorum*] copias, & [*bellicum*] apparatum impediuit, ita vt Thessalos ne tentare quidem voluerint. Ischagoras tamen, & Amenias, & Aristeus, cùm ipsi ad Brasidam peruenerunt, à Lacedæmoniis ad res inspiciendas missi, tum etiam adolescentes ex ipsis [*Lacedæmoniis*] contra leges Sparta [*secum*] eduxerũt,

A καὶ μόλις οἱ στρατηγοὶ κατέσχον ὥστε μὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαφθείρεσθαι. καὶ τοὺς μὲν Μενδαίους μετὰ ταῦτα [1] πολιτεύειν ἐκέλευον ὥσπερ εἰώθεσαν, αὐτοὺς κρίναντας ἐν σφίσιν αὐτοῖς εἴ τινας ἡγοῦνται αἰτίους εἶναι τῆς ἀποστάσεως. τοὺς δ' ἐν τῇ ἀκροπόλει, ἀπετείχισαν ἑκατέρωθεν τείχει ἐς θάλασσαν, καὶ φυλακὴν ἐπεκαθίσαντο. ἐπειδὴ δὲ [2] τὰ περὶ τὴν Μένδην κατέσχον, ἐπὶ τὴν Σκιώνην ἐχώρουν. οἱ δὲ, ἀντεπεξελθόντες, αὐτοὶ καὶ Πελοποννήσιοι, ἱδρύθησαν ἐπὶ καρ-B τεροῦ λόφου πρὸ τῆς πόλεως· ὃν εἰ μὴ ἕλοιεν οἱ ἐναντίοι, οὐκ ἐγίγνετο σφῶν περιτείχισις. [3] προσβαλόντες δ' αὐτῷ κατὰ κράτος οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ μάχῃ ἐκκρούσαντες τοὺς ἐπιόντας, ἐστρατοπεδεύσαντό τε, καὶ ἐς τὸν περιτειχισμὸν, τροπαῖον στήσαντες, παρεσκευάζοντο. [4] καὶ αὐτῶν οὐ πολὺ ὕστερον ἤδη ἐν ἔργῳ ὄντων, οἱ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐν τῇ Μένδῃ [5] πολιορκούμενοι ἐπίκουροι, βιασάμενοι παρὰ θάλασσαν τὴν φυλακὴν, νυκτὸς ἀφικνοῦνται. καὶ διαφυγόντες οἱ πλεῖστοι [6] τὸ ἐπὶ τῇ Σκιώνῃ στρατόπεδον, ἐσῆλ-C θον ἐς αὐτήν. περιτειχιζομένης δὲ τῆς Σκιώνης, Περδίκκας τοῖς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοῖς ἐπικηρυκευσάμενος, [7] ὁμολογίαν ποιεῖται πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, διὰ τὴν τοῦ Βρασίδου ἔχθραν περὶ τῆς ἐκ τοῦ Λύγκου ἀναχωρήσεως, εὐθὺς τότε ἀρξάμενος πράσσειν. καὶ ἐτύγχανε γὰρ τότε Ἰσχαγόρας ὁ Λακεδαιμόνιος στρατιὰν μέλλων πεζῇ πορεύσειν ὡς Βρασίδαν. ὁ δὲ Περδίκκας, ἅμα μὲν κελεύοντος τοῦ Νικίου, ἐπειδὴ ξυνε-D βεβήκει, ἔνδηλόν τι ποιεῖν τοῖς Ἀθηναίοις βεβαιότητος πέρι, [8] ἅμα δ' αὐτὸς οὐκέτι βουλόμενος Πελοποννησίους ἐς τὴν αὑτοῦ ἀφικνεῖσθαι, παρασκευάσας τοὺς ἐν Θεσσαλίᾳ ξένους, [9] χρώμενος [10] ἀεὶ τοῖς πρώτοις, [11] διεκώλυσε τὸ στράτευμα καὶ τὴν παρασκευὴν, ὥστε μηδὲ πειρᾶσθαι Θεσσαλῶν. Ἰσχαγόρας μέντοι, καὶ Ἀμεινίας, καὶ Ἀριστεὺς, αὐτοί τε ὡς Βρασίδαν ἀφίκοντο, ἐπιδεῖν πεμψάντων Λακεδαιμονίων τὰ πράγματα, [12] καὶ τῶν ἡβώντων αὐ-E τῶν [13] παρανόμως ἄνδρας ἐξῆγον ἐκ Σπάρτης,

[1] Πολιτεύειν ἐκέλευον ὥσπερ εἰώθεσαν] τὴν οἰκείαν πολιτείαν ἔχειν. [2] Τὰ περὶ τὴν Μένδην κατέσχον] ἐκυρίευσαν τῆς Μένδης. [3] Προσβαλόντες δ' αὐτῷ] τῷ λόφῳ. [4] Καὶ αὐτῶν οὐ πολὺ] τῶν Ἀθηναίων. [5] Πολιορκούμενοι] βιασάμενοι τὴν φυλακὴν, νυκτὸς ἀφικνοῦνται πρὸς θάλασσαν. [6] Τὸ ἐπὶ τῇ Σκιώνῃ στρατόπεδον] τοὺς φυλάσσοντας τὴν Σκιώνην. [7] Ὁμολογίαν ποιεῖται] ξύμβασιν. [8] Ἅμα δ' αὐτὸς οὐκέτι βουλόμενος] ὁ Περδίκκας δηλονότι. [9] Χρώμενος ἀεὶ τοῖς πρώτοις] δηλονότι ξένοις καὶ φίλοις. [10] Ἀεὶ τοῖς πρώτοις] ἤγουν, τοὺς πρώτους, φίλους ποιήσας. [11] Διεκώλυσε τὸ στράτευμα] τῶν Πελοποννησίων. [12] Καὶ τῶν ἡβώντων αὐτῶν παρανόμως] ὡς οὐκ ὄντος νομικοῦ ἐξάγειν τοὺς ἡβῶντας. ἢ οὐκ ὄντος νομικοῦ, ἄρχοντας καθιστάναι ταῖς πόλεσι τοὺς ἡβῶντας, ἀλλὰ τοὺς προβεβηκότας καθ' ἡλικίαν. [13] Παρανόμως] ἤγουν, παρὰ τὸ καθεστηκὸς ἔθος.

ὥστε τῶν πόλεων ἄρχοντας καθιστάναι, [1] καὶ μὴ τοῖς ἐντυχοῦσιν ἐπιτρέπειν. καὶ Κλεαρίδαν μὲν τὸν Κλεωνύμου * [2] καθίστησιν ἐν Ἀμφιπόλει, Ἐπιτελίδαν δὲ τὸν Ἡγησάνδρου, ἐν Τορώνῃ. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει Θηβαῖοι Θεσπιέων τεῖχος περιεῖλον, [3] ἐπικαλέσαντες ἀττικισμόν, βουλόμενοι μὲν καὶ ἀεί, [4] παρεστηκὸς δὲ ῥᾷον, ἐπειδὴ καὶ ἐν τῇ πρὸς ἀθηναίους μάχῃ [5] ὅ,τι ἦν αὐτῶν [6] ἄνθος ἀπολώλει. καὶ ὁ νεὼς τῆς Ἥρας τοῦ αὐτοῦ θέρους ἐν Ἄργει κατεκαύθη, Χρυσίδος τῆς ἱερείας λύχνον τινὰ θείσης ἡμμένον πρὸς τὰ στέμματα, καὶ ἐπικαταδαρθούσης. ὥστε ἔλαθεν ἁφθέντα πάντα, καὶ καταφλεχθέντα. καὶ ἡ Χρυσὶς μὲν εὐθὺς τῆς νυκτός, δείσασα τοὺς ἀργείους, ἐς Φλιοῦντα φεύγει. [7] οἱ δέ, ἄλλην ἱέρειαν ἐκ τοῦ νόμου τοῦ προκειμένου κατεστήσαντο, Φαεινίδα ὄνομα. ἔτη δὲ Χρυσὶς τοῦ πολέμου τοῦδε [8] ἐπέλαβεν ὀκτώ, [9] καὶ ἔννατον ἐκ μέσου, ὅτε ἐπεφεύγει. καὶ ἡ σκιώνη τοῦ θέρους ἤδη τελευτῶντος περιετετείχιστό τε παντελῶς, καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐπ᾽ αὐτῇ φυλακὴν καταλιπόντες, ἀνεχώρησαν τῷ ἄλλῳ στρατῷ. Ἐν δὲ τῷ ἐπιόντι χειμῶνι τὰ μὲν ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων ἡσύχαζε, διὰ τὴν ἐκεχειρίαν. μαντινῆς δέ, καὶ τεγεᾶται, καὶ οἱ ξύμμαχοι ἑκατέρων ξυνέβαλον ἐν λαοδικείᾳ τῆς ὀρεστίδος. καὶ νίκη [10] ἀμφιδήριτος ἐγένετο. κέρας γὰρ ἑκάτεροι τρέψαντες τὸ καθ᾽ αὑτούς, τροπαῖά τε ἀμφότεροι ἔστησαν, καὶ σκῦλα ἐς δελφοὺς ἀπέπεμψαν. διαφθαρέντων μέντοι πολλῶν ἑκατέροις, [11] καὶ ἀγχωμάλου τῆς μάχης γενομένης, καὶ ἀφελομένης νυκτὸς τὸ ἔργον, οἱ τεγεᾶται μὲν [12] ἐπηυλίσαντό τε, καὶ εὐθὺς ἔστησαν τροπαῖον· μαντινῆς δὲ ἀπεχώρησάν τε ἐς βουκολιῶνα, καὶ ὕστερον ἀντέστησαν. Ἀπεπείρασε δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ ὁ Βρασίδας τελευτῶντος, καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη, ποτιδαίας. προσελθὼν γὰρ νυκτός, καὶ κλίμακα προσθείς, [13] μέχρι μὲν τούτου ἔλαθε.

γρ. ἐντυχοῦσι

γρ. διεφθάρη

A vt [*eos*] ciuitatibus præficerent, neque [*illarum administrationem*] quibuslibet permitterent. Et Clearidam quidem Cleonymi [*filium*,] Amphipoli præfecerunt, Epitelidam verò Hegesandri [*filium*,] Toronæ. Eadem æstate Thebani muros Thespiensium diruerunt, crimini dantes quòd cum Atheniensibus sentirent. Id, quod semper quidem [*facere*] voluerant: sed [*tunc*] oblata occasione facilius [*fecerunt*,] quòd in pugna cum Atheniensibus commissa omnis ipsorũ iuuentutis flos periisset. Templum quoque Iunonis eadem æstate Ar- B gis crematum est, quòd Chrysis sacerdos lucernam quandam vittis admouisset, & interim somno correpta fuisset. Vnde accidit vt omnia per eius imprudentiam accensa conflagrarint. Chrysis verò, metuẽs Argiuos, protinus noctu Phliuntem confugit. Illi verò aliam sacerdotem, nomine Phaenidem, ex ciuitatis instituto constituerunt. Chrysis autem octauum huius belli annum, & noni sextum mensem attigerat, quum profugit. Et Scione æstate iam extrema penitus circumuallata fuit, & C Athenienses præsidio [*illic*] aduersus eam relicto, cum reliquis copiis domum abierunt. Insequenti hyeme Athenienses quidem, & Lacedæmonij quieuerunt, [*ac ab armis abstinuerunt*,] propter inducias: sed Mantinei, & Tegeatæ, & vtrorunque socij ad Laodiceam, quæ est in Orestide, conflixerunt, & victoria anceps extitit. Nam vtrique, cùm cornu sibi oppositum in fugam vertissent, tropheum erexerunt. Cùm tamen vtrinque multi cæsi fuissent, & æquo marte pugnatum fuisset, noxque prœ- D lium diremisset: Tegeatæ quidem [*in eo loco*] pernoctarunt, statimque trophæum excitarunt; Mantinæi verò ad Bucolionem discesserunt, & postea vicissim [*& ipsi trophæum*] statuerunt. Eadem hyeme abeunte, & vere iam appropinquante, Brasidas Potidæam tentauit. Cùm enim noctu [*ad eam*] accessisset, & scalas [*muris*] admouisset, hactenus quidem [*custodes*] latuit. Nam

---

[1] Καὶ μὴ τοῖς ἐντυχοῦσι] γρ. ἐντυχοῦσι. ὃ ταῖς πόλεις μὴ τοῖς τυχοῦσι πιστεύειν, ἀλλὰ λακεδαιμονίοις ἐγχειρίζειν. * [2] Καθίστησιν] ὁ ἰσαγόρας δηλονότι, ὃς κατὰ τὸ εἰκὸς τῶν ἄλλων ἦν πρῶτος, καὶ μέγιστον εἶχεν ἀξίωμα. Ἄλλως καθίστασαν λεκτέον εἴη. Æ.P. [3] Ἐπικαλέσαντες] ἤγουν ἐγκαλέσαντες. [4] Παρεστηκὸς δὲ ῥᾷον] ἐξεγένετο δὲ αὐτοῖς ῥαδίως περιελεῖν τὸ τεῖχος, ἐπειδὴ τῶν θεσπιέων ἐν τῇ πρὸς ἀθηναίοις μάχῃ τὸ ἀκμαιότατον ἀπολώλει.

[5] Ὅ,τι ἦν αὐτῶν ἄνθος] τῶν θεσπιέων. [6] Ἄνθος διεφθάρη] γρ. ἀπολώλει. [7] Οἱ δέ, ἄλλην ἱέρειαν] οἱ ἀργεῖοι. [8] Ἐπέλαβεν ὀκτὼ] κατέσχε. [9] Καὶ ἔννατον ἐκ μέσου] τὸ ὄγδοον ἐπλήρωσε· τὸ δὲ ἔννατον, ἡμιπλὲς ἦν. [10] Ἀμφιδήριτος ἐγένετο] ἀμφισβητήσιμος. [11] Καὶ ἀγχωμάλου τῆς μάχης] ἴσης. [12] Ἐπηυλίσαντό τε] κατεσκήνωσαν. [13] Μέχρι μὲν τούτου] τοῦ προσθεῖναι τὴν κλίμακα.

cùm

cùm tintinabulum preteriisset, ita demum ad inane [*murorum spatium, custodibus vacuum,*] antequam ille, qui ipsum [*tintinnabulum alteri*] traditurus erat, rediisset [*eò, vnde digressus fuerat,*] scalæ admotæ fuerũt. Deinde tamen, cùm [*custodes*] statim [*strepitum*] sensissent, exercitum celeriter retro reduxit, nec expectauit donec dies illucesceret. Atque hæc hyems exiuit: huiusque belli, quod Thucydides conscripsit, nonus annus excessit.

A [1] τοῦ γὰρ κώδωνος παρενεχθέντος, [2] οὕτως ἐς τὸ διάκενον, πρὶν ἐπανελθεῖν τὸν παραδιδόντα αὐτὸν, [3] ἡ πρόσθεσις ἐγένετο. ἔπειτα μέντοι εὐθὺς αἰσθομένων [* 4] πρὶν προσβῆναι, ἀπήγαγε πάλιν κατὰ τάχος τὴν στρατιὰν, καὶ οὐκ ἀνέμεινεν ἡμέραν γενέσθαι. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα· καὶ ἔνατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.

[1] Τοῦ γὰρ κώδωνος] τοῦ γὰρ κώδωνος παρενεχθέντος, ἀρσενικῶς. Σοφοκλῆς δὲ, Χαλκοστόμου κώδωνος ὡς τυρσηνικῆς, εἶπε θηλυκῶς. [2] Οὕτως εἰς τὸ διάκενον] τῆς κλίμακος δηλονότι. διάκενον μὲν, τὸ ἀφύλακτον λέγει. ἔλαθε δὲ ὁ Βρασίδας * προσθεῖναι τὴν κλίμακα. ἕως γὰρ ὁ περιὼν μετὰ τοῦ κώδωνος, ἄλλῳ παρεδίδου τὸν κώδωνα, χρόνου ἐγγινομένου, ἔλαθε προσθεὶς τὴν κλίμακα. [3] Η πρόσθεσις ἐγένετο] ὑπερβατόν. τοῦ κώδωνος (φησὶ) παρενεχθέντος ἐς τὸ διάκενον, οὕτως ἡ πρόσθεσις ἐγένετο. * [4] Πρὶν προσβῆναι] τῷ τείχει δηλονότι, μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς. Æ. P.

* π. προσθεὶς τὴν κλίμακα. Æ. P.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ, ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΠΕΜΠΤΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIBER quintus.

SEQVENTI æstate, induciæ, quæ in spatium, ad Pythia vsque, factæ fuerant, solutæ sunt. Ac per illud induciarum tempus, Athenienses è Delo Delios summouerunt, quòd existimarent ipsos, quamuis ob quoddam vetus [*piaculi*] crimen polluti essent, Deo tamen esse consecratos. Simul etiam sibi restare hanc partem expiationis, quæ à me superius est declarata, qua sublatis defunctorum monumentis, se rectè fecisse, [*& insulam rectè lustrasse*] censue-

A ΤΟΥ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, αἱ μὲν [1] ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διελέλυντο μέχρι πυθίων· καὶ [2] ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ, ἀθηναῖοι δηλίους [3] ἀνέστησαν ἐκ δήλου, ἡγησάμενοι κατὰ παλαιάν τινα αἰτίαν οὐ καθαροὺς ὄντας [4] * [5] ἱερῶσθαι· [6] καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι τοῦτο τῆς καθάρσεως, ἣ πρότερόν μοι δεδήλωται ὡς ἀνελόντες τὰς B θήκας τῶν τεθνεώτων, ὀρθῶς ἐνόμισαν ποιή-

[1] Ενιαύσιοι σπονδαὶ] ἡ ἐφ' ἑνὸς χρόνου γινομένη ἐκεχειρία. [2] Εν τῇ ἐκεχειρίᾳ] ἡ πρὸς ὀλίγον χρόνον τοῦ πολέμου ἀναβολὴ καὶ ἡσυχία· παρὰ τὸ ἔχειν τὰς χεῖρας, οἱονεὶ ἐχεχειρία. [3] Ανέστησαν ἐκ δήλου] μεταναστὰς ἐποίησαν ἐξοικίσαντες. [4] Ιερῶσθαι] τουτέστιν, ἱερῶς ἀνακεῖσθαι τῷ θεῷ. * [5] Ιερῶσθαι] Σουΐδας τούτου τοῦ χωρίου μέμνηται, καὶ ἑρμηνεύει, ἱεροὺς νενομίσθαι, καὶ δεῖ καθιερῶσθαι. τοῦτο δὲ ἔχει ἀμφιβολογίαν. καὶ γὰρ οὕτω τὸ πρᾶγμα λαμβάνεσθαι δύναται, ὅτι οἱ ἀθηναῖοι ἡγήσαντο τοὺς δηλίους διὰ παλαιάν τινα ἄγος, εἴτε μιάσματος αἰτίαν οὐ καθαροὺς εἶναι, ἤγουν ἐναγεῖς εἶναι, καὶ ὅμως ἱερῶσθαι, καὶ ἱερουργεῖν, ἵνα μηκέτι τὰ ἱερὰ τοῖς αὐτῶν μιάσμασι μιαίνωσιν, αὐτοὺς ἐκ τῆς δήλου ἀνέστησαν. ἢ, ὅτι αὐτοὺς τῷ θεῷ ἱερῶσθαι ἐνόμισαν, διὰ τὸ οὐ καθαροὺς εἶναι κατὰ παλαιάν τινα μιάσματος αἰτίαν, διὰ τοῦτο αὐτοὺς ἐκεῖθεν ἀνέστησε. ἱερῶσθαι δὲ νοήσεις, ὡς καθάρματα. οἱ γὰρ παλαιοὶ ἐπὶ καθάρσει, καὶ κακῶν ἀποτροπῇ ἀνθρώπους τινὰς μετὰ δεινῶν ἀρῶν θεῷ τινι ἱεροῦν, καὶ θύειν εἰώθεσαν, καὶ οὗτοι καὶ ἱεροὶ, καὶ ἱερωμένοι τῷ θεῷ, ἵνα ἱερείων δίκην αὐτῷ θύοιντο, καὶ καθάρματα κοινῶς ἐκαλοῦντο, ὅτι τῷ τούτων θανάτῳ τὰ τῶν ἄλλων μιάσματα καθαίρεσθαι, καὶ εἰς τὴν τούτων κεφαλὴν τρέπεσθαι, καὶ τὰ παρόντα, ἢ τὰ προσδοκώμενα κακὰ ἀποτρέπεσθαι ἐνομίζετο. ὅτι δὲ ἡ τοῦ μιάσματος αἰτία παλαιὰ ἦν, διὰ τοῦτο οἱ ἀθηναῖοι τοὺς δηλίους ἐκ τῆς δήλου ἀνέστησαν μόνον, καὶ οὐδὲν ἄλλο δεινότερον κακὸν αὐτοὺς ἔδρασαν. Æ. P. [6] Καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι] μετὰ τὸ ἐκβαλεῖν τοὺς ζῶντας, ἔτι δοκοῦντας ἐλλείπειν τῇ καθάρσει, τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων ἀνείλοντο ἐκ τῆς νήσου.

σαι. καὶ οἱ μὲν Δήλιοι [1]Ἀδραμύττιον, Φαρνάκους δόντος αὐτοῖς, ἐν τῇ Ἀσίᾳ [2]ᾤκησαν, οὕτως ὡς ἕκαστος ὥρμητο. Κλέων δὲ Ἀθηναίους πείσας, ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία ἐξέπλευσε [3]μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν, Ἀθηναίων μὲν ὁπλίτας ἔχων διακοσίους καὶ χιλίους, καὶ ἱππέας τριακοσίους, τῶν δὲ ξυμμάχων, πλείους· ναῦς δὲ τριάκοντα. [4]σχὼν δὲ ἐς Σκιώνην πρῶτον, ἔτι πολιορκουμένην, καὶ προσλαβὼν αὐτόθεν ὁπλίτας τῶν φρουρῶν, κατέπλευσεν ἐς τὸν Κολοφωνίων λιμένα, τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως. [5]ἐκ δ' αὐτοῦ αἰσθόμενος ὑπ' αὐτομόλων ὅτι οὐδὲ Βρασίδας [6]ἐν τῇ Τορώνῃ, οὔτε οἱ ἐνόντες [7]ἀξιόμαχοι εἶεν, τῇ μὲν στρατιᾷ πεζῇ [8]ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν, ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα [9]τὸν λιμένα περιπλεῖν. [10]καὶ πρὸς τὸ περιτείχισμα πρῶτον ἀφικνεῖται, ὃ προσπεριέβαλε τῇ πόλει ὁ Βρασίδας, [11]ἐντὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ προάστειον. [12]καὶ διελὼν τοῦ παλαιοῦ τείχους, μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν. βοηθήσαντες δὲ ἐς αὐτὸ Πασιτελίδας τε ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων καὶ ἡ παροῦσα φυλακή,* [13]προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων, ἠμύνοντο. [14]καὶ ὡς ἐβιάζοντο, καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι, δείσας ὁ Πασιτελίδας μὴ αἵ τε νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἐρῆμον τὴν πόλιν, καὶ τοῦ τειχίσματος ἁλισκομένου ἐγκαταληφθῇ, ἀπολιπὼν αὐτό, [15]δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι φθάνουσιν οἵ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἑλόντες τὴν Τορώνην, καὶ ὁ πεζὸς ἐπισπόμενος αὐτοβοεί, κατὰ τὸ διῃρημένον τοῦ παλαιοῦ τείχους ξυνεσπεσών. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτειναν τῶν Πελοποννησίων καὶ Τορωναίων εὐθὺς ἐν χερσί· τοὺς δέ, ζῶντας ἔλαβον, καὶ Πασιτελίδαν τὸν ἄρχοντα. Βρασίδας δὲ ἐβοήθει μὲν τῇ Τορώνῃ, αἰσθόμενος δὲ καθ' ὁδὸν ἑαλωκυῖαν, ἀνεχώρησεν, [16]ἀποσχὼν τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους μὴ φθάσαι ἐλθών.

A runt. Atque Delij quidem Atramyttium in Asia situm, quod Pharnaces ipsis dedit, incoluerunt, prout vnus quisque [*eò*] proficiscebatur. Cleon verò post exactas inducias, cùm rem Atheniensibus persuasisset, in Thraciam nauigauit, secum ducens mille, & ducentos grauis armaturæ milites Athenienses, & trecentos equites, & ex sociis [*longè*] plures, & triginta naues. Cùm autē primùm ad Scionem appulisset, quæ adhuc obsidebatur, & cùm illinc grauis armaturæ milites ex presidiariis assumpsisset, in Colophoniorum portum, à Toroneorum vrbe non multum distantem nauigauit. B Cùm autē illic intellexisset ex transfugis neque Brasidam Toronæ esse, neque eos, qui intus erant, ad resistendum pares esse, cum exercitu quidem ad vrbem itinere pedestri cōtendit; decem verò naues circummisit, vt [*Torones*] portum circumueherentur. Ac primùm quidem iuit ad munitionem, quam Brasidas vrbi circundederat, quòd suburbana includere vellet. & diruta veteris muri parte, vnam vrbem effecit. C Cùm autem Atheniēses [*eam*] adorti fuissent, Pasitelidas Lacedæmonius dux, & præsidium, quod [*illic*] aderat, [*ei*] succurrens, [*hostibus*] resistebat. sed cùm repelleretur, & simul naues, quæ circummissæ fuerant, in portum circumueherentur, Pasitelidas veritus ne naues vrbem desertā præoccuparent, & munitione capta, [*ipse quoque in ea*] caperetur ea relicta, cursu ad vrbē contendit. Sed & Athenienses, qui nauibus vehebantur, Toronem præoccuparunt, & peditatus cū vociferatione è vestigio insequutus, [*&*] simul irrumpēs per D illam veteris muri partem, quæ diruta fuerat. Et Peloponnesios quidem, ac Toronæos, qui repugnabant, statim interfecerunt: alios verò viuos ceperunt, [*inter quos*] & Pasitelidam ducem. Brasidas verò profectus est ille quidem ad opem Toronæ ferendam: sed cùm in itinere [*eam ab hoste*] captam intellexisset, se [*illinc*] recepit, quòd quadraginta circiter stadiis [*ab ea*] abesset, ita vt [*hostem*] præuenire nō posset.

* τῶν Λακεδαιμονίων

[1] Ἀδραμύττιον] ὥρου. ἀδραμύττιον, Εὔπολις· ἀτραμύττιον, Θουκυδίδης. [2] Ὤκησαν οὕτως] λείπει τό, ἐνταῦθα. [3] Μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν] μετὰ τὴν λύσιν αὐτῶν τῶν σπονδῶν. [4] Σχὼν δὲ ἐς Σκιώνην] ἐλλιμενίσας. [5] Ἐκ δ' αὐτοῦ αἰσθόμενος] τοῦ λιμένος. [6] Ἐν τῇ Τορώνῃ] εἴη δηλονότι. [7] Ἀξιόμαχοι εἶεν] ἱκανοὶ πρὸς μάχην. [8] Ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν] τὴν Τορώνην. [9] Τὸν λιμένα περιπλεῖν] τῆς Τορώνης. [10] Καὶ πρὸς τὸ περιτείχισμα] βουλόμενος ἐντὸς τοῦ τείχους ποιῆσαι τὸ τῶν Τορωναίων προάστειον, τοῦ παλαιοῦ τείχους μέρος διακόψας καθ' ὃ ἦν τὸ προάστειον, ἕτερον τεῖχος καινὸν προσῳκοδόμησεν, ᾧ περιέβαλε τὸ πρότερον, καὶ συνῆψε κατὰ τὴν διαίρεσιν τὸ καινὸν πρὸς τὸ παλαιόν, ὥστε ἓν τὸ πᾶν γενέσθαι. [11] Ἐντὸς βουλόμενος] τῆς πόλεως δηλονότι. [12] Καὶ διελὼν τοῦ παλαιοῦ τείχους] τὸ μέρος δηλονότι. *[13] Προσβαλόντων] τῷ περιτειχίσματι. Æ. P. [14] Καὶ ὡς ἐβιάζοντο] ἤγουν, ὑπὸ βίας τῶν Ἀθηναίων ἡττῶντο οἱ περὶ τὸν Πασιτελίδαν. [15] Δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν] πῶς ἐντὸς τείχους ὢν ὁ Πασιτελίδας, δείσας ἀνεχώρει πρὸς τὴν πόλιν; μή ποτε ἦν μὲν ἐν τῷ καινῷ τείχει τῷ περιέχοντι τὸ προάστειον, δείσας δὲ μὴ ἡ πόλις ἁλῷ, ἥτις ἦν ἐν τῷ παλαιῷ τείχει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ καινῷ καταληφθῇ, καταλιπὼν τὸ προάστειον, ἐς τὴν πόλιν ἐχώρει, ὡς περιποιήσων αὐτήν. [16] Ἀποσχὼν] ἀποστάς.

At Cleon,

At Cleon, & Athenienses duo trophæa erexerunt, vnum quidem, in portu, alterum verò, ad munitionem. Et Toronæorum quidem vxores, & liberos in seruitutẽ abstraxerunt, ipsos verò, & Peloponnesios, & si quis alius Chalcidensium [*illic*] aderat, cunctos ad septingentos numero, Athenas miserunt. Atq; Peloponnesij quidem postea, quum fœdus initum est, ab ipsis dimissi fuerunt. cæteri verò facta capitum permutatione, vt singula pro singulis darentur ab Olynthiis redempti fuerũt. Sub idem tempus Bœoti Panactum Atheniensium castellum per proditionem ceperũt. Cleon autem præsidio Toronæ imposito, motis [*inde*] castris, [*montem*] Atho classe circumuectus, aduersus Amphipolin iuit. Phæax verò Erasistrati [*filius*] cum duobus collegis, ab Atheniensibus missus, in Italiam, atque Siciliam legatus sub idem tempus cum duabus nauibus transmisit. Cùm enim Athenienses post compositionem [*inter Siculos factam,*] ex Sicilia discessissent, Leontini multos ad ciuitatis ius [*vndique*] ascitos admiserunt, & plebs agrum viritim diuidere in animo habebat: sed potẽtes, [*ac nobiles*] cùm hoc sensissent, Syracusanos accersunt, plebemq́ue expellunt. Et illi quidem errantes, quò quenque sors tulit, se receperunt. At potentes inito cũ Syracusanis fœdere, & vrbe [*sua*] relicta, & vastata, Syracusas [*migrarunt, quas*] ciuitate donati incoluerunt. Postea verò rursus ipsorum nonnulli, quòd præsentem rerum statum non probarent, relictis Syracusis, locum quendam Leontinorum vrbis nomine Phoceas occuparunt, & Bricinnias, arcem in agro Leontino munitam. Et plebis tunc exulantis permulti ad ipsos iuerunt. Et cùm in loca munita sese recepissent, illinc bellum gerere cœperunt. Quibus auditis Athenienses, Phæacem miserunt, si quo modo (adductis suis sociis, qui illic erant, aliisq; Siciliensibus, si possent, ad bellum communiter inferendum Syracusanis, qui potentiam sibi comparabant) populum Leontinum cõseruarent.

A ὁ δὲ Κλέων καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τροπαῖά τε ἔστησαν δύο, τὸ μὲν, κατὰ τὸν λιμένα, τὸ δὲ πρὸς τῷ τειχίσματι. καὶ τῶν Τορωναίων γυναῖκας μὲν καὶ παῖδας ἠνδραπόδισαν, αὐτοὺς δὲ καὶ Πελοποννησίους, καὶ εἴ τις ἄλλος Χαλκιδέων ἦν, ξύμπαντας ἐς ἑπτακοσίους, ἀπέπεμψαν ἐς τὰς Ἀθήνας. καὶ * [1] αὖθις τὸ μὲν Πελοποννήσιον ὕστερον ἐν ταῖς γενομέναις σπονδαῖς ἀπῆλθε, τὸ δὲ ἄλλο ἐκομίσθη ὑπ' Ὀλυνθίων, ἀνὴρ ἀντ' ἀνδρὸς [2] λυθείς. εἷλον δὲ καὶ Πάνακτον Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τεῖχος Βοιωτοὶ ὑπὸ
B τὸν αὐτὸν χρόνον προδοσίᾳ. καὶ ὁ μὲν Κλέων, φυλακὴν καταστησάμενος τῆς Τορώνης, ἄρας περιέπλει τὸν Ἄθω, ὡς ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν. Φαίαξ δὲ ὁ Ἐρασιστράτου, [3] τρίτος αὐτὸς, Ἀθηναίων πεμπόντων, ναυσὶ δύο ἐς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν πρεσβευτὴς ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐξέπλευσε. Λεοντῖνοι γὰρ, ἀπελθόντων Ἀθηναίων ἐκ Σικελίας [4] μετὰ τὴν ξύμβασιν, [5] πολίτας τε ἐπεγράψαντο πολλοὺς, καὶ ὁ δῆμος τὴν γῆν [6] ἐπενόει [7] ἀναδάσασθαι. οἱ δὲ δυνατοὶ, αἰσθόμενοι, [8] Συρακοσίους τε ἐπάγονται,
C καὶ ἐκβάλλουσι τὸν δῆμον. καὶ οἱ μὲν [9] ἐπλανήθησαν ὡς ἕκαστοι· οἱ δὲ δυνατοὶ [10] ὁμολογήσαντες Συρακοσίοις, καὶ * [11] τὴν πόλιν ἐκλιπόντες, [12] καὶ * [13] ἐρημώσαντες Συρακούσας, [14] ἐπὶ πολιτείᾳ ᾤκησαν. καὶ ὕστερον πάλιν αὐτῶν τινὲς, διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεσθαι, ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν, [15] Φωκέας τε τῆς πόλεώς τι τῆς Λεοντίνων χωρίον καλούμενον [16] καταλαμβάνουσι, καὶ Βρικιννίας, ὂν ἔρυμα ἐν τῇ Λεοντίνῃ. καὶ τῶν τοῦ δήμου τότε ἐκπεσόντων οἱ πολλοὶ ἦλθον ὡς αὐτούς· καὶ * [17] καταστάν-
D τες, ἐκ τῶν τειχῶν ἐπολέμουν. ἃ πυνθανόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι, [18] τὸν Φαίακα πέμπουσιν, εἴπως πείσαντες [19] τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι ξυμμάχους, καὶ τοὺς ἄλλους, ἢν δύνωνται, Σικελιώτας κοινῇ, ὡς Συρακοσίων δύναμιν περιποιουμένων, ἐπιστρατεῦσαι, διασώσειαν τὸν δῆμον τῶν Λεοντίνων.

γρ. ἄθων

γρ. ᾤκισαν

---

*[1] Αὖθις ἀπῆλθεν] ἀπ' αὐτῶν τῶν Ἀθηναίων ἀπῆλθεν. ἤγουν οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ὑπ' αὐτῶν ἀπελύθησαν, καὶ ἀπεπέμφθησαν. Æ. P. [2] Λυθεὶς] ἀπολυτρωθείς. [3] Τρίτος αὐτὸς] τουτέστι, μετ' ἄλλων δύο. [4] Μετὰ τὴν ξύμβασιν] τὴν κοινὴν τῶν Σικελιωτῶν. [5] Πολίτας ἐπεγράψαντο πολλοὺς] οἰκειώσαντο. ἑτέρους ἐπὶ τοῖς οὖσιν ἀνεγράψαντο εἰς τὴν πόλιν. [6] Ἐπενόει] προεθυμεῖτο. ἠξίου. [7] Ἀναδάσασθαι] ἐξ ὑπαρχῆς δασμὸν καὶ μερισμὸν ποιῆσαι τῶν Λεοντίνων. [8] Συρακοσίους τε ἐπάγονται] εἰς βοήθειαν τῆς πόλεως. [9] Ἐπλανήθησαν ὡς ἕκαστοι] πλανηθέντες διέστησαν. [10] Ὁμολογήσαντες] συνθέμενοι. *[11] Τὴν πόλιν] τὴν οἰκείαν, τὴν ἑαυτῶν πατρίδα. Æ. P. [12] Καὶ ἐρημώσαντες] καταλιπόντες ἐρήμην. *[13] Ἐρημώσαντες] Συρακούσας ἐπὶ πολιτείᾳ ᾤκησαν. F. P. [14] Ἐπὶ πολιτείᾳ] ἐπ' ἴσῃ πολιτείᾳ τῶν Συρακοσίων. [15] Φωκέας τε τῆς πόλεως] οἱ μὲν, ἐκπεπταμένως ἀναγινώσκουσιν, ὡς προαστίας· οἱ δὲ, συνεσταλμένως. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ Βρικιννίας. [16] Καταλαμβάνουσιν] ἤγουν, λαμβάνοντες εἰς κατοίκησιν. *[17] Καταστάντες] οὕτω λυπητέον οὕτω, καὶ ἐς τὰ τείχη, ἤγουν ἐς τὰ τειχίσματα, καὶ ἐρύματα, εἴτε χωρία καρτερὰ, καὶ τετειχισμένα καταστάντες, ἐκ τούτων ἐπολέμουν. Æ. P. [18] Τὸν Φαίακα πέμπουσι] πρὸς τοὺς Συρακοσίους. τὸ ἑξῆς, πείσαντες τοὺς ξυμμάχους ἐπιστρατεῦσαι, ὅπως κοινῇ ἐπιστρατεύσαντες Συρακοσίοις ὡς δύναμιν περιποιουμένοις, διασώσειαν τοὺς Λεοντίνους. [19] Τοὺς σφίσιν ὄντας] τοὺς Ἀθηναίους.

ὁ δὲ Φαίαξ ἀφικόμενος, τοὺς μὲν Καμαριναίους πείθει καὶ Ἀκραγαντίνους· ἐν δὲ Γέλᾳ ἀντιστάντος αὐτῷ τοῦ πράγματος, οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἔρχεται, αἰσθόμενος οὐκ ἂν πείθειν αὐτούς· ἀλλ' ἀναχωρήσας διὰ τῶν Σικελῶν ἐς Κατάνην, καὶ ἅμα ἐν τῇ παρόδῳ καὶ ἐς τὰς Βρικιννίας ἐλθὼν, καὶ παραθαρρύνας, ἀπέπλει. ἐν δὲ τῇ παρακομιδῇ τῇ ἐς τὴν Σικελίαν, καὶ πάλιν ἀναχωρήσει, καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τισὶ πόλεσιν [1] ἐχρημάτισε [2] περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις. καὶ Λοκρῶν ἐντυγχάνει τοῖς ἐκ Μεσσήνης ἐποίκοις ἐκπεπτωκόσιν, [3] οἳ μετὰ τὴν τῶν Σικελιωτῶν [4] ὁμολογίαν, στασιασάντων Μεσσηνίων, καὶ ἐπαγαγομένων τῶν ἑτέρων Λοκροὺς, ἔποικοι * [5] ἐξεπέμφθησαν. καὶ ἐγένετο Μεσσήνη Λοκρῶν τινὰ χρόνον. τούτοις οὖν ὁ Φαίαξ ἐντυχὼν τοῖς κομιζομένοις, οὐκ ἠδίκησεν. ἐγεγένητο γὰρ τοῖς Λοκροῖς πρὸς αὐτὸν ὁμολογία ξυμβάσεως πέρι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. μόνοι γὰρ τῶν ξυμμάχων, ὅτε Σικελιῶται [6] ξυνηλλάσσοντο, οὐκ ἐσπείσαντο Ἀθηναίοις· οὐδ' ἂν τότε, εἰ μὴ αὐτοὺς κατεῖχεν ὁ πρὸς Ἰτωνέας καὶ Μελαίους πόλεμος, ὁμόρους τε ὄντας [7] καὶ ἀποίκους. καὶ ὁ μὲν Φαίαξ ἐς τὰς Ἀθήνας χρόνῳ ὕστερον ἀφίκετο. ὁ δὲ Κλέων, ὡς ἀπὸ τῆς Τορώνης τότε περιέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὁρμώμενος ἐκ τῆς Ἠιόνος, Σταγείρῳ μὲν προσβάλλει, Ἀνδρίων ἀποικίᾳ, καὶ οὐχ εἷλε· Γαληψὸν δὲ τὴν Θασίων ἀποικίαν λαμβάνει κατὰ κράτος. καὶ πέμψας ὡς Περδίκκαν πρέσβεις, ὅπως παραγένοιτο στρατιᾷ κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν, καὶ ἐς τὴν Θρᾴκην ἄλλους παρὰ Πόλλην τὸν Ὀδομάντων βασιλέα, ἄξοντα μισθοῦ Θρᾷκας ὡς πλείστους, αὐτὸς ἡσύχαζε περιμένων ἐν τῇ Ἠιόνι. Βρασίδας δὲ, πυνθανόμενος ταῦτα, ἀντεκάθητο καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῷ Κερδυλίῳ. ἔστι δὲ τὸ χωρίον τοῦτο Ἀργιλίων, ἐπὶ μετεώρου, πέραν τοῦ ποταμοῦ, οὐ πολὺ ἀπέχον τῆς Ἀμφιπόλεως. καὶ κατεφαίνετο [8] πάντα αὐτόθεν· ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν αὐτόθεν ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ· [9] ὅπερ προσεδέχετο ποιήσειν [10] αὐτὸν, ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν,

γρ. παραθρασύνας

A Phęax autem, cùm [eò] peruenisset, Camarinæis quidem, & Acragantinis rem persuasit. Sed cùm ad Gelam res ei non successisset, ad cæteros nequaquam perrexit, quòd intelligeret se rem ipsis non persuasurum. Quare per Siculos Catanã reuersus, simul etiam obiter ad Bricinnias profectus, & adhortatus eos, [*qui illic erant*,] vt bono essent animo, discessit. Dum autem in Siciliam præterueheretur, & rursus [*inde*] reuerteretur, egit etiam cum nonnullis Italiæ ciuitatibus de amicitia cum Atheniensibus ineunda. Incidit etiã in Locros, B qui Messana, quã incoluerant, expulsi fuerãt, [*in illos nimirum*] qui post compositionem inter Siculos factam, cùm Messanenses seditione laborarent, & eorum altera factio Locros acciuisset, [*eò profecti fuerãt*, *&*] cùm illic habitarent, expulsi tamẽ fuerant. Messana autem in Locrorũ potestate aliquandiu fuit. Cùm igitur Phæax in hos [*domum*] redeũtes incidisset, [*eos*] nulla iniuria affecit. Locri enim cum ipso egerant de compositione cum Atheniẽsibus facienda. Soli enim omnium sociorum, quo C tempore Siculi gratiæ reconciliationem inter se fecerunt, cum Atheniensibus fœdus inire noluerũt. Imò verò ne tunc quidem [*vllam compositionem*, *fœdusq́; cum ipsis fecissent*,] nisi bellum, quod cum Itonensibus, & Melæis finitimis, & colonis suis gerebãt, ipsos tenuisset occupatos. Et Phæax quidem postea Athenas rediit. Cleon verò, qui tunc à Torone soluens aduersus Amphipolin classe circumuectus fuerat, motis castris ab Eione, quam belli sedem delegerat; Stagirum Andriorũ coloniam D inuasit, nec cepit, sed Gampselum Thasiorum coloniã expugnauit. missisq; ad Perdiccam legatis, vt ex societatis iure cũ copiis ad se veniret, aliis etiam in Thraciam missis ad Pollen Odomãtum Regem, qui quamplurimos Thraces mercede conduxerat, ipse ad Eionem subsidens hos expectabat. Brasidas autẽ his auditis, ipse quoque ad Cerdylium castra hostibus opposita fecit. Hic autẽ locus est Argiliorum trãs flumen editus, ab Amphipoli non procul distãs. vnde omnia prospici poterãt. Qua- E re Cleon cũ suis copiis clã illinc discedere non potuisset aduersus Amphipolin, quod [*tamen Brasidas*] ipsum expectabat facturũ,

[1] Ἐχρημάτισεν] ὡμίλησε. [2] Περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις] λόγους προσήνεγκε πιστικούς. [3] Οἱ μετὰ τὴν τῶν Σικελιωτῶν] ἰστέον δὲ ὅτι οἱ μὲν Ἕλληνες οἱ ἐν Σικελίᾳ, Σικελιῶται λέγονται· οἱ δὲ βάρβαροι οἱ ἐν αὐτῇ, Σικελοί. οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ Ἰταλιωτῶν. [4] Ὁμολογίαν] τὴν κοινὴν δηλονότι. * [5] Ἐξεπέμφθησαν] ἐκπεπτωκότες ἦσαν ἔποικοι πρότερον ὄντες. ἐξεβλήθησαν. Æ. P. [6] Ξυνηλλάσσοντο] ἀντὶ τοῦ συνῄεσαν. [7] Καὶ ἀποίκους ἑαυτῶν] τῶν Λοκρῶν. [8] Πάντα αὐτόθεν] ἤγουν, πάντα τὰ τοῦ Κλέωνος δηλονότι ἐφαίνετο τῷ Βρασίδᾳ ἀπὸ τοῦ Κερδυλίου. [9] Ὅπερ προσεδέχετο] ὁ Βρασίδας. [10] Αὐτὸν] τὸν Κλέωνα.

[&] con-

[&] contempta suorum paucitate, cũ præsentibus copiis] *contra se*] ascẽsurum. Simul autem se [*ad rem gerendam*] apparabat, mille, & quingentos Thraces mercede conductos, & Edones omnes, peltatos, ac equites euocans. Habebat preterea Myrciniorum & Chalcidensium, præter eos, qui apud Amphipolin erant, mille peltatos. Vniuersorum autem militum grauiter armatorũ summa erat ad duo millia, & trecentos Græcorum equites. Brasidas igitur cum mille & quingentis ex horum numero ad Cerdylium castra posuit. Cæteri verò intra Amphipolin cum Clearida [*duce*] instructi fuerũt. Cleon verò primùm quidem quieuit, [*& à prælio manus abstinuit,*] deinde verò coactus est facere, quod Brasidas expectabat. Cùm enim milites diuturnum illud otium moleste ferrent, & reputarent quale futurum esset illius imperium, quanta cũ imperitia, & ignauia coniunctum, aduersus tantam [*Brasidæ*] peritiam, & audaciam, præterea [*cùm considerarent*] se domo inuitos discessisse, vt ipsum sequerentur: [*Cleon,*] cùm rumorem istum sensisset, ipsosq́; quòd in eodem [*loco*] desiderent, grauari nollet, motis castris [*copias Amphipolin versus*] duxit. Et vsus est eadem ratione, qua & apud Pylum [*olim vsus*] rem feliciter gesserat, ita vt se aliquid sapere putaret. Neminem enim cõtra se ad pugnam proditurum sperabat; sed potius se ascendere dicebat, vt locum inspiceret, & maiorem apparatum expectabat, non vt firmissimo copiarum præsidio, [*si prælium cõmittere*] cogeretur, [*hostẽ*] superaret: sed vt vrbem [*maximis copiis*] vndiq; circundatam expugnaret. Profectus igitur, castrisque in colle natura munito, ante Amphipolin sito, positis, ipse contemplabatur Strymonis stagna, & qualis esset vrbis situs Thraciam versus. Existimabat autẽ se, quotiescunq; voluisset, sine certamine [*illinc*] discessurũ. Nullus enim vel supra muros conspiciebatur, vel portis exibat: omnesque clausæ erant. Quamobrem etiam existimabat se peccasse, quòd sine machinis [*eò*] venisset.

A ὑπεριδόντα [1] σφῶν τὸ πλῆθος, [2] τῇ παρούσῃ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι. [3] ἅμα δὲ καὶ παρεσκευάζετο, Θρᾷκάς τε μισθωτοὺς πεντακοσίους καὶ χιλίους, καὶ τοὺς Ἠδῶνας πάντας παρακαλῶν πελταστὰς καὶ ἱππέας· καὶ Μυρκινίων καὶ Χαλκιδέων χιλίους πελταστὰς εἶχε πρὸς τοῖς ἐν Ἀμφιπόλει. τὸ δ' ὁπλιτικὸν ξύμπαν ἠθροίσθη, δισχίλιοι μάλιστα, καὶ ἱππῆς Ἕλληνες τριακόσιοι. τούτων Βρασίδας μὲν ἔχων ἐπὶ Κερδυλίῳ ἐκάθητο ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους· οἱ δ' ἄλ-
B λοι ἐν Ἀμφιπόλει μετὰ Κλεαρίδου ἐτετάχατο. ὁ δὲ Κλέων, τέως μὲν ἡσύχαζεν, ἔπειτα ἠναγκάσθη ποιῆσαι ὅπερ ὁ Βρασίδας προσεδέχετο. [4] τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων μὲν [5] τῇ ἕδρᾳ, ἀναλογιζομένων δὲ τὴν ἐκείνου ἡγεμονίαν, πρὸς οἵαν ἐμπειρίαν [6] καὶ τόλμαν μετὰ οἵας [7] ἀνεπιστημοσύνης καὶ μαλακίας γενήσοιτο, καὶ οἴκοθεν ὡς ἄκοντες αὐτῷ ξυνῆλθον, αἰσθόμενος τὸν θροῦν, καὶ οὐ βουλόμενος αὐτοὺς διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ [8] καθημένους [9] βαρύνε-
C σθαι, ἀναλαβὼν ἦγε. [10] καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ ᾧπερ καὶ ἐς τὴν Πύλον εὐτυχήσας ἐπίστευσέ τι φρονεῖν. ἐς μάχην μὲν γὰρ οὐδὲ ἤλπισέν οἱ ἐπεξιέναι οὐδένα, κατὰ θέαν δὲ μᾶλλον ἔφη ἀναβαίνειν τοῦ χωρίου, καὶ τὴν μείζω παρασκευὴν περιέμενεν, [11] οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ, ἢν ἀναγκάζηται, [12] περισχήσων, ἀλλ' ὡς, κύκλῳ περιστὰς, βίᾳ αἱρήσων τὴν πόλιν. ἐλθών τε καὶ καθίσας ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς Ἀμφιπόλεως τὸν στρατὸν, αὐτὸς ἐθεᾶτο τὸ λιμνῶ-
D δες τοῦ Στρυμόνος, καὶ τὴν θέσιν τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν Θρᾴκην, ὡς ἔχοι. ἀπιέναι τε ἐνόμιζεν, [13] ὁπόταν βούληται, ἀμαχεί· καὶ γὰρ οὐδὲ ἐφαίνετο οὔτ' ἐπὶ τοῦ τείχους οὐδεὶς, οὔτε κατὰ πύλας ἐξῄει· κεκλειμέναι τε ἦσαν πᾶσαι. ὥστε καὶ μηχανὰς ὅτι οὐ * [14] κατῆλθεν ἔχων, ἁμαρτεῖν ἐδόκει:

---

[1] Σφῶν τὸ πλῆθος] τῶν Λακεδαιμονίων. [2] Τῇ παρούσῃ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι] τὸ ἑξῆς, ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν ἀναβήσεσθαι τὸν Κλέωνα μετὰ τῶν παρόντων στρατιωτῶν. ἀντὶ τοῦ, οὐ περιμείναντα πάντας. [3] Ἅμα δὲ καὶ παρεσκευάζετο] ὁ Βρασίδας δηλονότι. [4] Τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων αἰσθόμενος τὸν θροῦν] ὁ Κλέων δηλονότι. [5] Τῇ ἕδρᾳ] τῇ προσμονῇ, τῇ διατριβῇ, καὶ τῇ ἀργίᾳ. [6] Καὶ τόλμαν] τὴν τοῦ Βρασίδου. [7] Ἀνεπιστημοσύνης] δηλονότι τοῦ Κλέωνος. [8] Καθημένους] ἐνήλλαξεν, εἰπὼν καθημένους, ἀντὶ τοῦ καθημένων. [9] Βαρύνεσθαι] ἤγουν ἄχθεσθαι. [10] Καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ.] τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἐπῆλθεν ὁ Κλέων τὴν Ἀμφίπολιν ᾧ καὶ προσῆλθεν ἐπὶ Πύλον. τουτέστιν, ἀναλογίστως εὐτυχήσας ἐν τῇ Πύλῳ, ᾠήθη φρόνιμος εἶναι. [11] Οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ, ἢν ἀναγκάζηται] οὐχ ὡς τῷ πλήθει τῶν ἐναντίων κρατήσων, εἰ ἀναγκάζοιτο πολεμεῖν (ὃς οὐδὲ τῇ παρούσῃ στρατιᾷ τοὺς πολεμίους ᾤετο ἀντιτάξασθαι) ἀλλ' ὡς μετὰ τῶν ἐπελευσομένων αὐτῷ συμμάχων πᾶσαν ἐν κύκλῳ περιστήσων τὴν στρατιὰν, καὶ βίᾳ ἐκπολιορκήσων τὴν Ἀμφίπολιν. [12] Περισχήσων] ἀντὶ τοῦ ὑπερσχήσων, καὶ νικήσων. [13] Ὁπόταν βούληται, ἀμαχεί] λείπει τὸ, δυνατὸν εἶναι. * [14] Κατῆλθεν] τοῦτο τὴν μετέωρον θέσιν δηλοῖ τοῦ χωρίου, ἐν ᾧ ὁ Κλέων πρότερον ἦν, ὅθεν κατῆλθεν, εἴτε κατέβη, πρὶν ἐπὶ λόφου καρτεροῦ πρὸ τῆς πόλεως τὸν αὐτοῦ στρατὸν καθίσαι. ἢ τοῦτο δεῖ ἀναφέρειν πρὸς τὴν τοῦ Κλέωνος γνώμην, ὃς ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν ἐκ τῶν ἄνω κατελθεῖν ἔμελλεν. ἢ καὶ κατῆλθεν ἀντὶ τοῦ ἁπλοῦ ἦλθεν ἐτέθη. Æ. P.

ἑλεῖν γὰρ ἂν τὴν πόλιν, διὰ τὸ ἔρημον. ὁ δὲ Βρασίδας εὐθὺς [1] ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς ἀθηναίους, καταβὰς καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ κερδυλίου, εἰσέρχεται ἐς τὴν ἀμφίπολιν. καὶ ἐπέξοδον μὲν καὶ ἀντίταξιν οὐκ ἐποιήσατο πρὸς τοὺς ἀθηναίους, [2] δεδιὼς τὴν αὐτοῦ παρασκευὴν, καὶ νομίζων [3] ὑποδεεστέρους εἶναι, οὐ τῷ πλήθει ([4] ἀντίπαλα γάρ πως ἦν) [5] ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι (τῶν γὰρ ἀθηναίων ὅπερ ἐστράτευε, [6] καθαρὸν ἐξῆλθε, καὶ λημνίων καὶ ἰμβρίων τὸ κράτιστον) [7] τέχνῃ δὲ παρεσκευάζετο ἐπιθησόμενος. εἰ γὰρ δείξειε τοῖς ἐναντίοις τό, τε πλῆθος καὶ τὴν ὅπλισιν [8] ἀναγκαίαν οὖσαν τῶν μεθ' ἑαυτοῦ, οὐκ ἂν ἡγεῖτο μᾶλλον περιγενέσθαι [9] ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν, καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ ὄντος καταφρονήσεως. [10] ἀπολεξάμενος οὖν αὐτὸς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὁπλίτας, καὶ τοὺς ἄλλους [11] Κλεαρίδα προστάξας, ἐβουλεύετο ἐπιχειρεῖν αἰφνιδίως, πρὶν ἀπελθεῖν τοὺς ἀθηναίους, οὐκ ἂν ὁμοίως αὐτοὺς νομίζων ἀπολαβεῖν [12] αὖθις μεμονωμένους, εἰ τύχοι ἐλθοῦσα αὐτοῖς ἡ βοήθεια. ξυγκαλέσας δὲ τοὺς πάντας στρατιώτας, καὶ βουλόμενος παραθαρσῦναί τε, καὶ τὴν ἐπίνοιαν φράσαι, ἔλεγε τοιάδε,

» Ανδρες πελοποννήσιοι, ἀπὸ μὲν οἵας χώρας » ἥκομεν, ὅτι ἀεὶ διὰ τὸ εὔψυχον ἐλευθέρας, καὶ » ὅτι δωριῆς μέλλετε ἴωσι μάχεσθαι, [13] ὧν εἰώθατε » κρείσσους εἶναι, ἀρκείτω βραχέως δεδηλωμέ» νον. [14] τὴν δὲ ἐπιχείρησιν ὅτῳ τρόπῳ διανοοῦμαι » ποιεῖσθαι, διδάξω· ἵνα μὴ τό, τε κατ' ὀλίγον » [15] καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν, ἐνδεὲς φαινό» μενον, [16] ἀτολμίαν παράσχῃ. [17] τοὺς γὰρ ἐναν» τίους εἰκάζω καταφρονήσει τε ἡμῶν, καὶ οὐκ

A Vrbē enim, quòd esset deserta, à se captum iri [*credebat.*] Brasidas verò, simul ac Atheniēses castra mouisse cognouit, & ipse descendēs è Cerdylio, Amphipolin intrauit. Et nullam quidem eruptionem [*apertè*] fecit, neq; copias [*palàm*] instruxit, quas aduersus Atheniēses educeret, tum quòd apparatui suo diffideret, tū etiam quòd suos impares hosti putaret, non numero (nam propemodum pares erant) sed dignitate, [*& præstantia.*] (Nā in illa expeditione militabat Atheniensium flos, & Lemniorum, B ac Imbriorū robur) sed se parabat ad [*eos*] dolo aggrediendos. Si enim suorum paucitatem, & vilem armaturam, quam ipsa necessitas [*pro temporis angustiis*] ministrarat, hostibus ostēdisset, existimabat se non faciliùs victorem fore, quàm si ab ipsis ante conflictum conspectus non fuisset, neq; propter id, quod erat, [*id est, propter suorum paucitatem, & vilem armaturam,*] in ipsorum contemptionem venisset. Brasidas igitur, cùm centū, & quinquaginta grauis armaturæ milites delegisset, & reliquos Clearidæ ducendos commisisset, Athenienses, C priusquàm abirent, adoriri cōstituit, quòd existimaret illos non pariter, [*sociorum auxiliis*] nudatos, à se iterum interceptum iri si auxilia ad ipsos venissent. Cōuocatis autem omnibus militibus, quòd ipsorum animos confirmare, suumq; consilium ipsis aperire vellet, hæc verba fecit:

BRASIDÆ CONCIO.

Viri Peloponnesij, quòd ex eo agro profecti simus, qui propter animi generositatem, [*ac fortitudinem, qua eius incolæ sunt præditi,*] perpetuò liber est, quòd etiam [*vos*] D Doriēses cum Ionibus prœlium commissuri sitis, quibus superiores esse consueuistis, paucis [*à me*] declaratum esse sufficiat. Quonam autem modo [*hostes*] aggredi statuerim [*hoc verò sane vos*] docebo: ne [*rei nouitas,*] quòd cum paucis, non autem cum omnibus, belli fortunam sim periclitaturus, quod virium imbecillitatem videtur indicare, timorem [*vobis*] incutiat. Coniicio enim hostes, tum contemptione nostri, tum etiam

---

[1] Ὡς εἶδε κινουμένους τοὺς ἀθηναίους] παραγινομένοις ἐπὶ τὴν ἀμφίπολιν. [2] Δεδιὼς τὴν αὐτοῦ παρασκευὴν] οὐ θαρρῶν τῇ ἰδίᾳ παρασκευῇ. [3] Ὑποδεεστέρους εἶναι] τοὺς ἑαυτοῦ δηλονότι.
[4] Αντίπαλα γάρ πως ἦν] ἰσοστάσια ἑκάτερα τὰ στρατεύματα τῶν ἐναντίων. [5] Αλλὰ τῷ ἀξιώματι] τῇ δυνάμει. [6] Καθαρὸν ἐξῆλθεν] οὐχὶ συγκλύδων, οὐδὲ ἐπικούρων, ἀλλ' αὐτῶν τῶν πολιτῶν.
[7] Τέχνῃ δὲ παρεσκευάζετο] δόλῳ. [8] Αναγκαίαν οὖσαν] εὐτελῆ, καὶ οὐκ ἐκ παρασκευῆς. [9] Η ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν] ἤγουν, οὕτως ἐνόμισε περιγενέσθαι Κλέωνος καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, ἐπιτιθησόμενος κρύφα. ὅπερ ἐστὶ τὸ ἄνευ προόψεως, καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ φανεροῦ. ὅπερ ἐστὶ τὸ καταφρονήσεως τοῦ ὄντος. Η, ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν, ἄνευ τοῦ μὴ ἐπιδεῖξαι τοῖς ἐναντίοις τὸ ἴδιον πλῆθος, καὶ τὴν ὅπλισιν αὐτῶν. τοῦτο γάρ ἐστιν ἄνευ προόψεως. καταφρονηθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ ἀθηναίων ᾤετο εἰ τὴν οὖσαν αὐτοῖς ἐπιδείξειε παρασκευήν. [10] Απολεξάμενος οὖν] ἀποκόψας ἐπιλεκτικῶς.

[11] Κλεαρίδα προστάξας] μετὰ Κλεαρίδαν τάξας. [12] Αὖθις μεμονωμένους, εἰ τύχοι] τῆς συμμαχίας δηλονότι. ἄνευ τῶν ἄλλων λαβεῖν συμμάχων, εἰ τύχοι ἐλθοῦσα αὐτοῖς βοήθεια ἡ παρὰ τοῦ Περδίκκου καὶ τῶν Πόλλη. [13] Ων εἰώθατε κρείσσους εἶναι] ἀντὶ τοῦ, οὓς εἰώθατε νικᾶν. [14] Τὴν δὲ ἐπιχείρησιν] τὴν ἐπίθεσιν τὴν κατὰ τῶν πολεμίων. [15] Καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύειν] ἵνα μηδεὶς ὑμῶν, διὰ τὸ κατ' ὀλίγους ὑμᾶς μέλλειν ἐξιέναι τῆς πόλεως, καὶ μὴ ἅπαντας ἀθρόους κινδυνεύειν πρὸς ἀθηναίους, οὐκ ἀξιόμαχον νομίσας τὴν παρασκευὴν, ἀτολμότερος γένηται. [16] Ατολμίαν παράσχῃ] ὑμῖν δηλονότι. [17] Τοὺς γὰρ ἐναντίους εἰκάζω] εἰκάζω δὲ τοὺς ἐναντίους, καταφρονοῦντας ἡμῶν, καὶ οὐ προσδοκῶντας ὅτι ἐπεξελευσόμεθα αὐτοῖς, ἀναβῆναι πρὸς τὴν ἀμφίπολιν, κατὰ θέαν, καὶ νῦν διὰ τὴν θέαν ἀτάκτως ἐσκεδασμένοις, ὀλιγωρεῖν. τουτέστι ῥαθυμεῖν.

quòd non sperauerint quenquam [*de nobis*] ad prœlium contra se proditurum, locum illum conscendisse, & nunc nullis ordinibus seruatis ad [*locorum*] cõtemplationem se conuertisse, & securos esse. Quisquis autem hæc hostium peccata optimè animaduertit, & simul pro viribus [*eos*] aggreditur, non magis apertè, & acie [*palàm*] contra [*ipsos*] instructa, quàm pro eo, quod præsens rerum status, ac vtilitas flagitat, is vt plurimum ex animi sententia rem gerat. Hæc autem belli furta pulcherrimam gloriam habent, quibus quis hostem maximè fallens, amicis maximè prosit. Dum igitur adhuc imparati confidunt, & se subducere potius, (quantum ego coniicere possum ex iis, quæ video) quàm remanere cogitant, dum [*adhuc*] sunt remissis, [*& languentibus*] animis, & priusquam animos magis [*colligant, &*] componant, ego quidem cum iis, quos mecum habeo, [*eorum discessum*] anteuertẽs, si possim, in medium eorum agmen cursu citato irruam. Tu verò Clearida, mox vbi me iam [*in eos*] impressionem fecisse conspexeris, atque (vt credibile est) eos terrentem, cum tuis, & Amphipolitanis, aliisque sociis, quos tecum duces, repente portis apertis eruptionem facias, operamque des, vt quàm celerrimè prœlio intersis. (Spes enim est ipsos sic maximè territum iri. Qui enim [*pugnæ*] superueniunt, sunt hostibus formidabiliores, quàm qui [*iam*] adsunt, & pugnant.) Et cùm ipse te virũ fortem præbeas, sicuti Spartanum decet; tum etiam vos socij [*ipsum*] fortiter sequamini, & existimetis boni militis esse, velle, & erubescere, & ducibus obtemperare: atque hodierno die fore, vt aut [*vestram*] libertatem conseruetis, [*& stabiliatis,*] si rem fortiter gesseritis, & socij Lacedæmoniorum appellemini, aut Atheniensium serui [*vocemini,*] &, quamuis optima conditione vobiscum actum fuerit, ita vt in seruitutem [*ex vestris pristinis sedibus in alias, easq; hostiles ab illis*] non abstrahamini, aut capitali supplicio afficiamini, seruitutem [*tamen longè*] duriorem [*experiamini,*] quàm antè tuleritis,

A ἂν ἐλπίσαντας ὡς ἂν ἐπεξέλθοι τις αὐτοῖς ἐς μάχην, ἀναβῆναί τε πρὸς τὸ χωρίον, καὶ νῦν ἀτάκτως κατὰ θέαν τετραμμένους ὀλιγωρεῖν.[1] ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἁμαρτίας τῶν ἐναντίων κάλλιστα ἰδὼν, καὶ ἅμα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖται μὴ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀντιπαραταχθέντος, ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο. καὶ τὰ κλέμματα ταῦτα καλλίστην[2] δόξαν ἔχει,[3] ἃ τὸν πολέμιον μά- B λιστ' ἄν τις ἀπατήσας, τοὺς φίλους μέγιστ' ἂν ὠφελήσειεν.[4] ἕως οὖν ἔτι ἀπαράσκευοι θαρσοῦσι, καὶ τοῦ ὑπαπιέναι πλέον ἢ τοῦ μένοντος, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνονται, τὴν διάνοιαν ἔχουσιν, ἐν τῷ ἀνειμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης, καὶ πρὶν ξυνταθῆναι μᾶλλον τὴν δόξαν, ἐγὼ μὲν ἔχων τοὺς μετ' ἐμαυτοῦ, καὶ φθάσας, ἢν δύνωμαι, προσπεσοῦμαι δρόμῳ κατὰ μέσον τὸ στράτευμα· σὺ δὲ Κλεαρίδα, ὕστερον, ὅταν ἐμὲ ὁρᾷς ἤδη προσκείμενον, καὶ C κατὰ τὸ εἰκὸς φοβοῦντα αὐτοὺς, τοὺς μετὰ σεαυτοῦ, τούς τ' ἀμφιπολίτας καὶ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους ἄγων, αἰφνιδίως[5] τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν, καὶ ἐπείγεσθαι ὡς τάχιστα ξυμμῖξαι. ([6] ἐλπὶς γὰρ[7] μάλιστα αὐτοὺς οὕτω φοβηθῆναι.[8] τὸ γὰρ ἐπιὸν ὕστερον, δεινότερον τοῖς πολεμίοις τοῦ παρόντος καὶ μαχομένου) καὶ αὐτός τε ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνου, ὥσπερ σε εἰκὸς, ὄντα Σπαρτιάτην· καὶ ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ξύμμαχοι ἀκολουθήσατε ἀνδρείως, καὶ νομίσατε εἶναι[9] τοῦ καλῶς D πολεμεῖν, τὸ ἐθέλειν, καὶ τὸ αἰσχύνεσθαι, καὶ τοῖς ἄρχουσι πείθεσθαι· καὶ τῇδε ὑμῖν τῇ ἡμέρᾳ, ἢ ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευθερίαν τε ὑπάρχειν,[10] καὶ λακεδαιμονίων ξυμμάχοις *[11] κεκλῆσθαι, ἢ ἀθηναίων τε δούλοις, ἢν τὰ ἄριστα ἄνευ ἀνδραποδισμοῦ ἢ θανατώσεως πράξητε, καὶ δουλείαν χαλεπωτέραν ἢ πρὶν εἴχετε·

[1] Ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας ἁμαρτίας] ὅστις δὲ τὰ τῶν πολεμίων ἁμαρτήματα ἰδὼν, καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν ἐπιχειρῶν, μὴ ἐκ τοῦ φανεροῦ ἀντιτάττηται, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν ἁρμοττομένου, ὀρθῶς ἂν πράττοι. [2] Δόξαν ἔχει] παρέχει. [3] Ἃ τὸν πολέμιον] αἰτία τινὰ, δι' ὧν ἄν τις τὸν πολέμιον. [4] Ἕως οὖν ἔτι ἀπαράσκευοι] ἕως ἔτι διὰ τὸ θαρρεῖν ἀπαράσκευοι εἰσὶ, ἀπιέναι τε διανοοῦνται μᾶλλον ἢ μένειν, ῥαθύμως αὐτοῖς διακειμένοις. καὶ πρὸ τοῦ συνταχθῆναι, ἐγὼ μὲν ἔχων. [5] Τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν] θέλησον δηλονότι. [6] Ἐλπὶς γὰρ] ἡμῖν δηλονότι. [7] Μάλιστα αὐτοὺς οὕτω] δηλονότι ποιούντων ἡμῶν. [8] Τὸ γὰρ ἐπιὸν ὕστερον] οἱ γὰρ ὕστερον ἐπιόντες φοβερώτεροι φαίνονται. [9] Τοῦ καλῶς πολεμεῖν] ἐκ τριῶν γίνεται τὸ καλῶς πολεμεῖν. Ὅμηρος· Αἰδομένων ἀνδρῶν πλέονες σόοι ἠὲ πέφανται. [10] Καὶ λακεδαιμονίων] ἂν γὰρ νικήσητε, διὰ μὴ θανάτῳ ζημιωθῆτε ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ εὐτυχήσητε καὶ ἄριστα πράξητε, δοῦλοι ἔσεσθε ἀθηναίων καὶ δουλείαν χαλεπωτέραν ἢ πρὶν εἴχετε. *[11] Κεκλῆσθαι] οὐ μόνον κεκλῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῷ ὄντι εἶναι. ἀλλὰ τὸ εἶναι προϋπάρχει· τὸ δὲ κεκλῆσθαι τούτῳ ἀκολουθεῖ. ἐκ δὲ τοῦ ἑπομένου τὸ προηγούμενον νοεῖται. οὕτω καὶ τὸ βοᾶσθαι λαμβάνεται. τοῦτο δὲ τὸ φράσεως εἶδος παρὰ πολλοῖς καὶ τῶν λογογράφων, καὶ τῶν ξυγγραφέων, καὶ τῶν ποιητῶν ἐν χρήσει μάλιστα ὂν εὑρήσεις. Æ. P.

τοῖς δὲ λοιποῖς Ἕλλησι, κωλυταῖς γενέσθαι ἐλευθερώσεως. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς μαλακισθῆτε, ὁρῶντες [1] περὶ ὅσων ὁ ἀγών ἐστιν· ἐγώ τε δείξω οὐ παραινέσαι οἷός τε ὢν μᾶλλον τοῖς πέλας, ἢ καὶ αὐτὸς ἔργῳ ἐπεξελθεῖν. Ὁ μὲν Βρασίδας, τοσαῦτα εἰπών, τήν τε ἔξοδον παρεσκευάζετο αὐτός, καὶ τοὺς ἄλλους μετὰ τοῦ Κλεαρίδα καθίστη ἐπὶ τὰς Θρᾳκίας καλουμένας τῶν πυλῶν, ὅπως ὥσπερ εἴρητο ἐπεξίοιεν. [2] τῷ δὲ Κλέωνι, φανεροῦ γενομένου αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Κερδυλίου καταβάντος, καὶ ἐν τῇ πόλει ἐπιφανεῖ οὔσῃ ἔξωθεν περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς θυομένου, [3] καὶ ταῦτα πράσσοντος, ἀγγέλλεται (προὐκεχωρήκει γὰρ τότε [4] κατὰ τὴν θέαν) ὅτι ἥ τε στρατιὰ ἅπασα φανερὰ τῶν πολεμίων ἐν τῇ πόλει, καὶ ὑπὸ τὰς πύλας ἵππων τε πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὡς ἐξιόντων ὑποφαίνονται. ὁ δέ, [5] ἀκούσας ἐπῆλθε· καὶ ὡς εἶδεν, οὐ βουλόμενος μάχῃ διαγωνίσασθαι πρίν οἱ [6] καὶ τοὺς βοηθοὺς ἥκειν, καὶ οἰόμενος ὀφθήσεσθαι, ἀπελθὼν σημαίνειν τε ἅμα ἐκέλευεν ἀναχώρησιν, καὶ παρήγγελλε τοῖς ἀπιοῦσιν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας, ὥσπερ μόνον οἷόν τ' ἦν ὑπάγειν ἐπὶ τῆς Ἠιόνος. ὡς δ' αὐτῷ ἐδόκει [7] σχολὴ γίγνεσθαι, αὐτὸς ἐπιστρέψας τὸ δεξιόν, καὶ τὰ * [8] γυμνὰ πρὸς τοὺς πολεμίους δούς, ἀπῆγε τὴν στρατιάν. κἀν τούτῳ Βρασίδας, ὡς ὁρᾷ τὸν καιρόν, καὶ τὸ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων κινούμενον, λέγει τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅτι οἱ ἄνδρες ἡμᾶς οὐ μένουσι. *δῆλοι δὲ τῶν τε δοράτων τῇ κινήσει καὶ τῶν κεφαλῶν. [9] οἷς γὰρ ἂν τοῦτο γίγνηται, [10] οὐκ εἰώθασι μένειν τοὺς ἐπιόντας. ἀλλὰ τάς τε πύλας τις ἀνοιγέτω ἐμοὶ * [11] ἃς εἴρηται, καὶ ἐπεξίωμεν ὡς τάχιστα θαρσοῦντες. καὶ ὁ μέν, κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ σταύρωμα πύλας, καὶ τὰς πρώτας τοῦ μακροῦ τείχους τότε ὄντος [12] ἐξελθών, ἔθει δρόμῳ [13] τὴν ὁδὸν ταύτην εὐθεῖαν, ἧπερ νῦν κατὰ τὸ καρτερώτατον τοῦ χωρίου ἰόντι τροπαῖον ἕστηκε·

*τ. ὀφθήσεσθαι ἀπελθών, σημαίνειν. Æ.P.

*τ. δῆλοι ἢ. F.P.

A cæterisq; Græcis impedimento sitis, quominus in libertatem asserantur. Quamobrem & vos rem non ignauiter: [*sed fortiter*] geratis, animaduertentes quantis de rebus certamen sit. Et ego ostendam me eum esse, qui non magis alios officij sui moneam, quam ipse factis præstem eadem, ad quæ verbis illos adhortor. Brasidas autem, cùm hæc tantùm dixisset, tũ sese ad eruptionem cum suis faciendam parauit, tum etiam reliquos, qui cum Clearida erant, ad portas, quæ Thraciæ vocantur, collocauit, vt, B quemadmodum constitutum fuerat, eruptionem [*& ipsi*] facerent. Verùm cùm ipse [*Brasidas*] conspectus fuisset, dum de Cerdylio descenderet, & victimas immolaret circa Palladis templum, quod erat in vrbe, quæ extrinsecus manifestè conspici poterat, & [*dum*] hęc ageret, [*id est, aciem instrueret,*] Cleoni nuntiatur (tunc enim ad [*loci, situsq;*] contemplationem processerat) & omnem hostium exercitum in vrbe manifestè perspici posse, & sub portis multa equorum, hominumq; tanquam exeuntium vestigia apparere. Ille verò, cùm [*hæc*] C audisset, [*eo*] perrexit. atque vbi [*rem*] vidit, quia prœlio decernere nolebat, quamuis se abeuntem [*ab hoste*] visum iri putaret, [*tamen*] vno, eodemq; tempore & signum receptui dari iussit, & abeuntibus præcepit, vt ita abirent, vt sinistrum cornu præiret, [*dextrumq; sequeretur,*] qua sola ratione Eionem versus [*ipsis sese*] subducere licebat. Sed cùm hoc ipsi lentius fieri videretur, ipse dextro cornu conuerso, & nudato latere, tergoque hostibus dato, exercitum abducere cœpit. Interea verò Brasi- D das, cùm opportunitatem adesse, & Atheniensium castra moueri animaduertisset, militibus, quos secum ducebat, aliisq; [*qui Clearidam sequebantur,*] dixit, Isti nos nõ expectant. Hoc autem ex lancearum, capitũq; motu perspicuè patet. Qui enim hoc faciunt, ij, [*hostes*] inuadẽtes expectare non consueuerunt. Quare nunc aliquis mihi portas aperiat, quas [*aperiendas esse*] dictum est, & quàm celerrimè eruptionem confidenter faciamus. Atque ipse quidem, per illas portas, quę ad vallum ducebant, perq; primas longi muri, qui tunc extabat, egressus, cursu contendit rectà per illam viam, vbi nunc per firmissimam illius loci munitionem iter facienti trophæum erectum visitur.

[1] Περὶ ὅσων ὁ ἀγών ἐστιν] ἐπάθλων. [2] Τῷ δὲ Κλέωνι] τὸ ἑξῆς, τῷ δὲ Κλέωνι ἀγγέλλεται, φανεροῦ γενομένου τοῦ Βρασίδου. [3] Καὶ ταῦτα πράσσοντος] ἀγγέλλεται. [4] Κατὰ τὴν θέαν] διὰ τὴν θέαν. [5] Ἀκούσας ἐπῆλθεν] ὁ Κλέων δηλονότι. [6] Καὶ τοὺς βοηθοὺς ἥκειν] τοὺς ἀπὸ τοῦ Περδίκκου. [7] Σχολὴ γίγνεσθαι] χρόνος ἐγίγνεσθαι. *[8] Γυμνὰ] νῶτα δηλονότι. ἢ πλευρά. Æ.P. [9] Οἷς γὰρ ἂν τοῦτο γίγνηται] ὅσπερ πάσχουσιν αὐτοί. [10] Οὐκ εἰώθασι μένειν] οἱ κινοῦντες τὰς κεφαλὰς καὶ τὰ δόρατα, καὶ μὴ ἡσύχως ἀπιόντες, καὶ τὸ ὅλον ἀτρόμως οὐκ εἰώθασιν ὑπομένειν τοὺς πολεμίους. *[11] Ἃς εἴρηται] δηλονότι δεῖν ἀνοίγειν, ὅταν ὁ καιρὸς ᾖ. Æ.P. [12] Ἐξελθών, ἔθει δρόμῳ] ὁ Βρασίδας. [13] Τὴν ὁδὸν ταύτην εὐθεῖαν] ἦγεν εὐθέως.

Athe-

Athenienſes autem ſimul & ſua confuſione territos, & ipſius audaciam extimeſcẽtes, per medium agmen aggreſſus, in fugam vertit. Et Clearidas (vt conſtitutum fuerat) eodem tempore per Thracias portas eruptione facta, cũ exercitu in [*hoſtem*] ferebatur. Accidit autem vt hac inopinata, & repentina eruptione Athenienſes vtrinque perturbati trepidarent. Ac ſiniſtrum quidem ipſorum cornu, quod erat Eïonem verſus, quod etiam iam proceſſerat, ſtatim [*à reliquo exercitu*] diuulſum fugere cœpit. Braſidas verò, hoc iam fugiente, cùm in dextrum impreſſionem faceret, vulneratus eſt. Atque Athenienſes quidem ipſum cadentem non animaduerterunt: ſed qui proximi ſtabant, ſublatum abſportarunt. At dextrum Athenienſium [*cornu*] magis manebat, [*quàm alterum, nec tam præcipiti fuga fugiebat.*] Et Cleon quidem, ita vt principiò non manere, [*nec pugnare*] conſtituerat, ſtatim fugiens, & [*in ipſa fuga*] à Myrcinio peltato exceptus, [*ab eo*] interfectus eſt. Eius verò grauis armaturæ milites, cùm facto globo in colle ſubſtitiſſent, Clearidam bis, térve irruentem propulſarunt, nec prius ceſſerunt, quàm Myrciniorum, & Chalcidenſium equitatus, & peltati, circunſiſtentes, atque iaculis petentes, in fugam ipſos verterunt. Cùm autem ſic vniuerſus Athenienſium exercitus iam ægrè diffugeret, & [*ipſorum*] multi per montes ad varias vias ſe conuertiſſent, quotquot non perierunt aut ſtatim in ipſo congreſſu, aut à Chalcidenſium equitatu, ac peltatis [*poſtea excepti, ac interfecti,*] reliqui Eïonem ſe receperunt. Braſidæ verò milites, cùm Braſidam ex prœlio exportaſſent, & ſeruaſſent, adhuc ſpirantem in vrbem importarunt. Et cognouit ille quidem ſuos viciſſe: ſed non multo [*temporis ſpatio*] interiecto animam efflauit. Reliquus autem exercitus, qui cum Clearida erat, cùm à perſequendis hoſtibus rediiſſet, cadauera ſpoliauit, & trophæum erexit. Poſtea verò vniuerſi ſocij Braſidam cum armis proſequuti, publicè ſepelierũt in vrbe, ante forum, quod nunc eſt. Deinde Amphipolitani, cùm ipſius monumẽtum ſepto circundediſſent,

καὶ προσβαλὼν τοῖς ἀθηναίοις πεφοβημένοις τε ἅμα τῇ σφετέρᾳ ἀταξίᾳ, καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ ἐκπεπληγμένοις, κατὰ μέσον τὸ στράτευμα, τρέπει. καὶ ὁ Κλεαρίδας, ὥσπερ εἴρητο, ἅμα κατὰ τὰς θρακίας πύλας ἐπεξελθὼν τῷ στρατῷ ἐπεφέρετο. ξυνέβη τε τῷ ἀδοκήτῳ καὶ ἐξαπίνης καὶ ἀμφοτέρωθεν τοὺς ἀθηναίους θορυβηθῆναι. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας αὐτῶν τὸ πρὸς τὴν ἠόνα, ὅπερ δὴ [1] καὶ προκεχωρήκει, [2] εὐθὺς ἀπορραγὲν [3] ἔφευγε. καὶ ὁ Βρασίδας, ὑποχωροῦντος ἤδη αὐτοῦ, [4] ἐπιπαριὼν τῷ δεξιῷ, τιτρώσκεται· καὶ πεσόντα αὐτὸν οἱ μὲν ἀθηναῖοι οὐκ αἰσθάνονται, [5] οἱ δὲ πλησίον, ἄραντες [6] ἀπήνεγκαν. τὸ δὲ δεξιὸν τῶν ἀθηναίων ἔμενέ τε μᾶλλον, καὶ ὁ μὲν Κλέων, ὡς τὸ πρῶτον οὐ διενοεῖτο μένειν, εὐθὺς φεύγων, καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ Μυρκινίου πελταστοῦ, ἀποθνήσκει. [7] οἱ δὲ αὐτοῦ συστραφέντες ὁπλῖται ἐπὶ τὸν λόφον, τόν τε Κλεαρίδαν ἠμύνοντο, καὶ δὶς ἢ τρὶς προσβαλόντα, [8] καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν πρὶν ἥ τε μυρκινία καὶ ἡ χαλκιδικὴ ἵππος, καὶ οἱ πελτασταὶ περιστάντες καὶ ἐσακοντίζοντες αὐτοὺς ἔτρεψαν. οὕτω δὲ τὸ στράτευμα πολὺ ἤδη τῶν ἀθηναίων φυγὸν χαλεπῶς, καὶ πολλὰς ὁδοὺς τραπόμενοι κατὰ ὄρη, ὅσοι μὴ διεφθάρησαν ἢ αὐτίκα ἐν χερσὶν, [9] ἢ ὑπὸ τῆς χαλκιδικῆς ἵππου, καὶ τῶν πελταστῶν, οἱ λοιποὶ [10] ἀπεκομίσθησαν ἐς τὴν ἠόνα. οἱ δὲ, τὸν Βρασίδαν ἄραντες ἐκ τῆς μάχης, καὶ διασώσαντες, ἐς τὴν πόλιν ἔτι ἔμπνουν ἐσεκόμισαν. καὶ ᾔσθετο μὲν ὅτι νικῶσιν οἱ μετ᾽ αὐτοῦ, * [11] οὐ πολὺ δὲ διαλιπὼν ἐτελεύτησε. καὶ ἡ ἄλλη στρατιὰ ἀναχωρήσασα μετὰ τοῦ Κλεαρίδου ἐκ τῆς διώξεως, νεκρούς τε ἐσκύλευσε, καὶ τροπαῖον ἔστησε. μετὰ δὲ ταῦτα, τὸν Βρασίδαν οἱ ξύμμαχοι πάντες ξὺν ὅπλοις ἐπισπόμενοι, δημοσίᾳ ἔθαψαν ἐν τῇ πόλει πρὸ τῆς νῦν ἀγορᾶς οὔσης. καὶ τὸ λοιπὸν οἱ ἀμφιπολῖται, [12] περιέρξαντες αὐτοῦ τὸ μνημεῖον,

---

[1] Καὶ προκεχωρήκει] προαπεληλύθει. εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἦλθεν. [2] Εὐθὺς ἀπορραγὲν] ἀποσπασθὲν τῆς ὅλης τάξεως. [3] Ἔφευγε] τρεψάμενος ὁ Βρασίδας καὶ διώξας τοὺς μέσους, ὁρμήσας πρὸς τὸ ἀριστερὸν κέρας, καὶ οὐ καταλαβὼν αὐτὸ, μετέβη πάλιν πρὸς τὸ δεξιὸν τῶν ἀθηναίων. [4] Ἐπιπαριὼν τῷ δεξιῷ] πλησιάζων ἐπετίθετο τῷ δεξιῷ. [5] Οἱ δὲ πλησίον] τοῦ Βρασίδου δηλονότι. [6] Ἀπήνεγκαν] δηλονότι εἰς τὴν πόλιν. [7] Οἱ δὲ αὐτοῦ συστραφέντες ὁπλῖται] ἤτοι αὐτοῦ τοῦ Κλέωνος. ἢ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. [8] Καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν] περιττὸς ὁ καί. [9] Ἢ ὑπὸ τῆς χαλκιδικῆς] ἤγουν, ὕστερον μετὰ τὴν μάχην φεύγοντες. [10] Ἀπεκομίσθησαν] διεσώθησαν. * [11] Οὐ πολὺ διαλιπὼν] χρόνου μέρος, ἢ διάστημα. τουτέστιν οὐ μετὰ πολὺν χρόνον. οὐ πολὺν χρόνον διαλιπών. μετ᾽ ὀλίγον. Æ. P. [12] Περιέρξαντες] ἤγουν περιφράξαντες.

ὡς ἥρωΐ τε [1] ἐντέμνουσι, καὶ τιμὰς δεδώκασιν, [2] ἀγῶνας καὶ ἐτησίους θυσίας, καὶ τὴν ἀποικίαν ὡς οἰκιστῇ προσέθεσαν, καταβαλόντες [3] τὰ Ἁγνώνεια οἰκοδομήματα, καὶ ἀφανίσαντες εἴ τι μνημόσυνόν που ἔμελλεν αὐτοῦ τῆς οἰκίσεως [4] περιέσεσθαι· νομίσαντες τὸν μὲν Βρασίδαν σωτῆρά τε σφῶν γεγενῆσθαι, [5] καὶ ἐν τῷ παρόντι ἅμα τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμαχίαν φόβῳ τῶν Ἀθηναίων θεραπεύοντες· [6] τὸν δὲ Ἅγνωνα, κατὰ τὸ πολέμιον τῶν Ἀθηναίων, οὐκ ἂν ὁμοίως σφίσι ξυμφόρως οὐδ᾽ ἂν ἡδέως τὰς τιμὰς ἔχειν. καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς Ἀθηναίοις ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Ἀθηναίων μὲν, περὶ ἑξακοσίους, τῶν δ᾽ ἐναντίων, ἑπτά· διὰ τὸ μὴ ἐκ παρατάξεως, ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας καὶ προεκφοβήσεως τὴν μάχην μᾶλλον γενέσθαι. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν [7] οἱ μὲν ἐπ᾽ οἴκου ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κλεαρίδου, τὰ περὶ τὴν Ἀμφίπολιν καθίσταντο. Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τελευτῶντος, Ῥαμφίας, καὶ Αὐτοχαρίδας, καὶ Ἐπικυδίδας, Λακεδαιμόνιοι, ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης χωρία βοήθειαν ἦγον ἐνακοσίων ὁπλιτῶν. καὶ ἀφικόμενοι [8] ἐς Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχῖνι, καθίσταντο ὅ, τι αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καλῶς ἔχειν. ἐνδιατριβόντων δὲ αὐτῶν, ἔτυχεν ἡ [9] μάχη αὕτη γενομένη, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, εὐθὺς μέχρι μὲν *[10] Πιερίου τῆς Θεσσαλίας διῆλθον οἱ περὶ τὸν Ῥαμφίαν· κωλυόντων δὲ τῶν Θεσσαλῶν, καὶ ἅμα Βρασίδου τεθνεῶτος, ᾧπερ ἦγον τὴν στρατιὰν, ἀπετράποντο ἐπ᾽ οἴκου· νομίσαντες [11] οὐδένα καιρὸν ἔτι εἶναι, [12] τῶν τε Ἀθηναίων ἥσσῃ ἀπεληλυθότων, καὶ οὐκ ἀξιόχρεων αὐτῶν ὄντων δρᾶν τι ὧν κἀκεῖνος ἐπενόει. μάλιστα δὲ ἀπῆλθον εἰδότες τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτε ἐξῇσαν, πρὸς τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην ἔχοντας. Ξυνέβη τε εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Ἀμφιπόλει μάχην,

vt heroi parentarunt, & honores tribuerunt, certamina, & sacrificia anniuersaria. Coloniam etiam ipsi, vt eius conditori attribuerunt, deiectis Agnonis ædificiis, omniq; monumento deleto, si quid fortè superarat, quod coloniæ ab eo deductæ memoriam conseruare posset. existimantes Brasidam quidem suum seruatorem extitisse, simul etiam in præsentia, propter Atheniensium metum, Lacedæmoniorum societatem ambientes. Agnonē verò, propter Atheniensiū hostium inimicitias, non æquè ex vsu suo his honoribus [*à se*] affectū iri, nec [*hos ipsi vt ab hostibus habitos,*] gratos fore. Mortuos tamen Atheniensibus reddiderunt. Obierunt autem, ex Atheniensibus quidem, ad sexcentos, ex aduersariis verò, septē. quia non acie instructa iustum prœlium commissum fuerat: sed potius eiusmodi casu, metuq; prius incusso. Cùm autem Athenienses suorum cadauera sustulissent, ipsi quidem domum classe vecti redierunt. At qui cum Clearida erant, res Amphipolitanas constituebant, [*atque stabiliebant.*] Sub eadem ęstatis extremę tempora, Rhamphias, & Autocharidas, & Epicydidas, Lacedæmonij, nongentorum grauis armaturæ militum supplementum in Thraciam ducere cœperāt. Et cùm Heracleam, quæ est in agro Trachinio, peruenissent, quicquid ipsis non rectè se habere videbatur, constituerunt. Sed cùm [*ibi*] morarētur, hoc prœlium [*interea*] commissum est, & hæc æstas excessit. Insequutæ autem hyemis initio statim, Rhamphias, & qui cum eo erant, ad Pierium vsque Thessalię [*montem*] progressi sunt. sed cùm Thessali [*eos transire*] prohiberent, simul etiam cùm Brasidas obiisset, ad quem has copias ducebant, domum reuerterunt, existimantes haudquaquam amplius [*huius supplementi longius ducendi*] tempus opportunum esse, tum quòd Athenienses prœlio victi [*iam*] discessissent, tum quod ipsi idonei non essent ad peragendum aliquid [*eorum,*] quæ Brasidas animo conceperat. Præcipuè verò discesserunt, quòd scirent, quùm domo exissent, Lacedæmonios ad pacem magis, [*quàm ad bellum,*] animos habuisse propensos. Accidit etiam vt statim post prœlium ad Amphipolin commissum,

[1] Ἐντέμνουσιν] ἐναγίζουσιν. ἐναγίσματα προσφέρουσι. θύουσιν.
[2] Ἀγῶνας, καὶ ἐτησίους θυσίας] ἤγουν, δι᾽ ἔτους θυσιάζειν καὶ ἀγωνίζεσθαι.
[3] Τὰ Ἁγνώνεια οἰκοδομήματα] Ἁγνώνεια, τὰ τοῦ Ἅγνωνος· ἐπειδὴ ὁ Ἅγνων Ἀθηναῖος ὤν, ὁ οἰκιστὴς τῆς Ἀμφιπόλεως.
[4] Περιέσεσθαι] φυλαχθήσεσθαι.
[5] Καὶ ἐν τῷ παρόντι] πρὸς τὸ παρόν.
[6] Τὸν δὲ Ἅγνωνα] οὐ τοῦτο λέγει ὅτι ὁ Ἅγνων οὐχ ἥδετο ταῖς τιμαῖς, ἀλλὰ ὅτι συμφέρειν τοῖς Ἀμφιπολίταις τιμᾶσθαι τὸν Ἅγνωνα, διὰ τὸ κολακεύειν τοὺς Λακεδαιμονίους, οὔτε ἡδὺ ἦν τοῖς Ἀμφιπολίταις τὸ τιμᾶν αὐτόν.
[7] Οἱ μὲν ἐπ᾽ οἴκου ἀπέπλευσαν] οἱ Ἀθηναῖοι.
[8] Ἐς Ἡράκλειαν] Ἡράκλεια ἡ ἐν Τραχῖνι τῆς Θρᾴκης.
[9] Μάχη αὕτη] ἡ κατὰ τὴν Ἀμφίπολιν τοῦ Βρασίδου.
*[10] Πιερίου] δηλονότι ὄρους. ὄρος δὲ Πιέριον, ἀπὸ τοῦ, Πίερος. οὕτω γὰρ τοῦτο τὸ ὄρος ἐκαλεῖτο· ἢ πιερὰς, χωρίς, ἤγουν τῆς Πιερίας, ἥπερ ἦν Θεσσαλίας χώρα. Æ. P.
[11] Οὐδένα καιρὸν ἔτι εἶναι] οὐκ ἐν καιρῷ ἔτι εἶναι.
[12] Τῶν δὲ Ἀθηναίων] τῶν μὲν Ἀθηναίων, διὰ τὸ ἡσσηθῆναι, ἀποκεχωρηκότων· τῶν δὲ περὶ τὸν Ῥαμφίαν, οὐκ ὄντων δυνατῶν δρᾶν τι ὧν ὁ Βρασίδας διενοεῖτο.

& Rham-

& Rhamphiæ ex Thessalia reuersionem, neutri vllam belli partem amplius attingerent: sed animos ad pacem potius propensos haberent. Athenienses quidem, quòd & apud Delium, & paulo pòst rursus ad Amphipolin, cladem accepissent, nec certam virium spem amplius haberent, qua freti fœdera prius admittere noluerãt, existimãtes se propter præsentem felicitatem [*Lacedæmoniis*] superiores euasuros. Præterea suos socios reformidabãt, ne propter [*suas*] belli offensiones elati, magis [*à se*] deficerent. Eosque pœnitebat, quòd post res ad Pylum gestas, idoneam occasionem nacti, compositionem, [*fœdusq́ cum Lacedæmoniis*] non fecissent. Lacedæmonij verò vicissim, quòd bellum ipsis præter opinionem eueniret, in quo, intra paucos annos Atheniensium potentiam [*à se*] euersum iri putarant, si [*ipsorum*] agrum vastarent. Sed cùm in illam calamitatem incidissent, quam in insula [*Sphacteria*] acceperant, [*quæ talis fuerat,*] qualis nunquam antè Spartæ contigerat, cumque [*ipsorum*] ager latrociniis infestaretur ab illis, qui è Pylo, & Cytheris prodibant, & Helotes ad hostes transfugerent, & suspicio, [*metusq́*] semper esset, ne & illi, qui [*domi*] remanebant, confisi iis, qui extra erant, pro præsenti rerum suarum statu, sicut & prius, aliquas res nouas molirentur. Huc accedebat quòd tricennale fœdus cum Argiuis ictum iam exibat. nec aliud Argiui facere volebant, nisi quis agrum Cynurium ipsis restitueret. Itaque putabant se non posse simul bellum cum Argiuis, & Atheniensibus gerere. Quinetiam nonnullas Peloponnesi ciuitates à se ad Argiuos defectionem facturas suspicabantur. quod etiam accidit. Hæc igitur vtrisque reputantibus compositio facienda videbatur: nec minus Lacedæmoniis, virorum, qui in insula capti fuerant, recipiendorũ desiderio. Nonnulli enim ipsorum erant & Spartani, & viri [*ciuitatis*] primarij, & propter parem dignitatem cum ipsis [*primariis*] cognatione coniuncti. Quamobrem etiam statim post ipsos captos [*de compositione*] agere cœperant:

A καὶ τὴν Ῥαμφίου ἀναχώρησιν ἐκ θεσσαλίας, ὥστε πολέμου μὲν μηδὲν ἔτι [1] ἅψασθαι μηδετέρους, πρὸς δὲ τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον· [2] οἱ μὲν ἀθηναῖοι, πληγέντες ἐπί τε τῷ δηλίῳ, [3] καὶ δι' ὀλίγου αὖθις ἐν ἀμφιπόλει, καὶ οὐκ ἔχοντες τὴν ἐλπίδα τῆς ῥώμης πιστὴν ἔτι, ᾗπερ οὐ προσεδέχοντο πρότερον τὰς σπονδάς, δοκοῦντες τῇ παρούσῃ εὐτυχίᾳ [4] καθυπέρτεροι γενήσεσθαι· καὶ τοὺς ξυμμάχους ἅμα ἐδεδίεσαν σφῶν, μὴ διὰ τὰ B σφάλματα [5] ἐπαιρόμενοι, [6] ἐπιπλέον ἀποστῶσι. [7] μετεμέλοντό τε, ὅτι [8] μετὰ τὰ ἐν πύλῳ καλῶς παρασχὸν οὐ ξυνέβησαν. [9] οἱ δ' αὖ λακεδαιμόνιοι, παρὰ γνώμην μὲν ἀποβαίνοντος σφίσι τοῦ πολέμου, ἐν ᾧ [10] ᾤοντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν τὴν τῶν ἀθηναίων δύναμιν, εἰ τὴν γῆν τέμνοιεν, περιπεσόντες δὲ [11] τῇ ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορᾷ, οἵα οὔπω ἐγεγένητο τῇ σπάρτῃ, καὶ λῃστευομένης τῆς χώρας ἐκ τῆς πύλου καὶ κυθήρων, [12] αὐτομολούντων τε τῶν εἱλώτων· C καὶ ἀεὶ προσδοκίας οὔσης μή τι [13] καὶ οἱ ὑπομένοντες, [14] τοῖς ἔξω πίσυνοι, πρὸς τὰ παρόντα σφίσιν, ὥσπερ καὶ πρότερον, νεωτερίσωσι. ξυνέβαινε δὲ καὶ [15] πρὸς τοὺς ἀργείους αὐτοῖς τὰς τριακονταέτεις σπονδὰς [16] ἐπ' ἐξόδῳ εἶναι· καὶ ἄλλας [17] οὐκ ἤθελον σπένδεσθαι οἱ ἀργεῖοι, εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν κυνουρίαν γῆν ἀποδώσει. ὥστ' ἀδύνατα εἶναι ἐφαίνετο ἀργείοις καὶ ἀθηναίοις ἅμα πολεμεῖν. τῶν τε ἐν πελοποννήσῳ πόλεων ὑπώπτευόν τινας ἀποστήσεσθαι πρὸς τοὺς ἀργείους, ὅπερ καὶ ἐγένετο. D [18] ταῦτ' οὖν ἀμφοτέροις αὐτοῖς λογιζομένοις ἐδόκει ποιητέα εἶναι ἡ ξύμβασις, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς λακεδαιμονίοις ἐπιθυμίᾳ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι. [19] ἦσαν γὰρ οἱ σπαρτιᾶται αὐτῶν πρῶτοί τε, καὶ ὁμοίως σφίσι ξυγγενεῖς. ἤρξαντο μὲν οὖν καὶ εὐθὺς [20] μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῶν πράσσειν·

[1] Ἅψασθαι μηδετέροις] ἀθηναίοις καὶ πελοποννησίοις. [2] Οἱ μὲν ἀθηναῖοι, πληγέντες] ζημιωθέντες. [3] Καὶ δι' ὀλίγου αὖθις] ἀντὶ τοῦ, μετ' ὀλίγον. καὶ οὐκέτι πιστεύοντες τῇ ἰσχύϊ τῇ αὐτῶν, δι' ἣν τὸ πρότερον οὐ προσεδέχοντο τὰς σπονδάς. [4] Καθυπέρτεροι γενήσεσθαι] τῶν λακεδαιμονίων. [5] Ἐπαιρόμενοι] κινούμενοι. [6] Ἐπιπλέον ἀποστῶσι] τῶν ἀθηναίων. [7] Μετεμέλοντό τε] μετεμέλοντό τε, ἐξὸν, καλῶς καιροῦ ἐπιτηδείου παρατυχόντος τοῦ πράγματος, οὐ συνέβησαν τοῖς λακεδαιμονίοις.
[8] Μετὰ τὰ ἐν πύλῳ] κατορθώματα. [9] Οἱ δ' αὖ λακεδαιμόνιοι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ μετεμέλοντο. [10] Ὤοντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν] [illegible] δι' ὀλίγ[illegible] ἐτ[illegible] [illegible]. [11] Τῇ ἐν τῇ νήσῳ] τῇ σφακτηρίᾳ. [12] Αὐτομολούντων τε] παρὰ τοὺς ἐν πύλῳ δηλαδὴ ἀθηναίους μήπως αὐτομολήσωσιν οἱ εἵλωτες οἱ ὑπομένοντες παρὰ τοῖς λακεδαιμονίοις, πιστεύοντες τοῖς ἔξω, τουτέστι, τοῖς ηὐτομοληκόσι διὰ τὰ συμβεβηκότα τοῖς λακεδαιμονίοις.
[13] Καὶ οἱ ὑπομένοντες] οἱ ὑπόλοιποι. [14] Τοῖς ἔξω πίσυνοι] αὐτομολήσασι δηλαδή. [15] Πρὸς τοὺς ἀργείους αὐτοῖς] τοῖς λακεδαιμονίοις. [16] Ἐπ' ἐξόδῳ εἶναι] λήξει. [17] Οὐκ ἤθελον σπένδεσθαι] ἤγουν μετὰ σπονδῶν ποιεῖσθαι. [18] Ταῦτ' οὖν ἀμφοτέροις αὐτοῖς] λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις δηλονότι.
[19] Ἦσαν γὰρ οἱ σπαρτιᾶται] τὸ οἱ ἐνταῦθα, ἀντὶ τοῦ ἔνιοι. ἦσαν γάρ τινες αὐτῶν σπαρτιᾶταί τε καὶ πρῶτοι, καὶ τοῖς πρώτοις ξυγγενεῖς. ὡς τὸ εἰκὸς οὖν, οἱ ξυγγενεῖς αὐτῶν σπουδὴν ἐποιοῦντο.
[20] Μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῶν πράσσειν] τὴν εἰρήνην δηλονότι.

γρ. οὔπω

ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι[1] οὔπως ἤθελον,[2] εὖ φερόμενοι,[3] ἐπὶ τῇ ἴσῃ καταλύεσθαι. σφαλέντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τῷ Δηλίῳ, παραχρῆμα οἱ Λακεδαιμόνιοι, γνόντες νῦν μᾶλλον ἂν[4] ἐνδεξομένους, ποιοῦνται τὴν ἐνιαύσιον ἐκεχειρίαν, ἐν ᾗ ἔδει ξυνιόντας καὶ περὶ τοῦ πλείονος χρόνου βουλεύεσθαι. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐν Ἀμφιπόλει ἧσσα τοῖς Ἀθηναίοις ἐγεγένητο, καὶ ἐτεθνήκει Κλέων τε καὶ Βρασίδας, οἵπερ *[5] ἀμφοτέρωθεν μάλιστα ἠναντιοῦντο τῇ εἰρήνῃ ([6] ὁ μὲν, διὰ τὸ εὐτυχεῖν τε καὶ τιμᾶσθαι ἐκ τοῦ πολεμεῖν,[7] ὁ δὲ, γενομένης ἡσυχίας καταφανέστερος νομίζων ἂν εἶναι κακουργῶν, καὶ ἀπιστότερος[8] διαβάλλων) τότε δὲ ἑκατέρᾳ τῇ πόλει σπεύδοντες τὰ μάλιστα τὴν ἡγεμονίαν, Πλειστοάναξ τε ὁ Παυσανίου βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, καὶ Νικίας ὁ Νικηράτου,[9] πλεῖστα τῶν τότε εὖ φερόμενος ἐν στρατηγίαις, πολλῷ δὴ μᾶλλον προεθυμοῦντο. Νικίας μὲν βουλόμενος, *[10] ἐν ᾧ ἀπαθὴς ἦν, καὶ ἠξιοῦτο, διασώσασθαι τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἔς τε τὸ αὐτίκα πόνων πεπαῦσθαι καὶ αὐτὸς, καὶ τοὺς πολίτας παῦσαι, καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ καταλιπεῖν ὄνομα ὡς οὐδὲν σφήλας τὴν πόλιν διεγένετο· νομίζων ἐκ τοῦ ἀκινδύνου τοῦτο ξυμβαίνειν,[11] καὶ ὅστις ἐλάχιστα τύχῃ αὑτὸν παραδίδωσι, τὸ δὲ ἀκίνδυνον,[12] τὴν εἰρήνην παρέχειν· Πλειστοάναξ δὲ, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν[13] διαβαλλόμενος περὶ τῆς καθόδου, καὶ ἐς ἐνθυμίαν τοῖς Λακεδαιμονίοις[14] ἀεὶ προβαλλόμενος ὑπ' αὐτῶν, ὁπότε τι πταίσειαν, ὡς διὰ τὴν ἐκείνου κάθοδον[15] παρανομηθεῖσαν ταῦτα ξυμβαίνει.[16] τὴν γὰρ πρόμαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς ἐπῃτιῶντο αὐτὸν πεῖσαι μετ' Ἀριστοκλέους τοῦ ἀδελφοῦ, ὥστε χρῆσαι Λακεδαιμονίοις ἐπὶ πολὺ τάδε θεωροῖς ἀφικνουμένοις,[17] Διὸς υἱοῦ ἡμιθέου τὸ σπέρμα[18] ἐκ τῆς ἀλλοτρίας εἰς τὴν ἑαυτῶν[19] ἀναφέρειν.

A sed Athenienses, quòd rem feliciter gererent, bellum æquis conditionibus nõdum deponere volebant. Sed cùm ipsi cladem ad Delium accepissent, cõfestim Lacedæmonij, quòd scirent [*ipsos pacem*] tunc facilius admissuros, annuas inducias fecerunt, per quarum tempus oportebat [*vtrosq; conuenientes, &*] colloquia habentes de longiore [*pacis*] tempore cõsultare. Postea verò quam & ad Amphipolin Athenienses cladem acceperunt, & Cleon, & Brasidas mortem oppetierunt, qui vtrinq; paci maximè B aduersabantur (hic quidẽ, quòd rem in bello feliciter gereret, ac honores ideo consequeretur: ille verò, quòd rebus pacatis sua flagitia manifestiora fore, suamque autoritatem in obtrectando imminutum iri putaret.) tunc verò in vtraque ciuitate, duo, qui ad principatum maximè properabant, Plistoanax Pausaniæ [*filius,*] Lacedæmoniorum Rex; & Nicias Nicerati [*filius,*] qui eorum, qui tunc [*in Atheniensi Repub.*] viuebant, in re militari longè felicissimus erat, multo magis, [*quã cæteri, ad pacem*] animis erant propẽsis. Ac Nicias quidem, C quòd interea, dum nullam cladem accepisset, & autoritatem [*inter suos*] obtineret, [*suam*] felicitatem conseruare, & cùm in præsentia tam se ipsum, quàm [*cæteros*] ciues [*bellicis*] laboribus liberare, tum etiam posteritati nomen relinquere vellet, quòd Rempubl. in nullum discrimen vnquam adduxisset. Existimabat autem hoc ita demum contingere posse, si nullum periculum adiretur, & [*ei,*] qui se ipsum fortunæ minimè committeret. hanc verò periculorum vitationem à pace [*mortalibus*] præ- D beri [*putabat.*] Plistoanax verò, quòd propter [*suum in patriam ab exilio*] reditum, ab inimicis per obtrectationem accusaretur, & Lacedæmoniorum animis, quotiescunque cladem aliquam accepissent, ab illis quasi religio semper obijceretur, quòd propter ipsius reditum contra leges ipsi concessum hæc acciderent. Criminabantur enim ipsum cum fratre Aristocle vatem, quæ Delphis erat, induxisse, vt Lacedęmoniis Theoris, qui ad oracula petenda eò proficiscebantur, hæc diu responderet; vt Ioue sati semidei prolem ex alieno solo in suum reducerent.

---

[1] Οὔπως ἤθελον] οὐδὲ ὅλως ἤθελον. [2] Εὖ φερόμενοι] ἤγουν εὐτυχοῦντες. [3] Ἐπὶ τῇ ἴσῃ] ὥστε τὸ προσῆκον αὐτοῖς μόνον ἔχειν, ἀλλὰ δηλονότι καὶ περιττότερον. [4] Ἐνδεξομένους] ἤτοι προσδεξομένους, δηλονότι τὴν εἰρήνην. *[5] Ἀμφοτέρωθεν] ἐξ ἀμφοτέρας πόλεως, ὁ μὲν ἐκ Σπάρτης· ὁ δὲ, ἐξ Ἀθηνῶν. Æ. P. [6] Ὁ μὲν, διὰ τὸ εὐτυχεῖν] ὁ Βρασίδας. [7] Ὁ δὲ] ὁ Κλέων. [8] Διαβάλλων] προσδεξομένους, λείπει τὴν εἰρήνην. [9] Πλεῖστα τῶν τότε εὖ φερόμενος] ἤτοι ἐν πλείστοις πράγμασι. *[10] Ἐν ᾧ] χρόνῳ δηλονότι. [11] Καὶ ὅστις ἐλάχιστα τύχῃ αὑτὸν παραδίδωσι] τῇ ἀλόγῳ φορᾷ τῆς τύχης. [12] Τὴν εἰρήνην παρέχειν] ᾤετο δηλονότι. [13] Διαβαλλόμενος] ἤγουν ὑβριζόμενος. [14] Ἀεὶ προβαλλόμενος] ἤγουν κατηγορούμενος. [15] Παρανομηθεῖσαν] ἤγουν, παρανόμως δοθεῖσαν αὐτῷ. [16] Τὴν γὰρ πρόμαντιν] ἤγουν, τὴν προαγορεύουσαν ἐκ μαντείας. [17] Διὸς υἱοῦ ἡμιθέου τὸ σπέρμα] ἡμιθέου μὲν, τοῦ Ἡρακλέους λέγει· σπέρμα δὲ, τὸν ἀπόγονον. οὗτος δ' ἦν ὁ Πλειστοάναξ. ἀναφέρειν δὲ, τὸ κατάγειν. εὐλάκαν δὲ, τὴν ὕνιν Λακεδαιμόνιοι λέγουσιν. ἔνιοι δὲ, τὴν δίκελλαν, ἀπὸ τοῦ λακαίνειν, ἤτοι σκάπτειν. εὐλάξειν δὲ, ἀρόσειν. τοιοῦτο δέ τι λέγει, ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ εὐλάξειν, τουτέστι, λιμὸν ἔσεσθαι, καὶ πολλοῦ σφόδρα τὸν σῖτον ὠνήσεσθαι, ὥσπερ ἀργυροῖς ἐργαλείοις χρωμένους. ἔνιοι δὲ οὐ λυσιτελήσειν φασὶν αὐτοῖς τὴν γῆν γεωργεῖν, ὥσπερ εἰ ἀργυροῖς ἐργαλείοις ἐχρῶντο. [18] Ἐκ τῆς ἀλλοτρίας] ἤγουν ὑπερορίας. [19] Ἀναφέρειν] ἀνακαλεῖσθαι.

alioqui

alioqui [*eos terram*] argenteo vomere araturos. Tandem verò [*eandem vatem*] Lacedæmonios impulisse ad eũ, qui in Lycæum confugerat, propter suspicionẽ munerum quondam [*ab hostibus*] acceptorũ, vt ex Attica, [*ea non vastata, domum*] rediret, & qui dimidiatas ædes templi Iouis, Lacedæmoniorum metu, tunc incolebat, vndeuicesimo [*post illud oraculum editũ*] anno, eiusmodi choris, atq; sacrificiis [*in patriam*] reducendum, quibus, quum primùm Lacedæmonem condiderunt, Reges creatos prosequi instituerant. Plistoanax igitur hanc [*inimicorum*] criminationẽ grauiter ferens, & existimans, in pace quidem, si nulla belli offensio [*Reipub.*] cõtingeret, simul etiam si Lacedæmonij suos reciperent, se quoq; inimicorum criminationibus, [*ac obtrectationibus*] minus obnoxium fore: sed belli tẽpore semper necesse esse ciuitatis principes, propter calamitates, [*quas bellum afferre solet,*] criminationibus, [*& calumniis*] obnoxios esse. [*idcirco*] ad compositionem animo erat propenso. Atque per illam hyemem in colloquium iuerunt. Et vere iam instante, apparatus à Lacedæmoniis [*hosti*] palàm intentatus fuit, & nuntiis per ciuitates circummissis significatus, vt ad muniones [*in agro Attico*] extruendas. [*se præpararent,*] vt Athenienses [*his intellectis*] dicto faciliùs audientes essent. Cùm autem in conciliis, post multa postulata vltrò, citroque ab vtrisque in medium prolata, conueniret, vt pax fieret ea conditione, vt vtrique redderent ea, quæ bello cepissent: sed Athenienses Nisæam retinerent. Nam cùm Platæam vicissim repeterent, Thebani responderunt se hanc vrbem tenere neque vi, neque proditione: sed deditione ab ipsis [*Platæensibus*] facta. Quamobrem Athenienses quoque eodem modo Nisæam [*à se teneri dixerunt.*] Tunc igitur Lacedæmonij, cùm suos socios aduocassent, & cæteri omnes, præter Bœotos, & Corinthios, & Eleos, & Megarenses (his enim quæ fiebant haud placebant) decretum de bello finiendo fecissent, compositionem fecerũt, & fœdus cum Atheniensibus percusserunt,

A εἰ δὲ μή, ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ εὐλάξειν. χρόνῳ δὲ προτρέψαι τοὺς Λακεδαιμονίους φεύγοντα αὐτὸν ἐς Λύκαιον, διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ποτὲ [1] μετὰ δώρων δοκοῦσαν ἀναχώρησιν, καὶ ἥμισυ τῆς οἰκίας τοῦ ἱεροῦ τότε τοῦ Διὸς [2] οἰκοῦντα, φόβῳ τῶν Λακεδαιμονίων, [3] * ἔτει ἑνὸς δέοντι εἰκοστῷ, τοῖς ὁμοίοις χοροῖς καὶ θυσίαις καταγαγεῖν, ὥσπερ ὅτε τὸ πρῶτον Λακεδαίμονα κτίζοντες, τοὺς βασιλέας καθίσαντο. ἀχθόμενος οὖν [4] τῇ διαβολῇ ταύτῃ, καὶ νομί-
B ζων, εἰ εἰρήνη μὲν οὐδενὸς σφάλματος γιγνομένου, καὶ ἅμα τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς ἄνδρας κομιζομένων, κἂν αὐτὸς τοῖς ἐχθροῖς [5] ἀνεπίληπτος εἶναι· πολέμου δὲ καθεστῶτος, ἀεὶ ἀνάγκην εἶναι τοὺς προύχοντας ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν διαβάλλεσθαι, προὐθυμήθη τὴν ξύμβασιν, καὶ τόν τε χειμῶνα τοῦτον [6] ἦσαν ἐς λόγους, καὶ πρὸς τὸ ἔαρ ἤδη [7] παρασκευή τε προεπανεσείσθη ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων περιαγγελλομένη κατὰ πόλεις [8] ὡς ἐπιτειχι-
C σμόν, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι μᾶλλον ἐσακούοιεν· καὶ ἐπειδὴ [9] ἐκ τῶν ξυνόδων, ἅμα πολλὰς [10] δικαιώσεις [11] προενεγκόντων ἀλλήλοις, ξυνεχωρεῖτο, ὥστε ἃ ἑκάτεροι πολέμῳ ἔσχον ἀποδόντας, τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι, Νίσαιαν δ' ἔχειν Ἀθηναίους. [12] ἀνταπαιτούντων γὰρ Πλάταιαν, οἱ Θηβαῖοι ἔφασαν, οὐ βίᾳ [13] ἀλλ' ὁμολογίᾳ αὐτῶν προσχωρησάντων, καὶ οὐ προδόντων, [14] ἔχειν τὸ χωρίον· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ [15] τὴν Νίσαιαν. τότε δὴ παρακα-
D λέσαντες τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ψηφισαμένων, πλὴν Βοιωτῶν, καὶ Κορινθίων, καὶ Ἠλείων, καὶ Μεγαρέων, τῶν ἄλλων, ὥστε καταλύεσθαι (τούτοις δὲ οὐκ ἤρεσκε τὰ πρασσόμενα) ποιοῦνται τὴν ξύμβασιν, καὶ ἐσπείσαντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους,

[1] Μετὰ δώρων δ.] οἱ μὲν, τὴν δόκησιν ἀντὶ τῆς δοκήσεως φασὶ κεῖσθαι, διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ποτὲ μετὰ δώρων δοκήσεως ἀναχώρησιν. οἱ δὲ, τηρήσαντες τὴν δόκησιν, τὴν ἀναχώρησιν μᾶλλον, ἀντ' ἀναχωρήσεως ἐδέξαντο. ἄλλοι δὲ τὴν δόκησιν ἐπὶ τῆς λήψεως τῶν δώρων ἔλαβον· ἵν' οὕτω νοῆται, ἤτοι, διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ποτὲ μετὰ δώρων λῆψιν ἀναχώρησιν. καὶ σκεπτέον τοῦτο. [2] Οἰκοῦντα, φόβῳ τῶν Λακεδαιμονίων] ὁ Πλειστοάναξ διαφυγών, ᾤκησεν ἐν * Λυκαίῳ. τοῦ δὲ τόπου, καθ' ὃν ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν, τὸ μὲν ἥμισυ, ἦν ἱερόν, τὸ δὲ ἥμισυ, βέβηλον. [3] Ἐπ' ἑνὸς δέοντι] τοῦτο συντακτέον τῷ χρόνῳ. ἤγουν, μετὰ τὸν χρόνον τῆς προρρήσεως τῆς μαντείας, προτρέψαι τοὺς Λακεδαιμονίους. ἵν' ᾖ, χρόνῳ δὲ προτρέψαι τοὺς Λακεδαιμονίους, ἑνὸς δέοντι εἰκοστῷ. [4] Τῇ διαβολῇ] τῇ ὕβρει τῇ τῶν ἐχθρῶν.

[5] Ἀνεπίληπτος εἶναι] μὴ ἂν αὐτὸς παρέξων κατηγορίας ἀφορμήν, προὐθυμήθη τὴν ξύμβασιν. [6] Ἦσαν ἐς λόγους] ἀλλήλοις δηλονότι. [7] Παρασκευή τε προεπανεσείσθη] ἡ πολεμικὴ παρασκευὴ προηπειλήθη. [8] Ὡς ἐπιτειχισμόν] ὡς μελλόντων φρούρια ἐπιτειχίσειν ἐν τῇ Ἀττικῇ τῶν Λακεδαιμονίων. [9] Ἐκ τῶν ξυνόδων] ἐπειδὴ συνερχόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ἐπιζητοῦντες κατὰ τὸ δίκαιον παρ' ἀλλήλων τινὰς συνέβησαν. [10] Δικαιώσεις] αἰτήματα δίκαια. [11] Προενεγκόντων] προβαλόντων [12] Ἀνταπαιτούντων γὰρ] τῶν Ἀθηναίων. [13] Ἀλλ' ὁμολογίᾳ] ἑκουσίῳ θελήματι. [14] Ἔχειν τὸ χωρίον] τὴν Πλάταιαν. [15] Τὴν Νίσαιαν] ἀπὸ κοινοῦ, τὸ ἔχειν αὐτοτελεῖς αὐτούς, καὶ μὴ ἄλλοις συντελοῦντας.

τῆς δόκησιν

* π. ἔτει. F. P.

* π. Λυκαίῳ. Æ. P.

* ἐ ὤμοσαν, ἐκεῖνοί τε π. τ. λ. τάδε, Σπονδάς. F.P.

καὶ *ὤμοσαν *[1] ἐκεῖνοί τε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους τάδε, Σπονδὰς ἐποιήσαντο Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κατὰ τάδε, καὶ ὤμοσαν κατὰ πόλεις, Περὶ μὲν τῶν ἱερῶν τῶν κοινῶν, θύειν, καὶ ἰέναι, καὶ μαντεύεσθαι, [2] καὶ θεωρεῖν κατὰ τὰ πάτρια τὸν βουλόμενον, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀδεῶς. τὸ δὲ ἱερὸν, καὶ τὸν νεὼν τὸν ἐν Δελφοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ Δελφοὺς, [3] αὐτονόμους εἶναι, καὶ αὐτοτελεῖς, [4] καὶ αὐτοδίκους καὶ αὑτῶν, καὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν, κατὰ τὰ πάτρια. ἔτη δὲ εἶναι τὰς σπονδὰς πεντήκοντα Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Ἀθηναίων, καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Λακεδαιμονίων, ἀδόλους καὶ ἀβλαβεῖς, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ, μήτε Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπ' Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε τέχνῃ, μήτε μηχανῇ μηδεμιᾷ. ἢν δέ τι [5] διάφορον ᾖ πρὸς ἀλλήλους, [6] δικαίῳ χρήσθων, καὶ ὅρκοις, καθ' ὅτι ἂν ξυνθῶνται. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Ἀμφίπολιν. ὅσας δὲ πόλεις παρέδοσαν Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις, ἐξέστω ἀπιέναι ὅποι ἂν βούλωνται αὐτοὺς, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἔχοντας· τὰς δὲ πόλεις, [7] φερούσας τὸν φόρον [8] τὸν ἐπ' Ἀριστείδου, αὐτονόμους εἶναι. [9] ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν Ἀθηναίους, μηδὲ τοὺς ξυμμάχους, [10] ἐπὶ κακῷ, [11] ἀποδιδόντων τὸν φόρον, ἐπειδὴ αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. εἰσὶ δὲ, αἵδε, Ἄργιλος, Στάγειρος, Ἄκανθος, Σκῶλος, Ὄλυνθος, Σπάρτωλος. ξυμμάχους δὲ εἶναι μηδετέρων, μήτε Λακεδαιμονίων, μήτε Ἀθηναίων. ἢν δὲ Ἀθηναῖοι πείθωσι τὰς πόλεις, βουλομένας ταύτας ἐξέστω ξυμμάχους ποιεῖσθαι *[12] αὐτοὺς Ἀθηναίοις. Μηκυβερναίους δὲ καὶ Σαναίους, καὶ Σιγγαίους, οἰκεῖν τὰς πόλεις τὰς ἑαυτῶν, καθάπερ Ὀλύνθιοι καὶ Ἀκάνθιοι. ἀποδόντων δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι Πάνακτον. ἀπο-

γρ. δίκαις

& iureiurando confirmarunt, & [*viciſsim*] illi apud Lacedæmonios hæc, [*quæ ſequuntur, iureiurando confirmarunt.*] Fœdera fecerunt Athenienſes, & Lacedæmonij, & [*vtrorunq;*] ſocij, iſtis conditionibus, & in ſingulis ciuitatibus [*hæc*] iureiurando rata habuerunt, Quod attinet ad publica templa, licere cuilibet tutò, terra, mariq; [*eò*] proficiſci, & immolare, & oracula conſulere, & ſacrorum procuratores ad ea conſulendum mittere, patrio inſtituto. Fanum verò, templũq; Apollinis, quod eſt Delphis, ipſosq; Delphos liberos eſſe, ita vt vtantur ſuis legibus, ſuis vectigalibus, ſuisq; iudiciis in decidendis controuerſiis tũ eorum, qui in vrbe habitant, tum eorum, quos in ſua ditione habent, [*idq;*] patrio inſtituto. Eſſe porrò fœdera annos quinquaginta Athenienſibus, ac Lacedæmoniis, & vtrorunque ſociis, ſyncera, & innoxia, terra, marique. Item neque Lacedæmoniis, neque Athenienſibus, corúmve ſociis, arma ſibi inuicem inferre, damni dandi cauſa, vlla vel arte, vel machinatione, liceat. Si qua controuerſia inter eos oriatur, iure agant, & iureiurando, prout inter eos conuenerit. Lacedæmonij verò, eorumq; ſocij Amphipolin Athenienſibus reddant. Incolis verò ciuitatum, quaſcunq; Lacedæmonij Athenienſibus tradiderũt, cum ſuis facultatibus abire liceat, quocunq; voluerint. Ipſæ verò ciuitates liberæ ſint, ita tamen, vt pendant tributum, quod Ariſtidis tempore impoſitum pendebãt. Quoniam autem fœdera facta ſunt, Athenienſibus, eorumq; ſociis ius ne ſit arma, nocẽdi cauſa, illis inferre, ſi tributum pendãt. Illarum autem ciuitatũ hæc ſunt nomina, Argilus, Stagirus, Acãthus, Scolus, Olynthus, Spartolus. Neutrorum verò, aut Lacedæmoniorum, aut Athenienſiũ, ſociæ ſint. Quod ſi Athenienſes his ciuitatibus perſuadere poſſint, [*vt ſocietatem ſecum inire velint,*] Athenienſibus ſocietatem cum ipſis volentibus facere liceat. Mecybernæi verò, & Sanæi, & Singæi, ſuas ipſorum vrbes incolant, quemadmodum Olynthij, & Acanthij. Lacedæmonij verò, eorumque ſocij Panactum Athenienſibus reddant. Et vi-

*[1] Ἐκεῖνοι] οἱ Ἀθηναῖοι. κἀνταῦθα ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τὸ προηγούμενον ὤμοσαν ἐπαναληπτέον. Æ.P. [2] Καὶ θεωρεῖν] θεωροὺς πέμπειν. [3] Αὐτονόμους εἶναι] ἤγουν, τοῖς καθ' αὑτοὺς νόμοις χρωμένους. [4] Καὶ αὐτοδίκους] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἔχειν αὐτοτελεῖς αὐτοὺς καὶ μὴ ἄλλοις συντελοῦντας. αὐτόδικοι ἄνθρωποι, οἱ ἐν αὐτοῖς τὴν διαφορὰν δίκῃ λύοντες, καὶ μὴ μετάγοντες αὐτὴν εἰς ἀλλοτρίους ἀνθρώπους. [5] Διάφορον ᾖ πρὸς ἀλλήλους] ἤγουν, Λακεδαιμονίους καὶ Ἀθηναίους. [6] Δίκαις χρήσθων] ἤγουν κρίσεσι δικαίαις. [7] Φερούσας τὸν φόρον] διδούσας τὸ ἐτήσιον τέλος. [8] Τὸν ἐπ' Ἀριστείδου] ταχθέντα δηλονότι. [9] Ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω] ἐὰν ἀποδιδῶσι τὸν φόρον οἱ σύμμαχοι τοῖς Ἀθηναίοις, ὅπλα μὴ ἐπιφερέτωσαν αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὰς σπονδάς. [10] Ἐπὶ κακῷ] τῶν πόλεων. [11] Ἀποδιδόντων τὸν φόρον] τῶν ἀνθρώπων τῶν ἐν ταῖς πόλεσι. *[12] Αὐτοὺς] πρὸς τὸ σημαινόμενον δεῖ ἀναφέρειν, ἤγουν πρὸς τοὺς πολίτας. Æ.P.

ciſſim

cissim Athenienses reddant Lacedæmoniis A Coryphasium, & Cythera, & Methonem, & Pteleum, & Atalantem, & quoscunque Lacedemoniorum captiuos in carcere, vel Athenis, vel alibi intra suæ ditionis fines habent. Item dimittant Peloponesios, qui Scionæ obsidentur, cæterosque Lacedæmoniorum socios, quotquot sunt Scionæ, & quotquot Brasidas eò misit. si quis deniq; Lacedæmoniorum socius vel Athenis, vel alibi, intra fines imperij, quod Athenienses habent, in carcere detinetur, [*eum missum faciant.*] Vicissim etiam Lacedæmonij, eorumque socij [*Atheniensibus*] eodem modo reddant quoscunque Atheniensium, sociorumve penes se habent. De Scionæis verò, & Toronæis, & Sermyliis, & si quam aliam ciuitatem habent Athenienses, Athenienses de ipsis, & de aliis ciuitatibus arbitratu suo statuant. Iidem etiam apud Lacedæmonios, eorumque socios, in singulis ciuitatibus iusiurandum iurent. Vtrique autem iusiurandum more patrio receptum, quod in vtraque ciuitate maximũ, [*ac religiosissimum*] habetur, iurẽt. Iusiurandum autem in hæc verba iuretur: Stabo his pactis, atq; his fœderibus, syncerè, & sine dolo. Lacedæmonij autem, eorumq; socij iusiurandum eodẽ modo apud Athenienses iurent. Hoc autẽ vtriq; quotannis renouent, & cippos erigãt Olympię, Pythone, in Isthmo, & Athenis, in arce; & Lacedæmone, in Amyclæo. Si quid autem alterutri per obliuionem pręterierint, & si quid rectis rationibus [*vtrinque*] allatis discussum, [*mutandum vtrisq; visum fuerit, id*] in iis locis, [*tabulisve*] mutare fas sit, eo modo, quo vtrisq; Atheniensibus, & Lacedæmoniis, visum fuerit. Quum autem fœdera percussa fuerunt, Plistolas Ephorus [*Spartæ*] magistratum gerebat, Artemisij mensis quarto ante finem die; Athenis verò, Archon erat Alcæus, Elaphebolionis mensis sexto ante finem die. Iurarũt autem, fœdusque percusserunt, ex Lacedæmoniis quidem, isti, Plistolas: Damagetus, Chionis, Metagenes, Acanthus, Daithus, Ischagoras, Philocharidas, Zeuxidas, Anthippus, Telles, Alcinidas, Empedias, Menas, Lamphilus. Ex Atheniensibus verò isti, Lampon, Isthmionicus,

" δόντων δὲ καὶ οἱ ἀθηναῖοι λακεδαιμονίοις [1] κο-
" ρυφάσιον, καὶ κύθηρα, καὶ μεθώνην, καὶ πτε-
" λεὸν, καὶ ἀταλάντην, καὶ τοὺς ἄνδρας ὅσοι εἰσὶ
" λακεδαιμονίων [2] ἐν τῷ δημοσίῳ τῷ ἀθη-
" ναίων, ἢ ἄλλοθί που ὅσης ἀθηναῖοι ἄρχου-
" σιν [3] ἐν δημοσίῳ, καὶ τοὺς ἐν σκιώνῃ πολιορκου-
" μένους πελοποννησίων ἀφεῖναι, καὶ τοὺς ἄλλους
" ὅσοι λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ἐν σκιώνῃ εἰσὶ,
" καὶ ὅσους Βρασίδας ἐσέπεμψε· καὶ εἴ τις τῶν ξυμ-
" μάχων τῶν λακεδαιμονίων ἐν ἀθήναις ἐστὶν ἐν
B " τῷ δημοσίῳ, ἢ ἄλλοθί που ἧς ἀθηναῖοι ἄρχουσιν,
" ἐν δημοσίῳ. ἀποδόντων δὲ καὶ λακεδαιμόνιοι καὶ
" οἱ ξύμμαχοι οὕς τινας ἔχουσιν ἀθηναίων καὶ τῶν
" ξυμμάχων, [4] κατὰ ταυτά. σκιωναίων δὲ, καὶ τορω-
" ναίων, καὶ σερμυλίων, καὶ εἴ τινα ἄλλην πόλιν ἔχου-
" σιν ἀθηναῖοι, ἀθηναίους βουλεύεσθαι περὶ αὐτῶν,
" καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ὅ, τι ἂν δοκῇ αὐτοῖς. ὅρκους
" δὲ ποιήσασθαι ἀθηναίους πρὸς λακεδαιμο-
" νίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κατὰ πόλεις. ὀμνύντων
" δὲ τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἑκάτεροι [5] τὸν μέγιστον
C " ἐξ ἑκάστης πόλεως. ὁ δ' ὅρκος, ἔστω ὅδε, * Εμ-
" μένω ταῖς ξυνθήκαις, καὶ ταῖς σπονδαῖς ταῖσ-
" δε, δικαίως καὶ ἀδόλως. ἔστω δὲ λακεδαιμο-
" νίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις * κατὰ ταυτὰ ὅρκος
" πρὸς ἀθηναίους. τὸν δὲ ὅρκον ἀνανεοῦσθαι κατ'
" ἐνιαυτὸν ἀμφοτέρους. στήλας δὲ στῆσαι ὀλυμ-
" πιάσι, καὶ πυθοῖ, καὶ * [6] ἰσθμῷ, καὶ ἐν ἀθή-
" ναις ἐν πόλει, καὶ ἐν λακεδαίμονι * [7] ἐν ἀμυ-
" κλείῳ. εἰ δέ τι ἀμνημονοῦσιν ὁποτεροιοῦν, καὶ
" εἴ του πέρι λόγοις δικαίοις χρωμένοις, εὔορ-
D " κον εἶναι ἀμφοτέροις ταύτῃ μεταθεῖναι [8] ὅπῃ
" ἂν δοκῇ ἀμφοτέροις, ἀθηναίοις καὶ λακε-
" δαιμονίοις. ἄρχει δὲ τῶν σπονδῶν ἔφορος
" Πλειστόλας, ἀρτεμισίου μηνὸς τετάρτῃ φθί-
" νοντος· ἐν δὲ ἀθήναις, ἄρχων Αλκαῖος, ἐλα-
" φηβολιῶνος μηνὸς ἕκτῃ φθίνοντος. ὤμνυον
" δὲ οἵδε, καὶ ἐσπένδετο, λακεδαιμονίων μὲν,
" Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγέ-
" νης, Ακανθος, Δάϊθος, Ισχαγόρας, Φιλοχα-
" ρίδας, Ζευξίδας, Ανθιππος, * [9] Τέλλης,
E " Αλκινίδας, Εμπεδίας, Μηνᾶς, Λάμφι-
" λος· ἀθηναίων δὲ, οἵδε, Λάμπων, Ισθμιόνικος,

* π. Εμμενῶ. F. P.

* κατὰ ταυτά ὡς καὶ ἄνω. Æ. P.

---

[1] Κορυφάσιον] τὴν πύλον λέγει. [2] Εν τῷ δημοσίῳ] ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ. [3] Εν δημοσίῳ] ἀποδότωσαν. [4] Κατὰ ταυτὰ] ἤγουν, κατὰ τὴν ὁμοίαν συμφωνίαν. [5] Τὸν μέγιστον] ἤγουν, τὸν ἰσχυρότατον. * [6] Ισθμῷ] ἐν ἰσθμῷ. ἰσθμοῖ. Æ. P. * [7] Εν ἀμυκλαίῳ] τῷ τοῦ ἀπόλλωνος ἀμυκλαίου ἐπικαλουμένου ἱερῷ, οὗ πέρι ἐν τοῖς κάτω διὰ πλειόνων φανερῶς ῥηθήσεται. Æ. P. [8] Οπῃ ἂν δοκῇ] ἤγουν, ὡς ἂν δοκῇ. * [9] Τέλλης] κάτω γράφεται Τέλλις, καὶ λάφιλος. ἀλλ' ἢ ἀμφοτέρωθι γραπτέον ὁμοίως, ἢ τοῦτο οὐ τοὺς ἄνδρας, ἄλλοις δὲ γίνεσθαι λέξεις. Æ. P.

Νικίας, Λάχης, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἅγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκρίτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης. Αὗται αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἅμα ἦρι, [1] ἐκ Διονυσίων εὐθὺς τῶν ἀστικῶν, [2] αὐτοδεκαετῶν διελθόντων, καὶ ἡμερῶν ὀλίγων [3] παρενεγκουσῶν, ἢ ὡς τὸ πρῶτον ἡ ἐσβολὴ ἐς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου τοῦδε ἐγένετο. σκοπείτω δέ τις κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ μὴ τῶν ἑκασταχοῦ ἢ ἀρχόντων, ἢ ἀπὸ τιμῆς τινος τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ προγεγενημένα [4] σημαινόντων, πιστεύσας μᾶλλον. [5] οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν [*6] οἷς καὶ ἀρχομένοις, καὶ μεσοῦσι, καὶ ὅπως ἔτυχέ τῳ, ἐπεγένετό τι. [7] κατὰ θέρη δὲ καὶ χειμῶνας ἀριθμῶν, ὥσπερ γέγραπται, εὑρήσει ἐξ ἡμισείας ἑκατέρου, τοῦ [8] ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος, δέκα μὲν θέρη, ἴσους δὲ χειμῶνας τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷδε γεγενημένους. Λακεδαιμόνιοι δὲ (ἔλαχον γὰρ πρότεροι ἀποδιδόναι ἃ εἶχον) τούς τε ἄνδρας εὐθὺς τοὺς παρὰ σφίσιν αἰχμαλώτους ἀφίεσαν, καὶ πέμψαντες ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης πρέσβεις, Ἰσχαγόραν, καὶ Μηνᾶν, καὶ Φιλοχαρίδαν, ἐκέλευον τὸν Κλεαρίδαν τὴν Ἀμφίπολιν παραδιδόναι τοῖς Ἀθηναίοις, [9] καὶ τοὺς ἄλλους τὰς σπονδὰς [10] ὡς εἴρητο ἑκάστοις δέχεσθαι. [11] οἱ δ' οὐκ ἤθελον, νομίζοντες οὐκ ἐπιτηδείας εἶναι· οὐδὲ ὁ Κλεαρίδας [12] παρέδωκε τὴν πόλιν, χαριζόμενος τοῖς Χαλκιδεῦσι, λέγων ὡς οὐ δυνατὸς εἴη [13] βίᾳ ἐκείνων παραδιδόναι. ἐλθὼν δὲ αὐτὸς κατὰ τάχος μετὰ πρέσβεων [14] αὐτόθεν, ἀπολογησόμενός τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἢν κατηγορῶσιν οἱ περὶ τὸν Ἰσχαγόραν ὅτι οὐκ ἐπείθετο, καὶ

Nicias, Laches, Euthydemus, Procles, Pythodorus, Agnon, Myrtilus, Thrasycles, Theagenes, Aristocœtes, Iolcius, Timocrates, Leon, Lamachus, Demosthenes. Hæc fœdera facta sunt extrema iam hyeme, simul & sub veris initium, statim ab vrbanis Dionysiis, integro decennio exacto, & aliquot diebus elapsis, à prima irruptione in Atticam facta, & ab huius belli principio. Quilibet autem [*qui hanc historiam legit, bellum, eiusq; annos*] spectet ex temporibus, [*vt à me suprà demonstratum:*] nō autem [*spectet*] enumerationem, [*seriemque*] nominum, eorum, qui in singulis ciuitatibus magistratum gesserunt, aut [*nominum tempora*] significantium, propter aliquem honorem, [*ac dignitatem, qua quis alicubi præditus fuerit,*] vt hoc modo plus fidei rebus antè gestis habeat. Illa enim ratio non est certa, quibúsnam vel ineuntibus, vel gerentibus medium magistratū, vel qualibet alia ratione, res quæq; gesta sit. Sed si [*tempora*] per æstates, & hyemes numeret, (vt [*à me iam*] est demonstratum) ex his ambabus dimidiatis [*anni*] partibus, quæ [*coniuncta vnum integrum*] annum cōficiunt, hoc primum bellum decem æstates, ac totidem hyemes habuisse, [*id est, decem annos durasse*] comperiet. Lacedæmonij verò (ipsis enim sorte obtigit, vt priores redderent ea, quæ haberent) confestim omnes captiuos, quos penes se habebant, dimiserunt; & legatis in Thraciam missis, Ischagora, & Mena, & Philocharida, iusserunt Clearidam Amphipolin tradere Atheniensibus, & cæteros fœdera, vt ex conuento singulis concessum fuerat, admittere, [*& rata habere.*] Illi verò [*hæc*] admittere noluerunt, quòd nequaquam commoda esse ducerent. Et ne Clearidas quidem vrbem [*illis*] tradidit, Chalcidensibus gratificari volens, dicens se non posse illis inuitis [*eam Atheniensibus*] tradere. Verùm ipse celeriter cum [*Chalcidensium*] legatis illinc Lacedæmonem profectus, vt se purgaret, si ab Ischagora, eiusque collegis accusaretur, quòd [*magistratibus*] non paruisset: simul

[1] Ἐκ Διονυσίων] ἤγουν, μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Διονύσου. [2] Αὐτοδεκαετῶν] ὁλοκλήρων. [3] Παρενεγκουσῶν] παρελθουσῶν. [4] Σημαινόντων] σημασίαν καὶ δήλωσιν διδόντων. [5] Οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν] ἤγουν, ἀκριβὴς ἡ ἀλήθεια ἐστὶν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἷς καὶ ἀρχομένοις (ἤγουν, ἐν τῇ ἀρχῇ οὖσι τοῦ πολέμου) καὶ μεσοῦσιν (ἤγουν, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πολέμου οὖσιν) ἐπεγένετό τι. [*6] Οἷς καὶ] ἀντὶ τοῦ, ὧν καὶ ἀρχομένων, καὶ μεσούντων. ἄρχεσθαι δὲ νῦν δηλοῖ τὸ ἀρχὴν τοῦ ἄρχειν ποιεῖσθαι.) (τελευτᾶν, παύειν, ἀποθεῖναι τὴν ἀρχήν. μεσοῦν δὲ, τὴν ἀρχὴν δηλονότι, ἤγουν μέσην ἀρχὴν ἄγειν, καὶ πρὸς τῷ τῆς ἀρχῆς μέσῳ χρόνῳ ἤδη εἶναι). ἡ δὲ σύνταξις αὕτη, οἷς ἐπεγένετό τι, ἐφ' οἷς ἐγένετό τι, ἀντὶ τοῦ, ἐφ' ὧν ἐγένετό τι, ἐφ' ὧν ἢ ἀρχὴν ἀρχομένων, ἢ μέσην ἀρχὴν ἀρχόντων ἕκαστα ἐγένετο. Æ.P. [7] Κατὰ θέρη δὲ καὶ χειμῶνας] κατὰ θέρη (φησὶ) καὶ χειμῶνας τὰ δέκα ἔτη σκοπείτω τις, καὶ μὴ ἐξαριθμείσθω μήτε τοὺς ἄρχοντας, μήτε τοὺς ἀπὸ ἄλλης τινὸς τιμῆς ἐπωνύμους τοῖς ἔτεσι γεγενημένους. οὐ γὰρ ἀκριβῶς ἐντεῦθεν οἱ χρόνοι τῶν πράξεων λαμβάνονται, ἐπειδὴ καὶ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῶν ἀρχόντων, καὶ κατὰ τοὺς μέσους, καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους, πολλὰ ἐπράχθη. τὸ αἴτιον οὖν τοῦτό ἐστι τοῦ τὸν Θουκυδίδην κατὰ θέρη καὶ χειμῶνας τὸν χρόνον διῃρηκέναι, καὶ μὴ κατ' ἐνιαυτόν. [8] Ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος] ὅτι δέκα ἔτη ἐπολέμησαν Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι. [9] Καὶ τοὺς ἄλλους] συμμάχους. [10] Ὡς εἴρητο ἑκάστοις] συνεφωνήθη. [11] Οἱ δ' οὐκ ἤθελον] δέξασθαι τοὺς Ἀθηναίους. [12] Παρέδωκε τὴν πόλιν] τὴν Ἀμφίπολιν. [13] Βίᾳ ἐκείνων] τῶν Χαλκιδέων. [14] Αὐτόθεν] ἤγουν, ἀπὸ τῆς Ἀμφιπόλεως.

etiam eo consilio, vt tentaret si fortè pacis A cōditiones adhuc immutari possent: cùm [*eas*] cōfirmatas comperisset, ipse quidem [*eò*] celeriter rediit, à Lacedæmoniis remissus, qui iubebant ipsum, præcipuè quidem vrbem [*Atheniensibus*] tradere, sin minus, omnes Peloponnesios, quotquot illic essent, educere. Socij verò [*Lacedæmoniorum,*] cùm Lacedæmone essent, & Lacedæmonij eos, qui fœdera non admisissent, [*ea*] facere, [*& quæ facta erant, admittere, rataq; habere*] iuberent, eadem de causa, qua prius [*ea*] reiecerant, responderunt se B non admissuros, nisi aliqua [*fœdera*] his æquiora facerent. Sed [*Lacedæmonij,*] cùm ipsos audire nollent, ipsos quidem [*domum*] remiserunt, ipsi verò societatem cum Atheniensibus fecerunt, quod existimarent Argiuos, quando per Ampelidam, & Licham, qui [*Lacedæmonem ab ipsis missi*] venerant, fœdus renouare noluerant, quòd (inquam) ipsos sine Atheniensibus nō formidabiles [*sibi*] fore, cæteramque Peloponnesum maximè quieturam, [*& ab armis sibi temperaturam*] existimarent. Nam [*Argiuos*] ad Athenienses accessuros, [*seq; cum illis coniuncturos putabant,*] si [*tunc ipsis hoc facere*] licuisset. Præsentibus igitur Atheniensium legatis, habitisque colloquiis compositionem fecerunt, & adhibito iureiurando societatem istam his conditionibus inierunt: Socij erunt Lacedæmonij, [*& Athenienses,*] annos quinquaginta. Quòd si qui hostes in Lacedæmoniorum agrum inuaserint, & Lacedæmonios maleficiis afficiant, Athenienses ratione quàm poterunt acerrima Lacedæmoniis opem pro virili parte ferant. Quòd si [*hostes*] agro vastato discesserint, hæc [*illorum*] ciuitas à Lacedæmoniis & Atheniensibus pro hoste habeatur, & ab vtrisq; bello petatur, & ambæ ciuitates [*bellum hostibus illatum, de communi sententia,*] simul deponant. Hæc autē iustè, & alacriter, & sine dolo fiant.

A ἅμα βουλόμενος εἰδέναι εἰ ἔτι [1] μετακινητὴ εἴη ἡ ὁμολογία· ἐπειδὴ εὗρε [2] * [3] κατειλημμένας, αὐτὸς μὲν, πάλιν πεμπόντων τῶν λακεδαιμονίων, καὶ κελευόντων μάλιστα μὲν καὶ τὸ χωρίον παραδοῦναι, εἰ δὲ μὴ, ὁπόσοι πελοποννησίων ἔνεισιν ἐξαγαγεῖν, κατὰ τάχος ἐπορεύετο. [4] οἱ δὲ ξύμμαχοι, ἐν τῇ λακεδαίμονι αὐτοὶ ἔτυχον ὄντες, [5] καὶ αὐτῶν τοὺς μὴ δεξαμένους τὰς σπονδὰς ἐκέλευον οἱ λακεδαιμόνιοι ποιεῖσθαι. οἱ δὲ, τῇ αὐτῇ προφάσει ᾗπερ B καὶ * [6] τὸ πρῶτον ἀπεώσαντο, οὐκ ἔφασαν δέξασθαι, ἢν μή τινας [7] δικαιοτέρας [8] τούτων ποιῶνται. [9] ὡς δ' αὐτῶν [10] οὐκ ἐσήκουον, ἐκείνους μὲν ἀπέπεμψαν, αὐτοὶ δὲ πρὸς τοὺς ἀθηναίους ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο, νομίζοντες ἥκιστα ἂν σφίσι τούς τε ἀργείους, [11] ἐπειδὴ οὐκ * [12] ἤθελον, Αμπελίδου καὶ Λίχου ἐλθόντων, ἐπισπένδεσθαι, νομίσαντες αὐτοὺς ἄνευ ἀθηναίων οὐ δεινοὺς εἶναι, καὶ τὴν ἄλλην πελοπόννησον μάλιστ' ἂν ἡσυχάζειν. πρὸς γὰρ ἂν τοὺς C ἀθηναίους, [13] εἰ ἐξῆν, χωρεῖν. παρόντων οὖν πρέσβεων ἀπὸ τῶν ἀθηναίων, [14] καὶ γενομένων λόγων, ξυνέβησαν· καὶ ἐγένοντο ὅρκοι, καὶ ξυμμαχία ἥδε, κατὰ τάδε, [15] Ξύμμαχοι ἔσονται λακεδαιμόνιοι πεντήκοντα ἔτη. ἢν δέ τινες ἴωσιν ἐς τὴν γῆν πολέμιοι τὴν λακεδαιμονίων, καὶ κακῶς ποιῶσι λακεδαιμονίους, ὠφελεῖν ἀθηναίους λακεδαιμονίους τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, [16] πολεμίαν D εἶναι ταύτην τὴν πόλιν λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἀμφοτέρων, καταλύειν δὲ ἅμα [17] * [18] ἄμφω τὼ πόλεε. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως, καὶ προθύμως, καὶ ἀδόλως.

[1] Μετακινητὴ] ἤγουν, δυνατὴ κινηθῆναι. [2] Κατειλημμένας] ἰσχυράς. * [3] Κατειλημμένας] τὰς σπονδὰς δηλονότι. Æ. P. [4] Οἱ δὲ ξύμμαχοι] τῶν λακεδαιμονίων. [5] Καὶ αὐτῶν τοὺς μὴ] ἐξ αὐτῶν τῶν συμμάχων. * [6] Το πρῶτον] ὅτε ἔφασαν αὐτὰς οὐκ ἐπιτηδείας εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐθέλειν δέχεσθαι. οὕτω γὰρ ἐν τοῖς ἄνω προείρηται. Æ. P. [7] Δικαιοτέρας] ἰσχυροτέρας τοῦ δικαίου. [8] Τούτων] τῶν γενομένων. [9] Ως δ' αὐτῶν] τῶν συμμάχων. [10] Οὐκ ἐσήκουον] οἱ λακεδαιμόνιοι. [11] Επειδὴ οὐκ ἤθελον] οὐ βουλομένων (φησὶ) τῶν ἄλλων συμμάχων σπένδεσθαι πρὸς τοὺς ἀθηναίους, οἱ λακεδαιμόνιοι καθ' ἑαυτοὺς ἐσπείσαντο, νομίζοντες ἥκιστα ἂν οὕτω πρὸς ἀθηναίους χωρήσειν τοὺς ἀργείους προσαθησομένους αὐτοῖς. πεποιημένοι γὰρ ἔμπροσθεν πρὸς λακεδαιμονίους σπονδάς, τότε τῶν ἀθηναίων εὖ φερομένων, οὐκ ἐβούλοντο πρὸς λακεδαιμονίους ἐπισπένδεσθαι, ἐλθόντων Αμπελίδου καὶ Λιχου. οὐκ ἐβούλοντο δὲ ἐπισπένδεσθαι οἱ ἀργεῖοι, νομίζοντες χωρὶς ἀθηναίων οὐ δεινοὺς εἶναι λακεδαιμονίους. πρὸς τούτῳ δὲ, καὶ τὴν ἄλλην πελοπόννησον οἱ λακεδαιμόνιοι ᾤοντο ἡσυχάζειν, γενομένων τῶν σπονδῶν. εἰ γὰρ μὴ ἐγεγόνεισαν, ἀλλὰ ἐξῆν προσχωρεῖν τοῖς ἀθηναίοις, τούς τε ἀργείους καὶ τοὺς ἀχαιοὺς πρὸς ἀθηναίους ἂν ἀποστῆναι. * [12] Ηθελον] οἱ ἀργεῖοι ἐπισπένδεσθαι, καινὰς σπονδὰς ἐπὶ, εἴ τε πρὸς τὰς προτέρας ποιεῖσθαι, ἤγουν τὰς σπονδὰς ἀνανεοῦσθαι αὐτοὺς δὲ, τοὺς ἀργείους. δεινοὺς εἶναι, δεινοὺς, καὶ φοβεροὺς ἔσεσθαι τοῖς λακεδαιμονίοις. Æ. P. [13] Εἰ ἐξῆν χωρεῖν] τοὺς πελοποννησίους. [14] Καὶ γενομένων λόγων] συμβατικῶν. [15] Ξύμμαχοι ἔσονται] ξυμμαχία ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων. [16] Πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν] τῶν κακῶς ποιησάντων τοὺς λακεδαιμονίους. [17] Αμφω τὼ πόλεε] λείπει, τὴν ἐπελθοῦσαν πόλιν. * [18] Αμφω τὼ πόλεε] τήν τε τῶν λακεδαιμονίων, καὶ τὴν τῶν ἀθηναίων πόλιν καταλύειν δὲ, τὸν πόλεμον, ὃν ἂν κοινῇ οἵ τε λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ ἀθηναῖοι ταύτῃ τῇ πολεμίᾳ πόλει ἐπενέγκωσιν. Æ. P.

καὶ ἤν τινες ἐς τὴν Ἀθηναίων γῆν ἴωσι πολέμιοι, καὶ κακῶς ποιῶσιν Ἀθηναίους, ὠφελεῖν Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὅτῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ, κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπ' ἀμφοτέρων· καταλύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὼ πόλεε. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως, καὶ προθύμως, καὶ ἀδόλως. [1]ἢν δὲ ἡ δουλεία ἐπανίστηται, ἐπικουρεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίοις [2]παντὶ σθένει, κατὰ τὸ δυνατόν. Ὀμοῦνται δὲ ταῦτα οἵπερ καὶ τὰς ἄλλας σπονδὰς ὤμνυον ἑκατέρων. ἀνανεοῦσθαι δὲ ταῦτα κατ' ἐνιαυτὸν, Λακεδαιμονίους μὲν, ἰόντας ἐς Ἀθήνας πρὸς τὰ Διονύσια· Ἀθηναίους δὲ, ἰόντας ἐς Λακεδαίμονα πρὸς τὰ Ὑακίνθια. στήλην δὲ ἑκατέρους στῆσαι, τὴν μὲν, ἐν Λακεδαίμονι, *[3]παρ' Ἀπόλλωνι ἐν Ἀμυκλαίῳ· τὴν δὲ, ἐν Ἀθήναις, ἐν πόλει, *[4]παρ' Ἀθηνᾷ. ἢν δέ τι δοκῇ Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας, ὅ, τι ἂν δοκῇ, εὔορκον ἀμφοτέροις εἶναι. Τὸν δὲ ὅρκον ὤμνυον Λακεδαιμονίων μὲν, οἵδε, Πλειστοάναξ, Ἆγις, Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ἄκανθος, Δάιθος, Ἰσχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ἄνθιππος, Ἀλκινάδας, Τέλλις, Ἐμπεδίας, Μηνᾶς, Λάφιλος· Ἀθηναίων δὲ, Λάμπων, Ἰσθμιόνικος, Λάχης, Νικίας, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Ἅγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Ἀριστοκράτης, Ἰώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης. αὕτη ἡ ξυμμαχία ἐγένετο μετὰ τὰς σπονδὰς οὐ πολλῷ ὕστερον. καὶ τοὺς ἄνδρας [6]τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀπέδοσαν οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις· καὶ τὸ θέρος ἦρχε τοῦ ἑνδεκάτου ἔτους. ταῦτα δὲ τὰ δέκα ἔτη ὁ πρῶτος πόλεμος [7]ξυνεχῶς γενόμενος γέγραπται. Μετὰ δὲ τὰς σπονδὰς καὶ τὴν ξυμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Ἀθηναίων, αἳ ἐγένοντο μετὰ τὸν δεκέτη πόλεμον,

γρ. Ζευξίλας,

A Et [vicißim] si qui hostes in Atheniensium agrum inuaserint, & Athenienses maleficio afficiant, Lacedæmonij ratione quàm poterunt acerrima Atheniensibus opem pro virili parte ferant. Quòd si [hostes] agro vastato discesserint, hæc [illorum] ciuitas à Lacedæmoniis, & Atheniensibus pro hoste habeatur, & ab vtrisque bello petatur, & ambæ ciuitates [bellum hostibus illatum, de communi sententia,] simul deponant. Hæc autem iustè, & alacriter, & sine dolo fiant. Quòd si seruitia [Lacedæmoniorum in ipsos B dominos] insurgant, Athenienses Lacedæmoniis opem totis viribus, pro virili parte ferant. Hæc autem fœdera iurabũt iidem, qui & superiora vtrinque iurarunt. Et [vtrique] quotannis hæc renouabunt, Lacedæmonij quidẽ, Athenas ad Dionysia proficiscẽtes; Athenienses verò, Lacedęmonẽ ad Hiacynthia proficiscentes. Cippos autẽ vtriq; statuent, vnum quidem, Lacedęmone, iuxta Apollinem in Amyclæo; alterum verò, Athenis, in arce, iuxta Mineruã. Qđ autem attinet ad hanc societatem, si quid visum fuerit Lacedæmoniis, ac Atheniẽsibus, vel [huic] addẽdum, vel [hinc] demendum, quicquid visum fuerit, [hoc vel addere C vel demere] vtrisque liceat. Hoc autem iusiurandum iurarũt, ex Lacedæmoniis quidem, isti, Plistoanax, Agis, Plistolas, Damagetus, Chionis, Metagenes, Acanthus, Daithus, Ischagoras, Philocharidas, Zeuxidas, Anthippus, Alcinadas, Tellis, Empedias, Menas, Laphilos. Ex Atheniensibus verò, isti, Lampon, Isthmionicus, Laches, Nicias, Euthydemus, Procles, Pythodorus, Agnon, Myrtilus, Thrasycles, D Theagenes, Aristocrates, Iolcius, Timocrates, Leon, Lamachus, Demosthenes. Hæc societas inita fuit non multò pòst fœdera. Atheniẽses autẽ Lacedæmoniis reddiderunt captiuos, quos in insula [Sphacteria] ceperãt. Æstasq; vndecimi anni cœpit. Quæ igitur primo bello per decem annos continenter gesta fuerunt, hactenus [à me] conscripta sunt. Post fœdera autem, & societatem, quæ post decenne bellum inter Lacedæmonios, & Athenienses inita fuit,

[1] Ἢν δὲ ἡ δουλεία ἐπανίστηται] αἰτὶ τοῦ, ἢν δὲ οἱ εἵλωτες ἐπανίστωνται. ἤγουν, τὸ πλῆθος τῶν δούλων. [2] Παντὶ σθένει, κατὰ τὸ δυνατὸν] ἤγουν, κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. * [3] Παρ' Ἀπόλλωνι] ἐν τῷ ἱερῷ τῷ Ἀμυκλαίῳ καλουμένῳ, παρὰ τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Ἀμυκλαίου εἰδώλῳ. ἦν γὰρ ἐν Λακεδαίμονι ἱερὸν κατὰ τὸ εἰκὸς (ὡς καὶ ἐκ τῶν ἄνω, καὶ ἐντεῦθεν φανερῶς εἰκάσειας) Ἀπόλλωνος Ἀμυκλαίου ἐπικαλουμένου, ὃς οὐ μόνον ἐν ταῖς Ἀμύκλαις, Λακωνικῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ἐν Λακεδαίμονι, ἤγουν ἐν αὐτῇ τῇ Σπάρτῃ, οὕτως ἐπικαλούμενος ὑπὸ τῶν ἐπιχωρείων ἐτιμᾶτο. AE.P. * [4] Παρ' Ἀθηνᾷ] παρὰ τῷ τῆς Ἀθηνᾶς εἰδώλῳ, ὅπερ ἀπ' αὐτῆς Παλλάδος ἐπωνύμως, καὶ συνωνύμως καλουμένης Παλλάδιον ἐλέγετο, οὗ πέρι πολλὰ ἀξιομνημόνευτα παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς, καὶ ποιηταῖς παραδέδοται. AE.P. [5] Μετὰ τὰς σπονδὰς] τὰς κοινὰς δηλονότι, ὧν μετεῖχον καὶ οἱ σύμμαχοι. [6] Τοὺς ἐκ τῆς νήσου] ληφθέντας δηλονότι. [7] Ξυνεχῶς γενόμενος] ἀδιαστάτως. συνηρμένως.

cùm

cùm Plistolas Lacedæmone Ephorus esset, & Alcæus Athenis Archon, apud illos quidem, qui hæc [*fœdera*] admiserant, pax erat. Corinthij, & quædam Peloponnesi ciuitates, quæ acta fuerant, concutiebant, [*& labefactare conabantur,*] & confestim alius sociorum motus aduersus Lacedæmonios extitit. Quin etiã præterea Lacedæmonij, progressu temporis, Atheniensibus in suspicionem venerunt, quòd quædã non præstarent ex conuentis, quæ in fœderum conditionib. continebantur. Et ad sex quidem annos, decemq; menses [*vtrique*] sibi temperarunt, ne alteri in alterorum agrum cum exercitu infesto proficiscerentur: sed extra [*vtriusque agri fines*] propter inducias minimè firmas, & [*ob suspectum, dubiumq; fœdus*] se mutuò maximis detrimentis afficiebant. Deinde verò etiam illa post decem annos fœdera rumpere coacti, rursus ad apertum bellum venerunt. Atque hæc quoque idem Thucydides Atheniensis, prout singula quæque gesta sunt, per æstates, ac hyemes, ordine conscripsit: eò vsque, donec Lacedæmonij, eorumque socij Atheniensibus imperium eripuerunt, & longos muros, & Piræum ceperunt. Anni autem istius belli huc vsque fuerunt in summa septem & viginti. Quòd si quis compositionem, quæ intercessit, belli spacio non adscribendam putarit, is haud rectè iudicauerit. Hoc enim ex rebus gestis, vt distinctè [*à nobis*] est declaratum, spectet, & comperiet non esse consentaneum eam iudicari pacem, in qua [*vtriq;*] neque receperunt omnia de quibus [*inter ipsos*] conuenerat. Et præter hæc vtrique peccarunt, [*fœderisq; conditiones violarunt,*] in Mantinensi, & Epidaurio bello, & in aliis [*rebus.*] Et socij, qui erant in Thracia, nihilominus, [*hi quidem, Atheniensibus; illi verò, Lacedæmoniis,*] hostes erant. Et Bœoti decemdiales induciis agebant. Itaque si quis & ex primo decenni bello, & ex suspectis post illud induciis, & ex insequuto has posteriore bello temporum ineat rationem, tot annos, [*quot dixi*] & paucos præterea dies elapsos, & ex iis, qui aliquid ab oraculis

A ἐπὶ Πλειστόλα μὲν ἐν Λακεδαίμονι ἐφόρου, Ἀλκαίου δ' ἄρχοντος Ἀθήνησι, τοῖς μὲν δεξαμένοις αὐτὰς εἰρήνη ἦν· οἱ δὲ Κορίνθιοι, καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων τινὲς [1] διεκίνουν τὰ πεπραγμένα. καὶ εὐθὺς ἄλλη ταραχὴ καθίστατο τῶν ξυμμάχων πρὸς τὴν Λακεδαίμονα. [2] καὶ ἅμα καὶ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ Λακεδαιμόνιοι, προϊόντος τοῦ χρόνου, [3] ὕποπτοι ἐγένοντο, ἔστιν ἐν οἷς οὐ ποιοῦντες ἐκ τῶν ξυγκειμένων [4] ἃ εἴρητο. [5] καὶ ἐπὶ ἓξ ἔτη μὲν καὶ δέκα B μῆνας ἀπέσχοντο μὴ [6] ἐπὶ τὴν ἑκατέρων γῆν στρατεῦσαι, ἔξωθεν δὲ μετ' ἀνακωχῆς οὐ βεβαίου ἔβλαπτον ἀλλήλους τὰ μάλιστα. ἔπειτα μέντοι καὶ ἀναγκασθέντες λῦσαι τὰς μετὰ τὰ δέκα ἔτη σπονδάς, αὖθις ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ἑξῆς ὡς ἕκαστα ἐγένετο, κατὰ θέρη καὶ χειμῶνας, μέχρις οὗ τήν τε ἀρχὴν κατέπαυσαν τῶν Ἀθηναίων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τὰ μακρὰ C τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέλαβον. ἔτη δὲ ἐς τοῦτο τὰ ξύμπαντα ἐγένετο τῷ πολέμῳ [7] ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. καὶ τὴν διὰ μέσου ξύμβασιν εἴ τις μὴ ἀξιώσει πόλεμον νομίζειν, [8] οὐκ ὀρθῶς δικαιώσει. τοῖς τε γὰρ ἔργοις ὡς διῄρηται ἀθρείτω, καὶ εὑρήσει οὐκ εἰκὸς ὂν εἰρήνην αὐτὴν κριθῆναι, ἐν ᾗ οὔτε ἀπέδοσαν πάντα, οὔτ' ἀπεδέξαντο ἃ ξυνέθεντο. [9] ἔξω τε τούτων, πρὸς τὸ Μαντινικὸν καὶ Ἐπιδαύριον πόλεμον, καὶ * [10] ἐς ἄλλα, ἀμφοτέροις ἁμαρτή- D ματα ἐγένετο· καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ξύμμαχοι, [11] οὐδὲν ἧσσον πολέμιοι ἦσαν. [12] Βοιωτοί τε ἐκεχειρίαν δεχήμερον ἦγον. ὥστε ξὺν τῷ πρώτῳ πολέμῳ [13] τῷ δεκαετεῖ, καὶ τῇ μετ' αὐτὸν ὑπόπτῳ ἀνακωχῇ, καὶ τῷ ὕστερον ἐξ αὐτῆς πολέμῳ, εὑρήσει τις τοσαῦτα ἔτη, λογιζόμενος κατὰ τοὺς χρόνους, καὶ ἡμέρας οὐ πολλὰς παρενεγκούσας, καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμῶν τι

---

[1] Διεκίνουν τὰ πεπραγμένα] κατέλυον τὰ κατὰ τὰς σπονδάς. [2] Καὶ ἅμα] σὺν τούτῳ. [3] Ὕποπτοι ἐγένοντο] ἦσαν διάφοροι. [4] Ἃ εἴρητο] ἐν ταῖς σπονδαῖς. [5] Καὶ ἐπὶ ἓξ ἔτη μὲν καὶ δέκα μῆνας] ἓξ ἔτη καὶ δέκα μῆνας ἡ ἀβέβαιος εἰρήνη Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ δεκάτου ἔτους, παρέτεινεν. [6] Ἐπὶ τὴν ἑκατέρων] μὴ ἐπὶ τὴν ἀλλήλων. [7] Ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν] εἰκοσιεπτὰ ἔτη ὁ πόλεμος τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων παρέτεινεν. [8] Οὐκ ὀρθῶς δικαιώσει] ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἀληθῶς καὶ δικαίως κρινεῖ. [9] Ἔξω τε τούτων] ἄνευ τούτων. *[10] Ἐς ἄλλα] πράγματα δηλονότι, ἀντὶ τοῦ καὶ ἐν ἄλλοις πράγμασιν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν κάτω λεγομένων, ὅπου ὁ ξυγγραφεὺς οὕτω γράφει. λεγομένων δὲ τούτων οἱ Ἀθηναῖοι δεινὰ ἐποίουν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ τὰ ἑξῆς. εἶτα, τά τε ἄλλα ἐσκόπουν, ὅσα ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης. & τὰ ἑξῆς. Æ. P. [11] Οὐδὲν ἧσσον πολέμιοι ἦσαν] καὶ μετὰ τὴν εἰρήνην δηλονότι. [12] Βοιωτοί τε ἐκεχειρίαν δεχήμερον ἦγον] Βοιωτοί τε πρὸς δέκα ἡμέρας ἐκεχειρίαν ἐπεσπένδοντο πρὸς Ἀθηναίους. [13] Τῷ δεκαετεῖ] τῷ προειρημένῳ.

[1] ἰσχυρισαμένοις [2] μόνον δὴ τοῦτο ἐχυρῶς ξυμβάν. ἀεὶ γὰρ ἔγωγε μέμνημαι, καὶ ἀρχομένου τοῦ πολέμου, καὶ μέχρις οὗ ἐτελεύτησε, [3] προφερόμενον ὑπὸ πολλῶν [4] ὅτι τρὶς ἐννέα ἔτη δέοι γενέσθαι αὐτόν. [5] ἐπεβίων δὲ διὰ παντὸς αὐτοῦ, [6] αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ, καὶ προσέχων τὴν γνώμην ὅπως ἀκριβές τι εἴσομαι. καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν ἐμαυτοῦ [7] ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν ἐς ἀμφίπολιν στρατηγίαν. καὶ γενομένῳ [8] παρ' * [9] ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς πελοποννησίων, διὰ τὴν φυγὴν, καθ' ἡσυχίαν τι [10] αὐτῶν μᾶλλον [11] αἰσθέσθαι. τὴν οὖν μετὰ τὰ δέκα ἔτη διαφοράν τε καὶ ξύγχυσιν τῶν σπονδῶν, καὶ τὰ ἔπειτα [12] ὡς ἐπολεμήθη, ἐξηγήσομαι. ἐπειδὴ γὰρ [13] αἱ πεντηκοντούτεις σπονδαὶ ἐγένοντο, καὶ ὕστερον [14] αἱ ξυμμαχίαι, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς πελοποννήσου πρεσβεῖαι, αἵπερ παρεκλήθησαν * [15] ἐς αὐτὰ, ἀνεχώρουν ἐκ τῆς λακεδαίμονος. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐπ' οἴκου ἀπῆλθον· κορίνθιοι δὲ ἐς ἄργος [16] τραπόμενοι πρῶτον, λόγους ποιοῦνται [17] πρός τινας τῶν ἐν τέλει ὄντων ἀργείων, ὡς χρὴ, ἐπειδὴ λακεδαιμόνιοι [18] οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ ἀλλ' ἐπὶ καταδουλώσει τῆς πελοποννήσου σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς ἀθηναίους τοὺς πρὶν ἐχθίστους πεποίηνται, ὁρᾶν τοὺς ἀργείους ὅπως σωθήσεται ἡ πελοπόννησος, [19] καὶ ψηφίσασθαι, τὴν βουλομένην πόλιν τῶν ἑλλήνων, ἥτις αὐτόνομός τέ ἐστι, καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι, πρὸς ἀργείους ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι, [20] ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν. [21] ἀποδεῖξαι δὲ ἄνδρας ὀλίγους ἀρχὴν [22] αὐτοκράτορας, καὶ [23] μὴ πρὸς τὸν δῆμον λόγους εἶναι. [24] τοῦ μὴ καταφανεῖς [25] γίγνεσθαι

A reportatum affirmarunt, hoc solum constanter euenisse, [*certúmque fuisse*] comperiet. Etenim ego memini, vel ab ipso huius belli initio vsque ad eius finem, vulgò prædicari solitum, hoc bellum ter nouenos annos gestum iri. Quandiu autem hoc durauit, ego sensibus integris, [*vegetisq́*] perpetuò vixi, animumque diligenter aduerti, vt aliquid certi cognoscerem. Accidit autem mihi, vt post præturam ad Amphipolin gestam, patria annos viginti exularim: & quòd apud vtrosque fuerim, nec minus apud Peloponnesios, propter B exilium, per otium, aliquid ipsarum [*rerum in hoc bello gestarum*] facilius cognouerim. Ergo controuersias, quæ post decennale bellum extiterunt, & fœderum perturbationem, & res deinceps in bello gestas, prout gestæ fuerunt, enarrabo. Postquàm enim quinquaginta annorum fœdera percussa fuerunt, & mox societates, & legationes, quæ ex Peloponneso ad hæc accitæ fuerāt, Lacedæmone discesserunt, & alij domum abierūt, Corinthij primùm Argos profecti, cum quibusdam Argiuo- C rum principibus egerunt ac dixerūt, quandoquidem Lacedæmonij, non propter vtilitatem Peloponnesi: sed vt eam in seruitutem redigerent: fœdera, societatemq́ue fecerant cū Athieniensibus, qui prius ipsis erāt inimicissimi, Argiuis prouidè operam esse dādam, vt Peloponnesi Resp. seruaretur, & decretum faciendum, vt quæcunq; Græca ciuitas vellet, quæ suis legib. viueret, & pari iure frueretur, ei societatē cum Argiuis facere liceret, ita vt alteri alteris auxilium mutuò ferrēt, si quis eos infestaret. D Paucos autē viros cū summa potestate deligendos quorū arbitrio res tota permittetetur, neq; verba [*hac de re*] apud populū faciēda, ne ij, qui multitudinem in suā sentē-

[1] Ἰσχυρισαμένοις] προτείνουσί τι ἰσχυρόν. [2] Μόνον δὴ τοῦτο ἐχυρῶς ξυμβάν] ἤτοι μόνον δὴ τοῦτο ἰσχυρῶς μαρτυρῆσαι. [3] Προφερόμενον] προλεγόμενον. [4] Ὅτι τρὶς ἐννέα] περὶ τοῦ χρησμοῦ, ὅτι τρὶς ἐννέα ἔτη ὁ πόλεμος παρέτεινεν. [5] Ἐπεβίων δὲ] ἤγουν, μετὰ τὴν κίνησιν τοῦ πολέμου. [6] Αἰσθανόμενός τι] ἀντὶ τοῦ ἀκμάζων, διὰ τὸ μὴ παρηβηκέναι τῇ ἡλικίαν, παρακολουθῶν πᾶσι. [7] Ἔτη εἴκοσιν] ὅτι ὁ συγγραφεὺς εἴκοσιν ἔτη ἔφυγε τὴν πατρίδα, καὶ περὶ πελοπόννησον διέτριβε. [8] Παρ' ἀμφοτέροις] τοῖς τῶν λακεδαιμονίων καὶ ἀθηναίων. * [9] Ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι] ἀντὶ τοῦ παρ' ἀμφοτέροις τοῖς πράγματα, καὶ ἀρχὴν ἔχουσιν. ἐν ἀμφοτέρων ἀρχῇ. ἐν ἀμφοτέρων χώρᾳ, ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπιχωρείων ξυνέβη μοι μᾶλλον αἰσθέσθαι αὐτῶν τῶν πραγμάτων τῶν ἐν τῷ πολέμῳ γεγενημένων, ἤγουν πολὺ μείζω, καὶ ἀκριβεστέραν τούτων γνῶσιν καθ' ἡσυχίαν ἔχειν, διὰ τὴν ἐμὴν φυγήν. οὐ γὰρ ἅμα, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ παρὰ τοῖς τῶν ἀθηναίων, καὶ τῶν λακεδαιμονίων πράγμασι τοῖς ἑκασταχοῦ γιγνομένοις παρεῖναι ἐδυνάμην· ἀλλὰ τὰ μὲν, αὐτὸς παραγενόμενος, εἶδον, τὰ δὲ, μαθὼν ἐκ τῶν ἑκατέρας τῆς χώρας οἰκητόρων, ξυνέγραψα. Æ. P.

[10] Αὐτῶν μᾶλλον] τῶν πραγμάτων. [11] Αἰσθέσθαι] διὰ τὸ ἡσυχάζειν καὶ μὴ πολεμεῖν αὐτὸς, μᾶλλον παρηκολούθησα τοῖς γενομένοις. [12] Ὡς ἐπολεμήθη] μετὰ τοῦ πολέμου κατέστη. [13] Αἱ πεντηκοντούτεις] αἱ κοιναί. [14] Αἱ ξυμμαχίαι] ἤγουν αἱ ἰδικαί, αἱ πρὸς ἀθηναίους ἐκ λακεδαίμονος, καὶ ἀνάπαλιν. * [15] Ἐς αὐτὰ] τὰ τῶν σπονδῶν πράγματα. ἐς αὐτὰς τὰς σπονδὰς Æ. P. [16] Τραπόμενοι πρῶτον] ἀπελθόντες. [17] Πρός τινας τῶν ἐν τέλει ὄντων ἀργείων] ἤγουν, πρός τινας ἄρχοντας τῶν ἀργείων. [18] Οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ] οὐκ ἐπὶ συμφέροντι. [19] Καὶ ψηφίσασθαι] τοὺς ἀργείους. [20] Ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν] ἀσθενεῖ δηλονότι οὔσῃ, καὶ καταπειβομένῃ ὑπὸ τῶν ἐναντίων. [21] Ἀποδεῖξαι δὲ ἄνδρας ὀλίγους] ἤτουν, γνωρίμους καταστῆσαι ἡμῖν. [22] Αὐτοκράτορας] αἰσθησιν τῶν ὅλων πραγμάτων ἔχοντας. [23] Μὴ πρὸς τὸν δῆμον τοὺς λόγους εἶναι] τοὺς σπενδομένους τοῖς ἀργείοις, μὴ τῷ δήμῳ διαλέγεσθαι, ἀλλὰ τοῖς αὐτοκράτορα ἔχουσιν ἀρχήν. [24] Τοῦ μὴ καταφανεῖς] ἵνα μὴ φωραθῶσιν ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων οἱ συμπιπτόμενοι τοῖς ἀργείοις, ἤγουν συντιθέμενοι. [25] Γίγνεσθαι] τοὺς κορινθίους, ἢ ἄλλους.

tiam pertrahere nō potuissent, detegerentur. Multos autem odio Lacedæmoniorum [*ad Argiuos*] accessuros, [*& se ipsis adiuncturos*] dixerunt. Atque Corinthij quidem cùm hæc demonstrassent, domum redierunt. Illi autem Argiuorum viri, [*quibuscum Corinthij egerant,*] cùm [*hæc*] audissent, & [*Corinthiorum*] verba ad magistratum, populumque retulissent, Argiui decretum fecerunt, & duodecim viros delegerunt, cum quibus societatem facere liceret, ei de Græcis, quisquis vellet, præter Athenienses, & Lacedæmonios. Nā [*decreuerunt, vt*] cum horum neutris iniussu populi Argiui fœdus facere liceret. Argiui autem hæc eò facilius admiserunt, tum quòd sibi Lacedæmoniorum bellum impendere viderent (nam fœdera cum illis inita iam exibant) tum etiam quòd se Peloponnesi principatum adepturos sperarent. Nam tunc temporis Lacedæmonij pessimè audiebant, & propter acceptas clades contemnebantur: at Argiui omnibus in rebus optimè se habebant, [*opibusque florebant,*] quòd cum cæteris bellū Atticum non suscepissent, sed potius, quòd fœdere cum vtrisque coniuncti essent, sua vectigalia percepissent, [*ac itares suas amplificassent.*] Sic igitur Argiui Græcos quicunque [*se illis adiungere*] volebant, in societatem recipiebant. Mantinei verò, eorūque socij, quia Lacedæmonios metuebant, primi se ipsis adiunxerunt. Mantinei, dum bellum [*à Lacedæmoniis*] cum Atheniensibus adhuc gereretur, quandam Arcadiæ partem subegerant, & in suam ditionem redegerant, & existimabant Lacedæmonios præsertim otiosos, [*nec vllis bellis occupatos,*] sibi nō permissuros, vt [*rerum subactarum*] imperio potirētur. Libenter igitur ad Argiuos se conuerterunt, [*ac eorum amicitiam, & societatē sequuti, sunt*] quòd [*illorum*] ciuitatem potētem esse ducerent, & Lacedæmoniis semper inimicam, & popularis status administratione vti, quemadmodū & ipsi [*vtebantur.*] Cùm autē Mantinei defecissent, cæteri etiam Peloponnesij mussare, [*sermonesq́; clàm agitare*] cœperunt,

A [1] τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος. ἔφασαν δὲ πολλοὺς [2] προσχωρήσεσθαι, μίσει τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ οἱ μὲν Κορίνθιοι, διδάξαντες ταῦτα, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. οἱ δὲ τῶν Ἀργείων [3] ἄνδρες, ἀκούσαντες, ἐπειδὴ [4] ἀνήνεγκαν τοὺς λόγους [5] ἔς τε τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν δῆμον, ἐψηφίσαντο Ἀργεῖοι, καὶ ἄνδρας εἵλοντο δώδεκα, πρὸς οὓς τὸν βουλόμενον τῶν Ἑλλήνων ξυμμαχίαν * [6] ποιεῖσθαι, πλὴν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων. [7] τούτων δὲ μηδετέροις * [8] ἐξεῖναι ἄνευ τοῦ δήμου

B τῶν Ἀργείων σπείσασθαι. ἐδέξαντό τε ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι μᾶλλον, ὁρῶντες τόν τε τῶν Λακεδαιμονίων σφίσι πόλεμον ἐσόμενον (ἐπ' ἐξόδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς [9] αἱ σπονδαὶ ἦσαν) καὶ ἅμα ἐλπίσαντες τῆς Πελοποννήσου [10] ἡγήσεσθαι. κατὰ γὰρ [11] τὸν χρόνον τοῦτον ἥ τε Λακεδαίμων [12] μάλιστα δὴ [13] κακῶς ἤκουσε, [14] καὶ ὑπερώφθη, [15] διὰ τὰς ξυμφοράς, οἵ τε Ἀργεῖοι [16] ἄριστα ἔσχον τοῖς πᾶσιν, οὐ ξυναράμενοι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου, [17] ἀμφοτέροις δὲ μᾶλλον ἔνσπονδοι ὄντες, [18] ἐκ-

C καρπωσάμενοι. οἱ μὲν οὖν Ἀργεῖοι οὕτως ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεδέχοντο τοὺς ἐθέλοντας τῶν Ἑλλήνων. [19] Μαντινῆς δ' [20] αὐτοῖς [21] καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν πρῶτοι προσεχώρησαν, δεδιότες τοὺς Λακεδαιμονίους. τοῖς γὰρ Μαντινεῦσι μέρος τι τῆς Ἀρκαδίας [22] κατέστραπτο [23] ὑπήκοον, ἔτι τοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου ὄντος, καὶ ἐνόμιζον [24] οὐ περιόψεσθαι σφᾶς τοὺς Λακεδαιμονίους ἄρχειν, ἐπειδὴ [25] καὶ σχολὴν ἦγον. [26] ὥστε ἄσμενοι πρὸς τοὺς Ἀργείους ἐτράποντο,

D [27] πόλιν τε μεγάλην νομίζοντες, καὶ Λακεδαιμονίοις ἀεὶ [28] διάφορον, [29] δημοκρατουμένην τε ὥσπερ καὶ αὐτοί. ἀποστάντων δὲ τῶν Μαντινέων, καὶ *[30] ἡ ἄλλη Πελοπόννησος ἐς θροῦν καθίστατο [31] ὡς καὶ

---

[1] Τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος] τῶν ἀργείων. [2] Προσχωρήσεσθαι] τοῖς ἀργείοις. [3] Ἄνδρες ἀκούσαντες] τῶν κορινθίων. [4] Ἀνήνεγκαν τοὺς λόγους] τῶν κορινθίων. [5] Ἔς τε τὰς ἀρχὰς] εἰς τοὺς ἐν τέλει. *[6] Ποιεῖσθαι] ἐκέλευον. ἢ ἐπέτρεπον. ἢ εἴων. ἢ καὶ, πρὸς οὓς ἐξείη ποιεῖσθαι. Æ. P. [7] Τούτων δὲ μηδετέροις ἐξεῖναι] τῶν ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων. *[8] Ἐξεῖναι] ἐψηφίσαντο. Æ. P. [9] Αἱ σπονδαὶ ἦσαν] τῶν λακεδαιμονίων. [10] Ἡγήσεσθαι] ἡγεμόνες ἔσεσθαι. [11] Τὸν χρόνον τοῦτον] τὸν τοῦ πολέμου δηλονότι. [12] Μάλιστα δὴ] ὑπερβαλλόντως. [13] Κακῶς ἤκουσεν] ὑβρίσθη. [14] Καὶ ὑπερώφθη] ἐξουδενώθη. [15] Διὰ τὰς ξυμφορὰς] διὰ τὰς ταλαιπωρίας ἃς ἔπαθον οἱ ἕλληνες. [16] Ἄριστα ἔσχον τοῖς πᾶσι] εὐπάθησαν. [17] Ἀμφοτέροις δὲ μᾶλλον] τοῖς ἀθηναίοις καὶ λακεδαιμονίοις. [18] Ἐκκαρπωσάμενοι] τοὺς καρποὺς καὶ τὰς προσόδους λαβόντες ἀπὸ τῆς γῆς ἀκεραίους, διὰ τὸ μὴ πολεμεῖν. [19] Μαντινῆς δ' αὐτοῖς] μαντινέων καὶ ἀργείων συμμαχία. [20] Αὐτοῖς] τοῖς ἀργείοις. [21] Καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν] τῶν μαντινέων. [22] Κατέστραπτο] δεδούλωτο. [23] Ὑπήκοον] τῶν λακεδαιμονίων. [24] Οὐ περιόψεσθαι σφᾶς] οὐκ ἐπιτρέψειν τοῖς μαντινεῦσι τοὺς λακεδαιμονίους ἄρχειν τῶν κατεστραμμένων, καὶ ταῦτα σχολὴν ἄγοντας τοὺς λακεδαιμονίους. [25] Καὶ σχολὴν ἦγον] οἱ λακεδαιμόνιοι. [26] Ὥστε ἄσμενοι] οἱ μαντινεῖς. [27] Πόλιν τε μεγάλην] ἰσχυράν. [28] Διάφορον] μαχομένην. [29] Δημοκρατουμένην] εὐνομουμένην. *[30] Ἡ ἄλλη πελοπόννησος] οἱ ἄλλοι πελοποννήσιοι. Æ. P. [31] Ὡς καὶ σφίσι ποιητέον τοῦτο] ἤγουν, τὸ προσελθεῖν τοῖς ἀργείοις.

σφίσι ποιητέον τοῦτο. [1] νομίσαντες πλέον τι [2] εἰδότας [3] μεταστῆναι αὐτοὺς, καὶ τοὺς λακεδαιμονίους ἅμα δι' ὀργῆς ἔχοντες, ἐν ἄλλοις τε, καὶ ὅτι [4] ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς ἀττικαῖς ἐγέγραπτο, εὔορκον εἶναι, προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν ὅ, τι ἂν ἀμφοῖν τοῖν πολέοιν δοκῇ, λακεδαιμονίοις καὶ ἀθηναίοις. τοῦτο γὰρ τὸ γράμμα μάλιστα [5] τὴν πελοπόννησον διεθορύβει, καὶ ἐς ὑποψίαν καθίστη μὴ μετὰ ἀθηναίων σφᾶς βούλωνται λακεδαιμόνιοι δουλώσασθαι. [6] δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμμάχοις γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. [7] ὥστε φοβούμενοι οἱ πολλοὶ ὥρμηντο πρὸς τοὺς ἀργείους καὶ αὐτοὶ ἕκαστοι ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι. λακεδαιμόνιοι δὲ, αἰσθόμενοι τὸν θροῦν τοῦτον ἐν τῇ πελοποννήσῳ καθεστῶτα, καὶ τοὺς κορινθίους διδασκάλους τε γενομένους, καὶ αὐτοὺς μέλλοντας σπείσασθαι πρὸς τὸ ἄργος, πέμπουσι πρέσβεις ἐς τὴν κόρινθον, βουλόμενοι [8] προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον. καὶ ᾐτιῶντο [9] τήν τε ἐσήγησιν [10] τοῦ παντὸς, καὶ εἰ ἀργείοις, [11] σφῶν ἀποστάντες, ξύμμαχοι ἔσονται. παραβήσεσθαί τε ἔφασαν αὐτοὺς τοὺς ὅρκους, καὶ ἤδη ἀδικεῖν ὅτι οὐ δέχονται τὰς ἀθηναίων σπονδάς. [12] εἰρημένον, [13] κύριον εἶναι ὅ, τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσηται, ἢν μή τι θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ. [14] κορίνθιοι δὲ, παρόντων σφίσι τῶν [15] ξυμμάχων, ὅσοι οὐδ' αὐτοὶ [16] ἐδέξαντο τὰς σπονδὰς ([17] [18] παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς [19] αὐτοὶ πρότερον) [20] ἀντέλεγον τοῖς λακεδαιμονίοις, ἃ μὲν ἠδικοῦντο, οὐ δηλοῦντες ἄντικρυς, ὅτι [21] οὔτε σόλλιον σφίσιν [22] ἀπέλαβον παρ' ἀθηναίων, οὔτε ἀνακτόριον, εἴ τέ τι ἄλλο ἐνόμιζον ἐλασσοῦσθαι· πρόσχημα δὲ ποιούμενοι, τοὺς ἐπὶ θρᾴκης μὴ προδώσειν. [23] ὀμόσαι γὰρ αὐτοῖς ὅρκους ἰδίᾳ τε, [24] ὅτε μετὰ ποτιδαιατῶν

A idem sibi quoque faciendum esse: quippe quòd existimarent ipsos [*Mantineos*] aliquid acrius, [*prudentiusq́ quàm cæteros Peloponnesios*] animaduertisse, quo impulsi [*ad Argiuos*] cõcessissent, simul etiã quòd Lacedæmoniis essent infensi, cũ aliis de causis, tum etiam quòd in fœderibus Atticis scriptum esset, fas esse addere, & demere quicquid vtriq; ciuitati visum esset, Lacedæmoniis [*videlicet,*] & Atheniẽsibus. Hæc enim cõditio [*fœderibus*] adscripta Peloponnesios maximè perturbabat, & in suspicionẽ adducebat, Lacedæmonios cum Atheniẽsi- B bus se in seruitutẽ redigere velle. Æquum enim fuisse, vt hæc immutãdarum conditionum facultas omnib. sociis [*aquè daretur, ac fœderibus*] adscriberetur. quãobrem multi [*Pelopõnesi populi*] metuẽtes, animum ad Argiuos appulerunt, vt & ipsi singuli societatem [*cum illis*] facerẽt. Lacedæmonij verò, cùm hũc rumorem, qui per Peloponnesum dissipatus erat, sensissent, & Corinthios [*huius motus*] autores fuisse, ipsósque cum Argiuis fœdus facere statuisse [*cognouissent,*] legatos Corinthum miserunt, C quòd [*illorum fœdus ac motum*] futurum anteuertere vellent. Et expostulabant cùm de eo, quòd totius [*huius motus*] autores fuissent, tum de eo, quòd à se deficere, & cum Argiuis societatem facere statuissent. Eos iusiurandum violaturos dicebant, atq; iam iniustè facere, quòd fœdera cũ Atheniensibus percussa non admitterent: cùm [*in ipsis*] illa conditio dissertissimis verbis cõtineatur, id ratum esse oportere, quod maior sociorum pars decreuerit: nisi vel Deorum, vel heroũ aliquod impedimen- D tum intercesserit. Corinthij verò, præsentibus sociis, quos [*in consilium*] sibi adhibuerant, quotquot & ipsi fœdera [*cũ Atheniensibus percussa*] non admiserant (ipsos enim ipsi prius aduocauerant) Lacedæmoniis contradicebant, iniurias quidem, quibus affecti fuerant, palàm non declarantes, quòd [*videlicet*] neque suum Solium, neque Anactorium, ab Atheniensibus recepissent, neque [*vllam aliam rem*] si qua alia re se fraudari putabant: sed speciosam causam prætendentes, [*dicebant*] se non prodituros eos, qui erant in Thracia. se enim & priuatim iureiurando interposito suam fidem ipsis dedisse, quo tempore primùm vnà cum Pontidæatis

[1] Νομίσαντες] οἱ πελοποννήσιοι. [2] Εἰδότας] τοὺς μαντινεῖς. [3] Μεταστῆναι αὐτοὺς] τοὺς μαντινέας. [4] Ἐν τ' σπονδαῖς τ' ἀττικαῖ.] ἀντὶ τοῦ, ἐπὶ τοὺς ἀττικούς. [5] Τὴν πελοπόννησον διεθορύβει] διὰ πάσης τῆς πελοποννήσου θόρυβον καθίστη. [6] Δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμμάχοις] ἤγουν σὺν πᾶσιν. [7] Ὥστε φοβούμενοι οἱ πολλοὶ] τῶν πελοποννησίων. [8] Προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον] τοὺς κορινθίους προσχωρεῖν τοῖς ἀργείοις. [9] Τήν τε ἐσήγησιν] τὸ εἰσηγήσασθαι δηλονότι προσχωρῆσαι τοῖς ἀργείοις τοὺς ἄλλους. [10] Τοῦ παντὸς] δεινοῦ. ἤγουν ἡ αἰτία. [11] Σφῶν ἀποστάντες] τῶν λακεδαιμονίων. [12] Εἰρημένον] ἀντὶ τοῦ ὡρισθέντος. [13] Κύριον εἶναι] κεκυρωμένον. βέβαιον εἶναι. [14] Κορίνθιοι] τὸ ἑξῆς, κορίνθιοι δὲ ἀντέλεγον. [15] Ξυμμάχων] αὐτῶν δηλονότι. [16] Ἐδέξαντο τὰς σπονδὰς] τὰς πρὸς ἀθηναίους. τὰς τῶν ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων. [17] Παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς αὐτοὶ] αὐτοὺς τοὺς ξυμμάχους· αὐτοὶ οἱ κορίνθιοι. [18] Παρεκάλεσαν] λείπει τὸ παρεῖναι. [19] Αὐτοὶ πρότερον] ἤγουν πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τοὺς πρέσβεις τῶν λακεδαιμονίων. [20] Ἀντέλεγον τοῖς λακεδαιμονίοις] τὸ ἑξῆς, κορίνθιοι δὲ ἀντέλεγον. [21] Οὔτε σόλλιον σφίσιν] ἀντὶ τοῦ αὐτῶν. [22] Ἀπέλαβον] οἱ κορίνθιοι. [23] Ὀμόσαι γὰρ αὐτοῖς ὅρκους] τοῖς ἐπὶ θρᾴκης. [24] Ὅτε μετὰ ποτιδαιατῶν] ἀφισταμένων.

[ab Athe-

[*ab Atheniensibus*] defecerunt, & iterũ postea. Negabant igitur se societatis initæ iusiurãdum violaturos, quòd fœdera cum Atheniensibus inire nollẽt. Cùm enim iureiurando interposito, cuius Dij testes fuissent, illis [*qui erant in Thracia*,] fidẽ dedissent, [*dicebant*] se Deorum numina suo periurio læsuros, si ipsos proderent. Nam [*in fœderum conditionib. apertè*] dictum esse, nisi vel Deorum, vel heroum, [*aliquod*] impedimentum intercederet. Hoc autem sibi diuinum impedimentum videri. Atque de veteri quidem iureiurãdo hæc tantùm responderunt. Quod autem ad societatem cum Argiuis ineundam attineret, se cum amicis deliberaturos, & quicquid æquũ esset, facturos. Et Lacedæmoniorum quidem legati domum redierunt. Corinthi verò præsentes erant & Argiuorum legati, qui Corinthios ad societatem [*secum*] ineundam, & ad omnem cunctationẽ abiiciendam adhortabantur. Illi verò ipsis edixerunt, vt ad proximum conciliũ apud se, [*Corinthi*,] habendum venirent. Confestim autem & Eleorum legatio [*Corinthum*] venit, ac primùm cum Corinthiis societatem fecit. Deinde illinc Argos profecti, quemadmodum edictum fuerat, societatem cum Argiuis inierũt. Fortè enim [*Elei*] cum Lacedæmoniis de Lepreo cõtendebant. Nã cùm Lepreatæ bellũ quondam cum quibusdã Arcadibus gessissent, & Elei ad illius belli societatem a Lepreatis acciti fuissent, ea conditione, vt dimidiam partem agri, [*de quo contendebatur*,] obtinerent, finito bello, Elei ipsis Lepreatis [*totum*] agrum colentibus talentũ imposuerunt, quod Olympio Ioui [*quotannis*] penderent. Et [*Lepreatæ hoc*] ad bellum vsq; Atticum persoluerunt. Deinde cùm [*hoc persoluere*] desiissent, causati bellũ, Elei [*illos*] vrgebant. Illi verò ad Lacedæmonios se conuerterunt, [*eorumque fidem implorarunt.*] Cùm autem huius controuersiæ cognitio, decisioq; Lacedæmoniis commissa fuisset, Elei suspicati se suum ius [*apud Lacedæmonios arbitros*] non obtenturos, omisso arbitrio, Lepreatarum agrum vastarunt.

A [1] τὸ πρῶτον *[2] ἀφίσταντο, καὶ ἄλλους ὕστερον. οὐκ οὖν παραβαίνειν τοὺς τῶν ξυμμάχων ὅρκους ἔφασαν, οὐκ εἰσιόντες ἐς τὰς τῶν Ἀθηναίων σπονδάς. [3] θεῶν γὰρ πίστεις ὀμόσαντες, ἐκείνοις οὐκ ἂν εὐορκεῖν [4] προδιδόντες αὐτούς. [5] εἰρῆσθαι δ' ὅτι ἢν μὴ θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ· φαίνεσθαι οὖν σφίσι κώλυμα θεῖον τοῦτο. [6] καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὅρκων τοσαῦτα εἶπον. περὶ δὲ τῆς Ἀργείων ξυμμαχίας, μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενοι, ποιήσειν ὅ, τι ἂν δίκαιον ᾖ. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμονίων B πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ἔτυχον δὲ παρόντες ἐν Κορίνθῳ καὶ Ἀργείων πρέσβεις, οἳ ἐκέλευον τοὺς Κορινθίους ἰέναι ἐς τὴν ξυμμαχίαν, *[7] καὶ μὴ μέλλειν. [8] οἱ δὲ ἐς τὸν ὕστερον ξύλλογον αὖθις τὸν [9] παρὰ σφίσι [10] προεῖπον ἥκειν. ἦλθε δὲ καὶ Ἠλείων πρεσβεία εὐθύς, καὶ ἐποιήσαντο πρὸς Κορινθίους ξυμμαχίαν πρῶτον. [11] ἔπειτα ἐκεῖθεν [12] ἐς Ἄργος *[13] ἐλθόντες, καθάπερ *[14] προείρητο, Ἀργείων [15] ξύμμαχοι ἐγένοντο. [16] διαφερόμενοι γὰρ ἐτύγχανον τοῖς C Λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου. πολέμου γὰρ γενομένου ποτὲ πρὸς Ἀρκάδων τινὰς Λεπρεάταις, καὶ Ἠλείων παρακληθέντων ὑπὸ Λεπρεατῶν ἐς ξυμμαχίαν [17] ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς, καὶ ″λυσάντων τὸν πόλεμον, Ἠλεῖοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς τοῖς Λεπρεάταις ″τάλαντον ἔταξαν Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ ἀποφέρειν. καὶ μέχρι τοῦ Ἀττικοῦ πολέμου ἀπέφερον. [18] ἔπειτα παυσαμένων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου, οἱ Ἠλεῖοι [19] ἐπηνάγκαζον· [20] οἱ δ' D ἐτράποντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ δίκης Λακεδαιμονίοις [21] ἐπιτραπείσης, ὑποτοπήσαντες οἱ Ἠλεῖοι μὴ [22] ἴσον ἕξειν, [23] ἀνέντες τὴν ἐπιτροπήν, Λεπρεατῶν [24] τὴν γῆν ἔτεμον.

γρ. καταλυσάντων
γρ. τάλαντα.
γρ. τὸ, τάλανταν

[1] Τὸ πρῶτον ἀφίσταντο] οἱ ἐπὶ τῆς Θρᾴκης. *[2] Ἀφίσταντο] τῶν Ἀθηναίων. ταύτην δὲ τὴν Ποτιδαιατῶν, καὶ τῶν ἐπὶ Θρᾴκης ξυμμάχων ἀπ' Ἀθηναίων ἀπόστασιν ὁ ξυγγραφεὺς ἐν τῇ α. ξυγγραφῇ διηγεῖται. Æ.P. [3] Θεῶν γὰρ πίστεις ὀμόσαντες] ἤγουν, θεῶν ὅρκοις ἐπὶ πίστει. [4] Προδιδόντες αὐτοὺς] τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης. [5] Εἰρῆσθαι δ' ὅτι ἢν μὴ θεῶν] ἔφασαν δὲ εἰρῆσθαι ἐν ταῖς σπονδαῖς δηλονότι. [6] Καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὅρκων] τῶν πρὸς τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης. *[7] Καὶ μὴ μέλλειν] ἐς τὴν ξυμμαχίαν ἄνευ μελλήσεως, ἤγουν εὐθὺς ἰέναι. Æ. P. [8] Οἱ δὲ ἐς τὸν ὕστερον ξύλλογον] οἱ Κορίνθιοι. [9] Παρὰ σφίσι] τοῖς Κορινθίοις. [10] Προεῖπον ἥκειν] τοὺς Ἀργείους. [11] Ἔπειτα ἐκεῖθεν] ἀπὸ τῆς Κορίνθου. [12] Ἐς Ἄργος ἐλθόντες] οἱ Ἠλεῖοι. *[13] Ἐλθόντες] πρὸς τὸ σημαινόμενον· οἱ τῶν Ἠλείων πρέσβεις. Æ.P. *[14] Προείρητο] καὶ γὰρ ἄνω προείρηται, ὅτι οἱ Ἀργεῖοι ἐψηφίσαντο, καὶ ἄνδρας εἵλοντο δώδεκα, πρὸς οὓς τὸν βουλόμενον τῶν Ἑλλήνων ἐξεῖη ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι, πλὴν τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Λακεδαιμονίων. Æ.P. [15] Ξύμμαχοι ἐγένοντο] οἱ Ἠλεῖοι δηλονότι. [16] Διαφερόμενοι γὰρ] ἐχθροί. [17] Ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς] ἤγουν ἐπὶ τῷ καρποῦσθαι τὸ ἥμισυ τῆς γῆς. [18] Ἔπειτα παυσαμένων] τοῦ ἀποφέρειν δηλονότι. [19] Ἐπηνάγκαζον] ἀποφέρειν δηλονότι. [20] Οἱ δ' ἐτράποντο] οἱ Ἠλεῖοι. [21] Ἐπιτραπείσης] δοθείσης. [22] Ἴσον ἕξειν] ἀντὶ τοῦ, μὴ ἕξειν τὸ δίκαιον. [23] Ἀνέντες τὴν ἐπιτροπὴν] ἀντὶ τοῦ, παυσάμενοι τοῦ ἐπιτρέψαι τὴν δίκην Λακεδαιμονίοις. [24] Τὴν γῆν ἔτεμον] ἐδῄουν.

οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι [1] οὐδὲν ἧσσον ἐδίκασαν [2] αὐτονόμους εἶναι Λεπρεάτας, καὶ ἀδικεῖν Ἠλείους· [3] καὶ, ὡς οὐκ ἐμμεινάντων τῇ ἐπιτροπῇ, φρουρὰν ὁπλιτῶν ἐσέπεμψαν ἐς Λέπρεον. οἱ δὲ Ἠλεῖοι, [4] νομίζοντες πόλιν [5] σφῶν ἀφεστηκυῖαν δέξασθαι τοὺς Λακεδαιμονίους, [6] καὶ τὴν ξυνθήκην προφέροντες, ἐν ᾗ εἴρητο, ἃ ἔχοντες ἐς τὸν Ἀττικὸν πόλεμον καθίσταντό τινες, ταῦτα ἔχοντας [7] καὶ ἐξελθεῖν· [8] ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες ἀφίστανται πρὸς τοὺς Ἀργείους. καὶ τὴν ξυμμαχίαν, ὥσπερ προείρητο, καὶ οὗτοι ἐποιήσαντο. B [9] ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι [10] εὐθὺς μετ᾽ ἐκείνους, καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης Χαλκιδεῖς, Ἀργείων ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ δὲ καὶ Μεγαρῆς [11] τὸ αὐτὸ λέγοντες, ἡσύχαζον, περιορώμενοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ νομίζοντες σφίσι τὴν Ἀργείων δημοκρατίαν αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις ἧσσον ξύμφορον εἶναι τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου Σκιωναίους μὲν Ἀθηναῖοι [12] ἐκπολιορκήσαντες, ἀπέκτειναν τοὺς ἡβῶντας, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν· καὶ τὴν γῆν Πλαταιεῦσιν °ἔδοσαν νέμεσθαι. C * [13] Δηλίους δὲ κατήγαγον πάλιν ἐς Δῆλον, ἐνθυμούμενοι τάς τε ἐν ταῖς μάχαις ξυμφορὰς, καὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ [14] χρήσαντος. καὶ Φωκῆς καὶ Λοκροὶ [15] ἤρξαντο πολεμεῖν. καὶ Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι, ἤδη ξύμμαχοι ὄντες, ἔρχονται ἐς Τεγέαν, °ἀποστήσοντες Λακεδαιμονίων, [16] ὁρῶντες μέγα μέρος ὄν, καὶ [17] εἰ σφίσι προσγένοιτο, νομίζοντες ἅπασαν ἂν ἔχειν Πελοπόννησον. D [18] ὡς δὲ οὐδὲν ἂν ἔφασαν [19] ἐναντιωθῆναι οἱ Τεγεᾶται Λακεδαιμονίοις, οἱ Κορίνθιοι μέχρι τούτου προθύμως πράσσοντες, [20] ἀνεῖσαν τῆς φιλονεικίας, καὶ ὠρρώδησαν μὴ οὐδεὶς σφίσιν ἔτι τῶν ἄλλων προσχωρῇ.

γρ. ἔδωκαν

γρ. ἀποστήσοντες αὐτὴν Λακ.

A Lacedæmonij verò multo magis Lepreatas liberos esse, & Eleos iniustè facere pronunciarũt. Et quòd [*Elei*] arbitrio stare noluissent, præsidium grauis armaturæ militum Lepreum miserunt. Elei verò existimantes vrbem, quæ à se defecisset, Lacedæmonios recepisse, & pacis conditionem proferentes in qua disertis verbis erat, vt singuli [*sociorum*] quæ belli Attici initio possidebant, hæc retinerent, & [*ab illo bello*] discederent, vt iniquo arbitrio damnati, quod suum ius non obtinuissent, ad Argiuos defecerunt, societatemq; [*cum illis,*] B sicut prædictum fuerat, hi quoque fecerunt. statim autem post illos & Corinthij, & Chalcidenses, qui sunt in Thracia, societatem cum Argiuis inierunt. Bœoti verò, & Megarenses, quamuis idem [*se facturos*] dicerent, quòd à Lacedæmoniis contemnerentur, tamen quiescebant, [*nec vllam societatẽ cum Argiuis inibant,*] quòd popularem Argiuorum statum sibi, qui paucorum dominatu regerẽtur, minus, quàm Lacedæmoniorum Rempub. putarẽt profuturum. Per eadem huius æstatis tempo- C ra Athenienses, cùm Scionæos expugnassent, puberes interfecerunt, & pueros ac mulieres in seruitutem redegerũt, agrumque Platæensibus colendum dederunt. Delios etiam rursus in Delum reduxerunt reputãtes & clades in prœliis [*post eos pulsos*] acceptas, & Dei, qui Delphis colebatur, oraculum, [*quo Delios in suas pristinas sedes reducere iubebantur.*] Et Phocẽses, & Locri bellũ [*inter se*] gerere cœperunt. Corinthij verò, & Argiui cũ iam essent socij Tegeam iuerũt, vt eam à Lacedæmoniorũ so- D cietate auerterent, q; [*eam*] magnam [*Peloponnesi*] portionẽ esse cernerẽt, ac, si ea sibi accessisset, se totã Pelopõnesum habituros sperarent. Sed cùm Tegeatæ respondissent se Lacedæmoniis nõ aduersaturos, Corinthij, qui hactenus in eam rẽ acerrimè incubuerant, de cõtentione remiserũt, & veriti sunt ne nullus ex aliis ad se posthac accederet.

---

[1] Οὐδὲν ἧσσον ἐδίκασαν] αἰτὶ τοῦ ἐπίσης. [2] Αὐτονόμους εἶναι] τῆς δίκης δηλονότι. [3] Καὶ, ὡς οὐκ ἐμμεινάντων] τῶν Ἠλείων δηλονότι. [4] Νομίζοντες πόλιν] τὸ Λέπρεον. [5] Σφῶν ἀφεστηκυῖαν] τῶν Ἠλείων. [6] Καὶ τὴν ξυνθήκην] ξύμβασιν. [7] Καὶ ἐξελθεῖν] τοῦ πολέμου. [8] Ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες] τὸ δίκαιον. [9] Ἐγένοντο δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι] ξύμμαχοι δηλονότι. [10] Εὐθὺς μετ᾽ ἐκείνους] τοὺς Ἠλείους δηλονότι. [11] Τὸ αὐτὸ λέγοντες] τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχοντες. [12] Ἐκπολιορκήσαντες] ἤγουν, ἑλόντες, καὶ δουλώσαντες ἐκπολιορκίας. * [13] Δηλίους] ἐντεῦθεν δῆλον τὸ ἄνω λεγόμενον περὶ τῶν Δηλίων πρὸς τὰς ἱερωσύνας, καὶ ἱερουργίας δεῖν ἀναφέρειν. τούτων γὰρ χάριν τῷ Ἀπόλλωνι ἱερῶντο, καὶ ἱεροὶ ἀνέκειντο, εἴτι καθιέρωντο, ὅπως τὰ ἱερὰ μεταχειρίσωσι, καὶ τὰς θυσίας αὐτῷ ποιήσωσι, καὶ ἱερουργήσωσιν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι νομίσαντες αὐτοὺς διὰ τὴν παλαιὰν μιάσματος αἰτίαν οὐ καθαροὺς ὄντας ἱερᾶσθαι, ἤγουν, καίπερ ὄντας ἐναγεῖς ὅμως ἱερουργεῖν, καὶ τὰς αὐτῶν ἱερουργίας τῷ θεῷ οὐχ ἡδείας, ἵνα τὴν νῆσον παντελῶς καθαίρωσιν, ἐκεῖθεν ἀνέστησαν, ἀλλ᾽ οὐ καλῶς τοῦτ᾽ ἐποίησαν, ὡς ἐκ τῶν ἐνταῦθα γραφομένων δῆλον. *AE. P.* [14] Χρήσαντος] τὸ κατάγειν δηλονότι Δηλίους. [15] Ἤρξαντο πολεμεῖν] πρὸς ἀλλήλους δηλονότι. [16] Ὁρῶντες μέγα μέρος ὂν] τῆς Πελοποννήσου. [17] Εἰ σφίσι προσγένοιτο] προσκτηθείη. [18] Ὡς δὲ οὐδὲν ἂν] ἤγουν, οὐκ ἄν. [19] Ἐναντιωθῆναι] ἐναντίοι γενέσθαι. [20] Ἀνεῖσαν τῆς φιλονεικίας] ἀπέστησαν τῆς μάχης.

Verunta-

Verùntamē ad Bœotos profecti, [*eos*] orarunt vt secum, & cum Argiuis societatem inirent cæteraque communiter administrarent. Ad hæc illas decem dierum inducias, quæ non multò post ista quinquaginta annorum fœdera inter Athenienses, & Bœotos mutuò factæ fuerant, Corinthij suadebant Bœotis, vt se Athenas sequuti, sibi quoque impetrarent eodem modo factas, quo Bœoti [*eas*] habebant. Quòd si Athenienses [*has sibi quoque concedere*] recusarent, inducias [*ipsis*] renunciarent, & in posterum cum [*ipsis*] absque se nullum fœdus facerent. Bœoti verò, rogantibus Corinthiis, quod ad societatem quidem Argiuorum attineret, eos supersedere iusserunt. Athenas verò cum Corinthiis profecti decem dierum inducias [*ab Atheniensibus*] non impetrarunt. Sed Athenienses responderunt, Corinthiis esse fœdera, si modò Lacedæmoniorum erāt socij. Bœoti verò non magis propterea decē dierum induciis renunciare voluerunt, quamuis Corinthij hoc flagitarent, & cum expostulatione dicerent ita inter se conuenisse, [*illos tamen promissis non stare.*] Corinthiis autem induciæ sine fœdere cum Atheniensibus extiterunt. Eadem æstate Lacedæmonij cum frequentibus copiis, quas omni totius populi ordine collegerant, duce Plistoanacte Pausaniæ filio, Lacedæmoniorum rege, expeditionem susceperunt aduersus Parrhasios, qui sunt in Arcadia, &, qui Mantineorum imperio parent, ab ipsis seditione laborantibus acciti, simul etiam euersuri, si possent, munitionem, quam Mantinei in Cypselis extruxerant, & in agro Parrhasio sitam ipsi suo præsidio tenebant, prope Sciritidem, quæ est agri Laconici. Et Lacedæmonij quidem agrum Parrhasium vastabant: Mantinei verò vrbis custodia Argiuis tradita, ipsi socios suo presidio tutabantur. Cùm autem & munitionem in Cypselis extructam, & vrbes in agro Parrhasio sitas conseruare non possent, abierunt. Lacedæmonij verò, cùm Parrhasios in libertatem asseruissent, & munitionem illam euertissent, domum redierunt. Eadem æstate Lacedæmonij, cùm ad ipsos iam ex Thracia rediissent milites, qui cum Brasida [*illuc*] profecti fuerant, quos post inita fœdera Clearidas reduxerat, decreuerunt,

A [1]ὅμως δὲ ἐλθόντες ἐς τοὺς βοιωτοὺς, ἐδέοντο σφῶν τε καὶ ἀργείων γίγνεσθαι ξυμμάχους, καὶ τἄλλα κοινῇ πράσσειν· τάς τε δεχημέρους ἐπισπονδὰς, αἳ ἦσαν ἀθηναίοις καὶ βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους οὐ πολλῷ ὕστερον γενόμεναι τούτων τῶν πεντηκονταετίδων σπονδῶν, ἐκέλευον οἱ κορίνθιοι τοὺς βοιωτοὺς ἀκολουθήσαντας ἀθήναζε, [2]καὶ σφίσι ποιῆσαι ὥσπερ βοιωτοὶ εἶχον. μὴ δεχομένων δὲ ἀθηναίων, ἀπειπεῖν τὴν ἐκεχειρίαν, καὶ τὸ λοιπὸν μὴ B σπένδεσθαι ἄνευ αὐτῶν. βοιωτοὶ δὲ, δεομένων τῶν κορινθίων, περὶ μὲν τῆς ἀργείων ξυμμαχίας ἐπισχεῖν αὐτοὺς ἐκέλευον· ἐλθόντες δὲ ἀθήναζε μετὰ κορινθίων, οὐχ εὕροντο τὰς δεχημέρους σπονδάς· ἀλλ᾽ ἀπεκρίναντο οἱ ἀθηναῖοι, κορινθίοις εἶναι σπονδὰς, εἴπερ λακεδαιμονίων εἰσὶ ξύμμαχοι. βοιωτοὶ μὲν οὖν οὐδὲν μᾶλλον ἀπεῖπον τὰς δεχημέρους, [3]ἀξιούντων καὶ αἰτιωμένων κορινθίων ξυνθέσθαι σφίσι. κορινθίοις δὲ ἀνακωχὴ ἄσπονδος C ἦν πρὸς ἀθηναίους. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ θέρους πανδημεὶ ἐστράτευσαν, Πλειστοάνακτος τοῦ Παυσανίου λακεδαιμονίων βασιλέως ἡγουμένου τῆς ἀρκαδίας ἐς παρρασίους, μαντινέων ὑπηκόους ὄντας, κατὰ στάσιν [4]ἐπικαλεσαμένων [5]σφᾶς, ἅμα δὲ καὶ [6]τὸ ἐν κυψέλοις τεῖχος ἀναιρήσοντες, ἢν δύνωνται, ὃ ἐτείχισαν μαντινῆς, [7]καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν ἐν τῇ παρρασικῇ κείμενον, ἐπὶ τῇ σκιρίτιδι τῆς λακωνικῆς. καὶ οἱ μὲν λακεδαιμόνιοι τὴν γῆν D τῶν παρρασίων ἐδῄουν· οἱ δὲ μαντινῆς, τὴν πόλιν ἀργείοις φύλαξι παραδόντες, αὐτοὶ τὴν ξυμμαχίαν ἐφρούρουν. ἀδύνατοι δ᾽ ὄντες διασῶσαι τό, τε ἐν κυψέλοις τεῖχος καὶ τὰς ἐν παρρασίοις πόλεις, ἀπῆλθον. λακεδαιμόνιοι δὲ, τούς τε παρρασίους αὐτονόμους ποιήσαντες, καὶ τὸ τεῖχος καθελόντες, ἀνεχώρησαν ἐπ᾽ οἴκου. Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους ἤδη ἡκόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ θρᾴκης μετὰ Βρασίδου ἐξελθόντων στρατιωτῶν, οὓς ὁ Κλεαρίδας μετὰ τὰς σπονE δὰς ἐκόμισεν, οἱ λακεδαιμόνιοι ἐψηφίσαντο,

γρ. ἀργείας

γρ. καθαιρήσοντες

---

[1] Ὅμως δὲ ἐλθόντες] οἱ κορίνθιοι. [2] Καὶ σφίσι ποιῆσαι] λείπει τὸ ἠξίουν. [3] Ἀξιούντων καὶ αἰτιωμένων κορινθίων] ἠτιῶντο οἱ κορίνθιοι δηλονότι τοὺς βοιωτοὺς ὅτι συνέθεντο αὐτοῖς ἀπειπεῖν τὰς πρὸς ἀθηναίους σπονδάς. [4] Ἐπικαλεσαμένων] τῶν παρρασίων. [5] Σφᾶς] τοὺς λακεδαιμονίους. [6] Τὸ ἐν κυψέλοις τεῖχος] ἐπιτετειχισμένον ὥστε βλάπτειν τὴν σκιρῖτιν. [7] Καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν] οἱ μαντινεῖς.

τοὺς μὲν μετὰ Βρασίδου εἵλωτας μαχεσαμένους [1] ἐλευθέρους εἶναι, καὶ οἰκεῖν ὅπου ἂν βούλωνται. καὶ ὕστερον οὐ πολλῷ αὐτοὺς μετὰ τῶν νεοδαμώδων ἐς λέπρεον κατέστησαν, κείμενον ἐπὶ τῆς λακωνικῆς καὶ τῆς ἠλείας, ὄντες ἤδη διάφοροι ἠλείοις· [2] τοὺς δ' ἐκ τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν, καὶ [3] τὰ ὅπλα παραδόντας, δείσαντες μή τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαντες ἐλασσωθήσεσθαι, καὶ ὄντες ἐπίτιμοι, νεωτερίσωσιν, ἤδη καὶ ἀρχάς τινας ἔχοντας, ἀτίμους ἐποίησαν· ἀτιμίαν δὲ τοιάνδε, [4] ὥστε μήτε ἄρχειν, μήτε πριαμένους τι, ἢ πωλοῦντας, κυρίους εἶναι. ὕστερον δὲ αὖθις χρόνῳ [5] ἐπίτιμοι ἐγένοντο. Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους καὶ Θύσσον τὴν [6] ἐν τῇ ἄθῳ δικτιδιῆς εἷλον, ἀθηναίων οὖσαν ξύμμαχον. καὶ τὸ θέρος τοῦτο πᾶν ἐπιμιξίαι μὲν ἦσαν τοῖς ἀθηναίοις καὶ πελοποννησίοις· ὑπώπτευον δὲ ἀλλήλους εὐθὺς μετὰ τὰς σπονδὰς οἵ τε ἀθηναῖοι καὶ λακεδαιμόνιοι, [7] κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν. τὴν γὰρ ἀμφίπολιν, πρότεροι λαχόντες οἱ λακεδαιμόνιοι ἀποδιδόναι, καὶ τὰ ἄλλα, οὐκ ἀποδεδώκεσαν· οὐδὲ τοὺς ἐπὶ θρᾴκης παρεῖχον ξυμμάχους τὰς σπονδὰς δεχομένους, οὐδὲ βοιωτοὺς, οὐδὲ κορινθίους, λέγοντες ἀεὶ ὡς μετ' ἀθηναίων τούτους, ἢν μὴ θέλωσι, κοινῇ ἀναγκάσουσι. [8] χρόνους τε προὔθεντο [9] ἄνευ ξυγγραφῆς, ἐν οἷς χρῆν [10] τοὺς μὴ ἐσιόντας, ἀμφοτέροις πολεμίους εἶναι. τούτων οὖν ὁρῶντες οἱ ἀθηναῖοι [11] οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον, ὑπώπτευον τοὺς λακεδαιμονίους μηδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι. ὥστε οὔτε πύλον ἀπαιτούντων αὐτῶν ἀπεδίδοσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες· τά τε [12] ἄλλα χωρία εἶχον, μένοντες ἕως σφίσι κἀκεῖνοι ποιήσειαν τὰ [13] εἰρημένα. λακεδαιμόνιοι δὲ, τὰ μὲν δυνατὰ ἔφασαν πεποιηκέναι. τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ὄντας ἀθηναίων ἀποδοῦναι,

γρ. ὑπετόπτευον

A seruos quidem, qui cum Brasida prœlio interfuerant, liberos esse, & habitare vbicunque vellent. Nec multo pòst ipsos cum iis, quos recenter in ciuium ius asciuerant, in Lepreo collocarũt, quod in Laconico, ac Eleo agro, [*in ipsis videlicet vtriusque agri confiniis*] situm erat, cùm iam Eleorum hostes essent. Suos verò [*ciues,*] qui in insula [*Sphacteria*] capti fuerãt, & qui arma [*hosti*] tradiderant, veriti ne aliquid rerũ nouarum molirentur, existimãtes se propter cladem acceptam deteriore, [*quã cæteros,*] B conditione futuros, quamuis integra fama, & existimatione forent, quamuis etiam [*ipsorum*] nonnulli magistratus iã gererent, ignominia notarunt. Hac autem ignominia notarunt, vt nullum magistratum gererent, vtque nullam haberent potestatem earum rerum, quas aut emissent, aut vendidissent. Postea tamẽ in integrum restituti fuerunt. Eadẽ æstate Dictidientes Thysson [*in monte*] Atho sitam, Atheniensium sociam [*ciuitatem*] ceperunt. Atque hac tota æstate inter Athenienses, & Peloponnesios commercium fuit. Sed sta- C tim post innita fœdera Atheniẽses, & Lacedæmonij inter se suspecti esse cœperunt, quòd neutri loca, [*quæ tenebant,*] alteris restituissent. Nam Lacedæmonij, quib. sortitò obtigerat, vt [*loca quæ tenebãt, Atheniensibus*] priores redderent, nec Amphipolin, nec cætera reddiderant, nec socios, qui erant in Thracia, ad fœdera recipienda adegerant, ac ne Bœotos quidem, neque Corinthios, quamuis perpetuò dicerẽt se, nisi [*fœdera recipere*] vellent, vna cum Atheniensibus eos coacturos: tempusq; si- D ne syngrapha præstituerãt, intra quod qui fœdera [*secum*] non iniissent, vtrisque hostes esse [*pronunciarant.*] Cùm igitur Athenienses nihil horum [*ab illis*] re ipsa præstari viderent, Lacedæmonios nihil æqui animo agitare suspicabantur. Quamobrem ipsis Pylum repetentibus reddere noluerunt, quin etiam eos pœnitebat, quod captiuos ex insula [*Athenas delatos ipsis iam*] reddidissent. Cæteraq; [*Lacedæmoniorum*] loca retinebant, expectantes donec & illi præstarent, quæ promiserant. Lacedæmonij verò dicebant se præstitisse, quæ poterant. Se enim Atheniensibus reddidisse omnes, quos ex ipsis apud se in vinculis habebant,

[1] Ἐλευθέρους εἶναι] μετὰ τῶν ἐκ τῶν εἱλώτων ἐλευθέρων.
[2] Τοὺς δ' ἐκ τῆς νήσου] τῆς πύλου.
[3] Τὰ ὅπλα παραδόντας] τότε ἐν τῇ μάχῃ πρὸς ἀθηναίους.
[4] Ὥστε μήτε ἀρχὴν, μήτε πριαμένοις τι, ἢ πωλοῦντας] ἤγουν, μὴ εἶναι κυρίους ἢ πρίασθαι, ἢ πωλεῖν.
[5] Ἐπίτιμοι] ἤγουν ἔντιμοι.
* [6] Ἐν τῇ ἄθῳ] σημείωσαι, εἰ καλῶς ἡ γραφὴ νῦν ἔχει, θηλυκῶς ἄθω καλεῖσθαι, ὃς ἀρσενικῶς καλεῖσθαι φιλεῖ. Æ. P.
[7] Κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλ.] διὰ τὸ ἀλλήλοις μὴ ἀνταποδιδόναι τὰ χωρία.
[8] Χρόνους τε προὔθεντο] ἔταξαν.
[9] Ἄνευ ξυγγραφῆς] συμφωνίας γεγραμμένης.
[10] Τοὺς μὴ ἐσιόντας] εἰς τὰς σπονδάς.
[11] Οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον] ἀντὶ τοῦ πραττόμενον.
[12] Ἄλλα χωρία εἶχον] τῶν λακεδαιμονίων οἱ ἀθηναῖοι.
[13] Εἰρημένα] τεταγμένα.

& mi-

& milites, qui erant in Thacia, adduxisse, A & si quid aliud in sua potestate habebant, [*hoc ipsis reddidisse.*] Sed Amphipolin in sua potestate non esse dicebant, ita vt [*eam ipsis*] traderent. Operam verò daturos, vt & Bœotos, & Corinthios in fœdera adducerent, vtque Panactum reciperent, & & Athenienses, quotquot apud Bœotos erant captiui, recuperarent. Postulabant autem vt [*Athenienses*] Pylum sibi restituerent: sin minus, Messenios, & seruitia [*illinc*] educerent, quemadmodum & ipsi ex Thracia [*suos abduxerant:*] vtque lo- B cum illum Athenienses ipsi, si vellent, custodirent. Sæpe autem, multisque sermonibus per hanc æstatem habitis, [*tandem*] Atheniensibus persuaserunt, vt è Pylo educerent Messenios, cæterosque [*Lacedæmoniorum*] seruos, & quotquot ex agro Laconico [*ad ipsos*] transfugerãt. Ipsosque in Craniis Cephalleniæ [*insulæ vrbe*] collocarunt. Hac igitur æstate à bello [*vtrinque*] cessatum est, & vltro, citroque ad vtrosque commeatum. In sequenti hyeme (iam enim alij Ephori magistratum gerebãt: nec erant ij, quibus magistratum C gerentibus fœdera percussa fuerant: quin etiam horum nonnulli fœderibus erant aduersarij) cùm legati ex sociorum agro [*Lacedæmonem*] venissent, & Athenienses, & Bœoti, & Corinthij præsentes adessent, & vltro, citroque multa verba facta fuissent, nec quicquam inter eos conueniret, postquam [*Athenienses*] domum redierunt, Cleobulus, & Xenares (illi, qui ex Ephoris fœdera frangere potissimùm volebant) cum Bœotis, & Corinthiis priuatim sermones habuerunt, admonentes vt harum D rerum statum accuratissimè cognitũ perpenderent, operamque darent, vt Bœoti, vbi prius ipsi societatem cum Argiuis iniissent, postea cum Bœotis, Argiuos Lacedæmoniis socios adiungerent. Sic enim Bœotos fœdus cum Atheniensibus inire minimè coactum iri [*putabant.*] Lacedæmonios enim Atheniensium inimicitiis, ac fœderũ cum ipsis initorũ violationi amicitiã, & societatem Argiuorũ antepositūros.

καὶ τοὺς ἐπὶ Θρᾴκης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν, καὶ εἴ του ἄλλου ἐγκρατεῖς ἦσαν· Ἀμφιπόλεως δὲ οὐκ ἔφασαν κρατεῖν, ὥστε παραδοῦναι. Βοιωτοὺς δὲ πειράσεσθαι καὶ Κορινθίους ἐς τὰς σπονδὰς ἐσαγαγεῖν, καὶ Πάνακτον * [1] ἀπολαβεῖν, καὶ Ἀθηναίων ὅσοι ἦσαν ἐν Βοιωτοῖς αἰχμάλωτοι, κομιεῖν. Πύλον μέντοι ἠξίουν σφίσιν ἀποδοῦναι· εἰ δὲ μή, Μεσσηνίους τε καὶ τοὺς εἵλωτας ἐξαγαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ Θρᾴκης· Ἀθηναίους δὲ φρουρεῖν τὸ χωρίον αὐτούς, εἰ βούλονται. πολλάκις δὲ καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν τῷ θέρει τούτῳ, ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους, καὶ τοὺς ἄλλους εἵλωτάς τε, καὶ ὅσοι ηὐτομολήκεσαν ἐκ τῆς Λακωνικῆς· καὶ κατῴκισαν αὐτοὺς ἐν Κρανίοις τῆς Κεφαλληνίας. τὸ μὲν οὖν θέρος τοῦτο [2] ἡσυχία ἦν, [3] καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος (ἔτυχον γὰρ ἔφοροι ἕτεροι, καὶ οὐκ ἐφ' ὧν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο, ἄρχοντες ἤδη, καί τινες αὐτῶν καὶ ἐναντίοι σπονδαῖς) [4] ἐλθουσῶν πρεσβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος, καὶ παρόντων Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων, καὶ πολλὰ ἐν ἀλλήλοις εἰπόντων, [5] καὶ οὐδὲν ξυμβαινόντων, [6] ὡς * [7] ἀπῄεσαν ἐπ' οἴκου, τοῖς Βοιωτοῖς καὶ Κορινθίοις Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης, οὗτοι οἵπερ τῶν ἐφόρων ἐβούλοντο μάλιστα διαλῦσαι τὰς σπονδάς, [8] λόγους ποιοῦνται ἰδίους, παραινοῦντες ὅτι μάλιστα [9] ταὐτά τε γιγνώσκειν, καὶ πειρᾶσθαι Βοιωτούς, Ἀργείων γενομένους πρῶτον αὐτοὺς ξυμμάχους, αὖθις μετὰ Βοιωτῶν, Ἀργείους Λακεδαιμονίοις ποιῆσαι ξυμμάχους. οὕτω γὰρ ἥκιστα ἀναγκασθῆναι Βοιωτοὺς ἐς τὰς Ἀττικὰς σπονδὰς ἐσελθεῖν. ἑλέσθαι γὰρ Λακεδαιμονίους, πρὸ τῆς Ἀθηναίων ἔχθρας, καὶ διαλύσεως τῶν σπονδῶν, Ἀργείους σφίσι φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι.

γρ. αὐτοῦ

*[1] Ἀπολαβεῖν] ἀπὸ τῶν Βοιωτῶν, οἱ Πάνακτον Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τεῖχος προδοσίᾳ εἷλον, ὡς ἐν ἀρχῇ ταύτης τῆς πέμπτης ξυγγραφῆς δεδήλωται. Λακεδαιμόνιοι οὖν ἔφασαν πειράσεσθαι τοῦτο ἀπολαβεῖν, ὅπως τοῖς Ἀθηναίοις ἀποδῶσιν. ἀλλὰ περὶ τούτων ἐν τοῖς κάτω διὰ πλειόνων, καὶ σαφέστερον ὑπὸ τοῦ ξυγγραφέως ῥηθήσεται. *Æ. P.* [2] Ἡσυχία ἦν] ἀπραξία πολέμου. [3] Καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλοις] ἐπιμιξίαι. [4] Ἐλθουσῶν πρεσβειῶν] εἰς τὴν Λακεδαίμονα. [5] Καὶ οὐδὲν ξυμβαινόντων] ἤγουν κατ' οὐδέν. [6] Ὡς ἀπῄεσαν ἐπ' οἴκου] οἱ Βοιωτοὶ καὶ οἱ Κορίνθιοι. *[7] Ἀπῄεσαν] οἱ Ἀθηναῖοι· καὶ γὰρ οἱ Βοιωτοί, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἐκεῖ ἔμειναν, ὅπως τοὺς ἰδίους τοῦ Κλεοβούλου, καὶ Ξενάρους λόγους ἀκούσωσιν. ὕστερον δὲ ἑκάτεροι ἀνεχώρησαν, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς δηλοῦται. *Æ. P.* [8] Λόγους ποιοῦνται ἰδίους] ἰδίᾳ διελέχθησαν αὐτοῖς τοῦ λῦσαι τὰς σπονδάς. [9] ταὐτά τε γιγνώσκειν] εἰς νοῦν ἔχειν.

τὸ γὰρ Ἄργος ἀεὶ * [1] ἠπίσταντο ἐπιθυμοῦντας τοὺς Λακεδαιμονίους [2] καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι, [3] ἡγούμενοι τὸν ἔξω Πελοποννήσου πόλεμον ῥᾷω ἂν εἶναι. τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς [4] ὅπως * [5] παραδώσωσι [6] Λακεδαιμονίοις ἵνα ἀντ' αὐτοῦ Πύλον, ἢν δύνωνται, ἀπολαβόντες, ῥᾷον καθιστῶνται Ἀθηναίοις ἐς πόλεμον. καὶ οἱ μὲν Βοιωτοὶ καὶ οἱ Κορίνθιοι [7] ταῦτα ἐπεσταλμένοι ἀπό τε τοῦ Ξενάρους καὶ Κλεοβούλου, καὶ ὅσοι φίλοι ἦσαν αὐτοῖς τῶν Λακεδαιμονίων, ὥστε ἀπαγγεῖλαι [8] ἐπὶ τὰ κοινά, ἑκάτεροι ἀνεχώρουν. Ἀργείων δὲ δύο ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίστης, ἐπετήρουν ἀπιόντας αὐτοὺς καθ' ὁδόν. [9] καὶ ξυγγενόμενοι, [10] ἐς λόγους ἦλθον, εἴπως οἱ Βοιωτοὶ [11] σφίσι ξύμμαχοι γένοιντο, ὥσπερ Κορίνθιοι καὶ Ἠλεῖοι καὶ Μαντινῆς. νομίζειν γὰρ ἄν, τούτου προχωρήσαντος, * [12] ῥᾳδίως ἤδη καὶ πολεμεῖν καὶ σπένδεσθαι, καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο, [13] κοινῷ λόγῳ χρωμένους, καὶ εἴ τινα πρὸς ἄλλον δέοι. τοῖς δὲ τῶν Βοιωτῶν πρέσβεσιν ἀκούουσιν ἤρεσκε. κατὰ τύχην γὰρ ἐδέοντο τούτων ὧνπερ [14] καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος * [15] αὐτοῖς φίλοι [16] ἐπεστάλκεσαν. καὶ οἱ τῶν Ἀργείων ἄνδρες, ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς δεχομένους τὸν λόγον, εἰπόντες ὅτι πρέσβεις πέμψουσιν ἐς Βοιωτούς, ἀπῆλθον. ἀφικόμενοι δὲ οἱ Βοιωτοὶ ἀπήγγειλαν τοῖς Βοιωτάρχαις τά τε ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ξυγγενομένων Ἀργείων. καὶ οἱ Βοιωτάρχαι ἠρέσκοντό τε, καὶ πολλῷ προθυμότεροι ἦσαν, ὅτι ἀμφοτέρωθεν ξυνεβεβήκει αὐτοῖς [17] τούς τε φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι, καὶ τοὺς Ἀργείους ἐς τὰ ὅμοια σπεύδειν.

* πα. παραδῶσι. ἢ παραδῶσι. Æ.P.

A Habebant enim exploratum Lacedæmonios perpetuò cupere ciuitatẽ Argiuorum opportunè sibi amicam esse, quòd bellum extra Peloponnesum leuius [*sibi*] fore ducerent, [*si Argiuos sinceros, & constantes amicos haberent.*] Bœotos verò rogabant vt Panactum Lacedæmoniis traderent, vt pro hoc recepta, si possent, Pylo, ad bellum aduersus Athenienses cõmodius descenderent. Atque Bœoti, & Corinthij cũ his mandatis, quæ acceperant à Xenare, & Cleobulo, & [*ab aliis*] quotquot ex Lacedæmoniis erant ipsis amici, vt ad suas Resp. B referrent, vtrique abierunt. Quos abeuntes duo è summo Argiuorum magistratu viri in ipso itinere obseruauerunt cõgressique cum eis in colloquiũ venerunt, si quo pacto Bœoti societatem secũ inire possent, quemadmodũ Corinthij, & Elei, & Mantinei. Se enim existimare [*dicebant,*] si res ista [*sibi feliciter*] successisset, facile iam sibi fore ad bellum gerere, & pacem facere & cum Lacedæmoniis, si vellent, & cum quibuscunque aliis opus esset, palàm, & C publicè hac de re agentibus. Hæc Bœotorum legatis audita placuerũt. Nam fortè accidit, vt [*hi duo Argiui*] ea peterent, quæ vel ipsi amici, qui Lacedæmone erant, ipsis mandarant. Cùm autem illi [*duo*] Argiui suum sermonem ab ipsis admissum animaduertissent, & dixissent se legatos in Bœotiã missuros, abierunt. Bœoti verò [*domum*] reuersi, ad Bœotarchas, [*id est, Bœotorum Magistratus,*] detulerũt cùm ea, quæ Lacedæmone, tum ea, quæ ex Argiuis in congressu audissent. Bœotarchæ verò id acceptum habuerunt, & multo promptio- D res fuerunt, quòd ipsis vtrinque contigisset, vt & illi ex Lacedæmoniis, quos sibi amicos habebant, eadem peterẽt, & Argiui ad eadẽ properarent, [*eademq; cuperent.*]

---

* [1] Ἠπίσταντο] ὁ Κλεόβουλος, καὶ Ξενάρης. καὶ πρὸς τούτους τὸ ἑξῆς ἡγούμενοι δεῖ ἀναφέρειν. Æ.P. [2] Καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι] βεβαίως φίλιον τοῖς Λακεδαιμονίοις γενέσθαι, ἢ ἀντὶ βεβαίως ἠπίσταντο. ὃ καὶ μᾶλλον. [3] Ἡγούμενοι τὸν ἔξω] τὸ ἡγούμενοι, οὐκ ἔστιν ἀκατάλληλον πρὸς τὸ ἐπιθυμοῦντας τοὺς Λακεδαιμονίους, ἀλλ' ἐσχημάτισται ἀντὶ τοῦ ἡγουμένων. [4] Ὅπως παραδώσωσιν] οἱ Βοιωτοὶ δηλονότι. * [5] Παραδώσωσι] γραπτέον ἴσως κατὰ τοὺς γραμματικοὺς κανόνας παραδώσουσι. καὶ γὰρ τὸ παρέδωσα ἐν τῷ α. ἀορίστῳ οὐκ ἐν χρήσει, ἀλλὰ τὸ παρέδωκα· ὅθεν ἐν τῷ ὑποτακτικῷ παραδώκωσι λεκτέον εἴη· ἢ παραδῶσιν, ἵνα εἴη τοῦ β. α. εἰ δὲ μηδὲν κινητέον, τοῦτο ὡς καινότατον, καὶ σπανιώτατον σημειώσασθαι δεῖ. οὕτω καὶ ἐν τῇ ἕκτῃ ξυγγραφῇ λέγεται, ὅπως μηδὲν ἐνδώσωμεν. ἀλλ' ἴσως φήσει τις ταῦτα ἐν τῷ ὑποτακτικῷ τοῦ α. μέλλοντος εἰρῆσθαι. ἀλλ' οὐδὲ ἐν χρήσει. Æ.P. [6] Λακεδαιμονίοις] τὸ μὲν Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς οὕτω ποιῆσαι ὅπως παραδώσωσι Λακεδαιμονίοις. [7] Ταῦτα ἐπεσταλμένοι] ἀντὶ τοῦ, τούτων ἐντεταλμένων αὐτοῖς ὑπὸ τῶν ἐφόρων. [8] Ἐπὶ τὰ κοινὰ] βουλευτήρια δηλονότι. [9] Καὶ ξυγγενόμενοι] ἤγουν συναφθέντες. [10] Ἐς λόγους ἦλθον] εἰς κοινολογίαν. [11] Σφίσι ξύμμαχοι] τοῖς Ἀργείοις. * [12] Ῥᾳδίως] ἀντὶ τοῦ ῥᾴδιον ἤδη ἔσεσθαι σφίσιν αὐτοῖς ξύμπασι κοινὴν ξυμμαχίαν ποιήσασιν ἐν ἀλλήλοις, πολεμεῖν, καὶ σπένδεσθαι, καὶ π. Λ. εἰ β. καὶ εἴ τινα π. α. δ. κοινῷ λόγῳ περὶ τούτων φανερῶς χρωμένοις. Æ.P. [13] Κοινῷ λόγῳ χρωμένοις] ὁμοφρονοῦντάς φησι, δηλονότι Ἀργείους τε καὶ Κορινθίους, καὶ Βοιωτούς. [14] Καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος] οἱ περὶ τὸν Κλεόβουλον δηλονότι. * [15] Αὐτοῖς] τοῖς τῶν Βοιωτῶν πρέσβεσι, καὶ τοῖς Κορινθίοις. Æ.P. [16] Ἐπεστάλκεσαν] προσετάξαν. [17] Τούς τε φίλους] τοὺς ἐκ Λακεδαίμονος δηλονότι αὐτοῖς φίλους.

Nec

Nec multo pòst Argiuorum legati venerunt, vt eos solicitarent ad transigenda ea, quæ promiserant. Bœotarchæ verò probatis ipsorum postulatis, ipsos remiserunt, polliciti se legationem Argos de societate missuros. Interea verò Bœotarchis, & Corinthiis, & Megarēsibus, & legatis ex Thracia [*missis*] primùm placuit, vt iureiurando interposito fidē sibi mutuò darent, [*& fœdus inter se facerent,*] ea conditione, vt, quotiescunque res hoc flagitaret, opem ei ferrent, qui ope indigeret, & cum nullo bellum gererent, aut compositionem, [*pacemq;*] facerent, nisi de communi [*omnium sociorum*] sententia. Et ita Bœotos, & Megarenses (idem enim faciebant) cum Argiuis iam fœdus facere [*dicebant.*] Verùm antequam [*huius fœderis*] iusiurandum iuraretur, Bœotarchę rem cōmunicarunt cum quatuor Bœotorum consiliis, quæ summā rerum Bœotiarum potestatem habent: & suadebant, vt iureiurando interposito fœdus auxilij mutui gratia cum illis ciuitatibus iniretur, quæcunque secum fœdus adhibito iureiurādo facere vellent. At Bœoti, qui in illis cōsiliis erant, [*eorum*] cōsilium non probarunt, veriti ne Lacedæmoniis aduersarentur, si cum Corinthiis, qui [*ab illis*] defecerant, interposito iureiurando fœdus facerent. Neque enim Bœotarchæ ipsis declarauerant ea, quæ Lacedæmone Cleobulus, & Xenares Ephori, & [*alij*] amici suaserant, vt prius cum Argiuis, & Corinthiis societatem inirēt, deinde cum Lacedæmoniis eandem facerent, [*& Argiuos Lacedæmoniis socios adiungerent.*] Nam [*Bœotarchæ*] existimabant illos, qui erant in consilio, quamuis [*hæc ipsis*] non dixissent, tamen nihil decreturos, quàm quod ipsi à se prius deliberatum [*ipsis*] suasissent: sed cùm res [*ipsis*] non successisset, Corinthij quidem, & legati ex Thracia [*missi*] infecto negotio abierunt: Bœotarchæ verò, qui, si [*quatuor Bœotorum consiliis hæc*] persuadere potuissent, operam dare statuerant, vt etiam cum Argiuis societatem inirent, nec de Argiuis quicquam amplius ad illa [*quatuor*] consilia retulerunt, nec legatos, quos [*se missuros*] promiserant, Argos miserunt: sed incuria quædam, & rerum omnium procrastinatio erat. Hac eadem hyeme Mecybernam, vbi erat Atheniensium præsidium, Olynthij subitò adorti ceperunt.

A καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον πρέσβεις παρῆσαν Ἀργείων, [1] τὰ εἰρημένα προσκαλούμενοι. καὶ αὐτοὺς ἀπέπεμψαν ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους οἱ Βοιωτάρχαι, καὶ πρέσβεις ὑπεσχόμενοι ἀποστελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ἐς Ἄργος. [2] ἐν δὲ τούτῳ ἐδόκει πρῶτον τοῖς Βοιωτάρχαις, καὶ Κορινθίοις, καὶ Μεγαρεῦσι, καὶ τοῖς ἀπὸ Θρᾴκης πρέσβεσιν, ὀμόσαι ὅρκους ἀλλήλοις, ἦ μὴν ἔν τε τῷ παρατυχόντι ἀμυνεῖν τῷ δεομένῳ, καὶ μὴ πολεμήσειν τῳ μηδὲ ξυμβήσεσθαι B ἄνευ κοινῆς γνώμης· καὶ οὕτως ἤδη τοὺς Βοιωτοὺς καὶ Μεγαρέας ([3] τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν) πρὸς τοὺς Ἀργείους σπένδεσθαι. πρὶν δὲ τοὺς ὅρκους γενέσθαι, οἱ Βοιωτάρχαι ἐκοίνωσαν ταῖς τέσσαρσι βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ταῦτα, αἵπερ ἅπαν τὸ κῦρος ἔχουσι. καὶ παρῄνουν γενέσθαι ὅρκους ταῖς πόλεσιν ὅσαι βούλονται [4] ἐπ' ὠφελείᾳ σφίσι ξυνομνύναι. οἱ δ' ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ὄντες οὐ προσδέχονται τὸν λόγον, δεδιότες μὴ ἐναν- C τία Λακεδαιμονίοις ποιήσωσι, τοῖς ἐκείνων ἀφεστῶσι Κορινθίοις ξυνομνύντες. οὐ γὰρ εἶπον αὐτοῖς οἱ Βοιωτάρχαι τὰ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, ὅτι τῶν τε ἐφόρων Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης καὶ οἱ φίλοι παραινοῦσιν, Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορινθίων γενομένους ξυμμάχους, ὕστερον μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι· οἰόμενοι [5] τὴν βουλήν, [6] κἂν μὴ εἴπωσιν, οὐκ ἄλλα ψηφιεῖσθαι ἢ ἃ σφίσι προδιαγνόντες παραινοῦσιν. [7] ὡς δὲ ἀντέστη τὸ D πρᾶγμα, οἱ μὲν Κορίνθιοι καὶ οἱ ἀπὸ Θρᾴκης πρέσβεις ἄπρακτοι ἀπῆλθον· οἱ δὲ Βοιωτάρχαι, μέλλοντες πρότερον, εἰ ταῦτα ἔπεισαν, καὶ τὴν ξυμμαχίαν πειράσασθαι πρὸς Ἀργείους ποιεῖν, οὐκέτι ἐσήνεγκαν περὶ Ἀργείων ἐς τὰς βουλάς, οὐδὲ ἐς τὸ Ἄργος τοὺς πρέσβεις οὓς ὑπέσχοντο ἔπεμπον, ἀμέλεια δέ τις ἐνῆν καὶ διατριβὴ τῶν πάντων. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ Μηκύβερναν Ὀλύνθιοι, Ἀθηναίων φρουρούντων, ἐπιδραμόντες εἷλον.

γρ. παρακινοῦντες

[1] Τὰ εἰρημένα προσκαλούμενοι] γράφεται παρακινοῦντες. [2] Ἐν δὲ τούτῳ] τῷ καιρῷ. [3] Τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν] ἤγουν, τὴν κοινὴν πρᾶξιν ἐποίησαν. [4] Ἐπ' ὠφελείᾳ σφίσι] συμμαχίᾳ. [5] Τὴν βουλὴν] τοὺς βουλευτάς. [6] Κἂν μὴ εἴπωσιν, οὐκ ἄλλα ψηφιεῖσθαι] ἀντὶ τοῦ οἱ Βοιωτάρχαι, ἕκαστος ᾤετο τὴν ἰδίαν βουλήν, κἂν μὴ μαθῶν τὰ ὑπὸ τῶν ἐφόρων εἰπεῖν λεγόμενα, μηδὲν ἄλλο ψηφίσασθαι ἢ ὅπερ ταῦτα ἅπερ οἱ μαθόντες ἐκ Λακεδαίμονος παραινοῦσιν. [7] Ὡς δὲ ἀντέστη τὸ πρᾶγμα] ἀντὶ τοῦ ἄλλως ἀπέβη.

μετὰ δὲ ταῦτα (ἐγίγνοντο γὰρ ἀεὶ λόγοι τε ἀθηναίοις καὶ λακεδαιμονίοις περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων) ἐλπίζοντες οἱ λακεδαιμόνιοι, εἰ πάνακτον ἀθηναῖοι παρὰ βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομίσασθαι ἂν αὐτοὶ πύλον, [1] ἦλθον ἐς τοὺς βοιωτοὺς πρεσβευόμενοι, καὶ ἐδέοντο σφίσι πάνακτόν τε καὶ τοὺς ἀθηναίων δεσμώτας παραδοῦναι, ἵνα ἀντ' αὐτῶν πύλον κομίσωνται. οἱ δὲ βοιωτοὶ οὐκ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἢν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν ἰδίαν ποιήσωνται, ὥσπερ ἀθηναίοις. λακεδαιμόνιοι δὲ, εἰδότες μὲν ὅτι ἀδικήσουσιν ἀθηναίους, εἰρημένον, ἄνευ ἀλλήλων μήτε σπένδεσθαί τῳ, μήτε πολεμεῖν, βουλόμενοι δὲ [2] τὸ πάνακτον παραλαβεῖν, ὡς τὴν πύλον ἀντ' αὐτοῦ κομιούμενοι, καὶ ἅμα τῶν ξυγχέαι σπευδόντων τὰς σπονδὰς, προθυμουμένων τὰς ἐς βοιωτοὺς, ἐποιήσαντο τὴν ξυμμαχίαν, τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἤδη, καὶ πρὸς ἔαρ. καὶ τὸ πάνακτον εὐθὺς καθῃρεῖτο. καὶ ἑνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. [3] Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ ἀργεῖοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις τῶν βοιωτῶν, [4] οὓς ἔφασαν πέμψειν, οὐχ ἵκοντο, τό, τε πάνακτον ᾔσθοντο καθαιρούμενον, [5] καὶ ξυμμαχίαν ἰδίαν γεγενημένην τοῖς βοιωτοῖς πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους ἔδεισαν [6] μὴ μονωθῶσι, καὶ ἐς λακεδαιμονίους πᾶσα ἡ ξυμμαχία χωρήσῃ. τοὺς γὰρ βοιωτοὺς ᾤοντο πεπεῖσθαι ὑπὸ λακεδαιμονίων τό, τε πάνακτον καθελεῖν, καὶ ἐς τὰς ἀθηναίων σπονδὰς ἐσιέναι, [7] τούς τε ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα. ὥστε οὐδὲ πρὸς ἀθηναίους ἔτι σφίσιν εἶναι ξυμμαχίαν ποιήσασθαι, πρότερον ἐλπίζοντες, ἐκ τῶν διαφόρων, εἰ μὴ μείνειαν * [8] αὖθις αἱ πρὸς λακεδαιμονίους σπονδαί, τοῖς γοῦν ἀθηναίοις ξύμμαχοι ἔσεσθαι. ἀποροῦντες οὖν ταῦτα οἱ ἀργεῖοι, καὶ φοβούμενοι μὴ λακεδαιμονίοις καὶ τεγεάταις, βοιωτοῖς καὶ ἀθηναίοις ἅμα πολεμῶσι, πρότερον οὐ δεχόμενοι τὰς λακεδαιμονίων σπονδάς, [9] ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες τῆς πελοποννήσου ἡγήσεσθαι,

γρ. πρεσβευσόμενοι

A Posthæc Lacedæmonij (nam inter ipsos, & Athenienses assidua colloquia fiebant de locis, quæ inuicem tenebant) existimantes si Athenienses Panactum à Bœotis recepissent, fore vt ipsi Pylum reciperent, Bœotos per legationem adierunt, & orarunt vt Panactum, & quotquot ex Atheniensibus in vinculis haberent, sibi traderent, vt pro his ipsi Pylum reciperent. Bœoti verò negarunt se [*hæc*] reddituros, nisi secum, quemadmodum cum Atheniensibus, societatem priuatim coirēt. B Lacedæmonij verò, quamuis scirent se Atheniensibus iniuriam facturos, quòd [*in fœderis conditionibus*] cautum esset, ne sine communi consensu vel fœdus cum quoquam fieret, vel bellum gereretur: quia tamen Panactum recipere cupiebant, vt Pylum pro ipso recuperarent, simul etiam quòd illi, qui fœdera cōfundere properabant, ad fœdus cum Bœotis ineundū propensiores erant, societatem [*cum ipsis*] fecerunt, hyeme iam extrema, & sub ver: statimque Panactum euersum est. Et vndecimus huius belli annus, exiit ineunte C statim vere insequētis æstatis Argiui, cùm Bœotorum legati, quos [*Bœoti*] se missuros dixerunt, non venissent, & Panactum [*ab illis*] euersum intellexissent, & societatem inter Bœotos, & Lacedæmonios priuatim factam, extimuerūt, ne [*omnium fœdere exclusi*] soli relinquerentur, omnesq; socij se Lacedæmoniis adiungerent. Existimabāt enim Bœotos à Lacedæmoniis inductos fuisse & ad Panactum euertendū, & ad ineundam cum Atheniensibus societatem, & Athenienses harum rerum conscios esse D [*credebant.*] Itaque ne cum Atheniensibus quidem societatem facere sibi amplius integrū esse [*ducebant,*] cùm antea sperassent, si, propter controuersias, ea fœdera, quæ cum Lacedæmoniis inierāt, frangerentur, futurum saltem, vt cum Atheniensibus societatē inirent. Argiui igitur, cum his difficultatibus premerentur, & vererētur ne simul cū Lacedæmoniis, & Tegeatis, & Bœotis, & Atheniensib. bellum sibi gerēdum esset, quòd Lacedæmoniorū fœdera prius non accepissent: sed animis elati Peloponnesi principatum se adepturos sperassent,

---

1 Ἦλθον ἐς τοὺς βοιωτοὺς] οἱ λακεδαιμόνιοι. 2 Τὸ πάνακτον εὐθὺς καθῃρεῖτο] ὑπὸ τῶν βοιωτῶν. 3 Ἅμα δὲ τῷ ἦρι] ἀρχομένῳ. 4 Οὓς ἔφασαν πέμψειν] οἱ βοιωτοί. 5 Καὶ ξυμμαχίαν ἰδίαν] μονομερῆ. 6 Μὴ μονωθῶσι] τῆς συμμαχίας. 7 Τούς τε ἀθηναίους εἰδέναι ταῦτα] ὡσοῦν δηλονότι. * 8 Αὐτοῖς] τοῖς ἀργείοις. διάφορα δὲ λέγει τὰς περὶ κυνουρίας γῆς διαφορὰς, ἧς πέρι οἱ ἀργεῖοι μεθορίας οὔσης ἀεὶ διεφέροντο πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους, ὡς μετ' ὀλίγον λέγεται. περὶ δὲ τῶν σπονδῶν τῶν τοῖς ἀργείοις πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους γεγενημένων, οὕτως ὁ ξυγγραφεὺς ἄνω γράφει, ἐδέξαντο ταῦτα οἱ ἀργεῖοι, ὁρῶντες τὸν λακεδαιμονίων πόλεμον ἐσόμενον. ἐπ' ἐξόδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς αἱ σπονδαὶ ἦσαν. ÆE. P. 9 Ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες] διανοίᾳ ἐπηρμένῃ. ἀλλ' ἐλπίζοντες. ἤτοι φροντίζοντες.

quam-

quamprimum potuerūt legatos Lacedæmonem miserunt, Eustrophum, & Æsonem, qui ipsis charissimi, [*& gratiosissimi*] esse videbantur existimantes, vbi quàm cōmodissima fœdera pro præsenti rerum statu cū Lacedæmoniis fecissent, quomodocunq; res caderet, se quietos futuros. Ipsorum autem legati [*Lacedæmonem*] profecti, sermonem habuerunt cum Lacedæmoniis, quibus conditionibus fœdera facienda essent. Ac primùm quidem Argiui postulabant, vt vel ciuitatis, vel priuati alicuius arbitrio, permitteretur controuersia de agro Cynurio, de quo in confiniis posito semper [*vtriq; inter se*] contendebāt (hic autem ager continet Thyream, & Arthenam vrbem, eumq; Lacedæmonij possident.) Deinde verò, quamuis Lacedæmonij nullam de eò mentionem fieri sinerent: at se, si vellent illi fœdus ex pristina formula facere, ad hoc paratos esse [*dicerent:*] Lacedæmonios tamen Argiui legati ad hæc sibi concedenda induxerunt, vt [*videlicet*] in præsentia quidem fœdus annorū quinquaginta facerent, quotiescunq; verò vtrilibet [*alteros ad prœliū*] prouocassent, dummodo, neque morbo, neq; bello vel Lacedæmoniorum, vel Argiuorum ciuitas implicita esset, de hoc agro armis decernere liceret, quemadmodum & antè quondam [*factum esset,*] quum vtriq; se victores discessisse iudicarunt. Sed [*tamen alteris alteros*] persequi non liceret vlterius, quàm vel ad Argorum, vel ad Lacedæmonis terminos. Lacedæmoniis verò primùm quidem hæc [*Argiuorum postulata*] stultitiæ plena esse videbantur, deinde [*tamen*] (Argos enim quauis ratione amicum habere cupiebant) assensi sunt iis conditionibus, quibus [*fœdus fieri*] postulabant, & syngrapham fecerunt. Lacedæmonij autem [*legatos Argiuorum*] hortati sunt, vt, priusquàm quicquam eorum, [*de quibus inter eos tunc actum fuerat,*] conficeretur, Argos reuersi populo [*fœderis conditiones scriptis mandatas*] ostenderent, quas si probasset, tunc verò ad Hyacinthia, [*Lacedæmonem*] redirent, vt [*fœderis*] iusiurandum præstarent. Et illi quidem abierunt. Interea verò dum Argiui hæc tractarent, Lacedæmoniorum legati, Andromenes, Phædimus, & Antimenidas, quibus mandatum fuerat, vt Panactum, & captiuos à Bœotis receptos Atheniensibus redderent, Panactum quidem ab ipsis Bœotis euersum offenderunt,

A ἔπεμπον ὡς ἐδύναντο τάχιστα ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις, Εὔστροφον καὶ Αἴσωνα, οἳ ἐδόκουν προσφιλέστατοι αὐτοῖς εἶναι·[1] ἡγούμενοι,[2] ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιησάμενοι,[3] ὅπῃ ἂν ξυγχωρῇ, ἡσυχίαν ἔχειν. καὶ οἱ πρέσβεις[4] ἀφικόμενοι αὐτῶν λόγους ἐποιοῦντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ᾽ ᾧ ἂν σφίσιν αἱ σπονδαὶ γίγνοιντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι ἠξίουν[5] δίκης ἐπιτροπὴν σφίσι γενέσθαι, ἢ ἐς πόλιν τινά, ἢ ἐς ἰδιώτην, περὶ τῆς Κυνουρίας γῆς, ἧς αἰεὶ πέρι διαφέρονται, μεθορίας οὔσης· (ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ Θυρέαν, καὶ Ἀνθήνην πόλιν·[6] νέμονται δ᾽ αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι) ἔπειτα δ᾽ οὐκ ἐώντων Λακεδαιμονίων μεμνῆσθαι περὶ αὐτῆς, ἀλλ᾽ εἰ βούλονται σπένδεσθαι ὥσπερ πρότερον, ἑτοῖμοι εἶναι· οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις τάδε ὅμως ἐπηγάγοντο τοὺς Λακεδαιμονίους ξυγχωρῆσαι, ἐν μὲν τῷ παρόντι σπονδὰς ποιήσασθαι ἔτη πεντήκοντα, ἐξεῖναι δ᾽ *[7] ὁποτεροισοῦν προκαλεσαμένοις, μήτε νόσου οὔσης, μήτε πολέμου, Λακεδαίμονι C καὶ Ἄργει διαμάχεσθαι περὶ τῆς γῆς ταύτης, ὥσπερ καὶ πρότερόν ποτε, ὅτε αὐτοὶ ἑκάτεροι ἠξίωσαν νικᾶν· διώκειν δὲ μὴ ἐξεῖναι περαιτέρω τῶν πρὸς Ἄργος καὶ Λακεδαίμονα ὅρων. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει μωρία εἶναι ταῦτα, ἔπειτα (ἐπεθύμουν γὰρ τὸ Ἄργος[8] πάντως φίλον ἔχειν) ξυνεχώρησαν ἐφ᾽ οἷς ἠξίουν,[9] καὶ ξυνεγράψαντο. ἐκέλευον δ᾽ οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν τέλος τι αὐτῶν ἔχειν, ἐς τὸ Ἄργος πρῶτον ἐπαναχωρήσαντας αὐτούς,[10] δεῖξαι τῷ πλήθει, D καὶ ἢν ἀρέσκοντα ᾖ, ἥκειν[11] ἐς τὰ Ὑακίνθια, τοὺς ὅρκους ποιησομένους. καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν. Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ᾧ οἱ Ἀργεῖοι ταῦτα ἔπρασσον, οἱ πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων, Ἀνδρομένης καὶ Φαίδιμος καὶ Ἀντιμενίδας, οὓς ἔδει τὸ Πάνακτον καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς παρὰ Βοιωτῶν παραλαβόντας Ἀθηναίοις ἀποδοῦναι, τὸ μὲν Πάνακτον ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν αὐτῶν καθῃρημένον ηὗρον,

γρ. βούλοιντο

[1] Ἡγούμενοι, ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα] ὡς ἐν τῷ παρόντι (φησὶ) ἡγοῦντο κράτιστον εἶναι πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιήσασθαι, ὡς ἂν ἐνδέχηται καὶ ἡσυχάζειν. [2] Ἐκ τῶν παρόντων] ἤγουν ἐκ τῶν δυνατῶν. [3] Ὅπῃ ἂν ξυγχωρῇ] ἤγουν καθὼς ἂν συγχωρῇ ὁ καιρός. [4] Ἀφικόμενοι αὐτῶν] τῶν Ἀργείων. [5] Δίκης ἐπιτροπὴν σφίσι] κρίσεως φροντίδα. [6] Νέμονται δ᾽ αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι] ἤγουν, τὴν νομὴν ἢ τὸ κέρδος ἔχουσι. *[7] Ὁποτεροισοῦν] ἀντὶ τοῦ ὁποτερωνοῦν προσκαλεσαμένων, ἤγουν πρὸς μάχην ἑτέροις προσκαλεσαμένων. ÆE. P. [8] Πάντως φίλον ἔχειν] ἐξ ἀνάγκης. [9] Καὶ ξυνεγράψαντο] συνθήκην ἔγγραφον δεδώκασι. [10] Δεῖξαι τῷ πλήθει] τὴν συγγραφήν, ὡς τὸ εἰκός. [11] Ἐς τὰ Ὑακίνθια] εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Ὑακίνθου.

ἐπὶ προφάσει ὡς ἦσάν ποτε Ἀθηναίοις καὶ Βοιωτοῖς ἐκ διαφορᾶς περὶ αὐτοῦ ὅρκοι παλαιοί, [1] μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον, [2] ἀλλὰ κοινῇ νέμειν. τοὺς δ᾽ ἄνδρας οὓς εἶχον αἰχμαλώτους οἱ Βοιωτοὶ Ἀθηναίων, παραλαβόντες οἱ περὶ τὸν Ἀνδρομένην ἐκόμισαν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἀπέδοσαν· τοῦ τε Πανάκτου τὴν καθαίρεσιν ἔλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες καὶ τοῦτο ἀποδιδόναι. πολέμιον γὰρ οὐκέτι ἐν αὐτῷ Ἀθηναίοις οἰκήσειν οὐδένα. λεγομένων δὲ τούτων, οἱ Ἀθηναῖοι [3] δεινὰ ἐποίουν, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων, τοῦ τε Πανάκτου τῇ καθαιρέσει, ὃ ἔδει ὀρθὸν παραδοῦναι, καὶ πυνθανόμενοι [4] ὅτι καὶ Βοιωτοῖς ″ἰδίᾳ ξυμμαχίαν πεποίηνται, φάσκοντες πρότερον κοινῇ τοὺς μὴ δεχομένους τὰς σπονδὰς προσαναγκάσειν. [5] τά τε ἄλλα ἐσκόπουν [6] ὅσα ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης, καὶ ἐνόμιζον ἐξηπατῆσθαι. [7] ὥστε χαλεπῶς πρὸς τοὺς πρέσβεις ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν. Κατὰ τοιαύτην δὴ διαφορὰν ὄντων τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ἐν ταῖς Ἀθήναις αὖ βουλόμενοι λῦσαι τὰς σπονδάς, [8] εὐθὺς ἐνέκειντο. ἦσαν δὲ ἄλλοι τε, καὶ Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, ἀνὴρ ἡλικίᾳ μὲν ἔτι τότε ὢν νέος, ″ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει, [9] ἀξιώματι δὲ προγόνων * [10] τιμώμενος· ᾧ ἐδόκει μὲν καὶ ἄμεινον εἶναι πρὸς τοὺς Ἀργείους [11] μᾶλλον χωρεῖν, οὐ μέντοι [12] ἀλλὰ καὶ φρονήματι φιλονεικῶν ἠναντιοῦτο, ὅτι Λακεδαιμόνιοι διὰ Νικίου καὶ Λάχητος ἔπραξαν τὰς σπονδάς, αὐτὸν κατά τε τὴν νεότητα ὑπεριδόντες, [13] καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν ποτὲ οὖσαν οὐ τιμήσαντες· ἣν τοῦ πάππου ἀπειπόντος, αὐτὸς τοὺς ἐκ τῆς νήσου αὐτῶν αἰχμαλώτους θεραπεύων, [14] διενοεῖτο ἀνανεώσασθαι. πανταχόθεν τε νομίζων [15] ἐλασσοῦσθαι, ″τότε πρῶτον ἀντεῖπεν,

γρ. ἰδίαν

* γρ. ὡς ἐν ἄλλῃ δὲ πόλει, ἀξ. πρ. τ. ἤ, ὡς ἐν ἄλλῃ δὲ π. οὐδεὶς ἀξ. τ. F.P.

* τό, τε πρ. F.P.

A eo prætextu, quòd olim inter Bœotos, & Athenienses orta de illo castello cõtrouersia, iureiurando interposito conuenisset, vt neutri [*soli*] id incolerẽt: sed Atheniensium viros, quos [*Bœoti*] captiuos habebãt, Andromenes, eiusque collegæ receptos ad Athenienses deduxerunt, ac reddiderunt, & Panacti euersionem ipsis significarunt, existimantes se hoc etiam ipsis reddituros, [*sed hanc eius euersionem vtilem ipsis fore dicebant.*] nullum enim Atheniensium hostem in eo amplius habitaturum. Cùm B autem hæc dicerentur, Athenienses grauiter indignabantur, quòd à Lacedæmoniis iniuriam sibi fieri putarent, cùm ob euersionem Panacti, quod erectũ, [*& stans*] traditum oportuerat, tum quòd audirent [*eos*] cum Bœotis quoque societatem priuatim fecisse, cùm tamen antea dicerent se communiter adacturos [*ad fœdus recipiẽdum*] eos, qui fœdus recipere noluissent. [*Hæc igitur,*] & alia considerabant, quæcunque [*Lacedæmonij*] ex pacto non seruauerant, & se fraude circumuentos existimabant. Quare [*Lacedæmoniorum*] legatos C cum asperiore responso dimiserunt. Cùm igitur inter Lacedæmonios, & Athenienses huiusmodi dissidium esset, statim & illi, qui Athenis fœdera soluere cupiebant, in hanc rẽ incumbere cœperunt. Erãt autem cùm alij, tum etiam Alcibiades Cliniæ filius, qui quamuis ætate tũc esset adhuc iuuenis, tamen propter maiorum dignitatem honorabatur, vt [*nullus alius*] in alia ciuitate [*magis hoc nomine queat honorari,*] cui vel satius esse videbatur ad Argiuos potius accedere, [*& societatem cum illis inire.*] quin D etiam contentionis studio, quòd elato esset animo, [*fœderibus*] aduersabatur, quòd Lacedæmonij per Niciam, & Lachetem fœdera fecissent, ipso propter adolescentiam contempto, nec habito ei honore ex vetusti hospitij iure; quod, cùm [*ipsius*] auus [*Lacedæmoniis*] renuntiasset, ipse illorum captiuos ex insula [*Athenas delatos*] officiis prosequens, renouare cogitabat. vndique igitur sibi de suo iure detrahi putans, & initiò Lacedæmoniis intercessit,

[1] Μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον] ἀθηναίους, καὶ βοιωτούς. [2] Ἀλλὰ κοινῇ νέμειν] ἤγουν, κοινὴν νομὴν ἔχειν ἐν αὐτῷ. [3] Δεινὰ ἐποίουν] ἐδεινοπάθουν. [4] Ὅτι καὶ βοιωτοῖς ἰδίᾳ] ἄνευ τῶν ἀθηναίων. [5] Τά τε ἄλλα ἐσκόπουν] ἐπιμελῶς ἀνελογίζοντο. [6] Ὅσα ἐξελελοίπεσαν] ὅσα ἐποίησαν ἐάσαντες τὴν συνθήκην. [7] Ὥστε χαλεπῶς] σὺν ὀργῇ. [8] Εὐθὺς ἐνέκειντο] ἤγουν, πρόθυμοι ἦσαν πείθοντες. [9] Ἀξιώματι δὲ προγόνων] εὐγενείᾳ. τὸ γένος τῶν τε Ἀλκιβιάδου προγόνων πρόξενον ἦν λακεδαιμονίων· ὁ δὲ πάππος ὁ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἀπεῖπε τὴν προξενίαν. αὖθις τε ὁ Ἀλκιβιάδης ἀνέλαβεν αὐτὴν, καὶ ἤχθετο ὅτι οἱ λακεδαιμόνιοι διὰ Νικίου τὰς σπονδὰς ἐποιήσαντο, αὐτὸν δὲ πρόξενον ὄντα ὑπερεῖδον καὶ ἠτίμασαν. * [10] Τιμώμενος] ὁ τούτων νοῦς οὗτος. ὁ Ἀλκιβιάδης καίπερ ὢν ἔτι νέος, ὅμως διὰ τὸ τῶν προγόνων ἀξίωμα ἀθήνησιν ἐτιμᾶτο, ὥστε οὐδεὶς ἄλλος ἐν ἄλλῃ πόλει διὰ ταυτὸν ἀξίωμα προγόνων μᾶλλον τιμᾶσθαι δύνασθαι. ἤ, ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἐν α. π. ἐτιμᾶτο. ἤ, ὡς πᾶς τις ἄλλος ἐν ἄλλῃ πόλει ταυτὸν ἔχον ἀξίωμα τιμᾶσθαι φιλεῖ. Æ.P. [11] Μᾶλλον χωρεῖν] τοὺς ἀθηναίους. [12] Ἀλλὰ καὶ φρονήματι] ὄγκῳ. ἐπάρσει. [13] Καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν] ἤγουν διὰ τὴν παλαιάν. [14] Διενοεῖτο] σκοπὸν εἶχεν. [15] Ἐλασσοῦσθαι] ἀδικεῖσθαι.

affirmans

affirmans illos non eſſe conſtantes: ſed, vt, inito cum Argiuis fœdere, eos ſibi eximant, [*ſibiq́ lectos ſocios adiungant*,] & poſtea Athenienſes ſolos, [*omniq́ ſociorum auxilio nudatos*] adoriantur, hac de cauſa fœdus cum ipſis facere velle. Et tunc, quum hoc diſſidium exortum eſt, confeſtim Argos [*nuncium*] priuatim miſit, hortans [*Argiuos*,] vt quamcelerrime cum Mantineis, & Eleis [*Athenas*] venirent, [*eos*] ad ſocietatem [*cum Athenienſibus ineundam*] prouocantes, quòd tempus eſſet opportunum, ſeque ſtudioſiſſime ipſis adfuturum [*pollicebatur*.] Argiui autem, cùm hunc nuntium audiſſent, ſimul etiam cùm cognouiſſent ſocietatem à Bœotis cũ Athenienſibus nõ eſſe factam: ſed magnam diſſenſionem inter ipſos [*Athenienſes*] & Lacedæmonios eſſe natã, ſuos quidem legatos, qui [*tunc*] aberant, quos de fœderibus acturos Lacedæmonem miſerant, non curabant; ſed ad Athenienſes potius animum aduertebant, exiſtimantes ciuitatem: cum qua ſibi vetus amicitia intercederet, & quæ populari ſtatu, quemadmodum & ſua ciuitas, regeretur, & quæ magnã in mari potentiam haberet, ſibi, ſi bellum ſuſciperẽt in hoc auxilium eſſe laturam. Confeſtim igitur legatos de ſocietate acturos ad Athenienſes miſerunt. Illos autem Eleorum, & Mantineorum legati comitabantur. Confeſtim etiam & Lacedæmoniorum legati, Philocharidas, Leon, & Endius, qui [*apud Atheniẽſes*] gratioſi eſſe videbãtur, [*eò*] profecti ſunt, veriti ne [*Athenienſes Lacedæmonĳs*] irati ſocietatem cum Argiuis facerent, ſimul etiam Pylum pro Panacto repetituri, & de ſocietate cũ Bœotis inita [*Lacedæmonios*] purgaturi, [*& demonſtraturi illos hãc ſocietatem*] non feciſſe, vt Athenienſibus malum, [*damnumq́*] darent. Cùm autem hiſce de reb. in ſenatu verba facerent, & ſe cum ſumma poteſtate de componẽdis omnib. controuerſiis [*eò*] veniſſe dicerẽt, Alcibiadi metum incutiebãt, ne, ſi ad populũ hæc [*ipſa*] retuliſſent, plebem allicerent, & Argiuorum ſocietas reſpueretur. Sed Alcibiades huiuſmodi fraudẽ aduerſus ipſos machinatur. Lacedæmoniis, fide ipſis data, perſuadet, ne coram populo fateantur ſe cũ ſumma poteſtate veniſſe, quod ſi fecerint, ſe Pylum ipſis redditurum, (ſe enim hoc Athenienſibus perſuaſurum, quemadmodum & tunc ſe [*Lacedæmoniis*] auerſari dicebat) & cæteras controuerſias compoſiturum.

A οὐ βεβαίους φάσκων εἶναι λακεδαιμονίους,[1] ἀλλ' ἵνα ἀργείους σφίσι σπεισάμενοι ἐξέλωσι, καὶ αὖθις ἐπ' ἀθηναίους μόνους ἴωσι, τούτου ἕνεκα σπένδεσθαι αὐτούς. καὶ τότε ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει εὐθὺς ἐς ἄργος ἰδίᾳ, κελεύων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν ξυμμαχίαν προκαλουμένους ἥκειν μετὰ μαντινέων καὶ ἠλείων, ὡς καιροῦ ὄντος, καὶ αὐτὸς ξυμπράξων τὰ μάλιστα. οἱ δὲ ἀργεῖοι, ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας, καὶ ἐπειδὴ ἔγνωσαν οὐ μετ' ἀθηναίων πραχθεῖσαν τὴν τῶν βοιω-

B τῶν ξυμμαχίαν, ἀλλ' ἐς διαφορὰν μεγάλην [2] καθεστῶτας αὐτοὺς πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους, τῶν μὲν ἐν λακεδαίμονι πρέσβεων, οἵ [3] σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυχον ἀπόντες, ἠμέλουν, πρὸς δὲ τοὺς ἀθηναίους μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον· νομίζοντες πόλιν τε σφίσι φιλίαν ἀπὸ παλαιοῦ, καὶ δημοκρατουμένην ὥσπερ καὶ αὐτοί, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχουσαν τὴν κατὰ θάλασσαν, ξυμπολεμήσειν σφίσιν, ἢν καθιστῶνται ἐς πόλεμον. ἔπεμπον οὖν εὐθὺς πρέ-

C σβεις ὡς τοὺς ἀθηναίους περὶ τῆς ξυμμαχίας· ξυνεπρεσβεύοντο δὲ καὶ ἠλεῖοι, καὶ μαντινῆς. ἀφίκοντο δὲ καὶ λακεδαιμονίων πρέσβεις κατὰ τάχος, δοκοῦντες ἐπιτήδειοι εἶναι τοῖς ἀθηναίοις, Φιλοχαρίδας, καὶ Λέων, καὶ Ἔνδιος· δείσαντες μὴ τήν τε ξυμμαχίαν [4] ὀργιζόμενοι πρὸς τοὺς ἀργείους ποιήσωνται, καὶ ἅμα πύλον ἀπαιτήσοντες ἀντὶ πανάκτου, καὶ περὶ τῆς βοιωτῶν ξυμμαχίας ἀπολογησόμενοι, ὡς οὐκ ἐπὶ κακῷ τῶν ἀθηναίων ἐποιήσαντο. καὶ

D λέγοντες ἐν τῇ βουλῇ περί τε τούτων,[5] καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἥκουσι περὶ πάντων ξυμβῆναι τῶν διαφόρων, τὸν Ἀλκιβιάδην ἐφόβουν, μὴ καί, ἢν ἐς τὸν δῆμον ταῦτα λέγωσιν,[6] ἐπαγάγωνται τὸ πλῆθος,[7] καὶ ἀποστῇ ἡ ἀργείων ξυμμαχία· μηχανᾶται δὲ πρὸς αὐτοὺς τοιόνδε τι ὁ Ἀλκιβιάδης· τοὺς λακεδαιμονίους πείθει,[8] πίστιν αὐτοῖς δούς,[9] ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν ἐν τῷ δήμῳ αὐτοκράτορες ἥκειν, πύλον τε αὐτοῖς ἀποδώσειν. πείσειν γὰρ αὐτὸς ἀθηναίους ὥσ-

E περ καὶ νῦν ἀντιλέγειν, καὶ τἄλλα ξυναλλάξειν.

γρ. προκαλούμενος

γρ. ἀπωσθῇ

[1] Ἀλλ' ἵνα ἀργείοις σφ.] τοῖς ἀθηναίοις. [2] Καθεστῶτας αὐτούς] τοὺς ἀθηναίους. [3] Σφίσι] τοῖς ἀργείοις. [4] Ὀργιζόμενοι] τοῖς λακεδαιμονίοις. [5] Καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἥκουσι περὶ πάντων] ἐξουσίαν ἔχοντες περὶ τῶν ὅλων, ὡς ὅ,τι ἂν οὗτοι καταστήσωσιν, ἀρέσκον ἂν γένοιτο τοῖς λακεδαιμονίοις. [6] Ἐπαγάγωνται τὸ πλῆθος] καταπείσωσι. [7] Καὶ ἀπωσθῇ ἡ ἀργείων] γράφεται ἀποστῇ. [8] Πίστιν αὐτοῖς δούς] ὅρκον βέβαιον. [9] Ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν] ἢν μὴ φανερῶς εἴπωσι.

βουλόμενος δὲ αὐτοὺς [1] Νικίου τε ἀποστῆσαι, ταῦτα ἔπραξε, καὶ ὅπως ἐν τῷ δήμῳ [2] διαβαλὼν αὐτοὺς ὡς οὐδὲν ἀληθὲς ἐν νῷ ἔχουσιν, οὐδὲ λέγουσιν οὐδέποτε ταὐτά, τοὺς Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας ξυμμάχους ποιήσῃ. καὶ ἐγένετο οὕτως. ἐπειδὴ γὰρ [3] ἐς τὸν δῆμον παρελθόντες, καὶ ἐπερωτώμενοι οὐκ ἔφασαν (ὥσπερ ἐν τῇ βουλῇ) αὐτοκράτορες ἥκειν, οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι ἠνείχοντο· ἀλλὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον καταβοῶντος τῶν Λακεδαιμονίων, [4] ἐσήκουόν τε καὶ ἑτοῖμοι ἦσαν [5] εὐθὺς παραγαγόντες τοὺς Ἀργείους, καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν, ξυμμάχους ποιεῖσθαι. σεισμοῦ δὲ γενομένου πρίν τι ἐπικυρωθῆναι, ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνεβλήθη. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐκκλησίᾳ ὁ Νικίας, καίπερ τῶν Λακεδαιμονίων αὐτῶν ἠπατημένων, καὶ αὐτὸς ἐξηπατημένος περὶ τοῦ μὴ αὐτοκράτορας ὁμολογῆσαι ἥκειν, ὅμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφη χρῆναι φίλους μᾶλλον γίγνεσθαι, [6] καὶ ἐπισχόντας τὰ πρὸς Ἀργείους, [7] πέμψαι ἔτι ὡς αὐτοὺς, καὶ εἰδέναι ὅ, τι διανοοῦνται [8] λέγων, ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ καλῷ, ἐν δὲ τῷ ἐκείνων ἀπρεπεῖ, τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι. [9] σφίσι μὲν γὰρ εὖ ἑστώτων τῶν πραγμάτων, ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἄριστον εἶναι διασώσασθαι τὴν εὐπραγίαν· ἐκείνοις δὲ δυστυχοῦσιν, ὅτι τάχιστα εὕρημα εἶναι διακινδυνεῦσαι. ἔπεισέ τε πέμψαι πρέσβεις, [10] ὧν καὶ αὐτὸς ἦν, κελεύσοντας Λακεδαιμονίους, εἴ τι δίκαιον διανοοῦνται, Πάνακτόν τε ὀρθὸν ἀποδιδόναι, καὶ Ἀμφίπολιν, καὶ τὴν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν ἀνεῖναι, ἢν μὴ ἐς τὰς σπονδὰς ἐσίωσι, καθάπερ εἴρητο, [11] ἄνευ ἀλλήλων μηδενὶ ξυμβαίνειν. εἰπεῖν τε ἐκέλευον, ὅτι καὶ σφεῖς, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν Ἀργείους ξυμμάχους πεποιῆσθαι. [12] ὡς παρεῖναί γ' αὐτοὺς αὐτοῦ τούτου ἕνεκα.

γρ. ὡσπερεὶ γ' αὐτούς

A Hæc autem [*Alcibiades*] eo consilio agebat, vt [*Lacedæmonios*] à Nicia alienaret, vtque apud populum ipsos criminatus, quòd nihil sinceri in animo haberent, nec eadem vnquam dicerent, Argiuorum, & Eleorum, & Mantineorum societatem, [*Atheniensibus*] conciliaret. Et ita euenit. Nam cùm [*legati*] ad populum processissent, & interrogati non dixissent (vt in senatu) se cum summa potestate venisse, tūc verò Athenienses haud amplius [*illorum inconstantiam, ac perfidiam*] tulerūt. Sed Alcibiadem B multo vehementioribus, quàm antè, clamoribus Lacedæmonios insectantem audiebant, [*eiq; morem gerebant,*] animisque propensis erant, Argiuis, illorumque comitibus [*in concionem*] introductis, ad societatem cum ipsis statim ineundam. Sed facto terræmotu, priusquam quicquam constitueretur, [*populísque suffragiis ratum fieret*] hæc concio dilata est. In concione verò, quæ postridie conuocata fuit, Nicias, quamuis ipsi Lacedæmonij [*ab Alcibiade*] decepti fuissent, quamuis etiam ipse quoque deceptus fuisset, quòd [*Lace-* C *dæmonij verbis eiusdem Alcibiadis adducti, coram populo*] negassent se cum summa potestate venisse, tamen dixit oportere [*Athenienses*] cū Lacedæmoniis potius, [*quàm cum Argiuis*] societatem inire, & societate, quam cum Argiuis facere volebant, supersedere, & [*legatos*] ad ipsos [*Lacedæmonios*] iterum mittere, & explorare quidnam in animo haberent. Hanc enim belli dilationem sibi quidem honestam, illis verò turpem fore dicebat. Nam sibi quidem maximè expedire, florente iam Re- D publica fortunam hanc florentem quam diutissimè conseruare. Illis verò in afflicta fortuna versantibus, loco lucri fore, primo quoque tempore belli fortunam periclitari. Persuasit autem [*Atheniensibus,*] vt legatos [*Lacedæmonem*] mitterent (in quorum numero & ipse erat) qui iuberent Lacedæmonios, si quid sinceri in animo haberent, Panactum erectum, [*ac integrum,*] & Amphipolin restituere, & Bœotorum societatem missam facere, nisi fœdera [*secum*] inire vellent, quemadmodum [*in fœderibus apertißimè*] cautum fuerat, vt neutri sine mutuo consensu cum vllo paciscerentur. Imperarunt etiam, [*legatis,*] vt [*Lacedæmoniis*] dicerent, se quoque, si [*Lacedæmoniis*] iniuriam facere voluissent, societatem cum Argiuis iam facturos fuisse: quòd ipsi [*Argiui*] hac ipsa de causa [*Athenis*] adessent.

[1] Νικίου τε ἀποστῆσαι] ἤγουν, τῆς φιλίας τοῦ Νικίου ἀποστῆσαι τοὺς λακεδαιμονίους. [2] Διαβαλὼν αὐτοὺς] ὑβρίσας. [3] Ες τὸν δῆμον παρελθόντες] οἱ πρέσβεις τῶν λακεδαιμονίων. [4] Εσήκουόν τε] οἱ ἀθηναῖοι. [5] Εὐθὺς παραγαγόντες] ἤγουν εἰσαγαγόντες. [6] Καὶ ἐπισχόντας τὰ πρὸς ἀργείους] ἤγουν, τὴν συμμαχίαν τῶν ἀργείων. [7] Πέμψαι ἔτι ὡς αὐτοὺς] τοὺς λακεδαιμονίους. [8] Λέγων, ἐν μὲν] ὁ Νικίας. [9] Σφίσι μὲν γὰρ εὖ ἑστώτων] καλῶς φερομένων. [10] Ων καὶ αὐτὸς ἦν] εἷς δηλονότι. [11] Ανευ ἀλλήλων] τῶν ἀθηναίων καὶ λακεδαιμονίων. [12] Ως παρεῖναί γ' αὐτοὺς] γράφεται, ὡσπερεί γ' αὐτούς.

Et si quid

Et si quid aliud [*Lacedæmoniis*] crimini dabant, Niciam, eiusq; collegas cum mandatis de omnibus, [*ad illos*] miserunt. Cùm autem legati [*Lacedæmonem*] peruenissent, & cùm alia denunciassent, tum etiam ad extremum dixissent, nisi [*Lacedæmonij*] societatem cum Bœotis initam dirimerent, qui fœdus [*secum*] inire noluerant, se quoque cum Argiuis, eorumque sociis societatem facturos: Lacedæmonij responderũt, se societatem cum Bœotis initam non dirempturos (nam Xenares Ephorus & alij, quotquot eiusdem factionis erant, euicerant, vt hæc fierent, [*vtq. hoc responsum Atheniensibus daretur:*]) fœderis tamen iusiurandum Nicia rogante renouarunt. Verebatur enim [*Nicias*] ne rebus omnibus prorsus infectis abiret, ac malè audiret, (quod etiam accidit) quòd fœderum cum Lacedæmoniis faciendorum autor esse videretur. Cùm autem ipse rediisset, & Athenienses audissent nihil à Lacedæmoniis impetratum fuisse, confestim indignari cœperunt, & iniuriam [*ab illis*] sibi fieri putantes, cum Argiuis eorumque sociis (aderant enim illi, ab Alcibiade introducti) fœdera, ac societatem fecerunt, his verbis: Fœdera fecerunt Athenienses, & Argiui, & Mantinei, & Elei, in annos centum, pro se ipsis, & pro sociis, quibus vtrique præsunt, sincera, & commoda, tam terra, quàm mari. Nefas autem sit Argiuos, & Eleos, & Mantineos, eorumque socios, Atheniensibus, ac sociis, quibus Athenienses imperant, arma detrimenti causa inferre. Et [*vicissim*] nefas sit Athenienses, eorumque socios, Argiuis & Eleis, & Mantineis, eorumq; sociis [*arma detrimenti causa inferre,*] vlla vel fraude, vel machinatione. His conditionibus Athenienses & Argiui, & Elei, & Mantinei sint socij centũ annos. Et si hostes in Atheniensium agrum inuaserint, Argiui, & Elei, & Mantinei Athenas ad opem ferendam veniant, prout Athenienses [*ipsis*] denunciauerint, ratione quàm acerrima poterunt, pro viribus. Quod si [*hostes agro Attico*] vastato discesserint, hæc [*hostium*] ciuitas ab Argiuis, & Mantineis, & Eleis, & Atheniensibus pro hoste habeatur, & à cunctis his ciuitatibus [*bello petatur, ac*] vexetur.

εἴ τι ἄλλο ἐνεκάλουν, πάντα ἐπιστείλαντες, ἀπέπεμψαν τοὺς περὶ τὸν Νικίαν πρέσβεις. καὶ ἀφικομένων αὐτῶν, καὶ ἀπαγγειλάντων τά τε ἄλλα, καὶ τέλος εἰπόντων, ὅτι εἰ μὴ τὴν ξυμμαχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς μὴ ἐσιοῦσιν ἐς τὰς σπονδάς, ποιήσονται καὶ αὐτοὶ Ἀργείους, καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν, ξυμμάχους· τὴν μὲν ξυμμαχίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοῖς οὐκ ἔφασαν ἀνήσειν, ἐπικρατούντων τῶν περὶ * ¹ τὸν Ξενάρητον ἔφορον ταῦτα γίγνεσθαι, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν. τοὺς δὲ ὅρκους, δεομένου Νικίου, ἀνενεώσαντο. ἐφοβεῖτο γὰρ μὴ πάντα ἀτελῆ ἔχων ἀπέλθῃ, καὶ διαβληθῇ (ὅπερ καὶ ἐγένετο) * ² αἴτιος δοκῶν εἶναι τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδῶν. ἀναχωρήσαντός τε αὐτοῦ, ὡς ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πεπραγμένον, εὐθὺς δι' ὀργῆς εἶχον· καὶ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι, ἔτυχον γὰρ παρόντες οἱ Ἀργεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, παραγαγόντος Ἀλκιβιάδου, ἐποιήσαντο σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτοὺς τήνδε, ΣΠΟΝΔΑΣ ἐποιήσαντο ἑκατὸν ἔτη Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀργεῖοι, καὶ Μαντινῆς, καὶ Ἠλεῖοι, ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἄρχουσιν ἑκάτεροι, ἀδόλους, καὶ ἀβλαβεῖς, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε Ἀργείους, καὶ Ἠλείους, καὶ Μαντινέας, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ³ ἐπὶ Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ὧν ἄρχουσιν Ἀθηναῖοι, μήτε Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὶ Ἀργείους, καὶ Ἠλείους, καὶ Μαντινέας, καὶ τοὺς ξυμμάχους, τέχνῃ μηδὲ μηχανῇ μηδεμιᾷ. κατὰ τάδε ξυμμάχους εἶναι Ἀθηναίους, καὶ Ἀργείους, καὶ Ἠλείους, καὶ Μαντινέας, ἑκατὸν ἔτη. καὶ ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀθηναίων, βοηθεῖν, Ἀργείους καὶ Ἠλείους καὶ Μαντινέας Ἀθήναζε, ⁴ καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν Ἀθηναῖοι, (τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται) ἰσχυροτάτῳ, κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, ⁵ πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀργείοις, καὶ Μαντινεῦσι, καὶ Ἠλείοις, καὶ Ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τῶν πόλεων τούτων.

γρ. ἐφόρων

γρ. τοιαίδε

γρ. τὴν

* ¹ Τὸν Ξενάρητον] πα. τοῦ Ξενάρου. οὗτος γὰρ ἄνω Ξενάρης, οὐ Ξενάρητος πολλάκις καλεῖται. Æ.P. * ² Αἴτιος δοκῶν εἶναι] καὶ γὰρ ἄνω ἔφη ὁ Νικίας χρῆναι τοὺς Ἀθηναίους τοῖς Λακεδαιμονίοις φίλους μᾶλλον γίγνεσθαι. εἰ δὲ τὸ εἶναι ἀντὶ τοῦ γενέσθαι λάβῃς, τοῦτο ῥηθήσεται ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι (ὡς προείρηται) διὰ Νικίου καὶ Λάχητος τὰς σπονδὰς ἔπραξαν. Æ.P. ³ Ἐπὶ ἀθηναίους] τὸ, ἐπὶ ἀθηναίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἕως τοῦ, καὶ μαντινέας, καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐν ἄλλῳ οὐ κεῖται. ⁴ Καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν ἀθηναῖοι] ζητοῦσι. ⁵ Πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν] ἐξ ἧς οἱ πολέμιοι ὡρμήθησαν.

καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν μηδεμιᾷ τῶν πόλεων, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ. βοηθεῖν δὲ καὶ Ἀθηναίους ἐς Ἄργος, καὶ Μαντίνειαν, καὶ Ἦλιν, ἢν πολέμιοι ἴωσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν Ἠλείων, ἢ τὴν Μαντινέων, ἢ τὴν Ἀργείων, καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν αἱ πόλεις αὗται, (τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται) ἰσχυροτάτῳ, κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δῃώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Ἀθηναίοις, καὶ Ἀργείοις, καὶ Μαντινεῦσι, καὶ Ἠλείοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν τούτων τῶν πόλεων. καταλύειν δὲ μὴ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν πόλιν, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ ταῖς πόλεσιν. [1]ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας διιέναι ἐπὶ πολέμῳ διὰ τῆς γῆς τῆς σφετέρας αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἂν ἄρχωσιν ἕκαστοι, μηδὲ κατὰ θάλασσαν, ἢν μὴ ψηφισαμένων τῶν πόλεων ἁπασῶν, τὴν δίοδον εἶναι Ἀθηναίων, καὶ Ἀργείων, καὶ Μαντινέων, καὶ Ἠλείων. τοῖς δὲ βοηθοῦσιν ἡ πόλις ἡ πέμπουσα παρεχέτω μέχρι μὲν τριάκοντα ἡμερῶν, σῖτον, *[2]ἐπὴν ἔλθῃ ἐς τὴν πόλιν [3]τὴν ἐπαγγείλασαν βοηθεῖν, καὶ ἀπιοῦσι, κατὰ ταὐτά. ἢν δὲ πλέονα βούλωνται χρόνον τῇ στρατιᾷ χρῆσθαι, ἡ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη διδότω σῖτον, τῷ μὲν ὁπλίτῃ, καὶ ψιλῷ, καὶ τοξότῃ, τρεῖς ὀβολοὺς Αἰγιναίους τῆς ἡμέρας ἑκάστης, τῷ δὲ ἱππεῖ, δραχμὴν Αἰγιναίαν. ἡ δὲ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη, τὴν ἡγεμονίαν ἐχέτω ὅταν ἐν τῇ αὐτῇ ὁ πόλεμος ᾖ. ἢν δέ ποι δόξῃ ταῖς πόλεσι κοινῇ στρατεύεσθαι, τὸ ἴσον τῆς ἡγεμονίας μετεῖναι ἁπάσαις ταῖς πόλεσιν. ὀμόσαι δὲ τὰς σπονδὰς Ἀθηναίους μὲν, ὑπέρ τε σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων· Ἀργεῖοι δὲ, καὶ Μαντινῆς, καὶ Ἠλεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι τούτων, κατὰ πόλεις ὀμνυόντων. ὀμνυόντων δὲ τὸν ἐπιχώριον ὅρκον ἕκαστοι τὸν μέγιστον *[4]κατὰ τῶν ἱερῶν τελείων. ὁ δὲ ὅρκος ἔστω ὅδε, Ἐμμενῶ τῇ ξυμμαχίᾳ κατὰ τὰ ξυγκείμενα, δικαίως καὶ ἀβλαβῶς καὶ ἀδόλως· καὶ οὐ παραβήσομαι τέχνῃ οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾷ. ὀμνυόντων δὲ Ἀθήνησι μὲν [5]ἡ βουλὴ καὶ αἱ ἔνδημοι ἀρχαί·

* γρ. τὴν δίοδον εἶναι, Ἀθηναίων. F. P.

γρ. ταῖς σπονδαῖς

* γρ. Ἐμμενῶ. F. P.

A Nulli verò harum ciuitatum bellum [*communiter susceptum*] aduersus [*hostium*] ciuitatem deponere liceat, nisi cunctis, [*idem*] videatur. Vicissim autē Athenienses quoque Argos, Mantineam, & Elin ad opem ferendam proficiscantur, si hostes inuaserint in agrū Eleorum, aut Mantineorum, aut Argiuorum, prout hæ ciuitates [*ipsis*] significauerint, ratione quàm acerrima poterunt pro viribus. Quod si [*hostes agro istarum ciuitatum*] vastato discesserint, hæc [*hostium*] ciuitas ab Atheniensibus, & Ar- B giuis, & Mantineis, & Eleis pro hoste habeatur, & à cunctis his ciuitatibus [*bello petatur, ac*] vexetur. Bellum autem aduersus hanc ciuitatem [*susceptum*] deponere nefas sit, nisi cunctis ciuitatibus [*idem*] videatur. Præterea nulla [*harum ciuitatum fœderatarum*] per agrum suū, aut sociorum, quibus singulæ ciuitates imperant, aut per mare, homines armatos, inferendi belli gratia, trāsire sinat, nisi vniuersæ ciuitates, Atheniensis, Argiua, Mantinea, & Elea, de communi sententia trāsitum [*illis dandum*] esse decreuerint. Illis autem, qui opem fe- C rent, ciuitas, quæ [*illos*] mittet, commeatum prębeat ad dies triginta, ab eo die, quo [*auxilia*] in eam ciuitatem ingressa fuerint, quæ opem sibi ferendā significauerit, & [*iisdem auxiliis*] abeuntibus eodem modo [*commeatum præbeat.*] Quòd si copiis [*accitis*] diutius vti velint, illa ciuitas, quæ [*copias*] acciuerit, stipēdium det, singulis quidem grauis, ac leuis armaturæ militibus, atq; sagittariis, quotidie ternos obolos Ægineos. Equiti verò, singulas drachmas Æginæas. Eadem ciuitas, quę [*copias*] acciue- D rit, imperij summam obtineat, si bellum in eius finibus geratur. At, si quò vniuersis ciuitatibus, cōiunctis copiis proficisci visum fuerit, omnes ciuitates [*in hac expeditione*] par imperium participent. Hæc autem fœdera, Athenienses quidem pro se ipsis, & pro sociis, iurent. Argiui verò, & Mantinei, & Elei, eorūq; socij in suis quippe ciuitatibus iurent. Singulæ autē ciuitates supra lectas hostias iusiurandū, quod moribus patriis est receptū, & quod religiosissimum apud singulas habetur, iurent. Iusiurandum autem in hæc verba iuretur: Perstabo in societate ex pactis, & cōuentis, iustè, & innocuè, & sincerè, nec [*eam*] vlla vel fallacia, vel machinatione violabo. Iurent autem Athenis quidem, Senatus & Tribuniplebis.

---

[1] Ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας] τινάς. *[2] Ἐπὴν ἔλθῃ] ἡ βοήθεια δηλονότι. τὸ δὲ τῆς συντάξεως σχῆμα ἐνήλλακται. λεκτέον γὰρ ἦν, ἐπὴν ἔλθωσιν οἱ βοηθοῦντες, διὸ καὶ ἐπιφέρει, καὶ ἀπιοῦσι. Æ. P. [3] Τὴν ἐπαγγείλασαν] ζητήσασαν. *[4] Κατὰ τῶν ἱερῶν] κατὰ τῶν ἱερείων τελείων. ἱερὰ τέλεια, τὰ ἱερεῖα τὰ ὁλόκληρα, καὶ μηδὲν λελωβημένα, ἀφ᾽ ὧν ὁ ποιητὴς τεληέσσας ἑκατόμβας καλεῖν φιλεῖ. Æ. P. [5] Ἡ βουλὴ, καὶ αἱ ἔνδημοι ἀρχαί] οἱ ἐπιδημοῦντες ἄρχοντες, ἐν Ἀθήναις, ἡ βουλή. ἐν Ἄργει, ἡ βουλή. ἐν Μαντινείᾳ, οἱ δημιουργοί. ἐν Ἤλιδι, οἱ δημιουργοί. αἱ ἔνδημοι ἀρχαί. οἱ ὀγδοήκοντα. ἡ βουλή. αἱ ἄλλαι ἀρχαί. οἱ τὰ τέλη ἔχοντες. οἱ πρυτάνεις. αἱ ἀρτῦναι. οἱ θεωροί. οἱ *πολέμαρχοι. οἱ ἐξακόσιοι. οἱ θεσμοφύλακες.

γρ. πολέμαρχοι Æ. P.

Pritanes autem [*id est, Prætores, & summi Atheniensium magistratus*] ad iusiurandum [*alios*] adigant. Archis verò, Senatus, & Octoginta viri, & Artinæ. Et Octoginta viri [*alios*] ad iusiurandum adigant. Mantinei verò, Demiourgi, & Senatus, & cæteri Magistratus. Theori verò, & Tribuni militum [*alios*] ad iusiurandum adigant. Elide verò, Demiurgi, & Quæstores ærarij, & sexcenti viri. Demiurgi verò, & Thesmophylaces, [*id est, legum custodes*] ad iusiurandum [*alios*] adigant. Hoc autem iusiurandum renouent, Athenienses quidem, euntes Elin, & Mantineam, & Argos, triginta diebus ante Olympia. Argiui verò, & Elei, & Mantinei, euntes Athenas, decem dieb. ante magna Panathenæa. Hæc autē fœderum, & iurisiurandi, & societatis pacta in lapideo cippo inscribāt, Athenienses quidem, in arce: Argiui verò, in foro, in Apollinis templo: Mantinei verò, in Iouis templo [*quod est*] in foro. Cippum etiam æneum communi sumptu factum statuant Olympiæ, in ludis Olympiacis, qui nunc fiunt. Quòd si quid his ciuitatibus videatur melius esse, [*hoc*] addant pactis, & conuentis. Quicquid autem his vniuersis ciuitatibus consilio vnà communicato visum fuerit, id ratum sit. Hæc igitur fœdera, & societates hunc in modum initę sunt. illa tamen, quæ inter Lacedæmonios, & Athenienses inita fuerant, neutri propterea alteris renuntiarunt. Corinthij verò, quamuis essent Argiuorum socij, hæc tamen [*cum alijs*] inire noluerunt: quinetiam cùm paulo antè [*fœdus, &*] societas inter Eleos, Argiuos, & Mantineos inita fuisset, ea conditione, vt cum iisdem bellum gererent, & [*cum iisdem*] pacem facerent, [*huius societatis*] participes esse noluerūt, [*nec eam iureiurando ratā habere voluerunt.*] Dixerunt enim sufficere sibi superiorem illam subsidiariam societatem, quam inter se inierāt, vt alteri alteris mutuam opē ferrent, at nulli bellum communiter inferrēt. Atque ita Corinthij ab illorum societate recesserūt, & animum ad Lacedæmonios iterū conuerterunt. Hac autem æstate Olympia extiterūt, in quibus Androsthenes Arcas, tūc primùm in pācratij certamine victor fuit: & Lacedæmonij aditu ad templū ab Eleis prohibiti fuerunt, ne sacrificium facerent, neuè certarent, quòd ipsis non persoluerent multam quam Elei ipsis ex lege Olympiaca damnatis irrogauerant. dicebant enim illos in munitionem Phyrcum arma intulisse,

A ἐξορκούντων δὲ οἱ πρυτάνεις. ἐν Ἄργει δέ, ἡ βουλὴ, καὶ οἱ ὀγδοήκοντα, καὶ αἱ ἀρτῦναι· ἐξορκούντων δὲ, οἱ ὀγδοήκοντα. ἐν δὲ μαντινείᾳ, οἱ δημιουργοὶ, καὶ ἡ βουλὴ, καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαί· ἐξορκούντων δὲ οἱ θεωροὶ, καὶ οἱ πολέμαρχοι. ἐν δὲ ἤλιδι, οἱ δημιουργοὶ, καὶ οἱ τὰ τέλη ἔχοντες, καὶ * οἱ ἑξακόσιοι· ἐξορκούντων δὲ οἱ δημιουργοὶ, καὶ οἱ θεσμοφύλακες. ἀνανεοῦσθαι δὲ τοὺς ὅρκους, ἀθηναίους μὲν, ἰόντας ἐς ἦλιν, καὶ ἐς μαντίνειαν, καὶ ἐς ἄργος, τριάκοντα ἡμέραις πρὸ ὀλυμπίων· B ἀργείους δὲ, καὶ ἠλείους, καὶ μαντινέας, ἰόντας ἀθήναζε, δέκα ἡμέραις πρὸ παναθηναίων τῶν μεγάλων. τὰς δὲ ξυνθήκας τὰς περὶ τῶν σπονδῶν καὶ τῶν ὅρκων καὶ τῆς ξυμμαχίας ἀναγράψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ· ἀθηναίους μὲν, ἐν πόλει· ἀργείους δὲ, ἐν ἀγορᾷ, ἐν τοῦ Ἀπόλλωνος τῷ ἱερῷ· μαντινέας δὲ, ἐν τοῦ Διὸς τῷ ἱερῷ, ἐν τῇ ἀγορᾷ. καταθέντων δὲ καὶ ὀλυμπίασι στήλην χαλκῆν κοινῇ ὀλυμπίοις τοῖς νυνί. ἐὰν δέ τι δοκῇ ἄμεινον εἶναι ταῖς πόλεσι ταύταις, προσθεῖναι πρὸς C τοῖς ξυγκειμένοις. ὅ,τι δ' ἂν δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἁπάσαις κοινῇ βουλευσαμέναις, τοῦτο κύριον εἶναι. Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ αἱ ξυμμαχίαι οὕτως ἐγένοντο. καὶ αἱ τῶν λακεδαιμονίων καὶ ἀθηναίων [1] οὐκ ἀπείρηντο τούτου ἕνεκα *[2] οὐδ' ὑφ' ἑτέρων. κορίνθιοι δὲ, ἀργείων ὄντες ξύμμαχοι, οὐκ ἐσῆλθον ἐς αὐτάς, ἀλλὰ καὶ γενομένης πρὸ τούτου ἠλείοις καὶ ἀργείοις καὶ μαντινεῦσι ξυμμαχίας, τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν καὶ εἰρήνην ἄγειν, οὐ ξυνώμοσαν· ἀρκεῖν δ' ἔφασαν σφίσι τὴν D πρώτην γενομένην ἐπιμαχίαν, ἀλλήλοις βοηθεῖν, ξυνεπιστρατεύειν δὲ μηδενί. οἱ μὲν κορίνθιοι [3] οὕτως ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων, καὶ πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους πάλιν τὴν γνώμην εἶχον. Ὀλύμπια δ' ἐγένετο τοῦ θέρους τούτου, οἷς Ἀνδροσθένης ἀρκὰς παγκράτιον τὸ πρῶτον ἐνίκα· καὶ λακεδαιμόνιοι τοῦ ἱεροῦ ὑπὸ ἠλείων εἴρχθησαν, ὥστε μὴ θύειν, μηδ' ἀγωνίζεσθαι, οὐκ ἐκτίνοντες τὴν δίκην αὐτοῖς [4] ἣν ἐν τῷ ὀλυμπιακῷ νόμῳ E ἠλεῖοι κατεδικάσαντο αὐτῶν, φάσκοντες σφᾶς ἐπὶ φύρκον τε τεῖχος ὅπλα ἐπενεγκεῖν,

* ἄλ. οἱ ἑξήκοντα· οὕτω γὰρ ἔνιες γρα- πλέον οἴονται. Æ.P.

ἄλ. ἣν ἐν ἕκτῳ ὀλυμπικῷ.

---

[1] Οὐκ ἀπείρηντο] οὐκ ἀπηγορεύθησαν. *[2] Οὐδ' ὑφ' ἑτέρων] οὔτε ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων, οὔτε ὑπὸ τῶν ἀθηναίων. Æ. P.

[3] Οὕτως ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων] ἤγουν τῶν ἀργείων. [4] Ἣν ἐν τῷ ὀλυμπικῷ] γράφεται, ἣν ἕκτῳ ὀλυμπικῷ.

καὶ εἰς Λέπρεον αὐτῶν ὁπλίτας ἐν ταῖς Ὀλυμπιακαῖς σπονδαῖς ἐσπέμψαι. ἡ δὲ καταδίκη, δισχίλιαι μναῖ ἦσαν, κατὰ τὸν ὁπλίτην ἕκαστον δύο μναῖ, ὥσπερ ὁ νόμος ἔχει. Λακεδαιμόνιοι δὲ, πρέσβεις πέμψαντες, ἀντέλεγον [1] μὴ δικαίως σφῶν καταδεδικάσθαι, λέγοντες μὴ ἐπηγγέλθαι πω ἐς Λακεδαίμονα τὰς σπονδὰς, ὅτ' ἐσέπεμψαν τοὺς ὁπλίτας. Ἠλεῖοι δὲ τὴν παρ' αὐτοῖς ἐκεχειρίαν ἤδη ἔφασαν εἶναι. πρώτοις γὰρ σφίσιν αὐτοῖς * [2] ἐπαγγέλλουσι, [3] καὶ ἡσυχαζόντων σφῶν, [4] καὶ οὐ προσδεχομένων, ὡς ἐν σπονδαῖς, αὐτοὺς λαθεῖν ἀδικήσαντας. [5] Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον, οὐ χρεὼν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι ἔτι ἐς Λακεδαίμονα, εἰ ἀδικεῖν γε ἤδη ἐνόμιζον αὐτοὺς, ἀλλ' οὐχ ὡς νομίζοντας τοῦτο δρᾶσαι, καὶ ὅπλα οὐδαμόσε ἔτι αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν. Ἠλεῖοι δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου εἴχοντο, ὡς μὲν οὐκ ἀδικοῦσι, μὴ ἂν πεισθῆναι· εἰ δὲ βούλονται σφίσι Λέπρεον ἀποδοῦναι, τό, τε αὐτῶν μέρος ἀφιέναι τοῦ ἀργυρίου, [6] καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται, αὐτοὶ ὑπὲρ ἐκείνων ἐκτίσειν. [7] Ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, [8] αὖθις τάδε ἠξίουν, Λέπρεον μὲν μὴ ἀποδοῦναι, εἰ μὴ βούλονται· ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου, ἐπειδὴ προθυμοῦνται χρῆσθαι τῷ ἱερῷ, [9] ἀπομόσαι ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, ἦ μὴν ἀποδώσειν ὕστερον τὴν καταδίκην. ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἤθελον, Λακεδαιμόνιοι μὲν εἴργοντο τοῦ ἱεροῦ, θυσίας, καὶ ἀγώνων, καὶ οἴκοι ἔθυον· οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες [10] ἐθεώρουν, πλὴν Λεπρεατῶν. ὅμως δὲ οἱ Ἠλεῖοι, δεδιότες [11] μὴ βίᾳ θύσωσι, ξὺν ὅπλοις τῶν νεωτέρων φυλακὴν εἶχον. [12] ἦλθον δὲ αὐτοῖς καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μαντινῆς, [13] χίλιοι ἑκατέρων, καὶ Ἀθηναίων ἱππῆς, οἱ ἐν Ἄργει [14] ὑπέμενον τὴν ἑορτήν. δέος δ' ἐγένετο τῇ πανηγύρει μέγα.

γρ. ἀπαγγέλλουσι

* γρ. ὑπελάμβανον, χρεὼν εἶναι. ÆP.

A & milites ex suis armatos Lepreum immisisse, Olympiaci fœderis tempore, [*dum ludi, & Olympiaca sacrificia fierent.*] Multa autem erant duo millia minarum, in singulos milites armatos binæ minæ, quemadmodum lege continetur. Lacedæmonij verò, missis [*ad eos*] legatis, contradicebant, negantes se iustè cõdemnatos, quippe quòd fœdus Lacedæmoniis nondum denuntiatum fuisset, quum suos milites armatos [*illuc*] immiserunt. Elei verò dicebant inducias, [*quæ ludorum, ac sacrificiorum Olympiacorum causa indici solebant,*] apud B se iam fuisse. Sibi enim ipsis, [*& sui agri incolis*] primis [*has inducias*] indixerant, & se quiescentibus, neque [*tale quid*] expectantibus, vtpote fœderis tempore, ipsos Lacedæmonios clàm iniuriam [*sibi*] fecisse [*dicebant.*] Lacedæmonij verò excipiebant, [*atque illis respondebant, non solis agri Elei incolis has inducias indicendas fuisse: sed*] opportuisse etiam ipsos [*Eleos*] Lacedæmoniis denunciare, si tunc iniuriam sibi ab ipsis [*Lacedæmoniis*] fieri putabant, non autem, quòd [*iniuriam ab illis sibi factam*] C arbitrarentur, hoc facere, [*& Lacedæmoniis multam irrogare,*] & [*Lacedæmonij promittebant se*] nulla arma in posterum ipsis illaturos. Elei verò in eadem sententia perstabant, dicentes se nunquam, adductum iri, vt sibi nullam iniuriam [*à Lacedæmoniis*] factam esse crederent. Sed si [*Lacedæmonij*] Lepreum sibi restituere vellent, [*dicebant se ipsis*] suam multæ partem remissuros, & [*partem*] quæ Deo deberetur, se pro ipsis persoluturos. Sed cùm [*Lacedæmonij Eleos*] audire, [*moremq; ipsis gerere*] nollent, [*Elei*] rursus hæc postularunt, D vt Lepreum quidem, si nollent, non restituerent, verùm ascenderent ad Iouis Olympij aram quandoquidem templo vti exoptarent, vt coram Græcis iurarent se multam in posterum persoluturos. Sed cùm [*Lacedæmonij*] ne ista quidem [*facere*] vellent, Lacedæmonij quidem à templo, sacrificiis, & certaminibus prohibiti fuerunt, domique sacrificium fecerunt: cæteri verò Græci, præter Lepreatas [*certamina*] spectauerunt. Elei tamen veriti ne [*Lacedæmonij*] per vim sacrificium facerent, cum iuuentute armata excubias egerunt. Ad ipsos autem venerunt, & Argiui, & Mantinæi ex vtrisque mille, & Atheniensium equites, qui dierum festorum celebrationem Argis præstolabantur. Nam omnem illius cœtus frequentiam ingens timor inuaserat.

---

[1] Μὴ δικαίως σφῶν καταδεδικάσθαι] ἤγουν, καταδικάσαι τοὺς Ἠλείους εἰς τὸ Λέπρεον. *[2] Ἐπαγγέλλουσιν] ἀντὶ τοῦ ἐπήγγειλαν, ἤγουν ἐπαγγεῖλαι ἔφασαν. ἢ οὕτω τὸ τοῦ ἐπαγγέλλειν ἔθος δηλοῦται. ÆP. [3] Καὶ ἡσυχαζόντων σφῶν] τῶν Ἠλείων. [4] Καὶ οὐ προσδεχομένων] πόλεμον δηλονότι. [5] Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον] ἀντὶ τοῦ ἀντέλεγον. ἐκ διαδοχῆς ἀπεκρίνοντο. [6] Καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται] ὀφείλεται. [7] Ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [8] Αὖθις τάδε ἠξίουν] οἱ Ἠλεῖοι. [9] Ἀπομόσαι ἐναντίον] κυρῶσαι δι' ὅρκου ἐνώπιον. [10] Ἐθεώρουν] τῆς θεωρίας μετεῖχον. [11] Μὴ βίᾳ θύσωσιν] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [12] Ἦλθον δὲ αὐτοῖς] τοῖς Ἠλείοις. [13] Χίλιοι ἑκατέρων] τουτέστι δισχίλιοι. [14] Ὑπέμενον τὴν ἑορτὴν] προσεδέχοντο τὴν ἑορτὴν τῶν Ὀλυμπίων.

ne Lacedæmonij armati [eò] venirēt, præsertim posteaquā Lichas Arcesilai [*filius*] Lacedæmonius virgis à lictoribus in stadio cæsus fuerat, quòd cùm ipsius bigæ vicissent, & per præconis vocem pronunciatum fuisset publicas Bœotorum [*bigas vicisse,*] quòd [*Lacedæmoniis*] interdictū fuisset certaminibus, [*ipse*] in stadium progressus, aurigam coronasset, cupiens indicare currum illum suum fuisse. Quamobrem multo magis omnes tunc timuerunt, & aliquid noui fore videbatur. Lacedæmonij tamen quieuerunt, atque illa dierum festorum celebratio sic ipsis præteriit. Post Olympia autem Argiui, eorumque socij Corinthum iuerunt, Corinthios oraturi, vt ad se transirent, [*secumq; fœdus facerent.*] Aderant autem & Lacedęmoniorū legati. & quamuis multi sermones habiti fuissent, ad extremum tamen nihil peractū est: sed facto terræmotu in suam quique vrbem discesserunt, atque hæc æstas excessit. Ineunte autem hyeme Heracleotæ, qui sunt in agro Trachinio, cū Ænianibus, & Dolopibus, & Meliensibus, & nōnullis Thessalis prœlium commiserūt. Nam hæ gentes, quæ huic [*Heracleotarum*] vrbi finitimę erant, ei hostes erāt. Hæc enim vrbs non aduersus vllum alium, quàm istarū [*gentiū*] agrum condita fuerat, [*vt ipsæ credebant.*] Et simul atque condi cœpta est, statim ei aduersari cœperunt, eam pro viribus atterentes, & tunc Heracleotas prœlio superarūt, & Xenares Lacedæmonius ipsorum dux, [*in eo*] cecidit, & [*multi*] alij Heracleotæ perierunt. atq; illa hyems exiit, & duodecimus huius belli annus excessit. Insequentis autem æstatis initio statim, Heracleam, quòd post prœlium grauiter infestaretur, Bœoti [*in fidem suā*] receperunt, & Hegesippidam Lacedęmonium, vt perperam res illas administrantem expulerunt. Hanc autem vrbem [*in fidem suam*] receperunt, veriti ne, Lacedęmoniis Peloponnesi tumultu turbatis, [*ac impeditis,*] Atheniēses [*eam*] occuparent. Lacedęmonij tamen ipsis erant irati. Eadem æstate Alcibiades Cliniæ [*filius,*] Atheniēsium dux, Argiuis, ac sociis [*eum*] adiuuantibus, in Peloponnesum profectus cū paucis grauis armaturæ militibus Atheniensibus, & sagittariis,

A μὴ ξὺν ὅπλοις ἔλθωσιν οἱ λακεδαιμόνιοι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ καὶ Λείχας ὁ Ἀρκεσιλάου λακεδαιμόνιος ἐν τῷ * [1] ἀγῶνι ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων πληγὰς ἔλαβεν, ὅτι νικῶντος [2] τοῦ ἑαυτοῦ ζεύγους, καὶ ἀνακηρυχθέντος βοιωτῶν δημοσίου [3] κατὰ τὴν οὐκ ἐξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως, προσελθὼν ἐς τὸν ἀγῶνα, ἀνέδησε τὸν ἡνίοχον, βουλόμενος δηλῶσαι ὅτι ἑαυτοῦ ἦν τὸ ἅρμα. ὥστε πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπεφόβηντο πάντες, καὶ ἐδόκει τι νέον ἔσεσθαι. οἱ μέντοι λακεδαιμόνιοι ἡσύχασάν τε,

B [4] καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθεν. ἐς δὲ κόρινθον μετὰ τὰ ὀλύμπια ἀργεῖοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀφίκοντο, δεησόμενοι αὐτῶν παρὰ σφᾶς ἐλθεῖν. καὶ λακεδαιμονίων πρέσβεις ἔτυχον παρόντες· καὶ πολλῶν λόγων γιγνομένων, τέλος οὐδὲν ἐπεράχθη, ἀλλὰ σεισμοῦ γενομένου, διελύθησαν ἕκαστοι ἐπ' οἴκου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἡρακλεώταις τοῖς ἐν τραχῖνι μάχη ἐγένετο πρὸς αἰνιᾶνας, καὶ δόλοπας, καὶ μηλιέας, καὶ θεσσαλῶν τινάς.

C προσοικοῦντα γὰρ τὰ ἔθνη ταύτῃ * [5] τῇ πόλει πολέμια ἦν. [6] οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλῃ τινὶ γῇ ἢ τῇ τούτων [7] τὸ χωρίον ἐτειχίσθη· καὶ εὐθύς τε καθισταμένῃ τῇ πόλει ἠναντιοῦντο, ἐς ὅσον ἐδύναντο φθείροντες, καὶ τότε τῇ μάχῃ ἐνίκησαν τοὺς ἡρακλεώτας, καὶ Ξενάρης ὁ κνίδιος λακεδαιμόνιος ἄρχων αὐτῶν ἀπέθανε· διεφθάρησαν δὲ καὶ ἄλλοι τῶν ἡρακλεωτῶν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ δωδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου

D θέρους εὐθὺς ἀρχομένου, τὴν ἡράκλειαν, ὡς μετὰ τὴν μάχην κακῶς ἐφθείρετο, βοιωτοὶ παρέλαβον, καὶ Ἡγησιππίδαν τὸν λακεδαιμόνιον, [8] ὡς οὐ καλῶς ἄρχοντα, ἐξέπεμψαν. δείσαντες δέ, παρέλαβον τὸ χωρίον, μὴ λακεδαιμονίων τὰ κατὰ πελοπόννησον θορυβουμένων, ἀθηναῖοι λάβωσι. λακεδαιμόνιοι μέντοι ὠργίζοντο αὐτοῖς. καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, στρατηγὸς ὢν ἀθηναίων, ἀργείων καὶ τῶν ξυμμά-

E χων ξυμπαρόντων, ἐλθὼν ἐς πελοπόννησον μετ' ὀλίγων ἀθηναίων ὁπλιτῶν, καὶ τοξοτῶν,

* π. Ξενάρης λακεδαιμόνιος. F. P.

---

* [1] Ἀγῶνι] νῦν ἀγῶν σημαίνει αὐτὸν τοῦ ἀγῶνος τόπον, ἤγουν τὸν τόπον, ἐν ᾧ οἱ ἀγῶνες ἐποιοῦντο. τοῦτο δὲ καὶ στάδιον συνωνύμως καλεῖται. Æ. P. [2] Τοῦ ἑαυτοῦ ζεύγους] τοῦ ἅρματος. [3] Κατὰ τὴν οὐκ ἐξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως] διὰ τὸ μὴ ἐξεῖναι λακεδαιμονίοις ἀγωνίζεσθαι. [4] Καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθε] τοῖς λακεδαιμονίοις οὕτω παρῆλθεν. * [5] Τῇ πόλει] τῇ ἡρακλείᾳ, ἐν ᾗ ἦσαν οἱ ἡρακλεῶται. Æ. P. [6] Οὐ γὰρ ἐπ' ἄλλῃ τινὶ γῇ] αἰτία τοῦ, οὐκ ἐπὶ βλάβῃ ἄλλης τινὸς γῆς. [7] Τὸ χωρίον] ἡ ἡράκλεια. [8] Ὡς οὐ καλῶς ἄρχοντα ἐξέπεμψαν] ἐξεδίωξαν οἱ βοιωτοί.

[1] καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων, [2] καὶ παραλαβών, [3] τά τε ἄλλα ξυγκαθίστη περὶ τὴν ξυμμαχίαν, διαπορευόμενος πελοπόννησον τῇ στρατιᾷ, καὶ πατρέας τε τείχη καθεῖναι ἔπεισεν ἐς θάλασσαν, καὶ αὐτὸς ἕτερον διενοεῖτο τειχίσαι ἐπὶ τῷ ῥίῳ τῷ ἀχαϊκῷ. κορίνθιοι δὲ καὶ σικυώνιοι, καὶ οἷς ἦν ἐν βλάβῃ τειχισθὲν, [4] βοηθήσαντες διεκώλυσαν. Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους ἐπιδαυρίοις καὶ ἀργείοις πόλεμος ἐγένετο, προφάσει μὲν, περὶ τοῦ θύματος τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Πυθέως, ὃ δέον ἀπαγαγεῖν, οὐκ ἀπέπεμπον ὑπὲρ ″ βοταμίων ἐπιδαύριοι. κυριώτατοι δὲ τοῦ ἱεροῦ ἦσαν ἀργεῖοι. ἐδόκει δὲ, [5] καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας, τὴν ἐπίδαυρον τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ καὶ τοῖς ἀργείοις προσλαβεῖν, ἢν δύνωνται, τῆς τε κορίνθου ἕνεκα ἡσυχίας, καὶ ἐκ τῆς αἰγίνης [6] βραχυτέραν ἔσεσθαι τὴν βοήθειαν, ἢ σκύλλαιον περιπλεῖν τοῖς ἀθηναίοις. παρεσκευάζοντο οὖν οἱ ἀργεῖοι, ὡς αὐτοὶ ἐς τὴν ἐπίδαυρον διὰ τοῦ θύματος τὴν ἐσπραξιν ἐσβαλοῦντες. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ λακεδαιμόνιοι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους πανδημεὶ ἐς λεῦκτρα τῆς ἑαυτῶν μεθορίας, πρὸς τὸ λύκαιον, Ἄγιδος τοῦ Ἀρχιδάμου βασιλέως ἡγουμένου. ᾔδει δὲ οὐδεὶς ὅποι στρατεύουσιν, [7] οὐδὲ αἱ πόλεις ἐξ ὧν ἐπέμφθησαν. ὡς δ᾽ αὐτοῖς τὰ διαβατήρια θυομένοις [8] οὐ προυχώρει, αὐτοί τε ἀπῆλθον ἐπ᾽ οἴκου, καὶ τοῖς ξυμμάχοις περιήγγειλαν [9] μετὰ τὸν μέλλοντα ([10] * [11] καρνεῖος δ᾽ ἦν μήν) [12] ἱερομηνία δωριεῦσι παρασκευάζεσθαι, ὡς στρατευσομένους. ἀργεῖοι δ᾽ ἀναχωρησάντων αὐτῶν, τοῦ πρὸ τοῦ καρνείου μηνὸς ἐξελθόντες τετράδι φθίνοντος, [13] καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην, πάντα τὸν χρόνον ἐσέβαλον ἐς τὴν ἐπιδαυρίαν, καὶ ἐδῄουν.

γρ᾽ παραποταμίων

A & ſociis, quos illinc aſſumpſerat, tùm alia, quæ ad ſocietatem pertinebant, cõſtituit, per mediam Peloponneſum cum copiis iter faciens, tum etiam Patrenſibus perſuaſit, vt muros ad mare vſque perducerent, & ipſe alteros Rhium Achaicum verſus extruere in animo habebat. Sed Corinthij, & Sicyonij, & [*alij,*] quibus [*hi muri*] extructi damnum daturi erant, [*illuc*] accurrentes impediuerunt, [*ne Alcibiades hos extrueret.*] Eadem æſtate bellum inter Epidaurios, & Argiuos geſtum eſt, prætextu quidē hoſtiæ, quam ad Apollinem Pythium Epidauri paſcuorum nomine adducere debuerant, nec tamē miſerant. B Ipſum autem templum erat potiſſimùm in Argiuorum poteſtate. Sed vel ſine iſta [*ſpecioſa*] cauſa Alcibiades, & Argiui Epidaurum, ſi poſſent, occupare ſtatuerant, tum vt Corinthus eſſet pacata, [*neq; quicquam aduerſus ipſos moueret, quod ipſorum res turbaret:*] tum etiam quòd Athenienſes auxilium ex Ægina [*Argiuis*] itinere compendioſiore latum iri [*putarent,*] quàm ſi Scyllæum circumuecti ſuppetias illis ferrent. C Argiui igitur ſe præparabant ad irruptionem in Epidaurum faciendam, vt ipſimet hoſtiam exigerent. Per eadem autē tempora Lacedæmonij quoq; cum frequentibus copiis, quas ex omnibus [*agri Laconici*] populis collegerant, ad leuctra in agri ſui confiniis ſita, ad Lycæum, duce Agide Archidami [*filio,*] Rege ſuo, profecti ſunt. Nullus autē ſciebat quónam illi proficiſcerentur. Imò ne ipſæ quidem ciuitates, vnde [*milites*] emiſſi fuerãt. Sed cùm pro tranſitu ſacrificia facientes, litare nõ potuiſſent, D cùm ipſi domum redierunt, tum etiam per nuncios circummiſſos ſociis edixerunt, vt poſt inſequentem mēſem (Iulius autem erat, [*quem Lacedæmonij ſignificabant,*] in quo ſtata ſacra, apud Dorienſes celebrantur) ſe præpararent vt ad militiam profecturi. Illis autem domum reuerſis, Argiui, [*Iunij*] exeuntis quarto die ante Calen. mēſis Iulij, [*ex ſuis finibus*] egreſſi, quamuis illos dies feſtos agerent, tamen per totũ illud tempus in agrum Epidaurium irruperunt, eumq; vaſtarũt.

---

[1] Καὶ τῶν αὐτόθεν] ἀπὸ πελοποννήσου. [2] Καὶ παραλαβὼν] τινὰς δηλονότι. [3] Τά τε ἄλλα ξυγκαθίστη] βεβαιοτέρους ἐποίει. [4] Βοηθήσαντες διεκώλυσαν] μετὰ βοηθείας δραμόντες. [5] Καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας] ταύτης δηλονότι. [6] Βραχυτέραν ἔσεσθαι] διὰ βραχέος διαστήματος. [7] Οὐδὲ αἱ πόλεις] αἱ λακωνικαί. [8] Οὐ προυχώρει] ἤγουν, οὐ καλὰ ἐφαίνετο. [9] Μετὰ τὸν μέλλοντα] μῆνα δηλονότι. [10] Καρνεῖος δ᾽ ἦν μὴν] τοῦ γὰρ καρνείου πολλὰς ἔχοντος ἱερὰς ἡμέρας, ἢ καὶ πάσας ἱερὰς μᾶλλον, οὐκ ἐστρατεύοντο. * [11] Καρνεῖος] οὕτω κατά τινας ὁ Μάϊος καλεῖται. ἀλλὰ βέλτιον εἰ τὸν Ἰούλιον, ὡς οἱ Ῥωμαῖοι καλοῦσι, νοεῖσθαι λέξεις, ὃς καὶ ὑπὸ τῶν Συρακουσίων οὕτως ὠνομάζετο, καὶ τὰ ἱερὰ, κάρνεια. τότε δὲ ἦν θέρος, ὡς ἐκ τοῦ ἄνω δῆλον. ὁ δὲ Μάϊος ἐν τῷ ἦρι μᾶλλον τίθεται, καὶ τελευταῖος τοῦ ἦρος μὴν νομίζεται. πρὸς δὲ τούτοις, τὰ τοῦ ξυγγραφέως οὕτως ἐπιτηδειότερον τάχα γραφείη. (καρνεῖος δ᾽ ἦν μὴν ἱερομηνία δωριεῦσι) παρασκευάζεσθαι. ἤγουν, ἐν δὲ τούτῳ τῷ μηνὶ ἱερομηνία τοῖς δωριεῦσιν ἦσαν, εἴτε, ὑπὸ τῶν δωριέων ἐπελοῦντο. ὁ δὲ νοῦς οὗτος· μετὰ τὸν μέλλοντα μῆνα, τουτέστι μετὰ τὸν καρνεῖον μῆνα, ὃς ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων ἐσημαίνετο, ἐν ᾧ ἱερομηνία παρὰ δωριεῦσιν ἐπελοῦντο. τίς ἦν ὁ μέλλων μήν; ὁ καρνεῖος. *ΑΕ. Ρ.* [12] Ἱερομηνία] ἡ ἑορτώδης ἡμέρα. [13] Καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην] ἐπιτηροῦντες. καιροφυλακοῦντες. ἔνιοι δὲ, ἑορτάζοντες διὰ παντὸς τὴν ἡμέραν ταύτην, τότε ἀπροσδοκήτως τοῖς ἐπιδαυρίοις ἐπέπεσον.

Epidaurij

Epidaurij verò ſociorum auxilium implorabant. Horum verò nonnulli quidē hunc menſem cauſabantur, [*dicebant ſibi per eum menſem, qui Apollini ſacer eſſet, ad militiam ire nefas eſſe.*] nonnulli verò, vel ad ipſa agri Epidaurij confinia profecti, quieuerunt, [*& à prælio abſtinuerunt.*] Dum autem Argiui in agro Epidaurio eſſent, legationes ex [*ſociis*] ciuitatibus ab Athenienſibus excitæ Mantineam venerunt. Et cùm in colloquium ventum eſſet, Ephamidas Corinthius verba cum factis congruere negauit. Nam ipſos quidem de pace acturos, [*Mantineam conueniſſe, & ibi*] conſediſſe: Epidaurios verò, eorumque ſocios, & Argiuos armatos caſtra oppoſita habere. Primùm igitur exercitus, qui ab vtriſque miſſi fuerant, dimittendos, atque ita demum de pace verba rurſus facienda [*cenſebat.*] His autem verbis adducti [*Athenienſium legati,*] abierūt, & Argiuos ex agro Epidaurio abduxerunt. Poſtea verò, cùm in eundem locum [*rurſus*] conueniſſent, ne ſic quidem quicquam communiter trāſigere potuerunt: ſed Argiui rurſus in agrum Epidaurium irruperunt eumq; vaſtarunt. Lacedæmonij quoque cū ſuis copiis aduerſus Caryas profecti ſunt. Sed cùm ne hîc quidem ſacrificia pro tranſitu facientes litare potuiſſent, domum redierunt. Argiui verò tertia ferè agri Epidaurij parte vaſtata, domum reuerterunt. Ipſis autem mille grauis armaturæ milites Athenienſes, duce Alcibiade auxilium tulerant, cùm Lacedæmonios cum copiis ex ſuis finibus egreſſos audiſſent: ſed cùm ipſorum opera non amplius opus eſſet, abierunt. Atque hæc æſtas ita exacta eſt. Sequentis hyemis initio Lacedæmonij clàm Athenienſibus præſidium trecentorū militum, & Ageſippidam [*ipſorum*] ducem, mari Epidaurum immiſerunt. Argiui verò ad Athenienſes profecti, cum ipſis expoſtularunt, quòd, cùm in fœderibus ſcriptum eſſet, vt nulli [*de ſociis*] hoſtes per [*agrum*] ſuum trāſire ſinerent, [*ipſi tamen Lacedæmonios*] per [*ſuum*] mare tranſire permiſiſſent. Et niſi ipſi quoq; Meſſenios, & ſeruitia aduerſus Lacedæmonios Pylum reduxiſſent ſe [*ab ipſis*] iniuria affectum iri [*dicebant.*]

A Ἐπιδαύριοι δὲ [1] τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο· [2] ὧν τινὲς, οἱ μὲν, [3] τὸν μῆνα προὐφασίσαντο, οἱ δὲ, καὶ ἐς μεθορίαν τῆς Ἐπιδαυρίας ἐλθόντες, ἡσύχαζον. καὶ καθ' ὃν χρόνον ἐν τῇ Ἐπιδαύρῳ Ἀργεῖοι ἦσαν, ἐς Μαντίνειαν πρεσβεῖαι ἀπὸ τῶν πόλεων ξυνῆλθον, Ἀθηναίων παρακαλεσάντων. καὶ γιγνομένων λόγων, Ἐφαμίδας ὁ Κορίνθιος οὐκ ἔφη τοὺς λόγους [4] τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν. σφεῖς μὲν γὰρ περὶ εἰρήνης ξυγκαθῆσθαι, τοὺς δ' Ἐπιδαυρίους, καὶ τοὺς ξυμμά-B χους, καὶ τοὺς Ἀργείους μεθ' ὅπλων ἀντιτετάχθαι. διαλῦσαι οὖν πρῶτον χρῆναι ἀφ' ἑκατέρων * [5] ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα, καὶ οὕτω πάλιν λέγειν περὶ τῆς εἰρήνης. [6] καὶ πεισθέντες ᾤχοντο, καὶ τοὺς Ἀργείους ἀπήγαγον ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας. ὕστερον δὲ [7] ἐς τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες, οὐδ' ὡς ἐδυνήθησαν ξυμβῆναι, ἀλλ' οἱ Ἀργεῖοι πάλιν ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν ἐσέβαλον, καὶ ἐδῄουν. ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Καρύας· καὶ ὡς οὐδ' ἐνταῦθα [8] τὰ διαβατή-C ρια αὐτοῖς ἐγένετο, ἐπανεχώρησαν. Ἀργεῖοι δὲ, τεμόντες τῆς Ἐπιδαυρίας ὡς τὸ τρίτον μέρος, ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου, καὶ Ἀθηναίων αὐτοῖς χίλιοι [9] ἐβοήθησαν ὁπλῖται, καὶ Ἀλκιβιάδης στρατηγός. πυθόμενοι δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξεστρατεῦσθαι, καὶ ὡς οὐδὲν ἔτι αὐτῶν ἔδει, ἀπῆλθον. καὶ τὸ θέρος οὕτω διῆλθε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, Λακεδαιμόνιοι λαθόντες Ἀθηναίους, φρουρούς τε τριακοσίους, καὶ Ἀγησιππίδαν ἄρχοντα κατὰ θά-D λασσαν [10] ἐς Ἐπίδαυρον ἐσέπεμψαν. Ἀργεῖοι δ' ἐλθόντες παρ' Ἀθηναίους, ἐπεκάλουν ὅτι γεγραμμένον ἐν ταῖς σπονδαῖς, διὰ τῆς ἑαυτῶν ἑκάστους μὴ ἐᾶν πολεμίους διιέναι, [11] ἐάσειαν κατὰ θάλασσαν παραπλεῦσαι· [12] καὶ εἰ μὴ κἀκεῖνοι ἐς Πύλον κομιοῦσιν ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς Μεσσηνίους καὶ εἵλωτας, [13] ἀδικήσεσθαι αὐτοί.

γρ. προφασισάντες

* γρ. Εὐφαμίδας. F. P.

γρ. ὁμιλεῖν

* στρατηγός, πυθόμενοι τοὺς λακ. F. P.

---

[1] Τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο] εἰς βοήθειαν δηλονότι. [2] Ὧν τινὲς, οἱ μὲν] ἀφ' ὧν. [3] Τὸν μῆνα προὐφασίσαντο] τὸ μὴ ἐξελθεῖν δηλονότι. αἰτίαν τοῦτο λέγοντες εἶναι ἱερομηνίαν. [4] Τοῖς ἔργοις ὁμιλεῖν] γράφεται ὁμολογεῖν. * [5] Ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα] ὁ νοῦς οὗτος. ἔφη χρῆναι ἄνδρας ἀφ' ἑκατέρων ἐλθόντας ἐς τὰ στρατόπεδα, διαλῦσαι αὐτά. ἢ, ἔφη χρῆναι διαλῦσαι τοὺς ἀφ' ἑκατέρων ἐλθόντας, τὰ στρατόπεδα λέγω. τοῦτο δὲ ἔσται προσθήκη σαφηνείας, καὶ ἐξηγήσεως χάριν. ἢ γραπτέον, τὰ ἀφ' ἑκατέρων ἐλθόντα στρατόπεδα. Æ. P. [6] Καὶ πεισθέντες ᾤχοντο] οἱ πρέσβεις δηλονότι. [7] Ἐς τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες] ἑνωθέντες. [8] Τὰ διαβατήρια αὐτοῖς ἐγένετο] καλὰ δηλονότι. [9] Ἐβοήθησαν] μετὰ βοηθείας ἦλθον. [10] Ἐς Ἐπίδαυρον ἐσέπεμψαν] εἰσέβαλον πέμψαντες. [11] Ἐάσειαν κατὰ θάλασσαν] οἱ Ἀθηναῖοι. [12] Καὶ εἰ μὴ κἀκεῖνοι ἐς Πύλον] οἱ Ἀργεῖοι τοῖς Ἀθηναίοις ἔλεγον ὅτι ἐὰν μὴ εἰσαγάγωσι πάλιν ἐς Πύλον τοὺς εἵλωτας καὶ Μεσσηνίους, οὓς ἐξήγαγον ἐκ Πύλου διὰ τὰς πρὸς Μεσσηνίους συνθήκας, ἀδικήσεσθαι αὐτοὶ οἱ Ἀργεῖοι. ἔνιοι δὲ, αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἤκουσαν. [13] Ἀδικήσεσθαι αὐτοί] ἤγουν ἀδικηθήσεσθαι οἱ Ἀργεῖοι.

Ἀθηναῖοι δὲ, Ἀλκιβιάδου πείσαντος, [1] τῇ μὲν A Λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν ὅτι οὐκ ἐνέμειναν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς ὅρκοις, ἐς δὲ Πύλον ἐκόμισαν τοὺς ἐκ Κρανίων [2] εἵλωτας λῄζεσθαι· [3] τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον. τοῦ δὲ χειμῶνος τούτου, πολεμούντων Ἀργείων καὶ Ἐπιδαυρίων, μάχη μὲν [4] οὐδεμία ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς, [5] ἐνέδραι δὲ καὶ καταδρομαὶ, ἐν αἷς ὡς τύχοιεν ἑκατέρων τινὲς διεφθείροντο. καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς ἔαρ ἤδη, κλίμακας ἔχοντες οἱ Ἀργεῖοι ἦλθον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαυρον, [6] ὡς B ἐρήμου οὔσης διὰ τὸν πόλεμον, βίᾳ αἱρήσοντες· καὶ ἄπρακτοι ἀπῆλθον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ τρίτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους μεσοῦντος Λακεδαιμόνιοι, ὡς αὐτοῖς οἵ τε Ἐπιδαύριοι ξύμμαχοι ὄντες ἐταλαιπώρουν, [7] καὶ τἆλλα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, [8] τὰ μὲν ἀφειστήκει, [9] τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε· νομίσαντες, εἰ μὴ προκαταλήψονται ἐν τάχει, [10] ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτὰ, ἐστράτευον αὐτοὶ καὶ οἱ εἵλω- C τες πανδημεὶ ἐπ' Ἄργος. ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. ξυνεστράτευον δ' αὐτοῖς Τεγεᾶταί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι Ἀρκάδων Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἦσαν. οἱ δ' ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου ξύμμαχοι, [11] καὶ οἱ ἔξωθεν, ἐς Φλιοῦντα ξυνελέγοντο· Βοιωτοὶ μὲν, πεντακισχίλιοι ὁπλῖται, καὶ τοσοῦτοι ψιλοὶ, καὶ ἱππῆς πεντακόσιοι, καὶ ἅμιπποι ἴσοι· Κορίνθιοι δὲ, δισχίλιοι ὁπλῖται· οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ἕκαστοι. Φλιάσιοι δὲ, παν- D στρατιᾷ, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων ἦν ὁ στράτευμα. [12] Ἀργεῖοι δὲ, προαισθόμενοι τότε πρῶτον τὴν παρασκευὴν τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸν Φλιοῦντα βουλόμενοι τοῖς ἄλλοις προσμίξαι [13] ἐχώρουν, τότε δὴ ἐξεστράτευσαν καὶ αὐτοί. [14] ἐβοήθησαν δ' αὐτοῖς

γρ. ἅμιπποι

A Athenienſes verò autore Alcibiade, cippo quidem Laconico ſubſcripſerunt, Lacedæmonios [*in fœderis conditionibus non perſtitiſſe: ſed*] fœdus violaſſe: Pylum verò è Craniis ſeruitia [*Lacedæmoniorum*] reduxerunt, vt latrocinarentur. cæteris verò in rebus quieuerũt, [*& ab armis abſtinuerunt.*] Per hanc autem hyemem, quamuis Argiui, & Epidaurij bellum [*inter ſe*] gererent, tamen nullum quidem prœlium acie palàm inſtructa commiſſum eſt: ſed inſidiæ, & incurſiones [*tantùm*] factæ ſunt, in quibus, prout caſus tulit, ex vtriſque nonnulli B ceciderunt. atque extrema hyeme, & ad ver iam accedẽte, Argiui cum ſcalis, quas ſumpſerunt, aduerſus Epidaurum iuerunt, vt propter bellum defenſoribus denudatam expugnaturi. Sed infecto negotio diſceſſerunt. Et hyems, illa exiit, & decimus tertius huius belli annus exceſſit. Inſequẽte æſtate iam media Lacedæmonij, cũ Epidaurij ipſorum ſocij grauiter vexarentur, & aliæ Peloponneſi [*ciuitates,*] partim quidem, [*ab ipſis iam*] defeciſſent, partim verò, laborarent, exiſtimantes niſi celeri- C ter [*ipſas*] præoccuparẽt, ipſas vlterius progreſſuras eſſe, [*& plures præterea defectionem facturas,*] cùm ipſi, tũ ipſorum ſeruitia cum maximis copiis ex omni ſuæ ditionis populo collectis aduerſus Argos iuerũt. Illis autem præerat Agis Archidami [*filius*] Lacedæmoniorum Rex. Cum ipſis autem ad hanc militiam profecti ſunt Tegeatæ, & alij Arcades, quotquot erant Lacedæmoniorum ſocij. Nam cæteri ſocij, qui in Peloponneſo, & extra [*Peloponneſum*] erant, ad Phliuntem cogebantur. Bœotorũ qui- D dem, quinq; millia grauis armaturæ militum, & totidẽ leuis armaturæ, & quingenti equites, & totidem alij, quorum tanta erat exercitatione celeritas, vt iubis equorum ſubleuati, curſum illorum adæquarẽt. Corinthiorũ verò, duo grauis armaturæ millia. cæterorũ verò, pro cuiuſq; copia, viribusq; numerus erat. Sed Phliaſij cũ omnibus ſuis copiis [*ad hanc expeditionẽ iuerunt,*] q; [*ſociorum*] exercitus in ipſorũ [*agro*] eſſet. Argiui autem, cùm tũc primùm Lacedæmoniorũ apparatum preſenſiſſent, & poſteaquã [*Lacedæmonij*] Phliuntem iuerunt, vt cũ aliis ſe coniungerent, tũc demum & ipſi cũ exercitu prodierunt. Ipſis autẽ auxilium tulerunt

[1] Τῇ μὲν Λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν] ἣν ἔστησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἔχουσαν τὰς Λακωνικὰς σπονδάς. [2] Εἵλωτας λῄζεσθαι] ὥστε λῄζεσθαι. [3] Τὰ δ' ἄλλα] ἤγουν κατὰ τὰ ἄλλα. [4] Οὐδεμία ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς] ἤγουν, ἐκ φανερᾶς παρατάξεως. [5] Ἐνέδραι δὲ καὶ καταδρομαὶ] λεληθυῖαι ἐπιθέσεις. [6] Ὡς ἐρήμου οὔσης διὰ τὸν πόλεμον] συμμαχίας δηλονότι. [7] Καὶ τἆλλα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ] ἔθνη δηλονότι. [8] Τὰ μὲν ἀφειστήκει] τῶν Λακεδαιμονίων δηλονότι. τουτέστιν, ἤλις καὶ μαντίνεια. [9] Τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχεν] ἤγουν ἐστασίαζον. τουτέστιν, ἡ κόρινθος.

[10] Ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτὰ] ἤγουν κακόν. [11] Καὶ οἱ ἔξωθεν] Πελοποννήσου δηλονότι. [12] Ἀργεῖοι δὲ, προαισθόμενοι τότε πρῶτον] Ἀργεῖοι, προαισθόμενοι τὴν τε πρώτην τῶν Λακεδαιμονίων παρασκευὴν, καὶ αὖθις προσχωροῦντας τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπὶ Φλιοῦντος, ὑπὲρ τοῦ τοῖς ἰδίοις συμμῖξαι συμμαχίαν, τότε καὶ αὐτοὶ ἐστράτευσαν. ἔνιοι δὲ τὸ τότε πρῶτον, ᾠήθησαν σημαίνειν ἐν τῷ τότε καιρῷ. [13] Ἐχώρουν] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [14] Ἐβοήθησαν δ' αὐτοῖς] τοῖς Ἀργείοις.

&Man-

& Mantinei cum suis sociis, & Eleorum tria grauis armaturæ millia. Et progressi Lacedæmoniis ad Methydrium Arcadiæ [*oppidum*] occurrunt. Et vtriq; collem occupāt. Et Argiui quidem ad prœlium cum Lacedæmoniis vt sociorum auxilio nudatis committendum sese præparabant. Sed Agis castris noctu motis, idq; clàm [*Argiuis,*] Phliuntem ad alios socios contendit. Quod cùm Argiui cognouissent, primo diluculo statim abierūt, primùm quidem Argos, deinde verò ad illam viam, quæ ad Nemeam ducit, quâ Lacedæmonios cum sociis descensuros expectabant. Sed Agis non conuertit se ad illud iter, quâ [*illi ipsum transiturum*] expectabāt: at re Lacedæmoniis, & Arcadibus, & Epidauriis denuntiata, aliud asperum iniuit, & in Argiuorum planitiem descendit. Et Corinthij, & Pellenenses, & Phliasij alia ardua [*via*] iter fecerunt. Bœotis verò, & Megarensibus, & Sicyoniis præceptū fuerat, vt via, quæ ducit ad Nemeam, descenderent, vbi consederant Argiui, vt, si Argiui cōtra ipsos [*Lacedæmonios*] in planitiem ad vim arcendam venirent, ipsi equis vterentur eos à tergo insequentes. Atque Agis quidem acie sic instructa, & irruptione in planitiem facta, Saminthum, & alia [*illius agri loca*] vastabat. Argiui verò hac re cognita, cùm dies iam illuxisset, ex Nemea ad opem [*agro suo*] ferendam venerunt, & cùm in Phliasiorum, & Corinthiorum exercitum incidissent, paucos quidem ex Phliasiis interfecerunt: ipsi verò non multo plures ex suis à Corinthiis cæsos amiserunt. Et Bœoti, & Megarenses, & Sicyonij, vt pręceptum fuerat, ad Nemeam perrexerunt, nec Argiuos amplius [*illic*] inuenerunt: sed [*Argiui*] cùm [*in planitiem*] descendissent, & res suas vastari animaduertissent, ad pugnam sese præparabant. Vicissim verò & Lacedæmonij aciem aduersus illos instruebāt. Cæterùm Argiui vndique circumuenti erant: nam à planitiei quidem parte, Lacedæmonij, eorumq; socij [*ipsos*] ab vrbe prohibebant. Ex locis verò superioribus, Corinthij, & Phliasij, & Pellenenses: ab illa verò parte, quæ Nemeam spectabat, Bœoti, & Sicyonij, & Megarenses. Ipsis verò [*Argiuis*] nulli equites præstò erant: soli nanque ex sociis Athenienses nondum aduenerant. Argiuorum autem, & sociorum [*reliquus*] exercitus præsentem rerum statum non adeò periculosum, [*vt reapse erat,*] esse ducebat,

καὶ μαντινῆς, ἔχοντες τοὺς σφετέρους συμμάχους, καὶ ἠλείων τρισχίλιοι ὁπλῖται. καὶ προϊόντες ἀπαντῶσι τοῖς λακεδαιμονίοις ἐν μεθυδρίῳ τῆς ἀρκαδίας. καὶ καταλαμβάνουσιν ἑκάτεροι λόφον· καὶ οἱ μὲν ἀργεῖοι [1] ὡς μεμονωμένοις τοῖς λακεδαιμονίοις παρεσκευάζοντο μάχεσθαι· ὁ δὲ Ἆγις, τῆς νυκτὸς [2] ἀναστήσας τὸν στρατὸν, καὶ λαθὼν, ἐπορεύετο ἐς φλιοῦντα παρὰ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους. καὶ οἱ ἀργεῖοι αἰσθόμενοι, ἅμα ἕῳ ἐχώρουν, πρῶτον μὲν, ἐς ἄργος, ἔπειτα δὲ, ᾗ προσεδέχοντο τοὺς λακεδαιμονίους μετὰ τῶν ξυμμάχων καταβήσεσθαι, τὴν κατὰ νεμέαν ὁδόν. Ἆγις δὲ ταύτην μὲν ἣν προσεδέχοντο οὐκ ἐτράπετο, παραγγείλας δὲ τοῖς λακεδαιμονίοις καὶ ἀρκάσι καὶ ἐπιδαυρίοις, [3] ἄλλην ἐχώρησε χαλεπὴν, καὶ κατέβη ἐς τὸ ἀργείων πεδίον· καὶ κορίνθιοι καὶ πελληνῆς καὶ φλιάσιοι ὄρθιον ἑτέραν ἐπορεύοντο. τοῖς δὲ βοιωτοῖς καὶ μεγαρεῦσι καὶ σικυωνίοις [4] εἴρητο τὴν ἐπὶ νεμέας ὁδὸν καταβαίνειν, ᾗ οἱ ἀργεῖοι ἐκάθηντο, ὅπως εἰ οἱ ἀργεῖοι ἐπὶ σφᾶς ἰόντες εἰς τὸ πεδίον βοηθοῖεν, ἐφεπόμενοι τοῖς ἵπποις χρῷντο. καὶ ὁ μὲν, οὕτω διατάξας, καὶ ἐσβαλὼν ἐς τὸ πεδίον, ἐδῄου σάμινθόν τε καὶ ἄλλα. οἱ δὲ ἀργεῖοι, γνόντες, ἐβοήθουν ἡμέρας ἤδη ἐκ τῆς νεμέας, καὶ περιτυχόντες τῷ φλιασίων καὶ κορινθίων στρατοπέδῳ, τῶν μὲν φλιασίων ὀλίγους ἀπέκτειναν, ὑπὸ δὲ τῶν κορινθίων αὐτοὶ οὐ πολλῷ πλείους διεφθάρησαν. καὶ οἱ βοιωτοὶ καὶ οἱ μεγαρῆς καὶ οἱ σικυώνιοι ἐχώρουν, ὥσπερ εἴρητο αὐτοῖς, ἐπὶ τῆς νεμέας, καὶ τοὺς ἀργείους οὐκέτι κατέλαβον. [5] ἀλλὰ καταβάντες, ὡς ἑώρων τὰ ἑαυτῶν δῃούμενα, [6] ἐς μάχην παρετάσσοντο. ἀντιπαρεσκευάζοντο δὲ καὶ [7] οἱ λακεδαιμόνιοι. ἐν μέσῳ δὲ ἀπειλημμένοι ἦσαν οἱ ἀργεῖοι. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ πεδίου, οἱ λακεδαιμόνιοι εἶργον ἀπὸ [8] τῆς πόλεως, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν· καθύπερθε δὲ, κορίνθιοι καὶ φλιάσιοι καὶ πελληνῆς· τὸ δὲ πρὸς νεμέας, βοιωτοὶ καὶ σικυώνιοι καὶ μεγαρῆς. [9] ἵπποι δὲ αὐτοῖς οὐ παρῆσαν. οὐ γάρ πω οἱ ἀθηναῖοι μόνοι τῶν ξυμμάχων ἧκον. τὸ μὲν οὖν πλῆθος τῶν ἀργείων καὶ τῶν ξυμμάχων οὐχ οὕτω δεινὸν τὸ παρὸν ἐνόμιζον,

γρ. ὄρθριοι

[1] Ὡς μεμονωμένοις] ἐρήμοις συμμάχων. [2] Ἀναστήσας τὸν στρατὸν, καὶ λαθὼν] τοὺς ἀργείους δηλονότι. [3] Ἄλλην ἐχώρησε χαλεπὴν] δύσοδον. [4] Εἴρητο] ὥριστο. [5] Ἀλλὰ καταβάντες] οἱ ἀργεῖοι. [6] Ἐς μάχην παρετάσσοντο] φανερὰν δηλονότι. [7] Οἱ λακεδαιμόνιοι εἶργον] ὥστε μὴ ἔρχεσθαι εἰς τὴν πόλιν. [8] Τῆς πόλεως] τῆς ἄργους. [9] Ἵπποι δὲ αὐτοῖς] ἤγουν τοῖς ἀργείοις.

[1] ἀλλ' ἐν καλῷ ἐδόκει ἡ μάχη ἔσεσθαι, καὶ τοὺς λακεδαιμονίους ἀπειληφέναι ἐν τῇ αὐτῶν τε καὶ πρὸς τῇ πόλει. τῶν δὲ ἀργείων δύο ἄνδρες, Θράσυλλός τε, τῶν πέντε στρατηγῶν εἷς ὤν, καὶ Ἀλκίφρων, [2] πρόξενος λακεδαιμονίων, ἤδη τῶν στρατοπέδων [3] ὅσον οὐ ξυνιόντων, προσελθόντες Ἄγιδι, διελεγέσθην μὴ ποιεῖν μάχην. ἑτοίμους γὰρ εἶναι ἀργείους δίκας δοῦναι καὶ δέξασθαι ἴσας καὶ ὁμοίας, εἴ τι ἐπικαλοῦσιν ἀργείοις λακεδαιμόνιοι, καὶ τὸ λοιπὸν εἰρήνην ἄγειν, σπονδὰς ποιησαμένους. καὶ οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες τῶν ἀργείων, ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ οὐ τοῦ πλήθους κελεύσαντος, εἶπον. καὶ ὁ Ἆγις, δεξάμενος τοὺς λόγους, αὐτὸς, καὶ οὐ μετὰ τῶν πλειόνων, οὐδὲ αὐτὸς βουλευσάμενος, ἀλλ' ἢ ἑνὶ ἀνδρὶ κοινώσας τῶν ἐν τέλει ξυστρατευομένων, σπένδεται τέσσαρας μῆνας, ἐν οἷς ἔδει ἐπιτελέσαι αὐτοὺς τὰ ῥηθέντα. [4] καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν εὐθὺς, οὐδενὶ φράσας τῶν ἄλλων ξυμμάχων. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι [5] εἵποντο μὲν ὡς ἡγεῖτο, διὰ τὸν νόμον, ἐν αἰτίᾳ δ' εἶχον κατ' ἀλλήλους πολλῇ τὸν Ἆγιν, νομίζοντες, [6] ἐν καλῷ παρατυχὸν *[7] σφίσι ξυμβαλεῖν, [8] καὶ πανταχόθεν αὐτῶν ἀποκεκλῃσμένων καὶ ὑπὸ ἱππέων καὶ πεζῶν, οὐδὲν δράσαντες [9] ἄξιον τῆς παρασκευῆς ἀπιέναι. στρατόπεδον γὰρ δὴ τοῦτο κάλλιστον ἑλληνικὸν [10] τῶν μέχρι τοῦδε ξυνῆλθεν. [11] ὤφθη δὲ μάλιστα [12] ἕως ἔτι ἦν ἀθρόον ἐν νεμέᾳ, ἐν ᾧ λακεδαιμόνιοί τε πανστρατιᾷ ἦσαν, καὶ ἀρκάδες, καὶ βοιωτοὶ, καὶ κορίνθιοι, καὶ σικυώνιοι, καὶ πελληνῆς, καὶ φλιάσιοι, καὶ μεγαρῆς· [13] καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ' ἑκάστων, ἀξιόμαχοι δοκοῦντες εἶναι οὐ τῇ ἀργείων μόνον ξυμμαχίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλῃ [14] ἔτι προσγενομένῃ. τὸ μὲν οὖν στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν Ἆγιν, ἀνεχώρουν τε καὶ [15] διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι.

A sed in [*loco*] opportuno, [*ipsisque commodo, recte*] prœlium commissum iri videbatur, & Lacedæmonios in suo [*agro*] & prope [*suam*] vrbem [*à se putabant*] circumuentos. At cùm exercitus iamiam essent concursuri, duo ex Argiuis, Thrasyllus, è quinque ducibus vnus, & Alciphron Lacedæmoniorum hospes, ad Agidem accesserunt, & cum eo sermonem habuerunt, ne prœlium faceret. Argiuos enim, siquid Argiuis Lacedæmonij crimini darent, æquo stare iudicio, pacemque fœderibus ictis in B posterum colere paratos esse [*dixerunt.*] Atque hi quidem Argiui sua sponte, non autem [*Argiui*] populi iussu hæc dixerunt. Cùm autem Agis, ipse [*solus*] has conditiones accepisset, & ne ipse quidem cum pluribus [*de his*] consultasset: sed cum vno tantùm, qui inter illius militiæ socios præturam gerebat, [*has*] communicasset, quatuor mensium fœdus cum ipsis fecit, intra quos oportebat ipsos [*ea*] conficere, quæ dixerant: exercitumque confestim abduxit, nulli cæterorum sociorum [*re*] declarata. Lacedæmonij verò, sociique C [*eum*] quidem propter [*militarem*] legem sequebantur, prout [*ipsos*] ducebat: sed tamen inter se grauiter eū incusabant quòd, cùm ipsis opportunè cecidisset, vt possent [*cum hostibus*] confligere, qui vndique & ab equitatu, & peditatu circumuenti essent, nulla re gesta [*tanto*] apparatu digna, se discedere putarent. Hi enim Grecorum exercitus omnium, qui ad eam vsq; diem extitissent, pulcherrimus conuenerat. maximè autem spectatus fuit, dum adhuc totus in Nemea esset, quo tempore & Lace- D dæmonij cum copiis ex omni suæ ditionis populo coactis aderant, & Arcades, & Bœoti, & Corinthij, & Sicyonij, & Pellenenses, & Phliasij, & Megarenses: atque hi omnes ex singulis [*ciuitatibus*] delecti, qui non solùm Argiuis, eorumque sociis: sed & aliis præterea copiis, quæ se ipsis adiunxissent, virtute pares esse videbantur. Hic igitur exercitus sic Agidi succensens abiit, & singuli domum redierunt, & in suam quique patriam se receperunt.

[1] Ἀλλ' ἐν καλῷ] ἐπὶ συμφέροντι. [2] Πρόξενος] φίλος. [3] Ὅσον οὐ ξυνιόντων] ἤγουν, ὅσον οὐκ ἤδη μελλόντων. [4] Καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν] ἔστρεψεν. [5] Εἵποντο μὲν ὡς ἡγεῖτο] ἤγουν προηγεῖτο. [6] Ἐν καλῷ παρατυχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν] τοῖς ἀργείοις τῆς τύχης δούσης ἐπὶ συμφέροντι συμβαλεῖν. *[7] Σφίσι] τοῖς λακεδαιμονίοις, καὶ τοῖς αὐτῶν ξυμμάχοις. ξυμβαλεῖν δὲ, τοῖς ἀργείοις. αὐτῶν, τῶν ἀργείων. Æ. P. [8] Καὶ πανταχόθεν αὐτῶν] τῶν ἀργείων. [9] Ἄξιον τῆς παρασκευῆς] οὔσης μεγάλης δηλονότι. [10] Τῶν μέχρι τοῦδε ξυνῆλθε] τῶν στρατοπέδων. [11] Ὤφθη δὲ μάλιστα] ἀκριβῶς. [12] Ἕως ἔτι ἦν ἀθρόον ἐν νεμέᾳ] ζητεῖται πῶς τριχῆ διαιρεθέντες οἱ τῶν πελοποννησίων στρατεύματος εἰς φλιοῦντα, καὶ ἑνὸς μόνου μέρους τὴν ἐπὶ νεμέαν ἰόντος, τῶν δὲ δύο ἄλλων δὴ ἄλλαις χρησαμένων ὁδοῖς, καὶ οὐδαμοῦ συμμιξάντων, ἔφη ἀθρόους αὐτοὺς ὦφθαι περὶ νεμέαν. μήποτε δὲ μετὰ τὰς σπονδὰς ἀναχωροῦντα τὰ τρία μέρη ὀπίσω ἐπὶ φλιοῦντα, ἐν νεμέᾳ πάντα ἐγένετο. εὔπορος γὰρ ἤδη ἡ ὁδός· καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἀργεῖοι ἐγγύθεν πάντας ἥξειν ἐπὶ τὴν μάχην προσδεχόμενοι, προκατελάμβανον εἰς τὴν νεμέαν. [13] Καὶ οὗτοι πάντες λογάδες] ἐκλελεγμένοι. [14] Ἔτι προσγενομένῃ] προστεθείσῃ. [15] Διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι] μεμερισμένως εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα.

Argiui verò & ipsi multo magis succensebant illis, qui populi iniussu fœdus [*cum Agide*] fecerant, existimantes illi quoq; Lacedæmonios [*ex suis manibus*] euasisse, ea [*illos profligandi*] occasione sibi oblata, qua nullam aliam commodiorem sibi vnquam oblatum iri putabāt. Nam & prope [*suam*] vrbem & cum multis, iisq; fortibus sociis [*aduersus illos sibi*] certamen fore [*credebāt.*] Itaque [*domum*] reuersi, Thrasyllum apud Charadrum (quo in loco, antequam [*milites*] è militia [*reuersi, vrbem*] ingrediantur, de causis militaribus iudicāt) lapidare cœperunt. Ille verò ad aram confugiens euasit. Eius tamen bona publicauerūt. Postea verò cùm Athenienses auxilium ipsis tulissent adductis mille grauis armaturæ militibus, & trecentis equitibus, quibus Laches, & Nicostratus præerāt, Argiui (nam, [*quamuis improbarent ea, quæ iniussu suo facta fuerant,*] tamen fœdera cum Lacedæmoniis inita rumpere non audebant) ipsos abire iusserunt, nec [*ipsos*] cum populo agere volentes produxerunt, priusquam Mantinei, & Elei (adhuc enim [*illic*] aderant) precibus [*hoc ab illis*] extorserunt. Athenienses autem apud Argiuos, eorumq; socios, coram Alcibiade legato, hæc dixerunt: non rectè fœdera sine cæteris sociis facta fuisse, & nunc (se enim opportunè adesse) bellum suscipiendum esse. Cùm autem hac oratione rem sociis persuasissent, confestim omnes, præter Argiuos, aduersus Orchomenum Arcadicum contenderunt. Isti enim, quamuis [*Atheniensium verbis ad fœdus frangendum*] adducti fuissent, tamen primùm [*quidem*] remanserunt, deinde verò mox & ipsi [*illuc*] iuerunt. Castrisque ad Orchomenum positis vniuersi [*ipsum*] obsidebant, & oppugnabant, [*vrbem illam*] in suam potestatem redigere cupientes, cùm aliis de causis, tum verò quòd Arcadum obsides illic essent à Lacedæmoniis depositi. Orchomenij verò, quòd & murorum infirmitatem, & [*hostilis*] exercitus multitudinem metuerent, simul etiam cùm nullus opem ipsis ferret, [*veriti*] ne prius perirent, [*quàm sibi subueniretur,*] deditionem ea conditione fecerunt, vt in societatem reciperentur, & obsides ex suorum numero [*ipsis*] darent, & Mantineis illos etiam traderent, quos Lacedæmonij [*in vrbe sua custodiendos*] deposuissent. Postea verò cùm Orchomenum iam tenerent, socij cōsultare cœperunt aduersus quámnam ex reliquis [*hostium vrbibus*] primùm ire oporteret.

A Ἀργεῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλείονι αἰτίᾳ εἶχον τοὺς σπεισαμένους ἄνευ τοῦ πλήθους, [1] νομίζοντες κἀκεῖνοι μὴ ἄν σφίσι ποτὲ κάλλιον παρασχὸν Λακεδαιμονίους διαπεφευγέναι. [2] πρός τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει καὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων τὸν ἀγῶνα ἂν γίγνεσθαι. τόν τε Θράσυλλον, [3] ἀναχωρήσαντες, ἐν τῷ χαράδρῳ (οὗπερ τὰς ἀπὸ * στρατιᾶς δίκας πρὶν ἐσιέναι κρίνουσιν) ἤρξαντο λεύειν. ὁ δὲ, καταφυγὼν ἐπὶ τὸν βωμὸν, [4] περιγίγνεται· τὰ B μέντοι χρήματα [5] ἐδήμευσαν αὐτοῦ. μετὰ δὲ τοῦτο, ἀθηναίων βοηθησάντων χιλίων ὁπλιτῶν, καὶ τριακοσίων ἱππέων, ὧν ἐστρατήγουν Λάχης καὶ Νικόστρατος, οἱ ἀργεῖοι (ὅμως γὰρ τὰς σπονδὰς ὤκνουν λῦσαι πρὸς τοὺς λακεδαιμονίους) ἀπιέναι ἐκέλευον αὐτοὺς, καὶ πρὸς τὸν δῆμον οὐ προσῆγον, βουλομένους χρηματίσαι, πρὶν ἢ μαντινῆς καὶ ἠλεῖοι (ἔτι γὰρ παρῆσαν) κατηνάγκασαν δεόμενοι. καὶ ἔλεγον οἱ ἀθηναῖοι, Ἀλκιβιάδου πρεσβευτοῦ παρόντος ἔν τε C τοῖς ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις, ταῦτα, ὅτι οὐκ ὀρθῶς αἱ σπονδαὶ ἄνευ τῶν ἄλλων ξυμμάχων καὶ γένοιντο, καὶ νῦν (ἐν καιρῷ γὰρ παρεῖναι σφεῖς) ἅπτεσθαι χρῆναι τοῦ πολέμου. καὶ πείσαντες ἐκ τῶν λόγων τοὺς ξυμμάχους, εὐθὺς ἐχώρουν ἐπὶ ὀρχομενὸν [6] τὸν ἀρκαδικὸν πάντες, πλὴν ἀργείων. οὗτοι δὲ, ὅμως καὶ πεισθέντες, ὑπελείποντο πρῶτον, ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ οὗτοι ἦλθον. καὶ προσκαθεζόμενοι τὸν ὀρχομενὸν πάντες ἐπολιόρκουν· καὶ προσβολὰς ἐποιοῦντο, βουλό- D μενοι ἄλλως τε [7] προσγενέσθαι σφίσι, καὶ ὅμηροι ἐκ τῆς ἀρκαδίας [8] ἦσαν αὐτόθι ὑπὸ λακεδαιμονίων κείμενοι. οἱ δὲ ὀρχομένιοι, δείσαντες τήν τε τοῦ τείχους ἀσθένειαν, καὶ τοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος, καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, μὴ προαπόλωνται, ξυνέβησαν ὥστε ξύμμαχοί τε εἶναι, καὶ ὁμήρους σφῶν τε αὐτῶν δοῦναι, καὶ μαντινεῦσι, καὶ οὓς κατέθεντο λακεδαιμόνιοι, παραδοῦναι. μετὰ δὲ τοῦτο, ἔχοντες ἤδη τὸν ὀρχομενὸν, ἐβουλεύοντο οἱ ξύμμα- E χοι ἐφ' ὅ,τι χρὴ πρῶτον ἰέναι τῶν λοιπῶν.

*π. στρατείας. Æ.P.

---

[1] Νομίζοντες κἀκεῖνοι] οἱ ἀργεῖοι. [2] Πρός τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει] πλησίον. [3] Ἀναχωρήσαντες] εἰς τὴν πόλιν δηλονότι. [4] Περιγίγνεται] σώζεται. [5] Ἐδήμευσαν] δημόσια ἐποίησαν. [6] Τὸν ἀρκαδικὸν πάντες] τὸν παρ' Ὁμήρῳ πολύμηλον. [7] Προσγενέσθαι σφίσι] προσκτηθῆναι. [8] Ἦσαν αὐτόθι] ἐν τῷ ὀρχομενῷ.

καὶ ἠλεῖοι μὲν ἐπὶ λέπρεον ἐκέλευον, μαντινῆς δὲ ἐπὶ τεγέαν.[1] καὶ προσέθεντο οἱ ἀργεῖοι καὶ ἀθηναῖοι τοῖς μαντινεῦσι. καὶ οἱ μὲν ἠλεῖοι, ὀργισθέντες ὅτι οὐκ ἐπὶ λέπρεον ἐψηφίσαντο, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ἐν τῇ μαντινείᾳ, ὡς ἐπὶ τεγέαν ἰόντες· καὶ τινὲς αὐτοῖς καὶ αὐτῶν τῶν τεγεατῶν[2] ἐν τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα. λακεδαιμόνιοι δέ, ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν ἐξ ἄργους, τὰς τετραμήνους σπονδὰς ποιησάμενοι, Ἆγιν ἐν μεγάλῃ αἰτίᾳ εἶχον, οὐ χειρωσάμενον[3] σφίσιν ἄργος,[4] παρασχὸν καλῶς, ὡς οὔπω πρότερον αὐτοὶ ἐνόμιζον·[5] ἀθρόους γὰρ τοσούτους ξυμμάχους[6] καὶ τοιούτους[7] οὐ ῥᾴδιον εἶναι λαβεῖν. ἐπειδὴ δὲ καὶ περὶ ὀρχομενοῦ ἠγγέλλετο, ἑαλωκέναι, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐχαλέπαινον· καὶ ἐβούλευον εὐθὺς ὑπ' ὀργῆς, παρὰ τὸν τρόπον τὸν ἑαυτῶν, ὡς χρὴ τήν τε οἰκίαν αὐτοῦ κατασκάψαι, καὶ δέκα μυριάσι δραχμῶν ζημιῶσαι.[8] ὁ δὲ παρῃτεῖτο μηδὲν τούτων δρᾶν. ἔργῳ γὰρ ἀγαθῷ[9] ῥύσεσθαι τὰς αἰτίας στρατευσάμενος· ἢ τότε ποιεῖν αὐτοὺς ὅ,τι βούλονται. οἱ δὲ τὴν μὲν ζημίαν καὶ τὴν κατασκαφὴν ἐπέσχον· νόμον δὲ ἔθεντο[10] ἐν τῷ παρόντι, ὃς οὔπω πρότερον ἐγένετο αὐτοῖς. δέκα γὰρ ἄνδρας σπαρτιατῶν προσείλοντο αὐτῷ ξυμβούλους, ἄνευ ὧν[11] μὴ κύριον εἶναι ἀπάγειν στρατιὰν ἐκ τῆς πόλεως. ἐν τούτῳ δ' ἀφικνεῖται αὐτοῖς ἀγγελία[12] παρὰ τῶν ἐπιτηδείων ἐκ τεγέας,[13] ὅτι εἰ μὴ παρέσονται ἐν τάχει, ἀποστήσεται αὐτῶν τεγέα πρὸς ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους,[14] καὶ ὅσον οὐκ ἀφέστηκεν. ἐνταῦθα δὴ βοήθεια τῶν λακεδαιμονίων γίγνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν εἱλώτων πανδημεὶ ὀξεῖα,[15] καὶ ὡς οὔπω πρότερον. ἐχώρουν δὲ ἐς ὀρέσθειον[16] τῆς μαιναλίας· καὶ τοῖς μὲν[17] ἀρκάδων σφετέροις οὖσι ξυμμάχοις προεῖπον ἀθροισθεῖσιν ἰέναι κατὰ πόδας αὐτῶν ἐς τεγέαν· αὐτοὶ δὲ μέχρι μὲν τοῦ ὀρεσθείου πάντες ἐλθόντες,

γρ. οἷα οὔπω
γρ. ὡς οἷα
γρ. ὀρίσθιον

A Et Elei quidem suadebant, [*vt iretur*] aduersus Lepreum. Mantinei verò, aduersus Tegeam. Et Argiui, & Athenienses in Mantineorum sententiam iuerunt. Elei verò indignati quòd decretum nō fuisset, [*vt iretur*] aduersus Lepreum, domum redierūt. Cæteri verò socij se Mantineæ præparabant ad Tegeam armis infestis petendam. Quinetiam nonnulli ex ipsis Tegeatis, qui in vrbe erant, res [*vrbanas, ac vrbem ipsam*] ipsis dedere statuerant. Lacedæmonij verò, posteaquā ex agro Argiuo [*domum*] redierunt, initis in quatuor mēses fœderibus, B Agin vehementer incusabant, quòd Argos in suam potestatem nō redegisset, cùm [*eius subigendi*] occasio tam idonea sese ipsis obtulisset, quātam nunquam antè sibi oblatam putarent. Tot enim, talesque socios vnum in locum congregatos reperire non facile esse [*dicebant.*] Cùm autem nuntius de Orchomeno capto allatus fuisset, tunc verò multo vehementius indignari cœperunt. Et præ ira protinus præter suum morem & de ipsius domo diruenda, & de ipso centum millibus drachmarum mul- C tando deliberabant. Ille verò deprecabatur ne quid horum facerent. se enim expeditione suscepta, forti aliquo facinore crimina sibi obiecta diluturum, aut, [*nisi præstitisset quæ promittebat,*] tūc ipsos, quicquid vellent, facturos, [*& de se arbitratu suo statuturos dicebat.*] Illi verò à multa quidem irrogāda, & ab ædibus diruēdis abstinuerunt, legem verò tunc, quæ nunquam antè apud ipsos fuerat, tulerunt. Decem enim viros Spartanos prætereà elegerunt, quos ipsi consiliarios dederunt, sine qui- D bus ipsi exercitum ex vrbe educere non liceret. Interea verò nuntius ab amicis Tegeatis ad ipsos allatus est, nisi celeriter adessent, Tegeam ab ipsis ad Argiuos, eorumque socios defecturam, & propemodum iam defecisse. Tunc verò Lacedæmonij, tam ipsi, quàm Helotes, cum frequentissimis copiis ex omni suæ ditionis populo congregatis, citissimè, si vnquam antè, opem [*Tegeatis*] tulerunt. Iuerunt autem ad Orestium Mænaliæ. Et Arcadibus quidem [*suarum partium fautoribus, ac*] suis sociis præceperunt, vt congregati se Tegeam obsequerentur. Ipsi verò, cùm vniuersi ad Orestium vsque profecti fuissent,

[1] Καὶ προσέθεντο οἱ ἀργεῖοι] συνῆλθον τῇ γνώμῃ. [2] Ἐν τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα] ἤμελλον τὴν κατὰ τὴν πόλιν προδιδόναι. [3] Σφίσιν ἄργος] τοῖς λακεδαιμονίοις. [4] Παρασχὸν καλῶς] ἀντὶ τοῦ, συμβαίνοντος καλῶς τοῦ χειρώσασθαι αὐτούς. [5] Ἀθρόους γὰρ τοσούτους] ἤγουν πολλούς. [6] Καὶ τοιούτους] ἤγουν ἀνδρείους. [7] Οὐ ῥᾴδιον εἶναι λαβεῖν] ἀντὶ τοῦ συλλαβεῖν. [8] Ὁ δὲ παρῃτεῖτο] ὁ Ἆγις. [9] Ῥύσεσθαι τὰς αἰτίας] ἀπολύσειν.

[10] Ἐν τῷ παρόντι] τῷ τότε καιρῷ ὅτε ὠργίζοντο. [11] Μὴ κύριον] τὸν Ἆγιν. [12] Παρὰ τῶν ἐπιτηδείων] τῶν ἐν τῇ τεγέᾳ. [13] Ὅτι εἰ μὴ παρέσονται ἐν τάχει] οἱ λακεδαιμόνιοι. [14] Καὶ ὅσον οὐκ ἀφέστηκεν] ἡ στρατιὰ βοηθήσουσα. [15] Καὶ οἷα οὔπω πρότερον] γρ. καί, ὡς οὔπω. [16] Ἐχώρουν δὲ ἐς ὀρίσθιον] οἱ βοηθήσοντες. γρ. ἐς ὀρέσθιον. [17] Ἀρκάδων] ἤγουν ἐκ τῶν ἀρκάδων.

& illinc

& illinc sextam suarum copiarum partem domum remisissent (in qua parte seniores, ac iuniores erant) vt res domesticas tuerentur, cum reliquis copiis Tegeam peruenerunt. nec multò pòst socij ab Arcadibus missi adfuerunt. Miserunt etiam [*nuntios*] & Corinthum, & ad Bœotos, & Phocenses, & Locros, imperantes, vt celeriter ad Mantineam, ad opem [*sociis laborantibus*] ferendam venirent. Sed his quidem ob nimias temporis angustias [*illuc tam celeriter*] proficisci non dabatur, nec facile erat nisi frequētibus copiis, & se inuicem præstolantibus [*agrum*] hostilem trāsire: (nam in medio [*situs transitum illis*] præcludebat) nihilo tamen minus ire properabant. Lacedæmonij verò cum Arcadibus sociis, qui aderant, & quos secum assumpserant, irruptionem in [*agrum*] Mantinicum fecerunt. castrisque ad Herculis templum positis agrum vastabant. Argiui verò, & socij, qui locum natura munitum, & accessu difficilem occuparant, cùm ipsos vidissent, ad pugnam sese instruxerunt. Lacedæmonij verò confestim obuiam illis iuerunt, & vsq; ad lapidis, iaculive iactum processerunt: tunc verò quidam ex senioribus ad Agidem exclamauit, cùm suos ad locum nātura munitum tendere videret, Agis malum malo sanare cogitat, innuens ex agro Argiuo receptum, qui ipsi dabatur crimini, cui tunc mederi volebat hoc intempestiuo studio. Ille verò siue propter illam inclamationem, siue etiam quòd repentè sententiam mutasset, copias celeriter, antequam manus [*cum hoste*] consererent, abduxit. Et cùm in agrum Tegeaticum peruenisset, aquam in agrum Mantinicum [*à Tegeatico*] auertere cœpit, cuius causa, quòd magna damna daret [*vtriusque agri incolis*,] vtram in partem cursu deferretur, Mantinei, & Tegeatæ bellum [*inter se*] gerebant. Argiuos enim, eorumque socios, vbi [*rem*] intellexissent, de colle, in quo consederāt, deducere, accurrentes ad prohibendum cursum aquæ, quæ [*à Tegeatico in Mantinicum agrum*] auertebatur,

A ἐκεῖθεν δὲ τὸ ἕκτον μέρος σφῶν αὐτῶν [1] ἀποπέμψαντες ἐπ' οἴκου, (ἐν ᾧ τὸ πρεσβύτερόν τε καὶ τὸ νεώτερον ἦν) ὥστε τὰ οἴκοι φρουρεῖν, τῷ λοιπῷ στρατεύματι ἀφικνοῦνται ἐς Τεγέαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον οἱ ξύμμαχοι ἀπ' Ἀρκάδων παρῆσαν. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν Κόρινθον, καὶ Βοιωτούς, καὶ Φωκέας, καὶ Λοκρούς, βοηθεῖν κελεύοντες κατὰ τάχος ἐς Μαντινικήν. ἀλλὰ τοῖς μὲν [2] ἐξ ὀλίγου τε ἐγίγνετο, καὶ οὐ ῥᾴδιον ἦν μὴ ἀθρόοις, καὶ ἀλλήλους B περιμείνασι, διελθεῖν τὴν πολεμίαν ([3] ξυνέκληε γὰρ διὰ μέσου) ὅμως δὲ ἠπείγοντο. Λακεδαιμόνιοι δέ, [4] ἀναλαβόντες [5] τοὺς παρόντας Ἀρκάδων ξυμμάχους, ἐσέβαλον ἐς τὴν Μαντινικήν. καὶ στρατοπεδευσάμενοι [6] πρὸς τῷ Ἡρακλείῳ, ἐδῄουν τὴν γῆν. οἱ δὲ Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὡς εἶδον αὐτούς, καταλαβόντες [7] * [8] χωρίον ἐρυμνὸν [9] καὶ δυσπρόσοδον, παρετάξαντο ὡς ἐς μάχην. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι εὐθὺς [10] αὐτοῖς ἐπῇσαν, καὶ μέχρι μὲν λίθου καὶ C ἀκοντίου βολῆς ἐχώρησαν, [11] ἔπειτα τῶν πρεσβυτέρων τις [12] Ἄγιδι ἐπεβόησεν, ὁρῶν πρὸς χωρίον καρτερὸν ἰόντας σφᾶς, [13] ὅτι διανοεῖται [14] κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι· δηλῶν, [15] τῆς ἐξ Ἄργους ἐπαιτίου ἀναχωρήσεως τὴν παροῦσαν ἄκαιρον προθυμίαν [16] ἀνάληψιν βουλομένην εἶναι. ὁ δέ, εἴτε καὶ διὰ τὸ ἐπιβόημα, εἴτε καὶ αὐτῷ [17] ἄλλο τι ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ δόξαν ἐξαίφνης, πάλιν τὸ στράτευμα κατὰ τάχος, πρὶν ξυμμῖξαι, [18] ἀπῆγε. καὶ ἀφικόμενος πρὸς τὴν Τεγεᾶτιν, D [19] τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπε πρὸς τὴν Μαντινικήν, περὶ οὗπερ, ὡς τὰ πολλὰ βλάπτοντος, [20] ὁποτέρωσε ἂν ἐσπίπτῃ, Μαντινῆς καὶ Τεγεᾶται [21] πολεμοῦσιν. ἐβούλετο δὲ τοὺς ἀπὸ * τοῦ λόφου [22] βοηθοῦντας ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος ἐκτροπήν, ἐπειδὰν πύθωνται, [23] καταβιβάσαι τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους;

* π. τ. λόφου, βοηθοῦντας. F.P.

---

[1] Ἀποπέμψαντες ἐπ' οἴκου] ἤγουν εἰς τὴν Λακεδαίμονα. [2] Ἐξ ὀλίγου τε ἐγίγνετο] ἐξαίφνης. [3] Ξυνέκληε γὰρ διὰ μέσου] αἰτία τοῦ, ἐν μέσῳ γὰρ οὖσα ἡ πολεμία γῆ ἐφυλάττεν αὐτούς. ἤ, ὃ μᾶλλον, ἀπέκλειε τοῖς ἐξ Ἄργους. [4] Ἀναλαβόντες] ἤγουν, ἀναστήσαντες, καὶ λαβόντες. [5] Τοὺς παρόντας Ἀρκάδων] ἤγουν ἐκ τῶν Ἀρκάδων. [6] Πρὸς τῷ Ἡρακλείῳ] ναῷ δηλονότι. [7] Χωρίον ἐρυμνὸν] ὀχυρόν. *[8] Χωρίον] λόφον, ὡς ἐκ πολλῶν τῆς αὐτῆς διηγήσεως τόπων ἐν τοῖς κάτω δῆλον. Æ. P. [9] Καὶ δυσπρόσοδον] δυσέμβατον. [10] Αὐτοῖς ἐπῇσαν] τοῖς Ἀργείοις δηλονότι. [11] Ἔπειτα τῶν πρεσβυτέρων] Λακεδαιμονίων. [12] Ἄγιδι ἐπεβόησεν] ἤγουν, ἐνώπιον πάντων. [13] Ὅτι διανοεῖται] ὁ Ἄγις. [14] Κακὸν κακῷ ἰᾶσθαι] τὸ προηγησάμενος τῷ ... ... δηλονότι. τὴν ἀρχαίαν παροιμίαν ἐξ Ὀρέστου τοῦ Ἀγαμέμνονος ῥηθεῖσαν, ὅστις τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον τῷ τῆς μητρὸς φόνῳ ἐθεράπευσε. [15] Τῆς ἐξ Ἄργους ἐπαιτίου ἀναχωρήσεως] διὰ τὴν ἐξ Ἄργους δηλονότι ἀναχώρησιν, ἐν αἰτίᾳ γενομένην, νῦν ἀκαίρως ἂν τὴν προθυμίαν ἀναλαβεῖν, καὶ ἐπανορθῶσαι τὴν τότε γενομένην ἁμαρτίαν. [16] Ἀνάληψιν] θεραπείαν. [17] Ἄλλο τι ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ] αἰτία τοῦ, ἄλλο τι δόξαν ἢ κατὰ τὸ αὐτό. ἤτοι, ἢ παρ' αὐτό. [18] Ἀπῆγεν] εἰς τοὐπίσω ἔστρεψε. [19] Τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπε] μετωχέτευεν. [20] Ὁποτέρωσε ἂν ἐκπίπτῃ] εἰς ὁποτέραν πόλιν ῥέῃ. [21] Πολεμοῦσιν] ἀλλήλοις δηλονότι. [22] Βοηθοῦντας] βοηθήσοντας. [23] Καταβιβάσαι] αἰτία τοῦ, ἀνάγκην αὐτοῖς τοῦ καταβῆναι παρέχειν.

καὶ ἐν τῷ ὁμαλῷ τὴν μάχην ποιεῖσθαι. καὶ ὁ μὲν, τὴν ἡμέραν ταύτην μείνας αὐτοῦ [1]περὶ τὸ ὕδωρ, ἐξέτρεπεν· οἱ δ' Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τὸ μὲν πρῶτον καταπλαγέντες [2]τῇ ἐξ ὀλίγου αἰφνιδίῳ αὐτῶν ἀναχωρήσει, οὐκ εἶχον ὅ,τι εἰκάσωσιν· εἶτα [3]ἐπειδὴ ἀναχωροῦντες, ἐκεῖνοί τε [4]ἀπέκρυψαν, καὶ [5]σφεῖς ἡσύχαζον, καὶ οὐκ ἐπηκολούθουν, ἐνταῦθα τοὺς ἑαυτῶν στρατηγοὺς [6]αὖθις ἐν αἰτίᾳ εἶχον, τό, τε πρότερον [7]καλῶς ληφθέντας πρὸς Ἄργει Λακεδαιμονίους ἀφεθῆναι, καὶ νῦν ὅτι ἀποδιδράσκοντας οὐδεὶς ἐπιδιώκει, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν [8]οἱ μὲν σώζονται, [9]σφεῖς δὲ προδίδονται. οἱ δὲ στρατηγοὶ ἐθορυβήθησαν μὲν τὸ παραυτίκα, ὕστερον δὲ ἀπάγουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου, καὶ προελθόντες ἐς τὸ ὁμαλὸν, ἐστρατοπεδεύσαντο, ὡς ἰόντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἵ τε Ἀργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ξυνετάξαντο ὡς ἔμελλον μαχεῖσθαι, [10]ἢν περιτύχωσιν· οἵ τε Λακεδαιμόνιοι ἀπὸ τοῦ ὕδατος πρὸς τὸ Ἡράκλειον πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον ἰόντες, [11]ὁρῶσι δι' ὀλίγου τοὺς ἐναντίους [12]ἐν τάξει τε ἤδη πάντας, καὶ ἀπὸ τοῦ λόφου προεληλυθότας. μάλιστα δὴ Λακεδαιμόνιοι, ἐς ὃ ἐμέμνηντο, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἐξεπλάγησαν. [13]διὰ βραχείας γὰρ μελλήσεως [14]ἡ παρασκευὴ αὐτοῖς ἐγίγνετο, καὶ εὐθὺς ὑπὸ σπουδῆς καθίσταντο [15]ἐς κόσμον τὸν ἑαυτῶν, Ἄγιδος τοῦ βασιλέως [16]ἕκαστα ἐξηγουμένου κατὰ τὸν νόμον. [17]βασιλέως γὰρ ἄγοντος, ὑπ' ἐκείνου πάντα ἄρχεται, καὶ τοῖς μὲν πολεμάρχοις αὐτὸς φράζει τὸ δέον· οἱ δὲ, τοῖς λοχαγοῖς· ἐκεῖνοι δὲ, τοῖς πεντηκοντῆρσιν· αὖθις δ' οὗτοι, τοῖς ἐνωμοτάρχαις· καὶ οὗτοι, τῇ ἐνωμοτίᾳ. καὶ αἱ παραγγέλσεις, ὧν τι βούλωνται, [18]κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. [19]σχεδὸν γάρ τι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων, ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσί, [20]καὶ τὸ ἐπιμελὲς [21]τοῦ δρωμένου, πολλοῖς προσήκει. τότε δὲ κέρας μὲν εὐώνυμον [22]Σκιρῖται αὐτοῖς καθίσταντο,

& prœlium in planitie facere volebat. Atque ille quidem, cùm diem illum illic, ad aquam manſiſſet, [*eam*] auertit. Argiui verò, eorumq; ſocij, primùm quidem obſtupefacti repentino illorum receptu è propinquo [*loco*,] non habebant quid cõiectarent. Deinde verò cùm & illi ſeſe recepiſſent, ac abdidiſſent, ipſi verò quieſcerent, nec [*illos*] inſequerentur, tunc verò ſuos duces rurſus incuſare cœperunt, quòd & prius Lacedæmonij, qui prope Argos opportunè erant intercepti, [*ab ipſis*] dimiſſi fuiſſent, & nunc aufugientes nullus inſequeretur: ſed per otium, [*& nemine inſequente*] illi quidem incolumes euaderent, ipſi verò [*à ſuis ducibus*] proderentur. Duces verò primùm quidem [*hac militum incuſatione*] turbati ſunt, deinde verò ipſos à colle abduxerunt, & in planitiem progreſſi, caſtra [*illic*] poſuerunt, vt in hoſtem ituri. Poſtridie autem Argiui, eorumq; ſocij aciem inſtruxerunt, vt [*cum hoſte*] pugnaturi, ſi [*in eum*] incidiſſent. Lacedæmonij verò, dum ab aqua rurſus ad Herculis templum in eadem caſtra reuerterẽtur, aduerſarios breui [*interuallo à ſe diſtantes*,] omneſq; iam in acie ſtantes, & ex colle progreſſos conſpiciunt. Tunc igitur Lacedæmonij tanto timore perculſi fuerunt, quanto nunquam antè, quod ipſi meminiſſent. nam perexiguum temporis ſpatium ipſis ad aciem inſtruendam dabatur, & præ feſtinatione in ſuum quiq; ordinem confeſtim ſe receperunt, Agide omnia Imperatoris munia obeunte, vt lex iubet. Quum enim Rex [*exercitum*] ducit, omnia ab illo reguntur, & ipſe quidem Tribunis militum indicat ea, quæ ſunt facienda. Illi verò, Centurionibus. At Centuriones dimidiæ Centuriȩ præfectis. Rurſus iſti, decanis. Decani verò, [*ſuæ*] decuriæ. Et imperia, ſi quid [*Reges fieri*] velint, eodem ordine progrediuntur, citoq; [*per omnem exercitum*] permeant. Nam propemodum totus Lacedæmoniorũ exercitus, exceptis paucis, ſunt duces ducum, [*& alij aliis imperant*,] & rerum gerendarum cura ad multos pertinet. Tunc autem in ſiniſtro quidem ipſorũ cornu collocati erant Sciritæ,

[1] Περὶ τὸ ὕδωρ] πρὸς τῷ ὕδατι. [2] Τῇ ἐξ ὀλίγου] καιροῦ δηλονότι. [3] Ἐπειδὴ ἀναχωροῦντες] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [4] Ἀπέκρυψαν] ἑαυτοὺς δηλονότι. ἀφανεῖς ἐγένοντο. ἰδίως μὲν ἐπὶ τῶν ὁπλιζομένων, καὶ οὐκέτι ὁρωμένων, λέγεται ὅτι ἀπέκρυψαν. [5] Καὶ σφεῖς ἡσύχαζον] οἱ Ἀργεῖοι. [6] Αὖθις ἐν αἰτίᾳ εἶχον] ἐμέμφοντο. [7] Καλῶς ληφθέντας] εὐκαίρως καὶ βεβαίως ἀποληφθέντας. [8] Οἱ μὲν σώζονται] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [9] Σφεῖς δὲ προδίδονται] οἱ Ἀργεῖοι. [10] Ἢν περιτύχωσι] τοῖς Λακεδαιμονίοις. [11] Ὁρῶσι δι' ὀλίγου] ἐξαίφνης. [12] Ἐν τάξει τε ἤδη πάντας] παρατεταγμένους. [13] Διὰ βραχείας γὰρ μελλήσεως] χωρὶς ἀναβολῆς καὶ μελλήσεως. [14] Ἡ παρασκευὴ] ἐφόπλισις. [15] Ἐς κόσμον τὸν ἑαυτῶν] εἰς τὴν σύνταξιν. [16] Ἕκαστα ἐξηγουμένου] αὐτοῦ τοῦ, διατάττοντος. ἑρμηνεύοντος. [17] Βασιλέως γὰρ ἄγοντος] ἡγεμονεύοντος. ὅρα τὴν τάξιν τῆς ἀρχῆς. πρῶτος, βασιλεύς· δεύτερος, πολέμαρχος· τρίτος, λοχαγός· τέταρτος, πεντηκοντήρ· πέμπτος, ἐνωμοτάρχης· ἕκτη, ἐνωμοτία. [18] Κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι] διὰ τούτων χωροῦσι, καὶ ταχέως διέρχονται. [19] Σχεδὸν γάρ τι πᾶν] σχεδὸν ἅπαν τὸ τῶν Λακεδαιμονίων στρατόπεδον, ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσί. [20] Καὶ τὸ ἐπιμελὲς] ἡ ἐπιμέλεια τοῦ πράγματος. [21] Τοῦ δρωμένου] ἤτοι τοῦ ἐπιγινομένου. [22] Σκιρῖται] λόχος Λακωνικὸς οὕτω λεγόμενος.

qui soli ex Lacedæmoniis hunc ordinem A per se, [*non permixti aliis*,] semper obtinēt. Iuxta hos, Brasidiani milites ex Thracia reuersi, cū illis [*Helotibus*,] qui ciuitate nuper donati fuerant. Deinde iam ipsi Lacedæmonij deinceps centurias constituebāt, [*& in iis collocati erant*,] & iuxta ipsos, ex Arcadibus [*ij, qui vocantur*] Heræenses. Post hos, Mænalij. Sed in dextro cornu [*erant*] Tegeatæ, & pauci Lacedæmoniorum, qui extremā [*eius partem*] tenebant, & ipsorum equitatus in vtroq; cornu collocatus erat. Atque Lacedæmonij quidem sic erant instructi. Hostium verò ipsis oppositorum dextrum quidem cornu Mantinei tenebant, quòd in ipsorum [*agro*] res gereretur. Iuxta ipsos erant socij ex Arcadia profecti. Deinde mille ex Argiuis delecti, quibus iampridem ciuitas [*in rebus bellicis*] sese exercendi facultatem præbebat. Prope ipsos erant cæteri Argiui, post eos, ipsorum socij, Cleonæi, & Orneatæ. Postea Athenienses postremi, sinistrum cornu tenebant, & domesticus ipsorum equitatus cum ipsis erat. Atque hic quidem ordo, & hic apparatus vtrorunque erat. Sed Lacedæmoniorum exercitus [*altero*] maior esse visus est. Quantus autem vtrorumque, vel singulorum populorum, vel vniuersorum numerus extiterit, accuratè scribere non potui. Nam Lacedæmoniorum quidem numerus ignorabatur propter institutum illius ciuitatis, quæ res suas occultat: horum verò [*numerus*] propter iactationem, qua homines in efferenda suorum multitudine vti consueuerunt, credibilis non erat. Ex ista tamen ratiocinatione cuilibet licet inire numerum Lacedæmoniorum, qui tunc [*illic*] adfuerunt. Nam agmina septem

ἀεὶ τούτῳ τὴν τάξιν μόνοι Λακεδαιμονίων ἐπὶ σφῶν αὐτῶν ἔχοντες· παρὰ δ' αὐτοὺς οἱ ἐπὶ Θρᾴκης [1] Βρασίδειοι στρατιῶται, καὶ νεοδαμώδεις μετ' αὐτῶν. ἔπειτ' ἤδη Λακεδαιμόνιοι αὐτοὶ ἑξῆς καθίστασαν τοὺς λόχους, [2] καὶ παρ' αὐτοὺς, Ἀρκάδων [3] Ἡραιῆς. μετὰ δὲ τούτους, Μαινάλιοι, καὶ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ, Τεγεᾶται, καὶ Λακεδαιμονίων ὀλίγοι, τὸ ἔσχατον ἔχοντες, καὶ οἱ ἱππῆς αὐτῶν ἐφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρᾳ. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὕτως ἐτάξαντο. [4] οἱ B δ' ἐναντίοι [5] αὐτοῖς, δεξιὸν μὲν κέρας Μαντινῆς εἶχον, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων τὸ ἔργον ἐγίγνετο. παρὰ δ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι Ἀρκάδων ἦσαν· ἔπειτα Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, οἷς ἡ πόλις ἐκ πολλοῦ ἄσκησιν [6] τῶν ἐς τὸν πόλεμον [7] δημοσίᾳ παρεῖχε. καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ ἄλλοι Ἀργεῖοι, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, Κλεωναῖοι καὶ Ὀρνεᾶται. ἔπειτα Ἀθηναῖοι ἔσχατοι, [8] τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχοντες, καὶ ἱππῆς μετ' αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι. τάξις μὲν ἥδε καὶ C παρασκευὴ ἀμφοτέρων ἦν· τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων, μεῖζον ἐφάνη. ἀριθμὸν δὲ γράψαι, ἢ καθ' ἑκάστους [9] ἑκατέρων, ἢ ξύμπαντας, οὐκ ἂν ἐδυνάμην ἀκριβῶς. τὸ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων πλῆθος [10] διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτὸν ἠγνοεῖτο, τῶν δ' αὖ, [11] διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες ἐς τὰ οἰκεῖα πλήθη, ἠπιστεῖτο. ἐκ μέντοι τοιοῦδε λογισμοῦ ἔξεστί τῳ σκοπεῖν τὸ Λακεδαιμονίων τότε [12] παραγενόμενον πλῆθος. *[13] λόχοι μὲν γὰρ ἐμά-

---

[1] Βρασίδειοι] οἱ μετὰ Βρασίδου. [2] Καὶ παρ' αὐτοὺς] πλησίον. [3] Ἡραιῆς] λεγόμενοι δηλονότι. [4] Οἱ δ' ἐναντίοι] οἱ ἀργεῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν. [5] Αὐτοῖς] τοῖς λακεδαιμονίοις. [6] Τῶν ἐς τὸν πόλεμον] τῶν πολεμικῶν. [7] Δημοσίᾳ παρεῖχε] ἤτοι, δημοσίᾳ ἤσκει αὐτούς. ἤ, ὥς τινες, ἐξουσίαν παρεῖχε τοῦ ἀσκεῖν αὐτούς. [8] Τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχοντες] τῶν ἀριστερῶν συντάξεων δηλονότι. [9] Ἑκατέρων, ἢ ξύμπαντας] τῶν λακεδαιμονίων καὶ ἀργείων. [10] Διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτὸν, ἠγνοεῖτο] διὰ τὸ ἔθος εἶναι λακεδαιμονίοις πάντα κρύφα πράττειν. [11] Διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες] διὰ τὸ περὶ τῶν οἰκείων καὶ μάλιστα περὶ τοῦ ἰδίου πλήθους κομπάζειν τοὺς ἀνθρώπους. [12] Παραγενόμενον πλῆθος] ἡ πεντηκοστὺς συνίσταται ἀπὸ ἀνδρῶν ἑκατὸν εἰκοσιοκτώ. ὁ δὲ λόχος, τούτων τετραπλασίων, γίνεται ἀνδρῶν πεντακοσίων καὶ δυοκαίδεκα. οἱ δὲ ἑπτὰ λόχοι, ἄνδρες τρισχίλιοι πεντακόσιοι ὀγδοηκοντατέσσαρες. ὡς τε μετὰ τῶν ἑξακοσίων σκιριτῶν γίνονται ἄνδρες οἱ πάντες λακεδαιμονίων, τετρακισχίλιοι ἑκατὸν ὀγδοηκοντατέσσαρες. ἡ γὰρ πεντηκοστὺς ἑκκαίδεκα εἶχε τοὺς πρωτοστάτας· ὁ δὲ λόχος, ἑξηκοντατέσσαρας. οἱ δὲ ἑπτὰ λόχοι, γίνονται τετρακόσιοι τεσσαρακονταοκτώ.

*[13] Λόχοι μὲν] *Sunt qui centuriam sic appellari putent: quod non reiiciēdum. quamuis enim centuriæ nomen centum tantùm milites propriè significet, sæpe tamen & pro maiore numero sumitur, quod vel ipse Varro de lingua Latina libro 4 confirmat, his verbis, Centuria primò à centū iugeribus dicta. postea tamen duplicata retinuit nomē, vt tribus multiplicatæ idem tenēt nomen. Idem etiā & de Decuriis dici potest, vt maior numerus intelligatur sub his appellationibus, quod & hac nostra ætate factitari videmus. nam Centuriones, & Decuriones dicuntur non tantùm ij qui centum, aut decem hominibus præsunt: sed & pluribus. hoc ipsum & apud Græcos videmus vsurpatum.* πεντηκοστὺς *enim propriè quidem quinquaginta militum numerū significat, sed tamen & pro longè maiore sumitur, vt ex Thucydide, & scholiis Græcis apertè patet. nam cōtinebat quatuor* ἐνωμοτίας, *quæ singulæ triginta duos milites habebāt, vnde summa 128 militum efficiebatur. Vel igitur vocabula Græca sunt retinenda, vel, vt vertimus, accipienda, vel etiam, si nihil commodius occurrat, vertendum vt Laurentius Valla vertit. Ego tamen hoc loco, propter maximam vocum obscuritatem, ac interpretationis varietatem, consultò* λόχους *agmina vocaui, reliquas voces Græcas retinui, donec aliquod Latinum nomen inueniatur, quod eas & commodè, & verè interpretari queat. Æ. P.*

χοντο ἑπτὰ, ἄνευ Σκιριτῶν, ὄντων ἑξακοσίων. [1] ἐν δὲ ἑκάστῳ λόχῳ, πεντηκοστύες ἦσαν τέσσαρες, καὶ ἐν τῇ πεντηκοστύϊ, ἐνωμοτίαι τέσσαρες. τῆς τε ἐνωμοτίας ἐμάχοντο ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ τέσσαρες. ἐπὶ δὲ βάθος ἐτάξαντο μὲν οὐ πάντες ὁμοίως, ἀλλ' ὡς λοχαγὸς ἕκαστος ἐβούλετο· ἐπὶ πᾶν δὲ κατέστησαν ἐπὶ ὀκτώ. παρὰ δὲ ἅπαν, πλὴν Σκιριτῶν, τετρακόσιοι καὶ δυοῖν δέοντες πεντήκοντα ἄνδρες, ἡ πρώτη τάξις ἦν. [2] ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη, ἐνταῦθα καὶ παραινέσεις καθ' ἑκάστους ὑπὸ τῶν οἰκείων στρατηγῶν τοιαίδε ἐγίγνοντο· Μαντινεῦσι μὲν, ὅτι ὑπέρ τε πατρίδος ἡ μάχη ἔσται, καὶ ὑπὲρ ἀρχῆς ἅμα καὶ δουλείας, [3] τὴν μὲν, μὴ πειρασαμένοις ἀφαιρεθῆναι, [4] τῆς δὲ, μὴ αὖθις πειρᾶσθαι· Ἀργείοις δὲ, ὑπὲρ τῆς τε παλαιᾶς ἡγεμονίας, καὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ποτὲ ἰσομοιρίας, μὴ διὰ παντὸς στερισκομένους ἀνέχεσθαι, καὶ ἄνδρας ἅμα ἐχθροὺς καὶ ἀστυγείτονας ὑπὲρ πολλῶν ἀδικημάτων ἀμύνασθαι. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις, καλὸν εἶναι, μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἀγωνιζομένους, μηδενὸς λείπεσθαι. καὶ ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ Λακεδαιμονίους νικήσαντες, τήν τε ἀρχὴν βεβαιοτέραν καὶ μείζω ἕξουσι, καὶ οὐ μή ποτέ τις αὖθις ἄλλος ἐς τὴν γῆν ἔλθῃ. τοῖς μὲν Ἀργείοις καὶ ξυμμάχοις ταῦτα παρῃνέθη. Λακεδαιμόνιοι δὲ, καθ' ἑκάστους τε, [5] καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων, ἐν σφίσιν αὐτοῖς ὧν ἠπίσταντο τὴν παρακέλευσιν τῆς μνήμης ἀγαθοῖς οὖσιν ἐποιοῦντο· [6] εἰδότες ἔργων ἐκ πολλοῦ μελέτην πλείω σώζουσαν ἢ λόγων δι' ὀλίγου καλῶς ῥηθεῖσαν παραίνεσιν. [7] καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν· Ἀργεῖοι μὲν καὶ οἱ ξύμμαχοι,

γρ. ἐπέλθῃ
γρ. τοιαῦτα

pugnabant, præter Sciritas, qui erant sexcenti. In singulis autem agminibus erant quatuor πεντηκοστύες, [*id est, quingenti & duodecim milites,*] & in vna quaque πεντηκοστύϊ, erant quatuor ἐνωμοτίαι, [*id est, centum & viginti octo milites.*] In vno autem cuiusq; ἐνωμοτίας primo iugo, [*id est, primo ordine in transuersum porrecto,*] quaterni [*milites*] pugnabāt. Neque vero omnium in acie collocatorum vbiq; æqualis erat densitas: sed pro arbitrio cuiusq;, qui agmini suo præerat. In vniuersum autem acies octonis militibus in altitudinem erat dēsata. In latitudinem verò, prima acies, [*& totius exercitus frōs porrecta*] quadringētos, & duodequinquaginta milites, pręter Sciritas, continebat. Cùm autē acies iamiam essent concursurę, tunc verò singulorum populorum duces his verbis suos sunt cohortati. Et Mantinei quidem [*suos ad rem fortiter gerendam adhortati sunt, docentes,*] prœlium cōmissum iri & pro patria, simul & pro principatu, & pro seruitute, vt illo quidem, cuius periculum antè fecissent, [*& cuius commoda iam gustassent,*] minimè spoliarentur: hāc verò, ne rursus experirētur. Argiui verò, & pro pristino principatu, & pro pari dignitate, quam in Peloponneso quondā obtinuissent, ne se perpetuò [*his*] priuari paterentur, simul etiam vt hostes, eosq; finitimos, pro multis iniuriis, [*quas ab illis acceperant,*] vlciscerentur. Athenienses verò, pulchrum esse, cū multis, iisq; fortibus sociis in prœlio nullis [*virtute*] cedere. Illud etiam addebant, si Lacedæmonios in Peloponneso vicissent, se [*suum*] imperium & magis stabilituros, & amplificaturos, nec vllum alium posthac in [*suum*] agrum venturum. Atq; Argiuis quidem, eorumq; sociis tales cohortationes propositæ fuerunt. Lacedæmonij verò, partim per se ipsos, partim ob militarem disciplinam, se mutuò hortabantur, vt memores essent virtutum, quas in se viris fortibus esse nouerant: persuasum habentes diuturnū rerum [*bellicarum*] studium ad salutem parādam plus valere, quàm breuem verborum præclarè factorū cohortationem. Atq; post hæc [*vtrinq; signis infestis*] concursus factus est. Et Argiui quidē, eorumq; socij

[1] Ἐν δὲ ἑκάστῳ λόχῳ πεντηκοστύες ἦσαν δ.] Εἶχε ἕκαστος λόχος πεντηκοστύας δ, καὶ γίνονται τῶν ζ λόχων πεντηκοστύες κη. εἶχε ἑκάστη πεντηκοστὺς ἐνωμοτίας δ, καὶ γίνονται τῶν ζ λόχων ἐνωμοτίαι ριβ. εἶχε ἑκάστη ἐνωμοτία ἄνδρας λβ· ὡς γίνεσθαι τὸν πάντα στρατὸν, ἄνδρας τρισχιλίους, πεντακοσίους, ὀγδοηκοντατέσσαρας.

Λόχοι ζ	α	β	γ	δ	ε	ϛ	ζ
Πεντηκοστύες κη.	υυυυ	υυυυ	υυυυ	υυυυ	υυυυ	υυυυ	υυυυ
Ἐνωμοτίαι ριβ.	ιϛ	ιϛ	ιϛ	ιϛ	ιϛ	ιϛ	ιϛ

[2] Ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη] ἀλλήλοις δηλονότι τὰ στρατεύματα. [3] Τὴν μὲν, μὴ πειρασαμένοις] τουτέστι, τὴν ἀρχήν. [4] Τῆς δὲ, μὴ αὖθις τῆς δουλείας. [5] Καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων] νόμους πολεμικοὺς λέγει τὰ ᾄσματα, ἃ ἀφ' ἧδον οἱ Λακεδαιμόνιοι μέλλοντες μάχεσθαι, ἢ γράφειν προτρεπτικά. ἐκάλουν δὲ ἐμβατήρια. ἡ δὲ διάνοια, ἕκαστος τῶν Λακεδαιμονίων αὐτοῖς παρεκελεύοντο, ἀγαθοῖς οὖσι, μεμνῆσθαι ἃ μεμαθήκεισαν, καὶ ἠπίσταντο. ἐποίουν δὲ τοῦτο ᾄδοντες. [6] Εἰδότες ἔργων ἐκ πολλοῦ μελέτην πλείω σώζουσαν] εἰδότες ὅτι τὰ πλείω σώζεται ὑπὸ τῆς ἐν τοῖς ἔργοις μελέτης ἐκ πολλοῦ γεγονυίας. [7] Καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν] ἡ ξυνέλευσις τῶν στρατευμάτων.

magno

magno impetu, iraq; concitati [*in hostem*] ferebantur: Lacedæmonij verò cunctabātur, & ad cantum multorum tibicinum, qui ex lege, [*institutoq́ patrio*] inter ipsos erant interpositi, non rei diuinæ gratia: sed vt ad numerum æquabili gradu incedētes progrederentur, néve acies distraheretur, id, quod magni exercitus in ipso concursu facere solēt. Interea verò dum acies adhuc concurrerent, Rex Agis huiusmodi stratagemate vti constituerat, quo omnes exercitus vti consueuerunt. nam in ipso conflictu acies vtrorunq; in [*suum*] dextrum cornu latiùs exporriguntur, & vtriq; [*suo*] dextro [*cornu*] sinistrum hostiū sibi oppositum circūueniunt: quia singuli [*milites sibi*] metuentes, sui corporis partes armis nudatas, clypeo illius, qui ad dextram suam in acie collocatus est, protegere maximè student, & existimant istam coniunctionis, [*& aciei confertæ*] densitatem aduersus hostium irruptionem esse tutissimam. Atque huius rei caput est is, qui primus stat in dextro cornu, assiduè studens nudam sui corporis partem ab hostibus subducere, & propter eundem metum cæteri quoque eum sequūtur. Tunc autem Mantinei quidem [*suo dextro*] cornu, [*sinistrum*] Sciritarum multum circumuenerunt: Lacedæmonij verò, & Tegeatæ multo magis [*sinistrum*] Atheniensium [*cornu circumuenerunt,*] quo maiorem exercitum habebant. Agis igitur veritus ne sinistrum suorum cornu [*ab hoste*] circundaretur, & existimans Mantineos aciem valde exporrectam habere ad suos circumueniendum, Sciritis, & Brasidianis imperauit, vt aliqua suorum manu subducta [*suum cornu*] Mantineis exæquarent. Hipponoïdæ verò, & Aristocli Tribunis militum præcepit, vt duas cohortes ex dextro cornu detraherent, & cum his in illud vacuum spatium transirent, & ingressi [*locum, vnde altera militum manus subducta esset,*] explerent, existimans & dextrū suorum cornu vel sic satis magnam militum copiam habiturum, & [*sinistrum,*] quod Mantineis erat oppositum, [*hoc duarum cohortium subsidio confirmatum,*] in acie constantiùs perstiturum. Contigit autem ipsi, (quippe quòd in ipso concursu, ac repentè [*hæc illis,*

A [1] ἐντόνως καὶ ὀργῇ * [2] χωροῦντες, Λακεδαιμόνιοι δὲ, βραδέως, [3] καὶ ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν νόμῳ ἐγκαθεστώτων· [4] οὐ τοῦ θείου χάριν, [5] ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ βαίνοντες [6] προσέλθοιεν, καὶ μὴ διασπασθείη αὐτοῖς ἡ τάξις· ὅπερ φιλεῖ τὰ "μέγιστα στρατόπεδα [7] ἐν ταῖς "προσόδοις ποιεῖν. ξυνιόντων δ' ἔτι, Ἆγις ὁ βασιλεὺς τοιόνδε ἐβουλεύσατο δρᾶσαι. τὰ στρατόπεδα ποιεῖ μὲν καὶ ἅπαντα τοῦτο, ἐπὶ τὰ δεξιὰ κέρατα αὐτῶν, ἐν ταῖς ξυνόδοις μᾶλλον ἐξωθεῖ-
B ται, καὶ περιίσχουσι κατὰ τὸ τῶν ἐναντίων εὐώνυμον ἀμφότεροι τῷ δεξιῷ· διὰ τὸ φοβουμένους [8] προστέλλειν * [9] τὰ γυμνὰ ἕκαστον ὡς μάλιστα τῇ τοῦ ἐν δεξιᾷ παρατεταγμένου ἀσπίδι, καὶ νομίζειν τὴν πυκνότητα [10] τῆς ξυγκλείσεως εὐσκεπαστότατον εἶναι. καὶ ἡγεῖται μὲν τῆς αἰτίας ταύτης ὁ πρωτοστάτης τοῦ δεξιοῦ κέρως, [11] προθυμούμενος ἐξαλλάττειν ἀεὶ τῶν ἐναντίων τὴν ἑαυτοῦ γύμνωσιν, ἕπονται δὲ διὰ τὸν αὐτὸν φόβον καὶ οἱ ἄλλοι. [12] καὶ τότε περιέσχον
C μὲν οἱ Μαντινῆς τῷ κέρᾳ πολὺ τῶν Σκιριτῶν, ἔτι δὲ πλέον οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεᾶται τῶν Ἀθηναίων, ὅσῳ μεῖζον τὸ στράτευμα εἶχον. δείσας δὲ Ἆγις μὴ σφῶν κυκλωθῇ τὸ εὐώνυμον, καὶ νομίσας ἄγαν περιέχειν τοὺς Μαντινέας, τοῖς μὲν Σκιρίταις καὶ Βρασιδείοις ἐσήμηνεν, ἐπεξαγαγόντας ἀπὸ σφῶν, ἐξισῶσαι τοῖς Μαντινεῦσιν· [13] εἰς δὲ τὸ διάκενον τοῦτο παρήγγελλεν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως δύο λόχους τῶν πολεμάρχων Ἱππονοΐδᾳ καὶ Ἀριστοκλεῖ ἔχουσι παρελ-
D θεῖν, [14] καὶ ἐσβαλόντας πληρῶσαι, [15] νομίζων τῷ θ' ἑαυτῶν δεξιῷ ἔτι περιουσίαν ἔσεσθαι, καὶ τὸ κατὰ τοὺς Μαντινέας, βεβαιότερον τετάξεσθαι. ξυνέβη οὖν αὐτῷ, ἅτε ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ καὶ * [16] ἐξ ὀλίγου

γρ. μεγάλα
γρ. ταῖς προσόδοις

[1] Ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωροῦντες] ἰσχυρῶς, καὶ σὺν ὀργῇ. * [2] Χωροῦντες] ἦσαν ὑπακουστέον, ἤγουν, ἐχώρουν. ἢ, ἀντὶ τοῦ, ἀργείων μὲν, καὶ ξυμμάχων χωρούντων. τὸ δὲ σχῆμα ἀττικόν. Æ.P.
[3] Καὶ ὑπὸ αὐλητῶν] ἤγουν μετά. [4] Οὐ τοῦ θείου χάριν] ὕμνου δηλονότι. [5] Ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς] ἠρεμαίως. [6] Προσέλθοιεν] καὶ ὅπως, εἰ προσέλθοιεν, μὴ διασπασθείη αὐτῶν ἡ τάξις.
[7] Ἐν ταῖς προσόδοις] ἐν ταῖς προσβολαῖς. ἐν ταῖς ἑνώσεσι.
[8] Προστέλλειν τὰ γυμνὰ ἕκαστον] ἀντὶ τοῦ σκέπειν. καὶ προσάγειν. ἀπὸ μὲν τοῦ στέλλειν, καὶ στολὴ ὠνομάσθη. ἀπὸ δὲ τοῦ προσάγειν, τὸ προστέλλειν δύναται λέγεσθαι. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ ἀπάγειν. ἀποστέλλειν προσάγεσθαι. * [9] Τὰ γυμνὰ] πλευρὰ, ἢ μέρη δηλονότι. Æ.P.
[10] Τῆς ξυγκλείσεως] καὶ νομίζειν τὸ πεπυκνῶσθαι ὑπ' ἀλλήλων πεφράχθαι, εὐσκεπαστότερον ἤπερ τὸ διεστάναι ἀπ' ἀλλήλων.
[11] Προθυμούμενος ἐξαλλάττειν ἀεὶ] μὴ κατὰ δόρυ τοῦ ἐναντίου ἔχειν τὰ γυμνὰ τοῦ σώματος, τουτέστι, τὰ δεξιά. [12] Καὶ τότε περιέσχον μὲν] ἐκύκλωσαν τὸ ἐπικάμψαντες. [13] Εἰς δὲ τὸ διάκενον τοῦτο] τὸ μέσον κενόν. [14] Καὶ ἐσβαλόντας πληρῶσαι] τὸ διάκενον δηλονότι. [15] Νομίζων τῷ θ' ἑαυτῶν δεξιῷ] νομίζων τὸ, τε δεξιὸν τῶν λακεδαιμονίων ἔτι ὑπερέχειν τῶν ἐναντίων, καὶ τὸ εὐώνυμον τὸ κατὰ τοὺς μαντινέας ἐν ἀσφαλείᾳ ἔσεσθαι, ὡς ἂν μὴ δυνάμενον κυκλωθῆναι. * [16] Ἐξ ὀλίγου] χρόνου δηλονότι. ὁ δὲ νοῦς τοιοῦτος. ὅτι ὁ Ἆγις ἐξ ὀλίγου χρόνου ταῦτα παρήγγειλεν αὐτοῖς, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ, οὐκ ἐξῆν τὰ ἐπιταττόμενα ποιεῖν, διὰ τὴν ἄγαν ὀξύτητα τοῦ οὕτω βραχέος χρόνου. AE.P.

παραγγείλαντι, τόν τε Ἀριστοκλέα καὶ τὸν Ἱππονοΐδαν [1] μὴ θελῆσαι παρελθεῖν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο τὸ αἰτίαμα [2] ὕστερον φεύγειν ἐκ Σπάρτης, δόξαντας [3] μαλακισθῆναι· [4] καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι τῇ προσμίξει· [5] καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς Σκιρίτας, [6] ὡς οὐ παρῆλθον οἱ λόχοι, πάλιν αὖ σφίσι προσμίξαι μὴ δυνηθῆναι ἔτι, μηδὲ τούτους ξυγκλῇσαι. ἀλλὰ μάλιστα δὴ κατὰ πάντα τῇ ἐμπειρίᾳ Λακεδαιμόνιοι ἐλασσωθέντες τότε, τῇ ἀνδρείᾳ ἔδειξαν οὐχ ἧσσον περιγενόμενοι. [7] ἐπειδὴ γὰρ ἐν χερσὶν ἐγίγνοντο τοῖς ἐναντίοις, τὸ μὲν τῶν Μαντινέων δεξιὸν τρέπει αὐτῶν τοὺς Σκιρίτας καὶ τοὺς Βρασιδείους· καὶ ἐσπεσόντες οἱ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, καὶ τῶν Ἀργείων οἱ χίλιοι λογάδες, κατὰ τὸ διάκενον καὶ οὐ ξυγκλῃσθέν, τοὺς Λακεδαιμονίους διέφθειρον. [8] καὶ κυκλωσάμενοι ἔτρεψαν, καὶ ἐξέωσαν [9] ἐς τὰς ἁμάξας, καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐπιτεταγμένων ἀπέκτειναν τινας. καὶ ταύτῃ μὲν ἡσσῶντο οἱ Λακεδαιμόνιοι· τῷ δὲ ἄλλῳ στρατοπέδῳ, καὶ μάλιστα τῷ μέσῳ, ᾗπερ ὁ βασιλεὺς Ἆγις ἦν, καὶ περὶ αὐτὸν οἱ τριακόσιοι ἱππῆς καλούμενοι, προσπεσόντες τῶν τε Ἀργείων τοῖς πρεσβυτέροις, [10] καὶ πεντελόχοις ὠνομασμένοις, καὶ Κλεωναίοις, καὶ Ὀρνεάταις, καὶ Ἀθηναίων τοῖς παρατεταγμένοις, ἔτρεψαν, [11] οὐδὲ εἰς χεῖρας τοὺς πολλοὺς ὑπομείναντας, ἀλλ' ὡς ἐπῇσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, [12] εὐθὺς ἐνδόντας, καὶ ἔστιν οὓς καὶ καταπατηθέντας, τοῦ μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν. ὡς δὲ ταύτῃ ἐνεδεδώκει τὸ τῶν Ἀργείων καὶ ξυμμάχων στράτευμα, παρερρήγνυντο ἤδη ἅμα καὶ ἐφ' ἑκάτερα, καὶ ἅμα τὸ δεξιὸν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Τεγεατῶν [13] ἐκυκλοῦτο [14] τῷ περιέχοντι σφῶν τοὺς Ἀθηναίους. καὶ ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κίνδυνος περιειστήκει, τῇ μὲν, κυκλουμένους, τῇ δὲ, ἤδη ἡσσημένους. καὶ μάλιστ' ἂν τοῦ στρατεύματος ἐταλαιπώρησαν, εἰ μὴ οἱ ἱππῆς παρόντες αὐτοῖς ὠφέλιμοι ἦσαν. καὶ ξυνέβη τὸν Ἆγιν, ὡς ᾔσθετο τὸ εὐώνυμον σφῶν πονοῦν τὸ κατὰ τοὺς μὲν

γρ. ἐπὶ τῶν ξυμμάχων

imperasset) vt Aristocles, & Hipponoïdes [eò] transire nollent: quinetiam hac ipsa de causa postea Sparta eiecti fuerint, quia per ignauiā hoc admisisse videbantur. Et [contigit, vt] hostes [cum Lacedæmoniis] manus ocius consererēt: &, cùm ipsius [Regis] iussu cohortes ad Sciritas non accessissent, cū ipsis se rursus coniungere, nec hostium agmen claudere amplius posset. Sed Lacedęmonij, quamuis omnibus in rebus tunc peritia longè inferiores [hostibus] fuissent, nihilominus virtute [sua se] illis superiores fuisse demonstrarunt. Nam vbi ad manus venerūt, dextrum quidem Mantineorum [cornu] in fugam vertit ipsorum Sciritas, ac Brasidianos. Et Mantinei, ipsorumq; socij, & illi mille Argiuorū delecti Lacedæmonios, impressione per vacuum, ac apertum latus [in eos] facta, cædebant. Eosq; circundatos in fugam verterūt, & ad plaustra repulerunt, & aliquot de senioribus, qui impedimentis præsidio relicti fuerant, interfecerunt. Atq; hac quidem in parte Lacedæmonij superati fuerunt. At cum reliquo exercitu, & præcipuè medio [agmine,] vbi Rex Agis erat, & circa eū illi trecenti equites, qui [sic] vocantur, impetu facto in Argiuorum seniores, & illos, qui quinque cohortes appellantur, & in Cleonæos, & Orneatas, & Atheniēses, qui iuxta illos in acie collocati erant, in fugam verterunt, ita vt [eorum] pleriq; ne ad manus quidem venire, [primūq; impetum sustinere] ausi fuerint: sed simul atq; Lacedæmonij [in eos] inuaserunt, statim cesserint, quinetiam nonnulli [eorum in ipsa fuga] cōculcati fuerint, [metuentes] ne prius [ab hostibus] interciperentur, [quàm elaberētur.] Cùm autem hac in parte Argiuorum, & sociorum copiæ cessissent, tūc verò simul & ab vtraq; [extrema] parte distractę sunt, simul etiam Lacedęmoniorum, ac Tegeatarum dextrum [cornu] superante suorum copia Atheniēses circundabat. Et periculum ipsos vtrinq; circūstetit, quòd hinc quidem [ab hoste] circumuenirētur, illinc verò iam essent victi. Et præter cæteros omnes, qui erāt in exercitu, maximam cladem accepissent, nisi equites, qui aderāt, ipsis auxilio fuissent. Accidit etiam vt Agis, cùm sinistrum suorū [cornu] Man-

[1] Μὴ θελῆσαι παρελθεῖν] καὶ οἱ πολέμαρχοι οὐκ ἠθέλησαν ἐς τὸ διάκενον ἀγαγεῖν τοὺς λόχους. [2] Ὕστερον φεύγειν] συνέβη δηλονότι. [3] Μαλακισθῆναι] χαύνους γενέσθαι. [4] Καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι] καὶ φθάσαι τοὺς πολεμίους τοῖς Λακεδαιμονίοις προσμίξαι, πρὶν εἰς τὸ διάκενον παρελθεῖν τοὺς δύο λόχους. [5] Καὶ κελεύσαντος αὐτοῦ] τοῦ Ἄγιδος. [6] Ὡς οὐ παρῆλθον] ἤγουν ἐπὶ τὸ μέρος τῶν Σκιριτῶν. [7] Ἐπειδὴ γὰρ ἐν χερσὶν ἐγίγνοντο] οἱ Λακεδαιμόνιοι δηλονότι. [8] Καὶ κυκλωσάμενοι ἔτρεψαν] τοὺς Λακεδαιμονίους. [9] Ἐς τὰς ἁμάξας] αἰτιατικὴ ἀντὶ τοῦ, ἔσω τῶν ἁμαξῶν. [10] Καὶ πεντελόχοις] ἅμα ἀναγνωστέον πεντελόχοις. [11] Οὐδὲ εἰς χεῖρας τοὺς πολλοὺς] ἐλθεῖν δηλονότι. [12] Εὐθὺς ἐνδόντας] τραπέντας. [13] Ἐκυκλοῦτο] ἐκύκλου. [14] Τῷ περιέχοντι] τῷ ἰσχυρῷ.

tineis, & Argiuorum mille [*delectis*] oppositum laborare cognouisset, vniuerso exercitui præciperet, vt tenderet ad [*suorum cornu,*] quod [*ab hoste*] vincebatur. Hoc autem facto, Athenienses quidē interea, cùm [*Lacedæmoniorum*] exercitus præteriisset, ac ab ipsis declinasset, per otium: [*& nullo eos infestante*] euaserunt, & vnà cum ipsis Argiui, qui victi fuerant. Mantinei verò, eorumq; socij, & mille Argiuorum delecti non amplius de persequendis hostibus cogitabāt: sed cùm & suos [*iam*] profligatos, & Lacedæmonios cōtra se tendentes animaduerterent, in fugam se coniecerunt. Et Mantineorum quidem pleriq; cæsi fuerunt: Argiuorum verò delectorum magna [*pars*] euasit. Hæc tamen [*Argiuorum*] fuga; & [*Atheniensium*] receptus, nec præceps, nec in longum spatium fuit. Nam Lacedæmonij diu quidem, & acriter, in acie perstantes pugnant, donec hostem in fugam verterint, vbi verò eum in fugam verterunt, [*eum*] neque diu, neq; procul persequuntur. Ac prœlium quidem istud huiusmodi fuit, & quàm proximè ad hæc, [*quæ à me commemorata sunt,*] accedens, & maximum omnium, quæ inter Græcos iam à longissimo tempore gesta fuerant, & in quo maximi nominis ciuitates inter se concurrerūt. Lacedæmonij verò cæsorum hostium armis in patente, conspicuoq; loco positis, trophæum statim erexerunt, ipsaque cadauera spoliarunt, & suorum [*cadauera*] sustulerunt, & Tegeam absportarunt, vbi sepulta fuerunt. hostiumque [*cadauera*] fide publica interposita [*ipsis repetentibus*] reddiderunt. Occubuerunt autem ex Argiuis quidem, & Orneatis, & Cleonæis, septingenti. Ex Mantineis verò, ducenti, totidem etiam ex Atheniensibus cum Æginetis, & [*ipsorum Atheniensium*] vterque dux. Lacedæmoniorum verò socij ab hoste non adeò pressi fuerunt, vt eorum numerus aliquis memoratu dignus desideratus fuerit. Ex ipsis verò [*Lacedæmoniis quot in eo prœlio ceciderint,*] verum dicere difficile est, ad trecentos tamen obiisse dicebant. Cæterùm cùm prœlium iam esset

A τινέας καὶ τῶν ἀργείων τοὺς χιλίους, παραγγεῖλαι παντὶ τῷ στρατεύματι χωρῆσαι [1]ἐπὶ τὸ νικώμενον. καὶ γενομένου τούτου, οἱ μὲν ἀθηναῖοι ἐν τούτῳ ὡς παρῆλθε, καὶ ἐξέκλινεν ἀπὸ σφῶν τὸ στράτευμα, καθ' ἡσυχίαν ἐσώθησαν, καὶ τῶν ἀργείων μετ' αὐτῶν τὸ ἡσσηθέν. οἱ δὲ μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τῶν ἀργείων οἱ λογάδες οὐκέτι πρὸς τὸ ἐγκεῖσθαι τοῖς ἐναντίοις τὴν γνώμην εἶχον, ἀλλ' ὁρῶντες τούς τε σφετέρους νενικημένους, καὶ τοὺς λακεδαιμονίους ἐπιφερομένους, ἐς φυγὴν ἐτράποντο. καὶ τῶν
B μὲν μαντινέων καὶ πλείους διεφθάρησαν, τῶν δὲ ἀργείων λογάδων τὸ πολὺ ἐσώθη. ἡ μέντοι φυγὴ καὶ ἀποχώρησις, οὐ βίαιος [2]οὐδὲ μακρὰ ἦν. οἱ γὰρ λακεδαιμόνιοι, μέχρι μὲν τοῦ τρέψαι, χρονίους τὰς μάχας καὶ βεβαίους τῷ μένειν ποιοῦνται, τρέψαντες δὲ, βραχείας καὶ οὐκ ἐπὶ πολὺ τὰς διώξεις. καὶ ἡ μὲν μάχη, τοιαύτη καὶ ὅτι ἐγγύτατα τούτων ἐγένετο, [3]πλείστου δὲ χρόνου μεγίστη δὴ τῶν ἑλληνικῶν, καὶ ὑπὸ ἀξιολογωτάτων πόλεων ξυνελθοῦσα. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, προθέμενοι τῶν πολεμίων νε-
C κρῶν τὰ ὅπλα, τροπαῖον εὐθὺς ἵσταντο, καὶ [4]τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς αὑτῶν ἀνείλοντο, καὶ ἀπήγαγον ἐς τέγεαν, οὗπερ ἐτάφησαν· καὶ τοὺς τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ ἀργείων μὲν καὶ ὀρνεατῶν καὶ κλεωναίων, ἑπτακόσιοι· μαντινέων δὲ, διακόσιοι. καὶ ἀθηναίων ξὺν αἰγινήταις, διακόσιοι, [5]καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀμφότεροι. λακεδαιμονίων δὲ οἱ μὲν ξύμμαχοι [6]οὐκ ἐταλαιπώρησαν, ὥστε καὶ ἀξιόλογόν τι [7]ἀπογενέσθαι· αὐτῶν δὲ χαλεπὸν μὲν ἦν τὴν ἀλήθειαν πυθέσθαι, ἐλέ-
D γοντο δὲ περὶ τριακοσίους ἀποθανεῖν. τῆς δὲ μάχης μελλούσης ἔσεσθαι, καὶ Πλειστοάναξ ὁ ἕτερος βασιλεὺς, ἔχων τούς τε πρεσβυτέρους καὶ νεωτέρους, ἐβοήθησε. καὶ μέχρι μὲν τεγέας ἀφίκετο, πυθόμενος δὲ τὴν νίκην, ἀπεχώρησε. καὶ τοὺς ἀπὸ κορίνθου καὶ ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους ἀπέτρεψαν πέμψαντες οἱ λακεδαιμόνιοι. καὶ αὐτοὶ ἀναχωρήσαντες, καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀφέντες [8](κάρνεια γὰρ αὐτοῖς ἐτύγχανον ὄντα) τὴν ἑορτὴν ἦγον·

τῶν μαντινέων οἱ πλείους.

committendum, Plistoanax etiam Regum alter, cum senioribus, ac iunioribus subsidio [*suis*] iuit. Et ad Tegeam vsq; profectus est: sed cùm [*illic suorum*] victoriam audisset, [*domum*] rediit. Iidē Lacedæmonij auxilia & ab [*aliis*] sociis, qui extra Isthmū erant, veniētia per nuntios [*domum*] remiserunt. Cùm autem ipsi sociis dimissis reuersi fuissent, Carneorum dies festos agere cœperunt. Eorū enim celebrandorū tempus apud ipsos [*tunc*] erat.

---

[1] Ἐπὶ τὸ νικώμενον] μέρος δηλονότι. [2] Οὐδὲ μακρὰ ἦν] ἐπὶ πολὺ διάστημα. [3] Πλείστου δὴ χρόνου] ἤγουν διὰ πλείστου. [4] Τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον] ἀπεγύμνουν. [5] Καὶ οἱ στρατηγοὶ] τῶν ἀθηναίων. [6] Οὐκ ἐταλαιπώρησαν] οὐ κακῶς ἔσχον ἐν τῷ πολέμῳ. [7] Ἀπογενέσθαι] ἀπελθεῖν. [8] Κάρνεια γὰρ αὐτοῖς] τὴν ἐπὶ τῷ Ἀπόλλωνι ἑορτὴν λέγει.

καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τότε ἐπιφερομένην αἰτίαν ἔς τε μαλακίαν, διὰ τὴν ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορὰν, καὶ ἐς τὴν ἄλλην ἀβουλίαν τε καὶ βραδυτῆτα, ἑνὶ ἔργῳ τούτῳ ἀπελύσαντο. τύχῃ μὲν, ὡς ἐδόκουν, κακιζόμενοι, γνώμῃ δὲ, οἱ αὐτοὶ ἔτι ὄντες. τῇ δὲ προτεραίᾳ ἡμέρᾳ συνέβη τῆς μάχης ταύτης καὶ τοὺς Ἐπιδαυρίους πανδημεὶ ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀργείαν,[1] ὡς ἐρήμον οὖσαν, καὶ τοὺς ὑπολοίπους φύλακας, τῶν Ἀργείων ἐξελθόντων, διαφθεῖραι πολλούς. καὶ Ἠλείων τρισχιλίων ὁπλιτῶν βοηθησάντων Μαντινεῦσιν ὕστερον τῆς μάχης, καὶ Ἀθηναίων χιλίων πρὸς τοῖς προτέροις, ἐστράτευσαν ἅπαντες οἱ ξύμμαχοι οὗτοι εὐθὺς ἐπὶ Ἐπίδαυρον, ἕως οἱ Λακεδαιμόνιοι Κάρνεια ἦγον. καὶ διελόμενοι τὴν πόλιν περιετείχιζον, καὶ οἱ μὲν ἄλλοι [2] ἐξεπαύσαντο, Ἀθηναῖοι δὲ, ὥσπερ προσετάχθησαν, τὴν ἄκραν τὸ Ἡραῖον εὐθὺς ἐξειργάσαντο. καὶ ἐν τούτῳ ξυγκαταλιπόντες ἅπαντες τῷ τειχίσματι φρουρὰν, ἀνεχώρησαν κατὰ πόλεις ἕκαστοι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἀρχομένου, εὐθὺς οἱ Λακεδαιμόνιοι [3] ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἤγαγον, ἐξεστράτευσαν. καὶ ἀφικόμενοι ἐς Τεγέαν, λόγους προὔπεμπον ἐς τὸ Ἄργος ξυμβατηρίους. [4] ἦσαν δὲ αὐτοῖς πρότερόν τε ἄνδρες [5] ἐπιτήδειοι, καὶ βουλόμενοι [6] τὸν δῆμον τὸν ἐν Ἄργει καταλῦσαι. καὶ ἐπειδὴ ἡ μάχη ἐγεγένητο, πολλῷ μᾶλλον [7] ἐδύναντο πείθειν τοὺς πολλοὺς ἐς τὴν ὁμολογίαν. ἐβούλοντο δὲ, πρῶτον σπονδὰς ποιήσαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, αὖθις ὕστερον καὶ ξυμμαχίαν, καὶ οὕτως ἤδη τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι. καὶ ἀφικνεῖται πρόξενος ὢν Ἀργείων Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου, παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων δύο λόγω φέρων ἐς τὸ Ἄργος· * [8] τὸν μὲν, καθότι εἰ βούλονται πολεμεῖν· τὸν δ', ὡς εἰ εἰρήνην ἄγειν.[9] καὶ γενομένης πολλῆς ἀντιλογίας, (ἔτυχε γὰρ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης παρὼν) οἱ ἄνδρες οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις [10] πράσσοντες

γρ. ἐξελθόντων, αὐτῶν ἀπελθ.

Atq; hoc vno prœlio deleuerunt infamiæ notam sibi ab vniuersa Græcia tunc inustam, cùm ignauiæ nomine, propter cladem in insula [*Sphacteria*] acceptam, tum etiam propter consilij inopiam, & tarditatem aliis in rebus demonstratam: cùm tamẽ fortunæ quidem iniquitate ignaui haberentur, animo verò iidem adhuc essent. Pridie autem quàm hoc prœlium committeretur, accidit, vt & Epidaurij cum omnibus suorũ copiis in [*agrum*] Argiuum, quasi præsidio nudatum, irruptionem facerent, & illorum, qui ad [*agri*] custodiam relicti fuerant, [*cæteris*] Argiuis ad bellum profectis, multos occiderent. Cùm autem Eleorum armatorum tria millia; & Atheniensium mille, præter [*alios*] priores, post prœlium commissum, Mantineis subsidio venissent, hi socij vniuersi confestim aduersus Epidaurum contẽderunt, dum Lacedæmonij Carnea celebrarent. Et vrbem circumuallare cœperunt, [*opus*] inter se partiti. Et cæteri quidem [*opus facere*] cessarunt, Athenienses verò, vt ipsis ea pars operis attributa fuerat, arcem, in qua Iunonis templum erat, absoluerunt: atque in hac arce præsidio, quod ex omnium [*sociorum*] copiis collectum fuerat, relicto, in suam quique vrbem abierunt. Atque hæc æstas excessit. Hyemis autem insequentis initio, statim Lacedæmonij, posteaquam Carnea celebrarunt, in expeditionem exierunt. Cùm autem Tegeam peruenissent, Argos præmiserunt [*legatum,*] qui de compositione ageret. Erãt enim vel iampridem [*Argis*] nonnulli [*Lacedæmoniorum*] studiosi, qui populare Argiuorum dominatum abolere cupiebant. Hoc autem prœlio commisso, multò faciliùs populum ad compositionem faciendam inducere poterant: sed volebãt primùm quidem fœdera, deinde verò & societatem cum Lacedæmoniis inire, atq; ita demum populum aggredi. Lichas autem Arcesilai [*filius*] quòd Argiuorum hospes esset, à Lacedæmoniis [*missus,*] Argos iuit, duas conditiones ferens, [*quas Argiuis proponeret,*] vnam quidem, de bello, si bellum gerere vellent; alteram verò, de pace, si pacem colere mallẽt. Cùm autem [*Argis*] magna extitisset altercatio (nam & Alcibiades aderat) illi, qui Lacedæmoniorum partibus faue-

---

[1] Ὡς ἐρήμον οὖσαν] τοῦ στρατεύματος. [2] Ἐξεπαύσαντο] ἀπέκαμον τοῦ περιτειχίζειν. [3] Ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἤγαγον] ἑώρτασαν. [4] Ἦσαν δὲ αὐτοῖς] ἐν τῷ Ἄργει. [5] Ἐπιτήδειοι] φίλιοι. [6] Τὸν δῆμον τὸν ἐν Ἄργει καταλῦσαι] τὴν δημοκρατίαν. [7] Ἐδύναντο πείθειν τοὺς πολλοὺς] ἴσχυον, καταπεῖσαι, ὁμολογῆσαι τὰς σπονδάς. * [8] Τὸν μὲν, καθότι] τὸ πλῆρες τοῦτο, τὸν μὲν, καθότι δεῖ πολεμεῖν, εἰ πολεμεῖν βούλονται· τὸν δὲ, ὡς δεῖ εἰρήνην ἄγειν, εἰ εἰρήνην ἄγειν βούλονται. τοῦτο δὲ, ἀντὶ τοῦ ἁπλῶς, τὸν μὲν, περὶ τοῦ πολέμου, εἰ πολεμεῖν βούλονται. τὸν δὲ, περὶ τῆς εἰρήνης, εἰ εἰρήνην ἄγειν βούλοιντο). Æ.P. [9] Καὶ γενομένης πολλῆς ἀντιλογίας] ἐν τῷ Ἄργει. [10] Πράσσοντες ἤδη] τὸ τῆς ἑνώσεως.

bant,

bant, iam vel palàm [*de compoſitione agere*] audentes, Argiuis perſuaſerunt, vt compoſitionis formulam admitterent, cuius hæc ſunt verba: Placet cõcilio Lacedæmoniorum, his conditionibus compoſitionẽ facere cum Argiuis, vt [*Argiui*] liberos Orchomeniis reddant, & viros Menaliis, & illos, qui ſunt Mantineæ, Lacedæmoniis, vtque ex agro Epidaurio excedãt, & munitionem, [*quàm illic aduerſus Epidaurios extruxerunt,*] euertant. Et, niſi Athenienſes ex agro Epidaurio exceſſerint, pro hoſtibus habeantur ab Argiuis, & Lacedæmoniis, & ab vtrorũque ſociis. Et ſi quem puerum Lacedæmonij penes ſe habẽt, eum ſuæ ciuitati reſtituant. Quod autẽ attinet ad Deum, [*quem Epidaurij debitis victimis fraudant, Lacedæmonij dicunt ſe*] velle [*ipſos Argiuos*] compoſitionẽ facere cum Epidauriis, [*de controuerſia, quã hoc nomine cum illis habent*] ipſoſque [*Argiuos*] iuriſiurandi formulam [*Epidauriis*] offerre, ex qua iurent [*ſe poſthac officiũ facturos, debitasq́; Deo victimas miſſuros.*] Item vt tam paruæ, quàm magnæ ciuitates, quæ ſunt in Peloponneſo, omnes liberæ ſint patriis inſtitutis vtẽtes. Si quis verò illorum, qui ſunt extra Peloponneſum, in agrum Peloponneſiacum maleficij cauſa veniat, [*Argiui cum Lacedæmoniis*] ad arcendam vim hoſtilem accurrant, initis vnà conſiliis, ea ratione, quæ Peloponneſiis rectiſſima videbitur. Quotquot autem extra Peloponneſum ſunt ſocij Lacedæmoniorum, eadem conditione erunt, qua ſunt & Lacedæmoniorum, & Argiuorum ſocij, ſuum [*agrum*] obtinentes. Vbi verò [*Argiui & Lacedæmonij pacis conditiones*] ſociis oſtenderint, [*ita demum*] cõpoſitionem [*pacemq́;*] faciant. Quod ſi quid aliud præterea [*pacis conditionibus vel addendum, vel demendum, Argiuis, & Lacedæmoniis*] viſum fuerit, [*hoc etiam*] ſociis domum mittant. Hanc igitur conditionem Argiui primum admiſerunt, & Lacedæmoniorum exercitus à Tegea domum reuertit. Poſtea verò cum mutuum cõmercium inter illos iam eſſet, non multo pòſt iidem viri, [*qui Lacedæmoniorũ partibus fauebant,*]

A ἤδη [1] καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τολμῶντες, ἔπεισαν τοὺς Ἀργείους, προσδέξασθαι τὸν ξυμβατήριον λόγον. ἔστι δὲ ὅδε, [2] Κατάδε δοκεῖ τᾷ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων ξυμβαλέσθαι ποττὼς Ἀργείως, ἀποδιδόντας τὼς παῖδας τοῖς Ὀρχομενίοις, καὶ τὼς ἄνδρας τοῖς Μαιναλίοις, καὶ τὼς ἄνδρας τὼς ἐν Μαντινείᾳ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀποδιδόντας, καὶ * [3] ἐπιδαύρω ἐκβῶντας, καὶ * [4] τὸ τεῖχος ἀναιροῦντας. αἰ δέ κα μὴ εἴκωντι τοὶ Ἀθηναῖοι [5] ἐξ Ἐπιδαύρω, πολεμίως ἦμεν τοῖς Ἀρ-

B γείοις καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις καὶ τοῖς τῶν Ἀργείων ξυμμάχοις. καὶ αἴ τινα τοὶ Λακεδαιμόνιοι * [6] παῖδα ἔχωντι, ἀποδόμεν ταῖς πολίεσι πάσαις. * [7] περὶ δὲ τῶ σιῶ, συμβατόσαιμεν λῆν τοῖς Ἐπιδαυρίοις ὅρκον, δῶμεν δὲ αὐτοὺς ὀμόσαι. τὰς δὲ πόλιας τὰς ἐν Πελοποννάσῳ, καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας, αὐτονόμους ἦμεν πάσας κατὰ πάτρια. αἰ δέ κα τῶν ἐκτὸς Πελοποννάσου τις ἐπὶ τὰν Πελοπόννασον γᾶν [8] ἴῃ ἐπὶ κακῷ, ἀλεξέμεναι ἁμόθι βουλευσαμένους

C ὅπα καὶ δικαιότατα δοκῇ τοῖς Πελοποννασίοις. ὅσσοι δ' ἐκτὸς Πελοποννάσου τῶν Λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ἐντί, ἐν τῷ αὐτῷ ἐσσοῦνται ἐν τῷπερ καὶ τοὶ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τοὶ τῶν Ἀργείων ξύμμαχοι ἐντί, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. ἐπιδείξαντας δὲ τοῖς ξυμμάχοις ξυμβαλέσθαι, αἴ κα αὐτοῖς δοκῇ. αἰ δέ τι καὶ ἄλλο δοκῇ τοῖς ξυμμάχοις, [9] οἴκαδ' ἀπιάλλειν. Τοῦτον μὲν τὸν λόγον προσεδέξαντο πρῶτον οἱ Ἀργεῖοι, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων τὸ στράτευμα ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Τεγέας ἐπ' οἴκου. μετὰ δὲ

D τοῦτο, ἐπιμιξίας οὔσης ἤδη παρ' ἀλλήλους, οὐ πολλῷ ὕστερον ἔπραξαν αὖθις οἱ αὐτοὶ ἄνδρες

[1] Καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τολμῶντες] ἤγουν, ἀναισχυντοῦντες, καὶ εἰς τὸ φανερὸν λέγοντες. [2] Κατάδε δοκεῖ] δωριστί, ἀντὶ τοῦ κατὰ τάδε. *[3] Ἐξ ἐπιδαύρω] ἐξ ἐπιδαύρου, τουτέστιν ἐκ τῆς ἐπιδαυρείας γῆς, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἄνω. οἱ γὰρ ἀργεῖοι διὰ τὴν τοῦ θύματος ἔσπραξιν ἐπὶ τὴν ἐπίδαυρον ἐστράτευσαν, καὶ πρότερον μὲν εἰς τὴν αὐτὴν γῆν ἐσέβαλον, καὶ αὐτὴν ἐδῄωσαν. εἶτα δὲ ξυμβατηρίοις λόγοις πεισθέντες ἐκ τῆς ἐπιδαυρείας ἀπῆλθον. πάλιν δὲ εἰς τὴν ἐπιδαυρείαν ἐσέβαλον, καὶ ἐδῄωσαν, καὶ αὐτῆς τὸ τρίτον μέρος τεμόντες ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου. οἱ αὐτοὶ μετὰ ταῦτα κλίμακας ἔχοντες ἐπὶ τὴν ἐπίδαυρον ἦλθον, ὡς βίᾳ αἱρήσοντες, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπιδαυρείας ἄπρακτοι ἀπῆλθον. τέλος δὲ αὐτὴν μετὰ τῶν ξυμμάχων περιετείχισαν, καὶ τὴν ἄκραν ἐξεργασάμενοι, καὶ ἐν τῷ τειχίσματι φρουρὰν ξυγκαταλιπόντες ἀνεχώρησαν. ἐκ τούτων δῆλον ἐνταῦθα τὴν τῆς ἐπιδαύρου χώραν νοητέον, ἐξ ἧς καὶ τοὺς ἀργείους καὶ τοὺς ἀθηναίους ἐκβαίνειν ἔδει, ἀλλ' οὐκ αὐτὴν τὴν πόλιν, ἣν οὐκ εἶχον, ὥστε ἐκεῖθεν ἐξελθεῖν. Æ. P. *[4] Τὸ τεῖχος] τὴν ἄκραν, τὸ τείχισμα. Æ. P. [5] Ἐξ ἐπιδαύρω] ἐξελθεῖν δηλονότι. *[6] Παῖδα] παῖδας καὶ ἄνω καὶ ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς καλεῖν δοκεῖ τὰ τέκνα, ἢ τοὺς ὁμήρους, ἢ τοὺς νεωτέρους τοὺς κατεχομένους, ὅπερ εἰκάσειας ἐκ τῶν λεγομένων, τὼς παῖδας τοῖς ὀρχομενίοις, καὶ τὼς ἄνδρας τοῖς μαιναλίοις. AE. P. *[7] Περὶ δὲ τῶ σιῶ] ἴσως ταῦτα γραπτέον οὕτω. περὶ δὲ τῶ σιῶ, συμβατοσέμεν λῆν τοῖς ἐπιδαυρείοις, ὅρκον δὲ αὐτοὺς δῶμεν ὀμόσαι. ὁ δὲ νοῦς οὗτος· οἱ λακεδαιμόνιοι ἔλεγον αὐτοὺς λῆν, ἤγουν ἐθέλειν τοὺς ἀργείους ξυμβατοσέμεν, ἤγουν ξυμβατόσειν, εἴτε ξυμβατεῖν. ξυμβαίνειν τοῖς ἐπιδαυρείοις, περὶ τοὺς ἐπιδαυρείους, περὶ τοῦ σιοῦ, περὶ τοῦ θεοῦ, αὐτοὺς δὲ τοὺς ἀργείους δῶμεν, δοῦναι τοῖς ἐπιδαυρείοις ὅρκον ὀμόσαι, ἑαυτοὺς δηλονότι τὸ λοιπὸν τῷ θεῷ τὸ ὀφειλόμενον θῦμα ἀποδώσειν. AE. P. [8] Ἴῃ ἐπὶ κακῷ] αὐτῆς τῆς γῆς δηλονότι. [9] Οἴκαδ' ἀπιάλλειν] ἐπιπέμπειν. στέλλειν.

» ὥστε τὰν μαντινέων καὶ ἠλείων καὶ τὰν ἀθηναίων ξυμ-
» μαχίαν ἀφέντας ἀργείους, σπονδὰς καὶ ξυμμα-
» χίαν ποιήσασθαι πρὸς λακεδαιμονίους. καὶ ἐγέ-
» νοντο αἵδε, Καττάδε ἔδοξε τοῖς λακεδαιμονίοις
» καὶ ἀργείοις σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ἦμεν πεν-
» τηκονταετῆ ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις δίκας διδόν-
» τας καττὰ πάτρια. ταὶ δ᾽ ἄλλαι πόλιες ταὶ ἐν Πε-
» λοποννάσῳ, κοινανεόντων τᾶν σπονδᾶν καὶ τᾶν
» ξυμμαχιᾶν, αὐτόνομοι καὶ αὐτοπόλιες, τὰν αὐτῶν
» *[1]ἔχοντες, καττὰ πάτρια δίκας διδόντες τὰς ἴσας
» καὶ ὁμοίας. ὅσοι δ᾽ ἔξω πελοποννάσου λακεδαι-
» μονίοις ξύμμαχοι ἐντί, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐσσοῦνται
» τοῖσπερ καὶ τοὶ λακεδαιμόνιοι· καὶ τοὶ τῶν ἀργείων
» ξύμμαχοι ἐν τῷ αὐτῷ ἐσσοῦνται τῷπερ καὶ τοὶ ἀρ-
» γεῖοι, τὰν αὐτῶν ἔχοντες. αἱ δέ ποι στρατιᾶς δέῃ
» κοινᾶς, βουλεύεσθαι λακεδαιμονίως καὶ ἀργείως,
» ὅπᾳ κα δικαιότατα κρίναντας τοῖς ξυμμάχοις.
» αἱ δέ τινι τᾶν πολίων ἦ ἀμφίλογα, ἢ τᾶν ἐντὸς
» ἢ τᾶν ἐκτὸς πελοποννάσου, αἴτε περὶ ὅρων, αἴτε
» περὶ ἄλλου τινός, διακριθῆμεν. αἱ δέ τις τῶν ξυμ-
» μάχων πόλις πόλει ἐρίζοι, ἐς πόλιν *[2]ἐλθεῖν, ἅν
» τινα ἴσαν ἀμφοῖν ταῖς πολίεσσι δοκείη. [3]τοῖς δ᾽ ἔταις
» καττὰ πάτρια δικάζεσθαι. Αἱ μὲν σπονδαί, καὶ ἡ
ξυμμαχία αὕτη ἐγεγένητο, καὶ ὁπόσα ἀλλήλων
πολέμῳ ἢ εἴ τι ἄλλο εἶχον, διελύσαντο. κοινῇ δ᾽ ἤ-
δη [4]τὰ πράγματα τιθέμενοι, ἐψηφίσαντο κή-
ρυκα καὶ πρεσβείαν παρ᾽ ἀθηναίων μὴ προσδέ-
χεσθαι, ἢν μὴ ἐκ πελοποννήσου ἐξίωσι, [5]*[6]τὰ
τείχη ἐκλιπόντες· καὶ μὴ ξυμβαίνειν τῳ, μηδὲ
πολεμεῖν, ἀλλ᾽ ἢ ἅμα. [7]καὶ τά τε ἄλλα θυμῷ ἔφε-
ρον, καὶ ἐς τὰ ἐπὶ θρᾴκης χωρία καὶ ὡς Περδίκ-
καν ἔπεμψαν [8]ἀμφότεροι πρέσβεις, καὶ ἀνέπεισαν
Περδίκκαν ξυνομόσαι σφίσιν. οὐ μέντοι εὐθύς
γε ἀπέστη τῶν ἀθηναίων, ἀλλὰ διενοεῖτο, ὅτι [9]καὶ
τοὺς ἀργείους ἑώρα, ἦν δὲ καὶ αὐτὸς τἀρχαῖον
ἐξ ἄργους, καὶ τοῖς χαλκιδεῦσι τούς τε πα-
λαιοὺς ὅρκους ἀνενεώσαντο, καὶ ἄλλους ὤμοσαν.

π. στρατείας. *AE.P.*

π. ἐν τινα. *F.P.*

A rursus effecerūt vt Argiui relicta Mantineorū, & Eleorū, & Athenienſium ſocietate, fœdera, ſocietatemq; cum Lacedæmoniis inirent in hæc verba; Lacedæmoniis & Argiuis placuit fœdera, & ſocietatē [*inter ſe*] eſſe in annos quinquaginta, his cōditionibus: Vt æquo, & pari iure iudiciū patriis moribus, [*ac inſtitutis vtriq;*] ſubeāt. Ceteræ verò ciuitates, q̃ ſunt in Peloponneſo, quia hęc fœdera, atq; hę ſocietates [*ipſis omnibus*] ſunt cōmunes, liberæ ſuiq; iuris [*ſint*] ſuum [*agrū*] obtinētes, [*&*] patriis inſtitutis iudiciū ęquo, pariq; iure ſubeuntes. B Quotquot verò extra Peloponneſum ſocij ſunt Lacedæmoniorū, iiſdē erunt cōditionibus, quibus & Lacedęmonij. Et Argiuorū ſocij, eodē iure erūt, quo & Argiui, ſuū [*agrum*] obtinentes. Si quò autē cōmunis expeditio ſit faciēda, Lacedęmonij, & Argiui [*inter ſe de ea cōmuniter cōſultēt,*] de ſociorū cauſa, quàm æquiſſimè fieri poterit, iudicantes. Si quæ verò cōtrouerſiæ ortæ fuerint inter aliquas [*ſocias*] ciuitates vel earū, quæ ſunt intra Pelopōneſum, vel earū, quæ ſunt extra, aut de [*agri*] finibus, aut aliqua alia de re, diſceptetur, C [*& iſtæ cōtrouerſiæ iudicio dirimantur.*] ſi qua autē ſocialis ciuitas cū alia cōtendat, [*ei liceat*] ad ciuitatē [*aliquā*] ire, [*eiuſq; arbitrio ſuā cōtrouerſiam permittere*] quamcunq; vtriſq; ciuitatibus æquam eſſe iudicauerit. Ciuibus autē [*ſingularū ciuitatū*] ius patrio ritu dicatur. Hęc igitur fœdera, atque hæc ſocietas [*tūc inter Argiuos, & Lacedæmonios*] inita fuit, & quæcunq; alteri alterorū, bello [*occupauerant alteri alteris reſtituerent,*] aut ſi quid aliud habebant, [*quod ſibi inuicem crimini darent, id*] diluerent. Iamq; communiD ter res adminiſtrantes, decreuerunt caduceatorem, & legationem ab Atheniēſibus [*miſſam*] non recipiēdam, niſi ex Peloponneſo excederēt, relictis munitionibus [*quas in agro Epidaurio fecerāt:*] neq; cū vllo compoſitionē faciendā, aut bellum gerendum, niſi communiter. Et cùm alia impetu quodam animi adminiſtrabant, tū etiam vtriq; Legatos in Thraciam, & ad Perdiccam miſerunt, eiq; perſuaſerunt, vt ſocietatē iureiurando interpoſito ſecum iniret. Non tamen ſtatim ab Atheniēſibus defecit: ſed [*ab illis deficere*] in animo habebat, q̃ & Argiuos [*tā defeciſſe*] videret. Erat autē & ipſe antiquitus ex Argiuorū vrbe ꝓfectus, [*& ab illis oriundus.*] Præterea vetuſtū iuſiurandū, [*fœduſq;*] cū Chalcidenſibus renouarunt, & aliud iurarunt.

*[1] Ἔχοντες] ἀττικῶς, ἀντὶ τοῦ ἔχουσαι. οὕτω καὶ διδόντες, ἀντὶ τοῦ διδοῦσαι. ἢ πρὸς τὸ σημαινόμενον, ἤγουν πρὸς τοὺς πολίτας δεῖ ἀναφέρειν. *AE.P.* *[2] Ἐλθεῖν] ἐξέστω δηλονότι. ἢ ἀντὶ τοῦ ἐλθέτω. οὕτω καὶ ἐν πλείοσιν ἄλλοις λεκτέον. ἢ πρὸς τὸ τῆς συντάξεως πλήρωμα τοιόνδε τι ὑπακουστέον, ἔλεγον δεῖν. ἐπεχείρει. τὸ δὲ τὰ ἀπαρέμφατα ἀντὶ τῶν προστακτικῶν λαμβάνειν, οὐ μόνον παρὰ τοῖς Ἴωσιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Δωριεῦσιν ἐν χρήσει μάλιστα ὂν εὑρήσεις. *AE.P.* [3] Τοῖς δ᾽ ἔταις καττὰ πάτρια δικάζεσθαι] τοὺς δὲ πολιτευομένους ἐν μιᾷ ἑκάστῃ πόλει, δι᾽ ἀλλήλων λύειν τὰ διάφορα. [4] Τὰ πράγματα τιθέμενοι] διατιθέμενοι. οἰκονομοῦντες. [5] Τὰ τείχη ἐκλιπόντες] τὸ ἐπιδαύρου. *[6] Τὰ τείχη] τὴν ἄκραν τὴν ἐν τῇ ἐπιδαυρείᾳ ἐξειργασμένην, τὸ τείχισμα, ἢ καὶ τὰ τειχίσματα, ἃ μετ᾽ ὀλίγον, τὸ ἐξ ἐπιδαύρου τεῖχος καλεῖ. *AE.P.* [7] Καὶ τά τε ἄλλα θυμῷ ἔφερον] ἐφέροντο. [8] Ἀμφότεροι πρέσβεις] ἀργεῖοι καὶ λακεδαιμόνιοι. [9] Καὶ τοὺς ἀργείους ἑώρα] ἀποστάντας.

Argiui

Argiui etiam legatos ad Athenienſes miſerunt, imperātes, vt munitionē in agro Epidaurio factam relinquerent, [*& illinc excederēt.*] Illi verò, cùm animaduerterēt, ſuos [*milites*] paucos eſſe præ cæteris præſidiariis militibus qui in eodem loco erāt quorum numerus maior erat, Demoſthenem [*eò*] miſerunt, vt ſuos [*illinc*] educeret. Ille verò, cùm [*illuc*] perueniſſet, & quoddam gymnicum certamen extra munitionē illam ſe editurū ſimulaſſet, ſimul ac alterum præſidium egreſſum eſt, portas clauſit. Poſtea verò Athenienſes ipſi, fœdere [*cum Argiuis*] renouato, munitionē illam Epidauriis reſtituerunt. Poſt Argiuorum defectionem ab [*Athenienſium*] ſocietate factā, Mātinei quoq;, quamuis primò quidem [*compoſitioni, pacique reſtitiſſent,*] deinde tamen, quòd [*Lacedæmoniis*] ſine Argiuis, [*reſiſtere*] non poſſent, & ipſi compoſitionē cum Lacedæmoniis fecerunt, & ciuitatum, [*quas in ſua poteſtate habebant,*] imperiū dimiſerunt, [*easq; liberas eſſe, ſuisq; legibus viuere permiſerunt.*] Lacedæmonij autem, & Argiui cum mille [*de ſuis*] vtriq; cōmunem expeditionem ſuſceperūt, & Sicyone ſtatum popularem ipſi Lacedæmonij [*eò*] profecti, in paucorum dominatū magna ex parte conuerterunt, & poſt hæc vtriq;, [*Lacedæmonij, & Argiui,*] popularem dominatum, qui Argis erat, ſuſtulerūt: & paucorum dominatus Lacedæmoniorum Reipub. congruēs [*ibi*] conſtitutus fuit. Atq; hæc ſub extremam hyemem, vere iam appropinquante geſta ſunt & decimus quartus huius belli annus exceſſit. Inſequenti vere, Dictidienſes, qui in [*monte*] Atho habitant, ab Athenienſibus ad Chalcidenſes deſciuerūt, & Lacedæmonij in Achaia res, quæ prius [*ipſis*] amicæ non erant, conſtituerunt. Et Argiua plebs concilia paulatim habens, & animis reſumptis, paucos, [*qui res adminiſtrabant,*] aggreſſa eſt, obſeruato illo ipſo tempore, quo Lacedęmonij gymnicos puerorum ludos faciebāt. prœlioq; intra vrbem commiſſo plebs vicit: & [*aduerſariorum*] alios quidem interfecit, alios verò [*ex vrbe*] expulit. Lacedæmonij verò, cùm multo ante, [*quàm prœlium committeretur,*] amici, [*qui Argis erant,*] ipſos accerſiuiſſent, [*ad eos tamen tunc*] nō iuerunt: ſed [*poſtea*] dilato certamine puerorū, quos nudos exercebant, in viam ſe dederūt, vt opem ipſis ferrent: at cùm Tegeæ audiſſent paucorū ſtatum [*à plebe*] ſuperatū, vlterius progredi noluerūt, quamuis illi, qui [*ex vrbe*] effugerāt, [*ipſos*] orarent:

A ἔπεμψαν δὲ καὶ παρὰ τοὺς Ἀθηναίους οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις, τὸ ἐξ Ἐπιδαύρου τεῖχος κελεύοντες ἐκλιπεῖν. οἱ δ' ὁρῶντες ὀλίγοι πρὸς πλείους ὄντας τοὺς ξυμφύλακας, ἔπεμψαν Δημοσθένην, τοὺς σφετέρους ἐξάξοντα. ὁ δὲ, ἀφικόμενος, καὶ ἀγῶνά τινα πρόφασιν γυμνικὸν ἔξω τοῦ φρουρίου ποιήσας, ὡς ἐξῆλθε *[1] τὸ ἄλλο φρούριον, ἀπέκλεισε τὰς πύλας. καὶ ὕστερον Ἐπιδαυρίοις ἀνανεωσάμενοι τὰς σπονδὰς αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέδοσαν τὸ τείχισμα. μετὰ

B δὲ τὴν τῶν Ἀργείων ἀπόστασιν [2] ἐκ τῆς ξυμμαχίας, καὶ οἱ Μαντινῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἀντέχοντες, ἔπειτ' οὐ δυνάμενοι ἄνευ τῶν Ἀργείων, ξυνέβησαν καὶ αὐτοὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφεῖσαν τῶν πόλεων. καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀργεῖοι χίλιοι ἑκάτεροι ξυστρατεύσαντες, τά τ' ἐν Σικυῶνι ἐς ὀλίγους μᾶλλον κατέστησαν αὐτοὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐλθόντες, καὶ μετ' ἐκεῖνα *ξυναμφότεροι ἤδη καὶ τὸν ἐν Ἄργει δῆμον κατέλυσαν· καὶ ὀλιγαρχία ἐπιτηδεία τοῖς Λακεδαιμονίοις

C κατέστη. καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη ταῦτα ἦν, τοῦ χειμῶνος λήγοντος· καὶ τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, Δικτιδιῆς τε οἱ ἐν Ἄθῳ ἀπέστησαν Ἀθηναίων πρὸς Χαλκιδέας, καὶ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐν Ἀχαΐᾳ, [3] οὐκ ἐπιτηδείως πρότερον ἔχοντα, καθίσαντο. καὶ Ἀργείων ὁ δῆμος κατ' ὀλίγον ξυνιστάμενός τε, [4] καὶ ἀναθαρσήσας, [5] ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις, [6] τηρήσαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαιδίας τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ μάχης γενομένης

D [7] ἐν τῇ πόλει, ἐπεκράτησεν ὁ δῆμος· καὶ τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἐξήλασεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἕως μὲν αὐτοὺς [8] μετεπέμποντο οἱ φίλοι, [9] οὐκ ἦλθον ἐκ πλείονος· ἀναβαλλόμενοι δὲ τὰς γυμνοπαιδίας, ἐβοήθουν. καὶ ἐν Τεγέᾳ πυθόμενοι ὅτι νενίκηνται οἱ ὀλίγοι, προελθεῖν μὲν οὐκέτι ἠθέλησαν, [10] δεομένων τῶν διαπεφευγότων·

γρ. φρουρικόν

*π. ξυναμφότεροι. F.P.

γρ. δικτυδιῆς γρ. δικτιδιῆς

*[1] Τὸ ἄλλο φρούριον] ἡ ἄλλη φρουρὰ τῶν ξυμφυλάκων, οἳ σὺν Ἀθηναίοις τὸ φρούριον, ἤγουν τὸ τεῖχος ἐφύλαττον, οἳ πλείους ἦσαν ἢ οἱ Ἀθηναῖοι. Æ. P. [2] Ἐκ τῆς ξυμμαχίας] τῶν Ἀθηναίων. [3] Οὐκ ἐπιτηδείως πρότερον] συμφερόντως τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἁρμαζόντως. [4] Καὶ ἀναθαρσήσας] ἀναλαβόντες αὖθις ἐλπίδας ἀγαθάς. [5] Ἐπέθεντο τοῖς ὀλίγοις] τοῖς ἐναντίοις ὀλιγάρχοις. [6] Τηρήσαντες αὐτὰς τὰς γυμνοπαιδίας] ἑορτὴ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐν ᾗ γυμνοὶ ἠγωνίζοντο. [7] Ἐν τῇ πόλει] τῶν Ἀργείων. [8] Μετεπέμποντο οἱ φίλοι] οἱ ἐν τῷ Ἄργει. [9] Οὐκ ἦλθον ἐκ πλείονος] ἤτοι πρὸ πλείονος χρόνου. [10] Δεομένων τῶν διαπεφευγότων] ἤγουν, καὶ ταῦτα δεομένων.

ἀναχωρήσαντες δὲ ἐπ' οἴκου, τὰς [1] γυμνοπαιδίας ἦγον. καὶ ὕστερον ἐλθόντων πρέσβεων ἀπό τε τῶν ἐν τῇ *πόλει ἀγγέλων, καὶ τῶν ἔξω ἀργείων, παρόντων τε τῶν ξυμμάχων, καὶ ῥηθέντων πολλῶν ἀφ' * [2] ἑκατέρων, ἔγνωσαν μὲν ἀδικεῖν τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς στρατεύειν ἐς ἄργος· διατριβαὶ δὲ καὶ μελλήσεις ἐγίγνοντο. ὁ δὲ δῆμος τῶν ἀργείων ἐν τούτῳ φοβούμενος τοὺς λακεδαιμονίους, καὶ τὴν τῶν ἀθηναίων ξυμμαχίαν [3] πάλιν προσαγόμενός τε, καὶ νομίζων μέγιστον ἂν [4] σφᾶς ὠφελήσειν, τειχίζει μακρὰ τείχη [5] ἐς θάλασσαν, ὅπως, ἢν τῆς γῆς εἴργωνται, ἡ κατὰ θάλασσαν σφᾶς μετὰ τῶν ἀθηναίων ἐπαγωγὴ τῶν ἐπιτηδείων ὠφελῇ. ξυνῄδεσαν δὲ τὸν [6] τειχισμὸν καὶ τῶν ἐν πελοποννήσῳ τινὲς πόλεων. καὶ οἱ μὲν ἀργεῖοι πανδημεί, καὶ αὐτοί, καὶ γυναῖκες, καὶ οἰκέται ἐτείχιζον· καὶ ἐκ τῶν ἀθηνῶν αὐτοῖς ἦλθον τέκτονες, καὶ λιθουργοί. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, λακεδαιμόνιοι ὡς ᾔσθοντο τειχιζόντων, ἐστράτευσαν ἐς τὸ ἄργος, αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι, πλὴν κορινθίων. [7] ὑπῆρχε δέ τι αὐτοῖς καὶ ἐκ τοῦ ἄργους [8] αὐτόθεν πρασσόμενον. ἦγε δὲ τὴν στρατιὰν Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου, λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ τὰ μὲν ἐκ τῆς πόλεως δοκοῦντα προϋπάρχειν, οὐ προυχώρησεν ἔτι· τὰ δὲ οἰκοδομούμενα τείχη ἑλόντες καὶ καταβαλόντες, καὶ ὑσιὰς χωρίον τῆς ἀργείας λαβόντες, καὶ τοὺς ἐλευθέρους ἅπαντας οὓς ἔλαβον ἀποκτείναντες, ἀνεχώρησαν, [9] καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. ἐστράτευσαν δὲ μετὰ τοῦτο καὶ ἀργεῖοι ἐς τὴν φλιασίαν, καὶ δῃώσαντες ἀπῆλθον, ὅτι σφῶν τοὺς φυγάδας ἀπεδέχοντο. [10] οἱ γὰρ πολλοὶ αὐτῶν ἐνταῦθα κατῴκηντο. [11] κατέκλῃσαν δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος καὶ μακεδονίας ἀθηναῖοι Περδίκκαν, ἐπικαλοῦντες τήν τε πρὸς ἀργείους καὶ λακεδαιμονίους γενομένην [12] ξυνωμοσίαν, καὶ ὅτι παρασκευασαμένων αὐτῶν στρατιὰν ἄγειν ἐπὶ χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ θρᾴκης, καὶ ἀμφίπολιν, Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος, ἔψευστο τὴν ξυμμαχίαν,

*π. πόλει, ἢ τῶν ἔξω. F.P.

*γ. αὐτοὺς

A sed domum reuersi, gymnicum puerorum certamen peregerunt. Postea verò, cùm legati tam ab Argiuis, qui in vrbe erant, quàm ab illis, qui exulabant, [*missi*] venissent, cumque præsentibus sociis multa ab vtrisque dicta fuissent, [*Lacedæmonij*] pronuntiarunt quidem illos, qui in vrbe erãt, iniustè fecisse, & cum exercitu Argos sibi petendum censuerunt: sed moræ, & cunctationes interpositæ fuerunt. Interea verò populus Argiuus Lacedæmonios metuens, & Atheniensium societatem rur- B sus sibi concilians, & existimans se maximam vtilitatem ex ea percepturum, longos ad mare vsque muros duxit, vt, si terrâ prohiberentur, Atheniensium auxiliis adiuuarentur ad commeatus [*in vrbem*] mari inuehendos. Horum autem murorum [*ab Argiuis*] extructorum nonnullæ etiam Peloponnesi ciuitates consciæ fuerunt. Quicquid autem hominum Argis erat, viri, mulieres, & serui, in his extruendis occupatum fuit. Et fabri, & lapicîdæ Athenis [*missi*] ad ipsos venerunt. Et hæc C æstas excessit. In sequenti hyeme Lacedæmonij cùm muros [*ab Argiuis*] extrui intellexissent, expeditionem aduersus Argiuos susceperunt, cùm ipsi, tum socij, præter Corinthios. Nam nescio quid ipsis iam pridem Argis, in ipsa vrbe struebatur. Agis verò Archidami [*filius*] Lacedæmoniorum rex exercitum ducebat. Verùm illæ quidem res, quæ in vrbe iam præparatæ esse videbantur, nequaquam [*ipsis*] successerunt: sed muros, qui adhuc ædificabantur, ceperunt, & diruerunt. Item Hysias [*agri*] Argiui oppidum ceperunt ac D ingenuis omnibus, quos ceperunt, interfectis abierunt, & in suam quique ciuitatem se receperunt. Post hæc & Argiui copias in [*agrum*] Phliasium duxerunt, eoque vastato abierunt, quia [*Phliasij*] suos exules receperant. Illic enim eorum plerique domicilium habebant. Eadem hyeme Athenienses Perdiccam vsu maris in Macedonia intercluserunt, crimini dantes tum quòd cum Argiuis, atque Lacedæmoniis societatem iureiurando interposito fecissent, tum quòd exercitu ab ipsis præpara- E to, quem ducerent aduersus Chalcidẽses, qui sunt in Thracia, & Amphipolin, Nicia Nicerati [*filio*] duce, societatem fefellisset,

[1] Γυμνοπαιδίας ἦγον] ἑώρταζον. *[2] Ἑκατέρων] τῶν τε ἐν τῇ πόλει ἀργείων, ἢ τῶν ἔξω. Æ.P. [3] Πάλιν προσαγόμενός τε] οἰκειούμενος. [4] Σφᾶς ὠφελήσειν] τοὺς ἀργείοις δηλονότι τοὺς ἀθηναίους. [5] Ἐς θάλασσαν] ἕως τῆς θαλάσσης. [6] Τειχισμὸν] τῶν ἀργείων. [7] Ὑπῆρχε δέ τι αὐτοῖς] τοῖς λακεδαιμονίοις.

[8] Αὐτόθεν πρασσόμενον] ἐκ τοῦ ἄργους. [9] Καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις] οἱ λακεδαιμόνιοι. [10] Οἱ γὰρ πολλοὶ αὐτῶν] τῶν φυγάδων τῶν ἀργείων, ἐν τῇ φλιασίᾳ κατῴκηντο. [11] Κατέκλῃσαν δὲ] τουτέστι, τῶν εἰσαγωγίμων ἢ τῆς θαλάττης *αὐτοὺς ἀπέκλεισαν. [12] Ξυνωμοσίαν] ἔνορκον ξυμμαχίαν.

tum

tum etiam quòd exercitus ille potissimùm propter ipsum, qui discesserat [*sociosque deseruerat,*] dissipatus fuisset. His igitur de causis erat [*Atheniensium*] hostis. Atq; hæc hyems sic exiit: & quintusdecimus huius belli annus excessit. Insequẽtis æstatis initio Alcibiades cum viginti nauibus Argos traiiciens, trecentos Argiuos, qui suspecti erant, & cùm Lacedæmoniis sentire videbantur, comprehendit. Athenienses autem ipsos deposuerunt in proximis insulis, quibus imperabant. Iidem aduersus Melum insulam nauigauerunt cum triginta suis nauibus, & sex Chiis, & duabus Lesbiis: & cùm mille, & ducentis grauis armaturæ militibus, & trecentis sagittariis, & viginti hippotoxotis, [*id est, equitibus sagittariis,*] qui omnes erant nominis Attici, & cum sociorum, ac illorum, qui insulas incolebant, ferme mille, & quingentorum armatorum manu. Melij autẽ sunt illi quidem Lacedæmoniorum coloni: sed Atheniensibus parere nolebant, vt cæteri insularum incolæ. Verùm initio quidem, quòd in partibus non essent, quiescebant, [*& ab armis abstinebant,*] postea verò, cùm Athenienses ipsos coegissent, quòd agrum [*ipsorum*] vastarent, bellum apertè gerere cœperunt. Cùm igitur [*Atheniensium*] duces Cleomedes Lycomedis, & Tisias Tisimachi cum hoc apparatu castra in ipsorum agro posuissent, antequam vllo maleficio agrum afficerent, legatos ad colloquia [*cum Meliis*] habenda miserunt. Quos Melij ad populum quidem non produxerunt: sed apud Magistratus, & apud paucos ea dicere iusserunt, quorum causa venissent. ATHENIensium verò legati hæc verba fecerunt: Quoniam non apud populum verba [*à nobis*] fiunt, ne multitudo, si nos perpetua oratione vtamur, & verba ad animos alliciendos apta, & quæ à nemine refelli queant, faciamus, nobis semel auditis decipiatur (intelligimus enim nos ad paucos eo consilio [*nunc*] à vobis adductos fuisse,) vos [*igitur*] qui estis in isto consessu, [*hoc vestrum consilium*] tutius reddite, [*magisq; constabilite:*] & ne vos quidem perpetua oratione vtamini: sed ad singula, quæ non opportunè [*à nobis*] dici videbuntur, continuò iudicantes respondete: ac primùm quidem declarate an [*vobis*] placeat [*facere,*] vt dicimus.

A καὶ ἡ στρατιὰ μάλιστα διελύθη [1] ἐκείνου ἀπάραντος· πολέμιος οὖν ἦν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος· καὶ πέμπτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, Ἀλκιβιάδης τε πλεύσας ἐς Ἄργος ναυσὶν εἴκοσιν, Ἀργείων τοὺς δοκοῦντας ἔτι ὑπόπτους εἶναι, καὶ τὰ Λακεδαιμονίων φρονεῖν, ἔλαβε τριακοσίους ἄνδρας· καὶ κατέθεντο αὐτοὺς Ἀθηναῖοι ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους, ὧν ἦρχον. καὶ ἐπὶ Μῆλον τὴν νῆσον Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν ναυσὶν, ἑαυτῶν μὲν, τριάκοντα, Χίαις

B δὲ, ἕξ, Λεσβίαιν δὲ, δυοῖν· καὶ ὁπλίταις ἑαυτῶν μὲν, διακοσίοις καὶ χιλίοις, καὶ τοξόταις τριακοσίοις, καὶ ἱπποτοξόταις εἴκοσι· τῶν δὲ ξυμμάχων καὶ νησιωτῶν, ὁπλίταις μάλιστα πεντακοσίοις καὶ χιλίοις. οἱ δὲ Μήλιοι, Λακεδαιμονίων μέν εἰσιν ἄποικοι, τῶν δ' Ἀθηναίων οὐκ ἤθελον ὑπακούειν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται. ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον [2] οὐδετέρων ὄντες, ἡσύχαζον, ἔπειτα, ὡς αὐτοὺς ἠνάγκαζον οἱ Ἀθηναῖοι δηοῦντες τὴν γῆν, ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. στρατοπεδευσάμενοι οὖν ἐς τὴν γῆν

C αὐτῶν τῇ παρασκευῇ ταύτῃ οἱ στρατηγοὶ Κλεομήδης τε ὁ Λυκομήδους καὶ Τισίας ὁ Τισιμάχου, [3] πρὶν ἀδικεῖν τι τῆς γῆς, λόγους πρῶτον ποιησομένους ἔπεμψαν πρέσβεις. οὓς οἱ Μήλιοι πρὸς μὲν τὸ πλῆθος οὐκ ἤγαγον, ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς [4] καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν ἐκέλευον περὶ ὧν ἥκουσιν. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις ἔλεγον τοιάδε, [5] Ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος οἱ λόγοι γίγνονται, ὅπως δὴ μὴ ξυνεχεῖ ῥήσει οἱ πολλοὶ ἐπαγωγὰ καὶ ἀνέλεγκτα ἐσάπαξ [6] ἀκούσαντες ἡμῶν, ἀπατηθῶσι

D ([7] γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι τοῦτο φρονεῖ ὑμῶν [8] ἡ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγωγὴ) ὑμεῖς οἱ καθήμενοι ἔτι ἀσφαλέστερον ποιήσατε. καθ' ἕκαστον γὰρ καὶ μηδ' ὑμεῖς ἑνὶ λόγῳ, ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ἐπιτηδείως λέγεσθαι εὐθὺς ὑπολαμβάνοντες, κρίνετε. καὶ πρῶτον εἰ ἀρέσκει ὡς λέγομεν, εἴπατε.

γρ. μεθ' ἑτέρων

Α Θ.

γρ. ἐν ὀλίγῳ

[1] Ἐκείνου ἀπάραντος] αὐτὶ τοῦ, ἀναπλεύσαντος. [2] Οὐδετέρων ὄντες] γρ. μεθ' ἑτέρων, τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων.
[3] Πρὶν ἀδικεῖν τι τῆς γῆς] βλάπτειν. [4] Καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν] δηλονότι ἐνεθυμημένους καὶ ἐντίμοις. [5] Ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος] ἐπειδὴ οὐ παρὰ τῷ δήμῳ κελεύετε ἡμᾶς ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, ἵνα μὴ συνεχοῦς ῥήσεως γινομένης, καὶ ἐναποτεινομένου λόγου, ὑποπτεύσῃ τὸ πλῆθος ὑμῶν ἀπατᾶσθαι, ὡς ἂν ἅπαξ ἀκούσαντες πιθανῶν μὲν λόγων, ἐλέγχους δὲ οὐ παρεχομένων, οὐδ' ἀποδείξεις. γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι ταῦτα ὑπονοήσαντες, πρὸς τοὺς ἄρχοντας ὑμῶν μόνους ἠγάγετε ἡμᾶς. ὃ ὑμεῖς οἱ παρεστῶτες ἀσφαλέστερον ποιήσετε. ἕκαστον γὰρ ὃ λέγομεν δοκιμάζοντες, πρὸς τὸ μὴ δοκοῦν ἐπιτηδείως ἔχειν ἀποκρίνετε. τουτέστι, διὰ πλειόνων λόγων κρίνετε. Ἐν πᾶσιν ὁ Θουκυδίδης ἔφυγε τὴν συνήθειαν, οὐχ ἥκιστα δὲ ἐνταῦθα. αὐτὶ γὰρ δημηγορίας διάλογόν τινα τῶν Μηλίων καὶ Ἀθηναίων ἐτόλμησε συνθεῖναι. [6] Ἀκούσαντες ἡμῶν] τῶν Ἀθηναίων. [7] Γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι τοῦτο φρονεῖ] βούλεται. τοῦτο ἐστι σκοπὸς τῆς εἰς τοὺς ἐλλήνας προσαγωγῆς. [8] Ἡ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγωγὴ] προσαγωγή.

» οἱ δὲ τῶν Μηλίων ξύνεδροι ἀπεκρίναντο·

ΜΗΛ. » [1] Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν ἀλλήλους, οὐ ψέγεται· τὰ δὲ τοῦ πολέμου, παρόντα ἤδη, καὶ οὐ μέλλοντα, διαφέροντα αὐτοῦ φαίνεται. ὁρῶμεν γὰρ αὐτούς τε κριτὰς ἥκοντας ὑμᾶς [2] τῶν λεχθησομένων, [3] καὶ τὴν τελευτὴν ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὸ εἰκὸς, περιγενομένοις μὲν τῷ δικαίῳ, καὶ δι' αὐτὸ μὴ ἐνδοῦσι, πόλεμον ἡμῖν φέρουσαν, πεισθεῖσι δὲ, δουλείαν.

ΑΘ. » [4] Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας τῶν μελλόντων λογιούμενοι, [5] ἢ ἄλλο τι, ξυνήκετε, ἢ ἐκ τῶν παρόντων καὶ ὧν ὁρᾶτε, περὶ σωτηρίας βουλεύσοντες τῇ πόλει, παυοίμεθ' ἄν· εἰ δ' ἐπὶ τοῦτο, λέγοιμεν ἄν.

ΜΗΛ. » [6] Εἰκὸς μὲν καὶ ξυγγνώμη, ἐν τῷ τοιῷδε καθεστῶτας, ἐπὶ πολλὰ καὶ λέγοντας καὶ δοκοῦντας τρέπεσθαι· ἡ μέντοι ξύνοδος καὶ περὶ σωτηρίας ἥδε πάρεστι, καὶ ὁ λόγος, ᾧ προκαλεῖσθε τρόπῳ, εἰ δοκεῖ, γιγνέσθω.

ΑΘ. » Ἡμεῖς τοίνυν οὔτε αὐτοὶ [7] μετ' ὀνομάτων καλῶν, ὡς ἢ δικαίως τὸν Μῆδον καταλύσαντες ἄρχομεν, ἢ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα, λόγων μῆκος ἄπιστον παρέξομεν· οὔθ' ὑμᾶς ἀξιοῦμεν, ἢ ὅτι Λακεδαιμονίων ἄποικοι ὄντες οὐ ξυνεστρατεύσατε, ἢ ὡς ἡμᾶς οὐδὲν ἠδικήκατε, λέγοντας, οἴεσθαι πείσειν· τὰ δυνατὰ δ' ἐξ ὧν ἑκάτεροι ἀληθῶς φρονοῦμεν διαπράσσεσθαι, [8] ἐπισταμένους πρὸς εἰδότας, ὅτι δίκαια μὲν [9] ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἴσης ἀνάγκης κρίνεται, δυνατὰ δὲ οἱ προὔχοντες πράσσουσι, καὶ οἱ ἀσθενεῖς ξυγχωροῦσι.

ΜΗΛ. » [10] Ἧ μὲν δὴ νομίζο-

Meliorum verò cōſeſſus reſpondit. Mel. Æquitas quidem, qua homines ſe mutuò verbis pacificis docent, [*& ſui officij admonent à nobis*] non vituperatur: ſed bellum, quod iam præſens eſt, nō autem futurum, ab hac re videtur differre. Videmus enim vos eorum, quæ dicentur, iudices veniſſe, & (vt veriſimile eſt) huius colloquij exitū, ſi iure quidem [*vobis*] ſuperiores fuerimus, & propterea [*vobis*] non ceſſerimus, bellum nobis allaturum: ſi verò [*verbis veſtris ad imperata faciendū*] adducti fuerimus, ſeruitutem [*nobis allaturum videmus.*] Ath. Si igitur rerum futurarum ſuſpiciones, aut aliquid aliud enumeraturi conueniſtis [*potius,*] quàm propter ea, quæ ſunt præſentia, & quæ cernitis, de [*veſtræ*] ciuitatis ſalute conſultaturi, finem dicēdi faciemus. Mel. Rationi quidem conſentaneum, veniaque dignū eſt, homines, qui in huiuſmodi rerum ſtatu ſunt conſtituti, in varias partes ſe vertere, & multa dicere, atque ſuſpicari. Hic tamen conuentus inſtitutus eſt de ſalute [*noſtræ ciuitatis.*] Quare colloquium [*eo*] modò, quò [*nos ipſi*] prouocaſtis, ſi placet, fiat. Ath. Neque igitur nos ipſi ſpecioſis nominibus vtentes longam, ac incredibilē orationem afferemus, vt probemus vel imperium iure partum à nobis obtineri, quòd Medum debellarimus, vel [*nos à vobis*] iniuſtè laceſſitos, [*noſtras iniurias*] nunc perſequi. Neq; cenſemus vobis exiſtimandum, fore, vt dicendo nobis perſuadeatis, vel vos nobiſcū non militaſſe, quòd eſſetis Lacedæmoniorum coloni, vel vos nullam iniuriam nobis feciſſe. Sed [*potius petimus à vobis,*] vt ex ea opinione, quam vtrinq; animo verè concepimus [*inter nos*] ea tranſigantur, quæ fieri poſſunt, quia & vos, & nos æquè ſcimus, de iure quidem inter homines oratione tunc diſceptari, quum par eſt neceſſitas, [*& quum certamen eſt inter homines conditione pares:*] illos verò, qui ſunt potentiores, [*per vim*] facere quicquid poſſunt, & infirmiores concedere [*quicquid illi volunt, & imperata facere.*] Mel. Atqui vti-

---

[1] Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχ.] τὸ μὲν περὶ τοὺς λόγους εὐγνωμοσύνης οὐκ ἄν τις μέμψαιτο ὑμῶν· ἠρέμα γὰρ καὶ κατὰ σχολὴν ἀλλήλους ἀξιοῦτε πείθεσθαι. ἤδη δὲ πολεμοῦντες ἡμῖν, οὐκέτι εὐγνωμονεῖτε, οὐδὲ ὅμοια οἷς λέγετε ποιεῖτε. κριταὶ γὰρ ἥκετε τῶν λόγων ὧν λέγετε αὐτοί. καὶ γνώριμον ἡμῖν τὸ τέλος ἐκ τῆς κρίσεως, ὅτι νικῶντες μὲν ὑμᾶς τοῖς δικαίοις, καὶ διὰ τοῦτο μὴ θέλοντες προσχωρεῖν, εἰς πόλεμον εὐθὺς καταστησόμεθα· πεισθέντες δὲ ἴσως δικαιότερα ἡμῶν λεγόντων, δουλείαν καθ' αὑτῶν καταψηφιούμεθα. [2] Τῶν λεχθησομένων] ὑπό τε ὑμῶν καὶ ἡμῶν δηλονότι. [3] Καὶ τὴν τελ.] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ὁρῶμεν ἡμῖν δηλονότι. [4] Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας τῶν μελλόντων] εἰ μὲν ὑπονοήσαντες περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, συνεληλύθατε, ἢ ἄλλο τι σκεψόμενοι, καὶ μὴ περὶ σωτηρίας τῆς δυνάμεως ἐκ τῶν παρόντων, ἡσυχίαν ἄγοιμεν ἄν· εἰ δὲ περὶ τοῦ δύνασθαι σωθῆναι συνεληλύθατε, λέγοιμεν ἄν. [5] Ἢ ἄλλο τι, ξυνήκετε] τὸ ἤ, ἀντὶ τοῦ εἴπερ. [6] Εἰκὸς μὲν καὶ ξυγγνώμη] εἰκὸς ἡμᾶς, ἐν τούτῳ καθεστῶτας, ἐπὶ πολλὰ καὶ ἐπινοοῦντας καὶ λέγοντας τρέπεσθαι. καὶ οὐ συγγινώσκετε ἡμῖν ὑποπτεύουσιν. [7] Μετ' ὀνομάτων καλῶν] λέξεων εὐπρεπῶν. [8] Ἐπισταμένους πρὸς εἰδ.] ἐπισταμένων καὶ ἡμῶν καὶ ὑμῶν. [9] Ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ] ὁ ἀνθρώπινος λογισμός (φασί) τότε τὸ δίκαιον ἐξετάζει ὅταν ἴσην ἰσχὺν ἔχωσιν οἱ κρινόμενοι· ὅταν δὲ οἱ ἕτεροι προέχωσιν ἰσχύι, πράττουσι πᾶν τὸ δυνατὸν, καὶ οἱ ἥττονες οὐκ ἀντιλέγουσιν. [10] Ἧ μὲν δὴ νομίζομέν γε] ἐπειδὴ ὑμεῖς ὦ Ἀθηναῖοι τοῦ συμφέροντος μᾶλλον ἀξιοῦτε στοχάζεσθαι, νομίζομεν ἡμῖν προσήκειν μὴ καταλύειν τὸ κοινὸν ἀγαθόν. τουτέστι, τὸ πράως τοῖς ἀσθενεστέροις χρῆσθαι. δεῖ γὰρ τοῖς κινδυνεύουσι τὰ προσήκοντα καὶ τὰ δίκαια νέμεσθαι, καὶ μᾶλλον τῆς φιλανθρωπίας, ἤπερ τῆς πρὸς ἀκρίβειαν δικαίου τυγχάνειν τοὺς ἥττονας. ὃ δὴ καὶ ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν, ὦ Ἀθηναῖοι. εἰ γὰρ δὴ μὴ πράως χρήσεσθε ἡμῖν, αὐτοί σφαλέντες ποτὲ παράδειγμα πάντως τοῖς ἄλλοις γενήσεσθε. μεγάλως γὰρ ὑμᾶς οἱ νικήσαντες τιμωρήσονται καὶ αὐτοί, τοὺς περὶ ἡμᾶς χαλεποὺς γενομένους.

le censemus (necesse enim est [*nos quoque vtilitatis mentionem facere*,] quandoquidem vos ita præterita æquitate, sermonem de vtilitate instituistis) bonum, quod [*omnibus*] est commune, à nobis non euerti : sed [*oportet*] ei, qui semper in periculo versatur, res rationi consentaneas, & æquas esse, quin etiam [*oportet*] quemlibet, si quid [*alteri*] persuaserit, omisso summo iure, [*ex hac ratione, quam sequutus, cum altero ex æquo & bono egerit*,] fructum aliquem percipere. Hoc autem eò magis è re vestra futurum est, quo etiam maior, [*grauiorque*] pœna vos manet, si offenderitis, qua cæteris [*mortalibus*] exemplo eritis. Ath. Nos verò nostri imperij etiam si deletum fuerit, finem non extimescimus. Neque enim qui aliis imperant, vt Lacedæmonij, ij [*sunt*] formidabiles victis. sed [*in præsentia*] cum Lacedæmoniis nullum nobis est certamen. at [*nunc illud scire volumus*,] an illi, qui aliquo in loco aliorum imperio [*antè*] paruerint, cùm ipsi [*eos postea*] aggressi fuerint, victoriam ab iis sint reportaturi, [*ac imperium in eos habituri*.] Sed hac quidem de re periclitari nobis permittatur. Illud verò declarabimus, nos iam [*hîc*] adesse tum propagandi nostri imperij gratia, tum vt de vestræ ciuitatis salute verba faciamus. Nam vobis quidē sine molestia, [*nullumq́ negotium vobis facessentes*,] imperare volumus: sed tamen vos è vestra, nostraque re saluos esse [*cupimus*.] Mel. Sed qui fieri potest, vt ita nobis ex vsu sit, seruire, vt vobis, imperare ? Ath. Quia vobis quidē cōtinget, vt antequam [*mala*] extrema patiamini, imperata faciatis; nos verò vobis non interfectis, quæstum faciemus. Mel. Verùm nónne nos [*in vestram fidem ea conditione*] recipietis, vt ab armis abstineamus & pro hostibus, amici [*vtrisq́*] simus: neutris verò socij, [*ita vt neutros nostris auxiliis iuuemus*? Ath. *Minimè*.] Neq; enim vestra inimicitia tantum detrimentū nobis affert quantū [*vestra amicitia. Nam*] amicitia quidem [*vestra*,] imbecillitatis [*nostræ*,] odium verò [*vestrum*] potentiæ [*nostræ*] manifestum argumentum [*erit*] illis, qui nostro imperio parent.

A μὴ γε χρήσιμον (ἀνάγκη γὰρ, ἐπειδὴ ὑμεῖς " οὕτω παρὰ τὸ δίκαιον, τὸ ξυμφέρον λέγειν " ὑπέθεσθε) μὴ καταλύειν ὑμᾶς τὸ κοινὸν ἀγαθὸν, ἀλλὰ τῷ ἀεὶ ἐν κινδύνῳ γιγνομένῳ " εἶναι τὰ εἰκότα καὶ δίκαια, καί τι καὶ [4] ἐκτὸς τοῦ " ἀκριβοῦς *πείσοντά τινα ὠφεληθῆναι. καὶ " πρὸς ὑμῶν οὐχ ἧσσον τοῦτο, ὅσῳ καὶ ἐπὶ μεγίστῃ τιμωρίᾳ [1] σφαλέντες ἂν, τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γένοισθε. [2] Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, ἢν καὶ παυθῇ, οὐκ ἀθυμοῦ- " B μεν τὴν τελευτήν. οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων, ὥσπερ καὶ λακεδαιμόνιοι, οὗτοι δεινοὶ τοῖς " νικηθεῖσιν. ἔστι δὲ οὐ πρὸς λακεδαιμονίους ἡμῖν ὁ ἀγὼν, ἀλλ' ἢν οἱ ὑπήκοοί που [3] τῶν " ἀρξάντων αὐτοὶ ἐπιθέμενοι κρατήσωσι. καὶ " περὶ μὲν τούτου ἡμῖν ἀφείσθω κινδυνεύεσθαι. [4] ὡς δὲ ἐπ' ὠφελείᾳ τε πάρεσμεν τῆς " ἡμετέρας ἀρχῆς, καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ νῦν τοὺς " λόγους ἐροῦμεν τῆς ὑμετέρας πόλεως, ταῦτα δηλώσομεν [5] βουλόμενοι ἀπόνως μὲν ὑ- " C μῶν ἄρξαι, χρησίμως δ' ὑμᾶς [6] ἀμφοτέροις σωθῆναι. [7] Καὶ πῶς χρήσιμον ἂν ξυμβαίη ἡμῖν δουλεῦσαι, ὥσπερ καὶ ὑμῖν ἄρξαι; " [8] Ὅτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ δεινότατα παθεῖν, ὑπακοῦσαι ἂν γένοιτο· ἡμεῖς δὲ μὴ διαφθείραντες ὑμᾶς, κερδαίνοιμεν ἄν. Ὥστε δὲ ἡσυχίαν " ἄγοντας ἡμᾶς, φίλους μὲν εἶναι ἀντὶ πολεμίων, " ξυμμάχους δὲ μηδετέρων, οὐκ ἂν δέξοισθε; " [9] Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς βλάπτει ἡ ἔχθρα ὑμῶν, " ὅσον ἡ φιλία μὲν, ἀσθενείας, τὸ δὲ μῖσος, δυνά- " D μεως παράδειγμα τοῖς ἀρχομένοις δηλούμενον. "

τῆς αὐτῆς
*π. πείσαντα.
F. P.
ΑΘ.
ΜΗΛ.
ΑΘ.
ΜΗΛ.
ΑΘ.

[1] Σφαλέντες ἂν] τοῦ δικαίου. [2] Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας] ἂν καὶ καταλυθῇ (φασὶν) ἡμῶν τὰ τῆς ἡγεμονίας, οὐκ ἀθυμοῦμεν περὶ τῆς καταστροφῆς. λακεδαιμόνιοι γὰρ, καὶ πάντες οἱ ἀρχὴν εἰωθότες ἑτέρων, οὐ χαλεπῶς τοῖς νικηθεῖσι προσφέρονται. ὥστε οὐ λακεδαιμονίους δέδιμεν, ἀλλὰ τοὺς ὑπηκόους. οὗτοι γὰρ οὐκ εἰωθότες ἑτέρων ἀρχὴν, ἐπειδὰν κρατήσωσι τῶν ἀρχόντων, ὠμότατα αὐτοῖς χρῶνται. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτου ἐν ἀδήλῳ κείσθω ὅπως ποτὲ ἕξει. [3] Τῶν ἀρξάντων] τοῦ πολέμου δηλονότι. [4] Ὡς δὲ ἐπ' ὠφελείᾳ] ὅτι δὲ ἐπ' ὠφελείᾳ πάρεσμεν, τοῦτο δηλώσομεν. βουλόμεθα γὰρ ἄνευ πραγμάτων αὐτοί τε ὑμῶν ἄρξαι, καὶ ὑμᾶς σωθῆναι συμφερόντως καὶ ἡμῖν καὶ ὑμῖν. [5] Βουλόμενοι ἀπόνως μὲν] οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι πρεσβεύουσιν. [6] Ἀμφοτέροις] καὶ ἡμῖν καὶ ὑμῖν. [7] Καὶ πῶς χρήσιμον] πῶς (φασὶν) ὁμοίως χρήσιμον ὥσπερ ὑμῖν, ἄρξαι, οὕτως ἡμῖν, δουλεῦσαι; [8] Ὅτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ δεινότατα] ὅτι ὑμεῖς μὲν, ἂν εὐθὺς ὑπακούσητε, οὐδὲν δεινὸν πείσεσθε· ἡμεῖς δὲ, εἰ μὴ διαφθείρωμεν ὑμᾶς, ἕξομεν ὑμῖν εἰς δέον χρῆσθαι. [9] Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς] ἐχθροὺς μὲν ὑμᾶς ἔχοντες, οὐδὲν βλαβησόμεθα, μᾶλλον δὲ ὠφελησόμεθα, τεκμήριον τῆς ἰσχύος ἡμῶν καὶ δήλωμα τοῖς ἀρχομένοις παρέχοντες, τὸ ὑμᾶς καταδουλώσασθαι· εἰ δὲ φίλους ποιησόμεθα, διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν οὕτω δρᾶσαι νομισθησόμεθα, ὡς φοβούμενοι ὑμᾶς.

ΜΗΛ. " [1] Σκοποῦσι δ' ὑμῶν οὕτως οἱ ὑπήκοοι τὸ εἰκός, ὥστε τούς τε μὴ προσήκοντας, καὶ ὅσοι ἄποικοι ὄντες οἱ πολλοί, καὶ ἀποστάντες τινὲς κεχείρωνται, ἐς τὸ αὐτὸ τιθέασι; ΑΘ. [2] Δικαιώματι γὰρ οὐδετέρους ἐλλείπειν ἡγοῦνται, κατὰ δύναμιν δέ, τοὺς μὲν, περιγίγνεσθαι, ἡμᾶς δέ, φόβῳ οὐκ ἐπιέναι. ὥστε, ἔξω καὶ τοῦ πλεόνων ἄρξαι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἡμῖν διὰ τὸ καταστραφῆναι ἂν παράσχοιτε, [3] ἄλλως τε καὶ * [4] νησιῶται ναυκρατόρων, καὶ ἀσθενέστεροι ἑτέρων ὄντες, εἰ μὴ περιγένοισθε. ΜΗΛ. [5] Ἐν δ' ἐκείνῳ οὐ νομίζετε ἀσφάλειαν; δεῖ γὰρ αὖ καὶ ἐνταῦθα, ὥσπερ ὑμεῖς, τῶν δικαίων λόγων ἡμᾶς ἐκβιβάσαντες, τῷ ὑμετέρῳ ξυμφόρῳ ὑπακούειν πείθετε, καὶ ἡμᾶς τὸ ἡμῖν χρήσιμον διδάσκοντας, εἰ τυγχάνοι καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ ξυμβαῖνον, πειρᾶσθαι πείθειν. [6] ὅσοι γὰρ νῦν μηδετέροις ξυμμαχοῦσι, [7] πῶς οὐ πολεμώσεσθε αὐτούς, [8] ὅταν ἐς τάδε βλέψαντες, ἡγήσωνταί ποτε ὑμᾶς καὶ ἐπὶ σφᾶς ἥξειν; * [9] κἂν τούτῳ, τί ἄλλο ἢ τοὺς μὲν ὑπάρχοντας πολεμίους μεγαλύνετε, τοὺς δὲ μηδὲ μελλήσοντας γενέσθαι, ἄκοντας ἐπάγεσθε; ΑΘ. [10] Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡ-

Margin: ται κατὰ ναυκρατόρων

A MEL. Itane verò qui vestro imperio sunt subiecti perpendunt æquitatem, vt eodem loco habeant eos, qui nihil ad vos attinent, [*& in quos nullum habetis ius,*] quo eos, qui, cùm magna ex parte vestri coloni essent, & [*eorum*] nonnulli, [*à vobis*] defecissent, subacti fuerunt? ATH. [*Quidni?*] Neutris enim deesse putãt rationes, quibus suam causam tueantur: sed illos quidem, propter potentiam, [*quam habent,*] superstites, [*ac incolumes*] esse: nos verò, præ metu [*illos*] non aggredi. Quare preterquam quòd imperium in plures obtinebimus, incolumitatem etiam [*maiorem*] nobis præbebitis, [*imperiumq́ nostrum tutius præstabitis,*] si subacti fueritis, B præsertim cùm sitis insulani, & aliis, qui classe pollent, infirmiores, nisi [*seruitutis iugum, quod vobis imponere statuerunt, à vestris ceruicibus repellatis, atque*] superiores [*illis*] euadatis. MEL. In illa verò ratione, [*qua vobis suademus, vt ab illis subigẽdis abstineatis, in quos nullum ius habetis,*] nihil præsidij [*vobis ad res vestras firmius tutandas*] esse putatis? Oportet enim vicissim hîc etiam (quemadmodum vos, qui ex iuris disceptatione nos C extrusistis, [*nobis non permittentes, vt vobiscum iure disceptaremus, nobis*] suadetis, vt vestræ vtilitati morem geramus, [*vestrisq́ cõmodis inseruiamus,*) *sic*] nos quoque, docendo vos id, quod nobis est vtile, si vobis etiam idem vtile esse contingat, operam dare, vt [*vobis*] persuadeamus, [*quod nobis vtile, commodumq́ iudicamus, vt scilicet nullum negotiũ nobis facessatis.*] Quomodo enim hostes vobis nõ reddetis illos, quotquot in hoc bello neutras partes sequuntur, quum hæc, [*quæ per vim contra nos facitis,*] intuentes, [*atq́ considerantes*] vos contra se quoque aliquando venturos existimabunt? Hac verò ratione, quid aliud [*facitis,*] quàm pristinos quidem hostes augetis, [*ac potentiores efficitis*] illos verò, qui ne vnquam quidem [*vobis hostes*] esse statuerãt, inuitos [*ad inimicitias suscipiendas*] impellitis? ATH. [*Hoc non timemus.*] Neque enim magis

---

[1] Σκοποῦσι δ' ὑμῶν οὕτως] εἰπόντων τῶν ἀθηναίων ὅτι οἱ σύμμαχοι ἀσθένειαν ἡμῶν καταγνώσονται, οἱ μήλιοι ὑποφέροντές φασιν, εἰ οἱ ὑπήκοοι ὑμῶν τοῦτο κρίνουσιν εὔλογον ὥστε ἐν τῷ αὐτῷ τιθέναι καὶ ὁμοίως ἀξιοῦν καταδουλοῦσθαι τούς τε μηδὲν προσήκοντας ὑμῖν, ὥσπερ ἡμᾶς, καὶ τοὺς ἀποίκους μὲν ὑμῶν ὄντας, ἀποστάντας δέ, καὶ διὰ τοῦτο χειρωθέντας. [2] Δικαιώματι γὰρ οὐδετέρους ἐλλείπειν ἡγοῦνται] οἱ ὑπήκοοι ἡμῶν δικαιολογίας μὲν οὔτε τοὺς ἡμετέρους ἀποίκους ἀποστάντας οὔτε τοὺς μὴ προσήκοντας ἀπορεῖν ἡγοῦνται· τοὺς δὲ μὴ καταστραφέντας ὑπὸ ἡμῶν, οὐχὶ διὰ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ δι' ἰσχὺν μένειν ἐλευθέρους, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς μὴ ἐπιέναι, οὐ διὰ δικαιοσύνην, ἀλλὰ φοβουμένους. ὥστε εἰ καταστραφείητε, οὐ μόνον ἡμῖν περιέσται τὸ πλεόνων ἀρχήν, ἀλλὰ καὶ ἀσφάλεια περιέσται, ὡς ἂν μὴ καταφρονουμένοις ὑπὸ τῶν συμμάχων.
[3] Ἄλλως τε καὶ νησιῶται] ἰσχύοντες ταῖς ναυσὶ μᾶλλον ἢ κατὰ τὴν ἤπειρον. * [4] Νησιῶται] ἡ σύνταξις αὕτη, νησιῶται ὄντες, καὶ ἑτέρων ναυκρατόρων (οὕτω γὰρ χαριέστερον δοκεῖ) ἀσθενέστεροι. τοῦτο δὲ περὶ τῶν ἀθηναίων νοητέον εἰρῆσθαι. καὶ γὰρ ἐν τοῖς κάτω αὐτοὶ περὶ σφῶν αὐτῶν πρὸς τοὺς αὐτοὺς μηλίους λέγουσιν, οὐκ εἰκὸς αὐτούς, τοὺς λακεδαιμονίους, ἐς νῆσόν γε ἡμῶν ναυκρατόρων ὄντων περαιωθῆναι. ναυκράτωρ δέ, ὁ νεῶν κρατῶν, ὁ νεῶν κύριος ὤν. τοῦτο δέ, ὅτι οἱ ἀθηναῖοι πάντων τῶν ἑλλήνων μάλιστα θαλασσοκρατοῦντες ἦσαν. Æ.P.
[5] Ἐν δ' ἐκείνῳ οὐ νομίζετε ἀσφάλειαν] ἐν δ' ἐκείνῳ οὐχ ἡγεῖσθε ἀσφάλειαν εἶναι, ἐν τῷ μὴ πειρᾶσθαι τοὺς μὴ προσήκοντας καταστρέφεσθαι; δεῖ γάρ, ὥσπερ ὑμεῖς, ἐκκρούσαντες ἡμᾶς τῆς δικαιολογίας, ἀξιοῦτε πείθειν ὥστε ὑπακούειν ὑμῖν, στοχαζόμενοι τοῦ ὑμῶν αὐτῶν συμφέροντος, οὕτω καὶ ἡμᾶς περὶ τοῦ ἡμῖν αὐτοῖς λυσιτελοῦς πειρᾶσθαι διδάσκειν ὅτι καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ σύμφορον. τουτέστι, τὸ μὴ καταδουλώσασθαι τοὺς μὴ προσήκοντας. τοὺς γὰρ μηδετέροις ξυμμαχοῦντας πῶς οὐ ποιήσετε πολεμίους, ἐπειδὰν ἀποβλέψαντες εἰς τὴν γνώμην ὑμῶν, ὑποπτεύωσι καὶ αὐτοῖς ἐπιστρατεύσειν; κἂν τούτῳ τί ἄλλο ἢ καὶ τοὺς πρόσθεν πολεμίους αὐξήσετε, καὶ τοὺς μὴ διανοηθέντας ὑμῖν τὴν ἀρχὴν πολεμεῖν, ἄκοντας αὐτὸ ποιεῖν ἀναγκάσετε; — [6] Ὅσοι γὰρ νῦν μηδετέροις ξυμμαχοῦσι] μήτε τοῖς ἀθηναίοις, μήτε τοῖς λακεδαιμονίοις. [7] Πῶς οὐ πολεμώσεσθε] εἰς πόλεμον ἐμβαλεῖτε. [8] Ὅταν ἐς τάδε] τὰ ἡμέτερα πάθη.
* [9] Κἂν τούτῳ] ἢ χρόνῳ, ἢ πράγματι, ἢ τρόπῳ. ἀντὶ τοῦ, ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ· ἢ ἐν δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ. τούτῳ τῷ τρόπῳ. οὕτω δὲ ποιοῦντες, τί ἄλλο ποιεῖτε, ἢ τούς. καὶ τὰ ἑξῆς. Æ.P. [10] Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν τ.] οὐ γὰρ νομίζομεν τοὺς ἐλευθέρους τῶν ἠπειρωτῶν ἡμῖν ἔσεσθαι πολεμίους. μὴ δεδιότες γὰρ ἡμᾶς, ὡς ἂν κατὰ γῆν οὐ μέλλοντας αὐτοῖς ἐπιστρατεύειν, πολλὴν μέλλησιν τοῦ φυλάττεσθαί τε ἡμᾶς καὶ πολεμεῖν ποιήσονται. τοὺς δὲ ἐν ταῖς νήσοις ἐλευθέρους, ὥσπερ ὑμᾶς, καὶ τοὺς ὑπακούοντας μὲν ἤδη, διὰ δὲ τὸ ἐξ ἀνάγκης καὶ μὴ ἑκόντι ὑπακούειν, παροξυνομένους καὶ ταραττομένους, τούτους ἡγούμεθα, εἰ περιίδοιμεν ὑμᾶς ἐλευθέρους, ἐπαρθέντας ἀλογίστως, καὶ ἀντιστάντας ἡμῖν, αὐτούς τε καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἰς κίνδυνον καταστήσειν.

pertimescen-

pertimeſcendos nobis exiſtimamus illos, quicunq; vſquam continentem incolentes, propter libertatem, [*qua iampridem conſtanter fruuntur,*] à nobis accuratè ſibi canebunt, [*& à bello nobis inferendo abſtinebũt, nulloq; bello à nobis laceßiti, libertatis ſtudio, pacis commodis indulgebunt.*] Sed cùm inſularum incolas, qui vſquam ſunt, & qui nullius imperio parent, quemadmodum vos, [*qui inſulam incolitis, & nullius imperio paretis,*] tum etiam illos, qui iam irritantur propter imperij neceßitatem, [*qua à rerum dominis premuntur.*] Iſti enim inconſultis affectibus plurimum indulgẽtes, & ſe ipſos, & nos in apertum periculum adducunt. Mel. Si igitur & vos, ne imperio ſpoliemini, & illi, qui [*veſtro imperio*] ſeruiũt, vt [*ſeruitute*] liberentur, tantũ diſcrimen adeunt, profectò nobis, qui adhuc liberi ſumus, magno vitio, & ignauiæ detur, niſi prius omnia experiamur, quàm ſeruiamus. Ath. Nequaquam [*hæc facietis,*] ſi rectè conſultaritis, [*rebuſq; veſtris prudẽter proſpexeritis.*] Neq; enim vobis ex æquo [*nobiſcum*] eſt de ſtrenuitate certamẽ, ne in dedecus incurratis, [*ſi nobis ceſſeritis:*] ſed potius de ſalute [*veſtra nunc inſtituta eſt*] cõſultatio, ne multo potẽtioribus reſiſtatis. Mel. Sed [*probè*] ſcimus res bellicas interdum exitus habere magis communes, q̃ pro diuerſa vtrorumq; multitudine. Et nobis, ſi ſtatim quidem [*vobis*] cedamus, [*& deditionem faciamus,*] nullam [*ſalutis*] ſpem ſupereſſe, ſed ſi rem [*ſtrenuè*] geramus, [*vobiſq; pro virili reſiſtamus,*] ſpes [*eſt,*] fore, vt adhuc rectè ſtemus, [*noſtræq; ciuitatis ſtatum adhuc erectum, ac ſtantem retineamus.*] Ath. Spes verò, quæ periculi eſt ſolatium, illos quidem, qui in magna opum abundantia, ipſa vtuntur, [*ac nituntur,*] quamuis damno afficiat, non [*tamen funditus*] euertit. Ab illis verò, qui de ſumma ſuarum fortunarum aleam iaciunt, (nam [*ſpes*] naturâ eſt detrimẽtoſa,) ſimul ac [*illi*] lapſi ſunt, [*& cladem aliquam acceperunt,*] cognoſcitur [*qualis ſit, & quàm detrimentoſa,*] nec [*vllum locum*] amplius relinquit, in quo quis [*ſeſe continens*] ab ipſa cognita ſibi caueat.

A μῖν τούτοις δεινοτέρους ὅσοι ἠπειρῶταί που ὄντες,[1] τῷ ἐλευθέρῳ πολλὴν τὴν διαμέλλησιν τῆς πρὸς ἡμᾶς φυλακῆς ποιήσονται, ἀλλὰ τοὺς νησιώτας τέ που ἀνάρκτους, ὥσπερ ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἤδη[2] τῆς ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ παροξυνομένους. οὗτοι γὰρ πλεῖστ' ἂν τῷ ἀλογίστῳ ἐπιτρέψαντες, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς ἐς προῦπτον κίνδυνον καταστήσειαν.

ΜΗΛ. [3] Ἦ που ἄρα, εἰ τοσαύτην γε ὑμεῖς τε, μὴ παυθῆναι ἀρχῆς, καὶ οἱ δουλεύοντες ἤδη, ἀπαλ- B λαγῆναι, τὴν παρακινδύνευσιν ποιοῦνται, ἡμῖν γε τοῖς ἔτι ἐλευθέροις πολλὴ κακότης καὶ δειλία, μὴ πᾶν πρὸ τοῦ δουλεῦσαι[4] ἐπεξελθεῖν.

ΑΘ. [5] Οὔκ, ἤν γε σωφρόνως βουλεύησθε. οὐ γὰρ περὶ ἀνδραγαθίας ὁ ἀγὼν ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν, μὴ αἰσχύνην ὀφλεῖν, περὶ δὲ σωτηρίας μᾶλλον ἡ βουλή, πρὸς τοὺς κρείσσονας πολλῷ μὴ ἀνθίστασθαι.

ΜΗΛ. [6] Ἀλλ' ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολεμίων ἔστιν ὅτε κοινοτέρας τὰς τύχας λαμβάνοντα ἢ κατὰ τὸ διαφέρον ἑκατέρων πλῆθος. καὶ ἡμῖν τὸ μὲν C εἶξαι εὐθύς, ἀνέλπιστον· μετὰ δὲ τοῦ δρωμένου ἔτι καὶ στῆναι ἐλπὶς ὀρθῶς.

ΑΘ. (γρ. κινδύνου) [7] Ἐλπὶς δὲ κινδύνῳ παραμύθιον οὖσα, τοὺς μὲν ἀπὸ περιουσίας χρωμένους αὐτῇ, κἂν βλάψῃ, οὐ καθεῖλε· τοῖς δ' ἐς ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναρριπτοῦσι (δάπανος γὰρ φύσει) ἅμα τε γιγνώσκεται σφαλέντων, καὶ ἐν ὅτῳ ἔτι φυλάξεταί τις αὐτὴν γνωρισθεῖσαν, οὐκ ἐλλείπει.

---

[1] Τῷ ἐλευθέρῳ] ἐπὶ τῇ ἐλευθερίᾳ αὐτῶν. [2] Τῆς ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ] τῇ ἀνάγκῃ τῆς ἀρχῆς. ἤγουν τῇ δουλείᾳ. [3] Ἦ που ἄρα, εἰ τοσαύτην] εἰ ὑμεῖς τε, ὦ Ἀθηναῖοι, σπουδὴν ποιεῖσθε πολλὴν ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀφαιρεθῆναι τῆς ἡγεμονίας, καὶ οἱ δουλεύοντες ὑμῖν, ὑπὲρ τοῦ ἀπαλλαγῆναι τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς διακινδυνεύειν θέλουσι, πῶς ἡμεῖς, οἱ ἔτι ἐλεύθεροι ὄντες, οὐκ ἂν κάκιστοι καὶ δειλότατοι κριθείημεν, μὴ πάντα κίνδυνον ὑπομείναντες πρὸ τοῦ δουλεῦσαι; [4] Ἐπεξελθεῖν] εἰς τέλος ἐργάσασθαι. [5] Οὔκ, ἤν γε σωφρόνως βουλεύησθε] ἐὰν σωφρόνως βουλεύσησθε, οὐ καταστήσετε ὑμᾶς αὐτοὺς εἰς κίνδυνον. οὐ γὰρ περὶ ἀρετῆς ἀγωνίζεσθε. καὶ γὰρ ἐλάσσονες ἡμῶν ὄντες, αἰσχρὸν ἡγήσασθε τὸ αἰσχύνην ὀφλεῖν. περὶ δὲ σωτηρίας ὑμῖν ἡ βουλὴ πρόκειται· διὸ χρὴ μὴ ἀνθίστασθαι τοῖς πολλῷ κρείττοσιν. [6] Ἀλλ' ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολεμίων] ὀρθῶς ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολεμίων τύχῃ μᾶλλον ἢ πλήθους ὑπεροχῇ κρινόμενα προσέχετε δέ, καὶ τοῦτο γιγνώσκομεν, ὅτι τὸ μὲν εὐθὺς εἶξαι, οὐδεμίαν ἐλπίδα ἐλευθερίας ἔχει· ἐν δὲ τῷ ἀνθίστασθαι, ἐλπίς τις ὑπολείπεται τοῦ καταπρᾶξαι ὀρθῶς. [7] Ἐλπὶς δὲ κινδύνῳ παραμύθιον οὖσα] τοὺς ἐν κινδύνῳ καθεστῶτας αὐτὸ μόνον παρηγοροῦσιν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐν δυνάμει τυγχάνοντας, κἂν σφαλῇ ποτε ἡ ἐλπίς, οὐ κατέλυσε παντελῶς, διὰ τὸ ὑπολείπεσθαι δύναμιν αὐτοῖς· οἱ δὲ περὶ πάντων ὧν ἔχουσιν ἀγωνιζόμενοι ἐπ' ἀδήλῳ ἐλπίδι, ἐπειδὰν ἡ ἐλπὶς σφαλῇ, ἅμα τε ἔγνωσαν ὅτι ἐσφάλησαν, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ὑπολείπεται ἐν ᾧ γνωρίσαντες τὸ ἀβέβαιον τῆς ἐλπίδος, ἐπιφυλάξονται. ὃ ὑμεῖς, ὦ Μήλιοι, ἀσθενεῖς ὄντες, καὶ μηδὲ μιᾷ μάχῃ ἐξαρκέσαι δυνάμενοι, μὴ πάθητε, τὸ ἐλπίδι πιστεῦσαι· μηδὲ τοῖς πολλοῖς ὁμοιωθῆτε, οἳ δυνάμενοι σώζεσθαι, ἐπειδὰν ὑπὸ τῶν φανερῶν ἐλπίδων καταλειφθῶσιν, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς καταφεύγουσι, μαντικήν τε καὶ χρησμὸν δηλαδή, καὶ ὅσα τοιαῦτα λυμαίνεται ἀνθρώποις, ἐν ἐλπίδι ποιοῦντες. Ἐλπὶς δὲ κινδύνου παραμύθιον οὖσα. τὸ ἐλπὶς κινδύνου παραμύθιον, σφόδρα βραχέως εἴρηται. τὸ δέ, δάπανος γὰρ (τουτέστι δαπανηρά) ἡ ἐλπίς, καὶ αὐτὸ μὲν βραχύ, δύναται δὲ τοιοῦτόν τι, ὅτι οἱ ἐλπίζοντες τινὸς τεύξεσθαι, πολλὰ προσδαπανῶσι καὶ προσαναλίσκουσι. τὸ δὲ ἐπὶ ῥοπῆς, κατὰ καὶ τὸ προστεθὲν Ὁμηρικὸν δηλονότι, - ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς. τουτέστι, μιᾷ μάχῃ μόγις ἐξαρκεῖν δυνάμενοι. ἔνιοι δὲ ἀπὸ τῆς ἐν μιᾷ ῥοπῇ καὶ πληγῇ ζώων αἱρουμένων τὸ ὄνομα φασὶ πεποιῆσθαι

» ὃ ὑμεῖς ἀσθενεῖς τε καὶ ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες, μὴ βούλεσθε παθεῖν· [1] μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς, [2] οἷς παρὸν ἀνθρωπείως ἔτι σώζεσθαι, ἐπειδὰν πιεζομένους αὐτοὺς ἐπιλείπωσιν αἱ φανεραὶ ἐλπίδες, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς καθίστανται, μαντικήν τε καὶ χρησμοὺς, καὶ ὅσα τοιαῦτα μετ' ἐλπίδων λυμαίνεται.

MHΛ. » [3] Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς (εὖ ἴστε) νομίζομεν πρὸς δύναμίν τε τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν τύχην, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται, ἀγωνίζεσθαι· ὅμως δὲ πιστεύομεν τῇ μὲν τύχῃ ἐκ τοῦ θείου μὴ ἐλασσώσεσθαι, ὅτι ὅσιοι πρὸς οὐ δικαίους ἱστάμεθα· τῆς δὲ δυνάμεως [4] τῷ ἐλλείποντι, τὴν Λακεδαιμονίων ἡμῖν ξυμμαχίαν προσέσεσθαι, ἀνάγκην ἔχουσαν, καὶ εἰ μὴ τοῦ ἄλλου, τοῦ γε ξυγγενείας ἕνεκα καὶ αἰσχύνῃ βοηθεῖν. καὶ οὐ παντάπασιν οὕτως ἀλόγως [5] θρασυνόμεθα.

A Θ. » Τῆς μὲν τοίνυν πρὸς τὸ θεῖον εὐμενείας οὐδ' ἡμεῖς οἰόμεθα λελείψεσθαι. οὐδὲν γὰρ ἔξω τῆς ἀνθρωπείας, * τῶν μὲν [6] ἐς τὸ θεῖον νομίσεως, τῶν δ' ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλήσεως, δικαιοῦμεν ἢ πράσσομεν. [7] ἡγούμεθα γὰρ τό, τε θεῖον δόξῃ, τὸ ἀνθρώπειόν τε σαφῶς διὰ παντὸς ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίας οὗ ἂν κρατῇ ἄρχειν. καὶ ἡμεῖς οὔτε θέντες τὸν νόμον, οὔτε κειμένῳ πρῶτοι χρησάμενοι, ὄντα δὲ παραλαβόντες, καὶ ἐσόμενον ἐς ἀεὶ καταλείψοντες, χρώμεθα αὐτῷ· εἰδότες καὶ ὑμᾶς ἂν, καὶ ἄλλους ἐν τῇ αὐτῇ δυνάμει ἡμῖν γενομένους, δρῶντας ἂν αὐτό. [8] καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον, οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος οὐ φοβούμεθα ἐλασσώσεσθαι.

*π. δὲ μὲν ἐς τό. F. P.

γρ. καινῷ

A Quare vos, qui infirmi estis, & in vnico [*rerum*] momento, [*summoq; discrimine*] positi, hoc ne vobis accidat diligẽter cauete. Neque plerisq; similes esse [*velitis*,] qui, cùm humanis subsidiis conseruandæ salutis facultas adhuc ipsis detur, postquàm certa spes ipsos [*ab hoste*] pressos destituit, ad incertam cõfugiunt, [*ad*] diuinationem [*videlicet*,] ac oracula, & [*ad alia*] huiusmodi, quæ [*mortales inani freto s*] spe perdũt. MEL. Nos etiam (hoc probè sciatis) arduum quidem esse ducimus & cum vestra potentia, & cum fortuna certare, si nõ ex equo [*certamen nobis vobiscum*] est futurum. B Veruntamen, quod ad fortunam quidem attinet, nos non inferiores futuros, Deo fauente, confidimus: quia insontes [*vobis*] haud iustè nos inuadẽtibus obsistimus. Quod verò attinet ad [*nostræ*] potentiæ tenuitatem, [*confidimus*] Lacedæmoniorũ societatem nobis adfuturam, quæ si nulla alia re, saltem cognatione, & pudore adducta [*nobis*] opem ferre cogetur. Quare non penitus temerè, [*ac inconsultè*] sic audaces sumus. ATHEN. Ne nos quidem beneuolentiam C deorum nobis defuturam arbitramur. Nihil enim facimus præter ritus, quibus homines in cultu Deorum vti solẽt, aut [*quicquam à vobis*] postulamus [*præter ipsorum hominum*] voluntatem erga se ipsos: [*sed à vobis petimus, quod quilibet alij homines potentiores ab infirmioribus petere, sibique præstari volunt.*] Nam opinione [*iam recepta*] existimamus & Deos, & homines naturæ necessitate haud dubiè semper illi imperare, quem in sua potestate tenent. Hanc autem legem nos neque tulimus, neque ea D lata primi vsi sumus: sed iam receptam, [*à maioribus*] accepimus, ac vsurpamus, perpetuam futuram, [*posteris*] relicturi. Nam persuasum habemus vos quoque, cæterosque, si eadem, qua nos, potentia præditi essetis, idem esse facturos. Quod igitur ad Deos quidem attinet, sic, vt est verisimile, non extimescimus, ne [*vobis*] inferiores futuri simus.

---

[1] Μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς] τοῖς ἀπαιδεύτοις. [2] Οἷς παρὸν ἀνθρωπείως] κατὰ τὸ ὀφειλόμενον τῷ ἀνθρωπείῳ γένει. [3] Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς] τὸ ἑξῆς, πρὸς δύναμίν τε τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν τύχην ἀγωνίζεσθαι. τὸ δὲ, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσται, ὅτι πρὸς ἄνισον τε καὶ τύχην καὶ δύναμιν τὴν ὑμετέραν ἀγωνιζόμεθα. [4] Τῷ ἐλλείποντι] τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν. [5] Θρασυνόμεθα] ἤγουν αὐθαδιζόμεθα. [6] Ες τὸ θεῖον νομίσεως] νομίσεως μὲν εἶπε διὰ τὰ νενομισμένα· εἰς σφᾶς δὲ αὐτοὺς βουλήσεως, τῆς εἰς ἀνθρώπους δηλονότι φησὶ προαιρέσεως. [7] Ηγούμεθα γὰρ τό, τε θεῖον] ὁ νοῦς, οὐκ ἔλαττον ἡγούμεθα εὐμενεῖς ἡμῖν ἔσεσθαι τοὺς θεοὺς ἤπερ ὑμῖν. οὐδὲν γὰρ ἔξω πράττομεν οὔτε τῶν εἰθισμένων περὶ τοὺς θεοὺς, οὔτε τῶν πρὸς ἀνθρώπους δικαίων. τό, τε γὰρ θεῖον θεραπεύομεν κατὰ τὸ κοινὸν πάντων ἀνθρώπων ἔθος, τούς τε ἀνθρώπους ἡγούμεθα φύσει γεγονέναι πρὸς τὸ ἄρχειν ὧν κρατοῦσιν. ὥστε οὔτε αὐτοὶ νομοθετήσαντες περὶ τοῦ ἄρχειν, οὔτε κειμένῳ νόμῳ πρῶτοι χρησάμενοι, παραλαβόντες δὲ τοῦτον, καὶ τοῖς ἔπειτα καταλείψοντες, ἄρχομεν ὧν ἂν κρατήσωμεν· εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς, καὶ ἄλλος ὁστισοῦν ἐν τῇ ὁμοίᾳ δυνάμει γενόμενος ἡμῖν, τὸ αὐτὸ ἂν ἔπραττεν. [8] Καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον, οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος οὐ φοβούμεθα ἐλασσώσεσθαι] ὥστε οὐ διὰ ταῦτα φοβούμεθα ἔλαττον ὑμῶν εὐμενὲς ἕξειν τὸ θεῖον. ἐπεὶ δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους δοκεῖτε βοηθήσειν ὑμῖν, αἰσχρὸν νομίζοντας περιϊδεῖν τοὺς ἀποίκους πολεμουμένους, τὸ μὲν ὑμῶν μακαρίζομεν ἀπειρόκακον, τὸ δὲ ἄφρον οὐκ ἐπαινοῦμεν. Λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς μὲν ἀλλήλους καὶ τὴν κοινὴν πολιτείαν, τὰ πλεῖστα μετ' ἀρετῆς πράττουσι, πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους ὅπως ἔχουσι, μάλιστα ἄν τις ὑμῖν ἐν βραχεῖ δηλώσειεν. καίτοι πολλὰ εἰπεῖν ἔχων ὅτι πάντων ἀνθρώπων ὧν ἴσμεν ἐπιφανέστατα, Λακεδαιμόνιοι ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους ξυναλλαγῇ, τὰ μὲν ἑαυτοῖς ἡδέα, ταῦτα καὶ καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ συμφέροντα αὐτοῖς, καὶ μὴ δίκαια. ὥστε οὐκ ἔστιν ἀλογίστως διανοεῖσθαι περὶ τῆς σωτηρίας ὑμῶν, προσδεχομένων τὴν παρ' ἐκείνων βοήθειαν.

Quod

A Quod verò pertinet ad opinionem, quam de Lacedæmoniis habetis, qua freti confiditis eos pudore adductos opem vobis laturos, veſtram quidem ſimplicitatem laudamus; ſed [*veſtram*] ſtultitiam non probamus. Lacedæmonij enim erga ſe quidem ipſos, & in domeſticis inſtitutis, virtute plurimum vtuntur. erga aliòs verò quales ſe præſtent, quamuis multa quis commemorare poſſit: illud tamē in ſumma paucis declarare poterit, eos omnium, quos nouerimus, res quidem iucūdas pro honeſtis, res verò vtiles pro iuſtis habere, [*& honeſtatē in voluptate, æquitatem in vtilitate ponere.*] B Quamobrē huiuſmodi mēs, [*& cōſiliū*] p̄ veſtra inconſulta ſalute nō facit. MEL. Nos verò ob hoc ipſum iam vel maximè ipſos propter ſuam vtilitatem confidimus nolle proditis Meliis, qui ſunt [*ipſorum*] coloni, à Græcis quidem amicis infidos haberi, hoſtibus verò vtiles eſſe. ATH. Ergo vtilitatē quidem à periculis abeſſe, æquitatem verò, & honeſtatē, ſi ei opera detur, cum periculis coniunctam eſſe putatis. Quod [*id eſt, quæ pericula,*] Lacedæmonij [*omnium*] minime [*pro aliis adire*] plerunque audent. C MEL. Imò verò exiſtimamus ipſos noſtri cauſa [*eo*] facilius pericula ſuſcepturos, & exiſtimaturos [*nos eſſe amicos erga ſe*] conſtātiores, quàm erga alios, quoad bella quidem gerenda, Peloponēſo propinquiores ſumus, ob animorum verò cōiunctionem à [*noſtra*] cognatione manantem, fideliores, quam alij, [*erga ipſos*] ſumus. ATH. At illi, qui ſuppetias laturi ſunt, non in beneuolentia eorum à quibus euocati fuerint, ſed in ea potentia, qua quis ad res gerendas [*cæteris*] eſt inſtructior, ſuæ ſalutis præſidium collocant. D Quod Lacedæmonij vel multo magis quā cæteri ſpectare ſolent. Nam propter apparatus domeſtici diffidentiam, vel finitimos cum magnis ſociorum copiis inuadunt. Quare non eſt veriſimile ipſos in inſulam ſaltem, nobis maris imperium obtinentibus, traiecturos.

A τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους δόξης, *[1] ἣν διὰ τὸ αἰσχρὸν δὴ βοηθήσειν ὑμῖν πιστεύετε αὐτούς, μακαρίσαντες ὑμῶν τὸ ἀπειρόκακον, οὐ ζηλοῦμεν τὸ ἄφρον. Λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς σφᾶς μὲν αὐτοὺς καὶ τὰ ἐπιχώρια νόμιμα, πλεῖστα ἀρετῇ χρῶνται· πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους πολλὰ ἄν τις ἔχων εἰπεῖν ὡς προσφέρονται, ξυνελὼν μάλιστ᾽ ἂν δηλώσειεν ὅτι ἐπιφανέστατα ὧν ἴσμεν, τὰ μὲν ἡδέα, καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ ξυμφέροντα, δίκαια. καίτοι οὐ πρὸς τῆς B ὑμετέρας νῦν ἀλόγου σωτηρίας *[2] ἡ τοιαύτη διάνοια.

ΜΗΛ. [3] Ἡμεῖς δὲ κατ᾽ αὐτὸ τοῦτο ἤδη καὶ μάλιστα πιστεύομεν τῷ ξυμφέροντι αὐτῶν, Μηλίους ἀποίκους ὄντας, μὴ βούλεσθαι προδόντας, τοῖς μὲν εὔνοις τῶν Ἑλλήνων, ἀπίστους καταστῆναι, τοῖς δὲ πολεμίοις ὠφελίμους.

ΑΘ. [4] Οὔκουν οἴεσθε τὸ ξυμφέρον μὲν, μετ᾽ ἀσφαλείας εἶναι, τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλὸν, μετὰ κινδύνου δρᾶσθαι· ὃ Λακεδαιμόνιοι ἥκιστα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τολμῶσιν.

γρ. Οὔκουν

ΜΗΛ. C [5] Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους τε ἡμῶν ἕνεκα μᾶλλον ἡγούμεθ᾽ ἂν ἐγχειρίσασθαι αὐτούς, καὶ βεβαιοτέρους ἢ ἐς ἄλλους νομιεῖν, *[6] ὅσῳ πρὸς μὲν τὰ ἔργα, τῆς Πελοποννήσου ἐγγὺς κείμεθα, τῆς δὲ γνώμης τῷ ξυγγενεῖ πιστότεροι ἑτέρων ἐσμέν.

ΑΘ. [7] Τὸ δ᾽ ἐχυρόν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις οὐ τὸ εὔνουν τῶν ἐπικαλεσαμένων φαίνεται, ἀλλ᾽ ἢν τῶν ἔργων τις δυνάμει πολὺ προύχῃ. ὃ Λακεδαιμόνιοι καὶ πλεῖόν τι τῶν ἄλλων σκοποῦσι. τῆς γοῦν οἰκείας παρασκευῆς ἀπιστίᾳ, D καὶ μετὰ ξυμμάχων πολλῶν τοῖς πέλας ἐπέρχονται. ὥστε οὐκ εἰκὸς ἐς νῆσόν γε αὐτοὺς ἡμῶν ναυτοκρατόρων ὄντων περαιωθῆναι.

γρ. ναυκρατόρων

---

*[1] Ἣν] καθ᾽ ἣν, δι᾽ ἣν, ἤ. *Æ. P.* *[2] Ἡ τοιαύτη διάνοια] τῶν Λακεδαιμονίων δηλονότι. *AE. P.* [3] Ἡμεῖς δὲ κατ᾽ αὐτὸ τοῦτο] εἰπόντων τῶν Ἀθηναίων ὅτι Λακεδαιμόνιοι τοῦ ὑμετέρου συμφέροντος οὐ στοχάζονται, φασὶν οἱ Μήλιοι ὅτι διὰ τὸ ἴδιον συμφέρον τοὺς Λακεδαιμονίους πιστεύομεν καὶ μάλιστα ἕξειν ἡμῖν βοηθούς, ὅπως μὴ τοῖς μὲν εὐνοοῦσι τῶν Ἑλλήνων ἄπιστοι φανῶσιν, ὑμᾶς δὲ τοὺς πολεμίους ὠφελήσωσι, προδόντες ἡμᾶς τοὺς συμμάχους. [4] Οὔκουν οἴεσθε] ἀλλ᾽ οὖν, ὥσπερ ἴστε, συμφέρει μὲν τὸ μετ᾽ ἀσφαλείας ἕκαστα πράττειν, τὸ δὲ καλὸν καὶ τὸ δίκαιον διὰ κινδύνων περιγίγνεται. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοὺς κινδύνους περιίστανται. [5] Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους] ἀλλὰ καὶ τὸν κίνδυνον αὐτοὺς τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀναδέξασθαι ἡγούμεθα, καὶ πεπείσμεθά γε μᾶλλον ὑπὲρ ἡμῶν ἢ ὑπὲρ ἄλλων αὐτοὺς διακινδυνεύσειν. εἴς τε γὰρ τὰς χρείας ὠφέλιμοι τυγχάνομεν αὐτοῖς, ἐγγὺς τῆς Πελοποννήσου κείμενοι, διὰ συγγένειαν.

*[6] Ὅσῳ] ἐπαναληπτέον τὸ προηγούμενον μᾶλλον, οὕτως, ὅσῳ μᾶλλον ἐγγὺς κείμεθα, ἤγουν ὅσῳ ἐγγύτερον, εἴτε ἐγγυτέρω κείμεθα. ἐν δὲ τῷ προηγουμένῳ μᾶλλον, τόσῳ ὑπακουστέον, τόσῳ μ. ὅσῳ μ. ἔργα δὲ, τὰ πολεμικὰ δηλονότι, ἤγουν πρὸς τὸν πόλεμον. ὁ δὲ νοῦς ὅδε. ὅτι ἐγγυτέρω τῆς Πελοποννήσου κείμεθα, αὐτοὺς ἐν τῷ πολέμῳ κατὰ τῶν πολεμίων μάλιστα ὠφελεῖν δυνάμεθα. *AE. P.* [7] Τὸ δ᾽ ἐχυρόν γε τοῖς ξυναγωνιουμένοις] τοῖς ἐπὶ συμμαχίαν (φησὶ) παρακαλουμένοις ἐχυρὸν φαίνεται πρὸς τὸ βοηθῆσαι, οὐχ ἡ εὔνοια τῶν παρακαλούντων, ἀλλ᾽ ἡ δύναμις αὐτῶν, ἣν Λακεδαιμόνιοι μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐξετάζουσι, καὶ διὰ τοῦ ἐχυρῶς ἐξετάζειν, καὶ τῇ ἰδίᾳ δυνάμει πολλάκις ἀπιστοῦσι. διὰ τοῦτό γέ τοι μετὰ συμμάχων πολλῶν ἐπιστρατεύουσι τοῖς πέλας. ὥστε οὐκ εἰκὸς αὐτούς, ἡμῶν θαλαττοκρατούντων, εἰς νῆσον ἕνεκεν ὑμῶν περαιώσασθαι, εἰδότας ὅτι κατὰ τοῦτο ἥττους ἡμῶν εἰσίν.

ΜΗΛ. [1] Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι· [2] πολὺ δὲ τὸ Κρητικὸν πέλαγος, δι' οὗ τῶν κρατούντων ἀπορώτερος ἡ λῆψις, ἢ τῶν λαθεῖν βουλομένων, ἡ σωτηρία. καὶ εἰ τοῦδε σφάλλοιντο, τράποιντ' ἂν καὶ ἐς τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ ἐπὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ξυμμάχων, ὅσους μὴ Βρασίδας ἐπῆλθε. καὶ οὐ περὶ τῆς μὴ προσηκούσης μᾶλλον ἢ τῆς οἰκειοτέρας ξυμμαχίδος τε καὶ γῆς ὁ πόνος ὑμῖν ἔσται.

ΑΘ. [3] * [4] Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις ἄν τι γένοιτο καὶ ὑμῖν καὶ οὐκ ἀνεπιστήμοσιν, ὅτι οὐδ' ἀπὸ μιᾶς πώποτε πολιορκίας Ἀθηναῖοι δι' ἄλλων φόβον ἀπεχώρησαν. ἐνθυμούμεθα δὲ ὅτι φήσαντες περὶ σωτηρίας βουλεύσειν, οὐδὲν ἐν τοσούτῳ λόγῳ εἰρήκατε ᾧ ἄνθρωποι ἂν πιστεύσαντες νομίσαιεν σωθήσεσθαι· ἀλλ' ὑμῶν τὰ μὲν ἰσχυρότατα, ἐλπιζόμενα μέλλεται· τὰ δ' ὑπάρχοντα, βραχέα πρὸς τὰ ἤδη ἀντιτεταγμένα περιγίγνεσθαι. πολλήν τε ἀλογίαν τῆς διανοίας παρέχετε, εἰ μὴ μεταστησάμενοι ἔτι ἡμᾶς, ἄλλο τι τῶνδε [5] σωφρονέστερον γνώσεσθε. οὐ γὰρ δὴ ἐπί γε τὴν ἐν τοῖς αἰσχροῖς καὶ προύπτοις κινδύνοις πλεῖστα διαφθείρουσαν ἀνθρώπους αἰσχύνην τρέψεσθε. [6] * [7] πολλοῖς γὰρ προορωμένοις ἔτι ἐς οἷα φέρονται, τὸ αἰσχρὸν καλούμενον, ὀνόματος [8] ἐπαγωγοῦ δυνάμει, ἐπεσπάσατο ἡσσηθεῖσι τοῦ ῥήματος, ἔργῳ ξυμφοραῖς ἀνηκέστοις ἑκόντας περιπεσεῖν, καὶ αἰσχύνην αἰσχίω μετὰ ἀνοίας ἢ τύχης προσλαβεῖν.

A MEL. Atqui Lacedæmonij vel alios mittere potuerunt, [*nisi ipsimet auxilio nobis venire voluerint.*] Ingens autem est Creticum pelagus, in quo illi, qui maris imperium tenēt, difficilius [*eos, qui subsidio nobis venient,*] intercipere, quàm illi, qui clàm [*ad opem nobis ferendam*] venire voluerint, saluti suæ consulere poterunt. Et, si hoc assequi nequeant, arma conuertent in vestrū agrum, & in reliquos [*vestros*] socios, quos Brasidas non inuasit. Itaque non pro alieno potius, quàm pro vestro ipsorum, ac sociorum agro labor vobis erit subeundus. B ATH. Vbi verò aliquid horum, [*quæ vrbibus obsessis, ac expugnatis accidere solent,*] vobis quoq; contigerit, tūc vestro malo docti cognoscetis, Atheniēses propter aliorum metum à nulla obsidione vnquam recessisse. Animaduertimus autem vos, quamuis de salute vestra vos consultaturos dixeritis, nullam tamen in tanto sermone mentionem vllius rei fecisse, qua homines freti se seruatum iri arbitrentur. Sed ea quidem, in quibus firmissimum vestræ salutis præsidium collocatis, sperantur fore, [*& incerta spe nituntur.*] C Opes verò præsentes, [*quas habetis,*] sunt paruæ ad vos tutandos aduersus opes iam [*vobis*] oppositas. Quapropter magnā declaratis amentiā, nisi, nobis semotis, aliquid aliud his prudētius adhuc decernatis. Nam ad verecundiā, quę in fœdis, ac apertis periculis homines plerunq; perdit, nequaquā iam vos cōuertetis. Multos enim, quāuis adhuc manifestè cernerent [*mala,*] in quæ ferebantur, tamen ea, quæ turpitudo vocatur, vi nominis animos allicientis, verbo superatos, [*& speciosis, ac fallacibus nominum lenocinijs captos, ad se sic*] attraxit, vt re ipsa [*illi*] sua spōte in grauissimas calamitates inciderint, & dedecus turpius propter [*suā*] stultitiā [*potius,*] quam [*propter*] fortunā acceperint,

---

[1] Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι] ἀλλὰ εἰ καὶ αὐτοὶ πλεῦσαι ὀκνήσουσιν, ἔχουσί γε συμμάχους ἄλλους ἡμῖν πέμψαι βοηθούς.

[2] Πολὺ δὲ τὸ Κρητικὸν πέλαγος] μεγάλου τε ὄντος τοῦ Κρητικοῦ πελάγους, δι' οὗ πέμψουσι τὴν βοήθειαν. μᾶλλον γὰρ οἱ πεμφθέντες δυνήσονται, λαθόντες ὑμᾶς θαλαττοκρατοῦντας, σωθῆναι πρὸς ἡμᾶς, ἤπερ ὑμεῖς οἱ κρατοῦντες τῆς θαλάσσης, συλλαβεῖν αὐτούς. εἰ δὲ καὶ τούτου διαμάρτοιεν, τὴν γῆν ὑμῶν δῃώσουσι, καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους, ὅσους Βρασίδας οὐκ ἐπῆλθε, χειρώσονται· ὥστε ὑμῖν οὐ περὶ τῆς μὴ προσηκούσης τῆς ἡμετέρας ὁ ἀγὼν ἔσται, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων καὶ τῆς ὑμετέρας.

[3] Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις] τούτων μὲν καὶ ὑμεῖς πεπείρασθε, καὶ οὐκ ἀνεπιστήμονές ἐστε ὅτι οὐδέποτε Ἀθηναῖοι, πολιορκοῦντες ἑτέρους, ἀπεχώρησαν διὰ τὸ φοβηθῆναι περὶ τῶν συμμάχων, ἢ περὶ τῆς γῆς τῆς ἑαυτῶν δῃουμένης. ἐκεῖνο δὲ ἐνθυμούμεθα, ὅτι περὶ σωτηρίας βουλευόμενοι, οὐδὲν ἐν τοσούτοις λόγοις εἰρήκατε σωτήριον, καὶ δυνάμενον πεῖσαι ὅτι δύναται σώζειν. ἀλλὰ τὰ μὲν ἰσχυρότερα ὑμῶν, ἐλπίδες εἰσὶ μέλλουσαι· τὰ δὲ ὑπάρχοντα, ὡς πρὸς τὰ ἡμέτερα, παντελῶς εἰσι σμικρά. πάνυ τε δὴ ἀλόγιστοι καθεστήκατε, εἰ μὴ καθ' ἑαυτοὺς γενόμενοι βουλεύσησθε φρονιμώτερον. οὐ γὰρ δὴ εἰκότως ἐπὶ τὴν μάλιστα λυμαινομένην τοὺς ἀνθρώπους αἰσχύνην καταφεύξεσθε, δι' ἣν πολλοί, καίπερ ὁρῶντες ὅτι εἰς κίνδυνον ἔρχονται, ὅμως φεύγοντες τὸ ἀπρεπὲς τοῦ ὀνόματος (τουτέστι τὸ ὑπακούειν, ἔχον τι ποιητικὸν αἰσχύνης. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐπαγωγόν) συμφοραῖς μεγίσταις περιέπεσον, καὶ αἰσχύνην μείζονα προσέλαβον ἧς ἔφευγον. αἰτίᾳ τῆς ἀνοίας αὐτοὺς συνέβη νομίζεσθαι, καὶ οὐ δοκεῖν διὰ τύχην πταῖσαι. ἐν γὰρ τῷ ἢ τύχη, ὁ ἢ σύνδεσμος ἀντὶ τοῦ ἤπερ κεῖται. ὑμεῖς οὖν φυλάξεσθε τὴν πάντα λυμαινομένην αἰσχύνην, ἂν εὖ βουλεύσησθε· καὶ μὴ ἀπρεπὲς ἡγήσεσθε ὑπακοῦσαι πόλει τῇ μεγίστῃ, καὶ προσκαλουμένῃ ὑμᾶς ἐπὶ μετρίοις, ὥστε συμμάχους γενέσθαι, ἔχοντας τὴν ὑμετέραν γῆν ὑποτελῆ. αἱρέσεως οὖν προκειμένης ἢ πολεμεῖν, ἢ ζῆν ἀσφαλῶς, μὴ τὸ χεῖρον ἕλησθε φιλονεικήσαντες· ὅσοι γὰρ τῶν ἀνθρώπων τοῖς μὲν ἴσοις μὴ ὑπείκουσι, τῶν δὲ κρειττόνων ἥττωνται, τοῖς δὲ ἥττοσι μετρίως προσφέρονται, οὗτοι μέγιστα δὴ κατορθοῦσι· βουλεύσασθε οὖν, μεταστάντων ἡμῶν, καὶ πολλάκις πρὸ ὀφθαλμῶν λάβετε ὅτι περὶ πατρίδος ἡ σκέψις, μιᾶς οὔσης, περὶ ἧς ἐν μιᾷ βουλῇ ἢ κατορθώσετε, ἢ σφαλήσεσθε.

* [4] Τούτων] τῶν κακῶν δηλονότι, τῶν τοῖς πολιορκηθεῖσι καὶ ἐκπολιορκηθεῖσι συμβαίνειν εἰωθότων. *AE. P.*

[5] Σωφρονέστερον] φρονιμώτερον.

[6] Πολλοῖς γὰρ προορωμένοις] φανερῶς βλέπουσιν.

* [7] Πολλοῖς γὰρ] ἐναλλαγή, ἀντὶ τοῦ, πολλοὺς γὰρ προορωμένους, καὶ ἡσσηθέντας. *AE. P.*

[8] Ἐπαγωγοῦ] ἐπισπαστικοῦ.

Quod vos, si rectè consultaueritis, cauebitis. Nec indecorum censebitis potentissimæ ciuitati cedere, quæ commodis conditionibus [*vos ad deditionem faciendam prouocat,*] vt socij sitis, & vestrum [*agrum*] retinentes, tributum pendatis, néve, belli, & incolumitatis optione [*vobis*] data, contentionis studio deteriora sequamini. Nā qui paribus quidem non cedunt, erga superiores verò rectè se gerunt, [*iisq; cedunt,*] & inferiorib. se moderatos præbent, ij diutissimè stare, [*& rem felicissimè gerere*] possunt. Considerate igitur nobis etiam semotis, & sæpius vobiscum cogitate vos de patria consultare, quæ in hac vna, & ex hac vna consultatione vel felix vel infelix est futura. Posthæc Athenienses quidem ex colloquio discesserūt. MELII verò cum [*in curia*] soli remansissent, postquam ipsis eadem, quæ [*antè*] dixerant, visa sunt, hæc [*ipsa*] responderūt: Nobis verò, Athenienses, neque aliud, quàm paulo antè [*visum est, nunc*] videtur: neq; breui temporis spatio vrbi, quæ iam per septingentos annos habitatur, libertatem eripiemus: sed tum fortuna, quæ diuinitus eam huc vsque cōseruauit, tum humanis auxiliis, & Lacedæmoniorum [*ope*] freti, nostram salutem tueri conabimur. Vos tamen [*his conditionibus*] prouocamus, vt amici quidē [*vtrisque*] simus, hostes verò neutris; vtque fœderibus initis, quæ vtrisque commoda videbuntur, ex agro nostro discedatis. Melij igitur hæc responsa dederunt. ATHENIENSES verò, cùm è colloquio iam digrederentur, dixerunt: Enimuerò vos soli [*omnium,*] vt nobis videmini, his [*vestris*] consiliis, res quidem futuras, [*quarum exitus est incertus,*] certiores [*esse*] iudicatis, quàm quæ cernuntur, [*& quæ certæ sunt,*] res verò occultas, [*quarum euentus est incertus,*] quòd [*eas*] cupiatis, vt præsentes iam spectatis. Et quia Lacedæmoniis, & fortunæ, & spei iam plurimum vos ipsos permisistis, & [*his nimium*] confiditis plurimum etiam labemini, [*grauissimamque cladem accipietis.*] Atque Atheniensium quidem legati ad castra redierunt. Ipsorum verò duces cùm Melij nullo modo morem ipsis gerere vellent, ad bellum continuò se converterunt, & [*opus*] inter ciuitates partiti, Melios vallo circumdederunt.

A ὃ ὑμεῖς, ἢν εὖ βουλεύησθε, φυλάξεσθε. καὶ οὐκ ἀπρεπὲς νομιεῖτε πόλεώς τε τῆς μεγίστης ἡσσᾶσθαι, μέτρια προκαλουμένης, ξυμμάχους γενέσθαι, ἔχοντας τὴν ὑμετέραν αὐτῶν ὑποτελῆ· καὶ δοθείσης αἱρέσεως πολέμου πέρι, καὶ ἀσφαλείας, μὴ τὰ χείρω φιλονικῆσαι. ὡς οἵτινες τοῖς μὲν ἴσοις μὴ εἴκουσι, τοῖς δὲ κρείσσοσι καλῶς[1] προσφέρονται, πρὸς δὲ τοὺς ἥσσους[2] μέτριοί εἰσι, πλεῖστ᾽ ἂν ὀρθοῖντο. σκοπεῖτε οὖν καὶ μεταστάντων ἡμῶν, καὶ ἐνθυ- B μεῖσθε πολλάκις ὅτι περὶ πατρίδος βουλεύεσθε, *[3] ἣν μιᾶς πέρι καὶ ἐς μίαν βουλὴν, τυχοῦσάν τε καὶ μὴ κατορθώσασαν, ἔσται. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι μετεχώρησαν ἐκ τῶν λόγων· οἱ δὲ Μήλιοι κατὰ σφᾶς αὐτοὺς γενόμενοι, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς *[4] παραπλήσια, καὶ ἀντέλεγον, ἀπεκρίναντο τάδε, Οὔτε ἄλλα δοκεῖ ἡμῖν ἢ ἅπερ καὶ τὸ πρότερον, ὦ Ἀθηναῖοι. [5] οὔτ᾽ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πόλεως, ἑπτακόσια ἔτη ἤδη οἰκουμένης, τὴν ἐλευθερίαν ἀφαιρησόμεθα, ἀλ- C λὰ τῇ τε μέχρι τοῦδε σῳζούσῃ τύχῃ ἐκ τοῦ θείου αὐτὴν, καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ Λακεδαιμονίων τιμωρίᾳ πιστεύοντες, πειρασόμεθα σῴζεσθαι. προκαλούμεθα δὲ ὑμᾶς, φίλοι μὲν εἶναι, πολέμιοι δὲ μηδετέροις, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρῆσαι, σπονδὰς ποιησαμένους αἵτινες δοκοῦσιν ἐπιτήδειοι εἶναι ἀμφοτέροις. Οἱ μὲν δὴ Μήλιοι τοσαῦτα ἀπεκρίναντο, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, διαλυόμενοι ἤδη ἐκ τῶν λόγων, ἔφασαν, Ἀλλ᾽ οὖν μόνοι γε ἀπὸ τούτων τῶν D βουλευμάτων, ὡς ἡμῖν δοκεῖτε, τὰ μὲν μέλλοντα τῶν ὁρωμένων σαφέστερα κρίνετε, [6] τὰ δὲ ἀφανῆ, τῷ βούλεσθαι,[7] ὡς γιγνόμενα ἤδη θεᾶσθε· καὶ Λακεδαιμονίοις, καὶ τύχῃ καὶ ἐλπίσι πλεῖστον δὴ[8] παραβεβλημένοι καὶ πιστεύσαντες, πλεῖστον καὶ σφαλήσεσθε. Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐς τὸ στράτευμα. οἱ δὲ στρατηγοὶ αὐτῶν, ὡς οὐδὲν ὑπήκουον οἱ Μήλιοι, πρὸς πόλεμον εὐθὺς ἐτρέποντο, καὶ διελόμενοι κατὰ πόλεις περιετείχισαν κύκλῳ τοὺς Μηλίους.

γρ. ὑποτελεῖς·

ΜΗΛ.

ΑΘ.

[1] Προσφέρονται] ὁμιλοῦσι. [2] Μέτριοί εἰσι] δίκαιοι. [3] Ἣν μιᾶς] * γρ. ἡ μιᾶς πέρι, καὶ ἐς μίαν βουλὴν, τυχοῦσά τε, καὶ μὴ κατορθώσασα, ἔσται. F. P. [4] Παραπλήσια] * γρ. παραπλήσια, καὶ ἔλεγον. ἀντὶ τοῦ γρ. οἷς ἔλεγον. F. P. [5] Οὔτε ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πόλεως ἑπτακόσια] ὅτι ἔτη ἑπτακόσια Μῆλος ἡ νῆσος ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐλευθέρως οἰκισθεῖσα, ὕστερον ὑπὸ Ἀθηναίων ἐπὶ δουλείᾳ ἐξεπολιορκήθη. [6] Τὰ δὲ ἀφανῆ, τῷ βούλεσθαι] τὰ δὲ ἄδηλα, διὰ τὸ βούλεσθαι, οὕτως ἔχειν οἴεσθε καθάπερ τὰ παρόντα καὶ γιγνόμενα θεᾶσθε. [7] Ὡς γιγνόμενα] ὁρώμενα. ἐνεργούμενα. [8] Παραβεβλημένοι] πρόβλημα αὐτοὺς καὶ ἔρυμα ἔχοντες.

καὶ ὕστερον φυλακὴν σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων καταλιπόντες οἱ ἀθηναῖοι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀνεχώρησαν τῷ πλείονι τοῦ στρατοῦ. οἱ δὲ λειπόμενοι, παραμένοντες ἐπολιόρκουν τὸ χωρίον. Καὶ ἀργεῖοι κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν ἐσβαλόντες ἐς τὴν φλιασίαν, καὶ λοχισθέντες ὑπό τε τῶν φλιασίων καὶ τῶν σφετέρων φυγάδων, διεφθάρησαν ὡς ὀγδοήκοντα. καὶ οἱ ἐκ τῆς πύλου ἀθηναῖοι λακεδαιμονίων πολλὴν λείαν ἔλαβον. καὶ λακεδαιμόνιοι δι' αὐτὸ, τὰς μὲν σπονδὰς οὐδ' ὡς ἀφέντες, ἐπολέμουν αὐτοῖς· ἐκήρυξαν δὲ, εἴ τις βούλεται παρὰ σφῶν ἀθηναίους λῄζεσθαι. καὶ κορίνθιοι ἐπολέμησαν ἰδίων τινῶν διαφορῶν ἕνεκα τοῖς ἀθηναίοις· οἱ δ' ἄλλοι πελοποννήσιοι ἡσύχαζον. εἷλον δὲ καὶ οἱ μήλιοι τῶν ἀθηναίων τοῦ περιτειχίσματος τὸ κατὰ τὴν ἀγορὰν, προσβαλόντες νυκτὸς, καὶ ἄνδρας τε ἀπέκτειναν, καὶ ἐσενεγκάμενοι σῖτόν τε καὶ ὅσα πλεῖστα ἐδύναντο χρήμασιν, ἀναχωρήσαντες ἡσύχαζον. καὶ οἱ ἀθηναῖοι [1] ἄμεινον τὴν φυλακὴν τὸ ἔπειτα παρεσκευάζοντο. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος λακεδαιμόνιοι, μελλήσαντες ἐς τὴν ἀργείαν στρατεύειν, ὡς αὐτοῖς τὰ διαβατήρια ἱερὰ ἐν τοῖς ὁρίοις οὐκ ἐγίγνετο, ἀνεχώρησαν. καὶ ἀργεῖοι * [2] διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν, τῶν ἐν τῇ πόλει τινὰς ὑποτοπήσαντες, τοὺς μὲν ξυνέλαβον, οἱ δ' αὐτοὺς καὶ διέφυγον. καὶ οἱ μήλιοι περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αὖθις καθ' ἕτερόν τι τοῦ περιτειχίσματος εἷλον τῶν ἀθηναίων, παρόντων οὐ πολλῶν τῶν φυλάκων. καὶ ἐλθούσης στρατιᾶς ὕστερον ἐκ τῶν ἀθηνῶν ἄλλης, ὡς ταῦτα ἐγίγνετο, ἧς ἦρχε Φιλοκράτης ὁ Δημέου, καὶ κατὰ κράτος [3] ἤδη πολιορκούμενοι, γενομένης καὶ * [4] προδοσίας τινὸς, ἀφ' ἑαυτῶν ξυνεχώρησαν τοῖς ἀθηναίοις, [5] ὥστ' ἐκείνους περὶ αὐτῶν βουλεῦσαι. οἱ δὲ ἀπέκτειναν μηλίων ὅσους ἡβῶντας ἔλαβον, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν· τὸ δὲ χωρίον αὐτοὶ ᾤκησαν, ἀποίκους ὕστερον πεντακοσίους πέμψαντες.

γρ. ἐπενεγκάμενοι

A Posthęc Athenienses pręsidio cùm ex suis, tum ex sociorum copiis, & à mari, & à terra, [*illic*] relicto, cum maiore copiarũ parte domum redierunt. Sub idem tempus Argiui irruptione in [*agrum*] Phliasium facta, & à Phliasiis, & à suis exulibus per insidias excepti, circiter octoginta perierunt. Et Athenienses, qui Pyli erant, magnam Lacedæmoniorum prædam ceperunt. Lacedæmonij verò, ne sic quidem propterea solutis fœderibus, bellum ipsis fecerunt. Edicto autem permiserunt cuilibet de suis, vt prædam ex Atheniensium finib. ageret. B Et Corinthij quidem priuatarum quarundam controuersiarum causa bellum Atheniensibus intulerũt. Cæteri verò Peloponnesij quiescebant, [*& ab armis abstinebant.*] Melij quoq; munitionis ab Atheniensibus extructę partem, quæ forum spectabat, ceperunt, [*eam*] aggressi noctu, & [*nonnullos*] viros interfecerũt, & frumentum, aliumq; commeatũ pecunia comparatũ quam plurimum potuerunt [*in vrbem*] importarunt, & cùm [*in eam*] se recepissent, quiescebãt, [*& ab eruptionibus in hostem faciẽdis sibi temperabant.*] C Et Athenienses postea diligentiùs excubias agebant. Et hæc æstas excessit. Insequentis hyemis initio, Lacedæmonij copias in [*agrum*] Argiuum educere statuerãt: sed cùm in ipsis finibus sacrificium pro transitu fecissent, nec litare potuissent, [*domum*] reuerterũt. Argiui verò quòd illi in suum agrũ inuadere statuissent, nonnullos, qui in vrbe erant, suspectos habuerunt. & eorum alios quidem comprehenderunt, alij verò ex ipsorum manibus elapsi profugerunt. Sub idem quoque temD pus Melij rursus Atheniensium munitionem ab alia parte aggressi, vbi non multi custodes aderant, [*eam partem*] ceperunt. Cùm autem mox, post has res gestas, alius exercitus Athenis venisset, cui præerat Philocrates Demeæ [*filius,*] cumq; [*Melij*] graui obsidione iã premerentur, quadam etiam proditione à quibusdam ipsorum ciuibus facta, Atheniensibus sese dediderunt, ea conditione vt ipsi [*Athenienses*] de se [*arbitratu suo*] statuerent. Illi verò, Meliorum quoscunq; puberes ceperunt, [*omnes*] interfecerunt, pueros, & fœminas in seruitutem abstraxerunt, & vrbem ipsi incoluerunt, postea quingentis colonis [*eò*] missis.

[1] Ἀμείνον τὴν φυλακὴν] τῶν μηλίων. *[2] Διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν] τῆς στρατείας δηλονότι. τουτέστιν, ὅτι ἐς τὴν ἀργείαν γῆν στρατεύειν μέλλοντες, στρατεύειν διενοοῦντο. Æ.P. [3] Ἤδη πολιορκούμενοι] οἱ μήλιοι. *[4] Προδοσίας τινὸς, ἀφ' ἑαυτῶν] εἰ τὸ τῆς διαστολῆς σημεῖον καλῶς κεῖται μετὰ τὸ τινὸς, ὁ νοῦς οὗτος ἔσται, οἱ μήλιοι μείζω τὴν ἀνάγκην οὐ περιμείναντες, ἑκόντες ξυνεχώρησαν, ἐλπίζοντες τοὺς ἀθηναίους ἑαυτοῖς πρᾳότερον προσενεχθήσεσθαι· ἀλλὰ τοῦτο βίαιον, καὶ ἀπίθανον. ἴσως οὖν βέλτιον οὕτω τὰς λέξεις διαστέλλειν, προδοσίας τινὸς ἀφ' ἑαυτῶν, εἶτα, ξυνεχώρησαν. ἀφ' ἑαυτῶν δὲ, τῶν μηλίων, ὑπὸ τινῶν τῶν μηλίων γενομένης προδοσίας τινὸς, οὕτω δὴ ἅπαντες ἀναγκασθέντες ξυνεχώρησαν, μή τι δεινότερον πάθωσιν. Æ.P. [5] Ὥστ' ἐκείνους] τοὺς ἀθηναίους.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΕΚΤΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIBER sextus.

Hac eadem hyeme Atheniẽses cum maiori apparatu, quàm [*erat is, quem*] cũ Lachete, & Eurymedonte [*miſerant*,] rurſus in Siciliã nauigare, eamque, ſi poſſent, ſubigere decreuerunt. Nam ipſorum pleriq; ignari erant, & magnitudinis illius inſulæ, & multitudinis tum Græcorum, tum barbarorum in [*ea*] habitãtium. Et [*ignorabant*] ſe ſuſcipere bellũ haud multo minus, quàm [*erat illud*,] quod aduerſus Peloponneſios [*ſuſceperant*.] Nam Siciliæ ambitus eſt non multò minor, quàm octo dierum, naui onerariæ circumuectæ. Quamuis autẽ tanta ſit, [*tamen tantum*] viginti ſtadiorum ad ſummũ maritimo ſpacio [*à continente*] diſcluditur, ne ſit continens. Sic autem antiquitus habitata fuit, ac tot gẽtes in vniuerſum [*eam*] tenuerunt, [*quot hîc commemorabo*.] Antiquiſſimi quidem in quadam illius regionis parte ferũtur habitaſſe Cyclopes, atque Læſtrygones: quorum ego neq; genus, neq; [*locum*,] vnde venerint, neq; quò abierint dicere habeo. Sufficiant autẽ ea, quæ à poëtis dicta ſunt, & quæ vnuſquiſq; de ipſis ſentit. Sicani verò poſt ipſos primi ſedes [*hîc*] poſuiſſe putantur, & (vt ipſi quidẽ prædicant) vel priores, [*& ante Cyclopes, & Læſtrygonas hîc habitauerũt*,] quòd eſſent indigenæ. Sed (vt veritas comperitur) cùm Iberi eſſent, & à Sicano Iberiæ flumine, [*cuius erant accolæ*,] à Ligybus expulſi, [*in Siciliam iuerunt*.] Et hæc inſula tunc ab ipſis Sicania vocabatur, cùm prius Trinacria nominaretur. Et nunc etiam Siciliæ partes ad occaſum vergentes incolunt. Ilio autem capto quidam Troiani, qui Achæos effugerant, nauibus ad Siciliam appulerunt:

A Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος ἀθηναῖοι ἐβούλοντο αὖθις μείζονι παρασκευῇ τῆς μετὰ Λάχητος καὶ Εὐρυμέδοντος, ἐπὶ σικελίαν πλεύσαντες, καταστρέψασθαι, εἰ δύναιντο· ἄπειροι οἱ πολλοὶ ὄντες τοῦ μεγέθους τῆς νήσου, καὶ τῶν ἐνοικούντων τοῦ πλήθους καὶ ἑλλήνων καὶ βαρβάρων· καὶ ὅτι οὐ πολλῷ τινι [1]ὑποδεέστερον πόλεμον ἀνῃροῦντο ἢ τὸν πρὸς B πελοποννησίους. σικελίας γὰρ περίπλους μέν ἐστιν ὁλκάδι οὐ πολλῷ τινι ἔλασσον ἢ ὀκτὼ ἡμερῶν. καὶ τοσαύτη οὖσα, [2]ἐν εἴκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ τῆς θαλάσσης διείργεται, τὸ μὴ ἤπειρος οὖσα. ᾠκίσθη δὲ ὧδε τὸ ἀρχαῖον, καὶ τοσάδε ἔθνη ἔσχε τὰ ξύμπαντα. παλαιότατοι μὲν λέγονται ἐν μέρει τινὶ τῆς χώρας κύκλωπες καὶ λαιστρυγόνες οἰκῆσαι. ὧν ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω εἰπεῖν, οὔτε ὁπόθεν εἰσῆλθον, ἢ ὅποι ἀπεχώρησαν. [3]ἀρκείτω δὲ ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται, καὶ C ὡς ἕκαστός πῃ γιγνώσκει περὶ αὐτῶν. σικανοὶ δὲ μετ' αὐτοὺς πρῶτοι φαίνονται ἐνοικισάμενοι, ὡς μὲν αὐτοί φασι, [4]καὶ πρότεροι, διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶναι· ὡς δὲ ἡ ἀλήθεια εὑρίσκεται, [5]ἴβηρες ὄντες, καὶ ἀπὸ τοῦ σικανοῦ ποταμοῦ τοῦ ἐν ἰβηρίᾳ [6]ὑπὸ λιγύων ἀναστάντες. καὶ ἀπ' αὐτῶν σικανία τότε ἡ νῆσος ἐκαλεῖτο, πρότερον τρινακρία καλουμένη. οἰκοῦσι δὲ ἔτι καὶ νῦν [7]τὰ πρὸς ἑσπέραν τῆς σικελίας· ἰλίου δὲ ἁλισκομένου, τῶν τρώων τινὲς διαφυγόντες ἀχαιούς, D πλοίοις ἀφικνοῦνται πρὸς τὴν σικελίαν·

Margin: γρ. ἐν εἴκοσι σταδίοις τῆς θαλ.

---

[1] Ὑποδεέστερον πόλεμον ἀνῃροῦντο] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἄπειροι ὄντες.
[2] Ἐν εἴκοσι σταδίοις] γράφεται, ἐν εἴκοσι σταδίων μάλιστα μέτρῳ. ἔστι δὲ κατὰ ταύτην τὴν γραφὴν περιττὴ ἡ ἐν πρόσθεσις. [3] Ἀρκείτω δὲ ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται] περὶ τῶν παρ' Ὁμήρῳ κυκλώπων καὶ λαιστρυγόνων, ὅτι τὴν σικελίαν ᾤκουν. [4] Καὶ πρότεροι] τῶν λαιστρυγόνων. [5] Ἴβηρες ὄντες] ἰβήρων ἄποικοι οἱ σικελοί. [6] Ὑπὸ λιγύων ἀναστάντες] ἤγουν, μεταναστάντες καὶ μέτοικοι γεγονότες.
[7] Τὰ πρὸς ἑσπέραν τῆς σικ.] ἤγουν, πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς σικελίας.

καὶ ὅμοροι τοῖς Σικανοῖς οἰκήσαντες, ξύμπαντες μὲν Ἔλυμοι ἐκλήθησαν, πόλεις δ' αὐτῶν Ἔρυξ τε καὶ Ἔγεστα. προσξυνῴκησαν δὲ αὐτοῖς καὶ Φωκέων τινὲς τῶν ἀπὸ Τροίας, τότε χειμῶνι ἐς Λιβύην πρῶτον, ἔπειτα ἐς Σικελίαν ἀπ' αὐτῆς κατενεχθέντες. Σικελοὶ δ' ἐξ Ἰταλίας (ἐνταῦθα γὰρ ᾤκουν) διέβησαν ἐς Σικελίαν, φεύγοντες Ὀπικούς, ὡς μὲν εἰκὸς, καὶ λέγεται, ἐπὶ σχεδιῶν τηρήσαντες τὸν πορθμὸν, κατιόντος τοῦ ἀνέμου, τάχα ἂν δὲ καὶ ἄλλως πως ἐσπλεύσαντες. εἰσὶ δὲ καὶ νῦν ἔτι ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Σικελοί, καὶ ἡ χώρα ἀπὸ Ἰταλοῦ βασιλέως τινὸς Ἀρκάδων τοὔνομα τοῦτο ἔχοντος, οὕτως Ἰταλία ἐπωνομάσθη. ἐλθόντες δὲ ἐς τὴν Σικελίαν[1] στρατὸς πολὺς, τούς τε Σικανοὺς κρατοῦντες μάχῃ, ἀπέστειλαν[2] πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ ἑσπέρια αὐτῆς, καὶ ἀντὶ Σικανίας Σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίησαν καλεῖσθαι, καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς ᾤκησαν ἔχοντες,[3] ἐπεὶ διέβησαν, ἔτη ἐγγὺς τριακόσια πρὶν Ἕλληνας ἐς Σικελίαν ἐλθεῖν· ἔτι δὲ καὶ νῦν τὰ μέσα καὶ τὰ πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου ἔχουσιν. ᾤκουν δὲ καὶ Φοίνικες περὶ πᾶσαν μὲν τὴν Σικελίαν, ἄκρας τε ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ[4] ἀπολαβόντες, καὶ τὰ ἐπικείμενα νησίδια, ἐμπορίας ἕνεκεν τῆς πρὸς τοὺς Σικελούς.[5] ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἕλληνες πολλοὶ κατὰ θάλασσαν ἐπεισέπλεον, ἐκλιπόντες *[6] τὰ πλείω, Μοτύην καὶ Σολόεντα καὶ Πάνορμον[7] ἐγγὺς τῶν Ἐλύμων *[8] συνοικίσαντες ἐνέμοντο, ξυμμαχίᾳ τε πίσυνοι τῇ τῶν Ἐλύμων, καὶ ὅτι ἐντεῦθεν ἐλάχιστον πλοῦν Καρχηδὼν Σικελίας ἀπέχει. βάρβαροι μὲν οὖν τοσοίδε Σικελίαν καὶ οὕτως ᾤκησαν. Ἑλλήνων δὲ πρῶτοι Χαλκιδεῖς ἐξ Εὐβοίας πλεύσαντες μετὰ Θουκλέους οἰκιστοῦ, Νάξον ᾤκησαν, καὶ Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτου βωμὸν, ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεώς ἐστιν, ἱδρύσαντο· ἐφ' ᾧ ὅταν ἐκ Σικελίας θεωροὶ πλεύσωσι, πρῶτον θύουσι. Συρακούσας δὲ τοῦ ἐχομένου ἔτους Ἀρχίας[9] τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκ Κορίνθου ᾤκισε,

γρ. σικελῶν

γρ. ἀναλαβόντες

* γρ. ᾤκησαν. Æ. P.

γρ. πλέωσι

γρ. ἀρχομένου τοῦ. γρ. καὶ τ. ἐρχομένου

A sedibusq; positis in Sicanorum finibus, vniuersi vocati sunt Elymi, & vrbes ipsorum erant, Eryx, & Egesta. His autem accolæ accesserunt & nonnulli Phocenses, ex eorum numero, qui à Troia tunc in Libyam tempestate delati primùm, deinde ex Libya in Siciliam transmisere. Siculi verò ex Italia (illic enim habitabant) in Siciliā traiecerunt, fugientes Opicos, vt & credibile est, & famâ fertur, ratibus, obseruato freto, quum ventus secundus flabat: fortasse etiam aliquâ alia ratione [*eò*] nauigantes. B Sunt autem nunc etiam in Italia Siculi, & illa regio à quodam Italo Arcadum Rege, qui nomen hoc habebat, sic, Italia, cognominata fuit. Cùm autem ingentes [*Siculorum*] copiæ in Siciliam traiecissent, & Sicanos prœlio vicissent, in meridionales, & occidentales insulæ partes amandarunt, & autores fuerunt, vt hæc insula pro Sicania vocaretur Sicilia, & feracissimas quasque illius agri partes, postquàm [*eò*] traiecerūt, retinentes incoluerūt, annis propè trecentis ante Græcorum in Siciliam aduentum. Et nūc quoque tenent mediterraneas eius C insulæ partes, & eas, quæ ad Aquilonē vergunt. Phœnices prætereà per eandem passim habitauerunt, occupatis ad mare promontoriis, & paruis insulis adiacētibus vt cū Siculis negotiarētur. At postquàm permulti Græcorum cum nauibus [*eò*] traiecerunt, relictis plerisq; [*insulæ partibus,*] Motyam, & Soloentem, & Panormum, oppida Elymis finitima, in vnum coeuntes incoluerunt, tum societate Elymorum freti, tum quòd Carthago perexiguo traiectu illinc à Sicilia distaret. Tot igitur numero D barbari, atq; hoc modo Siciliam habitauerunt. Græcorum autem primi Chalcidenses, ex Eubœa nauigantes cū Theucle coloniæ duce, Naxum condiderunt, & Apollinis Archegetæ [*id est, ducis, cuius auspiciis, ductuq́; eò peruenissent,*] aram, quæ nunc extra vrbem extat, extruxerunt: supra quam rerum diuinarum curatores, quoties è Sicilia soluunt, primùm sacrificiū faciunt. Insequenti anno Archias Heraclidarū [*vnus*] Corintho [*profectus,*] Syracusas condidit.

[1] Στρατὸς πολὺς] τῶν Σικελῶν δηλονότι. [2] Πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ ἑσπέρια] περὶ τὸ Λιλύβαιον, καὶ ἀκρότερον τῆς νήσου. [3] Ἐπεὶ διέβησαν. ἔτη ἐγγὺς τριακόσια] διέβησαν οἱ ἀπὸ τῆς Σικελίας δηλονότι. [4] Ἀπολαβόντες] ἀντὶ τοῦ ἀποτειχίσαντες. γράφεται ἀναλαβόντες. [5] Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἕλληνες] ἤτοι οἱ Φοίνικες. *[6] Τὰ πλείω] δηλονότι τῆς γῆς μέρη. Æ. P. [7] Ἐγγὺς τῶν Ἐλύμων συνοικίσαντες] ὁμοῦ μὲν διὰ τοὺς Ἐλύμους ὄντας φίλους, καὶ οἰκοῦντας αὐτόθι, ὅπως συμμαχοῖντο· ὁμοῦ δὲ διὰ Καρχηδονίους, οἵτινες ἐκ Φοινίκης ὄντες τοαντέκαθεν, τοῖς μεσημβρινοῖς τῆς Σικελίας. *[8] συνοικίσαντες] ταύτας τὰς πόλεις δηλονότι, ἤγουν ὁμοῦ πάντες, καὶ κοινῇ οἰκίσαντες, καὶ κτίσαντες. ἀλλὰ τοῦτο ἄδηλον. ἢ, συνοικίσαντες ἁπλικῶς, ἀντὶ τοῦ συνοικισθέντες, καὶ ἅμα πάντες ἐν τούτοις τοῖς χωρίοις ἱδρυθέντες. τοῦτο ἁπλούστερον, καὶ πιθανώτερον. ὁποτέρως οὖν μέντοι τὸ πρᾶγμα λάβῃς, τὸ τῆς ἐννοίας καλῶς ἕξει. Æ. P. [9] Τῶν Ἡρακλειδῶν ἐκ Κορίνθου] οἱ Συρακούσιοι, καὶ Κορίνθιοί εἰσιν.

Siculis

Siculis ex insula [*Ortygia*] prius expulsis, in qua nunc vrbs interior, mari non amplius circuncirca alluitur. Postea verò & [*vrbs*] ea, quæ est extra [*hanc insulam,*] muro [*alteri vrbi*] adiuncta, populo frequens facta est. Theucles autem, & Chalcidenses Naxo profecti, anno quinto post Syracusas conditas, Leontinos, eiectis bello Siculis, condiderunt, & post ipsos, Catanam. Ipsi verò Catanæi Euarchum coloniæ deducendæ ducem crearunt. Per idem verò tempus & Lamis coloniā Megaris ducens, in Siciliam peruenit, & super Pantacium flumen, locum quendam nomine Trotilum condidit, [*& colonos in eo collocauit,*] & illinc postea [*digressus,*] cùm apud Leontinos aliquandiu Rempub. vnà cum Chalcidensibus administrasset, & ab ipsis [*Leontinis*] eiectus fuisset, & Thapsum condidisset, ipse quidem obiit, cæteri verò Thapso expulsi, duce Hyblone Rege Siculo, qui regionem prodiderat, Megara, quæ Hyblæa vocabantur, condiderunt. Et cùm [*hanc vrbem*] ducentos, & quadraginta quinque annos habitassent, à Gelone Syracusanorum Rege ex vrbe, & agro expulsi fuerūt. Sed antequàm expellerentur, anno centesimo post vrbem ab ipsis conditam, Selinuntem Pammilo [*illuc*] misso condiderūt. Hic autem è Megaris ipsorū metropoli [*eò*] profectus, [*vrbem illam*] cum cæteris [*eiusdem coloniæ sociis*] cōdidit. Gelam verò Antiphemus è Rhodo, & Entimus ex Creta [*profecti,*] suam vterque coloniam ducentes, cōmuniter condiderunt, anno quadragesimo quinto post Syracusas habitari cœptas. Atq; huic quidē vrbi à Gela flumine nomen impositū fuit: locus verò, vbi nunc vrbs est sita, & qui primus muro munitus fuit, Lindij vocatur. Iura autem Dorica ipsis constituta fuerunt. Anno autem propemodum centesimo octauo ab vrbe sua condita Geloi Acragantem condiderunt, vrbemque ab Acragante fluuio nominarunt, & coloniæ deducendæ, & collocandæ duces sibi delegerunt Aristonoum, & Pystilū, suaq; Iura [*nouæ vrbis incolis*] dederūt. Zancle verò initiò quidem à latronib., qui è Cumis vrbe Chalcidica in agro Opico sita, venerant, condita fuit. Postea verò

Σικελοὺς ἐξελάσας πρῶτον ἐκ τῆς νήσου, ἐν ᾗ νῦν οὐκέτι περικλυζομένη ἡ πόλις ἡ ἐντός ἐστιν· [1] ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω, προστειχισθεῖσα, πολυάνθρωπος ἐγένετο. Θουκλῆς δὲ καὶ οἱ Χαλκιδεῖς *[2] ἐκ Νάξου ὁρμηθέντες ἔτει πέμπτῳ μετὰ Συρακούσας οἰκισθείσας, Λεοντίνους τε, πολέμῳ τοὺς Σικελοὺς ἐξελάσαντες, οἰκίζουσι, καὶ μετ' αὐτοὺς Κατάνην. [3] οἰκιστὴν δὲ αὐτοὶ Καταναῖοι ἐποιήσαντο Εὔαρχον. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ Λάμις ἐκ Μεγάρων ἀποικίαν ἄγων, ἐς Σικελίαν ἀφίκετο, [4] καὶ ὑπὲρ Παντακίου τε ποταμοῦ Τρώτιλόν τι ὄνομα χωρίον οἰκίσας, καὶ ὕστερον αὐτόθεν τοῖς Χαλκιδεῦσιν ἐς Λεοντίνους ὀλίγον χρόνον ξυμπολιτεύσας, καὶ ὑπὸ αὐτῶν ἐκπεσὼν, καὶ Θάψον οἰκίσας, αὐτὸς μὲν ἀποθνήσκει, οἱ δ' ἄλλοι ἐκ τῆς Θάψου ἀναστάντες, Ὕβλωνος βασιλέως Σικελοῦ προδόντος τὴν χώραν, καὶ καθηγησαμένου, Μεγαρέας ᾤκισαν τοὺς Ὑβλαίους κληθέντας. καὶ ἔτη οἰκήσαντες πέντε καὶ τεσσαράκοντα καὶ διακόσια, ὑπὸ Γέλωνος τυράννου Συρακουσίων [5] ἀνέστησαν ἐκ τῆς πόλεως καὶ χώρας. πρὶν δὲ ἀναστῆναι, ἔτεσιν ὕστερον ἑκατὸν ἢ αὐτοὺς οἰκίσαι, Πάμμιλον πέμψαντες ἐς Σελινοῦντα κτίζουσι· καὶ ἐκ Μεγάρων [6] τῆς μητροπόλεως οὔσης αὐτοῖς ἐπελθὼν, ξυγκατῴκισε. Γέλαν δὲ Ἀντίφημος ἐκ Ῥόδου καὶ Ἔντιμος ἐκ Κρήτης, ἐποίκους ἀγαγόντες, κοινῇ ἔκτισαν ἔτει πέμπτῳ καὶ τεσσαρακοστῷ μετὰ τὴν Συρακουσῶν *[7] οἴκησιν. καὶ τῇ μὲν πόλει ἀπὸ τοῦ Γέλα ποταμοῦ τοὔνομα ἐγένετο, τὸ δὲ χωρίον οὗ νῦν ἡ πόλις ἐστὶ, καὶ ὃ πρῶτον ἐτειχίσθη, Λίνδιοι καλεῖται. νόμιμα δὲ Δωρικὰ ἐτέθη αὐτοῖς. ἔτεσι δὲ ἐγγύτατα ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν μετὰ τὴν σφετέραν οἴκησιν Γελῷοι Ἀκράγαντα ᾤκισαν, τὴν μὲν πόλιν ἀπὸ τοῦ Ἀκράγαντος ποταμοῦ ὀνομάσαντες, οἰκιστὰς δὲ ποιήσαντες Ἀριστόνουν καὶ Πυστίλον, νόμιμα δὲ τὰ Γελῴων δόντες. [8] Ζάγκλη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ Κύμης τῆς ἐν Ὀπικίᾳ Χαλκιδικῆς πόλεως λῃστῶν ἀφικομένων ᾠκίσθη, ὕστερον δὲ ἀπὸ

* π. Τρώγιλον. F. P.

* π. οἴκισιν. Æ. P.

[1] Ὕστερον δὲ χρόνῳ καὶ ἡ ἔξω, προστειχισθεῖσα] τὸ πρῶτον οἱ Συρακούσιοι τὸ νησίδιον ᾤκισαν μόνον, αὖθις δὲ, μὴ χωροῦντος αὐτοῦ, συνάψαντες αὐτὸ τῇ Σικελίᾳ διὰ χώματος, κατῴκησαν καὶ ἐν τῇ Σικελίᾳ. ἐκαλεῖτο δὲ ἡ Σικελία, ἔξω πόλις. *[2] Ἐκ Νάξου] Νάξον ἐνταῦθα νόει τὴν Σικελίας πόλιν, τὴν ὑπὸ τῶν Χαλκιδέων οἰκισθεῖσαν, ὡς ἄνω, δεδήλωται· ἔστι δὲ καὶ Νάξος νῆσος μία τῶν Κυκλάδων. Æ. P. [3] Οἰκιστὴν δὲ αὐτοὶ Καταναῖοι] ὅτι οἱ Λεοντῖνοι, καὶ Καταναῖοι, Χαλκιδεῖς εἰσὶν ἐξ Εὐβοίας. [4] Καὶ ὑπὲρ Παντακίου] ὑπεράνω. [5] Ἀνέστησαν] ἐδιώχθησαν. [6] Τῆς μητροπόλεως] τῆς ἰδίας μητροπόλεως. *[7] Οἴκησιν] * π. οἴκισιν. ἤγουν μετὰ τὰς Συρακούσας οἰκισθείσας. ὡς καὶ ἄνω. Æ. P. [8] Ζάγκλη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν] οἱ Ζαγκλαῖοι ἀπὸ Κύμης Χαλκιδικῆς πόλεως καὶ τῆς ἄλλης Εὐβοίας.

χαλκίδος καὶ τῆς ἄλλης εὐβοίας πλῆθος ἐλθὸν ξυγκατενείμαντο τὴν γῆν. καὶ οἰκισταὶ Περιήρης καὶ Κραταιμένης ἐγένοντο αὐτῆς, ὁ μὲν, ἀπὸ κύμης, ὁ δὲ ἀπὸ χαλκίδος. ὄνομα δὲ τὸ μὲν πρῶτον, ζάγκλη ἦν ὑπὸ τῶν σικελῶν κληθεῖσα, ὅτι δρεπανοειδὲς τὸ χωρίον τὴν ἰδέαν ἐστί, τὸ δὲ δρέπανον οἱ σικελοὶ ζάγκλον καλοῦσιν· ὕστερον δὲ, αὐτοὶ μὲν ὑπὸ σαμίων καὶ ἄλλων ἰώνων ἐκπίπτουσιν, οἳ μήδους φεύγοντες προσέβαλον σικελίᾳ. τοὺς δὲ σαμίους Ἀναξίλας ῥηγίνων τύραννος οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκβαλὼν, καὶ τὴν πόλιν αὐτοῖς ξυμμίκτων ἀνθρώπων οἰκίσας, μεσσήνην ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ τὸ ἀρχαῖον πατρίδος ἀντωνόμασε. καὶ ἱμέρα *1 ἀπὸ ζάγκλης ᾠκίσθη ὑπὸ Εὐκλείδου, καὶ Σίμου, καὶ Σάκωνος. καὶ χαλκιδῆς μὲν οἱ πλεῖστοι ἦλθον *2 ἐς τὴν ἀποικίαν, ξυνῴκησαν δὲ αὐτοῖς καὶ ἐκ συρακουσῶν φυγάδες, στάσει νικηθέντες, οἱ μυλητίδαι καλούμενοι. καὶ φωνὴ μὲν μεταξὺ τῆς τε χαλκιδέων καὶ δωρίδος ἐκράθη, νόμιμα δὲ τὰ χαλκιδικὰ ἐκράτησεν. ἄκραι δὲ καὶ κάσμεναι ὑπὸ συρακοσίων ᾠκίσθησαν. ἄκραι μὲν, ἑβδομήκοντα ἔτεσι μετὰ συρακούσας, κάσμεναι δὲ, ἐγγὺς εἴκοσι μετὰ ἄκρας. καὶ καμάρινα τὸ πρῶτον ὑπὸ συρακοσίων ᾠκίσθη, ἔτεσιν ἐγγύτατα πέντε καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατὸν μετὰ συρακουσῶν κτίσιν. οἰκισταὶ δὲ ἐγένοντο αὐτῆς Δάσκων καὶ Μενέκωλος. ἀναστάτων δὲ καμαριναίων γενομένων πολέμῳ ὑπὸ συρακοσίων δι' ἀπόστασιν, χρόνῳ Ἱπποκράτης ὕστερον Γέλας τύραννος, λύτρα ἀνδρῶν συρακοσίων αἰχμαλώτων λαβὼν, τὴν γῆν τὴν καμαριναίων, αὐτὸς οἰκιστὴς γενόμενος, κατῴκισε καμάριναν. καὶ αὖθις ὑπὸ Γέλωνος ἀνάστατος γενομένη, τὸ τρίτον κατῳκίσθη ὑπὸ Γέλωνος. τοσαῦτα ἔθνη ἑλλήνων καὶ βαρβάρων σικελίαν ᾤκει. [3] καὶ ἐπὶ τοσήνδε οὖσαν αὐτὴν οἱ ἀθηναῖοι στρατεύειν ὥρμηντο, ἐφιέμενοι μὲν, τῇ ἀληθεστάτῃ προφάσει, τῆς πάσης ἄρχειν,

* γρ. ἱμέρα

A multitudo, quæ ex Chalcide, & ex reliqua Eubœa venerat, agrum in varias portiones diuisum cōmuniter possedit. Eiusque coloniæ illuc deductæ, ibique collocatæ duces fuerunt Perieres, atque Cratæmenes, quorum alter è Cumis, alter è Chalcide [*venerat.*] Hæc autem vrbs primò quidem à Siculis Zancle vocata fuit, quòd locus ille speciem falcis habeat: falcem autem Siculi Zanclon appellāt. Postea verò ipsi quidem à Samiis, & aliis Ionibus, qui Medos fugientes, ad Siciliam B appulerant, expulsi fuerunt. Anaxilas verò Rheginorum tyrannus, non multo pòst Samiis [*illinc*] eiectis, vrbem hominibus, quos cum ipsis miscuit, frequentem reddidit, & nomine mutato Messenen à sua antiqua patria nominauit, [*cùm antè Zancle vocaretur.*] Post Zanclen autem [*conditam,*] Himera ab Euclide, & Simo, & Sacone [*coloniæ ducibus*] cōdita fuit. Et Chalcidēses pleriq; in istam coloniā venerunt, & cum ipsis habitauerunt & Syracusani exules, à contraria factione superati, qui Myletidæ vocantur. Et lingua quidē [*istorum*] est me- C dium quoddam genus ex Chalcidica, & Dorica mixtum, leges verò Chacidenses victoriam obtinuerunt. Acræ verò, & Casmenæ à Syracusanis conditæ fuerunt. Et Acræ quidem, septuaginta annis post Syracusas [*conditas,*] Casmenæ verò, viginti circiter [*annis*] post Acras [*conditas.*] Et Camarina primùm à Syracusanis cōdita fuit, fermè centum & triginta quinque annis post Syracusas conditas. Ipsius verò conditores, [*& coloniæ illuc deductæ, ibiq́ collocatæ duces*] fuerūt Dascon, & Menecolus. Cùm D autē Camarinæi à Syracusanis propter defectionem [*ab ipsis factam,*] bello ex suis sedibus expulsi fuissent, nō multo pòst Hippocrates Gelæ tyrannus, cùm pro Syracusanorum captiuorū redemptione Camarineum agrum accepisset, ipse coloniæ dux fuit eamq; in vrbe Camarina collocauit. & rursus, cùm è Gelone suis sedibus, expulsi fuissent, ab eodem Gelone tertiò in eadem vrbe collocatæ fuerunt. Tot igitur gentes partim Græcæ, partim barbaræ Siciliam incolebant. Quamuis autem hæc insula tanta esset, [*ac tot populis referta,*] huic tamen Athenienses impetu quodam animi bellum inferre statuerunt, cupientes quidem, quæ verissima erat causa, totius imperio potiri,

*1 Ἀπὸ ζάγκλης] αὐτὴ τοῦ, μετὰ τὴν ζάγκλην οἰκισθεῖσαν. ἤ, αὐτὴ τῷ, ἀπὸ, εἴτε ὑπὸ ζαγκλαίων. τινὲς δὲ ἦσαν οἱ ταύτην τὴν πόλιν οἰκίσαντες, καὶ τὴν ἀποικίαν ἐκεῖσε ἀπαγαγόντες; ὁ εὐκλείδης, ὁ σίμος, ὁ σάκων. ἀλλὰ ἡ προτέρα ἐξήγησις πολλῷ ἁπλουστέρα, καὶ σαφεστέρα. Æ. P. *2 Ες τὴν ἀποικίαν] ἐκ τούτου, καὶ πολλῶν ἄλλων τόπων δῆλον τὸ τῆς ἀποικίας ὄνομα, οὐ μόνον τὸ τῶν ἀποίκων πλῆθος, ἀλλὰ καὶ τὸ χωρίον, ἐς ὅπερ οἱ ἄποικοι ὑπὸ τῶν οἰκιστῶν ἄγονται, σημαίνειν. οἰκιστὰς δὲ καλοῦ τοὺς τὰς ἀποικίας ἄγοντας, εἴτε τοὺς τῶν ἀποίκων ἡγεμόνας, οἳ τοὺς ἀποίκους ἄγουσι, καὶ ἔν τινι τόπῳ ἱδρύουσιν, οἳ τὰ χωρία τοῖς ἀποίκοις οἰκίζουσι, καὶ κτίζουσιν, εἴτε αὐτοί, εἴτε σὺν ἄλλοις, εἴτε ἐκεῖ μετὰ τῶν ἀποίκων μένωσιν, εἴτε εἰς τὰς ἀρχαίας αὐτῶν πατρίδας ἐπανέλθωσιν. Æ. P. 3 Καὶ ἐπὶ τοσήνδε οὖσαν αὐτὴν] ἤγουν μεγάλην, ὁ πολυάνθρωπον.

simul

simul verò quodã honesto prętextu, [*Chalcidensibus,*] suis cognatis, pristinisque sociis opem ferre volentes. Ipsos autem potissimùm, [*ad hoc*] impulerunt Egestæorum legati, qui [*illic*] aderant, & alacrius auxilium implorabãt. Cùm enim Selinuntiis essent finitimi, bellum [*aduersus eos*] susceperant, propter quasdã res quæ ad nuptias spectabant, & [*propter*] agrum controuersum. Et Selinuntij accitis Syracusanis sociis, ipsos bello terra, marique premebant. Quamobrem Egestæi Atheniensibus in memoriam reducebant societatem [*cum ipsis factam*] Lachetis, & superioris Leontinorum belli tempore, [*quum Lachetem ad opem Leontinis aduersus Syracusanos ferendam in Siciliam miserunt,*] & ipsos orabãt, vt sibi missa classe succurrerẽt, & cùm alia multa dicebant, tum verò (quod caput erat) si Syracusani impunè ferrent, quòd Leontinos suis sedibus expulissent, & cæteris ipsorum [*Atheniensium*] sociis præterea corruptis, [*ac attritis,*] ipsi omnem Siciliæ potentiam, [*ac opes*] in suam potestatem redigerẽt, periculum esse, ne fortè aliquanto cum magno apparatu Dorienses Doriẽsibus, propter cognationem, simul etiam quòd essent [*Peloponnesiorum*] coloni, Peloponnesiis, à quibus [*in coloniam*] essent emissi, auxilium ferentes, ipsorum etiam [*Atheniensium*] imperiũ vnâ demolirentur. Prudẽtium autem esse, cum reliquis adhuc sociis obsistere Syracusanis, præsertim cùm ipsi [*Egestæi*] satis pecuniæ ad bellum essent collaturi. Quæ cùm audirent sæpenumero Athenienses in concionibus tum ex Egestæorum, tum ex illorum, qui ipsis patrocinabantur, ore, decreuerunt, legatis primùm Egestam missis, explorare an tantum pecuniæ, quantum iactabant, in ærario, & in templis haberent, & simul cognoscere quo in statu esset bellum, quod cum Selinuntiis gerebant. Et legati quidem Atheniensium in Siciliam missi fuerunt. Lacedæmonij verò, eorumq; socij, præter Corinthios, cum exercitu in [*agrum*] Argiuum profecti, non magnam agri partẽ vastarunt, & frumenta absportarunt imposita quibusdã plaustris, quæ secum adduxerant, & Argiuos exules Orneis collocarũt, & paucos ex reliquo exercitu [*præsidij causa*] apud ipsos reliquerunt:

A βοηθεῖν δὲ ἅμα[1] εὐπρεπῶς βουλόμενοι[2] τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι, καὶ τοῖς προσγεγενημένοις ξυμμάχοις. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐξώρμησαν ἐγεσταίων τε πρέσβεις παρόντες, καὶ προθυμότερον ἐπικαλούμενοι. ὅμοροι γὰρ ὄντες τοῖς σελινουντίοις, ἐς πόλεμον καθέστασαν,[3] περί τε γαμικῶν τινων, καὶ περὶ γῆς ἀμφισβητήτου· καὶ οἱ σελινούντιοι συρακοσίους ἐπαγόμενοι ξυμμάχους, κατεῖργον αὐτοὺς τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὥσ- B τε τὴν γινομένην ἐπὶ Λάχητος καὶ τοῦ προτέρου πολέμου λεοντίνων οἱ ἐγεσταῖοι ξυμμαχίαν ἀναμιμνήσκοντες τοὺς ἀθηναίους ἐδέοντο σφίσι ναῦς πέμψαντες ἐπαμῦναι· λέγοντες ἄλλα τε πολλὰ, καὶ κεφάλαιον, εἰ συρακούσιοι λεοντίνους τε ἀναστήσαντες, ἀτιμώρητοι γενήσονται, καὶ τοὺς λοιποὺς ἔτι ξυμμάχους αὐτῶν διαφθείροντες, αὐτοὶ τὴν ἅπασαν δύναμιν τῆς σικελίας σχήσουσι, κίνδυνον εἶναι μήποτε μεγάλῃ παρασκευῇ[4] δωριεῖς τε δωριεῦσι, κατὰ τὸ ξυγγενὲς, καὶ C ἅμα ἄποικοι[5] τοῖς ἐκπέμψασι πελοποννησίοις βοηθήσαντες,[6] καὶ τὴν ἐκείνων δύναμιν ξυγκαθέλωσι. σῶφρον δ' εἶναι, μετὰ τῶν ὑπολοίπων ἔτι ξυμμάχων ἀντέχειν τοῖς συρακουσίοις, ἄλλως τε[7] καὶ χρήματα σφῶν παρεξόντων[8] ἐς τὸν πόλεμον ἱκανά. ὧν ἀκούοντες οἱ ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν τε ἐγεσταίων πολλάκις λεγόντων,[9] καὶ τῶν ξυναγορευόντων αὐτοῖς, ἐψηφίσαντο, πρέσβεις πέμψαντες πρῶ- D τον ἐς τὴν ἔγεσταν, περί τε τῶν χρημάτων σκεψομένους, εἰ ὑπάρχει, ὥσπερ φασὶν, ἐν τῷ κοινῷ, καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα πρὸς τοὺς σελινουντίους, ἐν ὅτῳ ἐστὶν εἰσομένους. καὶ οἱ μὲν πρέσβεις τῶν ἀθηναίων ἀπεστάλησαν ἐς τὴν σικελίαν. Λακεδαιμόνιοι δὲ τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος, καὶ οἱ ξύμμαχοι, πλὴν κορινθίων, στρατεύσαντες ἐς τὴν ἀργείαν, τῆς τε γῆς ἔτεμον οὐ πολλὴν, καὶ σῖτον ἀνεκόμισαν, τινὰ ζεύγη κομίσαντες, καὶ ἐς ὀρνεὰς E κατοικίσαντες τοὺς ἀργείων φυγάδας, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς παρακαταλιπόντες αὐτοῖς ὀλίγους·

διαφθείραντες. F.P.

γε ἐστ.

[1] Εὐπρεπῶς] εὐπροφασίστως. [2] Τοῖς ἑαυτῶν ξυγγενέσι] τοῖς χαλκιδεῦσι. [3] Περί τε γαμικῶν τινῶν] συναλλαγμάτων. [4] Δωριεῖς τε δωριεῦσιν] οἱ συρακούσιοι τοῖς πελοποννησίοις. [5] Τοῖς ἐκπέμψασι] τοῖς κορινθίοις. [6] Καὶ τὴν ἐκείνων δύναμιν] τῶν ἀθηναίων. [7] Καὶ χρήματα σφῶν] τῶν ἐγεσταίων. [8] Ἐς τὸν πόλεμον ἱκανά] τὸν μέλλοντα. [9] Καὶ τῶν ξυναγορευόντων] τῶν ῥητόρων.

A καὶ σπεισάμενοι τινὰ χρόνον ὥστε μὴ ἀδικεῖν ὀρνεάτας καὶ ἀργείοις τὴν ἀλλήλων, ἀπεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐπ' οἴκου. ἐλθόντων δὲ ἀθηναίων οὐ πολλῷ ὕστερον ναυσὶ τριάκοντα, καὶ ἑξακοσίοις, ὁπλίταις, οἱ ἀργεῖοι μετὰ τῶν ἀθηναίων πανστρατιᾷ *ἐξελθόντων, τοὺς μὲν ἐν ὀρνεαῖς μίαν ἡμέραν ἐπολιόρκουν. ὑπὸ δὲ νύκτα αὐλισαμένου τοῦ στρατεύματος [1] ἄπωθεν, ἐκδιδράσκουσιν οἱ ἐκ τῶν ὀρνεῶν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ ἀργεῖοι ὡς ᾔσθοντο, κατασκάψαντες τὰς ὀρνεὰς, ἀνεχώρησαν, καὶ οἱ B ἀθηναῖοι ὕστερον ταῖς ναυσὶν [2] ἐπ' οἴκου. καὶ ἐς μεθώνην τὴν ὅμορον μακεδονίᾳ ἱππέας κατὰ θάλασσαν κομίσαντες ἀθηναῖοι, σφῶν τε αὐτῶν, καὶ μακεδόνων τοὺς παρὰ σφίσι φυγάδας, ἐκακούργουν τὴν Περδίκκου. λακεδαιμόνιοι δὲ, πέμψαντες παρὰ χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ θρᾴκης, ἄγοντας πρὸς ἀθηναίους δεχημέρους σπονδὰς, ξυμπολεμεῖν ἐκέλευον Περδίκκᾳ· [3] οἱ δ' οὐκ ἤθελον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα· καὶ ἕκτον καὶ δέκατον ἔτος C ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, ἅμα ἦρι, οἱ τῶν ἀθηναίων πρέσβεις ἧκον ἐκ τῆς σικελίας, καὶ οἱ ἐγεσταῖοι μετ' αὐτῶν, ἄγοντες ἑξήκοντα τάλαντα ἀσήμου ἀργυρίου, ὡς ἐς ἑξήκοντα ναῦς μηνὸς μισθὸν, ἃς ἔμελλον δεήσεσθαι πέμπειν. καὶ οἱ ἀθηναῖοι, ἐκκλησίαν ποιήσαντες, καὶ ἀκούσαντες τῶν τε ἐγεσταίων καὶ τῶν σφετέρων πρέσβεων [4] τά τε ἄλλα ἐπαγωγὰ καὶ οὐκ ἀληθῆ, καὶ περὶ τῶν D χρημάτων, ὡς εἴη ἑτοῖμα ἔν τε τοῖς ἱεροῖς πολλὰ καὶ ἐν τῷ κοινῷ, ἐψηφίσαντο ναῦς ἑξήκοντα πέμπειν ἐς σικελίαν, καὶ στρατηγοὺς αὐτοκράτορας, Ἀλκιβιάδην τε τὸν Κλεινίου, καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου, καὶ Λάμαχον τὸν Ξενοφάνους, βοηθοὺς μὲν ἐγεσταίοις πρὸς σελινουντίους, ξυγκατοικίσαι δὲ καὶ λεοντίνους, [5] ἤν τι περιγίγνηται αὐτοῖς τοῦ πολέμου, καὶ τἆλλα τὰ ἐν τῇ σικελίᾳ πρᾶξαι ὅπῃ ἂν γιγνώσκωσιν ἄριστα ἀθηναίοις. [6] μετὰ δὲ τοῦ- E το ἡμέρᾳ πέμπτῃ ἐκκλησία αὖθις ἐγίγνετο, καθ' ὅτι χρὴ τὴν παρασκευὴν ταῖς ναυσὶ τάχιστα γίγνεσθαι, καὶ τοῖς στρατηγοῖς, εἴ-

*περιελθόντες, Æ.P.

τοῦ τὰ τῶ

initisque fœderibus ad certum tempus, vt [per id] Orneatæ & Argiui, alteri ab alterorum agro vastando abstinerent, cum reliquis copiis domum redierunt. Cùm autem non multo pòst Athenienses cum triginta nauibus, & sexcentis grauis armaturæ militibus venissent, Argiui cum Atheniensibus, omni [*suorum, qui per ætatem arma ferre poterant,*] exercitu educto, vnum quidem diem Orneas oppugnauerũt: sed cùm illi noctu procul [*ab Orneis*] castra haberent, qui Orneis erant, [*illinc*] effugerunt. Quod vbi sensere postero die Argiui, Orneis solo æquatis, [*domum*] redierunt, & mox Athenienses etiam cum classe domum reuerterunt. Iidem, cùm Methonen Macedoniæ finitimã equites mari transportassent, partim ex suis, partim ex Macedonibus apud se exulantibus Perdiccę [*regionem*] maleficiis infestabant. Lacedæmonij verò missis [*nunciis*] ad Chalcidenses, qui erant in Thracia, qui decem dierum inducias cum Atheniensibus habebant, [*eos suis auxiliis*] Perdiccam in bello [*contra Athenienses*] adiuuare iubebant. At illi [*hoc facere*] noluerunt. Atque hæc hyems exiit. Et huius belli, quod Thucydides conscripsit, decimus sextus annus excessit. Insequenti æstate, vere statim ineunte, Atheniensium legati ex Sicilia redierunt, & Egestæi cum ipsis, ferentes sexaginta talenta argenti non signati, menstruum sexaginta nauium stipendium, quæ vt mitterentur erant oraturi. Athenienses autẽ aduocata concione, auditisque & Egestæis, & suis legatis, cùm alia dicentibus ad persuadẽdum apposita, & falsa, tum verò de pecunia renuntiantibus, multam & in templis, & in ærario paratam esse, decreuerunt sexaginta naues in Siciliam esse mittendas, & duces summa potestate præditos, Alcibiadem Cliniæ, & Niciam Nicerati, & Lamachum Xenophanis [*filium,*] qui opem quidem Egestæis contra Selinuntios ferent: sed & Leontinos in suis [*pristinis*] sedibus collocarent, si quod tẽporis spacium [*ad hoc peragendum*] ipsis in bello superesset, atque res cęteras in Sicilia perinde gererent, ac Reipubl. Atheniensium maximè expedire iudicarent. Quinto post hæc die concio rursus aduocata fuit, [*vt in ea consultaretur*] quã ratione oporteret quàm celerrimè classem apparare, & decernere, si qua re ducibus

---

[1] Ἄπωθεν] τῶν ὀρνεῶν δηλονότι. [2] Ἐπ' οἴκου] ἀνεχώρησαν δηλονότι. [3] Οἱ δ' οὐκ ἤθελον] οἱ χαλκιδεῖς. [4] Τά τε ἄλλα ἐπαγωγὰ] ψευδῆ μὲν, ἱκανὰ δέ. [5] Ἤν τι περιγίγνηται] περιουσία γένηται. [6] Μετὰ δὲ τοῦτο] ἤγουν, μετὰ τὸ ψήφισμα.

ad hanc

ad hanc expeditionem opus esset. Nicias autem, cùm se quidē ducem electum audisset; sed [*suam*] ciuitatē non rectè decreuisse [*neq; bonum consilium cepisse*] duceret, sed exigua, & speciosa de causa Siciliæ totius imperium, rem arduam affectare, [*in mediam concionem*] progressus, [*Athenienses à proposito, susceptoq; consilio*] reuocare voluit, atq; Atheniensibus hæc suasit.

NICIÆ CONCIO.

Hæc quidē concio de nostræ classis apparatu est coacta, quónam modo in Siciliam nauigare oporteat. Mihi verò de hoc ipso rursus consultandum videtur, vtrum satius sit classem emittere nécne; nec tam breui consultatione, de rebus magnis fide viris alienigenis habita bellum suscipiendum, quod ad nos nihil pertineat. Atqui ego quidem ex huiusmodi re, [*& imperio, quod mihi defertur,*] honorem consequor, & meo ipsius corpori minimè omnium timeo. quamquam existimo pariter [*illum quoque*] bonum esse ciuem, qui & sibi ipsi, & suis fortunis prospicit, [*ita vt temerè sese periculis non obiiciat.*] Nam huiusmodi [*vir, qui suam rem priuatam saluam cupit, idem*] & Rempubl. [*quæ ex priuat rum rebus constat,*] sua opera saluam esse volet. Verùm, vt nec vnquā antè propter honores mihi delatos quicquam aliter, quàm sentiebam, dixi, sic ne nunc quidem alia dicam, quàm quæ optima esse sentio. Quamuis autē apud vestra ingenia parum pōderis, [*ac autoritatis*] oratio mea sit habitura, si [*vobis*] suadeam, vt & res præsentes, [*quas nunc possidetis,*] conseruetis, neve rebus iis, quæ sunt certæ, de iis, quæ incertæ, dubiæque sunt, periclitemini: quòd tamen neque tempestiuè festinetis, neque facilè obtineri possint ea, ad quæ contenditis, hæc docebo. Etenim dico vos, multis hostibus hîc relictis, alios etiam, [*præter istos,*] illuc traiicientes cupere huc attrahere. Sed fortasse putatis

του προσδέοιντο, ψηφίσασθαι ἐς τὸν ἔκπλουν. καὶ ὁ Νικίας, ἀκούσας μὲν ἡρημένος ἄρχειν, νομίζων δὲ τὴν πόλιν [1] οὐκ ὀρθῶς βεβουλεῦσθαι, ἀλλὰ προφάσει βραχείᾳ καὶ εὐπρεπεῖ, τῆς Σικελίας ἁπάσης, [2] μεγάλου ἔργου, ἐφίεσθαι, παρελθὼν, ἀποτρέψαι ἐβούλετο, καὶ παρῄνει τοῖς Ἀθηναίοις τάδε.

[3] Η ΜΕΝ ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς τῆς ἡμετέρας ἥδε ξυνελέγη, [4] καθότι χρὴ ἐς Σικελίαν ἐκπλεῖν. ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ καὶ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔτι χρῆναι σκέψασθαι, εἰ ἄμεινόν ἐστιν ἐκπέμπειν τὰς ναῦς, καὶ μὴ οὕτω βραχείᾳ βουλῇ, περὶ μεγάλων πραγμάτων ἀνδράσιν [5] ἀλλοφύλοις πειθομένους, πόλεμον οὐ προσήκοντα ἄρασθαι. καίτοι ἔγωγε καὶ τιμῶμαι ἐκ τοῦ τοιούτου, καὶ ἧσσον ἑτέρων περὶ τῷ ἐμαυτοῦ σώματι ὀρρωδῶ· [6] νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι, ὃς ἂν καὶ τοῦ σώματός τι καὶ τῆς οὐσίας προνοῆται. μάλιστα γὰρ ἂν ὁ τοιοῦτος [7] καὶ τὰ τῆς πόλεως [8] δι' ἑαυτὸν βούλοιτο ὀρθοῦσθαι. ὅμως δὲ, οὔτε ἐν τῷ πρότερον χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι εἶπον [9] παρὰ γνώμην, οὔτε νῦν, ἀλλὰ ᾗ ἂν γιγνώσκω βέλτιστα, ἐρῶ. καὶ πρὸς μὲν τοὺς τρόπους τοὺς ὑμετέρους, [10] ἀσθενὴς ἄν μου ὁ λόγος εἴη, εἰ τά τε ὑπάρχοντα [11] σῴζειν παραινοίην, καὶ μὴ τοῖς ἑτοίμοις περὶ τῶν ἀφανῶν καὶ μελλόντων κινδυνεύειν. ὡς δὲ οὔτε ἐν καιρῷ σπεύδετε, [12] οὔτε ῥᾴδιά ἐστι κατασχεῖν ἐφ' ἃ ὥρμησθε, [13] ταῦτα διδάξω. φημὶ γὰρ ὑμᾶς πολεμίους πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολιπόντας, καὶ ἑτέρους ἐπιθυμεῖν ἐκεῖσε πλεύσαντας, δεῦρο ἐπαγαγέσθαι. [14] καὶ οἴεσθε ἴσως τὰς γενομένας ὑμῖν

γρ. ἐνθάδε

γρ. προέη

* π. διὰ ἢ ἃ γιγν.

γρ. δηλώσω

[1] Οὐκ ὀρθῶς] οὐκ ἀσφαλῶς. [2] Μεγάλου ἔργου ἐφίεσθαι] Ὅμηρος, Ἦ μάλα τοι μεγάλων δώρων ἐπεμαίετο θυμός. [3] Ἡ μὲν ἐκκλησία περὶ παρασκευῆς] ἀντὶ τοῦ, πῶς χρὴ ἡμῖν τοῖς στρατηγοῖς τὴν παρασκευὴν ἀθροισθῆναι. [4] Καθότι χρὴ εἰς Σικελίαν] διότι. [5] Ἀλλοφύλοις] τοῖς Ἐγεσταίοις. [6] Νομίζων ὁμοίως ἀγαθὸν πολίτην εἶναι] ἀγαθὸν πολίτην ἡγοῦμαι καὶ τὸν ἀφειδοῦντα τοῦ σώματος, καὶ τὸν προνοούμενον ἐν καιρῷ, ὁμοίως ἑκατέρου προσήκοντος τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις. [7] Καὶ τὰ τῆς πόλεως] διὰ τὸ προνοεῖν τοῦ τε σώματος καὶ τῆς κτήσεως, ἐθέλοι ἂν καὶ τὴν πόλιν εὐτυχεῖν ὁ τοιοῦτος. πάνυ δὲ πιθανῶς ἀποτρέπει τοὺς Ἀθηναίους, ἐμφαίνων ὅτι οὐχὶ τὸ ἑαυτοῦ σκοπεῖ. [8] Δι' ἑαυτὸν βούλοιτο ὀρθοῦσθαι] διὰ τὴν οἰκείαν ζωὴν ἱστᾶσθαι. [9] Παρὰ γνώμην] παρὰ τὴν προαίρεσιν. [10] Ἀσθενὴς ἄν μου ὁ λόγος εἴη] ταῦτα δῆλα μὲν, οὐ πιθανὰ δέ. ὡς γὰρ τῶν Ἀθηναίων ἀμελούντων τῶν ὑπαρχόντων, διὰ τὸ ἀεὶ περιττοτέρων ὀρέγεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἀναπεισομένων τῷ λόγῳ, φησὶν ἡττηθήσεσθαι τῇ γνώμῃ.

[11] Σώζειν παραινοίην] ἡμᾶς δηλονότι. [12] Οὔτε ῥᾴδιά ἐστι κατασχεῖν] κτήσασθαι. [13] Ταῦτα διδάξω] γράφεται δηλώσω. [14] Καὶ οἴεσθε ἴσως τὰς γενομένας] καὶ ἴσως μὲν οἴεσθε τὰς σπονδὰς εἶναι βεβαίους, καὶ δι' αὐτὰς μηδένα ἐνταῦθα ὑπολειφθήσεσθαι πολέμιον. οὐκ ἔστι δέ. αἵτινες σπονδαὶ μενόντων μὲν ὑμῶν κατὰ χώραν, ἔσονται μέχρι ὀνόματος, τουτέστιν οὐ βέβαιοι. ἐπειδὴ καὶ οἱ ἡμέτεροι ἄνδρες εἰργάσαντο μὴ βεβαίους αὐτὰς εἶναι. οὐ τοῦτο δὲ λέγει ὅτι συνθέμενοι περὶ τῶν σπονδῶν, οὕτως ἐσπείσαντο ὥστε μὴ βεβαίους αὐτὰς τυγχάνειν (ἐπεὶ δόξειεν ἂν καὶ αὐτὸν διαβάλλειν. αὐτὸς γὰρ ἦν ὁ πράξας τὰς σπονδάς) ἀλλ' ἀποτείνεται πρὸς Ἀλκιβιάδην τε καὶ Κλεόβουλον καὶ Ξεναγόραν. οὔτι γὰρ ἠναντιοῦντο ταῖς σπονδαῖς, καὶ οὕτως ἔπραττον ὥστε μὴ μένειν αὐτάς. τὸ δὲ, ἐκ τῶν ἐναντίων σφαλέντων, ἀντὶ τοῦ, μεγάλως πταισάντων, καὶ μεγάλῃ δυνάμει σφαλέντων ἡμῶν, ταχέως οἱ ἐναντίοι ἐπιχειρήσουσι.

» σπονδὰς ἔχειν τι βέβαιον, αἳ ἡσυχαζόντων μὲν A
» ὑμῶν, ὀνόματι σπονδαὶ ἔσονται. οὕτω γὰρ ἐνθέν-
» δε τε ἄνδρες ἔπραξαν αὐτὰς, καὶ ἐκ τῶν ἐναν-
» τίων σφαλέντων * που ἀξιόχρεῳ δυνάμει,
» ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ἡμῖν οἱ ἐχθροὶ ποιήσον-
» ται, οἷς πρῶτον μὲν [1] διὰ ξυμφορῶν ἡ ξύμ-
» βασις, [2] καὶ ἐκ τοῦ αἰσχίονος ἢ ἡμῖν, κατ' ἀνάγ-
» κην ἐγένετο· ἔπειτα ἐν αὐτῇ ταύτῃ πολλὰ τὰ
» ἀμφισβητούμενα ἔχομεν. εἰσὶ δ' οἳ οὐδὲ ταύ-
» την πω [3] τὴν ὁμολογίαν ἐδέξαντο, καὶ οὐχ οἱ ἀσθε-
» νέστατοι, ἀλλ' οἱ μὲν ἄντικρυς πολεμοῦσιν, οἱ δὲ, B
» καὶ διὰ τὸ Λακεδαιμονίους ἔτι ἡσυχάζειν, δε-
» χημέροις σπονδαῖς καὶ αὐτοὶ ἔτι κατέχονται.
» [4] * [5] τάχα δ' ἂν ἴσως εἰ δίχα ἡμῶν τὴν δύναμιν
» λάβοιεν (ὅπερ νῦν σπεύδομεν) καὶ πάνυ ἂν ξυν-
» επίθοιντο μετὰ Σικελιωτῶν, [6] οὓς πρὸ πολλῶν ἂν
» ἐτιμήσαντο ξυμμάχους σφίσι γενέσθαι ἐν τῷ
» πρὶν χρόνῳ. ὥστε χρὴ σκοπεῖν τινα αὐτὰ, καὶ μὴ
» μετεώρῳ τε πόλει [7] ἀξιοῦν κινδυνεύειν, καὶ
» ἀρχῆς ἄλλης ὀρέγεσθαι, πρὶν ἣν ἔχομεν βε-
» βαιωσώμεθα, εἰ Χαλκιδεῖς γε οἱ ἐπὶ Θρᾴκης C
» ἔτη τοσαῦτα ἀφεστῶτες ἡμῶν, ἔτι ἀχείρωτοί εἰ-
» σι, καὶ ἄλλοι τινὲς κατὰ τὰς ἠπείρους, [8] ἐνδοιαστῶς
» ἀκροῶνται. [9] ἡμεῖς δὲ Ἐγεσταίοις δὴ οὖσι ξυμ-
» μάχοις, ὡς ἀδικουμένοις ὀξέως βοηθοῦμεν·
» ὑφ' ὧν δ' αὐτῶν πάλαι ἀφεστώτων ἀδικού-
» μεθα, ἔτι μέλλομεν ἀμύνεσθαι. καίτοι τοὺς μὲν,
» [10] κατεργασάμενοι, κἂν κατάσχοιμεν, [11] τῶν
» δ' εἰ καὶ κρατήσαιμεν, [12] διὰ πολλοῦ γε καὶ
» πολλῶν ὄντων, χαλεπῶς ἂν ἄρχειν δυναίμε-
» θα. ἀνόητον δ' ἐπὶ τοιούτους ἰέναι, ὧν κρατήσας D
» τε μὴ κατασχήσει τις, [13] καὶ μὴ κατορθώσας,

* π. τῶν ἐναντίων. σφαλέντων δέ που. F.P. γρ. δέ που

A fœdera quæ [*cum Lacedæmoniis*] iniſtis, aliquid firmitudinis habitura, quæ, ſi vos ab armis quidem abſtineatis, nomine dūtaxat erunt fœdera (ſic enim quidam ex noſtris, atque ex aduerſariis re tranſacta, ea fecerunt) ſed ſi quis iuſtus exercitus noſter aliquam cladem accipiat, hoſtes celeriter nos inuadent. Nam primùm quidem propter clades, [*quas à nobis acceperūt*] vi neceſſitatis coacti, cum maiore, quàm nos, dedecore, cōpoſitionem, [*pacemq; nobiſcum*] fecerunt. Deinde verò in hac ipſa compoſitione [*& fœderibus*] multas controuerſias B habemus. Præterea ſunt etiam qui ne has quidē [*iſtorum fœderum*] pactiones admittere voluerunt, iique non infirmiſſimi: ſed [*eorum*] alij quidem palàm bellum gerunt; alij verò, quòd Lacedæmonij adhuc quieſcant, [*nec ruptis fœderibus arma nobis inferant,*] ipſi quoque decem dierum induciis, [*quas ipſis ſuorum negotiorum conficiendorum cauſa conceſſimus, in officio*] adhuc continentur, [*& à nobis bello petendis abſtinent.*] Sed fortaſſe, ſi noſtras opes diſtractas acceperint (id, quod nunc vrgemus) vel libentiſſi-C mè nos adorientur vna cum Sicilienſibus, quorum ſocietatem ſibi adiunctam antea plurimi æſtimaſſent. Quamobrē hæc nobis ſunt perpendenda, neq; cōmittendum, Vt ſuſpenſis [*ac incertis*] noſtræ Reip. rebus pericula ſubeamus, & aliud imperiū affectemus priuſquàm id, quod habemus, ſtabilierimus. Siquidē Chalcidenſes, qui ſunt in Thracia, quāuis tot annos à nobis iā defecerint, tamen in noſtrā poteſtatem nondum ſunt redacti, & alij nonnulli in variis continentis partibus, dubiè [*nobis*] parent. D Nos verò nunc Egeſteis ſociis, vt iniuriam paſſis, præcipitanter ſuccurrimus. A quib. autē, propter defectionem iampridē à nobis factam, violamur; illos verò vlciſci adhuc cūctamur. Atqui hos quidem [*Chalcidenſes*] ſi [*eos*] in noſtram poteſtatem redegerimus, facile retinere poterimus. His verò [*Siculis,*] quamuis eos ſubegerimus, quia tamē longo [*locorum interuallo à nobis*] diſtant, ſimul etiam quia permulti ſunt, ægrè poterimus imperare. Amētia verò fuerit bellū illis inferre, quos, ſi viceris, in poteſtate tua retinere nequeas, & niſi rem feliciter geſſeris [*eosq; ſubegeris,*]

[1] Διὰ ξυμφορῶν] διὰ συμφορῶν ἡ σύμβασις ἐγένετο τοῖς Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, διὰ τὰ ἐν Σφακτηρίᾳ. [2] Καὶ ἐκ τοῦ αἰσχίονος] τὸ, ἐκ τοῦ αἰσχίονος ἡμῖν κατ' ἀνάγκην ἐγένετο, ὑπερβιβαστέον χρή· καὶ κατ' ἀνάγκην ἐγένετο ἐκ τοῦ αἰσχίονος ἤπερ ἡμῖν. ἐξ ἀνάγκης γὰρ συνέβησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, βουλόμενοι τοὺς ἄνδρας κομίσασθαι καὶ αἰσχρῶς. αὐτοὶ γὰρ ἐδεήθησαν διὰ τὸ πταῖσαι. τὴν δὲ ὁμολογίαν πω οὐκ ἐδέξαντο Κορίνθιοι, οἳ καὶ ἄντικρυς πολεμοῦσι· δεχημέροις δὲ σπονδαῖς οἱ Θηβαῖοι δεξάμενοι ἡσυχάζουσι. [3] Τὴν ὁμολογίαν ἐδέξαντο] τὴν σπονδῶν δηλονότι. [4] Τάχα δ' ἂν ἴσως] εἰ διῃρημένην εἰς δύο μέρη (φησὶ) λάβοιεν ἡμῶν τὴν δύναμιν, τῷ μὲν ἐνταῦθα μέρει Πελοποννήσιοι, τῷ δὲ πλέοντι Σικελιῶται ἐπιθήσονται. *[5] Τάχα] τὸ τάχα, καὶ τὸ ἴσως, νῦν ἐκ παραλλήλου, καὶ συνωνύμως κεῖται. ὡς καὶ πολλαχοῦ ἐν τοῖς κάτω. Æ.P. [6] Οὓς πρὸ πολλῶν] οὓς οἱ Πελοποννήσιοι ἐτιμήσαντο ἂν ἀντὶ πολλῶν χρημάτων συμμάχους ἔχειν, τούτους ἡμῖν σπεύδομεν, πλεύσαντες ἐπὶ Σικελίαν, πολεμίους ποιῆσαι. [7] Ἀξιοῦν κινδυνεύειν] καὶ μὴ ἀξιοῦν κινδυνεύειν τῆς πόλεως ἡμῶν οὐκ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ὁρμούσης. μετηνέχθη δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν πλοίων τῶν μήπω ὡρμισμένων. [8] Ἐνδοιαστῶς] οὐ βεβαίως ὑπακούουσιν. [9] Ἡμεῖς δὲ Ἐγεσταίοις] ἡμεῖς δὲ Ἐγεσταίοις δῆθεν ἀδικουμένοις: ἢ ὡς δῆθεν ξυμμάχοις οὖσιν. [10] Κατεργασάμενοι] ταπεινώσαντες. [11] Τῶν δ' εἰ καὶ κρατήσαιμεν] τῶν Σικελιωτῶν. [12] Διὰ πολλοῦ] διαστήματος. [13] Καὶ μὴ κατορθώσας] πρότερον μὲν γὰρ μὴ ἐπιχειρήσαντες Ἀθηναῖοι Σικελιώταις, οὐκ εἶχον αὐτοὺς πολεμίους· ἐπιχειρήσαντες δὲ, καὶ μὴ ἑλόντες, οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ ἐγίγνοντο, ἀλλὰ πολεμίους αὐτοὺς ἔσχον.

eandem

eandem illos inuadendi facultatem, quam prius [*habebas, in posterum*] non sis habiturus. Sicilienses enim, vt nunc saltem [*se*] habent, mihi videntur [*parum formidabiles,*] multoque minus nobis formidabiles fore, si Syracusani ipsis [*subactis*] imperent, quia re potissimum Egestæi nos territant. Nunc enim fortasse singuli [*Siciliensium populi*] facilè veniant, vt Lacedæmoniorum gratiam sibi concilient, at illo modo, [*si videlicet à Syracusanis subacti fuerint,*] verisimile non est fore vt imperium [*recens partum, necdum stabilitum,*] imperio [*Reipub. quæ floret opibus,*] bellum inferat. Quo enim modo cum Peloponnesiis [*ipsi*] nostrum [*imperium nobis eripuerint,*] verisimile est ab iisdē [*Peloponnesiis*] ipsorum etiam [*imperium*] eodem [*modo*] euersum iri. Porrò Græci, qui illic sunt, primùm quidē maximè nos extimescent, si [*eò*] non transmiserimus, deinde verò, si ostentatis nostris opibus, statim [*illinc*] discesserimus. sed si quā cladem acceperimus, [*illi*] celerrimè [*nobis*] contemptis, vnà cum illis [*Græcis,*] qui hîc sunt, [*nos*] adorientur. Quæ enim à nobis longissimè distant, & quæ opinionis, [*quam homines de ipsorum virtute conceperunt,*] nullum specimen dederunt, omnes [*hæc*] admirationi esse scimus. Id, quod nunc vobis Athenienses, erga Lacedęmonios, eorumq; socios accidit, qui, quoniam præter [*vestram*] opinionem ipsos superastis, [*in illis rebus bellicis scilicet,*] in quibus [*ipsos*] antea formidabatis, iam [*illis*] contemptis, Siciliam etiam, [*ac ipsius imperium*] affectatis. Atqui propter aduersariorum casus, [*ac infelicitatem*] animos extollere non oportet: sed animos cohibendo, confidere: neque [*oportet*] existimare Lacedæmonios aliud quicquam [*facere*] quam propter [*acceptæ cladis*] ignominiam speculari quanam ratione vel nunc quoque si possint, labefactatis nobis, suam ignominiam deleant. Quo autem studiosius, & quo diutius virtutis laudem sese exercentes venantur, [*eò etiam magis existimandum est eos id agere, atque moliri.*]

A μὴ ἐν τῷ ὁμοίῳ καὶ πρὶν ἐπιχειρῆσαι ἔσται. σικελιῶται δ' ἄν μοι δοκοῦσιν, ὥς γε νῦν ἔχουσι, [1] καὶ ἔτι ἂν ἧσσον δεινοὶ ἡμῖν γενέσθαι, εἰ ἄρξειαν αὐτῶν συρακούσιοι· ὅπερ οἱ ἐγεσταῖοι μάλιστα ἡμᾶς ἐκφοβοῦσι. νῦν μὲν γὰρ κἂν ἔλθοιεν ἴσως λακεδαιμονίων [2] ἕκαστοι χάριτι, [3] ἐκείνως δ' οὐκ εἰκὸς ἀρχὴν ἐπὶ ἀρχὴν στρατεῦσαι. ᾧ γὰρ ἂν τρόπῳ τὴν ἡμετέραν μετὰ πελοποννησίων ἀφέλωνται, εἰκὸς [4] ὑπὸ τῶν αὐτῶν καὶ τὴν σφετέραν [5] διὰ τοῦ αὐτοῦ καθαιρεθῆναι. B ἡμᾶς δ' ἂν οἱ ἐκεῖ ἕλληνες μάλιστα μὲν ἐκπεπληγμένοι εἶεν, εἰ μὴ ἀφικοίμεθα, ἔπειτα δὲ καὶ εἰ δείξαντες τὴν δύναμιν, [6] δι' ὀλίγου ἀπέλθοιμεν· εἰ δὲ σφαλείημέν τι, [7] τάχιστ' ἂν ὑπεριδόντες, μετὰ τῶν ἐνθάδε ἐπιθοῖντο. τὰ γὰρ διὰ πλείστου πάντες ἴσμεν θαυμαζόμενα, [8] καὶ πεῖραν ἥκιστα τῆς δόξης δόντα. [9] ὅπερ νῦν ὑμεῖς ὦ ἀθηναῖοι ἐς λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους πεπόνθατε, [10] διὰ τὸ παρὰ γνώμην αὐτῶν *[11] πρὸς ἃ ἐφοβεῖσθε τὸ πρῶτον, C περιγεγενῆσθαι, καταφρονήσαντες, ἤδη καὶ σικελίας ἐφίεσθε. χρὴ δὲ μὴ πρὸς *[12] τὰς τύχας τῶν ἐναντίων ἐπαίρεσθαι, [13] ἀλλὰ τὰς διανοίας κρατήσαντας, θαρρεῖν. [14] μηδὲ λακεδαιμονίους ἄλλο τι ἡγήσασθαι, ἢ διὰ τὸ αἰσχρὸν σκοπεῖν ὅτῳ τρόπῳ ἔτι καὶ νῦν ἢν δύνωνται σφήλαντες ἡμᾶς, τὸ σφέτερον ἀπρεπὲς εὖ θήσονται· ὅσῳ δὲ καὶ *[15] περὶ πλείστου, καὶ διὰ πλείστου, δόξαν ἀρετῆς μελετῶσιν.

γρ. δοκοῦσιν

[1] Καὶ ἔτι ἂν ἧσσον δεινοὶ] οὔτε νῦν εἰσὶ δεινοὶ, καὶ ἔτι ἧττον ἔσονται δεινοὶ ἂν ὑπὸ συρακουσίοις πάντες γένωνται, ἢ ὡς διάκεινται ὑπὸ τοῦ πολέμου. [2] Ἕκαστοι χάριτι] τῶν σικελιωτῶν δηλονότι. [3] Ἐκείνως δ' οὐκ εἰκὸς] ἤγουν, εἰ ἀρχθεῖεν ὑπὸ συρακουσίων, οὐκ εἰκὸς ἐπὶ τὴν τῶν ἀθηναίων ἀρχὴν στρατεῦσαι τοὺς συρακουσίους, σικελιωτῶν ἄρξαντας. [4] Ὑπὸ τῶν αὐτῶν πελοποννησίων δηλονότι. [5] Διὰ τοῦ αὐτοῦ] τρόπου.
[6] Δι' ὀλίγου ἀπέλθοιμεν] ταχέως ἀπέλθοιμεν. [7] Τάχιστ' ἂν ὑπεριδόντες] τάχιστ' ἂν ἐπιθοῖντο μετὰ τῶν ἐνθάδε, ὑπεριδόντες. τουτέστι, καταφρονήσαντες ἡμῶν. [8] Καὶ τὰ πεῖραν ἥκιστα] ὅσα ἔνδοξα ὄντα ἐς πεῖραν οὐκ ἔρχεται. τουτέστιν, ὅσα ἀκούεται μᾶλλον ἤπερ ὁρᾶται. [9] Ὅπερ νῦν ἡμεῖς ὦ ἀθηναῖοι] τὸ αὐτὸ (φησὶν) ἕπεται τοῖς συρακουσίοις, πρὸς ἡμᾶς ὅπερ νῦν ὑμῖν ἐγένετο πρὸς λακεδαιμονίους. φοβούμενοι γὰρ αὐτοὺς αἰεὶ δή ποτε, ἐπειδὴ παρὰ τὴν οἴησιν τὸ πρῶτον αὐτῶν ἐκρατήσατε, καταφρονήσαντες, ἤδη καὶ σικελίας ἐφίεσθε. ἐμφαίνει δὲ ὅτι καὶ συρακούσιοι καταφρονήσαντες ἡμῶν, τῶν ἐνθάδε ὀρέξονται.
[10] Διὰ τὸ παρὰ γνώμην] παρ' ἐλπίδα. *[11] Πρὸς ἃ] τὸ πλῆρες τοῦτο, πρὸς ἐκεῖνα τὰ πράγματα, τὰ πολεμικὰ δηλονότι, πρὸς ἃ τὸ πρῶτον αὐτοὺς ἐφοβεῖσθε. ἀντὶ τοῦ, ἐν ἐκείνοις τοῖς πολεμικοῖς πράγμασιν. ἐν οἷς αὐτοὺς τὸ πρὶν ἐφ. AE. P.
*[12] Τὰς τύχας] τὰς δυστυχίας, τὰς ξυμφοράς. AE. P.
[13] Ἀλλὰ τὰς διανοίας] δηλονότι τῶν πολεμίων. [14] Μηδὲ λακεδαιμονίους] μὴ νομίζετε λακεδαιμονίους (φησὶν) ἄλλο τι σκοπεῖν, ἢ διὰ τὸ αἰσχρῶς ἐσφάλθαι, σπεύδειν ὅτῳ τρόπῳ δύναιντο ἔτι νῦν καθελόντες ἡμᾶς, ἀναμαχέσασθαι τὴν πρόσθεν ἀδοξίαν, ὅτῳ ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα τὴν ἀπ' ἀρετῆς δόξαν θηρῶνται, καὶ ἐν πλείστῳ χρόνῳ μελετῶσιν αὐτήν. *[15] Περὶ πλείστου] τὸ πλῆρες τοῦτο. ὅσῳ δὲ περὶ πλείστου τιμώμενοι, εἴτε ποιούμενοι, ἤγουν, ὅσῳ προθυμότερον. καὶ διὰ πλείστου χρόνου, τουτέστιν ὅσῳ πολυχρονιώτερον τὴν ἀρετῆς δόξαν μελετῶσιν, ἤγουν τὴν ἀρετὴν μελετῶντες, καὶ ἀσκοῦντες δόξαν κτᾶσθαι ζητοῦσι, πόσῳ καὶ μᾶλλον εἰκὸς ἡγήσασθαι αὐτοὺς σκοπεῖν ὅτῳ τρόπῳ τὴν σφετέραν ἐκ τῶν ξυμφορῶν ἀδοξίαν, καὶ αἰσχύνην αἱ δεξαγαθήματι, καὶ κατορθώματί τινι νῦν ἀφανίζωσιν: AE. P.

ὥστε οὐ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἐγεσταίων ἡμῖν ἀνδρῶν βαρβάρων ὁ ἀγών, εἰ σωφρονοῦμεν, ἀλλ' ὅπως πόλιν δι' ὀλιγαρχίας [1]ἐπιβουλεύουσαν, ὀξέως φυλαξώμεθα. καὶ μεμνῆσθαι χρὴ ἡμᾶς ὅτι νεωστὶ ἀπὸ νόσου μεγάλης καὶ πολέμου βραχύ τι λελωφήκαμεν, ὥστε καὶ χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ηὐξῆσθαι· καὶ ταῦτα ὑπὲρ ἡμῶν δίκαιον [2]ἐνθάδε εἶναι ἀναλοῦν, καὶ μὴ ὑπὲρ ἀνδρῶν φυγάδων τῶνδε, ἐπικουρίας δεομένων, [3]οἷς τό, τε ψεύσασθαι καλῶς χρήσιμον, καὶ τῷ τοῦ πέλας κινδύνῳ, αὐτοὺς λόγους μόνον παρασχομένους, ἢ κατορθώσαντας, χάριν μὴ ἀξίαν εἰδέναι, ἢ πταίσαντάς που, τοὺς φίλους ξυναπολέσθαι. [4]εἴ τέ τις ἄρχειν ἄσμενος αἱρεθεὶς, παραινεῖ ὑμῖν ἐκπλεῖν, τὸ ἑαυτοῦ μόνον σκοπῶν, ἄλλως τε καὶ νεώτερος ὢν ἔτι [5]ἐς τὸ ἄρχειν, ὅπως θαυμασθῇ μὲν [6]ἀπὸ τῆς ἱπποτροφίας, διὰ δὲ πολυτέλειαν, καὶ ὠφεληθῇ τι ἐκ τῆς ἀρχῆς· μηδὲ τούτῳ ἐμπαράσχητε, τῷ τῆς πόλεως κινδύνῳ ἰδίᾳ [7]ἐλλαμπρύνεσθαι. νομίσατε δὲ τοὺς τοιούτους τὰ μὲν δημόσια ἀδικεῖν, τὰ δὲ ἴδια ἀναλοῦν. καὶ τὸ πρᾶγμα μέγα εἶναι, καὶ μὴ οἷον νεωτέρῳ [8]βουλεύσασθαί τε, καὶ ὀξέως μεταχειρίσαι. οὓς ὁρῶν ἐγὼ νῦν ἐνθάδε τῷ αὐτῷ ἀνδρὶ [9]παρακελευστοὺς καθημένους, φοβοῦμαι, καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἀντιπαρακελεύομαι, μὴ καταισχυνθῆναι εἴ τῳ τις παρακάθηται τῶνδε, ὅπως μὴ δόξῃ, ἂν μὴ ψηφίζηται πολεμεῖν, μαλακὸς εἶναι· μηδ' ὅπερ ἂν αὐτοὶ πάθοιεν, δυσέρωτας εἶναι τῶν ἀπόντων, γνόντας ὅτι ἐπιθυμίᾳ μὲν ἐλάχιστα κατορθοῦνται, προνοίᾳ δὲ πλεῖστα· ἀλλ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὡς μέγιστον δὴ τῶν πρὶν κίνδυνον ἀναρριπτούσης, ἀντιχειροτονεῖν, καὶ ψηφίζεσθαι τοὺς μὲν Σικελιώτας [10]οἷσπερ νῦν ὅροις χρωμένους πρὸς ὑμᾶς, οὐ μεμπτοῖς, τῷ τε Ἰονίῳ κόλπῳ παρὰ γῆν, ἤν τις πλέῃ, καὶ τῷ Σικελικῷ διὰ πελάγους, τὰ αὑτῶν νεμομένους, καθ' αὑτοὺς καὶ ξυμφέρεσθαι.

A Quare non de Egestæis, viris barbaris, qui sunt in Sicilia, nobis est certamen, si sapimus: sed [*hac de re,*] vt ciuitatem, quæ per oligarchiam, [*id est, paucorum dominatum, nostræ Reipub. quæ populari statu regitur,*] insidiatur, celeriter caueamus. Debemus autem meminisse nos nuper è graui morbo, belloque paululum esse recreatos, ita vt & pecuniæ vi, & hominum numero aucti simus: & æquum esse hæc pro nobis [*ipsis*] hîc impendi, non autem pro istis viris exulibus, qui [*nostrum*] auxilium implorat, quibus & pulchrè mentiri conducit, & alio- B rum periculo (cùm ipsi nihil nisi verba tantùm afferant) aut re feliciter gesta, meritam gratiam [*nobis*] non habere, aut aliqua clade accepta, amicos in perniciem secum trahere. Quod si quis lubens, creatus imperator, vos ad hanc naualem expeditionem hortatur, suarum tantùm rerum rationem habēs, præsertim si propter iuniorem ætatem imperio gerēdo sit adhuc impar, vt propter sumptus quidem, quos in alendos equos facit, [*ab omnibus*] suspiciatur, propter magnitudinē verò sumptuum C aliquem fructū ex hoc imperio percipiat; ne huic quidem permittatis, vt Reipubl. periculo priuatim fiat illustris. Existimate verò huiusmodi [*ciues*] rem quidem publicam lædere, rem verò priuatam absumere. Præterea hoc [*belli administrandi*] negotium arduum esse, nec de quo adolescens consultare, quodque facilè tractare possit. Quos cùm ego nunc hîc eidē viro aduocatos assidere videam, metuo, & vicissim ipse quoque seniores hortor, ne, si quis [*ipsorum,*] alicui horum assidet, [*à sen-* D *tentia liberè dicenda,*] pudore deterreatur, ne videatur ignauus esse: nisi bellum suo suffragio comprobarit. Ac [*eosdem hortor*] ne eodem morbo laborent, quo ipsi [*adolescentes,*] vt absentes perditè ament, (cùm sciant cupiditate quidem, res paucissimas; prouidentia verò, plurimas feliciter geri,) sed pro patria, quæ maximum omnium superiorum periculum iam subit, sententias [*aliorum sententiis*] contrarias ferant, ac decernant, vt Sicilienses quidem iisdem finibus vtentes, quibus tunc [*vtuntur,*] de quibus non est quòd apud vos querantur, [*quasi non satis ampli sint,*] Ionico [*videlicet*] sinu, si quis nauigando terram legat, & Siculo, si quis per altum feratur, sua possidentes, res item suas inter se componant.

[1] Ἐπιβουλεύουσαν] ἡμῖν δηλονότι. [2] Ἐνθάδε εἶναι ἀναλοῦν] ἐνθάδε εἶναι ἀναλίσκειν τά τε χρήματα καὶ τὰ σώματα. [3] Οἷς τό, τε ψεύσασθαι καλῶς] τοῖς Ἐγεσταίοις τὸ καλῶς προσήκει, διὰ τὸ πεφωρᾶσθαι ψευδόμενον ἤτοι πιθανῶς. [4] Εἴ τέ τις ἄρχειν ἄσμενος] ταῦτα διὰ τὸν στρατηγὸν Ἀλκιβιάδην. [5] Ες τὸ ἄρχειν] τὸ ἐς τὸ αὐτὸ τοῦ δή, ἢ ὥστε. [6] Ἀπὸ τῆς ἱπποτροφίας] ἤγουν, ἀπὸ τῶν οἰκείων ἵππων. [7] Ἐλλαμπρύνεσθαι] ἀλαζονεύεσθαι. [8] Βουλεύσασθαί τε] λείπει τό, περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος. [9] Παρακελευστούς] παρακεκλημένους. [10] Οἷσπερ νῦν ὅροις χρωμένοις] Ὅμηρος,

— ἐπεὶ μάλα πολλὰ μεταξύ,
Οὔρεά τε σκιόεντα.

Item

Item [*hortor*] vt Egestæis separatim respõdeamus, vt, quandoquidem sine Atheniẽsibus primum bellum ipsi sua sponte contra Selinuntios susceperunt, [*id*] etiam ipsi sua sponte deponant. Nec posthac societatem (quemadmodum consueuimus) cum iis faciamus, quibus calamitate quidem pressis auxilium feramus, sed si [*nos*] ipsi auxilio indigeamus, [*auxilium ab ipsis*] impetraturi non simus. Tu verò Prytani [*Senatus præses*,] (si modò hoc ad munus, [*officiumque*] tuum pertinere ducis, curare ne quid Respub. detrimenti capiat, & [*si*] bonus ciuis esse vis) hæc [*quæ dico*,] de consilij sentẽtia confirma, & Athenienses [*de his*] iterum sententias roga, persuasum habens, si [*plebiscitum rescindere, & rem ad suffragia reuocare, atque*] sententias iterum rogare reformidas, si leges quidem soluantur, in tanta testium frequentia, tibi rem istam crimini datum non iri: sed te ciuitatis, quæ malum consilium ceperit, medicum fore, atque id demum esse, rectè magistratu fungi, si patriã quàm plurimis beneficiis affeceris, aut saltem opera dedita nullum detrimentum [*ei*] attuleris. Atque Nicias quidem hæc verba fecit. Atheniensium verò plerique, qui [*post Niciam in medium*] processerunt, hanc expeditionem suscipiendam censebant, nec ea rescindenda, quæ decreta essent. Nonnulli etiam contradicebant, [*eamq́; dissuadebant.*] Hanc autem expeditionem summo studio vrgebat Alcibiades Cliniæ [*filius*,] quòd Niciæ aduersari cuperet, tum quòd ei aliis etiam in rebus ad Reipub. administrationem pertinẽtibus aduersarius esset, tum quòd [*Nicias*] sui mentionẽ criminosè fecisset, tum etiam præcipuè quòd imperator esse cuperet, & se, si imperium gereret, Siciliam, atque Carthaginem capturum [*& in Atheniensis populi potestatem redacturum*] speraret. simul etiam, se si rem feliciter gessisset, rem priuatam & pecunia, & gloria amplificaturum. Cùm enim autoritate inter [*suos*] ciues emineret, maiora appetebat, quàm ferre possent eius facultates, cùm in alendis equis, tum in aliis sumptibus [*faciendis.*] Quod etiam postea Rempub. Atheniensium potissimùm euertit. Multi enim metuentes eum propter corporis cultum, victusq́ue lautitiam, qua præter modum, & præter patrium institutum vtebatur, [*metuentes*] etiam animi [*magnitudinem*] in singulis rebus, quascunque gerendas suscepisset, ab eo, vt tyrannidem affectante, prorsus alienati sunt. Quamuis autem publicè res bellicas præclarissimè administrasset,

A τοῖς δ᾽ Ἐγεσταίοις ἰδίᾳ εἰπεῖν, ἐπειδὴ ἄνευ Ἀθηναίων καὶ ξυνῆψαν πρὸς Σελινουντίους τὸν πρῶτον πόλεμον, μετὰ σφῶν αὐτῶν καὶ καταλύεσθαι. καὶ τὸ λοιπὸν ξυμμάχους μὴ ποιεῖσθαι (ὥσπερ εἰώθαμεν) οἷς κακῶς μὲν πράξασιν ἀμυνοῦμεν, ὠφελείας δ᾽ αὐτοὶ δεηθέντες, οὐ τευξόμεθα. καὶ σὺ, ὦ πρύτανι, ταῦτα (εἴπερ ἡγῇ σοι προσήκειν [1] κήδεσθαί τε τῆς πόλεως, καὶ βούλει γενέσθαι πολίτης ἀγαθὸς) [2] ἐπιψήφιζε, καὶ γνώμας προτίθει αὖθις Ἀθηναίοις, νομίσας, εἰ ὀρρωB δεῖς τὸ ἀναψηφίσαι, τὸ μὲν λύειν τοὺς νόμους, μὴ μετὰ τοσῶνδ᾽ ἂν μαρτύρων αἰτίαν σχεῖν, τῆς δὲ πόλεως κακῶς βουλευσαμένης [3] ἰατρὸς ἂν γενέσθαι, καὶ τὸ καλῶς ἄρξαι τοῦτ᾽ εἶναι, ὃς ἂν τὴν πατρίδα ὠφελήσῃ ὡς πλεῖστα, ἢ ἑκὼν εἶναι μηδὲν βλάψῃ. Ὁ μὲν Νικίας τοιαῦτα εἶπε. τῶν δὲ Ἀθηναίων παριόντες οἱ μὲν πλεῖστοι, στρατεύειν παρῄνουν, καὶ τὰ ἐψηφισμένα μὴ λύειν· οἱ δέ τινες καὶ ἀντέλεγον. ἐνῆγε δὲ προθυμότατα τὴν στρατείαν Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, βουλόμενος τῷ τε C Νικίᾳ ἐναντιοῦσθαι, ὢν καὶ ἐς τὰ ἄλλα διάφορος τὰ πολιτικὰ, [4] καὶ ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη, καὶ μάλιστα στρατηγῆσαί τε ἐπιθυμῶν, καὶ ἐλπίζων Σικελίαν τε δι᾽ αὐτοῦ [5] καὶ Καρχηδόνα λήψεσθαι· καὶ τὰ ἴδια ἅμα εὐτυχήσας, χρήμασί τε καὶ δόξῃ ὠφελήσειν. ὢν γὰρ ἐν ἀξιώματι ὑπὸ τῶν ἀστῶν, ταῖς ἐπιθυμίαις μείζοσιν ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν ἐχρῆτο, ἔς τε τὰς ἱπποτροφίας καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας· ὅπερ καὶ καθεῖλεν ὕστερον τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν οὐχ ἥD κιστα. φοβηθέντες γὰρ αὐτοῦ οἱ πολλοὶ τὸ μέγεθος τῆς τε κατὰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα παρανομίας [6] ἐς τὴν δίαιταν, καὶ τῆς διανοίας, ὧν καθ᾽ ἓν ἕκαστον ἐν ὅτῳ γίγνοιτο ἔπρασσεν, ὡς τυραννίδος ἐπιθυμοῦντι πολέμιοι καθέστασαν· καὶ δημοσίᾳ κράτιστα * [7] διαθέντα τὰ τοῦ πολέμου,

τὰ πολεμικά.

[1] Κήδεσθαί τε τῆς πόλεως] τὸ ἑξῆς, ταῦτα ἐπιψήφιζε. [2] Ἐπιψήφιζε] δευτέρας ψήφους τίθει. [3] Ἰατρὸς ἂν γενέσθαι] ἡ διάνοια, μὴ εὐλαβούμεθα εἶναι τὰ ἐψηφισμένα. λύσας γὰρ αὐτὰ μετὰ τοσούτων μαρτύρων, αἰτίαν τε οὐχ ἕξεις, καὶ τῆς πόλεως ἰατρὸς γενήσῃ, κακῶς βουλευσαμένης. [4] Καὶ ὅτι αὐτοῦ διαβόλως ἐμνήσθη] ἤγουν, ἐπὶ διαβολῇ καὶ κατηγορίᾳ. [5] Καὶ Καρχηδόνα λήψεσθαι] τοὺς Ἀθηναίους. [6] Ἐς τὴν δίαιταν καὶ τῆς διανοίας] τὸ παρανόμως διαιτᾶσθαι, ἢ τὸ παρανόμως τῷ ἑαυτοῦ σώματι χρῆσθαι κατὰ τὰς διατριβάς. *[7] Διαθέντα] ἀντὶ τοῦ διαθέντος. αἰτιατικὸν σχῆμα. Æ. P.

ἰδίᾳ ἕκαστοι τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ ἀχθεσθέντες, καὶ ἄλλοις ἐπιτρέψαντες, οὐ διὰ μακροῦ ἔσφηλαν τὴν πόλιν. τότε δ' οὖν παρελθὼν, τοῖς Ἀθηναίοις παρῄνει τοιάδε,

ΚΑΙ προσήκει μοι μᾶλλον ἑτέρων, ὦ Ἀθηναῖοι, ἄρχειν (ἀνάγκη γὰρ ἐντεῦθεν ἄρξασθαι, ἐπειδή μου Νικίας καθήψατο) καὶ ἄξιος ἅμα νομίζω εἶναι. [1] ὧν γὰρ πέρι [2] * [3] ἐπιβόητός εἰμι, τοῖς μὲν προγόνοις μου καὶ ἐμοὶ δόξαν φέρει ταῦτα, τῇ δὲ πατρίδι καὶ ὠφέλειαν. οἱ γὰρ Ἕλληνες [4] καὶ ὑπὲρ δύναμιν μείζω ἡμῶν τὴν πόλιν ἐνόμισαν, [5] τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ τῆς ὀλυμπίαζε θεωρίας, πρότερον ἐλπίζοντες αὐτὴν καταπεπολεμῆσθαι· διότι ἅρματα μὲν ἑπτὰ καθῆκα, ὅσα οὐδείς πω ἰδιώτης πρότερον, [6] ἐνίκησα δὲ, καὶ δεύτερος καὶ τέταρτος ἐγενόμην, καὶ τἄλλα ἀξίως τῆς νίκης παρεσκευασάμην. [7] νόμῳ μὲν γὰρ, τιμὴ τὰ τοιαῦτα, ἐκ δὲ τοῦ δρωμένου, καὶ δύναμις ἅμα ὑπονοεῖται. καὶ ὅσα αὖ [8] ἐν τῇ πόλει χορηγίαις, ἢ ἄλλῳ τῳ λαμπρύνομαι, * [9] τοῖς μὲν ἀστοῖς φθονεῖται φύσει, πρὸς δὲ τοὺς ξένους καὶ αὕτη ἰσχὺς φαίνεται· [10] καὶ οὐκ ἄχρηστος ἡ διάνοια, ὃς ἂν [11] τοῖς ἰδίοις τέλεσι μὴ ἑαυτὸν μόνον ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ὠφελῇ. οὐδέ γε ἄδικον, ἐφ' ἑαυτῷ μέγα φρονοῦντα μὴ ἴσον εἶναι. * [12] ἐπεὶ καὶ ὁ κακῶς πράσσων, [13] πρὸς οὐδένα τῆς ξυμφορᾶς ἰσομοιρεῖ. ἀλλ' ὥσπερ δυστυχοῦντες οὐ προσαγορευόμεθα, ἐν τῷ ὁμοίῳ τις ἀνεχέσθω καὶ ὑπὸ τῶν εὐπραγούντων ὑπερφρονούμενος· [14] ἢ τὰ ἴσα νέμων, τὰ ὁμοῖα ἀνταξιούτω.

γρ. περιβόητος

priuatim tamen ſinguli ſtudiis eius infenſi, aliisque [*rerum bellicarum adminiſtratione*] commiſſa, non multo pòſt Rempub. euerterunt. Tunc igitur [*Alcibiades in medium*] progreſſus, hæc Athenienſib. ſuaſit:

ALCIBIADIS CONCIO.

Ego verò Athenienſes, aio & imperium ad me magis, quàm ad [*vllos*] alios pertinere (hinc enim me dicendi initium facere eſt neceſſe, quia Nicias me perſtrinxit) & ſimul me dignum [*hoc*] eſſe cenſeo. Nam ea, propter quæ ſum celebris, maioribus quidem meis, & mihi [*ipſi*] gloriam; patriæ verò, vtilitatē etiam afferunt. Græci enim propter apparatus ſplendorē, quo ego ad ludos Olympiacos adij, noſtram Rempub. vel longè potentiorem, quàm ſit re ipſa, eſſe iudicarunt, cùm ipſam prius debellatam eſſe crederent: quia ſeptē currus [*in ſtadium*] demiſi, quos nullus priuatus vnquam antè [*in curule certamen miſit,*] & victor extiti, & ſecunda, & quarta præmia tuli, & cætera apparaui pro victoriæ dignitate. Hæc enim & legitimum habent honorem, & ex iis, quæ [*in huiuſmodi magnificis apparatibus*] fiunt, ſimul etiam [*noſtræ Reipublicæ*] potentia ſuſpicione, [*& coniectura*] cognoſcitur. Reliquus etiam meus domeſticus ſplēdor in publicis ſumptibus, aliisve rebus, mihi quidem apud [*meos*] ciues inuidiam naturâ parit: ſed apud exteras gentes & ipſe potentiæ opinionem parit. Neque verò incommodum eſt hoc hominis propoſitum, quiſquis ſuis ſumptibus non ſolùm de ſe ipſo: ſed etiam de ſua patria bene meretur. Neq; etiā iniquum eſt, ſi quis propter ſe ipſum, [*ac propter ſuas virtutes, de ſe ipſo*] magnificè ſentiens, cæteris par eſſe nolit, ſiquidem & is, qui premitur aduerſa fortuna, nullū habet ſuæ calamitatis ſocium, ſed quemadmodum, quum calamitatibus premimur, [*ab aliis*] ne ſalutamur quidem: [*ſed ab omnibus contemnimur:*] ſic etiam quilibet [*de illis*] à fortunatis, [*beatisq;*] viris ſe [*viciſſim*] contemni patiatur, aut idē [*aliis*] tribuēs, idem [*ab illis*] repetat. [*id eſt, petat vt ſibi viciſſim idē ab illis tribuatur.*]

---

[1] Ὧν γὰρ πέρι] παρ' ὅσον ἡ οἰκία αὐτῶν ἱπποτρόφος ἐλέγετο.
[2] Ἐπιβόητός εἰμι] γράφεται περιβόητός εἰμι. *[3] Ἐπιβόητος] περιβόητος· ἐν τοῖς κάτω ὁ αὐτὸς περὶ αὐτοῦ λέγει, ἐπιβοώμενος, ἀντὶ τοῦ ἐπιβόητος, καὶ ἐπιφημιζόμενος. Æ.P.
[4] Καὶ ὑπὲρ δύναμιν μείζω] ἑαυτῆς. [5] Τῷ ἐμῷ διαπρεπεῖ τῆς ὀλυμπίαζε θεωρίας] ἤτοι, ἐν τῷ διαπρέψαι ἐμὲ τῇ ὀλυμπιακῇ θεωρίᾳ. [6] Ἐνίκησα δὲ, καὶ δεύτερος] ἐνίκησα δὲ τά τε πρῶτα, καὶ τὰ δεύτερα, καὶ τὰ τέταρτα. [7] Νόμῳ μὲν γὰρ, τιμὴ τὰ τοιαῦτα] ἤγουν, νόμιμος τιμή εἰσι τὰ τοιαῦτα.
[8] Ἐν τῇ πόλει χορηγίαις, ἢ ἄλλῳ τῳ] ἑκουσίοις ἑορτασίμοις ἀναλώσιμα. *[9] Τοῖς ἀστοῖς φθονεῖται] ὑπὸ τῶν ἀστῶν φθονεῖται. οὕτω καὶ ἄνω, εἴρηται τοῖς ποιηταῖς, ἀντὶ τοῦ, ὑπὸ τῶν ποιητῶν. Æ.P. [10] Καὶ οὐκ ἄχρηστος ἡ διάνοια] εἰρωνεύεται ὁ Ἀλκιβιάδης, λέγων ὅτι, εἰ καὶ ἀνόητος φαίνομαί τισιν, ἀλλ' οὖν τῇ πόλει οὐκ ἄχρηστός μου ἐστὶν ἡ ἄγνοια, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμος. [11] Τοῖς ἰδίοις τέλεσι] δαπάναις. *[12] Ἐπεὶ καὶ ὁ κακῶς] ὁ νοῦς οὗτος· ἐπεὶ καὶ ὅταν οἱ δυνατοὶ, καὶ ἐν ἀξιώματι ὄντες κακῶς πράσσουσι, καὶ δυστυχοῦσιν, οὐδεὶς τὴν ἴσην τῆς ξυμφορᾶς μοῖραν ἔχειν ἐθέλει, ὥσπερ αὐτοί. οὐδεὶς τῆς αὐτῶν δυστυχίας ἴσην αὐτοῖς μοῖραν ἔχειν ἐθέλει. Æ.P.
[13] Πρὸς οὐδένα τῆς ξυμφορᾶς ἰσομοιρεῖ] εὐπραγοῦντα.
[14] Ἢ τὰ ἴσα νέμων] ὥσπερ τῶν δυστυχούντων καταφρονεῖ τις, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀνεχέσθω ὑπὸ τῶν εὐτυχούντων ἐν μέρει καταφρονούμενος· ἤ, εἰ βούλεται μὴ ὑπερορᾶσθαι κακοπραγῶν, μηδ' αὐτὸς τῶν ἀτυχούντων καταφρονήσῃ.

A Scio autem huiusmodi [*homines, qui propter suas virtutes, ac dignitatem magnificè de se sentiunt,*] & [*alios,*] quotquot in alicuius [*rei*] splendore [*cæteris*] antecellunt, quandiu quidem viuunt, inuidia premi, præcipuè quidem à paribus: deinde verò & ab aliis, quibuscum versantur, [*ac viuunt.*] Posteris verò summam admirationem relinquere, ita vt eorum nonnulli ius cognationis sibi vendicent, licet nulla cognatione cum illis sint coniuncti, [*& se cognatos illorum esse glorientur, ac prædicent, quamuis reuera non sint illorum cognati,*] & patriæ, vnde sunt oriundi, gloriationem, non quasi de alienigenis, aut iis, qui flagitiosè vixerint: sed vt de suis, & qui res præclaras gesserint. Quarum rerum cùm ego sim desiderio captus, & propter has res priuatas sim celebris, videte [*iam*] an deterius vllo alio Rempub. administrem. Cùm enim potentissimarum Peloponnesi ciuitatum amicitiam, [*atque societatem*] sine magno aut periculo, aut sumptu vobis conciliarim, Lacedęmonios vno die de summa rerũ suarum ad Mantineam decernere coëgi. Quo ex prœlio licet victores discesserint, tamẽ ne nunc quidem suis rebus planè confidunt. Hæc autẽ mea iuuentus, & amentia, quæ præter naturam [*in me*] videtur esse, apud potẽtissimas Peloponnesiorũ ciuitates verbis decentibus vtens, & familiariter cum ipsis agens, hæc transegit, & animi impetu fidem faciens, [*atque factis verba confirmans*] effecit, vt ne nunc quidem hæc [*mea iuuentutis amentia vobis*] sit extimescenda. Verùm quandiu cũ hac [*meæ iuuentutis amentia*] ego floreo, & Nicias [*in reb. gerendis*] felix videtur esse, vtriusq; nostrum commodo liberè, [*ac abundè*] vtamini: neq; sententiam de expeditione in Siciliam facienda reuocetis, quasi aduersus magnam potentiam sit futura. Nam [*illius insulæ*] vrbes varia aduenarum colluuie sunt frequentes, & suum statum facilè mutant, & [*peregrinos aduenientes, facilè*] recipiunt. Atque hac ipsa de causa nullus [*ipsorum*] tanquam pro sua patria, aut armis ad [*suum*] corpus protegendum [*necessariis*] est instructus,

[1] οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους, [2] καὶ ὅσοι ἔν τινος λαμπρότητι προέσχον, [3] ἐν μὲν τῷ κατ᾽ αὐτοὺς βίῳ [4] λυπηροὺς ὄντας, τοῖς ὁμοίοις μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ, [5] καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας· τῶν δὲ ἔπειτα ἀνθρώπων [6] προσποίησίν τε ξυγγενείας τισὶ, καὶ μὴ οὖσαν, καταλιπόντας, καὶ ἧς ἂν ὦσι πατρίδος, ταύτῃ αὔχησιν, ὡς οὐ περὶ ἀλλοτρίων, οὐδ᾽ ἁμαρτόντων, ἀλλ᾽ ὡς περὶ σφετέρων τε καὶ καλὰ πραξάντων. * [7] ὧν ἐγὼ ὀρεγόμενος, καὶ διὰ ταῦτα τὰ ἴδια [8] ἐπιβοώμενος, τὰ δημόσια σκοπεῖτε εἴ του χεῖρον B μεταχειρίζω. Πελοποννήσου γὰρ τὰ δυνατώτατα [9] ξυστήσας ἄνευ μεγάλου ὑμῖν κινδύνου καὶ δαπάνης, Λακεδαιμονίους [10] ἐς μίαν ἡμέραν κατέστησα ἐν Μαντινείᾳ περὶ τῶν ἁπάντων ἀγωνίσασθαι. [11] ἐξ οὗ καὶ περιγενόμενοι τῇ μάχῃ, οὐδέπω καὶ νῦν βεβαίως θαρσοῦσι. [12] καὶ ταῦτα ἡ ἐμὴ νεότης καὶ ἄνοια παρὰ φύσιν δοκοῦσα εἶναι, ἐς τὴν Πελοποννησίων δύναμιν λόγοις τε πρέπουσιν ὡμίλησε, καὶ ὀργῇ πίστιν παρασχομένη, C ἔπεισε καὶ νῦν [13] μὴ πεφοβῆσθαι αὐτήν. ἀλλ᾽ ἕως ἐγώ τε ἔτι ἀκμάζω μετ᾽ αὐτῆς, καὶ ὁ Νικίας εὐτυχὴς δοκεῖ εἶναι, ἀποχρήσασθε τῇ ἑκατέρου ἡμῶν ὠφελείᾳ. καὶ τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν [14] μὴ μεταγιγνώσκετε, ὡς ἐπὶ μεγάλην δύναμιν ἐσόμενον. ὄχλοις τε γὰρ ξυμμίκτοις πολυανδροῦσιν αἱ πόλεις, καὶ ῥᾳδίας ἔχουσι τῶν πολιτῶν τὰς μεταβολὰς, [15] καὶ ἐπιδοχάς. καὶ [16] οὐδεὶς δι᾽ αὐτὸ, ὡς περὶ οἰκείας πατρίδος, * [17] οὔτε τὰ περὶ τὸ σῶμα ὅπλοις ἐξήρτυται,

---

[1] Οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους] ἤτοι τοὺς τοιούτους φησὶν ἐν λαμπρότητι. [2] Καὶ ὅσοι ἔν τινος λαμπρότητι προέσχον] καὶ ὅσοι ἔν τινος πράγματος λαμπροῦ κατορθώματι κρείττους ἐγένοντο. [3] Εν μὲν τῷ κατ᾽ αὐτοὺς βίῳ] ἤγουν, καθ᾽ ὃν χρόνον ζῶσι. [4] Λυπηροὺς ὄντας] λυπηροὺς τοὺς ἐπιφθόνους ἤκουσα· ἐπειδὴ καὶ ὁ φθόνος λύπη κατὰ τὸ γένος ἐστί. [5] Καὶ τοῖς ἄλλοις ξυνόντας] τὸ ξυνόντας ἀπὸ κοινοῦ τὸ λυπηροὺς ἀκουστέον. [6] Προσποίησίν τε ξυγγενείας τισὶν] οἱ ἔπειτα ἄνθρωποι τοὺς τοιούτους, προγόνους αὐτῶν καὶ συγγενεῖς αὐχοῦσι, κἂν μὴ ὦσι πρὸς γένους. *[7] Ων ἐγὼ] καινοπρεπῶς τοῦτο εἰρῆσθαι δοκεῖ, ἀντὶ τοῦ, ὧν ἐμοῦ ὀρεγομένου, καὶ δ. τ. τ. ἰ. ἐπιβοωμένου, σκοπεῖτε εἴ του χεῖρον τὰ δημόσια μεταχειρίζω. Æ.P. [8] Επιβοώμενος] ἀντὶ τοῦ καταλαλούμενος, ἢ περιβόητος ὤν. ἐπιφημιζόμενος κατὰ τὰ ἴδια. [9] Ξυστήσας] μεθ᾽ ὑμῶν στήσας, καὶ φίλα ὑμῖν ποιήσας. [10] Ες μίαν ἡμέραν κατέστησα] ἀντὶ τοῦ, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἠνάγκασα. [11] Εξ οὗ καὶ περιγενόμενοι] οἱ Λακεδαιμόνιοι. [12] Καὶ ταῦτα ἡ ἐμὴ νεότης] καὶ ταῦτα ἐγένετο δι᾽ ἐμὲ τὸν νέον, καὶ παρὰ φύσιν ἀνόητον λογιζόμενον, λόγοις τε χρησάμενον πρέπουσι πρὸς Ἀργείους καὶ Μαντινέας, καὶ ἀπειλήσαντα μετ᾽ ὀργῆς αὐτοῖς, εἰ μὴ θέλοιεν προσχωρεῖν ἡμῖν. [13] Μὴ πεφοβῆσθαι αὐτὴν] τὴν νεωτάτην ἄνοιαν. ὃ καὶ μᾶλλον δῆλον ἐστὶ τῷ ἐπιφερομένῳ. τὸ γὰρ, ἀκμάζω μετ᾽ αὐτῆς, τοιοῦτος νέος εἰμὶ (φησὶ) μετὰ τῆς λεγομένης ἀνοίας. [14] Μὴ μεταγιγνώσκετε] μὴ διὰ τοῦτο μεταγνῶτε, ὅτι δοκεῖτε ἐπὶ μεγάλην δύναμιν στρατεύειν. [15] Καὶ ἐπιδοχάς] τὸ ἐγγράφειν ῥᾳδίως τῇ πολιτείᾳ ξένους τε καὶ φυγάδας. [16] Καὶ οὐδεὶς δι᾽ αὐτὸ] διὰ τὰς μεταβολὰς καὶ ἐπιδοχὰς τῆς πολιτείας. *[17] Οὔτε τὰ περὶ] τὸ ἑξῆς τοῦτο, οὔτε ἐξήρτυται ὅπλοις τὰ περὶ τὸ σῶμα, ἀντὶ τοῦ, κατὰ τὰ μέρη τὰ περὶ τὸ σῶμα, τουτέστιν, οὔτε ὅπλοις ἐξήρτυται τοῖς πρὸς τὸ σῶμα σκεπάζειν ἐπιτηδείοις, καὶ ἀναγκαίοις. οὔτε νομίμοις παρασκευαῖς κατὰ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ χωρεῖα δηλονότι. ἀπὸ δὲ τοῦ κοινοῦ τὸ ἐξήρτυται ἐπαναληπτέον. Æ.P.

» [1] οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ νομίμοις κατασκευαῖς· [2] ὅ,τι δὲ ἕκαστος ἢ ἐκ τοῦ λέγων πείθειν οἴεται, ἢ στασιάζων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ λαβὼν, ἄλλην γῆν μὴ κατορθώσας οἰκήσειν, ταῦτα ἑτοιμάζεται. καὶ οὐκ εἰκὸς τὸν τοιοῦτον ὅμιλον· [3] οὔτε λόγου μιᾷ γνώμῃ ἀκροᾶσθαι, οὔτε ἐς τὰ ἔργα κοινῶς τρέπεσθαι· ταχὺ δ' ἂν ὡς ἕκαστοι, εἴτι καθ' ἡδονὴν λέγοιτο, προσχωροῖεν· ἄλλως τε καὶ εἰ στασιάζοιεν, ὥσπερ πυνθανόμεθα. καὶ μὴν οὐδ' ὁπλῖται οὔτ' ἐκείνοις ὅσοιπερ κομποῦνται, οὔτε οἱ ἄλλοι Ἕλληνες διεφάνησαν τοσοῦτοι ὄντες [4] ὅσοι ἕκαστοι σφᾶς αὐτοὺς ἠρίθμουν, ἀλλὰ μέγιστον δὴ αὐτοὺς ἐψευσμένη ἡ Ἑλλὰς, μόλις ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἱκανῶς ὡπλίσθη. τά τε οὖν ἐκεῖ, ἐξ ὧν ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, τοιαῦτα, [5] καὶ ἔτι εὐπορώτερα ἔσται. βαρβάρους τε γὰρ πολλοὺς ἕξομεν, οἳ Συρακοσίων μίσει ξυνεπιθήσονται αὐτοῖς, καὶ τὰ ἐνθάδε οὐκ ἐπικωλύσει, ἢν ὑμεῖς ὀρθῶς βουλεύησθε. [6] οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν τοὺς αὐτοὺς τούτους [7] οὕσπερ νῦν φασὶ πολεμίους ὑπολιπόντας ἂν ἡμᾶς πλεῖν, καὶ προσέτι τὸν Μῆδον ἐχθρὸν ἔχοντες, [8] τὴν ἀρχὴν ἐκτήσαντο, οὐκ ἄλλῳ τινὶ ἢ τῇ περιουσίᾳ τοῦ ναυτικοῦ ἰσχύοντες. [9] καὶ νῦν οὔτε ἀνέλπιστοί πω μᾶλλον Πελοποννήσιοι ἐς ἡμᾶς ἐγένοντο, εἴτε καὶ πάνυ ἔρρωνται, τὸ μὲν ἐς τὴν γῆν ἡμῶν ἐσβάλλειν, κἂν μὴ ἐκπλεύσωμεν, ἱκανοί εἰσι, τῷ δὲ ναυτικῷ οὐκ ἂν δύναιντο βλάπτειν. ὑπόλοιπον γὰρ ἡμῖν ἐστιν ἀντίπαλον ναυτικόν. ὥστε τί ἂν λέγοντες εἰκὸς, ἢ αὐτοὶ ἀποκνοῖμεν, ἢ πρὸς τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους [10] σκηπτόμενοι, μὴ βοηθοῖμεν; οἷς χρεὼν, ἐπειδή γε καὶ ξυνωμόσαμεν, ἐπαμύνειν,

γρ. δι' αὐτοὺς

γρ. ἐνθένδε

A aut in ipsa regione vsitatis apparatibus [*ad hostium vim propulsandā est instructus.*] Quicquid autem vnus quisque sperat se vel dicendo, ac persuadendo impetraturum, vel seditione à se excitata ex ærario rapturum, &, nisi rem feliciter gesserit, se solum esse versurum, hoc [*sibi*] comparat. Neque verisimile est huiusmodi turbam aut vnanimi consensu, verba [*rectè monentium*] audire, aut communiter ad res gerendas se conuertere. Celeriter autem singuli [*Siciliæ populi,*] si quid dicatur, quod ipsis sit B gratum, se [*nobis*] dedent; præsertim si seditione laborant, quemadmodum audimus. Quinetiam neque [*tot*] grauis armaturæ milites illis [*sunt,*] quot inflatiùs [*ab ipsis*] prędicantur, neq; etiam cæteros Græcos tot esse constat, quot singuli se ipsos esse iactabāt. Sed Græcia, quæ plurimum ipsos [*barbaros falsa suæ multitudinis prædicatione*] iam fefellit, vix [*tandem*] in hoc bello iustum militum grauiter armatorū numerum habere cœpit. Rerum igitur illarum status, quantum ego sentio ex iis, quæ audiui, talis est, quin etiam longè facilior C erit. Nam & barbaros multos habebimus, qui propter odium, quo Syracusanos prosequuntur, nobiscum ipsos inuadent, neque [*res, quas illic geremus*] res istas domesticas impediēt, si vos rectè cōsultaritis. Nam maiores nostri, quamuis hos ipsos hostes, quibus [*hîc*] nunc relictis, [*Nicias eiusq́; fautores,*] nos [*in Siciliam*] nauigaturos prædicant, & præterea Medos hostes haberent, tamen imperium [*quod iam obtinemus,*] cōparauerunt, nulla alia re quàm magnitudine classis, qua pollebant. Et pro præsenD ti rerum statu Peloponnesij nunquam antè minus spei de nobis superandis habuerunt, quòd si etiam valde firmi, [*magnisq́; viribus præditi*] sint, irruptionem quidem in agrum nostrum facere possunt, quamuis hanc naualem expeditionem non suscipiamus, sed classe nihil nobis nocere queant. nam reliqua nostra classis, [*quæ domi remanebit,*] est [*illorum classi*] par, [*& facilè ipsi resistere poterit.*] Quid igitur rationi consentaneum afferemus, cur aut nos ipsi desidia quadam [*hanc expeditionem*] recusemus, aut tergiuersantes, sociis, qui illic sunt, non succurramus? quibus (quandoquidem vel iureiurando interposito fœdus, ac societatem cum illis fecimus) opem ferre oportet,

[1] Οὔτε τὰ ἐν τῇ χώρᾳ νομίμοις κατασκευαῖς] οὐ ταῖς νομιζομέναις, ἀλλὰ ταῖς ἱκαναῖς. οὕτω καὶ νόμιμον ῥήτορα τὸν ἱκανὸν ἀθλητὴν φαμέν. [2] Ὅ,τι δὲ ἕκαστος] ὁ νοῦς, τῶν δημαγωγῶν ἕκαστος οὐ τοῦ κοινῇ συμφέροντος στοχάζεται, ἀλλὰ οἰκείου λήμματος, εἴτε ἐκ τοῦ λόγῳ πείθειν περιγένοιτο αὐτῷ τὸ λαβεῖν, εἴτε ἐκ τοῦ στασιάζειν. οὐ χαλεπὸν γὰρ νομίζεται τῷ μὴ κατορθώσαντι ἐκπεσεῖν τῆς πατρίδος, καὶ ἄλλην γῆν οἰκῆσαι. ἐμφαίνεται γὰρ καὶ ἐντεῦθεν ὅτι οὐδεὶς ὡς πατρίδος τῆς ἰδίας πόλεως πεφρόντικεν. [3] Οὔτε λόγου μιᾷ γνώμῃ ἀκροᾶσθαι] οὔτε ὁμονοοῦντας ἑνὸς ἀκούειν λόγου, οὔτε ὁμοφρονοῦντας κοινῇ ἐπὶ τὰ ἔργα παραγίνεσθαι. [4] Ὅσοι ἕκαστοι σφᾶς] ὅσοι ἕκαστοι λέγουσι τὸν ἴδιον ἀριθμόν. [5] Καὶ ἔτι εὐπορώτερα ἔσται] εὐκαταμαχητότερα. [6] Οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν τοὺς αὐτοὺς τούτους] τοὺς Λακεδαιμονίους. [7] Οὕσπερ νῦν φασὶ πολεμίους] φασὶν οἱ περὶ τὸν Νικίαν. πολεμίοις δὲ, τοὺς Πελοποννησίοις. ταῦτα δὲ πρὸς τὸν Νικίαν, λέγοντα, φημὶ γὰρ ἡμᾶς πολεμίους πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολιπόντας. [8] Τὴν ἀρχὴν ἐκτήσαντο] τῶν Ἑλλήνων δηλονότι. [9] Καὶ νῦν οὔτε ἀνέλπιστοί πω] οὐδὲν μᾶλλον ἀπηλπίκασι Πελοποννήσιοι τοῦ δύνασθαι καταλῦσαι ἡμᾶς. [10] Σκηπτόμενοι] προφασιζόμενοι.

nec obii-

nec obiicere, [*auxilium ipsis non esse mittendum,*] quod ne ipsi quidem nobis [*auxilium vicissim mittere possint.*] Neque enim ipsos [*nobis socios*] adiunximus, vt huc vicissim opẽ [*nobis*] ferant, sed vt illis hostibus, quos illic habemus, negotium facessentes, eos impediant, ne contra [*nos*] huc veniant. Sic enim imperiũ parauimus, & nos, & quotquot alij rerum potiti sunt impigrè succurrendo semper iis, qui nostrum auxilium implorarunt, siue barbari, siue Græci essent. Nam si omnes quiescant, [*& periculorum metu otio indulgeant,*] aut delectũ habeant [*illorum,*] quibus auxilium sit ferendum, exiguam quandam [*agri alieni portionem*] ipsi [*nostro imperio*] adiungentes, de hoc ipso [*imperio*] magis periclitabimur. Quilibet enim eum, qui præpotens est, non solùm contra [*se*] venientem propulsare solet: sed etiam anteuertere, ne contra [*se aliquando*] veniat. Neque nobis licet imperium arbitratu nostro moderari: sed necesse est, quando in hoc [*loco*] constituti sumus, [*& imperium habemus,*] aliis quidẽ, [*qui nobis iam non parent,*] insidiari, [*vt illos in nostram potestatem redigamus,*] alios vero, [*qui nobis parent,*] nos missos facere: [*sed eos coërcere, ne defectionem à nobis faciant:*] quòd periculum [*nobis*] ipsis immineat, ne aliorum imperio pareamus, nisi [*nos*] ipsi aliis imperemus. Neq; eodem modo nobis, quo cæteris, ratio quietis est habenda, nisi etiam mutato vitæ genere, studiis iisdem, quæ cæteri [*sequuntur,*] operam detis. Considerantes igitur fore vt has [*res*] magis augeamus, [*imperiumq; nostrum propagemus,*] si ad illas [*res, & ad opem sociis ferendam*] proficiscamur hanc naualem expeditionem suscipiamus, vt Peloponnesiorum spiritus deprimamus, si contemptis [*ipsis,*] neque præsenti quiete, [*qua fruimur,*] contenti, in Siciliam etiam traiicere videamur. Simul etiam, aut Græciæ totius (vt credibile videtur) imperium obtinebimus, rebus illis in nostram potestatem redactis, aut saltem malo Syracusanos afficiemus. vnde tùm [*nos*] ipsi, tum etiam socij [*nostri*] vtilitatem percipient. Tutò autem & manendi, si quis se nobis dedat, & abeundi, [*si nullus se dedere velit,*] facultatem naues [*nobis*] præbebunt. Nam & apud vniuer-

A καὶ μὴ ἀντιτιθέναι, ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνοι ἡμῖν. οὐ γὰρ ἵνα δεῦρο ἀντιβοηθῶσι [1] προσεθέμεθα αὐτοῖς, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐκεῖ ἐχθροῖς ἡμῶν λυπηροὶ ὄντες, [2] δεῦρο κωλύωσιν αὐτοὺς ἐπιέναι. τήν τε ἀρχὴν οὕτως ἐκτησάμεθα καὶ ἡμεῖς, καὶ ὅσοι δὴ ἄλλοι ἦρξαν, παραγιγνόμενοι προθύμως τοῖς ἀεὶ ἢ βαρβάροις ἢ ἕλλησιν ἐπικαλουμένοις. ἐπεὶ εἴγε ἡσυχάζοιεν πάντες, [3] ἢ φιλοκρινοῖεν, οἷς χρεὼν βοηθεῖν, βραχὺ ἄν τι [4] προσκτώμενοι αὐτῇ, περὶ αὐ-B τῆς ἂν ταύτης μᾶλλον κινδυνεύοιμεν. [5] τὸν γὰρ προύχοντα οὐ μόνον ἐπιόντα τις ἀμύνεται, * [6] ἀλλὰ καὶ μὴ ὅπως ἔπεισι προκαταλαμβάνει. καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι ἐς ὅσον βουλόμεθα ἄρχειν, ἀλλ' ἀνάγκη, ἐπειδήπερ [7] ἐν τῷδε καθέσταμεν, τοῖς μὲν ἐπιβουλεύειν, τοὺς δὲ μὴ ἀνιέναι, διὰ τὸ ἀρχθῆναι ἂν ὑφ' ἑτέρων, [8] αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι, εἰ μὴ αὐτοὶ ἄλλων ἄρχοιμεν. καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ [9] ἐπισκεπτέον ἡμῖν τοῖς ἄλλοις τὸ ἥσυχον, εἰ μὴ καὶ τὰ ἐπι-C τηδεύματα ἐς τὸ ὅμοιον μεταλήψεσθε. [10] λογισάμενοι οὖν τάδε μᾶλλον αὐξήσειν, ἐπ' ἐκεῖνα ἢν ἴωμεν, ποιώμεθα τὸν πλοῦν, ἵνα πελοποννησίων τε [11] στορέσωμεν τὸ φρόνημα, εἰ δόξομεν ὑπεριδόντες καὶ οὐκ ἀγαπήσαντες τὴν ἐν τῷ παρόντι ἡσυχίαν, καὶ ἐπὶ σικελίαν πλεῦσαι. καὶ ἅμα ἢ τῆς ἑλλάδος τῶν ἐκεῖ προσγενομένων πάσης τῷ εἰκότι ἄρξομεν, ἢ κακώσομέν γε συρακοσίους· [12] ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ξύμμαχοι ὠφελησόμεθα. [13] τὸ δὲ ἀσφαλὲς καὶ μένειν, ἤν τι προχωρῇ, καὶ ἀπελθεῖν, αἱ νῆες παρ-D έξουσιν. [14] * [15] αὐτοκράτορες γὰρ ἐσόμεθα καὶ ξυμ-

* ἡ. ὑμῖν τοῖς ἄλλοις. F. P.

[1] Προσεθέμεθα αὐτοὺς] ξυμμάχους ἐποιησάμεθα αὐτούς. [2] Δεῦρο κωλύσωσιν αὐτοὺς] οἱ ἐγεσταῖοι. [3] Η φιλοκρινοῖεν] ἐξετάζοιεν. [4] Προσκτώμενοι αὐτῇ] ἤτοι τῇ ἀρχῇ. [5] Τὸν γὰρ προύχοντα] ταῦτα λέγει ὅτι οὐ μόνον ἡμᾶς ἐπιόντας ἀμύνονται οἱ πολέμιοι, ἀλλὰ καὶ ὅπως μὴ ἐπιστρατεύσωμεν αὐτοῖς προνοοῦνται, καὶ ἐπιχειροῦσιν. * [6] Αλλὰ καὶ] τὸ ἑξῆς οὕτω. ἀλλὰ καὶ προκαταλαμβάνει ὅπως μὴ ἔπεισιν. ἤγουν αὐτὸν προκαταλαμβάνειν, καὶ πρότερος αὐτὸν καταλαμβάνειν, καὶ καθαιρεῖν φιλεῖ, ὅπως αὐτὸς αὐτῷ μὴ ἐπίῃ, καὶ αὐτὸν καθέλῃ. Æ. P. [7] Εν τῷδε] ἤγουν ἐν τῷ ἄρχειν. [8] Αὐτοῖς κίνδυνον εἶναι] διὰ τὸ κινδυνεύειν ἂν ἀρχθῆναι ἡμᾶς ὑφ' ἑτέρων. [9] Επισκεπτέον ἡμῖν] καὶ οὐχ ὁμοίως ὥσπερ τοῖς ἄλλοις ἡσυχίαν ἡμῖν ἐπιτηδευτέον, (τὸ γὰρ ἐπισκεπτέον ἀντὶ τοῦ ἐπιτηδευτέον τέθεικεν) εἰ μὴ καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τοῖς ἄλλοις (φησὶν) ἐξομοιωθήσεσθε. [10] Λογισάμενοι οὖν τάδε] τὰ ἐνταῦθα πράγματα. [11] Στορέσωμεν τὸ φρόνημα] τῶν παρὰ Θουκυδίδῃ τροπικῶν ὀνομάτων τὸ σκληρότατον τοῦτό ἐστιν· ἀλλὰ κατ' Αλκιβιάδην φησίν. [12] Εν ᾧ καὶ αὐτοὶ] ἐν τῷ κακῶσαι συρακουσίους. [13] Τὸ δὲ ἀσφαλὲς] ἀσφάλειαν δέ, καὶ μετ' ἀσφαλείας. [14] Αὐτοκράτορες γὰρ ἐσόμεθα] οὐκ ἐπὶ τοῦ αὐτεξούσιοι τέθεικε τὸ αὐτοκράτορες. ἐπεὶ πῶς συνάψει τις αὐτῷ, τό, καὶ ξυμπάντων σικελιωτῶν αἰσθησαμένων ἐκ περιουσίας κρατήσομεν. ἔνιοι δὲ αὐτοκράτορες ἀντὶ τοῦ μόνοι φασί. * [15] Αὐτοκράτορες] κατὰ τῆς θαλάσσης δηλονότι, οὐχ ἁπλῶς, οὐδὲ παντελῶς τοῦτο ληπτέον, ἀλλὰ κατά τι. καὶ γὰρ οἱ ἀθηναῖοι ἐθαλασσοκράτουν, καὶ τῷ ναυτικῷ μάλιστα πάντων τῶν ἑλλήνων, καὶ δὴ καὶ πάντων τῶν πλησιοχώρων βαρβάρων ἴσχυον. Æ. P.

πάντων σικελιωτῶν. καὶ μὴ ὑμᾶς ἡ Νικίου τῶν λόγων ἀπραγμοσύνη [1] καὶ διάστασις τοῖς νέοις ἐς τοὺς πρεσβυτέρους ἀποστρέψῃ. τῷ δὲ εἰωθότι κόσμῳ, ὥσπερ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, ἅμα νέοι γεραιτέροις βουλεύοντες, ἐς τάδε ἦραν αὐτὰ, καὶ νῦν τῷ αὐτῷ τρόπῳ πειρᾶσθε προαγαγεῖν τὴν πόλιν. καὶ νομίσατε, νεότητα μὲν καὶ γῆρας ἄνευ ἀλλήλων μηδὲν δύνασθαι· ὁμοῦ δὲ, τό, τε φαῦλον, καὶ τὸ μέσον, καὶ τὸ πάνυ ἀκριβὲς ἂν ξυγκραθὲν, [2] μάλιστ' ἂν ἰσχύειν. καὶ τὴν πόλιν, ἂν μὲν ἡσυχάζῃ, [3] τρίψεσθαί τε αὐτὴν περὶ ἑαυτὴν, [4] ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, [5] καὶ πάντων τὴν ἐπιστήμην ἐγγηράσεσθαι· ἀγωνιζομένην δὲ, ἀεὶ προσλήψεσθαί τε τὴν ἐμπειρίαν, [6] καὶ τὸ ἀμύνεσθαι, οὐ λόγῳ ἀλλ' ἔργῳ μᾶλλον ξυνήθες ἕξειν. παράπαν τε γιγνώσκω πόλιν μὴ ἀπράγμονα τάχιστ' ἄν μοι δοκεῖν ἀπραγμοσύνης μεταβολῇ διαφθαρῆναι· καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀσφαλέστατα τούτους οἰκεῖν οἳ ἂν τοῖς παροῦσιν ἤθεσι καὶ νόμοις, ἣν καὶ χείρω ᾖ, [7] ἥκιστα διαφόρως πολιτεύωσι. Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἀλκιβιάδης εἶπεν. οἱ δ' ἀθηναῖοι, [8] ἀκούσαντες ἐκείνου τε καὶ τῶν ἐγεσταίων καὶ λεοντίνων φυγάδων, οἳ παρελθόντες ἐδέοντό τε, καὶ τῶν ὁρκίων ὑπομιμνήσκοντες, ἱκέτευον βοηθῆσαι σφίσι, πολλῷ μᾶλλον ἢ πρότερον ὥρμηντο στρατεύειν. καὶ ὁ Νικίας γνοὺς [9] ὅτι ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων οὐκ ἂν ἔτι ἀποτρέψειε, παρασκευῆς δὲ πλήθει, εἰ πολλὴν ἐπιτάξειε, τάχ' ἂν μεταστήσειεν αὐτοὺς, παρελθὼν αὖθις ἔλεγε τοιάδε,

ΕΠΕΙΔΗ πάντως ὁρῶ ὑμᾶς, ὦ ἀθηναῖοι, ὡρμημένους στρατεύειν, ξυνενέγκοι μὲν ταῦτα ὡς βουλόμεθα· ἐπὶ δὲ τῷ παρόντι ἃ γιγνώσκω σημανῶ. [10] ἐπὶ γὰρ πόλεις, [11] ὡς ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι,

γρ. ξυγιγνώσκω

A sos Sicilienses merum [*maris*] imperiū obtinebimus. Neq; verò Niciæ oratio, quæ quietem [*vobis*] suadet, & dissidium inter iuuenes, & senes excitat, vos [*ab hac expeditione suscipienda*] auertat. Sed solita modestia, quemadmodū & maiores nostri [*res*] ipsas [*imperiumq́ nostrum*] in hunc [*amplitudinis ac potentiæ*] statum extulerunt, dū [*maximo consensu*] iuniores vnâ cum senioribus [*de Repub.*] consultarent, nūc etiam eadem ratione Rēpub. amplificare conemini: & existimetis iuuentutem, ac senectutem alterā sine altera nihil posse. Sed si infimus, B & medius, & summus [*ciuitatis*] ordo [*concordia*] sit simul permixtus, [*omnisq́ ciuiū fortuna consentiat, hunc omnium ordinum consensum,*] maximas vires habere. Et Rempubl. si quiescat, [*otioq́ præter decorum indulgeat,*] ipsam suis ipsius opibus attritū iri, vt quælibet alia, [*quæ otio facilè corrumpuntur, ac pereunt,*] & futurum, vt [*rerum*] omnium disciplina in ipsa consenescat: sed si bella gerat, [*maiorem rei militaris*] peritiam sibi semper adiuncturam, & vsum adepturā, quo non verbis: at factis potius [*hostem*] propulC sare possit. In summa vobiscum ita sentio, ciuitatem negotiosam, si negotium cum otio commutet, meo iudicio confestim euerti: & illos homines tutissimè degere vitam, qui præsentibus, [*ac patriis*] institutis, legibusq;, quamuis sint deteriores, in ciuitatibus minimè discordes viuunt. Atq; Alcibiades quidem hæc dixit. Athenienses verò, cùm audissent & illū, & Egestæos, & Leontinos exules, qui [*in medium*] prodierant, & orabant, & [*fœderis*] iusiurandum in memoriam [*Atheniensibus*] reuocāD tes, precibus supplicibus [*ab ipsis*] petebant, vt opem sibi ferrent, longè maiore, quàm antè, studio ad hanc expeditionem suscipiendam ferebantur. Nicias verò, cùm animaduertisset fore, vt non amplius iisdem rationibus [*allatis, quas prius attulerat, ipsos à proposito, susceptoq́ consilio*] reuocaret: sed apparatus magnitudine, si magnum [*apparatum ipsis*] imperaret, fortasse [*ipsos*] de sententia deduceret, [*rursus in mediam concionem*] progressus, hūc in modum apud ipsos est loquutus.

NICIÆ CONCIO.

Quoniam vos ad hanc militiam obeundam, Athenienses, prorsus animatos video, vtinam hæc eum exitum habeant, quem cupimus. In præsentia tamen meam sententiam [*vobis*] exponam. Etenim aduersus ciuitates, quantum ego audiendo didici, ma-

[1] Καὶ διάστασις] ἤτοι ἀντίστασις. [2] Μάλιστ' ἂν ἰσχύειν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ νομίσατε. [3] Τρίψεσθαί τε αὐτὴν] δαπανήσεσθαι ὑφ' ἑαυτῆς καὶ φθαρήσεσθαι, ὥσπερ φθείρεσθαι πέφυκε καὶ τῶν σωμάτων τὰ πολλὰ ὑπὸ τῆς ἀργίας. [4] Ὥσπερ καὶ ἄλλο τι] ἀργὸν κείμενον δηλονότι. [5] Καὶ πάντων τὴν ἐπιστήμην] ἤτοι πάντων τῶν πολιτῶν τὴν ἐπιστήμην ἐκλυθήσεσθαι. ἢ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων. [6] Καὶ τὸ ἀμύνεσθαι] καὶ τὸ δύνασθαι ἀμύνασθαι τοὺς πολεμίους, οὐ λόγων κομπεύσει, ἀλλ' ἔργων ὄξει, καὶ μελέτῃ. [7] Ἥκιστα διαφόρως πολιτεύωσι] ἥκιστα μεταθῶσι τὴν πολιτείαν, φησιν. [8] Ἀκούσαντες ἐκείνου] τοῦ Ἀλκιβιάδου. [9] Οὐκ ἀπὸ μὲν τῶν αὐτῶν λόγων] ἀντὶ τοῦ, τοῖς αὐτοῖς χρώμενον λόγοις. [10] Ἐπὶ γὰρ πόλεις] καθ' ὑπερβατόν. ἐπὶ γὰρ πόλεις, ὡς ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι, μέλλομεν ἰέναι μεγάλας, τε, τὸ πλῆθος ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ πολλὰς τὰς ἑλληνίδας. [11] Ὡς ἐγὼ ἀκοῇ αἰσθάνομαι] ἀκριβῆ κατάληψιν ἔχω ἀπὸ φήμης.

gnas ituri ſumus, quę aliarum imperio non parent, ita vt aliæ aliis ſubiectæ ſint, neque mutationē deſiderant, qua aliqua ipſarum ex dura ſeruitute in meliorem rerū ſtatum tranſeat, & quas veriſimile eſt ſuam libertatem cum noſtro ſeruitio nō eſſe commutaturas, & quæ, vt in vna inſula, ſunt numero multæ, [*ergò*] Græcæ [*ciuitates.*] Nam præter Naxum, & Catanam (quas propter Leotinorum cognationem ad noſtras partes ſpero tranſituras) ſunt aliæ ſeptem, quę rebus omnibus ſunt inſtructæ prorſus eodem modo, quo noſter exercitus, pręcipuè verò illæ, Selinus, & Syracuſæ, aduerſus quas potiſſimùm tendimus. Nam in [*illis*] ſunt & multi grauis armaturæ milites, & ſagittarij, & iaculatores, & multæ triremes, & hominum multitudo, quæ illas implebit. Habent etiam pecuniam, partim priuatam, partim [*publicam,*] quam [*cùm alij, tum*] etiam Selinuntij in templis ſeruant, quinetiā Syracuſanis tributum à nonnullis barbaris penditur. Et (quo nobis præcipuè præſtant) magnam equorum copiam habent, & frumento domi nato, nec [*aliundè*] importato vtuntur. Aduerſus igitur talem potentiam nō ſolùm naualibus, & infirmis copiis eſt opus; ſed etiam multum equitatum nobiſcum nauigare [*oportet*] ſi modo aliquid cogitatis, [*inceptusq́ noſtris*] dignum agere volumus, nec à magno [*hoſtiū*] equitatu terra [*Sicula*] prohiberi: præſertim ſi ciuitates noſtri metu conſpirent, nec vlli alij, quam Egeſtæi, amici nobis facti, equitatum, quo [*hoſtibus*] reſiſtamus, viciſſim ſuppeditent. Turpe enim eſt nos vi repulſos diſcedere, aut poſtea nouas copias accerſere, quòd primo conſilium prudens nō inierimus. Sed [*oportet nos*] ex hoc ipſo loco cum firmiſſimo apparatu bellum [*illis*] inferre, & illud ſcire, nos ab [*agri*] noſtri finibus procul eſſe nauigaturos, neque copias [*hinc*] educturos eodem modo, [*quo conſueuiſtis*] inter ciuitates quæ ſunt in his regionibus, & quæ veſtro imperio parent, quum iure ſocietatis alicui bellum infertis,

μέλλομεν ἰέναι [1] μεγάλας, [2] καὶ οὐθ' ὑπηκόους ἀλλήλων, [3] οὔτε δεομένας μεταβολῆς, ᾗ ἂν ἐκ βιαίου τις δουλείας ἄσμενος ἐς ῥάω μετάστασιν χωροίη· οὐδ' ἂν τὴν ἀρχὴν τὴν ἡμετέραν εἰκότως ἀντ' ἐλευθερίας προσδεξομένας, τό, τε πλῆθος, ὡς ἐν μιᾷ νήσῳ, πολλὰς τὰς ἑλληνίδας. πλὴν γὰρ νάξου καὶ κατάνης (ἃς ἐλπίζω ἡμῖν κατὰ τὸ λεοντίνων ξυγγενὲς προσέσεσθαι) ἄλλαι εἰσὶν ἑπτὰ, καὶ παρεσκευασμέναι [4] τοῖς πᾶσιν ὁμοιοτρόπως μάλιστα τῇ ἡμετέρᾳ δυνάμει, καὶ οὐχ ἥκιστα [5] ἐπὶ ἃς μᾶλλον πλέομεν, σελινοῦς καὶ συρακοῦσαι. πολλοὶ μὲν γὰρ ὁπλῖται ἔνεισι, καὶ τοξόται, καὶ ἀκοντισταὶ, πολλαὶ δὲ τριήρεις, καὶ ὄχλος ὁ πληρώσων αὐτάς. χρήματά τ' ἔχουσι, τὰ μὲν, ἴδια, [6] τὰ δὲ, καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐστὶ σελινουντίοις. συρακουσίοις δὲ [7] καὶ ἀπὸ βαρβάρων τινῶν ἀπαρχὴ εἰσφέρεται. [8] ᾧ δὲ μάλιστα ἡμῶν προέχουσιν, ἵππους τε πολλοὺς κέκτηνται, [9] καὶ σίτῳ οἰκείῳ καὶ οὐκ [10] ἐπακτῷ χρῶνται. [11] πρὸς οὖν τοιαύτην δύναμιν οὐ ναυτικῆς [12] καὶ φαύλου στρατιᾶς μόνον δεῖ, ἀλλὰ [13] καὶ πεζὸν πολὺν ξυμπλεῖν, εἴπερ βουλόμεθα [14] ἄξιόν τι τῆς διανοίας δρᾶν, καὶ μὴ [15] ὑπὸ ἱππέων πολλῶν [16] εἴργεσθαι τῆς γῆς. ἄλλως τε [17] καὶ εἰ ξυστῶσιν αἱ πόλεις [18] φοβηθεῖσαι, [19] καὶ μὴ ἀντιπαράσχωσιν ἡμῖν φίλοι τινὲς γενόμενοι ἄλλοι ἢ ἐγεσταῖοι ᾧ ἀμυνούμεθα ἱππικόν. [20] αἰσχρὸν δὲ βιασθέντας ἀπελθεῖν, ἢ ὕστερον ἐπιμεταπέμπεσθαι, τὸ πρῶτον ἀσκέπτως βουλευσαμένους. [21] αὐτόθεν δὲ παρασκευῇ [22] ἀξιόχρεῳ ἐπιέναι, γνόντας ὅτι πολύ τε [23] ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν, καὶ οὐκ * ἐν τῷ ὁμοίῳ στρατευσόμενοι. καὶ οὐκ ἐν τοῖς τῇδε ὑπηκόοις ξύμμαχοι ἤλθετε ἐπί τινα,

ται ἡ ἀπαρχῆς

* π. ἐν τῷ ὁμοίῳ, ὅτε στρατευσόμενοι ἐν τοῖς τῇδε ὑπ. ξ. ἤλ. ἐ. τ. F. P.

[1] Μεγάλας] ἤγουν, ἰσχυράς. [2] Καὶ οὐθ' ὑπηκόους ἀλλήλων] ἤγουν, δεδουλωμένας ἀλλήλαις. [3] Οὔτε δεομένας μεταβολῆς] αἱ ἐν σικελίᾳ πόλεις οὐ δέονται μεταβολῆς, ὥσπερ αἱ πρὸς βίαν δουλεύουσαι. [4] Τοῖς πᾶσιν ὁμοιοτρόπως] πράγμασι δηλονότι. [5] Ἐπὶ ἃς μᾶλλον πλέομεν] συρακοῦσαι, σελινοῦς, γέλα, ἀκράγας, μεσσήνη, ἱμέρα, καμαρίνα· ταύτας φησὶ τὰς πόλεις ἀντιμάχους εἶναι τοῖς ἀθηναίοις. [6] Τὰ δὲ, καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς] ἤγουν τὰ κοινά. ἔθος γὰρ τοῖς παλαιοῖς τὰ κοινὰ χρήματα ἐν τοῖς ἱεροῖς ταμιεύειν. [7] Καὶ ἀπὸ βαρβάρων τινῶν ἀπαρχὴ] ἤγουν, ἔχουσι φόρου καὶ ἄρχοντες βαρβάρων τινῶν. [8] Ὡς δὲ μάλιστα] ἤγουν ἐν ᾧ. [9] Καὶ σίτῳ οἰκείῳ] ἤγουν, ἐκ τῆς οἰκείας γῆς. [10] Ἐπακτῷ] ξένῳ. [11] Πρὸς οὖν τοιαύτην δύναμιν] τῶν σικελῶν. [12] Καὶ φαύλου] σμικρᾶς. φαῦλον, τὸ ἁπλοῦν, καὶ μονοειδές. [13] Καὶ πεζὸν πολὺν] χρήσιμον εἰς τὴν ἤπειρον στρατὸν δηλονότι. [14] Ἄξιόν τι τῆς διανοίας] τοῦ ἡμετέρου σκοποῦ. [15] Ὑπὸ ἱππέων πολλῶν] τῶν σικελικῶν δηλονότι. [16] Εἴργεσθαι τῆς γῆς] τῆς σικελικῆς. [17] Καὶ εἰ ξυστῶσιν αἱ πόλεις] συνέλθωσιν αἱ πόλεις εἰς κοινὴν βοήθειαν. [18] Φοβηθεῖσαι] ἡμᾶς δηλονότι. [19] Καὶ μὴ ἀντιπαράσχωσιν] ἐὰν μὴ παράσχωσί τινες ἡμῖν ἱππικὸν φίλοι γενόμενοι, ἔξωθεν ἐγεσταίων. [20] Αἰσχρὸν δὲ βιασθέντας ἀπελθεῖν] ἐκκρουσθέντας δηλονότι ἡμᾶς τῆς σικελίας ἀπελθεῖν. [21] Αὐτόθεν δὲ] ἤγουν, ἐκ τοῦ ἡμετέρου τόπου. [22] Ἀξιόχρεῳ] ἀσφαλεῖ. [23] Ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν] ἤγουν, ἡμῶν αὐτῶν.

» ὅθεν ῥᾴδιαι [1] αἱ κομιδαὶ ἐκ τῆς φιλίας ὧν A
» προσέδει, ἀλλ᾽ ἐς ἀλλοτρίαν πᾶσαν [2] ἀπαρ-
» τήσαντες, ἐξ ἧς μηνῶν οὐδὲ τεσσάρων τῶν
» χειμερινῶν ἄγγελον ῥᾴδιον ἐλθεῖν. ὁπλίτας τε
» οὖν πολλούς μοι δοκεῖ χρῆναι ἡμᾶς ἄγειν καὶ
» ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων, τῶν τε ὑπη-
» κόων, καὶ ἤν τινα ἐκ Πελοποννήσου δυνώμε-
» θα ἢ πεῖσαι, ἢ μισθῷ προσαγαγέσθαι· καὶ
» τοξότας πολλοὺς καὶ σφενδονήτας, ὅπως πρὸς
» τὸ ἐκείνων ἱππικὸν [3] ἀντέχωσι· ναυσί τε καὶ
» πολὺ περιεῖναι, ἵνα καὶ τὰ ἐπιτήδεια ῥᾷον B
» ἐσκομιζώμεθα. τὸν δὲ καὶ αὐτόθεν σῖτον ἐν ὁλ-
» κάσι πυροὺς καὶ πεφρυγμένας κριθὰς ἄγειν,
» καὶ σιτοποιοὺς ἐκ τῶν μυλώνων πρὸς μέ-
» ρος ἠναγκασμένους ἐμμίσθους, ἵνα ἤν που ὑ-
» πὸ ἀπλοίας [4] ἀπολαμβανώμεθα, ἔχῃ ἡ στρα-
» τιὰ [5] τὰ ἐπιτήδεια. [6] * [7] πολλὴ γὰρ οὖσα, οὐ πά-
» σης ἔσται πόλεως ὑποδέξασθαι. τά τε ἄλλα
» ὅσον δυνατὸν ἑτοιμάσασθαι, [8] καὶ μὴ ἐπὶ ἑ-
» τέροις γίγνεσθαι· μάλιστα δὲ χρήματα [9] αὐ-
» τόθεν ὡς πλεῖστα ἔχειν. τὰ δὲ παρ᾽ Ἐγεσταίων, ἃ C
» λέγεται ἐκεῖ ἑτοῖμα, [10] νομίσατε καὶ λόγῳ
» ἂν μάλιστα ἑτοῖμα εἶναι. ἢν γὰρ αὐτοὶ ἔλθωμεν
» [11] ἐνθένδε μὴ * [12] ἀντίπαλον μόνον παρασκευα-
» σάμενοι, [13] πλὴν γε πρὸς τὸ μάχιμον αὐ-
» τῶν τὸ ὁπλιτικὸν, ἀλλὰ καὶ ὑπερβάλλοντες
» τοῖς πᾶσι, μόλις οὕτως οἷοί τε ἐσόμεθα [14] τῶν μὲν
» κρατεῖν, τὰ δὲ καὶ διασῶσαι. πόλιν τε νομίσαι
» χρὴ ἐν ἀλλοφύλοις καὶ πολεμίοις οἰκιοῦντας
» ἰέναι, [15] οὓς πρέπει τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ᾗ ἂν κα-
» τάσχωσιν, εὐθὺς κρατεῖν τῆς γῆς· ἢ εἰδέναι ὅτι ἢν D
» σφάλλωνται, πάντα πολέμια ἕξουσιν. ὅπερ ἐ-
» γὼ φοβούμενος, καὶ εἰδὼς πολλὰ μὲν ἡμᾶς δέον
» εὖ βουλεύσασθαι, ἔτι δὲ πλείω εὐτυχῆσαι

* πρ. ἀπαρτήσοντες καὶ γὰρ αἰῶ εἶπε, στρατευσόμενοι. Æ. P.

A vnde res necessarias ex [*agro*] amico facilè potestis comportare: sed in [*agrum*] totum alienum, [*ac inimicum nobis, grauißimo cum periculo, nos*] procul à domo profecturos, vnde ne quatuor quidē hybernorum mēsium spacio nuntius [*huc*] facilè venire possit. Ego igitur censeo [*ad hanc expeditionem*] nobiscum ducendos esse multos grauis armaturæ milites, cùm ex nostris ciuibus, tum ex [*nostris*] sociis, tum etiam ex iis, qui nostro imperio parent, & si quem aliū aut verbis aut mercede adductū nobis adiungere possumus. Præterea multos sagittarios, & funditores, vt illorum equitatui resistant. Item [*hostes*] nauium numero longè superādos [*censeo,*] vt res ad victum necessarias [*illuc*] faciliùs importemus. frumentum etiam, triticum inquam, & hordeum tostum, hinc nauibus onerariis [*eò*] conuehendum, & pistores ex pistrinis mercede conductos, qui vicissim [*operam pistrino dare*] cogantur, [*adducendos censeo,*] vt, si quo in loco tempestatibus intercepti teneamur, exercitus res ad victum necessarias habeat. Cùm enim hic exercitus futurus sit ingens, [*eum*] non quælibet ciuitas excipere poterit. Cæterasque res pro viribus præparandas, neque nostræ salutis præsidium in aliorum auxilio collocandum [*censeo,*] in primis verò pecuniā quàm plurimam hinc afferendam. nam quæ ab Egestæis prædicatur illic in promptu esse, eam verbo tenus in promptu fore putetis. Nam si nos hinc discedamus cum exercitu, quem non solùm [*hostili*] parem præparauerimus (nisi bellicoso grauis armaturæ robori, quod habent) sed etiam cum Deo, qui rebus omnibus longè sit instructior, [*quàm hostilis exercitus,*] tamen & sic vix illas quidem [*hostium res*] in nostram potestatem redigere, has verò [*sociorum ac amicorum res*] conseruare poterimus. Existimandum autem est [*nostros milites in Sicilam*] proficisci, vt vrbem [*aliquam*] inter alienigenas, ac hostes [*in suam potestatem redigant, &*] sibi vendicent, quos primo die, quo [*ad insulam*] appulerint, confestim agro potiri oportet: aut persuasum habere, nisi voti compotes fiant, fore vt omnia habeant hostilia. Quod ego formidans & compertum habens oportere nos [*de rebus istis*] sæpius, & rectè consultare, ac multo magis rem feliciter gerere

---

[1] Αἱ κομιδαὶ] αἱ πρόσοδοι. οὐχ ὁμοίως ἐμέλλετε στρατεύεσθαι ἐπὶ Σικελίαν, ἢ περ ἐνταῦθα ὑπηκόοις συμμαχοῦντες στρατεύεσθε ἐπί τινας, οὐ πολὺ ἀπέχοντας ὥστε ῥᾳδίαν εἶναι τὴν τῶν ἀναγκαίων παρακομιδὴν ἐκ τῆς οἰκείας γῆς. [2] Ἀπαρτήσαντες] ἀντὶ τοῦ, ἀπαρτισθέντες, ἀπελαθέντες, καὶ πολὺ τῆς οἰκείας χωρισθέντες. [3] Ἀντέχωσιν] ἀντιμάχωνται. [4] Ἀπολαμβανώμεθα] κρατηθῶμεν. [5] Τὰ ἐπιτήδεια] ἤγουν ἐφόδια. ἤγουν, βρώσιμα καὶ πόσιμα. [6] Πολλὴ γὰρ οὖσα] ἀντίπτωσις, ἀντὶ τοῦ, πολλῆς γὰρ οὔσης. * [7] Πολλὴ γὰρ οὖσα] ἀντὶ τοῦ πολλῆς ἐσομένης. οὐ γάρ πω ἦν συνειλεγμένη, ἀλλὰ καὶ τότε περὶ τῆς παρασκευῆς, καὶ τοῦ πλήθους αὐτῆς ἐσομένης οἱ λόγοι, καὶ ἡ συμβουλὴ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐποιεῖτο. Æ. P. [8] Καὶ μὴ ἐπὶ ἑτέροις γίγνεσθαι] ἀντὶ τοῦ, μὴ ἐν ἄλλοις ἔχειν τὰς ἐλπίδας. [9] Αὐτόθεν] ἤγουν, ἐκ τοῦ ἡμετέρου τόπου. [10] Νομίσατε καὶ λόγῳ ἂν] λόγῳ (φησὶν) ἑτοῖμα εἶναι, τῇ δ᾽ ἀληθείᾳ οὔ. [11] Ἐνθένδε] ἤγουν, ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. * [12] Ἀντίπαλον] στράτευμα δηλονότι. Æ. P. [13] Πλήν γε πρὸς τὸ μάχιμον] πρὸς μὲν τὸ μάχιμον αὐτῶν καὶ τὸ ὁπλιτικὸν οὐδ᾽ ὅλως δυνάμεθα ἀντιτάξασθαι· πρὸς δὲ τὰ ἄλλα μὴ μόνον ἐξ ἴσου ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ μειζόνως παρασκευαζόμεθα. ἄλλως γὰρ οὐ δυνησόμεθα τὰ μὲν οἰκεῖα διασῶσαι, τῶν δὲ ἐκεῖ πραγμάτων κρατῆσαι. [14] Τῶν μὲν κρατεῖν] ἤγουν τῶν πολεμίων. [15] Οὓς πρέπει τῇ πρώτῃ] οὓς, ἤγουν τοὺς καθ᾽ ἡμᾶς πλέοντας.

(quod

(quod arduum est, quia sumus homines) ad hanc expeditionẽ proficisci volo, quàm minimũ memet fortunæ committens: sed [*firmißimo*] apparatu munitus, vt rationi consentaneũ videtur, [*hinc*] discedere [*volo.*] Hæc enim & vniuersæ Reipub. tutissima, & nobis ad militiam profecturis salutaria fore duco. Quod si quis aliter sentit, huic ego magistratu, [*imperioq́;*] cedo. Atque Nicias quidem hæc dixit, sperans [*se*] vel rerum multitudine, [*& apparatus magnitudine Athenienses*] de sententia deducturum, vel si ad hanc expeditionem [*ipse*] proficisci cogeretur, sic saltẽ [*se*] tutò profecturum. Illi verò hanc huius expeditionis cupiditatem ex animis non expulerũt, quãuis tanti apparatus difficultas ipsis proponeretur: sed multo magis [*ad eam suscipiendam*] incitati sunt. Et res ipsi cessit aliter ac sperabat. Nam & [*ipse*] bonum consilium [*Reipub. tunc*] dedisse, & res hoc modo tutissima fore videbatur. Et nauigandi desiderium omnes pariter inuasit. Ac seniores quidem, quòd vel in suam potestatem se redacturos sperarent ea, ad quæ pergerent, vel [*saltem*] exercitum, qui tantus esset, nullam cladem accepturum. Illos verò, qui erant ætate [*integra, ac militari,*] quòd peregrinam regionem visere, & spectare cuperent, & bonam spem animo conciperent, fore vt [*domum*] incolumes, saluique reuerterentur. Ingens verò militum turba [*ad illam expeditionem proficisci cupiebat, sperans se*] & in præsentia pecuniam [*à ducibus*] accepturam, & imperium amplificaturam, vnde perpetuum stipendium [*sibi*] suppeditaturum [*credebat.*] Quamobrem propter nimiam pluris habendi cupiditatem, si cui fortè [*res ista*] minus placebat, veritus ne [*cæteris*] refragando, Reipubl. maleuolus, [*eiusque commodis aduersarius*] esse videretur, silentium agebat. Tandem verò quidam ex Atheniensibus [*in medium*] progressus, & Niciam adhortatus, dixit non oportere amplius [*eum*] tergiuersari, atque cunctari: sed in omnium conspectu iam declarare, quemnam apparatum ab Atheniẽsibus sibi decerni vellet. Ille verò inuitus dixit se cum collegis per otiũ [*hac de re*] accuratius consultaturum. Quantum tamen iudicare poterat,

(*[1] χαλεπὸν δὲ, ἀνθρώποις ὄντας) [2] ὅτι ἐλάχιστα τῇ τύχῃ παραδοὺς ἐμαυτὸν βούλομαι ἐκπλεῖν, παρασκευῇ δὲ ἀπὸ τῶν εἰκότων ἀσφαλὴς ἐκπλεῦσαι. ταῦτα γὰρ τῇ τε ξυμπάσῃ πόλει βεβαιότατα ἡγοῦμαι, καὶ ἡμῖν τοῖς στρατευσομένοις σωτήρια. εἰ δέ τῳ ἄλλως δοκεῖ, παρίημι αὐτῷ τὴν ἀρχήν.

Ὁ μὲν Νικίας τοσαῦτα εἶπε, νομίζων τοὺς Ἀθηναίους τῷ πλήθει τῶν πραγμάτων ἢ ἀποτρέψειν, [3] ἢ εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι, μάλιστα οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι. οἱ δὲ, [4] τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ [5] οὐκ ἐξῃρέθησαν [6] ὑπὸ τοῦ ὀχλώδους τῆς παρασκευῆς, πολὺ δὲ μᾶλλον ὥρμηντο. καὶ τοὐναντίον [7] περιέστη αὐτῷ· εὖ τε γὰρ παραινέσαι ἔδοξε, καὶ ἀσφάλεια νῦν δὴ καὶ πολλὴ ἔσεσθαι. καὶ ἔρως ἐνέπεσε τοῖς πᾶσιν ὁμοίως ἐκπλεῦσαι. τοῖς μὲν γὰρ πρεσβυτέροις, ὡς ἢ καταστρεψομένοις ἐφ᾽ ἃ ἔπλεον, ἢ οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν μεγάλην δύναμιν· [8] τοῖς δ᾽ ἐν τῇ ἡλικίᾳ, τῆς τε ἀπούσης [9] πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας, καὶ εὐέλπιδες ὄντες σωθήσεσθαι· ὁ δὲ πολὺς ὅμιλος, [10] καὶ στρατιώτης, ἔν τε τῷ παρόντι [11] ἀργύριον οἴσειν, καὶ προσκτήσασθαι δύναμιν, ὅθεν ἀΐδιον μισθοφορὰν ὑπάρξειν. ὥστε διὰ τὴν ἄγαν τῶν πλειόνων ἐπιθυμίαν, εἴ τῳ ἄρα καὶ μὴ ἤρεσκε, δεδιὼς μὴ ἀντιχειροτονῶν, κακόνους δόξειεν εἶναι τῇ πόλει, ἡσυχίαν ἦγε. καὶ τέλος παρελθών τις τῶν Ἀθηναίων [12] καὶ παρακαλέσας τὸν Νικίαν, οὐκ ἔφη χρῆναι προφασίζεσθαι, οὐδὲ διαμέλλειν, ἀλλ᾽ ἐναντίον ἁπάντων ἤδη λέγειν ἥντινα αὐτῷ παρασκευὴν Ἀθηναῖοι ψηφίσωνται. [13] ὁ δὲ, ἄκων μὲν εἶπεν ὅτι καὶ μετὰ τῶν ξυναρχόντων καθ᾽ ἡσυχίαν μᾶλλον βουλεύσοιτο· ὅσα μέντοι ἤδη δοκεῖν αὐτῷ,

---

* [1] Χαλεπὸν δὲ] δηλονότι εὐτυχῆσαι· διὰ τί; ἀνθρώπους ὄντας. τὸ ἑξῆς δὲ, τοῦτο. χαλεπὸν ἡμᾶς ἀνθρώπους ὄντας εὐτυχῆσαι ΑΕ. Ρ. [2] Ὅτι ἐλάχιστα τῇ τύχῃ παραδοὺς] τύχην τὴν ἐλπίδα λέγει. βούλομαι γὰρ (φησὶν) οὐκ ἐλπίσιν ἀλλὰ παρασκευῇ θαρρεῖν. [3] Ἢ εἰ ἀναγκάζοιτο στρατεύεσθαι] ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων δηλονότι ὁ Νικίας. [4] Τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ] ἤγουν τὴν ἐπιθυμίαν. [5] Οὐκ ἐξῃρέθησαν] ἐξέβαλον. [6] Ὑπὸ τοῦ ὀχλώδους τῆς παρασκευῆς] ὀχλῶδες μὲν, ἤτοι τὸ περισκελὲς καὶ ὀχληρὸν, ἢ τὸ πολύ. λέγει δὲ ὅτι τῆς τοῦ πλεῖν ἐπιθυμίας οὐκ ἔπαυσεν αὐτοὺς τὸ ὀχληρὸν τῆς παρασκευῆς. [7] Περιέστη αὐτῷ] τῷ Νικίᾳ. [8] Τοῖς δ᾽ ἐν τῇ ἡλικίᾳ] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἔρως ἐνέσκηψεν ἐκπλεῦσαι. [9] Πόθῳ ὄψεως καὶ θεωρίας] τὸ θεωρίας ἀντὶ τοῦ ἱστορίας κεῖται, ἵνα ᾖ, ποθοῦντες τὴν ἀλλοδαπὴν καὶ ἰδεῖν καὶ ἱστορῆσαι. [10] Καὶ στρατιώτης] ἤγουν, τὸ στρατιωτικὸν πλῆθος. [11] Ἀργύριον οἴσειν] ἀντὶ τοῦ, ἀποίσεσθαι καὶ λήψεσθαι. [12] Καὶ παρακαλέσας] ἀντὶ τοῦ, ἐπικαλεσάμενος αὐτῷ. [13] Ὁ δὲ, ἄκων μὲν εἶπε] περιττὸς ὁ μὲν σύνδεσμος. κεῖται δὲ ὁ μὲν ἀντὶ τοῦ δέ.

τριήρεσι μὲν οὐκ ἔλασσον ἢ ἑκατὸν πλευστέα εἶναι. αὐτῶν δὲ Ἀθηναίων ἔσεσθαι ὁπλιταγωγοὺς ὅσαι ἂν δοκῶσι, καὶ ἄλλας ἐκ τῶν ξυμμάχων μεταπεμπτέας εἶναι. ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, πεντακισχιλίων μὲν οὐκ ἐλάσσοσιν, ἢν δέ τι δύνωνται, καὶ πλείοσι. τὴν δὲ ἄλλην παρασκευὴν ὡς κατὰ λόγον, καὶ τοξοτῶν τῶν *[1] αὐτόθεν, καὶ ἐκ κρήτης, καὶ σφενδονητῶν, καὶ ἤν τι ἄλλο πρέπον δοκῇ εἶναι, ἑτοιμασάμενοι ἄξειν. ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀθηναῖοι, ἐψηφίσαντο εὐθὺς αὐτοκράτορας εἶναι, καὶ περὶ στρατιᾶς πλήθους καὶ περὶ τοῦ παντὸς πλοῦ τοὺς στρατηγούς, πράσσειν ᾗ ἂν αὐτοῖς δοκῇ ἄριστα εἶναι ἀθηναίοις. καὶ μετὰ ταῦτα ἡ παρασκευὴ ἐγίγνετο· καὶ ἔς τε τοὺς ξυμμάχους ἔπεμπον, καὶ αὐτόθεν καταλόγους ἐποιοῦντο. [2] ἄρτι δ' ἀνειλήφει ἡ πόλις ἑαυτὴν [3] ἀπὸ τῆς νόσου καὶ τοῦ ξυνεχοῦς πολέμου, ἔς τε ἡλικίας πλῆθος ἐπιγεγενημένης, καὶ ἐς χρημάτων ἄθροισιν, [4] διὰ τὴν ἐκεχειρίαν. ὥστε ῥᾷον πάντα ἐπορίζετο. καὶ οἱ μὲν ἐν παρασκευῇ ἦσαν.

[5] Ἐν δὲ τούτῳ [6] ὅσοι Ἑρμαῖ ἦσαν λίθινοι ἐν τῇ πόλει τῇ ἀθηναίων (εἰσὶ δέ, [7] κατὰ τὸ ἐπιχώριον, ἡ τετράγωνος ἐργασία, πολλοὶ καὶ ἐν ἰδίοις προθύροις καὶ ἐν ἱεροῖς) μιᾷ νυκτὶ οἱ πλεῖστοι [8] περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα. καὶ τοὺς δράσαντας ᾔδει οὐδείς, [9] ἀλλὰ *[10] μεγάλοις μηνύτροις δημοσίᾳ [11] οὗτοί τε ἐζητοῦντο, [12] καὶ προσέτι ἐψηφίσαντο, καὶ εἴ τις ἄλλο τι οἶδεν [13] ἀσέβημα γεγενημένον, μηνύειν ἀδεῶς τὸν βουλόμενον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων καὶ δούλων. καὶ τὸ πρᾶγμα [14] μειζόνως ἐλάμβανον. τοῦ τε γὰρ ἔκπλου οἰωνὸς ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ἅμα νεωτέρων πρα-

non paucioribus, quàm centum triremibus in præsentia nauigandũ [*censebat.*] Nauium autem Atticarum milites vehẽtium numerum [*tantum*] fore, quantus [*ipsis Atheniensibus*] videretur, aliasque [*præterea*] ex sociis accersendas [*dicebat, quæ reliquas copias veherent.*] Vniuersorum autem grauis armaturæ militum tam Atheniensium, quàm sociorum numerum non minorem quidem, quàm quinque millium, sed ampliorem etiam, si possent, [*mittendum censebat.*] Reliquum verò apparatum, pro exercitus magnitudine, & sagittariorum illinc, & ex Creta [*assumptorum*] funditorũ, & si quid aliud opportunum esse videretur, [*se suosq́ collegas communiter*] præparaturos, & [*secum*] ducturos, [*dicebat.*] Cùm autem Athenienses [*hæc*] audissent, confestim ipsis imperatoribus summam imperij potestatem facto decreto dederunt, vt arbitratu suo & de copiarum numero, & de vniuersę nauigationis ratione transigerent, [*atq; statuerent,*] prout ipsis ex vsu Reipub. Atheniensis maximè fore videretur. Post hæc autẽ hic apparatus parari cœpit. Et cùm ad socios mittebant [*nuntios, qui copias & auxilium illorum accerserent,*] tum etiam ex suo ipsorum agro milites cõscribebãt. Iam etiam ciuitas & à morbo, & ab assiduo bello se recreauerat, ita vt & ciuium ætate militari preditorũ, post [*morbum*] natorum, numero floreret, & pecunia [*ex vectigalibus*] coacta abundaret, propter inducias. Quamobrem omnia facilius suppeditabantur. Atq; hi quidem in [*hoc*] apparatu [*parando occupati*] erant. Interea verò quotquot lapidea Mercurij simulachra Athenis erant (ritu autẽ patrio multa cùm in priuatarum ædium vestibulis, tum in templis erant, opus ex lapide quadrato) vna, eademque nocte pleraque vultu circuncisa fuerunt. Cuius facinoris autores nullus sciebat: sed isti magnis præmiis pro indicio publicè propositis quærebantur: præterea [*Athenienses*] decreuerunt, [*ac edixerunt*] vt, si quis aliquod aliud piaculum admissum sciret, quilibet, siue ciuis, siue peregrinus, siue seruus, [*hoc*] sine timore indicaret: hoc autem facinus atrocius esse iudicabant. Huius enim expeditionis [*malum*] omen esse videbatur, simul etiam [*hoc*] per coniurationem factum fuisse [*videbatur,*] rerum nouan-

---

*[1] Αὐτόθεν] ἐκ τῆς ἀττικῆς. Æ. P. [2] Ἄρτι δ' ἀνειλήφει] ἤγουν τότε ἤδη. [3] Ἀπὸ τῆς νόσου] ἤγουν τῆς λοιμώδους. [4] Διὰ τὴν ἐκεχειρίαν] ἤτοι τὴν ἄνεσιν τοῦ πολέμου. [5] Ἐν δὲ τούτῳ] τῷ καιρῷ δηλονότι. [6] Ὅσοι Ἑρμαῖ ἦσαν] περὶ τῶν Ἑρμῶν. ἐπεί φασι τὸν Ἑρμῆν λόγου καὶ ἀληθείας ἔφορον εἶναι, διὰ τοῦτο καὶ τὰς εἰκόνας αὐτοῦ τετραγώνους καὶ κυβοειδεῖς κατεσκεύαζον· αἰνιττόμενοι ὅτι τὸ τοιοῦτον σχῆμα ἐφ' ἃ μέρει πέσῃ, πανταχόσε βάσιμόν καὶ ὄρθιόν ἐστιν· οὕτω καὶ ὁ λόγος, καὶ ἡ ἀλήθεια ὁμοία ἐστὶ πανταχόθεν αὑτῇ· τὸ ψεῦδος δέ, πολύχουν καὶ πολυειδές. [7] Κατὰ τὸ ἐπιχώριον] δηλονότι ἔθος. [8] Περιεκόπησαν τὰ πρόσωπα] Ἰστέον ὅτι Παυσανίας ἐν τῇ διαπεπονημένῃ αὐτῷ τῶν ἀττικῶν ὀνομάτων συναγωγῇ, τοὺς τραχήλους καὶ τὰ αἰδοῖα τοὺς Ἑρμᾶς περικοπῆναι φησί, καὶ τοὺς τοῦτο δράσαντας, Ἑρμοκοπίδας καλεῖσθαι. [9] Ἀλλὰ μεγάλοις μηνύτροις] μεγάλοις δώροις ἐπὶ μηνύσει. *[10] Μεγάλοις μηνύτροις] περὶ τῶν τοὺς Ἑρμᾶς περικοψάντων, καὶ περὶ τῶν τούτους μηνυσάντων, καὶ περὶ τῶν μηνύτρων, καὶ τῶν χρημάτων, τούτων ἕνεκα δοθέντων, καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου, καὶ Ἀνδοκίδης ἐν τῷ περὶ μυστηρίων πολλὰ σαφέστερον γράφουσιν. Æ. P. [11] Οὗτοί τε ἐζητοῦντο] οἱ ποιήσαντες. [12] Καὶ προσέτι] ἐπὶ τῷ ζητεῖν. [13] Ἀσέβημα] ἤγουν, ὕβριν εἰς τοὺς θεούς. [14] Μειζόνως ἐλάμβανον] ἀντὶ τοῦ, ὑπόθεσιν ἐξήταζον. ἐμεγάλυνον.

darum,

darum ſtatusq́; popularis euertendi cauſa. A quibuſdam igitur inquilinis, & famulis, de Mercurij quidem ſimulachris nihil indicatum eſt: ſed de quibuſdā aliis ſtatuis ab adoleſcentibus per luſum, ac temulentiam iampridem conciſis, ſimul etiam de ſacris arcanis, quæ per contemptionē domi fiebant [*indicia quædam ad Magiſtratus allata ſunt.*] In quorum numero Alcibiadem etiam ponentes accuſabant. Qui autem Alcibiadi maximè infenſi erāt, quòd ipſis impedimento eſſet, quo minus in adminiſtranda Republica principem locum conſtanter obtinerent, hæc [*indicia ac crimina*] excipientes, & exiſtimantes, ſi eum expuliſſent, [*ſe Reipub.*] principes futuros, [*rem*] exaggerabant, & vociferabātur, hæc ad popularis ſtatus euerſionem ſpectare, tum quòd illa myſtica, [*& arcana ſacra domi per Deorum contemptionem*] facta fuiſſent, tum etiam quòd Mercurij ſimulachra cōciſa fuiſſent. Et nihil horum [*impiorum facinorum*] ſine illo factum eſſe [*dicebant*] addentes argumenta, [*quibus probarent hoc facinus ab eo perpetratum,*] reliquam vitæ licētiam, qua in victu, cultuq́;, corporis præter patrium, & populare inſtitutum vtebatur. Ille verò & in præſentia aduerſus indicia ſe purgabat, & antequam diſcederet, [*ad cauſam dicendam, &*] ad iudicium ſubeundum paratus erat, ſi quid horum admiſiſſet. (Iam enim quæ ad illum apparatum ſpectabant, collata, [*& præparata*] erant) & ſi quid horum commiſiſſet, ad pœnas dandas [*erat paratus:*] ſin abſolutus fuiſſet, ad imperium gerendum, [*quod ipſi decretum fuerat.*] Et obteſtabatur ne de ſe abſente crimina reciperent: ſed iam, ſi deliquiſſet, morte mulctarent. Et ſapientius eſſe [*dicebat,*] ne ſe talis criminis reum, priuſquam cauſam cognouiſſent, tanti exercitus imperatorem mitterent. Sed [*eius*] inimici, veriti ne, ſi iam certaret, [*ac iudicium ſubiret,*] exercitum [*ſibi*] beneuolum haberet, néve plebs eius habens rationem, [*eiqué morem gerens*] animo remiſſiore eſſet, [*ac languidius de ipſius cauſa cognoſceret,*] quòd propter ipſum, & Argiui, & ex Mantineis nonnulli ad hanc expeditionem cum eo proficiſcerentur, [*hoc*] diſſuadebant, & [*ab iudicij in præſentia faciendi contentione, ſtudióque populum Athenienſem*] deterrebant, ſubmiſſis aliis oratoribus, qui dicebant tunc quidem ipſi nauigandum eſſe, neque profectionem retardandam: ſed reuerſum, ad diem dictam iudicium ſubiturum:

A γμάτων καὶ δήμου καταλύσεως γεγενῆσθαι. μηνύεται οὖν ἀπὸ μετοίκων τέ τινων [1] καὶ ἀκολούθων, περὶ μὲν τῶν Ἑρμῶν οὐδέν, ἄλλων δὲ ἀγαλμάτων περικοπαί τινες [2] πρότερον ὑπὸ νεωτέρων μετὰ παιδιᾶς καὶ οἴνου γεγενημέναι, καὶ τὰ μυστήρια ἅμα ὡς ποιεῖται ἐν οἰκίαις ἐφ' ὕβρει. ὧν καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπῃτιῶντο, [3] καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες οἱ μάλιστα τῷ Ἀλκιβιάδῃ ἀχθόμενοι, ἐμποδὼν ὄντι σφίσιν αὐτοῖς μὴ τοῦ δήμου βεβαίως προεστάναι, καὶ νομί- B σαντες, εἰ αὐτὸν ἐξελάσειαν, πρῶτοι ἂν εἶναι, [4] ἐμεγάλυνον, καὶ ἐβόων ὡς ἐπὶ δήμου καταλύσει τά τε μυστικὰ καὶ ἡ τῶν Ἑρμῶν περικοπὴ γένοιτο· καὶ οὐδὲν εἴη αὐτῶν ὅ, τι οὐ μετ' ἐκείνου ἐπράχθη· [5] ἐπιλέγοντες τεκμήρια, τὴν ἄλλην αὐτοῦ ἐς τὰ ἐπιτηδεύματα [6] οὐ δημοτικὴν παρανομίαν. ὁ δ' ἔν τε τῷ παρόντι πρὸς τὰ μηνύματα ἀπελογεῖτο, καὶ ἕτοιμος ἦν, πρὶν ἐκπλεῖν κρίνεσθαι εἴ τι τούτων εἰργασμένος ἦν· (ἤδη γὰρ [7] καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς [8] ἐ- C πεπόριστο) καὶ εἰ μὲν τούτων τι εἴργαστο, δίκην δοῦναι· [9] εἰ δ' ἀπολυθείη, ἄρχειν. [10] καὶ ἐπεμαρτύρετο μὴ ἀπόντος περὶ αὐτοῦ [11] διαβολὰς ἀποδέχεσθαι, ἀλλ' ἤδη ἀποκτείνειν, εἰ ἀδικεῖ· καὶ ὅτι σωφρονέστερον εἴη μὴ μετὰ τοιαύτης αἰτίας, πρὶν διαγνῶσι, πέμπειν αὐτὸν ἐπὶ τοσούτῳ στρατεύματι. [12] οἱ δ' ἐχθροί, δεδιότες, τό, τε στράτευμα μὴ εὔνουν ἔχῃ, ἢν ἤδη ἀγωνίζηται, ὅ, τε δῆμος μὴ μαλακίζηται θεραπεύων, ὅτι δι' ἐκεῖνον οἵ τ' Ἀργεῖοι ξυνε- D στράτευον καὶ τῶν Μαντινέων τινές, ἀπέτρεπον καὶ [13] ἀπέσπευδον, ἄλλους ῥήτορας ἐνιέντες, οἳ ἔλεγον νῦν μὲν πλεῖν αὐτόν, καὶ μὴ κατασχεῖν τὴν ἀναγωγήν, ἐλθόντα δέ, κρίνεσθαι ἐν ἡμέραις ῥηταῖς·

γρ. γυιῶ

γρ. ἀγωγὴν

[1] Καὶ ἀκολούθων] ἤγουν δούλων. [2] Πρότερον ὑπὸ] ἤτοι τῶν ποιουμένων, ἢ τῶν πεποιηκότων νέων. [3] Καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες] ἤγουν, λαμβάνοντες ἐν τῷ νῷ, καὶ προσδεχόμενοι αὐτά, ὥστε πιστεύειν. [4] Ἐμεγάλυνον, καὶ ἐβόων] ἤγουν, εἰς μέγεθος ἦρον τὸ ἔγκλημα. [5] Ἐπιλέγοντες τεκμήρια] ἤγουν, ἐπιβοῶντες ἐκείνῳ. [6] Οὐ δημοτικὴν] ἤγουν, τὴν ἔξω τοῦ ἔθους τῆς δημοκρατίας. [7] Καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς] τῆς πολεμικῆς ὁπλίσεως. [8] Ἐπεπόριστο] ἐτετέλεστο ἐκ τοῦ πορισμοῦ.

[9] Εἰ δ' ἀπολυθείη] τοῦ ἐγκλήματος δηλονότι. [10] Καὶ ἐπεμαρτύρετο] καὶ διεμαρτύρετο. [11] Διαβολὰς ἀποδέχεσθαι] ἤγουν, δέχεσθαι ὡς βεβαίας. [12] Οἱ δ' ἐχθροί, δεδιότες] φοβούμενοι τὸ στράτευμα ὡς οὐκ εὔνουν αὐτοῖς. γράφεται δὲ ἔν τισι, μὴ εὔνουν ἔχῃ. καὶ ἀκουστέον μὴ ἄρα εὔνουν ᾖ τὸ στράτευμα τῷ Ἀλκιβιάδῃ. [13] Ἀπέσπευδον] ἤγουν, ἀπέρριπτον μετὰ σπουδῆς.

βουλόμενοι[1] ἐκ μείζονος διαβολῆς, ἣν ἔμελλον ῥᾷον αὐτοῦ ἀπόντος ποιεῖν, μετάπεμπτον κομισθέντα αὐτὸν ἀγωνίσασθαι. καὶ ἔδοξε πλεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην. μετὰ δὲ ταῦτα, θέρους[2] μεσοῦντος ἤδη, ἡ ἀναγωγὴ ἐγίγνετο ἐς τὴν Σικελίαν. τῶν μὲν οὖν ξυμμάχων τοῖς πλείστοις, καὶ ταῖς σιταγωγοῖς ὁλκάσι,[3] καὶ τοῖς πλοίοις, καὶ ὅση ἄλλη παρασκευὴ ξυνείπετο, πρότερον εἴρητο ἐς Κέρκυραν ξυλλέγεσθαι,[4] ὡς ἐκεῖθεν ἀθρόοις ἐπὶ τὴν ἄκραν Ἰαπυγίαν τὸν Ἰόνιον[5] διαβαλοῦσιν. αὐτοὶ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ εἴ τινες τῶν ξυμμάχων * παρῆσαν ἐς τὸν Πειραιᾶ, καταβάντες ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἕῳ ἐπλήρουν τὰς ναῦς,[6] ὡς ἀναξόμενοι. ξυγκατέβη δὲ καὶ ὁ ἄλλος[7] ὅμιλος ἅπας, ὡς εἰπεῖν, ὁ ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀστῶν καὶ ξένων· οἱ μὲν ἐπιχώριοι, τοὺς σφετέρους αὐτῶν ἕκαστοι προπέμποντες, οἱ μὲν, ἑταίρους, οἱ δὲ, ξυγγενεῖς, οἱ δὲ, υἱεῖς· καὶ μετ' ἐλπίδος τε ἅμα ἰόντες καὶ ὀλοφυρμῶν,[8] τὰ μὲν, ὡς κτήσοιντο, τοὺς δ' εἴ ποτε ὄψοιντο ἐνθυμούμενοι ὅσον πλοῦν ἐκ τῆς σφετέρας ἀπεστέλλοντο. καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ, ὡς ἤδη ἔμελλον[9] μετὰ κινδύνων ἀλλήλους ἀπολιπεῖν, μᾶλλον αὐτοὺς ἐσῄει τὰ δεινὰ ἢ ὅτε ἐψηφίζοντο πλεῖν· ὅμως δὲ τῇ παρούσῃ ῥώμῃ διὰ τὸ πλῆθος ἑκάστων ὧν ἑώρων, τῇ ὄψει ἀνεθάρσουν. οἱ δὲ ξένοι, καὶ ὁ ἄλλος ὄχλος κατὰ θέαν ἧκεν,[10] ὡς ἐπὶ ἀξιόχρεων καὶ ἄπιστον διάνοιαν. παρασκευὴ γὰρ αὕτη πρώτη ἐκπλεύσασα μιᾶς πόλεως δυνάμει Ἑλληνικῇ, πολυτελεστάτη δὴ καὶ εὐπρεπεστάτη *[11] τῶν εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο. ἀριθμῷ δὲ νεῶν, καὶ ὁπλιτῶν, καὶ ἡ ἐς Ἐπίδαυρον μετὰ Περικλέους, καὶ ἡ αὐτὴ ἐς Ποτίδαιαν μετὰ Ἅγνωνος οὐκ ἐλάσσων ἦν.[12] τετράκις γὰρ χίλιοι ὁπλῖται αὐτῶν Ἀθηναίων, καὶ τριακόσιοι ἱππεῖς,

A B C D

* ϖ. παρῆσαν, ἐς τὸν πειραιᾶ καταβάντες. Æ. P.

volebāt enim eum maiore cum inuidia, quam ipsi absenti facilius conflaturi erant, reuocatum, & reuersum, iudicio contendere. Quare placuit vt Alcibiades abiret. Posteà verò æstate iam media classis portu soluens in Siciliam nauigare cœpit. Plerisque autem sociis, & onerariis nauibus commeatum vecturis, & [*aliis minoribus*] nauigiis, & quicunque præterea apparatus comitabatur, antè præceptum fuerat, vt Corcyram conuenirent vt illinc omnes simul Ionium [*mare*] ad Iapygiam promōtorium transmitterent. Ipsi autem Athenienses, & si qui sociorum aderant, cùm ad dictam diem in Piræum descendissent, primo diluculo naues implere cœperunt, vt in altū ferrentur, [*& vela facerent.*] cum quibus vnà descendit omnis (propè dixerim) turba quæ in vrbe erat, tum ciuium, tum peregrinorum. Et ipsi quidem [*Atticæ*] regionis incolæ, vt suos quique prosequerentur, alij quidem sodales; alij verò, cognatos; alij verò filios. Et cùm spe pariter ac lamentis [*eos prosequebantur:*] spe quidem, quòd res illas [*Siculas*] in suam potestatem redactum iri sperarent: lamētis verò, quòd dubitarent an vnquam [*amplius suos illuc euntes*] essent visuri: quia secum ipsi reputabant quàm procul ab [*agri*] sui finibus mitterentur. Et in præsentia, cùm alij alios cum periculis iam mutuò relicturi essent, pericula tunc in mentem ipsis magis veniebāt, quàm quum hanc expeditionē decernebant, veruntamen propter præsentem potentiam, & multitudinem rerum singularum, quas [*in hoc apparatu præparatas*] cernebāt: [*harum*] spectaculo animos recolligebant, [*ac recreabantur.*] Peregrini verò, & cętera multitudo ad spectaculum perrexit, vt ad rem visu dignam, ac opinione maiorem. Hic enim [*huius classis*] apparatus, qui primus ex vna ciuitate cum Græcorum copiis profectus est, sumtuosissimus, atque magnificentissimus fuit omnium, qui ad illam diem [*ex Græcis ciuitatibus emißi fuerunt.*] Nam nauium, & grauis armaturæ militum numero, & ille [*apparatus,*] qui cum Pericle in agrum Epidaurium [*missus est,*] & [*alter,*] ille, qui cum Agnone ad Potidæam [*mißus est,*] non erat inferior [*hoc apparatu.*] Nam [*in illo*] erant ex ipsis Atheniensibus quatuor millia militum grauiter armatorum, & trecenti equites,

---

[1] Ἐκ μείζονος διαβολῆς] βουλόμενοι μεγάλως αὐτὸν διαβαλεῖν, ἔμελλον αὐξήσειν τὴν διαβολὴν, ἀπόντος αὐτοῦ. ἐμηχανῶντο δὴ μεταπεμφθέντα αὐτὸν εἰς ἀπολογίαν καταστῆσαι.
[2] Μεσοῦντος ἤδη] τὸ μεσοῦντος, τρίτης ἐστὶ συζυγίας. Εὐριπίδης ἐν Μηδείᾳ, Ζήλωσ᾽. ἐν ἀρχῇ πῆμα, κοὐδέπω μεσοῖ.
[3] Καὶ τοῖς πλοίοις] τοῖς μικροῖς, ἃ δὴ καὶ λεπτὰ ἄλλοθι εἶπεν. [4] Ὡς ἐκεῖθεν] ἤγουν, ἐκ τῆς κερκύρας. [5] Διαβαλοῦσι] διαπλεύσουσι. διαπεραιωσομένοις. [6] Ὡς ἀναξόμενοι] ἤγουν, μέλλοντες ἀναπλεύσειν. [7] Ὅμιλος ἅπας] ὁ μὴ ἐκστρατεύσιμος. [8] Τὰ μὲν, ὡς κτήσοιντο] τὰ κατὰ τὴν σικελίαν. [9] Μετὰ κινδύνων] οἵ τε ἀπιόντες δηλονότι τοὺς μένοντας, καὶ οἱ μένοντες ἐκείνους. [10] Ὡς ἐπὶ ἀξιόχρεων] ἤγουν μεγάλην. *[11] Τῶν εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον] ἐκπλευσασῶν δηλονότι. ἤγουν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν πόλεων ἐκπεμφθεισῶν. Æ. P. [12] Τετράκις γὰρ χίλιοι] οἱ μετὰ Περικλέους, ἢ οἱ μετὰ Ἅγνωνος.

&centum triremes, & Lesbiorum, atque Chiorum quinquaginta, præterea multi socij ad eandem expeditionem cum illis proficiscebãtur. Sed [*illi, Pericles, & Agnon*] in breuem, [*& exigui temporis*] expeditionem, & cum tenui apparatu profecti sunt. Sed hæc expeditio, quippe quòd diuturna futura esset, vtraque ratione, vtra opus [*et*] fuisset, & nauibus, simul & peditatu erat instructa. Et classis quidem magnis trierarchorum, & Reipubl. sumptibus erat laboriosé parata. Nam Respub. quidem singulas drachmas singulis nautis quotidie dabat, & naues inanes sexaginta quidem veloces, quadraginta verò ad grauis armaturę milites vehendos suppeditarat. Trierarchi verò præstantissimos ministros his [*nauibus assignarant,*] & præter publicũ stipendium etiam extraordinariũ [*de suis priuatis fortunis*] dabãt illis nautis, qui thranitæ vocantur, & [*præstantissimis quibusq; suarum nauium*] ministris. Et cęteris etiã in rebus [*suas naues*] signis, & artificiis, [*ac ornamẽtis*] sumptuosis instruxerant, & [*eorum*] vnus quisq; summum studiũ [*ad hoc*] adhibuerat, vt sua nauis inter cæteras & aliquo decore, & celeritate lõgè pręstaret. Peditatus verò conscriptus fuerat delectu accuratissimè habito, & [*delecti milites,*] magno studio inter se certauerant armorum, & vestitus elegantia. Contigit autem vt simul & illi inter se certarent [*de illa re,*] quæ vnicuiq; fuerat assignata, & apud cæteros Græcos [*hoc*] potentiæ potius, ac magnarum opum ostentatio videretur, quàm aduersus hostem apparatus. Si quis enim rationem iniisset & sumptuum, quos ciuitas publicè & vnus quisque militum priuatim fecerat: [*computando*] tum ea, quæ ciuitas iam antè erogauerat, tum ea, quæ imperatoribus, quos [*ad hanc expeditiouem*] mittebat, secum absportanda dederat: tum etiã ea, quę vnusquisq; priuatorum in corporis cultũ, & Trierarchus in [*suam*] nauem [*iam*] impẽderat, aut quæ præterea in posterum erat impensurus. Præterea ea, quæ verisimile erat vnum quenque, præter publicum stipendiũ, pręparasse viatici causa, quippe quòd ad diuturnam militiam iturus esset, item quæcunque vel miles, vel mercator permutationis, [*atque negotiationis*] gratia secum tulit: [*is profectò*]

A καὶ τριήρεις ἑκατὸν, καὶ Λεσβίων καὶ Χίων πεντήκοντα, καὶ ξύμμαχοι ἔτι πολλοὶ ξυνέπλευσαν. ἀλλὰ ἐπί τε βραχεῖ πλῷ ὡρμήθησαν, καὶ παρασκευῇ φαύλῃ. οὗτος δὲ ὁ στόλος, ὡς χρόνιός τε ἐσόμενος, καὶ κατ' ἀμφότερα, οὗ ἂν δέῃ, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ ἅμα [1] ἐξαρτυθεὶς, τὸ μὲν ναυτικὸν μεγάλαις δαπάναις τῶν τε τριηράρχων καὶ τῆς πόλεως [2] ἐκπονηθὲν, τοῦ μὲν δημοσίου δραχμὴν τῆς ἡμέρας τῷ ναύτῃ ἑκάστῳ διδόντος, καὶ ναῦς παρασχόντος B κενὰς, ἑξήκοντα μὲν ταχείας, τεσσαράκοντα δὲ ὁπλιταγωγοὺς, καὶ ὑπηρεσίας ταύταις τὰς κρατίστας τῶν τριηράρχων, [3] ἐπιφοράς τε, πρὸς τῷ ἐκ δημοσίου μισθῷ, διδόντων τοῖς θρανίταις τῶν ναυτῶν, καὶ ταῖς ὑπηρεσίαις, [4] καὶ τἆλλα σημείοις καὶ κατασκευαῖς πολυτελέσι χρησαμένων, [5] καὶ ἐς τὰ μακρότατα προθυμηθέντος ἑνὸς ἑκάστου, ὅπως αὐτῷ τινι εὐπρεπείᾳ τε ἡ ναῦς μάλιστα προέξει, καὶ τῷ ταχυναυτεῖν. τὸ δὲ πεζὸν [6] καταC λόγοις τε [7] χρηστοῖς ἐκκριθὲν, καὶ ὅπλων καὶ [8] τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν μεγάλῃ σπουδῇ πρὸς ἀλλήλους ἁμιλληθέν. ξυνέβη δὲ πρός τε σφᾶς αὐτοὺς ἅμα ἔριν γενέσθαι, ᾧ τις ἕκαστος προσετάχθη, καὶ ἐς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἐπίδειξιν μᾶλλον [9] εἰκασθῆναι τῆς δυνάμεως [10] καὶ ἐξουσίας, ἢ ἐπὶ πολεμίους παρασκευήν. εἰ γάρ τις ἐλογίσατο τήν τε τῆς πόλεως ἀνάλωσιν δημοσίαν, καὶ τῶν στρατευομένων τὴν ἰδίαν, τῆς μὲν πόλεως, [11] ὅσα τε D ἤδη προετετελέκει, καὶ ἃ ἔχοντας τοὺς στρατηγοὺς ἀπέστελλε, τῶν δὲ ἰδιωτῶν, ἅ, τε περὶ τὸ σῶμά τις καὶ τριήραρχος ἐς τὴν ναῦν ἀνηλώκει, καὶ ὅσα ἔτι ἔμελλεν ἀναλώσειν· χωρὶς δ' ἃ εἰκὸς ἦν, καὶ ἄνευ τοῦ ἐκ δημοσίου μισθοῦ, πάντα τινὰ παρασκευάσασθαι ἐφόδιον, ὡς ἐπὶ χρόνιον στρατείαν· καὶ ὅσα ἐπὶ μεταβολῇ τις ἢ στρατιώτης ἢ ἔμπορος ἔχων ἔπλει·

---

[1] Ἐξαρτυθεὶς] παρασκευασθείς. ἐτοιμασθείς. [2] Ἐκπονηθὲν] ἤγουν ἀπαρτισθέν. μετὰ πολλοῦ πόνου συσταθέν. [3] Ἐπιφοράς τε πρὸς τῷ] ἔξωθεν τοῦ δημοσίου μισθοῦ, ἐκ τῶν ἰδίων ἐπιδόσεις παρεῖχον. τοῦτο γάρ ἐστιν αἱ ἐπιφοραί. οἱ δὲ θρανῖται, μετὰ μακροτέρων κωπῶν ἐρέττοντες πλείονα κόπον ἔχουσι τῶν ἄλλων. διὰ τοῦτο τούτοις μόνοις ἐπιδόσεις ἐποιοῦντο οἱ τριήραρχοι, οὐχὶ δὲ πᾶσι τοῖς ἐρέταις.
[4] Καὶ τἆλλα σημείοις] ἤτοι κυρίως σημείοις λέγει, καθάπερ καὶ τὰ στρατιώματα· ἢ (ὡς ἔνιοι) σημεῖα τὰς ἔξωθεν καταγραφὰς τῶν τριηρῶν. [5] Καὶ ἐς τὰ μακρότατα] ἤτοι ἐπιπλεῖστον. [6] Καταλόγοις τε] καταλόγοις ἀκριβέσι δοκιμασθὲν καὶ προκριθέν. [7] Χρηστοῖς] ἀληθέσι. βεβασανισμένοις. [8] Τῶν περὶ τὸ σῶμα σκευῶν] οἱ μὲν ὁπλῖται ὅπλα εἶχον· οἱ δὲ ἐρέται, καὶ τέκτονες, καὶ λιθουργοὶ, τὰ ἐπιτήδεια ὄργανα. [9] Εἰκασθῆναι τῆς δυνάμεως] εἰκασμὸν δοῦναι. [10] Καὶ ἐξουσίας] τὴν περιουσίαν ἐξουσίαν φησίν. [11] Ὅσα τε ἤδη προετετελέκει] προανήλωσε.

πολλὰ ἂν τάλαντα εὑρέθη ἐκ τῆς πόλεως τὰ πάντα ἐξαγόμενα. καὶ ὁ στόλος οὐχ ἧσσον [1]τόλμης τε θάμβει καὶ ὄψεως λαμπρότητι περιβόητος ἐγένετο, ἢ στρατιᾶς πρὸς οὓς ἐπῇσαν ὑπερβολῇ, [2]καὶ ὅτι μέγιστος ἤδη διάπλους ἀπὸ τῆς οἰκείας, [3]καὶ ἐπὶ μεγίστῃ ἐλπίδι τῶν μελλόντων, πρὸς τὰ ὑπάρχοντα ἐπεχειρήθη. ἐπειδὴ δὲ αἱ νῆες πλήρεις ἦσαν, [4]καὶ ἐσέκειτο πάντα ἤδη ὅσα ἔχοντες ἔμελλον ἀνάξεσθαι, [5]τῇ μὲν σάλπιγγι σιωπὴ ὑπεσημάνθη, εὐχὰς δὲ τὰς νομιζομένας πρὸ τῆς ἀναγωγῆς, οὐ κατὰ ναῦν ἑκάστην, ξύμπαντες δὲ ὑπὸ κήρυκος ἐποιοῦντο· κρατῆράς τε κεράσαντες [6]παρ' ἅπαν τὸ στράτευμα, καὶ ἐκπώμασι χρυσοῖς τε καὶ ἀργυροῖς οἵ τε ἐπιβάται καὶ οἱ ἄρχοντες σπένδοντες. ξυνεπηύχοντο δὲ καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ὁ ἐκ τῆς γῆς, τῶν τε πολιτῶν, καὶ εἴ τις ἄλλος εὔνους παρῆν σφίσι. παιανίσαντες δὲ, καὶ τελεώσαντες τὰς σπονδὰς, ἀνήγοντο. καὶ ἐπὶ κέρως τὸ πρῶτον ἐκπλεύσαντες, ἅμιλλαν ἤδη μέχρι Αἰγίνης ἐποιοῦντο· καὶ οἱ μὲν, ἐς τὴν Κέρκυραν, ἔνθαπερ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν ξυμμάχων ξυνελέγετο, ἠπείγοντο ἀφικέσθαι· ἐς δὲ τὰς Συρακούσας ἠγγέλλετο μὲν πολλαχόθεν τὰ περὶ τοῦ ἐπίπλου, οὐ μέντοι ἐπιστεύετο ἐπὶ πολὺν χρόνον οὐδέν. ἀλλὰ καὶ γενομένης ἐκκλησίας, ἐλέχθησαν τοιοίδε λόγοι ἀπό τε ἄλλων, τῶν μὲν, πιστευόντων *[7] τὰ περὶ τῆς στρατείας τῆς τῶν Ἀθηναίων, τῶν δὲ, τὰ ἐναντία λεγόντων· καὶ Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος παρελθὼν, ὡς σαφῶς οἰόμενος εἰδέναι τὰ περὶ αὐτῶν, ἔλεγε, καὶ παρῄνει τοιάδε,

» ΑΠΙΣΤΑ μὲν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τινὲς, δόξω ὑμῖν [8]περὶ τοῦ ἐπίπλου τῆς ἀληθείας λέγειν. καὶ γιγνώσκω ὅτι οἱ τὰ μὴ πιστὰ δοκοῦντα εἶναι [9]ἢ λέγοντες, ἢ ἀπαγγέλλοντες, οὐ μόνον οὐ πείθουσιν, ἀλλὰ καὶ ἄφρονες δοκοῦσιν εἶναι. [10]ὅμως δὲ

γρ. ἐπι-καίρως

γρ. τῶν Ἀθηναίων

per multorum talētorum summam ex vrbe[*tunc*] exportatam fuisse cōperisset. Hęc igitur expeditio non minus ob admirandā audaciam, & spectaculi splendorem, quàm ob exercitus magnitudinem celebris fuit [*apud eos,*] aduersus quos [*ipsi Athenienses*] proficiscebantur: præterea, quòd hæc nauigatio ab[*agro*] domestico longissimè, & rerum adipiscēdarum proposita spe longè maiori, quàm præsentes [*ipsorum*] opes ferrent, tūc suscepta fuisset. Quum autem naues [*viris*] impletæ fuerunt, omniaque iam imposita, quæ secū erant laturi, tuba silentium indictum est, & ante profectionē, non in singulis nauibus: sed vniuersi per præconis vocem vota solennia nuncuparunt. Et crateras, [*vinumq́ue quod in illis erat,*] miscentes, in aureis, argenteisq; poculis, cùm nauium defensores, tum [*ipsi*] duces libarunt. simul autem vota faciebat & cætera turba, quæ erat in terra, tam ciuiū, quàm aliorum etiam, si quis beneuolus ipsis aderat. Cùm autē pœana cecinissent, & libationes peregissent, è portu soluentes in altum vela fecerunt. Atq; primum longa nauium serie, [*non exporrecta aciei fronte*] nauigantes, iam ad Æginam vsq; cursum certatim tenuerunt. Atque hi quidem Corcyram, quò & reliquus sociorum exercitus conueniebat, peruenire properabant. Syracusas verò ex variis quidem locis nuntij de infesto huius classis aduentu afferebātur: sed tamen diu nihil horum creditū est. Quinetiam conuocata concione, huiusmodi sententiæ dictæ fuerunt cùm ab aliis (quorum alij quidem credebant [*vera esse,*] quæ de Atheniensium expeditione [*nuntiabantur,*] alij verò, contraria dicebant, [*neq́ue nuntios istos veros esse credebant.*]) tum etiam ab Hermocrate Hermonis [*filio,*] qui [*in medium*] progressus, quippe persuasum haberet se planè scire quæ de illis [*rebus ferebantur,*] ipsis hæc dixit, ac suasit.

HERMOCRATIS CONCIO.

Incredibilia quidem, quemadmodum & alij nonnulli forsitan & ego apud vos de certissimo classis hostilis aduentu dicere videbor. Illud autem probè noui eos, qui vel dicunt, vel nuntiant res, quæ fidem superant, non solùm non persuadere: verùm etiam amentes videri. Veruntamen, cùm

---

[1] Τόλμης τε θάμβει] ἐκπλήξει τε περὶ αὐτῶν διὰ τὴν τόλμαν πλέον ἤπερ τῷ κατὰ πλῆθος ὑπερέχειν τῶν ἐναντίων. [2] Καὶ ὅτι μέγιστος ἤδη διάπλους] οὐ χρόνου, ἀλλὰ τόπου. [3] Καὶ ἐπὶ μεγίστῃ ἐλπίδι] μείζονα ἐλπίσαντες δηλονότι τῆς ὑπαρχούσης δυνάμεως. [4] Καὶ ἐσέκειτο πάντα ἤδη] ἐνεβλήθη. [5] Τῇ μὲν σάλπιγγι] διὰ τῆς σάλπιγγος. [6] Παρ' ἅπαν τὸ στράτευμα] ἤγουν, διὰ παντὸς τοῦ στρατεύματος. * [7] Τὰ περὶ τῆς] τὸ πλῆρες, ἀγγελλόμενα. Æ. P. [8] Περὶ τοῦ ἐπίπλου τῆς ἀληθείας λέγειν] ἤτοι, περὶ τοῦ ἀληθῶς αὐτοὺς ἐπιπλεῖν. [9] Ἢ λέγοντες, ἢ ἀπαγγέλλοντες] ἤγουν, ἢ ἀφ' ἑαυτῶν λέγοντες καὶ λογοποιοῦντες, ἢ ἀπαγγέλλοντες, ἐξ ἑτέρων ἀκούσαντες πιστευσάντων. [10] Ὅμως δὲ οὐ καταφοβηθεὶς] ἤγουν, ὅμως οὐ καθέξω ἐμαυτὸν ἤδη κινδύνου ἐπερχομένου τῇ πόλει, καταφοβηθεὶς τὸ δόξαι ἄπιστα φθέγγεσθαι, καὶ ἐκ τούτου ἄφρονα ὑποληφθῆναι. Οὐ καταφοβηθεὶς. οὐ φοβηθήσομαι διὰ τὸ ἀφρονεῖν νομισθήσεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο σιωπήσω.

Reipub.

Reipub. periculum impendeat, non [*idcirco*] deterritus, [*à sentētia liberè dicenda nunc,*] abstinebo. quia persuasum habeo me aliquid exploratius dicturum, quàm quemuis alium, quòd hoc sciā. Athenienses enim aduersus nos (id, quod vehementer admiramini) cum ingenti exercitu & nauali, & pedestri veniunt. Hoc quidem prætextu, vt Egesteis sociis auxilium ferant, & Leotinos in suas sedes restituant: sed re vera, Siciliæ, præcipuè verò nostræ vrbis [*in suam potestatem redigendæ*] cupiditate, existimantes, si hanc [*vrbem*] obtineant, [*se*] cæteras etiam [*Siciliæ partes, vrbesque*] facilè obtenturos. Quoniam igitur [*Athenienses*] propediem [*huc*] sunt appulsuri, videte qua ratione pro viribus [*opibusq́ vestris*] ipsos honestissimè, propulsaturi sitis; & [*cauete*] ne per [*hostium*] contemptionem, [*ab ipsis*] imperati opprimamini, néue, [*rumoribus, ac nuntiis allatis*] fidem non habentes, rerum summam negligatis. Quòd si cui etiam res credibiles [*dicere videbor*] illorum audaciam, ac potentiam [*is*] ne reformidet, nam non magis nos lædere, quam à nobis lædi poterunt. Quod autem cum magna classe [*contra nos*] veniūt [*hoc modo nobis*] non inutiles [*erunt.*] Imò verò etiam apud cæteros Siculienses [*hoc nobis erit*] longè melius, [*ac vtilius*] facilius enim [*illorum aduentu*] territi se nobis socios [*ad illos propulsandos*] adiungere volent. Et si fortè vel subegerimus ipsos, vel ea, quæ cupiunt, non adeptos repulerimus (non enim vereor ne consequantur quod expectant) præclarissimi facinoris gloria nobis continget, neque, mihi saltem, [*de felici rerum successu*] desperandum [*videtur.*] Paucæ enim aut Græcorum, aut barbarorum magnæ classes, procul ab [*agro*] domestico profectæ, rem feliciter gesserūt. Nam neque veniunt numero superiores [*huius loci*] incolis, & vicinis (omnes enim pre metu congregabuntur [*& hostem conspiratione facta communiter propulsabunt:*]) & si propter inopiā rerum [*ad victum*] necessariarū in alieno solo rem malè gesserint, quamuis ipsimet magna ex parte sibi cladē inuexerint, tamen nomen, [*& victoriæ gloriam*] illis relinquent, quibus insidiati fuerint. Qua ratione etiā hi ipsi Athenienses creuerūt. [*ac imperium suū auxerunt,*] quòd Medus præter opinionem [*suā*] sæpius offenderit, [*variasq́ clades acceperit,*]

A οὐ καταφοβηθεὶς [1] ἐπισχήσω, κινδυνευούσης τῆς πόλεως· πείθων γε ἐμαυτὸν, [2] σαφέστερόν τι ἑτέρου εἰδὼς, λέγειν. ἀθηναῖοι γὰρ ἐφ' ἡμᾶς (ὃ πάνυ θαυμάζετε) πολλῇ στρατιᾷ ὥρμηνται καὶ ναυτικῇ καὶ πεζικῇ· πρόφασιν μὲν, ἐγεσταίων ξυμμαχίᾳ, καὶ λεοντίνων κατοικίσει, τὸ δ' ἀληθὲς, σικελίας ἐπιθυμίᾳ, μάλιστα δὲ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἡγούμενοι, εἰ ταύτην σχοῖεν, ῥᾳδίως καὶ * [3] τἆλλα ἕξειν. ὡς οὖν ἐν τάχει παρεσομένων, ὁρᾶτε [4] ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων [5] ὅτῳ τρόπῳ κάλλιστα ἀμυνεῖσθε αὐτοὺς, καὶ μήτε καταφρονήσαντες, [6] ἄφαρκτοι ληφθήσεσθε, μήτε ἀπιστήσαντες, τοῦ ξύμπαντος ἀμελήσετε. [7] εἰ δέ τῳ καὶ πιστὰ, τὴν τόλμαν αὐτῶν καὶ δύναμιν μὴ ἐκπλαγῇ. οὔτε γὰρ βλάπτειν ἡμᾶς πλείω οἷοί τε ἔσονται ἢ πάσχειν· οὔθ' ὅτι μεγάλῳ στόλῳ ἔρχονται, ἀνωφελεῖς· ἀλλὰ πρός τε τοὺς ἄλλους σικελιώτας πολὺ ἄμεινον· μᾶλλον γὰρ ἐθελήσουσιν ἐκπλαγέντες ἡμῖν ξυμμαχεῖν. καὶ ἢν ἄρα [8] ἢ κατεργασώμεθα αὐτοὺς, ἢ ἀπράκτους ὧν ἐφίενται ἀπώσωμεν ([9] οὐ γὰρ δὴ μὴ τύχωσί γε ὧν προσδέχονται φοβοῦμαι) κάλλιστον δὴ ἔργων ἡμῖν ξυμβήσεται, καὶ οὐκ ἀνέλπιστον ἔμοιγε. [10] ὀλίγοι γὰρ δὴ στόλοι μεγάλοι ἢ ἑλλήνων, ἢ βαρβάρων, πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν ἀπάραντες, [11] κατώρθωσαν. οὔτε γὰρ πλείους [12] τῶν ἐνοικούντων καὶ ἀστυγειτόνων ἔρχονται ([13] πάντα γὰρ δὴ ὑπὸ δέους ξυνίσταται) [14] ἤν τε δι' ἀπορίαν [15] τῶν ἐπιτηδείων ἐν ἀλλοτρίᾳ γῇ σφαλῶσι, τοῖς ἐπιβουλευθεῖσιν ὄνομα, κἂν περὶ σφίσιν αὐτοῖς τὰ πλείω πταίσωσιν, ὅμως καταλείπουσιν. [16] ὅπερ καὶ ἀθηναῖοι αὐτοὶ οὗτοι, τοῦ μήδου [17] παρὰ λόγον πολλὰ σφαλέντος

---

[1] Ἐπισχήσω] ἐμαυτὸν δηλονότι. [2] Σαφέστερόν τι ἑτέρου εἰδὼς] ἀκριβέστερον τῶν ἄλλων ἐπιστάμενος. ἀληθέστερον. * [3] Τἆλλα] τὰ τῆς σικελίας μέρη, χωρία, ἢ πολίσματα. Æ. P. [4] Ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων] δυνατῶν. [5] Ὅτῳ τρόπῳ κάλλιστα] ἤγουν, ἀνδρικώτατα καὶ φρονιμώτατα. [6] Ἄφαρκτοι ληφθήσεσθε] ἤγουν ἄοπλοι. [7] Εἰ δέ τῳ καὶ πιστὰ] τὰ τῆς ἐφόδου τῶν ἀθηναίων. [8] Ἢ κατεργασώμεθα αὐτοὺς] καταπονήσωμεν. νικήσωμεν. [9] Οὐ γὰρ δὴ μὴ τύχωσί γε ὧν προσδέχονται φοβοῦμαι] οὐ γὰρ φοβοῦμαι (φησὶ) μὴ ἐπιτύχωσι τοῦ ἑλεῖν ἡμᾶς. [10] Ὀλίγοι γὰρ δὴ στόλοι] ἀντὶ τοῦ οὐδ' ὀλίγοι. [11] Κατώρθωσαν] ἤγουν ἠλευθέρωσαν. [12] Τῶν ἐνοικούντων] ἤτοι, τῶν ἐνοικούντων τῆς συρακούσαις (ἵνα ἀστυγείτονας τοὺς ἄλλους ἀκούσωμεν σικελιώτας) ἢ τοὺς μὲν ἐνοικοῦντας δεκτέον τοὺς σικελιώτας, ἀστυγείτονας δὲ, καρχηδονίους τε καὶ ἰταλιώτας. [13] Πάντα γὰρ δὴ ὑπὸ δέους] ὁ γὰρ φόβος ὁμοφρονεῖν ἀναγκάζει καὶ τοὺς στασιάζοντας. [14] Ἤν τε δι' ἀπορίαν] ἂν ἄρα (φησὶ) δι' ἀπορίαν ἐπιτηδείων περὶ αὐτοὺς σφαλῶσι, δόξαν ἡμῖν παρέξουσιν ὡς ὑφ' ἡμῶν νενικημένοι. [15] Τῶν ἐπιτηδείων] τῶν τροφίμων. [16] Ὅπερ καὶ ἀθηναῖοι] τρία πραγματεύεται διὰ τούτων, ἓν μὲν, ἐν ἐλπίσι ποιῆσαι τοὺς συρακουσίους τῆς νίκης· ἕτερον δὲ, τὸ μόνον συρακουσίοις, ἂν κατορθώσωσι, δοκεῖν νενικηκέναι τοὺς ἀθηναίους· τρίτον δὲ, ἀπαλλάξαι τοῦ φόβου τοὺς συρακουσίους. [17] Παρὰ λόγον] παρὰ δόξαν.

ἐπὶ τῷ ὀνόματι ὡς ἐπ' ἀθήνας ᾔει, ηὐξήθησαν. καὶ ἡμῖν οὐκ ἀνέλπιστον τὸ τοιοῦτο ξυμβῆναι. θαρσοῦντες οὖν [1] τά τε αὐτοῦ παρασκευαζώμεθα, καὶ ἐς τοὺς σικελοὺς πέμποντες, τοὺς μὲν, μᾶλλον [2] βεβαιωσώμεθα, τοῖς δὲ φιλίαν [3] καὶ ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιεῖσθαι. [4] ἔς τε τὴν ἄλλην σικελίαν πέμπωμεν πρέσβεις, δηλοῦντες ὡς κοινὸς ὁ κίνδυνος, καὶ ἐς τὴν ἰταλίαν, ὅπως ἢ ξυμμαχίαν ποιῶνται ἡμῖν, ἢ μὴ δέχωνται ἀθηναίους. δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐς καρχηδόνα ἄμεινον εἶναι πέμψαι. [5] οὐ γὰρ ἀνέλπιστον αὐτοῖς, ἀλλ' ἀεὶ [6] διὰ φόβου εἰσὶ μή ποτε ἀθηναῖοι αὐτοῖς ἐπὶ τὴν πόλιν ἔλθωσιν. ὥστε τάχ' ἂν ἴσως νομίσαντες, [7] εἰ τάδε προήσονται, [8] κἂν σφεῖς ἐν πόνῳ εἶναι, ἐθελήσειαν ἡμῖν [9] ἤτοι κρύφα γε, ἢ φανερῶς, ἢ ἐξ ἑνός γέ του τρόπου ἀμῦναι. δυνατοὶ δέ εἰσι μάλιστα τῶν νῦν, βουληθέντες. χρυσὸν γὰρ καὶ ἄργυρον πλεῖστον κέκτηνται, [10] ὅθεν ὅ,τε πόλεμος [11] καὶ τἆλλα εὐπορεῖ. πέμπωμεν δὲ καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα καὶ ἐς κόρινθον, δεόμενοι δεῦρο κατὰ τάχος βοηθεῖν, καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον κινεῖν. ὃ δὲ μάλιστα ἐγώ τε νομίζω ἐπίκαιρον, ὑμεῖς τε, [12] διὰ τὸ ξύνηθες ἥσυχον, ἥκιστ' ἂν ὀξέως πείθοισθε, ὅμως εἰρήσεται. σικελιῶται γὰρ εἰ ἐθέλοιμεν ξύμπαντες, εἰ δὲ μή, ὅτι πλεῖστοι μεθ' ἡμῶν, καθελκύσαντες ἅπαν τὸ ὑπάρχον ναυτικὸν μετὰ δυοῖν μηνοῖν τροφῆς, ἀπαντῆσαι ἀθηναίοις ἐς τάραντα καὶ ἄκραν ἰαπυγίαν, καὶ δῆλον ποιῆσαι αὐτοῖς ὅτι οὐ περὶ τῆς σικελίας πρότερον ἔσται ὁ ἀγὼν, ἢ τοῦ ἐκείνους περαιωθῆναι τὸν ἰόνιον· μάλιστ' ἂν αὐτοὺς ἐκπλήξαιμεν, [13] καὶ *[14] ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν ὅτι ὁρμώμεθα μὲν ἐκ * φιλίας [15] χώρας φύλακες) ὑποδέχεται γὰρ ἡμᾶς τάρας) τὸ δὲ πέλαγος αὐτοῖς πολὺ περαιοῦσθαι μετὰ πάσης τῆς παρασκευῆς, χαλεπὸν δέ, διὰ πλοῦ μῆκος, ἐν τάξει μεῖναι·

* π. φιλίας, χώρας φ. F. P.

A dum prædicaret ſe vnam ciuitatem, Athenas videlicet, bello petere. Cui rei ſimile quiddam nobis etiam euenturum non eſt deſperandum. Confidenter igitur & res in hoc ipſo loco præparemus, & [*nuntiis*] ad Siculos miſſis, hos quidem, [*priſtinos amicos, ſociosq́*] magis confirmemus, cum aliis verò [*nouam*] amicitiam, atque ſocietatem inire conemur. Et in reliquas Siciliæ partes legatos mittamus, & hoc periculum commune eſſe demonſtremus, & in Italiam, vt aut [*illius incolæ*] ſocietatē nobiſcum B faciant, aut [*ſaltem*] ne recipiant Athenienſes. Exiſtimo autem ſatius eſſe Carthaginem etiam [*legatos*] mittere. Nam ne ipſis quidem [*Carthaginienſibus de cōmuni periculo*] eſt dubitandum: ſed in perpetuo metu degunt, nequando Athenienſes contra ſuam vrbem veniant. Quamobrem fortaſſe exiſtimātes, ſi res iſtas neglexerint, ſe quoque laboraturos, [*& in idem periculum venturos,*] aut clam, aut palàm, aut quouis alio modo nobis opem ferre volent. Et profectò, ſi [*nobis opem ferre*] velint, [*hoc facere*] poterunt vel maximè omnium, qui nunc C [*rerum potiuntur.*] nam maximam auri, argentique vim poſſident, vnde & bellum, & cætera commodè adminiſtrantur. Lacedæmonem etiam, & Corinthum [*legatos*] mittamus ac oremus, vt celeriter auxilium huc mittant, & bellum illic [*aduerſus Athenienſes*] moueāt. Quod autem ego maximè opportunum arbitror, & [*quod*] vos propter ſolitam deſidiam minimè celeriter probabitis, tamē [*à me*] dicetur. Si enim vniuerſi Sicilienſes, ſin minus, quàm plurimi nobiſcum, omnem præſentem claſſem D cum duorum menſium cibariis deducere velimus, & Athenienſibus ad Tarentum, & ad Iapygiam promontorium occurrere, ipſisque demonſtrare non de Sicilia prius [*ipſis*] certamen fore, quàm de Ionio mari ab ipſis traiiciendo, ipſos maximè terrebimus, & cogemus [*ipſos hoc*] conſiderare, nos quidem ex [*agro*] amico, regionis [*noſtræ*] cuſtodes, [*vt hoſtem ab ea propulſemus*] proficiſci (Tarentum enim nos excipiet) ipſis verò cum toto [*claſsis*] apparatu pelagus ingens eſſe tranſeundum, & propter nauigationis longitudinem difficile eſſe ordinem ſeruare,

---

[1] Τά τε αὐτοῦ] ἤγουν, τὰ ἐν τῷδε τῷ τόπῳ. [2] Βεβαιωσώμεθα] βεβαίους φίλους ποιήσωμεν. [3] Καὶ ξυμμαχίαν πειρώμεθα ποιεῖσθαι] ἐχθροῖς οὖσι δηλονότι. [4] Ες τε τὴν ἄλλην σικελίαν] οὐχὶ πᾶσαν, ἀλλὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἑλλήνων οἰκουμένην. περιεῖπε γὰρ περὶ τῶν βαρβάρων. [5] Οὐ γὰρ ἀνέλπιστον αὐτοῖς] ἄφοβον. τὸ κακὸν δηλονότι. προσδοκῶσι γάρ. [6] Διὰ φόβου εἰσὶ] φοβοῦνται καρχηδόνιοι μὴ αὐτοῖς ἐπέλθωσιν ἀθηναῖοι. [7] Εἰ τά δε προήσονται] τὰ καθ' ἡμᾶς. [8] Καὶ αὖ σφεῖς ἐν πόνῳ εἶναι] ἐν ταλαιπωρίᾳ. [9] Ηὗι κρύφα γε] κρύφα μὲν χρήματα ἡμῖν λάθρα τῶν ἀθηναίων πέμψαντες. [10] Ὅθεν ὅ,τε πόλεμος] καὶ ἐν πολέμῳ δύναμιν ἔχει μεγίστην καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις πράγμασι τὰ χρήματα. [11] Καὶ τἆλλα] τὰ κατὰ τοὺς ἀνθρώπους. [12] Διὰ τὸ ξύνηθες ἥσυχον] διὰ τὸ σύνηθες ὑμῖν εἶναι τὸ ἡσυχάζειν. [13] Καὶ ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν] καὶ ποιήσαιμεν αὐτοὺς ἐν φροντίδι καὶ διαλογισμῷ γενέσθαι. *[14] Ες λογισμὸν καταστήσαιμεν] αὐτοὺς τοῦτο λογίζεσθαι ἀναγκάσομεν. Æ. P. [15] Χώρας φύλακες] λείπει τῆς σικελίας.

nobis verò facile fore [*ipsorum classem*] lentè A nauigantem & ordine, [*nec frequētem*] contra [*nos*] venientem inuadere. Quòd si cum ea parte classis, quę celeritate præstat, nauibus exoneratis, atque confertis [*nos*] adoriantur, & remis vtantur, [*ipsos remigio iam*] defessos aggrediemur. sin [*eos inuadere*] non placuerit. Tarentum etiā nos recipere nobis licebit. Illi verò, si cum exiguo cōmeatu, tāquam ad nauale prœlium, mare transierint, [*profectò commeatus*] inopia laborabunt in locis desertis, &, aut [*in iis*] manentes obsidebūtur, aut præteruehi conantes, B & cæterum apparatum relinquent, & incerti an aliquæ ciuitates [*suam classem*] sint recepturę, animis cōsternabuntur. Quamobrem ego saltem arbitror eos hac ratiocinatione [*à nobis bello petēdis*] deterritos, ne soluturos quidem ex [*insula*] Corcyra: sed aut dum [*ibi*] consultabunt, & dum mittent qui explorent quot numero simus, & quo in loco [*ipsorum aduentum*] anni tempestate in hyemen extractum iri, aut [*ipsos*] inopinata re perculsos nauigationem desituros, [*nec vlterius progressuros.*] Præcipuè verò quòd (quantum ego audio) peritissimus [*illorum*] dux [*exercitum*] inuitus ducat, & lubenter occasionem sit arrepturus, si quæ copiæ pares ad resistendum à nobis ostendantur. Illud autem certò scio rumorem de nostris viribus, vt longè maioribus, [*quàm re vera sint,*] emanaturum. Quales autem sunt ipsi rumores, qui circunferantur, tales etiam sunt hominum opiniones, & [*homines*] magis horrent eos, qui priores [*ex improuiso hostem*] inuadunt, quàm eos, qui maturè [*hostibus*] aggressuris significant ad vim [*ipsorum*] propulsandam paratos esse, D quòd [*eos*] in pari discrimine futuros putent. Id, quod Atheniensibus nunc accidet. Nos enim vt non repugnaturos inuadunt, meritò [*nos*] cōtemnentes, quòd ipsos cum Lacedæmoniis coniuncti non profligarimus. Quòd si præter [*suam*] opinionem nos audere viderint, hoc inopinato [*nostro conatu*] magis terrebuntur, quàm verò nostræ potentiæ apparatu. Mihi igitur assentiamini potissimum quidem audentes hæc, [*quæ vobis suadeo,*] sin minus, [*hac saltem in re meam sententiam sequamini,*] vt cæteras res ad bellū necessarias primo quoq; tēpore præparetis.

A καὶ ἡμῖν ἂν [1] εὐεπίθετος εἴη, * [2] βραδεῖά τε καὶ κατ' ὀλίγον προσπίπτουσα. εἰ δ' αὖ τῷ ταχυναυτοῦντι [3] ἀθροωτέρῳ κουφίσαντες προσβάλοιεν, εἰ μὲν κώπαις χρήσαιντο, ἐπιθοίμεθ' ἂν κεκμηκόσιν· [4] εἰ δὲ μὴ δοκοίη, ἔστι καὶ ὑποχωρῆσαι ἡμῖν ἐς Τάραντα. οἱ δὲ, μετ' ὀλίγων ἐφοδίων ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν [5] περαιωθέντες, [6] ἀποροῖεν ἂν κατὰ χωρία ἐρῆμα, καὶ ἢ μένοντες πολιορκοῖντο ἂν, ἢ πειρώμενοι [7] παραπλεῖν, τήν τε ἄλλην παρασκευὴν ἀπολείποιεν ἂν, B [8] καὶ τὰ τῶν πόλεων οὐκ ἂν βέβαια ἔχοντες, εἰ ὑποδέξοιντο, ἀθυμοῖεν. ὥστε ἔγωγε τούτῳ τῷ λογισμῷ ἡγοῦμαι ἀποκλῃομένους αὐτοὺς, οὐδ' ἂν ἀπᾶραι ἀπὸ Κερκύρας, ἀλλ' ἢ διαβουλευσαμένους, καὶ κατασκοπαῖς χρωμένους ὁπόσοι τέ ἐσμεν καὶ ἐν ᾧ χωρίῳ, [9] ἐξωσθῆναι ἂν τῇ ὥρᾳ ἐς χειμῶνα, ἢ καταπλαγέντας τῷ ἀδοκήτῳ, καταλῦσαι ἂν τὸν πλοῦν· ἄλλως τε [10] καὶ τοῦ ἐμπειροτάτου τῶν στρατηγῶν (ὡς ἐγὼ ἀκούω) ἄκοντος ἡγουμένου, καὶ ἀσμένως ἂν πρόφασιν λαβόντος, C [11] εἴ τι ἀξιόχρεων ἀφ' ἡμῶν ὀφθείη. ἀγγελλοίμεθα δ' ἂν εὖ οἶδ' ὅτι ἐπὶ τὸ πλέον. τῶν δ' ἀνθρώπων πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ αἱ γνῶμαι ἵστανται, καὶ τοὺς προεπιχειροῦντας, ἢ τοῖς γε ἐπιχειροῦσι προδηλοῦντας ὅτι ἀμυνοῦνται, μᾶλλον πεφόβηνται, [12] ἰσοκινδύνους ἡγούμενοι. ὅπερ ἂν νῦν Ἀθηναῖοι πάθοιεν. ἐπέρχονται γὰρ ἡμῖν ὡς οὐκ ἀμυνουμένοις, [13] δικαίως κατεγνωκότες ὅτι αὐτοὺς οὐ μετὰ Λακεδαιμονίων ἐφθείραμεν. εἰ D δ' ἴδοιεν παρὰ γνώμην τολμήσαντας, τῷ ἀδοκήτῳ [14] μᾶλλον ἂν καταπλαγεῖεν ἢ τῇ ἀπὸ τοῦ ἀληθοῦς δυνάμει. πείθεσθε οὖν, μάλιστα μὲν [15] ταῦτα τολμήσαντες, εἰ δὲ μὴ, ὅτι τάχιστα τἆλλα ἐς τὸν πόλεμον ἑτοιμάζειν,

γε προσ-δοκοίη

[1] Εὐεπίθετος εἴη] εὐεπιχείρητος ἡμῖν ἔσται ἡ δύναμις αὐτῶν, βραδέως τε πλέουσα διὰ τὸν ἐν τῷ πλάζειν κάματον, καὶ οὐκ ἀθρόα. * [2] Βραδεῖα] ἡ τῶν πολεμίων παρασκευή, αὐτὴ δὲ τῶν πολεμίων ναυτικὸν μετὰ παρασκευῆς βραδέως πλέον. βραδέως δὲ, διὰ τὸ μῆκος τοῦ πλοῦ, καὶ τὸν κάματον, πρὸς ἔτι καὶ ὅτι αἱ νῆες ὅσῳ πλείω χρόνον ἐν ὕδασι μένωσι, τόσῳ καὶ βραδύτερον πλέουσι, διὰ τὸ τὴν ὕλην τὸ τῶν ὑδάτων ὑγρὸν ἐφέλκειν, ὃ βάρος, καὶ βραδυτῆτα ταῖς ναυσὶν ἐμποιεῖ. Æ. P. [3] Ἀθροωτέρῳ κουφίσαντες] ἤτοι κοῦφοι ὄντες, ἢ καταλιπόντες ὀπίσω τὴν παρασκευήν. [4] Εἰ δὲ μὴ προσδοκοίη] προσβαλεῖν δηλονότι. [5] Περαιωθέντες] εἰς τὸ τάραντα δηλονότι. [6] Ἀποροῖεν ἂν] εἰς ἀπορίαν καταστήσονται τῶν ἐπιτηδείων. [7] Παραπλεῖν] τὸ τάραντα δηλονότι. [8] Καὶ τὰ τῶν πόλεων] καὶ οὐκ εἰδότες βεβαίως εἰ αἱ πόλεις ὑποδέξονται αὐτοὺς, ἀθυμοῖεν ἄν. [9] Ἐξωσθῆναι ἂν] ἐκπεσεῖσθαι εἰς καιρὸν τοῦ πλοῦ εἰς χειμῶνας. [10] Καὶ τοῦ ἐμπειροτάτου τῶν στρατηγῶν] τὸν Νικίαν λέγει. [11] Εἴ τι ἀξιόχρεων] ἀξιόμαχον. βέβαιον. πιστὸν εἰς ἀξιομαχίαν. [12] Ἰσοκινδύνους ἡγούμενοι] ἤτοι ἐν ὁμοίῳ κινδύνῳ καταστήσοντας αὐτοὺς, ἢ ἰσοπαλεῖς. [13] Δικαίως κατεγνωκότες ὅτι αὐτοὺς] τὸ δικαίως, δύναται μὲν καὶ πρὸς τὸ ἐπέρχονται λαμβάνεσθαι, δικαίως ἐπέρχονται δύναται δὲ καὶ πρὸς τὸ κατεγνωκότες. [14] Μᾶλλον ἂν] μᾶλλον ἂν καταπλαγεῖεν τῷ ἀπροσδοκήτως ἡμᾶς αὐτοῖς ἀντιτάξασθαι, ἢ περὶ τῇ δυνάμει ἡμῶν. [15] Ταῦτα τολμ.] τὸ ἀντεξορμῆσαι τοὺς ἀθηναίους.

[1] καὶ παραστῆναι παντί, [2] τὸ μὲν καταφρονεῖν τοὺς ἐπιόντας, ἐν τῶν ἔργων τῇ ἀλκῇ δείκνυσθαι, [3] τὸ δ᾽ ἤδη τὰς μετὰ φόβου παρασκευὰς ἀσφαλεστάτας νομίσαντας ὡς ἐπικινδύνως πράσσειν, χρησιμώτατα ἂν ξυμβαίη. οἱ δὲ ἄνδρες καὶ ἐπέρχονται, καὶ ἐν πλῷ εὖ οἶδ᾽ ὅτι ἤδη εἰσί, καὶ ὅσον οὔπω πάρεισι. Καὶ ὁ μὲν Ἑρμοκράτης τοσαῦτα εἶπε. τῶν δὲ Συρακοσίων ὁ δῆμος ἐν πολλῇ πρὸς ἀλλήλους ἔριδι ἦσαν, οἱ μέν, ὡς οὐδενὶ ἂν τρόπῳ ἔλθοιεν οἱ Ἀθηναῖοι *[4] οὐδ᾽, ἀληθῆ ἐστιν ἃ λέγει.* [5] τοῖς δέ, εἰ καὶ ἔλθοιεν, τί ἂν δράσειαν αὐτούς, [6] ὅ,τι οὐκ ἂν μεῖζον ἀντιπάθοιεν. ἄλλοι δὲ καὶ πάνυ καταφρονοῦντες, ἐς γέλωτα ἔτρεπον τὸ πρᾶγμα. ὀλίγον δ᾽ ἦν τὸ πιστεῦον τῷ Ἑρμοκράτει, καὶ φοβούμενον τὸ μέλλον. παρελθὼν δ᾽ αὐτοῖς Ἀθηναγόρας, ὃς δήμου τε προστάτης ἦν, καὶ ἐν τῷ παρόντι [7] πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς, ἔλεγε τοιάδε, ΤΟΥΣ μὲν Ἀθηναίους ὅστις μὴ βούλεται [8] οὕτω κακῶς φρονῆσαι καὶ ὑποχειρίους ἡμῖν γενέσθαι ἐνθάδε ἐλθόντας, ἢ δειλός ἐστιν, ἢ τῇ πόλει οὐκ εὔνους. τοὺς δ᾽ ἀγγέλλοντας τὰ τοιαῦτα, καὶ περιφόβους ὑμᾶς ποιοῦντας, τῆς μὲν τόλμης οὐ θαυμάζω. [9] τῆς δὲ ἀξυνεσίας, εἰ μὴ οἴονται ἔνδηλοι εἶναι. οἱ γὰρ δεδιότες ἰδίᾳ τι, βούλονται τὴν πόλιν [10] ἐς ἔκπληξιν καθιστάναι, ὅπως τῷ κοινῷ φόβῳ τὸν σφέτερον [11] ἐπηλυγάζωνται. καὶ νῦν αὗται αἱ ἀγγελίαι τοῦτο δύνανται. [12] οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου, ἐκ δὲ ἀνδρῶν οἵπερ ἀεὶ [13] τάδε κινοῦσι, ξύγκεινται. ὑμεῖς δέ, ἢν εὖ βουλεύησθε, οὐκ ἐξ ὧν οὗτοι ἀγγέλλουσι σκοποῦντες, λογιεῖσθε τὰ εἰκότα, [14] ἀλλ᾽ ἐξ ὧν ἂν ἄνθρωποι [15] δεινοὶ καὶ πολλῶν ἔμπειροι (ὥσπερ ἐγὼ [16] Ἀθηναίους ἀξιῶ) δράσειαν. οὐ γὰρ αὐτοὺς εἰκὸς Πελοποννησίους τε ὑπολιπόντας,

γρ. οὐδ᾽

A Cuilibet autem [*vestrum hoc*] in mentē venire [*oportet*,] cōtemptionem quidem [*hostium*] inuadentium, in ipso prœliorum ardore, dum fortiter certatur, demonstrari: illud verò maximam vtilitatem [*nobis*] allaturū, si iam, [*antequam hostes huc appellant*,] cum metu, tutissimos apparatus præparemus, ita vt eos periculosos existimemus, [*nostrisq́ viribus diffidentes, aduersus vim hostilem nos melius, tutiusq́ muniamus, ne præter expectationem, imparati opprimamur.*] Nam hostes & contra [*nos*] veniunt, & in ipso itinere (quòd probè scio) iam sunt, quinetiam B propemodum [*iam*] adsunt. Atq; Hermocrates quidem hæc dixit. At inter Syracusanos, qui in vrbe erant, ingens altercatio exorta est, quòd alij quidem, Athenienses nullo modo vēturos dicerent, & quæ [*Hermocrates*] dixerat, vera esse negarēt. alij verò, dicerent, quid nobis facient, [*quodnàm adeò magnum damnum nobis dabunt*,] quin & ipsi vicissim [*aliud hoc ipso*] grauius à nobis sint accepturi? Quinetiam alij rem istam prorsus contemnebāt, & in risum conuertebant. Pauci verò erant, qui Hermocrati C fidē haberent, & futurum [*rerum euentum, ac periculum imminens*] formidarent. Athenagoras autem, qui populi princeps, & tūc temporis propter popularem facundiam, apud plebem gratiosissimus erat, [*in medium*] progressus hæc ipsis dixit.

ATHENAGORAE CONCIO.

Quisquis non cupit, Athenienses eò demētię progredi, vt huc profecti, in nostram potestatem redigantur, is aut timidus est, aut Reip. non beneuolus. Illorum verò, qui res huiusmodi nuntiāt, magnumq; metum D vobis incutiunt, audaciam quidem nō miror: sed imprudētiam [*miror*] si sua consilia, [*dolosq́*] nō patēre putant. Qui enim priuatim aliquid formidāt, Rēp. in magno timore constituere volūt, vt publico metu suum occultent & nunc isti rumores eò spectant. neque [*enim*] sua spōte, [*casuq́ disseminantur*:] sed ab hominibus cōponuntur, [*& consultò sparguntur*] qui semper tales motus moliuntur. Vos verò, si rectè cōsultaueritis, non ex rerū, quas isti nuntiant, consideratione, deliberabitis de rebus, quas facere decet: sed ex iis, quę viri prudentes, & multarū rerū periti (quales ego Athenienses esse puto) facerēt. Non est enim credibile ipsos Peloponēsiis relictis,

---

[1] Καὶ παραστῆναι παντὶ] δόξαν εἶναι παντὶ ἀνθρώπῳ. [2] Τὸ μὲν καταφρονεῖν τοὺς ἐπιόντας] δεῖ τοὺς καταφρονοῦντας τῶν ἐπιόντων, ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ καὶ τῇ κατ᾽ αὐτὴν ἀνδρείᾳ φαίνεσθαι καταφρονοῦντας τῶν ἐναντίων. ἔργον γὰρ κἀνταῦθα καὶ πολλαχοῦ τὸν πόλεμον λέγει. [3] Τὸ δ᾽ ἤδη τὰς μετὰ φόβου] τὸ δέ, ὡς φοβουμένους κίνδυνον, ἀσφαλέστατα παρασκευάζεσθαι, χρησιμώτατον.

* [4] Οὐ δ᾽, ἀληθῆ] γραπτέον ἤ, οἱ δέ, ὡς ἀληθῆ. ἤ, οὐδ᾽ ἀληθῆ ἄνευ διαστολῆς μετὰ τὸ οὐδέ. Æ. P. * [5] Τοῖς δὲ] ἢ τὸ σχῆμα ἐνήλλακται, καὶ ὑπακουστέον, ἐδόκει, ἤ τι ὅμοιον. ἤ, ὃ καὶ πιθανώτερον, γραπτέον, οἱ δέ. καὶ γὰρ προηγεῖται τό, οἱ μέν. Æ. P. [6] Ὅ,τι οὐκ ἂν μεῖζον ἀντιπάθοιεν] μείζονα ἀντιπαθεῖν τοὺς Ἀθηναίους ἢ δρᾶσαι. [7] Πιθανώτατος τοῖς πολλοῖς] δυνάμενος πείθειν τοὺς πολλούς. [8] Οὕτω κακῶς φρονῆσαι] μωροὺς εἶναι. [9] Τῆς δὲ ἀξυνεσίας] θαυμάζω δηλονότι. [10] Ἐς ἔκπληξιν καθιστάναι] ἤγουν, εἰς φόβον ἐμβαλεῖν. [11] Ἐπηλυγάζωνται] τὸ ἐπηλυγάζωνται, ἐπικρύπτωνται ὅπως (φησὶ) κοινῇ φοβήσαντες ἅπαντας, τὸν ἴδιον φόβον ἀποκρύψωνται. [12] Οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου] ἐξ ἀλόγου συμπτώματος. [13] Τάδε κινοῦσι, ξύγκεινται] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀγγελίαι. [14] Ἀλλ᾽ ἐξ ὧν ἂν ἄνθρωποι] ἀλλ᾽ ἐξ ὧν ἂν δράσειαν ἄνθρωποι δεινοί. [15] Δεινοὶ] ἀντὶ τοῦ συνετοί, φρόνιμοι. [16] Ἀθηναίους ἀξιῶ] ἀξίους ἡγοῦμαι εἶναι.

belloque

belloque nondum illic planè finito, ad alterum bellum [*illo*] non minus vltro venire. Siquidem ego existimo ipsos putare secum præclarè agi, quòd nos, qui tot, atque tam magnas ciuitates habemus, bellum ipsis nō inferamus. Quin etiam si venerint (vt fertur) existimo Siciliam plus virium habituram ad eos debellandos, quàm Peloponnesum, quo est omnis generis apparatu instructior, [*quàm Peloponnesus*] nostramq; ciuitatem solam, hoc exercitu, qui (vt [*isti*] dicunt) nunc contra [*nos*] venit. atque adeò bis tanto, longè superiorem esse [*duco*] quippe quòd sciam ipsos nullum equitatum secum adducturos, qui [*copias ipsorum*] sequatur, neq; ex hac ipsa regione comparaturos, nisi perexiguum quendam ab Egestæis, neque grauis armaturæ militum numerum nostro parē, quia nauibus vehentur. Arduum enim fuerit vel solis nauibus expeditis, [*nullasq́; copias vehentibus*] tantum nauigationis cursum huc [*vsq;*] cōficere, & cæterum apparatum [*ferre*] quantum aduersus tantam ciuitatem suppetere oportet qui [*profectò*] paruus esse non debet. [*Quamobrem*] ab hac [*istorum qui rumores istos disseminant,*] opinione ego adeò dissentio, vt, si Athenienses aliam vrbem tantam, quantæ sunt Syracusæ, [*in Sicilia*] obtinerent, & contra [*nos illinc*] venirent, & [*vrbem Syracusis*] finitimam incolerent, & [*ex ea prodeuntes, nobis*] bellum facerent, vix totius exercitus internecionem vitare posse videantur. Iam verò multo minus [*hanc vitare poterunt,*] si tota Sicilia sit ipsorum hostis. Nam [*illorum exercitus*] in castris, quę ex nauibus fient, consistet, [*& se continebit,*] & [*illorum milites*] ex paruis tabernaculis, & apparatu necessario, non longè, [*lateq́;*] prodeuntes [*vagabuntur,*] à nostris equitibus [*prohibiti.*] In summa ne terra quidem ipsos potituros puto. Adeò nostrum apparatum [*hostili*] præstantiorem duco. Quamobrem Athenienses, quòd hæc, quæ ego dico, cognoscant, res suas (quod probè noui) conseruant, & quidam huius ciuitatis homines, ea, quæ neque sunt, neque futura sunt, comminiscuntur, [*& spargunt* :] quos ego non nunc primùm : sed semper scio,

καὶ τὸν ἐκεῖ πόλεμον μήπω βεβαίως[1] καταλελυμένους, ἐπ' ἄλλον πόλεμον οὐκ ἐλάσσω ἑκόντας ἐλθεῖν. ἐπεὶ ἔγωγε ἀγαπᾶν οἴομαι αὐτοὺς ὅτι οὐχ ἡμεῖς ἐπ' ἐκείνους ἐρχόμεθα, πόλεις τοσαῦται, καὶ οὕτω μεγάλαι. εἰ δὲ δή, ὥσπερ λέγονται, ἔλθοιεν, ἱκανωτέραν ἡγοῦμαι Σικελίαν Πελοποννήσου[2] διαπολεμῆσαι, ὅσῳ κατὰ πάντα[3] ἄμεινον ἐξήρτυται· τὴν δὲ ἡμετέραν πόλιν αὐτὴν, τῆς νῦν στρατιᾶς, ὥς φασιν, ἐπιούσης, καὶ εἰ δὶς τοσαύτη ἔλθοι, πολὺ κρείσσω εἶναι. οἷς γ' ἐπίσταμαι οὔθ' ἵππους ἀκολουθήσοντας,[4] οὐδ' αὐτόθεν πορισθησομένους, εἰ μὴ ὀλίγους τινὰς παρ' Ἐγεσταίων, οὐδ' ὁπλίτας ἰσοπληθεῖς τοῖς ἡμετέροις, ἐπὶ νεῶν γε ἐλθόντας. μέγα γὰρ τὸ καὶ αὐταῖς ταῖς ναυσὶ κούφαις τοσοῦτον πλοῦν δεῦρο κομισθῆναι, τήν τε ἄλλην παρασκευὴν ὅσην δεῖ ἐπὶ πόλιν τοσήνδε πορισθῆναι, οὐκ ὀλίγην οὖσαν.[5] ὥστε παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω, μόλις ἄν μοι δοκοῦσιν, εἰ πόλιν ἑτέραν τοσαύτην ὅσαι Συρακοῦσαί εἰσιν, ἔλθοιεν ἔχοντες, καὶ ὅμορον οἰκήσοντες τὸν πόλεμον ποιοῖντο, οὐκ ἂν παντάπασι διαφθαρῆναι·[6] ἦ που γε δὴ ἐν πάσῃ πολεμίᾳ Σικελίᾳ. *[7] ξυστήσεται γὰρ[8] στρατοπέδῳ τε ἐκ νεῶν ἱδρυθέντι, καὶ ἐκ σκηνιδίων,[9] καὶ ἀναγκαίας παρασκευῆς,[10] οὐκ ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἱππέων ἐξιόντες. τὸ δὲ ξύμπαν,[11] οὐδ' ἂν κρατῆσαι αὐτοὺς τῆς γῆς ἡγοῦμαι. τοσούτῳ τὴν ἡμετέραν παρασκευὴν κρείσσω νομίζω. ἀλλὰ ταῦτα, ὥσπερ ἐγὼ λέγω, οἵ τε Ἀθηναῖοι γιγνώσκοντες, τὰ σφέτερα αὐτῶν εὖ οἶδ' ὅτι σώζουσι,[12] καὶ ἐνθένδε ἄνδρες οὔτε ὄντα,[13] οὔτε ἂν γενόμενα[14] λογοποιοῦσιν. οὓς ἐγὼ οὐ νῦν πρῶτον ἀλλ' ἀεὶ ἐπίσταμαι,

[1] Καταλελυμένους] ἀντὶ τοῦ καταλελυκότας. [2] Διαπολεμῆσαι] διενεγκεῖν τὸν πόλεμον. δηλονότι περιγενέσθαι διὰ πολέμου. [3] Ἄμεινον ἐξ.] τῆς Πελοποννήσου δηλονότι. [4] Οὐδ' αὐτ.] ἐκ τῆς Σικελίας. [5] Ὥστε παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω] τὸ μὲν παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω, τοσοῦτον διαφέρομαι τοῖς τὰ ἕτερα διαγγέλλουσι. τὸ δὲ ὥστε, ὑπερβιβάσαι χρή, ἵνα μὴ σολοικοφανὲς ᾖ τὸ σχῆμα, καὶ οὕτω συντάξαι, παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω, ὥστε μόγις ἄν μοι δοκοῦσιν οὐκ ἂν παντάπασι διαφθαρῆναι οἱ Ἀθηναῖοι. [6] Ἦ που γε δὴ ἐν πάσῃ πολεμίᾳ Σικελίᾳ γε] μή τοι γε ἐν Σικελίᾳ πάσῃ πολεμίᾳ καθεστώσῃ. *[7] Ξυστήσεται γὰρ] ἡ σύνταξις, καὶ ὁ νοῦς οὗτος. ἡ γὰρ ἐκείνων στρατιὰ ξυστήσεται, ἤγουν ὁμοῦ στήσεται, μενεῖ ἐν στρατοπέδῳ ἐκ νεῶν ἱδρυθέντι, ὅτι αἱ νῆες ἀντὶ τῶν χαράκων, καὶ χαρακώματος ἀσφαλείας χάριν κύκλῳ ἱδρυθήσονται; καὶ οἱ στρατιῶται ἐκ σκηνιδίων, καὶ παρασκευῆς, τῆς ἐξ ἀνάγκης, καὶ παρὰ γνώμην ἀναγκασθέντες, κατὰ δύναμιν πρὸς τὰ παρόντα, παρασκευάσωσιν, ἤγουν ἐκ μικρῶν σκηνῶν, ἃς κατ' ἀνάγκην, ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν, ποιήσωνται, οὐκ ἐπὶ πολὺ χώρας διάστημα, οὐ πόρρω τῶν ὅπλων, ἐξιόντες πλανήσονται, ἢ πορεύσονται. διὰ τί; ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἱππέων κωλυθέντες. *AE.P.* [8] Στρατοπέδῳ τε] λείπει χρώμενοι. [9] Καὶ ἀναγκαίας παρασκευῆς] οὐ τῆς ἐκ περιουσίας, ἀλλὰ τῆς οὐδὲ αὐτάρκως. [10] Οὐκ ἐπὶ πολὺ] εἰργόμενοι τῆς γῆς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἱππέων. [11] Οὐδ' ἂν κρατῆσαι αὐτοὺς τῆς γῆς ἡγοῦμαι] οὐδ' ἂν ἀποβῆναι αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν νομίζω δυνήσεσθαι. [12] Καὶ ἐνθένδε ἄνδρες] ἀπὸ τῆς πόλεως. [13] Οὔτε ἂν γενόμενα] οὐχ οἷά τε γενέσθαι. [14] Λογοποιοῦσι] ψευδέσι λόγοις συντιθέασι.

ἤτοι λόγοις γε τοιοῖσδε καὶ ἔτι τούτων [1] κακουργοτέροις, ἢ ἔργοις βουλόμενοι καταπλήξαντες τὸ ὑμέτερον πλῆθος, αὐτοὶ τῆς πόλεως ἄρχειν. καὶ δέδοικα μέντοι μήποτε πολλὰ πειρῶντες καὶ κατορθώσωσιν. [2] ἡμεῖς δὲ κακοί, πρὶν ἐν τῷ παθεῖν ὦμεν, προφυλάξασθαί τε, καὶ αἰσθόμενοι ἐπεξελθεῖν. τοιγάρτοι δι' αὐτὰ ἡ πόλις ἡμῶν ὀλιγάκις μὲν ἡσυχάζει, στάσεις δὲ πολλὰς καὶ ἀγῶνας οὐ πρὸς τοὺς πολεμίους πλείονας ἢ πρὸς αὐτὴν ἀναιρεῖται, τυραννίδας δὲ [3] ἔστιν ὅτε καὶ δυναστείας ἀδίκους. ὧν ἐγὼ πειράσομαι, ἤν γε ὑμεῖς ἐθέλητε ἕπεσθαι, μήποτε ἐφ' ὑμῶν τι περιιδεῖν γενέσθαι, ὑμᾶς μὲν τοὺς πολλοὺς πείθων, τοὺς δὲ [4] τὰ τοιαῦτα μηχανωμένους [5] κολάζων, μὴ μόνον αὐτοφώρους, (χαλεπὸν γὰρ ἐπιτυχεῖν) ἀλλὰ [6] καὶ ὧν βούλονται) μέν, δύνανται δ' οὔ. τὸν γὰρ ἐχθρὸν [7] οὐχ ὧν δρᾷ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας προαμύνεσθαι χρή, [8] εἴπερ καὶ μὴ προφυλαξάμενός τις προπείσεται). τοὺς δ' αὖ ὀλίγους [9] τὰ μὲν ἐλέγχων, τὰ δέ, φυλάσσων, τὰ δέ, καὶ διδάσκων. μάλιστα γὰρ δοκῶ ἄν μοι οὕτως ἀποτρέπειν τῆς κακουργίας. καὶ δῆτα (ὃ πολλάκις [10] ἐσκεψάμην) [11] τί καὶ βούλεσθε ὦ νεώτεροι; πότερον ἄρχειν ἤδη; ἀλλ' οὐκ ἔννομον. [12] ὁ δὲ νόμος ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς μᾶλλον ἢ δυναμένους ἐτέθη ἀτιμάζειν. ἀλλὰ δὴ μὴ μετὰ πολλῶν [13] ἰσονομεῖσθαι; καὶ πῶς δίκαιον τοὺς αὐτοὺς μὴ τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσθαι; φήσει τις, δημοκρατίαν οὔτε ξυνετόν, [14] οὔτ' ἴσον εἶναι), τοὺς δ' ἔχοντας τὰ χρήματα, καὶ ἄρχειν ἄριστα βελτίστους. ἐγὼ δέ φημι, πρῶτα μὲν δῆμον ξύμπαν ὠνομάσθαι, [15] ὀλιγαρχίαν δέ, μέρος.

A huiuſcemodi rumoribus, quinetiam aliis, qui ſunt iſtis longè maligniores: vel factis, veſtræ multitudini terrore incuſſo, ipſos ciuitatis imperio potiri velle. Vereor autem ne ſæpius [*idem*] conantes, hoc etiam aliquando conſequantur. Nos verò ignaui ſumus tum ad præcauendas iſtorum inſidias, antequam [*ab ipſis*] opprimamur, tum ad ſumendum de iſtis ſuppliciũ, poſtquàm ipſorum inſidias cognouimus. His autem de cauſis noſtra ciuitas raro quidem quieſcit, ſæpe verò ſeditione laborat, & longè B plura certamina contra ſuos ipſius ciues, quàm contra hoſtes ſuſcipit. quinetiam interdum tyrannidem, ac iniquum dominatum [*ſuſtinet, ac pati cogitur.*] Quarum rerum (ſi modò vos meam ſententiam ſequi velitis) ego nullam vnquam noſtra ætate fieri ſinam veſtram quidẽ multitudinem verbis in meam ſententiam adducens, de illis verò, qui talia machinantur, ſuppliciũ ſumens, non ſolùm in ipſo facinore deprehenſis (arduum enim fuerit ipſos deprehẽdere) ſed etiam ob ea, quæ volunt quidem [*peragere*] ſed tamen non poſſunt. Hoſtis C enim non ſolùm pro maleficiis: ſed etiam pro conſiliis eſt prius vlciſcendus, [*quàm nos opprimat,*] ſi modò quis illius inſidias ita præcauere poſſit, vt ab eo prior non opprimatur. Paucos verò, contrà, partim quidẽ, [*vt hoſtes in facinore deprehenſos,*] coarguens, partim verò, obſeruans, [*& cauens ne detrimentum Reip. dent.*] partim etiam, [*vt ciues officij ſui monens, ac*] docẽs. Sic enim potiſſimùm exiſtimo fore, vt [*hos*] à maleficio deterream. Sed agite (quod ſæpe mecum ipſe conſideraui (quidnam vultis adoleſcentes? D vtrum rerũ potiri, [*& Remp. adminiſtrare?*] at [*hoc*] non eſt legitimum. Lex enim, [*quæ vetat ne iuniores imperium, ac magiſtratus gerant,*] lata potius eſt, quòd [*iuniores imperium, ac magiſtratus gerere*] nequeant, quàm vt [*eos*] ignominia afficiat, *& ab honoribus adipiſcendis repellat,*] quum [*per ætatem, præturam gerere, & Remp. adminiſtrare*] poſſunt. An verò [*vultis*] non pari iure cũ plebe viuere? At quo pacto iuſtum fuerit eoſdem [*eiuſdem ciuitatis ciues, quos eodem iure præditos eſſe oportet,*] non iiſdem [*honoribus, nec eodem iure*] dignos cẽſeri? [*Sed fortaſſe*] dixerit quis, popularem ſtatum rem eſſe neque conſultam, neq; æquabilẽ ſed eos, qui magnam pecuniæ vim poſſident, optimos etiam eſſe ad optime imperandũ. Ego vero reſpondeo, primùm quidem, vniuerſam Rempub. populi, [*ſtatusq; popularis, qui* δημοκρατία *vocatur,*] nomen obtinuiſſe: ὀλιγαρχίαν vero, [*& paucos, qui propter ſuas opes, rerum potiuntur, & Rempub. adminiſtrant, Reipub. eſſe*] partem.

---

[1] Κακουργοτέροις] πονηροτέροις. [2] Ἡμεῖς δὲ κακοί, πρὶν ἐν τῷ παθ.] ἡμεῖς δὲ διὰ κακίαν ἀδύνατοι ἐσμὲν καὶ προαισθέσθαι τοὺς πονηρούς, καὶ αἰσθανόμενοι ἐπεξελθεῖν αὐτοῖς. [3] Ἔστιν ὅτε καὶ δυναστείας ἀδίκους] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀναιρεῖται. [4] Τὰ τοιαῦτα μηχανωμένους] ἤγουν τοὺς κακούργους. [5] Κολάζων, μὴ μόνον αὐτοφώρους] ἐπ' αὐτοφώρῳ λαμβάνων. χαλεπὸν γὰρ ἐπ' αὐτοφώρῳ ἔχειν αὐτούς. [6] Καὶ ὧν βούλονται μέν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ κολάζων. [7] Οὐχ ὧν δρᾷ μόνον] ἕνεκα δηλονότι. [8] Εἴπερ καὶ μὴ προφυλαξάμενός τις προπείσεται] εἴπερ καὶ παρ' ἄλλοις κακῶς πρὶν αἴσθηται ἄν. [9] Τὰ μέν, ἐλέγχων] ἤγουν, φανερῶς δεικνύων. [10] Ἐσκεψάμην] ἤγουν, κατ' ἐμαυτὸν ἐπὶ συννοίας ἔχον. [11] Τί καὶ βούλεσθε ὦ νεώτεροι] πρὸς τὸν Ἑρμοκράτην ἀποτείνει τὸν λόγον. [12] Ὁ δὲ νόμος, ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι] ὁ δὲ νόμος κωλύειν ἐτέθη διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ὑμᾶς ἄρχειν, μᾶλλον ἤπερ ὡς δυναμένους ἀτιμάζων. λέγει δὲ περὶ τῶν νέων, ὅτι εἴργονται τῆς ἀρχῆς διὰ νόμον, οὐκ ἀτιμαζόμενοι, ἀλλὰ κωλυόμενοι διὰ τὴν ἡλικίαν. τουτέστι, τὴν ἀριστοκρατίαν. [13] Ἰσονομεῖσθαι] ἀπὸ κοινοῦ, τὸ πολλάκις ἐσκεψάμην τί καὶ βούλεσθε.
[14] Οὔτ' ἴσον εἶναι] δίκαιον. [15] Ὀλιγαρχίαν δέ, μέρος] λείπει τῆς πόλεως.

Deinde

Deinde [*verò,*] locupletes quidem, pecuniarum [*priuatarum, quas habent*] optimos esse custodes, sed [*viros*] prudentes, præstantissimos esse cõsultores: multitudinem verò, postquàm [*res propositas*] audierit, optimum esse iudicem. Atque hos ciuium diuersos ordines & per partes, & simul vniuersos in statu populari iuris æquabilitate frui. Sed paucorum dominatus pericula quidem multitudini impertit, commodorum verò non solùm maiorem partem habet: verùm etiam vniuersa, [*sua portione cæteris*] erepta, retinet, [*sibiq; vendicat.*] Quas res illi, qui inter vos sunt & potentes, & iuuenes, obtinere student: quas [*tamen*] in ampla, [*liberaq;*] ciuitate non poterunt [*obtinere*]. Sed nunc etiam omnium estis stultissimi, nisi animaduertitis vos rem perniciosam affectare, aut omnium Græcorum, quos ego noui, [*estis*] imperitissimi, aut iniustissimi, si, cùm [*hoc*] sciatis, [*hoc tamen*] audetis. Verùm aut [*à me*] edocti, aut mutata sentẽtia, quod ad vniuersæ Reip. bonum spectat, id augeatis, sperãtes fore, vt illi, qui de vobis boni [*sunt ciues*] horum Reipub. commodorum parem, atque [*adeo*] maiorem partem obtineant, quàm [*cætera*] Reip. multitudo. Quòd si alia [*his maiora*] affectaritis, [*sciatis*] vos in periculum venturos, ne & rebus omnibus priuemini. Quamobrem huiusmodi nuntios [*ac rumores*] missos faciatis, quia [*vestra consilia conatusq;*] præsensimus, neque [*vos hæc ad exitum perducere*] sinemus. Hæc enim ciuitas, vt etiam veniant Athenienses, ipsos [*tamen*] pro sua dignitate propulsabit. Sunt autem nobis imperatores, qui hæc videbunt, [*& inquirent vtrũ vera sint, an falsa, quæ nuntiãtur.*] Quòd si nihil horum, verum fuerit (prout ego suspicor) nequaquam vestris nuntiis exterrita [*ciuitas,*] vobisque ducibus electis, sua sponte [*sibi*] seruitutis iugum imponet. Sed ipsa per se, [*libereq;*] consultans, & de rumoribus, quos vos [*ipsi*] disseminatis, quasi idem valeãt ac [*ipsa*] facta, quæstionem habebit, & præsentem libertatem non propter rumores, quos [*à vobis sparsos*] audit, amittet: sed factis ita sibi cauens, vt non permittat [*vobis ea peragere, quæ cupitis,*] conseruare conabitur.

A ἐπὶ τὰ φύλακας μὲν ἀρίστους εἶναι χρημάτων τοὺς « πλουσίους, βουλεῦσαι δ' ἂν βέλτιστα τοὺς ξυν- « ετοὺς, κρῖναι δ' ἂν ἀκούσαντας ἄριστα τοὺς πολ- « λούς· *[1] καὶ ταῦτα ὁμοίως καὶ κατὰ μέρη καὶ ξύμ- « παντα ἐν δημοκρατίᾳ [2] ἰσομοιρεῖν. ὀλιγαρχία « δὲ τῶν μὲν κινδύνων τοῖς πολλοῖς μεταδίδωσι, τῶν « δ' ὠφελίμων οὐ πλεονεκτεῖ μόνον, ἀλλὰ [3] καὶ ξύμ- « παντ' ἀφελομένη ἔχει, [4] ἃ ὑμῶν οἵ τε δυνάμε- « νοι καὶ οἱ νέοι προθυμοῦνται, ἀδύνατα ἐν με- « γάλῃ πόλει κατασχεῖν. ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν, ὦ πάν- « B των ἀξυνετώτατοι, εἰ μὴ μανθάνετε κακὰ « σπεύδοντες, ἢ ἀμαθέστατοί ἐστε ὧν ἐγὼ οἶδα Ἑλ- « λήνων, ἢ ἀδικώτατοι, εἰ εἰδότες τολμᾶτε. ἀλλ' « ἤτοι μαθόντες γε, ἢ μεταγνόντες, τὸ τῆς πόλεως « ξύμπασι κοινὸν αὔξετε, ἡγησάμενοι τοῦτο μὲν ἂν « ἴσον [5] καὶ πλέον οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν, ἤπερ [6] τὸ τῆς πό- « λεως πλῆθος μετασχεῖν. [7] εἰ δ' ἄλλα βουλήσεσ- « θε, καὶ τοῦ παντὸς κινδυνεῦσαι στερηθῆναι· καὶ « τῶν τοιῶνδε ἀγγελιῶν, [8] *[9] ὡς προαισθανο- « μένους, καὶ μὴ ἐπιτρέψοντας, ἀπαλλάγητε. ἡ « C γὰρ πόλις ἥδε, καὶ εἰ ἔρχονται Ἀθηναῖοι, ἀ- « μυνεῖται αὐτοὺς ἀξίως αὑτῆς. καὶ στρατηγοί εἰ- « σιν ἡμῖν οἳ σκέψονται αὐτά. καὶ [10] εἰ μή τι αὐτῶν « ἀληθές ἐστιν (ὥσπερ οὐκ οἴομαι,) οὐ πρὸς τὰς « ὑμετέρας ἀγγελίας καταπλαγεῖσα, καὶ ἑλο- « μένη ὑμᾶς ἄρχοντας, αὐθαίρετον δουλείαν ἐπι- « βαλεῖται· αὐτὴ δ' ἐφ' ἑαυτῆς σκοποῦσα, [11] τούς « τε *[12] λόγους ἀφ' ὑμῶν ὡς ἔργα δυναμένους « κρινεῖ, καὶ τὴν [13] ὑπάρχουσαν ἐλευθερίαν οὐχὶ ἐκ « τοῦ ἀκούειν ἀφαιρεθήσεται, [14] ἐκ δὲ τοῦ, ἔργῳ « D φυλασσομένη μὴ ἐπιτρέπειν, πειράσεται σώζειν. «

γρ. προαισθομένους

γρ. ἀπαλλαγῶμεν

γρ. ἀφ'

*[1] Ταῦτα] δηλονότι τὰ διάφορα τῶν πολιτῶν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει συμπολιτευομένων συντάγματα, τὰ τῶν ξυνετῶν, τῶν πλουσίων, καὶ τῶν πολλῶν. Æ.P. [2] Ἰσομοιρεῖν] ἰσοτιμίας ἀξιοῦνται ἐν δημοκρατίᾳ οἵ τε πλούσιοι καὶ οἱ συνετοί. [3] Καὶ ξύμπαντ' ἀφελομένη ἔχει] τῆς ὠφελείας δηλονότι. [4] Ἃ ὑμῶν οἵ τε δυνάμενοι καὶ οἱ νέοι] ἅπερ ὑμῶν οἵ τε ὀλιγαρχικοὶ καὶ οἱ νέοι προθυμοῦνται πάντα ἔχειν, ἀδυνάτου ὄντος ἐν μεγάλῃ πόλει πάντα τούτοις ἔχειν. [5] Καὶ πλέον οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν] οἱ ἀγαθοὶ ὑμῶν ἡγείσθωσαν τοῦτο καὶ ἴσον εἶναι, καὶ πλέον τοῦ ἴσου, τὸ τῶν αὐτῶν μετασχεῖν ὧν καὶ πᾶσα ἡ πόλις. [6] Τὸ τῆς πόλεως] τὸ πᾶσι κοινῶς ὠφέλιμον τῆς πόλεως, τοῦτο αὔξετε. [7] Εἰ δ' ἄλλα βουλήσεσθε] εἰ δὲ μειζόνων ἐφίεσθε, πάντων στερηθήσεσθε. [8] Ὡς προαισθανομένους] ἀντί τε, προαισθανομένων καὶ μὴ ἐπιτρεψόντων ὑμῶν. *[9] Ὡς προαισθομένους] ὁ τούτων νοῦς ὅδε. ἡμῶν ἤδη τὰς ὑμῶν ἐπιβουλὰς, καὶ ἐπιχειρήσεις προαισθομένων, καὶ οὐκ ἐπιτρεψόντων ὑμῖν ταῦτα διαπράξασθαι. ἀντί τε, ὅτι τὰς ὑμετέρας διανοίας καὶ ἐπιχειρήσεις ἤδη προῃσθόμεθα, καὶ οὐκ ἐπιτρέψομεν ὑμῖν ποιεῖν ὧν ἐφίεσθε. Æ.P. [10] Εἰ μή τι αὐτῶν] τοῦτο ἀνταποδίδοται πρὸς ἐκεῖνο, ἡ γὰρ πόλις ἥδε, καὶ εἰ ἔρχονται Ἀθηναῖοι, ἀμυνεῖται· καὶ εἰ μή τι αὐτῶν ἀληθές ἐστιν, οὐ διὰ τὰς ὑμετέρας ἀγγελίας αὐθαίρετον δουλείαν ἑλεῖται. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ, αὐθαίρετον δουλείαν ἐπιβαλεῖται. [11] Τούς τε λόγους ἀφ' ὑμῶν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ οὐκ οἴομαι. οὐκ οἴομαι γὰρ (φησίν) ὅτι τοὺς λόγους ὑμῶν ἴσα ἔργοις δυναμένους ἡ πόλις κρινεῖ. *[12] Λόγους ἀφ' ὑμῶν] διασπειρομένους δηλονότι. Æ.P. [13] Ὑπάρχουσαν ἐλευθερίαν] οὐχὶ διὰ τὸ ἀκούειν καταπλαγεῖς ἀπορήσει. [14] Ἐκ δὲ τοῦ, ἔργῳ φυλασσομένη] τὴν ἐλευθερίαν πειράσεται σώζειν ἐκ τοῦ διὰ ἔργων μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἀφαιρουμένοις αὐτήν.

Τοιαῦτα Ἀθηναγόρας εἶπε. τῶν δὲ στρατηγῶν A εἷς ἀναστὰς ἄλλον μὲν οὐδένα ἔτι εἴασε παρελθεῖν, αὐτὸς δὲ πρὸς τὰ παρόντα ἔλεξε τοιάδε, Διαβολὰς μὲν οὐ σῶφρον οὔτε λέγειν τινὰς ἐς ἀλλήλους, οὔτε τοὺς ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι· πρὸς δὲ τὰ ἐσαγγελλόμενα μᾶλλον ὁρᾶν, ὅπως εἷς τε ἕκαστος καὶ ἡ ξύμπασα πόλις καλῶς τοὺς ἐπιόντας παρασκευαζόμεθα ἀμύνεσθαι. καὶ ἢν [1] ἄρα μηδὲν δεήσῃ, οὐδεμία βλάβη τοῦ τε τὸ κοινὸν κοσμηθῆναι καὶ ἵπποις καὶ ὅπλοις καὶ τοῖς ἄλλοις [2] οἷς ὁ πόλεμος ἀγάλλεται. τὴν δ᾽ ἐπιμέλειαν B καὶ ἐξέτασιν αὐτῶν ἡμεῖς ἕξομεν, καὶ τῶν πρὸς τὰς πόλεις διαπομπῶν ἅμα ἔς τε κατασκοπὴν, καὶ ἤν τι ἄλλο φαίνηται [3] ἐπιτήδειον. τὰ δὲ καὶ ἐπιμεμελήμεθα ἤδη, καὶ ὅ, τι ἂν αἰσθώμεθα, [4] ἐς ὑμᾶς οἴσομεν. Καὶ οἱ μὲν συρακούσιοι, τοσαῦτα εἰπόντος τοῦ στρατηγοῦ, διελύθησαν ἐκ τοῦ ξυλλόγου. οἱ δ᾽ Ἀθηναῖοι, ἤδη ἐν τῇ Κερκύρᾳ αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἅπαντες ἦσαν. καὶ πρῶτον μὲν ἐπεξέτασιν τοῦ στρατεύματος, καὶ ξύνταξιν, ὥσπερ ἔμελλον ὁρμιεῖσθαί τε καὶ στρατοπεδεύε- C σθαι, οἱ στρατηγοὶ ἐποιήσαντο· καὶ τρία μέρη νείμαντες, ἓν ἑκάστῳ ἐκλήρωσαν, ἵνα μήτε ἅμα πλέοντες ἀπορῶσιν ὕδατος, καὶ λιμένων, καὶ τῶν ἐπιτηδείων [5] ἐν ταῖς καταγωγαῖς, πρός τε τἆλλα *[6] εὐκοσμότεροι καὶ ῥᾴους ἄρχειν ὦσι, κατὰ τέλη [7] στρατηγῷ προστεταγμένοι. ἔπειτα δὲ προὔπεμψαν καὶ ἐς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν τρεῖς ναῦς, [8] εἰσομένας αἵτινες σφᾶς τῶν πόλεων δέξονται. [9] καὶ εἴρητο αὐταῖς προαπαντᾶν, ὅπως ἐπιστάμενοι καταπλέωσι. μετὰ δὲ D ταῦτα, τοσῇδε ἤδη τῇ παρασκευῇ Ἀθηναῖοι ἄραντες ἐκ τῆς Κερκύρας, ἐς τὴν Σικελίαν ἐπεραιοῦντο, [10] τριήρεσι μὲν ταῖς πάσαις, τέσσαρσι καὶ τριάκοντα καὶ ἑκατόν, καὶ δυοῖν Ῥοδίοιν πεντηκοντόροιν. τούτων Ἀττικαὶ μὲν ἦσαν ἑκατόν, ὧν αἱ μὲν ἑξήκοντα, ταχεῖαι, αἱ δ᾽ ἄλλαι, στρατιώτιδες·

A Atq; Athenagoras hæc dixit. Tunc autem vnus è ducibus surgens, nullum quidem alium ad dicendũ prodire passus est: sed ipse pro presenti rerũ statu hec verba fecit: Obtrectationes quidem vel ab aliis in alios mutuò proferri, vel ab audientibus admitti, nequaquam est prudẽtiæ, sed potius pro rebus, quæ nuntiãtur, [*oportet*] videre, quanam ratione cùm priuatim, tum publicè ex [*nostræ ciuitatis*] dignitate nos instruamus ad eos propulsandos, qui contra [*nos*] veniunt. Et, si fortè nihil opus fuerit, nulla iactura fiet, si Respub. instruatur & equis, & armis, & cæteris [*rebus,*] quibus bellum exultat, [*& quæ ad bellum gerẽdum sunt necessaria*] Nos verò istarum curam geremus, easque recẽsebimus, simul etiam [*curabimus*] vt ad ciuitates quoquouersum mittantur, qui & explorent [*hostium aduentum, & consilium,*] & [*agant*] si quid aliud commodum esse videatur. Sunt etiam quæ iam curauimus, & quicquid senserimus, id ad vos referemus. Atque Syracusani quidem, cùm dux iste hæc verba fecisset, ex cõcilio discesserunt. Atheniẽses verò, cùm ipsi tum eorũ socij omnes apud Corcyrã iam erãt. Atq; primùm quidem [*ipsorum*] duces copias iterum recensuerunt, & instruxerunt, eo ordine, quo portum capturi, castraq; posituri erant. & classe in tres partes distributa, in singulis sortitionem fecerunt, [*singulisq; partibus ducem sortitò præfecerũt,*] ne in altum nauigantes, aquæ, & portuum, & rerum ad victum necessariarum, in diuersoriis, ad quę appellerent, inopia laborarent, vtque cæteris etiam in [*rebus milites*] aptiùs instructi essent, & à ducibus faciliùs regi possent, in [*singulis illis tribus*] agminibus attributi suo quique duci. Deinde verò præmiserunt & in Italiam, & in Siciliam tres naues vt explorarent quænam ciuitates se essent recepturæ. ipsisq; preceptum fuerat, vt [*classi*] occurrerent, vt [*duces ab ipsis*] certiores facti [*ad illas ciuitates*] appellerẽt. Post hæc Athenienses, iam cum tanto apparatu è Corcyra soluentes, in Siciliam traiicere cœperunt, cum triremibus numero centum, & triginta quatuor, & duabus Rhodiis nauibus, quæ quinquaginta remis agebantur. Harum autem [*triremium*] erant Atticæ centũ, quarum sexaginta quidẽ [*erant*] veloces, cæteræ verò, [*tardiores erant, quia*] milites vehebant,

---

[1] Καὶ ἢν ἄρα μηδὲν δεήσῃ] μάχης δηλονότι. [2] Οἷς ὁ πόλεμος ἀγάλλεται] οἷς χαίρει πόλεμος. ὧν χρῄζει. [3] Ἐπιτήδειον] σύμφορον. [4] Ἐς ὑμᾶς οἴσομεν] ἤγουν μηνύσομεν ὑμῖν δηλονότι. [5] Ἐν ταῖς καταγωγαῖς] λιμέσι. *[6] Εὐκοσμότεροι] οἱ στρατιῶται δηλονότι. τὸ δὲ ἄρχειν, ἀντὶ τοῦ ἄρχεσθαι, ἀττικῶς, τὸ ἐνεργητικὸν ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ. ὁ δὲ νοῦς ἐστί· ἵνα οἱ στρατιῶται βέλτιον, καὶ εὐπρεπέστερον κοσμηθέντες ὦσι, καὶ τὰς τάξεις, καὶ τὸν κόσμον ῥᾷον φυλάττειν, καὶ ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἄρχεσθαι, καὶ τὰ προσταττόμενα ποιεῖσθαι δύνωνται. Æ. P. [7] Στρατηγῷ προστεταγμένοι] κατὰ τάξεις ὑπὸ στρατηγοῖς τεταγμένοι. [8] Εἰσομένας] γνωσομένας. [9] Καὶ εἴρητο αὐταῖς] ὥριστο ταῖς ναυσί. [10] Τριήρεσι μὲν ταῖς πάσαις] τριήρεις ταχεῖαι, τριήρεις στρατιώτιδες, πεντηκόντοροι, ἱππαγωγοί. πλοῖα. ὁλκάδες.

reliqua verò classis [*erat*] Chiorum, & cæterorum sociorum. Vniuersi autem grauis armaturæ milites, [*qui in his triremibus, nauibusq́ vehebantur,*] erant quinque millia, & centum [*præterea.*] (Atque inter hos, ex ipsis quidem Atheniensibus erant mille, & quingenti legionarij milites, & septingenti famuli, nauium defensores. Cæteri verò socij, qui cum ipsis ad hanc militiam proficiscebantur, partim quidem, erant ex populis ipsorũ imperio subiectis; partim verò, ex Argiuis, quingenti; & ex Mantineis, atq; mercenariis, ducenti & quinquaginta.) Vniuersi verò sagittarij, quadringenti, & octoginta (quorum Cretenses erant octoginta) & Rhodiorũ funditores septingenti, & Megarensium exulum leuiter armatorum centum viginti. Erat & vna hippagoga, quæ triginta equites vehebat. Primus [*igitur Atheniensium*] apparatus, qui ad bellum [*Siculis inferendum, in Siciliam tunc*] traiecit, tantus fuit. Hos autem [*sequebãtur*] triginta onerarię naues, quę commeatum, & res exercitui necessarias vehebãt, & quę pistores, & lapidum structores, & fabros, omniaq; instrumenta, quæ ad munitiones extruendas erant necessaria, portabant. Item centum nauigia, quæ naues onerarias vi necessitatis coacta comitabantur, multa etiam alia nauigia, & naues onerariæ simul nauigantes exercitum vltro negotiationis causa sequebantur. Quę omnes [*tam minores, quàm maiores naues*] è Corcyra tunc [*soluentes,*] sinum Ionium simul transmiserunt. Totiusque [*classis*] apparatus, partim ad promontorium Iapygiam, partim Tarentum appulsus, partim etiam [*alio,*] prout cuique facultas [*ad aliquem locum appellendi*] data est, oram Italiæ legentes prætervehebantur, & ciuitates nec ad mercatum ipsos admittebant, nec in vrbem recipiebant: sed aquæ [*tantùm,*] & stationis vsu eos adiuuabant. Tarentum verò, Locriq; ne his quidem [*rebus eos adiuuare voluerunt:*] donec ad Rhegium, Italiæ promontorium peruenerunt, atque hîc iam congregabantur: & extra vrbem (quia [*Rhegini*] ipsos intra muros non recipiebant) castra fecerunt ad Dianæ templum, vbi etiam [*Rhegini*] mercatum ipsis præbebant. Subductisque nauibus quieuerunt. Et apud Rheginos verba fecerunt, postulantes vt [*ipsi,*] qui Chalcidenses essent, Leontinis, qui [*& ipsi*] Chalcidenses essent, auxilium ferrent.

A [1] τὸ δὲ ἄλλο ναυτικὸν, χίων, καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων.[2] ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασιν, ἑκατὸν καὶ πεντακισχιλίοις. (καὶ τούτων, ἀθηναίων μὲν αὐτῶν ἦσαν πεντακόσιοι μὲν καὶ χίλιοι ἐκ καταλόγου, ἑπτακόσιοι δὲ, θῆτες, ἐπιβάται τῶν νεῶν. ξύμμαχοι δὲ οἱ ἄλλοι ξυνεστράτευον, οἱ μὲν, τῶν ὑπηκόων, οἱ δ' ἀργείων, πεντακόσιοι, καὶ μαντινέων καὶ μισθοφόρων πεντήκοντα καὶ διακόσιοι) τοξόταις δὲ τοῖς πᾶσιν, ὀγδοήκοντα καὶ τετρακοσίοις· B (καὶ τούτων κρῆτες οἱ ὀγδοήκοντα ἦσαν) καὶ σφενδονήταις ῥοδίων ἑπτακοσίοις, καὶ μεγαρεῦσι ψιλοῖς φυγάσιν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν· καὶ ἱππαγωγῷ μιᾷ τριάκοντα ἀγούσῃ ἱππέας. Τοσαύτη ἡ πρώτη παρασκευὴ πρὸς τὸν πόλεμον διέπλει. *[3] τούτοις δὲ τὰ ἐπιτήδεια ἄγουσαι ὁλκάδες μὲν τριάκοντα σιταγωγοὶ, καὶ τοὺς σιτοποιοὺς ἔχουσαι, καὶ λιθολόγους, καὶ τέκτονας, καὶ *[4] ὅσα ἐς τειχισμὸν ἐργαλεῖα. πλοῖα δὲ ἑκατὸν, ἃ ἐξ ἀνάγ- C κης μετὰ τῶν ὁλκάδων ξυνέπλει. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πλοῖα καὶ ὁλκάδες ἑκούσιοι ξυνηκολούθουν τῇ στρατιᾷ ἐμπορείας ἕνεκα· ἃ τότε πάντα ἐκ τῆς κερκύρας [5] ξυνδιέβαλε τὸν ἰόνιον κόλπον. καὶ προσβαλοῦσα ἡ πᾶσα παρασκευὴ πρός τε ἄκραν ἰαπυγίαν, καὶ πρὸς τάραντα, [6] καὶ ὡς ἕκαστοι εὐπόρησαν, [7] παρεκομίζοντο τὴν ἰταλίαν, τῶν μὲν πόλεων οὐ δεχομένων αὐτοὺς ἀγορᾷ οὐδὲ ἄστει, ὕδατι δὲ καὶ ὅρμῳ· τάραντος δὲ καὶ λοκρῶν, οὐδὲ τού- D τοις· ἕως ἀφίκοντο ἐς ῥήγιον, τῆς ἰταλίας ἀκρωτήριον, [8] καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἠθροίζοντο. καὶ ἔξω τῆς πόλεως (ὡς αὐτοὺς εἴσω οὐκ ἐδέχοντο) στρατόπεδόν τε κατεσκευάσαντο ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ, οὗ αὐτοῖς [9] καὶ ἀγορὰν παρεῖχον. καὶ τὰς ναῦς [10] ἀνελκύσαντες ἡσύχασαν· καὶ πρός τε τοὺς ῥηγίνους λόγους ἐποιήσαντο, ἀξιοῦντες χαλκιδέας ὄντας χαλκιδεῦσιν οὖσι λεοντίνοις βοηθεῖν.

---

[1] Τὸ δὲ ναυτικὸν] ἤγουν, αἱ ἄλλαι νῆες, αἱ ἔχουσαι τοὺς ναύτας.
[2] Ὁπλίταις δὲ τοῖς ξύμπασι] στρατιώτας τοὺς πεζομαχήσοντας ἀγούσαι.
*[3] Τούτοις δὲ] ἠκολούθουν δηλονότι. Æ.P.
*[4] Ὅσα] ἦσαν ἐπιτήδεια δηλονότι. Æ.P.
[5] Ξυνδιέβαλε τὸν ἰόνιον κόλπον] συνδιεπεραιώθη.
[6] Καὶ ὡς ἕκαστοι εὐπόρησαν] ἀντὶ τοῦ, ὡς ἕκαστοι ἔτυχον εὐπλοῆσαι.
[7] Παρεκομίζοντο] ἤγουν, παραπλέοντες ἐκομίζοντο.
[8] Καὶ ἐνταῦθα] ἤγουν ἐν τῷ ῥηγίῳ.
[9] Καὶ ἀγορὰν παρεῖχον] οἱ ῥηγῖνοι δηλονότι.
[10] Ἀνελκύσαντες] ἤγουν, ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηράν.

[1] οἱ δὲ οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἔφασαν ἔσεσθαι, ἀλλ' ὅ,τι ἂν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἰταλιώταις ξυνδοκῇ, τοῦτο ποιήσειν. οἱ δὲ πρὸς τὰ ἐν τῇ Σικελίᾳ πράγματα ἐσκόπουν ὅτῳ τρόπῳ ἄριστα προσοίσονται· καὶ τὰς πρόπλους ναῦς ἐκ τῆς Ἐγέστης ἅμα προσέμενον, βουλόμενοι εἰδέναι περὶ τῶν χρημάτων, εἰ ἔστιν ἃ ἔλεγον ἐν ταῖς Ἀθήναις οἱ ἄγγελοι. τοῖς δὲ Συρακοσίοις ἐν τούτῳ πολλαχόθεν τε ἤδη καὶ ἀπὸ τῶν κατασκόπων σαφῆ ἠγγέλλετο, ὅτι ἐν Ῥηγίῳ αἱ νῆες εἰσί, [2] καὶ ὡς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο πάσῃ τῇ γνώμῃ. καὶ οὐκέτι ἠπίστουν· καὶ ἔς τε τοὺς Σικελοὺς περιέπεμπον, [3] ἔνθα μὲν, [4] φύλακας, πρὸς δὲ τοὺς, πρέσβεις· [5] καὶ ἐς τὰ περίπλοια τὰ ἐν τῇ χώρᾳ φρουρὰς ἐσεκόμιζον· τά τε ἐν τῇ πόλει, ὅπλων ἐξετάσει καὶ ἵππων, ἐσκόπουν εἰ ἐντελῆ ἐστί· [6] καὶ τἆλλα, ὡς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ καὶ ὅσον οὐ παρόντι, καθίσταντο. αἱ δὲ ἐκ τῆς Ἐγέστης τρεῖς νῆες αἱ πρόπλοι παραγίγνονται τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸ Ῥήγιον, ἀγγέλλουσαι ὅτι τἆλλα μὲν οὐκ ἔστι χρήματα ἃ ὑπέσχοντο, τριάκοντα δὲ τάλαντα μόνα φαίνεται. καὶ οἱ στρατηγοὶ εὐθὺς ἐν ἀθυμίᾳ ἦσαν, ὅτι αὐτοῖς τοῦτό τε πρῶτον [7] ἀντεκεκρούκει, καὶ οἱ Ῥηγῖνοι, οὐκ ἐθελήσαντες ξυστρατεύειν, οὓς πρῶτον ἤρξαντο πείθειν, [8] καὶ εἰκὸς ἦν μάλιστα, Λεοντίνων τε ξυγγενεῖς ὄντας, καὶ σφίσιν ἀεὶ ἐπιτηδείους. καὶ τῷ μὲν Νικίᾳ προσδεχομένῳ ἦν τὰ περὶ τῶν Ἐγεσταίων, [9] τοῖν δὲ ἑτέροιν καὶ ἀλογώτερα. οἱ δὲ Ἐγεσταῖοι τοιόνδε τι [10] ἐξετεχνήσαντο τότε ὅτε οἱ πρῶτοι πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἦλθον αὐτοῖς ἐς τὴν κατασκοπὴν τῶν χρημάτων. ἔς τε τὸ ἐν Ἔρυκι ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀγαγόντες αὐτοὺς, [11] ἐπέδειξαν τὰ ἀναθήματα, φιάλας τε, καὶ οἰνοχόας, καὶ θυμιατήρια, καὶ ἄλλην κατασκευὴν οὐκ ὀλίγην· ἃ ὄντα ἀργυρᾶ, πολλῷ πλείω τὴν ὄψιν [12] ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως χρημάτων παρείχετο. [13] καὶ ἰδίᾳ ξενίσεις ποιούμενοι [14] τῶν τριηριτῶν,

γρ. περιπόλια

γρ. ἀλογώτερα

γρ. ἐξετεχνήσαντο

A Rhegini verò dixerunt se neutris affuturos: sed quicquid cæteris Italis communiter placeret, id esse facturos. Isti verò animum ad res Siculas conuerterunt cōsiderātes quanam ratione in illis optimè se gererent. Simul etiam præcursorias naues ab Egesta præstolabantur, quia scire cupiebant, an [*illic*] ea esset pecunia, quam [*Egestæorum*] legati Athenis prędicassent. Interea verò Syracusanis cùm ex multis aliis locis, tum etiam ab exploratoribus iam certò nuntiabatur, naues [*hostium*] ad Rhegium esse, & propterea omni studio se præparabant, nec amplius [*de hostium aduentu*] dubi- B tabant. & ad Siculos mittebāt quoquo versus, ad hos quidem, præsidia; ad illos verò, legationes. Et in castella, quæ in regione circuncirca erant, præsidia immittebant. Et quæ intra vrbem erant, an absoluta, [*& integra*] essent, explorabant, recensentes arma, & equos, & cætera constituebant, vt imminenti, & propemodum iam præsenti bello. Illæ verò tres præcursoriæ naues ab Egesta ad Athenienses, ad Rhegium aduenerunt, & renūtiarunt cæteram quidem C pecuniam, quam [*Egestæi*] promiserāt, non extare: sed tantùm triginta talenta apparere. Confestim autē duces, animos despondere cœperunt, quòd hoc ipsis initiò præter expectationem incommodè cecidisset, quodque Rhegini [*ipsis restitissent,*] vnà secum militare recusantes, quibus primis suadere cœperant, [*vt ad istam militiam secum venirent,*] & maximè credibile videbatur, [*eos cum Atheniensibus ad hanc expeditionem ituros,*] quòd essent Leontinorum cognati, & ipsorum semper studiosi [*fuis-* D *sent.*] Atque Niciæ quidem hæc, prout expectauerat, ab Egestæis contigerunt, duobus verò reliquis [*ducibus*] vel maximè prę̨ter opinionem. Egestæi enim huiusmodi fraudem excogitarunt tunc, quum primi Atheniensium legati eos adierunt ad explorandas [*ipsorum*] pecunias. Illis enim adductis in Veneris fanum, quod est in Eryce, ostenderunt donaria, phialas, trullas, thuribula, cæteramq; non paucam supellectilem. quæ, quod essent argētea, longè maiorem solidæ opulentiæ speciem præbebant, [*quàm re ipsa valebant,*] quòd essent parui pretij. Quinetiam priuatim exceptis hospitio illis, qui tritemibus [*ad eos*] aducti fuerant, cùm

---

[1] Οἱ δὲ, οὐδὲ μεθ' ἑτέρων] οὔτε μετὰ τῶν Ἀθηναίων, οὔτε μετὰ τῶν Συρακοσίων. [2] Καὶ ὡς ἐπὶ τούτοις παρεσκευάζοντο] καὶ πᾶσιν ἐδόκει παρασκευάζεσθαι, οὐδενὸς ἀντιλέγοντος. Ἐπὶ τούτοις. μετὰ ταῦτα. [3] Ἔνθα μὲν] εἴς τινας. [4] Φύλακας] τοὺς διαφυλάξοντας τὰς φιλίας πόλεις. [5] Καὶ ἐς τὰ περίπλοια] γρ. περιπόλια τὰ ἐν τῇ χώρᾳ φρούρια, ἃ περιπλέοντες, εἰσῆγον εἰς αὐτὰ φρουρούς. [6] Καὶ τἆλλα ὡς ἐπὶ ταχεῖ πολέμῳ] ὡς ἂν συντόμῳ ἐσομένῳ. [7] Ἀντεκεκρούκει] παρὰ γνώμην ἀπηντήκει, ἀπεβεβήκει. [8] Καὶ εἰκὸς ἦν] συστρατεύειν δηλονότι τοῖς Ἀθηναίοις. [9] Τοῖν δὲ ἑτέροιν καὶ ἀλογώτερα] Ἀλκιβιάδῃ καὶ Λαμάχῳ. [10] Ἐξετεχνήσαντο τότε] μετεχειρίσαντο. Ἀλκιβιάδης καὶ Λάμαχος ἐξετεχνήσαντο. [11] Ἐπέδειξαν τὰ ἀναθήματα] ὑπ' ὄψιν ἔθηκαν. [12] Ἀπ' ὀλίγης δυνάμεως] ὀλίγα τῇ δυνάμει ὄντα, μεγάλην φαντασίαν παρεῖχε. [13] Καὶ ἰδίᾳ ξενίσεις] φιλοφρονήσεις. [14] Τῶν τριηριτῶν] τῶν ἐν τριήρεσιν ἀφικομένων.

ex ipsa

A ex ipsa Egesta [*omnia*] tũ aurea, tum argentea pocula collecta, tũ etiam ex vicinis tam Phœnicum, quàm Græcorũ vrbibus corrogata, [*& mutuò accepta,*] in conuiuiis vt suam quique domesticam supellectilem exhibuerant. Cùm autem omnes [*conuiuatores*] iisdem [*poculis, vasisq;*] plerunq; vterentur, & multa vbique conspicerentur, ingentem stuporem, [*ac admirationem hæc*] afferebant Atheniensibus, qui triremibus [*ad eos*] aduecti fuerant. Quare Athenas reuersi diuulgarant se magnam pecuniȩ vim conspexisse. Atque illi quidem, qui cùm i-B psi decepti fuerant, tum etiam aliis tunc [*hoc*] persuaserant, postquam hic rumor dimanauit, pecunias illas, [*quæ promissæ fuerant,*] Egestæ non esse, grauiter à militibus accusabantur. Duces autem pro præsenti rerum statu consultare cœperunt. Et Niciæ quidem sententia [*hæc*] erat, vt cum omnibus copiis aduersus Selinuntem nauigaretur, cuius rei causa potissimùm missi fuissent. Et, si quidem Egestæi pecunias [*stipendiȷ causa*] vniuerso exercitui suppeditarent, pro pecuniæ summa consilium caperetur. sin minus, ab ipsis postularetur, C vt sexaginta nauibus, quas [*ipsi*] petiissent, cibaria suppeditarent, atque [*sic Athenienses ibi*] permanerent, donec Selinuntios ipsis [*Egestæis*] vel vi, vel pactione reconciliassent, & ita cæteras ciuitates obirent, & vbi Atheniensis Reipubl. potentiam [*ipsis*] ostendissent, & [*suum*] in amicos, sociósque studium demonstrassent, domum redirent, (nisi fortè breui [*temporis spatio,*] & ex inopinato aliqua facultas offerretur, qua oblata vel Leontinos iuuare, vel aliquam aliarum ciuitatum [*sibi*] adiungere D possent,) neq; suas quique facultates Reipub. causa consumentes, [*Rempub.*] in periculum adducerent. Alcibiades verò dicebat non oportere [*se*] cum tantis copiis [*Athenis*] emissos, turpiter, ac infecto negotio abire: sed ad omnes ciuitates, præter Selinuntem, & Syracusas, legatos mittere, & operam dare, vt & Siculos, partim quidem, ad defectionem à Syracusanis faciendam solicitarent, partim verò, amicos [*sibi*] facerent, vt & commeatum, & copias haberent [*ab illis suppeditatas, quorum amicitiam sibi conciliassent.*] Ac primùm quidem Messanenses [*ad amicitiam secum ineundam*] adducendos [*censebat.*] (ipsos enim potissimùm in traiectu, & opportuno loco, quo ad Siciliam appelli posset, sitos esse [*dicebat,*])

A τά τε ἐξ αὐτῆς Ἐγέστης ἐκπώματα καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ξυλλέξαντες, καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐγγὺς πόλεων καὶ Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνίδων [1] αἰτησάμενοι, ἐσέφερον ἐς τὰς ἑστιάσεις ὡς οἰκεῖα ἕκαστοι. καὶ πάντων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς αὐτοῖς χρωμένων, καὶ πανταχοῦ πολλῶν φαινομένων, μεγάλην τὴν ἔκπληξιν τοῖς ἐκ τῶν τριήρων Ἀθηναίοις παρεῖχε. καὶ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, [2] διεθρόησαν ὡς χρήματα πολλὰ ἴδοιεν. καὶ οἱ μὲν, αὐτοί τε ἀπατηθέντες, B καὶ τοὺς ἄλλους τότε πείσαντες, ἐπειδὴ διῆλθεν ὁ λόγος ὅτι οὐκ εἴη ἐν τῇ Ἐγέστῃ τὰ χρήματα, πολλὴν τὴν αἰτίαν εἶχον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς τὰ παρόντα ἐβουλεύοντο. καὶ Νικίου μὲν ἦν γνώμη πλεῖν ἐπὶ Σελινοῦντα πάσῃ τῇ στρατιᾷ, ἐφ' ὅπερ μάλιστα ἐπέμφθησαν· καὶ ἢν μὲν παρέχωσι χρήματα παντὶ τῷ στρατεύματι Ἐγεσταῖοι, πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι· εἰ δὲ μὴ, τῶν ἑξήκοντα ναυσὶν, ὅσασπερ ᾐτήσαντο, ἀξιοῦν διδόναι αὐτοὺς τροφήν· C [3] καὶ παραμείναντας Σελινουντίους ἢ βίᾳ ἢ ξυμβάσει [4] διαλλάξαι αὐτοῖς, καὶ οὕτω παραπλεύσαντας τὰς ἄλλας πόλεις, καὶ ἐπιδείξαντας μὲν τὴν δύναμιν τῆς Ἀθηναίων πόλεως, δηλώσαντας δὲ τὴν ἐς τοὺς φίλους καὶ ξυμμάχους προθυμίαν, ἀποπλεῖν οἴκαδε, ἢν μή τι δι' ὀλίγου καὶ ἀπὸ τοῦ ἀδοκήτου ἢ Λεοντίνους οἷοί τε ὦσιν ὠφελῆσαι, ἢ τῶν ἄλλων τινὰ πόλεων προσαγαγέσθαι, [6] καὶ * [7] τῇ πόλει δαπανῶντας τὰ οἰκεῖα μὴ κινδυνεύειν. Ἀλκιβιάδης δὲ οὐκ ἔφη χρῆναι, D τοσαύτῃ δυνάμει ἐκπλεύσαντας, αἰσχρῶς καὶ ἀπράκτως ἀπελθεῖν, ἀλλ' ἔς τε τὰς πόλεις ἐπικηρυκεύεσθαι, πλὴν Σελινοῦντος καὶ Συρακουσῶν, τὰς ἄλλας, καὶ πειρᾶσθαι καὶ τοὺς Σικελοὺς, τοὺς μὲν, ἀφιστάναι ἀπὸ τῶν Συρακουσίων, τοὺς δὲ φίλους ποιεῖσθαι, ἵνα σῖτον [8] καὶ στρατιὰν ἔχωσι. πρῶτον δὲ πείθειν Μεσσηνίους ([9] ἐν πόρῳ γὰρ μάλιστα καὶ προσβολῇ εἶναι αὐτοὺς τῆς Σικελίας)

[1] Αἰτησάμενοι] χρησάμενοι. τὸ δὲ αἰτήσαντες, ἀντὶ τοῦ, λαβόντες ἄνευ τοῦ μέλλειν ἀποδώσειν. [2] Διεθρόησαν] εἰπόντες διετάραξαν. [3] Καὶ παραμείναντας] τοὺς Ἀθηναίους. [4] Διαλλάξαι αὐτοῖς] τοῖς Ἐγεσταίοις. [5] Ην μή τι δι' ὀλίγου] διὰ ταχέως, καὶ ἄνευ τοῦ προσδοκῆσαι. [6] Καὶ τῇ πόλει δαπανῶντας] ἀντὶ τοῦ, τὸ μὴ δαπανῶντας τὰ οἰκεῖα κινδυνεύειν ἐν τῇ πόλει. ἤγουν, κίνδυνον προξενεῖν τῇ πόλει. * [7] Τῇ πόλει] ὁ τούτων νοῦς ὅδε. τὸ μὴ ἑκάστοις τὰ οἰκεῖα χρήματα τῆς πόλεως χάριν δαπανῶντας, τῇ πόλει κινδυνεύειν, τῇ πόλει κίνδυνον προξενεῖν, τὴν πόλιν ἐς κίνδυνον ἄγειν: ἢ, τὰ οἰκεῖα, καλῶς πρὸς τὰ τῆς πόλεως δημόσια χρήματα ἀναφέρεσθαι δύναται. Æ. P. [8] Καὶ στρατιὰν ἔχωσιν] ἀπὸ τούτων τῶν πόλεων. [9] Εν πόρῳ γὰρ] παραιώσει.

καὶ λιμένα καὶ ἐφόρμησιν τῷ στρατῷ ἱκανωτάτην ἔσεσθαι. [1]προσαγαγομένους δὲ τὰς πόλεις, [2]εἰδότας μεθ' ὧν τις πολεμήσει, οὕτως ἤδη Συρακούσαις καὶ Σελινοῦντι ἐπιχειρεῖν ἢν μὴ * [3]οἱ μὲν Ἐγεσταίοις ξυμβαίνωσιν, οἱ δὲ Λεοντίνους ἐῶσι κατοικίζειν. Λάμαχος δὲ ἄντικρυς ἔφη χρῆναι πλεῖν ἐπὶ Συρακούσας, καὶ πρὸς τῇ πόλει ὡς τάχιστα τὴν μάχην ποιεῖσθαι, ἕως ἔτι ἀπαράσκευοί τε εἰσὶ, καὶ μάλιστα ἐκπεπληγμένοι. [4]τὸ γὰρ πρῶτον πᾶν στράτευμα δεινότατον εἶναι· ἢν δὲ χρονίσῃ πρὶν ἐς ὄψιν ἐλθεῖν, τῇ γνώμῃ ἀναθαρσοῦντας ἀνθρώπους, καὶ τῇ ὄψει καταφρονεῖν μᾶλλον. αἰφνίδιοι δὲ ἢν προσπέσωσιν, ἕως ἔτι περιδεεῖς προσδέχονται, [5]μάλιστ' ἂν σφᾶς περιγενέσθαι, [6]καὶ κατὰ πάντα ἂν αὐτοὺς ἐκφοβῆσαι, τῇ τε ὄψει (πλεῖστοι γὰρ ἂν νῦν φανῆναι) καὶ τῇ προσδοκίᾳ ὧν πείσονται, μάλιστα δ' ἂν [7]τῷ αὐτίκα κινδύνῳ τῆς μάχης. εἰκὸς δὲ εἶναι καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς πολλοὺς ἀποληφθῆναι ἔξω, διὰ τὸ ἀπιστεῖν σφᾶς [8]μὴ ἥξειν· [9]καὶ ἐσκομιζομένων αὐτῶν, τὴν στρατιὰν οὐκ ἀπορήσειν χρημάτων, ἢν πρὸς τῇ πόλει κρατοῦσα καθέζηται. τούς τε ἄλλους Σικελιώτας οὕτως ἤδη μᾶλλον καὶ ἐκείνοις [10]οὐ ξυμμαχήσειν, καὶ σφίσι προσιέναι, [11]καὶ οὐ διαμελλήσειν περισκοποῦντας ὁπότεροι κρατήσουσι. ναύσταθμον δὲ, ἐπαναχωρήσαντας, καὶ ἐφορμηθέντας, Μέγαρα ἔφη χρῆναι ποιεῖσθαι, ἃ ἦν ἐρῆμα, ἀπέχοντα Συρακουσῶν [12]οὔτε πλοῦν πολὺν, οὔτε ὁδόν. Λάμαχος μὲν ταῦτα εἰπὼν, ὅμως προσέθετο καὶ αὐτὸς τῇ Ἀλκιβιάδου γνώμῃ. μετὰ δὲ τοῦτο, Ἀλκιβιάδης τῇ αὑτοῦ νηὶ διαπλεύσας ἐς Μεσσήνην, καὶ λόγους ποιησάμενος περὶ ξυμμαχίας πρὸς αὐτοὺς, ὡς οὐκ ἔπειθεν, ἀλλ' ἀπεκρίναντο, πόλει μὲν ἂν οὐ δέξασθαι, ἀγορὰν δ' ἔξω παρέξειν, ἀπέπλει ἐς τὸ Ῥήγιον. καὶ εὐθὺς ξυμπληρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς ἐκ πασῶν οἱ στρατηγοὶ,

(Margin: τῇ στρατιᾷ μὴ ἀπορ.)

A & portum, atque ſtationem, quæ copias, [claſſemq;] commodiſſimè caperet, [illic] fore [demoſtrabat.] Ciuitatibus autem in amicitiam adductis, vbi noſſent quos belli ſocios eſſent habituri, ita demum Syracuſas, & Selinuntem aggrediendas [cenſebat:] niſi hi quidẽ, compoſitionem, [pacemq;] cum Egeſtæis facerent, illi verò, Leontinos in ſuas priſtinas ſedes redire ſinerent. Lamachus verò palàm dicebat aduerſus Syracuſas nauigandum eſſe, & primo quoq; tempore prœlium ad vrbem committendum, B dum [Syracuſani] adhuc imparati eſſent, & maximè perterriti. Omnem enim exercitum principiò maximum terrorem [hoſtibus] afferre: ſed ſi moram interponat, antequàm in [ipſorum] conſpectum veniat, homines ex pauore ſe colligentes, & [ipſum] cernentes, magis contemnere. ſed ſi repentè [Syracuſanos] inuaſerint, dum adhuc metu perculſi [hoſtem] expectarẽt, [affirmabat] ſe ſuperiores [illis] facilimè futuros, omnibúſque rebus, terrorem [illis] incuſſuros, tum aſpectu (plurimos enim tunc viſum C iri) tum expectatione cladium, quas eſſent accepturi; præcipuè verò ſubito prœlij [committendi] periculo. Veriſimile autem eſſe in agris etiam multos extra [vrbem] intercipi poſſe, quòd minimè crederent ſe venturos. Quòd ſi iſti [ex agris in vrbem] ſe reciperent, exercitum, ſi victor vrbem obſideret, ſatis pecuniarum, [atque ſatis commeatus] habiturum. Præterea reliquos Sicilienſes ſic iam & illorum ſocietatem facilius deſerturos, & ad ſe trãſituros, minimeque cunctaturos, circunſpicientes vtri victores eſſent futuri. Sibi autem [ab D vrbis obſidione] reuerſis, & ad portum appulſis, nauium ſtationes obtinendas ad Megara, quæ deſerta eſſent, & à Syracuſis mari, terraque parum diſtarent. Lamachus autem, quamuis hæc dixiſſet, tamen & ipſe in Alcibiadis ſententiam iuit. Poſtea verò Alcibiades, cùm ſua naui Meſſanam traiecisset, & de ſocietate [ſecum ineunda,] apud Meſſanenſes verba feciſſet, neque [rem ipſis] perſuadere potuiſſet: ſed [illi] reſpondiſſent, in vrbem quidẽ ſe nequaq̃ recepturos [Athenienſium copias:] forum tamen rerum venalium [ipſis] præbituros, ad Rhegium rediit. Duces autẽ, cum ex omni [nauiũ] numero ſexaginta naues cõfeſtim [militibus] impleuiſſent,

[1] Προσαγαγομένους δὲ τὰς πόλεις] χρησαμένους. [2] Εἰδότας μεθ' ὧν τις] εἰδότας τίνας ἕξουσι συμμάχους. *[3] Οἱ μὲν] οἱ Σελινούντιοι. οἱ δὲ, οἱ Συρακούσιοι. κατοικίζειν δὲ, ἑαυτοὺς δηλονότι, ἤγουν ἐς τὴν ἑαυτῶν ἐπανελθεῖν, καὶ αὐτοὺς ἐν αὐτῇ κατοικίζειν, ἱδρύειν, καὶ ἀδεῶς ἐκεῖ μένειν, οἰκεῖν. ἢ κατοικίζειν, ἀντὶ τοῦ, κατοικίζεσθαι ἀττικῶς. Æ.P. [4] Τὸ γὰρ πρῶτον πᾶν στράτευμα] τὴν πρώτην προσβολὴν τοῦ στρατεύματος. [5] Μάλιστ' ἂν σφᾶς] τοὺς Ἀθηναίους. [6] Καὶ κατὰ πάντα ἂν αὐτοὺς ἐκφοβῆσαι] τοὺς Συρακουσίους δηλονότι τοὺς Ἀθηναίους. [7] Τῷ αὐτίκα κινδύνῳ τῆς μάχης] ἀπὸ κοινοῦ, τὸ ἐκφοβῆσαι αὐτοὺς τῷ περὶ δοκῆσαι ἂν ἤδη ἐν κινδύνῳ διαμαχήσεσθαι. [8] Μὴ ἥξειν] ἡ μὴ ἀπόφασις περιττή. [9] Καὶ ἐσκομιζομένων] καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν πόλιν μεταφερόντων τῶν Συρακουσίων, οὐκ ἀπορήσειν τοὺς Ἀθηναίους χρημάτων, ἂν κρατοῦντες τῶν Συρακουσίων, προσκαθέζωνται τῇ πόλει. [10] Οὐ ξυμμαχήσειν] τοῖς Συρακουσίοις δηλονότι. [11] Καὶ οὐ διαμελλήσειν] ἢ οὐ διαστήσειν παραδοκοῦντας ὁπότεροι κρατήσουσιν. [12] Οὔτε πλοῦν πολὺν, οὔτε ὁδόν] οὔτε κατὰ γῆν, οὔτε διὰ θαλάσσης πολὺ ἀπέχοντα.

& [com-

&[*commeatus, atq; cæteras ad bellum*] necessarias res assumpsissent, reliquo exercitu cum vno de suis [*collegis*] ad Rhegium relicto, classe præteruecti ad Naxum iuerunt. Cùm autem Naxij [*eos*] in vrbem recepissent, [*illinc*] oram legentes ad Catanam nauigarũt. sed cùm Catanæi ipsos [*in vrbem*] non recepissent, (illic enim aderant quidam, qui Syracusanorum partibus fauebant) in flumen Teriam delati sunt. Cùm autem [*illic*] pernoctassent, postero diè Syracusas versus nauigarunt, agmine longo cæteris nauibus instructis. Decẽ verò naues præmiserunt in magnum [*Syracusarum*] portum, vt & [*illuc*] nauigarent, & explorarent si quid nauium [*à Syracusanis*] deductum esset, vtq; [*ad vrbem*] accedentes, ex nauibus per præconis vocem [*ipsis*] significarent Athenienses venire, vt Leontinos in suas pristinas sedes restituerent, propter societatis atque cognationis ius. Leontinis igitur, quotquot Syracusis essent, [*diceret,*] vt intrepidè transirent ad Athenienses, vt ad amicos, & [*de ipsis*] bene meritos. Postquàm autẽ per præconis vocem [*hoc ipsis*] denuntiatum est, postquam etiam vrbis, portuumq; situm, omnemque circuncirca regionem, vnde ipsis ad bellum [*hostibus*] faciendum prodeundum esset, cõtemplati sunt, rursus Catanam redierunt. Catanæi verò conuocata concione, copias quidem [*in vrbem*] non receperunt, sed duces ingressos dicere iusserunt siquid vellẽt. Cùm autem Alcibiades [*apud ipsos*] orationem haberet, & oppidani [*animis, oculisq;*] in illam concionem essent conuersi, milites [*Athenienses*] quãdam [*vrbis*] portulam malè obstructam [*nacti,*] clam [*custodibus*] diruta ædificij materia aperuerunt. Et in vrbem ingressi, [*res sibi necessarias*] mercabantur. Catanæi verò, qui cũ Syracusanis sentiebant, cùm exercitũ in vrbe animaduertissent, confestim terrore perculsi, quorum numerus non magnus erat, clàm profugerunt. Cæteri verò decreuerunt societatem cum Atheniensibus faciendam, & reliquum exercitum à Rhegio acciri iusserũt. Postea verò Athenienses ad Rhegium reuersi, iam cum omnibus copiis [*inde*] soluentes Catanam [*appulerunt, &*] postquam [*eò*] peruenerunt, [*ibi*] castra fecerunt. Ad ipsos autem nuntij Camarina afferebantur, si [*illuc*] proficiscerẽtur, [*Camarinæos*] deditionẽ facturos, & Syracusanos classem instruere.

A καὶ τὰ ἐπιτήδεια λαβόντες, [1] παρέπλεον ἐς νάξον, τὴν ἄλλην στρατιὰν ἐν ῥηγίῳ καταλιπόντες, καὶ ἕνα σφῶν αὐτῶν. ναξίων δὲ δεξαμένων τῇ πόλει, παρέπλεον ἐς κατάνην. καὶ ὡς αὐτοὺς οἱ καταναῖοι οὐκ ἐδέχοντο (ἐνῆσαν γὰρ αὐτόθι ἄνδρες [2] τὰ συρακοσίων βουλόμενοι) ἐκομίσθησαν ἐπὶ τὸν τηρίαν ποταμόν. καὶ αὐλισάμενοι, τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ συρακούσας ἔπλεον, [3] ἐπικαίρως ἔχοντες [4] τὰς ἄλλας ναῦς. δέκα δὲ τῶν νεῶν προὔπεμψαν [5] ἐς τὸν μέγαν

B λιμένα, πλεῦσαί τε καὶ κατασκέψασθαι εἴ τι ναυτικόν ἐστι [6] καθελκυσμένον, καὶ κηρῦξαι ἀπὸ τῶν νεῶν προσπλεύσαντας ὅτι οἱ ἀθηναῖοι ἥκουσι, λεοντίνους ἐς τὴν ἑαυτῶν κατοικιοῦντες, κατὰ ξυμμαχίαν καὶ ξυγγένειαν· τοὺς οὖν ὄντας ἐν συρακούσαις λεοντίνων, ὡς παρὰ φίλους καὶ εὐεργέτας ἀθηναίων ἀδεῶς ἀπιέναι. ἐπεὶ δὲ ἐκηρύχθη, καὶ κατεσκέψαντο τήν τε πόλιν καὶ τοὺς λιμένας, καὶ τὰ περὶ τὴν χώραν, ἐξ ἧς αὐτοῖς ὁρμωμένοις [7] πολεμητέα

C ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐς κατάνην. [8] καὶ ἐκκλησίας γενομένης, τὴν μὲν στρατιὰν οὐκ ἐδέχοντο οἱ καταναῖοι, τοὺς δὲ στρατηγοὺς ἐσελθόντας ἐκέλευον ὅ, τι βούλονται εἰπεῖν. καὶ λέγοντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, [9] καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τετραμμένων, οἱ στρατιῶται πυλίδα τινὰ ἐνῳκοδομημένην [10] κακῶς ἔλαθον διελόντες· καὶ ἐσελθόντες [11] ἠγόραζον ἐς τὴν πόλιν. τῶν δὲ καταναίων, οἱ μὲν τὰ τῶν συρακοσίων φρονοῦντες, ὡς εἶδον τὸ

D στράτευμα ἔνδον, εὐθὺς περιδεεῖς γενόμενοι ὑπεξῆλθον, οὐ πολλοί τινες· οἱ δὲ ἄλλοι ἐψηφίσαντό τε ξυμμαχίαν τοῖς ἀθηναίοις, καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἐκέλευον ἐκ ῥηγίου κομίζειν. μετὰ δὲ τοῦτο πλεύσαντες οἱ ἀθηναῖοι ἐς τὸ ῥήγιον, πάσῃ ἤδη τῇ στρατιᾷ ἄραντες ἐς τὴν κατάνην, ἐπειδὴ ἀφίκοντο, κατεσκευάζοντο τὸ στρατόπεδον. ἐσηγγέλλετο δὲ αὐτοῖς ἔκ τε καμαρίνης, ὡς, εἰ ἔλθοιεν, προσχωροῖεν ἄν, καὶ ὅτι συρακούσιοι [12] πληροῦσι ναυτικόν.

γρ. ἐπὶ κέρως

γρ. εἰπεῖν

[1] Παρέπλεον ἐς νάξον] τὴν σικελικήν. [2] Τὰ συρακοσίων βουλόμενοι] φρονοῦντες. [3] Ἐπικαίρως] συντόμως. πεταγμένως. [4] Τὰς ἄλλας ναῦς] οὐ μόνον τὰς ἑξήκοντα, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας προσλαβόντες. [5] Ἐς τὸν μέγαν λιμένα] τῶν συρακουσῶν δηλονότι. [6] Καθελκυσμένον] ἕτοιμον εἰς τὴν θάλασσαν. [7] Πολεμητέα ἦν] πολεμεῖν δυνατὸν ἔσοιτο. [8] Καὶ ἐκκλησίας γενομένης] τῶν καταναίων δηλονότι. [9] Καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει] τῶν καταναίων. [10] Κακῶς] ἀτέχνως. σαθρῶς. [11] Ἠγόραζον ἐς τὴν πόλιν] αὐτίκα, ἐν ἀγορᾷ διέτριβον. [12] Πληροῦσι ναυτικὸν] *ναῦν ναυτῶν πληροῦσιν.

*π. ναῦς. Æ. P.

ἀπάσῃ δὲ τῇ στρατιᾷ παρέπλευσαν, πρῶτον μὲν ἐπὶ Συρακούσας· καὶ ὡς οὐδὲν εὗρον ναυτικὸν πληρούμενον, παρεκομίζοντο αὖθις ἐπὶ Καμαρίνης, καὶ σχόντες [1] ἐς τὸν αἰγιαλὸν, ἐπεκηρυκεύοντο. οἱ δὲ οὐκ ἐδέχοντο, λέγοντες σφίσι [2] τὰ ὅρκια εἶναι, μιᾷ νηὶ καταπλεόντων Ἀθηναίων δέχεσθαι, ἢν μὴ αὐτοὶ πλείους μεταπέμπωσιν. [3] ἄπρακτοι δὲ γενόμενοι, ἀπέπλεον· καὶ ἀποβάντες κατά τι τῆς Συρακουσίας, καὶ ἁρπαγὴν ποιησάμενοι, καὶ τῶν Συρακουσίων ἱππέων βοηθησάντων, [4] καὶ τῶν ψιλῶν τινὰς ἐσκεδασμένους διαφθειράντων, ἀπεκομίσθησαν ἐς Κατάνην. καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἥκουσαν ἐπί τε Ἀλκιβιάδην, ὡς *[5] κελεύσοντας ἀποπλεῖν ἐς ἀπολογίαν ὧν ἡ πόλις ἐνεκάλει, καὶ ἐπ' ἄλλους τινὰς τῶν στρατιωτῶν τῶν μετ' αὐτοῦ, μεμηνυμένων περὶ τῶν μυστηρίων ὡς ἀσεβούντων, τῶν δὲ, καὶ περὶ τῶν Ἑρμῶν. οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἡ στρατιὰ ἀπέπλευσεν, οὐδὲν ἧσσον ζήτησιν ἐποιοῦντο τῶν περὶ τὰ μυστήρια καὶ τῶν περὶ τοὺς Ἑρμᾶς δρασθέντων· [6] καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μηνυτὰς, ἀλλὰ πάντας ὑπόπτως ἀποδεχόμενοι, [7] διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πίστιν, πάνυ χρηστοὺς τῶν πολιτῶν ξυλλαμβάνοντες κατέδουν, χρησιμώτερον [8] ἡγούμενοι εἶναι βασανίσαι τὸ πρᾶγμα καὶ εὑρεῖν, ἢ διὰ μηνυτοῦ πονηρίαν, τινὰ καὶ χρηστὸν δοκοῦντα εἶναι, αἰτιαθέντα, ἀνέλεγκτον διαφυγεῖν. [9] ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος ἀκοῇ τὴν Πεισιστράτου καὶ τῶν παίδων τυραννίδα χαλεπὴν [10] τελευτῶσαν γενομένην, καὶ προσέτι [11] οὐδ' ὑφ' ἑαυτῶν καὶ Ἁρμοδίου καταλυθεῖσαν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐφοβεῖτο ἀεὶ, καὶ πάντα ὑπόπτως ἐλάμβανε. τὸ γὰρ Ἀριστογείτονος καὶ Ἁρμοδίου τόλμημα [12] δι' ἐρωτικὴν ξυντυχίαν [13] ἐπε-

A Primùm igitur cum omnibus copiis aduersus Syracusas profecti sunt. Et cùm nullam classem [*ab illis*] instrui comperissent, rursus Camarinam versus, oram legentes se receperunt, & ad [*Camarinæorum*] littus appulsi, caduceatorem miserũt, [*per quem eos rogarent, vt se reciperent.*] Illi verò eos nõ receperunt, dicentes se iurisiurãdi religione obstrictos esse, vt Athenienses cum vna [*tantùm*] naui [*ad suum littus*] appellentes reciperent, nisi ipsi plures [*ab illis*] accersissent. Quamobrem [*Athenienses*] re infecta discesserunt. B Cùm autem exscensum è nauibus in quãdam [*agri*] Syracusani partem fecissent, & prędas egissent, & Syracusanorum equites [*ad hostem arcendum*] accurrissent, & nonnullos leuis armaturæ milites [*Athenienses,*] palatos interfecissent, Catanam se receperunt. Illic autem offendũt Salaminiam nauem Athenis missam, tum aduersus Alcibiadem, vt qui ea vehebãtur iuberent [*ipsum*] redire [*domum*] ad respondendum criminibus, quorum publicè insimulabatur, tum aduersus quosdam alios milites, qui cum eo erant. de quibus indicium C [*ad Magistratus*] delatum fuerat, [*partim quidem,*] quòd impiè mysteria polluissent, partim verò, quòd Mercurij simulachra violassent. Atheniẽses enim post classis discessum nihilominus quęstionem habebant de mysteriis pollutis, & de violatis Mercurij simulachris. Quoniam autẽ non explorabant indices, [*nec vllum indiciorum delectum habebant,*] sed omnes, [*qui aliquod indicium ad eos afferebant,*] suspiciosè admittebant, [*propter tyrannidis affectatæ suspicionem, quæ eos sibi quauis ratione cauere cogebat,*] D ob fidem improbis hominibus [*indicia afferentibus*] habitam, [*quosdam*] ex ciuibus [*viros*] optimos comprehenderunt, & in vincula coniecerunt. Satius esse iudicãtes hac de re quęstionem habere, & [*pollutæ religionis autores*] reperire, quàm propter indicis improbitatem, aliquẽ, licet vir probus esse videretur, accusatũ, [*indicta causa, et*] nulla quęstione habita, [*ex iudicio*] euadere. Populus enim, qui famã acceperat Pisistrati, ac filiorũ tyrannidem extremis eius tẽporibus grauẽ fuisse, præterea neq; à se, neq; ab Harmodio: sed à Lacedæmoniis euersam, semper metuebat, & omnia [*in deteriorẽ partem*] suspiciosè accipiebat. Nã audax illud Aristogitonis, & Harmodij facinus, propter rei cuiusdã ad amores pertinẽtis casum, [*ab illis*] susceptum

[1] Ἐς τὸν αἰγιαλὸν] τῶν Καμαριναίων. [2] Τὰ ὅρκια εἶναι] τοῖς Καμαριναίοις. [3] Ἄπρακτοι δὲ γενόμενοι] οἱ Ἀθηναῖοι. [4] Καὶ τῶν ψιλῶν τινὰς] τῶν Ἀθηναίων. *[5] Κελεύσοντας] τὸ σχῆμα ἐνήλλακται. λεκτέον γὰρ ἦν, κελεύσουσαν, ὡς καὶ ἥκουσαν εἶπε. ἢ τοῦτο δεῖ ἀναφέρειν πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐν τῇ Σαλαμινίᾳ πλέοντας Æ. P. [6] Καὶ οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μηνυτὰς] οὐ διακρίνοντες (φησὶ) τοὺς μηνυτὰς, πότερον ψεύδονται, ἢ ἀληθεύουσιν, ἀλλ' ὁμοίως πᾶσι πιστεύοντες, διὰ τὸ προσέχειν τοῖς πονηροῖς μηνυταῖς, οἵους τῶν πολιτῶν χρηστοὺς ὄντας κατέδουν. [7] Διὰ πονηρῶν ἀνθρώπων πίστιν] πιστεύοντες πονηροῖς ἀνθρώποις μηνυταῖς. [8] Ἡγούμενοι εἶναι] κρεῖσσον ἡγούμενοι βασανίσαι μᾶλλον τῶν χρηστῶν τινὰ, καὶ ἐξευρεῖν τὴν ἀλήθειαν, ἢ διὰ τὸ μὴ πιστεύειν τοῖς πονηροῖς μηνυταῖς, τοὺς αἰτιαθέντας γενομένους ἀπολῦσαι ἀνεξετάστως. [9] Ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος ἀ.] γνῶσιν ἔχοντες ἐξ ἀκοῆς. [10] Τελευτῶσαν] γενομένην ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις. [11] Οὐδ' ὑφ' ἑαυτῶν] οὔτε ὑπὸ Ἀθηναίων κοινῇ, οὔτε ὑπὸ Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. [12] Δι' ἐρωτικὴν ξυντυχίαν] ἔρωτος σύμβασιν. [13] Ἐπεχειρήθη] ἐτολμήθη.

fuit.

fuit. Quam [*rem*] ego fusiùs narrans demonstrabo neq; alios, neque ipsos Athenienses de suis tyrãnis, aut de re gesta quicquam certi dicere. Cùm enim Pisistratus [*iam*] senex in tyrannide decessisset, non Hipparchus (vt vulgus arbitratur) sed Hippias, quòd esset natu maximus, obtinuit principatum. Cùm autem Harmodius ætatis flore [*formaq; conspicuus, ac*] insignis esset, Aristogiton, mediæ inter ciues conditionis vir, eum adamabat, atq; [*in sua potestate*] habebat, [*ita vt eo, arbitratu suo frueretur.*] Hic autem Harmodius ab Hipparcho Pisistrati [*filio*] tentatus, [*& appellatus de stupro,*] non solùm [*ab eo*] non expugnatus est: sed etiam [*rem*] ad Aristogitonem detulit. Hic verò more amatorum ingenti dolore concepto, & Hipparchi potẽtiam extimescens, ne per vim ipsum [*Harmodium*] ad se pertraheret, protinus pro sua autoritate, [*& opibus, quas habebat,*] tyrannidem per insidias euertere conatur. Interea verò Hipparchus, cùm Harmodiũ rursus solicitasset, & nihilominus [*eum ad morem sibi gerendum*] inducere potuisset, nihil quidem per vim agere decreuerat: sed in aliquo secreto loco, quasi nõ propterea [*hoc faceret,*] ad eum contumelia afficiendum se accingebat. Nã ne superioribus quidẽ eius dominatus temporibus multitudini grauis, [*ac molestus*] erat: sed citra inuidiã se gesserat. Ac profectò hi tyranni virtutẽ, & prudentiam diutissimè coluerunt, & prouentuum vicesimam tantum ab Atheniensibus exigentes, & ipsorum vrbem egregiè exornarunt, & bella administrarunt, & in templis sacrificia fecerũt. In cæteris verò [*rebus*] ciuitas legibus antè latis vtebatur, præterquam quòd [*hi tyranni*] operam prouidè dabant, vt semper aliquis de suo ipsorum numero magistratum gereret. Et cùm alij ex ipsis annuũ imperium apud Athenienses obtinuerũt, tum Pisistratus Hippiæ [*filius,*] illius, qui tyrannus fuerat, aui nomen ferens: qui cùm esset Archon, [*& Archontis magistratum gereret,*] arã duodecim deorum in foro dedicauit, & illam, quæ est in Apollinis Pythij templo. Postea verò populus Atheniẽsis, cùm amplificasset aram, quæ erat in foro, epigrãma [*in ea inscriptum*] deleuit.

χρήσθη. [1]ἣν ἐγὼ ἐπὶ πλέον διηγησάμενος, ἀποφανῶ οὔτε τοὺς ἄλλους, οὔτε αὐτοὺς Ἀθηναίους περὶ τῶν σφετέρων τυράννων, οὐδὲ περὶ τοῦ γενομένου ἀκριβὲς οὐδὲν λέγοντας. Πεισιστράτου γὰρ γηραιοῦ τελευτήσαντος ἐν τῇ τυραννίδι, οὐχ Ἵππαρχος (ὥσπερ οἱ πολλοὶ οἴονται) ἀλλ' Ἱππίας πρεσβύτατος ὢν ἔσχε τὴν ἀρχήν. [2]γενομένου δὲ Ἁρμοδίου ὥρᾳ ἡλικίας λαμπροῦ, Ἀριστογείτων ἀνὴρ τῶν ἀστῶν, [3]μέσος πολίτης, ἐραστὴς ὢν, εἶχεν αὐτόν. [4]πειραθεὶς δὲ ὁ Ἁρμόδιος ὑπὸ Ἱππάρχου [5]τοῦ Πεισιστράτου, [6]καὶ οὐ πεισθεὶς, [7]καταγορεύει τῷ Ἀριστογείτονι. [8]ὁ δὲ, ἐρωτικῶς περιαλγήσας, καὶ φοβηθεὶς τὴν Ἱππάρχου δύναμιν, μὴ βίᾳ [9]προσαγάγηται αὐτὸν, ἐπιβουλεύει εὐθὺς, [10]ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως, κατάλυσιν τῇ τυραννίδι. καὶ ἐν τούτῳ ὁ Ἵππαρχος, ὡς αὖθις πειράσας οὐδὲν μᾶλλον ἔπειθε τὸν Ἁρμόδιον, βίαιον μὲν οὐδὲν ἐβούλετο δρᾷν, [11]ἐν τόπῳ δέ τινι ἀφανεῖ, ὡς οὐ διὰ τοῦτο δὴ, παρεσκευάζετο προπηλακιῶν αὐτόν. οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχὴν ἐπαχθὴς ἦν ἐς τοὺς πολλοὺς, ἀλλ' [12]ἀνεπιφθόνως [13]κατεστήσατο. καὶ ἐπετήδευσαν [14]ἐπὶ πλεῖστον δὴ τύραννοι [15]οὗτοι ἀρετὴν καὶ ξύνεσιν, καὶ Ἀθηναίους [16]εἰκοστὴν μόνον [17]πρασσόμενοι τῶν γιγνομένων, τήν τε πόλιν αὐτῶν καλῶς διεκόσμησαν, καὶ τοὺς πολέμους διέφερον, καὶ ἐς τὰ ἱερὰ ἔθυον. τὰ δὲ ἄλλα αὐτὴ ἡ πόλις [18]τοῖς πρὶν κειμένοις νόμοις ἐχρῆτο, πλὴν καθ' ὅσον ἀεί τινα [19]ἐπεμέλοντο σφῶν αὐτῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς εἶναι. καὶ ἄλλοι τε αὐτῶν ἦρξαν τὴν ἐνιαύσιον Ἀθηναίοις ἀρχὴν, καὶ Πεισίστρατος ὁ Ἱππίου τοῦ τυραννεύσαντος υἱὸς, τοῦ πάππου ἔχων τοὔνομα. ὃς τῶν δώδεκα θεῶν βωμὸν τὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἄρχων ἀνέθηκε, καὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν *[20]Πυθίου. καὶ τῷ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ [21]προσοικοδομήσας ὕστερον ὁ δῆμος Ἀθηναίων μεῖζον μῆκος τοῦ βωμοῦ, ἠφάνισε τοὐπίγραμμα·

[1] Ἣν ἐγὼ ἐπὶ πλέον διηγησάμενος] μακροτέρᾳ διηγήσει χρησάμενος. [2] Γενομένου δὲ Ἁρμοδίου ὥρᾳ ἡλικίας λαμπροῦ] ἐπιφανεστάτου ἐν τῇ ἀκμῇ. [3] Μέσος πολίτης] οὔτε ἐπιφανὴς δηλονότι, οὔτε ἄδοξος. [4] Πειραθεὶς δὲ ὁ Ἁρμόδιος] ἐρωτικὴν πεῖραν δεξάμενος. [5] Τοῦ Πεισιστράτου] υἱοῦ δηλονότι. [6] Καὶ οὐ πεισθεὶς] αὐτῷ ἐρῶντι δηλονότι. [7] Καταγορεύει τῷ Ἀριστογείτονι] μηνύει τῷ ἐραστῇ αὐτοῦ. [8] Ὁ δὲ, ἐρωτικῶς περιαλγήσας] περιπαθὴς γενόμενος ἐπὶ τῷ ἔρωτι. [9] Προσαγάγηται αὐτὸν] τὸν Ἁρμόδιον. [10] Ὡς ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως] ὡς κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ δύναμιν. ἦν γὰρ μέσος πολίτης. [11] Ἐν τόπῳ δέ τινι ἀφανεῖ] ἐμηχανᾶτο κρύφα προπηλακίσαι τὸν Ἁρμόδιον, ὡς δι' ἄλλην αἰτίαν τινὰ, καὶ οὐ διὰ τὸ μὴ τυχεῖν αὐτοῦ. [12] Ἀνεπιφθόνως] οὐ μεμπτῶς. [13] Κατεστήσατο] εὐτάκτησεν. [14] Ἐπὶ πλεῖστον] χρόνον δηλονότι. [15] Οὗτοι ἀρετὴν] δικαιοσύνην. [16] Εἰκοστὴν μόνον] μοῖραν. [17] Πρασσόμενοι] ἀπαιτοῦντες. [18] Τοῖς πρὶν κειμένοις νόμοις ἐχρῆτο] πολιτευομένοις. [19] Ἐπεμέλοντο] προενοοῦντο οἱ περὶ Πεισίστρατον ὥστε αἰεί τινα ἐξ αὐτῶν ἄρχειν. *[20] Πυθίου] π. Πυθίῳ. F. P. ἢ καὶ τὸν ἐν τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος Πυθίου τεμένει δηλονότι, ὡς κάτω, ἢ ἱερῷ. Æ. P. [21] Προσοικοδομήσαι] ἐπαυξήσας.

τοῦ δ' ἐν Πυθίου, ἔτι καὶ νῦν δῆλόν ἐστιν, ἀμυδροῖς γράμμασι, λέγον τάδε,

Μνῆμα τόδ' ἧς ἀρχῆς Πεισίστρατος Ἱππίου υἱὸς

θῆκεν Ἀπόλλωνος Πυθίου ἐν τεμένει.

Ὅτι δὲ [1] πρεσβύτατος ὢν Ἱππίας ἦρξεν, εἰδὼς μὲν καὶ ἀκοῇ ἀκριβέστερον ἄλλων, ἰσχυρίζομαι, γνοίη δ' ἄν τις [2] καὶ αὐτῷ τούτῳ· παῖδες γὰρ αὐτῷ μόνῳ φαίνονται τῶν γνησίων ἀδελφῶν γενόμενοι· ὡς ὅ, τε βωμὸς σημαίνει, καὶ ἡ στήλη περὶ τῆς τῶν τυράννων ἀδικίας, ἡ ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀκροπόλει σταθεῖσα· ἐν ᾗ Θεσσαλοῦ μὲν οὐδ' Ἱππάρχου οὐδεὶς παῖς γέγραπται, Ἱππίου δὲ πέντε, οἳ [3] αὐτῷ ἐκ Μυρρίνης τῆς Καλλίου τοῦ Ὑπεροχίδου θυγατρὸς ἐγένοντο. εἰκὸς γὰρ ἦν τὸν πρεσβύτατον πρῶτον γῆμαι· καὶ ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ πρῶτος γέγραπται μετὰ τὸν πατέρα. οὐδὲ τοῦτο ἀπεοικότως, [4] διὰ τὸ πρεσβεύειν τε ἀπ' αὐτοῦ καὶ τυραννεῦσαι. οὐ μὴν οὐδ' ἂν κατασχεῖν μοι δοκεῖ ποτε Ἱππίας τὸ παραχρῆμα ῥᾳδίως τὴν τυραννίδα, εἰ Ἵππαρχος μὲν ἐν τῇ ἀρχῇ ὢν ἀπέθανεν, [5] αὐτὸς δὲ αὐθημερὸν καθίστατο. [6] ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον ξύνηθες, τοῖς μὲν πολίταις φοβερόν, [7] ἐς δὲ τοὺς ἐπικούρους ἀκριβές, πολλῷ τῷ περιόντι τοῦ ἀσφαλοῦς κατεκράτησε. [8] καὶ οὐχ ὡς ἀδελφὸς νεώτερος ὢν * [9] ἠπόρησεν, [10] ἐν ᾧ οὐ πρότερον ξυνεχῶς ὡμιλήκει τῇ ἀρχῇ. Ἱππάρχῳ δὲ ξυνέβη, τοῦ πάθους [11] τῇ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα, καὶ τὴν δόξαν τῆς τυραννίδος ἐς τὰ ἔπειτα προσλαβεῖν. τὸν δ' οὖν Ἁρμόδιον [12] ἀπαρνηθέντα τὴν πείρασιν, ὥσπερ διενοεῖτο προυπηλάκισεν. ἀδελφὴν γὰρ αὐτοῦ κόρην [13] ἐπαγγείλαντες ἥκειν κανοῦν οἴσουσαν [14] ἐν πομπῇ τινι, ἀπήλασαν, λέγοντες οὐδὲ ἐπαγγεῖλαι τὴν ἀρχήν, διὰ τὸ μὴ ἀξίαν εἶναι. χαλεπῶς δὲ ἐνεγκόντος τοῦ Ἁρμοδίου,

A At illud, quod erat in [*Apollinis*] Pythij [*templo*,] nunc etiam apparet manifestè, quãuis subobscuris literis sit scriptũ, in hæc verba:

In Pythij Phœbi Pisistratus æde locauit

Imperij Hippiades hæc monumenta sui.

Hippiam igitur imperasse, quòd [*inter fratres*] natu maximus esset, asseuerare possum, partim scientia, partim fama, [*quòd rei veritatem indagarim*] accuratiùs quàm alij. verùm & ex hoc ipso, [*quod sum dicturus, ita rem habere*] quiuis cognoscat. Hunc enim solum inter legitimos fratres, liberos suscepisse constat: quemadmodum testatur B & ara, & cippus in Athenarũ arce erectus cum inscriptione sceleris à tyrãnis perpetrati. In quo [*cippo*] nullus Thessali, aut Hipparchi filius est scriptus: sed quinque Hippiæ [*filij*,] quos ille ex Myrrhine Calliæ Hyperochidæ filia susceperat. Nam verisimile videtur, maximum natu [*inter fratres*] vxorem primum duxisse. Et in primo cippo primus post patrem erat adscriptus idq; verisimili de causa, quòd & ab eo natu maximus esset, & tyrannidem obtinuisset. Quinetiam Hippias nunquam ex tempo- C re [*tam*] facilè tyrannidem retenturus fuisse mihi videtur, si Hipparchus in imperio decessisset, & ipse eodem die, [*quo tyrannus interfectus fuisset, res ad imperium pertinentes*] constituere cœpisset. Sed propter pristinũ, solitumq; ciuium metum, & diligentiam, qua in satellitum præsidio vtebatur, imperium nullo prorsus cum periculo retinuit. neq; dubitauit, vt frater natu minor, quòd imperium continenter antea non administrasset. Hipparcho autem contigit, vt propter calamitatem, in quam inciderat, nobilitatus, hanc etiam tyrannidis [*occupatæ*] fa- D mam apud posteros sibi pręterea conciliarit, [*adeò vt posteri tyrannum eum fuisse crediderint.*] Hic igitur Harmodium, quòd ipsi eum solicitanti morem gerere noluisset, vt in animo habebat, cõtumelia affecit. Nam [*Hipparchi iussu quidam*] ipsius [*Harmodij*] sororem virginem, cui denũtiarant, vt ad canistrum in quadam pompa ferẽdum veniret, reiecerunt, dicentes se ne principio quidem ei denuntiasse, [*vt ad hoc ministerium veniret*,] q. [*hoc honore*] digna non esset. Cùm autẽ Harmodius [*istã contumeliam*] ægrè ferret

[1] Πρεσβύτατος ὢν Ἱππίας] πρῶτος τῶν ἄλλων υἱῶν τοῦ Πεισιστράτου. [2] Καὶ αὐτῷ τούτῳ] τῷ ῥηθησομένῳ. [3] Αὐτῷ] τῷ Ἱππίᾳ. [4] Διὰ τὸ πρεσβεύειν] διὰ τὸ τὸν ἐξ αὐτοῦ πρεσβύτατον εἶναι. [5] Αὐτὸς δὲ αὐθημερὸν καθίστατο] λείπει, τὰ τῆς ἀρχῆς πράγματα. [6] Ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον] ἀλλὰ διὰ τὸ ἐκ μακροῦ χρόνου τοῖς μὲν πολίταις συνήθες ἐμπεποιηκέναι τὸ φοβεῖσθαι αὐτόν, τοῖς δορυφόροις δὲ, τὸ φυλάττειν ἐπιμελῶς, ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος ἀσφαλῶς ἐκράτει. [7] Ἐς δὲ τοὺς ἐπικούροις] φύλακας. [8] Καὶ οὐχ ὡς ἀδελφὸς] οὐχ ὡς νεώτερος ὤν, ἐν ἀπειρίᾳ ἐγένετο τοῦ πῶς δεῖ καταστήσασθαι τὴν ἀρχήν. *[9] Ἠπόρησεν] ὅπως δηλονότι τῇ ἀρχῇ ὁμιλεῖν, τὴν ἀρχὴν μεταχειρίζειν καὶ διοικεῖν δέοι· ἐν ᾧ δὲ αἰτίου, ὅτι. ὡς οὐ πρότερον τὴν ἀρχὴν ξυνεχῶς διοικήσας, ὡς ἐποίησεν ἂν ὁ νεώτερος ἀδελφός, ὃς διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν πραγμάτων, καὶ διὰ τὸ τῆς ἡλικίας νεώτερον οὐχ οὕτω βεβαίως, καὶ ἐμπείρως τὴν ἀρχὴν διοικεῖν ἂν ἠδύνατο. Æ. P. [10] Ἐν ᾧ οὐ πρότερον] διὰ τὸ μὴ πρότερον ἀρχὴν μεμελετηκέναι. [11] Τῇ δυστυχίᾳ ὀνομασθέντα] διὰ τὴν συμπεσοῦσαν αὐτῷ δυστυχίαν ὀνομασθέντα, ὀνομαστὸν γενόμενον, ὑπολειφθῆναι ὅτι ἐτυράννησεν. [12] Ἀπαρνηθέντα] ἀρνησάμενον ὁμιλῆσαι τῷ τυράννῳ. [13] Ἐπαγγείλαντες] ἀντὶ τοῦ προστάξαντες. [14] Ἐν πομπῇ τινὶ] ἐν πανηγύρει.

propter ipsum & Aristogiton multo magis tunc irritatus est. Quamobrē cæteras quidem res constituerunt cum iis, [*cum quibus coniurauerant &*] qui facinus simul aggressuri erant: sed expectabant magna Panathenæa, [*festa, quæ sic vocantur,*] quo tantum die extra suspicionem erat, ciues eos, qui pompā prosequebantur, in armis frequentes esse. Oportebat autem ipsos quidem rem aggredi, statim verò illos, [*qui conspirationis erant socij*] simul opem ferre aduersus [*tyranni*] satellites, [*& impressionem in eos facere: quo facilius tyrannus, eiusq́; frater opprimi posset.*] Erant autem non multi coniurati, vt res tutiùs gereretur. Sperabāt enim illos etiā, qui [*coniuratione*] prius ignorabāt, si [*ipsi*] vel quomodocunque [*hoc facinus*] ausi fuissent, repentè, præsertim cùm arma haberent, lubenter se ipsos in libertatem pariter asserturos. Cùm autem dies festus aduenisset. Hippias quidem extra [*vrbem*] in loco, qui Ceramicus vocatur, cum [*suis*] satellitibus res ad pompam spectantes ornabat, prout singulas procedere oportebat. Harmodius verò, & Aristogiton, cùm pugiones iam haberēt, ad facinus [*faciendum*] prodierant. Cùm autem quendam ex cōiuratis cū Hippia familiariter colloquētē animaduertissent (aditus enim ad Hippiam omnibus erat facilis) extimuerunt, & existimarunt rem patefactam esse, seque iamiam comprehensum iri. Quamobrem illum, à quo læsi fuerant, & cuius causa de summa rerū suarum periclitabantur, primùm vlcisci volebant, si possent. Atque eo corporis habitu, [*& cum iis armis, quæ habebant,*] impetu portas [*vrbis*] introiuerūt. Et Hipparchū nacti sunt in eo loco, qui Leocorium vocatur. Confestim autē non circunspectè, [*neq; considerata periculi magnitudine, in eum*] irruentes, & maxima ira impulsi, hic quidem propter amasium, ille verò propter contumeliam, qua fuerat affectus, ipsum feriunt, & occidūt. Et Aristogiton quidem satellites principiò deuitauit. Verū facto multitudinis concursu, & postea comprehensus, haud leniter tractatus fuit. Harmodius verò illic euestigio occubuit. Cū autem [*huius cædis*] nūtius ad Hippiā in Ceramicū allatus fuisset, non ad id, q, acciderat, [*neq; ad locū, in quo frater cæsus iacebat:*] sed ad pōpę ductores armatos, priusq̃ [*rem*] rescíscerent (nā procul aberāt) confestim cōtendit,

A πολλῷ δὴ μᾶλλον δι' ἐκεῖνον καὶ Ἀριστογείτων [1] παρωξύνετο· καὶ αὐτοῖς τὰ μὲν ἄλλα πρὸς τοὺς ξυνεπιθησομένους τῷ ἔργῳ ἐπέπρακτο, περιεμένον δὲ Παναθήναια τὰ μεγάλα, ἐν ᾗ μόνον ἡμέρᾳ οὐχ ὕποπτον ἐγίγνετο, ἐν ὅπλοις τῶν πολιτῶν τοὺς τὴν πομπὴν * [2] πέμψαντας, ἀθρόους γενέσθαι· καὶ ἔδει ἄρξαι μὲν αὐτούς, ξυνεπαμύνειν δὲ εὐθὺς [3] τὰ πρὸς [4] * τοὺς δορυφόρους ἐκείνους. ἦσαν δὲ οὐ πολλοὶ οἱ ξυνομωμοκότες, ἀσφαλείας οὕνεκα. ἤλπιζον γὰρ [5] καὶ τοὺς μὴ προ-
B ειδότας, εἰ καὶ ὁποσοιοῦν * [6] τολμήσειαν, ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἔχοντάς γε ὅπλα, ἐθελήσειν σφᾶς αὐτοὺς ξυνελευθεροῦν. καὶ ὡς ἐπῆλθεν ἡ ἑορτή, Ἱππίας μὲν [7] ἔξω ἐν τῷ Κεραμεικῷ καλουμένῳ μετὰ τῶν δορυφόρων διεκόσμει ὡς ἕκαστα ἐχρῆν τῆς πομπῆς προϊέναι· ὁ δὲ Ἁρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων, ἔχοντες ἤδη τὰ ἐγχειρίδια, ἐς τὸ ἔργον προῄεσαν. καὶ ὡς εἶδόν τινα τῶν ξυνωμοτῶν σφίσι διαλεγόμενον [8] οἰκείως τῷ Ἱππίᾳ (ἦν δὲ πᾶσιν εὐπρόσοδος ὁ Ἱππίας) ἔδεισαν, καὶ ἐνό-
C μισαν μεμηνῦσθαί τε, καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ξυλληφθήσεσθαι. [9] τὸν λυπήσαντα οὖν σφᾶς, καὶ δι' ὅνπερ πάντα ἐκινδύνευον, ἐβούλοντο πρότερον, εἰ δύναιντο, προτιμωρήσασθαι· καὶ ὥσπερ εἶχον, ὥρμησαν εἴσω τῶν πυλῶν· καὶ περιέτυχον τῷ Ἱππάρχῳ παρὰ τὸ Λεωκόρειον, * [10] καλούμενον εὐθὺς ἀπερισκέπτως προσπεσόντες· καὶ ὡς ἂν μάλιστα δι' ὀργῆς, ὁ μὲν ἐρωτικῆς, ὁ δὲ ὑβρισμένος, ἔτυπτον, καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοὺς δορυφόρους τὸ αὐτίκα διαφεύγει ὁ * Ἀρι-
D στογείτων, ξυνδραμόντος τοῦ ὄχλου, καὶ ὕστερον ληφθείς, [11] οὐ ῥᾳδίως διετέθη· Ἁρμόδιος δὲ αὐτοῦ παραχρῆμα ἀπόλλυται. ἀγγελθέντος δὲ Ἱππίᾳ ἐς τὸν Κεραμεικόν, οὐκ ἐπὶ τὸ γενόμενον, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς πομπέας τοὺς ὁπλίτας, [12] πρότερον ἢ αἰσθέσθαι αὐτοὺς ἄπωθεν ὄντας, εὐθὺς ἐχώρησε,

* π. Ἀριστογείτων. ξυνδραμόντος δὲ τοῦ ὄχλου. F.P.

---

[1] Παρωξύνετο] ἐθυμοῦτο. * [2] Πέμψαντας] ἀντὶ τοῦ προπέμψαντας, εἴτε προπέμποντας. τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν κάτω λεγομένων, μετὰ γὰρ ἀσπίδος, καὶ δόρατος εἰώθεσαν τὰς προπομπὰς ποιεῖν. αὐτοὺς δέ, τὸν Ἁρμόδιον, καὶ τὸν Ἀριστογείτονα. Æ.P. [3] Τὰ πρὸς τοὺς δορυφόρους] ἤγουν εἰς τά. * [4] Τοὺς δορυφόρους] τοὺς τοῦ τυράννου, τοὺς ἐπικούρους, τοὺς σωματοφύλακας. AE.P. [5] Καὶ τοὺς μὴ προειδότας] τὴν ἐπιβουλὴν δηλονότι. * [6] Τολμήσειαν] οἱ ξυνομωμοκότες δηλονότι. AE.P.

[7] Ἔξω ἐν τῷ Κεραμεικῷ] ἔξω τῆς πόλεως. [8] Οἰκείως τῷ Ἱππίᾳ] φιλικῶς. [9] Τὸν λυπήσαντα οὖν] τὸν Ἵππαρχον. * [10] Καλούμενον] π. καλούμενον. εὐθὺς δὲ ἀπερισκέπτως προσπεσόντες, καὶ ὡς. F.P. [11] Οὐ ῥᾳδίως διετέθη] ἤτοι χαλεπῶς διετέθη· ἤ, οὐ ῥᾳδίως οὐδὲ εὐκόλως ἀνῃρέθη. ἤγουν, οὐ διάθεσιν τιμωρειῶν ἐλάμβανεν ῥᾳδίαν ἐνεγκεῖν. [12] Πρότερον ἢ αἰσθέσθαι] ἤτοι, οὔπω ᾐσθημένων τὰ περὶ τὸν Ἵππαρχον τῶν τὴν πομπὴν πεμπόντων ὁπλιτῶν, διὰ τὸ ἄπωθεν εἶναι.

[1] καὶ ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος πρὸς τὴν ξυμφορὰν, ἐκέλευσεν αὐτοὺς, δείξας τι χωρίον, ἀπελθεῖν ἐς αὐτὸ ἄνευ τῶν ὅπλων. καὶ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν, οἰόμενοί τι ἐρεῖν αὐτόν· ὁ δὲ, τοῖς ἐπικούροις φράσας τὰ ὅπλα [2] ὑπολαβεῖν, [3] ἐξελέγετο εὐθὺς οὓς ἐπῃτιᾶτο, καὶ εἴ τις εὑρέθη ἐγχειρίδιον ἔχων. μετὰ γὰρ ἀσπίδος καὶ δόρατος εἰώθεσαν τὰς πομπὰς ποιεῖν. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ δι' ἐρωτικὴν λύπην ἥ τε ἀρχὴ τῆς ἐπιβουλῆς, καὶ ἡ ἀλόγιστος τόλμα [4] ἐκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς Ἁρμοδίῳ καὶ Ἀριστογείτονι ἐγένετο. τοῖς δ' B Ἀθηναίοις χαλεπωτέρα μετὰ τοῦτο ἡ τυραννὶς κατέστη. καὶ ὁ Ἱππίας [5] διὰ φόβου ἤδη μᾶλλον ὢν, τῶν τε πολιτῶν πολλοὺς ἔκτεινε, καὶ πρὸς τὰ ἔξω ἅμα διεσκοπεῖτο, [6] εἴ ποθεν ἀσφάλειάν τινα ὁρῴη μεταβολῆς γενομένης ὑπάρχουσάν οἱ. Ἱπποκλοῦ γοῦν τοῦ Λαμψακηνοῦ τυράννου Αἰαντίδῃ τῷ παιδὶ θυγατέρα ἑαυτοῦ μετὰ ταῦτα Ἀρχεδίκην (Ἀθηναῖος ὢν Λαμψακηνῷ) ἔδωκεν, αἰσθανόμενος αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ Δαρείῳ δύνασθαι. καὶ αὐτῆς σῆμα ἐν Λαμψάκῳ C ἐστὶν, ἐπίγραμμα ἔχον τόδε,

> Ἀνδρὸς ἀριστεύσαντος ἐν Ἑλλάδι τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ,
> Ἱππίου Ἀρχεδίκην ἥδε κέκευθε κόνις·
> Ἣ πατρός τε καὶ ἀνδρὸς, ἀδελφῶν τ' οὖσα τυράννων.
> Παίδων τ', οὐκ ἤρθη νοῦν ἐς ἀτασθαλίην.

γρ. πατρὸς τ' ἀνδρὸς τε, ἀδελφ.

Τυραννεύσας δὲ [7] ἔτη τρία Ἱππίας ἔτι Ἀθηναίων, καὶ παυθεὶς ἐν τῷ τετάρτῳ ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀλκμαιωνιδῶν τῶν φευγόντων, [8] ἐχώρει ὑπόσπονδος ἔς τε Σίγειον, καὶ παρ' D Αἰαντίδην ἐς Λάμψακον· ἐκεῖθεν δὲ, [9] ὡς βασιλέα Δαρεῖον. ὅθεν καὶ ὁρμώμενος ἐς Μαραθῶνα ὕστερον ἔτει εἰκοστῷ, ἤδη γέρων ὢν, μετὰ Μήδων ἐστράτευσεν. ὧν ἐνθυμούμενος ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων, καὶ μιμνησκόμενος ὅσα ἀκοῇ περὶ αὐτῶν ἠπίστατο, [10] χαλεπὸς ἦν τότε καὶ ὑπόπτης ἐς τοὺς περὶ τῶν μυστικῶν τὴν αἰτίαν λαβόντας, καὶ πάντα * [11] αὐτοῖς ἐδόκει ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ ὀλιγαρχικῇ καὶ τυραννικῇ πεπρᾶχθαι.

A vultuq; ad [*præsentem*] calamitatẽ dissimulandam composito, ita vt nullam [*doloris*] significationem daret, eos in locum quendam, quẽ monstrauit, sine armis abire iussit. Et illi quidem [*eò*] se receperunt, existimantes illum aliquid dicturum. Ille verò satellitibus imperauit, vt arma subtraherent, & protinus eos delegit, quos insimulabat, & si quis cum pugione deprehensus esset. Nam cũ scuto, & hasta pompas prosequi consueuerãt. Hoc igitur modo, propter amatoriam indignationem, & coniu-B rationis initium factum est, & audax illud facinus, propter repentinum metũ ab Harmodio, & Aristogitone susceptũ est. Postea verò tyrannis Atheniensibus asperior fuit. Et Hippias iam sibi metuẽs vehementius, [*quàm antè,*] multos ciues interfecit, & simul ad externa [*auxilia*] respicere cœpit, siquid præsidij alicunde sibi paratum cerneret, mutato rerum statu. Post hæc igitur Æantidæ Hippocli Lampsacenorũ tyranni filio Archedicen suam filiã, Atheniensis Lampsaceno collocauit, quòd ipsos apud Regem Darium autoritate multum polle-C re sciret. Cuius fœminæ monumentum Lãpsaci extat, quod habet hoc epigrãma,

> *Hippiæ apud Græcos laudem virtutis adepti*
> *Hic puluis prolem contegit Archedicen,*
> *Quæ Reges habuit, patrem, fratresq́, virumq́,*
> *Et natos, haudq́ est facta superba tamen.*

Hippias autem cùm tres deinceps annos tyrannidem apud Athenienses obtinuisset, & quartò [*anno*] à Lacedæmoniis, & Alcmæonidis exulibus imperio spoliatus fuisset, fide publica [*à Lacedæmoniis, & ab Atheniensibus*] impetrata, Sigæum, & [*in-D de*] Lampsacum ad Æantidem est profectus: illinc verò, ad Regem Darium. Vnde postea profectus anno vicesimo, iam senex, cum Medis ad Marathonem militauit. Quæ reputans populus Atheniensis, & memoria repetens quæcunque de illis fama acceperat, tunc sæuus erat, & suspiciosus in eos, qui [*de violatis Mercurij simulacris, &*] de mysteriis, [*ac religione polluta*] insimulati fuerant, atq; omnia ipsi videbantur eo consilio facta, vt dominatus paucorum, vel regum à coniuratis cõstitueretur.

[1] Καὶ ἀδήλως τῇ ὄψει πλασάμενος] ὑποκρινάμενος φαιδρὸς εἶναι τῷ προσώπῳ. ἤγουν, ἀσύγχυτον τὴν ἑαυτοῦ ὄψιν τηρήσας, καὶ μὴ ὑπεμφαίνουσαν τεκμήριον τοῦ πάθους. [2] Ὑπολαβεῖν] ὑφαρπάσαι. [3] Ἐξελέγετο] κατ' ἐκλογὴν ἐλάμβανεν. [4] Ἐκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς] ἐκ τοῦ εὐθέως φόβου, καὶ τοῦ φοβηθέντας αὐτοὺς ὡς μεμηνυμένους, ἀλογίστῳ τόλμῃ ἐπὶ τὸν Ἵππαρχον χωρῆσαι. [5] Διὰ φόβου ἤδη] ἤγουν φοβούμενος. [6] Εἴ ποθεν ἀσφ.] εἴ τις αὐτῷ ἀσφάλεια γένοιτο ἐάσαντι τὴν τυραννίδα.

[7] Ἔτη τρία Ἱππίας ἔτι Ἀθηναίων] ἤγουν, μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἱππάρχου. [8] Ἐχώρει ὑπόσπονδος] τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. [9] Ὡς βασιλέα Δαρεῖον ὁρμώμενος] ὡς Ἱππίας ὁ Ἀθηναίων τύραννος πρὸς Δαρεῖον ἀπέδραμε. [10] Χαλεπὸς ἦν τότε, καὶ ὑπόπτης] τοὺς ὑπό τινος φασὶ ταρασσομένους ὑπόπτας λέγεσθαι. * [11] Αὐτοῖς] πρὸς τὸ σημαινόμενον, ἤγουν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἢ ὅτι τὸ δῆμος πλῆθος σημαίνει. οὕτω καὶ τὸ αὐτῶν ληπτέον, αὐτὶ τοῦ αὐτῶν τῶν Ἀθηναίων, ἢ, αὐτοῦ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων. Æ. P.

Et cùm

Et cùm ipse [*populus*] ob hanc rem irasceretur, multos, eosq; claros, [*& autoritate præditos*] viros in carcerem iam côiecerat: nec dum sedatus esse videbatur: sed in dies magis, ac magis in sæuitia proficiebat, & longè plures, [*quàm antè*] comprehêdebat. Interea verò quidam ex iis, qui cum aliis, in vinculis erat, cuidã qui in carcere, & qui maximè affinis crimini esse videbatur, persuasit, vt rem indicaret, siue vera, siue non vera esset, (nam vtrinq; sunt coniecturę. Nihil enim certi de illius facinoris autoribus aut tunc, aut postea à quoquam afferri potuit.) Persuasit autem dicens oportere ipsum, quàmuis [*hoc facinus*] non perpetrasset, [*tamen*] impetrata impunitate, cùm se ipsum seruare, tum etiam ciuitatem pręsenti suspicione liberare. Salutem enim ipsi certiorem fore dicebat, si impunitate impetratâ [*rem*] fassus fuisset, quàm si negans, iudicium subiisset. Quamobrẽ hic & contra se, & contra alios indicium professus est de [*violatis*] Mercurij simulachris. Populus verò Atheniensis lubenter cognita (vt ipse putabat) [*rei*] veritate, cùm priùs indignissimè ferret, si eos, qui suæ multitudini insidiabantur, cognoscere non posset, confestim dimisit & ipsum indicem, & cæteros, qui cum ipso erant, & quos ille non accusasset. Illorum verò, qui [*tunc ab isto*] delati fuerunt, constitutis iudiciis, [*& causa cognita*] alios quidem occidit, quotquot comprehensi fuerant: alios verò fuga dilapsos, morte damnauit, & per præconis vocem præmia proposuit ei, qui [*damnatos*] interfecisset. Interea verò non constabat vtrum ij, qui capitali supplicio fuerant affecti, [*iure, an*] iniuria supplicio affecti fuissent. Reliqua tamen ciuitas in præsentia commodum [*ex hac re*] manifestè percepit. De Alcibiade verò, instigantibus inimicis [*iisdẽ,*] qui vel priusquã ille discederet, [*ipsum accusare*] aggressi fuerant, Athenienses [*delationem*] iratis animis accipiebãt. Postquàm autem de [*violatis*] Mercurij simulachris rem compertam se habere existimarunt, tunc verò multo magis etiam mysteria, de quibus [*pollutis*] accusabatur, ab illo polluta fuisse videbantur, eodem consilio, & cum coniuratis, aduersus statum popularem. Nam quidam non magnus Lacedæmoniorum exercitus per hoc ipsum tempus, quo [*Athenienses in vrbe*] propter istas res perturbabantur, ad Isthmum vsque progressus est, nescio quid aduersus Bœotos moliens.

A καὶ ὡς αὐτῶν διὰ τὸ τοιοῦτον ὀργιζομένων, πολλοί τε καὶ ἀξιόλογοι ἄνθρωποι ἤδη ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἦσαν.[1] καὶ οὐκ ἐν παύλῃ *[2] ἐφαίνετο, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ἐπεδίδοσαν μᾶλλον ἐς τὸ ἀγριώτερόν τε καὶ πλείους ἔτι ξυλλαμβάνειν. ἐνταῦθα ἀναπείθεται εἷς τῶν δεδεμένων, ὅσπερ ἐδόκει αἰτιώτατος εἶναι, ὑπὸ τῶν ξυνδεσμωτῶν τινός, *[3] εἴτε ἄρα καὶ τὰ ὄντα μηνῦσαι, εἴτε καὶ οὔ. (ἐπ' ἀμφότερα γὰρ εἰκάζεται· τὸ δὲ σαφὲς οὐδεὶς οὔτε τότε, οὔτε B ὕστερον ἔχει εἰπεῖν περὶ τῶν δρασάντων τὸ ἔργον)[4] λέγων δὲ [5] ἔπεισεν αὐτὸν ὡς χρή, εἰ μὴ καὶ δέδρακεν, αὐτόν τε [6] ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι, καὶ τὴν πόλιν τῆς παρούσης ὑποψίας παῦσαι. βεβαιοτέραν γὰρ αὐτῷ σωτηρίαν εἶναι ὁμολογήσαντι μετ' ἀδείας, ἢ ἀρνηθέντι διὰ δίκης ἐλθεῖν. καὶ ὁ μὲν, αὐτός τε καθ' ἑαυτοῦ καὶ κατ' ἄλλων μηνύει τὸ τῶν ἑρμῶν· ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν ἀθηναίων ἄσμενος λαβών, ὡς ᾤετο, τὸ σαφές, καὶ δεινὸν ποιούμενοι πρότε- C ρον εἰ τοὺς ἐπιβουλεύοντας σφῶν τῷ πλήθει μὴ εἴσονται, τὸν μὲν μηνυτὴν εὐθὺς καὶ τοὺς ἄλλους μετ' αὐτοῦ ὅσων μὴ κατηγορήκει, ἔλυσαν. τοὺς δὲ καταιτιαθέντας, κρίσεις ποιήσαντες, τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, ὅσοι ξυνελήφθησαν, τῶν δὲ διαφυγόντων θάνατον καταγνόντες, [7] ἐπανεῖπον ἀργύριον τῷ ἀποκτείναντι. κἀν τούτῳ οἱ μὲν παθόντες ἄδηλον ἦν εἰ ἀδίκως [8] ἐτετιμώρηντο· ἡ μέντοι ἄλλη πόλις ἐν τῷ παρόντι περιφανῶς ὠφέλητο. περὶ δὲ τοῦ Ἀλκι- D βιάδου, ἐναγόντων τῶν ἐχθρῶν, οἵπερ καὶ πρὶν ἐκπλεῖν αὐτὸν ἐπέθεντο, χαλεπῶς οἱ ἀθηναῖοι ἐλάμβανον καὶ ἐπειδὴ τὸ τῶν Ἑρμῶν ᾤοντο σαφὲς ἔχειν, πολὺ δὴ μᾶλλον καὶ τὰ μυστικά, ὧν ἐπαίτιος ἦν, μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου καὶ τῆς ξυνωμοσίας ἐπὶ τῷ δήμῳ ἀπ' ἐκείνου ἐδόκει πραχθῆναι. καὶ γάρ τις καὶ στρατιὰ Λακεδαιμονίων οὐ πολλὴ ἔτυχε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐν ᾧ περὶ ταῦτα ἐθορυβοῦντο, μέχρι ἰσθμοῦ παρελθοῦσα, πρὸς Βοιωτούς τι πράσσοντες.

---

[1] Καὶ οὐκ ἐν παύλῃ ἐφαίνετο] οὐδεμία ἦν ἀπόπαυσις τοῦ συλλαμβάνειν τοὺς ἄνδρας, ζήτησιν ποιεῖσθαι τῶν γινομένων. *[2] Ἐφαίνετο] ὁ δῆμος. ἐπεδίδοσαν, οἱ ἀθηναῖοι. τὸ σχῆμα ἐνήλλακται. Æ.P. *[3] Εἴτε ἄρα] ταῦτα οὕτω ληπτέον. ἀναπείθεται μηνῦσαι τὰ ὄντα, ἤγουν τὰ πράγματα, εἴτε ἄρα οὕτως εἴη, εἴτε καὶ οὔ. Æ.P. [4] Λέγων δὲ] ὁ συνδεσμώτης. [5] Ἔπεισεν αὐτὸν] κατειπόντα δηλονότι. [6] Ἄδειαν ποιησάμενον σῶσαι] αἰτίας, ἐν ἀδείᾳ γινόμενον σωθῆναι. [7] Ἐπανεῖπον] εἶπον. τουτέστιν, ὑπέσχοντο καὶ ἐκήρυξαν. [8] Ἐτετιμώρηντο] οὐ γὰρ ὑπώπτευον ἐπ' ἀλλήλοις.

ἐδόκει οὖν, ἐκείνου πράξαντος, καὶ οὐ βοιωτῶν ἕνεκα, ἀπὸ ξυνθήματος ἥκειν, καὶ, εἰ μὴ ἔφθασαν δὴ αὐτοὶ κατὰ τὸ μήνυμα ξυλλαβόντες τοὺς ἄνδρας, προδοθῆναι ἂν ἡ πόλις. καί τινα μίαν νύκτα [1] καὶ κατέδαρθον ἐν θησείῳ τῷ ἐν πόλει ἐν ὅπλοις. οἵ τε ξένοι τοῦ Ἀλκιβιάδου οἱ ἐν ἄργει κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπωπτεύθησαν τῷ δήμῳ ἐπιτίθεσθαι· καὶ τοὺς ὁμήρους τῶν ἀργείων τοὺς ἐν ταῖς νήσοις κειμένους οἱ ἀθηναῖοι τότε παρέδοσαν τῷ ἀργείων δήμῳ [2] διὰ ταῦτα διαχρήσασθαι. πανταχόθεν τε περιειστήκει ὑποψία ἐς τὸν Ἀλκιβιάδην. B ὥστε βουλόμενοι αὐτὸν ἐς κρίσιν ἀγαγόντες ἀποκτεῖναι, πέμπουσιν οὕτω τὴν σαλαμινίαν ναῦν ἐς τὴν σικελίαν, ἐπί τε ἐκεῖνον, καὶ ὧν πέρι ἄλλων ἐμεμήνυτο. εἴρητο δὲ, [3] προειπεῖν αὐτῷ ἀπολογησομένῳ ἀκολουθεῖν, ξυλλαμβάνειν δὲ μὴ θεραπεύοντες [4] τό, τε πρὸς τοὺς ἐν τῇ σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέρους καὶ πολεμίους μὴ θορυβεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα τοὺς μαντινέας καὶ ἀργείους βουλόμενοι παραμεῖναι, δι' ἐκείνου νομίζοντες πεισθῆναι σφᾶς ξυστρατεύειν. C καὶ ὁ μὲν, ἔχων τὴν ἑαυτοῦ ναῦν, καὶ οἱ ξυνδιαβεβλημένοι ἀπέπλεον μετὰ τῆς σαλαμινίας ἐκ τῆς σικελίας ὡς ἐς τὰς ἀθήνας· καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐν θουρίοις, οὐκέτι ξυνείποντο, ἀλλ' ἀπελθόντες ἀπὸ τῆς νεὼς, οὐ φανεροὶ ἦσαν, [5] δείσαντες τὸ ἐπὶ διαβολῇ ἐς δίκην καταπλεῦσαι. οἱ δ' ἐκ τῆς σαλαμινίας, τέως μὲν ἐζήτουν τὸν Ἀλκιβιάδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ· ὡς δ' οὐδαμοῦ φανεροὶ ἦσαν, ᾤχοντο ἀποπλέοντες. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἤδη φυγὰς ὢν, οὐ πολλῷ D ὕστερον ἐπὶ πλοίου ἐπεραιώθη ἐς πελοπόννησον ἐκ τῆς θουρίας. οἱ δ' ἀθηναῖοι ἐρήμῃ δίκῃ θάνατον κατέγνωσαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' ἐκείνου. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ τῶν ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τῇ σικελίᾳ, δύο μέρη ποιήσαντες τοῦ στρατεύματος, καὶ λαχὼν ἑκάτερος, ἔπλεον ξὺν παντὶ ἐπὶ σελινοῦντος καὶ ἐγέστης·

γρ. ἐν τοῖς θουρίοις

A Videbatur igitur illo solicitante, non autem Bœotorũ causa, ex composito venisse, & nisi ipsi per indicium homines illos maturè comprehendissent, [*eiusq́ conatum anteuertissent,*] futurum fuisse, vt ciuitas proderetur. Vnde etiam vnam quandam noctem apud Thesei templum, quod est in vrbe sub armis pernoctarunt. Quinetiam Alcibiadis hospites, qui Argis erant, per idem tempus in suspicionem venerunt, fore vt populum aggrederentur. Argiuorum autem obsides, qui collocati fuerant in insulis, Athenienses tunc Argiuo populo his B de causis interficiendos tradiderunt. Denique suspiciones Alcibiadem vndiq; circunstabant. Quamobrem [*Athenienses,*] quòd eum adductum ad iudicium, morte mulctare vellent, ita demum mittunt Salaminiam nauem in Siciliam cùm ad illum [*reuocandum,*] tum ad alios, de quibus indicia delata fuerant. Mandatum autem fuerat [*illis, qui naui Salaminia vehebantur,*] vt ipsi [*Alcibiadi*] præciperent, vt [*ipsos*] sequeretur: non tamen [*ipsum*] comprehenderent, cauentes ne sui milites, qui erant in C Sicilia, tumultum aliquem excitarent, néve hostes [*hoc animaduerso animos sumerent, castra aggrederentur, & cladem aliquam Atheniensibus afferrent,*] præcipuè verò cupientes Mantineos, & Argiuos [*in illa expeditione*] permanere, quòd existimarent illos illius opera inductos ad hanc militiæ societem. Hic igitur habens suam nauem, itemque ij, qui vnâ insimulati fuerant, ex Sicilia cum naui Salaminia, tanquam Athenas ituri, discesserunt. Et cum in Thuriis fuerunt, [*illos*] non amplius sunt sequuti: sed D ex naui egressi euanuerunt, post criminationem ad iudicium proficisci non ausi. Qui verò naui Salaminia vehebantur, aliquandiu quidem Alcibiadem, eiusq́ue socios quæsiuerunt: sed cùm nusquam apparerent, nauigationis cursum cõficere perrexerunt. Alcibiades verò, cùm iam exul esset, non multò pòst ex [*agro*] Thurio in Peloponnesum nauigio vectus transmisit. Athenienses verò illum, & eos, qui cum illo erant, deserto iudicio, capite condemnarunt. Postea verò cæteri Atheniẽsium duces, qui erant in Sicilia, cùm exercitum in duas partes diuisissent, & vterque suam partem sortitò accepisset, cum omnibus copiis Selinuntem, ac Egestam versus nauigarunt:

[1] Καὶ κατέδαρθον] ἀπὸ κοινοῦ τό, ἡ πόλις. [2] Διὰ ταῦτα] διὰ τὰ κατηγορημένα τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἢ διὰ τοὺς ξένους αὐτοῦ τοὺς ἐν ἄργει, ὑποπτεύοντας ἐπιτίθεσθαι τοῖς ἀργείοις, οἱ ἀθηναῖοι παρέδωκαν τῷ δήμῳ τῶν ἀργείων τοὺς ὁμήρους τοὺς ἐν ταῖς νήσοις ὑποκειμένους, ὡς οἰκείους ὄντας τῶν τοῦ Ἀλκιβιάδου ξένων. [3] Προειπεῖν αὐτῷ] εἰρήκεσαν δὲ ὥστε προειπεῖν αὐτῷ. [4] Τό, τε πρὸς τοὺς ἐν τῇ σικελίᾳ] τὸ τό τε οὐκ ἔστι χρονικόν, ἀλλ' ἀντὶ ἁπλῶς οὕτω, θεραπεύοντές τε τὸ πρὸς τοὺς ἐν τῇ σικελίᾳ στρατιώτας τε σφετέροις καὶ πολεμίοις μὴ θορυβεῖν, ὥστε μηδένα θόρυβον, συλληφθέντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, μήτε ἀπὸ τῶν οἰκείων στρατιωτῶν ἀγανακτούντων γενέσθαι, μήτε ἀπὸ τῶν πολεμίων καταφρονησάντων. [5] Δείσαντες τὸ ἐπὶ διαβολῇ] περὶ διαβεβλημένοι ἐπὶ δίκην καταπλεῦσαι.

partim

partim quidem, quòd scire vellent an Egestæi pecunias [*exercitui promissas*] daturi essent, partim verò etiam, vt Selinuntiorum res explorarēt, & controuersias cognoscerent, quæ [*Selinuntiis*] cum Egestæis intercedebant. Siciliæ autem oram à sinistra legentes, ab ea parte, quæ ad sinum Tyrrhenum vergit, Himeram appulerunt, quæ sola, in hac Siciliæ parte, est Græca ciuitas. Cùm autē [*Himeræi*] ipsos non recepissent, prætervecti sunt. Et dum præterveherentur, ceperunt Hyccara, oppidum Sicanicū quidem: sed Egestæis hostile. Erat autem maritimum. cum autem [*oppidanos*] in seruitutem abstraxissent, oppidum Egestæis tradiderunt. Ipsorū enim equitatus [*Atheniensibus*] adfuerat. Ipsi verò rursus cum peditatu quidem per Siculorum agrum iter fecerunt, donec Catanam peruenerunt. Naues verò, quæ captiuos vehebant, circumuectæ sunt. Nicias autem ex Hyccaris Egestam confestim præteruectus, cùm de cæteris rebus [*cum Egestæis*] egisset, & triginta talenta [*ab illis*] accepisset, ad exercitum rediit, & captiuos vendidit, & ex ipsis confecta sunt centum, & viginti talenta. Illinc autem [*Nicias, eiusq́; collega cum copiis*] circumuecti ad socios Siculos iuerunt, ac imperarunt, vt exercitum mitterent. Et cum dimidia sui exercitus parte aduersus Hyblam in agro Geleatino sitam, quæ hostis erat, profecti sunt, nec expugnarunt. Et æstas excessit. Insequenti hyeme statim Athenienses sese præparare cœperunt ad inuadendas Syracusas. Syracusani verò & ipsi vicissim, vt aduersus illos ituri [*se præparabant.*] Quòd enim ad primū [*ipsorum*] pauorem, & expectationem Athenienses non protinus ipsos inuasissent, quotidie, temporisque progressu magis, ac magis se ipsos colligebant, item quòd, dum illam Siciliæ oram præterveherentur, valde procul ab ipsis proficisci visi fuissent, & ad Hyblam profecti, eam tentassent, nec expugnassent, multo magis [*eos*] contempserunt. Quare duces rogabāt (vt vulgus confidens facere solet) vt se Catanā versus ducerent, quandoquidem illi contra se non venirent. Quinetiam equites Syracusani, qui ad speculandū assiduè vsq; ad Atheniensium castra prouehebātur, cùm alia probra per contumeliā [*in eos*] ingerebant, tū verò illud [*percontabantur*] an potius ad secum in alieno [*agro*] habitandum venissent, quàm ad Leontinos in propria sede collocandos.

A βουλόμενοι μὲν εἰδέναι τὰ χρήματα εἰ δώσουσιν οἱ ἐγεσταῖοι, κατασκέψασθαι δὲ καὶ τῶν σελινουντίων τὰ πράγματα, καὶ τὰ διάφορα μαθεῖν τὰ πρὸς ἐγεσταίους. παραπλέοντες δ' [1] ἐν ἀριστερᾷ τὴν σικελίαν, τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν τυρσηνικὸν κόλπον, ἔσχον ἐς ἱμέραν, ἥπερ μόνη ἐν τούτῳ τῷ μέρει τῆς σικελίας, ἑλλὰς πόλις ἐστί. καὶ ὡς [2] οὐκ ἐδέχοντο αὐτούς, παρεκομίζοντο. καὶ ἐν τῷ παράπλῳ αἱροῦσιν ὕκκαρα, πόλισμα σικανικὸν μὲν, ἐγεσταίοις δὲ πολέμιον· ἦν δὲ παραθαλασσίδιον.
B καὶ ἀνδραποδίσαντες τὴν πόλιν παρέδοσαν ἐγεσταίοις. [3] παρεγένοντο γὰρ [4] αὐτῶν ἱππῆς. * [5] αὐτοὶ δὲ πάλιν τῷ μὲν πεζῷ ἐχώρουν διὰ τῶν σικελῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐς κατάνην· αἱ δὲ νῆες περιέπλευσαν τὰ ἀνδράποδα ἄγουσαι. Νικίας δὲ εὐθὺς ἐξ ὑκκάρων ἐπὶ ἐγέστης παραπλεύσας, καὶ τἆλλα χρηματίσας, καὶ λαβὼν τάλαντα τριάκοντα, παρῆν ἐς τὸ στράτευμα. καὶ τἀνδράποδα * [6] ἀπέδοσαν, καὶ ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν τάλαντα. καὶ ἐς τοὺς τῶν σικελῶν ξυμμάχους περιέ-
C πλευσαν, στρατιὰν κελεύοντες πέμπειν. τῇ τε ἡμισείᾳ τῆς ἑαυτῶν ἦλθον ἐπὶ ὕβλαν τὴν γελεᾶτιν πολεμίαν οὖσαν, καὶ οὐχ εἷλον. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος εὐθὺς τὴν ἔφοδον οἱ ἀθηναῖοι ἐπὶ συρακούσας παρεσκευάζοντο· οἱ δὲ συρακούσιοι, καὶ αὐτοὶ, ὡς ἐπ' ἐκείνους ἰόντες. ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῖς πρὸς τὸν πρῶτον φόβον καὶ τὴν προσδοκίαν οἱ ἀθηναῖοι οὐκ εὐθὺς ἐπέκειντο, κατά τε τὴν ἡμέραν ἑκάστην προϊοῦσαν ἀνεθάρσουν μᾶλλον, καὶ ἐπειδὴ πλέοντες
D τά τε ἐπέκεινα τῆς σικελίας πολὺ * ἀπὸ σφῶν ἐφαίνετο, καὶ πρὸς τὴν ὕβλαν ἐλθόντες καὶ πειράσαντες, οὐχ εἷλον βίᾳ, ἔτι πλέον κατεφρόνησαν. καὶ ἠξίουν τοὺς στρατηγοὺς (οἷον δὴ ὄχλος φιλεῖ θαρσήσας ποιεῖν) ἄγειν σφᾶς ἐπὶ κατάνην, ἐπειδή γε οὐκ ἐκεῖνοι ἐφ' ἑαυτοὺς ἔρχονται. ἱππῆς τε προσελαύνοντες ἀεὶ κατάσκοποι τῶν συρακοσίων πρὸς τὸ στράτευμα τῶν ἀθηναίων, ἐφύβριζον ἄλλα τε, [7] καὶ εἰ ξυνοικήσοντες σφίσιν αὐτοῖς μᾶλλον ἥκοιεν ἐν τῇ ἀλ-
E λοτρίᾳ, ἢ λεοντίνους ἐς τὴν οἰκείαν κατοικιοῦντες.

*π. ἀπὸ σφῶν ἐφαίνοντο. F.P.

[1] Ἐν ἀριστερᾷ] δυτικώτατα αὐτῆς. [2] Οὐκ ἐδέχοντο] οἱ ἱμεραῖοι. [3] Παρεγένοντο γὰρ] τοῖς ἀθηναίοις. [4] Αὐτῶν ἱππῆς] τῶν ἐγεσταίων. * [5] Αὐτοὶ δὲ] οἱ ἀθηναῖοι. ἢ κατά τινας, οἱ ἐγεσταῖοι. AE.P. * [6] Ἀπέδοσαν] ὁ Νικίας, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. ἢ, οἱ ἀθηναῖοι. AE.P. [7] Καὶ εἰ ξυνοικήσοντες] οἷον, εἰ γαμηθησόμενοι. τὸ δὲ εἰ ἀντὶ τοῦ πότερον κεῖται.

ἃ γιγνώσκοντες[1] οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, καὶ βουλόμενοι αὐτοὺς ἄγειν πανδημεὶ ἐκ τῆς πόλεως ὅτι πλεῖστον, αὐτοὶ δὲ ταῖς ναυσὶν ἐν τοσούτῳ ὑπὸ νύκτα παραπλεύσαντες στρατόπεδον καταλαμβάνειν ἐν ἐπιτηδείῳ[2] καθ' ἡσυχίαν. εἰδότες οὐκ ἂν ὁμοίως δυνηθέντες, καὶ εἰ ἐκ τῶν νεῶν πρὸς παρεσκευασμένους *[3] ἐκβιβάζοιεν, ἢ κατὰ γῆν ἰόντες γνωσθεῖεν.[4] τοὺς γὰρ ἂν ψιλοὺς[5] τοὺς σφῶν, καὶ τὸν ὄχλον, τῶν Συρακοσίων τοὺς ἱππέας πολλοὺς ὄντας, σφίσι δ' οὐ παρόντων ἱππέων, βλάπτειν ἂν μεγάλα· οὕτω δὲ, λήψεσθαι χωρίον ὅθεν[6] ὑπὸ τῶν ἱππέων οὐ βλάψονται ἄξια λόγου.[7] ἐδίδασκον δ' αὐτοὺς περὶ τοῦ πρὸς τῷ Ὀλυμπιείῳ χωρίου, ὅπερ καὶ κατέλαβον Συρακοσίων φυγάδες,[8] οἳ ξυνείποντο. τοιόνδε τι οὖν[9] πρὸς ἃ ἐβούλοντο οἱ στρατηγοὶ μηχανῶνται.[10] πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι μὲν πιστόν, τοῖς δὲ τῶν Συρακοσίων στρατηγοῖς[11] τῇ δοκήσει οὐχ ἧσσον ἐπιτήδειον. ἦν δὲ Καταναῖος ὁ ἀνήρ· καὶ ἀπ' ἀνδρῶν ἐκ τῆς Κατάνης ἥκειν ἔφησεν ὧν ἐκεῖνοι τὰ ὀνόματα ἐγίγνωσκον, καὶ ἠπίσταντο ἐν τῇ πόλει ἔτι ὑπολοίπους ὄντας τῶν σφίσιν εὔνων. ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθηναίους αὐλίζεσθαι[12] *ἀπὸ τῶν ὅπλων ἐν τῇ πόλει,[13] καὶ εἰ βούλονται ἐκεῖνοι πανδημεὶ ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ ἅμα ἕῳ ἐπὶ τὸ στράτευμα ἐλθεῖν, αὐτοὶ μὲν ἀποκλείσειν τοὺς παρὰ σφίσι, καὶ τὰς ναῦς ἐμπρήσειν, ἐκείνους δὲ ῥᾳδίως τὸ στράτευμα προσβαλόντας[14] τῷ σταυρώματι αἱρήσειν. εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ξυνδράσοντας πολλοὺς Καταναίων,[15] καὶ ἡτοιμάσθαι ἤδη ἀφ' ὧν αὐτὸς ἥκειν. οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Συρακοσίων, μετὰ τοῦ καὶ ἐς τὰ ἄλλα θαρσεῖν,[16] καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ καὶ ἄνευ τούτων ἰέναι παρεσκευάσθαι ἐπὶ Κατάνην, ἐπίστευσάν τε τῷ ἀνθρώπῳ πολλῷ ἀπερισκεπτότερον, καὶ εὐθὺς ἡμέραν ξυνθέμενοι ᾗ παρέσονται, ἀπέστειλαν αὐτόν.

* ἀπο. Æ.P.

γρ. στρατεύματι

γρ. ἥκει

A Quæ cùm cognoscerēt Atheniensium duces, & vellent ipsos [*Syracusanos*] cum vniuerso populo ab vrbe quàm longissimè abducere, ipsi verò interea sub noctem cum classe præteruecti, locum castris idoneum occupare, hoste nullum negotium sibi facessente. sciebant enim futurum, vt nō pariter [*locum castris idoneum occupare*] possent, si [*aut*] ex nauibus aduersus [*hostes iam*] preparatos descenderent, aut itinere terrestri euntes [*ab illis*] animaduerterentur. Suæ enim leui armaturæ, & multitudini, quòd nullus equitatus adhuc ipsis adesset, Syracusanorum equitatum, qui magnus erat, B magna detrimenta daturum. Ita verò, [*vt ipsi facere statuerant, existimabant se*] locum capturos, vnde ab [*hostium*] equitatu nullum memoratu dignum damnum essent accepturi. Ipsos autem [*Atheniensium duces*] de [*occupando*] loco ad Olympieum sito, quem etiam occuparunt, Syracusanorum exules, qui ipsos sequebantur, admonuerunt. Duces igitur, vt voti compotes fierent, huiusmodi commentum machinati sunt. Mittunt quendam fidei sibi pro- C batæ virum, & Syracusanorum ducibus, non minus amicum, vt ipsi opinabantur, [*ad quos mittebatur.*] Erat autem Catanæus. Et à quibusdam Catanæis [*missum*] se venire dicebat, quorum illi nomina cognoscebant, & quos suæ factionis studiosos in vrbe adhuc superesse sciebant. Hic autem dicebat Athenienses in vrbe procul à castris pernoctare, &, si illi certa die, primo diluculo ad exercitum cum vniuerso populo venire vellent, se quidem exclusuros eos, qui essent apud se, & naues incensuros, il- D los verò, si vallum adorti fuissent, exercitum [*Atheniensem*] facilè capturos, [*ac deleturos.*] Permultos autem Catanæorum ad rem gerendam adiutores fore, & iam paratos esse, à quibus ipse [*missus*] veniret. Syracusanorum autem duces (cùm alioqui & cæteris in rebus essent confidentiores, & in animo haberent vel sine his [*nuntiis*] aduersus Catanam cum apparatu proficisci) longè inconsideratissimè fidem huic homini habuerunt: statimque constituta die, ad quam [*ad Catanam*] adessent, ipsum remiserunt.

---

1 Οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων] οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων, περιελαυνόντων τῶν Συρακοσίων καὶ ὑβριζόντων, ἀγανακτοῦντες, βουλόμενοί τε τοὺς Συρακοσίους ποιῆσαι προελθεῖν πόρρω τῆς πόλεως πανδημεί, ἅμα τε καὶ αὐτοὶ στρατόπεδον ἐπιτήδειον καθ' ἡσυχίαν καταλαβεῖν. 2 Καθ' ἡσυχίαν εἰδότες] ἀπὸ κοινοῦ τὸ στρατόπεδον. εἰδότες ὅτι οὐχ ὁμοίως οἱ Ἀθηναῖοι δυνήσονται στρατόπεδον καταλαβεῖν, οὔτ' εἰ κατὰ θάλασσαν φανερῶς καὶ προησθημένων τῶν Συρακοσίων ἐπιπλέοιεν· (χαλεπὴν γὰρ ἔσεσθαι τὴν ἀπόβασιν, ἀντιταχθησομένων τῶν ἐναντίων, καὶ οὐκ ἀπαρασκεύων ὄντων) οὔτ' εἰ κατὰ γῆν ἐπίοιεν ἐκ τοῦ φανεροῦ. καὶ γὰρ καὶ οὕτως ἐδόκουν βλαβήσεσθαι. διὰ ταῦτα δὴ ἀπάτῃ ἐβούλοντο χρήσασθαι, καὶ παρέχειν δόκησιν τοῖς Συρακοσίοις ὡς κατὰ γῆν ἰόντες· ὅπως ἐπεξελθόντες ἐκεῖνοι, πανδημεὶ παρατάξωνται. *3 Ἐκβιβάζοιεν] τοὺς στρατιώτας δηλονότι, ἢ ἀττικῶς ἀντὶ τοῦ ἐκβιβασθεῖεν, ἤγουν ἐκβαίνοιεν. Æ.P. 4 Τοὺς γὰρ ἂν ψιλοὺς] τούς τε ψιλοὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν δῆμον ὄχλον τὸν ἑπόμενον ᾤοντο βλαβήσεσθαι. 5 Τοὺς σφῶν] τῶν Ἀθηναίων. 6 Ὑπὸ τῶν ἱππέων] τῶν Συρακοσίων. 7 Ἐδίδασκον αὐτοὺς] τοὺς στρατηγούς. 8 Οἳ ξυνείποντο] τοῖς Ἀθηναίοις. 9 Πρὸς ἃ ἐβούλοντο οἱ στρατηγοὶ] πρὸς τὸ καταλαβεῖν τὸ στρατόπεδον. 10 Πέμπουσιν ἄνδρα σφίσι] τοῖς Ἀθηναίοις. 11 Τῇ δοκήσει] καὶ δοκοῦντα οὐχ ἧττον εἶναι φίλον ἐκείνοις ἤπερ κατὰ ἀλήθειαν τοῖς Ἀθηναίοις ἦν φίλος. 12 Ἀπὸ τῶν ὅπλων] ἤγουν χωρὶς ὅπλων. 13 Καὶ εἰ βούλονται ἐκεῖνοι] οἱ Συρακούσιοι. 14 Τῷ σταυρώματι] γρ. στρατεύματι. 15 Καὶ ἡτοιμάσθαι ἤδη] καὶ ἑτοίμους εἶναι τοὺς ἄνδρας παρ' ὧν αὐτὸς ἥκει. 16 Καὶ εἶναι ἐν διανοίᾳ] ἤγουν διανοεῖσθαι.

Ipsi verò (iam enim Selinuntij, & alij nonnulli ex sociis aderant) Syracusanis edixerunt, vt cũcti nullo delectu ad exeundum se expedirent. Cùm autem res omnes ad illam expeditionem necessarias iam præparassent, & dies aduentaret, ad quam se venturos cõstituerant, iter ingressi, vt Catanam versus proficiscerentur, ad Symæthum flumen, in agro Leontino castra posuerunt. Athenienses verò, cùm intellexissent ipsos aduentare, assumptis omnibus copiis & suorum, & Siculorum, quotquot ipsis [*aderant*,] & si quis alius ad ipsos accesserat, eisq; in naues, & nauigia impositis, sub noctem Syracusas versus cõtenderunt. Et Athenienses, simul ac dies illuxit, egressi sunt in locũ, qui erat iuxta Olympieum, ibi castrametaturi, & Syracusanorum equites, qui primi ad Catanam accesserant, & qui cognouerant totum [*Atheniensium*] exercitum classe vectum discessisse, reuersi [*rem*] peditatui significarunt. Tunc verò cuncti regressi, ad suppetias vrbi ferendas accurrerunt. Interea verò Athenienses, quòd ipsis [*Syracusanis*] longum iter esset [*conficiendum*,] per otium, [*& nullo hoste opus impediente*,] castra posuerũt in opportuno loco, & in quo prœlij initium erãt facturi quotiescunq; vellent, & vel in ipso prœlio, vel ante prœliũ ab equitatu Syracusanorum minimè infestari poterãt. nam ab vna quidem parte munitiones, ędificia, arbores, & stagnum [*hostes*] prohibebant: ab altera verò, loca prędrupta; cęsisq; vicinis arboribus, & ad mare delatis, iuxta naues, & Dasconem [*Siciliæ locum, vbi classis Atheniensium castra posuerat*,] vallum fixerunt, [*valloq; naues muniuerunt*.] ab ea verò parte, quæ aditu hostibus erat facillima, munitionem ex saxis electis, lignisq; cõstructam celeriter erexerunt, & Anapi pontem soluerunt. Dum autem hæ munitiones fierẽt, ex vrbe quidẽ nullus egressus [*earum opus*] impediuit: sed primi Syracusanorũ equites ad opẽ [*suis rebus*] ferendã procurrerũt, deinde verò mox & vniuersus peditatus cõuenit. Et primùm quidẽ ad Atheniensiũ castra propius accesserunt, deinde verò cùm [*illi*] contra ipsos nõ prodirẽt, regressi, ac via Helorina trãsmissa, castra posuerũt. Insequenti verò die Atheniẽses, eorumq;

A καὶ αὐτοὶ (ἤδη γὰρ καὶ τῶν ξυμμάχων σελινούντιοι καὶ ἄλλοι τινὲς παρῆσαν) προεῖπον πανδημεὶ πᾶσιν ἐξιέναι συρακουσίοις. ἐπεὶ δὲ ἕτοιμα αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς παρασκευῆς ἦν, καὶ αἱ ἡμέραι ἐν αἷς ξυνέθεντο ἥξειν, ἐγγὺς ἦσαν, πορευόμενοι ἐπὶ κατάνης, ηὐλίσαντο ἐπὶ τῷ συμαίθῳ ποταμῷ, ἐν τῇ λεοντίνῃ. οἱ δ᾽ ἀθηναῖοι ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς προσιόντας, ἀναλαβόντες τό, τε στράτευμα ἅπαν τὸ ἑαυτῶν, καὶ ὅσοι σικε- B λῶν αὐτοῖς, ἢ ἄλλος τις προσεληλύθει, καὶ ἐπιβιβάσαντες ἐπὶ τὰς ναῦς καὶ τὰ πλοῖα, ὑπὸ νύκτα ἔπλεον ἐπὶ τὰς συρακούσας. καὶ οἵ τε ἀθηναῖοι ἅμα ἕῳ ἐξέβαινον [1] ἐς τὸν κατὰ τὸ ὀλυμπιεῖον, ὡς στρατόπεδον καταληψόμενοι, καὶ οἱ ἱππῆς οἱ συρακουσίων, πρῶτοι προσελάσαντες ἐς τὴν κατάνην, καὶ αἰσθόμενοι ὅτι τὸ στράτευμα ἅπαν [2] ἀνῆκται, [3] ἀποστρέψαντες ἀγγέλλουσι τοῖς πεζοῖς. καὶ ξύμπαντες ἤδη [4] ἀποτρεπόμενοι, ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν πόλιν. ἐν τού- C τῳ δ᾽ οἱ ἀθηναῖοι, μακρᾶς οὔσης [5] τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς, καθ᾽ ἡσυχίαν ἐκάθισαν τὸ στράτευμα ἐς χωρίον [6] ἐπιτήδειον, καὶ ἐν ᾧ μάχης τε ἄρξειν ἔμελλον ὁπότε βούλοιντο, καὶ οἱ ἱππῆς τῶν συρακουσίων ἥκιστ᾽ ἂν αὐτοὺς καὶ ἐν τῷ ἔργῳ καὶ πρὸ αὐτοῦ λυπήσειν. τῇ μὲν γὰρ, τειχία τε καὶ οἰκίαι εἶργον, καὶ δένδρα, καὶ λίμνη· παρὰ δὲ τὸ, κρημνοί. καὶ τὰ ἐγγὺς δένδρα κόψαντες, καὶ κατενεγκόντες ἐπὶ τὴν θάλασσαν, παρά τε τὰς ναῦς σταύρωμα ἔπηξαν, καὶ ἐπὶ τῷ δα- D σκωνι· [7] ἔρυμά τε [8] ᾗ εὐεφοδώτατον ἦν τοῖς πολεμίοις, [9] λίθοις λογάδην καὶ ξύλοις διὰ ταχέων ὤρθωσαν, καὶ τὴν τοῦ ἀνάπου γέφυραν ἔλυσαν. παρασκευαζομένων δὲ, [10] ἐκ μὲν τῆς πόλεως οὐδεὶς ἐξιὼν ἐκώλυε, πρῶτοι δὲ οἱ ἱππῆς τῶν συρακουσίων προσεβοήθησαν, ἔπειτα δὲ ὕστερον καὶ τὸ πεζὸν ἅπαν ξυνελέγη. καὶ προσῆλθον μὲν ἐγγὺς τοῦ στρατεύματος τῶν ἀθηναίων τὸ πρῶτον, ἔπειτα δ᾽, ὡς οὐκ ἀντιπροσῄεσαν αὐτοῖ, ἀναχωρήσαντες E καὶ διαβάντες τὴν ἐλωρίνην ὁδὸν, ηὐλίσαντο. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ ἀθηναῖοι καὶ οἱ ξύμμα-

γρ. διαπόρου

[1] Ἐς τὸν κατὰ τὸ ὀλυμπίειον] τόπον ἐπιτήδειον ἐνστρατοπεδεύσασθαι. [2] Ἀνῆκται] ἀνέπλευσεν. [3] Ἀποστρέψαντες ἀγγέλλουσι] πρὸς τὰς συρακούσας κινηθέντες. [4] Ἀποτρεπόμενοι] ὀπίσω ἐπανερχόμενοι. [5] Τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς] τοῖς συρακουσίοις. [6] Ἐπιτήδειον] ἁρμόδιον ἐνστρατοπεδεύσασθαι. [7] Ἔρυμά τε] φύλαγμα. [8] Ἡ εὐεφοδώτατον ἦν] προσβῆναι δηλονότι δυνατόν. [9] λίθοις λογάδην καὶ ξύλοις] ὅτι λογάδας ἐν τῇ τετάρτῃ λέγει λίθους τοὺς ἐπιλέκτους, καὶ οὐ τοὺς ἐπιτυχόντας, δῆλον ἐντεῦθεν. [10] Ἐκ μὲν τῆς πόλεως] τῶν συρακουσίων.

χοι παρεσκευάζοντο ὡς ἐς μάχην, καὶ ξυνετάξαντο ὧδε· δεξιὸν μὲν κέρας ἀργεῖοι εἶχον καὶ μαντινῆς, ἀθηναῖοι δὲ τὸ μέσον, τὸ δὲ ἄλλο, οἱ ξύμμαχοι οἱ ἄλλοι. καὶ τὸ μὲν ἥμισυ αὐτοῖς τοῦ στρατεύματος ἐν τῷ πρόσθεν ἦν τεταγμένον ἐπὶ ὀκτώ, τὸ δὲ ἥμισυ ἐπὶ τ εὐναῖς [1] ἐν πλαισίῳ, ἐπὶ ὀκτὼ καὶ τοῦτο τεταγμένον. οἷς εἴρητο, ᾗ ἂν τοῦ στρατεύματός τι πονῇ, μάλιστα ἐφορῶντας παραγίγνεσθαι. καὶ τοὺς σκευοφόρους [2] ἐντὸς τούτων τῶν ἐπιτάκτων ἐποιήσαντο. οἱ δὲ συρακούσιοι ἔταξαν τοὺς μὲν ὁπλίτας, ἐφ' ἑκκαίδεκα, ὄντας πανδημεὶ συρακουσίους, καὶ ὅσοι ξύμμαχοι παρῆσαν. [3] ἐβοήθησαν δὲ αὐτοῖς σελινούντιοι μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ γελῴων ἱππῆς, τὸ ξύμπαν ἐς διακοσίους· καὶ καμαριναίων ἱππῆς ὅσον εἴκοσι, καὶ τοξόται ὡς πεντήκοντα. τοὺς δὲ ἱππέας ἐπετάξαντο ἐπὶ τῷ δεξιῷ, οὐκ ἐλάσσους ὄντας ἢ διακοσίους καὶ χιλίους· παρὰ δ' αὐτούς, καὶ τοὺς ἀκοντιστάς. μέλλουσι δὲ τοῖς ἀθηναίοις προτέροις ἐπιχειρήσειν ὁ Νικίας, κατά τε ἔθνη ἐπιπαριὼν ἕκαστα, καὶ ξύμπασι τοιάδε παρεκελεύετο,

ΠΟΛΛΗ μὲν παραινέσει, ὦ ἄνδρες, τί δεῖ χρῆσθαι, οἳ πάρεσμεν ἐπὶ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα; αὐτὴ γὰρ ἡ παρασκευὴ ἱκανωτέρα μοι δοκεῖ εἶναι θάρσος παρασχεῖν, ἢ καλῶς λεχθέντες λόγοι, μετὰ ἀσθενοῦς στρατοπέδου. ὅπου γὰρ ἀργεῖοι, καὶ μαντινῆς, καὶ ἀθηναῖοι, καὶ νησιωτῶν οἱ πρῶτοι ἐσμέν, πῶς οὐ χρὴ μετὰ τοιῶνδε καὶ τοσῶνδε ξυμμάχων πάντα τινὰ μεγάλην τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχειν; ἄλλως τε καὶ πρὸς ἄνδρας πανδημεί τε ἀμυνομένους, [4] καὶ οὐκ ἀπολέκτους ὥσπερ καὶ ἡμᾶς· καὶ προσέτι σικελιώτας, [5] οἳ ὑπερφρονοῦσι μὲν ἡμᾶς, ὑπομενοῦσι δὲ οὔ, διὰ τὸ τὴν [6] ἐπιστήμην τῆς τόλμης ἥσσω ἔχειν. [7] παραστήτω δέ τινι καὶ τόδε, πολύ τε ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν εἶναι, καὶ πρὸς γῇ οὐδεμιᾷ φιλίᾳ, ἥντινα μὴ αὐτοὶ μαχόμενοι κτήσεσθε. καὶ τοὐναντίον ὑπομιμνήσκω ὑμᾶς ἢ οἱ πολέμιοι σφίσιν αὐτοῖς (εὖ οἶδ' ὅτι) παρακελεύονται.

socij vt ad prœlium se prępararũt, & aciem hoc modo instruxerũt. Dextrum quidem cornu tenebãt Argiui, & Mantinei; Athenienses verò medium [*agmen*;] alterum verò [*cornu*] cæteri socij [*tenebant.*] Et dimidium quidem ipsorum exercitus sic erat instructum, vt in frõte octoni milites starent, [*quos reliqui longo ordine sequebantur:*] dimidium verò, quod erat ad tentoria, & ipsum octonis militibus erat instructum, ita tamen vt agminis lõgitudo latitudinem longè superaret. Quibus pręceptum fuerat, vt qua parte [*reliquus*] exercitus laboraret, diligentissimè obseruantes, [*ad eam*] se conferrent. Atque intra hos, qui in subsidiis collocati fuerant, lixas posuerunt. Syracusani verò [*suos*] grauis armaturę milites, qui erant Syracusani ex omni totius populi ordine, atque ætate collecti, & socios, quotquot aderant, sic instruxerunt, vt deni seni [*in aciei fronte*] starent. Auxilium autem ipsis tulerunt in primis quidem Selinuntij, mox verò & Geloi equites, vniuersi ad ducentos. Et Camarinæorum equites ad viginti, & sagittarij circiter quinquaginta. Equites autem in dextro [*cornu*] collocarũt, non pauciores, quàm mille & ducentos. Iuxta autem ipsos, & velites. Cùm autem Athenienses prœliũ priores inituri essent, Nicias & singulas gentes, vt quanque adibat, & vniuersas his verbis [*ad rem strenuè gerendam*] adhortabatur: Longa adhortatione, viri, quid opus est [*nos*] vti, qui ad idẽ certamen [*committendum*] adsumus? Hic enim apparatus ad confidentiam vobis prębendam magis valere mihi videtur, quàm verba præclarè facta, quæ copiarũ firmitate careant. Vbi enim sumus Argiui, & Mãtinei, & Athenienses, & præcipui inter insularũ incolas, quomodo nõ oportet quẽlibet [*de nobis*] cum talibus, totq; sociis magnã de victoria spẽ habere? præsertim aduersus homines, qui copias ex omni totius populi ordine, ac ętate raptim, & nullo delectu habito collectas ad nostrã vim propulsandã ducunt: non autẽ [*aduersus viros*] delectos, quales nos sumus. Præterea [*aduersus*] Sicilienses, qui nos quidem contemnunt: sed tamen impetum nostrum non sustinebunt, quòd plus audaciæ, quàm peritiæ [*rerum bellicarum*] habeãt. Illud etiam in mentem vnicuiq; veniat, nos & procul à nostræ patriæ finibus abesse, & in nullo amico solo, nisi quod [*vos*] ipsi pugnando quæsieritis. Atque ego vos admoneo contrà, ac hostes (quod probè scio) se ipsos adhortantur.

[1] Εν πλαισίῳ] ἐν τετραγώνῳ σχήματι. [2] Εντὸς τούτων τῶν ἐπιτάκτων] τῶν ὄπισθεν ἐπιτεταγμένων παρὰ ταῖς εὐναῖς. [3] Εβοήθησαν δὲ αὐτοῖς] τοῖς συρακουσίοις. [4] Καὶ οὐκ ἀπολέκτοις] ἐξῃρημένοις. [5] Οἳ ὑπερφρονοῦσι μὲν] ἡμῶν καταφρονοῦσι. παρ' οὐδὲν ἄγουσι. [6] Επιστήμην τῆς τόλμης ἥσσω] ἤτοι, διὰ τὸ τόλμαν μὲν ἔχειν αὐτούς, ἐπιστήμην δέ, οὔ. ἢ, διὰ τὸ ἥττονα εἶναι τὴν ἐκείνων ἐπιστήμην τῆς ἡμετέρας τόλμης. [7] Παραστήτω δέ τινι] δεδόχθω.

Illi enim [*se ipsos ad rem fortiter gerendã adhortantur,*] quòd pro patria certamẽ [*ipsis*] sit futurum: at ego [*vos admoneo*] non in patrio solo, [*prœlium à nobis cũ hoste commissum iri,*] vnde oportet [*nos*] victoria potitos [*domum*] reuerti, aut [*certè nisi victoria potiamur, existimare nos in patriam*] non facilè reuerti [*posse.*] Nam permulti equites nobis instabũt. Vestræ igitur ipsorum dignitatis memores, hostes alacriter inuadatis, & præsentem necessitatem, atq; difficultatẽ, quàm aduersarios, terribiliorem esse ducatis. Nicias autem his [*suos*] adhortatus, copias confestim aduersus [*hostem*] duxit. Syracusani verò tunc quidem non expectabant sibi iam dimicãdum esse. quinetiam ipsorum nonnulli in vrbem, quę vicina erat, abierant. Qui tamen festinabundi ad suos adiuuandos accurrentes, tardiùs illi quidem perueniebant, veruntamen vt singuli ad aliquos exercitus ordines accedebant, in iis sese collocabant. Nam nec in isto prœlio, nec in aliis, aut alacritate, aut audacia [*hostibus*] inferiores fuerunt. Sed virtute quidẽ [*illis*] non fuerunt inferiores, quatenus [*rei militaris*] scientia suppetebat. Eius verò defectu, alacritatem etiam inuiti amittebant. Veruntamen, quòd non opinarentur Athenienses priores contra se venturos, quodque celeriter [*hostem inuadentem*] propulsare cogerentur, sumptis armis, confestim obuiam [*ipsi*] prodierunt. Ac primùm quidem vtriusque exercitus velites, qui lapides manu iaculabantur, & funditores, & sagittarij ante vtramque aciem pugnabant: & alij alios in fugam vicissim vertebant, vt verisimile est fieri inter leuis armaturæ milites. Deinde verò vates protulerunt, [*atque mactarunt*] hostias more receptas, [*quæ ante conflictum de more mactari solent,*] & tubicines classicum canentes, ad congressum milites accendebant. Illi vero [*in hostem*] tendebant, Syracusani quidem, pro patria pugnaturi, & vnusquisque in præsentia pro sua salute, & in posterum, [*pro sua*] libertate. Ex hostibus verò, Athenienses quidem pro alieno [*agro pugnaturi,*] vt [*eum*] proprium haberent, [*& in suam potestatem redactum possiderent:*] néve domesticũ [*agrum, patriaq; suæ fines*] victi detrimẽto afficerent. Argiui vero, & qui ex sociis liberi erãt, vt & illos [*Athenienses*] adiuuarent in quærendis [*rebus*] illis, quarũ causa [*illuc*] venerant, vtq; suam quiq; patriam

A οἱ μὲν γὰρ, ὅτι περὶ πατρίδος ἔσται ὁ ἀγών· ἐγὼ „ δὲ, ὅτι οὐκ ἐν πατρίδι, [1] ἐξ ἧς *[2] κρατεῖν δεῖ, ἢ „ μὴ ῥᾳδίως ἀποχωρεῖν. οἱ γὰρ ἱππῆς πολλοὶ ἐπικείσονται. τῆς τε οὖν ὑμετέρας αὐτῶν ἀξίας „ μνησθέντες, ἐπέλθετε τοῖς ἐναντίοις προθύμως, [3] καὶ τὴν παροῦσαν ἀνάγκην καὶ ἀπορίαν „ φοβερωτέραν ἡγησάμενοι τῶν πολεμίων. Ὁ „ μὲν Νικίας, τοιαῦτα παρακελευσάμενος, [4] ἐπῆγε δὲ στρατόπεδον εὐθύς. οἱ δὲ Συρακούσιοι ἀπροσδόκητοι μὲν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ ἦσαν ὡς B ἤδη μαχούμενοι, καί τινες αὐτοῖς ἐγγὺς τῆς πόλεως οὔσης καὶ * ἐπεληλύθεσαν· οἱ δὲ καὶ διὰ σπουδῆς προσβοηθοῦντες δρόμῳ, [5] ὑστέριζον μὲν, ὡς δὲ ἕκαστός πῃ τοῖς πλείοσι προσμίξειε, καθίσταντο. οὐ γὰρ δὴ προθυμίᾳ [6] ἐλλιπεῖς ἦσαν, οὐδὲ τόλμῃ, οὔτ᾽ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ οὔτ᾽ ἐν ταῖς ἄλλαις, ἀλλὰ τῇ μὲν [7] ἀνδρείᾳ οὐχ ἥσσους, ἐς ὅσον ἡ ἐπιστήμη ἀντέχοι· τῷ δὲ ἐλλείποντι αὐτῆς, καὶ τὴν βούλησιν ἄκοντες προυδίδοσαν. ὅμως δὲ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφίσι τοὺς ἀ- C θηναίους προτέρους ἐπελθεῖν, καὶ διὰ τάχους ἀναγκαζόμενοι ἀμύνασθαι, ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα, εὐθὺς ἀντεπῄεσαν. καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἑκατέρων οἵ τε λιθοβόλοι καὶ σφενδονῆται καὶ τοξόται προυμάχοντο καὶ τροπὰς, οἵας εἰκὸς ψιλοὺς, ἀλλήλων ἐποίουν. ἔπειτα δὲ μάντεις τε [8] σφάγια προὔφερον [9] τὰ νομιζόμενα, καὶ σαλπιγκταὶ [10] ξύνοδον ἐπώτρυνον τοῖς ὁπλίταις. οἱ δ᾽ ἐχώρουν, Συρακούσιοι μὲν περί τε πατρίδος μαχούμενοι, καὶ τῆς ἰδίας, ὡς D ἕκαστος, τὸ μὲν αὐτίκα, σωτηρίας, τὸ δὲ μέλλον, ἐλευθερίας. τῶν δὲ ἐναντίων, Ἀθηναῖοι μὲν, περί τε τῆς ἀλλοτρίας [11] οἰκείαν σχεῖν, καὶ τὴν οἰκείαν μὴ βλάψαι ἡσσώμενοι· Ἀργεῖοι δὲ, καὶ τῶν ξυμμάχων οἱ αὐτόνομοι, ξυγκτήσασθαί τε [12] ἐκείνοις ἐφ᾽ ἃ ἦλθον, καὶ τὴν ὑπάρχουσαν σφίσι πατρίδα,

* πρ. ἀπεληλύθεσαν. F. P.

[1] Ἐξ ἧς κρατεῖν δεῖ] ἤτοι λείπει τὸ, ἐξ ἧς ὁρμωμένης· ἢ τὸ ἐξ ἧς, ἀντὶ τοῦ ἐν ᾗ. *[2] Κρατεῖν] ἀντὶ τοῦ κρατοῦντας ἀποχωρεῖν. Æ. P. [3] Καὶ τὴν παροῦσαν ἀνάγκην, καὶ ἀπορίαν] τὸ ἐν ἀλλοδαπῇ τι εἶναι, καὶ πόρρω τῆς πατρίδος. [4] Ἐπῆγε τὸ στρατόπεδον] κατὰ τῶν πολεμίων δηλονότι. [5] Ὑστέριζον μὲν] ἤγουν. ὕστερον ἤρχοντο. [6] Ἐλλιπεῖς ἦσαν] ἤγουν, ἥττους τῶν ἀθηναίων. [7] Ἀνδρείᾳ οὐχ ἥσσους] ἀνδρείαν νῦν λέγει τὸ θάρσος. θαρσαλέως μὲν οὖν (φύσιν) οὐχ ἧσσον τῶν ἀθηναίων ἐχώρουν εἰς τὴν μάχην, τῇ δὲ ἐπιστήμῃ λειπόμενοι, καὶ τῇ προθυμίᾳ ἄκοντες ἡττῶντο. [8] Σφάγια προὔφερον] ἔμπροσθεν τῆς στρατηγίας ἐσφάζοντο. [9] Τὰ νομιζόμενα] τὰ κατ᾽ ἔθος νόμιμον γινόμενα. [10] Ξύνοδον ἐπώτρυνον] παρώρμων πρὸς τὸ ξυμμίξαι. [11] Οἰκείαν σχεῖν] ὥστε κτήσασθαι τὴν ἀλλοτρίαν, καὶ διὰ τοῦ ἡττηθῆναι μὴ κακῶσαι τὴν πατρίδα. [12] Ἐκείνοις ἐφ᾽ ἃ ἦλθον] τοῖς ἀθηναίοις.

νικήσαντες, πάλιν ἐπιδεῖν. τὸ δ᾽ ὑπήκοον τῶν ξυμμάχων,[1] μέγιστον μὲν περὶ τῆς αὐτίκα ἀνελπίστου σωτηρίας, ἢν μὴ κρατῶσι, τὸ πρόθυμον εἶχον· ἔπειτα δὲ[2] ἐν παρέργῳ*[3] καὶ εἴ τι ἄλλο ξυγκαταστρεψαμένοις ῥᾷον αὐτοῖς ὑπακούσεται.[4] γιγνομένης δ᾽ ἐν χερσὶ τῆς μάχης, ἐπὶ πολὺ ἀντεῖχον ἀλλήλοις· καὶ ξυνέβη βροντάς τε ἅμα τινὰς γενέσθαι καὶ ἀστραπάς, καὶ ὕδωρ πολύ. ὥστε τοῖς μὲν πρῶτον[5] μαχομένοις, καὶ ἐλάχιστα πολέμῳ ὡμιληκόσι, καὶ τοῦτο[6] ξυνεπιλαβέσθαι τοῦ φόβου.[7] τοῖς δ᾽ ἐμπειροτέροις, τὰ γιγνόμενα,[8] καὶ ὥρᾳ ἔτους περαίνεσθαι δοκεῖν,[9] τοὺς δὲ ἀνθεστῶτας, πολὺ μείζω ἔκπληξιν μὴ νικωμένους παρέχειν. ὠσαμένων δὲ πρῶτον τῶν Ἀργείων τὸ εὐώνυμον κέρας τῶν Συρακοσίων, καὶ μετ᾽ αὐτοὺς τῶν Ἀθηναίων τὸ κατὰ σφᾶς αὐτούς, παρερρήγνυτο ἤδη καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα τῶν Συρακοσίων, καὶ ἐς φυγὴν κατέστη. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν οὐκ ἐδίωξαν οἱ Ἀθηναῖοι (οἱ γὰρ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων πολλοὶ ὄντες[10] καὶ ἀήσσητοι εἶργον· καὶ ἐσβαλόντες[11] ἐς τοὺς ὁπλίτας αὐτῶν, εἴ τινας προδιώκοντας ἴδοιεν, ἀνέστελλον)[12] ἐπακολουθήσαντες δὲ ἀθρόοι ὅσον ἀσφαλῶς εἶχε, πάλιν ἐπανεχώρουν, καὶ τροπαῖον ἵστασαν. οἱ δὲ Συρακούσιοι, ἀθροισθέντες ἐς τὴν Ἐλωρινὴν ὁδόν, καὶ ὡς ἐκ τῶν παρόντων ξυνταξάμενοι, ἔς τε τὸ Ὀλυμπιεῖον ὅμως σφῶν αὐτῶν παρέπεμψαν φυλακήν, δείσαντες μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τῶν χρημάτων ἃ ἦν αὐτόθι κινήσωσι· καὶ οἱ λοιποὶ ἐπανεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν.

victores reuiserēt. Socij verò, qui aliorum imperio parebant, præcipuè quidem animum alacrem habebant propter præsentem salutem, de qua, nisi vicissent desperabant. Deinde verò, secūdo loco [*ad prælium committendum erant alacres,*] vt si quam etiam aliam [*gentem*] vnâ cum Atheniensibus subegissēt, ipsis [*Atheniensibus*] facilius parerēt, [*& illorum imperio minus premerentur, quòd eos in aliis populis, ac regionibus in ipsorum ditionem redigendis adiuuissent.*] Cùm autem [*post velitationes hinc, inde factas,*] ad pugnam, manusq; ventum esset, ad multas horas alteri alteris restiterunt. Interea verò contigit vt & aliquot tonitrua, & fulgura, & ingens pluuia simul existeret. Quamobrem illis quidem, qui tunc primùm pugnabāt, & qui in bellis minimè versati fuerant, hoc etiam maiorem terrorē incussit. Illis verò, qui [*rerum bellicarum*] peritiores erant, ea, quæ fiebāt, propter anni tempus fieri videbantur; sed illud ipsis maiorē terrorem incutiebat, quod aduersarij nō vincerentur: [*at in prælio tandiu committendo perseuerarent, neq; loco cederent.*] Cùm autem primi [*omnium*] Argiui læuum Syracusanorum cornu [*loco*] pepulissent, & post ipsos [*Argiuos,*] Athenienses [*agmen*] sibi oppositum [*impreßione facta reiecißent,*] tūc & reliquus Syracusanorum exercitus perruptus est, & fugere cœpit. Sed [*eum fugientem*] Athenienses non longè persequuti sunt: (nam Syracusanorum equites, qui permulti, iiq; inuicti erant, [*quòd ab hoste superati non fuissent, ipsos persequentes*] prohibebant. Et impressione facta in grauem ipsorum armaturam, si quos longius insequentes animaduertissent, [*eos*] reprimebant) sed conferti, quoad tutò potuere, persequuti, retro se receperunt, & trophæum statuerunt. Syracusani verò, in via Helorina congregati, pro præsenti rerum statu, & facultate, acie instructa, præsidium tamen è suorū numero ad Olympieum miserunt, veriti ne Athenienses pecunias quæ illic erant, amouerēt. cæteri verò in vrbem redierunt.

---

[1] Μέγιστον μὲν περὶ τῆς αὐτίκα] μάλιστα μὲν διὰ τὴν ἰδίαν σωτηρίαν προθύμως ἐμάχοντο, ἥτις ἦν ἀνέλπιστος αὐτοῖς, εἰ μὴ κρατοῖεν. [2] Ἐν παρέργῳ, καὶ εἴ τι ἄλλο] οἱ ὑπήκοοι πρότερον μὲν διὰ τὴν αὐτῶν σωτηρίαν προθύμως ἠμάχοντο, αὖθις δὲ εἰ καὶ ἄλλο τι. καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα ὅπως συγκαταστρεψαμένων αὐτῶν τὴν Σικελίαν, Ἀθηναῖοι πρᾳότερον τῶν συναγωνισαμένων ἄρχοιεν. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ῥᾳδίως ὑπακούσονται.

*[3] Καὶ εἴ τι ἄλλο] ἡ σύνταξις, καὶ ὁ νοῦς οὗτος· καὶ τὸ πρόθυμον, τὴν προθυμίαν εἶχον, μάχεσθαι πρόθυμοι ἦσαν, ὅπως καὶ εἴ τι ἄλλο πρᾶγμα, ἢ χωρίον, ἢ ἔθνος ξυγκαταστρέψαιντο, ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον ῥᾷον αὐτοῖς ξυγκαταστρεψαμένοις ὑπακούσεται τοῖς Ἀθηναίοις. ἀντὶ τοῦ, ὅπως ὑπ᾽ αὐτῶν ξυγκαταστρεψαμένων ἄλλο τι εἴτε χωρίον, εἴτε ἔθνος, τοῖς Ἀθηναίοις ῥᾷον ὑπακουσθῇ. τουτέστιν, ὅπως οἱ τῶν ξυμμάχων ὑπήκοοι, διὰ τὸ τοῖς Ἀθηναίοις συγκαταστρέψασθαι. ἄλλο τι ἔθνος, ἢ χώραν, διὰ τὸ συλλαβέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐν τῷ καταστρέψασθαι ἄλλο τι ἔθνος, ἢ χώραν, τὴν ἐκείνων ἀρχὴν ῥᾴω, πρᾳοτέραν, καὶ εὐμενεστέραν ἔχωσιν. Æ. P. [4] Γενομένης δ᾽ ἐν χερσὶ τῆς μάχης] ἤτοι συνελθόντες ἐγγύς, καὶ ἐκ χειρὸς μαχομένων, μετὰ τὸ παύσασθαι τοὺς λιθοβόλους καὶ τοὺς σφενδονήτας. ἢ (ὥς τινες) ἀρξαμένης δὲ τῆς μάχης. [5] Μαχομένοις] τοῖς Συρακουσίοις. [6] Ξυνεπιλαβέσθαι] αἴτιον φόβου γενέσθαι.
[7] Τοῖς δὲ ἐμπειροτέροις] τοῖς Ἀθηναίοις. [8] Καὶ ὥρᾳ ἔτους] κατὰ καιρὸν γενέσθαι. [9] Τοὺς δὲ ἀνθεστῶτας] ἐκπλαγῆναι δὲ μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἀνθεστώτων, μὴ νικωμένων. [10] Καὶ ἀήσσητοι] οὐχ ὡς, οὐ τὸ σύνολον, ἀλλ᾽ ὡς τότε οὐχ ἡττημένοι.
[11] Εἰς τοὺς ὁπλίτας αὐτῶν] τῶν Ἀθηναίων. [12] Ἐπακολουθήσαντες] οὐχ οἱ ἱππεῖς, ἀλλ᾽ οἱ Ἀθηναῖοι.

Athe-

Athenieſes verò ad templū quidē non iuerūt: ſed cōgeſtis ſuorū cadaueribus, ac pyræ impoſitis, ibi pernoctarūt. Poſtero verò die Syracuſanis quidem ſua cadauera, fide publica ipſis data, reddiderunt. (Ipſorū verò [*Syracuſanorum,*] & ſociorum, ad ducentos & ſexaginta [*in eo prælio*] ceciderunt) ſuorum verò oſſa collegerunt. Ipſorū verò [*Athenienſium,*] & ſociorum obierunt ad quinquaginta. Et cum hoſtium ſpoliis Catanam nauigarūt. Erat enim hyems, & bellum illinc nondum adminiſtrari poſſe videbatur, priuſquam & Athenis equites accerſerent, & [*alios*] ex ſociis, qui regionem illam incolebant, cogerent, ne prorſus equitatu ſuperarentur. ſimul etiam vt illinc pecunias colligerēt, vtq; [*aliæ*] Athenis afferrentur. Quinetiam vt aliquas ciuitates ſibi adiungerēt, quas poſt pugnam ſibi facilius obtemperaturas eſſe ſperabant. Item vt cùm alia, tum etiam commeatum & cætera, quibus [*ad bellum adminiſtrandum*] opus eſſet, præpararent, quòd ineunte vere Syracuſas aggredi ſtatuiſſent. Atq; hi quidem hoc conſilio Naxum & Catanam nauigarunt, vt [*illic*] hybernarent. Syracuſani verò, ſuis mortuis ſepultis, cōcionem coegerunt. Tunc autem in mediam ipſorum multitudinem progreſſus Hermocrates Hermonis [*filius,*] vir cùm cæteris in rebus prudentia nulli ſecundus, tum etiā rerum bellicarum peritia, vſuq; potens, & fortitudine inſignis, [*ipſos*] cōfirmabat, neq; propter id, quod acciderat, animum deſpōdere ſinebat. Nō ipſorum animum ſuperatū fuiſſe [*dicebat:*] ſed ordinum confuſionem, [*& diſciplinæ militaris peritiam ipſis*] nocuiſſe. neq; tamen [*ipſos*] adeò [*ab hoſte*] ſuperatos fuiſſe, vt veriſimile erat, [*ipſos ab eo ſuperatum iri,*] præſertim quòd [*ipſi Syracuſani, homines*] idiotæ [*& rerum bellicarum imperiti, &*] propemodum artifices, [*qui ſedentariam artem exercebant,*] cum iis pugnaſſent, qui [*rei militaris*] peritia primi Græcorum cenſebantur. Quinetiam ipſam ducū multitudinem, & imperatorum turbā (erant enim ipſis quindecim duces) & confuſam multorum manū, quæ nullius imperio parebat, multū [*ipſis*] offeciſſe [*dicebat.*] Quòd ſi pauci, iiq; [*rerum bellicarum*] periti imperatores eſſent, atq; per eam hyemem grauis armaturæ milites præpararent, & ſubminiſtrarent quibus deeſſent arma, vt quàm maximus eſſet militū grauiter armatorū numerus, & in cæteris [*rei bellicæ*] ſtudiis [*eos ſeſe exercere*] cogerent, affirmabat ipſos (vt credibile videbatur) aduerſariis ſuperiores futu-

A οἱ δ' ἀθηναῖοι πρὸς μὲν τὸ ἱερὸν οὐκ ἦλθον, ξυγκομίσαντες δὲ τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς καὶ ἐπὶ πυρὰν ἐπιθέντες, ηὐλίσαντο αὐτοῦ. τῇ δ' ὑστεραίᾳ τοῖς μὲν συρακοσίοις ἀπέδοσαν ὑποσπόνδους τοὺς νεκρούς[1] (ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων περὶ ἑξήκοντα καὶ διακοσίους) τῶν δὲ σφετέρων τὰ ὀστᾶ ξυνέλεξαν. ἀπέθανον δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ξυμμάχων ὡς πεντήκοντα. καὶ τὰ τῶν πολεμίων σκῦλα ἔχοντες, ἀπέπλευσαν ἐς κατάνην. B χειμών τε γὰρ ἦν, καὶ τὸν πόλεμον αὐτόθεν ποιεῖσθαι, οὔπω ἐδόκει δυνατὸν εἶναι, πρὶν ἂν ἱππέας τε μεταπέμψωσιν ἐκ τῶν ἀθηνῶν, καὶ ἐκ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων ἀγείρωσιν, ὅπως μὴ παντάπασιν ἱπποκρατῶνται· καὶ χρήματα δὲ ἅμα αὐτόθεν τε ξυλλέξωνται, καὶ παρ' ἀθηναίων ἔλθῃ· τῶν τε πόλεων τινὰς προσαγάγωνται, ἃς ἤλπιζον μετὰ τὴν μάχην μᾶλλον σφῶν ὑπακούσεσθαι· τά τε ἄλλα καὶ σῖτον καὶ ὅσων δέοι παρασκευάσωνται, ὡς εἰς τὸ ἔαρ ἐπι- C χειρήσοντες ταῖς συρακούσαις. καὶ οἱ μὲν, ταύτῃ γνώμῃ ἀπέπλευσαν ἐς τὴν νάξον καὶ κατάνην διαχειμάσοντες· συρακούσιοι δὲ, τοὺς σφετέρους αὐτῶν νεκροὺς θάψαντες, ἐκκλησίαν ἐποίουν. καὶ παρελθὼν αὐτοῖς Ἑρμοκράτης ὁ Ἕρμωνος, ἀνὴρ καὶ ἐς τὰ ἄλλα ξύνεσιν οὐδενὸς λειπόμενος, καὶ κατὰ τὸν πόλεμον ἐμπειρίᾳ τε ἱκανὸς γενόμενος, καὶ ἀνδρείᾳ ἐπιφανής, ἐθάρσυνέ τε, καὶ οὐκ εἴα τῷ γεγενημένῳ ἐνδιδόναι. τὴν μὲν γὰρ γνώμην αὐτῶν οὐχ ἡσσῆσθαι, τὴν D δὲ ἀταξίαν βλάψαι.[2] οὐ μέντοι τοσοῦτόν γε λειφθῆναι ὅσον εἰκὸς εἶναι, ἄλλως τε [3]τοῖς πρώτοις τῶν ἑλλήνων ἐμπειρίᾳ ἰδιώτας ὡς εἰπεῖν χειροτέχνας ἀνταγωνισαμένους. μέγα δὲ βλάψαι καὶ τὸ πλῆθος τῶν στρατηγῶν, καὶ τὴν πολυαρχίαν (ἦσαν γὰρ πεντεκαίδεκα οἱ στρατηγοὶ αὐτοῖς) τῶν τε πολλῶν τὴν ἀξύντακτον ἀναρχίαν. ἢν δὲ ὀλίγοι τε στρατηγοὶ γένωνται ἔμπειροι, καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ[4] παρασκευάσωσι τὸ ὁπλιτικόν, οἷς τε ὅπλα μὴ ἔστιν ἐκπορίζοντες, ὅπως ὡς πλεῖστοι ἔσονται, καὶ τῇ ἄλλῃ μελέτῃ προσαναγκάζοντες, ἔφη κατὰ τὸ εἰκὸς κρατήσειν σφᾶς τῶν ἐναν-

[1] Ἀπέθανον δὲ αὐτῶν] τῶν συρακουσίων. [2] Οὐ μέντοι τοσοῦτόν γε] οὐχ οὕτως ἡττηθῆναι ὡς ἄν τις ᾤετο. [3] Τοῖς πρώτοις τῶν ἑλλήνων ἐμπειρίᾳ] τὴν ἐμπειρίαν ἔχουσι καὶ γυμνασίαν περὶ τὸ μάχεσθαι. [4] Παρασκευάσωσιν] ἤγουν, παιδεύσωσιν εἰς παρασκευήν.

τίων, ἀνδρείας μὲν σφίσιν ὑπαρχούσης, εὐταξίας δ' ἐς τὰ ἔργα προσγιγνομένης. ἐπιδώσειν γὰρ ἀμφότερα αὐτά,[1] τὴν μὲν, μετὰ κινδύνων μελετωμένην,[2] τὴν δ' εὐψυχίαν, αὐτὴν ἑαυτῆς,[3] μετὰ τοῦ πιστοῦ τῆς ἐπιστήμης, θαρσαλεωτέραν ἔσεσθαι. τούς τε στρατηγοὺς, καὶ ὀλίγους καὶ αὐτοκράτορας χρῆναι ἑλέσθαι, καὶ ὀμόσαι αὐτοῖς τὸ ὅρκιον, ἦ μὴν ἐάσειν ἄρχειν[4] ὅπῃ ἂν ἐπίστωνται. οὕτω γὰρ,[5] ἅ, τε κρύπτεσθαι δεῖ,[6] μᾶλλον ἂν στέγεσθαι, καὶ τἄλλα κατὰ κόσμον καὶ ἀπροφασίστως παρασκευασθῆναι. Καὶ οἱ Συρακούσιοι, αὐτοῦ ἀκούσαντες, ἐψηφίσαντό τε πάντα ὡς ἐκέλευε, καὶ στρατηγὸν αὐτόν τε εἵλοντο τὸν Ἑρμοκράτην, καὶ Ἡρακλείδην τὸν Λυσιμάχου, καὶ Σικανὸν τὸν Ἐξηκέστου. τούτους τρεῖς καὶ ἐς τὴν Κόρινθον καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις ἀπέστειλαν, ὅπως ξυμμαχία τε αὐτοῖς παραγένηται, καὶ τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον βεβαιότερον πείθωσι ποιεῖσθαι ἐκ τοῦ προφανοῦς ὑπὲρ σφῶν τοὺς Λακεδαιμονίους· ἵνα ἢ ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀπαγάγωσιν αὐτοὺς, ἢ πρὸς τὸ ἐν Σικελίᾳ στράτευμα[7] ἧσσον ὠφέλειαν ἄλλην ἐπιπέμπωσι. τὸ δ' ἐν τῇ Κατάνῃ στράτευμα τῶν Ἀθηναίων ἔπλευσεν εὐθὺς ἐπὶ Μεσσήνην, ὡς προδοθησομένην. [8] καὶ ἃ μὲν ἐπράσσετο, οὐκ ἐγένετο. Ἀλκιβιάδης γὰρ, ὅτε ἀπῄει ἐκ τῆς ἀρχῆς ἤδη μετάπεμπτος,[9] ἐπιστάμενος ὅτι *[10] φεύξοιτο, μηνύει τοῖς τῶν Συρακουσίων φίλοις τοῖς ἐν Μεσσήνῃ,[11] ξυνειδὼς τὸ μέλλον.[12] οἱ δὲ τούς τε ἄνδρας διέφθειραν πρότερον, καὶ τότε στασιάζοντες καὶ ἐν ὅπλοις ὄντες,[13] ἐπεκράτουν μὴ δέχεσθαι τοὺς Ἀθηναίους[14] οἱ ταῦτα βουλόμενοι. ἡμέρας δὲ μείναντες περὶ τρεισκαίδεκα οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἐχειμάζοντο, καὶ τὰ ἐπιτήδεια οὐκ εἶχον,[15] καὶ προὐχώρει οὐδὲν

τοι πὶ ὄρκιον

* π. Ἐξηκίστου τούτου τρεῖς. καὶ ἐς τήν. *F.P.*

A ros, quòd fortitudo quidē ipsis iā adesset, ordinis verò conseruatio in rebus gerēdis esset accessura. Hæc enim ambo progressus esse factura, hāc quidem [*ordinis conseruationem,*] cum periculis exultam; animi verò prӕsentiam, coniunctam cum fiducia scientiæ [*rei militaris,*] ipsam se ipsa confidentiorem, [*atq; firmiorem*] fore. Imperatores verò, & paucos, & cum summa potestate creandos, & religioso iureiurando promittendum ipsis, fore, vt [*Syracusanus populus ipsos suis copiis*] imperare sinat, pro ea B [*rerum bellicarum*] scientia, qua præditi fuerint. Sic enim & ea, quæ sunt celanda, faciliùs celatum iri, & cætera rectè, atque ordine, & sine vlla tergiuersatione præparatum iri. Syracusani verò, cùm eum audissent, omnia in eius sententiā decreuerunt, ipsumq; imperatorem crearunt, & Heraclidem Lysimachi, & Sicanum Execesti [*filium.*] Hos tres [*inquam, imperatores crearunt.*] Quinetiam Corinthum, & Lacedæmonem legatos miserunt, vt [*illinc*] auxilia sibi mitterentur, vtq; Lacedæmoniis persuaderent, vt bellum aduersus Athenien- C ses fortius, ex professo, [*palamq;*] pro se administrarent, vt ipsos [*Athenienses*] vel à Sicilia abducerent: vel [*idem*] ad exercitum, qui in Sicilia erat, aliud auxilium [*contra Syracusanos*] mittere minus possent. Classis autem Atheniensium, quæ ad Catanam erat, Messanam versus continuò nauigauit, quòd eam per proditionē captum iri sperarent. Sed quæ struebantur, non successerūt. Alcibiades enim, cùm iam [*Athenas*] reuocatus, imperium deposuisset, sciens se exulem fore, Syracusanorum amicis, qui D Messanæ erant, futuram [*vrbis*] proditionem, cuius erat conscius, indicauit. Illi verò, qui hæc volebant, [*& qui Syracusanorum partibus fauebant,*] & homines [*ab Alcibiade proditionis accusatos*] interfecerunt prius, [*quàm Athenienses ad vrbem accederent,*] & tunc, cùm ob seditionem ortam in armis essent, obtinuerunt, ne Athenienses [*in vrbem*] reciperentur. Athenienses verò statiuis [*illic*] tredecim circiter dies habitis, cùm tempestate iactarentur, neque commeatum, [*neq; res exercitui necessarias*] haberent, neq; quicquā [*eorum, quæ sperabant, ipsis*] succederet,

---

[1] Τὴν μὲν] τὴν εὐταξίαν. [2] Τὴν δ' εὐψυχίαν] τὴν ἀνδρείαν. ὅμοιον δὲ τοῦτο τῷ ἐν τῷ προοιμίῳ, μετὰ κινδύνων τὰς μελέτας ποιούμενοι. [3] Μετὰ τοῦ πιστοῦ] μετὰ τοῦ πεποιθέναι δηλονότι τῇ ἐπιστήμῃ. [4] Ὅπῃ ἂν ἐπίστωνται] ὅποι ἂν ἄγειν ἡγῶνται συμφέρειν. [5] Ἅ, τε κρύπτεσθαι δεῖ] ἀντὶ τοῦ, σιωπᾶσθαι. [6] Μᾶλλον ἂν στέγεσθαι] εἰδὼς τὸ μέλλον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων. [7] Ἧσσον ὠφέλειαν] ἤγουν συμμαχίαν. [8] Καὶ ἃ μὲν ἐπράσσετο, οὐκ ἐγένετο] τὰ τῆς προδοσίας δηλονότι περὶ Ἀλκιβιάδου τοῦ διώκοντος. [9] Ἐπιστάμενος ὅτι φεύξοιτο] ἤγουν, εἰδὼς τὸ μέλλον. *[10] Φεύξοιτο] φυγὰς ἔσοιτο· εἰς γὰρ Ἀθήναζε ἐπανιαχωρεῖν οὐκ ἤθελεν, ἐπιστάμενος ὅτι θανάτῳ ζημιωθήσεται, διὰ τὰς τῶν Ἑρμῶν περικοπὰς, καὶ τὰ μυστήρια τὰ μεμιασμένα. *Æ.P.* [11] Ξυνειδὼς τὸ μέλλον] ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἔσεσθαι. [12] Οἱ δὲ τούς τε ἄνδρας διέφθειραν] τοὺς ὑπόπτους ὡς προδιδόντας. [13] Ἐπεκράτουν] βουλευομένων τῶν Μεσσηνίων ἐπεκράτουν οἱ βουλόμενοι δέχεσθαι τοὺς Ἀθηναίους. [14] Οἱ ταῦτα βουλόμενοι] τὰ τῶν Συρακουσίων. [15] Ἐπιτήδεια] πρόσφιμα. [16] Καὶ προὐχώρει οὐδὲν] οὐδὲν ἠκούετο ὑπ' αὐτῶν.

Naxum

Naxum reuersi, & classe vallo munita, illic hybernarunt: & triremem Athenas miserunt pecuniarum, & equitatus gratia, vt [*hæc*] primo vere statim adessent. Per eam hyemem Syracusani quoq; murum excitauerunt prope vrbẽ à tota illa parte, quæ Epipolas spectat. Temenitem [*locum sic appellatum, eo muri ambitu*] cõplexi, ne, si fortè cladem aliquã accepissent, propter angustiorem vrbis ambitum facilè circumuallarẽtur. Et præsidium Megara miserũt, & alterũ in Olympieo collocarunt. Quinetiam quacunque ex parte exscensus [*è nauibus in terrã*] fieri poterat, mare vallo præclusum muniuerunt. Et cùm scirent Athenienses apud Naxum hybernare, cum frequẽtibus copiis ex omni totius populi ordine collectis, expeditionẽ aduersus Catanam susceperunt. Et ipsorum [*Catanæorum*] agrum vastarunt, & Atheniensium tabernaculis, castrisq; incẽsis, domũ redierunt. Præterea cùm intellexissent Athenienses Camarinam legatos misisse pro iure societatis [*cum Camarinæis*] initæ, quo tempore Laches in Siciliam [*ab Atheniensibus cum classe missus*] iuit, si quo pacto ipsos sibi adiungere possent, ipsi quoq; vicissim legatos [*eò*] miserũt. Catanæi enim ipsis erant suspecti, ne non alacriter ea ipsis misissent, quæ ad superiorem pugnam miserant, & ne deinceps opem ferre recusarẽt, quia videbant Athenienses in prœlio rem feliciter gessisse, sed veteris amicitiæ iure adducti se ipsis adiungerent. Cùm igitur Syracusis quidem, Hermocrates, aliique Camarinam peruenissent; ab Atheniensibus verò, Euphemus cum aliis [*collegis eò missi fuissent,*] Hermocrates, coacto Camarinæorum concilio, maiorem inuidiam Atheniensibus conflare volens, hanc habuit orationem:

HERMOCRATIS CONCIO.

Non ideo legati ad vos sumus, viri Camarinæi, quòd vereamur ne præsentibus Atheniẽsium copiis terreamini: sed potius [*metuentes*] ne, priusquam aliquid à nobis quoque dictum audieritis, illi verbis, quæ sunt facturi, vobis [*rem*] persuadeant, [*vobisq́; fucum faciant.*] Veniunt enim in Siciliã, eo quidem prætextu, quẽ audistis, eo verò animo, quo omnes [*iam eos venire*] suspicamur.

A ἀπελθόντες ἐς νάξον καὶ θρᾴκας, σταύρωμα περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενοι, αὐτοῦ διεχείμαζον. καὶ τριήρη ἀπέστειλαν ἐς τὰς ἀθήνας ἐπί τε χρήματα καὶ ἱππέας, ὅπως ἅμα τῷ ἦρι παραγένωνται. ἐτείχιζον δὲ καὶ οἱ συρακούσιοι ἐν τῷ χειμῶνι πρός τε τῇ πόλει, τὸν *1 τεμενίτην ἐντὸς ποιησάμενοι, τεῖχος παρὰ πᾶν τὸ πρὸς τὰς ἐπιπολὰς ὁρῶν, ὅπως μὴ δι' *2 ἐλάσσονος εὐαποτείχιστοι ὦσιν, ἢν ἄρα σφάλλωνται· καὶ *3 τὰ μέγαρα φρούριον, καὶ ἐν τῷ ὀλυμπιείῳ ἄλλο. καὶ B τὴν θάλασσαν προεσταύρωσαν πανταχῇ ᾗ ἀποβάσεις ἦσαν. καὶ τοὺς ἀθηναίους εἰδότες ἐν τῇ νάξῳ χειμάζοντας, ἐστράτευσαν πανδημεὶ ἐπὶ τὴν κατάνην· καὶ τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον, καὶ τὰς τῶν ἀθηναίων σκηνὰς καὶ τὸ στρατόπεδον ἐμπρήσαντες, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. καὶ πυνθανόμενοι τοὺς ἀθηναίους ἐς τὴν καμάριναν, κατὰ τὴν ἐπὶ Λάχητος γενομένην ξυμμαχίαν, πρεσβεύεσθαι, εἴπως προσαγάγοιντο αὐτοὺς, ἀντεπρεσβεύοντο καὶ αὐτοί. ἦσαν γὰρ ὕποπτοι αὐτοῖς C οἱ καμαριναῖοι. μὴ προθύμως σφίσι μήτ' ἐπὶ τὴν πρώτην μάχην πέμψαι ἃ ἔπεμψαν· ἔς τε τὸ λοιπὸν μὴ οὐκέτι βούλωνται ἀμύνειν, ὁρῶντες τοὺς ἀθηναίους ἐν τῇ μάχῃ εὖ πράξαντας, 4 προσχωρῶσι δ' αὖθις, κατὰ τὴν προτέραν φιλίαν πεισθέντες. ἀφικομένων οὖν ἐκ μὲν συρακουσῶν, Ἑρμοκράτους, καὶ ἄλλων ἐς τὴν καμάριναν, ἀπὸ δὲ τῶν ἀθηναίων, Εὐφήμου μεθ' ἑτέρων, ὁ Ἑρμοκράτης, ξυλλόγου γενομένου τῶν καμαριναίων, βουλόμενος προσ- D διαβαλεῖν τοὺς ἀθηναίους, ἔλεγε τοιάδε,

ΟΥ ΤΗΝ παροῦσαν δύναμιν τῶν ἀθηναίων, ὦ καμαριναῖοι, μὴ αὐτὴν καταπλαγῆτε δείσαντες, ἐπρεσβευσάμεθα· ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς μέλλοντας ἀπ' αὐτῶν λόγους, πρίν τι καὶ ἡμῶν ἀκοῦσαι, 5 μὴ ὑμᾶς πείσωσιν. ἥκουσι γὰρ ἐς τὴν σικελίαν, προφάσει μὲν, ᾗ πυνθάνεσθε, διανοίᾳ δὲ, ἣν πάντες ὑπονοοῦμεν.

* π. ἐς Νάξον, καὶ σταύρωμα. F.P.

---

*1 Τὸν τεμενίτην] τὸ πλῆρες, τόπον, ὃς Τέμενος καλεῖται. ἔστι δὲ τόπος ὑπὸ τὰς Ἐπιπολὰς πρὸς ταῖς συρακούσαις. Στέφανος. ὁ οἰκήτωρ, Τεμενίτης· ἔστι καὶ Τεμενίτης λόφος ἐν τῇ Θρᾴκῃ πρὸς τῇ Τριβαλλῷ. Θουκυδίδης ἐν τῇ ἑβδόμῃ ξυγγραφῇ τούτου τοῦ τόπου, τὴν ἄκραν τὴν Τεμενίτην καλεῖσθαι λέγει. 2 Δι' ἐλάσσονος] διαστήματος δηλονότι. Æ.P. *3 Τὰ Μέγαρα] ταῦτα ληπτέον οὕτω, καὶ φρούριον, ἤγουν φρουρὰν, καὶ φυλακὴν ἐς τὰ Μέγαρα ἔπεμψαν. καὶ ἐν Ὀλυμπιείῳ ἄλλο φρούριον καθίστασαν. Æ.P. 4 Προσχωρῶσι δ' αὖθις] οἱ καμαριναῖοι τοῖς ἀθηναίοις. 5 Μὴ ὑμᾶς πείσωσιν] ἀπὸ κοινοῦ, δείσαντες. ἵνα ᾖ, δείσαντες τὴν τῶν ἀθηναίων περὶ τοὺς λόγους δεινότητα.

καί μοι δοκοῦσιν οὐ λεοντίνους βούλεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἡμᾶς μᾶλλον ἐξοικίσαι. οὐ γὰρ δὴ εὔλογον [1] τὰς μὲν ἐκεῖ πόλεις ἀναστάτους ποιεῖν, τὰς δὲ ἐνθάδε κατοικίζειν· καὶ λεοντίνων μὲν χαλκιδέων ὄντων, κατὰ τὸ ξυγγενὲς κήδεσθαι, χαλκιδέας δὲ τοὺς ἐν εὐβοίᾳ (ὧν οἵδε ἄποικοί εἰσι) δουλωσαμένους ἔχειν. [2] τῇ δὲ αὐτῇ ἰδέᾳ ἐκεῖνά τε ἔσχον καὶ τὰ ἐνθάδε νῦν πειρῶνται. ἡγεμόνες γὰρ γενόμενοι ἑκόντων τῶν τε ἰώνων, [3] καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν ξύμμαχοι, ὡς ἐπὶ τοῦ μήδου τιμωρίᾳ, τοὺς μὲν, λιποστρατίαν, τοὺς δὲ, ἐπ' ἀλλήλους στρατεύειν, τοῖς δ' ὡς ἑκάστοις τινὰ εἶχον [4] αἰτίαν εὐπρεπῆ ἐπενεγκόντες, κατεστρέψαντο. καὶ οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα οὔτε οὗτοι τῶν ἑλλήνων, οὔθ' οἱ ἕλληνες τῆς ἑαυτῶν, τῷ μήδῳ ἀντέστησαν, περὶ δὲ [5] οἱ μὲν σφίσιν, ἀλλὰ μὴ ἐκείνῳ καταδουλώσεως, [6] οἱ δ', ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ, οὐκ ἀξυνετωτέρου, [7] κακοξυνετωτέρου δέ. ἀλλ' οὐ γὰρ δὴ τὴν τῶν ἀθηναίων εὐκατηγόρητον οὖσαν πόλιν νῦν ἥκομεν ἀποφανοῦντες ἐν εἰδόσιν ὅσα ἀδικεῖ. πολὺ δὲ μᾶλλον ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτιασόμενοι, ὅτι ἔχοντες παραδείγματα τῶν τε ἐκεῖσ' ἑλλήνων, ὡς ἐδουλώθησαν, οὐκ ἀμύνοντες σφίσιν αὐτοῖς, καὶ νῦν ἐφ' ἡμᾶς ταῦτα παρόντα σοφίσματα, λεοντίνων τε ξυγγενῶν κατοικίσεις, καὶ ἐγεσταίων ξυμμάχων ἐπικουρίας, [8] οὐ ξυστραφέντες βουλόμεθα προθυμότερον δεῖξαι αὐτοῖς ὅτι οὐκ ἴωνες τάδε εἰσὶν, οὐδ' ἑλλησπόντιοι, καὶ νησιῶται, οἳ δεσπότην ἢ μῆδον, ἢ ἕνα γέ τινα αἰεὶ μεταβάλλοντες, δουλοῦνται· ἀλλὰ δωριεῖς, ἐλεύθεροι ἀπ' αὐτονόμου τῆς πελοποννήσου τὴν σικελίαν οἰκοῦντες. ἢ μένομεν ἕως ἂν ἕκαστοι κατὰ πόλεις ληφθῶμεν, [9] εἰδότες ὅτι ταύτῃ μόνον ἁλωτοί ἐσμεν, καὶ ὁρῶντες αὐτοὺς ἐπὶ τοῦτο τὸ εἶδος τρεπομένους, ὥστε τοὺς μὲν λό-

Nam non Leõtinos in ſuas ſedes reſtituere: ſed potiùs nos ex noſtris ſedibus expellere velle mihi videntur. Nec enim rationi conſentaneũ videtur, eos, illas quidem vrbes, quæ illic ſunt, [*in Græciæ regionibus Atticæ vicinis,*] euertere: eas verò, quæ hîc ſũt, [*condere, &*] ciuium in priſtinas ſedes reductorum numero frequẽtes reddere, [*atque componere, & pacare.*] Et de Leontinis quidẽ, qui ſunt Chalcidenſes, propter cognationis ius ſolicitos eſſe, Chalcidenſes verò, qui ſunt in Eubœa (quorum iſti ſunt coloni) ſeruitute premere. Sed eadem ratione, [*ac artificio*] & res illas [*iam*] occuparunt, & res iſtas nũc [*occupare*] conãtur. Cùm enim & Iones, cæteriq; ſocij, quotquot ipſorum [*Athenienſium*] erant coloni, impetum ad eos vltro detuliſſent, vt Medũ vlciſcerentur, [*eorum*] alios quidem, deſertæ militiæ crimen [*ipſis*] inferentes, alios verò, quòd inter ſe bellũ gererent, [*accuſantes,*] alios etiã, prout ſingulis aliquod ſpecioſum, [*atq; probabile*] crimen obiicere poterãt, [*criminantes,*] in ſeruitutem redegerũt. Ergo neque iſti [*Athenienſes*] pro Græcorum libertate [*conſeruanda,*] neque [*cæteri*] Græci pro ſua ipſorũ [*libertate retinenda,*] Medis reſtiterunt. Sed hi quidem, vt [*Græcos*] in ſuam, non autem in illius [*Medi*] poteſtatem redigerent: illi vero, vt dominũ mutarent, [*& alium haberent*] non inſipientiorem: ſed aſtutiorem. Quanquam non propterea nũc [*huc*] venimus, vt accuſationem in Athenienſiũ ciuitatem, licet abundè criminum copia ſuppetat aduerſus eã, apud [*vos*] inſtituamus, qui probè noſtis omnes eius iniurias, [*quibus vniuerſos Græcos afficit:*] ſed multo magis, vt nos ipſos accuſemus, qui, cùm habeamus exẽpla Græcorũ, qui illic ſunt, quomodo in ſeruitutem [*ab ipſis*] redacti fuerint, quòd ſibi ipſis opem non tulerint, [*neq; coniunctis opibus, armiſq; vim illorum à ſe propulſarint,*] & nunc iſta præſentia ſophiſmata, [*& ſcita commenta*] aduerſus nos, cùm Leontinorum cognatorum in ſuam ciuitatem reſtitutiones, & Egeſtæorum ſociorum ſuppetias, [*quas ſe ipſis ferre ſimulant,*] nolimus conſpirantes, [*& in vnum animis, viribuſq; coeuntes*] alacriter ipſis oſtendere nos non eſſe Iones, neq; Helleſpontios, neq; inſularum incolas, qui dominum aut Medum, aut quemlibet aliũ ſemper commutantes, ſeruiũt. Sed Dorienſes liberos ex libera Peloponneſo [*profectos,*] Siciliã incolere. An expectamus donec oppidatim ſinguli capiamur? cũ ſciamus nos hac vna ratione capi poſſe, & animaduertamus eos ad hãc artem animos appellere, vt alios quidẽ de nobis

---

[1] Τὰς μὲν ἐκεῖ πόλεις] τὰς περὶ τὰς ἀθήνας. [2] Τῇ δὲ αὐτῇ ἰδέᾳ] τρόπῳ διανοίᾳ. [3] Καὶ ὅσοι ἀπὸ σφῶν ἦσαν] ἢ ὅσοι ἄποικοι ἦσαν αὐτῶν. [4] Αἰτίαν εὐπρεπῆ] πιθανήν. [5] Οἱ μὲν σφίσιν] ἀθηναῖοι δὲ περὶ τοῦ ἑαυτοῖς, ἀλλὰ μὴ τῷ μήδῳ καταδουλωθῆναι τοὺς ἕλληνας.

[6] Οἱ δ' ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ] οἱ δὲ ἄλλοι ἕλληνες, ὑπὲρ τοῦ ἀλλάξαι δεσπότην, φησί. [7] Κακοξυνετωτέρου δὲ] ἤγουν πανουργοτέρου. [8] Οὐ ξυστραφέντες] ἤγουν συνταχθέντες. [9] Εἰδότες ὅτι ταύτῃ μόνον ἁλωτοί ἐσμεν] τῷ κατὰ πόλεις δηλονότι ληφθῆναι ἰδίᾳ ἕκαστοι.

oratio-

oratione[*ſua*]diſſociẽt,alios verò ſpe[*ſuæ*] ſocietatis[*oblata*] ad mutuum bellum concitent,alios verò,prout poſſunt, ſingulis aliquid blandi dicentes, detrimento afficiant?Et exiſtimamus,ſi vicinus, [*qui in hac ipſa inſula cum cæteris eius incolis habitat, &*] qui remotior eſt [*ab aliis, qui eandem regionẽ incolunt,*]prius perierit,calamitatẽ ad quẽlibet alium de nobis nõ peruenturam: ſed potius pro vno quoq; noſtrum illum, qui in calamitatem inciderit, ſolum infelicem fore, [*ita vt in eo ſolo, qui fuerit oppreſſus, calamitas ſubſiſtat, nec vlterius progrediatur?*] Quòd ſi cui fortè in mẽtem venit,Syracuſanum quidem,at non ſe ipſum Athenienſium eſſe hoſtem,& durum[*ſibi*] putat eſſe pro mea [*patria*] periclitari, is cogitet ſe nõ magis pro mea;ſed pariter,atque ſimul pro ſua ipſius in mea pugnaturũ: & eo tutiùs, [*ac facilius hoc facturum,*] quod me nõ prius euerſo:ſed me ſocium habens,nec ope deſtitutus,ſit pugnaturus. Itẽ[*cogitet*] Athenienſem nolle Syracuſanorum inimicitias vlciſci:ſed hoc meo prætextu, [*quo ſimulat ſe mihi vt hoſti bellum inferre,*] veſtram amicitiam[*ſibi conciliatam*] non minus confirmare velle. Verùm ſi quis inuidet [*nobis,*] aut etiam [*nos*] metuit (qui enim ſunt potentiores, vtroque hoc incommodo premuntur) & propterea Syracuſas damno quidem affici cupit, vt ſimus modeſtiores: ſuperſtites tamen eſſe,[*nec funditus euerti,*] propter ſuam ipſius incolumitatem, [*vt ipſe tutius degat,*] is non humanarum virium ſpem concipit. Fieri enim non poteſt vt idem [*homo*] ſimul & pariter ſuæ voluntatis atque fortunæ ſit arbiter, [*ita vt arbitratu ſuo æquè de fortuna, atque de ſua ipſius voluntate ſtatuat.*]Quare ſi fruſtretur opinione, ob ſua ipſius mala deploratus,[*ſuoq; damno doctus,*]

A τοῖς μὲν διϊστάναι, τοὺς δὲ, ξυμμάχων ἐλπίδι ἐκπολεμοῦν πρὸς ἀλλήλους, *[1] τοῖς δὲ ὡς ἑκάστοις τι προσηνὲς λέγοντες, δύνανται κακουργεῖν. καὶ οἰόμεθα, τοῦ ἄπωθεν ξυνοίκου[2] προαπολλυμένου, οὐκ ἐς αὐτόν τινα ἥξειν τὸ δεινόν, πρὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον[3] τὸν πάσχοντα, καθ' ἑαυτὸν δυστυχεῖν. καὶ εἴ τῳ ἄρα παρέστηκε, τὸν μὲν Συρακούσιον, ἑαυτὸν δ' οὒ πολέμιον εἶναι τῷ Ἀθηναίῳ, καὶ δεινὸν ἡγεῖται ὑπέρ γε τῆς ἐμῆς κινδυνεύειν, ἐνθυμηθήτω οὐ περὶ τῆς ἐμῆς B μᾶλλον, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἅμα ἐν τῇ ἐμῇ μαχούμενος· τοσούτῳ δὲ καὶ ἀσφαλέστερον, ὅσῳ[4] οὐ προδιεφθαρμένου ἐμοῦ, ἔχων δὲ ξύμμαχον ἐμὲ, καὶ οὐκ ἐρῆμος, ἀγωνιεῖται. τόν τε Ἀθηναῖον μὴ τὴν τοῦ Συρακοσίου ἔχθραν κολάσασθαι, τῇ δ' ἐμῇ προφάσει *[5] τὴν ἐκείνου φιλίαν οὐχ ἧσσον[6] βεβαιώσασθαι βούλεσθαι.[7] εἴτε τις φθονεῖ μὲν, ἢ καὶ φοβεῖται (*[8] ἀμφότερα γὰρ τάδε πάσχει τὰ μείζω) διὰ δὲ αὐτὰ τὰς Συρακούσας κακωθῆναι μὲν, C[9] ἵνα σωφρονισθῶμεν, βούλεται,[10] περιγενέσθαι δὲ ἕνεκα τῆς αὑτοῦ ἀσφαλείας, οὐκ ἀνθρωπίνης δυνάμεως βούλησιν ἐλπίζει.[11] οὐ γὰρ οἷόν τε ἅμα τῆς τε ἐπιθυμίας[12] καὶ τῆς τύχης τὸν αὐτὸν ὁμοίως ταμίαν γενέσθαι.[13] καὶ εἰ γνώμῃ ἁμάρτοι, τοῖς αὑτοῦ κακοῖς ὀλοφυρθεὶς,

*[1] Τοῖς δὲ] τὸ ἑξῆς τοῦτο, τοῖς δὲ λέγοντές τι προσηνὲς, ὡς ἑκάστοις δύνανται, κακουργεῖν, αὐτοὺς δηλονότι. ἀντὶ τοῦ, τοὺς δὲ, κακουργεῖν. πῶς; λέγοντες, εἴτε λέγοντας ἑκάστοις προσηνές τι, ὡς δύνανται ἑκάστοις λέγειν. ἴσως δὲ ταῦτα βέλτιον οὕτω διαστέλλειν, λέγοντες δύνανται κακουργεῖν. Æ.P. [2] Προαπολλυμένου] τοῦ συνοικοῦντος μὲν ἐν ἄλλοις τῇ Σικελίᾳ, πολὺ δὲ διεστῶτος. [3] Τὸν πάσχοντα καθ' ἑαυτὸν] ὑπὲρ αὐτοῦ δὲ ἕκαστος ἡγεῖται τὸν ἰδίᾳ κακῶς πάσχοντα δυστυχεῖν. [4] Οὐ προδιεφθαρμένου] ἐμοῦ τοῦ Συρακουσίου δηλονότι. *[5] Τὴν ἐκείνου φιλίαν] ἐκείνου, ὅστις οὕτω φρονεῖ, καὶ τὸ δεινὸν οὐκ οἰκεῖον, ἀλλ' ἀλλότριον εἶναι νομίζει· ἀντὶ τοῦ, τὴν ἡμετέραν φιλίαν. Æ.P. [6] Βεβαιώσασθαι βούλεσθαι] βεβαιότητα ἔχειν, ἢ περιποιήσασθαι. [7] Εἴτε τις φθονεῖ μὲν] εἴ τις ὁμοῦ μὲν φθονεῖ τοῖς Συρακουσίοις, ὁμοῦ δὲ δέδοικεν αὐτῶν τὸ μέγεθος, (φοβεροὶ γὰρ ἅμα καὶ ἐπίφθονοι καθεστᾶσιν οἱ μείζους) καὶ διὰ τοῦτο βούλεται μὲν κακωθῆναι Συρακουσίους, ὑπὲρ τοῦ σωφρονεστέρους γενέσθαι, καὶ μὴ φορτικοὺς τοῖς ἀστυγείτοσι, σωθῆναι μέντοι ὅμως διὰ τὴν οἰκείαν ἀσφάλειαν, ἵνα μὴ μονωθεὶς αὐτῶν, καὶ αὐτὸς καταδουλωθῇ, οὗτος ἴσως οὐ δυνατῶν ἀνθρώποις ὀρεγόμενος. δοκεῖ δέ πως ἀκαταλλήλως ἀπηντηκέναι πρὸς τὴν πρόθεσιν. προειπὼν γὰρ, εἴ τις ἢ φθονεῖ, ἢ φοβεῖται, καὶ βούλεται ὁ φθονῶν κακωθῆναι τοὺς Συρακουσίους, ὤφειλεν ἐπενεγκεῖν, ὅτι ὁ φοβούμενος αὐτοὺς, μᾶλλον ἀπολέσαι σπουδάσει· ὁ δὲ αὐτὸς τοὐναντίον εἰρηκέναι δοκεῖ, ὅτι ὁ φοβούμενος βούλεται περιγενέσθαι τοὺς Συρακουσίους. οὐ μήν ἐστιν ἀκατάλληλον. οὐ γὰρ ἄλλου μέν φησιν ὀρέγεσθαι τοὺς φθονοῦντας, ἄλλο δὲ τοὺς φοβουμένους, ἀλλ' ἑνὸς ἀμφοτέρους, τοῦ κακωθῆναι δηλονότι τοὺς Συρακουσίους· τοῦ μέντοι περιγενέσθαι αὐτοὺς ἐφίεσθαι, οὐ τοὺς φοβουμένους, ἀλλὰ τοὺς προνοουμένους τῆς αὐτῶν ἀσφαλείας. μᾶλλον οὖν περιαιρετέον τὸν μὲν σύνδεσμον ἐκ τοῦ κακωθῆναι μὲν, ἵνα σωφρονισθῶμεν. *[8] Ἀμφότερα] τὸν φθόνον, καὶ τὸν φόβον· οἱ γὰρ ἀσθενέστεροι τοῖς δυνατωτέροις τῆς δυνάμεως, καὶ τοῦ ἀξιώματος φθονοῦσι, καὶ αὐτοὺς φοβοῦνται. Æ.P. [9] Ἵνα σωφρονισθῶμεν] ταπεινωθῶμεν. [10] Περιγενέσθαι δὲ] τοὺς Συρακουσίους τῷ πολέμῳ, ἵνα ὑπέρτεροι τῶν Ἀθηναίων γένωνται. [11] Οὐ γὰρ οἷόν τε ἅμα] οὐ γὰρ οἷόν τε τυχεῖν πάντων ὧν ἐπιθυμεῖ ὁ Σικελιώτης, κακωθῆναι μὲν τοὺς Συρακουσίους, περιγενέσθαι δὲ ὅμως. [12] Καὶ τῆς τύχης τὸν αὐτὸν] ἤγουν, τῆς ἐκβάσεως τῶν πραγμάτων. [13] Καὶ εἰ γνώμῃ ἁμάρτοι] καὶ εἰ ὧν ἐπιθυμεῖ, τούτων διαμάρτοι δυστυχήσας, βουληθείη ἄν ποτε τοῖς νῦν ἡμετέροις ἀγαθοῖς φθονῆσαι αὐτὸν, ἐπὶ ταῖς ἰδίαις συμφοραῖς ὀλοφυρόμενος.

» τάχ' ἂν ἴσως καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀγαθοῖς ποτὲ [1] βου-
» ληθείη αὖθις φθονῆσαι. ἀδύνατον δὲ προε-
» μένῳ, καὶ μὴ τοὺς αὐτοὺς κινδύνους οὐ περὶ τῶν
» ὀνομάτων, ἀλλὰ περὶ τῶν ἔργων ἐθελήσαντι προσ-
» λαβεῖν. λόγῳ μὲν γὰρ τὴν ἡμετέραν δύναμιν
» σώζοι ἄν τις, ἔργῳ δὲ τὴν αὑτοῦ σωτηρίαν. καὶ μάλι-
» στα εἰκὸς ἦν ὑμᾶς, ὦ Καμαριναῖοι, ὁμόροις ὄν-
» τας, [2] καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύσοντας, προο-
» ρᾶσθαι αὐτὰ, καὶ μὴ μαλακῶς ὥσπερ νῦν ξυμ-
» μαχεῖν, [3] αὐτοὺς δὲ, πρὸς ἡμᾶς μᾶλλον ἰόντας,
» ἅπερ ἂν εἰ ἐς τὴν Καμαριναίαν πρῶτον ἀφί-
» κοντο οἱ Ἀθηναῖοι, [4] δεόμενοι ἂν ἐπεκαλεῖσθε,
» [5] ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου καὶ νῦν παρακελευομέ-
» νους, [6] ὅπως μηδὲν * ἐνδῶσωμεν, φαίνεσθαι.
» ἀλλ' οὔθ' ὑμεῖς νῦν γέ πω, οὔθ' οἱ ἄλλοι, ἐπὶ
» ταῦτα ὥρμησθε. [7] δειλίᾳ δὲ ἴσως τὸ δίκαιον
» πρός τε ἡμᾶς καὶ πρὸς τοὺς ἐπιόντας θερα-
» πεύσετε, λέγοντες ξυμμαχίαν εἶναι ὑμῖν πρὸς
» Ἀθηναίους· [8] ἥν γε οὐκ ἐπὶ τοῖς φίλοις ἐποιή-
» σασθε, [9] τῶν δὲ ἐχθρῶν ἤν τις ἐφ' ὑμᾶς ἴῃ· καὶ τοῖς
» γε Ἀθηναίοις βοηθεῖν, [10] ὅταν ὑπ' ἄλλων καὶ μὴ
» αὐτοὶ, ὥσπερ νῦν, τοὺς πέλας ἀδικῶσιν. ἐπεὶ
» οὐδ' οἱ Ῥηγῖνοι ὄντες Χαλκιδεῖς, Χαλκιδέας ὄν-
» τας Λεοντίνους ἐθέλουσι [11] ξυγκατοικίζειν. καὶ δει-
» νὸν εἰ ἐκεῖνοι μὲν [12] τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ δικαιώ-
» ματος ὑποπτεύοντες, [13] ἀλόγως σωφρονοῦ-
» σιν, ὑμεῖς δ' ἐν εὐλόγῳ προφάσει, [14] τοὺς
» μὲν φύσει πολεμίους βούλεσθε ὠφελεῖν,
» τοὺς δ' ἔτι μᾶλλον φύσει ξυγγενεῖς μετὰ τῶν
» ἐχθίστων διαφθεῖραι. ἀλλ' οὐ δίκαιον· ἀμύ-

* π. ἐνδώσομεν. ἐÆ.P.

A fortasse meis etiam bonis aliquādo rursus [*vt prius*] inuidere cupiet. Sed hoc impossibile fuerit ei, qui [*nos*] deseruerit, & qui eadem nō de verbis: sed de rebus pericula [*nobiscum*] suscipere recusauerit. Qui enim nos tuebitur, is nomine quidem nostrā potentiā, [*atq; ciuitatem conseruabit:*] sed re ipsa sua ipsius salutem tuebitur. Et sanè, Camarinæi, decebat vos præcipuè, qui [*nobis*] estis finitimi, & qui secundo loco, [*post nos, belli fortunam*] estis periclitaturi, ista [*pericula nobis omnibus impendentia*] prospicere, neque segniter, quemadmodum nūc [*fecistis, aduersus hostes*] auxiliū nobis ferre: sed po- B tius [*vos*] ipsos, [*vestra sponte*] ad nos venire, & nos palàm hortari, ne animo succumberemus, & nobis eadem nunc etiam proponere, quæ nobis proposuissetis, ope nostra indigentes, eamq; implorātes, si Atheniēses [*vestrum agrum*] Camarinæū prius inuasissent. Sed neq; vos adhuc, neq; cæteri has cogitationes suscepistis. Fortasse verò propter [*vestram*] ignauiā, cùm erga nos, tum etiam erga illos, qui [*nos*] inuadūt, æquitatem coletis, vobis cum Atheniensibus societatem esse dicētes: quam profectò non C aduersus amicos cōtraxistis: sed aduersus hostes, si quis cōtra vos veniret: vtq; Atheniēsibus succurreretis, quoties ab aliis [*iniuriam acciperent,*] nō autem quoties ipsi (vt nunc) iniuriam aliis facerēt. Nam ne Rhegini quidē, qui sunt Chalcidēses, vnà [*cum Atheniensibus*] Leontinos, qui sunt Chalcidenses, in suas sedes restituere volūt. Et sanè indignum est, si illi quidē hoc [*Atheniensium*] factū, quod honestæ petitionis specie velatur, suspectum habentes, præter id, quod rationi cōsentaneum videtur, sapiunt, [*& à societate cum Atheniensibus ineunda sibi temperant,*] vos verò, qui occasionem rationi consentaneam habetis, illos quidem, qui naturâ sunt hostes, iuuare vultis, illos verò, qui vel multò magis naturâ sunt cognati, vnà cum inimicissimis funditus perdere. Atqui [*hoc*] minimè æquum [*est.*] Sed [*potius*

[1] Βουληθείη αὖθις φθονῆσαι] βουλήσεται μὲν, οὐ δυνήσεται δὲ ἴσως τοῖς ἐμοῖς ἀγαθοῖς τότε φθονῆσαι, ὁ μὴ θελήσας τοῖς αὐτοῖς ἐκείνοις κινδύνοις ἐπανελέσθαι. Τὸ δὲ, οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων, ἀλλὰ περὶ τῶν ἔργων. δίχα μέτου κεῖται, ὡς ἄξιον ὂν ἀναδέχεσθαι κινδύνους, οὐ πρὸς τὰ ὀνόματα ἀποβλέποντας, ἀλλὰ πρὸς τὰ ἔργα. τίνα δὲ τὰ ὀνόματα, καὶ τὰ ἔργα, ἑξῆς ἐπιφέρει. [2] Καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύσοντας] ἀντὶ τοῦ, καὶ μεθ' ἡμᾶς, εὐθὺς κινδυνεύσοντας. [3] Αὐτοὺς δὲ] ἤγουν ὑμᾶς. [4] Δεόμενοι ἂν] καὶ δέεσθαι ἂν ἡμῶν συμμάχων. [5] Ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου] ἐπὶ ταῦτα τὰ εἰρημένα. τουτέστι, τῷ λόγῳ μὲν β. ηθεῖν καὶ συμμαχεῖν τοῖς συρακουσίοις· ἔργῳ δὲ, ἑαυτοὺς καὶ μεθ' ἡμᾶς εὐθὺς κινδυνεύσοντα. τὸ ἑξῆς, ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου φαίνεσθαι παρακελευομένοις.

[6] Ὅπως μηδὲν ἐνδώσωμεν] οὕτω (φησὶ) παρακελεύεσθε αὐτοῖς μὴ μαλακίζεσθαι ὥσπερ ἂν ἡμῖν παρεκελεύσασθε εἰ ἐφ' ὑμᾶς ὥρμησαν οἱ Ἀθηναῖοι. [7] Δειλίᾳ δὲ ἴσως] δειλίᾳ δὲ, προβλήματι χρήσεσθε τῷ δικαίῳ δῆθεν, ἀξιοῦντες ὁμοίως ἡμῖν τι καὶ Ἀθηναίοις προσφέρεσθαι. [8] Ἥν γε οὐκ ἐπὶ τοῖς φίλοις] ἤγουν, κατὰ τῶν φίλων. [9] Τῶν δὲ ἐχθρῶν] κατὰ δὲ τῶν ἐπιστρατευσάντων ὑμῖν ἐχθρῶν. τοῦτο ἐξήγησίς ἐστι τοῦ προτέρου. ὁ μὲν γὰρ πρὸς τὰ ὀνόματα ἀποβλέπων, οἴεται σώζειν συμμαχῶν τὴν ἡμετέραν δύναμιν, πιστεύσιν ἡμᾶς· ὁ δὲ πρὸς τὰ ἔργα ἀφορῶν, τῆς ἑαυτοῦ προνοεῖσθαι σωτηρίας ἡγήσεται. ἀσφαλέστερον δέ ἐστι τὸ σωτηρίαν σώζειν. [10] Ὅταν ὑπ' ἄλλων] λείπει τὸ, ἐπιόντων. ἀδικουμένων. [11] Ξυγκατοικίζειν] ἤγουν τοῖς ἀθηναίοις. [12] Τὸ ἔργον τοῦ καλοῦ δικ.] ἔργον μὲν τὴν τῶν ἀθηναίων εἰς σικελίαν ἄφιξιν λέγει, ἢ τὴν πρόφασιν τῆς ἀφίξεως· καλὸν δὲ δικαίωμα, τὸ φάσκειν δεῖν τοῖς συγγενέσι τοῖς χαλκιδεῦσι βοηθεῖν. [13] Ἀλόγως σωφρονοῦσιν] ἀντὶ τοῦ, παρὰ λόγον. ἡ δὲ διάνοια, δεῖ. οὐ ἂν εἴη εἰ ῥηγῖνοι μὲν, καίτοι χαλκιδεῖς ὄντες, τὴν παρουσίαν τῶν ἀθηναίων εὔλογον δοκοῦσαν, ὡς ἂν ἐπὶ βοήθειαν τῶν συγγενῶν ἥκουσαν, ὅμως ὑποπτεύοντες, οὐ προσέθεντο αὐτοῖς, παρὰ τὸ φαινόμενον εὔλογον ἰδιοπραγοῦντες· ὑμεῖς δὲ διὰ πρόφασιν πιθανὴν, ἀθηναίοις μὲν βούλεσθε ὠφελεῖν, τοὺς δὲ συγγενεῖς μετὰ τῶν ἐχθίστων διαφθεῖραι. [14] Τοὺς μὲν φύσει πολεμίους] ἤγουν τοὺς ἀθηναίους.

æquum

æquum eſt vos nobis] opem ferre, nec ipſorū apparatū formidare. Nec enim ſi cōiungamur omnes, eſt formidabilis: ſed ſi (quod iſti facere ſtudent) contrà diſiūgamur. Siquidem, quamuis contra nos ſolos venerint, & prœlio ſuperiores diſceſſerint, tamen non peregerunt quæcunque cupiebant: ſed celeriter abierunt. Quamobrem ſi omnes in vnum coēamus non decet nos animos deiicere: ſed belli ſocietatem alacriter inire. Præſertim cùm auxilium [*nobis*] ex Peloponneſo ſit venturum, [*vnde venient homines,*] qui ſunt iſtis in re bellica longè præſtantiores. Neq; exiſtimandum eſt illud ſtudium [*eſſe ſtudium,*] quod nobis quidem æquum, vobis verò tutū ſit, quòd videlicet neutris opem ferre velitis, quia vtrorumque ſocij eſtis. Neq; enim vt verbis, quibus veſtram cauſam tuemini [*ſic etiam*] re ipſa [*hæc veſtra auxilij recuſatio*] eſt æqua. Nam ſi propter vos, qui [*nobis*] auxilium ferre recuſatis, is, qui oppugnatus fuerit euertatur, & is, qui [*eum*] expugnauerit, victor euadat, quid aliud [*feceritis*] niſi quòd his quidem, propter eandē [*veſtram*] abſentiam, nullum auxilium tuleritis, vt ſeruari poſſent; illos verò, ne mali eſſent, non prohibueritis, [*neque vim, ac improbitatem ipſorum refrænaritis?*] Atqui honeſtius [*eſt,*] illis, qui iniuriam patiuntur, & qui præterea ſunt [*veſtri*] cognati [*vos*] adiunctos, & commune Siciliȩ cōmodum tueri, & Athenienſes, qui iam ſunt [*vobis*] amici, nō ſinere peccare. Sed, vt rem totā paucis cōprehēſam expediamus, [*nos*] Syracuſani dicimus, nullius eſſe negotij planè docere aut vos, aut alios, de rebus illis, quas vos ipſi non minus, [*quàm quiuis alius*] cognoſcitis. Precamur verò, ſimul & teſtificamur, niſi [*vobis*] perſuaſerimus, [*vt nobis opē feratis,*] nos inſidiis appeti ab Ionibus perpetuis hoſtibus, & a vobis prodi, Dorienſes à Dorienſibus.

A νεῖν δὲ, καὶ μὴ φοβεῖσθαι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν, « οὐ γὰρ ἢν ἡμεῖς [1] ξυστῶμεν πάντες, δεινή ἐστιν, « [2] ἀλλ' ἢν (ὅπερ οὗτοι σπεύδουσι) τἀναντία διαστῶμεν. ἐπεὶ [3] οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς μόνους ἐλθόντες καὶ μάχῃ [4] περιγενόμενοι ἔπραξαν ἃ ἠβούλοντο, ἀπῆλθον δὲ διὰ τάχους. ὥστε οὐχ ἀθρόους γε ὄντας εἰκὸς ἀθυμεῖν, ἰέναι δὲ ἐς τὴν ξυμμαχίαν προθυμότερον. ἄλλως τε καὶ ἀπὸ πελοποννήσου παρεσομένης ὠφελείας, οἳ τῶνδε κρείσσους εἰσὶ τὸ παράπαν [5] τὰ πολέμια. [6] * [7] καὶ B μὴ ἐκείνην τὴν προθυμίαν δοκεῖν, τῳ ἡμῖν μὲν ἴσην εἶναι, ὑμῖν δὲ ἀσφαλῆ, τὸ μηδετέροις δὴ, ὡς καὶ ἀμφοτέρων ὄντας [8] ξυμμάχους, βοηθεῖν. οὐ γὰρ ἔργῳ ἴσον [9] ὥσπερ τῷ δικαιώματί ἐστιν. [10] εἰ γὰρ δι' ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαντας [11] ὅ, τε παθὼν σφαλήσεται, [12] καὶ ὁ κρατῶν περιέσται, τί ἄλλο ἢ τῇ αὐτῇ ἀπουσίᾳ, [13] τοῖς μὲν οὐκ ἠμύνατε σωθῆναι, [14] τοὺς δὲ οὐκ ἐκωλύσατε κακοὺς γενέσθαι; καίτοι κάλλιον, τοῖς ἀδικουμένοις καὶ ἅμα ξυγγενέσι προσθεμένους, [15] τήν τε κοινὴν ὠφέ-C λειαν τῇ σικελίᾳ φυλάξαι, [16] καὶ τοὺς ἀθηναίους φίλους δὴ ὄντας μὴ ἐᾶσαι ἁμαρτεῖν. ξυνελόντες τε λέγομεν οἱ συρακούσιοι, ἐκδιδάσκειν μὲν [17] οὐδὲν ἔργον εἶναι σαφῶς οὔτε ὑμᾶς, οὔτε τοὺς ἄλλους, περὶ ὧν αὐτοὶ οὐδὲν χεῖρον γιγνώσκετε· δεόμεθα δὲ, [18] καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα, εἰ μὴ πείσομεν, ὅτι ἐπιβουλευόμεθα μὲν ὑπὸ ἰώνων ἀεὶ πολεμίων, προδιδόμεθα δὲ ὑπὸ ὑμῶν, δωριεῖς δωριέων. «

γρ. πείσιμεν

[1] Ξυστῶμεν πάντες] ἤγουν, εἰς τὸ αὐτὸ ἔλθωμεν. [2] Ἀλλ' ἢν (ὅπερ οὗτοι σπεύδουσι) τἀναντία διαστῶμεν] οὗτοι οἱ ἀθηναῖοι. Ὅμηρος, Ἦ κεν γηθήσαι Πρίαμος, Πριάμοιό τε παῖδες, Ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ, Εἰ σφῶιν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιιν. [3] Οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς μόνους] ἐπὶ μόνους ἡμᾶς. [4] Περιγινόμενοι] ἡμῶν δηλονότι. [5] Τὰ πολέμια] κατὰ τὸ πολέμια. [6] Καὶ μὴ ἐκείνην τὴν προθυμίαν] τὸ ἑξῆς, τὸ μηδετέροις συμμαχεῖν ὡς ἀμφοτέρων οὖσι φίλοις, δοκείτω προμηθὲς εἶναι, ὡς ὑμῶν μὲν ἀσφαλοῦς ὄντος, τοῦ δὲ ἡμῶν δικαίου φαινομένου. * [7] Καὶ μὴ ἐκείνην] τὸ πλῆρες, καὶ ἡ σύνταξις αὕτη· καὶ μὴ δεῖ, οὐ δεῖ δοκεῖν, ἡγεῖσθαι, νομίζειν ἐκείνην τὴν προθυμίαν, εἶναι προθυμίαν. καὶ τὰ ἑξῆς. προθυμίαν δὲ νοεῖ τὴν τῶν Καμαριναίων, ἤγουν ἣν οἱ Καμαριναῖοι ἐν αὐτοῖς εἶναι ἔλεγον, ἢ διϊσχυρίζοντο αὐτοὺς τὰ τῶν Συρακουσίων φρονεῖν, καὶ τὴν γνώμην εὖ πρὸς αὐτοὺς διακεῖσθαι, ἀλλ' ὅμως διὰ τὴν αὐτῶν πρὸς ἀμφοτέρους ξυμμαχίαν μηδετέροις βοηθεῖν ἐθέλειν. ἴσον δὲ, δηλονότι τὸ ὑφ' ὑμῶν λεγόμενον. Æ.P.
[8] Ξυμμάχους βοηθεῖν] ἡμᾶς δηλονότι. [9] Ὥσπερ τῷ δικαιώματί ἐστι] ὅτι τὸ ἴσον ἐπὶ τοῦ δικαίου πρόσθεν ἐτέτακτο, δῆλον ἐντεῦθεν. * καὶ γὰρ ὥσπερ λεγόμενον (φησὶ) δικαιοφανές ἐστιν, οὕτω καὶ ταῖς ἀληθείαις δίκαιον τυγχάνει. [10] Εἰ γὰρ δι' ὑμᾶς μὴ ξυμμαχήσαντας] εἰ γὰρ διὰ τὸ ὑμᾶς μηδετέροις συμμαχεῖν, ἡμεῖς μὲν κακῶς πεισόμεθα, ἀθηναῖοι δὲ κρατήσουσι, τί ἄλλο ἢ ἐκποδὼν ἀμφοτέροις στάντες, ἡμῖν μὲν ὑπὲρ σωτηρίας ἀγωνιζομένοις οὐκ ἀμυνεῖτε, ἐκείνους δὲ οὐ κωλύσετε τῆς πλεονεξίας; [11] Ὅ, τε παθὼν σφαλήσεται] ἤγουν ὁ συρακούσιος. [12] Καὶ ὁ κρατῶν] ἤγουν ὁ ἀθηναῖος. [13] Τοῖς μὲν οὐκ ἠμύνατε σωθῆναι] τοῖς συρακουσίοις. [14] Τοὺς δὲ] τοὺς ἀθηναίους. [15] Τήν τε κοινὴν ὠφέλειαν] ἤτοι, τὴν ὁμοφροσύνην, κοινὴν ὠφέλειαν εἶπεν, ἢ τὴν ἐλευθερίαν τῆς σικελίας. [16] Καὶ τοὺς ἀθηναίους φίλους δὴ ὄντας] προφασιζομένους εἶναι φίλους. [17] Οὐδὲν ἔργον εἶναι σαφῶς] οὐδὲν χαλεπὸν εἶναι. [18] Καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα] τὸ μὲν, δεόμεθα δὲ, καὶ μαρτυρόμεθα ἅμα, εἰ μὴ πείσομεν, ἀνέστραπται. οὕτω γὰρ ἦν ἑξῆς, εἰ μὴ πείσομεν, ἅμα δεόμεθα καὶ μαρτυρόμεθα· προσαποδέδοται δὲ. πρὸς μὲν τῷ δεόμεθα, ὅτι προδεδόμεθα ὑπὸ ἰώνων· πρὸς δὲ τῷ μαρτυρόμεθα, τὸ προδεδόμεθα ὑφ' ὑμῶν.

* γρ. καὶ γὰρ οὐχ ὥσπερ. Æ.P.

καὶ εἰ κατασρέψοιται ἡμᾶς ἀθηναῖοι, ταῖς μὲν ὑμετέραις γνώμαις κρατήσουσι, [1] τῷ δ' αὐτῶν ὀνόματι τιμηθήσονται. [2] καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλον τινὰ ἆθλον ἢ τὸν τὴν νίκην παρασχόντα λήψονται. καὶ εἰ αὖ ἡμεῖς περιεσόμεθα, τῆς αἰτίας τῶν κινδύνων [3] οἱ αὐτοὶ τὴν τιμωρίαν ὑφέξετε. [4] σκοπεῖτε οὖν, καὶ αἱρεῖσθε ἤδη ἢ τὴν αὐτίκα ἀκινδύνως δουλείαν, ἢ κἂν περιγενόμενοι μεθ' ἡμῶν, [5] τούς δέ τε μὴ αἰσχρῶς δεσπότας λαβεῖν, καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν [6] μὴ ἂν βραχεῖαν γενομένην διαφυγεῖν. Τοιαῦτα μὲν ὁ Ἑρμοκράτης εἶπεν. ὁ δ' Εὔφημος ὁ τῶν ἀθηναίων πρεσβευτής, μετ' αὐτὸν, τοιάδε,

ΑΦΙΚΟΜΕΘΑ μὲν ἐπὶ τῆς πρότερον οὔσης ξυμμαχίας [7] ἀνανεώσει· τοῦ δὲ συρακοσίου καθαψαμένου, ἀνάγκη καὶ [8] περὶ τῆς ἀρχῆς εἰπεῖν, ὡς εἰκότως ἔχομεν. [9] τὸ μὲν οὖν μέγιστον μαρτύριον αὐτὸς εἶπεν, ὅτι οἱ ἴωνες ἀεί ποτε πολέμιοι τοῖς δωριεῦσιν εἰσίν. ἔχει δὲ καὶ οὕτως. ἡμεῖς γὰρ, ἴωνες ὄντες, *[10] πελοποννησίοις δωριεῦσι, καὶ πλείοσιν οὖσι [11] καὶ παροικοῦσιν, ἐσκεψάμεθα ὅτῳ τρόπῳ ἥκιστα αὐτῶν ὑπακουσόμεθα· καὶ μετὰ τὰ μηδικὰ ναῦς κτησάμενοι, τῆς μὲν λακεδαιμονίων ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἀπηλλάγημεν, [12]*[13] οὐδὲν προσῆκον μᾶλλόν τι ἐκείνους ἡμῖν ἢ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις ἐπιτάσσειν, πλὴν καθόσον [14] ἐν τῷ παρόντι μεῖζον ἴσχυον. [15] αὐτοὶ δὲ [16] τῶν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ [17] πρότερον ὄντων ἡγεμόνες καταστάντες οἰκοῦμεν, νομίσαντες ἥκιστ' ἂν ὑπὸ πελοποννησίοις οὕτως εἶναι, δύναμιν ἔχοντες ᾗ ἀμυνούμεθα.

γρ. μαρτυρίας

γρ. ἡμεῖς μὲν γάρ,

γρ. ἀμυνοίμεθα

A Et si Athenienses nos subegerint, vestris quidē consiliis [*culpaq́*] victores euasuros, sed suo ipsorum nomine honorē habituros, [*omnemq́ victoriæ laudem, & gloriam ipsos solos adepturos:*] & pro victoriç præmio nullum alium, quàm illum ipsum, qui victoriā [*ipsis*] subministrarit, accepturos. Quòd si cōtrà victoria penes nos fuerit, vos ipsos, vt [*nostrorum*] periculorum autores, pœnas [*nobis*] daturos. Quare [*rem*] considerate, atque iam nunc eligite aut seruitutem quę nullum in præsentia periculum habet, aut B [*nostram societatem,*] vt, si nobiscum viceritis, ne turpiter istos dominos habeatis, vtque nostras inimicitias non breues futuras deuitetis. Atque Hermocrates quidem hæc dixit. Euphemus verò Atheniensium legatus, post ipsum hæc verba fecit.

EVPHEMI CONCIO.

Veneramus quidem, [*Camarinæi,*] vt pristinam societatem renouaremus, [*quæ nobis vobiscum intercedit:*] sed quoniam Syracusanus [*nos*] incessit, necessariū est etiam C de imperio [*nostro*] verba facere, vt [*hoc*] à nobis iure obtineri demonstremus. Maximum igitur [*huius rei*] testimonium ipse perhibet [*qui*] dixit, Iones Doriensium hostes semper extitisse. Et [*profectò res*] ita se habet. Nos enim, qui sumus Iones, rationem iniimus, qua Peloponnesiis, qui sunt Dorienses, & plures, [*quàm nos,*] & iidem accolæ, minimè obediremus. Et post Medicum bellum, parata classe, Lacedæmoniorum imperio, & principatu liberati sumus, quia non magis decebat illos nobis, quàm etiam nos ipsos illis imperare, nisi D quatenus tunc temporis [*nobis*] potentiores erant. Nos etiam [*Græcorum,*] qui Regis imperio prius parebant, duces creati, [*res, imperiumq́ nostrum*] administramus, existimantes sic [*nos*] in Peloponnesiorum potestatem minimè venturos esse, si potentiam habeamus, qua vim [*ipsorum*] propulsemus.

---

[1] Τῷ δ' αὐτῶν ὀνόματι τιμηθήσονται] τιμῆς δὲ καὶ δόξης αὐτοὶ μόνοι τεύξονται, ὅτι ἀθηναῖοι σικελίας ἐκράτησαν μόνοι. [2] Καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλον τινὰ ἆθλον] τὸ ἆθλον αὐτοῖς ἔσται οἷον ἐπινίκιον οὐδὲν ἄλλο ἢ ὑμεῖς γεγενῆσθαι αἴτιοι δουλωθέντες τῆς νίκης.

[3] Οἱ αὐτοὶ] αἴτιοι τοῦ κινδύνου γεγονότες. [4] Σκοπεῖτε οὖν, καὶ αἱρεῖσθε ἤδη] σκεψάμενοι οὖν, ἕλεσθε ἢ δουλεύειν τοῖς ἀθηναίοις χωρὶς τῶν κινδύνων, ἢ μεθ' ἡμῶν στάντες, καὶ κρατήσαντες, μήτε ὑπ' ἐκείνων ἀτίμως δουλωθῆναι, τήν τε πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν ἐκφυγεῖν, μὴ ἂν μικρὰν γενομένην εἰ ἀθηναίοις συμμαχήσετε. [5] Τούς δέ τε μὴ αἰσχρῶς] τοὺς ἀθηναίους. [6] Μὴ ἂν βραχεῖαν γενομένην] ἤγουν, ὀλιγοχρόνιον, ἀλλὰ μεγάλην δηλονότι.

[7] Ἀνανεώσει] ὑπὲρ τοῦ ἀναμνῆσαι περὶ τῆς πρότερον γενομένης ξυμμαχίας. [8] Περὶ τῆς ἀρχῆς] περὶ τῆς ἡγεμονίας. [9] Τὸ μὲν οὖν μέγιστον] κατὰ τὸ μέγιστον ὑποστίξαι χρὴ, ἵνα τὸ μέγιστον ἀντὶ τοῦ κεφάλαιον ληφθῇ· οὔσης τῆς διανοίας ταύτης· κεφάλαιον μὲν δὴ μετὰ τὸν συρακούσιον αὐτὸν μαρτυρῆσαι. ἔνιοι δὲ μεταγράψαντες τὸ μαρτυρίας, μαρτύριον ἀνέγνωσαν, καὶ συνῆψαν, τὸ μὲν οὖν μέγιστον μαρτύριον αὐτὸς εἶπε. *[10] Πελοποννησίοις] τὸ σχῆμα ἐνήλλακται· λεκτέον γὰρ ἂν εἴη. Πελοποννησίων Δωριέων, καὶ πλειόνων ὄντων, καὶ παροικούντων. Æ.P.

[11] Καὶ πλείοσιν οὖσιν] ἤτοι ἡμῶν τῶν ἰώνων, ἢ ὑμῶν τῶν σικελιωτῶν. ὃ καὶ μᾶλλον. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ ἐπιφερομένου, τοῦ, καὶ παροικοῦσιν. πλείοσι γὰρ οὖσιν ὑμῶν, καὶ γειτνιῶσιν ἡμῖν. [12] Οὐδὲν προσῆκον μᾶλλόν τι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ἐσκεψάμεθα. τὸ δὲ καὶ ἡμᾶς, ἀντὶ τοῦ, ἤπερ καὶ ἡμᾶς. *[13] Οὐδὲν προσῆκον] ἀττικῶς, ἀντὶ τοῦ, οὐδὲν προσήκοντος. οὕτω καὶ κάτω. Æ.P. [14] Ἐν τῷ παρόντι] ἐν τῷ τότε δηλονότι. [15] Αὐτοὶ δὲ] ἤγουν ἡμεῖς. [16] Τῶν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ.] ὑπερβατόν. τὸ δὲ ἑξῆς, αὐτοὶ δὲ οἰκοῦμεν, ἡγεμόνες καταστάντες τῶν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ πρότερον ὄντων. λείπει τὸ ἑλλήνων. [17] Πρότερον ὄντων] ἤτοι τῶν ἰώνων καὶ τῶν σικελιωτῶν.

Atq; (vt verè dicam) [*imperium obtinemus,*] non iniuria in noſtram poteſtatem redactis Ionibus, ac inſularum incolis, quos Syracuſani à nobis in ſeruitutem redactos aiũt, quamuis [*noſtri*] cognati eſſent. Nam aduerſus nos, metropolin ſuam, [*ac antiquam patriam,*] cum Medo venerãt, nec auſi ſunt defectionem [*à Medo*] facere, & res domeſticas profligare, quemadmodũ nos, qui [*noſtram*] vrbem [*olim*] deſeruimus, [*vt ſeruitutem quam barbari nobis imponere cupiebant, hoc modo vitaremus:*] ſed & ipſi ſeruitutem [*pati,*] & nobis idem [*ſeruitutis iugum*] imponere volebant. Quamobrẽ hoc imperio potimur, ſimul quòd [*eò*] digni ſimus, tum quia maximum nauium numerum [*pro Græcorum ſalute tutanda*] ſuppeditauimus, tum quia [*maximum*] ſine tergiuerſatione ſtudium erga Græcos [*contulimus,*] tum etiã quia iſti idem [*ſtudium*] alacriter Medo præſtãtes, incommoda nobis afferebant. Simul etiam potentiam aduerſus Peloponneſios [*nobis comparare*] cupiẽtes. nec alterius auſpicia ſequimur, quia vel ſoli barbarum profligauimus, vel pro libertate iſtorum potius, quàm cæterorum omnium [*Græcorum,*] & noſtra ipſorum pericula ſuſcepimus. Non eſt autem cuiquam inuidendum, ſi ſalutẽ ſuam quærat, [*ſibiq́; parare ſtudeat.*] Et nunc etiam cùm noſtræ incolumitatis, [*præſidijq́; parandi gratia,*] huc venerimus, hæc [*ipſa, quæ Syracuſani nobis inuidioſè obiiciunt,*] vobis etiam conducere videmus. Demonſtramus autem [*hæc ipſa, quæ nobis expediunt, vobis etiam expedire, quod affirmamus nixi coniecturis, quas ducimus*] tum ex iis quæ iſti criminantur, tum [*ex iis quæ*] vos [*ipſi*] potiſſimùm cum vehementiore metu ſuſpicamini. Quia compertum habemus, eos, qui cum vehementi metu aliquid ſuſpicantur, protinus quidem orationis illecebris capi: poſtea verò, quum ad rem gerendam veniũt, facere, quæ conducunt, [*ita vt ſuorum commodorum, ac ſalutis rationem habeant.*] Etenim & illic nos imperium propter metum obtinere diximus, & propter eundem [*metum, nos huc iam*] veniſſe, vt res, quæ hîc ſunt, cum amicis tutò conſtituamus, non autem vt in ſeruitutem [*vos*] redigamus, imò potius, vt impediamus, ne [*hoc vobis*] accidat.

A καὶ, [1] ἐς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν, οὐδὲ ἀδίκως καταστρεψάμενοι τούς τε Ἴωνας καὶ νησιώτας, [2] οὓς ξυγγενεῖς φασὶν ὄντας ἡμᾶς Συρακούσιοι δεδουλῶσθαι. ἦλθον γὰρ ἐπὶ τὴν μητρόπολιν ἐφ' ἡμᾶς μετὰ τοῦ Μήδου, καὶ οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστάντες τὰ οἰκεῖα φθεῖραι, ὥσπερ ἡμεῖς ἐκλιπόντες τὴν πόλιν· δουλείαν δὲ αὐτοί τε ἐβούλοντο καὶ ἡμῖν τὸ αὐτὸ ἐπενεγκεῖν. ἀνθ' ὧν ἄξιοί τε ὄντες ἅμα ἄρχομεν, ὅτι τε ναυτικὸν πλεῖστόν τε καὶ προθυμίαν ἀπροφάσιστον παρεσχόμεθα ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ B διότι καὶ τῷ Μήδῳ ἑτοίμως τοῦτο δρῶντες [3] οὗτοι [4] ἡμᾶς ἔβλαπτον. ἅμα δὲ τῆς πρὸς Πελοποννησίους ἰσχύος ὀρεγόμενοι. [5] καὶ οὐκ ἄλλῳ ἑπόμεθα, ὡς ἢ τὸν βάρβαρον μόνοι καθελόντες, εἰκότως ἄρχομεν, ἢ [6] ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῇ τῶνδε μᾶλλον ἢ τῶν ξυμπάντων τε καὶ τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν κινδυνεύσαντες. πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον τὴν προσήκουσαν σωτηρίαν ἐκπορίζεσθαι. καὶ νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ἕνεκα καὶ ἐνθάδε παρόντες, [7] ὁρῶμεν καὶ ὑμῖν C ταῦτα ξυμφέροντα. ἀποφαίνομεν δὲ, ἐξ ὧν οἵδε τε διαβάλλουσι, [8] καὶ ὑμεῖς μάλιστα ἐπὶ τὸ φοβερώτερον [9] ὑπονοεῖτε εἰδότες τοὺς περιδεῶς ὑποπτεύοντάς τι, λόγου μὲν ἡδονῇ τὸ παραυτίκα τερπομένους, τῇ δ' ἐγχειρήσει ὕστερον τὰ ξυμφέροντα πράσσοντας. [10] τήν τε γὰρ ἐκεῖ ἀρχὴν εἰρήκαμεν διὰ δέος ἔχειν, καὶ τὰ ἐνθάδε, [11] διὰ τὸ αὐτὸ, ἥκειν μετὰ τῶν φίλων ἀσφαλῶς καταστησόμενοι, καὶ οὐ δουλωσόμενοι, μὴ παθεῖν δὲ [12] μᾶλλον τοῦτο κωλύσοντες.

γρ. ὥσπερ καὶ ἡμεῖς

γρ. ἑσόμεθα

* π. καθελόντες, ἢ ἐπ' ἐλευθερίᾳ. F. P.

[1] Ἐς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν] ἀντὶ τοῦ, ὡς ἀληθῶς εἰπεῖν. [2] Οὓς ξυγγενεῖς φασὶν ὄντας] ὡς συγγενῶν ὄντων φασὶ δεσπόζειν ἡμῶν Συρακούσιοι. [3] Οὗτοι] οἱ νησιῶται. [4] Ἡμᾶς ἔβλαπτον] καὶ διότι οἱ Ἴωνες τῷ Μήδῳ ἑτοίμως ναῦς τε καὶ προθυμίαν ἀπρόφασιστον παρεχόντες, ἔβλαπτον ἡμᾶς. [5] Καὶ οὐκ ἄλλῳ ἑπόμεθα] ὡς ὑποχείριοι δηλονότι. [6] Ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῇ τῶνδε] ἤτοι, τῶν Πελοποννησίων, ἢ τῶν Ἰώνων, τῶν ὑπὸ τῷ βασιλεῖ πρότερον ὄντων. ὃ καὶ μᾶλλον. Τὸ δὲ, ἢ τῶν ξυμπάντων Ἑλλήνων, ἤγουν ὑπὲρ τῶν συμπάντων Ἑλλήνων. ἐκινδυνεύομεν (φησὶν) ἐν τοῖς Μηδικοῖς μᾶλλον ὑπὲρ τῆς Ἰωνικῆς ἐλευθερίας, ἢ περὶ τῆς ἡμετέρας τε καὶ τῆς τῶν συμπάντων Ἑλλήνων. [7] Ὁρῶμεν καὶ ὑμῖν ταῦτα ξυμφέροντα] τὸ ἀποφαίνομεν δὲ, ἀπὸ κοινοῦ, ἄνω κείμενον ἀκουστέον. καὶ νῦν τῆς ἡμετέρας ἀσφαλείας ἕνεκα καὶ ἐνθάδε παρόντες, καὶ ὑμῖν ταῦτα ξυμφέροντα ἀποφαίνομεν. ἀποφαίνομεν δὲ (φησὶν) ἡμῖν τε ἀσφαλῆ ὄντα, καὶ ὑμῖν συμφέροντα. ταῦτα δέ ἐστιν ἃ διαβολῇ καθ' ἡμῶν λέγουσι Συρακούσιοι. [8] Καὶ ὑμεῖς μάλιστα] ὑμεῖς δὲ ὑποπτεύοντες, ἐκφοβεῖσθε. ἴσμεν γὰρ ὅτι οἱ φοβερόν τι ὑποπτεύοντες, κἂν ἐν τῷ παρόντι ὑπὸ τῶν τερπνῶν λόγων ψυχαγωγηθῶσιν, ὅμως ὕστερον ἀκριβῶς ἐξετάζουσι καὶ ἀναλογίζονται ἕκαστα, ὑπὲρ τοῦ τὰ συμφέροντα πράξειν. [9] Ὑπονοεῖτε] ἤγουν δειλιᾶτε ἐξ ὑπονοίας. [10] Τήν τε γὰρ ἐκεῖ] τὴν ἐν πατρίδι. [11] Διὰ τὸ αὐτὸ] διὰ τὸ αὐτὸ δέος ἥκειν ὅπως μετὰ τῶν φίλων τὰ ἐνθάδε ἀσφαλῶς καταστησώμεθα. δέος δὲ λέγει τὸ περὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας. ταύτης γὰρ ὀρεγόμενοι, ὥρμησαν ἐπὶ τὸ ἄρχειν. [12] Μᾶλλον τοῦτο κωλύσοντες] ἡμᾶς ἄποντας καταδουλωθῆναι. καὶ δοκεῖ τὸ ἐπιφερόμενον τούτῳ μᾶλλον συνᾴδειν.

ὑπολάβῃ δὲ μηδεὶς ὡς [1] οὐδὲν προσῆκον ὑμῶν κηδόμεθα, [2] γνοὺς ὅτι σωζομένων ὑμῶν, καὶ διὰ τὸ μὴ ἀσθενεῖς ὑμᾶς ὄντας ἀντέχειν Συρακοσίοις, ἧσσον ἂν τούτων πεμψάντων τινὰ δύναμιν Πελοποννησίοις, ἡμεῖς βλαπτοίμεθα. καὶ ἐν τούτῳ προσήκετε ἤδη ἡμῖν τὰ μέγιστα. διόπερ καὶ τοὺς Λεοντίνους εὔλογον κατοικίζειν, [3] μὴ * [4] ὑπηκόους, ὥσπερ τοὺς ξυγγενεῖς αὐτῶν τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ, [5] ἀλλ' ὡς δυνατωτάτους· [6] ἵνα ἐκ τῆς σφετέρας ὅμοροι ὄντες, τοῖσδε ὑπὲρ ἡμῶν λυπηροὶ ὦσι. [7] τὰ μὲν γὰρ ἐκεῖ, [8] καὶ αὐτοὶ ἀρκοῦμεν πρὸς τοὺς πολεμίους, [9] καὶ ὁ Χαλκιδεύς, ὃν ἀλόγως ἡμᾶς φησὶ δουλωσαμένους, τοὺς ἐνθάδε ἐλευθεροῦν, ξύμφορος ἡμῖν, [10] ἀπαράσκευος ὤν, καὶ χρήματα μόνον φέρων· τὰ δὲ ἐνθάδε, καὶ Λεοντῖνοι καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι, ὅτι μάλιστα αὐτονομούμενοι. ἀνδρὶ δὲ τυράννῳ, ἢ πόλει ἀρχὴν ἐχούσῃ, [11] οὐδὲν ἄλογον ὅ, τι ξυμφέρον, [12] οὐδ' οἰκεῖον, ὅ, τι μὴ πιστόν. πρὸς ἕκαστα δὲ δεῖ [13] ἢ ἐχθρὸν ἢ φίλον μετὰ καιροῦ γίγνεσθαι. καὶ ἡμᾶς τοῦτο ὠφελεῖ ἐνθάδε, οὐκ ἢν τοὺς φίλους κακώσωμεν, ἀλλ' ἢν οἱ ἐχθροὶ διὰ τὴν τῶν φίλων ῥώμην ἀδύνατοι ὦσιν. ἀπιστεῖν δὲ οὐ χρή. [14] καὶ γὰρ τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους ὡς ἕκαστοι χρήσιμοι ἐξηγούμεθα, Χίους μὲν καὶ Μηθυμναίους, νεῶν παροχῇ αὐτονόμους, [15] τοὺς δὲ πολλούς, χρημάτων βιαιότερον φορᾷ·

γρ. καὶ τοῖς ἐκεῖ γὰρ ξυμμάχοις

A Neque verò quiſpiam opinetur nos de vobis, vt de viris nulla neceſſitudine nobiſcum coniunctis eſſe ſolicitos, illud compertum habens, vobis ſaluis, & vires habentibus ad reſiſtendum Syracuſanis, nos minoribus incommodis affectum iri, quia iſti [*Syracuſani*] minus copiarum ad Peloponneſios mittēt. Et ob iſtam cauſam maxima neceſſitudine iam nobiſcū eſtis coniuncti. Quamobrem etiam æquū eſt Leōtinos à nobis in ſuas ſedes reſtitui, non [*vt imperio noſtro*] ſubiectos, quemadmodum ſunt ipſorum cognati, qui in Eubœa habi- B tant: ſed vt potentiſſimos: vt ex ſuo [*agro,*] quia ſunt finitimi [*Syracuſanis,*] ipſis pro nobis ſint infeſti. Quod enim attinet ad res illas, [*& ad bellum domeſticum,*] vel nos ipſi [*ſoli*] ſatis viriū habemus ad hoſtes propulſandum, & Chalcidenſis, [*qui eſt in Eubœa*] (quem [*Syracuſanus iſte*] dicit à nobis præter id, quod rationi conſentaneum videtur, ſubactum eſſe, & tamen nos iam ſimulare, nos huc veniſſe, vt eos, qui hic ſunt, in libertatem aſſeramus) vtilis eſt nobis, quod nullo bellico apparatu ſit inſtru- C ctus, & pecuniam tantum pendat. Res verò iſtæ, & Leontini, & cæteri amici [*nobis vtiles ſunt,*] in ſumma libertate degentes, [*ita vt quàm maximè ſui iuris ſint, ſuiſq́; legibus quàm liberrimè vtantur.*] Viro autem tyrannidem, aut ciuitati principatum obtinenti, nihil quod vtile ſit, à ratione eſt alienum, nihil etiam [*ei eſt neceſſarium, ac*] amicum, niſi [*idem ſit ei*] fidum. Pro ſingulis autem rebus, [*quæ gerentur,*] oportet vel inimicum, vel amicum opportunè fieri. Atq; hoc nobis hîc eſt commodum, non vt amicos maleficiis afficiamus: ſed vt propter amicorum potentiam inimici reddantur infirmi [*ne nobis nocere poſſint.*] Non eſt autem de noſtra fide dubitandum. Nam ſociis, qui illic ſunt, prout ſinguli [*nobis ſunt*] vtiles [*ita*] imperamus. Chiis quidem, & Methymnæis, vt claſſem [*nobis*] præbeant, at [*cæteris in rebus*] liberi viuant. pleriſque verò [*ſic imperamus,*] vt tributum [*ab ipſis*] ſeueriùs exigamus.

[1] Οὐδὲν προσῆκον] ἤγουν, οὐδεμιᾶς συγγενείας οὔσης. [2] Γνοὺς ὅτι σωζομένων ὑμῶν] σωζομένων ὑμῶν, καὶ ἐν δυνάμει ὄντων, ὥστε ἀντέχειν δύνασθαι Συρακουσίοις, ἧττον ἂν ἡμεῖς βλαπτοίμεθα. οὐ γὰρ πέμψουσιν οἱ Συρακούσιοι Λακεδαιμονίοις δύναμιν, ἐνταῦθα πολεμούμενοι. διὸ καὶ χρὴ καθ' ὑπερβατὸν οὕτως ἀκοῦσαι, ἧττον ἂν ἡμεῖς βλαπτοίμεθα, τούτων πεμψάντων τινὰ δύναμιν Πελοποννησίοις. τουτέστιν, οὐ πεμψάντων, οὐκ ἂν βλαπτοίμεθα. [3] Μὴ ὑπηκόους, ὥσπερ τοὺς ξυγγενεῖς] μὴ οὕτως ὑπηκόους αὐτοὺς γίνεσθαι ὥσπερ οἱ συγγενεῖς αὐτῶν ὑπακούουσιν Εὐβοεῖς. ὕποπτος γὰρ ὢν ὁ Ἀθηναῖος ἐπὶ τῷ τοὺς Λεοντίνους ἐπαγγέλλεσθαι κατοικίζειν, φησὶν ὅτι οὐχ ὁμοίως αὐτοὺς καθοικοῦμεν τοῖς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδεῦσιν, ἀλλ' ὡς ἐλευθέρους καὶ δυνατωτάτους. * [4] Ὑπηκόους] τοῦτο ληπτέον οὕτω, μὴ ὡς ὑπηκόους, ὥσπερ εἰσὶν οἱ ξυγγενεῖς αὐτῶν οἱ ἐν Εὐβοίᾳ ὄντες. ἀλλὰ τὸ σχῆμα ἐνήλλακται διὰ τὸ προηγούμενον ὑπηκόους. Æ. P. [5] Ἀλλ' ὡς δυνατωτάτους] ἤγουν ἐλευθερωτάτους. [6] Ἵνα ἐκ τῆς σφετέρας ὅμοροι ὄντες] ἵνα ἐκ τῆς σφετέρας, ὅμοροι ὄντες, τοῖσδε λυπηροὶ ὦσιν ὑπὲρ ἡμῶν. [7] Τὰ μὲν γὰρ ἐκεῖ] τοῦ Ἑρμοκράτους Ἀθηναίους διαβαλόντος ὡς οὐχ ὑγιῶς τοὺς μὲν ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδεῖς καταδεδουλωμένους, τοῖς δὲ ἐν Σικελίᾳ ἐπαγγελλομένους ἐλευθερίαν, ὁ Ἀθηναῖος οὐκ ἀρνούμενος, ἀλλὰ ὁμολογῶν, τεχνικῶς διαλύει τὸ ἐπιχείρημα. [8] Καὶ αὐτοὶ ἀρκοῦμεν] πρὸς μὲν γὰρ τὸν ἐκεῖ (φησὶ) πόλεμον αὐτοί τε ἀρκοῦμεν, καὶ οἱ ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδεῖς, οὕτως ἡμῖν δεδουλωμένοι, ὥστε καὶ δύναμιν μὲν καὶ παρασκευὴν οὐκ ἔχειν δι' ἧς ἐπιθήσονται ἡμῖν, χρήματα δὲ ἔχοντες, εἰσφέρειν εἰς τὸν πρὸς Πελοποννησίους πόλεμον. οἱ δὲ ἐνθάδε, ἐλεύθεροί τε καὶ αὐτόνομοι ὄντες, καὶ δύναμιν ἔχοντες μάλιστα ἡμῖν εἰσιν ὠφέλιμοι. [9] Καὶ ὁ Χαλκιδεὺς] ὁ ἐν Εὐβοίᾳ δηλονότι. [10] Ἀπαράσκευος ὢν] γεγυμνωμένος πολεμικῆς παρασκευῆς. [11] Οὐδὲν ἄλογον ὅ, τι ξυμφέρον] οὐκ ἔστιν ἄλογον τὸ ἐπὶ τῷ συμφέροντι πραττόμενον. [12] Οὐδ' οἰκεῖον ὅ, τι μὴ πιστὸν] οὐδὲ φίλος τις, οὐδὲ ἐπιτήδειος, ἂν μὴ πιστὸς ᾖ. [13] Ἢ ἐχθρὸν ἢ φίλον] ἐχθρὸν δὲ (φησὶ) καὶ φίλον δεῖ πρὸς ἕκαστα ἐν καιρῷ γίνεσθαι, ἁρμοττόμενον τοῖς παροῦσι πράγμασι. [14] Καὶ γὰρ τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους] ἀντὶ τοῦ, καὶ γὰρ τῶν ἐκεῖ συμμάχων. [15] Τοὺς δὲ πολλούς, χρημάτων] τοὺς δὲ πολλούς, χρήματα πραττομένους ἄκοντας.

Quinet-

Quinetiam aliis permittimus, vt summa cum libertate nobis in bello ferant auxilium, quamuis sint insularum incolæ, & qui facilè [*ab hoste*] subigi possunt, quia sunt in locis circa Peloponnesum opportunis. Quamobrem cõsentaneum est res etiam, quæ hîc sunt, [*à nobis*] constitui, prout [*nobis*] conducit, idque propter metum, quem [*vobis*] significamus, quo Syracusanos metuimus, [*ne vobis periculum creent, & in suam potestatem vos redigant.*] Nam imperium in vos affectant & istis suspicionibus, quas contra nos spargunt, vos ad societatem secum ineundam solicitare volunt, vt [*vel*] per vim, vel propter solitudinem [*vestram, quòd nostris auxiliis eritis nudati*] si nos re infecta abierimus, ipsi [*totius*] Siciliæ principatum obtineant. Necesse est autem, [*hoc ita contingere, quemadmodum dicimus,*] si cum ipsis vos coniungatis. Nam neque nos tantas copias in vnum contrahere, atque [*huc*] facilè transportare posthac poterimus, neque isti [*Syracusani*] nobis absentibus erunt infirmi contra vos. Cui autem hæc non videntur [*ita se habere, vt dicimus, is malè sentit, quòd enim hæc vera sint,*] ipsa res arguit. Priùs enim nos accersistis, nullum alium metum [*nobis*] incutientes, nisi quòd, si per nostram negligẽtiam vos in Syracusanorum potestatem venire sineremus, nos quoque pericula subiremus. Quamobrẽ non est æquum vos nunc eidem rationi fidem habere nolle, quam tamen nobis etiam oratione [*vestra*] persuadere volebatis. neque [*æquum est nos apud vos*] in suspicionem venire, quòd cum maioribus copiis aduersus istorum potentiam [*huc*] venerimus, imò potius [*æquum est vos Syracusanis*] istis nullam habere fidem, [*nec ipsis vllo modo confidere.*] Nos enim ne consistere quidem [*hîc*] possumus, nisi vobiscum. Quòd si etiam perfidi effecti, [*res istas*] subigeremus, [*eas tamen*] retinere non possemus propter nauigationis longitudinem, & difficultatem custodiendi vrbes magnas, & quæ mediterraneis copiis indigent, [*nituntur, & conseruantur.*] At isti non castris [*prope vestram vrbem positis:*]

A ἄλλους δὲ καὶ πάνυ ἐλευθέρως ξυμμαχοῦντας, καίπερ νησιώτας ὄντας καὶ εὐλήπτους, διότι ἐν χωρίοις ἐπικαίροις εἰσὶ περὶ τὴν Πελοπόννησον. ὥστε καὶ τἀνθάδε εἰκὸς πρὸς τὸ λυσιτελοῦν, [1] *[2] καὶ ὃ λέγομεν ἐς Συρακοσίους δέος, καθίστασθαι. ἀρχῆς γὰρ ἐφίενται ὑμῶν, καὶ βούλονται [3] ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ξυστήσαντες ὑμᾶς ὑπόπτῳ, βίᾳ, ἢ κατ' ἐρημίαν, ἀπράκτων ἡμῶν ἀπελθόντων, αὐτοὶ ἄρξαι τῆς Σικελίας. [4] ἀνάγκη δὲ, ἢν ξυστῆτε B πρὸς αὐτούς. οὔτε γὰρ ἡμῖν ἔτι ἔσται ἰσχὺς τοσαύτη ἐς ἓν ξυστᾶσα εὐμεταχείριστος, [5] οὔθ' οἵδ' ἀσθενεῖς ἂν ἡμῶν μὴ παρόντων πρὸς ὑμᾶς εἶεν. καὶ ὅτῳ ταῦτα μὴ δοκεῖ, αὐτὸ τὸ ἔργον ἐλέγχει. τὸ γὰρ πρότερον ἡμᾶς ἐπηγάγεσθε, [6] οὐκ ἄλλον τινὰ προσείοντες φόβον, ἢ, εἰ περιοψόμεθα ὑμᾶς ὑπὸ Συρακοσίοις γενέσθαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ κινδυνεύσομεν. καὶ νῦν οὐ δίκαιον, ᾧπερ καὶ ἡμᾶς ἠξιοῦτε λόγῳ πείθειν, τῷ αὐτῷ ἀπιστεῖν· οὐδ' ὅτι δυνάμει μείζονι πρὸς C τὴν τῶνδε ἰσχὺν πάρεσμεν, [7] ὑποπτεύεσθαι, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖσδε ἀπιστεῖν. ἡμεῖς μέν γε οὔτε ἐμμεῖναι δυνατοὶ μὴ μεθ' ὑμῶν· εἴτε καὶ γενόμενοι κακοὶ κατεργασαίμεθα, ἀδύνατοι κατασχεῖν, διά μῆκός τε πλοῦ, [8] καὶ ἀπορίᾳ φυλακῆς πόλεων μεγάλων, καὶ τῇ παρασκευῇ ἠπειρωτίδων. [9] οἵδε δὲ οὐ στρατοπέδῳ,

[1] Καὶ ὃ λέγομεν ἐς Συρακοσίους δέος] ὃ λέγομεν δέος ἡμῖν εἶναι διὰ Συρακοσίους, πρὸς τὸ ἡμῖν λυσιτελοῦν καθίσταται.
*[2] Καὶ ὃ λέγομεν] καὶ πρὸς τὸ δέος ἐς Συρακοσίους, ὃ λέγομεν. ἤγουν πρὸς τὸ ἡμῖν λυσιτελοῦν, πρὸς τὸ ἡμῖν ξυμφέρον, καὶ διὰ τὸ δέος, διὰ τὸν φόβον, ᾧ τοὺς Συρακοσίους φοβούμεθα, ὃ δέος, ὃν φόβον ὑμῖν δηλοῦμεν. ἄλλως· πρὸς δέος, ἀντὶ τοῦ, καὶ τοῦτο διὰ τὸ δέος τὸ ἐς Συρακοσίους, ὃ ὑμῖν λέγομεν, ὃ δέος ἡμᾶς ἀναγκάζει τὰ ἡμῖν, καὶ ὑμῖν λυσιτελοῦντα, καὶ ξυμφέροντα σκοπεῖν, καὶ ζητεῖν, καὶ πειρᾶσθαι τὰ ἐνθάδε πράγματα καθιστάναι, καὶ διοικεῖν κατὰ τὸ ἀμφοτέροις λυσιτελοῦν. ὅπως ὑμεῖς μὲν ὑπὸ τοῖς Συρακοσίοις μὴ γένησθε. ἡμεῖς δὲ ὑμῶν σωζομένων, καὶ ἰσχυόντων, καὶ τοῖς Συρακοσίοις ἀντέχειν δυναμένων, ἧσσον βλαπτώμεθα ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, πρὸς οὓς οὐ ῥᾳδίως δύναμίν τινα πέμπειν δυνηθήσονται οἱ Συρακούσιοι, ὅτι αὐτοὶ ὑφ' ὑμῶν κακούμενοι τοῦτο ποιεῖν κωλυθήσονται. *ÆE. P.* [3] Ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ ξυστήσαντες] καὶ βούλονται ὑπόπτους ἡμᾶς ποιήσαντες ὑμῖν, καὶ διαβαλόντες, ὑφ' αὑτοῖς ποιήσασθαι τὴν Σικελίαν, ἤτοι βίᾳ κρατήσαντες ὑμῶν, ἢ μόνους ἀπολαβόντες, ἡμῶν ἀπράκτων ἀπελθόντων. [4] Ἀνάγκη δὲ, ἢν ξυστῆτε] ἀνάγκη τὸ ἄρξαι τοὺς Συρακοσίους τῆς ὅλης Σικελίας. [5] Οὔθ' οἵδ' ἀσθενεῖς ἂν] οὔτε γὰρ ἡμεῖς ἔτι τοσαύτην συνάγειν ἀθρόαν δύναμιν καὶ μεταχειρίσασθαι δυνησόμεθα, οἵ τε Συρακούσιοι οὐκ ἂν εἶεν ἀσθενεῖς ὡς πρὸς ὑμᾶς, ἡμῶν μὴ συμμαχούντων ὑμῖν.
[6] Οὐκ ἄλλον τινὰ προσείοντες] προσαπειλοῦντες. ἐπανατεινόμενοι. [7] Ὑποπτεύεσθαι] ἤγουν, οὐδὲ δίκαιον ὑποπτεύεσθαι ὅτι καταδουλώσαιμεν. [8] Καὶ ἀπορίᾳ φυλακῆς] καὶ οὐ δυνάμενοι φυλάττειν πόλεις μεγάλας, καὶ παρασκευὴν ἠπειρωτικὴν παρεσκευασμένας, τουτέστιν, ἵπποισι καὶ πεζοῖς ἰσχυούσας, αὐτοὶ ναυτικοὶ ὄντες. [9] Οἵδε δὲ οὐ στρατοπέδῳ] Συρακούσιοι δὲ ἐφεδρεύοντες ὑμῖν, (τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐπικοιοῦντες) οὐκ ἐπὶ στρατοπέδου, ἀλλὰ πόλεως μείζονος τοῦ ἡμετέρου στρατοπέδου.

„ *[1] πόλει δὲ μείζονι τῆς ἡμετέρας παρουσίας
„ ἐποικοῦντες ὑμῖν, ἀεί τε ἐπιβουλεύουσιν, [2] καὶ
„ ὅταν καιρὸν λάβωσιν ἑκάστου, οὐκ ἀνιᾶσιν.
„ ἔδειξαν δὲ καὶ ἄλλα ἤδη, καὶ τὰ ἐς λεοντίνους·
„ καὶ νῦν τολμῶσιν ἐπὶ τοὺς ταῦτα κωλύοντας,
„ καὶ ἀνέχοντας τὴν σικελίαν μέχρι τοῦδε μὴ ὑπ'
„ αὐτοῖς εἶναι, παρακαλεῖν ὑμᾶς ὡς ἀναισθήτους.
„ πολὺ δὲ ἐπὶ ἀληθεστέραν γε σωτηρίαν ἡμεῖς
„ [3] ἀντιπαρακαλοῦμεν, δεόμενοι [4] τὴν ὑπάρ-
„ χουσαν ἀπ' ἀλλήλων ἀμφοτέροις μὴ προ-
„ διδόναι· [5] νομίσαι τε τοῖσδε μὲν καὶ ἄνευ ξυμ- B
„ μάχων, ἀεὶ ἐφ' ὑμᾶς ἑτοίμην διὰ τὸ πλῆ-
„ θος εἶναι ὁδὸν, ὑμῖν δ' οὐ πολλάκις παρασχήσειν
„ μετὰ τοσῆς δε [6] ἐπικουρείας ἀμύνασθαι. [7] ἣν
„ εἰ τῷ ὑπόπτῳ ἢ ἄπρακτον ἐάσετε ἀπελ-
„ θεῖν, ἢ καὶ σφαλεῖσαν, ἔτι βουλήσεσθε καὶ πολλο-
„ στημόριον αὐτῆς ἰδεῖν, ὅτε οὐδὲν ἔτι περανεῖ πα-
„ ραγενόμενον ὑμῖν. ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς, ὦ κα-
„ μαριναῖοι, ταῖς τῶνδε διαβολαῖς ἀναπεί-
„ θεσθε, μήτε οἱ ἄλλοι· εἰρήκαμεν δ' ὑμῖν πᾶ-
„ σαν τὴν ἀλήθειαν περὶ ὧν ὑποπτευόμεθα, καὶ C
„ ἔτι ἐν κεφαλαίοις ὑπομνήσαντες, ἀξιώσο-
„ μεν πείθειν. φαμὲν γὰρ ἄρχειν μὲν τῶν ἐκεῖ, ἵνα
„ μὴ ὑπακούωμεν ἄλλου, ἐλευθεροῦν δὲ τὰ ἐνθά-
„ δε, [8] ὅπως μὴ ὑπ' αὐτῶν βλαπτώμεθα. [9] πολλὰ
„ δ' ἀναγκάζεσθαι πράσσειν, διότι καὶ πολλὰ
„ φυλασσόμεθα: ξύμμαχοι δὲ καὶ νῦν καὶ πρότερον
„ τοῖς ἐνθάδε ὑμῶν ἀδικουμένοις οὐκ ἄκλητοι,
„ παρακληθέντες δὲ, ἥκειν. καὶ ὑμεῖς μήθ' ὡς δικα-
„ σταὶ γενόμενοι τῶν ἡμῖν ποιουμένων, [10] μήθ' ὡς σω-
„ φρονισταὶ (ὃ χαλεπὸν ἤδη) ἀποτρέπειν πειρᾶσθε. D

γρ. πολλοστὸν μόριον

A sed in vrbe vobis finitima, [*vestrisq́ue ceruicibus hostiliter imminente*] habitantes, cuius populus est maior his nostris copiis, quæ [*iam hîc*] adsunt, assiduè [*vobis*] insidiantur, & quamlibet occasionem [*sibi oblatam*] nacti, non omittent: [*sed eam arripient, & vos inuadent.*] Id, quod cùm erga alios, tum etiam erga Leontinos iam declararunt. Et [*tamen*] nunc audent aduersus eos, qui hæc [*ipsorum consilia, & conatus*] impediunt, & qui ad hunc vsque diem Siciliam sustinent, [*& tuentes cauent,*] ne in ipsorum potestatem redigatur, nos vt stupidos, [*ac amentes*] adhortari, [*& ad societatem secum aduersus eos ineundam solicitare.*] Nos verò contrà ad salutem longè certiorem [*vos*] adhortamur, orantes ne [*salutem*] vtrisque nostrum ope mutua paratã, [*certamq́ue*] prodatis: sed existimetis, istis quidem, vel sine sociorum auxiliis, propter [*populi*] multitudinem, viã aduersus vos semper expeditam esse, [*ita vt vos, quotiescunque ipsis placuerit, inuadere facilè possint.*] vobis verò non semper futuram facultatem cum tot auxiliaribus copiis [*eos*] propulsandi. Quas si vel ob suspicionem, vel etiam accepta clade, infecto negotio discedere sinatis, optabitis profectò aliquãdo vel minimam ipsarum partem videre, quum eius ad vos aduẽtus nihil amplius [*vobis*] prodesse poterit. Sed neque vos Camarinæi, criminationibus istorum [*ad nos deferendum*] adducamini, neque cæteri [*verbis istorum moueantur, & à societate nobiscum ineunda deterreantur.*] Iam autem vobis declarauimus omnem veritatem [*rerum*] de quibus [*vobis*] sumus suspecti, & nunc etiam [*iisdem*] in vestram memoriam per capita reuocatis, postulabimus vt [*oratione nostra*] flectamini, [*nostrisque postulatis assentiamini.*] Dicimus enim nos illis quidem, qui illic sunt, [*& qui regiones vrbi nostræ vicinas incolunt,*] imperare, ne alterius imperio pareamus; hos verò, qui hîc sunt, in libertatem asserere [*velle,*] ne ab ipsis [*in Syracusanorum potestatem redactis*] lædamur, multa autem nos facere cogi, quia sunt etiam multa, quæ nobis sunt cauenda. Socios verò & nunc, & prius [*huc*] venisse, non nostra sponte: sed accersitos, vt opem ferremus illis de vobis, qui hîc iniuria afficiuntur. Quare vos neque tanquam facti iudices rerum, quæ à nobis geruntur, neque tanquam censores (quod factu iam est difficile) [*nos à bello vestra causa suscepto*] deterrere conemini:

*[1] Πόλει δὲ μείζονι] αὐτῇ τῇ πόλεως δυνάμει πολὺ μείζονι τῆς ἡμετέρας ἤδη παρούσης δυνάμεως. ἢ, μείζονι τῆς ἡμῶν ἐνθάδε νῦν παρόντων δυνάμεως. Æ. P. [2] Ὅταν καιρὸν λάβωσι] καὶ λαβόμενοι καιροῦ, οὐκ ἀνήσουσιν, ἀλλ' ἐπιθήσονται ὑμῖν. [3] Ἀντιπαρακαλοῦμεν] ἤγουν, εἰς ἐναντίαν παράκλησιν κινοῦμεν. [4] Τὴν ὑπάρχουσαν] σωτηρίαν δηλονότι. [5] Νομίσαι τε] νομίσαι τε (φησὶ) συρακουσίοις μὲν τὸ ἐφ' ὑμᾶς στρατεύειν, ἐν ἑτοίμῳ εἶναι, καὶ χωρὶς συμμάχων, πλήθει (καὶ γὰρ πολλοί) ὑμῖν δὲ οὐ πολλάκις ἔσεσθαι μετὰ τοσῆσδε παρασκευῆς ἀντιτάξασθαι πρὸς αὐτούς, ὅση ἐστὶν ἡ ἡμετέρα. ἣν δύναμιν ἴστε, εἰ ὑποπτεύσαντες, ἄπρακτον ἐάσητε ἀπελθεῖν, ἔτι καὶ περιόψεσθε νικηθεῖσαν, ἐθελήσετε αὖ ποτε καταδουλωθέντες, ὅτε οὐδὲν ὄφελος ἔσται βοηθείας, πολλοστημόριον τῆς ἡμετέρας δυνάμεως ἐλθεῖν ὑμῖν σύμμαχον. [6] Ἐπικουρείας] τῆς ἡμῶν, ἣν ἔχομεν. [7] Ἣν εἰ τῷ ὑπόπτῳ] τὴν σωτηρίαν. [8] Ὅπως μὴ ὑπ' αὐτῶν βλαπτώμεθα] ἀπὸ κοινοῦ τὸ φαμέν. [9] Πολλὰ δ' ἀναγκάζεσθαι πράσσειν] πολλαχοῦ δὲ στρατεύομεν κἀκεῖ καὶ ἐπὶ σικελίαν, διὰ τὸ καὶ πολλοὺς φοβεῖσθαι. [10] Μήθ' ὡς σωφρονισταὶ] ὑπερβατόν, μήτε (ὃ χαλεπὸν ἤδη) ὡς σωφρονισταὶ ἀποτρέπειν πειρᾶσθε. χαλεπὸν δὲ ἤδη ἀποτρέψαι ἡμᾶς.

sed qua-

ſed quatenus aliqua noſtræ curioſitatis, ac ingenij pars, qua tot res gerendas aggredimur, vobis quoque prodeſſe poteſt, ea recepta vtamini, & exiſtimetis hæc non omnib. æquè nocere: [*& non ſolùm non nocere:*] ſed etiam longè plurib. Græcis prodeſſe: [*quàm obeſſe.*] Quilibet enim in qualibet regione, vel in ea, in qua non imperamus, & is, qui ſibi ab iniuria timet, & is, qui [*alteri*] inſidiatur, quòd in promptu ſit ſpes, illi quidem fore, vt auxilium à nobis viciſſim impetret, huic verò, fore, vt, ſi venerimus, metu periculi non vacet, ambo coguntur: hic quidem, inuitus ab iniuria [*alteri*] facienda ſibi temperare; ille verò, nemine negotiū ipſi faceſſente ſalutem, conſequi. Hoc igitur ſalutis præſidiū, quod omnibus, qui [*eo*] indigent, eſt commune, & quod vobis nunc præſtò eſt, ne reiiciatis; ſed idem facientes, quod cæteri mortales facere ſolent, nobiſcum [*iuncti,*] Syracuſanis, pro eo, quòd ipſorū inſidias ſemper cauetis, vos etiam nūc tandem eodem modo, [*quo illi vobis inſidias tendunt,*] inſidias tendere viciſſim incipiatis. Atq; Euphemus quidem hęc dixit. Camarinæi verò ſic animis erant affecti. Athenienſibus quidem erant beneuoli, niſi quatenus eos ad ſubigendā Siciliam veniſſe ſuſpicabantur: Syracuſanis verò, propter agri finitimi controuerſias ſemper erant inimici. Cùm tamē Syracuſanos, quòd eſſent vicini, non minus formidarēt: [*ſed propter hanc vicinitatem multò magis metuerent,*] ne vel ſine ſuis auxiliis ſuperiores euaderent & antè paucos illos equites ipſis miſerant: & in poſterum Syracuſanis quidem potius, [*quàm Athenienſibus,*] re ipſa, quàm [*tamen*] parciſſimè poſſent, operam ſuam nauare decreuerunt. In præſentia verò, ne Athenienſibus minus [*beneuoli eſſe*] viderentur, præſertim quòd ex prœlio [*cum Syracuſanis commiſſo*] victores diſceſſiſſent, verbis reſponſum par vtriſque dare [*ſtatuerunt.*] Cùm autem ſic [*inter ſe*] conſultaſſent [*vtrorumque legatis*] reſponderunt, quoniam bellum gerebatur inter illos, qui vtrique ſibi erant ſocij,

A καθ' ὅσον δέ τι ὑμῖν [1] τῆς ἡμετέρας πολυπραγμοσύνης καὶ τρόπου τὸ αὐτὸ ξυμφέρει, τούτῳ ἀπολαβόντες χρήσασθε, καὶ νομίσατε [2] * [3] μὴ πάντας ἐν ἴσῳ βλάπτειν αὐτά, πολὺ δὲ πλείους τῶν ἑλλήνων καὶ ὠφελεῖν. [4] ἐν παντὶ γὰρ πᾶς χωρίῳ, καὶ ᾧ μὴ ὑπάρχομεν, ὅ,τε οἰόμενος ἀδικήσεσθαι, καὶ ὁ ἐπιβουλεύων, διὰ τὸ ἑτοίμην ὑπεῖναι ἐλπίδα, τῷ μὲν, ἀντιτυχεῖν ἐπικουρίας ἀφ' ἡμῶν, τῷ δὲ, εἰ ἥξομεν, μὴ ἀδεεῖς εἶναι κινδυνεύειν· ἀμφότεροι ἀναγκάζονται, ὁ μὲν, ἄκων σω-
B φρονεῖν, ὁ δ', ἀπραγμόνως σῴζεσθαι. ταύτην οὖν τὴν κοινὴν τῷ τε δεομένῳ καὶ ὑμῖν νῦν παροῦσαν ἀσφάλειαν μὴ ἀπώσησθε, [5] ἀλλ' ἐξισώσαντες τοῖς ἄλλοις μεθ' ἡμῶν, τοῖς συρακοσίοις, ἀντὶ τοῦ ἀεὶ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς, καὶ * [6] ἀντεπιβουλεῦσαί ποτε ἐκ τοῦ ὁμοίου μεταλάβετε. Τοιαῦτα μὲν ὁ Εὔφημος εἶπεν. οἱ δὲ καμαριναῖοι [7] ἐπεπόνθεσαν τοιόνδε· τοῖς μὲν ἀθηναίοις εὖνοι ἦσαν, [8] πλὴν καθ' ὅσον εἰ τὴν σικελίαν ᾤοντο αὐτοὺς δουλώσεσθαι, τοῖς δὲ συρακοσίοις ἀεὶ κατὰ τὸ ὅμορον
C διάφοροι. δεδιότες δ' οὐχ ἧσσον τοὺς συρακοσίους ἐγγὺς ὄντας, μὴ καὶ ἄνευ σφῶν περιγένωνται, τό τε πρῶτον αὐτοῖς τοὺς ὀλίγους ἱππέας ἔπεμψαν· καὶ τὸ λοιπὸν ἐδόκει αὐτοῖς ὑπουργεῖν μὲν τοῖς συρακοσίοις μᾶλλον ἔργῳ, ὡς ἂν δύνωνται μετριώτατα· ἐν δὲ τῷ παρόντι, ἵνα μηδὲ τοῖς ἀθηναίοις ἔλασσον δοκῶσιν εἶναι, [9] ἐπειδὴ καὶ ἐπικρατέστεροι τῇ μάχῃ ἐγένοντο, λόγῳ ἀποκρίνασθαι ἴσα ἀμφοτέροις. καὶ οὕτω βουλευσάμενοι ἀπεκρίναντο, ἐπειδὴ τυγχάνει ἀμφοτέροις οὖσι
D ξυμμάχοις σφῶν πρὸς ἀλλήλους πόλεμος ὤν,

*πρ. τὸ, τε ἀρι F. P.

[1] Τῆς ἡμετέρας πολυπραγμοσύνης] πολυπραγμονεῖν λέγει τὸ πολλοῖς ἐπιχειρεῖν, καὶ πολλάκις. ἐκ δὲ τῆς πολυπραγμοσύνης καὶ τοῦ τρόπου ἡμῶν ὅ,τι ἂν ὑμῖν συμφέρῃ, τούτῳ τῷ μέρει χρήσασθε. [2] Μὴ πάντας ἐν ἴσῳ] μὴ πάντας ὁμοίως δηλονότι βλάπτεσθαι ὑπὸ τῆς ἡμετέρας πολυπραγμοσύνης, καὶ τοῦ τρόπου. * [3] Μὴ πάντας] ὁ νοῦς, καὶ ἡ σύνταξις αὕτη· καὶ νομίσατε ταύτην τὴν ἡμετέραν πολυπραγμοσύνην, καὶ τρόπον οὐχ ὁμοίως πάντας τοὺς ἕλληνας βλάπτειν, καὶ οὐ μόνον οὐ βλάπτειν, ἀλλὰ καὶ πολὺ πλείους τῶν ἑλλήνων ὠφελεῖν, ἢ βλάπτειν. οὐκ ἐν ἴσῳ δὲ λέγει, ὅτι οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἧττον τοιαύτῃ τῶν ἀθηναίων πολυπραγμοσύνῃ, καὶ τρόπῳ ἐβλάπτοντο. ÆE. P. [4] Ἐν παντὶ γὰρ πᾶς] ἐν πάσῃ γὰρ γῇ, καὶ ἧς οὐκ ἄρχομεν, οἵ τε ἐπιβουλεύοντες τοῖς πέλας, καὶ οἱ φοβούμενοι ἐκείνους, διὰ τὸ ἀμφότεροι προσδέχεσθαι τὴν ἡμετέραν διὰ τάχους παρουσίαν, οἵ τε ἐπιβουλεύοντες, διὰ τὸν ἀφ' ἡμῶν φόβον σωφρονέστεροι γίγνονται, καὶ οἱ ἐπιβουλευόμενοι, σῴζονται χωρὶς πόνου. [5] Ἀλλ' ἐξισώσαντες] ἀλλ' ἐξισωθέντες καὶ ὁμοιωθέντες τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, τοῖς οὐ μόνον φυλάττεσθαι τοὺς ἀδικοῦντας, ἀλλὰ καὶ ἀντεπιβουλεύειν τοῖς προεπιβουλεύουσιν εἰθισμένοις, καὶ αὐτοὶ πρὸς τοὺς συρακοσίους μεθ' ἡμῶν στάντες, τοῦ αὐτοῦ μεταλάβετε. τουτέστιν, ἀντεπιβουλεύσατε αὐτοῖς. * [6] Ἀντεπιβουλεῦσαι] τοῦ ἀντεπιβουλεῦσαι μεταλάβετε, ἀντὶ τοῦ, αὐτοῖς ἀντεπιβουλεῦσαι ἄρξασθε. ἢ ἁπλῶς, ἀντεπιβουλεύσατε. ἐκ τοῦ ὁμοίου δὲ, ἤγουν ὁμοίως. ὥσπερ ἐκεῖνοι ὑμῖν ἀεὶ μέχρι τοῦδε ἐπιβουλεύουσιν, οὕτω καὶ ὑμεῖς νῦν ποτε αὐτοῖς ἀντεπιβουλεύετε, ὅπως μὴ ἀεὶ τὰς ἐκείνων ἐπιβουλὰς μετὰ φόβου φυλάσσεσθαι ἀναγκασθῆτε. ÆE. P. [7] Ἐπεπόνθεσαν τοιόνδε] ἤγουν, ἐπειδὴ κατὰ ψυχὴν διετέθησαν. [8] Πλὴν καθ' ὅσον] πλὴν εἰ καταδουλοῖντο οἱ ἀθηναῖοι τὴν σικελίαν. [9] Ἐπειδὴ καὶ ἐπικρατέστεροι] τῶν συρακοσίων δηλονότι.

A ὅρκον δοκεῖν εἶναι σφίσιν ἐν τῷ παρόντι μηδετέροις ἀμύνειν. καὶ οἱ πρέσβεις ἑκατέρων ἀπῆλθον. καὶ οἱ μὲν συρακούσιοι τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐξηρτύοντο ἐς τὸν πόλεμον· οἱ δ' ἀθηναῖοι, ἐν τῇ νάξῳ ἐστρατοπεδευμένοι, τὰ πρὸς τοὺς σικελοὺς ἔπρασσον, ὅπως αὐτοῖς ὡς πλεῖστοι προσχωρήσωνται. [1] καὶ οἱ μὲν πρὸς τὰ πεδία μᾶλλον τῶν σικελῶν ὑπήκοοι ὄντες τῶν συρακουσίων, οἱ πολλοὶ ἀφειστήκεσαν· τῶν δὲ τὴν μεσόγαιαν ἐχόντων αὐτόνομοι οὖσαι, καὶ πρότερον ἀεὶ οἰκήσεις εὐθὺς, πλὴν ὀλίγοι, μετὰ τῶν ἀθηναίων ἦσαν. καὶ σῖτόν τε B κατεκόμιζον τῷ στρατεύματι, καὶ εἰσὶν οἳ καὶ χρήματα. ἐπὶ δὲ τοὺς μὴ προσχωροῦντας οἱ ἀθηναῖοι στρατεύοντες, τοὺς μὲν προσηνάγκαζον, τοὺς δὲ, καὶ ὑπὸ τῶν συρακουσίων [2] * [3] φρουρούς τε πεμπόντων καὶ βοηθούντων ἀπεκώλυον· τόν τε χειμῶνα μεθορμισάμενοι ἐκ τῆς νάξου ἐς τὴν κατάνην, καὶ τὸ στρατόπεδον ὃ κατεκαύθη ὑπὸ τῶν συρακουσίων, αὖθις ἀνορθώσαντες, διεχείμαζον. καὶ ἔπεμψαν μὲν ἐς καρχηδόνα τριήρη περὶ φιλίας, εἰ δύναιντό τι ὠφελεῖσθαι· ἔπεμψαν δὲ C καὶ ἐς τυρσηνίαν, ἔστιν ὧν πόλεων ἐπαγγελλομένων καὶ αὐτῶν ξυμπολεμεῖν. περιήγγελλον δὲ καὶ τοῖς σικελοῖς, καὶ ἐς τὴν ἔγεσταν πέμψαντες ἐκέλευον ἵππους σφίσιν ὡς πλείστους πέμπειν. καὶ τἆλλα ἐς τὸν περιτειχισμὸν, πλινθία καὶ σίδηρον, ἡτοίμαζον, καὶ ὅσα ἔδει, ὡς ἅμα τῷ ἦρι ἑξόμενοι τοῦ πολέμου. οἱ δ' ἐς τὴν κόρινθον καὶ τὴν λακεδαίμονα τῶν συρακουσίων ἀποσταλέντες πρέσβεις, τούς τε ἰταλιώτας ἅμα παραπλέοντες ἐπειρῶντο πείθειν μὴ περιορᾶν τὰ D γιγνόμενα ὑπὸ τῶν ἀθηναίων, [4] ὡς καὶ ἐκείνοις ὁμοίως ἐπιβουλευόμενα· καὶ ἐπεὶ ἐν τῇ κορίνθῳ ἐγένοντο, λόγους ἐποιοῦντο, ἀξιοῦντες σφίσι κατὰ τὸ ξυγγενὲς βοηθεῖν. καὶ οἱ κορίνθιοι εὐθὺς ψηφισάμενοι αὐτοὶ πρῶτοι ὥστε πάσῃ προθυμίᾳ ἀμύνειν, καὶ ἐς τὴν λακεδαίμονα ξυναπέστελλον αὐτοῖς πρέσβεις,

* π. ὑπὸ τῶν. F.P.

videri sibi æquum esse, in præsentia neutris opem ferre. Atque vtrorumque legati [*sic*] abierunt. Et Syracusani quidem res suas ad bellum apparabant. Athenienses verò, qui apud Naxum statiua habebant, id apud Siculos agebant, vt quàm plurimi ad se transirent, [*suamq́ societatem sequerentur.*] Et Siculorum quidem illorum præcipuè, qui campestria loca incolebant, & qui Syracusanorum imperio parebãt plerique [*ab Atheniensium societate*] recesserũt, [*nec eam sequi voluerunt.*] Illorum verò, qui loca mediterranea tenebãt, [*ciuitates,*] quę liberæ erant, & quæ prius semper domicilia, [*id est, parua oppida, libera, suiq́ iuris fuerant,*] exceptis paucis [*populis,*] sese confestim Atheniensibus adiunxerunt, & commeatum ad [*illorum*] exercitũ comportarunt. Sunt etiam qui pecuniam [*ad eos attulerunt.*] Athenienses verò bellum illis inferentes, qui suam societatem sequi recusabant, partim quidem [*ad deditionem faciendam*] compulerunt, partim verò à Syracusanis præsidia mittẽtibus & opem ferentibus arcebãt, [*ita vt auxilia ab illis missa, ad ipsos peruenire non possent.*] Iidem per hyemem Naxo Catanã statione mutata se cõtulerunt, & castra, quæ à Syracusanis incensa fuerant, rursus excitarunt, & [*illic*] hyemarunt. Triremem autẽ amicitię conciliandæ causa Carthaginem miserunt, si quod auxilium [*illinc*] impetrare possent. Miserunt etiã in Hetruriam, quia nonnullæ ciuitates vltro se belli socias fore spopõderant. Nuntios etiam ad Siculos circummiserunt, miserunt & Egestam, ac imperarunt, vt sibi quàm plurimos equites mitterent. Et lateres, & ferrum, & cætera, quæ ad [*vrbis*] circumuallationem erant, necessaria, præparauerunt, vt vere statim ineunte bellum inituri. Syracusanorum verò legati, qui Corinthum, & Lacedæmonem missi fuerant, dum [*oram Italiæ*] prætervehererẽtur, Italis persuadere sunt conati, ne paterentur ea, quæ ab Atheniensibus fierent, quòd & in illorum perniciem hæc [*ab ipsis*] pariter struerentur. Cùm autem Corinthum peruenissent, [*apud Corinthios*] verba fecerũt, postulantes vt pro cognationis iure sibi auxilium ferrent. Corinthij verò confestim & ipsi [*omnium*] primi decreuerunt omni studio [*Syracusanis*] succurrendum, & cum ipsis legatos Lacedæmonem miserunt,

[1] Καὶ οἱ μὲν πρὸς τὰ πεδία] οὐ τῶν συρακουσίων ἀφειστήκεσαν, ἀλλ' οἱ ἐν τοῖς πεδίοις οἰκοῦντες, ἀφειστήκεσαν, καὶ οὐ προσεχώρουν τοῖς ἀθηναίοις. [2] Φρουρούς τε πεμπόντων] ὡς τῶν ἀθηναίων τοὺς συρακουσίους φρουροὺς κωλυόντων βοηθεῖν τῇ πόλεως. *[3] Φρουρούς] ὁ νοῦς οὗτος. οἱ ἀθηναῖοι τοὺς μὴ προσχωρεῖν αὐτοῖς ἐθέλοντας ἀπεκώλυον ἀπὸ τῶν συρακουσίων φρουροὺς αὐτοῖς πεμπόντων, καὶ βοηθούντων. ἀλλὰ τοῦτο καινοπρεπέστερον, καὶ ἀσαφέστερον εἴρηται. οὕτω γὰρ σαφέστερον, καὶ κοινότερον ἂν λεχθείη. καὶ τοὺς φρουροὺς τοὺς ὑπὸ τῶν συρακουσίων πεμπομένους, καὶ βοηθοῦντας ἀπεκώλυον ἀπὸ τῶν σφίσιν αὐτοῖς μὴ προσχωρεῖν βουλομένων. οὐκ εἴων τούτους πρὸς τοὺς μὴ προσχωρεῖν ἐθέλοντας, προσιέναι. AE. P. [4] Ὡς καὶ ἐκείνοις ὁμοίως ἐπιβουλευόμενα] αἰτ. τῶ, ἐπικίνδυνα ἐξ ἐπιβουλῆς.

vt illos

vt illos quoq; [*Lacedæmonios*] & ad bellum apertius illic gerendũ aduersus Athenienses, & ad aliquod auxilium in Siciliam mittendum inducerent. Et cùm Corinthij legati Lacedæmonem venerunt, tum etiam Alcibiades cum exilij sociis tunc statim oneraria naui aduectus primùm ex agro Thurio ad Cyllenen agri Elei, mox deinde Lacedæmonem, ab ipsis Lacedæmoniis accitus, data publica fide profectus. Illos enim metuebat propter res ad Mãtineam gestas. Contigit autem vt in Lacedæmoniorum concione & Corinthij, & Syracusani, & Alcibiades eadem rogantes Lacedæmoniis persuaderent, [*quæ ab ipsis petebant.*] Cùm autẽ Ephori, & [*cæteri Lacedæmoniorum*] Magistratus in animo haberent legatos mittere Syracusas, vt impedirent ne cum Atheniensibus paciscerentur, nec tamen ad opem [*Syracusanis*] ferendam animo essent prompto, [*tunc*] Alcibiades in mediũ progressus Lacedæmonios huiusmodi verbis [*& ad auxilium Syracusanis mittendum, & ad bellum Atheniensibus fortiter inferendum*] exacuit, & excitauit.

ALCIBIADIS CONCIO.

Necesse est me de mea criminatione, [*& calumnia, qua premor,*] apud vos primùm verba facere, ne propter suspiciones de me conceptas, publicam causam alieniore animo audiatis. Quamuis mei maiores publicum vestræ ciuitatis hospitium ob quoddam crimen vobis renuntiassent, ego tamen ipse rursus [*hoc*] instaurans, vos colebam, [*& multis variisq; officiis prosequebar,*] cùm aliis [*in rebus,*] tùm verò in clade, quam ad Pylum accepistis, & cùm ego in hoc studio perseuerarem, vos de compositione cum Atheniensibus agentes, [*& in gratiam cum illis redeuntes,*] inimicis quidem meis, re per ipsos tentata, [*& reconciliatione per ipsos facta,*] potentiam; mihi verò, ignominiam conciliastis. Et propterea, cùm in eo, quòd ad Mantineorum, & Argiuorum partes transierim, tum etiam in cæteris rebus, in quibus ego vobis sum aduersatus, à me iure læsi fuistis. Quare si quis tunc, dum damnum acciperet, immeritò mihi irascebatur, nunc [*rem*] cum veritate, [*ac ratione in iudicium adhibita spectans, &*] examinans, sententiam mutet. Aut si quis, quòd factionem popularem potius, [*quàm paucorum factionem*] sectarer, me [*propterea*] deteriorem [*esse*] putabat, ne sic quidem [*iste*] se rectè [*mihi tũc*] infensum fuisse ducat. Semper enim tyrannis fuimus infesti.

A ὅπως καὶ ἐκείνους ξυναναπείθοιεν τόν τε αὐτοῦ πόλεμον σαφέστερον ποιεῖσθαι πρὸς τοὺς ἀθηναίους, καὶ ἐς τὴν σικελίαν ὠφέλειαν τινὰ πέμπειν. καὶ οἵ τε ἐκ τῆς κορίνθου πρέσβεις παρῆσαν ἐς τὴν λακεδαίμονα, καὶ Ἀλκιβιάδης, μετὰ τῶν ξυμφυγάδων περαιωθεὶς τότ' εὐθὺς ἐπὶ πλοίου φορτηγικοῦ ἐκ τῆς θουρίας ἐς κυλλήνην τῆς ἠλείας πρῶτον, ἔπειτα ὕστερον ἐς τὴν λακεδαίμονα, αὐτῶν τῶν λακεδαιμονίων μεταπεμψάντων, ὑπόσπονδος ἐλθών. B ἐφοβεῖτο γὰρ αὐτοὺς διὰ τὴν περὶ τῶν μαντινικῶν πρᾶξιν. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν λακεδαιμονίων τούς τε κορινθίους καὶ τοὺς συρακουσίους τὰ αὐτὰ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην δεομένους πείθειν τοὺς λακεδαιμονίους. καὶ διανοουμένων τῶν τε ἐφόρων καὶ τῶν ἐν τέλει ὄντων πρέσβεις πέμπειν ἐς συρακούσας, κωλύσοντας μὴ ξυμβαίνειν ἀθηναίοις, βοηθεῖν δὲ οὐ προθύμων ὄντων, παρελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης παρώξυνέ τε τοὺς λακεδαιμο- C νίους καὶ ἐξώρμησε, λέγων τοιάδε,

ΑΝΑΓΚΑΙΟΝ περὶ τῆς ἐμῆς διαβολῆς πρῶτον ἐς ὑμᾶς εἰπεῖν, ἵνα μὴ χεῖρον τὰ κοινὰ [1] τῷ ὑπόπτῳ μου ἀκροάσησθε. τῶν δ' ἡμετέρων προγόνων τὴν προξενίαν ὑμῶν κατά τι ἔγκλημα ἀπειπόντων, αὐτὸς ἐγὼ πάλιν * [2] ἀναλαμβάνων, ἐθεράπευον ὑμᾶς, ἄλλα τε καὶ περὶ τὴν ἐκ πύλου ξυμφοράν. καὶ διατελοῦντός μου προθύμου, ὑμεῖς πρὸς ἀθηναίους καταλλασσόμενοι, τοῖς μὲν ἐμοῖς ἐχθροῖς D δύναμιν δι' ἐκείνων πράξαντες, ἐμοὶ δὲ ἀτιμίαν περιέθετε. καὶ διὰ ταῦτα δικαίως ὑπ' ἐμοῦ, πρός τε τὰ μαντινέων καὶ ἀργείων τραπομένου, καὶ ὅσα ἄλλα ἠναντιούμην ὑμῖν, ἐβλάπτεσθε· καὶ νῦν εἴ τις [3] καὶ τότε ἐν τῷ πάσχειν οὐκ εἰκότως ὠργίζετό μοι, μετὰ τοῦ ἀληθοῦς σκοπῶν ἀναπειθέσθω. ἢ εἴ τις, [4] διότι καὶ τῷ δήμῳ προσεκείμην μᾶλλον, χείρω με ἐνόμιζε, μηδ' οὕτως ἡγήσηται ὀρθῶς ἄχθεσθαι. τοῖς γὰρ τυράννοις ἀεί ποτε διάφοροί ἐσμεν.

[1] Τῷ ὑπόπτῳ μου] ἤτοι διὰ τὸ ὑποπτεύειν με. * [2] Ἀναλαμβάνων] ἀντὶ τοῦ, ἀναλαμβάνειν ἐπιθυμῶν, εἴτε προθυμούμενος. ΑΕ. Ρ. [3] Καὶ τότε ἐν τῷ πάσχειν] εἴ τις πάσχων τότε οὐκ εἰκότα, τουτέστι, κακῶς ὀργιζόμενος, νῦν τὸ ἀληθὲς σκοπῶν, μεταπειθέσθω. [4] Διότι καὶ τῷ δήμῳ προσεκείμην] τὰ τοῦ δήμου μᾶλλον ἐφρόνουν, τῶν ἀθηναίων δηλονότι.

τὸ δὲ πᾶν τὸ ἐναντιούμενον τῷ δυναστεύοντι, δῆμος ὠνόμασται· καὶ ἀπ' ἐκείνου ξυμπαρέμεινεν ἡ προστασία ἡμῖν τοῦ πλήθους. ἅμα δὲ καὶ τῆς πόλεως δημοκρατουμένης, τὰ πολλὰ ἀνάγκη ἦν τοῖς παροῦσιν ἕπεσθαι. τῆς δὲ ὑπαρχούσης ἀκολασίας ἐπειρώμεθα μετριώτεροι ἐς τὰ πολιτικὰ εἶναι. ἄλλοι δ' ἦσαν καὶ ἐπὶ τῶν πάλαι καὶ νῦν οἳ ἐπὶ τὰ πονηρότερα ἐξῆγον τὸν ὄχλον· οἵπερ καὶ ἐμὲ ἐξήλασαν. ἡμεῖς δὲ τοῦ ξύμπαντος προέστημεν, δικαιοῦντες, ἐν ᾧ σχήματι μεγίστη ἡ πόλις ἐτύγχανε καὶ ἐλευθερωτάτη οὖσα, [1] καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις, τοῦτο ξυνδιασώζειν. [2] ἐπεὶ δημοκρατίαν γε καὶ ἐγιγνώσκομεν οἱ φρονοῦντές τι, καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον, ὅσον καὶ λοιδορήσαιμι. ἀλλὰ [3] περὶ ὁμολογουμένης ἀγνοίας οὐδὲν ἂν καινὸν λέγοιτο· καὶ τὸ μεθιστάναι αὐτὴν, οὐκ ἐδόκει ἡμῖν ἀσφαλὲς εἶναι, ὑμῶν πολεμίων προσκαθημένων. καὶ τὰ μὲν ἐς τὰς ἐμὰς διαβολὰς, τοιαῦτα ξυνέβη. περὶ δὲ ὧν ὑμῖν τε βουλευτέον, καὶ ἐμοὶ, εἴ τι πλέον οἶδα, εἰσηγητέον, μάθετε ἤδη. ἐπλεύσαμεν ἐς Σικελίαν, πρῶτον μὲν, εἰ δυναίμεθα, Σικελιώτας καταστρεψόμενοι, μετὰ δ' ἐκείνους αὖθις καὶ Ἰταλιώτας· ἔπειτα [4] καὶ * [5] τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς καὶ αὐτῶν [6] ἀποπειράσοντες. εἰ δὲ προχωρήσειε ταῦτα, ἢ πάντα ἢ καὶ τὰ πλείω, ἤδη τῇ Πελοποννήσῳ ἐμέλλομεν ἐπιχειρήσειν, κομίσαντες ξύμπασαν μὲν τὴν ἐκεῖθεν προσγενομένην δύναμιν τῶν Ἑλλήνων, πολλοὺς δὲ βαρβάρους μισθωσάμενοι, καὶ Ἴβηρας, καὶ ἄλλους τῶν ἐκεῖ ὁμολογουμένως νῦν βαρβάρων μαχιμωτάτους· τριήρεις τε πρὸς ταῖς ἡμετέραις πολλὰς ναυπηγησάμενοι (ἐχούσης τῆς Ἰταλίας ξύλα ἄφθονα) οἷς τὴν Πελοπόννησον πέριξ πολιορκοῦντες,

γρ. ἐπειδή

γρ. αἰτίας

Quicquid enim tyrãnis aduersatur, id populus nominatur. Hinc autem factum est, vt popularis imperij tuendi studium in animo nostro permanserit. Præterea quòd [*nostra*] ciuitas imperio populari regeretur, plerunque necesse [*nobis*] fuit res præsentes sequi, [*& in præsenti rerum statu acquiescere.*] Sed tamen in administrãda Repub. conati sumus nos moderatiùs gerere, quàm [*popularis*] intemperantiæ cõsuetudo ferat. Nam & maiorum, & nostra memoria alij erant, qui plebem ad deteriora concitabant, qui me quoque eiecerunt. Nos verò Reipub. præfuimus, æquum esse censentes, in qua forma ciuitas maxima, atque liberrima fuisset, & quam quis accepisset, hanc [*etiam ab eo*] conseruari. Nam cùm [*nos omnes,*] qui aliqua prudentia præditi eramus, popularem statum cognoscebamus, [*& quanta sit eius leuitas, ac improbitas, probè sciebamus,*] tum verò ipse non deteriùs, [*quàm vllus alius hoc noueram: imò verò cæteris eò melius hoc sciebam,*] quo etiã [*grauiorem iniuriam ab eo accepi, propter quam ipsi liberius conuicium dicere, ipsumq́; iure*] obiurgare possem. Sed de minimè dubia [*status popularis*] amẽtia nihil noui dici posset. Hũc autem [*statum*] immutare, non videbatur nobis esse tutũ, quòd vos hostes [*assiduè nostræ Reip. ceruicib. immineretis, eamq́; quodammodo semper*] obsideretis. Quod igitur attinet ad meas criminationes, [*& calumnias, quæ mihi inuidiam apud vos conflauerunt,*] hæc acciderunt, [*quæ dixi, atq; hæc fuit rerum à me contra vos gestarum causa, quæ mihi vestrum odium cõciliauit, & quæ me vobis suspectum reddidit.*] Iã verò [*res,*] de quibus & vobis [*est*] consultandũ, & mihi (si quid melius, [*quàm vos,*] noui) agendũ, cognoscite. In Siciliam eo animo traiecimus, primùm quidem, vt Siciliẽses, si possemus in nostram potestatem redigeremus, mox verò post illos, & Italos. Deinde vt etiam illos, qui Carthaginiensium imperio parent, atque adeò ipsos [*Charthaginienses*] tentaremus [*ac experiremur an eos quoque subigere possemus.*] Quod si hæc [*nobis*] successissent, aut omnia, aut etiam pleraq;, tunc verò Peloponnesum aggredi statueramus vniuersis Græcorũ copiis, quas nobis illinc adiunxissemus, adductis, multisq; barbaris mercede conductis, & Iberis, & aliis, qui [*omnium*] barbarorum in illis regionibus habitantium sine controuersia bellicosissimi nunc habentur: ædificatis etiam permultis triremibus, præter nostras (quod Italia magnam materiæ copiam habeat) quibus Peloponnesum circuncirca obsidentes,

[1] Καὶ ὅπερ ἐδέξατό τις] ὅπερ ἐδέξατό τις σχῆμα. τουτέστιν, ἣν τινα πολιτείαν παρέλαβεν. [2] Ἐπεὶ δημοκρατίαν γε] ἐπεὶ οἵ γε φρόνιμοι ἴσασιν ὁποῖόν τί ἐστι δημοκρατία (τουτέστιν, ὡς πονηρόν) καὶ αὐτὸς ἂν ἐγὼ οὐδενὸς ἧττον λοιδορήσαιμι αὐτήν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ὑπ' αὐτῆς ἠδίκημαι. [3] Περὶ ὁμολογουμένης ἀγνοίας] ὁμολογουμένην ἄγνοιαν τὴν δημοκρατίαν λέγει. [4] Καὶ τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς] τούς τε ὑπηκόους τῶν Καρχηδονίων, καὶ αὐτούς, εἰ δυναίμεθα, καταστρεψόμενοι. * [5] Τῆς Καρχηδονίων ἀρχῆς, καὶ αὐτῶν] δηλονότι τῶν Καρχηδονίων. ταῦτα δὲ ἢ λεῖπον καθάπερ ἐν τοῖς παλαιοῖς σχολίοις δεδήλωται. ἢ σχῆμα λέξεως, ὃ παρὰ τοῖς γραμματικοῖς ἓν διὰ δυοῖν καλεῖται, ἀντὶ τοῦ, καὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν τῶν Καρχηδονίων ἀποπειράσοντες. ἀμφότερα καλὴν ἔννοιαν ἔχει. AE. P. [6] Ἀποπειράσοντες] ἤγουν ἀποπειρασόμενοι.

& pedi-

& peditatu pariter à terra [*inuadentes, his*] ſubſidiis, vrbium aliis quidem per vim captis, aliis verò circumuallatis, ſperabamus fore, vt [*eam*] facilè debellaremus, poſtea verò totius etiam Græciæ imperio potiremur. Pecuniam verò, & commeatum, vt res illas, [*quas animo conceperamus*,] commodiùs, perageremus, [*illa*] ipſa regionum illarum oppida [*nobis*] adiũcta, præter huius regionis prouentus, [*quibus ſine negotio frui potuiſſemus nobis*,] erant abundè ſuppeditatura. Quæ igitur fuerint noſtra conſilia de claſſe nunc [*in Siciliam*] profecta, ex homine, qui res iſtas exploratiſſimas habet, audiſtis. Et [*quamuis illinc diſceſſerim, tamen Athenienſium*] duces, quotquot [*illic ſunt*] reliqui, æquè [*ac ſi ego quoque illic eſſem*] hæc, ſi poſſint, peragent. Quòd autem & res illæ ſaluæ eſſe nequeant, niſi [*quamprimùm ipſis*] ſuccurratis, iam diſcite. Siciliẽſes enim, ſunt illi quidem [*homines rei militaris*] imperiti: ſed tamen ſi frequentes in vnum coëant, nunc etiam ſuperſtites eſſe poterunt. Syracuſani verò, quòd & prœlio, ad quod maximas copias ex omni totius populi ordine, ac ętate collectas duxerant, [*ab Athenienſibus*] ſuperati fuerint, & claſſe ſimul [*ab iiſdem*] coërceãtur, [*liberoq; maris vſu prohibeantur*,] Atheniẽſium [*bellico*] apparatui, qui nũc illic eſt, reſiſtere non poterũt. Quòd ſi hęc vrbs capiatur, reliqua etiã Sicilia, mox & Italia occupabitur. Atq; periculũ, quod illinc [*vobis impendere*] modò prædixi, non multo pòſt in vos irruet. Quare nemo de Sicilia tantùm: ſed etiam de Peloponneſo [*ſe*] conſultare putet, niſi hæc, [*quæ ſuadeo*,] celeriter feceritis. Eum autem exercitum in naues impoſitum illuc mittetis, [*qui collectus erit ex iis*,] qui [*eò*] delati, iidem & remiges, & mox milites erunt. Et (quod ipſo exercitu longè vtilius eſſe puto) virum Spartanum imperatorem vt & illos, qui [*in Sicilia iam*] adſunt, in officio contineat, & illos, [*qui adeſſe*] recuſant, [*ad eò veniendum, & ad officium faciendum*] compellat. Sic enim & qui vobis amici ſunt, maiorem habebũt fiduciam, & qui animo ſunt dubio, minùs timidè [*ad vos*] accedent. Et quod attinet ad huius regionis loca, oportet [*vos*] ſimul hinc [*Athenienſibus*] apertiùs bellum inferre,

A καὶ τῷ πεζῷ ἅμα *[1] ἐκ γῆς ἀφορμαῖς, τῶν πόλεων τὰς μὲν βίᾳ λαβόντες, [2] τὰς δὲ ἐντειχισάμενοι, ῥᾳδίως ἠλπίζομεν καταπολεμήσειν, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ τοῦ ξύμπαντος ἑλληνικοῦ ἄρξειν. χρήματα δὲ καὶ σῖτον, [3] ὥστε εὐπορώτερον γίγνεσθαί τινα αὐτῶν, αὐτὰ τὰ προσγενόμενα ἐκεῖθεν χωρία ἔμελλε διαρκῆ ἄνευ τῆς ἐνθένδε προσόδου παρέξειν. τοιαῦτα μὲν περὶ τοῦ νῦν οἰχομένου στόλου παρὰ τοῦ τὰ ἀκριβέστατα εἰδότος, ὡς διενοήθη-
B μεν, ἀκηκόατε· [4] καὶ ὅσοι ὑπόλοιποι στρατηγοὶ, ἢν δύνωνται, ὁμοίως αὐτὰ πράξουσιν. ὡς δὲ εἰ μὴ βοηθήσετε[5] οὐ περιέσται τἀκεῖ, μάθετε ἤδη. σικελιῶται γὰρ ἀπειρότεροι μέν εἰσιν, ὅμως δ᾽ ἂν ξυστραφέντες ἀθρόοι, καὶ νῦν ἔτι περιγένοιντο. συρακούσιοι δὲ μόνοι, μάχῃ τε ἤδη πανδημεὶ ἡσσημένοι, καὶ ναυσὶν ἅμα κατειργόμενοι, ἀδύνατοι ἔσονται τῇ νῦν ἀθηναίων ἐκεῖ παρασκευῇ ἀντισχεῖν. καὶ εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται
C καὶ ἡ πᾶσα σικελία, καὶ εὐθὺς καὶ ἰταλία, καὶ ὃν ἄρτι κίνδυνον ἐκεῖθεν προεῖπον, οὐκ ἂν διὰ μακροῦ ὑμῖν ἐπιπέσοι. ὥστε μὴ περὶ τῆς σικελίας τις οἰέσθω μόνον βουλεύειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς πελοποννήσου, εἰ μὴ ποιήσετε τάδε ἐν τάχει. στρατιάν τε ἐπὶ νεῶν *[6] πέμψετε τοιαύτην ἐκεῖσε, οἵτινες αὐτερέται κομισθέντες, καὶ ὁπλιτεύσουσιν εὐθύς· καὶ (ὃ τῆς στρατιᾶς ἔτι χρησιμώτερον εἶναι νομίζω) ἄνδρα σπαρτιάτην ἄρχοντα, ὡς ἂν [7] τούς τε παρόν-
D τας ξυντάξῃ, καὶ τοὺς μὴ ἐθέλοντας προσαναγκάσῃ. οὕτω γὰρ οἵ τε ὑπάρχοντες ὑμῖν φίλοι θαρσήσουσι μᾶλλον, καὶ οἱ ἐνδοιάζοντες, ἀδεέστερον [8] προσίασι. καὶ τὰ [9] ἐνθάδε χρὴ ἅμα φανερώτερον ἐκπολεμεῖν,

*[1] ἐκ γῆς ἀφορμαῖς] εἰ μηδὲν ἐλλείπει, ταῦτα νοητέον οὕτω, καὶ τῷ πεζῷ ἅμα. ἐκ γῆς αὐτῇ ἐπιχρώμενοι, καὶ ταύταις ταῖς ἀφορμαῖς χρώμενοι, τῶν πόλεων καὶ τὰ ἑξῆς. ἀφορμὰς δὲ λέγει τὰς δυνάμεις, τὸ ναυτικὸν, τὸ πεζὸν, καὶ τἄλλα πάντα τὰ πρὸς τὴν τῶν πολεμίων καταστροφὴν, καὶ δούλωσιν ἐπιτήδεια, καὶ ἀναγκαῖα. *Æ.P.* [2] Τὰς δ᾽ ἐντειχισάμενοι] περιτειχίσαντες. ἢ φρούρια ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν ἐπιτειχίσαντες. ὃ καὶ μᾶλλον. [3] Ὡς τε εὐπορώτερον γίγνεσθαι] ὥστε εὐπορώτερον ἂν εἴη σίτου καὶ χρημάτων. [4] Καὶ ὅσοι ὑπόλοιποι στρατηγοὶ] καὶ ὅσοι στρατηγοὶ ἐν σικελίᾳ ἀθηναῖοι εἰσὶν, ἂν δυνηθῶσιν, ὥσπερ εἶπον πράξουσιν. [5] Οὐ περιέσται τὰ ἐκεῖ] οὐ σωθήσεται. *[6] Πέμψετε] ἐπιεικείας χάριν τοῦτο εἴρηται· ἀντὶ τοῦ, πέμψατε. οὕτω καὶ ἀλλαχοῦ λέγομεν, ποιήσεις, γράψεις, οἴσεις, ἀντὶ τοῦ, ποίησαι, γράψον, φέρε. ἵνα μὴ τοῖς μεῖζον ἀξίωμα ἔχουσιν ἐπιτάττειν δοκῶμεν. ἔστιν ὅτε καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους τῇ αὐτῇ φράσει χρώμεθα. τὸ δὲ σχῆμα τοῖς ἀττικοῖς γνωριμώτατον. *Æ.P.* [7] Τούς τε παρόντας] εἰς σικελίαν δηλονότι. [8] Προσίασιν] ἀντὶ τοῦ προσελεύσονται. [9] Ἐνθάδε] ἤγουν ἐν πελοποννήσῳ.

[1] ἵνα Συρακούσιοί τε, νομίζοντες ὑμᾶς ἐπιμελεῖσθαι, μᾶλλον ἀντέχωσι, καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς ἑαυτῶν ἧσσον ἄλλην ἐπικουρίαν πέμπωσι. τειχίζειν δὲ χρὴ Δεκέλειαν τῆς Ἀττικῆς, ὅπερ Ἀθηναῖοι μάλιστα ἀεὶ φοβοῦνται, καὶ μόνου αὐτοῦ νομίζουσι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ [2] οὐ διαπεπειρᾶσθαι. βεβαιότατα δ' ἄν τις οὕτω τοὺς πολεμίους βλάπτοι, εἰ ἃ μάλιστα δεδιότας αὐτοὺς αἰσθάνοιτο, ταῦτα σαφῶς πυνθανόμενος ἐπιφέροι. εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς ἀκριβέστατα ἑκάστους τὰ σφέτερα αὐτῶν δεινὰ ἐπισταμένους φοβεῖσθαι. ἃ δ' ἐν τῇ ἐπιτειχίσει αὐτοὶ ὠφελούμενοι τοὺς ἐναντίους κωλύσετε, πολλὰ παρεὶς, τὰ μέγιστα κεφαλαιώσω. [3] οἷς τε γὰρ ἡ χώρα κατεσκεύασται, τὰ πολλὰ πρὸς ὑμᾶς, τὰ μὲν, ληφθέντα, τὰ δ' αὐτόματα ἥξει. καὶ τὰς τοῦ Λαυρείου τῶν ἀργυρείων μετάλλων προσόδους, [4] καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων νῦν ὠφελοῦνται, εὐθὺς ἀποστερήσονται. *[5] μάλιστα δὲ τῆς ἀπὸ τῶν ξυμμάχων προσόδου [6] ἧσσον διαφερομένης, οἳ τὰ παρ' ὑμῶν νομίσαντες ἤδη κατὰ κράτος πολεμεῖσθαι, ὀλιγωρήσουσι. γίγνεσθαι δέ τι αὐτῶν καὶ ἐν τάχει καὶ προθυμότερον, ἐν ὑμῖν ἐστιν, ὦ Λακεδαιμόνιοι. ἐπεὶ ὥς γε *[7] δυνατὰ, καὶ οὐχ ἁμαρτήσεσθαι οἶμαι γνώμης, πάνυ θαρσῶ. καὶ χείρων οὐδενὶ ἀξιῶ δοκεῖν ὑμῶν εἶναι, εἰ τῇ ἐμαυτοῦ μετὰ τῶν πολεμιωτάτων, φιλόπολίς ποτε δοκῶν εἶναι, [8] νῦν ἐγκρατῶς ἐπέρχομαι. [9] *[10] οὐδὲ ὑποπτεύεσθαί μου εἰς τὴν φυγαδικὴν προθυμίαν τὸν λόγον. φυγάς τε γάρ εἰμι τῆς τῶν ἐξελασάντων πονηρίας, [11] καὶ οὐ τῆς ὑμετέρας, ἢν πείθησθέ μοι, ὠφελείας.

Vt & Syracuſani, exiſtimantes vos [*de ſua ſalute*] ſolicitos eſſe, magis [*& alacrius Athenienſibus*] reſiſtant, & Athenienſes aliud auxilium ſuis [*in Siciliam*] minùs mittant. Deceleam autem, quæ eſt in Attica, oportet munire, quod Athenienſes perpetuò præcipuè formidant, & hoc ſolum [*incommodum*] in bello ſe nō expertos eſſe putāt. Et ſanè quis ita certiſſimis damnis hoſtes afficiat, ſi quæ maximè ipſos formidare ſenſerit, hæc ipſe planè comperta habēs, [*ipſis*] inferat. Veriſimile enim eſt ſingulos ipſorum ſua ipſorum mala, vnde periculum aliquod impendeat, optimè cognoſcere, ac formidare. Commoda autē, quæ ex hac munitione extructa [*vos*] ipſi percipietis, & [*quibus*] aduerſarios [*frui*] prohibebitis, vt multa omittam, ea, quæ maxima ſunt, ſummatim dicam. Nam & ea, quibus [*ipſorum*] ager eſt inſtructus, pleraque, partim quidem [*à vobis per vim*] capta, partim verò ſua ſponte in veſtram poteſtatem venient. Et prouentibus, quos percipiunt ex argenti ſecturis, quæ ſunt in Laurio [*monte,*] & commodis, quæcunque nunc ex agro, iudiciiſque capiunt ſtatim priuabuntur. præcipuè verò [*grauiſſimum detrimentum capient,*] ſi à ſociis vectigalia non afferantur, qui exiſtimantes bellum à vobis acriter iam adminiſtrari, [*vectigalia ad ipſos afferre*] negligent. Quarum rerum vt aliquid maturè, & impigrè fiat, in vobis eſt ſitum, Lacedæmonij. Nam [*hæc*] fieri poſſe (exiſtimo fore, vt opinione minimè fallar) prorſus confido. Sed [*à vobis*] peto, ne cuiquam veſtrum deterior eſſe videar, ſi cum infeſtiſſimis, [*meæ patriæ*] hoſtibus ego, qui quondam patriæ amans habitus ſum, iam contra meam ipſius [*patriam*] acerrimè tendam: néve oratio mea veniat in ſuſpicionem ſtudij, quo exules vti ſolent, [*vt hac ſua animorum alacritate, quam oratione demonſtrant, eorum, apud quos verba faciunt, beneuolentiam ſibi concilient.*] Exul enim ſum propter improbitatem illorum, qui [*vrbe me*] expulerunt: ſed non veſtra (ſi mihi credideritis) vtilitate [*exulo; verùm ad vos acceſſi, vt magnas vtilitates vobis afferam, ſi meam ſententiam ſequi velitis.*]

---

[1] Ἵνα Συρακούσιοί τε, νομίζοντες ὑμᾶς] ἵνα Συρακούσιοί τε, εἰδότες οὐκ ἀμελοῦντας ὑμᾶς αὐτῶν, μὴ προσχωρήσωσιν Ἀθηναίοις, καὶ Ἀθηναῖοι, Δεκελείας ἐπιτειχισθείσης, κακούμενοι, μὴ πέμπωσι βοήθειαν εἰς Σικελίαν. [2] Οὐ διαπεπειρᾶσθαι] ἤτοι, πεῖραν οὐκ εἰληφέναι. [3] Οἷς τε γὰρ ἡ χώρα] τῶν Ἀθηναίων.

[4] Καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς καὶ δικαστηρίων νῦν] ἐζήτηται πῶς Δεκελείας ἐπιτειχιζομένης ἔμελλον οἱ Ἀθηναῖοι τῆς ἀπὸ τῶν δικαστηρίων προσόδου στερήσεσθαι. φαμὲν οὖν ὡς ἦν τις πρόσοδος ἀπὸ τῶν δικαστηρίων, οἷα ἡ ἀπὸ τῶν γραφῶν δωροδοκίας, ὕβρεως, συκοφαντίας, μοιχείας, ψευδογραφίας, παραπρεσβείας, λειποστρατίου. οὐ γὰρ πάσαις ἀτιμία προσετιμᾶτο, ἢ θάνατος, ἀλλὰ πολλαῖς καὶ χρημάτων εἰσπράξεις. ὁ γὰρ ἐν αὐταῖς νικηθεὶς ἐζημιοῦτο. ταύτης οὖν τῆς πάσης προσόδου στερήσεσθαι ἔμελλον Ἀθηναῖοι, πολεμίων αὐτοῖς ἱδρυμένων ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ σχολὴν οὐ παρεχόντων δικάζεσθαι. καὶ γὰρ τὰ ἐκ τῶν τοιούτων ἀφορμῶν χρήματα τῇ πόλει ἐδίδοτο.

*[5] Μάλιστα δὲ] ἀποστερήσονται δηλονότι. λέγομεν γὰρ καλῶς, ἀποστερεῖσθαι τὰς προσόδους, καὶ τῶν προσόδων. ἢ ὑπακουστέον, βλαφθήσονται· πῶς; τῆς ἀπὸ τῶν ξ. προ. ἧσσον διαφορουμένης. AE. P.

[6] Ἧσσον διαφορουμένης] τουτέστι πεμπομένης. συνεχῶς φερομένης. *[7] Δυνατὰ] καὶ γὰρ πάνυ θαρσῶ ὡς ταῦτα τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενα, δυνατά ἐστι, καὶ οἶμαι οὐχ ἁμαρτήσεσθαι τῆς γνώμης. AE. P. [8] Νῦν ἐγκρατῶς ἐπέρχομαι] ἀντὶ τοῦ καρτερῶς. ἤτοι φανερῶς πολεμεῖν τοῖς Ἀθηναίοις, ἢ ἐπιφανῶς καὶ μεγάλως. [9] Οὐ δὲ ὑποπτεύεσθαί μου] οὐκ ἄξιον ὑποπτεύεσθαί μου τὸν λόγον, διὰ τὸ μὴ προθυμηθῆναί με φεύγειν. *[10] Οὐδὲ ὑποπτεύεσθαι] ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, ἀξιῶ. AE. P. [11] Καὶ οὐ τῆς ὑμετέρας] οὐκ εἰμὶ φυγὰς τῆς ὑμετέρας ὠφελείας. τουτέστιν, οὐ φεύγω τὸ ὠφελεῖν ὑμᾶς.

Neque verò vos, qui [*nobis*] hoſtibus aliquando nocuiſtis, mihi pro hoſtibus magis eſtis habendi, quàm qui amicos coëgerant hoſtes fieri. Et amorem in patriam retineo, non quum [*à meis ciuibus*] iniuriam accipio: ſed [*hoc in patriam ſtudium tunc retinebam,*] quum in Repub. tutò viuebam. Neq; exiſtimo me bellum inferre ei, quæ adhuc patria [*mihi*] ſit, imò verò potius eam, quæ [*mihi*] nulla eſt, recuperare. Atque is verè eſt patriæ amans, non qui ſuam, quam iniuſtè amiſit, non inuadit: ſed qui eam, propter illius deſiderium quauis ratione recuperare conatur. B Quamobrem, Lacedæmonij, à vobis peto, vt opera mea & in periculis [*ſuſcipiendis,*] & in omnibus laboribus [*veſtræ Reipublicæ cauſa ſubeũdis,*] intrepidè vtamini, & ſciatis id, quod ab omnibus paſſim iactatur, ſi, dum hoſtis eſſem [*vobis*] vehementer nocui, me etiam ſi [*vobis*] amicus ſim multum [*vobis*] prodeſſe poſſe, idque [*eò magis*] quo [*magis*] res quidem Athenienſium cognitas habeo: veſtras verò coniecturis aſſequebar. A vobis etiam [*peto,*] vt, cùm nunc de maximi momenti rebus conſultari ſentiatis, C ne expeditionem in Siciliam, atque in Atticam ſuſcipere vos pigeat: vt exigua manu [*illuc*] vnà [*cum cæteris militiæ ſociis*] profecti, res magnas, quæ illic ſunt, conſeruetis, & Athenienſium potentiam & præſentem, & futuram euertatis, & in poſterum ipſi tutò [*in veſtris ſedibus*] habitetis, & vniuerſæ Græciæ non inuitæ: ſed voluntariæ, & per beneuolentiam, imperium obtineatis. Atque Alcibiades quidem hęc dixit. Lacedæmonij verò, cùm & ipſi iam ante bellum Athenis inferre cogitarent: D ſed adhuc cunctarentur, & occaſionẽ obſeruarent, [*tunc*] multò magis confirmati ſunt poſtquàm ipſe [*Alcibiades ipſos*] hæc ſingula docuit, quòd exiſtimarent ſe [*hæc omnia*] audiſſe ab eo, qui [*hæc ipſa*] planiſſimè noſſet. Quamobrem animum iã appulerunt ad muniendam Deceleam, & ad aliquod auxilium Siculis ſtatim mittendum. Cùm autem Gylippum Cleandridæ [*filium*] Syracuſanis ducem aſſignaſſent, [*ipſis'q́; præfeciſſent,*] iuſſerunt, [*eum*] cum ipſis, & Corinthiis conſultare, operamq́; dare, vt

A [1] καὶ πολεμιώτεροι οὐχ οἱ τοὺς πολεμίους που βλάψαντες, ἢ οἱ τοὺς φίλους ἀναγκάσαντες πολεμίους γενέσθαι. [2] τό, τε φιλόπολι, οὐκ * [3] ἐν ᾧ ἀδικοῦμαι ἔχω, ἀλλ' ἐν ᾧ ἀσφαλῶς ἐπολιτεύθην. οὐδ' ἐπὶ πατρίδα οὖσαν ἔτι ἡγοῦμαι ἰέναι, πολὺ δὲ μᾶλλον τὴν οὐκ οὖσαν ἀνακτᾶσθαι. καὶ φιλόπολις οὗτος ὀρθῶς, οὐχ ὃς ἂν τὴν ἑαυτοῦ ἀδίκως ἀπολέσας μὴ ἐπίῃ, ἀλλ' ὃς ἂν ἐκ παντὸς τρόπου, διὰ τὸ ἐπιθυμεῖν, πειραθῇ αὐτὴν ἀναλαβεῖν. B οὕτως ἔμοιγε ἀξιῶ ὑμᾶς καὶ ἐς κίνδυνον καὶ ἐς ταλαιπωρίαν πᾶσαν ἀδεῶς χρῆσθαι, ὦ λακεδαιμόνιοι· γνόντας τοῦτον δὴ τὸν ὑφ' ἁπάντων προβαλλόμενον λόγον, ὡς εἰ πολέμιός γε ὢν σφόδρα ἔβλαπτον, κἂν φίλος ὢν ἱκανῶς ὠφελοίην· ὅσῳ τὰ μὲν ἀθηναίων οἶδα, τὰ δ' ὑμέτερα εἴκαζον. [4] καὶ αὐτοὺς νῦν νομίσαντας περὶ μεγίστων δὴ τῶν διαφερόντων βουλεύεσθαι, μὴ ἀποκνεῖν τὴν ἐς τὴν σικελίαν τε καὶ ἐς τὴν ἀττικὴν C στρατείαν. [5] ἵνα τά τε ἐκεῖ βραχεῖ * [6] μορίῳ ξυμπαραγενόμενοι μεγάλα σώσητε, καὶ ἀθηναίων τήν τε οὖσαν καὶ τὴν μέλλουσαν δύναμιν καθέλητε, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτοί τε ἀσφαλῶς οἰκῆτε, καὶ τῆς ἁπάσης ἑλλάδος ἑκούσης, καὶ οὐ βίᾳ, κατ' εὔνοιαν δὲ ἡγήσησθε. Ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης τοσαῦτα εἶπεν. οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι, διανοούμενοι μὲν καὶ αὐτοὶ πρότερον στρατεύειν ἐπὶ τὰς ἀθήνας, μέλλοντες δὲ ἔτι καὶ [7] περιορώμενοι, πολλῷ μᾶλλον D ἐπερρώσθησαν, διδάξαντος ταῦτα ἕκαστα αὐτοῦ, καὶ νομίσαντες παρὰ τοῦ σαφέστατα εἰδότος ἀκηκοέναι. ὥστε τῇ ἐπιτειχίσει τῆς δεκελείας [8] προσεῖχον ἤδη τὸν νοῦν, καὶ τὸ παραυτίκα καὶ τοῖς ἐν τῇ σικελίᾳ πέμπειν τινὰ τιμωρίαν. καὶ Γύλιππον τὸν Κλεανδρίδου προστάξαντες ἄρχοντα τοῖς συρακουσίοις, ἐκέλευον [9] μετ' ἐκείνων, καὶ τῶν κορινθίων βουλευόμενον ποιεῖν ὅπῃ

γρ. ἐπολι- τεύομαι

[1] Καὶ πολεμιώτεροι] οὐχ οὕτως ὑμᾶς ἡγοῦμαι πολεμίους ὡς ἀθηναίους. ὑμεῖς μὲν γάρ, εἴ τι ἐβλάψατε, ἐχθροὶ ὄντες, ἐλυπήσατε· οἱ δὲ ἀθηναῖοι φίλον ὄντα κατηνάγκασαν. ἐχθρὸν γενέσθαι. [2] Τό, τε φιλόπολι] φιλόπολις (φησὶν) οὐ νῦν εἰμί, ἡνίκα ἀδικοῦμαι, ἀλλὰ τότε ὅτε ἀσφαλῶς ἐπολιτευόμην. * [3] Ἐν ᾧ] δηλονότι χρόνῳ, ἤγουν ὅταν. ÆE. P. [4] Καὶ αὐτοὺς νῦν] ἤτοι ὑμᾶς. [5] Ἵνα τά τε ἐκεῖ] ἐν σικελίᾳ δηλονότι. [6] Μορίῳ] τῶν ὑμετέρων στρατιωτῶν, τῶν πελοποννησίων. ξυμπαραγενόμενοι δέ, ἤγουν ξὺν τοῖς ἄλλοις τῶν ξυμμάχων ἐκεῖσε παραγενηθέντες, καὶ μετ' αὐτῶν ἤδη ἐκεῖ παρόντες τὰ μεγάλα πράγματα τὰ ἐκεῖ ὄντα σώσητε. ÆE. P. [7] Περιορώμενοι] περιορῶντες. καταφρονοῦντες. [8] Προσεῖχον ἤδη τὸν νοῦν] αὐτὶ τοῦ, σκοπὸς ἦν αὐτοῖς καὶ διάνοια ἐπιτείχισμα ποιῆσαι ἐν τῇ δεκελείᾳ. [9] Μετ' ἐκείνων] ἤγουν τῶν συρακουσίων.

ἐκ τῶν παρόντων *[1] μάλιστα καὶ τάχιστα τις ὠφέλεια ἥξει *[2] τοῖς ἐκεῖ. [3] ὁ δὲ δύο μὲν ναῦς τοὺς Κορινθίους ἤδη ἐκέλευεν πέμπειν ἐς Ἀσίνην, τὰς δὲ λοιπὰς παρασκευάζεσθαι, ὅσας διανοοῦνται πέμπειν, καὶ ὅταν καιρὸς ᾖ, ἑτοίμας εἶναι πλεῖν. ταῦτα δὲ ξυνθέμενοι ἀνεχώρουν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος. ἀφίκετο δὲ καὶ ἡ ἐκ τῆς Σικελίας τριήρης τῶν Ἀθηναίων, ἣν ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐπί τε χρήματα καὶ ἱππέας. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἀκούσαντες, ἐψηφίσαντο τήν τε τροφὴν πέμπειν τῇ στρατιᾷ, καὶ τοὺς ἱππέας. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἕβδομον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψεν.

Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχομένῳ, τοῦ ἐπιγιγνομένου θέρους, οἱ ἐν τῇ Σικελίᾳ Ἀθηναῖοι, ἄραντες ἐκ τῆς Κατάνης, παρέπλευσαν ἐπὶ Μεγάρων τῶν ἐν τῇ Σικελίᾳ, *[4] οὓς ἐπὶ Γέλωνος τοῦ τυράννου (ὥσπερ καὶ πρότερόν μοι εἴρηται) ἀναστήσαντες Συρακούσιοι, αὐτοὶ ἔχουσι τὴν γῆν. ἀποβάντες δὲ ἐδῄωσαν [5] τούς τε ἀγρούς, καὶ ἐλθόντες ἐπὶ ἔρυμά τι τῶν Συρακουσίων, καὶ οὐχ ἑλόντες, αὖθις καὶ πεζῇ καὶ ναυσὶ παρακομισθέντες ἐπὶ τὸν Τηρέαν ποταμόν, τό, τε πεδίον ἀναβάντες ἐδῄουν, [6] καὶ τὸν σῖτον ἐνεπίμπρασαν· καὶ τῶν Συρακουσίων περιτυχόντες τισὶν οὐ πολλοῖς, καὶ ἀποκτείναντές τε τινάς, καὶ τροπαῖον στήσαντες, ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὰς ναῦς· καὶ ἀποπλεύσαντες ἐς Κατάνην, ἐκεῖθεν δὲ [7] ἐπισιτισάμενοι, πάσῃ τῇ στρατιᾷ ἐχώρουν ἐπὶ Κεντόριπα Σικελῶν πόλισμα, [8] καὶ προσαγαγόμενοι ὁμολογίᾳ, ἀπῄεσαν, πιμπράντες ἅμα τὸν σῖτον τῶν τε Ἰνησσαίων καὶ τῶν Ὑβλαίων· καὶ ἀφικόμενοι ἐς Κατάνην, καταλαμβάνουσι τούς τε ἱππέας ἥκοντας ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πεντήκοντα καὶ διακοσίους, ἄνευ τῶν ἵππων, μετὰ σκευῆς, ὡς αὐτόθεν ἵππων πορισθησομένων· καὶ ἱπποτοξότας τριάκοντα, καὶ τάλαντα ἀργυρίου τριακόσια. Τοῦ δ' αὐτοῦ ἦρος, καὶ ἐπ' Ἄργος στρατεύσαντες Λακεδαιμόνιοι, μέχρι μὲν Κλεωνῶν ἦλθον, σεισμοῦ δὲ γενομένου ἀπεχώρησαν.

pro præſenti rerum facultate maximum aliquod auxilium Siculis, idq; primo quoq; tempore mitteretur. Ille verò Corinthiis imperauit, vt tunc quidem duas naues Aſinem ad ſe mitterent, reliquas verò præpararent, quaſcunq; mittere deſtinaſſent, vtque, quum tempus adeſſet, ad nauigandum eſſent paratæ. His autem conſtitutis, Lacedæmone diſceſſerunt. Athenienſium etiam triremis, quam duces ad pecunias, & equites [*adducendos*] miſerant, [*Athenas*] ex Sicilia peruenit. Athenienſes verò, cùm [*poſtulata ſuorum ducum*] audiſſent, & commeatum, & equitatum exercitui mittere decreuerunt. Atque hæc hyems exiit, & huius belli, quod Thucydides conſcripſit, decimus ſeptimus annus exceſſit. Inſequẽtis autem æſtatis vere ſtatim ineunte, Athenienſes, qui erant in Sicilia, caſtris è Catana motis, nauigarunt aduerſus Megara, quæ ſunt in Sicilia, vnde (quemadmodum & prius à me commemoratũ eſt) Syracuſani, Gelone tyrannidem obtinente oppidanis expulſis, agrũ ipſi [*occuparunt, quem etiam nunc*] habent. Exſcẽſu autem ex nauibus in terram facto, & agros [*Megarenſium*] vaſtarunt, & ad quandam Syracuſanorum munitionem profecti cùm eam non expugnaſſent, rurſus & itinere pedeſtri, & nauibus ad Teream fluuium ſe receperunt, & cùm in [*loca mediterranea, atque*] campeſtria aſcendiſſent, [*ea*] vaſtarũt, & frumentum incenderunt. Et cùm incidiſſent in nõnullos Syracuſanos, quorum numerus non erat magnus, & [*eorum*] aliquot interfeciſſent, & trophæum erexiſſent, ad claſſem redierunt. Et Catanam reuerſi, & illinc aſſumptis cibariis [*ad profectionem neceſſariis,*] cũ omnibus copiis aduerſus Centoripa Siculorum oppidum iuerunt, eoque per deditionem certis cõditionibus factam in ſuam poteſtatem redactis, diſceſſerunt, & dum iter facerent, ſegetes Ineſſeorum, & Hylæorum incenderunt. Catanam autem reuerſi offendũt equites ducẽtos quinquaginta, ſine equis: ac cum illorum cultu, quòd ipſam Siciliam equos ſuppeditaturam putarent, & equeſtres ſagitarios triginta, & trecenta argenti talenta, Athenis aducecta. Eodem vere, Lacedæmonij expeditione aduerſus Argos ſuſcepta, progreſſi quidem ſunt ad Cleonas vſque: ſed facto terræmotu [*domum*] redierunt.

---

*[1] Μάλιστα καὶ τάχιστα] αὐτὶ τοῦ, μεγίστη τις ὠφέλεια, καὶ ταχίστη. ἤ, μεγίστη τις ὠφέλεια, καὶ τάχιστα. ἤ, καὶ τοῦτο τάχιστα. *Æ. P.* *[2] Τοῖς ἐκεῖ] τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ, ὡς ἄνω εἴρηται. ἤγουν τοῖς Σικελοῖς, καὶ Σικελιώταις. *AE. P.* [3] Ὁ δὲ δύο μὲν ναῦς] ὁ Γύλιππος. *[4] Οὓς] πρὸς τὸ σημαινόμενον, οὓς τῶν Μεγάρων οἰκήτορας, οὓς Μεγαρεῖς. αὐτὶ τοῦ, ἐξ ὧν Μεγάρων, ὅθεν οἱ Συρακούσιοι τοὺς οἰκήτορας ἀναστήσαντες, αὐτοὶ τὴν γῆν ἔχουσιν. *AE. P.* [5] Τούς τε ἀγρούς] τῶν Μεγαρέων δηλονότι. [6] Καὶ τὸν σῖτον ἐνεπίμπρασαν] ἤγουν τὸν στάχυν. [7] Ἐπισιτισάμενοι] ἤγουν ἐφόδια λαβόντες. [8] Καὶ προσαγαγόμενοι] ἤγουν λαβόντες. ἐφελκυσάμενοι.

Poſtea

Postea verò Argiui irruptione in agrum Thyreaticum suo finitimũ facta, magnam Lacedæmoniorum prædam ceperũt, quæ talentis non minus viginti quinq; vendita fuit. Neque multo pòst, eadem æstate, populus Thespiensis impetum fecit in Magistratus: sed rerum non est potitus. Sed cum Athenienses opem [*ipsi populo suos Magistratus, ac potentiores, & nobiliores viros aggresso*] tulissent, partim quidem comprehensi fuerunt, partim verò Athenas confugerunt. Eadem æstate Syracusani cùm intellexissent equites, ad Athenienses venisse, & iam aduersus se venire statuisse, existimantes, si Athenienses non occupassent Epipolas, locum præruptum, & vrbi imminentem, se non facilè circumuallatum iri, ne si prœlio quidem superati fuissent, aditus, qui ad ipsas [*Epipolas*] patebãt, [*præsidio*] tueri constituerunt, ne per hos [*aditus in summũ illius collis verticem vrbi impendentem*] hostes clàm se ascenderẽt. nulla enim alia parte ipsos [*illuc ascendere*] posse [*persuasum habebant.*] Nam reliquæ illius collis partes sunt altę, [*& præruptæ*] & ad vrbem vsque decliues, [*ac vrbi impendentes,*] & introrsus omninò patẽtes, [*& conspicuæ.*] Et [*locus iste*] à Syracusanis [*ideo*] vocatus est Ἐπιπολαί. quòd sit ἐπιπολῆς τοῦ ἄλλου, [*id est, quòd supra cætera loca, campestria scilicet, emineat.*] Atque hi quidem cum vniuersis totius populi copiis, simulac dies illuxit, in pratum, iuxta Anapum fluuium, egressi (iam enim Hermocrates imperator, eiusq; collegæ imperium acceperant) exercitum recensuerunt: & prius ex omni grauis armaturæ numero septingentos eximiæ virtutis viros delegerunt, quibus Diomilus Andrius exul præerat, vt & Epipolis essent præsidio, &, si ad aliquid aliud [*peragendum, ipsorum opera*] opus esset, in vnum congregati, celeriter adessent. Postridie autem huius noctis Atheniẽses exercitum lustrarunt, & iam cum vniuersis copiis è Catana profecti, ad locum nomine Leonem ab Epipolis sex septémve stadiis distantem clàm ipsis [*Syracusanis*] appulerunt, & peditatum in terram exposuerunt, & cum classe Thapsum subierunt, [*ibique stationem habuerunt.*] Est autem

A καὶ Ἀργεῖοι μετὰ ταῦτα ἐσβαλόντες ἐς τὴν Θυρεᾶτιν ὅμορον οὖσαν, λείαν τῶν Λακεδαιμονίων πολλὴν ἔλαβον, ἣ ἐπράθη ταλάντων οὐκ ἔλαττον πέντε καὶ εἴκοσι. καὶ ὁ Θεσπιέων δῆμος ἐν τῷ αὐτῷ θέρει, οὐ πολὺ ὕστερον ἐπιθέμενος τοῖς τὰς ἀρχὰς ἔχουσιν, οὐ κατέσχεν· ἀλλὰ *[1] βοηθησάντων Ἀθηναίων, οἱ μὲν ξυνελήφθησαν, [2] οἱ δ᾽ ἐξέπεσον Ἀθήναζε. Καὶ οἱ Συρακούσιοι τοῦ αὐτοῦ θέρους ὡς ἐπύθοντο τούς τε ἱππέας ἥκοντας τοῖς Ἀθηναίοις, B καὶ μέλλοντας ἤδη ἐπὶ σφᾶς ἰέναι, νομίσαντες, ἐὰν μὴ τῶν Ἐπιπολῶν κρατήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, χωρίου ἀποκρήμνου τε καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως εὐθὺς κειμένου, οὐκ ἂν ῥᾳδίως [3] σφᾶς, οὐδ᾽ εἰ κρατοῖντο μάχῃ, ἀποτειχισθῆναι, διενοοῦντο [4] τὰς προσβάσεις αὐτῶν φυλάσσειν, ὅπως μὴ κατὰ *[5] ταύτας λάθωσι σφᾶς ἀναβάντες οἱ πολέμιοι. οὐ γὰρ ἂν ἄλλῃ γε αὐτοὺς δυνηθῆναι. [6] ἐξήρτηται γὰρ τὸ ἄλλο χωρίον, καὶ μέχρι τῆς πόλεως ἐπι- C κλινές τε ἐστι, καὶ ἐπιφανὲς πᾶν εἴσω· καὶ ὠνόμασται ὑπὸ τῶν Συρακουσίων, διὰ τὸ ἐπιπολῆς τοῦ ἄλλου εἶναι, Ἐπιπολαί. καὶ οἱ μὲν ἐξελθόντες πανδημεὶ ἐς τὸν λειμῶνα, παρὰ τὸν Ἄναπον ποταμὸν, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ (ἐτύγχανον γὰρ αὐτοῖς καὶ οἱ περὶ τὸν Ἑρμοκράτην στρατηγοὶ ἄρτι παρειληφότες τὴν ἀρχήν) ἐξέτασίν τε ὅπλων ἐποιοῦντο, καὶ ἑπτακοσίους λογάδας τῶν ὁπλιτῶν [7] ἐξέκριναν πρότερον, ὧν ἦρχε Διόμιλος φυγὰς ἐξ Ἄνδρου, D ὅπως τῶν τε Ἐπιπολῶν εἴησαν φύλακες, καὶ ἢν ἐς ἄλλο τι δέῃ, [8] ταχὺ ξυνεστῶτες παραγίγνωνται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταύτης τῆς νυκτὸς τῇ ἐπιγιγνομένῃ ἡμέρᾳ ἐξητάζοντο, καὶ ἔλαθον αὐτοὺς παντὶ ἤδη τῷ στρατεύματι ἐκ τῆς Κατάνης σχόντες κατὰ τὸν Λέοντα καλούμενον, (ὃς ἀπέχει τῶν Ἐπιπολῶν ἓξ ἢ ἑπτὰ σταδίους) καὶ τοὺς πεζοὺς ἀποβιβάσαντες, ταῖς τε ναυσὶν ἐς τὴν Θάψον καθορμισάμενοι. ἔστι δὲ

*π. ἑξακοσίους, ὡς κάτω. Æ. P.

*[1] Βοηθησάντων] τῷ δήμῳ δηλονότι κατὰ τῶν τὰς ἀρχὰς ἐχόντων. διὰ τί; ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δημοκρατούμενοι τοῖς δημοκρατίας ἐπιθυμοῦσι βοηθεῖν ἤθελον. Æ. P. [2] Οἱ δ᾽ ἐξέπεσον Ἀθήναζε] ἐξελθόντες ἔφυγον εἰς τὰς Ἀθήνας. [3] Σφᾶς] τοὺς Συρακουσίους. [4] Τὰς προσβάσεις] ἤγουν ἐφόδους.

*[5] Ταύτας] δηλονότι τὰς τῶν Ἐπιπολῶν προσβάσεις· ἤγουν τὰς ὁδοὺς, δι᾽ ὧν πρὸς τὰς Ἐπιπολὰς προσιέναι δυνατὸν ἦν. Æ. P. [6] Ἐξήρτηται γὰρ] μὴ ἐπὶ τοῦ ἐξηρτῆσθαι καὶ μετεωρῆσθαι ἀκουέσθω, οὔσης τῆς διανοίας τοιᾶσδε· τὸ γὰρ ἄλλο χωρίον, πλὴν τῶν προσβάσεων, ἅπαν ὑψηλόν ἐστι, καὶ κρημνῶδες καὶ ἐπικέκλιται πρὸς τὴν πόλιν, ὥστε καταφανὲς ἔσωθεν εἶναι. [7] Ἐξέκριναν πρότερον] ἐκκρίτους καὶ ἐκλεκτοὺς ἐποιήσαντο. [8] Ταχὺ ξυνεστῶτες] ταχὺ παραγίνωνται διὰ τὸ συνεστάναι.

χερρόνησος μὲν ἐν στενῷ ἰσθμῷ, προέχουσα ἐς τὸ πέλαγος, τῆς δὲ συρακουσίων πόλεως οὔτε πλοῦν οὔτε ὁδὸν πολλὴν ἀπέχει. καὶ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς τῶν ἀθηναίων ἐν τῇ θάψῳ διασταυρωσάμενος τὸν ἰσθμὸν, ἡσύχαζεν· ὁ δὲ πεζὸς ἐχώρει εὐθὺς δρόμῳ πρὸς τὰς ἐπιπολὰς, καὶ φθάνει ἀναβὰς κατὰ τὸν εὐρύηλον, πρὶν τοὺς συρακουσίους αἰσθομένους ἐκ τοῦ λειμῶνος τῆς ἐξετάσεως, παραγενέσθαι. ἐβοήθουν δὲ οἵ τε ἄλλοι, ὡς ἕκαστος τάχους εἶχε, καὶ οἱ περὶ τὸν Διόμιλον *ἑξακόσιοι. στάδιοι δὲ, πρὶν προσμῖξαι ἐκ τοῦ λειμῶνος, ἐγίγνοντο αὐτοῖς οὐκ ἔλασσον ἢ πέντε καὶ εἴκοσι. προσπεσόντες οὖν αὐτοῖς τοιούτῳ τρόπῳ ἀτακτότερον, καὶ μάχῃ νικηθέντες οἱ συρακούσιοι ἐπὶ ταῖς ἐπιπολαῖς, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. καὶ ὅ, τε Διόμιλος ἀποθνήσκει, καὶ τῶν ἄλλων ὡς τριακόσιοι. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ ἀθηναῖοι τροπαῖόν τε στήσαντες, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀποδόντες τοῖς συρακουσίοις, πρὸς τὴν πόλιν αὐτὴν τῇ ὑστεραίᾳ ἐπικαταβάντες, ὡς οὐκ ἐπεξῄεσαν αὐτοῖς, ἐπαναχωρήσαντες φρούριον ἐπὶ τῷ λαβδάλῳ ᾠκοδόμησαν, ἐπ' ἄκροις τοῖς κρημνοῖς τῶν ἐπιπολῶν, ὁρῶν πρὸς τὰ μέγαρα· ὅπως εἴη αὐτοῖς, ὁπότε *προΐοιεν ἢ μαχούμενοι ἢ τειχιοῦντες, τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς χρήμασιν ἀποθήκη. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον αὐτοῖς ἦλθον ἔκ τε ἐγέστης τριακόσιοι, καὶ σικελῶν καὶ ναξίων καὶ ἄλλων τινῶν, ὡς ἑκατόν. καὶ ἀθηναίων ὑπῆρχον πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, οἷ ἵππους τοὺς μὲν παρ' ἐγεσταίων καὶ καταναίων ἔλαβον, τοὺς δ' ἐπρίαντο. καὶ ξύμπαντες, πεντήκοντα καὶ ἑξακόσιοι ἱππεῖς ξυνελέγησαν. καὶ καταστήσαντες ἐν τῷ λαβδάλῳ φυλακὴν, ἐχώρουν πρὸς τὴν συκῆν οἱ ἀθηναῖοι, ἵνα περ καθεζόμενοι [1]ἐτείχισαν τὸν κύκλον διὰ τάχους. καὶ ἔκπληξιν τοῖς συρακουσίοις παρέσχον τῷ τάχει τῆς οἰκοδομίας· καὶ ἐπεξελθόντες, μάχην διενοοῦντο ποιεῖσθαι, καὶ μὴ περιορᾶν. καὶ ἤδη ἀντιπαρατασσομένων ἀλλήλοις, οἱ τῶν συρακουσίων στρατηγοὶ, ὡς ἑώρων σφίσι τὸ στράτευμα διεσπασμένον τε καὶ οὐ ῥᾳδίως ξυντασσόμενον, ἀνήγαγον πάλιν ἐς τὴν πόλιν, πλὴν μέρους τινὸς τῶν ἱππέων.

A peninsula, quæ angusto terræ limite in mare prominet, neque, siue mari, siue terra, multũ à Syracusis distat. Nauticus autem Atheniẽsium exercitus in hac Thapso, angusto [*eius*] terræ limite circũuallato, quieuit. Sed peditatus cursu confestim ad Epipolas contendit, & per Euryelum [*illuc*] ocius ascendit, [*& occupauit,*] priusquã Syracusani, qui suas copias in prato recensebãt, cognita [*re*] adessent. Accurrerunt autẽ ad opem [*Epipolis*] ferendam cùm alij, quanta maxima quisque celeritate poterat, tùm B etiam illi sexcenti, quibus Diomilus præerat. Interiacebat autem inter pratum, & locum, vbi cum hoste manus conseruerunt, spatium non minus quinq;, ac viginti stadiorum. Hoc igitur modo, perturbatis ordinibus, Syracusani impressione in ipsos facta, & ad Epipolas prœlio victi, in vrbem redierunt: & cùm Diomilus, tum etiam ex aliis, [*qui eum sequebantur, in ea pugna*] circiter trecenti ceciderunt. Postea verò Athenienses, cùm trophæum erexissent, & fide publica interposita Syracusanis mortuos reddidissent, postridiè ad ipsam vrbẽ des- C cenderunt: sed cum [*Syracusani*] aduersus eos non prodissent, egressi, castellum ad Labdalum, in summa Epipolarum crepidine, Megara versus spectans, excitarunt, vt ipsis locus esset, in quo & instrumenta [*bellica, sarcinasq́, militares,*] & pecunias reponerent, quotiescunque vel ad pugnandum, vel ad aliquam munitionem extruẽdam prodirẽt. Nec multò pòst ad ipsos venerunt cùm Egesta trecenti [*equites,*] tũ Siculorum, Naxiorum, & aliorum quorundam, circiter centum. Atheniensium ve- D rò fuerunt, ducenti, & quinquaginta, qui ab Egestæis, & Catanæis equos acceperunt, reliquos verò emerunt. Vniuersorum autem equitum, qui collecti fuerũt, summa extitit sexcentorum, & quinquaginta. Athenienses igitur, cùm præsidium in Labdalo collocassent, aduersus Sycam iuerunt; vbi considentes, murorum ambitum [*ab ea parte, vbi castra posuerant,*] celeriter ædificarunt. Hac autem ædificationis celeritate terrorem Syracusanis incussẽrũt. Quamobrem aduersus [*hostem*] pro- E gressi, prœlium committere, neque [*rem*] negligere in animo habebant. Sed cùm vtrinq; acies inter se aduersæ iã instruerentur, Syracusanorum duces animaduertentes suum exercitum esse dissipatum, nec in ordinem facilè redigi posse, [*eum*] in vrbem reduxerunt, excepta quadam equitum parte.

*π. ἑπτακόσιοι. ὡς ἄλ. ἢ ὁ ἄλλ. ἑξακόσιοι γραπτέον. Æ.P.

*π. προσίοιεν. F. P.

ταῖς / τοῖς

[1] Ἐτείχισαν τὸν κύκλον διὰ τάχους] ἤτοι τὸν περὶ τὸν λάβδαλον, ἢ τὸν περὶ τὸ τεῖχος τῶν συρακουσίων, ᾧ ἀπετείχιζον αὐτούς. ὃ καὶ μᾶλλον.

Isti enim

A Isti enim remanserunt, vt impedirent Athenienses, ne lapides [*ad ædificium extruendum*] ferrent, néve longius vagarentur. Sed Atheniensiũ vna grauis armaturæ cohors, & cum ea omnes equites impressione in Syracusanorum equitatum facta, [*eum*] in fugam verterunt, & nonnullos interfecerunt, huiusque prœlij equestris, [*ex quo victores discesserant*,] trophæum statuerunt. Postridie verò Atheniensium alij quidem, ambitum muri Boream versus spectantis extruebant, alij verò, lapides, & ligna comportabant, & in loco, qui Trogilus vocatur, semper deponebant, qua parte, à magno portu [*vsq;*] ad alterum mare, muri ædificatio ipsis erat breuissima. Syracusani verò potissimùm Hermocratis ducis suasu, cum omnibus totius populi viribus cum Atheniensibus pugnare, belliq; fortunam periclitari amplius nolebant: sed visum est satius esse murum substruere, qua parte illi suum erant ducturi, & si, [*hostem*] anteuertissent, [*atque suum murum ante ipsius aduentum substruxissent, ipsum à se*] disclusum iri [*sperabant.*] Simul etiam, si interea [*dum opus facerent Athenienses*] contra [*se*] venissent [*ad opus impediendum, existimabant*] se aduersus [*ipsos,*] partem exercitus missuros, & aditus maturè præoccupaturos, vallisque munituros. Quòd si hostes suas omnes copias contra se conuertissent, [*hoc modo putabant*] illos opus facere cessaturos, [*& munitionum aduersus Syracusas extruendarum, ac earum circumuallandarum finem facturos.*] Egressi igitur, murùm ædificare cœperunt, quem initio ab vrbe sua facto, sub ambitu muri ab Atheniensibus extructi, transuersum duxerunt, excisis oleis fani, & ligneis turribus [*in eo*] erectis. Atheniensium enim classis in magnum portum ex Thapso circumuecta nondum peruenerat: sed Syracusani, ma-

A οὗτοι δὲ ὑπομένοντες, ἐκώλυον τοὺς Ἀθηναίους λιθοφορεῖν τε[1] καὶ ἀποσκίδνασθαι μακρότερον.[2] καὶ τῶν Ἀθηναίων φυλὴ μία τῶν ὁπλιτῶν, καὶ οἱ ἱππεῖς μετ' αὐτῶν πάντες ἐτρέψαντο τοὺς τῶν Συρακουσίων ἱππέας προσβαλόντες· καὶ ἀπέκτειναν τέ τινας, καὶ τροπαῖον τῆς ἱππομαχίας ἔστησαν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν ἐτείχιζον τῶν Ἀθηναίων τὸ πρὸς βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος· οἱ δὲ, λίθους καὶ ξύλα ξυμφοροῦντες, παρέβαλλον ἐπὶ τὸν

B Τρώγιλον καλούμενον ἀεὶ[3] ᾗπερ βραχύτατον ἐγίγνετο αὐτοῖς[4] ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν τὸ ἀποτείχισμα. οἱ δὲ Συρακούσιοι, οὐχ ἥκιστα Ἑρμοκράτους τῶν στρατηγῶν ἐσηγησαμένου, μάχαις μὲν πανδημεὶ πρὸς Ἀθηναίους οὐκέτι ἐβούλοντο διακινδυνεύειν,[5] ὑποτειχίζειν δὲ ἄμεινον ἐδόκει εἶναι ᾗ ἐκεῖνοι ἔμελλον ἄξειν τὸ τεῖχος, καὶ εἰ *[6] φθάσειαν, *[7] ἀποκλείσεις γίγνεσθαι· καὶ ἅμα ἐν τού-

C τῳ εἰ ἐπιβοηθοῖεν, μέρος ἀντιπέμπειν αὐτοῖς τῆς στρατιᾶς, καὶ φθάνειν ἂν τοῖς σταυροῖς προκαταλαμβάνοντες τὰς ἐφόδους. *[8] ἐκείνους δὲ ἂν παυομένους τοῦ ἔργου πάντας ἂν πρὸς σφᾶς τρέπεσθαι. ἐτείχιζον οὖν ἐξελθόντες, ἀπὸ τῆς σφετέρας πόλεως ἀρξάμενοι, κάτωθεν τοῦ κύκλου τῶν Ἀθηναίων, ἐγκάρσιον τεῖχος ἄγοντες, τάς τε ἐλαίας ἐκκόπτοντες τοῦ τεμένους, καὶ πύργους ξυλίνους καθιστάντες. αἱ δὲ νῆες τῶν Ἀθηναίων οὔπω

D ἐκ τῆς Θάψου περιεπεπλεύκεσαν ἐς τὸν μέγαν λιμένα, ἀλλ' ἔτι οἱ Συρακούσιοι ἐκράτουν,

γρ. τοῦ στρατηγοῦ

---

[1] Καὶ ἀποσκίδνασθαι] καὶ κακοῦν αὐτῶν τὴν χώραν, διὰ τὸ πορρώτερον περιϊέναι. [2] Καὶ τῶν Ἀθηναίων φυλὴ μία] αὐτὶ τοῦ, ἓν τάγμα ἀπὸ φυλῆς μιᾶς. [3] Ἧπερ βραχύτατον] καθ' ὃ ἔμελλε βραχύτατον ἔσεσθαι τὸ διατείχισμα. [4] Ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος] ἐπὶ χερρόνησον ἡ πόλις τῶν Συρακουσίων κεῖται, γινομένου τινὸς ἰσθμοειδοῦς, τῇ μὲν, ὑπὸ τοῦ μεγάλου λιμένος, τῇ δὲ, ὑπὸ τῆς ἐπὶ θάτερον θαλάττης. [5] Ὑποτειχίζειν δ' ἄμεινον ἐδόκει εἶναι] οἱ μὲν Ἀθηναῖοι (φησὶν) ἐβούλοντο, ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν τεῖχος οἰκοδομησάμενοι, Συρακουσίους εἶρξαι τῆς ἔξω γῆς, κατακλείσαντες εἰς τὴν χερρόνησον· οἱ δὲ Συρακούσιοι, ὄρθιον τεῖχος διὰ μέσου τοῦ ἰσθμώδους ὑπετείχιζον, κώλυμα ἐσόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ δύνασθαι διατειχίσαι. καὶ ἐνόμιζον, εἰ φθάσαιεν περιτειχίσαντες αὐτοὶ, ἀποκλεῖσαι ἂν ἐκείνους τοῦ ἔτι διατειχίσαι δύνασθαι. εἰ γὰρ δὴ καὶ κωλύειν αὐτοὺς ἀποτειχίζοντας οἱ Ἀθηναῖοι ἐθέλοιεν, μέρει μὲν ἄν τινι τῆς αὐτῶν στρατιᾶς ἀντιτάξασθαι τοῖς ἐπιοῦσι τῶν Ἀθηναίων· οἱ λοιποὶ δὲ ἐν τούτῳ προαποσταυρώσειν τὰ βάσιμα τῶν Ἀθηναίων. ἐφόδους γὰρ τὰ βάσιμα λέγει. ὀλίγα γὰρ ἐπιβαθῆναι δυνάμενα, διὰ τὸ τελματῶδες εἶναι τὸ χωρίον. *[6] Φθάσειαν] ὑποτειχίσαντες δηλονότι. ἤ, εἰ τοὺς πολεμίους φθάσειαν, καὶ πρὶν αὐτοὺς παραγενέσθαι, τὸ ὑποτείχισμα θᾶσσον ἀποτελέσειαν. Æ. P.
*[7] Ἀποκλείσεις γίγνεσθαι] ἤλπιζον. ἤγουν ἤλπιζον τοὺς πολεμίους τῷ αὐτῶν ὑποτειχίσματι ἀποκλεισθήσεσθαι. Æ. P.
*[8] Ἐκείνους] τοὺς πολεμίους, τοὺς Ἀθηναίους. σημείωσαι δὲ ταῦτα καθ' ὑπαλλαγήν τινα εἰρῆσθαι, καὶ τοῦτο καινοπρεπέστερον, ἀντὶ τοῦ, ἐκείνους δὲ πάντας πρὸς σφᾶς τρεπομένους, παύεσθαι ἂν τοῦ ἔργου. ἤγουν, ἐκείνους δὲ, εἰ πάντες πρὸς σφᾶς τράποιντο, τοῦ ἔργου παύσεσθαι ἂν ἐνόμιζον. τὰς ἐφόδους δὲ, τὰς ὁδοὺς τὰς ἐπὶ τὰς Συρακούσας ἀγούσας, τὰς ὁδοὺς, ᾗπερ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς Συρακούσαις ἐπέρχεσθαι ἐδύναντο. τοῦ ἔργου δὲ, τῆς τῶν Συρακουσῶν περιτειχίσεως. σφᾶς δὲ, τοὺς Συρακουσίους. Æ. P.

*[1] τῶν περὶ τὴν θάλασσαν· κατὰ γῆν δ' ἐκ τῆς Θάψου οἱ Ἀθηναῖοι τὰ ἐπιτήδεια ἐπήγοντο. ἐπειδὴ δὲ τοῖς Συρακοσίοις ἀρκούντως ἐδόκει ἔχειν ὅσα τε ἐσταυρώθη καὶ ᾠκοδομήθη τοῦ ὑποτειχίσματος, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι αὖθις οὐκ ἦλθον κωλύσοντες, [2] φοβούμενοι μὴ σφίσι δίχα γιγνομένοις ῥᾷον μάχωνται, καὶ ἅμα τὴν καθ' αὑτοὺς [3] περιτείχισιν ἐπειγόμενοι· οἱ μὲν Συρακούσιοι, φυλὴν μίαν καταλιπόντες φύλακα τοῦ οἰκοδομήματος, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ (B) Ἀθηναῖοι τούς τε ὀχετοὺς αὐτῶν, οἳ ἐς τὴν πόλιν [4] ὑπονομηδὸν ποτοῦ ὕδατος ἠγμένοι ἦσαν, διέφθειραν, καὶ τηρήσαντες τούς τε ἄλλους Συρακοσίους κατὰ σκηνὰς ὄντας ἐν μεσημβρίᾳ, καί τινας καὶ ἐς τὴν πόλιν ἀποκεχωρηκότας, καὶ τοὺς ἐν τῷ σταυρώματι ἀμελῶς φυλάσσοντας, τριακοσίους μὲν σφῶν αὐτῶν λογάδας, καὶ τῶν ψιλῶν τινὰς ἐκλεκτοὺς ὡπλισμένους προὔταξαν θεῖν δρόμῳ ἐξαπιναίως πρὸς τὸ ὑποτεί- (C) χισμα· ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ δίχα, ἡ μὲν μετὰ τοῦ ἑτέρου στρατηγοῦ [5] πρὸς τὴν πόλιν, εἰ ἐπιβοηθοῖεν, ἐχώρουν, ἡ δὲ, μετὰ τοῦ ἑτέρου πρὸς τὸ σταύρωμα τὸ παρὰ τὴν πυλίδα. καὶ προσβαλόντες οἱ τριακόσιοι αἱροῦσι τὸ σταύρωμα, καὶ οἱ φύλακες αὐτὸ ἐκλιπόντες, κατέφυγον, εἰς τὸ προτείχισμα τὸ περὶ τὸν Τεμενίτην. καὶ αὖθις ξυνεσέπεσον οἱ διώκοντες. καὶ ἐντὸς γενόμενοι, [6] βίᾳ ἐξεκρούσθησαν πάλιν ὑπὸ τῶν Συρα- (D) κοσίων. καὶ τῶν Ἀργείων τινὲς αὐτόθι, καὶ τῶν Ἀθηναίων οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν. καὶ ἐπαναχωρήσασα [7] ἡ πᾶσα στρατιὰ τήν τε ὑποτείχισιν καθεῖλον καὶ τὸ σταύρωμα ἀνέσπασαν· [8] καὶ διεφόρησαν τοὺς σταυροὺς παρ' ἑαυτούς, καὶ τροπαῖον ἔστησαν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀπὸ τοῦ κύκλου ἐτείχιζον οἱ Ἀθηναῖοι τὸν κρημνὸν τὸν ὑπὲρ τοῦ ἕλους, ὃς τῶν Ἐπιπολῶν

(A) gis imperium [*in locis vrbi suæ vicinis*] adhuc obtinebant. Athenienses verò [*commeatum, &*] res necessarias itinere terrestri ex Thapso [*in sua castra*] afferebant. Cùm autem Syracusani vallum murique substructionem [*ad hostium vim propulsandam*] satis firmam esse iudicassent, nec Athenienses ad eos impediẽdos venissent, veriti ne [*Syracusani*] se bifariã diuisos faciliùs oppugnarent, simul etiã suam circumuallationem, [*qua Syracusas circũuallare cupiebant, absoluere*] properantes: Syracusani quidẽ, vna cohorte ad [*sui*] ædificij custodiã relicta in vrbem (B) redierũt. Athenienses verò ipsorum aquæ ductus fistulas, quæ per cuniculos aquam ad potandum in vrbem ducebant, interciderunt. Et cùm obseruassent Syracusanos, partim quidem meridianis horis intra tentoria se continentes, partim verò etiam in vrbem reuersos, & illos, qui intra vallum erant, negligenter [*id*] custodientes, trecentos ex suis electos, & nonnullos ex leui armatura delectos, & armatos præmiserunt, quibus imperarunt, vt ad subiectam [*hostium*] munitionem cursu repentè (C) currerent. Reliquus verò exercitus bifariam [*est diuisus, eiusq́;*] vna quidẽ pars cum altero duce ad vrbem contendit, si [*fortè Syracúsani*] contra [*ipsos ad opem suæ munitioni ferendam*] accurrerent; altera verò, cùm altero [*duce contendit*] ad vallum portulæ vicinum. Hi autem trecenti vallum aggressi capiunt, & custodes eo deserto, in exteriorem [*vrbis*] munitionem, quæ erat in Temenite [*loco sic appellato,*] confugiunt. Et qui ipsas persequebãtur, vnà cum ipsis [*illuc*] irruperunt, quamuis autem [*il-* (D) *luc*] ingressi fuissent, per vim tamen à Syracusanis illinc reiecti fuerunt, ibiq́; nonnulli Argiui, & Athenienses non multi occisi fuerunt. Vniuersæ autem [*Atheniensium*] copiæ [*illinc*] reuersæ & munitionem [*à Syracusanis sub Atheniensium munitione*] substructam diruerunt, & vallum reuulserunt, & vallos apud se transportarunt, ac trophæum erexerunt. Postridiè verò eius diei Athenienses à [*muri*] ambitu, [*quem iam absoluerant*] rupem paludi imminẽtem munire cœperunt, quæ ab hac Epipola-

---

*[1] Τῶν περὶ τὴν θάλασσαν] χωρίων δηλονότι, τῶν τῆς πόλεως ἐγγὺς ὄντων. ἢ τὰ περὶ τὴν θάλασσαν λέγει αὐτὴν τὴν θάλασσαν τὴν ἐγγὺς, καὶ περὶ τῆς πόλεως οὖσαν, καὶ αὐτὴν τῆς θαλάσσης χρῆσιν, καὶ κράτος. ΑΕ. Ρ. [2] Φοβούμενοι μὴ σφίσι] κατὰ τὴν λεγομένην ἀνάληψιν, τὸ φοβούμενοι οἱ Ἀθηναῖοι, εἴρηται. τὸ δὲ, σφίσι δίχα γιγνομένοις, μὴ τῶν μὲν τειχιζόντων, τῶν δὲ μαχομένων. [3] Περιτείχισιν ἐπειγόμενοι] σπεύδοντες αὐτὴν διατειχίσαι. [4] Ὑπονομηδὸν ποτοῦ ὕδατος] ὑπονομηδὸν, διὰ ὑπονόμων καὶ σωλήνων. [5] Πρὸς τὴν πόλιν] πρὸς τὴν Συρακοῦσαν. [6] Βίᾳ ἐξεκρούσθησαν πάλιν] ἀμφίβολον πότερον βίᾳ εἰσῆλθον, ἢ βίᾳ ἐξεκρούσθησαν. [7] Ἡ πᾶσα στρατιὰ] τῶν Ἀθηναίων. [8] Καὶ διεφόρησαν] διεκόμισαν.

rum parte

rum parte magnum portum versus vergit, & quâ ipsis per [*locum*] planum, & paludem in portum descendētibus breuissimus muri ambitus erat futurus. Interea verò Syracusani egressi, rursus & ipsi vallum [*transuersum*] ducere cœperūt inchoatum ab vrbe, per mediam paludem. [*quâ propter cœnum congestum, ac duratum erat firmissima.*] simul etiam fossam prope [*vallum*] duxerūt, ne Atheniensibus murum ad mare vsque producere liceret. Illi verò, postquam munitionem in [*Epipolarum*] rupe cœptam absoluerūt. Syracusanorum vallum, fossamque rursus aggredi statuerūt. Quare classem quidem ex Thapso in magnum Syracusanorum portum circumuehi iusserunt, ipsi verò sub auroram, cùm ab Epipolis in planum descēdissent, & per paludem (quâ cœnosa, & maximè solida erat (supra fores, asseresq; substratos transissent, sub ipsum diluculum capiunt & vallum, præter exiguam partem, & fossam, [*sed paulo pòst*] & illam partem, quæ reliqua erat, ceperunt. Et [*ibi*] prœlium commissum est, & Athenienses in eo victores extiterunt. Et Syracusani, qui dextrum cornu tenebant, ad vrbem fugerunt, qui verò in sinistro [*collocati erant,*] ad fluuium [*fuga se receperunt.*] Cùm autem trecēti illi Atheniensium delecti milites transitum ipsis intercludere vellent, ad pontem cursu contenderunt. Quod veriti Syracusani (hîc enim & pleriq; equites ipsis aderant) cum his trecentis manus conferunt, eosq; in fugam vertunt, & impressionem in dextrum Atheniensium cornu faciunt. cùm autem isti [*in hostes*] impetū fecissent, & prima illius cornu cohors perterrita est. Lamachus verò, cùm [*hoc*] animaduertisset, à suo sinistro cornu cum nō multis sagittariis assumptis etiam Argiuis, ad opem [*suis*] ferēdam accurrit. Et fossam quandam transgressus, & cum paucis vnâ trāsgressis desertus occubuit, & cū eo quinque, aut sex. Hos autem Syracusani maxima celeritate cōfestim arreptos trans fluuiū ante [*reliquarū copiarum aduentum*] in locum tutum transportarunt, sed cùm iam & reliquus Atheniensium exercitus aduersus ipsos veniret, abierūt. Interea verò illi de Syracusanis, qui initio ad vrbē confugerant, cùm hæc fieri viderent,

A ταύτῃ πρὸς τὸν μέγαν λιμένα ὁρᾷ, [1] καὶ ἧπερ αὐτοῖς βραχύτατον ἐγίγνετο καταβᾶσι διὰ τοῦ ὁμαλοῦ καὶ τοῦ ἕλους ἐς τὸν λιμένα τὸ περιτείχισμα. καὶ οἱ συρακούσιοι ἐν τούτῳ ἐξελθόντες καὶ αὐτοὶ, ἀπεσταύρουν αὖθις, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως, διὰ μέσου τοῦ ἕλους· καὶ τάφρον ἅμα παρώρυσσον, ὅπως μὴ οἷόν τε ᾖ τοῖς ἀθηναίοις μέχρι τῆς θαλάσσης ἀποτειχίσαι. [2] οἱ δ', ἐπειδὴ τὸ πρὸς τὸ κρημνὸν αὐτοῖς ἐξείργαστο, ἐπιχειροῦσιν αὖθις τῷ τῶν συρακουσίων B σταυρώματι καὶ τάφρῳ, τὰς μὲν ναῦς κελεύσαντες περιπλεῦσαι ἐκ τῆς θάψου ἐς τὸν μέγαν λιμένα τὸν τῶν συρακουσίων· αὐτοὶ δὲ περὶ ὄρθρον καταβάντες ἀπὸ τῶν ἐπιπολῶν ἐς τὸ ὁμαλὸν, καὶ διὰ τοῦ ἕλους, ᾗ πηλῶδες ἦν [3] καὶ στεριφώτατον, καὶ θύρας καὶ ξύλα πλατέα ἐπιθέντες, καὶ ἐπ' αὐτῶν διαβαδίσαντες, αἱροῦσιν ἅμα ἕῳ τό, τε σταύρωμα, πλὴν ὀλίγου, καὶ τὴν τάφρον, καὶ τὸ ὑπολειφθὲν εἷλον. καὶ μάχη ἐγένετο, καὶ ἐν αὐτῇ ἐνίκων οἱ ἀθηναῖοι. καὶ τῶν συρακου- C σίων, οἱ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχοντες, πρὸς τὴν πόλιν ἔφυγον, οἱ δ' ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ, παρὰ τὸν ποταμόν· καὶ αὐτοὺς βουλόμενοι ἀποκλείσασθαι τῆς διαβάσεως οἱ τῶν ἀθηναίων τριακόσιοι λογάδες, δρόμῳ ἠπείγοντο πρὸς τὴν γέφυραν. δείσαντες δὲ οἱ συρακούσιοι (ἦσαν γὰρ καὶ τῶν ἱππέων αὐτοῖς οἱ πολλοὶ ἐνταῦθα) ὁμόσε χωροῦσι τοῖς τριακοσίοις τούτοις, καὶ τρέπουσί τε αὐτοὺς, καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὸ δεξιὸν κέρας τῶν ἀθηναίων. καὶ D προσπεσόντων αὐτῶν, ξυνεφοβήθη καὶ ἡ πρώτη φυλακὴ τοῦ κέρως. ἰδὼν δὲ ὁ Λάμαχος, παρεβοήθει ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου τοῦ ἑαυτῶν μετὰ τοξοτῶν τε οὐ πολλῶν, καὶ τοὺς ἀργείους παραλαβών· καὶ ἐπιδιαβὰς [4] τάφρον τινὰ, καὶ μονωθεὶς μετ' ὀλίγων τῶν ξυνδιαβάντων, ἀποθνήσκει αὐτός τε καὶ πέντε ἢ ἓξ τῶν μετ' αὐτοῦ. καὶ τούτους μὲν οἱ συρακούσιοι εὐθὺς κατὰ τάχος φθάνουσιν ἁρπάσαντες πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐς τὸ ἀσφα- E λές· αὐτοὶ δὲ, ἐπιόντος ἤδη καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος τῶν ἀθηναίων, ἀπεχώρουν. ἐν τούτῳ δὲ, οἱ πρὸς τὴν πόλιν αὐτῶν τὸ πρῶτον καταφυγόντες, ὡς ἑώρων ταῦτα γιγνόμενα,

γρ. ἐπι- μονωθεὶς

[1] Καὶ ἧπερ αὐτοῖς βραχύτατον] καθ' ὃ μέρος βραχύτατον ἔμελλε τὸ διατείχισμα ἔσεσθαι. [2] Οἱ δ', ἐπειδὴ] οἱ ἀθηναῖοι. [3] Καὶ στεριφώτατον] οὐ καθὸ τὸ ἕλος ὑδατῶδες ἦν, ἀλλὰ πηλῶδες, καὶ στερεόν. [4] Τάφρον τινὰ μετ' ὀλίγων] γράφεται, τάφρον τινὰ, καὶ μονωθεὶς μετ' ὀλίγων.

αὖθί τε πάλιν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀναθαρσήσαντες ἀντετάξαντο πρὸς τοὺς κατὰ σφᾶς ἀθηναίους, καὶ μέρος τι αὐτῶν πέμπουσιν ἐπὶ τὸν κύκλον τὸν ἐπὶ ταῖς ἐπιπολαῖς, ἡγούμενοι ἔρημον αἱρήσειν. καὶ τὸ μὲν δεκάπλεθρον προτείχισμα αὐτῶν αἱροῦσι, καὶ διεπόρθησαν, αὐτὸν δὲ τὸν κύκλον Νικίας διεκώλυσεν. ἔτυχε γὰρ ἐν αὐτῷ δι' ἀσθένειαν ὑπολελειμμένος. τὰς γὰρ μηχανὰς καὶ ξύλα ὅσα πρὸ τοῦ τείχους ἦν καταβεβλημένα, ἐμπρῆσαι τοὺς ὑπηρέτας ἐκέλευσεν, ὡς ἔγνω ἀδυνάτους αὐτοὺς ἐσομένους, ἐρημίᾳ ἀνδρῶν, ἄλλῳ τρόπῳ περιγενέσθαι. καὶ ξυνέβη οὕτως. οὐ γὰρ ἔτι προσῆλθον οἱ συρακούσιοι διὰ τὸ πῦρ, ἀλλὰ ἀπεχώρουν πάλιν. καὶ γὰρ πρός τε τὸν κύκλον βοήθεια ἤδη *[1] κάτωθεν τῶν ἀθηναίων ἀποδιωξάντων *[2] τοὺς ἐκεῖ ἐπανῄει, καὶ αἱ νῆες ἅμα αὐτῶν ἐκ τῆς θάψου, ὥσπερ εἴρητο, κατέπλεον ἐς τὸν μέγαν λιμένα. ἃ ὁρῶντες οἱ ἄνωθεν, [3] κατὰ τάχος ἀπήεσαν, καὶ ἡ ξύμπασα στρατιὰ τῶν συρακουσίων ἐς τὴν πόλιν, νομίσαντες μὴ ἂν ἔτι ἀπὸ τῆς παρούσης σφίσι δυνάμεως ἱκανοὶ γενέσθαι κωλῦσαι τὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν τειχισμόν. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ ἀθηναῖοι τροπαῖον ἔστησαν, καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν τοῖς συρακουσίοις· καὶ τοὺς μετὰ Λαμάχου καὶ αὐτὸν ἐκομίσαντο. καὶ παρόντος ἤδη σφίσι παντὸς τοῦ στρατεύματος καὶ τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ πεζοῦ, ἀπὸ τῶν ἐπιπολῶν καὶ τοῦ κρημνώδους ἀρξάμενοι, ἀπετείχιζον μέχρι τῆς θαλάσσης τείχει διπλῷ τοὺς συρακουσίους. τὰ δ' ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ ἐσήγετο ἐκ τῆς ἰταλίας πανταχόθεν. ἦλθον δὲ καὶ τῶν σικελῶν πολλοὶ ξύμμαχοι τοῖς ἀθηναίοις, οἳ πρότερον [4] περιεωρῶντο, καὶ ἐκ τῆς τυρσηνίας νῆες πεντηκόντοροι τρεῖς. καὶ τἆλλα προὐχώρει αὐτοῖς ἐς ἐλπίδας· καὶ γὰρ οἱ συρακούσιοι πολέμῳ μὲν οὐκέτι ἐνόμιζον ἂν περιγενέσθαι, ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ἀπὸ τῆς

A & ipsi sumptis animis, ab vrbe rursus aciem aduersus Athenienses sibi oppositos instruxerunt, & quandam suorum partem miserunt ad [*muri*] ambitum, qui Epipolas cingebat, existimantes fore, vt [*eum*] desertum, [*& præsidio nudatum*] caperent. Et [*qui missi sunt,*] ipsorum quidem [*Atheniensium*] exteriorem decem iugerum munitionem ceperunt, ac diripuerunt. Nicias verò impediuit ne ipsum etiam [*muri*] ambitum [*occuparent.*] Casu enim ob infirmam valetudinem in eo relictus B fuerat. Is enim machinas, omnemque materiam, quæ ante murum erat obiecta, à [*suis*] [ministris incendi iussit, postquàm animaduertit se propter virorum solitudinem, [*ac defensorum inopiam*] nullam [*periculi vitandi, atq;*] salutis conseruandæ facultatem alia ratione habituros. Atque res ita cecidit. Nam Syracusani propter incendium propius accedere non sunt ausi: sed se retro receperunt. Etenim ex locis inferioribus subsidium Atheniensium, qui Syracusanos, qui illic erant, insequuti fuerant, ad [*illius muri*] ambitum iam redibat, C & ipsorum classis ex Thapso simul (vt dictum est) in magnum portum nauigabat. Quæ cernentes illi Syracusani, qui in superioribus locis erant, celeriter [*illinc*] abierunt, & reliquus ipsorum exercitus in vrbem [*rediit,*] quòd existimarent non satis virium sibi iam adesse ad impediendum hostem, ne murum ad mare duceret. Postea verò Athenienses trophæum erexerunt: mortuosque Syracusanis interposita fide publica reddiderunt, & Lamachi comites, ipsumque receperunt. Cùm autem D omnis exercitus naualis pariter, & pedestris ipsis iam præstò esset Syracusanos duplici muro concluserunt, quem ab Epipolis, & præruptis [*earum*] partibus initio ducto ad mare perduxerunt. Commeatus autem ad [*ipsorum*] exercitum vndique ex Italia comportabantur. Ex Siculis etiam multi ad Athenienses accesserunt socij, qui prius cicumspiciebant, [*belli euentum expectantes, illorumque societatem sequi cunctantes.*] Ex Hetruria quoque [*venerunt*] tres naues, quæ singulæ quinquaginta remis agebantur. Deniq; cætera sic ipsis succedebant, vt [*magnam victoriæ*] spem ipsis ostenderent. Etenim Syracusani nō amplius existimabant se bello superiores euasuros,

---

*[1] Κάτωθεν] ἐκ τῶν κάτω χωρίων, ἐκ τῶν πεδινῶν χωρίων, καὶ τῶν περὶ τὴν θάλασσαν ὄντων. ἄνωθεν δέ, ἐκ τῶν ἄνω χωρίων, τῶν περὶ τὸν κύκλον, καὶ περὶ ταῖς ἐπιπολαῖς ὄντων, περὶ ἃ οἱ συρακούσιοι ἀνέβησαν ὡς ἔρημα καταληψόμενοι. τὸ δὲ κάτωθεν συνάπτεσθαι τῷ ἐπανῄει. ÆE. P. *[2] Τοὺς ἐκεῖ] τοὺς συρακουσίους τοὺς ἐκεῖ ὄντας, ἤγουν ἐν τοῖς κάτω χωρίοις, ὅθεν οἱ ἀθηναῖοι αὐτοὺς εἰς φυγὴν τραπέντας ἀπεδίωξαν. ÆE. P. [3] Κατὰ τάχος ἀπήεσαν] ἤτοι οἱ συρακούσιοι. [4] Περιεωρῶντο] ἤγουν κατεφρόνουν.

quòd ne ex Peloponneso quidem vllum auxilium ad ipsos veniret. Quare cùm inter se ipsos, tum etiam cum Nicia de compositione facienda agere cœperunt. Hic enim, defuncto Lamacho, [*totius exercitus*] imperium solus iam habebat. Et nihil quidem transigebatur: sed (vt fieri solet ab hominibus, qui sunt consilij inopes, & qui obsidione arctius, quàm antea, premuntur) cùm apud illum multa proponebantur, tum etiam in vrbe longè plura [*dicebantur.*] Etenim & quædam mutua suspicio propter præsentia mala inter ipsos erat orta. Quamobrem ipsis etiam ducibus, quorum ductu hæc ipsis acciderant, quasi propter illorum vel infelicitatem, vel proditionem clades accepissent, imperiū abrogarunt, & alios, Heraclidem, & Euclem, & Telliam, in illorum locum surrogarunt. Interea verò Gylippus Lacedęmonius, & naues Corinthiacę Leucadem iam appulerant, eo animo, vt quàm celerrimè in Siciliam ad opem [*Syracusanis*] ferendam traiicerent. Cùm autem atroces nuntij ipsis afferrentur, omnesque in idem mendacium congruentes, Syracusas iam omnino circumuallatas esse, Gylippus Siciliæ quidem [*conseruandæ*] nullam spem amplius habebat: Italiam verò conseruare cupiens, ipse, & Pythen Corinthius, cum duabus Laconicis nauibus, totidemq; Corinthiacis, quàm velocissimè transmisso Ionio, Tarentum peruenerunt. Corinthij verò, præter suas decem, duabus Leucadiis, & tribus Ambraciotis instructis [*in Siciliam*] postea nauigare constituerant. Et Gylippus quidem Tarento primùm in agrum Thurium pro Legato profectus, ex ciuitatis iure, quo pater ipsius quondam [*à Thuriis*] donatus fuerat, cùm ipsos sibi socios adiungere non potuisset, [*illinc*] soluens, Italiæ oram præteruehebatur, & in sinu Terinæo abreptus à vento (qui hac in parte oppositus Boreæ vehementer spirat) in altum defertur, & rursus acerrima tempestate iactatus, Tarentum appellit. Naues autem, quotquot tempestate quassatæ fuerant, subduxit, & refecit. Nicias verò, cùm eum [*in Siciliam*] venire audisset, nauium, [*quas ille secum ducebat,*] paucitatem contempsit. quod & Thurij fecerunt.

A πελοποννήσου ὠφέλεια οὐδεμία ἧκε. τοὺς δὲ λόγους ἔν τε σφίσιν αὐτοῖς ἐποιοῦντο ξυμβατικούς, καὶ πρὸς τὸν Νικίαν. οὗτος γὰρ δὴ μόνος εἶχε Λαμάχου τεθνεῶτος τὴν ἀρχήν. [1] καὶ κύρωσις μὲν οὐδεμία ἐγίγνετο, οἷα δὲ εἰκὸς ἀνθρώπων ἀπορούντων, καὶ μᾶλλον ἢ πρὶν πολιορκουμένων, πολλὰ ἐλέγετο [2] πρός τε ἐκεῖνον, καὶ πλείω ἔτι κατὰ τὴν πόλιν. καὶ γάρ τινα καὶ ὑποψίαν ὑπὸ τῶν παρόντων κακῶν ἐς ἀλλήλους εἶχον· καὶ τοὺς στρατη- B γούς τε ἐφ' ὧν αὐτοῖς ταῦτα ξυνέβη ἔπαυσαν, ὡς ἢ δυστυχίᾳ ἢ προδοσίᾳ τῇ ἐκείνων βλαπτόμενοι, καὶ ἄλλους ἀνθείλοντο, Ἡρακλείδην καὶ Εὐκλέα καὶ Τελλίαν. ἐν δὲ τούτῳ Γύλιππος ὁ λακεδαιμόνιος καὶ αἱ ἀπὸ τῆς κορίνθου νῆες περὶ λευκάδα ἤδη ἦσαν, βουλόμενοι ἐς τὴν σικελίαν διὰ τάχους βοηθῆσαι. καὶ ὡς αὐτοῖς αἱ ἀγγελίαι ἐφοίτων δειναί, καὶ πᾶσαι [3] ἐπιτοαυτὸ ἐψευσμέναι, ὡς ἤδη παντελῶς ἀποτετειχισμέναι αἱ συράκουσαί εἰ- C σι, τῆς μὲν σικελίας οὐκέτι ἐλπίδα οὐδεμίαν εἶχεν ὁ Γύλιππος, τὴν δὲ ἰταλίαν βουλόμενος [4] περιποιῆσαι, αὐτὸς μὲν καὶ Πυθὴν ὁ κορίνθιος ναυσὶ δυοῖν μὲν λακωνικαῖν, δυοῖν δὲ κορινθίαιν ὅτι τάχιστα ἐπεραιώθησαν τὸν ἰόνιον ἐς τάραντα· οἱ δὲ κορίνθιοι πρὸς ταῖς σφετέραις δέκα λευκαδίας δύο καὶ ἀμπρακιώτιδας τρεῖς προσπληρώσαντες, ὕστερον ἔμελλον πλεύσεσθαι. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος ἐκ τοῦ τάραντος ἐς τὴν θουρίαν πρῶ- D τον πρεσβευσάμενος κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς ποτὲ πολιτείαν, καὶ οὐ δυνάμενος αὐτοὺς προσαγαγέσθαι, ἄρας παρέπλει τὴν ἰταλίαν, καὶ ἀναρπασθεὶς ὑπ' ἀνέμου κατὰ τὸν τεριναῖον κόλπον (ὃς ἐκπνεῖ ταύτῃ [5] μέγας κατὰ βορέαν ἑστηκώς) ἀποφέρεται ἐς τὸ πέλαγος, καὶ πάλιν χειμασθεὶς ἐς τὰ μάλιστα, τῷ τάραντι [6] *[7] προσμίσγει· καὶ τὰς ναῦς ὅσαι ἐπόνησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος, ἀνελκύσας [8] ἐπεσκεύαζεν. ὁ δὲ Νικίας, πυθόμενος αὐτὸν πλέοντα, [9] ὑπερεῖδε τὸ E πλῆθος τῶν νεῶν· ὅπερ καὶ οἱ θούριοι ἔπαθον·

γρ. ἐπὶ τὸ αὐτό

γρ. ἁρπασθεὶς

γρ. ἐκπλεῖ

[1] Καὶ κύρωσις μὲν] βεβαίωσις τῆς φιλιώσεως. [2] Πρός τε ἐκεῖνον] τὸν Νικίαν. [3] Ἐπιτοαυτὸ ἐψευσμέναι] ψευδεῖς μὲν σύμφωνοι δέ. [4] Περιποιῆσαι] σῶσαι. [5] Μέγας κατὰ βορέαν ἑστηκώς] ἤγουν κατὰ τὸ πρόσωπον τοῦ βορέου, οὐχ ὁ κόλπος, ἀλλ' ὁ ἄνεμος. τὸ δὲ ἑστηκώς, ἤτοι στάσιμος ὤν, καὶ διηνεκής· ὡς καὶ στάσιν ἀνέμου λέγομεν. ἢ κατ' αὐτὸν βορρᾶν. [6] Προσμίσγει] ἐλλιμενίζει. *[7] Προσμίσγει] τὰς ναῦς δηλονότι. τοῦτο γὰρ τὸ πλήρωμα τῆς φράσεως. ἢ ἀττικῶς, ἀντὶ τοῦ, προσμίσγεται, ἤγουν ἐς τὸν τάραντα καθορμίζεται. ÆE. P. [8] Ἐπεσκεύαζεν] ἤγουν ἀνεκαίνιζεν. [9] Ὑπερεῖδε τὸ πλῆθος] καταφρόνησε.

καὶ λῃστικώτερον ἔδοξε παρεσκευασμένους πλεῖν, καὶ οὐδεμίαν φυλακὴν πω ἐποιεῖτο. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτου τοῦ θέρους καὶ λακεδαιμόνιοι ἐς τὸ ἄργος ἐσέβαλον, αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τῆς γῆς τὴν πολλὴν ἐδῄωσαν. καὶ ἀθηναῖοι ἀργείοις τριάκοντα ναυσὶν ἐβοήθησαν, αἵπερ τὰς σπονδὰς φανερώτατα πρὸς λακεδαιμονίους αὐτοῖς ἔλυσαν. πρότερον μὲν γὰρ λῃστείαις ἐκ πύλου, καὶ περὶ τὴν ἄλλην πελοπόννησον μᾶλλον ἢ ἐς τὴν λακωνικὴν ἀποβαίνοντες, μετά τε ἀργείων καὶ μαντινέων ἐπολέμουν. καὶ πολλάκις ἀργείων κελευόντων, ὅσον σχόντας μόνον ξὺν ὅπλοις ἐς τὴν λακωνικήν, [1] καὶ τὸ ἐλάχιστον μετὰ σφῶν δῃώσαντας ἐπελθεῖν, οὐκ ἤθελον· τότε δὲ Πυθοδώρου καὶ Λαισποδίου καὶ Δημαράτου ἀρχόντων, [2] ἀποβάντες ἐς ἐπίδαυρον τὴν λιμηρὰν καὶ πρασιάν, καὶ ὅσα ἄλλα ἐδῄωσαν τῆς γῆς, καὶ τοῖς λακεδαιμονίοις ἤδη [3] εὐπροφάσιστον μᾶλλον τὴν αἰτίαν ἐς τοὺς ἀθηναίους τοῦ ἀμύνεσθαι ἐποίησαν. ἀναχωρησάντων δὲ τῶν ἀθηναίων ἐκ τοῦ ἄργους ταῖς ναυσί, καὶ τῶν λακεδαιμονίων, οἱ ἀργεῖοι ἐσβαλόντες ἐς τὴν φλιασίαν, τῆς τε γῆς αὐτῶν ἔτεμον, καὶ ἀπέκτειναν τινάς, καὶ ἀπῆλθον ἐπ᾽ οἴκου.

A Existimant enim [*ipsos*] prædonum ritu instructos nauigare, atq; [*propterea*] nullam custodiam adhuc adhibebat, [*vt ab eo sibi caueret.*] Per eadem huius æstatis tempora Lacedæmonij, cùm ipsi, tum [*ipsorum*] socij irruptionem [*vnà cum ipsis*] in agrũ Argiuum fecerunt, eiusque magnam partem vastarunt. Athenienses autem cum triginta nauibus, quæ fœdera, quæ ipsis cum Lacedæmoniis intercedebant, manifestissimè ruperunt, Argiuis auxilium tulerunt. Prius enim Pylo [*in agrum vicinum excurrẽtes,*] & in cæteram Peloponnesum potius, B quàm in Laconicam exscendentes, cum Argiuis & Mantineis Latrocinia potius exercebant, quàm [*iustum*] bellum gerebant. Quamuis enim Argiui [*ipsos*] sæpe rogassent, vt armata manu vel appellerẽt solùm ad Laconicam, & minima [*illius*] parte secum vastata, discederent, [*illi tamen hoc facere*] noluerunt. Tunc verò Pythodoro, & Læspodio, & Demarato ducibus, exscensu ex nauibus facto in Epidauri Limeræ, & Prasiæ agrum, ac in alia quædam illius regionis loca, eorum agrum vastarũt, C & [*hoc modo*] effecerunt, vt Lacedæmonij multo honestiorẽ sese aduersus Athenienses tuẽdi occasionem iam haberent. Cùm autẽ Athenienses ex agro Argiuo [*domum*] cùm classe reuertissent, & Lacedæmonij [*cum suis copiis ex eodem se recepissent,*] Argiui irruptione in agrum Phliasium facta, eius partem vastarunt, & nonnullos Phliasiorum interfecerunt, domumque redierunt.

---

[1] Καὶ τὸ ἐλάχιστον] ἤγουν, καὶ ἐπ᾽ ἐλαχίστου. [2] Ἀποβάντες] ἤγουν οἱ ἀθηναῖοι. [3] Εὐπροφάσιστον] εὐάφορμον.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΕΒΔΟΜΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIBER ſeptimus.

Gylippvs autem, ac A Pythē, poſtquam naues refecerūt, Tarento [*ſoluentes*,] ad Locros Epizephyrios nauigarunt. Iam autem certiores facti Syracuſas nondum vndique circumuallatas: ſed adhuc licere cum exercitu venientibus, per Epipolas introire: conſultare cœperūt vtrum à dextro Siciliæ [*latere*] nauigātes, introitum [*in vrbem*] periclitarentur, an verò dextrū [*latus*] ſequentes, Himeram primùm peterent, & cùm illis ipſis [*Himeræis*,] tum etiam aliis copiis aſſumptis, [*ex illorum numero*,] quos [*ad hanc expeditionem ſecum ſequendam*] inducere potuiſſent, [*Syracuſas*] itinere terreſtri proficiſcerentur. Ipſis autem placuit Himerā proficiſci, præſertim quòd quatuor Atticæ naues nondum Rhegium appulerāt, quas Nicias, [*quamuis initio claſſem hoſtilem propter nauium paucitatem contemneret*,] tamen [*ad eius aduentum obſeruandum*] miſerat, cùm eos apud Locros eſſe intellexiſſet. Sed [*Gylippus, & Pythen hunc iſtarum nauium aduentum, atque*] has excubias præuerterunt, ac per fretum [*in Siciliam ocius*] traiecerunt. Et cùm Rhegium, ac [*inde*] Meſſanam appuliſſent, Himeram iuerunt. Cùm autem illinc eſſent, Himeræos ad belli ſocietatem, & ad ſe ſequendum, & ad prębenda ſuarum nauium nautis, quibus deerant, arma, induxerunt. Naues enim Himeræ ſubduxerant. Præterea Selinuntios, miſſis [*ad eos nuntiis*,] ad quędam locum [*ipſis deſignatum*,] ſibi cum omnibus copiis obuiam venire iuſſerunt. Nonnullas etiam copias non magnas ſe miſſuros ad ipſos promiſerunt & Geloi, & Siculorum nonnulli, qui lōgè alacriùs, [*quàm antè*,] ad illorum ſocietatem ſequendam erant parati, tum quòd Argonides nuper deceſſiſſet,

Ο ΔΕ Γύλιππος καὶ ὁ Πυθήν, ἐκ τοῦ Τάραντος, ἐπεὶ ἐπεσκεύασαν τὰς ναῦς, παρέπλευσαν ἐς Λοκροὺς τοὺς Ἐπιζεφυρίους. καὶ πυνθανόμενοι σαφέστερον ἤδη ὅτι οὐ παντελῶς πω ἀποτετειχισμέναι αἱ Συρακοῦσαι εἰσίν, ἀλλ' ἔτι οἷόν τε κατὰ τὰς Ἐπιπολὰς στρατιᾷ ἀφικομένους ἐσελθεῖν, ἐβουλεύοντο εἴτ' ἐν δεξιᾷ λαβόντες τὴν Σικελίαν [1] διακινδυνεύ- B σωσιν ἐσπλεῦσαι, εἴτ' ἐν ἀριστερᾷ ἐς Ἱμέραν πρῶτον πλεύσαντες, [2] καὶ αὐτούς τε ἐκείνους καὶ στρατιὰν ἄλλην προσλαβόντες, οὓς ἂν πείθωσι, κατὰ γῆν ἔλθωσι. [3] καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς Ἱμέρας πλεῖν, ἄλλως τε καὶ τῶν Ἀττικῶν τεσσάρων νεῶν [4] οὔπω παρουσῶν ἐν τῷ Ῥηγίῳ, [5] ἃς ὁ Νικίας ὅμως πυνθανόμενος αὐτοὺς ἐν Λοκροῖς εἶναι ἀπέστειλε. [6] Φθάσαντες δὲ τὴν φυλακὴν ταύτην περαιοῦνται διὰ τοῦ πορθμοῦ· καὶ σχόντες Ῥηγίῳ καὶ Μεσσήνῃ, ἀφικνοῦνται ἐς Ἱμέραν. ἐκεῖ δὲ ὄντες, τούς τε Ἱμε- C ραίους ἔπεισαν ξυμπολεμεῖν, καὶ αὐτούς τε ἕπεσθαι, καὶ τοῖς ἐκ τῶν νεῶν τῶν σφετέρων ναύταις ὅσοι μὴ εἶχον ὅπλα παρασχεῖν. τὰς γὰρ ναῦς [7] ἀνείλκυσαν ἐν Ἱμέρᾳ. καὶ τοὺς Σελινουντίους, πέμψαντες ἐκέλευον ἀπαντᾶν πανστρατιᾷ [8] ἔς τι χωρίον. πέμψειν δέ τινα αὐτοῖς ὑπέσχοντο στρατιὰν οὐ πολλὴν καὶ οἱ Γελῷοι καὶ τῶν Σικελῶν τινές, οἳ πολὺ προθυμότερον προσχωρεῖν ἕτοιμοι ἦσαν, τοῦ Ἀρχωνίδου νεωστὶ τεθνηκότος,

[1] Διακινδυνεύσωσιν ἐσπλεῦσαι] πειραθῶσι διὰ κινδύνου εἰσπλεῦσαι. [2] Καὶ αὐτούς τε ἐκείνους] τοὺς Ἱμεραίους δηλονότι. [3] Καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς] καλὸν ἐφάνη. [4] Οὔπω παρουσῶν] ἤτοι, οὔπω οὐσῶν ἐν τῷ Ῥηγίῳ. ἤ, οὔπω παρουσῶν εἰς τὸ Ῥήγιον. [5] Ἃς ὁ Νικίας ὅμως πυνθανόμενος] τὸ ὅμως διὰ τοῦτο πρόσκειται ὅτι ἐν τῇ ἕκτῃ ὀλιγωρεῖν ἔφη τὸν Νικίαν τῆς φυλακῆς τοῦ κατάπλου Πελοποννήσου. [6] Φθάσαντες δὲ] προλαβόντες. [7] Ἀνείλκυσαν ἐν Ἱμέρᾳ] ἀντὶ τοῦ, ἐν τῷ λιμένι τῆς Ἱμέρας. [8] Ἔς τι χωρίον] ὡρισμένον δηλονότι.

ὃς τῶν ταύτῃ Σικελῶν βασιλεύων τινῶν, καὶ ὢν οὐκ ἀδύνατος, τοῖς Ἀθηναίοις φίλος ἦν· καὶ τοῦ Γυλίππου ἐκ Λακεδαίμονος προθύμως δοκοῦντος ἥκειν. καὶ ὁ μὲν Γύλιππος, ἀναλαβὼν τῶν τε σφετέρων ναυτῶν καὶ ἐπιβατῶν τοὺς ὡπλισμένους ἑπτακοσίους μάλιστα, Ἱμεραίους δὲ ὁπλίτας καὶ ψιλοὺς ξυναμφοτέρους χιλίους, καὶ ἱππέας ἑκατόν, καὶ Σελινουντίων τινὰς ψιλοὺς, καὶ ἱππέας καὶ Γελῴων ὀλίγους, Σικελῶν τε ἐς χιλίους τοὺς πάντας, ἐχώρει πρὸς τὰς Συρακούσας. οἱ δ' ἐκ τῆς Λευκάδος Κορίνθιοι ταῖς τε ἄλλαις ναυσὶν ὡς εἶχον τάχους ἐβοήθουν, καὶ Γογγύλος εἷς τῶν Κορινθίων ἀρχόντων μιᾷ νηὶ τελευταῖος ὁρμηθεὶς, πρῶτος μὲν ἀφικνεῖται ἐς τὰς Συρακούσας, ὀλίγον δὲ πρὸ Γυλίππου. καὶ [1] καταλαβὼν αὐτοὺς περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ πολέμου μέλλοντας ἐκκλησιάσειν, διεκώλυσέ τε, καὶ παρεθάρσυνε, λέγων ὅτι νῆές τε ἄλλαι ἔτι προσπλέοιεν, καὶ Γύλιππος ὁ Κλεανδρίδου Λακεδαιμονίων ἀποστειλάντων ἄρχων. καὶ οἱ μὲν Συρακούσιοι ἐπερρώσθησάν τε, καὶ τῷ Γυλίππῳ εὐθὺς πανστρατιᾷ ὡς ἀπαντησόμενοι ἐξῆλθον. ἤδη γὰρ [2] καὶ ἐγγὺς ὄντα [3] ᾐσθάνοντο αὐτόν. ὁ δ' ἴεγας τό, τε τεῖχος ἐν τῇ παρόδῳ τῶν Σικελῶν ἑλὼν, καὶ ξυνταξάμενος ὡς ἐς μάχην, ἀφικνεῖται ἐς τὰς Ἐπιπολάς· καὶ ἀναβὰς κατὰ τὸν Εὐρύηλον, ᾗπερ καὶ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον, ἐχώρει μετὰ τῶν Συρακουσίων ἐπὶ τὸ τείχισμα τῶν Ἀθηναίων. ἔτυχε δὲ κατὰ τοῦτο καιροῦ ἐλθὼν ἐν ᾧ ἑπτὰ μὲν ἢ ὀκτὼ σταδίων ἤδη ἐπετετέλεστο τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὸν μέγαν λιμένα διπλοῦν τεῖχος, πλὴν [4] κατὰ βραχύ τι τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν· τοῦτο δ' ἔτι ᾠκοδόμουν. [5] τῷ δὲ * [6] ἄλλῳ * [7] τοῦ κύκλου πρὸς τὸν Τρώγιλον ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν, [8] λίθοι τε παραβεβλημένοι [9] τῷ πλέονι ἤδη ἦσαν, καὶ ἔστιν ἃ καὶ ἡμίεργα, τὰ δὲ καὶ ἐξειργασμένα κατελείπετο.

γρ. ἱετὰς τὸ τεῖχος

γρ. παρεμβεβλημένοι

qui cùm in ea Siciliæ parte regnaret, nec parum potens esset, Athenienſibus amicus erat: cùm etiam quòd Gylippus Lacedæmone alacriter venire videretur. Gylippus autem aſſumptis è ſuorum nautarum, ac epibatarum, [*id eſt, claſſiariorum militum*] numero, quos armauerat, ad ſeptingentos, & Himeræorum, tam grauis, quàm leuis armaturæ, ex vtriſque promiſcuè ad mille, & equitibus centum, & Selinuntiorum aliquot leuiter armatis, & equitibus, paucis etiam Geloorum, & Siculorum, vniuerſis ad mille, Syracuſas perrexit. Nec non Corinthij à Leucade ſoluentes, cum reliquis nauibus celeritate quanta maxima potuerunt ad opem [*Syracuſanis*] ferendam venerunt. Et Gongylus vnus Corinthiorum dux, qui poſtremus cum vna naui profectus fuerat, primus quidem: ſed tamen paulo ante Gylippum, Syracuſas appulit. Nactus autem ipſos, [*Syracuſanos,*] qui de bello ſedando, & compoſitione facienda concionem erant habituri, [*hoc ne facerent,*] impediuit, ac eorum animos cõfirmauit, quòd dixiſſet alias etiam naues, & Gylippum Cleandridæ [*filium,*] ducem à Lacedæmoniis miſſum aduentare. Quãobrem Syracuſani animis confirmati ſunt, & cõfeſtim Gylippo cum omnibus copiis obuiam ituri prodierunt. Iam enim ipſum aduentare audierant. Ille verò, cùm Iegas Siculorum munitionem obiter cepiſſet, & aciem vt ad prœlium inſtruxiſſet, ad Epipolas contendit, & cùm per Euryelum aſcendiſſet, quâ & [*ipſi*] Athenienſes prius [*aſcenderant,*] cum Syracuſanis aduerſus Athenienſium munitionem perrexit. Fortè autem id temporis [*eò*] venit, quo duplex murus ſeptem, octóve ſtadiorum longitudine iam ab Athenienſibus ad magnum portũ perfectus erat, excepta exigua quadam [*eius*] parte, quæ mare verſus ſpectabat. nam [*Athenienſes partem*] iſtam adhuc ædificabãt. Ab altera verò, eaq; maiore ambitus [*parte,*] Trogilum verſus, ad alterum mare, lapides iam comportati iacebant, & opus alibi quidem ſemiperfectum, alibi verò etiam perfectum erat relictum.

[1] Καταλαβὼν αὐτοὺς] τοὺς Συρακουσίους. [2] Καὶ ἐγγὺς ὄντα] τὸν Συρακουσίων δηλονότι. [3] Ἠσθάνοντο αὐτὸν] ἀντὶ τοῦ ἤκουον. [4] Κατὰ βραχύ τι] βαρυτόνως τινὲς ἀναγινώσκουσιν· ἵνα μὴ τὸ ὀλίγον, ἀλλὰ τὸ πετρῶδες ἀκούηται. [5] Τῷ δὲ ἄλλῳ τοῦ κύκλου] κατὰ δὲ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ τείχους τῶν Συρακουσίων. κύκλον δὲ τὸ τῶν Συρακουσίων τεῖχος νῦν λέγει. * [6] Ἄλλῳ] ἐν δὲ τῷ ἄλλῳ μέρει, ἤγουν κατὰ δὲ τὸ ἄλλο μέρος. *Æ.P.* * [7] Τοῦ κύκλου] ἐν τῇ ἕκτῃ ξυγγραφῇ περὶ τούτων ταῦτα γέγραπται, ἃ τὸ παρὸν χωρίον φωτίζει, καὶ τὸ τῆς ἐννοίας σαφέστερον ποιεῖ. Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν ἐτείχιζον τῶν Ἀθηναίων τὸ πρὸς βορέαν τοῦ κύκλου τεῖχος. οἱ δὲ, λίθους, καὶ ξύλα ξυμφοροῦντες, παρέβαλλον ἐπὶ τὸν Τρώγιλον καλούμενον ἀεὶ ᾗπερ βραχύτατον ἐγίγνετο αὐτοῖς ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπὶ τὴν ἑτέραν θάλασσαν τὸ ἀποτείχισμα. Τρωγίλον δὲ παροξυτόνως, ἢ Τρώγιλον προπαροξυτόνως ἀμφοτέρωθι γεγράφθαι δοκεῖ. *Æ.P.* [8] Λίθοι τε παραβεβλημένοι] ἤγουν, παρερριμμένοι πρὸς οἰκοδομίαν. [9] Τῷ πλέονι ἤδη ἦσαν] ἤτοι, τῷ πλέονι μέρει τοῦ κύκλου.

Eò peri-

Eò periculi Syracusę venerant. Athenienses verò propter repentinum, ac infestum Gylippi, & Syracusanorum aduentum, primùm quidem turbati sunt, aciem tamen instruxerunt, [*vt hosti contra se venienti resisterent.*] Ille verò, iuxta [*ipsos*] agmen sistens, caduceatorē ad ipsos præmittit, qui diceret, si intra quinque dies ex Sicilia discedere vellent, sumptis suis rebus, se paratum esse ad fœdus cum ipsis faciendum. Illi verò, [*hæc*] parui faciebant, nulloque responso reddito [*caduceatorem*] remiserunt. Postea verò vtrique aciem aciei aduersam vt ad prœlium instruxerunt. Sed Gylippus animaduertēs Syracusanos perturbari, nec facilè in suos ordines redigi, copias in locum patentiorem reduxit. Nicias verò Athenienses aduersus [*hostem*] non duxit: sed prope suam munitionem se [*cum suis copiis*] continuit. Gylippus autem, cum animaduertisset ipsos cōtra se nō venientes, exercitum abduxit in verticem nomine Temeniten, ibiq; castris positis pernoctauit. Postridie verò maiorem [*suarum*] copiarum partem acie instructa ad Atheniensium muros duxit, ne alio ad opem [*suis*] ferendam irent. Quadam autem [*copiarum*] parte ad castellum Labdalum missa, [*id*] cepit, & quotquot in eo nactus est, omnes interfecit. Is enim locus à [*cæteris*] Atheniensibus conspici non poterat. Eodem die triremis etiam Atheniensium à Syracusanis capta est, dum ad [*magnum*] portum appelleret. Postea verò Syracusani, sociique murum extruere cœperunt, initio ab vrbe facto, eum per Epipolas sursum versus ducentes ad illum [*alterum*] transuersum, [*ac*] simplicem [*murum à Syracusanis iam extructum,*] vt Athenienses, nisi [*hanc noui muri ædificationem*] impedire possent, [*Syracusas*] circumuallare amplius non possent. Athenienses autem muro ad mare absoluto, in loca superiora iam se receperāt: sed Gylippus (erat enim quædam illius muri ab Atheniensibus extructi pars infirma) noctu copiis assumptis, ad illum contendit.

A παρὰ τοσοῦτον μὲν αἱ συρακοῦσαι ἦλθον κινδύνου. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, αἰφνιδίως τοῦ τε Γυλίππου καὶ τῶν συρακοσίων σφίσιν ἐπιόντων ἐθορυβήθησαν μὲν πρῶτον, παρετάξαντο δέ. [1] ὁ δ᾽, θέμενος τὰ ὅπλα ἐγγὺς, κήρυκα "προσπέμπει αὐτοῖς, λέγοντα, εἰ βούλονται ἐξιέναι ἐκ τῆς σικελίας, πέντε ἡμερῶν, λαβόντες τὰ σφέτερα αὐτῶν, ἑτοῖμος εἶναι σπένδεσθαι. οἱ δὲ, ἐν ὀλιγωρίᾳ τε ἐποιοῦντο, καὶ οὐδὲν ἀποκρινάμενοι, ἀπέπεμψαν. καὶ μετὰ τοῦτο ἀντιπαρε-
B σκευάζοντο ἀλλήλοις ὡς ἐς μάχην. καὶ ὁ Γύλιππος ὁρῶν τοὺς συρακοσίους ταρασσομένους, καὶ οὐ ῥᾳδίως ξυνταττομένους, ἐπανῆγε τὸ στρατόπεδον ἐς τὴν εὐρυχωρίαν *[2] μᾶλλον καὶ ὁ Νικίας οὐκ ἐπῆγε τοὺς ἀθηναίους, ἀλλ᾽ ἡσύχαζε πρὸς τῷ ἑαυτοῦ τείχει. ὡς δ᾽ ἔγνω ὁ Γύλιππος οὐ προσιόντας αὐτοὺς, ἀπήγαγε τὴν στρατιὰν ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν τεμενῖτιν καλουμένην, καὶ αὐτοῦ ηὐλίσαντο. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ *[3] ἄγων τὴν μὲν πλείστην τῆς στρατιᾶς πα-
C ρέταξε πρὸς τὰ τείχη τῶν ἀθηναίων, ὅπως μὴ ἐπιβοηθοῖεν ἄλλοσε· μέρος δέ τι πέμψας πρὸς *[4] τὸ φρούριον τὸ λάβδαλον, αἱρεῖ, καὶ ὅσους ἔλαβεν ἐν αὐτῷ, πάντας ἀπέκτεινεν. ἦν δὲ οὐκ ἐπιφανὲς τοῖς ἀθηναίοις τὸ χωρίον. καὶ τριήρης τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἁλίσκεται τῶν ἀθηναίων ὑπὸ τῶν συρακοσίων, [5] ἐφορμοῦσα τῷ λιμένι. [6] καὶ μετὰ ταῦτα *[7] ἐτείχιζον οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι διὰ τῶν ἐπιπολῶν, ἀπὸ τῆς πόλεως ἀρξάμενοι ἄνω πρὸς
D τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος ἁπλοῦν· ὅπως οἱ ἀθηναῖοι, εἰ μὴ δύναιντο κωλῦσαι, μηκέτι οἷοί τε ὦσιν ἀποτειχίσαι. καὶ οἵ, τε ἀθηναῖοι [8]" ἀναβεβήκεσαν ἤδη ἄνω, τὸ ἐπὶ θαλάσσῃ τεῖχος ἐπιτελέσαντες, καὶ ὁ Γύλιππος ("ἦν γάρ τι τοῖς ἀθηναίοις τοῦ τείχους ἀσθενὲς) νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν, ἐπῄει πρὸς αὐτό.

*π. προσπέμπει. Æ.P.

γρ. ἀναβεβήκασι

γρ. (ἦν γάρ τι τοῦ τείχους τοῖς ἀθηναίοις ἀσθενές)

---

[1] Ὁ δ᾽, θέμενος τὰ ὅπλα] ὁ Γύλιππος. *[2] Μᾶλλον] ἀντὶ τοῦ, μεῖζω. Æ.P. *[3] Ἄγων] παρέταξεν ἄγων, καθ᾽ ὑπαλλαγὴν εἰρῆσθαι δοκεῖ, ἀντὶ τοῦ, παραστάξας ἦγε. ÆE.P. *[4] Τὸ φρούριον τὸ λάβδαλον] ἀντὶ τοῦ, τὸ φρούριον τὸ ἐπὶ λαβδάλῳ τειχισθέν. καὶ γὰρ ἄνω εἴρηται, ἐπαναχωρήσαντες, οἱ ἀθηναῖοι, φρούριον ἐπὶ τῷ λαβδάλῳ ᾠκοδόμησαν. καὶ τὰ ἑξῆς. ἢ καὶ, αὐτὸ τὸ φρούριον λάβδαλον ἐκαλεῖτο, καὶ τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ᾠκοδομήθη. διὸ καὶ ἐν τοῖς ἄνω ὁ αὐτὸς ξυγγραφεὺς λέγει, καὶ καταστήσαντες ἐν τῷ λαβδάλῳ φυλακὴν, ἐχώρουν πρὸς τὴν συκῆν οἱ ἀθηναῖοι. Æ.P. [5] Ἐφορμοῦσα τῷ λιμένι] τῷ μεγάλῳ. [6] Καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον οἱ συρακ.] ἐν τῇ ἕκτῃ δεδήλωται ἡμῖν τίνα τρόπον ὑπετείχιζον οἱ συρακούσιοι, περιτειχιζόντων τῶν ἀθηναίων. *[7] Ἐτείχιζον] ἐν τῇ ἕκτῃ ὁ τῆς τειχίσεως τρόπος οὕτω δηλοῦται. Ἐτείχιζον οὖν ἐξελθόντες, ἀπὸ τῆς σφετέρας πόλεως ἀρξάμενοι, κάτωθεν τοῦ κύκλου τῶν ἀθηναίων, ἐγκάρσιον τεῖχος ἄγοντες. ἐγκάρσιον δὲ τεῖχος ἁπλοῦν λέγει τὸ ἤδη ὑπὸ τῶν συρακοσίων οἰκοδομηθὲν, ὡς ἐκ τῶν ἄνω δῆλον. ἕτερον δὲ τεῖχος νῦν πρὸς τὸ πρότερον αὔξειν ἤρξαντο, ὅπερ ἔπειτα ἀπετελέσθη, ὡς δῆλον ἐκ τῶν κάτω λεγομένων, ὅπου περὶ τῶν κορινθίων, καὶ ἀμπρακιωτῶν, καὶ λευκαδίων λέγεται, ὅτι τοῖς συρακοσίοις ξυνετείχισαν τὸ λοιπὸν μέχρι τοῦ ἐγκαρσίου τείχους. ÆE.P. [8] Ἀναβεβήκεσαν] ἀνακεχωρήκασιν.

οἱ δ' ἀθηναῖοι (ἔτυχον γὰρ ἔξω αὐλιζόμενοι) ὡς ᾔσθοντο, ἀντεπῄεσαν. ὁ δὲ γνοὺς, κατὰ τάχος ἀπήγαγε τοὺς σφετέρους πάλιν. ἐποικοδομήσαντες δὲ αὐτὸ οἱ ἀθηναῖοι ὑψηλότερον, αὐτοὶ μὲν ταύτῃ ἐφύλασσον, τοὺς δὲ ἄλλους ξυμμάχους κατὰ τὸ ἄλλο τείχισμα ἤδη διέταξαν ᾗπερ ἔμελλον ἕκαστοι φρουρεῖν. τῷ δὲ Νικίᾳ ἐδόκει τὸ πλημμύρειον καλούμενον τειχίσαι· (ἔστι δὲ ἄκρα ἀντιπέρας τῆς πόλεως, ἥπερ προύχουσα τοῦ μεγάλου λιμένος τὸ στόμα στενὸν ποιεῖ) [1] καὶ εἰ τειχισθείη, ῥάων αὐτῷ ἐφαίνετο ἡ ἐσκομιδὴ τῶν ἐπιτηδείων ἔσεσθαι. δι' ἐλάσσονος γὰρ [2] πρὸς τῷ λιμένι τῷ τῶν συρακοσίων ἐφορμήσειν σφᾶς, καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν ἐκ μυχοῦ τοῦ λιμένος τὰς ἐπαγωγὰς ποιήσεσθαι, [3] ἤν τι ναυτικῷ κινῶνται. προσεῖχέ τε ἤδη μᾶλλον τῷ κατὰ θάλασσαν πολέμῳ, ὁρῶν τὰ ἐκ τῆς γῆς σφίσιν, ἐπειδὴ Γύλιππος ἧκεν, [4] ἀνελπιστότερα ὄντα. διακομίσας οὖν στρατιὰν καὶ τὰς ναῦς, ἐξετείχιζε τρία φρούρια· καὶ ἐν αὐτοῖς τά τε σκεύη τὰ πλεῖστα ἔκειτο, καὶ τὰ πλοῖα ἤδη ἐκεῖ τὰ μεγάλα ὥρμει, καὶ αἱ ταχεῖαι νῆες. [5] ὥστε καὶ τοῦ πληρώματος οὐχ ἥκιστα τότε πρῶτον κάκωσις ἐγένετο· τῷ τε γὰρ ὕδατι σπανίῳ χρώμενοι, καὶ οὐκ ἐγγύθεν, καὶ ἐπὶ φρυγανισμὸν ἅμα ὁπότε ἐξέλθοιεν οἱ ναῦται, ὑπὸ τῶν ἱππέων τῶν συρακουσίων, κρατούντων τῆς γῆς, διεφθείροντο. τρίτον γὰρ μέρος τῶν ἱππέων τοῖς συρακοσίοις διὰ τοὺς ἐν τῷ πλημμυρείῳ, ἵνα μὴ * κακουργήσαντες ἐξίοιεν, ἐπὶ τῇ ἐν τῷ ὀλυμπιείῳ πολίχνῃ ἐτετάχατο. ἐπυνθάνετο δὲ καὶ τὰς λοιπὰς τῶν κορινθίων ναῦς προσπλεούσας ὁ Νικίας· καὶ πέμπει ἐς φυλακὴν αὐτῶν εἴκοσι ναῦς, αἷς εἴρητο περί τε λοκροὺς καὶ ῥήγιον καὶ τὴν προσβολὴν τῆς σικελίας ναυλοχεῖν αὐτάς. ὁ δὲ Γύλιππος ἅμα μὲν ἐτείχιζε τὸ διὰ τῶν ἐπιπολῶν τεῖχος, τοῖς λίθοις χρώμενος οὓς οἱ ἀθηναῖοι προσπαρεβάλοντο σφίσιν, ἅμα δὲ παρέτασσεν ἐξάγων ἀεὶ πρὸ τοῦ τειχίσματος τοὺς συρακοσίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους· καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἀντιπαρετάσσοντο. ἐπειδὴ δὲ ἔδοξε Γυλίππῳ καιρὸς εἶναι, [6] ἦρχε τῆς ἐφόδου,

* π. κακουργήσοντες. Æ.P.

Athenienses verò, (nam extra [*vallum*] stationem habebant) cum [*hoc*] sensissent, obuiam ei iuerunt. Ille verò, cùm [*hoc*] animaduertisset, suos celeriter reduxit. Athenienses autem hoc muro sublimiùs excitato, ipsi quidem hic excubias agebant, reliquos verò socios in reliquis illius munitionis partibus, vbi singuli excubias erant acturi, iam disposuerant. Niciæ verò videbatur muniendus esse locus, quē Plemmyrium vocant. (Est autē promontorium è regione vrbis, quod in magnum portum prominens, eius fauces coarctat.) Hoc enim munito, commeatus [*in castra*] faciliùs importatum iri iudicabat. Breuiore enim interuallo prope Syracusanorum portū se stationē habituros, neq;, quemadmodum tūc [*facere cogebantur,*] ex intimo portus sinu, [*atque longiore interuallo,*] se ituros, contra [*hostes*] si quid [*illi*] classe molirentur. Quamobrem animum ad bellum maritimum iam magis appellebat, quòd post aduentum Gylippi minorem spem de rebus terrestribus sibi concipiendā esse videret. Copiis igitur, & nauibus [*eò*] traductis, tria propugnacula extruxit. In his autem pleraq; instrumenta reposita erant, & magna nauigia, nauesque veloces illic in statione iam manebant. Quamobrem etiam tunc primùm maxima classiariorum militum iactura facta est, nam aquæ penuria laborabāt, & procul [*à munitionibus*] aquari cogebantur. Præterea quoties nautæ lignatum prodibant, ab equitatu Syracusanorū, qui terram obtinebat, [*excepti plerię;*] interficiebantur. Nam tertia equitatus pars à Syracusanis in oppidulo, quod est in Olympeo, collocata fuerat, propter illos, qui erant in Plemmyrio, ne ad agrum maleficiis infestandum [*illinc*] prodirent. Præterea Nicias reliquas etiam Corinthiorum naues aduentare audiebat. Quare viginti naues misit, vt illarum aduentum obseruarent, quibus mandatum fuerat, vt circa Locros, & Rhegium, & loca, per quæ accessus ad Siciliam patebat, stationē haberent. Gylippus verò simul quidem murum, quem per Epipolas ducebat, extruebat, vtens lapidibus, quos Athenienses in vsum suum aggesserant, simul etiam Syracusanos, & socios, in aciem extra munitionem producebat. Et Athenienses [*vicißim & ipsi suam*] aciem illis oppositam instruebāt. Postquam autem Gylippo tempus oportunū adesse visum est, hostes prior aggressus est.

[1] Καὶ εἰ τειχισθείη.] τειχισθέντος τοῦ πλημμυρείου, τὴν ἐφόρμησιν αὐτόθεν δι' ὀλίγου χωρίου ἔσεσθαι. [2] Πρὸς τῷ λιμένι] λιμένα μὲν τὸν συρακοσίων πλησίον, τὸν μέγαν λέγει. [3] Ἤν τι ναυτικῷ κινῶνται] ἐάν τι κατὰ θάλασσαν προκινῶσιν οἱ συρακούσιοι. [4] Ἀνελπιστότερα ὄντα] τοῦ δύνασθαι δηλονότι νικῆσαι. [5] Ὥστε καὶ τοῦ πληρώματος] ἤγουν τῶν νηῶν. [6] Ἦρχε τῆς ἐφόδου] ἐπιθέσεως τῆς πολεμικῆς.

Et cùm ad manus veniſſent, pugnarunt in A eo ſpatio, quod inter [*vtrorunque*] munitiones erat, vbi nullus erat vſus equitatus Syracuſanorum, atq; ſociorum. Cùm autem Syracuſani, ſociique [*in ea pugna ab hoſte*] victi fuiſſent, ſuorumque cadauera fide publica interpoſita ſuſtuliſſent, [*ac recepiſſent*] & Athenienſes trophæum erexiſſent, Gylippus conuocatis copiis, non illarum: ſed ſuam culpam fuiſſe dixit. Se enim equitatus, ac velitum vſum [*ipſis*] eripuiſſe, quòd B inter [*vtrorunque*] munitiones in loco nimis anguſto aciem inſtruxiſſent. Nunc autem ſe rurſus [*illos aduerſus hoſtes*] eductu-rum. Quare iubebat illos ita ſecum cogitare, ſe quidem bellico apparatu [*hoſtibus*] inferiores non futuros, animis verò ſic eſſe ſtatuendum, minimè ferendum fore, niſi ipſi, qui Peloponneſij, & Dorienſes eſſent, Iones, & inſularum incolas, & conuenas homines, ſuperatos, ex [*ſua*] regione eiicere vellet. Poſtea verò, cùm tempus opportunum veniſſet, eos in hoſtem rurſus edu- C xit. Nicias verò, & Athenienſes, exiſtimantes ipſi quoque, quamuis initium prœlij facere, [*hoſtemq́ prælio laceſſere*] nollet, ſibi tamen neceſſarium eſſe, non pati murũ prope [*ſuas munitiones ab hoſtibus*] ædificari, (Iã enim murus, qui ab illis [*Syracuſanis*] ædificabatur, propemodum vel vltra extremitatem muri ab Athenienſibus extructi proceſſerat. Qui ſi proceſſiſſet, iam duplex commodum ipſis [*Syracuſanis*] attuliſſet, vt & pugnantes, aſſiduè vincerent, &, [*ſi mal-* D *lent,*] prœlio ſuperſederent.) In aciem igitur contra Syracuſanos prodierunt. Gylippus verò, grauis armaturæ militibus extra munitiones longiùs, quàm antè, productis, manus cum ipſis [*Athenienſibus*] conſeruit. Equitatum verò, & velites à latere Athenienſium, in loco ſpatioſo collocauerat vbi vtrarunq; munitionum opera deſinebant. Hic autem equitatus in ipſo prœlio impreſſione facta in ſiniſtrum Athenienſium cornu, quòd ipſi erat oppoſitum, [*id*] in fugam vertit. Et propterea reliquus etiam [*illorum*] exercitus à Syracuſanis victus

καὶ ἐν χερσὶ γενόμενοι ἐμάχοντο μεταξὺ τῶν τειχισμάτων, ᾗ τῆς ἵππου συρακοσίων καὶ τῶν ξυμμάχων οὐδεμία χρῆσις ἦν. καὶ νικηθέντων τῶν συρακοσίων καὶ τῶν ξυμμάχων, καὶ νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀνελομένων, καὶ τῶν ἀθηναίων τροπαῖον στησάντων, ὁ Γύλιππος ξυγκαλέσας τὸ στράτευμα, οὐκ ἔφη *[1] τὸ ἁμάρτημα ἐκείνων ἀλλ' αὐτοῦ γενέσθαι. τῆς γὰρ ἵππου καὶ τῶν ἀκοντιστῶν τὴν ὠφέλειαν, *[2] τῇ τάξει ἐντὸς λίαν τῶν τειχῶν ποιήσας, ἀφελέσθαι· νῦν οὖν αὖθις ἐπάξειν. καὶ διανοεῖσθαι οὕτως ἐκέλευεν αὐτοὺς,[3] ὡς τῇ μὲν παρασκευῇ οὐκ ἔλασσον ἕξοντας,[4] τῇ δὲ γνώμῃ, οὐκ ἀνεκτὸν ἐσόμενον εἰ μὴ ἀξιώσουσι, πελοποννήσιοί τε ὄντες καὶ δωριεῖς, ἰώνων καὶ νησιωτῶν καὶ [5] ξυγκλύδων ἀνθρώπων, κρατήσαντες, ἐξελάσασθαι ἐκ τῆς χώρας. καὶ μετὰ ταῦτα ἐπειδὴ καιρὸς ἦν, αὖθις ἐπῆγεν αὐτούς. ὁ δὲ Νικίας καὶ οἱ ἀθηναῖοι νομίζοντες[6] καὶ ἐκεῖνοι, εἰ μὴ ἐθέλοιεν μάχης ἄρχειν, ἀναγκαῖον[7] εἶναι σφίσι μὴ περιορᾶν[8] παροικοδομούμενον τὸ τεῖχος·[9] ἤδη γὰρ καὶ ὅσον οὐ παρεληλύθει τὴν τῶν ἀθηναίων τοῦ τείχους τελευτὴν ἡ ἐκείνων τείχισις·[10] καὶ εἰ προέλθοι, ταὐτὸν ἤδη ἐποίει αὐτοῖς, νικᾶν τε μαχομένοις διὰ παντὸς, καὶ μηδὲ μάχεσθαι. ἀντεπῇσαν οὖν τοῖς συρακοσίοις. καὶ ὁ Γύλιππος τοὺς μὲν ὁπλίτας ἔξω τῶν τειχῶν μᾶλλον ἢ πρότερον προεξαγαγὼν, ξυνέμισγεν αὐτοῖς· τοὺς δ' ἱππέας καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς ἐκ πλαγίου τάξας τῶν ἀθηναίων, κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν, ᾗ τῶν τειχῶν *[11] ἀμφοτέρων αἱ ἐργασίαι ἔληγον· καὶ προσβαλόντες οἱ ἱππεῖς ἐν τῇ μάχῃ τῷ εὐωνύμῳ κέρᾳ τῶν ἀθηναίων,[12] ὅπερ κατ' αὐτοὺς ἦν, ἔτρεψαν· καὶ δι' αὐτὸ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα νικηθὲν ὑπὸ τῶν συρακοσίων,

γρ. στησαμένων,

γρ. ἐξελάσαι

γρ. προαγαγὼν γρ. καὶ προσαγαγὼν

*[1] Τὸ ἁμάρτημα] τὸ τῆς ξυμφορᾶς, καὶ ἥττης αἴτιον γενόμενον. AE.P. *[2] Τῇ τάξει] ταῦτα λείπει ἐν οὕτω, ποιήσας τὸ στράτευμα τῇ τάξει λίαν ἐντὸς τῶν τειχῶν. ἀντὶ τοῦ, τὸ στράτευμα ἐντὸς τῶν τειχῶν, τῶν ἀμφοτέρωθεν τειχισμάτων, ἐν χωρίῳ λίαν, ἄγαν στενῷ παρατάξας. τοὺς γὰρ ἀκοντιστὰς, καὶ τοὺς ἱππεῖς ἐν εὐρυχωρίᾳ δεῖ μάχεσθαι, ὅπως καὶ τοῖς πολεμίοις ῥᾷον ἐπέρχεσθαι, καὶ, ἐὰν δέῃ, ῥᾷον ἐπαναχωρεῖν οἷοί τε ὦσιν, ὅπερ ἐν στενοχωρίᾳ οὐχ ὁμοίως δυνατόν. AE. P. [3] Ὡς τῇ μὲν παρασκευῇ] ἀμφίβολον πότερον οὐκ ἔλαττον νῦν παρασκευάσασθαι ἤπερ ἐν τῇ προτέρᾳ μάχῃ, ἢ οὐκ ἔλαττον τῶν ἀθηναίων παρασκευάσασθαι. ὃ καὶ μᾶλλον. [4] Τῇ δὲ γνώμῃ] τῷ σκοπῷ. [5] Καὶ ξυγκλύδων ἀνθρώπων] ἤγουν χυδαίων. [6] Καὶ εἰ ἐκεῖνοι] οἱ περὶ τὸν Γύλιππον. [7] Εἶναι σφίσι] τοῖς ἀθηναίοις. [8] Παροικοδομούμενον τὸ τεῖχος] ἤγουν πλησίον. [9] Ηδη γὰρ καὶ ὅσον οὐ] ἤδη τε ἐγγὺς ἦν παρεληλυθέναι καὶ ὑπερβεβηκέναι τὸ τέλος τοῦ τῶν ἀθηναίων διατειχίσματος, τὸ τεῖχος τὸ ὑπὸ τῶν συρακοσίων ὑποτειχιζόμενον, ἐπὶ κωλύσει τοῦ τῶν ἀθηναίων τειχίσματος. [10] Καὶ εἰ προέλθοι] τοῦ τῶν συρακοσίων *ὑποτειχίσματος μὴ παραλλάξαντος τῇ οἰκοδομήσει, οὐδὲν ἔτι ὄφελος ἦν τοῦ τῶν ἀθηναίων διατειχίσματος. οἱ γὰρ συρακούσιοι ἐν ἀσφαλείᾳ ἔμελλον ἔσεσθαι μετὰ ταῦτα, εἴτε μάχοιεν, καὶ νικῷεν τοὺς ἀθηναίους, εἴτε καὶ ἡσυχάζοιεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν. *[11] Ἀμφοτέρων] τὰ μὲν γὰρ τῶν ἀθηναίων, τὰ δὲ, τῶν συρακοσίων ἦσαν. AE.P. [12] Ὅπερ κατ' αὐτοὺς ἦν, ἔτρεψαν] ἤγουν τοὺς ἱππεῖς τῶν συρακοσίων.

*π. ὑποτειχίσματος παραλ: AE.P:

[1] κατηράχθη ἐς τὰ τειχίσματα. καὶ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἔφθασαν παροικοδομήσαντες, καὶ παρελθόντες τὴν τῶν Ἀθηναίων οἰκοδομίαν, ὥστε μηκέτι μήτε [2] αὐτοὶ κωλύεσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐκείνους τε καὶ παντάπασιν ἀπεστερηκέναι, εἰ καὶ *[3] κρατοῖεν, μὴ ἂν ἔτι σφᾶς ἀποτειχίσαι. μετὰ δὲ τοῦτο αἵ τε τῶν Κορινθίων νῆες καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων ἐσέπλευσαν αἱ ὑπόλοιποι δώδεκα, λαθοῦσαι τὴν τῶν Ἀθηναίων φυλακήν. ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἐρασινίδης Κορίνθιος· καὶ *[4] ξυνετείχισαν *[5] τὸ λοιπὸν τοῖς Συρακοσίοις, μέχρι τοῦ ἐγκαρσίου τείχους· καὶ ὁ Γύλιππος ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν ἐπὶ στρατιάν τε ᾤχετο, καὶ ναυτικὴν καὶ πεζικὴν ξυλλέξων, καὶ τῶν πόλεων ἅμα προσαξόμενος εἴ τις ἢ μὴ πρόθυμος ἦν, ἢ παντάπασιν ἔτι ἀφειστήκει τοῦ πολέμου. πρέσβεις τε ἄλλοι τῶν Συρακοσίων καὶ Κορινθίων ἐς Λακεδαίμονα καὶ Κόρινθον ἀπεστάλησαν, ὅπως στρατιὰ ἔτι περαιωθῇ, τρόπῳ ᾧ ἂν ἐν ὁλκάσιν, ἢ πλοίοις, ἢ ἄλλως ὅπως ἂν προχωρῇ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπιμεταπεμπομένων. οἵ τε Συρακούσιοι [6] ναυτικὸν ἐπλήρουν, [7] καὶ ἀνεπειρῶντο, ὡς καὶ τούτῳ ἐπιχειρήσοντες, [8] καὶ ἐς τἆλλα πολὺ ἐπέρρωντο. ὁ δὲ Νικίας, αἰσθόμενος τοῦτο, καὶ ὁρῶν καθ' ἡμέραν ἐπιδιδοῦσαν τήν τε τῶν πολεμίων ἰσχὺν καὶ τὴν σφετέραν ἀπορίαν, ἔπεμπε καὶ αὐτὸς ἐς τὰς Ἀθήνας ἀγγέλλοντας, πολλάκις μὲν καὶ ἄλλοτε καθ' ἕκαστα τῶν γιγνομένων, μάλιστα δὲ καὶ τότε, νομίζων ἐν τοῖς δεινοῖς τε εἶναι, καὶ εἰ μὴ ὡς τάχιστα ἢ σφᾶς μεταπέμψωσιν, ἢ ἄλλους μὴ ὀλίγους ἀποστέλλωσιν, οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν. φοβούμενος δὲ μὴ οἱ πεμπόμενοι, ἢ κατὰ τὴν τοῦ λέγειν ἀδυνασίαν, ἢ καὶ γνώμης ἐλλιπεῖς γιγνόμενοι, ἢ τῷ ὄχλῳ πρὸς χάριν τι λέγοντες, οὐ τὰ ὄντα ἀπαγγείλωσιν, ἔγραψεν ἐπιστολήν, νομίζων οὕτως ἂν μάλιστα τὴν αὑτοῦ γνώμην,

γρ. οὕτω

γρ. ἀγγέλλων

γρ. ἀδυναμίαν

A in [*suas*] munitiones præceps est compulsus. Nocte autem insequenti [*Syracusani victores*] murũ prope munitionem Atheniensiũ ocius ædificarunt, ac vltra [*eam*] perduxerunt, ita vt neque ipsi ab illis amplius impediri possent [*ne murum absoluerent,*] & [*ipsi*] vel omnem in posterum sui circumuallandi facultatem, quamuis [*Atheniensium copiæ suas*] vincerent, illis eriperent. Postea verò Corinthiorum, & Ambraciotarum, B & Leucadiorum naues, quæ reliquæ erant, numero duodecim, clam Atheniensium [*nauali*] custodia in [*Syracusarum portum*] nauigarunt [*& ad vrbem appulerunt.*] Illis autem præerat Erasinides Corinthius: Et in reliqua [*muri parte*] ædificanda, [*atque*] vsq; ad [*alterum*] transuersum murũ [*iam à Syracusanis absolutum perducẽda*] Syracusanos adiuuerunt. Gylippus autem cæteram Siciliã obiuit, vt nauales, pedestresque copias colligeret, simul etiam vt ciuitates ad societatem secum ineundam solicitaret, si qua aut propensa non erat [*ad bel-* C *lum,*] aut à bello prorsus adhuc [*abhorrens*] abstinebat. Alij quoque Syracusanorum, & Corinthiorum legati Lacedæmonem, & Corinthum missi fuerunt, vt nouus exexcitus traiiceretur, quocunque modo [*hoc fieri posset,*] siue nauibus onerariis, siue nauigiis, siue quacunque alia ratione [*res commodè*] succedere posse videretur, quòd & Athenienses [*præter eas, quas iam habebant alias etiam copias*] accerserent. Et Syracusani classem instruebant, [*& militibus, rebusque ad prælium nauale necessariis explebant.*] & huius quoque rei periculum faciebant, D quòd hanc quoq; rem aggredi, [*huicq́; sedulam operam nauare*] statuissent, & in cæteras res totis viribus incumbebãt. Nicias verò, cùm hoc intellexisset, & hostium quidem potentiam, suam verò [*rerum omnium*] penuriam in dies crescere videret, nuntios & ipse Athenas misit, sępè quidem & alias, de singulis [*rebus,*] quæ gerebantur: sed tunc vel maximè, quòd res suas in maximũ discrimen adductas esse, & nisi primo quoq; tempore [*Athenienses*] aut se reuocarent, aut alios non paucos mitterent, nullam salutis spem superesse duceret. Veritus autem ne [*nuntij,*] qui mittebantur, vel propter facundię, vel propter consilij inopiam, vel etiam aliquid ad populi voluntatem dicentes, vera non renunciarẽt, epistolam scripsit, existimans fore,

[1] Κατηράχθη] μετὰ ἀραγμοῦ καὶ σφοδρότητος ἐνέπεσεν. [2] Αὐτοὶ κωλ.] αὐτοὶ οἱ Συρακούσιοι ὑπ' αὐτῶν Ἀθηναίων. ἐκείνους δέ, τοὺς Ἀθηναίους. * [3] Κρατοῖεν] οἱ Ἀθηναῖοι. σφᾶς δέ, τοὺς Συρακουσίους, ἤγουν αὐτὰς τὰς Συρακούσας. Æ. P. * [4] Ξυνετείχισαν] οἱ Κορίνθιοι, καὶ Ἀμπρακιῶται, καὶ Λευκάδιοι. Æ. P. * [5] Τὸ λοιπὸν] τοῦ τείχους μέρος. ἕτερον δὲ τεῖχος νῦν νοητέον, ὃ μέχρι τοῦ ἐγκαρσίου ἐτειχίσθη. τὸ γὰρ ἐγκάρσιον ἤδη ἐξειργασμένον ἦν. ἀλλὰ πρὸς τοῦτο καὶ ἕτερον τεῖχος οἱ Συρακούσιοι ἄγειν ἤρξαντο, ὡς ἐκ τῶν ἄνω δῆλον, ὅπου ταῦτα λέγεται. καὶ μετὰ ταῦτα ἐτείχιζον οἱ Συρακούσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι διὰ τῶν Ἐπιπολῶν, ἀπὸ τῆς πόλεως ἀρξάμενοι ἄνω πρὸς τὸ ἐγκάρσιον τεῖχος ἁπλοῦν. τὸ οὖν τεῖχος, οὗ τῇ οἰκοδομίᾳ πρότερον ἐπεχείρησαν, νῦν ἀπετελέσαν. Æ. P. [6] Ναυτικὸν ἐπλήρουν] ἤγουν, ναῦς ἐπλήρουν ναυτῶν. [7] Καὶ ἀνεπειρῶντο] ἀπεπειρῶντο. ἐμελέτων. [8] Καὶ ἐς τἆλλα πολὺ ἐπέρρωντο] τὰ κατὰ τὴν χέρσον.

vt hoc modo potissimùm suam sententiam ab ipso nuncio minimè suppressam Athenienses cognoscerent, & de rebus veris deliberarent. Atque illi quidem, quos misit, cum literis, quas ferebant, & cum mandatis, quæ acceperant, quæ ipsos [*coram Atheniensibus*] exponere oportebat, abierunt. Nicias verò res castrenses iam custodiens, voluntariorum periculorum curam gerebat, [*eaq́ pericula tantùm vltrò subibat, quæ salutis publicæ causa subeunda iudicabat.*] Eadem autem æstate iam extrema Euetion etiam Atheniensium dux cum Perdicca, multisque Thracibus Amphipoli bellum intulit: sed eam non expugnauit: sed triremibus in Strymonem circunductis, ab ipso fluuio [*vrbem*] obsidebat, ex Imeræo, [*vbi belli sedem posuerat*] proficiscens. Atque hæc æstas excessit. Hyeme autem ineunte, qui à Nicia missi fuerant, Athenas peruenerunt, & omnia mandata, quæ ab illo acceperant, exposuerunt, & si quis aliquid percontabatur, respondebant: epistolamque reddiderunt. Ciuitatis autem scriba in medium progressus [*eam*] Atheniensibus recitauit, cuius hæc erant verba: Res quidem antè gestas, Athenienses, ex multis aliis [*meis*] epistolis, cognouistis. Iam verò tēpus postulat lōgè magis, [*quàm antè*] vt in quo statu sint res nostræ cognoscatis, & [*pro eo, ac opus est,*] deliberetis. Cùm enim Syracusanos, aduersus quos missi fuimus, maiore prœliorum parte superassemus, & munitiones extruxissemus, in quibus nunc sumus, venit Gylippus Lacedæmonius cum exercitu, quem ex Peloponeso duxit, & ex quibusdam Siciliæ ciuitatibus. Et primo quidem prœlio à nobis superatus est. Postridie verò ab equitum, velitumque multitudine per vim coacti, in [*nostras*] muniones nos recepimus. Nūc igitur nos propter aduersariorum multitudinem omissa [*vrbis*] circumuallatione, quiescimus, [*& intra munitiones nos continemus.*] Nec enim omnibus [*nostris*] copiis vti possumus, quòd munitionum custodia magnam grauis armaturæ partem absumat, [*quia in variis munitionum partibus armatorum præsidia sunt collocanda, vt eas tueamur.*] Hostes verò murum simplicem iuxta nostrum excitauerunt, ita vt eos amplius circumuallare nequeamus,

μηδὲν [1] ἐν τῷ ἀγγέλῳ ἀφανισθεῖσαν, μαθόντας τοὺς ἀθηναίους, βουλεύσασθαι περὶ τῆς ἀληθείας. [2] καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φέροντες οὓς ἀπέστελλε τὰ γράμματα, καὶ ὅσα ἔδει αὐτοὺς εἰπεῖν. ὁ δὲ, τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον διὰ φυλακῆς ἤδη ἔχων, * [3] ἑκουσίων κινδύνων ἐπεμέλετο. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει τελευτῶντι, καὶ Εὐετίων στρατηγὸς ἀθηναίων, μετὰ Περδίκκου στρατεύσας ἐπ' ἀμφίπολιν θρᾳξὶ πολλοῖς, τὴν μὲν πόλιν οὐχ εἷλεν· ἐς δὲ τὸν στρυμόνα περικομίσας τριήρεις, ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἐπολιόρκει, ὁρμώμενος ἐξ ἱμεραίου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα τοῦτο. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος ἥκοντες ἐς τὰς ἀθήνας οἱ παρὰ τοῦ Νικίου, ὅσα τε ἀπὸ γλώσσης εἴρητο αὐτοῖς εἶπον, καὶ εἴ τίς τι ἠρώτα ἀπεκρίνοντο καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀπέδοσαν. [4] ὁ δὲ γραμματεὺς τῆς πόλεως, παρελθὼν ἀνέγνω τοῖς ἀθηναίοις, δηλοῦσαν τοιάδε, Τὰ μὲν πρότερον πραχθέντα, ὦ ἀθηναῖοι, ἐν ἄλλαις πολλαῖς ἐπιστολαῖς ἴστε· νῦν δὲ καιρὸς [5] οὐχ ἧττον μαθόντας ὑμᾶς ἐν ᾧ ἐσμὲν βουλεύσασθαι. κρατησάντων γὰρ ἡμῶν μάχαις τῶν πλείοσι συρακουσίους, [6] ἐφ' οὓς ἐπέμφθημεν, καὶ τὰ τείχη οἰκοδομησαμένων, ἐν οἷσπερ νῦν ἐσμὲν, ἦλθε Γύλιππος λακεδαιμόνιος, στρατιὰν ἔχων ἐκ πελοποννήσου καὶ ἀπὸ τῶν ἐν σικελίᾳ πόλεων [7] ἔστιν ὧν. καὶ μάχῃ τῇ μὲν πρώτῃ νικᾶται ὑφ' ἡμῶν, τῇ δ' ὑστεραίᾳ, ἱππεῦσί τε πολλοῖς καὶ ἀκοντισταῖς [8] βιασθέντες, ἀνεχωρήσαμεν ἐς τὰ τείχη. νῦν οὖν ἡμεῖς μὲν παυσάμενοι [9] τοῦ περιτειχισμοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐναντίων, ἡσυχάζομεν. οὐδὲ γὰρ ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ δυναίμεθ' ἂν χρήσασθαι, [10] ἀπαναλωκυίας τῆς φυλακῆς τῶν τειχῶν μέρος τι τοῦ ὁπλιτικοῦ. οἱ δὲ παρῳκοδομήκασιν ἡμῖν τεῖχος ἁπλοῦν, ὥστε μὴ εἶναι ἔτι περιτειχίσαι αὐτούς,

γρ. ἢ δι' ἑκουσίων

[1] Ἐν τῷ ἀγγέλῳ] ἐν τῇ ἀγγελίᾳ. [2] Καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο φέροντες] τὸ ἑξῆς, καὶ οἱ μὲν οὓς ἀπέστελλεν, ᾤχοντο φέροντες τὰ γράμματα. * [3] Ἑκουσίων κινδύνων] ταῦτα μεγίστην ἔχει ἀσάφειαν. εἰ μέντοι ἡ γραφὴ καλῶς ἔχει, τούτων ὁ νοῦς ἔσται· ὁ Νικίας τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον πράγματα διὰ φυλακῆς ἤδη ἔχων, καὶ ἀκριβῶς φυλάσσων, τῶν ἑκουσίων κινδύνων μόνον ἐπεμελεῖτο, καὶ ἑκὼν ἐκείνους τοὺς κινδύνους μόνον ἀνῄρει, οὓς τῆς κοινῆς πάντων σωτηρίας χάριν αἱρεῖν δεῖν ἐνόμιζε. τουτέστι προῃρεῖτο διὰ φυλακῆς ἔχειν τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα, μᾶλλον ἢ τοὺς ἑκουσίους κινδύνους ζητεῖν, αἱρεῖν, ὑποστῆναι. ἄλλως, τοὺς ἀναγκαίους κινδύνους μόνον ἑκὼν ἀνῄρει, ἄλλους δὲ οὐκ ἐζήτει, καὶ τὴν αὐτοῦ στρατιὰν ἐντὸς τῶν τειχῶν συνεῖχεν. *AE. P.* [4] Ὁ δὲ γραμματεὺς] γραμματέα λέγει τὸν εἰωθότα ἐν τῷ κοινῷ τὰ τοῦ δήμου γράμματα ἀναγινώσκειν. [5] Οὐχ ἧττον μαθόντας] ἢ πρότερον δηλονότι. [6] Ἐφ' οὓς ἐπέμφθημεν] καθ' ὧν. [7] Ἔστιν ὧν] ἤγουν καὶ ἀπὸ τινῶν. [8] Βιασθέντες] σεμνῶς πάνυ τὸ βιασθέντες ἀνεχωρήσαμεν, ἐπικρύπτει τοὺς ἀναιρεθέντας, ἵνα ἡ αἰτουμένη ἀποσταλῇ βοήθεια. [9] Τοῦ περιτειχισμοῦ] τῶν συρακουσίων δηλονότι. [10] Ἀπαναλωκυίας] τῶν γὰρ ὁπλιτῶν τινὲς πρὸς τὸ φυλάττειν ἦσαν τὰ τείχη.

ἢν μή τις [1] τὸ παρατείχισμα τοῦτο πολλῇ στρατιᾷ ἐπελθὼν ἕλῃ. ξυμβέβηκέ τε, [2] πολιορκεῖν δοκοῦντας ἡμᾶς ἄλλους, αὐτοὺς μᾶλλον ὅσα γε [3] κατὰ γῆν τοῦτο πάσχειν. οὐδὲ γὰρ [4] τῆς χώρας ἐπὶ πολὺ διὰ τοὺς ἱππέας ἐξερχόμεθα. πεπόμφασι δὲ καὶ ἐς Πελοπόννησον πρέσβεις [5] ἐπ' ἄλλην στρατιάν· καὶ ἐς τὰς ἐν Σικελίᾳ πόλεις Γύλιππος οἴχεται, τὰς μὲν καὶ πείσων ξυμπολεμεῖν, ὅσαι νῦν ἡσυχάζουσιν, ἀπὸ δὲ τῶν ἔτι καὶ στρατιὰν πεζὴν καὶ ναυτικοῦ παρασκευήν, ἢν δύνηται, ἄξων. διανοοῦνται γὰρ (ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι) τῷ τε πεζῷ ἅμα τῶν τειχῶν ἡμῶν πειρᾶν, καὶ ταῖς ναυσὶ κατὰ θάλασσαν. καὶ δεινὸν μηδενὶ ὑμῶν δόξῃ εἶναι ὅτι καὶ κατὰ θάλασσαν. τὸ γὰρ ναυτικὸν ἡμῶν [6] (ὅπερ κἀκεῖνοι πυνθάνονται) τὸ μὲν πρῶτον ἤκμαζε καὶ τῶν νεῶν τῇ ξηρότητι, [7] καὶ τῶν πληρωμάτων τῇ σωτηρίᾳ· νῦν δὲ αἵ τε νῆες [8] διάβροχοι, τοσοῦτον χρόνον [9] ἤδη θαλασσεύουσαι, καὶ τὰ πληρώματα ἔφθαρται· τὰς μὲν γὰρ ναῦς οὐκ ἔστιν ἀνελκύσαντας [10] διαψῦξαι, [11] διὰ τὸ ἀντιπάλους καὶ τῷ πλήθει, καὶ [12] ἔτι πλείους τὰς τῶν πολεμίων οὔσας, ἀεὶ προσδοκίαν παρέχειν ὡς ἐπιπλεύσονται. * [12] φανεραὶ δέ εἰσιν ἀποπειρώμεναι· καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις [13] ἐπ' ἐκείνοις, καὶ ἀποξηρᾶναι τὰς σφετέρας μᾶλλον ἐξουσία. οὐ γὰρ ἐφορμοῦσιν * [14] ἀλλήλοις. ἡμῖν δ' ἐκ πολλῆς ἂν περιουσίας νεῶν μόλις τοῦτο ὑπῆρχε, καὶ μὴ ἀναγκαζομένοις ὥσπερ νῦν πάσαις φυλάσσειν.

γρ. ἧπερ καὶ ἐκεῖνοι

γρ. ὅτι πλείους

A nisi quis hanc munitionẽ nostris vicinam, cum magnis copiis adortus expugnet. Cõtigit etiam vt nos, qui alios obsidere videbamur, ipsi potius, saltem quod ad terram attinet, hoc patiamur, [*& ab aliis obsideamur.*] Nec enim propter [*hostium*] equitatum procul [*à nostris munitionibus*] per [*hostilem*] regionem progredimur. Prætereà legatos in Peloponnesum miserunt ad alias copias accersendas. Et Gylippus ad vrbes Siciliæ proficiscitur, vt earum alias quidem ad belli societatem pelliciat, quotquot nũc B quiescunt, [*& ab armis contra nos sumendis abstinent,*] ex aliis verò præterea, pedestres, naualesque copias, si possit, adducat. Nam (vt ego audio) peditatũ [*à terra,*] pariter & classe à mari nostras munitiones tentare statuerunt. Neque cuiquam vestrum [*hoc*] arduum esse videatur, quòd etiam à mari [*nos aggredi statuerint.*] Nam nostra classis (quòd & illi cognitum habent) initio quidem & nauium siccitate, & hominum, qui in illis erant, incolumitate florebat. Iam verò & naues [*propter nimiam aquarum humiditatem, quam imbiberunt,*] quòd tandiu C iam [*sub dio, &*] in mari manserint, sunt putrefactæ, & viri, qui eas explebant sunt absumpti. Naues enim [*nobis*] subducere non licet, vt [*eas expurgemus, exsiccemus, atq; quodammodo*] recreemus, quòd hostium naues quę nostris sunt numero pares, atque adeò plures, perpetuò suspicionem [*nobis*] afferant, quòd [*iam iam nos*] sint inuasurę. Constat autem illos [*huius rei*] periculum facere, [*& in rebus naualibus se exercere, hisq; diligenter operam dare, vt classe quoq; nos aggrediantur.*] Et [*hostis*] inuadendi facultas penes illos est, & suas [*naues*] cõmodiùs exsiccare possunt. Nec enim stationes aduersus alios habent, [*vt ideo naues in mari paratas semper tenere cogantur, quemadmodum nos, qui Syracusas obsidemus.*] Nobis verò, quamuis magno nauium numero abundaremus, vix tamen hoc [*facere*] liceret, ne dum (vt nunc) excubias cum tota classe agere coactis:

---

[1] Τὸ παρατείχισμα τοῦτο] τῶν συρακουσίων δηλονότι. [2] Πολιορκεῖν δοκοῦντας] τὸ πολιορκεῖσθαι μᾶλλον ἢ πολιορκεῖν, δηλωτικὸν καὶ τῆς ἥττης, καὶ παρορμητικὸν τοῦ πεμφθῆναι βοήθειαν, δι' ἧς σωθήσονται· τὸ δὲ ἀποστεῖλαι πρὸς Πελοπόννησον ἕνεκεν στρατιᾶς τοὺς ἐναντίους, καὶ τὸ τοῦ Γυλίππου τὰς πόλεις ἀναπείθειν αὐτοῖς συμπολεμεῖν, τοῦ τε αὐτοὺς πλείστην στρατιὰν πεζήν τε καὶ ναυτικὴν τὴν ταχίστην ἐξαποστεῖλαι. [3] Κατὰ γῆν τοῦτο πάσχειν] ἐν τῷ κατὰ γῆν μέρει ἡττᾶσθαι. ἐπεὶ ἔν γε τῷ κατὰ θάλατταν ἐπεκράτουν οἱ ἀθηναῖοι. [4] Τῆς χώρας ἐπὶ πολὺ] διάστημα δηλονότι. [5] Ἐπ' ἄλλην στρατιὰν] ἤγουν δι' ἄλλην. [6] Ὅπερ κἀκεῖνοι] γρ. ἧπερ καὶ ἐκεῖνοι. [7] Καὶ τῶν πληρωμάτων] τῶν ναυτῶν. [8] Διάβροχοι] σεσηπυῖαι. Ὅμηρος, Καὶ δὴ δοῦρα σέσηπε νεῶν. [9] Ἤδη θαλασσεύουσαι] ἤγουν, ἐν θαλάττῃ οὖσαι. [10] Διαψύξαι] διακαθᾶραι. [11] Διὰ τὸ ἀντιπάλους] γρ. διὰ τὸ ἀντιπάλους τε τῷ πλήθει, καὶ ὅτι πλείους. *[12] Φανεραὶ] τὰς ναυσὶ πειρᾶσθαι τὸ τοῖς ἀνθρώποις τοῖς ἐν αὐταῖς κομιζομένοις προσῆκον, εἴπερ φανερῶς ἀπεπειρῶντο, καὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐπεμελοῦντο, καὶ ἐν τοῖς ναυτικοῖς αὐτοὺς συνεχῶς ἤσκουν. καὶ ταῦτα ἀκριβῶς ἐμελέτων, ὡς καὶ τοῖς πολεμίοις τῷ ναυτικῷ ἐπιχειρήσοντες, ὡς ἐκ τῶν ἄνω δῆλον. οἵ τε συρακούσιοι ναυτικὸν ἐπλήρουν, καὶ ἀνεπειρῶντο, ὡς καὶ τούτῳ ἐπιχειρήσοντες. περὶ δὲ τούτων ἐν τοῖς κάτω σαφέστερον ὁ ξυγγραφεὺς ταῦτα γράφει, καὶ ὁ Γύλιππος ξυγκαλέσας τοὺς συρακουσίους, ἔφη χρῆναι πληροῦν ναῦς, ὡς δύναιντο πλείστας, καὶ ναυμαχίας ἀπόπειραν λαμβάνειν. καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. [13] Ἐπ' ἐκείνοις] ἀπὸ κοινοῦ τὸ εἰσί. *[14] Ἀλλήλοις] ἴσως ἄλλοις γραπτέον, ὁ νοῦς τοιαύτην γραφὴν ἀπαιτεῖν δοκεῖ. οἱ γὰρ τοῖς ἄλλοις ἐφορμοῦντες, καὶ τῷ ναυτικῷ αὐτοῖς ἐπιχειρεῖν διανοούμενοι, οὐ ῥᾳδίως, ἄλλως τε καὶ ἐν τῇ πολεμίᾳ ὄντες, καὶ δυνατῶν πολεμίων αὐτοῖς ἐπικειμένων, καὶ ἐφεδρευόντων, καὶ ἐπιχειρήσεως καιρὸν ἐπιτηρούντων, τὰς ἑαυτῶν ναῦς ἀδεῶς ἀνελκύσαι, καὶ ἀποξηρᾶναι δύνανται, ἀλλ' ἐν θαλάσσῃ ταύτας φυλάττειν ἀναγκάζονται, ὅπως, εἴτε τοῖς πολεμίοις αἰφνιδίως ἐπιοῦσι δέῃ ἀντέχειν, εἴτε καὶ αὐτοῖς ἐπιπεσεῖν, τὰς ναῦς ἀεὶ πρὸς τὸν πλοῦν ἑτοίμους ἔχωσιν. Æ. P.

Nam si vel modicam custodiæ partem detrahamus, [*& nauium excubias agentium numerum minuamus*,] nullos commeatus habebimus, quos nunc quoque iuxta illorum vrbem [*præterfecti*,] ægrè [*in castra*] importamus. Homines verò nautici, [*qui naues explebant*,] hac de causa & [*antè*] cum nostra iactura perierunt, & nunc etiam pereunt, quòd nautæ quidem, quia procul à castris lignari, prædari, & aquari coguntur, ab [*hostium*] equitatu excepti cædũtur. Seruitia verò, quia castra castris opposita, [*eaq́ inter se vicina nunc*] habemus, [*ad hostem*] transfugiant. Peregrinorum quoque [*militum*] illi quidem, qui coacti naues conscenderunt, in vrbes continuò dilabuntur. Illi verò, qui mercedis magnitudine primùm, allecti venerant, & qui se quæstum potius facturos, quàm pugnaturos arbitrabantur, vbi præter opinionem viderunt & hostium classem, & cæteras res iam [*nobis*] oppositas, [*atq́ resistentes*,] partim quidem occasionem nacti ad hostes transfugiunt, partim verò, prout singulis [*abeundi*] facultas offertur, [*abeunt*.] (Sicilia autem est ampla) quidam etiam hîc Hyccarica mancipia mercati, trierarchis persuaserunt, vt illa pro se in naues imponerent, atque hoc modo exactam rei nauticæ disciplinam sustulerunt. Vobis autem, qui [*hoc probè*] nostis, scribo non diuturnum esse classiariæ multitudinis vigorem, paucosque nautas reperiri, qui & nauem agere, & remigium moderari norint. Sed horum omnium [*incommodorum*] hoc est maximum, [*quod etiam me maximè solicitum reddit*,] tum quòd ego Imperator hæc [*mala*] prohibere non possim (nam vestra ingenia, [*Athenienses*] non facilè reguntur, [*ita vt alterius imperio facile pareant*.]) tum etiam quòd non habeamus vnde nauium supplementum parare possimus (id, quod hosti multis ex locis [*facere*] licet) sed necesse sit supplementum [*illinc*] parari, vnde, quando [*huc*] venimus, & ea quæ [*nunc*] supersunt, & ea, quæ [*iam*] absumpta sunt, accepimus. Ciuitates enim, quæ nunc [*nobis*] sunt sociæ, Naxus, & Catana, [*copias nobis supplementi causa suppeditare*] nequeunt.

A εἰ γὰρ ἀφαιρήσομεν τι καὶ βραχὺ τῆς τηρήσεως, τὰ ἐπιτήδεια οὐχ ἕξομεν, παρὰ τὴν ἐκείνων πόλιν χαλεπῶς καὶ νῦν ἐσκομιζόμενοι. τὰ δὲ πληρώματα διὰ τόδε ἐφθάρη τε ἡμῖν, καὶ ἔτι νῦν φθείρεται, τῶν ναυτῶν τῶν μὲν, διὰ φρυγανισμὸν, καὶ [1] ἁρπαγὴν μακρὰν, καὶ ὑδρείαν, ὑπὸ τῶν ἱππέων ἀπολλυμένων· οἱ δὲ θεράποντες, ἐπειδὴ ἐς ἀντίπαλα καθεστήκαμεν, αὐτομολοῦσι. καὶ οἱ ξένοι, οἱ μὲν ἀναγκαστοὶ ἐσβάντες, εὐθὺς [2] κατὰ τὰς πόλεις ἀποχωροῦσιν· οἱ δὲ ὑπὸ μεγάλου B μισθοῦ τὸ πρῶτον ἐπαρθέντες, καὶ οἰόμενοι χρηματιεῖσθαι μᾶλλον ἢ μαχεῖσθαι, ἐπειδὴ παρὰ γνώμην ναυτικόν τε δὴ καὶ τἆλλα ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀνθεστῶτα ὁρῶσιν, οἱ μὲν ἐπ' αὐτομολίας προφάσει ἀπέρχονται, οἱ δὲ, ὡς ἕκαστοι δύνανται· [3] (πολλὴ δ' ἡ Σικελία) εἰσὶ δ' οἳ καὶ [*4] αὐτοῦ ἐμπορευόμενοι, [5] ἀνδράποδα ὑκκαρικὰ ἀντεμβιβάσαι ὑπὲρ σφῶν πείσαντες τοὺς τριηράρχους, [6] τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφῄρηνται. ἐπισταμένοις δ' ὑμῖν γράφω [7] ὅτι βρα- C χεῖα ἀκμὴ πληρώματος, καὶ ὀλίγοι τῶν ναυτῶν οἱ ἐξορμῶντές τε ναῦν, καὶ ξυνέχοντες τὴν εἰρεσίαν. [8] τούτων δὲ πάντων ἀπορώτατον, τό, τε μὴ οἷόν τε εἶναι ταῦτα ἐμοὶ κωλῦσαι τῷ στρατηγῷ, ([9] χαλεπαὶ γὰρ αἱ ὑμέτεραι φύσεις ἄρξαι) καὶ ὅτι οὐδ' ὁπόθεν [10] ἐπιπληρωσόμεθα τὰς ναῦς ἔχομεν (ὃ τοῖς πολεμίοις πολλαχόθεν ὑπάρχει) ἀλλ' ἀνάγκη *[11] ἀφ' ὧν ἔχοντες ἤλθομεν, *[12] τά τε ὄντα καὶ ἀπαναλισκόμενα γίγνεσθαι· αἱ γὰρ νῦν οὖσαι D πόλεις ξύμμαχοι, ἀδύνατοι, Νάξος καὶ Κατάνη.

τῶν μ-
κρὰν,
τῶν θερά-
ποντες.

---

[1] Καὶ ἁρπαγὴν μακρὰν] καὶ διὰ τὸ ἐπὶ πολὺ διαστήματος ἐφ' ἁρπαγὴν ἐξιέναι. [2] Κατὰ τὰς πόλεις] τῶν Σικελῶν δηλονότι. [3] Πολλὴ δ' ἡ Σικελία] ἤγουν εὐρύχωρος. *[4] Αὐτοῦ] ἐν τῇ Σικελίᾳ. Æ.P. [5] Ἀνδράποδα ὑκκαρικὰ] ἀπὸ *ὑκκάρων πόλεων Σικελῶν, ὧν μέμνηται ἐν τῇ ἕκτῃ. [6] Τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ναυτικοῦ ἀφῄρηνται] ἤτοι, ἐλυμήναντο τὸ ἀκριβὲς τῆς ναυτικῆς δυνάμεως. [7] Ὅτι βραχεῖα ἀκμὴ] ἀντὶ τοῦ, οὐ πολλῷ χρόνῳ ἀκμάζει ἡ ναυτικὴ δύναμις. [8] Τούτων δὲ πάντων ἀπορώτατον] μείζονα πάντων τῶν εἰρημένων ἀπορίαν ἔχει τὸ μὴ δύνασθαι ἐμὲ κωλύειν τὰ ἁμαρτήματα. [9] Χαλεπαὶ γὰρ αἱ ὑμέτεραι φύσεις ἄρξαι] ἀντὶ παθητικοῦ ἐνεργητικὸν εἴληπται τὸ ἄρξαι. [10] Ἐπιπληρωσόμεθα] τὰ πληρώματα ἀναπληρώσομεν. *[11] Ἀφ' ὧν] ἀνάγκη τὰ πληρώματα τῶν νεῶν γίγνεσθαι ἀπ' ἐκείνων, ἀφ' ὧν τά τε ὄντα, καὶ τὰ ἀπαναλισκόμενα ἐγίγνοντο, ἅπερ ἐχόμενοι ὅτε δεῦρο τὸ πρῶτον ἤλθομεν. δηλοῖ δὲ τοὺς Ἀθηναίους, καὶ τὰς Ἀθήνας. ἐκεῖθεν γὰρ οἱ στρατηγοὶ καὶ τὸ ναυτικὸν, καὶ τὰς παρασκευὰς τὰς πολεμικὰς, καὶ τὰ πληρώματα, καὶ τἆλλα πάντα λαβόντες ᾤχοντο, καὶ νῦν ἔτι λαβεῖν ἠξίουν. ÆE.P. *[12] Τά τε ὄντα] πράγματα δηλονότι, ἢ πληρώματα. καλῶς δὲ καὶ οὕτω ταῦτα λαμβάνεσθαι δύναται. ἀλλ' ἀνάγκη τά τε ὄντα, καὶ τὰ ἀπ' ἀναλισκόμενα γίγνεσθαι ἀπ' ἐκείνων, ἃ ἔχοντες δεῦρο ἤλθομεν, ἤγουν ἀνάγκη τὰς ἡμετέρας ναῦς ἐπιπληροῦσθαι ἀπ' ἐκείνων τῶν ναυτῶν, καὶ στρατιωτῶν, οὓς εἴχομεν ὅτε τὸ πρῶτον δεῦρο ἤλθομεν, ὧν οἱ μὲν ἔτι καὶ νῦν περιγίγνονται, καὶ ζῶσιν, οἱ δὲ, ἤδη ἀπηνάλωνται ὑπὸ τῶν πολεμίων. οὐδενὶ γὰρ ἄλλῳ τρόπῳ ἐνταῦθα τὰς ναῦς ἐπιπληροῦσθαι δυνάμεθα. τοῦτο καὶ ἐκ τῶν ἑξῆς δῆλον. τὰ ὄντα δὲ, καὶ τὰ ἀπαναλισκόμενα καλεῖ οὐ μόνον τὰς πολεμικὰς παρασκευὰς, ἀλλὰ καὶ (ὃ καὶ μάλιστα νοητέον) αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους, οἳ καὶ τὰ τῶν νεῶν κυριώτατα πληρώματα καλοῦνται. AE.P.

*π. ἀπὸ ὑκκάρων πολίσματος Σικανικοῦ, ὧν μέμνηται ἐν τῇ ἕκτῃ. AE.P.

εἰ δὲ προσεγγενήσεται ἓν ἔτι τοῖς πολεμίοις, ὥστε τὰ τρέφοντα ἡμᾶς χωρία τῆς Ἰταλίας, ὁρῶντα ἐν ᾧ τε ἐσμὲν, καὶ ὑμῶν μὴ ἐπιβοηθούντων, πρὸς ἐκείνους χωρῆσαι, [1]διαπεπολεμήσεται) αὐτοῖς ἀμαχεὶ ἐκ πολιορκηθέντων ἡμῶν ὁ πόλεμος. τούτων ἐγὼ ἡδίω μὲν ἂν εἶχον ὑμῖν ἕτερα ἐπιστέλλειν, οὐ μέντοι χρησιμώτερά γε, εἰ δεῖ σαφῶς ὑμᾶς εἰδότας τὰ ἐνθάδε βουλεύσασθαι. καὶ ἅμα, τὰς φύσεις ἐπιστάμενος ὑμῶν, βουλομένων μὲν τὰ ἥδιστα ἀκούειν, αἰτιωμένων δὲ ὕστερον ἤν τι ὑμῖν ἀπ' αὐτῶν μὴ ὅμοιον ἐκβῇ· [2]ἀσφαλέστερον ἡγησάμην τὸ ἀληθὲς δηλῶσαι. καὶ νῦν [3]ὡς ἐφ' ἃ μὲν ἤλθομεν τὸ πρῶτον, καὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων ὑμῖν μὴ μεμπτῶν γεγενημένων, οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε· ἐπεὶ δὲ ἡ Σικελία τε [4]ἅπασα ξυνίσταται, καὶ ἐκ Πελοποννήσου ἄλλη στρατιὰ προσδόκιμος αὐτοῖς, βουλεύεσθε ἤδη ὡς τῶν γ' ἐνθάδε [5]μηδὲ τοῖς παροῦσιν ἀνταρκούντων, ἀλλ' ἢ τούτους μεταπέμπειν δέον, ἢ ἄλλην στρατιὰν μὴ ἐλάττω ἐπιπέμπειν, καὶ πεζὴν καὶ ναυτικὴν, καὶ χρήματα μὴ ὀλίγα· ἐμοὶ δὲ διάδοχόν τινα, ὡς ἀδύνατός εἰμι διὰ νόσον νεφρῖτιν παραμένειν. [6]ἀξιῶ δ' ὑμῶν ξυγγνώμης τυγχάνειν. καὶ γὰρ ὅτ' ἐρρώμην, πολλὰ ἐν ἡγεμονίαις ὑμᾶς εὖ ἐποίησα. ὅ,τι δὲ μέλλετε, ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς καὶ μὴ ἐς ἀναβολὰς πράττετε· ὡς τῶν πολεμίων τὰ μὲν ἐν Σικελίᾳ * [7]δι' ὀλίγου ποριουμένων, τὰ δ' ἐκ Πελοποννήσου, σχολαίτερον μὲν, ὅμως δ' ἢν μὴ προσέχητε τὴν γνώμην, [8]τὰ μὲν, λήσουσιν ὑμᾶς, ὥσπερ καὶ πρότερον, [9]τὰ δὲ, φθήσονται). Ἡ μὲν τοῦ Νικίου ἐπιστολὴ τοσαῦτα ἐδήλου· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀκούσαντες αὐτῆς, τὸν μὲν Νικίαν [10]οὐ παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' αὐτῷ, ἕως ἂν ἕτεροι αἱρεθέντες ξυνάρχοντες ἀφίκωνται), [11]τῶν αὐτοῦ ἐκεῖ δύο * [12]προσείλοντο, Μένανδρον καὶ Εὐθύδημον· ὅπως μὴ μόνος ἐν ἀσθενείᾳ ταλαιπωροίη. στρατιὰν δὲ ἄλλην ἐψηφίσαντο πέμπειν καὶ ναυτικὴν καὶ πεζικὴν,

A Quòd si hoc vnum præterea hostibus accesserit, vt Italiæ oppida, quæ nos alunt, cognito rerum statu, in quo sumus, vobisque nullum auxilium [ad nos] mittentibus, se illis adiungant, profectò nobis sine prœlio expugnatis bellum ab ipsis cõficietur. His autem ego iucundiora quidem vobis scribere potuissem: sed tamen non vtiliora, quia necesse est vos manifestè cognoscere rerum istarum statum, vt de his consultetis. simul etiam (quòd vestra ingenia probè nota habeam quia iucundissima quidem audire vultis: postea verò conquerimini, si B quid ex his, [*quæ audieritis*,] vobis non contigerit perinde, [*ac optabatis*]) tutius esse duxi declarare quod verum est. Iam verò hoc quidem persuasum habeatis, & milites, & duces se ita gessisse [*aduersus eos*,] aduersus quos primùm venimus, vt à vobis reprehendi nequeant, [*quasi suum officium strenuè non fecerint*.] Verùm quia [*nunc*] & vniuersa Sicilia [*contra nos*] conspirat, & alius exercitus ex Peloponneso ab ipsis expectatur, decernatis iam aut eos, qui hîc sunt, reuocandos esse, quod ne aduersus quidẽ pręsentes C [*hostes*] satis virium habeant, aut aliũ & pedestrem, & naualem exercitum [*hoc*] non minorem [*huc*] pręterea mittendum, pecuniam etiã non paucam. Mihi verò successorem aliquem, quia ex renibus laborans, [*in imperio*] permanere, [*& imperatoris munera diutius obire*] nequeo. Dignus autẽ sum qui veniam à vobis impetrẽ. Etenim cùm rectè valerem, obeundis imperatoris muneribus, sæpe de vobis bene sum meritus. Quicquid autem facturi estis, id ineunte statim vere, nec vlla procrastinatione vtentes D faciatis. Quia hostes breui [*temporis spatio*] res quidem Siculas comparabunt, [*copiasq́ celeriter cogent*.] quæ verò ex Peloponneso [*sunt venturæ*] tardiùs quidem: sed tamẽ nisi animum [*ad eas*] aduertatis, partim quidem (vt & antè) vos latebũt, partim verò, [*vos*] pręuertẽt. Hæc igitur sunt, quæ in Nicæi epistola continebantur. Athenienses verò his auditis, ipsi quidem imperium non abrogarunt: sed, donec alij collegę delecti [*ad eum*] peruenirent, duos eorum, qui illic cum ipso erant, delectos ipsi adiunxerunt, ne solus infirma valetudine vexaretur: Alium etiam exercitum censuere mittendum & nauticarum, & pedestrium copiarum

---

[1] Διαπολεμήσεται] ἀντὶ τοῦ, κατεργασθήσεται. [2] Ἀσφαλέστερον ἡγησάμην] συμφέρον κατὰ τὴν βούλησιν. [3] Ὡς ἐφ' ἃ μὲν ἤλθομεν] ἀντὶ τοῦ, ὧν ἕνεκα ἤλθομεν. [4] Ἅπασα ξυνίσταται] ἤγουν συνάγεται. εἰς ὁμόνοιαν ἔρχεται. [5] Μηδὲ τοῖς παροῦσιν αὐταρκούντων] μηδὲ πρὸς τοὺς ἐνθάδε πολεμίους ἀντέχειν αὐταρκούντων. ἤτοι δυναμένων. [6] Ἀξιῶ δ' ὑμῶν ξυγγνώμης τυγχάνειν] ἀντὶ τοῦ, ἄξιός εἰμι συγγνώμης ἐπιτυχεῖν.

* [7] Δι' ὀλίγου] χρόνου δηλονότι. ταχέως. Æ.P. [8] Τὰ μὲν, λήσουσιν ὑμᾶς] ἀκόλουθον ἦν τῷ προειρημένῳ, τῷ, δι' ὀλίγου ποριουμένων, τὸ, τὰ μὲν, λησομένων ὑμᾶς, τὰ δὲ, φθησομένων. [9] Τὰ δὲ, φθήσονται] ἤγουν, μέλλουσι προλαβεῖν. [10] Οὐ παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς] ἤγουν ἐξέβαλον. [11] Τῶν αὐτοῦ ἐκεῖ δύο προσείλοντο] ἤγουν, ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ, ἤγουν τοῦ Νικίου. *[12] Δύο] ἕνα μὲν, ἀντὶ Λαμάχου, ἕνα δὲ, ἀντὶ Ἀλκιβιάδου. Æ.P.

tam ex Atheniensium legionariis militibus, quàm ex sociis. Et Demosthenem Alcisthenis, Eurymedontē Theuclis [*filium,*] collegas delectos ipsi miserunt. Atque Eurymedontem quidem statim circa solstitium hybernum in Siciliam miserunt cum decem nauibus, & cum viginti argenti talentis, quæ secum ferebat, simul etiam vt illis, qui illic erant, auxilium venturum, ipsosque ciuitati curæ futuros nuntiaret. Demosthenes verò ad apparandam profectionem remansit, vt primo statim vere discederet, & ad indicēdum sociis delectum, & ad comparandas illinc pecunias, naues, & grauis armaturę milites. Preterea Athenienses mittunt circa Peloponnesum viginti naues, vt obseruarēt ne quis è Corintho, & ex Peloponneso traiiceret in Siciliam. Nam Corinthij, postquàm legati ad ipsos venerunt, & res in Sicilia meliore cōditione esse nunciauerunt, existimantes & priorem classem nō intempestiuè à se missam fuisse, multo magis animo confirmati sunt, & cùm ipsi ad grauis armaturæ milites in onerariis nauibus in Siciliam mittendos sese accingebant, tum etiam Lacedæmonij ad [*copias*] eodem modo ex cætera Peloponneso mittēdas [*sese præparabant.*] Et Corinthij viginti quinque naues instruxerunt, vt pugnam naualem experirentur aduersus speculatorias illas, quę stabant ad Naupactum, vtque Athenienses, qui Naupacti erant, suarum onerariarum nauium profectionem minus impedirent, se ipsos tuentes aduersus suarum triremium præsidium [*Atticis nauibus*] oppositum. Lacedæmonij verò (prout etiam antè secum ipsi constituerant) expeditionem in Atticam apparabant, instigantibus, Syracusanis, atque Corinthiis, postquàm audierunt auxilium ab Atheniensibus in Siciliam mitti, vt irruptione [*à Lacedæmoniis in Atticam*] facta [*hæc auxilij missio*] impediretur. Quinetiam Alcibiades instans, [*illos*] docebat Deceleam muniēdam esse, nec bellum remittendum. Præcipuè verò quoddā [*animi*] robur Lacedæmoniis accessit, quòd existimarēt Athenienses, qui duplex bellū gerebant,

A ἀθηναίων τε ἐκ καταλόγου, καὶ τῶν ξυμμάχων. καὶ ξυνάρχοντας αὐτῷ εἵλοντο Δημοσθένην τε τὸν Ἀλκισθένους καὶ Εὐρυμέδοντα τὸν Θουκλέους. καὶ τὸν μὲν Εὐρυμέδοντα εὐθὺς περὶ ἡλίου τροπὰς τὰς χειμερινὰς ἀποπέμπουσιν ἐς τὴν σικελίαν, μετὰ δέκα νεῶν, ἀργύρια εἴκοσι τάλαντα ἄγοντα, καὶ ἅμα ἀγγελοῦντα τοῖς ἐκεῖ ὅτι ἥξει βοήθεια, καὶ ἐπιμέλεια αὐτῶν ἔσται. ὁ δὲ Δημοσθένης, ὑπομένων παρεσκευάζετο τὸν ἔκπλουν, ὡς ἅμα τῷ ἦρι ποιησόμενος· στρατιάν τε ἐπαγγέλλων ἐς τοὺς B ξυμμάχους, [1] καὶ χρήματα αὐτόθεν καὶ ναῦς καὶ ὁπλίτας ἑτοιμάζων. πέμπουσι δὲ καὶ περὶ τὴν πελοπόννησον οἱ ἀθηναῖοι εἴκοσι ναῦς, ὅπως φυλάσσοιεν μηδένα ἀπὸ κορίνθου καὶ τῆς πελοποννήσου ἐς τὴν σικελίαν περαιοῦσθαι. οἱ γὰρ κορίνθιοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις αὐτοῖς ἧκον, καὶ τὰ ἐν τῇ σικελίᾳ βελτίω ἤγγελλον, νομίσαντες οὐκ ἄκαιρον καὶ τὴν προτέραν πέμψιν τῶν νεῶν ποιήσασθαι, πολλῷ μᾶλλον [2] ἐπέρρωντο, καὶ ἐν ὁλκάσι παρεσκευάζοντο αὐτοί τε ἀποστελοῦντες ὁπλίτας *[3] ἐν τῇ C σικελίᾳ, καὶ ἐκ τῆς ἄλλης πελοποννήσου οἱ λακεδαιμόνιοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ πέμψοντες. ναῦς τε οἱ κορίνθιοι πέντε καὶ εἴκοσιν ἐπλήρουν, ὅπως ναυμαχίας τε ἀποπειράσωσι πρὸς τὴν ἐν τῇ ναυπάκτῳ φυλακήν, [4] καὶ τὰς ὁλκάδας αὐτῶν [5] ἧσσον οἱ ἐν τῇ ναυπάκτῳ ἀθηναῖοι κωλύοιεν ἀπαίρειν, πρὸς *[6] τὴν σφετέραν *[7] ἀντίταξιν τῶν τριηρῶν τὴν φυλακὴν ποιούμενοι. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ τὴν ἐς τὴν ἀττικὴν ἐσβολὴν οἱ λακεδαιμόνιοι, ὥσπερ D τε [8] προεδέδοκτο αὐτοῖς, καὶ τῶν συρακοσίων καὶ τῶν κορινθίων [9] ἐναγόντων, ἐπειδὴ ἐπυνθάνοντο τὴν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων βοήθειαν ἐς τὴν σικελίαν, ὅπως δὴ [10] ἐσβολῆς γενομένης [11] διακωλυθῇ. καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης προσκείμενος, ἐδίδασκε τὴν δεκέλειαν τειχίζειν, καὶ μὴ ἀνιέναι τὸν πόλεμον. μάλιστα δὲ τοῖς λακεδαιμονίοις ἐγεγένητό τις ῥώμη, διότι τοὺς ἀθηναίους ἐνόμιζον διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας,

[1] Καὶ χρήματα αὐτόθεν, καὶ ναῦς] ἀπὸ τῶν ξυμμάχων. [2] Ἐπέρρωντο] διηγέρθησαν. *[3] Ἐν τῇ σικελίᾳ] ἀντὶ τοῦ ἐς τὴν σικελίαν, ὡς καὶ ἄνω πολλάκις. καὶ τοῦτο μὲν κοινόν, ἐκεῖνο δὲ καινόν, ἀλλ' ὅμως καὶ παρὰ τούτῳ τῷ ξυγγραφεῖ, καὶ παρά τισιν ἄλλοις ἐστὶν ὅτε ταύτην τὴν φράσιν εὕροις. *AE.P.* [4] Καὶ τὰς ὁλκάδας αὐτῶν] ὅπως τὰς ὁλκάδας, τῶν κορινθίων μὴ κωλύοιεν πλεῖν οἱ ἀθηναῖοι, ὁρμώμενοι ἐκ ναυπάκτου. [5] Ἧσσον οἱ ἐν τῇ ναυπάκτῳ] ἀντὶ τοῦ οὐδ' ὅλως. *[6] Τὴν σφετέραν] ἀντὶ τοῦ, σφᾶς αὐτοὺς φυλάσσοντες πρὸς τὰς ἑαυτῶν ταῖς ἀττικαῖς ναυσὶν ἀντιτεταγμένας τριήρεις. *AE.P.* *[7] Ἀντίταξιν] τὴν ὑπὸ τῶν κορινθίων πρὸς τοὺς ἀθηναίους ποιουμένην. φυλακὴν δὲ ποιούμενοι, ἀντὶ τοῦ φυλάσσοντες, οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. ταῦτα δὲ σαφέστερον ἐν τοῖς κάτω δηλοῦται διὰ τούτων. αἱ δὲ πέντε καὶ εἴκοσι κορινθίων νῆες αἱ τοῦ χειμῶνος πληρωθεῖσαι, ἀνθώρμουν ταῖς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ εἴκοσιν ἀττικαῖς, ἕωσπερ οὗτοι οἱ ὁπλῖται ταῖς ὁλκάσιν ἀπὸ τῆς πελοποννήσου ἀπῆραν. οὗπερ ἕνεκα καὶ τὸ πρότερον ἐπληρώθησαν, ὅπως μὴ οἱ ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ὁλκάδας μᾶλλον, ἢ πρὸς τὰς τριήρεις νοῦν ἔχωσιν. *AE.P.* [8] Προεδέδοκτο] προεκεκύρωτο. [9] Ἐναγόντων] ἐμβιβαζόντων, καὶ κινούντων εἰς τοῦτο. [10] Ἐσβολῆς γενομένης] τῶν λακεδαιμονίων ἐς τὴν ἀττικήν. [11] Διακωλυθῇ] ἡ βοήθεια δηλονότι.

πρός τε σφᾶς καὶ Σικελιώτας, [1] εὐκαθαιρετωτέρους ἔσεσθαι· καὶ ὅτι τὰς σπονδὰς προτέρους λελυκέναι ἡγοῦντο αὐτούς. ἐν γὰρ τῷ προτέρῳ πολέμῳ σφέτερον τὸ παρανόμημα μᾶλλον γενέσθαι, ὅτι ἐς Πλάταιαν ἦλθον Θηβαῖοι [2] ἐν σπονδαῖς. [3] καὶ εἰρημένον ἐν ταῖς προτέραις ξυνθήκαις, ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἢν δίκας θέλωσι διδόναι, αὐτοὶ οὐχ ὑπήκουον ἐς δίκας [4] προκαλουμένων τῶν Ἀθηναίων· [5] καὶ διὰ τοῦτο δυστυχεῖν τε εἰκότως ἐνόμιζον, καὶ ἐνεθυμοῦντο τήν τε περὶ Πύλον ξυμφορὰν, καὶ εἴ τις ἄλλη αὐτοῖς γένοιτο· ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ὁρμώμενοι, Ἐπιδαύρου τι καὶ Πρασιῶν καὶ ἄλλα ἐδῄωσαν, καὶ ἐκ Πύλου ἅμα ἐλῃστεύοντο. καὶ ὁσάκις περί του διαφορὰ γένοιτο τῶν κατὰ τὰς σπονδὰς ἀμφισβητουμένων, ἐς δίκας προκαλουμένων τῶν Λακεδαιμονίων, οὐκ ἤθελον ἐπιτρέπειν. τότε δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι νομίσαντες τὸ παρανόμημα ὅπερ καὶ σφίσι πρότερον ἡμάρτητο, αὖθις ἐς τοὺς Ἀθηναίους τὸ αὐτὸ περιεστάναι, πρόθυμοι ἦσαν ἐς τὸν πόλεμον. καὶ ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ σίδηρόν τε περιήγγελλον κατὰ τοὺς ξυμμάχους, καὶ τὰ ἄλλα ἐργαλεῖα ἡτοίμαζον ἐς τὸν ἐπιτειχισμόν. καὶ τοῖς ἐν τῇ Σικελίᾳ ἅμα ὡς ἀποπέμψοντες ἐν ταῖς ὁλκάσιν ἐπικουρίαν, αὐτοί τε * [6] ἐπόριζον, καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους προσηνάγκαζον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα. καὶ ὄγδοον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου, πρωιαίτατα δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσέβαλον. ἡγεῖτο δὲ Ἆγις ὁ Ἀρχιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ πρῶτον μὲν τῆς χώρας τὰ περὶ τὸ πεδίον ἐδῄωσαν, ἔπειτα Δεκέλειαν ἐτείχιζον, κατὰ πόλεις διελόμενοι τὸ ἔργον. ἀπέχει δὲ ἡ Δεκέλεια σταδίους μάλιστα τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως εἴκοσι καὶ ἑκατὸν, παραπλήσιον δὲ οὐ πολλῷ πλέον καὶ ἀπὸ τῆς Βοιωτίας. ἐπὶ δὲ τῷ πεδίῳ καὶ τῆς χώρας τοῖς κρατίστοις ἐς τὸ κακουργεῖν ᾠκοδομεῖτο τὸ τεῖχος,

γρ. ἐγγένοιτο.

γρ. διαφορὰ γένοιτο,

γρ. τὸ ὅσιον

A [*vnum*] contra se, & [*alterum contra*] Sicilienses, à se faciliùs debellatum iri. Præterea quòd ipsos priores fœdera fregisse ducerent. Nam in superiore bello à se potius, [*quàm ab Atheniensibus*] peccatum fuisse [*iudicabant,*] quòd Thebani fœderũ tempore Platæam inuasissent. Et, cùm in prioribus pactionibus cautum fuisset, ne arma inferrentur [*illis, qui iniuriam alteris fecissent:*] si iudicium subire vellent, ipsi ad iudicium, ab Atheniensibus prouocati venire, [*iudicioq; stare*] noluissent. Et propterea se meritò aduersa fortuna vsos existimabant, & B cùm illam cladem, quam ad Pylum acceperant, tum etiam [*aliam,*] si qua alia ipsis contigerat, animo volũtates religioni vertebant. At postquàm Athenienses cum triginta nauibus [*ex Attica*] profecti, agri Epidaurij partem, & Prasiarum, & alia loca vastarunt, quinetiam [*quia*] Pylo prodeuntes latrocinia exercebant, & quoties aliqua de re orta esset controuersia, de conditionibus, quæ in fœderibus erant dubiæ, ad iudicium à Lacedæmoniis prouocati, [*rem controuersam iudicio*] permittere nolebant: C tunc verò Lacedæmonij existimantes sumum illud peccatum, quòd prius commiserant, idem in Athenienses [*iam*] recidisse, ad bellum animis erant propensis. Atque nuntiis ad socios hac hyeme circummissis ferrum [*ipsis*] imperarunt, & cætera instrumenta ad murorum extructionem [*necessaria ipsi interea*] præpararunt. Simul autem & ipsi [*res omnes ad expeditionem necessarias*] parabant, [*atque suppeditabant,*] & cæteros Peloponnesios [*ad idem faciendum*] adigebant, vt illis, qui erant in Sicilia, auxi- D lium in onerariis nauibus mitteret. Atque hæc hyems exiit, & huius belli, quod Thucydides conscripsit, duodeuigesimus annus excessit. Veris autem insequentis initio statim, Lacedæmonij, sociiq; irruptionem in Atticam maturrimè fecerunt. Illos verò ducebat Agis Archidami, [*filius*] Lacedæmoniorum Rex. Ac primùm quidem agri planitiem circuniacentem vastarunt, deinde verò Deceleam munire cœperunt, id opus inter ciuitates partiti. Abest autem Decelea ab Athenis circiter cẽtum E ac viginti stadiis, tantundem etiam, nec multo plus à Bœotia. Hæc autem munitio,

[1] Εὐκαθαιρετωτέρους] εὐχειρωτέρους. [2] Ἐν σπονδαῖς] ἀντὶ τοῦ, οὐσῶν σπονδῶν. [3] Καὶ εἰρημένον] ἤγουν, τεταγμένου καὶ κεκυρωμένου ὄντος. [4] Προκαλουμένων] κινούντων. [5] Καὶ διὰ τοῦτο εἰκότως] διὰ τὸ παρασπονδῆσαι. * [6] Ἐπόριζον] ταῦτα ληπτέον οὕτως, αὐτοί τε ἐπόριζον ἐπικουρίαν, καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους πορίζειν προσηνάγκαζον. διὰ τί; ὡς αὐτὴν ἀποπέμψοντες ἐν ταῖς ὁλκάσι. τίσιν ἀποπέμψοντες; τοῖς ἐν Σικελίᾳ. ὁ δὲ νοῦς οὗτος. αὐτοί τε καὶ στρατιώτας, καὶ τἄλλα πάντα τὰ πρὸς τὸν ἔκπλουν ἐπιτήδεια παρεσκεύαζον, καὶ ἐχορήγουν, καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους ταὐτὸ ποιεῖν προσηνάγκαζον, ὅπως ἐπικουρίαν τοῖς ἐν Σικελίᾳ, ἐν ὁλκάσιν ἀποπέμψωσιν. Æ. P.

Athenas vsque conspicua, in planitie, & illius regionis opportunissimis ad maleficia exercenda locis extruebatur. Atque Peloponnesij quidem, ac socij, qui in Attica erant, hanc munitionem extruebãt. Qui verò in Peloponneso erant, grauis armaturæ milites onerariis nauibus [*vectos*,] in Siciliam sub id tempus miserunt. Atque Lacedęmonij quidem pręstantissimos quosque seruorum ac libertorum in ciuitatem nuper ascriptorum, ex vtrisq; promiscuè sexcentos grauis armaturæ milites delegerunt, & Eccritum ducem Spartanum, [*illuc miserunt*.] Bœoti verò, trecentos grauis armaturæ milites, quibus præerant Xenon, & Nicon, Thebani, & Hegesander Thespiensis. Isti igitur inter primos à Tænaro Laconicæ profecti, in altum vela fecerunt. Post horum autem discessum, Corinthij non multò pòst miserunt quingentos grauis armaturæ milites. partim quidem ex ipsa Corintho, partim verò ex Arcadibus mercede conductis, & Alexandrum Corinthium, quem ipsis ducem præfecerunt. Sicyonij quoque cum Corinthiis ducentos grauis armaturæ milites miserunt, quibus præerat Sargeus Sicyonius. Illæ autem quinque & viginti Corinthiorum naues, quæ per hyemem instructæ fuerant, è regione viginti Atticarum nauium, quæ ad Naupactum stabant, in statione mãserunt, donec isti grauis armaturæ milites, qui nauibus onerariis ex Peloponneso vehebantur, transissent, cuius etiam rei causa [*triremes istæ*] prius fuerant instructę, ne Athenienses ad onerarias naues potius, quàm ad triremes animum aduerterent. Interea verò, dum Decelea muniretur, veris initio, statim, & ipsi Athenienses circa Peloponnesum triginta naues, duce Charicle Apollodori filio, miserunt. Cui mandatum fuerat, vt & Argos profectus, ex iure societatis Archiuos ad naues militibus armatis explendas hortaretur. Item Demosthenem (quemadmodũ statuerant) in Siciliam miserunt, cum sexaginta nauibus Atheniensium, & quinque Chiorum, quæ mille & ducentos legionarios Atheniensium milites armatos ferebant, & ex insularum incolis q̃ potuerant vndique plurimos contrahere: & ex aliis suę ditionis sociis, sicunde aliquid ad rem militarem idoneum comparare, [*secumque ducere*] potuerant. Ipsi autem præceptum fuerat, vt primum copiis cum Chariclis exercitu coniunctis, simul oram Laconicam circumuectus infestaret. Et Demosthenes quidem in Æginam profectus

A [1]ἐπιφανὲς μέχρι τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐτείχιζον, οἱ δ' ἐν τῇ Πελοποννήσῳ ἀπέστελλον περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ταῖς ὁλκάσι τοὺς ὁπλίτας ἐς τὴν Σικελίαν. Λακεδαιμόνιοι μὲν, τῶν τε εἱλώτων ἐπιλεξάμενοι τοὺς βελτίστους, καὶ τῶν νεοδαμωδῶν ξυναμφοτέρων ἑξακοσίους ὁπλίτας, καὶ Ἔκκριτον Σπαρτιάτην ἄρχοντα· Βοιωτοὶ δὲ, τριακοσίους ὁπλίτας, ὧν ἦρχον Ξένων τε καὶ Νίκων, Θηβαῖοι, καὶ Ἡγήσανδρος Θεσπιεύς. B οὗτοι μὲν οὖν ἐν τοῖς πρώτοις ὁρμήσαντες ἀπὸ τοῦ Ταινάρου τῆς Λακωνικῆς, ἐς τὸ πέλαγος ἀφῆκαν. μετὰ δὲ τούτους Κορίνθιοι οὐ πολλῷ ὕστερον πεντακοσίους ὁπλίτας, τοὺς μὲν, ἐξ αὐτῆς Κορίνθου, τοὺς δὲ, προσμισθωσάμενοι Ἀρκάδων, καὶ ἄρχοντα Ἀλέξαρχον Κορίνθιον προστάξαντες, ἀπέπεμψαν. ἀπέστειλαν δὲ καὶ Σικυώνιοι διακοσίους ὁπλίτας ὁμοῦ τοῖς Κορινθίοις, ὧν ἦρχε Σαργεὺς Σικυώνιος. αἱ δὲ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν Κορινθίων αἱ τοῦ χειμῶνος πληρωθεῖσαι ἀνθώρμουν ταῖς C ἐν τῇ Ναυπάκτῳ εἴκοσιν Ἀττικαῖς, ἕωσπερ αὐτοῖς οἱ ὁπλῖται ταῖς ὁλκάσιν ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ἀπῆραν· οὗπερ ἕνεκα καὶ τὸ πρῶτον ἐπληρώθησαν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ὁλκάδας μᾶλλον ἢ πρὸς τὰς τριήρεις τὸν νοῦν ἔχωσιν. Ἐν δὲ τούτῳ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἅμα τῆς Δεκελείας τῷ τειχισμῷ, καὶ τοῦ ἦρος εὐθὺς ἀρχομένου, περὶ Πελοπόννησον ναῦς τριάκοντα ἔστειλαν, καὶ Χαρικλέα τὸν Ἀπολλοδώρου ἄρχοντα· [2]ᾧ εἴρητο, καὶ ἐς Ἄργος ἀφικομένῳ, κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν παρακαλεῖν Ἀργείων D τε ὁπλίτας ἐπὶ τὰς ναῦς. καὶ τὸν Δημοσθένην ἐς τὴν Σικελίαν (ὥσπερ ἔμελλον) ἀπέστελλον, ἑξήκοντα μὲν ναυσὶν Ἀθηναίων, καὶ πέντε Χίαις, ὁπλίταις δὲ [3]ἐκ καταλόγου Ἀθηναίων διακοσίοις καὶ χιλίοις, καὶ νησιωτῶν ὅσοις ἑκασταχόθεν οἷόν τ' ἦν πλείστοις χρήσασθαι· καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τῶν ὑπηκόων εἴ ποθέν τι εἶχον ἐπιτήδειον ἐς τὸν πόλεμον, [4]ξυμποιίσαντες. [5]εἴρητο δὲ αὐτῷ, πρῶτον μετὰ τοῦ Χαρικλέους ἅμα περιπλέοντα ξυστρατεύεσθαι περὶ τὴν Λακωνικήν. καὶ ὁ E μὲν Δημοσθένης ἐς τὴν Αἴγιναν προσπλεύσας,

γρ. οὗπ

[1] Ἐπιφανὲς] αὐτὶ τοῦ καταφανές. [2] ᾯ εἴρητο] ὥριστο. [3] Ἐκ καταλόγου] ἐκ τῶν αὐτοχθόνων. [4] Ξυμποιίσαντες] λαβόντες. [5] Εἴρητο δὲ αὐτῷ] τῷ Δημοσθένει.

τοῦ στρατεύματός τε εἴ τι ὑπελείπετο περιέμενε, καὶ τὸν Χαρικλέα τοὺς Ἀργείους [1] παραλαβεῖν. ἐν δὲ τῇ Σικελίᾳ, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ ἦρος τούτου, καὶ ὁ Γύλιππος ἧκεν ἐς τὰς Συρακούσας, ἄγων ἀπὸ τῶν πόλεων ὧν ἔπεισε, στρατιὰν ὅσην ἑκασταχόθεν πλείστην ἐδύνατο· καὶ ξυγκαλέσας τοὺς Συρακουσίους, ἔφη χρῆναι πληροῦν ναῦς ὡς δύνανται πλείστας, καὶ ναυμαχίας ἀπόπειραν λαμβάνειν. ἐλπίζειν γὰρ [2] ἀπ' αὐτοῦ τι ἔργον ἄξιον τοῦ κινδύνου ἐς τὸν πόλεμον κατεργάσεσθαι. ξυνανέπειθε δὲ καὶ ὁ Ἑρμοκράτης οὐχ ἥκιστα τοῦ ταῖς ναυσὶ [3] μὴ ἀθυμεῖν ἐπιχειρῆσαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, λέγων οὐδὲ ἐκείνους πάτριον τὴν ἐμπειρίαν οὐδὲ ἀΐδιον τῆς θαλάσσης ἔχειν, ἀλλ' ἠπειρώτας μᾶλλον τῶν Συρακουσίων ὄντας, καὶ ἀναγκασθέντας [4] ὑπὸ Μήδων ναυτικοὺς γενέσθαι· [5] καὶ πρὸς ἄνδρας τολμηρούς, οἵους καὶ Ἀθηναίους, τοὺς ἀντιτολμῶντας, χαλεπωτάτους ἂν αὐτοῖς φαίνεσθαι. [6] ᾧ γὰρ ἐκεῖνοι τοὺς πέλας, οὐ δυνάμει ἔστιν ὅτε προύχοντες, τῷ δὲ θράσει ἐπιχειροῦντες, καταφοβοῦσι, *[7] καὶ σφᾶς ἂν τὸ αὐτὸ ὁμοίως τοῖς ἐναντίοις ὑποσχεῖν. καὶ Συρακουσίους [8] εὖ εἰδέναι ἔφη τῷ τολμῆσαι ἀπροσδοκήτως πρὸς τὸ Ἀθηναίων ναυτικὸν ἀντιστῆναι, πλέον διὰ τὸ τοιοῦτον ἐκπλαγέντων αὐτῶν περιεσομένους, ἢ Ἀθηναίους τῇ ἐπιστήμῃ τὴν Συρακουσίων ἀπειρίαν βλάψοντας. ἰέναι οὖν ἐκέλευεν ἐς τὴν πεῖραν τοῦ ναυτικοῦ, καὶ μὴ ἀποκνεῖν. καὶ οἱ μὲν Συρακούσιοι, τοῦ τε Γυλίππου καὶ τοῦ Ἑρμοκράτους, καὶ εἴ του ἄλλου, πειθόντων, ὥρμηντό τε ἐς τὴν ναυμαχίαν καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρουν. ὁ δὲ Γύλιππος, ἐπειδὴ παρεσκευάσατο τὸ ναυτικόν, ἀγαγὼν *[9] ὑπὸ νύκτα πᾶσαν

γρ. τοῦ ἦρος τούτου,

γρ. δύναιντο

γρ. ξυνανέπειθε δὲ καὶ ὁ Ἑρμ. οὐχ ἥκιστα τοῖς ναυσὶν ἐπιχειρῆσαι μὴ ἀθυμεῖν πρὸς τοὺς ἀθ.

A [*ibi*] suarum copiarũ reliquias, si quę erant, & Chariclem, donec Argiuos assumpsisset, opperiebatur. In Sicilia verò, per eadem huius veris tempora, & Gylippus Syracusas rediit, adducens ex ciuitatibus, quibus persuaserat, [*vt auxilium Syracusanis mitterent,*] exercitum quàm potuerat vndique maximum. Conuocatis autem Syracusanis, dicit quàm plurimas possent naues armandas esse, pugnęque naualis periculum esse faciendum. Se enim sperare, [*Syracusanos,*] si hoc [*pugnæ genus*] tentarent, in hoc B bello facinus aliquod isto periculo, [*memoriaq́;*] dignum edituros. Quinetiam Hermocrates potissimùm, vna [*cum Gylippo Syracusanos*] hortabatur, ne res nauales aduersus Athenienses aggredi dubitarent: [*sed his operam sedulam nauarent, & exercitati classem Atheniensium fortiter inuaderent, belliq́; fortunam periclitarentur.*] Dicebat enim ne illos quidem hanc rerum nauticarum peritiam hæreditariam, aut perpetuam habere: sed mediterraneos esse magis, quàm Syracusanos, & à Medis coactos, rebus nauticis operam dare cœpisse. Illos au- C tem, qui audax aliquod facinus auderent aduersus homines audaces, quales essent & Athenienses, ipsis asperrimos, [*atque maximè formidabiles*] visum iri [*dicebat.*] Qua enim ratione illi alios terrerent, interdum non propter maiorem potentiam: sed propter audaciam, quam in illis inuadendis præstarent, eadem etiam ratione ipsis quoque idem, quod [*ipsorum*] aduersariis, euenturum, [*& eodem modo ipsos ab aliis territum iri, quos alios ipsi terrere consueuissent.*] D Dicebat etiam se illud probè scire, Syracusanos, si Atheniensium classi ex improuiso obuiam ire auderent, propter huiusmodi [*repentinum audaciæ facinus,*] illis consternatis plus profecturos, quàm Athenienses propter [*suam rei nauticæ*] scientiam, Syracusanorum imperitiæ obfuturos. Hortabatur igitur [*Syracusanos,*] vt rei nauticæ periculum facerent, nec [*eam tentare*] reformidarent. His autem & Gylippi, & Hermocratis, & si cuius alterius, adhortationibus inducti Syracusani, animum ad nauale prœlium appulerũt, & naues instruere cœperunt. Gylippus verò, postquã classis instructa fuit, omnes

[1] Παραλαβεῖν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ περιέμενεν. [2] Ἀπ' αὐτοῦ] τοῦ ναυμαχεῖν. [3] Μὴ ἀθυμεῖν ἐπιχειρῆσαι] ὑπὲρ τοῦ μὴ ὀκνεῖν ἐπιχειρῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις κατὰ θάλασσαν. ἤ, ὑπὲρ τοῦ μὴ δεδιέναι. [4] Ὑπὸ Μήδων] τῶν μετὰ Ξέρξου. [5] Καὶ πρὸς ἄνδρας τολμηροὺς] ἤγουν, καὶ τοῖς οὕτω τολμηροῖς ὡς Ἀθηναῖοι εἰσί, τοὺς ἀντιτολμῶντας φοβεροὺς φανήσεσθαι. [6] Ὧ γὰρ ἐκεῖνοι] ᾧ γὰρ ἐκεῖνοι (φησὶ) φοβοῦσι τοὺς πέλας, (τουτέστι, διὰ θράσος, καὶ οὐχὶ διὰ δυνάμεως ὑπεροχὴν) τούτῳ ἂν καὶ ὑπὸ Συρακουσίων ἐκφοβήσεσθαι τοὺς Ἀθηναίους. *[7] Καὶ σφᾶς] ἡ σύνταξις αὕτη, ἔφη καὶ σφᾶς, ἤγουν αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους, ὑποσχεῖν ἄν, ὑποσχήσειν, ὑποστῆναι ἂν τὸ αὐτό, ὁμοίως τοῖς ἐναντίοις. τουτέστιν, ὥσπερ οἱ Ἀθηναῖοι οὐ τοσοῦτον διὰ τὴν τῆς σφετέρας δυνάμεως ὑπεροχήν, ὅσον διὰ τὸ θράσος, ᾧ τοὺς πέλας ἐπιχειροῦσιν, αὐτοὺς καταφοβεῖν εἰώθασιν, οὕτω καὶ εἰκός ἐστιν αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους τὸ αὐτὸ ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἂν παθεῖν ὁμοίως, καὶ τῷ τῶν ἐναντίων θράσει ὁμοίως καταφοβηθήσεσθαι. *Æ. P.* [8] Εὖ εἰδέναι ἔφη] εἰδέναι (φησὶν) ὅτι Συρακούσιοι τολμήσαντες ἀντιστῆναι πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυτικόν, μᾶλλον αὐτοὺς τῷ ἀπροσδοκήτῳ καταπλήξαντες βλάψουσιν, ἤπερ ἐκείνους οἱ Ἀθηναῖοι, διὰ τὰς ἐμπειρίας εἰς τὴν πεῖραν τοῦ ναυτικοῦ. *[9] Ὑπὸ νύκτα πᾶσαν] ταῦτα διττῶς λαμβάνεσθαι δύναται, καὶ ἀντὶ τοῦ, κατὰ νύκτα πᾶσαν ἀγαγὼν τὴν στρατιάν, καὶ ὑπὸ νύκτα, ἀντὶ τοῦ, τῆς νυκτὸς ἤδη ἐπερχομένης, ὑπὸ τὴν τῆς νυκτὸς παρουσίαν ἀγαγὼν πᾶσαν τὴν στρατιάν. *Æ. P.*

pedestres

pedeſtres copias ſub noctem eduxit, & ipſe quidē à terra munitiones in Plemmyrio extructas aggreſſurus erat. Syracuſanorum verò triremes vno, eodemq; tempore ex compoſito, [*idem à mari facturæ erant, quæ*] aduerſus [*hoſtem*] ex magno portu quinque, & triginta nauigabant. Ex minore verò (vbi etiam erant ipſorum naualia) quinque, & quadraginta [*veniebant.*] Circumuehebantur autem, eo conſilio, vt ſe coniungerent cum illis [*nauibus*] quę intus, [*& in ipſo magno portu*] erant, & ſimul Plemmyrium inuaderent, vt Athenienſes vtrinque turbarentur. Sed Athenienſes, cùm ſexaginta naues aduerſus [*hoſtilem claſſem*] celeriter inſtruxiſſent, [*& militibus armatis impleuiſſent, harum*] quinque, & viginti nauale prœlium cōmiſerunt cum illis quinque, & triginta Syracuſanorum [*nauibus*,] quæ erant in magno portu. Cum reliquis verò obuiam iuerunt illis, quæ ex naualibus circumuehebantur. Statim autem ante magni portus oſtium confligere cœperunt, & diu alteri alteris reſtiterunt, quòd hi quidem [*in portum*] per vim ingredi conarentur, illi verò [*illorum introitum*] impedire [*niterentur.*] Interea verò, cùm Athenienſes, qui erant in Plemmyrio, ad mare deſcendiſſent, & animos ad pugnam naualem intentos haberent, Gylippus prima luce [*illorum*] munitiones repente inuaſit. Ac primùm [*quidem è tribus*] maximam cepit, deinde verò & [*reliquas*] duas minores. cuſtodes enim [*illarum*,] cùm maximam [*munitionem*] facilè captam animaduertiſſent, [*in illis remanere, ac hoſtis impetum*] ſuſtinere non ſunt auſi. Atque ex prima quidem munitione, quæ capta fuit, homines, quotquot & in nauigia, & in quandam onerariam nauem confugerant, ægrè in [*ſua*] caſtra ſe receperunt. Cùm enim Syracuſani cum ſuis nauibus, quas in magno portu habebant, nauali prœlio ſuperiores eſſent, vna [*illorum*] velox triremis ipſos inſequebatur. Dum autem hæ duæ munitiones caperentur, interea & Syracuſani iam [*prælio nauali*] vincebantur, & qui ex his [*munitionibus*] fugiebant, facilius præteruecti ſunt, [*& hoſtis inſequentis manus, periculumq́ deuitarunt.*] Nam Syracuſanorum naues, quæ ante [*magni portus*] oſtium pugnabant,

τὴν στρατιὰν τὴν πεζὴν, αὐτὸς μὲν τοῖς ἐν τῷ πλημμυρείῳ τείχεσι κατὰ γῆν ἔμελλε προσβαλεῖν· αἱ δὲ τριήρεις τῶν συρακουσίων ἅμα καὶ ἀπὸ ξυνθήματος, πέντε μὲν καὶ τριάκοντα ἐκ τοῦ μεγάλου λιμένος ἐπέπλεον· αἱ δὲ πέντε καὶ τεσσαράκοντα,[1] ἐκ τοῦ ἐλάσσονος, οὗ ἦν καὶ τὸ νεώριον αὐτοῖς. καὶ περιέπλεον, βουλόμενοι[2] πρὸς τὰς ἐντὸς προσμίξαι, καὶ ἅμα ἐπιπλεῖν τῷ πλημμυρείῳ, ὅπως οἱ ἀθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν θορυβῶνται. οἱ δ' ἀθηναῖοι, διὰ τάχους[3] ἀντιπληρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς, τῶν μὲν πέντε καὶ εἴκοσι πρὸς τὰς πέντε καὶ τριάκοντα τῶν συρακουσίων, τὰς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι, ἐναυμάχουν, ταῖς δ' ἐπιλοίποις ἀπήντων ἐπὶ τὰς ἐκ νεωρίου περιπλεούσας. καὶ εὐθὺς πρὸ τοῦ στόματος τοῦ μεγάλου λιμένος ἐναυμάχουν, καὶ ἀντεῖχον ἀλλήλοις ἐπὶ πολὺ,[4] οἱ μὲν, βιάσασθαι βουλόμενοι τὸν ἔσπλουν, οἱ δὲ, κωλύειν.[5] ἐν τούτῳ δ' ὁ Γύλιππος,[6] τῶν ἐν τῷ πλημμυρείῳ ἀθηναίων πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπικαταβάντων, καὶ τῇ ναυμαχίᾳ[7] τὴν γνώμην *[8] προσεχόντων, φθάνει προσπεσὼν ἅμα τῇ ἕῳ αἰφνιδίως τοῖς τείχεσι· καὶ αἱρεῖ[9] τὸ μέγιστον πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἐλάσσω δύο· οὐχ ὑπομεινάντων τῶν φυλάκων, ὡς εἶδον τὸ μέγιστον ῥᾳδίως ληφθέν. καὶ ἐκ μὲν τοῦ πρώτου ἁλόντος, χαλεπῶς οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι καὶ ἐς τὰ πλοῖα καὶ ὁλκάδα τινὰ κατέφυγον, ἐξεκομίζοντο[10] ἐς τὸ στρατόπεδον. τῶν γὰρ συρακουσίων ταῖς ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυσὶ κρατούντων τῇ ναυμαχίᾳ,[11] ὑπὸ τριήρους μιᾶς καὶ εὖ πλεούσης ἐπεδιώκοντο· ἐπειδὴ δὲ τὰ δύο τειχίσματα ἡλίσκετο,[12] ἐν τούτῳ καὶ οἱ συρακούσιοι[13] ἐτύγχανον ἤδη νικώμενοι,[14] καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν φεύγοντες ῥᾷον παρέπλευσαν. αἱ γὰρ τῶν συρακουσίων αἱ πρὸ τοῦ στόματος νῆες ναυμαχοῦσαι,

[1] Ἐκ τοῦ ἐλάσσονος] λιμένος δηλονότι. [2] Πρὸς τὰς ἐντὸς προσμίξαι] ταῖς ἰδίαις τῶν ἐντὸς τοῦ μεγάλου λιμένος συμμίξαι. [3] Ἀντιπληρώσαντες ἑξήκοντα ναῦς] εἰς ἀντιπαράταξιν τῶν συρακουσίων. [4] Οἱ μὲν, βιάσασθαι βουλόμενοι] οἱ συρακούσιοι. [5] Ἐν τούτῳ δὲ] τῷ καιρῷ δηλονότι. [6] Τῶν ἐν τῷ πλημμυρείῳ ἀθηναίων] ἤγουν, ἐν τῷ φρουρείῳ τῷ ἐν τῷ πλημμυρείῳ. [7] Τὴν γνώμην προσεχόντων] τὸν νοῦν. *[8] Προσεχόντων] τοῦτο διπλῆν ἔχει ἔννοιαν. ἢ γὰρ οἱ ἐν τῷ πλημμυρείῳ ὄντες, διὰ τὴν ἀπροσδόκητον τῶν πολεμίων κατὰ θάλασσαν ἔφοδον, πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπικατέβησαν, τοῖς σφετέροις βοηθήσοντες, καὶ μετ' αὐτῶν ναυμαχήσοντες· διὸ καὶ τῇ ναυμαχίᾳ τὴν γνώμην προσεῖχον. ἢ καὶ μόνον πρὸς τὴν τῆς ναυμαχίας θέαν ἐπικατέβησαν ἐκεῖσε, καὶ ταύτῃ τῇ τῆς ναυμαχίας θέᾳ τὴν γνώμην προσεῖχον. Æ. P. [9] Τὸ μέγιστον πρῶτον] ἤγουν, κατὰ τὴν πρώτην εἰσβολήν. [10] Ἐς τὸ στρατόπεδον] τὸ ἑαυτῶν δηλονότι. [11] Ὑπὸ τριήρους μιᾶς καὶ εὖ πλεούσης ἐπεδιώκοντο] οἱ ἐκ τοῦ πρώτου τείχους ἁλόντος διαφυγόντες δηλονότι. [12] Ἐν τούτῳ καὶ οἱ συρακούσιοι] οἱ ἐκ τῶν τειχῶν τῶν ἀθηναίων τῶν ἐπὶ τῷ πλημμυρείῳ. [13] Ἐτύγχανον ἤδη νικώμενοι] τῇ ναυμαχίᾳ. [14] Καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν] τῶν ἀθηναίων.

[1] βιασάμεναι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, οὐδενὶ κόσμῳ ἐσέπλεον, [2] καὶ ταραχθεῖσαι περὶ ἀλλήλας, παρέδοσαν τὴν νίκην τοῖς Ἀθηναίοις. [3] ταύτας τε γὰρ ἔτρεψαν, καὶ ὑφ' ὧν τὸ πρῶτον ἐνικῶντο ἐν τῷ λιμένι. [4] καὶ ἕνδεκα μὲν ναῦς τῶν Συρακοσίων κατέδυσαν, καὶ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀπέκτειναν, πλὴν ὅσον ἐκ τριῶν νεῶν οὓς ἐζώγρησαν. [5] τῶν δὲ σφετέρων τρεῖς νῆες διεφθάρησαν. τὰ δὲ ναυάγια ἀνελκύσαντες τῶν Συρακοσίων, καὶ τροπαῖον ἐν τῷ νησιδίῳ στήσαντες τῷ πρὸ τοῦ Πλημμυρίου, ἀνεχώρησαν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον. οἱ δὲ Συρακούσιοι κατὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν [6] οὕτως ἐπεπράγεσαν, τὰ δ' ἐν τῷ Πλημμυρίῳ τείχη εἶχον, καὶ τροπαῖα ἔστησαν αὐτῶν τρία. καὶ τὸ μὲν ἕτερον τοῖν δυοῖν τειχοῖν τοῖν ὕστερον ληφθέντοιν κατέβαλον, τὰ δὲ δύο ἐπισκευάσαντες ἐφρούρουν. ἄνθρωποι δ' ἐν τῇ τῶν τειχῶν τῇ ἁλώσει ἀπέθανον καὶ ἐζωγρήθησαν πολλοί· καὶ χρήματα πολλὰ τὰ ξύμπαντα ἑάλω. ὥστε γὰρ ταμιείῳ χρωμένων τῶν Ἀθηναίων τοῖς τείχεσι, πολλὰ μὲν ἐμπόρων χρήματα καὶ σῖτος ἐνῆν, πολλὰ δὲ καὶ τῶν τριηράρχων. ἐπεὶ καὶ ἱστία τεσσαράκοντα τριηρῶν καὶ τἆλλα σκεύη ἐγκατελείφθη, καὶ τριήρεις ἀνελκυσμέναι τρεῖς. μέγιστον δὲ καὶ ἐν τοῖς πρῶτον ἐκάκωσε τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἡ τοῦ Πλημμυρίου λῆψις. * [7] οὐ γὰρ ἔτι οὐδ' οἱ ἔσπλοι ἀσφαλεῖς ἦσαν τῆς ἐπαγωγῆς τῶν ἐπιτηδείων, (οἱ γὰρ Συρακούσιοι ναυσὶν αὐτόθι ἐφορμοῦντες ἐκώλυον) καὶ διὰ μάχης ἤδη ἐγίγνοντο [8] αἱ ἐσκομιδαί· ἔς τε τὰ ἄλλα κατάπληξιν παρέσχε καὶ ἀθυμίαν τῷ στρατεύματι. μετὰ δὲ τοῦτο, ναῦς τε ἐκπέμπουσι δώδεκα οἱ Συρακούσιοι, καὶ Ἀγάθαρχον ἐπ' αὐτῶν Συρακούσιον ἄρχοντα. καὶ αὐτῶν μία μὲν ἐς Πελοπόννησον ᾤχετο, πρέσβεις ἄγουσα, οἵπερ τά σφέτερα φράσωσιν ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσί, καὶ [9] τὸν ἐκεῖ πόλεμον ἔτι μᾶλλον [10] ἐποτρύνωσι γίγνεσθαι. αἱ δ' ἕνδεκα νῆες πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἔπλευσαν,

γρ. οὐδὲ γὰρ

cum Atheniēsium naues per vim loco pepulissent, nullo ordine in [*portum*] nauigabant, &, quòd propter confusionem inter se colliderentur, victoriam Atheniensibus præbuerunt. Nam [*Athenienses*] & has in fugam verterunt, & illas, à quibus initiò in ipso portu superati fuerant. Atq; vndecim quidem Syracusanorum naues depresserunt, & maiorem hominum partem interfecerunt, exceptis illis, qui erant in tribus nauibus, quos viuos ceperunt. Ipsorum verò [*Atheniensium*] tres naues profligatę fuerunt. Cùm autem Syracusanorum naufragia subduxissent, & trophæum erexissent in parua insula ante Plemmyrium sita, in sua castra redierunt. Atque Syracusani in prœlio quidem nauali rem ita gesserunt: at munitiones in Plemmyrio sitas habebant [*in sua potestate*,] & tria ipsarum trophæa statuerunt. Et è duabus quidem munitionibus posteriùs captis alteram diruerunt, duas verò [*reliquas*] refecerunt, & imposito præsidio tuebantur. In hac autem istarum munitionum expugnatione multi perierunt, viuique [*multi*] capti fuerunt. Præterea & vniuersa pecunia, quæ ingens erat, capta fuit. Quod enim Athenienses his munitionibus vt ærario vterentur, multa quidem negotiatorum pecunia, & frumētum inerat, multa etiam trierarcharum [*pecunia, aliaque res.*] siquidem & quadraginta triremium vela, & cætera [*nauium*] instrumenta illic relicta fuerant, & tres triremes subductæ. Hæc autem Plemmyrij expugnatio Atheniensium copias maximè, ac in primis afflixit. Nec enim commeatus [*in castra*] tutò amplius importari poterãt (nam Syracusani, qui cum suis nauibus illic stationem aduersus [*ipsos*] habebant, [*eos illuc importari*] prohibebãt) iamq; importabantur prœlio commisso, [*& sine prœlio nihil importari poterat.*] Atq; cæteris etiam in rebus [*hæc Plemmyrij expugnatio*] terrorem, animiq; demissionē exercitui attulit. Postea verò Syracusani naues duodecim cũ Agatharcho Syracusano ipsarũ præfecto miserunt. Atq; harũ vna quidē in Pelopōnesum iuit, legatos vehens, qui rerum suarum statum, & spem, q̃ [*de propulsandis hostibus*] cōcepissent, [*Pelopōnesiis*] declararēt, & [*ipsos*] ad bellũ illic [*aduersus Athenienses*] multo acriùs [*quàm antè*,] administrandum incitarēt. Cęterę verò vndecim naues Italiam versus nauigarũt,

[1] Βιασάμεναι] νικήσασαι. [2] Καὶ ταραχθεῖσαι] ἤγουν, ἀπὸ ταραχῆς περιπίπτουσαι ἀλλήλαις. [3] Ταύτας γὰρ ἔτρεψαν] οἱ Ἀθηναῖοι δηλονότι. [4] Καὶ ἕνδεκα μὲν ναῦς] ἕνδεκα ναῦς τῶν Συρακοσίων κατέδυσαν οἱ Ἀθηναῖοι. [5] Τῶν δὲ σφετέρων τρεῖς νῆες] ὅτι τρεῖς νῆες τῶν Ἀθηναίων διεφθάρησαν. [6] Οὕτως ἐπεπράγεσαν] οὕτως ἐδυστύχησαν. * [7] Οὐ γὰρ ἔτι] ὁ νοῦς ἐστί· οὐ γὰρ ἔτι οἱ Ἀθηναῖοι ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον ἀσφαλῶς ἐσπλεῖν, καὶ τὴν τῶν ἐπιτηδείων ἐπαγωγὴν ποιεῖσθαι, ἤγουν τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖ ἐπάγειν ἐδύναντο. Æ. P. [8] Αἱ ἐσκομιδαὶ] αἱ εἰσαγωγαὶ τῶν ἐπιτηδείων. [9] Τὸν ἐκεῖ πόλεμον] τὸν ἐν Πελοποννήσῳ. [10] Ἐποτρύνωσι γίγνεσθαι] ἐπισπεύσωσι.

quòd

quòd audiſſent naues pecunia onuſtas ad Athenienſes curſum tenere. Has autẽ naues, [*Syracuſanæ*] nactę, pleraſque corruperunt, & materiam ad ædificandas naues idoneam, quæ Athenienſibus erat præparata, in Cauloniatide concremarunt. Poſtea verò ad Locros iuerunt. Et cùm [*illic*] in ſtatione eſſent, vna oneraria nauis ex Peloponneſo Theſpienſium grauis armaturæ milites vehens, [*illuc*] appulit. Syracuſani autem his in ſuas naues receptis, domũ redire cœperunt. Sed Athenienſes, qui cum viginti nauibus ad Megara ſtationem habebant, cùm ipſos obſeruaſſent, vnam quidem [*illorum*] nauem cum ipſis viris interceperunt, cæteras verò [*capere*] non potuerunt: ſed Syracuſas elapſæ ſunt. Quinetiam in ipſo portu leue certamen cõmiſſum eſt pro vallis, quos Syracuſani ante vetera naualia in mari defixerant, vt ipſorum naues intra [*hos*] ſtationẽ haberent, vtq; Athenienſes, ſi cõtra [*Syracuſanos*] nauigarẽt, [*ipſis*] nocere non poſſent, cùm [*in ipſos*] impreſſionem facerent. Athenienſes enim cùm ad hos [*vallos*] admouiſſent ingentem nauem quæ decem millia ſarcinarum ferre poterat, & ligneas turres habebat, & pluteis munita erat, vallos ex nauiculis religatos circumagebant, fractosq; conuellebant, & vrinantes educebãt quos ſerra ſecabant. Syracuſani verò ex naualibus illos miſſilibus petebant, illi verò viciſſim ex oneraria naui tela [*in ipſos*] iaciebant. Ad extremum autem Atheniẽſes magnam vallorum partem euulſerũt. Sed omnium vallorum, qui [*in mari*] defixi erant, illi qui [*ſub aquis*] latebant, maximum negotium [*Athenienſibus*] faceſſebãt. [*Syracuſani*] nõnullos vallos ſupra aquã non eminẽtes defixerant. Quare periculoſum erat [*illuc*] accedere, ne quis, re non præuiſa, nauem [*in vallum*] vt in ſcopulum impingeret. Sed hos quoq; [*vallos,*] vrinatores mercede [*ſolicitati,*] aquã ſubeuntes, ſerra ſecabãt, ſectosq; educebant. Syracuſani tamen [*alios*] vallos rurſus defixerunt. Multas etiam alias nocendi rationes alteri aduerſus alteros excogitabant, vt inter vicinos exercitus, & caſtra oppoſita habentes fieri credibile eſt, & leuia prœlia committebant, & nihil intẽtatum relinquebant.

A πυνθανόμεναι πλοῖα τοῖς ἀθηναίοις [1] γέμοντα χρημάτων προσπλεῖν. καὶ τῶν τε πλοίων ἐπιτυχοῦσαι τὰ πολλὰ διέφθειραν, καὶ ξύλα ναυπηγήσιμα ἐν τῇ καυλωνιάτιδι κατέκαυσαν, ἃ τοῖς ἀθηναίοις [2] ἑτοῖμα ἦν. ἐς τε λοκροὺς μετὰ ταῦτα ἦλθον. καὶ ὁρμουσῶν αὐτῶν, κατέπλευσε μία τῶν ὁλκάδων τῶν ἀπὸ πελοποννήσου, ἄγουσα θεσπιέων ὁπλίτας. καὶ ἀναλαβόντες αὐτοὺς οἱ συρακούσιοι ἐπὶ τὰς ναῦς, παρέπλεον ἐπ' οἴκου. [3] φυλάξαντες δ' αὐτοὺς B οἱ ἀθηναῖοι εἴκοσι ναυσὶ πρὸς τοῖς μεγάροις, μίαν μὲν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσι, τὰς δ' ἄλλας οὐκ ἠδυνήθησαν, ἀλλ' ἀποφεύγουσιν ἐς τὰς συρακούσας. ἐγένετο δὲ καὶ περὶ τῶν σταυρῶν ἀκροβολισμὸς ἐν τῷ λιμένι, οὓς οἱ συρακούσιοι πρὸ τῶν παλαιῶν νεωσοίκων κατέπηξαν ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὅπως αὐτοῖς αἱ νῆες ἐντὸς ὁρμοῖεν, καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐπιπλέοντες μὴ βλάπτοιεν ἐμβάλλοντες. [4] προσαγαγόντες γὰρ [5] ναῦν μυριοφόρον αὐτοῖς οἱ ἀθηναῖοι, πύργους τε ξυλίνους ἔχουσαν [6] καὶ C παραφράγματα, ἔκ τε τῶν ἀκατίων [7] ὤνευον ἀναδούμενοι τοὺς σταυροὺς, καὶ * [8] ἀνέκλων, καὶ κατακολυμβῶντες ἐξέπριον. οἱ δὲ συρακούσιοι ἀπὸ τῶν νεωσοίκων ἔβαλλον, οἱ δ' ἐκ τῆς ὁλκάδος ἀντέβαλλον· καὶ τέλος, τοὺς πολλοὺς τῶν σταυρῶν ἀνεῖλον οἱ ἀθηναῖοι. χαλεπωτάτη δ' ἦν τῆς σταυρώσεως [9] ἡ κρύφιος. ἦσαν γὰρ τῶν σταυρῶν οὓς οὐχ ὑπερέχοντας τῆς θαλάσσης κατέπηξαν· ὥστε δεινὸν ἦν D προσπλεῦσαι, μὴ οὐ προϊδών τις ὥσπερ πρὸς ἕρμα περιβάλῃ τὴν ναῦν. ἀλλὰ καὶ [10] τούτους κολυμβηταὶ δυόμενοι ἐξέπριον μισθοῦ. ὅμως δ' αὖθις οἱ συρακούσιοι [11] ἐσταύρωσαν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρὸς ἀλλήλους (οἷα εἰκὸς τῶν στρατοπέδων ἐγγὺς ὄντων καὶ ἀντιτεταγμένων) ἐμηχανῶντο, καὶ ἀκροβολισμοῖς καὶ πείραις παντοίαις ἐχρῶντο.

γρ. περὶ ἕρμα

[1] Γέμοντα χρημάτων] ἢ ἐπὶ τῶν τυχόντων πραγμάτων τὰ χρήματα λαμβάνεται, ἢ οὐχ ὥσπερ νῦν ἀδοκίμως ἐπὶ χρυσοῦ καὶ πολυτίμων εἰδῶν. [2] Ετοιμα ἦν] πρὸς τὸ ναυπηγεῖν δηλονότι. [3] Φυλάξαντες δ' αὐτοὺς] τηρήσαντες καιρὸν εἰς τὸ ἐπιθέσθαι αὐτοῖς. [4] Προσαγαγόντες] τοῖς σταυρώμασι δηλονότι. [5] Ναῦν μυριοφόρον] μεγάλην. δυναμένην δέξασθαι μύριον φόρτον. [6] Καὶ παραφράγματα] ἤτοι παραπετάσματα. [7] Ωνευον ἀναδούμενοι τοὺς σταύρους] ὄνευος, μηχανὴ ἐπὶ περιαγωγῆς, ἢ οἱ χρώμενοι. ὄνευοι λέγονται. Αλλως. ὄνευος, ἐστὶ μηχανὴ ἐπ' ἄκρων τῶν ἀκατίων πηγνυμένη, ἀφ' ἧς περιβάλλοντες βρόχας, τοὺς σταυροὺς ῥαδίως ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀνέσπων. ἔστι γὰρ ἡ μηχανὴ ἐπὶ τοσοῦτον βιαιοτάτη, ὥστε καὶ σαγήνην βαρεῖαν ὑπὸ δύο ἀνδρῶν ἀπόνως ἕλκεσθαι. καλοῦσι δὲ τὴν μηχανὴν οἱ τοὺς χαμαιλίχοντας ἔχοντες ἁλιεῖς ἠλεκάτην. ἐρρωμενέστερον δὲ πρὸς τὴν ἀνέλκυσιν καθίσταται ὅταν καὶ περὶ αὐτῆς τεθείη. ἐπ' εὐθείας γὰρ ἡ ἀντίσπασις τῶν ἀνελκομένων γίνεται. * [8] Ανέκλων] κεκλασμένους ἀνεῖλκον. ἐξέπριον δὲ, πεπρισμένους ἀνεῖλκον. Æ. P. [9] Η κρύφιος] σταύρωσις δηλονότι. [10] Τούτους] τοὺς κρυφίους σταυρούς. [11] Εσταύρωσαν] τοὺς σταυροὺς κατέπηξαν.

ἔπεμψαν δὲ καὶ * [1] ἐς τὰς πόλεις πρέσβεις οἱ Συρακούσιοι Κορινθίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λακεδαιμονίων, ἀγγελοῦντας τήν τε τοῦ Πλημμυρίου λῆψιν, καὶ τῆς ναυμαχίας πέρι, ὡς οὐ τῇ τῶν πολεμίων ἰσχύϊ μᾶλλον ἢ τῇ σφετέρᾳ ταραχῇ ἡσσηθεῖεν, τά τε ἄλλα αὖ δηλώσοντας [2] ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσί, καὶ ἀξιώσοντας [3] ξυμβοηθεῖν ἐπ' αὐτοὺς καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ, ὡς καὶ τῶν Ἀθηναίων [4] προσδοκίμων ὄντων ἄλλῃ στρατιᾷ, καὶ ἢν φθάσωσιν αὐτοὶ πρότερον διαφθείραντες [5] τὸ παρὸν στράτευμα αὐτῶν, διαπεπολεμησόμενον. καὶ οἱ μὲν ἐν τῇ Σικελίᾳ ταῦτα ἔπρασσον. ὁ δὲ Δημοσθένης, ἐπεὶ [6] ξυνελέγη αὐτῷ τὸ στράτευμα ὃ ἔδει ἔχοντα ἐς τὴν Σικελίαν βοηθεῖν, [7] ἄρας ἐκ τῆς Αἰγίνης, καὶ πλεύσας πρὸς τὴν Πελοπόννησον, τῷ τε Χαρικλεῖ καὶ ταῖς τριάκοντα ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων [8] ξυνεμίσγει. [9] καὶ παραλαβόντες τῶν Ἀργείων ὁπλίτας τινὰς ἐπὶ τὰς ναῦς, ἔπλεον ἐς τὴν Λακωνικήν· καὶ πρῶτον μὲν τῆς Ἐπιδαύρου τι [10] τῆς Λιμηρᾶς ἐδῄωσαν, ἔπειτα σχόντες ἐς τὰ καταντικρὺ Κυθήρων τῆς Λακωνικῆς, ἔνθα τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστι, τῆς τε γῆς ἔστιν ἃ ἐδῄωσαν, [11] καὶ ἐτείχισαν ἰσθμῶδές τι χωρίον, ἵνα δὴ οἵ τε εἵλωτες τῶν Λακεδαιμονίων [12] αὐτόσε αὐτομολῶσι, καὶ λῃσταὶ ἐξ αὐτοῦ, ὥσπερ ἐκ τῆς Πύλου, ἁρπαγὴν ποιῶνται. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης εὐθύς, ἐπειδὴ * [13] ξυγκατέλαβε τὸ χωρίον, ἐπέπλει ἐπὶ τῆς Κερκύρας, ὅπως καὶ τῶν ἐκεῖθεν ξυμμάχων παραλαβὼν, τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν ὅτι τάχιστα ποιῆται· ὁ δὲ Χαρικλῆς, περιμείνας ἕως τὸ χωρίον [14] ἐξετείχισε, καὶ καταλιπὼν φυλακὴν αὐτοῦ, ἀπεκομίζετο καὶ αὐτὸς ὕστερον ταῖς τριάκοντα ναυσὶν ἐπ' οἴκου, καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἅμα.

γρ. ὡς

A Præterea Syracusani legatos ex Corinthiis, & Ambraciotis, & Lacedæmoniis [*delectos*,] in [*diuersas Siciliæ*] ciuitates miserunt, vt & de Plemmyrio capto, & de nauali pugna, in qua nō tam hostium viribus, quàm sua confusione superati essent, nuntios afferrent. Simul etiam vt cæterarum rerum statum declararent, & se [*de felici successu bonam*] spem habere [*significarent*,] vtque [*ciuitates illas*] rogarent, vt coniunctis viribus, classe pariter, ac peditatu, opem [*sibi*] aduersus ipsos [*Athenienses*] ferrent, quòd & B Athenienses cum aliis copiis expectarentur, [*quas in Siciliā breui ducturi essent*,] quòd si ipsi præsentem illorum exercitum maturè, prius [*quàm aliæ copiæ venirent*,] profligarent, debellatum iri. Atque illi quidem, qui erant in Sicilia, hæc agebant. Demosthenes verò, postquàm exercitum collegit, cum quo in Siciliam ad opem suis ferendam erat traiecturus, ex Ægina soluēs, in Peloponnesum nauigauit, & cum Charicle, & triginta Atheniensium nauibus se coniunxit. Nonnullis etiam Argiuorum militibus in naues assumptis, agrum Laco- C nicum petierunt. Ac primum quidem Epidauri Limeræ agrum in quadam parte vastarunt, deinde [*verò*] appulsi ad agri Laconici oram, quæ est è regione Cytherorum, vbi est Apollinis templum, nonnulla illius agri loca vastarunt, & quendam locum Isthmo similem muniuerunt, vt & Lacedæmoniorum seruitia illuc transfugerent, & inde latrones, vt ex Pylo, prædatū irent. Atq; Demosthenes quidem, postquàm eum locū muro cōplexus muniuit, in Corcyram traiecit, vt assumptis illius regionis D sociis, in Siciliā quàm celerrimè nauigaret. Charicles verò [*illic*] permansit, donec [*Demosthenes*] illū locū muniuisset, & præsidio illic relicto, postea & ipse cū triginta nauib. se domū recepit, & Argiui simul [*abierunt.*]

* [1] Ἐς τὰς πόλεις] ταῦτα ἔχει ἀμφιβολογίαν. καὶ γὰρ οὕτω δύναται λαμβάνεσθαι, πρέσβεις ἐκ Κορινθίων, καὶ Ἀμπρακιωτῶν, καὶ Λακεδαιμονίων αἱρεθέντας, ἐς τὰς τῆς Σικελίας πόλεις ἔπεμψαν. διὰ τί δὲ τούτους μᾶλλον ἢ Συρακουσίους ἄνδρας; διὰ τὸ μεῖζον ἀξίωμα, καὶ μείζω πιθανότητα. τούτοις γὰρ οἱ Σικελιῶται ῥᾷον ἢ αὐτοῖς τοῖς Συρακουσίοις ὡς ὑπόπτοις, καὶ τὸ σφέτερον ἀγαθὸν σπεύδουσι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἴσως ψευδομένοις, τὸν νοῦν προσέχειν, καὶ πείθεσθαι ἔμελλον. ἢ οὕτως, οἱ Συρακούσιοι ἐς τὰς πόλεις τῶν Κορ. καὶ Ἀμ. καὶ Λακ. πρέσβεις ἔπεμψαν, ἀντὶ τοῦ, ἐς τὴν Κόρινθον, ἐς τὴν Ἀμπρακίαν, καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα. ἀλλὰ τοῦτο ἀπιθανώτερον ἢ τὸ πρότερον εἶναι δοκεῖ. ἀλλὰ τί δεῖ στοχασμῶν; ἐκ τῶν κάτω λεγομένων δῆλον ὅπως ταῦτα ληπτέον, ὅπου περὶ τούτων τῶν πρέσβεων ταῦτα γράφεται, οἱ δ' ἐκ τῶν Συρακουσῶν πεμφθέντες μετὰ τὴν τοῦ Πλημμυρίου ἅλωσιν πρέσβεις οἰχόμενοι ἐς τὰς πόλεις, καὶ τὰ ἑξῆς. εἶτα, οἱ Σικελοί, καθάπερ ἐδέοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνέδραν τινὰ τριχῇ ποιησάμενοι, ἀφυλάκτοις τε, καὶ ἐξαίφνης ἐπιγενόμενοι, διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους μάλιστα, καὶ τοὺς πρέσβεις, πλὴν ἑνὸς τοῦ Κορινθίου, πάντας. Æ.P. [2] Ὅτι ἐν ἐλπίσιν εἰσὶ] ὅτι κρείττονες ἔσονται. [3] Ξυμβοηθεῖν] βοήθειαν πέμπειν. [4] Προσδοκίμων ὄντων] θαρρούντων. ἄλλῃ στρατιᾷ] ἐλευσομένῃ δηλονότι. [5] Τὸ παρὸν στράτευμα] τὸ τῶν Ἀθηναίων φησὶ στρατόπεδον. [6] Ξυνελέγη] συνηθροίσθη. [7] Ἄρας ἐκ τῆς Αἰγίνης] τὰ ἱστία δηλονότι. [8] Ξυμμίσγει] ἑνοῦται. [9] Καὶ παραλαβόντες] ἀντὶ τοῦ ἀναλαβόντες. ἢ τοῦ χ (ὁ μὲν ὁπλίτης ὡς μὴ ἐρέσσων παραλαμβάνεται, ὁ δὲ ναύτης, ὡς κοινωνὸς τῆς εἰρεσίας λαμβάνεται). [10] Τῆς Λιμηρᾶς] ἤγουν τῆς καταξήρου, τῆς ἐνδεοῦς. [11] Καὶ ἐτείχισαν ἰσθμῶδές τι χωρίον] συμπεριέγραψε τὸ μέγεθος, καὶ μικρὰν ἀνάτασιν ἐκ τῆς οἰκοδομίας προσδέδωκεν. [12] Αὐτόσε αὐτομολῶσιν] ἤγουν, εἰς τὸ ἰσθμῶδες χωρίον φεύγωσιν. * [13] Ξυγκατέλαβε] σὺν τοῖς ἑαυτοῦ στρατιώταις κατέλαβεν, ἤγουν εἷλεν, ὑποχείριον ἐποιήσατο. ἢ καὶ (ὃ πολὺ πιθανώτερον φαίνεται) τείχει ξυγκατέλαβε, ξυνετείχισε, τείχει περιλαβὼν ἐτείχισε. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς, ἕως τὸ χωρίον ἐξετείχισεν. ἤγουν τὸν τειχισμὸν ἐξειργάσατο, τὴν τοῦ χωρίου τείχισιν ἀπετέλεσεν. Æ.P. [14] Ἐξετείχισεν] εἰς τέλος ἤγαγε.

Hac

Hac eadem æstate, ex Thracibus etiã machærophoris, qui sunt ex Diaco genere, [*quiq; Dij vocantur,*] mille, ac trecenti peltati Athenas venerunt, quos in Siciliam cum Demosthene nauigare oportuerat. Athenienses verò, quòd seriùs, [*& post Demosthenis discessum*] venissent, ipsos in Thraciam, vnde venerant, remittere statuerunt. Nam eos retinere illius belli causa, quod ex Decelea gerebatur, sumptuosum videbatur. Eorum enim singuli quotidie singulas drachmas accipiebãt. Decelea enim, postquàm primùm quidem hac æstate ab vniuersis [*Lacedæmoniorum*] copiis munita est, deinde verò insessa est presidiis, quę à ciuitatibus mittebantur, quæ certo temporum spatio alia aliis per vices succedẽtia agrum [*Atticum*] inuadebãt, [*ac infestabant,*] Athenienses magnis detrimẽtis affecit, & in primis res [*illorum*] afflixit & pecuniarum direptione, & hominum interitu. Nam antè quidem irruptiones, quæ [*ab hostibus in Atticam*] fiebãt, quòd non diuturnę essent, nõ impediebant [*Athenienses*] ne reliqua anni parte fructus ex agro suo perciperẽt. Tunc verò, quòd [*hostes agrum Atticum*] continenter obsiderent, & interdũ quidem cum magnis copiis [*eum*] inuaderẽt, interdum verò cogente necessitate par præsidium regionẽ incursionibus infestaret, & prædas ageret, & Agis Lacedæmoniorũ Rex adesset, (qui non negligẽter bellũ administrabat) Athenienses magnis detrimentis afficiebantur. Nam & vniuerso agro [*circum vrbẽ iacente*] priuati erant, & seruitiorum amplius, quàm viginti millia ad hostes trãsierant, horumq; magna pars manuarias artes exercebat. Oues etiam omnes amissę erant, & boues. Et equi quòd ab equitibus tũ ad Deceleã excursiones facientibus, tum [*omnem circuncirca*] regionem tutantibus, quotidie agitarentur, partim quidem claudi fiebãt, quòd in aspero solo, grauibusque laboribus assiduè vexarentur, partim verò sauciabãtur. Et commeatus, qui ex Eubœa cõportabantur, cùm prius ex Oropo, itinere terrestri,

A Ἀφίκοντο δὲ καὶ Θρᾳκῶν τῶν μαχαιροφόρων [1] τοῦ Διακοῦ γένους ἐς τὰς Ἀθήνας πελτασταὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ τριακόσιοι καὶ χίλιοι, [2] οὓς ἔδει τῷ Δημοσθένει ἐς τὴν Σικελίαν ξυμπλεῖν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, [3] ὡς ὕστερον ἧκον, διενοοῦντο αὐτοὺς πάλιν ὅθεν ἦλθον ἐς Θρᾴκην ἀποπέμπειν. τὸ γὰρ ἔχειν πρὸς τὸν ἐκ τῆς Δεκελείας πόλεμον αὐτοὺς, [4] πολυτελὲς ἐφαίνετο. δραχμὴν γὰρ τῆς ἡμέρας ἕκαστος ἐλάμβανεν. ἐπειδὴ γὰρ ἡ Δεκέλεια, τὸ B μὲν πρῶτον [5] ὑπὸ πάσης τῆς στρατιᾶς ἐν τῷ θέρει τούτῳ τειχισθεῖσα, [6] ὕστερον δὲ φρουραῖς ὑπὸ τῶν πόλεων, κατὰ διαδοχὴν χρόνου ἐπιουσῶν τῇ χώρᾳ, ἐπῳκεῖτο, πολλὰ ἔβλαπτε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐν τοῖς πρῶτοις χρημάτων τ' ὀλέθρῳ καὶ ἀνθρώπων φθορᾷ ἐκάκωσε τὰ πράγματα. πρότερον μὲν γὰρ βραχεῖαι γιγνόμεναι αἱ εἰσβολαὶ τὸν ἄλλον χρόνον τῆς γῆς ἀπολαύειν οὐκ ἐκώλυον, τότε δὲ [7] ξυνεχῶς ἐπικαθημένων, καὶ ὁτὲ μὲν C καὶ πλεόνων ἐπιόντων, ὁτὲ δ' ἐξ ἀνάγκης [8] τῆς * [9] ἴσης φρουρᾶς καταθεούσης τε τὴν χώραν, καὶ λῃστείας ποιουμένης, βασιλέως τε παρόντος τοῦ τῶν Λακεδαιμονίων Ἄγιδος, ([10] ὃς οὐκ ἐκ παρέργου τὸν πόλεμον ἐποιεῖτο) μεγάλα οἱ Ἀθηναῖοι ἐβλάπτοντο. [11] τῆς τε γὰρ * [12] χώρας ἁπάσης ἐστέρηντο, καὶ ἀνδραπόδων πλέον ἢ δύο μυριάδες ηὐτομολήκεσαν, καὶ τούτων πολὺ μέρος χειροτέχναι· [13] πρόβατά τε πάντα ἀπωλώλει, καὶ * [14] ὑποζύγια· ἵπποι τε, ὁσημέραι ἐξελαυνόντων τῶν ἱππέων, πρός τε τὴν Δεκέλειαν [15] καταδρομὰς D ποιουμένων, καὶ κατὰ τὴν χώραν φυλασσόντων, οἱ μὲν ἀπεχωλοῦντο, ἐν γῇ ἀποκρότῳ τε καὶ ξυνεχῶς ταλαιπωροῦντες, οἱ δ' ἐτιτρώσκοντο. ἥ τε τῶν ἐπιτηδείων παρακομιδὴ ἐκ τῆς Εὐβοίας, πρότερον ἐκ τοῦ Ὠρωποῦ κατὰ γῆς

[margin: γρ. τοῦ Δακικοῦ]

[margin: γρ. ἐπιούσαις]

[1] Τοῦ Διακοῦ γένους] γρ. τῶν Δακικοῦ. [2] Οὓς ἔδει τῷ Δημοσθένει ξυμπλεῖν] χρεία ἦν. ὠφειλομένον ἦν. [3] Ὡς ὕστερον ἧκον] μετὰ τὸ πλεῦσαι δηλονότι τὸν Δημοσθένην. [4] Πολυτελὲς ἐφαίνετο] πολυδάπανον. δαπανηρόν. πολλὰ τελῶν. ἐξ οὗ καὶ πολυτελὲς δεῖπνον. [5] Ὑπὸ πάσης τῆς στρατιᾶς] τῶν Λακεδαιμονίων δηλονότι. [6] Ὕστερον δὲ φρουραῖς] μετὰ τὸ τειχισθῆναι. [7] Ξυνεχῶς ἐπικαθημένων] ἀδιαστάτως ἐπικαθημένων τῶν Λακεδαιμονίων. [8] Τῆς ἴσης φρουρᾶς] τῆς τεταγμένης δηλονότι φησίν.
*[9] Ἴσης φρουρᾶς] ἴσην φρουρὰν ὁ ξυγγραφεὺς ἐνταῦθα καλεῖν δοκεῖ τὴν ἔχουσαν ἴσον στρατιωτῶν ἀριθμὸν, τὴν ἐκ τοῦ αὐτοῦ πλήθους ἀεὶ συνεστῶσαν· καὶ γὰρ κατὰ τὸ εἰκὸς οἱ Λακεδαιμόνιοι πρὸς τὴν τῆς Δεκελείας φυλακὴν ἀεί τι τεταγμένον, καὶ ὡρισμένον στρατιωτῶν πλῆθος ἔπεμπον, καὶ τοῦτο κατὰ διαδοχὴν, ὥστε οὐχ ὁτὲ μὲν μεῖζον, ὁτὲ δὲ μεῖον ὑπάρχειν, ἀλλ' ἀεὶ ταυτὸν, καὶ τῷ προτέρῳ ἴσον εἶναι. τῇ δὲ ἴσῃ φρουρᾷ τοὺς πλέονας ἐπιόντας ἀντιτίθησιν. *AE. P.* [10] Ὃς οὐκ ἐκ π.] ἀντὶ τοῦ ἀμελῶς. [11] Τῆς τε γὰρ χώρας ἁπάσης] τῶν καρπίμων.
*[12] Χώρας ἁπάσης ἐστέρηντο] τουτέστι πάντων τῶν τῆς χώρας ἁπάσης καρπῶν, καὶ ὠφελειῶν. *Æ. P.* [13] Πρόβατά τε π.] τὰ κατὰ τῶν Ἀθηναίων. *[14] Ὑποζύγια] γενικῶς μὲν πάντα τὰ κτήνη, καὶ ζῶα τὰ ὑπὸ ζυγὸν ἀγόμενα, καὶ πρὸς τὸ τὰ φορτία φέρειν, ἢ ἕλκειν ἐπιτήδεια, εἴτε μόνα, εἴτε μετ' ἄλλων ὑπὸ ζυγὸν ἄγων), οὕτω καλοῦνται. νῦν δὲ ἰδικῶς ὁ ξυγγραφεὺς τοὺς βοῦς οὕτω καλεῖ, ὡς ἐκ τῶν ἑξῆς φανερῶς εἰκάσαις, ὅτι περὶ τῶν ἵππων χωρὶς τῶν ὑποζυγίων μνήμην ποιεῖται. *AE. P.* [15] Καταδρομὰς π.] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι ἱππέων.

διὰ τῆς Δεκελείας θᾶσσον οὖσα, περὶ Σούνιον, κατὰ θάλασσαν [1] πολυτελὴς ἐγίγνετο· τῶν τε πάντων [2] ὁμοίως ἐπακτῶν ἐδεῖτο ἡ πόλις, καὶ ἀντὶ τοῦ πόλις εἶναι, φρούριον κατέστη. πρὸς γὰρ τῇ ἐπάλξει τὴν μὲν ἡμέραν κατὰ διαδοχὴν οἱ Ἀθηναῖοι φυλάσσοντες, [3] τὴν δὲ νύκτα, καὶ ξύμπαντες, πλὴν τῶν ἱππέων, οἱ μὲν, ἐφ' ὅπλοις ποιούμενοι, οἱ δ' ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ θέρους καὶ χειμῶνος ἐταλαιπωροῦντο. μάλιστα δ' αὐτοὺς ἐπίεζεν [4] ὅτι δύο πολέμους ἅμα εἶχον· καὶ ἐς φιλονεικίαν καθεστᾶσαν τοιαύτην, ἣν, πρὶν γενέσθαι, ἠπίστησεν ἄν τις ἀκούσας. τὸ γὰρ αὐτοὺς πολιορκουμένους ἐπιτειχισμῷ ὑπὸ Πελοποννησίων, μηδ' ὣς ἀποστῆναι ἐκ Σικελίας, ἀλλὰ ἐκεῖ Συρακούσας [5] τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀντιπολιορκεῖν, πόλιν [6] οὐδὲν ἐλάσσονα αὐτήν τε καθ' αὑτὴν τῆς Ἀθηναίων, [7] καὶ τὸν παράλογον τοσοῦτον ποιῆσαι τοῖς Ἕλλησι τῆς δυνάμεως καὶ τόλμης, * [8] ὅσον κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου, οἱ μὲν ἐνιαυτὸν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τριῶν γε ἐτῶν οὐδεὶς πλείω χρόνον ἐνόμιζον περιοίσειν αὐτοὺς, εἰ οἱ Πελοποννήσιοι ἐσβάλοιεν ἐς τὴν χώραν * [9] ὥστε ἔτει ἑπτακαιδεκάτῳ [10] μετὰ τὴν πρώτην ἐσβολὴν ἦλθον ἐς Σικελίαν, ἤδη τῷ πολέμῳ κατὰ πάντα τετρυχωμένοι, καὶ πόλεμον οὐδὲν ἐλάσσω προσανείλοντο [11] τοῦ προτέρου ὑπάρχοντος ἐκ Πελοποννήσου. * [12] δι' ἃ καὶ τότε ὑπό τε τῆς Δεκελείας πολλὰ βλαπτούσης καὶ τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων μεγάλων [13] προσπιπτόντων, [14] ἀδύνατοι ἐγένοντο τοῖς χρήμασι· καὶ τὴν εἰκοστὴν [15] ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον τῶν κατὰ θάλασσαν ἀντὶ τοῦ φόρου τοῖς ὑπηκόοις ἐποίησαν, πλείω νομίζοντες ἂν σφίσι χρήματα οὕτω προσιέναι.

per Deceleam citius comportarentur, circum Suniũ, itinere maritimo magnis sumptibus [*in vrbem*] importabantur. Et [*cæteris etiam*] omnibus rebus aduectitiis æquè, [*ac ipsis commeatibus*] ciuitas indigebat, & quæ prius vrbs erat, tunc in castellum cõmutata fuerat, [*vt non amplius vrbs: at potius quoddam castellum ab hostibus obsessum esse videretur.*] Atheniẽses enim, quòd interdiu quidem excubias ad murorum pinnas per vices agerent, noctu verò, & vniuersi, præter equites, partim quidem in statione, vbi arma in promptu habebant, partim verò, supra muros, æstate pariter, & hyeme, [*excubias*] agerent, ærumnis conficiebantur. Sed illud potissimũ ipsos premebat, quòd duo bella simul sustinerent. Atq; eo peruicaciæ progressi sunt, quam nullus credidisset, si prius [*eam*] audisset, quàm ad eam illi deuenissent. Nã [*profectò nullus credidisset*] ipsos à Peloponnesiis munitione circunsessos, tamen ne sic quidem ex Sicilia decedere [*voluisse:*] sed illic eodem modo vicissim obsidere Syracusas, vrbem, ipsam per se Athenis non inferiorem, adeoque Græcorum opinionem fefellisse, quam huius belli initio de ipsorum potentia, & audacia conceperant. Nam alij quidem annum, alij verò biennium, alij etiam triennium, nullus verò diutius eos bellum toleraturos putabat, si Peloponnesij irruptionem in [*ipsorum*] agrum fecissent. [*Nullus verò credidisset ipsos tandiu bellum toleraturos, & adeo audaces futuros,*] vt anno decimo septimo post primam irruptionem [*in agrum Atticum factam,*] in Siciliam proficiscerentur, hoc bello [*domestico*] iam prorsus attriti, & alterum bellum præterea susciperent, non leuius priore, quòd à Peloponnesiis illatum iam sustinebant. Propter quæ [*bella,*] & multa detrimenta, quæ à Decelea tunc accipiebant, simul etiam propter alios magnos sumptus, quos pro variis occasionibus, quæ occurrebant, facere cogebantur, ad maximam pecuniæ inopiam redacti sunt. Et per id tempus tributi loco vicesimam mercium, quæ mari vehebantur, populis imperio suo subiectis imperarunt, sperantes se maiorem pecuniæ vim hac ratione confecturos.

---

[1] Πολυτελὴς] πολυδάπανος. [2] Ὁμοίως ἐπακτῶν] εἰσαγωγίμων ἐξ ἀλλοδαπῆς. [3] Τὴν δὲ νύκτα καὶ ξύμπαντες] οὐ κατὰ διαδοχὴν, ὥσπερ ἡμέρας, ἀλλὰ πάντες. [4] Ὅτι δύο πολέμους] τόν τε πελοποννησιακὸν καὶ τὸν σικελικόν. [5] Τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀντιπολιορκεῖν] ἠπίστησεν ἄν τις ἀκούσας, ἀπὸ κοινοῦ. [6] Οὐδὲν ἐλάσσονα] γρ. οὐδὲν ἐλάσσω. [7] Καὶ τὸν παράλογον] τὸ παράδοξον. παρὰ λόγον καὶ παρ' ἐλπίδα τῶν Ἑλλήνων ἥ τε δύναμις τῶν Ἀθηναίων αὐτῆς γε καὶ ἡ τόλμα. * [8] Ὅσον] πρὸς τὸν παράλογον ἀνάφερε. ἡ δὲ σύνταξις αὕτη· ὅσον παράλογον, καθ' ὅσον, καθ' ὃν παράλογον, οἱ μὲν, οἱ δὲ ἐνόμιζον. ὁ δὲ νοῦς ἐστι· παρὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλήνων γνώμην, καὶ προσδοκίαν τοσοῦτον χρόνον τοῖς πολεμίοις, καὶ τοῖς τοῦ πολέμου καιροῖς αὐτοὺς ἀντισχεῖν συνέβη. καὶ γὰρ περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως, καὶ τόλμης πάντες οἱ Ἕλληνες κατ' ἀρχὰς τοῦ πολέμου οὕτως ἐγίγνωσκον, οἱ μὲν ἐνιαυτὸν, οἱ δὲ δύο. καὶ τὰ ἑξῆς. ἢ τὸ ὅσον δηλοῖ τὸ ἐφ' ὅσον, ἤγουν καθ' ὃ, τουτέστιν, ὅτι. *AE. P.* * [9] Ὥστε] τὸ ἑξῆς τοῦτο, παράλογον τοσοῦτον, ὥστε ἔτει. *AE. P.* [10] Μετὰ τὴν προτέραν ἐσβολὴν] ἣν εἰσέβαλεν ὁ Ἀρχίδαμος εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἄρτι πρώτως κινηθέντος τοῦ πολέμου. τὴν ἄνοιαν διὰ τούτων τῶν ἀνακινησάντων τὸν πόλεμον αἰτιᾶται, καὶ ὥσπερ ἐποδύρεται τὴν πατρίδα. [11] Τοῦ προτέρου ὑπάρχοντος] ἀντὶ τοῦ, ὑπὸ Πελοποννησίων ἐπαγομένου. * [12] Δι' ἃ] πρὸς τὸ σημαινόμενον δεῖ ἀναφέρειν, ἀντὶ τοῦ, δι' οὓς πολέμους. *AE. P.* [13] Προσπιπτόντων] συμβαινόντων. [14] Ἀδύνατοι ἐγένοντο τοῖς χρήμασι] ἀντὶ τοῦ, ἐπέλιπεν αὐτοὺς χρήματα. ἤγουν, ἐνδεεῖς χρημάτων ἐγένοντο. [15] Ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον] κατά.

Nam impensæ quidem non quales antè: sed longè maiores fiebant, quo etiam maius bellum existebat. Prouentus verò, [*& vectigalia quotidie*] amittebantur. Thraces igitur, qui ad Demosthenem non satis maturè venerant, propter præsentem inopiam pecuniæ, quam consumere nolebant, statim dimiserunt, eosq; deducendi negotium Diitrephi dederunt, eique præceperunt, vt in ipsa præteruectione (nam per Euripum transibant) hostibus etiam, si qua ratione [*Thraces illis nocere*] possent, illorum opera vsus noceret. Hic autem ipsos ad Tanagram eduxit, & prædæ nonnihil raptim egit, & sub vesperum ex Chalcide Eubœæ traiecit Euripum. Ipsosq; in Bœotiam expositos aduersus Mycalessum duxit. Et illã quidem noctem ad Mercurij fanum clàm [*hostibus*] subsidens transegit. (Hoc autem a Mycalesso distat sexdecim circiter stadia.) Sed prima statim luce vrbẽ, quæ ampla erat, inuasit. Quòd autem homines custodum præsidio nudatos inuasisset, ac eos, qui non suspicabantur vllos vnquam tantum iter à mari in loca mediterranea facturos, vt se inuaderent, [*eam*] cepit, quòd murus infirmus esset, & partim quidem collapsus, partim verò humiliter ędificatus, simul etiam quòd portæ propter [*incolarum*] securitatem essent apertæ. Thraces igitur in hanc vrbem irruentes, & priuatas, & sacras ædes diripiebant, & ipsos homines interficiebant, non senili, non iuuenili ętati parcentes: sed omnes, vt in vnum quenque deinceps incidebant, & pueros, & fœminas interficientes; quinetiam præterea iumenta, & quascunque alias animantes vidissent. Nam Thracum gens, (quales esse solent nationes maximè barbaræ) quũ fiduciam animo concepit, [*nec vllo modo sibi timet:*] cædis est auidissima. Quare cùm alia perturbatio non exigua tunc extitit [*in hac vrbe,*] tum etiam omne cædis genus. Nam irruentes etiam in puerorum ludum (qui maximus illic erat, & pueri [*in eũ*] modò erant ingressi) omnes cõciderunt. Atq; ista clades vniuersę ciuitati adeò grauis adeoq; inopinata contigit, vt nullam aliam hac grauiorem, & magis inopinatam acceperit.

A αἱ μὲν γὰρ δαπάναι οὐχ ὁμοίως καὶ πρὶν, ἀλλὰ πολλῷ μείζους καθέστασαν, ὅσῳ καὶ μείζων ὁ πόλεμος ἦν· αἱ δὲ πρόσοδοι ἀπώλλυντο. τοὺς οὖν Θρᾷκας,[1] τοὺς τῷ Δημοσθένει ὑστερήσαντας, διὰ τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν χρημάτων, οὐ βουλόμενοι δαπανᾶν, εὐθὺς ἀπέπεμπον, προστάξαντες κομίσαι αὐτοὺς Διιτρέφει, καὶ εἰπόντες, ἅμα ἐν τῷ παράπλῳ (ἐπορεύοντο γὰρ δι' Εὐρίπου) καὶ τοὺς πολεμίους ἤν τι δύνωνται[3] ἀπ' αὐτῶν βλάψαι. ὁ δὲ ἔς τε τὴν Τάναγραν[4] ἀπεβί-
B βασεν αὐτοὺς, καὶ ἁρπαγήν τινα ἐποιήσατο διὰ τάχους, καὶ ἐκ Χαλκίδος τῆς Εὐβοίας ἀφ' ἑσπέρας διέπλευσε τὸν Εὔριπον. καὶ ἀποβιβάσας ἐς τὴν Βοιωτίαν, ἦγεν αὐτοὺς ἐπὶ Μυκαλησσόν. καὶ τὴν μὲν νύκτα λαθὼν, πρὸς τῷ Ἑρμαίῳ ηὐλίζετο (ἀπέχει δὲ τῆς Μυκαλησσοῦ[5] ἑκκαίδεκα μάλιστα σταδίους) ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ[6] τῇ πόλει προσέκειτο οὔσῃ μεγάλῃ·[7] καὶ αἱρεῖ, ἀφυλάκτοις τε[8] ἐπιπεσὼν,[9] καὶ ἀπροσδοκήτοις μὴ ἄν ποτέ τινα σφίσιν ἀπὸ θαλάσσης τοσοῦτον ἐπαναβάν-
C τα ἐπιθέσθαι, τοῦ τείχους ἀσθενοῦς ὄντος, καὶ ἔστιν ᾗ καὶ πεπτωκότος, τοῦ δὲ, βραχέος ᾠκοδομημένου,[10] καὶ πυλῶν ἅμα διὰ τὴν ἄδειαν ἀνεῳγμένων. ἐσπεσόντες δὲ οἱ Θρᾷκες ἐς τὴν Μυκαλησσὸν, τάς τε οἰκίας[11] καὶ τὰ ἱερὰ ἐπόρθουν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐφόνευον, φειδόμενοι οὔτε πρεσβυτέρας οὔτε νεωτέρας ἡλικίας, ἀλλὰ πάντας ἑξῆς, ὅτῳ ἐντύχοιεν, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας κτείνοντες, καὶ προσέτι καὶ ὑποζύγια, καὶ ὅσα ἄλλα ἔμψυχα ἴδοιεν. τὸ γὰρ γένος τὸ τῶν Θρᾳκῶν,
D [12] ὅμοιον τοῖς μάλιστα τοῦ βαρβαρικοῦ,[13] * [14] ἐν ᾧ ἂν θαρσήσῃ, φονικώτατόν ἐστι. καὶ τότε ἄλλη τε ταραχὴ οὐκ ὀλίγη, καὶ * [15] ἰδέα πᾶσα καθειστήκει ὀλέθρου· καὶ ἐπιπεσόντες διδασκαλείῳ παίδων (ὅπερ μέγιστον[16] ἦν αὐτόθι, καὶ ἄρτι ἔτυχον οἱ παῖδες ἐσεληλυθότες) κατέκοψαν πάντας· καὶ ξυμφορὰ τῇ πόλει πάσῃ οὐδεμιᾶς ἥσσων μᾶλλον ἑτέρας ἀδόκητός τε ἐπέπεσεν αὕτη καὶ δεινή.

Al. ὅμοια
Al. θαρσῇ

[1] Τοὺς οὖν Θρᾷκας] τοὺς κατὰ τὸν ἀπόπλουν τοῦ Δημοσθένους ἐλθόντας. [2] Τοὺς τῷ Δημοσθένει ὑστερήσαντας] ἀντὶ τοῦ, ὑστεροῦντο Δημοσθένους. ἐλθόντας καὶ μὴ φθάσαντας τὸν Δημοσθένην. [3] Ἀπ' αὐτῶν βλάψαι] ἀντὶ τοῦ, δι' αὐτῶν. [4] Ἀπεβίβασεν] ἤγουν, ἀποβῆναι ἐποίησεν. [5] Ἑκκαίδεκα μάλιστα σταδίους] ἀντὶ τοῦ κατὰ ἀκρίβειαν. [6] Τῇ πόλει προσέκειτο] πλησιάσας ἐπέκειτο. [7] Καὶ αἱρεῖ] πορθεῖ. [8] Ἐπιπεσὼν] ἐπιθέμενος. [9] Καὶ ἀπροσδοκήτοις] τὸ ἑξῆς, καὶ ἀπροσδοκήτοις, τοῦ τείχους ἀσθενοῦς ὄντος. [10] Καὶ πυλῶν ἅμα] τινῶν. [11] Καὶ τὰ ἱερὰ ἐπόρθουν] ἔκαιον. [12] Ὅμοια τοῖς μάλιστα τοῦ βαρβαρικοῦ] ἤγουν, ὁμοίως ἔχει τοῖς βαρβαρικωτάτοις. [13] Ἐν ᾧ ἂν θαρσῇ] ἤτοι, ἐν ᾧ ἂν πράγματι. ἢ ἐν ᾧ, ἀντὶ τοῦ, ἐξ οὗ. * [14] Ἐν ᾧ] χρόνῳ δηλονότι, ἤγουν ὅταν. Æ. P. * [15] Ἰδέα πᾶσα] ὅτι πάντες ὁμοίως ὑπὸ τούτων τῶν βαρβάρων ἐφονεύοντο, ἄνδρες, καὶ γυναῖκες, πρεσβύτεροι, καὶ νεώτεροι, ἐλεύθεροι, καὶ δοῦλοι, ἀστοὶ, καὶ ξένοι, καὶ οὐ μόνον οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ὑποζύγια, καὶ πάντα τὰ ἔμψυχα ὄντα. ὅπερ σαφέστατον ἦν βαρβαρικῆς ὠμότητος τεκμήριον πᾶσαν ἀνθρώπειον πίστιν ὑπερβαῖνον. ÆE. P. [16] Ἦν αὐτόθι] ἐν τῇ πόλει.

οἱ δὲ θηβαῖοι, αἰσθόμενοι ἐβοήθουν, καὶ καταλαβόντες προκεχωρηκότας ἤδη τοὺς θρᾶκας οὐ πολὺ, τήν τε λείαν ἀφείλοντο, καὶ αὐτοὺς φοβήσαντες, καταδιώκουσιν ἐπὶ τὸν εὔριπον καὶ τὴν θάλασσαν, οὗ αὐτοῖς τὰ πλοῖα, [1] ἀνηγμένα ὥρμει. καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτῶν [2] ἐν τῇ ἐσβάσει *[3] τοὺς πλείστους, οὔτε ἐπισταμένους νεῖν· τῶν τε ἐν τοῖς πλοίοις, [4] ὡς ἑώρων τὰ ἐν τῇ γῇ, ὁρμισάντων ἔξω τοῦ * [5] ζεύγματος τὰ πλοῖα. ἐπεὶ ἔν γε τῇ ἄλλῃ ἀναχωρήσει [6] οὐκ ἀτόπως οἱ θρᾶκες πρὸς τὸ τῶν θηβαίων ἱππικὸν, ὅπερ πρῶτον προσέκειτο, προεκθέοντες τε καὶ ξυστρεφόμενοι ἐν ἐπιχωρίῳ τάξει, τὴν φυλακὴν ἐποιοῦντο καὶ ὀλίγοι αὐτῶν *[7] ἐν τούτῳ διεφθάρησαν, μέρος δέ τι καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ δι' ἁρπαγὴν ἐγκαταληφθὲν ἀπώλετο. οἱ δὲ ξύμπαντες τῶν θρᾳκῶν, πεντήκοντα καὶ διακόσιοι, ἀπὸ τριακοσίων καὶ χιλίων, ἀπέθανον. διέφθειραν δὲ καὶ τῶν θηβαίων καὶ τῶν ἄλλων οἱ ξυνεβοήθησαν, ἐς εἴκοσι μάλιστα ἱππέας τε καὶ ὁπλίτας ὁμοῦ, καὶ θηβαίων τῶν βοιωτάρχων, Σκιρφώνδαν. τῶν δὲ μυκαλησσίων [8] μέρος τι ἀπανηλώθη. τὰ μὲν κατὰ τὴν μυκαλησσὸν, [9] πάθει [10] χρησαμένων οὐδενὸς, [11] ὡς ἐπὶ μεγέθει, τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἧσσον ὀλοφύρασθαι ἀξίῳ, τοιαῦτα ξυνέβη. ὁ δὲ Δημοσθένης, τότε ἀποπλέων ἐκ τῆς κερκύρας μετὰ τὴν ἐκ τῆς λακωνικῆς τείχισιν, ὁλκάδα ὁρμοῦσαν ἐν Φειᾷ τῇ ἠλείων λαβὼν, ἐν ᾗ οἱ κορίνθιοι ὁπλῖται ἐς τὴν σικελίαν ἔμελλον περαιοῦσθαι, αὐτὴν μὲν διαφθείρει, οἱ δ' ἄνδρες ἀποφυγόντες, ὕστερον λαβόντες ἄλλην ἔπλεον.

γρ. ἑώρων τὴν φυγὴν, πόρ.

A Thebani verò, cùm [*rem*] cognouissent, ad opem [*vrbi*] ferendam accurrerunt, & nacti Thraces iam non longè progressos, & prædam [*ipsis*] eripuerunt, ipsosque perterritos persequi cœperunt ad Euripum vsq; & [*ad*] mare, vbi stabant ipsorum naues, quæ [*ipsos*] vexerant. Et ipsorum plurimos, dum [*naues*] conscenderent, neque natandi peritos, interfecerunt. Qui verò in nauibus erant, cùm vidissent ea, quæ in terra gerebantur, naues extra [*Euripi*] pontem, [*marisq; fauces*] in altum eduxerũt. Nam in alio B receptu, [*& in cætero itinere, quod antè confecerāt, dũ ad suas naues sese reciperent*,] Thraces non incompositè aduersus Thebanorum equitatũ, qui primus [*ipsos*] inuaserat, procurrentes, & conglobati, ordinem patrio more seruantes, sese defendebant. Et pauci ipsorum propterea perierunt, quædã etiam [*ipsorum*] pars, quæ in vrbe, dum prædaretur, deprehensa fuerat, interiit. In summa verò, ex mille, & trecentis Thracibus, omnino ducenti, & quinquaginta ceciderunt. Ex Thebanis verò, & aliis, qui ad opem [*Mycalessiis*] ferendam cõuenerant, vi- C ginti circiter, tam equites, quàm simul grauis armaturæ milites, vna cum Scirphonda Thebano, vno ex Bœotarchis, [*à Thracibus*] interfecti fuerunt. Mycalessiorum verò pars quædam absumpta fuit. Atq; hic quidem fuit exitus cladis, quàm Mycalessus accepit, quæ pro [*ciuitatis*] magnitudine nõ minus est deploranda, quàm vlla alia, quæ in hoc bello acciderit. Demosthenes verò tunc Corcyra soluens, post illam [*Deceleæ*] munitionem in agro Laconico factam, onerariam nauem in agri Elei Phia, in statio- D ne nactus, in qua grauis armaturæ milites Corinthij in Siciliam erãt traiecturi, ipsam quidẽ corrupit, viri verò elapsi, & mox aliam [*onerariã nauem*] nacti, [*eò*] transmiserũt.

---

[1] Ἀνηγμένα ὥρμει] ἠγρῶν ἐν ὅρμῳ καὶ λιμένι ἦσαν. [2] Ἐν τῇ ἐσβάσει τοὺς πλείστους] ἀμφίβολον τὸ πρᾶγμα· οἱ πολλοὶ νεῖν οὐκ ἠπίσταντο, ἢ οἱ πολλοὶ ἀνῃρέθησαν. * [3] Τοὺς πλείστους] ἢ τοῦτο ὑπερβολικῶς εἴρηται, ἀντὶ τοῦ, πολλούς. καὶ γὰρ ἀπὸ τῶν χιλίων καὶ τριακοσίων θρᾳκῶν, πεντήκοντα, καὶ διακόσιοι μόνον ἀπέθανον, ὡς κάτω δηλοῦ· ἢ τοὺς πλείστους λέγει νοῶν τοὺς ἐς τὰ πλοῖα ἐσβαίνειν ἐθέλοντας, καὶ σπεύδοντας, καὶ νεῖν οὐκ ἐπισταμένους. τούτων οὖν τοὺς πλείστους ἀπέκτειναν. ἀλλ' οὐ τοὺς πλείστους τῶν ξυμπάντων, καὶ τῶν ἐς τὰς ναῦς ἤδη ἐσβάντων, καὶ ἐν αὐταῖς ἤδη ὄντων, ὅπερ δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς. ἢ καὶ τοὺς πλείστους τῶν θρᾳκῶν ἀπέκτειναν, ὅτι καὶ οἱ μυκαλήσσιοι καὶ αὐτοί τι πολλοὺς ἀπέκτειναν, τούς τε ἐν τῇ πόλει δι' ἁρπαγὴν ἐγκαταληφθέντας, καὶ τοὺς ἤδη ἀπελθόντας, οὓς κοινῇ μετὰ τῶν θηβαίων κατεδίωξαν. διὸ ταῦτα ληπτέον οὕτως· οἱ μὲν μυκαλήσσιοι πολλοὺς τῶν θρᾳκῶν ἀπέκτειναν. οἱ δὲ θηβαῖοι πολὺ πλείους, καὶ δὴ καὶ πλείστους. τοῦτο οὖν συγκριτικῶς ῥηθὲν νοήσεις. ἡ δὲ σύγκρισις οὐ πρὸς τοὺς θρᾷκας, ἀλλὰ πρὸς τοὺς θηβαίους, καὶ μυκαλησσίους ἐστί. Æ. P. [4] Ὡς ἑώρων τὰ ἐν τῇ γῇ, ὁρμισάντων] γράφεται, ὡς ἑώρων τὴν φυγὴν, ἀφορμισάντων. * [5] Ζεύγματος] ἢ τὸ τοῦ εὐρίπου ζεῦγμα, ἤγουν τὴν γέφυραν οὕτω καλεῖ, ἢ τὴν εὔβοιαν τῇ βοιωτίᾳ συνάπτει κατὰ τὸ στενὸν τοῦ πορθμοῦ· ἢ τὴν τοῦ εὐρίπου, καὶ τῆς ἐκεῖ θαλάσσης στενοχωρίαν, ὅπως ἔξω βελῶν, καὶ κινδύνου ῥᾷον ὦσιν. Æ. P. [6] Οὐκ ἀτόπως] οὐκ ἀκόσμως. * [7] Ἐν τούτῳ] ἀντὶ τοῦ, ἐν τοιαύτῃ τῇ εὐκόσμῳ ἀναχωρήσει. ἢ ἀντὶ τοῦ, διὰ τοῦτο, διὰ τοιαύτην τὴν εὔκοσμον ἀναχώρησιν, καὶ ἀκριβῆ φυλακὴν, ἣν ἐποιοῦντο. Æ. P. [8] Μέρος τι ἀπαναλώθη] ἤτοι, παῖδες μὲν πολλοί, τῶν ἀνδρῶν δὲ μέρος τι. [9] Πάθει χρησαμένων] ἄξιοι (φησὶν) ὀλοφυρμοῦ τὸ κατὰ τοὺς μυκαλησσίους ἐγένετο, οὐδενὸς ἄλλου πάθους ἧττον τῶν κατὰ τὸν πόλεμον γενομένων. [10] Χρησαμένων] τῶν μυκαλησσίων δηλονότι. [11] Ὡς ἐπὶ μεγέθει] ἤτοι πόλεως, ἢ ὡς ἐπὶ μεγέθει πάθους.

Poſtea verò Demoſthenes in Zacynthum A profectus,& [*in*] Cephalleniã, [*illinc*] grauis armaturę milites aſſumpſit,& Meſſeniorum [*partem*] Naupacto accerſiuit, atque in oppoſitam Acarnaniæ continentem traiecit,& Alyziam,& Anactorium, quòd ipſi [*Athenienſes*] tenebant. Ipſi autem circum hæc loca agitanti occurrit Eurymedon ex Sicilia remeans, qui tunc, hyeme cum pecunia, quam ad exercitum ferebat [*illuc*] miſſus fuerat. Hic autem [*ipſi*] nuntiauit, cùm alia, [*quæ viderat,*] tum etiam ſe, dum iam eſſet in ipſo nauigationis curſu, audiſſe B Plemmyrium à Syracuſanis receptũ. Præterea Conon etiam, qui Naupacto præerat, ad ipſos venit, nuntiaturus, quinque & viginti Corinthiorum naues, quæ in ſtatione ſibi oppoſita ſtabant, neque finito bello [*illinc*] diſcedere, & prœlium nauale cõmiſſuras eſſe. Ipſos igitur naues [*ad ſe*] mittere iubebat, quòd cùm ſuis duodeuiginti [*nauibus*] impares eſſent ad confligendum cum hoſtium quinque, & viginti [*nauibus.*] Demoſthenes igitur, & Eurymedon, decẽ velociſſimas ex iis, quas ipſi habebant, cum C ipſo Conone miſerunt ad illas, quæ Naupacti erant. Ipſi verò res ad illam expeditionem neceſſarias apparabant, copiasque cogebant. Atque Eurymedon quidem in Corcyram profectus iuſſit ipſos [*Corcyræos*] inſtruere quindecim naues: & grauis armaturæ milites delegit. (nam auerſus [*ab inſtituto nauigationis curſu, quo Athenas petebat, eoq́ interrupto, ac repreſſo,*] iam vnà cum Demoſthene imperium gerebat, [*bellumq́ adminiſtrabat*] quemadmodũ etiã delectus fuerat, [*vt in hoc bello Siculo adminiſtrãdo ipſius collega eſſet.*]) Demoſthenes verò ex locis, D quæ circum Acarnaniã erant, funditores, & iaculatores coëgit. At Syracuſanorũ legati qui tunc, poſt Plẽmyrium expugnatũ, [*varias Siciliæ*] ciuitates adierant, cùm [*quod petierant ipſis*] perſuaſiſſent, & copias, quas collegerãt, [*Syracuſas*] eſſent ducturi, Nicias, qui [*rem*] præſenſerat, mittit ad illos Siculos, qui tranſitũ tenebant, & cùm ad Cẽtoripas, & Alicycæos, tum etiam ad alios ſocios, ne patiantur hoſtes, per ſuos fines iter facere:

καὶ μετὰ τοῦτο ἀφικόμενος ὁ Δημοσθένης ἐς τὴν ζάκυνθον καὶ κεφαλληνίαν, ὁπλίτας τε παρέλαβε, καὶ ἐκ τῆς ναυπάκτου *¹ τῶν μεσσηνίων μετεπέμψατο, καὶ ἐς τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον τῆς ἀκαρνανίας διέβη, ἐς ἀλυζίαν τε καὶ ἀνακτόριον, ² ὃ αὐτοὶ εἶχον. ³ ὄντι δ' αὐτῷ περὶ ταῦτα ὁ Εὐρυμέδων ἀπαντᾷ, ἐκ τῆς σικελίας ἀποπλέων, ὃς τότε τοῦ χειμῶνος ⁴ τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ ἀπεπέμφθη. καὶ ἀγγέλλει ⁵ τά τε ἄλλα, καὶ ὅτι πύθοιτο κατὰ πλοῦν ἤδη ὢν τὸ πλημμύριον ὑπὸ τῶν συρακουσίων ἑαλωκός. ἀφικνεῖται δὲ καὶ Κόνων παρ' αὐτούς, ὃς ἦρχε ναυπάκτου, ἀγγέλλων ὅτι αἱ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες τῶν κορινθίων, αἱ σφίσιν ⁶ ἀνθορμοῦσαι, οὔτε *⁷ καταλύουσι τὸν πόλεμον, ναυμαχεῖν τε μέλλουσι. πέμπειν οὖν ἐκέλευεν ⁸ *⁹ αὐτοὺς ναῦς, ὡς οὐχ ἱκανὰς οὔσας δυοῖν δεούσαις εἴκοσι ταῖς ἑαυτῶν πρὸς τὰς ἐκείνων πέντε καὶ εἴκοσι ναυμαχεῖν. τῷ μὲν οὖν Κόνωνι δέκα ναῦς ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Εὐρυμέδων τὰς ἄριστα σφίσι πλεούσας ἀφ' ὧν αὐτοὶ εἶχον, ξυμπέμπουσι πρὸς τὰς ἐν τῇ ναυπάκτῳ. αὐτοὶ δὲ *¹⁰ τὰ περὶ τῆς στρατιᾶς τὸν ξύλλογον ἡτοιμάζοντο. Εὐρυμέδων μὲν, ἐς τὴν κέρκυραν πλεύσας, καὶ πεντεκαίδεκά τε ναῦς πληροῦν κελεύσας αὐτούς, καὶ ὁπλίτας καταλεγόμενος. (ξυνῆρχε γὰρ ἤδη Δημοσθένει, ¹¹ ἀποστραφόμενος, ὥσπερ καὶ ᾑρέθη) Δημοσθένης δ' ἐκ τῶν περὶ τὴν ἀκαρνανίαν χωρίων σφενδονήτας τε καὶ ἀκοντιστὰς ξυναγείρων. οἱ δ' ἐκ τῶν συρακουσῶν τότε μετὰ τὴν τοῦ πλημμυρίου ἅλωσιν πρέσβεις οἰχόμενοι ἐς τὰς πόλεις, ἐπεὶ ἔπεισάν τε, καὶ ξυναγείραντες ἔμελλον ἄξειν τὸν στρατόν, ὁ Νικίας προπυθόμενος, πέμπει ἐς τῶν σικελῶν τοὺς τὴν δίοδον ἔχοντας, καὶ ξυμμάχους κεντόριπάς τε καὶ ἀλικυαίους, καὶ ἄλλους, ὅπως μὴ διαφήσωσι τοὺς πολεμίους,

*¹ Τῶν μεσσηνίων] μέρος δηλονότι. ἢ καινοπρεπέστερον εἴρηται, ἀντὶ τοῦ, τοὺς ἐν τῇ ναυπάκτῳ ὄντας μεσσηνίους. Æ. P. ² Ὃ αὐτοὶ εἶχον] ἤγουν οἱ ἀθηναῖοι. ³ Ὄντι δ' αὐτῷ περὶ ταῦτα] ἤγουν, περὶ τὸ συλλέγειν δύναμιν. ⁴ Τὰ χρήματα ἄγων τῇ στρατιᾷ] ἤτοι τὰ πρὸς τροφὴν χρήσιμα, καὶ τὰ λοιπὰ τὰ συντείνοντα αὐτοῖς. ⁵ Τά τε ἄλλα] ὅσα εἶδε δηλονότι. ⁶ Ἀνθορμοῦσαι] ἐναντίαι οὖσαι ἐπὶ τοῦ ὅρμου. *⁷ Καταλύουσι τὸν πόλεμον] ἀντὶ τοῦ, καταλύσασαι τὸν πόλεμον, ἐκεῖθεν οὐκ ἀποχωροῦσιν ἢ, τὸν πόλεμον ποιούμεναι οὐ παύονται, ἀλλ' ἐκεῖ μένουσαι ἀεὶ πολεμοῦσιν. Æ. P. ⁸ Αὐτοὺς] ἤγουν τοὺς κερκυραίους. *⁹ Αὐτοὺς] τὸν Δημοσθένη, καὶ τὸν Εὐρυμέδοντα. AE. P. *¹⁰ Τὰ περὶ τῆς στρ. τ. ξ.] τὸ ἑξῆς τοῦτο. τὰ περὶ τὸν ξύλλογον περὶ τῆς στρατιᾶς. ἀντὶ τοῦ, τὰ πρὸς τὴν στρατείαν ἡτοιμάζοντο, καὶ στρατιώτας ξυνέλεγον. AE. P. ¹¹ Ἀποστραφόμενος] τὸ μὲν ἀποστραφόμενος, καθ' ὑπέρβατον, τὸ ὁ μὲν Εὐρυμέδων, ἐς τὴν κέρκυραν ἀποστραφόμενος· τὸ δὲ, ὥσπερ καὶ ᾑρέθη, καὶ αὐτὸ καθ' ὑπέρβατον, τῷ, ξυνῆρχεν ἤδη Δημοσθένης.

ἀλλὰ [1] ξυστραφέντες κωλύσωσι διελθεῖν. ἄλλῃ γὰρ αὐτοὺς οὐδὲ πειράσειν. ἀκραγαντῖνοι γὰρ οὐκ ἐδίδοσαν διὰ τῆς ἑαυτῶν ὁδόν. πορευομένων δ' ἤδη τῶν σικελιωτῶν, οἱ σικελοί, καθάπερ ἐδέοντο οἱ ἀθηναῖοι, ἐνέδραν τινὰ τριχῇ ποιησάμενοι, ἀφυλάκτοις τε καὶ ἐξαίφνης ἐπιγενόμενοι, διέφθειραν ἐς ὀκτακοσίους μάλιστα, καὶ τοὺς πρέσβεις, πλὴν ἑνὸς τοῦ κορινθίου, πάντας. οὗτος δὲ τοὺς διαφυγόντας ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους ἐκόμισεν ἐς τὰς συρακούσας. καὶ [2] περὶ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ οἱ καμαριναῖοι ἀφικνοῦνται, [3] αὐτοῖς βοηθοῦντες, πεντακόσιοι μὲν ὁπλῖται, διακόσιοι δὲ ἀκοντισταί, καὶ τοξόται τριακόσιοι. ἔπεμψαν δὲ καὶ οἱ γελῷοι [4] * [5] ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς, καὶ ἀκοντιστὰς τετρακοσίους, καὶ ἱππέας διακοσίους. [6] σχεδὸν γάρ τοι ἤδη πᾶσα ἡ σικελία, πλὴν ἀκραγαντίνων· οὗτοι δ' οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἦσαν· * [7] οἱ δ' ἄλλοι ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους, μετὰ τῶν συρακοσίων, οἱ πρότερον * [8] περιορώμενοι, ξυστάντες ἐβοήθουν. καὶ οἱ μὲν συρακούσιοι, ὡς αὐτοῖς τὸ ἐν τοῖς σικελοῖς πάθος ἐγένετο, ἐπέσχον τὸ εὐθέως [9] τοῖς ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἑτοίμης ἤδη τῆς στρατιᾶς οὔσης ἐκ τῆς κερκύρας καὶ ἀπὸ ἠπείρου, ἐπεραιώθησαν ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ [10] τὸν ἰόνιον ἐπ' ἄκραν ἰαπυγίαν. [11] καὶ ὁρμηθέντες αὐτόθεν, κατίσχουσιν ἐς τὰς χοιράδας νήσους ἰαπυγίας, καὶ ἀκοντιστάς τε τινὰς τῶν ἰαπύγων πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν τοῦ μεσσαπίου ἔθνους ἀναβιβάζονται ἐπὶ τὰς ναῦς· καὶ τῷ Ἄρτᾳ (ὅσπερ καὶ τοὺς ἀκοντιστὰς δυνάστης ὢν παρέσχετο αὐτοῖς) ἀνανεωσάμενοί τινα παλαιὰν φιλίαν, ἀφικνοῦνται ἐς μεταπόντιον τῆς ἰταλίας· καὶ τοὺς μεταποντίους πείσαντες [12] κατὰ τὸ ξυμμαχικὸν ἀκοντιστάς τε ξυμπέμπειν τριακοσίους καὶ τριήρεις δύο, καὶ ἀναλαβόντες ταῦτα, παρέπλευσαν ἐς θουρίαν,

sed [*eos*] congregati transire prohibeãt. nec enim eos alia via transire conaturos. Agrigentini enim iter [*ipsis*] per suum agrum dare nolebant. Cùm autem Siciliẽses iam iter facerent, Siculi, quemadmodum ab Atheniensibus orabantur, tribus in locis insidias collocarunt, & illos incautos, ac ex improuiso aggressi, ad octingentos ferme occiderunt, omnesq; legatos, prȩter vnum Corinthium. Hic verò eos, qui elapsi sunt ad mille, & quingentos, Syracusas deduxit. Per eosdem dies, Camarinæi etiam, qui opem ipsis [*Syracusanis*] ferebant, quingenti grauis armaturȩ milites, & trecenti iaculatores, totidemque sagittarij [*Syracusas*] peruenerunt. Miserunt & Geloi copias ad quinque naues explendas, & iaculatores quadringentos, & equites ducentos. Iam enim omnis propemodum Sicilia, præter Agrigentinos (isti enim in partibus non erant) cæteri verò conspiratione facta, cum hactenus [*belli euentum*] circumspicientes expectassent, Syracusanis auxilium aduersus Athenienses ferebant. Atque Syracusani quidem, quòd cladem istam apud Siculos accepissent, ab Atheniensibus protinus inuadendis abstinuerunt. Demosthenes verò, & Eurymedõ, cùm exercitus ex Corcyra, & ex cõtinente collectus iam paratus esset, cùm vniuersis copiis Ioniũ [*mare*] traiecerunt, [*& appulerunt*] ad promontorium Iapygiam. Hinc verò profecti, ad Chœradas Iapigiæ insulas appulerunt. Et paucos quosdam Iapygum iaculatores Messapiæ gentis, numero centũ, & quinquaginta in naues imposuerunt. Et renouata vetusta quadam amicitia cum Arta illius loci principe, qui etiam iaculatores istos ipsis præbuerat, ad Metapontium Italiæ [*vrbem*] appulerũt. Cùm autẽ Metapontinos induxissent ad secũ mittẽdos ex societatis iure trecentos iaculatores, & duas triremes, his in naues receptis, in agrũ Thuriũ prȩteruecti

[1] Ξυστραφέντες] συναχθέντες. [2] Περὶ τὰς αὐτὰς] ἤγουν κατὰ τὰς αὐτάς. [3] Αὐτοῖς βοηθοῦντες] τοῖς συρακουσίοις. [4] Ναυτικόν τε ἐς πέντε ναῦς] ἤγουν, λαὸν πέντε νεῶν. * [5] Ναυτικὸν ἐς πέντε ναῦς] ταῦτα ληπτέον οὕτως, ἔπεμψαν στρατιωτῶν, εἴτε ἐπιβατῶν ναυτικὸν πλῆθος τὸ πέντε ναῦς ἐκπληροῦν δυνάμενον. ἄλλως. ναυτικὸν στρατὸν ἐς πέντε ναῦς, ἤγουν ἱκανὸν πρὸς τὸ πέντε ναῦς ἐκπληροῦν. τίς δὲ ἦν οὗτος ὁ στρατός; ἀκοντισταὶ τετρακόσιοι, καὶ ἱππεῖς διακόσιοι. καὶ τὰ ἑπόμενα τῶν προηγουμένων ἐξήγησιν εἶναι λέξεις, καὶ σχῆμα τὸ κοινῶς ἓν διὰ δυοῖν καλούμενον, ἀντὶ τοῦ, τετρακοσίους ἀκοντιστάς, καὶ διακοσίους ἱππεῖς, ὧν ξυμπάντων τὸ πλῆθος πέντε ναῦς ἐκπληροῦν ἐδύνατο, ἢ καί, πρὸς τῷ ναυτικῷ πλήθει τῷ πέντε ναῦς ἐκπληροῦν δυναμένῳ, καὶ τούτους τοὺς ἀκοντιστάς, καὶ ἱππεῖς ἔπεμψαν. Æ.P. [6] Σχεδὸν γάρ τι ἤδη πᾶσα ἡ σικελία] ὅτι πᾶσα ἡ σικελία, πλὴν τῶν ἀκραγαντίνων, τοῖς ἀθηναίοις ἐπέθετο. * [7] Οἱ δ' ἄλλοι] τὸ ἑξῆς τοῦτο. πᾶσα ἡ σικελία, πλὴν ἀκραγαντίνων (οὗτοι δ' οὖν οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἦσαν) οἱ δ' ἄλλοι οἱ πρότερον περιορώμενοι, ξυστάντες μετὰ τῶν συρακουσίων ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους αὐτοῖς ἐβοήθουν· ἀλλ' ἀνακόλουθον, καὶ σολοικοφανές. καὶ γὰρ οὕτως ἂν ἦν λεκτέον, πᾶσα ἡ σικελία ξυνέστη μετὰ τῶν συρακουσίων. σχεδὸν γὰρ πάντες πλὴν τῶν ἀκραγαντίνων, τῶν μηδετέροις βοηθούντων, τοῖς συρακουσίοις ἐβοήθουν μετ' αὐτῶν ξυστάντες ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους, ἤγουν κατὰ τῶν ἀθηναίων. Æ.P. * [8] Περιορώμενοι] τὰ τοῦ πολέμου πράγματα, καὶ τὴν τοῦ πολέμου τελευτὴν περιμένοντες, καὶ διὰ τοῦτο τῆς βοηθείας μελλήσει χρώμενοι. Æ.P. [9] Τοῖς ἀθηναίοις ἐπιχειρεῖν] μάχεσθαι. [10] Τὸν ἰόνιον ἐπ' ἄκραν ἰαπυγίαν] εἰς τὸ τέλος τοῦ ἰονίου, ἐφ' οὗ οἱ ἰάπυγες οἰκοῦσι. [11] Καὶ ὁρμηθέντες αὐτόθεν] ἤγουν ἐκ τῆς ἰαπυγίας. [12] Κατὰ τὸ ξυμμαχικόν] συμφώνημα δηλονότι. ἤγουν, καθὼς ἀπαιτεῖ ἡ συμμαχία.

sunt.

sunt: ibiq; deprehenderunt Atheniensium A aduersarios per seditionem nuper eiectos. Quoniam autem volebant, omnibus copiis in vnum ibi contractis, recognoscere si quis relictus esset, simul etiam Thuriis persuadere, vt quàm alacerrimè ad eandem militiam secum proficiscerentur, & (quando eò fortunæ venissent) eosdem pro hostibus, & pro amicis haberent, quos Athenienses haberẽt, in agro Thurio subsederũt, atque in harum rerum peragendarum curam incubuerunt. Peloponesij verò & qui in quinque, & viginti nauibus erant, qui onerariarum nauium in Siciliam tendentium causa habebant stationes oppositas B nauibus, quæ erant Naupacti, sub idem tempus sese ad nauale prœlium præpararunt, aliisque nauibus præter eas, quas iam paratas habebãt, instructis, adeò vt Atticis paulo pauciores essent, ad Erineum Achaiæ [*oppidum*] in agro Rhypico situm appulsi stationem habuerunt. Quoniam autem locus ille, in quo stationem habebant, in lunæ speciem curuatus erat, peditatus quidẽ tum Corinthiorum, tum sociorum indigenarum, qui ad opem [*suis*] ferendam con- C uenerat, vtrinque in eminentibus promõtoriis dispositus erat. Naues verò medium [*spatium*] tenebant obstructum. Polyanthes autẽ Corinthius huius classis erat præfectus. Athenienses verò cum tribus, & triginta nauibus, quarum dux erat Diphilus, Naupacto soluentes: aduersus ipsos contenderunt. Et Corinthij principiò quidem quieuêre: postea [*verò,*] cùm ipsis signum datum fuisset, & tempus idoneum adesse visum esset, magno cum impetu Atheniensibus obuiam iuerunt, & prœlium com- D mittere cœperunt. Et diu alteri alteris restiterunt. Et Corinthiorum quidem tres naues profligatæ fuerunt. Atheniensium verò nulla quidem prorsus est depressa: sed septem ad nauigandum inutiles factæ sunt, quòd Corinthiarum nauium (quę hac ipsa de causa, crassiora ligna ab vtraque proræ parte aurium instar prominẽtia habebant) aduersis proris petitæ, & in ipsis frontibus, vbi nullum est remigiũ, perruptæ fuissent. Cùm autem prœlium cõmisissent ancipiti quidẽ marte, & ita, vt vtriq; victoriã sibi vendicarẽt, quia tamẽ Athenienses naufragiis sunt potiti, tum quòd ventus in altũ ea propulisset,

καὶ καταλαμβάνουσι νεωστὶ στάσει τῶν ἀθηναίων ἐναντίους ἐκπεπτωκότας. καὶ βουλόμενοι τὴν στρατιὰν αὐτόθι πᾶσαν ἀθροίσαντες, εἴ τις ὑπελέλειπτο ἐξετάσαι, καὶ τοὺς θουρείους πεῖσαι σφίσι ξυστρατεύειν τε ὡς προθυμότατα, καὶ, ἐπειδήπερ ἐν τούτῳ τύχης εἰσὶ, τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους τοῖς ἀθηναίοις νομίζειν, περιέμενον ἐν τῇ θουρείᾳ, καὶ ἔπρασσον ταῦτα. Οἱ δὲ πελοποννήσιοι, καὶ οἱ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον οἱ ἐν ταῖς πέντε καὶ εἴκοσι ναυσὶν, οἵπερ τῶν ὁλκάδων ἕνεκα τῆς ἐς σικελίαν κομιδῆς ἀνθώρμουν πρὸς τὰς ἐν ναυπάκτῳ ναῦς, παρασκευασάμενοι ὡς ἐπὶ ναυμαχίᾳ, [1] καὶ προσπληρώσαντες ἔτι ναῦς, ὥστε ὀλίγῳ ἐλάσσους εἶναι αὐτοὺς τῶν ἀττικῶν νεῶν, ὁρμίζονται κατὰ ἐρινεὸν τῆς ἀχαΐας ἐν τῇ ῥυπικῇ. καὶ αὐτοῖς τοῦ χωρίου μηνοειδοῦς ὄντος ἐφ' ᾧ ὥρμουν, ὁ μὲν πεζὸς ἑκατέρωθεν προσβεβοηθηκότες τῶν τε κορινθίων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων [2] ἐπὶ ταῖς ἀνεχούσαις ἄκραις παρετέτακτο, αἱ δὲ νῆες τὸ μεταξὺ εἶχον ἐμφράξασαι. ἦρχε δὲ τοῦ ναυτικοῦ Πολυάνθης κορίνθιος. οἱ δ' ἀθηναῖοι ἐκ τῆς ναυπάκτου τριάκοντα ναυσὶ καὶ τρισὶν (ἦρχε δὲ αὐτῶν Δίφιλος) ἐπέπλευσαν αὐτοῖς. καὶ οἱ κορίνθιοι τὸ μὲν πρῶτον ἡσύχαζον, ἔπειτα ἀρθέντος αὐτοῖς τοῦ σημείου [3] ἐπεὶ καιρὸς ἐδόκει εἶναι, ὥρμησαν ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους, καὶ ἐναυμάχουν. [4] καὶ χρόνον ἀντεῖχον πολὺν ἀλλήλοις. καὶ τῶν μὲν κορινθίων τρεῖς νῆες διαφθείρονται, τῶν δ' ἀθηναίων κατέδυ μὲν οὐδεμία ἁπλῶς, ἑπτὰ δέ τινες [5] ἄπλοι ἐγένοντο, [6] ἀντίπρῳροι ἐμβαλλόμεναι, καὶ ἀναρραγεῖσαι [7] τὰς παρεξειρεσίας ὑπὸ τῶν κορινθίων νεῶν, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο παχυτέρας [8] τὰς ἐπωτίδας ἐχουσῶν. ναυμαχήσαντες δὲ [9] ἀντίπαλα μὲν, καὶ ὡς αὐτοὺς ἑκατέρους ἀξιοῦν νικᾶν, ὅμως δὲ τῶν ναυαγίων κρατησάντων τῶν ἀθηναίων, διά τε τὴν τοῦ ἀνέμου ἄπωσιν αὐτῶν ἐς τὸ πέλαγος,

---

[1] Καὶ προσπληρώσαντες] ἀντὶ τοῦ, καὶ προσέτι ἄλλας πληρώσαντες. [2] Ἐπὶ ταῖς ἀνεχούσαις ἄκραις] ὑψηλαῖς. ἀνεχούσαις ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦ ἀέρος. [3] Ἐπεὶ καιρὸς ἐδόκει] πολέμου δηλονότι. [4] Καὶ χρόνον ἀντεῖχον πολὺν ἀλλήλοις] ἤγουν, κατὰ χρόνον τινὰ ἰσοπαλεῖς ἦσαν ἐναντιούμενοι, καὶ χεῖρας ἀλλήλοις ἀνταίροντες. [5] Ἄπλοι ἐγένοντο] ἀχρεῖοι πρὸς πλεῦσιν.

[6] Ἀντίπρῳροι ἐμβαλλόμεναι] ἀντὶ τοῦ, ὑπὸ τῶν πολεμίων νεῶν τυπτόμεναι. [7] Τὰς παρεξειρεσίας] παρεξειρεσία ἐστὶ τὸ κατὰ τὴν πρῴραν πρὸ τῶν κωπῶν ὡς ἂν εἴποι τις τὸ παρὲξ τῆς εἰρεσίας. [8] Τὰς ἐπωτίδας] ἐπωτίδες εἰσὶ τὰ ἑκατέρωθεν πρῴρης ἐξέχοντα ξύλα. [9] Ἀντίπαλα μὲν] ἰσοστάσια.

καὶ [1] διὰ τὴν τῶν κορινθίων [2] οὐκέτι ἐπαγωγὴν, διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων· καὶ δίωξις οὐδεμία ἐγένετο, οὐδ' ἄνδρες οὐδετέρων ἑάλωσαν. οἱ μὲν γὰρ κορίνθιοι καὶ πελοποννήσιοι πρὸς τῇ γῇ ναυμαχοῦντες, ῥᾳδίως διεσώζοντο· τῶν δ' ἀθηναίων οὐδεμία κατέδυ ναῦς. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν ἀθηναίων ἐς τὴν ναύπακτον, οἱ κορίνθιοι εὐθὺς τροπαῖον ἔστησαν ὡς νικῶντες, ὅτι πλείους τῶν ἐναντίων ναῦς ἄπλους ἐποίησαν. καὶ νομίσαντες δι' αὐτὸ οὐχ ἡσσᾶσθαι, δι' ὅπερ οὐδ' οἱ ἕτεροι νικᾶν. οἵ τε γὰρ κορίνθιοι ἡγήσαντο κρατεῖν εἰ μὴ πολὺ ἐκρατοῦντο, οἵ τ' ἀθηναῖοι ἐνόμιζον ἡσσᾶσθαι εἰ μὴ πολὺ ἐνίκων. ἀποπλευσάντων δὲ τῶν πελοποννησίων, καὶ τοῦ πεζοῦ διαλυθέντος, οἱ ἀθηναῖοι ἔστησαν *τροπαῖον, καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ ἀχαΐᾳ ὡς νικήσαντες ἀπεῖχον τοῦ ἐρινεοῦ, ἐν ᾧ οἱ κορίνθιοι ὥρμουν ὡς εἴκοσι σταδίους. καὶ ἡ μὲν ναυμαχία οὕτως ἐτελεύτα. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ ὁ Εὐρυμέδων, ἐπειδὴ ξυστρατεύειν αὐτοῖς οἱ θούριοι παρεσκευάσθησαν ἑπτακοσίοις μὲν ὁπλίταις, τριακοσίοις δὲ ἀκοντισταῖς, τὰς μὲν ναῦς παραπλεῖν ἐκέλευον ἐπὶ τῆς κροτωνιάτιδος, αὐτοὶ δὲ τὸν πεζὸν πάντα [2] ἐξετάσαντες πρῶτον ἐπὶ τῷ συβάρει ποταμῷ, ἦγον διὰ τῆς θουριάτιδος γῆς. καὶ ὡς ἐγένοντο ἐπὶ τῷ ὑλίᾳ ποταμῷ, καὶ αὐτοῖς οἱ κροτωνιᾶται *προσπέμψαντες εἶπον οὐκ ἂν σφίσι βουλομένοις εἶναι διὰ τῆς γῆς σφῶν τὸν στρατὸν ἰέναι, ἐπικαταβάντες ηὐλίσαντο πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ ὑλίου, καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς * [4] ἐς τὸ αὐτὸ ἀπήντων. τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀναβιβασάμενοι παρέπλεον, ἴσχοντες πρὸς ταῖς πόλεσι πλὴν λοκρῶν, ἕως ἀφίκοντο ἐπὶ πέτραν τῆς ῥηγίνης. οἱ δὲ συρακούσιοι, ἐν τούτῳ πυνθανόμενοι αὐτῶν τὸν ἐπίπλουν, αὖθις ταῖς ναυσὶν ἀποπειρᾶσαι ἐβούλοντο, καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ τοῦ πεζοῦ, ἥνπερ ἐπ' αὐτὸ τοῦτο, πρὶν ἐλθεῖν αὐτοὺς φθάσαι βουλόμενοι, ξυνέλεγον. παρεσκευάσαντο δὲ τό, τε ἄλλο ναυτικὸν, ὡς ἐκ τῆς προτέρας ναυμαχίας [5] τι πλέον ἐνεῖδον σχήσοντες· καὶ τὰς πρῴρας τῶν νεῶν ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον, στεριφωτέρας ἐποίησαν, καὶ τὰς ἐπωτίδας ἐπ-

*π. τροπαῖον καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ ἀχαΐᾳ ὡς νικήσαντες· ἀπεῖχον δὲ τοῦ. ΑΕ.Ρ. σαι γὰρ ἔπλευ τῆθη.

*π. προπέμψαντες

A tum etiam quòd Corinthij suum agmen aduersus ipsos non amplius ducerent, alteri ab alteris dirempti sunt, & neutri alteros persequuti, nec vlli ex alterutris capti. Nã Corinthij, & Peloponnesij facilè euadebant, quia prœlium prope terram committebant. Atheniensium verò nulla nauis est depressa. Cùm autem Athenienses se Naupactum recepissent, Corinthij statim trophæum vt victores erexerunt, quòd plures hostilium nauium ad nauigationem inutiles reddidissent. Se enim propter hoc non B superatos putabant, propter quod neutri se victores fuisse [*ducebant.*] Nam & Corinthij se victores fuisse duxissent, nisi longè victi fuissent & Athenienses existimassent se victos fuisse, nisi longè vicissent. Cùm autem Peloponnesij discessissent, & peditatus dilapsus esset, Athenienses & ipsi tanquam victores trophæum in Achaia statuerunt. Aberant autem ab Erineo, vbi Corinthij suæ classis stationem habebant, viginti ferme stadiis. Atque pugna quidem naualis hunc exitum habuit. Demosthenes verò, & Eurymedon postquam Thurij C parati fuerunt ad illius militiæ societatem sequendam cum septingentis grauis armaturæ militibus, & trecentis iaculatoribus, classem quidem in oram Crotoniatidem præteruehi iusserunt: ipsi verò peditatum omnem, quem prius ad fluuium Sybarin recensuerant, per agrum Thurium duxerunt. Cùm autem ad Hyliam fluuium peruenissent, & Crotoniatæ ad eos præmisissent, qui dicerent præter voluntatem suam fore si per suum agrum [*ipsorum*] exercitus transiret, ad mare descenderunt, & ad Hy- D liæ ostium pernoctarunt, & naues in eundem locum ipsis obuiam venerunt, [*vt ad ipsos recipiendos, vehendosq́; præstò essent.*] Postridie verò, cùm [*eas*] cõscendissent, abierunt, & ad vrbes, præterquàm Locrorum, appellebant, donec ad agri Rhegini Petram peruenerunt. Syracusani verò, cùm interea ipsos contra se venire audissent, belli fortunã classe rursus experiri voluerunt, alioq; peditatus apparatu, quẽ hac ipsa de causa collegerant, q; ipsos, [*ac nouorum hostium aduentum*] prçuertere cuperent. In- E struxerunt autẽ classem cùm aliis rebus, ita vt ex superiore nauali prœlio didicerant se fore meliore conditione tũ etiam nauium proris, quas decurtarũt, & firmiores reddi-

[1] Διὰ τὴν τῶν κορινθίων] διὰ τὸ μὴ ἐπανάγεσθαι αὐτοῖς τοὺς κορινθίους. [2] Οὐκέτι ἐπαγωγὴν] ἤτοι δευτέραν ἀνάπλευσιν. [3] Ἐξετάσαντες] ἀκριβῶς ἀριθμήσαντες. * [4] Ἐς τὸ αὐτὸ] δηλονότι χωρίον, πρὸς τὸ αὐτοὺς ἐπαναλαβεῖν, καὶ φέρειν. AE.P. [5] Τὶ πλέον ἐνεῖδον σχήσοντες] ὡς εἶδον πλέον τι σχήσοντες. τουτέστι πλεονεκτήσοντες.

derunt & proris impoſuerunt craſſas epotidas, [*id eſt, ligna, quæ ex proris vt quædam aures hinc, inde prominent, inter quæ roſtrum eſt collocatum.*] iiſque tigna iunxerunt & intus, & extra, quæ vſque ad nauium latera ſpatio fere ſenûm cubitorũ pertingerent, ad maiorem eorum firmitudinem quo modo & Corinthij aduerſus naues, quæ ad Naupactum erãt, ſuarum proris inſtructis pugnauerant. Exiſtimarunt enim Syracuſani aduerſus Athenienſium naues (quæ non eodem modo aduerſus [*Syracuſanorum naues*] erant ędificatę: ſed à prora [*partes*] graciles, [*ac infirmas*] habebant, quod ipſi [*Athenienſes*] non tam aduerſis proris, quàm nauibus circumactis [*in hoſtilium nauium latera*] incurrere conſueuiſſent) ſe non deteriore conditione futuros, & nauale prœliũ, quod in magno portu à multis nauibus in non magno] [*ſpatio*] committendum erat, à ſe factum [*putarunt.*] Se enim aduerſis proris incurrentes, diffracturos ipſorum proras, quòd ſolidis, craſſiſque roſtris in vacuas, ac infirmas [*ipſarum prorarum partes*] incurſuri eſſent. Athenienſibus verò in anguſto loci ſpatio nullam fore facultatem aut naues ad ſe circumueniẽdos circumagendi, aut eas per mediam ſuam claſſem educendi, qua artificij parte potiſſimùm [*illi*] cõfidebant. Se enim pro viribus hoc quidem præſtituros, vt nullam [*ipſis*] per mediam ſuam claſſem tranſeundi facultatem darẽt, illud verò ab ipſis loci anguſtiis præſtitum iri, quæ [*illos*] impeditura eſſent ne naues circumagarent, [*iiſque circumactis ſe circumuenirent, ac impreſſione vndiq; in ſuas naues facta, ſe profligarent.*] Quod autem prius gubernatorum inſcitia contigiſſe videbatur, vt aduerſis proris [*cum hoſtibus*] configerẽt, [*quaſi propter pugnæ naualis imperitiam ſuas naues circumagere hoſtiumq; claſſem à latere aggredi neſciuiſſent,*] ſe hoc ipſo potiſſimùm, [*hocq; prœlij genere conſulto ſperabant*] vſuros. Hac enim ratione ſe optima conditione futuros. Athenienſibus enim, ſi [*à ſe*] propellerentur, non fore facultatem retrocedendi aliò, niſi ad terram; idque exiguo [*interuallo à mari diſtantem*] & in exiguum [*loci ſpatium,*] iuxta ſua ipſorum caſtra. Cætero verò portu ſe potituros. at ipſos [*hoſtes,*] ſicubi premerentur, confertos in exiguum [*ſpatium,*] & omnes in eundem [*locum*] inter ſe concurrentes perturbatum iri.

A ἔθεσαν τὰς πρῴρας παχείας· καὶ ἀντηρίδας ἀπ' αὐτῶν ὑπέτειναν πρὸς τοὺς τοίχους, ὡς ἐπὶ ἓξ πήχεις ἐντός τε καὶ ἔξωθεν. ᾧπερ τρόπῳ καὶ οἱ Κορίνθιοι πρὸς τὰς ἐν τῇ Ναυπάκτῳ [1] ναῦς ἐπεσκευασμένοι* [2] πρῴραθεν ἐναυμάχουν. ἐνόμισαν γὰρ οἱ Συρακούσιοι, [3] πρὸς τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, οὐχ ὁμοίως ἀντινεναυπηγημένας, [4] ἀλλὰ λεπτὰ τὰ πρῴραθεν ἐχούσας, [5] διὰ τὸ μὴ * [6] ἀντιπρῴροις μᾶλλον αὐτοὺς ἢ ἐκ περίπλου ταῖς ἐμβολαῖς χρῆσθαι, οὐκ ἔλασσον B σχήσειν, καὶ τὴν ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι ναυμαχίαν [7] οὐκ ἐν πολλῷ πολλαῖς ναυσὶν οὖσαν, [8] πρὸς ἑαυτῶν ἔσεσθαι. ἀντιπρῴροις γὰρ ταῖς ἐμβολαῖς χρώμενοι, ἀναρρήξειν * [9] τὰ πρῴραθεν αὐτοῖς, στερίφοις καὶ παχέσι πρὸς κοῖλα καὶ ἀσθενῆ παρέχοντες τοῖς ἐμβόλοις· τοῖς δὲ Ἀθηναίοις οὐκ ἔσεσθαι [10] σφῶν ἐν στενοχωρίᾳ οὔτε περίπλουν, οὔτε διέκπλουν, ᾧπερ τῆς τέχνης μάλιστα ἐπίστευον. [11] αὐτοὶ γὰρ κατὰ τὸ δυνατόν, τὸ μέν, [12] οὐ δώσειν διεκπλεῖν, [13] τὸ δέ, τὴν C στενοχωρίαν κωλύσειν ὥστε μὴ περιπλεῖν. τῇ τε πρότερον ἀμαθίᾳ τῶν κυβερνητῶν δοκούσῃ εἶναι τὸ ἀντιπρῴρους ξυγκροῦσαι, μάλιστ' ἂν αὐτοὶ χρήσασθαι. πλεῖστον γὰρ ἐν αὐτῷ σχήσειν. τὴν γὰρ ἀνάκρουσιν οὐκ ἔσεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις ἐξωθουμένοις ἄλλοσε ἢ ἐς τὴν γῆν, καὶ ταύτην δι' ὀλίγου καὶ ἐς ὀλίγον κατ' αὐτὸ τὸ στρατόπεδον τὸ ἑαυτῶν. τοῦ δ' ἄλλου λιμένος αὐτοὶ κρατήσειν, καὶ ξυμφερομένους αὐτούς, [14] ἤν πῃ βιάζωνται, ἐς ὀλίγον τε καὶ πάντας ἐς τὸ αὐ- D τὸ προσπίπτοντας ἀλλήλοις ταράξεσθαι·

γρ. ἐπι-σκευασά-μενοι

γρ. ξυγ-κροῦσαι

---

[1] Ναῦς ἐπεσκευασμένοι] γρ. ἐπισκευασάμενοι. ἤγουν, τὰ κατὰ τὰς πρῴρας ἐπισκευάσαντες. *[2] Πρῴραθεν] τὰ κατὰ τὰς πρῴρας μέρη. ÆE.P. [3] Πρὸς τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς] πρὸς τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς οὐκ ἔλασσον σχήσειν. [4] Ἀλλὰ λεπτὰ] ἤγουν ἀσθενῆ. [5] Διὰ τὸ μὴ ἀντιπρῴροις μᾶλλον αὐτοὺς] οἱ Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς ναυμαχίαις οὐκ ἀντίπρῳροι ἐνέβαλον ταῖς ἐναντίαις ναυσίν, ἀλλὰ κατὰ τὰ πλάγια ἐκπεριπλέοντες. *[6] Ἀντιπρῴροις] ὥστε τὰς τῶν Ἀττικῶν νεῶν πρῴρας ταῖς τῶν πολεμίων πρῴραις ἐμβάλλειν. AE.P. [7] Οὐκ ἐν πολλῷ] διαστήματι δηλονότι. [8] Πρὸς ἑαυτῶν ἔσεσθαι] ἐνόμισαν, ἀπὸ κοινοῦ. *[9] Τὰ πρῴραθεν] μέρη δηλονότι. τὸ δὲ ἑξῆς, καὶ τὸ πλήρωμα τοῦτο. ἐνόμισαν ἀναρρήξειν τὰ πρῴραθεν αὐτοῖς, τὰς αὐτῶν πρῴρας, τὰ τῶν πρῳρῶν μέρη, παρέχοντες, ἑαυτοὺς δηλονότι, τουτέστιν ἐμβολοῦμενοι. πῶς; τοῖς τῶν σφετέρων νεῶν στερίφοις, καὶ παχέσιν ἐμβόλοις. πρὸς τίνα; πρὸς τὰ κοῖλα, ἤγουν κενά, καὶ ἀσθενῆ τῶν πολεμίων πρῳρῶν μέρη. AE.P. [10] Σφῶν] τῶν Συρακουσίων. [11] Αὐτοὶ γὰρ κατὰ τὸ δυνατὸν] οἱ Συρακούσιοι. [12] Οὐ δώσειν διεκπλεῖν] οὐ παρέξειν αὐτοῖς δηλονότι διέκπλουν. ἑρμηνεία τοῦ διεκπλεῖν καὶ περιπλεῖν. τὸ μὲν γὰρ περιπλεῖν, ἐν τῇ εὐρυχωρίᾳ καθίσταται, ὅτε χορευούσης καὶ ἀναστρεφομένης ἐφ' ὅπερ βούλεται τῆς νεώς. καὶ ἡ πρόθεσις αὐτὸ τοῦτο δηλοῖ, τὸ κύκλῳ περιθεῖν. τὸ δὲ διεκπλεῖν, τὸ τεμνόντων τὴν τάξιν τῶν ἐναντίων, εἰς τοὐπίσω γίνεσθαι. [13] Τὸ δέ, τὴν στενοχωρίαν κωλύσειν] ὑπὸ τῆς στενοχωρίας κωλυθήσεσθαι τοὺς Ἀθηναίους τοῦ περιπλεῖν. περιττὴ δὲ πρὸς τὸ μὴ περιπλεῖν ἡ μία ἀπόφασις. [14] Ἤν πῃ βιάζωνται] ἀντὶ τοῦ, ἡνίκα ἡττῶνται.

(ὅπερ καὶ ἔβλαπτε μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἐν A ἁπάσαις ταῖς ναυμαχίαις,[1] οὐκ οὔσης αὐτοῖς ἐς πάντα τὸν λιμένα τῆς ἀνακρούσεως, ὥσπερ τοῖς Συρακοσίοις) περιπλεῦσαι δὲ ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, σφῶν ἐχόντων τὴν ἐπίπλευσιν ἀπὸ τοῦ πελάγους τε καὶ ἀνάκρουσιν, οὐ δυνήσεσθαι αὐτούς, ἄλλως τε καὶ τοῦ Πλημμυρίου πολεμίου τε αὐτοῖς ἐσομένου, καὶ τοῦ στόματος οὐ μεγάλου ὄντος τοῦ λιμένος. τοιαῦτα οἱ Συρακούσιοι πρὸς τὴν ἑαυτῶν ἐπιστήμην τε καὶ δύναμιν ἐπινοήσαντες, καὶ ἅμα τεθαρ- B ρηκότες μᾶλλον ἤδη ἀπὸ τῆς προτέρας ναυμαχίας,[2] ἐπεχείρουν τῷ τε πεζῷ ἅμα καὶ ταῖς ναυσί. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ὀλίγῳ πρότερον[3] τὸν ἐκ τῆς πόλεως Γύλιππος προεξαγαγὼν, προσῆγε τῷ τείχει τῶν Ἀθηναίων, *[4] καθ' ὅσον πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ ἑώρα. καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου, οἵ τε ὁπλῖται ὅσοι ἐκεῖ ἦσαν καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ ἡ γυμνητία τῶν Συρακουσίων ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα προσῄει τῷ τείχει· αἱ δὲ νῆες μετὰ τοῦτο εὐθὺς ἐξέπλεον τῶν C Συρακουσίων καὶ τῶν ξυμμάχων. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον αὐτοὺς οἰόμενοι τῷ πεζῷ μόνῳ πειράσειν, ὁρῶντες δὲ καὶ τὰς ναῦς ἐπιφερομένας ἄφνω, ἐθορυβοῦντο· καὶ οἱ μὲν, ἐπὶ τὰ τείχη καὶ πρὸ τῶν τειχῶν τοῖς προσιοῦσιν ἀντιπαρετάσσοντο,[5] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου καὶ τῶν ἔξω κατὰ τάχος χωροῦντας ἱππέας τε πολλοὺς καὶ ἀκοντιστὰς ἀντεπεξήεσαν.[6] ἄλλοι δὲ τὰς ναῦς ἐπλήρουν, καὶ ἅμα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν παρεβοή- D θουν, καὶ ἐπειδὴ πλήρεις ἦσαν, ἀντανῆγον πέντε καὶ ἑβδομήκοντα ναῦς· καὶ αἱ τῶν Συρακουσίων ἦσαν ὀγδοήκοντα μάλιστα. τῆς δὲ ἡμέρας ἐπὶ πολὺ προσπλέοντες καὶ ἀνακρουόμενοι, καὶ πειράσαντες ἀλλήλων, καὶ οὐδέτεροι δυνάμενοι[7] ἄξιόν τι λόγου παραλαβεῖν, εἰ μὴ ναῦν μίαν ἢ δύο τῶν Ἀθηναίων οἱ Συρακούσιοι καταδύσαντες, διεκρίθησαν.

A (Quod etiã in omnibus naualibus prœliis plurimum Athenienſibus obfuit, quòd ipſis in omnẽ portum, vt Syracuſanis, retrocedere non liceret.) In apertum verò mare nauibus circumactis euadendi facultatem non habituros, quòd penes ſe futurum eſſet & à pelago incurſionem [*in illos*] facere, & [*illinc ad ſua caſtra*] retrocedere, præcipuè verò quòd Plemmyrium ipſis infeſtum eſſet futurum, ſimul etiam quòd portus oſtium non amplum eſſet. Syracuſani [*igitur*] cùm hæc excogitaſſent, & priſtinæ diſci- B plinæ, atq; virtuti addidiſſent, ſimul etiam cùm ex ſuperiore nauali prœlio maiorem fidentiam iam concepiſſent, pedeſtribus, ſimul & maritimis copiis [*Athenienſes*] aggrediuntur. Et peditatum quidem Gylippus paulo prius ex vrbe eductum admouit ad Athenienſium munitionem, ab ea parte, qua proſpectus in vrbem patebat. Item qui apud Olympieum erant, cùm grauis armaturæ milites, qui illic erant, tum equites, & leuis armatura Syracuſanorum, ad [*eandem*] munitionem ab altera parte acceſſerunt. Poſtea verò confeſtim Syracu- C ſanorum, ſociorumque naues prodierunt. Athenieñſes verò primùm quidem eos cum ſolo peditatu [*belli fortunam*] tentaturos exiſtimabant, ſed cùm naues quoque ſubitò contra [*ſe*] venientes vidiſſent, perturbati ſunt. Et alij quidem ſupra munitiones, & ante munitiones acie inſtructa ſteterũt aduerſus [*hoſtes*] accedentes. Athenienſiũ verò alij aduerſus equites, & iaculatores multos qui partim ex Olympieo, partim ex aliis locis extra [*Olympieum, vrbemq;*] ſitis, magna celeritate veniebant, prodierunt: alij D verò naues inſtruebant, ſimul etiam ad litus ad opem [*ſuis*] ferendam accurrebant. Poſtquàm autẽ inſtructæ fuerunt, quinq;, & ſeptuaginta naues aduerſus [*hoſtem*] in altum duxerũt. Syracuſanorũ verò [*naues*] erant circiter octoginta. Cùm autẽ ad multũ illius diei ſpatium [*vtriq;*] mutuis incurſionibus ſe petiiſſent, & [*alteri ab alteris viciſsim*] repulſi fuiſſent, & vtriq; virtutis hoſtilis periculum mutuò feciſſent, & neutri aliquo [*præclaro, ac*] memoratu digno facinore edito victoriam ab aduerſariis reportare potuiſſent, (niſi quòd Syracuſani vnam, aut alteram Athenienſium nauem depreſſerunt) [*alteri ab alteris*] dirempti diſceſſerunt.

---

1 Οὐκ οὔσης αὐτοῖς] προεῖπεν ὅτι ὀλίγου μέρους ἐν τῷ λιμένι ἐκράτουν οἱ Ἀθηναῖοι, οὐκ ἐς τὴν εὐρυχωρίαν οὐ δυνήσεσθαι περιπλεῦσαι, τῶν Συρακουσίων κρατούντων. 2 Ἐπεχείρουν] τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι σὺν τῷ πεζῷ. 3 Τὸν ἐκ τῆς πόλεως] τῶν Συρακουσίων. *4 Καθ' ὅσον] κατ' ἐκεῖνο τὸ τοῦ τείχους μέρος, καθ' ὅσον, καθ' ὅ, αὐτοῦ, αὐτόθι, αὐτόθεν ὁ Γύλιππος πρὸς τὴν πόλιν ἑώρα, τουτέστιν ὁρᾶν ἐδύνατο· ἢ (ὃ καὶ πολὺ πιθανώτερον, καὶ ἁπλούστερον) καθ' ὅ, αὐτὸ τὸ τεῖχος, αὐτοῦ, αὐτόθι, πρὸς τὴν πόλιν ἑώρα, πρὸς τὴν πόλιν τετραμμένον ἦν. Æ. P. 5 Οἱ δὲ, πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου] οἱ δὲ Ἀθηναῖοι. 6 Ἄλλοι δὲ τὰς ναῦς ἐπλήρουν] δευτέρα ναυμαχία Ἀθηναίων καὶ Συρακουσίων. 7 Ἄξιόν τι] ἄξιόν τι λόγου παραλαβεῖν, ἤγουν, κτήσασθαι ἀξιόλογον.

Et pe-

Et peditatus ſimul à munitionibus [*Athenienſium*] abſceſſit. Poſtridie verò Syracuſani quidem quieuerunt, nullo modo declarantes quidnam eſſent acturi. Nicias verò cernens nauale prœlium æquo marte commiſſum fuiſſe, & exiſtimans ipſos rurſus [*idem*] tentaturos, trierarchos ad naues reficiendas adegit, ſi qua damnũ aliquod accepiſſet, & onerarias produxit, [*atq; collocauit*] ante ſuum vallũ, quod ab ipſis, portus concluſi loco, ante naues in mari defixum fuerat. onerarias verò binûm circiter iugerûm ſpatio [*inter ſe*] diſtantes collocauit, vt, ſi qua nauis [*ab hoſte perſequente*] premeretur [*ipſi*] tutũ eſſet refugium, & rurſus per otium exeundi facultas. Athenienſes autem in his apparandis totum diẽ ad noctem vſq; conſumpſerunt. Poſtridie verò Syracuſani maturiùs quidem, [*quàm antè*] ſed tamen eodem & peditatus, & claſſis conatu cum Athenienſibus conflixerunt. Cùm autem aduerſis nauibus ſe mutuò oppugnare cœpiſſent, eodem modo rurſus magnam illius diei partem ſe inuicem laceſſendo conſumpſerunt, donec Ariſtõ Pyrrichi [*filius*,] Corinthius, omnium, qui cum Syracuſanis erant, optimus gubernator, ſuaſit [*primis*] ſuæ claſſis ducibus, vt mitterent ad eos, quibus in vrbe [*huius rei*] cura commiſſa erat, qui imperarent [*ipſis*,] vt quàm celerrimè rerum venalium forum mutarent, & [*res venales*] ad mare transferrent, & quæcunque quis eſculenta haberet, omnes cogerent [*hæc*] illuc ferre, & vendere, vt nautæ illic, [*in littus à ſuis ducibus*] expoſiti, ſtatim iuxta naues pranderent, & intra breue [*temporis ſpatium*] rurſus, idq; eodem die, Athenienſes nihil huiuſmodi expectantes aggrederentur. Atque hi quidem [*huius verbis*] adducti nuntium [*in vrbem*] miſerunt, & mercatus apparatus eſt. Et Syracuſani repentè in puppim remigantes, [*& ceſſim euntes*,] vrbem verſus nauigando ſe receperunt. Et ſtatim exſcenſu [*è nauibus in terram*] facto, ibi prandium ſumpſerunt.

A καὶ ὁ πεζὸς ἅμα ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀπῆλθε. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν συρακούσιοι ἡσύχαζον, οὐδὲν δηλοῦντες ὁποῖόν τι τὸ μέλλον ποιήσουσιν· ὁ δὲ Νικίας, [1] ἰδὼν ἀντίπαλα τὰ τῆς ναυμαχίας γενόμενα, καὶ ἐλπίζων αὐτοὺς αὖθις ἐπιχειρήσειν, τούς τε τριηράρχους ἠνάγκαζεν [2] ἐπισκευάζειν τὰς ναῦς, εἴ τις τι [3] ἐπεπονήκει, καὶ ὁλκάδας προὐώρμισε πρὸ τοῦ σφετέρου σταυρώματος, ὃ αὐτοῖς πρὸ τῶν νεῶν [4] ἀντὶ λιμένος B κλῃστοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπεπήγει. [5] Διαλειπούσας δὲ τὰς ὁλκάδας ὅσον δύο πλέθρα ἀπ' ἀλλήλων κατέστησεν, ὅπως εἴ τις βιάζοιτο ναῦς, εἴη καταφυγὴ ἀσφαλὴς, καὶ πάλιν καθ' ἡσυχίαν ἔκπλους. παρασκευαζόμενοι δὲ ταῦτα ὅλην ἡμέραν διετέλεσαν οἱ ἀθηναῖοι μέχρι νυκτός. [6] τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ συρακούσιοι [7] τῆς μὲν ὥρας [8] πρωϊαίτερον, τῇ δὲ ἐπιχειρήσει τῇ αὐτῇ τοῦ τε πεζοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ προσέμισγον τοῖς ἀθη- C ναίοις. [9] καὶ ἀντικαταστάντες ταῖς ναυσὶ, τὸν αὐτὸν τρόπον αὖθις ἐπὶ πολὺ διῆγον τῆς ἡμέρας πειρώμενοι ἀλλήλων· πρὶν δὴ Ἀρίστων ὁ Πυρρίχου κορίνθιος, ἄριστος ὢν κυβερνήτης τῶν μετὰ συρακουσίων, πείθει τοὺς σφετέρους τοῦ ναυτικοῦ ἄρχοντας πέμψαντας ὡς τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιμελουμένους, κελεύειν ὅτι τάχιστα [10] τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων παρὰ τὴν θάλασσαν μεταστῆσαι κομίσαντας, καὶ ὅσα τις ἔχει ἐδώδιμα, πάντας ἐκεῖσε φέροντας D ἀναγκάσαι πωλεῖν, ὅπως αὐτοὺς * [11] ἐκβιβάσαντες τοὺς ναύτας, εὐθὺς παρὰ τὰς ναῦς ἀριστοποιήσωνται, καὶ δι' ὀλίγου αὖθις καὶ αὐθημερὸν ἀπροσδοκήτοις τοῖς ἀθηναίοις ἐπιχειρῶσι. καὶ οἱ μὲν, πεισθέντες ἔπεμψαν ἄγγελον, καὶ ἡ ἀγορὰ παρεσκευάσθη· καὶ οἱ συρακούσιοι ἐξαίφνης [12] πρύμναν κρουσάμενοι, πάλιν πρὸς τὴν πόλιν ἔπλευσαν. καὶ εὐθὺς ἐκβάντες, αὐτοῦ ἄριστον ἐποιοῦντο.

γρ. κλῃστοῦ

γρ. τὸ πρότερον

γρ. μεταναστήσαντας, ἐπὶ τὴν θάλασσαν κομίσαι

γρ. αὐτοῖς

* τ. αὐτοῦ. ἤγουν αὐτόθι. ἐκεῖ.

[1] Ἰδὼν ἀντίπαλα] ἰσοστάσια. [2] Ἐπισκευάζειν] ἀνανεοῦν. [3] Ἐπεπονήκει] ἤγουν, ἐπεπόνθει καταγῆναι. [4] Ἀντὶ λιμένος κλῃστοῦ] ἤγουν περιειργμένου. [5] Διαλειπούσας] ἤγουν διϊσταμένας. [6] Τῇ δ' ὑστεραίᾳ] ἤγουν, τῇ μετὰ τὴν προειρημένην ἡμέρᾳ. [7] Τῆς μὲν ὥρας] ἤγουν, τῆς ὀφειλομένης ὥρας τοῦ πολέμου. [8] Πρωϊαίτερον] γράφεται τὸ πρότερον. [9] Καὶ ἀντικαταστάντες] ἤγουν, πλησιάζοντες ἀλλήλοις διὰ τῆς πλεύσεως. [10] Τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων] γράφεται, τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων μεταναστήσαντας, ἐπὶ τὴν θάλασσαν κομίσαι. * [11] Ἐκβιβάσαντες] τὸ ἑξῆς, καὶ ὁ νοῦς οὗτος. ὅπως οἱ ἄρχοντες ἐκβιβάσαντες αὐτοῦ τοὺς ναύτας, οἱ ναῦται εὐθὺς παρὰ τὰς ναῦς ἀριστοποιήσωνται. αὐτὶ τοῦ, ὅπως τῶν ἀρχόντων ἐκβιβασάντων αὐτοῦ τοὺς ναύτας, οἱ ναῦται εὐθὺς π. τ. ν. ἀρ. ἤ, ὅπως οἱ ναῦται ὑπὸ τῶν ἀρχόντων, αὐτοῦ, ἤγουν αὐτόθι, εἴτε ἐκεῖσε ἐκβιβασθέντες, εὐθὺς π. τ. ν. ἀριστοποιήσωνται. ἐν δὲ τοῖς κάτω ἡ τούτων ἐξήγησις, καὶ βεβαίωσις δηλοῦται. ἐκ τοῦ εὐθὺς ἐκβάντες, αὐτοῦ ἄριστον ἐποιοῦντο. Æ. P. [12] Πρύμναν κρουσάμενοι] στραφέντες ἀπὸ τῆς ναυμαχίας.

οἱ δ' ἀθηναῖοι, νομίσαντες αὐτοὺς, ὡς ἤδη ἡσσημένους, σφῶν πρὸς τὴν πόλιν ἀνακρούσασθαι, καθ' ἡσυχίαν ἐκβάντες, τά τε ἄλλα διεπράσσοντο, καὶ τὰ ἀμφὶ τὸ ἄριστον, ὡς τῆς γε ἡμέρας ταύτης οὐκέτι οἰόμενοι ἂν ναυμαχῆσαι. ἐξαίφνης δὲ οἱ συρακούσιοι πληρώσαντες τὰς ναῦς, ἐπέπλεον αὖθις. [1] οἱ δὲ, διὰ πολλοῦ θορύβου καὶ ἄσιτοι οἱ πλείους, οὐδενὶ κόσμῳ ἐσβάντες, [2] μόγις ποτὲ ἀντανήγοντο· καὶ χρόνον μέν τινα ἀπέσχοντο ἀλλήλων φυλασσόμενοι, ἔπειτα οὐκ ἐδόκει τοῖς ἀθηναίοις, αὐτοὺς ὑπὸ σφῶν αὐτῶν διαμέλλοντας κόπῳ ἁλίσκεσθαι, ἀλλ' ἐπιχειρεῖν ὅτι τάχιστα. καὶ ἐπιφερόμενοι ἐκ παρακελεύσεως, ἐναυμάχουν. [3] οἱ δὲ συρακούσιοι δεξάμενοι ἠμύνοντο, καὶ ταῖς τε ναυσὶν ἀντιπρώροις χρώμενοι, ὥσπερ διενοήθησαν, τῶν ἐμβόλων τῇ παρασκευῇ ἀνερρήγνυσαν τὰς τῶν ἀθηναίων ναῦς ἐπὶ πολὺ τῆς παρεξειρεσίας· καὶ οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων * [4] [5] αὖθις ἀκοντίζοντες, μεγάλα ἔβλαπτον τοὺς ἀθηναίους· πολὺ δ' ἔτι μείζω οἱ ἐν τοῖς λεπτοῖς πλοίοις περιπλέοντες τῶν συρακουσίων, [6] καὶ ἔς τε τοὺς ταρσοὺς ὑποπίπτοντες τῶν πολεμίων νεῶν, καὶ ἐς τὰ πλάγια παραπλέοντες, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐς τοὺς ναύτας ἀκοντίζοντες. τέλος δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ κατὰ κράτος ναυμαχοῦντες οἱ συρακούσιοι ἐνίκησαν· καὶ οἱ ἀθηναῖοι τραπόμενοι διὰ τῶν ὁλκάδων τὴν καταφυγὴν ἐποιοῦντο ἐς τὸν ἑαυτῶν ὅρμον. αἱ δὲ τῶν συρακουσίων νῆες μέχρι μὲν τῶν ὁλκάδων ἐπεδίωκον, [7] ἔπειτα αὖθις αἱ κεραῖαι ὑπὲρ τῶν ἔσπλων αἱ ἀπὸ τῶν ὁλκάδων δελφινοφόροι ἠρμέναι ἐκώλυον. δύο δὲ νῆες τῶν συρακουσίων ἐπαιρόμεναι τῇ νίκῃ προσέμιξαν αὐτῶν ἐγγὺς, καὶ διεφθάρησαν, καὶ ἡ ἑτέρα αὐτοῖς ἀνδράσιν ἑάλω. καταδύσαντες δ' οἱ συρακούσιοι τῶν ἀθηναίων ἑπτὰ ναῦς, καὶ κατατραυματίσαντες πολλὰς, ἄνδρας τε τοὺς μὲν ζωγρήσαντες, τοὺς τε ἀποκτείναντες, ἀπεχώρησαν· καὶ τροπαῖά τε ἀμφοτέρων τῶν ναυμαχιῶν ἔ-

γρ. μεῖζον οἱ ἐν τοῖς λ. πλ. παραπλέοντες γρ. περιπλέοντες

A Athenienses verò existimantes ipsos, vt [se] victos ad suam vrbem in puppim remigantes sese recipere, per otium [in littus ex nauibus] egressi, cùm ad alia, tum ad prandium expediendum se contulerunt, quòd nullum nauale prœlium amplius eo die se commissuros putarent. At Syracusani repentè nauibus instructis [in eos] rursus inuehuntur. Illi verò magno cum tumultu, & pleriq; ieiuni, nullo ordine [naues] conscenderunt, & ægrè tandē obuiā [ipsis] iuerunt. Et cùm aliquandiu sibi cauentes, à se B mutuò [pugna lacessēdis] abstinuissēt, postea placuit Atheniensibus non diutius ibi cūctari: sed quam celerrimè [hostes] aggredi, ne sua ipsorum culpa, [inedia, &] lassitudine [confecti ab ipsis superarentur, atq;] caperentur. Quamobrem dato signo ingruentes pugnare cœperunt. Syracusani verò [illorum impetum] excipientes, [eos] propulsabant & aduersis [suarum] nauium proris vtentes, (quemadmodum [facere] statuerant) quas ita parauerant, vt ad incursiones [in hostilem classem] faciendas essent idoneæ, lacerabant Atheniensium naues C in magna prorarum parte, vbi nullum erat remigium. Et qui ex tabulatis ipsos iaculis petebant, Atheniensibus vehementer nocebant. Sed longè magis [eos infestabant] illi Syracusani, qui exiguis nauigiis circumuehebantur, & [ordines, ac] seriem remorum hostilium nauium subibant, & ad [earum] latera præteruehebantur, & ex ipsis [nauigiis] in [Atheniensium] nautas missilia iaciebant. Tandem autem Syracusani totis viribus hoc modo pugnantes vicerunt. Athenienses verò in fugam versi, per D onerariarum nauium præsidium in suam stationem confugerunt. Syracusanorum verò naues [hostem] insequutæ sunt vsque ad illas onerarias naues, deinde antennæ, quæ ex onerariis nauibus, in [ipso hostilis stationis] introitu, altius sublatæ stabant, vnde [plumbei] delphines [ad demergendas subeuntes naues] pendebant, ipsos [vlterius progredi] prohibuerunt. Duæ verò Syracusanorum naues, victoria feroces ad illas propius accesserunt, atque profligatæ fuerūt, & [earum] altera vna cū ipsis viris capta fuit. At Syracusani, septem nauibus Atheniensium depressis, multisq; laceratis, virisque partim captis, partim occisis, abierunt, & vtriusque pugnæ naualis trophæa erexe-

[1] Οἱ δὲ] ἤγουν οἱ ἀθηναῖοι. [2] Μόγις ποτὲ ἀντανήγοντο] μέχρι τινός. [3] Οἱ δὲ συρακούσιοι δεξάμενοι] τοὺς ἀθηναίους δηλονότι. * [4] Αὐτοὺς] ἀντὶ τοῦ ἐς αὐτοὺς, ἤγουν κατ' αὐτῶν, τῶν ἀθηναίων δηλονότι. Æ.P. [5] Αὖθις ἀκοντίζοντες] ἀντὶ τοῦ αὐτῶν. [6] Καὶ ἔς τε τοὺς ταρσοὺς ὑποπίπτοντες] ἀντὶ τοῦ, καὶ ὑποδυόμενοι ὑπὸ τοὺς ταρσούς. [7] Ἔπειτα αὖθις αἱ κεραῖαι] ἐκ τῶν κεραιῶν δελφῖνες ἦσαν ἠρτημένοι μολίβδινοι, ὥστε ἐμβάλλεσθαι ταῖς προσπλευσάσαις πολεμίαις ναυσίν. οἱ δὲ ἐμπίπτοντες αὐταῖς, διέκοπτον τὸ ἔδαφος αὐτῶν, καὶ κατέδυον.

runt, certamq; ſpem animo iam conceperant ſe [*Athenienſibus*] claſſe longè ſuperiores fore. Exiſtimabant autem ipſum etiam [*Athenienſium*] peditatum à ſe ſubactũ iri. Atque hi quidem vt [*hoſtem*] vtrinque rurſus aggreſſuri ſeſe præparabant. Interea verò Demoſthenes, & Eurymedon cum auxilio, quod ab Athenienſibus acceptum adducebant, aduenerunt, nauibus ferme tribus & ſeptuaginta, vnà cum peregrinis, [*mercede conductis*,] & fere cum quinque millibus grauis armaturæ militum, quos tam ex ſuis popularibus, quàm ex ſociis collegerant. Præterea cum non paucis iaculatoribus & barbaris, & Græcis, necnon funditoribus, & ſagittariis, & reliquo apparatu, quanto opus erat. Quamobrem Syracuſanorum, ac ſociorum animos non exiguus pauor tunc inuaſit. ſi nullus periculi deuitandi finis ſibi futurus eſſet. Videbant enim, quamuis Decelea [*à Lacedæmoniis aduerſus Athenienſes*] fuiſſet munita, nihilo tamen minus [*nouum*] exercitũ parem, atq; ſimilem priori contra [*ſe*] veniſſe, & Athenienſium vires vndique magnas apparere. Superiori verò Athenienſium exercitui, vt in malis, quoddã [*animi*] robur acceſſit. Demoſthenes autem, cùm vidiſſet quo in ſtatu res eſſent, & exiſtimaſſet nullo modo [*ſibi*] licere tẽpus terere, & committere, quod Nicias cõmiſerat: (Nicias enim, cùm initiò formidabilis [*illuc*] appuliſſet, quia Syracuſas non protinus eſt adortus, ſed Catanæ hybernauit, in contẽptionẽ [*apud hoſtes*] venit, eumq; Gylippus, qui copias ex Peloponneſo ducebat, anteuertit, [*& in vrbem prius eſt ingreſſus, quàm Nicias eam oppugnaret.*] Quas ne accerſiſsẽt quidem Syracuſani, ſi [*Syracuſanos*] ille cõfeſtim inuaſiſſet. Nã cùm ipſe ſe ſatis viriũ [*ad hoſti reſiſtendum*] habere putarent, vno, eodemq; tẽpore ſe [*illis*] inferiores eſſe cognouiſſent, & circũuallati fuiſſent. Quare ne ſi accerſiſſent quidẽ [*illas copias, illarum aduentu*] ipſos amplius æquè, [*ac antè*] iuuare potuiſſet. Demoſthenes igitur cùm hæc conſideraret, & ſciret ſe quoque in præſentia, primo [*ſui aduentus*] die maximè formidabilem hoſtibus eſſe, præſenti [*ſuarum*] copiarum terrore, [*quo Syracuſani, eorumq́ſ ſocij terrebantur,*] quàm celerrimè vti volebat.

A ἔστησαν, καὶ τὴν ἐλπίδα ἤδη ἐχυρὰν εἶχον ταῖς μὲν ναυσὶ πολὺ κρείσσους εἶναι, ἐδόκουν δὲ καὶ τὸν πεζὸν χειρώσεσθαι. καὶ οἱ μέν, ὡς ἐπιθησόμενοι *[1] κατ' ἀμφότερα παρεσκευάζοντο αὖθις. ἐν τούτῳ δὲ Δημοσθένης καὶ Εὐρυμέδων, ἔχοντες τὴν ἀπὸ τῶν ἀθηναίων βοήθειαν παραγίγνονται, ναῦς τε τρεῖς καὶ ἑβδομήκοντα μάλιστα ξὺν ταῖς ξενικαῖς, καὶ ὁπλίτας περὶ πεντακισχιλίους ἑαυτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων· ἀκοντιστάς τε βαρβάρους καὶ ἕλληνας οὐκ B ὀλίγους, καὶ σφενδονήτας καὶ τοξότας, καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἱκανήν. καὶ τοῖς μὲν συρακουσίοις καὶ ξυμμάχοις κατάπληξις ἐν τῷ αὐτίκα οὐκ ὀλίγη ἐγένετο, εἰ πέρας μηδὲν ἔσται σφίσι τοῦ ἀπαλλαγῆναι τοῦ κινδύνου·[2] ὁρῶντες οὔτε διὰ τὴν δεκέλειαν τειχιζομένην οὐδὲν ἧσσον στρατὸν ἴσον καὶ παραπλήσιον τῷ προτέρῳ ἐπεληλυθότα, τήν τε τῶν ἀθηναίων δύναμιν *[3] πανταχόσε πολλὴν φαινομένην. τῷ δὲ προτέρῳ στρατεύματι τῶν ἀθηναίων, ὡς ἐκ κακῶν, ῥώμη τις ἐγεγένη- C το. ὁ δὲ Δημοσθένης, ἰδὼν ὡς εἶχε τὰ πράγματα, καὶ νομίσας οὐχ οἷόν τε εἶναι διατρίβειν, οὐδὲ παθεῖν ὅπερ ὁ Νικίας ἔπαθεν· ἀφικόμενος γὰρ τὸ πρῶτον ὁ Νικίας φοβερός, ὡς οὐκ εὐθὺς προσέκειτο ταῖς συρακούσαις, ἀλλ' ἐν κατάνῃ διεχείμαζεν,[4] ὑπερώφθη τε,[5] καὶ ἔφθασεν αὐτὸν [6] ἐκ τῆς πελοποννήσου στρατιᾷ ὁ Γύλιππος ἀφικόμενος. ἣν οὐδ' ἂν μετέπεμψαν οἱ συρακούσιοι εἰ ἐκεῖνος εὐθὺς ἐπέκειτο.[7] ἱκανοὶ γὰρ αὐτοὶ οἰόμενοι εἶναι, ἅμα τ' ἂν ἔμαθον ἥσσους ὄν- D τες, καὶ ἀποτετειχισμένοι ἂν ἦσαν. ὥστε μηδ' εἰ μετέπεμψαν, ἔτι ὁμοίως ἂν αὐτοὺς ὠφελεῖν. *[8] ταῦτα οὖν ἀνασκοπῶν ὁ Δημοσθένης, καὶ γιγνώσκων ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν τῷ παρόντι,[9] τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ μάλιστα δεινότατός ἐστι τοῖς ἐναντίοις, ἐβούλετο [10] ὅτι τάχος ἀποχρήσασθαι τῇ παρούσῃ τοῦ στρατεύματος ἐκπλήξει.

γρ. ἐδόκει

*[1] Κατ' ἀμφότερα] τῷ τε πεζῷ, καὶ τῷ ναυτικῷ. Æ.P. [2] Ὁρῶντες οὔτε διὰ τὴν δεκέλειαν] τὸ ὁρῶντες ἐσχημάτισται, συντασσόμενον πρὸς τοῖς συρακουσίοις καὶ συμμάχοις ὁρῶσιν. *[3] Πανταχόσε] κατὰ πάντα τὰ πολεμικὰ πράγματα· ἢ πανταχόσε, ἀντὶ τοῦ, πανταχόθεν, ἐκ πάντων τῶν χωρίων καὶ τῶν ὑπηκόων, καὶ τῶν ξυμμάχων. Æ.P. [4] Ὑπερώφθη τε] ἤγουν κατεφρονήθη. [5] Καὶ ἔφθασεν αὐτὸν] προέλαβεν. [6] Ἐκ τῆς πελοποννήσου στρατιᾷ] ἤγουν μετὰ πλήθους στρατιωτῶν. [7] Ἱκανοὶ γὰρ αὐτοὶ] ἱκανοὶ γὰρ οἱ συρακούσιοι νομίζοντες εἶναι πρὸς τὸ ἀντισχεῖν ἀθηναίοις κατ' ἰδίαν, ἅμα τε ἀνέγνωσαν ὅτι ἥττους εἰσί, καὶ ἐν τούτῳ ἀπετειχίσθησαν. *[8] Ταῦτα οὖν] τὸ ἑξῆς τοῦτο, ὁ δὲ Δημοσθένης, ἰδὼν ὡς εἶχε τὰ πράγματα, καὶ νομίσας οὐχ οἷόν τε εἶναι δ. οὐδὲ π. ὅπερ ὁ Ν. ἔπ. ταῦτα οὖν ἀνασκοπῶν. τὰ δὲ ἄλλα κατὰ παρένθεσιν εἴρηται· ἔστι δὲ ἐμβολή, καὶ μέσος λόγος καὶ διὰ τὴν τῆς παρενθέσεως μακρότητα ταύτῃ τῇ ἐπαναλήψει ὁ ξυγγραφεὺς σαφηνείας χάριν κέχρηται, ἐν ᾗ ἅμα καὶ ὁ τῶν προηγουμένων ἐπίλογος ἔνεστιν. Æ.P. [9] Τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ] τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ δηλονότι. [10] Ὅτι τάχος] ἤγουν τάχιστα.

καὶ ὁρῶν [1] τὸ παρατείχισμα τῶν Συρακοσίων, ᾧ ἐκώλυσαν [2] περιτειχίσαι σφᾶς τοὺς Ἀθηναίους, ἁπλοῦν τε ὄν, καὶ εἰ ἐπικρατήσειέ τις τῶν τε Ἐπιπολῶν τῆς ἀναβάσεως, καὶ αὖθις [3] τοῦ ἐν αὐταῖς στρατοπέδου, ῥαδίως ἂν [4] αὐτὸ * [5] ληφθὲν, ([6] οὐδὲ γὰρ ὑπομεῖναι ἂν σφᾶς οὐδένα) [7] ἠπείγετο ἐπιθέσθαι τῇ πείρᾳ. [8] καί οἱ ξυντομωτάτην ἡγεῖτο διαπολέμησιν. [9] ἢ γὰρ κατορθώσας ἕξειν Συρακούσας, ἢ ἀπάξειν [10] τὴν στρατιὰν, καὶ οὐ τρίψεσθαι [11] ἄλλως Ἀθηναίους τε τοὺς ξυστρατευομένους καὶ τὴν ξύμπασαν πόλιν. πρῶτον μὲν οὖν τήν τε γῆν ἐξελθόντες τῶν Συρακοσίων [12] ἔτεμνον οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τὸν Ἄναπον, καὶ τῷ στρατεύματι ἐπεκράτουν, ὥσπερ τὸ πρῶτον, τῷ τε πεζῷ καὶ ταῖς ναυσίν. οὐδὲ γὰρ καθ' * [13] ἑκάτερα οἱ Συρακούσιοι ἀντεπεξῄεσαν, ὅτι μὴ τοῖς ἱππεῦσι καὶ ἀκοντισταῖς ἀπὸ τοῦ Ὀλυμπιείου. ἔπειτα μηχαναῖς ἔδοξε τῷ Δημοσθένει πρότερον ἀποπειράσαι τοῦ ἀποτειχίσματος. ὡς δὲ αὐτῷ προσαγαγόντι κατεκαύθησάν τε ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀπὸ τοῦ τείχους ἀμυνομένων αἱ μηχαναὶ, καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ πολλαχῇ προσβάλλοντες [14] ἀπεκρούοντο, οὐκέτι [15] ἐδόκει διατρίβειν, ἀλλὰ πείσας τόν τε Νικίαν [16] καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας, ὡς * [17] ἐπενόει τὴν ἐπιχείρησιν τῶν Ἐπιπολῶν ἐποιεῖτο. καὶ ἡμέρας μὲν ἀδύνατα [18] ἐδόκει εἶναι λαθεῖν [19] προσελθόντας τε καὶ ἀναβάντας· παραγγείλας δὲ πέντε ἡμερῶν σιτία, καὶ τοὺς λιθολόγους, καὶ τέκτονας πάντας λαβὼν, [20] καὶ ἄλλην παρασκευὴν τοξευμάτων τε, καὶ ὅσα ἔδει, ἢν κρατῶσι, τειχίζοντας ἔχειν· αὐτὸς μὲν ἀπὸ τοῦ πρώτου ὕπνου, καὶ Εὐρυμέδων, καὶ Μένανδρος, ἀναλαβὼν τὴν πᾶσαν στρατιὰν, ἐχώρει πρὸς τὰς Ἐπιπολάς. Νικίας δὲ [21] ἐν τοῖς τείχεσιν ὑπελέλειπτο.

γρ. ἕτερα

γρ. ξυνάρχοντας, ἐπενόει, ἐς τὴν ἐπιχείρησιν.

γρ. ἄλλοις πάντας

A Cùm autem animaduerteret [*directum*] Syracuſanorum murum prope [*ſuas munitiones*] extructum, quo ſe ab Athenienſibus circumuallari prohibuerant, ſimplicẽ eſſe, &, ſi quis Epipolarum aſcẽſum occupaſſet, & caſtra, quæ in ipſis erant, hunc facilè captũ iri, (Nullum enim fore [*putabat,*] qui ſuorum impetum auderet ſuſtinere,) rem aggredi, periculumq; facere properabat; breuiſſimoq; temporis ſpatio bellum à ſe confectum iri ſperabat. Aut enim re feliciter geſta Syracuſas in ſuam poteſtatem venturas [*exiſtimabat,*] aut [*Athenienſium*] B copias à ſe abductum iri, nec vniuerſos Athenienſes, tam eos, qui militiæ, quàm eos, qui domi erant, fruſtrà [*vexatum, ac*] attritum iri. Primùm igitur [*ex nauibus*] egreſſi Athenienſes Syracuſanorum agrum, qui circum Anapum erat, vaſtare cœperũt, & pedeſtribus, naualibuſq; copiis, vt antè, ſuperiores erant. Aduerſus enim neutras [*copias*] Syracuſani prodierunt, niſi cum equitibus, & iaculatoribus, qui ex Olympieo venerãt. Deinde Demoſtheni priùs, [*quàm Epipolas aggrederetur,*] illam munitionem C machinis tentare placuit. Sed cùm machinæ ab ipſo [*ad munitionem*] admotæ crematæ fuiſſent ab aduerſariis, qui ex muris ſe defendebant, cùm etiam cæteræ eius copię, quę [*munitionem*] variis in partibus oppugnabant, [*ab hoſtibus*] repellerẽtur, tempus non amplius terendum eſſe cenſuit. Quare cùm rem Niciæ, cæteriſq; collegis perſuaſiſſet, Epipolas, vt cogitarat, aggredi ſtatuit. Cæterùm interdiu quidem nullo modo fieri poſſe videbatur, vt clàm [*hoſtibus Athenienſes illuc*] accederẽt & aſcende- D rent. Cùm igitur edixiſſet [*militibus vt ſecum ferrent*] quinq; dierũ cibaria, cùm etiam ædium ſtructores, omneſq; fabros aſſumpſiſſet, & cęterum miſſilium apparatũ, & [*omnia,*] quæcunq; ad munitiones extruendas neceſſaria futura erant, ſi [*eo loco*] potiti fuiſſent, ipſe quidẽ à primo ſomno, & Eurymedõ, & Menander, omnibus copiis aſſumptis, ad Epipolas cõtendit. Nicias verò in [*Athenienſiũ*] munitionibus remãſit.

---

[1] Τὸ παρατείχισμα] ἤτοι τὸ ὄρθιον διατείχισμα. [2] Περιτειχίσαι σφᾶς] οἱ συρακούσιοι δηλονότι τοὺς συρακουσίους. [3] Τοῦ ἐν αὐταῖς στρατοπέδου] εἰ κρατήσειε δηλονότι. [4] Αὐτὸ ληφθὲν] τὸ παρατείχισμα. * [5] Ληφθὲν] σημείωσαι τὸ καινοπρεπὲς σχῆμα, ῥαδίως ἂν ληφθὲν, ἀντὶ τοῦ, ληφθήσεσθαι ἄν. Æ. P. [6] Οὐδὲ γὰρ ὑπομεῖναι ἂν σφᾶς] τοὺς ἀθηναίους. [7] Ἠπείγετο ἐπιθέσθαι] ἀντὶ τοῦ, ἠπείγετο ἀποπειρᾶσθαι, ἤγουν ἐγχειρῆσαι. [8] Καί οἱ ξυντομωτάτην ἡγεῖτο] ἤγουν, ἡγεῖτο εὐχερὲς εὑρήσειν τὸ τέλος τοῦ πολέμου. [9] Ἢ γὰρ κατορθώσας] ἤγουν προτροπαιουχήσας. [10] Τὴν στρατιὰν] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [11] Ἄλλως] ἤγουν ἀπράκτως. [12] Ἔτεμνον] ἤγουν ἐδενδροτόμουν. * [13] Καθ' ἑκάτερα] ἢ μέρη, ἢ στρατεύματα, τουτέστιν οὐδὲ κατὰ γῆν, οὐδὲ κατὰ θάλασσαν. Æ. P. [14] Ἀπεκρούοντο] οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. [15] Ἐδόκει διατρίβειν] ἀργεῖν. [16] Καὶ τοὺς ἄλλους ξυνάρχοντας] ὡς ἐπενόει τὴν ἐπιχείρησιν. γράφεται, ξυνάρχοντας, ἐπενόει, ἐς τὴν ἐπιχείρησιν. * [17] Ἐπενόει] διενοεῖτο. τὴν δὲ ἐπιχείρησιν ἐποιεῖτο, ἀντὶ τοῦ ποιεῖσθαι διενοεῖτο ἢ ἔγνω, ἢ ἔμελλε ποιεῖσθαι· τουτέστι ταῖς Ἐπιπολαῖς, ὥσπερ διενοεῖτο, κατὰ τάχος ἐπιχειρεῖν ἔμελλεν. Æ. P. [18] Ἐδόκει εἶναι λαθεῖν] τοὺς συρακουσίους δηλονότι. [19] Προσελθόντας τε] τοὺς ἀθηναίους. [20] Καὶ ἄλλην παρασκευὴν] ὅπλισιν. [21] Ἐν τοῖς τείχεσι] τοῖς ἑαυτῶν δηλονότι.

Cùm

Cùm autem ad ipsas [*Epipolas*] accessissent per Euryelum (quâ etiam prior exercitus prius ascenderat) Syracusanorum custodes latuerunt, ipsorumq; munitionem, quæ illic erat aggressi ceperunt, & nonnullos de custodibus interfecerunt. At [*ipsorum*] plerique, qui confestim diffugerant ad castra, (quæ in ipsis Epipolis erant terna, in [*vrbis*] propugnaculis, vna quidem Syracusanorum, altera verò cæterorum Siciliensium, & tertia aliorum sociorum,) hostium aduentum [*suis*] nuntiarunt. Et [*præcipuè*] sexcentis illis Syracusanis, qui etiam primi in hac Epipolarum parte excubabant, [*hostes introisse*] significarunt. Hi verò confestim ad opem [*suis*] ferendam accurrerunt; sed Demosthenes, & Athenienses eos nacti, quamuis strenuè resisterent, tamen fugarunt. Atque ipsi quidem confestim vlterius ire perrexerunt, ne præsens ille animorum ardor restingueretur, atque [*res,*] quarum causa venerant, non perficerentur. Alij verò munitionem Syracusanorum, quam initiò aggressi fuerant, à custodibus desertam ceperunt, pinnasq; detrahebant. Syracusani verò, & socij, & Gylippus, eiusq; milites [*suis laborantibus*] opem ex propugnaculis ferebant. Quoniam autem hoc audax [*hostium*] facinus ipsis inexpectatum noctu contigerat, Athenienses inuaserunt timore perculsi, & ab ipsis repulsi, primùm pedem retulerunt. Dum autem Athenienses quasi victores nullo ordine iam longiùs progrederentur, & omnes hostium munitiones nondum oppugnatas perrumpere quàm celerrimè vellent (ne, se de impressione [*aliquid*] remittentibus, [*Syracusani*] rursus conglobarentur) ipsis Bœoti primi restiterunt & aggressi fuderunt, ac in fugam coniecerunt. Hîc verò Athenienses iam in magna perturbatione, & consilij inopia constituti sunt, quam vel ex alterutris intelligere non facile fuit, [*vt certò sciatur,*] quonam modo singula contigerint. Nam

καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο [1] πρὸς αὐταῖς κατὰ τὸν Εὐρύηλον (ᾗπερ καὶ ἡ προτέρα στρατιὰ τὸ πρῶτον ἀνέβη) λανθάνουσί τε τοὺς φύλακας τῶν Συρακοσίων, καὶ προσβάντες, τὸ τείχισμα ὃ ἦν αὐτόθι τῶν Συρακοσίων, αἱροῦσι, καὶ ἄνδρας τινὰς τῶν φυλάκων ἀποκτείνουσιν· οἱ δὲ πλείους, διαφυγόντες εὐθὺς πρὸς τὰ στρατόπεδα, ἃ ἦν ἐπὶ τῶν Ἐπιπολῶν τρία ἐν προτειχίσμασιν, ἓν μὲν τῶν Συρακοσίων, ἓν δὲ τῶν ἄλλων Σικελιωτῶν, ἓν δὲ τῶν ξυμμάχων, ἀγγέλλουσι τὴν ἔφοδον. καὶ τοῖς ἑξακοσίοις τῶν Συρακοσίων, οἳ καὶ πρῶτοι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῶν Ἐπιπολῶν φύλακες ἦσαν, ἔφραζον. οἱ δ' ἐβοήθουν τ' εὐθὺς, καὶ αὐτοῖς ὁ Δημοσθένης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐντυχόντες, ἀμυνομένους προθύμως ἔτρεψαν καὶ αὐτοὶ μὲν εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν, [2] ὅπως τῇ παρούσῃ ὁρμῇ [3] τοῦ περαίνεσθαι ὧν ἕνεκα ἦλθον μὴ βραδεῖς γένωνται. ἄλλοι δὲ * [4] τὸ [5] ἀπὸ τῆς πρώτης παρατείχισμα τῶν Συρακοσίων, οὐχ ὑπομενόντων τῶν φυλάκων, ᾕρουν τε, καὶ τὰς ἐπάλξεις ἀπέσυρον. οἱ δὲ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ ὁ Γύλιππος, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐβοήθουν ἐκ τῶν προτειχισμάτων. [6] καὶ ἀδοκήτου τοῦ τολμήματος σφίσιν ἐν νυκτὶ γενομένου, προσέβαλλόν τε τοῖς Ἀθηναίοις ἐκπεπληγμένοι, [7] καὶ βιασθέντες ὑπ' αὐτῶν, τὸ πρῶτον ὑπεχώρησαν. προϊόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐν ἀταξίᾳ μᾶλλον ἤδη ὡς κεκρατηκότων, καὶ βουλομένων διὰ παντὸς τοῦ μήπω μεμαχημένου τῶν ἐναντίων ὡς τάχιστα διελθεῖν, (ἵνα μὴ ἀνέντων σφῶν τῆς ἐφόδου, αὖθις [8] ξυστραφῶσιν) οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι αὐτοῖς ἀντέσχον, καὶ προσβαλόντες ἔτρεψάν τε καὶ [9] ἐς φυγὴν κατέστησαν. καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ ἀπορίᾳ ἐγίγνοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἣν οὐδὲ πυθέσθαι ῥᾴδιον ἦν [10] οὐδ' ἀφ' ἑτέρων [11] ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστα ξυνηνέχθη. ἐν

---

[1] Πρὸς αὐταῖς] ταῖς ἐπιβολαῖς. [2] Ὅπως τῇ παρούσῃ ὁρμῇ] ὅπως μηδὲ ὑστερήσωσι τοῦ διαπράξασθαι ὧν ἕνεκα ἦλθον. τὸ γὰρ, μὴ βραδεῖς γένωνται, ἀντὶ τοῦ μὴ ὑστερήσωσι, κεῖται. [3] Τοῦ περαίνεσθαι] ἤγουν τῆς τελειώσεως. * [4] Τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης] ὁδοῦ, ἢ ἐφόδου δηλονότι, τουτέστι τὸ πρῶτον παρατείχισμα. ᾧ πρώτῳ προσέβαλον, ἤγουν ἐπεχείρησαν. οὗ πέρι προεῖπεν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι προσβάντες, τὸ τείχισμα αἱροῦσι, καὶ ἄνδρας τινὰς τῶν φυλάκων ἀποκτείνουσιν. οἱ δὲ πλείους πρὸς τὰ ἑαυτῶν στρατόπεδα διέφυγον, ὧν οὐχ ὑπομεινάντων τὸ παρατείχισμα νῦν ᾑρῆσθαι λέγει. τινὲς δὲ ἡγοῦνται ἄλλο παρατείχισμα ἐνταῦθα νοητέον, καὶ ταῦτα οὕτω λαμβάνουσιν, ἄλλοι δὲ τὸ ἐγγὺς παρατείχισμα ἀπὸ τῆς πρώτης ὁρμῆς, ἤγουν τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ αἱροῦσιν. ἀλλ' ἡ προτέρα ἔννοια πολὺ πιθανωτέρα φαίνεται. οὕτως ἐπάνοδον εἶναι λέξεις. Æ.P. [5] Ἀπὸ τῆς πρώτης] ὁρμῆς δηλονότι. [6] Καὶ ἀδοκήτου τοῦ τολμήματος] ἤγουν αἰφνιδίου. [7] Καὶ βιασθέντες] οἱ Συρακούσιοι δηλονότι. [8] Ξυστραφῶσιν] οἱ Συρακούσιοι δηλονότι. [9] Ἐς φυγὴν κατέστησαν] τοὺς Ἀθηναίους δηλονότι. [10] Οὐδ' ἀφ' ἑτέρων] οὔτε ἀπὸ Ἀθηναίων, οὔτε ἀπὸ Συρακουσίων, καὶ τῶν ἑκατέροις συμμάχων. [11] Ὅτῳ τρόπῳ ἕκαστα ξυνηνέχθη] ἤγουν, λεπτομερῶς, κατ' ἀκρίβειαν.

μὲν γὰρ ἡμέρᾳ σαφέστερα μὲν, ὅμως δὲ οὐδὲ ταῦτα οἱ παραγενόμενοι πάντα, πλὴν τὸ καθ' ἑαυτὸν ἕκαστος μόγις οἶδεν· ἐν δὲ νυκτομαχίᾳ (ἣ μόνη δὴ στρατοπέδων μεγάλων ἔν γε τῷδε τῷ πολέμῳ ἐγένετο) πῶς ἄν τις σαφῶς τι εἰδείη; ἦν μὲν γὰρ σελήνη λαμπρὰ, ἑώρων δὲ οὕτως ἀλλήλους ὡς ἐν σελήνῃ εἰκὸς τὴν μὲν ὄψιν τοῦ σώματος προορᾶν, τὴν δὲ γνῶσιν τοῦ οἰκείου ἀπιστεῖσθαι. ὁπλῖται δὲ ἀμφοτέρων οὐκ ὀλίγοι ἐν στενοχωρίᾳ ἀνεστρέφοντο. καὶ τῶν Ἀθηναίων οἱ μὲν ἤδη ἐνικῶντο, οἱ δὲ ἔτι τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ ἀήσσητοι ἐχώρουν. πολὺ δὲ καὶ τοῦ ἄλλου στρατεύματος αὐτοῖς τὸ μὲν ἄρτι ἀναβεβήκει, τὸ δ' ἔτι προσανῄει· ὥστ' οὐκ ἠπίσταντο πρὸς ὅ,τι χρὴ χωρῆσαι. ἤδη γὰρ τὰ πρόσθεν τῆς τροπῆς γεγενημένης ἐτετάρακτο πάντα,[1] καὶ χαλεπὰ ἦν ὑπὸ τῆς βοῆς διαγνῶναι. οἵ τε γὰρ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι κρατοῦντες παρεκελεύοντό τε, κραυγῇ οὐκ ὀλίγῃ χρώμενοι, (ἀδύνατον ὂν ἐν νυκτὶ ἄλλῳ τῳ σημῆναι) καὶ ἅμα τοὺς προσφερομένους ἐδέχοντο· οἵ τε Ἀθηναῖοι ἐζήτουν τε σφᾶς αὐτοὺς,[2] καὶ πᾶν τὸ ἐναντίον, καὶ εἰ φίλιον εἴη,[3] τῶν ἤδη πάλιν *[4] φευγόντων πολέμιον ἐνόμιζον. καὶ τοῖς ἐρωτήμασι[5] τοῦ ξυνθήματος πυκνοῖς χρώμενοι, διὰ τὸ μὴ εἶναι ἄλλῳ τῳ γνωρίσαι, σφίσι τε αὐτοῖς θόρυβον πολὺν παρεῖχον ἅμα πάντες ἐρωτῶντες, καὶ τοῖς πολεμίοις σαφὲς αὐτὸ κατέστησαν.[6] τὸ δὲ ἐκείνων οὐχ ὁμοίως ἠπίσταντο, διὰ τὸ κρατοῦντας αὐτοὺς καὶ μὴ διεσπασμένους, ἧσσον ἀγνοεῖσθαι.[7] ὥστ' εἰ μὲν *[8] ἐντύχοιεν τισι, κρείσσους ὄντες τῶν πολεμίων, διέφευγον αὐτοὺς, ἅτε ἐκείνων ἐπιστάμενοι τὸ ξύνθημα· εἰ δ' *[10] αὐτοὶ μὴ ἀποκρίνοιντο, διεφθείροντο.

γρ. μόλις

γρ. τὸ ἐξεναντίας

γρ. ἐπισταμένων

γρ. ἐπισταντων

[quæ contigerint] interdiu, certiora quidem [sunt, faciliusq; cognosci possunt:] sed tamē ne hæc quidem omnia [nouerunt illi,] qui [rebus gerendis] interfuerūt: sed vix vnus quisque nouit res in ea parte gestas, in qua ipse fuit. At in nocturna pugna (quæ sola in hoc bello inter magnos exercitus tunc est cōmissa) qua ratione quis aliquid certò scire possit? Nam luna quidem fulgebat: sed ita se inuicem conspiciebāt, vt ad lunam [*illos se mutuò conspicere potuisse*] credibile est. nā ipsam quidē corporis speciem prospiciebant: sed amicum [*ab hoste*] non discernebant. Vtrorumq; verò non pauci grauis armaturæ milites in angusto loci spatio versabantur. Et Atheniensium alij quidem iam vincebantur, alij verò sua prima impressione adhuc inuicti pergebant. Multi etiam ex reliquo exercitu ad ipsos partim quidem iam ascenderant, partim verò iam aduentabant, adeò vt nescirent quonam tendere deberent. Nam propter fugam, in quam primùm [*ipsorum*] agmen [*ab hoste*] coniectum fuerat, omnia perturbata erāt, & propter [*ingentem*] clamorem difficilè dignosci poterant. Nam & Syracusani, & socij, qui [*hostem*] vincebant, [*se inuicem ad rem fortiter gerendam*] adhortabantur, nec paruo clamore vtebantur, quòd alia ratione noctu [*quid opus esset facto*] significare nō possent, & simul eorum, qui se ferebāt obuiam, impetum sustinebant. Et Athenienses se ipsos quæritabāt, & quoslibet oppositos, [*in quos incidebant,*] quamuis essent amici, illorum, qui fuga se iam [*ad suos*] reciperent, hostes esse ducebant. Quoniā autē crebris interrogationibus tesseram sciscitabātur, quòd nulla alia ratione [*suos ab hostibus*] dignoscere possent, sibi ipsis ingentē perturbationem præbebāt, dum omnes simul [*tesseram*] sciscitarentur, ipsamq; hostibus prodiderūt. At illorum [*tesseram ipsi*] non ita norant, quia illi vincentes, nec dissipati, minus ignoti erant. Quare si [*Athenienses*] in aliquos hostes incidissent, quamuis plus virium, [*quàm hostes,*] haberent, [*ipsi tamen hostes*] ipsos deuitabant, quòd ipsorū tesseram nossent. Sed si ipsi [*Athenienses Syracusanis interrogantibus, tesseramq; sciscitantibus*] non respondissent, [*ab illis*] trucidabantur.

---

[1] Καὶ χαλεπὰ ἦν ὑπὸ τῆς βοῆς διαγνῶναι] διὰ τὴν βοὴν οὐ ῥᾴδιον ἦν αὐτὰ γνῶναι. [2] Καὶ πᾶν τὸ ἐναντίον] γράφεται, καὶ πᾶν τὸ ἐξεναντίας. [3] Τῶν ἤδη πάλιν φευγόντων] δηλαδὴ τῶν εἰς τοὐπίσω φευγόντων. ἤγουν τραπέντων. *[4] Φευγόντων] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι τῶν ἤδη τραπέντων. Æ. P. [5] Τοῦ ξυνθήματος] γνωρίσματος. συμφωνίας. [6] Τὸ δ' ἐκείνων] τῶν Συρακουσίων δηλονότι. [7] Ὥστ' εἰ μὲν ἐντύχοιέν τισι] τὸ ἑξῆς, ὥστε εἰ μέν τισιν ἐντύχοιεν τῶν πολεμίων, κρείσσους ὄντες, διέφυγον αὐτοὺς πολέμιοι. *[8] Ἐντύχοιεν] οἱ Ἀθηναῖοι τῶν πολεμίων δὲ, τῶν Συρακουσίων. διέφυγον, οἱ πολέμιοι, οἱ Συρακούσιοι. αὐτοὺς, τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς κρείσσους ὄντας· ἐκείνων, τῶν Ἀθηναίων. ἐπιστάμενοι, οἱ Συρακούσιοι. Æ. P. [9] Ἐκείνων ἐπισταμένων τὸ ξύνθημα] γράφεται ἐκείνων ἐπιστάντων τὸ ξύνθημα. *[10] Αὐτοὶ] οἱ Ἀθηναῖοι. ὑποκρίνοιντο δὲ, ἀντὶ τοῦ, ἀποκρίνοιντο. τίσι; τοῖς Συρακουσίοις τὸ ξύνθημα ἐρωτῶσι. διεφθείροντο δὲ, ὑπὸ τῶν Συρακουσίων. ἔβλαψε δὲ, τοὺς Ἀθηναίους. ξυμπεσόντες δὲ, οἱ Ἀθηναῖοι. Æ. P.

Quod

Quòd autem maximè, atque præcipuè [*ipsis*] nocuit, fuit pæanis modulatio. Quòd enim vtrorumque similis esset, [*magnam animis*] dubitationem afferebat. Nam & Argiui, & Corcyræi, & quicquid Doricæ gentis cum Atheniensibus erat, quoties pæana cecinissent, [*hoc*] Atheniensibus timorem incutiebat, & hostes, [*quoties & ipsi pæanem cecinissent,*] pariter [*eos perterrefaciebant.*] Quamobrem ad extremum, postquàm semel perturbati fuerunt, in variis [*hostilium*] castrorum partibus inter se ipsos concurrentes, & amici cum amicis, & ciues cum ciuibus [*confligentes*] non solùm [*sibi mutuò*] metum incusserunt: sed etiam cùm ad manus inter se venissent, [*alteri ab alteris*] vix dirimi potuerunt. Hostibus autem insequentibus [*eorum*] multi se ipsos ex rupibus præcipitantes interemerunt, quòd arctus esset ex Epipolis ad regrediendum descensus. Et postquam iij, qui ex locis superioribus incolumes euaserant, in planitiem descenderunt, eorum plerique, & quotquot erant ex priore exercitu, propter maiorem regionis notitiā, in [*sua*] castra perfugerunt. Ex iis verò, qui posterius venerant, nonnulli [*propter locorum imperitiam*] ab itineribus aberrantes per agrum passim errarunt, quos, vbi dies illuxit, Syracusanorum equitatus circunfusus profligauit. Postridie verò Syracusani quidem duo trophæa statuerunt, [*vnum*] ad Epipolas, quâ [*hostis*] ascēderat, & [*alterum*] vbi primùm Bœoti [*Atheniensibus*] restiterant. Atheniēses verò suorum cadauera fide publica interposita receperunt. Nō pauci autem tam ipsorum, quàm sociorum perierunt. Arma tamen longè plura, quàm pro cæsorum numero capta fuerunt. Qui enim ex rupibus inermes, sine scutis desilire coacti fuerāt, partim quidē perierunt, partim verò euaserunt. Postea verò Syracusani quidem propter insperatum rei feliciter gestę successum, viribus iterum (vt & antè) collectis, Agrigentum, quod seditione laborabat, Sicanum cum quindecim nauibus miserūt, vt illā vrbem, si possent, in suā potestatē redigerent, Gylippus etiā itinere terrestri Siculorū vrbes iterū adiit, vt nouas copias [*illinc*] adduceret,

A μέγιστον δὲ καὶ οὐχ ἥκιστα ἔβλαψεν ὁ παιωνισμός. [1] ἀπὸ γὰρ ἀμφοτέρων παραπλήσιος ὢν [2] ἀπορίαν παρεῖχεν. οἵ τε γὰρ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Κερκυραῖοι, καὶ ὅσον δωρικὸν μετ' Ἀθηναίων ἦν, ὁπότε παιωνίσειαν, φόβον παρεῖχε τοῖς Ἀθηναίοις, [3] οἵ τε πολέμιοι ὁμοίως. ὥστε τέλος ξυμπεσόντες * αὐτοῖς κατὰ τὰ πολλὰ τοῦ στρατοπέδου, ἐπεὶ ἅπαξ ἐταράχθησαν, [4] φίλοι τε φίλοις, καὶ πολῖται πολίταις, οὐ μόνον ἐς φόβον κατέστησαν, ἀλλὰ B καὶ ἐς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες, μόλις ἀπελύοντο. [5] καὶ διωκόμενοι, κατά τε τῶν κρημνῶν οἱ πολλοὶ ῥίπτοντες ἑαυτοὺς, ἀπώλλυντο, στενῆς οὔσης τῆς ἀπὸ τῶν Ἐπιπολῶν πάλιν καταβάσεως. καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸ ὁμαλὸν οἱ σωζόμενοι [6] ἄνωθεν καταβαίνοιεν, οἱ μὲν πολλοὶ αὐτῶν, καὶ ὅσοι ἦσαν τῶν προτέρων στρατιωτῶν, ἐμπειρίᾳ μᾶλλον τῆς χώρας, ἐς τὸ στρατόπεδον διέφυγον. [7] οἱ δὲ ὕστερον ἥκοντες, εἰσὶν οἳ διαμαρτόντες τῶν ὁδῶν, κατὰ τὴν C χώραν ἐπλανήθησαν· οὓς, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, οἱ ἱππεῖς τῶν Συρακουσίων περιελάσαντες διέφθειραν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν Συρακούσιοι δύο τροπαῖα ἔστησαν ἐπί τε ταῖς Ἐπιπολαῖς, ᾗ * [8] ἡ πρόσβασις, καὶ κατὰ τὸ χωρίον ᾗ οἱ Βοιωτοὶ πρῶτοι [9] ἀντέστησαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἐκομίσαντο. ἀπέθανον δὲ οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν τε καὶ τῶν ξυμμάχων· ὅπλα μέντοι ἔτι πλείω ἢ κατὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη. οἱ γὰρ κατὰ τῶν D κρημνῶν βιασθέντες ἅλλεσθαι ψιλοὶ ἄνευ τῶν ἀσπίδων, [10] οἱ μὲν ἀπώλλυντο, οἱ δ' ἐσώθησαν. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν Συρακούσιοι, ὡς ἐπὶ ἀπροσδοκήτῳ εὐπραγίᾳ πάλιν αὖ ἀναρρωσθέντες, ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐς μὲν Ἀκράγαντα στασιάζοντα πεντεκαίδεκα ναυσὶ Σικανὸν ἀπέστειλαν, ὅπως ὑπαγάγοιτο τὴν πόλιν, εἰ δύναιτο. Γύλιππος δὲ κατὰ γῆν ἐς τὴν Σικελίαν ᾤχετο αὖθις, ἄξων στρατιὰν ἔτι

* πρ. αὐτοῖς. ἤγουν ἑαυτοῖς, σφίσιν αὐτοῖς. Æ. P.

γρ. καταβαῖεν

γρ. πρῶτον

[1] Ἀπὸ γὰρ ἀμφοτέρων] τῶν δύο στρατευμάτων. [2] Ἀπορίαν παρεῖχε] τοῖς δυσὶ στρατεύμασιν. [3] Οἵ τε πολέμιοι ὁμοίως] ἀπὸ κοινοῦ τὸ, ὁπότε παιωνίσειαν, φόβον παρεῖχον. [4] Φίλοι τε φίλοις] τὸ ἑξῆς, φίλοι τε φίλοις καὶ πολῖται πολίταις οὐ μόνον εἰς χεῖρας ἀλλήλοις ἐλθόντες ἀπελύοντο, ἀλλὰ καὶ εἰς φόβον ἐπιστάντες ἀπὸ τῆς τῶν Ἐπιπολῶν ὀπίσω ἀναχωρήσεως.
[5] Καὶ διωκόμενοι] ὑπὸ τῶν Συρακουσίων. [6] Ἄνωθεν καταβαίνοιεν] γράφεται, ἄνωθεν καταβαῖεν. [7] Οἱ δ' ὕστερον ἥκοντες] ἀττικὸν τὸ σχῆμα. ἀντὶ τοῦ. τῶν δὲ ὑστέρων ἡκόντων.
* [8] Ἡ πρόσβασις] τοῖς πολεμίοις ἐγένετο δηλονότι. τουτέστιν ᾗπερ οἱ πολέμιοι ταῖς Ἐπιπολαῖς προσβάντες ἀνέβησαν. ἢ ἁπλῶς, ᾗπερ οἱ πολέμιοι ταῖς Ἐπιπολαῖς προσέβησαν. Æ. P.
[9] Ἀνέστησαν] τοῖς Ἀθηναίοις δηλονότι. [10] Οἱ μὲν ἀπώλλυντο] ἀπὸ τῆς κρημνίσεως δηλονότι.

ὡς ἐν ἐλπίδι ὢν καὶ τὰ τείχη τῶν ἀθηναίων αἱρήσειν βίᾳ, ἐπειδὴ τὰ ἐν ταῖς ἐπιπολαῖς οὕτω ξυνέβη. οἱ δὲ τῶν ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐν τούτῳ ἐβουλεύοντο πρός τε τὴν γεγενημένην ξυμφορὰν, καὶ πρὸς τὴν παροῦσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατὰ πάντα ἀρρωστίαν. τοῖς τε γὰρ ἐπιχειρήμασιν ἑώρων [1] οὐ κατορθοῦντες, καὶ τοὺς στρατιώτας ἀχθομένους τῇ μονῇ. νόσῳ τε γὰρ ἐπιέζοντο καθ᾽ ἀμφότερα, τῆς τε ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ταύτης οὔσης ἐν ᾗ ἀσθενοῦσιν ἄνθρωποι μάλιστα, καὶ τὸ χωρίον ἅμα ἐν ᾧ ἐστρατοπεδεύοντο, ἑλῶδες καὶ χαλεπὸν ἦν· [2] τά τε ἄλλα ὅτι ἀνέλπιστα αὐτοῖς ἐφαίνετο. τῷ οὖν Δημοσθένει οὐκ ἐδόκει ἔτι χρῆναι μένειν· [3] ἀλλ᾽ ἅπερ καὶ διανοηθεὶς ἐς τὰς ἐπιπολὰς διεκινδύνευσεν, ἐπειδὴ ἔσφαλτο, [*4] διεξιέναι ἐψηφίζετο, καὶ μὴ διατρίβειν, ἕως ἔτι τὸ πέλαγος οἷόν τε περαιοῦσθαι, [5] καὶ τοῦ στρατεύματος ταῖς γοῦν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν. [6] καὶ τῇ πόλει ὠφελιμώτερον εἶναι ἔφη, πρὸς τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ σφῶν ἐπιτειχίζοντας τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, ἢ συρακοσίους, οὓς οὐκέτι ῥᾴδιον εἶναι χειρώσασθαι· οὐδ᾽ αὖ ἄλλως χρήματα πολλὰ δαπανῶντας [7] εἰκὸς εἶναι προσκαθῆσθαι. καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης τοιαῦτα ἐγίγνωσκεν. ὁ καὶ Νικίας ἐνόμιζε μὲν καὶ αὐτὸς [8] πονηρὰ σφῶν τὰ πράγματα εἶναι, τῷ δὲ λόγῳ οὐκ ἐβούλετο αὐτὰ ἀσθενῆ ἀποδεικνύναι, οὐδ᾽ ἐμφανῶς σφᾶς ψηφιζομένους μετὰ πολλῶν τὴν ἀναχώρησιν, τοῖς πολεμίοις [9] καταγγέλτους γίγνεσθαι. [10] λαθεῖν γὰρ ἂν ὁπότε βούλοιντο τοῦτο ποιοῦντες πολλῷ ἧσσον. τὸ δέ τι καὶ τὰ τῶν πολεμίων, ἀφ᾽ ὧν ἐπιπλέον ἢ ἄλλοι ᾐσθάνετο αὐτῶν, ἐλπίδος τι ἔτι παρεῖχε πονηρότερα τῶν σφετέρων ἔσεσθαι, ἢν καρτερῶσι προσκαθήμενοι. χρημάτων γὰρ ἀπορίᾳ αὐτοὺς ἐκτρυχώσειν, ἄλλως τε καὶ ἐπιπλέον ἤδη ταῖς ὑπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσοκρατούντων.

ἐλπίδας τι ἔτι

A quòd ſpem concepiſſet, fore vt & munitiones Athenienſium expugnaret, quandoquidem apud Epipolas res ita contigiſſet. Interea verò Athenienſium duces, cùm propter cladem, quam acceperant, tum etiam afflictam omnibus in rebus fortunam in qua totus exercitus tunc erat conſtitutus, [*quid faciendum eſſet,*] conſultare cœperunt. Videbāt enim ſe [*ſuis*] conatibus rem feliciter non gerere, & milites [*diuturna*] manſione grauari. Nam duabus de cauſis morbo premebantur, tum quòd id eſſet B anni tempus, quo potiſſimum homines ægrotant, tum etiam quòd locus, in quo caſtra habebant, paluſtris, ac moleſtus eſſet. Præterea [*conſultabant inter ſe,*] quòd de cæteris [*hoſtium rebus in ſuam poteſtatem redigendis*] nulla ſpes amplius ipſis oſtenderetur. Demoſthenes igitur non diutius [*illic*] manendum eſſe cenſebat. Sed cùm ſpes illa, qua adductus belli fortunam apud Epipolas tentauerat, eum fefelliſſet, pertranſire conſtituit, nec [*amplius*] morari, [*quòd abeundum eſſe duceret,*] dum mare foret adhuc idoneum ad traiiciēdum, ac ipſi, ſaltē claſ- C ſis acceſſione, [*nauales hoſtium*] copias, [*eorumq́ caſtra iam*] ſuperare poſſent. Et Reipub. magis conducere dicebat, bellū cum illis gerere, qui in ſuo agro munitiones aduerſus [*ipſam*] extruerent, quam cum Syracuſanis, quos expugnare nequaquā amplius facile eſſet. Quinetiam, rationi minimè conſentaneum eſſe, magnam pecuniæ vim in [*illius vrbis*] obſidione fruſtra cōſumere. Atque Demoſthenis quidem hæc erat ſententia. Nicias verò ſentiebat quidem & ipſe res ſuas infirmas eſſe, [*ac malè ſe* D *habere:*] ſed tamē ipſarū infirmitatem verbis declarare nolebat: nolebat etiam de receptu decretū à ſe cum multis palàm fieri, ne [*ſui diſceſſus*] rumor ad hoſtes emanaret. Nā ſi [*multis teſtibus præſentibus*] hoc feciſſent, ſe multò minus, quotieſcunque voluiſſent, clàm [*hoſtibus*] diſcedere poſſe [*ducebat.*] Præterea hoſtium quoq; res (quòd earum maiorem, quàm cæteri [*collegæ*] notitiam [*Nicias*] haberet) nōnihil ſpei adhuc [*ipſi*] præbebant, fore vt deteriore conditione eſſent, quàm ſuæ ſi [*Athenienſes*] in [*vrbis*] obſidione perſeuerarent. Illos enim pecuniarum inopia à ſe exhauſtum iri [*dicebat,*] præſertim quòd claſſem iam haberent, qua longè, latéque maris imperium obtinerent.

[1] Οὐ κατορθοῦντες] ἀντὶ τοῦ, ἡττώμενοι. [2] Τά τε ἄλλα ὅτι ἀνέλπιστα αὐτοῖς ἐφαίνετο] καὶ ὅτι τὰ ἄλλα αὐτοῖς πάντα οὐδεμίαν ἐλπίδα νίκης παρεῖχεν. [3] Ἀλλ᾽ ἅπερ διανοηθεὶς] διενοήθη (φησὶ) μὴ διατρίβειν, ἀλλ᾽ ἀπάγειν τὴν στρατιάν. [*4] Διεξιέναι] ταῦτα λητπέον οὕτως, οὐ διατρίβειν, ἀλλὰ διεξιέναι ἐψηφίζετο, ἕως ἔτι καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. [5] Καὶ τοῦ στρατεύματος ταῖς γοῦν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν] τὸ ἑξῆς, ἕως ἔτι οἷοί τε τοῦ πολεμίου στρατεύματος κρατεῖν, ἔμπροσθεν μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν συρακουσίων οἱ περὶ τὸν Νικίαν ἐν τῷ λιμένι κατεκέκλειντο κρατούμενοι, διὰ δὲ τὰς ἐπελθούσας μετὰ Δημοσθένους ναῦς οἷοί τε ἦσαν κρατεῖν. [6] Καὶ τῇ πόλει] τῶν ἀθηναίων. [7] Εἰκὸς εἶναι προσκαθῆσθαι] τοῖς συρακούσαις δηλονότι. [8] Πονηρὰ] ἀσθενῆ ἐπισφαλῆ. ἐπικίνδυνα. [9] Καταγγέλτους] δήλους διὰ μηνυμάτων. [10] Λαθεῖν γὰρ ἂν] μετὰ γὰρ πολλῶν βουλόμενοι, οὐ δυνήσεσθαι (φησὶ) λαθεῖν, ἐπιχειροῦντες ἀποπλεῦσαι.

Quin-

Quinetiam (nam & Syracuſanis erant nõnulli, qui res, [*vrbemq́*] Athenienſibus dedere volebãt) [*qui partibus Athenienſium fauebant*,] nuntios ad ipſum mittebant, nec diſcedere ſinebãt. Quæ cùm [*ille*] ſciret, re quidem ipſa in vtramq; partem adhuc nutabat, & ancipitem cogitationem habens hærebat. Verbis verò, quibus tunc palàm vtebatur, ſe copias abducturum negabat. Se enim probè ſcire [*dicebat*] hæc ab Athenienſibus minimè probatum iri, ſe ſine ipſorum decreto diſcedere. Non enim qui rerum ſtatum (ſicut & ipſi) vidiſſent, non autem ex aliorum [*duces*] inſectãtium verbis intellexiſſent, eoſdem de ſe ipſis iudicaturos, atq; decreturos: ſed ipſos [*Athenienſes*] criminationibus alicuius, qui verbis ad perſuadendum aptis vſus fuerit, fidem habituros, [*atq; his adductis ſententiam de ſe laturos.*] Quinetiam multos, atq; adeò pleroſque præſentium militum, qui tunc vociferarentur ſe in grauibus malis verſari, illuc reuerſos contraria vociferaturos, duces pecunia corruptos [*publicam cauſam*] prodidiſſe, atque diſceſſiſſe. Quamobrem ſe ſaltem qui noſſet Atheniẽſium ingenia, nolle [*dicebat*,] ob turpẽ cauſam, & iniquè ab Athenienſibus potius morte mulctari, quàm ab hoſtibus, ſi opus eſſet, hoc ipſum priuato periculo pati. [*Quamuis autem res ſuas infirmas, & afflictas eſſe ſciret*,] tamen dicebat res Syracuſanorum longè deteriore cõditione eſſe, quàm ſuas. Illos enim, quòd [*ſua*] pecunia mercenarios milites alerent, ſimul etiam quòd alios ſumptus facerent in alenda præſidia in caſtellis circũ vrbem ſitis diſpoſita, præterea quòd magnã etiam claſſem iam per annum alerẽt, partim quidem [*rei pecuniariæ*] inopia [*iam*] premi, partim verò in aliis etiam anguſtiis fore. Duo enim talentorum millia iam conſumpſiſſe, præterea multa etiam [*talenta multis*] debere. Et, ſi vel minimum de præſenti apparatu detraherent, ſtipendiumq; [*militibus*] dare ceſſarent, res eorum perituras, quippe quòd copiis auxiliaribus niterentur potius,

A καὶ, ἦν γάρ τι καὶ ἐν ταῖς Συρακούσαις [1] βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πράγματα ἐνδοῦναι, [2 * 3] ἐπεκηρυκεύετο ὡς αὐτὸν, καὶ οὐκ εἴα ἀπανίστασθαι. ἃ ἐπιστάμενος, τῷ μὲν ἔργῳ, ἔτι ἐπ' ἀμφότερα ἔχων [4] καὶ διασκοπῶν ἀνεῖχε· τῷ δ' ἐμφανεῖ τότε λόγῳ, οὐκ ἔφη [5] ἀπάξειν τὴν στρατιάν. εὖ γὰρ εἰδέναι ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι σφῶν ταῦτα οὐκ ἀποδέξονται, ὥστε μὴ αὐτῶν ψηφισαμένων ἀπελθεῖν. καὶ γὰρ οὐ B τοὺς αὐτοὺς ψηφιεῖσθαί τε περὶ σφῶν αὐτῶν, καὶ τὰ πράγματα ὥσπερ καὶ αὐτοὶ ὁρῶντας, καὶ οὐκ ἄλλων ἐπιτιμήσει ἀκούσαντας γνώσεσθαι, ἀλλ' ἐξ ὧν ἄν τις [6] εὖ λέγων διαβάλλοι, ἐκ τούτων αὐτοὺς πείσεσθαι. τῶν τε παρόντων στρατιωτῶν πολλοὺς καὶ τοὺς πλείους ἔφη, οἳ νῦν βοῶσιν ὡς ἐν δεινοῖς ὄντες, [7] ἐκεῖσε ἀφικομένους τὰ ἐναντία βοήσεσθαι, ὡς ὑπὸ χρημάτων καταπροδόντες οἱ στρατηγοὶ ἀπῆλθον. [8] οὔκουν βούλεσθαι αὐτός γε, ἐπιστάμενος C τὰς Ἀθηναίων φύσεις, ἐπ' αἰσχρᾷ τε αἰτίᾳ καὶ ἀδίκως ὑπ' Ἀθηναίων ἀπολέσθαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν πολεμίων, εἰ δεῖ, κινδυνεύσας τοῦτο παθεῖν ἰδίᾳ. τά τε Συρακοσίων ἔφη ὅμως ἔτι ἥσσω τῶν σφετέρων εἶναι. χρήμασι γὰρ αὐτοὺς ξενοτροφοῦντας, [9] καὶ ἐν περιπολίοις ἅμα ἄλλα ἀναλίσκοντας, καὶ ναυτικὸν πολὺ ἔτι ἐνιαυτὸν ἤδη βόσκοντας, τὰ μὲν ἀπορεῖν, τὰ δ' ἔτι ἀμηχανήσειν. δισχίλια γὰρ τάλαντα ἤδη ἀνηλωκέναι, καὶ ἔτι πολλὰ προσοφείλειν. ἤν D τε καὶ ὁποσονοῦν ἐκλίπωσι [10] τῆς νῦν παρασκευῆς, τῷ μὴ διδόναι τροφὴν, φθερεῖσθαι αὐτῶν τὰ πράγματα, [11] ἐπικουρικὰ μαλ-

[1] Βουλόμενον τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πράγματα ἐνδοῦναι] ἤγουν, βουλόμενον κυρίους γενέσθαι τοὺς Ἀθηναίους τῶν κατὰ τὰς Συρακούσας πραγμάτων. [2] Ἐπεκηρυκεύετο] διὰ κηρύκων ἐμήνυε. * [3] Ἐπεκηρυκεύετο] νῦν τὸ ἐπικηρυκεύεσθαι καταχρηστικῶς εἰρῆσθαι δοκεῖ, ἀντὶ τοῦ ἀγγέλους πέμπειν, καὶ τούτους κρυφίους, ἵνα μὴ καταφανεῖς γενόμενοι ὑπὸ τῆς πόλεως ὡς αὐτῆς προδόται κολασθῶσι. τὸ γὰρ κήρυκας πέμπειν, καὶ διὰ κηρύκων τι διαπράττεσθαι οὐκ ἰδιωτῶν, ἀλλὰ τῶν ἐν τέλει, καὶ ξυμπάσης τῆς πόλεως εἶναι φιλεῖ. οὗτοι δὲ κατὰ τὸ εἰκὸς καὶ ὀλίγοι, καὶ ἰδιῶται ἦσαν. διὸ καὶ κήρυκας πρὸς τοὺς πολεμίους κατὰ τῆς πόλεως πέμπειν αὐτοῖς, οὐκ ἂν ἐξῆν, οὐδὲ πιθανὸν φαίνεται τοὺς δημοσίους ὑπηρέτας ταῦτα τούτοις ὑπηρετεῖν ἂν ἐθελῆσαι, ἢ καὶ προδότας γενέσθαι φαίης. Ἀλλ' ἐν τοῖς κάτω περὶ τὸ τέλος ταυτησὶ τῆς ἑβδόμης ξυγγραφῆς ὁ ξυγγραφεὺς περὶ τῶν αὐτῶν ταῦτα λέγει, ἦσαν γάρ τινες τῷ Νικίᾳ διάγγελοι τῶν ἔνδοθεν. οὓς τοίνυν ἐκεῖ διαγγέλους καλεῖ, τούτους νῦν συνωνύμως κήρυκας γενέσθαι, καὶ ὡς κήρυκας ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει ὄντων πρὸς τὸν Νικίαν πεμφθῆναι λέγει. Æ. P. [4] Καὶ διασκοπῶν ἀνεῖχεν] ἤγουν διστάζων εἴτε χρὴ μένειν, εἴτε ἀπιέναι, οὐδεμιᾷ προσετίθετο γνώμῃ. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ διασκοποῦν ἀνέχειν. [5] Ἀπάξειν τὴν στρατιὰν] ἀπὸ τῶν Συρακουσῶν δηλονότι. [6] Εὖ λέγων] ἤγουν, πιθανῶς λέγων. [7] Ἐκεῖσε ἀφικομένους] ἤγουν, εἰς τὰς Ἀθήνας. [8] Οὔκουν βούλεσθαι] οὐ βούλεσθαι ἔφη ὁ Νικίας ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀπολέσθαι μόνος αὐτὸς ἀδίκως, ἀλλὰ, εἰ δεῖ πάντως ἀπολέσθαι ὑπὸ τῶν πολεμίων τοῦτο παθεῖν. [9] Καὶ ἐν περιπολίοις] περιδρόμοις. [10] Τῆς νῦν παρασκευῆς] τῆς πολεμικῆς οἰκονομίας. [11] Ἐπικουρικὰ μᾶλλον] μισθοφόρων τῶν Συρακουσίων ὄντων, καὶ οὐχὶ δι' ἀνάγκην στρατευομένων πολιτῶν, ὥσπερ Ἀθηναίων.

λον, ἢ δι' ἀνάγκης (ὥσπερ τὰ σφέτερα) ὄντα. [1]τρίβειν οὖν ἔφη χρῆναι προσκαθημένους, [2]καὶ μὴ χρήμασιν *[3] ὡς πολὺ κρείσσους εἰσὶν, νικηθέντας ἀπιέναι. ὁ μὲν Νικίας ταῦτα λέγων ἰσχυρίζετο, αἰσθόμενος τὰ ἐν ταῖς Συρακούσαις ἀκριβῶς, καὶ τὴν τῶν χρημάτων ἀπορίαν, καὶ ὅτι ἦν αὐτόθι που τὸ βουλόμενον τοῖς ἀθηναίοις γίνεσθαι τὰ πράγματα, καὶ ἐπικηρυκευόμενον πρὸς αὐτὸν ὥστε μὴ ἀπανίστασθαι, καὶ ἅμα *[4] ταῖς γοῦν ναυσὶν ἢ πρότερον θαρσήσει κρατηθείς. ὁ δὲ Δημοσθένης, περὶ μὲν τοῦ προσκαθῆσθαι, οὐδ' ὁπωσοῦν ἐνεδέχετο· εἰ δὲ δεῖ μὴ ἀπάγειν τὴν στρατιὰν ἄνευ ἀθηναίων ψηφίσματος, ἀλλὰ τρίβειν αὐτοὺς ἔφη χρῆναι, ἢ ἐς τὴν Θάψον ἀναστάντας τοῦτο ποιεῖν, ἢ ἐς τὴν Κατάνην, ὅθεν τῷ τε πεζῷ ἐπὶ πολλὰ τῆς χώρας ἐπιόντες θρέψονται, [5]πορθοῦντες τὰ τῶν πολεμίων, καὶ ἐκείνους βλάψουσι· ταῖς τε ναυσὶν ἐν πελάγει, καὶ οὐκ ἐν στενοχωρίᾳ (ἣ πρὸς τῶν πολεμίων μᾶλλόν ἐστι) τοὺς ἀγῶνας ποιήσονται, ἀλλ' ἐν εὐρυχωρίᾳ, ἐν ᾗ τά τε τῆς ἐμπειρίας χρήσιμα σφῶν ἔσται, καὶ *[6] ἀναχωρήσεις καὶ ἐπίπλους, οὐκ ἐκ βραχέος καὶ περιγράπτου ὁρμώμενοί τε καὶ καταίροντες, ἕξουσι. τό, τε ξύμπαν εἰπεῖν, οὐδενὶ τρόπῳ ἔφη ἀρέσκειν ἐν τῷ αὐτῷ ἔτι μένειν, ἀλλ' ὅτι τάχιστα ἤδη καὶ μὴ μέλλειν ἐξανίστασθαι. καὶ ὁ Εὐρυμέδων αὐτῷ ταῦτα ξυνηγόρευεν. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Νικίου, ὄκνος τις καὶ μέλλησις ἐνεγένετο, καὶ ἅμα ὑπόνοια μή τι καὶ πλέον εἰδὼς ὁ Νικίας ἰσχυρίζηται. καὶ οἱ μὲν ἀθηναῖοι τούτῳ τῷ τρόπῳ διεμέλλησάν τε καὶ κατὰ χώραν ἔμενον. ὁ δὲ Γύλιππος καὶ ὁ Σικανὸς [7]ἐν τούτῳ παρῆσαν ἐς τὰς Συρακούσας· ὁ μὲν Σικανὸς, ἁμαρτὼν τοῦ ἀκράγαντος (ἐν γέλᾳ γὰρ ὄντος αὐτοῦ ἔτι,

γρ. ᾧ.

A quàm necessariis, [*ciuium scilicet, ac amicorũ, quos ipsa officij necessitas pro patria fortiter pugnare, belliq; calamitates ferre, & pericula subire cogeret,*] quales essent suæ copiæ. Quãobrem dicebat oportere [*se*] in [*Syracusarum*] obsidione perseuerare, neq; pecunia superatos, qua [*hostibus*] lõgè superiores essent, abire, [*quasi nullam amplius pecuniam haberẽt, unde sumptus in rem militarem facerẽt ad diutius in vrbis obsidione perstandum.*] Atq; Nicias quidem hæc dicens affirmabat, quia rerum Syracusanarum statum planè compertum habebat, & pecuniarum inopiam, B [*qua Syracusani laborabant,*] & quosdam illic esse, qui res illas in Atheniẽsium potestatẽ venire cuperent, & qui nuntios ad se mitterent, ne discederet, simul etiã [*illud certò sciebat,*] se classe saltẽ, [*recentibusq; naualium copiarum auxiliis fretum, maiorem*] fidentiam habiturum, quam antè, quum [*ab hoste*] victus fuisset. Demosthenes verò nullo modo probabat eius consilium de diutius in [*vrbis*] obsidione perseuerando. Quòd si sine Atheniensium decreto exercitus non esset abducendus: at [*in Sicilia*] perstãdum, C dicebat hoc ipsis esse faciendum, ita vt castris [*inde*] motis aut Thapsum, aut Catanam peterẽt, vnde cum peditatu in varias [*hostilis*] agri partes sese cõuerterent, & incursiones facerent, & res hostium diriperent, ac illis nocerent, & cum [*suis*] nauibus in alto, nec in angustiis, [*vt nuper,*] (quæ pro hostibus magis facerent) prœlia committerent: sed in aperto mari, vbi ex sua [*rerum nauticarum*] peritia fructum perciperent, & se recipiendi, & [*hostem*] inuadendi liberam facultatem haberent, non ex breD ui, præscriptoque [*loci spatio in hostem*] impressionem facientes, & [*ad suas stationes, ac portum*] appellentes. In summa, nullo modo sibi placeree dicebat, in eodem [*loco*] diutius manere: sed quàm celerrimè iam, & sine vlla cũctatione castris motis [*illinc*] abire. Eurymedon autem ipsius orationem comprobabat. Sed contradicente Nicia, segnities quædam, & cunctatio innascebatur, simul etiam suspicio ne Nicias, quòd aliquid amplius, [*meliusq;*] nosset, quàm cæteri, [*hæc, quæ dixerat,*] affirmaret, [*& in sua sententia sic perstaret.*] Hunc [*igitur*] in modum Athenienses quidem negligentiores facti sunt, & in [*eodem*] loco permanserunt. Interea verò Gylippus, & Sicanus Syracusas redierunt. Sicanus quidem infecto Agrigenti negotio (nam cùm adhuc Gelæ esset,

[1] Τρίβειν οὖν ἔφη χρῆναι] ἀντὶ τοῦ, διατρίβειν καὶ παρέλκειν.

[2] Καὶ μὴ χρήμασιν, ᾧ πολὺ κρείσσους εἰσί] καὶ μὴ νομίζειν διὰ χρημάτων ἔνδειαν ἡττᾶσθαι. γράφεται, χρήμασιν ὡς πολύ.

*[3] Ὡς πολὺ] ᾧ πολὺ γέγραπται, τουτέστιν ᾧ πράγματι, οἷς χρήμασιν. Æ. P.

*[4] Ταῖς γοῦν ναυσὶν] εἶπε καὶ ἄνω, ταῖς γοῦν ἐπελθούσαις ναυσὶ κρατεῖν· καὶ ἐπιπλεῖν ἤδη ταῖς ὑπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσοκρατούντων· ὁ δὲ νοῦς οὗτος· πρότερον μὲν ὁ Νικίας ἑαυτοὺς διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ ναυτικοῦ ἀσθενείας νικηθέντας ἡγεῖτο. τότε δὲ διὰ τὴν ἑτέρου ναυτικοῦ παρουσίαν μᾶλλον ἐθάρσει, ἢ πρότερον, καὶ ἐνόμιζεν, εἰ τοὺς πολεμίους κατὰ γῆν τῷ σφετέρῳ πεζῷ νικᾶν οὐ δύναιντο, ἀλλά γε τῷ ναυτικῷ τῷ πολὺ τότε δυνατωτέρῳ, ἢ πρότερον, ὄντι, τούτους ἂν κατὰ θάλασσαν νικήσειν. Æ. P.

[5] Πορθοῦντες τὰ τῶν πολεμίων] ἤγουν τοὺς πολεμίους.

*[6] Ἀναχωρήσεις] χιασμός. ἀναχωρήσεις — ἐπίπλους / ὁρμώμενοι — καταίροντες

[7] Ἐν τούτῳ] ἐν τῷ καιρῷ δηλονότι.

illa

illa seditio propter Syracusanos orta in [*mutuam*] amicitiam est conuersa [*atque seditionis illius hic fuit exitus,*] vt ciues inter se reconciliati fuerint, & in pristinã concordiæ gratiam redierint.) Gylippus verò rediit secum adducens cùm alium magnum exercitum ex Sicilia [*collectum,*] tum etiam illos grauis armaturæ milites vere in onerariis nauibus ex Peloponneso missos, ex Africa Selinuntem profectos. Cùm enim in Africam delati fuissent, & duas triremes, & nauigationis duces à Cyrenæis datos accepissent, & in ipsa præteruectione Euesperitis, qui ab Afris obsidebantur, opem tulissent, Afrosq; superassent, & illinc præteruecti Neapolim petiissent, Carthaginiense emporium, vnde in Siciliam breuissimus est traiectus, duorum omnino dierum, & vnius noctis nauigatione, & illinc [*in Siciliam*] traiecissent, Selinuntem peruenerunt. Cùm autem isti [*illuc*] aduenissent, Syracusani quidem confestim sese præparare cœperũt ad Atheniẽses vtrinq;, & naualibus, & pedestribus copiis rursus inuadendos. Atheniensiũ verò duces, cùm alium etiam exercitũ ipsis [*Syracusanis*] accessisse viderent, & res suas non in melius progredi: sed quotidie ex omni parte [*in peius ruere, &*] peius se habere, præcipuè verò infirma hominũ valetudine premi, pœnitebat eos quòd antea motis [*inde*] castris non abiissent, & cùm ne Nicias quidem amplius æquè, [*ac antè ipsis*] aduersaretur: sed tantùm peteret ne saltem apertè [*profectio*] decerneretur, omnibus [*suis militibus*] abitionem ex castris edixerunt quàm occultissimè potuerunt, vtq; expediti forent quum quis signum daret. Cùm autem [*res omnes iam*] essent paratæ, cumq; [*iam*] essent discessuri, luna defecit. Erat autem plenilunium. Atheniẽsiũ verò cùm [*alij*] pleriq; rem eam pro ominosa habentes, duces ad subsistendũ hortabantur, tum verò Nicias (erat enim alioqui rebus diuinis, [*ac religioni,*] & huiusmodi [*prodigiorum obseruationi*] nimiũ deditus) dixit se ne permissurum quidem amplius, vt de castris mouendis [*in concilio*] deliberaretur, prius quàm ter nouem dies [*ibi*] mansissent, quos vates præcepissent.

A* [1] ἡ τοῖς συρακοσίοις στάσις ἐς φιλίαν ἐξεπεπτώκει) ὁ δὲ Γύλιππος, ἄλλην τε στρατιὰν πολλὴν ἔχων ἦλθεν ἀπὸ τῆς σικελίας, καὶ τοὺς ἐκ τῆς πελοποννήσου τοὺς ἦρος ἐν ταῖς ὁλκάσιν ὁπλίτας ἀποσταλέντας, ἀφικομένους ἀπὸ τῆς λιβύης ἐς σελινοῦντα. ἀπενεχθέντες γὰρ ἐς λιβύην, καὶ δόντων κυρηναίων τριήρεις δύο καὶ τοῦ πλοῦ ἡγεμόνας, καὶ ἐν τῷ παράπλῳ εὐεσπερίταις πολιορκουμένοις ὑπὸ λιβύων ξυμμαχήσαντες, καὶ νικήσαντες τοὺς λίβυς, B καὶ αὐτόθεν παραπλεύσαντες ἐς νέαν πόλιν, καρχηδονιακὸν ἐμπόριον, ὅθεν πρὸς σικελίαν ἐλάχιστον δυοῖν ἡμερῶν καὶ νυκτὸς πλοῦς ἀπέχει, καὶ ἀπ' αὐτοῦ περαιωθέντες, ἀφίκοντο ἐς σελινοῦντα. καὶ οἱ μὲν συρακούσιοι, εὐθὺς αὐτῶν ἐλθόντων παρεσκευάζοντο ὡς ἐπιθησόμενοι κατ' ἀμφότερα αὖθις τοῖς ἀθηναίοις, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ. οἱ δὲ τῶν ἀθηναίων στρατηγοί, ὁρῶντες στρατιάν τε ἄλλην [2] προσγεγενημένην αὐτοῖς, καὶ τὰ ἑαυτῶν ἅμα οὐκ ἐπὶ τὸ C βέλτιον χωροῦντα, [3] ἀλλὰ καθ' ἡμέραν τοῖς πᾶσι χαλεπώτερον ἴσχοντα, μάλιστα δὲ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀνθρώπων πιεζόμενα, μετεμέλοντό τε πρότερον οὐκ ἀναστάντες, καὶ ὡς αὐτοῖς οὐδὲ ὁ Νικίας ἔτι ὁμοίως ἠναντιοῦτο, ἀλλ' ἢ μὴ φανερῶς γε ἀξιῶν ψηφίζεσθαι, προεῖπον ὡς ἠδύναντο ἀδηλότατα ἔκπλουν ἐκ τοῦ στρατοπέδου πᾶσι, καὶ παρασκευάσασθαι ὅταν τις σημήνῃ· καὶ μελλόντων αὐτῶν, ἐπειδὴ [4] ἑτοῖμα ἦν, ἀποπλεῖν, ἡ σελήνη ἐκλείπει. ἐτύγχανε γὰρ πανσέληνος οὖσα. D καὶ οἱ ἀθηναῖοι οἵ τε πλείους ἐπισχεῖν ἐκέλευον τοὺς στρατηγούς, [6] ἐνθύμιον ποιούμενοι, καὶ ὁ Νικίας (ἦν γάρ τι καὶ ἄγαν θειασμῷ τε [7] καὶ τῷ τοιούτῳ προσκείμενος) *[8] οὐδ' ἂν διαβουλεύσασθαι ἔτι ἔφη, [9] πρὶν ἃς οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο, τρὶς ἐννέα ἡμέρας μεῖναι, ὅπως ἂν πρότερον κινηθείη.

γρ. ἀπενεχθέντων

γρ. δὲ

*[1] Ἡ τοῖς συρακουσίοις στάσις] ὁ τούτων νοῦς οὗτος. ἡ πρότερον διὰ τοὺς συρακουσίους ἐν τῇ πόλει γενομένη στάσις τότε πέπαυται, καὶ εἰς φιλίαν περιέστη. οἱ γὰρ πολῖται οἱ πρότερον ἐν ἀλλήλοις στασιάζοντες (ὅτι οἱ μὲν τὰ τῶν Συρακουσίων ἐφρόνουν, καὶ τὰ τῆς πόλεως πράγματα αὐτοῖς ἐνδοῦναι, καὶ βοηθεῖν κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἐβούλοντο, οἱ δὲ τἀναντία ἔσπευδον,) τότε ἐν αὐτοῖς διηλλάγησαν, καὶ φίλοι ἀλλήλοις αὖθις ἐποιήθησαν. Æ. P. [2] Προσγεγενημένην αὐτοῖς] ἥγουν τοῖς συρακουσίοις. [3] Ἀλλὰ καθ' ἡμέραν τοῖς πᾶσι] κατὰ πάντα. [4] Ἑτοῖμα ἦν ἀποπλεῖν] ἕτοιμα ἦν τὰ κατὰ τὸν ἀπόπλουν. [5] Ἐνθύμιον ποιούμενοι] δεισιδαιμονήσαντες. ἢ ἐκλογισάμενοι, κατὰ νοῦν ἔχοντες τὸ τῆς σελήνης. [6] Καὶ τῷ τοιούτῳ προσκείμενος] τῷ τοιούτῳ (φησὶν) εἴδει τοῦ θειασμοῦ προσέχων. τὸ παραφυλάττειν τὰς ἐκκλησίας, καὶ τὰ οὐράνια. *[7] Οὐδ' ἂν] τὸ ἐξῆς, καὶ ὁ νοῦς οὗτος. ἔφη οὐδ' ἐάσειν ἂν ἔτι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διαβουλεύσασθαι ὅπως πρότερον κινηθείη, τουτέστι διαβουλεύσασθαι περὶ τοῦ ἔκπλου πρότερον, πρίν, ἢ τρὶς ἐννέα ἡμέρας μεῖναι, ἃς οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο. Ἄλλως· οὐδ' ἂν ἔτι αὐτὸς διαβουλεύσασθαι ἔφη περὶ τοῦ ἐκεῖθεν κινεῖσθαι. καὶ τὸν στρατὸν ἀναστήσαντας ἀπελθεῖν πρίν, ἢ ἐκεῖ μεῖναι τρὶς ἐννέα ἡμέρας, ἃς οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο. Æ. P. [8] Πρὶν ἃς οἱ μάντεις] γράφεται, πρὶν ὡς οἱ μάντεις.

καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις μελλήσασι, διὰ τοῦτο ἡ μονὴ ἐγεγένητο. οἱ δὲ Συρακούσιοι, καὶ αὐτοὶ τοῦτο πυθόμενοι, πολλῷ μᾶλλον ἐγηγερμένοι ἦσαν [1] μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ αὐτῶν κατεγνωκότων ἤδη μηκέτι κρεισσόνων [2] εἶναι σφῶν μήτε ταῖς ναυσὶ, μήτε τῷ πεζῷ· οὐ γὰρ ἂν τὸν ἔκπλουν ἐπιβουλεῦσαι. καὶ ἅμα οὐ βουλόμενοι αὐτοὺς, ἄλλοσέ ποι τῆς Σικελίας καθεζομένους, [3] χαλεπωτέρους εἶναι προσπολεμεῖν, ἀλλ' αὐτοῦ ὡς τάχιστα καὶ ἐν ᾧ σφίσι ξυμφέρει ἀναγκάσαι αὐτοὺς ναυμαχεῖν. [4] τὰς οὖν ναῦς ἐπλήρουν, [5] καὶ ἀνεπαύοντο ἡμέρας ὅσαι αὐτοῖς ἐδόκουν ἱκαναὶ εἶναι. ἐπεὶ δὲ καιρὸς ἦν, [6] τῇ μὲν προτεραίᾳ πρὸς τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων προσέβαλλον, καὶ ἐπεξελθόντος μέρους τινὸς οὐ πολλοῦ καὶ τῶν ὁπλιτῶν καὶ τῶν ἱππέων κατά τινας πύλας, [7] ἀπολαμβάνουσί τε τῶν ὁπλιτῶν τινας, καὶ τρεψάμενοι καταδιώκουσιν. οὔσης δὲ στενῆς τῆς ἐφόδου, οἱ Ἀθηναῖοι ἵππους τε ἑβδομήκοντα ἀπολλύουσι, καὶ τῶν ὁπλιτῶν οὐ πολλούς. καὶ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπεχώρησεν ἡ στρατιὰ τῶν Συρακουσίων· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, ταῖς τε ναυσὶν ἐκπλέουσιν, οὔσαις ἑξ καὶ ἑβδομήκοντα, καὶ τῷ πεζῷ ἅμα [8] πρὸς τὰ τείχη ἐχώρουν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀντανῆγον ναυσὶν ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα, καὶ προσμίξαντες ἐναυμάχουν. καὶ τὸν Εὐρυμέδοντα ἔχοντα τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων, καὶ βουλόμενον περικλείσασθαι τὰς ναῦς τῶν ἐναντίων, καὶ ἐπεξαγαγόντα τῷ πλῷ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον, νικήσαντες οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὸ μέσον πρῶτον τῶν Ἀθηναίων, ἀπολαμβάνουσι κἀκεῖνον ἐν τῷ κοίλῳ καὶ μυχῷ τοῦ λιμένος, καὶ αὐτόν τε διαφθείρουσι, καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ ναῦς ἐπισπομένας· ἔπειτα δὲ καὶ τὰς πάσας ναῦς ἤδη τῶν Ἀθηναίων κατεδίωκόν τε καὶ ἐξεώθουν ἐς τὴν γῆν. ὁ δὲ Γύλιππος, ὁρῶν τὰς ναῦς τῶν πολεμίων νικωμένας, καὶ ἔξω τῶν σταυρωμάτων καὶ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου καταφερομένας,

Al. ἐπηρμένοι

Al. ἀνεπειρῶντο ἡμ.

Al. προτέρᾳ

Al. ὁπλίτας τε οὐ πολ.

Al. ἐξάγοντα

A Hac igitur de cauſa Athenienſes mora interpoſita [*illic*] permanſerunt. Syracuſani verò, cùm hoc intellexiſſent, animis & ipſi multo magis erecti ſunt ad Athenienſium fugam impediendam, quòd vel ipſi [*Athenienſes*] iam agnoſcerent ſe neq; claſſe, neque peditatu Syracuſanis amplius ſuperiores eſſe. Nec enim, [*ſi res aliter habuiſſet, eos vnquam*] furtiuam abitionem molituros fuiſſe [*credebant.*] Simul etiam quòd nollent eos in aliquam aliam Siciliæ partem profectos, ibi conſidere, & oppugnatu dif- B ficiliores eſſe: ſed illic primo quoque tempore, & in loco ſibi commodo, ipſos ad prœlium nauale committendum adigere [*vellent.*] Naues igitur inſtruere cœperũt, & aliquot dies, quot ſatis eſſe ipſis viſi ſunt, conquieuerunt. Poſtquam verò tempus opportunum aduenit, priore quidem die ad Athenienſium munitiones acceſſerunt, easque oppugnare cœperunt: cumq; quædam non magna manus [*Athenienſium,*] tam grauis armaturæ militum, quàm equitum per quaſdam [*munitionum Atticarum*] portas eruptioné in eos feciſſet, [*Syracuſa-* C *ni*] nõnullos [*illorum*] grauis armaturæ milites interceperunt, & [*cæteros*] in fugã verſos perſequuti ſunt. Quoniam autem via, qua incurſio [*à Syracuſanis hoſtem fugientem inſequentibus*] fiebat, erat anguſta, Athenienſes amiſerunt ſeptuaginta equites, & nonnullos grauis armaturæ milites. Atque hoc quidem die Syracuſanorum exercitus [*illinc*] ſe recepit. Poſtero verò die, cum ſex & ſeptuaginta nauibus prodierunt, & cum peditatu ſimul ad [*Athenienſium*] munitiones iuerunt. Athenienſes D verò cum ſex & octoginta nauibus obuiã ipſis iuerunt, & cùm ad manus veniſſent prœlium nauale commiſerunt. Et Eurymedontem, qui dextrum Athenienſium cornu tenebat, & aduerſariorum naues circuncludere volebat, ac [*ideo*] nauium agmen longa ſerie extenuatum produxerat propius terram, Syacuſani, ſociique, cùm medium Athenienſium [*agmen*] p[illegible]mùm viciſſent, ipſum quoque in ipſo ſinu, & intimo portus receſſu interceperunt, & cùm ipſum, tum etiam naues, quæ ipſum ſequebantur, profligarunt. Deinde verò reliquam etiam Athenienſium claſſem iam perſequi, & ad terrã propellere cœperunt. Gylippus verò, cernens hoſtiũ claſſem iã ſuperari, & extra vallum, & ſua caſtra proferri,

[1] Μὴ ἀνιέναι τὰ τῶν Ἀθηναίων] ἀντὶ τοῦ, τοῖς Ἀθηναίοις φεύγειν δηλονότι. [2] Εἶναι σφῶν] τῶν Συρακουσίων. [3] Χαλεπωτέρους] δυσεπιχειρήτους. [4] Τὰς οὖν ναῦς ἐπλήρουν] ἀνδρῶν δηλονότι. [5] Καὶ ἀνεπειρῶντο] γράφεται ἀνεπαύοντο. [6] Τῇ μὲν προτεραίᾳ] καθ' ἣν δηλονότι ἐκινήθησαν. [7] Ἀπολαμβάνουσί τε] ἤγουν ἀποκόπτουσί τινας τῶν ὁπλιτῶν τῶν Ἀθηναίων. [8] Πρὸς τὰ τείχη] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι.

cupiens

cupiens eos profligare, qui [*in terram*] egrederētur, & efficere, vt Syracuſani naues [*hoſtium ad ſe*] faciliùs retraherent, quòd ab amicis terra teneretur, ad ſaxorum molem fluctibus frangendis ante portū obiectam, cum quadam copiarum parte accurrit, vt [*ſuis*] auxiliū ferret. Hetruſci verò (Iſti enim Athenienſium cauſa [*illic*] excubabāt) cùm ipſos hâc incompoſitè contendentes animaduertiſſent, in eos eruptionem fecerunt, vt ſuis opem ferrent, & impreſſione in primos facta, [*eos*] in fugam coniecerunt, & in paludem nomine Lyſimeliam deturbarunt. Poſtea verò, cùm maior Syracuſanorum, ſociorumque manus iam aduenifſet, ipſi quoque Athenienſes, qui [*ſuis*] ſubſidio venerant, & qui [*ſuis*] nauibus timebant, cum ipſis prœlium commiſerunt, victoſque perſecuti ſunt. Et grauis armaturæ milites non multos interfecerunt, & nauium [*ſuarum*] maiorem quidem partem conſeruarunt, & in [*ſua*] caſtra reduxerunt. Sed earum duodeuiginti Syracuſani, ſociique ceperunt, omneſque viros, [*qui in illis erant,*] interfecerunt. Et in cæteras, quas concremare cupiebāt, nauem onerariam, vetuſtam, quam ſarmentis, ac tædis onerarant (erat autem vētus in Athenienſes ſecundus) igne iniecto dimiſerunt. Athenienſes verò [*ſuæ*] claſſi timentes, remedia ad ignem reſtinguendum idonea excogitarunt, reſtinctaque flamma, & impedito nauis onerariæ curſu ne propius [*ad ſuas naues*] accederet, hoc periculo ſunt liberati. Poſtea verò Syracuſani quidē trophæum erexerunt: cùm naualis victoriæ, tū grauis armaturæ militum prius ante munitiones [*hoſtiles*] interceptorum, vnde etiam equos ceperunt. Athenienſes verò, [*& ipſi trophæum erexerunt*] tum [*Syracuſani*] peditatus ab Hetruſcis fugati, & in paludem compulſi, tum [*reliquarum copiarum,*] quas ipſi cum [*ſuis*] reliquis copiis [*in fugam coniecerant.*] Cùm autem Syracuſani iam inſignem victoriam naualē adepti fuiſſent (prius enim reformidabāt claſſem quæ cum Demoſthene aduenerat) Athenienſes maximum animi mœrorem omnibus ex rebus conceperūt, quòd res longè aliter ipſis cecidiſſet, atque ſperauerant. Sed eos multo magis huius expeditionis [*in Siciliam factæ*] pœnitebat. Quòd enim illis ſolis ciuitatibus bellum iam intuliſſent, quæ iiſdem inſtitutis vterentur,

A βουλόμενος διαφθείρειν[1] τοὺς ἐκβαίνοντας, καὶ τὰς ναῦς ῥᾷον τοὺς συρακουσίους ἀφέλκειν τῆς γῆς φιλίας οὔσης, παρεβοήθει ἐπὶ τὴν χηλὴν, μέρος τι ἔχων τῆς στρατιᾶς. καὶ αὐτοὺς οἱ τυρσηνοὶ (οὗτοι γὰρ ἐφύλασσον τοῖς ἀθηναίοις) ταύτῃ ὁρῶντες ἀτάκτως προσφερομένους, ἐπεκβοηθήσαντες καὶ προσπεσόντες τοῖς πρώτοις, τρέπουσι, καὶ ἐσβάλλουσιν ἐς τὴν λίμνην τὴν λυσιμέλειαν καλουμένην. ὕστερον δὲ, πλείονος ἤδη τοῦ στρατεύματος[2] παρόντος τῶν συρακουσίων καὶ B ξυμμάχων, καὶ οἱ ἀθηναῖοι ἐπιβοηθήσαντες, καὶ δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν, ἐς μάχην τε κατέστησαν πρὸς αὐτοὺς, καὶ νικήσαντες ἐπεδίωξαν· καὶ ὁπλίτας τε πολλοὺς ἀπέκτειναν, καὶ τὰς ναῦς, τὰς μὲν πολλὰς διέσωσάν τε καὶ ξυνήγαγον κατὰ τὸ στρατόπεδον, * δυοῖν δεούσας εἴκοσιν, ἃς οἱ συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔλαβον αὐτῶν, καὶ τοὺς ἄνδρας[3] πάντας ἀπέκτειναν· καὶ ἐπὶ τὰς λοιπὰς, ἐμπρῆσαι βουλόμενοι, ὁλκάδα παλαιὰν κληματίδων καὶ δᾳδὸς γεμίσαντες (ἦν C γὰρ ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους ὁ ἄνεμος οὔριος) ἀφεῖσαν τὴν ναῦν, πῦρ ἐμβαλόντες. καὶ οἱ ἀθηναῖοι δείσαντες περὶ ταῖς ναυσὶν, ἀντεμηχανήσαντό τε σβεστήρια κωλύματα, καὶ παύσαντες τὴν φλόγα, καὶ τὸ μὴ προσελθεῖν ἐγγὺς τὴν ὁλκάδα, τοῦ κινδύνου ἀπηλλάγησαν. μετὰ δὲ τοῦτο οἱ συρακούσιοι μὲν τῆς τε ναυμαχίας τροπαῖον ἔστησαν, καὶ τῆς ἄνω τῆς πρὸς τῷ τείχει ἀπολήψεως [4] τῶν ὁπλιτῶν, ὅθεν καὶ τοὺς ἵππους ἔλαβον. D ἀθηναῖοι δὲ, ἧς τε οἱ τυρσηνοὶ *[5] τροπῆς ἐποιήσαντο [6] τῶν πεζῶν ἐς τὴν λίμνην, *[7] καὶ ἧς αὐτοὶ τῷ ἄλλῳ στρατοπέδῳ. γεγενημένης δὲ τῆς νίκης τοῖς συρακουσίοις λαμπρᾶς ἤδη τοῦ ναυτικοῦ, ([8] πρότερον μὲν γὰρ ἐφοβοῦντο τὰς μετὰ τοῦ Δημοσθένους ναῦς ἐπελθούσας) οἱ μὲν ἀθηναῖοι ἐν παντὶ δὴ ἀθυμίας ἦσαν, καὶ ὁ παράλογος αὐτοῖς μέγας ἦν, πολὺ δὲ μείζων ἔτι τῆς * στρατιᾶς ὁ μετάμελος. πόλεσι γὰρ ταύταις μόναις ἤδη ὁμοιοτρόπως ἐπελθόντες,

γρ. καὶ οὐ πολλούς

* γρ. δυοῖν δεούσας εἴκοσιν οἱ συρακούσιοι. ÆE. P.

γρ. ἤδη καὶ τοῦ

* γρ. στρατείας. AE. P.

* γρ. ὁμοιοτρόποις. F. P.

---

[1] Τοὺς ἐκβαίνοντας] ἀπὸ τῶν νεῶν δηλονότι. [2] Παρόντος] ἤγουν προσγεγενημένου. [3] Πάντας ἀπέκτειναν] οἱ συρακούσιοι δηλονότι. [4] Τῶν ὁπλιτῶν] τῶν ἀθηναίων δηλονότι. *[5] Τροπῆς] τροπὴν τῶν πεζῶν καλεῖ, ἥνπερ οἱ ἀθηναῖοι τοὺς τῶν συρακουσίων πεζοὺς ἔτρεψαν. ÆE. P. [6] Τῶν πεζῶν] τῶν συρακουσίων. *[7] Καὶ ἧς αὐτοὶ] καὶ ἐκείνης τῆς τῶν ἄλλων συρακουσίων τροπῆς, ἧς, ἤγουν ἣν αὐτοὶ τῷ ἄλλῳ τῷ ἑαυτῶν στρατοπέδῳ ἐποιήσαντο. ÆE. P. [8] Πρότερον μὲν γὰρ] ὁ μὲν σύνδεσμος, περιττός.

δημοκρατουμέναις τε ὥσπερ καὶ αὐτοὶ, καὶ ναῦς καὶ ἵππους καὶ μεγέθη ἐχούσαις, [1] οὐ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν οὔτε ἐκ πολιτείας τι μεταβολῆς τὸ διάφορον αὐτοῖς, ᾧ προσήγοντο ἄν, οὔτ' ἐκ παρασκευῆς, [2] πολλῷ κρείσσους, σφαλλόμενοι δὲ τὰ πλείω, τά τε * [3] πρὸ αὐτῶν ἠπόρουν, καὶ ἐπειδή γε τοῖς ναυσὶν ἐκρατήθησαν, (ὃ οὐκ ἂν ᾤοντο) πολλῷ δὴ μᾶλλον ἠθύμουν. οἱ δὲ Συρακούσιοι τόν τε λιμένα εὐθὺς παρέπλεον ἀδεῶς, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ διενοοῦντο κλείσειν, ὅπως μηκέτι, μηδ' εἰ βούλοιντο, λάθοιεν αὐτοὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἐκπλεύσαντες. οὐ γὰρ περὶ τοῦ αὐτοὶ σωθῆναι μόνον ἔτι τὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐκείνους κωλύσωσι· νομίζοντες (ὅπερ ἦν) ἀπό τε τῶν παρόντων πολὺ [4] * [5] σφῶν καθυπέρτερα τὰ πράγματα εἶναι, καὶ, εἰ δύναιντο κρατῆσαι Ἀθηναίων τε καὶ τῶν ξυμμάχων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καλὸν σφίσιν ἐς τοὺς Ἕλληνας τὸ ἀγώνισμα φανεῖσθαι. τούς τε γὰρ ἄλλους Ἕλληνας εὐθὺς, τοὺς μὲν ἐλευθεροῦσθαι, τοὺς δὲ, φόβου ἀπολύεσθαι. οὐ γὰρ ἔτι δυνατὴν ἔσεσθαι τὴν ὑπόλοιπον Ἀθηναίων δύναμιν [6] τὸν ὕστερον ἐπενεχθησόμενον πόλεμον ἐνεγκεῖν· καὶ αὐτοὶ, δόξαντες [7] αὐτῶν αἴτιοι εἶναι, ὑπό τε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καὶ τῶν ἔπειτα πολὺ θαυμασθήσεσθαι. καὶ ἦν δὲ * [8] ἄξιος ὁ ἀγὼν κατά τε ταῦτα. καὶ ὅτι οὐχὶ Ἀθηναίων μόνον περιεγίγνοντο, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων πολλῶν ξυμμάχων· καὶ οὐδ' αὐτοὶ αὖ μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν ξυμβοηθησάντων σφίσιν, ἡγεμόνες τε γενόμενοι μετὰ Κορινθίων καὶ Λακεδαιμονίων, καὶ τὴν σφετέραν πόλιν ἐμπαρασχόντες προκινδυνεῦσαί τε, τοῦ καὶ ναυτικοῦ [9] μέγα μέρος προκόψαντες. ἔθνη γὰρ πλεῖστα δὴ [10] ἐπὶ μίαν πόλιν ταύτην ξυνῆλθε,

γρ. ἐπειδὴ δὲ ταῖς

γρ. μᾶλλον ἔτι ἠθ.

γρ. αὐτοὶ σωθῆναι

γρ. δὲ, αὐτοὺς σωθῆναι

γρ. γιγνόμενοι

A & quæ populari dominatu, vt & ipsi regerentur, & quæ classem, & equitatum, & potentiam haberent, quòd etiam nullum dissidium ex mutato Reipublicæ statu inter ipsos excitare possent, quo [*eos*] sibi adiungerent, [*ac in suam potestatem redigerent,*] neque [*bellico*] apparatu, licet [*illis*] longè superiores [*essent, eos subigere possent:*] sed in plerisque rebus sui conatus infeliciter sibi cederent, cùm antea inopes erant consilij, tum verò postquàm nauali prœlio superati sunt (quod [*sibi euenturum*] nunquam putassent) tunc multo magis animis B consternatis esse cœperunt. At Syracusani statim intrepidè portum prǽteruehi cœperunt, & eius ostium claudere statuerunt, ne Athenienses etiam si vellent, clam ipsis [*illinc*] exirent. Nec enim ipsi iam de sua salute tuenda tantùm erāt soliciti: sed etiam de ratione, qua illos impedirent, [*ne salutem sibi parere possent.*] Existimabāt enim (id quod erat) præsentem rerum suarum statum longe meliorem esse, [*quàm rerum hostilium statum,*] &, si Athenienses, sociosque & terra, & mari superare possent, præclarum sibi C certamen hoc apud Græcos visum iri. Cæteros enim Grǽcos confestim, partim quidem seruitute, partim verò [*seruitutis*] metu liberatum iri. Reliquam enim Atheniensium potentiam nequaquam amplius satis virium habituram ad sustinēdum bellum, quod [*ipsis*] postea inferretur. Se autem, quòd horum [*bonorum opera sua Græcis partorum*] autores fuisse viderētur, cùm apud cæteros [*illius seculi*] mortales, tum etiam apud posteros magnæ admirationi futuros. Et profectò certamen illud præ- D clarum erat futurum, cùm his de causis, tum etiam quòd non solùm Athenienses: sed etiā multos alios [*eorum*] socios superaturi essent. Neq; verò ipsi tantùm [*Syracusani victoriam istā ab illis essent reportaturi,*] sed etiam vnà cum iis, qui auxilio ipsis venissent, quippe quòd cum Corinthiis, & Lacedæmoniis coniuncti, duces [*inter illos*] se præstitissent, & suam vrbem pro [*aliorum salute conseruanda,*] periculis obiecissent, ac in nauali prœlio rem magna ex parte promouissent, [*quod ipsi soli longè plures naues, quàm cæteri omnes socij, ad classem aduersus hostes parandam contulissent.*] Etenim plurimæ gentes aduersus hāc vnam vrbem tunc confluxerant,

[1] Οὐ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν] οὐ δυνάμενοι αὐτοὺς προσαγαγέσθαι, καὶ ὑποχειρίους ποιῆσαι, οὔτε διὰ τὸ μεταβάλλειν αὐτῶν τὴν πολιτείαν, διὰ στάσιν ἐμβαλόντες, ἢ ὀλιγαρχίαν παρ' αὐτοῖς ἐργασάμενοι. [2] Πολλῷ κρείσσους] λείπει τὸ ὄντες. *[3] Πρὸ αὐτῶν] εἴπερ ἡ γραφὴ καλῶς ἔχει, τοῦτο ληπτέον οὕτω, καὶ διὰ τὰ περὶ ἑαυτῶν, ἤγουν τῶν σφετέρων πραγμάτων χάριν, διὰ τὰ ἑαυτῶν πράγματα κακῶς ἔχοντα. βέλτιον δ' ἴσως γράφειν τά τι περὶ αὐτῶν, ἤγουν τά τε περὶ τούτων τῶν πραγμάτων, κατὰ τὰ περὶ τούτων τῶν πραγμάτων, καὶ ἐν τοῖς περὶ τ. τ. πρ. τουτέστι καὶ πρότερον, καὶ πρὶν ἢ ἐς τοῦτο τῆς δυσπραγίας ἐλθεῖν.)(καὶ ἐπειδή γε ταῖς ναυσὶν ἐκρατήθησαν. Æ. P. [4] Σφῶν] τῶν Ἀθηναίων. *[5] Σφῶν] τῶν Συρακουσίων. Æ. P. [6] Τὸν ὕστερον ἐπενεχθησόμενον πόλεμον ἐνεγκεῖν] ἤτοι, αἴτιον πρὸς τὸν ὕστερον πόλεμον. δέξασθαι. [7] Αὐτῶν αἴτιοι εἶναι] ἤγουν, τῆς τε ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ φόβου. *[8] Ἄξιος] ἀξιόλογος. καλὸς, ὡς αἰῶ. Æ. P. [9] Μέγα μέρος προκόψαντες] αὐτὶ τοῦ, προκοπὴν μεγάλην τοῦ ναυτικοῦ ὅλου παρέχοντες. τουτέστι, πολλὰς ναῦς αὐτοῖς παρέχοντες εἰς τὰς ναυμαχίας. ἢ (ὥς τινες) ἐπὶ μέγα ἐν τῷ ναυτικῷ προκόψαντες. [10] Ἐπὶ μίαν πόλιν] κατὰ μιᾶς πόλεως τῆς Συρακουσῶν.

excepta tamen tota illa [*variarum gentium*] multitudine, quæ vel ad Lacedæmoniorum vrbem in hoc bello conuenerat. Vtrique enim cum tot gentium copiis vel contra Siciliam, vel pro Sicilia bellum ad Syracuſas geſſerunt, quorum alij quidem illuc ſe contulerunt, vt hos [*Athenienſes*] in illa regione ſubigenda iuuarent, alij verò vt cum illis [*Syracuſanis Siciliam*] conſeruarēt, neque propter aliquod [*vel fœderis vel amicitiæ*] ius potiùs, [*quàm ob aliam cauſam*] neque propter cognationem vel has, vel illas partes ſequuti ſunt: ſed vt ſinguli vel caſu, vel vtilitate, vel neceſſitate [*ad illam expeditionem*] adducti fuerunt. Atque ipſi quidem Athenienſes, qui erant Iones, Syracuſanis, qui erant Dorienſes, vltrò bellum intulerunt, & cum ipſis eadem lingua, & [*iiſdem*] præterea inſtitutis vtentes Lemnij, Imbrij, & Æginetæ, qui tunc Æginam tenebant, [*ad idem bellum aduerſus Syracuſanos ſunt profecti.*] Præterea Heſtiæenſes, qui Heſtiæam in Eubœa ſitam incolunt, & qui [*Athenienſium*] ſunt coloni, eiuſdem militiæ ſocij fuerunt. Ad eandem etiam expeditionem cum illis iuerunt alij, partim ſubditi, partim ſocij, qui ſuis legibus viuebant, partim etiam mercede conducti. Atque ex ſubditis quidem, & tributariis, Eretrienſes, & Chalcidenſes, & Styrenſes, & Cariſtij, ex Eubœa erant. Ex inſulis verò, Cei, Andrij, & Teij. Ex Ionia verò, Mileſij, Samij, & Chij. Inter hos autem Chij, qui tributorum immunes erant, ſed tantùm nauibus ſuppeditandis obnoxij, illius belli ſocietatem liberi ſequebantur,

A πλεῖω γε δὴ τοῦ ξύμπαντος λόγου τοῦ ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρὸς τὴν ἀθηναίων τε πόλιν καὶ λακεδαιμονίων. [1] τοσοίδε γὰρ ἑκάτεροι ἐπὶ σικελίαν τε καὶ περὶ σικελίας, [2] τοῖς μὲν ξυγκτησόμενοι τὴν χώραν, [3] τοῖς δὲ ξυνδιασώσοντες, ἐπὶ συρακούσας ἐπολέμησαν, οὐ κατὰ δίκην τι μᾶλλον, οὐδὲ κατὰ ξυγγένειαν [4] μετ' ἀλλήλων στάντες, ἀλλ' ὡς ἑκάστοις [5] τῆς ξυντυχίας ἢ κατὰ τὸ ξυμφέρον, ἢ ἀνάγκης ἔσχον. ἀθηναῖοι μὲν αὐτοὶ ἴωνες ἐπὶ δωB ριέας συρακουσίους ἑκόντες ἦλθον, καὶ αὐτοῖς τῇ αὐτῇ φωνῇ καὶ νομίμοις ἔτι χρώμενοι λήμνιοι, καὶ ἴμβριοι, καὶ αἰγινῆται, οἳ τότε αἴγιναν εἶχον· καὶ ἑστιαιεῖς, οἱ ἐν εὐβοίᾳ * ἑστίαν οἰκοῦντες, ἄποικοι ὄντες ξυνεστράτευσαν. τῶν δὲ ἄλλων οἱ μὲν ὑπήκοοι, οἱ δ' ἀπὸ ξυμμαχίας αὐτόνομοι, εἰσὶ δ' οἳ καὶ * [6] μισθοφόροι ξυνεστράτευον. καὶ τῶν μὲν ὑπηκόων καὶ φόρου ὑποτελῶν, ἐρετριῆς, καὶ χαλκιδεῖς, καὶ στυρῆς, καὶ καρύστιοι, ἀπ' εὐβοίας ἦσαν· C ἀπὸ δὲ νήσων, κεῖοι, καὶ ἄνδριοι, καὶ τήιοι· ἐκ δ' ἰωνίας, μιλήσιοι, καὶ σάμιοι, καὶ χῖοι. τούτων χῖοι οὐχ ὑποτελεῖς ὄντες φόρου, ναῦς δὲ παρέχοντες, αὐτόνομοι ξυνέσποντο, καὶ τὸ πλεῖστον ἴωνες ὄντες οὗτοι πάντες, [7] καὶ ἀπ' ἀθηναίων, πλὴν καρυστίων. [8] οὗτοι δ' εἰσὶ δρύοπες. * [9] ὑπήκοοι δ' ὄντες, καὶ ἀνάγκῃ ὅμως ἴωνές τε ἐπὶ δωριέας ἠκολούθουν. πρὸς δ' αὐτοῖς αἰολεῖς, μηθυμναῖοι μὲν [10] ναυσὶ καὶ οὐ φόρῳ ὑπήκοοι,

γρ. καταστάντες

* γρ. ἑστίαι αν. ἀπὸ γὰρ τῆς ἑστιαίας οἱ ἑστιαιεῖς, ἀπὸ δὲ τῆς ἑστίας, ἑστιεῖς κεκλῆσθαι φαίνονται. ÆE. P.

γρ. εἰσὶ δὲ καὶ οἱ

atq; horum omnium pleriq;, præter Caryſtios, ſunt ab Athenienſibus [*oriundi, & eorum coloni.*] Hi verò [*Cariſtij*] ſunt Dryopes. Quamuis autem [*iſti omnes exceptis Cariſtiis*] eſſent Iones, & [*Athenienſium imperio*] ſubiecti, tamen [*eos*] vel neceſſitate coacti contra Dorienſes ſequebantur. Præter hos autem, Æolenſes; & Methymnæi quidem Athenienſibus parebāt: ſed naues tantùm illis ſuppeditabant, nullum verò tributum pendebant.

---

[1] Τοσοίδε γὰρ ἑκάτεροι] ἤγουν, πολλοὶ γὰρ ἦσαν συμμαχοῦντες. ἑκατέροις τοῖς μέρεσιν. οἵ τε γὰρ ἀθηναῖοι ἐπὶ σικελίαν ἐλθόντες, ἔσχον πολλούς τινας συμμάχους· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ συρακούσιοι περὶ σικελίας μαχόμενοι, ὡσαύτως ἐπήγοντο τοὺς μεταχήσοντας τοῦ πολέμου, καὶ κινδυνεύσοντας ἐπὶ τῷ διασῶσαι τὴν τῶν συρακουσίων πόλιν, ὥσπερ τοῖς συμμαχοῦσιν ἀθηναίοις σκοπὸς τὸ συγκτήσασθαι χώραν. Κατάλογος τῶν ἐθνῶν τῶν συμμαχησάντων ἀθηναίοις κατὰ συρακουσῶν, ἀθηναῖοι, λήμνιοι, ἴμβριοι, αἰγινῆται, ἑστιαιεῖς. οὗτοι πάντες ἀθηναίων ἄποικοι ἦσαν, ἐρετριεῖς. χαλκιδεῖς, στυρεῖς, καρύστιοι, κεῖοι, ἄνδριοι, τήιοι, μιλήσιοι, σάμιοι, χῖοι, μηθυμναῖοι, τενέδιοι, αἴνιοι, πλαταιεῖς, ῥόδιοι, κυθήριοι, κεφαλλῆνες, ζακύνθιοι, κερκυραῖοι, μεσσήνιοι, ἐκ ναυπάκτου, μεγαρεῖς φυγάδες, ἀργεῖοι, μαντινεῖς, κρῆτες, αἰτωλοί, ἀκαρνᾶνες, θούριοι, μεταπόντιοι, νάξιοι, καταναῖοι, ἐγεσταῖοι, τυρσηνοί, ἰάπυγες. [2] Τοῖς μὲν] τοῖς ἀθηναίοις. [3] Τοῖς δὲ] τοῖς συρακουσίοις. [4] Μετ' ἀλλήλων στάντες] συμμαχήσαντες ἀλλήλοις. [5] Τῆς ξυντυχίας] ἀλλ' ὡς ἑκάστοις (φησὶ) συνέτυχεν, ἢ διὰ τὸ ἴδιον συμφέρον ἢ ἐξ ἀνάγκης στρατεύεσθαι. * [6] Μισθοφόροι] οὕτω καλεῖ τοὺς μισθωτούς, τοὺς ξένους, καὶ μισθοῦ χάριν ὁπλοφοροῦντας, καὶ στρατεύοντας. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς ὅπου περὶ τῶν ἀρκάδων λόγους ὁ ξυγγραφεὺς ποιεῖται, καὶ τούτους μισθοφόρους τοῖς ἀθηναίοις ἀκολουθῆσαι λέγει, καὶ μισθῷ πεισθέντας, καὶ διὰ τὸ κέρδος ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἀρκάδας τοὺς μετὰ τῶν κορινθίων ἐς σικελίαν ἐλθόντας, ὡς ἐπὶ τοὺς σφίσι πολεμίους μετ' ἀθηναίων στρατεῦσαι. Τινὲς μέντοι μισθοφόρους ἐνταῦθα τοὺς τὸν τοῖς ἀθηναίοις μισθὸν φέροντας, καὶ τελοῦντας, ἤγουν τοὺς ὑποτελεῖς, εἴτε φόρου ὑποτελεῖς νοεῖσθαι νομίζουσιν, ὅπερ οὐ πιθανόν, ὡς ἐκ τῶν προειρημένων δῆλον. ÆE. P. [7] Καὶ ἀπ' ἀθηναίων] ἄποικοι δηλονότι. [8] Οὗτοι δ' εἰσὶ δρύοπες] ἤγουν οἱ καρύστιοι. * [9] Ὑπήκοοι] τὸ ἑξῆς τοῦτο. οὗτοι δὲ πάντες ἴωνες ὄντες, καὶ ὑπήκοοι, ὅμως καὶ ἀνάγκῃ ἐπὶ δωριέας ἠκολούθουν τοῖς ἀθηναίοις δηλονότι. ÆE. P. [10] Ναυσὶ] ἤγουν, σὺν ναυσί.

Τενέδιοι δὲ καὶ Αἴνιοι, ὑποτελεῖς. οὗτοι δὲ Αἰολῆς Αἰολεῦσι τοῖς κτίσασι Βοιωτοῖς μετὰ Συρακοσίων κατ᾽ ἀνάγκην ἐμάχοντο. Πλαταιῆς δὲ καταντικρὺ Βοιωτοὶ Βοιωτοῖς μόνοι εἰκότως κατ᾽ ἔχθος. Ῥόδιοι δὲ καὶ Κυθήριοι, Δωριῆς ἀμφότεροι. οἱ μὲν Λακεδαιμονίων ἄποικοι Κυθήριοι, ἐπὶ Λακεδαιμονίους τοὺς ἅμα Γυλίππῳ μετὰ Ἀθηναίων ὅπλα ἔφερον. Ῥόδιοι δὲ, Ἀργεῖοι γένος, Συρακοσίοις μὲν Δωριεῦσι, Γελῴοις δὲ καὶ ἀποίκοις ἑαυτῶν οὖσι μετὰ Συρακοσίων στρατευομένοις ἠναγκάζοντο πολεμεῖν. τῶν τε περὶ Πελοπόννησον νησιωτῶν Κεφαλλῆνες μὲν καὶ Ζακύνθιοι, αὐτόνομοι μὲν,[1] κατὰ δὲ *[2] τὸ νησιωτικὸν μᾶλλον κατειργόμενοι, ὅτι θαλάσσης ἐκράτουν Ἀθηναῖοι, ξυνείποντο. Κερκυραῖοι δὲ [3] οὐ μόνον Δωριῆς, ἀλλὰ καὶ Κορίνθιοι σαφῶς ἐπὶ Κορινθίους τε καὶ Συρακοσίους, τῶν μὲν ἄποικοι ὄντες, τῶν δὲ ξυγγενεῖς, [4] ἀνάγκῃ μὲν, ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς, βουλήσει δὲ, κατὰ ἔχθος τὸ Κορινθίων, οὐχ ἧσσον εἵποντο. καὶ οἱ Μεσσήνιοι νῦν καλούμενοι ἐν Ναυπάκτῳ, καὶ ἐκ Πύλου τότε ὑπ᾽ Ἀθηναίων ἐχομένης, ἐς τὸν πόλεμον παρελήφθησαν. καὶ ἔτι Μεγαρέων φυγάδες οὐ πολλοὶ, Μεγαρεῦσι Σελινουντίοις οὖσι[5] κατὰ ξυμφορὰν ἐμάχοντο. τῶν δὲ ἄλλων ἑκούσιος μᾶλλον ἡ στρατεία ἐγίγνετο ἤδη. Ἀργεῖοι μὲν οὐ τῆς ξυμμαχίας ἕνεκα μᾶλλον, ἢ τῆς Λακεδαιμονίων τε ἔχθρας,[6] καὶ τῆς παραυτίκα ἕκαστοι ἰδίας, Δωριῆς ἐπὶ Δωριέας μετὰ Ἀθηναίων Ἰώνων ἠκολούθουν. Μαντινῆς δὲ καὶ ἄλλοι Ἀρκάδων μισθοφόροι, ἐπὶ τοὺς αἰεὶ πολεμίους σφίσιν ἀποδεικνυμένους ἰέναι εἰωθότες, καὶ τότε τοὺς μετὰ τῶν Κορινθίων ἐλθόντας Ἀρκάδας,[7] οὐδὲν ἧσσον διὰ κέρδος ἡγούμενοι πολεμίους. Κρῆτες δὲ καὶ Αἰτωλοὶ,

γρ. τὸ κορ.

A Tenedij verò, & Ænij vectigales erant. Isti verò Æolenses cum Bæotis Æolensibus, & suarum coloniarum conditoribus, qui cum Syracusanis se coniunxerant, necessitate coacti pugnarunt. Platæenses verò inter Bœotos soli cum Bœotis palam idque iure inimicitiarum [*conflixerūt.*] Rhodij verò, & Cytherij, Dorienses vtrique, sed tamen Cytherij Lacedęmoniorum coloni, cum Atheniensibus contra Lacedæmonios, qui cum Gylippo erant, arma ferebant. Rhodij verò, qui ab Argiuis erant oriundi, Syracusanis, qui Dorienses B erant, quinetiam Gelois suis colonis, qui cum Syracusanis militabant, bellum facere cogebantur. Ex insularum verò incolis, qui circa Peloponnesum erant, Cephallenses, & Zacynthij, liberi illi quidem; quia tamen insulas incolebant, & [*ideo*] ab Atheniensibus, qui maris imperium [*tunc*] obtinebant, magis coërcebantur, [*quàm qui sedes in locis mediterraneis habebant, illos inuiti*] sequebantur. At Corcyræi non solùm Dorienses: sed etiam Corinthij plane Corinthiis, atque Syracusa- C nis, quāuis illorum quidem essent coloni, horū verò cognati, tamen necessitate quidem, quòd speciosam honestatis causam, [*quā prætendebant, quòd Leontinos in suas sedes restituere vellent,*] sua verò sponte, propter odium, quo Corinthios prosequebantur, [*Athenienses*] non minus sequebantur, [*quàm alij.*] Messenij quoque, qui nunc sic appellantur, & qui Naupactum incolunt, & [*alij*] ex Pylo, quæ tunc ab Atheniensibus tenebatur, ad hoc bellum assumpti fuerunt. Item Megarensium e- D xules non multi, cum Selinuntiis, qui Megarenses erant, propter [*exilij*] calamitatem pugnarunt. Iam verò cæteri sua sponte potius, [*quàm necessitate coacti,*] hanc expeditionem sunt sequuti. Argiui quidem non magis societatis gratia, quàm propter suum in Lacedæmonios odium, & singuli propter priuatum, ac præsens [*in aliquos odium,*] Dorienses aduersus Dorienses, sequuti sunt Atheniēses, qui sunt Iones. Mantinei etiam, & cæteri Arcades mercede conducti, qui semper [*aliàs*] hostibus, quicunque ipsis propositi fuissent bellum inferre consueuerant, tunc illos etiam Arcades, qui cum Corinthiis [*in Siciliam*] iuerant, nihilominus, [*quàm alios quoslibet,*] lucri gratia hostium loco habuerunt. Cretenses etiam, ac Ætoli,

---

[1] Κατὰ δὲ τὸ νησιωτικὸν] ἤγουν, νόμιμον ἔθος. *[2] Τὸ νησιωτικὸν] ὁ νοῦς οὗτος. διὰ τὸ νησιώτας εἶναι, διὰ τοῦτο χαλεπὸν μᾶλλον κατείργοντο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τότε θαλασσοκρατούντων, ξυνείποντο αὐτοῖς δηλονότι. μᾶλλον δὲ, ἢ οἱ ἠπειρῶται. εἰσὶ δὲ οἳ διὰ τὸ μᾶλλον σὺν τῷ ξυνείποντο συνάπτουσιν. εἰ δὲ καλῶς ἔχει, ὁ νοῦς ἔσται. τοῖς Ἀθηναίοις μᾶλλον, ἢ τοῖς Λακεδαιμονίοις ξυνείποντο. ὅτι οἱ μὲν ἠπειρῶται ἦσαν, οἱ δὲ θαλάσσιοι, καὶ τῆς θαλάσσης μᾶλλον, ἢ τῆς ἠπείρου ἐκράτουν. αὐτοὶ δὲ νησιῶται ὄντες τοὺς θαλασσοκρατοῦντας μᾶλλον, ἢ τοὺς ἠπειρώτας ἐφοβοῦντο, καὶ διὰ τοῦτο τούτοις ξυνείποντο. ΑΕ. Ρ. [3] Οὐ μόνον Δωριεῖς] ὄντες δηλονότι. [4] Ἀνάγκῃ μὲν ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς] ἔλεγον (φησὶν) ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖν, ἵν᾽ εὐπρεπὴς ἀπολογισμὸς αὐτοῖς ᾖ· οὐχ ἧσσον δὲ βουλόμενοι ἢ περ ἐξ ἀνάγκης εἵποντο, διὰ τὴν Κορινθίων ἔχθραν. [5] Κατὰ ξυμφορὰν ἐμάχοντο] ξυμφορὰν ἀρτὶ τὴν φυγὴν λέγει, ὅτι φυγάδες ὄντες τοῖς ξυγγενέσιν ἐμάχοντο. [6] Καὶ τῆς παραυτίκα] τῆς κατὰ τὸ ἐνεστώς. [7] Οὐδὲν ἧσσον διὰ κέρδος] παροιμία, Γίνεται δὲ ὁ κακὸς πάντα πρὸς ἀργύριον.

mercede & ipsi adducti, [*cum Athenienſibus ad hoc bellum ſunt profecti.*] Accidit autem vt Cretēſes, qui cum Rhodiis Gelam condiderant, nō à [*ſuis*] colonis ſtarent: ſed contra [*ſuos*] colonos, vltro, mercede allecti militarent. Acarnanū quoq; nonnulli cùm lucri cauſa, tum verò multò magis propter amorē, quo Demoſthenem, & propter beneuolentiam, qua Athenienſes proſequebantur, [*illis*] auxiliū tulerunt. Atq; hi quidē intra ſinus Ionij fines habitabant. Ex Italicis verò populis, qui huiuſmodi temporum anguſtiis, & Reip. ſeditione tūc intercepti fuerāt, & Thurij, Metapontini eādem militiam ſunt ſequuti. Ex Siciliēſibus verò, Naxij, & Catanæi. Ex barbaris Egeſtæi, qui etiam bonam Siciliēſium partem, & [*multos*] illorum, qui extra Siciliam [*habitabant,*] ſecum adduxerūt. Hetruſcorum etiā nōnulli, propter inimicitias, quas cum Syracuſanis gerebant, & Iapyges mercenarij [*ad eandem expeditionem cum Athenienſibus ſunt profecti.*] Atque tot quidem gentes cum Athenienſibus militarunt. Viciſſim autem [*aduerſus Athenienſes*] Syracuſanis opem tulerunt, & Camarinæi, qui erant [*illis*] finitimi, & Geloi, qui poſt hos habitabant. Deinde Agrigentinis quieſcentibus, [*& neutras partes ſequentibus,*] Selinuntij qui ſedes [*poſt iſtos Syracuſanis proximas*] in illis [*Siciliæ*] partibus habent, [*ipſis ſubſidio venerunt.*] Atque hi quidem incolebant eam Siciliæ partē, quæ Africam verſus ſpectat. Himeræi verò ab ea parte, in qua etiam ſoli ex [*omnibus*] Græcis habitabant, iſti etiam, inquam, ſoli illinc [*Syracuſanis*] auxilio venerunt. Atq; tot quidem nominis Græci gentes, quæ in Sicilia ſedes habebant, & Dorienſes, & omnes ſui iuris, in hoc bello [*Syracuſanos*] adiuuerunt. Ex barbaris verò ſoli Siculi, quotquot defectione [*à Syracuſanis*] facta ad Athenienſes non tranſierant, [*opem ipſis tulerunt.*] Ex Græcis verò, qui ſunt extra Siciliam, Lacedæmonij quidem [*eos adiuuerunt, ipſis*] ducem Spartanum præbentes, & cæteros ſuos libertos, in ciuitatem nuper aſcriptos, & Helotas, [*id eſt, ſua ſeruitia.*] Iſti autem νεοδαμώδεις iam liberi eſſe poſſunt,

A [1] μισθῷ καὶ οὗτοι πεισθέντες. ξυνέβη δὲ τοῖς Κρησὶ τοὺς Γελῴοις [sic: γελῴοις] Ῥοδίοις [2] ξυγκτίσαντας, μὴ ξὺν τοῖς ἀποίκοις ἀλλ' ἐπὶ τοὺς ἀποίκους * [3] ἀκόντας μετὰ μισθοῦ ἐλθεῖν. καὶ Ἀκαρνάνων τινὲς ἅμα μὲν κέρδει, τὸ δὲ πλέον Δημοσθένους φιλίᾳ καὶ Ἀθηναίων εὐνοίᾳ, ξύμμαχοι ὄντες, ἐπεκούρησαν. καὶ οἵδε μὲν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ὁριζόμενοι. Ἰταλιωτῶν δὲ, Θούριοι καὶ Μεταπόντιοι [4] ἐν * [5] τοιαύταις ἀνάγκαις τότε στασιωτικῶν καιρῶν κατειλημμένων ξυνεστράτευον, καὶ Σικελιωτῶν, Νάξιοι καὶ Καταναῖοι. βαρβάρων δὲ, Ἐ-

B γεσταῖοι [6] οἵπερ ἐπηγάγοντο καὶ Σικελιωτῶν τὸ πλέον, καὶ τῶν ἔξω Σικελίας. Τυρσηνῶν τέ τινες, [7] κατὰ διαφορὰν Συρακουσίων, καὶ Ἰάπυγες μισθοφόροι. [8] τοσάδε μὲν μετὰ Ἀθηναίων ἔθνη ἐστράτευον. Συρακουσίοις δὲ ἀντεβοήθησαν καὶ Καμαριναῖοι μὲν, ὅμοροι ὄντες, καὶ Γελῷοι οἰκοῦντες μετ' αὐτούς. ἔπειτα, Ἀκραγαντίνων ἡσυχαζόντων, * [9] ἐν τῷ ἐπέκεινα ἱδρυμένοι Σελινούντιοι. καὶ οἵδε μὲν τῆς Σικελίας τὸ πρὸς Λιβύην μέρος τετραμμένον νεμόμενοι. Ἱμεραῖοι δὲ ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν Τυρσηνικὸν πόν-

C τον μορίου, ἐν ᾧ καὶ μόνοι Ἕλληνες οἰκοῦσιν. οὗτοι δὲ καὶ μόνοι ἐξ αὐτοῦ ἐβοήθησαν. καὶ Ἑλληνικὰ μὲν ἔθνη τῶν ἐν Σικελίᾳ τοσάδε, Δωριῆς τε [10] καὶ οἱ αὐτόνομοι πάντες. ξυνεμάχουν· βαρβάρων δὲ Σικελοὶ μόνοι, [11] ὅσοι μὴ ἀφέστασαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. τῶν δὴ ἔξω Σικελίας Ἑλλήνων, Λακεδαιμόνιοι μὲν ἡγεμόνα Σπαρτιάτην παρεχόμενοι, [12] νεοδαμώδεις δὲ τοὺς ἄλλους, καὶ εἵλωτας. * [13] δύναται δὲ τὸ νεοδαμῶδες ἐλεύθερον ἤδη εἶναι.

τῶν στασιαστικῶν τῶν καὶ στρατιωτικῶν
* π. τὸ πλέον. καὶ τῶν ἔξω Σικελίας Τυρσηνῶν τέ τινες κ. δ. σ. F.P.

---

[1] Μισθῷ καὶ οὗτοι πεισθέντες] ἦλθον μετὰ τῶν ἀθηναίων. [2] Ξυγκτίσαντας] ἀντὶ τοῦ ξυγκτήσαι. * [3] Ακοντας] βέλτιον ἴσως ἑκόντας γράφειν, ἤγουν ἑκουσίους, εἴτε ἑκουσίως. εἰ γὰρ μετὰ μισθοῦ, τουτέστι μισθῷ πεισθέντες ἐκεῖσε ἐστράτευσαν, πῶς αὐτοὺς ἄκοντας τοῦτο ποιῆσαι λέξεις; τοῦτο ἀπίθανον. Æ.P. [4] Εν τοιαύταις] ἤτοι ταῖς μισθοφορικαῖς. * [5] Τοιαύταις ἀνάγκαις] τοιαύτας ἀνάγκας νοεῖ τὰς διὰ τὰς στάσεις τὰς ἐν τῇ τῶν ἰταλιωτῶν πόλεσι γεγενημένας, αἷς ἢ μετὰ τῶν ἀθηναίων, ἢ μετὰ τῶν λακεδαιμονίων, καὶ τῶν συρακουσίων ἄκοντες, ἢ καὶ μισθοῦ χάριν στρατεύειν ἠναγκάζοντο. Æ.P. [6] Οἵπερ ἐπηγάγοντο] ἐπεσπάσαντο. [7] Κατὰ διαφορὰν] ἔχθραν. [8] Τοσάδε μὲν] κατάλογος τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν πόλεων τῶν συμμάχων συρακουσίοις κατὰ ἀθηναίων. * [9] Εν τῷ ἐπέκεινα] τὸ πλῆρες τοῦτο, ἐν τῷ ἐπέκεινα μέρει. οἱονεὶ, ἐν τῷ μέρει τῷ ἐπ' ἐκεῖνα τὰ χωρία, ἐν ἐκείνοις τοῖς χωρίοις ὄντι. Æ.P. [10] Καὶ οἱ αὐτόνομοι] δημοκρατούμενοι. [11] Οσοι μὴ ἀφέστασαν] τῶν συρακουσίων δηλονότι. [12] Νεοδαμώδεις δὲ] νεοδαμώδης ὁ ἐλεύθερος παρὰ τοῖς λακεδαιμονίοις. * [13] Δύναται δὲ τὸ νεοδαμῶδες] ταῦτα οὐ τοῦ ξυγγραφέως, ἀλλά τινος ἄλλου ἐξήγησις εἶναι δοκεῖ. καὶ γάρ τις κατὰ τὸ εἰκὸς τὸ τοῦ νεοδαμώδους ὄνομα ἐξηγεῖσθαι βουλόμενος, ἐν τῷ τῆς σελίδος κρασπέδῳ ταῦτα σημειωσάμενος παρέγραψεν, ἅπερ ὕστερον ἐκεῖθεν εἰς αὐτὴν τῆς ἱστορίας γραφὴν διὰ τὴν τῶν τυπογράφων ἀπειρίαν μετηνέχθη. νεοδαμώδεις οὖν παρὰ τοῖς λακεδαιμονίοις ἐκαλοῦντο οἱ ἐκ τῶν εἱλώτων, καὶ δούλων πρότερον ὄντων, νεωστὶ ἐς τὸν δῆμον ἀποδεχθέντες, ἤγουν ἀπελευθερωθέντες, καὶ τῆς πολιτείας τῆς λακωνικῆς μέτοχοι νεωστὶ ποιηθέντες, οἵπερ διὰ ταύτην τὴν ἀπελευθέρωσιν ὑπὸ τῶν δεσποτῶν πεποιημένην, οὐ μόνον τῶν λακεδαιμονίων ἀπελεύθεροι, ἀλλὰ καὶ ἐλεύθεροι ἤδη καὶ καλεῖσθαι, καὶ νομίζεσθαι ἐδύναντο. Æ.P.

Κορίνθιοι δὲ καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ μόνοι παραγενόμενοι, καὶ Λευκάδιοι, καὶ Ἀμπρακιῶται, [1] κατὰ τὸ ξυγγενές. ἐκ δὲ Ἀρκαδίας, μισθοφόροι ὑπὸ Κορινθίων ἀποσταλέντες, καὶ Σικυώνιοι ἀναγκαστοὶ στρατεύοντες· καὶ τῶν ἔξω Πελοποννήσου, Βοιωτοί. πρὸς δὲ τοὺς ἐπελθόντας τούτους οἱ Σικελιῶται αὐτοὶ πλῆθος πλέον κατὰ πάντα παρέσχοντο, ἅτε μεγάλας πόλεις οἰκοῦντες. καὶ γὰρ ὁπλῖται πολλοὶ καὶ νῆες καὶ ἵπποι, καὶ ὁ ἄλλος ὅμιλος ἄφθονος ξυνελέγη. καὶ πρὸς ἅπαντας αὖθις ὡς εἰπεῖν τοὺς ἄλλους Συρακούσιοι αὐτοὶ πλείω ἐπορίσαντο διὰ μέγεθος πόλεως, καὶ ὅτι ἐν μεγίστῳ κινδύνῳ ἦσαν. καὶ αἱ μὲν ἑκατέρων ἐπικουρίαι, τοσαίδε ξυνελέγησαν. καὶ τότε ἤδη πᾶσαι ἀμφοτέροις παρῆσαν, καὶ οὐκέτι οὐδὲν οὐδετέροις ἐπῆλθον. οἵ τε οὖν Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἰκότως ἐνόμισαν [2] καλὸν ἀγώνισμα σφίσιν εἶναι ἐπὶ τῇ γεγενημένῃ νίκῃ τῆς ναυμαχίας, ἑλεῖν τε τὸ στρατόπεδον ἅπαν τῶν Ἀθηναίων, τοσοῦτον ὄν, καὶ μηδὲ καθ' ἕτερα αὐτούς, μήτε διὰ θαλάσσης, μήτε τῷ πεζῷ διαφυγεῖν. ἔκλειον οὖν τόν τε λιμένα εὐθὺς τὸν μέγαν, ἔχοντα τὸ στόμα ὀκτὼ σταδίων μάλιστα, τριήρεσι πλαγίαις, καὶ πλοίοις, καὶ ἀκάτοις, ἐπ' ἀγκυρῶν ὁρμίζοντες. καὶ τἄλλα, ἢν ἔτι ναυμαχεῖν οἱ Ἀθηναῖοι τολμήσωσι, παρεσκευάζοντο· καὶ ὀλίγον οὐδὲν ἐς οὐδὲν ἐπενόουν. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις τήν τε ἀπόκλεισιν ὁρῶσι, καὶ τὴν ἄλλην διάνοιαν αὐτῶν αἰσθομένοις, βουλευτέα ἐδόκει. [3] καὶ ξυνελθόντες οἵ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ ταξίαρχοι, πρὸς τὴν παροῦσαν ἀπορίαν τῶν τε ἄλλων, καὶ ὅτι τὰ ἐπιτήδεια οὔτε αὐτίκα ἔτι εἶχον, (προπέμψαντες γὰρ ἐς Κατάνην ὡς ἐκπλευσόμενοι, ἀπεῖπον μὴ ἐπάγειν) οὔτε τὸ λοιπὸν ἔμελλον ἕξειν, εἰ μὴ ναυκρατήσουσιν· ἐβουλεύσαντο τὰ μὲν τείχη τὰ ἄνω ἐκλιπεῖν, πρὸς δὲ αὐταῖς ταῖς ναυσὶν [4] ἀπολαβόντες διατειχίσματί τι,

A [*& quòd à Lacedæmoniis libertate sint nuper donati, & in ciuitatem nuper ascripti, iam liberi censeri possunt.*] Corinthij verò & classe, & peditatu soli, & Leucadij & Ambraciotæ, propter cognationem, [*illuc*] profecti, [*Syracusanis succurrerunt.*] Ex Arcadia verò, mercenarij milites à Corinthiis missi, & Sicyonij coacti militiam illam sunt sequuti. Ex illis autem, qui sunt extra Peloponnesum, Bœoti. Sed præter istas aduentitias copias ipsi Sicilienses omnium rerum ad hoc bellum necessariarum multitudi- B nem [*longè*] maiorem [*quàm cæteri,*] suppeditauerunt, quippe qui magnas vrbes incolerent. Etenim & multi grauis armaturæ miles, & naues, & equi, & alia maxima [*rerum bellicarum, hominumq́;*] multitudo [*ab ipsis*] collecta, [*& ad hoc bellum in Syracusanorum gratiam missa*] fuit. Verùm præ cæteris omnibus (vt ita loquar) ipsi Syracusani plus copiarum, [*& aliarum reru͂ ad bellum administrandum necessariarum*] suppeditauerunt, [*idq́;*] propter vrbis, & periculi magnitudinem, in quo versabantur. Atque hæc C quidem fuerunt vtrorunque auxilia [*vndique*] collecta. Atque hæc omnia tunc vtrisque præstò fuerunt, nec vllum præterea auxilium amplius aut ad hos, aut ad illos venit. Syracusani igitur, sociique meritò præclarum certamen sibi propositum esse duxeru͂t, si præter naualem victoriam, quam adepti fuerant, vniuersum etiam Atheniensium exercitum, qui tantus esset, debellassent, & illos ab vtraque parte, & mari, & terra effugere prohibuissent. Itaque continuò magnum portum claudere cœperunt, qui octo ferme stadiorum D ostium habebat, transuersis triremibus, & nauigiis, & scaphis, [*eas*] anchoris stabilientes, [*vt tanquam in statione firmæ starent, nec loco sese mouerent.*] Et cætera, si Athenienses nauale prœlium adhuc committere auderent, præparabant. Et in nulla [*illius belli parte*] quicquam paruum animo agitabant. Athenienses aute͂, cùm hanc [*portus*] obstructionem viderent, & cæteras illorum cogitationes, [*atque consilia*] cognoscerent, consultandum esse censuerunt. Quare duces, & centuriones congregati, propter præsentes difficultates cùm aliarum rerum, tum verò [*præcipuè*] quòd nec in præsentia commeatus amplius haberent (nam [*nuntiis*] Catanam præmissis, quòd [*illinc*] discedere statuissent [*Catanæis*] interdixerant ne [*commeatus vllos amplius ad se*] adueherent) nec in posterum habituri essent, nisi classe [*Syracusanos*] superarent, censuerunt superiores munitiones esse deserendas, & locum aliquem prope ipsas naues occupandum, & muro quàm minimo possent concludendum,

1 Κατὰ τὸ ξυγγενὲς] τῶν συγγενῶν. 2 Καλὸν ἀγώνισμα] ἔνδοξον. συμφέρον. 3 Καὶ ξυνελθόντες οἵ τε στρατηγοὶ] ὥστε διὰ τὸ ἄπορον καὶ τοὺς ταξιάρχους οἱ στρατηγοὶ συνήγαγον, καθ' αὑτοὺς πρότερον βουλευόμενοι. 4 Ἀπολαβόντες] ἰδιάσαντες. ἀποκόψαντες.

qui vten-

A qui vtensilium, & ægrotorum capax esset, atque hanc quidem munitionem præsidio tuendam, reliquo verò peditatu naues omnes, tam eas, quæ ad nauigationem essent idoneæ, quàm eas, quæ non essent idoneæ ad nauigandum, explendas, ita vt quoslibet [*ineas*] imponerent, & nauali prœlio commisso, si vincerent, Catanam se reciperent; sin secus, incensa classe, pedestri itinere, acie instructa abirent, qua parte celerrimè locum aliquem aut barbaricum, aut Græcum, qui amicus esset, adipisci possent. Atque hi quidem, vt hæc B ipsis [*fieri*] placuit, sic etiam [*illico*] fecerunt. Nam & ex superioribus munitionibus ad littus descenderunt, omnesque naues compleuerunt, cunctis [*eas*] ingredi coactis, quicunque per ætatem vel quoquomodo [*ad aliquem rei naualis vsum*] idonei esse videbantur. Vniuersę autem naues ad centum, ac decem completæ fuerunt. Multos autem sagittarios, & iaculatores & Acarnanum, & aliorũ peregrinorũ, [*militum*] in eas imposuerunt, & cætera, prout ipsis in eas [*rerũ omnium*] angustias cõpulsis, & huiusmodi cogitationes habentibus C licebat, compararunt. Nicias autem, rebus magna ex parte iam paratis, videns milites animo consternatos esse, quòd præter solitum, nauali prœlio longè superati fuissent, & propter commeatuũ inopiã velle quàm celerrimè belli fortunã periclitari, omnes conuocatos, tunc primùm est adhortatus, & hæc verba fecit:

NICIÆ CONCIO.

Milites Athenieñses, & [*vos*] alij socij certamen quidem, quod nobis est ineundum, D omnibus pariter erit commune, & vnicuique [*nostrum*] de [*sua*] salute, & patria, non minus quàm hostibus [*nostris.*] Nam si nauali prœlio nunc [*hostes*] vicerimus, suam cuique ciuitatem, vbicunque illa fuerit, reuisere licebit. Sed animum abiicere non oportet, nec idem pati, quod imperitissimis [*rerum bellicarum*] hominibus accidere solet, qui, si primis in prœliis rem infeliciter gesserint, deinde similes calamitates perpetuò formidant. Sed quotquot Athenienses [*hîc*] adestis, qui multorum bellorum notitiam habetis, & quotquot socij qui [*nostri*] commilitones semper fuistis,

ὅσον οἷόν τε ἐλάχιστον τοῖς τε σκεύεσι καὶ τοῖς ἀσθενέσιν ἱκανὸν γενέσθαι, [1] τοῦτο μὲν φρουρεῖν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου πεζοῦ τὰς ναῦς πάσας, ὅσαι ἦσαν καὶ δυναταὶ [2] καὶ ἀπλοώτεραι, πάντα τινὰ ἐσβιβάζοντες πληρῶσαι. καὶ διαναυμαχήσαντες, ἢν μὲν νικῶσιν, ἐς Κατάνην κομίζεσθαι, ἢν δὲ μή, ἐμπρήσαντες τὰς ναῦς, πεζῇ ξυνταξάμενοι ἀποχωρεῖν ᾗ ἂν τάχιστα μέλλωσι τινὸς χωρίου ἢ βαρβαρικοῦ ἢ ἑλληνικοῦ φιλίου ἀντιλήψεσθαι. καὶ οἱ μὲν, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς ταῦτα, καὶ ἐποίησαν. ἔκ τε γὰρ τῶν ἄνω τειχῶν ὑποκατέβησαν, καὶ τὰς ναῦς ἐπλήρωσαν πάσας· ἀναγκάσαντες ἐσβαίνειν ὅστις καὶ ὁπωσοῦν ἐδόκει [3] ἡλικίας μετέχων ἐπιτήδειος εἶναι. καὶ ξυνεπληρώθησαν νῆες αἱ πᾶσαι, δέκα μάλιστα καὶ ἑκατόν. τοξότας τε ἐπ' αὐτὰς πολλοὺς καὶ ἀκοντιστὰς τῶν τε ἀκαρνάνων καὶ τῶν ἄλλων ξένων ἐσεβίβαζον· καὶ τἄλλα ὡς οἷόν τ' ἦν ἐξ ἀναγκαίου τε καὶ τοιαύτης διανοίας ἐπορίσαντο. [4] ὁ δὲ Νικίας, ἐπειδὴ τὰ πολλὰ ἑτοῖμα ἦν, ὁρῶν καὶ τοὺς στρατιώτας τῷ τε παρὰ τὸ εἰωθὸς πολὺ ταῖς ναυσὶ κρατηθῆναι ἀθυμοῦντας, καὶ διὰ τὴν τῶν ἐπιτηδείων σπάνιν ὡς τάχιστα βουλομένους [5] διακινδυνεύειν, ξυγκαλέσας ἅπαντας, παρεκελεύσατο τότε πρῶτον, καὶ ἔλεξε τοιάδε·

ΑΝΔΡΕΣ στρατιῶται ἀθηναίων τε καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων, ὁ μὲν ἀγὼν ὁ μέλλων ὁμοίως κοινὸς ἅπασιν ἔσται, περί τε σωτηρίας καὶ πατρίδος ἑκάστοις οὐχ ἧσσον ἢ τοῖς πολεμίοις. ἢν γὰρ κρατήσωμεν νῦν ταῖς ναυσὶν, [6] ἔστι τῳ τὴν ὑπάρχουσάν που οἰκείαν πόλιν ἐπιδεῖν. ἀθυμεῖν δὲ οὐ χρὴ, οὐδὲ πάσχειν ὅπερ οἱ ἀπειρότατοι τῶν ἀνθρώπων, οἳ τοῖς πρώτοις ἀγῶσι σφαλέντες, [7] ἔπειτα διαπαντὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν. ἀλλ' ὅσοι τε ἀθηναίων πάρεστε, πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειροι ὄντες, καὶ ὅσοι τῶν ξυμμάχων ξυστρατευόμενοι ἀεὶ,

γρ. νικήσωσιν

γρ. τάδε

[1] Τοῦτο μὲν] τὸ διατείχισμα. [2] Καὶ ἀπλοώτεραι] ἀπλοωτέρας οὐ τὰς ἄπλοις παντάπασι λέγει, ἀλλὰ τὰς διὰ πληρωμάτων ἔνδειαν, ἀπλόους ἐσομένας. τοῦτο δὲ ἡ τοῦ λόγου ἐπαγωγὴ δηλοῖ, πάντα τινὰ ἐσβιβάζοντες πληρῶσαι. [3] Ἡλικίας μετέχων] νεότητος. [4] Ὁ δὲ Νικίας ἐπειδὴ] τῷ Νικίᾳ τὴν προτροπὴν τῆς διαλέξεως δίδωσι, καὶ ὡς καθ' ἡλικίαν πρεσβυτέρῳ, καὶ ὡς μείζονι στρατηγῷ, καὶ ὡς πάλαι τοὺς [illegible] νενικηκότι, καὶ ὡς ἐν πελοποννήσῳ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τόποις τοὺς ἐναντίους διαπολεμήσαντι. [5] Διακινδυνεύειν] διὰ κινδύνου ἰέναι. [6] Ἐστί τῳ] τινὶ ἀφ' ἡμῶν. [7] Ἔπειτα διαπαντὸς τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου ὁμοίαν ταῖς ξυμφοραῖς ἔχουσιν] ἔπειτα (φησὶ) παντὶ τῷ χρόνῳ δυσέλπιδές εἰσι, καὶ προσδοκῶσιν ὁμοίως ταῖς γεγενημέναις συμφοραῖς τὰ μέλλοντα.

» μνήσθητε ¹ τῶν ἐν τοῖς πολέμοις παραλόγων, ² καὶ
» τὸ τῆς τύχης ³ κἂν μεθ' ἡμῶν ἐλπίσαντες στῆναι, καὶ
» ὡς ἀναμαχούμενοι ἀξίως τοῦδε τοῦ πλήθους ὅ-
» σον αὐτοὶ ὑμῶν αὐτῶν ἐφορᾶτε, παρασκευάζε-
» σθε. ἃ δὲ ἀρωγὰ ἐνείδομεν ἐπὶ τῇ τοῦ λιμένος
» στενότητι, πρὸς τὸν μέλλοντα ὄχλον τῶν νεῶν ἔσε-
» σθαι, καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων
» παρασκευὴν, οἷς πρότερον ἐβλαπτόμεθα,
» πάντα καὶ ἡμῖν νῦν, ἐκ τῶν παρόντων, μετὰ τῶν κυ-
» βερνητῶν ἐσκεμμένα ἡτοίμασται. καὶ γὰρ τοξόται
» πολλοὶ καὶ ἀκοντισταὶ ἐπιβήσονται, καὶ * ⁴ ὄχλος,
» ᾧ, ναυμαχίαν μὲν ποιούμενοι ἐν πελάγει, οὐκ ἂν
» ἐχρώμεθα, διὰ τὸ βλάπτειν ἂν τὸ τῆς ἐπιστήμης
» τῇ βαρύτητι τῶν νεῶν· ⁵ ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε ἠναγκα-
» σμένῃ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζομαχίᾳ * ⁶ πρόσφο-
» ρα ἔσται. ⁷ εὕρηται δ' ἡμῖν ⁸ ὅσα μὴ ἀντιναυ-
» πηγεῖσθαι, καὶ πρὸς τὰς ⁹ τῶν ἐπωτίδων αὐτοῖς πα-
» χύτητας, ᾧπερ μάλιστα ἐβλαπτόμεθα, χειρῶν
» σιδηρῶν ¹⁰ ἐπιβολαί, αἳ σχήσουσι τὴν πάλιν ἀνά-
» κρουσιν τῆς προσπεσούσης νεώς, ἢν τὰ ἐπὶ τούτοις
» οἱ ἐπιβάται ὑπουργῶσιν. ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ἠν-
» αγκάσμεθα ὥστε πεζομαχεῖν ἀπὸ τῶν νεῶν.
» καὶ τὸ μήτε αὐτοὺς ἀνακρούεσθαι, μήτ' ἐ-
» κείνους ἐᾶν, ὠφέλιμον φαίνεται· ¹¹ ἄλλως τε
» καὶ τῆς γῆς, πλὴν ὅσον ἂν ὁ πεζὸς ἡμῶν ἐ-
» πέχῃ, πολεμίας οὔσης. ὧν χρὴ μεμνημέ-
» νους, διαμάχεσθαι ὅσον ἂν δύνησθε, καὶ
» μὴ ἐξωθεῖσθαι ἐς αὐτήν, ἀλλὰ ξυμπεσού-
» σης νηὶ νεώς, μὴ πρότερον ἀξιοῦν ἀπολύε-
» σθαι, ἢν μὴ τοὺς ἀπὸ τοῦ πολεμίου κατα-
» στρώματος ὁπλίτας ¹² ἀπαράξητε. καὶ ταῦτα
» τοῖς ὁπλίταις οὐχ ἧσσον τῶν ναυτῶν παρακε-
» λεύομαι, ¹³ ὅσῳ τῶν ἄνωθεν μᾶλλον τὸ ἔργον
» τοῦτο. ὑπάρχει δ' ἡμῖν ἔτι νῦν γε τὰ πλείω
» τῷ πεζῷ ἐπικρατεῖν. τοῖς δὲ ναύταις παραινῶ,

ἄλ. ὅσα χρὴ ἀντιναυπηγῆσαι

A estote memores bellorum exitus incertos esse,& fortunam à nobis quoque staturam sperantes, ad iterum pugnandum vos preparate, prout decet tantam vestrum multitudinem, quantam vos ipsi videtis. Quæ autem in his portus angustiis nobis profutura cognouimus, aduersus futuram nauium turbam & aduersus illorum apparatum, [*ac milites*] in nauium tabulatis [*futuros,*] vnde prius damno fuimus affecti, hæc etiam omnia nunc, pro præsenti rerum facultate, cum gubernatoribus excogitauimus, atq; parauimus. Nam sagittarij mul- B ti, & iaculatores [*in naues*] ascendent, & [*magna hominum*] multitudo, qua si nauale prœlium in alto, [*liberoq; mari*] committeremus, non vteremur, quia nauium onus rei nauticæ disciplinam impediret. Sed hîc in pedestri prœlio, quod ex nauibus committere cogemur vtilis erit. Preterea excogitauimus etiã [*remedia,*] quæ aduersus [*naues hostiles*] in nauibus ædificandis erat parãda & aduersus crassitudinem tignorum, quæ sunt in illorũ nauibus, & quæ aurium instar ex proris hinc, inde prominẽt, (quod C precipuè [*nobis*] obfuit) ferreas manus, quas [*illorum nauibus*] iniiciemus, quæ nauem [*hostilem,*] quum [*aliquam de nostris*] inuaserit, retinebunt, ne retro se recipiat, [*& nouam incursionem faciat,*] si modò vectores, [*nauiumq; defensores*] quæ postea requiruntur exequantur, [*officioq; suo strenuè fungãtur.*] In eam enim necessitatẽ iam sumus compulsi, vt pedestre prœlium ex nauibus cõmittere cogamur. Hoc autẽ [*nobis*] vtile esse constat, vt neq; ipsi [*ab hostili classe*] resiliamus, neq; illos [*à nostra*] resiliri permitta- D mus. præsertim quòd terra sit hostilis, preter eam, quam noster peditatus obtinuerit. Quorũ [*vos*] memores oportet totis viribus constanter pugnare, nec [*sinere vos*] ad eam propelli; sed quum nauis cum naui confligere cœperit, [*existimare*] non decere prius [*ab hostibus*] dirimi quàm de hostili tabulato milites deturbaritis. Atque ad hæc non minus milites, quàm nautas adhortor, [*atque eo quidem magis*] quo magis eorum, qui desuper, [*& in ipsis tabulatis*] pugnant: hoc officium est. Quinetiam in vobis situm est nunc quoq; magnam victorię partem peditatu consequi. Nautas verò adhortor,

---

¹ Τῶν ἐν τοῖς πολέμοις παραλόγων] Ὅμηρος, Ξυνὸς ἐνυάλιος, καί τε κτανέοντα κατέκτα. ² Καὶ τὸ τῆς τύχης] ἤγουν, εὐτυχίας. ³ Κἂν μεθ' ἡμῶν ἐλπίσαντες στῆναι] καὶ τὴν τύχην καὶ ἡμῖν συλλήψεσθαι ἐλπίσαντες. * ⁴ Ὄχλος] ἐπιβήσεται δηλονότι. Æ. P. ⁵ Ἐν δὲ τῇ ἐνθάδε] ἐν δὲ τῇ νῦν κατ' ἀνάγκην ἀπὸ νεῶν γενησομένῃ πεζομαχίᾳ ἐπιτήδεια ἔσται. * ⁶ Πρόσφορα] ταῦτα δηλονότι, ἤγουν οἱ πολλοὶ τοξόται, καὶ ἀκοντισταί, καὶ ὁ ὄχλος ἡμῖν ἐπιτήδεια ἔσται. αἰτία τοῦ οὗτος ὁ ὄχλος ἡμῖν πρόσφορος ἔσται. Æ. P. ⁷ Εὕρηται δ' ἡμῖν] αἰτία τοῦ, ἐξεύρηται ἡμῖν ἐπιβολὴ χειρῶν σιδηρῶν, αἷς περισιούσας τὰς ναῦς τὰς πολεμίας κρατήσομεν, ὥστε μὴ δύνασθαι ἐξ ἀναχωρήσεως ἐμβάλλειν ἡμῖν. ⁸ Ὅσα χρὴ ἀντιναυπηγῆσαι] γράφεται, ὅσα μὴ ἀντιναυπηγεῖσθαι. ⁹ Τῶν ἐπωτίδων αὐτοῖς] αἰτία τοῦ, τῶν συρρακουσίων. ¹⁰ Ἐπιβολαί] ἤγουν, ἀντιλαβαὶ εὕρηνται ἡμῖν. ¹¹ Ἄλλως τε καὶ τῆς γῆς] διὰ τοῦτο (φησὶν) οὐ συμφέρει ἀνακρούεσθαι ἡμῖν, ὅτι ἄρα εἰς πολεμίαν γῆν ὑπὸ τῆς ἀνακρούσεως ἐξενεχθησόμεθα. ¹² Ἀπαράξητε] αἰτία τοῦ καταβάλητε. ἤτοι μετὰ ἀραγμοῦ ἢ συντριβῆς ἀποστήσητε. ¹³ Ὅσῳ τῶν ἄνωθεν μᾶλλον] τὸ μᾶλλον οὐκ ἔστι συγκριτικόν, ἀλλὰ διασαφητικόν. οὐ γὰρ οἱ ναῦται τὸ ἀπαράττειν τοὺς πολεμίους συναίτιοι.

quinet-

quinetiam simul obsecro, ne propter clades acceptas animo nimis consternato sitis. tum quia firmiorem apparatum [*militum, qui pugnabunt,*] ex tabulatis, tum etiam qui plures naues nunc habetis. Prętereą [*oportet vos*] cōsiderare quàm operæ pretium sit illam voluptatem [*à vobis*] conseruari, quotquot de vobis antea pro Atheniensibus, quamuis nō essetis [*Athenienses*] habebamini, & cùm ob [*nostræ*] linguę peritiam, tum ob [*nostrorum morum, ac*] institutorum imitationem, apud [*omnem*] Græciam suspiciebamini, & quod attinet ad vtilitates, [*quæ ex imperio percipi solent,*] imperij nostri participes eratis non minus, [*quàm nos indigenæ,*] imò verò, multò magis, tū quòd populis imperio nostro subiectis terrorē incuteretis, tum etiam quòd [*ab aliis*] non læderemini. Itaque cùm soli, iique liberi, socij sitis imperij nostri, meritò nunc illud ne prodatis [*cauere debetis.*] Et contemptis Corinthiis, quos sæpe superastis, & Siciliensibus, quorum nullus, quandiu [*nostra*] classis vigebat, nobis resistere est ausus, eos propulsate, & declarate vestram [*rerum bellicarum*] scientiam vel cum [*copiarum*] imbecillitate, & calamitatibus coniunctam, aliorum robore, quod secunda fortuna vtitur, potentiorem esse. Rursus illis de vobis, qui sunt Athenienses, hæc in memoriam redigo, neque naues alias his similes in naualibus, neque [*aliam huic similem*] militum iuuentutem à vobis [*domi*] relictam esse. Et, si quid aliud, quàm victoria, vobis contingat, & hostes, qui hîc sunt, protinus illuc nauigaturos, & qui de nobis illic sunt reliqui, nequaquam satis virium habituros ad propulsandos & eos, qui illinc [*iam*] sunt, & eos, qui præterea [*hinc aduersus ipsos*] venient. Et vos quidem, [*qui hîc estis*] in Syracusanorum potestatem confestim venietis, contra quos qua mente veneritis, vos ipsi [*probè*] nostis. Qui verò illic sunt, in Lacedæmoniorum [*potestatem venient.*] Quare cùm in hoc vno certamine pro vtrisque [*tam pro vobis ipsis, qui hîc adestis, quàm pro cæteris, qui sunt domi,*] constituti sitis, fortiter, si vnquam aliàs, [*hosti,*] resistite, & singuli, vniuersi vobiscum reputate, ex vobis, qui naues mox conscendetis, Atheniensium [*omnem*] peditatum, & classem, & [*vrbem, &*] reliquā ciuitatem, & magnum illud Athenarum nomen omnino pendere.

A [1] καὶ *[2] ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε καὶ δέομαι, μὴ ἐκπεπλῆχθαι τι ταῖς ξυμφοραῖς ἄγαν, τήν τε παρασκευὴν ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων βελτίω νῦν ἔχοντας, [3] καὶ τὰς ναῦς πλείους. ἐκείνην τε [4] τὴν ἡδονὴν ἐνθυμεῖσθαι ὡς ἀξία ἐστὶ διασώσασθαι, [5] οἳ τέως Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι, καὶ μὴ ὄντες ὑμῶν, τῆς τε φωνῆς τῇ ἐπιστήμῃ, καὶ τῶν τρόπων τῇ μιμήσει, ἐθαυμάζεσθε κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἡμετέρας οὐκ ἔλασσον [6] κατὰ τὸ ὠφελεῖσθαι, ἔς τε τὸ φοβερὸν τοῖς ὑπηκόοις, καὶ B τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι, πολὺ πλέον μετείχετε. ὥστε κοινωνοὶ μόνοι ἐλευθέρως ἡμῖν τῆς ἀρχῆς ὄντες, δικαίως ἂν αὐτὴν νῦν μὴ *[7] καταπροδίδοιτε· καταφρονήσαντες δὲ Κορινθίων τε, οὓς πολλάκις νενικήκατε, καὶ Σικελιωτῶν, ὧν οὐδ' ἀντιστῆναι οὐδεὶς, ἕως ἤκμαζε τὸ ναυτικὸν, ἡμῖν ἠξίωσεν, ἀμύνασθε αὐτούς, καὶ δείξατε ὅτι καὶ μετὰ ἀσθενείας καὶ ξυμφορῶν ἡ ὑμετέρα ἐπιστήμη κρείσσων ἐστὶν ἑτέρας εὐτυχούσης ῥώμης. τούς τε Ἀθηναίους ὑμῶν πάλιν αὖ καὶ τάδε ὑπομιμνήC σκω, ὅτι οὔτε ναῦς ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἄλλας ὁμοίας ταῖσδε, οὔτε ὁπλιτῶν ἡλικίαν ὑπελίπετε. [8] εἴ τε ξυμβήσεταί τι ἄλλο ἢ τὸ κρατεῖν ὑμῖν, [9] τούς τε ἐνθάδε πολεμίους εὐθὺς *[10] ἐπ' ἐκεῖνα πλευσουμένους, καὶ τοὺς ἐκεῖ ὑπολοίπους ἡμῶν ἀδυνάτους ἐσομένους τούς τε αὐτοῦ καὶ τοὺς ἐπελθόντας ἀμύνασθαι. καὶ οἱ μὲν ἂν ὑπὸ Συρακουσίοις εὐθὺς γίγνοισθε, οἷς αὐτοὶ ἴστε οἵᾳ γνώμῃ ἐπήλθετε· οἱ δ' ἐκεῖ, ὑπὸ Λακεδαιμονίοις. ὥστε ἐν ἑνὶ τῷδε [11] ὑπὲρ ἀμφοD τέρων ἀγῶνι καθεστῶτες καρτερήσατε, εἴπερ ποτὲ, καὶ ἐνθυμεῖσθε καθ' ἑκάστους τε καὶ ξύμπαντες, ὅτι οἱ ἐν ταῖς ναυσὶν ὑμῶν νῦν ἐσόμενοι, καὶ πεζοὶ τοῖς Ἀθηναίοις εἰσὶ καὶ νῆες, καὶ ἡ ὑπόλοιπος πόλις, καὶ τὸ μέγα ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν·

γρ. οἵ τε ὡς

[1] Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε] καὶ ἐν τῷ παραινεῖν (φησὶ) δέομαι. *[2] Ἐν τῷ αὐτῷ τῷδε] ἀντὶ τοῦ, ἅμα. Æ. P. [3] Καὶ τὰς ναῦς πλείους] ἤτοι τῶν πολεμίων νεῶν. ἤ, νῦν πλείους ἤπερ πρότερον. [4] Τὴν ἡδονὴν ἐνθυμεῖσθαι] ἐνθυμεῖσθαί τι ἄξιον ὅτι δεῖ διαφυλάξεσθαι τὴν ἡδονήν. ἡδονὴν δὲ λέγει ἣν ἐπιφέρει, ἐπὶ τῷ θαυμάζεσθαί τι κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ κατά τι ὠφελεῖσθαι· ἔν τε τῷ μὴ ἀδικεῖσθαι αὐτοί, καὶ ἐν τῷ φοβεροὶ τοῖς ὑπηκόοις φαίνεσθαι. [5] Οἳ τέως Ἀθηναῖοι νομιζόμενοι] τοὺς μετοίκους λέγει. [6] Κατά τι ὠφελεῖσθαι] ἤγουν κερδαίνειν. *[7] Καταπροδίδοιτε] γρ. καταπροδιδοίητε, ἤ, καταπροδοίητε. ἢ ὡς παρὰ τὸ καταπροδιδῶ, ᾷς, ᾷ, βαρύτονον, καὶ τοῦτο ἄχρηστον ἐσχημάτισται, ὃ σημειωτέον. Æ. P. [8] Εἴ τι ξυμβήσεταί τι ἄλλο] εὐφημότατα ἠνίξατο τὴν ἧτταν. [9] Τούς τε ἐνθάδε πολεμίους] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ὑπομιμνήσκω. *[10] Ἐπ' ἐκεῖνα] τὰ τῆς ἡμετέρας χώρας μέρη, ἤγουν ἐκεῖσε, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν χώραν. Æ. P. [11] Ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀγῶνι καθεστῶτες] ἤτοι, ὑπέρ τε τῆς ἐνταῦθα δουλείας ὑμῶν, καὶ τῆς ἐκεῖ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων.

περὶ ὧν εἴ τις καὶ ἕτερος ἑτέρου προφέρει ἢ ἐπιστήμῃ, ἢ εὐψυχίᾳ, οὐκ ἂν ἐν ἄλλῳ μᾶλλον καιρῷ ἀποδειξάμενος, αὐτός τε αὑτῷ ὠφέλιμος γένοιτο, καὶ τοῖς ξύμπασι σωτήριος.

Ὁ μὲν Νικίας, τοσαῦτα παρακελευσάμενος, εὐθὺς [1] ἐκέλευε πληροῦν τὰς ναῦς. τῷ δὲ Γυλίππῳ καὶ τοῖς Συρακοσίοις παρῆν μὲν αἰσθάνεσθαι, ὁρῶσι καὶ αὐτὴν τὴν παρασκευήν, ὅτι ναυμαχήσουσιν οἱ Ἀθηναῖοι· προηγγέλθη δ' αὐτοῖς [2] καὶ ἡ * ἐπιβολὴ τῶν σιδηρῶν χειρῶν. καὶ πρός τε τἆλλα ἐξηρτύσαντο ὡς ἕκαστα, καὶ [3] πρὸς τοῦτο. τὰς γὰρ πρῴρας καὶ τῆς νεὼς ἄνω ἐπὶ πολὺ κατεβύρσωσαν, ὅπως ἂν ἀπολισθάνοι καὶ μὴ ἔχοι ἀντιλαβὴν ἡ χεὶρ ἐπιβαλλομένη. καὶ ἐπειδὴ πάντα ἑτοῖμα ἦν, [4] παρεκελεύσαντο ἐκείνοις οἵ τε στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος, καὶ ἔλεξαν τοιάδε,

π. ἐπιβολή, ὡς ἐν ἄνω. χειρῶν σιδηρῶν ἐπιβολαί, αἳ χέουσι τὴν πάλιν ἀνάκρουσιν. Æ. P.

ΟΤΙ μὲν καλὰ [5] τὰ προειργασμένα, καὶ ὑπὲρ καλῶν τῶν μελλόντων ὁ ἀγὼν ἔσται, ὦ Συρακόσιοι καὶ ξύμμαχοι, οἵ τε πολλοὶ δοκεῖτε ἡμῖν εἰδέναι (οὐδὲ γὰρ ἂν οὕτως αὐτῶν προθύμως [6] ἀντελάβεσθε) καὶ εἴ τις μὴ ἐπὶ ὅσον δεῖ ᾔσθηται, σημανοῦμεν. Ἀθηναίους γὰρ [7] ἐς τὴν χώραν τήνδε ἐλθόντας, πρῶτον μὲν ἐπὶ τῆς Σικελίας καταδουλώσει, ἔπειτ', [8] εἰ κατορθώσειαν, καὶ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, καὶ ἀρχὴν τὴν ἤδη μεγίστην τῶν τε πρὶν Ἑλλήνων καὶ τῶν νῦν κεκτημένους, πρῶτοι ἀνθρώπων ὑποστάντες τῷ ναυτικῷ, ᾧπερ πάντα κατέσχον, τὰς μὲν νενικήκατε ναυμαχίας, τὴν δ' ἐκ τοῦ εἰκότος νῦν νικήσετε. [9] ἄνδρες γὰρ ἐπειδὰν ᾧ ἀξιοῦσι προύχειν κολουθῶσι, τό γ' ὑπόλοιπον αὐτῶν τῆς δόξης ἀσθενέστερον αὐτὸ ἑαυτοῦ ἐστὶν ἢ εἰ μηδ' ᾠήθησαν τὸ πρῶτον.

Pro quibus, si qua in re alius alij prẹstat, vel scientia, vel animi præstantia is nunquam aliàs opportuniùs, [*quàm hodie*] sese ostentauerit, & sibi ipsi vtilis fuerit, & vniuersis [*ciuibus*] salutaris. Nicias igitur his [*suos*] adhortatus, statim imperauit, vt naues cōscenderent. Gylippo autem, & Syracusanis, quippe quòd ipsum etiam [*hostium*] apparatum cernerent, præsentire quidem licebat, Athenienses nauale prœlium inituros esse: sed [*tamen à nonnullis præterea*] certiores facti sunt etiam de ferreis manibus, quas [*Athenienses Syracusanorum*] nauibus iniicere statuerant. Et cùm aduersus cætera omnia [*illorum inuenta,*] tum etiā aduersus hoc, remedia excogitata præpararunt. Nam proras, & superiores nauium partes coriis longè, latéque contexerunt, vt manus iniecta, laberetur, nec quicquam nancisceretur, quod apprehenderet. Postquam autem omnia præparata fuerunt, duces [*eorum,*] ac Gylippus eos adhortati sunt, & hanc orationem [*apud eos*] habuerunt.

SYRACVSANORVM, ET GYLIPPI CONCIO.

Quòd præclaræ sint res [*à nobis*] antè gestæ, quodq; de præclaris rebus mox etiam certamen [*nobis*] sit futurum, Syracusani, & socij plerique nobis cognoscere videmini (nec enim tanto studio res illas gerendas suscepissetis) si quis tamē quantum satis est non cognoscit, [*nos hoc ipsi*] declarabimus, [*eumq; docebimus.*] Atheniēses enim, qui in hanc regionem venerunt, primùm quidem vt Siciliam subigerent, deinde verò, si rem feliciter gessissent, vt Pelopōnesum etiam, cæteramque Græciam [*in suam potestatem redigerent*] & qui omnium tam superioris, quàm nostræ memoriæ Græcorum imperium iampridem maximum obtinēt, vos [*omnium*] mortalium primi sustinuistis classe (qua [*illi*] cuncta obtinuerūt) & cùm aliis naualibus prœliis [*iam*] superastis, tum etiam hoc (vt verisimile videtur) nunc vincetis. Homines enim, postquàm eorum vires in ea re, qua se cæteris præstare putant, fractæ fuerint, multo minorem in posterum de se ipsis opinionem concipiunt, quàm si nunquam antea [*quicquam de se tale*] sensissent.

[1] Ἐκέλευε πληροῦν τὰς ναῦς] ἀνδρῶν δηλονότι. [2] Καὶ ἡ ἐπιβουλή] ἡ ἀντίληψις. [3] Πρὸς τοῦτο] ἤγουν, πρὸς τὴν ἀντιλαβὴν τῶν σιδηρῶν χειρῶν. [4] Παρεκελεύσαντο ἐκείνοις οἵ τε στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος] πάντες ὑπὸ θάρσους ἐν τούτοις παρακελεύονται. οἱ στρατηγοὶ τῶν Συρακουσίων, ὡς ὑπὲρ αὐτῶν ὄντος τοῦ ἀγῶνος· οἱ τῶν Βοιωτῶν, ὡς ἀντιστάντων ἐν τῇ ἐφόδῳ τοῖς Ἀθηναίοις· Κορίνθιοι, ὡς ναυτικῇ καὶ πεζῇ δυνάμει βεβοηθηκότες μόνοι τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου· Γύλιππος, ὡς στρατηγὸς ἐπὶ τούτῳ αὐτοῦ παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἐκπεμφθείς. πάντας δὲ εἰκὸς ἡσθομένους, καὶ ἀνὰ μέρος καὶ ὁμοῦ τὴν διάλεξιν ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς. [5] Τὰ προειργασμένα] ἤγουν, ἡ προγεγενημένη νίκη. [6] Ἀντελάβεσθε] ἀντὶ τοῦ ᾐσθάνεσθε. [7] Ἐς τὴν χώραν τήνδε] ἤτοι, κατὰ τῆσδε τῆς χώρας. [8] Εἰ κατορθώσειαν] ἤγουν ἐπιτυχήσειαν. [9] Ἄνδρες γὰρ ἐπειδὰν ᾧ ἀξιοῦσι προύχειν κολουθῶσι] ὁπόταν γὰρ ἄνδρες ἐλαττωθῶσιν ἐν τούτῳ ἐν ᾧ δοκοῦσιν ὑπερέχειν τῶν πέλας, εἴς τε τὰ λοιπὰ τῷ φρονήματι ταπεινοῦνται μᾶλλον ἤπερ οὐδὲ ὅλως τὸ κατ' ἀρχάς.

Et opinione sua, propter quam animos elatos habebant præter spem frustrati, etiam infra vires virtute succũbunt. Id, quod Atheniensibus nũc accidisse credibile est. Quod verò ad nos attinet, tum quia pristina nostra virtus, (qua, licet [*rerum nauticarum*] adhuc essemus imperiti, belli fortunam tentauimus) nunc validior est, tum quia summæ virtutis opinio [*iam*] ad eam accessit, quòd [*viros*] fortissimos vicerimus, spes vnius cuiusque [*nostrum*] duplo maior [*esse debet.*] Plerunque autem maxima spes maximam etiam animorum alacritatem [*hominibus*] affert in rebus, quas gerendas suscipiunt. Quòd autem hostes nostrum apparatum [*in suis nauibus instruendis*] æmulentur, [*magnamque propugnatorum copiam in eas imposuerint,*] hæc ratio nostræ quidem consuetudini familiaris est, nec imparati aduersus singulas illorum [*naues*] erimus. Illi verò, postquàm multi quidem grauis armaturæ milites pręter [*ipsorũ*] consuetudinem supra tabulata steterint, multi etiam terrestres iaculatores, vt ita loquar, & Acarnanes, & alij qui naues conscenderint, qui ne sedentes quidem rationem inuenient, qua telũ [*ad certum scopum*] emittere possint, qui fieri poterit, vt ipsas naues in periculum nõ coniiciant, & omnes inter se ipsos perturbationem non excitent, dum non suo more [*in ipsis nauibus, vt in terra facere solent,*] sese mouebunt? Siquidem ne multitudo quidem nauium ipsis proderit: si quis vestrum hoc etiam [*fortasse*] formidat, quòd non cum pari: [*sed longè maiori*] nauium numero sit pugnaturus. Nam in exiguo [*loci spatio*] multæ [*naues*] erunt tardiores ad exequendum ea, quæ [*gubernatores*] volunt, opportunissimæ autem machinamentis, quæ præparauimus ad eas profligendas. Quod autem verissimum est, cognoscite ex iis, quæ nos certò intellexisse arbitramur. Nam isti malorum magnitudine fracti, & præsentibus difficultatibus superati, ad desperationem sunt redacti, non apparatu, [*copiisq́; suis*] freti potius, quàm temeritate fortunæ, quam quoquo modo possunt, periclitari volunt, vt vel per vim nauibus elabantur, vel vos postea, [*nisi hac ratione ex nostris manibus elabi, & vela in altum facere poßint,*]

A [1] καὶ ᾧ παρ' ἐλπίδα τοῦ αὐχήματος σφάλλονται, καὶ παρὰ τὴν ἰσχὺν τῆς δυνάμεως ἐνδιδόασιν. ὃ νῦν Ἀθηναίους εἰκὸς πεπονθέναι. ἡμῶν δὲ, τό τε ὑπάρχον πρότερον, ᾧπερ καὶ ἀνεπιστήμονες ἔτι ὄντες ἀπετολμήσαμεν, βεβαιότερον νῦν, [2] καὶ τῆς δοκήσεως προσγενομένης αὐτῷ, τὸ κρατίστους εἶναι εἰ τοὺς κρατίστους ἐνικήσαμεν, [3] διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλπίς. τὰ δὲ πολλὰ, πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις ἡ μεγίστη ἐλπὶς μεγίστην καὶ τὴν προθυμίαν παρέχεται. [4] τά τε τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν τῆς παρασκευῆς ἡμῶν, τῷ μὲν ἡμετέρῳ τρόπῳ ξυνήθη τέ ἐστι, καὶ οὐκ ἀνάρμοστοι πρὸς ἕκαστην αὐτῶν ἐσόμεθα. οἱ δ' ἐπειδὰν πολλοὶ μὲν ὁπλῖται ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων παρὰ τὸ καθεστηκὸς ὦσι, [5] πολλοὶ δὲ ἀκοντισταὶ χερσαῖοι, ὡς εἰπεῖν, Ἀκαρνᾶνές τε καὶ ἄλλοι ἐπὶ ναῦς ἀναβάντες, [6] οἳ οὐδ' ὅπως καθεζομένους χρὴ τὸ βέλος ἀφεῖναι εὑρήσουσι, πῶς οὐ σφαλοῦσί τε τὰς ναῦς, [7] καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς πάντες, [8] οὐκ ἐν τῷ αὐτῶν τρόπῳ κινούμενοι, ταράξονται; ἐπεὶ καὶ τῷ πλήθει τῶν νεῶν οὐκ ὠφελήσονται· εἴ τις καὶ τόδε ὑμῶν, ὅτι οὐκ ἴσαις ναυμαχήσει, πεφόβηται. [9] ἐν ὀλίγῳ γὰρ πολλαὶ, ἀργότεραι μὲν ἐς τὸ δρᾶν τι ὧν βούλονται ἔσονται, [10] ῥᾷσται δὲ ἐς τὸ βλάπτεσθαι ἀφ' ὧν ἡμῖν παρεσκεύασται. τὸ δ' ἀληθέστατον γνῶτε ἐξ ὧν ἡμεῖς οἰόμεθα σαφῶς πεπύσθαι. ὑπερβαλλόντων γὰρ αὐτοῖς τῶν κακῶν, καὶ βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς παρούσης ἀπορίας, ἐς ἀπόνοιαν καθεστήκασιν, [11] οὐ παρασκευῆς πίστει μᾶλλον, ἢ τύχης ἀποκινδυνεῦσαι οὕτως ὅπως δύνανται· ἵν' ἢ βιασάμενοι ἐκπλεύσωσιν, ἢ

[1] Καὶ τῷ παρ' ἐλπίδα] καὶ παρ' ἐλπίδα σφαλέντες ἐφ' οἷς μέγα ἐφρόνησαν (φησὶν) αὖθις ἐν τοῖς ἔργοις ἐνδιδόασιν, ταπεινότεροι καὶ χείρους γινόμενοι τῆς ὑπαρχούσης δυνάμεως ἡμῶν. [2] Καὶ τῆς δοκήσεως] τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος. [3] Διπλασία ἑκάστου ἡ ἐλπίς] τὸ μὲν διπλασία, ἀντὶ τοῦ πολλαπλασία. οὐχ ἑκάστου δὲ ἡ ἐλπὶς διπλασία, ἀλλ' ἐξ ἑκάστου τῶν εἰρημένων διπλασιάζεται, ἐκ τοῦ καταπεπλωκέναι τοὺς Ἀθηναίους τοῖς φρονήμασι, κἀκ τοῦ δόκησιν ἔχειν ὅτι κρείττους ἐσμὲν εἰ τοὺς κρείττους ἐνικήσαμεν. [4] Τά τε τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν] μιμούμενοι ἡμᾶς (φησὶν) οἱ Ἀθηναῖοι, πολλοὺς ὁπλίτας ἐπιβιβάσαντες ἐπὶ τὰ καταστρώματα, ὅπερ ἡμῖν μὲν συνηθές ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀνάρμοστον, ἐκείνοις δὲ ἐναντίον, διὰ τὰ ἐπιφερόμενα. [5] Πολλοὶ δὲ ἀκοντισταὶ χερσαῖοι, ὡς εἰπεῖν] ὡς ἐν τῇ πρώτῃ θαλασσίους εἶπε τοὺς ἐμπειρίαν ἔχοντας τῶν ναυτικῶν, οὕτως ἄρτι χερσαίους οὐ τοὺς ἠπειρώτας, ἀλλὰ τοὺς ἀπείρους θαλασσῶν φησίν. [6] Οἳ οὐδ' ὅπως καθεζομένους] οἱ οὐδὲ καθεζόμενοι τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν δυνήσονται. μίαν δὲ ἀπόφασιν ἡγητέον λείπειν· ἵνα ᾖ τὸ πλῆρες, οἱ δὲ οὐχ εὑρήσουσιν οὐδὲ ὅπως χρὴ τὸ βέλος καθεζομένους ἀφεῖναι. [7] Καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς πάντες] τὸ ἑξῆς, καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς πάντες ταράξονται. [8] Οὐκ ἐν τῷ αὐτῶν τρόπῳ κινούμενοι] οὐ κατὰ τὸ συνηθὲς ἕκαστος ἐπὶ τῶν νεῶν κινούμενος. [9] Ἐν ὀλίγῳ γὰρ πολλαὶ] διαστήματι. [10] Ῥᾷσται δὲ ἐς τὸ βλάπτεσθαι] ῥᾳδίως (φησὶ) βλαβήσονται ὑπὸ τῶν ἡμῖν παρεσκευασμένων. [11] Οὐ παρασκευῆς μᾶλλον] οὐ τῇ παρασκευῇ δηλονότι πιστεύοντες, ἀλλὰ διακινδυνεύσαι σπεύδοντες, ἐπὶ τῇ τύχῃ τὸ μᾶλλον ποιοῦνται.

» κατὰ γῆν μετὰ τοῦτο τὴν ἀποχώρησιν ποιῶνται,
» ὡς τῶν γε παρόντων οὐκ ἂν πράξοντες χεῖ-
» ρον. πρὸς οὖν ἀταξίαν τε τοιαύτην, [1] καὶ
» τύχην ἀνδρῶν ἑαυτὴν παραδεδωκυῖαν πο-
» λεμιωτάτων, ὀργῇ προσμίξωμεν. [2] καὶ νο-
» μίσωμεν, ἅμα μὲν νομιμώτατον εἶναι πρὸς
» τοὺς ἐναντίους, * [3] οἳ ἂν ὡς ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ
» προσπεσόντος δικαιώσωσιν, ἀποπλῆσαι τῆς
» γνώμης τὸ θυμούμενον, ἅμα δὲ ἐχθροὺς ἀ-
» μύνασθαι ἐγγενησόμενον ἡμῖν, [4] καὶ τὸ λεγό-
» μενόν που ἥδιστον εἶναι. ὡς δὲ ἐχθροὶ καὶ ἔχθιστοι,
» πάντες ἴστε, οἵγε ἐπὶ τὴν ἡμετέραν ἦλθον δου-
» λωσόμενοι. [5] ἐν ᾧ εἰ κατώρθωσαν, ἀνδράσι
» μὲν ἂν τὰ ἄλγιστα προσέθεσαν, παισὶ δὲ καὶ
» γυναιξὶ [6] τὰ ἀπρεπέστατα, πόλει δὲ τῇ πά-
» σῃ [7] τὴν αἰσχίστην ἐπίκλησιν. ἀνθ' ὧν μὴ μα-
» λακισθῆναί τινα πρέπει, μηδὲ τὸ * [8] ἀκιν-
» δύνως ἀπελθεῖν αὐτοὺς, κέρδος νομίσαι. τοῦ-
» το μὲν γὰρ, καὶ ἐὰν κρατήσωσιν, ὁμοίως δρά-
» σουσι· τὸ δὲ, πραξάντων ἐκ τοῦ εἰκότος ἃ βου-
» λόμεθα, τούσδε τε κολασθῆναι, καὶ τῇ πά-
» σῃ σικελίᾳ, * [9] καρπουμένῃ καὶ πρὶν, ἐλευ-
» θερίαν βεβαιοτέραν παραδοῦναι, [10] καλὸς ὁ
» ἀγών. καὶ κινδύνων οὗτοι σπανιώτατοι, οἳ ἂν ἐ-
» λάχιστα ἐκ τοῦ σφαλῆναι βλάπτοντες, πλεῖ-
» στα διὰ τὸ εὐτυχῆσαι ὠφελοῦσι. Καὶ οἱ μὲν
τῶν συρακουσίων στρατηγοὶ καὶ Γύλιππος,
τοιαῦτα καὶ αὐτοὶ τοῖς σφετέροις στρατιώταις
παρακελευσάμενοι, ἀντεπλήρουν τὰς ναῦς
εὐθὺς, [11] ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἀθηναίους ᾐσθάνοντο.
ὁ δὲ Νικίας, ὑπὸ τῶν παρόντων ἐκπεπλη-
γμένος, καὶ ὁρῶν οἷος ὁ κίνδυνος, καὶ ὡς ἐγγὺς ἤδη
ἦν, ἐπειδὴ καὶ ὅσον οὐκ ἔμελλον ἀνάγεσθαι, καὶ νο-
μίσας, ὅπερ [12] πάσχουσιν ἐν τοῖς μεγάλοις ἀγῶσι,

itinere terreſtri [*aliquo*] ſe recipiant, quippe qui peiore conditione nunquam ſint futuri, quàm nunc ſunt. Aduerſus igitur talem confuſionem, & infeſtiſſimorum hominum fortunam, quæ ſe ipſam [*nobis*] tradidit, iratis animis contendentes pugnam conſeramus: & existimemus ſimul quidem æquiſſimum eſſe, aduerſariorum ſuppliciis iracundiam animi ſaturare, qui dicere audēt ſe iuſta de cauſa huc veniſſe, vt nos ſuos hoſtes vlciſcerentur, ſimul etiam in nobis, [*& penes nos*] futurum inimicos propulſare, & id, quod vulgò dicitur, ſuauiſſimū eſſe, [*ſuos inimicos vlciſci.*] Quòd autem [*iſti ſint nobis*] inimici, atque [*adeò*] inimiciſſimi, omnes [*hoc probè*] noſtis, qui in noſtram [*regionem*] nos in ſeruitutem redacturi venerunt. Quam rem ſi feliciter geſſiſſent viros quidē acerbiſſimis cruciatibus: ac liberos, & vxores ſumma turpitudine affeciſſent, & vniuerſæ Reipubl. turpiſſimum [*ſeruitutis*] cognomētum impoſuiſſent. Quare nullum [*de nobis*] rem molliter gerere decet, neque pro lucro ducere, quòd illi ſine [*noſtro*] periculo abeant. Nam parta etiam victoria hoc ipſum ſunt facturi. Illud etiam præclarum certamen [*eſt futurum, quod nobis gloriam immortalem afferet,*] ſi faciamus ea, quæ facere debemus, & volumus, vt [*videlicet*] & iſtos puniamus, & vniuerſæ Siciliæ firmiorem, [*quàm antè,*] libertatem reſtituamus, qua prius etiam fruebatur. Atq; ea pericula ſunt rariſſima, [*& maximè expetenda, & plurimi facienda,*] quæ, ſi offendas, minimum damnum, ſi rem, feliciter geras, maximas vtilitates afferunt. Atque Syracuſanorum quidem duces, & Gylippus, his verbis & ipſi ſuos milites adhortati, viciſſim [*ſuas*] naues ſtatim [*militibus*] implere cœperunt, poſtquàm animaduerterunt & [*ipſos*] Athenienſes [*idem facere.*] Nicias verò propter præſentem rerum ſtatum animo perculſus, & animaduertens quantum periculum, & quàm vicinum iam eſſet, quòd tantùm non iam [*obuiam hoſti*] eſſent proceſſuri, & exiſtimans quod [*hominibus*] in maximis prœliis accidere ſolet [*ſuis*]

---

[1] Καὶ τύχην ἀνδρῶν] καὶ πρὸς τύχην ἀνδρῶν πολεμίων ἡμῖν ἡττημένην. [2] Καὶ νομίσωμεν, ἅμα] νομιμώτατόν ἐστι (φησὶν) ὀργῇ προσμῖξαι τοῖς ἐναντίοις. προσῆκον γὰρ τοῖς τιμωρουμένοις τοὺς ἀδίκως ἐπελθόντας, παρεῖσθαι τοῦτο, καὶ κρίνειν ὅτι δεῖ ἀποπλῆσαι τὸν θυμὸν ἐν τῇ τιμωρίᾳ τοῦ ἀδικήματος. * [3] Οἳ ἂν ὡς ἐπὶ] τὸ πλῆρες τοῦτο, οἳ δικαιώσωσιν ἂν δεῦρο ἐλθεῖν ἐπὶ τιμωρίᾳ τοῦ προσπεσόντος· ὁ γὰρ νοῦς οὗτος: οἵπερ δικαιοῦσι, καὶ λέγειν τολμῶσιν αὐτοὺς δεῦρο δικαίως ἐλθεῖν, ἵν' ἡμᾶς τοὺς αὐτοῖς προσπεσόντας, ἤγουν τοὺς αὐτοῖς ἐναντίους, καὶ πολεμίους ὄντας τιμωρήσωνται. Æ. P. [4] Καὶ τὸ λεγόμενόν που] τὸ ἐχθροὺς τιμωρήσασθαι. [5] Ἐν ᾧ, εἰ κατώρθωσαν] ἐν ᾧ δουλώσασθαι ἡμᾶς. [6] Τὰ ἀπρεπέστατα] τοὺς ἀνδραποδισμούς. [7] Τὴν αἰσχίστην ἐπίκλησιν] τῆς δουλείας. * [8] Ἀκινδύνως] ἄνευ τοῦ ἡμῶν κινδύνου. τοῦτο γὰρ δράσουσιν, ἤγουν ἀπελεύσονται ἐκ τῆς ἡμετέρας χώρας. ἄλλως· ἀκινδύνως, ἄνευ τοῦ ἑαυτῶν κινδύνου· πῶς; οὐδὲν κακὸν ὑφ' ἡμῶν ἐν τῇ διώξει πάσχοντας. τοῦτο καὶ πιθανώτερον, καὶ βέλτιον. καὶ γὰρ ἐπιφέρεται, τοῦτο μὲν γὰρ, καὶ τὰ ἑξῆς. τουτέστι, καὶ γὰρ, ἐὰν ἡμᾶς νικήσωσιν, ἀκινδύνως ἀποχωρήσουσιν Æ. P. * [9] Καρπουμένῃ] τῆς ἐλευθερίας δηλονότι. Æ. P. [10] Καλὸς ὁ ἀγών. καὶ κινδύνων οὗτοι σπανιώτατοι.] ἡ διάνοια, καλὸς ἡμῖν ὁ ἀγών ἐστι. καὶ γὰρ πραξάντων ἡμῶν ὅσα βουλόμεθα, οὗτοί τε κολασθήσονται, καὶ ἡ πᾶσα σικελία ἐλευθερωθήσεται. [11] Ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἀθηναίους ᾐσθάνοντο] πληροῦντας δηλονότι τὰς ναῦς. [12] Πάσχουσιν] οἱ ἄνθρωποι δηλονότι.

omnibus

omnibus reb. aliquid adhuc deesse, quòd A à se nondum præparatum esset, nec dum oratione satis ampla cum ipsis [*militibus*] à se actum esse, [*vt eos officij moneret, & ad rem fortiter gerendam adhortaretur,*] rursus vnum quemque trierarchorum vocabat, singulos & patrum, & tribuum, & propriis nominibus appellans. Et orabat vnū quenque, in quo aliquid splendoris inerat, ne seipsum proderet, néve [*illi,*] quorum maiores illustres essent, paternas, [*ac auitas*] virtutes, [*ac illustria facinora*] delerent. Eosdem etiã admonebat patriæ, quę [*omnium*] liberrima esset, & in qua vnicuiq; arbitratu suo, citra præscriptum, ac imperium alterius vitam instituere liceret. Alia prætereà commemorabat, quæcunque homines in huiusmodi temporis articulo iam constituti, reseruare, ac dicere solent, non vt alicui res priscas, [*ac inanis garrulitatis plenas*] effutire videantur, & [*quæcunque alia his*] similia de vniuersis, [*vt*] & de vxoribus, & de liberis, & de Diis patriis proferri consueuerunt: sed quæ in prę͡senti pauore vtilia [*dictu*] putãtes, alta voce pronũtiant. Atq; hic quidem non quantũ satis esset potius, quàm quantũ sibi per temporis angustias cõcessum esset, se [*suos milites*] cohortatum ratus, [*ex concione*] digressus, peditatũ ad mare duxit, & instruxit aciẽ quàm latissimè potuit, vt sociis naualibus ad fiduciam animo concipiẽdam quàm maximo esset adiumẽto. Demosthenes verò, & Menander, & Euthydemus (hi enim duces in Atheniensiũ naues ascenderant) à suorum castrorũ statione soluẽtes, sine mora nauigarunt ad portus pontẽ, [*quem Syracusani iunctis triremib. transuersis, in ipso portus ostio collocatis, fecerãt,*] & [*ad*] fauces relictas, [*& à Syracusanis nondum præclusas,*] quà eruptio fieri poterat, quòd [*illac*] per vim fores exire vellẽt. Syracusani verò, sociiq;, cùm [*suas & pedestres, & nauales copias*] prius, [*quàm hostilis classis illuc perueniret,*] eduxissent, nauibus tot numero,

πάντα τε ἔργῳ ἔτι σφίσιν ἐνδεᾶ εἶναι, καὶ λόγῳ αὐτοῖς οὔπω ἱκανὰ εἰρῆσθαι, αὖθις τῶν τριηράρχων ἕνα ἕκαστον ἀνεκάλει, [1] πατρόθεν τε ἐπονομάζων, καὶ αὐτοὺς ὀνομαστὶ καὶ φυλήν. [2] ἀξιῶν τό, τε καθ' ἑαυτόν, ᾧ ὑπῆρχε λαμπρότητός τι, μὴ προδιδόναι τινά, καὶ τὰς πατρικὰς ἀρετάς, [3] ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν οἱ πρόγονοι, μὴ ἀφανίζειν, πατρίδος τε τῆς ἐλευθερωτάτης ὑπομιμνήσκων, [4] καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου πᾶσιν ἐς τὴν δίαιταν ἐξουσίας· [5] ἄλλα τε λέ- B γων ὅσα ἐν τῷ τοιούτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἄνθρωποι, οὐ πρὸς τὸ δοκεῖν τινὶ ἀρχαιολογεῖν φυλαξάμενοι εἴποιεν ἄν, καὶ ὑπὲρ ἁπάντων παραπλήσια, * [6] ἔς τε γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ θεοὺς πατρῴους προφερόμενα, ἀλλ' ἐπὶ τῇ παρούσῃ ἐκπλήξει ὠφέλιμα νομίζοντες ἐπιβοῶνται. [7] καὶ ὁ μέν, οὐχ ἱκανὰ μᾶλλον ἢ ἀναγκαῖα νομίσας παρῃνῆσθαι, ἀποχωρήσας ἦγε τὸν πεζὸν πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ παρέταξεν ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐδύνατο, ὅπως C ὅτι μεγίστη τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν ὠφέλεια ἐς τὸ θαρσεῖν γίγνοιτο. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Μένανδρος καὶ * [8] Εὔδημος (οὗτοι γὰρ ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐπέβησαν) ἄραντες ἀπὸ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου, εὐθὺς ἔπλεον [9] πρὸς τὸ ζεῦγμα τοῦ λιμένος, [10] καὶ τὸν * καταλειφθέντα διέκπλουν, βουλόμενοι [11] βιάσασθαι εἰς τὸ ἔξω. προεξαγαγόμενοι δὲ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶ * [12] παραπλησίαις τὸν ἀριθμόν,

γρ. ἀπομάζειν·

γρ. ὄντως

γρ. παραληφθέντα

[1] Πατρόθεν τε ἐπονομάζων] Ὅμηρος, Πατρόθεν ἐκ γενεῆς ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον. [2] Ἀξιῶν τό, τε καθ' ἑαυτόν] ἀξιῶν (φησὶ) μηδένα προδιδόναι τὴν οἰκείαν ἀρετήν. [3] Ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν] τοῦτο καθ' ὑπερβατόν. συντακτέον δὲ τῷ, πατρόθεν ἐπονομάζων. [4] Καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου] καὶ τῆς ἐν τῇ πατρίδι δηλονότι αὐτεξουσίου βιοτῆς. [5] Ἄλλα τε λέγων] καθ' ὑπερβατόν. συντακτέον δὲ τῷ παραπλήσια, ἵνα ἡ τὸ ἑξῆς, ἄλλα τε λέγων, οἷα οἱ ἐν τῷ τοιούτῳ ἤδη τοῦ καιροῦ ὄντες ἄνθρωποι εἴποιεν ἄν, καὶ παραπλήσια. ἡ δὲ διάνοια, ἄλλα τε λέγων ὅσα ἐν τῇ τοιαύτῃ περιστάσει καθεστῶτες ἄνθρωποι λέξαιεν ἄν, καὶ παραπλήσια ὑπέρ τε τῶν ἄλλων πάντων, καὶ γυναικῶν καὶ παίδων, καὶ θεῶν, οὐ φυλαττόμενοί τι αὐτῶν εἰπεῖν, μὴ δόξωσι τοῖς ἀκροαταῖς ἀρχαιολογεῖν, ἀλλὰ ὠφέλιμα πρὸς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν νομίζοντες. * [6] Ἔς τε γυναῖκας] ἀντὶ τοῦ ὑπέρ, εἴτε περὶ γυναικῶν, καὶ παίδων, καὶ θεῶν. *Æ. P.* [7] Καὶ ὁ μὲν οὐχ ἱκανὰ μᾶλλον ἢ ἀναγκαῖα] καὶ ὁ Νικίας ἀναγκαῖα μᾶλλον ἤπερ ἱκανά. * [8] Εὔδημος] ἴσως εὐθύδημος, ὡς καὶ ἄνω, ὅπου ὁ ξυγγραφεὺς λέγει, τῷ μὲν Νικίᾳ οὐ παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' αὐτοῦ, ἕως ἂν ἕτεροι αἱρεθέντες ξυνάρχοντες ἀφίκωνται, τῶν αὐτοῦ ἐκεῖ δύο προσείλοντο, μένανδρον, καὶ εὐθύδημον. διὸ καὶ ἐνταῦθα εὐθύδημος γραπτέον, εἴπερ ὁ αὐτός ἐστι τῷ προτέρῳ στρατηγῷ, ἢ ἀμφοτέρωθι λεκτέον εὔδημος, ἢ τοῦτον οὐ τὸν αὐτὸν ἐκείνῳ, ἀλλ' ἕτερον εἶναι φαίης. *Æ. P.* [9] Πρὸς τὸ ζεῦγμα τοῦ λιμένος] ὃ δηλαδὴ ἔζευξαν οἱ συρακούσιοι, ἀποφράττοντες τὸ στόμα τοῦ λιμένος. [10] Καὶ τὸν καταλειφθέντα διέκπλουν] τοῦτο τὸ μέρος οὐκ ἔζευκτο ἀλλ' ἀνέῳκτο τοῦ στόματος. τουτέστι, παρελέλειπτο ὥστε μὴ ἐζεῦχθαι. [11] Βιάσασθαι ἐς τὸ ἔξω] μετὰ βίας ἐξελθεῖν. * [12] Παραπλησίαις] τὸ ἑξῆς τοῦτο, ναυσὶ παραπλησίαις τὸν ἀριθμόν, καὶ πρότερον, ἐφύλασσον μέρει αὐτῶν, κατά τε τὸν ἔκπλουν, καὶ κατὰ τ. α. κ. λ. ἀντὶ τοῦ, ναυσὶ τοσαύταις τὸν ἀριθμόν, ὅσας καὶ πρότερον εἶχον, ἤ, ὅσαι καὶ πρότερον ἦσαν. εἰσὶ δ' οἳ καὶ ταῦτα οὕτω λαμβάνουσι, προεξαγαγόμενοι πρὸ τοῦ τοὺς πολεμίους παραγγεῖλαι, πρὶν ἢ τοὺς πολεμίους παραγγεῖλαι ἐξαγαγόμενοι τόν τε πεζόν, καὶ τὸ ναυτικόν, ναυσὶ σχεδὸν παραπλησίαις τὸν ἀριθμόν, ἤγουν σχεδὸν ἴσαις τῷ πλήθει τῶν πολεμίων νεῶν, ἐφύλασσον καὶ πρότερον. καὶ τὰ ἑξῆς· σχεδὸν δὲ ὑπακουστέον οἴονται, ὅτι τῷ ὄντι αἱ τῶν πολεμίων νῆες, ὡς ἐκ τῶν ἄνω δῆλον, πλείους ἦσαν, ἢ αἱ τῶν συρακουσίων. *Æ. P.*

καὶ πρότερον κατά τε τὸν ἔκπλουν μέρει αὐτῶν A ἐφύλασσον, καὶ *[1] κατὰ τὸν ἄλλον κύκλῳ λιμένα, ὅπως πανταχόθεν ἅμα προσπίπτοιεν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς ἅμα παρεβοήθει ᾗπερ καὶ αἱ νῆες κατίσχοιεν. ἦρχον δὲ τοῦ ναυτικοῦ τοῖς Συρακοσίοις, Σικανὸς μὲν καὶ Ἀγάθαρχος, κέρας ἑκάτερος [2] τοῦ παντὸς ἔχων, Πυθὴν δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μέσον. ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι προσέμισγον τῷ ζεύγματι, τῇ μὲν πρώτῃ ῥύμῃ ἐπιπλέοντες ἐκράτουν τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς αὐτῷ, καὶ ἐπειρῶντο λύειν τὰς κλῄσεις. B μετὰ δὲ τοῦτο, πανταχόθεν [3] σφίσι τῶν Συρακοσίων καὶ ξυμμάχων ἐπιφερομένων, οὐ πρὸς τῷ ζεύγματι ἔτι μόνον ἡ ναυμαχία, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λιμένα ἐγίγνετο· καὶ ἦν καρτερά, καὶ οἵα οὐχ ἑτέρα [4] τῶν προτέρων. πολλὴ μὲν γὰρ ἑκατέροις προθυμία ἀπὸ τῶν ναυτῶν ἐς τὸ ἐπιπλεῖν ὁπότε κελευσθείη ἐγίγνετο, πολλὴ δὲ ἡ ἀντιτέχνησις τῶν κυβερνητῶν καὶ ἀγωνισμὸς πρὸς ἀλλήλους. [5] οἵ τε ἐπιβάται ἐθεράπευον, ὅτε προσπέσοι ναῦς νηΐ, μὴ λείπεσθαι *[6] τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώ- C ματος τῆς ἄλλης τέχνης. πᾶς τέ τις, ἐν ᾧ προσετέτακτο, αὐτὸς ἕκαστος ἠπείγετο πρῶτος φαίνεσθαι. ξυμπεσουσῶν δὲ [7] ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν, (πλεῖσται γὰρ δὴ αὗται ἐν ἐλαχίστῳ ἐναυμάχησαν. βραχὺ γὰρ ἀπέλιπον ξυναμφότεραι διακόσιαι γενέσθαι) αἱ μὲν ἐμβολαί, διὰ τὸ μὴ εἶναι τὰς ἀνακρούσεις καὶ διέκπλους, ὀλίγαι ἐγίγνοντο, [8] αἱ δὲ προσβολαί, ὡς τύχοι ναῦς νηῒ προσπεσοῦσα, ἢ διὰ τὸ φεύγειν, ἢ ἄλλῃ ἐπιπλέουσα, πυκνότεραι ἦσαν. καὶ ὅσον μὲν χρόνον D [9] προσφέροιτο ναῦς, οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων τοῖς *[10] ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασι καὶ λίθοις ἀφθόνως [11] ἐπ᾽ αὐτὴν ἐχρῶντο. ἐπειδὴ δὲ προσμίξειαν,

γρ. δὲ οἱ ἄλλοι ἀθην.

γρ. προτέρων

γρ. ὀκβολαί,

A quot & antè habebant, cum earum parte ad ipsas portus fauces, quà eruptio fieri poterat, excubias agebant, & [reliquam classem] in reliquo portu circuncirca [dispos uerant,] vt vndique simul impressionem in Athenienses facerent, & peditatus simul ipsi subsidio veniret ad quancunque partem & ipsæ naues appulissent. Præerant autem classi apud Syracusanos, Sicanus, & Agatharchus, vterque [vnum] totius [naualis exercitus] cornu tenens; Pythen verò, & Corinthij medium [spacium, tenebant.] Postquam autem Athenienses ad pontem [quem in portus faucibus Syracusani iunctis triremibus transuersis fecerant,] accesserũt, primo quidem impetu naues ad ipsum [præsidij causa] collocatas, impressione facta superarunt, & [portus] claustra soluere conabantur. Postea verò, cùm Syracusani, socijque in ipsos vndiq; inueherentur, non amplius ad pontem, [portusque fauces] tantùm: sed etiam in ipso portu prœlium fiebat. Erat autem atrox, & quale nullum superiorum [fuerat.] Magnum enim animorum alacritatem adhibebant vtriusq; classis nautæ ad impetum in aduersarios faciendum, quotiescunq; [hoc facere] iussi fuissent. Multa quoque certatim [vtriusque classis] gubernatores ad artem suam pertinentia alij cõtra alios excogitabant. Et [milites,] qui [nauibus] vehebãtur, [earumq; defensores erant,] quoties nauis impressionem in nauem fecisset, operam dabant ne ipsi, qui ex tabulatis pugnabant, cætero artificio, [cæterisq; nautis, & gubernatoribus, qui varijs artibus ad hostem superandum vtebantur,] inferiores essent. Et vnusquisq; in munere sibi assignato, primus apparere, [cæterisq; præstare] conabatur. Quod autem in exiguo [loci spatio] multæ naues confligerent (nam hæ naues, quarum maximus erat numerus, in angustissimo [spatio] tunc pugnarunt. parum enim aberat, quin vniuersæ naues vtriusque classis ducentas efficerent) incursiones quidem paucæ fiebant, quia vel retrocedendi, vel perrumpendi, [ac erumpendi] nulla facultas dabatur: concursus verò frequentiores erant, prout quæque nauis in nauem incidisset, vel dum fugeret, vel dum impressionem in aliam faceret. Et quandiu quidem nauis [aliam] inuadebat, [tandiu milites,] qui ex tabulatis pugnabant, abundè iaculis, & sagittis, & lapidibus aduersus eam vtebãtur. Cùm autem [naues] iam confligerent, [earum]

*[1] Κατὰ τὸν ἄλλον] ταῖς λοιπαῖς ἐφύλασσον δηλονότι, ἣ διατεταγμένοι ἦσαν, αἵ τε τὸ, καὶ ταῖς λοιπαῖς κατὰ τὸν ἄλλον κύκλῳ λιμένα διατεταγμένας εἶχον. Æ. P. [2] Τοῦ παντὸς ἔχων] στρατεύματος δηλονότι. [3] Σφίσι] τοῖς Ἀθηναίοις. [4] Τῶν προτέρου] ναυμαχιῶν δηλονότι. [5] Οἵ τε ἐπιβάται ἐθεράπευον] οἱ ἐπιβάται (φησὶν) ἐπεμελοῦντο (τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐθεράπευον) καὶ ἠγωνίζοντο ὅπως μὴ λείποιντο τῇ προθυμίᾳ οἱ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὄντες τῆς τε τῶν ναυτῶν καὶ κυβερνητῶν τέχνης.
*[6] Τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος] ἤγουν οἱ ἐπιβάται, οἱ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος μαχόμενοι. Æ. P. [7] Ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν] διαστήματι δηλονότι. [8] Αἱ δὲ προσβολαί] συνεχῶς (φησὶν) ἐγίγνοντο αἱ συμπλοκαὶ τῶν νεῶν. αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν φεύγουσαι ἐπ᾽ ἑτέρους ἑτέραις, καὶ οὐ συνεπλέκοντο· αἱ δέ, ἐκ τῆς ἐπιπλέουσαι προσέβαλλον. [9] Προσφέροιτο ναῦς] ἀντὶ τοῦ προσήλαυνεν. *[10] Τοῖς ἀκοντίοις] οἱ ἀκοντισταί, τοῖς τοξεύμασιν, οἱ τοξόται, τοῖς λίθοις, οἱ σφενδονῖται, οἱ ταῖς σφενδόναις λιθοβολοῦντες. Æ. P. [11] Ἐπ᾽ αὐτὴν ἐχρῶντο] ἤγουν, κατ᾽ αὐτῆς.

propu-

propugnatores, qui manus conſerebant, vtrinq; in alienas naues ingredi conabantur. Multis autem in partibus contigit, vt propter loci anguſtias, partim quidem [*iſti*] impreſſionem in illos facerent, partim verò illi in iſtos incurrerent, & duæ, quinetiam alicubi plures naues vni neceſſariò adhæreſcerent. Contigit etiam, vt gubernatores, has quidem vitandi, illas verò per inſidias inuadendi, non ſigillatim: ſed variis in partibus vndiq; cura circunſiſteret, vtque ſtrepitus ingens, qui à multis nauibus concurrentibus edebatur, ſimul & pauorem afferret [*iis, qui nauibus vehebantur,*] & auditum adimeret eorum, quæ ab hortatoribus, [*ac nautarum moderatoribus*] præcipiebantur. Multa enim hortatorum adhortatio vtrinque audiebatur, ex arte [*hortatoria,*] & propter præſens vincendi ſtudium Athenienſium quidem, vt [*gubernatores, remiges, ac milites*] per vim eruptionem facerent, exclamantium vtque nunc, ſi vnquam aliâs, alacriter [*ſuam*] ſalutē conſeruantes in patriam redire conarētur. Syracuſanorum verò, & ſociorum [*exclamantium,*] præclarum eſſe illorum fugā impedire, partaq; victoria ſuam quemq; patriam [*gloria*] augere. Præterea vtriuſq; claſſis duces, ſicubi [*gubernatorem*] aliquem animaduertiſſent cum ſua naui ceſſim ire accitum nominatim [*eius*] trierarchū percontabantur, Athenienſes quidē, nū [*iſti*] retrocederent, quòd infenſiſſimorum hoſtiū agrum, [*ipſo*] mari, cuius imperium non exiguo [*labore, nec per exiguū tempus*] obtinuiſſent, iam amiciorem putarēt. Syracuſani verò, num quos Athenienſes planè ſcirent vehementer cupere quauis ratione effugere, hos fugientes, ipſi fugerent. Dum autem nauale prœlium [*ab illis*] ancipiti marte committetur, vtrorumque peditatus, qui in terra erat, magnum animi certamen ſuſtinebat, & rei euentum admodum attentè expectabat. Ac Syracuſanus quidem [*exercitus animis ad certamen admodum attentis erat.*] quòd iam pro maiore gloria ſibi comparanda contenderet.

A οἱ ἐπιβάται εἰς χεῖρας ἰόντες ἐπειρῶντο τῶν ἀλλήλων ναυσὶν ἐπιβαίνειν. ξυνετύγχανέ τε πολλαχοῦ, διὰ τὴν στενοχωρίαν, τὰ μὲν, ἄλλοις ἐμβεβληκέναι, τὰ δὲ, αὐτοὺς ἐμβεβλῆσθαι, δύο τε περὶ μίαν καὶ ἔστιν ᾗ καὶ πλείους ναῦς κατ᾽ ἀνάγκην [1] ξυνηρτῆσθαι· [2] καὶ τοῖς κυβερνήταις τῶν μὲν φυλακήν, τῶν δ᾽ ἐπιβουλήν, μὴ καθ᾽ ἓν ἕκαστον, κατὰ πολλὰ δὲ πανταχόθεν περιεστάναι. καὶ τὸν κτύπον μέγαν ἀπὸ πολλῶν τῶν νεῶν [3] ξυμπιπτουσῶν, ἔκπληξίν τε ἅμα [4] καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς ὧν οἱ B κελευσταὶ φθέγγοιντο παρέχειν. [5] πολλὴ γὰρ δὴ παρακέλευσις καὶ βοὴ ἀφ᾽ ἑκατέρων * [6] τοῖς κελευσταῖς, [7] κατὰ τὴν τέχνην, καὶ πρὸς τὴν αὐτίκα φιλονεικίαν, ἐγίγνετο· τοῖς μὲν Ἀθηναίοις [8] βιάζεσθαί τε τὸν ἔκπλουν ἐπιβοῶντες, καὶ περὶ τῆς ἐς τὴν πατρίδα σωτηρίας νῦν, εἴποτε καὶ αὖθις, προθύμως ἀντιλαβέσθαι· τοῖς δὲ Συρακουσίοις καὶ ξυμμάχοις, καλὸν εἶναι κωλῦσαί τε αὐτοὺς διαφυγεῖν, καὶ τὴν οἰκείαν ἑκάστους πατρίδα νικήσαντας ἐπαυξῆσαι. [9] καὶ οἱ στρατηγοὶ προσέτι ἑκα- C τέρων, εἴ τινά που ὁρῷεν μὴ κατ᾽ ἀνάγκην πρύμναν κρουόμενον, ἀνακαλοῦντες ὀνομαστὶ τὸν τριήραρχον, ἠρώτων, [10] οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, εἰ τὴν πολεμιωτάτην γῆν, οἰκειοτέραν ἤδη τῆς οὐ δι᾽ ὀλίγου κεκτημένης θαλάσσης ἡγούμενοι, ἀποχωροῦσιν· οἱ δὲ Συρακούσιοι, εἰ οὓς σαφῶς ἴσασι προθυμουμένους Ἀθηναίους παντὶ τρόπῳ διαφυγεῖν, τούτους αὐτοὶ φεύγοντας φεύγουσιν. ὅ, τε ἐκ τῆς γῆς πεζὸς ἀμφοτέρων, [11] ἰσορρόπου τῆς ναυμαχίας καθεστηκυίας, [12] πολὺν τὸν ἀγῶ- D να καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε, φιλονεικῶν μὲν [13] * ὁ [14] αὐτόθεν [15] περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ,

γρ. ἀκοὴ

γρ. ἑκάστου

[1] Ξυνηρτῆσθαι] συμπεπλέχθαι. [2] Καὶ τοῖς κυβερνήταις] τοὺς κυβερνήτας, εἴτε φυλάττεσθαι δέοι, εἴτε ἐπιβουλεύειν, μὴ καθ᾽ ἓν μέρος, οἷον δεξιὸν ἢ ἀριστερόν, τοῦτο ποιεῖν, ἀλλὰ πανταχοῦ. [3] Ξυμπιπτουσῶν] ἀλλήλαις δηλονότι. [4] Καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς] καὶ μὴ δύνασθαι τῶν κελευσμάτων ἀκούειν. [5] Πολλὴ γὰρ δὴ παρακέλευσις] τοῖς μὲν κελευσταῖς, ὑπὸ τῶν κελευστῶν. τὸ δὲ ἐπιβοῶντες, συντασσόμενον τῷ, πολλὴ γὰρ δὴ ἡ παρακέλευσις ἀφ᾽ ἑκατέρων τοῖς κελευσταῖς, ἐσχημάτισαι. ἦν γὰρ κατὰ φύσιν τό, πολλὰ γὰρ δὴ οἱ κελευσταὶ παρεκελεύοντο. * [6] Τοῖς κελευσταῖς] ἀντὶ τοῦ, τῶν κελευστῶν, ἢ ὑπὸ τῶν κελευστῶν γιγνομένοι. οὕτω καί, τοῖς μὲν Ἀθηναίοις, ἀντὶ τοῦ, τῶν μὲν Ἀθηναίων, ἤ, ὑπὸ τῶν μὲν Ἀθηναίων ἐπιβοώντων, καὶ τὰ ἑξῆς. Æ. P. [7] Κατὰ τὴν τέχνην] τέχνην λέγει τὴν ἰδίαν τὴν κελευστικήν. [8] Βιάζεσθαί τε τὸν ἔκπλουν] μετὰ βίας καὶ ἰσχύος ποιεῖσθαι. [9] Καὶ οἱ στρατηγοὶ προσέτι ἑκατέρων] τῶν Συρακουσίων καὶ Ἀθηναίων. [10] Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι] οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ ἐπυνθάνοντο τῶν πρύμναν κρουσαμένων τριηράρχων, καὶ οἷον ἐκ γῆς ἀποβαίνειν διανοουμένων εἰς τὴν γῆν τῶν Συρακουσίων, ἥτις ἐστὶ πολεμία, εἰ νομίζοιεν οἰκειοτέραν εἶναι τῆς μετὰ πόνου κεκτημένης θαλάττης. τουτέστιν, ἧς ἐγένοντο ἄρχοντες, μετὰ πολλῶν πόνων θαλαττοκρατήσαντες. [11] Ἰσορρόπου] ἰσοπαλοῦς. [12] Πολὺν τὸν ἀγῶνα καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε] ἀντὶ τοῦ, ἰσχυρῶς ἠγωνίων, καὶ ταῖς διανοίαις συνετέταντο. [13] Ὁ αὐτόθεν] ὁ Συρακούσιος στρατηγός. * [14] Ὁ αὐτόθεν] ἀντὶ τοῦ, οἱ αὐτόθεν, οἱ ἐκείνης τῆς χώρας οἰκήτορες, ἤγουν οἱ Συρακούσιοι.) (δεδιότες δὲ οἱ ἐπελθόντες, τουτέστιν οἱ Ἀθηναῖοι οἱ τοῖς Συρακουσίοις ἐπελθόντες. ἄλλως. ὁ αὐτόθεν, πεζὸς δηλονότι, ἤγουν ὁ Συρακούσιος πεζός. ἢ καί, ὁ Συρακούσιος στρατός, ὁ πεζός, καὶ ἐν τῇ γῇ ὤν. Æ. P. [15] Περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ] ὑπὲρ τοῦ νικῆσαι δηλονότι κατὰ κράτος.

[1]δεδιότες γὰρ οἱ ἐπελθόντες, μὴ τῶν παρόντων ἔτι χείρω πράξωσι. [2]πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς, ὅ, τε φόβος ἦν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος οὐδενὶ ἐοικὼς, [3]καὶ *[4]διὰ τὸ, ἀνώμαλον καὶ *[5]τὴν ἔποψιν τῆς ναυμαχίας ἐκ τῆς γῆς *[6]ἠναγκάζοντο ἔχειν. [7]δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας, καὶ οὐ πάντων ἅμα ἐς τὸ αὐτὸ σκοπούντων, εἰ μέν τινες ἴδοιέν πῃ τοὺς σφετέρους ἐπικρατοῦντας, [8]ἀνεθάρσησάν τε ἂν, καὶ πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν, μὴ στερῆσαι σφᾶς τῆς σωτηρίας, ἐτρέποντο· οἱ δ', ἐπὶ τὸ ἡσσώμενον βλέψαντες, ὀλοφυρμῷ τε ἅμα μετὰ βοῆς ἐχρῶντο, καὶ ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὄψεως καὶ τὴν γνώμην μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἔργῳ ἐδουλοῦντο. [9]ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι τῆς ναυμαχίας ἀπιδόντες, [10]διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἁμίλλης, καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἴσα τῇ δόξῃ περιδεῶς ξυναπονεύοντες, ἐν τοῖς χαλεπώτατα διῆγον. ἀεὶ γὰρ *[11]παρ' ὀλίγον ἢ διέφευγον, ἢ ἀπώλλυντο. ἦν τε ἐν τῷ αὐτῷ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων, ἕως [12]ἀγχώμαλα ἐναυμάχουν, πάντα ὁμοῦ ἀκοῦσαι, [13]ὀλοφυρμὸς, βοὴ, νικῶντες, κρατούμενοι, ἄλλα ὅσα ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ μέγα στρατόπεδον πολυειδῆ ἀναγκάζοιτο φθέγγεσθαι. παραπλήσια δὲ καὶ οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν *[14]αὐτοῖς ἔπασχον· πρίν γε δὴ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπὶ πολὺ ἀντισχούσης τῆς ναυμαχίας, ἔτρεψάν τε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐπικείμενοι λαμπρῶς, πολλῇ κραυγῇ καὶ διακελευσμῷ χρώμενοι, κατεδίωκον ἐς τὴν γῆν. τότε δὲ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατὸς, ἄλλος ἄλλῃ [15]ὅσοι μὴ μετέωροι ἑάλωσαν, [16]κατενεχθέντες,

γρ. ἁπάντων

γρ. ἐτρέψαντό τε

A Athenienses verò, qui [*Syracusanos*] inuaserant, quòd metuerent ne in fortunam præsenti longè deteriorem delaberentur. Athenienses enim, quòd omnes suas fortunas, [*omnemq́; spem*] in nauibus posuissent, de futuro [*prælij naualis euentu*] adeò timebant, vt nullus [*alius maiore metu percelli posset,*] atque hac ipsa de causa nauale prœlium inæqualiter, [*ac impari conditione,*] ex terra [*vtrique*] spectare cogebantur. Nam cùm spectaculum esset è propinquo, nec omnes pariter eodem spectarent, si quis B suos alicubi vincentes aspexissent, se ipsos colligebant, [*& pristinas animi vires resumebant,*] & ad implorãdam Deorum fidem se conuertebant, ne se salute fraudarent. Alij verò, qui suos vinci vidissent, plãctu, simul & vociferatione vtebantur, & ex iis, quæ fieri cernebant, animis etiam multo magis frangebãtur, quàm qui in ipso prœlio versabantur. Quinetiam alij, vbi oculos in aliquam partẽ conuertissent, in qua ancipiti marte pugnaretur, (propter permixti, confusiq; certaminis continuationẽ [*qua fiebat, vt dignosci non possent qui sui, qui hostes, qui vi-* C *cti, qui victores essent:*) ipsis etiã corporibus, prout animo erant affecti, cum vehementi metu simul nutantes in maxima animi anxietate versabantur. Semper enim parum aberat quin euaderent, aut perirent. In eodem autem Atheniensium exercitu, quãdiu [*classe*] æquo marte pugnarunt, licebat [*hac*] omnia simul audire, lamenta, clamores, vincentes, victos, [*&*] alia, quæcunque magnus exercitus in magno discrimine [*positus,*] multiuariã proferre cogitur. Illorum etiã militibus, qui in nauibus, erant, idem, quod his, accidebat. Donec tandem D Syracusani, sociq́; (cùm nauale prœliũ ad multũ diem vtrinq; pertinaciter commissum fuisset) Athenienses in fugam verterũt, & minimè dubiè [*fugientibus*] instantes, magno clamore, & cohortatione vtentes, terram versus [*eos*] persequi cœperunt. Tunc verò nauticus quidem exercitus, alius alio, quotquot in alto capti fuerant, [*in terram*] delati,

[1] Δεδιότες γὰρ οἱ ἐπελθόντες] οἱ Ἀθηναῖοι. [2] Πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς] ἤτοι, πάσης τῆς ἐλπίδος αὐτοῖς ἐν ταῖς ναυσὶν οὔσης. [3] Καὶ διὰ τὸ ἀνώμαλον] καὶ διὰ τὸ ἐν ναυσὶ μόναις δηλονότι πάσας τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἀνωμάλως ἐκ τῆς γῆς ἐθεῶντο τὴν ναυμαχίαν. *[4] Διὰ τὸ] διὰ τοῦτο. Æ. P. *[5] Τὴν ἔποψιν ἀνώμαλον τῆς ναυμαχίας ἔχειν] τὴν ναυμαχίαν ἀνωμάλως, οὐχ ὁμοίως ἐφορᾶν, ἤγουν θεᾶσθαι. Æ. P. *[6] Ηναγκάζοντο] οἵ τε τῶν Συρακουσίων, καὶ τῶν Ἀθηναίων στρατιῶται οἱ κατὰ γῆν περὶ αὐτῷ τῷ λιμένι ὄντες. Æ. P. [7] Δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας] σύνεγγυς γὰρ οὔσης τοῖς πεζοῖς τῆς ναυμαχίας εἰς τὸ πάντας ὁρᾶσθαι, καὶ ἄλλων ἄλλο ἔργον αὐτῆς θεωρούντων, οἱ μὲν νικῶντας ὁρῶντες τοὺς οἰκείους, ἀνεθάρσουν τε διὰ τοῦτο καὶ ἔχαιρον· οἱ δὲ θεώμενοι ἡττωμένους κατ' ἄλλο μέρος, ἐταράττοντο· καὶ ὁρῶντες τὰ γινόμενα, ἀθυμότεροί τε οἱ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ταπεινότεροι τῶν ἡττωμένων ἐν ταῖς ναυσὶν ἐγίνοντο. [8] Ανεθάρσησάν τε ἂν] ἤγουν, ἀνέστησαν τὸ φρόνημα. [9] Αλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι] ἄλλοι δὲ (φησὶ) τῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἰδόντες ἰσόρροπόν που ναυμαχίαν, διὰ τὸ πάνυ ἀδιάκριτον εἶναι πότερον νικῶσι, συνεξομοιοῦντες τὰ σώματα τῇ περὶ τῶν γιγνομένων προσδοκίᾳ, ἀπένευον τῷ σώματι τῇδε κἀκεῖσε. [10] Διὰ τὸ ἀκρίτως συνεχὲς τῆς ἁμίλλης] γινομένης δηλονότι ἀκρίτως τῆς ἁμίλλης. *[11] Παρ' ὀλίγον] ὁ τούτων νοῦς οὗτος· οἱ παρ' ὀλίγον διαφεύγοντες, ὅτι οὐ παντελῶς διέφευγον, ἀπώλλυντο, ὑπὸ τῶν πολεμίων καταληφθέντες. οἱ δὲ παρ' ὀλίγον ἀπολλύμενοι, ὅτι οὐ παντελῶς ἀπώλλυντο, διέφευγον, ὑπὸ τῶν ἐναντίων οὐ καταληφθέντες, οὔτε φονευθέντες. Æ. P. [12] Αγχώμαλα] ἴσα. [13] Ολοφυρμὸς, βοὴ, νικῶντες, κρατούμενοι] Ομηρος, Ενθα δ' ἅμ' οἰμωγή τε καὶ εὐχωλὴ πέλεν ἀνδρῶν, Ολλύντων τε καὶ ὀλλυμένων. *[14] Αὐτοῖς] τοῖς πεζοῖς τοῖς ἐν γῇ διατεταγμένοις, καὶ τὴν ναυμαχίαν θεωμένοις. Æ. P. [15] Οσοι μὴ μετέωροι ἑάλωσαν] ἤγουν, ἐν τῷ πελάγει ὄντες. [16] Κατενεχθέντες] ἤγουν, πρὸς τὴν γῆν ἐλθόντες.

in sua

in [*sua*] castra euaserunt. Peditatus verò, non amplius diuersam rationem sequens, [*ita vt alij hoc, alij illud facerent*:] sed vniuersi vno impetu cum ploratu, gemituque grauiter [*ac indignè*] ferentes ea, quæ fiebant, partim quidem ad opem nauibus ferendam accurrebant, partim verò ad reliquam munitionum partem, vt eam tutarentur, [*properabant*.] Alij verò (quæ maxima erat portio) seipsos iam circumspiciebant, & quâ sibi salutem parerent. Tunc autem [*in Atheniensium castris*] tantus extitit pauor, vt nullus ex superiorib. hoc maior extiterit. Et cladem illi similem [*hîc*] acceperunt, quàm ipsi [*Lacedæmoniis*] ad Pylum attulerunt. Cùm enim Lacedæmoniorum classis [*illic*] profligata fuisset, præterea ipsorum quoq; ciues, qui in insulam traiecerant, in ea [*plerique*] perierunt. Quãobrem Athenienses itinere terrestri (nisi quid inopinatum accideret) se seruatum iri desperabant. Post prœlium autem nauale, quod acerrimè cōmissum fuit, in quo multæ naues, multiq; mortales perierunt, Syracusani, socijq; victoriam adepti, nauium fractarum tabulas, ac reliquias, & cęsorum corpora sustulerunt, & in vrbem reuersi, trophæum statuerunt. Athenienses verò præ magnitudine præsentium malorũ, ne cogitarunt quidem de suorum cadaueribus, nauiumque fragmentis repetendis, ac recipiendis: sed de noctu protinus abeundo consultabãt. Demosthenes autem, cùm Niciam adisset, censebat reliquas naues iterum instruendas, & sub auroram, si possent, eruptionem tentandam. Dicebat enim plures adhuc naues ad nauigationem idoneas sibi superesse, quàm hostibus. Atheniẽsibus enim naues circiter sexaginta supererãt, hostibus verò, pauciores, quàm quinquaginta. Cùm autẽ Nicias ei assentiretur, & naues implere vellẽt, nautæ illas cõscendere nolebãt, quòd aduerso prœlio perterriti essent, nec amplius se superiores fore sperarẽt. Atq; hi quidem vniuersi iam itinere terrestri se [*aliquo*] recipere in animo habebãt. Sed Hermocrates Syracusanus suspicatus quid illi in animo haberent, & ratus atrocem rem fore, si tantus exercitus itinere terrestri sese [*illinc*] reciperet, & in aliqua Siciliæ parte subsideret, vnde rursus bellũ sibi facere vellet, Magistratus adit, eosq; monet hostibus per negligentiam minimè permittẽdum esse, vt noctu abirent,

A ἐξέπεσον ἐς τὸ στρατόπεδον. ὁ δὲ πεζὸς, οὐκέτι διαφόρως, ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς, [1] οἰμωγῇ τε καὶ στόνῳ πάντες δυσανασχετοῦντες τὰ γιγνόμενα, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς ναῦς παρεβοήθουν. οἱ δὲ, πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ τείχους, [2] ἐς φυλακήν. ἄλλοι ″ δὲ οἱ πλεῖστοι ἤδη περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπῃ σωθήσονται διεσκόπουν, ἦν τε [3] ἐν τῷ παραυτίκα οὐδεμιᾶς δὴ τῶν ξυμπασῶν ἐλάσσων ἔκπληξις. παραπλήσιά τε ἐπεπόνθεσαν καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν Πύλῳ. διαφθαρεισῶν γὰρ τῶν B νεῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις, * [4] προσαπώλλυντο ″ αὐταῖς [5] καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες διαβεβηκότες· καὶ τότε τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέλπιστον ἦν τὸ κατὰ γῆν σωθήσεσθαι, ἢν μή τι παράλογον γίγνηται. γενομένης δ' ἰσχυρᾶς τῆς ναυμαχίας, καὶ πολλῶν νεῶν ἀμφοτέροις καὶ ἀνθρώπων ἀπολομένων, οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπικρατήσαντες, τά τε ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο· καὶ ἀποπλεύσαντες πρὸς τὴν πόλιν, τροπαῖον ἔστησαν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι, C ὑπὸ μεγέθους τῶν παρόντων κακῶν, νεκρῶν μὲν πέρι ἢ ναυαγίων οὐδὲ ἐπενόουν [6] αἰτῆσαι ἀναίρεσιν, τῆς δὲ νυκτὸς ἐβούλευοντο εὐθὺς ἀναχωρεῖν. Δημοσθένης δὲ Νικίᾳ προσελθὼν, γνώμην ἐποιεῖτο, πληρώσαντας ἔτι τὰς λοιπὰς τῶν νεῶν, βιάσασθαι ἢν δύνωνται ἅμα ἕῳ τὸν ἔκπλουν· λέγων ὅτι πλείους ἔτι αἱ λοιπαί εἰσι νῆες χρήσιμαι σφίσιν ἢ τοῖς πολεμίοις (ἦσαν γὰρ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις περίλοιποι ὡς ἑξήκοντα, τοῖς δ' ἐναντίοις ἐλάσσους ἢ πεντή- D κοντα) καὶ ξυγχωροῦντος Νικίου τῇ γνώμῃ, καὶ βουλομένων πληροῦν αὐτὰς, οἱ ναῦται οὐκ ἤθελον ἐσβαίνειν, διὰ τὸ καταπεπλῆχθαι τῇ ἥσσῃ, καὶ μὴ ἂν ἔτι οἴεσθαι κρατῆσαι. καὶ οἱ μὲν ὡς κατὰ γῆν ἀναχωρήσοντες ἤδη ξύμπαντες τὴν γνώμην εἶχον. Ἑρμοκράτης δὲ ὁ Συρακούσιος, ὑπονοήσας αὐτῶν τὴν διάνοιαν, καὶ νομίσας δεινὸν εἶναι εἰ τοσαύτη στρατιὰ κατὰ γῆν ἀποχωρήσασα, καὶ καθεζομένη ποι τῆς Σικελίας, βουλήσεται αὖθις σφίσι τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι, ″ ἐ- E φηγεῖται ἐλθὼν τοῖς ἐν τέλει οὖσιν ὡς οὐ χρεὼν ἀποχωρῆσαι τῆς νυκτὸς αὐτοὺς περιιδεῖν,

γρ. δ', οἱ

γρ. αὐτοῖς

γρ. ἐσηγεῖται

[1] Οἰμωγῇ τε καὶ στόνῳ] Ὅμηρος, Κωκυτῷ τ' εἴχοντο καὶ οἰμωγῇ κατ' ἄστυ. [2] Ἐς φυλακὴν] ἀπὸ κοινοῦ, παρεβοήθουν.
[3] Ἐν τῷ παραυτίκα] ἤγουν ἐν τῷ ἐνεστῶτι τότε χρόνῳ.
* [4] Προσαπώλλυντο] οὐ πάντες, ἀλλ' οἱ πλείους, ὡς ἐκ τῶν αὐτῶν δῆλον. Æ. P. [5] Καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ] τὸ ἑξῆς, ὑπερβατόν, καὶ οἱ διαβεβληκότες αὐτοῖς προσαπώλλυντο ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες.
[6] Αἰτῆσαι ἀναίρεσιν] ἀνάληψιν.

γρ. πάντα, καὶ ἃ

(λέγων ταῦτα ἃ καὶ αὐτῷ ἐδόκει) ἀλλὰ ἐξελθόντας ἤδη πάντας συρακοσίους καὶ τοὺς ξυμμάχους τάς τε ὁδοὺς [1] ἀποικοδομῆσαι, καὶ τὰ στενόπορα τῶν χωρίων προφθάσαντας φυλάσσειν. οἱ δὲ, [2] ξυνεγίγνωσκον μὲν καὶ αὐτοὶ οὐχ ἧσσον ταῦτα ἐκείνου, καὶ ἐδόκει ποιητέα εἶναι· τοὺς δὲ ἀνθρώπους ἄρτι ἀσμένους ἀπὸ ναυμαχίας τε μεγάλης ἀναπεπαυμένους, [3] καὶ ἅμα ἑορτῆς οὔσης (ἔτυχε γὰρ αὐτοῖς Ἡρακλεῖ ταύτην τὴν ἡμέραν *[4] θυσία οὖσα) οὐ δοκεῖν ἂν ῥᾳδίως ἐθελῆσαι ὑπακοῦσαι. ὑπὸ γὰρ τοῦ περιχαροῦς τῆς νίκης, πρὸς πόσιν τετράφθαι τοὺς πολλοὺς ἐν τῇ ἑορτῇ, *[5] καὶ πάντα μᾶλλον ἐλπίζειν ἂν σφῶν πείθεσθαι αὐτοὺς, ἢ ὅπλα λαβόντας ἐν τῷ παρόντι ἐξελθεῖν. ὡς δὲ τοῖς ἄρχουσι ταῦτα λογιζομένοις ἐφαίνετο ἄπορα, καὶ οὐκ ἔπειθεν αὐτοὺς ὁ Ἑρμοκράτης, αὐτὸς ἐπὶ τούτοις τάδε μηχανᾶται· δεδιὼς μὴ οἱ Ἀθηναῖοι καθ' ἡσυχίαν προφθάσωσιν ἐν τῇ νυκτὶ διελθόντες τὰ χαλεπώτατα τῶν χωρίων, πέμπει τῶν ἑταίρων τινὰς τῶν ἑαυτοῦ μετὰ ἱππέων πρὸς τὸ τῶν Ἀθηναίων στρατόπεδον, ἡνίκα ξυνεσκόταζεν· οἳ προσπελάσαντες ἐξ ὅσου τις ἔμελλεν ἀκούσεσθαι, καὶ ἀνακαλεσάμενοί τινας, ὡς ὄντες τῶν Ἀθηναίων ἐπιτήδειοι (ἦσαν γάρ τινες τῷ Νικίᾳ [6] διάγγελοι τῶν ἔνδοθεν) ἐκέλευον φράζειν Νικίᾳ μὴ ἀπάγειν τῆς νυκτὸς τὸ στράτευμα, ὡς συρακοσίων τὰς ὁδοὺς φυλασσόντων, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τῆς ἡμέρας παρασκευασάμενον ἀποχωρεῖν. καὶ οἱ μὲν, εἰπόντες ἀπῆλθον· καὶ οἱ ἀκούσαντες διήγγειλαν τοῖς στρατηγοῖς τῶν Ἀθηναίων. οἱ δὲ πρὸς τὸ ἄγγελμα [7] ἐπέσχον τὴν νύκτα, νομίσαντες οὐκ ἀπάτην εἶναι. καὶ ἐπειδὴ καὶ ὡς οὐκ εὐθὺς ὥρμησαν, ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν περιμεῖναι, ὅπως συσκευάσαιντο ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν οἱ στρατιῶται ὅτι χρησιμώτατα· καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα καταλιπεῖν, ἀναλαβόν-

γρ. Ἡρακλεῖ

γρ. ἐκεῖ

γρ. προσελάσαντες

γρ. τῶν ἔνδον

A (simul autem & hæc, & alia, quæ ipsi videbantur, dicebat) sed omnibus Syracusanis, sociisque iam exeundum, & vias obstruendas, & locorum angustias præoccupandas, atque custodiendas. Illi verò, & ipsi non minus, quàm ille, idem sentiebant, & [*hæc*] facienda censebant. Sed [*addebant*] se non putare homines lætos, & ex nauali, eoque magno prœlio recens reuersos, & quiescentes, præterea quòd dies festus esset (fortè enim tunc apud ipsos dies festus Herculis erat) imperata facilè facturos. B Nam præ ingenti victoriæ gaudio, plerosque per eum diem festum sese ad potationem conuersuros, & se existimare illos sibi in quibuslibet [*aliis rebus*] obtemperaturos potius, quàm in præsentia sumptis armis [*aduersus hostem*] exituros. Sed cùm Magistratibus hæc reputantibus difficilia factu esse viderentur, & Hermocrates [*hæc*] ipsis persuadere non posset, postea ipse hæc commentus est, veritus ne Athenienses nemine prohibente, difficillima quæque loca noctu prius transirent, [*quàm ipsi ex vrbe egrederentur,*] C nonnullos è suis sodalibus cum equitibus, quum iam aduesperasceret, ad Atheniensium castra mittit. Qui [*eò vsque*] prouecti, vnde quis exaudiri posset, & quibusdam euocatis, quasi Atheniensium essent amici (erant enim nonnulli internuntij, qui Niciam de rebus vrbanis certiorem faciebant) imperarunt, vt Niciæ significarent, ne ea nocte copias abduceret, quòd Syracusani vias obsedissent: sed postridie copiis per otium instructis abiret. Atque illi quidem, [*qui illuc ab Hermocrate missi fuerant*] D cùm [*hæc*] dixissent, discesserunt. Hi verò ducibus Atheniensium renuntiarunt ea, quæ [*ex Syracusanis nuntiis*] audierant. Duces autem ob istum nuntium ea nocte supersederunt, nullam subesse fraudem rati. Cùm autem ne sic quidem statim discessissent, ipsis & insequētem diem [*illic*] remanere placuit, vt milites pro præsenti facultate conuasarent quàm commodissimè possent. & cætera quidē omnia relinquere: solis verò re-

[1] Ἀποικοδομῆσαι] ἀποφράξαι διά τινος οἰκοδομῆς. [2] Ξυνεγίγνωσκον] τὰ αὐτὰ ἐγίγνωσκον. τουτέστιν, ὁμογνώμονες ἦσαν αὐτῷ. [3] Καὶ ἅμα ἑορτῆς οὔσης] ἤγουν, ἀνεσίμου ἡμέρας. *[4] Θυσία] εἰ γράψῃς, ἡρακλεια ταύτην τὴν ἡμέραν θυσία οὖσα, ταῦτα οὕτω λήψῃ, κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἔτυχεν οὖσα θυσία, αὕτη τε, ἑορτὴ, κατὰ προσθήκην, ἡράκλεια, τουτέστιν ἑορτὴ ἡ καλουμένη ἡράκλεια, ἐν ᾗ ἑορτῇ θυσία τῷ ἡρακλεῖ ἐτελεῖτο. εἰ δὲ ἡρακλεῖ θυσία γράψῃς, οὐδεμία μὲν ἔσται προσθήκη, ὁ δὲ νοῦς τοῖς προηγουμένοις ὁ αὐτὸς ἔσται. Æ. P. *[5] Καὶ πάντα] τὸ ἑξῆς τοῦτο. καὶ ἔλεγον ἐλπίζειν αὐτοὺς, τοὺς στρατιώτας, πείθεσθαι ἂν ἤγουν πείσεσθαι, πιθήσεσθαι σφῶν, ἑαυτῶν, τῶν ἐν τέλει ὄντων, πάντα, κατὰ πάντα, κατ' ἄλλα πάντα, μᾶλλον ἢ. καὶ τὰ ἑξῆς. τὸ δὲ πείθεσθαι μετὰ γενικῆς ἀντὶ τοῦ ὑπακούειν, καὶ πειθαρχεῖν, σπανιώτερον. οὕτω μέντοι, καὶ ὁ ποιητὴς ἰλιάδος κ. εἶπε, Κείνου γάρ κε μάλιστα πιθοίατο. Æ. P. [6] Διάγγελοι τῶν ἔνδον] ἤτοι μηνυταὶ καὶ ἐξαγγέλλοντες τὰ συρακοσίων. [7] Ἐπέσχον τὴν νύκτα] τὸ στράτευμα δηλονότι.

bus,

bus, quotquot ad corporis victum, ac veſtitum eſſent neceſſariæ, aſſumptis, abire. Syracuſani verò, & Gylippus cum peditatu quidem prius egreſſi, [*quàm illi diſcederent,*] & vias per [*ſuam*] regionem, quâ veriſimile erat Athenienſes iter facturos, obſtruxerunt, & riuorum, ac fluuiorum tranſitus cuſtodiebāt. Et in locis ad excipiēdum exercitum opportunis, quâ [*tranſiturus*] videbatur, vt [*eius tranſitum*] impedirent, acie inſtructa ſtabāt. At cum claſſe profecti, Athenienſiū naues à littore abſtraxerunt. Aliquot etiam concremarunt (quod vel ipſi Athenienſes facere in animo habuerāt) cęteras verò per otium, nullo prohibēte, vt quæq; forte aliquo delata fuerat, religatas in vrbem traxerunt. Poſtea verò, cùm Niciæ, & Demoſtheni [*res omnes ad profectionem neceſſariæ*] ſatis pręparatæ eſſe viſę ſunt, iam tertio à nauali pugna die caſtra mouerunt. Hæc igitur res erat acerba, nō tantùm ſiquis ſingula ſpectet, quòd [*nimirum*] & amiſſa claſſe vniuerſa diſcederēt, & pro magna ſpe, [*quam antè conceperant,*] cùm ipſi, tum etiam [*vniuerſa*] ciuitas in [*ſalutis*] [diſcrimen eſſet adducta: ſed etiā quòd in caſtris deſerendis vnicuiq; contingerēt, quæ nec ſpectari nec cogitari ſine animi angore poſſent. Nā cùm mortui eſſent inſepulti, quoties quis aliquem neceſſariorum iacētem cōſpexiſſet, mœrore ſimul, & metu afficiebatur. Viui verò, qui [*à cæteris abeūtibus, illic*] relinquebantur & vulnerati, & ęgroti, multo maiorē mœrorem, quàm mortui viuis afferebant, & [*multo*] miſeriores, quàm defuncti, [*ipſis eſſe videbātur.*] Nam ad preces, & lamentationes conuerſi [*cæteros*] ad dubitationem adigebant, [*& dubitare cogebant, quidnam faciendum eſſet, vtrum illis relictis abeundum, an cum illis remanendum,*] quòd [*illos*] orarent, vt ſe abducerent, & vnius cuiuſq; fidem implorarēt, ſicubi quis aliquem aut ſodalium, aut familiarium animaduertiſſet, ac ex contubernalium iam abeuntiū ceruicibus penderent, & quouſque poſſent, [*eos*] inſequerentur. Quòd ſi quos corporis vires ante confectū iter defeciſſent, non ſine multis obteſtationibus, ac ploratibus [*ab aliis*] deſerebantur, adeò vt omnis exercitus lachrymis repletus, & huiuſmodi dubitatione [*retardatus,*] non facilè diſcedere poſſet, quamuis ex hoſtico [*diſcedendum ipſis eſſet,*] tum iam vel maiora paſſis,

A τὰς δὲ αὐτὰ ὅσα περὶ τὸ σῶμα ἐς δίαιταν ὑπῆρχεν ἐπιτήδεια, ἀφορμᾶσθαι. συρακούσιοι δὲ καὶ Γύλιππος τῷ μὲν πεζῷ * προεξελθόντες, τάς τε ὁδοὺς τὰς κατὰ τὴν χώραν, ᾗ εἰκὸς ἦν τοὺς ἀθηναίους ἰέναι, ἀπεφράγνυσαν, καὶ τῶν ῥείθρων καὶ τῶν ποταμῶν τὰς διαβάσεις ἐφύλασσον· καὶ ἐς ὑποδοχὴν τοῦ στρατεύματος, ὡς κωλύσοντες, ᾗ ἐδόκει [1] ἐτάσσοντο· ταῖς δὲ ναυσὶ προσπλεύσαντες, τὰς ναῦς τῶν ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀφεῖλκον. ἐνέπρησαν B δέ τινας ὀλίγας, ὥσπερ διενοήθησαν αὐτοὶ οἱ ἀθηναῖοι, τὰς δ' ἄλλας καθ' ἡσυχίαν, οὐδενὸς κωλύοντος, ὡς ἑκάστην ποι ἐκπεπτωκυῖαν [2] ἀναδησάμενοι ἐκόμιζον ἐς τὴν πόλιν. μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐδόκει τῷ Νικίᾳ καὶ τῷ Δημοσθένει ἱκανῶς παρασκευάσασθαι, [3] καὶ * [4] ἡ ἀνάστασις ἤδη τοῦ στρατεύματος τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ἐγίγνετο. δεινὸν οὖν ἦν οὐ καθ' ἓν μόνον τῶν πραγμάτων, ὅτι τάς τε ναῦς ἀπολωλεκότες πάσας ἀπεχώρουν, καὶ C ἀντὶ μεγάλης ἐλπίδος καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ πόλις κινδυνεύοντες· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀπολείψει τοῦ στρατοπέδου ξυνέβαινε τῇ τε ὄψει ἑκάστῳ ἀλγεινὰ [5] καὶ τῇ γνώμῃ αἰσθέσθαι. τῶν τε γὰρ νεκρῶν ἀτάφων ὄντων, ὁπότε τις ἴδοι τινὰ τῶν ἐπιτηδείων κείμενον, ἐς λύπην μετὰ φόβου καθίστατο. καὶ οἱ ζῶντες καταλειπόμενοι τραυματίαι τε καὶ ἀσθενεῖς, πολὺ τῶν τεθνεώτων τοῖς ζῶσι λυπηρότεροι ἦσαν, καὶ τῶν ἀπολωλότων ἀθλιώτεροι. πρὸς γὰρ [6] ἀντιβολίαν καὶ ὀλο- D φυρμὸν τραπόμενοι, ἐς ἀπορίαν καθίστασαν, ἄγειν τε σφᾶς ἀξιοῦντες, καὶ ἕνα ἕκαστον ἐπιβοώμενοι, εἴ τινά πού τις ἴδοι ἢ ἑταίρων, ἢ οἰκείων· τῶν τε ξυσκήνων ἤδη ἀπιόντων ἐκκρεμαννύμενοι, καὶ ἐπακολουθοῦντες ὅσον δύναιντο. εἴ τῳ δὲ προλείποι * [7] ἡ ῥώμη καὶ τὸ σῶμα, οὐκ ἄνευ ὀλίγων [8] ἐπιθειασμῶν καὶ οἰμωγῆς ἀπολειπόμενοι, ὥστε δάκρυσι πᾶν τὸ στράτευμα πλησθὲν καὶ ἀπορίᾳ τοιαύτῃ, μὴ ῥᾳδίως ἀφορμᾶσθαι, καίπερ ἐκ πολεμίας τε, καὶ μείζω

* πι. προεξελθόντες. Æ. P.

γρ. ἀναπεφράγνυσαν.

γρ. παρεσκευάσθαι.

---

[1] Ἐτάσσοντο] παρετάσσοντο. ὡπλίζοντο. [2] Ἀναδησάμενοι] ἤγουν, ἐξαρτήσαντες τῶν ἑαυτῶν νεῶν. [3] Καὶ ἡ ἀνάστασις ἤδη] ὁ καὶ περιττός. * [4] Ἡ ἀνάστασις ἐγίγνετο τοῦ στρατεύματος] τὸ στράτευμα ἀνέστησαν, ἀπήγαγον, ἤγουν ἀπαίρειν ἤρξαντο. Æ. P. [5] Καὶ τῇ γνώμῃ αἰσθέσθαι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀλγεινά.

[6] Ἀντιβολίαν] παράκλησιν. ἀντιβολία, δέησις. ἱκεσία. ἀντιβολία, δάκρυα, καὶ σαλαγμός, παρὰ τὸ ἀντιβολῶ. * [7] Ἡ ῥώμη καὶ τὸ σῶμα] ἓν διὰ δυοῖν, ἀντὶ τοῦ, ἡ τοῦ σώματος ῥώμη. Æ. P. [8] Ἐπιθειασμῶν] θείων ἐπικλήσεων.

ἢ κατὰ δάκρυα, τὰ μὲν πεπονθότας ἤδη, τὰ δὲ [1] περὶ τῶν ἐν ἀφανεῖ δεδιότας μή τι πάθωσι. κατήφειά τέ τις ἅμα καὶ κατάμεμψις σφῶν αὐτῶν πολλὴ ἦν. οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ πόλει ἐκπεπολιορκημένῃ ἐῴκεσαν ὑποφευγούσῃ, καὶ ταύτῃ οὐ σμικρᾷ. μυριάδες γὰρ τοῦ ξύμπαντος ὄχλου οὐκ ἐλάσσους τεσσάρων ἅμα ἐπορεύοντο. καὶ τούτων οἵ τε ἄλλοι πάντες ἔφερον ὅ, τι τις ἐδύνατο, κατὰ τὸ χρήσιμον, καὶ οἱ ὁπλῖται καὶ οἱ ἱππῆς, παρὰ τὸ εἰωθὸς, αὐτοί τε καὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν σιτία, ὑπὸ τοῖς ὅπλοις, οἱ μὲν, ἀπορίᾳ ἀκολούθων, οἱ δὲ, ἀπιστίᾳ. ἀπηυτομολήκεσαν γὰρ πάλαι τε, [2] καὶ οἱ πλεῖστοι παραχρῆμα. ἔφερον δὲ οὐδὲ ταῦτα ἱκανά. σῖτος γὰρ οὐκέτι ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. καὶ μὴν ἡ ἄλλη [3] αἰκία, [4] καὶ ἰσομοιρία τῶν κακῶν, [5] ἔχουσά τινα ὅμως τὸ μετὰ πολλῶν κούφισιν, οὐδ᾽ ὡς ῥᾳδία ἐν τῷ παρόντι ἐδοξάζετο· ἄλλως τε καὶ ἀπὸ οἵας λαμπρότητος καὶ αὐχήματος τοῦ πρώτου ἐς οἵαν τελευτὴν καὶ ταπεινότητα [6] ἀφῖκτο. μέγιστον γὰρ δὴ τὸ διάφορον τοῦτο [7] τῷ ἑλληνικῷ στρατεύματι ἐγένετο, οἷς ἀντὶ μὲν τοῦ ἄλλους δουλωσομένους ἥκειν, αὖθις τοῦτο μᾶλλον δεδιότας μὴ πάθωσι ξυνέβη ἀπιέναι· ἀντὶ δ᾽ εὐχῆς τε καὶ παιάνων, μεθ᾽ ὧν ἐξέπλεον, πάλιν τούτων τοῖς ἐναντίοις ἐπιφημίσμασιν ἀφορμᾶσθαι· πεζούς τε ἀντὶ ναυβατῶν πορευομένους, καὶ ὁπλιτικῷ προσέχοντας μᾶλλον ἢ ναυτικῷ. ὅμως δὲ ὑπὸ μεγέθους τοῦ ἐπικρεμαμένου ἔτι κινδύνου πάντα ταῦτα αὐτοῖς οἰστὰ ἐφαίνετο. ὁρῶν δὲ ὁ Νικίας τὸ στράτευμα ἀθυμοῦν, καὶ ἐν μεγάλῃ μεταβολῇ ὂν, ἐπιπαριὼν, [8] ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐθάρσυνέ τε καὶ παρεμυθεῖτο, βοῇ τε χρώμενος ἔτι μᾶλλον ἑκάστοις καθ᾽ οὓς γίγνοιτο, ὑπὸ προθυμίας, καὶ βουλόμενος ὡς ἐπὶ πλεῖστον γεγωνίσκων ὠφελεῖν.

quàm quæ lachrymis [*vllis ſatis pro malorum magnitudine*] defleri poſſent tum etiam futura metuentibus, ne quid [*grauius in poſterum*] paterentur. Magnusque mœror, ſimul & magna, eaque mutua inter ipſos incuſatio erat. Nihil enim aliud, quàm expugnatæ ciuitati, eiq; non paruæ, quæ profugeret, ſimiles erant. Nam vniuerſa multitudo ſimul proficiſcentium non erat infra numerum quadraginta millium. Horum autem cùm cæteri omnes, quod quiſque poterat, prout vtile [*ac neceſſarium ipſis*] erat, tum etiam grauis armaturæ milites, & equites, præter conſuetudinem, ipſi quoque ſua etiam cibaria ſub armis ferebant, alij quidem, propter ſeruorum inopiam, alij verò, propter diffidentiam. Transfugerant enim & iampridem [*multi eorum ſerui,*] & tunc temporis plerique. Atque ne hæc quidem, quæ ferebant, [*ipſis*] ſufficiebant. Nullus enim commeatus in caſtris amplius erat. Quinetiam cætera ignominia, & æqualis malorum portio, quę quoddam leuamentum [*aliàs*] habet, quum [*eorundem malorum*] multos habemus [*ſocios,*] tamen ne ſic quidem tunc facilis [*eſſe, nec vllum miſeriarum ſolatium ipſis, quamuis multos earundem calamitatum ſocios haberent, afferre*] videbatur. Præſertim [*cogitantibus*] quanto ex ſplendore, & gloriæ dignitate, qua initiò præditi fuiſſent, in quē exitum, & [*inquam*] humilem fortunam deueniſſent. Hæc enim rerũ commutatio illi Græcorum exercitui maxima contigit. Qui enim [*illuc*] iuerant, vt alios in ſeruitutem redigerent, illis accidit, vt ipſi hoc potius metuentes ne ab illis in ſeruitutem redigerentur, abſcederent. Et pro votis, lætisque carminibus, cum quibus ad hanc expeditionem profecti fuiſſent, rurſus cum ominis mali vocibus, quæ his erant contrariæ, diſcederent. Et ex nauticis facti pedeſtres iter facerent, animumque potius ad grauem armaturam, quàm ad claſſem inſtruendam appellerent. Hæc tamen omnia propter periculi adhuc impendentis magnitudinem ipſis ferenda videbantur. Nicias autem cernens exercitum animo coſternatum, & in magna [*fortunæ*] commutatione conſtitutum, [*ad ſingulos ordines*] adiens, vt pro præſenti rerum, ſtatu [*eos*] confirmabat, conſolabatur, & clamore longè maiore, [*quàm vnquam antè feciſſet, tunc*] vtebatur, vt ad quoſque accedebat, tum propter animi ſtudium, [*ac ardorem*] tum etiam vociferationis fructum quàm longiſſimè [*per caſtra*] manare cuperet.

---

[1] Περὶ τῶν ἐν τῷ ἀφανεῖ] ἤτοι περὶ τῶν μελλόντων. [2] Καὶ οἱ πλεῖστοι παραχρῆμα] ἀντὶ τοῦ οἱ πλεῖστοι ἐν τῷ τότε παρόντι. [3] Αἰκία] κάκωσις. [4] Καὶ ἡ ἰσομοιρία] καὶ τὸ κοινωνεῖν δηλαδὴ πάντας ἐπίσης τῶν κακῶν, καὶ διὰ ἴσου μέρους ἕκαστον αὐτῶν μετέχειν. [5] Ἔχουσά τινα ὅμως] ἔχουσά τινα κουφισμὸν, δηλονότι ἡ ἰσομοιρία, τὸ μετὰ πολλῶν ἰσομοιρεῖν κακῶν. [6] Ἀφῖκτο] τὸ στράτευμα δηλονότι. [7] Τῷ ἑλληνικῷ στρατεύματι] οὐκ ἀπιθάνως περιαιροῦσι τὸ ἄρθρον ἐκ τοῦ, τῷ ἑλληνικῷ στρατεύματι ἐγένετο, ὡς οὐδενὸς ἑλληνικοῦ στρατεύματος ἐν τοσαύτῃ μεταβολῇ γεγονότος. [8] Ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων] ἐκ τῶν δυνατῶν.

NICIÆ CONCIO.

Vel in præſenti rerum ſtatu, Athenienſes, ac ſocij, ſpem oportet habere. Iam [*enim*] nonnulli vel ex aſperioribus [*malis*,] quàm ſunt iſta, [*in quibus verſamur*,] incolumes euaſerunt. neque ſupra modum vobiſmetipſis ſuccenſere vel propter clades [*acceptas*,] vel propter ærumnas, quæ præter dignitatem, [*ac veſtra merita, vos*] nunc premunt. Nam & ego, quamuis neq; [*corporis*] viribus valentior ſim, quàm vllus de vobis (vos enim ipſi iam videtis vt morbo ſim affectus) neque felicitate cuiquam ſecundus [*antea*] fuiſſe videar, cùm in priuata vita, tum in cæteris rebus [*quæ ad Reipub. adminiſtrationem pertinent*,] nunc [*tamen*] in eodem periculo pendens verſor, in quo vel abiectiſſimæ conditionis homines verſantur. Quanquam multa quidem ex patriis inſtitutis ad pietatẽ Diis præſtandam perpetuò feci, multis etiam pietatis officiis, quæ debent inuidia carere, [*nec vitio verti*] mortales ſum proſequutus. Quare [*quamuis noſtra fortuna prorſus afflicta videatur*,] rerum tamen futurarum ſpes eſt audax: ſed clades, quas nullo noſtro merito accepimus, [*nos*] iam terrent. At fortaſſe ceſſabunt. Nam & ſatis feliciter cum hoſtibus eſt actum, & ſi cui Deorum inuiſi bellum hoc ſuſcepimus, ſatis pœnarum iam dedimus. Etenim & alij nonnulli iam bellum aliis intulerunt, qui cum humanitus peccaſſent, pœnas tamen tolerabiles dederunt. Quamobrem veriſimile videtur nos quoq; nunc debere ſperare Deum mitius nobiſcum eſſe acturum. (Iam enim ipſorũ [*Deorum*] miſericordia, quàm odio ſumus digniores) & [*conuenit vos*,] cùm videatis vos ipſos, quales, & qui grauis armaturæ milites acie inſtructa pergitis, animis nõ nimis conſternari. Quinetiam illud cogitate, vos ipſos, vbicunque conſederitis, ibi protinus [*vobis ipſis*] eſſe ciuitatem, & fore, vt nulla alia Sicilienſis [*ciuitas*] aut veſtrum, ſi [*eam*] inuadatis, impetum facilè ſuſtineat, aut ſi ſedes alicubi fixeritis, [*facilè vos illinc*] expellat. Iter autem vt tutò, & ſeruatis ordinibus fiat, operam vos ipſi cautè dabitis, nihil aliud vnuſquiſque ſecum ipſe reputans, niſi, quocunque in loco pugnare coactus fuerit, hunc ſi victoria potiatur, & patriam, & vrbem ſibi futurum.

A [1] ἜΤΙ καὶ ἐκ τῶν παρόντων, ὦ Ἀθηναῖοι καὶ ξύμμαχοι, ἐλπίδα χρὴ ἔχειν. ἤδη τινὲς καὶ ἐκ δεινοτέρων ἢ τοιῶνδε ἐσώθησαν. μηδὲ καταμέμφεσθαι ὑμᾶς ἄγαν αὐτοὺς μήτε ταῖς ξυμφοραῖς, μήτε ταῖς παρὰ τὴν ἀξίαν νῦν κακοπαθείαις. κἀγώ τοι οὐδενὸς ὑμῶν οὔτε ῥώμῃ προφέρων, ([2] ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς διάκειμαι ὑπὸ τῆς νόσου) οὔτ' εὐτυχίᾳ δοκῶν που ὕστερός του εἶναι κατὰ τὸν ἴδιον βίον, καὶ ἐς τὰ ἄλλα, νῦν ἐν τῷ αὐτῷ κινδύνῳ [3] τοῖς B φαυλοτάτοις αἰωροῦμαι· καίτοι [4] πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιῄτημαι, πολλὰ δὲ ἐς ἀνθρώπους δίκαια καὶ ἀνεπίφθονα. ἀνθ' ὧν ἡ μὲν ἐλπὶς [5] ὅμως θρασεῖα τοῦ μέλλοντος, αἱ δὲ ξυμφοραὶ [6] οὐ κατ' ἀξίαν δὴ φοβοῦσι· τάχα δ' ἂν καὶ λωφήσειαν. ἱκανὰ γὰρ τοῖς τε πολεμίοις [7] εὐτύχηται, καὶ εἴ τῳ θεῶν [8] ἐπίφθονοι ἐστρατεύσαμεν, ἀποχρώντως ἤδη τετιμωρήμεθα. ἦλθον γάρ που καὶ ἄλλοι τινὲς ἤδη ἐφ' ἑτέρους, [9] καὶ ἀνθρώπεια δράσαντες, ἀνεκτὰ ἔπαθον. καὶ ἡμᾶς C εἰκὸς νῦν τά τε ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐλπίζειν ἠπιώτερα ἕξειν (οἴκτου γὰρ ἀπ' αὐτῶν ἀξιώτεροι ἤδη ἐσμὲν [10] ἢ φθόνου) καὶ * ὁρῶντες ὑμᾶς αὐτούς, [11] οἷοι ὁπλῖται ἅμα καὶ ὅσοι ξυντεταγμένοι χωρεῖτε, μὴ καταπεπλῆχθε ἄγαν. λογίζεσθε δὲ ὅτι αὐτοί τε πόλις εὐθύς ἐστε, ὅποι ἂν καθέζοισθε, καὶ ἄλλη οὐδεμία ὑμᾶς τῶν ἐν Σικελίᾳ οὔτ' ἂν ἐπιόντας δέξαιτο ῥᾳδίως, οὔτ' ἂν [12] ἱδρυθέντας που [13] ἐξαναστήσειε. τὴν δὲ πορείαν ὥστ' ἀσφαλῆ καὶ εὔτακτον εἶναι, αὐτοὶ φυλάξατε, μὴ ἄλλο τι ἡγη- D σάμενος ἕκαστος, ἢ ἐν ᾧ ἂν ἀναγκασθῇ χωρίῳ μάχεσθαι, τοῦτο καὶ πατρίδα καὶ τεῖχος κρατήσας ἕξειν.

* προορῶντας. ἄλ. Γρ. καὶ καταπεπλῆχθαι

[1] Ἔτι καὶ ἐκ τῶν παρόντων] θαυμαστῶς ἐστοχάσατο καὶ τοῦ καιροῦ καὶ τῶν περιεχόντων πραγμάτων ἐν τῇ παρακελεύσει, οὔτε προοιμιασάμενος. [2] Ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς διάκειμαι] τὸ μὲν, ἀλλ' ὁρᾶτε δὴ ὡς διάκειμαι ὑπὸ τῆς νόσου, διὰ μέσου κεῖται. φησὶ δὲ ὅτι οὐδενὸς ὑμῶν οὔτε σώματι ἰσχυρότερος ὢν (ὁρᾶτε γὰρ ὡς διάκειμαι) οὔτε εὐτυχίᾳ τινὸς ὑστερῶν κατά γε τὸν ἰδιωτικὸν βίον, καὶ κατὰ τὴν τῶν κοινῶν προστασίαν, νῦν ἐν ἴσῳ κινδύνῳ καθέστηκα ὥσπερ οἱ φαυλότατοι. [3] Τοῖς φαυλοτάτοις] ἀγεννέσιν. ἤγουν ἀνάνδροις. [4] Πολλὰ μὲν ἐς θεοὺς νόμιμα δεδιῄτημαι] ἀντὶ τοῦ, πολλὰ εἰς θεῶν τιμὴν ἐπιτήδευσα. πεπολίτευμαι νομίμως. [5] Ὅμως θαρσεῖα τοῦ μέλλοντος] ἀντὶ τοῦ θαρσαλέα. ἀνεπαίσχυντος. [6] Οὐ κατ' ἀξίαν δὴ φοβοῦσιν] ἀλλὰ μειζόνως δηλονότι. [7] Εὐτύχηται] ἤγουν, μετ' εὐτυχίας κατώρθωται. [8] Ἐπίφθονοι] μεμπτοί. [9] Καὶ ἀνθρώπεια δράσαντες] ὅσα προσήκει τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει. [10] Ἢ φθόνου] μέμψεως. [11] Οἷοι ὁπλῖται ἅμα καὶ ὅσοι συντεταγμένοι χωρεῖτε] ὑπήλλακται, ἀντὶ τοῦ, τοὺς ὁπλίτας καὶ τοὺς συντεταγμένους χωροῦντας μὴ καταπεπλῆχθαι πάνυ. αὐτό γε μὴν τό, μὴ καταπεπλῆχθαι, ἀπὸ κοινοῦ τὸ εἰκός. [12] Ἱδρυθέντας] ἤγουν, οἴκησιν ἀδιάδεχον ἔχοντας. [13] Ἐξαναστήσειεν] μετοικίσειεν.

» σπουδὴ δὲ ὁμοίως καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν ἔσται τῆς » ὁδοῦ. τὰ γὰρ ἐπιτήδεια, βραχέα ἔχομεν· καὶ ἢν » ἀντιλαβώμεθα οὐ φιλίου χωρίου τῶν σικελῶν, (οὗ- » τοι γὰρ ἡμῖν διὰ τὸ συρακουσίων δέος ἔτι βέ- » βαιοί εἰσι) ἤδη νομίζετε [1] ἐν τῷ ἐχυρῷ εἶναι). » προπέμπετε δ' ὡς αὐτοὺς, καὶ ἀπαντᾶν, * [2] εἰ- » ρημένον, καὶ σιτία ἄλλα κομίζειν. [3] τὸ δὲ ξύμπαν, » γνῶτε, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, ἀναγκαῖόν τε ὂν ὑ- » μῖν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς γίγνεσθαι, ὡς μὴ ὄντος χω- » ρίου ἐγγὺς ὅποι ἂν μαλακισθέντες σωθείητε, καὶ » ἢν νῦν διαφύγητε τοὺς πολεμίους, οἵ τε ἄλλοι » τευξόμενοι ὧν ἐπιθυμεῖτέ που ἐπιδεῖν, καὶ οἱ ἀ- » θηναῖοι τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς πόλεως, καί- » περ πεπτωκυῖαν, ἐπανορθώσοντες. * [4] ἄνδρες » γὰρ πόλις, καὶ οὐ τείχη, οὐδὲ νῆες ἀνδρῶν κεναί.

τῷ ὀχυρῷ

Ὁ μὲν Νικίας, τοιάδε παρακελευόμενος ἅμα ἐπῄει τὸ στράτευμα, καὶ εἴπη ὁρῴη διεσπασμένον καὶ μὴ ἐν τάξει χωροῦν, ξυνάγων καὶ καθιστάς· καὶ ὁ Δημοσθένης, οὐδὲν ἧσσον τοῖς καθ' ἑαυτὸν τοιαῦτά τε καὶ παραπλήσια λέγων. τὸ δὲ ἐχώρει ἐν πλαισίῳ τεταγμένον τοῦ Νικίου, ἐφεπόμενον δὲ, τὸ Δημοσθένους· τοὺς δὲ σκευοφόρους καὶ τὸν πλεῖστον ὄχλον ἐντὸς εἶχον οἱ ὁπλῖται. καὶ ἐπειδή τε ἐγένοντο ἐπὶ τῇ διαβάσει τοῦ ἀνάπου ποταμοῦ, εὗρον ἐπ' αὐτῷ παρατεταγμένους τῶν συρακουσίων καὶ ξυμμάχων, [5] καὶ τρεψάμενοι αὐτοὺς καὶ κρατήσαντες τοῦ πόρου, ἐχώρουν ἐς τὸ πρόσθεν. οἱ δὲ συρακούσιοι, παριππεύοντές τε προσέκειντο, καὶ ἐσακοντίζοντες οἱ ψιλοί. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ προελθόντες σταδίους ὡς τεσσαράκοντα, ηὐλίσαντο πρὸς λόφῳ τινὶ οἱ ἀθηναῖοι· τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρῲ ἐπορεύοντο, καὶ προῆλθον ὡς εἴκοσι σταδίους. καὶ κατέβησαν [6] ἐς χωρίον ἄπεδόν τι, καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο, βουλόμενοι ἔκ τε τῶν οἰκιῶν λαβεῖν τι ἐδώδιμον (ᾠκεῖτο γὰρ ὁ χῶρος) καὶ ὕδωρ μετὰ σφῶν αὐτῶν φέρεσθαι αὐτόθεν. ἐν γὰρ τῷ πρόσθεν ἐπὶ πολλὰ στάδια ᾗ ἔμελλον ἰέναι, οὐκ ἄφθονον ἦν. οἱ δὲ συρακούσιοι ἐν τούτῳ προελθόντες, τὴν δίοδον τὴν ἐν τῷ πρόσθεν [7] ἀπετείχιζον.

Iter autem & noctu, & interdiu pariter magna festinatione faciendum erit. Exiguos enim commeatus habemus. Et si quod amicum oppidum Siculorum nacti fuerimus (isti enim propter Syracusanorū metum adhuc erga nos in fide constanter perstant) iam verò existimate vos in loco tuto esse. Ad eos verò [*nuntium*] præmittite, qui iubeat [*eos nobis*] obuiam venire, & alios commeatus afferre. In summa [*hoc*] sciatis, milites, necessarium esse vobis, viuis esse fortibus, quòd nullus sit locus propinquus, quò, si ignauè vos gesseritis, salui peruenire possitis, &, si nunc hostes deuitaritis, cæteros quidem [*de vobis*] ea consequuturos, quæ reuisere concupiscitis, Athenienses verò magnam [*vestræ*] ciuitatis potentiam, etsi collapsam, erecturos. Viri enim [*sunt*] ciuitas, non autem mœnia, neque naues viris vacuæ. His Nicias exercitum cohortans simul adibat, & sicubi disiunctum, nec ordine seruato procedentem videbat, cogebat & in ordinem redigebat. Demosthenes verò nihilominus eadem, aut [*his*] similia apud suos dicebat. Et Niciæ quidem copiæ agmine quadrato ibant, Demosthenis verò [*copiæ*] sequebantur. Lixas verò, & plurimam turbam, grauis armaturæ milites intra medium suum agmen receperunt. Postquam autem ad Anapi fluminis transitum peruenerunt, Syracusanorum, ac sociorum manum illic instructam inuenerunt, quibus fugatis, & transitu in suam potestatem redacto, vltra processerunt. Et Syracusanorum equites obequitantes [*illis*] instabant, & leuis armaturæ milites iaculis [*eos*] incessebant. Atque hac quidem die Atheniēses stadia circiter quadraginta progressi, castris ad quendam collem positis pernoctarunt. Postridie verò, diluculo iter ingressi sunt, & viginti circiter stadia processerunt, & in quendam campestrem locum descenderunt, ibique castra posuerunt, tum quòd aliquid cibariorum sumere ex domibus illis (is enim locus habitabatur) tū etiam quòd aquā secum illinc afferre vellent. Nam vltra locum illū, ad multa stadia, quâ transituri erant, non erat magna aquæ copia. Interea verò Syracusani progressi, transitum vlteriorē muro cinxerūt.

[1] Ἐν τῷ ἐχυρῷ] ἀσφαλεῖ. * [2] Εἰρημένον] ἀντὶ τοῦ, ἐροῦντα, ἤγουν κελεύσοντα. ÆE. P. [3] Τὸ δὲ ξύμπαν] τὸ συνόλον.
* [4] Ἄνδρες γὰρ πόλις] αἰσχύλος ἐν ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις,
Ἔστ' ἄρ' ἀθηνῶν, ἔστ' ἀπόρθητος πόλις.
Ἀνδρῶν γὰρ ὄντων ἕρκος ἐστὶν ἀσφαλές. καὶ ἀλκαῖος.
Ἄνδρες γὰρ πόλεως πύργος ἀρήϊος.
καὶ σοφοκλῆς ἐν οἰδίπῳ τυράννῳ.
Ὡς οὐδέν ἐστιν οὔτε πύργος, οὔτε ναῦς,
Ἔρημος ἀνδρῶν μὴ ξυνοικούντων ἔσω. Æ. P.
[5] Καὶ τρεψάμενοι] οἱ ἀθηναῖοι. [6] Ἐς χωρίον ἄπεδόν τι] ὁμαλὸν, ὁμόπεδον. ὡς καὶ ἄλοχος, ἡ ὁμόλεχος. [7] Ἀπετείχιζον] σκέψαι πῶς χρῆται τῇ ἀπὸ ἐπιτατικῶς.

Erat autem collis natura munitus, & ab vtraque eius parte [*erat*] torrentis alueus rupibus præceps. Vocabatur autem Acræum lepas, [*id est, promontorium in quo sita est vrbs, cui nomen Acræ.*] Postridie verò Athenienses progredi cœperunt, & Syracusanorum, ac sociorum equites, & iaculatores, qui vtrique multi erant, ipsos [*progredi*] prohibebant, & iaculis incessebant, & obequitantes infestabant. Et diu quidem Athenienses pugnarunt, tandem verò in eadem castra rursus se receperunt. Sed commeatus non æquè, [*ac prius,*] amplius habebant. Nam propter [*hostium*] equitatum non poterant amplius [*illinc*] recedere. Manè tamen motis castris, rursus ire perrexerunt, & ad collem muro cinctum, per vim peruenire, [*ac in eum irrumpere*] tentarunt, & ante suas copias inuenerunt pedestrem [*hostium*] exercitum, qui supra [*collis*] munitionem instructus stabat, acie non paucorum scutatorum in longitudinem exporrecta. Is enim locus erat arctus. Athenienses autem munitionem aggressi oppugnare cœperunt: sed cùm telis ex colle, qui erat accliuis, à multis peterentur (qui enim ex superiore loco [*tela iaculabantur, telis ad hostes*] faciliùs pertingebāt, [*ac eos assequebantur*]) nec [*eò*] possent perrumpere, retrò se receperunt, atq; quieuerunt. Quinetiam casu quædā tonitrua, simul & imbres [*tunc*] extiterunt, vt anni tempore, quod ad Autumnum iam accedebat, fieri solet. Quamobrem Athenienses longè vehementiùs animos abiicere cœperunt, quòd hæc etiam omnia in suum exitium fieri putarent. Ipsis autem quiescentibus, Gylippus, & Syracusani partem quandam copiarum miserũt, quæ ipsos muro intercluderent à tergo, quà venerant. Sed cùm ipsi quoq; vicissim quosdam de suis misissent, [*hoc fieri*] prohibuerunt. Postea verò Athenienses propiùs planitiem reuersi, [*castris ibi positis*] pernoctarũt. Postridiè verò progredi cœperunt. Ipsos autem Syracusani vndique circunfusi adoriebantur, multosque [vulner]abant. Et quoties Atheniēses impressionem in eos faciebant, ipsi se subducebant. Quoties verò recedebant, [*illis*] instabāt, præcipuè verò nouissimum agmen carpentes, si fortè [*ea parte*] paulatim in fugam versa, reliquum exercitũ perterrefacerent. Et diu Athenienses hoc modo [*Syracusanis*] restiterunt.

A ἦν δὲ λόφος καρτερὸς, καὶ ἑκατέρωθεν αὐτοῦ χαράδρα κρημνώδης· ἐκαλεῖτο δὲ *[1] ἀκραῖον λέπας. τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ οἱ ἀθηναῖοι προῄεσαν, καὶ οἱ τῶν συρακοσίων καὶ ξυμμάχων αὐτοὺς ἱππεῖς καὶ ἀκοντισταὶ ὄντες πολλοὶ ἑκάτεροι ἐκώλυον, καὶ ἐσηκόντιζόν τε καὶ παρίππευον. καὶ χρόνον μὲν πολὺν ἐμάχοντο οἱ ἀθηναῖοι, ἔπειτα ἀνεχώρησαν πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια οὐκέτι ὁμοίως εἶχον. [2] οὐ γὰρ ἔτι ἀποχωρεῖν οἷόν τ᾽ ἦν ἀπὸ τῶν ἱππέων.

B [3] πρῲ δὲ ἄραντες, ἐπορεύοντο αὖθις, καὶ *[4] ἐβιάσαντο πρὸς τὸν λόφον ἐλθεῖν τὸν ἀποτετειχισμένον· καὶ ηὗρον πρὸ ἑαυτῶν ὑπὲρ τοῦ ἀποτειχίσματος τὴν πεζὴν στρατιὰν παρατεταγμένην οὐκ ἐπ᾽ ὀλίγων ἀσπίδων. στενὸν γὰρ ἦν τὸ χωρίον. καὶ προσβαλόντες οἱ ἀθηναῖοι ἐτειχομάχουν, καὶ βαλλόμενοι ὑπὸ πολλῶν ἀπὸ τοῦ λόφου ἐπάντους ὄντος, ([5] διικνοῦντο γὰρ ῥᾷον οἱ ἄνωθεν) καὶ οὐ δυνάμενοι βιάσασθαι, ἀνεχώρουν πάλιν, καὶ ἀνεπαύοντο. ἔτυχον δὲ καὶ

C βρονταί τινες ἅμα γενόμεναι, καὶ ὕδωρ, οἷα τοῦ ἔτους πρὸς μετόπωρον ἤδη ὄντος [6] φιλεῖ γίγνεσθαι. ἀφ᾽ ὧν οἱ ἀθηναῖοι μᾶλλον ἔτι ἠθύμουν, καὶ ἐνόμιζον ἐπὶ τῷ σφετέρῳ ὀλέθρῳ καὶ ταῦτα πάντα γίγνεσθαι. ἀναπαυομένων δὲ αὐτῶν, ὁ Γύλιππος καὶ οἱ συρακούσιοι πέμπουσι μέρος τι τῆς στρατιᾶς, ἀποτειχιοῦντας ἐκ τοῦ ὄπισθεν αὐτοὺς ᾗ προεληλύθεσαν. ἀντιπέμψαντες δὲ κἀκεῖνοι σφῶν αὐτῶν τινὰς, διεκώλυσαν. καὶ μετὰ ταῦτα πάσῃ τῇ στρατιᾷ

D ἀναχωρήσαντες πρὸς τὸ πεδίον μᾶλλον οἱ ἀθηναῖοι, ηὐλίσαντο· τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ προὐχώρουν. καὶ οἱ συρακούσιοι προσέβαλλόν τε πανταχῇ αὐτοῖς κύκλῳ, καὶ πολλοὺς κατετραυμάτιζον. καὶ εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν· εἰ δ᾽ ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο, καὶ μάλιστα τοῖς ὑστάτοις προσπίπτοντες, εἴπως κατὰ βραχὺ τρεψάμενοι, πᾶν τὸ στράτευμα φοβήσειαν. καὶ ἐπὶ πολὺ μὲν τοιούτῳ τρόπῳ ἀντεῖχον οἱ ἀθηναῖοι·

---

*[1] Ἀκραῖον λέπας] ἴσως οὕτω καλεῖται τὸ ἀκρωτήριον, ἐν ᾧ ἦσαν αἱ ἄκραι. Ἄκραι δὲ, σικελίας πόλις. ÆE. P. [2] Οὐ γὰρ ἔτι ἀποχωρεῖν] ἀποσκίδνασθαι ἀπὸ τοῦ στρατεύματος. οὐκ ἦν ἐπιτήδειον ἀποχωρεῖν, κωλυόντων τῶν ἱππέων. [3] Πρωῒ δὲ ἄραντες] ἀντὶ τοῦ κινηθέντες. *[4] Ἐβιάσαντο ἐλθεῖν] ἀντὶ τοῦ μετὰ βίας προσελθεῖν, καὶ εἰς αὐτὸν εἰσελθεῖν ἐπεχείρησαντο. τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς, καὶ οὐ δυνάμενοι βιάσασθαι, ἀνεχώρουν πάλιν. ÆE. P. [5] Διικνοῦντο γὰρ] ἀντὶ τοῦ, ἐξικνοῦντο βάλλοντες. [6] Φιλεῖ γίγνεσθαι] ἐκ παροιμίας τοῦτο προσέρριπται.

τὸ ἐπι[illegible]

γρ. ἐπάντους

γρ. προεληλύθεσαν

ἐπ' αὐτὰ προσελθόντες πέντε ἢ ἓξ σταδίους, ἀνεπαύοντο ἐν τῷ πεδίῳ. ἀνεχώρησαν δὲ καὶ οἱ Συρακούσιοι ἀπ' αὐτῶν ἐς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον. τῆς δὲ νυκτὸς τῷ Νικίᾳ καὶ Δημοσθένει ἐδόκει, ἐπειδὴ κακῶς σφίσι τὸ στράτευμα εἶχε, τῶν τε ἐπιτηδείων πάντων ἀπορίᾳ ἤδη, καὶ κατατετραυματισμένοι ἦσαν πολλοί, ἐν πολλαῖς προσβολαῖς τῶν πολεμίων γεγενημέναις, πυρὰ καύσαντες ὡς πλεῖστα ἀπάγειν τὴν στρατιάν, μηκέτι τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἣ διενοήθησαν, ἀλλὰ [1] τοὐναντίον ἢ οἱ Συρακούσιοι ἐτήρουν, πρὸς τὴν θάλασσαν. ἦν δὲ ἡ ξύμπασα ὁδὸς αὕτη οὐκ ἐπὶ Κατάνης τῷ στρατεύματι, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τῆς Σικελίας, τὸ πρὸς Καμάριναν καὶ Γέλαν, καὶ τὰς ταύτῃ πόλεις καὶ Ἑλληνίδας καὶ βαρβάρους. καύσαντες οὖν πυρὰ πολλά, ἐχώρουν ἐν τῇ νυκτί. καὶ αὐτοῖς (οἷον φιλεῖ καὶ πᾶσι στρατοπέδοις, μάλιστα δὲ τοῖς μεγίστοις, φόβοι καὶ δείματα ἐγγίγνεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐν νυκτί τε καὶ διὰ πολεμίας, καὶ ἀπὸ πολεμίων οὐ πολὺ ἀπεχόντων ἰοῦσιν) ἐμπίπτει ταραχή. καὶ τὸ μὲν Νικίου στράτευμα, ὥσπερ ἡγεῖτο, ξυνέμενέ τε καὶ προὔλαβε πολλῷ· τὸ δὲ Δημοσθένους, [2] τὸ ἥμισυ μάλιστα καὶ τὸ πλέον ἀπεσπάσθη τε, καὶ ἀτακτότερον ἐχώρει. ἅμα δὲ τῇ ἕῳ [3] ἀφικνοῦνται ὅμως πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐσβάντες ἐς τὴν ὁδὸν τὴν Ἐλωρίνην καλουμένην, ἐπορεύοντο, ὅπως ἐπειδὴ γένοιντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ Κακυπάρει, παρὰ τὸν ποταμὸν ἴοιεν ἄνω διὰ μεσογείας. ἤλπιζον γὰρ καὶ τοὺς Σικελοὺς ταύτῃ, οὓς μετέπεμψαν, ἀπαντήσεσθαι. ἐπεὶ δ' ἐγένοντο ἐπὶ τῷ ποταμῷ, ηὗρον καὶ ἐνταῦθα φυλακήν τινα τῶν Συρακουσίων ἀποτειχίζουσαν καὶ ἀποσταυροῦσαν τὸν πόρον. [4] καὶ βιασάμενοι αὐτήν, διέβησάν τε τὸν ποταμόν, καὶ ἐχώρουν αὖθις πρὸς ἄλλον ποταμὸν τὸν Ἐρινεόν. ταύτῃ γὰρ οἱ ἡγεμόνες ἐκέλευον. ἐν τούτῳ δ' οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ὡς ἥ τε ἡμέρα ἐγένετο, καὶ ἔγνωσαν τοὺς Ἀθηναίους ἀπεληλυθότας, ἐν αἰτίᾳ τε οἱ πολλοὶ τὸν Γύλιππον εἶχον, ἑκόντα ἀφεῖναι τοὺς Ἀθηναίους. καὶ κατὰ τάχος διώκοντες, [5] ᾗ οὐ χαλεπῶς ᾐσθάνοντο κεχωρηκότας, καταλαμβάνουσι περὶ ἀρίστου ὥραν.

ἄλλ. γρ. κοκυπάρει

Deinde quinque, sexve stadia progressi, in planitie conquieuerunt. Syracusani quoque ab illis digressi in sua castra redierunt. Noctu verò Niciæ, & Demostheni placuit, (quoniam ipsorum exercitus malè se habebat, cùm ob omnis commeatus inopiā, qua iam premebatur, tum ob multitudinem eorum, qui in multis incursionibus ab hoste factis vulnerati fuerant,) quàm plurimis ignibus accensis abducere copias, non tamen amplius eadem via, qua constituerant: sed alia ei contraria, quam Syracusani seruabant, mare versus. Totum autem hoc iter, quod exercitus faciebat, non ad Catanam ducebat: sed in aliam Siciliæ partem, Camarinam versus, & Gelam, aliasque tum Græcas, tum barbaras vrbes in illa [*Siciliæ*] parte sitas. Accensis igitur multis ignibus, per noctem proficisci cœperunt. (vt vel in omnibus, præcipuè verò maximis exercitibus, præsertim & noctu, & per hosticum, & hoste non procul [*ab ipsis*] distante, iter facientibus, meatus, & pauor excitari solet) ipsos incessit trepidatio. Et Niciæ quidem copiæ, quemadmodum præibant, sic etiam [*in eodem ordine*] simul perstiterunt. At Demosthenicarum copiarum dimidia ferè, atque adeò maior pars [*à reliquo exercitus corpore*] districta est, & ordinibus non seruatis pergebat. Prima autem luce, [*quamuis iter solutis ordinibus, & incompositè facerent,*] tamen ad mare peruenerunt, & viam nomine Helorinam ingressi, ire pergebant, vt cùm ad Cacyparim fluuium deuenissent, secundum ipsum fluuium per mediterranea in superiora loca se conferrent. Sperabant enim hâc etiam Siculos, quos accersissent, obuiam sibi venturos. Sed cùm ad fluuium venissent, hîc quoque quoddam Syracusanorum præsidium inuenerunt, quod muris, valloque transitum præcludebat; sed eo [*præsidio*] per vim [*illinc*] depulso, fluuium illum traiecerunt, & rursus ad alium fluuium nomine Erineum contenderunt. Hâc enim duces [*iter fieri*] iusserant. Interea verò Syracusani, ac socij, vbi dies illuxit. Et Athenienses abisse cognouerunt, plerique Gylippum insimulabant, quòd Athenienses sciens, prudensq; dimisisset. Quare celeriter persequentes, quâ progressos nō difficile norant, sub horam prandij [*eos*] adipiscuntur.

---

[1] Τοὐναντίον ἢ οἱ Συρακούσιοι] ἀντὶ τοῦ, ἢ παρά. [2] Τὸ ἥμισυ μάλιστα] δηλονότι τοῦ παντός. [3] Ἀφικνοῦνται ὅμως] ἤγουν οὕτω. [4] Καὶ βιασάμενοι] σὺν βίᾳ ἀπωσάμενοι. [5] Ἢ οὐ χαλεπῶς ᾐσθάνοντο] ἤτοι τὸ οὐ χαλεπῶς τῷ ἔγνωσαν συντακτέον, ἵνα ᾖ, ῥᾳδίως ἔμαθον αὐτοὺς ᾗ κεχωρήκεσαν· ἢ τῷ κεχωρηκότας, ἵνα σημαίνῃ, ᾗ ἐδόκουν αὐτοῖς εὐκόλως καὶ ῥᾳδίως κεχωρηκέναι οἱ Ἀθηναῖοι.

Cùm au-

Cùm autem assequuti fuissent Demosthenis milites, qui postremi erant, & tardè, & incompositè iter faciebãt, quòd noctu tũc perturbati fuissent, confestim [*eos*] aggressi pugnare cœperũt. Syracusanorum autem equitatus ipsos faciliùs circundedit, & in exiguum loci spatium cõtraxit, quòd tunc [*à Niciæ copiis*] essent separati. Nam Niciæ exercitus vlterius progressus distabat [*illinc*] centum, & quinquaginta stadia. Nicias enim [*agmen*] ociùs ducebat, quòd existimaret minimè salutare esse in huiusmodi tempore cunctari vltrò & dimicare: sed quàm celerrimè sese recipere, ita vt [*milites*] eatenus pugnarent, quatenus cogerẽtur. Demosthenes verò multiplici, eoque assiduo labore magis, ac magis premebatur, quòd ipsum posterius digressum, hostes priorem vrgerent. Cùm autem tunc Syracusanos insequentes animaduertisset, non tam progrediebatur, quàm ad prœliũ aciem instruebat, donec cunctatus, ab ipsis est circumuẽtus, & cùm ipse, tum Athenienses, qui cum ipso erant, in magna perturbatione sunt constituti. Nam conclusi intra quendam locum, qui muro circundatus erat, & viam hinc & inde, & non paucas oleas habebat, [*à circunfusa hostium multitudine telis, ac*] missilibus vndiq; petebantur. Huiusmodi autem assultibus, non autem stataria pugna haud ab re Syracusani vtebantur. Nam aduersus homines desperatos periculum subire, non amplius tam è re illorum, quàm Atheniensium erat. Simul etiam [*Syracusani*] nonnihil sibi parcebant, propter manifestum rei feliciter gestæ successum, quem iam adepti erant, ne prius, [*quàm hostes debellassent,*] aliqua [*ratione ipsi ab illis*] absumerentur, [*& grauiorem aliquam cladem acciperent,*] & existimabant, vel sic, hoc ipso [*pugnæ*] genere illos à se perdomitos, captum iri. Cùm igitur Gylippus, & Syracusani, sociique totum diem vndiq; telis [*hostem*] petentes, animaduertissent Athenienses, sociosque vulneribus, ac aliis ærumnis grauiter afflictos, per præconis vocem edixerunt, primùm quidem, si quis ex insularum incolis ad se transire vellet, ea conditione, vt liber esset. Quædam autem, non multæ tamen ciuitates [*ad ipsos*] transierunt. Postea verò & cum cæteris omnibus, qui cum Demosthene erant, compositio facta est ea lege, vt arma traderent, [*eorum*] nullus mortem obiret aut violẽtam, aut in vinculis, aut inopia rerum ad

A καὶ ὡς προσέμιξαν τοῖς μετὰ τοῦ Δημοσθένους, ὑστέροις τε οὖσι, καὶ σχολαίτερον καὶ ἀτακτότερον χωροῦσιν, ὡς τῆς νυκτὸς τότε ξυνεταράχθησαν, εὐθὺς προσπεσόντες ἐμάχοντο. καὶ οἱ ἱππῆς τῶν Συρακοσίων ἐκυκλοῦντό τε ῥᾷον αὐτούς,[1] δίχα δὴ ὄντας,[2] καὶ ξυνῆγον ἐς ταὐτό. τὸ δὲ Νικίου στράτευμα ἀπεῖχεν ἐν τῷ πρόσθεν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα σταδίους. θᾶσσόν τε γὰρ ὁ Νικίας ἦγε, νομίζων οὐ τὸ ὑπομένειν[3] ἐν τῷ τοιούτῳ ἑκόντας εἶναι, καὶ μάχεσθαι, σωτηρίαν, ἀλλὰ τὸ B ὡς τάχιστα ὑποχωρεῖν, τοσαῦτα μαχομένους ὅσα ἀναγκάζονται. ὁ δὲ Δημοσθένης ἐτύγχανέ τε τὰ πλείω ἐν πόνῳ ξυνεχεστέρῳ ὤν, διὰ τὸ ὑστέρῳ ἀναχωροῦντι αὐτῷ ἐπικεῖσθαι τοὺς πολεμίους· καὶ τότε γνοὺς τοὺς Συρακοσίους διώκοντας, οὐ προυχώρει μᾶλλον ἢ ἐς μάχην ξυνετάσσετο, ἕως ἐνδιατρίβων κυκλοῦταί τε ὑπ' αὐτῶν, καὶ πολλῷ θορύβῳ αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ Ἀθηναῖοι ἦσαν.[4] ἀνειληθέντες γὰρ ἔς τι χωρίον, ᾧ κύκλῳ μὲν τειχίον περιῆν, ὁδὸς δὲ C ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν, ἐλαίας δὲ οὐκ ὀλίγας εἶχεν, ἐβάλλοντό τε περισταδόν. τοιαύταις δὲ προσβολαῖς,[5] καὶ οὐ ξυσταδὸν μάχαις, οἱ Συρακόσιοι εἰκότως ἐχρῶντο. τὸ γὰρ ἀποκινδυνεύειν πρὸς ἀνθρώπους ἀπονενοημένους, οὐ πρὸς ἐκείνων μᾶλλον ἦν ἔτι ἢ πρὸς τῶν Ἀθηναίων. [6] καὶ ἅμα φειδώ τε τις ἐγίγνετο ἐπ' εὐπραγίᾳ ἤδη σαφεῖ [7] μὴ προαναλωθῆναί τῳ, καὶ ἐνόμιζον καὶ ὡς ταύτῃ τῇ ἰδέᾳ καταδαμασάμενοι λήψεσθαι αὐτούς. ἐπειδὴ γοῦν δι' ἡμέρας D βάλλοντες[8] πανταχόθεν, τοὺς Ἀθηναίους καὶ ξυμμάχους ἑώρων ἤδη τεταλαιπωρημένους τοῖς τε τραύμασι καὶ τῇ ἄλλῃ κακώσει, κήρυγμα ποιοῦνται Γύλιππος καὶ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, πρῶτον μὲν τῶν νησιωτῶν εἴ τις βούλεται ἐπ' ἐλευθερίᾳ[9] ὡς σφᾶς ἀπιέναι· καὶ ἀπεχώρησάν τινες πόλεις οὐ πολλαί. ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας τοὺς μετὰ Δημοσθένους ὁμολογία γίγνεται, ὥστε ὅπλα τε παραδοῦναι, καὶ μὴ ἀποθανεῖν μηδένα, μήτε βιαίως, μήτε δεσμοῖς, μήτε τῆς ἀναγκαιοτάτης

γρ. ξυμπεσόντες

γρ. προτέρῳ ἐπικ.

γρ. ἐλάας

[1] Δίχα δὴ ὄντας] ἤγουν, κεχωρισμένοις ἀπὸ τῶν μετὰ Νικίου. [2] Καὶ ξυνῆγον ἐς ταὐτὸ] ἀντὶ τοῦ, ἐκύκλουν ἐς ὀλίγον χωρίον. [3] Εν τῷ τοιούτῳ] καιρῷ δηλονότι. [4] Ανειληθέντες γὰρ] συστραφέντες. [5] Καὶ οὐ ξυσταδὸν] ἤγουν, ἐκ τοῦ πλησίον. [6] Καὶ ἅμα φειδώ τε τις ἐγ.] ὡς ἂν φανερᾶς οὔσης τῆς εὐπραγίας, οὐκ ἐβούλοντο ἀποκινδυνεύειν, ἀλλ' ἐφείδετο αὐτὸς ἑαυτοῦ ὥστε μὴ προαναλωθῆναι. τουτέστιν, ἐνόμιζον καὶ οὕτω λήψεσθαι τοὺς Ἀθηναίους χωρὶς τοῦ αὐτοὶ προαναλωθῆναι, ἢ κινδυνεῦσαι. [7] Μὴ προαναλωθῆναί τῳ] ἤγουν, τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς μάχης. [8] Πανταχόθεν] ἤγουν κύκλωθεν. [9] Ὡς σφᾶς ἀπιέναι] ἤγουν εἰς τοὺς Συρακουσίους.

ἐνδείᾳ διαίτης. καὶ παρέδοσαν οἱ πάντες σφᾶς αὐτοὺς ἑξακισχίλιοι, καὶ τὸ ἀργύριον ὃ εἶχον ἅπαν κατέθεσαν, ἐσβαλόντες ἐς ἀσπίδας ὑπτίας, καὶ ἐνέπλησαν ἀσπίδας τέσσαρας. καὶ τούτους μὲν εὐθὺς ἀπεκόμισαν ἐς τὴν πόλιν· Νικίας δὲ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀφικνοῦνται αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Ἐρινεόν, καὶ διαβὰς πρὸς μετέωρόν τι ἐκάθισε τὴν στρατιάν. οἱ δὲ Συρακούσιοι τῇ ὑστεραίᾳ καταλαβόντες αὐτὸν, ἔλεγον ὅτι οἱ μετὰ Δημοσθένους παραδεδώκοιεν σφᾶς αὐτούς, κελεύοντες κἀκεῖνον τὸ αὐτὸ δρᾶν. ὁ δ' ἀπιστῶν σπένδεται ἱππέα πέμψαι σκεψόμενον. ὡς δ' οἰχόμενος ἀπήγγελε πάλιν παραδεδωκότας, ἐπικηρυκεύεται Γυλίππῳ καὶ Συρακουσίοις εἶναι ἕτοιμος ὑπὲρ Ἀθηναίων ξυμβῆναι, ὅσα ἀνάλωσαν χρήματα Συρακούσιοι ἐς τὸν πόλεμον, ταῦτα ἀποδοῦναι, ὥστε τὴν μετ' αὐτοῦ στρατιὰν ἀφεῖναι αὐτούς. μέχρις οὗ δ' ἂν τὰ χρήματα ἀποδοθῇ, ἄνδρας δώσειν Ἀθηναίων ὁμήρους. ἕνα κατὰ τάλαντον. οἱ δὲ Συρακούσιοι καὶ Γύλιππος οὐ προσεδέχοντο τοὺς λόγους, ἀλλὰ προσπεσόντες, καὶ περιστάντες πανταχόθεν, ἔβαλλον καὶ τούτους μέχρι ὀψέ. εἶχον δὲ καὶ οὗτοι πονήρως σίτου τε καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἀπορείᾳ. ὅμως δὲ τῆς νυκτὸς φυλάξαντες τὸ ἡσυχάζον[1] ἔμελλον πορεύεσθαι· καὶ ἀναλαμβάνουσί τε τὰ ὅπλα, καὶ οἱ Συρακούσιοι αἰσθάνονται, καὶ ἐπαιώνισαν. γνόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι οὐ λανθάνουσι, κατέθεντο πάλιν, πλὴν τριακοσίων μάλιστα ἀνδρῶν.[2] οὗτοι δὲ διὰ τῶν φυλάκων βιασάμενοι, ἐχώρουν τῆς νυκτὸς ᾗ ἐδύναντο. Νικίας δέ, ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο, ἦγε τὴν στρατιάν· οἱ δὲ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι προσέκειντο τὸν αὐτὸν τρόπον πανταχόθεν βάλλοντές τε καὶ κατακοντίζοντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἠπείγοντο πρὸς τὸν Ἀσίναρον ποταμόν, ἅμα μὲν βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προσβολῆς ἱππέων τε πολλῶν καὶ τοῦ ἄλλου ὄχλου, οἰόμενοι ῥᾷόν τι σφίσιν ἔσεσθαι ἢν διαβῶσι τὸν ποταμόν· ἅμα δὲ ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας, καὶ τοῦ πιεῖν ἐπιθυμίᾳ.[3] ὡς δὲ γίγνονται ἐπ' αὐτῷ, ἐσπίπτουσιν οὐδενὶ κόσμῳ ἔτι,

γρ. ἀπεκόμιζον

victū necessariarum. Vniuersi autem, qui se ipsos dediderunt, erant numero sex hominum millia, omnemq; pecuniam, quàm habebant deposuerūt, [*eam*] in supina scuta coniicientes, & quatuor scuta repleuerunt. Atque hos quidem [*Syracusani*] confestim in vrbem abduxerunt. Nicias verò, eiusq; milites eodem die ad fluuiū Erineum peruenerunt, eoq; traiecto, in edito quodam loco copias, [*& castra*] collocauit. Postridie verò Syracusani eum adepti, dixerunt Demosthenis milites sese dedidisse, & ipsum quoque idem facere iusserunt. Ille verò, quòd his fidem non haberet, induciis cum [*hoste*] factis equitem misit, qui [*rem*] exploraret. Cùm autem [*eques*] reuersus renuntiasset [*Demosthenis milites sese*] dedidisse, [*Nicias*] per caduceatorem Gylippo, Syracusanisque respondit, se paratum esse ad transigendum pro Atheniensibus, vt, quos sumptus in bellum Syracusani fecissent, hos [*omnes ipsis*] restitueret, ea conditione, vt ipsi [*se ipsum, &*] suū exercitum dimitterēt. Donec autem pecunia persolueretur, se daturum obsides ex Atheniensibus, singulis talentis in singula obsidum capita taxatis. At Syracusani, & Gylippus his conditionibus non acceptis: sed impressione in eos facta, & vndique circunstantes, hos etiam ad vesperum vsque telis petierunt. Ob commeatus autem, & rerum aliarum inopiam hi quoque malè se habebant. Sed tamen obseruato noctis silētio discedere statuerant. Quamobrem arma sumpserunt: sed Syracusani [*hoc*] senserunt, & ad arma conclamarunt. Athenienses verò, cùm cognouissent se non latêre [*hostem,*] rursus [*arma*] deposuerunt, exceptis ferè trecētis. Isti enim per media [*Syracusanorum*] præsidia perrumpentes, per noctem contenderunt, quà potuerunt. Nicias verò, cùm dies illuxisset, exercitum abducere cœpit. Syracusani verò, & socij [*ipsos abeuntes*] vrgebant eodem modo, [*quo pridie,*] telis, & iaculis vndique petentes. Sed Athenienses properabant ad flumen Assinarum, quamuis simul quidem vndique grauiter vrgerentur [*assiduis*] multorum equitum, ac alius multitudinis incursionibus, quòd aliquo modo meliùs secum actum iri putarent, si flumen illud traiecissent: simul etiam lassitudine, bibendique desiderio. Cùm autem ad ipsum peruenissent, nullo iam ordine [*in ipsum*] irrumpunt:

[1] Τῆς νυκτὸς φυλάξαντες τὸ ἡσυχάζον] καθ' ὃ μάλιστα τῆς νυκτὸς ἔμελλον οἱ πολέμιοι ἡσυχάζειν. [2] Οὗτοι δὲ διὰ τῶν φυλάκων βιασάμενοι] ἦσαν, διελθόντες τοὺς φύλακας σὺν βίᾳ. [3] Ὡς δὲ γίγνονται ἐπ' αὐτῷ] ἦσαν παρ' αὐτῷ.

sed vnus quisque primus [*id*] transire cupiens. At hostes [*illis*] instantes transitum iam difficilem reddebāt. Quòd enim iter conferti facere cogerentur, alij super alios cadebant; & [*alij alios*] conculcabant, & alij quidem in tela, & arma incidentes confestim peribant, alij verò se ipsi mutuò complectentes, secundo flumine ferebantur. In vlteriorem etiam fluminis ripam transgressi Syracusani (erat autem præceps) & dispositi, è superiore loco Athenienses telis conficiebant, multos etiam auidè potantes, & inter se ipsos in cauo fluminis alueo perturbatos. Peloponnesij verò [*illuc*] descendentes trucidarunt eos præcipuè, qui erant in fluuio. Et aqua confestim est corrupta. Sed quamuis & cœno, simul & sanguine esset polluta, nihilominus tamen bibebatur, & de ea multi inter se digladiabantur. Tandem verò cùm multa cadauera alia super alia in flumine iam iacerent, & exercitus profligatus esset, partim quidem apud amnem, partim verò, si quis etiam effugerat, ab equitibus. Nicias se Gylippo dedidit, quòd ipsi maiorem, quàm Syracusanis fidem haberet. Et cùm illi, tum etiam [*cæteris*] Lacedæmoniis permisit, vt arbitratu suo de se statuerent: sed [*hostes*] orauit, vt cæteros milites [*Athenienses*] occidere cessarent. Postea verò Gylippus imperauit, vt [*Athenienses*] iam viui caperentur, & cæteros quotquot [*à Syracusanis*] nondum occultati fuissent (horum autem numerus erat magnus) viuos [*in vrbem*] deduxerunt, quinetiam trecentos illos, qui noctu per media [*Syracusanorum*] præsidia transierant, missis, qui [*eos*] persequerentur comprehenderunt. Verùm huius exercitus ea quidem pars, quæ in vnum publicè cōtracta fuit, haud magna fuit. ea verò, quę [*à priuatis hominibus*] surrepta, [*ac suppressa*] fuit, magna fuit. Hisque tota Sicilia fuit repleta, quippe quòd [*isti Niciæ milites*] non ex pactione (quemadmodum illi, qui cum Demosthene erant) capti fuissent. Quædam etiam [*horum*] non exigua pars interiit. Hæc enim strages [*à Syracusanis, eorumque sociis tunc edita,*] maxima fuit nec vllâ minor earum [*omnium,*] quæ in hoc Siculo bello factæ fuerunt. Et in cæteris incursionibus [*ab hostibus in Athenienses factis,*] quæ,

A ἀλλὰ πᾶς τέ τις διαβῆναι πρῶτος βουλόμενος. καὶ οἱ πολέμιοι ἐπικείμενοι χαλεπὴν ἤδη τὴν διάβασιν ἐποίουν. ἀθρόοι γὰρ ἀναγκαζόμενοι χωρεῖν, ἐπέπιπτόν τε ἀλλήλοις, καὶ κατεπάτουν, περί τε τοῖς δορατίοις καὶ σκεύεσιν οἱ μὲν εὐθὺς διεφθείροντο, [1] οἱ δὲ, ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον. ἐς τὰ ἐπὶ θάτερά τε τοῦ ποταμοῦ παραστάντες οἱ Συρακούσιοι (ἦν δὲ κρημνώδες) ἔβαλλον ἄνωθεν τοὺς Ἀθηναίους, πίνοντάς τε τοὺς πολλοὺς ἀσμένους, καὶ ἐν κοί- B λῳ ὄντι τῷ ποταμῷ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ταρασσομένους. οἵ τε Πελοποννήσιοι ἐπικαταβάντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα ἔσφαζον. καὶ τὸ ὕδωρ εὐθὺς διέφθαρτο· ἀλλ' οὐδὲν ἧσσον ἐπίνετό τε ὁμοῦ τῷ πηλῷ ἡματωμένον, [2] καὶ περιμάχητον ἦν τοῖς πολλοῖς. τέλος δὲ, νεκρῶν τε πολλῶν ἐπ' ἀλλήλοις ἤδη κειμένων ἐν τῷ ποταμῷ, καὶ διεφθαρμένου τοῦ στρατεύματος, τοῦ μὲν, κατὰ τὸν ποταμὸν, τοῦ δὲ, καὶ εἴ τι διαφύγοι, ὑπὸ τῶν ἱππέων, ὁ Νι- C κίας Γυλίππῳ ἑαυτὸν παραδίδωσι, πιστεύσας μᾶλλον αὐτῷ ἢ τοῖς Συρακουσίοις. καὶ ἑαυτῷ μὲν χρῆσθαι ἐκέλευεν ἐκεῖνόν τε καὶ Λακεδαιμονίους ὅ,τι βούλονται, τοὺς δὲ ἄλλους στρατιώτας παύσασθαι φονεύοντας. καὶ ὁ Γύλιππος μετὰ τοῦτο ζωγρεῖν ἤδη ἐκέλευε, καὶ τούς τε λοιποὺς, [3] ὅσους μὴ ἀπεκρύψαντο, (πολλοὶ δὲ οὗτοι ἐγένοντο) ξυνεκόμισαν ζῶντας, καὶ ἐπὶ τοὺς τριακοσίους οἳ τὴν φυλακὴν διεξῆλθον τῆς νυκτὸς, πέμψαντες τοὺς δι- D ωξομένους, ξυνέλαβον. τὸ μὲν οὖν ἁθροισθὲν τοῦ στρατεύματος ἐς τὸ κοινὸν, οὐ πολὺ ἐγένετο, τὸ δὲ διακλαπὲν, πολύ· [4] καὶ κατεπλήσθη πᾶσα Σικελία αὐτῶν, ἅτε οὐκ ἀπὸ ξυμβάσεως, ὥσπερ τῶν μετὰ Δημοσθένους, ληφθέντων. μέρος δέ τι οὐκ ὀλίγον καὶ ἀπέθανε. [5] πλεῖστος γὰρ δὴ φόνος οὗτος καὶ οὐδενὸς ἐλάσσων τῶν ἐν τῷ Σικελικῷ πολέμῳ τούτῳ ἐγένετο. καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις προσβολαῖς ταῖς

γρ. διεπλήσθη πᾶσα ἡ σ.

---

[1] Οἱ δὲ, ἐμπαλασσόμενοι κατέρρεον] ἀντὶ τοῦ, συμπλεκόμενοι κατέπιπτον. ἐπίμως ἔπιπτον. [2] Καὶ περιμάχητον ἦν τοῖς πολλοῖς] ἤγουν σπουδαιότατον. [3] Ὅσους μὴ ἀπεκρύψαντο] ὅσους δηλαδὴ μὴ διέκλεψαν οἱ συρακούσιοι. [4] Καὶ κατεπλήσθη πᾶσα σικελία αὐτῶν] γράφεται διεπλήσθη. [5] Πλεῖστος γὰρ δὴ φόνος οὗτος] ἀντὶ τοῦ πολὺ πλείων τοῦτο ἀκουστόν. οὐδὲ γὰρ ἐγγὺς ἐν τῷ σικελικῷ πολέμῳ τοσοῦτος ἄλλος φόνος ἐγένετο. ἐμοὶ δὲ φαίνεται γεγράφθαι, καὶ οὐδενὸς ἐλάσσων τῶν ἐν τῷ ἑλληνικῷ πολέμῳ ἐγένετο. λέγει γὰρ αὐτὸς ἐπὶ τέλει τῆσδε τῆς ἱστορίας, συνέβη τε τοῦτο τὸ ἔργον τὸ ἑλληνικὸν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέσθαι. δοκεῖ δέ μοι καὶ ὧν ἑλληνικῶν ἴσμεν. ἔοικεν οὖν κἀνταῦθα μὴ μόνοις τοῖς σικελικοῖς, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ἑλληνικοῖς ἀντεξετάζειν τὴν συμφοράν.

κατὰ τὴν πορείαν συχναῖς γενομέναις οὐκ ὀλίγοι ἐτεθνήκεσαν. πολλοὶ δὲ ὅμως καὶ διέφυγον, οἱ μὲν, καὶ παραυτίκα, οἱ δὲ, καὶ δουλεύσαντες, καὶ διαδιδράσκοντες ὕστερον. *[1] τούτοις δ' ἦν ἀναχώρησις ἐς Κατάνην. ξυναθροισθέντες δὲ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τῶν τε αἰχμαλώτων ὅσους ἐδύναντο πλείστους καὶ τὰ σκῦλα ἀναλαβόντες, ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων ὁπόσους ἔλαβον, κατεβίβασαν ἐς τὰς λιθοτομίας, [2] ἀσφαλεστάτην εἶναι νομίσαντες τὴν τήρησιν· Νικίαν δὲ καὶ Δημοσθένην ἄκοντος Γυλίππου ἀπέσφαξαν. ὁ γὰρ Γύλιππος καλὸν τὸ ἀγώνισμα ἐνόμιζέν οἱ εἶναι, ἐπὶ τοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς ἀντιστρατήγους κομίσαι Λακεδαιμονίοις. ξυνέβαινε δὲ, τὸν μὲν πολεμιώτατον αὐτοῖς εἶναι, Δημοσθένην, διὰ τὰ ἐν τῇ νήσῳ καὶ Πύλῳ. τὸν δὲ, διὰ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδειότατον. [3] τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας τῶν Λακεδαιμονίων ὁ Νικίας προυθυμήθη, σπονδὰς πείσας τοὺς Ἀθηναίους ποιήσασθαι, ὥστε ἀφεθῆναι. ἀνθ' ὧν οἵ τε Λακεδαιμόνιοι ἦσαν αὐτῷ προσφιλεῖς, κἀκεῖνος οὐχ ἥκιστα πιστεύσας ἑαυτὸν τῷ Γυλίππῳ παρέδωκεν. ἀλλὰ τῶν Συρακουσίων τινὲς (ὡς ἐλέγετο) οἱ μὲν, δείσαντες, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἐκεκοινολόγηντο, μὴ βασανιζόμενος διὰ τὸ τοιοῦτον ταραχὴν σφίσιν ἐν εὐπραγίᾳ ποιήσῃ, ἄλλοι δὲ (καὶ οὐχ ἥκιστα οἱ Κορίνθιοι) μὴ χρήμασι πείσας τινὰς (ὅτι πλούσιος ἦν) ἀποδρᾷ, καὶ αὖθις σφίσι νεώτερόν τι ἀπ' αὐτοῦ γένηται, πείσαντες τοὺς ξυμμάχους ἀπέκτειναν αὐτόν. καὶ ὁ μὲν τοιαύτῃ ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων αἰτίᾳ ἐτεθνήκει, ἥκιστα δὴ ἄξιος ὢν τῶν γε ἐπ' ἐμοῦ Ἑλλήνων ἐς τοῦτο δυστυχίας ἀφικέσθαι, [4] διὰ τὴν νενομισμένην ἐς τὸ θεῖον ἐπιτήδευσιν. τοὺς δ' ἐν ταῖς λιθοτομίαις οἱ Συρακούσιοι [5] χαλεπῶς τοὺς πρώτους χρόνους [6] μετεχείρισαν. ἐν γὰρ κοίλῳ χωρίῳ ὄντας πολλοὺς οἵ τε ἥλιοι τὸ πρῶτον καὶ τὸ πνῖγος ἔτι ἐλύπει, διὰ τὸ ἀστέγαστον· [7] καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι τοὐναντίον μετοπωριναὶ καὶ ψυχραὶ, τῇ μεταβολῇ ἐς ἀσθένειαν ἐνεωτέριζον.

γρ. τὸ δὲ Νικίαν, διὰ

A dum iter fieret, frequentes fuerunt, non pauci obierunt. Multi tamen etiam euaserunt, partim quidem, vel statim, partim verò, vel post toleratam [*aliquandiu*] seruitutem, & postea fuga elapsi. His verò Catanam erat receptus. Syracusani autem, & socij congregati, ac assumptis quàm plurimis potuerunt captiuis, & spoliis, in vrbem redierunt. Et cæteros quidem Atheniensium, ac sociorum, quoscunque ceperant, in lapicidinas demiserunt, eam custodiam tutissimam esse ducentes. Niciam verò, ac B Demosthenem inuido Gylippo necauerunt. Gylippus enim pręclarum certamen, [*atque victoriæ præmium*] sibi fore putabat, si præter cætera, ipsos etiam hostium duces ad Lacedæmonios [*ex eo bello*] portaret. Accidit autem vt alter quidem, Demosthenes [*videlicet*,] esset ipsorum hostis acerrimus, propter res in insula [*Sphacteria*,] & ad Pylum gestas. Nicias verò, ob has ipsas [*res*,] amicissimus, [*atq; gratissimus ipsis esset*.] Nicias enim inductis Atheniensibus ad fœdera cum Lacedæmoniis facienda, magno studio contendit, vt Lacedæmoni- C orum ciues in insula capti dimitterentur. Quamobrē & Lacedæmonij in eius amorem erant propensi, & ipse maximam Gylippo fidem habens, se [*ipsi*] dedidit. Sed Syracusanorum quidam (vt ferebatur) partim quidem, veriti ne ille, quòd colloquia cum illo habuissent, propterea habita quæstione felicem rerum suarum statum perturbaret, partim verò (& præcipuè Corinthij) ne aliquibus pecunia adductis (quia diues erat) aufugeret, atq; rursus aliquid rerum nouarum in ipsos moliretur, sociis [*ad* D *hoc faciendum*] inductis, eum interfecerunt. Atque Nicias quidem ob hanc, aut [*aliam*] huic quā proximā causam morte mulctatus fuit, vir profectò omnium, mea saltem ætate, Græcorū minimè dignus, qui eò infelicitatis deueniret, propter pietatis studiū, quo Deos colere consueuerat. Captiuos autem, qui erāt in lapicidinis, Syracusani duriter initiò tractarunt. Eos enim, q; multi in loco depresso essent, primùm soles, & præterea graues æstus vehemēter infestabant, quia nullo tecto tegebantur: [*sed semper sub dio manebant*,] & noctes cōtrà autumnales, ac frigidæ superuenientes, propter mutationē nouos ipsis morbos afferebant.

---

*[1] Τούτοις δ' ἦν] ἀντὶ τοῦ, οὗτοι δὲ ἐς Κατάνην ἀνεχώρουν. Æ.P.
[2] Ἀσφαλεστάτην εἶναι νομίσαντες τήρησιν] ἤγουν φυλακήν.
[3] Τοὺς γὰρ ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας] τὸ ἑξῆς, προυθυμήθη ὥστε ἀφεθῆναι, πείσας ταῖς σπονδαῖς τοὺς Ἀθηναίους ποιήσασθαι. [4] Διὰ τὴν νενομισμένην ἐπιτήδευσιν] διὰ τὴν πᾶσαν ἐς ἀρετὴν νενομισμένην ἐπιτήδευσιν, διὰ τὸ πᾶσαν ἀρετὴν νομίμως ἐπιτετηδευκέναι. οὐ γὰρ δὴ νενομισμένην ἀρετὴν τὴν δοκοῦσαν φησί. [5] Χαλεπῶς τοὺς πρώτους χρόνους μετεχ.] ἤγουν, τοὺς πρώτους χρόνους χαλεπῶς περιεῖπον. [6] Μετεχείρισαν] ἤγουν ᾠκονόμησαν. [7] Καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι] αἴτι τε αἱ νύκτες καὶ αἱ ἡμέραι ἀνώμαλον ἐργαζόμεναι τὸ περιέχον, νόσων κατῆρχον.

Præcipuè verò quòd propter loci angustias omnia in eodem [*loco*] faceret, & præterea cadauera simul alia super alia iacerent coaceruata, [*eorum,*] qui propter vulnera, & propter mutationem, ac propter huiusmodi [*causas*] moriebantur. Erant etiam [*illic*] odores intolerabiles, prætereà fame, simul & siti premebantur. Nam per octo menses [*Syracusani*] singulis eorum vnam aquæ cotylam, & duas frumenti cotylas dederunt. Deniq; quæcunque alia mala credibile est homines in huiusmodi locũ detrusos perpeti, nullum horum fuit, quin ipsis acciderit. Atque septuaginta quidem dies vitam sic [*omnes*] egerunt [*in angusto loco*] stipati. Deinde verò, præter Athenienses, & si qui Siciliẽses, aut Itali cum illis militauerant, cæteros [*omnes*] diuendiderunt. Quot autem in vniuersum capti fuerint, arduum quidem est accuratè declarare. Veruntamen non pauciores fuerunt septẽ millibus. Hæc autem clades Græcis illata, earum [*omnium,*] quæ in hoc bello contigerunt, maxima fuit, atque adeò (vt mihi saltem videtur) vel [*omnium aliarum,*] quas Græcis illatas fuisse famâ accepimus, eademque victoribus splendidissima, victisque calamitosissima. Nam omnibus in rebus prorsus victi, nec vlla in re leuiter afflicti: sed funditus (vt dici solet) euersi fuerunt, & peditatus, & classis, denique nihil fuit, quin perierit. Et pauci è multis domũ redierunt. Atque hæ quidem sunt res in Sicilia gestæ.

A πάντα τε ποιούντων αὐτῶν διὰ στενοχωρίαν ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ προσέτι τῶν νεκρῶν ὁμοῦ ἐπ᾽ ἀλλήλοις ξυννενημένων, οἳ ἔκ τε τῶν τραυμάτων, καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν καὶ τὸ τοιοῦτον ἀπέθνησκον.[1] καὶ ὀσμαὶ ἦσαν οὐκ ἀνεκτοί, καὶ λιμῷ ἅμα καὶ δίψῃ ἐπιέζοντο. ἐδίδοσαν γὰρ αὐτῶν ἑκάστῳ ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας κοτύλην ὕδατος καὶ δύο κοτύλας σίτου· ἄλλα τε ὅσα εἰκὸς ἐν τῷ τοιούτῳ χωρίῳ ἐμπεπτωκότας κακοπαθῆσαι, οὐδὲν ὅ, τι οὐκ ἐπεγένετο αὐτοῖς. B καὶ ἡμέρας μὲν ἑβδομήκοντά τινας οὕτω διῃτήθησαν ἁθρόοι· ἔπειτα, πλὴν Ἀθηναίων, καὶ εἴ τινες Σικελιωτῶν ἢ Ἰταλιωτῶν ξυνεστράτευσαν,[2] τοὺς ἄλλους ἀπέδοντο. ἐλήφθησαν δὲ οἱ ξύμπαντες, ἀκριβείᾳ μὲν χαλεπὸν ἐξειπεῖν, ὅμως δὲ οὐκ ἐλάσσους ἑπτακισχιλίων. ξυνέβη τε ἔργον τοῦτο Ἑλληνικὸν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε μέγιστον γενέσθαι· δοκεῖν δ᾽ ἔμοιγε, καὶ ὧν ἀκοῇ Ἑλληνικῶν ἴσμεν, καὶ τοῖς τε κρατήσασι λαμπρότατον, καὶ τοῖς διαφθαρεῖσι C δυστυχέστατον. κατὰ πάντα γὰρ πάντως νικηθέντες,[3] καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες, πανωλεθρίᾳ δή,* [4] τὸ λεγόμενον, καὶ πεζὸς καὶ νῆες, καὶ οὐδὲν ὅ, τι οὐκ ἀπώλετο· καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐπ᾽ οἴκου ἀπενόστησαν. ταῦτα μὲν τὰ περὶ τὴν Σικελίαν γενόμενα.

---

[1] Καὶ ὀσμαὶ ἦσαν οὐκ ἀνεκτοὶ] διὰ τὸ δύσφημον ἀπεσιώπησεν αὐτὰ ὀνόμασι εἰπεῖν. βούλεται δὲ λέγειν τὰ ὑποχωρήματα, ἃ οἱ ἰατροὶ σκύβαλα καὶ ἀποπατήματα εἰώθασι καλεῖν. [2] Τοὺς ἄλλους ἀπέδοντο] ἐπώλησαν. [3] Καὶ οὐδὲν ὀλίγον ἐς οὐδὲν κακοπαθήσαντες] ἐν παντὶ πράγματι μεγάλως κακοπαθήσαντες. * [4] Τὸ λεγόμενον] κατὰ τὸ λεγόμενον, ὡς λέγεσθαι φιλεῖ. Æ. P.

ΑΔΕΣΠΟΤΟΝ.

Αἱ πρὶν μέγισται φανερῶς εὐπραξίαι,
Τὰ συνεχῆ τρόπαια καὶ ναυκρατίαι,
Αἱ τῶν μεγάλων πραγμάτων εὐπραγίαι,
Ὑφ᾽ ὧν ἀνηνέχθησαν εἰς ὕψος θρασοῦς

Περσοκρατοῦντες Ἕλληνες οἱ πάλαι γόνοι,
Πρὸς δυστυχίας τοῦ πανωλέθρου χάος
Ἄρτι κατηνέχθησαν, ἀντιπνευσάσης
Τῆς εὐτυχίας εἰς μακρὰν ἀτυχίαν.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ, ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ ΤΟ ΟΓΔΟΟΝ.

THVCYDIDIS, OLORI FILII, DE BELLO PELOPONNESIACO, LIBER octauus.

Ἐς δὲ τὰς ἀθήνας ἐπειδὴ A ἠγγέλθη, ἐπὶ πολὺ μὲν ἠπίστουν καὶ τοῖς πάνυ τῶν στρατιωτῶν, ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου διαπεφευγόσι, καὶ σαφῶς ἀγγέλλουσι μὴ οὕτω γε ἂν πανσυδεὶ διεφθάρθαι. ἐπειδὴ δὲ ἔγνωσαν, χαλεποὶ μὲν ἦσαν τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσι τῶν ῥητόρων τὸν ἔκπλουν, ὥσπερ οὐκ αὐτοὶ ψηφισάμενοι, ὠργίζοντο δὲ καὶ τοῖς χρησμολόγοις τε καὶ μάντεσι, [1] καὶ B ὁπόσοι τι τότε αὐτοὺς θειάσαντες ἐπήλπισαν ὡς λήψονται σικελίαν. [2] πάντα δὲ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε, καὶ περιειστήκει ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ φόβος τε καὶ κατάπληξις μεγίστη δή. ἅμα μὲν γὰρ στερόμενοι καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος καὶ ἡ πόλις ὁπλιτῶν τε πολλῶν καὶ ἱππέων, καὶ ἡλικίας οἵαν οὐχ ἑτέραν ἑώρων ὑπάρχουσαν, ἐβαρύνοντο· ἅμα δὲ ναῦς οὐχ ὁρῶντες ἐν τοῖς νεωσοίκοις ἱκανάς, [3] οὐδὲ χρήματα ἐν τῷ κοινῷ, οὐδ᾽ ὑπηρεσίας ταῖς ναυσίν, ἀνέλπιστοι ἦσαν ἐν τῷ παρόντι σωθήσεσθαι. τούς τε ἀπὸ τῆς σικελίας *[4] πολεμίους εὐθὺς σφίσιν ἐνόμιζον τῷ ναυτικῷ ἐπὶ τὸν πειραιᾶ πλευσεῖσθαι, ἄλλως τε καὶ τοσοῦτον κρατήσαντας, καὶ *[5] τοὺς αὐτόθεν πολεμίους, τότε δὴ καὶ διπλασίως πάντα παρεσκευασμένους, κατὰ κράτος ἤδη καὶ ἐκ γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης ἐπικείσεσθαι, [6] καὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν μετ᾽ αὐτῶν ἀποστάντας. ὅμως

γρ. ἐπειδὴ τι

γρ. δέ τι καὶ

γρ. οὐδὲ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν

Hoc autem [*tantæ cladis*] nũtio Athenas allato, [*Athenienses*] diu ne præcipuis quidem militibus, qui ex ipso prœlio euaserant, & [*rem infelicissimè gestã,*] apertè nuntiarant, fidem habuerunt, vt [*omnia*] sic, [*vt illi retulerant*] funditus euersa crederent. Sed postquàm [*rei veritatem*] cognouerunt, oratoribus, qui cum aliis [*ciuibus*] hanc naualem expeditionem studiosè suaserant, erant infensi, quasi [*hanc*] ipsi non decreuissent, quinetiam irascebãtur & ariolis, & vatibus, & [*cæteris omnibus,*] quotquot aliquid afflatu diuino correpti dixerant, quo tunc ipsos in Siciliæ capiendæ spem induxerant. Vndiq; autem omnia ipsos mœrore afficiebant, & pauor, animique cõsternatio maxima profectò, propter id, quod acciderat, [*ipsos*] circunstabat. Simul enim afflictabãtur, quod & priuatim, & publicè priuati essẽt & multo peditatu, & equitatu, & iuuentute, qualem alteram superesse non videbant. Simul etiam quòd viderent non satis esse nauium in naualibus, nec [*satis*] pecuniæ in ærario, [*nec satis ministrorum in vrbe,*] nec armamentorum ad nauticos vsus necessariorum, in præsentia de sua salute desperabant, & hostes ex Sicilia cum classe confestim in Piræum aduersus se venturos arbitrabantur, præsertim tanta victoria potitos, quinetiam hostes, qui in illa regione [*agrò Attico finitima*] sedes habebant, tunc certè cum bellico rerum omnium apparatu duplo maiore, [*quàm antè,*] suosque socios defectione [*ab Atheniensibus facta,*] vnà cum ipsis iam totis viribus, terra, marique [*suam Rempublicam*] oppugnaturos, Veruntamen

---

[1] Καὶ ὁπόσοι τότε αὐτοὺς θειάσαντες] ἀντὶ τοῦ θεοφορηθέντες, δηλονότι ἐπήλπισαν. ἤτοι, θεῖά τινα ἐπιφθεγξάμενοι, εἰς ἐλπίδας ἐνέβαλον. [2] Πάντα δὲ πανταχόθεν αὐτοὺς ἐλύπει τε] δεινὰ δηλονότι. [3] Οὐδὲ χρήματα ἐν τῷ κοινῷ] ταμιείῳ δηλονότι. *[4] Πολεμίους] τοὺς συρακουσίους, καὶ τοὺς ἄλλους καὶ σικελοὺς, καὶ σικελιώτας, τοὺς τοῖς συρακουσίοις καὶ συμμαχήσαντας καὶ ξυμμαχήσοντας. AE. P. *[5] Τοὺς αὐτόθεν] τοὺς πελοποννησίους, τοὺς ἐκ τῆς ἐκεῖθεν ἑλληνικῆς χώρας, τῆς ἀθηνῶν ἐγγὺς οὔσης. AE. P. [6] Καὶ τοὺς ξυμμάχους σφῶν] τῶν ἀθηναίων.

tamen

tamen (vt in præſenti rerum ſtatu facultas dabatur) viſum eſt nõ oportere ſuccũbere: ſed & claſſem parare, materia [*ad eam ædificandam,*] & pecunia, vnde poſſent comparata, & ſocios præſidiis firmare, [*tutari, ac in officio & fide continere,*] & præcipuè Eubœam, & res vrbanas aliqua ex parte corrigere, ſumptuſque minuere: & creare aliquem Magiſtratum ſeniorum, qui de præſenti rerum ſtatu, dum [*adhuc*] tempus opportunum eſſet, ante [*cæteros omnes*] conſultarent. Denique (quod vulgus facere ſolet) propter præſentis metus magnitudinem ad omnia rectè adminiſtranda parati erant. Vt autem hæc ipſis viſa ſunt, ſic etiam fecerũt: atque hæc æſtas exceſſit. Inſequenti autem hyeme propter res ab Athenienſibus in Sicilia adeò malè geſtas vniuerſi Græci protinus animis erecti fuerunt. Et illi quidem, qui neutrorum erant ſocij, à bello nequaquam amplius abſtinendum, vel ſi nullus ipſos rogaret: ſed aduerſus Athenienſes vltrò eundum [*cenſebant.*] Singuli enim illos, ſi rem in Sicilia feliciter geſſiſſent, etiam aduerſus ſe venturos fuiſſe exiſtimabant, ſimul etiam reliquum bellum breue futurum ducebant, cuius ſe participes eſſe, præclarum [*ſibi*] fore [*putabant.*] Qui verò Lacedæmoniorum erant ſocij, ſimul omnes longè maiore ſtudio, quàm antè, multis ærumnis celeriter liberari cupiebant. Præcipuè verò qui Athenienſium imperio parebant, vel ſupra vires ad defectionem ab ipſis [*Athenienſibus*] faciendam erant parati, quòd animi impetu, [*ac libidine cæca*] de rebus iudicarent, nec vllum rationi locum amplius relinquerent, quippe qui putarent fore, vt inſequenti æſtate [*Athenienſes*] ſuperarent. Lacedæmoniorum verò ciuitas cum propter hæc omnia fiduciam concipiebat, tum verò præcipuè quòd Siculi ſocij cum magnis copiis, claſſis acceſſione iam neceſſariò facta, ineunte ſtatim vere, vt erat veriſimile, ipſis præſtò futuri eſſent. Itaque cùm vndique bonam ſpem haberent, abiecta omni cũctatione bellum capeſſere ſtatuerunt, ſecum reputantes,

A δὲ, [1] ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἐδόκει χρῆναι μὴ ἐνδιδόναι, ἀλλὰ παρασκευάζεσθαι καὶ ναυτικὸν, ὅθεν ἂν δύνωνται ξύλα ξυμπορισαμένους καὶ χρήματα, καὶ * [2] τὰ τῶν ξυμμάχων ἐς ἀσφάλειαν ποιεῖσθαι, καὶ μάλιστα τὴν εὔβοιαν, [3] τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν τι ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσαι· καὶ ἀρχήν τινα πρεσβυτέρων ἀνδρῶν ἑλέσθαι, οἵτινες περὶ τῶν παρόντων [4] ὡς ἂν καιρὸς ᾖ * [5] προβουλεύσουσι. πάντα τε [6] πρὸς τὸ παραχρῆμα περιδεὲς (ὅπερ B φιλεῖ δῆμος ποιεῖν) ἕτοιμοι ἦσαν εὐτακτεῖν. καὶ ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐποίουν ταῦτα, καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, πρὸς τὴν ἐκ τῆς σικελίας τῶν ἀθηναίων μεγάλην κακοπραγίαν εὐθὺς οἱ ἕλληνες πάντες ἐπηρμένοι ἦσαν· [7] οἱ μὲν μηδετέρων ὄντες ξύμμαχοι, ὡς ἤν τις καὶ μὴ παρακαλῇ σφᾶς, οὐκ ἀποστατέον ἔτι τοῦ πολέμου εἴη, ἀλλ' ἐθελοντὶ ἰτέον ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους. νομίσαντες κἂν ἐπὶ σφᾶς ἕκαστοι ἐλθεῖν αὐτοὺς εἰ C τὰ ἐν τῇ σικελίᾳ κατώρθωσαν, καὶ ἅμα ἡγούμενοι βραχὺν ἔσεσθαι τὸν λοιπὸν πόλεμον, οὗ μετασχεῖν καλὸν εἶναι· οἱ δ' αὖ τῶν λακεδαιμονίων ξύμμαχοι, ξυμπροθυμηθέντες ἐπιπλέον ἢ πρὶν ἀπαλλάξεσθαι διὰ τάχους πολλῆς ταλαιπωρίας. μάλιστα δὲ οἱ τῶν ἀθηναίων ὑπήκοοι ἕτοιμοι ἦσαν [8] καὶ παρὰ δύναμιν αὐτῶν ἀφίστασθαι, [9] διὰ τὸ ὀργῶντες κρίνειν τὰ πράγματα, [10] καὶ μηδ' ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς [11] ὡς τό γ' ἐπιὸν θέρος D οἷοί τ' ἔσονται περιγενέσθαι. ἡ δὲ τῶν λακεδαιμονίων πόλις πᾶσί τε τούτοις ἐθάρσει, καὶ μάλιστα ὅτι οἱ ἐκ τῆς σικελίας αὐτοῖς ξύμμαχοι πολλῇ δυνάμει, κατ' ἀνάγκην ἤδη τοῦ ναυτικοῦ προσγεγενημένου, ἅμα τῷ ἦρι, ὡς εἰκὸς, παρέσεσθαι ἔμελλον. πανταχόθεν τε εὐέλπιδες ὄντες, ἀπροφασίστως ἅπτεσθαι διενοοῦντο τοῦ πολέμου· λογιζόμενοι,

---

[1] Ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων] τῶν δυνατῶν. * [2] Τὰ τῶν ξυμμάχων] χωρία δηλονότι. ἢ αὐτὸ τοῦτο, τοὺς ξυμμάχους ἀσφαλίζεσθαι, ἀσφαλῶς φυλάσσειν, καὶ ἐν τῇ τῆς πίστεως βεβαιότητι συνέχειν. ÆE.P. [3] Τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν τι ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσαι] τοὺς πολίτας εὐτελέστερον εἶναι βιοῦν. [4] Ὡς ἂν καιρὸς ᾖ] ἤγουν ἕως ἄν. * [5] Προβουλεύσουσι] περὶ τῶν παρόντων πραγμάτων βουλεύσουσι πρὸ τοῦ ταῦτα πρὸς τὰς ἄλλας ἀρχὰς, καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν δῆμον τὸν πάντων ὄντα κύριον ἀναφέρεσθαι. τουτέστι περὶ τῶν παρόντων πραγμάτων βουλεύσουσι πρὶν ἢ ταῦτα ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς, καὶ αὐτῷ τῷ δήμῳ τῷ πάντων κυρίῳ προτιθέναι. διά τι; ὅπως πάντα εὐλαβέστερον, καὶ ἀσφαλέστερον ποιῶνται. ἐκ δὲ τοῦ προβουλεύειν οὗτοι πρόβουλοι ἐκαλοῦντο. Æ.P.

[6] Πρὸς τὸ παραχρῆμα περιδεὲς] διὰ τὸ ἐν τῷ παραχρῆμα περιδεεῖς εἶναι. [7] Οἱ μὲν μηδετέρων] ἤγουν, ἀθηναίων καὶ πελοποννησίων. [8] Καὶ παρὰ δύναμιν αὐτῶν] ἤγουν, τῶν ἀθηναίων. [9] Διὰ τὸ ὀργῶντες κρίνειν τὰ πράγματα] ἤτοι, μετὰ πάσης προθυμίας. ἤ, ὥς τινες, διὰ τὸ αὐτοὺς ὀργίζεσθαι τοῖς ἀθηναίοις. [10] Καὶ μηδ' ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς] μηδενὶ ἐπιτρέπειν λέγειν περὶ αὐτῶν. ἢ (ὡς ἐμοὶ φαίνεται) μὴ ὑπολείπεσθαι μηδεμίαν αἰτίαν τοῦ δυνήσεσθαι ἀντισχεῖν τοὺς ἀθηναίους.
[11] Ὡς τό γ' ἐπιὸν θέρος] αὐτὸ τοῦ τῷ ἐπιόντι θέρει.

καλῶς τελευτήσαντος αὐτοῦ, κινδύνων τε τοιούτων ἀπηλλάχθαι ἂν τὸ λοιπὸν οἷος καὶ ὁ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων περιέστη ἂν αὐτούς, εἰ τὸ Σικελικὸν προσέλαβον, καὶ καθελόντες *[1] ἐκείνους, αὐτοὶ τῆς πάσης Ἑλλάδος ἤδη ἀσφαλῶς ἡγήσεσθαι. Εὐθὺς οὖν Ἆγις μὲν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ ὁρμηθεὶς στρατῷ τινι ἐκ Δεκελείας, *[2] τά τε τῶν ξυμμάχων ἠργυρολόγησεν ἐς τὸ ναυτικὸν, καὶ τραπόμενος ἐπὶ τοῦ Μηλιέως κόλπου, Οἰταίων τε, κατὰ τὴν παλαιὰν ἔχθραν, τῆς λείας τὴν πολλὴν ἀπολαβὼν, χρήματα ἐπράξατο, καὶ Ἀχαιοὺς τοὺς Φθιώτας καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτῃ Θεσσαλῶν ὑπηκόους, [3] μεμφομένων καὶ ἀκόντων Θεσσαλῶν, ὁμήρους τέ τινας ἠνάγκασε δοῦναι καὶ χρήματα. καὶ κατέθετο τοὺς ὁμήρους ἐς Κόρινθον, ἔς τε τὴν ξυμμαχίαν ἐπειρᾶτο προσάγειν. Λακεδαιμόνιοι δὲ *[4] τὴν πρόσταξιν ταῖς πόλεσιν ἑκατὸν νεῶν τῆς ναυπηγίας ἐποιοῦντο· καὶ ἑαυτοῖς μὲν καὶ Βοιωτοῖς πέντε καὶ εἴκοσιν ἑκατέροις ἔταξαν, Φωκεῦσι δὲ καὶ Λοκροῖς, πεντεκαίδεκα, καὶ Κορινθίοις, πεντεκαίδεκα· Ἀρκάσι δὲ καὶ Πελληνεῦσι καὶ Σικυωνίοις, δέκα· Μεγαρεῦσι δὲ καὶ Τροιζηνίοις καὶ Ἐπιδαυρίοις καὶ Ἑρμιονεῦσι, δέκα. τά τε ἄλλα παρεσκευάζοντο ὡς εὐθὺς πρὸς τὸ ἔαρ ἑξόμενοι τοῦ πολέμου. Παρεσκευάζοντο δὲ καὶ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ διενοήθησαν, ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ τήν τε ναυπηγίαν, ξύλα ξυμπορισάμενοι, καὶ Σούνιον τειχίσαντες, ὅπως αὐτοῖς ἀσφάλεια ταῖς σιταγωγοῖς ναυσὶν εἴη τοῦ περίπλου. καὶ τό τε ἐν τῇ Λακωνικῇ τείχισμα ἐκλιπόντες, ὃ ἐνῳκοδόμησαν παραπλέοντες ἐς Σικελίαν, καὶ τἆλλα, εἴ πού τι ἐδόκει ἀχρεῖον ἀναλίσκεσθαι, [5] ξυστελλόμενοι ἐς εὐτέλειαν. μάλιστα δὲ τὰ τῶν ξυμμάχων διασκοποῦντες [6] ὅπως μὴ σφῶν ἀποστήσονται. πρασσόντων δὲ ταῦτα *[7] ἀμφοτέρων, καὶ ὄντων οὐδὲν ἄλλο [8] ἢ ὥσπερ ἀρχομένων ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ πολέμου, πρῶτοι Εὐβοῆς ὡς Ἆγιν περὶ ἀποστάσεως τῶν Ἀθηναίων ἐπρεσβεύσαντο ἐν τῷ χειμῶνι τούτῳ, ὁ δὲ, προσδεξάμενος τοὺς λόγους αὐτῶν, μεταπέμπεται ἐκ Λακεδαίμονος

si hoc [*bellum*] felicem exitum habuiſſet, ſe in poſterum & huiuſmodi periculis liberatum iri, cuiuſmodi fuiſſet & illud, quod ipſis ab Athenienſibus creatum fuiſſet, ſi res Siculas in ſuam poteſtatē redegiſſent. Et illis euerſis, futurum, vt totius Græciæ imperium tuto iam obtinerent. Confeſtim igitur Agis eorum Rex, hac hyeme cum quodam exercitu ex Decelea profectus, pecuniam à ſociis ad claſſem comparandam exegit, & ad Maliacum ſinum deflectens, ob vetuſtas inimicitias ingentem Oetæorum prædam egit, & ex ea pecuniam collegit. Achæos quoque Phthiotas, aliosque populos, qui Theſſalorum imperio in illa regione parebant, conquerentibus, ac inuitis Theſſalis, obſides quoſdam, ac pecuniam dare coëgit. Et obſides Corinthij depoſuit, & [*Corinthios*] in ſocietatem adducere conabatur. Lacedæmonij porrò, centum naues ædificandas [*ſociis*] ciuitatibus imperarunt. Atque ſibi quidem ipſis, ac Bœotis, quinas & vicenas vtriſque faciendas aſſignarunt; Phocenſibus verò, & Locris, quindecim, & Corinthiis, quindecim; Arcadibus, & Pellenenſibus, & Sicyoniis, decem; Megarenſibus, & Trœzeniis, & Epidauriis, & Hermionenſibus, decem. Cætera quoque comparabant, vt ſub veris initium protinus inituri bellum. Per hanc ipſam hyemen Athenienſes quoque, quemadmodum conſtituerant, ædificandis nauibus operam dederunt, materia [*ad opus faciendum*] comparata, & Sunio munito, vt naues, quæ commeatum ipſis ſubueherent, tutò circumueherentur, [*& Athenas ſine periculo peruenirent.*] Et deſerta munitione, quam in agro Laconico extruxerant, quum in Siciliam traiecerunt; cæteriſque ſumptibus contractis, ſi quis in res inutiles, *parumq́; neceſſarias*] fieri videbatur. Sed in primis proſpiciebant ne ſocij à ſe deficerent. Dum autem hæc vtrique facerent, ipſoque [*renouandi*] belli apparatu nullam aliam ſpeciem præberēt, quàm eorum, [*qui tunc primum bellum*] inciperent, primi [*omnium*] Euboënſes ad Agin hac hyeme legatos de defectione ab Athenienſibus [*ad Lacedæmonios*] facienda miſerunt. Ille verò, cùm eorum orationem admiſiſſet [*conſiliumque collaudaſſet* ,] Lacedæmone accerſiuit

---

*[1] Ἐκείνους] τοὺς Ἀθηναίους. αὐτοὶ, οἱ Λακεδαιμόνιοι. Æ. P.
*[2] Τά τε τῶν ξυμμάχων] τοὺς ξυμμάχους. οὕτω καὶ κάτω. Æ. P.
[3] Μεμφομένων καὶ ἀκόντων Θεσσαλῶν] μεμφομένων δηλαδὴ τοῖς Λακεδαιμονίοις.
*[4] Τὴν πρόσταξιν τῆς ναυπηγίας τῶν νεῶν ἐποιοῦντο] ἀντὶ τοῦ, ναῦς ναυπηγεῖσθαι προσέταξαν. Æ. P.
[5] Ξυστελλόμενοι ἐς εὐτέλειαν] ἀντὶ τοῦ συνάγοντες.
[6] Ὅπως μὴ σφῶν ἀποστήσωνται] ἤγουν, τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων.
*[7] Ἀμφοτέρων] τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ τῶν Ἀθηναίων. Æ. P.
[8] Ἢ ὥσπερ ἀρχομένων ἐν κατασκευῇ τοῦ πολέμου] ἀντὶ τοῦ, ἐν ἀρχῇ τοῦ πολέμου ταῦτα ἐπιμαζόντων.

Alcame-

A Alcamenem Sthenelaidæ[*filium*,] & Melanthum, [*duos ciuitatis*] principes, vt in Eubœam [*eos mitteret*.] Illi verò cum trecentis [*Laconicis*] libertis in ciuitatem nuper adscriptis venerunt, & [*Agis*] transitum [*in Eubœam*] ipsis præparabat. Interea etiam & Lesbij venerunt, quòd & ipsi defectionem [*ab Atheniensibus*] facere vellent. Bœotis autem eos adiuuãtibus, Agis [*eorum verbis*] adductus est, vt res quidẽ Euboicas intermitteret, Lesbios verò in defectione facienda iuuaret, & res ad eam necessarias prępararet, & Alcamenem præfectum [*ipsis*] B daret, qui in Eubœã nauigaturus erat. Atq; Bœoti quidem decem naues polliciti sunt, Agis verò decem. Hæc autem ignara ciuitate Lacedæmoniorum transacta sunt. Agis enim quãdiu cum suis copiis apud Deceleam egit, ius habuit & copias mittendi, si quò vellet, & contrahendi, & pecunias exigendi. Atque tunc temporis vel multo magis (vt ita loquar) ei, quàm [*cæteris*] Lacedæmoniis, qui in vrbe erãt, socij parebant. Quòd enim exercitum secũ haberet, quocunque se contulisset formidabilis aderat. Et hic quidem Lesbiis operam dabat, [*ac* C *eos adiuuabat ad peragendum, quod cupiebant*.] Chij etiam, & Erythræi, cùm & ipsi ad defectionem faciendam essent parati, non ad Agin: sed ad ipsam Lacedæmoniorum ciuitatem se conuerterunt. Cum ipsis etiam [*illuc*] iuit legatus, [*missus*] à Tissapherne, qui Regis Darij Artaxerxis [*filij*,] prętor inferioris prouinciæ erat. Nam & Tissaphernes Peloponnesios [*ad bellum Atheniensibus acriter faciendum*] incitabat, & pollicebatur se [*copiis ipsorum*] stipendium præbiturum. Nuper enim à Rege impetrauerat tributa, D què ex sua prouincia [*Regi debebantur*,] què [*Regi*] debuerat, quòd [*ea*,] propter Athenienses, à Græcis ciuitatibus exigere non potuisset. Existimabat igitur se faciliùs [*in posterum*] tributa recepturum, si Athenienses [*bello*] vexasset, simul etiam se Lacedæmoniorum societatem Regi cõciliaturum & Armogen Pissuthnę filium nothum, qui defectionem [*à Rege*] circa Cariam fecerat, quemadmodũ ipsi Rex imperauerat, aut viuum adductur ũ, aut interfecturum. Chij igitur, & Tissaphernes cõmuniter eadẽ contendebant, [*ac in eadem re peragenda elaborabant*.]

A Ἀλκαμένην τὸν Σθενελαΐδου καὶ Μέλανθον, ἄρχοντας, ὡς ἐς τὴν εὔβοιαν. οἱ δὲ ἦλθον ἔχοντες τῶν νεοδαμωδῶν ὡς τριακοσίους, [1] καὶ παρεσκεύαζεν αὐτοῖς τὴν διάβασιν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ λέσβιοι ἦλθον, βουλόμενοι καὶ αὐτοὶ ἀποστῆναι. καὶ ξυμπρασσόντων αὐτοῖς τῶν βοιωτῶν, ἀναπείθεται Ἄγις ὥστε εὐβοίας μὲν πέρι ἐπισχεῖν, τοῖς δὲ λεσβίοις παρεσκεύαζε τὴν ἀπόστασιν, Ἀλκαμένη τε ἁρμοστὴν διδούς, ὃς ἐς εὔβοιαν πλεῖν ἔμελλε. [2] καὶ δέκα μὲν βοιωτοὶ ναῦς B ὑπέσχοντο, δέκα δὲ Ἄγις. καὶ ταῦτα * [3] ἄνευ τῆς λακεδαιμονίων πόλεως ἐπράσσετο. ὁ γὰρ Ἄγις ὅσον χρόνον ἦν περὶ δεκέλειαν, ἔχων τὴν μεθ᾽ ἑαυτοῦ δύναμιν, κύριος ἦν καὶ ἀποστέλλειν εἴ ποι τινὰ ἐβούλετο στρατιάν, καὶ ξυναγείρειν, καὶ χρήματα πράσσειν. καὶ πολὺ μᾶλλον, ὡς εἰπεῖν, κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν αὐτοῦ οἱ ξύμμαχοι ὑπήκουον [4] ἢ * [5] τῶν ἐν τῇ πόλει λακεδαιμονίων. δύναμιν γὰρ ἔχων αὐτὸς [6] ἑκασταχόσε δεινὸς παρῆν. καὶ ὁ μὲν [7] τοῖς λεσβίοις ἔπρασσε. C Χῖοι δὲ καὶ ἐρυθραῖοι, ἀποστῆναι καὶ αὐτοὶ ἑτοῖμοι ὄντες, πρὸς μὲν Ἄγιν οὐκ ἐτράποντο, ἐς δὲ τὴν λακεδαίμονα. καὶ παρὰ Τισσαφέρνους, ὃς βασιλεῖ Δαρείῳ τῷ Ἀρταξέρξου στρατηγὸς ἦν τῶν κάτω, πρεσβευτὴς ἅμα μετ᾽ αὐτῶν παρῆν. ἐπήγετο γὰρ καὶ ὁ Τισσαφέρνης τοὺς πελοποννησίους, καὶ ὑπισχνεῖτο τροφὴν παρέξειν. ὑπὸ βασιλέως γὰρ νεωστὶ * [8] ἐτύγχανε [9] πεπραγμένος τοὺς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς φόρους, οὓς δι᾽ ἀθηναίους ἀπὸ τῶν ἑλληνίδων πόλεων D [10] οὐ δυνάμενος πράσσεσθαι, ἐπωφείλησε. τούς τε οὖν φόρους μᾶλλον ἐνόμιζε κομιεῖσθαι, κακώσας τοὺς ἀθηναίους, καὶ ἅμα βασιλεῖ ξυμμάχους λακεδαιμονίους ποιήσειν, καὶ Ἀμόργην τὸν Πισσούθνου υἱὸν νόθον, ἀφεστῶτα περὶ καρίαν, ὥσπερ αὐτῷ προσέταξε βασιλεύς, ἢ ζῶντα ἄξειν, ἢ ἀποκτείνειν. οἱ μὲν οὖν Χῖοι καὶ Τισσαφέρνης [11] κοινῇ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔπρασσον.

[1] Καὶ παρεσκεύαζεν αὐτοῖς τὴν διάβασιν] εἰς τὴν εὔβοιαν δηλονότι. [2] Καὶ δέκα μὲν βοιωτοὶ ναῦς ὑπέσχοντο] τοῖς λεσβίοις δηλονότι. * [3] Ἄνευ] ἤγουν ἄνευ τοῦ ἐκείνης ψηφίσματος. Æ.P. [4] Ἢ τῶν ἐν τῇ πόλει λακεδαιμονίων] ἀντὶ τοῦ, ἢ οἱ ἐν τῇ πόλει λακεδαιμόνιοι. * [5] Τῶν ἐν τῇ πόλει] τὸ ἑξῆς τοῦτο, ὑπήκοον αὐτοῦ μᾶλλον, ἢ τῶν λακεδαιμονίων τῶν ἐν τῇ πόλει ὄντων δηλονότι. τὰ δὲ παλαιὰ ἀντίγραφα οὐ καλῶς ἔχει. AE.P. [6] Ἑκασταχόσε δεινὸς παρῆν] ἀντὶ τοῦ, φοβερὸς τοῖς λεσβίοις. [7] Τοῖς λεσβίοις ἔπρασσεν] ἤγουν συνέπραττε. * [8] Ἐτύγχανε πεπραγμένος] ἀντὶ τοῦ, αἰτήσας ἑαυτῷ ἀφεθῆναι τοὺς ὀφειλομένους τῷ βασιλεῖ φόρους, τοὺς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς τῷ βασιλεῖ φέρεσθαι, καὶ τελεῖσθαι εἰωθότας, παρὰ τοῦ βασιλέως τούτοις ἔτυχεν, ἢ τούτων ἔτυχεν, ὅτι ὁ βασιλεὺς τὰ ἑαυτῷ ὑπ᾽ αὐτοῦ ὀφειλόμενα χρήματα δωρεὰν αὐτῷ ἀφῆκεν. AE.P. [9] Πεπραγμένος] ἀντὶ τοῦ ἀπῃτημένος. [10] Οὐ δυνάμενος πράσσεσθαι] ἀντὶ τοῦ, οὐ δυνάμενος ἐκπράξασθαι αὐτούς, βασιλεῖ ὠφείλησεν. ἤγουν, ὀφειλέτης ἐγένετο. [11] Κοινῇ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔπρασσον] ἤγουν ὁμογνωμονοῦντες.

A Καλλίγειτος δὲ ὁ Λαοφῶντος, μεγαρεὺς, καὶ Τιμαγόρας ὁ Ἀθηναγόρου, κυζικηνὸς, [1] φυγάδες τῆς ἑαυτῶν ἀμφότεροι, παρὰ Φαρναβάζῳ τῷ Φαρνάκου κατοικοῦντες, ἀφικνοῦνται περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐς τὴν λακεδαίμονα, πέμψαντος Φαρναβάζου, ὅπως ναῦς κομίσειαν ἐς τὸν ἑλλήσποντον, [2] καὶ αὐτὸς, εἰ δύναιτο (ἅπερ ὁ Τισσαφέρνης προὐθυμεῖτο) τάς τε ἐν τῇ αὑτοῦ ἀρχῇ πόλεις ἀποστήσειε τῶν ἀθηναίων, διὰ τοὺς φόρους, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ βασιλεῖ τὴν ξυμμαχίαν τῶν λακεδαιμονίων ˮ διὰ τὰ χίων ποιήσειε. πρασσόντων δὲ ταῦτα χωρὶς ἑκατέρων, τῶν τε ἀπὸ τοῦ Φαρναβάζου καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Τισσαφέρνους, πολλὴ ἅμιλλα ἐγίγνετο τῶν ἐν τῇ λακεδαίμονι, ὅπως οἱ μὲν ἐς τὴν ἰωνίαν καὶ χίον, οἱ δ' ἐς τὸν ἑλλήσποντον πρότερον ναῦς καὶ στρατιὰν πείσωσι πέμπειν. οἱ μέντοι λακεδαιμόνιοι τὰ τῶν χίων καὶ Τισσαφέρνους παρὰ πολὺ προσεδέξαντο μᾶλλον. ξυνέπρασσε γὰρ αὐτοῖς [3] καὶ Ἀλκιβιάδης, Ἐνδίῳ ἐφορεύοντι πατρικὸς [4] ἐς τὰ μάλιστα ξένος ὤν· [5] ὅθεν καὶ τοὔνομα λακωνικὸν ἡ οἰκία αὐτῶν [6] κατὰ τὴν ξενίαν ἔσχεν. Ἔνδιος γὰρ Ἀλκιβιάδου ἐκαλεῖτο. ὅμως δὲ οἱ λακεδαιμόνιοι, πρῶτον κατάσκοπον ἐς τὴν χίον πέμψαντες Φρύνιν, ἄνδρα περίοικον, [7] εἰ αἵ τε νῆες αὐτοῖς εἰσὶν ὅσασπερ ἔλεγον, καὶ τἆλλα ἡ πόλις ἱκανή ἐστι πρὸς τὴν λεγομένην δόξαν· ἀπαγγείλαντος αὐτοῖς ὡς εἴη ταῦτα ἀληθῆ ἅπερ ἤκουον, τούς τε χίους καὶ τοὺς ἐρυθραίους εὐθὺς ξυμμάχους ἐποιήσαντο· καὶ τεσσαράκοντα ναῦς [8] ἐψηφίσαντο αὐτοῖς πέμπειν, [9] ὡς ἐκεῖ οὐκ ἔλασσον ἢ ἑξήκοντα, [10] ἀφ' ὧν οἱ χῖοι ἔλεγον, ὑπαρχουσῶν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον δέκα τούτων αὐτοῖς ἔμελλον πέμπειν, καὶ Μελαγχρίδαν, ὃς αὐτοῖς ναύαρχος ἦν· ἔπειτα, σεισμοῦ γενομένου, ἀντὶ τοῦ Μελαγχρίδου Χαλκιδέα ἔπεμπον, καὶ ἀντὶ τῶν δέκα νεῶν πέντε παρεσκευάζοντο ἐν τῇ λακωνικῇ. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ ἑνὸς δέον εἰκοστὸν ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, [11] εὐθὺς ἐπειγομένων τῶν χίων ἀποστεῖλαι τὰς ναῦς,

γρ. τὰ τῶν χίων

A Sub idem autem tempus Calligetus Laophontis, Megarenſis, & Timagoras Athenagorę [*filius*,] Cyzicenus, ſua vterque [*patria*] extorris, qui apud Pharnabazũ Pharnabaci [*filium*] habitabãt, Lacedæmonem venerunt, à Pharnabazo miſſi, vt naues [*à Lacedæmoniis peterent, quas*] in Helleſpontum tranſportarent, vtque ipſe quoque, ſi poſſet, [*eadem impetraret*,] (quæ Tiſſaphernes cõtendebat) & ciuitates in ſua prouincia ſitas, ab Athenienſibus per defectionem alienaret, operaque ſua Lacedæmoniorum B ſocietatem Regi celeriter conciliaret. Cùm autem vtriq; ſeparatim hæc agerent, qui à Pharnabazo, & qui à Tiſſapherne miſſi fuerant, ingens concertatio inter Lacedæmonios extitit, his quidem, vt in Ioniã, & Chium; illis verò, vt in Helleſpontum claſſis, & exercitus prius mitteretur, perſuadere nitentibus. Lacedæmonij tamẽ Chiorum, & Tiſſaphernis poſtulata multo lubentiùs admiſerunt. Nam & Alcibiades eos adiuuabat, qui Endio [*tunc*] Ephori magiſtratum gerenti erat arctiſſimo hoſpitalis amicitiæ vinculo iunctus, C quæ à patre cœperat. Vnde propter hoſpitium, [*eiusq́ conſuetudinem, ac ius*,] illorum familia nomen etiam Laconicum obtinuit. Endius enim Alcibiadis [*filius*] appellabatur, Lacedæmonij tamen Phrynin hominem [*Chiis*] vicinum in Chium prius miſerunt, vt exploraret an & naues tot ipſis eſſent, quot dicebant, & an cæteras facultates vrbs [*illorum*] haberet, quas fama erat eam habere. Cùm autem ille ipſis renuntiaſſet hęc vera eſſe, quę audierãt, confeſtim & Chios, & Erythræos in ſocietatem receD perunt. Et quadraginta naues ipſis mittendas decreuerunt, quòd non minus, quàm ſexaginta illic eſſent, ex illis [*ſociis ciuitatibus contractæ*,] quas Chii dicebant. Atque primùm quidem ex iſtis [*quadraginta nauibus, quas Chiis promiſerant*,] decem erant miſſuri, & Melancridam, qui ipſorum nauarchus erat. Deinde [*verò*] cùm terræmotus extitiſſet, pro Melãcrida Chalcideum miſerunt, & pro decem nauibus quinque [*tantùm*] in Laconica præparaE runt. Et hæc hyems exiit, huiusque belli, q Thucydides cõnſcripſit, vndeuiceſimus annus exceſſit. Ineunte autem vere, ſtatim, Chiis inſtãtibus, vt naues [*ſibi*] mitterẽtur,

[1] Φυγάδες τῆς ἑαυτῶν] πατρίδος δηλονότι. [2] Καὶ αὐτὸς, εἰ δύναιτο] ἤγουν ὁ Φαρνάβαζος. [3] Καὶ Ἀλκιβιάδης Ἐνδίῳ ἐφορεύοντι] ἡ εὐθεῖα ὁ Ἔνδιος. [4] Ἐς τὰ μάλιστα] ὑπερβαλλόντως. [5] Ὅθεν καὶ τοὔνομα λακωνικὸν] Ἀλκιβιάδης λακωνικὸν ἦν ὄνομα, ὃς ἦν πατὴρ τοῦ Ἐνδίου. Κλεινίας δὲ ὁ ἀθηναῖος τῷ Ἀλκιβιάδῃ ξένος γενόμενος, τὸ ὄνομα τῷ ἰδίῳ παιδὶ ἔθετο. [6] Κατὰ τὴν ξενίαν] φιλίαν. [7] Εἰ αἵ τε νῆες αὐτοῖς εἰσὶν] τοῖς χίοις. [8] Ἐψηφίσαντο αὐτοῖς πέμπειν] τοῖς χίοις. [9] Ὡς ἐκεῖ οὐκ ἔλασσον] ἤγουν ἐν τῇ χίῳ. [10] Ἀφ' ὧν οἱ χῖοι] πόλεων ἢ συμμάχων δηλονότι. [11] Εὐθὺς ἐπειγομένων τῶν χίων] αἰτίᾳ τῶν ἐπειγόντων.

& me-

& metuentibus, ne Athenienses rescisceren, quæ agitabãtur, (nam omnes clam illis legatos [*Lacedæmonem*] miserant) Lacedæmonij miserũt tres viros Spartanos Corinthum, vt quàm celerrimè ab altero mari, in id, quod Athenas spectat, nauibus per Isthmum transuectis, omnes in Chium nauigare iuberent, tam eas, quas Agis præparauerat in Lesbum [*mittendas,*] quàm ceteras. Erant autẽ illic vniuersæ sociarum [*ciuitatum*] naues numero vndequadraginta. Calligetus autem, & Timagoras Pharnabazi legati huius classis in Chium proficiscentis participes esse noluerunt, neq; pecunias dederunt, quas secum attulerant, vt classis mitteretur, quinq; & viginti talenta: sed postea per se cum alia classe nauigare statuerunt. Agis autem, cùm vidisset Lacedæmonios primùm in Chium [*classem mittere*] statuisse, ne ipse quidem aliud [*in præsentia faciendum esse*] censuit: sed socij, cùm Corinthum conuenissent, [*quid faciendum esset*] consultare cœperunt. Ipsis autem visum est primùm [*quidem,*] in Chiũ esse nauigandũ, duce Chalcideo, qui quinq; naues in Laconica preparauerat. Deinde [*verò,*] in Lesbũ, duce Alcamene, quem etiam Agis [*cõmittere*] statuerat. Postremò verò, in Hellespontum proficisci. Clearchus autem Rhamphij [*filius*] classi illuc profecturæ præfectus fuerat. Primũ autem dimidiam nauiũ partem per Isthmũ transportandã [*censuerunt,*] & confestim istas [*illuc*] proficisci [*voluerunt,*] ne Athenienses animum potius aduerterent ad eas, quæ [*tunc*] proficiscerentur, quàm ad eas, quæ postea [*illuc*] transportarentur. Etenim ab hac parte propalam nauigare statuerant, contempta Atheniensium imbecillitate, quòd ipsorum nulla magna classis [*vsquam*] adhuc appareret. Cùm autem [*hoc*] ipsis placuisset, confestim etiam vnam & viginti naues transportarunt. Corinthij verò, quamuis ipsi [*Lacedæmonij*] nauigationem vrgerent, [*& ad celeriter abeundum illos solicitarent,*] cum illis tamen nauigare noluerunt, prius quàm omnes Isthmiorum dies festos, qui tunc erant, celebrassent. Agis verò parãtus erat [*ad hoc ipsis concedendum,*] vt ipsi quidẽ Isthmica fœdera tunc minimè rumperent,

καὶ δεδιότων μὴ οἱ ἀθηναῖοι τὰ πρασσόμενα αἴσθωνται), (πάντες γὰρ κρύφα αὐτῶν ἐπρεσβεύοντο) ἀποπέμπουσιν οἱ λακεδαιμόνιοι ἄνδρας σπαρτιάτας ἐς κόρινθον τρεῖς, ὅπως ἀπὸ τῆς ἑτέρας θαλάσσης ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν πρὸς τὰς ἀθήνας ὑπερενεγκόντες τὰς ναῦς τὸν ἰσθμὸν, κελεύσωσι πλεῖν ἐς χίον πάσας, καὶ ἃς ὁ Αγις παρεσκεύαζεν ἐς τὴν λέσβον, καὶ τὰς ἄλλας. ἦσαν δὲ αἱ ξύμπασαι τῶν ξυμμαχικῶν νῆες αὐτόθι μιᾶς δέουσαι τεσσαράκοντα. ὁ μὲν οὖν Καλλίγειτος καὶ Τιμαγόρας ὑπὲρ τοῦ Φαρναβάζου οὐκ ἐκοινωνοῦντο τοῦ στόλου ἐς τὴν χίον, οὐδὲ τὰ χρήματα ἐδίδοσαν ἃ ἦλθον ἔχοντες [1] ἐς τὴν ἀποστολὴν, πέντε καὶ εἴκοσι τάλαντα, ἀλλ᾽ ὕστερον [2] ἐφ᾽ ἑαυτῶν διενοοῦντο ἄλλῳ στόλῳ πλεῖν. ὁ δὲ Αγις, ἐπειδὴ ἑώρα τοὺς λακεδαιμονίους ἐς τὴν χίον πρῶτον ὡρμημένους, οὐδ᾽ αὐτὸς ἄλλο τι ἐγίγνωσκεν, ἀλλὰ ξυνελθόντες ἐς κόρινθον οἱ ξύμμαχοι ἐβουλεύοντο. καὶ ἔδοξε πρῶτον ἐς χίον αὐτοὺς πλεῖν, ἄρχοντα ἔχοντας Χαλκιδέα, ὃς ἐν τῇ λακωνικῇ τὰς πέντε ναῦς παρεσκεύασεν· ἔπειτα ἐς λέσβον, καὶ Αλκαμένην ἄρχοντα, ὅνπερ καὶ Αγις διενοεῖτο· τὸ τελευταῖον δὲ, ἐς τὸν ἑλλήσποντον ἀφικέσθαι. προσετέτακτο δὲ ἐς αὐτὸν ἄρχων Κλέαρχος ὁ Ραμφίου. διαφέρειν δὲ τὸν ἰσθμὸν τὰς ἡμισείας τῶν νεῶν πρῶτον, καὶ εὐθὺς ταύτας ἀποπλεῖν, ὅπως μὴ οἱ ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἀφορμωμένας μᾶλλον τὸν νοῦν ἔχωσιν [3] ἢ τὰς ὕστερον διαφερομένας. [4] καὶ γὰρ * [5] τὸν πλοῦν ταύτῃ ἐκ τοῦ προφανοῦς ἐποιοῦντο, καταφρονήσαντες τῶν ἀθηναίων ἀδυνασίαν, ὅτι ναυτικὸν οὐδὲν αὐτῶν πολύ πω ἐφαίνετο. ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, [6] καὶ διεκόμισαν εὐθὺς μίαν καὶ εἴκοσι ναῦς. [7] οἱ δὲ κορίνθιοι, ἐπειγομένων αὐτῶν τὸν πλοῦν, οὐ προεθυμήθησαν ξυμπλεῖν πρὶν τὰ ἴσθμια, ἃ τότε ἦν, * [8] διεορτάσωσι. Αγις δὲ αὐτοῖς ἑτοῖμος ἦν, ἐκείνους μὲν μὴ λύειν δὴ * [9] τὰς ἰσθμιάδας σπονδὰς,

γρ. νεῶν. ναυτικὸν αὐτῶν πολύ πω οὐδὲν ἐ..

γρ. ἃ αὐτοῖς τότε

[1] Ἐς τὴν ἀποστολὴν] ἀπόπλευσιν. [2] Ἐφ᾽ ἑαυτῶν διενοοῦντο] ἤγουν καθ᾽ ἑαυτούς. [3] Ἢ τὰς ὕστερον διαφερομένας] μετὰ τοῦτο διακομιζομένας. [4] Καὶ γὰρ τὸν πλοῦν ταύτῃ] τῇ θαλάσσῃ δηλονότι. * [5] Τὸν πλοῦν ἐποιοῦντο] τουτέστι ποιεῖν διενοοῦντο. οὔπω γὰρ τὸν πλοῦν ἐποιοῦντο. τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν ἑξῆς. *AE.P.* [6] Καὶ διεκόμισαν εὐθὺς] περιττὸς ὁ καί. [7] Οἱ δὲ κορίνθιοι, ἐπειγομένων αὐτῶν τὸν πλοῦν] τῶν λακεδαιμονίων. * [8] Διεορτάσωσι] διεορτάζειν, τὸ πάσας τῆς ἑορτῆς ἡμέρας διελθεῖν, ἤγουν πᾶσαν τὴν ἑορτὴν ἑορτάζειν. πάσας τὰς νενομισμένας τῆς ἑορτῆς ἡμέρας εἰς τὴν ἑορτὴν ἀπαναλίσκειν, καὶ πάντα τὸν τεταγμένον τῆς ἑορτῆς χρόνον ἐκπληροῦν. *AE.P.* * [9] Τὰς ἰσθμιάδας σπονδὰς] τὰς σπονδὰς τὰς τόσον χρόνον οὔσας, ὅσον τὰ ἴσθμια εἶναι ἔμελλον. αἳ μετὰ τὴν τῶν ἰσθμίων ἑορτὴν ἀποτετελεσμένην ἐλύοντο. αἱ δὲ τοιαῦται σπονδαὶ γίγνεσθαι εἰώθεσαν, ὅπως πᾶσιν ἀδεῶς καὶ ἀσφαλῶς πρὸς τὰς ἑορτὰς προσελθεῖν, καὶ κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων ἑλλήνων ἑορτάζειν, καὶ τοὺς ἀγῶνας θεωρεῖν ἐξείη. τοῦτο δὲ φανερῶς ἐν τοῖς κάτω δηλοῦται, ὅπου καὶ τοὺς ἀθηναίους τοῖς κορινθίοις πολεμιωτάτοις ὁ ξυγγραφεὺς πρὸς τὴν τῶν ἰσθμίων θέαν ἐλθεῖν, καὶ αὐτὰ τὰ θεωρῆσαι λέγει. *AE.P.*

ἑαυτοῦ δὲ τὸν στόλον ἴδιον ποιήσασθαι. οὐ ξυγχωρούντων δὲ τῶν Κορινθίων, ἀλλὰ διατριβῆς ἐγγιγνομένης, οἱ Ἀθηναῖοι ᾔσθοντο τὰ τῶν Χίων μᾶλλον, καὶ πέμψαντες ἕνα τῶν στρατηγῶν Ἀριστοκράτην, ἐπῃτιῶντο αὐτούς· καὶ ἀρνουμένων τῶν Χίων, [1] τὸ πιστὸν ναῦς σφίσι ξυμπέμπειν ἐκέλευον *[2] ἐς τὸ ξυμμαχικόν· οἱ δ᾽ ἔπεμψαν ἑπτά. [3] αἴτιον δ᾽ ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν, οἱ μὲν πολλοὶ τῶν Χίων, οὐκ εἰδότες τὰ πρασσόμενα, οἱ δὲ ὀλίγοι ξυνειδότες, τό, τε πλῆθος οὐ βουλόμενοί πω [4] πολέμιον ἔχειν, πρίν τι καὶ ἰσχυρὸν λάβωσι, καὶ τοὺς Πελοποννησίους οὐκέτι προσδεχόμενοι ἥξειν, ὅτι διέτριβον. ἐν δὲ τούτῳ τὰ Ἴσθμια ἐγίγνετο· καὶ οἱ Ἀθηναῖοι (*[5] ἐπηγγέλθησαν γάρ) [6] ἐθεώρουν ἐς αὐτά· καὶ κατάδηλα μᾶλλον αὐτοῖς τὰ τῶν Χίων ἐφάνη. [7] καὶ ἐπειδὴ *[8] ἀνεχώρησαν παρεσκευάζοντο εὐθὺς ὅπως μὴ λήσωσιν αὐτοὺς αἱ νῆες ἐκ τῶν Κεγχρειῶν ἀφορμηθεῖσαι. [9] οἱ δέ, μετὰ τὴν ἑορτήν, ἀνήγοντο μιᾷ καὶ εἴκοσι ναυσὶν ἐς τὴν Χίον, ἄρχοντα Ἀλκαμένην ἔχοντες. καὶ αὐτοῖς οἱ Ἀθηναῖοι τὸ πρῶτον ἴσαις ναυσὶ προσπλεύσαντες, [10] *[11] ἐπῆγον ἐς τὸ πέλαγος. ὡς δ᾽ ἐπὶ πολὺ οὐκ ἐπηκολούθησαν οἱ Πελοποννήσιοι, ἀλλ᾽ ἀπετράποντο, ἐπανεχώρησαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. τὰς γὰρ τῶν Χίων ἑπτὰ ναῦς ἐν τῷ ἀριθμῷ μετὰ σφῶν ἔχοντες, οὐ πιστὰς ἐνόμιζον, ἀλλ᾽ ὕστερον ἄλλας προσπληρώσαντες ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, παραπλέοντας αὐτοὺς καταδιώκουσιν ἐς Πειραιὸν τῆς Κορινθίας· (ἔστι δὲ λιμὴν ἐρῆμος καὶ ἔσχατος πρὸς τὰ μεθόρια τῆς Ἐπιδαυρίας) καὶ μίαν μὲν ναῦν ἀπολλύασι μετέωρον οἱ Πελοποννήσιοι, τὰς δὲ ἄλλας ξυναγαγόντες ὁρμίζουσι. καὶ προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων καὶ κατὰ θάλασσαν ταῖς ναυσί, καὶ ἐς τὴν γῆν ἀποβάντων, θόρυβός τε ἐγένετο πολὺς καὶ ἄτακτος

γρ. πληρώσαντες

γρ. ἀπολλύουσι

A ipse verò classem suam faceret, [*ac suam esse simularet.*] Verùm cùm Corinthij [*hoc illi*] concedere nollent: sed mora interponeretur, Athenienses consilia Chiorum facilius senserunt, & Aristocrate, vno è ducibus, [*illuc*] misso, illos insimularunt. Chiis autem negantibus [*se quicquam rerum nouarum moliri, tunc Athenienses*] iusserunt eos ex societatis iure naues secum mittere ad fidem faciendam [*Chios nihil aduersus Athenienses moliri: sed in societatis officio constanter permanere.*] Illi verò, septem miserūt. Harum autem B nauium [*ad Athenienses*] mittēdarum hęc fuit causa, quòd Chiorum quidē plebs ignoraret ea, quæ clàm agitabantur, pauci verò, qui horum erant conscij, plebem nōdum hostilem habere vellent, priusquam aliquod firmum præsidium adepti essent, & Peloponnesios nequaquam amplius venturos expectarent, quia diutius morabantur. Interea verò Isthmici ludi committebantur. Et Athenienses (nam [*Isthmicorum ludorum fœdera*] fuerant indicta) spectatum eos venerant. Et Chiorum consilia [*ad defectionem spectantia*] multo mani- C festiùs deprehenderunt. Et postquàm [*illinc*] discesserunt, confestim sese præpararunt, vt [*cauerent,*] ne [*Corinthiorum*] naues clàm ipsis ex Cenchreis proficiscerentur. Illi verò, post ludos celebratos, cum vna & viginti nauibus, quibus præerat Alcamenes, portu soluentes Chium versus ire cœperunt. Cùm autem Athenienses primùm cum totidem nauibus aduersus eos processissent, [*eos*] in altum elicere conabantur. Sed cùm ad multas horas Peloponnesij [*classem hostilem in altum*] sequi D noluissent: sed retrocessissent, ipsi quoque Athenienses recesserunt. Nam septem Chiorū naues, quas in eo numero secū habebant, nequaquam fideles existimabant: sed postea aliis septē, & triginta instructis, eos terrā legentes persequuti sunt ad Piræū [*agri*] Corinthij. (Est autē portus desertus, & extremus, ad [*agri*] Epidaurici cōfinia situs) atq; Peloponnesij vnā nauem, quę cursum in alto tenebat, amiserūt: cæteras verò contractas, in portū deduxerūt. Cùm autē Atheniēses & à mari nauibus [*eos*] adorti fuissent, & in terram descendissent, ingens tumultus, ac perturbatio [*inter hostes*] excitata est.

---

[1] Τὸ πιστὸν ναῦς σφίσι ξυμπ.] ὑπὲρ τοῦ πιστοὺς μεῖναι αὐτούς, ἠξίουν οἱ Ἀθηναῖοι ναῦς συμπέμπειν. *[2] Ἐς τὸ ξυμμαχικὸν] κατὰ τὸ ξυμμαχικόν, ἤγουν κατὰ τὸ τῆς ξυμμαχίας δίκαιον. ἤ, τὸ πιστὸν ἐς τὸ ξυμμαχικόν, ἀντὶ πρὸς τὸ πίστιν ποιεῖσθαι αὐτοὺς βεβαίους εἶναι ξυμμάχους, καὶ τὰ τῆς ξυμμαχίας δίκαια βεβαίως τηρεῖν, καὶ τούτοις ἀδόλως ἐμμένειν. Æ. P. [3] Αἴτιον δ᾽ ἐγένετο] αἴτιον δ᾽ ἐγένετο τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν, τὸ τοὺς πολλοὺς μὴ εἰδέναι τὰ [illegible]όμενα. [4] Πολέμιον ἔχειν, πρίν τι καὶ ἰσχυρὸν λάβωσιν] ἀντὶ τοῦ, πρὶν δύναμίν τινα προσλάβωσιν. *[5] Ἐπηγγέλθησαν] αἱ ἰσθμιάδες σπονδαί. ἤ, ἁπλῶς, τὰ ἴσθμια. ÆE. P. [6] Ἐθεώρουν] θεωροὶ ἐγίνοντο. [7] Καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν] οἱ θεωροὶ δηλονότι. *[8] Ἀνεχώρησαν] οἱ Ἀθηναῖοι. Æ. P. [9] Οἱ δέ, μετὰ τὴν ἑορτὴν] οἱ Κορίνθιοι. [10] Ἐπῆγον ἐς τὸ πέλαγος] ὑπεχώρουν. ὅπως εἰς τὸ πέλαγος προσκαλέσωνται. *[11] Ἐπῆγον] ἐπαγεῖν ἐπειρῶντο. ÆE. P.

Et

Et[*illorum*]plerasque naues Athenienses in terra lacerauerunt, & Alcamenem ducem interfecerunt. Sed ipsorum quoq; [*Atheniensium*] nonnulli obierunt. Cùm autem [*ab illis*] dirempti fuissent naues quidem, quot satis esse videbantur, disposuerunt, quæ stationem aduersus hostiles obtinerent, cum reliquis verò in paruulæ insulæ stationem se receperunt, in qua non multũ [*illinc*] distante, castra posuerunt, & [*nuntium*] Athenas ad subsidiũ [*accersendum*] miserunt. Nam & Peloponnesiis postero die & Corinthij ad opem [*ipsorum*] nauibus [*ab hoste obsessis*] ferendã aduenerunt, nec multo pòst & alij finitimi. Sed cùm animaduertissent hanc [*nauium*] custodiam in loco deserto [*sibi*] laboriosam fore, [*quid faciendum esset,*] dubitabant. Et [*primum*] quidem naues illas incendere cogitarunt: deinde verò placuit ipsis [*eas*] subducere, & cum peditatu ad eas vndique collocato tutari, donec aliqua commoda effugiendi facultas offerretur. Agis etiã his cognitis Thermonem, virum Spartanum ipsis misit. Fuerant autem & Lacedæmonij iam antè certiores facti de nauium discessu ab Isthmo Alcameni enim ab Ephoris imperatum fuerat, vt, quùm hoc fieret, equitem mitteret, [*qui classis discessum ipsis significaret:*] & statim quinque naues, quas apud se habebant, & Chalcideum ducem, & Alcibiadem cum eo mittere volebant. Deinde verò cùm isti [*ad profectionem animis essent propensi, & Chium petere*] properarent, [*interea Lacedæmoniis*] allatus est nuntius de [*Peloponnesiacis*] nauibus, quę in Piręum fugâ se receperant. Quamobrem animis consternati, quòd in Ionico bello tunc primùm suscepto offendissent, classem, quam ex suo [*agro se missuros promiserãt*, haud amplius mittere, imò verò vel nonnullas [*naues,*] quę iam discesserant, reuocare statuerunt. Quod cùm intellexisset Alcibiades, rursus Endio, cæterisque Ephoris persuasit ne per metum à classe [*in Chium*] mittenda desisterent. Dicebat enim se prius [*illuc*] venturos, quàm Chij classis cladem sentirent, & se, vbi ad Ioniam appulisset, facile ciuitatibus [*Atheniensium amicis, ac sociis*] persuasurum, vt [*ab illis*] deficerent. Se enim Atheniensium imbecillitatem, & Lacedæmoniorum [*in illas*] studium [*ipsis*] cõmemoraturum. Maiorem enim [*sibi,*] quàm aliis fidem [*ab illis*] habitũ iri.

[1] καὶ τῶν τε νεῶν τὰς πλείους κατατραυματίζουσιν ἐν τῇ γῇ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸν ἄρχοντα Ἀλκαμένην ἀποκτείνουσι· καὶ αὐτῶν τινὲς ἀπέθανον. διακριθέντες δὲ, πρὸς μὲν τὰς πολεμίας ναῦς ἐπέταξαν ἐφορμεῖν ἱκανὰς, ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐς τὸ νησίδιον ὁρμίζονται, ἐν ᾧ οὐ πολὺ ἀπέχοντι ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας ἐπὶ βοήθειαν ἔπεμπον. παρῆσαν γὰρ καὶ τοῖς Πελοποννησίοις τῇ ὑστεραίᾳ οἵ τε Κορίνθιοι βοηθοῦντες ἐπὶ τὰς ναῦς, καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ οἱ ἄλλοι πρόσχωροι. καὶ ὁρῶντες τὴν φυλακὴν ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ ἐπίπονον οὖσαν, ἠπόρουν. [2] καὶ ἐπενόησαν μὲν κατακαῦσαι *[3] τὰς ναῦς, ἔπειτα δὲ ἔδοξεν αὖθις ἀνελκύσαι, [4] καὶ τῷ πεζῷ προσκαθημένους φυλακὴν ἔχειν, ἕως ἄν τις παρατύχῃ διαφυγὴ ἐπιτηδεία. ἔπεμψε δὴ αὖθις καὶ Ἆγις, αἰσθόμενος ταῦτα, ἄνδρα Σπαρτιάτην Θέρμωνα. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις πρῶτον μὲν ἠγγέλθη ὅτι αἱ νῆες ἀνηγμέναι εἰσὶν ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ (εἴρητο γὰρ, ὅταν γένηται τοῦτο, Ἀλκαμένει ὑπὸ τῶν ἐφόρων, ἱππέα πέμψαι) καὶ εὐθὺς τὰς παρὰ σφῶν πέντε ναῦς καὶ Χαλκιδέα ἄρχοντα καὶ Ἀλκιβιάδην μετ' αὐτοῦ ἐβούλοντο πέμπειν. ἔπειτα *[5] ὡρμημένων αὐτῶν, τὰ περὶ τὴν ἐν τῷ Πειραιῷ τῶν νεῶν καταφυγὴν ἠγγέλθη. καὶ ἀθυμήσαντες ὅτι πρῶτον ἁπτόμενοι τοῦ Ἰωνικοῦ πολέμου ἔπταισαν, τὰς ναῦς τὰς ἐκ τῆς ἑαυτῶν οὐκέτι διενοοῦντο πέμπειν, ἀλλὰ καί τινας προανηγμένας μετακαλεῖν. γνοὺς δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης πείθει αὖθις Ἔνδιον καὶ τοὺς ἄλλους ἐφόρους μὴ ἀποκνῆσαι τὸν πλοῦν, λέγων ὅτι φθήσονται) πλεύσαντες πρὶν τὴν τῶν νεῶν συμφορὰν Χίους αἰσθέσθαι, καὶ αὐτὸς ὅταν προσβάλῃ Ἰωνίᾳ, ῥᾳδίως πείσειν τὰς πόλεις ἀφίστασθαι, τήν τε Ἀθηναίων λέγων ἀσθένειαν, καὶ τὴν τῶν Λακεδαιμονίων προθυμίαν· πιστότερος γὰρ ἄλλων φανεῖσθαι.

---

[1] Καὶ τῶν τε νεῶν τὰς πλείους] τῶν Λακεδαιμονίων δηλονότι.
[2] Καὶ ἐπενόησαν μὲν κατακαῦσαι τὰς ναῦς] οἱ Πελοποννήσιοι τὰς προτέρας. *[3] Τὰς ναῦς] τὰς ἐν τῷ ἐρήμῳ χωρίῳ οὔσας, ὧν τὴν φυλακὴν αὐτοῖς ἐπίπονον ἔσεσθαι ἐνόμιζον. *AE.P.* [4] Καὶ τῷ πεζῷ προσκαθημένοις] διὰ τοῦ πεζοῦ. *[5] Ὡρμημένων] πρὸς τὸν πλοῦν δηλονότι. τουτέστιν ἀφορμᾶσθαι, καὶ τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι προθυμουμένων, καὶ πρὸς τὸν ἔκπλουν ἤδη παρεσκευασμένων ὄντων. οὔπω γὰρ (ὡς ἐκ τῶν κάτω δῆλον) πρὸς τὴν Χίον ἀπῆραν. αὐτῶν δὲ, τοῦ Χαλκιδέως, καὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου. εἰ δὲ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἀναφέρῃς, ταῦτα ληπτέον οὕτως. αὐτῶν δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ὡρμημένων, καὶ προθυμουμένων τούτοις ἐς τὴν Χίον πέμπειν, ἐν τούτῳ ἡ τῶν νεῶν ξυμφορὰ αὐτοῖς ἠγγέλθη. *AE.P.*

Ἐνδίῳ τε αὐτῷ ἰδίᾳ ἔλεγε καλὸν εἶναι δι' ἐκείνου ἀποστῆσαί τε ἰωνίαν, καὶ βασιλέα ξύμμαχον ποιῆσαι λακεδαιμονίοις, καὶ μὴ Ἄγιδος τὸ ἀγώνισμα τοῦτο γενέσθαι. ἐτύγχανε γὰρ [1] τῷ Ἄγιδι αὐτὸς διάφορος ὤν. καὶ ὁ μὲν πείσας τούς τε ἄλλους ἐφόρους καὶ Ἔνδιον, ἀνήγετο ταῖς πέντε ναυσὶ μετὰ Χαλκιδέως τοῦ λακεδαιμονίου· καὶ διὰ τάχους τὸν πλοῦν ἐποιοῦντο. Ἀνεκομίζοντο δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον καὶ αἱ ἀπὸ τῆς σικελίας πελοποννησίων ἑκκαίδεκα νῆες, αἱ μετὰ Γυλίππου ξυμπολεμήσασαι, καὶ περὶ τὴν λευκαδίαν ἀποληφθεῖσαι, [2] καὶ κοπῖσαι ὑπὸ τῶν ἀττικῶν ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν, ὧν ἦρχεν Ἱπποκλῆς Μενίππου, φυλακὴν ἔχων τῶν ἀπὸ τῆς σικελίας νεῶν· αἱ γὰρ λοιπαί, πλὴν μιᾶς, διαφυγοῦσαι τοὺς ἀθηναίους, κατέπλευσαν ἐς τὴν κόρινθον. ὁ δὲ Χαλκιδεὺς καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης πλέοντες, ὅσοις τε ἐπιτύχοιεν ξυνελάμβανον, τοῦ [3] μὴ ἐξάγγελτοι γενέσθαι· καὶ προσβαλόντες πρῶτον κωρύκῳ τῆς ἠπείρου, καὶ ἀφέντες ἐνταῦθα αὐτούς, αὐτοὶ μὲν προξυγγενόμενοι τῶν ξυμπρασσόντων χίων τισί, καὶ κελευόντων καταπλεῖν μὴ προειπόντας ἐς τὴν πόλιν, ἀφικνοῦνται αἰφνίδιοι τοῖς χίοις. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἐν θαύματι ἦσαν καὶ ἐκπλήξει, τοῖς δ' ὀλίγοις παρεσκεύαστο ὥστε βουλὴν τε τυχεῖν ξυλλεγομένην, καὶ λεγομένων λόγων ἀπό τε τοῦ Χαλκιδέως καὶ Ἀλκιβιάδου, ὡς ἄλλαι τε νῆες πολλαὶ προσπλέουσι, καὶ τὰ περὶ τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῷ πειραιῷ νεῶν οὐ δηλωσάντων, ἀφίστανται χῖοι καὶ αὖθις ἐρυθραῖοι ἀθηναίων· καὶ μετὰ ταῦτα τρισὶ ναυσὶ πλεύσαντες, καὶ κλαζομενὰς ἀφιστᾶσι. διαβάντες δὲ οἱ κλαζομένιοι εὐθὺς εἰς τὴν ἤπειρον, τὴν πολίχναν ἐτείχιζον, εἴ τι δέοι σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τῆς νησῖδος ἐν ᾗ οἰκοῦσι πρὸς ἀναχώρησιν. [4] καὶ οἱ μὲν ἀφεστῶτες πάντες ἐν τειχισμῷ ἦσαν καὶ παρασκευῇ πολέμου· ἐς δὲ τὰς ἀθήνας ταχὺ ἀγγελία τῆς χίου ἀφικνεῖται· καὶ νομίσαντες μέγαν ἤδη καὶ σαφῆ τὸν κίνδυνον σφᾶς περιεστάναι, καὶ τοὺς λοιποὺς ξυμμάχους οὐκ ἐθελήσειν τῆς [5] μεγίστης πόλεως μεθεστηκυίας ἡσυχάζειν,

γρ. ἀπὸ ἀθ.

Quinetiam ipsi Endio priuatim dixit præclarum [*ipsi*] fore, si per ipsum & Ionia [*ab Atheniensibus*] deficeret, & Regis societas Lacedæmoniis conciliaretur, nec Agidis hoc præclarum facinus esset. Alcibiades enim Agidi erat inimicus. Hic igitur cùm & cæteris Ephoris, & Endio [*rem*] persuasisset, cum quinque nauibus, & Chalcideo Lacedæmonio discessit: & nauigationis cursum celeriter confecerunt. Per hoc autem idem tempus, ex Sicilia se [*domum*] recipiebant & sexdecim illæ Peloponnesiorum naues, quæ duce Gylippo [*Syracusanos*] in bello [*aduersus Athenienses*] gerendo adiuuerant, & quæ circa Leucadiam deprehensæ fuerant, & vexatæ à septem & viginti Atticis nauibus, quibus præerat Hippocles Menippi [*filius*,] qui classis ex Sicilia, redeũtis reditum obseruabat. Nam cæteræ, præter vnam, Atheniensibus deuitatis, Corinthum appulerant. Chalcideus autem, & Alcibiades inter nauigandum, [*omnes*,] in quos incidissent, comprehendebant, ne ipsorum nauigatio palàm fieret. Et cùm ad Corycum in continente situm appulissent, & ipsos hic dimisissent, ipsi quidem prius congressi cum nonnullis Chiorum, qui coniurationis erant socij, & qui iusserant ipsos [*re nulli*] prius declarata ad vrbem nauigare, ad Chios ex improuiso aduenerunt. Et Chiorum quidem plebs admirabunda, & attonita erat: pauci verò, [*nobilesq́*] operam dederant, vt Senatus cogeretur. Cùm autem Chalcideus, & Alcibiades dixissent & multas alias naues aduentare, nec vllam de nauium apud Piræum obsidione mentionem fecissent, Chij, & mox Erythræi ab Atheniensibus defecerunt. Postea verò cum tribus nauibus [*illinc*] profecti, & Clazomenas ad defectionem [*ab iisdem*] faciendam induxerunt. Clazomenij autem confestim in continentem transgressi, Polichnam [*agri Troiani vrbem*] munire cœperunt si forte ipsis opus foret aliquo loco, quo ex parua insula, quam incolebant, sese reciperent. Et omnes quidem, qui defectionem [*ab Atheniensibus*] fecerant, in mœnibus muniendis, ac in apparatu belli erant occupati. Celeriter autem [*de defectione*] Chiorum nuntius Athenas peruenit. Tunc autem [*Athenienses*] existimantes magnum iam, ac manifestum periculum se circunstare, neque cæteros socios vltro quieturos post defectionem à maxima vrbe factam,

[1] Τῷ Ἄγιδι αὐτὸς διάφορος ὢν] ὁ Ἀλκιβιάδης. [2] Καὶ κοπῖσαι ὑπὸ τῶν ἀττικῶν] ἐπὶ τῷ κακοπαθῆσαι, οἱονεὶ κοπιᾶσαι εἴρηται. [3] Μὴ ἐξάγγελτοι γενέσθαι] ἤγουν δῆλοι. [4] Καὶ οἱ μὲν ἀφεστῶτες πάντες] ἀπὸ τῶν ἀθηναίων δηλονότι. [5] Μεγίστης πόλεως μεθεστηκυίας] ἤγουν, τῆς χίου.

illa mille talenta, quæ per totum belli tempus intacta esse cupiebant, confestim propter præsentem pauorem abrogata lege, quę pœnas proponebat ei, qui vel de his tãgendis verba fecisset, vel aliorum sententiam suo suffragio confirmasset, mouenda, nauesq; non paucas instruendas decreuerunt. Illarumq; nauium, quæ in Piręo stationem aduersus [*hostium naues*] obtinebant, octo quidẽ iam mittendas [*censuerunt,*] quę relicta [*nauium in Piræo obsessarum*] custodia, [*naues,*] quas Chalcideus secum ducebat, insequutæ, nec assequutæ, [*in suã stationem*] sese receperant. His autem præerat Strombichides Diotimi filius. Nec multo pòst alias duodecim ad opem [*cæteris*] ferendã, quæ & ipse stationem reliquerãt, quam aduersus [*naues hostiles*] obtinebãt, duce Thrasycle mittendas. Septem etiam Chiorum nauibus abductis, quæ cum ipsis [*hostiles naues*] obsederant, quæ in Piræo erant, seruos quidẽ, qui in illis erant, libertate donarunt, liberos verò in vincula coniecerunt. Alias etiam in locum earum omniũ, quæ ad obsidendam Peloponnesiorum classem profectæ fuerant, celeriter instructas miserũt, & alias triginta armare in animo habebãt. Et magnum erat [*illorum*] studium, & nihil parui moliebãtur, vt [*suis*] auxilium aduersus Chium mitterent. Interea verò Strombichides cum octo nauibus in Samum peruenit, & [*illinc*] assumpta vna Samia, in Teum nauigauit, ipsosque [*Teios,*] vt quiescerent, rogauit. Ex Chio autem in Teum & Chalcideus cum tribus & viginti nauibus traiicere cœpit, & simul Clazomeniorum, & Erythræorum peditatus [*cum eo*] proficiscebatur. Sed Strombichides [*huius aduentum*] præsentiens, prius discessit, [*quàm ille veniret.*] Cùm autem in altum profectus multas [*hostium*] naues ex Chio [*contra se venientes*] prospexisset, in Samum fugã se recepit. Illæ verò [*eum*] insequebantur. Illum autem peditatum Teij, cùm initiò [*in vrbem*] recipere noluissent, post Atheniensium fugam introduxerunt. Et [*huius peditatus*] plerique diu quidem se continuerunt expectantes donec & Chalcideus ab insequendis hostibus reuerteretur. Sed cùm ille diutius moraretur, ipsi muros demoliti sunt, quos Athenienses extruxerant, vrbis Teiæ, qua parte continentem respicit. Illos autem in his demoliendis adiuuerunt aliquot etiam barbari, qui superuenerãt, quibus præerat Tages Tissaphernis proprætor,

A [1] τά τε χίλια τάλαντα, ὧν διὰ παντὸς τοῦ πολέμου ἐγλίχοντο μὴ ἅψασθαι, εὐθὺς ἔλυσαν τὰς ἐπικειμένας ζημίας τῷ εἰπόντι, ἢ ἐπιψηφίσαντι, ὑπὸ τῆς παρούσης ἐκπλήξεως, καὶ ἐψηφίσαντο κινεῖν, καὶ ναῦς πληρεῖν μὴ ὀλίγας· τῶν τε ἐν τῷ πειραιῷ ἐφορμουσῶν τὰς μὲν ὀκτὼ ἤδη πέμπειν, αἳ ἀπολιποῦσαι τὴν φυλακὴν, τὰς μετὰ Χαλκιδέως διώξασαι καὶ οὐ καταλαβοῦσαι, ἀνακεχωρήκεσαν (ἦρχε δὲ αὐτῶν Στρομβιχίδης Διοτίμου) ἄλλας δὲ οὐ B πολὺ ὕστερον βοηθεῖν δώδεκα μετὰ Θρασυκλέους, ἀπολιπούσας καὶ ταύτας τὴν ἐφόρμησιν. τάς τε τῶν χίων ἑπτὰ ναῦς, αἳ αὐτοῖς ξυνεπολιόρκουν τὰς ἐν τῷ πειραιῷ, ἀπαγαγόντες, τοὺς μὲν δούλους ἐξ αὐτῶν ἠλευθέρωσαν, τοὺς δ' ἐλευθέρους κατέδησαν. ἑτέρας δ' ἀντὶ πασῶν τῶν ἐπελθουσῶν νεῶν ἐς τὴν ἐφόρμησιν τῶν πελοποννησίων, διὰ τάχους πληρώσαντες, ἀντέπεμψαν, καὶ ἄλλας διενοοῦντο τριάκοντα πληροῦν. καὶ πολλὴ ἦν προθυμία, καὶ ὀλίγον ἐπράσσετο οὐδὲν [2] ἐς τὴν C βοήθειαν τὴν ἐπὶ τὴν χίον. ἐν δὲ τούτῳ Στρομβιχίδης ταῖς ὀκτὼ ναυσὶν ἀφικνεῖται ἐς σάμον, καὶ προσλαβὼν σαμίαν μίαν, ἔπλευσεν ἐς τέων, καὶ ἡσυχάζειν ἠξίου αὐτούς. ἐκ δὲ τῆς χίου ἐς *τὴν τέων. καὶ ὁ Χαλκιδεὺς μετὰ τριῶν καὶ εἴκοσι νεῶν ἐπέπλει, καὶ ὁ πεζὸς ἅμα καὶ ὁ κλαζομενίων καὶ ἐρυθραίων παρῄει. προαισθόμενος δὲ ὁ Στρομβιχίδης, προανήγετο· καὶ μετεωρισθεὶς ἐν τῷ πελάγει, D ὡς ἑώρα τὰς ναῦς πολλὰς τὰς ἀπὸ τῆς χίου, φυγὴν ἐποιεῖτο ἐπὶ τῆς σάμου. αἱ δὲ ἐδίωκον. τὸν δὲ πεζὸν οἱ τήιοι τὸ πρῶτον οὐκ ἐσδεχόμενοι, ὡς ἔφυγον [3] οἱ ἀθηναῖοι, ἐσηγάγοντο. καὶ ἐπέσχον μὲν οἱ πολλοὶ, καὶ Χαλκιδέα ἐκ τῆς διώξεως περιμένοντες. ὡς δὲ ἐχρόνιζε, καθῄρουν αὐτοὶ τὸ τεῖχος ὃ ᾠκοδόμησαν οἱ ἀθηναῖοι, τῆς τηίων πόλεως πρὸς ἤπειρον. ξυγκαθῄρουν δὲ αὐτοῖς καὶ τῶν βαρβάρων ἐπελθόντες οὐ πολλοὶ, E ὧν ἦρχεν ὁ Τάγης ὕπαρχος Τισσαφέρνους.

γρ. πολλῷ

γρ. αὐταῖς

γρ. λακεδαιμονίων

* π. τὴν τέων ἔθ. ἄνευ μηδεμιᾶς σημῆς μετὰ τὸ τέων πρὸ τῆς καί. AE. P.

[1] Τά τε χίλια τάλαντα] ἀντὶ τοῦ, ταῖς ἐπὶ τοῖς χιλίοις ταλάντοις ἐπικειμένας ζημίας. [2] Ες τὴν βοήθειαν τὴν ἐπὶ τὴν χίον] ἀντὶ τοῦ, τὴν μάχην. [3] Οἱ ἀθηναῖοι ἐσηγάγοντο] προσεδέξαντο.

A Χαλκιδεὺς δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης, ὡς κατεδίωξαν ἐς Σάμον Στρομβιχίδην, ἐκ μὲν τῶν ἐκ Πελοποννήσου νεῶν τοὺς ναύτας ὁπλίσαντες, ἐν Χίῳ καταλιμπάνουσιν· ἀντιπληρώσαντες δὲ ταύτας ἐκ Χίου καὶ ἄλλας εἴκοσιν, ἔπλεον ἐς Μίλητον ὡς ἀποστήσοντες. ἐβούλετο γὰρ ὁ Ἀλκιβιάδης, ὢν ἐπιτήδειος τοῖς προεστῶσι τῶν Μιλησίων, φθάσαι τάς τε ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου ναῦς προσαγαγόμενος αὐτοὺς, καὶ Χίοις καὶ ἑαυτῷ καὶ Χαλκιδεῖ, καὶ τῷ ἀποστείλαντι Ἐνδίῳ, ὥσπερ ὑπέσχετο, B τὸ ἀγώνισμα προσθεῖναι, [1]ὅτι πλείστας τῶν πόλεων μετὰ τῆς Χίων δυνάμεως καὶ Χαλκιδέως ἀποστήσας. [2]λαθόντες οὖν τὸ πλεῖστον τοῦ πλοῦ, καὶ φθάσαντες οὐ πολὺ τόν τε Στρομβιχίδην καὶ τὸν Θρασυκλέα, ὃς ἔτυχεν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν δώδεκα ναυσὶν ἄρτι παρὼν καὶ ξυνδιώκων, ἀφιστᾶσι τὴν Μίλητον. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας μιᾷ δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν ἐπιπλεύσαντες, ὡς αὐτοὺς οὐκ ἐδέχοντο οἱ Μιλήσιοι, ἐν Λάδῃ τῇ ἐπικειμένῃ νήσῳ ἐφώρμουν. καὶ ἡ πρὸς βασιλέα ξυμμαχία C Λακεδαιμονίοις ἡ πρώτη, Μιλησίων εὐθὺς ἀποστάντων, διὰ Τισσαφέρνους καὶ Χαλκιδέως ἐγένετο ἥδε·

» Ἐπὶ τοῖσδε ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο πρὸς βασιλέα καὶ Τισσαφέρνην Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι. ὁπόσην χώραν καὶ πόλεις βασιλεὺς ἔχει, καὶ οἱ πατέρες οἱ βασιλέως εἶχον, βασιλέως ἔστω· καὶ ἐκ τούτων τῶν πόλεων ὁπόσα Ἀθηναίοις ἐφοίτα χρήματα, ἢ ἄλλο τι, κωλυόντων κοινῇ βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ [3]οἱ ξύμμαχοι, ὅπως μήτε χρήματα λαμβάνωσιν Ἀθηναῖοι, μήτε ἄλλο μηδέν. καὶ τὸν πόλεμον D τὸν πρὸς Ἀθηναίους κοινῇ πολεμούντων βασιλεὺς καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι· καὶ κατάλυσιν τοῦ πολέμου πρὸς Ἀθηναίους μὴ ἐξέστω ποιεῖσθαι, ἢν μὴ ἀμφοτέροις δοκῇ, βασιλεῖ καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. [4]ἢν δέ τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ βασιλέως, πολέμιοι ἔστωσαν καὶ Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις· καὶ ἤν τινες ἀφιστῶνται ἀπὸ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων, πολέμιοι ἔστωσαν βασιλεῖ κατὰ ταὐτά. Ἡ μὲν ξυμμαχία, αὕτη ἐγένετο.

γρ. βασιλεῖ π.

γρ. βασιλεῖ π.

A Chalcideus verò, & Alcibiades, cum Strombichidē ad Samum vsque persequuti fuissent, nautas quidem ex Peloponneso nauibus aduectos armarunt, & in Chio [*præsidij causa*] reliquerūt, in has verò Chios nautas, in nautarum Pelopōnesiorum locum substitutos, imposuerunt, vt suas naues explerent, & aliis viginti [*nauibus præterea instructis,*] Miletum petierūt, vt ad defectionem [*ab Atheniensibus ad se*] faciendam inducerent. Alcibiades enim, cui necessitudo cum Milesiorum primoribus intercedebat, il- B lorum societatē sibi prius conciliare, quàm classis ex Peloponneso veniret, & Chiis, & sibi ipsi, & Chalcideo, & Endio, à quo missus fuerat, hoc præclarum facinus attribuere volebat, quemadmodum promiserat, quòd cum Chiorum copiis, & Chalcideo quàm plurimas ciuitates ad defectionem [*ab Atheniensibus ad Lacedæmonios faciendam*] induxisset. Cùm igitur maximam nauigationis partem clādestinè confecissent, nec multo ante Strombichidem, & Thrasyclem (qui cum duodecim nauibus tunc C Athenis veniens aderat, & cum [*suo collega illos*] persequebatur) Miletū peruenissent, eam ad defectionem faciendam induxerunt. Athenienses verò cum vndeuiginti nauibus è vestigio [*eos*] persequuti, cū Milesij eos recipere nollent, ad Ladam insulam [*Mileto*] adiacentem appulerunt, ibique stationem habuerunt. Prima autem societas per Tissaphernem, & Chalcideum inter Regem, & Lacedæmonios post Milesiorum defectionem statim inita, hæc fuit: Lacedæmonij, socijque societatem cum Rege, & Tissapherne his conditionibus fecerunt: Quamcunq; regionem, & [*quascunque*] vrbes Rex habet, & Regis maiores habuerunt, [*hæc*] Regis sunto. Quicquid autem pecuniarum, aut quicquid aliud ex vrbibus istis ad Athenienses redibat, communiter Rex, & Lacedæmonij, socijque prohibento, ne quicquam pecuniarum, aut quicquam aliud Athenienses [*hinc*] accipiant. Item bellum aduersus Athenienses Rex, & Lacedæmonij, socijque communiter administrando. Bellumque, [*quod*] aduersus Atheniēses [*communiter susceptum fuerit,*] deponere ne liceat, nisi vtrisque Regi ac Lacedæmoniis, sociisque visum fuerit. Quòd si qui defectionem à Rege fecerint, hostes Lacedæmoniis, sociisque sunto. Si qui etiam à Lacedæmoniis, sociisque defecerint, hostes eodem modo Regi sunto. Hunc igitur in modum hæc societas inita fuit.

[1] Ὅτι πλείστας τῶν πόλεων] ἤγουν λίαν. [2] Λαθόντες οὖν τὸ πλεῖστον τοῦ πλοῦ] λάθρα τὸ πολὺ πλεύσαντες ἔφευγον. [3] Καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι] ἑκάτεροι δηλονότι. [4] Ἢν δέ τινες ἀφιστῶνται] τό, ἢν δέ τινες ἀφιστῶνται, ἕως τοῦ καὶ τοῖς ξυμμάχοις, ἐν ἄλλοις οὐχ εὑρίσκεται.

A Postea verò cõfestim Chij decem aliis nauibus instructis, ad Anæam nauigarunt, eo animo, vt & de rerum Milesiarũ statu certiores fierent, & simul [*illius regionis*] ciuitates ad defectionem solicitarent. Sed cùm nuntium à Chalcideo [*missum*] accepissent, quo redire iubebantur, ac monebantur fore, vt Amorges itinere terrestri cum [*suis*] copiis adesset, ad Iouis templum nauigarunt. Et [*illinc*] perspexerunt sexdecim naues, cum quibus Diomedon post Thrasyclẽ Athenis adhuc aduentabat. Cùm autẽ [*eas Chij*] vidissent, cum vna quidem naui Ephesum, cum reliquis verò in orã Teiam diffugerunt. Athenieñses verò [*harum*] quatuor quidem vacuas ceperunt, hominibus in terram prius elapsis, reliquæ verò in Teiorum vrbem confugerunt. Chij autem cum reliquis nauibus in altum profecti, & peditatus cum ipsis, Lebedum ad defectionem induxerunt, & item Eras. Postea verò omnes, & pedestres, & nauales copiæ cum classe domum se receperunt. Sub eadem tempora viginti Peloponnesiorum naues, quas Athenienses pari [*nauium*] numero tunc insequuti fuerant, & in Piræum ingressas obsidebant, repentina eruptione [*in hostes*] facta, & nauali prœlio [*illis*] superatis, quatuor Atticas naues ceperunt, & [*illinc*] ad Cenchreas profectæ, rursus ad nauigationis cursum in Chium, & Ioniam conficiendum se præparare cœperunt. Astyochus autem Lacedæmone nauarchus ipsis futurus aduenit, penes quem totum illius classis imperium iam erat. Cùm autem peditatus ex Teo discessisset, ipse quoque Tissaphernes cum [*suis*] copiis [*illuc*] profectus, & si quid murorũ in [*vrbe*] Teo reliquum erat, demolitus, discessit. Nec multo post eius discessum Diomedon cum decem Atticis nauibus [*illuc*] profectus, cum Teiis pactionem fecit, vt se quoque reciperent. Et [*illinc*] aduersus Eras profectus, ac adortus, cùm vrbem expugnare non potuisset, discessit. Per idem etiam tempus apud Samum plebs vnâ cum Atheniẽsibus, qui cum tribus nauibus [*illic*] aderant, aduersus potentes, [*ac nobiles*] arma sumpsit. Et Samiorũ plebs ad ducẽtos ex hisce potentibus ad summũ interfecit. Cùm E autẽ [*Samij*] quadringẽtos [*horum nobilium*] exilio mulctasset, ipsiq; agros illorũ, & domos [*inter se*] distribuisset, & posthęc Athenienses ipsis vt iã fidis, [*& constantibus sociis*] libertatẽ decreuissent, [*ipsisq; decreto facto permisissent, vt sui iuris essent, suisq; legibus viuerẽt,*]

μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Χῖοι εὐθὺς, δέκα ἑτέρας πληρώσαντες ναῦς, ἔπλευσαν ἐς Ἀναίαν, βουλόμενοι περί τε τῶν ἐν Μιλήτῳ πυθέσθαι, καὶ τὰς πόλεις ἅμα ἀφιστάναι. καὶ ἐλθούσης παρὰ Χαλκιδέως ἀγγελίας αὐτοῖς ἀποπλεῖν πάλιν, καὶ ὅτι Ἀμόργης παρέσται κατὰ γῆν στρατιᾷ, ἔπλευσαν ἐς Διὸς ἱερὸν καὶ καθορῶσιν ἑκκαίδεκα ναῦς, ἃς ὕστερον ἔτι Θρασυκλέους Διομέδων ἔχων ἀπ᾽ Ἀθηνῶν προσέπλει. καὶ ὡς εἶδον, ἔφευγον μιᾷ μὲν νηὶ ἐς Ἔφεσον, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπὶ τῆς Τέω. B καὶ τέσσαρας μὲν κενὰς οἱ Ἀθηναῖοι λαμβάνουσι, τῶν ἀνδρῶν ἐς τὴν γῆν φθασάντων, αἱ δ᾽ ἄλλαι ἐς τὴν Τηίων πόλιν καταφεύγουσι. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῆς Σάμου ἀπέπλευσαν· οἱ δὲ Χῖοι, ταῖς λοιπαῖς ἀναγαγόμενοι, καὶ ὁ πεζὸς μετ᾽ αὐτῶν, Λέβεδον ἀπέστησαν, καὶ αὖθις Ἔρας. καὶ μετὰ τοῦτο ἕκαστοι ἐπ᾽ οἴκου ἀπεκομίσθησαν, καὶ ὁ πεζὸς καὶ αἱ νῆες. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αἱ ἐν τῷ πειραιῷ εἴκοσι νῆες τῶν Πελοποννησίων καταδιωχθεῖσαι τότε, καὶ ἐφορ- C μούμεναι ἴσῳ ἀριθμῷ ὑπὸ Ἀθηναίων, ἐπέκπλουν ποιησάμεναι αἰφνίδιον, καὶ κρατήσασαι ναυμαχίᾳ, τέσσαράς τε ναῦς λαμβάνουσι τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀποπλεύσασαι ἐς Κεγχρειὰς, τὸν ἐς τὴν Χίον καὶ τὴν Ἰωνίαν πλοῦν αὖθις παρεσκευάζοντο. καὶ ναύαρχος αὐτοῖς ἐκ Λακεδαίμονος Ἀστύοχος ἐπῆλθεν, ᾧπερ ἐγίγνετο ἤδη πᾶσα ἡ ναυαρχία. ἀναχωρήσαντος δὲ τοῦ ἐκ τῆς Τέω πεζοῦ, καὶ Τισσαφέρνης αὐτὸς στρατιᾷ παραγενόμενος, καὶ [1]ἐπικαθελὼν τὸ ἐν τῇ Τέῳ τεῖ- D χος, εἴ τι ὑπελείφθη, ἀνεχώρησε. καὶ Διομέδων, ἀπελθόντος αὐτοῦ, οὐ πολὺ ὕστερον δέκα ναυσὶν Ἀθηναίων ἀφικόμενος, ἐσπείσατο Τηίοις ὥστε δέχεσθαι καὶ σφᾶς. καὶ παραπλεύσας ἐπὶ Ἔρας, καὶ προσβαλὼν, ὡς οὐκ ἐλάμβανε τὴν πόλιν, ἀπέπλευσεν. Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἡ ἐν Σάμῳ ἐπανάστασις ὑπὸ τοῦ δήμου [2]τοῖς δυνατοῖς, μετὰ Ἀθηναίων, οἳ ἔτυχον ἐν τρισὶ ναυσὶ παρόντες. καὶ ὁ δῆμος ὁ Σαμίων διακοσίους μέν τινας τοὺς πάντας τῶν E δυνατῶν ἀπέκτεινε. τετρακοσίους δὲ φυγῇ ζημιώσαντες, καὶ αὐτοὶ τὴν γῆν αὐτῶν καὶ οἰκίας νειμάμενοι, Ἀθηναίων τε σφίσιν αὐτονομίαν μετὰ ταῦτα ὡς βεβαίοις ἤδη ψηφισαμένων,

γρ. ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν ἀναγόμενοι

[1] Καὶ ἐπικαθελὼν] ἤγουν ἐκ δευτέρου. [2] Τοῖς δυνατοῖς] κατὰ τῶν δυνατῶν.

τὰ λοιπὰ διῴκουν τὴν πόλιν, καὶ τοῖς *[1] γεωμόροις μετεδίδοσαν οὔτε ἄλλου οὐδενός, οὔτε *[2] ἐκδοῦναι, οὔτε ἀγαγέσθαι παρ' ἐκείνων, οὐδ' ἐς ἐκείνους, οὐδενὶ ἔτι τοῦ δήμου ἐξῆν. Μετὰ δὲ ταῦτα, τοῦ αὐτοῦ θέρους, οἱ χῖοι, ὥσπερ ἤρξαντο, οὐδὲν ἀπολείποντες προθυμίας, ἄνευ τε πελοποννησίων πλήθει παρόντες ἀποστῆσαι τὰς πόλεις, βουλόμενοι ἅμα ὡς πλείστους σφίσι ξυγκινδυνεύειν, στρατεύονται αὐτοί τε τρισκαίδεκα ναυσὶν ἐπὶ τὴν λέσβον, (ὥσπερ εἴρητο ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων δεύτερον ἐπ' αὐτὴν ἰέναι) καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν ἑλλήσποντον· καὶ ὁ πεζὸς ἅμα πελοποννησίων τε τῶν παρόντων [3] καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παρῄει ἐπὶ κλαζομενῶν τε καὶ κύμης. ἦρχε δ' αὐτοῦ Εὐάλας σπαρτιάτης, τῶν δὲ νεῶν, Δεινιάδας περίοικος· καὶ αἱ μὲν νῆες καταπλεύσασαι μήθυμναν *[4] πρῶτον ἀφιστᾶσι. Ἀστύοχος δὲ ὁ λακεδαιμόνιος ναύαρχος, τέσσαρσι ναυσὶν, *[5] ὥσπερ ὥρμητο, πλέων ἐκ τῶν κεγχρειῶν, ἀφικνεῖται ἐς χίον· καὶ τρίτην ἡμέραν αὐτοῦ ἥκοντος, αἱ ἀττικαὶ νῆες πέντε καὶ εἴκοσιν ἔπλεον ἐς λέσβον, ὧν ἦρχε Λέων καὶ Διομέδων. Λέων γὰρ *[6] ὕστερον δέκα ναυσὶ προσεβοήθησεν ἐκ τῶν ἀθηνῶν. ἀναγαγόμενος δὲ καὶ ὁ Ἀστύοχος τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐς ὀψὲ, καὶ προσλαβὼν χίαν ναῦν μίαν, ἔπλει ἐς τὴν λέσβον, ὅπως ὠφελοίη εἴ τι δύναιτο· καὶ ἀφικνεῖται ἐς τὴν πύρραν, ἐκεῖθεν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἐς ἔρεσον. ἔνθα πυνθάνεται ὅτι ἡ μιτυλήνη ὑπὸ τῶν ἀθηναίων [7] αὐτοβοεὶ ἑάλωκεν.

in posterum [*ipsi per se suoq́ arbitratu, suam*] Rempub. administrarunt, & cum rusticis nihil [*amplius*] cōmunicabant, nec vlli plebei amplius licebat aut [*suas filias*] apud illos elocare, [*illisq́ in matrimonium dare,*] aut ab illis [*elocatas, vxores*] ducere, [*quod omne connubij, ac affinitatis cum rusticis contrahendæ ius plebi iam interdixissent.*] Posthæc autem eadem æstate, Chij (quemadmodum cœperant) nihil de suo studio remittentes, quo vel sine Peloponnesiis, cum copiis, quas secum tunc habebant, ciuitates ad defectionem inducere conabantur, simul etiam cupientes quàm plurimos eiusdem periculi socios habere, cum tredecim nauibus ipsimet [*sine Peloponnesiis*] in expeditionem aduersus Lesbum sunt profecti, (quemadmodum à Lacedæmoniis dictum fuerat, secundo loco in eam eundum esse) & illinc in Hellespontum. Simul autem & Peloponnesiorum, qui aderant, & indigenarum sociorum peditatus, Clazomenas, & Cumam profectus est. Eius autem præfectus erat Eualas Spartanus, nauium verò, Diniadas ex finitimis [*vrbi subditis.*] Et naues quidem [*Chiorum in Lesbum*] profectæ, Methymnā primùm ad defectionem impulerunt. [*Deinde Chij quatuor nauibus hic præsidij causâ relictis, cum reliquis Mitylenen petierunt, & ad defectionem impulerunt.*] Astyochus verò Lacedæmoniorum nauarchus, cum quatuor nauibus è Cenchreis nauigans, in Chium peruenit, quemadmodum [*illuc initio peruenire*] properabat. Tertio autē die quàm ille [*in Chium*] peruenit, quinque & viginti Atticæ naues ad Lesbum appulerunt, quibus præerat Leon & Diomedon. Leon enim cum aliis decem nauibus, Athenis postea profectus, ad opem [*suis*] ferendam venerat. Sed & Astyochus eodem die iam aduesperascente, cùm portu soluisset, & vnam Chiam nauem assumpsisset, in Lesbum nauigare cœpit, vt, si quid posset, [*Lesbiis*] prodesset. Cùm autem Pyrrham, & illinc postero die Eressum peruenisset, hîc intellexit Mitylenen ab Atheniensibus cum vociferatione primo impetu captam fuisse.

*[1] Γεωμόροις] γεωμόρος, ἢ γήμορος, κυρίως μὲν ὁ τὴν γῆν, εἴτε τὴν μεῖραν, ἢ διαιρῶν ἐν τῷ ταύτην θεραπεύειν, ὃ καὶ τοῖς ἀρότροις, ἢ τοῖς ἄλλοις γεωργικοῖς ἐργαλείοις ποιεῖσθαι φιλεῖ. οὕτω δὲ ὁ ἐν τοῖς ἀγροῖς διάγων καὶ περὶ τὴν γῆν ἐκπονούμενος, ὃς ἢ ἀγροῖκος καλεῖται. ἔστιν ὅτε δὲ ἢ γεωμόρος ὑπ' ἐνίων λέγεται ὁ τὴν γῆν ἄλλοις μείρων, ἤγουν νέμων, εἴτε διανέμων. ἐνταῦθα δὲ ὁ ξυγγραφεὺς (ὡς ἐκ τῶν ἑξῆς, ἢ τῆς ἐννοίας δῆλον) καλεῖν δοκεῖ οὐ μόνον, οὐδ' ἁπλῶς πάντας τοὺς ἀγροίκους, ἀλλὰ καὶ μάλιστα τοὺς δυνατοὺς, τοὺς ἐν ἀγροῖς οἴκους ἢ κτήματα ἔχοντας, καθ' ὧν οἱ ἐν τῇ πόλει σάμιοι τοῦτο τὸ ψήφισμα ἐποιήσαντο, διὰ τὸν τούτων φόβον, ὅπως μὴ διὰ τῆς ἐπιγαμίας πρὸς τὴν τῆς πόλεως διοίκησιν σὺν χρόνῳ πάλιν προσέλθοιεν, ἢ τὴν ἐναντίαν στάσιν διαφθείροιεν, αὐτὴν ἀντὶ τῶν προτέρων ἀδικημάτων τιμωροῦντες. *ÆE. P.* *[2] Ἐκδοῦναι] τὰς θυγατέρας δηλονότι. ἐκδοῦναι θυγατέρας ἐς ἐκείνους) (ἀγαγέσθαι παρ' ἐκείνων. *ÆE. P.* [3] Καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων] ἤγουν τῶν χίων. *[4] Πρῶτον ἀφιστᾶσιν] εἰσὶν οἳ τοῦτο τὸ χωρίον ἐλλιπὲς εἶναι νομίζουσιν. ὅπερ οὐκ ἀπίθανον. ἐκ δὲ τῶν κάτω λεγομένων, Καὶ τῆς ἐκ τῆς μηθύμνης μετ' εὐβούλου χίων νεῶν, αἳ τότε καταληφθεῖσαι, ἢ, ὡς ἡ μιτυλήνη ἑάλω, φεύγουσαι περιέτυχον αὐταῖς τρεῖς (μία γὰρ ἑάλω ὑπὸ τῶν ἀθηναίων) οὐκ ἔτι ἐπὶ τὴν μιτυλήνην ὥρμησαν· ἐκ τούτων λέγω, οὐκ ἀτόπως εἰκάσειεν ἄν τις τοῦτον τὸν τόπον οὕτω καλῶς διορθοῦσθαι, ἢ τὸ ἐλλιπὲς ἐκπληροῦσθαι δύνασθαι. Ἔπειτα οἱ χῖοι τέσσαρας ναῦς ἐνταῦθα φυλακῆς χάριν καταλιπόντες, μετὰ τῶν λοιπῶν ἐπὶ τὴν μιτυλήνην κατέπλευσαν, καὶ ἀφίστασθαι ἐποίησαν. ἢ ταῦτα τῶν προηγουμένων ἀνταπόδοσιν εἶναι λέξεις, ἣν τὸ τῆς ἐννοίας κατ' ἀνάγκην ἀπαιτεῖν δοκεῖ. *ÆE. P.* *[5] Ὥσπερ ὥρμητο] τινὲς γράφουσιν, ὥσπερ ὥρμιστο. τουτέστιν ἐν ταῖς κεγχρειαῖς ὥρμει. ἀλλὰ μηδὲν κίνει. ἡ γὰρ κοινὴ γραφὴ καλῶς ἔχει, ὥσπερ ὥρμητο, δηλονότι ἐς τὴν χίον πλεῖν. ὅπερ ἤδη πλεῖν προὐθυμεῖτο. *ÆE. P.* *[6] Ὕστερον] μετὰ τὸν Διομέδοντα, ὃς δέκα ναῦς εἶχε. πρὸς δὲ ταύταις ἢ ἄλλας δέκα Λέων ὕστερον ἄγων ἦλθεν ὥστε τὰς ξυμπάσας τὰς μετὰ τούτων ἐς τὴν λέσβον τότε ἐλθούσας εἴκοσι γενέσθαι. *ÆE. P.* [7] Αὐτοβοεὶ] ἐκ μιᾶς βοῆς.

Nam

Nam Athenienses, vt ex improuiso venerant, ad portum appulsi, naues Chias superauerunt, & in terram egressi, iis, qui obstiterant, prœlio victis, vrbem in suam potestatem redegerunt. Quæ cùm Astyochus intellexisset tum ex nauibus Eressinis, tum ex tribus Chiis (nam [*ex quatuor*] vna ab Atheniensibus capta fuerat) quæ ex Methymna cum Eubulo veniebant, quæ tunc [*ab Atheniensibus*] interceptæ: sed, quum Mitylene capta est, elapsæ, in ipsum inciderant, haud amplius Mitylenen contendit: sed cùm Eressum ad defectionem faciendam impulisset, & suarum etiam nauium milites armasset, & Eteonico duce illis præposito, Antissam, & Methymnam versus itinere terrestri proficisci iussisset, ipse quoque cum suis nauibus, & tribus Chiis eodem oram legens contendit, sperans Methymneos, conspectis suis copiis, fiduciam animo concepturos, & in defectione permansuros. Sed cùm in Lesbo omnia ipsi aduersarētur, suis copiis [*in naues*] receptis, in Chium rediit. Peditatus etiam, qui nauibus vehebatur, & qui in Hellespontum traiecturus erat, rursus in oppida se recepit. Post hæc autem ex sociali Peloponnesiorum classe, quæ ad Cenchream stabat, sex naues in Chium ad ipsos venerunt. Athenienses verò, res in Lesbo rursus constituerant, & illinc profecti, Clazomeniorum [*vrbem nomine*] Polichnam, quam in continente muniebant, ceperunt, eósque rursus in vrbem in insula sitam trāsportarunt, præter defectionis autores. Isti enim Daphnuntem abierunt. Et denuo Clazomenæ in Atheniensium ditionem concesserunt. Eadem æstate, illi etiam Athenienses, qui cum viginti nauibus apud Ladam stationem aduersus Miletum habebant, copiis in terram expositis ad Panormum [*agri*] Milesij [*oppidum,*] Chalcideum Lacedæmonium ducem, cum paucis occurrentem ad vim arcendam, interfecerunt, & tertio pòst die, erecto trophæo, abierunt. Quod Milesij sustulerunt, vt ab illis erectum, qui [*Milesium*] agrum in suam potestatem nequaquam redegissent. Leon autem, & Diomedon cum Atheniensium nauibus, quas ex Lesbo secum duxerant, ex Oenussis insulis Chio adiacentibus, ex Sidussa quoque, & Pteleo (quas vrbes in [*agro*] Erythræo obtinebant) atque ex Lesbo proficiscentes, ex nauibus bellum aduersus Chios administrabant.

A οἱ γὰρ ἀθηναῖοι, ὥσπερ ἔπλεον ἀπροσδόκητοι, [1]καταχόντες ἐς τὸν λιμένα, τῶν τε χίων νεῶν ἐκράτησαν, καὶ ἀποβάντες, τοὺς ἀντιστάντας μάχῃ νικήσαντες, τὴν πόλιν ἔσχον. ἃ πυνθανόμενος ὁ Ἀστύοχος τῶν τε ἐρεσσίων, καὶ τῶν ἐκ τῆς μηθύμνης μετ' Εὐβούλου χίων νεῶν, αἳ τότε καταληφθεῖσαι, καί, ὡς ἡ μιτυλήνη ἑάλω, φυγοῦσαι [2]περιέτυχον αὐτῷ τρεῖς (μία γὰρ ἑάλω ὑπὸ τῶν ἀθηναίων) οὐκέτι ἐπὶ τὴν μιτυλήνην ὥρμησεν, ἀλλὰ τὴν ἔρεσσον ἀποστήσας, καὶ ὁπλίσας
B καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν *ὁπλίτας, πεζῇ παρέπλει ἐπὶ τὴν ἄντισσαν καὶ μήθυμναν, ἄρχοντα Ἐτεόνικον προστάξας. καὶ αὐτὸς ταῖς τε μεθ' ἑαυτοῦ ναυσὶ καὶ ταῖς τρισὶ ταῖς χίαις παρέπλει ἐπὶ ἄντισσαν καὶ μήθυμναν, ἐλπίζων τοὺς μηθυμναίους θαρσήσειν τε ἰδόντας σφᾶς, καὶ ἐμμενεῖν τῇ ἀποστάσει. ὡς δ' αὐτῷ τὰ ἐν λέσβῳ πάντα ἠναντιοῦτο, ἀπέπλευσε [3]τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν ἀναλαβὼν ἐς τὴν χίον. ἀπεκομίσθη δὲ πάλιν κατὰ πόλεις καὶ ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός, ὃς ἐπὶ τὸν
C ἑλλήσποντον ἐμέλλησεν ἰέναι. καὶ ἀπὸ τῶν ἐν κεγχρειαῖς ξυμμαχίδων πελοποννησίων νεῶν ἀφικνοῦνται αὐτοῖς ἓξ μετὰ ταῦτα ἐς τὴν χίον. οἱ δὲ ἀθηναῖοι τά τε ἐν τῇ λέσβῳ πάλιν κατεστήσαντο, [4]καὶ πλεύσαντες ἐξ αὐτῆς, κλαζομενίων τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίχναν τειχιζομένην ἑλόντες, διεκόμισαν πάλιν αὐτοὺς ἐς τὴν ἐν τῇ νήσῳ πόλιν, πλὴν τῶν αἰτίων τῆς ἀποστάσεως· οὗτοι δὲ ἐς δαφνοῦντα ἀπῆλθον. καὶ αὖθις κλαζομεναὶ προσεχώρησαν ἀθηναίοις.
D Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους, οἵ τ' ἐπὶ μιλήτῳ ἀθηναῖοι ταῖς εἴκοσι ναυσὶν ἐν τῇ λάδῃ ἐφορμοῦντες, [5]ἀπόβασιν ποιησάμενοι ἐς πάνορμον τῆς μιλησίας, Χαλκιδέα τε τὸν λακεδαιμόνιον ἄρχοντα μετ' ὀλίγων παραβοηθήσαντα ἀποκλείνουσι, καὶ τροπαῖον τρίτῃ ἡμέρᾳ ὕστερον *[6]διαπλεύσαντες ἔστησαν· ὃ οἱ μιλήσιοι, ὡς οὐ μετὰ κράτους τῆς γῆς σταθέν, ἀνεῖλον. καὶ Λέων καὶ Διομέδων ἔχοντες τὰς ἐκ λέσβου ἀθηναίων ναῦς, ἔκ τε οἰνουσσῶν τῶν πρὸ χίου νήσων, καὶ ἐκ
E σιδούσσης, καὶ ἐκ πτελεοῦ, ἃ ἐν τῇ ἐρυθραίᾳ εἶχον τείχη, καὶ ἐκ τῆς λέσβου ὁρμώμενοι, τὸν πρὸς τοὺς χίους πόλεμον ἀπὸ τῶν νεῶν ἐποιοῦντο.

[1] Καταχόντες ἐς τὸν λιμένα] ἐλλιμενίσαντες. [2] Περιέτυχον αὐτῷ] συνέτυχον. [3] Τὸν ἑαυτοῦ στρατὸν ἀναλαβὼν] ἀναβιβάσας εἰς τὰς ναῦς. [4] Καὶ πλεύσαντες ἐξ αὐτῆς] τῆς λέσβου. [5] Ἀπόβασιν ποιησάμενοι] ἀποβάντες τῶν νεῶν. *[6] Διαπλεύσαντες ἔστησαν] καθ' ὑπαλλαγὴν εἰρῆσθαι φαίνεται, ἀντὶ τοῦ, στήσαντες διέπλευσαν, ἤγουν ἀπέπλευσαν. Æ. P.

γρ. ἀντιστάντας

*π. ὁπλίτας τῆς παρέπλει. F. P.

εἶχον δ' ἐπιβάτας τῶν ὁπλιτῶν ἐκ καταλόγου ἀναγκαστούς. καὶ ἔν τε Καρδαμύλῃ ἀποβάντες, καὶ ἐν Βολίσκῳ τοὺς προσβοηθήσαντας τῶν Χίων μάχῃ νικήσαντες, καὶ πολλοὺς διαφθείραντες, ἀνάστατα ἐποίησαν τὰ ταύτῃ χωρία. καὶ ἐν Φάναις αὖθις ἄλλῃ μάχῃ ἐνίκησαν, καὶ τρίτῃ ἐν Λευκωνίῳ. καὶ μετὰ τοῦτο οἱ μὲν Χῖοι ἤδη οὐκέτι ἐπεξῄεσαν, οἱ δὲ τὴν χώραν καλῶς κατεσκευασμένην, καὶ ἀπαθῆ οὖσαν ἀπὸ τῶν Μηδικῶν μέχρι τότε, διεπόρθησαν. Χῖοι γὰρ μόνοι μετὰ Λακεδαιμονίους, ὧν ἐγὼ ᾐσθόμην, εὐδαιμονήσαντες, ἅμα καὶ ἐσωφρόνησαν, καὶ ὅσῳ ἐπεδίδου ἡ πόλις αὐτοῖς ἐπὶ τὸ μεῖζον, τόσῳ καὶ ἐκοσμοῦντο ἐχυρώτερον. καὶ οὐδ' αὐτὴν τὴν ἀπόστασιν (εἰ τοῦτο δοκοῦσι παρὰ τὸ ἀσφαλέστερον πρᾶξαι) πρότερον ἐτόλμησαν ποιήσασθαι ἢ μετὰ πολλῶν τε καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἔμελλον κινδυνεύσειν, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ᾐσθάνοντο οὐδ' αὐτοὺς ἀντιλέγοντας ἔτι, μετὰ τὴν Σικελικὴν ξυμφορὰν, ὡς οὐ πάνυ πονηρὰ σφῶν βεβαίως τὰ πράγματα εἴη. [1]εἰ δέ τι ἐν τοῖς ἀνθρωπείοις * [2]τοῦ βίου παραλόγοις ἐσφάλησαν, μετὰ πολλῶν, οἷς ταὐτὰ ἔδοξε τὰ τῶν Ἀθηναίων ταχὺ ξυναιρεθήσεσθαι, τὴν ἁμαρτίαν ξυνέγνωσαν. * [3]εἰργομένοις οὖν αὐτοῖς τῆς θαλάσσης, καὶ κατὰ γῆν πορθουμένοις, ἐνεχείρησάν τινες πρὸς Ἀθηναίους ἀγαγεῖν τὴν πόλιν· οὓς αἰσθόμενοι οἱ ἄρχοντες, αὐτοὶ μὲν ἡσύχασαν, Ἀστύοχον δὲ ἐξ Ἐρυθρῶν τὸν ναύαρχον μετὰ τεσσάρων νεῶν, αἳ παρῆσαν αὐτῷ, κομίσαντες, ἐσκόπουν ὅπως μετριώτατα ἢ ὁμήρων λήψει, ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ καταπαύσωσι τὴν ἐπιβουλήν. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἔπρασσον. Ἐκ δὲ τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος, χίλιοι ὁπλῖται τῶν Ἀθηναίων καὶ πεντακόσιοι, καὶ χίλιοι Ἀργείων (τοὺς γὰρ πεντακοσίους τῶν Ἀργείων ψιλοὺς ὄντας ὥπλισαν οἱ Ἀθηναῖοι) καὶ χίλιοι τῶν ξυμμάχων, ναυσὶ δυοῖν δεούσαις πεντήκοντα, ὧν ἦσαν καὶ ὁπλιταγωγοί, Φρυνίχου καὶ Ὀνομακλέους καὶ Σκιρωνίδου στρατηγούντων, κατέπλευσαν ἐς Σάμον, καὶ διαβάντες ἐς Μίλητον ἐστρατοπεδεύσαντο.

ταὐ γρ. τὰ αὐτά

Habebant autem grauis armaturæ milites legionarios, quos nauis conscendere coëgerant, vt earum essent defensores. Et ad Cardamylam expositis in terram copiis, & ad Bolissum Chiis prœlio victis, multisque cæsis, qui ad vim arcendam obuiā sibi processerant, oppida in hac [*regionis*] parte sita [*vastarunt, ac*] euerterunt. Et [*eosdem Chios*] ad Phanas rursus altero prœlio, & tertio ad Leuconium vicerunt. Postea verò Chij quidem iam aduersus [*Athenienses*] haud amplius prodire sunt ausi. Illi verò regionē egregiè [*variis rebus*] instructam, & à bello Medico ad id vsque tempus illæsam, diripuerūt. Chij enim soli [*omnium,*] quos ego cognoui, post Lacedæmonios, simul & beati, & modesti extiterūt, & quo magis ipsorum ciuitas crescebat, eo magis etiam modestiæ operam dabant, vt magis essent muniti. Et ne ipsam quidem defectionem (si præter id, quod [*ipsis*] tutum, [*ac salutare futurum*] erat, hoc fecisse videntur) facere prius sunt ausi, quàm vnà cum multis, iisq; fortibus sociis se belli fortunam periclitaturos existimarunt, & [*priusquàm*] intellexerunt ne ipsos quidem Athenienses amplius negare, post cladem in Sicilia acceptam, planè res suas pessimè se habere. Quòd si qua in re præter suam opinionem lapsi sunt, (vt humanitus contingere solet) cum multis hoc peccatum vltro commiserunt, [*& cum multis lapsi sunt,*] qui idem sentiebant, & qui res Atheniensium à multis celeriter euersum iri putabant. Cùm igitur illi maris vsu prohiberentur, & à terra diriperentur, quidam [*ex ipsorum ciuibus*] vrbem Atheniensibus tradere sunt conati. Magistratus autem, quamuis horum consilia sensissent, ipsi tamen quieuerunt: sed Astyochum nauarchum, cum quatuor nauibus, quæ ipsi aderāt, Erythris [*accersitum, in vrbem*] adduxerunt, & [*cum eo*] consultare cœperunt, vt vel obsidibus acceptis, vel alio aliquo modo, quàm moderatissimè [*suorum ciuium*] insidias, [*conatusq;*] compescerēt. Et Chij quidē hæc agebant. Eadē autē æstate extrema, mille, & quingēti grauis armaturæ milites Atheniensiū & mille Argiuorū (Atheniēses enim quingētos Argiuorū leuis Armaturæ milites iustis armis instruxerāt) & sociorū, mille, cum nauibus duodequinquaginta, quarū aliquot erant ad armatos portandos, ducibus Phrynicho, & Onomacle, & Scironida, Athenis in Samū traiecerūnt, & in Miletū trāsgressi, castra po-

[1] Εἰ δέ τι ἐν τοῖς ἀνθρωπείοις τοῦ βίου παραλόγοις ἐσφαλ.] εἰ τι (φησὶ) παρὰ λόγον ἐσφάλησαν, μετὰ πολλῶν συνεξήμαρτον. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ, ἁμαρτίαν συνέγνωσαν. * [2] Τοῦ βίου παραλόγοις] ἀντὶ τοῦ, ἐν τοῖς πράγμασι τοῖς ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ βίῳ παρὰ τὸν λόγον, παρὰ τὴν προσδοκίαν, ἃ παρ' ἐλπίδα συμβαίνειν εἰώθασιν. ÆE. P. * [3] Εἰργομένοις] ἀντὶ τοῦ, εἰργομένων αὐτῶν, καὶ πορθουμένων. Æ. P.

fuerūt.

fuerunt. Milesij verò [*aduersus eos*] egressi, cùm ipsi, [*qui erant*] octingenti grauis armaturę milites, tum Peloponnesij, qui cum Chalcideo venerant, tum etiam quædam peregrina, [*ac mercenaria*] Tissaphernis auxilia, quinetiam ipse Tissaphernes præsens, & ipsius equitatus prœlium cum Atheniensibus, sociisque commiserunt. Et Argiui quidem, qui suo cornu prœlij initium fecerant, & qui contemptis [*hostibus*,] vt aduersus Iones, & eos, qui suum impetum laturi non essent, ordinibus non seruatis pergebant, à Milesiis superati fuerunt, & paulo pauciores trecentis ex ipsis cæsi fuerunt. Athenienses verò, cùm initiò Peloponnesios vicissent, & barbaros, cæteramq; turbam [*loco*] pepulissent, cũ Milesiis non sunt congressi. Sed cùm ipsi [*Milesij*] post fugatos Argiuos, in vrbem se recepissent, cùm alterum suorum [*cornu*] superatum vidissent, [*Athenienses*] ad ipsam Milesiorum vrbem iam victores castra posuerunt. In hoc autem prœlio contigit, vt Iones, vtrinque Dorienses, vincerent. Nam & Athenienses vicerunt Peloponnesios in acie sibi oppositos, & Argiuos Milesij. Athenienses autem erecto tropheo, ad vrbem circumuallandam sese prçparabant, quòd locus ille in Isthmi modum esset angustus. Existimabãt enim, si Miletum in suam potestatem redegissent, cætera quoque [*oppida*] in suam ditionem facilè ventura. Interea verò iam sub vespertinum crepusculũ, ipsis nuntiatur quinque, & quinquaginta Peloponnesiorũ, & Siculorum naues tantum nõ adesse. Nam Hermocrate Syracusano potissimum Sicilienses instigante ad belli reliquias [*cum Peloponnesiis*] persequẽdas, vt Atheniensium imperiũ euerterent, viginti naues Syracusanorum, & duæ Selinũtiæ veniebant. Et Peloponnesiorum naues, quæ instruebantur, iam paratæ erant. Therameni autem Lacedæmonio præceptum fuerat, vt has vtrasque classes ad Astyochum nauarchũ, deduceret, quæ primùm in Eleum insulam Mileto adiacentem traiecerunt. Mox illinc, cum accepissent Athenienses in Mileto esse, in Iasicum sinum prius nauigarunt, quòd scire vellent quid rerum apud Miletum gereretur. Cùm autẽ Alcibiades equo [*vectus*] ad Tichiussam [*agri*] Milesij [*castellum*] venisset,

A τα. μιλήσιοι δ' ἐξελθόντες, αὐτοί τε ὀκτακόσιοι ὁπλῖται, καὶ οἱ μετὰ Χαλκιδέως ἐλθόντες πελοποννήσιοι, καὶ Τισσαφέρνους τι ξενικὸν ἐπικουρικόν, καὶ αὐτὸς Τισσαφέρνης παρών, καὶ ἡ ἵππος αὐτοῦ, ξυνέβαλον τοῖς ἀθηναίοις καὶ ξυμμάχοις. καὶ οἱ μὲν ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέρα *[1] προεξάξαντες, καὶ καταφρονήσαντες, ὡς ἐπὶ ἴωνάς τε καὶ οὐ δεξομένους ἀτακτότερον χωροῦντες, νικῶνται ὑπὸ τῶν μιλησίων, καὶ διαφθείρονται αὐτῶν ὀλίγῳ ἐλάσσους B τριακοσίων ἀνδρῶν. ἀθηναῖοι δὲ τούς τε πελοποννησίους πρώτους νικήσαντες, καὶ τοὺς βαρβάρους καὶ τὸν ἄλλον ὄχλον ὠσάμενοι, τοῖς μιλησίοις οὐ ξυμμίξαντες, ἀλλ' ὑποχωρησάντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς τῶν ἀργείων τροπῆς ἐς τὴν πόλιν, ὡς ἑώρων τὸ ἄλλο σφῶν ἡσσώμενον, πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν τῶν μιλησίων κρατοῦντες [2] ἤδη τὰ ὅπλα τίθενται. καὶ ξυνέβη ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ τοὺς ἴωνας ἀμφοτέρων τῶν δωριέων κρατῆσαι. τούς τε γὰρ κατὰ σφᾶς πελο- C ποννησίους οἱ ἀθηναῖοι ἐνίκων, καὶ τοὺς ἀργείους οἱ μιλήσιοι. στήσαντες δὲ τροπαῖον, τὸν περιτειχισμόν, ἰσθμώδους ὄντος τοῦ χωρίου, οἱ ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο· νομίζοντες, εἰ προσαγάγοιντο μίλητον, ῥᾳδίως ἂν σφίσι καὶ τἆλλα προσχωρῆσαι. ἐν τούτῳ δέ, περὶ δείλην ἤδη ὀψίαν, ἀγγέλλεται αὐτοῖς τὰς ἀπὸ πελοποννήσου καὶ σικελίας πέντε καὶ πεντήκοντα ναῦς [3] ὅσον οὐ παρεῖναι. τῶν τε γὰρ σικελιωτῶν, (Ερμοκράτους τοῦ συρακοσίου μάλιστα [4] ἐνάγοντος ξυνεπιλαβέσθαι τῆς ὑπολοίπου D ἀθηναίων καταλύσεως) εἴκοσι νῆες συρακουσίων ἦλθον, καὶ σελινούντιαι δύο· αἵ τε ἐκ πελοποννήσου, ἃς παρεσκευάζοντο, ἕτοιμοι ἤδη οὖσαι, καὶ Θηραμένει τῷ λακεδαιμονίῳ ξυναμφότεραι [5] ὡς Ἀστύοχον τὸν ναύαρχον προσταχθεῖσαι κομίσαι, κατέπλευσαν ἐς ἐλεὸν πρῶτον τὴν πρὸ μιλήτου νῆσον. ἔπειτα ἐκεῖθεν αἰσθόμενοι ἐπὶ μιλήτῳ ὄντας ἀθηναίους, ἐς τὸν ἰασικὸν κόλπον πρότερον πλεύσαντες, E ἐβούλοντο εἰδέναι τὰ περὶ τῆς μιλήτου. ἐλθόντος δὲ Ἀλκιβιάδου ἵππῳ ἐς Τειχιοῦσσαν τῆς μιλησίας,

*[1] Προεξάξαντες] τὸ κέρας πρὸ τῶν ἄλλων, ἢ πόρρω ἐξάξαντες, ἤγουν ἄγαν μηκύναντες, ἢ προεξαγαγόντες, καὶ διὰ τοῦτο, ἀσθενέστερον ποιήσαντες. διὰ πολὺ βέλτιον γράφειν προεξάρξαντες, ἤγουν πρὸ τῶν ἄλλων τοῦ αὐτοῦ στρατοῦ ξυμμάχων τῆς μάχης ἐξάρξαντες, τῆς μάχης ἄρξαντες. *AE. P.* [2] Ηδη τὰ ὅπλα τίθενται] ἤγουν ἀποτίθενται. [3] Οσονοὺ παρεῖναι] ἤγουν, μετ' ὀλίγον. [4] Ενάγοντος ξυνεπιλαβέσθαι] ἤγουν, πείθοντος συνεφάψασθαι, ὥστε ὑπολειπομένην δύναμιν τῶν ἀθηναίων καταλῦσαι. [5] Ως Ἀστύοχον τὸν ναύαρχον προσταχθεῖσαι] προσταχθέντος τῷ Θηραμένει ἀγαγεῖν πρὸς Ἀστύοχον τὰς ναῦς.

γρ. προεξάρξαντες

γρ. προσχωρῆσαι

γρ. ὅσον οὔπω

ἧπερ τοῦ κόλπου πλεύσαντες ηὐλίσαντο, πυνθάνονται τὰ περὶ τῆς μάχης. παρὼν γὰρ καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ ξυνεμάχετο τοῖς Μιλησίοις καὶ Τισσαφέρνει· καὶ αὖθις παρῄνει, εἰ μὴ βούλονται τά τε ἐν Ἰωνίᾳ καὶ τὰ ξύμπαντα πράγματα διολέσαι, ὡς τάχιστα βοηθεῖν Μιλήτῳ, καὶ μὴ περιιδεῖν ἀποτειχισθεῖσαν. καὶ οἱ μὲν ἅμα τῇ ἕῳ ἔμελλον βοηθήσειν· Φρύνιχος δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, ὡς ἀπὸ τῆς Δέρου ἐπύθετο τὰ * τῶν νεῶν, σαφῶς βουλομένων τῶν ξυναρχόντων ὑπομείναντας διαναυμαχεῖν, οὐκ ἔφη οὔτ' αὐτὸς ποιήσειν τοῦτο, οὔτ' ἐκείνοις οὔτ' ἄλλῳ οὐδενὶ ἐς δύναμιν ἐπιτρέψειν. ὅπου γὰρ ἔξεστιν[1] ἐν ὑστέρῳ, σαφῶς εἰδότας πρὸς ὁπόσας τε ναῦς πολεμίας, καὶ ὅσαις πρὸς αὐτὰς ταῖς σφετέραις, ἱκανῶς καὶ καθ' ἡσυχίαν παρασκευασαμένοις, [2] ἔσται ἀγωνίσασθαι, οὐδέ ποτε τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει εἴξας ἀλόγως διακινδυνεύσειν. οὐ γὰρ αἰσχρὸν εἶναι Ἀθηναίους ναυτικῷ μετὰ καιροῦ ὑποχωρῆσαι, ἀλλὰ καὶ μετ' ὁτουοῦν τρόπου αἴσχιον ξυμβήσεσθαι, ἢν ἡσσηθῶσι· καὶ τὴν πόλιν οὐ μόνον τῷ αἰσχρῷ, ἀλλὰ καὶ τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ περιπίπτειν, [3] ἣ μόλις ἐπὶ ταῖς γεγενημέναις ξυμφοραῖς ἐνδέχεσθαι [4] μετὰ βεβαίου παρασκευῆς καθ' ἑκουσίαν, ἢ πάνυ γε ἀνάγκῃ προτέρα ποι ἐπιχειρεῖν, που δὴ μὴ βιαζομένη γε, πρὸς αὐθαιρέτους κινδύνους ἰέναι; ὡς τάχιστα δὲ ἐκέλευε τούς τε τραυματίας ἀναλαβόντας, καὶ τὸν πεζόν, καὶ τῶν σκευῶν ὅσα ἦλθον ἔχοντες, ἃ δ' ἐκ τῆς πολεμίας εἰλήφασι, καταλιπόντας, ὅπως κοῦφαι ὦσιν αἱ νῆες, ἀποπλεῖν ἐς Σάμον· κἀκεῖθεν ἤδη ξυναγαγόντας πάσας τὰς ναῦς, τοὺς ἐπίπλους, ἤν που καιρὸς εἴη, ποιεῖσθαι. ὡς δὲ ἔπεισε, καὶ ἔδρασε ταῦτα, καὶ ἔδοξεν οὐκ ἐν τῷ αὐτίκα μᾶλλον ἢ ὕστερον, οὐκ ἐς τοῦτο μόνον ἀλλὰ καὶ ἐς ὅσα ἄλλα Φρύνιχος κατέστη, οὐκ ἀξύνετος εἶναι. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀφ' ἑσπέρας εὐθὺς τούτῳ τῷ τρόπῳ ἀτελεῖ τῇ νίκῃ ἀπὸ τῆς Μιλήτου ἀνέστησαν.

*π. τῶν νεῶν σαφῶς, βι. F.P.

ad quam ſinus partem [*Peloponneſij cum ſuis nauibus*] appulſi ſtationē habebant, res in prœlio geſtas intellexerunt. Nam & Alcibiades [*prælio*] interfuerat, & cum Mileſiis, & Tiſſapherne in acie aduerſus hoſtes ſteterat. Hic autem ipſis ſuaſit, vt, niſi & Ioniam, & cæteras omnes res amittere vellent, opem quàm celerrimè Mileto ferrent, néve per ſuam negligentiam, illam [*ab hoſte*] circumuallari paterentur. Atque illi quidem [*huic*] prima luce ſtatim ſuccurrere ſtatuerunt. Phrynicus verò Athenienſium dux, cùm ex Dero de claſſis hoſtilis aduentu certior factus fuiſſet, cùm [*ipſius*] collegæ [*eam*] expectare vellent, vt nauale prœlium committerent, negauit aut ſe hoc facturum, aut illis, aut alij cuiquam [*hoc facere*] permiſſurum. Cùm enim aliquanto pòſt (vbi planè cognouiſſent aduerſus quot hoſtiles naues, & quo ſuarum ſufficienter, & per otium inſtructarum numero aduerſus eas certandum eſſet) [*ſibi cum hoſte tutiùs*] confligere liceret, ſe nunquam adductum iri [*dicebat,*] vt turpi [*fugæ*] probro cedens, [*ac infamiæ metu ſuperatus,*] belli fortunam temerè periclitaretur. Nec enim turpe eſſe, Athenienſes cum claſſe ad tempus cedere: ſed longè turpius fore, ſi, quomodocunq; res contingeret, vinceretur, & Reſpub. non ſolùm in dedecus: ſed etiā in maximum periculum incideret, cui propter clades acceptas vix licere [*dicebat*] cum firmo apparatu ſua ſponte, vel etiam laceſſitæ, & magna neceſſitate coactæ aliquos aggredi, [*& bellum aliis inferre,*] iam verò quo modo ei non coactæ pericula ſua ſpōto ſuſcipere [*liceret?*] Itaque iubebat illos aſſumptis ſauciis, & peditatu, omnique inſtrumento, quod ſecum attulerant, cæteris verò rebus, quas ex hoſtico cepiſſent, relictis, vt naues leuarentur, in Samum quàm velociſſimè nauigare. Illinc autem iam nauibus in vnum contractis, incurſiones [*in hoſtem*] facere, ſicubi tempus opportunum foret. Cùm autem Phrynicus [*ſuis collegis*] hæc perſuaſiſſet, ac feciſſet, non magis in præſentia, quàm in poſterum, nec in hoc tantùm: ſed etiam in omnibus aliis negotiis, quæ ipſi delegata fuerunt, non imprudēs eſt habitus. Hūc igitur in modū Athenienſes, ſtatim ſub veſperā, imperfecta victoria, caſtris motis à Mileto diſceſſerunt.

---

[1] Ἐν ὑστέρῳ] χρόνῳ δηλονότι. [2] Ἔσται ἀγωνίσασθαι] τὸ ἔσται περιττόν. τὸ δ', οὐδέποτε τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει εἴξας ἀλόγως διακινδυνεύσειν, αἰτὶ τοῦ, οὐδέποτε φεύγων ἀδοξίαν, ἀλόγως διακινδυνεύσειν. [3] Ἢ μόλις ἐπὶ ταῖς γεγενημέναις ξυμφοραῖς] ἥτινι (φησὶ) πόλει διὰ τὰς κατεχούσας συμφορὰς μόλις ἔξεστι μετὰ μεγάλης παρασκευῆς καὶ ἀναγκαζομένῃ προσεπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις, οὐχὶ δὲ ἑκουσίως, ταύτῃ πῶς προσήκει μὴ ἀναγκαζομένῃ πρὸς αὐθαιρέτους κινδύνους ἰέναι. [4] Μετὰ βεβαίου παρασκευῆς] ἤγουν, ἐπιμασίας πολεμικῆς ἀσφαλοῦς.

Argiui verò propter cladem acceptam irati, ex Samo domum celeriter abierunt. Peloponnesij autem ipso statim diluculo, castris è Tichiussa motis, post [*Atheniensium discessum, ad Miletum*] appellunt, & vnũ diem [*illic*] morati, postridie assumptis etiam nauibus Chiis, quas cũ Chalcideo venientes hostium classis antè fuerat insequuta, statuerunt ad Tichiussam redire, vt instrumentum, quòd ex [*nauibus*] exportatum, [*illic*] reposuerant, assumerent. Cùm autem [*illuc*] peruenissent, Tissaphernes cum [*suo*] peditatu [*ad illos*] accessit, ipsisque persuasit, vt aduersus Iasum (vbi Amorges, qui [*Regis, à quo defecerat,*] hostis erat, [*se*] continebat) nauigarent. Iasum autem repente aggressi, & [*oppidanis*] non opinantibus alias esse, quam Atticas naues, ceperunt. In hoc autem opere præcipua fuit Syracusanorum laus. Cùm igitur Peloponnesij Amorgem, Pissuthnis filium nothum, qui à Rege defecerat, viuum cepissent, Tissapherni tradiderunt, vt [*eum*] (si vellet, ad Regem abduceret, quemadmodum ipsi [*Rex*] imperauerat. Iasumque diripuerunt, & exercitus maxima pecuniæ vi potitus est. Hoc enim oppidum à priscis vsque temporibus locuples erat. Cæterùm auxilia, quæ Amorges circa se habuerat, [*Peloponnesij*] ad se ipsos traducta, nulloque maleficio affecta, suis ordinibus admiscuerunt, quòd [*eorum*] plerique essent Peloponnesij. Cùm autem id oppidum Tissapherni tradidissent, omnesque captiuos, tam seruos, quàm liberos, pactione cum illo facta, vt in singula capita singulos stateres Daricos sibi numeraret, postea Miletum redierunt. Et [*illinc*] Pedaritum Leontis [*filium,*] quem Lacedæmonij Magistratum in Chium miserant, ad Erythras vsque itinere pedestri mittunt, cum iis copiis auxiliaribus, quas circa se Amorges habuerat, & Philippum illic Mileto præficiunt. Atq; hæc æstas excessit. Insequenti autem hyeme Tissaphernes, posteaquàm Iasum præsidio muniuit, Miletum aduenit, & (quemadmodum Lacedęmone promiserat) menstruũ stipendium nauibus omnibus numerauit, singulas drachmas Atticas viritim. In reliquum verò tempus ternos obolos [*quotidie singulis remigibus*] persoluere volebat, donec Regem cõsuluisset. Dicebat autem se integras drachmas [*singulis*] persoluturum, si [*Rex*] iussisset. Verùm

A καὶ οἱ Ἀργεῖοι κατὰ τάχος [1] καὶ πρὸς ὀργὴν τῆς ξυμφορᾶς ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Σάμου ἐπ' οἴκου. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἅμα τῇ ἕῳ ἐκ τῆς Τειχιούσσης ἄραντες, ἐπικατάγονται, καὶ μείναντες ἡμέραν μίαν, τῇ ὑστεραίᾳ καὶ τὰς Χίας ναῦς προσλαβόντες τὰς μετὰ Χαλκιδέως τὸ πρῶτον ξυγκαταδιωχθείσας, ἐβούλοντο πλεῦσαι ἐπὶ τὰ σκεύη ἃ ἐξείλοντο ἐς Τειχιοῦσσαν πάλιν. καὶ ὡς ἦλθον, Τισσαφέρνης τῷ πεζῷ παρελθὼν, πείθει αὐτοὺς ἐπὶ Ἴασον, B ἐν ᾗ Ἀμόργης πολέμιος ὢν κατεῖχε, πλεῦσαι. καὶ προσβαλόντες τῇ Ἰάσῳ αἰφνίδιοι, καὶ οὐ προσδεχομένων ἀλλ' ἢ Ἀττικὰς ναῦς εἶναι, αἱροῦσι. καὶ μάλιστα ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Συρακούσιοι ἐπῃνέθησαν, καὶ τόν τε Ἀμόργην ζῶντα λαβόντες Πισσούθνου νόθον υἱὸν, ἀφεστῶτα δὲ βασιλέως, παραδιδόασιν οἱ Πελοποννήσιοι Τισσαφέρνει ἀπαγαγεῖν (εἰ βούλεται) βασιλεῖ [2] ὥσπερ αὐτῷ προσέταξε· καὶ τὴν Ἴασον διεπόρθησαν, καὶ χρήματα πάνυ πολλὰ ἡ C στρατιὰ ἔλαβε. παλαιόπλουτον γὰρ ἦν τὸ χωρίον. τούς τ' ἐπικούρους τοὺς περὶ τὸν Ἀμόργην παρὰ σφᾶς αὐτοὺς κομίσαντες, καὶ οὐκ ἀδικήσαντες, [3] ξυνέταξαν, ὅτι ἦσαν οἱ πλεῖστοι ἐκ Πελοποννήσου· τό, τε πόλισμα Τισσαφέρνει παραδόντες, καὶ τὰ ἀνδράποδα πάντα καὶ δοῦλα καὶ ἐλεύθερα, ὧν καθ' ἕκαστον στατῆρα δαρεικὸν παρ' αὐτοῦ ξυνέβησαν λαβεῖν, ἔπειτα ἀνεχώρησαν ἐς τὴν Μίλητον. καὶ *Πεδάριτόν τε τὸν Λέοντος ἐς τὴν Χίον ἄρχοντα Λα- D κεδαιμονίων πεμψάντων, ἀποστέλλουσι πεζῇ μέχρι Ἐρυθρῶν, ἔχοντα *τὸ παρὰ Ἀμόργου ἐπικουρικὸν, καὶ ἐς τὴν Μίλητον αὐτοῦ Φίλιππον καθιστᾶσι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος, ἐπειδὴ τὴν Ἴασον κατεστήσατο ὁ Τισσαφέρνης ἐς φυλακὴν, παρῆλθεν ἐς τὴν Μίλητον, καὶ μηνὸς μὲν τροφὴν (ὥσπερ ὑπέστη ἐν τῇ Λακεδαίμονι) ἐς δραχμὴν Ἀττικὴν ἑκάστῳ [4] πάσαις ταῖς ναυσὶ διέδωκε, τοῦ δὲ λοιποῦ χρόνου ἐβούλετο τριώ- E βολον διδόναι, ἕως ἂν βασιλέα ἐπέρηται. ἢν δὲ κελεύῃ, ἔφη δώσειν ἐντελῆ τὴν δραχμήν.

*π. Παιδάριτον, ὡς κάτω πολλάκις. ἢ Παιδάρετον. Æ.P.
*π. τὸ περὶ τὸν Ἀμόργην ἐπικουρικόν. οὕτω γὰρ ἄνω εἶπε, τοὺς ἐπικούρους τοὺς περὶ τὸν Ἀμόργην. Æ.P.

---

[1] Καὶ πρὸς ὀργὴν τῆς ξυμφορᾶς] ὀργιζόμενοι διὰ τὴν συμβᾶσαν αὐτοῖς συμφορὰν περὶ Μίλητον. [2] Ὥσπερ αὐτῷ προσέταξεν] ὁ βασιλεὺς δηλονότι. [3] Ξυνέταξαν] ἤγουν συνηρίθμησαν. [4] Πάσαις ναυσὶ διέδωκεν] ἀντὶ τοῦ, ἐν πάσαις ταῖς ναυσί.

Ἑρμοκράτους δὲ ἀντειπόντος τοῦ συρακοσίου στρατηγοῦ (ὁ γὰρ Θηραμένης οὐ ναύαρχος ὤν, ἀλλ' Ἀστυόχῳ παραδώσων τὰς ναῦς ξυμπλέων, [1]μαλακὸς ἦν περὶ τοῦ μισθοῦ) ὅμως δὲ παρὰ πέντε ναῦς πλέον ἀνδρὶ ἑκάστῳ ἢ τρεῖς ὀβολοὶ [2]ὡμολογήθησαν. ἐς γὰρ πέντε ναῦς καὶ πεντήκοντα τρία τάλαντα ἐδίδου τοῦ μηνός· καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσῳ πλείους νῆες ἦσαν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τοῦτον ἐδίδοτο. Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος, τοῖς ἐν τῇ σάμῳ ἀθηναίοις, προσαφιγμέναι γὰρ ἦσαν καὶ οἴκοθεν ἄλλαι νῆες πέντε καὶ τριάκοντα, καὶ στρατηγοί, Χαρμῖνος καὶ Στρομβιχίδης καὶ Εὐκτήμων, καὶ τὰς ἀπὸ χίου πάσας καὶ τὰς ἄλλας ξυναγαγόντες, ἐβούλοντο, [3]διακληρωσάμενοι, ἐπὶ μὲν τῇ μιλήτῳ τῷ ναυτικῷ ἐφορμεῖν, πρὸς δὲ τὴν χίον καὶ ναυτικὸν καὶ πεζὸν πέμψαι· καὶ ἐποίησαν οὕτω. Στρομβιχίδης μὲν γὰρ Ὀνομακλῆς καὶ Εὐκτήμων, τριάκοντα ναῦς ἔχοντες, καὶ τῶν ἐς μίλητον ἐλθόντων χιλίων ὁπλιτῶν μέρος ἄγοντες ἐν ναυσὶν ὁπλιταγωγοῖς, ἐπὶ χίον λαχόντες ἔπλεον, οἱ δ' ἄλλοι ἐν σάμῳ μένοντες, τέσσαρσι καὶ ἑβδομήκοντα ναυσὶν ἐθαλασσοκράτουν, καὶ ἐπίπλους τῇ μιλήτῳ ἐποιοῦντο. ὁ δ' Ἀστύοχος, ὡς τότε ἐν τῇ χίῳ ἔτυχε διὰ τὴν προδοσίαν [4]τοὺς ὁμήρους καταλεγόμενος, [5]τούτου μὲν ἐπέσχεν, ἐπειδὴ ᾔσθετο τάς τε μετὰ Θηραμένους ναῦς ἡκούσας, καὶ τὰ περὶ τὴν ξυμμαχίαν βελτίω ὄντα· λαβὼν δὲ ναῦς, τάς τε πελοποννησίων δέκα, καὶ χίας δέκα, ἀνάγεται. καὶ προσβαλὼν πτελεῷ, καὶ οὐχ ἑλών, παρέπλευσεν ἐπὶ κλαζομενάς· καὶ ἐκέλευεν αὐτῶν τοὺς τὰ ἀθηναίων φρονοῦντας ἀνοικίζεσθαι ἐς τὸν Δαφνοῦντα, καὶ προσχωρεῖν σφίσι. ξυνεκέλευε δὲ καὶ Τάμως, ἰωνίας ὕπαρχος ὤν. ὡς δ' οὐκ ἐσήκουον, ἐσβολὴν ποιησάμενος τῇ πόλει οὔσῃ ἀτειχίστῳ, καὶ οὐ δυνάμενος ἑλεῖν, ἀπέπλευσεν ἀνέμῳ μεγάλῳ, αὐτὸς μὲν ἐς Φώκαιαν καὶ κύμην, αἱ δὲ ἄλλαι νῆες κατῆραν ἐς τὰς ἐπικειμένας ταῖς κλαζομεναῖς νήσους, μαραθοῦσαν, καὶ πήλην, καὶ δριμοῦσσαν.

A Hermocrate Syracuſanorũ duce contradicente (Theramenes enim, quòd [*ipſe*] nõ eſſet nauarchus: ſed ad tradendam Aſtyocho claſſem cum illis nauigaret, in ſtipendij exactione remiſſior erat) tamen inter eos conuenit, vt præter quinq; naues, pluſquam terni oboli viritim perſoluerentur. Nam quinque, & quinquaginta nauibus terna talenta in ſingulos menſes dabat cæteriſque nauibus, quæ vltra hũc numerum erant, ad hanc ipſam rationem [*pro rata portione ſtipendium*] ſoluebatur. Hac eadem B hyeme, Athenienſes, qui apud Samum agebant (ad eos enim domo prætereà venerant, & aliæ quinque & triginta naues, & [*earum*] duces, Charminus, & Strombichides, & Eućtemon,) omnibus nauibus, tam illis, quæ ex Chio, quàm aliis, quæ aliunde venerant, in vnum contractis, [*belli prouincias*] inter ſe ſortiti, Miletum quidem naualibus copiis oppugnare: ſed aduerſus Chium, & nauales, & pedeſtres copias mittere ſtatuerunt. Quod etiam fecerunt. Nam Strombichides quidem & Onomacles, & Eućtemon, cum triginta nauibus, quas ha- C bebant, & cum parte grauis armaturæ militum ad Miletum profećtorum, quos ſecũ ducebant in aćtuariis nauigiis in Chium ſortitò nauigarunt. Cæteri verò [*ipſorum collegæ*] apud Samum remanẽtes, cum quatuor ac ſeptuaginta nauibus mare obtinebant, & claſſis incurſionibus Miletum infeſtabant. Aſtyochus verò, vt per id tempus apud Chium obſides propter proditionis metũ deligebat, ab hac quidem re abſtinuit, poſtquã intellexit claſſem cum Theramene venire, & res ſociorum, [*ipſamq́; ſo-* D *cietatem*] in melius proficere. Aſſumptis autem decem Peloponneſiacis nauibus, totidemq; Chiis in altum vela fecit. Cùm autẽ Pteleum adortus fuiſſet, nec expugnaſſet, Clazomenas traiecit, & iuſſit eos, qui ex ipſis [*Clazomeniis*] cum Athenienſibus ſentiebãt, [*& qui corũ partibus fauebant,*] Daphnuntem, in loca mediterranea migrare, & [*cæteros, qui Lacedæmoniis erant amici,*] ad ſuas partes tranſire. Tamus etiam Ioniæ prætor idem iubebat. Sed cùm [*illi*] imperata facere nollẽt, vrbem nullis muris cin- E ćtam adortus, cùm eam expugnare non poſſet, ipſe quidem Phocæam, & Cumam ingenti vento delatus petiit. Cæteræ verò naues ad Marathuſam, Pelen, & Drimyſſam inſulas Clazomenis adiacentes appulerunt.

---

[1] Μαλακὸς ἦν περὶ τοῦ μισθοῦ] ἤγουν, οὐκ ἐντόνως οὐδὲ σφοδρῶς ἀπῄτει. [2] Ὡμολογήθησαν] συνεφωνήθη. [3] Διακληρωσάμενοι] διαμερίσαντες κλήρῳ. [4] Τοὺς ὁμήρους καταλεγόμενος] ἀπαριθμῶν. [5] Τούτου μὲν ἐπέσχεν] ἑαυτὸν δηλονότι, ἀπὸ τοῦ λαμβάνειν ὁμήρους.

Cùm

Cùm autem dies octo, propter [*contrarios*] vẽtos illic morati fuissent, [*res omnes*] quæcunq; [*illic*] erant expositæ, quæ ad Clazomenios pertinebant, partim quidem diripuerunt, & consumpserunt, partim verò [*in suas naues*] imposuerunt, & Phocæam, & Cumam ad Astyochum redierunt. Dum autem Astyochus hîc esset, Lesbiorum legati [*ad eum*] venerũt, qui defectionem [*ab Atheniensibus ad Lacedæmonios*] facere volebant. Et ei quidem [*rem*] persuaserunt: sed cùm & Corinthij, & cęteri socij propter superiorẽ cladem, [*ad hanc expeditionem illorum causa suscipiendam*] minus essent prompti, [*illinc*] soluens, in Chium nauigare cœpit. Quamuis autem naues tempestate disiectæ fuissent, postea tamen aliæ aliunde in Chiũ peruenerunt. Postea verò Pędaritus, qui fuerat apud Erythras, tũc itinere pedestri ex Mileto profectus, cùm ipse, tum [*ipsius*] exercitus in Chium traiecit. Habebat autem & ex quinque nauib. ad quingentos milites cum armis à Chalcidensibus relictos. Cùm autem quidam Lesbiorum se defectionem [*ab Atheniensib.*] facturos pollicerentur, Astyochus rem cum Pædarito, Chiisque communicauit, ac dixit in Lesbum cum classe [*sibi*] proficiscendum esse vt eam ad defectionem faciendam induceret. Nam fore [*dicebat,*] vt vel plus sociorum sibi compararẽt, vel certè (si quid minus succederet) Athenienses vexarent. Sed illi morem ipsi gerere noluerunt. Negauitque Pædaritus se Chiorum naues ipsi permissurum. Ille verò, assumptis quinq; Corinthiacis nauibus, & sexta Megarica, & vna Hermionica, & Laconicis illis, quas ipse secum duxerat, Miletum ad [*suam*] nauarchiam abiit, multa Chiis minatus, se videlicet nequaquam ipsis opem esse laturum, si qua ope indigerent. Cùm autem ad Corycum [*oræ*] Erythrææ appulisset, [*illic*] stationem habuit. Atheniẽses verò, qui cum copiis ex Samo in Chium nauigabant, ipsi quoq; ad alteram collis partem [*ab hoste, qui ad alteram partem erat,*] dirimebantur, & [*illuc*] appulerũt, & alteri alteros latuerũt, [*quòd collis interiacens alteros ab alteris dirimeret, ita vt neutri alteros ex sua statione prospicere possent.*] Astyochus autem, cùm epistolam à Pædarito missam accepisset, [*quæ significabat*] quosdam Erythræos captiuos ex Samo dimissos, Erythras ad moliendam proditionẽ venisse, confestim Erythras iterum est reuectus.

A καὶ ὅσα ὑπεξέκειτο αὐτόθι τῶν κλαζομενίων, ἡμέρας * [1] ἐμμείναντες, [2] διὰ τοὺς ἀνέμους, ὀκτὼ, τὰ μὲν διήρπασαν καὶ ἀνάλωσαν, τὰ δὲ ἐσβαλλόμενοι ἀπέπλευσαν ἐς φώκαιαν καὶ κύμην, ὡς ἀστύοχον. ὄντος δὲ αὐτοῦ ἐνταῦθα, λεσβίων πρέσβεις ἀφικνοῦνται, βουλόμενοι ἀποστῆναι· καὶ αὐτὸν μὲν πείθουσιν, ὡς δ᾽ οἵ τε κορίνθιοι καὶ οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ἀπρόθυμοι ἦσαν διὰ τὸ πρότερον σφάλμα, ἄρας ἔπλει ἐπὶ τῆς χίου [3] καὶ χειμασθεισῶν τῶν νεῶν, ὕ-
B στερον ἀφικνοῦνται ἄλλαι ἄλλοθεν ἐς τὴν χίον. καὶ μετὰ τοῦτο παιδάριτος τότε παριὼν πεζῇ ἐκ τῆς μιλήτου, γενόμενος ἐν ἐρυθραῖς, διαπεραιοῦται αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ ἐς χίον. ὑπῆρχον δ᾽ αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν πέντε νεῶν στρατιῶται ὑπὸ χαλκιδέως ὡς ἐς πεντακοσίους ξὺν ὅπλοις καταλειφθέντες. ἐπαγγελλομένων δέ τινων λεσβίων τὴν ἀπόστασιν, προσφέρει τῷ τε παιδαρίτῳ καὶ τοῖς χίοις ἀστύοχος λόγον ὡς χρὴ παραγενομένους ταῖς ναυσὶν, ἀποστῆσαι τὴν
C λέσβον. ἢ γὰρ ξυμμάχους πλείους σφᾶς ἕξειν, ἢ τοὺς ἀθηναίους, ἤν τι σφάλλωνται, κακώσειν. οἱ δ᾽ οὐκ ἐσήκουον· οὐδὲ τὰς ναῦς ὁ παιδάριτος [4] ἔφη τῶν χίων αὐτῷ προήσειν. κἀκεῖνος λαβὼν τάς τε τῶν κορινθίων πέντε, καὶ ἕκτην μεγαρίδα, καὶ μίαν ἑρμιονίδα, καὶ ἃς αὐτὸς λακωνικὰς ἦλθεν ἔχων, ἔπλει ἐπὶ τῆς μιλήτου πρὸς τὴν ναυαρχίαν, πολλὰ ἀπειλήσας τοῖς χίοις, ἦ μὴν μὴ ἐπιβοηθήσειν ἤν τι δέωνται. [5] καὶ προσβαλὼν κωρύκῳ τῆς ἐρυθραίας, ἐνηυλίσατο. οἱ δ᾽ ἀπὸ τῆς σά-
D μου ἀθηναῖοι [6] ἐπὶ τὴν χίον πλέοντες τῇ στρατιᾷ, καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα λόφου * [7] διείργοντο, καὶ καθωρμίσαντο, καὶ ἐλελήθεσαν ἀλλήλους. ἐλθούσης δὲ παρὰ παιδαρίτου ἐπιστολῆς, ὡς ἐρυθραίων ἄνδρες αἰχμάλωτοι ἐκ σάμου ἐπὶ προδοσίᾳ ἐς ἐρυθρὰς ἥκουσιν ἀφειμένοι, ἀνάγεται ὁ ἀστύοχος εὐθὺς ἐς τὰς ἐρυθρὰς πάλιν.

*[1] Ἐμμείναντες] πρὸς τὸ σημαινόμενον, οἱ ἐν τῇ ναυσὶ δηλονότι, οὕτω καὶ τὸ ἐσβαλλόμενοι, ἤγουν ἐσβάλλοντες, ἐς τὰς ναῦς δηλονότι· ὅπως τὰ διαρπασθέντα, καὶ μὴ ἀναλωθέντα πράγματα ἀποκομίσωσιν. Æ. P. [2] Διὰ τοὺς ἀνέμους] ἐναντίους δηλονότι ὄντας. [3] Καὶ χειμασθεισῶν τῶν νεῶν] ἤγουν, διασπαρεισῶν ὑπὸ χειμῶνος. [4] Ἔφη τῶν χίων αὐτῷ προήσειν] ἤγουν, τῷ Ἀστυόχῳ. [5] Καὶ προσβαλὼν κωρύκῳ] ἤγουν ἐλλιμενίσας. [6] Ἐπὶ τὴν χίον πλέοντες τῇ στρατιᾷ] ἤγουν, σὺν τῇ στρατιᾷ. ἤτοι πανστρατιᾷ. *[7] Διείργοντο, καὶ καθωρμίσαντο] ἀντὶ τοῦ, καθωρμίσαντο, καὶ διείργοντο, καὶ ἐλελήθεσαν ἀλλήλους. ὁ δὲ νοῦς οὗτος· ἐπὶ θάτερα τοῦ λόφου καθορμισθέντες, τῷ μεταξὺ λόφῳ διείργοντο τῶν πολεμίων, ὥστε ἀλλήλους λεληθέναι, ὅτι ἀλλήλους προσορᾶν οὐκ ἐδύναντο. Æ. P.

καὶ παρὰ τοσοῦτον ἐγένετο αὐτοὺς μὴ περιπεσεῖν τοῖς Ἀθηναίοις. διαπλεύσας δὲ καὶ ὁ Παιδάριτος *[1] παρ' αὐτὸν, καὶ ἀναζητήσαντες τὰ περὶ τῶν δοκούντων προδιδόναι, ὡς ηὗρον ἅπαν ἐπὶ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐκ τοῦ Σάμου προφασισθὲν, ἀπολύσαντες τῆς αἰτίας, ἀπέπλευσαν ὁ μὲν ἐς τὴν Χίον, ὁ δὲ ἐς τὴν Μίλητον ἐκομίσθη, ὥσπερ διενοεῖτο. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων στρατιὰ ταῖς ναυσὶν ἐκ τοῦ Κωρύκου περιπλέουσα κατ' Ἀργῖνον, ἐπιτυγχάνει τρισὶ ναυσὶ τῶν Χίων μακραῖς, καὶ ὡς εἶδον αὐτὰς ἐπεδίωκον· καὶ χειμών τε μέγας ἐπιγίγνεται, καὶ αἱ μὲν τῶν Χίων μόλις καταφεύγουσιν ἐς τὸν λιμένα, αἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων, αἱ μὲν μάλιστα ὁρμήσασαι τρεῖς διαφθείρονται, καὶ ἐκπίπτουσι πρὸς τὴν πόλιν τῶν Χίων, καὶ ἄνδρες, οἱ μὲν ἁλίσκονται, οἱ δὲ ἀποθνήσκουσιν· αἱ δὲ ἄλλαι καταφεύγουσιν ἐς τὸν ὑπὸ τῷ Μίμαντι λιμένα, Φοινικοῦντα καλούμενον· ἐντεῦθεν δὲ ὕστερον ἐς τὴν Λέσβον καθορμισάμενοι, παρεσκευάζοντο ἐς τὸν τειχισμόν.

Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος Ἱπποκράτης ὁ Λακεδαιμόνιος ἐκπλεύσας δέκα μὲν Θουρίαις ναυσὶν, ὧν ἦρχε Δωριεὺς ὁ Διαγόρου, τρίτος αὐτὸς, μιᾷ δὲ Λακωνικῇ, μιᾷ δὲ Συρακοσίᾳ, καταπλεῖ ἐς Κνίδον· ἡ δὲ ἀφειστήκει ἤδη ἀπὸ Τισσαφέρνους. καὶ αὐτοὺς οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ, ὡς ᾔσθοντο, ἐκέλευον ταῖς μὲν ἡμισείαις τῶν νεῶν Κνίδον φυλάσσειν, ταῖς δὲ περὶ Τριόπιον οὔσαις *[2] τὰς ἀπ' Αἰγύπτου ὁλκάδας προσβαλλούσας ξυλλαμβάνειν. ἔστι δὲ τὸ Τριόπιον ἄκρα τῆς Κνιδίας προύχουσα, Ἀπόλλωνος ἱερόν. πυθόμενοι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ πλεύσαντες ἐκ τῆς Σάμου, λαμβάνουσι τὰς ἐπὶ Τριοπίῳ φρουρούσας ἓξ ναῦς. οἱ δὲ ἄνδρες ἀποφεύγουσιν ἐξ αὐτῶν, καὶ μετὰ τοῦτο ἐς τὴν Κνίδον καταπλεύσαντες, καὶ προσβαλόντες τῇ πόλει ἀτειχίστῳ οὔσῃ, ὀλίγου εἷλον. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ αὖθις προσέβαλλον·

A Ac parum abfuit quin incideret in Athenienses. Pædaritus etiam ab ipsis [*Chiis, apud quos erat,*] digressus, [*ad Astyochum*] traiecit, & [*simul*] habita quæstione de iis, qui proditionem moliri videbantur, vbi compertum habuerunt rem totam à captiuis, qui ad Samum detinebãtur, confictã fuisse, vt [*hac speciosa proditionis moliendæ causa ex hostium manib. euaderent, ac suæ*] saluti consulerent; [*illis*] crimine liberatis, abierũt. [*Et*] alter quidem, in Chiũ, alter verò, Miletum se recepit, quemadmodũ destinarat. Interea verò & Atheniensium classis, quæ è Co- B rico prope Arginum circumuehebatur, incidit in tres naues lõgas Chiorum. Et simul ac eas conspexerũt, confestim insequi cœperunt, & ingens tempestas est exorta. Et Chiorum quidem [*naues*] in portum ægrè confugerunt. Atheniensium verò tres [*naues*] quę [*antè alias*] longissimè procurrerãt, [*ac hostem longißimè fuerant insequutæ,*] perierũt, & ad Chiorum vrbem fluctibus eiectæ fuerunt, viriq; partim capti, partim interfecti fuerunt. Cæteræ verò, in portum Mimanti subiectũ, nomine Phœnicũtem, C fuga se receperũt. Postea verò [*Athenienses*] hinc ad Lesbũ appulsi, ad munitiones excitandas se præparabãt. Eadẽ hyeme Hippocrates Lacedæmonius ex Peloponneso profectus cum decem nauib. Thuriis, quibus præerat Dorieus Diagoræ [*filius,*] cum duob. aliis collegis, item cũ vna Laconica, & altera Syracusana, in Cnidum traiecit. Hæc autem à Tissapherne iam defecerat. Qui autem apud Miletum erant, cùm [*horum aduentum*] sensissent iusserunt dimidium classis Cnidũ tueri, eas verò [*naues,*] D quæ ad Triopium stabant, onerariis ex Ægypto venientibus, [*& rem frumentariã aduehentibus*] succurrere. Est autẽ Triopium, prominens [*oræ*] Cnidiæ promontorium, Apollini sacrũ. Atheniẽses verò, cùm [*hoc*] audissent, & ex Samo venissent, sex naues quę pręsidij causa stationem ad Triopium habebant, ceperunt. At homines, [*qui vehebantur,*] ex ipsis [*in terrã*] aufugerũt. Postea verò [*Athenienses,*] cum ad Cnidũ appulissent, & vrbẽ nullis muris munitã adorti fuissent, parum abfuit quin [*eam*] caperent. Postridiè verò rursus [*eam*] oppugnarũt;

*[1] Παρ' αὐτὸν] τῶν Χίων, παρ' οἷς ἦν, ἤγουν ἐκ τῆς Χίου διαπλεύσας, ὅπου ἦν. ἢ (καθάπερ τινὲς γραπτέον οἴονται) παρ' αὐτὸν, τουτέστιν ὡς, εἴτε πρὸς αὐτὸν, τὸν Ἀστύοχον δηλονότι. *AE. P.*

*[2] Τὰς ἀπ' Αἰγύπτου] εἰ καλῶς ἡ γραφὴ ἔχει, ὁ νοῦς ἔσται, ἐκέλευον τοὺς ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐλθόντας, τὰς περὶ τὸ Τριόπιον ὁρμούσαις ναυσὶ τὰς τῶν πολεμίων ὁλκάδας, καὶ σιταγωγοὺς ναῦς ἀπ' Αἰγύπτου προσβαλλούσας, εἴτε προσερχομένας, καὶ καθορμίζεσθαι μελλούσας ξυλλαμβάνειν, ὅπως τῇ τούτων ξυλλήψει τοὺς μὲν πολεμίους βλάψωσι, καὶ τοῦ σίτου στερήσωσι, τοὺς δὲ σφετέρους ὠφελήσωσιν. ἀλλ' ἴσως βέλτιον γράφειν, ταῖς ἀπ' Αἰγύπτου ὁλκάσι προσβαλλούσαις ξυλλαμβάνειν, ἤγουν βοηθεῖν, ὅπως μὴ ὑπὸ τῶν πολεμίων ξυλληφθῶσιν. ἢ καὶ οὕτω τὸ πρᾶγμα ληπτέον, ἀλλὰ καινότερον φράσεως γένος, ὃ σημειωτέον. καὶ γὰρ λέγομεν, ξυλλαμβάνω σοὶ, ὡς φίλος φίλῳ, τουτέστι βοηθῶ σοι, συνεργῶ σοι ἔν τινι ἔργῳ, ὅπερ ἀποτελεῖν ἐπιθυμεῖς. ξυλλαμβάνω δέ σε, ὡς ἐχθρὸς ἐχθρὸν, καὶ κρατῶ σου, ἵνα σε βλάψω. *AE. P.*

Verùm

Verùm cùm non amplius æquè, [*ac prius, Cnidiis in oppugnatione*] nocere possent, quòd ipsi [*Cnidij*] per noctem melius [*vrbem*] obsepsissent, & prætereaisti, qui ad Triopium ex nauibus diffugerant, ad eos ingressi venissent, Cnidiorum agrum percurrerunt, eoque vastato in Samum redierunt. Per idem tempus, cùm Astyochus Miletum ad classem venisset, res omnes, quæ ad copias alendas sunt necessariæ, Peloponnesiis adhuc abundè suppetebant. Nam stipendium, quantum satis erat, [*ipsis*] suppeditabatur, & pręterea magna pecuniæ ex Iaso direptæ vis militib. supererat. Et Milesij alacriter onera belli sustinebant. Veruntamen illa superiora fœdera, quæ à Chalcideo cum Tissapherne [*Regis nomine*] facta fuerant, Peloponnesiis videbantur quibusdam rebus manca, nec magis pro ipsis, [*quàm pro Rege*] facere. Quamobrem alia Theramene pręsente fecerunt; in hæc verba: Pactiones inter Lacedæmonios, sociosque, & Regem Darium, Regisque filios, & Tissaphernem, vt fœdera sint, & amicitia his conditionibus: Quæcunque regio, & vrbes sunt Regis Darij aut quæ patris, aut maiorum [*ipsius*] fuerũt, aduersus istas ne eãt, aut belli inferendi causa, aut quoquo modo nocendi gratia, vel Lacedæmonij, vel Lacedæmoniorum socij. Néve tributa exigant ex his vrbibus aut Lacedæmonij, aut Lacedæmoniorum socij. Neque vicissim Rex Darius, aut vllus eorum, quibus Rex imperat, aduersus Lacedæmonios, eorúmve socios eat, vt bellum illis inferat, aut vllo maleficio afficiat. Si qua autem in re Lacedæmonij, vel [*eorum*] socij, Regis opera indigeant, aut Rex, Lacedæmoniorum, vel sociorũ [*opera indigeat,*] quicquid alteri alteris mutuò persuaserint, hoc si fecerint, pręclarum esse ducatur. Bellum autem, quod cum Atheniensibus, illorumq; sociis geretur, hoc vtriq; communiter administrent. Exercitui autẽ, qui in Regis ditione fuerit, si Rex [*eum*] accersiuerit, Rex stipendium præbeat. Si qua autem ciuitatum, quæ pactionem, [*fœdusq;*] cũ Rege fecerũt, in Regis ditionem inuaserit, cæteri prohibeant, Regique pro viribus opem ferant. Rursus si quis eorum, qui sunt in Regis agro, aut eo, cui Rex imperat, in Lacedæmoniorum, vel sociorum [*agrum*] inuaserit, Rex probibeat, & pro viribus opem [*ipsis*] ferat.

καί, ὡς ἄμεινον φραξαμένων αὐτῶν ὑπὸ νύκτα, καὶ ἐπεισελθόντων αὖθις τῶν ἀπὸ τοῦ Τριοπίου ἐκ τῶν νεῶν διαφυγόντων, οὐκέθ' ὁμοίως ἔβλαπτον, ἐπελθόντες καὶ δῃώσαντες τὴν τῶν Κνιδίων γῆν, ἐς τὴν Σάμον ἀπέπλευσαν. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Ἀστυόχου ἥκοντος ὡς τὴν Μίλητον ἐπὶ τὸ ναυτικόν, οἱ Πελοποννήσιοι εὐπόρως ἔτι εἶχον ἅπαντα τὰ κατὰ τὸ στρατόπεδον. καὶ γὰρ μισθὸς ἐδίδοτο ἀρκούντως, καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἰάσου μεγάλα χρήματα διαρπασθέντα ὑπῆν τοῖς στρατιώταις· οἵ τε Μιλήσιοι προθύμως τὰ τοῦ πολέμου ἔφερον. πρὸς δὲ τὸν Τισσαφέρνην ἐδόκουν ὅμως τοῖς Πελοποννησίοις αἱ πρῶται ξυνθῆκαι, αἱ πρὸς Χαλκιδέα γενόμεναι, ἐνδεεῖς εἶναι, καὶ οὐ πρὸς σφῶν μᾶλλον·[1] καὶ ἄλλας ἐπὶ Θηραμένους παρόντος ἐποίουν. καὶ εἰσὶν αἵδε. ΞΥΝΘΗΚΑΙ Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς βασιλέα Δαρεῖον, καὶ τοὺς παῖδας τοῦ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνην, σπονδὰς εἶναι καὶ φιλίαν κατὰ τάδε. ὁπόση χώρα καὶ πόλεις βασιλέως εἰσὶ Δαρείου, ἢ τοῦ πατρὸς ἦσαν ἢ τῶν προγόνων, ἐπὶ ταύτας μὴ ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ, μηδὲ κακῷ μηδενί, μήτε Λακεδαιμονίους μήτε τοὺς ξυμμάχους τοὺς Λακεδαιμονίων· μήτε φόρους πράσσεσθαι ἐκ τῶν πόλεων τούτων μήτε Λακεδαιμονίους, μήτε τοὺς ξυμμάχους τῶν Λακεδαιμονίων· μηδὲ Δαρεῖον βασιλέα, μηδὲ ὧν ὁ βασιλεὺς ἄρχει, ἐπὶ Λακεδαιμονίους μηδὲ τοὺς ξυμμάχους ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ, μηδὲ κακῷ μηδενί. ἢν δέ τι δέωνται[2] Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι, βασιλέως, ἢ βασιλεύς, Λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων, ὅ, τι ἂν πείθωσιν ἀλλήλους, τοῦτο ποιοῦσι καλῶς ἔχειν· τὸν δὲ πόλεμον τὸν πρὸς Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κοινῇ ἀμφοτέρους πολεμεῖν· ἢν δὲ κατάλυσιν ποιῶνται,[3] κοινῇ ἀμφοτέρους ποιεῖσθαι. ὁπόση δ' ἂν στρατιὰ ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ βασιλέως ᾖ, μεταπεμψαμένου βασιλέως, τὴν δαπάνην βασιλέα παρέχειν. ἢν δέ τις τῶν πόλεων ὁπόσαι ξυνέθεντο βασιλεῖ, ἐπὶ τὴν βασιλέως ἴῃ χώραν, τοὺς ἄλλους κωλύειν, καὶ ἀμύνειν βασιλεῖ κατὰ τὸ δυνατόν· καὶ ἤν τις τῶν ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ, ἢ ὅσης βασιλεὺς ἄρχει, ἐπὶ τὴν Λακεδαιμονίων ἴῃ ἢ τῶν ξυμμάχων, βασιλεὺς κωλυέτω, καὶ ἀμυνέτω κατὰ τὸ δυνατόν.

[1] Καὶ ἄλλας ἐπὶ Θηραμένους] ἐνώπιον. [2] Λακεδαιμόνιοι ἢ οἱ ξύμμαχοι] τῶν Λακεδαιμονίων. [3] Κοινῇ ἀμφοτέρους ποιεῖσθαι] κοινῇ γνώμῃ δηλονότι.

Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ξυνθήκας, Θηραμένης μὲν, παραδοὺς Ἀστυόχῳ τὰς ναῦς, ἀποπλέων ἐν κέλητι, ἀφανίζεται. οἱ δ' ἐκ τῆς Λέσβου Ἀθηναῖοι ἤδη διαβεβηκότες τὴν Χίον τῇ στρατιᾷ, καὶ κρατοῦντες τῆς γῆς καὶ θαλάσσης, Δελφίνιον ἐτείχιζον, χωρίον ἄλλως τε ἐκ γῆς καρτερὸν, καὶ λιμένας ἔχον, καὶ τῆς τῶν Χίων πόλεως οὐ πολὺ ἀπέχον. οἱ δὲ Χῖοι, ἐν πολλαῖς ταῖς πρὶν μάχαις πεπληγμένοι, καὶ ἄλλως ἐν σφίσιν αὐτοῖς οὐ πάνυ εὖ διακείμενοι, ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ τοῦ Τυδέως τοῦ Ἴωνος ἤδη ὑπὸ Πεδαρίτου ἐπ' ἀττικισμῷ τεθνεώτων, καὶ τῆς ἄλλης πόλεως κατ' ἀνάγκην [1] ἐς ὀλίγον κατεχομένης, ὑπόπτως διακείμενοι ἀλλήλοις ἡσύχαζον· καὶ οὔτ' αὐτοὶ διὰ ταῦτα, οὔτε οἱ μετὰ Πεδαρίτου ἐπίκουροι ἀξιόμαχοι αὐτοῖς ἐφαίνοντο. ἐς μέντοι τὴν Μίλητον ἔπεμπον, κελεύοντες σφίσι τὸν Ἀστύοχον βοηθεῖν· ὡς δ' οὐκ ἐσήκουεν, ἐπιστέλλει περὶ αὐτοῦ ἐς τὴν Λακεδαίμονα ὁ Πεδάριτος ὡς ἀδικοῦντος. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ Χίῳ ἐς τοῦτο καθειστήκει τοῖς Ἀθηναίοις. αἱ δ' ἐκ τῆς Σάμου νῆες αὐτοῖς ἐπίπλους μὲν [2] ἐποιοῦντο ταῖς ἐν τῇ Μιλήτῳ, ἐπεὶ δὲ μὴ ἀντανάγοιεν, ἀναχωροῦντες πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἡσύχαζον. ΕΚ δὲ τῆς Πελοποννήσου ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι αἱ τῷ Φαρναβάζῳ ὑπὸ Καλλιγείτου τοῦ Μεγαρέως καὶ Τιμαγόρου τοῦ Κυζικηνοῦ πρασσόντων παρασκευασθεῖσαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες, ἄρασαι ἔπλεον ἐπὶ Ἰωνίας, περὶ ἡλίου τροπάς· καὶ ἄρχων ἐπέπλει αὐτῶν Ἀντισθένης Σπαρτιάτης. ξυνέπεμψαν δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ἕνδεκα ἄνδρας Σπαρτιατῶν ξυμβούλους Ἀστυόχῳ, ὧν εἷς ἦν Λίχας ὁ Ἀρκεσιλάου. καὶ εἴρητο αὐτοῖς, ἐς Μίλητον ἀφικομένους, τῶν τε ἄλλων ξυνεπιμελεῖσθαι ᾗ μέλλει ἄριστα ἕξειν, καὶ τὰς ναῦς ταύτας, ἢ αὐτὰς, ἢ πλείους ἢ καὶ ἐλάσσους, ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὡς Φαρνάβαζον (ἢν δοκῇ) ἀποπέμπειν, Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου, ὃς ξυνέπλει, ἄρχοντα προστάξαντας· καὶ Ἀστύοχον, ἢν δοκῇ τοῖς ἕνδεκα ἀνδράσι, παύειν τῆς ναυαρχίας, Ἀντισθένην δὲ καθιστάναι. [3] πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολὰς ὑπώπτευον αὐτόν.

Post has pactiones Theramenes quidem, traditis Astyocho nauibus, actuario nauigio discedens, ex hominum conspectu sublatus est. Athenienses verò è Lesbo ad Chium cum [*suis*] copiis appulsi, & terra, ac mari potiti. Delphinium muniuerunt, locum alioqui & à terra munitum, & portus habentem, nec procul à Chiorum vrbe distantem. Chij verò, tum quòd superioribus prœliis sæpius afflicti fuissent, tū quòd alioqui inter se ipsos animis nō admodum bene affecti essent: sed etiam, (quòd Tydeus Ion, eiusq; socij propter Atticismum, [*quasi Atheniensium partibus fauissent,*] à Pædarito iam morte mulctati fuissent, & reliqua ciuitatis pars à paucorum dominatu coacta premeretur, [*& in officio per vim parum contineretur:*]) mutuò suspecti essent, quiescebant. His igitur de causis nec ipsi, nec illæ auxiliares copiæ, quæ cū Pædarito erant, satis firmæ videbantur ad prœlium cum ipsis [*Atheniensibus*] committendum. Miletum tamen miserunt, orantes Astyochum, vt sibi succurreret. Sed cùm ille morem ipsis gerere nollet, Pædaritus de illo, vt Rempub. lædente, Lacedęmonem scribit. Atq; res quidem, quæ ab Atheniensib. in [*insula*] Chio gerebātur, in hoc erant statu. Sed naues ipsorum, quæ apud Samum stationem habebāt, incursionibus quidem infestabant eas, quę apud Miletum stabāt: sed cùm [*Milesij cum suis nauibus*] aduersus [*Athenienses, ad nauale prœlium*] prodire nollēt; [*Athenienses*] in Samum rursus sese recipientes quiescebant. Per eādem hyemem illæ septem, & viginti naues, quæ Pharnabazo à Lacedæmoniis præparatæ fuerant, Calligeti Megarensis, & Timagoræ Cyziceni operâ, ex Peloponneso profectę, circa solstitium in Ioniam traiecerunt. Illisque præerat Antisthenes Spartanus. Cum hoc autem Lacedæmonij miserunt etiam vndecim viros Spartanos (quorum vnus erat Lichas Arcesilai [*filius*]) vt Astyochus eorum consilio vtereretur. Ipsis autē præceptum fuerat, vt Miletū profecti, simul cùm alia curarēt; vt quàm optimè haberēt, tum verò has ipsas naues, vel totidē, vel plures, vel etiam pauciores, in Hellespontum, ad Pharnabazum (si videretur) mitterent, & Clearchū Ramphij [*filium,*] qui in eadem classe vehebatur, [*his*] ducē præficerent, & Astyochum (si vndecim viris placeret) amouerēt à nauarchia, & Antisthenem [*in eius locum*] substituerēt. Nam propter Pædariti epistolas ipsum [*Astyochum*] suspectū habebant.

[1] Ἐς ὀλίγον κατεχομένης] ἤτοι ἀναγκαζομένης ὀλιγαρχεῖσθαι. ἤ, τῆς ὀλίγον πειθομένης, ἢ ἀκροωμένης. ὃ ἢ μᾶλλον. [2] Ἐποιοῦντο] αἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ δηλονότι νῆες. [3] Πρὸς γὰρ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολάς] ἀντὶ τοῦ, διὰ τὰς τοῦ Πεδαρίτου ἐπιστολάς.

Cùm igi-

Cùm igitur hæ naues à Malea per altum nauigarent, ad Melum appulerunt, & cùm incidissent in decem Atheniensium naues, tres [*earum*] inanes ceperunt, & cremarunt. Postea verò, veriti ne [*reliquæ*] Atheniensiũ naues ex Melo elapsæ (quod accidit) Atheniensibus in insula [*Samo*] stationem habentibus suum aduentum notum facerẽt, Cretam versus nauigantes, & confecto longiore nauigationis cursu, vt tutiùs iter facerent, ad Caunum Asiæ appulerunt. Hinc verò, quasi in tuto [*iam*] essent, nuntium miserunt, ad classem, quæ ad Miletum stabat, vt eius præsidio muniti [*illuc*] deducerentur. Interea verò Chij, & Pædaritus Astyochum, etsi cunctantem, nihilo tamẽ minus per nuntios [*ad eum*] missos orabant, vt sibi obsessis opem cum tota classe ferret, nec maximam [*omnium*] socialium vrbium, quæ in Ionia essent, & à mari intercludi, [*ita vt eius vsu prohiberetur,*] & à terra latrociniis diripi pateretur. Chiorũ enim serui, quia magnus erat eorum numerus, atque adeò, vt in vnica vrbe, excepta Lacedæmone, maximus, simul etiam quia propter [*suam*] multitudinem, in delictis seueriùs [*à dominis*] plectebantur, postquàm Atheniensium exercitus munitionibus extructis, in loco tuto iam collocatus esse visus est, multi confestim ad ipsos transfugerunt, atque isti propter notitiam regionis plurima detrimenta [*Chiis*] attulerunt. Dicebant igitur Chij, oportere [*Astyochum*] sibi succurrere, dum adhuc spes, & facultas esset [*operis*] impediendi, quia Delphinium [*adhuc*] muniebatur, & munitio erat imperfecta, & dum alia maiore munitione [*vrbs Chiorum*] ab [*Atheniensium*] exercitu, nauibusque circumuallaretur. Astyochus verò, quamuis propter minas, quibus tunc apud ipsos vsus fuerat, [*opem ipsis ferre*] non statuisset, tamẽ cùm & ipsos socios [*ad opem illis ferendam*] propensos esse vidisset, ad succurrẽdum paratus erat. Interea verò nuntius ex Cauno venit, septem illas & viginti Lacedæmoniorũ naues, & consiliarios adesse. Quamobrem cùm existimasset cetera omnia posthabenda esse, & in hanc rẽ precipuè incumbendum, vt & tot naues illis obuiam mitteret, quæ illos [*Miletum*] suo presidio septos deducerent, vt maris imperium faciliùs obtinerent, & Lacedæmonij, qui ad ipsius actiones explorãdas veniebant, [*illuc*]

πλέουσαι οὖν αἱ νῆες ἀπὸ Μαλέας πελάγιαι, Μήλῳ προσέβαλον, καὶ περιτυχοῦσαι ναυσὶ δέκα Ἀθηναίων, τὰς τρεῖς λαμβάνουσι κενάς, καὶ κατακαίουσι. μετὰ δὲ τοῦτο, δεδιότες μὴ αἱ διαφυγοῦσαι τῶν Ἀθηναίων ἐκ τῆς Μήλου νῆες (ὅπερ ἐγένετο) μηνύσωσι τοῖς ἐν τῇ νήσῳ τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, πρὸς τὴν Κρήτην πλεύσαντες, [1] καὶ πλείω τὸν πλοῦν διὰ φυλακῆς ποιησάμενοι, ἐς τὴν Καῦνον τῆς Ἀσίας κατῆραν. ἐντεῦθεν δή, ὡς ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες, ἀγγελίαν ἔπεμπον ἐπὶ τὰς ἐν τῇ Μιλήτῳ ναῦς τοῦ ξυμπαρακομισθῆναι. οἱ δὲ Χῖοι καὶ Πεδάριτος κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οὐδὲν ἧσσον, καίπερ διαμέλλοντα τὸν Ἀστύοχον, πέμποντες ἀγγέλους, ἠξίουν σφίσι πολιορκουμένοις βοηθῆσαι ἁπάσαις ταῖς ναυσί, καὶ μὴ περιιδεῖν τὴν μεγίστην τῶν ἐν Ἰωνίᾳ ξυμμαχίδων πόλεων ἔκ τε θαλάσσης εἰργομένην, καὶ κατὰ γῆν λῃστείαις πορθουμένην. οἱ γὰρ οἰκέται τοῖς Χίοις πολλοὶ ὄντες, [2] καὶ μιᾷ γε πόλει, πλὴν Λακεδαιμονίων, πλεῖστοι γενόμενοι, καὶ ἅμα διὰ τὸ πλῆθος χαλεπωτέρως ἐν ταῖς ἀδικίαις κολαζόμενοι, ὡς ἡ στρατιὰ τῶν Ἀθηναίων βεβαίως ἔδοξε μετὰ τείχους ἱδρῦσθαι, εὐθὺς αὐτομολίᾳ τε ἐχρήσαντο πολλοὶ πρὸς αὐτούς, καὶ τὰ πλεῖστα κακὰ ἐπιστάμενοι τὴν χώραν οὗτοι ἔδρασαν. ἔφασαν οὖν χρῆναι οἱ Χῖοι, ἕως ἔτι ἐλπὶς καὶ δυνατὸν κωλῦσαι, τειχιζομένου τοῦ Δελφινίου, καὶ ἀτελοῦς ὄντος, καὶ στρατοπέδῳ καὶ ναυσὶν ἐρύματος μείζονος προσπεριβαλλομένου, βοηθῆσαι σφίσιν. ὁ δὲ Ἀστύοχος, καίπερ οὐ διανοούμενος [3] διὰ τὴν τότε ἀπειλήν, ὡς ἑώρα καὶ τοὺς ξυμμάχους προθύμους ὄντας, ὥρμητο ἐς τὸ βοηθεῖν. ἐν τούτῳ δὲ ἐκ τῆς Καύνου παραγίγνεται ἀγγελία ὅτι αἱ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νῆες καὶ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ξύμβουλοι πάρεισι. [4] καὶ νομίσας πάντα ὕστερα εἶναι τἆλλα πρὸς τὸ ναῦς τε, ὅπως θαλασσοκρατοῖεν μᾶλλον, τοσαύτας ξυμπαρακομίσαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, οἳ ἧκον κατάσκοποι, αὐτοῦ

γρ. κατῆρον

[1] Καὶ πλείω τὸν πλοῦν διὰ φυλακῆς ποιησάμενοι] ἢ μακρότερον τὸν πλοῦν ποιησάμενοι ὑπὲρ ἀσφαλείας. [2] Καὶ μιᾷ γε πόλει, πλὴν Λακεδαιμονίων, πλεῖστοι γενόμενοι] πλείονες οἰκέται ἦσαν ἐν Χίῳ ἤπερ ἐν ἄλλῃ τινὶ πόλει, πλὴν Λακεδαιμονίων. ἡ γὰρ Λακεδαίμων πλείστους εἶχεν οἰκέτας. [3] Διὰ τὴν τότε ἀπειλήν] τὴν δηλονότι ἠπείλησε τοῖς Χίοις, ἤτοι μὴ ἐπιβοηθήσειν αὐτοῖς. [4] Καὶ νομίσας πάντα ὕστερα εἶναι] νομίσας (φησὶ) πάντα ἐν δευτέρῳ εἶναι τοῦ παρακομίσαι τὰς ναῦς ὑπὲρ τοῦ θαλαττοκρατεῖν.

ἀσφαλῶς περαιωθῆναι, εὐθὺς ἀφεὶς τὸν ἐς τὴν Χίον, ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον.[1] καὶ ἐς Κῶν τὴν Μεροπίδα ἐν τῷ παράπλῳ ἀποβὰς, τήν τε πόλιν, ἀτείχιστον οὖσαν, καὶ ὑπὸ σεισμοῦ, ὃς αὐτοῖς ἔτυχε μέγιστός γε δὴ ὧν μεμνήμεθα γενόμενος, ξυμπεπτωκυῖαν, ἐκπορθεῖ, τῶν ἀνθρώπων ἐς τὰ ὄρη πεφευγότων· καὶ τὴν χώραν καταδρομαῖς λείαν ἐποιεῖτο, πλὴν τῶν ἐλευθέρων. τούτους δὲ ἀφίει. ἐκ δὲ τῆς Κῶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Κνίδον νυκτὸς,[2] ἀναγκάζεται ὑπὸ τῶν Κνιδίων παραινούντων μὴ ἐκβιβάσαι τοὺς ναύτας, ἀλλ' ὥσπερ εἶχε, πλεῖν εὐθὺς ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς εἴκοσιν, ἃς ἔχων Χαρμῖνος, εἷς τῶν ἐκ Σάμου στρατηγῶν, ἐφύλασσε ταύτας τὰς ἑπτὰ καὶ εἴκοσι ναῦς, ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσπλεούσας, ἐφ' ἅσπερ καὶ ὁ Ἀστύοχος παρέπλει. ἐπύθοντο δὲ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ ἐκ τῆς Μιλήτου τὸν ἐπίπλουν αὐτῶν, καὶ ἡ φυλακὴ τῷ Χαρμίνῳ περὶ τὴν Σύμην καὶ Χάλκην καὶ Ῥόδον καὶ περὶ τὴν Λυκίαν ἦν. ἤδη γὰρ ᾐσθάνετο καὶ ἐν τῇ Καύνῳ οὔσας αὐτάς. ἐπέπλει οὖν, ὥσπερ εἶχε, πρὸς τὴν Σύμην ὁ Ἀστύοχος, πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι, εἴ πως περιλάβοι που μετεώρους τὰς ναῦς. καὶ αὐτὸν ὑετός τε καὶ τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ξυννέφελα ὄντα πλάνησιν τῶν νεῶν ἐν τῷ σκότει καὶ ταραχὴν παρέσχε. καὶ ἅμα τῇ ἕῳ, διεσπασμένου τοῦ ναυτικοῦ, καὶ τοῦ μὲν φανεροῦ ἤδη ὄντος τοῖς Ἀθηναίοις τοῦ εὐωνύμου κέρως, τοῦ δὲ ἄλλου περὶ τὴν νῆσον ἔτι πλανωμένου, ἐπανάγονται κατὰ τάχος ὁ Χαρμῖνος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐλάσσοσιν ἢ ταῖς εἴκοσι ναυσὶ, νομίσαντες ἅσπερ ἐφύλασσον ναῦς, τὰς ἀπὸ τῆς Καύνου, ταύτας εἶναι. καὶ προσπεσόντες εὐθὺς, κατέδυσάν τε τρεῖς, καὶ κατετραυμάτισαν ἄλλας. καὶ ἐν τῷ ἔργῳ ἐπεκράτουν, μέχρις οὗ ἐπεφάνησαν αὐτοῖς παρὰ δόξαν αἱ πλείους τῶν νεῶν, καὶ πανταχόθεν ἀπεκλείοντο. ἔπειτα δὲ ἐς φυγὴν καταστάντες, ἓξ μὲν ναῦς ἀπολλύασι, ταῖς δὲ λοιπαῖς καταφεύγουσιν ἐς τὴν Τεύγλουσαν νῆσον· ἐντεῦθεν δὲ, ἐς Ἁλικαρνασσόν. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν Πελοποννήσιοι, ἐς Κνίδον κατάραντες, καὶ ξυμμιγεισῶν τῶν ἐκ τῆς Καύνου ἑπτὰ καὶ εἴκοσι νεῶν αὐτοῖς, ξυμπάσαις πλεύσαντες,

ταῖς γρ. ἃς παρεφύλασσον

A tutò traiicerent, confestim omissa in Chiũ nauigatione, in Caunum nauigauit. In ipsa autem præteruectione, copiis in Con Meropidem expositis, & vrbem nullis cinctam muris, & terræmotu (qui maximus omnium, quos meminimus, illius insulæ incolis contigit) collapsam diripuit, oppidanis in montes dilapsis. Et agrum percurrens, prædam abegit, præter quàm [*hominum*] liberorum. hos enim dimittebat. Ex Co autem in Cnidum noctu profectus, vehementibus Cnidiorum precibus adductus est, ne [*suos*] nautas [*in agrum Cnidium*] B exponeret; sed, vt se habebat, confestim nauigaret aduersus viginti Atheniensium naues, cum quibus Charminus, vnus è ducibus, qui apud Samum agebant, obseruabat has septem, & viginti naues, ex Peloponneso venientes, ad quas & Astyochus nauigabat. Nam [*Athenienses,*] qui in Samo erant, ex Mileto de huius classis aduentu certiores facti fuerant, & negotium Charmino datum fuerat, vt hanc obseruaret circa Symam & Chalcen, & Rhodũ, & Lyciam. Iam enim [*Charminus*] eas in Cau- C no esse acceperat. Astyochus igitur, vt se habebat, ad Symam [*celeriter*] tendebat, aduentus sui famam præuertere cupiens, si fortè classem [*hostilem*] in alto nancisci posset. Sed imber, cœlumque nubilum perturbationem eius nauibus attulit, & effecit, vt in tenebris vagarentur. Et simul ac dies illuxit, cum eius classis esset dispersa, & sinistrum quidem cornu iam in Atheniensium conspectum veniret, alterũ verò circum insulam adhuc vagaretur, confestim Charminus, & Athenienses cum nauibus, D quæ pauciores erant, quàm viginti, aduersus [*hostium naues*] tendunt, existimãtes has esse naues illas, quas ex Cauno venientes obseruabant. Et impressione [*in eas*] statim facta, tres [*illarum*] depresserunt, aliasq; lacerarunt. Et in hoc prœlio victoriam obtinuerunt, donec pleraq; [*Lacedæmoniorum*] naues præter opinionem in ipsorum conspectum repẽtè venerunt, [*à quibus*] etiam vndiq; conclusi fuerunt. Tunc verò in fugam se coniecerunt, & sex naues amiserũt, ac cum cæteris in insulam Teuglussam cõfugerunt. Hinc verò, in Halicarnassum. E Postea verò, Peloponnesij quidem, cùm ad Cnidum appulissent, & septem ac viginti naues ex Cauno profectas sibi adiunxissent, cum vniuersa classe Symam petierũt,

[1] Καὶ ἐς κῶν τὴν μεροπίδα] τὴν μεροπίδα περιττῶς προσετέθηκεν. οὐ γάρ ἐστι καὶ ἄλλη, ἀλλὰ μόνη αὐτή. [2] Αναγκάζεται ὑπὸ τῶν κνιδίων παραινούντων] αἰτία πῶς, τίθεται παραινεσάντων.

ibique

ibique trophæo ſtatuto, in Cnidi ſtationem redierunt. Athenienſes verò cum omnibus nauibus, quæ ad Samum ſtabant, poſtquàm nauale prœlium commiſſum intellexerunt, in Symam iuerunt. Cùm autem nec ipſi claſſem, quæ ad Cnidum ſtabat, inuaſiſſent, nec illi, [*quæ illic erant,*] in ipſos [*impreßionem feciſſent,*] ſed nauium armamenta, quæ erant in Syma, ſumpſiſſent, & Loryma, quæ ſunt in continente, oppugnaſſent, Samum redierunt. Cùm autem omnes Peloponneſiorum naues in Cnido iam eſſent, reficiebantur, ſi quid [*in illis refici*] oportebat. Et vndecim illi Lacedæmoniorum viri, cum Tiſſapherne (aderat enim) agebant cùm de rebus iam tranſactis, ſi qua [*illarum*] ipſis non placeret, tum etiam de futuro bello, qua ratione optimè, & maximè ex vtrorumque vtilitate gerendum eſſet. Pręcipuè verò Lichas conſiderabat ea, quæ fiebant, & neutrum fœdus, [*aut à Chalcideo,*] aut à Theramene bene factum eſſe dicebat. Indignum enim profectò eſſe, ſi cuicunque prouinciæ Rex, eiusque maiores prius imperaſſent, huic nunc etiam, [*Rex*] imperare vellet. Oportuiſſet enim [*hoc modo*] & omnes inſulas, & Theſſaliam, & Locros, & regiones, quæ vſque ad Bœotorum fines pertinebant, in ſeruitutem rurſus redigi, & Lacedæmonios pro libertate imperium Medorum Græciæ [*ceruicibus*] imponere. Alia igitur [*fœdera*] meliora fieri iubebat, aut iſtis ſe nòn vſurum, [*nec horum conditionibus ſtaturum,*] nec ob has [*pactiones*] vllo ſtipendio opus eſſe. Tiſſaphernes autem indignatus, ab ipſis iratus, & infecto negotio abſceſſit. Illi verò in Rhodũ, à primoribus viris per præconem accerſiti, nauigare in animo habebant, ſperantes fore, vt inſulam & naualibus, & pedeſtribus copiis inſtructam ſibi adiungerent, ſimul etiam exiſtimantes ſe pręſentis ſocietatis beneficio poſſe nauales copias alere, nullam pecuniam à Tiſſapherne petẽtes. Protinus igitur per eandẽ hyemem ex Cnido profecti, & ad Camirum [*oræ*] Rhodiæ primùm appulſi cũ quatuor & nonaginta nauibus, multis quidem terrorem iniecerũt, rerum, quæ tractabantur, ignaris, & [*ideo*] profugerãt, præſertim quòd vrbs nullis muris eſſet munita. Sed poſtea Lacedæmonij cùm & iſtos, & duarum ciuitatum Lindi, & Ielyſi [*ciues*] Rhodios conuocaſſent, [*ipſis*] perſuaſerunt, vt ab Athenienſibus deficerent.

καὶ τροπαῖον ἐν τῇ σύμῃ στήσαντες, πάλιν ἐς τὴν κνίδον καθωρμίσαντο. οἱ δὲ ἀθηναῖοι, ταῖς ἐκ τῆς σάμου ναυσὶ πάσαις, ὡς ᾔσθοντο τὰ τῆς ναυμαχίας, πλεύσαντες ἐς τὴν σύμην, καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἐν τῇ κνίδῳ ναυτικὸν οὐχ ὁρμήσαντες, οὐδ᾽ ἐκεῖνοι ἐπ᾽ ἐκείνους, λαβόντες δὲ τὰ ἐν τῇ σύμῃ σκεύη τῶν νεῶν, καὶ λωρύμοις τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ προσβαλόντες, ἀπέπλευσαν ἐς τὴν σάμον. ἅπασαι δ᾽ ἤδη οὖσαι ἐν τῇ κνίδῳ αἱ τῶν πελοποννησίων νῆες ἐπεσκευάζοντό τε εἴ τι ἔδει, καὶ πρὸς τὸν Τισαφέρνην (παρεγένετο γὰρ) λόγους ἐποιοῦντο οἱ ἕνδεκα ἄνδρες τῶν λακεδαιμονίων περί τε τῶν ἤδη πεπραγμένων, εἴ τι μὴ ἤρεσκεν αὐτοῖς, καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος πολέμου, ὅπῃ ἄριστα [1] καὶ ξυμφορώτατα ἀμφοτέροις πολεμήσεται. μάλιστα δὲ ὁ Λίχας ἐσκόπει τὰ ποιούμενα, καὶ τὰς σπονδὰς οὐδετέρας, οὔτε τὰς Θηραμένους ἔφη καλῶς ξυγκεῖσθαι, ἀλλὰ δεινὸν εἶναι εἰ χώρας ὅσης βασιλεὺς, καὶ οἱ πρόγονοι ἦρξαν πρότερον, ταύτης καὶ νῦν ἀξιώσει κρατεῖν. ἐνεῖναι γὰρ καὶ νήσους ἁπάσας πάλιν δουλεύειν, καὶ θεσσαλίαν, καὶ λοκροὺς, καὶ τὰ μέχρι βοιωτῶν, καὶ ἀντ᾽ ἐλευθερίας ἂν μηδικὴν ἀρχὴν τοῖς ἕλλησι τοὺς λακεδαιμονίους περιθεῖναι. ἑτέρας οὖν ἐκέλευε βελτίους σπένδεσθαι, ἢ ταύταις γε οὐ χρήσεσθαι. οὐδὲ τῆς τροφῆς ἐπὶ τούτοις δεῖσθαι οὐδέν. ἀγανακτῶν δὲ ὁ μὲν Τισαφέρνης ἀπεχώρησεν ἀπ᾽ αὐτῶν δι᾽ ὀργῆς, καὶ ἄπρακτος. [2] οἱ δ᾽ ἐς τὴν ῥόδον, ἐπικηρυκευομένων ἀπὸ τῶν δυνατωτάτων ἀνδρῶν, τὴν γνώμην εἶχον πλεῖν, ἐλπίζοντες νῆσόν τε οὐκ ἀδύνατον καὶ ναυβατῶν πλήθει καὶ πεζῷ προσάξεσθαι, καὶ ἅμα ἡγούμενοι αὐτοὶ ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ξυμμαχίας δυνατοὶ ἔσεσθαι, Τισαφέρνην μὴ αἰτοῦντες χρήματα, τρέφειν τὰς ναῦς. πλεύσαντες οὖν εὐθὺς ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἐκ τῆς κνίδου, καὶ προσβαλόντες καμείρῳ τῆς ῥοδίας πρῶτον ναυσὶ τέσσαρσι καὶ ἐνενήκοντα, ἐξεφόβησαν μὲν τοὺς πολλοὺς, οὐκ εἰδότας τὰ πρασσόμενα, καὶ ἔφευγον, ἄλλως τε καὶ ἀτειχίστου οὔσης τῆς πόλεως· εἶτα ξυγκαλέσαντες οἱ λακεδαιμόνιοι τούτους τε καὶ τοὺς ἐκ τοῖν δυοῖν πολέοιν λίνδου τε καὶ ἰηλυσοῦ ῥοδίους, ἔπεισαν ἀποστῆναι ἀθηναίων.

γρ. πολεμήσεται.

[1] Καὶ ξυμφορώτατα ἀμφοτέροις] ἤγουν, τοῖς λακεδαιμονίοις καὶ τῷ Τισαφέρνῃ. [2] Οἱ δ᾽ ἐς τὴν ῥόδον] ἤγουν, οἱ λακεδαιμόνιοι.

[1] καὶ προσεχώρησε ῥόδος πελοποννησίοις. οἱ δὲ ἀθηναῖοι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον τῇ ἐκ τῆς σάμου ναυσὶν αἰσθόμενοι ἔπλευσαν μὲν, βουλόμενοι φθάσαι, καὶ ἐφάνησαν πελάγιοι·[2] ὑστερήσαντες δὲ οὐ πολλῷ,[3] τὸ μὲν παραχρῆμα ἀπέπλευσαν ἐς χάλκην, ἐντεῦθεν δὲ ἐς σάμον· ὕστερον δὲ ἐκ τῆς χάλκης καὶ ἐκ τῆς κῶ καὶ ἐκ τῆς σάμου τοὺς ἐπίπλους * ποιούμενοι, ἐπὶ τὴν ῥόδον ἐπολέμουν. οἱ δὲ χρήματα μὲν[4] ἐξέλεξαν ἐς δύο καὶ τριάκοντα τάλαντα οἱ πελοποννήσιοι παρὰ τῶν ῥοδίων, τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον ἡμέρας ὀγδοήκοντα,[5] ἀνελκύσαντες τὰς ναῦς. ἐν δὲ τούτῳ, καὶ ἔτι πρότερον πρὶν ἐς τὴν ῥόδον αὐτοὺς ἀναστῆναι, *[6] τάδε ἐπράσσετο. Ἀλκιβιάδης μετὰ τὸν Χαλκιδέως θάνατον, καὶ τὴν ἐν μιλήτῳ μάχην, τοῖς πελοποννησίοις ὕποπτος ὢν, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀφικομένης ἐπιστολῆς πρὸς Ἀστύοχον ἐκ λακεδαίμονος ὥστ' ἀποκτεῖναι, (ἦν γὰρ τῷ Ἄγιδι ἐχθρὸς, καὶ ἄλλως ἄπιστος ἐφαίνετο)[7] πρῶτον μὲν ὑποχωρήσας δείσας παρὰ Τισσαφέρνην, ἔπειτα ἐκάκου πρὸς αὐτὸν ὅσον ἐδύνατο μάλιστα τῶν πελοποννησίων τὰ πράγματα· καὶ διδάσκαλος πάντων γιγνόμενος, τήν τε μισθοφορὰν[8] ξυνέτεμεν, ἀντὶ δραχμῆς ἀττικῆς ὥστε τριώβολον (καὶ τοῦτο μὴ ξυνεχῶς) δίδοσθαι· λέγειν κελεύων τὸν Τισσαφέρνην πρὸς αὐτοὺς ὡς ἀθηναῖοι ἐκ πλείονος χρόνου ἐπιστήμονες ὄντες τοῦ ναυτικοῦ, τριώβολον[9] τοῖς ἑαυτῶν διδόασιν· οὐ τοσοῦτον πενίᾳ, ὅσον ἵνα αὐτῶν μὴ οἱ ναῦται[10] ἐκ περιουσίας ὑβρίζοντες,[11] οἱ μὲν, τὰ σώματα χείρω ἔχωσι, δαπανῶντες ἐς τοιαῦτα ἀφ' ὧν ἡ ἀσθένεια ξυμβαίνει, *[12] οἱ δὲ, τὰς ναῦς ἀπολιπόντες, ἐς ὁμηρείαν τὸν προσοφειλόμενον μισθόν. καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τοὺς στρατηγοὺς τῶν πόλεων ἐδίδασκεν[13] ὥστε δόντα χρήματα,

Atque Rhodus se Peloponnesiis adiunxit. Athenienses verò, cùm [*hoc*] intellexissent, sub idem tempus cum classe è Samo soluerunt, [*Rhodiorum defectionem*] anteuertere cupientes, & conspecti quidem sunt dum cursum in alto tenerẽt. Sed cùm serius aliquanto venissent, tunc quidẽ in Chalcen, hinc verò in Samum celeriter abierũt. Postea verò & ex Chalce, & ex Co, & ex Samo incursiones in Rhodum faciẽtes, [*cum Rhodiis hoc modo*] bellum gerebant. Peloponnesij verò pecunias, ad duo, & triginta talenta à Rhodiis exegerunt, in cæteris verò rebus, subductis nauibus, [*ibi*] per octoginta dies quieuerunt, [*nec vllam præterea molestiam Rhodiis exhibuerunt.*] Interea verò, quinetiam multo antè quàm ipsi [*Peloponnesij castra*] Rhodum versus mouissent, hæc, [*quæ sequuntur,*] gesta sunt. Alcibiades post Chalcidei necem, & prœlium commissum ad Miletum, in suspicionem Peloponnesiis venit. Cùm autem epistola de eo interficiẽdo ad Astyochum ab ipsis Lacedæmone missa fuisset (erat enim Agidi inimicus, & alioqui infidus videbatur) metuens, primùm quidem ad Tissaphernem secessit. Deinde [*verò*] apud eum quàm maximè poterat Peloponnesiorum rebus nocebat. Et [*Tissaphernem*] omnia docens, [*quæ Peloponnesiis nocere poterant,*] stipendium imminuit, ita vt pro drachma Attica terni oboli, nec ii assiduè, soluerentur. Tissaphernem hortans, vt illis diceret, Athenienses, qui longiore temporis spatio rei naualis peritiam haberẽt, ternos duntaxat obolos suis [*classiariis*] numerare, non tam propter paupertatem, quam ne sui nautæ propter afluẽtiam [*stipendij,*] insolentiùs viuentes, partim quidẽ, corpora imbecilliora haberent, [*stipendium*] impendentes in ea, vnde [*corporum*] imbecillitas contingit, partim verò, classem [*imbecilliorem redderent, eam, ac*] reliquum stipendium [*ipsis*] debitum deserẽtes, [*ac trierarchis sui loco relinquentes*] vt obsidem. Idem ipsum [*Tissaphernem*] edocuit, vt trierarchos, & ciuitatum duces, pecunia [*ipsis*] data,

* παραποιούμενοι ἐπὶ τὴν ῥόδον, ἐπολέμουν *Æ.P.*

παρ' ἐδύνατο τὰ τῶν πελοπον. πράγμ.

[1] Καὶ προσεχώρησε] ἤγουν ᾠκειώθη. [2] Ὑστερήσαντες δὲ οὐ πολλῷ] ἤγουν, μετ' ὀλίγον ἐλθόντες. [3] Τὸ μὲν παραχρῆμα] αὐτὸ τὸ κατὰ τὸ ἐνεστώς. [4] Ἐξέλεξαν] ἤγουν ἀπήτησαν. [5] Ἀνελκύσαντες τὰς ναῦς] εἰς τὴν γῆν δηλονότι. * [6] Τάδε] τὰ ἑξῆς, τὰ περὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου λεγόμενα. *Æ.P.* [7] Πρῶτον μὲν ὑποχωρήσας δείσας] ἤγουν, λάθρα ἐχώρησε. [8] Ξυνέτεμεν] αὐτὴν, εἰς ὀλίγον συνέστειλε. [9] Τοῖς ἑαυτῶν διδόασι] ναύταις δηλονότι. [10] Ἐκ περιουσίας ὑβρίζοντες] ἤγουν πληθυσμοῦ. [11] Οἱ μὲν τὰ σώματα χείρω ἔχωσι] ἤγουν, ἀχρεῖα ἐς μάχην, ἢ ἀσθενῆ. * [12] Οἱ δὲ, τὰς ναῦς] ὁ νοῦς, καὶ τὸ τῆς ἐννοίας πλήρωμα τοῦτο εἶναι δοκεῖ. οἱ δὲ, τὰς ναῦς χείρους ἔχωσι, καὶ τὸ ναυτικὸν χεῖρον, καὶ ἀσθενέστερον ποιῶσι. πῶς; τὰς ναῦς διὰ τοῦ τοῦ μισθοῦ περιουσίαν ἀπολιπόντες, καὶ τὸν προσοφειλόμενον μισθὸν, ἐς ὁμηρείαν, ἤγουν αὐτὸ ἑαυτῶν ὡς ὅμηρον τοῖς τριηράρχοις ἀπολιπόντες, τουτέστι τὰς ναῦς διὰ τὸ ἄγαν τοῦ μισθοῦ περιουσίαν ἀπολίπωσι, καὶ τὸν προσοφειλόμενον αὐτοῖς μισθοῦ καταφρονήσαντες ἀπίωσι, καὶ τοῦτον τοῖς τριηράρχοις ὡς εἶναι ὁμήρους ἀπολιπόντες, αὐτοὶ πρὸς τὸ ἡδυπαθεῖν τράπωνται, καὶ διὰ ταύτην τὴν περιουσίαν τὸ ναυτικὸν ἀσθενέστερον ποιήσαντες τὴν πόλιν βλάπτωσιν. *Æ.P.* [13] Ὥστε δόντα χρήματα, αὐτὸν πεῖσαι] ἐπεὶ δεῖ (φησὶν) ὁ Ἀλκιβιάδης τὸν Τισσαφέρνην δοῦναι χρήματα τοῖς τριηράρχοις τῶν πελοποννησίων, ἵνα ξυγχωρήσωσιν αὐτῷ αὐτὸ τὸ τῆς δραχμῆς τριώβολον τῷ στρατιώτῃ διδόναι.

ad hanc

ad hanc rem sibi concedendam induceret, exceptis Syracusanis. Horum enim [*dux*] Hermocrates, solus [*omnium*,] socialis classis nomine [*huic rei*] aduersabatur. Ciuitates quoque quæ pecuniam postulabant, ipse Tissaphernis nomine, repulsam passas amandabat, dicens Chios quidem impudentes esse, qui, cùm essent [*omnium*] Græcorum ditissimi, & auxiliarium copiarum beneficio seruarentur, postularent tamen vt alij & corporibus, & pecuniis pro ipsorum libertate pericula subirent. Alias verò ciuitates iniustè facere dicebat, si, quæ pro Atheniensibus, antequàm [*ab illis*] defecissent, sumptus facere consueuissent, nunc etiam pro se ipsis tantundem, aut etiam plus conferre nollent. Dicebat etiam Tissaphernem, nunc quidem, quòd suis pecuniis bellum gereret, iure [*suis pecuniis*] parcere. Sed si quando stipendium à Rege mitteretur, se stipendium integrum ipsis redditurum, & ciuitates, vt par esset, subleuaturum. Idem [*Alcibiades*] Tissapherni præterea suadebat ne nimium properaret bellū finire, néve vel accitis Phœnicum nauibus, quas instruere statuerat, vel maiore [*Græcorum*] classe conducta, iisdem [*Græcis*] & terræ, & maris imperium tradere vellet, sed sineret vtrosque separatim imperium habere. Fore enim dicebat, vt Regi liceret in eosdem [*Græcos*,] à quibus offenderetur, alteram partem immittere. Quòd si ad alteram tantùm partem deueniret terræ marisq; imperium, ipsum [*Regem*] destitutum iri sociis, quibuscum opprimeret eos, qui rerum potirentur: nisi vellet ipsemet aliquando copiis adductis cum ingenti & impensa, & periculo adire certamen. Illa autem pericula, quæ paruo sumptu subeuntur, leuiora esse [*dicebat*,] simul etiam [*demonstrabat*] fore, vt [*Rex*] sine vllo suo periculo, [*suisq; rebus saluis*] ipsos Græcos inter se [*certantes*] attereret. Addebat etiam, Athenienses imperij socios illi commodiores fore. Imperium enim terrestre minùs, [*quàm Lacedæmonios*] affectare, & belli gerendi rationem [*Regi*] maximè conuenientem, verbis, factisq; sequi. Nam hos quidem eius auxiliis munitos in suam ipsorum ditionem maris partem redacturos, illumque adiuturos in omnib. Græcis subigendis, qui Regis prouincias incolerent.

A αὐτὸν πείσας ὥστε ξυγχωρῆσαι ταῦτα ἑαυτῷ, πλὴν τῶν Συρακοσίων. τούτων δὲ, Ἑρμοκράτης τε ἠναντιοῦτο μόνος ὑπὲρ τοῦ ξύμπαντος ξυμμαχικοῦ, τάς τε πόλεις δεομένας χρημάτων ἀπήλασεν αὐτὸς, ἀντιλέγων ὑπὲρ τοῦ Τισσαφέρνους, ὡς οἱ μὲν Χῖοι ἀναίσχυντοι εἶεν, πλουσιώτατοι ὄντες τῶν Ἑλλήνων, ἐπικουρίᾳ δὲ ὅμως σῳζόμενοι, ἀξιοῦσι καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς χρήμασιν ἄλλους ὑπὲρ ἐκείνων ἐλευθερίας κινδυνεύειν. τὰς δ' ἄλλας B πόλεις ἔφη ἀδικεῖν, αἳ ἐς Ἀθηναίους *[1] πρότερον ἀποστῆναι ἀνάλουν, εἰ μὴ καὶ νῦν. τοσαῦτα καὶ ἔτι πλείω ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ἐθελήσουσιν ἐσφέρειν. τόν τε Τισσαφέρνην ἀπέφαινε, νῦν μὲν, τοῖς ἰδίοις χρήμασι πολεμοῦντα, [2] εἰκότως φειδόμενον· ἢν δέ ποτε τροφὴ καταβῇ παρὰ βασιλέως, ἐντελῆ αὐτοῖς ἀποδώσειν τὸν μισθὸν, καὶ τὰς πόλεις τὰ εἰκότα ὠφελήσειν. παρῄνει δὲ καὶ τῷ Τισσαφέρνει μὴ ἄγαν ἐπείγεσθαι, τὸν πόλεμον διαλῦσαι, μηδὲ βουλη- C θῆναι κομίσαντα ἢ ναῦς Φοινίσσας, ἅσπερ παρεσκευάζετο *[1] μελλήσει πλείοσι μισθὸν πορίζοντα, τοῖς αὐτοῖς τῆς τε γῆς καὶ τῆς θαλάσσης τὸ κράτος δοῦναι, ἔχειν δ' *[3] ἀμφοτέρους ἐᾶν δίχα τὴν ἀρχὴν, καὶ βασιλεῖ ἐξεῖναι ἐπὶ τοὺς αὐτοῖς λυπηροὺς τοὺς ἑτέρους ἐπάγειν. γενομένης δ' ἂν [4] καθ' ἓν τῆς ἐς γῆν καὶ θάλασσαν ἀρχῆς, ἀπορεῖν ἂν αὐτὸν οἷς τοὺς κρατοῦντας ξυγκαθαιρήσει, ἢν μὴ αὐτὸς βούληται μεγάλῃ δαπάνῃ καὶ κινδύνῳ ἀναστάς D ποτε διαγωνίσασθαι. [5] εὐτελέστερα δὲ τὰ δεινὰ βραχεῖ μορίῳ τῆς δαπάνης, καὶ ἅμα μετὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀσφαλείας αὐτοὺς περὶ ἑαυτοὺς τοὺς Ἕλληνας κατατεῖναι. ἐπιτηδειοτέρους τε ἔφη τοὺς Ἀθηναίους εἶναι κοινωνοὺς αὐτῷ τῆς ἀρχῆς. ἧσσον γὰρ τῶν κατὰ γῆν ἐφίεσθαι, [6] τὸν λόγον τε ξυμφορώτατον καὶ τὸ ἔργον ἔχοντας πολεμεῖν. [7] τοὺς μὲν γὰρ ξυγκαταδουλοῦν ἂν σφίσι τε αὐτοῖς τὸ τῆς θαλάσσης μέρος, καὶ ἐκείνῳ ὅσοι ἐν τῇ βασιλέως Ἕλληνες οἰκοῦσι·

γρ. ἀπὸ

* γρ. μελλήσει, ἢ τῶν Ἑλλήνων πλείοσι μισθόν. Æ. P. γρ. μελλήσειν,

γρ. κατατρέψαι

*[1] Πρότερον ἀποστῆναι] πρότερον ἢ ἀποστῆναι, πρὶν ἢ τῶν Ἀθηναίων ἀποστῆναι. Æ. P. [2] Εἰκότως φειδόμενον] εἰκότως φείδεται ὡς ἐκ τῶν ἰδίων ἀναλίσκειν. *[3] Ἀμφοτέρους] τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς Ἀθηναίους. Æ. P. [4] Καθ' ἓν] μέρος δηλονότι. [5] Εὐτελέστερα δὲ τὰ δεινὰ] ἀντίκειται τῷ πολυτελεῖ τὰ εὐτελέστερα. ἀδαπανώτερα οὖν λέξει. [6] Τὸν λόγον τε ξυμφορώτατον, καὶ τὸ ἔργον] τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων συμφορωτέρους εἶναι ἔφη βασιλεῖ, καταπολεμοῦντας τὴν Ἑλλάδα. [7] Τοὺς μὲν γὰρ ξυγκαταδουλοῦν ἂν] τοὺς γὰρ Ἀθηναίους θαλασσοκρατοῦντας, οὐ μόνον ἑαυτοῖς καταδουλοῦν τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ τοὺς ἐν τῇ βασιλέως οἰκοῦντας.

τοὺς δέ, τοὐναντίον ἐλευθερώσοντας ἥκειν. καὶ οὐκ εἰκὸς εἶναι Λακεδαιμονίους, ἀπὸ μὲν σφῶν τῶν Ἑλλήνων ἐλευθεροῦν νῦν τοὺς Ἕλληνας, ἀπὸ δ' ἐκείνων τῶν βαρβάρων, [1] *[2] ἢν μή ποτε αὐτοὺς μὴ ἐξέλωσι, μὴ ἐλευθερῶσαι. τρίβειν οὖν ἐκέλευε πρῶτον ἀμφοτέρους, [3] καὶ ἀποτεμόμενον ὡς μέγιστα ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἔπειτ' ἤδη τοὺς Πελοποννησίους ἀπαλλάξαι ἐκ τῆς χώρας. καὶ διενοεῖτο τὸ πλέον οὕτως ὁ Τισσαφέρνης, ὅσα γε ἀπὸ τῶν ποιουμένων ἦν εἰκάσαι. τῷ γὰρ Ἀλκιβιάδῃ διὰ ταῦτα, ὡς εὖ περὶ τούτων παραινοῦντι, B προσθεὶς ἑαυτὸν ἐς πίστιν, τήν τε τροφὴν κακῶς ἐπόριζε τοῖς Πελοποννησίοις, καὶ ναυμαχεῖν οὐκ εἴα· ἀλλὰ καὶ τὰς Φοινίσσας ναῦς φάσκων ἥξειν, [4] καὶ *[5] ἐκ τοῦ περιόντος ἀγωνιεῖσθαι, ἔφθειρε τὰ πράγματα καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν ἀφείλετο, γενομένην καὶ πάνυ ἰσχυράν, τά τε ἄλλα καταφανέστερον ἢ ὥστε λανθάνειν οὐ προθύμως. ὁ δ' Ἀλκιβιάδης ταῦτα ἅμα μὲν τῷ Τισσαφέρνει καὶ τῷ βασιλεῖ, ὢν παρ' ἐκείνοις, ἄριστα εἶναι νομίζων, παρῄνει, ἅμα δὲ τὴν ἑαυτοῦ C κάθοδον ἐς τὴν πατρίδα [6] ἐπιθεραπεύων, [7] εἰδώς, εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτήν, ὅτι ἔσται ποτὲ αὐτῷ πείσαντι κατελθεῖν. [8] πεῖσαι δ' ἂν ἐνόμιζε, μάλιστα ἐκ τοῦ τοιούτου εἰ Τισσαφέρνης φαίνοιτο αὐτῷ ἐπιτήδειος ὤν. ὅπερ καὶ ἐγένετο. ἐπειδὴ γὰρ ᾔσθοντο αὐτὸν ἰσχύοντα παρ' αὐτῷ οἱ ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίων στρατιῶται, τὰ μὲν καὶ Ἀλκιβιάδου προσπέμψαντος λόγους ἐς τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἄνδρας, ὥστε μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ [9] ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἐπ' ὀ- D λιγαρχίᾳ βούλεται, καὶ οὐ πονηρίᾳ, οὐδὲ δημοκρατίᾳ τῇ ἑαυτὸν ἐκβαλούσῃ, κατελθών, καὶ παρασχὼν Τισσαφέρνην φίλον αὐτοῖς ξυμπολιτεύειν.

γρ. ἥκειν

γρ. προπέμψαντος

A Illos verò, contrà, ad [*Græcos*] in libertatem vindicandos venire. Nec verisimile esse Lacedæmonios, Græcos ab ipsis quidem Græcis nūc liberare, ab illis verò barbaris [*eosdem*] non esse liberaturos, si aliquando ipsos [*Athenienses*] euerterint. Suadebat igitur [*illi,*] vt vtrosq; priùs attereret, & vbi quàm maximas [*res*] ab Atheniensib. resecuisset, [*ac eorum opes maximè iam imminuisset,*] tunc demū Peloponnesios ex [*sua*] regione dimitteret. Atq; Tissaphernes hāc opinionē magna ex parte cōceperat, quātum ex iis, quę [*ab ipso*] fiebant, coniicere licebat. Alcibiadi enim ob hæc, vt de his bene monenti fidē habens, stipendium Pelopōnesiis parcè dabat, neq; nauale prœlium committere sinebat: sed etiam dicēdo naues Phœnicum venturas, & ex abundanti certaturas, res [*illorum*] euertit. Et ipsorum classi, quę lōgè validissima fuerat, vires abstulit, & cætera [*faciebat*] apertiùs, quàm vt se occultare posset ita, quin alacriter, [*& sciens, prudensq́, magnoq́, studio Peloponnesiis aduersari, & quauis ratione illos oppugnare videretur.*] Alcibiades autē hæc Tissapherni, C Regique, dum apud illos esset, suadebat, simul quidem, quòd optima factu duceret, simul etiam, quòd suum in patriā reditum curaret, quia sciebat, si eam non euerteret, fore aliquando, vt [*ab Atheniensibus*] oratione sua adductis reditum [*in eam*] impetraret. Existimabat autem se hac ratione potissimùm hoc ab illis impetraturum, si Tissaphernem ipsi familiarem esse constaret. Quod etiā accidit. Nam postquàm milites Athenienses, qui apud Samum erant, eum apud ipsum [*Tissapher-* D *nem gratia*] pollere senserunt, partim quidem quòd & ipse Alcibiades ad potentissimos illorū viros literas antè misisset cum mandatis, vt apud optimos quosque viros de se [*in patriam reuocando*] mentionem facerent, [*& dicerent*] se velle [*in patriam*] redire, ea conditione, vt Respub. à paucis regeretur, non autem ab improbissimis quibusque, nec à populari statu, à quo fuisset eiectus, & Tissaphernis amicitia illis conciliata, vnâ cum illis Rempubl. administrare.

---

[1] Ἢν μή ποτε αὐτοὺς μὴ ἐξέλωσιν] ἀντὶ τοῦ, καταδουλώσωνται τοὺς Ἀθηναίους. *[2] Ἢν μή ποτε] τοῦτο ἀσαφέστερον. ἴσως δὲ βέλτιον γράφειν, ἢν ποτε αὐτούς, τοὺς Ἀθηναίους δηλονότι, ἐξέλωσι. τουτέστιν ἢν ποτε τὴν τῶν Ἀθηναίων ἀρχὴν ἐξέλωσιν, εἴτε καθέλωσιν. εἰ δὲ μηδὲν κινητέον, ὁ μὲν νοῦς οὗτος ἔσται, ὃς προείρηται, τὸ δὲ τῆς λέξεως σχῆμα καινότερον εἶναι σημειώσῃ, καὶ τὰ δύο μόρια ἀποφατικά, τὰ μή, μή, λέγω, ἀντὶ τῆς καταφάσεως ἐνταῦθα λήψῃ. οὕτω καὶ πολλάκις παρὰ τῷ αὐτῷ ξυγγραφεῖ εὕροις ἄν, οὐχ ἥκιστα, ἀντὶ τοῦ μάλιστα, καὶ οὐκ ἀδύνατος, ἀντὶ τοῦ δυνατός, καὶ οὐκ ἀξύνετος, ἀντὶ τοῦ ξυνετός, καὶ ἄλλα πολλὰ τούτοις παραπλήσια. διὸ οὐδὲ τοῦτο παράδοξον, οὐδ' ἀπίθανον φανεῖται. *AE. P.*

[3] Καὶ ἀποτεμόμενον] ἀποτεμόμενον (φησὶ) μεγίστην μοῖραν τῶν Ἀθηναίων. τουτέστι, μεγίστων αὐτοὺς στερήσαντα. [4] Καὶ ἐκ περιόντος ἀγωνιεῖσθαι] ἤγουν, ἐκ τοῦ ὑπερβάλλοντος. *[5] Ἐκ τοῦ περιόντος] ὁ νοῦς οὗτος, ἔφη τοὺς Πελοποννησίους οὐ μόνον τὰς οἰκείας, καὶ τὰς τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν ξυμμάχων ναῦς πρὸς τὴν ναυμαχίαν ἕξειν, ἀλλὰ καὶ ἐκ περιουσίας, καὶ παρὰ ταύτας, ἥξειν καὶ τὰς τῶν Φοινίκων ναῦς. καὶ τῇ κενῇ τοῦ ναυτικοῦ ἐλπίδι τοὺς Πελοποννησίους φενακίσας, καὶ ἀπατήσας, τὰ αὐτῶν πράγματα διέφθειρεν, ἤγουν μάλιστα ἔβλαψεν, ἢ ἐκάκωσεν. *AE. P.* [6] Ἐπιθεραπεύων] ἤγουν, μετὰ θεραπείας καὶ οἰκονομίας πραγματευόμενος. [7] Εἰδώς, εἰ μὴ διαφθερεῖ αὐτήν] ἤ, τὴν εἰς τὴν πατρίδα κάθοδον εἰ μὴ διαφθείρῃ· ἤ, αὐτὴν τὴν πατρίδα εἰ μὴ ἐάσῃ διαφθαρῆναι. [8] Πεῖσαι δ' ἂν] τοὺς Ἀθηναίους. [9] Ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων] φρονιμωτάτους.

Partim

Partim verò, idque magis, sua sponte trierarchi Atheniensium, & potentissimi quique animis erant propensis ad euertendum statum popularem. Hæc autem res in castris prius agitata fuit, mox etiam illinc in vrbem [*est progressa.*] Quinetiā nonnulli ex Samo traiicietes in colloquiū cum Alcibiade venerunt. Illo autem [*hanc spem ipsis*] ostendente, se primum quidem Tissaphernis, deinde verò Regis etiam amicitiam [*ipsis*] conciliaturum, si modò populari statu in Reipubl. administratione non vterentur (sic etiam Regem magis confisurum) ciuitatis principes magnam spem concipiebant, fore vt & ad se ipsos, qui malis maximè premerentur, Reipub. administrationem transferrent, & hostes superarent. Hi Samum reuersi, [*coniurauerunt, &*] homines ad coniurationem idoneos, sibi socios adiungebāt, & apud multitudinem propalam dicebant Regem sibi amicum fore, & pecuniam prębiturum, si modo Alcibiades restitueretur, & popularis status tolleretur. Vulgus autē, & si statim, [*simul ac rem audiuit,*] nonnihil angebatur, quæ tractabantur, [*tamen*] ob magnam stipendij à Rege suppeditādi spem, [*quam animo iam conceperat,*] quiescebat. Illi verò, qui paucorum statum [*in Repub.*] constituere cupiebant, postquàm [*rem*] cum multitudine communicarunt, rursus etiam inter se ipsos, & maiorem sodalium partem illa Alcibiadis [*promissa, postulata, mentem & actiones*] expendebant. Et aliis quidem hæc factu facilia, & fide digna videbantur. Sed Phrynicho, qui adhuc erat dux, nihil [*horum*] placebat. Nam Alcibiades, (quod etiā erat) non magis paucorum dominatum, quàm popularem statū affectare, ipsi videbatur, nec aliud quicquam spectare, nisi qua ratione, immutata præsenti ciuitatis disciplina à sodalibus accersitus, [*in patriam*] reuerti posset. Sibi verò hoc præcipuè prospiciēdum esse [*operamq́; dādam,*] vt nullo dissidio à Rege dissiderēt. Nec enim facile factu esse dicebat, cùm Peloponesij iā equè, [*ac Athenienses*] in mari versarētur, & vrbes non minimas in illius [*Regis*] imperio haberēt, [*Regem*] Atheniēsibus adiūctum, quibus dissideret, negotia habere, [*& in grauiores molestias incidere velle,*] cùm ei liceret amicitiā cum Peloponesiis inire, à quibus nullo maleficio fuisset affectus.

A τὸ δὲ πλέον, καὶ ἀπὸ σφῶν αὐτῶν οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τριήραρχοί τε τῶν Ἀθηναίων, καὶ δυνατώτατοι, ὥρμηντο ἐς τὸ καταλῦσαι τὴν δημοκρατίαν. καὶ ἐκινήθη πρότερον ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦτο, [1] καὶ ἐς τὴν πόλιν ἐντεῦθεν ὕστερον. τῷ τε Ἀλκιβιάδῃ διαβάντες τινὲς ἐκ τῆς Σάμου ἐς λόγους ἦλθον, [2] καὶ ὑποτείνοντος αὐτοῦ, καὶ Τισσαφέρνην μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλέα φίλον ποιήσειν, εἰ μὴ δημοκρατοῖντο. οὕτω γὰρ ἂν πιστεῦσαι μᾶλλον βασιλέα, πολλὰς ἐλπίδας εἶχον, αὐτοί τε B αὐτοῖς οἱ δυνατοὶ τῶν πολιτῶν τὰ πράγματα, οἵπερ καὶ ταλαιπωροῦνται μάλιστα, ἐς ἑαυτοὺς περιποιήσειν, καὶ τῶν πολεμίων ἐπικρατήσειν. ἔς τε τὴν Σάμον ἐλθόντες ξυνίστασάν τε τῶν ἀνθρώπων τοὺς ἐπιτηδείους ἐς ξυνωμοσίαν, καὶ ἐς τοὺς πολλοὺς φανερῶς ἔλεγον ὅτι βασιλεὺς σφίσι φίλος ἔσοιτο, καὶ χρήματα παρέξοι, Ἀλκιβιάδου τε κατελθόντος, καὶ μὴ δημοκρατουμένων. καὶ ὁ μὲν ὄχλος, C εἰ καί τι παραυτίκα ἤχθετο τοῖς πρασσομένοις, διὰ τὸ εὔπορον τῆς ἐλπίδος τοῦ βασιλέως μισθοῦ, ἡσύχαζεν· οἱ δὲ ξυνιστάντες τὴν ὀλιγαρχίαν, ἐπειδὴ τῷ πλήθει ἐκοίνωσαν, αὖθις καὶ *[3] σφίσιν αὐτοῖς καὶ τοῦ ἑταιρικοῦ τῷ πλέονι τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐσκόπουν· καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐφαίνετο εὔπορα καὶ πιστά, Φρυνίχῳ δὲ στρατηγῷ ἔτι ὄντι οὐδὲν ἤρεσκεν. ἀλλ' ὅ, τε Ἀλκιβιάδης (ὅπερ καὶ ἦν) οὐδὲν μᾶλλον ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δεῖσθαι ἐδόκει αὐτῷ, ἢ ἄλλο τι D σκοπεῖσθαι ἢ ὅτῳ τρόπῳ [4] ἐκ τοῦ παρόντος κόσμου τὴν πόλιν μεταστήσας, ὑπὸ τῶν ἑταίρων παρακληθεὶς κάτεισι· [5] σφίσι δὲ περιοπτέον εἶναι τοῦτο μάλιστα, ὅπως μὴ στασιάσωσι τῷ βασιλεῖ, οὐκ εὔπορον εἶναι λέγων, [6] καὶ Πελοποννησίων ἤδη ὁμοίως ἐν τῇ θαλάσσῃ ὄντων, καὶ πόλεις ἐχόντων ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ οὐκ ἐλαχίστας, Ἀθηναίοις προσθέμενον, οἷς οὐ πιστεύει, πράγματα ἔχειν· ἐξὸν Πελοποννησίους, ὑφ' ὧν κακὸν οὐδὲν πέπονθε, φίλους ποιήσασθαι.

γρ. ἑταίρων

[1] Καὶ ἐς τὴν πόλιν] τὰς Ἀθήνας. [2] Καὶ ὑποτείνοντος αὐτοῦ] ἐλπίδας δηλονότι. *[3] Σφίσιν αὐτοῖς] ἐν σφίσιν αὐτοῖς, καὶ ἐν τῷ πλέονι τοῦ ἑταιρικοῦ, μετὰ τοῦ πλέονος τῶν ἑταίρων τῶν ξυνωμοσαίτων μέρους, τὰ ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου πρασσόμενα, τὰ ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου λεχθέντα, τὰς αὐτοῦ ὑποσχέσεις, τὰ ἀξιώματα, τὴν διάνοιαν, τὴν ἐπιβολήν, τὰς ἐπιχειρήσεις, καὶ πάσας τὰς αὐτοῦ πράξεις ἐσκόπουν, καὶ ἀκριβῶς ἐξήταζον. Æ. P. [4] Ἐκ τοῦ παρόντος κόσμου] εὐταξίας. [5] Σφίσι δὲ περιοπτέον εἶναι] αὐτοῖς δὲ περιαθρητέον εἶναι ὅπως μὴ στασιάσωσι. [6] Καὶ πελοποννησίων ὁμοίως ἐν τῇ θαλάττῃ ὄντων] ὁμοίως ὥσπερ καὶ Ἀθηναίων κρατούντων τῇ θαλάττῃ.

[1] τάς τε ξυμμαχίδας πόλεις, αἷς ὑπεσχῆσθαι δὴ σφᾶς ὀλιγαρχίαν, ὅτι δὴ καὶ αὐτοὶ οὐ δημοκρατήσονται, εὖ εἰδέναι ἔφη ὅτι οὐδὲν μᾶλλον σφίσιν οὔθ' αἱ ἀφεστηκυῖαι προσχωρήσονται, οὔθ' αἱ ὑπάρχουσαι, βεβαιότεραι ἔσονται. οὐ γὰρ βουλήσεσθαι αὐτοὺς μετ' ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δουλεύειν μᾶλλον, ἢ μεθ' ὁποτέρου ἂν τύχωσι τούτου ἐλευθέρους εἶναι. [2] τούς τε καλοὺς κἀγαθοὺς ὀνομαζομένους οὐκ ἐλάσσω αὐτοὺς νομίζειν σφίσι πράγματα παρέξειν τοῦ δήμου, ποριστὰς ὄντας καὶ ἐσηγητὰς τῶν κακῶν τῷ δήμῳ, ἐξ ὧν τὰ πλείω αὐτοὺς ὠφελεῖσθαι. [3] καὶ τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι, καὶ ἄκριτοι ἂν καὶ βιαιότερον ἀποθνήσκειν, τὸν δὲ δῆμον, σφῶν τε καταφυγὴν εἶναι, καὶ ἐκείνων σωφρονιστήν. καὶ ταῦτα παρ' αὐτῶν γε τῶν ἔργων ἐπισταμένας τὰς πόλεις [4] σαφῶς αὐτὸς εἰδέναι ὅτι οὕτω νομίζουσιν. [5] οὔκουν ἑαυτῷ γε τῶν ἀπὸ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐν τῷ παρόντι πρασσομένων ἀρέσκειν οὐδέν. οἱ δὲ ξυλλεγέντες τῶν ἐν τῇ ξυμμαχίᾳ, [6] ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον αὐτοῖς ἐδόκει, τά τε παρόντα ἐδέχοντο, καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις Πείσανδρον καὶ ἄλλους παρεσκευάζοντο πέμπειν, ὅπως περί τε τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου πράσσοιεν [7] καὶ τῆς τοῦ ἐκεῖ δήμου καταλύσεως, καὶ τὸν Τισσαφέρνην φίλον τοῖς Ἀθηναίοις ποιήσειαν. γνοὺς δὲ ὁ Φρύνιχος ὅτι ἔσοιτο περὶ τῆς τοῦ Ἀλκιβιάδου καθόδου λόγος, [8] καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι *ἐνδέξοιντο αὐτήν, [10] δείσας πρὸς τὴν ἐναντίωσιν τῶν λεχθέντων ὑφ' αὑτοῦ, μὴ ἢν κατέλθῃ, ὡς κωλυτὴν ὄντα κακῶς δρᾷ, τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε τι.

γρ. νομίζουσιν οἰκεῖν, ἑαυτῷ γε.

A Quod autem attineret ad socias ciuitates, (quib. à se iam promissum fuisse [*dicebat,*] fore vt paucorum dominatu regerentur, quòd ne ipsi quidem amplius in Reipubl. administratione populari statu essent vsuri,) dicebat se probè scire, nec illas, quæ defecissent, in suã potestatem magis [*propterea*] redituras, nec illas, quæ [*suo imperio adhuc subiectæ*] essent, constantiores futuras, [*& in officio, ac fide constantius permansuras.*] Futurum enim [*aiebat,*] vt [*illarum*] ciues nollent sub paucorum dominatu, vel B in populari statu seruitutem potius pati, quam libertate frui, apud vtramcunque harum partiũ hanc adipisci possent. Quinetiam eos, qui honesti, probique viri, [*id est, optimates*] vocantur, existimaturos hos [*paucorum dominatus fautores*] non minus negotij, quam ipsum popularem statum sibi exhibituros, qui duces, ac autores futuri essent calamitatum Reipub. ex quibus [*calamitatibus,*] ipsi, [*qui paucorum dominatus essent studiosi,*] plura commoda consequuturi essent. Præterea sub illorum quidem imperio, se vel indicta causã, & cru- C deliùs morte mulctatum iri: popularem verò statum, suum esse perfugium, & illorum moderatorem, [*qui illos in officio contineret, ac refrenarat.*] Seq; planè compertum habere [*dicebat,*] ciuitates ipsa experientia edoctas de his ita sentire. Nequaquam igitur quicquam eorum, quæ vel in præsentia ab Alcibiade gererentur, sibi placere. Sed qui ex coniurationis sociis [*eò*] conuenerant, sicut & initiò secum ipsi constituerant, & præsentes [*conditiones ab Alcibiade oblatas*] acceperant, & legatos D cùm alios, tum etiam Pisandrum Athenas mittere parati erant, vt & de Alcibiade [*in patriam*] reducendo agerent, & de tollendo illius Reipubl. populari statu, vtque Tissaphernis amicitiam Atheniensibus conciliarent. Phrynichus autem, cùm sciret verba de Alcibiade reducendo factum iri, hæcque ab Atheniensibus admissum iri, veritus ne propter ea, quæ à se in contrariam sententiam dicta fuissent, si [*in patriam*] reuersus fuisset, [*se*] maleficio afficeret, quòd [*ipsius reditum*] impediuisset, quoddam huiusmodi stratagema comminiscitur:

[1] Τάς τε ξυμμαχίδας πόλεις] περὶ τῶν ξυμμαχίδων πόλεων, αἷς ὑπέσχοντο ὀλιγαρχίαν οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς καὶ αὐτοὶ ὀλιγαρχησόμενοι, σαφῶς ἔφη εἰδέναι περὶ τούτων ὁ Φρύνιχος ὅτι οὔτε αἱ ἤδη ἀφεστηκυῖαι προσχωρήσουσιν οὐδὲν μᾶλλον, οὔτε αἱ ὑπήκοοι βεβαιότεραι ἔσονται. [2] Τούς τε καλοὺς κἀγαθοὺς] ὑπερβατόν, τούς τε τοῦ δήμου καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ὀνομαζομένους. ὁ δὲ νοῦς, οὐκ ἐλάττω παρέχειν πράγματα ἤπερ τὸν δῆμον, ποριστὰς ὄντας καὶ εἰσηγητὰς τῶν κακῶν τῷ δήμῳ, τοὺς ὀνομαζομένους μὲν καλοὺς κἀγαθούς, τῶν δὲ κακῶν πάντων αἰτίους ὄντας τῷ δήμῳ, διὰ τὰ ἴδια κέρδη πράγματα παρέχοντας τοῖς τὴν ὀλιγαρχίαν καθιστᾶσι. [3] Καὶ τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι] τὸ εἶναι, περιττόν. λέγει δὲ ὅτι ὅσον ἐπὶ τοῖς ὀλιγαρχικοῖς μᾶλλον ἢ ὅσον ἐπὶ τοῖς καλοῖς κἀγαθοῖς λεγομένοις, ἢ ἄλλοι ἄν, καὶ ἄκριτοι καὶ πρὸς βίαν ἀποθνήσκειν. [4] Σαφῶς αὐτὸς εἰδέναι] καὶ αὐτὸς σαφῶς εἰδέναι ὅτι αἱ πόλεις ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων οὕτω φρονοῦσιν. [5] Οὔκουν ἑαυτῷ γε τῶν] γράφεται οἰκεῖν. [6] Ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον αὐτοῖς ἐδόκει] ἐδόκει γὰρ (φησὶν) αὐτοῖς καὶ τὸ πρότερον τὰ παρόντα δέχεσθαι. [7] Καὶ τῆς τοῦ ἐκεῖ δήμου] τοῦ ἐν ταῖς Ἀθήναις δηλονότι. καὶ γὰρ ὁ ἐπὶ τῶν νεῶν ἐν τῇ Σάμῳ στρατός, τῶν Ἀθηναίων δῆμος ἦν. [8] Καὶ ὅτι Ἀθηναῖοι ἐνδέξονται αὐτήν] ἤγουν, ἐνδιαθέτως καὶ γνησίως δέξονται. *[9] Ἐνδέξονται αὐτήν] τὴν κάθοδον. ἀντὶ τοῦ, τὸν περὶ τῆς καθόδου λόγον εὐμενῶς δέξονται, καὶ τὴν κάθοδον αὐτῷ συγχωρήσουσιν Æ. P. [10] Δείσας πρὸς τὴν ἐναντίωσιν] δείσας (φησὶ) μὴ ὑπεναντίως τῇ γνώμῃ κατελθὼν ὁ Ἀλκιβιάδης, κακώσῃ.

Mittit

Mittit ad Astyochum Lacedæmoniorum A nauarchum, circa Miletum adhuc agentem, clandestinas literas, quibus significabat Alcibiadem res illorum corrumpere, qui Tissaphernis amicitiam Atheniensibus conciliaret. Et alias [*multas res*] in [*his*] apertè scripserat. Veniam autem sibi dandam esse [*dicebat,*] qui vel cum incommodo [*suæ*] ciuitatis aliquid mali in hostis perniciem moliretur. Astyochus verò Alcibiadem quidem, præsertim cùm non amplius æquè, [*ac prius,*] in [*ipsius*] manus veniret ne vlcisci quidem statuit. Sed ad ipsum B Magnesiam profectus, & ad Tissaphernem, simul ipsis res ex Samo sibi scriptas dixit, ac ipsis [*eas coràm*] indicauit. Et (vt ferebatur) quæstus priuati causa se Tissapherni adiunxerat cùm in hac, tum in aliis [*rebus de quibus inter se communicabant.*] Quamobrem etiam integro stipendio efflagitando molliùs se gerebat. Alcibiades verò confestim literas Samum ad Magistratus aduersus Phrynichum mittit, [*declarans ea,*] quæ fecerat, & postulans vt capitis supplicio plecteretur. Phrynichus autem perturbatus, & in maximum omnino C discrimen adductus ob hoc indicium [*ad Magistratus allatum,*] rursus ad Astyochum scribit, cùm ob superius factum [*de eo*] conquerens, quòd [*ab eo*] non probè celatum fuisset, & nunc se paratum esse ipsis ad internecionem tradere omnem Atheniensium exercitum, qui apud Samum esset, expositis sigillatim omnibus modis, quibus hæc [*ipse Phrynichus*] peracturus esset, quòd Samus nullis munitionib. esset munita. Nec sibi iam inuidiosum esse, [*nec vitio vertendum,*] si propter ipsos in capitis pe D riculum adductus, & hoc, & aliud quiduis potius facturus esset, quàm [*passurus se*] ab inimicissimis funditus perdi. Astyochus verò hæc quoq; Alcibiadi indicauit. Phrynichus autem, cùm ipsum iniustè facere præsensisset, & de rebus istis epistolam ab Alcibiade missam tantum non adesse, ipse [*eam*] præuertens, indicium ad exercitum effert, hostes castra inuadere statuisse, quòd Samus nullis munitionib. esset munita, simul etiam quòd nō omnis classis intus stationem haberet. & se hęc pro cōpertis habere, & quàm celerrimè Samum muniendam esse, & cætera [*loca*] præsidiis tuenda.

πέμπει ὡς τὸν Ἀστύοχον τὸν Λακεδαιμονίων ναύαρχον, ἔτι ὄντα τότε περὶ τὴν Μίλητον, κρύφα ἐπιστείλας ὅτι Ἀλκιβιάδης αὐτῶν τὰ πράγματα φθείρει, Τισσαφέρνην Ἀθηναίοις φίλον ποιῶν. καὶ τἆλλα σαφῶς ἐγγράψας· ξυγγνώμην δὲ εἶναι ἑαυτῷ περὶ ἀνδρὸς πολεμίου, [1] καὶ μετὰ τοῦ τῆς πόλεως ἀξυμφόρου, κακόν τι βουλεύειν. ὁ δὲ Ἀστύοχος τὸν μὲν Ἀλκιβιάδην, ἄλλως τε καὶ οὐκέτι ὁμοίως [2] ἐς χεῖρας ἰόντα, οὐδὲ διενοεῖτο τιμωρεῖσθαι· ἀπελθὼν δὲ παρ' αὐτὸν ἐς Μαγνησίαν, καὶ παρὰ Τισσαφέρνην, ἅμα λέγει τε αὐτοῖς τὰ ἐπισταλέντα ἐκ τῆς Σάμου, καὶ γίγνεται αὐτοῖς μηνυτής· [3] προσέθηκέ τε (ὡς ἐλέγετο) ἐπὶ ἰδίοις κέρδεσι Τισσαφέρνει ἑαυτὸν καὶ περὶ τούτου καὶ περὶ τῶν ἄλλων. διόπερ καὶ περὶ τῆς μισθοφορᾶς οὐκ ἐντελοῦς οὔσης μαλακωτέρως ἀνθήπτετο. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης πέμπει εὐθὺς κατὰ Φρυνίχου γράμματα ἐς τὴν Σάμον πρὸς τοὺς ἐν τέλει ὄντας, οἷα δέδρακε, καὶ ἀξιῶν αὐτὸν ἀποθνήσκειν. θορυβούμενος δὲ ὁ Φρύνιχος, καὶ πάνυ ἐν τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ ὢν διὰ τὸ μήνυμα, ἀποστέλλει αὖθις πρὸς τὸν Ἀστύοχον, τά τε πρότερα μεμφόμενος [4] ὅτι οὐ καλῶς ἐκρύφθη, καὶ νῦν, ὅτι ὅλον τὸ στράτευμα τὸ τῶν Ἀθηναίων ἕτοιμος εἴη τὸ ἐν τῇ Σάμῳ παρασχεῖν αὐτοῖς διαφθεῖραι, γράψας καθ' ἕκαστα, ἀτειχίστου οὔσης Σάμου, [5] ᾧ ἂν τρόπῳ αὐτὰ * [6] πράξειε, καὶ ὅτι ἀνεπίφθονόν οἱ ἤδη εἴη, περὶ τῆς ψυχῆς * [7] δι' ἐκείνους κινδυνεύοντι, καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο τι ἂν δρᾶσαι μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ἐχθίστων αὐτὸν διαφθαρῆναι. ὁ δὲ Ἀστύοχος μηνύει καὶ ταῦτα τῷ Ἀλκιβιάδῃ. καὶ ὡς προῄσθετο αὐτὸν ὁ Φρύνιχος ἀδικοῦντα, [8] καὶ ὅσον οὐ παροῦσαν ἀπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου περὶ τούτων ἐπιστολήν, αὐτὸς προφθάσας τῷ στρατεύματι ἐξάγγελος γίγνεται ὡς οἱ πολέμιοι μέλλουσιν, ἀτειχίστου οὔσης τῆς Σάμου, καὶ ἅμα τῶν νεῶν οὐ πασῶν * [9] ἔνδον ὁρμουσῶν, ἐπιθήσεσθαι τῷ στρατοπέδῳ· καὶ ταῦτα σαφῶς πεπυσμένος εἴη, καὶ χρῆναι τειχίζειν τε Σάμον ὡς τάχιστα, καὶ τἆλλα ἐν φυλακῇ ἔχειν.

γρ. ἄλλό τι πᾶν ἂν

[1] Καὶ μετὰ τοῦ τῆς πόλεως ἀξυμφόρου] εἰ καὶ μετὰ τοῦ τῆς πόλεως ἀξυμφόρου. [2] Ἐς χεῖρας ἰόντα] ἤγουν, εἰς ὁμιλίαν καὶ δεξίωσιν φιλικήν. [3] Προσέθηκέ τι, ὡς ἐλέγετο] τὸ, ὡς ἐλέγετο, κἀνταῦθα προσκεῖται ἐνδεικτικὸν τοῦ περὶ ἀδήλων μὴ πάνυ διαπιστεύεσθαι. [4] Ὅτι οὐ καλῶς ἐκρύφθη] διὰ τὸ ἀπεκαλύφθη δηλονότι. [5] Ὧ ἂν τρόπῳ αὐτὰ πράξειεν] ἤγουν * ἢ πῶς. * [6] Πράξειε] ὁ Φρύνιχος δηλονότι. Æ. P. * [7] Δι' ἐκείνους] τὸν Τισσαφέρνην, καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. κινδυνεύοντι δὲ, διὰ τὸ μήνυμα. Æ. P. [8] Καὶ ὅσον οὐ παροῦσαν] ἤγουν, μετ' ὀλίγον ἐλευσομένην. * [9] Ἔνδον] ἐν τῇ Σάμῳ, ἐν τῇ πόλει. Æ. P.

* π. ὅπως. Æ. P.

ἐστρατήγει δὲ καὶ κύριος ἦν αὐτὸς πράσσων ταῦτα. καὶ οἱ μὲν τὸν τειχισμόν τε παρεσκευάζοντο, [1] καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου, καὶ ὡς * [2] μέλλουσα Σάμος, θᾶσσον ἐτειχίσθη. αἱ δὲ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐπιστολαὶ οὐ πολὺ ὕστερον ἧκον, ὅτι "προδίδοταί τε τὸ στράτευμα ὑπὸ Φρυνίχου, καὶ οἱ πολέμιοι μέλλουσιν ἐπιθήσεσθαι. [3] δόξας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης οὐ πιστὸς εἶναι, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῶν πολεμίων προειδὼς, τῷ Φρυνίχῳ ὡς ξυνειδότι κατ' ἔχθραν ἀνατιθέναι, οὐδὲν ἔβλαψεν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ ξυνεμαρτύρησε B μᾶλλον, ταῦτα ἐξαγγείλας. μετὰ δὲ τοῦτο, Ἀλκιβιάδης μὲν Τισσαφέρνην παρεσκεύαζε καὶ ἀνέπειθεν ὅπως φίλος ἔσται τοῖς Ἀθηναίοις, [4] δεδιότα μὲν τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι πλείοσι ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων παρῆσαν, βουλόμενον δὲ ὅμως, εἰ δύναιτό πως, "πεισθῆναι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐν τῇ Κνίδῳ διαφορὰν περὶ τῶν Θηραμένους σπονδῶν ᾔσθετο τῶν Πελοποννησίων. ἤδη γὰρ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐν τῇ Ῥόδῳ "ὄντων αὐτῶν ἐγεγένητο, C * [5] ἐν τῇ τὸν τοῦ Ἀλκιβιάδου λόγον πρότερον εἰρημένον περὶ τοῦ ἐλευθεροῦν Λακεδαιμονίους τὰς ἁπάσας πόλεις, ἐπηλήθευσεν ὁ Λίχας, [6] οὐ φάσκων ἀνεκτὸν εἶναι ξυγκεῖσθαι, κρατεῖν βασιλέα τῶν πόλεων ὧν ποτε καὶ πρότερον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ πατέρες ἦρχον. "καὶ μὲν δὴ ὁ Ἀλκιβιάδης, ἅτε περὶ μεγάλων ἀγωνιζόμενος, προθύμως τῷ Τισσαφέρνει θεραπεύων προσέκειτο. οἱ δὲ μετὰ τοῦ Πεισάνδρου πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἀποσταλέν- D τες ἐκ τῆς Σάμου, ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας, λόγους ἐποιοῦντο ἐν τῷ δήμῳ, [7] κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν, [8] μάλιστα δὲ, ὡς ἐξείη αὐτοῖς Ἀλκιβιάδην "καταγαγοῦσι, καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον δημοκρατουμένοις, βασιλέα τε ξύμμαχον ἔχειν, καὶ Πελοποννησίων περιγενέσθαι.

γρ. προδέδοται

γρ. πιστευθῆναι

γρ. ὄντων αὐτῶν εἶ.

γρ. ὁ μὲν δὴ Ἀλκ.

γρ. καταγαγοῦσι,

A Ipſe autem dux erat, harumque rerum adminiſtrandarum poteſtatem habebat. Et hi quidem ad eam muniendam ſe præparare cœperunt; & propter huiuſmodi occaſionem, vel ſic, [*raptim ſcilicet, ac feſtinanter*] Samus, quæ [*alioqui munienda*] erat, celeriùs munita fuit. At non multò pòſt literæ ab Alcibiade [*miſſæ*] venerunt, exercitũ [*Athenienſium*] à Phrynicho proditum iri, & hoſtes [*eum*] inuaſuros. Alcibiades autem, cùm dignus viſus fuiſſet, cui nulla fides haberetur: at, quòd res ab hoſtibus faciẽdas præuidiſſet, Phrynicho, B vt [*harum*] conſcio, [*hæc*] propter inimicitias, [*quas cum eo gerebat,*] attribuere [*viſus fuiſſet,*] ipſi nihil nocuit, imò verò, quòd hæc indicaſſet, ſuo teſtimonio [*Phrynichi indicium*] magis confirmauit. Poſtea verò Alcibiades quidem Tiſſaphernem monebat, ac inducebat, vt amicus eſſet Athenienſibus, timentem quidem Peloponneſios, quòd maiori cum claſſe, quàm Athenienſes, adeſſent, cupientem tamen, ſi qua ratione poſſet, ſibi fidem haberi, præſertim poſtquàm ſenſit Peloponneſiorum C apud Cnidum de fœderibus per Theramenem [*cum Rege*] factis diſſenſionẽ. Nam tunc temporis, cum illi apud Rhodum eſſent [*hæc diſſenſio*] iã extiterat, in qua illum Alcibiadis ſermonem [*à me*] antè commeratũ, [*nimirum*] Lacedæmonios ciuitates omnes in libertatẽ aſſerere, Lichas verum eſſe demõſtrauit, [*ſuiſq; verbis comprobauit,*] quia negauit hanc pactionẽ tolerãdã eſſe, vt Rex eas ciuitates obtineret, quib: vel ipſe, vel [*eius*] maiores prius aliquando imperaſſent. Et Alcibiades quidẽ, vt potè D qui magnis de reb. contẽdebat, Tiſſaphernem officiis ſtudioſè demerebatur. Athenienſium verò legati, qui Piſandro ex Samo miſſi fuerant, cùm Athenas perueniſſent, apud populum verba facere cœperũt, in ſummam multa colligentes, præcipuè verò [*demonſtrantes*] ipſis licere & Regem ſocium habere, & Peloponneſios ſuperare, ſi Alcibiadem reſtituerent, nec [*in poſterum*] eodem modo [*quo tunc*] populari ſtatu in Reipubl. adminiſtratione vterentur.

---

[1] Καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου] ἀντὶ τοῦ, διὰ τὸ τοιοῦτον. λέγει δὲ τὸ μήνυμα τὸ τοῦ Φρυνίχου. * [2] Μέλλουσα] τειχίζεσθαι δηλονότι. *Æ. P.* [3] Δόξας δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης] τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου (φησὶ) γράμματα οὐδὲν ἔβλαψε τὸν Φρύνιχον, ἀλλὰ μᾶλλον ὠφέλησεν. ᾠήθησαν γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Ἀλκιβιάδην παρὰ μὲν τῶν πολεμίων μεμαθηκέναι ὅτι μέλλουσιν ἐπιθήσεσθαι Σάμῳ, κατεψεῦσθαι δὲ ταύτης Φρυνίχου, διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχθραν, ὅτι ἀνέπεισε τοὺς πολεμίους ἐπιθέσθαι Φρύνιχος. [4] Δεδιότα μὲν τοὺς Πελοποννησίους] φησὶν ὅτι ἐδεδίει μὲν ὁ Τισσαφέρνης τὴν ἰσχὺν τῶν Λακεδαιμονίων, ἐβούλετο δὲ ὅμως πεισθῆναι, εἰ δύναιτο, ὑπὸ Ἀλκιβιάδου, μεταθέσθαι πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. * [5] Ἐν τῇ] ἐν ᾗ διαφορᾷ. τὸ δὲ τῇ ἀντὶ τοῦ ᾗ, ποιητικώτερον. *Æ. P.* [6] Οὐ φάσκων ἀνεκτὸν εἶναι ξυγκεῖσθαι] ἀντὶ τοῦ, ἀνεκτὴν εἶναι συνθήκην. [7] Κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν] ἀντὶ τοῦ, ἐκ πολλῶν ἀποδεικνύντες. ἤγουν κεφαλαιωδῶς καὶ ξυντετμημένως λέγοντες. [8] Μάλιστα δὲ, ὡς ἐξείη αὐτοῖς] ὁ δὲ σύνδεσμος ἀντὶ τοῦ δὴ κεῖται· ὡς καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ ἐν τῷ, καθ' ἑκάστης δὲ ἤδη τῇ ὁμιλίᾳ.

Sed cùm

Sed cùm & alij multi pro populari ſtatu contradicerent, & ſimul Alcibiadis inimici vociferarentur, indignum facinus eſſe, ſi violatis [*patriæ*] legibus [*Alcibiades in eam*] rediret, & Eumolpidæ, & Cerices de myſticis, [*& arcanis ſacris ab eo pollutis*,] propter quæ [*in voluntarium exilium*] profugerat, teſtimonium [*aduerſus eum*] dicerent, & per [*ſacra,&*] res diuinas [*ipſos Athenienſes*] obteſtarentur, ne [*eum in vrbem*] reducerent: Piſander progreſſus, ad illorum multitudinem, qui contradicebant, ac indignabantur, ſingulos illorum, qui contradicebant, [*in medium*] producens interrogabat, quamnam ſalutis publicæ ſpem haberent, cùm Peloponneſij non pauciores, quàm ipſi naues roſtratas, easque [*nauibus ipſorum*] aduerſas in mari haberent, & ſocias ciuitates plures, præterea cùm Rex, & Tiſſaphernes pecunias illis ſuppeditaret, ipſis verò nullæ amplius eſſent, niſi quis Regi perſuaderet, vt ad ipſos tranſiret. Cùm igitur illi, qui [*à Piſandro*] interrogabantur, reſponderent nullam [*aliam eſſe ſalutis publicæ ſpem, quàm illam, quam ipſe Piſander ipſis proponebat*,] tunc verò palàm ſubiiciebat ipſis: Atqui hoc vobis contingere non licet, [*nec rem iſtam, quam optatis, adipiſci poteſtis,*] niſi Rempub. moleſtiùs adminiſtremus, & Magiſtratus ad pauciores [*viros*] deferamus, vt Rex fidem nobis habeat; neque de Reipubl. adminiſtrandæ forma magis, quàm de [*noſtra*] ſalute in preſentia conſultemus. Nam & poſtea nócis licebit [*hæc*] mutare, ſi quid diſplicuerit. Alcibiademq́; , qui ſolus omnium, qui nunc viuunt, hoc [*negotium*] conficere poteſt, [*in vrbem*] reducamus. Populus verò principio quidem [*hæc*] audiens, de paucorũ dominatu [*mentionem à Piſandro factam,*] grauiter ferebat. Sed cùm à Piſandro doceretur nullã aliã eſſe ſalutis conſeruandæ rationem metuens, ſimul etiã ſperans fore, vt & [*hic ipſe Reipub. nouus paucorũ ſtatus*] immutaretur, ceſſit [*nec diutius huic mutationi reſtitit.*] Decretum autẽ fecit, vt Piſander cum decẽ collegis proficiſceretur ad rem cum Tiſſapherne, & Alcibiade tranſigẽdam, vt è Repub. maximè fore ipſis videretur. Cùm autem Piſander Phrynicum etiã criminatus fuiſſet, [*populus eum,*] & Scironidem [*eius*] collegam à præfectura amouit, & in eorum locum ſubrogauit Diomedontem, & Leontem, quos ad claſſem cum imperio miſerunt.

A ἀντιλεγόντων δὲ πολλῶν καὶ ἄλλων περὶ τῆς δημοκρατίας, καὶ τῶν Ἀλκιβιάδου ἅμα ἐχθρῶν διαβοώντων ὡς δεινὸν εἴη εἰ τοὺς νόμους βιασάμενος κάτεισι, καὶ Εὐμολπιδῶν καὶ Κηρύκων, περὶ τῶν μυστικῶν, δι' ἅπερ ἔφυγε, μαρτυρομένων,[1] καὶ ἐπιθειαζόντων μὴ κατάγειν, ὁ Πείσανδρος παρελθὼν *[2] πρὸς πολλὴν ἀντιλογίαν[3] καὶ σχετλιασμὸν, ἠρώτα ἕνα ἕκαστον παράγων τῶν ἀντιλεγόντων, ἤν τινα ἐλπίδα ἔχῃ σωτηρίας τῇ πόλει, Πελοποννησίων B ναῦς τε οὐκ ἐλάσσους σφῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ ἀντιπρώρους ἐχόντων, καὶ πόλεις ξυμμαχίδας πλείους, βασιλέως τε αὐτοῖς καὶ Τισσαφέρνους χρήματα παρεχόντων, [4]σφίσι τε οὐκέτι ὄντων, εἰ μή τις πείσει βασιλέα μεταστῆναι παρὰ σφᾶς. ὁπότε δὲ μὴ *[5] φαῖεν ἐρωτώμενοι, ἐνταῦθα δὴ σαφῶς ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι « τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔστιν * ὑμῖν γενέσθαι εἰ μὴ πο- « λιτεύσομέν τε[6] σωφρονέστερον, καὶ ἐς ὀλίγους « μᾶλλον τὰς ἀρχὰς ποιήσομεν, ἵνα πιστεύῃ ἡ- « C μῖν βασιλεύς, καὶ μὴ περὶ πολιτείας τὸ πλέον « βουλεύσωμεν ἐν τῷ παρόντι ἢ περὶ σωτηρίας· « ὕστερον γὰρ ἐξέσται ἡμῖν καὶ μεταθέσθαι, ἢν μή τι « ἀρέσκῃ· Ἀλκιβιάδην τε * κατάξομεν, ὃς « μόνος τῶν νῦν οἷός τε τοῦτο κατεργάσασθαι. « ὁ δὲ δῆμος τὸ μὲν πρῶτον ἀκούων,[7] χαλεπῶς ἔφερε τὸ περὶ τῆς ὀλιγαρχίας· σαφῶς δὲ διδασκόμενος ὑπὸ τοῦ Πεισάνδρου μὴ εἶναι *[8] ἄλλην σωτηρίαν, δείσας, καὶ ἅμα ἐλπίζων ὡς καὶ μεταβαλεῖται, ἐνέδωκε. καὶ ἐψηφίσαντο, πλεύ- D σαντα τὸν Πείσανδρον καὶ δέκα ἄνδρας μετ' αὐτοῦ, πράσσειν ὅπῃ ἂν αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἕξειν, τά τε πρὸς τὸν Τισσαφέρνην καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. ἅμα τε διαβαλόντος καὶ Φρυνίχου τοῦ Πεισάνδρου, παρέλυσε τῆς ἀρχῆς, καὶ τὸν ξυνάρχοντα Σκιρωνίδην. ἀντέπεμψαν δὲ στρατηγοὺς ἐπὶ τὰς ναῦς Διομέδοντα καὶ Λέοντα.

γρ. δὲ

γρ. ἔλεγεν

* γρ. ὑμῖν γενέσθαι. Æ. P.

γρ. ἐμὴ περὶ π. τ. πλ. ἐβουλεύσαμεν

* γρ. κατάξωμεν. Æ. P.

γρ. ἔφερε τὸ περὶ

γρ. παρέλυσεν ὁ δῆμος τῆς ἀρχῆς

---

1 Καὶ ἐπιθειαζόντων] ἤγουν, θεῖά τινα ἐπιβοωμένων.

* 2 Πρὸς πολλὴν] πρὸς τοὺς πολλοὺς τοὺς ἀντιλογίᾳ χρωμένους, τοὺς ἀντιλέγοντας, καὶ σχετλιάζοντας, καὶ δεινοπαθοῦντας, ἀγανακτοῦντας. Æ. P. 3 Καὶ σχετλιασμὸν] ἤγουν δεινοπάθειαν. 4 Σφίσι τε οὐκέτι ὄντων] χρημάτων δηλονότι.

* 5 Μὴ φαίησαν] δηλονότι ἄλλην σωτηρίαν εἶναι, ὡς καὶ κατωσαφῶς λέγεται. Æ. P. 6 Σωφρονέστερον] ἤγουν ταπεινότερον. 7 Χαλεπῶς ἔφερε] ἤγουν δυσαρεστῶν ἦν. * 8 Ἄλλην σωτηρίαν] ἄλλον σωτηρίας τρόπον, ἢ τὸν ὑπὸ τοῦ Πεισάνδρου λεγόμενον. Æ. P.

τὸν δὲ Φρύνιχον ὁ Πείσανδρος, φάσκων Ἴασον προδοῦναι καὶ Ἀμόργην, διέβαλεν, οὐ νομίζων ἐπιτήδειον εἶναι τοῖς πρὸς τὸν Ἀλκιβιάδην πρασσομένοις. καὶ ὁ μὲν Πείσανδρος [1] τάς τε * [2] ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγχανον πρότερον ἐν τῇ πόλει οὖσαι ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς, [3] ἁπάσας ἐπελθὼν, καὶ παρακελευσάμενος ὅπως ξυστραφέντες καὶ κοινῇ βουλευσάμενοι ″ καταλύσωσι τὸν δῆμον, καὶ τἄλλα παρασκευάσας [4] ἐπὶ τοῖς παροῦσιν ὥστε μηκέτι διαμέλλεσθαι, αὐτὸς μετὰ τῶν δέκα ἀνδρῶν τὸν πλοῦν ὡς τὸν Τισσαφέρνην ποιεῖται. Ὁ δὲ Λέων καὶ ὁ Διομέδων ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι ἀφιγμένοι ἤδη ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς, ἐπίπλουν τῇ Ῥόδῳ ἐποιήσαντο. καὶ τὰς μὲν ναῦς καταλαμβάνουσιν ἀνειλκυσμένας τῶν Πελοποννησίων [5] ἐς δὲ τὴν γῆν ἀπόβασίν τινα ποιησάμενοι, καὶ τοὺς ″ βοηθήσαντας Ῥοδίων νικήσαντες μάχῃ, ἀπεχώρησαν ἐς τὴν Χάλκην. καὶ τὸν πόλεμον * [6] ἐντεῦθεν μᾶλλον ἐκ τῆς Κῶ ἐποιοῦντο. [7] εὐφυλακτότερα γὰρ αὐτοῖς ἐγίγνετο, εἴποι ″ ἀπαίροι τὸ τῶν Πελοποννησίων ναυτικόν. ἦλθε δ' ἐς τὴν Ῥόδον καὶ Ξενοφαντίδας Λάκων παρὰ Πεδαρίτου ἐκ Χίου, λέγων ὅτι τὸ τεῖχος τῶν Ἀθηναίων ἤδη ἐπιτετέλεσται, καὶ, εἰ μὴ βοηθήσουσι πάσαις ταῖς ναυσὶν, ἀπολεῖται τὰ ἐν Χίῳ πράγματα. [8] οἱ δὲ διενοοῦντο βοηθήσειν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ ″ Πεδάριτος τε καὶ τὸ περὶ αὐτὸν ἐπικουρικὸν ἔχων, καὶ τοὺς Χίους, πανστρατιᾷ προσβαλὼν τῷ τῶν Ἀθηναίων τῷ περὶ τὰς ναῦς ἐρύματι, αἱρεῖταί τι αὐτοῦ, καὶ νεῶν τινων ἀνειλκυσμένων ἐκράτησεν. [9] ἐπεκβοηθησάντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τρεψαμένων τοὺς Χίους πρώτους, νικᾶται καὶ τὸ ἄλλο τὸ περὶ τὸν Πεδάριτον· καὶ αὐτὸς ἀποθνήσκει, καὶ τῶν Χίων πολλοὶ, καὶ ὅπλα ἐλήφθη πολλά.

γρ. καταλύσουσι

γρ. προσβοηθήσαντας

γρ. ἀπαίροι

γρ. Πεδάριτος, αὐτός τε καί

A Pisander autem Phrynichũ criminatus est, quòd Iasum, & Amorgem ab eo proditum diceret, non existimans eum animo propensum esse ad ea, quæ cum Alcibiade transigebantur. Pisander autem cùm adiisset omnes societates,] & collegia] quæ prius in vrbe erant, & quæ Iudiciis, & Magistratibus præerant, & adhortatus fuisset, vt conspiratione secum facta, & consilio communiter inito popularem statum tollerent, præterea cùm cæteras quoq; res ad præsentem vsum necessarias præparasset, B vt nulla mora amplius interponeretur, ipse cum decem collegis ad Tissaphernem nauigauit. Leon autem, ac Diomedon per eandem hyemem, cùm ad Atheniensium classem iam peruenissent, Rhodum infesta classe petierunt. Cùm autem [*ibi*] Peloponnesiorum naues subductas nacti fuissent, & in quandam agri [*Rhodij*] partem descendissent, & Rhodios, qui ad arcendam vim accurrerant, prœlio superassent, in Chalcen se receperunt. Atque postea bellum acriùs ex Co gerere cœperũt. Nam [*Rhodus hinc*] commodiùs obseruari C poterat, si quò Peloponnesiorũ classis proficisceretur. Xenophantidas autem Lacon in Rhodum ex Chio à Pædarito [*missus*] venit nuntiaturus Atheniensium murum, [*quo Chiorum vrbs ab illis circumuallabatur*,] ad finem iam esse perductum, & nisi [*Peloponnesij Rhodijq;*] cum tota classe [*Chiis celerrimè*] succurrerẽt, actum esse de tota Chio. Illi verò [*Chiis*] succerere statuerunt. Interea verò Pædaritus cum copiis auxiliariis, quas circa se habebat, & cum Chiis, cum toto exercitu adortus Atheniensium mu- D nitiones classi circundatas, quandam earum partem cepit, & aliquot nauibus subductis potitus est. Sed cùm Athenienses eruptionem [*in eos*] fecissent, & Chios in fugam primos vertissent, reliquus etiam exercitus, qui circa Pædaritum erat, victus fuit, & ipse [*Pædaritus*] occubuit, & Chiorum multi, multaque arma capta sunt.

[1] Τάς τε ξυνωμοσίας, αἵπερ ἐτύγχανον] ὅσαι δηλονότι ἦσαν ξυνωμοσίαι κατά τε τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν δικῶν. * [2] Ξυνωμοσίας] οὕτω νῦν καλεῖ τὰ τῶν πολιτῶν συστήματα τὰ ἐπὶ ταῖς δίκαις, καὶ ταῖς ἀρχαῖς κατασταθέντα, ὅπως ἐν ταῖς δίκαις, καὶ τοῖς δικαστηρίοις, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ἀρχαῖς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων, καὶ δικαστῶν πάντα δικαιότερον, καὶ εὐκοσμιότερον ποιῶνται. ταῦτα οὖν τὰ συστήματα προεστάτουν τῶν δικῶν, καὶ τῶν ἀρχῶν, καὶ τούτων ἔφοροι, καὶ σωφρονισταὶ ἦσαν· ὅτι δ' οἱ ἐς ταῦτα τὰ συστήματα καταλεγόμενοι, ὀμόσαι εἰώθεσαν, ἢ μὴν ἑαυτοὺς μηδὲν παρὰ τοὺς τῆς πόλεως νόμους ποιήσειν, διὰ τοῦτο, καὶ δὴ καὶ ὅτι πολλοὶ ἅμα ἐν τοῖς αὐτοῖς συστήμασιν ἦσαν, ταῦτα ξυνωμοσίαι καινοπρεπέστερον ὑπὸ τοῦ ξυγγραφέως ἐκλήθησαν. ἄλλως. ξυνωμοσίας ἐπὶ δίκαις, καὶ ἀρχαῖς, ἀντὶ τοῦ κατὰ τῶν δικῶν, καὶ τῶν ἀρχῶν. τουτέστι πάντας τοὺς πρότερον κατὰ τῶν δικαστῶν, καὶ τῶν ἀρχόντων ἐν τῇ πόλει ξυνομόσαντας. ἀλλὰ τοῦτο ἧττον πιθανὸν εἶναι δοκεῖ. *Æ. P.* [3] Ἁπάσας ἐπελθὼν, καὶ παρακελευσάμενος] ὁ Πείσανδρος ἁπάσας τὰς συνωμοσίας ἐπελθὼν, παρεκελεύσατο ὅπως πάντες ἐν αὐτῷ συστραφέντες, μιᾷ γνώμῃ καταλύσωσι τὸν δῆμον. [4] Ἐπὶ τοῖς παροῦσιν] κατὰ τῆς παρούσης δημοκρατίας. [5] Ἐς δὲ τὴν γῆν] ἐς τὴν γῆν δηλονότι τῆς Ῥόδου. * [6] Ἐντεῦθεν] ἡ τούτου ἐπεξήγησίς ἐστι τὸ, ἐκ τῆς Κῶ. ἢ ἐντεῦθεν, ἐκ τούτου τοῦ χρόνου, ἐς τὸ λοιπὸν, ὕστερον. ὡς τὸ ἐνταῦθα, ἀντὶ τοῦ, τότε. *Æ. P.* [7] Εὐφυλακτότερα γὰρ αὐτοῖς ἐγίγνετο] παραφυλάττειν γὰρ ἐντεῦθεν μᾶλλον ἐδύναντο τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς, εἴπου ἀπαίροιεν. [8] Οἱ δὲ διενοοῦντο] ἤγουν ἐμελέτων. [9] Ἐπεκβοηθησάντων δὲ] ἤγουν, ἐκδραμόντων εἰς βοήθειαν ἐπὶ τῷ συμβαίνοντι.

Postea

Poſtea verò Chij & à terra, & à mari ar-A ctiùs obſidebantur, & ingens fames illic erat. At Piſander, eiuſque collegæ, Athenienſium legati, cùm ad Tiſſaphernem perueniſſent, de pactionib. faciendis verba fecerunt. Alcibiades verò (nec enim Tiſſaphernis fides ſpem admodū certam ipſi afferebat, quia Peloponneſios magis, [*quàm Athenienſes*,] formidabat, & vtroſq; adhuc atterere volebat, quemadmodum etiam ab Alcibiade edoctus fuerat) ad huiuſmodi [*fraudis*] genus [*comminiſcendum*] ſe conuertit, vt Tiſſaphernes, quippe quòd B ab Athenienſib. res maximas peteret, nullam [*cum ipſis*] compoſitionem faceret. Videtur autē mihi & Tiſſaphernes idem voluiſſe, ipſe quidem, propter metum; Alcibiades verò, poſtquam animaduertit illum vel ſic, [*quòd vtroſque magis atterere vellet*,] compoſitionis cupidum non eſſe, nolebat Athenienſib. videri inualidus ad hoc [*illi*] perſuadendum: ſed [*hoc ab hominibus exiſtimari volebat*,] vt iam perſuaſo Tiſſapherni, & [*Athenienſibus*] ſe adiungere volenti, [*ipſos*] Athenienſes non offerre quātum ſat eſſet. Alcibiades enim tot [*res ab Athenienſibus*] modum excedens poſtulabat (nam pro Tiſſapherne, qui præſens aderat, ipſe verba faciebat) vt per Athenienſes, quamuis magnā partem rerum, quas poſtulabat, [*ei*] concederent, tamen ſteterit, [*quominus inter eos compoſitio fieret.*] Nā poſtulabat, vt & omnis Ionia traderetur, & præterea inſulæ [*Ioniæ*] adiacentes, & alia, quibus cùm Athenienſes non aduerſarentur, tandem in tertio congreſſu, veritus ne iam planè deprehenderetur præſtare non poſſe, [*quæ Athenienſibus antè promiſiſſet*] pe-D tiit vt ſinerent Regem ædificare naues, & ipſorum agrum obire, [*&*] quocunque, & [*cum tot nauibus*,] quot libuiſſet, [*liberè proficiſci permitterent.*] Tūc verò Athenienſes nō amplius [*cunctati, nec quicquam præterea concedere volentes*:] ſed exiſtimātes [*hæc, quæ poſtulabantur*,] nulla ratione fieri poſſe, & ſe ab Alcibiade deceptos eſſe, cū ira digreſſi, Samum ſe receperūt. Poſt hæc autem Tiſſaphernes ſtatim, & eadem hyeme in Caunum ſe contulit, quia volebat Peloponneſios Miletum rurſus reducere, aliiſq; pactionibus, quaſcunq; [*facere*] poſſet, adhuc factis, & ſtipendium [*illis*] præbere, nec [*ſibi*] prorſus hoſtes fieri. Veritus ne, ſi laborarent inopia ſtipendij, quod magnę claſſi dare poſſent,

A μετὰ δὲ ταῦτα, οἱ μὲν χῖοι ἔκ τε γῆς καὶ θαλάσσης ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπολιορκοῦντο, [1] καὶ ὁ λιμὸς αὐτόθι ἦν μέγας· οἱ δὲ περὶ τὸν Πείσανδρον ἀθηναίων πρέσβεις, ἀφικόμενοι ὡς τὸν Τισαφέρνην, λόγους ποιοῦνται περὶ τῆς ὁμολογίας. Ἀλκιβιάδης δὲ (οὐ γὰρ αὐτῷ πάνυ τὰ ἀπὸ Τισαφέρνους βέβαια ἦν, φοβουμένῳ τοὺς πελοποννησίους μᾶλλον, καὶ ἔτι βουλομένῳ, καθάπερ καὶ ὑπ' ἐκείνου ἐδιδάσκετο, τρίβειν ἀμφοτέρους) [2] τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε εἶδος, B ὥστε τὸν Τισαφέρνην ὡς μέγιστα αἰτοῦντα παρὰ τῶν ἀθηναίων, μὴ ξυμβῆναι. δοκεῖ δέ μοι καὶ Τισαφέρνης τὸ αὐτὸ βουληθῆναι, αὐτὸς μὲν, διὰ τὸ δέος, ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, [3] ἐπειδὴ ἑώρα ἐκεῖνον [4] καὶ ὣς οὐ ξυμβασείοντα, δοκεῖν τοῖς ἀθηναίοις ἐβούλετο μὴ ἀδύνατος εἶναι πεῖσαι, ἀλλ' ὡς πεπεισμένῳ Τισαφέρνει καὶ βουλομένῳ προσχωρῆσαι τοὺς ἀθηναίους [5] μὴ ἱκανὰ διδόναι. ᾔτει γὰρ τοσαῦτα ὑπερβάλλων ὁ Ἀλκιβιάδης, (λέγων αὐτὸς ὑπὲρ παρόντος τοῦ Τισσαφέρνους) [6] ὥστε τῶν ἀθηναίων, καίπερ ἐπὶ πολὺ ὅ,τι αἰτοίη ξυγχωρούντων, ὅμως *[7] αἴτιον γενέσθαι. ἰωνίαν τε γὰρ πᾶσαν *[8] ἠξίουν δίδοσθαι, καὶ αὖθις νήσους τε [9] τὰς ἐπικειμένας, καὶ ἄλλα, οἷς οὐκ ἐναντιουμένων τῶν ἀθηναίων, τέλος ἐν τῇ τρίτῃ ἤδη ξυνόδῳ δείσας μὴ πάνυ φωραθῇ ἀδύνατος ὤν, ναῦς ἠξίου ἐᾶν βασιλέα ποιεῖσθαι, καὶ παραπλεῖν τὴν ἑαυτῶν γῆν ὅποι ἂν καὶ ὅσαις ἂν βούληται. [10] ἐνταῦθα δὴ οὐκέτι, ἀλλ' ἄπορα νομίσαντες οἱ ἀθηναῖοι, καὶ ὑπὸ τοῦ D Ἀλκιβιάδου ἐξηπατῆσθαι, δι' ὀργῆς ἀπελθόντες, κομίζονται ἐς τὴν σάμον. Τισαφέρνης δὲ εὐθὺς μετὰ ταῦτα καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι παρέρχεται ἐς τὴν καῦνον, βουλόμενος τοὺς πελοποννησίους πάλιν τε κομίσαι ἐς τὴν μίλητον, καὶ ξυνθήκας ἔτι ἄλλας ποιησάμενος, ἃς ἂν δύνηται, τροφήν τε παρέχειν, [11] καὶ μὴ παντάπασιν ἐκπεπολεμῆσθαι· δεδιὼς μὴ, ἢν ἀπορῶσι πολλαῖς ναυσὶ τῆς τροφῆς,

γρ. φοβουμένου τοὺς πελ. μ. καὶ ἔτι βουλομένου

γρ. τοῖς ἀθηναίοις μή

γρ. τἄλλα

γρ. ἑαυτοῦ

γρ. οὐκέτι τι

[1] Καὶ ὁ λιμὸς αὐτόθι ἦν] ἐν τῇ χίῳ. [2] Τρέπεται ἐπὶ τοιόνδε εἶδος] τύπον. μηχανήν. [3] Ἐπειδὴ ἑώρα ἐκεῖνον] ἐπειδὴ ἑώρα τὸν Τισαφέρνην, καὶ εἰ τὰ μέγιστα λαμβάνοι, μηδὲ οὕτω ξυμβησόμενον πρὸς τοὺς ἀθηναίους. [4] Καὶ ὣς οὐ ξυμβασείοντα] ἐφιέμενον ξυμβῆναι. [5] Μὴ ἱκανὰ διδόναι] τῇ αἰτήσει δηλονότι. [6] Ὥστε τῶν ἀθηναίων] ὥστε τοὺς ἀθηναίους αἰτίους γενέσθαι τοῦ μὴ συμβῆναι, καίπερ διδόντας τὰ αἰτούμενα. *[7] Αἴτιον γενέσθαι] τοῦ μὴ ξυμβῆναι δηλονότι, εἴτε ξύμβασιν ποιεῖσθαι. Æ.P. *[8] Ἠξίουν] ὁ Τισαφέρνης, καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης. Æ.P. [9] Τὰς ἐπικειμένας] δηλονότι τῇ ἰωνίᾳ. [10] Ἐνταῦθα δὴ οὐκέτι] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ξυγχωρούντων ἀκουστέον. [11] Καὶ μὴ παντάπασιν ἐκπεπολεμῆσθαι] ἤγουν, εἰς τελείαν ἔχθραν ἐλθεῖν τοῖς πελοποννησίοις.

ἢ τοῖς ἀθηναίοις ἀναγκασθέντες ναυμαχεῖν ἡσσηθῶσιν, [1] ἢ κενωθεισῶν τῶν νεῶν, ἄνευ ἑαυτοῦ γένηται) τοῖς ἀθηναίοις ἃ βούλονται· ἔτι δὲ ἐφοβεῖτο μάλιστα μὴ τῆς τροφῆς ζητήσει πορθῶσι τὴν ἤπειρον. πάντων οὖν τούτων λογισμῷ καὶ προνοίᾳ, ὥσπερ ἐβούλετο ἐπανισοῦν τοὺς ἕλληνας πρὸς ἀλλήλους. μεταπεμψάμενος οὖν τοὺς πελοποννησίους, τροφήν τε αὐτοῖς δίδωσι, καὶ σπονδὰς τρὶς τάσδε σπένδεται. ΤΡΙΤΩ καὶ δεκάτῳ ἔτει Δαρείου βασιλεύοντος, ἐφορεύοντος δὲ Ἀλεξιππίδα ἐν λακεδαίμονι, ξυνθῆκαι ἐγένοντο ἐν μαιάνδρου πεδίῳ λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Τισσαφέρνην καὶ Ἱεραμένην, καὶ τοὺς Φαρνάκου παῖδας, περὶ τῶν βασιλέως πραγμάτων καὶ λακεδαιμονίων καὶ τῶν ξυμμάχων. χώραν τὴν βασιλέως, ὅση τῆς ἀσίας ἐστί, βασιλέως εἶναι· καὶ περὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ βουλευέτω βασιλεὺς ὅπως βούλεται. λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἰέναι ἐπὶ χώραν τὴν βασιλέως ἐπὶ κακῷ μηδενί, μηδὲ βασιλέα ἐπὶ τὴν λακεδαιμονίων μηδὲ τῶν ξυμμάχων, ἐπὶ κακῷ μηδενί. ἢν δέ τις λακεδαιμονίων ἢ τῶν ξυμμάχων ἐπὶ κακῷ ἴῃ ἐπὶ τὴν βασιλέως χώραν, τοὺς λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους κωλύειν· καὶ ἤν τις ἐκ τῆς βασιλέως ἴῃ ἐπὶ κακῷ ἐπὶ λακεδαιμονίους ἢ τοὺς ξυμμάχους, βασιλεὺς κωλυέτω. τροφὴν δὲ ταῖς ναυσὶ ταῖς νῦν παρούσαις Τισσαφέρνην παρέχειν κατὰ τὰ ξυγκείμενα, μέχρις ἂν αἱ νῆες αἱ βασιλέως ἔλθωσι· λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους, [2] ἐπὴν αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, τὰς ἑαυτῶν ναῦς ἢν βούλωνται) τρέφειν, * [3] ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι) ἢν δὲ παρὰ Τισσαφέρνους λαμβάνειν ἐθέλωσι τὴν τροφήν, Τισσαφέρνην παρέχειν. λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους * [4] τελευτῶντος τοῦ πολέμου τὰ χρήματα Τισσαφέρνει ἀποδοῦναι ὁπόσα ἂν λάβωσιν. ἐπὴν δὲ αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, αἵ τε λακεδαιμονίων νῆες καὶ αἱ τῶν ξυμμάχων καὶ αἱ βασιλέως κοινῇ τὸν πόλεμον πολεμούντων, καθ' ὅ,τι ἂν Τισσαφέρνει δοκῇ, καὶ λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις. [5] ἢν δὲ * [6] καταλύειν βούλωνται) πρὸς ἀθηναίους, ἐν ὁμοίῳ καταλύεσθαι.

γρ. πορθήσωσι

γρ. τὰς δὲ τρίτας

γρ. τοῖς ἀθηναίοις

aut coacti nauale prœlium cũ Atheniensibus committere, superarentur, aut classe [*propter inopiam stipendij, nautis, & defensoribus*] nudata, Atheniensib. sine se res ex animi sententia succederent. Præterea verò maximè metuebat ne [*illi*] stipẽdij querendi gratia continentẽ popularentur. Harum igitur omnium rerum rationẽ prouidè habens, vt (quemadmodum optabat) Græcos inter se coæquaret, Peloponnesiis accitis stipendium numerat, & fœdera [*cum ipsis*] tertiò facit, in hęc verba: Tertiodecimo regni Darij anno, Alexippida Lacedæmone Ephoro, pactiones factæ fuerunt in Meandri planitie inter Lacedæmonios, & socios ac Tissaphernẽ, & Hieramenem, & Pharnaci liberos, de Regis & Lacedæmoniorum, sociorumq; negotiis. Quęcunque regio Regis est in Asia, Regis esto. Deq; sua regione Rex arbitratu suo statuat. Lacedęmonij verò, sociive in Regis regionem ne eũto, vllius maleficij causa: Vicissim etiam ne Rex in Lacedęmoniorum, sociorúmve regionẽ ito, vllius maleficij causa. Quòd si quis Lacedæmoniorum, aut sociorum in Regis regionem nocendi gratia iuerit, Lacedæmonij, sociiq; prohibẽto. Et quis è ditione Regis ad Lacedæmonios, aut socios ierit, Rex prohibeto. Classi autẽ, quę nunc adest, stipendium ex pacto Tissaphernes suppeditato, donec regia classis venerit. Vbi autem regia classis aduenerit, si Lacedæmonij sociique suam classem [*suis sumptibus*] alere velint, [*hoc*] ipsis liceat. Sin à Tissapherne stipendium accipere velint, Tissaphernes [*hoc illis*] præbeto. Lacedæmonij verò sociiq; finito bello pecunias Tissapherni reddunto, quascunq; [*ab eo*] acceperint. Postquàm autẽ classis regia venerit, Lacedæmoniorum, & sociorum, & Regis naues communiter bellum gerunto prout Tissapherni, & Lacedæmoniis, & sociis videbitur. Quòd si [*bellum*] aduersus Atheniẽses [*susceptum*] deponere velint [*hoc*] pariter, [*& de communi sententia*] deponant.

[1] Ἢ κενωθεισῶν τῶν νεῶν] ἀπολιπόντων αὐτὰς τῶν στρατιωτῶν, διὰ τὸ μὴ λαμβάνειν μισθόν. [2] Ἐπὴν αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται] εἰς τροφὴν δηλονότι τῶν νεῶν, καὶ εἰς ἄλλην δαπάνην. * [3] Ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι] ἀντὶ τοῦ ἐπ' αὐτοῖς, εἴτε ἐπ' ἐκείνοις εἶναι, ἤγουν τοῦτο αὐτοῖς ποιεῖν ἐξεῖναι· ἀλλ' ἴσως βέλτιον οὕτω ταῦτα διαστέλλειν, καὶ διαστίζειν, τρέφειν ἐφ' ἑαυτοῖς, εἶναι. τουτέστι κατὰ σφᾶς αὐτούς, καὶ τοῖς ἰδίοις δαπανήμασιν, εἴτε ταῖς ἑαυτῶν δαπάναις, τοῦτο αὐτοῖς ἐξεῖναι. ÆE. P. * [4] Τελευτῶντος] τελευτήσαντος, καὶ διαπολεμηθέντος πολέμου. οὕτω γὰρ αἰῶ. ÆE. P. [5] Ἢν δὲ καταλύειν βούλωνται πρὸς ἀθηναίους] γράφεται τοῖς ἀθηναίοις. ἐὰν ἐθέλωσι (φησὶ) πρὸς ἀθηναίους διαλλάττεσθαι, ἀμφότεροι διαλλαττέσθωσαν. * [6] Καταλύειν] τὸν πόλεμον δηλονότι. ἐν ὁμοίῳ δέ, ὁμοίως, τουτέστι κοινῇ· ὥσπερ τὸν πόλεμον κοινῇ πολεμήσουσιν, οὕτω καὶ τὸν αὐτὸν πόλεμον, ἐὰν αὐτὸν καταλύειν βούλωνται, κοινῇ καταλυέτωσαν. Æ. P.

Atq; hæc

A Atq; hæc ſunt fœdera, quæ tunc facta fuerunt. Poſtea verò Tiſſaphernes operam dare cœpit, vt & naues Phœniſſas (quemadmodum [*in fœderum conditionib.*] dictum fuerat) adduceret, & cætera [*præſtaret,*] quæcunq; promiſerat. Volebat autem ſaltem manifeſtè demonſtrare ſe præparare [*ea, quæ promiſiſſet.*] Iam autem ſub extremam hyemem Bœoti Oropum, in quo erat Athenienſium præſidium, per proditionem ceperunt. Nonnulli autem Eretrienſium, & ipſorum Oropiorum [*eos in eo capiendo*] adiuuerunt, qui operam clan- B deſtinè dabant, vt Eubœã ad defectionem inducerent. Fieri enim non poterat quin hoc oppidum, quod Eretriæ imminebat, [*& ab Athenienſibus aduerſus eam munitum fuerat,*] Athenienſibus [*hoc*] tenentibus, magnis detrimentis, & Eretriam, & cæteram Eubœam afficeret. Eretrienſes igitur Oropo iam potiti, in Rhodum iuerunt, vt Peloponneſios in Eubœam accirent. Illi verò Chio potius, quæ vexabatur, ſuccurrere ſtatuerunt, & cum omni claſſe è Rhodo ſoluentes [*eò*] nauigare cœperunt. C Cùm autem ad Triopium perueniſſent, Athenienſium claſſem, quæ ex Chalce veniebat, in alto nauigantem proſpexerunt. Sed cùm neutri in alteros incurſionẽ claſſe feciſſent, hi quidem Samum, illi verò Miletum ſe receperunt. Videbant enim ſe non amplius in Chium ad opem [*Chiis obſeſſis*] ferendam, ſine nauali prœlio proficiſci poſſe. Atq; hæc hyems exiit, huiusque belli, quod Thucydides conſcripſit, viceſimus annus exceſſit. Inſequẽtis autem æſtatis vere ſtatim ineunte, Dercylidas vir D Spartanus, cum non magna militum manu itinere pedeſtri in Helleſpontum miſſus fuit, vt Abydum ad defectionem [*ab Athenienſibus*] faciẽdam ſolicitaret. Sunt autem [*Abydeni*] Mileſiorum coloni. Interea verò Chij, dũ Aſtyochus dubitaret qua ratione [*ipſi*] opem ferret, cùm obſidione premerẽtur, nauale prœlium committere coacti fuerunt. Dum autem Aſtyochus apud Rhodum adhuc eſſet, [*Chij*] Leontem, virum Spartanum Mileto profectum, qui cum Antiſthene illinc vector, [*nauiśq; defenſor*] venerat, poſt Pædariti mortem, ducem acceperant, & duodecim naues, quæ præſidij cauſa Mileti ſtabant. Quarum erant quinque Thuriæ, & Syracuſanæ quatuor, & vna Anæitis, vna Mileſia, & Leontis vna.

A Αἱ μὲν σπονδαὶ, αὗται ἐγένοντο. καὶ μετὰ ταῦτα παρεσκευάζετο Τισσαφέρνης τάς τε Φοινίσσας ναῦς [1] ἄξων ὥσπερ εἴρητο, καὶ τἆλλα ὅσαπερ ὑπέσχετο. καὶ ἐβούλετο παρασκευαζόμενος γοῦν δῆλος εἶναι. Βοιωτοὶ δὲ, τελευτῶντος ἤδη τοῦ χειμῶνος, Ὠρωπὸν εἷλον προδοσίᾳ, Ἀθηναίων ἐμφρουρούντων. ξυνέπραξαν δὲ Ἐρετριέων τε ἄνδρες καὶ αὐτῶν Ὠρωπίων, [2] ἐπιβουλεύοντες ἀπόστασιν τῆς Εὐβοίας. [3]* [4] ἐπὶ γὰρ τῇ Ἐρετρίᾳ τὸ * [5] χωρίον ὂν, ἀδύνατα ἦν, Ἀθηναίων ἐχόντων, μὴ οὐ με- B γάλα βλάπτειν καὶ Ἐρετρίαν καὶ τὴν ἄλλην Εὔβοιαν. ἔχοντες οὖν ἤδη τὸν Ὠρωπὸν, ἀφικνοῦνται ἐς Ῥόδον οἱ Ἐρετριῆς [6] ἐπικαλούμενοι ἐς τὴν Εὔβοιαν τοὺς Πελοποννησίους. οἱ δὲ, πρὸς τὴν τῆς Χίου κακουμένης βοήθειαν μᾶλλον ὥρμηντο, καὶ ἄραντες πάσαις ταῖς ναυσὶν ἐκ τῆς Ῥόδου ἔπλεον. καὶ γενόμενοι περὶ τὸ Τριόπιον, καθορῶσι τὰς τῶν Ἀθηναίων ναῦς πελαγίας ἀπὸ τῆς Χάλκης πλευσάσας· καὶ ὡς οὐδέτεροι ἀλλήλοις ἐπέπλεον, ἀφικνοῦνται οἱ μὲν ἐς τὴν Σάμον, οἱ δὲ ἐς τὴν Μίλητον· καὶ ἑώρων οὐκέτι C ἄνευ ναυμαχίας οἷόν τε εἶναι ἐς τὴν Χίον βοηθῆσαι. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὗτος, καὶ εἰκοστὸν ἔτος ἐτελεύτα τῷ πολέμῳ τῷδε, ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς ἀρχομένῳ, Δερκυλίδας τε ἀνὴρ Σπαρτιάτης, στρατιὰν ἔχων οὐ πολλὴν, παρεπέμφθη [7] πεζῇ ἐφ' Ἑλλήσποντον, [8] Ἄβυδον ἀποστήσων (εἰσὶ δὲ Μιλησίων ἄποικοι) καὶ οἱ Χῖοι, ἐν ὅσῳ αὐτοῖς ὁ Ἀστύοχος ἠπόρει ὅπως βοηθήσοι, ναυμαχῆσαι, πιεζόμενοι τῇ πολιορκίᾳ, ἠναγ- D κάσθησαν. ἔτυχον δὲ, ἔτι ἐν Ῥόδῳ ὄντος Ἀστυόχου, ἐκ τῆς Μιλήτου Λέοντά τε ἄνδρα Σπαρτιάτην, ὃς Ἀντισθένει [9] ἐπιβάτης ξυνεξῆλθε, κεκομισμένοι μετὰ τὸν Πεδαρίτου θάνατον, ἄρχοντα, καὶ ναῦς δώδεκα, αἳ ἔτυχον φύλακες Μιλήτου οὖσαι, ὧν ἦσαν Θούριαι πέντε, καὶ Συρακούσιαι τέσσαρες, καὶ μία Ἀναιῖτις, καὶ μία Μιλησία, καὶ Λέοντος μία.

γρ. οὖν

γρ. ὃς αἰεὶ στρατηγοῦ ἐπιβάτης

[1] Ἄξων ὥσπερ εἴρητο] ἐν ταῖς σπονδαῖς δηλονότι. [2] Ἐπιβουλεύοντες ἀπόστασιν τῆς Εὐβοίας] λαθραίως ποιοῦντες τὸ ἀποστῆναι τὴν Εὔβοιαν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. [3] Ἐπὶ γὰρ τῇ Ἐρετρείᾳ τὸ χωρίον ὂν] ἀντὶ τοῦ, ἐπικείμενον γὰρ τῇ Ἐρετρείᾳ. * [4] Ἐπὶ γὰρ τῇ Ἐρετρείᾳ] κατὰ τῆς Ἐρετρείας, ἐπὶ τῇ τῆς Ἐρετρείας κακώσει ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τειχισθὲν, τοῦτο ἐκ τῶν ἑξῆς δῆλον. *Æ. P.* * [5] Τὸ χωρίον ὂν] ἢ, τῶν Ἀθηναίων ἐχόντων τὸ χωρίον ὂν, ἢ τοῦ χωρίου ὄντος, ἤγουν τούτου τοῦ χωρίου ὄντος ἐπὶ τῇ Ἐρετρείᾳ, καὶ ἐπὶ τῷ ταύτης κακῷ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τειχισθέντος, ἀδύνατον ἦν, τῶν Ἀθηναίων αὐτὸ ἐχόντων, μὴ οὐ μεγάλα. καὶ τὰ ἑξῆς. *Æ. P.* [6] Ἐπικαλούμενοι] ἤγουν, ἐπὶ βοήθειαν καλοῦντες. [7] Πεζῇ ἐφ' Ἑλλήσποντον] ἤγουν, διὰ ξηρᾶς. [8] Ἄβυδον ἀποστήσων] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. [9] Ἐπιβάτης ξυνεξῆλθε] οὐ τριήραρχος, οὐδ' ἄλλην ἀρχὴν ἔχων.

ἐπεξελθόντων δὲ τῶν Χίων πανδημεὶ, καὶ καταλαβόντων τι ἐρυμνὸν χωρίον, καὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἅμα ἓξ καὶ τριάκοντα ἐπὶ τὰς τῶν Ἀθηναίων δύο καὶ τριάκοντα ἀναγομένων, ἐναυμάχησαν. καὶ καρτερᾶς γιγνομένης ναυμαχίας, οὐκ ἔλασσον ἔχοντες ἐν τῷ ἔργῳ οἱ Χῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ([1]ἤδη γὰρ καὶ ὀψὲ ἦν) ἀνεχώρησαν ἐς τὴν πόλιν. μετὰ δὲ τοῦτο εὐθὺς τοῦ Δερκυλίδου πεζῇ ἐκ τῆς Μιλήτου παρεξελθόντος, Ἄβυδος ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἀφίσταται πρὸς Δερκυλίδαν καὶ Φαρνάβαζον, καὶ Λάμψακος δυοῖν ἡμέραιν ὕστερον. Στρομβιχίδης δὲ ἐκ τῆς Χίου πυθόμενος, κατὰ τάχος βοηθήσας ναυσὶν Ἀθηναίων τέσσαρσι καὶ εἴκοσιν (ὧν καὶ στρατιώτιδες ἦσαν ὁπλίτας ἄγουσαι) ἐπεξελθόντων τῶν Λαμψακηνῶν, μάχῃ κρατήσας, καὶ αὐτοβοεὶ Λάμψακον ἀτείχιστον οὖσαν ἑλὼν, καὶ σκεύη μὲν καὶ ἀνδράποδα διαρπαγὴν ποιησάμενος, τοὺς δὲ ἐλευθέρους πάλιν κατοικίσας, ἐπ' Ἄβυδον ἦλθε. καὶ ὡς οὔτε προσεχώρουν, οὔτε προσβαλὼν ἐδύνατο ἑλεῖν, ἐς τὸ ἀντιπέρας τῆς Ἀβύδου ἀποπλεύσας, Σηστὸν πόλιν τῆς Χερσονήσου (ἥν ποτε οἱ Μῆδοι εἶχον) καθίστατο φρούριον καὶ φυλακὴν τοῦ παντὸς Ἑλλησπόντου. ἐν τούτῳ δὲ οἵ τε Χῖοι θαλασσοκράτορες μᾶλλον ἐγένοντο, καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ, καὶ ὁ Ἀστύοχος πυθόμενος [2]τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν, καὶ τὸν Στρομβιχίδην καὶ τὰς ναῦς ἀπεληλυθότα, [3]ἐθάρσησε. καὶ παραπλεύσας δυοῖν νεοῖν Ἀστύοχος ἐς Χίον, κομίζει αὐτόθεν τὰς ναῦς, καὶ ξυμπάσαις ἤδη ἐπίπλουν ποιεῖται ἐπὶ τὴν Σάμον. καὶ ὡς αὐτῷ διὰ τὸ ἀλλήλοις ὑπόπτως ἔχειν, οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπέπλευσε πάλιν ἐς τὴν Μίλητον· ὑπὸ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἔτι πρότερον ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις δημοκρατία κατελύετο. ἐπειδὴ γὰρ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον πρέσβεις παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν Σάμον ἦλθον, τά τε ἐν αὐτῷ τῷ στρατεύματι ἔτι βεβαιότερον κατέλαβον, καὶ αὐτῶν τῶν Σαμίων προτρεψάντων τοὺς δυνατοὺς ὥστε πειρᾶσθαι μετὰ σφῶν ὀλιγαρχηθῆναι, [4]καίπερ ἐπαναστάντας αὐτοὺς ἀλλήλοις ἵνα μὴ ὀλιγαρχῶνται.

γρ. κατελέλυτο

A Cùm igitur Chij cum omnibus totius populi copijs eruptionē in hoſtem feciſſent, & quendā locum natura munitū occupaſſent, & ſimul ipſorū ſex & triginta aduerſus duas & triginta Athenienſium [*naues*] in altū prodiiſſent, prœlium nauale commiſerunt. Cùm autem atrox prœlium nauale commiſſum fuiſſet, Chij, ſociiq; non deteriore conditione, [*quàm hoſtes,*] re in eo prœlio geſta (iam enim etiam veſper erat) in vrbem redierunt. Poſtea verò ſtatim, cùm Dercylidas itinere pedeſtri Mileto B diſceſſiſſet, Abydus, quæ eſt in Helleſponto, ad Dercylidam, & Pharnabazum defecit, & Lampſacus duobus poſt diebus. Strombichides verò, cùm [*hoc*] ex Chio cognouiſſet, celeriter cum quatuor & viginti Athenienſium nauibus (inter quas erant etiam militares, quæ grauis armaturæ milites vehebant) ad opem [*ſui*] ferendam accurrit. Cùm autem Lampſacenos, qui obuiam ei prodierant, prœlio ſuperaſſet, & Lampſacum nullis muris cinctam primo impetu, ſublato clamore cepiſſet, & vaſa quidem, ac mancipia diri- C puiſſet, [*ac prædam abegiſſet,*] ſed [*homines*] liberos in ſuas priſtinas ſedes reſtituiſſet, Abydum petiit. Sed cùm neque deditionem facerent [*Abydeni,*] neque [*Strombichides eorum vrbem*] aggreſſus expugnare poſſet, in vlteriorem regionem Abydo oppoſitam traiecit, & Seſtum vrbem in Cherſoneſo ſitam (quam olim Medi tenuerant) totius Helleſponti præſidium, & cuſtodiam conſtituit. Interea verò & Chij mare magis obtinuerunt, [*eoq; liberiùs vtebantur,*] & qui Mileti erant, & Aſtyochus, D cum audiſſet prœlium nauale commiſſum, & Strombichidem, & naues [*hoſtiles*] diſceſſiſſe, fiduciam animo concepit. Quamobrem Aſtyochus cum duabus nauibus in Chium profectus, naues illinc deduxit, & iam cum tota claſſe aduerſus Samum contendit. Cùm autem [*hoſtes*] quòd inter ſe ſuſpecti eſſent, obuiā ei non prodirēt, Miletum rediit. Nam per id temporis, atq; etiam prius, popularis ſtatus Athenis eſt ſublatus. Poſtquam enim Piſander, eiuſq; collegæ [*Athenienſium*] legati, à Tiſſapherne Samum redierunt, res in caſtris longè firmiùs obſtrinxerunt, [*firmiuſq; ſtabiliuerunt*] quòd vel ipſi Samij [*ſuæ ciuitatis viros*] potentes hortarentur, vt ſecum paucorum dominatum [*in vrbe*] conſtituere conarentur, quamuis ipſimet [*prius*] alij aduerſus alios ſurrexiſſent, [*armiſq; ſumptis inter ſe contendiſſent,*] ne paucorum dominatu regerentur.

[1] Ἤδη γὰρ καὶ ὀψὲ ἦν] ἤγουν, ἑσπέρας ἤδη καταλαβούσης.
[2] Τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν] τὴν γενομένην δηλονότι περὶ τὴν Χίον.
[3] Ἐθάρσησεν] ἤγουν, ἀγαθὰς εἶχεν ἐλπίδας.
[4] Καίπερ ἐπαναστάντας αὐτοὺς] καίπερ ἐπαναστάντων αὐτοῖς τοῖς ὀλιγαρχικοῖς τῶν δημοκρατούντων ὑπὲρ τοῦ μὴ ὀλιγαρχεῖσθαι.

Quinet-

Quinetiam Athenienses, qui Sami erant, cùm & ipsi colloquium inter se habuissent, & rem contulissent, statuerunt Alcibiadem quidem (quandoquidem hoc ei non esset cordi) missum facere. Etenim [*existimabant*] ipsum idoneum non esse, qui ad paucorum dominatum veniret, [*quòd eius ingenium ei Reipub. non conueniret, quæ paucorum dominatu regeretur.*] sed & ipsos, quòd etiam in periculo iam versarentur, per se dispicere [*oportere,*] quónam modo res istę non remitterentur, & simul res bellicæ sustinerentur, ipsiq; pecuniam ex suis priuatis ædibus alacriter conferrent, & si quid aliud opus esset, [*suppeditarent.*] quòd non amplius aliorum, quàm sua ipsorum causa labores, ac ærumnas perferrēt. Cùm igitur his [*verbis se mutuo*] adhortati fuissent, tunc statim Pisandrum, & dimidiam legatorum partem domum dimiserunt ad res ibi transigendas (ipsis autem negotium datum fuerat, vt in subditorum ciuitatibus, ad quas appellerent, paucorum dominatum constituerent) alteram verò dimidiam [*legatorum*] partem in alia subditorum oppida, alium alio dimiserūt. Et Diotrephem, qui circa Chium agebat, qui delectus fuerat, vt Thraciam gubernaret, ad [*suum*] magistratum gerendum miserunt. Hic autem Thasum profectus, statum popularem sustulit. Post eius autem discessum altero fere mense Thasij vrbem muris cingere cœperūt, quasi nequaquam iam indigerent optimatum statu, qui apud Athenienses esset: sed quotidie libertatem à Lacedęmoniis expectarent. Nam eorum etiam exules ab Atheniensibus [*ex vrbe*] pulsi, foris apud Lacedæmonios erant, atque isti cum necessariis, qui in vrbe erant, totis viribus operam dabant, vt & naues [*illuc Lacedæmone*] adducerent, & Thasum ad defectionem impellerent. ipsis igitur accidit, quod maximè cupiebant, vt & sine periculo ciuitas rem feliciter gereret, [*ac in libertatem assereretur,*] & popularis status tolleretur, qui [*paucorum dominatui, nisi ipsimet Athenienses illic eum constituissent*] aduersaturus fuisset. In Thaso igitur res cecidit contra vota illorum Atheniensium, qui paucorum dominatum constituere volebant. Quin etiam & apud multos alios, qui [*Atheniensium*] imperio parebant, [*idem accidisse*] mihi videtur. Ciuitates enim attentiores ad rem suam factæ,

A Καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἅμα οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων * [1] κοινολογούμενοι ἐσκέψαντο, Ἀλκιβιάδην μὲν, ἐπειδήπερ οὐ βούλεται, ἐᾶν (καὶ γὰρ οὐκ ἐπιτήδειον αὐτὸν εἶναι ἐς ὀλιγαρχίαν ἐλθεῖν) αὐτοὺς δὲ ἐπὶ σφῶν αὐτῶν, ὡς ἤδη καὶ κινδυνεύοντας, ὁρᾶν ὅτῳ τρόπῳ μὴ ἀνεθήσεται τὰ πράγματα· καὶ τὰ τοῦ πολέμου ἅμα ἀντέχειν, καὶ ἐσφέρειν αὐτοὺς ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων προθύμως χρήματα, καὶ ἤν τι ἄλλο δέῃ, ὡς οὐκέτι ἄλλοις ἢ σφίσιν αὐτοῖς ταλαιπω-
B ροῦντας. Παρακελευσάμενοι οὖν τοιαῦτα, τὸν μὲν Πείσανδρον εὐθὺς τότε καὶ τῶν πρέσβεων τοὺς ἡμίσεις ἀπέστελλον ἐπ' οἴκου, [2] πράξοντας τἀκεῖ, ([3] καὶ εἴρητο αὐτοῖς, τῶν ὑπηκόων πόλεων [4] αἷς ἂν προσίσχωσιν, [5] ὀλιγαρχίαν καθιστάναι) τοὺς δ' ἡμίσεις ἐς τἆλλα τὰ ὑπήκοα χωρία ἄλλους ἄλλῃ διέπεμπον. καὶ Διοτρέφην ὄντα περὶ Χίον, ᾑρημένον δὲ ἐς τὰ ἐπὶ Θρᾴκης ἄρχειν, ἀπέστελλον ἐπὶ τὴν ἀρχήν. καὶ ἀφικόμενος ἐς τὴν Θάσον, τὸν
C δῆμον κατέλυσε. καὶ ἀπελθόντος αὐτοῦ, οἱ Θάσιοι δευτέρῳ μηνὶ μάλιστα τὴν πόλιν ἐτείχιζον, ὡς τῆς μὲν μετ' Ἀθηναίων ἀριστοκρατίας οὐδὲν ἔτι προσδεόμενοι, τὴν δὲ ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἐλευθερίαν ὅσαι ἡμέραι προσδεχόμενοι. [6] καὶ γὰρ καὶ φυγὴ αὐτῶν ἔξω ἦν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων παρὰ τοῖς Πελοποννησίοις, [7] καὶ αὕτη μετὰ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐπιτηδείων κατὰ κράτος ἔπρασσε [8] ναῦς τε κομίσαι, καὶ τὴν Θάσον ἀποστῆσαι. ξυνέβη οὖν αὐτοῖς μάλιστα
D ἃ ἐβούλοντο, τὴν πόλιν τε ἀκινδύνως ὀρθοῦσθαι, καὶ τὸν ἐναντιωσόμενον δῆμον καταλελύσθαι. περὶ μὲν οὖν τὴν Θάσον τἀναντία τοῖς τὴν ὀλιγαρχίαν καθιστᾶσι τῶν Ἀθηναίων ἐγένετο, δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τῶν ὑπηκόων. [9] σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι αἱ πόλεις,

γρ. παρασκευασάμενοι

γρ. αἷς ἂν ἰσχῶσιν

* [1] Κοινολογούμενοι ἐσκέψαντο ἐᾶν] ἀντὶ τοῦ κοινολογούμενοι, καὶ σκεπτόμενοι, τουτέστι τὰ πράγματα σκοποῦντες ἔγνωσαν ἐᾶν. ἢ ἐσκέψαντο δεῖν ἐᾶν. ὃ καὶ βέλτιον, διὰ τὰ ἑξῆς. *AE. P.* [2] Πράξοντας τἀκεῖ] ἤγουν, καταστήσοντας τὰ ἐν Ἀθήναις. [3] Καὶ εἴρητο αὐτοῖς] προστέτακτο. [4] Αἷς ἂν ἰσχῶσιν] ἀντὶ τοῦ προσορμίσωνται. [5] Ὀλιγαρχίαν καθιστάναι] ἤγουν νομοθετεῖν. [6] Καὶ γὰρ καὶ φυγὴ αὐτῶν ἔξω ἦν] καὶ γὰρ φυγάδες αὐτῶν ἦσαν παρὰ Πελοποννησίοις, πεφευγότες ὑπὸ Ἀθηναίων. [7] Καὶ αὕτη] ἤγουν, αὐτοὶ οἱ φυγάδες. [8] Ναῦς τε κομίσαι] εἰς τὴν Λακεδαίμονα δηλονότι. * π. ἐκ τῆς Λακεδαίμονος. *AE. P.* [9] Σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι αἱ πόλεις] εὐβουλότεραι γὰρ γενόμεναι αἱ πόλεις ἐχώρησαν ἐπὶ τὴν ἄντικρυς ἐλευθερίαν, τῆς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὑπούλου εὐνομίας οὐδὲν φροντίσαντες. τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ προτιμήσαντες. Ἄλλως. οὐ προτιμήσαντες, οὐ προτιμοτέραν ἔχοντες.

καὶ ἄδειαν τῶν πρασσομένων, ἐχώρησαν ἐπὶ τὴν ἄντικρυς ἐλευθερίαν, τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ὕπουλον εὐνομίαν οὐ προτιμήσαντες. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Πείσανδρον, παραπλέοντές τε, ὥσπερ ἐδέδοκτο, τοὺς δήμους ἐν ταῖς πόλεσι κατέλυον, καὶ ἅμα ἔστιν ἀφ' ὧν χωρίων καὶ ὁπλίτας ἔχοντες σφίσιν αὐτοῖς ξυμμάχους, ἦλθον ἐς τὰς Ἀθήνας. καὶ καταλαμβάνουσι τὰ πλεῖστα τοῖς ἑταίροις προειργασμένα. καὶ γὰρ Ἀνδροκλέα τέ τινα τοῦ δήμου μάλιστα προεστῶτα ξυστάντες τινὲς τῶν νεωτέρων, κρύφα ἀποκτείνουσιν, ὅσπερ καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην οὐχ ἥκιστα ἐξήλασε· καὶ αὐτὸν κατ' ἀμφότερα, τῆς τε δημαγωγίας εἵνεκα, καὶ οἰόμενοι τῷ Ἀλκιβιάδῃ ὡς κατιόντι, καὶ τὸν Τισσαφέρνην φίλον ποιήσοντι, χαριεῖσθαι, μᾶλλόν τι διέφθειραν·[1] καὶ ἄλλους τινὰς ἀνεπιτηδείους τῷ αὐτῷ τρόπῳ κρύφα ἀνάλωσαν.[2] λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ προείργαστο αὐτοῖς, ὡς οὔτε *[3] μισθοφορητέον εἴη ἄλλους ἢ τοὺς στρατευομένους, *[4] οὔτε μεθεκτέον τῶν πραγμάτων πλείοσιν ἢ πεντακισχιλίοις, καὶ τούτοις οἳ ἂν μάλιστα τοῖς τε χρήμασι καὶ τοῖς σώμασιν ὠφελεῖν οἷοί τε ὦσιν. ἦν δὲ τοῦτο[5] εὐπρεπὲς πρὸς τοὺς πλείους, ἐπεὶ ἕξειν γε τὴν πόλιν οἵπερ καὶ μεθιστάναι ἔμελλον. δῆμος μέντοι ὅμως ἔτι καὶ βουλὴ ἀπὸ τοῦ κυάμου ξυνελέγετο. *[6] ἐβούλευον δὲ οὐδὲν ὅ,τι μὴ τοῖς ξυνεστῶσι δοκοίη·[7] ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ἐκ τούτων ἦσαν, καὶ τὰ ῥηθησόμενα πρότερον αὐτοῖς προὐσκέπτετο. ἀντέλεγέ τε οὐδεὶς ἔτι τῶν ἄλλων, δεδιὼς καὶ ὁρῶν πολὺ τὸ ξυνεστηκός· εἰ δέ τις καὶ ἀντείποι, εὐθὺς ἐκ τρόπου τινὸς[8] ἐπιτηδείου ἐτεθνήκει.

γρ. αὐτονομίαν

γρ. προείργαστο

A & excusso metu rerum, quas gerendas suscipiebant, ad apertam, [*certamq́*] libertatem progressæ sunt, illam [*speciosam, ac*] fallacem Reipubl. rectè administrandæ formam ab Atheniēsib. [*propositam, certæ libertati*] non anteponentes. At Pisander, eiusq; collegæ, dum prætervehérentur, quemadmodū statutum fuerat, ex viribus, [*quas adibant,*] statum popularem tollebāt, quinetiam cùm ex nōnullis virib. grauis armaturę milites sibi socios adiūxissent, quos secum ducebant, Athenas reuerterūt, & pleraq; à [*suis*] sodalibus ante [*suum reditū iam*] B confecta deprehenderūt. Etenim Androclem quēdam acerrimum status popularis propugnatorem, qui etiā inter primos extiterat autor Alcibiadis expellēdi, quidam ex Iunioribus conspiratione facta, clàm interfecerumt. Ipsum autem duab. de causis interfecerunt, tum quòd populum suis cōcionibus ductaret, [*eiusq́ beneuolētiam, gratiamq́ sibi conciliaret,*] tum etiam, idq; multo magis, quòd eum Alcibiadi, tanquam [*in patriam*] reuersuro, & Tissaphernis amicitiam [*Atheniensibus*] cōciliaturo gratificaturum existimarent. Aliosq; nonnullos [*ad C paucorum dominatum*] non aptos, eodē modo clàm sustulerunt. Et orationem premeditati fuerant, quam propalam habebant, stipendium non esse dandum vllis aliis, nisi iis, qui militarēt, nec plures, quàm quinque hominum millia, ad Reipub. administrationem admittendos esse, eosq;, qui & pecuniis, & corporibus, [*Rempub.*] maximè iuuare possent. Hæc autem res apud plerosq; speciosum prætextū habebat, si quidem qui Reipub. statum erāt immutaturi, D iidem ciuitatis administrationem erāt habituri. Veruntamen & populus, & Senatus adhuc de more cōgregabatur, [*ita vt suffragiorum ius retineret, in quib. ferendis vti solebat fabis.*] Sed nihil consultando statuebāt, quin coniuratis placeret. Quinetiam illi qui concionabātur, erant ex horū [*coniuratorum*] numero, & quę dicenda erant, prius [*quàm apud populum efferrentur*] ab ipsis perpendebantur, nec aliorū vllus amplius contradicebat, quòd magnum coniuratorū numerum metueret, ac videret. Quòd si quis contradixisset, confestim aliquo idoneo modo necabatur.

---

[1] Καὶ ἄλλους τινὰς ἀνεπιτηδείους] τῇ ὀλιγαρχίᾳ δηλονότι. [2] Λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ προείργαστο αὐτοῖς] λόγος τε ἐν τῷ φανερῷ (φησὶν) ἐκ παρασκευῆς ἐλέγετο. *[3] Οὔτε μισθοφορητέον εἴη ἄλλους] ἀντὶ τοῦ, ὡς οὔτε δέοι ἄλλους, ἢ τοὺς στρατευομένους μισθοφορεῖν, ἤγουν μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως λαμβάνειν. ἤ, ὡς οὔτε δέοι ἄλλους, ἢ τοὺς στρατευομένους ὑπὸ τῆς πόλεως μισθοδοτεῖσθαι. μισθοφορεῖν λέγεται ὁ στρατιώτης ὁ τὸν μισθὸν τῆς στρατείας χάριν φορῶν, εἴτε φέρων, ἀποφέρων, καὶ λαμβάνων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ. ὁ αὐτὸς καὶ μισθοδοτεῖσθαι, καὶ σιτοδοτεῖσθαι λέγεται, ὁ δὲ στρατηγὸς, μισθοδοτεῖν, καὶ μισθὸν καὶ τροφὴν διδόναι, καὶ σιτοδοτεῖν. εἰσὶ δ' οἳ καὶ τὸ μισθοφορεῖν, ἀντὶ τοῦ μισθοδοτεῖν λαμβάνουσιν. ὅπερ ἴσως οὐκ ἀπίθανον. καὶ γὰρ ὁ ξυγγραφεὺς ἐν τοῖς κάτω, μισθὸν φέρειν, ἀντὶ τοῦ, μισθὸν διδόναι λέγει. ἐψηφίσαντό (φησι) μισθὸν μηδένα φέρειν μηδεμιᾷ ἀρχῇ. ὅπερ ὡς σπανιώτατον σημειωτέον. Æ.P. *[4] Οὔτε μεθεκτέον] καὶ ὡς οὔτε δέοι πλείους ἢ πεντακισχιλίους τῶν πραγμάτων, ἤγουν τῆς διοικήσεως τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων μετέχειν. Æ.P. [5] Εὐπρεπὲς πρὸς τοὺς πλείους] πιθανὸν πρὸς τοὺς πολλούς. *[6] Ἐβούλευον οὐδὲν] ἀντὶ τοῦ, περὶ οὐδενὸς πράγματος ἐβούλευον, εἴτε ἐβουλεύοντο. ἢ ἀντὶ τοῦ, οὐδὲν πρᾶγμα βουλεύοντες, εἴτε βουλευόμενοι ἐκύρουν, ἐψηφίζοντο. Æ.P. [7] Ἀλλὰ καὶ οἱ λέγοντες ἐκ τούτων ἦσαν] ἤγουν, οἱ δημηγοροῦντες, ἦσαν ἐκ τῶν καταλυσάντων τὴν δημοκρατίαν. [8] Ἐπιτηδείου] εὐπροσώπου. ἐσκεμμένου.

neque

neque de percussoribus inquirebatur, neque, si suspecti erant, supplicium sumebatur. Sed populus quiescebat, [*& ne hiscere quidem audebat*,] adeoque perterrefactus erat, vt si quis esset, cui nulla vis afferretur, is in lucro poneret, etiam si taceret. Cùm autem longè maiorem coniuratorum numerum esse ducerent, quàm erat, animis succumbebant. Eum enim compertum habere non poterant tum propter ciuitatis magnitudinem, tum propter mutuam ignorationem. Quinetiam hac ipsa de causa non licebat cuiquam apud alium miserari, ac lamentari vicem suam, ita vt inito consilio [*aduersus inimicos, communiter eos*] vlcisceretur. Aut enim ignotum inuenisset, cui [*suum consilium*] dicturus esset, aut notum [*sed*] infidum. Nam singuli de populo ita se mutuò adibant, vt alij aliis essent suspecti, quasi [*eorum*] vnus quisque particeps esset rerum, quæ agebãtur. Nam [*in hoc coniuratorum numero*] inerant etiam [*nonnulli*,] quos nullus vnquam suspicatus fuisset se ad paucorum dominatum conuersuros [*eiq; constituendo operam daturos*,] & isti inprimis effecerunt, vt nulla fides populo haberetur, & plurimum contulerunt ad confirmandum paucorum dominatum, quòd populares ad mutuam, eamque minimè dubiam diffidentiam induxissent. Interea verò Pisander, eiusq; collegæ [*Athenas*] reuersi, confestim cæteris peragendis operam dare cœperũt. Ac primùm quidem populo coacto sententiam dixerunt, decem viros legum conscribendarum causa deligendos, qui summam [*huius rei*] potestatem haberent. Hi verò [*leges à se conditas, & conscriptas, atque*] rogationem conscriptam ad populum ad certam diem ferrent, qua ratione Respub. optimè administrari posset. Vbi autem [*dicta*] dies aduenit, concionem conuocarunt in Colonum. (est autem [*hic locus editus, &*] Neptuno sacer, extra vrbem, decem fermè stadiis [*ab ea*] distans.) Atque hi legislatores nihil quidem aliud promulgarunt: sed hoc ipsum, Cuiuis Atheniensium licere sententiam pronuntiare quancunque vellet. Si quis autem aut legum violatarum accusasset,

A καὶ τῶν δρασάντων οὔτε ζήτησις, οὔτ', εἰ ὑποπτεύοιντο, [1] δικαίωσις ἐγίγνετο· ἀλλ' ἡσυχίαν εἶχεν ὁ δῆμος, καὶ κατάπληξιν τοιαύτην, ὥστε κέρδος, [2] ὁ μὴ πάσχων τι βίαιον, εἰ καὶ σιγῴη, ἐνόμιζε. [3] καὶ τὸ ξυνεστηκὸς πολὺ πλέον ἡγούμενοι εἶναι ἢ * ἐτύγχανεν ὂν, ἡσσῶντο ταῖς γνώμαις· καὶ ἐξευρεῖν αὐτὸ ἀδύνατοι ὄντες [4] διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως, καὶ διὰ τὴν ἀλλήλων ἀγνωσίαν οὐκ εἶχον. [5] κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ προσολοφύρασθαί τινι ἀγανακτή-

B σαντα, ὥστε ἀμύνασθαι ἐπιβουλεύσαντα, ἀδύνατον ἦν. ἢ γὰρ ἀγνῶτα ἂν εὗρεν ᾧ ἐρεῖ, ἢ γνώριμον, ἄπιστον. [6] ἀλλήλοις γὰρ ἅπαντες ὑπόπτως προσῄεσαν οἱ τοῦ δήμου, ὡς μετέχοντά τινα τῶν γιγνομένων. ἐνῆσαν γὰρ καὶ οὓς οὐκ ἄν ποτέ τις ᾤετο ἐς ὀλιγαρχίαν τραπέσθαι, [7] καὶ τὸ ἄπιστον οὗτοι μέγιστον πρὸς τοὺς πολλοὺς ἐποίησαν, καὶ πλεῖστα [8] ἐς τὴν τῶν ὀλίγων ἀσφάλειαν ὠφέλησαν, βέβαιον τὴν ἀπιστίαν τῷ * [9] δήμῳ πρὸς ἑαυτὸν καταστήσαντες. ἐν τούτῳ οὖν

C τῷ καιρῷ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον ἐλθόντες, εὐθὺς τῶν λοιπῶν εἴχοντο· καὶ πρῶτον μὲν τὸν δῆμον ξυλλέξαντες, [10] εἶπον γνώμην, δέκα ἄνδρας ἑλέσθαι ξυγγραφέας αὐτοκράτορας. τούτους δὲ ξυγγράψαντας γνώμην * ἐσενεγκεῖν ἐς τὸν δῆμον ἐς ἡμέραν ῥητὴν, [11] καθ' ὅ,τι ἄριστα ἡ πόλις οἰκήσεται. [12] ἔπειτα ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐφῆκε, * ξυνέλεξαν τὴν ἐκκλησίαν ἐς τὸν κολωνόν (* [13] ἔστι δὲ ἱερὸν Ποσειδῶνος ἔξω τῆς πόλεως, ἀπέχον σταδίους μάλιστα δέκα) καὶ * ἐσήνεγκαν οἱ ξυγγραφεῖς

D ἄλλο μὲν οὐδὲν, αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἐξεῖναι μὲν Ἀθηναίων ἀνειπεῖν γνώμην ἣν ἄν τις βούληται· ἢν δέ τις τὸν εἰπόντα ἢ γράψηται παρανόμων,

γρ. ὑποπτεύοιντο.

γρ. ἢ ὅσον ἐπέτυχ.

* γρ. ἐτύγχανεν ὂν, ἡσσῶντο. Æ.P.

γρ. ἐπενεγκεῖν

γρ. ξυνέκλεισαν. γρ. καὶ ξυνέκλησαν

γρ. ἐπήνεγκαν

[1] Δικαίωσις ἐγίγνετο] αἰτὶ τοῦ κόλασις. ἢ, εἰς δίκην ἀπαγωγὴ, ἢ τι κρίσις. [2] Κέρδος ὁ μὴ πάσχων τι βίαιον] ὁ μηδὲν (φησὶ) πάσχων βίαιον, κέρδος ἡγεῖτο τὸ μηδὲν παθεῖν. [3] Καὶ τὸ ξυνεστηκὸς πολὺ πλέον ἡγ.] καὶ τοὺς συνεστηκότας κατὰ τοῦ δήμου πλείονας νομίζοντες εἶναι ἢ παρ' ὅσοι ἦσαν, ἐταπεινοῦντο ταῖς γνώμαις. [4] Διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως] καὶ διὰ τὸ μέγεθος (φησὶ) τῆς πόλεως ἠγνόουν τοὺς συνεστῶτας. καὶ οὐκ ἐδύναντο αὐτοὺς ἐξευρεῖν καὶ διὰ τὸ κρύφα δὲ ἐκείνους πράττειν, οὐκ ἐδύναντο εὑρεῖν αὐτούς. [5] Κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο] κατὰ τὸ ἀγνοεῖν (φησὶ) τοὺς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας, οὐκ ἦν δυνατὸν (τουτέστιν ἀσφαλὲς) ἀγανακτήσαντά τινα τοῖς πραττομένοις ἀπολοφύρασθαι παρὰ τῷ πέλας. [6] Ἀλλήλοις γὰρ ἅπαντες] τὸ μὲν ἀλλήλοις, αἰτὶ τοῦ ἀλλήλους ἀνιών. τὸ δὲ, ὡς μετέχοντα, αἰτὶ τοῦ μετέχοντα. [7] Καὶ τὸ ἄπιστον οὗτοι] καὶ οἱ μὴ δοκοῦντες μὲν ὅλως ὀλιγαρχικοὶ εἶναι ὄντες δὲ ἐν τῇ συνωμοσίᾳ μεγάλως ἐποίησαν ἀπιστεῖν αὐτοὺς ἀλλήλοις. ἢ ἀπιστεῖν αὐτοὺς ἐποίησαν ὅτι ἐστὶ συνωμοσία. [8] Ἐς τὴν τῶν ὀλίγων ἀσφάλειαν ὠφέλησαν] ὠφέλησαν ὥστε ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι, ἀπιστεῖν ὅλως ποιήσαντες τοὺς πολλοὺς ἀλλήλοις. ἐκείνων γὰρ τῶν μὴ ἂν πιστευομένων ὀλιγαρχίας κοινωνήσειν, μετασχόντων τῆς συνωμοσίας, οὐδεὶς οὐδενὶ ἔτι ἐπίστευεν. * [9] Τῷ δήμῳ πρὸς ἑαυτὸν] τοῖς δημόταις πρὸς ἑαυτοὺς, πρὸς ἀλλήλους. Æ.P. [10] Εἶπον γνώμην] βουλήν. [11] Καθ' ὅ, τι ἄριστα ἡ πόλις οἰκήσεται] ἤγουν ὠφελιμώτατα. [12] Ἔπειτα ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἐφῆκεν] αἰτὶ τοῦ, παρῆν ἡ ἡμέρα. * [13] Ἔστι δὲ ἱερὸν] τοῦτο τὸ χωρίον δηλονότι τὸ καλούμενον κολωνός.

ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ βλάψῃ, μεγάλας ζημίας ἐπέθεσαν. ἐνταῦθα δὴ λαμπρῶς ἐλέγετο ἤδη μήτε ἀρχὴν *[1] ἀρχὴν μηδεμίαν ἔτι [2] ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου, μήτε *[3] μισθοφορεῖν. προέδρους τε ἑλέσθαι πέντε ἄνδρας, τούτους δὲ, ἑλέσθαι ἑκατὸν, καὶ τῶν ἑκατὸν [4] ἕκαστον *[5] πρὸς ἑαυτὸν τρεῖς. ἐλθόντας δὲ αὐτοὺς τετρακοσίους ὄντας ἐς τὸ βουλευτήριον, ἄρχειν ὅπῃ ἂν ἄριστα γιγνώσκωσιν αὐτοκράτορας· καὶ τοὺς πεντακισχιλίους δὲ ξυλλέγειν, ὁπόταν αὐτοῖς δοκῇ. ἦν δὲ ὁ μὲν τὴν γνώμην ταύτην B εἰπὼν Πείσανδρος, καὶ τἆλλα ἐκ τοῦ προφανοῦς προθυμότατα ξυγκαταλύσας τὸν δῆμον· ὁ μέντοι ἅπαν τὸ πρᾶγμα ξυνθεὶς, *[5] ὅτῳ τρόπῳ κατέστη ἐς τοῦτο, καὶ ἐκ πλείστου ἐπιμεληθεὶς, Ἀντιφῶν ἦν, ἀνὴρ Ἀθηναίων τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀρετῇ τε οὐδενὸς ὕστερος, καὶ κράτιστος ἐνθυμηθῆναι γενόμενος, καὶ ἃ γνοίη, εἰπεῖν. καὶ ἐς μὲν δῆμον οὐ παριὼν, οὐδ' ἐς ἄλλον ἀγῶνα ἑκούσιος οὐδένα, ἀλλ' ὑπόπτως τῷ πλήθει διὰ δόξαν [6] δεινότητος διακείμενος, τοὺς μέντοι ἀγωνιζομένους, καὶ C ἐν δικαστηρίῳ [7] καὶ ἐν δήμῳ πλεῖστα, εἷς ἀνὴρ, ὅστις ξυμβουλεύσαιτό τι, δυνάμενος ὠφελεῖν. καὶ αὐτός τε, ἐπειδὴ τὰ τῶν τετρακοσίων *[8] ἐν ὑστέρῳ μεταπεσόντα ὑπὸ τοῦ δήμου ἐκακοῦτο, ἄριστα φαίνεται τῶν μέχρις ἐμοῦ [9] ὑπὲρ αὐτῶν τούτων αἰτίας, ὡς ξυγκατέστησε, θανάτου δίκην ἀπολογησάμενος. παρέσχε δὲ καὶ Φρύνιχος ἑαυτὸν πάντων διαφερόντως προθυμότατον ἐς τὴν ὀλιγαρχίαν, δεδιὼς τὸν Ἀλκιβιάδην, καὶ ἐπιστάμενος [10] εἰδότα D αὐτὸν ὅσα ἐν τῇ Σάμῳ πρὸς τὸν Ἀστύοχον ἔπραξε· νομίζων οὐκ ἄν ποτε αὐτὸν κατὰ τὸ εἰκὸς ὑπ' ὀλιγαρχίας κατελθεῖν. πολύ τε πρὸς τὰ δεινὰ, ἐπειδὴ περ ὑπέστη, [11] φερεγγυώτατος ἐφάνη.

(margin: τοῦ πρὸς ἑαυτὸν) (margin: τῆς αἰτίας)

A aut quoquo alio modo læsisset eum, qui [*suam sententiam liberè*] pronuntiasset, ingentibus pœnis sanxerunt. Hic verò apertè dixerunt, iam nec vllum magistratum amplius ex pristino [*ciuitatis*] instituto gerendum, nec stipendium [*aliis, nisi illis, qui militarent,*] dandum esse: sed quinque præsides deligendos, à quibus rursus centum [*alij*] viri deligerentur, quorum singuli tres [*alios*] sibi cooptarent. Hi verò numero quadringenti in curiam ingressi, summa potestate præditi, imperarent prout optimum esse cognoscerēt, & quin- B que millia [*ciuium*] congregarent, quoties ipsis videretur. Qui autem hanc quidem sententiam dixit, fuit Pisander, qui etiam cæteris in rebus propalam, maximoque studio cum aliis eiusdem coniurationis sociis popularem statum euertit. Qui verò totum negotium composuerat, & iampridem premeditatus fuerat captionem, qua [*res*] in eum statum deuenit, fuit Antiphon, vir Athenienſium sui temporis nulli secundus, & in rebus excogitandis, & in iis, quæ sensisset, exprimendis, C præstantissimus: qui ad populum quidem, aut ad [*vllum*] aliud concilium, in quo aliquid sermonibus agitaretur, sua sponte non prodibat: sed propter eloquentiam multitudini suspectus erat. Eos tamen, qui vel in iudicio, vel apud populum certabant, [*& aliquam causam agebant,*] quisquis eum aliqua de re consuluisset, hic vnus vir, plurimum iuuare poterat. Atque hic ipse, postquàm quadringentorum status collapsus, à populo vexari, [*plectiq;*] cæpit, cùm in iudicium vocatus fuisset ha- D rum ipsarum [*rerum in paucorum dominatu gestarum*] causa, quasi [*cum cæteris coniuratis paucorum dominatum*] constituisset, optimè omnium, ad meam vsque memoriam capitis, causam dixisse videtur. Phrynichus etiam sese omnium lōgè studiosissimum præstitit in paucorum dominatu [*constituēdo,*] quòd Alcibiadem metueret, ac sciret eum scire quæcunque Sami cum Astyocho tractasset, existimans eum (vt credibile erat) nunquam [*in patriam*] reuersurum, [*vt*] sub paucorum dominatu [*viueret.*] In periculis autem sustinendis, postquàm [*semel ea*] suscepit, longè fortissimus est visus.

---

*[1] Ἀρχὴν] δεῖν δηλονότι. *Æ. P.* [2] Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου] ἤγουν, ἐκ παλαιᾶς καὶ δημοτικῆς καταστάσεως. ἤγουν, ἐκ τῆς δημοκρατίας. *[3] Μισθοφορεῖν] ἄλλους δεῖν δηλονότι, ἢ τοὺς στρατευομένους, ὡς προείρηται. *Æ. P.* [4] Ἕκαστον πρὸς ἑαυτοῦ τρεῖς] γράφεται καὶ, πρὸς ἑαυτόν. *[5] Ὅτῳ τρόπῳ] αἴτιος τοῦ, καὶ τὸν τρόπον εὑρὼν, ᾧ τὸ πρᾶγμα ἐς τοῦτο, ἐς ταύτην τὴν κατάστασιν κατέστη. εἰσὶ δ' οἳ ταῦτα οὕτω λη- πτέον οἴονται, ὅτῳ τρόπῳ τὸ πρᾶγμα ἐς τοῦτο κατασταίη ἄν, ἤγουν καταστῆναι δύναιτο. τουτέστιν ὅπως ταῦτα οὕτω ποιῶν- ται, ὡς αὐτὸς ἐξεῦρεν, ἢ ὅπως τὰ πράγματα τῆς πόλεως ἐς ταύτην κατάστασιν κατασταίη, οἵαν αὐτὸς ἐξεῦρεν. οἱ δὲ καὶ οὕτω, ὁ ἐπιμεληθεὶς τοῦ τρόπου, ὅτῳ τρόπῳ. τοῦτο ἀπολούσαπο, ὁ πιθανώτατον. *Æ. P.* [6] Δεινότητος] ῥητορείας. [7] Καὶ ἐν δήμῳ πλεῖστα] πλεῖστα εἷς ἀνὴρ δυνάμενος ὠφελεῖν ἐν ᾧ συμβουλεύειν. *[8] Ἐν ὑστέρῳ] χρόνῳ δηλονότι, τουτέστιν ὕστερον. *Æ. P.* [9] Ὑπὲρ αὐτῶν τούτων αἰτίας] ὑπὲρ τῆς αἰτίας τῆς τούτων. τουτέστι, τῆς κατὰ τὴν ὀλιγαρχίαν, ὡς συγκαταστήσας. [10] Εἰδότα αὐτὸν] τὸν Ἀλκιβιάδην. [11] Φερεγγυώτατος ἐφάνη] ἱκανώτατος.

Thera-

Theramenes etiã Agnonis [*filius*,] vir nec infacundus, nec imprudens, inter illos, qui popularem statum euerterunt, primus fuit. Quamobrem opus à multis, & prudentibus viris tractatum, quamuis esset arduum, [*tamen*] haud immerito successit. Arduum enim erat populum Atheniensem centesimo ferè ab exactis tyrannis anno libertate priuare, qui non solùm nullius imperio parebat: sed etiam plusquàm huius temporis dimidio ipse aliis imperare consueuerat. Postquàm autem concio nemine refragante hæc, [*quæ promulgata fuerant*,] rata habuit, & dimissa fuit, [*coniuratorum principes*] aliquanto pòst illos quadringentos [*Reipub. administrandæ causa delectos*,] in curiam hoc modo introduxerunt. Athenienses omnes, partim quidem in muris, partim verò in stationibus, acie instructa assiduè stabant, propter hostes apud Deceleã agẽtes. Illo igitur die eos quidem, qui [*coniurationis*] conscij non erant, abire permiserunt, quemadmodum consueuerant. Illis verò qui coniurationis erant socij, clàm præceptum fuerat, ne in ipsis stationibus, in quibus armati excubias agere solebant, permanerent: sed procul [*ab his starent*,] &, si quis iis, quæ fierent, aduersaretur, [*ac sese opponeret*,] sumptis armis [*hoc ab eo fieri*] non permitterent. Quibus autem hæc præcepta fuerant, & qui ad hoc ipsum [*peragendum*,] cum suis armis [*Athenas*] venerant, fuerunt & Andrij, & Tenij, & Carystiorum trecenti, & ex Æginetis illi coloni, quos Athenienses [*in Æginam, illic*] habitaturos miserant. His autem ita dispositis, illi quadringenti viri cum occulto quique pugione profecti, comitantibus centum, & viginti Græcis adolescentibus (quibus vtebantur, sicubi manu illorum ad cædem aliquam faciendam opus erat) senatores, qui in curia erant, & qui in suffragiis ferendis vti solebant fabis, circunsteterunt, ipsosque sumpta [*sua*] mercede exire iusserunt. Attulerant autem ipsi [*mercedem*] reliqui totius [*superioris*] temporis, ipsisq; exeũtibus [*eam*] dederũt. Cùm igitur Senatus ex curia nihil refragatus hoc modo se subduxisset, & cęteri ciues nihil innouarent: sed quiescerent, illi quadringenti in curiã ingressi

A καὶ Θηραμένης ὁ τοῦ Ἄγνωνος, ἐν τοῖς ξυγκαταλύουσι τὸν δῆμον πρῶτος ἦν, ἀνὴρ οὔτε εἰπεῖν οὔτε γνῶναι ἀδύνατος. ὥστε ἀπ' ἀνδρῶν πολλῶν καὶ ξυνετῶν πραχθὲν τὸ ἔργον, οὐκ ἀπεικότως, καίπερ μέγα ὄν, προυχώρησε. χαλεπὸν γὰρ ἦν τὸν Ἀθηναίων δῆμον ἐπ' ἑκατοστῷ μάλιστα ἔτει ἐπειδὴ οἱ τύραννοι κατελύθησαν, ἐλευθερίας παῦσαι, καὶ οὐ μόνον μὴ ὑπήκοον ὄντα, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἥμισυ τοῦ χρόνου τούτου αὐτὸν ἄλλων ἄρχειν εἰωθότα. ἐπεὶ δὲ ἡ ἐκκλη- B σία, οὐδενὸς ἀντειπόντος, ἀλλὰ κυρώσασα ταῦτα διελύθη, τοὺς τετρακοσίους ἤδη τρόπῳ τοιῷδε ὕστερον ἤδη εἰς τὸ βουλευτήριον ἐσήγαγον. ἦσαν δ' Ἀθηναίων πάντες αἰεί, οἱ μὲν ἐπὶ τείχει, οἱ δ' [1] ἐν τάξει, τῶν ἐν Δεκελείᾳ πολεμίων ἕνεκα, * [2] ἐφ' ὅπλοις. τῇ οὖν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοὺς μὲν μὴ ξυνειδότας εἴασαν, ὥσπερ εἰώθεσαν, ἀπελθεῖν, * [3] τοῖς δ' ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ [4] εἴρητο ἡσυχῇ μὴ ἐπ' αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις, ἀλλ' ἄπωθεν περιμένειν, καί, ἤν τις ἐνιστῆται τοῖς C ποιουμένοις, λαβόντας τὰ ὅπλα μὴ ἐπιτρέπειν. ἦσαν δὲ καὶ Ἄνδριοι, καὶ Τήνιοι, καὶ Καρυστίων τριακόσιοι, καὶ Αἰγινητῶν τῶν ἐποίκων, οὓς οἱ Ἀθηναῖοι * [5] ἔπεμψαν οἰκήσοντας, ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἥκοντες ἐν τοῖς ἑαυτῶν ὅπλοις, οἷς ταῦτα προείρητο. τούτων δὲ διατεταγμένων οὕτως, ἐλθόντες οἱ τετρακόσιοι, μετὰ ξιφιδίου ἀφανοῦς ἕκαστος, καὶ οἱ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν μετ' αὐτῶν Ἕλληνες νεανίσκοι (οἷς ἐχρῶντο [6] εἴ τι που δέοι χειρουργεῖν) ἐπέστησαν τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς, οὖ- D σιν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐξιέναι, λαβοῦσι τὸν μισθόν. [7] ἔφερον δὲ αὐτοῖς τοῦ ὑπολοίπου χρόνου παντὸς αὐτοί, καὶ ἐξιοῦσιν ἐδίδοσαν. ὡς δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἥ τε βουλὴ οὐδὲν ἀντειποῦσα ὑπεξῆλθε, καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται οὐδὲν ἐνεωτέριζον, ἀλλ' ἡσύχαζον, οἱ δὲ τετρακόσιοι, ἐσελθόντες ἐς τὸ βουλευτήριον,

γρ. Ἀθηναῖοι

γρ. ἐπ' αὐτοῖς

γρ. διαπεπραγμένων

οἱ δὲ οἱ τετρακ. Æ.P.

γρ. ἐπελθόντες

---

[1] Ἐν τάξει] παρατάξει. * [2] Ἐφ' ὅπλοις] ὅπλα νῦν, καὶ μετ' ὀλίγον, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις τισὶ παρὰ τούτῳ τῷ ξυγγραφεῖ χωρίοις, σημαίνει τὸν τόπον, ἐν ᾧ οἱ στρατιῶται φυλακὰς ἔχουσιν ὡπλισμένοι, διὸ καὶ ἐν τάξει, ἤγουν ἐν παρατάξει λέγει ὁ ξυγγραφεύς. AE.P. * [3] Τοῖς δ' ἐν τῇ ξυνωμοσίᾳ] οὖσι δηλονότι, τουτέστι τοῖς ξυνωμόταις. Æ.P. [4] Εἴρητο ἡσυχῇ] κρύφα (φησὶν) εἴρητο, παρ' αὐτοῖς τοῖς ὅπλοις, μηδ' ἐν τῇ εἰθισμένῃ χώρᾳ ἔνθα ἐφύλαττον, μένειν. * [5] Ἔπεμψαν οἰκήσοντας] τὴν Αἴγιναν δηλονότι. περὶ δὲ τούτων ἐν τῇ προτέρᾳ ξυγγραφῇ σαφέστερον οὕτως εἴρηται. Ἀνέστησαν δὲ καὶ Αἰγινήτας τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ ἐξ Αἰγίνης Ἀθηναῖοι, αὐτούς τε, καὶ παῖδας, καὶ γυναῖκας· καὶ τὰ ἑξῆς. εἶτα, καὶ τὴν Αἴγιναν ἀσφαλέστερον ἐφαίνετο τῇ Πελοποννήσῳ ἐπικειμένην, αὐτῶν πέμψαντας ἐποίκους, ἔχειν. καὶ ἐξέπεμψαν ὕστερον οὐ πολλῷ ἐς αὐτὴν τοὺς οἰκήτορας. ὅτι οὖν οἱ Αἰγινῆται πρότερον ἀνάστατοι ἐγένοντο, εἶτα δὲ ὑπὸ τῶν αὐτοὺς ἀναστησάντων ἐς τὴν ἑαυτῶν γῆν κατῳκίσθησαν, διὰ τοῦτο ὁ ξυγγραφεὺς αὐτοὺς ἐποίκους ἐνταῦθα καλεῖ. AE.P. [6] Εἴ τι που δέοι χειρουργεῖν] ἤγουν, διαχειρίσασθαι τινὰ καὶ ἀναιρεῖν. [7] Ἔφερον δὲ αὐτοῖς] ἤγουν, τοῖς ἀπὸ τοῦ κυάμου βουλευταῖς.

τότε μὲν πρυτάνεις τε σφῶν αὐτῶν [1] ἀπεκλήρωσαν, καὶ ὅσα πρὸς τοὺς θεοὺς εὐχαῖς καὶ θυσίαις καθιστάμενοι ἐς τὴν ἀρχὴν ἐχρήσαντο. [2] ὕστερον δὲ πολὺ μεταλλάξαντες τῆς τοῦ δήμου διοικήσεως, πλὴν τοὺς φεύγοντας οὐ κατῆγον, τοῦ Ἀλκιβιάδου ἕνεκα· τὰ δὲ ἄλλα, [3] ἔνεμον κατὰ κράτος τὴν πόλιν. καὶ ἄνδρας τέ τινας ἀπέκτειναν οὐ πολλούς, οἳ ἐδόκουν ἐπιτήδειοι εἶναι ὑπεξαιρεθῆναι, καὶ ἄλλους ἔδησαν, τοὺς δὲ καὶ μετέστησαν. πρός τε Ἆγιν τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα, ὄντα ἐν τῇ Δεκελείᾳ, ἐπεκηρυκεύοντο, λέγοντες διαλλαγῆναι βούλεσθαι, καὶ εἰκὸς εἶναι αὐτὸν σφίσι καὶ οὐκέτι τῷ ἀπίστῳ δήμῳ μᾶλλον ξυγχωρεῖν. ὁ δὲ, νομίζων τὴν πόλιν οὐχ ἡσυχάζειν, οὐδὲ εὐθὺς οὕτω τὸν δῆμον τὴν παλαιὰν ἐλευθερίαν παραδώσειν· εἴ τε στρατιὰν πολλὴν ἴδοι * [4] σφῶν, οὐκ ἂν ἡσυχάσειν, οὐδὲ ἐν τῷ παρόντι πάνυ πιστεύων μὴ οὐκέτι ταράττεσθαι αὐτούς, τοῖς μὲν ἀπὸ τῶν τετρακοσίων ἐλθοῦσιν οὐδὲν ξυμβατικὸν ἀπεκρίνατο, προσμεταπεμψάμενος δὲ ἐκ Πελοποννήσου στρατιὰν πολλήν, οὐ πολλῷ ὕστερον καὶ αὐτὸς τῇ ἐκ τῆς Δεκελείας φρουρᾷ μετὰ τῶν ἐλθόντων κατέβη πρὸς αὐτὰ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων· [5] ἐλπίσας ἢ ταραχθέντας αὐτοὺς μᾶλλον ἂν χειρωθῆναι σφίσιν ᾗ βούλονται, ἢ καὶ αὐτοβοεὶ ἄν, διὰ τὸν ἔνδοθέν τε καὶ ἔξωθεν κατὰ τὸ εἰκὸς γενησόμενον θόρυβον. τῶν γὰρ μακρῶν τειχῶν, διὰ τὴν κατ' αὐτὰ ἐρημίαν, λήψεως οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν. ὡς δὲ προσέμιξέ τε ἐγγύς, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὰ μὲν ἔνδοθεν οὐδ' ὁπωστιοῦν ἐκίνησαν, τοὺς δὲ ἱππέας ἐκπέμψαντες, καὶ μέρος τι τῶν ὁπλιτῶν καὶ ψιλῶν καὶ τοξοτῶν, ἄνδρας κατέβαλον αὐτῶν διὰ τὸ ἐγγὺς προσελθεῖν, καὶ ὅπλων τινῶν καὶ νεκρῶν ἐκράτησαν, οὕτω δὴ γνοὺς ἀπήγαγε πάλιν τὴν στρατιάν. καὶ αὐτὸς μὲν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κατὰ χώραν ἐν τῇ Δεκελείᾳ ἔμενον· τοὺς δ' ἐπελθόντας, ὀλίγας τινὰς ἡμέρας ἐν τῇ γῇ μείναντας ἀπέπεμψαν ἐπ' οἴκου.

γρ. αὐτοῖς

γρ. πάντη

A tunc quidem quæstores è suo corpore sortitò constituerunt, & quibuscunque votis, atque sacrificiis diuini cultus gratia magistratus iniri solent, vsi sunt. Postea verò valde immutata Reipub. administrandæ ratione, qua populus antè vtebatur, præterquàm quòd exules, Alcibiadis gratia, non restituerunt, cęteris in rebus ciuitatem imperiosè regebant. Nonnullos etiam viros, haud multos tamen, interfecerunt, qui digni videbantur, qui clàm de medio tollerentur, nonnullos etiam in vincu- B la coniecerunt, quinetiam nonnullos relegauerunt. Ad Agidem quoque Lacedæmoniorum Regem, qui erat apud Deceleam, caduceatorem miserunt, per quem significarunt [*se cum Lacedæmoniis*] in gratiam redire velle, & consentaneum esse ipsum sibi, non autem amplius infido populo, [*cuius dominatus sublatus esset, nunc*] magis [*quam prius*] assentiri. Ille verò existimans ciuitatem nondum quietam esse, nec tam citò populum antiquam libertatẽ traditurum, nec quieturum, si magnum Lacedæmoniorum exercitum conspexisset, quinetiam C ne in pręsentia quidem admodum credens eos non amplius turbari, [*nec vllo motu amplius agitari*,] illis quidem, qui à quadringentis missi fuerant, nullum de compositione responsum dedit: sed cùm præterea magnum exercitum ex Peloponneso accersisset, non multo pòst & ipse cum illo præsidio, quòd ad Deceleam erat, & cum nouis copiis, quæ venerant, ad ipsa Atheniensium mœnia descendit, sperans vel ipsos, dum essent turbati, in suam potestatem arbitratu suo faciliùs venturos, vel etiam pri- D mo statim impetu, simul ac sui milites clamorem sustulissent, propter tumultum, quem intrà, pariter & extrà fore credibile esset. Sibi enim non defuturã aliquam facultatem capiendi longos muros, propter solitudinem, quæ esset in ipsis. Sed cùm [*suas copias*] propius mœnia admouisset, & Athenienses vrbana præsidia ne vel minimũ quidem mouissent; sed emisso equitatu, ac parte quadã grauis & leuis armaturæ, & sagittariorum, nõnullos ipsorũ [*hostium*] prostrauissent, quòd [*ad vrbem*] propius accessissent, & armis quibusdam, & cadaueribus potiti fuissent, ita demum [*Agis rei difficultate*] cognita, rursus exercitum [*illinc*] reduxit. Atque ipse quidem, & qui cum ipso [*prius illic*] fuerant, in [*suo, & consueto*] loco apud Deceleam manserunt. Illos verò, qui pręterea venerant, postquàm aliquot dies in eo agro commorati sunt, domum remiserunt.

[1] Ἀπεκλήρωσαν] ἥρουν, διὰ κλήρου ἀποκατέστησαν. [2] Πολὺ μεταλλάξαντες τῆς τοῦ δήμου διοικ.] ἥρουν, μεταθέντες τὴν πολιτείαν. [3] Ἔνεμον] ἦγον, ἐνέμοντο καὶ ἐκαρποῦντο. * [4] Σφῶν] ἑαυτῶν, τῶν Λακεδαιμονίων. Æ.P. [5] Ἐλπίσας ἢ ταραχθέντας] ἤλπισε ῥᾳδίως κρατήσειν τῶν Ἀθηναίων τοὺς Πελοποννησίους, καὶ ὡς αὐτοὶ βούλονται οἱ Πελοποννήσιοι. ἴσως δὲ, καὶ παραχρῆμα χειρώσασθαι τὴν πόλιν, ἔνδοθεν τι θορυβουμένην διὰ στάσιν, καὶ ἔξωθεν, διὰ τοὺς πολεμίους ἐγγὺς προσελθόντας τῇ πόλει τῶν Ἀθηναίων.

* διώκων. Æ.P.

Postea

A Poſtea verò quadringenti viri legatos ad Agin nihilominus miſerunt. Cùm autem ille iam faciliùs, [*ac lubentius compoſitionis ab illis oblatæ mentionem*] admitteret, ac [*ipſos ad hoc*] adhortaretur, Lacedæmonem etiam legatos de compoſitione [*acturos*] emiſerunt, quòd pacem facere cuperent. Samum etiam decem viros miſerunt, vt milites delinirent, ac docerent nõ in perniciem Reipublicæ atque ciuium, paucorum dominatum conſtitutum fuiſſe: ſed ad vniuerſæ Reipub. ſalutem ſtabiliendam, & eſſe quinque millia [*ciuium*,] non autem quadrin- B gentos tantùm, qui Rempub. adminiſtrarent; cùm tamen Athenienſes nunquam anteà propter expeditiones, & in exteris regionibus occupationes ad vllam conſultationem de re quãtumuis ardua veniſſent, ad quam quinq; millia [*ciuium*] conueniſſent. Cùm autem & cætera, quæ dicere debebat, [*ſuis legatis*] præcepiſſent, [*eos illuc*] ſtatim ab ipſa ſui ſtatus conſtitutione miſerunt, veriti ne (quod accidit) nautica multitudo, cùm ipſa in eo paucorum dominatus ſtatu manere nollet, tum etiam ſe ipſos, C malo illic initium ſumente [*de eo ſtatu illi*] deturbarent. Et enim iam apud Samum de rebus nouandis, & de paucorum dominatu conſtituendo agebatur, & contigit, vt per idem tempus, quo illi quadringenti [*Athenis*] conſtituti ſunt, hæc [*apud Samum*] fierent. Qui enim ex Samis in proceres inſurrexerant, & qui ſtatum popularem fouebant, quòd is ex ipſorum multitudine conſtaret, rurſus immutati, & à Piſandro, quum venit, & ab Athenienſibus coniuratis, qui Sami erant, inducti, ad trecentos coniurationem fecerunt, D & cæteros vt factionem popularem aggredi ſtatuerant. Et Hyperbolum quendam ciuem Athenienſem, improbum hominem, qui non propter potentiæ, ac dignitatis metum: ſed propter improbitatẽ, & dedecus ciuitatis in exilium per oſtraciſmum pulſus fuerat, interfecerunt, eos adiuuantibus Charmino, vno è ducibus, & quibuſdam Athenienſibus, qui apud ipſos erant, quibus fidem dederant. Et alia huiuſmodi [*facinora*] cum ipſis perpetrarunt.

μετὰ δὲ τοῦτο, παρά τε τὸν Ἆγιν ἐπρεσβεύοντο οἱ τετρακόσιοι οὐδὲν ἧσσον, καὶ ἐκείνου μᾶλλον ἤδη ἐσδεχομένου καὶ παραινοῦντος, ἐκπέμπουσι καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα περὶ ξυμβάσεως πρέσβεις, βουλόμενοι διαλλαγῆναι. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν Σάμον δέκα ἄνδρας, παραμυθησομένους τὸ στρατόπεδον, καὶ διδάξοντας ὡς οὐκ ἐπὶ βλάβῃ τῆς πόλεως καὶ τῶν πολιτῶν ἡ ὀλιγαρχία κατέστη, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρείᾳ τῶν ξυμπάντων πραγμάτων. πεντακισχίλιοί τε ὅτι εἶεν, καὶ οὐ τετρακόσιοι μόνον *[1] οἱ πράσσοντες, [2] καίτοι οὐ πώποτε ἀθηναίους διὰ τὰς στρατείας καὶ τὴν ὑπερόριον ἀσχολίαν ἐς οὐδὲν πρᾶγμα οὕτω μέγα ἐλθεῖν βουλεύσοντας, ἐν ᾧ πεντακισχιλίους ξυνελθεῖν. καὶ τἆλλα ἐπιστείλαντες τὰ πρέποντα εἰπεῖν, ἀπέπεμψαν εὐθὺς μετὰ τὴν αὐτῶν μετάστασιν, δείσαντες μὴ (ὅπερ ἐγένετο) ναυτικὸς ὄχλος, οὔτε αὐτὸς μένειν ἐν τῷ ὀλιγαρχικῷ κόσμῳ ἐθέλῃ, σφᾶς τε μή, ἐκεῖθεν [3] ἀρξαμένου τοῦ κακοῦ, μεταστήσωσιν. ἐν γὰρ τῇ σάμῳ ἐνεωτερίζετο ἤδη τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν, καὶ ξυνέβη τοιάδε γενέσθαι ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον ὅνπερ οἱ τετρακόσιοι ξυνίσταντο. οἱ γὰρ τότε τῶν σαμίων ἐπαναστάντες τοῖς δυνατοῖς, [4] καὶ ὄντες δῆμος, μεταβαλλόμενοι αὖθις, καὶ πεισθέντες ὑπό τε τοῦ Πεισάνδρου ὅτε ἦλθε, καὶ τῶν ἐν τῇ σάμῳ ξυνεστώτων ἀθηναίων, ἐγένοντό τε ἐς τριακοσίους ξυνωμόται, [5] καὶ ἔμελλον τοῖς ἄλλοις ὡς δήμῳ ὄντι ἐπιθήσεσθαι. καὶ Ὑπέρβολόν τέ τινα τῶν ἀθηναίων, μοχθηρὸν ἄνθρωπον, ὠστρακισμένον [6] οὐ διὰ δυνάμεως καὶ ἀξιώματος φόβον, ἀλλὰ διὰ πονηρίαν καὶ αἰσχύνην τῆς πόλεως, ἀποκτείνουσι, *[7] μετὰ Χαρμίνου τε ἑνὸς τῶν στρατηγῶν, καί τινων τῶν παρὰ σφίσιν ἀθηναίων, *[8] πίστιν διδόντες αὐτοῖς. καὶ ἄλλα μετ' αὐτῶν τοιαῦτα ξυνέπραξαν·

*[1] Οἱ πράσσοντες] τὰ τῆς πόλεως πράγματα δηλονότι. τὰ τῆς πόλεως πράγματα διοικοῦντες. *ΑΕ. Ρ.* [2] Καίτοι οὐ πώποτε ἀθηναίους] τοὺς ἀθηναίους, διὰ τὸ ἀεὶ πρὸς ὑπερορίοις πολέμοις εἶναι, καὶ τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ἀποδημεῖν, οὐδέποτε πώποτε οὕτως ἐν μεγάλῳ πράγματι γεγενῆσθαι ὥστε ἀθρόους πεντακισχιλίους συνελθεῖν σκεψομένους περὶ τῶν κοινῶν. δηλοῦται δὲ ἐντεῦθεν ὅτι οἱ τετρακόσιοι δημοκρατικωτέραν τῆς πρόσθεν ἐπηγγείλαντο ποιήσειν τὴν πολιτείαν, πεντακισχιλίους κοινωνοὺς παραλαβόντες, ὅσοι οὐδέπω πώποτε πρότερον βουλευσόμενοι συνῆλθον. [3] Ἀρξαμένου τοῦ κακοῦ, μεταστήσωσι] κακοῦ τῆς ὀλιγαρχίας λέγει. φησὶ δὲ ὅτι, μὴ ἀφορμὴν καὶ ἀρχὴν λαβοῦσα ἡ ὀλιγαρχία ἀπὸ τῶν ἐν σάμῳ, καταλύσῃ τοὺς τετρακοσίους. [4] Καὶ ὄντες δῆμος] ἤγουν, δημοκρατίαν καταστήσαντες. [5] Καὶ ἔμελλον τοῖς ἄλλοις, ὡς δήμῳ ὄντι, ἐπιθήσεσθαι] ἔμελλον (φησὶ) τοὺς μὴ συνομόσαντας καταλύσειν.
[6] Οὐ διὰ δυνάμεως] οὐ φοβούμενοι τὴν δύναμιν, οὐδὲ τὸ ἀξίωμα.
*[7] Μετὰ Χαρμίνου] τουτέστι Χαρμίνου αὐτοῖς ξυμπράξαντος, εἴτε ξυνεργήσαντος. τοῦτο ἐκ τῶν ἑξῆς δῆλον. *ÆΕ. Ρ.* *[8] Πίστιν διδόντες αὐτοῖς] οἱ σάμιοι τοῖς ἀθηναίοις. διά τι δὲ τὴν πίστιν αὐτοῖς ἐδίδοσαν; ἢ μὴν ἀδόλως αὐτοῖς ἤδη συλλήψεσθαι, καὶ μετ' αὐτῶν τὴν ὀλιγαρχίαν ἐν τῇ σάμῳ καταστήσειν. *ΑΕ. Ρ.*

τοῖς τε πλείοσιν ὥρμηντο ἐπιτίθεσθαι. οἱ δὲ, αἰσθόμενοι, τῶν τε στρατηγῶν Λέοντι καὶ Διομέδοντι (οὗτοι γὰρ οὐχ ἑκόντες, διὰ δὲ τιμᾶσθαι ὑπὸ τοῦ δήμου, ἔφερον τὴν ὀλιγαρχίαν) τὸ μέλλον σημαίνουσι, καὶ Θρασυβούλῳ καὶ Θρασύλλῳ, τῷ μὲν, τριηραρχοῦντι, [1] τῷ δὲ, ὁπλιτεύοντι, καὶ ἄλλοις οἳ ἐδόκουν ἀεὶ μάλιστα ἐναντιοῦσθαι τοῖς ξυνεστῶσι· καὶ οὐκ ἠξίουν περιϊδεῖν αὐτοὺς σφᾶς τε διαφθαρέντας, καὶ Σάμον Ἀθηναίοις ἀλλοτριωθεῖσαν, δι' ἣν μόνον μέχρι νῦν ἡ ἀρχὴ αὐτοῖς [2] * [3] ἐς τοῦτο ξυνέμεινεν. οἱ δὲ, ἀκούσαντες, τῶν στρατιωτῶν [4] ἕνα ἕκαστον μετῄεσαν μὴ ἐπιτρέπειν, καὶ οὐχ ἥκιστα [5] τοὺς Παράλους ἄνδρας Ἀθηναίους τε καὶ ἐλευθέρους πάντας ἐν τῇ νηῒ πλέοντας, καὶ ἀεὶ δὴ ποτε ὀλιγαρχίᾳ [6] καὶ μὴ παρούσῃ ἐπικειμένους· ὅ τε Λέων καὶ ὁ Διομέδων [7] αὐτοῖς ναῦς τινας ὁπότε ποι πλέοιεν, κατέλειπον φύλακας. ὥστε, ἐπειδὴ αὐτοῖς ἐπετίθεντο οἱ τριακόσιοι, βοηθησάντων πάντων τούτων, μάλιστα δὲ τῶν Παράλων, περιεγένοντο [8] οἱ τῶν Σαμίων πλείονες. καὶ τριάκοντα μέν τινας ἀπέκτειναν τῶν τριακοσίων, τρεῖς δὲ τοὺς αἰτιωτάτους φυγῇ ἐζημίωσαν· τοῖς δ' ἄλλοις οὐ μνησικακοῦντες, δημοκρατούμενοι τὸ λοιπὸν ξυνεπολίτευον. τὴν δὲ Πάραλον ναῦν, καὶ Χαιρέαν ἐπ' αὐτῆς τὸν Ἀρχεστράτου, ἄνδρα Ἀθηναῖον, γενόμενον [9] ἐς τὴν μετάστασιν πρόθυμον, ἀποπέμπουσιν οἵ τε Σάμιοι καὶ * [10] οἱ στρατιῶται κατὰ τάχος ἐς τὰς Ἀθήνας, ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγενημένα. οὐ γὰρ ᾔδεσάν πω τοὺς τετρακοσίους ἄρχοντας. καὶ καταπλευσάντων αὐτῶν, τῶν μὲν Παράλων τινὰς οἱ τετρακόσιοι δύο ἢ τρεῖς ἔδησαν, τοὺς δὲ ἄλλους, ἀφελόμενοι τὴν ναῦν, καὶ μετεκβιβάσαντες εἰς ἄλλην στρατιῶτιν ναῦν, ἔταξαν φρουρεῖν περὶ Εὔβοιαν. ὁ δὲ Χαιρέας, εὐθὺς διαλαθών πως, ὡς εἶδε τὰ παρόντα, πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἐλθών,

γρ. ἀπαγγελοῦντα

γρ. μετεμβιβ.

A Et factionem popularem aggredi statuerant. Illa verò, cùm [*ipsorum consilium*] sensisset, cùm Leonti, & Diomedonti ducibus (hi enim, quòd à populari factione colerentur, inuiti paucorum dominatum ferebant) id, quod futurum erat, significauit, tum Thrasybulo, & Thrasyllo, quorum alter quidem erat trierarchus, alter verò grauis armaturæ dux, tum etiam cæteris, qui videbantur semper maximè aduersari illis coniuratis. Ipsos autem rogauit ne paterentur se perire, & Samum ab Atheniensibus alienari, propter quam vnam ipsorum B imperium ad id vsque tempus in eo statu permansisset. Illi verò his auditis, singulos milites adierunt, [*& orarunt*,] ne [*hoc fieri*] permitterent, præcipuè verò Paralos, homines Athenienses, atq; liberos omnes, qui in [*Paralo*] naui vehebantur, qui paucorum dominatui, vel antequàm constitutus fuisset, semper infesti fuerãt. Quamobrem Leon, & Diomedon, quoties aliquò nauigabant, aliquot naues relinquebant, quæ ipsis [*Samiis propter illam aduersæ factionis coniurationem in periculo versantibus*] præsidio C essent. Quare, postquàm illi trecenti [*coniurati*] ipsos inuaserunt, cùm isti omnes, præcipuè verò Parali, opem ipsis tulissent, Samij qui factionem popularem sequebantur, [*horum præsidio muniti, eos, qui paucorum dominatus fautores erant*,] superarunt. Et è trecentorum [*coniuratorum*] numero ad triginta interfecerunt, tres verò præcipuos [*illius coniurationis*] autores exilio mulctarunt. Cæteris verò deposita iniuriarum acceptarum memoria ignouerunt, & restituto populari statu, Rempublicam in poD sterum cõmuniter administrauerunt. Paralum autem nauem, & Chæream Archestrati [*filium*] in eam impositum, virum Atheniensem, qui statui mutando egregiam operam nauauerat, Samij, milites que [*Atheniensium*] confestim Athenas miserunt, res [*Sami*] gestas [*Atheniensibus*] nuntiaturum. Nondum enim resciuerant quadringẽtos viros imperio potitos. Cùm autẽ illi [*Athenas*] peruenissent, illi quadringenti nonnullos quidem de Paralis, duos, trésve in vincula coniecerunt, cæteros verò, cùm eam nauem [*ipsis*] abstulissent, & [*ipsos*] in aliam militarem nauem illinc transportatos imposuissent, circum Eubœã agere custodiam iusserunt. Chæreas verò, simul ac animaduertit præsentem rerum statum, [*& quæ tunc Athenis gererentur*,] confestim clandestina quadam ratione se subducens, Samum reuersus,

[1] Τῷ δὲ ὁπλιτεύοντι] ἀντὶ τοῦ, ὁπλιτικοῦ ἄρχοντι. [2] Ἐς τοῦτο ξυνέμεινεν] ἤτοι, μέχρι δεῦρο μεμένηκεν. Ἄλλως. ἐν τούτῳ τύχης μεμένηκεν. * [3] Ἐς τοῦτο] ταῦτα ἡ ἐξήγησίς ἐστι τῶν, μέχρι νῦν. περιηγημένων, καὶ ἐπιμονή ἐστιν, ἢ, ἐς τοῦτο, ἀντὶ τοῦ, ἐν ταύτῃ τῇ τύχῃ, ἐν ᾗ ποτε ἦν. Æ.P. [4] Ἕνα ἕκαστον μετῄεσαν] ἀντὶ τοῦ, ἐδέοντο ἑκάστου. [5] Τοὺς παράλους ἄνδρας] ἤγουν, τοὺς ἐκ τῆς νεὼς τῆς παράλου. [6] Καὶ μὴ παρούσῃ ἐπικειμένους] ἀχθομένους ὀλιγαρχίᾳ καὶ εἰ μὴ εἴη τυχόν. [7] Αὐτοῖς] τοῖς ἐκ τῆς Σάμου δημοκρατικοῖς. [8] Οἱ τῶν Σαμίων πλείονες] οἱ δημοκρατικοί. [9] Ἐς τὴν μετάστασιν] ἤγουν, εἰς τὸ καταλῦσαι τὴν ὀλιγαρχίαν. * [10] Οἱ στρατιῶται] τῶν Ἀθηναίων δηλονότι. Æ.P.

retu-

retulit militibus quæ fierēt Athenis, omnia verbis asperioribus exaggerans, omnes verberibus [*ab illis quadringentis*] mulctari, nec licere quicquam aduersus eos dicere, qui Rempub. administrarent, quinetiam ipsorum vxores, liberosque vim [*ab illis*] cum contumelia pati. In animo etiam habere, propinquos eorum omnium, qui apud Samum militarent, quotquot ab ipsis dissentirent, cōprehensos in vincula coniicere, vt, si [*milites, qui apud Samum essent, illorum imperio*] non parerent, [*ipsorum propinqui*] capite plecterentur. Alia etiam permulta mentiens adiecit. Milites autem his auditis, primùm quidem in eos, qui præcipuè paucorum dominatum constituerant, & in cæteros, qui [*eius conspirationis*] participes fuerant, impetum fecerunt, vt [*eos*] percuterent, [*ac interficerent.*] Deinde tamen ab illis, qui se interposuerunt, impediti, ac edocti, ne, hostibus cum infesta classe stationem aduersus [*Athenienses*] prope [*Samum*] habentibus, res [*omnes*] perderent, [*ab incœpto, conatuq́ue suo*] destiterunt. Postea verò Thrasybulus Lyci [*filius,*] & Thrasyllus (Isti enim huius mutationis præcipui autores extiterant) iam apertè res Samias ad popularem statum reuocare cupiētes, omnes milites, & illos præcipuè, qui ex paucorum dominatu erant, ad maximum iusiurādum adegerunt, quo promiserunt se populari statu in Reipub. administratione [*posthac*] vsuros, & concordes futuros, & bellum aduersus Peloponnesios alacriter gesturos, & illis quadringentis, [*qui Athenis erant,*] hostes futuros, nec vlla de re per caduceatorē cum illis acturos. Omnes etiam Samij, qui per ætatem arma ferre poterant, idem iusiurandum cum [*cæteris*] iurauerunt, & [*Atheniensium*] milites omnia negotia, & quæ ex periculis euentura forent, cum Samiis communicauerunt, existimantes nec illis, nec sibi salutis [*vllum*] refugium esse [*reliquum:*] sed [*vtrosque*] perituros, siue illi quadringenti vicissent, siue hostes, qui Mileti erant. Atque tunc temporis in [*certamen, &*] contentionem descenderunt: hi quidem, [*qui Sami erant,*] quòd vrbem [*Athenas*] populari statu regi cogere conarentur: illi verò, [*qui Athenis erant, quòd*] exercitum, [*qui Sami erat,*] paucorum dominatu regi [*cogere conarentur.*] Confestim etiam milites concionē coëgerunt, in qua superiores duces, & si quem trierarchum suspectum habebant magistratu amouerunt, & in eorum locum alios suffecerunt & trierarchos, & duces

A [1] ἀγγέλλει τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὸ μεῖζον πάντα δεινώσας τὰ ἐκ τῶν ἀθηναίων, ὡς πληγαῖς τε πάντας ζημιοῦσι, καὶ ἀντειπεῖν ἔστιν οὐδὲν πρὸς τοὺς * [2] ἔχοντας τὴν πολιτείαν, καὶ ὅτι αὐτῶν καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες ὑβρίζονται· καὶ διανοοῦνται, ὁπόσοι ἐν σάμῳ στρατεύονται μὴ ὄντες τῆς σφετέρας γνώμης, τούτων πάντων τοὺς προσήκοντας [3] λαβόντες εἴρξειν, ἵνα ἢν μὴ ὑπακούσωσι, τεθνήκωσι· καὶ ἄλλα πολλὰ ἐπικαταψευδόμενος ἔλεγεν. οἱ δ' ἀκούοντες, ἐπὶ τοὺς τὴν ὀλιγαρχίαν B μάλιστα ποιήσαντας, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τοὺς μετασχόντας τὸ μὲν πρῶτον ὥρμησαν βάλλειν, ἔπειτα μέντοι, ὑπὸ τῶν διὰ μέσου κωλυθέντες, καὶ διδαχθέντες, μὴ, τῶν πολεμίων ἀντιπρῴρων ἐγγὺς ἐφορμούντων, ἀπολέσωσι τὰ πράγματα, ἐπαύσαντο. μετὰ δὲ τοῦτο, λαμπρῶς ἤδη ἐς δημοκρατίαν βουλόμενοι καταστῆσαι τὰ ἐν τῇ σάμῳ, ὅ, τε Θρασύβουλος ὁ τοῦ Λύκου καὶ Θράσυλλος (οὗτοι γὰρ μάλιστα προειστήκεσαν [4] τῆς μεταβολῆς) ὥρκωσαν πάντας τοὺς στρατιώτας τοὺς μεγίστους ὅρ- C κους, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, [5] ἦ μὴν δημοκρατήσεσθαί τε καὶ ὁμονοήσειν, καὶ τὸν πρὸς τοὺς πελοποννησίους πόλεμον προθύμως διοίσειν· καὶ τοῖς τετρακοσίοις πολέμιοί τε ἔσεσθαι, καὶ οὐδὲν ἐπικηρυκεύεσθαι. ξυνώμνυσαν δὲ καὶ σαμίων πάντες τὸν αὐτὸν ὅρκον οἱ ἐν τῇ ἡλικίᾳ, καὶ τὰ πράγματα πάντα καὶ τὰ ἀποβησόμενα ἐκ τῶν κινδύνων ξυνεκοινώσαντο οἱ στρατιῶται τοῖς σαμίοις. νομίζοντες οὔτε ἐκείνοις ἀποστροφὴν σωτηρίας, οὔτε σφίσιν εἶναι, D ἀλλ' ἐάν τε οἱ τετρακόσιοι κρατήσωσιν, ἄν τε οἱ ἐκ μιλήτου πολέμιοι, διαφθαρήσεσθαι. ἐς φιλονεικίαν τε καθέστασαν τὸν χρόνον τοῦτον, οἱ μὲν, τὴν πόλιν * [6] ἀναγκάζοντες δημοκρατεῖσθαι, [7] οἱ δὲ, τὸ στρατόπεδον ὀλιγαρχεῖσθαι. ἐποίησαν δὲ καὶ ἐκκλησίαν εὐθὺς οἱ στρατιῶται, ἐν ᾗ τοὺς προτέρους στρατηγοὺς, καὶ εἴ τινα τῶν τριηράρχων ὑπώπτευον, ἔπαυσαν, ἄλλους δὲ ἀνθείλοντο καὶ τριηράρχους καὶ στρατηγοὺς,

γρ. ἀπήγγελλε
γρ. ἀθηνῶν

γρ. λαβόντας
γρ. τεθνήξονται
γρ. ἀκούσαντες

γρ. καθεστᾶσι

γρ. τοὺς μὲν προ. στρ. & εἴ τινας

[1] Ἐπὶ τὸ μεῖζον πάντα δεινώσας] ἤγουν, εἰς τὰ δεινότατα τῷ λόγῳ ἐπάρας. * [2] Ἔχοντας τὴν πολιτείαν] τὰ τῆς πόλεως πράγματα ἔχοντας, κατέχοντας, καὶ ταῦτα νέμοντας, εἴτε διοικοῦντας. *AE. P.* [3] Λαβόντες εἴρξειν] τὸ εἴρξειν ἀντὶ τοῦ εἶρξαι κεῖται. τὸ δὲ, ἵνα ἢν μὴ ὑπακούσωσι, τεθνήκωσι. ἤγουν, ἢν μὴ ὑπακούσωσιν οἱ ἐν σάμῳ, ἀποθάνωσιν αὐτῶν οἱ προσήκοντες. [4] Τῆς μεταβολῆς] τῆς ἀπὸ ὀλιγαρχίας εἰς δημοκρατίαν. [5] Ἦ μὴν δημοκρατήσεσθαί τε] γρ. ἦ μὴν δημοκρατήσεσθαί τε, καὶ ὁμονοήσειν καὶ τοῖς τετρακοσίοις, πολέμιοί τε ἔσεσθαι, καὶ οὐδέν. * [6] Ἀναγκάζοντες] ἀναγκάζειν ἐθέλοντες, ἢ πειρώμενοι. *AE. P.* [7] Οἱ μὲν, τὴν πόλιν] ἤγουν, οἱ ἐν σάμῳ τὰς ἀθήνας.

ὧν Θρασύβουλός τε καὶ Θράσυλλος ὑπῆρχον. καὶ παραινέσεις ἄλλας τε ἐποιοῦντο ἐν σφίσιν ἀνιστάμενοι, καὶ ὡς οὐ δεῖ ἀθυμεῖν ὅτι [1] ἡ πόλις αὐτῶν ἀφέστηκε. τοὺς γὰρ ἐλάσσους ἀπὸ σφῶν τῶν πλεόνων καὶ ἐς πάντα ποριμωτέρων μεθεστάναι. [2] * [3] ἐχόντων γὰρ σφῶν τὸ πᾶν ναυτικὸν, τὰς ἄλλας πόλεις ὧν ἄρχουσιν ἀναγκάσειν τὰ χρήματα ὁμοίως διδόναι, [4] καὶ εἰ * [5] ἐκεῖθεν ὥρμηντο. πόλιν τε γὰρ σφίσιν ὑπάρχειν σάμον, οὐκ ἀσθενῆ, ἀλλ' ἣ παρ' ἐλάχιστον [6] ἦλθε τὸ ἀθηναίων κράτος τῆς θαλάσσης, ὅτε ἐπολέμησεν, ἀφελέσθαι, τούς τε πολεμίους ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου ἀμύνεσθαι οὗπερ καὶ πρότερον. καὶ δυνατώτεροι εἶναι σφεῖς, ἔχοντες τὰς ναῦς, πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια τῶν ἐν τῇ πόλει. καὶ δι' ἑαυτούς τε [7] ἐν τῇ σάμῳ προκαθημένους, καὶ πρότερον αὐτοὺς κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν πειραιᾶ ἔσπλου, [8] καὶ νῦν ἐς τοιοῦτο καταστήσεσθαι μὴ βουλόμενοι σφίσι πάλιν τὴν πολιτείαν ἀποδοῦναι, ὥστε αὐτοὶ καὶ δυνατώτεροι εἶναι εἴργειν ἐκείνους τῆς θαλάσσης ἢ ὑπ' ἐκείνων εἴργεσθαι. βραχύ τέ τι εἶναι καὶ οὐδενὸς ἄξιον ὃ πρὸς τὸ περιγίγνεσθαι τῶν πολεμίων * [9] ἡ πόλις * [10] σφίσι χρήσιμος ἦν· καὶ οὐδὲν ἀπολωλεκέναι, οἵ γε μήτε ἀργύριον ἔτι εἶχον πέμπειν, ἀλλ' αὐτοῖς ἐπορίζοντο οἱ στρατιῶται, μήτε βούλευμα χρηστὸν, οὗπερ ἕνεκα πόλις στρατοπέδων κρατεῖ. ἀλλὰ καὶ ἐν τούτοις τοὺς μὲν ἡμαρτηκέναι, τοὺς πατρίοις νόμοις καταλύσαντας, αὐτοὺς δὲ σώζειν καὶ ἐκείνους πειράσεσθαι [11] προσαναγκάζειν. [12] ὥστε οὐδὲ τούτους οἵπερ ἂν βουλεύοιέν τι χρηστὸν παρὰ σφίσι, χείρους εἶναι. Ἀλκιβιάδην τε, ἢν αὐτῷ ἄδειάν τε καὶ κάθοδον * [13] ποιήσωσιν, ἄσμενον τὴν παρὰ βασιλέως ξυμμαχίαν παρέξειν. τό, τε μέγιστον, ἢν ἁπάντων σφάλλωνται, εἶναι αὐτοῖς τοσοῦτον ἔχουσι ναυτικὸν πολλὰς τὰς ἀποχωρήσεις, ἐν αἷς καὶ πόλεις καὶ γῆν εὑρήσουσι.

γρ. ὡρμῶντο

γρ. διῆλθε

γρ. βουλομένων

γρ. αὐτοὶ

γρ. πατρῴοις

γρ. οὗπερ

A quo in numero fuerunt Thrasybulus, & Thrasyllus. Et surgẽtes, [*ac in medium prodeuntes*] cùm aliis adhortationibus se mutuò adhortabantur, tum [*hac, qua dicebant*] animum non esse abiiciendum, quòd ciuitas à se defecisset. Illos enim, quorum numerus minor esset, à se, qui numero plures essent, & qui maiore rerum omnium copia abundarent, secessionem fecisse. Se enim, qui totam classem haberent, cæteras ciuitates suo imperio subiectas adacturos ad pendendas pecunias, æquè, ac si illinc, [*ex* B *ipsa Athenarum vrbe, ad eas exigendas*] proficiscerentur (Se enim habere Samum, ciuitatem non parum potentem: sed à qua minimum abfuerat, quin Athenienses suo maritimo imperio spoliarentur, dum bellũ [*cum ipsis*] gereret) & hostium impetum ex eodem, quo & antè loco, propulsaturos. Quinetiam se quòd penes se classem haberent, maiorem commeatus comparandi facultatem habituros, quàm illos, qui Athenis essent. Præterea [*dicebant*] ipsos, [*qui Athenis essent,*] propter se, qui apud Samum commorarentur, ingressu in Piræum poti- C ri, [*suoq; beneficio obtinuisse, vt commeatus Athenas conueheretur,*] & nunc eò redactum iri, vt, nisi suam Rempublicam sibi restituere vellent, ipsi facilius illos maris vsu prohiberent quàm ab illis prohiberi possent. Adiumentum etiam, quod ad superandos hostes ipsa ciuitas sibi [*prius*] afferebat, paruum, & planè contemnendum esse, seque nihil amisisse, [*quod ab illis deserti fuissent,*] qui nullam pecuniam amplius haberent, quàm [*ad suos milites*] mitterent: sed ipsimet milites, sibi quæritarent, neq; salubre con- D silium cuius causa ciuitas imperium in exercitus obtinet. Quinetiam illos quidem hac in re peccasse [*dicebant,*] quòd patrias leges violassent, se verò [*eas*] seruare & prætereа se operam daturos, vt illos etiam [*has*] seruare cogerent. Quare ne hos quidem, qui apud se aliquod salubre consiliũ darẽt, [*quamuis essent plebeij,*] deteriores esse [*illis, qui erant ordinis senatorij.*] Alcibiadẽ quoq;, si impunitatẽ, ac restitutionẽ ei decreuissennt, Regis societatẽ [*sibi*] lubenter cõciliaturũ. Quòd autẽ maximũ esset, si omnibus [*rebus antè commemoratis*] frustrarẽtur, non deesse multa loca, in quibus & vrbes, & agrũ inuenirẽt.

---

[7] Οἱ δὲ] οἱ ἐν ἀθήναις. [1] Η πόλις αὐτῶν] ἤγουν αἱ ἀθῆναι. [2] Ἐχόντων γὰρ σφῶν τὸ πᾶν ναυτικὸν] ἤγουν, τὸ ἐνδόσιμον ἔχοισιν ἐκεῖθεν, ἤγουν, ἀπὸ τῶν ἀθηνῶν, αἱ πόλεις. * [3] Ἐχόντων γὰρ σφῶν] ἀντὶ τοῦ, ἔχοντας γὰρ σφᾶς, ἤγουν ἑαυτοὺς ἔχοντας τὸ πᾶν ναυτικὸν, ἔλεγον ἀναγκάσειν. Æ. P. [4] Καὶ εἰ ἐκεῖθεν ὥρμηντο] ἤγουν, ἐκ τῆς σάμου. * [5] Ἐκεῖθεν] ἐκ τῶν ἀθηνῶν. Æ. P. [6] Ηλθε τὸ ἀθηναίων] γρ. διῆλθε τὸ ἀθηναίων. [7] Ἐν τῇ σάμῳ προκαθημένους] ἐγένετο (φησὶ) παραίνεσις ὅτι δεῖ αὐτοὺς ἐν σάμῳ προκαθημένοις, πρότερον κρατεῖν τοῦ ἐς τὸν πειραιᾶ ἔσπλου· καὶ ὅτι νῦν εἰ μὴ βούλονται ἀποδοῦναι τὴν δημοκρατίαν αὐτοῖς οἱ τετρακόσιοι, ἐν τούτῳ δυνάμεως αὐτοὶ καθεστᾶσιν, ὥστε τοὺς τὴν πόλιν κατέχοντας εἴργειν δύνασθαι τῆς θαλάττης αὐτοὶ μᾶλλον ἤπερ ὑπ' ἐκείνων εἴργεσθαι. [8] Καὶ νῦν ἐς τοσοῦτο καταστήσονται] οἱ ἐν ἀθήναις δηλονότι. * [9] Η πόλις] αἱ ἀθῆναι. ÆE. P. * [10] Σφίσι] τοῖς ἐν σάμῳ οὖσιν. Æ. P. [11] Προσαναγκάζειν] ἀπὸ κοινοῦ τὸ σώζειν. [12] Ωςτε οὐδὲ τούτους] τοῦτο δυνάμει τοιοῦτόν ἐστιν, οὐ χρὴ τούτους οἵτινες ἂν τι παρ' αὐτοῖς χρηστὸν βουλεύσωνται, χείρους ἐκείνους νομίζειν. * [13] Ποιήσωσιν] ἀντὶ τοῦ, ψηφίσωνται. οὕτως ἐν τοῖς κάτω. ÆE. P.

Cùm

Cùm igitur his verbis in concione ſe mutuò alloquuti fuiſſent, & ſe ipſos ad fiduciam animo concipiendam adhortati fuiſſent, res etiam ad bellum neceſſarias nihilo ſegnius apparare cœperũt. Illi verò decem legati, qui à quadringentis Samum miſſi fuerant, poſtquàm hęc ſenſerunt, cùm iam in Delo eſſent, quieuerunt, [*nec vlterius progreßi ſunt.*] Per idem autem tempus & illi claſſiarij Peloponneſiorum milites, qui Mileti erant, rumorem inter ſe ſpargebãt, res [*Peloponneſiacas*] ab Aſtyocho, & Tiſſapherne perdi. Quòd ille quidem nec antea nauale prœlium committere voluiſſet, donec adhuc & ipſi vires maiores haberent, [*quàm tunc,*] & Athenienſium claſſis parua eſſet, neque nunc [*pugnare vellet,*] dum [*Athenienſes*] ſeditione laborare dicerentur, nec dum [*omnes*] ipſorum naues in eodem [*loco*] eſſent: ſed [*ipſi Peloponneſij*] propemodum attererentur, dum Phœniſſas naues à Tiſſapherne, verbis, non re ipſa [*mittendas,*] fruſtrà opperirentur. Tiſſaphernes verò, quòd naues iſtas, [*quas promiſiſſet,*] nõ adduceret, & [*Peloponneſiorum*] claſſem affligeret, quòd ſtipẽdium nec aſſiduè, nec integrum [*claſſi*] perſolueret. Nequaquam igitur diutius cunctandum: ſed [*quamprimum*] nauali prœlio dimicandum eſſe dicebant. Syracuſani autem præcipuè [*ad hoc milites*] inſtigabant. Socij verò, & Aſtyochus, cùm rumorem iſtũ ſenſiſſent, habitoque concilio prœlium nauale committendum eſſe cenſuiſſent, quandoquidẽ & ſeditio, quæ Sami erat, ipſis nuntiabatur, [*illinc*] ſoluentes cum omnibus nauibus, quæ numero centum, ac duodecim erant, Mycalen verſus nauigare cœperunt, & Mileſios itinere pedeſtri eodem proficiſci iuſſerunt. Athenienſes verò cum illis duabus, & octoginta nauibus [*quas*] è Samo [*ſecum duxerant* ,] quæ in Glauce agri Mycaleſij ſtationem habebant (ab hac autem parte, quæ Mycalen ſpectat, Samus à continente parum diſtat) cùm Peloponneſiorum naues contra [*ſe*] venientes vidiſſent, in Samum ſe receperunt, exiſtimantes ſuarum numerum non ſatis eſſe firmum ad belli fortunam de ſumma rerum periclitandam. Simul etiam (præſenſerant enim ipſos [*hoſtes*] Mileto [*venire,*] prœlium nauale committere cupientes)

A τοιαῦτα ἐν ἀλλήλοις ἐκκλησιάσαντες, καὶ παραθαρσύναντες σφᾶς αὐτούς, καὶ *[1] τὰ τοῦ πολέμου παρεσκευάζοντο *[2] οὐδὲν ἧσσον. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες ἐς τὴν σάμον, οἱ δέκα πρεσβευταί, ὡς ταῦτα ἐν τῇ δήλῳ ἤδη ὄντες ᾐσθάνοντο, ἡσύχαζον. Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ οἱ ἐν τῇ μιλήτῳ τῶν πελοποννησίων ἐν τῷ ναυτικῷ στρατιῶται κατὰ σφᾶς αὐτοὺς [3] διεβόων ὡς ὑπὸ Ἀστυόχου καὶ Τισσαφέρνους φθείρεται τὰ πράγματα. [4] τοῦ μὲν οὐκ ἐθέλοντος B οὔτε πρότερον ναυμαχεῖν, ἕως ἔτι αὐτοί τε ἐρρώντο μᾶλλον, καὶ τὸ ναυτικὸν τῶν ἀθηναίων ὀλίγον ἦν, οὔτε νῦν, ὅτε στασιάζειν τε λέγονται, καὶ αἱ νῆες *[5] αὐτῶν [6] οὐδέπω ἐν τῷ αὐτῷ εἰσίν, ἀλλὰ τὰς παρὰ Τισσαφέρνους φοινίσσας ναῦς μένοντες, ἄλλως ὄνομα καὶ οὐκ ἔργον κινδυνεύειν [7] διατριβῆναι. *[8] τὸν δ' αὖ Τισσαφέρνην τάς τε ναῦς ταύτας οὐ κομίζειν, καὶ τροφὴν ὅτι οὐ ξυνεχῶς οὐδ' ἐντελῆ διδούς, [9] κακοῖ τὸ ναυτικόν. οὔκουν ἔφασαν χρῆναι μέλλειν ἔτι, ἀλλὰ δια- C ναυμαχεῖν. καὶ μάλιστα οἱ συρακούσιοι ἐνῆγον. αἰσθόμενοι δὲ οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Ἀστύοχος τὸν θροῦν, καὶ δόξαν αὐτοῖς [10] ἀπὸ ξυνόδου ὥστε διαναυμαχεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς ἡ ἐν τῇ σάμῳ ταραχή, ἄραντες ταῖς ναυσὶ πάσαις, οὔσαις δώδεκα καὶ ἑκατόν, καὶ τοὺς μιλησίους πεζῇ κελεύσαντες ἐπὶ τῆς μυκάλης παριέναι, ἔπλεον πρὸς τὴν μυκάλην. οἱ δὲ ἀθηναῖοι ταῖς ἐκ σάμου ναυσὶ δυοῖν καὶ ὀγδοήκοντα, αἳ ἔτυχον ἐν γλαύκῃ τῆς μυκά- D λης ὁρμοῦσαι, (διέχει δὲ ὀλίγον ταύτῃ ἡ σάμος τῆς ἠπείρου πρὸς τὴν μυκάλην) ὡς εἶδον τὰς τῶν πελοποννησίων ναῦς ἐπιπλεούσας, ὑπεχώρησαν ἐς τὴν σάμον, οὐ νομίσαντες τῷ πλήθει διακινδυνεῦσαι περὶ τοῦ παντὸς ἱκανοὶ εἶναι). καὶ ἅμα (προῄσθοντο γὰρ αὐτοὺς ἐκ τῆς μιλήτου ναυμαχησείοντας)

γρ. κατὰ

γρ. προ- μότερου

γρ. κινδυ- νεύσειν

γρ. ὡς πρὸς

*[1] Τὰ τοῦ πολέμου παρεσκευάζοντο] πράγματα δηλονότι. τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐπιτήδεια πράγματα παρεσκεύαζον. εἰ δὲ κατὰ τοῦ πολέμου γράφοις, λέξεις, αὐτοὶ παρεσκευάζοντο κατὰ τῶν πολεμίων. αὐτοὺς κατὰ τῶν πολεμίων παρεσκεύαζον, εὐτρέπιζον, ἡτοίμαζον. AE.P. *[2] Οὐδὲν ἧσσον] ὁ νοῦς ἐστιν. οὐχ ἧσσον αὐτοῖς τοῖς ἔργοις, ἢ τοῖς λόγοις αὐτοὺς πρὸς τὸν πόλεμον παρεσκεύαζον. AE.P. [3] Διεβόων] ἤγουν, διάτορον ἐβόων. [4] Τοῦ μὲν οὐκ ἐθέλοντος] τοῦ Ἀστυόχου. *[5] Αὐτῶν] τῶν ἀθηναίων. μένοντες, οἱ πελοποννήσιοι οἱ μετ' Ἀστυόχου ὄντες. AE.P. [6] Οὐδέπω ἐν τῷ αὐτῷ εἰσὶν] ἤγουν, οὐχ ὁμονοοῦσι. [7] Διατριβῆναι] διαφθαρῆναι. *[8] Τὸν δ' αὖ Τισσαφέρνης] ἀνακόλουθον. λεκτέον γὰρ ἂν ἦν, τοῦ δ' αὖ Τισσαφέρνους τάς τε ναῦς ταύτας οὐ κομίζοντος, ἤγουν ἄγοντος, καὶ τὸ ναυτικὸν κακοῦντος, ὅτι τὴν τροφὴν οὐ ξυνεχῶς, οὐδ' ἐντελῆ ἐδίδου. AE.P. [9] Κακοῖ τὸ ναυτικὸν] ἤγουν, εἰς κακοπάθειαν ἐμβάλλει. [10] Ἀπὸ ξυνόδου] ἤγουν, ἀπὸ ὁμονοίας.

προσεδέχοντο καὶ τὸν Στρομβιχίδην ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου σφίσι ταῖς ἐκ τῆς Χίου ναυσὶν ἐπ' Ἀβύδου ἀφικομέναις προσβοηθήσειν· προύπεμπτο γὰρ αὐτῷ ἄγγελος. καὶ οἱ μὲν οὕτως ἐπὶ τῆς Σάμου ἀνεχώρησαν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, καταπλεύσαντες ἐπὶ Μυκάλης, ἐστρατοπεδεύοντο, καὶ τῶν Μιλησίων καὶ τῶν πλησιοχώρων ὁ πεζός. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ, μελλόντων αὐτῶν ἐπιπλεῖν τῇ Σάμῳ, ἀγγέλλεται ὁ Στρομβιχίδης ταῖς ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου ναυσὶν ἀφιγμένος· καὶ εὐθὺς ἀπέπλεον πάλιν ἐπὶ τῆς Μιλήτου. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, προσγενομένων σφίσι τῶν νεῶν, ἐπίπλουν αὖθις ποιοῦνται τῇ Μιλήτῳ ναυσὶν ὀκτὼ καὶ ἑκατόν, βουλόμενοι διαναυμαχῆσαι· καὶ ὡς οὐδεὶς αὖθις ἀντανήγετο, ἀπέπλευσαν πάλιν ἐς τὴν Σάμον. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει μετὰ τοῦτο εὐθὺς οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδὴ ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν οὐκ ἀξιόμαχοι νομίσαντες εἶναι οὐκ ἀντανήγοντο, ἀπορήσαντες ὁπόθεν τοσαύταις ναυσὶ χρήματα ἕξουσιν, ἄλλως τε καὶ Τισσαφέρνους [1] * [2] κακῶς διδόντος, ἀποστέλλουσιν ὡς τὸν Φαρνάβαζον (ὥσπερ καὶ τὸ πρῶτον ἐκ τῆς Πελοποννήσου προσετάχθη) Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου, ἔχοντα ναῦς τεσσαράκοντα. ἐπεκαλεῖτο γὰρ αὐτοὺς ὁ Φαρνάβαζος, καὶ τροφὴν ἕτοιμος ἦν παρέχειν· [3] καὶ ἅμα καὶ τὸ Βυζάντιον ἐπεκηρυκεύετο αὐτοῖς ἀποστῆναι. καὶ αἱ μὲν τῶν Πελοποννησίων αὗται νῆες ἀπάρασαι ἐς τὸ πέλαγος, ὅπως λάθοιεν ἐν τῷ πλῷ τοὺς Ἀθηναίους, [4] χειμασθεῖσαι, καὶ αἱ μὲν Δήλου λαβόμεναι αἱ πλείους μετὰ Κλεάρχου, καὶ ὕστερον πάλιν ἐλθοῦσαι ἐς Μίλητον (Κλέαρχος δὲ κατὰ γῆν αὖθις ἐς τὸν Ἑλλήσποντον κομισθεὶς ἦρχεν) αἱ δὲ μετ' Ἑλίξου τοῦ Μεγαρέως στρατηγοῦ δέκα, ἐς τὸν Ἑλλήσποντον διασωθεῖσαι, Βυζάντιον ἀφιστᾶσι. καὶ μετὰ ταῦτα οἱ ἐκ τῆς Σάμου πέμπουσιν αἰσθόμενοι νεῶν βοήθειαν καὶ φυλακὴν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον. καί τις καὶ ναυμαχία βραχεῖα γίγνεται πρὸ τοῦ Βυζαντίου, ναυσὶν ὀκτὼ πρὸς ὀκτώ. οἱ δὲ προεστῶτες ἐν τῇ Σάμῳ, καὶ μάλιστα Θρασύβουλος,

γρ. ἀβύδου

γρ. ἀπεχώρησαν

A expectabant & ipsum Strombichidem ex Hellesponto venturum ad opem sibi ferendam cum ea classe, quæ ex Chio Abydũ profecta fuerat. Nuntius enim ad ipsum præmissus fuerat. Atque illi quidem sic in Samum se receperunt. Peloponnesij verò classe ad Mycalen appulsa, [*illic*] castra posuerunt, & [*cum ipsis*] Milesiorum, & accolarum peditatus. Postridie verò, cùm aduersus Samum nauigare statuissent, nuntiatum est [*ipsis*] Strombichidem ex Hellesponto cum sua classe [*Samum*] reuertisse. B Quare confestim Miletum redierunt. Sed Athenienses, post alterius classis accessionem, ipsi cum centum, & octo nauibus Miletum inuadere statuerũt, eo animo, vt nauali prœlio dimicarent. Sed cùm nullus ipsis obuiam prodiret, rursus in Samum se receperunt. Post hæc autem, eadem æstate, statim Peloponnesij, quoniam cum omnibus suis nauibus obuiam hostibus non prodierant, existimantes se non satis virium habere ad prœlium [*cum illis*] committẽdum, inopes consilij vnde pecunias haberent, C [*quas*] tot nauibus [*suppeditarent,*] præsertim quòd Tissaphernes [*classi stipendium*] malè persolueret, mittũt ad Pharnabazum (quemadmodum & initiò ex Peloponneso præceptum fuerat) Clearchum Rhamphij [*filium*] cum quadraginta nauibus. Pharnabazus enim ipsos euocauerat, & stipendium præbere paratus erat. Simul etiam per legatos ipsis significabat Byzãtium defectionem facturum. Hæ autem Peloponnesiorum naues, cùm è portu soluissent, & altum petiissent, vt Athenienses in conficiendo nauigationis cursu laterent, tempe- D state iactatę, atque aliæ quidem, atque adeo illarum pleræque quibus Clearchus præerat, cùm Delum tenuissent, & postea Miletum rediissent (Clearchus autem in Hellespontum itinere terrestri reuersus imperium obtinebat) illæ verò decem, quibus Helixus Megarensis præerat, cùm in Hellespontum euasissent, Byzantium ad defectionem faciendam impulerunt. Postea verò, Athenienses, qui Sami statiua habebant, cùm [*hoc*] intellexissent, auxilio, præsidioque loci classem in Hellespontum miserunt. Quinetiam leue quoddam naua- E le prœlium [*inter Peloponnesios, & Athenienses,*] octonis vtrinq; nauibus ante Byzantium commissum est. Qui autem apud Samum rebus præerant, præcipuè verò Thrasybulus,

---

[1] Κακῶς διδόντος] σὺν κακώσει. * [2] Κακῶς διδόντος] πῶς; ὅτι (ὥσπερ προείρηται) τὴν τροφὴν οὐ συντόνως, οὐδὲ ἐντελῆ δίδου, τὸ ναυτικὸν ἐκάκου. ΑΕ.Ρ. [3] Καὶ ἅμα καὶ τὸ Βυζάντιον] ὑπερβατόν. τὸ δὲ ἑξῆς, οὕτω, καὶ αἱ μὲν πλείους Δῆλον λαβόμεναι μετὰ Κλεάρχου, καὶ ὕστερον πάλιν ἐλθοῦσαι ἐς Μίλητον· αἱ δὲ μετ' Ἑλίξου τοῦ Μεγαρέως στρατηγοῦ δέκα εἰς τὸν Ἑλλήσποντον διασωθεῖσαι, Βυζάντιον ἀφιστῶσι. [4] Χειμασθεῖσαι] ἤγουν, ταραχθεῖσαι ὑπὸ χειμῶνος.

cùm

cùm ſemper aliâs, tum verò poſtquàm Rei A pub. ſtatum immutauit, in ſua [*priſtina*] ſententia permanſit, vt Alcibiadem reduceret, ac tandem militum multitudinem in concione [*ad hoc faciendum*] induxit. Cùm autem illi reſtitutionem, ac impunitatem Alcibiadi decreuiſſent, [*Thraſybulus*] ad Tiſſaphernem profectus, Alcibiadem Samum deduxit, exiſtimans [*hanc*] vnam eſſe ſalutis ſpem, ſi [*Alcibiades*] Tiſſaphernem à Peloponneſiis alienatum ad ſe traduceret. Concione autem coacta, Alcibiades exilij ſui calamitatem queſtus eſt, ac deplorauit, B multaque loquutus de Republica ipſos in non paruam futurorum ſpem adduxit: & ſupra modum ſuam apud Tiſſaphernem gratiam amplificauit, vt & illi, qui domi paucorum dominatum habebant, ipſum formidarent, & coniurationes magis diſſoluerentur, & qui Sami erant, ipſum magis honorarent, ipſique maiorem fiduciam animis conciperent, vtque Tiſſaphernis hoſtes in maximam inuidiam incurrerent, & ex ſpe, quam conceperant, deiicerentur. Alcibiades igitur maxima cum iactatione hæc pollicebatur, [*aſſeuerans*] Tiſ- C ſaphernem ſibi recepiſſe nimirum, quoad aliquid ſuarum facultatum reliquum foret, ſi modò Athenienſibus confideret, ipſos nulla ſtipendij inopia laboraturos, ne ſi oporteret quidem ad extremum ſuum ipſius lectum ad pecuniam inde cogendam vendere. Naues quoque Phœnicum, quæ iam Aſpendi eſſent, ad Athenienſes, non ad Peloponneſios adducturum. Se autem ita demum fidem Athenienſibus habiturum, ſi ipſe [*Alcibiades in patriam*] reuerſus, ipſi [*Tiſſapherni Athenienſium nomine*] D recepiſſet, [*ac illos id facturos ſpopondiſſet, quod ab illis fieri poſtulaſſet.*] Illi verò, cum & hac, & alia multa audiſſent, confeſtim & ipſum in ſuperiorum imperatorum collegium cooptauerunt, & res omnes [*ad illos*] detulerunt, [*& illarum arbitratu ſuo adminiſtrandarum ius, ac poteſtatem illis permiſerunt.*] Spem autem, quam ſinguli cùm de ſua ſalute, tum de quadringentis vlciſcendis, ſubitò conceperunt, cum nulla [*alia vel maxima re*] commutaſſent. Et propterea, quæ dicta fuerant, iam tum erant parati contemptis hoſtibus, qui aderant, in Piræum nauigare. Ille verò, quamuis [*alij*] multi inſtarent, nauigationem quidem in Piræum

ἀεί τε τῆς αὐτοῦ γνώμης ἐχόμενος ἐπεὶ μετέστησε τὰ πράγματα, ὥστε κατάγειν Ἀλκιβιάδην, καὶ τέλος ἀπ' ἐκκλησίας[1] ἔπεισε τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν. καὶ ψηφισαμένων αὐτῶν Ἀλκιβιάδῃ κάθοδον καὶ ἄδειαν, πλεύσας ὡς τὸν Τισσαφέρνην, κατήγαγεν ἐς τὴν σάμον τὸν Ἀλκιβιάδην· νομίζων μόνην σωτηρίαν εἰ Τισσαφέρνην αὐτοῖς μεταστήσειεν ἀπὸ πελοποννησίων. γενομένης δὲ ἐκκλησίας,[2] τήν τε ἰδίαν ξυμφορὰν τῆς φυγῆς ἐπηπίασε καὶ[3] ἀνωλοφύρατο ὁ Ἀλκιβιάδης· καὶ περὶ τῶν πολιτικῶν πολλὰ εἰπὼν, ἐς ἐλπίδας γε αὐτοὺς οὐ μικρὰς περὶ τῶν μελλόντων καθίστη· καὶ ὑπερβάλλων ἐμεγάλυνε τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν παρὰ τῷ Τισσαφέρνει, ἵνα οἵ τε οἴκοι τὴν ὀλιγαρχίαν ἔχοντες φοβοῖντο αὐτὸν, καὶ μᾶλλον αἱ ξυνωμοσίαι διαλυθεῖεν·[4] καὶ οἱ ἐν τῇ σάμῳ τιμιώτερόν τε αὐτὸν ἄγοιεν, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πλέον θαρσοῖεν· οἵ τε πολέμιοι τῷ Τισσαφέρνει ὡς μάλιστα[5] διαβάλλοιντο, καὶ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλπίδων ἐκπίπτοιεν. ὑπισχνεῖτο δ' οὖν τάδε μέγιστα[6] ἐπικομπῶν ὁ Ἀλκιβιάδης, ὡς Τισσαφέρνης αὐτῷ ὑπεδέξατο,[7] ἦ μὴν,[8] ἕως ἄν τι τῶν ἑαυτοῦ λείπηται,[9] ἢν ἀθηναίοις πιστεύῃ, μὴ ἀπορήσειν αὐτοὺς τροφῆς, οὐδ' ἢν δέῃ τελευτῶντα τὴν ἑαυτοῦ στρωμνὴν[10] ἐξαργυρίσαι· τάς τε ἐν ἀσπένδῳ ἤδη οὔσας φοινίκων ναῦς κομιεῖν ἀθηναίοις, καὶ οὐ πελοποννησίοις. πιστεῦσαι δ' ἂν μόνως ἀθηναίοις[11] εἰ αὐτὸς κατελθὼν αὐτῷ ἀναδέξαιτο. οἱ δὲ, ἀκούοντες ταῦτά τε καὶ ἄλλα πολλὰ, στρατηγόν τε αὐτὸν εὐθὺς εἵλοντο μετὰ τῶν προτέρων, καὶ τὰ πράγματα πάντα ἀνετίθεσαν· τήν τε παραυτίκα ἐλπίδα ἕκαστος τῆς τε σωτηρίας καὶ τῆς τῶν τετρακοσίων τιμωρίας, οὐδενὸς ἂν ἠλλάξαντο· καὶ ἑτοῖμοι ἤδη ἦσαν διὰ τὸ αὐτίκα τούς τε παρόντας πολεμίους[*12] ἐκ τῶν λεχθέντων καταφρονεῖν, πλεῖν τε ἐπὶ τὸν πειραιᾶ. ὁ δὲ τὸ μὲν ἐπὶ τὸν πειραιᾶ πλεῖν,

γρ. ἐπ' ἐκκ.

γρ. ἐπητιάσατο

γρ. ἐξαργυρίσαι

γρ. εἰ σῶς αὐτὸς

γρ. ἀκούσαντες

γρ. ἀντηλλάξαντο

γρ. διὰ τὸ αὐτίκα τούτους παρ.

[1] Καὶ τέλος ἀπ' ἐκκλησίας] ἤτοι, ἐν ἐκκλησίᾳ, καὶ οὐκ ἄλλως ἢ ἐν μιᾷ ἐκκλησίᾳ. [2] Τήν τε ἰδίαν ξυμφορὰν τῆς φυγῆς ἐπηπίασεν] ἤγουν, ἐπηπίασατο τοὺς ἀθηναίους περὶ τῆς ἰδίας ξυμφορᾶς τῆς κατὰ τὴν φυγήν. [3] Ἀνωλοφύρατο] ἤγουν, τὰ ἑαυτοῦ πάθη μετ' ὀλοφυρμοῦ διηγήσατο. [4] Καὶ οἱ ἐν τῇ σάμῳ] ἤγουν οἱ πελοποννήσιοι. [5] Διαβάλλοιντο] ὑβρίζοιντο. [6] Ἐπικομπῶν] ἤγουν, κομπωδῶς λέγων. [7] Ἦ μὴν, ἕως ἄν τι τῶν ἑαυτοῦ] Τισσαφέρνους δηλαδή. [8] Ἕως ἄν τι τῶν ἑαυτοῦ λείπῃ] μέχρις ἂν ἐξαρκῇ τὰ Τισσαφέρνους. [9] Ἢν ἀθηναίοις πιστεύῃ] ὁ Τισσαφέρνης δηλονότι, πιστοὺς κρίνῃ τοὺς ἀθηναίους. [10] Ἐξαργυρίσαι] ἤγουν ἀργύριον πωλῆσαι. [11] Εἰ αὐτὸς κατελθὼν] ἤγουν, ἀνασωθεὶς Ἀλκιβιάδης ὀπίσω, ἀνάδοχος γένοιτο. [*12] Ἐκ τῶν λεχθέντων] διὰ τὰ ὑπό τε τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ ἄλλων λεχθέντα. Æ. P.

τοὺς ἐγγυτέρω πολεμίους ὑπολιπόντας, καὶ πάνυ διεκώλυσε, πολλῶν ἐπειγομένων· τὰ δὲ τοῦ πολέμου πρῶτον ἔφη, ἐπειδὴ καὶ στρατηγὸς ᾕρηται, πλεύσας ὡς Τισσαφέρνην, πράξειν. καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς ἐκκλησίας εὐθὺς ᾤχετο, ἵνα δοκῇ πάντα [1]μετ' ἐκείνου κοινοῦσθαι, καὶ ἅμα βουλόμενος αὐτῷ τιμιώτερός τε εἶναι, καὶ ἐνδείκνυσθαι ὅτι καὶ στρατηγὸς ἤδη ᾕρηται, καὶ εὖ καὶ κακῶς οἷός τε ἐστὶν αὐτὸν ποιεῖν. ξυνέβαινε δὲ τῷ Ἀλκιβιάδῃ, τῷ μὲν Τισσαφέρνει τοὺς Ἀθηναίους φοβεῖν, ἐκείνοις δὲ τὸν Τισσαφέρνην. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἐν τῇ Μιλήτῳ πυνθανόμενοι τὴν Ἀλκιβιάδου κάθοδον, καὶ πρότερον τῷ Τισσαφέρνει ἀπιστοῦντες, πολλῷ δὴ μᾶλλον [2]ἔτι * [3]διεβέβληντο. [4]ξυνηνέχθη γὰρ αὐτοῖς καὶ τὸν ἐπὶ τὴν Μίλητον Ἀθηναίων ἐπίπλουν, ὡς οὐκ ἠθέλησαν ἀνταναγαγόντες ναυμαχῆσαι, πολλῷ ἐς τὴν μισθοδοσίαν τὸν Τισσαφέρνην ἀρρωστότερον γενόμενον, καὶ ἐς τὸ μισεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν πρότερον ἔτι τούτων διὰ τὸν Ἀλκιβιάδην ἐπιδεδωκέναι. καὶ ξυνιστάμενοι πρὸς ἀλλήλους οἷάπερ καὶ πρότερον οἱ στρατιῶται ἀνελογίζοντο, [5]καί τινες τῶν ἄλλων τῶν ἀξίων λόγου ἀνθρώπων. καὶ οὐ μόνον * [6]τὸ στρατιωτικόν, ὡς οὔτε μισθὸν ἐντελῆ πώποτε λάβοιεν, τό, τε διδόμενον, βραχύ, καὶ οὐδὲ τοῦτο ξυνεχῶς· καὶ εἰ μή τις ἢ διαναυμαχήσει, [7]ἢ ἀπαλλάξεται ὅθεν τροφὴν ἕξει, ἀπολείψειν τοὺς ἀνθρώπους τὰς ναῦς· πάντων τε Ἀστύοχον εἶναι αἴτιον, [8]ἐπιφέροντα ὀργὰς Τισσαφέρνει διὰ ἴδια κέρδη. ὄντων δ' αὐτῶν ἐν τοιούτῳ ἀναλογισμῷ, ξυνηνέχθη καὶ τοιόσδε τις θόρυβος περὶ τὸν Ἀστύοχον. τῶν γὰρ Συρακοσίων καὶ Θουρίων, ὅσῳ μάλιστα καὶ ἐλεύθεροι ἦσαν τὸ πλῆθος οἱ ναῦται, τοσούτῳ καὶ θρασύτατα προσπεσόντες τὸν μισθὸν ἀπῄτουν.

γρ. στρατηγὸς ἡρ. καὶ εὖ καὶ κ. οἷός τε ἐστὶν αὐτὸν ἤδη ποιεῖν.

γρ. εἰσέτι τούτων

A omiſſis hoſtibus, qui propius eſſent, vel maximè impediuit. Sed, quandoquidem ipſe creatus eſſet imperator, ſe primùm ad Tiſſaphernem iturum, & belli negotia confecturum [*dixit.*] Confeſtim autem poſt iſtam concionem abiit, vt videretur omnia cum illo communicare, ſimul etiam quòd apud illum in maiore honore eſſe cuperet, & oſtentare ſe etiam imperatorem iam creatum eſſe, illique & prodeſſe, & obeſſe poſſe. Contigit autem Alcibiadi, vt per Tiſſaphernem quidem Athenienſes terrefaceret, B per illos verò Tiſſaphernem. Peloponneſij autem, qui Mileti erant, audito Alcibiadis reditu, cùm & antea Tiſſapherni diffiderent, tunc verò multo magis [*ei*] obtrectare, [*eumq́; criminari*] cœperunt. Accidit enim ipſis, vt Tiſſaphernes (quòd, quo tempore Athenienſes cum infeſta claſſe aduerſus Miletum iuerunt, obuium [*illis*] prodire, & nauale prœlium committere noluiſſent) ad ſtipendium [*ipſis*] perſoluendum longè languidior factus, ipſis etiam Alcibiadis opera, vel multo ante hæc, longè magis, [*quàm prius,*] eſſet inuiſus. Quamobrem C milites inter ſe conuenientes conſiderabant quæ vel prius [*ſecum ipſi reputabant,*] quinetiam alij quidam autoritatis non contemnendæ viri nec ſoli [*gregarij*] milites, quòd nec integrum ſtipendium vnquam acciperent, & quod daretur, exiguum eſſet, & ne hoc quidem aſſiduè [*perſolueretur.*] Et niſi quis aut nauali prœlio dimicaret, aut [*illinc*] diſcederet, [*ac eò proficiſceretur,*] vnde ſtipendium haberet, naues ab hominibus deſertum iri [*dicebant.*] Omniū autem [*horum incommodorum*] Aſty-D ochū autorē eſſe, qui quæſtus priuati gratia Tiſſapherni morū gereret. Dum autē ipſi ſecum ita ratiocinarentur, quidam etiā huiuſmodi tumultus in Aſtyochū concitatus eſt. Nam Syracuſanorū, ac Thuriorū nautę, quo liberior multitudo erat, eo etiā confidentius ingruente ſtipendiū repoſcebāt.

---

[1] Μετ' ἐκείνου κοινοῦσθαι] τοῦ Τισσαφέρνους. [2] Ἔτι διεβέβληντο] ἤγουν, εἰς διαβολὴν καὶ λοιδορίαν τὴν κατὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐκινήθησαν. ἐν διαβολῇ εἶχον. *[3] Διεβέβληντο] ἀττικὸν σχῆμα, τὸ παθητικὸν ἀντὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ. διαβάλλειν ἤρξαντο. οὕτω καὶ τὸ ἄνω, ὡς μάλιστα διαβάλλοιντο, ἀντὶ τοῦ, διαβάλλοιεν, τὸν Τισσαφέρνην δηλονότι. ἢ, αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρνους διαβάλλοιντο, ἢ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου, καὶ ἄλλων ἐς, εἴτε πρὸς τὸν Τισσαφέρνην διαβάλλοιντο, καὶ ὑπ' αὐτοῦ μισοῖντο. καὶ γὰρ ταῦτα καλῶς ἔχει κατὰ τὴν ἔννοιαν ἔχειν δύναται). ἐνταῦθα δέ, οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ληπτέον ὡς προείρηται. ταύτην γὰρ τὴν ἐξήγησιν αὐτὸς ὁ νοῦς λαμπρῶς ἀπαιτεῖν δοκεῖ. *Æ.P.* [4] Ξυνηνέχθη γὰρ αὐτοῖς] τῶν Ἀθηναίων ἐπιπλευσάντων τῇ Μιλήτῳ, καὶ βουλομένων διαναυμαχεῖν τοῖς Πελοποννησίοις, τῶν δὲ Πελοποννησίων οὐκ ἀντιταχθέντων αὐτοῖς, ἀλλ' ἀποδειλιασάντων, ὁ Τισσαφέρνης, καταφρονήσας αὐτῶν, πολὺ ὀκνηρότερον ἤπερ πρότερον παρεῖχεν αὐτοῖς τὸν μισθόν. τοῖς οὖν Πελοποννησίοις, καὶ πρότερον μισοῦσιν αὐτὸν ὡς φθείροντα τὰ πράγματα, συνέβη τότε, διὰ τὸ μὴ προθύμως μισθοδοτεῖν, ἐπιτεῖναι τὸ εἰς αὐτὸν μῖσος. [5] Καί τινες τῶν ἄλλων τῶν ἀξίων λόγου ἀνθρώπων] ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἀνελογίζοντο, οὐ μόνοι στρατιῶται. ἀνελογίζοντο δὲ τὰ ἐπιφερόμενα. *[6] Τὸ στρατιωτικὸν] πλῆθος δηλονότι. τουτέστιν οἱ στρατιῶται οἱ οὐκ ἄξιοι λόγου) (ἄξιοι λόγου ἄνθρωποι. *Æ.P.* [7] Ἢ ἀπαλλάξεται ὅθεν] ἤγουν, ἀποστήσεται ἐς τόπον ὅθεν. [8] Ἐπιφέροντα ὀργὰς] τὸ ἐπιφέρειν ὀργὴν ἐπὶ τοῦ χαρίζεσθαι καὶ συγχωρεῖν ἔταττον οἱ ἀρχαῖοι. μάρτυς Κρατῖνος ἐν Χείρωσι. λέγων τὴν μουσικὴν ἀκορέστοις ἐπιφέρειν ὀργὰς βροτοῖς σώφροσι.

Ille

Ille verò quoddam arrogantius responsum [*ipsis*] reddidit, quinetiam interminatus est Dorieo, qui suis nautis patrocinabatur, & scipionem sustulit [*eum percussurus.*] Cùm autem multitudo [*hoc*] animaduertisset, vt nautæ, clamore simul sublato in Astyochũ impetum fecerunt, vt [*eum*] ferirent. Quod ille præuidens, ad aram quandam confugit. Non tamen percussus fuit: sed alij ab aliis dirempti discesserunt. Quinetiam Milesij Tissaphernis castellum Mileti extructum, clàm aggressi ceperunt, & præsidium, quod illic erat, eiecerunt. Hæc autem cùm alij socij tum verò præcipuè Syracusani comprobauerunt. Lichæ tamen hæc displicebant, & dicebat oportere Milesios, & alios, qui essent in Regis [*ditione,*] Tissapherni inseruire, ac obsequi in iis, quæ moderata essent, donec bellum feliciter administrassent. Milesij verò ipsi succensebant, & cùm ob ista, tum ob alia huiusmodi ipsum postea morbo defunctum humari non permiserunt [*in eo loco,*] vbi Lacedæmonij, qui præsentes aderant, [*eum humari*] volebant. Cùm igitur ipsi [*Peloponnesij*] res in huiusmodi controuersia aduersus Astyochum, & Tissaphernem exorta constitutas haberent, Mindarus Astyochi nauarchiæ successor Lacedæmone superuenit, ac imperium accepit. Astyochus verò discessit. Cum ipso autem Tissaphernes quẽdam ex iis, quos secum habebat, Gauletem nomine, Cara, legatum misit, vtriusque linguæ gnarum, cùm Milesios de castello [*clam ab ipsis occupato*] accusaturum, tum etiam simul se purgaturum. Sciebat enim Milesios [*illuc*] proficisci eo potissimùm animo, vt in se inueherentur, & Hermocratem cum ipsis, qui demonstraturus esset Tissaphernem cum Alcibiade res Peloponnesiorum labefactare & ancipitis, [*ac dubiæ*] fidei esse. Inimicitiæ enim ipsi cum illo semper intercedebant propter stipendij solutionem. Quinetiam tandem, cùm Hermocrates Syracusis exularet, aliique duces, Potamis, Myscom, & Demarchus Miletum ad Syracusanorum classem venissent, Tissaphernes Hermocrati iam exulanti, multo acriùs instabat, ipsique cùm alia crimini dabat, tum verò quòd, cùm aliquando pecuniam à se postulasset, nec impetrasset, inimicitias secum gereret. Astyochus igitur & Milesij

A ὁ δ᾽ αὐθαδέστερόν τέ τι ἀπεκρίνατο, καὶ ἠπείλησε [1]καὶ τῷ γε Δωριεῖ ξυναγορεύοντι τοῖς ἑαυτοῦ ναύταις, [2]καὶ ἐπανήρατο τὴν βακτηρίαν. τὸ δὲ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν ὡς εἶδον, οἷα δὴ ναῦται, ὥρμησαν [3]ἐγκραγόντες ἐπὶ τὸν Ἀστύοχον, ὥστε βάλλειν. ὁ δὲ, προϊδὼν, καταφεύγει ἐπὶ βωμόν τινα. οὐ μέντοι ἐβλήθη γε, ἀλλὰ διελύθησαν ἀπ᾽ ἀλλήλων. ἔλαβον δὲ καὶ τὸ ἐν Μιλήτῳ ἐνῳκοδομημένον τοῦ Τισσαφέρνους φρούριον οἱ Μιλήσιοι, λάθρᾳ ἐπιπεσόντες, καὶ τοὺς ἐνόντας φύλακας

B αὐτοῦ ἐκβάλλουσι. ξυνεδόκει δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις ταῦτα, καὶ οὐχ ἥκιστα τοῖς Συρακουσίοις. ὁ μέντοι Λίχας οὔτε ἠρέσκετο αὐτοῖς, ἔφη τε χρῆναι Τισσαφέρνει καὶ δουλεύειν Μιλησίους, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ βασιλέως, τὰ μέτρια, καὶ ἐπιθεραπεύειν, ἕως ἂν τὸν πόλεμον εὖ θῶνται. οἱ δὲ Μιλήσιοι ὠργίζοντό τε αὐτῷ, καὶ διὰ ταῦτα καὶ δι᾽ ἄλλα τοιουτότροπα, νόσῳ ὕστερον ἀποθανόντα αὐτὸν οὐκ εἴασαν θάψαι οὗ ἐβούλοντο οἱ παρόντες τῶν Λακεδαιμονίων.

C [4]Κατὰ δὴ τοιαύτην διαφορὰν ὄντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων, πρός τε τὸν Ἀστύοχον καὶ τὸν Τισσαφέρνην Μίνδαρος διάδοχος τῆς Ἀστυόχου ναυαρχίας ἐκ Λακεδαίμονος ἐπῆλθε, καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρχήν· ὁ δὲ Ἀστύοχος ἀπέπλει. ξυνέπεμψε δὲ καὶ Τισσαφέρνης αὐτῷ πρεσβευτὴν τῶν παρ᾽ ἑαυτοῦ, Γαυλείτην ὄνομα, Κᾶρα, [5]δίγλωσσον, κατηγορήσοντα τῶν τε Μιλησίων περὶ τοῦ φρουρίου καὶ περὶ αὑτοῦ ἅμα ἀπολογησόμενον· εἰδὼς τούς τε Μιλησίους πορευομένους

D ἐπὶ καταβοῇ τῇ αὐτοῦ μάλιστα, καὶ τὸν Ἑρμοκράτην μετ᾽ αὐτῶν, ὃς ἔμελλε τὸν Τισσαφέρνην ἀποφαίνειν φθείροντα τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα μετ᾽ Ἀλκιβιάδου, καὶ ἐπαμφοτερίζοντα. ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτὸν ἦν αὐτῷ ἀεί ποτε περὶ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀποδόσεως. καὶ τὰ τελευταῖα, φυγόντος ἐκ Συρακουσῶν τοῦ Ἑρμοκράτους, καὶ ἑτέρων ἡκόντων ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Συρακοσίων ἐς τὴν Μίλητον στρατηγῶν, Ποτάμιδος καὶ Μύσκωνος καὶ Δημάρχου, ἐνέκειτο ὁ Τισσαφέρνης

E φυγάδι ὄντι ἤδη τῷ Ἑρμοκράτει πολλῷ ἔτι μᾶλλον, καὶ κατηγόρει ἄλλα τε, καὶ ὡς χρήματά ποτε αἰτήσας αὐτὸν, καὶ οὐ τυχὼν, τὴν ἔχθραν οἱ προθεῖτο. ὁ μὲν οὖν Ἀστύοχος καὶ οἱ Μιλήσιοι

[1] Καὶ τῷ γε Δωριεῖ] τῷ Ἑρμοκράτει. [2] Καὶ ἐπανήρατο τὴν βακτηρίαν] αὐτὴν ἦρε, ἐπανέτεινε ὡς πλήξων. [3] Ἐγκραγόντες] ἤγουν, μετὰ μεγάλης βοῆς ἀπειλήσαντες. [4] Κατὰ δὴ τοιαύτην διαφορὰν ὄντων αὐτοῖς τῶν πραγμάτων] τῶν Πελοποννησίων (φησὶν) ἐν τοιαύτῃ διαφορᾷ πρός τε Τισσαφέρνην καὶ Ἀστύοχον καθεστώτων. [5] Δίγλωσσον] ἤγουν καὶ τὴν βάρβαρον καὶ τὴν ἑλλάδα γλῶσσαν ἐπιστάμενον.

γρ. πάλιν ἤδη

καὶ ὁ Ἑρμοκράτης ἀπέπλευσαν ἐς τὴν Λακεδαίμονα. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης διεβεβήκει ἤδη παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν Σάμον. καὶ οἱ ἐκ τῆς Δήλου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πρέσβεις, οὓς τότε ἔπεμψαν παραμυθησομένους, καὶ ἀναδιδάξοντας τοὺς ἐν τῇ Σάμῳ, ἀφικνοῦνται παρόντος τοῦ Ἀλκιβιάδου· καὶ ἐκκλησίας γενομένης, λέγειν ἐπεχείρουν. οἱ δὲ στρατιῶται τὸ μὲν πρῶτον οὐκ ἤθελον ἀκούειν, ἀλλ' ἀποκτείνειν ἐβόων τοὺς τὸν δῆμον καταλύοντας· ἔπειτα μέντοι μόλις ἡσυχάσαντες, ἤκουσαν. οἱ δ' ἀπήγγελλον ὡς οὔτε ἐπὶ διαφθορᾷ τῆς πόλεως ἡ μετάστασις γίγνοιτο, ἀλλ' ἐπὶ σωτηρίᾳ, οὔθ' ἵνα τοῖς πολεμίοις παραδοθῇ. ἐξεῖναι γὰρ ὅτε ἐσέβαλον ἤδη σφῶν ἀρχόντων τοῦτο ποιῆσαι. τῶν τε πεντακισχιλίων ὅτι πάντες ἐν τῷ μέρει μεθέξουσιν, οἵ τε οἰκεῖοι αὐτῶν οὔθ' ὑβρίζονται, (ὥσπερ Χαιρέας διαβάλλων ἀπήγγελλεν) οὔτε κακὸν ἔχουσιν οὐδέν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς σφετέροις αὐτῶν ἕκαστοι κατὰ χώραν μένουσιν. ἄλλα τε πολλὰ εἰπόντων, οὐδὲν μᾶλλον ἐσήκουον, ἀλλ' ἐχαλέπαινον· καὶ γνώμας ἄλλοι ἄλλας ἔλεγον, μάλιστα δὲ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ πλεῖν. καὶ ἐδόκει Ἀλκιβιάδης πρῶτος τότε καὶ οὐδενὸς ἔλασσον τὴν πόλιν ὠφελῆσαι. ὡρμημένων γὰρ τῶν ἐν Σάμῳ Ἀθηναίων πλεῖν ἐπὶ σφᾶς αὐτούς, (*[1] ἐν ᾧ σαφέστατα Ἰωνίαν καὶ Ἑλλήσποντον εὐθὺς εἶχον οἱ πολέμιοι) κωλυτὴς γενέσθαι καὶ *[2] ἐν τῷ τότε ἄλλος μὲν οὐδ' ἂν εἷς ἱκανὸς ἐγένετο κατασχεῖν τὸν ὄχλον, ἐκεῖνος δὲ τοῦ τ' ἐπίπλου ἔπαυσε, καὶ τοὺς ἰδίᾳ τοῖς πρέσβεσιν ὀργιζομένους λοιδορῶν ἀπέτρεπεν· αὐτὸς δὲ ἀποκρινάμενος αὐτοῖς ἀπέπεμπεν ὅτι τοὺς μὲν πεντακισχιλίους οὐ κωλύοι ἄρχειν, τοὺς μέντοι τετρακοσίους ἐκέλευεν ἀπαλλάσσειν αὐτούς, καὶ καθιστάναι τὴν βουλὴν ὥσπερ καὶ πρότερον τοὺς πεντακοσίους. εἰ δὲ ἐς εὐτέλειάν τι ξυντέτμηνται, ὥστε τοὺς στρατευομένους μᾶλλον ἔχειν τροφήν, πάνυ ἐπαινεῖν· καὶ τἆλλα ἐκέλευεν[3] ἀντέχειν, καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις. πρὸς μὲν γὰρ σφᾶς αὐτοὺς σωζομένης τῆς πόλεως, πολλὴν ἐλπίδα εἶναι ξυμβῆναι.

γρ. εἶναι ξυμβ.

A & Hermocrates Lacedæmonem petierūt. Alcibiades verò iam à Tissapherne Samū redierat. Legati autem, quos quadringenti tunc miserant ad deliniendos, & accuratè docendos eos, qui Sami erant, dum Alcibiades [*illic*] adesset, ex Delo aduenerunt. Et coacta concione, verba facere conabātur. Milites verò primùm quidem eos audire nolebant: sed eos, qui popularem statū sustulissent, interficiendos esse vociferabantur. Deinde tamen ęgrè se dato tumultu [*eos*] audierunt. Illi verò nuntiarunt hanc B statūs immutationem non in Reipub. perniciem: sed [*publicæ*] salutis causa factā fuisse, nec vt [*ciuitas*] hostibus proderetur. Se enim, cùm [*hostes in agrum Atticum*] irrupissent, facere potuisse, quòd imperium iam obtinerent. Futurum autem, vt quotquot è quinque millium numero essent, per vices, [*eiusdem dignitatis*] participes essent. Neque verò propinquos ipsorum aut contumeliam pati (quemadmodum Chæreas criminando retulisset) aut vllo malo affici: sed vnum quenque in suis [*possessionibus, & suo*] loco [*quietè*] manere. C Cùm autem & alia multa commemorassent, nihilo magis [*tamen eos*] audire, [*illisq; morem gerere*] voluerunt: sed indignabantur. Et alij alias sententias dicebant; præcipuè verò de nauigatione in Piræum suscipienda. Tunc autem Alcibiades primus, & ita, vt nemo magis, de Republica bene meritus fuisse visus est. Cùm enim Athenienses, qui Sami erant, aduersus se ipsos animi quodam impetu nauigare statuissent, (quod si fecissent hostes confestim Ioniam, & Hellespontum in suam potestatē planissimè redegissent) D [*hoc illorum consilium, atq; conatum visus est*] impediuisse. Tunc autem nullus alius illam multitudinem compescere potuisset. Ille verò & [*publicum*] illud nauigationis infestæ studium sedauit, & eos, qui legatis priuatim irascebantur, increpans, [*à molestia illis exhibenda*] deterruit. Ipse autem [*solus legatos*] dimisit, cum ipsis respondisset, se non impedire quin illa quidem quinque millia [*ciuium*] imperiū obtinerent, [*ac Rempub. administrarent*] ipsis tamen imperare, vt illos quadringentos [*à Reipub. administratione*] amouerent, & Senatum restituerent, E quemadmodum & prius [*fuisset*] quingentorum. Porrò si quos sumptus, parsimoniæ studentes contraxissent, vt milites [*iustum*] stipendium facilius haberent, se magnopere probare. Cæterùm [*illos*] hortabatur, vt hostibus [*fortiter*] resisterent, nec vllo modo cederent. Si enim ciuitas incolumis staret, magnam spem esse [*dicebat,*] fore vt [*hostes*] compositionem secum facerent.

*[1] Ἐν ᾧ] δι' ὅ, δι' ὃν πλοῦν. ὅπερ εἰ ἐποίησαν. AE. P. *[2] Ἐν τῷ τότε] χρόνῳ δηλονότι. AE. P. [3] Ἀντέχειν] ἤγουν ἀνθίστασθαι.

Si verò

A Si verò ſemel altera [*Athenienſium pars*] ſuc-
bumberet, vel illa, quæ Sami erat, vel illa,
[*quæ Athenis erat,*] nullũ amplius fore, cum
quo quis in mutuam gratiam rediret. Ad-
erant autem & Argiuorum legati, qui po-
pulari Athenienſium factioni, quæ Sami
erat, ſe opem laturos pollicebantur. Sed
Alcibiades eos collaudatos, & quum quis
eos vocaret, vt adeſſent, rogatos, ita dimi-
ſit. Venerant autem Argiui cum Paralis,
quibus à quadringentis viris tunc impera-
tum fuerat, vt militari naui Eubœam [*cu-
ſtodiæ cauſa*] circumueherentur, & Atheni-
B enſium legatos à quadringẽtis miſſos, Læ-
ſpodiam, & Ariſtophontem, & Meleſiam,
Lacedæmonem deducerent. At iſti, cùm
Argos appuliſſent, legatos quidem com-
prehenſos Argiuis tradiderunt, quippe
quòd eſſent ex numero illorum, qui in pri-
mis popularem ſtatũ ſuſtuliſſent. Ipſi verò
nequaquã amplius Athenas redierunt: ſed
legatos Argis adducentes [*ea,*] quam habe-
bant, triremi, Samum appulerunt. Eadem
autem æſtate Tiſſaphernes, eo tempore,
quo Peloponneſij, cùm ob alia [*multa,*]
C tum verò propter Alcibiadis reſtitutionẽ,
ipſi, vt Athenienſium partibus apertè iam
fauenti, maximè infenſi erant, cupiens (vt
ſaltem tunc videbatur) has criminationes
apud ipſos diluere, [*& ſe purgare,*] prępara-
bat profectionem ad claſſem Phœniſſam,
quæ ad Aſpendum ſtabat, Lichamque ſe-
cum venire iuſſit. Dixit autem ſe ſubſtitu-
turum Tamum ſuum prępectum, qui, quo-
ad ipſe abeſſet, ſtipendium exercitui præ-
beret. Variè autem [*res*] narratur, nec faci-
lè ſciri poteſt qua mente petierit Aſpen-
D dum, & [*illuc*] profectus, claſſem [*illinc*] non
adduxerit. Nam conſtat quidem centum
quadraginta ſeptem Phœniſſas naues A-
ſpendum vſque perueniſſe. Cur verò [*ad
Peloponneſios*] nõ iuerint, variæ ſunt cõiectu-
rę. Alij enim [*hoc à Tiſſapherne factum fuiſſe cõ-
iiciunt,*] vt ſuo diſceſſu (quemadmodũ con-
ſtituerat) Peloponneſiorũ res attereret. Ta-
mus enim, cui negotiũ datum fuerat, ſtipẽdium nihilo meliùs, [*quàm ipſe Tiſſaphernes:*] ſed
etiam peiùs prębebat. Alij verò, vt Phœnices Aſpendũ vſq; perductos exacta pecunia di-

εἰ γὰρ ἅπαξ ὁ ἕτερος σφαλήσεται, ἢ ὁ ἐν σάμῳ,
ἢ ἐκεῖνο, οὐδὲ ὅτῳ διαλλαγήσεταί τις ἔτι ἔσεσθαι.
παρῆσαν δὲ καὶ ἀργείων πρέσβεις, ἐπαγγελλόμε-
νοι τῷ ἐν τῇ σάμῳ τῶν ἀθηναίων δήμῳ ὥστε βοη-
θεῖν. ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης, ἐπαινέσας αὐτοὺς, καὶ εἰ-
πὼν ὅταν τις καλῇ παρεῖναι, οὕτως ἀπέπεμπεν.
ἀφίκοντο δὲ οἱ ἀργεῖοι μετὰ τῶν παράλων, οἳ τότε
ἐτάχθησαν ἐν τῇ στρατιώτιδι νηὶ ὑπὸ τῶν τετρα-
κοσίων, περιπλεῖν εὔβοιαν, καὶ* ἄγοντες ἀθηναίων
ἐς λακεδαίμονα [1] ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμπτοὺς
πρέσβεις, Λαισποδίαν καὶ Ἀριστοφῶντα καὶ Μελη-
σίαν.* [2] οἳ ἐπειδὴ ἐγένοντο πλέοντες κατ' ἄργος,
τοὺς μὲν πρέσβεις ξυλλαβόντες τοῖς ἀργείοις
παρέδοσαν, ὡς τῶν οὐχ ἥκιστα καταλυσάντων τὸν δῆ-
μον ὄντας, αὐτοὶ δὲ οὐκέτι ἐς τὰς ἀθήνας ἀφίκοντο,
ἀλλ' ἄγοντες ἐκ τοῦ ἄργους ἐς τὴν σάμον τοὺς πρέ-
σβεις ἀφικνοῦνται ᾗπερ εἶχον τριήρει. Τοῦ δὲ αὐτοῦ
θέρους Τισσαφέρνης, κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἐν ᾧ
μάλιστα διά τε ταῦτα καὶ τὴν Ἀλκιβιάδου κάθο-
δον, ἤχθοντο αὐτῷ οἱ πελοποννήσιοι ὡς φανερῶς
ἤδη [3] ἀτλικίζοντι· βουλόμενος, ὡς ἐδόκει δὴ, ἀπο-
λύεσθαι πρὸς αὐτοὺς τὰς διαβολὰς, παρεσκευ-
άζετο πορεύεσθαι ἐπὶ τὰς φοινίσσας ναῦς ἐς ἄ-
σπενδον, καὶ τὸν Λίχαν ξυμπορεύεσθαι ἐκέλευε. τῇ
δὲ στρατιᾷ προστάξειν ἔφη Ταμὼν ἑαυτοῦ ὕπαρ-
χον, ὥστε τροφὴν ἐν ὅσῳ ἂν αὐτὸς ἀπῇ διδόναι.
λέγεται δὲ *[4] οὐ κατὰ ταὐτὸ, οὐδὲ ῥᾴδιον εἰδέναι τίνι
γνώμῃ παρῆλθεν ἐς τὴν ἄσπενδον, καὶ παρελθὼν οὐκ
ἦγε τὰς ναῦς. ὅτι μὲν γὰρ αἱ φοίνισσαι νῆες ἑπτὰ
καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν μέχρι ἀσπένδου ἀ-
φίκοντο, σαφές ἐστι· διότι δὲ οὐκ ἦλθον, [5] πολλαχῇ
εἰκάζεται. [6] οἱ μὲν γὰρ, ἵνα διατρίβῃ ἀπελθὼν (ὥσ-
περ καὶ διενοήθη) τὰ τῶν πελοποννησίων (τροφὴν
γοῦν οὐδὲν βέλτιον ἀλλὰ καὶ χεῖρον ὁ Ταμὼς, ᾧ
προσετάχθη, παρεῖχεν) οἱ δὲ, ἵνα τοὺς φοίνικας
προαγαγὼν ἐς τὴν ἄσπενδον, [7]* [8] ἐκχρηματίσαιτο

*π. καὶ ἄγειν. *AE.P.* γρ. πέμπουσι

[1] Ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμπτοὺς πρέσβεις] ἄγοντες πρέσβεις οἵτινες ἀπὸ τῶν τετρακοσίων ἀπεστάλησαν εἰς λακεδαίμονα. γράφεται, πέμπουσι πρέσβεις. *[2] Οἳ] πάραλοι δηλονότι. *AE.P.* [3] Ἀτλικίζοντι] ἤγουν, τὰ τῶν ἀθηναίων φρονοῦντι. *[4] Οὐ κατὰ ταὐτὸ] οὐ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, οὐχ ὁμοίως ὑπὸ πάντων, ἀλλὰ διαφόρως. *AE.P.* [5] Πολλαχῇ εἰκάζεται] ἤγουν, κατὰ πολλοὺς τρόπους ἐν στοχασμῷ κεῖται. [6] Οἱ μὲν γὰρ, ἵνα διατρίβῃ] λέγουσι δηλονότι. [7] Ἐκχρηματίσαιτο] ἀντὶ τοῦ, πράξαιτο ἀργύριον. χρήματα λάβοι. *[8] Ἐκχρηματίσαιτο ἀφεὶς] ἐναλλαγὴ, ἀντὶ τοῦ, ἐκχρηματισάμενος ἀφείη. πῶς δὲ τοῦτο νοητέον; οὕτως. οἱ πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν, καὶ μάλιστα οἱ πλουσιώτεροι, καὶ οἱ στρατεύειν ἀναγκαζόμενοι χρήματα τοῖς στρατηγοῖς διδόναι φιλοῦσιν, ὅπως ὑπ' αὐτῶν τῆς στρατείας ἀπαλλάσσωνται, καὶ οἴκοι πόρρω τῶν πολεμικῶν κακῶν καθ' ἡσυχίαν μένωσιν. ἔστι δ' ὅτε καὶ αὐτοὶ οἱ στρατηγοὶ αὐτοκράτορες ὄντες ἐὰν χρημάτων ἀπορῶσι, στρατιωτῶν καταλόγους ποιεῖσθαι, καὶ στρατείαν αὐτοῖς ἐπαγγέλλειν εἰώθασι, στρατεύειν ὅμως οὐ διανοούμενοι, ἀλλ' ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν χρήματα λαμβάνειν βουλόμενοι, καὶ στρατείας ἀπαλλαγὴν τοῖς ταῦτα διδοῦσιν ὑπισχνούμενοι. Νῦν οὖν, ἴσως καὶ Τισσαφέρνης ταύτῃ τῇ γνώμῃ τοῦτον τὸν πλοῦν ἐποιήσατο, καὶ τοὺς φοίνικας χρήματα λαβὼν ἀφεῖκεν. οἱ δὲ, τοῦτο οὕτως ἐξηγοῦνται, χρήματα, ἤγουν μισθὸν αὐτοῖς δοὺς, ἀφεῖκεν. *AE.P.*

ἀφείς. καὶ γὰρ *[1] ὡς αὐτοῖς οὐδὲν ἔμελλε χρήσεσθαι. ἄλλοι δὲ, *[2] ὡς καταβοῆς ἕνεκα τῆς ἐς Λακεδαίμονα, τοῦ λέγεσθαι ὡς οὐκ ἀδικεῖ, ἀλλὰ καὶ σαφῶς οἴχεται ἐπὶ τὰς ναῦς ἀληθῶς πεπληρωμένας. ἐμοὶ μέντοι δοκεῖ σαφέστατον εἶναι, διατριβῆς ἕνεκα καὶ ἀνοκωχῆς τῶν Ἑλληνικῶν τὸ ναυτικὸν οὐκ ἀγαγεῖν· φθορᾶς μὲν, ἐν ὅσῳ παρῄει[3] ἐκεῖσε,[4] καὶ διέμελλεν. ἀνισώσεως δὲ, ὅπως μηδετέρους, προσθέμενος, ἰσχυροτέρους ποιήσῃ, ἐπεὶ εἴγε ἐβουλήθη διαπολεμῆσαι, ἐπιφανὲς δήπου, οὐκ ἐνδοιαστῶς. κομίσας γὰρ ἂν Λακεδαιμονίοις τὴν νίκην κατὰ τὸ εἰκὸς ἔδωκεν, οἵγε καὶ ἐν τῷ παρόντι[5] ἀντιπάλως μᾶλλον ἢ ὑποδεεστέρως τῷ ναυτικῷ ἀνθώρμουν. καταφωρᾷ δὲ μάλιστα, καὶ ἣν εἶπε πρόφασιν οὐ κομίσας τὰς ναῦς. ἔφη γὰρ αὐτὰς ἐλάσσους ἢ ὅσας ὁ βασιλεὺς ἔταξε ξυλλεγῆναι. ὁ[6] δὲ χάριν ἂν δήπου ἐν τούτῳ μείζω ἔτι εἶχεν, οὔτε ἀναλώσας πολλὰ τῶν βασιλέως, τά τε αὐτὰ ἀπ' ἐλασσόνων πράξας. ἐς δ' οὖν τὴν Ἄσπενδον ἥτινι δὴ γνώμῃ ὁ Τισσαφέρνης ἀφικνεῖται, καὶ τοῖς Φοίνιξι ξυγγίγνεται, καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἔπεμψαν ὡς ἐπὶ τὰς ναῦς, κελεύσαντος αὐτοῦ, Φίλιππον, ἄνδρα Λακεδαιμόνιον, δύο τριήρεσιν. Ἀλκιβιάδης δὲ, ἐπειδὴ καὶ τὸν Τισσαφέρνην ᾔσθετο παριόντα ἐπὶ τῆς Ἀσπένδου, ἔπλει καὶ αὐτὸς, λαβὼν τρεισκαίδεκα ναῦς, ὑποσχόμενος τοῖς ἐν Σάμῳ ἀσφαλῆ καὶ μεγάλην χάριν. ἢ γὰρ αὐτὸς ἄξειν Ἀθηναίοις τὰς Φοινίσσας ναῦς, ἢ Πελοποννησίοις γε κωλύσειν ἐλθεῖν· εἰδὼς, ὡς εἰκὸς, ἐκ πλείονος τὴν Τισσαφέρνους γνώμην, ὅτι οὐκ ἄξειν ἔμελλε, καὶ βουλόμενος *[7] αὐτὸν τοῖς Πελοποννησίοις ἐς τὴν αὐτοῦ καὶ Ἀθηναίων φιλίαν ὡς μάλιστα διαβάλλειν, ὅπως μᾶλλον[8] δι' αὐτὸ σφίσιν ἀναγκάζοιτο προσχωρεῖν. καὶ ὁ μὲν, ἄρας εὐθὺς τῆς Φασήλιδος καὶ Καύνου,[9] ἄνω τὸν πλοῦν ἐποιεῖτο.

τὸ περιφανές

mitteret. Ipsis enim vti nō statuerat. Alij verò, vt [*Phœnissæ classis ad Peloponesios ventura*] rumor Lacedęmonē perueniret, vt diceretur [*ipsum Tissaphernem*] non iniustè facere: sed planè ad classem verè instructam iuisse. Mihi verò manifestissimum esse videtur, [*Tissaphernem ideo*] classem [*ad Peloponnesios*] non adduxisse, vt res Græcorum attereret, bellumque duceret. Vtque, dum illuc proficisceretur, & cunctaretur, [*res Græcorum*] labefactaret, & [*vtrosque, Lacedæmonios, ac Athenienses*] exęquaret, vt neutros potentiores redderet, se [*vel his, vel illis*] adiungens. Nam si bellum conficere voluisset, [*illud*] profectò manifestum [*est, ipsum id*] sine dubio [*conficere potuisse.*] Nam (vt est verisimile) si [*classem*] adduxisset, victoriam Lacedæmoniis præbuisset, quippe qui vel tunc pari potius, quàm inferiori classe aduersus [*hostem*] in statione starent. Illa etiam speciosa causa, quam [*Tissaphernes*] attulit, cur classem [*ad Lacedæmonios*] non adduxisset, [*res illorum*] maximè attriuit. Dicebat enim ipsam minori numero, quàm Rex iussisset, contractam fuisse. Atqui profectò Tissaphernes hoc modo maiorem gratiam [*apud Regem*] iniuisset, si non magnam regiæ pecuniæ vim consumpsisset: sed eadem [*negotia*] minoribus [*sumptibus*] confecisset. Tissaphernes igitur (quocunque tandem consilio [*hoc fecerit*]) Aspendum iuit, & in Phœnicum congressum, [*colloquiumq́;*] venit, & Peloponnesij, illius iussu, Philippum, virum Lacedæmonium, cum duabus triremibus, vt ad classem miserūt. Alcibiades verò, postquàm audiuit Tissaphernem Aspendū petiisse, ipse quoq; cū tredecim nauibus, quas assumpsit, [*eò*] contendit, pollicitus iis, qui Sami erāt, tutū, magnumq; beneficiū, [*quod se in eos collaturū dicebat.*] Aut enim se Phœnissam classem ad Athenienses adducturū: aut saltem ad Pelopōnesios venire prohibiturū. Quod (vt erat verisimile) Tissaphernis mentē ex longa cōsuetudine cognosceret, quòd [*classem ad Pelopōnesios*] adducturus nō esset, simul etiam quòd quàm maximam inuidiam illi apud Peloponnesios ob illius in ipsum, & Athenienses studium conflare vellet, vt hac ipsa de causa [*Tissaphernes*] ad ipsos [*Athenienses*] accedere, [*seq́; illis adiungere,*] magis cogeretur. Et hic quidē confestim Phaselide, Caunoq; soluens, in altum nauigare cœpit. Legati autem à quadringētis viris missi, cùm è Samo peruenissent Athenas, Alcibiadis mandata [*Atheniensibus*] renuntiarunt,

*[1] Ὡς αὐτοῖς] τὸ ὡς πλεονάζει ἀττικῶς. *AE. P.* *[2] Ὡς καταβοῆς] τὸ ὡς πλεονάζει. ὁ δὲ νοῦς οὗτος, ἵνα ἡ καταβοὴ, ἤγουν ἡ φήμη τοῦ ναυτικοῦ τῶν Φοινίκων ἡκόντων, ἐς Λακεδαίμονα ἔλθῃ, πρὸς τὸ λέγεσθαι, ἕνεκα τοῦ λέγεσθαι τὰς Φοινίσσας ναῦς ἀληθῶς πρὸς τοὺς Πελοποννησίους ἥκειν, καὶ τὸν Τισσαφέρνην οὐκ ἀδικεῖν. *AE. P.* [3] Ἐκεῖσε] ἤγουν, εἰς τὴν Ἄσπενδον. [4] Καὶ διέμελλον] ἤγουν ἐβράδυνεν. [5] Ἀντιπάλως μᾶλλον] ἤγουν ἰσοπάλως. [6] Ὁ δὲ χάριν ἂν δήπου ἐν τούτῳ μείζω ἔτι εἶχεν] ἤτοι, χάριν μείζονα παρέχειν ἂν βασιλεύς. ἤ, χάριτος μείζονος ἠξιώθη. *[7] Αὐτὸν] τὸν Τισσαφέρνην. αὐτοῦ δὲ, τοῦ Ἀλκιβιάδου. *AE. P.* [8] Δι' αὐτὸ ἀναγκάζοιτο προσχωρεῖν] ἀναγκάζοιτο ὁ Τισσαφέρνης διὰ τὸ ὑποπτεύεσθαι ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων. *[9] Ἄνω] ἢ πρὸς τὸ πέλαγος. ἢ πρὸς τὰ ἄνω χωρία, τὰ πόρρω τῆς θαλάσσης ὄντα, τὰ ἐν τῇ μεσογείᾳ. *AE. P.*

[*& di-*

[*& dixerunt illum ipsos*] hortari, vt hostibus resisterent, nulloq; modo cederent, maximamq; spem habere, fore vt exercitũ, [*qui Sami esset,*] ipsis etiam reconciliaret, & Peloponnesios superaret, atq; [*his verbis*] multos eorum, qui paucorum dominatus erant participes, & qui vel prius [*hunc rerum statum*] grauiter ferebant, & lubenter, dum tamen tutò, aliquo modo se hac molestia liberassent, tunc multo magis corroborarũt. Quare iam coire, & de illo rerũ statu queri cœperunt. Habebãt autem [*huius rei*] duces eos, qui paucorum dominatus longè principes erant, & qui magistratus gerebant, quo in numero erant Theramenes Agnonis, & Aristocrates Sicelij [*filius*] & alij, qui inter primos quidem rerum participes erant: sed (vt aiebant) metuentes exercitum, qui Sami erat, & Alcibiadem, legatos Lacedæmonem miserant ne [*ciues*] ciuitatẽ sine maiori [*ciuium*] parte, aliquo maleficio afficerent. Sic enim se impedituros [*dicebant,*] quin dominatus perquàm paucorum constitueretur. Quamobrem quinque millia, [*quæ Rempub. administrarent,*] re, non autem nomine designanda, & æquabiliorem Reipub. statum constituendum esse. Hæc autem erat speciosa quidem ratio, qua popularem statum à se constitui simulabant: sed [*tamen*] eorum plerique propter priuatam ambitionem [*ei rei*] dabant operam, qua potissimùm interit paucorum dominatus ex populari statu constitutus. Omnes enim eo ipso die [*quo rerum potiri cœperunt,*] nõ solùm [*cæteris*] pares sed etiam singuli longè principes [*totius suæ ciuitatis*] esse volunt. At in populari statu, in quo magistratus per electionẽ creãtur, quisq; facilius fert ea quæ eueniunt, vt pote qui non à paribus [*sed ab hominibus dignitate præstantioribus*] se superatũ esse putet. Ipsorum autẽ animos manifestissimè erexerunt tum magna Alcibiadis potentia, quam Sami habebat, tum etiã quòd hic paucorũ dominatus ipsis haud stabilis futurus esse videbatur.

A οἱ δ' ἐκ τῆς Σάμου ἀπὸ τῶν τετρακοσίων πεμφθέντες πρέσβεις, ἐπειδὴ ἀφικόμενοι ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπήγγελλον τὰ παρὰ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὡς κελεύει τε ἀντέχειν καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τοῖς πολεμίοις, ἐλπίδας τε ὅτι πολλὰς ἔχει κἀκείνοις [1] τὸ στράτευμα διαλλάξειν, καὶ Πελοποννησίων περιέσεσθαι, ἀχθομένους καὶ πρότερον τοὺς πολλοὺς τῶν μετεχόντων τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ ἡδέως ἂν ἀπαλλαγέντας πῃ ἀσφαλῶς τοῦ πράγματος, πολλῷ B δὴ μᾶλλον ἐπέρρωσαν. καὶ ξυνίσταντό τε ἤδη, καὶ τὰ πράγματα διεμέμφοντο, ἔχοντες ἡγεμόνας τῶν πάνυ στρατηγῶν τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ἐν ἀρχαῖς ὄντων, οἷον Θηραμένην τε τὸν Ἅγνωνος καὶ Ἀριστοκράτην τὸν Σικελίου, καὶ ἄλλους, οἳ μετέσχον μὲν ἐν πρώτοις τῶν πραγμάτων, φοβούμενοι δὲ (ὡς ἔφασαν) τό, τε ἐν τῇ Σάμῳ στράτευμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, * τούς τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρεσβευομένους ἔπεμπον, μή τι ἄ- C νευ τῶν πλειόνων κακὸν δράσωσι τὴν πόλιν, *[2] οὐ τὸ ἀπαλλάξειν τοῦ ἄγαν ἐς ὀλίγους ἐλθεῖν, [3] ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους ἔργῳ καὶ μὴ ὀνόματι χρῆναι ἀποδεικνύναι, καὶ τὴν πολιτείαν ἰσαιτέραν καθιστάναι. ἦν δὲ τοῦτο μὲν, σχῆμα [4] πολιτικὸν τοῦ λόγου αὐτοῖς, κατ' ἰδίας δὲ φιλοτιμίας οἱ πολλοὶ αὐτῶν τῷ τοιούτῳ προσέκειντο *[5] ἐν ᾧπερ καὶ μάλιστα ὀλιγαρχία ἐκ δημοκρατίας γενομένη ἀπόλλυται. πάντες γὰρ [6] αὐθήμερον ἀξιοῦσιν οὐχ ὅπως D ἴσοι, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρῶτος αὐτὸς ἕκαστος εἶναι. [7] ἐκ δὲ δημοκρατίας αἱρέσεως γιγνομένης ῥᾷον *[8] τὰ ἀποβαίνοντα ὡς οὐκ ἀπὸ τῶν ὁμοίων ἐλασσούμενός τις φέρει. σαφέστατα δ' αὐτοὺς ἐπῆρε τὰ ἐν τῇ Σάμῳ τοῦ Ἀλκιβιάδου, ἰσχυρὰ ὄντα, καὶ ὅτι αὐτοῖς οὐκ ἐδόκει μόνιμον τὸ τῆς ὀλιγαρχίας ἔσεσθαι.

γρ. Σικελίου

γρ. ἀπουδῇ πάνυ τούς τε *π. τοὺς ἐς τὴν λακ. Æ.P.

γρ. ῥᾷστα

[1] Τὸ στράτευμα διαλλάξειν] τὸ ἐν τῇ Σάμῳ δηλονότι. *[2] Οὐ τὸ ἀπαλλάξειν] οὐ πρὸς τὸ ἀπαλλάξειν. ἀλλ' ἴσως πολὺ βέλτιον γράφειν. οὕτω γὰρ ἀπαλλάξειν τὴν πόλιν δηλονότι, τοῦ ἐς ἄγαν ὀλίγους ἐλθεῖν. τουτέστι, οὕτω γὰρ ἔφασαν αὐτοὺς κωλύσειν ἂν τὰ πράγματα ἐς τὰς ἄγαν ὀλίγων πολιτῶν χεῖρας ἐλθεῖν, καὶ ὑπὸ ἄγαν ὀλίγων διοικεῖσθαι. Æ.P. [3] Ἀλλὰ τοὺς πεντακισχιλίους] οὐκ ἀντίκειταί τινι τὸ ἀλλά, ὡς λέγομέν τι, οὐ τόδε, ἀλλὰ τόδε· ἔστι δὲ παρακελευστικόν, ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ, Ἀλλ' ἄγε, μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα. ἡ δὲ διάνοια, οἱ περὶ τὸν Θηραμένην ἄρχοντες τότε τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ μετασχόντες αὐτῆς ἐν πρώτοις, ὀρεγόμενοι δὲ δημοκρατίας, ἔλεγον οὐχ ὅτι ἀπελλακτικῶς ἔχουσι τῆς ὀλιγαρχίας, (ὅπερ ἦν ἀληθές) ἀλλ' ὅτι φοβοῦνται τοὺς ἐν Σάμῳ. καὶ Ἀλκιβιάδην, καὶ τοὺς ἀπιόντας εἰς Λακεδαίμονα πρέσβεις, μή τι οὗτοι κακὸν ἐργάζωνται τὴν πόλιν, ὀλιγαρχίας γενομένης. ἤδη οὖν ἠξίουν τοὺς πεντακισχιλίους καθιστάναι. [4] Πολιτικὸν] ἤγουν δημοκρατικόν. *[5] Ἐν ᾧπερ] ἐκείνῳ τῷ πράγματι, ἐν ᾧπερ, δι' ὅπερ. Æ.P. [6] Αὐθημερὸν] ἤγουν, ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. [7] Ἐκ δὲ δημοκρατίας αἱρέσεως γιγνομένης] ἀντὶ τοῦ, ἐν δημοκρατίᾳ δὲ ἄρχοντός τινος αἱρεθέντος, ἢ πρωτεύοντός τινος, ῥᾳδίως φέρουσιν οἱ μὴ τυχόντες τῶν ὁμοίων. οὐ γὰρ ὁμοίου ἀνδρὸς νομίζουσιν ἀλλὰ κρείττονος ἐλασσοῦσθαι. *[8] Τὰ ἀποβαίνοντα] τὴν τῆς ἀρχῆς ἀποτυχίαν, ὡς οὐκ ἀπὸ τῶν ὁμοίων, ἀλλ' ἀπὸ πολὺ βελτιόνων, καὶ ταύτης τῆς τιμῆς ἀξιωτέρων ὄντων ἐλασσούμενος, ἡττώμενος. Æ.P.

ἠγωνίζετο οὖν εἷς ἕκαστος τὸ ξύμβολον αὐτὸς πρῶτος προστάτης τοῦ δήμου γενέσθαι. οἱ δὲ τῶν τετρακοσίων, μάλιστα ἐναντίοι ὄντες[1] τῷ τοιούτῳ εἴδει, καὶ προεστῶτες, Φρύνιχός τε, (ὃς δὴ στρατηγήσας ἐν τῇ Σάμῳ ποτὲ τῷ Ἀλκιβιάδῃ τότε διηνέχθη) καὶ Ἀρίσταρχος,[2] ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ἐκ πλείστου ἐναντίος τῷ δήμῳ, καὶ Πείσανδρος, καὶ Ἀντιφῶν, καὶ ἄλλοι οἱ δυνατώτατοι, πρότερόν τε, ἐπεὶ τάχιστα κατέστησαν, καὶ ἐπειδὴ τὰ ἐν τῇ Σάμῳ σφῶν ἐς δημοκρατίαν ἀπέστη, πρέσβεις τε ἀπέστελλον σφῶν ἐς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ τὴν ὀλιγαρχίαν προεθυμοῦντο, καὶ τὸ ἐν τῇ Ἠετιωνείᾳ καλουμένῃ τεῖχος ἐποιοῦντο· πολλῷ τε μᾶλλον ἔτι ἐπειδὴ καὶ οἱ ἐκ τῆς Σάμου πρέσβεις σφῶν ἦλθον, ὁρῶντες *[3] τούς τε πολλούς, καὶ σφῶν τοὺς δοκοῦντας πρότερον πιστοὺς εἶναι, μεταβαλλομένους. καὶ ἀπέστειλαν μὲν Ἀντιφῶντα καὶ Φρύνιχον καὶ ἄλλους δέκα κατὰ τάχος, φοβούμενοι[4] καὶ τὰ αὐτοῦ καὶ τὰ ἐκ τῆς Σάμου· ἐπιστείλαντες παντὶ τρόπῳ[5] ὅστις καὶ ὁπωσοῦν ἀνεκτὸς ξυναλλαγῆναι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. ᾠκοδόμουν δὲ ἔτι προθυμότερον τὸ ἐν τῇ Ἠετιωνείᾳ τεῖχος.[6] ἦν δὲ τοῦ τείχους ἡ γνώμη αὕτη (ὡς ἔφη Θηραμένης, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ) οὐχ ἵνα τοὺς ἐν Σάμῳ, ἢν βίᾳ ἐπιπλέωσι, μὴ δέξωνται ἐς τὸν Πειραιᾶ, ἀλλ' ἵνα τοὺς πολεμίους μᾶλλον, ὅταν βούλωνται, καὶ ναυσὶ καὶ πεζῷ δέξωνται. χηλὴ γάρ ἐστι τοῦ Πειραιῶς ἡ Ἠετιώνεια, καὶ παρ' αὐτὴν εὐθὺς ὁ ἔσπλους ἐστίν. ἐτειχίζετο οὖν οὕτω ξὺν τῷ πρότερον πρὸς ἤπειρον ὑπάρχοντι τείχει,[7] ὥστε καθεζομένων *[8] ἐς αὐτὸν ἀνθρώπων ὀλίγων, ἄρχειν τοῦ γε ἔσπλου. ἐπ' αὐτὸν γὰρ τὸν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος στενοῦ ὄντος τὸν ἕτερον πύργον ἐτελεύτα· τό τε παλαιὸν τὸ πρὸς ἤπειρον, καὶ τὸ καινὸν τὸ ἐντὸς τοῦ τείχους, τειχιζόμενον πρὸς θάλασσαν. διῳκοδόμησαν δὲ καὶ στοὰν ἥπερ ἦν μεγίστη, καὶ ἐγγύτατα[9] τούτου εὐθὺς ἐχομένη ἐν τῷ Πειραιεῖ, καὶ ἦρχον αὐτοὶ αὐτῆς· ἐς ἣν καὶ τὸν σῖτον ἠνάγκαζον πάντας[10] τὸν ὑπάρχοντά τε

γρ. χείλη

γρ. ἐπίπλους

γρ. καθεζομένους ἐς αὐτὸν ἀνθρώπους ὀλίγους

γρ. οἱ αὐτοί

A Certatim igitur vnus quiſque, ipſe potiſſimùm popularis ſtatus patronus, [*ac propugnator*] eſſe conabatur. Sed quadringenti viri huic [*Reipub. adminiſtrandæ*] formæ maximè aduerſabantur, & qui [*paucorum dominatus*] principes erant, cùm Phrynicus (cui etiam, cùm olim Sami præturam geſſiſſet, cum Alcibiade diſſidium tunc fuit) tum Ariſtarchus, qui in primis, ac iampridem ſtatui populari aduerſabatur, & Piſander, & Antiphon, & potentiſſimi quique alij, cùm antea, ſimul ac [*paucorum dominatum Athenis*] conſtituerunt, B tum etiam poſtquàm paucorum ille dominatus ab ipſis Sami cõſtitutus in ſtatum popularẽ rurſus eſt commutatus, legatosque de ſuo corpore Lacedæmonem miſerunt, & paucorum dominatui [*ſtabiliendo*] operam ſtudioſè dabant, & murum in ea, quæ Eetionea vocatur, excitabant. Sed etiam multo magis [*quàm antè*] poſtquàm & ipſorum legati Samo redierunt, quia videbant cùm ipſam plebem, tum etiam ex ſuis eos, qui prius fidi eſſe videbantur, [*iam*] immutatos eſſe. Et miſerunt quidem properè Antiphontẽ, & Phry- C nicum, aliosque decem (quòd & res vrbanas, & res Samias metuerent) cum mandatis, vt quauis ratione, modò conditio tolerabilis eſſet, cum Lacedæmoniis reconciliarentur. Multo autem ſtudioſiùs [*quàm antè,*] murum in Eetionea ædificabant. Huius autem muri [*extruendi*] conſilium hoc fuit (vt aiebat Theramenes, eiusque ſocij) non vt eos, qui Sami erant, ſi per vim cum infeſta claſſe venirent, in Piræum non reciperẽt: ſed potius vt hoſtium, quoties vellent, & claſſem, & peditatum reciperent. D Nam Eetionea eſt [*è duobus alterum*] Piræi promontorium, & iuxta ipſam ſtatim ſunt fauces, quâ naues ingrediuntur. Hic igitur cum eo muro, qui prius continentem verſus extructus erat, ſic extruebatur, vt pauci homines illic ſtationem habentes, introitus nauium arbitri eſſent. Nam ad ipſam alterã turrim in anguſti portus oſtio ſitã terminabatur. Et murus antiquus continentẽ verſus, & nouus, qui intra [*antiquum*] murũ, mare verſus extruebatur, [*ad eãdem turrim vterque terminabatur.*] Quinetiã proximè hũc [*nouum murum*] ſtatim, maximam porticũ intra Pireum ędificauerũt, cuius ipſi potiebantur. In quã cogebant omnes ſuum frumentũ ſeponere tam id, quod iam erat [*in vrbe,*]

---

[1] Τῷ τοιούτῳ εἴδει] τῷ τῆς δημοκρατίας δηλονότι. ἤγουν καταστάσει. [2] Ἀνὴρ ἐν τοῖς μάλιστα] τοῖς ἰσχυροτάτοις. *[3] Τούς τε πολλοὺς] τὸ δημοτικὸν πλῆθος) (οἱ ὀλιγαρχικοί. Æ.P. [4] Καὶ τὰ αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῆς Σάμου] ἤγουν ἐν Ἀθήναις. [5] Ὅστις καὶ ὁπωσοῦν ἀνεκτὸς] ὅστις τρόπος. τοῦτ' ἔστιν, ὡτινιοῦν ἀνεκτῷ τρόπῳ. [6] Ἦν δὲ τοῦ τείχους ἡ γνώμη] ἤγουν, ὁ σκοπὸς τῆς ἀνοικοδομίας τοῦ τείχους.

[7] Ὥστε καθεζομένους] ὥστε τοὺς αὐτόθι φυλάττοντας τοῦ ἐπίπλου κρατεῖν. *[8] Ἐς αὐτὸν] τὸν ἔσπλουν. ἀλλ' ἴσως βέλτιον γράφειν, ἐς αὐτό, τὸ τεῖχος δηλονότι. Æ.P. [9] Καὶ ἐγγύτατα τούτου] τοῦ ἀνοικοδομημένου δηλονότι. [10] Τὸν ὑπάρχοντά τε] τὸν ἐν τῇ πόλει.

quàm

quàm quod mari aduehebatur, illincque promentes venundare. Theramenes igitur hęc & iampridem cum quiritatione dicebat, & postquàm legati Lacedæmone redierunt nulla pactione cũ vniuersis [*Lacedæmoniis*] facta, dicebat fore, vt propter hanc [*nouam*] munitionem ciuitas etiam in salutis discrimẽ adduceretur. Nam sub hoc idem tempus affuerũt etiam pariter ex Peloponneso duæ, & quadraginta naues ab Euboënsibus accitæ (quarum nonnullæ erant è Tarento, & Locris, Italicæ, & Sicilienses) quæ iam in ora Laconica stationem habebant, & nauigationem in Eubœam præparabant. Præerat autem ipsis Hegesandridas Hegesandri [*filius*,] Spartanus, quas Theramenes non tam in Eubœam, quàm in eos, qui Eetioneam muniebant, nauigare dicebat, &, nisi quis iam [*sibi*] caueret, [*illos ab hoste præter expectationem oppressos*,] per imprudentiam perituros. Proficiscebatur autem etiam tale quippiam ab illis, qui criminationem istam sustinebant, [*& qui à Theramene accusabantur, quandam huiusmodi suspicionis non leuem occasionem ei præbebant*,] nec [*quod illis ab eo tunc obiiciebatur*,] omnino obtrectandi tantùm studio dicebatur. Illi enim potissimum quidem in paucorum dominatu [*& ciuitati*] & sociis imperare cupiebant: sin minus, certè classem & munitiones illas habere, ac arbitratu suo viuere [*volebant*.] Quòd si hac quoq; re excluderentur, [*cupiebant*] saltem non profligari ipsi potissimum antè alios à populari statu rursus restituto: sed vel hostibus [*in vrbem*] introductis, sine munitionibus, & [*sine*] classe pactionem [*cum illis*] facere, vt qualemcunque ciuitatis statum haberent, dummodo de suis corporibus securi essent. Quamobrem etiam hãc munitionem, quæ & portulas, & introitus, & hostium receptacula habebat, studiosè ædificabant, & prius absoluere cupiebant, [*quàm ab aduersa factione præuenirentur, ac opprimerentur*.] Ac initio quidẽ inter paucos, & clàm potius, [*quam palàm*] hęc dicebãtur. At vbi Phrynicus reuersus ex legatione, quã ad Lacedæmonios obierat, à quodã circitorũ ex insidiis in foro frequẽti vulneratus, nec procul à curia digressus, cõtinuò decessit:

[1] καὶ τὸν ἐπιπλέοντα [2] ἐξαιρεῖσθαι. καὶ ἐντεῦθεν παραιροῦντας πωλεῖν. ταῦτ' οὖν ἐκ πλείονος χρόνου [3] ὁ Θηραμένης διεθρόει, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πρέσβεις [4] οὐδὲν πράξαντες ἀνεχώρησαν τοῖς ξύμπασι ξυμβατικὸν, φάσκων κινδυνεύσειν τὸ τεῖχος τοῦτο καὶ τὴν πόλιν διαφθεῖραι. ἅμα γὰρ καὶ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἐτύγχανον, Εὐβοέων [5] ἐπικαλουμένων κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον, δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες (ὧν ἦσαν καὶ ἐκ Τάραντος καὶ ἐκ Λοκρῶν Ἰταλιώτιδες καὶ Σικελικαί τινες) [6] ὁρμοῦσαι ἤδη ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς, καὶ παρασκευαζόμεναι τὸν ἐς τὴν Εὔβοιαν πλοῦν. ἦρχε δὲ αὐτῶν Ἡγησανδρίδας Ἡγησάνδρου Σπαρτιάτης, ἃς ἔφη Θηραμένης οὐκ Εὐβοίᾳ μᾶλλον ἢ τοῖς τειχίζουσι τὴν Ἠετιώνειαν προσπλεῖν, [7] καὶ, εἰ μή τις ἤδη φυλάξεται, λήσειν διαφθαρέντας. [8] ἦν δέ τι καὶ τοιοῦτον ἀπὸ τῶν τὴν κατηγορίαν ἐχόντων, καὶ οὐ πάνυ διαβολὴ μόνον τοῦ λόγου. ἐκεῖνοι γὰρ μάλιστα μὲν ἐβούλοντο ὀλιγαρχούμενοι ἄρχειν καὶ τῶν ξυμμάχων, εἰ δὲ μὴ, τάς τε ναῦς καὶ τὰ τείχη ἔχοντες, [9] αὐτονομεῖσθαι· ἐξειργόμενοι δὲ τούτου, μὴ οὖν ὑπὸ τοῦ δήμου γε αὖθις γενομένου αὐτοὶ πρὸ τῶν ἄλλων μάλιστα διαφθαρῆναι, ἀλλὰ καὶ τοὺς πολεμίους ἐσαγαγόμενοι, ἄνευ τειχῶν καὶ νεῶν ξυμβῆναι καὶ ὁπωσοῦν τὰ τῆς πόλεως ἔχειν, εἰ τοῖς γε σώμασι σφῶν ἄδεια ἔσται. διόπερ καὶ τὸ τεῖχος τοῦτο, καὶ πυλίδας ἔχον καὶ ἐσόδους καὶ ἐπεισαγωγὰς τῶν πολεμίων, ἐτείχιζόν τε προθύμως, καὶ φθῆναι ἐβούλοντο ἐξεργασάμενοι. πρότερον μὲν οὖν κατ' ὀλίγους τε καὶ κρύφα μᾶλλον τὰ λεγόμενα ἦν· ἐπεὶ δὲ ὁ Φρύνιχος ἥκων ἐκ τῆς ἐς Λακεδαίμονα πρεσβείας, πληγεὶς ὑπ' ἀνδρὸς τῶν περιπόλων τινὸς ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ πληθούσῃ, καὶ οὐ πολὺ ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου ἀπελθὼν, ἀπέθανε παραχρῆμα·

γρ. φάσκοντες

γρ. διαβόλιμον ὂν τοῦ

γρ. καὶ

[1] Καὶ τὸν ἐπιπλέοντα] τὸν ἔξωθεν ἐρχόμενον. [2] Ἐξαιρεῖσθαι] ἐκβάλλειν. [3] Ὁ Θηραμένης διεθρόει] θροῦν ἐποίει διὰ τῆς βοῆς. ἤγουν, ἐφήμιζεν. [4] Οὐδὲν πράξαντες ἀνεχώρησαν τοῖς ξύμπασι ξυμβατικὸν] οὐκ ἴσχυσαν γὰρ πᾶσι Λακεδαιμονίοις συμβῆναι, ἀλλὰ τισὶν αὐτῶν. [5] Ἐπικαλουμένων] ἐφελκομένων. [6] Ὁρμοῦσαι ἤδη ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς] καθ' ὑπερβατὸν τοῦτο συντακτέον τῷ, δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες. [7] Καὶ εἰ μή τις ἤδη φυλάξεται] ἤγουν, φυλακὴν ἕξει. [8] Ἦν δέ τι καὶ τοιοῦτον] ἦν δὲ καὶ τῷ ὄντι ἀληθὲς τὸ φοβεῖσθαι τοὺς περὶ Θηραμένην, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἔχοντας τὴν ὀλιγαρχίαν. ἐφοβοῦντο γὰρ μὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἕλωσι τὸ τεῖχος, καὶ οὐ μόνον ψευδῶς τοῦτο ἐλέγετο, καὶ διεβάλλετο. οἱ γὰρ ὀλιγαρχικοὶ μάλιστα μὲν ἐβούλοντο εἰς ὀλιγαρχίαν ὄντες, ἄρχειν καὶ τῶν συμμάχων· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύναιντο, αὐτονομεῖσθαί γε ἐν ὀλιγαρχίᾳ, ἔχοντες τὰ τείχη καὶ τὰς ναῦς· εἰ δὲ καὶ τούτου διαμάρτοιεν, μὴ ὑπό γε δημοκρατίας αὖθις γενομένης αὐτοὶ διαφθαρῆναι. δῆμον γὰρ νῦν τὴν δημοκρατίαν λέγει. [9] Αὐτονομεῖσθαι] τοῖς ἰδίοις νόμοις χρῆσθαι.

καὶ ὁ μὲν πατάξας διέφυγεν,[1] ὁ δὲ ξυνεργὸς Ἀργεῖος ἄνθρωπος, ληφθεὶς, καὶ βασανιζόμενος ὑπὸ τῶν τετρακοσίων, οὐδενὸς ὄνομα κελεύσαντος εἶπεν, οὐδὲ ἄλλο τι ἢ ὅτι εἰδείη πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐς τοῦ περιπολάρχου καὶ ἄλλοσε κατ' οἰκίας ξυνιόντας· τότε δὴ οὐδενὸς γεγενημένου[2] ἀπ' αὐτοῦ νεωτέρου, καὶ ὁ Θηραμένης ἤδη θρασύτερον καὶ ὁ Ἀριστοκράτης, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν τετρακοσίων αὐτῶν[3] καὶ τῶν ἔξωθεν ἦσαν ὁμογνώμονες, ᾔεσαν ἐπὶ τὰ πράγματα. ἅμα γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς Λακεδαιμονίας αἱ νῆες ἤδη περιπεπλευκυῖαι, καὶ ὁρμισάμεναι ἐς τὴν Ἐπίδαυρον, τὴν Αἴγιναν καταδεδραμήκεσαν. καὶ οὐκ ἔφη ὁ Θηραμένης εἰκὸς εἶναι ἐπ' Εὔβοιαν πλεούσας αὐτὰς, ἐς Αἴγιναν κατακολπίσαι, καὶ πάλιν ἐν Ἐπιδαύρῳ ὁρμεῖν, εἰ μὴ παρακληθεῖσαι ἥκοιεν ἐφ' οἷσπερ καὶ αὐτὸς ἀεὶ κατηγόρει. οὐκέτι οὖν οἷόν τε εἶναι ἡσυχάζειν. τέλος δὲ, πολλῶν καὶ στασιωτικῶν λόγων καὶ ὑποψιῶν προσγενομένων, καὶ ἔργῳ ἤδη ἥπτοντο τῶν πραγμάτων. οἱ γὰρ ἐν τῷ πειραιῇ τῆς ἠετιωνείας τεῖχος ὁπλῖται οἰκοδομοῦντες (ἐν οἷς καὶ Ἀριστοκράτης ἦν ταξιαρχῶν,[4] καὶ τὴν ἑαυτοῦ φυλακὴν ἔχων) ξυλλαμβάνουσιν Ἀλεξικλέα στρατηγὸν ὄντα ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας, καὶ μάλιστα πρὸς *[5] τοὺς ἑτέρους τετραμμένον, καὶ ἐς οἰκίαν ἀγαγόντες εἷρξαν. ξυνεπελάβοντο δὲ ἅμα αὐτοῖς καὶ ἄλλοι, καὶ Ἕρμων τῶν περιπόλων τις τῶν μουνυχίασι τεταγμένων *[6] ἄρχων· τὸ δὲ μέγιστον, τῶν ὁπλιτῶν τὸ στῖφος * ταῦτα ἐβούλετο. ὡς δὲ ἐσηγγέλθη τοῖς τετρακοσίοις (ἔτυχον δὲ ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ξυγκαθήμενοι) εὐθὺς,[7] πλὴν ὅσοις μὴ βουλομένοις *[8] ταῦτα ἦν, ἕτοιμοι ἦσαν ἐς τὰ ὅπλα ἰέναι, καὶ τῷ Θηραμένει καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ ἠπείλουν. ὁ δὲ, ἀπολογούμενος, ἕτοιμος ἔφη εἶναι *[9] ξυναφαιρησόμενος ἰέναι ἤδη. καὶ παραλαβὼν ἕνα τῶν στρατηγῶν, ὅστις ἦν αὐτῷ ὁμογνώμων, ἐχώρει ἐς τὸν πειραιᾶ.

γρ. πεπαρμένον

*τ. ταῦτα ἐβουλ.

A & percussor quidem [*ipsius*] euasit: at [*eius*] adiutor, homo Argiuus, à quadringentis comprehensus, tortusq́;, nullius, à quo [*facinus hoc perpetrare*] iussus esset, nomen protulit, nec aliud quippiam [*dixit*,] nisi quòd sciret multos homines & in circitorũ præfecti, & in alias ædes cõuenire solitos; tunc verò, cùm nihil noui hinc, [*post istam Phrynichi cædem*,] accidisset, iam confidentiùs & Theramenes, & Aristocrates, & alij quotquot vel ex ipsis quadringentis, vel extra hos, eiusdem sententiæ erant, eum rerum B statum inuaserunt. Simul enim & ex agro Laconico naues illæ iam circumuectæ, & Epidaurum appulsæ, AEginam excursionibus infestauerant. Quare Theramenes dicebat verisimile non esse, [*naues*] eas, si in Eubœam nauigarent, in AEginæ sinum fuisse deflexuras, & rursus Epidauri stationem habituras, nisi accitæ venirent ad [*ea peragenda*,] quæ & ipse semper criminabatur. Nequaquam igitur amplius quiescendum, [*nec ab armis diutius abstinendum aiebat*.] Tandem verò multis præterea seditiosis, ac suspiciosis sermonibus habitis, iam C & factis eum rerum statum aggredi cœperunt. Nam grauis armaturæ milites, qui Eetioneæ munitionem in Piræo ædificabant (inter quos erat & Aristocrates centurio, qui suam centuriam secum habebat) comprehendunt Alexiclem inter paucorũ dominatus collegas præcipua dignitate preditum, & in alterius factionis homines maximè propensum & domum adductum in vincula coniiciunt. Ipsos autem simul adiuuerunt cùm alij, tum Hermon quidam circitorum apud Munychiam excubantium D præfectus. Sed (quod maximum erat armatorum agmen eadem consilia agitabat. Cùm autẽ [*hoc*] quadringentis renuntiatum fuisset (considebant autem in curia) confestim [*omnes*,] præter eos, quibus ista non placebant, parati erant ire ad arma, & Therameni, ac iis, qui cum eo erant, minitabantur. Ille verò, se purgans, dicebat se paratum esse iam ire cum [*ipsis*] ad [*Alexiclem ex vinculis*] eripiendum. Et assumpto vno è ducibus, qui erant eiusdem sententiæ, cuius & ipse, ad Piræum perrexit.

[1] Ὁ δὲ ξυνεργὸς] συναίτιος. [2] Ἀπ' αὐτοῦ] ἤγουν, μετὰ τὸν φόνον τοῦ Φρυνίχου. [3] Καὶ τῶν ἔξωθεν] τῶν τετρακοσίων δηλονότι. [4] Καὶ τὴν ἑαυτοῦ φυλακὴν ἔχων] ἤγουν, τοὺς ἑαυτοῦ φύλακας. *[5] Τοὺς ἑτέρους] τοὺς ὀλιγαρχικοὺς, ὧν καὶ αὐτὸς εἷς ἦν. Æ. P. *[6] Ἀρχῶν] ἴσως ἄρχων. ὃν γὰρ ἄνω περιπόλαρχον, ἐπὶ περιπολάρχου ἐκάλεσεν, ἐνταῦθα συνωνύμως, τῶν περιπόλων ἄρχοντα καλεῖν δοκεῖ. εἰ δὲ μηδὲν κινητέον, ἀπὸ τῆς ἑνικῆς εὐθείας, ἀρχὸς, τὴν φωνὴν παρέχεσθαι λέξεις. ἀρχὸς δὲ, ποιητικώτερον. ἢ ἀπὸ τῆς εὐθείας, ἀρχὴ, ἧς. ταῦτα δὲ πάντα νῦν ἰσοδυναμοῦντα σημειωτέον. Æ. P. [7] Πλὴν ὅσοις μὴ βουλομένοις] πλὴν ὅσοι μὴ ἐβούλοντο δηλαδὴ ὀλιγαρχεῖσθαι. *[8] Ταῦτα] τὰ τῆς ὀλιγαρχίας πράγματα, αὕτη ἡ ὀλιγαρχία, καὶ αἱ τῶν ὀλιγαρχούντων πράξεις. Æ. P. *[9] Ξυναφαιρησόμενος] τὸν Ἀλεξικλέα σὺν αὐτοῖς ἐκ τῶν δεσμῶν, ἢ ἐκ τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ εἵργετο, αἱρησόμενος. τοῦτο δῆλον ἐκ τῶν κάτω, οἱ ἐν τῷ πειραιεῖ ὁπλῖται τὸν Ἀλεξικλέα ἀφέντες. Æ. P.

Adiuua-

Adiuuabat autem [*ipsum*] Aristarchus, & equitum iuuentus. Erat autem ingẽs, ac terribilis tumultus. Nam & qui in vrbe degebãt, Pirȩum iam occupatum, & [*Alexiclem*] illum, qui comprehensus fuerat, morte mulctatum putabãt. Et qui in Piræo erant, eos, qui in vrbe erant, contra se tantum non adesse [*suspicabantur.*] Cùm autem seniores ægrè impedirent eos, qui per vrbem discurrebant, & ad arma [*corripienda*] ferebantur, cùm etiam Thucydides Pharsalius, hospes publicus, qui [*tunc*] aderat, & officiosè singulos impediret, & exclamaret ne hostibus prope insidiantibus, patriam perderent, quieuerunt, & à manibus mutuò sibi afferendis abstinuerunt. Et Theramenes quidem in Piræum profectus (præturam autẽ ipse quoq; gerebat) voce tenus, grauis armaturæ militibus irascebatur. Aristarchus verò, & qui [*populari*] multitudini aduersarij erant, indignabantur. Illorum verò grauis armaturæ militum plerique manum ad opus admouere cœperunt, nec eos [*facti*] pœnitebat. Theramenem interrogabant nunquid ei videretur hæc munitio [*publici*] boni causa extrui, & an satius esset eam demoliri. Ille verò, si & ipsis [*eam*] demoliri placeret, sibi quoq; placere respõdit. Hinc autẽ è vestigio cùm illi grauis armaturæ milites, tum etiã multi eorum, qui erant in Pireo, munitionem conscenderũt, & demoliri cœperunt. Hac autẽ, adhortatione ad vulgus vtebãtur, oportere, [*eũ,*] quicũq; quinq; millia [*ciuium,*] quadringẽtorũ loco, Reipu. præesse vellet, ad hoc opus accedere, [*& munitionẽ istam secum demoliri.*] Nam [*quamuis popularem statum restituere vellet,*] tamen [*suum consilium*] adhuc tegebant nomine quinque millium, ita vt nõ apertè dicerent, Quicunq; vellet populum Reip. præesse: quia metuebant ne re vera essent [*quinque millia ciuium, quibus ad Reipublicæ administrationem aditus per vices pateret,*] néve quis [*de suo numero*] per inscitiam aliquid apud aliquem [*de quinque millium numero*] dicens laberetur, [*ac in capitis discrimen adduceretur.*]

A ἐβοήθει δὲ καὶ Ἀρίσταρχος, καὶ τῶν ἱππέων νεανίσκοι. ἦν δὲ θόρυβος πολὺς καὶ [1] ἐκπληκτικός. οἵ τε γὰρ ἐν τῷ ἄστει ἤδη ᾤοντο τόν τε Πειραιᾶ κατειλῆφθαι, καὶ τὸν ξυνειλημμένον τεθνάναι· οἵ τε ἐν τῷ Πειραιεῖ, τοὺς ἐκ τοῦ ἄστεος ὅσον οὐκ ἐπὶ σφᾶς παρεῖναι. μόγις δὲ τῶν τε πρεσβυτέρων διακωλυόντων τοὺς ἐν τῷ ἄστει διαθέοντας, καὶ ἐπὶ τὰ ὅπλα φερομένους, καὶ Θουκυδίδου τοῦ Φαρσαλίου τοῦ προξένου τῆς πόλεως παρόντος, καὶ προθύμως ἐμποδών τε ἑκάστοις γιγνομένου,

B καὶ ἐπιβοωμένου μή, ἐφεδρευόντων ἐγγὺς τῶν πολεμίων, ἀπολέσαι τὴν πατρίδα, ἡσύχασάν τε, καὶ σφῶν αὐτῶν ἀπέσχοντο. καὶ ὁ μὲν Θηραμένης, ἐλθὼν ἐς τὸν Πειραιᾶ (ἦν δὲ καὶ αὐτὸς στρατηγὸς) [2] * [3] ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκα, ὠργίζετο τοῖς ὁπλίταις. ὁ δὲ Ἀρίσταρχος καὶ οἱ ἐναντίοι [4] τῷ πλήθει ἐχαλέπαινον. οἱ δὲ ὁπλῖται [5] ὁμόσε τε ἐχώρουν οἱ πλεῖστοι τῷ ἔργῳ, καὶ οὐ μετεμέλοντο· καὶ τὸν Θηραμένην ἠρώτων εἰ δοκεῖ αὐ-

C τῷ ἐπ' ἀγαθῷ τὸ τεῖχος οἰκοδομεῖσθαι, καὶ εἰ ἄμεινον εἴη καθαιρεθέν. ὁ δέ, εἴπερ καὶ ἐκείνοις δοκεῖ καθαιρεῖν, καὶ ἑαυτῷ ἔφη ξυνδοκεῖν. καὶ ἐντεῦθεν εὐθὺς ἀναβάντες οἵ τε ὁπλῖται καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνθρώπων, κατέσκαπτον τὸ τείχισμα. ἦν δὲ πρὸς τὸν ὄχλον ἡ παράκλησις, ὡς χρή, ὅστις τοὺς πεντακισχιλίους βούλεται ἄρχειν ἀντὶ τῶν τετρακοσίων, [6] ἰέναι ἐπὶ τὸ ἔργον. [7] * [8] ἐπεκρύπτοντο γὰρ ὅμως ἔτι τῶν πεντακισχιλίων τῷ ὀνόματι, [9] μὴ ἄντικρυς δῆμον ὅστις βούλεται ἄρχειν

D ὀνομάζειν· [10] φοβούμενοι μὴ τῷ ὄντι * [11] ὦσι, καὶ * [12] πρός τινα εἰπών τις τι ἀγνοίᾳ σφαλῇ.

γρ. τὸ | γρ. ὅσον ὑπὸ | γρ. ἀληθεῖ

---

[1] Ἐκπληκτικὸς] ἤγουν, ἔκπληξιν ποιῶν τοῖς ἀκούουσιν. [2] Ὅσον ἀπὸ βοῆς] ἤγουν, ἀπὸ βοῆς, καὶ οὐκ ἀμαθῶς. * [3] Ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκα] τουτέστι, τῇ βοῇ μόνον, καὶ οὐ τῷ προσποιήσεως χάριν, ὅπως μὴ τοῖς τετρακοσίοις φανείη τὴν ὀλιγαρχίαν, καὶ τὰς αὐτῶν πράξεις ἀποδοκιμάζων. *AE. P.* [4] Τῷ πλήθει ἐχαλέπαινον] τῷ δημοτικῷ δηλονότι. γρ. ἀληθεῖ, τῷ ἀληθεῖ ἐχαλέπαινον. [5] Ὁμόσε τε ἐχώρουν οἱ πλεῖστοι τῷ ἔργῳ] ἤγουν, ἐβούλοντο συμπλακῆναι τῇ πράξει. [6] Ἰέναι ἐπὶ τὸ ἔργον] ἤγουν, ἐπὶ τὸ κατασκάπτειν τὸ τεῖχος. [7] Ἐπεκρύπτοντο γὰρ ὅμως ἔτι τῶν πεντακισχιλ.] ὅσοις ἦν βουλομένοις δημοκρατίᾳ τὴν πόλιν, ἔτι δὴ μόνως προσηγόρευον τὴν κατάστασιν ἣν ἐβούλοντο γενέσθαι, φοβούμενοι τὸ ὄνομα, ἀλλ' ὑπαλλάττοντες, πεντακισχιλίους ἐκάλουν. * [8] Ἐπεκρύπτοντο] τὸ ἑξῆς, καὶ ἐννοῦ οὕτω. οὔπω γὰρ καίπερ τὴν δημοκρατίαν πάλιν καταστῆσαι βουλόμενοι, ὅμως ἔτι τὸ πρᾶγμα, καὶ τὴν αὐτῶν διάνοιαν ἐπέκρυπτον τῷ τῶν πεντακισχιλίων ὀνόματι, ὥστε μὴ ἄντικρυς, καὶ φανερῶς ὀνομάζειν, ἤγουν λέγειν ταῦτα, ὅστις βούλεται τὸν δῆμον ἄρχειν, ἀλλ' ἀντὶ τούτων ἔλεγον, ὅστις βούλεται τοὺς πεντακισχιλίους ἄρχειν. τίνος δὲ χάριν οὕτως ἔλεγον, ἐκ τῶν ἑξῆς δῆλον. *AE. P.* [9] Μὴ ἄντικρυς δῆμον] καθ' ὑπερβατόν, ὅστις βούλεται τὸν δῆμον ἄρχειν, μὴ ἄντικρυς ὀνομάζειν. ἔνιοι δὲ οὕτως ἐδέξαντο, ὅστις αὐτὸν ἐβούλετο ἄρχειν, οὐ δημοκρατίας κατάστασιν ὠνόμαζεν, ἀλλὰ πεντακισχιλίους, ὡς καὶ αὐτὸς μεθέξων αὐτῆς. [10] Φοβούμενοι μὴ τῷ ὄντι ὦσι] φοβούμενοι δηλαδὴ μή τις εἰπὼν ὅτι ὀρέγεται δημοκρατίας, πρός τινα ὃς ἐστὶ τῶν πεντακισχιλίων, ἀγνοῶν ὅτι ἐστὶν εἷς ἐκείνων, ἐν κινδύνῳ γένηται. * [11] Ὦσι] οἱ πεντακισχίλιοι δηλονότι, οἱ κατὰ διαδοχὴν μετέχοντες τῶν τῆς πόλεως πραγμάτων, καὶ τῆς διοικήσεως. *AE. P.* * [12] Πρός τινα] τῶν πεντακισχιλίων ὄντα. τις, τῶν τὴν δημοκρατίαν πάλιν καταστῆσαι βουλομένων. τι, περὶ τῆς δημοκρατίας τῆς ἐσομένης. ἀγνοίᾳ, διὰ τὴν ἄγνοιαν, διὰ τὸ ἀγνοεῖν ἐκεῖνον, πρὸς ὃν ἂν εἴπῃ. *AE. P.*

καὶ οἱ τετρακόσιοι διὰ τοῦτο οὐκ ἤθελον τοὺς πεντακισχιλίους οὔτε εἶναι, οὔτε μὴ ὄντας δήλους εἶναι· τὸ μὲν καταστῆσαι μετόχους τοσούτοις, ἄντικρυς ἂν δῆμον ἡγούμενοι, [1] τὸ δ' αὖ ἀφανὲς, φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξειν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, οἱ μὲν τετρακόσιοι ἐς τὸ βουλευτήριον ὅμως καὶ τεθορυβημένοι ξυνελέγοντο· οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ ὁπλῖται τόν τε Ἀλεξικλέα, ὃν ξυνέλαβον, ἀφέντες, καὶ τὸ τείχισμα καθελόντες, ἐς τὸ πρὸς τῇ Μουνυχίᾳ Διονυσιακὸν θέατρον ἐλθόντες, [2] καὶ *[3] θέμενοι τὰ ὅπλα, ἐξεκλησίασάν τε, καὶ δόξαν αὐτοῖς, εὐθὺς ἐχώρουν ἐς τὸ ἄστυ, [4] καὶ ἔθεντο αὖ *[5] ἐν τῷ Ἀνακείῳ τὰ ὅπλα. ἐλθόντες δὲ ἀπὸ τῶν τετρακοσίων τινὲς ᾑρημένοι, πρὸς αὐτοὺς ἀνὴρ ἀνδρὶ διελέγοντό τε, καὶ ἔπειθον οὓς ἴδοιεν ἀνθρώπους ἐπιεικεῖς, αὐτούς τε ἡσυχάζειν, [6] καὶ τοὺς ἄλλους παρακατέχειν· λέγοντες, τούς τε πεντακισχιλίους ἀποφανεῖν, καὶ ἐκ τούτων [7] ἐν μέρει, ᾗ ἂν τοῖς πεντακισχιλίοις δοκῇ, τοὺς τετρακοσίους ἔσεσθαι· τέως δὲ τὴν πόλιν μηδενὶ τρόπῳ διαφθείρειν, μηδ' εἰς τοὺς πολεμίους *[8] ἀνῶσαι. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος τῶν ὁπλιτῶν, ἀπὸ πολλῶν καὶ πρὸς πολλοὺς λόγων γιγνομένων, ἠπιώτερον ἦν ἢ πρότερον, καὶ ἐφοβεῖτο μάλιστα [9] περὶ τοῦ παντὸς πολιτικοῦ. [10] ξυνεχώρησάν τε ὥστ' ἐς ἡμέραν ῥητὴν ἐκκλησίαν ποιῆσαι ἐν τῷ Διονυσίῳ περὶ ὁμονοίας. ἐπεὶ δὲ ἐπῆλθεν ἡ ἐν Διονύσου ἐκκλησία, καὶ ὅσον οὐ ξυνειλεγμένοι ἦσαν, ἀγγέλλονται αἱ δύο καὶ τεσσαράκοντα νῆες καὶ ὁ Ἡγησανδρίδας ἀπὸ τῶν Μεγάρων τὴν Σαλαμῖνα παραπλεῖν. καὶ πᾶς τις τῶν ὁπλιτῶν αὐτὸ τοῦτο ἐνόμιζεν εἶναι τὸ πάλαι λεγόμενον ὑπὸ Θηραμένους καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ὡς ἐς τὸ τείχισμα ἔπλεον αἱ νῆες, καὶ *[12] χρησίμως ἐδόκει καταπεπτωκέναι.

περὶ συνῆλθον ἐν Διονυσίῳ ἡ ἐκκλ.
περὶ τῶν πολλῶν ὁπλ.

A Et idcirco illi quadringenti neque volebāt illos quinquies mille [*ciues*] esse, neq; constare illos non esse. Nam existimabant, tot quidem [*viros Reipub. administrationis*] participes constituere, haud dubiè statum esse popularem. Sed si incertum esset, [*neque constaret esse quinque millia ciuium, quibus ad Reipub. administrationem aditus pateret, hoc*] mutuò terrorem esse incussurum. Postridie autem illi quadringēti, etsi animis perturbati, in curiam tamen conuenerunt. At illi grauis armaturæ milites, qui in Piræo e- B rāt, cum Alexiclē dimisissent, quem comprehenderāt, ac munitionem demoliti fuissent, ad Dionysiacū theatrum prope Munychiam situm concesserunt, & [*illic*] extra locum ordinarium armati concilium habuerunt, & ex communi ipsorum decreto confestim in vrbem iuerunt, & arma illic, in Anaceo, [*id est, templo Castoris, & Pollucis*] deposuerunt. Quidam autem à quadringentis electi ad ipsos venerunt, & singuli singulos alloqui cœperunt, & quos animaduertissent homines esse mites, [*ipsis*] suadebant, vt & ipsi quiescerent, & alios [*in of-* C *ficio*] præterea continerent. Dicentes fore, vt [*quadringenti*] quinque millia [*ciuium*] designarent, & ex horum [*quinque millium*] numero quadringenti per vices constituerentur, prout ipsis quinque millibus placeret. Interea verò nullo modo ciuitatē perderent, néve eam funditus euersam hostibus traderent. His autē verbis, quæ & multa erant, & ad multos fiebant, vniuersa armatorum multitudo placatior, quàm antè fuerat, reddita est, ac de vniuerso Reipub. statu maximè timebat. Et inter eos conue- D nit, vt ad dictam [*certamq;*] diem in Bacchi templo concilium de cōcordia haberetur. Cùm autem concilij in Bacchi templo habendi dies aduenisset, & tantū non concio [*iam*] coacta esset, nūtiatur illas duas, & quadraginta naues cū Hegesandrida Megaris veniētes, Salaminē cursum tenere. Quamobrē quilibet ex illis grauis armaturæ militibus hoc ipsum esse ducebat, quod iampridē à Theramene, & ab iis, qui cū eo erāt, dicebatur, illā classem aduersus illam munitionē venire, & [*ideo hæc*] vtiliter diruta fuisse videbatur.

---

[1] Τὸ δ' αὖ ἀφανὲς, φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξειν] ἀδήλου δὲ (φησὶν) ὄντος ὅτι εἰσὶ πεντακισχίλιοι, φόβον παρασκευάσειν τοῦτο καὶ ὑποψίαν τοῖς Ἀθηναίοις πρὸς ἀλλήλους. ἕκαστος γὰρ τὸν πέλας ᾤετο τῶν πεντακισχιλίων εἶναι. [2] Καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα] ὁπλισθέντες.
*[3] Θέμενοι τὰ ὅπλα] τὰ ὅπλα περιθέμενοι, ἤγουν ὁπλισθέντες, ἀσφαλείας χάριν, ἢ ἀντὶ τοῦ καταθέμενοι, ὡς καὶ τὸ ἑξῆς ἔθεντο, ἀντὶ τοῦ κατέθεντο. ἀλλαχοῦ δὲ τίθεσθαι τὰ ὅπλα ἀντὶ τοῦ καταστρατοπεδεύειν λαμβάνεται οὐ μόνον παρὰ τούτῳ τῷ ξυγγραφεῖ πολλάκις, ἀλλὰ καὶ παρὰ πολλοῖς τῶν ἄλλων ἀξιολόγων ξυγγραφέων. εἰ δὲ κἀνταῦθα τὸ τὰ ὅπλα τίθεσθαι, ἀντὶ τοῦ καταστρατοπεδεύειν λάβοις, ἴσως ἂν τὸ τῆς ἐννοίας βέλτιον ἂν ἔχοι. τοῦτο δὲ ἐκ τῶν ἑξῆς εἰκάζεσθαι δύναται. Æ. P. [4] Καὶ ἔθεντο αὖ] ἤγουν ἀπέθεντο.

*[5] Ἐν τῷ Ἀνακείῳ] Ἀνακεῖον, τὸ τῶν Διοσκούρων ἱερὸν, καὶ τὰ Ἀνάκεια, ἡ τοῖν Ἀνακοῖν Διοσκούροιν τελουμένη ἑορτή. Ἄνακες δὲ, καὶ Ἀνακοὶ, οἱ Διόσκουροι, Κάστωρ, καὶ Πολυδεύκης, Διὸς κοῦροι, τουτέστι παῖδες. περὶ δὲ τούτων πολλὰ παρὰ τῷ Εὐσταθίῳ σαφέστερον εὑρήσεις. Æ. P. [6] Καὶ τοὺς ἄλλους παρακατέχειν] καὶ τοὺς ἄλλους ἡσυχάζοντας παρακατέχειν εἰς τοὺς πολεμίους. [7] Ἐν μέρει] ἤγουν, καὶ παρὰ μέρος τῶν πεντακισχιλίων. *[8] Ἀνῶσαι] ἀναρραπεῖσαι ἐς τὰς τῶν πολεμίων χεῖρας ἐμβαλεῖν. AE. P. [9] Περὶ τοῦ παντὸς πολιτικοῦ] ἤγουν, περὶ τῆς πάσης πολιτείας. [10] Ξυνεχώρησάν τε] ἤγουν συνέδραμον, ὡμονόησαν. *[11] Χρησίμως] τῇ πόλει δηλονότι. τουτέστιν ἐπὶ τῷ τῆς πόλεως ἀγαθῷ. Æ. P.

Hege-

Hegesandridas autem forsitan quidem ex compositò,& circum Epidaurum & circũ illa loca versabatur: sed tamen credibile videtur esse ipsum etiam propter præsentem Atheniensium seditionem, & adductum sui opportuni aduentus spe, illic substitisse. Athenienses verò, postquam [*hoc*] ipsis nũtiatum est, confestim vniuersi citato cursu in Piræum contenderunt, quòd bellũ domesticum non esset maius, quàm quod ab hostibus inferebatur, quod non procul: at ad ipsum portum esset. Quamobrem alij quidem naues, quæ aderant, conscendebant, alij verò alias deducebant, nonnulli etiam ad muros, & portus ostium, ad vim hostilem arcendam accurrebant. At Peloponnesiorum classis aduentans,& Sunium circumuecta, portum inter Thoricum, & Prasias subiit. Postea verò Oropum appulit. Athenienses autem raptim,& iis, qui ad manus erãt, nautis vti coacti, quippe quòd ciuitas seditione laboraret,& [*ciues*] in maximo [*discrimine positi, rebus suis*] opem celeriter ferre vellent (nam quòd Attica interclusa esset, ipsorum omnis spes in Eubœa erat posita) Thymocharin ducem cum classe [*quam raptim coegerant,*] in Eretriam mittunt. Quæ cum [*illuc*] peruenisset, cum illis [*nauibus,*] quæ prius in Eubœa erant, sex & triginta [*nauium*] numerum effecit. Et protinus prœlio nauali dimicare coacta fuit. Nam Hegesandridas iam pransus, ab Oropo classem in altum duxerat. Abest autem Oropus ab Eretriensiũ vrbe, stadiis fere sexaginta, maris tractu. Dum igitur ille cum infesta classe [*iam*] veniret, Atheniẽses quoque [*suas*] naues instruere cœperũt, existimantes suos milites apud naues esse. Sed illi cibaria in prandium mercabantur, non ex foro: sed ex [*priuatis*] ædibus in extrema vrbis parte sitis. Nihil enim [*in foro*] vendebatur, quod ab Eretriensibus consultò factum fuerat, vt, dum cunctanter [*naues militibus*] implerentur, hostes prius, [*quàm illi naues conscendissent,*] impressionem [*in eos*] facerent, & Athenienses sic, vtcunque instructi fuissent, in altum prodire cogerent. Quinetiã ex Eretria signũ Oropum versus pis [*Lacedæmoniis*] sublatum, [*datumq́;*] fuit,

A ὁ δὲ Ἡγησανδρίδας τάχα μὲν τι[1] ἀπὸ ξυγκειμένου λόγου περί τε τὴν ἐπίδαυρον καὶ ταύτῃ ἀνεστρέφετο, εἰκὸς δ᾽ αὐτὸν καὶ πρὸς τὸν παρόντα στασιασμὸν τῶν ἀθηναίων,[2] * [3] δι᾽ ἐλπίδος ὡς κἂν ἐς δέον παραγένοιτο,[4] ταύτῃ ἀνέχειν. οἱ δ᾽ αὖ ἀθηναῖοι, ὡς ἠγγέλθη αὐτοῖς, εὐθὺς δρόμῳ ἐς τὸν πειραιᾶ πανδημεὶ ἐχώρουν, ὡς οὐ ἰδίου πολέμου, μείζονος[5] ἢ ἀπὸ τῶν πολεμίων, οὐχ ἑκὰς ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι ὄντος. καὶ οἱ μὲν ἐς τὰς παρούσας B ναῦς ἐσέβαινον, οἱ δὲ ἄλλας καθεῖλκον, οἱ δέ τινες ἐπὶ τὰ τείχη καὶ τὸ στόμα τοῦ λιμένος παρεβοήθουν. αἱ δὲ τῶν πελοποννησίων νῆες παραπλεύσασαι[6] καὶ περιβαλοῦσαι σούνιον, ὁρμίζονται μεταξὺ θορικοῦ τε καὶ πρασιῶν. ὕστερον δὲ ἀφικνοῦνται ἐς ὠρωπόν. ἀθηναῖοι δὲ κατὰ τάχος[7] καὶ ἀξυγκροτήτοις πληρώμασιν ἀναγκασθέντες χρήσασθαι, οἷα πόλεώς τε στασιαζούσης, καὶ περὶ τοῦ μεγίστου βουλόμενοι ἐν τάχει βοηθῆσαι (εὔβοια γὰρ αὐτοῖς, C [8] ἀποκεκλῃσμένης τῆς ἀττικῆς, πάντα ἦν) πέμπουσι Θυμοχάρην στρατηγὸν καὶ ναῦς ἐς ἐρετρίαν. ὧν ἀφικομένων, ξὺν ταῖς πρότερον ἐν εὐβοίᾳ οὔσαις, ἓξ καὶ τριάκοντα ἐγένοντο. καὶ εὐθὺς ναυμαχεῖν ἠναγκάζοντο. ὁ γὰρ Ἡγησανδρίδας, ἀριστοποιησάμενος ἐκ τοῦ ὠρωποῦ ἀνῆγε τὰς ναῦς· διέχει δὲ μάλιστα ὁ ὠρωπὸς τῆς τῶν ἐρετριέων πόλεως,[9] θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα σταδίους. ὡς οὖν ἐπέπλει, εὐθὺς ἐπλήρουν καὶ οἱ ἀθηναῖοι τὰς D ναῦς, οἰόμενοι σφίσι παρὰ ταῖς ναυσὶ τοὺς στρατιώτας εἶναι· οἱ δὲ ἔτυχον οὐκ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἄριστον[10] ἐπισιτιζόμενοι (οὐδὲν γὰρ ἐπωλεῖτο[11] ἀπὸ προνοίας τῶν ἐρετριέων) ἀλλὰ ἐκ τῶν ἐπ᾽ ἔσχατα τοῦ ἄστεος οἰκιῶν,[12] ὅπως σχολῇ πληρουμένων φθάσειαν οἱ πολέμιοι προσπεσόντες, καὶ ἐξαναγκάσειαν τοὺς ἀθηναίους οὕτως ὅπως τύχοιεν ἀνάγεσθαι. σημεῖον δὲ αὐτοῖς, ἐς τὸν ὠρωπὸν ἐκ τῆς ἐρετρίας,

γράφεται ὑπερβαλοῦσαι

γράφεται μᾶλλον

[1] Ἀπὸ ξυγκειμένου λόγου] ἤτοι προδοσίας. [2] Δι᾽ ἐλπίδος] ἀγόμενον δηλονότι. * [3] Δι᾽ ἐλπίδος] τὸ ἑξῆς οὕτω, καὶ δι᾽ ἐλπίδος, ἤγουν διὰ τὴν ἐλπίδα, ὡς ἂν ἐς δέον, εἴτε κατὰ καιρὸν, ἐπικαίρως, παραγένοιτο. ταύτῃ δὲ ἀνέχειν, ἐν τούτοις τοῖς χωρίοις αὐτὸν ἀνέχειν, ἤγουν μένειν ὑπομένειν, καὶ στρέφεσθαι. ἐλπίδα δὲ λέγει, τὴν περὶ τῆς τῶν ἀθηνῶν ἁλώσεως ὑπ᾽ αὐτοῦ συλληφθεῖσαν. Æ. P. [4] Ταύτῃ ἀνέχειν] ἤγουν ἀπέχειν. [5] Ἢ ἀπὸ τῶν πολεμίων] περιχρετέον τὸν ἢ σύνδεσμον. [6] Καὶ περιβαλοῦσαι] ἤγουν περικυκλώσασαι. [7] Καὶ ἀξυγκροτήτοις] ἤγουν, ἑτοίμοις ναυσίν. [8] Ἀποκεκλεισμένης] οὐκ εἰσαγομένων δηλονότι κατὰ θάλασσαν τῶν ἐπιτηδείων. [9] Θαλάσσης μέτρον ἑξήκοντα] ἤτοι, οἱ ἑξήκοντα στάδιοι πάντες θαλάττιά εἰσιν. [10] Ἐπισιτιζόμενοι] ἀντὶ τοῦ λαμβάνοντες. [11] Ἀπὸ προνοίας τῶν ἐρετριέων] ἀντὶ τοῦ, ἀπὸ γνώμης καὶ παρασκευῆς. [12] Ὅπως σχολῇ πληρουμένων] ἤγουν, βραδέως πληρουμένων τῶν νεῶν.

γρ. χρῆν

ὁπότε χρὴ ἀνάγεσθαι, ἤρθη. διὰ τοιαύτην δὴ παρασκευὴν οἱ ἀθηναῖοι ἀναγόμενοι, καὶ ναυμαχήσαντες ὑπὲρ τοῦ λιμένος τῶν ἐρετείων, ὀλίγον μὲν τινὰ χρόνον ὅμως καὶ ἀντέσχον· ἔπειτα ἐς φυγὴν τραπόμενοι, καταδιώκονται ἐς τὴν γῆν· καὶ ὅσοι μὲν αὐτῶν πρὸς τὴν πόλιν τῶν ἐρετείων ὡς φιλίαν καταφεύγουσι, χαλεπώτατα ἔπραξαν, φονευόμενοι ὑπ᾽ αὐτῶν· οἱ δὲ ἐς τὸ ἐπιτείχισμα τὸ ἐν τῇ ἐρετείᾳ, ὃ εἶχον αὐτοί, [1] περιγίγνονται, καὶ ὅσαι ἐς χαλκίδα ἀφικνοῦνται τῶν νεῶν. λαβόντες δὲ οἱ πελοποννήσιοι δύο καὶ εἴκοσι ναῦς τῶν ἀθηναίων, καὶ ἄνδρας, τοὺς μὲν ἀποκλείναντες, τοὺς δὲ ζωγρήσαντες, τροπαῖον ἔστησαν. καὶ οὐ πολλῷ ὕστερον εὔβοιάν τε ἅπασαν ἀποστήσαντες, πλὴν ὠρεοῦ (ταύτην δὲ αὐτοὶ ἀθηναῖοι εἶχον) καὶ τἄλλα περὶ αὐτὴν καθίσαντο. τοῖς δὲ ἀθηναίοις ὡς ἦλθε [2] τὰ περὶ τὴν εὔβοιαν γεγενημένα, ἔκπληξις μεγίστη δὴ τῶν πρὶν παρέστη. οὔτε γὰρ ἡ ἐν τῇ σικελίᾳ ξυμφορά, καίπερ μεγάλη τότε δόξασα εἶναι, οὔτε ἄλλο οὐδέν πω οὕτως ἐφόβησεν. ὅπου γὰρ στρατοπέδου τε τοῦ ἐν σάμῳ ἀφεστηκότος, ἄλλων τε νεῶν οὐκ οὐσῶν, οὐδὲ τῶν ἐσβησομένων, αὐτῶν τε στασιαζόντων, καὶ ἄδηλον ὂν ὁπότε σφίσιν αὐτοῖς ξυρράξουσι, τοσαύτη ἡ ξυμφορὰ ἐπεγεγένητο, ἐν ᾗ ναῦς τε, καὶ, τὸ μέγιστον, εὔβοιαν ἀπολωλέκεσαν, ἐξ ἧς πλείω ἢ τῆς ἀττικῆς ὠφελοῦντο· πῶς οὐκ εἰκότως ἠθύμουν; μάλιστα δ᾽ αὐτοὺς [3] καὶ δι᾽ ἐγγυτάτου ἐθορύβει, εἰ οἱ πολέμιοι τολμήσουσι, νενικηκότες, εὐθὺς σφῶν ἐπὶ τὸν πειραιᾶ ἔρημον ὄντα νεῶν "πλεῖν· καὶ ὅσον οὐκ ἤδη ἐνόμιζον αὐτοὺς παρεῖναι· ὅπερ ἄν, εἰ τολμηρότεροι ἦσαν, ῥᾳδίως ἂν ἐποίησαν· [4] καὶ διέστησαν ἂν ἔτι μᾶλλον τὴν πόλιν εἰ ἐπολιόρκουν μένοντες, καὶ τὰς ἀπ᾽ ἰωνίας ναῦς ἠνάγκασαν ἄν, καίπερ πολεμίας οὔσας * [5] τῇ ὀλιγαρχίᾳ, * [6] τοῖς σφετέροις οἰκείοις καὶ τῇ ξυμπάσῃ πόλει βοηθῆσαι. [7] καὶ ἐν τούτῳ ἑλλήσποντός τε ἂν ἦν αὐτοῖς, καὶ ἰωνία, καὶ αἱ νῆσοι,

γρ. αὐτὴν

γρ. ἀποπλεῖν

γρ. καὶ ἢ διέσ. ἂν ἔτ. μ. τ. πόλιν, ἢ ἐπολ.

A [*vt significaretur*] quandónam [*aduersus hostem illinc*] in altum prouehi deberēt. Athenienſes igitur propter huiuſmodi fraudem [*in ipſorum perniciem ab Eretrienſibus excogitatam, ac*] præparatam, in altum prouecti, naualique prœlio ſupra portum Eretrienſem commiſſo, [*quamuis ad hoc imparati veniſſent,*] tamen aliquantiſper etiam [*hoſti*] reſtiterunt. Deinde in fugam verſos [*hoſtis*] ad littus vſque eſt inſequutus. Et quotquot ipſorum ad Eretrienſium vrbē, vt amicam, confugerunt, aſperrimè tractati fuerunt, B quia ab ipſis [*Eretrienſibus*] interfecti fuerunt. Alij verò in munitionem, quam ipſi in Eretria tenebant, incolumes euaſerunt, itemque naues, quotquot in Chalcidē peruenerunt. Peloponneſij verò, duabus & viginti Athenieñſium nauibus captis, viriſque partim interfectis, partem captis trophæum ſtatuerunt. Nec multo pòſt, cùm totam Eubœam ad defectionem compuliſſent, præter Oræum (hoc enim Athenienſes ipſi tenebant) cæteras quoque res ad eius ſtatum pertinētes cōponere cœperunt. Cùm autem rerum ad Eubœam geſtarum nun- C tius Athenienſibus allatus fuiſſet, pauor omnium ad illum vſq; diem maximus [*eos*] inuaſit. Nam nec illa clades, quam in Sicilia acceperant, quamuis tunc ingens viſa fuiſſet, nec vlla alia calamitas [*eos*] vnquam adeò terruit. Cùm enim eo tempore, quo & exercitus, qui Sami erat, defecerat, nec aliæ naues, nec qui eas cōſcenderēt, ſupererant, ipſique [*præterea*] ſeditione laborabant, & incertum erat, quādo inter ſe concurſuri eſſent, iſta calamitas; quæ tanta erat, propter quam & claſſem, & (quod ma- D ximum [*erat malum*]) Eubœam (ex qua plus vtilitatis, quàm ex Attica percipiebant) amiſerant, [*illis*] ſuperueniſſet, nónne meritò animis erant conſternati? Sed hoc potiſſimum eos turbabat, idq; propter maximā locorum propinquitatem, ſi hoſtes auſuri eſſent, victoria potiti, confeſtim in ipſorum Piræum nauibus vacuum tendere. Et tandū non ipſos iam adeſſe ſuſpicabantur. Id, quod [*illi*] ſi audaciores fuiſſent, facilè feciſſent, & lōgè maius diſſidium in vrbe excitaſſent, ſi [*eam illic*] manētes obſediſſēt, & claſſem ab Ionia licet dominatui paucorū infeſtam, [*tamen*] illis ſecū cognatione coniunctis, & vniuerſę ciuitati ſuccurrere coegiſſent. Interea verò & Helleſpōtus, & Ionia, & In-

[1] Περιγίγνονται] περισώζονται. [2] Τὰ περὶ τὴν εὔβοιαν γεγενημένα] ἤγουν, τὸ μήνυμα τῶν ἐν τῇ εὐβοίᾳ γενομένων. [3] Καὶ δι᾽ ἐγγυτάτου ἐθορύβει] ἤγουν, ἐγγυτάτω ὄντων τῶν πολεμίων. [4] Καὶ διέστησαν ἂν] ἤγουν, εἰς στάσιν ἐνέβαλον. *[5] Τῇ ὀλιγαρχίᾳ] τῇ ἐν ἀθήναις τότε οὔσῃ. Æ.P. *[6] Τοῖς σφετέροις οἰκείοις] τοῖς ἀθηναίοις, τοῖς ἀποικίας ἐς τὴν ἰωνίαν πεμψασιν. ἴωνας οὖν ἴωσι, καὶ τοὺς ἀποίκους τῇ σφετέρᾳ μητροπόλει βοηθῆσαι ἠνάγκασαν ἄν. καὶ διὰ τὴν αὐτῶν ἀπιστίαν αὐτοὶ ἐν τούτῳ καὶ τοῦ ἑλλησπόντου, καὶ τῆς ἰωνίας, καὶ τῶν νήσων, καὶ τῶν μέχρι τῆς εὐβοίας χωρίων, καὶ (ὡς εἰπεῖν) πάσης τῆς ἀθηναίων ἀρχῆς ἐκράτησαν ἄν. Æ.P. [7] Καὶ ἐν τούτῳ ἑλλήσποντός τε ἂν ἦν αὐτοῖς] λείπει, ὑπὸ λακεδαιμονίοις.

ſulæ,

fulæ & [*omnia*] loca ad Eubœam vſq; pertinētia, & (vt ita loquar) omne Atheniensiū imperium in ipſorum poteſtatem veniſſet. Verùm non in ea [*re*] tantùm Lacedæmonij Athenienſibus omnium [*aduerſariorum*] maximè commodi in bello [*cum ipſis*] gerendo fuerunt; ſed & in aliis multis. Cùm enim moribus maximè differrent (nam illi quidem, celeres; hi verò, tardi. Et illi quidem, ad res aggrediēdas prompti; hi verò, timidi, præcipuè verò aduerſus eos, qui claſſe multum poterant) plurimum [*Athenienſibus*] proderant. Syracuſani autem [*hoc*] demonſtrarunt. Nam cùm moribus maximè ſimiles [*illis*] eſſent, optimè etiam aduerſus [*illos*] bellum adminiſtrarunt. Athenienſes igitur propter hunc nuntium, [*quamuis eſſent animis conſternati, maximamq; nauium partem amiſiſſent,*] viginti tamen naues inſtruxerunt, & concionem coëgerunt, vnam quidem ſtatim, tunc primùm, in eum locum, quem Pycna vocāt, vbi etiam aliâs [*comitia habere*] conſueuerant. In qua [*concione*] quadringentis viris [*à Reipub. adminiſtratione*] amotis, rerum adminiſtrationem quinque millibus tradere decreuerunt. Ex hoc autem [*quinque millium*] numero [*illos omnes*] eſſe [*voluerunt,*] quotquot arma geſtarent, [*ac Reipub. cauſa militarent.*] Nec vllam mercedem vllius magiſtratus gratia [*ab vllo*] accipiendam eſſe [*cenſuerunt.*] Niſi verò [*qui magiſtratus geſſiſſent, ita feciſſent, eum, qui mercedem accepiſſet,*] execrabilem eſſe iuſſerunt. Poſtea verò & aliæ crebræ conciones habitæ ſunt, in quibus & legumlatores, & cætera ad Reip. adminiſtrationem pertinentia conſtituerūt. Atq; initio quidem (meo ſaltem iudicio) Athenienſes Remp. non parum commodè videntur adminiſtraſſe. Nam vtriuſq; factionis, paucorum, & multitudinis, in vnū redactæ, moderatum exſtitit temperamentum. Hoc autem primum ciuitatem ob res aduerſas afflictam erexit, [*ac erectam ſuſtentauit.*] Decreuerunt etiam Alcibiadem, cæteroſque, qui cum eo erant, [*in pātriam*] reuocandos. Quare cùm ad illum, tum ad exercitum, qui Sami erat, miſſo [*nuntio*] res capeſſere, [*& manus ad opus admouere, ac patriæ laboranti ſuccurrere*] iuſſerunt. In hac autē [*rerum*] mutatione ſtatim Piſander, & Alexicles cum ſuis, & qui præcipui erant è paucorum dominatu, in Deceleam ſe ſubduxerunt.

A καὶ τὰ μέχρι εὐβοίας, καὶ, ὡς εἰπεῖν, ἡ ἀθηναίων ἀρχὴ πᾶσα. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ μόνῳ λακεδαιμόνιοι ἀθηναίοις πάντων δὴ [1]ξυμφορώτατοι *[2] προσπολεμῆσαι ἐγένοντο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς. διάφοροι γὰρ πλεῖστον ὄντες τὸν τρόπον, οἱ μὲν, ὀξεῖς, οἱ δὲ, βραδεῖς· καὶ οἱ μὲν, ἐπιχειρηταὶ, οἱ δὲ, ἄτολμοι, [3]ἄλλως τε καὶ ναυτικῇ ἀρχῇ πλεῖστα ὠφέλουν. ἔδειξαν δὲ οἱ συρακούσιοι. μάλιστα γὰρ ὁμοιότροποι γενόμενοι, ἄριστα καὶ προσεπολέμησαν. ἐπὶ δ' οὖν τοῖς ἠγγελμένοις B οἱ ἀθηναῖοι ναῦς τε εἴκοσιν ὅμως ἐπλήρουν, καὶ ἐκκλησίαν συνέλεγον, μίαν μὲν εὐθὺς τότε πρῶτον ἐς τὴν *πύκνα καλουμένην, οὗπερ καὶ ἄλλοτε εἰώθεσαν· ἐν ᾗπερ καὶ τοὺς τετρακοσίους καταπαύσαντες, τοῖς πεντακισχιλίοις ἐψηφίσαντο τὰ πράγματα παραδοῦναι· εἶναι δὲ αὐτῶν, ὁπόσοι *[4] ὅπλα παρέχονται. καὶ *[5] μισθὸν μηδένα φέρειν μηδεμιᾷ ἀρχῇ· εἰ δὲ μὴ, ἐπάρατον ἐποιήσαντο. ἐγίγνοντο δὲ καὶ ἄλλαι ὕστερον πυκναὶ ἐκκλησίαι, ἀφ' ὧν καὶ νομοθέτας καὶ τἆλλα C ἐψηφίσαντο ἐς τὴν πολιτείαν. καὶ οὐχ ἥκιστα δὴ τὸν πρῶτον χρόνον ἐπί γε ἐμοῦ ἀθηναῖοι φαίνονται εὖ πολιτεύσαντες. μετρία γὰρ ἥ τε ἐς τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς πολλοὺς ξύγκρασις ἐγένετο. καὶ ἐκ πονηρῶν τῶν πραγμάτων γενομένων [6]τοῦτο πρῶτον ἀνήνεγκε τὴν πόλιν. ἐψηφίσαντο δὲ καὶ Ἀλκιβιάδην καὶ ἄλλους μετ' αὐτοῦ κατιέναι· καὶ παρά τε ἐκεῖνον καὶ παρὰ τὸ ἐν σάμῳ στρατόπεδον πέμψαντες, διεκελεύοντο ἀνθάπτεσθαι τῶν πραγμάτων. ἐν δὲ τῇ μεταβο- D λῇ ταύτῃ εὐθὺς οἱ μὲν περὶ τὸν Πείσανδρον καὶ Ἀλεξικλέα, καὶ ὅσοι ἦσαν τῆς ὀλιγαρχίας μάλιστα, ὑπεξέρχονται ἐς τὴν δεκέλειαν.

π. πύκα. ÆE.P.

γρ. καὶ ὁπόσοι & ὅπλα

*[1] Ξυμφορώτατοι] πῶς; ὅτι βραδεῖς, & ἄτολμοι, καὶ ἥττηθέντες ὄντες τοῖς ἀθηναίοις, οἵπερ ἦσαν ὀξεῖς, & ἐπιχειρηταὶ, & θαλασσοκρατοῦντες, οὐκ ἄγαν λυπηροὶ, οὔτε χαλεποὶ ἐν τοῖς πολέμοις ἦσαν, οὐδὲ χαλεπῶς αὐτοῖς ἐπέκειντο. Æ.P. *[2] Προσπολεμῆσαι] πρὸς τὸ αὐτοῖς πολεμῆσαι, κατὰ τὸν πόλεμον, ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν πολέμοις. λέγεται δὲ & προσπολεμεῖν τινι, & πρός τινα. Æ.P. [3] Ἄλλως τε & ναυτικῇ ἀρχῇ] ἄλλως τε καὶ ἥττηθέντες ὄντες πρὸς θαλαττοκρατοῦντας. *[4] Ὅπλα παρέχονται] ἀντὶ τοῦ. ὅπλα φέρουσι, & στρατεύονται. τοῦτο δὲ εἴρηται ὅτι οἱ στρατιῶται ἐν τῇ τῶν ὅπλων ἐξετάσει τὰ αὐτῶν ἕκαστοι ὅπλα τοῖς στρατηγοῖς δεικνύναι, & οἱονεὶ παρέχειν εἰώθασιν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἑπομένου τὸ προηγούμενον ἡμῖν νοητέον. πρότερον γὰρ τὰ ὅπλα φέρονται, εἶτα παρέχονται ἀλλὰ ταῦτα νῦν ἁπλῶς ἀντὶ τοῦ στρατεύεσθαι λαμβάνονται. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν ἄνω εἰρημένων, ὅπου λέγεται, ὡς οὔτε μισθοφορητέον εἴη ἄλλοις, ἢ τοῖς στρατευομένοις. καὶ τὰ ἑξῆς. ÆE.P. *[5] Μισθὸν μηδένα φέρειν] ἀντὶ τοῦ διδόναι, ὅπερ ἄνω εἴρηται, οὐ μισθοφορητέον εἶναι. ἢ ταῦτα ληπτέον οὕτω, & ἐψηφίσαντο μηδένα τῶν πεντακισχιλίων μισθὸν μηδένα φέρειν, ἤγουν λαμβάνειν (οὕτω γὰρ & ἐν τῇ γ. ξυγγραφῇ, μισθὸν φέρειν, ἤγουν λαμβάνειν) μηδεμιᾶς ἀρχῆς χάριν. τοῦτο πιθανώτερον, & ἐπιτηδειότερον. ÆE.P. [6] Τοῦτο πρῶτον ἀνήνεγκε τὴν πόλιν] ἀντὶ τοῦ, ἀνενεγκεῖν ἐποίησεν.

Ἀρίσταρχος δὲ αὐτῶν μόνος (ἔτυχε γὰρ καὶ στρατηγῶν) λαβὼν κατὰ τάχος τοξότας τινὰς τοὺς βαρβαρωτάτους, ἐχώρει πρὸς τὴν Οἰνόην. ἦν δὲ Ἀθηναίων ἐν μεθορίοις τῆς Βοιωτίας τεῖχος. [1]ἐπολιόρκουν δ᾽ αὐτὸ διὰ ξυμφορὰν σφίσιν ἐκ τῆς Οἰνόης γενομένην ἀνδρῶν ἐκ Δεκελείας ἀναχωρούντων διαφθορᾶς οἱ Κορίνθιοι, ἐθελοντηδὸν προσκαλέσαντες τοὺς Βοιωτούς. κοινολογησάμενος οὖν αὐτοῖς ὁ Ἀρίσταρχος, ἀπατᾷ τοὺς ἐν τῇ Οἰνόῃ, λέγων ὡς καὶ οἱ * [2]ἐν τῇ πόλει τἄλλα ξυμβεβήκασι Λακεδαιμονίοις, κἀκείνους δεῖ Βοιωτοῖς τὸ χωρίον παραδοῦναι· ἐπὶ τούτοις γὰρ ξυμβεβάσθαι. οἱ δέ, πιστεύσαντες ὡς ἀνδρὶ στρατηγῷ, καὶ οὐκ εἰδότες οὐδέν, διὰ τὸ πολιορκεῖσθαι, ὑπόσπονδοι ἐξέρχονται. τούτῳ μὲν τῷ τρόπῳ, Οἰνόην τε ληφθεῖσαν Βοιωτοὶ κατέλαβον, καὶ ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις ὀλιγαρχία καὶ στάσις ἐπαύσατο. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τοῦ θέρους τούτου καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ Πελοποννήσιοι, ὡς τροφήν τε οὐδεὶς ἐδίδου [3]τῶν ὑπὸ Τισσαφέρνους τότε ὅτε ἐπὶ τὴν Ἄσπενδον παρῄει προσταχθέντων, καὶ αἱ Φοίνισσαι νῆες οὐδὲ ὁ Τισσαφέρνης που ἧκον, ὅ, τε Φίλιππος ὁ ξυμπεμφθεὶς αὐτῷ, ἐπεστάλκει Μινδάρῳ τῷ ναυάρχῳ, καὶ ἄλλος Ἱπποκράτης ἀνὴρ Σπαρτιάτης, καὶ ὢν ἐν Φασήλιδι, ὅτι οὔτε αἱ νῆες παρέσοιντο, πάντα τε ἀδικοῖντο ὑπὸ Τισσαφέρνους, Φαρνάβαζός τε ἐπεκαλεῖτο αὐτούς, καὶ ἦν πρόθυμος, κομίσας τὰς ναῦς, καὶ αὐτὸς τὰς λοιπὰς ἔτι [4]πόλεις τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆσαι τῶν Ἀθηναίων, ὥσπερ καὶ ὁ Τισσαφέρνης, ἐλπίζων * [5]πλέον τι σχήσειν ἀπ᾽ αὐτοῦ· οὕτω δὴ ὁ Μίνδαρος πολλῷ κόσμῳ, καὶ ἀπὸ παραγγέλματος αἰφνιδίου, ὅπως λάθοι τοὺς ἐν Σάμῳ, ἄρας ἀπὸ τῆς Μιλήτου ναυσὶ τρισὶ καὶ ἑβδομήκοντα, ἔπλει ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. πρότερον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει τῷδε ἑκκαίδεκα ἐς αὐτὸν νῆες ἐπέπλευσαν, καὶ τῆς Χερρονήσου τι μέρος [6]κατέδραμον.

Solus autem ex illis Aristarchus (adhuc enim dux erat) repente sumptis aliquot sagittariis, qui erãt maxime barbari, ad OEnoen contendit. Erat autem Atheniensium munitio in Bœotiæ confiniis sita. Corinthij autem, voluntarij quique, Bœotis accitis, eam obsidebant, propter suorum ex Decelea se recipientium cladem, cædemque [*factam ab Atheniensibus egressis*] ex OEnoë. Aristarchus igitur colloquio cũ ipsis habito, eos decepit, qui apud OEnoen erant, dicens eos quoque, qui in vrbe erant, de cæteris [*rebus*] cum Lacedæmoniis transegisse, & oportere ipsos quoque locum illum Bœotis tradere. His enim conditionibus compositionem factam [*dicebat.*] Illi verò, cùm [*ipsi*] vt duci, fidem habuissent, & prorsus ignari essent [*rerum, quæ ab Atheniensibus & in vrbe, & alibi gerebancur,*] quòd obsideretur, fide publica interposita [*illinc*] exierũt. Hoc igitur modo captam OEnoen Bœoti receperunt, & Athenis paucorum dominatus [*sublatus est,*] & seditio cessauit. Per eadem huius æstatis tempora, Peloponnesij quoque, qui Mileti erant, cùm à nullo illorum, quibus à Tissapherne tunc, quum Aspendũ petiit, negotium datum fuerat, stipendium [*ipsis*] daretur, cùm etiam neq; Phœnissæ naues, neq; Tissaphernes vllo modo veniret, & Philippus, qui cũ ipso missus fuerat, Mindaro Nauarcho scripsisset, & alius Hippocrates, vir Spartanus, & qui apud Phaselidẽ erat, [*idem ei scripsisset,*] neq; classem illam venturam esse, & [*res*] omnes [*Peloponnesiacas*] à Tissapherne iniustè labefactari, ipsosque à Pharnabazo acciri, eumque paratum esse naues [*ad eos*] adducere, & cæteras suæ prouinciæ ciuitates ad defectionem ab Atheniensibus faciendam cõpellere, quemadmodum & Tissaphernes [*fecisset,*] quòd ex hac re commodum aliquod se percepturum speraret: sic igitur Mindarus militari disciplina accuratè seruata, & profectione subitò indicta, vt lateret hostes, qui Sami erant, cum tribus & septuaginta nauibus Mileto soluens, in Hellespontum nauigauit. Illuc autem prius per hanc candem æstatem [*aliæ*] sexdecim naues [*illi regioni*] bellum illaturæ iuerant, & quandam Cherronesi partem incursionibus infestauerant.

Margin: γρ. κομίσασθαι

[1] Ἐπολιόρκουν δ᾽ αὐτὸ] ἐπολιόρκουν οἱ Κορίνθιοι, παραλαβόντες τοὺς Βοιωτοὺς ἄνευ τῶν ἄλλων συμμάχων, δι᾽ ἰδίαν τινὰ συμφοράν. συμφορὰ δὲ τοῖς Κορινθίοις ἐγένετο περὶ τὴν Οἰνόην, διαφθαρέντων ἀνδρῶν αὐτοῖς ὑπὸ Ἀθηναίων ἐκ τῆς Οἰνόης ἐξελθόντων. ἀνεχώρουν δὲ ἐκ Δεκελείας τεφορηκότες οἱ Κορίνθιοι. τοῖς οὖν Κορινθίοις αὐτῶν πολιορκοῦσι τὴν Δεκέλειαν κοινολογησάμενος ὁ Ἀρίσταρχος παραδίδωσι τὴν Οἰνόην. * [2] Ἐν τῇ πόλει] ἐν ταῖς Ἀθήναις. Ἀθηναῖοι. κἀκείνους, τοὺς ἐν τῇ Οἰνόῃ ὄντας. τὸ χωρίον, τὸ τεῖχος, τὸ τῆς Οἰνόης τείχισμα, τὴν Οἰνόην. ἐπὶ τούτοις, ὥστε τὴν Οἰνόην ἐκ τῆς ξυμβάσεως τῆς γεγενημένης, τοῖς Βοιωτοῖς παραδίδοσθαι. ΑΕ.Ρ. [3] Τῶν ὑπὸ Τισσαφέρνους] τῶν κελευσθέντων δηλαδὴ ὑπὸ Τισσαφέρνους, ὅτε αὐτὸς εἰς Ἄσπενδον ἀπῄει, τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς ἀποστῆσαι τῶν Ἀθηναίων. [4] Πόλεις τῆς ἑαυτοῦ ἀρχῆς] τὰς ἐν τῇ ἑαυτοῦ δηλονότι ἀρχῇ, ὅσαι ἔτι ἦσαν ὑπὸ Ἀθηναίων, πρόθυμος ἦν ὁ Φαρνάβαζος ἀποστῆσαι αὐτῶν, ὥσπερ καὶ ὁ Τισσαφέρνης τὰς ἐν τῇ ἑαυτοῦ ἀρχῇ. ἤλπιζε γὰρ ὁ Φαρνάβαζος τούτου γενομένου πλέον τι σχήσειν αὐτός. * [5] Πλέον τι σχ.] πλεονεκτήσειν τι ἀπ᾽ αὐτοῦ δέ, ἐκ τούτου τοῦ πράγματος. ÆΕ.Ρ. [6] Κατέδρ.] ἤδη ἐλῄσαντο.

Sed tempestate iactatus, ad Icarum appellere coactus est. Cùm autem propter nauigandi difficultatem illic quinque, sexue dies moratus fuisset, Chiū peruenit. Thrasyllus verò, cùm ipsum Mileto discessisse intellexisset, ipse quoque cum quinque, & quinquaginta nauibus Samo discessit, properans ne ille ocius in Hellespontum ingrederetur. Sed cùm audisset [*Mindarum*] apud Chium esse, cùm etiam existimasset ipsum illic subsessurum [*atque aliquandiu commeraturum,*] speculatores quidem & in Lesbo, & in opposita continente collocauit, ne naues illæ, si fortè aliquò proficiscerentur, [*ipsum*] laterent. Ipse verò cum classe Methymnam profectus, farinam, & cætera [*ad victum*] necessaria [*à Methymnæis*] apparari iussit, vt, si maior mora fieret, [*hostisq́; diutius illic maneret,*] ex Lesbo Chium infesta classe petiturus, [*& incursionibus eam infestaturus.*] Simul etiam (Eressus enim à Lesbo defecerat) volebat aduersus eam profectus, si posset, expugnare. Nam Methymnæorum exules, qui nō minimæ autoritatis erant [*apud suos populares,*] cùm ad quinquaginta grauis armaturæ milites, qui amicitiæ causa, [*sine mercede*] eos sequuti fuerant, Cuma [*illuc*] nauibus transportassent, & è continente alios mercede conduxissent, cunctis ad trecentos, Anaxarcho Thebano propter cognationem duce delecto, Methymnam primùm adorti fuerant. Sed de eo conatu deiecti propter Atheniensium præsidium [*aduersus eos*] Mitylene progressum, rursus prœlio extra [*vrbem ab eodem præsidio*] repulsi, & per montem itinere facto, Eressum ad defectionem compulerant. Thrasyllus igitur aduersus eam cum tota classe profectus, [*eam*] aggredi statuerat. Sed & Thrasybulus cum quinque nauibus è Samo ante [*ipsius aduentum*] illuc profectus fuerat, cùm de hoc exulum traiectu nuntius ipsis allatus fuisset. Sed cùm serius [*eò*] venisset, [*nec ipsos exules assequutus fuisset,*] aduersus Eressum profectus, stationem contra [*eam*] habebat. Accessere præterea duæ quædam naues ex Hellesponto domum redeuntes, & Methymnææ. Naues autem vniuersæ, quæ [*tunc illic*] aderant, erant numero septem, & sexaginta, ex quibus milites sumpserunt, & [*ad vrbis oppugnationem*] se præparare cœperūt, vt Eressum & machinis, & quauis ratione,

χειμασθεὶς δὲ ἀνέμῳ καὶ ἀναγκασθεὶς καταίρει ἐς τὴν Ἴκαρον, καὶ μείνας ἐν αὐτῇ ὑπὸ ἀπλοίας πέντε ἢ ἓξ ἡμέρας, ἀφικνεῖται ἐς τὴν Χίον. ὁ δὲ Θράσυλλος ἐκ τῆς Σάμου, ἐπεὶ ἐπύθετο αὐτὸν ἐκ τῆς Μιλήτου ἀπηρκότα, ἔπλει καὶ αὐτὸς ναυσὶ πέντε καὶ πεντήκοντα, ἐπειγόμενος μὴ φθάσῃ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἐσπλεύσας. αἰσθόμενος δὲ ὅτι ἐν τῇ Χίῳ εἴη, [1]καὶ νομίσας αὐτὸν *[2] καθέξειν αὐτοῦ, σκοποὺς μὲν καθεστήσατο καὶ ἐν τῇ Λέσβῳ καὶ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἠπείρῳ, εἰ ἄρα ποι κινοῖντο αἱ νῆες, ὅπως μὴ λάθοιεν. αὐτὸς δὲ ἐς τὴν Μήθυμναν παραπλεύσας, ἄλφιτά τε καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια παρασκευάζειν ἐκέλευσεν, [3]ὡς, ἢν πλείων χρόνος γίγνηται, ἐκ τῆς Λέσβου τοὺς ἐπίπλους τῇ Χίῳ ποιησόμενος. ἅμα δὲ, Ἔρεσος γὰρ τῆς Λέσβου ἀφειστήκει, ἐβούλετο ἐπ' αὐτὴν πλεύσας, εἰ δύναιτο, ἐξελεῖν. Μηθυμναίων γὰρ οὐχ οἱ ἀδυνατώτατοι φυγάδες, διακομίσαντες ἐκ τῆς Κύμης προσεταιριστοὺς ὁπλίτας ὡς πεντήκοντα, καὶ τῶν ἐκ τῆς ἠπείρου μισθωσάμενοι, ξύμπασιν ὡς τριακοσίοις, Ἀναξάρχου Θηβαίου κατὰ τὸ ξυγγενὲς ἡγουμένου, προσέβαλον πρῶτον Μηθύμνῃ· καὶ ἀποκρουσθέντες τῆς πείρας διὰ τοὺς ἐκ τῆς Μυτιλήνης Ἀθηναίων φρουροὺς προσελθόντας, αὖθις *[4] ἔξω μάχῃ ἀπωσθέντες, καὶ διὰ τοῦ ὄρους κομισθέντες, ἀφιστᾶσι τὴν Ἔρεσον. πλεύσας οὖν ὁ Θράσυλλος ἐπ' αὐτὴν ναυσὶ διενοεῖτο προσβολὴν ποιεῖσθαι. προαφῖκτο δὲ αὐτόσε καὶ Θρασύβουλος πέντε ναυσὶν ἐκ τῆς Σάμου, ὅτε ἠγγέλθη αὖθις ἡ τῶν φυγάδων αὕτη διάβασις. *[5]ὑστερήσας δὲ, ἐπὶ τὴν Ἔρεσον ἐλθὼν, ἐφώρμει. προσεγένοντο δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου τινὲς δύο νῆες ἐπ' οἴκου ἀνακομιζόμεναι, καὶ Μηθυμναῖαι· καὶ αἱ πᾶσαι νῆες παρῆσαν ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα, [6]ἀφ' ὧν τῷ στρατεύματι παρεσκευάζοντο, ὡς *[7] κατὰ κράτος μηχαναῖς τε καὶ παντὶ τρόπῳ,

γρ. εὐθὺς ναυσί

γρ. πάσαις ταῖς ναυσί

---

[1] καὶ νομίσας] ἤγουν μαθών. *[2] καθέξειν] τὸ πλῆρες, αὐτὸν, ἢ τὰς ναῦς καθέξειν. ἀντὶ τοῦ, ὑπομενεῖν. αὐτοῦ δὲ, αὐτόθι. *AE.P.*
[3] Ὡς, ἢν πλείων χρόνος γίγνηται] ἤγουν, τῆς ἐν τῇ Χίῳ διατριβῆς τοῦ Μινδάρου. *[4] Ἔξω μάχῃ ἀπωσθέντες] ὁ νοῦς οὗτος, ἔξω τῆς πόλεως τῆς Μηθύμνης μάχῃ ἀπωσθέντες, ὥστε μὴ ἐς τὴν Μήθυμναν εἰσελθεῖν, τότε ταύτης τῆς ἐλπίδος καὶ πείρας ἀποκρουσθέντες, καὶ διὰ τοῦ ὄρους κομισθέντες, τὴν Ἔρεσον ἀφιστᾶσιν. *AE.P.*

*[5] Ὑστερήσας] ὁ Θρασύβουλος. τῶν φυγάδων ὑστερήσας, καὶ φθάνειν αὐτοὺς οὐ δυνηθείς. *AE.P.* [6] Ἀφ' ὧν τῷ στρατεύματι παρεσκευάζοντο] ἀφ' ὧν δηλαδὴ νεῶν τοὺς στρατιώτας παραλαβόντες παρεσκευάζοντο. *[7] κατὰ κράτος] ὅπερ ἄνω ἐξελεῖν εἶπε, νῦν κατὰ κράτος αἱρεῖν συνωνύμως ὁ ξυγγραφεὺς λέγει. ἀλλαχοῦ δὲ, βίᾳ αἱρεῖν. *AE.P.*

ἣν δύνωνται, αἱρήσοντες τὴν Ἐρεσόν. ὁ δὲ Μίνδαρος ἐν τούτῳ, καὶ αἱ ἐκ τῆς Χίου τῶν Πελοποννησίων νῆες, ἐπισιτισάμεναι δυοῖν ἡμέραις, καὶ λαβόντες παρὰ τῶν Χίων τρεῖς * [1] τεσσαρακοστὰς ἕκαστος [2] Χίας, τῇ τρίτῃ διὰ ταχέων ἀπαίρουσιν ἐκ τῆς Χίου πελάγιαι, ἵνα μὴ περιτύχωσι ταῖς ἐν τῇ Ἐρεσῷ ναυσὶν, ἀλλὰ ἐν ἀριστερᾷ τὴν Λέσβον ἔχοντες, ἔπλεον ἐπὶ τὴν ἤπειρον. καὶ προσβαλόντες τῆς Φωκαΐδος ἐς τὸν ἐν Κρατερείοις λιμένα, καὶ ἀριστοποιησάμενοι, παραπλεύσαντες τὴν Κυμαίαν δειπνοποιοῦνται ἐν Ἀργινούσαις τῆς ἠπείρου, ἐν τῷ ἀντιπέρας τῆς Μυτιλήνης. ἐντεῦθεν δὲ ἔτι πολλῆς νυκτὸς παραπλεύσαντες, καὶ ἀφικόμενοι τῆς ἠπείρου ἐς Ἁρματοῦντα, καταντικρὺ Μηθύμνης, ἀριστοποιησάμενοι, διὰ ταχέων παραπλεύσαντες Λεκτὸν καὶ Λάρισαν καὶ Ἁμαξιτὸν, καὶ τὰ ταύτῃ χωρία, ἀφικνοῦνται ἐς Ῥοίτιον ἤδη τοῦ Ἑλλησπόντου, πρῳαίτερον μέσων νυκτῶν. εἰσὶ δ' αἱ τῶν νεῶν καὶ ἐς Σίγειον κατῆραν, καὶ ἄλλοσε τῶν ταύτῃ χωρίων. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ Σηστῷ δυοῖν δεούσαις εἴκοσι ναυσὶν ὄντες, ὡς αὐτοῖς οἵ τε φρυκτωροὶ ἐσήμαινον, καὶ ᾐσθάνοντο τὰ πυρὰ ἐξαίφνης πολλὰ ἐν τῇ πολεμίᾳ φανέντα, ἔγνωσαν ὅτι ἐσπλέουσιν οἱ Πελοποννήσιοι. καὶ τῆς αὐτῆς ταύτης νυκτὸς ὡς εἶχον τάχους ὑπομίξαντες τῇ Χερρονήσῳ, παρέπλεον ἐπ' Ἐλαιοῦντος, βουλόμενοι [3] * [4] ἐκπλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν τὰς τῶν πολεμίων ναῦς. καὶ τὰς μὲν ἐν Ἀβύδῳ * [5] ἑκκαίδεκα ναῦς ἔλαθον, προειρημένης φυλακῆς τῷ φιλίῳ ἐπίπλῳ, ὅπως αὐτῶν [6] ἀνακῶς ἕξουσιν, ἢν ἐκπλέωσι· τὰς δὲ μετὰ τοῦ Μινδάρου ἅμα τῇ ἕῳ * [7] κατιδόντες, τὴν δίωξιν εὐθὺς ποιούμενοι, οὐ φθάνουσι πᾶσαι, ἀλλ' αἱ μὲν πλείους ἐπὶ τὴν ἤπειρον καὶ Λῆμνον διέφυγον, τέσσαρες δὲ τῶν νεῶν αἱ ὕσταται πλέουσαι, καταλαμβάνονται παρὰ τὸν Ἐλαι-

γρ. ἀραιοῦνται

γρ. ἑρματοῦντα

A si possent, expugnarent. Interea verò Mindarus, & Peloponnesiorum naues ex Chio profectæ, cùm duorum dierũ cibaria sumpsissent, & singuli [*milites*] à Chiis accepissent tres tessaracostas Chias [*nummos antiquos sic appellatos, quibus Chij vtebantur*,] tertio die ex Chio soluentes, in altum vela fecerunt, ne inciderent in naues quæ ad Eressum stabant: sed à sinistra Lesbum habentes, in continentem nauigarunt. Cùm autem ad [*agri*] Phocaici portum in Cratereis situm appulissent, & prandium [*ibi*] B sumpsissent, [*oram*] Cumanam prætervecti, cœnauerunt in Arginusis, quæ sunt in continente, è regione Mitylenes. Hinc autem, cùm adhuc nox esset intempesta, prætervecti, & ad Harmatuntem in continente è regione Methymnæ sitã profecti, sumpto prandio, celeriter prętervecti Lectũ, & Larissam, & Hamaxitum, & [*alia*] illius regionis oppida, ad Rhœtium, quod iam est Hellesponti, ante mediam noctẽ peruenerunt. Harum autem nauium nõnullæ & ad Sigeum, & ad alia illius regionis loca appulerunt. Athenienses verò, qui apud Sestum C erant cũ duodeuiginti nauibus, postquàm & ipsi speculatores ignibus sublatis, [*hostilis classis aduentum*] ipsis significauerũt, & [*ipsi*] multos ignes in hostili [*agro*] repentè collucẽtes conspexerunt, Pelopõnesios [*in Hellespontum*] ingredi cognouerunt. Quamobrem hac ipsa nocte, celeritate quãta maxima potuerũt, maritimam Chersonesi oram legentes, ad Eleuntem prætervecti contenderunt, quòd hostium classem in apertum mare nauigantes vitare vellent. Et illas quidem sexdecim [*Peloponnesiorum*] D naues, quæ ad Abydum erant, latuerunt, quamuis ab amica [*suorum*] classe præmonitæ fuissent, vt ipsos [*Athenienses*] diligenter obseruarent, si [*ex sua statione*] exirent. Cùm autẽ [*Athenienses*] primo statim diluculo illas [*naues, quæ*] cũ Mindaro [*erant*,] conspexissent, & è vestigio [*Peloponnesij naues hostiles*] insequi cœpissent, non omnes [*quidem hostium naues*] ocius euaserunt: sed pleræque in continentem, & in Lemnum diffugerunt: at quatuor naues, quæ postremæ nauigabant, prope Elæuntem interceptæ fue-

* [1] Τεσσαρακοστὰς] τεσσαρακοστὴ (ὡς καὶ ἐκ τῶν παλαιῶν σχολίων δῆλον) ἦν ἀρχαῖον, καὶ ἐπιχώριον νόμισμα, ᾧπερ οἱ Χῖοι ἐχρῶντο· ἴσως δὲ οὕτως ἐκλήθη, ὅτι ἐποίει τὸ τεσσαρακοστὸν νομίσματός τινος ἡμῖν ἀγνώστου μέρος. *Æ.P.* [2] Χίας] ἀρχαῖα νομίσματα ἐπιχώρια. [3] Ἐκπλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν] ἀντὶ τοῦ, ἐκπλεύσαντες διαφυγεῖν. * [4] Ἐκπλεῦσαι ἐς τὴν εὐρυχωρίαν] ἀντὶ τοῦ, πλεύσαντες ἐς τὴν εὐρυχωρίαν, ἐκφυγεῖν τὰς τῶν πολεμίων ναῦς. *Æ.P.* * [5] Ἑκκαίδεκα] τὰς πρότερον ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἐπιπλευσάσας, ὡς ἄνω εἴρηται. αὗται δὲ τῶν Πελοποννησίων ἦσαν. *Æ.P.* [6] Ἀνακῶς ἕξουσιν, ἢν ἐκπλέωσι] τὸ μὲν ἀνακῶς ἀντὶ τοῦ προσνοητικῶς καὶ φυλακτικῶς· ὁ δὲ νοῦς, οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ ἑκκαίδεκα ναυσὶν ἔλαθον τοὺς ἐν Ἀβύδῳ Πελοποννησίους προφυλάττοντας, καίτοι προειρημένους τοῖς ἐν τῇ Ἀβύδῳ ὑπὸ τοῦ φιλίου ἐπίπλου (τουτέστιν, ὑπὸ τοῦ στόλου τοῦ μετὰ Μινδάρου) ὅπως προφυλάττωσι τοὺς Ἀθηναίους, ὑπὲρ τοῦ μὴ λαθεῖν αὐτοὺς ἐκπλεύσαντας.
* [7] Κατιδόντες] οἱ Ἀθηναῖοι. τὴν δίωξιν δὲ ποιούμενοι, οἱ μετὰ Μινδάρου Πελοποννήσιοι τὴν δίωξιν τῶν Ἀθηναίων ποιούμενοι, τουτέστι τοὺς Ἀθηναίους διώκοντες. τὸ δὲ, τῆς συντάξεως σχῆμα Ἀττικὸν, ἀντὶ τοῦ, τῶν δὲ Ἀθηναίων ἅμα τῇ ἕῳ τὰς μετὰ τοῦ Μινδάρου ναῦς κατιδόντων, καὶ τῶν μετὰ Μινδάρου τοὺς Ἀθηναίους διωκόντων, αἱ τῶν Ἀθηναίων νῆες οὐ φθάνουσι πᾶσαι διαφυγοῦσαι, ἀλλ' αἱ μὲν πλείους, καὶ τὰ ἑξῆς. *Æ.P.*

runt.

runt. Atq; [*Peloponnesij*] vnam quidem [*hostium nauem*] ad Protesilai delubrum impactam, cum ipsis hominibus, [*qui in ea vehebantur*] ceperunt, & duas sine viris. Vnam etiam [*vectoribus*] vacuam ad Imbrũ combusserũt. Postea verò cõiunctis & iis, [*quas*] ex Abydo [*secum duxerant*] & aliis [*nauibus,*] cum vniuersis, [*quæ erant numero*] sex, & octoginta, hoc ipso die Eleuntem oppugnauerunt: sed cùm [*hæc*] deditionem facere nollet, Abydum redierunt. Athenienses verò à [*suis*] speculatoribus frustrati, & existimantes hostium classem nequaquam clam se præterituram: sed per otium, [*& nullo tunc ipsos prohibente, Eresi*] mœnia oppugnantes, postquam [*hostes aduenisse*] cognouerunt, protinus omissa Eresso, [*eiusq; oppugnatione,*] celeriter in Hellespontum ad opem [*loco periclitanti*] ferendam accurrerunt. Duas autem Peloponnesiorum naues cœperunt, quæ tunc in hostibus audaciùs persequendis in altum prouectæ, in ipsos inciderant. Postero die Elæuntem profecti, stationem [*illic*] habuerunt, & ex Imbro [*naues,*] quotquot [*eò*] confugerant, receperunt, & quinque dies in prœlij naualis apparatu consumpserunt. Postea verò nauale prœlium hoc modo commiserunt. Athenienses [*quidem*] acie in cornu instructa, [*ita vt classis cornu exporrectum præiret*] ipsam oram legebant, Sestum versus [*nauigantes.*] Peloponnesij verò, cùm [*illorum aduentum,*] ex Abydo cognouissent, & ipsi obuiam [*illis*] prodierunt. Postquàm autem [*vtrique*] nauale prœlium commissum iri animaduerterunt, cornua [*classis*] exporrexerunt. Athenienses quidem, iuxta Chersonesum, initio ducto ab Idaco vsque ad Arrhiana, nauibus sex & octoginta. Contrà verò Peloponnesij, ab Abydo vsque ad Dardanum, nauibus octo & sexaginta. Apud Peloponnesios autem cornu tenebant dextrũ quidem, Syracusani, alterũ verò, ipse Mindarus, & velocissimę queq; naues. At apud Athenienses, sinistrum quidẽ [*cornu*] Thrasyllus [*regebat,*] Thrasybulus verò, dextrum. Cæteri verò duces in assignato quique loco steterũt. Cùm autem Peloponnesij initiũ [*cum hostibus*] cõfligendi facere properarent, & dextrum

A οῦντα. καὶ μίαν μὲν, ἐποκείλασαν κατὰ τὸ ἱερὸν τοῦ Πρωτεσιλάου, αὐτοῖς ἀνδράσι λαμβάνουσι, δύο δὲ ἑτέρας, ἀνδρῶν· τὴν δὲ μίαν πρὸς τῇ Ἴμβρῳ κενὴν κατακαίουσι. μετὰ δὲ τοῦτο, ταῖς τε ἐξ Ἀβύδου ξυμμιγείσαις καὶ ταῖς ἄλλαις ξυμπάσαις ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα πολιορκήσαντες Ἐλαιοῦντα ταύτην τὴν ἡμέραν, ὡς οὐ προσεχώρει, ἀπέπλευσαν ἐς Ἄβυδον. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ψευσθέντες τῶν σκοπῶν, καὶ οὐκ ἂν οἰόμενοι σφᾶς λαθεῖν τὸν παρά- B πλουν τῶν πολεμίων νεῶν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν τειχομαχοῦντες,*[1] ὡς ᾔσθοντο, εὐθὺς ἀπολιπόντες τὴν Ἐρεσὸν, κατὰ τάχος ἐβοήθουν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον· καὶ δύο τε ναῦς τῶν Πελοποννησίων αἱροῦσιν, αἳ πρὸς τὸ πέλαγος τότε θρασύτερον ἐν τῇ διώξει ἀπάρασαι, περιέπεσον αὐτοῖς· καὶ ἡμέρᾳ ὕστερον ἀφικόμενοι, ὁρμίζονται ἐς τὸν Ἐλαιοῦντα, καὶ τὰς ἐκ τῆς C Ἴμβρου ὅσαι κατέφυγον κομίζονται, καὶ ἐς τὴν ναυμαχίαν πέντε ἡμέρας παρεσκευάζοντο. μετὰ δὲ τοῦτο ἐναυμάχουν τρόπῳ τοιῷδε. οἱ Ἀθηναῖοι παρέπλεον ἐπὶ κέρως ταξάμενοι παρ' αὐτὴν τὴν γῆν, ἐπὶ τῆς Σηστοῦ· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, αἰσθόμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου, ἀντανῆγον καὶ αὐτοί· καὶ ὡς ἔγνωσαν ναυμαχήσοντες, παρέτειναν τὸ κέρας, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι παρὰ τὴν Χερσόνησον, ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἰδάκου μέχρι Ἀρριανῶν, νῆες *[2] ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα· οἱ δ' αὖ Πελοποννήσιοι, ὡς ἀπὸ Ἀβύδου μέχρι Δαρδάνου,*[3] νῆες ὀκτὼ καὶ ἑξήκοντα. κέρας δὲ D τοῖς μὲν Πελοποννησίοις εἶχον, τὸ μὲν δεξιὸν Συρακούσιοι, τὸ δ' ἕτερον αὐτὸς Μίνδαρος, καὶ τῶν νεῶν αἱ ἄριστα πλέουσαι· Ἀθηναίοις δὲ τὸ μὲν ἀριστερὸν Θράσυλλος, ὁ δὲ Θρασύβουλος τὸ δεξιόν· οἱ δὲ ἄλλοι στρατηγοὶ ὡς ἕκαστοι διετάξαντο. [4] ἐπειγομένων δὲ τῶν Πελοποννησίων [5] πρότερον ξυμμῖξαι, καὶ *[6] κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν

---

*[1] Ὡς ᾔσθοντο] ἢ, ὡς ᾔσθοντο τὴν τῶν πολεμίων παρουσίαν, εἴτε τὸν παράπλουν τῶν πολεμίων νεῶν. ἢ, ὡς ᾔσθοντο ψευσθέντες τῶν σκοπῶν, αἰτία τοῦ, ὡς ᾔσθοντο αὐτοὺς ψευσθέντας τῶν σκοπῶν, ἤγουν ὑπὸ τῶν σκοπῶν οὐκ ἐπιμελῶς τὸν τῶν πολεμίων παράπλουν, παραφυλαξάντων. *AE.P.* *[2] Ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα] ἴσως ἓξ καὶ ἑξήκοντα γραπτέον. δῆλον γὰρ καὶ ἐκ τῶν ἄνω, καὶ τῶν κάτω, τὸ τῶν Ἀθηναίων ναυτικὸν ἧττον γενέσθαι τοῦ τῶν Πελοποννησίων ναυτικοῦ. *Æ. P.* *[3] Νῆες ὀκτὼ καὶ ἑξήκοντα] γραπτέον ἴσως ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα. καὶ γὰρ ἄνω εἴρηται. μετὰ δὲ τοῦτο, ταῖς τε ἐξ Ἀβύδου, καὶ ταῖς ἄλλαις ξυμπάσαις ἓξ, καὶ ὀγδοήκοντα. καὶ τὰ ἑξῆς. ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν τυπογράφων ἀμέλειαν τάχα περὶ τὸ τῶν νεῶν πλῆθος ἡμάρτηται. *AE.P.* [4] Ἐπειγομένων δὲ τῶν Πελοποννησίων] αἰτία τοῦ, ἠπείγοντο οἱ Πελοποννήσιοι πρότερον συμμῖξαι. [5] Πρότερον ξυμμῖξαι] ἤγουν, συμπεσεῖν. συρράξαι. *[6] Κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν] τὸ πλῆρες, κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Ἀθηναίων, ὑπερέχοντες αὐτοῦ τοῦ κέρως, τοῦ δεξιοῦ, τίνες; αὐτοὶ οἱ Πελοποννήσιοι. πῶς; τῷ ἑαυτῶν εὐωνύμῳ κέρᾳ. αἰτία τοῦ, τοῦ δὲ δεξιοῦ τῶν Ἀθηναίων κέρως ὑπερέχοντες. κατὰ δὲ τὸ μέσον ὑπακουστέον ἢ χωρίον, ἢ τάγμα. ἐξῶσαι δὲ, αὐτοὺς τοὺς ἀντιτεταγμένους πολεμίους. ἢ ταῦτα ληπτέον οὕτω, τὸ μὲν δεξιοῦ τῶν Ἀθηναίων κέρως ὑπερέχοντες. τὸ δὲ μέσον τάγμα ἐξῶσαι πρὸς τὴν γῆν. *AE.P.*

τῶν Ἀθηναίων ὑπερσχόντες αὐτοὶ τῷ εὐωνύμῳ, ἀποκλῄσαι τοῦ ἔξω αὐτοὺς ἔκπλου, εἰ δύναιντο, κατὰ δὲ τὸ μέσον, ἐξῶσαι πρὸς τὴν γῆν, οὐχ ἑκὰς οὖσαν, οἱ Ἀθηναῖοι γνόντες, ᾗ μὲν ἐβούλοντο ἀποφράξασθαι αὐτοὺς οἱ ἐναντίοι, ἀντεπεξῆγον, καὶ περιεγίγνοντο τῷ πλῷ. τὸ δὲ εὐώνυμον αὐτοῖς [1] ὑπερεβεβλήκει ἤδη τὴν ἄκραν, ἣ * [2] Κυνὸς σῆμα καλεῖται. τῷ δὲ μέσῳ, τοιούτου ξυμβαίνοντος, ἀσθενέσι καὶ διεσπασμέναις ταῖς ναυσὶ καθίσταντο, ἄλλως τε καὶ ἐλάσσοσι χρώμενοι τὸ πλῆθος, καὶ τοῦ χωρίου τοῦ περὶ τὸ Κυνὸς σῆμα ὀξεῖαν καὶ γωνιώδη τὴν περιβολὴν ἔχοντος, ὥστε τὰ ἐν τῷ ἐπέκεινα αὐτοῦ γιγνόμενα μὴ κάτοπτα εἶναι. προσπεσόντες οὖν οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ τὸ μέσον, ἐξέωσάν τε ἐς τὸ ξηρὸν τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐς τὴν γῆν ἐπεξέβησαν, [3] τῷ ἔργῳ πολὺ περισχόντες. ἀμῦναι δὲ τῷ μέσῳ οὔθ' οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὑπὸ πλήθους [4] τῶν ἐπικειμένων νεῶν ἐδύναντο, οὔθ' οἱ περὶ τὸν Θράσυλλον ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου. ἀφανές τε γὰρ ἦν διὰ τὴν ἄκραν τὸ Κυνὸς σῆμα, καὶ ἅμα οἱ Συρακούσιοι, καὶ οἱ ἄλλοι οὐκ ἐλάσσους ἐπιτεταγμένοι, εἶργον αὐτούς· πρὶν οἱ Πελοποννήσιοι διὰ τὸ κρατήσαντες ἀδεῶς ἄλλοι ἄλλην ναῦν διώκειν, ἤρξαντο μέρει τινὶ σφῶν [5] ἀτακτότεροι γενέσθαι. γνόντες δὲ οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον [6] * [7] τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπεχούσας, παυσάμενοι τῆς ἐπεξαγωγῆς ἤδη τοῦ κέρως, καὶ ἐπαναστρέψαντες, εὐθὺς ἠμύνοντό τε καὶ τρέπουσι· καὶ τὰς κατὰ τὸ νικῆσαν τῶν Πελοποννησίων μέρος [8] ὑπολαβόντες πεπλανημένας, ἔκοπτόν τε, καὶ ἐς φόβον τὰς πλείους ἀμαχεὶ καθίστασαν. οἵ τε Συρακούσιοι ἐτύγχανον καὶ αὐτοὶ ἤδη τοῖς περὶ τὸν Θράσυλλον ἐνδεδωκότες, καὶ μᾶλλον ἐς φυγὴν ὁρμήσαντες, ἐπειδὴ καὶ τοὺς ἄλλους ἑώρων.

γρ. ἠμύναντο
γρ. ὑπολαμβάνοντες

A quidem Athenienſium [*cornu*] ipſi [*ſuo*] ſiniſtro ſuperare, ac illos extrinſecus prodeundi facultate, ſi poſſent, intercludere [*maturarent*,] medium verò [*agmen*] ad terram non procul diſtantem propellere [*ſtuderent*,] Athenienſes [*hac re*] cognita, qua quidem parte aduerſarij ipſos intercludere volebant, obuiam [*illis*] prodierunt, & nauigatione [*nauiumq́; celeritate illos*] ſuperabant. At ſiniſtrum ipſorum [*cornu*] promōtorium, quod Canis ſepulchrum appellatur, iam ſuperauerat. Hoc autem modo medium [*ipſorum agmen, propter aliarum ab-* B *ſentiam*,] ex infirmis, ac diſſipatis nauibus conſtabat, præſertim quòd [*Athenienſes*] minorem [*quàm hoſtes, nauium*] numerum haberent, & locus ille, qui circa Canis ſepulchrum erat, acutum & angularem ambitū haberet, ita vt ea, quæ in vlteriore illius parte fiebāt, [*ab his*] cōſpici nō poſſent. Peloponneſij igitur impreſſione in medium [*illorum agmen*] facta, naues Athenienſium in ſiccum propulerunt, & in terram exſcenderunt prœlio lōgè ſuperiores. Neque verò huic medio [*nauium agmini*] ſuc- C currere poterant, aut à dextro, qui cum Thraſybulo erant, propter nauium in ipſos ingruentium multitudinem, aut à ſiniſtro, qui cum Thraſyllo erant. Nam propter illud promontorium, quod Canis ſepulchrū appellatur, [*res ab ipſis*] cerni non poterat, ſimul etiam Syracuſani, & cæteri, qui non pauciores numero poſt ipſos in acie ſtabant, illos [*opem ſuis ferre*] prohibebāt. Donec Peloponneſij, dum victoria freti, ſecurè alij aliam nauem inſequerentur, quadā ſuæ claſſis parte ordines ſoluere cœperunt. D Thraſybulus autem, & qui cum eò erant, cùm animaduertiſſent [*hoſtium*] naues ſibi oppoſitas, [*infeſtæ nauigationis curſum*] inhibere, [*neque contra ſe ferri*,] omiſſa iam contentione circumagendi cornu, & conuerſi, confeſtim [*eas*] repellunt, ac in fugam vertunt. Illas autem [*naues*] nacti, quæ in victrici Peloponneſiorum parte diſperſæ erant, ferire cœperunt, & [*illarum*] pleriſque vel ſine prœlio terrorem incuſſerunt. Syracuſani quoque & ipſi iam ceſſerant iis, qui cū Thraſyllo erant, & in fugam [*eò*] magis ſe coniecerunt, poſtquàm alios etiam [*fugere*] viderunt.

---

[1] Ὑπερεβεβλήκει] ὑπερέδραμε. * [2] Κυνὸς σῆμα] Εὐριπίδης ἐν Ἑκάβῃ τοῦτο σαφέστερον δηλοῖ. Εκ. Θανοῦσα δ', ἢ ζῶσ' ἐνθάδ'
» ἐκπλήσω βίον; Πο. Θανοῦσα· τύμβῳ δ' ὄνομα σὸν κεκλήσεται.
» Εκ. Μορφῆς ἐπῳδὸν, ἤ τι τῆς ἐμῆς ἐρεῖς; Πο. Κυνὸς ταλαίνης
» σῆμα, ναυτίλοις τέκμαρ. ÆE.P. [3] Τῷ ἔργῳ πολὺ περισχόντες] ἤγουν περιγενόμενοι. κρείττονες γενόμενοι. [4] Τῶν ἐπικειμένων] ἤγουν, τῶν ἐπιπλευσασῶν νεῶν. [5] Ἀτακτότεροι γενέσθαι] ἤγουν, μὴ ἐπὶ τάξει περιιέμενοι. [6] Τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπεχούσας] ἤγουν ἐφεδρευούσας. * [7] Τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπεχούσας] ἡ σύνταξις, καὶ ὁ νοῦς οὗτος· γνόντες τὰς τῶν πολεμίων ναῦς ἐπὶ σφίσι, κατὰ σφῶν αὐτῶν τεταγμένας, ἐπεχούσας, ἑαυτὰς δηλονότι, τουτέστι παυσαμένας τοῦ σφίσιν ἐπικεῖσθαι, καὶ προσπίπτειν, καὶ οὐκέτι σφίσιν ἐπιπλευσάσας, ὡς πρότερον, ἀλλὰ διὰ τὸ τῆς νίκης ἀδεὲς, καὶ διὰ τὴν τῶν ἀντιπάλων ὡς ἤδη νικηθέντων καταφρόνησιν, τοῦ ἐπίπλου ἐπεχούσας, καὶ οὐ πορρωτέρω σφίσιν ἐπιούσας, ἀλλὰ πρὸς τὴν δίωξιν τῶν ἄλλων νεῶν τῶν διεσπαρμένων τραπείσας, οὕτω δὴ καὶ αὐτοὶ παυσάμενοι. καὶ τὰ ἑξῆς. ÆE.P. [8] Ὑπολαβόντες πεπλανημένας] ἤγουν δεξάμενοι.

Cùm

Cùm autem hostes in fugam versi fuissent, & Peloponnesij primùm [*quidem*] ad flumē Pydium præcipuè confugissent, deinde verò Abydum, Athenienses paucas quidem [*illorum*] naues ceperunt (Hellespontus enim, quòd esset angustus, breuia hostibus effugia præbebat) hanc tamen naualis prœlij victoriam opportunissimam tunc obtinuerunt. Cùm enim ad eum vsque diem formidarent Peloponnesiorum classem, cùm propter clades paulatim [*acceptas*,] tum etiam propter calamitatem, quæ [*ipsis*] in Sicilia contigerat, & se ipsos, [*quasi neq; prudenter, neque fortiter in superioribus prœliis se gessissent*,] accusare, & hostes in rebus nauticis iam magnifacere, [*& adeò formidare, vt antè*,] desierunt. Aduersariorum tamen [*has*] naues ceperunt, Chias quidem octo, Corinthias verò quinq;, & Ambracioticas binas, & totidem Bœoticas, Leucadiorum verò, & Lacedæmoniorum, & Syracusanorum, & Pelleneorum, singulas singulorum. Ipsi verò [*Athenienses*] quindecim naues amiserunt. Cùm autem in promontorio, vbi erat Canis sepulchrum, trophæum statuissent, & naufragia ad se attraxissent, & hostibus cadauera fide publica interposita reddidissent, Athenas etiam victoriæ nuntium triremi miserunt. Illi verò, [*qui Athenis erant*,] cùm hæc nauis [*eò*] peruenisset, audita felicitate insperata, propter clades, quę & circum Eubœam, & per seditionem nuper [*ipsis*] contigerant, vehementer animo confirmati sunt, & existimarunt res suas adhuc (si impigrè [*eas*] capesserent) superiores euadere posse. Quarto autem post hoc nauale prœlium die, Athenienses, qui apud Sestum erant, nauibus properanter refectis, nauigarunt aduersos Cyzicum, quæ [*ab ipsis*] defecerat. Conspicati autem illas octo naues à Byzantio [*reuersas*,] quæ ad Harpagium, & Priapum in statione stabant, [*illuc*] infesta classe profecti, prœlioque superatis iis, qui erant in terra, naues illas ceperunt. Cùm autem ad Cyzicum nullis muris munitam peruenissent, [*eam*] rursus in suam potestatem redegerunt, & pecunias [*ab oppidanis*] exegerunt. Interea verò & Peloponnesij ex Abydo aduersus Eleuntem nauigarunt, & suas naues captiuas, quotquot erāt integræ, receperunt (cęteras n. Elæusij concremarant) & Hippocratem,

A γεγενημένης δὲ τῆς τροπῆς, καὶ καταφυγόντων τῶν πελοποννησίων πρὸς τὸν πύδιον μάλιστα ποταμὸν τὸ πρῶτον, ὕστερον δὲ ἐς ἄβυδον, ναῦς μὲν ὀλίγας ἔλαβον οἱ ἀθηναῖοι (στενὸς γὰρ ὢν ὁ ἑλλήσποντος βραχείας τὰς ἀποφυγὰς τοῖς ἐναντίοις παρεῖχε) τὴν μέντοι νίκην ταύτην τῆς ναυμαχίας ἐπικαιροτάτην δὴ ἔσχον. φοβούμενοι γὰρ τέως τὸ τῶν πελοποννησίων ναυτικὸν, διά τε τὰ κατὰ βραχὺ σφάλματα, καὶ διὰ τὴν ἐν τῇ σικελίᾳ ξυμφορὰν, B ἀπηλλάγησαν τοῦ σφᾶς τε αὐτοὺς καταμέμφεσθαι, καὶ τοὺς πολεμίους ἔτι *[1] ἀξίους του ἐς τὰ ναυτικὰ νομίζειν. ναῦς μέντοι τῶν ἐναντίων λαμβάνουσι, χίας μὲν ὀκτὼ, κορινθίας δὲ πέντε, ἀμπρακιώτιδας δὲ δύο, καὶ βοιωτίας δύο, λευκαδίων δὲ καὶ λακεδαιμονίων καὶ συρακουσίων καὶ πελληναίων, μίαν ἑκάστων· αὐτοὶ δὲ πεντεκαίδεκα ναῦς ἀπολλύασι. C στήσαντες δὲ τροπαῖον ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ οὗ τὸ κυνὸς σῆμα, καὶ τὰ ναυάγια [2] προσαγαγόμενοι, καὶ τοὺς νεκροὺς τοῖς ἐναντίοις ὑποσπόνδους ἀποδόντες, ἀπέστειλαν καὶ ἐς τὰς ἀθήνας τριήρη ἄγγελον τῆς νίκης. οἱ δὲ, ἀφικομένης τῆς νεὼς, καὶ ἀνέλπιστον τὴν εὐτυχίαν ἀκούσαντες, ἐπί τε ταῖς περὶ τὴν εὔβοιαν ἄρτι ξυμφοραῖς καὶ κατὰ τὴν στάσιν γεγενημέναις πολὺ ἐπερρώσθησαν, καὶ ἐνόμισαν σφίσιν ἔτι δυνατὰ εἶναι τὰ πράγματα, ἢν προθύμως ἀντιλαμβάνωνται, *[3] περιγενέσθαι. μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν ἡμέρᾳ τετάρτῃ ὑπὸ σπουD δῆς ἐπισκευάσαντες τὰς ναῦς οἱ ἐν σηστῷ ἀθηναῖοι, ἐπέπλεον ἐπὶ κύζικον ἀφεστηκυῖαν· καὶ κατιδόντες κατὰ ἁρπάγιον καὶ πρίαπον τὰς ἀπὸ τοῦ βυζαντίου ὀκτὼ ναῦς ὁρμούσας, ἐπιπλεύσαντες, καὶ μάχῃ κρατήσαντες τοὺς ἐν τῇ γῇ, ἔλαβον τὰς ναῦς. ἀφικόμενοι δὲ καὶ ἐπὶ τὴν κύζικον ἀτείχιστον οὖσαν, [4] προσηγάγοντο πάλιν, καὶ χρήματα ἀνέπραξαν. ἔπλευσαν δὲ ἐν τούτῳ καὶ οἱ πελοποννήσιοι ἐκ τῆς ἀβύδου ἐπὶ τὸν ἐλαιοῦντα, καὶ τῶν σφετέρων E νεῶν τῶν αἰχμαλώτων ὅσαι ἦσαν ὑγιεῖς ἐκομίσαντο, τὰς δὲ ἄλλας ἐλαιούσιοι κατέκαυσαν, καὶ ἐς τὴν εὔβοιαν [5] ἀπέπεμψαν Ιπποκράτην

γρ. ἔπλεον

* [1] Ἀξίους, ἐς τὰ ναυτικὰ] ἐν τοῖς ναυτικοῖς ἀξίους θαυμασθῆναι, τουτέστιν οὐκ ἔτι οὕτω φόβου ἀξίους, οὕτω φοβερούς, οὐκ ἔτι οὕτω φοβητέους εἶναι, ὡς πρότερον. *AE.P.* [2] Προσαγαγόμενοι] ἤγουν ἰδιωσάμενοι. * [3] Περιγενέσθαι] τῶν πολεμίων δηλονότι. ἢ καὶ, ἐκ τῶν παρόντων κακῶν ἐκφυγεῖν, τὰ παρόντα δεινὰ ἐκφυγεῖν, καὶ σώζεσθαι. *AE.P.* [4] Προσηγάγοντο πάλιν] ἤγουν ἐδουλώσαντο. [5] Ἀπέπεμψαν] οἱ πελοποννήσιοι δηλονότι.

καὶ Ἐπικλέα κομιοῦντας *[1] τὰς ἐκεῖθεν ναῦς. Κατέπλευσε δὲ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τούτους καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ταῖς τρισὶ καὶ δέκα ναυσὶν ἀπὸ τῆς Καύνου καὶ Φασήλιδος ἐς τὴν Σάμον, ἀγγέλλων ὅτι τάς τε Φοινίσσας ναῦς ἀποστρέψειε Πελοποννησίοις ὥστε μὴ ἐλθεῖν, καὶ τὸν Τισσαφέρνην ὅτι φίλον πεποιήκοι μᾶλλον Ἀθηναίοις ἢ πρότερον. καὶ πληρώσας ναῦς ἐννέα πρὸς αἷς εἶχεν, Ἁλικαρνασσέας τε[2] πολλὰ χρήματα ἐξέπραξε, καὶ Κῶν ἐτείχισε. ταῦτα δὲ πράξας, ἄρχοντας ἐν τῇ Κῷ καταστήσας, πρὸς τὸ μετόπωρον ἤδη ἐς τὴν Σάμον κατέπλευσε. καὶ ὁ Τισσαφέρνης ἀπὸ τῆς Ἀσπένδου, ὡς ἐπύθετο τὰς τῶν Πελοποννησίων ναῦς ἐκ τῆς Μιλήτου ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πεπλευκυίας, [3] ἀναζεύξας ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς Ἴωνας. ὄντων δὲ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ, Ἀντάνδριοι (εἰσὶ δὲ Αἰολῆς) [4] παρακομισάμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου πεζῇ διὰ τῆς Ἴδης τοῦ ὄρους ὁπλίτας, ἐσηγάγοντο ἐς τὴν πόλιν, ὑπὸ Ἀσάκου τοῦ Πέρσου Τισσαφέρνους ὑπάρχου ἀδικούμενοι, ὅσπερ καὶ Δηλίους τοὺς Ἀτραμύττιον οἰκήσαντας, ὅτε ὑπ' Ἀθηναίων Δήλου καθάρσεως ἕνεκα ἀνέστησαν, *[5] ἔχθραν προσποιησάμενος ἄδηλον, καὶ ἐπαγγείλας στρατιὰν αὐτῶν τοῖς βελτίστοις, ἐξαγαγὼν ὡς ἐπὶ φιλίᾳ καὶ ξυμμαχίᾳ, τηρήσας ἀριστοποιουμένους, καὶ περιστήσας τοὺς ἑαυτοῦ, [6] κατηκόντισε. φοβούμενοι οὖν αὐτὸν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον μή ποτε καὶ περὶ σφᾶς τι παρανομήσῃ, καὶ ἄλλα ἐπιβάλλοντος αὐτοῦ ἃ φέρειν οὐκ ἠδύναντο, ἐκβάλλουσι τοὺς φρουροὺς αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως. ὁ δὲ Τισσαφέρνης, αἰσθόμενος καὶ τοῦτο τῶν Πελοποννησίων τὸ ἔργον, καὶ οὐ μόνον τὸ ἐν Μιλήτῳ καὶ Κνίδῳ (καὶ ἐνταῦθα γὰρ αὐτοῦ ἐξεπεπτώκεσαν οἱ φρουροί) [7] διαβεβλῆσθαί τε νομίσας *[8] αὐτοῖς σφόδρα, καὶ δείσας μὴ καὶ ἄλλο τι ἐπιβλάπτωσι, καὶ ἅμα ἀχθόμενος εἰ Φαρνάβαζος ἐξ ἐλάσσονος χρόνου καὶ δαπάνης δεξάμενος αὐτούς, κατορθώσει τι *[9] μᾶλλον τῶν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, πορεύεσθαι διενοεῖτο πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπως μέμψηταί τε τῶν περὶ τὴν Ἄντανδρον γεγενημένων, [10] καὶ τὰς διαβολὰς, καὶ *[11] περὶ τῶν Φοινισσῶν νεῶν

γρ. τῆς Ἰωνίας

γρ. Ἀρσάκου

γρ. στρατιὰν

γρ. ἐπιβλάπτουσι,

γρ. διαβολὰς ἀπολύσεται, καὶ περὶ

& Epiclem in Eubœam miserūt, vt illas naues, [*quæ illic erant*] illinc adducerent. Per hæc eadem tempora Alcibiades etiam cum illis tredecim nauibus, [*quas secum duxerat*] è Cauno, & Phaselide Samum rediit, nuntians se Phœnissas naues auertisse, ne ad Peloponnesios irent, & effecisse, vt Tissaphernes in Atheniensium beneuolentiam propensior esset, quàm antè. Instructis autem præter eas, quas habebat, nouem nauibus ingentem pecuniam ab Halicarnasseis exegit & Con munire cœpit. His autem peractis, [*&*] magistratibus ibi constitutis, Samum iam sub autumnum rediit. Et Tissaphernes, cùm audisset Peloponnesiorum classem è Mileto in Hellespontum profectam, ex Aspendo soluens, in Ioniam properauit. Dum autem Peloponnesij in Hellesponto essent, Antandrij (sunt autem Æoles) grauis armaturæ milites ex Abydo per montem Idam itinere pedestri clàm deductos in vrbem introduxerunt, quòd ab Arsaco Persa, Tissaphernis præfecto, iniuria afficerentur, qui Delios quoq; (qui Atramyttium incolebant, quo tempore ab Atheniensibus, Deli lustrandæ causa, suis sedibus pulsi fuerunt, [*& eo commigrarunt*]) occulto odio dissimulato, & illorum præstantissimis quibusque indicta expeditione, per amicitiæ, ac societatis speciem eductos, cùm [*eos*] prandentes obseruasset, ac suorum manu circundedisset, sagittis confixerat. Cùm igitur [*Antandrij*] propter hoc facinus, ipsum formidarent, [*ac vererentur*] nequid [*is*] in se quoq; aliquando scelerate perpetraret, cùm etiā idem alia [*onera ipsis*] imponeret, quæ ferre nō poterāt, eius præsidiū ex arce eiecerunt. Tissaphernes verò, cùm hoc quoq; Pelopōnesiorū facinus audisset, nec id solùm, q. in Mileto, Cnidoq; fecerāt (nam hinc etiā ipsius pſidia fuerant eiecta) existimās se insigni contumelia ab ipsis affectū fuisse, veritusq; ne quo alio pręterea damno [*se*] afficerent, simul etiā ægrè ferens, si Pharnabazus minore & tempore, & sumptu conductis ipsis [*Peloponnesiis*] aliquid feliciùs aduersus Athenienses gereret, ad ipsos in Hellespontū proficisci statuit, vt [*cum ipsis*] expostularet de reb. quas ad Antandrum gessissent, & crimina [*sibi ab illis obiecta*] dilueret, ac de Phœnissis nauibus,

---

*[1] Τὰς ἐκεῖθεν ναῦς] τὰς δύο, καὶ πεντήκοντα ναῦς, ὧν ἦρχεν Ἡγησανδρίδας ὁ Ἡγησάνδρου. περὶ δὲ τούτων ἐν τοῖς ἄνω. Æ.P. [2] Πολλὰ χρήματα ἐξέπραξεν] ἀπῄτησεν. [3] Ἀναζεύξας ἤλαυνεν] ἤγουν ἐπαναστρέψας. [4] Παρακομισάμενοι ἐκ τῆς Ἀβύδου] ἤγουν, λεληθότως ἔξω τῆς προκειμένης ὁδοῦ ἀγαγόντες. δῆλον δὲ τοῦτο διὰ τοῦ εἰρηκέναι ὅτι διὰ τοῦ ὄρους, δηλονότι δι' ὁδοῦ ἀτρίπτου καὶ ἀσυνήθους. *[5] Ἔχθραν προσποιησάμενος ἄδηλον] αἰτία τῶν, τὴν ἄδηλον ἔχθραν κατακρύψας, οὐδὲ φανερὰν ποιησάμενος. τοῦτο δὲ τὸ φράσεως εἶδος ὡς ἀχρηστότερον σημειώσῃ. Æ.P. [6] Κατηκόντισεν] ἤγουν, διέσφαξε δι' ἀκοντίων. [7] Διαβεβλῆσθαί τε] ὑβρίσθαι. *[8] Αὐτοῖς] ὑπ' αὐτῶν. Æ.P. *[9] Μᾶλλον] ἢ αὐτὸς ὁ Τισσαφέρνης. Æ.P. [10] Καὶ τὰς διαβολὰς] λείπει τὸ ἀπώσηται. *[11] Περὶ τῶν φοινισσῶν νεῶν] τῶν οὐ κομισθεισῶν, ὥσπερ αὐτοῖς κομιεῖν, ἤγουν ἄξειν ὑπέσχετο. Æ.P.

aliisq;

aliisque [*rebus*,] quàm honestissimè [*posset*, *ipsis*] se purgaret. Ac primùm Ephesum profectus, Dianæ sacrificium fecit. Quum [*autem*] hyems hanc æstatem insequuta finietur, primus etiam, ac vicesimus [*huius belli à Thucydide conscripti*] annus finietur.

A καὶ τῶν ἄλλων ὡς εὐπρεπέστατα ἀπολογήσηται. καὶ ἀφικόμενος πρῶτον ἐς Ἔφεσον, θυσίαν ἐποιήσατο τῇ Ἀρτέμιδι. ὅταν ὁ μετὰ τοῦτο θέρος χειμὼν τελευτήσῃ, ἓν καὶ εἰκοστὸν ἔτος πληροῦται.

ΤΕΛΟΣ.

INDEX ORATIONVM, SIVE CONCIONVM, FOEDERVM SEV pactionum, epistolaruumque, Thucydidis historiæ insertarum: per nomina eorum qui autores illarum fuerunt.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΩΝ Ο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ ΤΗ ΕΑΥΤΟΥ ΙΣΤΟρίᾳ παρεμβάλλει δημηγοριῶν, καὶ σπονδῶν ἢ συνθηκῶν, ἔτι δὲ καὶ ἐπιστολῶν. συνειλεγμένος κατὰ τὰ τῶν δημηγορησάντων, τῶν σπεισαμένων, τῶν ἐπιστειλάντων ὀνόματα.

Δημηγορία *verti etiam potest* concio: *quod minus latè patet quàm* oratio.

FRAN-

FRANCISCI PORTI CRETENSIS IN THVCYDIDEM COMMENTARII.

1\. A QVONIAM alij aliter de Thucydide scripserunt, nos, quæ probabiliora visa sunt, strictim persequemur & primùm pauca quædã de ipso authore percurremus: quam deinde formam dicendi sequatur, ostendemus: Tertio loco de historia in vniuersum nonnulla attingemus: Quarto de ista historia, eiusque partibus disseremus: Quinto, & B postremo, de vsu & vtilitate huius operis agemus.

Thucydides Atheniensis genere fuit, summo loco natus. Habuit patrẽ Olorum, siue Orolum, matrem Hegesipylem, quę à Miltiade summo Imperatore originẽ ducebat; duxisse dicitur vxorem oriundam è Thracia, alioqui prædiuitem, & ex ea filium Timotheum suscepisse: memorię proditum est eũ audiuisse Herodotum, cùm Olympiæ suam historiam recitaret: atque adeò flagrasse studio Eloquentiæ, vt ardore quodam, & laudis æmulatione lachrymas emiserit. Herodotum verò re cognita, cohortatum fuisse patrem eius, ne honestissimo deesset filij desiderio, datum itaque ei magistrum in Rhetoricis Antiphontem Rhamnusium summum doctorem, & artificem dicẽdi, qui propter singulare artificium erat Iudicibus suspectus. Huius Antiphontis facit mẽtionem honorificam in octauo, & postremo libro. Eius enim consilio, & prudentia in primis factum asserit, vt ex statu populari quadringentorum dominatus Athenis D constitueretur: res scilicet difficillima, populus enim, qui centesimum iam annum post Tyrannos exactos libertate fruebatur, à dominatu paucorum vehementer abhorrebat. Hoc igitur magistro vsus Thucydides in Eloquentia profecit plurimum. In Philosophia audiuit Anaxagoram: cuius fuit auditor Euripides etiam, & Pericles, fuit etiam ad rem militarem, & ad Imperatorias artes aptus: sed parum felix: nam bello isto Peloponnesiaco dux creatus, missusque aduersus Brasidam E ducem Lacedæmoniorum, qui Thraciam à populo Atheniensi alienabat, quoniam propter tarditatem visus est Amphipolin amisisse, in suspicionem proditionis incidit, & in exilium propterea pulsus fuit. Quo tempore Æginæ ad scribendam hanc historiam se dedit: & cùm ditissimus esset, multis, qui bello huic intererant, pecunias largiebatur, vt ad se bona fide singula quæ gerebantur, perscriberent, idque non solùm Atheniensibus, (Cic. Brut. 167.27.) sed etiam Lacedæmoniis, vt ex diuersis, atq; adeò F contrariis hominũ studiis veritatem eliceret. Floruit Alcibiadis, Critiæ, Periclis, & Theramenis temporibus, Olympiade octogesima septima, ad Romanorum supputationem 21, vltra c c c. An. ab vrbe condita, M. Manlio Capitolino, Q. Sulpitio Cosso Coss. alij scribunt octogesima octaua Olymp. eum floruisse. Vixit annos 50, & amplius. Obiit historia hac absoluta, correptus morbo. Sunt qui octauum huius historiæ librum vocant in dubium, & vt germanum huius authoris non G agnoscunt, sed falluntur certè: nam (vt vulgò dicitur) ouum ouo non ita simile est, vt hic liber aliis superioribus charactere dicẽdi. Illud etiam indicio est, quòd Antiphontis magistri facit honorificentissimam mentionem, & animo gratissimo eum ornat, & celebrat. Haud tamen repugnabo hunc librum non ita vt cæteros ab eo excultum, emendatumq; fuisse. Multa debemus Xenophonti, cuius libri sunt multas ad res perutiles, in primis ad vitam, & ad mores informandos: sed inter cætera hoc loco summi beneficij ponendũ est, quòd authorem istum clarissimum, & pernecessarium nobis conseruauerit, scribit enim Diogenes Laërtius historiam Thucydidis penes vnũ Xenophontem delituisse: à quo postea curatum, vt in lucem ederetur, & ad nostrum vsque seculum perueniret, in quo etiam nõ est sua laude Xenophon fraudandus: nam qui facilè poterat nomen authoris supprimere, & eius laudem sibi vindicare, mutata præsertim dicendi forma, is non solùm nihil tale C cõmisit, sed etiam candidè, & sincerè curauit eum edendum, ac celebrandum. Sepultus fuit Athenis, siue ab exilio reuocatus, siue (vt aliis placet) ossibus eius Athenas transportatis. Eius monumento inscriptum carmen illud:

Θουκυδίδης ὀλόρου Ἀλιμούσιος ἐνθάδε κεῖται. Hæc pauca ex multis, quæ varij scriptores de Thucydide tradunt, nos decerpsimus, & in medium afferenda iudicauimus. Iam formam dicendi, quam sequitur, videamus.

Magnificam, & amplam dicẽdi formam sequitur: atque ita sequitur, vt Lyricam interdum, & tragicam granditatem affectare videatur. Homerum, & Pindarum videtur imitari: œconomiam, & dispositionem ab Homero, grandiloquentiam à Pindaro mutuari, vtitur grauissimis sententiis, & maxima Enthymematum frequentia eius oratio maximè est probabilis: & ea re vel plurimùm excellit inter cæteros scriptores: nihil enim apud eũ est etiã in ipsa rerum narratione, quod probatione, atque demonstratione careat. In verbis, & eorum collocatione, atq; figuris est asperior: & propterea obscurior priscis & peregrinis verbis delectatur, vsitata, & posita in consuetudine communi vitat, propria etiam omittit, translata & longius petita, poëtica etiam libenter sequitur. Enallage partium orationis, & eorum, quæ accidunt singulis partibus libenter vtitur, hyperbata, ductus orationis longiores, & intricatiores frequentes apud eum reperiuntur. Quatuor denique illa, quasi instrumenta orationis Thucydideæ statuit Dionysius Halicarnasseus acerrimi iudicij vir, licentiam in verbis fingendis: figurarum multiplicem varietatem: verborum collocationis asperitatem: & multarum rerum paucissimis verbis significationem, & explicationem, adeò grandis, & sublimis est Thucydides, vt Hermogenes in eo desyderet modum in extollenda oratione. Harum omnium rerum afferrem nũc exempla, ni me prolixum nimis fore suspicarer. Sed in explicando authore cõpensabimus: & singulas istas notas demonstrabi-

mus. Illud iam omnino non est prætereundum, quòd Cicero memoriæ prodidit. Is enim in suis de Oratore libris grauissimum dicit testimonium, & laudes istius scriptoris in cœlum tollit. Facit vt M. Antonius vir eloquẽtissimus, dum agit de iis Græciæ hominibus, qui eloquentissimi cùm essent, remoti tamen à causis forensibus cùm ad cęteras res illustres, tum ad scribendam historiam maximè se dederant. Thucydides (inquit) omnes dicendi artificio mea sentẽtia facilè vicit. de cuius copia paulò pòst hæc addit. Ita (inquit) creber est rerum frequentia, vt verborum prope numerum sententiarum numero consequatur. Ita porrò verbis aptus, & pressus, vt nescias vtrum res oratione, an verba sententiis illustrentur. Hæc de Thucydide Antonius, vel potius Cicero, qui pluribus aliis in locis, miris eundem ornat laudibus. Thucydides (inquit) de bellicis rebus canit, etiam quodammodo bellicum. Quintilianus verò, densus, & breuis (inquit) & semper instans sibi Thucydides. Habet hic author inter cæteras illam quoque laudem præcipuam, quòd in rerum dispositione poëtas imitatur, & rerum inuertit ordinem. Id cùm aliàs, tum continuò in hoc historiæ primo libro facit.

2. de Orat. 113. 13.

Nam primùm causas belli, & initium eius explicat: deinde sese reuocat, & vetustissimum Atheniensium statum exponit: initia, & incremẽta imperij eorũ demonstrat: & docet quibus artibus ad eam peruenerint potentiã, qua tum erãt, cùm bellum hoc, quod suscipit narrandum, cœptum fuit. Idẽ facit Virgilius in Æneide. Homerus ante Virgiliũ in Iliade, & Odyssea. Homerus enim in Iliade orditur suum poëma ab ira Achillis, id est, à decimo, & postremo illius anni bello, quo scilicet & plurima prœlia, & res maximè memoratu dignæ gestæ sunt: cæteras res gestas nouem superioribus annis, quanquam tempore antecedẽtes inserit diuersis poëmatos partibus: & in Odyssea ducit initium ab Vlyssis nauigatione in mari Siculo, cæteros eius errores, & alia incõmoda, quæ pertulerat, quæ nimirum ordine temporum longè anteriora erant, in medio poëmate narrat: quẽ Virgilius sequutus in Æneide, orditur & ipse primùm ab Æneæ in Italiã nauigatione: deinde inducit Æneam narrantem apud Didonem Troiæ excidium, classis ædificationem, nauigationem, & errores suos.

Sed de forma, & charactere dicendi Thucydides, hactenus. De historia ipsa audiamus Ciceronem quid præcipiat: ita enim & quæ sint leges historiæ scribendæ: & in tractandis rebus, quæ ratio tenenda: & genus orationis, quale deceat historicum, facilè cognoscemus. Cicero itaq; in libris de Oratore inducit M. Antonium asserentem historiam quoq; ad Oratorem pertinere: & tamen nulla de ea re præcepta Rhetorum extare, Rhetorices videlicet magistros tam Grecos, quàm Latinos redarguentem. Nam (inquit) quis nescit primã esse historiæ legem, ne quid falsi dicere audeat: deinde ne quid verè non audeat, ne qua suspicio gratiæ sit in scribẽdo, ne qua simultatis. Hæc scilicet fundamenta nota sunt omnibus. Ipsa autẽ exædificatio posita est in rebus, & verbis, rerum ratio ordinem temporum desiderat, regionum descriptionẽ: vult etiam, quoniã in rebus magnis, memoriaq; dignis consilia primùm, deinde acta, postea euentus expectantur, & de consiliis significari quid scriptor probet, & in rebus gestis declarari nõ solùm quid actum, aut dictũ sit, sed etiam quomodo. Et cùm de euentu dicatur, vt causæ explicentur omnes vel casus, vel sapientiæ, vel temeritatis: hominumq; ipsorum nõ solùm res gestæ, sed etiam qui fama, ac nomine excellãt, de cuiusq; vita, atq; natura. Verborum autem ratio, & genus orationis fusum, atq; tractũ, & cùm lenitate quadã æquabili profluens sine hac iudiciali asperitate, & sine sententiarũ forensium aculeis persequendum est. Hęc M. Antonius, vel potius Cicero in eius persona: quæ referre placuit hoc loco, vt Cicerone authore grauissimo cognosceremus & quę in historia sint diligenter obseruãda, & quale debeat esse genus Orationis historicũ. De veritate, & sinceritate huius authoris, idẽ Cicero, testis locupletissimus, hæc tradit in Bruto, siue de claris Oratoribus; Thucydides (inquit) rerũ gestarũ pronuntiator sincerus, & grãdis etiã fuit, &c. 191. Cæteræ laudes ita elucẽt, vt nihil melius desiderari posse videatur. Genus verborũ tãtùm abhorret à forẽsi, iudicialiq; dicẽdi genere, & perobscurũ est. Hac vna redempta summus est iste author, & quo cum nemo facilè sit comparandus, si fructus inuentionis, & artificij spectemus.

Sequitur autẽ istam obscuritatẽ siue natura ductus, siue studio, & voluptate impulsus, ne videlicet cuilibet pateret aditus, & accessus ad legendam suam historiam, quasi ad sacra quædam mysteria, sed doctis, & intelligentibus tantùm.

Historiæ verò huius partes octo sunt. Prima pars continet belli istius amplificationem, & eius causas: Octaua, & postrema finitur nauali prœlio Atheniensium, & Lacedæmoniorum cõmisso in Hellespõto ad promontorium Κυνὸς σῆμα, in quo Athenienses victores extiterunt: vnde postea ducit initium historia τῶν ξενοφῶντος ἑλληνικῶν, & Theopompi: sed Theopompi nulla scripta temporũ iniuria nunc extãt. Cęteræ partes Thucydidis varios vtrorumq; casus continent. Plurima prœlia terra, mariq; gesta: in quibus modò Athenienses à Lacedæmoniis, modò Lacedæmonios ab Atheniẽsibus victos, & superatos narrat. Habẽt multas expeditiones, & frequentes excursiones Peloponnesiorum in Atticam, & Atheniensium vicissim in Peloponnesum. Obsidionẽ, expugnationemq; Platæarũ, Pyli, & Sphacteriæ insulæ occupationẽ cõplectuntur, & trecentos Spartanos captos. Habẽt præterea apparatũ, & nauigationem Atheniensiũ in Siciliam, cladem deniq;, & excidiũ Classis, exercitusq; eorundẽ. Hæc sunt ferè, quæ narrantur in vniuersa hac historia. Primus autẽ liber (vt paulò ante dictũ est) amplificationẽ huius belli continet, causas dissensionũ inter duos potẽtissimos populos. Cõtrouersiam natã Epidamni causa inter Corinthios, & Corcyrenses: legationes missas ab vtrisq; ad Atheniẽses: duo naualia prœlia cõmissa inter eos: defectionẽ, obsidionemq; Potideæ. Conciones Corinthiorum, & Atheniensium apud Lacedæmonios: illorum, vt ad bellum Spartanos impellerent: Atheniensium, vt eosdem à bello deterrerent. Habet præterea hic liber deliberationem Lacedæmoniorum de bello suscipiendo, & multa alia petita altius: semina scilicet discordiarum, & simultatum abdita, & causas quasdam speciosas, quas Lacedæmonij in bello mouendo prætendebant. Hæc Thucydides hoc libro in medium lectoribus proponit: quæ cæteri libri continent suo quæq; loco demõstrabuntur. Non defuerunt,

qui

qui hanc historiam in plures libros diuiserint: sed hoc parum ad rem. Illud iam lectores scire oportet, prologum hunc historiæ scriptum ab authore fuisse octauo libro absoluto, & tota historia perscripta: hoc facilè perspici potest in fine huius ipsius prologi: in quo fit mentio rerum iam gestarum in isto bello, & Deli lustrationis, quæ septimo anno istius belli facta est, & tamen hîc memoratur. Illud etiam addendum videtur, prologum historiæ, & fabulæ idem esse, atque procœmium in oratione. procœmia verò ea sunt vberrima (vt Rhetores præcipiunt) quæ post alias orationis partes inuentas, & dispositas, parantur. Nam (inquit Antonius in secundo de oratore) si quãdo id primùm inuenire volui (de procœmio agit) nullum mihi occurrit nisi aut exile, aut nugatorium, aut vulgare, atque commune. Itaq; Thucydidem dedita opera post omnem historiã absolutam prologum conscripsisse dicit, quo videlicet esset vberior.

Reliquum est, vt de vsu, & vtilitate, quã lectoribus est allatura assidua, & accurata huius authoris lectio, aliquid iam dicamus. Quicunque vel ad scribendum, vel etiam ad dicendum animum appellit, necesse est vt is sibi proponat primùm rem, de qua scripturus, dicturúsve est: & si eius siue scripta, siue oratio laudem quærunt, & ad posteros, ac secula futura peruenire cupiunt, necesse est, vt res suscepta sit grauis, & excellens, non leuis, ac vulgaris, & quoniam vsu venire solet, vt non omnia animi nostri sensa certa, minimeque dubia sint, ita, vt demonstratione aliqua non egeant, oportet etiam, vt rem, quam suscipit scribendam, dicendámve, eam rationibus, & argumentis probet, & confirmet. Prima igitur vtilitas, quæ ex hoc vno authore potest percipi, in rebus posita est. Habet enim res lectissimas, pondere, ac dignitate præstantes, quas licebit studiosis ab eo mutuari, & ad se cum laude transferre, vt cùm opus fuerit, iis vtantur: eæ sunt multæ, grauesque rerum illustrium disputationes, in quibus de vniuerso genere in vtramque partem disseritur: multi sunt loci de virtutibus, de vitiis, de rebus etiam naturalibus, qui maximam afferent copiam lectori. Altera vtilitas apud eundem authorem est in argumentis, & rerum probationibus: quibus abundat, vt qui maximè, Thucydides, atque ita abundat, vt vel in ipsa rerum expositione nihil narret, quod sit ἀναπόδεικτον, id est, demonstratione, ac probatione careat, vt qui capita rerum notauerit, is simul argumentorum, idque non leuium, & vulgarium copiam sit habiturus. Hæc res quanti sit æstimanda, qui fecerit periculum, facilè sentiet: nec pœnitebit eum suæ diligentiæ. Quid dicam de tertia vtilitate huius authoris? de admirando (inquam) eius artificio, quo omnes historicos facilè superauit? Illud satis, superque declarabit, qualis ea sit, quod Dionysius Halicarnasseus, locupletissimus author memoriæ prodidit. Scribit enim Demosthenem octies sua manu hunc authorem descripsisse: quod ego factum ab eo affirmauerim propter diuinum tantummodò artificium. Res enim Demosthenes à Platone potissimum didicerat: orationis vbertatem non desiderabat, qui præsertim se suamque orationem ad populares aures accõmodabat. quare reliquum est, vt artificij tantùm causa eum descripserit. Quare qui eodem modo diligenter obseruauerit tractationem, dispositionemq; rerũ, quã vtitur hic author, is non mediocrem prudentiam, & laudem sibi comparauerit. Est igitur Thucydides semper in manibus habendus: dies, noctesq; versandus, atque lectitandus ob rerum excellentiam, argumentorum, enthymematumq; copiam, singularem deniq; artificij prudentiam. Neq; nos moueat Ciceronis authoritas, qui Eloquentiam Thucydidis interdum reiicit. Ille enim causæ suæ seruiens eam tantummodo eloquentiam probabat, quæ esset popularis, & auribus plebeis accommodata: Thucydidis orationem non complectebatur, quia non ita popularis est. Doctis enim tantùm, & eruditis videtur scripsisse Thucydides, non indoctæ plebi. Id quod testatur tetrastichũ, quod extat in eum his verbis,

Ὦ φίλος εἰ σοφὸς εἶ, λάβε μ' ἐς χέρας, εἰ δὲ πέφυκας
  Νῆϊς μουσάων, ῥίψον ἃ μὴ νοέεις·
Εἰμὶ γὰρ οὐ πάντεσσι βατός· παῦροι δ' ἀγάσαντο
  Θουκυδίδην Ὀλόρου Κεκροπίδην τὸ γένος.

Hæc nos vtcunque, sensum potiùs, quàm verba secuti, sic animi gratia olim Latinè vertimus.

Tu, qui Pieridum tractas arcana sororum
  Suscipe me: abstineat turba profana manus.
Non cuiuis penetrare licet, mentisq; recessus
  Altos Cecropidæ cernere Thucydidis.

Θουκυδίδου ξυγγραφῆς πρώτης. Vel in ipsa inscriptione videtur Thucydides secutus esse suum genium. est enim obscura, & ambigua hæc oratio, Thucydidis historiæ primæ, ambiguitas posita est in casuum similitudine. Sunt enim tres deinceps patrij casus, vt igitur tollatur ambiguitas, supplendum est βίβλος, ἢ βιβλίον, vt sit liber primæ historiæ. Θουκυδίδης, θεοῦ κῦδος. Facit autem attentionem ab operis dignitate, quod accuratè factum, & studio, ac diligentia scriptum quodammodo prædicat: est enim ξυγγραφὴ scriptio, quæ commentatione, meditationeque fit: & ξυγγράφειν, studio, & diligentia conscribere. ξυγγραφὴ aliâs τὸ χρόνογραφον.

Θουκυδίδης ἀθηναῖος. Totus hic prologus in ea sententia vertitur: Thucydides scripsit bellum Peloponnesiacum: Ratio, quia iudicauit magnum, & memorabile illud fore: hæc est vnica sententia coniuncta cum consilio authoris: propterea suscepi scribendam belli huius historiam, quòd existimaui magnum, & celeberrimum illud fore: videmus quàm sit angusta ista sententia: sed ea est vis, & facultas istius authoris, vt ex istis angustiis vnicam hanc sententiam euocauerit, & in spatiosissimos Eloquentiæ campos deduxerit, eamq; vestiuerit, ornauerit, mirisque modis extulerit, atque amplificarit: addit enim confirmationem rationi: Cur iudicasti bellum istud magnum, & celeberrimum futurum? quia vtraq; (inquit) gens erat florentissima opibus, & vario apparatu: præterea, quia multas vtraq; societates habebat Græcorum, & barbarorum: hoc etiam confirmat à belli magnitudine: fuit enim (inquit) maximus hic motus ita, vt non solùm Græcos excitarit, sed barbaros etiam nonnullos, atque adeò maximam partem hominum. Affert alteram probationem, quã tractat per collationem: bella superiora (inquit) parua fuerunt, & leuia si cum isto conferantur. In ista iam collatione commoratur plurimùm, & longè lateque spatiatur: explicat priscorum temporum conditionem: antiquissimum totius Græciæ statum, vitam, mores, migrationes frequẽtes illorum

temporum, caufas migrationum aperit: Homeri teftimonio multa confirmat: multa inter probandum fcitu digna inferit, tãdemq; efficit fe propterea fcribendũ hoc bellũ fufcepiffe: cõfilio videlicet honeftiffimo, ne tot, tantæq; res obliuione inuoluerentur, & pofteritas omnis earum cognitione fraudaretur.

Hoc loco Thucydides normã, & regulã quandam proponit, ad quam omnes, qui fufcipiunt hiftoriam fcribendã, cogitationes, & cõfilia fua dirigant. videtur enim illud tacitè præfcribere; nifi habeas res magnas, graues, & memorabiles, ab hiftoriæ fcriptione abftinendũ effe. Itaq; rectè nécne egerint, qui particulas quafdã rerum geftarum vel à Græcis, vel à Romanis delegerunt, & ex iis corpufcula quædam hiftoriæ condiderunt, viderint docti, & ij, qui elegantia iudicij excellunt.

Illud etiam non eft prætereundum: prologum iftum hiftoriæ videri nobis celebrationem effe totius operis: commendat enim Thucydides hanc fuam hiftoriam, quòd magnas, graues, & maximè memorabiles res contineat.

Liuius voluit imitari hunc prologũ libro primo tertiæ Decados, fed quantũ fuerit affecutus, aliorũ fit iudicium: ego certè cũ ieiunum, & frigidum, fi cum ifto conferatur, vifum iri puto.

Θουκυδίδης ἀθηναῖος. Vel ambitiofiùs nomẽ fuum operi præpofuit, quia genere, nobilitate, & opibus clarus erat, ita vt propterea innuat fe vera fcripturum effe, neq; gratia, vel præmiis adductum iri, vt à recta viæ veritate declinet, & falfa pro veris tradat pofteris, vel hoc fecit veritus, nequis proceffu temporum hiftoriam hãc fibi vindicaret: id, quod multis accidit, temporibus præfertim Ptolemæi Philadelphi. is enim cupiens parare bibliothecam nobiliffimam, libros vndique maximis fumptibus comparabat: ita vt DCC millia voluminum in Alexandrina bibliotheca congeffiffe dicatur. In primis verò conquirebat ftudiofiffimè opera Ariftotelis. id cùm animaduertiffent nonnulli mali fcriptores, falfa infcriptione fuos libros pro libris Ariftotelis venditabant.

Ἀθηναῖος: Vel gloriam aucupari videtur author hoc cognomine, à nobilitate fcilicet patriæ, ipfarũ Athenarum, quæ funt habitæ omnium doctrinarum inuentrices, in quibus fumma prudentia, & fumma vis dicẽdi floruit, vel fidem cõparat hiftoriæ fuæ prędicans fe effe Atheniẽfem, & propterea fe effe res certas fcripturũ. Athenienfis enim facilè fcire poterat, quæ ab Atheniẽfibus gererẽtur: vel, vt Scholiaftes, vt difcrimẽ faceret inter fe, & alios, qui illis temporib. multi eodẽ nomine vocabãtur. Σημείωσαι ἀθηναῖον ἄνδρα dici, fed non ita γυναῖκα ἀθηναίαν, fed ἀττικὴν ἢ ἀστὴν, εὐστάθ. 84.14. Steph. tamen & ἀθηναίαν dici tradit. vide ἐν τῷ ἀθῆναι.

Ὡς. Vel ἀντὶ τοῦ ὅν, vt fit enallage, vel (quod magis probo) qua ratione: vt polliceatur author fe narraturum nõ folùm res geftas ab Athenienfibus, Peloponnefiisq́;, fed etiam quomodo fuerint geftæ.

Πρὸς ἀλλήλους. πάθος. Sed fubobfcurũ: ex eo, quòd populi eiufdẽ gentis inter fe armis dimicauerint, & arma, quæ cõtra barbaros debuerant, in fua ipfi vifcera conuerterint: Græci contra Græcos: præterea bellum, quod cõtra Perfas gefferunt, fuit etiam ipfum Græcorum, id eft, à Græcis geftum fuit, fed non inter ipfos Græcos.

Ἀρξάμενος εὐθύς. Inuitat nos ad legendã hanc hiftoriam, quod innuat fe fcripturũ non incerta, & temporũ vetuftate obfcurata, fed ea, quæ gefta fuerint fua memoria: quæ ipfe cognouerit, & quib. ex parte interfuerit: Aulus Gel. lib. 17. cap. 21 fcribit cœptum fuiffe hoc bellũ anno 323, ab vrbe condita, cùm A. Pofthumus Torquatus Dictator Romæ fuit, qui filiũ fecuri necauit, quod in hoftẽ pugnauerat cõtra fuum edictũ. hic ipfe author fcribit nõ multò pòft in hoc ipfo libro, bellum iftud cœptum fuiffe quinquagefimo anno poft bellũ à Perfis illatum; bellum autẽ Perfarum fuit (vt fcribit Dionyf. Hal. 9. lib. fuæ hiftoriæ) 75, Olympiade, cùm Calliades præeffet Atheniẽfibus: eodẽ ferè tẽpore, quo Coriolanus exul interfuit bello grauiffimo Volfcorũ. Author eft Cic. in Bruto, fiue de claris oratoribus.

Εὐθὺς; ἅμα τῷ ἄρξασθαι τὸν πόλεμον. Hoc autem εὐθὺς iungitur cum verbis motum fignificantibus. Et εὐθὺ ad locum, εὐθὺς ad tempus refertur. ἀριστοφ. Νεφέλ. τὴν πολλὴν βίᾳ βαδίζειν εὐθὺ πυῤῥοπυγίου.

Καθισταμένου. Καθίστασθαι εἰς πόλεμον, bellum capeffere. Καθίστασθαι τὰ πράγματα, conftituere Rempub. adminiftrare. Alias fedare, componere, &c. Καθίστασθαι πόλεμον: bellum oriri.

Καὶ ἐλπίσας. A magnitudine, ac fama huius belli allicit lectores: ἐλπίζειν interdum de malis, vt apud Latinos,

Hunc ego fi potui tantum fperare dolorem. Virg. Æn. 4. ἐλπίζω, μέλλω, &c. cum infinitis futuri.

Τεκμαιρόμενος. Signa, quibus adductus fperabat bellum tale, exponit: quia vtraq; gens florebat opibus, & omni bellico apparatu: & quia cæteri Græci alij his, alij illis partibus fefe vel adiunxerãt, vel erant adiuncturi: ἀκμάζοντες ἦσαν: ἀντὶ τοῦ ἤκμαζον. Aliàs plura in vnum contrahit. ἦν γὰρ ὁ θεμιστοκλῆς βεβαιότατα δὴ φύσεως ἰσχὺν δηλώσας, καὶ διαφερόντως τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος θαυμάσαι, &c. ἀντὶ τοῦ εὐφυέστατος. τὸ ἑλληνικόν. ἀντὶ τοῦ οἱ ἕλληνες.

Κίνησις: Bellum genus, ἐπιφώνημα.

Διανοούμενον. ξυνίστασθαι κατὰ σύλληψιν. Hæc L. V. vertit perperam.

Τῶν βαρβάρων. In Afia eorum, qui erant in ditione regis Perfarũ. in Europa Thracas, Getas, Pæonas, & alios complures Epirotas.

Ἐπιπλεῖστον. ἢ ἀντὶ τοῦ τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρώπων. ἢ ἐγένετο ἐπὶ πλεῖστον.

Τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν. τὰ μηδικά. Ingreditur in collationem, quia confirmat magnũ, ac memorabile fuiffe hoc bellũ. Confert cum fuperioribus, & efficit omnia illa fuiffe leuiora. Partitur bella fuperiora in duas partes. In ea, quæ fua, patrũq; memoria fuerunt, & in peruetufta, & antiquiffima, atq; in hac collatione cõmoratur plurimum. explicat caufas cur illa bella parua, leuiaq; fuerint: docet crebris migrationibus factum, vt opes illorũ temporum non creuerint. Statum deniq; illum totius Græciæ explicat, vitam, moresq́; illarum ætatum, & caufas migrationum addit. τὰ ἔτι παλαιότερα: τὰ τρωϊκά: bellum Amazonum illatum etiam ab Eumolpo. τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν, δηλονότι πράγματα· τὰ πρὸ αὐτῶν: L. V. ante nos natos: fed malè.

Διὰ χρόνου πλῆθος. Propter temporum vetuftatem.

Σαφῶς εὑρεῖν: planè comperire.

Πολέμους) (ἐς τὰ ἄλλα. Aliis rebus ad pacem pertinentibus.

Καλουμένη· οἰκουμένη· κάλλος, πάρεργον, ὁμοιόπτωτον.

Τῆς γὰρ ἐμπορείας οὐκ οὔσης. Docet cur homines illorum temporum è fuis quique fedibus migrarent facilè,

facilè, id factum ait partim inopia, partim quia homines inopes sperabant facilè se vbiq; victum esse quæsituros: his causis annectit alias: inopiæ videlicet causas, eas fuisse dicit, quia mercaturæ nulla dabatur opera. Hoc ita factum, quia commercia neque terra neque mari erant tuta.

Ἐπὶ μακρότατον. Quàm longissimè potui. Id est, remotissimam à nobis antiquitatem memoriarepetens: ἐπὶ μακρότατον, χρόνον δηλονότι.

Φαίνεται γὰρ. παρὰ, ὁμοιότητα.

Ἡ νῦν ἑλλὰς. Olim enim ἡ φθιῶτις, ἢ ἡ ὑπὸ τῷ ἕλληνι μόνον ἑλλὰς, καὶ ἐκαλεῖτο νῦν) (πάλαι. Constat enim eos, qui iam Græci vocantur, nullas olim certas sedes habuisse, sed perpetuò migrasse: ac facilè suos quenq; fines deseruisse pulsum, & coactum à potentioribus. βιαζόμενοι. Vim passi, vi pulsi ab aliqua manu numerosiore.

Ἀλλὰ μεταναστάσεις. Sed migrationes antea frequentes factas fuisse.

Τῆς γὰρ ἐμπορείας οὐκ οὔσης. Reddit iam rationem, cur homines illorum temporum è suis quique sedibus facilè migrarent. Affert omnino duas causas. Altera est, inopia: altera, spes quærendi facilè victus necessarij quocunque terrarum solum vertissent. Sed his causis annectit alias caussas ita, vt orationem, & periodum istam farciat enthymematis, & propterea obscuram eam reddat. Altera causa erat, inopia, inopiæ ipsius quænam erat causa efficiens? quia (inquit) nulla erat negotiatio, nulla opera dabatur mercaturæ: quæritur altera causa, cur mercaturæ operam illi non dabant? quia nullus erat locus commercio neque mari, neque terra: erat prætererea alia inopiæ causa? erat nimirum; quænam ista erat? non dabant operam agriculturæ: grauis planè erat & ista causa, &c.

Τῆς γὰρ ἐμπορείας. Corinthus propterea ditissima fuit, quia maxima copia mercatorum eò confluebat: ... plurimi erant, qui mercaturam exercerent, inuitabat homines loci opportunitas: erat enim Corinthus in Isthmo sita inter duo maria Ionium, & Ægæum: ita vt merces variæ ab occidente, orienteque eò conueherentur.

Οὐδὲ ἐπιμιγνύντες. ἀντὶ τοῦ πλαγιασμοῦ, οὐδὲ ἐπιμιγνύντων, ἤγουν ἐπιμιγνυμένων. Mutauit figuram orationis, καὶ τὸ εἶδος, est enim ἐνεργητικὸν ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ. Delectatur autem hic author nouitate figurarum, vt iam monuimus. σολοικοφανές.

Ἀδεῶς. tutò.

Οὔτε διὰ θαλάσσης. Consequutio οὔτε κατὰ θάλασσαν. Sed figura mutata.

Νεμόμενοι. ἀντὶ τοῦ νεμομένων. Consequens assumptum, φαίνονται δηλονότι.

Ἀποζῆν. Parcè & duriter vitam agere, Ter. Andr. tolerare vitam. Virg. libro 8, *Cui tolerare colo vitam, tenuiq; Minerua.*

Χρημάτων. Arist. libro quarto Ethic. χρήματα δὲ λέγομεν πάντα ὅσων ἡ ἀξία νομίσματι μετρεῖται. Id est, ὄντες πένητες, causæ paupertatis superius expositæ. Nulla erat mercatura, nulla commercia; paruo contenti vitam degebant.

Οὐδὲ γῆν φυτεύοντες. Altera causa inopiæ. Opes parantur aut mercatura, aut agricultura: illi neutram exercebant: hinc fiebat, vt essent inopes.

Ἄδηλον ὄν. Causa cur agriculturæ non darent operam, neque humum consererent: quia verebantur ne aliis consererent: ne potentiores irruentes arua occuparent, & suis fruerentur laboribus. De hoc quæritur Melibæus apud Virgilium. *Insere nunc Melibæe piros, pone ordine vites, &c.*

Ἄλλος ἀφαιρήσεται. ὑφαρπάσει, περιβολή.

Ἀναγκαίας. Vt καλύπτης ὑποδήματα, necessarium, non superfluum: vt possent pellere famem, & sitim, non Sardanapalum agere.

Μάλιστα δὲ γῆς. Propter crebras migrationes factum docuit paulo antè Thucydides, vt opes superiorum ætatum non creuerint. Iam digreditur, & demonstrat quibus in locis maximè fierent eiusmodi migrationes. In Thessalia itaque, in Bœotia, & in plerisque partibus Peloponnesi hoc accidisse ait: eius verò rei causam fuisse soli bonitatem. Atq; istiusmodi migrationes potissimùm fiebant in optimo quoque agro, atque vberrimo.

Εἶχεν τὰς μεταβολὰς τῶν οἰκητόρων. Id est, patiebatur τὰς μεταναστάσεις.

Πλὴν Ἀρκαδίας. Quæ erat montosa, & aspera.

Ἡ, τε νῦν Θεσσαλία καλουμένη. Olim enim πυρραία à Pyrrha Deucalionis vxore: mox Hemonia ab Hæmone, tandem Thessalia à Thessalo Hæmonis filio. Strabo libro nono, in fine libri.

Τῆς τε ἄλλης. Et reliquæ τῆς ἑλλάδος partes, quæcunque erant vberrimæ.

Διὰ γὰρ ἀρετὴν γῆς: Affert rationem cur in optimo quoque, vberrimoque solo crebræ, atque assiduæ mutationes incolarum fierent, propter soli vbertatem (inquit) incolarum opes admodum crescebant: ita vt auctis opibus seditiones inter incolas orirentur. Seditiones afferebāt illis interitum.

Ἐγγιγνόμεναι τισὶ μείζους, ἀντὶ τοῦ γιγνόμεναι μείζους ἔν τισιν. ἐμποιεῖν) (ἐγγίγνεσθαι.

Ἐξ ὧν ἐφθείροντο. Per quas interibant, L. V. profligabantur.

Ἐπεβουλεύοντο. Insidiis appetebantur.

Τὴν γοῦν Ἀττικήν. A loco contrariorum confirmat assiduis migrationibus factū esse vt opes Græciæ non creuerint. Nam (inquit) Atheniensium opes propterea creuerunt, quòd nullæ migrationes in Attica factæ sunt. Ἀττική ab Atthide Cranai regis filia, Paus. libro primo τῶν ἀττικῶν.

(Εὐγείων) (λεπτογείων. Attica nullas migrationes passa est, quia nullæ seditiones in ea fuerunt; nullæ fuerunt seditiones, propter soli tenuitatem.

Διὰ τὸ λεπτόγεων ἀστασίαστον. Singula verba, singula argumenta. ἀστασίαστον: pacatam, & immunem seditionum à vetustissimo vsque tempore.

Ἄνθρωποι οἱ αὐτοὶ οὐκ ἀλλόφυλοι. Itaque gloriabantur se esse αὐτόχθονας, id est, terra natos. Cic. pro L. Flacco, quæ vetustate ea est (de Athenis agit) vt ipsa ex sese suos ciues genuisse dicatur, & eorum eadem terra parens, altrix, patria dicatur.

Καὶ παράδειγμα τόδε. Commoratur in eadem re confirmāda, propter assiduas scilicet migrationes Græcorum res non auctas fuisse: cuius rei signum non obscurum illud esse ait, quod affert.

Τοῦ λόγου. Id est, τοῦ παρ᾽ ἐμοῦ εἰρημένου.

Ἐς τὰ ἄλλα. τὴν ἑλλάδα μὴ αὐξηθῆναι ἐς τὰ ἄλλα, id est, ἐν τοῖς ἄλλοις μέρεσιν.

Βιαζόμενοι. ὑπὸ τινῶν ἀεὶ πλεόνων.

Πολέμῳ. ἀλλοφύλῳ: στάσει ἐμφυλίῳ. Vt ἡρακλεῖδαι, quos bello persequutus est Eurystheus. στάσει, Melanthi Messenij factio. Oedipus tyrannus, & siqui alij fuerunt.

Ὡς βέβαιον ὄν. Quòd sedes illæ tutæ essent & stabiles, τὸ χωρίον δηλονότι. ἡ βεβαίου ὄντος τοῦ ἀναχωρεῖν.

Καὶ πολῖται. Consequentia. Athenienses olim fa-

cilè petentibus ius Ciuitatis dabant, Ciuitatis videlicet augendæ causa: sed aucta postea Ciuitate mirum in modum, non ita facilè quoslibet ad Ciuium ius admittebant. εὐθὺς, quia ἀπὸ παλαιοῦ.

Μείζω ἔτι. Erat magna iam Ciuitas per se: sed concursu alienigenarum facta est longè potentior.

Ἀποικίας. Oenotrus primus in Italiam duxisse coloniam dicitur. & nomen loco Oenotriæ dedisse. Author Pauſ. in Arcadicis.

Ἱκανῆς: capace. ἀντὶ τοῦ χωρούσης: οὐ δυναμένης τρέφειν.

Δηλοῖ δέ μοι καὶ τόδε. A diuersis temporibus argumentatur, vt fidem faciat Græcorum opes olim infirmas, atque tenues fuisse. argumentum diuiditur in tria tempora, ante bellum Troianum: in ipsius belli Troiani tempus, & post bellum Troianum: ante bellum Troianum nihil à Græcis gestum est, quod memoratu dignũ videatur, ipsum bellum Troianum fama magis, & poëtarum præconio, quàm re ipsa celebre habetur: post bellum Troianum quæcunque gesta sunt, leuiora, & non ita cum isto conferenda videntur, relinquitur vt bellum hoc, maximum sit, & memoratu dignum.

Οὐχ ἥκιστα. ἀντὶ τοῦ μάλιστα.

Δοκεῖ δέ μοι. Digreditur: & docet ne nomen quidem hoc commune olim omnibus Græcis fuisse: sed alios alio nomine appellari solitos, ac ne ipsum quidem nomen (vt mea fert sententia) habebat dum commune.

Ἐργαζομένη, ἀντὶ τοῦ πράξασα.

Τοῦ Δευκαλίωνος. Nam erat alter Phthij filius: à quo Stephanus conditam scribit τὴν Ἑλλάδα vrbem Thessaliæ. ὕστερον δὲ πᾶσα ἡ περὶ τῇ πελοποννήσῳ χώρα Ἑλλὰς ἐκλήθη. εὐσταθ.

Ἡ ἐπίκλησις. Cognomen, verbum poëticum, ἡ ἐπωνυμία.

Ἐπὶ πλεῖστον. Latissimè, quia numerosissima gens passim diffusa erat, in Thessalia, in Peloponneso, in ora maritima Ioniæ, in insulis nonnullis, atque adeò in Hetruria.

Ἕλληνος δέ. Qua occasione paulatim diuersi populi, Thessali primùm, deinde cæteri cœperint appellari Græci, iam explicat Thucydides. quo tempore (inquit) Ἕλλην, eiusque filij rerum potiti sunt in agro Phthiotico, cæteræ Thessaliæ ciuitates eos ad se accersebant auxilij gratia. Itaque congressu, & consuetudine diuturna factũ est, vt singuli paulatim eodẽ, cognomento Ἕλληνες vocarentur. Ἰσχυσάντων: rerum potitis.

Ἀχαιοί: ab Achæo Xuthi filio. Pauſ. libro septimo ἐν ἀχαϊκοῖς. Argiui ab Argo Phoronei. Pauſ. libro secundo τῶν Κορινθιακῶν. Δαναοί, à Danao Beli prisci filio.

Ἐπαγομένων. Non ad filios Ἕλληνος referendum (vt vertit Laurentius) sed ad cæteros Thessalos, à quibus euocabantur, & accersebantur.

Οὐ μέν τοι πολλοῦ γε χρόνου. Et tamen ne sic quidem longo pòst tempore potuit hoc cognomen ad omnes peruenire. Ἀργείους, ab Argo conditore.

Ἠδύνατο: τοὔνομα τοῦτο, ἢ αὕτη ἡ ἐπωνυμία.

Οὐ μὴν οὐδὲ βαρβάρους. Altera digressiuncula docet cur Homerus hac voce βαρβάρους vsus non fuerit, propterea (inquit) quòd vsus vocis alterius τῶν Ἑλλήνων, qua Græci à Barbaris distinguuntur nondum in vsum venerat. nam Ἕλληνες, & βάρβαροι inter se opponuntur.

Νάστης αὖ καρῶν ἡγήσατο βαρβαροφώνων. Ἰλιάδ. β.

Οἱ δ᾽ οὖν ὡς ἕκαστοι. Redit ad propositum: Græcos ante Troianum bellum nihil vnà, quod esset memoratu dignum gessisse. ὡς ἕκαστοι. L. V. tanquam Græci essent omnes. ὑπέβαινον, οἱ Ἕλληνες paulo superius, ἡ Ἑλλὰς κοινὴ ἐργαζομένη.

Ἀθρόοι. κοινῇ, conferti, frequenter, id est, coniunctis opibus, & armis.

Ἀμιξίαν ἀλλήλων. διὰ τὸ ἐπιμιγνύναι ἀδεῶς ἀλλήλοις. tum quia nulla inter eos erant commercia.

Ἀλλὰ καὶ ταύτην τὴν στρατείαν. Sternit sibi viam ad nouam digressionem: In qua docet quis primus apud Græcos classem parauerit, & maris illius imperio potitus Cycladas insulas subegerit, & eò Colonias deduxerit pulsis Caribus. Piratas denique sustulerit, atque ita nauigationem tutam reddiderit, effeceritque, vt summotis latrociniis commercia liberius exercerentur. Eum fuisse dicit Minoa regem Cretensium.

Τὰ πλείω. Plerisque in partibus.

Παλαίτατος. Verbum poëticũ princeps omnium, quos memoria accepimus, à πάλαι, παλαίτερος, παλαίτατος.

Ἐπὶ πλεῖστον. Latissimè.

Μᾶλλον L. V. potius, sed vertendum faciliùs, tutiùs, liberiùs, ἢ μείζους.

Ἑλληνικῆς θαλάσσης. σχολ. πρότερον γὰρ (inquit) Καρικὴ vocabatur.

Οἱ γὰρ Ἕλληνες τὸ πάλαι: Digreditur iterum Thucydides docendi gratia qui primùm Piraticam exercuerint. paulò antè fecit mentionem Piratarum, quos Minos sustulit ex mari Græciæ. Itaque ea re commonitus docet qui primi dederint operam Piraticæ, & latrociniis. Græcos igitur, & Barbaros eos fuisse ait, qui loca maritima, & insulas tenebãt: cœpisse autẽ exercere latrocinia eo tempore, quo ratio nauigandi cœpta est.

Μᾶλλον. Frequentius mare traiicere nau[illegible]us alij ad alios.

Οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων. Mediocris potentiæ. L. V. potentissimis.

Σφετέρου αὐτῶν: ἀντὶ τοῦ ἑαυτῶν. Cùm sui quæstus gratia, tum vt victum pauperibus quærerent. τοῖς ἀσθενέσι. περιποιητικόν.

Ἀτειχίστοις. ἅμα ἀτειχίστων ὄντων.

Κατὰ κώμας: In vicos diuisas, quæ pagatim colebantur. τὸν πλεῖστον τοῦ βίου, vt τὸν πλεῖστον τοῦ χρόνου.

Φέροντος δέ τι καὶ δόξης. Cæsar libro sexto, Belli Gallici. Imò decus, & gloriæ nonnihil afferebat.

Δηλοῦσι δέ. Authoritate gentium nonnullarum, & Poëtarum id comprobat. Hoc declarant, &c.

Καλῶς. Scholiastes ἀντὶ τοῦ εὐσεβῶς, καὶ φιλανθρώπως inquit. nam neque bouem aratorem abigebant, neque noctu homines adoriebantur, neque cædes faciebant. Sed præstat dicere scitè, egregiè, strenuè, vel non inter suos.

Τὰς πύστεις τῶν καταπλεόντων, ἀντὶ τοῦ ἐρωτῶντες τὰς πύστεις εἰ λησταί εἰσιν οἱ καταπλέοντες.

Ἐλῄζοντο δὲ καί. ποιητικόν. Altera digressio: qua docet latrocinia non solùm mari, sed terra etiam exercita fuisse. Prædabantur etiam, &c.

Καὶ μέχρι τοῦδε. Et propterea bonam Græcorum partẽ pristino more viuere. Facit fidem à suis temporibus.

Αἰτωλοί. ἀπὸ αἰτωλοῦ τοῦ ἐνδυμίωνος.

Τό, τε σιδηροφορεῖσθαι. Obiter docet eas gentes solitas arma gestare propulsandæ scilicet iniuriç causa à latronibus olim illatæ. Σιδηροφορεῖσθαι, παθητικὸν ἀντὶ

κὸν αὐτὶ τῦ ἐνεργητικοῦ. τὸ συνῆθες αὐτὶ δύο ἁπλῶν. ἡ ὕλη αὐτὶ τῦ εἴδους μετωνυμικῶς, αὐτὶ τοῦ ὁπλοφορεῖν, ἢ ὅπλα φέρειν.

Διὰ τὰς ἀφράκτους τε οἰκήσεις. Καὶ ἅμα ἀτειχίστων ὄντων.

Καὶ οὐκ ἀσφαλεῖς παρ' ἀλλήλοις ἐφόδους. ὡς ἐπιμιγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις. Tum quia commercia non erant tuta, & libera, vel quia tutis, & liberis commerciis nullus vicissim inter eos erat locus: vel quia tutò commeare vltrò, citroque non poterant.

Εφόδους. Iam aditus, accessus, cogressus, & commercia.

5. Εποιήσαντο. πρὸς τὸ σημαινόμενον. Et genus vitæ coluerunt: armis gestandis assuetum: L. V. vitamq; assiduè sub armis agunt ritu barbarorum.

Σημεῖον δ' ἐστὶν. ἐπίλογος. Efficit ex isto genere vitæ posse colligi qualis fuerit pristina vitæ ratio Græcorum omnium. quasi diceret, nam si ædificia, si victus, habitus, &c. eadem sunt, facilè licet intueri quodammodo Græcorum pristinum statum.

Ταῦτα τῆς ἑλλάδος. Id est, nostrorum temporum Græci.

Διαιτημάτων. ἡ δίαιτης.

Εν τοῖς πρῶτοι δὲ. Iterum digreditur: & docet qui primi arma deposuerint, & delicatius viuere cœperint.

Ανειμένη τῇ διαίτῃ. Cultum solutiorem, ac remissiorem secuti ad genus vitæ lautius, & delicatius transierunt. L. V. ex illo soluto vitæ genere in lautius transierunt.

Ανειμένη. A fidibus, quæ modò contentæ, modò remissæ sunt, ducta metaphora: priscum enim vitæ genus durum erat.

Οἱ πρεσβύτεροι τῶν εὐδαιμόνων. ἐναλλαγή. οἱ εὐδαίμονες τῶν πρεσβυτέρων: σχολ.

Λινοῦς. Nam postea laneas gestarunt. Linum inuenisse dicitur Arachne virgo Lydia, Plinius libro septimo, vsum eius apud Hebræorum antiquissimos fuisse multo antè constat: nendi, texendique artificium Minerua instituit: Polyd. Verg.

Κρωβύλον. ποιητικόν. Cincinnum. πλέγμα ποιὸν παρ' ἀθηναίοις, ὃ τῶν εὐγενῶν, καὶ αὐτοχθόνων ἦν δῆγμα. εὐσαθ. σχολ. πλέγμα τριχῶν εἰς ὀξὺ ἀπολῆγον, ὃ ἐπὶ ἀνδρῶν κρωβύλος, ἐπὶ γυναικῶν κόρυμβος. ἐπὶ παίδων σκορπιος ἐκαλεῖτο.

Εν ἔρσει, ἐνέρσει, αὐτὶ τοῦ ἐνείροντες χρυσῶν τέττιγας. Delitiæ quædam erant inanes & indecoræ. nostris etiam temporibus cum tanta veritatis lux fulget, tamen inueniuntur viri adeò inepti, vt extremas aures sibi perforent, & annulos, & gemmas inde suspendant, deliciarum scilicet gratia.

Η σκευή. Cultus. ἐναλλαγή. αὐτὶ τοῦ οἱ Ιωνες κατεῖχον τὴν σκευήν.

Επὶ πολύ. Omissa est hæc vox à L. V.

Μετρίᾳ δ' αὖ ἐσθῆτι. Primos Lacedæmonios frugali victu, & cultu vsos docet, & æqualitatem in ea re cum plebe seruasse. Primos, eosdē corpora palàm nudasse, & oleo vnxisse, ac certasse: certatores autem in ludis Olympiacis non sine subligaculis certasse.

Ες τὸν νῦν τρόπον. Ad rationem nostrorum temporum. ad nostræ ætatis consuetudinem.

Οἱ τὰ μείζω κεκτημένοι, Locupletiores.

Αποδύντες. αὐτὶ παθητικοῦ.

Λίπα. ποιητικόν. Ομηρ. ἐπίθετον libro 6. Οδυσ: αἱ δ' λοεσσάμεναι, καὶ χρισάμεναι λίπ' ἐλαίῳ.

Μετὰ τὸ γυμνάζεσθαι. Id est, ἠλείψαντο, καὶ ἐγυμνάσαντο, certarunt: vel non solùm se nudarunt propalam, sed etiam vnxerunt.

Τὸ δὲ πάλαι. Noua digressiuncula. Nata ex mentione certaminis.

Ολυμπιακῷ ἀγῶνι. Ludos Olympiacos Hercules instituisse dicitur. Author Pindarus oda secunda. Η πίσα μὲν διὸς, ὀλυμπιάδα δ' ἔστασεν ἡρακλέης, ἀκρόθινα πολέμου.

Scholiastes refert Orsippum Megarensem authorem huius consuetudinis fuisse. Primùm enim se nudasse: & affert hoc tetrastichum,

> Ορσίππῳ μεγαρεῖ μεγαλόφρονι τῇ δ' ἀείδηλον
> Σῆμα θέσαν φάμα δελφίδι πειθόμενοι.
> Πρῶτος δ' ἑλλήνων ἐν ὀλυμπίᾳ ἐστεφανώθη
> Γυμνὸς ζωννυμένων τῶν πρὶν ἐνὶ σταδίῳ.

Πυγμῆς, καὶ πάλης, erat prętereà ἅλμα, δίσκος, καὶ δρόμος.

Επὶ δὲ καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις. Subligaculorum vsum adhuc retentum in certamine, ac ludis à nonnullis Barbaris præsertim Asiaticis scribit iam Thucydides digressiuncula noua vsus.

Πολλὰ δ' ἂν καὶ ἄλλα. Efficit priscos Græcos multa alia communia habuisse cum Barbaris suæ ætatis, præter scilicet armorum gestationem, vsum certandi & subligaculorum.

Διαιτώμενον. Vitam instituisse. Ομοιότροπα, αὐτὶ τοῦ ὁμοιοτρόπως.

Τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μέν. Redit ad propositum Thucydides, & ad susceptam illam disputationem: cur prisci Græci nihil magnum, & memoratu dignum gesserint: inopiam fuisse causam superius demonstrauit: iam docet ne partis quidem copiis, & diuitiis gestum fuisse quicquam memorabile: sed quomodo partæ fuerint opes demonstrat: mercatura (inquit) & commerciis.

Νεώτατα ᾠκίσθησαν. Recentissimæ conditæ sunt.

Πλωϊμωτέρων ὄντων. Cùm iam tutius posset nauigari, cùm ratio nauigandi esset tutior, sublatis scilicet Piratis. ἐπεὶ δὴ ἤρξατο μᾶλλον πραγματεύεσθαι ναυσὶ πρὸς ἀλλήλους.

Απελάμβανον. Occupabant.

Εκαστοι. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

6. Αἱ δὲ παλαιαί. Digreditur: & docet vbi essent conditæ olim vrbes.

Ανίσχουσαι. Retineo lectionem istam, vt magis germanam, quàm quæ est in Aldino codice, ἄλλως ἀντισχοῦσαι.

Εφερον γὰρ ἀλλήλους τε. Suprà, ἐλῄζοντο δὲ καὶ κατ' ἤπειρον ἀλλήλους. Digreditur adhuc, & docet vel eos, qui oram maritimam in continenti tenebant, & tamen rebus maritimis non dabant operam, exercuisse Latrocinia.

Ανῳκισμένοι εἰσί. Loca mediterranea incolunt.

Καὶ οὐχ ἧσσον. Vagatur adhuc Thucydides, & docet qui magis exercuerint latrocinia: οἱ Νησιῶται inquit.

Μαρτύριον. Hoc verò probatur isto signo quasi testimonio.

Δήλου γάρ. Quo tempore Delum Athenienses lustrarunt, apertis sepulturis supra dimidium Cares inuenti sunt, qui conditi in monumentis erant. Hoc est illud indicium, de quo ἐν τοῖς προλεγομένοις egi.

6. Isthmi Belli annô 45. 49.

Αναιρεθεισῶν. Destructis. L. V. sublatis.

Γνωσθέντες. Cares cristas galearum, & signa, & manubria Clypeorum reperisse dicuntur. Author Herodotus libro primo, 17. καὶ σφι τριξὰ ἐξευρήματα ἐγένετο, τοῖσι οἱ ἕλληνες ἐχρήσαντο, καὶ γὰρ ἐπὶ τὰ κράνεα λόφους ἐπιδέεσθαι, κᾶρές εἰσι οἱ καταδέξαντες, καὶ ἐπὶ τὰς ἀσπίδας τὰ σημεῖα ποιέεσθαι, καὶ ὄχανα ἀσπίσι οὗτοί εἰσι οἱ ποιησάμενοι πρῶ-

τοι. πῶς δὲ ἄνευ ὀχάνων ἐφόρεον τὰς ἀσπίδας πάντες οἱ πρὶν ἐώθεσαν, ἀσπίσι χρέεσθαι, τελαμῶσι σκυτίνοισι οἰηκίζοντες περὶ τοῖσι αὐχέσι τε, καὶ τοῖσι ἀριστεροῖσι ὤμοισι περικείμενοι.

Τῇ σκευῇ τῶν ὅπλων. Armatura, hinc igitur facilè colligitur prologum istum scriptum fuisse à Thucydide post historiam totam absolutam. Lustrationis enim & expiationis huius facit mentionem libro tertio.

Καὶ τῷ τρόπῳ. Cæteri enim ora defunctorum orientem versus conuertebant: Cares contrà, occidentem versus.

Πλωϊμώτεροι. Maria frequentari cœperunt: ratio nauigandi facilior facta est, vel, tutior. πλουσιώτεροι ἑαυτῶν. Opulentiores, ditioresq́; facti: hæc Græci sermonis peculiaris figura est.

Καταστάντος δὲ τοῦ μίνω ναυτικοῦ: αἱ δὲ παλαιαὶ διὰ τὴν λῃστείαν, &c. ἀπὸ θαλάσσης. Redit iam ad propositum: & monstrat quando loca maritima cœperint habitari, καὶ οἱ παρὰ θάλασσαν, cum καταστάντος.

Ἐφιέμενοι γὰρ. Docet obiter quomodo creuerint opes Græcorum paulatim.

Οἱ ἥσσους. Vt quæstum inde facerent, inopes, non potentes.

Προσεποιοῦντο ὑπηκόους. Subigebāt, ditioni suæ adiungebant.

Καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ. Et in eo rerum statu iam cùm essent: atque ita aucti, & opum atque potentiæ incrementa nacti.

Μᾶλλον. Maiores: aucti potentia, & opibus.

Ἀγαμέμνων τέ μοι δοκεῖ. Omnem superiorum ætatum memoriam in tria digessit tempora Thucydides. In tempus, quod bellum Troianum antecessit: in bellum Troianum: & in ea tempora, quæ bellum Troianum consecuta sunt: atque in iis omnibus nihil magnum, & memoratu dignum, & quod esset cum isto bello conferendum, gestum fuisse à Græcis probare nititur. Superius docuit ante Troianum bellū nihil fuisse gestum memorabile: iam docet bellum ipsum Troianum non ita magnum fuisse, vt vulgus putat, neque cum isto comparandum: nam etsi Agamemnon illis temporibus potentia, & opibus floruit, tamen Homeri testimonio, & coniecturis probat ne illius quidem potentiam eam fuisse, vt cum ætatis suæ opibus conferri possit, sed antè quàm ad bellū Troianum veniat, demonstrat primùm Agamemnonem floruisse opibus: & vulgarem de Tyndareo opinionem refutat, & reiicit. Erat vulgi opinio Tyndareum Helenes procos ad iusiurandum adegisse, vt qui sponsus filiæ obtigisset, ei si vis fieret ab aliquo, proci omnes opem ferrent, & iniuriam ab eo propulsarent. rapta igitur à Paride Helena, cæteros procos coisse, vt vim & iniuriam illatam vlciscerentur: & quoniam Tyndareus vita excesserat, Agamemnonem illi expeditioni præpositum fuisse: hanc vulgi opinionem refutat: demonstrat Agamemnonem potius propter potētiæ amplitudinem delectum Imperatorem illius expeditionis, quàm quòd Græcorum Principes iureiurando adacti essent à Tyndareo.

(margin: περιβολὴς μέθοδος.)

Λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὰ σαφέστατα: Probat Agamemnonem floruisse potentia ab authoritate certorum virorum, qui Pelopidarum opes magnas fuisse aiunt: & tamen iis adiunctam etiam Persidarum potentiam: vtramque autem peruenisse ad Agamemnonem: qui duplici iam auctus potētia exercitum coëgit metu potius (inquit) quàm gratia.

Οἱ τὰ σαφέστατα. Comparat authoritatem suo testimonio.

Ἐς ἀνθρώπους ἄπορους. Hîc interpono distinctionis notam.

Τὴν ἐπωνυμίαν: cognomen regionis obtinuisse. Ἀπία enim olim. Homerus, τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης. ἀπὸ ἄπιδος τοῦ φορωνέως. Æ. P. π. τὴν ἐπωνυμίαν τῇ χώρᾳ παρασχεῖν, id est, agro, in quem se receperat, nomen imposuisse. nam Peloponnesus à Pelope, non autem Pelops à Peloponneso dictus. Volater. lib. 9. 102. Dionys. de situ orbis. p. 57. Πέλοπος δ᾽ ἐπὶ νῆσος ὀπηδεῖ, &c.

Ἐπηλύτης. ὁ καὶ προσήλυτος.

Τοῖς ἐκγόνοις. τῷ ἀτρεῖ, καὶ τῷ ἀγαμέμνονι. 7.

Εὐρυσθέως. εὐρυσθεὺς σθενέλοιο πάϊς περσηϊάδαο.

Ἡρακλειδῶν. Hoc bello persequebatur: Illi ad Athenienses cōfugiunt: & supplices impetrant precibus, vt se à vi defendant. Athenienses causa eorum recepta, armis resistunt Eurystheo: copias eius fundunt, & fugant, & ipsum interficiunt. Heraclidarum facit mentionem, non Atheniensium, quia eorum causa bellum susceperāt Athenienses.

Μητρὸς ἀδελφοῦ. Id est, auunculi. πέλοψ, οὗ ἀστυδάμεια, καὶ ἀτρεύς,——ἀστυδαμείας, καὶ σθενέλου εὐρυσθεύς. Summa est, quia mortuo Eurystheo Persidarū regnū peruenit ad Atreum, cui Eurystheus cùm ad illam expeditionē veniret, regnū permiserat. Sed μεσότης.

Ἀτρέως δέ. Consecutio postulabat διαδεξαμένου τὴν ἀρχὴν βουλομένων καὶ τῶν μυκηναίων, sed mutata est figura verborum.

Μυκηναίας, καὶ τὴν ἀρχὴν: εὖ διὰ δυοῖν, amittere vires, & corpus. F. 107: 27. lib. 7. ad F. Gallum.

Ἀτρέως. Consecutio, regnum autem ad Atreum peruenit: quomodo? quia proficiscens ad bellum, eius fidei regnum commiserat: cur ita? quia erat ei necessarius: & fortè tum aderat.

Διὰ τὸν χρυσίππου θάνατον, id est, φόνον. Filium Pelopis ex Hippodamia susceptum intelligit, quem matris Hippodamię impulsu Atreus, & Thyestes interfecerant, non pater Pelops, vt σχολ. Author Hyginus. c. 85.

Φόβῳ τῶν ἡρακλειδῶν. A quibus sibi metuebant.

Τεθεραπευκότα. Studia vulgi sibi adiunxerat, potest hic etiam adhiberi distinctio. χρήμασι δηλονότι.

Ἅμοι δοκεῖ ἀγαμέμνων. Pergit docere Agamemnonem metu potius, quàm gratia exercitum coëgisse tum propter potentiæ magnitudinē auctam iam, & duplicatam, tum quia classe præpollebat. ἀπὸ τοῦ σημαινομένου.

Χάριτι. χάριν ἀτρείδῃσι φέροντες.

Προσπαραλαβών. Homeri testimonio hoc probat. Iliad. libro secundo.

> Αὐτὸς γὰρ σφιν δῶκεν ἄναξ ἀνδρῶν ἀγαμέμνων
> Νῆας ἐϋσσέλμους περάαν ἐπὶ οἴνοπα πόντον
> Ἀτρείδης, ἐπεὶ οὔ σφι θαλάσσια ἔργα μεμήλει.

Εἴτῳ ἱκανός. Si cui locuples, & idoneus testis videtur. Hoc addit, quia poëtis non ita fides habetur. τεκμηριῶσαι. Factum V. & nouatum.

(margin: ἐπιεικείας μέθοδος.)

Οὐκ ἂν οὖν νήσων. Confirmat Agamemnonē classe floruisse à consequentibus. Nisi classem habuisset, insularum imperium vel nullum, vel pertenue habuisse. Iam verò Homeri testimonio constat eum multis insulis præfuisse, ergo sequitur cum classe floruisse.

Παραδόσει τοῦ σκήπτρου. Id est, in sceptri commemoratione, à quibus ad quos traditum tandem ad Agamemnonem peruenerit.

Ἐξω τῶν

Ἔξω τῶν προσοικίδων. Prӕter vicinas,& adiacentes. A

Εἰκάζειν δὲ χρή. Licet ex hoc apparatu coniecturam facere quales fuerint superiorum temporum expeditiones. nam si ea quӕ ita celebrantur, parua,& obscura fuerunt, si cum hoc bello conferantur, quantò magis illa, de quibus nulla, vel certè obscura extat memoria?

Καὶ ὅτι μὲ μυκῆναι. Occurrit obiectioni: quis credat ingentem exercitum, & magnum apparatum Mycenis, id est, ex paruo oppido emissum? fabulӕ sunt istӕ Poëtarum, & vanus rumor de magnitudine illius apparatus. Occurrit igitur Thucydides, & refutat istam hominum coniecturam: docet opes & potentiam gentium non paruitate, aut magnitudine vrbium esse metiendas, nec propterea, quòd Mycenӕ paruum fuit oppidum, magnas inde copias emitti non potuisse: nam (inquit) fac Athenas, fac Spartam dirutas, & solo ӕquatas: alterius certè, Spartӕ scilicet ruinӕ nulla, vel perexigua & obscura signa relinquent suӕ potentiӕ, & magnitudinis imperij. Contrà ruinӕ Athenarum, opinionem afferent duplo, & amplius maiorem fuisse potentiam eorum. Hoc autem falsum est, ergo res non esse ponderandas locorum vel magnitudine, vel paruitate demonstrat. Neque certo signo quis vtatur, vt apparatum illum tenuem fuisse probet, quòd Mycenӕ, vel alia Ciuitas eorum temporum exiguum fuit oppidum.

Locus communis in sensu & in ea quӕ sensibus percipiuntur.

Ἀπιστοίη μή, plures negationes iam magis negant.

Ἀξιόχρεων. Momento dignum. Οὐκ ἀκριβεῖ. Non firmo.

Στόλον. Propriè de apparatu nautico, & maritimo, transfertur etiam ad copias pedestres. Xenophon libro tertio, 282. 27. μανία ἡ τοῦ ζώλιος γυνή, δαρδάνις ἡ αὐτή, ἀναζεύξασα στόλον.

Εἰρήκασι. Memorantur, & fama obtinuit. κατέχει, retinet.

8. A Λακεδαιμονίων γάρ. Nam si Lacedӕmoniorum vrbs solo ӕquetur, ruinӕ tantùm remaneant, plerosque nunquam credituros puto, potentiam eorum tantam fuisse. ἐξ ὑποθέσεως.

Ἐρημωθείη. Desoletur. L. V. ciuium frequentia destituatur.

Κατασκευῆς. Ædificiorum.

Πολλὴν ἀπιστίαν τοῖς ἔπειτα. Id est, multos posteros non esse credituros: sed familiari vtitur enallage.

Προελθόντος πολλοῦ χρόνου. Longo temporis progressu.

Πρὸς τὸ κλέος. Si cum fama illorum conferatur Lacedӕmoniorum, pro eorum fama, & gloria.

Καί τοι πελοποννήσου. Arguit falsitatis eā hominum opinionem à portione agri, quam tenebant Lacedӕmonij in Peloponneso.

Τῶν πέντε. λακωνική, ἀρκαδική, ἀργολική, μεσσηνιακή, & ἠλεία. Τὰς δύο. τὴν λακωνικὴν, & τὴν μεσσηνιακὴν, ἣν εἶχον ἀποδιώξαντες τοῦ Κρεσφόντου.

Τῆς τε ξυμπάσης. Et totius obtinent Imperium, principatum tenent.

Ὅμως δέ. Et tamen constat eam inferiorem visum iri qualibet vrbe, quia neq; populo frequens est, neque templis, & ӕdificiis magnificentioribus instructa, ornataque, sed prisco more pagatim condita. Hic est germanus huius loci sensus. L. V. hӕc ita, Tamen si ea vrbs non frequens populo esset, neque templis, atque sumptuosis operibus prӕdita, pagatimque vetusto more Grӕciӕ habitaretur, manifestum est inferiorem visum iri: quid sibi velit, certè nescio.

Ξυνοικία. Domus contiguӕ.

Οὐ ξυνοικισθείσης: διὰ τὰς ξενηλασίας.

Κατὰ κώμας. Vicatim, id est, dispersis viribus, vel ӕdificiis: quod arguit infirmitatem, & potentiӕ tenuitatem.

Ὑποδεεστέρα. Inferior, id est, imbecillior, minus potens.

Ἀθηναίων δέ. A contrariis: ἀπὸ τῆς φανερᾶς ὄψεως. B Ex vrbis dirutӕ specie, nostris vsque temporibus eӕ ruinӕ extant, vt spectatores admiratione afficiant, & eò adducant, vt maximam illorum potentiam fuisse credant. Τὸ αὐτὸ, τοῦτο παθόντων. Si eandem fortunam experirentur.

Εἰκάζεσθαι ἄν. Suspicaturos, existimaturos.

Οὔκουν ἀπιστεῖν. Efficit non esse spectandam locorum paruitatem, vel magnitudinem iudicaturis de potentia alicuius Ciuitatis.

Εἰκός. Decorum significat aliâs: Iam probabilitatem, & verisimilitudinem. C

Εἴ τι χρή. Si qua fides Homero habenda est. εἰ τῷ ἱκανὸς τεκμηριῶσαι.

Ἣν. στρατιάν. βίαιον. Non est habenda fides Poëtis: augent res, & mentiuntur. Hoc vertit in suum commodum.

Πεποίηκε γάρ. Arithmetica ratiocinatione vsus C hoc probat. Sumit ratiocinationem ex Homeri Catalogo. Homerus Grӕcorum naues ad mille & 200. fuisse dicit. Harum maximas quasque, 120. D homines habuisse, minimas 50: vt cùm maximӕ essent 50, millia hominum, 7. haberent, minimӕ verò cùm essent, 7.350. hominum capita complecterentur: reliquum numerū Thucydides promiscuè; partitur inter vtrunque, vt partem dimidiam quodammodo constituat 120, remigum, reliquam 50. Ita fiet summa, quӕ (vt interpres ratiocinatur) ad centena, & tria millia hominum complectetur. alij 12 myriadas colligunt: alij decies centena; & tria millia, & 284; fuisse dicunt.

E Βοιωτῶν, naues 50, singulӕ habebant 120, milites.

Τῶν μὲν πεντήκοντα νέες κίον, ἐν δὲ ἑκάστῃ
Κοῦροι βοιωτῶν ἑκατὸν, καὶ εἴκοσι βαῖνον: Ἰλιάδ. 22.

Τὰς δὲ φιλοκτήτου. Idem Homerus Iliad. β. de his ita agit:

Τῶν δὲ φιλοκτήτης ἦρχεν τόξων εὖ εἰδὼς
Ἑπτὰ νεῶν, ἐρέται δ᾽ ἐν ἑκάστῃ πεντήκοντα
Ἐυεμπέδ. 1000, εἶλε σ᾽ ὁ χιλιόνανς ἑλλάδος ὠκὺς ἄρης.

Αὐτερέται δὲ ὅτι ἦσαν. Nouӕ obiectioni occurrit: F imò plures erant. nam isti remiges erant: sed erant prӕterea milites classici: imò (inquit) non erant: & hoc probat Homeri testimonio.

Περίνεως: ἐπιβάτας, Vectores, nouatum. V. & factum, vt προσκώπους.

Ἐυτελῆ: qui magna dignitate, authoritateque e- D rant prӕditi, qui maximis prӕfecturis fungebantur.

Οὐ πολλοὶ φαίνονται: Constat igitur non ita mul- 9. A tos conuenisse, vt ab vniuersa Grӕcia missos, si G mediam quādam rationem teneas inter maximas, & minimas quasque naues.

Σκοποῦντι. σημειῶσαι generatim, & in vniuersum accipi interdum dandi casum, vt apud Latinos secunda persona.

Ambigeres raperet ne rosis aurora colorem,
An daret, & migrantes cernas.

Ως ἀπὸ πάσης τῆς ἑλλάδος: ἐπιδιόρθωσις. πάσης, & κοινῆ habent suum pondus.

Η ὀλιγανθρωπία. πλεῖον. ὁμοιοτήτων. Ad causas redit. Non hominum, sed pecuniæ inopia fecit, vt maior numerus non fuerit secutus: ἀπορίᾳ τῆς τροφῆς: commeatus inopia, vel difficultate.

Βιοτεύσειν. βιοτεύω absolutè, victum quærere, parare.

Επειδὴ δὲ ἀφικόμενοι. Digreditur, & docet Græcos postea quàm Troiam appulerunt, dispersos, alios aliò diuersos abiisse, nec vniuersum exercitum in vno loco mansisse: quo etiam arguit illius expeditionis imbecillitatem. Probat inopia commeatus Græcos maiores copias non adduxisse. ἔρυμα, τειχικὸν, neque enim vallo, & fossa castra muniuissent.

B Η ῥᾷον μᾶλλον. Consequens: & fauet author dignitati, & existimationi Græciæ.

Αντίπαλοι βίᾳ. Pares viribus, sic ἀντίθεος, ἀντίστροφος, ἀντὶ τοῦ ἰσόθεος ἰσόστροφος.

Περιουσία τροφῆς: περιουσία χρημάτων: ἡ περιουσία absolutè χρηματικῶς.

Αθρόοι) (διεσπαρμένων.

Τὸν πόλεμον διέφερον. Bellum duxissent continenter, vel sustinuissent.

Ραδίως ἄν. Sic ego distinguo, οἵγε καὶ, probatio à minori.

C Αλλὰ μέρει τῷ. γέγε. ἀλλὰ μέρει τῷ.

Πολιορκίᾳ δ᾽ ἂν προσκαθεζόμενοι. Quòd si obsidione assidua Troiam pressissent, ἀντὶ τοῦ εἰ ἐπολιόρκουν προσκαθεζόμενοι.

Ελάσσονί τε. Breuiore temporis spatio, & minore labore.

Αλλὰ δι᾽ ἀχρηματίαν, id est, διὰ τὴν χρημάτων ἀπορίαν. ἐπίλογος. efficit ob inopiã cùm superiora bella, tum Troianum ipsum, inferiora hoc bello Peloponnesiaco fuisse. τὰ πρὸ τούτων: res gestæ seculis superioribus.

Τοῖς ἔργοις) (ὀνομαστότατα) (φήμης. re ipsa cõperiantur, arguuntur.

Επεὶ καὶ μετὰ τὰ Τρωϊκά. Ad tertiam diuisionis partem venit: digesserat superiorum temporum memoriam in tres partes: in eam quæ antecessit bellum Troianum: in bellum Troianum; & in eas res quæ à Græcis gestæ sunt post bellum Troianum. De duabus superiorib. partibus egit superius, iam suscipit probandam tertiam, & postremam: docet igitur etiã post bellum Troianum nihil magnum, & memoratu dignum gestum ob easdem causas, quas attigit in principio: propter migrationes videlicet.

Κατισχηκότος. Qui inualuit, increbuit, qui receptus est: & ea opinione, quæ in animis hominum confirmata est.

Επεὶ καί. Nam etiam: particula accommodata principio orationis, & ad conseruandã eius seriem.

D Αὐξηθῆναι. Ita vt eorum opes per otium non creuerint.

Η τε γὰρ ἀναχώρησις. Affert causas. longa (inquit) & diuturna Græcorum absentia fuit causa: & seditiones ortæ faciebant, &c.

Χρονία. serior.

Ενεώχμωσε. Verbum nouatũ, & factum, & poëticum. Nam multi desperantes iam de reditu Græcorum, ad occupanda regna, vel suas quique Ciuitates animum cõuerterant, vt Ægistus ad regnum Mycenarum.

Αφ᾽ ὧν. στάσεων.

Εκτιζον. Vt Teucer in Cypro Salamina, Sipontum Diomedes in Apulia.

Βοιωτοί τε γάρ. Primos Bœotios post Troiam captam è suis sedibus eiectos aliò cõmigrasse docet: & à Thessalis Arne pulsos venisse in Bœotiam: Dores deinde cum Heraclidis Peloponnesum tenuisse: Constitutis verò, pacatisque rebus, Athenienses tandem cœpisse mittere colonias in Ioniam, & bonam partem insularum. Peloponnesios deinde idem fecisse in Italiam, & Siciliam: Confirmatis verò iam Græcorum rebus, & auctis eorum opibus, tum verò tyrannides passim constitutas, & classes ædificatas: eo loco docet obiter, qui primi classe floruerint: qui primi naues ædificauerint ad eam formam, quæ tum erat in vsu. Hæc, & alia scitu digna nunc explicat Thucydides.

10. A Αρνη. Thessalicam intelligit iam. Nam ἡ βοιωτία, ἀπ᾽ ἐκείνης ἐκλήθη. ἡ βοιωτικὴ χαιρώνεια ὠνομάσθη. ὅμηρος Ιλιαδ. β. οἵ τε πολυστάφυλον ἄρνην ἔχον, οἵ τε μίδειαν.

C Ην δὲ αὐτῶν. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος. Si sexagesimo post captam Troiam anno ex Thessalia Bœotij in Bœotiam venerũt, qui factum est, vt Homerus eorum mentionem in catalogo faciat, & ex Bœotia eos venisse ad bellum illud scribat? λύσις. habebant, (inquit) ibi gentis portionem, licet essent in Thessalia.

B Εστιν ἃ χωρία. Αμφικτυονικώτας. ἀνακτορικάς.

Πρότερον δὲ ἦσαν. Digressiuncula: Antea enim erãt regna certis honoribus definita, nam Tyrãni postea non contenti certis honoribus, sua libidine pro lege vtebantur. *Sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.* μόγις. Ægrè. ἐν πολλῷ χρόνῳ. προειρηκότης πολλοῦ χρόνου supra.

Ρητοῖς γέρασι. ὅμηρος Ιλιαδ. ζ. 67. καὶ τῆς θαλάσσης: & rem naualem studiosius capessebant. Nauigandi artem primus Neptunus inuenit. Mari imperauit primus Minos. Rates inuentæ primùm in mari rubro, ab Erythra rege, vel à Mysiis, & Troianis in Hellesponto: vel in Britannico oceano. Naues ex Ægypto Danaus primus in Græciam inuexit, sed E erant πεντηκόντοροι. Nauem longam primus Iason ædificauit. Triremem Aminocles Corinthius.

C Μεταχειρίσαι. ἐνδιάξαι. immutasse formã ad eam τῶν τριήρων. nam antea λησικόπτρον, ἡ τῷ παλαιῷ τρόπῳ ἦσαν κατεσκευασμέναι, ἡ οὐκ ἦσαν κατάφρακτοι.

Ετη δ᾽ ἐστὶ μάλιστα. Notat tempus, quo Aminocles Samum venit, & naues ædificauit Samiis. Hinc etiam apparet prologum scriptum post historiam omnem absolutam.

F Ναυμαχία τε. Breuis excursus, quo docet, quando primum nauale prœlium cõmissum, & inter quos fuerit. quo tempore Periander Cypseli filius Tyrãnidem Corinthi obtinebat, propter Lycophronis eius filij cædem à Corcyræis factam. Historia est apud Herodotum, libro tertio ἐν τῇ θαλίᾳ.

Καὶ ταύτης. Id est, ex eo prœlio ad huius belli finem ad summum anni sunt 60, & 200.

Οἰκοῦντες γάρ. Excurrit iterũ Thucydides, & docet Corinthios etiam antè quàm rei nauticæ darent operam, tamen habuisse celebre emporium G propter loci opportunitatem.

D Τῶν ἐλλήνων. ἀπολογία. Quia Græci olim habebant inter se commercia terra potius, quàm mari. Cur ita? propter latrocinia.

11. A Επιμισγόντων, ἀντὶ παθητικοῦ, vt ἐπιμιγνῶντες ἀδεῶς.

Χρήμασί τε. Consequens, Consecutio, ἐμπόριον εἶχον, ἡ ἦσαν δυνατοὶ χρήμασι.

Αφνειόν.

Ἀφνειόν. Ἰλιαδ. β. 13. οἳ δὲ μυκήνας εἶχον εὐκτίμενον πτολίεθρον.

Ἀφνειόν τε Κόρινθον, ἐυκτιμένας τε Κλεωνάς.

Μᾶλλον ἐπλωΐζοντο. Frequentius nauigare cœperũt. ποιητικόν. Id eſt, poſtea quàm à Græcis frequentari nauigatio cœpta eſt.

Καθῄρουν. Nam de Minoë ſuperius dixit, καθ' ὅσον ἐδύνατο.

Ἐμπόριον. Loca, ad quæ merces venales vndique conuehuntur, & in quibus Nundinæ ſunt, emporia vocantur.

Παρέχειν ἐμπόριον. Exhibere mercatum.

Ἔσχον τὴν πόλιν. Potentem habuerunt, coluerunt ciuitatem.

Καὶ Ἴωσιν. Digreditur iterum, & docet Ionas poſt Corinthios claſſe floruiſſe Cyri temporibus.

B Κύρου. Hic eſt ille, qui bellum Scythis intulit: qui Thomyris reginę Scytharum filium, & eius copias concidit: ipſe deinde à matre Thomyri fuſus: & ipſius copiæ deletæ: cuius caput amputatũ in vtrem ſanguinis plenũ immiſſum cum illo ellogio, Sanguinem ſitiſti, ſanguinem bibe. Nam alter Cyrus, cuius παιδείαν ſcripſit Xenophon, Cambyſæ fuit filius, non pater. Tertius autẽ, cuius ἀνάβασιν aduerſus fratrem Artaxerxem, Idem Xenophon ſcripſit, Darij fuit filius. ἀκμάζω, ἀκμή, & ἀκμαῖος, στερά.

(Iuſtinus li bro primo.)

Τῆς καθ' ἑαυτῆς. Icarium, Myrtoum, fortaſſe etiam Carpathium intelligit.

Φωκαῆς τε. Primos Corinthios poſt bellũ Troianum claſſe floruiſſe, & prœlio aduerſus Corcyræos certaſſe docuit ſuperius Thucydides. Ionas deinde nunc addit tertios Phocaenſes, qui claſſe cum Carthaginienſibus certauerint. De potentia Phocaenſium, & de Maſſilia ab illis cõdita legite 43. librũ Iuſtini, qui fuſius hæc narrat. Ego hæc, pauca. Tẽporibus (inquit) Regis Tarquinij ex Aſia Phocaenſium iuuentus oſtio Tiberis inuecta amicitiã cum Romanis iunxit: Inde in vltimos Galliæ ſinus nauibus profecta Maſſiliam inter Ligures, & feras Gallorum gentes condidit, &c. Perperam igitur Scholiaſtes, qui Maſſiliam in Aphrica conſtituit, deceptus nomine Maſſylorum, qui ſunt populi Aphricæ Cæſarienſi Mauritaniæ proximi.

Φώκαια. ἀρχὴ τῆς Ἰωνίας, στράβων libro 12. 254. 35. & πέρας τῆς αἰολίδος, Ibidem.

Μασσαλία, παρὰ τὸ μάσαι, καὶ τῆς ἁλιέα, ὃ ὁ κυβερνήτης προσπλέων, ἐδέηθη μάσαι, ὅ ἐστι δῆσαι αἰολικῶς, τὸ ἀπόγειον σχοινίον. στφ.

Καρχηδονίους. Iuſtinus libro eodem, de Phocenſibus ſcribẽs, hæc tradit, Carthaginienſiũ quoq; exercitus (inquit) cũ bellum captis piſcatorũ nauibus ortũ eſſet, ſæpe fuderũt, pacemq; victis dederunt.

C Γενόμενα. Quamuis fuerint.

Ὀλίγον τε πρὸ τῶν μηδικῶν. Quando cœperint multæ triremes fieri, & vbi, iam narrat.

Κερκυραίοις. Qui olim claſſe, & triremibus floruerunt: cuius rei teſtis Homerus, libro Ὀδυσ. ζ. ν.

Τοῖς τυράννοις. Geloni, & Hieroni.

Ἐς πλῆθος. Id eſt, numeroſæ, multæ.

Μακροῖς) (στρογγύλαι.

Στρατιάς. Rectè. perperam in Aldino Codice.

D Αἰγινῆται γὰρ καὶ ἀθ. Excurrit obiter ac docet claſſem Athenienſium, & Æginetarũ, qui inter ſe bellum geſſerunt, neq; magnam fuiſſe, & pleraſque naues πεντηκοντόρους fuiſſe. βραχέα, ναυτικὰ δηλονότι. Exiguas claſſes, id eſt, paucas naues.

Καὶ τούτων τὰ πολλά. Et harum magnam partem.

A Ὀψέ τε. Quando cœperint Athenienſes multas triremes ædificare.

Τοῦ βαρβάρου. συνεκδοχή. Sic, Roman⁹ prœlio victor.

Προσδοκίμου ὄντος. αὐτὶ τοῦ προσδοκωμένου. Cùm imminerer aduentus Barbarorum.

Καταστρώματα. Foros, tabulata nauium, nondum erant omnino conſtratæ, atque tectæ.

Τὰ μὲν οὖν ναυτικά. Epilogus. Claſſes igitur Græcorum & peruetuſtæ, & recentiores, tales fuerunt, id eſt, non ita numeroſæ, neque firmæ: & tamen B qui eis dederunt operam, ingentem ſibi compararunt potentiam. 12. A

Προσχόντες. Qui incubuerunt, ſtuduerunt, προσέχειν τὸν νοῦν.

Ἄλλων ἀρχῇ. Actiuè. Imperio, quo aliis imperabãt.

Μὴ διαρκῆ. Qui nõ ſatis agri habebant, vel qui nõ vberem agrum, & feracem rerum neceſſariarum, & victus quotidiani habebant.

Κατὰ δὲ γῆν πόλεμος. Digreditur rurſus, & docet bella terreſtria olim nulla fuiſſe geſta quæ memo- C ratu digna videãtur: vt cũ res mari geſtas obſcuras fuiſſe docuerit, iam efficiat res terra geſtas multo obſcuriores fuiſſe. Huius rei cauſas explicat: addit deinde quo tempore cœperint bella ingentia terra fieri, & inter quos Græcorum: ὅθεν τις καὶ δύναμις. Vnde aliquid potentiæ acceſſerit.

Ξυνέστη. Paulo pòſt ξυνεστήκεσαν.

Καὶ ἐκδήμους. Nam Græci in loca à ſuis finib. remota expeditiones imperij propagandi cauſa non faciebant.

D Ξυνειστήκεσ. Perperam vertit L. V. neq; enim ad- B uerſus ciuitates maximas ſubditi conſurgebant. Annota. non enim ſubditi cũ maximis ciuitatibus conſociati erant, vertẽdum. Græci enim nõ adiungebant ſe maximis quibuſq; ciuitatibus. Expungo autem articulum αἱ: & retineo Aldinã lectionem. Altera erat cauſa, quod Græci potẽtioribus ciuitatib. ſeſe ſubiicere, & eas, quaſi parerẽt ipſarũ imperio, ſequi nolebant: altera, quia ex æquo ſumptus non conferebant: neq; pari cõditione bella ſuſcipiebãt.

E Ὡς ἕκαστοι· ὡς πλεονάζει ἀττικῶς.

Μάλιστα δὲ ἐς τὸν πάλαι. Digreditur: & docet quo tempore primum coniunctis viribus, & armis bellageſſerint.

Διέστη. Diſtracti ſunt.

Χαλκιδέων· περὶ τῆς ληλαντίου πεδίου λέγει.

Κωλύματα. Difficultates, impedimenta.

Καὶ Ἴωσιν: ὑπερβατόν. Κῦρος, καὶ ἡ περσῶν.

Προχωρησάντων. Ἀμφιβολογία. poteſt enim referri ad res Ionum, & ad res Perſarum: ſed tollitur am- F biguitas hiſtoriæ beneficio.

Ἐπεγένετο δέ. Digreditur rurſus, & explicat cauſas cur opes Græciæ tam ſerò auctæ fuerint: cæteras omittit propterea fortaſſe, quòd vetuſtate tẽporum erant obſcuratæ: neque vlla ſcriptorum memoria de his extabat: eas verò exponit; quibus res Ionum impeditæ non creuerint. Hoc factum dicit magnitudine Perſarum Imperij, à quibus tandem fuerunt ſubacti. ἐπεγένετο. Contingebant, accedebant.

G Κῦρος, ὁ Καμβύσου, ξενοφῶν ἐν παιδείᾳ. C

Κῦρος, καὶ ἡ περσικὴ βασιλεία, αὐτὶ τοῦ Κῦρος ὁ περσῶν βασιλεύς.

Τύραννοι δὲ ὅσοι ἦσαν. Obiectioni occurrit: cur Polycrates, & alij Tyranni, qui paſſim inter Græcos erant, non augebant imperium alios ſubigẽndo? non ſeruiebant (inquit) gloriæ, quæ quæritur ma-

gnis, & arduis rebus gerendis, & imperio propagando, sed saluti suæ tantùm, & patrimonio amplificando studebant.

Τὸ ἐφ' ἑαυτῶν: Suis tantùm rebus prospicientes: rem suam agentes.

Ἐς τε τὸ σῶμα. σύλληψις. φυλάττειν, supple ad præsidium corporis spectantes.

Ἐς τὸ τ̀ ἴδιον οἶκον. Ad suas res amplificandas: ad suam familiam.

Ὤκουν τὰς πόλεις. Domi se continebant, externa bella non gerebant. δι' ἀσφαλείας. quàm tutissimè poterant.

Οἱ γὰρ ἐν σικελίᾳ. Excipio Tyrannos. Hi enim ad maximam euecti sunt potentiam.

Οὕτω πανταχόθεν. ἐπιφώνημα. Adeò Græcia vndique longo temporis interuallo fuit impedita ne quid publicè, aut priuatim illustre, ac præclarum gereret. Conclusio.

Πανταχόθεν. A scipsis: à barbaris, migrationibus, inopia, variis denique causis. ἡ μεταφορὰ ab iis, qui constricti tenentur.

Φανερόν. Illustre) (ἀφανές.

Κοινῇ) (Κατὰ πόλεις τε.

13. Ἀπολμοτέρα. Causa pro effecto.

Ἐπειδὴ δὲ οἵ τε ἀθηναίων. Quo tempore primum res Græcorum creuerint, iam explicat Thucydides: eo nimirum, quo à Lacedæmoniis Tyranni fuerunt exacti, & Medi cum Atheniensibus in campis Marathoniis pugnarunt: Xerxes denique cum ingentibus copiis pedestribus, maritimisque venit ad Græciam subigendam: tum enim Græcos tam eos, qui aduersus barbaros pugnauerant, quàm eos, qui post profligatas Persarum res ab eis defecerant, alios has, alios illas secutos fuisse partes: Id est, alios se Atheniensibus, Lacedæmoniis alios se adiunxisse: atque ita Græciæ totius opes in duas tantùm partes distributas fuisse dicit.

Τύραννοι. Pisistratum intelligit, qui Tyrannide potitus est Athenis per annos 34. & eius posteros. Herodotus lib. 5. Iustinus lib. 2.

Καὶ πρὶν τυραννευθείσης. πλυκράτης σάμου τύραννος.

Καὶ οἱ ἐκ τ̃ ἄλλης ἑλλάδος. In Thessalia, Corinthi, Megaris.

Τυραννευθείσης. Præssæ tyrannide.

Ἡ γὰρ λακεδαίμων. Digressiuncula docet cur potissimum Lacedæmonij exigere tyrãnos potuerint: quia ab antiquissimis vsque temporibus optimis institutis vsi sunt, & Tyrannidis immunes fuere.

Μετὰ τὴν κτίσιν. Post accessionem L. V. κτῆσιν fortasse habebat codex vnde vertebat: sed vertẽdum post vrbem cõditam à Doriensibus, qui eam nunc incolunt.

Στασιάσασα. Argolus, & Hippocoon: Tememus & Cresphontes. Pausanias libro tertio ἐν τοῖς λακωνικοῖς.

Μετὰ δὲ: ἐπανάληψις, Absportatis omnibus fortunis ex vrbe.

Ναυτικοί: omnes fortunas suas nauibus commiserunt. Terram cum mari commutarunt.

Διανοηθέντες. Cùm in animum hoc induxissent: fortitudinem, & magnitudinem animi Atheniensium subindicat.

Καὶ ἀνασκευασάμενοι. L. V. omittit hæc duo verba.

Ἀνασκευάζεσθαι: Collectis vasis migrare, & solum vertere. συσκευάζεσθαι. Conuasare.

Ταῦτα. Πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Ὁμαιχμία. Nouatum, & factum V. ποιητικόν.

Διενεχθέντες. Cùm Lacedæmonij bellum aduersus seruos suscepissent, qui ab eis defecerant, & Ithomen concesserant, impetrarunt auxilia cùm ab aliis sociis, tum ab Atheniensibus, qui duce Cimone, ingentibus copiis venerunt auxilio: at Lacedæmonij veriti eorum potentiam, & audaciam, quæ sibi erat suspecta, eos remiserunt, simulantes se non egere amplius auxilio. Eam rem Athenienses animo iniquissimo tulerunt. Intelligebant enim se remissos per contemptionem fuisse. Itaque relicta eorum societate fecerunt amicitiam cum Argiuis eorũ hostibus. Hoc igitur dissidium intelligit, de quo latius hoc ipso in libro aliquot chartis post agetur.

14. Εὖ παρεσκευάσαντο τὰ πολέμια: res bellicas præclarè instruxerunt.

Ἤδη. Tum, cùm in duas partes erant diuisi.

Κατ' ὀλιγαρχίας δέ. ἢ συλληπτικῶς ἐπιτήδειον, ἢ ἄλλο τι ὅμοιον subaudiendum, vt sit ἐπιτήδειον δὲ μόνον, ἢ ἐσπούδαζον ὅπως πολιτεύσωσι κατ' ὀλιγαρχίαν ἐπιτηδείως σφίσιν αὐτοῖς. θεραπεύοντες αὐτοὺς, δηλονότι τοὺς λακεδαιμονίους, ἢ θεραπεύοντες οἱ λακεδαιμόνιοι, δηλονότι τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους κατὰ τ̀ πολιτείαν.

Χαλεπὰ ὄντα, &c. σχολ. χαλεπὰ γάρ εἰσιν ἐξ ὧν εἴ τε πιστεῦσαι ὅτι μεγάλα ἦν. Camer. quę difficiles sanè haberent argumentorum explicationes omnes, quibus fides fieri posset.

Τοῖς ἑαυτῶν ξυμμάχοις: vt Athenienses cum Naxiis, & Thasiis, Lacedæmonij cum Argiuis.

Ἀκραιφνοῦς, γλωσσηματικὸν, καὶ ἀπηρχαιωμένον, καὶ δυσείκαστον τοῖς πολλοῖς: cum integra societate, id est, cum omnibus sociis. παρὰ τὸ ἀκέραιον, καὶ τὸ φαίνεσθαι.

Τὰ μὲν οὖν παλαιά. Absoluit collationem, & concludit omnem superiorem disputationem de antiquissimo totius Græciæ statu, & de bellis olim gestis: & efficit eum fuisse talem, qualem ipse explicauit: & res gestas priscis temporibus non ita magnas fuisse: adhibet etiam breuem deprecationem, & latenter petit à lectoribus veniam, si forte minus eis est satisfactum: in tanta enim rerum, & temporum vetustate veritatem erui, & certis argumentis probari vix posse demonstrat.

Τὰ μὲν οὖν. Res igitur vetustas.

Εὗρον. Inuestigando cognoui: comperi.

Χαλεπὰ ὄντα. Deprecatur lectores, & simul eos cõciliat sibi, significans se eorum causa plurimum laboris in rebus indagandis suscepisse. Παντί. Id est, variis, πᾶσι τεκμηρίοις, ἢ χαλεπὰ ὄντα παντὶ πιστεῦσαι τεκμηρίῳ ἑξῆς· quanquam vix fide digna quibuslibet adhibitis argumentis: hæc non possunt adhiberi propter nimiam vetustatem temporum, & errorem opinionum humanarum.

Ἑξῆς. Per singula tempora.

Οἱ γὰρ ἄνθρωποι. Affert rationem, cur difficilis fuerit sibi rerum antiquarum inuestigatio: quia homines in veritate rerum cognoscenda sunt negligentes admodum. ἐπιχώρια, patria: quæ debent esse nota propterea.

Ἀβασανίστως. Sine accurata inquisitione, temerè, inconsideratè, à lapide lydio ἡ μεταφορά.

Ἀθηναίων γοῦν. Exemplis rem probat. Erat recepta opinio Athenis apud vulgus, Hipparchum Pisistrati filium Tyrannum Athenarum interemptum fuisse ab Harmodio, & Aristogitone: quibus propterea, vt Tyrannicidis honores immortales habuerunt: hanc vulgi opinionem Thucydides & hîc paucis, & in sexto libro pluribus refutat, & do-

& docet nō Hipparchum, sed Hippiam fuisse tum Tyrannum. Itaq; nō Tyrannum, sed Tyranni fratrem interemptum fuisse. Huius rei facit mentionem etiam Plato in Hipparcho, quanquam paulo aliter rem narrat. A. Gel. idem affirmat lib. 17. cap. 21. Et ait occisum fuisse Hipparchum Tarquinio Superbo regnum Romæ obtinente.

D Ὡς προειδότος. Quasi rei ignaro: vt præmonito.

15. A Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα. Castigat adhuc Thucydides homines, & eos arguit negligentiæ in veritate rerum indaganda: ita vt non solùm, de rebus peruetustis, sed etiam de recentissimis, atque adeò suorum temporum falsas opiniones conceperint. ἔτι καὶ νῦν ὄντα: quæ adhuc sunt, quæ adhuc extant.

Οὐ χρόνῳ ἀμνηστούμενα. Quæ temporum vetustate memoria non exciderunt: ex animis nō elapsa vetustate temporum.

Ὥσπερ. Exempla. opinantur homines reges Lacedæmoniorum in ferendis suffragiis binos, non singulos quenque ferre calculos: hoc tamen falsum est: Et cohortem Pitanatem apud eos esse, quæ nunquam fuit. Quare efficit non erraturos eos, qui fidem habeant iis, quæ ipse scripsit de rebus superiorum temporum, quæ satis firmis argumentis nituntur.

Βασιλέας μὴ μιᾷ ψήφῳ. Lucianus ἐν τῷ ἁρμονίδῃ, οἱ μέν γε τῶν λακεδαιμονίων βασιλεῖς τῶν ἄλλων ἑκάστου μίαν ψῆφον φερόντων. ἐκεῖ-οι μόνοι ἑκάτερος αὐτῶν δύο ἔφερον.

Πιτανάτην. A vico, vel tribu Spartana, vnde πιτανάτης μενέλαος, στρατὸς, ἀγὼν. difficilis μετωνυμία.

Οὕτως ἀταλαίπωρός ἐστιν. ἐπιφώνημα: adeò plerique recusant laborem in veritate indaganda: & ad ea potius, quæ sunt in promptu, & facilia sese conuertunt.

Ἀταλαίπωρος. Laboris impatiens.

B Ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων. Reuoca ad illud τὰ μὲν οὖν παλαιά, &c.

Οὔτε ὡς λογογράφοι. Herodotum designat, fortasse etiam ἑλλάνικον, ἑκαταῖον, & χάροντα. λογογράφοι, Prosæ scriptores. ἐπὶ τὸ προσαγωγότερον. αὐτὶ τοῦ ἐπὶ τὸ προσαγάγειν τὰς ἀκροατάς. Συνέθεσαν. Ἀριστοτ. primo Rhetoricorum. νῦν μὲν οὖν οἱ τὰς τέχνας τῶν λόγων συντιθέντες ὀλίγον πεποιήκασιν αὐτῆς μόριον. περὶ συνθέσεως ονομάτων.

Ἀνεξέλεγκτα. Quæ refutari non possunt, vel οὐκ ἐλέγχους, οὐδὲ ἀποδείξεις ἔχοντα. Id est, οὐκ ἀληθῆ.

Ὑπὸ χρόνου. ὑπερβατόν. Ἀπίστου αὐτὶ τοῦ οὐ πιστευόμενα.

Ἐκνενικηκότα ἐπὶ τὸ μυθῶδες. Et ea, quorum pleraque propter vetustatem in fabulas quodammodo abierunt, & vix creduntur. Σημείωσαι nomina in ωδης similitudinem sæpe, sæpe & quantitatem significare, vt ὀστεώδης, νευρώδης, σαρκώδης.

Ἀπίστως. Ita vt fide careant.

C Ἀποχρώντως. ὑπερβατόν. ἔτι πλεονάζει.

Καὶ ὁ πόλεμος οὗτος. Tria illa agit in hoc Epilogo Thucydides. Commendat suam operam & diligentiam in eruenda veritate ex intimis latebris antiquitatis, comparat fidem suæ historiæ, & attentos facit lectores à magnitudine belli, quod suscepit scribendum: Commendauit superius suam operam à difficultate rerum, & temporum superiorum: & à labore, quem se tulisse in illis indagandis demonstrauit, vt veritatem reperiret. Quæsiuit fidem suo operi, ex eo, quòd maximam se adhibuisse diligentiam dixit in scribendis ad veritatem iis rebus: iam facit attentionem, & bellum amplificat à iudicio lectorum omnium, in quorum manus hoc opus est peruenturum, si mo-

A dò res scriptas perpendant, non vulgi opinionem sequantur.

Δηλώσει. Hoc ita intellige, ὁ πόλεμος δηλώσει. Est autem anticipatio: occurrit iis, qui exactā veritatem requirunt, & conciones insertas reprehendunt.

Καὶ ὅσα μὲν λόγῳ. Deprecatione vtitur iterum: & petit veniā quòd eadem non sit relaturus quæ singuli in bello dixerunt: & purgat se à rei difficultate: neque enim (inquit) ego poteram meminisse: neq; ij qui ad me referebant. ab imbecillitate memoriæ humanæ, & naturæ infirmitate locus purgationis est petitus.

B Τὴν ἀκρίβειαν. Difficile fuit retinere accuratius memoria verba exquisita.

Ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ. Ἢ μέλλοντες πολεμίζειν: L. V. vel post bellum gestum. sed malè. sic enim hæc sunt vertenda, aut cùm bellum essent gesturi, aut cùm iam id gererent. 16. A

Εἴρηται. Commemorata sunt.

C Τῆς ξυμπάσης γνώμης, id est, τῆς γνώμης ξυμπάντων, vel summam sententiæ.

Ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα. Accedens quamproximè, coniecturis scilicet, aut inuestigatione.

Τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων. Compensaturum se ostendit iacturam lectoribus, quam fortasse facturi sunt: si disertè non scripserit, quæ singuli vel ante bellum, vel in bello ipso dixerint, diligentia, & veritate rerum gestarum, quam est religiosè conseruaturus.

D Τοῦ παρατυχόντος. quolibet, id est, homine ex triuio, & nullius authoritatis. οὐδ' ὡς ἐμοὶ ἐδόκει, quod esset αὐθαδείας.

Ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν: historiæ suæ fidem quærit rursus, & suam diligentiam probat lectoribus.

Ἐπεξελθών. Inuestigans, scrutatus.

Ἐπιπόνως δὲ ηὑρίσκετο. Pergit probare suā operam, & cōciliare sibi animos lectorum à laboribus susceptis in rerum veritate indaganda. ηὑρίσκετο, cognosci poterant. χαλεπὰ ὄντα πιστεῦσαι supra.

E Ἀλλ' ὡς ἑκατέρων τις. Sed qua quisque erat erga vtrosque vel voluntate, vel memoria, ea res referebat. Qui erant beneuoli vel Atheniensibus, vel Lacedæmoniis, hi referebant res ex dignitate, vel Atheniensium, vel Lacedæmoniorum, qui erant maleuoli, hi contrà faciebant: ita qui erant firma & tenaci memoria, hi bona fide certas res narrabant: contrà qui imbecilli, & infirma. Qui aliquibus fauebant, eorum facta, quibus fauebant, in cœlum laudibus tollebant, aduersariorum deprimebant. B

F Ἑκατέρων. τῶν ἀθηναίων, καὶ τῶν λακεδαιμονίων.

Καὶ ἐς μὲν ἀκρόασιν. Hoc etiam comparat fidem, à scriptorum veritate, & à solida vtilitate, quam posteris sunt allatura: habet coniunctam deprecationem: & latenter carpit Herodotum, qui multa fabulosè scripsit. Quanquam verò mea scripta lectoribus non ita sunt futura grata, quia nullas habent fabulas, tamen propter veritatem, & vtilitatem quam allatura posteris videntur, ipsis satisfacient. Itaque voluptatem vtilitate compensat.

G Τῶν μελλόντων. Quia ex rebus præteritis coniicimus quales sint futuræ aliæ eiusdē generis. Si propter contemptionem hostiū exempli gratia, Classis Atheniēsium profligata est, & opes olim euersæ, idem futurum verendum est, si nos iam idem committamus: si bellum ciuile eorundem, &c. &

propterea historia vitæ magistra dicitur. κατὰ τὸ ἀνθρώπινον. vt res humanæ sunt.

Κτῆμά τε. L. V. emolumentum. possessio. sed Thucydides ita vocat monumentum. ξύγκειται. Conditum est.

Η ἀγώνισμα. Quàm lusus, & quasi actio in scena. Herodotum designat, qui recitabat in celeberrimo hominum conuentu suam historiam.

C Τῶν δὲ πρότερον. Redit ad belli huius amplificationem: cōfert hoc cum bello à Medis illato: & multo grauius, & diuturnius demonstrat. Illud enim duobus prœliis naualibus, & totidem pedestribus finitum: hoc dilatum in multos annos, & plurimos, maximeque varios euentus habuisse docet.

Δυεῖν ναυμαχίαιν. ἐν ἀρτεμισίῳ, καὶ σαλαμῖνι.

Πεζομαχίαιν. ἐν πύλαις, καὶ ἐν πλαταιαῖς.

Μῆκος. Amplificationes, à belli diuturnitate, à nouitate casuum, quos enumerat, à frequentia signorum, & prodigiorum, quibus portendebantur clades istæ. videtur enim verisimile magna esse ea, quæ diuinitus præmonstrantur.

Ηρημώθησαν. Affectus. ἐξέταζον ἕκαστα τὰ πάθη.

Εἰσὶ δὲ αἳ καὶ οἰκήτορας. Vt Ægina, Potidæa, & aliæ.

17. A Οὐκ ἄπιστα. Non incredibilia euaserunt.

Οἱ ἐπὶ πλεῖστον. αὔξησις.

B Ξυνεπέθετο. Acciderunt. L. V. simul inuaserunt, Franc. P.

Διότι δ' ἔλυσαν. Admonet lectores se causas belli explicaturum prius quàm ad eius narrationem veniat, vide Diod. lib. 12.

Τὴν μὲν γὰρ ἀληθεστάτην. Incrementa potentiæ Atheniensium, quæ erant formidolosa Lacedæmoniis, causam belli potissimum fuisse dicit, ἀντὶ τοῦ τοὺς ἀθηναίους γινομένους μεγάλους παρέχειν ἀνάγκην τοῦ πολέμου τοῖς λακεδαιμονίοις.

C Φανερὸν) (ἀφανεστάτην. Quæ vulgo, & propalam ferebantur.

Ες τὸν πόλεμον. Κορινθιακὸν appellat Diod. Sic. libro 12.303.

Επίδαμνος. δυρράχιον postea. Romani nomen mutauerūt (inquit Pomponius Mela) quia mali ominis esse videbatur. quasi ad damnum irent, qui eò proficiscebātur, hodie Durazzo. Altius autem repetit belli originem, quæ quidem ab Epidamni incolis fluxit. Itaque describit situm vrbis primùm, deinde docet à quibus condita fuerit: postremò monstrat quam belli quasi materiam dederit Corinthiis, & Corcyræis, quorum deniq; causa inter Athenienses, & Lacedæmonios bellum exarsit.

Εσπλέοντι. Datiuū casum generatim accipi interdum, aliàs etiam monuimus. Itaque ἀντὶ τοῦ πᾶσι τοῖς πλέουσιν. θεωροῦντι, ἀντὶ τοῦ θεωροῦσιν, &c. Arist.

Ιόνιον. Strabo libro secundo. ὁ δὲ Ιόνιος κόλπος μέρος ἐστὶ τοῦ νῦν ἀδρίου λεγομένου, τούτου δὲ τὴν μὲν ἐν δεξιᾷ πλευρὰν ἡ Ιλλυρὶς ποιεῖ: τὴν δ' εὐώνυμον ἡ Ιταλία. ἀπὸ τῆς Ιοῦς, vt Lycophroni placet, & Æschylo. quæ illud quoq; mare pernatauit, vel ab Iaone viro Italo, vel ab Ionio viro Illyrio, Hodie Golfo di Venetia.

Ταυλάντιοι. παρὰ τούτοις ἐκ μέλιτος οἶνον γίνεσθαι φασίν. Αρις. ἐν θαυμασίοις. ταλάντιοι legitur apud Strab. lib. 7. 143. Sed mendosè ni fallor.

Απῴκισαν. Αποικίαν πέμψαντες ᾤκισαν.

Οἰκιστής. Coloniæ deductor.

D Μητρόπολις. Origo coloniæ, quasi mater, & parens eius.

Καταχληθείς. Pondus habet verbum: καταχαλοῦνται, qui ex altiore gradu vocantur ab inferioribus, ἀνακαλοῦνται, contrà.

A Ξυνῴκισαν. Coloniæ socij fuerunt.

Δωριεῖς. ἀπὸ Δώρου υἱοῦ τοῦ ποσειδῶνος, vt αἰολεῖς, ab Æolo, & Iones ab Ione Atheniensi filio Xuthi, ὃν εὐριπίδης vocat κτίστορα ἀσιάτιδος χθονός. εὐσταθ. εἰς Διονυσ. περιηγ. 122.

Απὸ πολέμου. Bellum fuit causa seditionis: Seditio, τῆς φθορᾶς. Vide Hermog. in Methodo grauitatis: vbi negat esse ἀμφιβολογίαν.

B Στασιάσαντες. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Εφθάρησαν. Attriti sunt.

Τὰ δὲ τελευταῖα. Nouissimè autem. 18. A

Ο δῆμος. Seditione addit, L. V. quod non est in Græco.

Μητρόπολις. Vt ad matrem, & quasi parentem. ridicula enim est Etymologia τῆς μητροπόλεως à matrice.

Καταλῦσαι, finire bellum. L. V. vertit componerent & bello se liberarent barbarico. B

C Τὸ ἥραιον. Quod religiosè colebatur à Corcyræis, vt videbimus in eorum seditione: vt loci, & numinis religione mouerent eos. ὁρῶντες δὲ οἱ δῆμοι τὰ γιγνόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ ἥραιον ἱκέται.

Οὐκ ἐδέξαντο. Non admiserunt preces.

Τιμωρίαν. Iniuriæ propulsationem.

Εν ἀπόρῳ εἴχοντο, id est, ἠπόρουν, ambigebant quid de ea re statuerent, quomodo se molestia ea liberarent.

Παραδοῖεν. Dederent.

D Τιμωρίαν τινὰ πειρῶντ'. Darentque operam, vt aliquid auxilij, & præsidij, ab illis impetrarent. L. V. num aliquod conarentur ab iis exigere præsidium.

Ηγεμόνας ποιεῖσθαι. L. V. duces facerent: vel sub eorum degerent auspiciis, vel & auspicia eorum sequerentur. C

Υπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν. L. V. vltionem promiserunt. Sed dicendum potius eos in fidem, & clientelam receperunt.

E Οὔτε γάρ. vel τὸ γὰρ abundat, vel repetendum τὸ παρημέλουν. D

Πέρα. τὴν προεδρίαν.

Πανηγύρεσιν. Ολυμπίοις, Ισθμίοις, νεμέοις, πυθίοις.

Κορινθίῳ ἀνδρὶ, ἔθος γὰρ ἦν ἐκ τῆς μητροπόλεως ἀρχιερέας λαμβάνειν, inquit ὁ σχολιαστής. Ego simpliciter locum intelligo.

F Περιφρονοῦντες δὲ αὐτούς. ἀττικὴ ἡ σύνταξις, ἀντὶ τοῦ καταφρονοῦντες αὐτῶν. ἀφοβατῶ, καὶ περιφρονῶ τὸν ἥλιον. ἀριστοφ. νεφελ. quanquam apud Aristoph. hoc antiquè dictum. 19. A

Χρημάτων δυνάμει. Probat rem à natura diuitiarum, quæ solent reddere homines insolentes.

Παρασκευῇ. Classe, telis, armis, equis, militibus, &c.

Επαιρόμενοι. Iactantes sese, μετωνυμία.

Η καὶ μᾶλλον. Quo etiam magis, vel eamq; ob causam parandæ classi operam dabant accuratius: studiosius instruebant classem.

Καὶ ἦσαν. Interponit suum iudicium ne viderentur à suis maioribus degenerasse.

G Αμπρακιωτῶν. ἀμπρακία, καὶ ἀμβρακία, ἀπὸ Αμβρακος τοῦ θεσπρωτοῦ παιδὸς, πόλις θεσπρωτίας, nunc l' Arta. B

Κατ' ἐπήρειαν. ἐπηρεασμὸς, ἐμποδισμὸς ταῖς βουλήσεσιν οὐχ ἵνα τι αὐτῷ, ἀλλ' ἵνα μὴ ἐκείνῳ. L. V. pro sua authoritate, sed dicendum insultantes ipsis. παρὰ τὸ ἐπὶ, καὶ τὸ ἄρης, bellicus insultus.

Προσλα-

Προσλαβόντες. In belli societatem assumptis, adiunctis.

Ὡς πολεμίοις. In hostium numero, hostium loco habituros.

10. A Πεντήκοντα δραχμάς. Hoc puto factum, vt militibus pararetur stipendium.

Κορινθιαί. Nam erant etiam Atticæ, quæ singulæ senos valebant obolos: & Æginenticæ, quæ denos.

B Παλῆς. πάλη, παλῆς ὡς μεγαρῆς. τετράπολις γὰρ ἡ κεφαλληνία. πάλη, κρανία, σάμη καὶ προνοία. σχολ.

Ἑρμιονῆς ἕρμιον. ἡ ἑρμιόνη ἡ καὶ ἀκερεία.

C Ἐπειδὴ δ' ἐπύθοντο. Apparatum Corcyrēsium iam explicat Thucydides, & prœlium nauale commissum cum Corinthiis: in quo victores ipsi fuerunt. Sed primùm docet Corcyrenses prouocasse Corinthios, vt iure, non armis de ea re disceptarent: & arbitros idoneos deligerent, qui statuerent ad quos potius colonia pertineret: sed cùm recusarent iudicium Corinthij, & bellum per caduceatorem indixissent, coactos demū commisisse prœlium: & longè superiores armis fuisse dicit.

Παρέλαβον. Vt testes haberent suæ æquitatis.

21. B Δισχιλίοις. Atqui superius dixit τρισχιλίοις, necesse est alterum locum mendosè legi. quanquā Scholiastes propter contemptionem Corcyrensium hoc ita factum refert, quia iudicarunt. Corinthij satis fore hunc numerum: sed nullis nititur coniecturis.

Κερκυραίοις ἐναντία. ἔμφασις.

C Ἀκτίῳ. πόλις ἀκαρνανίας, ἐν ᾗ Apollinis equestre, & gymnicum certamen classis etiam celebrabatur: & tertio quoque anno repetebatur: templum etiam Apollinis eodem nomine vocabatur, & promontorium, quod est in faucibus sinus Ambracij. Apollo ἀκτιακὸς καὶ ἀκταῖος. ἡ ἑορτὴ τὰ ἄκτια. L. V. vertit nauigio actuario, deceptus fortasse Codice vnde vertebat, in quo deprauatè legebatur ἀκατίῳ. Virgilius Æn. lib. 8. 159.

Actius hæc cernens arcum intendebat Apollo, & 159.

In medio classeis æratas, actia bella
Cernere erat ——

Ἀνακτορίας, ἀνακτόριον, ἡ ἀνακτόριον, πόλις τῆς ἀκαρνανίας. ἡ γῆ ἀνακτορία.

Ζεύξαντες. Iugis aptantes: vel iuga aptantes, ὄνομα ναυτικόν, vel refectis, iunctis.

Ἐπεπλήρωντο. L. V. Et naues ipsorum expletę sunt numero octoginta: sed præstat vertamus instructæ remigio, & defensoribus.

22. A Παρὰ πολύ, multis partibus, id est, sine cōtrouersia victoria minimè ambigua fuit penes Corcyrenses, longè superiores fuerunt.

Τῇ αὐτῇ δ' ἡμέρᾳ. Alterum Corcyrēsium successum hic narrat, Epidamnios obsessos fecisse deditionem certis conditionibus, quas tulerant Corcyrenses.

C Χειμέριον. ὅ. τῆς θεσπρωτίδος γῆς. ἔστι δὲ λιμὴν, ἡ πόλις ὑπὲρ αὐτοῦ κεῖται ἀπὸ θαλάσσης, ἐν τῇ ἐλαιάτιδι τῆς θεσπρωτίδος εὐρεῖ. ἣν ἡ ἄκρα.

D Ἀντικαθεζόμενοι, castra statiua opposita habentes.

Τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα. Exponit iā Thucydides Corinthios anno post prœlium, & altero firmissimam ædificasse classem, peritissimos quosque remiges magnis stipendiis vndique coēgisse: in belli denique apparatum totis viribus incubuisse: Corcyrenses verò factos certiores de eorum apparatu, atque conatibus misisse legatos Athenas, petitum

A societatem & amicitiam, eodem etiā Corinthios venisse re audita, interpellandi eos causa: itaque habebimus hîc conciones duas inter se aduersarias.

Θέσθαι τὸν πόλεμον, ἀντὶ τοῦ διαθέσθαι, à negotiatoribus. 23. B

Ἐς ἀντιλογίαν. In disceptationem venerunt, coacta concione, habitis comitiis.

Καταστάσης ἐκκλησίας. Diod. Sic. libro 12. 304. συναχθείσης ἐκκλησίας.

B

CORCYRÆORVM CONCIO.

Δίκαιον ὦ ἀθηναῖοι. Procemium est ductum à personis, & ab officio eorum, qui agunt: ad quos ait pertinere primùm, vt doceant sua postulata esse coniuncta cum vtilitate, vel certè nullū detrimentum esse allatura iis, vnde petitur societas, præsertim si nulla ipsorum extent merita in eos, quorum societatem petunt, deinde, vt demonstrent beneficium istud rectè, & apud gratos collocatum iri.

C Docent, & faciunt attentionem legati. Docent, cùm aiunt se venisse petitum auxilia. Attentionem faciunt, ab vtilitate postulatorum. Est autem inserta procemio argumētorum distributio. τὸ καλὸν, τὸ συμφέρον, &c.

Σημειῶσαι. Liuius hanc concionem magna ex parte conuertit libro septimo primæ Decados, Campani sunt, qui profligatis eorū rebus à Samnitibus, petunt à *Romanis auxilia per legatos*, &c. Eiusdem cōcionis argumentum fusius tractatum, D & artificium Rhetoricum expressum.

Δίκαιον ὦ ἀθηναῖοι Petunt ab Atheniēsibus Corcyræi, vt se recipiant in societatem, & iuuent suis auxiliis: hæc est summa istius cōcionis, quæ in genere deliberatiuo versatur. Sed cùm illa sit quæstio, essent nec ne recipiendi in societatem, & auxiliis iuuandi, qui nullo suo merito populum Atheniensem antè prouocassent, idq; aduersus fœderatos; docent legati recipiendos, iuuandosque se esse: argumenta, quibus hoc probant, appellan- E tur à Rhetoribus τελικὰ κεφάλαια, quæ Cicero vocat ad vltimum illud pertinentia. Ἀριστοτ. libro secundo Rhet. ὧν ἕνεκα καὶ προαιροῦνται, καὶ φεύγουσιν. ea sunt vtilitas, dignitas, æquitas, facultas, τὸ ἀναγκαῖον, τὸ ἡδύ, ἡ τὰ ἐνδεχόμενα. Docent igitur legati societatem, atque amicitiam Corcyræorum vtilem, ac necessariam fore Atheniensibus: ostendunt æquam, non iniquam; honestam, non turpem fore: æquam & honestam, quia eos iuuabunt suis opibus, qui vim per iniuriam patiuntur, & à F quibus minimè oportuerat, oppugnantur. vtilem, & necessariam, quia cōiungent arma cum iis, qui & ipsi non parum classe pollebant, ita, vt coniunctis duabus firmissimis classibus Lacedæmoniis formidolosi sint futuri. Probant Lacedæmonios hostes futuros: vestra (inquiunt) incrementa iam pridem illis suspecta sunt: itaque illud agunt, & versant animo, vt vestram euertant potentiam: & de mouendo bello iam cogitant. Vtilem præterea demonstrant fore istam societatem, quia G non solùm erit apta ad bellum hostile propulsandum, sed etiam ad imperium longè, lateque propagandum: Corcyram enim insulam nauigaturis in Italiam, & Siciliam, & illas res affectaturis maximas commoditates loci, & situs opportunitate præbere posse: diluunt etiam quæ à Corinthiis obiici poterant, id est, Athenienses iniu-

tiam sibi facturos, si suos colonos in societatem reciperent, & exemplum sibi in primis perniciosum prodituros. futurum enim, quasi dicerent, vt etiam ipsi eorum socios, & colonos defectionem facientes recipiant in fidem: præterea rupturos esse Athenienses fœdera, quæ erant sibi cum Lacedæmoniis: prius obiectum diluunt ab æquitate: nullam facietis iniuriam ô Athenienses, quia opem iis feretis, qui alios non oppugnant, sed ipsi oppugnantur, idque iniuria. posterius refutant, scripti, & fœderum authoritate: non rumpetis fœdera, quia in fœderibus est, ciuitates Græcas, quæ neutris essent fœderatæ, & sociæ, ius esse, vt ad vtras partes velint transeant. Argumenta causæ totius hæc sunt: Affectiones verò, quibus animos permouent, illæ sunt: misericordia, metus, inuidia, & spes. Mouent misericordiam à magnitudine periculi imminentis, quòd soli sint, sine vllis amicis, atque sociis, & ab opinionis suæ frustratione. Metũ incutiunt à bello iam iam impendente: ab infensis Corinthiorum, Lacedæmoniorumque animis erga Athenienses. Inuidiam mouent ab iniquitate Corinthiorum, qui armis potius, quàm iudicio certare voluerint: & colonos perinde ac seruos tractare voluerint. Spem denique maiorum rerum proponunt, & ampliandi imperij, ab opportunitate insulæ Corcyræ, quæ maxima adiumenta datura sit iis, qui volent Siciliam, Italiámve petere.

Hæc erant dicenda de totius causæ inuentione: Iam eius partes, earumque dispositionem explicemus.

Primo loco excusant se legati, quòd antea secundis suis rebus Atheniensium societatem non appetierint: negant superbia, aut contemptu Atheniensium id ita à se factum: sed falsa quadam prudentiæ opinione se delusos, itaque venia potius, quàm odio se esse dignos: vt status, sit deprecatio. fatentur enim se peccasse, & postulant tacitè, vt sibi ignoscatur. Hanc deprecationẽ Thucydides artificiosè primo loco posuit, quia genus causæ turpe est. turpe enim videtur, qui antea secundis rebus nostram societatem, amicitiamque neglexerit, eum in periculo constitutum petere à nobis, vt se tueamur. Secundo loco est posita dignitas; tertio, vtilitas; quarto, necessitas; quinto, obiecta diluuntur; sexto, & postremo sunt Epilogi.

Σημείωσαι, Magna petere legatos, vt saltem parua impetrent, hoc artificium Thucydideum est: quod Demosthenes passim imitatur in Philippicis.

Μεγάλης. Significatio subobscura aliquorũ meritorum erga Athenienses, quanquam ea extenuat. Conciliatio ergo.

Προοφειλομένης. Cùm nulla ipsorum extet beneficia: nullo collato antè beneficio, nullaque societate inita. Οδυ. ψ, 67.

Τοὺς πέλας, τοὺς πλησίον, ὧδε δέ τις ἐπίσκεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον.

Καὶ ξύμφορα. Non solùm æqua, sed vtilia etiam, vis huius sententiæ est posita in particula καί. Videtur autem Thucydides hîc suppressisse illam sententiam propterea, quòd Corcyrenses nituntur potius vtilitate, quàm æquitate, Corinthij contrà. βέβαιον, ἀτίλικτος, vt Κλυτὸς ἱπποδάμεια.

Σαφὲς καταστήσωσι. Planum fecerint.

Μὴ ὀργίζεσθαι. Non ferre indignè: quia scilicet non aliorum, sed ipsorum culpa id accidit, ἀτυχεῖν) (τυγχάνειν.

Τετύχηκε δέ: προκατάληψις. Ingreditur in deprecationem. Summa. Quamuis antea secundis nostris rebus ad vos petitum societatem non venerimus, danda tamen nobis venia est falsa opinione delusis, qui nostras res tranquilliores, pacatioresque fore putauimus si in res nostras intenti ab aliorum societate abstineremus. Locus misericordiæ à dedecore, & damno, quod huiusmodi vitæ institutum attulit. τετύχηκε latenter culpa transfertur ad fortunam, ἐπιτήδευμα, τὸ ἰδιοπραγμονεῖν, ἢ ἡσυχεῖν, ἢ μηδενὶ ξυμμαχεῖν.

Ἄλογον. Inconsultum, μετωνυμία, à causa ad effectum.

Ἐς τὴν χρείαν. In hoc negotio, in quo egemus vestra opera, est nobis fructuosum. L. V. sed malè.

Ξύμμαχοι. Explicat se ipsum.

Τοῦτο. Ad significationem refer.

Περιέστηκεν. Locus misericordię à rerum mutatione in contrarium, id est, contrà ac sperabatur.

Τὴν μὲν οὖν γνώμην. Accedit iam ad causam: docet cur petitum auxilia veniant.

Ἀπεωσάμεθα, pondus habet. Compescuimus L. V. sed vertendum, reiecimus, repulimus, vim vi repellere licet.

Καὶ ἅμα μέγας. Subindicat rem etiam Atheniensium agi.

Γενήσεται δέ. A dignitate. Atq; hæc societas si nos recipiatis in dubiis nostris rebus, magnam nobis gloriã afferet multis de causis. Primùm quòd nobis qui violamur, non aliis iniuriam inferimus, auxilium feretis. Deinde, &c. ἡ ξυντυχία τῆς ἡμετέρας χρείας, αὕτη ἡ συμμαχία.

Ναυτικόν. τὸ συμφέρον.

Καὶ σκέψασθε: Amplificant rem ab occasione, quã pulcherrimam, & plurimi æstimãdam esse dicunt, itaque minimè negligendam. Vos antea nostram societatem, & amicitiam maximis rebus anteposuissetis, illa iam sponte sua se vobis offert. τὸ σπανιώτερον μεῖζον ἀγαθόν.

Εἰ ἦν. Mutata figura, probant plurimi esse faciendam suam amicitiam iudicio eorum, apud quos agunt: à tempore præterito.

Δύναμιν. τὴν συμμαχίαν: sed auget.

Ἄνευ κινδύνου. Qui volunt boni aliquid adipisci, hi solent interdum sumptus facere, & pericula subire: vos nihil tale passi estis, vt nostram potentiam vestræ adiungeretis, ἢ ἄνευ κινδύνου. nullum vobis afferens periculum, aut sumptum: hic sensus aptior.

Ἐς μὲν τοὺς πολλούς. Repetit dignitatem. τοὺς πολλούς. quia hæc societas non apud Corinthios, & eorum similes erat allatura vtilitatem magnã. Congeries.

Ἀρετήν. δόξαν.

Καὶ ὀλίγοι. ἐπιμονή, ἀσφάλειαν, præsidium.

Τὸν δὲ πόλεμον. Docent iam quem vsum, & qua in re sit allatura sua societas, & amicitia: in bello Peloponnesiaco se maximo vsui futuros populo Atheniensi demonstrant: bellum enim hoc iam impendere: itaque à periculis imminentibus eos mouent, & metum incutiunt. Erit vobis maximo vsui nostra societas cùm ad bellum Peloponnesiacum, quod imminet, tum ad traiiciendum in Italiam, & Siciliam.

Εἴτις

Εἴπερ ὑμῶν. Occurrit eorum opinioni, qui nullum fore bellum existimare poterat. L. V. Quod si quis bellum nobis (in hoc autem vtiles esse possumus) non imminere opinetur, is profectò fallitur opinione, &c. Vertendum potius: in quo nos vobis vtiles esse poterimus, vel, in quo vobis operã nostram nauare, vobisque inseruire, ac prodesse poterimus.

Γνώμης ἁμαρτάνει. Caret consilio: aberrat. κακονοητικῶς.

Πολεμησείοντας. Spectare ad bellum, bellum cupere.

Καὶ τοὺς Κορινθίους. Coniectura. Corinthij eos impellent, L. V. Et Corinthios cùm per se validos, quia αὐτοῖς cum spiritu aspero scriptum, sed si loco asperi tenuis reponatur, sensus (ni fallor) erit multò melior: Corinthij valent authoritate apud Lacedæmonios, ergo impellent eos ad bellum.

Καὶ ὑμῖν ἐχθρούς. Propter insignẽ cladem, qua eos affecerunt, duce Myronide.

25. A Καὶ προκαταλαμβάνοντας. A consilio, quo Corcyrenses iã opprimere studebant, repræsentant rem, vt maiorem incutiant terrorem, quasi iam res agatur.

Ἐς τὴν ἡμετέραν ἐπιχείρησιν. αἰτίᾳ τοῦ ὥστε ὑμῖν ἐπιχειρῆσαι.

Φθάσαι ἁμαρτῶσιν: ἢ φθάσαντες ἁμαρτῶσιν. ἀνάγκη, αἰτία τοῦ φθάσωσιν ἁμαρτεῖν, ne frustrentur priores eos. ἢ κακῶσαι, &c. σχολ. τὸ φθάσαι καθ' ὑπερβατὸν iungunt cum κακῶσαι.

Κακῶσαι: Affligere, debilitare nos: alteros oppugnando, atque opprimendo, alteros tali societate priuando. ἔργον, pares.

Προτερῆσαι) (ὑστερίζειν, λείπεσθαι.

Ἣν δὲ λέγωσιν. Obiectiones Corinthiorum iam diluunt: non est æquum Athenienses vt nostros colonos recipiatis: λύσις, imò est, quia illi iniuriam nobis faciunt, & vim afferunt, neque vt colonos, sed vt seruos nos tractare volũt. Hîc autem tractatur rei æquitas.

B Τοῖς ἴσοις. μεταφορά, pro iure.

Τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν. Ius suum persequi.

Καὶ ὑμῖν ἔστω τι τεκμήριον: Admonet Athenienses obiter, vt exemplo suo discant sibi cauere à Corinthiis: nam si cognatos ita tractant, quid facient illis, qui nullam secum habent necessitudinem? Atque eorum acta in nos cognatos documento vobis sint, ne in fraudem inducamini, néve petentibus opem ex templo morem geratis.

C Ὁ γὰρ ἐλαχίστας. γνώμη. Quem enim minimum pœnitet collati in inimicum beneficij, is extra pericula vitam agit: id est, qui non gratificatur inimicis ita, vt aliquando eum pœniteat.

Λύσις δέ. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος.

Εἴρηται γάρ. Scripto nititur legatus Corcyr. at Legatus Corinthiorum nititur sententia.

Καὶ δεινόν. Queruntur Corcyrenses Corinthiis licere remiges vndiq; cogere cùm ex cæteris Græcorum ciuitatibus, tum ex finibus ipsorum Atheniensium, ac sociorum; sibi verò non licere societatem petere, præsertim eam quæ nullis conditionibus fœderum vetetur. queruntur (inquam) de Corinthiorum iniquitate, qui loco criminis id essent ducturi, quod esset omnium æquissimum.

Ἀρέσκηται. αἰτία τοῦ ἀρέσκει.

D Προκειμένης. Facultas petendæ societatis latet in verbo προκεῖσθαι.

Πεισθέντων. Si postulatis nostris assentiamini.

Πολὺ δ' ἐν πλείονι. Atqui nos potius ni impetremus, habebimus materiam vos insimulandi. ἐν αἰτίᾳ ἔχειν, culpare, δι' αἰτίας ἔχειν.

Ἡμᾶς μὲν γάρ. ἀπολογία, & σύγκρισις. 26. A

Καθ' ὅτι αὖ πρόσθεν. Quia parua primùm auxilia missa, mox maiora, vt libuerit: quæcunq; libuerit.

Ἀπὸ τοῦ προφανοῦς. Apertè: quia ita receperunt Corcyrenses in amicitiam, vt prætextu quodam vterentur.

Πολλὰ δέ. ἐπίλογοι, in quibus repetuntur superiora argumenta, & amplificantur, animique permouentur. Locus æquitatis, & vtilitatis in primis repetitur: iure se à Corinthiis defecisse aiunt, quia hostes: vtilem verò Atheniensibus fore societatem istam, quia Corcyræi florent classe: ita, vt cõiunctis opibus etiam si rumpantur fœdera, tamen hostibus formidolosi sint futuri propter potentiæ magnitudinem: atque hoc loco docent maximo se vsui futuros Atheniensibus in bello Peloponnesiaco. Proponitur etiam spes maiorum rerum, C & ampliandi imperij. Insulam enim Corcyram ita opportunè sitã, vt maximas præbere valeat commoditates Atheniensibus, siue ipsi in Italiam, & Siciliam velint traiicere, siue arcere auxilia, quæ aliquando vel Itali, vel Siculi Peloponnesiis essent missuri. Postremò metus incutitur, si patiantur se in potestatem hostium venire.

Ὑπείπομεν. Prædiximus, monuimus. Δημοσθ. 101. 20. ταῦτα ἀναμνήσω, & τούτων ὑφέξω λόγον, πρῶτον ὑπειπών. Ἀριστοφ. πλουτ. ὑπειπούσης δ' ὅτι εἰς ἐσπέραν ἥξοιμι.

Ὅσπερ σαφεστάτη πίστις. Id, quod apertissimè apparet: B & tamen non demonstrauit: vel itaq; ex communi auditorum opinione, qui de ea re persuasi erant, ita loquitur, vel astutè, & veteratoriè, incertũ pro certo, & non concessum pro concesso accipit, vel quia superius dixit, & ὑμῖν ἐχθροὺς ὄντας. De quo minimè dubitari potest: quod minimè dubiũ est, quod certissimum argumẽtum est. πίστις pro πιστόν. vt scelus, pro scelesto.

Οὐκ ἀσθενεῖς. Itaque vobis formidabiles.

E Καὶ ναυτικῆς. Neque par iactura fit in societate amissa, si classe floreat, atq; si pedestribus copiis valeat. σύγκρισις. Nec perinde iactura fit si societas in fidem nõ recipiatur, quæ pedestribus copiis valet, ac si non admittatur, quæ classe floret, id est, multò maior fit iactura in repulsa societatis, quę floret re nautica, quàm in repulsa eius, quæ copiis pedestribus viget. συναθροισμός.

Ἡ ἀλλοτρίωσις, ἡ στέρησις. σχολ.

F Ἀλλὰ μάλιστα μέν. παραίνεσις. Oportet vos potissimùm dare operam vt soli classe polleatis, si fieri hoc potest: sin minus, vt eos vobis adiungatis socios, qui firmissimam & ipsi habent classem.

Ἀλλὰ μάλιστα μὲν, ἢ δίκαιον, ἢ supplendum δεῖ κατ' ἔλλειψιν αὐτῶν.

Καὶ ὅτῳ τάδε. Cõfirmat animos eorum qui cunctabantur, & recusabant Corcyræos in societatem recipere verentes ne fœdus frangeretur, proponit spem victoriæ à magnitudine potentiæ futuræ, si duæ istæ ciuitates se coniungant: futurum G enim ait, vt minimè sit verendum de belli euentu iunctis viribus: contrà verò disiunctis valde esse metuendum.

Ξυμφέροντα λέγεσθαι. Id est, esse vtilia, quæ à nobis memorantur: coniuncta cum vtilitate esse.

Γνώτω τὸ μὲν δεδιός. Compensat periculũ frangen- C di fœderis magnitudine potentiæ futuræ: Supe-

rius docuit non ruptum iri fœdera: εἴρηται γὰρ, &c. Iam per gradus docet etiam ſi rumpãtur, hoc non ſolùm non detrimentoſum, ſed etiam vtile, atque è Repub. eorum fore.

Τὸ μὲν δεδιὸς: In quo timet, αἴτι τοῦ τὸ φόβον:

Ἀσθενὲς ὄν) (ἰσχὺν ἔχον.

Ἀδεέστερον ἐσόμενον) (τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβῆσον, minus formidoloſum hoſtibus futurum: τὸ συγκεῖμενον, αἴτι τοῦ θετικοῦ.

Καὶ ἅμα οὐ περὶ τῆς Κερκύρας. Pergit incutere terrorem à bello imminenti.

Τὸ αὐτίκα: τὴν νῦν ὑπάρχουσαν εἰρήνην, præſentem rerum ſtatum.

Ὅσον οὔπω: μονονοὺ, μονουχὶ, Ter. Phorm. ſenem per epiſtolam pellexit tantũ non montes auri pollicẽs.

Καὶ οὐ τὰ κράτιστα αὐτοῖς προνοῶν. Hunc locum perperã vertit L.V. Præterea cùm non magis de Corcyra, quàm de Athenis conſultetur, non proſpicit hic quæ præcipuè ſunt è dignitate, atq; ex vtilitate Athenarum: & cùm cernat bellum non futurum, ſed tantùm non iam præſens eſſe, de recipienda in ſocietatem noſtra ciuitate hæſitat, &c. non intellexit illud τὸ αὐτίκα περισκοπεῖν: & tamen vel ſcholia indicant.

D Τῆς τε γὰρ Ἰταλίας: ξενοφῶν libro 6. τῶν ἑλλην. 342. καὶ ἐδίδασκον ὡς μέγα μὲν ἀγαθὸν ἀποβάλλοιεν, εἰ κερκύρας στερηθεῖεν. τοῖς δὲ πολεμίοις μεγάλην ἂν ἰσχὺν προσβάλοιεν· ἐξ οὐδεμιᾶς γὰρ πόλεως πλήν γε ἀθηναίων οὔτε ναῦς, οὔτε χρήματα πλείονα ἂν γενέσθαι. ἔτι δὲ κεῖσθαι τὴν Κέρκυραν ἐν καλῷ μὲν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, καὶ τῶν πόλεων, αἳ ἐπὶ τοῦτον καθήκουσιν, ἐν καλῷ δὲ τοῦ τὴν λακωνικὴν χώραν βλάπτειν, ἐν καλλίστῳ δὲ τῆς τε αντιπέραν ἠπείρου, καὶ τοῦ εἰς πελοπόννησον ἀπὸ σικελίας παράπλου. Et Diodorus Siculus libro 12. 313. 36. Διὰ τὸ τὴν Κέρκυραν εὐφυῶς κεῖσθαι πρὸς τὸν εἰς σικελίαν πλοῦν.

Κεῖται καλῶς παράπλου: vt εὖ ἔχω τοῦ στόματος.

27. A Βραχυτάτῳ δ᾽ ἂν κεφαλαίῳ: ἀπὸ τοῦ ἀναγκαίου concludit: Tres ſunt Græcis claſſes: veſtra, noſtra, & Corinthiorum: ſi patiamini nos in poteſtatem Corinthiorum venire, erit vobis bellãdum aduerſus noſtram, & eorũ claſſem: Si nos recipiatis in fidem, & amicitiam veſtram, nullos timebitis. Vt autem vniuerſa, & ſingula in breuiſſimam contraham ſummam, inde cognoſcere, ac perſpicere poteritis nos non eſſe deſerendos.

Λόγου ἄξια. Claſſes memoratu dignas. τούτων δ᾽ εἰ: γίγν. τούτων δὲ ἓν εἰ.

Ἡμετέραις. Rectius in Aldino Codice per η, quã in codicibus ab H. St. impreſſis per υ.

B CORINTHIORVM CONCIO.

Ἀναγκαῖον Κερκυραίων. Recipiendos ſe eſſe in ſocietatem, & auxiliis iuuandos probarunt Corcyręi in ſuperiore cõcione. in hac docent Corinthij eos nõ eſſe recipiendos. Illa igitur cõcio ſuaſoria, hæc diſſuaſoria eſt. diſſuadent Corinthij iſtã ſocietatem Corcyræorum Athenienſibus. argumẽta quibus hoc probant, ſunt & ipſa τελικὰ κεφάλαια. quia turpis, quia periculoſa, quia iniqua: Turpis, quia Corcyræi vi, & rapto viuunt, & quaſi latrociniũ exercẽt. Fœdum autem, atq; infame eſt cum eiuſmodi hominibus ſocietatem iungere. Periculoſa, quia ſi recipiantur, erunt cauſa belli Athenienſibus: fœdera enim ruptũ iri. Iniqua, quia coloni Corinthiorum ſunt. Itaq; docent nõ debere Athenienſes recipere colonos aliorum in amicitiã, ſed permittere, vt in ſuos quiq; colonos animaduertãt, pręſertim ſuo exemplo admonitos. Corinthios enim olim cùm Samij ab Athenienſibus defeciſſent, & ad Peloponneſios petitum auxilia veniſſent, ſuaſiſſe contra opinionem multarum ciuitatũ, quæ aliter cenſebant, nõ eſſe eos iuuandos auxiliis: itaq; factum, vt ab Athenienſibus facilè Samij debellarentur. Hæc ſunt potiſſimùm argumenta, quibus docent Corinthij non eſſe recipiendos Corcyræos in ſocietatem. Sed habent interpoſitas quaſdã refutationes criminũ obiectorum à Corcyræis. Diluunt enim illud, quo quærebantur Corcyræi ſe iniquè, & ſeruorum inſtar tractari à Corinthiis, per ἀντικατηγορίαν, ἢ ἀντέγκλημα. nam ſe potius ab illis colonis contemni, & ſuperbè contumelioſeq; tractari. Refutant etiã illud de bello illato. Demonſtrãt enim nunquã ſe bellum illaturos fuiſſe, niſi fuiſſent prouocati inſigni iniuria. Quo autẽ ſe tuebantur Corcyræi, cùm dicerẽt ſe voluiſſe rem iudicio permittere, hoc nihil valere docent: iniquis enim cõditionibus ſe fuiſſe prouocatos: vt ſcilicet, dum coloni, & præſidium eorũ armis oppugnabatur, ipſi diſceptarent iudicio. Hæc ſunt huius etiã concionis argumenta, quibus reſpõdent Corinthij Corcyræis: addita præterea eſt petitio in fine, petunt enim vt ſecum potius iungant, arma, & gratiã referant pro priſtinis ſuis in eos beneficiis, quę exponunt, & amplificãt. Affectiones quibus animi mouentur illæ ſunt, inuidia, metus, mitigatio, & aliæ id genus: rapiunt in inuidiã Corcyræos ab eorum inſtitutis, flagitioſiſq; moribus; & violentos, rapaces, impudentes, aſtutos, mendaces, & quodammodo latrones eos eſſe probant. Motũ incutiunt à bello proculdubio futuro, ſi Corcyręos in ſocietatem recipiant: docent etiã longè plures Athenienſium ſocios rebellionẽ facturos, & ad ſe tranſituros, quos & ipſi Athenienſiũ exemplo prouocati, ſint recepturi: poſtremò mitigãt animos Athenienſium, qui propter veteres inimicitias erant à Corinthiis alieniores. Docent poſtrema beneficia veterum offenſionum memoriã debere abolere.

Diſpoſitio cauſæ hæc eſt: Primo loco Corinthij eleuant inſtituta, & mores Corcyræorum, vt detrahant illis authoritatem. Secundo, reſpõdẽt ad illorum crimina. Tertio, docent nõ eſſe recipiendos eos, qui ſecundis ſuis rebus contempſerint ſocietatem Athenienſium. Quarto, metum incutiunt, fœdera ruptum iri demonſtrant. Quinto, poſtulant, vt ſibi referatur gratia, & enumerãt ſua in Athenienſes merita, eaque amplificant. Sexto, & poſtremo, ſunt Epilogi.

Σημείωσαι, plura & ipſi petunt, vt minora ſaltem impetrent, petũt ſocietatem Athenienſium contra Corcyræos, vt ſaltem illud obtineant ne Corcyræi in amicitiam recipiantur.

Principium eſt ductũ ἀπὸ τῆς διαβολῆς. Criminantur Corinthij Corcyręos, quòd non ſolùm petant ſocietatem Atheniẽſium, ſed etiam grauiter accuſent ſuam Metropolim. Itaq; efficiunt nõ eſſe mirandum ſi ipſi quoque par pari referentes, vitia, & flagitia eorum proferant. Eſt itaq; diuina προοικονομία, qua purgant ſuum factum.

G Ἀναγκαῖον. Vt moleſta ſolet eſſe auditoribus noſtrarum laudum prædicatio, ita aliorũ vituperatio: itaque Hermogenes in methodo Grauitatis tradit nobis viã, qua vtrumq; facere liceat ſine auditorũ moleſtia. Quoniam Corcyræi iſti non modo de ſe in ſocietatem recipiẽdis verba fecerunt, ſed de iniuriis, quas acceperũt à nobis, queſti ſunt, ſeq; iniquo

quo bello à nobis premi criminantur, necesse est nos quoq; ad vtrumq; respondere, atq; ita ad reliquam orationem accedere, vt nostrã postulationem rebus vestris tutiorem maturè intelligatis, & istorum vsum non temerè repudietis.

Τὴν καινότητα τοῦ λόγου. τὴν τῆς προστάσεως ὑπαλλαγήν, ἢ τὴν ἀνάγκην. Δημοσθ. περὶ στεφ. ἐὰν δ' ἐφ' ἃ πεποίηκα, καὶ πεπολίτευμαι βαδίζω, ἀναγκαῖον. προθεραπεία.

Bipartita est tota ista causa: altera pars habet dissuasionem, & refutationem criminum: altera habet petitionem: vtramq; tangit in hoc procemio Thucydides.

Τῶν δὲ: σφοδρότης, δεικτικὸν σχῆμα.

Ἐπὶ ἀμφοτέρων: ὅτι τε ὡς οὐκ ἀδικοῦμεν, ἢ ὡς αὐτοὶ εἰκότως πολεμοῦνται.

Δέξασθαι. Illi dissuadent vt non recipiantur.

Ἀδικοῦμεν, refutantur, ὅτι τὸν ἄλλον λόγον: petitio.

Μνησθέντας. Attentio à breuitate.

Ἵνα τὸ ἀφ' ἡμῶν τι ἀξίωσιν: quò & nostra postulata cognoscatis: & istorum societatem reiiciatis.

Προειδῆτε. Antè quàm deliberetis. Ἀσφαλέστερον, cõsideratè, maturius) (ἀλογίστως. χρείαν, τὴν συμμαχίαν εἰρωνικῶς.

Φασὶ δὲ συμμαχίαν. Argumentatio. ὁ ἀγὼν, aiunt se moderatione quadã à societate aliorũ olim abhorruisse. Imò nõ moderatione, sed dolo malo, astu, & studio nocendi hoc ita factũ est. πρός τε, τὸ μὴ ἐν ὀλιγωρίᾳ συμμαχίᾳ τῇ τῶν πέλας γνώμῃ ξυγκινδυνεύειν. Δὲ, αἰτία τοῦ δή.

Τὸ δ' ἐπιτήδευσας. Illi verò hoc institutum secuti sunt, αἰτίᾳ κλήματα.

Κακουργία. Generatim maleficiũ, priuatim dolosum, & tectum maleficiũ) (ὕβρις, improbum, & apertum, & κακουργεῖν verbum, iam astum significat.

Ξύμμαχόν τι. Coniectura probabilis: noluerunt habere testes suorum scelerum.

Οὔτε παρακαλοῦντες. Neq; opẽ alterius implorantes erubescere: quod est superbię. L. V. aut testem, à quo verecundiæ admonerentur.

Καὶ ἡ πόλις αὐτῶν. A situ insulæ ducit cõiecturam probabilem, ita sita est Corcyra, vt homines prætereuntes eò sæpissimè appellant, isti verò oblata occasione vim faciunt hospitibus, & peregrinis.

Αὐτάρκη. Apposito: ad eam rem idoneo. Κεῖσθαι θέσιν, situm esse aliquo modo.

Παρέχει δικαστάς. Reddit eos arbitros, cõstituit eos iudices potius, quàm vt ex pacto, & conuento fiat.

Ἐκπλέοντας. Quia commeant.

Ἀνάγκη. ἔμφασις. quasi diceret, ita sunt infames, vt homines ab eorum portu abhorreant, & nisi tempestate delati eò nunquam veniant. τὸ εὐπρεπὲς ἀπόδον. species præclara neglectæ societatis.

Οὐχ ἵνα. Correctio, & causæ verę allegatio. congeries, ὑβρις, ἢ θέσις.

Κἂν τούτῳ. ἐπίλογος τοῦ κεφαλαίου, atq; in eo sitũ est decorum, quod prætendunt, se à societate aliorum abstinuisse.

Καί τοι εἰ ἦσαν. Amplificatio ab officio boni viri.

Διδοῦσι, ἢ δεχομένοις τὰ δίκαια. L. V. iusta dando, & accipiendo. Sed dicẽdum, disceptando, iure disceptantes cum aliis.

Ἀναισχυντῶσι. Impudenter negent nullis conuinci se testibus posse sperantes.

Ἀλλ' ὅτι πρὸς τοὺς ἄλλους. Trãsitio: iniquitatẽ obiicit Corcyrẽsib⁹: vt in alios iniquè agũt, ita nũc in nos.

Λέγοντες. Respondent obiectioni, οὐ γὰρ ὅτι τῷ δοῦλοι, ἀλλ' ὅτι τῷ ὅμοιοι τοῖς λειπομένοις εἶναι ἐκπέμπονται. κακῶς πάσχειν, ταπεινῶσαι.

Ἡμεῖς δὲ οὐδ' αὐτοί. Ἀντικατηγορία. ὑργότης: ἀνθυποφορά.

Αἰτιῶνται ἄλλαι. A signo docent nullo suo merito hanc sibi fieri iniuriam. à consentaneis.

Καλὸν δ' ἦν. Concessio ἐξ ὑποθέσεως, fac nos peccasse: fac nos materiã illis dedisse, vt de nobis quererentur, bellum tamen non debuerant continuò suscipere aduersus nos, neq; arma inferre suæ μετριότητος. ita enim erant consecuturi non mediocrem gloriam. Iam vero cùm nulla nostra culpa prouocati arma in nos conuerterint, scelestos se necesse est fateantur. Iure optimo bellum inferimus: sed fac nos iniuria hoc facere. βίαιον.

Τῇ ἡμετέρᾳ ὀργῇ. Purgatio. Imprudentia: nostræ effrænatæ libidini. Collatio commodorum, καλὸν) (αἰσχρόν.

Ὕβρει δὲ, ἢ ἐξουσίᾳ. Inficiatio, criminatio: petulantia; & opũ licentia cùm alia in nos peccarunt, tum, &c. Isocrates. πλεῖστος δὲ κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ὑπηρέτης ἐστίν. ἐξουσίαν μετὰ τῇ ῥᾳθυμίᾳ παρασκευάζων, ὅτι δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν. ἡμετέρας. Διὰ τὸ οἰκιστὴν, ἢ διὰ τοὺς ἐπιδαμνίους, οἳ ἦσαν ἄποικοι.

Κακουμένην. Dum bello vexabatur ab exulibus, & barbaris finitimis.

Καί φασι δὴ δίκη. Refutant illud Corcyræorum, προσκληθέντες γὰρ περὶ ἐπιδάμνου ἐς κρίσιν, πολέμῳ μᾶλλον, ἢ τῷ ἴσῳ ἐβουλήθησαν τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν. Negãt orationem Corcyræorum factis eorum respondere.

Ἦν γε. Definitio. Hic est sensus huius loci: non qui superior est, & ex tuto prouocat alterum ad disceptationem, is continuò causam habet meliorem, sed qui pari iure, & æqua conditione non recusat contendere cum aduersario: Corcyræi non ita fecerunt, ergo eorum causa, vt melior non est probanda. ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς. Extra periculi aleam.

Λέγειν τι. Ad causam dicendam, sed est ταπεινώσεως.

Καὶ δεῦρο ἥκουσιν. Transit ad illã partẽ, qua docent Corcyræos nõ esse recipiendos in amicitiam, non solùm quia improbis moribus, & institutis præditi sunt (vt superius demonstratum) sed quia fœdera rumpentur, & bellum erit. Sed affectus mouet prius, & rapit Corcyræos in inuidiam, ex eo, quòd vocent Athenienses innocentes in societatẽ suarũ iniuriarum: Ex eo, quòd fastu antea, & superbia à societate aliorum abstinuerint florentibus suis rebus. nũc verò in discrimine versantes veniãt communicaturi sua incommoda cum aliis.

Καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς. Iuridicialis: non sunt recipiendi: quia cùm potuerunt impertire nobis fructum suæ potentiæ id non fecerunt: Iam cùm versantur in discrimine, ad vos accurrunt, & in periculorum societatem vos vocant.

Ἐν ᾧ χρόνῳ ἡμεῖς. Socij & fœderati vestri.

Καὶ τῶν ἁμαρτημάτων. Vos facinorum, quæ fecerunt, affines, & participes non fuistis: ergo à culpa etiam erit vobis abstinendum: nam qui vacant crimine, culpa etiam vacare debent. Vos innocentes in eadem culpa, atque illi futuri estis.

Ἀπογενόμενοι: cùm abstinuerint, remoti fuerint.

Τὸ ἴσον τῆς αἰτίας, τὴν ἴσην αἰτίαν.

Κοινώσαντας, id est, facta societate, & amicitia euentus etiam rerum vnã experiri.

Πάλαι δέ. Repetere χρῆν. οὓς χρῆν ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν.

Ἐγκλημάτων δὲ μόνων. ἐπιμονή, καὶ τῶν ἁμαρτημάτων ἀπογενόμενοι, abstinendum vobis à culpa, vt à peccatis abstinuistis.

Ἀμετόχως. αἰτία τε, οὐ μετεσχηκότας. μόνων, ἄνευ τῶν ἀποβαινόντων.

Ὡς μὲν οὖν αὐτοί. Epilogus superiorum, & transitio, ὡς μὲν οὖν αὐτοί. οὐκ ἀδικοῦμεν δηλονότι. καὶ οἱ δὲ βίαιοι. Id est, οὐκ ἀπεικότως πολεμοῦνται.

Μετὰ προσηκόντων. Instructi æquitate, ἡ μεταφορά, ἀπὸ τῶν προσιόντων. προσηκόντων: quæ ad nos pertinet, non ad Corinthios.

Κεφάλαια τοῦ δικαίου. αὐτὴ τοῦ δικαίου: sed αὔξησις. ὡς δ' οὐκ ἂν δικαίως. Probant iam nõ esse eos recipiendos: idque ex ipsis fœderum cõditionibus. Erat in conditionibus, Græcis ciuitatibus, quæ in fœdere non continerentur ius esse ad vtras vellẽt partes, se adiungere. Hoc Legatus Corinthiorum ita interpretatur: Si eiusmodi societas non erat futura aduersus alterutras partes: hæc autem societas futura est aduersus Lacedæmonios, eorumque socios, ergo non est admittenda. Hic locus nititur τῷ ῥητῷ, καὶ τῇ διανοίᾳ: Corcyræi scriptum afferũt, Corinthij scripti sententia nituntur.

Ὡς οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς δέχοισθε. Vos saluo iure non esse recepturos eos in societatem.

Εἰ γὰρ εἴρηται. Occurrit Corcyræorum obiectioni, εἴρηται γὰρ ἐν αὐταῖς τῶν ἑλληνίδων πόλεων ἥτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ, ἐξεῖναι παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται ἐλθεῖν.

Τῆς τῶν ἀγράφων. Mutata figura.

Τοῖς ἐπὶ βλάβῃ. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Ἀσφαλείας δεῖται. Indiget præsidio.

Μὴ δῆλον. Vt Corcyræi, qui à nobis deficiunt.

Εἰ σωφρονοῦσι. Paraphrasten agit L. V. iis à quibus recipitur, non recepturis, si sapiant: Comminatio.

Ἀνάγκη γὰρ εἴ τι μετ' αὐτῶν. L. V. necesse enim est, si ab eis steteritis, vt dum ipsos, tunc vos vnà vlciscamur. Sed potius ita, necesse enim est si amicitiam cum iis iungatis, vt ipsi vobiscum sese tueantur, vt vim propulsent, id est, vt vobiscũ nos oppugnent.

Καίτοι δίκαιοι. Petunt Corinthij ab Atheniensibus, vt neutros iuuent suis auxiliis: quòd si alterutri iuuandi videantur, se potius iuuandos esse docent, qui sunt socij: Iuridicialis absoluta: postulant vt sibi referatur gratia.

Ἐκποδὼν στῆναι. Abstinere: non iuuare, summouere vos de medio: subducere vos è medio, neutros iuuare vestris opibus.

Οὐδὲ δι' ἀνακωχῆς. Ne per inducias quidem fœdus fecistis, id est, ne ad exiguum quidem tempus fœdus pepigistis, vt solent facere qui faciunt inducias, vel sepeliendi causa cæsos in acie, vel vt aliud negotiũ interea transigant. Ἀνακωχή, verbum poëticum, ἀνοχή, ἐκεχειρία.

Καὶ τὸν νόμον μὴ καθιστάναι. τὸ ἀσύμφορον. νόμον exemplum.

Οὐ δὲ γὰρ ἡμεῖς. Exemplo suo docent non esse recipiendos Corcyræos, & simul factà commemoratione sui beneficij, postulant, vt sibi referant gratiam.

Δίχα ἐψηφισμένων. Varias tulissent sententias.

30. Φανερῶς δὲ ἀντείπομεν. L. V. Itaq; apertè negamus, &c. Verte, sed apertè diximus sententiam, suos quenque socios persequi oportere.

Εἰ γὰρ τοὺς κακόν τι δρῶντας. Pergit incutere metum à futuris incommodis, si recipiant in amicitiã Corcyræos. Hæc verò sunt coniungenda cum illis, καὶ τὸν νόμον μὴ καθιστάναι. Illa igitur οὐ δὲ γὰρ ἡμεῖς fuerunt interposita. Nam si facinorosos homines recipiatis, eosque tueamini, non deerunt ex vestris etiam sociis, qui ad nos transeant, &c. ita vt vestrum exemplum damno potius, quàm vsui vobis futurum sit.

Φανεῖται καὶ ἃ. Potidæam, & Thraciam innuit.

Δικαιώματα μὲν οὖν. Concludit superiorem causæ partem, vt ad petitionem veniat. Δικαιώματα, τὰ δίκαια, id est, Iura, quæ afferuntur ad causæ defensionem. Atque hæc sunt iura nostra, quæ ad vos afferimus: firma illa quidem ex Græcorum institutis, μετὰ προσηκόντων τῶν τοῦ δικαίου κεφαλαίων ἐς ὑμᾶς ἐρχόμεθα.

Παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν. Monemus autem vos, & vt gratia nobis referatur, postulamus: sed nomina pro verbis.

Οὐκ ἐχθροὶ ὄντες. Quam gratiam nobis referendam aimus in præsentia, quia non inimici sumus, vt vos oppugnemus vestris opibus, neq; amici tales, vt vestra liberalitate abutamur: non sumus enim tales, quales nos esse criminantur, quasi dicerent, Corcyræi: καὶ τοὺς κορινθίους δυναμένους παρ' αὐτοῖς, καὶ ὑμῖν ἐχθροὺς ὄντας, καὶ τῶνδε δὲ οὐχ, ὅ περ κωλυταὶ ἐχθρῶν ὄντων, καὶ ἐπιόντων γενήσεσθε.

Οὐ δ' αὖ φίλοι. Neque amici importuni, ἢ ἐπιχρῆσθαι, αὐτὴ τοῦ χρῆσθαι. ἐπιχρῆσθαι, συνεχῶς χρῆσθαι.

Καὶ ἐν καιροῖς τοιούτοις. Amplificat beneficiũ à temporis opportunitate. Ἀριστοτ. libro 2. Rhet. μεγάλη δ' ἂν ᾖ σφόδρα δεομένων, ἢ μεγάλων, ἢ χαλεπῶν, ἢ ἐν καιροῖς τοιούτοις, ἢ μόνος, ἢ πρῶτος, ἢ μάλιστα. Iis temporibus dedimus beneficium, quibus odio flagrabatis aduersus hostes, & nihil aliud, quàm victoriam spectabatis.

Αἰγινητῶν. Diodorus Sic. libro 11. 278. 282.

Ἀπερίοπτοι. Cætera negligunt.

Φίλον τε γὰρ. Amplificatio: & simul compensatio si quæ erant simultates inter ipsos, & Athenienses. Suum enim beneficium tale fuisse aiunt, vt habuerit vim abolendæ memoriæ inimicitiarum.

Ὑπουργοῦντα, qui nauat sibi operam) (ἀντιστάντα. φίλον) (ἐχθρόν, πολέμιον.

Ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεῖα. Amplificatio: vel rem priuatam, & familiarem negligunt homines, vincẽdi studio: suis rebus malè consulunt.

Χεῖρον τίθενται. Malè consulunt. L. V. malè curant.

Φιλονεικίας. Propter præsentem peruicaciã, propter contentionis studium.

Ὧν ἐνθυμηθέντες. Epilogi, quæ reputantes, & siqui sunt inter vos natu minores à maioribus natu cognoscentes, referte nobis gratiam.

Καὶ μὴ νομίσῃ. Docet id, quo potissimũ nitebantur Corcyræi: vtilitatem autem intelligit, nullius esse ponderis, atq; damnosum potius, quàm vtile.

Εἰ πολεμήσει. Si recipiat in societatem Corcyræos, vnde scilicet bellum orietur: vel simpliciter si bellum oriatur, quo vos territant Corcyræi.

Τό, τε γὰρ ξυμφέρον. In innocẽtia posita est vtilitas.

Τὸ μέλλον τοῦ πολέμου. Diluunt illud Corcyræorum, ὅταν ἐς τὸν μέλλοντα, καὶ ὅσον οὐ παρόντα πόλεμον, τὸ αὐτίκα περισκοπῶν ἐνδοιάζῃ χωρίον προσλαβών, &c.

Ἀδικεῖν. Criminosè, αὐτὴ τοῦ ξυμμαχεῖν.

Ὑποψίας. Leuiore verbo rem grauiorem notat.

Καιρὸν ἔχουσα. Si habeat momẽtum, Compensat. 31.

Τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν. Firmior est ea potentia, quę non lacessit iniuria præsertim pares, quàm ea, quæ sua magnitudine freta facit iniuriam, & ita in pericula se præcipitat. τό, τε γὰρ ξυμφέρον ἐν ᾧ ἄν τις ἐλάχιστα, &c.

Καὶ ἐν καιροῖς τοιούτοις. Docuit legatus Corinthiorum non esse recipiendos Corcyræos in amicitiã: contendit præterea Corinthios potius esse iuuandos aduersus Corcyræos ob eorum erga populum Atheniensium merita. Hæc merita paulo superius explicauit: intercessionem scilicet, ne Samij, qui defecerant, admitterẽtur in societatem Pelopon-nesio-

nesiorum: & longas naues datas aduersus Æginetas. Iam amplificat posterius eorum beneficium à temporis opportunitate, & à nimio ardore, ac studio Atheniensium in superando hoste: nam eo tempore datum aiunt beneficium, quo nihil aliud curabant, spectabantque Athenienses, quàm victoriam: docet præterea vtilitatem, nedum æquitatem inesse suis postulatis. Refutat illud Corcyræorum, quo illi terrebant Athenienses, bellumq; futurum paulo pòst dicebant, in quo & maximo futuros vsui affirmabant. Incertum esse ait, futurum nec ne sit bellum. Non itaque debere Athenienses incerta re adductos, certas & præsentes Corinthiorum inimicitias suscipere: imò veteres simultates aut penitus abolendas, aut certè minuendas esse: neque classis eorum magnitudine, ac specie eos allici oportere dicit, vt grauissimum bellum subeant. tutius fore demonstrat, si nullam faciant iniuriam iis præsertim, qui viribus, & potentia non sunt ipsis inferiores.

Ἡμεῖς ἢ περιπεπλωκότες. Repetit memoriam sui in Athenienses meriti cùm in consilio Peloponnesiorum dixerunt sententiam, vt in suos quisq; socios animaduerteret; postulat vt parem sibi referant gratiam Athenienses.

Τοῦτον ἐκεῖνον. Similitudinem temporum ostendit, de quibus suprà.

Ἀθηναῖοι δὲ. Audita oratione vtriusq; legationis, Athenienses priore concione Corinthiorum postulatis assentiebantur, posteriore concione, mutata sententia statuerunt inire societatem cũ Corcyræis, ita tamen vt bellũ illatum alterutris vtriq; sustinerent, & propulsarent; non vt eosdem amicos, atque hostes haberent. Καὶ δὶς, ἅπαξ ἢ δὶς: Ἀποδέξαντο. Probarunt.

Ἐδόκει γὰρ. Quamuis intelligerent etiã sic bellum futurum, nolebant tamen Corcyræos, eorumque classem in potestatem Corinthiorum venire.

Ξυνέκρουεν: Pergit explicare consilia Atheniensium.

32. Πέμπτος. Genus loquendi familiare historicis, id est, cum quatuor aliis.

Κατὰ Κέρκυραν. Quæ est opposita Corcyræ.

Ἀχερουσία. Strabo lib. 7. 142. ἔπειτα ἄκρα χιμέριον, ἢ γλυκὺς λιμὴν, εἰς ὃν ἐμβάλλει ὁ Ἀχέρων ποταμὸς ῥέων ἐκ τῆς Ἀχερουσίας λίμνης, ἢ δεχόμενος πλείους ποταμοὺς, ὥστε γλυκαίνειν τὸν κόλπον. ῥεῖ δὲ ἢ ὁ Θύαμις πλησίον. ὑπέρκειται δὲ τούτου μὲν τοῦ κόλπου Κίχυρος ἡ πρότερον ἐφύρα πόλις Θεσπρωτῶν. εἰσὺς δὲ τῆς Κιχύρου πολίχνιον βουχαίτιον Κασσωπαίων μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης ὄν, ἢ ἐλάτεια, ἢ πανδοσία.

Ἐλαιάτιδι. L. Valla (vt ex eius versione potest cõiici) incidit in Codicem, qui habebat vocem istam ἐλαιάτιδι, scriptam in syllaba λαι per ι. Itaq; vertit in Palustribus Thesprotidis: sed cùm per αι scripta reperiatur in codicibus, quos me vidisse memini, intelligo non esse rectè versam vocem à L. V. Aut itaq; pars agri Thesprotici, ἐλαιάτις vocabatur, cuius tamen rei nullum authorem habeo, aut per ε scribẽda est syllaba λαι, & significabit Ephyrem in palustri loco sitam, vt distinguat à cæteris, quæ eodẽ nomine vocabantur. ἐλαία, portus hodie, Parca.

Θύαμος. Erat & promontorium, si tabulis Græciæ credimus, porto de Anna.

Λευκίμμη. C. bianco, oriẽtale, Κασσιόπη, occidentale. Santa Maria di Casopo, Mezzodi φαλακρόν.

Ἀχέρων, &c. ἐσβάλλει. Hic Strabo dissentit à Thucydide. Plinius etiam libro quarto, capite primo de sinu Ambracio verba faciens, in cuin (inquit) defertur amnis Acheron è lacu Thesprotiæ Acherusia profluens: Strabo igitur, & Plinius consentiunt.

Κερρίνην. Κερρία, oppidum.

Σύβοτα. Νησίδες γ, κỳ τῆς ἠπειρῶτιν. Erat etiam portus eodem nomine propter suum pascua.

33. Τριῶν ἡμερῶν σιτία. Tridui cibaria, hinc licet suspicari breuitatem itineris.

Ὡς ἐπὶ ναυμαχία. Abundat ὡς ἀττικῶς.

Ὡς δὲ. τὸ δὲ μεταβατικόν.

Τὸ δεξιὸν. Honoris causa.

Ὡς ἔκαστοι. Vt cuique sorte obtigerat.

Ξυμμίξαντες δέ. πρότερον ὕστερον.

Τὰ σημεῖα. Varia erant, & variis coloribus.

Καταστρώματα. Coperte ab Italis vocantur, à Latinis vestes stragulæ. Hic verò sic ipsi fori, & tabulata nauiũ, quæ nautas, aut milites huc & illuc euntes sustinent, non incommodè dici possunt.

Τῷ παλαιῷ τρόπῳ. Eleuat genus pugnæ illius, vt extollat rationem pugnandi suorum temporum.

Τῇ μὲ τέχνῃ, οὐχ ὁμοίως. Prœlium erat acre, sed non etiam artificiosum: præstabat viribus, sed non etiam artificio. Cæsar libro primo Belli ciuilis. Ipsi Massilienses & celeritate nauium, & scientia gubernatorum cõfisi, nostros illudebant, impetusq; eorum excipiebãt, & (quod licebat latiore spatio) producta longius acie circumuenire nostros, aut pluribus nauibus adoriri singulas, aut remos trãscurrentes detergere, si possent, contendebant. Cùm propius erat necessariò ventum, ab scientia gubernatorum, atque artificij ad virtutem montanorum confugiebant.

Οὐχ ὁμοίως. ἐνάλλαγή, ἀντὶ ὀνόματος.

Ἀπελύοντο. Diuellebantur.

Καὶ μᾶλλον τι πιστεύοντες. Mutata figura.

Οἱ καταστάντες. Qui pugnam statariam pugnabãt, id est, committebant.

Διέκπλοι. Perruptiones, quæ in artificio erãt positæ. Non per medias hostium naues euadebant, eosq; eludebant, vel transcurrentes remos detergebant.

Δεδιότες οἱ στρατηγοί. ἀντὶ τῇ δεδιότων.

34. Τὰ χρήματα. Militũ fortunas, impedimenta, quæ in castris reliquerant.

Ταύτῃ μὲ οὖν. Transitio.

Ἀπὸ ἐλάσσονος. ὑπερβατόν.

Μᾶλλον ἀπεριφασίστερον. Id est, apertius, & sine specie, &c.

Καὶ διεκέκριτο. Nam antea illud erat discriminis, φ Athenienses, & Corinthij inter se nõ confligebãt.

Ξυνέπεσεν. Eò necessitatis ventum est: eò res redacta est. τὰ σκάφη. Alueos.

Τούς τε αὐτῶν φίλους: μεγαρέας, ἠλείους, ἀμπρακιώτας, Leucadios, suos deniq;. Itaq; latenter carpit, & notat immanitatẽ Corinthiorum, mouet affectus à damno, ac detrimẽto accepto per imprudentiam.

Πολλῶν γὰρ νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων. αἰτιολογία Imprudentiæ, qua purgat Corinthios, vt qui vulnus fecerit, is etiam id curet. multæ erant vtrorumq; naues, & latè mare occupauerant, ita, vt nõ facilè dignoscere possent qui sui, qui hostes essent, qui victi, qui victores.

Σύβοτα. Portus erat in continenti, in Agro Thesprotorum, eodem nomine, quo insulæ, de quibus superius.

Ταῖς πλωΐμοις. Quæ agi poterant.

Καὶ ὅσαι ἦσαν λοιπαί. Locus misericordiæ subobscurus: nam ex 100, nauibus, 70, depressæ fuerāt, à paucitate igitur nauium mouet affectum. A

Επεπαιώνισο. Sublatus fuerat clamor militaris. ὁ πρὸ τῆς μάχης παιὰν τῷ Ἄρει: ὁ μετὰ τὴν μάχην ἤδετο τῷ Ἀπόλλωνι ὁ ἐξηγητής, παιωνίζειν. tollebatur autem clamor ad acuendos animos militum.

Πρύμναν ἐκρούοντο. Epist. Att. Cic. Inhibere illud tuum, quod valde mihi arriserat, vehementer displicet: est enim verbum totum nauticum: quanquam id quidem sciebant, sed arbitrabar sustineri remos, cùm inhiberi essent remiges visi. id non esse eiusmodi didici heri, cùm ad villam nostram nauis appelleretur. Non enim sustinent se, sed alio modo remigant, id ab ἐπέχειν remotissimum est.

B Καὶ ὑποτοπήσαντες. Simile quiddā est apud T. Liuium, libro 5. Dec. 3. Consules Romani Capuam obsidebant: Annibal eò venit, vt socios obsidione liberaret. Is dum cum vtroque consulum exercitu committit prœlium, cōspicatur nouum exercitum aduentare. Idem Romani faciunt incerti suos esse, qui subsidio venirent. Itaque vtrinq; datur signum receptui. Verba Titi Liuij. Sempronianus exercitus, cui Cn. Cornel. Quæstor præerat vtrique parti parem metum præbuit, ne hostes noui aduentarent, velut ex composito vtrinque signum receptui datum, &c.

Πρύμναν κρούειν, remigare in puppim, agere nauem in puppim.

Ἐπέπλεον γάρ. Veniebant enim vnde conspici non poterant: minus enim erat apertus ipsis aduentus illarum, à tergo enim Corcyræorum veniebant.

Ἀποστραπόμενοι. Auersi, id est, auersis nauibus.

Τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο: αὐτὶ τοῦ διελύθησαν, diuersi abierunt.

Ἀπαλλαγή. πάθος.

C Ωρμίσαντο. Se in stationes suas receperunt.

36. A Ορῶντες. Causæ: propter recentia Atheniēsium auxilia, & incrementa classis hostium: propter detrimentum acceptum, propter captiuos, quos habebant in nauibus, de quorum custodia erant soliciti: quia denique non erat vnde naues quassatas reficerent.

Ακραιφνεῖς. ὡς πακράτιστά ποτε μετὰ ἀκραιφνοῦς τῆς ξυμμαχίας ἦνθησαν: integras, recentes.

Τὰ ἄπορα, καὶ ἀπορίας. Difficultates.

Καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὔσαν. Mutata figura: & quia non erat facultas reficiendarum nauium.

Κέλητιον. Scapha. κέλης singularis equus, cui vnus insidet.

B Κηρυκίον, κηρυκεῖον, σουίδας. Κηρυκεῖον ξύλον ἔχον ἑκατέρωθεν διό ὄφεις περιπεπλεγμένους, καὶ ἀντιπροσώποις ἀλλήλοις κειμένους, qui hoc gestabant, iure gentium inuiolati erant: vt igitur explorarent quo animo in se essent Athenienses si animo hostili erga se essent, necaturos paucos istos, qui sine caduceo venissent.

Ἀδικεῖτε: Sensus, & animum Atheniensium explorant, hæc est summa. Sed queruntur primùm de iniuriis, de fœdere rupto, & de bello illato, sciscitantur deinde quo sint erga se animo, Constit. Iuridicialis, & Negotialis.

Ἡμῖν γάρ. A re argumentatur.

Εἰ δ᾽ ὑμῖν γνώμη: Explorant iam eorum sententiam: quòd si fœdera rumpitis, & palàm profitemini vos esse nostros hostes, de nobis ipsis iam sumite supplicium. Id est, date signum certum vestre in nos voluntatis.

C Οὔτε ἄρχομεν. Respondent Athenienses se non esse impedituros Corinthios, si quemuis alium in locum sint nauigaturi: sin aduersus Corcyræos, eorúmve ditionem, tum verò se pro virili id non permissuros: & quoniam Corinthij primo loco suæ dictionis questi fuerant, & accusauerant iniuriarum Atheniēses, ideò etiam Athenienses primo loco se purgant per inficiationem. negant enim se vel fœdus rumpere, & bellum inferre, vel iniuriā facere, sed se sociis auxilio venisse dicunt.

37. A Γνώμη δ᾽ ἑκάτεροι. Eo consilio vtrique sibi vendicabant victoriam: Corinthij, quòd prœlio vicissent: quòd nauium fragmēta, & cæsos milites suos sustulissent: quòd mille captiuos, & amplius haberent: quòd deniq; 70, naues demersissent. Corcyræi cōtra, quia 30, naues Corinthiorum demerserant: quòd post aduentum Atticarum nauium, tabulas, & cæsos ad se delatos æstu sustulerant: quia Corinthij prœlium recusauerant conspectis Atticis nauibus: quia deniq; etiam postridie prœlio decertare recusauerant.

B Διαφθείραντες. Minus est, quàm καταδύσαντες.

Οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀποπλέοντες. Obiter narrat Corinthios inter redeundum potitos fuisse Anactorio per fraudem.

Ἀπάτη. δόλῳ. vel polliciti se non allaturos vim.

C Καὶ ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ. Diligenter, & officiosè admodum eos curabant.

Ἡ μὲν οὖν Κέρκυρα. Causas belli Peloponnesiaci suscepit explicādas Thucydides (vt iam superius fuit demonstratum) primam causam & remotiorem exposuit huc vsque: bellum nempe ortum inter Corcyræos, & Corinthios Epidamni causa: iam narrat aliam causam propinquiorem. Potidæa, ἡ καὶ Κασσάνδρεια, erat oppidū Thraciæ, colonia Corinthiorum, sed socia, stipendiariaq; Atheniensium. Hæc propter authoritatē, qua erat apud finitimas Thraciæ ciuitates, videbatur posse eas ad defectionem impellere: id suspicantes Athenienses partim Corinthiorum causa, quos bellum apparare intelligebāt, partim Perdiccæ causa regis Macedonum, qui erat inimicus, ei rei occurrere statuerunt. Erat fortè tum bellum inter eos, & Perdiccam: aduersus eum mittebant classem, quæ fines eius vastaret: mandant igitur classis prætoribus; vt à Potidæatis obsides acciperent: partem murorum dirui iuberent. Cæteras Thraciæ ciuitates in fide continerent: at Potidæatæ missis Athenas legatis, cùm impetrare nequiuissent, vt nihil noui de se statuerent, deficiūt facta coniuratione, vnà cum finitimis ciuitatibus. Horum patrocinium ac defensionem Corinthij suscipiunt: Atque ita causæ nouæ belli inter Athenienses, & Peloponnesios natæ sunt, hæc iam narrat Thucydides.

D Διάφορα. αὐτὶ τοῦ διαφοραί, simultates: ποτίδαια, Caristo vulgo. alij παλλήνην, Caristo vocant.

Ες τὸ πολεμεῖν. αὐτὶ τοῦ εἰς τὸν πόλεμον.

38. A Επιδημιουργούς. L.V. opifices eiicere: δημιουργοὶ appellabātur quidā magistratus apud Achæos, quos ἐπιδημιουργούς vocat hîc Thucydides, ἁρμοσταὶ Lac.

G Περδίκκας. Qui Macedonum imperium constituit, fuit alter, Alexander, qui à Mardonio missus ad Athenienses, vt in deditionem eos impelleret, Amyntæ fuit filius: Amyntas Alcetæ: hic Æropi. Æropus Philippi: Philippus Argæi: hic Perdiccæ. author Herodotus, lib. 8. οὐρανία.

B Χαλκιδεῦσι. Colonia erat Euboënsium, vt etiam in Sici-

in Sicilia, in Italia, & aliis locis.

D Ἐπειδὴ ἐκ τ' ἀθηναίων. Ita coniungenda verba. πολιορκάται δ' ἐπειδή: cætera sunt ἐπεμβεβλημένα.

39. A Καὶ περδίκκας πείθει facultatẽ defectionis Chalcidensium ostendit. Perdiccas illos (inquit) allexit oblato loco munitiore, & agro nouo quẽ colerẽt.

Τὰς ἐν θαλάσσῃ πόλεις) (ἀνοικίσασθαι: commigrarent, sed in loca mediterranea.

Ἰσχυραί. Et multitudine ciuiũ, & munitione vrbis.

Μυγδονίας. μοῖρα μακεδονίας. Erat altera in maiore Phrygia, & propterea vt eam distingueret, addidit περὶ βόλβην λ.

B Ἐφ' ὅσπ. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Καθεστάντες. Castris positis, Quò postquam peruentum est.

C Περὶ τῶ χωρίω. Δέδοικα περὶ ξανθῷ μενελάῳ.

D Οἱ ἀφικόμενοι. Summa est, Athenienses cum Perdicca reconciliatos fecisse societatẽ, ac venisse Potidæam, & commisso prœlio cum hostibus, vicisse, vrbem circumuallasse, & obsidione acri terra, mariq; eam obsedisse.

Θέρμη. πόλις μακεδονίας. Sunt qui putant eam hodie Θεσσαλονίκην appellari.

40. A Πρὸς καθεζόμενοι. Iunctis castris, copiis iunctis.

Ἔπειτα δέ. Breuitatis caussa omissa πρότερον particula.

Ἀναγκάζαν. Quia Atheniẽses erant intenti animis in Potidæam.

Ἐπιστρέψαντες. ἀντὶ τοῦ ἐπιστρεφθέντες.

Καὶ περιελάσαντες. ἐπεμβολή.

B Κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες. L. V. refert ad naues, ac nauibus 70, terram legentibus, paulumq; præeuntibus. κατ' ὀλίγον. Modicis itineribus.

Γίγωνος. πόλις θράκης, ἀπὸ γίγωνος τ' αἰθιόπων βασιλέως, ὃς Διονύσῳ ἡττήθη στεφ. Αρτεμίδωρος ὁ ἐφέσιος γιγωνίδα ταύτην ἔφη.

Πρὸς Ολυνθον. Olynthũ versus, quę aberat à Potidæa circiter 8 millia passuũ: vel prope Olynthum.

Καὶ ἀγορὰν. Et mercatum agebant extra vrbem.

C Ην δὲ ἡ γνώμη. Consilia ducũ ante congressum explicat.

Ἐπιτηρεῖν. L. V. Excipere. Sed vertendum obseruare, intentum esse.

E Ἐπεξῆλθον. Emensi sunt ingens loci spatium: & longius eos insecuti sunt.

41. A Χηλὴν. Vngulam bifidam propriè significat, iam molẽ ex saxis prægrandibus, quæ ante muros aduersus maris fluctus iaciuntur, vt vndarũ impetus in illis frangatur, & muris minimè noceat.

B Οἱ δ' ἀπὸ τ' ὀλύνθου. Transitio: narrat copias Peloponnesiorũ, quæ erãt Olynthi, castra mouisse illas quidẽ, vt à tergo Athenienses adorirẽtur, sed partim impeditas copiis Atheniensiũ oppositis, partim deterritas, ob partã illis victoriã incepto abstitisse.

Ὡς ἡ μάχη, &c. καὶ τὰ σημεῖα. πρότερον ὕστερον.

Καὶ ἐστι καταφανές. L. V. Sita in edito loco. Codex fortasse vnde vertebat, habebat καταφανής, & prospici potuit.

Ἱππεῖς δὲ, ἀντὶ τοῦ δή.

C Ὑποσπόνδους. Pace sequestra. Virg. lib. 11. 391.

Bis senos pepigêre dies, & pace sequestra
Per syluas Teucri, mistiq; impune Latini
Errauere iugis. ——

Ὀλίγῳ ἐλάσσους. Paulo minus trecenti.

Τὸ δ' ἐκ τ' Ἰσθμοῦ τεῖχος. Exponit iã Thucydides Athenienses circumuallasse Potidæam ab ea parte, quæ ad Isthmi angustias pertinebat: paulo pòst deinde etiã ab altera, quę Pallenem, atq; orientẽ spectabat, sepsisse eam vallo: & naues in certis stationibus collocasse: atq; ita terra, mariq; grauiter eam obsedisse, vt Aristæus rebus illis desperatis aufugerit, & ad Chalcidenses profectus socios nõnullos Atheniensium infestauerit: vt deniq; Lacedæmonij coacto concilio sociorum, & aliorum Græcorũ, qui querebãtur de iniuriis Atheniensium, rẽ in consultationẽ deduxerint, & esset, nec ne bellũ suscipiendũ aduersus Athenienses deliberauerint.

Ἐφρούρουν. Præsidium imposuerũt. L. V. excubias agebant.

Χρόνῳ ὕστερον. πλεονάζει τὸ χρόνῳ.

D Ἄφυτος. Ἄφυτις, & Ἀφύτη, & ἀφύτια κατ' στέφανον, πόλις θράκης πρὸς τῇ παλλήνῃ, ἀπὸ ἀφύου τινὸς ἐγχωρίου, in qua fuit oraculum Apollinis.

42. A Ὡς δ' οὐδείς. Tandem nemine prodeunte ad pugnam: hoc erat victoriam concedere hosti.

Ἐφορμούσαις. Nauibus stationẽ obtinentibus, vel stationẽ habentibus, vel nauibus, quæ in statione erant. L. V. Nec non à mari infestabatur nauibus.

C Παράλογον. Insperatum, inopinatum.

B Τὰ ἐπὶ τούτοις. L. V. vt quæ in rem erant, appararet, quæ his proxima erant, vsu scilicet, secunda: Αἰσωπ. ἡ τ' ἐπὶ τούτοις δρῶ. paulo pòst docet quæ essent secunda, ὅπως τὰ ἔξωθεν ἕξει ὡς ἄριστα.

Σερμυλίων. σερμυλία πόλις περὶ τὸν ἄθων, στεφ.

Φορμίων. Hic dux duas insignes victorias retulit cõmisso nauali prœlio cũ Peloponnesiis longè inferior numero nauiũ: hanc historiã videbimus libro secundo, multa præterea alia præclarè gessit.

C Τοὺς ἑξακοσίους, ἢ χιλίους. Ergo reliquerat in vallo tãtum præsidij, quantum satis fore existimauit ad arcendam vim, & eruptiones hostium: idque ex sociis, vel certè ex iis copiis, quæ erant in angustiis Isthmi: nam ipse Athenis nullas alias copias præter hos mille, & 600 milites adduxerat.

Τοῖς δ' ἀθηναίοις. Cõcludit superiorem narrationem, quam susceperat de caussis belli explicandis: atq; hæ belli causę fuerunt inter Atheniẽses, & Peloponnesios: hæc oratio referenda ad illã, quæ est E suprà: αἰτίαι δὲ αὗται πρὸ τῆς ἐγένοντο τ' πολέμου τοῖς Κορινθίοις ἐς τοὺς ἀθηναίους, ὅτι σφίσιν ἐν σπονδαῖς μετ' Κερκυραίων ἐναυμάχουν. ergo hæc fuit altera causa, vel αἰτίαι, criminationes.

Ἀπὸ τ' προφανοῦς) (ἐκ τ' ἀφανοῦς.

D Ξυνερρώγει. Erat publicè conflatum: ἡ μεταφορὰ à concursu montium.

Ἀνακωχή. L. V. aliquid laxamenti. verte potius, sed adhuc ab armis abstinebatur.

Οὐχ' ἡσύχαζον. Solicitare nõ desistebant, vel non desinebant.

43. A F Ἐνῆγον. Suadebant.

Τὸν εἰωθότα. Aldinus Codex habet hanc vocem coniunctam cum λέγειν ἐκέλευον: Henricus St. coniunxit cũ superiore membro secutus Scholiastem, qui refert concilium haberi solitum apud Lacedæmonios plenilunio.

Τὸν εἰωθότα. Vel dignitate, vel ætate.

B CORINTHIORVM CONCIO.

Τὸ πιστὸν ὑμᾶς: τὸ προοίμιον ἀπὸ διαβολῆς. Castigant Corinthij Lacedæmonios, quòd nunquam sibi fiG dem habuerint cùm de vi, & iniuriis Atheniẽsium quererentur, sed ex suo instituto, atq; ingenio metirentur ingenia eorum. itaq; orationẽ sociorum, qui quererentur de suis iniuriis, suspectam haberent. Fides, quã vos ô Lacedæmonij publicè, priuatimq; colitis, facit, vt non credatis, si qui forte querantur de aliis. L. V. facit, vt nobis alij, si quid

in vos dixerimus, fidem non habeant. Sensus absurdus, imò contrarius: quem secutus est, qui Thucydidem in sermonem Gallicum cõuertit. Annotationes tamen emendarunt, facit, vt siquid in alios dicamus, non credatis. Sententia est asperior: eam molliuit immixta laudatione. Δεινὴ ἔννοια: quia vos constantissimè seruatis fidem publicè, ac priuatim, putatis etiam alios idem facere.

Τὸ πιστὸν, αἰτὶ τῆ ἡ πίστις.

Ἀπιστοτέρους. Actiuè iam. aliàs enim significat, cui non est habenda fides.

Καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πιστοῦ. Consequentia: Itaq; quamuis prudentiæ laudem inde referatis, quòd scilicet, non temerè criminibus assentiamini, tamẽ rerum externarum imperiti admodum estis. Miscet iterum cum vituperatione laudem; Quamuis sapiatis, vestro iudicio scilicet, tamen iudicio aliorum desipitis: sed lenita est asperitas.

Σωφροσύνῃ. μετωνυμία: causa pro effecto. L. V. Et in quo vobis sapitis, in eo circa exteriores magis desipitis. Annot. Et ex eo, æquitatis quidem laudem obtinetis, sed inscitia maiore rerum externarum laboratis. Gallica etiam versio aberrat à sensu germano Thucydidis: *Et en cela vostre modestie, & loyaulté est à estimer, &c.* Vertendum enim virtutis laudem reportatis, refertis: sed dixit temperantiæ, quia intemperantiæ, & auaritiæ est accusaturus Athenieses. vel σωφροσύνην accipe pro prudentia, vt suprà.

Χρῆσθε. Pondus habet verbum ad exprimendam assiduam imperitiam. χρῶσθαι enim propriè rebus domesticis, & familiaribus, & quæ vsum aliquem habent, non iis, quæ nobis obsunt potius, quàm prosunt, vtor equo, plaustro, veste, &c.

Πρὸς τὰ ἔξω πράγματα. Ἀμαθία τῶν πραγμάτων: quæ scilicet sint incrementa Atheniensium, quàm formidolosa, & vobis periculosa. quàm sint auari Athenienses, quàm καινοτόμοι, &c.

Πολλάκις γάρ. Ἀπολογία: πρὸς τὸ ἀπιστοτέρους ἦν τι λέγωμεν. Sæpe enim nobis prædicentibus detrimenta, quæ Athenienses erant daturi, vos tamen æquas aures nostræ orationi minimè præbebatis, sed suspicabamini potius nos propter nostras simultates crimina in eos comminisci.

Ἀπεμέμφομεν. Epidamnũ ereptam, & Potidæam, suosque socios obsessos intelligunt.

Οὐκ ἐποιεῖσθε τὴν μάθησιν. Id est, non habebatis fidem: sed asperius accusat quasi rudes, & stupidos discipulos.

Ἐδιδάσκομεν. ἀμαθία, μάθησις. Se faciunt doctores, & magistros. Constituunt Lacedæmonios discipulos. Mira igitur dicendi libertate vtuntur. τῶν λεγόντων, ἐνδιάλλαγή, ἢ ἀνακόλουθον τοῦ ἀληθινοῦ λόγου.

Καὶ δὴ αὐτό. Queruntur, quòd deserti, ac destituti à quibus non debuerant, damnum & calamitatem acceperint. accepto verò damno iam concilium cogatur, vt quæratur remedium. innuentes scilicet oportuisse antè propulsari iniuriã, & damnum. Queruntur quòd post vulnus acceptũ quæratur remedium, quod antè quæsitum oportuerat.

Οὐ πρὶν πάσχειν. Non prius quàm læderemur.

Ἐν οἷς προσήκει. Afferunt rationem cur ipsi pluribus, quàm cæteri socij, & longiore oratione sint acturi, quia (inquiunt) nos Corinthij & plura, & grauiora crimina habemus.

Οὐχ ἥκιστα εἰπεῖν. Eo longiore oratione agere, quo grauiora crimina habemus. Attentio à multitudine, & magnitudine criminum.

Ὑπὸ μὲν ἀθηναίων ὑβριζόμενοι. Distribuit totam causam in duas partes: altera pars habet criminationem Atheniensium: altera querimoniam & expostulationem cum Lacedæmoniis, qui socios negligerent.

Ὑβριζόμενοι, ἀμελούμενοι, ὁμοιόπτωτον, & ὁμοιοτέλευτον. ἀθηναίων) (ὑμῶν, qui ab Atheniensibus violamur, à vobis negligimur.

Καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς. Ingressurus in causam Corinthius, demonstraturusque vim, & iniurias Atheniensium, vtitur παρακατασκευῇ, qua significat adeò insignes esse eorum iniurias, vt longiore, nõ egeant oratione, aut demõstratione. Quòd si Atheniensium iniuriæ in vniuersos Græcos obscuræ, atque ignotæ essent, docendi fortasse vos essetis, qui eas ignoraretis: Ἀφανεῖς. Si delitescerent, dum faciunt iniuriam. Si facerent iniuriam clàm. βίαιον μετ' αἰτήσεων. Non est opus longa oratione. ratio. Iniuriæ Athe. patent omnibus. Ἀντίθετον à contrariis, si Atheniensium iniuriæ obscurę essent, longa oratione opus esset: iam verò non sunt, ergo longa oratione non est opus.

Διδασκαλίας ἄν. Docendi nobis essetis, demonstratione opus esset vobis, &c. ad μάθησιν & ἀμαθίαν hoc refertur.

Μακρηγορεῖν. ποιητικόν. ὧν. περὶ ἐκείνων ὧν.

44. A

Ἐπιβουλεύοντας. tendere insidias.

Τοὺς μὲν δεδουλωμένους. Socios Atheniensium intelligit.

Καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένους. Timorem incutit Lacedęmoniis, & vocat in suspicionem Athenienses iam pridem insidias moliri, vt omnem veniæ spem illis adimat. πολεμήσοντας. αἰτὶ τοῦ πολεμήσων.

Οὐ γὰρ ἂν Κέρκυραν. fidem facit Athenienses insidiarij libertati etiam suorum sociorum. affert exempla Corcyræorum, & Potydæatarum, quorum alteros sibi adiunxerant in societatem, alteros oppugnabant.

Ὑπολαβόντες. Quam clàm & per dolum sibi adiunxerunt: sed criminosè dixit eos potiri Corcyra, & in sua ditione eam tenere inuitis Corinthiis. ὑπὸ in compositione clàm sæpe significat.

Ὧν τὸ μὲν. χιασμός. Amplificatio ab opportunitate vtriusque loci.

Πρὸς τὰ ἐπὶ Θράκης, πράγματα δηλονότι. Ad obtinendam Thraciam. Ἀποχρῆσθαι, vti liberius.

Καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι. Accusat liberius Lacedęmonios, & rerum istarum crimen in eos transfert, qui tulerint æquo animo Atheniensium incrementa, & passi fuerint eorum potentiam formidolosam fieri. Hic locus pertinet ad alteram partem diuisionis, in qua queruntur Corinthij se negligi à Lacedæmoniis, & eos liberius accusant. τραχύτης: tamen lenitur, quia per expositionem fit accusatio.

Τότε πρῶτον, Qui passi estis eorum potentiam tunc primùm confirmari.

Κρατῦναι. Munire, stabilire. L. V. vertit, reficere. De hac re infrà in hoc ipso libro.

Τὰ μακρὰ στῆσαι τείχη: Muri hi fuerũt 40. stad. longitudine, qui authore Themistocle fuerunt ædificati: Iungebant portũ Piræum cũ Astu: vocabantur etiam σκέλη. T. Liuius appellat brachia: hęc sunt eius verba, quæ extant libro primo Dec. 4. 36. Murus, qui brachiis duobus Piræum Athenis iungit. Hi diruti fuerunt à Lysandro, vt est in vita Lysandri, & apud Xenophontem lib. 2. τῶν ἑλληνικῶν.

Ἀποστ-

Απηρῶντες. Criminosè id dictum, ad cõflandam inuidiam: quia αὐθαδὲς, καὶ πλημμηρὸν τὸ διάνόημα.

Οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος. Γνώμη. Interpretatur suum dictum. Nam non tam qui redigit in seruitutem, quàm qui cùm prohibēdi facultatem habeat, non prohibet, id facere existimandus est: præsertim si Græcorum liberatorem se profiteatur, & laudis istius præ se ferat titulum.

Εἴπερ καὶ, αὐτὶ τ ἄλλως τι καὶ εἰ, καὶ ταῦτα εἰ. Præsertim si virtutis opinionē, & liberatoris Græciæ nomen sibi vendicet. L. Valla vertit, vtique si. sed parum commodè.

Αξίωσιν. Titulum præclarum, & speciosum.

Μόλις γὰρ νῦν τι. Sententiæ ita sunt iungendæ: Ita sociorum iniurias negligitis, vt vix tandem nunc consilium coëgeritis. Hæc est sententiarum series.

Επὶ φανεροῖς, ἀδικήμασι δηλονότι. Et ne nūc quidem de certis, manifestisque criminibus. Arguit Lacedæmonios cæcitatis, & stupiditatis, qui res apertas nō videant, & manifestas iniurias nō sentiant. grauis accusatio.

Χρῆν γὰρ οὐκ εἰ ἀδικούμεθα. Neque enim esset ambigendum, & in dubium vocandum, iniuria nec ne afficiamur, sed consultandum potius, qua ratione vlciscamur iniurias.

Οἱ γὰρ δρῶντες. Ab aduersariorum exemplo confirmatio.

Βεβουλευμένοι. προπαρεσκευασμένοι.

Καὶ οὐ μέλλοντες. ἢ βουλεύσαντες, ἢ cunctantes, & tardi, ἤδη, καὶ οὐ μέλλοντες ἐπιλεύσαντες.

Καὶ ἐπιστάμεθα οἵᾳ ὁδῷ Incutit timorē ab ingeniis Atheniensium, & facit fidem eos βεβουλευμένους esse. Vocat Athenienses in suspicionem insidiarum. οἵᾳ ὁδῷ, quibus artibus.

Οδῷ, χωρεῖν, κατ᾽ ὀλίγον. Metaphoræ à latronibus, qui loca primùm opportuna ad insidias deligunt: Deinde paulatim ad ea & clàm accedunt, ne detegant insidias.

Χωροῦσιν, Grassantur.

Αναίσθητον. περιφανὴς τραχύτης. παῤῥησία, τὴν ἀναισθησίαν. Sensus ambiguus, δεινότης.

Ησυχάζετε γάρ. Castigat Lacedæmonios propter nimiam cunctationem, desides, & otiosi estis. κατ᾽ σύγκρισιν.

Τῇ μελλήσει. δριμύτης, ὀξύτης. Per iocum quendam hoc ita dictum, quasi arma Lacedæmoniorum essent cunctatio, desidia, & otium.

Καὶ μόνοι. Et soli hostium incrementa non parua & infirma, sed magna, atque duplicata euertitis, euersum itis.

Καί τοι ἐλέγεσθε. Conclusio querelæ. Ergo falsus erat rumor de vobis diuulgatus, quòd cauti videlicet, & circumspecti essetis. Καί τοι, hoc autem cum dolore ac stomachatione dicitur.

Ο λόγος τοῦ ἔργου. Fama rem superabat, fama erat maior, quàm res ipsa.

Τόν, τε γὰρ μῆδον. Exemplo peruetusto rem probat. Hippias Atheniensium Tyrannus, Pisistrati filius regno pulsus, in exilium iuit. Is profectus ad Persas, ducem se Dario inferenti Atheniensibus bellum, aduersus patriam obtulit. Athenienses audito Darij aduentu, auxilium à Lacedæmoniis, socia tum ciuitate petierunt: quos vbi viderunt quatridui teneri religione, non expectato auxilio, instructis 10 millibus ciuiū, & Platæensibus auxiliariis mille, aduersus sexcēta millia hostium in campos Marathonios ad prœlium sunt egressi. Milciades autem fuit & belli dux, & author non expectandi auxilij, &c. hæc ex Iustini lib. 2. 29.

Εκ περάτων γῆς. ὑπερβολή, ab extrema orbis terrarum parte.

Επὶ τ πελοπόννησιν. Criminosè dictum. Nam non attigit Peloponēsum. prœlium enim commissum est in campis Marathoniis.

Τὰ παρ᾽ ὑμῶν. ἀντὶ τοῦ ἡμᾶς, priusquàm vos, & vestræ copiæ pro eo, ac decebat, obuiam ei iretis, nam (vt est libro sexto Herodoti, qui inscribitur ἐρατώ) Athenienses miserant Phidippidem quendam petitum auxilia, sed Lacedæmonij quatridui religione retenti prœlio non interfuerunt. erat enim apud illos lege cautum, ne ante plenilunium copias educerent, quod quatuor post diebus futurum erat.

Καὶ νῦν τοὺς ἀθηναίους. Alterum exemplum recens à Græcis petitum.

Περιοράτε. Negligitis, non curatis, fertis.

Καὶ ἀντὶ τ ἐπελθεῖν. Et pro bello, quod vos inferre illis oportebat, arma illata defendere mauultis, à turpi. παράθεσις.

Καταστῆναι ἐς τύχας. Incertos fortunæ casus subire, & fortunam tentare, ac periclitari, L. V. incerta fortunæ subire.

Επιστάμενοι δὲ τ βάρβαρον. Improbat factū hoc Lacedæmoniorum exemplo regis Persarum Xerxis, docet non esse periclitandam fortunam. Xerxem enim ob eam vnam rem victum, & profligatum fuisse: quòd videlicet ausus fuisset committere naualè prœlium in freto Salaminos, & de summa rerum decernere aduersus homines rerum nauticarum se longè peritiores. ἐπιστάμενοι. quamuis vos non fugiat.

Τὸν βάρβαρον. κατὰ τὸ πολὺ. τὰ πλείω, magna ex parte.

Περὶ αὐτοῦ. τοῦ καταστῆναι ἐς τύχας.

Καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἀθηναίους. ἀντὶ τοῦ περιγεγενημένους αὐτῶν τ ἀθηναίων. Alterum exemplū domesticum: nos etiā sæpius vicimus Athenienses, nō tam adiuti vestris auxiliis, quàm erratis illorum, qui scilicet ausi sunt inire pugnam cum potentioribus.

Υμέτεραι ἐλπίδες. Vestra auxilia sperata: auxilia vestra, quæ expectabantur.

Επεὶ αἵ τε ὑμέτεραι ἐλπίδες. Nactus occasionē obiter accusat grauius Lacedæmonios, & eos vrget acrius. paulo antè dixit se potius erratis hostium, quàm Lacedæmoniorum auxiliis, victoria potitos fuisse. ea itaque re admonitus addit tantum abesse, vt sperata Lacedęmoniorum auxilia prosint sociis, vt interdum etiam nōnullos eorum euertant fortunis omnibus: quia videlicet dum sperant se ab illis defensum iri, non comparant copias, itaq; imparati ab hostib. opprimuntur. Hoc enthymema est ductum à cōtrariis. prodesse & obesse sunt inter se contraria. ὑμέτεραι. Quæ de vobis habentur, περιφανὴς τραχύτης. Itaque vtitur paulo pòst correctione. Est autem βίαιον. Non prosunt, sed potius obsunt vestra auxilia sperata. Est igitur correctio superiorum, quasi parum dixerit.

Απαρασκεύους. αἰτιολογία τ ἔφθειραν: vt τὸ πιστεῦσαι τ ἀπαρασκεύους. ἔφθειραν, euerterunt.

Καὶ μηδεὶς ὑμῶν. Petit ne ab hostili animo hanc orationem proficisci existiment. ἡ παραμυθία τ τραχύτητος.

Επ᾽ ἔχθρα. odio magis. τάδε λέγεσθαι. ὑμᾶς κατηγορεῖσθαι.

Αἰτία μὲν γάρ. Definitio breuis. φίλων, λείπει ἡ κατά.

ἢ pertinet ad amicos. criminatio, querela, expostulatio.

Καὶ ἅμα εἰ ἄρ τινες καὶ ἄλλοι. δικαιολογία. Præterea iure nobis arrogamus hãc dicendi libertatem, & vos vituperandi facultatem, propter nostram dignitatem, & authoritatem mira cum grauitate hoc dictum. βίαιον, fac esse accusationem: non ita sumus humiles, & abiecti, vt indigni videamur, &c.

Ἄλλως τε καὶ μεγάλων. Præsertim cùm magnæ sint ortæ controuersiæ, vel præsertim cùm magnis de rebus agatur, & disceptetur. Agitur enim, quasi diceret, de salute totius Peloponnesi, quam Athenienses, nisi eorum libidini obuiam eamus, facilè subigent. Agitur de libertate, de dignitate nostra, vestraque.

Διαφερόντων. τὰ διαφέροντα, αἱ διαφοραί, controuersiæ.

Περὶ ὧν οὐκ αἰσθάνεσθε. Stupiditatem iterum obiicit Lacedæmoniis. τραχύτης, παρρησία vox quædam libera atque etiam effrænatior augendi causa.

Οὐδ' ἐκλογίσασθαι. Timorem incutit Lacedæmoniis ab ingeniis, & moribus Atheniẽsium, quibus cum cõfert Lacedæmonios: Illos nouarum rerum semper studiosos esse ait, celeres in excogitando, celeres in exequendis iis, quæ excogitauerint: Lacedæmonios contrà vetustis moribus, & institutis gaudere; à nouis abhorrere, vix aptos esse ad res partas retinendas; tardos ad excogitandum, tardiores in faciendis iis, quæ constituerint. Athenienses esse supra vires audaces, paratos ad subeunda pericula præter opinionem hominum: in asperrimis quibusque rebus bene sperantes: Lacedæmonios contrà, præstare minus, quàm vires, & consilium eorum valeant, vix ingredi in ea, quibus magnopere fidunt, consternari animis in periculis. Illos impigros, hos cunctatores. Illos rerum externarum, & peregrinationis cupidos, hos contra suis hærere finibus, & eis contentos esse: illos victores nosse vti victoria, victos nec frangi, nec debilitari: illos in bello pro tuenda Repub. vitam profundere non dubitare, in pace, rectissimis vti consiliis in eadem Repub. administranda: Et siquid alieni appetierint, quod obtinere nequeant, perinde existimare, ac siquid de suo amiserint: quæ obtineant, ea iudicare parua esse præ iis, quæ sperant se quæsituros esse: quòd si tentata re aliqua, ea frustrentur, aliam sibi proponere, quæ obtineri posse videatur. Athenienses denique ita natos esse, vt neque ipsi quiescant, neque alios quiescere vnquã patiantur, cõtrà Lacedæmonios.

Ἀθλιωδῶς. ἐμφαντικῶς, confusè, & generatim primùm proponit diuersa esse ingenia Lacedæmoniorũ, & Atheniẽsium, deinde explicat per partes.

Καινοτόμοι.	Ὀξεῖς ἐπινοῆσαι.	Ἐπιτελέσαι ἔργῳ ὃ
Νεωτεροποιοί.	|	ἂν γνῶσιν.
|	Ἐπιγνῶναι μηδέν.	|
Τὰ ὑπάρχοντα σώζειν.		Ἔργῳ οὐδὲ τἀναγκαῖα ἐξικέσθαι.

Παρὰ γνώμην κινδυνευταί: qui maximis periculis se obiiciunt, quæ nemo vnquam subiturus videtur, maiora hominum opinione pericula subeunt.

Ὑμεῖς δὲ, non ὀξεῖς, sed aliud quippiam supplendum. οἷοί τε, ἢ ἱκανοί.

Τὸ δὲ ὑμέτερον. αἰτὶ τοῦ ὑμεῖς. Vestra autem ratio.

Τῆς τε γνώμης. Et ne certis quidem, exploratisq; consiliis confidere.) (ἐπὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταί, ἤ, & ne pacatis quidem, & tranquillis rebus confidere.

Τοῖς βεβαίοις τῆς γνώμης. Consiliis animi, quæ tuta, & sine periculo sunt. In Aldino codice τῆς τε γνώμης est distinctum à μὴ δὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι, & habet ante se comma. Si retineatur ista scriptio, erit sensus loci istius: vos autem minus agitis, quàm potestis opibus, & consilio: Si repudietur, & τῆς τε γνώμης coniungatur cum verbis sequentibus, erit sensus: vos autẽ minus agitis, quàm potestis, & ne iis quidem animi consiliis cõfiditis, quæ tuta, & sine metu, & periculo sunt.

Quæ laudes in iis requiruntur, qui flagrant desiderio dilatandi imperij, eas tribuit Atheniensibus: vitia earum virtutum contraria affigit Lacedæmoniis, vt eorum animos ista collatione acuat, & irritet. vide παροξῦναι.

Καὶ μὴν καὶ ἄοκνοι. Illi impigri, vos cunctatores.

Μελληταί: V. nouatum, ὀκνηρὸς. σμνότης.

Καὶ ἀποδημηταί. nouatum V. ἐνδημοτάτης. nouatum. Illi peregrinationis cupidi: illi peregrè proficisci non grauantur: quia videlicet intelligunt imperium ampliari aliter non posse: vos cõtrà hærentis vestris finibus, & desides, otiosiq; estis. Ἀποδημηταί. Respicit ad expeditionem in Ægyptum, in Thraciam, Macedoniam, & alias regiones.

Τὸ ἐπελθεῖν. Si bellum aliis inferatis propagandi imperij causa, vel fines, quos obtinetis, vos amissuros esse putatis: est signum & ignauiæ, & humilis, & abiecti animi.

Κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν. Norunt vti victoria, & hostium delere copias ad internecionem: hoc etiam ad irritandos Lacedæmonios, & terrorem incutiendum valet.

Ἐπὶ πλεῖστον ἐπεξέρχονται. Longissimè progrediuntur.

Ἐπὶ πλεῖστον) (ἐπ' ἐλάχιστον ἀναπίπτουσιν. Desidiæ se minimè dant. Ἀναπίπτειν de eo propriè dicitur, qui corpore supino iacet, quod est otij, & desidiæ. Transfertur ad animum, & significat animum despõdere, cadere animo, & languori, ac desidiæ se dare. Id est, victi de rerum summa non desperant.

Ἔτι δὲ τοῖς μὲν σώμασιν. Contemnunt mortem pro patria. Id est, non parcunt suis corporibus, perinde ac si essent aliena, & hostilia.

Οἰκειοτάτῃ) (ἀλλοτριωτάτοις. Id est, ὡς ἀλλοτρίοις.

Οἰκειοτάτῃ. Maximè propriis. Consiliis verò amicissimis in republica defendenda. Duo autem in primis desiderantur in bono ciue, beneuolentia, & prudentia.

Καὶ ἃ μὲν ἂν ἐπινοήσαντες. Et nisi cogitata fecerint, de suo fieri iacturã existimant: quæ autem armis quæsiuerint, perexigua iudicant, si cũ illis cõferas quæ sperant se quæsituros. mirã πλεονεξίαν Atheniensium demõstrat, qua fieri significat, vt aliena sua ducant, in rebus partis nunquam acquiescãt, neq; iis se expleant, maxima sibi semper quædam proponant obtinenda: quod indicat insatiabilem eorum libidinem, atque cupiditatem. Hæc ita dicuntur, vt irritentur Lacedæmonij ad æmulationem Atheniensium propagandi imperij causa: & à nimia desidia, & otio abducantur.

Πρὸς τὰ μέλλοντα. Præ iis, quæ sunt acquisituri. L. V. præ illis, quæ animo agitant.

Ἢν δ' ἄρα του καὶ πείρᾳ. Et siquid irrita spe, irrito conatu tentauerint, noua rursus spe, amissa reparant hæc. L. V. ita vertit: Quod si tentatum aliquid non obtinent, alia sibi proponunt, quibus potiti non quæsita reparant.

Ἐπλήρωσαν. Vsum illorum supplent, vel explent quod opus erat.

Μόνοι

Μόνοι γὰρ. Αἰτιολογία. ἐπιφώνημα. Soli enim omniū æquè habent, ac ſperant, quæ animo cogitarint, propter celeritatem in aggrediendis, quæcunque deliberauerint. Id eſt, Simul atq; aliquid ſibi propoſuerint, & ſperauerint, eo ſtatim potiuntur. Ἔχουσι, καὶ ἐλπίζουσι. πρότερον ὕστερον. Primùm enim animo res concipimus, deinde ſperamus, poſtea aggredimur, poſtremò obtinemus. Athenienſes adeò ſunt celeres, vt eodem momento, & cogitent, & ſperent, & obtineant quicquid ſibi propoſuerint. ὑπερβολή.

Καὶ ταῦτα μετὰ πόνων. Laudat Athenieſes, vt ad eorum æmulationem excitet Lacedæmonios, à fortitudine. eſt enim fortitudo conſiderata periculorum ſuſceptio, & laborum perpeſſio.

Μοχθοῦσι. Contendunt, conantur, moliuntur.

Καὶ ἀπολαύουσιν ἐλάχιστα. Cōmoratur Corinthius in ſignificanda inexplebili cupiditate Athenienſium, vt terrorem incutiat Lacedæmoniis, & in illam opinionem eos adducat, futurum vt, niſi ſuis rebus proſpiciant, & hanc hoſtium libidinē coërceant, & refrænent, ipſi quoque ſentiant, & experiantur vim, & auaritiam eorundem.

Καὶ ἀπολ. ἐλ. Hoc eſt auari ingenium, vt parcat rebus partis, & ab iis manus abſtineat: ſemper aliquid quærat, & ad cumulum addat.

Ὑπαρχόντων. Partis opibus.

Καὶ μήτε ἑορτήν. Carpit latenter Lacedæmonios, qui religionem, & dies feſtos prætendētes, rei gerendæ occaſionē ſæpe amittebant οὐχ ἧσσον. μᾶλλον.

Ξυμφορὰν τε. Plus mali in otio inerti, quàm in negotio laborioſo eſſe poſitum. ἡσυχίαν ἀπράγμονα. Deſidiam inertem.

Ὡς τε εἴ τις. Epilogus collationis. Quare ſiquis paucis rem cōplexus eos dixerit ita natos eſſe, vt neq; ipſi velint, neq; aliis quieſcere permittant, is verum dixerit: hoc artificiū mutuatur Demoſthenes in Philippicis: in quibus deſcribit iiſdem ferè coloribus ingenium Philippi, vt Athenieſes excitet à nimia deſidia, & oſcitantia. Δημοσθ. prima Olynth. 2. Ἀρχὴ λογίζεταί τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖν τὸν τρόπον δι' οὗ μέγας γέγονεν ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ' ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον ἀμφίπολιν λαβὼν &c. τοῖς δ' ἔσω Ιλλυρίοις ἢ παίονας αὐτοῦ ἢ πρὸς ἀρύμβαν, ἢ ὅποι τις ἂν εἴποι στρατείας παραλείπω: Et in prima Philip. ὁρᾶτε γὰρ ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμα οἷ προελήλυθεν ἀσελγείας ἄνθρωπος, ὃς οὐδ' αἵρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν, ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ, &c. 15.

Ταύτης μέντοι. Et tamen cùm talis reſpub. ſit vobis aduerſaria, vos cunctamini. In Epilogos ingreditur iam, & efficit nō eſſe cunctandum aduerſus tales hoſtes, nec differendum bellum: ſed primo quoque tempore vim eorum propulſandam. μετὰ θαυμασμοῦ.

Καὶ οἴεσθε τὴν ἡσυχίαν. Ad illud occurrit, quod à Lacedęmoniis afferri poterat, ſe moleſtè bellū ſuſcipere, libenter pacem complecti, & otio, atq; quieti dare operam: occurrit igitur, ac docet fieri hoc non poſſe. neq; enim licere illis per Athenienſes iſta quietē frui. quia iniurioſi, & violenti ſunt. Illis otio, & quiete diutius perfrui licet, qui ſuis opibus non abutuntur ad faciendam vim, ſed colunt iuſtitiam, & æquitatē, abſtinent ab iniuria; ita tamen animis parati ſunt, vt ſi laceſſantur iniuria, eam ſint totis viribus propulſaturi.

Τῇ μὲν παρασκευῇ. Qui quę ad apparatū pertinent, probè exequuntur. L. V. Annot. qui ita quidem ſe comparant, vt nemini iniuriam faciant. F. P. Qui apparatu, & opibus nemini iniuriam faciunt.

Δῆλοι ὦσι. Præ ſe ferant.

Ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖν. Caſtigat Lacedæmonios, qui eo errore opinionis ducerentur, vt in eo ęquitatem ponerent, ſi neque iniuriam aliis facerent; & illatam propulſarent.

Τὸ ἴσον νέμετε. Ius, & æquitatem ponitis.

Παροικοῦντες. Supra, ἢ ἰοῦ τοὺς ἀθηναίους οὐχ ἑκὰς, ὡς περ ἐκεῖνον.

Μόλις δέ. A Contrariis, id fieri non poſſe docet. Vix enim ſi parem ciuitatem finitimam, vicinamque haberetis, id conſequi liceret. ὅμοια. Quæ ſequeretur eadē inſtituta, & iiſdem eſſet moribus, vel quæ pares haberet opes.

Νῦν δ' ὅπερ. Statū negotij ſignificat. caſtigat iterum, & morum ſimplicitatem illis obiicit: nimis antiqui, atq; obſoleti ſūnt veſtri mores ô Lacedæmon. aduerſus Athenienſes. νεωτεροποιούς.

Αὐτοὺς. πρὸς τὸ σημαινόμενον. ἀρχαιότροπα, ἀρχαῖα

Τὰ ἐπιγιγνόμενα. Recentiſſima quæq;, nouiſſima quæq;. neceſſe eſt vt Athenienſes ſint ſuperiores, quia νεωτεροποιοί, fidem facit ſimilitudine. ἐπιτεχνήσει infrà.

Κρατεῖν: potiora eſſe.

Καὶ ἡσυχαζούσῃ μὲν. Præſcribit quibuſnam ſeruanda ſint hæc inſtituta. Quanquam pacatæ tranquillæq; ciuitati eadem inſtituta ſalutaria ſunt. ἡσυχαζούσῃ, quietæ, pacatæ ciuitati.

Πρὸς πολλὰ δέ. Ei verò ciuitati quæ ad multa pericula vocatur. vel πρὸς πολλὰ ἐπιτηδεύματα, acceſſione artificij.

Ἐπιτεχνήσεως. Artibus nouis, commentitiis.

Διόπερ ἢ τὰ τῶν ἀθηναίων: fidem facit exēplo Athenienſiū, eamq; ob cauſam res Athenienſiū longo, & multo vſu nouatæ ſunt, & meliores factæ.

Μέχρι μὲν οὖν τοῦδε. Suadent Corinthij Legati vt finem faciant Lacedæmonij cunctandi: & primo quoq; tempore ſuccurrant ſociis, & auxilia Potidæatis mittant: quod ni faciant, minantur ſe nouam amicitiam, ſocietatemque quæſituros. μέχρι τοῦδε hactenus, hucuſque.

Ὡρίσθω. Terminetur, definiatur, id eſt, deſinat progredi vlterius veſtra iſta cunctatio. Ἀπὸ τῶν ἐμψύχων: quibus certi fines præſcribuntur, intra quos ſe contineant.

Τοῖς τε ἄλλοις. Iis qui erant in Thracia, Chalcidenſibus, & Bottiæis.

Κατὰ τάχος. Quærat fortaſſe quiſpiā, quid poterat prodeſſe Potidæatis, qui erant in Thracia, irruptio Lacedæmoniorū in agrum Atticum remotū admodū à regione Thraciæ? & quomodo poterat hoc vocari auxilium? reſpondeo, ſi non directè, at obliquè fuiſſe auxiliū. Sperabant enim Athenienſes reuocaturos eſſe ſuas copias à Potidæa, vt patriæ opē ferrent: atq; ita Potidæatas obſidione liberatum iri: poſſumus etiā dicere vaſtationem agri Attici, quam erant facturi Lacedæmonij, quodammodo vocari potuiſſe auxiliū, quippe quæ eſſet vltio iniuriarum, & compenſatio quædam detrimentorum, quæ Potidæatæ acceperant.

Ἀθυμίᾳ τρέψητε. Comminatio.

Ξυμμαχίαν. ἀντὶ τοῦ ξυμμάχοις.

Τρέψητε Auertatis.

Δρῷμεν δ' ἂν ἄδικον οὐδὲν Nullum flagitiū admittēmus, correctio, & ſimul purgatio ducta ex cauſis: quia contra pacta inter nos fœdera nos deſeritis:

est autem hominũ, qui ratione destituti non sunt, vt cùm deseri se intelligunt, aliò se conuertant, & nouas societates, & amicitias quærant.

Οὔτε πρὸς θεῶν. Probatio, & argumentum reuocatur ad iusiurandum. λαμπρότης. Diis, hominibusque approbantibus.

Αἰσθανομένων. Qui aliquo sensu præditi sunt, non stupidi, quasi diceret, vt vos estis.

Λύουσι. Frangunt. ἀπολογία.

Οἷς ἂν ξυνομόσωσι. περίφρασις τῶν συμμάχων.

Βουλομένων δέ. Permanebimus autem, si vestra studia nobis non desint.

Οὔτε ξυνηθεστέρους. L. V. nec alios magis propensos, quàm vos estis inueniremus: sed verte, nec amiciores vobis, magisq; familiares inuenerimus.

Οὔτε γὰρ ὅσια. Nam impiè, & sceleste faceremus, si vos desereremus.

Πρὸς τάδε. Quare de his diligentius consultate, dateq; operã, vt præsitis Peloponneso nõ minore cũ dignitate, quàm à patribus, maioribusq; vestris accepistis. ἀπὸ τοῦ καλοῦ. Dateq; operã, vt dignitatem, & potentiam Peloponnesi, cui præestis, conseruetis, atque amplificetis potius, quàm minuatis. vel, dateq; operam, vt Peloponneso ita præsitis, vt potius augeatis, quàm imminuatis ipsius imperium, quod à maioribus vestris accepistis. L. V. hunc locum non satis bene videtur intellexisse.

Ἐξηγεῖσθε τὴν Πελοπόννησον, ἀντὶ τοῦ τῶν Πελοποννησίων.

Μὴ ἐλάσσω. Non imbecillioribus, & minus potentibus.

C Τῶν δὲ ἀθηναίων. Concionem superiori aduersariam est nobis allaturus Thucydides, habitã à Legatis Atheniensiũ in concilio Lacedæmoniorũ, ac sociorum: sed demonstrat primùm occasionẽ, qua accidit, vt eiusmodi concio haberetur. aderant (inquit) casu Legati Atheniensium aliis de rebus: qui audita fama criminationis Corinthiorũ in Athenienses, dicendi potestatem sibi fieri petierunt.

Τῶν λόγων. Criminationem de vi, de iniuriis, de auaritia eorum factam.

Ἐς τοὺς λακεδαιμονίους, id est, ad Lacedæmoniorum magistratus.

Τῶν μὲν ἐγκλημάτων πέρι. Attingit distributionem totius causæ: & paucis significat, quibus de rebus sit futura oratio. eæ res sunt duæ, altera habet dissuasionem, altera Atheniensium laudationem, & virtutis eorum prædicationem: quarũ vtraq; eò spectat, vt deterreat Lacedęmonios à bello suscipiendo. Non vt ad crimina responderent. hoc enim interpretabantur nihil aliud esse, quàm subiicere sese Lacedæmoniis, & apud eos, quasi arbitros, vel iudices dicere causam. apparet animi quædam altitudo Atheniensium, qui dedignarentur Lacedęmonios, & se vel superiores dignitate, vel certè pares illis esse arbitrarentur.

Ἀλλ' ἐν πλείονι: χρόνῳ scilicet. Sed sumendum esse tempus ad deliberandum.

Καὶ ἅμα. Altera pars causæ.

Ὑπόμνησιν. Profectiores ætate commonefacere eorum, quæ nouerant.

48. A Ἡσυχάζειν. πολεμεῖν. ἀντὶ τὴν ἡσυχίαν, καὶ πόλεμον.

Τοῖς λακεδαιμονίοις. Magistrat⁹ intelligit, vt suprà.

ATHENIENSIVM CONCIO.

Ἡ μὲν πρέσβευσις ἡμῶν. Hæc concio est aduersaria superiori. Illa suadet bellũ, hęc dissuadet. Et quemadmodum in illa Corinthius iustum ac necessariũ fore hoc bellum demonstrabat, ita in hac legatus Atheniensium neq; iustum, neq; necessarium fore probat: in illa legatus Corinthius Lacedæmonios ad bellum adhortatur à magnitudine periculi imminentis propter nimia incrementa, & formidolosam Atheniensium potentiam, in hac legatus Atheniensium eosdẽ à bello deterret eandem ob causam, id est, propter nimiã potentiam eorum, quibuscum futura Lacedæmoniis res erat: In quo apparet prudentia Thucydidis, qui iisdem locis in causis cõtrariis vti potest. Dissuadet igitur bellum legatus Atheniensium. neq; iustum, neq; necessarium esse docet. imò probat fore periculosissimũ: non iustum fore dicit: propter dignitatẽ suæ ciuitatis, & summa, plurimaque in vniuersos Græcos merita. Præterea, quòd imperium, quo potirentur, neq; vi, neq; iniuria partum esset, sed à Græcis volentibus, lubentibusq; esset oblatũ. qua in parte commoratur, vt demonstret qua ratione Atheniensibus delatum fuerit: docet præterea bellum non modò non necessarium, sed etiam periculosissimum fore, tum quòd aduersus ciuitatem potentissimam, & omnibus rebus florentissimã, atq; instructissimã certamen esset futurum, tum quòd Mars communis, & belli euentus incerti sint, præsertim si bellum diutius ducatur.

Argumentorum dispositio illa est: primo loco Legatus fortia facta suæ ciuitatis memorat, & laudes suorum prædicat, vt incutiat terrorem Lacedæmoniis. Secundo, disputat vtrum iure, an iniuria obtineant imperium in Græcos: & iure ipsos id obtinere docet.

Dispositio igitur huius concionis est diuersa à dispositione alterius superioris. In illa exponuntur primo loco iniuriæ Atheniensiũ, deinde ostẽduntur pericula imminẽtia, & incutitur terror. hîc cõtrà, primùm terror incutitur à magnitudine potẽtiæ Atheniensiũ: deinde demonstratur Atheniẽses non immeritò imperiũ à Græcis delatũ obtinere.

Ἡ μὲν πρέσβευσις ἡμῶν. Procemium continet causam, & ostendit rationem, cur in Concilio Peloponnesiorum habeat orationem Legatus Atheniensium. Simile est procemiũ primæ Philippicæ Ciceronis, in quo Cicero exponit causam & profectionis, & reuersionis suæ Romam. Antè quàm de republica, Patres conscripti, dicã ea, quæ dicenda hoc tempore arbitror, exponam vobis breuiter consilium & profectionis, & reuersionis meæ.

Propterea se venisse dicit Legatus oratum, vt moneat Lacedæmonios ne præcipitãter ac temerè bellum suscipiant, presertim aduersus eam ciuitatem, quæ omnium Græcarũ potẽtissima, omnibusq; rebus instructissima est. hæc est summa.

Propositio est: Venio vt vos moneam ô Laced. ne temerè de rebus maximis deliberetis: præterea, vt doceam aduersus quam ciuitatem, quàm potentem bellum sitis suscepturi. Ratio, quia magnam criminationem de nobis, factam audio, nõ vt criminibus ipsis respondeam: neque enim vos iudices harum controuersiarum statuo.

G Ἡ μὲν πρέσβευσις. Non propterea legati ad vos fuimus ô Lacedæmonij; vt ad crimina vestrorum sociorũ responderemus, & cũ iis, apud vos disceptaremus, sed aliis de rebus missi fuimus: iã verò certiores facti socios vestros grauissimè inuectos in nos fuisse, venimus non purgatũ nos, neq; enim agnoscimus vos iudices, sed demonstratum, &c.

Hæc

Hæc oratio est plena grauitatis, & authoritatis, atque adeò fastus, & contemptionis: quæ res alienant animos auditorum ab eo qui agit. At præcepta Rhetorum passim docent auditores côciliandos esse in proœmiis. quæratigitur quispiam, cur ita fiat à Thucydide. Λύσις, Si auditor est iudex, & dignitate, authoritateque præstans ita, vt potestas eius timenda sit, tum diligenter obseruanda præcepta Rhetorum, ne videlicet animus eius offendatur, in cuius potestate est, qui agit causam. Si auditor non est iudex, tum verò nihil refert, si præcepta non seruentur, id fit hoc in loco: & author ipse detegit hoc artificium in eo quod facit legatum Atheniensium dicêtem se non agnoscere Lacedæmonios, neque iudices, neq; superiores potestate.

Η πρέσβευσις. ὄνομα θουκυδίδειον. Οὐκ ἐς. ἄρσις, & θέσις.

Καθόλου ἐκ ὀλίγην. Non paruam & leuem accusationem, quia nos grauiter accusari audiuimus, in medium prodiimus, &c. καταβοή, κατηγορία.

Οὔτε τούτων. A maiori confirmat: Si vestri socij non agnoscunt vos iudices, multò minus nos.

Καὶ ἅμα βουλόμενοι. Diuisionem causæ duas habere partes diximus: alteram esse dissuasionem, alteram demonstrationem magnitudinis potentię Atheniensium: alteram attigit paulo antè, cùm dixit, ἀλλ' ὅπως μὴ ῥᾳδίως, &c. alteram nunc tangit. L. V. Simul quia volumus de rationibus nostris omnibus quo pacto se habeát, vos facere certiores.

Περὶ παντὸς τοῦ λόγου. Hoc refer ad illud, ὧν τοὺς μὲν διδυλωμένους ὁρᾶτε, τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, & οὐχ ἥκιστα τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις, pro tota accusatione contra nos instituta: De tota oratione, quæ contra nos instituta est: Insinuatio.

Ἄξια λόγου. Non contemnenda.

Καὶ τὰ μὲν παλαιά. Ingreditur in causam: & fortia facta populi Atheniensis exponit, ea scilicet, quæ erant recentiora: & omnium hærebát memoriæ. Atque vt peruetusta missa faciam.

Τὰ παλαιά. προκατάστασις. παράλειψις. Quia remota à memoria hominum erant, & quasi fabulosa existimabantur, vt bellũ aduersus Amazonas, Thracas, & Eurystheum. Legite Iustinum libro 2. Plutarchum in vita Thesei.

Ὧν ἀκοαί. Quæ potius fama accepistis, quàm vidistis. ἀκοαί) (ὄψεις, μεταφορά.

Τὰ δὲ μηδικά. Quæ aduersus Medos gessimus.

Αὐτοῖς: vel ἡμῖν αὐτοῖς, vel αὐτὶ τῶν ἡμῶν, L. Valla αὐτὶ τοῦ αὐτοῖ vertit.

Εἰ καὶ δι' ὄχλου. προδιόρθωσις. Et si molesta, odiosaque vobis futura sunt. erant enim Athenienses multi in prædicandis, extollendisque rebus istis, quas fortiter gesserant.

Εἰ & δι' ὄχλου. Etiam si vobis molesta futura sunt: confessione culpæ corrigit.

Ἀεὶ προβαλλόμενοι: αὐτὶ τοῦ προβαλλομένων. ἐναλλαγή.

Ἀνάγκη. ἐρμηνεία. Prædicatio laudũ propriarum solet auditori esse molesta. hæc vitabitur, si necessitatem prætêdamus, si cùm aliis communicemus nostram laudem, si personam immutemus. ὑπαλλαγὴ προ. αἰ δ' ἐφ' ἃ καὶ πεποιήκαμεν. ἐν πολλοῖς μὲν ὦ Δημόνικε.

Καὶ γὰρ ὅτε ἐδρῶμεν. A rebus, quarũ signa sunt verba, & vocabula ducit argumentum, vt fidem faciat licere sibi de his rebus disserere, & suas laudes prædicare. Hunc locum est imitatus Demosthenes in oratione περὶ στεφάνου. ἃ πολλῶν μὲν ἕνεκα, εἰκότως ἀκούσετε μου, μάλιστα δ' ὅτι αἰσχρὸν ἐστιν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι, εἰ ἐγὼ μὲν τὰ ἔργα τῶν ὑπὲρ ὑμῶν πόνων ὑπέμεινα, ὑμεῖς δὲ μηδὲ τοὺς λόγους αὐτῶν ἀνέξεσθε. Sed de re priuata. Nam si participes fuistis eius vtilitatis, quam facta ipsa attulerunt, cur nos expertes simus eorum prædicationis, si quid commodi ex ea re videmur percepturi?

Ης τοῦ μὲν ἔργου. ἔργου facit mentionem vsitato more, vt fiat ἀντίθεσις in λόγου.

Ῥηθήσεται δέ. προκατάστασις. Repetit causam cur apud Magistratus Lacedæmonios, eorumque concilium sit verba facturus, vt testatum relinquat se non agnoscere eos vel iudices, vel præstantiores dignitate, & authoritate.

Φαμὲν γάρ. Pedestre prœlium cômissum in campis Marathoniis, & alterum nauale commissum ad Salamina insulam exponit. σεμνότης, ἐπίδειξις, λαμπρότης.

Μόνοι. Id est, sine vobis: alioqui habebant socios Platæenses mille: quos propter paucitatem causæ seruiens omisit.

Προκινδυνεῦσαι. Id est, pugnasse, idque non sine periculo.

Καὶ ὅτε τὸ ὕστερον ἦλθεν. Xerxis aduentum intelligit.

Ὅπερ ἔσχε. Amplificatio. quid ea re profecerint, ostendunt. Quæ res obstitit, ne illa infesta classe Peloponnesum oppugnaret, atque adeò euerteret. ἐπιπλεῖν, appellere.

Τεκμήριον. Maximum huius rei documentum dedit.

Τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ. Trecenta millia militũ Mardonio reliquit, Herod. lib. 8.

Τοιούτου μέντοι. Efficit salutem totius Græciæ in rebus nauticis fuisse positam: amplificat deinde factum Atheniensium.

Τὰ τῶν ἑλλήνων πράγματα. Fortunas Græcorũ positas, vel sitas fuisse.

Ὀλίγῳ ἐλάσσους τῶν δύο μοιρῶν. Id est, ad 260: Plut. tamen 200, Herodotus, 180, fuisse scribit. datas tamẽ 20, etiam Chalcidensibus, quas ipsi instruerent, καθ' ἡρόδοτον summa nauium erat 324. Si fuissent 400, duæ partes huius summæ fuissent 266.

Θεμιστοκλέα. Hunc sapientiæ ergo, oleæ ramo donarunt Lacedæmonij, & curru, qui Spartæ cæteris præstabat. Plut. in Themistocle.

Ξένον. ξένους vocabant Lacedæmonij omnes externos.

Ἐπειδὴ ἡμῶν. Obliqua accusatio Græcorum.

Τῶν ἄλλων. Macedones, Thessali, Thebani sunt intelligendi.

Τὰ οἰκεῖα διαφθείραντες. Profligata, & euersa re familiari.

Σκεδασθέντες. Disiuncti, dispersi.

Προετιμωρήσατε. Noluistis ferre auxilium, vel ante euersam vrbem, vel desertam.

Ὥστε φαμέν. Efficit plus vtilitatis datum, quàm acceptum.

Ὑμεῖς μὲν γάρ. Collatio. vos vobis timentes auxilium tulistis.

Οἰκουμένων. Integris vestris rebus) (ἀπὸ τῆς οὐκ οὔσης.

Ὅτε γοῦν ἦμεν ἔτι σῶοι. confirmat signo: si nostri caussa venissetis, multò antè id fecissetis, cùm nostra adhuc stabat vrbs.

Ἀπό τε τῆς οὐκ οὔσης. Amplificatio beneficij dati, ex eo, quòd euersa vrbe, desperatis fere finibus vniuersis, tamen pro cæterorum Græcorum salutẽ quæuis pericula subire non dubitarint.

Τὸ μέρος: vel pro virili parte: vel vos, qui pars Græcorum eſtis.

Εἰ δὲ προσεχωρήσαμεν. A contrariis amplificatio, & ab iis, quę erant euentura ſi ſecus egiſſent Athenienſes. quòd ſi vel antea Medis nos adiunxiſſemus, vel poſtea naues relicta vrbe nō conſcendiſſemus, actum de vobis profectò fuiſſet.

50. A Ὡς διεφθαρμένοι. Quaſi perditis, & profligatis Græcorum rebus.

Οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει. Ne decernendum quidem vobis fuiſſet nauali prœlio.

Ἀλλὰ καθ᾽ ἡσυχίαν. Sed res ſine certamine ad votum barbaro ceſſiſſent.

Ἆρ᾽ ἄξιοι ἐσμέν. Efficit nō eſſe cur Græci inuideant ſibi imperium partum tot laboribus, atq; periculis. Hæc autem habent latentem animi ingrati exprobrationē. L.V. Quapropter digni ſumus Lacedæmonij illius noſtræ generoſitatis, & prudētiæ gratia, qui principatu quē habemus, potiamur, nō ita multum Græcis inuidioſo. F.P. An ô Lacedæmonij meritò Gręci videntur inuidere nobis imperiū, qui eam animi alacritatem, talemq; prudentiam aſperrimis ipſorum temporibus demonſtrauimus.

Καὶ γὰρ αὐτὴν. δικαιολογία: docet iure partum imperium, non per vim, & iniuriam: partim conceſſu veſtrum, qui ad perſequendas belli reliquias permanere noluiſtis, partim oblatum vltro ab ipſis Græcis id accepimus.

Ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου. Itaq; vi, & natura ipſius imperij coacti ſumus ad eum ſtatū, in quo eſt nunc, rē perducere. Genus omne hominū natura ducitur ad libertatem: eiuſq; ſtudioſum in primis eſt: Itaq; vſu venire videmus, vt ſerui dominos, ſubiecti eos, in quorum ditione ſunt, odio habeāt. Ex hac igitur hominum cōditione, & vi, atq; natura imperij ducit argumentū, quo populū Athenienſem purgat: quaſi diceret, quòd ſocij nos oderint, id nō fit culpa noſtra, ſed natura ipſius dominatus, qui ſolet eſſe moleſtus, & grauis ſubiectis: Itaque odiis eorum adducti, libidinem eorum refrænamus.

Ἔργου, id eſt, τῆς ἀρχῆς. αὐτὴν τὴν ἀρχήν.

Ἐς τόδε. In hunc ſtatum. περιπλοκή, vt ſint ſtipendiarij, & vectigales.

Ὑποδεεῖς. Ne deficerent à nobis, & vobis ſe adiungerent, noſque oppugnarent.

Τιμῆς: vt ab illis, quaſi à ſubiectis, & inferioribus coleremur.

Ὠφελείας. Vt vectigalia nobis penderentur.

Καὶ οὐκ ἀσφαλές. Ratio cur metuendum eſſet: quia plerięq; iam nos odio proſequi cœperant.

Ἀνέντας. Permiſſa eis licentia.

Αἱ ἀποστάσεις. παῤῥησία.

Πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον. Omnes autē citra inuidiā ſuis rationibus proſpiciunt in maximis periculis cōſtituti: Purgatio populi Athenienſis, à neceſſitate, id eſt, ſi vi ſocios, & vectigales coërcemus ne in nos inſurgant, & à nobis deficiant, id nobis vitio vertendū non eſt: quia noſtræ rationes id poſtulant.

Ὑμεῖς γοῦν. Exemplo ipſorū legatus docet licere ſibi ſocios ita tractare, vt rebus ipſis expedit: nam vos quoq; cogitis Peloponneſios eū tenere Reipublicæ ſtatum, qui veſtris vtilitatibus videtur aptus, vos quoq; ita imperatis, vt vobis expedit.

Καταστησάμενοι. Conſtitutis: eum ſtatū in ſingulis ciuitatibus retinentes, qui vobis aptus, & idoneus videtur. intelligit τὴν ὀλιγαρχίαν.

Καὶ εἰ τότε ὑπομείναντες. Quòd ſi tū in imperio permanſiſſetis, multò grauiores, acerbioresq; ſociis fuiſſetis, q̃ nos iā ſumus. Ab iis quæ eueniſſent, ſi quid aliud factū fuiſſet, argumentum eſt ductum.

51. A Ἢ ἄρχειν ἐγκρατῶς. Vel premere imperio, & per vim dominari.

Οὕτως οὐδ᾽ ἡμεῖς. Mirandum minimè eſſe efficit, ſi populus Athenienſis naturæ legem ſecutus imperium oblatum acceperit: idq; iam neceſſitate coactus retineat.

Ἀνθρωπείου. Homines enim natura præeſſe aliis cupiūt, & affectant dominatū. Neq; inuſitati quicquam, & remoti ab hominum inſtitutis fecimus.

Καθεστῶτος. Moribus receptum eſt: καθεστηκότα inſtituta. Locus communis de iure naturæ.

Μέχρις οὗ τὰ ξυμφέροντα λογιζόμενοι. Quo ad rem vtilitate menſi eſtis, vel metiri voluiſtis: quanquam nunc mutata ratione, æquitatem prætenditis, & æquū eſſe aitis, vt Græci libertate fruantur. Scholiaſtes ſupplet ἦτε. Ego puto μέχρι τοῦ νῦν ἦτε. Accuſat latenter Lacedæmonios doli, & fraudis, quòd aliud ore, aliud corde.

Οὐδεὶς πω. Iure, & conſuetudine tuetur cauſam Athenienſium.

Ἐπαινεῖσθαί τε ἄξιοι. Ac laudandi potius ſunt, qui humanum ingeniū ſecuti præſunt aliis: Ita tamen præſunt & dominantur, vt opibus & potentia ſua non abutantur, in eos quibus præſunt, vt modeſtius in dominatu ſeſe gerant, quàm Imperij magnitudo fert. ἐνδιδλαγὴ προσώπου.

Ἄλλους γ᾽ ἂν οὖν. ἐξ ὑποθέσεως. Ac ſi qui alij hoc ipſo noſtro Imperio potirētur, eos facilè ſperamus declaraturos, quàm nos modeſti ſimus. Lacedæmonios innuit, qui rerum potiti, fuerant Græcis longè grauiores, quàm Athenienſes.

Ἡμῖν δὲ καί. Quanquam noſtra modeſtia non ſolùm laudem non aſſequitur, ſed etiā immerito vituperationem refert. queritur, quòd loco laudis, quam talis modeſtia merebatur, Athenienſes reprehenderentur, ac vituperarentur.

Περιέστη. Cōtrarium rei euentum videtur ſignificare verbum, ὡς περιέστηκεν ἡ δοκοῦσα ἡμῶν πρότερον σωφροσύνη, &c. νῦν ἀβελτία, καὶ ἀσθενὴς φαινομένη. ceſſit contrà ac ſperabamus.

Ἐλασσούμενοι. Quamuis enim de iure noſtro decedamus, & pari conditione cū ſociis diſceptemus iiſdem iudiciis, iiſdemq; legibus, tamē litigioſi appellamur, & eo nomine malè audimus. Malè audiebant Athenieſēs, vt φιλόδικοι, & litiū appetentes: purgat eos legatus: & modeſtiæ illorū hoc tribuit.

Ξυμβολαίαις δίκαις. L.V. quòd in rebus cōtrahendis, & in iudiciis. F.P. In controuerſia de contractu, de pactis, & conuentis.

Ποιήσαντες τὰς κρίσεις. Iudiciis inſtitutis, factis, agitatis.

Καὶ οὐδεὶς αὐτῶν σκοπεῖ. Docet cur ſibi potius, quàm aliis ea nota inuratur, & id criminis obiiciatur. quia (inquit) cæteri qui ditionem habent, vi, non æquo iure vtuntur in ſubiectos. Collatio, qua purgantur Athenienſes.

Διότι, αὐτῷ τοῦ δὲ τί.

52. A Οἱ δὲ εἰθισμένοι. At noſtri ſocij aſſueti iā nobiſcum æquo iure diſceptare, ſi quid illis quoquo modo detractū fuerit vel iudicio noſtro, vel propter imperij potentiā, quod opinione illorū nō oportuerat detractum, non habent gratiā de pluribus non ereptis, ſed modicū illud, quod detractum eſt, grauius ferunt, quàm ſi ſtatim ab initio cum ipſis non iure,

iure, sed vi, aperteq; egissemus. Carpit ingratum animum sociorum. A

Βιάζεσθαι } { δικάζεσθαι
Εἰθισμένοι } { ἐκείνως δέ.

Ομιλεῖν. Leniore verbo dixit τὸ δικάζεσθαι.

Καὶ ὁπωσοῦν. Siue facto, siue verbo, quod est multò minus.

Αποθέμενοι τὸν νόμον. Vel τὸν νόμον τῆς ἀρχῆς, vt σχολ. Id est, non vsi iure imperij: vel τὸν νόμον, nostra consuetudine, qua solebamus agere cum illis æquo iure.

Χρεών. αὐτὶ τοῦ ἀναγκαῖον, Quod neque mutari, neq; leniri potest. B

Υποχωρεῖν. Verbum lenius.

Αδικούμενοί π. ἐπιφώνημα μετὰ δεινώσεως. Locus communis. Iniuria grauior esse solet, quàm vis, homines passi iniuriam potius, quàm vim, moleste ferre solent, magisq; videntur iniuria, quàm vi commoueri, cùm tamen contrà, quasi diceret.

B Ως ἔοικεν. L.V. si ipsis credimus. F.P. Scilicet.

Τὸ μὲν γὰρ. αἰτιολογία. Iniuria enim à pari fit, à quo scilicet, iuris æquabilitas violatur: vis à potentiore proficiscitur: cui, quasi dicat, necessariò parendum videtur. τὸ μέν. πρὸς τὸ σημαινόμενον. C

Πλεονεκτεῖσθαι. αὐτὶ τοῦ διὰ πλεονεξίαν γίνεσθαι.

Καταναγκάζεσθαι. γίνεσθαι μετ᾽ ἀνάγκης, quam vitare non licet, ab ineuitabili necessitate proficisci.

Υπὸ γοῦν τοῦ μήδου. Exemplo probat iniuriam potius, quàm vim molestam esse.

Εἰκότως. ἐπίκρισις.

Τὸ παρόν. γνώμη. Præsens fortuna.

Υμεῖς γ᾽ ἂν οὖν. Ex fictione. fac vos deuictis nobis summa imperij potiri: certè in longè grauiora omnium odia incurreretis, quàm nos. Exemplũ hoc à persona Thucydidis ita dictum. D

Εἴπερ οἷα ἐπὶ π. Confirmatio ab Exemplo: quo tempore Lacedæmonij præerant Græcis, dux eorum Pausanias, qui erat tyrannicus, & violentus, alienauit animos Græcorum à Lacedæmoniis, huius rei non multò pòst fit mentio in hoc ipso libro. Hoc igitur significat.

C Αμικτα γὰρ. Facit fidem ab institutis, & à genere Politiæ, qua vtebãtur Lacedæmonij. ξενηλασίαις enim, & dominatu paucorum vtebantur. Abhorrent enim vestra instituta, à cæterorũ Græcorum institutis: domi malè, belli peius viuitis, & cùm peregrè proficiscimini, neq; illis, neq; aliis vtimini, sed (quasi dicat) ita viuitis, vt vestra fert libido. E

αὔξησις. Damnat Lacedæmoniorũ instituta, vt inhumana, & à cœtu, & societate hominum abhorrentia: & simul reprehendit in illis αὐθάδειαν, quæ est vitium, quo qui laborãt, sunt nimium sui iuris, suæq; sententiæ, & omnibus in rebus sibi, nõ aliis placere student. vnde etiam nomen inuenit. F

Εἷς ἕκαστος. L.V. refert ad Imperatorem. F.P. νομίζει νόμιμα, & ad quemlibet refert.

Βουλεύεσθε οὖν. πρότασις ἐν ἐπιλόγοις. Quare maturius deliberate.

Περὶ βραχέων. A rei magnitudine.

Αλλοτρίαις γνώμαις. Sequi alterius authoritatem. A turpi dissuadet. Turpe enim est alterius cõsiliis induci, vt rem grauem, & periculosam suscipiamus. G

Οἰκεῖον πόνον. A labore, & rei difficultate.

Τὸν παράλογον. Incertum belli euentum, ἰουκυδίδειον ὄνομα.

Πρὶν ἐν αὐτῷ γίνεσθαι. Prius quàm re experiamini.

Προδιάγνωτε. Antè dignoscite, ac reputate vobiscum: quod est sapientis.

Ες τύχας περιίστασθαι. Calamitosos, & funestos exitus habere. D

Εν ἀδήλῳ κινδυνεύεται. In incerto est: incerta tentatur alea.

Ιόντες τε οἱ ἄνθρωποι. Monet Lacedæmonios, ne in eundem labantur errorem, in quem plerique hominũ labi solent, qui res gerendas suscipiunt prius, quàm consultent gerendæ nec ne sint: Nolite eos imitari. est enim, quasi diceret, hominum inconsultorum, & temerariorum. 53. A

Ημεῖς δέ. αὐτὶ τοῦ δή. Quare dum ab ista culpa vtrique absumus, monemus vos dum rectè consultare integrum est, ne fœdera rumpatis, sed iudicio res controuersas permittatis: alioqui nos quoque deos, qui præsunt fœderibus, contestati bellum illatum propulsabimus.

ARCHIDAMI CONCIO. G

Καὶ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειρός εἰμι. Archidamus rex erat Lacedæmoniorum Zeuxidami filius, Agidos, & Agesilai pater. Hic igitur bellum dissuadet, sed diuersa ratione ab ea, quam legatus Atheniensium secutus est. Ille enim apertè, & directè dissuasit: Iste obliquè, & occultè idem facit: ille & periculosum, & iniustum fore palàm dixit: iste proponit primùm plurimas, & maximas difficultates, quibus Lacedæmonios à bello deterret: deinde assentitur, & concedit ipse quoque bellum esse iustum, & necessarium, sed in eo suscipiendo negat esse nimis properandum. Censet monendos esse primùm Athenienses de sociorum querelis: bellum interea parandum, quærendos vndiq; socios, & pecunias in primis, quæ belli nerui sunt: non esse audiendos socios, qui se propter priuatas offensiones ad commune totius Peloponnesi bellum vocent. Denique à bello vel omnino abstinendum esse docet, vel tantisper dum omnibus rebus necessariis instructos se intelligant, præsertim cùm Athenienses non recusent iudicium, & iure potius quàm armis disceptare se paratos esse dicant.

Primo loco exponit difficultates, & belli incõmoda. Secundo assentitur etiam ipse cæteris, qui bellum suadebant, & socios non esse deserendos clamitabant: at respondet loco id, & tempore agendum esse. Postremo ad ea respondet, quibus Corinthij Lacedæmonios ad bellum instigabant, turpem esse nimiã Lacedæmoniorum cunctationem illi dictitabant: multò turpius esse respondet Archidamus, si imparati bellum periculosissimum suscipiant. in eorum hortatione temeritatem esse ait, & turpitudinem in suo consilio salutem, & dignitatem esse demonstrat.

Καὶ αὐτός. δηλωτικὸν ἐστὶ τοῦ πράγματος τὸ προοίμιον. Habet significationem rei totius de qua agitur, agitur de bello: itaq; de eo se acturum significat. facit simul attentionem significatione prudentiæ, & rerum vsus, quo cõparat authoritatem suasioni suæ. ἐν τῷ συμβουλεύοντι tria requiruntur, φρόνησις, ἀρετή, καὶ εὔνοια, si eius oratio pondus est habitura. Ipse quoque multis interfui bellis ô Lacedæmonij: quærit authoritatem dum significat se peritum esse eius rei, de qua agitur.

Propositio: nõ est bellũ expetendum nobis, vt rerũ imperitis, & idiotis. turpe enim est labi perinde, ac rerum ignari solent facere. Alludit Thucydides ad adagium, γλυκὺς ἀπείρῳ πόλεμος.

Καὶ αὐτός. Copulatiua particula postulat alteram sententiam, quæ omissa est ab Archidamo modestiæ gratia: modestia conciliat animos auditorum.

Καὶ ὑμῶν. πολυανθρώπων, πλῆθος, καὶ μέγεθος ἐργάζεται. Conciliatio.

Ηλικία. Prouectiore scilicet, ergo tacitè à Senioribus, & prudētioribus quærit subsidium suæ sententiæ. & hortatur latenter vt sibi suffragētur aduersus imperitiam iuniorum.

Τοῦ ἔργου. τοῦ πολέμου.

Οἱ πολλοί, οἱ ἄπειροι) (ἔμπειροι. ἴσως, ἀνάγκη.

Μήτε ἀγαθόν, καὶ ἀσφαλές. Distributio: neque vtile, neque tutum.

Εἴ τις. Siquis rem sapienter perpenderit.

Εὕροι τε δ' ἄν. Ingreditur in causam: & maximum, grauissimumq; fore bellum demonstrat. Scholiastes putat prooemium vsque ad ἐκλογίζοιτο progredi: sed errat.

Ελάχιστον. δὴ ἐλαχίστου καιροῦ γινόμενον, ὁ ἐξηγητής.

Πρὸς μὲν γάρ. A difficultatibus, damnis, & periculis deterret: difficultates sunt illæ: cum ea gente bellum futurum est, quæ procul abest à nostris finibus: itaque sine maximis, & sumptibus, & incommodis arma inferri non poterunt. præterea, cum ea, quæ rerum nauticarum peritissima est: itaq; classe circunuecta nostros fines infestabunt, & excursionibus, ac populationibus plus damni dabunt, quàm accipient. Cum ea denique gente bellum futurum est, quæ pedestribus etiā copiis, ne dum maritimis floret, quæ publicis, priuatisq; opibus, & sociis quamplurimis est instructissima. Collatio. ἀντίθετον.

D Παρόμοιος. Pedestres enim erant opes Peloponnesiorum, & ea re pollebant magis, quàm classe.

Ἐφ' ἕκαστα. Res pro personis.

Πρὸς δ' ἄνδρας. Altera pars collationis. ἄνδρας ἐμφατικῶς.

Ἑκάς. A locorum distantia. Itaque difficilè commeatus poterunt comportari.

Καὶ προσέτι θαλάσσης. τὸ βλαβερόν. Circumuecti classe facilè Peloponnesum infestabunt homines rei nauticæ peritissimi.

Ἐξήρτυνται. Verbum familiare Thucydidi. 2.7. ναυτικά τε ἐξηρτύετο ἡ Ἑλλάς, & 4, ἢ καὶ μᾶλλον ἐξηρτύοντο τὸ ναυτικόν.

54. A Πλούτῳ τε ἰδίῳ. Amplificandi causa dixit primùm confusè, & in vniuersum. τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐξήρτυνται. genus deinde partitur in suas partes, opes priuatas, & publicas, postremò explicat eas singulatim.

Οχλῳ. Turba, copiis, hominum copia.

Οὐκ ἐν ἑνί. καινοπρεπῶς, ἀντὶ τοῦ ἐν οὐδενί.

Καὶ ξυνὶ πιστεύσαντας. ἀντεξέτασις. Partitur apparatum Atheniēsium, & singulis in partibus facit collationem. magnum habet momentum in vtranq; partem hoc artificium, siue aliquid suadeamus, siue dissuadeamus, cùm scilicet distributo genere in formas, partes cum partibus conferimus.

Πότερον ταῖς ναυσίν. ὑποφορά: oratio aduersarij. γοργότητος μέθοδος τὸ τοῖς ἀπαντήσεσι ταχείαις χρῆσθαι, καὶ βραχείαις, ταῖς τε ἀντιθέσεσιν ὡσαύτως. Domus tibi deerat? at habebas. pecunia superabat? at egebas, Cicer. orat. 219.

Ἀλλ' ἥσσους. ἀνθυποφορά: καὶ ἡ λύσις.

Εἰ δὲ μελετήσομεν. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος.

Μελετήσωμεν. Ab animo ad corpus.

B Τάχ' ἄν τις θαρσοίη. ὑποφορά. Confidat forsitan aliquis, quòd eos & armis, & hominum multitudine superemus, vt liceat longè, lateq; vastare fines eorum peragrantes.

A Τοῖς δέ. λύσις. Illi verò latos habent alibi fines: & res necessarias vndique mari conuehent.

Εἰ δ' αὖ τοὺς ξυμμάχους. Quod si socios eorum ad defectionē solicitarimus. ὑποφορά, opus erit classe tuendi eos caussa, qua lōgè inferiores sumus. λύσις.

Τίς οὖν ἔσται. Efficit bellum multò calamitosius sibi futurum, quàm ipsis hostibus. Sed ne malè illis ominaretur, leuius rem attingit.

B Εἰ μὴ γάρ. Ratio, nisi classe simus superiores, & vectigalia vnde alunt classem, subtraxerimus, plus damni capiemus, quàm dederimus. κρατήσομεν, ἀφαιρήσωμεν.

Κἂν τούτῳ. Ad illud occurrit: At bello posito, si C res non succedat, in gratiam redibimus: λύσις. At hoc non erit honestum post multa detrimenta accepta.

Καταλύεσθαι. ἀντὶ τοῦ καταλύειν.

Ἄλλως τε καί. Confirmatio: quia belli authores

C fuimus: qui autem primi arma mouent, & primi pacem concupiscunt, hi quasi diceret, arguuntur vel stultitiæ, vel imbecillitatis, si statim finire illud studeant. stultitiæ, quòd bellum grauius susceperint, quàm ferre possent: imbecillitatis, quòd conficere illud non valuerint.

Μὴ γὰρ δὴ ἐκείνῃ γε. Difficile restinctum iri bellum hoc docet, si fines Atheniensium vastauerint: facit fidem à magnitudine animi Atheniensium: adeò sunt alto, & excelso animo Athenienses, vt non

D sint desideraturi pacem, ne suus ager vastetur, neque formidaturi bellum, quasi bellorum, & periculorum rudes, & imperiti. Hic locus eò spectat, vt refutet eos, qui dictitabant Athenienses simul atque agrum vastari vidissent, esse desideraturos pacem, & imperata quælibet facturos. fallit vos vestra opinio.

Τοῖς παισίν. Alludit ad illud Homeri. lib. 3. Iliad.

Ἀλλὰ καὶ ὥς τινη περ ἐοῦσ' ἐν νηυσὶ νεέσθω,
Μηδ' ἡμῖν, τεκέεσσί τ' ὀπίσσω πῆμα λίποιτο.

E Οὕτως εἰκός. ἐπιφώνημα, Continet rei causam. Ea enim sunt animi altitudine Athenienses, vt propter agrum minimè cessuri videantur: ita bellis assueti, vt credendum non sit nostris armis illos territum iri.

Δουλεῦσαι τῇ γῇ. Non habituros rationem, cōtempturos, δουλεύειν τινί, colere, obseruare, magnifacere.

Οὐ μὴν οὐδ' ἀναισθήτως. Ad illud occurrit, quid igitur? patiamur nostros lædi socios: neque insidiantes nobis Athenienses arguamus? minimè omniū:

F atque ita aperit sententiam suam, censet mouenda non esse arma, mittendos esse Legatos Athenas, qui querātur de sociorum iniuriis: interea bellum parandum esse. ἀναισθήτως. τὸ αἰσχρόν.

Κελεύω. Sum author. ἀναισθήτως, stupidè.

Αγαν δηλοῦντας. Apertè significātes: prudentiam D præscribit legatis, qua opus erat in gerenda legatione. ἐξαρτύεσθαι, bellum apparare.

Προσαγωγῇ. ἀντὶ τοῦ προσάγοντες, adiungentes, conciliantes.

G Ανεπίφθονον. Turpe erat Græcis barbarorū opem 55. A implorare, & ab iis auxilia petere: ad illud occurrit, & purgat Lacedæmonios à necessitate. pro salute nostra (inquit) hoc facere cogemur: Extra inuidiam: non enim inuidendum. πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον τὰ ξυμφέροντα τῶν μεγίστων περὶ κινδύνων εὖ θέσθαι. non est nobis vertendum vitio.

Καὶ τὰ

Καὶ τὰ αὐτῶν. Et simul nostras fortunas expromamus. dissuasio.

Καὶ ἢν μὲν ἐπακούωσι. Complexione vtitur: aut audient nos Athenienses, & satisfacient, aut nō audient: Si audiant, res sine sumptu, & laboribus, ac periculis nobis succedet: Sin minus, iusto temporis spatio interposito, collectis viribus bellum capessemus instructi melius.

Καὶ ἴσως. Coniectura: quid commodi sit allatura ista cunctatio, declarat Archidamus quasi diuinans, prudentiâ.

Παρασκευὴν, καὶ τοὺς λόγους. Referto ad illud, Ιόντες τε οἱ ἄνθρωποι ἐς τοὺς πολέμους τῶν ἔργων πρότερον ἔχονται, ἃ χρῆν ὕστερον δρᾶν.

Ομοια ὑποσημαίνοντας. Respondere apparatibus, esse similem, id est, minacem, &c.

B Μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσητε. ἐνθύμημα. Repetit argumentum superius, & admonet Lacedæmonios ne fines vastent Atheniensium: à rei vtilitate. obsides quidam sunt nobis fines Attici, quasi dicat, eos in fide, & officio continebitis. μέθοδος παραβολῆς: parcendum est agro Attico. ratio, quia est instar obsidum ad continendos in officio Athenienses. Obsides dari in bello solent victori, & superiori armis, quasi pignus voluntatis, & animi eorum, à quibus dantur, quibus cauetur, & sponsio quædam fit, fore, vt non deficiant, neq; aduersus eum arma ferant: quod ni fiat, salus obsidum (qui plerumque sunt charissimi iis, à quibus dantur) vocatur in vitæ discrimen.

Ως ἐπὶ πλεῖστον. Ad tempus referendum.

Απόνοιαν. Ad desperationem compulsis. ἀπονενοημένοι: hæc sunt incommoda consecutura si vastentur fines Attici.

Αληπτοτέροις. Expugnatu difficiliores reddere, metaphora à luctatoribus, τοῖς μὴ παρέχουσι λαβὴν, vel à rebus lubricis, quæ licet manu prehendātur, tamen stringi, & teneri nequeunt, sed elabuntur, & diffugiunt, non posse eos subigere, & in potestatem nostram redigere.

Εἰ γὰρ ἀπαράσκευοι. Ni parcant agro Attico, sed suscepto bello præpropere irrumpant, quæ incommoda sint consecutura docet: dedecus, & detrimentum scilicet. ἀπαράσκευοι τοῖς τῶν συμμάχων. his duobus nititur argumētis potissimùm, vt bellum dissuadeat.

Οπως μὴ αἴσχιον. Ne turpius, detrimentosiusque Peloponneso consulamus, vel ne plus dedecoris & damni nobis conciliemus: sed pro nobis, dixit Peloponnesiis. κατ' ἐνάλλαγὴν προσώπου.

C Εγκλήματα μὲν γὰρ. γνώμη. Querelæ enim, & criminationes publicæ, priuatæque tolli possunt, sed bella suscepta publicè non ita facilè deponi possunt sine dedecore. καταλύειν ἐγκλήματα. transigere, decidere controuersias. διαλύειν vsitatius.

Ξύμπαντας) (τῶν ἰδίων. Hoc inculcat sæpius τοῖς τῶν ξυμμάχων ἐγκλήμασι πεισθέντες.

Ον οὐχ ὑπάρχει. τὸ δὲ πολέμου τὸν παράλογον ὅσος ἐστὶ, πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι, προδιάγνωτε, &c. εὐπρεπῶς θέσθαι. ἀντὶ τοῦ καταθέσθαι.

Καὶ ἀνανδρία μηδενί. Refutat iam ea, quæ socij obiectabant Lacedæmoniis, tarditatem, cunctationem, sociorum destitutionem, & ignauiam. ignauiam esse dictitantes, & timoris significationem quòd multæ ciuitates vnam non aggrederentur.

A Πολλοὺς. τούτε μοῖραι τὸ Πελοποννήσου. de quibus suprà.

Εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις. Itaque non cum vna ciuitate, sed cum pluribus res nobis futura est.

Εθνη. ἐπιλ. ἀρκάδες, Κυνούριοι, ἀχαιοὶ δωριεῖς, αἰτωλοὶ, δρύοπες, λήμνιοι. Ηροδ. libro octauo. 121.42.

Καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος. Quanti sint æstimanda vectigalia hoc loco docet: neruos, & robur belli magis in pecuniis, quàm in armis positum ait.

Εἶναι τὸν πόλεμον δαπάνης. Sumptu, & pecuniis bellum geri: bellum niti sumptibus, & pecuniis:

B pecuniæ alunt bellum. καὶ ὅταν τόδε μὲν ἄνευ τοῦδε μὴ ᾖ, ἢ μὴ δυνατὸν ᾖ γενέσθαι, θάτερον δὲ ἄνευ τούτου. αὐταρκέστερον δὲ, τὸ μὴ δεόμενον, ὥστε φαίνεται μεῖζον ἀγαθὸν, ἄριστον. lib. 1. Rhet.

Locus communis pro pecuniis: anteponuntur armis.

Ωφελεῖ. ὁ πόλεμος. προσωποποιΐα.

Ηπειρώταις. vel, qui pauperiores sumus, quàm qui loca maritima incolunt, qui ditiores sunt propter negotiationem, & mercaturas, vt vidimus in

C prologo, vel qui non ita facilè bellum illis inferemus propter difficultatem comportādi commeatus ex locis mediterraneis.

Ποριούμεθα. Instat & vrget Archidamus vt pecuniæ promantur primùm, vt eos à bello deterreat. Intelligebat enim eos ægrè id facturos esse. ἐχρηματισμένον πρόβλημα.

Οἵπερ δὲ καί. Ad quos fama, & infamia, commoda, & detrimenta belli huius redundatura magis sunt, ad eos etiam matura, & considerata consultatio magis pertinet. D

D Εξομεν, σύλληψις.

Καὶ τὸ βραδὺ. ἡσυχάζετε γὰρ μόνοι ἑλλήνων ὦ λακεδαιμόνιοι, οὐ τῇ δυνάμει τινὰ, ἀλλὰ τῇ μελλήσει ἀμυνόμενοι. Eleuat & refutat illud Corinthiorum.

Σπεύδοντές τε. Deterret à belli diuturnitate: & inculcat illam sententiam, nō esse præproperè ruendum ad arma. 56. A

Καὶ ἅμα. Ab incommodis futuris, & belli diuturnitate docuit paulo antè non esse audiendos

E Corinthios. Iam docet ab existimatione hominum futura de se, nisi temerè, & festinanter bellum suscipiant, non esse cur Corinthiorum oratione moueantur.

Ελευθέραν. Propositio: Cunctatio ista, quæ nobis obiicitur, modestia est potius, & prudentia, ratio, quia in libera, & clarissima ciuitate viuimus, sed παραβολῆς μέθοδος.

Ελευθέραν. Quia in liberis ciuitatibus res rectè, & ex præscripto legum, non ad voluntatem, &

F libidinem hominum geruntur: Apud Tyrannos non ita, sed sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas. Si cunctatores, cessatores, & desertores vocamur, nostra instituta, nostræ leges reclamabunt.

Μόνοι γὰρ δι' αὐτό. Digreditur, & laudat instituta Lacedæmoniorum, vt ea etiam re permulceat eorum animos, & in suam trahat sententiam. Laudat igitur eorum temperantiam, & modestiam, fortitudinem, & prudentiam, & alias id genus vir-

G tutes. Εγκώμιον.

Μόνοι γὰρ: Verbum habet pondus, & vim ad amplificandum, & pertinet ad laudationes: Si solos, aut cum paucis ostendamus aliquos fecisse facinus aliquod præclarum. Αριστοτέλης libro primo ῥητορικῆς. Χρηστέον δὲ καὶ τῶν αὐξητικῶν

πολλοῖς δὲ εἰ μόνος, ἢ ἄνθρωπος, ἢ μετ' ὀλίγων, ἢ ὅτι μάλιστα πεποίηκεν· ἅπαντα γὰρ ταῦτα καλά.

Ἐξυβρίζομεν. Lasciuimus, petulantes sumus, insolentes sumus.

Εὐπραγίαις) διαπραγίαις, ξυμφοραῖς.

Εἴκομεν. Consternamur: despondemus animos, nam temperantis, & modesti viri est, etiam in rebus aduersis adhibere modum, nec abiicere spem, &c. frangimur.

Τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ. Neq; mouemur illecebris eorum, qui nos recusantes instigant ad pericula: & siquis vituperando nos impellat, eum tamen authorem dolore commoti non sequimur. Hic locus etiam habet commendationem grauitatis, & modestiæ Lacedæmoniorum, qui neque blanditiis orationis allicerentur, neque castigationibus immeritis permouerentur.

Παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν. Id est, si nobis nō placeat pericula subire. ἐπείσθημεν. assensi sumus.

B Πολεμικοί τε, καὶ εὔβουλοι. Aliud εἰκώμενοι: bellaces etiam, & strenui, ac circumspecti, & prudentes sumus ob eandem animi virtutem, & modestiam.

Τὸ μὲν. ἐπαίνοδος. Quia in modestia pudor, in pudore fortitudo posita est, & virtus: qui modestus est, eum pudet flagitiorum: quem verò pudet, is ne dedecus admittat, & in aliquam turpitudinem labatur, non dubitat quæuis subire pericula, & vitam potius profundere, quàm labe aliqua se contaminare: Itaque fortis, & strenuus fit. Alludit Thucydides ad locum illum Homeri in Iliade, libro quinto, 15.

Αἰδομένων δ' ἀνδρῶν πλέονες σόοι, ἠὲ πέφανται.

Ex modestia igitur pudor, ex pudore fortitudo nascitur.

Εὔβουλοι δέ. ἀνακόλουθον. τὸ δὲ, Quia ita sumus instituti, vt ex legum præscripto vitam agamus: easq; diligenter obseruemus: hoc autem, quasi diceret, qui facit, necesse est consultus, & prudens videatur: viuit enim nō ad libidinem, secutus suum appetitum, sed rationi obtemperans.

Ἀμαθέστεροι. Vt nesciamus, ὥστε μὴ μανθάνειν ὑπεροράν.

Καὶ ξὺν χαλεπότητι. Et quia sumus ita instituti, vt potius modestè legibus pareamus, vel, seueritate adhibita, quàm vt per licentiam eas negligamus, locus obscurus, & difficilis.

Χαλεπότητι. Erat enim disciplina Lacedæmoniorum admodū seuera: & magistratus ἔφοροι siquem cessantem, vel aliquid contra Lycurgi disciplinam admittentem vidissent, in eum animaduertebant, vnde etiam ἔφοροι.

Σωφρονέστερον, αἰτί τε σωφρόνως μᾶλλον, ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστεῖν.

Ἀνηκουστεῖν. V. nouatum: immorigerum esse.

Καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα. Altera causa: quia ita instituimur, vt prudentiam non in verbis, & in rebus inanibus, sed in factis statuamus. καὶ παιδευόμενοι μὴ ἐπεξιέναι ἔργῳ ἀνομοίως.

Ξυνετοὶ ἄγαν: Illusio.

Τὰ ἀχρεῖα. Eloquētiam intelligit. Eleuat autem Corinthios, qui magnificè de se sentirent, & verbis contemnerent potentiam Atheniensium, deinde verbis non responderent.

Ἀνομοίως, id est, αἰσχρῶς.

Νομίζειν δέ: supple παιδευόμενοι, vel χρὴ, vel δεῖ desideratur.

C Παραπλησίους. Castigat latenter Peloponnesios, A qui magnificè de se sentiebant, & contemnebant Athenienses, vt Ionas. Vel refutat illud Corinth. καὶ πρὸς αὐτοὺς αὖ. πολλὰ ἡμᾶς ἤδη τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον, &c.

Προσπιπτούσας. Fortunæ euentus oratione explicari non posse.

Ἀεὶ δὲ ὥσπερ εὖ. Semper autem ita nos apparamus, & instruimus, quasi bello certaturi simus cū prudentibus, & bene consultis.

Καὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων. Neque in hostium peccatis sed B in nostra cautione, ac prudentia spes nostras collocamus.

Πολύ τε διαφέρειν. Neque multum interesse inter hominem, & hominem existimandum est: & si ita existimandum est, illum, qui in magna necessitate constitutus est, præstantissimum, & maximè strenuum esse existimandum est.

Ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις. In maximis periculis.

Ταύτας οὖν. Epilogi. Efficit Archidamus retinenda esse suorum maiorum instituta: retinendam C disciplinā, nec in bello periculosissimo suscipiendo nimis properandum. μὴ παρῶμεν. Ne abiiciamus, retineamus.

Ἐν βραχεῖ μορίῳ. Quod est cōsilij, & animi præcipitis.

Ἔξεστι δ' ἡμῖν. Ad illud occurrit, quod à sociis iactatum fuerat: ne consultare quidem, ac deliberare nobis licet: ita instant Athenienses, & vrgent: non ita est. λύσις.

D STHENELAIDÆ CONCIO. B

Τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλούς. Bellum suadet Sthenelaidas: & quamuis breuior sit ista conciuncula, tamen opponit se partim Atheniēsium Legato, partim Archidamo: Legati orationem eleuat, & inanem quandam propriarum laudum prædicationem fuisse ait: Consilium Archidami improbat, inquiens non esse iure disceptandum cum iis, qui vim faciunt: itaq; efficit bellum suscipiendum esse, & vim vi propulsandam.

E Τὸ προοίμιον ἀπὸ διαβολῆς. Castigat Legatū Atheniensium, & vocat in inuidiā, quia plurima de suorum laudibus effutiuit, de sociorum iniuriis minimè se purgauit.

Propositio. ψηφίζεσθε οὖν ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς Σπάρτης τὸν πόλεμον. Decernite bellū, &c. Ratio: quia Athenienses faciunt iniuriam nostris sociis.

Equidem nō intelligo longam Atheniensium orationem. Vt verbosos, & garrulos eleuat Athenienses.

F Πολλούς. Meritò itaque οὐ γιγνώσκω. Obscuritas in oratione fit vel propter naturam dicentis, qui eo delectatur genere (vt facit hic ipse author, qui gaudet obscuritate orationis, vt etiam apud Latinos Salustius) vel propter necessitatem orationis, cùm videlicet multas res paucis verbis complectimur, vel etiam propter prolixitatē orationis: hanc igitur prolixitatem in legato reprehendit, & obscuram sibi fuisse ait. Vir itaque Spartanus βραχυλόγος eleuat garrulitatem Atheniensium fastidio G eius affectus.

Οὐδαμοῦ ἀντεῖπον. Hic locus potest accipi dupliciter, vel ita rapiuntur, & absportantur prædicatione suarum laudum, vt accedere ad eam partem, & respondere ad crimina obiecta recusent, vel, ita sunt astuti, & callidi, vt imponant nobis, & prædicatione suarum laudum abducant nos à causa, & à C purga-

purgatione criminum obiectorum. Probo tamen magis sensum priorem. Vel superbia, vel fastu, vel astu, vel vtroque hoc faciebant Athenienses.

Καὶ τοιεῖ. Aptissima connexio argumentationis cum præmio, atqui si contra Medos olim strenui, aduersus nos iam improbi existunt, duplici pœna sunt afficiendi, tum quia bene mereri de Græcis desierunt, tum quia vim, & iniuriam faciunt, tum etiam quia, qui debuerant illos in libertatem vindicare, illi ipsi in seruitutem eos rapiunt. Beneficia) (Iniuriæ. Græci) (Barbari. Olim) (Nunc.

Πρὸς τοὺς μήδους. Ad illud, τὰ δὲ μηδικὰ, καὶ ὅσα αὐτοῖς σωῶιστε.

Ἀντ' ἀγαθῶν. Ex bonis mali facti sunt. Hic ambitus orationis habuisset miram elegantiam, & venustatem si secundæ propositioni fuisset addita ἀνταπόδοσις. fecisset enim χιασμὸν. ἀνταπόδοσις illa fuisset: ἡμεῖς δὲ ὅμοιοι καὶ τότε, καὶ νῦν ὄντες διπλασίας ζημίας, καὶ ἐπαίνου ἄξιοι δοκοῦμεν. Videtur autem Sthenelaidas suppressisse ἀνταπόδοσιν vitandæ arrogātiæ causa. ὁ μὲν γὰρ φίλιππος ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται. ὑμεῖς δὲ ὅσῳ χεῖρον, ἢ προσῆκε κέχρησθε τοῖς πράγμασιν, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὠφλήκατε. Demosthenes secunda Olynth.

Καὶ τοὺς ξυμμάχους, Ratio ab vtilitate, & æquitate. non sunt deserendi socij iniuriis affecti. præsentes iniuriæ præsentem vltionem, propulsationemque postulant. Non est itaque bellum differendum.

Ἄλλοις μὲν γάρ. Aliis enim multæ, magnæque opes sunt, nobis fideles socij, & beneuoli, qui non sunt deserendi.

Ratio à dignitate, ac præstantia sociorum: in qua positam potentiā Lacedæmoniorum ait. Tractat locum per collationem.

Χρήματα. Artificiosa collatio. Ex altera parte ponit res mutas, ex altera homines, & viros fortes, ac socios, & amicos.

Οὐ δὲ δίκαις. τὰ δὲ διάφορα δίκῃ λύεσθαι κατὰ τὴν ξυνθήκην.

58\. Καὶ ὡς ἡμᾶς. Ad illud Archidami respondet, μὴ δ' ἐπειχθέντες ἐν βραχυμορίῳ ἡμέρας, &c.

Οὐδεὶς. Archidamum innuit: nomen supprimit, parcens dignitati eius, qui erat Rex, &c.

Ἀλλὰ τοὺς μέλλοντας. Qui faciunt iniuriam, iis maturè consultandum est, & spatium temporis ad eam rem sumendum, non nobis, quibus fit iniuria.

Ψηφίζεσθε οὖν. Propositio, & conclusio.

Καὶ μή τε τοὺς ἀθηναίους. Deterret ab incrementis Atheniensium.

Ξὺν τοῖς θεοῖς. Innuit Deos sibi adfuturos, quia iniuriam patiuntur.

Ἐπεψήφιζεν. ἐπιψηφίζειν, rogare sententias, vocare ad suffragium ferendum.

Βοῇ. Apud Athenienses χειροτονία, & ψήφοις.

Φανερῶς ἀποδεικνυμένους. Archidamus consultò simulauit se non potuisse dignoscere vocem, & clamorem. Quare iussit eos discessionem facere, vt voti faciliùs compos fieret. Qui enim semel se hostem professus est, is pudore saltem, & vt vitet suspicionem inconstantiæ, vix reuocari potest.

Ἔλεξεν. Iussit eos discessionem facere.

Τοὺς ξυμμάχους. Legatos scilicet eorum.

Καὶ τοὺς πάντας. Ergo non aderant omnes: itaque vt legitimè, & nullis sociis nescientibus susciperetur bellum, volebant omnes adesse, & omnium suffragiis rem constituere.

Χρηματίσαντες. Re transacta, aliâs responsa, & oracula dare. Matth. 2. c. de Magis, καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

Μετὰ τὰ εὐβοϊκά. Tempus notatur. Post res gestas in Eubœa. post Eubœam subactam duce Pericle, vt infrà declaratur.

Τριακοντούτιδων. Ἀναχωρήσαντες δ' ἀπὸ εὐβοίας, οὐ πολλῷ ὕστερον σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς λακεδαιμονίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους τριακοντούτεις ἀποδόντες νίσαιαν, καὶ ἀχαΐαν, καὶ πηγὰς, καὶ τροιζῆνα. 14.

Ἐψηφίσαντο δέ. Non tam oratione sociorum impulsi, quàm metu Atheniensium inducti Lacedæmonij hoc bellum susceperunt. verebantur enim nimia eorum incrementa, quæ aliquando in suam perniciem conuersum iri suspicabantur. ob eam igitur potissimum causam statuerunt reprimere conatus eorum.

Οἱ γὰρ ἀθηναῖοι. Nam Athenienses hunc aditum habuerunt ad imperium, quod deinde paulatim propagarunt. Reuocat cursum orationis, & altius ducit initium, vt doceat quando, & quo modo Athenienses ad eum rerum statum peruenerint, in quo tunc erant: quæ fuerint initia, qui progressus eorum imperij in Græcos homines: Summa verò illa est, Athenienses accepisse imperium, partim delatum ab ipsismet Græcis, partim permissu Lacedæmoniorum, qui grauatim peregrinabantur, & à maritimis incommodis abhorrebant. Orditur à bello confecto, & à victoria terra, marique parta de Medis. Res autem omnes, quæ hîc explicantur temporibus longè antecesserunt bellum Peloponnesiacum, annis scilicet 50. & tamen hîc inseruntur. Hæc Methodus Poëtarum est: Sed Thucydides (vt monuimus ἐν τοῖς προλεγομένοις) ea vtitur. Idem facit Sallustius in coniuratione Catilinæ.

Nam dum explicat mores & genus Catilinæ, digreditur & ipse, & maiorum suorum instituta exponit. Res ipsa (inquit) hortari videtur (quoniam de moribus ciuitatis tempus admonuit) superiora repetere, ac paucis instituta maiorū domi, militiæque, quomodo rempub. habuerint, quantamque reliquerint, vt paulatim immutata ex pulcherrima & optima, pessima & flagitiosa facta sit, disserere.

59\. Ἐπειδὴ μῆδοι. Legite nonum librum Herodoti, & secundum Iustini, Themistoclem, & Aristidem Plutarchi.

Ναυσὶ, καὶ πεζοῖ. Καὶ ναυτικοῖ, καὶ πεζοῖ.

Καὶ οἱ καταφυγόντες. Iustinus scribit libro secundo, eodem ferè die, quo Mardonij copiæ in Bœotia deletæ sunt, nauale etiam prœlium fuisse commissum in Asia sub monte Mycale aduersus Persas. Et cùm ante conflictum classes aduersæ starent, famam vbique diuulgatam vicisse Græcos, & Mardonij copias concisas. Herodotus negat classe pugnatum ad Mycalem, sed Barbarorum naues in aridam subductas, & vallo circundatas fuisse scribit. dissentiunt ergò.

Μυκάλη. Mons Cariæ feris, & arboribus refer-

tus. Samiæ regioni adiacet: & ad eam 8 fere stadiorum Isthmum facit vltra Trogilum promontorium, Stephanus scribit oppidum etiã eodem nomine ibi fuisse, à mugitu Gorgonum ita vocatum. μυκᾶν enim mugire significat. Vel μυκάλη, quia ἐν τῷ μυχῷ τῆς καρικῆς ἁλὸς κεῖται. Ομηρος Ιλ.β.

Μαιάνδρου τε ῥοὰς, μυκάλης τ' αἰπεινὰ κάρηνα.

B Υπομείναντες. Perstantes, perseuerantes.

Επιχειμάσαντες. Circumsedentes totam hyemem, hybernantes.

Τῆς τε γὰρ περιβόλου. Facultas: eo facilius in eam rem incubuerunt, quo supererant aliquæ partes murorum, & domus nonnullæ, quæ poterant absolui, & perfici.

C Λακεδαιμόνιοι δέ. Iustinus libro secundo. 35. Cùm mœnia maiora complexi essent (de Atheniensibus verba facit) suspecti esse Lacedæmoniis cœpere, rectè reputantibus quibus ruina vrbis tantum incrementi dedisset, quantum sit datura munita ciuitas.

Καὶ αὐτοὶ ἥδιον. ἐνδιαχάζει.

Τῶν ἔξω πελοποννήσου. Cùm alios Græcos munitos mœnibus intelligit, tum in primis Thebanos, qui erant perpetui fere hostes Atheniẽsium. de principatu enim contendebant.

D Οσοις. Ad πολίτας referendum est, nisi legamus ὅσαις.

Τὴν πελοπόννησον. Ad illud occurrebant, quod Athenienses poterant dicere, nos verò quo in agro, quibus in finibus cõsistemus? Respondebant, Capiet, ac tuebitur nos omnes Peloponnesus.

Τὸ βουλόμενον. τὴν βούλησιν. τὸ ὕποπτον, τὴν ὑποψίαν.

Αφορμήν. Pecuniam depositam ἰδίως significat, παρὰ τοῖς ἀττικοῖς. Iam per transitionem pro subsidio, pro arce, vnde hostium impetus excipitur, vel perfugium.

60. A Οἱ δ' ἀθηναῖοι. Par pari retulerunt Athenienses, & dolo dolum, quasi clauo clauum (vt dicitur) pepulerunt: respõderunt legatis ex authoritate Themistoclis se de ea re missuros Spartam Legatos: atque ea legatione Lacedæmonios eluserũt. qua verò ratione id fecerint, explicat Thucydides. Iustinus in fine libri secundi.

Ως τάχιστα. Dissentit Iustinus: qui interiecto tempore profectum ad legationem scribit Themistoclem, & infirmam valetudinem simulasse dicit, libro secundo.

Εκέλευεν. Erat author.

Μὴ εὐθὺς ἐκπέμπειν. vt haberet materiam eludendi Lacedæmonios expectatione collegarum, dictitans se iure agere cum magistratibus non posse nisi collegæ adsint: illos autem retentos publicis quibusdam occupationibus, sed breui adfuturos.

Εως ἂν ἱκανόν. Donec ad iustam altitudinem murum erexissent, vnde pugnare, ac vim hostiũ propulsare possent.

Αναγκαιοτάτου. Quæ maximè fieri potuit, ἀναγκαῖον ὕψος, altitudo necessaria, id est, quam necessitas, nõ vsus constituit: vsus postulat, puta, 30, cubitorum esse altitudinem: at temporis angustiæ, & necessitas non permittunt, vt erigatur murus vltra 15, cubitorum altitudinem: hæc igitur altitudo dicitur necessaria; quæ angustiis temporis maximè permissa est.

B Πανδημεί. Ex omni ordine, ætate, & sexu.

Φειδομένους. Ad illud occurrebat: vnde materiam habebimus? demolienda erunt (inquit) publica,

A & priuata ædificia, nullis erit parcendum, quæ aliquem vsum allatura sint ad muros ædificandos.

Υπῆρχεν. Cùm addidisset, se curaturum cætera, quæ Spartæ essent agenda: quæsiturũ scilicet spatium operi absoluendo, diem de die prolaturum, & nouas causas conficturum, quibus Lacedæmonios falleret.

Διῆγε. Trahebat, ducebat rẽ, & causas fingebat.

Προσδέχεσθαι μὲν τι. Sperare tamẽ eos propediem C venturos.

B Ουκ εἶχον ὅπως. Facere non poterant, quin crederent.

Γνοὺς δὲ ἐκεῖνος. Quod cùm ille intellexisset, petitã magistratibus ne incertis rumoribus falli se paterentur, sed mitterẽt certos homines spectatæ probitatis, & fidei, qui rem inspicerent, & vera magistratibus referrent.

Πέμπειν. πέμπειν τινὶ περὶ τινός. Significare per nun- D tios aliquid alicui. κατέχειν. retinerent quàm occultissimè poterant, ne res palàm fieret, & illi aufuge-

C rent, vel ne viderentur vim facere legatis contra ius gentium.

Κομισθῶσιν. Domum redissent.

Ηδη γὰρ καὶ ἧκον. Quasi diceret, ita, vt eo nomine amplius se excusare non posset.

Αριστείδης. Cognomento iustus.

Ικανῶς ἔχειν. Satis altum esse: ἕως ἂν ἱκανὸν τὸ τεῖχος αἴρωσιν, ὥστε ἀπομάχεσθαι ἐκ τοῦ, &c.

Εφοβεῖτο γάρ. Ad illud spectat κρύφα πέμπειν, &c.

Μὴ, οὐκέτι ἀφῶσιν. Consecutio, vt impostores. 61. A

D Επεσταλη. Sicuti scriptum fuerat ἀπροσώπως.

Οτι ἡ μὲν πόλις. Conciuncula obliqua est, vt sunt multæ in Cæsaris commentariis: fatetur iam Themistocles Athenas munitas esse mœnibus: id ita factum, quia populus Atheniẽsis iudicauerat eam rem fore vsui, & sibi, & aliis, qui vrbem incolunt: præterea, quia rectum, & æquum idem existimauerat: æquũ enim esse dicebat, vt vel omnes Græci mœnia suarum ciuitatum demolirentur, & sine muris eas incolerent, vel sibi etiam liceret eodem

E vti præsidio: itaque (inquiebat ille) Lacedæmonij tanquam cum paribus, non tanquã cum inferioribus, cum Atheniensibus agere discant. Retinet autem Themistocles in hac actione dignitatẽ suæ reipub. & prudentiam, & fortitudinem eius laudibus effert.

Εἰ δέ τι βούλοιντο: Si qua de re secum agere vellent Lacedæmonij per legatos, mitterent posthac vt ad eos viros, qui intelligãt quid suæ, quid aliorum rationes, & commoda postulent, non vt ad fatuos,

F & stultos, & subiectos, quasi diceret, Eò spectare videtur oratio Themistoclis, vt significet Lacedæmoniis agendum esse cum Atheniensibus, vt cum paribus dignitate, atq; authoritate, non imperandum quasi inferioribus: habet igitur hic locus latentem, & obscuram Lacedæmoniorum castigationem, quòd sociis, & amicis, quasi subiectis imperarent, & eorum commodis, & incolumitati inuiderent. Siquid vellent, ad Idus Aprilis reuerterentur, Cæsar libro primo Com.

G Τήν τε γὰρ πόλιν. Probat vtrunq;: id est, populum Atheniensem intelligere, quid sua, quid publica vtilitas postulet: probat (inquam) exemplis: quòd viderit quid omnium Græcorum interesset, probat exemplo suo. nam (inquit) vrbem deseruimus, domos, focos, & aras destituimus, & nauibus fortunas nostras commisimus vtilitatis publicæ cau-

ex causa: quòd cernat quid sua intersit, facto præsenti demonstrat.

Χιασμός.

Τὰ σφίσι ξυμφέροντα } { τὰ κοινὰ
Τὴν τε γὰρ πόλιν } { δοκεῖ οὖν σφίσι καὶ νῦν.

Τολμῆσαι. De rebus magnis & arduis dicitur.

Καὶ ὅσα αὖ μετ' ἐκείνων βουλεύεσθαι. ἔδοξε supple. Et quæcunq; erant vnà cum illis deliberanda, in iis dicebat se nemini consilio inferiores visos esse. quasi diceret, sine vobis ausi sumus facere facinus memorabile, vrbem deserere, &c. vobiscum in consilio publico omnes longè superauimus. ἄνευ ἐκείνων) (μετ' ἐκείνων.

Οὐδενὸς ὕστερον. Negatio iã valet plus quàm affirmatio, modestia. Innuit autem suum consilium. ipse enim censuit prœlio dimicandum, & in freto Salaminos Insulæ certandum.

Οὐδενός. Vel ex omnibus Græcis, vel Lacedæmonios tantùm intelligit.

Δοκεῖ οὖν σφίσιν. ἀπὸ τοῦ διηγηματικοῦ μετέβη εἰς τὸ ἠθικόν, καὶ δραματικόν.

Οὐ γὰρ οἷόν τ' εἶναι. Fieri enim non posse, vt qui non eadem habent præsidia, idem consilij capiant, & idẽ ac cæteri statuant, cùm de rebus est consultandum. ratio est probabilis petita ex cõiectura. quasi diceret, nisi nos æquè ac cæteri socij muniti mœnibus fuerimus, ad quamlibet occasionẽ nõ idem consilij secuturi sumus, ac cæteri socij: sed imminente periculo, aut parendum esse hosti iudicabimus, ne fortunis omnibus, & capite euertamur, aut mutãdas sedes esse, id, quod minimè vtile Grecis est futurum.

Ὁμοῖον. Iis qui sunt muniti.

Ἴσον. Par consilium.

Ἐς τὸ κοινὸν βουλεύεσθαι. In medium consulere, id est, consilium in medium proferre.

Ἴσον) (ἀντίπαλον.

Ἀντιπάλου παρασκευῆς: pari apparatu, iisdẽ presidiis.

Ἀτειχίστους. τὸ δίκαιον. ἄνευ τειχῶν: τὰ δέ, τὰ τείχη. Aut igitur omnibus demolieda mœnia, aut hoc suum factum non esse improbandum dicebat.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Ægrè tulerũt eã rẽ Lacedemonij, frustrati suo voto: sed tamẽ dissimularunt, &c.

Κωλύμη. V. Peculiare Thucydidi.

Τῷ κοινῷ, ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ χάριν. ἢ τῷ κοινῷ τῶν Ἀθηναίων.

Τῆς μέν τοι βουλήσεως. Tamen quia quod cupiebãt, & volebant obtinere non potuerunt, infensi illis clàm erant, vel quia ea spes frustrata eos fuerat.

Ἀνεπικλήτως. Citra querelã, & criminationem, id est, ita vt neutri quererentur, expostularéntve.

Τούτῳ τῷ τρόπῳ. ἐπίλογος istius partis.

Ξυνειργασμένων. Coagmentatis, politis.

Ὡς ἕκαστοι. Id est, rudibus.

Ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. Ergo festinanter.

62. Καὶ διὰ τοῦτο. Quò maior ducebatur ambitus, eò plus celeritatis, & studij erat adhibendum. διὰ τοῦτο. Propter amplitudinem ambitus.

Κινδυνεύοντες. ἐκείνου. Breuitati seruit participium.

Ἔπεισε. Author fuit idẽ, vt reliqua Piræi ædificarent. τὰ λοιπά, τὰ μακρὰ σκέλη. ταῦτα δὲ ἦν μακρὰ τείχη μ' σταδίων, συνάπτοντα τὸ ἄστυ τῷ πειραιεῖ. στράβων, lib. 9. 172.

Ὑπῆρκτο. Ἀπεσώπως. Cœperat eius pars ædificari, inchoata fuerat eius pars, cùm ille præesset Athenis, illo gerente magistratum, qui erat annuus. ἦρξε. ἀρχὴν ἦρχεν. gerere magistratum.

Αὐτοφυεῖς. Natura munitos.

Μέγα προσφέρειν. Magna adiumẽta habituros ad parãdas opes, mouebatur Themistocles partim opportunitate loci, partim ingeniis Atheniensiũ, q in quamcũq; partẽ se dedissent, proficiebãt plurimũ, vt speraret eos ingentẽ sibi quęsituros potentiam.

Τῆς γὰρ δὴ θαλάσσης. Primus enim fuit author Atheniensibus, vt sibi maris imperium vindicarent.

Πρῶτος. Pericles fuit secundus.

Καὶ τὴν ἀρχὴν εὐθύς. Et ad eam rem nõ solùm consilio, & verbis, sed re, & opera sua eos adiuuabat. in constituendo imperio eos adiuuabat.

Ἐναντίαι ἀλλήλαις. Vt cùm alterũ plaustrũ lapides, & cœmenta veheret, alterum liberè posset abire.

Χάλιξ. Cœmentum, frusta lapidum, quæ, dum inciduntur lapides, resiliunt, χάλικες vocantur. ἐντομῇ: incisi, & quadrati, à consequentibus. δεδεμένοι. feruminati.

Ἐπλήσθη. Perducta fuit ad dimidiã partẽ eius, &c.

Ἠβούλετο γάρ. explicat consilium Themistoclis: vt arceret conatus hostiũ, & exiguo præsidio ad eos propulsãdos opus esset.

Τὴν ἔφοδον. Facultatem inuadendæ Græciæ, id est, opes regias facilius mari, quàm terra inuasuras esse Græciam.

Ἰδὼν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. Intelligens regis Persarum copias mari facilius, q terra Græciã inuadere posse.

Βιασθῶσι. Si quando à terra vrgerentur. Id est, vt copiis pedestribus hosti resistere nequirent, cedere cogerentur.

Καταβαίνοντας ἐς αὐτόν. Ita distinguo.

Ἅπαντας. Quibuslibet, ne dum Barbaris.

Ἀθηναῖοι. Epilogus Piræi ædificationis.

Τἆλλα. Priuata ædificia exitabant.

63. Παυσανίας δέ. Trãsitio. Explicat bellum Cypriis, Byzantiisq; illatũ à Lacedæmoniis, & sociis duce Pausania. Narrat Cyprum magna ex parte subactam, & Byzantium, quod Medi obtinebant.

Παυσανίας. Is Græciæ regnũ affectauit, violentũ, & insolẽtem se præbuit: plures captiuos regi Persarũ remisit, vt eius venaretur gratiã, tandem detecta proditione capite dãnatus, & in tẽplo τῆς χαλκιοίκου fame necatus est, sed hæc latius in sequẽtibus.

Πλῆθος ξυμμάχων. ἀντὶ τοῦ πολλοὶ ξυμμάχων.

Ἐν τῇ δὲ τῇ ἡγεμονίᾳ. Imperãte Pausania, hoc principatu, illius auspiciis, res ꝓ persona, τούτου ἡγεμονεύοντος.

Βιαίου. τεχνικῶς. Quia imperabat insolentius, & contumeliosè Græcos tractabat. Diodor. Sic. lib. 11. cultu etiam, & veste barbarica vtebatur.

Ἠλευθέρωντο. Regio dominatu liberati fuerant.

Κατὰ τὸ ξυγγενές. Pro necessitudine.

Ἐν τούτῳ δέ. Occasio.

Ἐδέξαντο τοὺς λόγους. Libenter eam orationẽ acceperunt. itaq; animis in hoc incumbebant, & curabant, vt ab iniuria, & maleficio eos defenderent, & imperium sibi constituerent.

Ἡ φαίνοιτο. Vt ex eorum re futurum maximè intelligebant.

Ἀνακρινοῦντες. Quæstionem habituri.

Τυραννίδος. Tyrannum potius, quàm imperatorem ac ducem agere videbatur. res pro persona.

Ξυνέβη. Fortè accidit, vt dum reuocaretur à Magistratibus eo ipso temporis articulo socij transirent ad Athenienses. Innuit Thucydides causam Pausaniæ ea re deteriorem factam fuisse. fuit enim quoddam præiudicium, quo ab omnibus sociis premeretur Pausanias. Nam nisi pessimè ille in socios sese gessisset, nunquam illis ad alios transeundi materiam præbuisset.

Εὐθιώθη: Damnatus fuit. εὔθυνοι. Quæstores repetundarum. Iudices. A

Σαφέστατον. Cur itaq; eum non damnarunt? quia, inquit, infrà, χρώμενοι τῷ τρόπῳ ᾧπερ εἰώθασιν ἐς σφᾶς αὐτοὺς, μὴ ταχεῖς εἶναι περὶ ἀνδρὸς σπαρτιάτου, ἄνευ τεκμηρίων βουλεῦσαι ἀνήκεστον.

Ἀναμφισβητήτων τεκμηρίων. Interpres putat hoc dictum à persona Thucydidis: certissimũ aliis Græcis, non Lacedæmoniis.

64. A Φοβούμενοι. Tres affert causas: timorẽ Lacedæmoniorum, ne qui emitterẽtur, deteriores fierẽt: studium quiescendi à bello: & opinionẽ, atq; iudiciũ, quo iudicabãt Atheniẽses fore ad eã rem idoneos.

Ἀπαλλαξείοντες. Desideratiua formãtur à futuro.

B Πρόσχημα. αἰτία.

Δῆλος. Inde postea pecuniam omnem Athenas transportarunt in hoc bello.

Φορά. ἐτυμολογία τ' φόρου, id est, tributi, quod ab Aristide fuit imperatum.

Ἡγούμενοι δέ. Iã proponit sibi Thucydides ea narranda, quę gesta sunt ab Atheniensibus inter bellũ Medicum, & Peloponnesiacũ: tum quia hæc pars historiæ à cæteris scriptoribus prætermissa, tũ quia hinc patet quomodo creuerit imperium Atheniensium. C

C Τοσάδε ἐπῆλθον. Ad tantum imperium peruenerunt: narrabit pòst, ἐν ἔτεσι ν'.

Προστυγχάνοντας. Qui casu intererãt singulis bellis.

Ἔγραψα δὲ αὐτά. Duas affert causas, cur res ab Atheniensibus gestas scripserit: Altera est, quia qui ante se historiam scripserant, hanc partem omiserant. Altera est, quia istarũ rerum explicatione demonstrantur incrementa imperij Atheniensium. D

Ἐκβολὴν τ' λόγου. Digressionem à narratione institutã.

Ἑλληνικά. τὰ τρωϊκά, τὰ πρὸς τὰς ἀμαζόνας, τὰ πρὸς τοὺς θρᾶκας.

Ἐκλιπὲς ἦν. Locus hic prætermissus est.

Τὰ μηδικά. Herodotum designat.

Βραχέως. Arguit Hellanicũ, quòd nimis breuiter de his rebus scripserit, & tempora confuderit. E

Καὶ τοῖς χρόνοις. Et non accuratè tempora notauit, distinxit.

65. A Ἅμα δὲ καί: ὅτι ἔχει ἀπόδειξιν.

Πρῶτον μέν. Progressus, & incrementa imperij Atheniensium explicare iam incipit.

Ἠϊόνα. Vrbem Thraciæ intelligit iam: erat & altera ad Pieriam. στφ.

Δόλοπες. Gens Thessalis finitima ἀπὸ δόλοπος, ἡ χώρα δολοπίς. στφ.

Ξυνέβησαν. In compositionem venerunt certis conditionibus. F

B Πρώτη τε αὕτη: Damnat, & improbat factum Atheniensium, qui socios in seruitutem redegerint.

Αἰτίαι δέ. Causas defectionis explicat: Eæ erant quòd tributa pendere, quòd naues dare recusarent, quòd ad militiam proficisci nollent: sed eam desererent.

Ἔκδειαι. ἔκδεια ἑκούσιον: ἔνδεια ἀκούσιον, χρεία. nauium recusatio, & militiæ: ἔκδειαι, eiurationes, detrectationes.

Λιποστράτιον. Recusatio militiæ. ὡς λιποτάξιον. λυσίου κατ' Ἀλκιβιάδου λιποταξίου 134. G

Ἦσαν δὲ πως. Erant Athenienses præterea molesti aliis de causis, nec ea comitate, qua antea sociis imperabant.

Ἄρχοντες οὐκ ἐν ἡδονῇ. Acerbi in imperio.

Ἀκριβῶς ἔπρασσον. Acerbè, seuerè exigebãt, duriter.

Καὶ οὐκ ξυνεστράτευον. Neq; ex æquo militabant. C

Ὧν αὐτοί. Culpa eius rei fuit penes socios, ὀφειλήματα, quarum acerbitatum culpa, &c.

Διὰ γὰρ τ' ἀπόκνησιν. Nã propter militiæ recusationẽ vectigales, & stipẽdiarios se ipsos cõstituerunt.

Τὸ ἱκνούμενον ἀνάλωμα, Iustũ sumptũ. τὸ γιγνόμενον, ratã portionẽ ꝑ paruitate, magnitudinéve ciuitatis.

Καὶ τοῖς μὲν ἀθηναίοις. Quæ incommoda eos consequerentur demonstrat: opes (inquit) Atheniensium pecunia eorum crescebant: ipsi debilitabantur, atque ita imparati, & instructi facilè ab Atheniensibus opprimebantur. B

Καθίσταντο ἐς τ' πόλεμον: καθίστασθαι τ' πόλεμον, significat bellum iam cœptum. καθίστασθαι ἐς τ' πόλεμον, suscipere bellum: hæc à personis, illa à re.

Ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα. Narrat iam paucis Thucydides pedestre, ac nauale prœliũ Atheniẽsium, & sociorũ aduersus Medos, vno, eodemq; die cõmissum, & victoriam ex vtroq; ab Atheniensibus relatam. D

Εὐρυμέδοντι. Per Mediam fluit Pamphyliam.

Ἀμφότερα. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

66. A Εἷλον τριήρεις. Ad 100 cum ipsis hominibus Diodorus Siculus. Cæteræ Cyprum fuga petierunt, & desertæ ab hominibus in potestatem Græcorum ipsæ etiam venerunt.

Χρόνῳ. πλεονασμός.

Χρόνῳ δὲ ὕστερον. Erant emporia nonnulla, & auri fodinæ in Thracia è regione Thasi; vnde Thasij non mediocres fructus percipiebant. Hos fructus ad se auertẽtes Athenienses, Thasiis præceperant, vt rerum earũ vsu abstinerẽt. sed recusantibus illis bellum intulerunt, eosq; nauali prœlio victos in vrbem compulerunt: & obsessos tertio demũ anno in deditionem acceperunt, his cõditionibus, vt muros vrbis diruerent, naues traderent, tributum penderent, ab emporiis, & auri fodinis abstinerent, hæc narrat iam Thucydides.

Διενεχθέντας. Orta inter eos controuersia.

Τοῦ μετάλλου. Locum intelligit, vnde metalla eruebantur. id est, fodinas. Attici ἰχθῦν vocant locum vbi venduntur pisces, id est, forum Piscatorium. τὰ κρόμμυα, forum vbi cœpæ. τὸν σίδηρον, vbi officinæ ferramentorum, &c.

Στρυμόνα. Quid interea gesserint Athenienses dum Thasij obsiderentur, Thucydides hic declarat. *Strymoniaq; grues*. Virg.

Ὡς οἰκιοῦντες. Vendicaturi, asserturi.

Ἀμφίπολιν. Pro qua inter Philippũ Macedonem, & Atheniẽses longum & diuturnum fuit bellum. vide Olynthiacas. B

Διεφθάρησαν. Interempti fuerunt.

Δραβήσκῳ. χωρίον τ' θράκης, τὸ ἐθνικὸν Δραβήσκιος.

Θάσιοι δέ. Redit ad Thasios. Narrat eos obsessos petiisse à Lacedæmoniis, vt in agrũ Atticũ irrumperent: alterutrũ fore sperãtes: vel vt copiæ Atheniensiũ à quib. obsidebantur, Athenas reuocarentur, vt vrbi ferrẽt opẽ: vel vt Lacedæmonij vlciscerẽtur suas iniurias. Lacedæmonios itaq; rẽ recepisse, & postulatis eorũ satisfacturos promisisse, sed fuisse impeditos terræmotu, & bello domestico.

Μάχαις. Mira breuitas Thucydidea: vnico enim isto verbo significat præter nauale prœlium, alia etiam pedestria fuisse commissa, quibus victos Thasios, in vrbem compulsos, & obsessos fuisse.

Σεισμοῦ. Hic fuit ille maximus, quem Anaximander prædixerat fore (vt memoriæ proditũ est) quo Sparta concussa corruit: & quo Taygeti montis pars C

pars magna, quę vrbi imminebat nauis puppi similis, eam oppressit, & cladem clade cumulauit.

Εἵλωτες. Seruitia: ἕλος πόλις λακωνικὴ μία τῶν ρ.

Καὶ πλεῖον, καὶ ἕλος, καὶ δώρειον. Ομηρ. Ιλ. β. Scribit Scholiastes Lacedæmonios propter perpetuas simultates, quæ erant inter ipsos, & incolas eius oppidi, appellasse seruos suos εἵλωτας in eorum contumeliam. Sed Thucydides ita vocatos putat παρὰ τὸ ἑλεῖν, quòd bello capti fuissent.

Θουριᾶται. Θούριοι πόλις λακωνικῆς: ἔστι παρὰ Ιταλίας, ἡ καὶ θούριον, Atheniensium colonia, in qua Herodotus è vita excessisse dicitur.

Αἰθεᾶ, πόλις λακωνικὴ μία τῶν ρ.

Ιθώμη, πόλις μεσσήνης ἀπὸ Ιθώμου τοῦ βασιλέως.

D Χρήματά τε ὅσα εἶχε. Constituta pecunia, quæ statim pro belli scilicet sumptu erat numeranda, & quæ in posterum pendenda pro tributo.

Αφιέντες. Cedentes.

Λακεδαιμόνιοι δέ. Ducebatur longius bellum aduersus Messenios: itaq; Lacedæmonij cùm ab aliis sociis, tū ab Atheniensibus auxilia petierūt: Quare Athenienses magna manu, duce Cimone ipsis auxilio venerunt: at Lacedæmonij metuentes ingenia Atheniensium, vt rerum nouarum studiosa, suspicati, ne si remansissent, aliquid noui molirentur, eos dimiserunt, eam ob causam Athenienses alienati tūc primùm à Lacedęmoniis fuerunt, magnam sibi contumeliam factam existimantes, hæc narrat iam Thucydides.

67. A Τειχομαχεῖν. Ad murorum oppugnationem: vrbium oppugnationem.

Τούτου ἐνδεᾶ. Istâ re opus esse videbatur.

B Επὶ τῷ βελτίονι. Non bona de causa, τὸ συγκριτικὸν, ἀντὶ τοῦ θετικοῦ.

Δεινὸν ποιησάμενοι. Iniuriam grauem eam rem existimantes. ποιεῖσθαι οὐκ ἀνάσχετον.

Οὐκ ἀξιώσαντες. ἀντὶ τοῦ ἀξίους, ὑπολαβόντες. Plura verba in vnum contracta. Conuersa, & mutata oratio, cùm aut ex verbo dilatatur, aut in verbum contrahitur oratio. Cic. Part. Nec ita de Lacedæmoniis meritos se esse existimantes; vt ab illis tam grauem acciperent iniuriam.

C Οἱ αὐτοί. Iisdem conditionibus. τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς, καὶ φίλους νομίζειν.

Οἱ δ' ἐν Ιθώμῃ. Redit ad Messenios: Docet eos decimo pòst anno, quàm oppugnari cœpti sunt, venisse in deditionem iis conditionibus, vt Peloponneso excederent, nec amplius in eam reuerterentur, qui reuersus, & captus esset, à quo captus esset, ei addictus in seruitutem abduceretur. Sed Athenienses cepisse eos omnes, & Naupacti collocasse propter Lacedæmoniorum odium.

Αντέχειν. Cùm resistere diutius hosti nō possent: rerū videlicet necessariarū summa inopia adducti.

Εφ' ᾧ τε ἐξίασιν: ἀντὶ τοῦ ἐπὶ τῷ ἐξιέναι. χολ. ἰδίωμα θουκυδίδου.

Υπόσπονδοι. Fide interposita, ne violarentur.

Ην δέ τι καὶ χρηστήριον. Erat etiā oraculum redditum Lacedæmoniis, quo admonebantur, supplici Iouis Ithomei parcerent: itaque quasi diceret, pepercerunt illis non solùm propter conditiones, quibus sese illi dederāt, sed etiam propter oraculi religionem. ἰθωμήτα, δωρικῶς.

D Προσεχώρησαν δέ. Narrat Megarenses etiā à Lacedęmoniis defecisse, & adiunxisse se Atheniensibus.

Μετὰ ὅρης. Ιωνικῶς. κατεῖχον: bello premebant.

Περὶ γῆς ὅρων. Partem agri Megarensium Corinthij sibi vendicabant.

A Πηγαί, παροικία μετρίων, ὁ οἰκήτωρ πηγαῖος. ἔστι δὲ πόλις ἐν Κυρήνῃ.

68. A Καὶ Κορινθίοις. Inde natū narrat capitale Corinthiorum odiū in Athenienses, quòd scilicet socios, qui à se defecerāt, ipsi recepissent, eosq; defendissent.

Ινάρως δέ. Transit ad alia Thucydides, & bellum iisdem temporibus motum in Ægypto explicat: quanquam hîc eius initia attingit, non multo pòst exitum eius persequetur. Hoc igitur bellū ab Inaro motum fuisse docet: hunc magnam Ægyptiorum partem impulisse narrat, vt à rege Persarum deficeret; & delectum ei bello ducem, Athenienses acciuisse, qui tum forte magna classe Cypriis bellum intulerant: atque iis sociis bellum administrasse. Hic Inarus interemit Achæmenidem Darij filium, fratrem Xerxis, præfectum Ægypti. Herod. libro septimo. 602. & lib. 2. 236. 237.

B Τῶν πρὸς αἰγύπτῳ. Eos intelligit, qui Cyrenaicam, & Marmaricam incolunt.

C Ορμώμενος. Motis copiis, motis castris, moto bello.

Μαρείας: πόλις, καὶ λίμνη τῇ ἀλεξανδρείᾳ παρακειμένη, ἡ καὶ μαρεῶτις. ὅθεν οἶνος μαρεώτης.

B Αναπλεύσαντες. Subducti, ingressi Nilum ex mari.

Μέμφιδος, ἡ διασημοτάτη αἰγύπτου μητρόπολις. ὁ πολίτης μεμφίτης.

Μέμφιδος. Herod. lib. 2. 198. Diod. Siculus lib. 15. 479. Ægypti olim regia: vbi Regū Pyramides, & nobile templum Vulcani cū eius sacerdotibus.

D Λευκόν. Fortasse propter albedinem saxorū, quibus extructi erant muri.

Αθηναίοις δὲ ναυσίν. Redit ad ea, quæ ab Atheniensibus gesta in Græcia: narrat prœlium cōmissum ab Atheniensibus, & Corinthiis ad Halias Peloponnesi oppidū, in quo Corinthij victores extiterunt.

Αλιαί. πόλις πελοποννήσου περὶ τροιζῆνα, τῆς ἀργολικῆς μοίρας

Κεκρυφάλεια. νῆσος περὶ τὰ δουλικὰ τῆς πελοποννήσου. στεφ. Promontorium, Plin. lib. 4. κεκρυφαλεῖν, insulam & ipse statuit.

E C Πολέμου δὲ καταστάντος. Bellum natum inter Æginetas, & Atheniēses, & nauale prœlium commissum inter eos, in quo Atheniēses fuerunt victores, iam narrat Thucydides.

D Τὰ ἄκρα. Summa iuga.

Γερανείας. Mons inter Megara, & Corinthū, vnde Ino præcipitem se dedit, Athamātem maritum fugiens, vt est apud Poetas, Ouid. lib. 4. Met. 50.

Imminet æquoribus scopulus: pars ima cauatur
Fluctibus, & tectas defendit ab imbribus vndas.
F *Summa rigent, frontemq; in apertum porrigit æquor.*

Νομίζοντες. Consilium explicat.

69. A Μάχη ἰσόρροπος. Pugna æqua, ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ ἢ μεταφορά. pugna in qua dubia est victoria.

Ισορρόπου. L. V. Æquo marte discessum est. Cæsar lib. 1. belli ciui. 252. Sed hæc eius diei præfertur opinio, vt se vtriq; superiores discessisse existimarēt.

Διεκρίθησαν. Dirempti sunt.

G Καὶ νομίζοντες. L. V. Vtrisq; in ea re non peius actum esse secum existimantibus. F. P. ea opinione, vt vtriq; se prœlio vicisse existimarent: vel vt neutri se prœlio victos existimarent.

Εχειν ἔλασσον. οὐκ ἀμείνον ἀλλὰ μειονεκτεῖν) (πλεονεκτεῖν.

Οἱ δὲ κορίνθιοι. At Corinthij, qui domum redierant, cùm seniorum vocibus carperentur, & ignauiæ damnarentur paucis pòst diebus reuersi, trophæum & ipsi statuerunt.

Κακιζόμενοι. Cæſar lib.3. vt iam non ſolùm hoſtibus in cõtemptum Sabinus veniret, ſed etiam noſtrorum militum vocibus nonnihil carperetur.

B Εκβοήσαντες. Procurriſſe Megaris Athenienſes narrat, & facto impetu cùm eos, qui trophæū erigebant, concidiſſe, tū cæteras Corinthiorū copias in fugam vertiſſe: & cùm quædā hoſtium manus itineris errore in prædij cuiuſdam caueam, vnde non erat exitus, incidiſſet, oſtium eius loci obſtruxiſſe grauiore armatura appoſita: leuē verò armaturam circumfuſam, lapidibus obſeſſos obruiſſe.

Εκβοήσαντες: θουκυδίδειον. Eruptione facta.

Περιείργον. Quæ eos vndiq; intercludebat. Διαμαρτόν, viæ ignoratione.

Πάθος μέγα: Clades inſignis. Κατὰ πρόσωπον. A fronte. εἶργον, exitu prohibebant.

Καὶ οὐκ ἦν ἔξοδος: Neque locus erat peruius. Nullus erat exitus.

C Ηρξαντο δέ. Docet Thucydides ſub ea tempora cœpiſſe Athenienſes ædificare longos muros. τὰ μακρὰ τείχη 40. ſtad.

Καὶ φωκέων. Bellum illatum Dorienſibus à Phocenſibus explicat, & auxilia Lacedæmoniorū miſſa ſuis.

Δωριᾶς. ἀττικῶς. αὐτὶ τῆς δωριέας, &c.

D Βοιόν. ἦν ὅμηρος βοίβην appellaſſet.

70. A Καὶ κατὰ θάλασσαν μέν. Explicat hîc Thucydides prœlium commiſſum inter Athenienſes, & Lacedæmonios ad Tanagram Bœotiæ oppidum: ſed cauſas primùm exponit. Lacedæmonij poſt latum auxilium ſuis, ducebant moram in Bœotia, id eſt, prope fines Atticos: eius moræ cauſa erat, partim difficilis in Peloponneſum reditus, partim etiam rerum nouarum molitio, quam Athenienſes nonnulli moliebantur eo ſtatu ciuitatis non contenti: Athenienſes igitur id, quod res erat, ſuſpicati, & ſperātes fore, vt copias Lacedæmoniorum opprimerent, ducunt aduerſus eos exercitum, & commiſſo prœlio, ab illis ſuperantur.

Καὶ κατὰ θάλασσαν μέν. Quibus difficultatibus impediti Lacedæmonij manendū ſibi in Bœotia ſtatuerint explicat. Primùm ſi mari per ſinum Criſſæum nauigationem ſuſcepiſſent, intelligebant Atheniēſes reditum impedituros: ſi terra, per montem Geraneam, præſidium Athenienſium ibi eſſe nouerant, quod facilè nō poterat inde deiici. Itaq; conſilij inopia tantiſper ſibi manendum in Bœotia iudicarunt, dum explicarēt rationem de reducendo exercitu quàm rectiſſimè fieri poſſet.

Κρισαίου, ἀπὸ κρίσης. Κρισαῖον τε ζάθεον, καὶ δαυλίδα, καὶ πανοπῆα: hodie *golpho di lepanto.*

Γεραν. *Lina d' oſtro.*

Δύσοδος. Tranſitu difficilis, ἐφρουρεῖτο, tenebatur præſidio.

Ηἰσθάνοντο. Præſenſerant.

B Τὸ δέ τι καί. αὐτὶ τοῦ καὶ δὴ καί. καινοπρεπῶς, τὸ δέ τι καὶ πολέμοις ἰδίοις ἐξειργόμενοι. 14.

Επῆγον. Solicitabant.

Καὶ ὐ καί. Non defuit etiam ſuſpicio Lacedęmonios adeſſe, vt ſtatum popularem euerterent.

C Τάναγρα. πόλις βοιωτίας, ἣν ὅμηρος γραῖαν, θέσπιαν, γραῖαν τε καὶ εὐρύχορον μυκαλησσόν. Ιλ. β.

Μετέστησαν. Perfidiæ nota notantur Theſſali, & fraudulētiæ. θετταλῶν σόφισμα. Demoſth. prima Olynth. εἶτα τὰ τῶν θετταλῶν. ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει, καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις.

Αθηναῖοι δέ. Nouum prœlium Athenienſiū narrat Thucydides non multo poſt commiſſum contra Bœotios: cùm duce Myronide parta victoria potiti ſunt Bœotiorum, & Phocenſium finibus.

D Οἰνοφύτοις. Oppidum Bœotiæ.

71. A Ωμολόγησαν δέ. Fecerunt etiam deditionem Æginetæ iis conditionibus, &c.

Τὸ νεώριον. γύθιον: ξενοφῶν, libro 6. nauale nobile, quod nauium ſtationem manu & artificio effoſſam ſcribit Strabo lib.8.

Χαλκίδα. Corinthiorum oppidum iam intelligit

B in Peloponneſo: erant plures aliæ: ἡ μητρόπολις τῆς εὐβοίας.

Οἱ δ' ἐν τῇ αἰγύπτῳ. Redit ad bellū Ægyptiacum, quod intermiſerat narrare vt explicaret reliquas res geſtas ab Athenienſibus ſub ea tempora. Demonſtrat itaq; Athenienſes & ſocios, multos, varioſq; caſus in illo bello pertuliſſe, & fortunā expertos variā. Potitos enim Ægypto primùm, deinde à Megabato prœlio ſuperatos, & pulſos Memphide: in Proſopitide inſula deinde concluſos, &

C obſeſſos, poſtremò expugnatos, eorumq; naues captas omnes, quæ fluuio auerſo, & aqua aliò deriuata, ſiccatiſq; alueis, in ſicco conſederant.

Πολλαὶ ἰδέαι. Varij caſus, belli euentus, πεζομαχίαι, ναυμαχίαι, νῖκαι, ἧτται.

B Γέρας. Honoris nomen. nobilem.

C Προσωπίτιδα. Erat etiam ciuitas eodē nomine κατὰ στέφανον. Ηρ. δ. lib.7.26. περὶ μεσόγαιαν αὐτῆς χοῖνοι ἐννέα.

Επὶ τοῦ ξηροῦ ἐποίησε. Elegantiſſima locutionis formula. Conſtituere in vadis, καθίζειν ἐπὶ ξηροῖς. θεοκρ.

D α. εἰδυλ.

Πάντα δέλον πύργοιο τὸ παιδίον οὐ πρὶν ἀνάσχν.

Φατὶ πρὶν ἢ ἀκρ ἐπισον ἐπὶ ξηροῖσι καθίξῃ. & Diodorus, τῶν δὲ νεῶν καθιζουσῶν ἐπὶ ξηρὰν τὴν γῆν.

Καὶ τῆς νήσου τὰ πολλά. Et pleraſque inſulæ partes permeabiles, & non difficiles acceſſu.

Καὶ διαβάς πεζῆ. οὕτω μέν. Epilogus huius belli.

D Πολεμήσαντα. αὐτὶ τῶν πολεμησάντων.

Καὶ ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν. Hæc res aliter à Diodoro Siculo libro 11. narratur: ſcribit enim Diodorus, Æ-

E gyptios poſteaquàm ſiccatos alueos animaduerterunt, & claſſem in vadis cōſediſſe, perterritos feciſſe deditionem. Athenienſes verò, quamuis ſe à ſociis deſtitutos viderēt, tamē incenſa claſſe, ne ea hoſtes potirētur, tantiſper ſe defendiſſe, dū Megabatus eos interpoſita fide dimitteret. atq; ita illos pedibus Cyrenē perueniſſe inde Athenas rediiſſe.

Υπὸ βασιλέως. ἢ ὑπὸ τῷ βασιλεῖ, ἢ ὑπήκοος τοῦ βασιλέως. Redit in deditionem Regis.

Ελους. ἑλεῖν, ἕλειοι, agnominatio.

F 72. A Εκ δὲ τῶν ἀθηναίων. Miſerant interea Atheniēſes 50 naues, quæ ſuis ſuccederent in Ægyptū: hæ rerum ignaræ, quę acciderāt, appellunt ad Mendeſiū Nili oſtium: eas Barbari à terra peditatu, à mari claſſe Phœnicum aggreſſi omnes ferè profligarunt.

Τῆς ἄλλης. ξυμμαχίδος. αὐτὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων.

Μενδήσιον. 7 oſtia Nili, id eſt, Canopicum, Alexandriæ proximum, Bolbitinum, Sebenniticum, Phatniticum, Mendeſium, Taniticū, Peluſiacum poſtremum, quæ nomen acceperunt ab oppidis.

G Plin. lib. 5. cap. 10. Oppida verò ſingula turres vtraq; ex ripa fluminis ingenti altitudine habebant, & pontem ligneum. Diod. Sicu. lib. 15. 478. 37.

Μενδήσιον κέρας. Sic etiam Virgilius loquitur Æneidos lib.7.

Corniger Heſperidum fluuius regnator aquarum.

de Tyberi. Georg. 4.

Et ge-

A *Et gemina auratus taurino cornua vultu*
Eridanus.——

Ἐπιπεσόντες. Repentinam aggressionem significat verbum istud. ἡ μεταφορὰ, à ruinis.

Ἐκ θαλάσσης) (ἐκ γῆς· πεζοὶ) (ναυτικόν.

Τὰ μὲν κατὰ τὴν μεγάλην. Epilogus totius belli Ægyptiaci. Hunc habuit exitum ingens ille apparatus Atheniēsium, & Sociorum aduersus barbaros, dictum cum cōmiseratione quadam, quasi diceret, tam funestum, & miserum.

B Ἐκ δὲ Θεσσαλίας ὀρέστης. Bellum explicat illatum ab Atheniēsibus Oeniadis ciuitati Acarnaniæ: & fœdus quinquennale triennio post factum cùm Peloponnesiis: bellum denique renouatum aduersus Cyprios: sed prius nonnulla alia explicat de Oreste, &c.

Ὀρέστης. Alius est, quā ille Agamemnonis filius.
Aut Agamemnonius scenis agitatus Orestes.
Æn. lib. 4.

Καὶ τῆς μὲν γῆς. Atque agro eorum potiti, quem scilicet exercitu occupabant: nam si ab agmine, atq; C à signis longius discedere vellet, id verò per Thessalorum equitatum non licebat.

Ὅσα μὴ προϊόντες. αὐτὶ τῆ πάλιν εἰ μὴ προΐοιεν πολύ. Ὧν ἕνεκα. vt reducerent. Orestem, &c.

C Μετὰ δὲ ταῦτα. Alias res gestas ab Athenienſibus percurrit Thucydides, vt duce Pericle in Peloponnesum nauigauerint: vt expositis copiis prœlio Sicyonios vicerint: vt in Acarnaniā classe traiecerint, & OEniadas oppidū obsederint, sed re infecta domum redierint. D

Προσμίξαντας. προσμιγνύειν, congredi, manum conserere.

D Διαλιπόντων. Tempori tribuit, quod cōuenit personis, βραχύτης. Interiecto triennio, intermisso triennio.

Ἐπέχον πολέμου. Bello supersederunt, à bello abstinuerunt.

Κύπρον. Quæ in ditione regis Persarum erat.

Κίτιον. Cypri ciuitatem, vnde Zeno Stoicus Philosophus.

73. A Σαλαμῖνος. Quæ à Teucro condita fuisse dicitur.

Ἱερὸν πόλεμον. Aduersus Phocenses, qui phanum Apollinis occupauerant.

B Καὶ χρόνε ἐγγενομένε. Alia bella Atheniēsium percurrit Thucydides, bellum illatum Bœotiis, qui Orchomenum, Chæroneam, & alia Bœotiæ nonnulla oppida obtinebant infesta agro Attico, & erant exules: vt Chæroneam ceperint, ac diripuerint: vt præsidium in ea reliquerint: vt inter redeundū oppressi in itinere fuerint, & alia id genus.

C Τῆς αὐτῆς γνώμης. Earundem partium.

Σπονδὰς ποιησάμενοι. Factis induciis. L. V. cū quibus Athenienses transegerunt, recuperatis captiuis, omnem Bœotiam missam facere.

D Μετὰ δὲ ταῦτα. Defectionem Eubœæ attingit: & exercitum duce Pericle transmissum. Iis temporibus gessit præturam cum Pericle Sophocles poëta. Iustin. lib. 3. circa finem, κατὰ τάχος. confestim.

Ἐπαγαγόμενοι. Ascitis.

74. A Θεῶζε. Θρία δῆμος τῆς Οἰνηΐδος φυλῆς, ἡ καὶ Θριῶ, ὁ δημότης Θριάσιος. τὸ πεδίον Θριάσιον.

Πλειστοάνακτος. Hic est ille, pro quo Nicomedes Cleombroti filius duxit exercitum contrà Phocenses: erat enim adhuc puer: & per ætatem non licebat ei munus Imperatoris sustinere. Κατεστήσαντο, composuerunt.

A Ἑστίαιας. τούτοις ἀπαραιτήτως χρησάμενοι, ὅτι ναῦν ἀττικὴν αἰχμάλωτον λαβόντες, ἀπέκτειναν τοὺς ἄνδρας. πλουτ. περικλῆς. Στεφ. ἑστίαια.

Χαλκίδα τ' ἐρέτρειάν τε, πολυστάφυλόν θ' ἑστίαιαν. Ιλιαδ. β. ἐξοικίσαντες: Pulsos suis sedibus.

Αὐτοὶ τὴν γῆν. Ipsi ditionem, fines, agrum eorum occuparunt.

Ἐκτῳ δὲ ἔτει. Bellum narrat Thucydides ortum inter Samios, & Milesios pro Priene: in quo Milesij B armis inferiores opem Atheniensiū implorarunt: B Athenienses igitur cùm classe venisse Samum, & statum popularem cōnstituisse: obsides accepisse, eosque in Lemno cum præsidio deposuisse docet.

Πριήνης. ὁ θεν βίας.

Κατέθεντο. Cæsar lib. 7. Belli Gallici. Nacti obsides, quos apud eos Cæsar deposuerat, horum supplicio dubitantes territant.

Τῶν δὲ σαμίων. Erant nonnulli ex Samiis, qui sta- C tum popularem non probabant: hi sub aduentum classis Atheniensium se subduxerant, & in oppositam continentem aufugerant: hi postquàm Athenienses abierūt, cum nobilitate Sami, & Pissuthne, & qui præerat Sardibus, societate inita, in Samum noctu transeunt: ac primùm factionem popularē superant: deinde surreptis obsidibus deficiunt: & præsidium, atque præfectos Atheniensium Pissuthnæ tradunt. Hæc narrat iam Thucydides.

Οὐχ' ὑπομείναν) (ἔφυγον.

Ὑπὸ νύκτα. ὑπὸ tempus significat. D

——*Simulacra modis pallentia miris*
Visa sub obscurum noctis. Virg. Georg. libro primo, 47. 11.

Sub noctem cura recursat. Idem Virg. Æneid. 1. 133. 8.

Ἐκράτησαν τῶν πλείστων. Maximam partem in potestatem suam redegerunt.

Ἐξέδοσαν. Tradiderunt.

Ἀπέστησαν. Defectionē Samiorum narrat, & belli apparatum: Athenienses re audita, misisse aduer- E sus eos classem duce Pericle: victos itaque prœlio Samios, & in vrbe conclusos, obsessosque nono mense post se dedidisse. Byzantios etiam, qui cum Samiis defecerant, composuisse cum Atheniensibus, vt stipendiarij, & vectigales eorum essent, sicut antea.

Προσκοπήν: vt specularentur: Lau. V. ad impe- 75. A diendas. φοινισσῶν νεῶν, quas aduentare rumor erat.

Δεκάτου. Id est, μετὰ θ'. ἄλλων, vnà cum nouem aliis.

Τραγιά. τραγαίαι στεφ. Insula proxima Cycladi- F bus. Τραγαία etiam. ὁ πολίτης τραγαίτης, vt πηγαίτης.

Στρατιῶτιδες. στρατιώτας ἄγουσαι τοὺς μέλλοντας πεζομαχεῖν, quæ vehebant milites.

Τρισὶ τείχεσιν. Tribus munitionibus. B

Περικλῆς δέ. Acceperat Pericles nuntium Phœnicum classem auxilio venire Samiis: itaq; vt eam opprimeret, obuiam venit cum 60 longis nauibus: interea Samij facta eruptione superant classem reliquā Atheniensium: & mare obtinent circiter 14 dies: sed reuerso Pericle iterū concludun- G tur, & nono post mense deditionem faciunt, &c.

Τῶν ἐφορμουσῶν. Ex iis, quæ erant in stationibus.

Καύνου. πόλις Καρίας, ἀπὸ Καύνου: cuius nefario amore soror Biblis arsisse dicitur, ὅθεν Καύνιος ἔρως. Laborat aëris pestilentia: ita vt eius incolæ colore admodum pallido sint: quos Stratonicus Citharædus illac præteriens, conspicatus, non irridiculè

carmen illud Homeri vsurpasse dicitur.

Οἵη περ φύλλων γενεή, τοιήδε καὶ ἀνδρῶν. Ouidius Metam. libro nono.

Προφυλακίδας. Quæ pro castris erāt in statione.

76. A Μετὰ ταῦτα δέ. Redit vnde digressus est: docet non multo pòst accidisse, ac gesta fuisse hæc, quæ superius explicauit inter Corinthios, & Corcyræos: nec non defectionem Potideæ, eiusq; oppugnationem atque obsidionem, quæ huius belli causa fuerunt: hæc autē omnia, quæ à Græcis partim aduersus Græcos, partim aduersus barbaros gesta sunt intra annos 50. à bello Persico ad initium istius vsque belli fuisse gesta docet.

Πρόφασις. Causa speciosa. Cæsar lib. 3. belli ciuil. honesta præscriptione tegere rem turpem.

Κατέστη. L.V. Extitere. F. P. cœperunt esse.

B Ἐκρατύνατο. Confirmarunt.

Τὴν ἀρχήν. Intelligit eos, qui erant in ditione eorum.

Καὶ αὐτοί. Et potentia, & opes ipsorum auctæ, amplificatæque sunt. χωρεῖν ἐπὶ μέγα δυνάμεως. Amplificare opes.

Οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι. Quod quamuis intelligerent Lacedæmonij, tamen non resistebant, nisi aliquatenus.

Ἡσύχαζον. A bello abstinebant.

Ὄντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ. Quod & antea non ita præcipites ad bella ruerent, & eo tempore bello domestico impediti tenerentur.

Μὴ ταχεῖς. Tit. Liui. Dec. 5. in oratione Legatorum Rhodiorum. Atheniensium populum fama est celerem, & supra vires audacem esse ad conandum, Lacedæmoniorum cunctatorem, & vix in ea, quibus fidit, ingredientem.

Σαφῶς ἤρετο. Apertè tollebatur: & à sociis eorum manus non abstinebat, & socios eorum tentabat.

Οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο: non ferendum amplius iudicarunt, superius δεινὸν ποιησάμενοι.

Ἀλλ' ἐπιχειρητέα. Sed omni studio conandum esse, atque incumbendum.

C Καθαιρετέα ἤρετο) (καθαιρεῖν, deprimere euertere.

Αὐτοῖς μὲν οὖν. Quamuis ipsi Lacedæmonij minimè dubitarent Athenienses fœdera fregisse, & licet vim eorum armis refrænādam esse censerent, tamen bellum inconsulto deo noluerunt suscipere: mittunt igitur Delphos consultum oraculum bellum nec ne sibi suscipiendum esset. Tulerunt respōsum, Lacedæmonios fore victores si bellum non lentè, neque languidè, sed totis viribus gessissent, deusque se ipsis & vocatum, & non vocatum adfuturum dixit. Quare euocatis iterum sociis de ea re proponunt consultationem, ac deniq; constituunt bellum inferre Atheniensibus. Hæc narrat iam Thucydides, & probat Lacedæmoniorum cunctationem, qui res graues temerè non susciperent: sed diligenter prius, ac maturè de iis deliberarent.

Ἄμεινον εἴη. L.V. Nunquid præstaret bellum gerere. F. P. An bellum susceptum bene, ac feliciter successurum esset, de belli enim euentu sciscitabantur.

Ξυνελήφθη. Immissa pestilentia, quæ maximè attriuit res Atheniensium.

77. A CORINTHIORVM CONCIO.

Τοὺς μὲν λακεδαιμονίους. Lacedæmonios & cæteros socios ad bellum decernendum suscipiendumque cohortātur Corinthij: docent iustū, necessarium, pium atq; honestum hoc esse, eius autē conficiendi facultatem in primis proponūt. Proponunt facultatem, cùm demonstrant se longè superiores esse militum numero, & copiis, rei militaris vsu, & miro suorum omnium consensu: nec non cùm docēt se quoq; classes instructuros, & ad eam rem pecunias collaturos, quib. remigia, & milites classiarij hosti surripiantur, aucto scilicet stipendio. Itaque in victoriæ spem eos inducunt variis argumentis, quę singulatim suo quæq; loco sunt explicanda. Necessitatem ostendunt, cùm docēt de libertate agi, & salute sua, ne dū de fortunis omnibus: potentiā enim Atheniensium nimis magnam esse, & formidabilem. Declarant præterea pium, iustum, & honestum fore hoc bellum: honestum, quia turpe est tot Peloponnesi ciuitates Dorienses ab vna tantùm infestari, eaq; Ionica: & Peloponnesios à suis maioribus adeò degenerare, vt cùm illi Græcos omnes liberauerint, ipsi ne sibi quidem libertatem retinere, eamq; tueri valeant, sed iugū seruitutis à tyrannis Atheniensibus ceruici suæ imponi patiantur: turpe deniq; sibi futurum, quòd imprudentiæ, ignauiæ, ac negligentiæ crimen sint subituri. Iustum verò, quòd lacessiti vim hostium repellant, non vltro bellum ipsi inferant, quòd fœdera non à se rupta sint: sed ab Atheniensibus: pium denique fore planum faciunt. quia Apollo non solùm id suadebat suo responso: sed etiam auxilium suum ad eam rem vltro pollicebatur.

Hæc sunt argumētorum capita, quibus Corinthij ad bellum decernendum, suscipiendumq; socios cohortantur. Sed quoniam socij non omnes eodem loco sedes habebāt suas, sed alij oram maritimam tenebant, alij loca mediterranea: erat autem suspicio ne qui ab ora maritima procul aberant eos negligerent, qui littora tenebāt, & laborantes adiuuare suis opibus nollent, quasi periculum ad se nō pertineret, ideo Corinthij antequàm accedant ad facultatem, necessitatem, æquitatemque huius belli demonstrandam, docent prius pericula æquè ad omnes pertinere. Oppressis enim iis, qui tenent oram maritimam, futurum aiunt vt pateat accessus, & aditus etiam ad homines mediterraneos. Hos igitur pluribus docent, atque hortantur primo loco, vt casus belli huius omnes communes ducant, & libenti, atque alacri animo, cùm res ita postularit, succurrant illis, qui maritimas ciuitates incolunt: alioqui neque exportaturos esse, neque importaturos res necessarias. Hæc sunt quæ continentur in ista concione. Sed sciendum Thucydidem partem istam posteriorem priore loco posuisse non sine certo consilio. intelligebat enim scriptor prudentissimus nisi prius docuisset euentus omnes belli æquè ad omnes pertinere, se non facilè fuisse probaturum omnibus sociis suam causam, eosq; impulsurum, vt iterum bellum decernerent, atq; adeò susciperent: Quare hoc priore loco probat, addit deinde partem alteram. Illud etiam notandum est, eadem argumenta tractari in hac concione, quæ in superiore illa, quæ incipit τὸ πιστὸν ὑμᾶς ὦ λακεδαιμόνιοι. Hæc sunt æquitas & necessitas: & præterea tractantur tria alia, facultas belli conficiendi, dignitas, & pietas. Declaratur enim & facile confectu fore, & honestum atque pium esse bellum istud. Est igitur hæc concio

concio additamentum quoddam illius superioris, A & quasi quædam dilatatio.

Τοὺς μὲ λακεδαιμονίους. Procœmium est ductũ à persona Lacedæmoniorum: laudat eos, quòd sociorum causam tandem susceperint,& bellum decreuerint: itaque socios omnes coëgerint, vt omnium suffragio res comprobetur. Nõ est nobis amplius ô Socij expostulandum quasi Lacedæmonij aut bellum ipsi non decreuerint, aut etiam nos huc non conuocauerint, vt idem nostris suffragiis comprobemus. αἰτιᾶσθαί τινα, queri de aliquo: αἰτία, querela, expostulatio. αἰτία μὲν γὰρ φίλων ἀνδρῶν ἐστὶν ἁμαρτανόντων, κατηγορία δὲ ἐχθρῶν ἀδικησάντων. Illud autem hîc obseruandum, Corinthios in ipso statim suæ concionis initio id quasi certum, minimeque dubium ponere, quod tamen controuersum, ac dubium esse poterat. Aiunt enim Lacedæmonios bellum iam decreuisse,quod tamen nondum decreuerant. Hoc igitur à Corinthiis artificiosè, callideque factum.

Καὶ ἡμᾶς. Inuitat cæteros, & cogit quodammo- C do sequi exemplum Lacedæmoniorum: ciuitatis videlicet dignitate, authoritateq; præstantissimæ.

Χρὴ γάρ. Decet enim eos, qui præsunt aliis,& qui maximè ab his coluntur, & cæteris anteponuntur, publicas eorum vtilitates tueri perinde atque sua ipsorum commoda faciunt. γνώμη. Conciliat sibi Lacedæmonios, prædicatione laudũ & æquitatis eorum.

Νέμοντας. Administrantes.

Προσκοπεῖν. Consulere vtilitati publicæ. D

Ὥσπερ καί. Ratio à maiori: dignitas est pluris facienda, & cultus, quo vos colunt socij.

Ἡμῶν δὲ ὅσοι μέν. Iã ingreditur Corinthius in eam partem, vbi docet bellum istud, & pericula æquè ad omnes Peloponnesios pertinere. Itaque hortatur eos qui loca mediterranea colebant, ne negligerent cęteros,qui siti erant in locis,maritimis, quasi res eorum non ageretur. Illis enim oppressis, facilè bellum penetraturum esse demonstrat in loca mediterranea. Hoc primo loco constituit E (vt dictum est) Thucydides,quia intelligebat Corinthium alioqui nõ esse facilè probaturum suam causam maritimis hominibus, nisi illi certò sciuissent etiam mediterraneos homines munera belli esse subituros, & adiuturos esse suis opibus ciuitates maritimas cùm res ita tulisset. Poterant enim illæ dicere: nolumus bellum decernere: cur ita? quia nos in littore constituti, si bellum fit, primi ab hostium classe infestabimur, ac diripiemur, cæteri qui procul absunt à mari, otio, & quiete fru- F entur, neque de nobis erunt soliciti: Quare, vt hoc impedimentum causæ tolleret, confirmat eorum animos, & inducit in spem, fore, vt à mediterraneis adiuuentur, atque defendantur, quia intelligent suam ipsorum rem agi, vt iam ipse docet.

Propositio: non sunt mihi monendi oræ maritimæ incolæ vt ab Atheniensibus caueãt, quorum fraudem, quasi diceret, & auaritiam sunt iam experti, sed ij sunt docendi, qui mediterranea loca G incolunt, ipsorum rem agi, & non minus ad ipsos pertinere hoc bellũ, quàm ad ciuitates maritimas.

Ξυνηλλάγησαν. Habuerunt commercium cum Atheniensibus. Hoc verbum respicit ad morem vetustum, quum ante vsum pecuniæ signatæ rerum fiebat permutatio.

Αὐτούς. Qui fraudulenti, quasi diceret, & auari B sunt.

Πόρρω. τοῖς ἐμπορίοις. In locis maritimis.

Τοῖς κάτω. Aduerbia cum articulis præpositiuis sumuntur pro nominibus adiectiuis, vt ὁ πάλαι pro ὁ παλαιός, ὁ πρότερον, pro ὁ πρότερος.

Χαλεπωτέραν, ἀντὶ τοῦ χαλεπώτερον καταχομίζειν, καὶ ἀνακομίζειν.

Τῶν ὡραίων. Fructuũ, quos anni tempora ferunt.

Ἀντίληψιν. Et commoda, subsidiaque vitæ, quæ vicissim vsus maris subministrat: & fructuum vicissim perceptionem.

Καὶ τῶν νῦν λεγομένων: Neque existimandum illis errore iudicij hoc bellum ad ipsos minimè pertinere.

Τὰ κάτω. Res pro personis.

Τὸ δεινόν. Malum, calamitatem.

Διόπερ καί. Quapropter bellum illis alacrius est C suscipiendum, quia scilicet eorum res agitur. Et quoniam hoc poterat accipi in cõtrariam partem, &c. propterea rationes adiicit: vt prudẽtis, & modesti est quiescere nisi lacessatur iniuria, ita viri fortis est vim repellere.

Εὖ δὲ παρασχόν. Ad illud occurrit: at grauia, & molesta sunt bella diuturna: non erit diuturnum: offeruntur enim occasiones bella deponendi. consolatur igitur spe, &c.

Εὖ παρασχόν. ἀντὶ τοῦ παρασχόντος. τοῦ εὖ, re bene gesta. εὖ, ἀντὶ τοῦ εὐτυχίαν. εὐτυχίας δὲ γινομένης.

Καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον. Philosophatur hîc Thucydides, vt secundis rebus non est cur efferamur, ita pacis commodis, & otio non est cur sic alliciamur, vt perferamus iniurias. ἠθικόν.

Τὸ ἥσυχον τῆς εἰρήνης. vt, tenebræ errorum. præsidium ingenij.

Ὅ, τε γάρ. Ratio ab incommodis futuris: qui enim abhorret à bello propter otium, is otium amittit celerrimè, eiusque priuatur fructu, & qui successu rerum elatus insolescit, is quoque peccat: quia euentus belli dubij, ac minimè certi sunt.

Ῥαστώνης. Rerum secundarum successum, & fortunæ indulgentiam significat, vitæ tranquillitatem.

Τὸ τερπνόν. τὴν ἡδονήν, τὸ τερπνὸν τῆς ῥαστώνης, tranquillitatis voluptas.

Οὐκ ἐντεθύμηται. Non animaduertit se re incer- D ta, & inconstanti efferri. θράσει. verbo graui vtitur. ἀπίστῳ. μετωνυμία, tribuit temeritati, quod fortunæ conuenit.

Εὐτυχία. Quasi dicat, fortunæ beneficio, quæ est inconstantissima.

Πολλὰ γάρ. Ratio ab incerto rerum euentu: multa enim malè cõsulta, si hostis agat inconsultius, lætum, & faustum habent exitum. plura etiam bene consulta euentum tamen funestum sortiuntur. Summa, ea est rerum futurarum natura, vt consultatio interdum parum valeat. Consilia incertos habent euentus. δεινότης, & exornatio à contrariis.

Τυχόντα. Nacta. Κατωρθώθη. Prosperè euenerunt.

Αἰσχρῶς. Cum dedecore. 78. A

Ἐνθυμεῖται γάρ. Nemo enim eodem impetu animi res gerendas exequitur, quo in deliberando de his cõstituit, & affert simul confirmationẽ. In deliberationibus.n.quia ꝑcul absunt pericula, sumus audaciores, & magna decernimꝰ: in administratione

verò rerũ, cùm pericula se ostendunt, & offerunt, deficimus, & metu deterremur. ἐνθύμημα. Cicero Top. omnis sententia proprio nomine dicitur Enthymema, sed κατ' ἐξοχὴν, quia videtur ea, quæ ex cõtrariis efficitur, acutissima, sola propriè nomen commune possidet.

Ὁμοια τῇ πίστει. Id est, deliberationes sunt maiores, quàm res, de quibus fit deliberatio. Nemo enim deliberat dum fidit, & metu vacat.

Τῇ πίστει. rebus certis, τοῖς βεβαίοις. χολ. F. P. dum fidit.

Αλλὰ. ἡ θέσις, μετ' ἀσφαλείας, causa pro effectis, audacter & liberè.

Μεταδίδως. Causa, effecta ἐλλείπομεν.

Ημεῖς δὲ καὶ νῦν. Redit ad causam. Superius dixit sapientis, & modesti viri esse & suscipere & deponere bella; hoc sibi iam præstandũ esse docet. nam & suscipiendum bellum lacessitis ab Atheniensibus dicit: & deponendum esse, cùm suas vlti fuerint iniurias.

Εγείρομεν. Quasi diceret, persona iacente, & dormiente.

Κατὰ πολλὰ δέ. Facultatem belli conficiendi iam demonstrat à multitudine militum, à rei militaris vsu: à consensu totius Peloponnesi, & sociorum, à classibus, quas instructuri sunt, à vi pecuniarum, quas partim de suo collatas, partim mutuò acceptas sunt habituri.

Ομοίως ἰόντας πάντας. Concordiã, & obedientiam intelligit.

Δελφοῖς. Erat autem in oraculo Delphico ingens vis auri. phanum enim illud fuit ditissimum, vel Homeri temporibus: quod poëta ipse testatur 9. libro Iliados,

Οὐδ' ὅσα λαΐνος οὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἐέργει,
Φοίβου Ἀπόλλωνος Πυθοῖ ἐνὶ πετρηέσσῃ: Sed Crœsi Lydorum regis, & aliorum regum temporibus auctum fuit postea multa vi auri, quod vndique dono mittebatur. quanquam eos thesauros postea duces Phocensiũ Onomarchus, & Phaylus diripuerunt.

Δάνεισμα ποιησάμενοι. ἀντὶ τοῦ δανεισάμενοι.

Υπολαβεῖν. Surripere, subducere, subtrahere, aucto stipendio auertere.

Ωνητή. Mercede cõductæ. Etenim copiæ Atheniensium externæ sunt, ac mercede cõductæ, non sunt vrbanæ, ac domesticæ.

Η δὲ ἡμετέρα. Collatio: nostræ copiæ domesticæ, nulla mercede conductæ robore corporum magis potentes, quàm pecuniis.

Μιᾶ τε νίκῃ. Erigit animos ad spem, ostentans victoriæ facilitatem.

Μελετήσομεν. Meditabimur interposito spatio temporis.

Καὶ ὅταν τὴν ἐπιστήμην. Et cùm pares scientia eius rei fuerimus, cùm parem scientiam fuerimus assecuti, animi certè fortitudine, & altitudine superiores erimus.

Ο γὰρ ἡμεῖς. Nam bonum, quod natura nobis insitum est, hoc illi disciplina nunquam assequãtur: disciplina, qua illi præstant, hæc nobis studio, & exercitatione superanda est.

Opinionem sequitur eorum, qui negant virtutem disci posse, sed asserunt diuinitus eam inseri animis hominum. Plato ait, οὔτε φύσει, οὔτε διδακτὸν, ἀλλὰ θείᾳ μοίρᾳ παραγιγνομένην τὴν ἀρετὴν ἄνευ νοῦ, οἷς ἂν παραγίγνεται. Plut. contrà: διδακτὸν εἶναι, μαθήσει δὲ, καὶ μελέτῃ αὔξανεσθαι. Cicero libro 10, Episto. Attic. aut ἀρετὴ non est διδακτὸν, quod mihi persuaderi non potest.

Χρήματα δέ. Repetit locum facultatis à copia pecuniarum, quas collatum iri à se docet: repetit autem, & cõmoratur hoc loco, vt moueat Peloponnesios, præsertim mediterraneos, quos à sumptibus huiusmodi abhorrere intelligebat: inculcat igitur necessitatem, & rei turpitudinem: demonstrat, necessariò esse conferendas pecunias, quia de salute communi agitur: turpe etiam dicit pro libertate retinẽda quoslibet sumptus non facere.

Αὐτὰ, τὰ ναυτικά. ἢ, λυτικὸς, θεοδ. seruit solutioni, & refutationi argumentorum.

Οἱ μὲν ἐκείνων ξύμμαχοι. A maiori, illi vt seruiant, perpetuò conferunt: nos vt hostem vlciscamur, & libertatem retineamus, non conferemus?

Επὶ δουλείᾳ. τὸ αἴτιον ὡς αἴτιον: vt causæ suæ seruiat: vel conseruandi causa dominatus Atheniensium, quod criminosè seruitutem sociorũ vocat, vt innuat quandiu dominatus Atheniensium superit, tandiu socios eorum ipsis esse seruituros.

Οὐκ ἀπεροῦσιν. Non recusabunt, nõ defessi desinent, nullum finem facient conferendi pecuniam.

Δουλεία) (σώζεσθαι, τιμωρεῖσθαι τοὺς ἐχθρούς.

Καὶ ἐπὶ τῷ μὴ ὑπ' ἐκείνων. Et ne fortunæ nostræ in hostium potestatem veniant, quibus ab illis opprimamur.

Υπάρχουσι δὲ καί. Proponit alias facultates, quibus in spem victoriæ vocat Peloponnesios. Sociorum defectiones munitionum ædificationes, quibus hostem oppugnabunt, & fines eius infestabunt. Adsunt præterea nobis aliæ quoque belli gerendi viæ.

Μάλιστα παραίρεσις. Definitio, quæ habet significationem vtilitatum futurarum. Subductio, subtractio, detractio. αἷς ἰσχύουσιν. In quibus posita est eorum potentia.

Επιτειχισμός. Et munitionum ædificatio, quæ oppugnent agrum Atticum.

Ηκιστα γὰρ πόλεμος. Belli enim progressus non fiunt certa lege, & via immutabili.

Ρητοῖς. Certis, & definitis legibus. Ιλι. φ. ῥητῷ ἐπὶ μισθῷ. Thucyd. πρότερον δὲ ἦσαν ἐπὶ ῥητοῖς γέρασι πατρικαὶ βασιλεῖαι.

Τεχνᾶται. V. factum. comminiscitur sua sponte.

Πρὸς τὸ παρατυγχάνον. In singulis occasionibus oblatis, in re præsenti. L. V. præter ea, quæ adsunt.

Εν ᾧ ὁ μὲν εὐοργήτως. Quod qui non molestè, sed sedato, quietoq; animo fert, minus labitur: in quo administrando, qui animo non perturbatur, sed moderatè fert eius incommoda, is stat, & minus cadit. ὀργαὶ, mores. Thuc.

Προσωποποιΐας. A rebus animatis. βεβαιότερος, constantior, meliore conditione, munitior, tutior, & magis tectus à periculis.

Οὐκ ἐλάσσω πταίει. Non leuiter offendit.

Ενθυμώμεθα δέ. Metum incutit, & necessarium esse hoc bellum demõstrat à magnitudine potentiæ Atheniensium, quam valde formidabilem esse dicit. Sed ἀντιθετικῶς ornandi, amplificandiq; causa retractatur. Si cum finitimis populis, & pro re parua res esset nobis, hoc ferendum esset aliquo modo: iam verò cum Atheniensibus res nobis est, & pro libertate, omnibusq; fortunis: ergo summo consensu nobis opus est.

Ικανοί. Pares potentia, & multo potentiores singulis.

Καὶ τὴν

Καὶ τὴν ἧσσαν. Amplificatio.

Εἰ καὶ δεινόν. προδιόρθωσις. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Ἧσσαν) (νίκην. ὁ πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Ὃ ἐς λόγω. Cuius rei vel dubiam fieri métionem, turpe est Peloponnesiis. Duplex amplificatio: altera, quòd seruitus non modò re, sed verbo fœda, & turpis est: altera, quòd non verbo, & oratione, sed dubitatione etiã fœda, & turpis sit, quam, vel dubia oratione commemorare, turpe est.

Αἰσχρὸν ἐνδοιασθῆναι. Turpe Peloponnesiis est non solùm si re seruiant, sed etiam si rumor, & fama sit ambigua eos seruire.

Αἰσχρόν. Iam ingreditur in eam partem consultationis, quæ vocatur honesta: docet quàm turpe futurum sit, tot ciuitates Dorienses ab vna, eaque Ionica infestari, proponit dedecora futura: malè audituros eos dicit, vel quòd improbi sint, vel quòd ignaui.

Κακοπαθεῖν. Vexari, infestari.

Εν ᾧ. τῷ κακοπαθεῖν.

Ἢ δικαίως. Vel nostro merito hæc pati existimabimur, propter scilicet nostram improbitatem, vel propter timiditatem, & ignauiam hæc perferre, & à maioribus nostris adeò degenerare.

Οἳ τὴν Ἑλλάδα. σύγκρισις.

Οὐδὲ βεβαιοῦμεν. Ne stabilimus quidem, ac tuemur eam: metaphora ab ædificiis quassatis, & ruinam interminantibus ita, vt fulcienda, & stabilienda videantur.

Πόλει. πόλιν, vt sit αὐτὴ θέσις. πόλις τύραννος) (μόναρχος ὀν μιᾷ.

Καὶ οὐκ ἴσμεν. Neq; intelligimus hoc facinus habere tria summa vitia, vel dedecora, imprudentiæ, ignauiæ, negligentiæ: amplificatio à quadam rei definitione. Tyrannum ferre, & seruire ei, nihil aliud est, quàm imprudentiæ, ignauiæ, ac negligentiæ teneri crimine: quòd scilicet nõ intelligamus, quàm expediat nobis Tyrannum tolli de medio: vel si intelligamus, tamen nõ audeamus eum tollere propter ignauiam: vel quòd quamuis cognoscamus quid deceat, tamẽ socordia, & desidia quadam id negligamus.

Οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες. Peloponnesij, & Dorienses contemnebant Ionas, vt molles, & ignauos: itaq; non deerant fortasse qui dictitarent remissius agendum esse bellum, non esse opus tanto apparatu, tanta pecunia, tantaque animi, & virium contentione aduersus Ionas: occurrit igitur Corinthius, & castigat hoc genus hominum, stultos esse inquiens eos, qui ita sentiunt, & grauissimè labi dicit. φευγεῖν) (χωρεῖν. Neque enim ab his vitiis alieni.

Καταφρόνησιν. Hanc clausulam L. V. peruertit: καταφρόνησιν enim vocat temeritatem, ἀφροσύνην, sui accusationem: Neque tamen (inquit) vt ista nomina fugiatis, excusationem prætẽdatis, quòd temeritatem deuitaueritis, plerisque perniciosam, quæ excusatio, quia multos decepit, contrario nomine sui accusatio cognominatur.

Τὸ ἐναντίον. Non quòd ἀφροσύνη sit cõtraria τῇ καταφρονήσει, sed quia opposita est τῇ φρονήσει, quæ non contemnit alios, qui minimè sunt contemnendi. ἀφροσύνη, καταφρόνησις, παρωνομασία. Quare τὸ κατ', & τὸ ἀ iam in compositione idem valet.

Κεχωρήκατε. χωρεῖν ἐπὶ τὴν καταφρόνησιν, accedere ad contemptionem, sequi contemptionem, contemnere. quamuis enim (inquit author) vestros hostes contemnatis, non tamen idcirco alieni estis à tribus illis vitiis; de quibus antè. Nam ista contemptio, quę à quadam magna prudentia videtur proficisci, plurimos iam in errorem induxit, & læsit, & ideo stultitiæ nomen prudentiæ contrarium est adepta. vide scholia Græca.

Τὰ μὲν οὖν προγεγενημένα. In epilogos iam ingreditur, hortaturq; socios, vt à segnitie, & à desidia se excitent, & pristinæ virtutis memores, ad labores & pericula subeunda more maiorum redeant, & pristinum suorum institutum retineant. In his epilogis tractatur. τὸ εὐσεβές, καὶ τὸ δίκαιον. Ac de præterita desidia non castigabo vos diutius, quàm tempus præsens postulat, sed admonebo vt in posterum labores, & pericula more maiorum subeatis.

Ἐς ὅσον. Quatenus causa ista postulat.

Τοῖς παροῦσι. τοῖς δεδιότας. προγεγενημένα, παρόντα, μέλλοντα.

Πάτριον. Æmulatio. πάτριος ἀρχή, πάτριοι νόμοι.

Τὰς ἀρετάς. Facultates, opes, commoda, τὰς εὐπορίας.

Καὶ μὴ μεταβάλλειν. supple χρή, vt desidia, & otio res partas amittamus.

Εἰ ἄρα: pro, quoniam: solent enim opes, & diuitiæ inuitare ad otium, & ad delicias, authoritas etiam reddit homines insolentes.

Ἐξουσία. Potentia.

Θαρσοῦντες. Cùm aliis de causis, tum quia ὁ θεὸς ἔχρησε, καὶ τὰς σπονδὰς οὐ λύσομεν.

Ὑπαρχομένους Facultas. αὐτοῦ, αὐτὴν ξυλλήψεσθαι supra.

Φόβῳ. Metu nostri. ὠφελείᾳ. partim coacti, & inuiti, partim volentes, & sua vtilitate inuitati.

Ἀρχῇ καὶ ὁ θεός. Ab authoritate oraculi, & Dei fidem facit, Deus bellum suasit: ergo fœdera violata iudicat.

Ὥστε πανταχόθεν. Efficit omnino bellũ suscipiendum esse: amplificat necessitatem, & vtilitatem, repetens superiora capita: dicit sententiam de mittendo auxilio Potidæatis: habet denique hic Epilogus repetitionem, & enumerationẽ argumentorum superiorũ. Eorum amplificationẽ, mouet affectus, continet metum, pudorem, odium.

Πανταχόθεν. Omnibus de causis, vnico hoc aduerbio complexus est omnia argumẽta: καλῶς, locum honesti, & dignitatis tangit.

Καλῶς ὑπάρχειν τινί. Conuenire, decere aliquem, licere.

Τάδε. Numerus multitudinis augendi causa: vel ad argumenta referendum est.

Οὐσι δυνατοῖς. τὸ αἰσχρόν.

Καὶ τῶν ἄλλων μετελθεῖν. Et aliorum pristinam libertatem repetere, recuperare, vel, & alios in pristinam libertatem vindicare.

Ὡς οὐκέτι ἐνδέχεται. Impellit à necessitate vrgente: nostrum alij iam premuntur ab Atheniensibus, alij paulo pòst idem patientur. Itaque non est bellum differendum.

Ἐνδέχεται. Res nostra non patitur moram amplius, & expectationem. ἐνδεχόμενον, contingens, τὸ δυνατόν. Arist. libro primo Rhet. ὥς τι ἀναγκαῖον τό, τε ἐνθύμημα ἐστί, καὶ τὸ παράδειγμα περὶ τῶν ἐνδεχομένων ὡς τὰ πολλὰ ἔχειν καὶ ἄλλως.

Περιμένοντας βλάπτεσθαι. αὐτὴ δὲ περιμένειν, ἢ βλάπτεσθαι, vt ἐπὶ τῶν πημαινόμενοι, ἢ αὐτοὶ ἅμα σώζεσθαι. Et pag. 10. 19. μέχρις δὲ τὰ ξυμφέροντα λογιζόμενοι τῷ λόγῳ νοῦν χρὴ ἔχειν.

Εἰ γνωσθησόμεθα. Si cognitum fuerit nos, &c.

Ἐπιθυμήσαντες. Cupiditate ducti.

Διὰ πλείονος) (τὸ αὐτίκα δεινόν. quæ diuturnior futura est.

Ἐκ πολέμου μετὰ τῶν. Repetit locum illum. ἀγαθῶν δὲ ἀδικουμένους ἐκ μὲν εἰρήνης πολεμεῖν.

Ψῆφον ἐπήγαγον. Suffragij ferendi potestatem fecerunt omnibus sociis.

Ἑξῆς. Sequitur explicatio ordinis, καὶ μείζονι, καὶ ἐλάσσονι πόλει, æque minimæ, atque maximæ cuique ciuitati.

Καὶ τὸ πλῆθος. Id est, conuentus, vel maior pars, συνθέσις, σύλληψις.

Διαδεχόμενον δὲ αὐτοῖς. Interiectum aliquod temporis spatium narrat Thucydides, prius quàm arma caperent, quia erant imparati, quamuis constituissent bellum suscipere, tamen, &c.

Πρόσφορα. Quæ vsui futura erant. ὧν ἔδει paulo post.

Μὴ εἶναι μέλλησιν. Neque moram interponere, ἀντὶ τοῦ μέλλειν.

Ἐνιαυτὸς μέν. Annus exactus non est: μεσασμὸς, διάστασις καὶ θέσις.

Ὅπως σφίσιν. Causas belli grauissimas quærentes.

Τὸ ἄγος ἐλαύνειν. Vt piaculum vrbe pellerent, id est, vt eos ciuitate expellerent, qui tenebātur piaculo admisso in Mineruam. Designabant autē Periclem principem Reipublicæ virū prudentia præstantem, & inimicum Lacedæmoniis, quo pulso, intelligebant rem sibi facilius cessuram esse, & se bello longè superiores fore. Simulabant itaq; Lacedæmonij se religione adductos id facere, quod sui causa faciebant: & suam agebant causam, dum videbantur velle vim allatam deæ vlcisci. Sed piaculum huiusmodi fuit.

Ferunt Cylonem quendam Atheniensem affectasse Tyrannidem: itaque arcem Athenarum occupasse: sed concursu facto, cùm premeretur à populo obsidione, ipsum & fratrem aufugisse, cæteros, qui erant cum eo grauissima fame pressos ad aras Deorum confugisse: sed cùm inde discessissent fide interposita, impunitateque promissa ab iis, à quibus obsidebantur, interfectos fuisse: eamque ob causam eos, qui cædem fecerant, & fidem, atque religionem violauerant, sacros, & deuotos fuisse iudicatos. Itaque Lacedæmonij, quasi agerent causam Deorum, qui violati fuerant, & piaculum vlcisci vellent, imperabant vt Athenienses vrbe expellerent eos, qui tenebantur huiusmodi piaculo: Sed rem suam agebant (vt paulo antè diximus) vt Pericles vir summa authoritate, atque prudentia expelleretur: sperantes se facilè subacturos, Athenas orbatas tanto viro. ἄγος, piaculum, παρὰ τὸ ἄζω τὸ σέβομαι, ἀντιφραστικῶς.

Κύλων. De hoc Cylone Plut. in Solone, & Herodotus libro quinto.

Ἀθηναῖος, ὀλυμπιονίκης, &c. Hæc omnia attributa eò pertinent, vt ostendat author facultatem, qua inductus Cylon hoc fuerit aggressus Atheniensis erat: Itaque & loci erat gnarus, & poterat tenere qua ratione confici res posset, & habebat socios, & adiutores ad facinus patrandum: vicerat in ludis Olympiacis: ergo erectus, & sublatis animis dignum Tyrānide se iudicabat. Summi enim honores habebantur ei, qui in celeberrimo illo certamine vicisset: duxerat præterea in matrimoniū Tyranni filiam. Itaque habebat domesticum exemplum, quod imitaretur, & cuius præsidio speraret se voti compotem futurum: responsum denique Delphicum tulerat de rei successu: Itaque non dubitauit de conatus euentu.

Ὀλυμπιονίκης. Id est, clarus, & illustris ob huiusmodi victoriā olympiacam. Vitr. libro nono. qui enim Olympia, &c. vicissent, ij non solùm summa cum eorum laude in medio conuentu victores declarabantur, sed cùm in suam quique ciuitatem reuertebantur, quadrigis vecti quasi triumpharent per mœnia inuehebantur, quæ ciues diruebant, vt eos acciperent, subindicantes ciuitatem, quæ tales haberet ciues, muris non indigere, munitam scilicet eorum virtutis præsidio, iisdem victus publicè dabatur, qui summus honos habebatur.

Κύλων ἦν μὲν δόξῃ καθαρότητος, τὸ ψιλὸν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἀφηγεῖσθαι, ἢ ἀπ' αὐτοῦ ψιλοῦ τοῦ πράγματος ἄρχεσθαι. Hic locus est dignus in primis obseruatione propter artificium, & puritatem, vt Scholiastes etiā notat.

Τῶν πάλαι. L. V. vetustæ nobilitatis, ac potens. Inter veteres, & generis nobilitate florens, & potens opibus. Sunt qui nobilissimo genere sun . sed ad extremam mendicitatem redacti, ideo addit καὶ δυνατός. λέγεται καὶ δυνατὸς χρήμασιν, δυνατὸς λέγειν. qui dicendi facultate valet.

Χρωμένῳ δέ. Scholiastes refert, quæ hîc narrantur à Thucydide gesta fuisse eo tempore quo Athenienses duce Miltiade parua manu innumeras Persarum copias in campis Marathoniis fuderunt, & fugarunt.

Μεγίστη. Celeberrimo. nam erant alij Dies festi non ità celebres.

Ἀναπείσας. σημειῶσαι vim verbi. est enim ἀναπείθειν rem arduam, & cui vix assentitur is, qui solicitatur, suadere: vt erat hæc metus, & periculi plena.

Τὰ ἐν Πελοποννήσῳ. Vt distingueret ab ea ludorum celebritate, quæ in Macedonia, & Athenis celebrabatur.

Καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν. Quasi esset omen, & auspicium istius etiam victoriæ, & felicitatis.

Εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ. Tacitè carpit Cylonis imprudentiam, qui oraculi ambiguitatem non videret. παρέκβασις.

Μειλιχίου. Quod est ac si mansueti, vel placidi, vel placati dicas. Pausf. lib. 2. Κορινθιακῶν scribit signum Iouis Meilichij dedicatū ab Argiuis, vt sanguinem ciuilem expiarent.

Πανδημεί. Ex omni genere, ætate, conditione.

Θύματα. Victimas non veras, ad similitudinem hostiæ factas ex massa farinæ.

Ἐπιχώρια. Quibus indigenæ vtebantur: quæ erant peculiaria loci illius incolis, vt innuat peculiare hoc fuisse institutum Atheniensibus, aliis Græcis non commune. ἀσκεῖν τὸν ἐπιχώριον τρόπον, Ἀριστοφ. πλούτῳ.

Δοκῶν δὲ ὀρθῶς γιγνώσκειν. Cùm itaque putaret se rectè sentire, & vim, ac voluntatē oraculi tenere.

Προσκαθεζόμενοι. Positis castris.

Χρόνου δὲ ἐπιγιγνομένου. Temporis progressu: ἐπιγίγνεσθαι, quod ad aliquid accedit, futurum accedit ad præsens, & præteritum.

Τρυχόμενοι. Attriti.

Αὐτοκράτορσιν. Αὐτοκράτωρ ἡγεμών, qui liberā & plenam rei constituendæ habet potestatem: qui imperium liberum, & absolutum, nec aliorum imperio obnoxium habet.

Φλαύρως εἶχον. Erant in angustiis: obsidione premebantur. ἐπιέζοντο.

Καθίζε-

C Καθίζουσιν. aris assident.

Τὸν βωμόν. τ̃ ἀθλωᾶς δηλονότι, ἀκροπόλ, τῇ καὶ πόλ.

Αναστήσαντες δέ. Quos surgere iussos ij, quibus custodia permissa fuerat, ne in templo interficerentur, abductos interfecerunt.

Ωςιώρων. Ne templum pollueretur.

Εφ' ᾧ μηδὲν κακόν. L. V. nequid in eos sceleris admitterent. At F.P. impunitatem illis promittẽtes.

Επὶ τ̃ σεμνῶν θεῶν. L. V. apud præcipuos Deorum. F.P. Eumenidas intelligit, quæ κατ' εὐφημισμὸν ita vocabantur, quasi diceret venerandæ deæ.

Εναγεῖς. Sacri, impuri, scelerati, execrabiles, sanguine polluti, & piaculo contaminati) (εὐαγὴς, ὁ καθαρὸς, καὶ ὅσιος. qui etsi cædem patrauerat, tamen manus impollutas habere putabatur.

Αλιτήριον. Pernicies, internecio, & pestis, & qui piaculum in Deum admiserat: ὁ ἀλεύασθαι, καὶ φυλάξασθαι διὰ μοχθηρίας καλῶς ἔχ. πλυτ. ἠθ. 265.

Εναγεῖς. Dicebantur illi, quorũ capita alicui Deo infero deuota, & sacrata erant.

D Ηλασαν μὲ ἐν. Orta pestilentia Athenis, respõsum accepisse Athenienses dicuntur sedatũ iri pestilentiam, si vrbẽ expiassent. quare accersito Epimenide rerum sacrarũ peritissimo ex Creta Insula, per eum ciuitatẽ expiarunt Olymp. 27. Suidas author, Diog. Laërt. 44. Epanaphora, μιερισμὸς, πάρεῖον.

Κλεομένης. Rex Lacedæmoniorum. Ηρόδ. libro quinto. Is ab Isagora principe alterius factionis aduersus Clisthenem principẽ exulum ob piaculum, fuit accersitus.

83. A Στασιαζόντων. Hoc ideo dicit Thucydides, quia qui piaculo non tenebantur, volebant vrbe expulsos τὺς ἐναγεῖς.

Στασιαζόντων. διὰ τὸ ἄγος.

Δῆθεν. Scilicet εἰρωνεία, affectũ habet animi, molestiam, & βαρύτητα.

Τιμωροῦντες. Piaculum, & scelus in deos admissum vindicantes.

Προσεχόμενον. Affinẽ piaculo materno ex genere.

Ξανθίππου. Is prœlio vicit ad Mycalem duces regis Persarum.

Οὐ μέν τι τοῦτον. Sperabant tamen fore vt eius authoritas imminueretur potius, quàm vt exilio mulctaretur. ἡ ℈ περὶ (inquit) Plutarchus περιέστη τοῖς πεμψασιν εἰς τοὐναντίον, &c. tantum enim abfuit, vt gratia, & authoritas eius minueretur, vt aucta vtraque potius fuerit, & populus multò plura ei detulerit, atque tribuerit propter hostium iudicium, qui eum metuebant, & oderant.

B Διαβολὴν οἴσειν. Crimen, & periculũ allaturum, inuidiam conflaturum: offensionem concitaturum, inuidia pressurum. διαβολὴ (δόξα. interdum, calumnia, reprehensio, &c.

Ξυμφοράν. Culpam, piaculum, illius causa, calamitatem, vitium, vt περὶ τῶν μεγίστων.

Ων γὰρ δυνατώτατος. Alteram affert causam, cur Lacedæmonij Periclem aut pulsum vrbe, aut imminutum authoritate cuperẽt. quia florebat opibus, & gratia, rempub. administrabat, & acerrimus hostis Lacedæmoniorum erat.

Αντεκέλευον δέ. Par pari referebant Athenienses. Imperabant & ipsi, vt Lacedæmonij vrbe expellerent eos, qui in Neptuni templo piaculum admiserant, abductis, atq; interemptis seruis, qui supplices eò confugerant. ταίναρον promontorium agri Laconici, Neptuno sacrum.

C Τὸν σεισμόν. Cùm Spartę omnia fere collapsa ædi-

A ficia, & Taygeti magna pars, quæ ad formã puppis prominebat, diuulsa eam ruina sua pressit. Plin.

Χαλκιοίκου. A templo æneo, vel κατ' ἄλλως condito à Chalcidensibus Eubϙæ, qui eò exules venerant. Paus. tertio Laconicorum eius ædificationẽ Tyndareus inchoauit, sed multis pòst annis Lacedæmonij absoluerunt, & Mineruæ delubrũ æneum & ipsum fecerunt.

Επειδὴ Παυσανίας. Summa istius loci illa est. Expellerent vrbe eos, qui tenebãtur piaculo propter

B Pausaniam fame enectum in Templo Mineruæ: Sed orditur altius à causis remotioribus: reuocatum ab imperio Pausaniam dixisse causam, & fuisse absolutum proditionis crimine vidimus antè. Iam narrat eum publicè posthac emissum non fuisse, sed sponte sua vrbe profectum venisse in Hellespontum: egisse cum Persarum rege per literas de subigendis Græcis: ea re audita Lacedæmoniorum Magistratus reuocasse iterum, & in carcerem primo coniecisse, deinde liberasse, postremò dete-

C cta palam proditione, voluisse illos quidem eum prehendere, sed Pausaniam re cognita in Mineruæ templum confugisse, in eo deinde muro circunseptum fame interiisse. Itaq; Lacedæmonios deæ templum polluisse, & piaculum in eam admisisse. Athenienses igitur hoc piaculum à Lacedæmoniis expiari iubebant.

Κριθείς. Reus factus, dicta causa. μὴ ἀδικεῖν, πλεονάζει.

Ερμιονίδα. ἰδία, ἑρμιονίδα, ἄνευ λακεδαιμονίων, suspi-

D ciones.

Τῷ μὲ λόγῳ. Vt ipse quidem iactabat: re autem vt D transigeret cum rege negotium.

Εὐεργεσίαν δέ. Causas explicat, quibus inductus 84. A Pausanias sperarit se voti compotem futurũ: quia beneficiũ in regẽ contulerat. κατέθετο. collocauerat.

Ερετριέων. ἐρέτρεια πόλις εὐβοίας, ἀπὸ ἐρετριέως τ̃ φαέθοντος ἑνὸς τῶν τιτάνων. Olim μελανηὶς, ἀπὸ μελανέως τ̃ εὐρύτου πατρός. ἔστι καὶ θεσσαλίας. Παυσανίας, λακωνικὴ βραχυλογία. ἔρρει τὰ καλὰ μίνδαρος.

E Παυσανίας. Conciliat sibi regem munificentia, & B captiuis, quos dono remittit: demonstrat facultatem præstandi promissa.

Παυσανίας. Hoc argumẽti pondus habet potius, quàm speciem, & insigne tituli.

Ο ἡγεμών. Facultas: Si Sparta Græcorum imperium obtinet, ego Spartæ, probabile est me posse præstare, quæ polliceor.

Δυνατός. Alter locus facultatis. μετὰ σοῦ. Communicatis tecum consiliis.

F Τοὺς λόγους πεποιῆσθαι. Rem transigemus. C

Ξέρξης δέ. Gratissimã fuisse Xerxi hãc epistolam scribit missumq; Artabatum ab eo in oram maritimam, qui adiuuaret Pausaniã ad rem transigendã.

Δασκυλῖτιν: Δασκύλιον πόλις Καρίας ἐπὶ τοῖς ὅροις τ̃ ἐφεσίας, καὶ λίμνη δασκυλῖτις, Ξενοφῶν.

Απαλλάξαντα. Abire iusso.

Αντεπιτίθει. Iniunxit, mandauit. A baiulis ἡ μεταφορά.

Τὴν σφραγῖδα. Signum, sigillum, quo erant ob-

G signatæ literæ, vt fideles haberentur.

Ωδε λέγει σημαίνεις. Agit gratias pro cognatis, & af- D finibus redditis: relaturũ etiam se pollicetur loco, ac tempore: Assentitur conditionibus oblatis, & hortatur Pausaniã, vt in hoc incumbat omni studio, & animi contentione, vt promissa præstet: se namq; nulla re ei defuturum. προοίμιον ἐπιστολῆς.

Βασιλεὺς. σεμνότης. Facit audientiam à dignitate eius, qui scribit.

Κεῖσται. Respondet τῷ κατέθετο εὐεργεσίας, quod paulo superius vidimus: ἡ μεταφορὰ à veste, & aliis id genus rebus pretiosis, quæ in arca reponuntur. manebit perpetua, & indelebilis: respicit ad morem regum Persarum. Αρέσκομαι ἀθλίως, probo quæ ad me scribis.

Καὶ σε μήτι. Nunquam desinas, nunquam remittas de diligentia.

Μὴ δὲ χρυσοῦ: Neque stet per sumptus.

85. A Αγαθοῦ: πιστοῦ.

Ὅπῃ κάλλιστα. Ex dignitate, atque vtilitate vtriusque nostrum.

Ταῦτα λαβών. Elatum his literis Pausaniam Narrat Thucydides: Itaque vitæ, & cultus rationem mutasse: insolentem, iracundum, & aditu, atque accessu difficilem factum fuisse dicit.

Ων καὶ πρότερον. αὐτὶ τοῦ τιμώμενος μάλα ὑπὸ τῶν ἑλλήνων, ἢ ὑπὸ μετὰ τῆς μηδικῆς αἰτίας, ὑπὸ πενίας οὐκ εὐεργετῶ.

Καθεστηκότι τρόπῳ. Patriis institutis, vt victu, & cultu corporis modesto, & frugali vteretur. τὰ καθεστηκότα genere neutro pro nomine appellatiuo mores recepti, & patrij, leges etiam & instituta ciuitatis significat, & τὰ καθεστηκότα πράγματα, præsens rerum status.

B Πορευόμενον. Mutauit figuram. δορυφόρουν: Stipabant eius latus: duplex ergo crimen erat: Alterum, quòd instar Tyranni circunduceret Satellites, qui latus stiparent, alterum, quòd Medi essent, & Ægyptij, id est, Barbari.

Τράπεζαί τε. Et mensa Medica ei apponebatur, id est, lauta, & opipara, non λιτή, & frugalis, vt erat Laconica.

Καὶ οὐκ ἔτι τὴν διάνοιαν. Denique continere se non poterat, quin daret signa rerum magnarum, quas animo conceperat.

Α ἔμελλε πράξειν μειζόνως, αὐτὶ τοῦ τὰ μεγάλα ἃ ἔμελλε πράξειν.

Εργοις βραχέσι. Paruis rebus, & leuibus.

Χαλεπῇ ὀργῇ. Graui, & non ferenda iracundia.

Ως τε μηδένα. Vt nemini pateret ad eum aditus.

C Καὶ ἐπειδή τε. Causas exponit cur Lacedæmonij iterum reuocauerint Pausaniam: eæ sunt, quòd iniussu eorum in Hellespontum venerit: quòd ab Atheniensibus propter vim & insolentiam Byzantio pulsus fuerit; quòd rumor dimanasset eũ cùm Persis facere, & res nouas moliri.

Κολωναῖς. Oppidum in agro Troiano, 20 millia passuum distans ab Ilio, Κολωναὶ, vt παγασαὶ, Θεσπιαί.

Ιδρυθεὶς. Sede posita, commoratus, moram ducens, nuntiabatur magistratibus eum posuisse sedem, &c.

Επράσσεν ἐς τοὺς βαρβάρους. Agitabat consilia cum barbaris, res nouas moliebatur.

Οὐκέτι ἐπέσχον. Non supersederunt amplius, non sunt cunctati.

D Μὴ λείπεσθαι. Ne discederet, id est, vt statim sequeretur.

Προαγορεύειν πόλεμον. Iudicare hostem Reipublicæ, & bellum indicere.

Διαλύσειν τὴν διαβολήν. Crimina diluturum, à se amoturum.

Εξεστι δὲ τοῖς ἐφόροις. Habent id iuris Ephori in regẽ.

86. A Διαπραξάμενος. Re transacta cum Magistratibus, ἢ χρήμασιν, ἢ λόγοις: ἢ cùm impetrasset à Magistratibus, eductus est ex carcere, ea tamen conditione, vt reus fieret, & quæstio de eo haberetur.

Καθίστησιν. καθιστάναι τινὰ ἐς κρίσιν. Facere reum aliquem, creare periculum alicui; Iam constituit se reum, & facit potestatem cuilibet sui coarguendi.

Οἱ ἐχθροὶ) (ἡ πᾶσα πόλις.

Επιμωρούντο. Sumerent supplicium.

Βασιλεῖς. Erat enim Cleombroti filius.

Λεωνίδου. Hic rex Lacedæmoniorum fuit, qui cum trecentis Spartanis impetum immensæ multitudinis sustinuit. Ηροδ. lib.7.

B Leonides } { Cleombrotus.
Πλείσαρχος Παυσανίας.

Παυσανίας. In Laconicis. lib.3.

Ανεψιὸς. Consobrinus. ἐπετρόπευεν, tutelam gesserat.

Τά τε ἄλλα. Inter alia, quæ crimini dabantur, illud etiam erat, quod victoriam de Persis sibi tantùm tribuisset Pausanias in disticho sequenti, quod curauerat inscribendum tripodi, quem dicauerat Apollini. B

C Ελεγεῖον. καταχρηστικῶς τὸ ἐπίγραμμα. ἐλεγεῖον enim propriè carmen lugubre, ac fletibus accommodatum dicitur.

Flebilis indignos Elegeïa solue capillos,

Flendus amor meus est : Elegeïa flebile carmen

Sappho. Ouid. Amorum lib.3. Eleg.8. Sed quoniam ex hexametro, & pentametro constabat, vsus deinde obtinuit, vt carmina quælibet hexametra, & pentametra ita vocarentur.

D Ακροθίνιον. Primitias manubiarum.

Ελλήνων ἀρχηγός. Quis esset qui tripodem dicasset: cui dicasset: & cur dicasset disticho hoc significabat Pausanias: videbatur omnino partæ victoriæ gloriam sibi vendicare, quæ vniuersis Græcis debebatur. Itaq; Lacedæmonij postea hoc emendarunt. Simonidis hoc fuit distichon: author Pausanias lib.3. τῶν λακωνικῶν. Pausanias lib.10. ἐν φωκικοῖς. Commune fuit Græcorum de Platæensi prœlio donum, aureus tripos ipsum sustinente æneo dracone: sed æs (inquit) adhuc manet ex eo donario

E integrum, auri quod fuit Phocensium duces amouerunt.

Εξεκόλαψαν. ἐκκολάπτω, scalpello excindo, erado, deleo. V. fabrile. C

Τοῦ μέν τοι Παυσανίου. Tamen hoc quoque crimini dabatur, inter crimina numerabatur.

Καὶ ἐπειγε δή. Confirmabatur autem suspicio cultu, victu, & insolentia, qua tunc, vel in præsentia vtebatur. L. V. ἐν τούτῳ in reatu.

F Πεπρᾶχθαι παρόμοιον. Consentaneum esse gestum fuisse eodem animo, profectum ab eodem animo.

Πράσσειν τι. Agitare nonnihil etiam cum seruis.

Ελευθέρωσιν. Et libertatem, & ciuitatem illis pollicebatur, si se adiuuissent, & summam rei secum transegissent.

Ανήκεστον. Grauius.

Νεώτερόν τι ποιεῖν. Noui quidpiam statuere. βουλεύσαί τι, &c.

G Αργίλιος. Θρᾷξ. ἄργιλος, στεφ. πόλις Θρᾴκης, ὡς θουκυδίδης. πρὸς τῷ στρυμόνι. ὁ μῦς ἄργιλος Θρᾳξὶν λέγεται. ἡ ἀργιλος. ὁ πολίτης, ἀργίλιος. 87. A

Παιδικά. Amasius.

Δείσας. Explicat quomodo id acciderit, vt famulus fidelissimus dominum prodiderit: Summa est illa: vt summã iniuriam sibi ab eo factam vlcisceretur. Sed latius res est explicanda.

Consue-

Consueuerat Pausanias, quoties ad Regem, vel ad eius ministros literas mittebat, per aliquẽ suorum addere illud in Epistolis, vt tabellarium interimerent, quò videlicet res non diuulgaretur: hoc ipsum etiam scripserat in epistola, quã erat allaturus eius Amasius. Is tamen suspicatus id, quod res erat, ex eo quòd neminem ex iis nuntiis, qui ante se ad Regem missi fuerãt redisse inde animaduertebat, aperit Epistolam: comperit mandari, vt ipse quoque interficiatur. Itaq; vt dominum perfidum vlcisceretur, rem defert ad Magistratus. Hæc iam narrat Thucydides.

Κατὰ ἐνθύμησιν ἵνα, αὐτὶ τῦ ἐνθυμηθεὶς, quia id ei venit in mentem.

Παραποιησάμενος. ὁμοίαν ποιησάμενος.

B Αὐτήκοοι γένοιτο. Id est, αὐτοὶ ἀκοῦσαι.

Βουλόμενοι δέ. Cunctatio Lacedæmoniorum subindicatur.

Ἀπὸ παρασκευῆς. Ex composito: mira βραχύτης.

Διπλῆν διαφράγματι. Duplex, disclusum septo interiecto, pariete interposito. Cic. Topic. 227. C

Αἰτιωμένου. Criminante illo, quòd nunquam à se in discrimen vocatus fuisset interea dum ei ministrabat, vltro, citroq; perferendis literis, & tamen eam referret gratiam, vt perinde, atque alij non ita fideles, pœna capitis afficeretur.

C Παραβάλλοιτο. Itaq; ingratum animum, & beneficiorum immemorem ei exprobrabat: Ego fidelissimè peregi meũ munus, quoties me ad Regem misisti, nunquam te prodidi, nullis periculis obieci: tu ingratissime, talia refers, vt me quasi abiectissimum, & nullius pretij seruum carnifici iugulandum obiicias? Ιλ. α.

Αἰὲν ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν.

Προτιμηθείη. προτιμᾶν. pluris æstimare, κυρίως. Iam dignus habitus fuisset.

Ξυνομολογοῦντος. Cùm assentiretur iis.

Οὐκ ἐῶντος. Non permittente, id est, iubente vt iram poneret, vel blanda oratione consolante, ac mitigante eius iracundiam, vel petente veniã, sed insinuatè.

Πίστιν διδόντος. Vt impunè surgeret.

Ἀκούσαντες. Res certas cùm audissent. ἀκριβῶς, planè, certè.

D Βεβαίως δ' ἤδη εἰδότες. Certiores autem iam facti.

Τὴν ξύλληψιν ἐποιοῦντο. Curabant eum cõprehendendum. eum comprehendere conabantur.

Λέγεται δ' αὐτὸν μέλλοντα. Fama erat Pausaniam cùm vidisset Ephoros ad se venire ex vnius vultu cognouisse sui prehendendi causa, eos accedere: fuisse etiam vnum ex illis, qui nutu clàm ei rem significarit: atque ita illum fuga in Mineruæ phanum se proripuisse: & in eo obsessum, fame tandem enectum fuisse. Hæc iam narrat Thucydides.

Τὸ πρόσωπον. Habet enim vultus magnas animi significationes: oculi in primis, & color sunt indices, & interpretes quidam animorum.

Νεύματι ἀφανεῖ. Id est, νεύσαντος κρύφα: nutu clandestino significare.

88. A Οἴκημα. ædicula.

Ὑπαίθριος. Ne sub dio agẽs nocturno aëre, & rore affligeretur. Erant enim templa Ethnicorũ detecta in medio propter fumum salientem ex mediis aris.

Σημαίνουσι, locum misericordiæ, à rerum inconstantia. qui enim paulo antè Græcorum dux, & Imperator fuerat: qui maxima erat authoritate

A apud barbaros etiam, ne dum apud Græcos: qui regnum totius Græciæ se adepturum sperabat, is momento temporis in eas delapsus est angustias, vt omnium rerũ inopia, & fame miserrimè sit extinctus. ταλαιπωροίη. Ne sub dio agens incommoda nocturna, diurnaque perferret.

Ἡσύχαζεν. In eo se continuit.

Ὑστερήσαντες τῇ διώξει. Qui eum insequebantur assequi non potuerunt. L. V. statimque qui insequebantur, adfuerunt.

B Οἰκήματος, Ædiculæ: nam templum medium (vt dictum est superius) erat detectum.

Τὸν ὄροφον ἀφεῖλον. Vt viderent an esset in ædicula.

Τὰς θύρας. Templi valuas obstruxerunt: mater Alcithea prima tulisse lapidem dicitur: vnde apparet, & magnitudo animi Spartani, & capitale in Tyrannos eorundem odium.

Καὶ μέλλοντος αὐτοῦ. Et cùm animam esset efflaturus. καὶ μέλλοντος αὐτοῦ ἀποψύχειν ἐν τῷ οἰκήματι, αἰσθόμενοι ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ὥσπερ εἶχεν ἔτι ἔμπνουν ὄντα.

C Ὥσπερ εἶχεν. ἔμφασις: Locus misericordiæ subobscurus: quasi diceret maciè confectus erat, oculis languentibus, colore pallido, &c.

Ἐξάγουσιν: αὐτὶ τοῦ extrahunt, vel exportant. B

Καιάδαν. Σπήλαιον erat apud Lacedæmonios, in quo erat barathrũ, in quod sontes, & facinorosos homines præcipites dabant. Author Strabo, lib. 8.

Κατορύξαι. Defodere: effossa humo contegere.

Ὁ δὲ θεὸς ὁ ἐν Δελφοῖς. Admonitos oraculo postea Lacedæmonios narrat, vt ossa Pausaniæ transferrent in eum locũ vbi expirauerat: atq; ita illos paD ruisse oraculo: admonitos etiam vt Mineruæ duo corpora pro vno violato in eius tẽplo persoluerẽt: illos verò duas Pausaniæ statuas æneas fecisse, & eas in Mineruæ templo pro Pausania collocasse.

Ὁ γραφή. Quod lapides literis incisi declarant.

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι. Redit ad propositum. C

Τοῦ δὲ μηδισμοῦ. Noua digressio: Summa illa est: Lacedæmonios insimulasse Themistoclẽ eiusdem proditionis, ac per legatos contendisse, vt Athenienses eum supplicio afficerent. Porrò Themistoclem, qui tũ Argis exulabat, re cognita aufugisse, & ad Persarum regem peruenisse: à quo exceptus, & honorificentissimè tractatus fuit.

E Μηδισμός. Crimen, quod cùm Medis senserit: criminabantur per legatos etiã Themistoclem, quod & ipse cũ Medis senserat, queadmodũ fecerat Pausanias.

Ὠστρακισμένος. Extorris, pulsus patria per ostracismum.

F Ἐπιφοιτῶν δέ. Commeabat tamen etiam per reliquas Peloponnesi ciuitates.

Ὧν αὐτῶν εὐεργέτης. Post partam de Persis victoriam, agitatum est in Græcorum concilio, vt in eas quoq; ciuitates animaduerteretur, quæ belli sociæ aduersus barbaros non fuissent: in numero earum ciuitatum erant Corcyræi: Sed Themistocles eorum causa recepta rem dissuasit: ac docuit plus inde detrimenti Græciam accepturã, quàm si à barbaris bello victa, ac profligata fuisset, atq; ita belli tempestatem ab eis auertisse dicitur. D

G Δεδιέναι δὲ φασκόντων. Cùm illi vereri se dicerent, ne eius causa in odium, & inimicitias Atheniensium, Lacedæmoniorumque incurrerent, deducitur ab eis in oppositam continentem. 89. A

Καὶ διωκόμενος. Et insequentibus iis, quibus imperatum fuerat, vt quocunque ille iuisset, eum sequerentur, comprehenderent.

Κατὰ πίστιν. Ex fama, & auditione, vel sciscitantibus, ἀντὶ τ̃ πυνθανομένων.

Μολοσσῶν. Gens Epirotica.

Οντα ὐ φίλον. Miserat legatos olim Admetus petitum ab Atheniēsibus societatem, & amicitiam: ei Themistocles aduersatus fuisse dicitur. Hæc narratio retinet lectorum animos nouitate ipsa: nouum enim & inusitatum est ad inimicum confugere, &c. καταλῦσαι, κυρίως, ἐπὶ τῶν ὀχουμένων ἐπὶ ἀρμάτος, καταγεσθαι ἐπὶ νεώς.

Οὐκ ἔτυχεν ἐπιδημῶν. Aberat, peregri erat, domi non erat.

Ικέτης γενόμενος. Cui supplicē se præbuerat: quam supplex orauerat.

B Καθίζεσθαι. Ad lares sedere, de more supplicantiū.

Δηλοῖ. Indicat. Conciuncula obliqua, sed expressa paucis, ὁ δὲ ἀκούσας. Illuc vsq; pergit: φεύγοντα, profugum.

Καὶ γὰρ ἂν ὑπ' ἐκείνου. A turpi dissuadebat: magni, excelsiq; animi est inferiores nō oppugnare. Virgilius Æneid. 4. 192.

Egregiam vero laudem, & spolia ampla refertis,
Tuq; puerq; tuus, magnū, & memorabile numen:
Vna dolo diuūm si fœmina victa duorum est.

Υπ' ἐκείνου. Argumentum à persona.

Καὶ ἅμα αὐτὸ μέν. Altera ratio à maiori per collationem: ego te oppugnaui dū agebatur de re parua, non de tua salute: tu si me tradas hostibus me persequentibus, in apertū & capitis, & salutis meæ discrimen me conicies: hoc argumētum est à re: Mea in te iniuria leuis fuit, tua si me velis vlcisci, erit capitalis.

Χρείας τινός. Extenuatio, pro quodā cōmodo. κακῶς πάσχειν, se læsum iri.

C Μέγιστον. Grauissimum, supplicandi genus: σωτηρία τ̃ ψυχῆς, ἀντὶ τ̃ ζωή.

Επὶ τὰς θαλάσσης. Mare Ægeum.

Πολλὰ εἰποῦσιν. Longa oratione eum petentibus.

Πύδναν. Hodie Chitro, Αλεξάνδρου τ̃ φιλέλληνος ὀνομασθέντος.

D Η ὁλκάδος. Nouam rem, & admirandā adiicit superiori Thucydides: scribit Themistoclē naui delatum ad castra Atheniensium, qui Naxum oppugnabant: & in manus quodammodo eorum incidisse, quos summo studio fugiebat, & tamen felicitate quadā ereptum etiā ex eo periculo. Hæc res, hæ fortunæ vicissitudines permouent animos, & retinent lectores, præsertim cùm viri alicuius excellentis ancipites, variosq; casus legūt: eriguntur enim, & suspensi hæc admirantur, expectant, lætantur, molestiam, spem, timorem sentiunt: si verò exitu notabili concludantur, expletur animus iucundissimæ lectionis voluptate. In his artificiis excellit noster hic author.

Τὴν δὲ ἀσφάλειαν εἶναι. Laur. Val. remedium autem esse. F. P. periculum autem vitari posse: rem verò recte, ac feliciter casuram, si, &c.

Μέχρι πλοῦς γένηται. L. V. ante confectā nauigationem. F. P. donec idonea nauigandi tempestas ipsis se obtulisset.

90. A Χάριν ἀπομνήσεσθαι. Se gratiā ei pro meriti magnitudine relaturum. ξενοφῶν ἀπομνημόνευσιν αὐτῷ.

Αποσαλεύσας. Cùm in anchoris stetisset ad salum, vel in salo, in mari.

Εθεράπευσεν. Honorem illi habuit: liberaliter est prosequutus.

Χρημάτων δόσει. Largitus ei pecunias.

Τῶν κάτω. Iis, qui præerant oræ maritimæ.

Νεωστὶ βασιλεύοντα. Interfecto Xerxe per Mithridatem Eunuchū, impulsu Artabani. Legite Diod. lib. 11. 278. ξέρξου παῖδες, δαρεῖος, ἀρταξέρξης & ὑστάσπης.

Εσπέμπει. ἐμφατικῶς.

B Θεμιστοκλῆς ἥκω. Tituli speciem habet iam nomen Themistoclis, & insigne quoddā dignitatis, & authoritatis, potius quàm significationem nominis proprij: aucupatur ergo regis gratiam nominis celebritate, atq; fama: erat enim nomen Themistoclis plurimum vbiq; terrarum. Venio vt reposcam gratiam, quòd optimè sim meritus de patre tuo.

Ος κακά. Commendat se regi, & insinuat in eius gratiā, à potentia, & facultate, quam in se fuisse ait in vtramq; partem, siue in clade inferenda, hoste propulsando, & bello gerendo, siue in conferendis beneficiis in quemlibet hominem.

Οσυγχρόνου. Offendi facilè poterat rex, ꝓpter cladem, q̄ pater eius, & Persæ acceperāt: occurrit igitur, & purgat se iure, concessione, atq; necessitate: C vim vi repellere licet: necessitate impulsus, nō volūtate induct⁹ patrē tuū arma inferentē sum vltus: quare, quasi dicat, nō est ꝙ mihi ideo sis infensus.

Επιόντα ἐμοί. Adducit se ad dignitatē, quasi bellū illi vni illatū fuerit, & quasi ipse solus tempestatem illā sustinuerit. ἐν τῷ ἀσφαλεῖ: Postquàm ille cū periculo fugam arripuit, ego in tuto eram collocatus.

Τῆς ἀναχωρήσεως. Receptum intelligit Græcorum in Isthmum, & quasi fugam: non discessum regis. Ηροδ. lib. 8. per Sicinum seruum.

D Οὐ διάλυσιν. Quia ψευδῶς προσεποιήσατο. Quòd Græci victores nauali prœlio in animo haberēt ad Hellespontum nauigare, & pontes rescindere. G

Επισχών. L. V. subsidere. F. P. anno supersedens, vel anno interposito aduentus mei causam tibi significare volo.

Αὐτὸς δηλῶσαι. Coràm agere, atque significare.

Εθαύμασε. Quia profugus, & exul tamen cum authoritate agebat, ἐπέσχεν supersedit.

Κατανοήσας. Percepit.

E Καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων. Inter cætera, vt procidens regem veneraretur, instituta, mores.

Γίγνεται μέγας. Magnam apud eum authoritatem assecutus est. D

Ελλήνων. Ισαῖος, Ιππίας δημάρατος, & ἄλλοι: δημάρατος βασιλεὺς λακεδαιμονίων, ὃς ὑπὸ Κλεομένους κατεπολιτεύθη, & τ̃ βασιλείας ἐξηλάθη. Παυσ. 65. ἐν λακωνικοῖς.

F Ην γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς. Digressio & ἐγκώμιον. Laudatio ab ingenij præstantia: ex eo, ꝙ naturæ tantū munere, & domestica prudētia, nullis adiutus doctrinis adeò tamen excelleret, vt ad subitos casus præsentissimi (vt ita dicā) esset consilij: futura optimè coniiceret, quæ susciperet agenda, ea ad finē perduceret: quorum esset ignarus, ab iis cōmodè iudicandis nō esset alienus: & in rebus ambiguis bona præcipuè à malis discerneret, ex eo denique quòd ingenij bonitate, & mentis celeritate pro re, & causa diceret ex tempore optimè omnium. 91. A

Phil. Mel. Erat Themistocles firmissimo naturæ robore præditus: propter quod apud omnes G eximia admiratione meritò fuit, suopte enim ingenio, ꝙ doctrina, neq; exercuerat, neq; auxerat, præsentiū, & improuisarū rerū breuissima deliberatione egregius erat æstimator. futura autem nemo vnquam vel longius, vel certius prospexit: quę tenebat, inque manibus habebat, explicare potis erat. Incerta verò, & obscura donec deprehēdisset,

non

non acquiescebat. In rerum delectu, quo facto, quóve præterito opus esset, nullis indiciis erat oculatissimus. De quacunque re incidisset, dicebat naturæ bonitate, negligentissimè meditatus. Neque quisquam hunc extemporali in rebus necessariis vsu vnquam vicit.

Βεβαιότατα. Minimè dubiè: certissimè, sine vlla dubitatione. διαφερόντως. Quia præstabat. τι, auget nunc.

Θαυμάσαι. ἀντὶ τοῦ θαυμασθῆναι. οἰκεῖα γάρ. Amplificatio.

Προμαθών. Antequam Rempub. capesseret.

Επιμαθών. Postquam accessit ad Rempublicam.

Γνώμων. ἀντὶ τοῦ κριτής, Æstimator. Aliâs γνώμων normam significat, & stylum horas indicantem, id est, cuius vmbra internoscuntur horæ. γνώμονες etiam dentes iumentorum, ex quibus ætas eorum dignoscitur. εἰκαστής, coniector.

Τῶν παραχρῆμα. Rerum improuisarum.

Επιπλεῖστον, διόρθωσις. Dei est & omnia, & semper prospicere.

Α μὲν χεῖρας ἔχοι. Quæ tractabat, tenebat, nouerat.

Οὐκ ἀπήλλακτο. Non prius quiescebat, quàm ea didicisset, ac deprehendisset: vel ab iis commodè iudicandis non erat alienus.

Τό, τε ἄμεινον, ἢ χεῖρον. Quid melius, quídve deterius esset ante rerum euentum prospiciebat.

Καὶ τὸ ξύμπαν, vt vno verbo, vt paucis, & generatim, ac summatim dicam. μελέτης βρ. exigua deliberatione, ac commentatione.

Αὐτοσχεδιάζειν. Ex tẽpore statuere, vel dicere quæ ad rem facerent, & è re essent.

Λέγουσι δὲ καί. Clitarchus, & Stratocles: hausto sanguine Tauri, eum finisse vitam scripserunt. Author Cicero de Claris Oratoribus 168. quanquam Cicero eos reprehendit: nam (inquit) quem Thucydides, qui & Atheniẽsis erat, & summo loco natus, summusq; vir, & paulo ætate posterior, tãtum mortuum scripsit, & in Attica clam humatũ, addidit fuisse suspicionem veneno sibi cõsciuisse mortem: hũc isti aiunt, cùm taurum immolauisset, excepisse sanguinem patera, & eo poto, mortuum concidisse, rhetoricè, & tragicè mortẽ ornantes.

Μαγνησία. Magnesiam, Lampsacũ, & Myuntem tres istas ciuitates Themistocli à rege datas scribit Plutarchus, in panem, vinum, & opsonium.

Προσέφερε. πρόσοδος.

Λάμψακον. Ingentem vini copiam, & vini laudati ferebat oppidum in Hellesponto Abydo proximum.

Μυοῦντα. Ciuitas Ionica. Strabo, lib. 14. vna ex 12 Ionicis.

Λακεδαιμόνιοι δέ. Redit eo vnde fuerat digressus. Καὶ πρῶτον μὲν πρέσβεις πέμψαντες οἱ λακεδαιμόνιοι, ἐκέλευον, &c.

Απανίστασθαι. Vt obsidere Potidæam desisterent. L. V. Iubent restitui Potidæatas, sed malè hunc locum vertit.

92. Εὐδηλότατα. Apertissimè, disertissimè.

Ψήφισμα. Videte Plutarchũ in Pericle, cùm per iocum Polyarces, dixisse fertur Pericli pertinaciter recusanti. Σὺ δὲ μὴ καθέλης, ἀλλὰ στρέψον εἴσω τὸ πινάκιον. οὐ γὰρ ἐστὶ νόμος ὁ τοῦτο κωλύων. Plut. in Pericle.

Καθελεῖν. Quia in loco edito fuerant propositæ tabellæ.

Επικαλοῦντες, ἀντὶ τοῦ ἐγκαλοῦντες, ξενοφῶν lib. I. ἑλλ. 253. εἰ δέ τις ἐπικαλοίη τι αὐτοῖς. λόγον ἔφασαν χιλίων δίδεναι. hinc ἐπίκλημα. σοφοκλ. οἰδ. τύρ. κ' εἰ μὲν φοβεῖται τοὐπίκλημ' ὑπεξελών.

Αορίστου. Qui nullo limite erat definitus: cui nullus erat dominus. erat enim sacer, dicatus Cereri.

Υποδοχῆ. ὅτι ὑπεδέχοντο: quia recipiebant.

Μελησίππου. τοῦ διακρίτου, ἄνδρα παρῆλθεν. 20.

Γνώμας. Dicendæ sententiæ potestatem omnibus fecerunt, consulendi potestatem fecerunt.

Καὶ ἔδοξε. Et placuit habita consultatione hac de summa rerum, respondere. ἅπαξ) (ἁπάντων.

Επ' ἀμφότερα. In vtramque partem sententiam dicebant.

Periclis concio.

Τῆς μὲν γνώμης. Adhortatio ad bellum est ista concio, si summam eius, & totum genus spectemus: & ad genus deliberatiuũ propterea meritò reuocanda: quanquam habet admixtum genus etiam iudiciale in ea parte, in qua accusat Lacedæmonios iniqua postulãtes, & instar dominorum imperantes. Est igitur adhortatio ad bellũ: sed in tres partes distribuitur. Prima pars habet accusationẽ Lacedæmoniorum, & de iure disceptationẽ. Secunda habet demonstrationem facultatis belli administrandi: extenuat opes aduersariorum, & multas, magnasq; difficultates in eorum rebus esse docet: contrà per collationem extollit, & amplificat facultates Atheniensium: & omnia ferè in illis superiora esse probat: ita vt efficiat non dubitandum esse de victoria. Tertia, & postrema pars habet sententiæ explicationem: qua docet quid respondendum sit Legatis Lacedæmoniorum. Argumenta, quæ in iis partibus tractantur ostendemus cùm singulas explicabimus.

Τῆς μὲν γνώμης. Procœmium est ex ipsis causæ visceribus ductum. Nam & perpetua oratione suadet: Pericles bellum, & censet nullas conditiones esse accipiendas, & in procœmio statim hoc ipsum facit: est enim author vt nulla in re cedatur Lacedæmoniis: hanc verò suam sententiam commendat ex eo, quòd docet non subitam esse, & extemporaneam, sed iampridem, & maturè cogitatam. Habet præterea hoc procœmium petitionem, vt si belli euentus ad votum non fuerint, eius rei culpam nolint Athenienses sibi vni tribuere, quæ publico omnium consensu fuerit suscepta.

Propositio. In eadem sententia semper permansi, non esse cedendum Peloponnesiis.

Aduersaria propositio. Quanquam noui homines non eodem animi impetu bella administrare, quo suscipiũt gerenda, sed pro rerum euentu sententiam mutare.

Conclusio. Quare eadem suadebo etiam hodie; quæ semper suasi, atque sensi.

Αξίωσις. Peto autem à vobis, qui meam authoritatem estis secuturi, vt siquid contra ac speramus, acciderit, eius culpam ne omnino mihi vni tribuatis.

Exornatio à loco contrariorum: quandoquidem famam, & gloriam eorum, quæ rectè, ac prosperè gesta fuerint, non mihi vni concedetis, sed eam vobis maxima ex parte vendicabitis.

Ratio exornationis, æquè enim sunt fallaces rerum, bellorumque exitus, atque opiniones hominum.

Ἔχομαι τῆς γνώμης. Hærere, perſtare in eadem ſententia.

Καὶ γὰρ εἰδώς. Pericles vir ſapiens, cui erat nota, & perſpecta leuitas popularis, & incõſtantia proſpiciebat id quod accidit: pœnitẽtiam ſcilicet vulgi: nouerat populum Athenienſem facilè bella decernere, ac ſuſcipere, ſed in ipſo belli ardore refrigeſcere, & langueſcere: itaque ſequebatur (vt in progreſſu eueniſſe videbimus) vt Athenienſes in eos, qui belli authores extitiſſent, culpam transferrent omnem, quaſi ipſi ſuis ſuffragiis idem non comprobaſſent. Hoc igitur intelligens Pericles, culpam iſtam deprecatur, vel potius reiicit à ſe crimen, & purgat ſe per occupationem, & ſi quid aduerſi in hoc bello acciderit, eius culpam fortunæ, non ſibi tribuendam eſſe dicit.

Ὀργῇ. Non eodem impetu animi, ſed longè diuerſo: quaſi dicat, facilè enim & alacriter bella ſuſcipiunt: ſed in ipſo belli ardore deinde ipſi refrigeſcunt. Planior fuiſſet oratio, ſi fuiſſet aliter enuntiata: id eſt, Quamuis intelligam homines non eodem animi ardore bella adminiſtrare, quo ea gerenda ſuſcipiunt: ſuſcipiunt enim alacriter & facilè, quaſi dicat, ſed vbi eius incommoda, & clades ſentire incipiunt, franguntur, ac debilitantur. Sic (inquam) oratio fuiſſet longè planior, ſed mos familiaris eſt Thucydidi per contrarios ſenſus res enuntiare.

Τὰς γνώμας τρεπομένους. Figura Gr. *caſuq; animum concuſſus amicus, Et deiectus caput.* Virg. Æn. 5. 242.

Ὁρῶ δέ. Concluſio: quare nunc quoq; eandem dicam ſententiam.

Ὅμοια καὶ παραπλήσια: ἐπιμονή.

Δικαιῶ. Petitio, ἀξιῶ, vel æquum cenſeo: in ſacris literis tueri ſignificat, & efficere vt quis ius ſuum obtineat, vt δικαιώσατε χήρας. Δικαιῶ βοηθεῖν, id eſt, νομίζω δεῖν βοηθεῖν.

Βοηθεῖν. Inſinuatio, id eſt, ne culpam omnem in me vnum transferatis, ſed vos etiam, qui mihi aſſentimini eandem culpam ſubeatis.

Ἢ μηδέ. A loco contrariorum exornatio, alioqui rerum rectè, ac proſperè geſtarum gloriam ne vobis vendicetis: ſed gloriam, quaſi diceret, eſtis vendicaturi. ergo culpam etiam minimè recuſetis. Locus ἀπὸ τοῦ δικαίου: æquum eſt, vt qui rei dubiæ, & incertæ ſe committit, is ſit particeps, & ſocius, non ſolùm ſecundarũ, ſed etiam aduerſarum rerum, quæ eueniunt.

Κατορθοῦντας. Re rectè, ac feliciter geſta: aliâs κατορθοῦν rectè, & ſecundum virtutem agere aliquid, vnde κατορθώματα officia, recta Cic.

Τῆς ξυνέσεως. Id eſt, laudem prudentiæ, καὶ περισσὴ φέρουσα ἐς μετὰ τοὺς πολλοὺς ἀρετήν.

Ἐνδέχεται γάρ. Licet: Probat bellum eſſe rem dubiam, & incertam, ratio ſumpta à belli natura, quæ varia & mutabilis eſt. Ὅμηρος. ξυνὸς ἐνυάλιος, καί τε κτανέοντα κατέκτα. vſu enim venire ſolet, vt belli euentus æquè fallaces ſint, ac hominum cogitationes, atque opiniones.

Ξυμφορὰς. Iam euentus, caſus, exitus: aliâs vitium. 15. 10. οὐκ ἴσμεν ὅπως τάδε τελῶν τῶν μεγίστων ξυμφορῶν οὐκ ἀπήλλακται, ἀξυνεσίας, ἢ μαλακίας, ἢ ἀμελείας. Aliâs infortunium 15. 17. ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν τὸ μέρος ἔσται ὁ πόλεμος.

Ἢ καὶ τὰς διανοίας. Confirmatio à maiori: ſi cogitationes hominum fallaces, &c.

Δι᾽ ὅπερ καὶ τὴν τύχην. Confirmat rem exemplo: Itaque ſolemus fortunæ tribuere, eamque culpare, ſi quid temerè accidit: paulo antè petiit, vt qui ſuæ authoritati aſſenſi fuerint hi ſi quid aduerſi accidat, culpæ participes, & ſocij eſſe non recuſent, hîc molitur artificioſè aliud quidpiam: petit enim vt fortunæ culpam cladis, ſi qua præter ſpem accipiatur, tribuant. quaſi dicat, ſi mecum culpam ſubire recuſatis, ſaltem fortunæ eam tribuite, & me ſimul, vosque ipſos hoc crimine liberate.

Λακεδαιμόνιοι δέ. Ingreditur iam in cauſam: & de iure diſceptat aduerſus Lacedæmonios: ſed prius onerat eos inuidia; & fraudis, atque inſidiarum eos accuſat. Propoſitio: Cùm antea iampridem Lacedæmonij nobis inſidiati ſunt, tum vel maximè hoc tempore nobis inſidiantur, & per dolum, ac fraudem in ſeruitutem nos redigere conantur.

Πρότερόν τε. Themiſtoclis temporibus, cùm nolebant vrbem muniri mœnibus: exemplum.

Εἰρημένον γάρ. In tricennali fœdere. ratio. nam contra fœderum conditiones armis potius, quàm iure crimina volunt perſequi: Nam cùm diſertè ſit expreſſum in fœderis conditionibus, de rebus controuerſis iudicio viciſſim inter nos eſſe diſceptandum, interea vtriſque noſtrum retinenda ea, quæ obtinemus, tamen ipſi non iudicio, ſed armis ſuum ius perſequi malunt.

Πολέμῳ μᾶλλον. Immanitatem, ac feritatem latenter obiicit Lacedæmoniis. Belluæ enim eſt vi potius, quàm iure contendere.

Καὶ ἐπιτάσσοντες. Incrementum, rerum ſub aſpectum penè ſubiectio: verbis ipſis (quantum fieri poteſt) Tyranni perſonam ſub oculos conſtituit imperantem, & iugum ſeruitutis quodammodo imponentem.

Καθαιρεῖν. Reſcindere.

Προαγορεύουσιν. Præcipiunt, aliâs prædicere.

Ὑμῶν δὲ μηδείς. Reſiſtit nonnullorum opinioni. Occurrit ad illud: reſcindatur decretum, leuis eſt res, & nõ tanti facienda, vt propterea bellum grauiſſimum ſuſcipiatur. ἔνστασις: Non eſt res leuis, ſed grauiſſima. Probatio. In eo agitur veſtra libertas. nam ſi paruam iſtam rem, & leuem conceſſeritis, ſtatim maiora, atq; adeò grauiſſima imperabunt.

Προὔχονται. αὐτὶ τοῦ προϊσχόμενοι λέγουσιν. Prætexunt, quo ſuas inſidias prætexunt. Coniugium vocat. *Hoc prætexit nomine culpam.* Virg. 4. Æneid. 194.

Μηδ᾽ ἐν ὑμῖν αὐτοῖς. Ne querelæ aliquis locus apud vos ipſos relinquatur: ne aliquãdo queramini vos ipſi de nobis. ne aliquando vos pœniteat, & vos ipſos accuſetis.

Τὸ γὰρ βραχύ τι. Res enim iſta breuis, & exigua continet omne ſpecimen, & documentum veſtræ conſtantiæ. βραχύ. Hoc dicit ex plebis, & imperitorum opinione, quam eleuat & deridet.

Προσφερέσθαι: δεῖν δηλονότι.

Οἷς. λακεδαιμονίοις δηλονότι.

Ἀπισχυρισάμενοι. Acriter abnuentes, recuſantes.

Αὐτόθεν δή. Concluſio argumenti διλημματικῶς. Sic igitur ſtatuite vel imperata facere, antequàm belli clades experiamini, vel recuſare imperata, & bellum gerere, vt &c.

Ἢ εἰ πολεμήσομεν. Conſecutio erat, ἢ πολεμεῖν, καὶ μὴ εἴκειν. ſed quia de re incerta agit, hoc modo dixit.

Εἴξο-

Εἴξοντες. αὐτὶ τοῦ εἴξειν. καὶ εἴξοντες, αὐτὶ τοῦ εἴξειν. definitio quædam est τὸ μὴ εἴκειν. quasi diceret, quid est non cedere? est retinere tutò, ac sine metu ea, quę possidemus, nostram ditionem.

D Τὴν γὰρ αὐτὴν δύναται δούλωσιν. Κοινὸς τόπος. Nam siue magna, siue parua imperentur paribus, res ipsa vim eandē habet: & valet ad seruitutis iugum imponendum iis, qui parent, & imperata faciunt: vel eandem affert seruitutem obedientia. Qui imperata faciunt, siue magna, siue parua sint, seruiunt nihilominus iis, à quibus hæc imperantur.

Δικαίωσις. Postulata.

Πρὸ δίκης. Mouet inuidiam.

Τὰ δὲ τοῦ πολέμου. Hæc est secunda pars concionis: in qua demonstratur belli facultas: extenuantur opes aduersariorum: multæ, magnæque difficultates proponuntur, quibus illi premuntur: contrà per amplificationem extolluntur opes Atheniensium: & cùm omnia ferè superiora in illis demonstrentur, efficitur non dubitandū esse de victoria.

Ἀπόφασις αὐτὶ καταφάσεως. Belli autem apparatus, C & facultates, atque opes vtriusque nostrum iam singillatim cognoscite, & videatis quàm simus superiores.

Τῶν ἑκατέροις ὑπαρχόντων. Vectigalia, copias vrbanas, & socias, arma, equos, &c.

94. A Αὐτουργοί. Exponit difficultates Peloponnesiorum: adeò sunt pauperes, vt cogantur opere quotidiano victum quærere. Itaque, quasi dicat, non poterunt diutius bellum sustinere. Αὐτουργοὶ dicuntur opifices, qui opere & manibus suis victū quæritant, inopes iam significat.

Χρονίων πολέμων. Altera difficultas: nō consueuerunt bella diuturna, & transmarina gerere: Itaq;, quasi dicat, simul atq; istud bellum attigerint, statim defessi satietate manus dabunt, ac cedent nobis.

Διὰ τὸ βραχέως αὐτοί. Quia ipsi inter se quæ bella gerunt intra Peloponnesum gerunt, & ad tempus exiguum. βραχέως) (χρονίων.

Καὶ οἱ τοιοῦτοι. Pauperes, inopes. πολλάκις. ἐπιδιόρθωσις.

Ἀπὸ τῶν ἰδίων. Confirmatio à damnis, & difficultatibus: ne deserant rem familiarem, quia nullum habent stipendium, quia maris imperium est nostrum, propterea neque classes mittere, neque exercitus ducere poterunt.

Θαλάσσης. Maris vsu.

Αἱ δὲ περιουσίαι. A contrariis: opes, & pecuniæ sunt belli nerui.

B Σώμασί τε. Commoratur in re eadem, & extenuat opes Peloponnesiorum: corporibus magis, quàm opibus bella gerunt inopes, quod, quasi diceret, illiberale, ac seruile opus.

Τὸ μὲν. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Πιστὸν ἔχοντες. Persuasum habentes, sperantes, id est, corpora seruari posse ex belli periculis sperantes, fortunas verò suas absumptum iri persuasum habentes. Hunc locum Laurentius Valla parum commodè videtur expressisse.

Μάχῃ μὲν γὰρ μιᾷ. Probat Peloponnesios ad bella G diuturna minus aptos esse.

Μάχῃ μὲν γὰρ μιᾷ. Confirmat quod paulo antè attigit, Peloponnesios non posse sustinere bellum diuturnum, à dissimilitudine apparatus: sed vt res sit probabilior, concedit illis prius nescio quid, vt postea hoc extorqueat.

A Μὴ πρὸς ὁμοίαν. Quia nos nautici, illi pedestres: nos classe quamlibet Peloponnesi partem infestabimus, illi vix tantùm Atticam. μὴ πρὸς ὁμοίαν, αὐτὶ τοῦ πρὸς ἀνομοίαν.

Ὅταν μήτε βουλευτηρίῳ. Confirmat ex eo quòd occasionem arripere illis non licebit. cur ita? quia diuersæ, ac plures ciuitates sunt, & diuersa consilia agunt: Itaq; dum alij alio tempore deliberant, occasio præteruolat. nos, quasi diceret, vna curia, vnus cœtus, vno, eodemque tempore de rebus gerendis deliberamus, & eas exequimur. Belli administratio sita est in occasione: quam qui arripit, is meliore conditione est. Peloponnesiis hoc non licet: cur ita? quia, &c.

B

Ὅταν, ἐνδιαγηῇ, αὐτὶ τοῦ οἵ τινες. παράχρημα. è re nata.

Πάντες τε ἰσόψηφοι. Altera causa: quia ferendi suffragij ius par est omnibus: & cùm diuersę sint gentes, & tamen habeant ius par in suffragiis, alij alio distrahuntur, & suam quiq; rem agunt: gentis diuersitas facit, vt suis quique commodis seruiant: ἡ ἰσοψηφία præbet facultatem huius rei. C

Καὶ γὰρ οἱ μέν. Exemplo rem confirmat: Corinthios autem innuit.

Οἱ δέ. Ad quos non pertinent iniuriæ Corinthiorum.

Τὰ οἰκεῖα φθεῖραι. Id est, suos fines vastari hostium incursionibus. sed quia culpa eorum hoc futurum erat, ideo huiusmodi vastationem ipsismet tribuit.

Χρόνιοί τε. Alias affert difficultates Peloponnesiorum: rarò coëunt, & de republica deliberant, D & cùm coëunt exiguo temporis momento de republica consultant: reliquum tempus ponunt in curanda re priuata. χρόνιοι, διὰ χρόνου, longo temporis interuallo.

Καὶ ἕκαστος. Imprudentiam eorum carpit, qui putarent rempublicam nihil detrimenti posse accipere ex sua negligentia. Δημοσθ. Ἴστε γὰρ δήπου τοῦτο ὅτι μελλόντων ὑμῶν, ἑτέρους τινὰς ἐλπιζόντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπιζόντων, σχεδὸν ταῦτα ἅπερ νυνὶ ποιούντων, ὁ χρόνος ἅπας διελήλυθεν. secunda Olynth.

E Μέλλειν δέ τινι. Sed putat esse aliū, qui curet rempublicam, & pro se ipso ei prospiciat. Describit suis coloribus ingenium negligentis.

Ὥστε τῷ αὐτῷ. Consequentia incommoda: Itaq; hac priuatorum omniū opinione vniuersa respublica collabitur.

Μέγιστον δέ. Repetit locum inopiæ, & eam diffi- D cultatem, qua maximè Peloponnesij premebantur: demonstrat eos nullam habituros facultatem belli administrādi, propter pecuniarum inopiam.

F ἐπιμονὴ μέγιστος, αὐτὶ τοῦ, μάλιστα. τῇ σπάνει, penuria.

Quod autem maximum est. πραζόμενοι, querentes, promentes, parantes. πόροι, vectigal, ratio parandæ pecuniæ. διαμέλλωσι, cunctabuntur.

Τοῦ δὲ πολέμου οἱ καιροί. Belli autem occasiones mo- 95. A ram, & cunctationem non ferunt. præteruolant, sunt præcipites. Δημοσθ. prima Philippica. οἱ δὲ τῶν πραγμάτων καιροὶ οὐ μένουσι τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα, καὶ ῥᾳθυμίαν, hic locus est petitus ex secundo de republica Platonis 386.32. οὐ γὰρ οἶμαι ἐθέλει τὸ πραττόμενον τὴν τοῦ πράττοντος σχολὴν, περιμένειν, ἀλλ᾽ ἀνάγκη τὸν πράττοντα τῷ πραττομένῳ ἐπακολουθεῖν ἐν τῷ παρέργου μέρει. καιρὸς autem est temporis articulus, quo res quæque opportunè geri potest: qui si negligatur, aut non ita commodè geri potest. est enim ὀξύς. Ἱπποκρ. ὁ βίος βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη μακρή, ὁ δὲ καιρὸς ὀξύς.

Καὶ μὴν οὐδ᾽ ἡ ἐπιτείχισις. Tollit nonnulla impedi-

menta causæ: & occurrit ad illud: poterūt nos terra, mariq; obsidere: λύσις κατ' ἔνστασιν à rei difficultate.

Επιτείχισις. Circūuallatio, munitionū extructio.

Φρούριον δὲ. Ad Deceleam respicit Thucydides, & compensat incommodum incommodo: extenuat suum: extollit hostium cladem.

Αντίπαλον. Vrbem, quę nostræ parem habeat potentiam.

Ηπου δή. Iam multo magis est difficile, & arduū. ἐν πολεμίᾳ, in hostico) (ἐν εἰρήνῃ, τὴν μὲν) (ἀντιπαρατεταγμένων. Αὐτομολίαις. transfugiis.

B Πλέον γὰρ ἡμεῖς. Facultatem proponit. non poterunt impedire nos propter imperitiā rerum nauticarum: exornat hanc sententiam κατ' σύγκρισιν: confert peritiam Pelopōnesiorum cum peritia Atheniensium, & fructus, quos vtrique ex ea re percipiunt: ac docet Athenienses antecellere, & longè superiores esse Peloponnesiis. ἐκ τῆς ναυτικοῦ: quod est longè difficilius.

Plus enim profecimus nos ad prœlia terrestria ex vsu rerum nauticarum, quàm illi ad prœlia maritima, ex vsu rerum terrestrium.

Τὸ δὲ τῆς θαλάσσης. Occurrit ad illud: poterunt ipsi quoq; rerum maritimarum scientiam cōsequi: negat κατ' ἔνστασιν. Probat exemplo suo. Locus à maiori ad minus. Nā ne vos quidem, qui ei rei operā studiosè datis à bello vsq; Medico, hanc rerum nauticarum scientiam absolutè, ac perfectè adepti estis. πῶς δὴ ἄνδρες. Conclusio argumenti.

Πρὸς μὲν γὰρ ὀλίγας. Loci expolitio ab euentis.

C Διακινδυνεύσαι. Periclitarētur: periculū subirent.

Θρασυνόμενοι. Cōfirmantes numero nauiū suam imperitiam.

Ησυχάσουσι. Supersedebunt. abstinebunt ab ista exercitatione.

Μελετῶντι. Participium pro nomine. ἀντὶ τοῦ διὰ τὸ μὴ μελετᾶν.

Οκνηρότεροι. Cunctantiores, timidiores, minus audaces ad hoc.

Τὸ δὲ ναυτικόν. ἐνθύμημα: ars nautica colenda, vt cæteræ. Commoratio: τέχνης ἐστί. ad artem pertinet, quæ quasi diceret, nisi lōga, & assidua exercitatione disci non potest.

Εκ παρέργου. πάρεργον. Appendix, & id, quod additur operi instituto: vt, si inter explicandum Thucydidem locum aliquem vel Euripidis vel Sophoclis, vel Homeri explanemus, hoc est πάρεργον. vel si inter eundum aliquid negotij conficiamus. quod attingendū fuit: Cicero de Vniu. 200.26. ne in eo, quod attingendum fuit, quàm in eo, cuius causa id attigimus, lōgior ponatur oratio. opera succisiua.

Οὐκ ἐνδέχεται μελετᾶσθαι. Disci non potest succisiuis operis, & nō assidua exercitatione. ἀντιμεταβολή. Esse oportet, vt viuamus; non viuere, vt edamus.

Αλλὰ μᾶλλον μηδέν. Imo indiget toto animorū studio, vt illa, vna tantū exerceatur, nulla res alia præterea. Imò nullius alius rei studiū ad eam accedere oportet. non patitur societatem rei alius, quam quis meditetur, & exerceat.

Εἴ τε, καὶ κινήσαντες. Occurrit ad illud: Quamuis sint inopes, tamen poterunt vti pecuniis, & auro, atq; argento, quæ sunt Olympiæ, & Delphis: itaq; solicitabunt remigia, & milites classiarios, & maiore mercede persoluta nobis eos surripient. Occurrit igitur κατ' ἔνστασιν. At ne hoc quidem est nobis metuendum. nam nos ipsi, & inquilini naues cōscendemus, vt cæteri deficiant, prætereagubernatores nauium, & cæteri ministri plures nobis sunt, quàm cæteris Græcis vniuersis.

Κινήσαντες. κινεῖν dicitur εἰδικῶς de re quam non licet loco mouere, de re sacra, aut simili: vt κινεῖν τὰ καθεστηκότα, res nouas moliri, & iura, ac leges ciuitatis immutare. Sic Virg. lib. 2. Æn.

Tu genitor cape sacra manu, patriosq; penates,
Me bello è tanto digressum, & cæde recenti
Attrectare nefas, donec me flumine viuo
Abluero. ———

Ολύμπια Ολυμπιάσιν.

Μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν. ἀντίθεσις. L. V. etiam si ipsi neque D hostes nobis essent, & cum suis incolis nauigarēt. F. P. huius loci hic est sensus: verendum hoc esset, nisi nos essemus aduersarij, qui & ipsi, & inquilini naues conscendere poterimus, & resistere ipsis. ἡμῶν, ἔμφασις. ὅπερ κράτιστον: & quod valet plurimum, quod præcipuum est, quod caput est.

Υπηρεσίαν, κελευστάς, περινεώτας &c. 96. A

—*Et qui requiemq; modumq;*
Voce dabat nautis animorū hortator Epopeus.

Ouid. lib. 3. Met. 40. 12.

Υπηρεσίαν. ἀντὶ τῆς ὑπηρέτας.

Αμείνους. Peritiores.

Καὶ ἐπὶ τῷ κινδύνῳ. βίαιον. Quinetiam ne peregrini quidē transibunt: prima ratio à periculo, ne cogātur propterea à sua quisq; patria exulare. secunda ratio: ne adiungant se partibus imbecillioribus ξένων: qui tamen essent in ditione Atheniensium.

Δέξαιτο. Acceperit cōditionē: in animū induxerit.

D Επὶ τῷ κινδύνῳ. Proposito isto periculo ὥστε φεύγειν.

Μετὰ τῆς ἥσσονος. Id est, cum partibus inferioribus, & quæ propterea minus spei habeāt de victoria, cum iis qui minus de victoria sperant.

Καὶ τὰ μὲν Πελοποννησίων. Epilogus alterius partis est, vt ad alteram collationis partē veniat. τοιαῦτα. Inopes, infirmæ. παραπλήσια. Correctio.

Τὰ δὲ ἡμέτερα. Nostræ autē res nō solùm iis vitiis, atq; iis difficultatibus carent, quibus laborant, & premuntur Peloponnesij, sed etiā habent præterea alia commoda potiora, ac superiora. ἀντὶ τοῦ ἡμῶν δ' ἐστί. Απηλλάχθαι. Carere illis, &c. Methodus modestiæ: vitat arrogantiam. Καὶ ἄλλα. ἔμφασις.

Ην τ' ἐπὶ τὴν χώραν. Compensat incōmoda maioribus incōmodis, & clades cladibus: si illi terra, nos mari eos infestabimus, & exscensionibus atq; incursionibus fines eorum populabimur: hîc docet Peloponnesios longè inferiores futuros. B

Καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου. Απόστασις ἀντὶ καταφάσεως. Sic verò clades, & detrimentum non erit par, si pars Pelopōnesi vastetur, & noster totus ager, id est, multo maiorem cladem, grauioremq; accipiēt hostes, si pars Peloponnesi vastetur, quàm nos si tota Attica. Hinc verò apparet tacitè, fines Atticæ fuisse perangustos.

Οἱ μὲν γὰρ Ratio: Illi enim non habebunt alios fines, vnde fructus capere, ac sustentare se valeant, nisi fortè armis aliqua parte finium potiantur: nos verò, &c. κατ' σύγκρισιν.

Αντιλαβεῖν. Quam loco amissæ, ac vastatæ occupent.

Αμαχεί. Occurrit ad illud: Imò poterūt. At non sine pugna.

Σκέψασθε. Attendite: facit attentionem.

Εἰ γὰρ ἦμεν. ἐξ ὑποθέσεως.

Καὶ νῦν χρή. Suadet Pericles Atheniensibus, vt ædificia, & agros Atticos pro derelictis habeāt: & ita sibi C

ita sibi persuadeant, nulla prædia, nullos fundos, ac villas sibi esse in Attica. Intelligebat Pericles vir sapiens populũ Atheniensem ægerrimè laturum, si vidisset agrum vastari; ædificia incendi, ac dirui: erat enim mirificè excultus ager Atticus, & ædificiorum elegantia ornatus: quare docet parui esse facienda hæc, penitusque negligenda, & in belli summam incumbendum.

Διανοηθέντας. L. V. cui rei nunc animo proximè accedentes. F. P. suscepta quã simillima cogitatione, opinione. Id est, oportet nos concipere hoc ipsum animis, & quasi persuadere nobis ipsis, nos insulam incolere, nihil in continenti habere.

Αφεῖναι. Missa facere, pro derelictis habere.

Φυλακὴν ἔχειν. L. V. Custodiam habere. F. P. tueri præsidiis, & custodiis. ἀντὶ τοῦ φυλάσσειν τὴν πόλιν, καὶ τὴν θάλασσαν.

Καὶ πελοποννησίαν. Pericles refrænare studet populum Atheniẽsem, quem intelligebat (vt in progressu historiæ videbimus) impatientẽ fore, & cõtra hostem iturum. Itaq; deterret eum ab impetu temerario. Incommoda enim, & pericula ipsi proponit nisi rem prudenter aggrediatur. ὀργισθέντας: τὸ αἰσχρόν.

Κρατήσαντές τε. Δηλημμα: Vel secundũ, vel aduersum prœlium faciemus: Si secundũ, nihil profecerimus: Etenim posthac erit nobis iterũ confligendum cũ non inferiore hostiũ numero: sin aduersum, socij deficient, & ad florentẽ fortunam transibunt.

Σφαλῶμεν. Extenuatio.

Οθεν ἰσχύομεν. Per quos valemus, & firmi, ac potentes sumus: quibus nituntur opes nostræ, ac nostrum imperium.

Προσαπόλλυται. ἔμφασιν habet πρὸς, præter iacturam factam in prœlio.

Ησυχάζουσιν. In officio, & fide permanebunt, ac perstabunt.

Μὴ ἱκανῶν. Contemnent nostram fortunam afflictam.

Τὴν τε ὀλόφυρσιν. Supple χρή: non villæ, & agri, sed hominum corpora sunt deploranda.

Οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἄνδρας. Aristoteles lib. I. Rhet. vbi de comparatione bonorum præcepta dat, καὶ τὸ ποιητικὸν μεῖζον ἀγαθόν.

Αλλ' οἱ ἄνδρες. ἀντιμεταβολή.

97. Καὶ εἰ ᾤμην. Ac si sperarem me vobis persuasurum, suaderẽ planè, vt ipsimet egressi vestras villas vastaretis. Hic sensus est: suadeo, & author sum, vt vos ipsi potius villas & ædificia vestra diruatis, ac demoliamini: sed quia hoc durius intelligebat esse, & difficile persuasu, ita loquitur, & fatetur τὸ πλημμα.

Καὶ δεῖξαι. Et planum facere Peloponnesiis, vos istarum rerum causa, nunquam illis esse obtemperaturos: ac declarare animi vestri altitudinem.

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω. περιέλπισις amplificationi seruiens. Quanquam multa habeo præterea, quæ mẽ sustentant, & victoriam sperare cogunt.

Ην ἐθέλητε. Affert quasi exceptionem quandam: istis tamen cõditionibus, si ab imperio propagando interea abstineatis, dum bellum geritis. Hoc dictum à persona Thucydidis, qui cladem ingentem ab Atheniensibus in Sicilia acceptam sciebat. αὐθαιρέτους voluntaria, verùm quæ illa sint, planum fiet & aliâs dum bellum geretur.

Αλλ' ἐκεῖνα μέν. Transitio.

Νῦν δέ. Dicit iam sententiam, quid sit Legatis Lacedæmoniorum respondendum.

Αποπέμψωμεν. Cùm stomacho hoc dictum: Αποπέμπομεν eos, qui molesti nobis sunt. Itaque quasi diceret, nos ista molestia liberemus.

Ην καὶ Λακεδ. Par pari refert Pericles, & retinet dignitatem populi Atheniensis. Respondeamus (inquit) nos Megarẽsibus esse permissuros vsum mercatuum, & portuum, si et Lacedæmonij permittãt nobis, & sociis nostris vsum suæ ciuitatis. & nos missas facturos Græcas ciuitates, quæ liberæ erant cùm fœdus initum est: si ipsi etiam permittãt suis legibus vti eas ciuitates, quæ in ipsorum ditione sunt: dicamus paratos nos esse ad cõtrouersias iudicio dirimendas, & iure disceptandum, vt est in fœdere, nec bellum esse moturos: at lacessitos armis, vim propulsaturos. Hæc est summa responsi: quo Pericles par pari refert Lacedæmoniis, & aduersus eorum postulata, postulat & ipse, quæ idem valent.

Κωλύει. ἀργητικὸν, ἀντὶ παθητικοῦ: vt illud nõ cauetur in fœdere, ita etiam hoc de peregrinis exigendis. à contrario sensu: si ea sunt præstanda, quæ non cauẽtur in fœdere, & vos postulatis vt permittamus Megarensibus vsum, &c. postulamus nos etiam contrà, vt vsum ciuitatis vestræ permittatis nobis, & nostris sociis. idem enim ius est.

Εἰ καὶ αὐτονόμους. Sed non erant αὐτόνομοι cùm fœdus initum est, & tamẽ vos tum nihil de ea re questi estis. ergo nunc facitis, quasi dicat, iniuriam, qui talia iubeatis.

Αὐτονομεῖσθαι. Compositum pro simplici.

Δίκας δοῦναι. Iudicio sese offerre) (δίκας δέχεσθαι. Accipere, non recusare iudicium oblatum. Ταῦτα γάρ. ἐπίλογος. Hæc responsa sunt illis danda, hæc habent in se æquitatem, & dignitatem.

Εἰδέναι δὲ χρή. Bellum futurum omnino asseuerat Pericles. monet igitur Athenienses, vt libenter, & alacriter hoc suscipiant: proponit commoda secutura. fore enim ostendit si volentes, ac lubentes hoc suscipiant, vt minus graue, ac molestum sit, & maximam afferat gloriam, & dignitatem: exemplis etiam maiorũ eos mouet, qui paruis opibus non dubitauerint maxima subire pericula, atque ita imperium propagare.

Εχθροὺς μέν. Graues, infestos.

Εκ τε τῶν μεγίστων. πίνδαρος: ἀκίνδυνοι δ' ἀρεταὶ οὔτε παρ' ἀνδράσιν, οὔτ' ἐν ναυσὶ κοίλαις τίμιαι. ὑποστάντες μήδους. Sustinentes Medos.

Οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε. Amplificatio per collationem: & ne tantum quidem imperium nacti, quantũ, quasi dicat, nos habemus.

Γνώμῃ. Consilio: quia vrbem deseruerunt: & in re nautica, & classe fortunas, & salutem suam omnino posuerunt.

Τύχῃ. Id est, opibus fortunæ.

Μὴ ἐλάσσω. Amplificatum, & auctum.

Παραινεῖν ἄριστα. Cùm maximè probassent eius sententiam. 98.

Αἰτίαι δὲ αὗται. ἐπίλογος narrationis, atque expositionis causarum huius belli.

Ακηρύκτως. Nã in bello sine caduceatore accessus ad hostem tutò non patebat, vt nostris temporibus sine tubicine, vel tympanista.

Πρόφασις. Materia belli.

FINIS PRIMI LIBRI.

98. A

LIBRI SECVNDI ARGVMENTVM.

ΑΡΧΕΤΑΙ ϑ ὁ πόλεμος. Superiore libro explicauit Thucydides belli istius causas: Iā narrare suscipit bellum ipsum, & res in eo gestas: sed statim in hoc principio libri notat, ac demōstrat, & quo tēpore, & qua occasione bellum exarserit: docet anno 15 fœderum tricennalium, quæ inita sunt post captam Eubœam, sexto mense post prœlium cōmissum ad Potidæam, vere ineunte, cœptum fuisse: occasionem eius illam extitisse, propterea quod Thebani Platæas oppidum Bœotiæ, pacatis adhuc rebus, occuparūt: sed quo tempore, quo modo, & quibus de causis hoc fecerint Thebani, fusius explicat, eaq; narrat, quæ comitata, & consecuta sunt conatum istum Thebanorum.

B

Præcipua capita rerum, quæ in hoc libro tractantur, illa sunt Platææ occupantur à Thebanis: ea res mouit palàm bellum. Explicatur belli apparatus, & irruptio Peloponnesiorum in fines Atticos. Confirmat Pericles Athenienses, & docet quas opes, quas facultates ad bellum ducendum habeant: itaque de victoria sperandum esse demonstrat. Digreditur autem hic Thucydides, & explicat peruetustum Atheniēsium statum, & receptum eorundem ex agris in vrbem, & angustias, quas primum sunt passi. Quæ gesserit Peloponnesiorum exercitus in agro Attico narratur, nec non quæ gesserint Athenienses classe circumuecti, & variis in partibus Peloponnesi expositis copiis. Exponitur societas, & amicitia Atheniensium inita cum Sitalce rege Thracum, & cum Perdicca rege Macedonum: aliæque res variæ, terra, marique gestæ ab iisdem. Reducitur Euarchus Acarnan in Astacum à Corinthiis. Habetur concio funebris à Pericle in eos, qui ceciderunt in prœlio equestri. Explicatur deinde diligentissimè grauissima pestilentia, quæ res Atheniensium valde afflixit. narratur præterea altera Peloponnesiorum irruptio in Atticam, & nauigatio Atheniensium infesta in Peloponnesum: his adiunguntur nōnullæ res gestæ ab Atheniensibus in Thracia: consolatur Pericles longa oratione populum Atheniēsem ægrè ferentem clades belli, & pestilentiæ. est præterea Lacedæmoniorum maritima expeditio aduersus Zacynthios. Capiuntur legati Lacedæmoniorum, & Aristeus, dum ad regem Persarum iter faciunt per Thraciam: & Athenas delati capitis supplicio afficiuntur. Ambraciotæ bellum inferunt Argiuis in Amphilochia, sed domum re infecta reuertuntur: quo in loco nonnulla alia gesta ab Atheniensibus narrantur, & Potidææ deditio certis conditionibus. Æstate insequēti Peloponnesij Platæensibus bellum inferūt, & eos recusantes vel ad suas trāsire partes, vel ab armis abstinere, vrbe circumuallata obsidēt. Eodem tempore Athenienses exercitum aduersus Chalcidēses Thraciæ miserunt: sed pugnatum aduersus eos minus prosperè: Explicatur præterea Lacedæmoniorū expeditio aduersus Acarnanas impulsu Ambraciotarum, & Chaonum: sed re infeliciter gesta, Cnemus dux exercitum inde reduxit. narratur præterea prœlium nauale secundum Phormionis ducis Atheniensium aduersus Lacedæmonios, in quo cum viginti nauibus 40, Peloponnesiorum naues superauit, & plerasque depressit. Reparatur noua classis à Peloponnesiis, & alterum prœlium nauale committitur ex quo etiam Phormion licet numero nauium esset longè inferior, tamen victoriam retulit. Sunt & alia quædam quæ suo quæque loco declarabuntur.

LIBER SECVNDVS.

Ἄρχεται δὲ. Ita connectendum est hoc principium cū fine superioris libri: Quamuis belli materiam, & causam quærerent Lacedæmonij, tamen habebāt adhuc sine caduceatore cōmercium cum Atheniensibus, & Athenienses vicissim cum illis, sed cœpto bello, vltro, citroque commeare neutris tutò licebat sine caduceatore: Accedit deinde Thucydides ad explicandum quomodo bellum hoc fuerit cœptum.

Ἄρχεται: δηλωτικὸν τῆ πραγματείας τὸ προοίμιον. Huc vsque, quasi diceret, belli causas narraui: Iam bellum ipsum explicabo.

Δι. αἰτία τῆς δή. ἐνθένδε. Ex hac occasione.

Καταστάντες. ἐνδιαγωγή. αἰτία τῆς καταστάσεως τοῦ πολέμου.

Γέγραπται δ᾽ ἑξῆς. Distributio rerum gestarum in duo anni tempora, quæ reliqua etiam duo complectuntur. Proponit se velle digerere res omnes gestas in duo tempora in æstates, atque hyemes, vt lectores admoneātur de ordine historiæ, quem secuturus est author.

Τέσσαρα μὲν γὰρ. πρὸς τὸ ἄρχεται δ᾽ ὁ πόλεμος.

Ἐπὶ Χρυσίδος. Argiui notabant annos à Sacerdotibus Iunonis, id est, à nomine Sacerdotum, & ab annis earum sacerdotij: Cùm Chrysis Sacerdos duodequinquagesimum sui sacerdotij annum Argis ageret. Hæc apposita lucerna ad coronas simulachri Iunonis somno correpta est: ac scintilla ex lucerna prosiliente, coronæ cōflagrarunt, & templum incensum. Itaq; sacerdos verita supplicium eadem nocte Phliuntem aufugit, vt in fine libri 4. declaratur.

Αἰνησίου ἐφόρου. Quamuis plures essent Ephori, tamen ab vno notabant annos Spartani, vt Athenienses ab vno nouemuirûm. Huius Æнesiæ facit mentionem Xenophon lib. 2. τῶν ἑλλην.

Ἔτι δύο μῆνας. Iam alterum mensem præsidente Athenis.

Τετρακοσίων. Ἡροδ. in Vrania 400 fuisse dicit.

Βοιωταρχοῦντες. Summus erat magistratus Thebis, οἱ βοιωτάρχαι. & erant XI viri.

Ἅμα. Statim, simul ac.

Περὶ πρῶτον ὕπνον. Virg. Æn. 2.

Tempus erat, quo prima quies mortalibus ægris
Incipit: & dono diuum gratissima serpit.

Εὐρυμάχου. Hoc duce scribit Herodotus in Vrania 400 Thebanos Platæas occupasse.

Οὔσαν ἀθλωαίων. Causa cur eam occupauerint.

Ἐπηγάγοντο. Facultatem rei huius explicat. Induxerunt.

Προσποιῆσαι. Tradere, adiungere.

Προϊδόντες. Explicat quo consilio inducti Thebani hoc fecerint.

Τὴν πλάταιαν. ποιητικῶς, vt τὴν θέσπειαν, ὅμηρος.

Μήπω: μήπω ἴσως. Nondum moto palam bello, vel cœpto.

Θέμενοι. Positis armis, vt ex labore se reficerent, non

non προκείμενοι, vt χωλιάσης, vel dispositis præsidiis, & A occupatis faucibus viarum.

Ἐς τὴν ἀγοράν. Forum occupari solet: tum quia in media ciuitate plerunq; solet esse, vnde facilius si quid sit opus, possit prospici, tũ quia in eo cõmodius acies instrui potest, propter loci spatium.

Οὐκ ἐπείθοντο. L. V. non crediderunt. F. P. non paruerunt.

Ἐπιτηδείοις. Amicis.

D Οἱ δὲ πλαταιῆς. Narrat Platæenses primò nouitate rei perterritos, conditiones accepisse: cognita deinde hostium paucitate, eaque contempta, adortos eos fuisse.

Καταδείσαντες. ποιητικόν. Perterriti, νομίσαντες, suspicati.

100. A Οὐ βουλομένῳ ἦν. Salust. Iugurt. neque plebe militiam volente.

Ἐδόκει. Placuit igitur rem tentare.

Φανεροὶ ὦσιν. Se proderent. ξυνελέγοντο, coibant inter se.

B Ἐξήρτυον. Expediebant, arma, saxa, &c. vt disponerent in tectis, qui lapides iacularẽtur, in hostes, vt exitus viarũ occuparentur, portæ clauderentur.

Ἐπεὶ δὲ ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν. Constituta re pro facultate: comparatis pro facultate rebus aduersus hostes necessariis.

Ἐκ τῶν δυνατῶν. Pro facultate, quæ dabatur in tantis temporis angustiis, foro præsertim ciuitatis occupato: ὡς abundat.

Φυλάξαντες. Obseruata adhuc nocte, & ipso antelucano tempore.

Ἐχώρουν. Ex suis ædibus egressi eunt contra hostes.

Ὅπως μὴ κατὰ φῶς. Ne cum illis congrederentur, & in luce manus consererent: ratio cur νύκτα ἐφύλαξαν.

Θαρσαλεωτέροις. Confidentioribus, quoniam scilicet in luce rem gererent.

Καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου. Mutata figura, atque ita pari, & æqua conditione secum certarent.

Φοβερώτεροι. Ad Thebanos referendum: & est E passiuè positum τὸ ἐπιθέσθαι: quò magis perterrefacti nocturnis tenebris, deteriore cõditione secum dimicarent. noctu enim difficile, quid sit agẽdum, vbi consistendum, quò aufugiendum, si ita sit necesse, cerni potest, præsertim in terra ignota: omnino res bellica difficile noctu administratur.

Τῆς σφετέρας ἐμπειρίας: ἀντὶ τῶν σφῶν αὐτῶν τῶν ὄντων ἐμπείρων. Res pro personis essent inferiores vsu suo, & peritia vrbis.

C Προσέβαλον. Irrumpunt, confligunt itaq; statim, F & ad manus celeriter veniunt.

Οἱ δ' ὡς ἔγνωσαν. Explicat Thucydides Thebanos bis, térve summouisse, ac repulisse Platæenses: at extremum tamen terga vertere, & fugæ se dare coactos fuisse: fugam deinde ipsam latius describit: Et exitum illius hunc fuisse demonstrat, vt alij ex Thebanis cæsi, alij capti fuerint: perpauci effugerint.

Ξυνεστρέφοντο. Inter se ipsi conglobabantur: firmandæ aciei causa hoc solet fieri, vt densentur or- G dines, ne hostis facilè perrumpat.

Τὰς προσβολάς. Res pro personis, & hostes irrumpentes, qua ingruebant, repellebant: qua irruebant, propulsabant.

Καὶ ὑετῷ. Amplificationes.

D Διόδων. Viarum, quæ essent peruiæ.

Τελευτῶντος. Extremis mensis diebus. Exeunte mense: sub mensis finem.

Ἐμπείρους) (ἄπειροι. τοῦ μὴ ἐκφεύγειν. διώκοντας. vt eos assequerentur.

Τῶν δὲ πλαταιέων. Thucydides admirandam efficit narrationem nouitate casus: erant apertæ portæ ciuitatis, qua erant ingressi Thebani: & cùm claues non essent, quibus clauderentur, tamẽ Platæensis quidam reperit rationem obfirmandi eas, spiculo in seram iniecto loco pessuli.

B Βαλανῳ. Pessulus, qui claui ducitur, ac reducitur. 101. A

Στυράκιον. Cuspis hastæ posterior.

Μοχλόν. Vectem, nõ annulum, vectem in quem βαλανάγρα, ἢ βάλανος immittebatur.

Διωκόμενος δέ. Locus misericordiæ. διακόψαντες, exciso vecte.

Αἴσθησις. Rescitum enim fuit statim.

Ὃ ἦν τῷ τείχει: quod erat muro contiguum, cu- B ius fores erant apertæ.

C Ἀπειλημμένους. Conclusos.

Ἐμπρήσαντες. Incenso ædificio eos cõcremarent.

Οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ πλαταίᾳ. Transit ad Thebanos, qui C cum exercitu erant venturi, vt suis ferrent subsidium: narrat eos serius venisse quàm oportuerat: re autem audita de suorum casu insidiatos illos quidem fuisse iis Platæensibus, qui erant in agris, sed tamen mutata sententia, domum se recepisse.

Ἀπέχει. Purgatio Theban. quasi dicat, Quamuis Thebæ non multum distarent à Platæis, tamen D imbris nocturni magnitudine, & fluminis Asopi incrementis impediti non potuerunt opportunè adesse.

Ἔτι τῆς νυκτός. Antequàm nox abiret, ante quàm dies illucesceret.

Σταδίους ἑβδομήκοντα. 9 millia passuum, & minus.

Ἐρρύη μέγας. Creuit pluuia mirum in modum. D multus fluxit.

Ἐν ὑετῷ. Dum pluit. ἐποίησεν. Eos est remorata.

Ὡς δ' ᾔσθοντο. Quid deliberauerint Thebani audito suorum casu explicat iam Thucydides: deliberasse eos docet, Platæenses, qui in agris erant, prehendere eo, scilicet consilio, vt si qui de suis superarant, eos recuperarent facta capitum permutatione. Sed Platæẽses id suspicatos, misso ad Thebanos caduceatore, impetrasse, vt sine iniuria, & maleficio Thebani se reciperent.

Ἐπεβούλευον. Id est, prehendere in animo habebant.

Κατασκευή. Iam supellex. 102. A

Οἷα ἀπροσδοκήτου. οἷα οὐ προσδοκοῦντες τοιοῦτο κακὸν ἐν εἰρήνῃ ἀναγαγῇ. Quia nihil tale rebus pacatis metuebant.

Δείσαντες. Soliciti de ciuibus, qui erant in agris.

Λέγοντες. Accusantes.

Ἔλεγον αὐτοῖς. Præcipiebant eis. mutata est figura. B

Τὰ ἔξω. Res pro personis, quæ extra vrbẽ erant. petebant, vt ab iniuria, & maleficio eorum, qui in agris erant, abstinerent, alioqui, &c.

Θηβαῖοι μὲν ταῦτα. Diuersos de hac re rumores fuisse significat Thucydides, Thebanos aliud, aliud Platæenses asseruisse. Thebanos affirmare quæ paulo antè exposuit, & addere præterea illud, Platæenses scilicet, iureiurando promissa confirmasse: sed Platæẽses hoc negare, illud asserere, se promisisse ea conditione se viros captos reddituros Thebanis, si conuenire inter se potuisset.

Λόγων γενομένων. Habito colloquio: disceptatione prius habita.

Κατὰ τάχος. Raptim omnia ex agris comportarunt.

Ἄγγελον ἔπεμπον. Et tamẽ miserant alterum etiam simul atque Thebani vrbem occuparant.

Τά τ' ἐν τῇ πόλει. Et res vrbanas pro presenti rerum statu constituebant arbitratu suo. nam postea bellum administratum est arbitratu Atheniensium.

Γεγενημένα. Quòd victis, & superatis Thebanis alios interfecissent, alios cepissent viuos.

103. A Οὕτω δὴ οὐκ εἰδότες. ἐπίλογος μερικός.

Στρατεύσαντες ἐς πλάταιαν. Aliâs significat inferre bellũ, vt στρατεύειν ἐπί τινα: Iam significat venire cum exercitu ad, &c.

Γεγενημένου δέ. Explicat iam Thucydides apparatum belli vtriusque gentis: docet vtrosque solicitasse legationibus diuersos potentatus, reges, & ciuitates, barbaros, & Græcos, vt eos ad suas vtrique partes traherent: & qui secuti fuerint vtrosq; explicat.

B Λαμπρῶς. Modò refertur ad splẽdorem, & magnificentiam. Modò significat vehementiam, vt λαμπρὸς ἄνεμος. Αἰγ. λύσαντες ἐκ μουνυχίας ἐσπέρας λαμπρῷ σφόδρα σκίρρωνι. Modò manifestũ, & apertum. Propriè dicitur de splendore lucis.

Ὡς πολεμήσοντες. L. V. tanquam bellum gesturi F. P. ἵνα πολεμήσωσιν.

Καὶ ὅσα τε ἐς τοὺς βαρβάρους: ἢ ἐς ἄλλους βαρβάρους. Thracas intelligit, & Epirotas.

Ὠφέλειαν· Auxilia. προσλήψεσθαι. Sibi adiuncturi.

Καὶ λακεδαιμονίοις. Lacedæmonij imperauerant magnum numerum nauium, & certam pecuniæ summam non solùm Græciæ ciuitatibus, sed etiam Italicis, & Siculis, quæ partes ipsorum sequebãtur.

Πρὸς ταῖς αὐτοῦ ὑπαρχούσαις Ναυσὶ δηλονότι.

Ἐξ Ἰταλίας Locri. σικελίας. Omnes Doricæ ciuitates præter Camarinam.

Λακεδαιμονίοις. αὐτὶ τοῦ παρὰ τῶν λακεδαιμονίων.

Τοῖς τἀκείνων ἑλομένοις. πρὸς τὸ σημαινόμενον. ποιεῖσθαι: ὥστε ποιεῖσθαι, vt ædificarent.

C Κατὰ μέγεθος. Pro ciuitatum magnitudine: ita vt maiores maiorem numerum: minores minorem ædificarent.

Ὡς ἐς τὸ πᾶν. Ad summam quingentarum nauium.

Ἑτοιμάζειν. Expedirent, pararent, promerent.

Τά τ' ἄλλα. Arma, commeatus. post ἄλλα, distinctio videtur ponenda. quid enim quæso hoc significaret cæteris in rebus quiescentes?

Ἡσυχάζοντας. Ad ἑτοιμάζειν refer, ἡσυχάζοντας autem dixit, ne siquis motus fieret, cogerentur bellum ante tempus suscipere.

Μιᾷ νηΐ. Ne si pluribus venissent, eas per dolum occuparent.

104. A Ὑπάρχουσαν. Pristinos socios recensebant tũ vel accuratius.

Ὀλίγον τε ἐπενόουν. Belli amplificatio: magna, & ampla quædam versabant vtrique animis.

Ἔρρωντο. Intenti erant in bellum totis viribus: incumbebant in bellum.

Οὐκ ἀπεικότως. ἐπίκρισις.

Ἀρχόμενοι γὰρ γνώμη. Solent enim omnes mortales flagrantius, atque ardentius rerum initia capessere. ἀντιλαμβάνονται. L. V. se tuentur.

Τότε δὲ. δὴ αὐτὶ τοῦ δέ. Eo verò bellum capessebant maiore animorum ardore, quo apud vtrosq; magna erat iuuentutis copia, quę rerum adhuc imperitia solet temerè res gerendas suscipere.

Μετέωρος. Animis erecta. non solùm qui bello B interfuturi erant, commoti iam erant: sed etiam cæteri Græci.

Πολλὰ μὲν λόγια. Ab authoritate diuina: non solùm hominum iudicio, sed Deorum etiam authoritate significabatur bellum ingẽs, & grauissimum fore.

Δῆλος. A signis, & terræmotu, quæ solent portendere magni aliquid futurum.

B Πρότερον οὔπω. Amplificatio. Ergo portẽti aliquid suberat. In fabulis est Delum olim mobilem & vagam fuisse. Extat in eam elegantissimus Callimachi hymnus,

> Τὴν ἱερὴν ὦ θυμὲ τίνα χρόνον, ἢ πότ' ἀείσεις
> Δῆλον.———

Εἴ τέ τι ἄλλο. Vt Cometæ, & alia id genus signa, quæ multa persequitur Virgilius in mortem Cæsaris. Liuius est multus in sua historia dum passim ingerit huiusmodi signa.

C Ἀνεζητεῖτο. Vestigabantur. C

Ἡ δὲ εὔνοια. Diligenter, vt alia pleraq;, noster author notat qua essent gratia vtrique apud omnes homines: ac Lacedæmonios longè superiores ea re fuisse memorat, & multo gratiosiores. ἐποίει: Vergebat, inclinabat.

Ἔρρωτό τε πᾶς. ἰδιώτης καὶ πόλις ἐσπουδαίως, καὶ ῥωμαλέως κινεῖσθαι Repetit locum amplificationis: & priuati singuli: & ciuitates integræ totis incumbebant viribus in id bellum.

D Ἐν τούτῳ τε. Et in eo singuli moram rebus gerendis allatam arbitrabantur, si ipsimet rebus administrandis nõ interfuissent. Hinc apparet studium singulare, & ardor animorum, quo fiebat, vt singuli rebus gerẽdis interesse vellent. Consequens.

Κεκωλῦσθαι. Moram, & impedimentum passas esse.

Οὕτως ὀργῇ. ἐπιφώνημα. Ea erat indignatio hominum.

E Παρασκευῇ. Epilogus: hoc apparatu, atque his D animis ad bellum vtrinque ventum est. ὥρμηντο. Moti sunt.

Καθίσταντο. Bellum cœperunt.

Πελλήνης. πελλήνη, πόλις ἀχαΐας: μία τῶν ιβ τῆς ἀχαΐας 105. A πόλεων.

Ἀμπρακιῶται. Ἀμβρακία. ἢ καὶ ἀμπρακία. πόλις θεσπρωτίας ἀπὸ ἀμβρακος τοῦ παιδὸς θεσπρωτοῦ τοῦ λαοκόωντος, ἢ ἀπὸ ἀμβρακίας τῆς αὐγέως θυγατρός. στεφ. hodie *l' Arta.*

Λευκάδιοι. Λευκάς, λευκάδος: hodie *Santa Maura.*

F Ἀνακτόριοι. Ἀνακτόριον πόλις ἀκαρνανίας, hodie *Vonizza.*

Ἐντὸς πελοποννήσου. σχολ. distinguit, ac legit ἐκτὸς πελο- B ποννήσου, καὶ ἔσω κρήτης πρὸς ἥλιον. &c. vt intelligat κάρπαθον, Κᾶσον, χάλκην &c. Ego ita accipio ἐκτὸς πελοποννήσου, καὶ κρήτης, &c. Intelligit autem Sporadas, & Cycladas insulas.

Θήρας. μία τῶν σποράδων, κτίσμα μεμβλιάρου ἑνὸς τῶν μετὰ Κάδμου: ἐν ἧ τοὺς ἑπτὰ ἡ θνήσκοντας ἐπὶ ἱερέων, οὐδὲ τοὺς ζ'. ἔστι καὶ ῥόδου πόλις ταπεινή, καὶ ἄλλη κρήας.

G Οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι. Transit ad alia: narrat Lace- C dæmonios, statim post ea quæ ad Platæas gesta sunt, imperasse ciuitatibus sociis exercitum.

Περιήγγελον. Dimissis nuntiis imperabant.

Οἷα εἰκός. Qualem, quantumque parare debuerant ad longinquã expeditionem extra Peloponnesum faciendam.

Ἐπειδή

Ἐπειδὴ δέ. Quæ vbi ad præstitutam diem comparata fuerunt, ex singulis ciuitatibus duæ partes ad Isthmum venerunt. Tertia præsidij causa in suis finibus mansit.

ARCHIDAMI CONCIO.

Ἄνδρες πελοποννήσιοι. Archidamus modestiam, & disciplinam militarem in primis cōseruandam esse docet. Quare statim in ipso prooemio affert rationem huius rei: Quia aduersus potentissimos hostes imus: Confirmat hoc simul à magnitudine apparatus, & exercitus, fit enim verisimile hostem esse potentem, cui bellum infertur summis copiis. Sensus igitur est: Quamuis & maiores nostri, & nos qui saltem sumus ætate prouectiore bella gerenda susceperimus, tamen nullum bellum isto maius, vel grauius aut illi, aut nos vnquam suscepimus. Ratio. nam contra potentissimam ciuitatem arma mouemus; idque summo cum apparatu, & maximis copiis facimus.

Propositio est in illis verbis: Δίκαιον ἡμᾶς μήτε τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι, μήτε ἡμῶν αὐτῶν τῆς δόξης ἐνδεεστέρους. Id est, debemus imitari nostros maiores, & nostræ ipsorum pristinæ virtutis, atque modestiæ esse memores. Ratio: bellum enim grauissimum nobis susceptum est, & contra hostem potentissimum proficiscimur. Confirmatio. Summis enim copiis, & maximo apparatu bellum mouemus. Conclusio: ergo bellum grauissimum est: hic esset ordo directus, & naturalis, sed est inuersus. Incipit à conclusione: venit deinde ad confirmationem, mox ad rationem, postremo loco ad propositionem.

106. A Πλεῖστοι καὶ ἄριστοι. Amplificatio. Cùm maximo, & robustissimo exercitu bellum inferimus.

Δίκαιον οὖν. Propositio loco conclusionis: neque à maioribus nobis degenerandum est, neq; à nobis ipsis desciscendum. Id est, oportet nos & disciplinam militarem, & diligentiam atque attentionem, qua nostri maiores, & nos ipsi variis in bellis vsi sumus, conseruare.

Χείρους. Negligentiores tum in conseruanda disciplina rei militaris, tum in hoc vt nobis ab hoste caueamus.

Ἐνδεεστέρους τῆς δόξης. Inferiores ea fama, eaque gloria, quæ de nobis passim circumfertur.

Ἡ γὰρ ἑλλάς. Mouet ab expectatione, quam apud omnes Græcos de se cōcitarunt, & admonet dent operam, vt eam sustineant.

Προσέχει τὴν γνώμην. Attendit, animum aduertit.

Εὔνοιαν ἔχουσα. L. V. Vota facit. quid si legamus ἔννοιαν ἔχουσα? facilè potuit labi librarius: etenim magna similitudo inter ὖ & ἔ: & sensus erit multò aptior. Mouet enim ab expectatione totius Græciæ, quam propterea expectatione erectam dicit, quia sperat à nobis Athenienses debellatum iri. Quòd si retineamus illam lectionem, formula locutionis planè dura erit. nec memini me similem vidisse, εὔνοιαν ἔχουσα πρᾶξαι ἡμᾶς.

Οὔκουν χρή. Quare etsi maximo exercitu contra hostem imus, & persuasum habemus eum nobis obuiam prodire non ausurum, tamen non propterea temerè nobis, & incōsideratè progrediendum est. hic est sensus. detegit iam sententiā suam Archidamus.

Εἴ τῳ καὶ δοκοῦμεν. ἐνδιαλλαγὴ προσώπου. πλήθει. Magnis copiis, πρὸς τὸ πλεῖστον refer.

Καὶ ἀσφάλεια πολλή. Supple δοκεῖ: & certum ac persuasum est magnum esse prǽsidium & robur. Verba hoc sonant, cōstantia multa videtur esse. Id est, constanter, & minimè dubiè credimus. Ἀμελέστερον, Remissius, languidius, negligentius.

Χωρεῖν, καὶ διὰ μάχης, καὶ παρεσκευασμένους. Bis repetitur.

Τὸ καθ᾽ αὐτόν, πρᾶγμα, vel aliquid ἰσοδυναμοῦν sub, vel quod ad se attinet.

Ἄδηλα γάρ. Anceps enim belli conditio est. Facit fidem à belli natura, quæ dubia, & incerta est.

Καὶ ἐξ ὀλίγου τὰ πολλά. L. V. Et ex paruo fiunt multa, & cum indignatione confligitur. F. P. Plerunque parua manus & acriùs, & ardentiùs confligit, quàm magnus exercitus. Quamuis igitur Athenienses numero longè inferiores nobis sint, tamen quia belli natura ita fert, poterunt nos longè superiores numero superare. περιπλοκή, αἱ ἐπιχειρήσεις γίνονται, τὰ πολλὰ ἐξ ὀλίγου, καὶ δι᾽ ὀργῆς.

Καὶ δι᾽ ὀργῆς. Probat: quia impetu, & vehementia animi conflictus fiunt.

Πολλάκις. Explicat locum. ἔλασσον πλῆθος, minor manus.

Ἀμύνοντο ἠμύνατο. Fortius propulsauit.

Δεδιότας. Cùm metu: cautos. εὐψυχότατοι: animis paratissimi.

Πρός τε τὸ ἐπιχειρεῖσθαι, ἀντὶ τοῦ πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις. Et aduersus hostium inuasionem, conatus, & impetum munitissimi, ac tutissimi.

Ἡμεῖς δὲ. βίαιον: πρὸς τὸ ἐξ ὀλίγου, καὶ τὸ ἔλασσον πλῆθος. Atqui nos non bellum inferimus hosti infirmo, & parum valido, sed ciuitati potentissimæ, & omnibus rebus instructissimæ: ergo multò diligentius, & cautius est nobis res gerenda.

Διὰ μάχης ἰέναι. Pugnam esse commissuros.

Ἐν ᾧ. πω χρ. F. P. refert ad χρόνῳ, quod subaudiendum est.

Πᾶσι γάρ. Facit fidem. Ira enim occupat animos eorum omnium, qui suarum rerum cladem subitam, & insolitam in suo conspectu cernunt. Ira enim inuadit omnes, &c. commouentur enim vehementer homines, si suas res cædi, & vastari impetu subito, & insperato videant.

Ἐν τοῖς ὄμμασι. Sensus enim oculorum est acerrimus. Prima causa.

Ἐν τῷ παραυτίκα. Secunda causa, casus repentini vehementius animos permouent.

Ὁρᾶν πάσχοντας. ἐνδιαλλαγή. ἀντὶ τοῦ ὁρῶσι πάσχειν, ἢ ὁρᾶν ἀντὶ τοῦ εἰ ὁρῶσιν.

Τὶ ἀνηθές. Tertia ratio.

Καὶ οἱ λογισμοί. Itaque non considerant pericula, sed illis sese facilè obiectant: hæc sententia supplenda, vt apparet ex his verbis, καὶ οἱ λογισμοί: quibus demonstrat quid referat, & quantum intersit ferri temerè & inconsideratè ad pericula: qui ita faciunt (inquit) maximo animi impetu capessunt prœlia. Itaque q.d. vis, & impetus, eorum sustineri non potest. θυμῷ πλεῖστα, id est, summo animi impetu.

Ἀθηναίους δέ. Incrementum. Quod eò magis sunt facturi Athenienses, quò magis dignos imperio se esse existimant, & indignos tali fortuna.

107. A Ὡς οὖν ἐπὶ τοσαύτην πόλιν. Epilogus: in quo hortatur, vt conseruata militari disciplina, & deposito contemptu hostium Imperatori pareant, sibi caueant, & iussa ad metum Imperatoris ipsius exequantur: mouet à necessario, & honesto.

Ἐπ' ἀμφότερα. In vtranque partem. Id est, vt dedecus etiam, & infamiam inde relaturi, sed more suo breuitati studet Thucydides, & qui agit, Spartanus, καὶ βραχυλόγος.

Ἐπειδὴ ὅτι: Seruate περιθαρχίαν.

Κόσμον. Ordinis conseruationem iam significat.

Φυλακὴν. Custodiam, vt sibi caueāt ab hostibus.

Ὀξέως δεχόμενοι. Ad nutum, & ad tempus administrantes.

Τοσαῦτα εἰπών. Moderatum, & grauem inducit Archidamum Thucydides. Itaque facit, vt priusquam castra moueat, Athenas mittat, qui tentaret populum, an esset concessurus postulata Lacedæmoniorum: sed frustra, &c.

Σπαρτιάτην. Id est, nobilem: vt ἄνδρα πρῶτον.

Ἐνδοῖεν. L. V. Si quid iam humilius sentiant: F. P. de pertinacia sua remitterent.

Ἐς τὴν πόλιν. L. V. neque in senatum, neq; in vrbem admittentes. τὸ κοινὸν: neque intra vrbem receperunt; neque ad conuentum publicum admiserunt. Id est, illum multò minus ad publicū conuentum admiserunt.

Ἐξεστρατευμένων. Si exercitū eduxissent Lacedæmonij.

Ξυμπέμπουσιν ἀγωγούς. Addunt, qui eum deducāt.

Ὅπως μηδενὶ ξυγγένηται. Ne cum quoquam congrederetur: colloqueretur.

Ὁρίοις. χολ. Intelligit Bœotiæ, & Atticæ, 21.3.

Ἔμελλε διαλύεσθαι. Digressurus ab iis, à quibus deducebatur.

Ὅτι ἤδη ἡμέρα. Attentionem facit à rei magnitudine.

Βοιωτοὶ δέ. Transit ad Bœotios: narrat eos cū reliquis copiis, quas sibi reseruauerant, venisse, & agrum Platæensem vastasse.

Ἔτι δὲ τῶν Πελοποννησίων. Transit ad Athenienses, docet Periclē interea dum copiæ Peloponnesiorum in Isthmum cogebātur, suspicatum fore vt Archidamus à suis prædiis vastandis abstineret: quo scilicet in suspicionem se, & inuidiam populi vocaret, admonuisse populum Atheniensem ea de re: addidisseque nisi sua prædia perinde, ac cætera vastata essent, se populo ea dono dare.

108. Μὴ πολλάκις. Vim habet argumēti: nam si semel, atq; iterum hoc fecisset, non ita fuisset suspectum.

Ἐπὶ διαβολῇ τῇ ἑαυτοῦ. Vt sibi conflaret inuidiam: infamiam.

Καὶ μηδεμίαν οἱ ὑποψίαν. Propositio. Deprecabatur suspicionem omnem. De hac re Iustinus lib. 3.

Clara quidem hæc Periclis expeditio habita, sed multò clarior priuati patrimonij contemptus fuit. Huic agros in populatione cæterorū intactos hostes reliquerant, sperātes acquirere se illi posse, aut periculum ex inuidia, aut ex suspicione proditionis infamiam. Quod antè prospiciens Pericles, & futurum populo prædixerat, & ad inuidiæ impetum declinandum agros ipsos dono Reipub. dederat. atque ita vnde periculum quęsitum fuerat, ibi maximam gloriam inuenit. Nec propterea vocādum sese esse in vllam suspicionem, vel inuidiam, vel infamiam.

Παρῄνει δὲ καὶ περὶ τῶν παρόντων. Addit Periclem perstitisse in eadem, qua erat antea, sententia: & eadem Atheniensibus suasisse vt ad bellum se appararent, pecus & supellectilem ex agris in vrbem comportarent: prœlium cum hoste ex vrbe egressi non consererent, vrbem tuerentur, classem instruerent: socios in officio, & fide continerent.

Διὰ χειρὸς ἔχειν. Manu tenerent, id est, cōtinerent.

Λέγων. Docens potentiam eorum sitam esse in vectigalibus, & stipendiis, quæ socij pendebant.

Τὰ δὲ πολλὰ τοῦ πολέμου. Et victoriam belli plerunque obtineri consilio, & pecunia. τὰ πολλά: plerasq; partes belli.

Ἑξακοσίων ταλάντων. Hæc tamen postea paulatim ad summam mille, & trecentorum excreuerunt, dum principes, & rectores reipublicæ populo gratificantes tributa grauiora sociis imponunt.

Τὰ γὰρ πλεῖστα. Maxima enim pecuniæ summa, quę erat in ærario erat, μύρια τάλαντα. Sed ex ea pars detracta in sumptus τῶν προπυλαίων, & in stipendium militum, qui Potidæam obsidebant. Ἀφ' ὧν, τριακοσίων δηλονότι, ἢ καὶ μυρίων.

Ἀκρόπολις. Hæc erat olim πόλις. huc vnicus patebat aditus. nam aliis ex partibus, aut præruptis rupibus, aut valido muro cingitur. Παυσ. libro primo. In posteriore autem parte templi Mineruæ πολιάδος erat ærarium. Aristophanes in Pluto.

> Ἱδρυσόμεσθ' οὖν αὐτίκ', ἀλλὰ περίμενε
> Τὸν ὀπισθόδομον, ὅπερ πρότερον ἦν ἱδρυμένος,
> Τὸν ὀπισθόδομον ἀεὶ φυλάττων τῆς θεοῦ.

Vbi interpres ταμεῖον (inquit) καὶ θησαυροφυλάκιον ibi erat.

Ἐπισήμου) (ἀσήμου.

Ἀποδέοντα. Verbum istud detrahit partem summæ alicui, & toti. vsitatius est δέοντα.

Προπύλαια. Vestibulum vrbis, vel templi, vel regiæ, vt prothyrum in priuatis ædibus. Hæc è candido marmore habebant fastigia: quo sanè opere hac ipsa ætate inquit Pausan. nihil aut ornatu, aut lapidum magnitudine præstantius. Horum facit mentionem etiam Cicero in Officiis. Periclis tantam pecuniam in præclara illa propylæa coniecit.

Χωρὶς δὲ χρυσίου. Præterea demonstrabat auri non signati, & argenti, ad quingenta talenta esse in vrbe. Thucydides indicat clàm diligentiam Periclis, qui teneret etiā priuatas opes, & tacitè docet quod sit officium principis Reipub.

Ἰδίοις. Fana priuata intelligit.

Σκευή. Lebetas, tripodas, gutturnia, thuribula, &c. ἐκ τῶν ἄλλων ἱερῶν: quæ non erant in vrbe.

Οὐκ ἐλάσσονος. Pretium significat.

Οἷς ἔλεγε supple.

Οὐκ ὀλίγα. Negatio. Valet plus iam, quàm affirmatio. περιπλοκή.

Καὶ ἦν πάνυ. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος, at non ferent hoc cæteri.

Ἢν πάνυ ἐξείργωνται. προδιόρθωσις. Si ad eam necessitatem ventum sit, vt nulla alia pecunia vti possint.

109. Χρυσίοις. Aurea ornamenta simulacro Mineruæ adhærentia: substantiuum est iam. περικειμένοις, circuniectis.

Ἄπεφθον. Purissimi. ἄπεφθον χρυσίον, aurum excoctum bene, & purgatum, obryzum. περιαιρετόν, tollendum, λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος.

Χρησαμένους. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος. Ergo sacrilegas manus Mineruæ afferemus, mutuò, inquit, capiemus, restituturi αὖθις τὸ μέτρον.

Ὁπλίτας. Secundo loco demonstrabat quantas haberent copias.

Ἔπαλξις. Propugnaculum.

Ἐφύλασσον. Excubabant.

Τοῦ τε γὰρ Φαληρικοῦ. Reddit rationem cur tantum militum excubaret, ratio est à magnitudine ambitus vrbis.

Φαληρι-

φαληρικοῦ. φάληρον δῆμος, καὶ ἐπίνειον τῆς ἀττικῆς: quod vnà cum aliis quibusdā ambitus vrbis postea complexus est.

Τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα. Vt summam efficeret 78 stadiorum: quæ est 10 millia passuum duobus stadiis minus: hinc apparet magnitudo vrbis Athenarum.

Αφύλακτον. Propter muri firmitatem, & altitudinem.

Τοῦ μακροῦ. τῶν μακρῶν τειχῶν, ἃ καὶ σκέλη τοῦ πειραιέως, brachia. T.L.

C Πλωΐμους. Quæ agi poterant, quæ vtiles ad nauigandum erant.

Ελεγε δὲ καὶ ἄλλα. παράλληψις. differebat.

Οἷα περ εἰώθει. Tacitè commendat copiam dicendi, & eloquentiam Periclis.

D Ανεπείθοντο. Secuti sunt eius authoritatem.

Τὴν ξύλωσιν. Materiam. tigna.

Επικειμένας, ἐλένην, βελόνην, ἀγίναν, φυλάλην, σαλαμῖνα, φαρμακούσας, ἀταλάντην. Strabo lib. 9.

Χαλεπῶς. Hæc migratio permolesta ipsis accidit, propterea, quòd plerique eorum in agris ferè semper agere consueuerant. Longa autem & inueterata consuetudo altera ferè natura fit.

110. A Ξυνεβεβήκει δὲ. Digreditur Thucydides, vt peruetustum statum Atheniēsium explicet. cum partitur in duo tempora. vnū scilicet, dum Cecrops, & reges qui ei successerunt, rerum erant domini: alterum, quo Theseus regno potitus est: narrat igitur Thucydides ante Theseum regem, Athenienses disiectos in castella plura, vel oppidula vitam degere fuisse solitos: & suas singulos curias, suosque magistratus habuisse: sed postea in vnam ciuitatem omnes coactos fuisse, & vna curia, vnisque legibus, ac magistratibus vsos fuisse. Hæc digressio eò spectat, vt demonstret incrementa Reipub. Atheniensium.

Plutarchus in Theseo.

Τοῦτο: τὸ ἐν ἀγροῖς διαιτᾶσθαι.

Από τοῦ πάνυ ἀρχαίου. A peruetustis vsque temporibus.

Κέκροπος. Qui successit in regno Actæo, à quo ἀκτὴ, ἡ ἀττικὴ, à Cecrope Athenienses Cecropidæ. ᾠκεῖτο. Colebatur oppidatim, id est, habebat plura oppida, non vnam vrbem.

B Διεκόσμησεν. Constituit, excoluit, digessit. καταλύσας. Aboletis.

C Ξυνοίκια. Agunt diem festum Mineruæ ξυνοίκια, ei agentes gratias, quòd se conciliasset, & in vnam ciuitatem, vnumque cœtum, & concilium coëgisset. ξυνοίκια, vicus. Veneris popularis, & Suadelæ cultum induxit Theseus, cùm in vnam ciuitatem ex agris Athenienses compulit. Pauſ. lib. 1.

Τεκμήριον δὲ. Facit fidem à templis diuersorum Deorum, quæ erant partim in ipsa arce, partim extra arcem: argumentum est sumptum ab hominū consuetudine. Homines solent ædificare templa in vrbe potissimùm, quo commodius adire, & salutare, ac venerari numina liceat: & si extra vrbem aliqua ædificant, proximè tamen hoc faciunt: itaque hæc ratio hic facilè apparet. ἱερά. delubra.

Αλλων θεῶν. Præter Mineruam.

Τὸ πύθιον. Apollinis Pythij. τῆς γῆς nutricis puerōrum. erat & Cereris pubescentis templum. Libro primo Pauſ.

Τὰ ἀρχαιότερα. τὰ καὶ μικρά. Nam magna ineunte vere agebantur. Ὅτι (inquit Interpres Aristoph.

A ἐν Ἀχαρνεῦσιν) οἱ φόροι Ἀθήνησιν ἔφερον τῷ δευτέρον ἐν ἀγροῖς τὰ λήναια, καὶ ὁ ἐπὶ ληναίῳ ἀγὼν, ὅτι ξένοι οὐ παρῆσαν Ἀθήνησι.

Ιωνες. Qui duce Ione Xuthi filio in eam partem Asiæ venerunt, quæ postea Ionia vocata: & Ephesum, Miletum, Colophona, Prienem, Lebedum, Myuntem, Erythram, Clazomenas, Phoceam vrbes condiderunt.

Νομίζουσιν. Receptum habent moribus, solent.

Καὶ τῇ κρήνῃ. Significat fontē fuisse prope arcem, B qui olim Καλλιρρόη appellabatur, suis temporibus ἐννεάκρουνον. Hunc fontem vocatum fuisse dicit. Huius aqua vtebantur in sacris, & in nuptiis.

Τῶν τυράννων. Pisistrato, & eius filiis.

Εννεακρούνῳ. Nouem fistulas habente.

Τῶν πηγῶν: Venis, scaturiginibus. iii. A

Καὶ ἐς ἄλλα. Quia nuptiæ quoque sacræ.

Τῇ τε οὖν ἐπὶ πολὺ. ἐπίλογος, τοῦ χαλεπῶς δὲ ἡ ἀνάστασις ἐγίγνετο. Athenienses igitur & ante diu in agris suo iure, ac liberi vixerant. & postea quamuis à The- C seo in vnam ciuitatem fuissent compulsi, tamen in agris cum familiis vitam transegerunt. Itaq; ægrè, & molestè inde migrabant.

Οἰκήσει. αἱ τῶν οἰκούντων αὐτονόμοι.

Μετεῖχον Habebant commercium. αἱ πόλεις, σχολ. ἡ μετεῖχον τῶν ἀγρῶν.

Γενόμενοι. Nati. B

Αλλως τε καὶ. Confirmat rē signo: præsertim, quia dudum sarserunt damna, & detrimenta bello barbarico sibi illata, & nouā supellectilem parauerāt.

D Ανειληφότες. Refecerant.

Εκ τῆς κατὰ τὸ ἀρχαῖον πολιτείας. L.V. ritum vetustum. F.P. quæ perpetuò erant ipsis patria, à priscis vsq; temporibus, & statu suæ quorumque ciuitatis.

Οὐδὲν ἄλλο ἢ. Αριστ. ῥητ. lib. 1. οὐδὲν ἄλλο δεῖ πλὴν ἀποδεῖξαι. Verbum generale supplendū. Liuius Dec. primæ, lib. 2. ventrem in medio quietum nihil aliud, quàm datis voluptatibus frui.

Επειδὴ δὲ ἀφίκοντο Pergit amplificare difficultatem migrandi, à causis: quia in vrbe non omnes, sed E perpauci habebant quò se reciperent.

Καταφυγή. Receptus quasi vitato periculo. C

Ηρῷα. Sacella, fana, quę viris illustribus, qui meruerant diuinos honores, dicabantur.

Βεβαίως. Bene, ac strenuè obseratum, bene clausum.

Τό, τε πελασγικόν. σχολ. οἱ πελασγοὶ αὐτὸ οἰκήσαντες, ἐπιβουλεύσαντες τοῖς ἀθηναίοις, ὡς δόξαντες πάλιν οἱ ἀθηναῖοι κατηράσαντο τὸν τόπον μὴ οἰκισθῆναι. Ego simpliciter accipio templum à Pelasgis cōditum fuisse: quod propter F religionem, & cultum Athenienses nolebant patere Prophanis: itaque diris execrationibus cauerunt, ne quis eò ingrederetur habitandi gratia.

Επάρατον. Quod habitare nefas erat. cautū erat diris, &c. Pauſ. lib. 1. τῶν ἀττικῶν: Arcem ipsam, præter eam partem quam Cimon Milciadis filius extruxit, muris cinxisse Pelasgos, homines tradunt, qui imam eius partem tenuerūt, Agrolam, & Hyperbium, &c. Hi fortasse templum quoque condiderunt, vel alij, &c.

G Καὶ τι καὶ πυθικοῦ. Non solùm diris hominū execrationibus, sed etiam oraculo Pythico vetabatur ne quis in eo templo habitaret, id est, ne pollueretur, & contaminaretur vsu prophanæ multitudinis.

Αργόν. Otiosum, id est, non cultum, non habitatum. ἀργὸς γῆ.

Καί μοι δοκεῖ. σημεῖον. Refutat obiter vulgi opi- D

nionem: erat opinio, Apollinem vetare nequis habitaret in Pelasgico: quod ni ita fieret, minari infortunium reipublicæ. refutat istam opinionem Thucyd. docet Apollinem vaticinatum bellũ fore, cuius causa cogerentur Athenienses vti Pelasgico: itaq; non propter vsum templi, sed propter bellum ipsum laturos damna, & detrimenta: bellum igitur (inquit) non vsus templi fuit causa malorum, ac detrimentorum.

Τὐναντίον ξυμβῆναι. Cõtrarium habuisse exitum, cõtrà accidisse, quàm sperabãt, ἡ ἀνάγκη. ἀντὶ τ μεταβολή.

Παράνομον. Contra ius. ἐκ ὀνομάζον, ἀντὶ πλαγιασμȣ̃.

112. A Κατεσκευάσαντο δέ. Redit ad narrationem: parant domicilia.

Καταγνεμάμενοι. Partiti inter se.

Αμα. Inter migrandum.

Επίπλȣν. Classem mittẽdam in Peloponnesum.

Καὶ οἱ μέν. Transit ad Peloponnesios.

B Οἰνόην. Castellum.

Ωςἐκαθέζοντο. Cũ subsedissent, castra posuissent.

Προσβολάς. Ad oppugnationem eius sese apparabant.

Αλλῳ τρόπῳ. Cuniculis, tormentis, &c.

Καταλάβοι. Ingrueret.

Ταῖς τε ὁδῶ. ἐπιλογος. Causas habet moræ.

Καὶ ἄλλως. Et aliis de causis, ὁ ῥ προσδεχόμενος, &c. paulo pòst explicat alteram causam: sperabat (inquit) Athenienses integris adhuc suis rebus, ne fines vastarentur, remissuros de pristina pertinacia: eam igitur ob causam cunctabatur, expectans, vt illi mutata sententia, &c.

Ενδιέτριψαν. Tempus triuerunt.

C Αἰτίαν. ἀντὶ τ διαβολήν. Pessimè audiuit, maximè suspectus fuit, in grauissimam, vel maximã suspicionem incidit. ἔχειν ἐν αἰτίᾳ τινά. & δι' αἰτίας.

Ξυναγωγῇ. In cogendis copiis, in euocandis auxiliis: vel in mouendo bello.

Μαλακός. Non acer, lentus. χολαιότης. Tarditas, ἐπίσχεσις, cunctatio, commoratio.

D Καὶ καθυφεῖσθαι. Neq; passuros esse. ὄκνος: ægritudo animi propter laborem imminentem; molestè laturos.

Πᾶσαν ἰδέαν. Omne genus oppugnationis.

113. A Τȣ̃ θέρȣς. Vigente iã æstate, & maturis frumẽtis.

Ελευσῖνα, ἀπὸ ἐλευσῖνος ἥρωος, qui Mercurij, & Dairæ filius fuisse dicitur, κτ' ἄλλȣς Ogygis.

Θριάσιον. θριὰς, ὁ καὶ θρίον: δῆμος τ οἰνηΐδος φυλῆς.

Ρείτȣς. Aluei quidã erant solo cursu, similes fluminibus: quorum aqua salsa erat. Paus. libro primo τῶ ἀττικῶν. 85.

Κεκροπείας. Portionem agri Attici fuisse mihi verisimile fit, datam honoris causa regi Cecropi. Atque inde nomen obtinuisse credo.

B Στρατόπεδον ἐποιήσαντο. Vallo se muniuerunt.

Γνώμη δέ. Quo consilio adductus Archidamus ad castellum istud exercitum continuerit, docet Thucydides. Sperabat (inquit) Athenienses obuiã venturos, & prœlium commissuros. Itaque superiora loca nactus eos expectabat, vt videlicet cum ipsis confligeret longè meliore conditione.

Ακμάζοντας. Confirmatio duplex.

C Πεῖραν ἐποιεῖτο. Tentabat, experiebatur. Cæsar libro tertio belli ciuilis: Tentandum existimauit, quidnam Pomp. propositi, aut voluntatis ad dimicandum haberet.

Ενστρατοπεδεῦσαι. Castris habendis.

Μέγα μένος. μέρος. οἱ τε ἀχαρνῆς.

Αλλ' ὁρμήσειν. Sed non solùm ipsi obuiam venturi, sed etiam impulsuri reliquos ad pugnam videbantur.

Εκείνη τῇ ἐσβολῇ. Hosti ingruenti: res pro personis.

Αδεέστερον. Tutius, facilius.

D Τȣ̃ς γὰρ ἀχαρνέας. Amissis enim suis rebus, pro alienis Acharnenses nõ ita facilè pericula adituros: atque ita discordiam in vrbe futuram.

Ανδραγαθοι δέ. Motum in vrbe factum, & dissensionem ortã narrat iam Thucydides: hanc dissensionem expectabat Archidamus: hæc euenit.

Μεμνημένοι καί. Exemplum.

114. A Οτι ἐσβαλών. Mutat figuram verborum.

Πεισθῆναι τὴν ἀναχώρησιν. ἀντὶ τȣ̃ ἀναχωρῆσαι πεισθέντα χρήμασιν. ἢ τὴν ἀναχώρησιν ποιῆσαι πεισθέντα χρήμασιν. ἔνδειγμα.

B Οὔπω. Cùm præsenti, & præterito verbi cõiungitur. ἐκέτι, cum futuro, ὄπω δὲ καιρὸς, ὄπω γέγονεν: plerunque: nam ἐκέτι ἀναχεῖν ἐποιοιῶντο suprà.

C Ως ἕκαστος ὥρμητο. Id est, vt quisque affectus erat animo, ita ea interpretabatur, vt quisque animo ferebatur.

C Ενῆγον τὴν ἔξοδον. Instabant, vrgebant, vt contra hostem iretur. vrgebant eruptionem.

Παντὶ τρόπῳ. ἐμφατικῶς. Opinionibus, dictis, factis. Ανηρέθισο. erat concitata.

Ων παρῄνεσε. Vt à prœlio abstinerent: agrum, & prædia negligerent, vrbem tuerentur, classem instruerent.

D Εκάκιζον. Carpebant vocibus.

Περικλῆς δέ. Demonstrat Thucydides, qua prudentia, & grauitate, atque patientia Pericles regeret leuitatem populi: perstabat ille quidem in pristina sententia, & ab ea abduci non poterat, simulque dabat operam ne populus per imprudentiam laberetur, ac præcipitanter aliquid faceret. Interea tamen vt eum deliniret, aliquid condonabat. emittebat equitatum, vt ab vrbe quàm longissimè fieri poterat, arceret hostem, ne vastaret suburbana prædia.

E Χαλεπαίνοντας. χαλεπαίνειν τινί. Succensere alicui. χαλεπαίνειν πρός τινα. Infensum esse alicui. χαλεπαίνοντα πρὸς τ̀ παρόντα. Iam præsenti rerum statu perturbari significat.

Τὰ ἄριστα φρονοῦντας. Id est, pessimè sentire.

Πιστεύων δέ. Persuasum autem habẽs se rectè sentire de, &c.

F Εκκλησίαν. Nulla comitia habebat: neque concilium cogebat. ἐπιμενή. vel ἐκκλησία referendum est ad legitima comitia. ξύλλογος, ad extraordinaria.

Οργῇ. Libidine, impetu animi.

D Εξαμαρτεῖν. Si sciuissent, ac plebiscitum fecissent educendas esse copias, & cũ hoste confligendum.

Εφύλασσε. Præsidiis muniebat, custodiebat. suprà ἀλλὰ τὴν πόλιν ἐσελθόντας φυλάσσειν.

Δι' ἡσυχίας εἶχεν. Tranquillam, & pacatam regebat.

G Τȣ̃ μὴ προδρόμȣς. Ne equitatus hostium incursionibus vastaret prædia suburbana, vt tueretur suburbana ab excursionibus hostium. προδρόμȣς. Antecursores.

Εσπίπτοντας. Ingruentes.

Κακουργεῖν. Aliàs in dolo versari, malo dolo vti, cuius nomen κακουργία, dolosum maleficium) (ὕβρεις. iam iniuria & maleficio afficere.

Φρυγίοις. τόπος μεταξὺ βοιωτίας, καὶ ἀττικῆς.

Ουκ

115. A Οὐκ ἔλασσον. Non fuerunt inferiores, æquo marte pugnarunt) (πλέον ἔχω.

Τῶν ὁπλιτῶν. Agmen grauioris armaturæ.

Οἱ πολλοί. In versione L.V. est, aliquot desiderati sunt: adducor itaque facilè, vt credam codicem vnde vertebat Laurētius habuisse οὐ πολλοί. Sed magis mihi arridet ista lectio tum quia dixit antè προπὴ ἐγένετο, tum quia subiicit, ἀνῄλουν τὸ μὲν τοι, &c. quod vt facinus memorabile Atheniensium narrat: alioqui si pauci cecidissent, non ita memorabile fuisset: facile enim pauci suscipi poterant.

Ἀσπόνδως. Sine sequestra pace, sine confessione victoriæ, nullo pacto cum hostibus fœdere.

Η δὲ βοήθεια αὕτη. Digreditur Thucydides, & docet causas, quibus adducti Thessali miserint auxilia Atheniensibus. ἀντὶ τοῦ ἐβοήθησαν δὲ οἱ θεσσαλοί, &c.

Καὶ ἀφίκοντο. Consecutio.

Λαρισσαῖοι, ὅθεν λαρισσαῖος ἀχιλλεὺς, πρὸς τῷ πηνειῷ, Ιλιαδ. β.

B Παράσιοι. παῤῥασία πόλις ἀρκαδίας, σύμφηλόν τ' ἔχον, ἢ παῤῥασίην ἐνέμοντο, sed iā de Thessalica fit mentio.

Κρανώνιοι. κρανὼν πόλις τῆς θεσσαλίας, τῆς πελασγιώτιδος ἐν τοῖς τέμπεσιν. πειράσιοι. πειρασία πόλις μαγνησίας. στέφ.

Γυρτώνιοι. γύρτων πόλις τῆς θεσσαλίας, ἀπὸ γύρτωνος τοῦ φλεγύου ἀδελφοῦ, ὅστις αὐτὴν ἔκτισεν. στέφ. ἔστι καὶ περραιβίας.

Ἀπὸ τῆς στάσεως ἑκάτερος. Diuersæ vterque factionis.

Οἱ δὲ πελοποννήσιοι. Redit ad Peloponnesios, narrat eos mouisse castra, & propius vrbem accessisse, cædentes agrum, & vastantes.

Πάρνηθος. Αριστοφ. ἐν νεφ. βλέπε νυνὶ δευρὶ πρὸς τὴν πάρνηθα. λέγεται καὶ ἀρσενικῶς, vt στέφ. ἐς κόρακας ἧξω φέρων τι δεῦρο τὸ πάρνηθα ὅλον.

Ὄντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ. Transit ad Atheniēses: docet eos interea dū Peloponnesij vastabant agrum Atticum, classem instructam misisse contra Peloponnesum: docet quis numerus nauiū fuerit, quæ copiæ, & qui earum duces. Naues Atheniensium erant 100, 50 Corcyræorū, & nonnullæ aliæ præterea sociorum. ὁπλῖται, ter mille, id est, militū grauiter armatorum tria millia. τοξόται 400. Prætores classis 3.

C Οἱ δὲ πελοποννήσιοι. Redit ad Peloponnesios docet eos quandiu commeatus ipsis suppetiit in agro Attico mansisse: deficiēte commeatu, domum se recepisse, & exercitum dimisisse.

D Βοιωτῶν. ἀντὶ τοῦ βοιωτίας.

Αναχωρησάντων. Demonstrat Thucydides nonnulla, quæ instituerunt Athenienses post discessum hostium, partim causa custodiæ suorū finium: partim subsidij causa ad extremos casus suæ reipublicæ. Præsidia igitur in diuersis finium suorum regionibus eos disposuisse docet: quæ durāte bello erant mansura. mille talenta ex ærario reposita fuisse, in sanctiore scilicet ęrario nō attingenda nisi extremo Reipub. tempore: & 100 item naues ad eundem vsum.

Ὡσπερ δή. ἐνδιαγὴ, ἅπερ δή.

Τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει. ἑξακισχίλια τάλαντα erant.

Ἐξαίρετα ποιησαμένοις. Exemptis, ἐξελόμενοι.

Ἐπιψηφίσῃ. Decretum fecerit, propriè de consilij sententia, ἐπιψηφίζεσθαι, sciscere.

Κινεῖν. Attrectare, loco mouere, quasi de rebus sanctis, quas nefas esset attrectare. 17. εἴ τι καὶ κινήσαντες τῶν ὀλυμπιάσιν, ἢ Δελφοῖς χρημάτων.

116. A Νηίτῃ στρατῷ: Poëticè, id est, classe.

Τὰς βελτίστας. Celerrimas, quæ facillimè agi poterant.

A Ἀντιμηχανᾶσθαι. Repete ἔδοξεν.

Οἱ δ' ἐν ταῖς ρ ναυσὶν ἀθ. Transitio: explicat res gestas à copiis classiariis.

B Τῆς λακωνικῆς. μεθώνη, πόλις θρακίας, ὅμηρ. οἳ δ' ἄρα μηθώνην, καὶ θαυμακίην ἐνέμοντο. Dixit autem λακωνικῆς. nam erat alia in Thracia, alia in Macedonia.

Ἔτυχε δὲ περὶ τοὺς χώρους. Obiter celebrat Brasidam virum Spartanū, qui postea euectus est ad altum dignitatis gradum, & meruit vt exercitus Lacedæmoniorum duceret. Is erat cum præsidio quodam B in illis locis, vt tueretur oram maritimam agri Laconici: & interea dum Athenienses Methonem oppugnant, perrumpens per media illorum castra in vrbem ingressus est, & eam conseruauit: Itaque publicè primus meritò Spartæ fuit collaudatus.

C Ἐσπίπτει. Irrumpit.

D Χειμαζόμενοι. Cùm tempestate iactarentur.

Φειαί. Φειὰς παρ' τείχεσιν, Ιαρδάνου ἀμφὶ ῥέεθρα. Ομηρος. Ιλ. η. ἀρχὴ τῆς τριφυλίδος ἡ φειὰ κατ' ἐνίους. Strabo lib. 8. 149. στέφ. Si codex mendo caret, φέαν legit.

C Καὶ τῶν ἠλείων. Iamque ingentes Eleorum copiæ subsidio venerant.

117. A Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον. Narrat sub idem tempus Athenienses misisse alteram classem, quæ partim tueretur Eubœam ab incursionibus, & latrociniis Piratarum, partim popularetur oram maritimam Locrensium.

Θρόνιον. τάρφην τε, θρόνιόν τε βοαγρίου ἀμφὶ ῥέεθρα. Hom. Iliad. B.

Ανέστησαν. Æginetæ in primis vrgebant, & instaD bant, vt bellum moueretur. Libro octauo: αἰγινῆται δὲ φανερῶς μὲν οὐ πρεσβευόμενοι δεδιότες τοὺς Αθηναίους, κρύφα δὲ οὐχ ἥκιστα μετ' αὐτῶν ἐνῆγον τὸν πόλεμον, λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδάς. Itaque Athenienses Ægina eos extruserunt, coëgeruntque vt sedes mutarent, & aliò migrarent.

B Επικαλέσαντες. ἀντὶ τοῦ ἐγκαλέσαντες, obiectantes, crimini dantes.

Καὶ τὴν αἴγιναν. Mutata figura. V. ἀντὶ τοῦ νομίσαντες.

E Επικειμένων. Ab opportunitate loci.

C Εἱλώτων τὴν ἐπανάστασιν. Et bello seruili, cùm serui facta coniuratione dominos sunt adorti. libro primo.

Ἐν ᾧ καὶ εἵλωτες αὐτοῖς, καὶ τῶν περιοίκων θουριᾶταί τε, καὶ αἰθεεῖς ἐς Ιθώμην ἀπέστησαν.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Defectum solis eadem æstate accidisse narrat. νουμηνία. νεομηνία. Calendis.

Κατὰ σελήνην. Id est, naturali cursu Lunæ: nam artificiali non semper accidit, vt primus dies mensis F sit Lunæ primus.

Μηνοειδής. Lunatus, *Ducit Amazonidas Lunatis agmina peltis*. Virg. libro primo Æneid. Sic falcatus, Corniculatus.

Ἐκφανέντων. Visis, conspicuis: Indicat solem obscuratum admodum: quod ni fiat, stellæ vix apparent.

Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει. Narrat Thucydides Atheniens. fecisse hospitem publicè Nymphodorum, qui erat aliâs hostis, eumque Athenas accersiuisse: atG que opera eius Sitalcen regem Thraciæ in amicitiam, & societatem sibi adiunxisse.

D Αβδηρίτην. Αβδηρα: πόλις θράκης: erat & Ιβηρίας. sed iam Thracem intelligit.

Οδρύσαι. ἔθνος θράκης. στραβ. 17. ὀδρύσα πόλις, id est, amplificauit regnum Odrysarum, ita, vt potentia cæteros reges Thracum superaret.

118. A Τηρεῖ δὲ τῷ. Digreditur Thucydides: & docet Tereum istum alium fuisse ab eo, qui Prognem duxit in matrimonium: hîc Thucydides inserit fabulam de Progne, vt lectores teneat: quanquã parcè admodum id facit.

Πανδίονος. Erichthonij fuit filius ex Pasithea Nympha, ipse ex Zeuxippe sorore matris Prognẽ, & Philomelã suscepit, & Butem, & Erechtheum. Apollod. 131. Ouidius Metam. libro sexto, 74. fusius rem docent.

Δαυλία. δαυλὶς πόλις φωκίδος. Ομηρ. Ιλ. β. κρίσαν τε ζαθέην, καὶ δαυλίδα, καὶ πανοπῆα.

Τῆς αὐτῆς Θρᾴκης. Quia paulo inferius, ἐν δαυλίᾳ τῆς φωκίδος ὑπὸ Θρᾳκῶν τότε οἰκουμένης.

Πολλοῖς δὲ καί. Ab authoritate poëtarum.

Εἰκὸς δὲ καί. A signo probabili ducto à loci vicinitate.

Τὸ κῆδος. Affinitatem filiæ iunxisse in tanto locorum interuallo, quàm in longè maiore. Id est, verisimilius est Pandionem contraxisse affinitatem cum eo, qui erat propinquus Atticæ, quàm cum eo, qui erat remotissimus: Confirmat hoc, ἐπ' ὠφελίᾳ, inquit, &c.

B Τήρης δέ. Non solùm locorum discrimine, sed etiam nomine, & moribus erat diuersus Teres.

Ξυνελεῖν. Adiungere, vnà cum illis capere. L.V. comparare.

C Ξυνεβίβασαν. Conciliauit. effecit, vt conueniret inter eos.

Θέρμην. Θεσσαλονίκη postea.

D Οἱ δὲ ἐν ταῖς ρ ναυσίν Transit ad alia, & narrat, quę gesserint Athenienses in Peloponneso.

Σόλλιον. Κορινθίων πολίχνιον. ὁ πολίτης σολλιεύς. in Acarnania erat.

Ἀστακόν. ἔστι καὶ πόλις βιθυνίας καὶ χώρα βυζαντίων. στέφ.

Κεφαλληνία τετράπολις. T. Liuius lib. octauo Dec. 4. Nesiotæ, Cranonij, Pallenses, & Samæi. Πρωναίους. Liui. appellat. Nesiotas.

119. A Περὶ δὲ τὸ φθινόπωρον. Irruptionem Atheniensium in agrum Megarensem autumni tempore factam nunc explicat Thucydides. Quia autem æstatem cum autumno, hyemem cum vere iungit, ideo sic est loquutus.

Καὶ οἱ περὶ Πελοπόννησον. Demonstrat classem Atheniensium eodem appulisse, id est, ad oram maritimam Megarensium: Et castra ea Atheniensium maxima omnium fuisse.

B Πανστρατιᾷ. πανδημεί. αὐτοί τε, καὶ οἱ μέτοικοι. ὁπλῖται, καὶ ψιλοί, &c.

Ξυνεμίχθησαν. Iunxerunt castra: in vnum coiuerunt.

Ἀκμαζούσης. Republica integra, & florente: cùm nondum oppressa esset.

Οὔπω νενοσηκυίας. προαναφώνησις τοῦ λοιμοῦ.

C Ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι ποιαί. Paulo superius demonstrauit Thucydides irruptionem factam in agrum Megarensem ab Atheniensibus: iam adiicit complures alias fuisse quotannis factas præter istam: hoc addit (meo quidem iudicio) ne in progressu historiæ cogatur eas memorare, & in rebus leuioribus, & paruis commorari.

Ἀταλάντη. ἡ ἐπὶ λοκροῖς. Vt distinguat ab altera, quę est prope Æginam. Strabo libro nono. τελευτῶντος, extrema.

D Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Narrat Euarchum qui Astaco pulsus fuerat impetrasse à Corinthiis, vt eò se reducerent: eosdem verò Acarnaniæ nonnulla A oppida expugnare conatos: sed re infecta inde discessisse: ac dum domum repetunt exscensione facta in Cephaleniam nonnullos de suis amisisse docet.

Ἐπικούρους. Milites mercenarios nonnullos conduxerat.

Πειρασάντες. Re tentata. 120. A

Ὡς οὐκ ἠδύναντο. Posteaquàm ipsis res non succedebat.

Ἀπέπλεον. Domum reuertebantur.

B Ἐξ ὁμολογίας. Per quandam pacis conditionem. deditionis specie.

Ἀπροσδοκήτως. Ex inopinato. repentè.

Βιαιότερον. Et coacti duriore conditione inde soluere, domum se receperunt.

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι. Narrat curatum publicè fuisse funus eorum, qui primi in hoc bello ceciderãt: & quoniam ratio istius funeris, & humationis erat honorifica, & memoratu digna, & à nullo historico fortasse tacta, eam ideo ipse oratione persequitur, ac describit. C

Δημοσίᾳ ταφάς. Publicè sepelierunt, vel humarunt, & debitis funeris honoribus eos ornarunt. τάφος, sepulchrum, ταφή, humatio.

Τὰ μὲν ὀστᾶ. Triduo antè quàm funus efferretur, tabernaculum faciebãt: sub eo ossa defunctorum collocabãt: licebat autem cuilibet afferre suis munera funebria, & inferias: cùm dies funeris efferendi venerat, (is autem erat quartus) plaustra adducebantur, quæ vehebant arcas ex cupresso tot numero, quot erant tribus: in arcis singulis singularum tribuum virorum ossa condebantur: atque ita efferebantur: Sequebatur etiam lectus stratus communis iis, qui reperiri non poterant. Comitabantur funus ciues, peregrini, mares, fœminæ: is denique cuicunque libuisset. In suburbio deinde eos sepeliebant, & sepultos oratione funebri ornabant. Hæc narrat Thucydides. D

Φυλήν. Olim quatuor, postea 10, mox plures fuerunt.

E Τῶν ἀφανῶν. Qui non extant, quorum corpora inter cæsos reperta non sunt.

Αἱ προσήκουσαι. Sanguine, vel affinitate coniunctæ.

Ὀλοφυρόμεναι, plorantes, eiulantes.

Καλλίστου προαστείου. Academiam intelligit, quæ olim fuit ager cuiusdam hominis, postea fuit Gymnasium celeberrimum. Pausan. ἐν τοῖς ἀττικοῖς. Seru. Sulpit. libro quarto fam. quod proximum fuit, vti in quo vellemus Gymnasio eum sepeliremus, nobis permiserũt: nos in nobilissimo orbis terrarum Gymnasio Academiæ locum delegimus. F

ORATIO FVNEBRIS. 121. A

Οἱ μὲν πολλοὶ ἐπιτάφιος. Oratio funebris, quæ habetur in funere alicuius, in eius laudem: itaq; potest etiam dici funebris laudatio.

Nemini verò dubium est laudationes istiusmodi ad genus demonstratiuum reuocandas esse. In quo qui laudat, necesse est exponat bona animi, bona corporis, & bona fortunæ, quæ vulgo sic appellantur. Bona animi sunt interna. Bona corporis in solo corpore considerantur. Bona fortunæ, quòd nec in animo, nec in corpore cõsiderentur: sed extra vtrunque sint: ideo bona externa dicuntur: gẽtes verò fortunæ bona vocarunt, quòd hæc à fortuna hominibus dari putarent. Bona G

animi

animi ſunt omnes virtutes, bona corporis ſunt, vt A forma, valetudo ſecunda, celeritas, vires, & cætera huiuſmodi. Bona fortunæ, & externa ſunt, vt genus, opes, affinitates, amicitiæ, & cætera his ſimilia. Danda igitur opera eſt ex Rhetorũ præceptis, vt qui aliquem ſibi proponit laudandũ, is demonſtret eum, ſi habuerit hæc bona, bene his vſum, ſi non habuerit, ſapienter caruiſſe: ſi amiſerit, moderatè tuliſſe: oſtendet præterea quid ille ſapienter, quid liberaliter, quid fortiter, quid iuſtè, quid magnificè, quid piè, quid gratè, quid humaniter, B quid denique cum aliqua virtute, aut fecerit, aut tulerit: hæc generatim Rhetores præcipiunt, & in primis Cicero in libris oratoriis: ſed non omnia in vnum, aut alterum cadunt: eſt igitur iudicij, & prudẽtiæ ſcriptoris, vel actoris ea videre, quæ tantùm adſunt iis, quos laudãdos ſuſcipit, vt facit iam noſter Thucydides. Proponit enim ſibi laudandos eos, qui fortiter pugnantes pro patria in acie ceciderant: itaq; duo potiſſimùm in iis laudat charitatem ſcilicet, in patriam, & fortitudinem aduer- C ſus hoſtes: hæc (inquã) duo potiſſimùm in iis laudat: admiſcet tamen alias quoque laudes: atq; orditur primùm à nobilitate, antiquitateque patriæ, à maiorum virtute, à genere Politiæ, quo vtebantur; atque hîc vagatur latius, poſtremò accedit ad cauſam, & ad eos ornandos, qui in prœlio ceciderant: eorumque fortitudinem, & charitatem prędicat. reliquæ partes iſtius orationis duæ ſunt: altera eſt cohortatio Athenienſium, ad imitandam virtutem defunctorum: altera eſt neceſſariorum, D & affinium conſolatio: eſt igitur tripartita hæc oratio, id eſt, hæc laudatio mortuorum. Complectitur enim illorum, qui in prœlio pro patria pugnantes ceciderant, laudationem, reliquorum ciuium adhortationem ad virtutem ſectandam, & conſolationem illorum, qui defunctis erant neceſſarij. Sed hæc eſt ſumma, demonſtrat Pericles tam fortes viros, qui pro patria, & clariſſima republica pugnantes ceciderant, viuis imitandos eſſe. Sciendum autem funebres orationes, quatuor a- E pud Græcos inueniri, vnam apud Lyſiam, alteram apud Platonem, tertiã apud Demoſthenẽ, quanquam non eſt Demoſthenis, quartam iſtam Thucydidis. Illud etiam notandum eſt, Thucydidem præclara facta Athenieñſium, & bella geſta aduerſus barbaros, & Græcos præteriiſſe: Platonem ea longa, & copioſa oratione declaraſſe: Contra verò Platonem omiſiſſe eam orationem, quæ eſt de inſtitutis reipublicæ, Thucydidem hanc partem perſecutum diligenter fuiſſe. Hermog. author in F methodo grauitatis.

Procœmium eſt ductum à perſonis: vituperat Pericles eos, qui legem, & legiſlatorem probabant, quòd ſanxiſſet laudandos eſſe eos, qui in bello occubuiſſent.

Propoſitio. Verba faciam: diſſeram de iis, qui ſunt humati, deque eorum laudibus.

Ratio. Quia legibus ita conſtitutum eſt, & hic mos ciuitatis ab omnibus probatur, qui ex hoc ipſo loco orationem habent. G

Aduerſatiua: quanquam ego ab illis valde diſſentio, neque probo eorum opinionem.

Ratio: quia quorum virtus re, & factis declarata eſt, ij factis potius, quàm verbis, & oratione ſunt ornandi. Sequitur in Enthymemate confirmatio. Periculoſum enim eſt vni viro multorum

virtutes ornandas committere. Confirmationis ratio eſt petita ab auditoribus: auditores aut fauent animis, & ſunt beneuoli, aut non fauent, & ſunt inuidi. Itaque (inquit) is qui verba facit, neq; his, neque illis poterit dicendo ſatisfacere. iis, qui ſunt beneuoli, & fauent, quia laudem ampliorem, copioſioremque deſiderant: illis, qui non fauent, quia per inuidiam plus laudum tribui exiſtimant, quàm mortuorum dignitas poſtulat. Huius etiam rei aliæ confirmationes ſequuntur: quas mox oſtendemus.

Concluſio deinde procemij ſequitur, quæ eſt ipſa propoſitio.

Οἱ πολλοί. Non omnes complectitur: Excipit nonnullos, ne omnium, & fortaſſe amicorum voluntates offenderet. Sed quoniam (inquit) more maiorum ita cõſtitutum eſt, dabo operã vt quantum in me eſt veſtræ omnium voluntati opinionique ſatisfaciam. τῶν ἐνθάδε εἰρηκότων. τῶν ῥητόρων. τὸν νομοθέτην. Solonem intelligit. προσθέντα τῷ νόμῳ. Qui lege ſanxit: ſed quaſi rem non neceſſariam ſanxerit legiſlator, ita vtitur verbo iſto προσθέντα, quod ſignificat additamentum.

Ὡς καλόν. Explicatio. Id eſt, qui lege ſanxit laudandos eſſe eos, qui in acie ceciderũt: cùm tamen, quaſi diceret, non ita ſit faciendum. Hoc indicant quæ ſequuntur. Αὐτόν. πλεονάζει.

Ἐμοὶ δ᾽ ἄν. Ego autem ſatis fore puto ſi, qui viri fortes re, & factis extiterunt, hos re, & factis pariter ornemus. Violenta, & durior ſententia videtur, & abhorrens à cõmuni hominum ſenſu, non eſſe ſcilicet oratione laudandos viros fortes.

Sed ſententię τῆς δεινότητος tales ſunt, αἱ παράδοξοι, αἱ βαθεῖαι, καὶ βίαιοι, καὶ παρανενοημέναι. Ἑρμογ. Itaque vt eam fulciat, affert plures rationes.

Sed maius quiddam, & amplius ſtruit latenter Thucydides: innuit enim virtutem iſtorum hominum ſingularem, & diuinam eſſe, ita, vt diuinos etiam honores mereatur, templa ſcilicet, ſimulácra, ſacrificia, dies feſtos ſolennes, non verba, & inanem eorum ſtrepitum. Huc ſpectant Periclis verba.

Οἷα καὶ νῦν. Exemplũ. παρασκευασθέντα, curatum.

Καὶ μὴ ἐν ἑνί. τὸ ἀπτον: docet non in vno viro periclitandum, nec vocandam in dubium virtutẽ plurimorum pro eo, ac ipſe bene aut malè dixerit: id eſt, non eſſe committendam exiſtimationem virtutis eorum vni tantùm viro, qui ſi pro dignitate defunctos laudauerit viri fortes exiſtimabuntur: ſin minus, ignaui, & gloria indigni. ἑνί) (πολλῶν.

Κινδυνεύω πιστευθῆναι: vix credor, vix mihi creditur, καὶ μὴ κινδυνεύεσθαι πιστευθῆναι: neque vocari in dubium.

Εὖ τε, καὶ χεῖρον. Ratio, vt perinde, atque ipſe dixerit, ſiue bene, ſiue male, ita ei fides habeatur, vel vt pro eo ac bene, maléve laudauerit, ita fides ei habeatur.

Πιστευθῆναι. In dubiæ fidei diſcrimen vocari.

Χαλεπὸν γάρ. Ab auditorum perſona difficile eſt, modum in dicendo tenere: & omnibus ſatisfacere, apud quos dicamus. Ω, ἐνικῶς, quia ſequitur ὁ ἀκροατής.

Ενω. ἀκροατῇ. In quo vix opinio veritatis cõſtat: B auditores pro eo ac vt amant, aut odio habent, ita credunt eum, qui laudatur minus, vel magis laudari: itaque veritatem non aſſequuntur. In quo veritatis opinio dubia, & incerta eſt. ἐπισκοτεῖ γὰρ τῇ

κρίνει τὸ ἴδιον ἡδὺ, ἢ λυπηρόν. Αριστ. ῥητ.4. ὥστε μηκέτι δύ- A ναςζ θεωρεῖν ἱκανῶς τὸ ἀληθές.

Μόλις. Vim habet negandi.

Αληθείας. Veritas est virtus, & vt cæteræ virtutes, habet sua extrema, exuperantiam scilicet, & defectum, ea igitur vitare arduum est. βεβαιῶτ, est certior.

Ο ξυνειδὼς. gnarus) (ἄπειρος.

Εὔνους) (διὰ φθόνον.

Ενδεεστέρως. ἔλλειψις. parcius. πρὸς ἃ βούλεται, voluntate, & opinione eius. Δηλῶσαι. Significari, & de- B clarari ignaris.

Πλεονάζειν. Largius tribui nonnulla: ad exuperantiam hoc referendum.

Φύσιν. Supra vires, & ingenium eius. Sallust. in procemio Catil. Quæ sibi quisque facilia factu putat, æquo animo accipit, supra ea, veluti ficta pro falsis ducit.

Μέχρι γὰρ τοῦδε. Tamdiu enim alienas laudes æquis audimus auribus, & animis, quandiu nos etiã confidimus tale quidpiam facturos esse. περὶ ἑτέρων λε- C γόμενοι, quæ aliis tribuuntur.

Τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι. αἰτία τῇ ὑπερβολῇ. Exuperantiæ virtutis inuidia cõtinuò negat assensum, id est, vbi verò audimus aliquem maiora patrasse, quàm nos speramus à nobis posse præstari, tum acti inuidia dicenti nullam habemus fidem.

Ηδη. Statum negotij, vt νῦν, significat.

Επειδὴ δέ. ἡ ἀνταπόδοσις. καὶ ἡ ἀξίωσις.

Ταῦτα. καλῶς ἔχειν. ἐπεξήγησις. Attentionem facit, magna enim pollicetur.

Τυχεῖν. satisfacere.

Επιπλεῖστον. Quàm maximè potero.

C Αρξομαι δέ. πρόθεσις.

Εν τῷ τοιῷδε. In ista laudatione.

Δίκαιον. Vt nepotes maioribus, & filij parentibus gratiam referant, præsertim vbi laudandi sunt Athenienses. ἢ ἐν τῷ τοιῷδε, ἐν τῷ ἐπαίνῳ: vbi quasi diceret, verbis tantùm agitur.

Αεὶ οἱ αὐτοί. Cicero pro L. Flacco. quæ vetustate ea est, vt ipsa ex sese suos ciues genuisse dicatur, & E eorum eadem terra parens, altrix, patria dicatur. De hac re pluribus Plato in suo Epitaphio: gloriabantur autem Athenienses eo potissimum nomine quòd essent αὐτόχθονες, ex eodem solo nati, in quo etiam, educati, & aucti fuissent: quæ summa erat nobilitas. Latini aborigines hos appellabant. Laudatio à generis nobilitate.

Διαδοχῇ. Succedentibus posteris, per vices.

Δι' ἀρετὴν non casu.

Καὶ ἐκεῖνοί τε ἄξιοι. Transit, per gradus quos- F dam descendit ad ætates subsecutas. Tres gradus facit τῶν προγόνων, τῶν πατέρων, ἑαυτῶν. Quamuis verò illi laudandi sint, tamen multò magis laudandi sunt parentes nostri, qui Rempub. & imperium nostrum ex paruis initiis propagarunt.

D Οἷς. προστάγμασι. δηλονότι, non ad ἀρχὴν referendum.

Ουκ ἀπόνως. Sic ego distinguo, vt hoc respondeat illi superiori, δι' ἀρετὴν παρέδοσαν.

Τὰ δὲ πλείω αὐτῆς. Descendit ad laudes suæ ætatis, G quæ longius propagauit fines imperij, debellata Samo, & Eubœa adiuncta duce ipso Pericle. ἐς πόλεμον, distributio. Hoc autem Thucydides dicit. Διὰ σάμον, καὶ τὴν εὔβοιαν, ἣν αὐτὸς ὁ περικλῆς προσεποιήσατο.

Οἱ δέ. δεικτικῶς, ἐπιμονή.

Εν τῇ καθεστηκυίᾳ ἡλικίᾳ. Designat se ipsum tacitè. 122.A Integra, matura ætate.

Επηυξήσαμεν. Propagauimus, ampliauimus.

Αὐταρκεστάτην. Absolutissimam, suis opibus contentissimam, instructissimam, ornatissimam. ἐς πόλεμον, copiis pedestribus, equestribus, classibus, pecuniis, tormentis bellicis, & aliis id genus rebus. ἐς εἰρήνην, legibus, vectigalibus, agris, ædificiis publicè & priuatim, &c. Αὐτάρκης est is, qui est totus aptus ex sese, quique in se vno sua ponit omnia, qui suis bonis, suisque opibus contentus est, neque indiget externis subsidiis: cui spes omnis, & ratio, & cogitatio non pendet aliunde: qui suis præsidiis munitus non eget ope alterius. αὐτάρκης ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν. Id est, Virtus sola sufficit ad bene, beateque viuendum.

Ων ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους. Proponit Pericles quæ sit laudaturus in Atheniensibus: dicit se non esse laudaturum ea quæ ipsi, vel maiores sui gesserint in bellis superioribus, & priscis, ne longior esse cogatur, & fastidium auditori afferat: sed esse celebraturum instituta ciuitatis, & disciplinam eam, qua factum est, vt talia bella gesserint. Ων. hoc ita intelligendum ὧν προγόνων, πατέρων, καὶ ἡμῶν αὐτῶν. ἕκαστα. Maiorum, patrumque memoria: nostra etiam ætate.

Hæc bella Plato longa oratione persequitur, Amazonum, Eumolpi, Eurysthei, aduersus Thebanos, cætera de disciplina publica, & institutis ciuitatis leuissimè attingit. παράλειψις.

Εἶπ. Pro εἴπω: ἢ εἴ τι αὐτοὶ ἐποιήσαμεν. subaudi τὸ νικόν, deinde εἰ ἠμυνάμεθα (inquam) &c.

Βάρβαρον πόλεμον. αἰτιατὸς, πόλεμον πρὸς βαρβάρους. Ita ἕλληνα, πελοποννησίων. βοιωτῶν, τῶν συμμάχων.

Επιόντα. ἀπὸ τῶν ἐμψύχων.

Προθύμως, δι' ἀρετὴν, Alacriter, non ἀναγκαίως, alioqui hoc laudem non meretur. virtus enim in eo posita est, vt κατὰ προαίρεσιν agas.

Επιτηδεύσεως. αἰτιατόν, ἐπιτηδευμάτων, quibus studiis, institutis, qua disciplina, quibus artibus. Distributio totius laudationis.

Μεγάλα ἐγένετο. Auctum est imperium.

Νομίζων. Ratio, quia & dignitatem, & vtilitatem B habitura hæc ratio videtur.

Απρεπῆ. Sine dignitate. Existimans istam orationem non indecoram fore institutæ huic laudationi. Ομιλον. cœtum, conuentum.

Χρώμεθα γάρ. A laudibus Democratiæ orditur, & legum, quibus vtebantur Athenienses. Demonstrat Athenienses vti legibus absolutissimis, ita vt non egeant aliarum subsidio: sed potius alij indigeant iisdem. κατὰ σύγκρισιν, confert Athenienses cum Lacedæmoniis, qui legibus Cretẽsium vtebantur.

Τισίν. Qui erant in eorum ditione.

Δημοκρατία. Status popularis, nomine Democratia, re Aristocratia est.

Μέτεστι τὸ ἴσον. Iuris æquabilitate fruuntur.

Κατὰ τὴν ἀξίωσιν. Pro dignitate autem, vt quisque aliqua in re excellit, ita in republica virtutis ergo potius, quàm quod sit ciuis, anteponitur aliis. Hoc ad nobilitatem, & opes referendum. sequitur enim κατὰ πενίαν.

Ουκ ἀπὸ μέρους. Latenter carpit Lacedæmonios, C qui reges creabant eos tantùm, qui erant Heraclidæ,

clidæ, quamuis non ita virtutis spectatæ extitissent.

Οὐδ᾽ αὖ κατὰ πενίαν. Pauperes etiam non arceantur à reipublicæ administratione, modò valeant prodesse Reipub. Magnum igitur temperamentum demonstrat istius πολιτείας. πλάτων. τὰς δὲ ἀρχὰς δίδωσι, καὶ κράτος τοῖς ἀεὶ δόξασιν ἀρίστοις εἶναι: καὶ οὔτε ἀσθενείᾳ, οὔτε πενίᾳ, οὔτ᾽ ἀγνωσίᾳ πατέρων ἀπελήλαται οὐδείς, οὐδὲ τοῖς ἐναντίοις τετίμηται ὥσπερ ἐν ἄλλαις πόλεσι. Κατὰ πενίαν. τὸ κατὰ αἰτὶ τοῦ διά.

Ἀφανίᾳ. Quia nullam, aut obscuram haberet dignitatem.

Ἐλευθέρως δέ. Libertate fruimur, publicè, ac priuatim: hoc etiam respicit ad Lacedæmonios, qui dominatu paucorum vtebantur, ita vt viderentur reliqui ciues quasi seruire τοῖς ὀλιγάρχουσι. πολιτεύομεν. αἰτὶ τοῦ πολιτευόμεθα. viuimus.

Καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους. Transitio. Non solum publicè, sed priuatim etiam fruimur eadem libertate, nam licet cuique nostrum otiari, & indulgere sibi ipsi, nec propterea vel pœna, vel ignominia afficitur. Hoc autem loco tacitè carpit Lacedæmonios, qui seueriore disciplina vtebantur, & grauius animaduertebāt vel in eos, qui cessabant. Ξενοφῶν ἐν τῇ λακεδαιμ. πολιτείᾳ. Ὁ δὲ λυκοῦργος αἰτὶ μὲν τοῦ ἰδίᾳ ἑκάστοις παιδαγωγοὺς δούλους ἐφιστάναι ἄνδρα ἐπέστησε κρατεῖν αὐτῶν, ἐξ ὧνπερ αἱ μέγισται ἀρχαὶ καθίστανται, ὃς δὴ καὶ παιδονόμος καλεῖται. τοῦτον δὲ κύριον ἐποίησε καὶ ἀθροίζειν τοὺς παῖδας, καὶ ἐπισκοποῦντα εἴ τις ῥᾳδιουργοίη ἰσχυρῶς κολάζειν, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τῶν ἡβώντων μαστιγοφόρους, ὅπως τιμωροῖεν ὅτε δέοι. Ῥᾳδιουργεῖν. cessare, otiari.

Ὑποψίαν ἐπιτηδευμάτων. In mutua suspicione quotidianæ vitæ: vt apud Latinos grauitas morbi, labes conscientiæ, sordes infamiæ, & alia id genus.

Δι᾽ ὀργῆς. ἔχειν ἐν ὀργῇ τινά. Pœna afficere, iam.

Εἰ καθ᾽ ἡδονήν. Si arbitratu suo gerat aliquid, non ex præscripto, quasi diceret, οὐ παιδονόμου, vt fit Spartæ. In versione Laurentij Vallæ perperam versum est illud τοὺς πέλας pro vicinis populis. versio etiam Gallica multò peius habet. δρᾶν τι καθ᾽ ἡδονήν. Agere aliquid ad voluntatem.

Οὐ δὲ ἀζημίους. Nullam omnino seueritatem inesse docet in disciplina ciuium Atheniensium: neque pœnam, neque ignominiam iis, qui animum remittunt, & interdum cessant à laboribus, vt illud efficiat, Athenienses non necessitate, sed voluntate; non seueritate disciplinæ, sed animi propensione virtutem colere. ζημία, ἡ τῆς ζωῆς μείωσις.

Ἀχθηδόνας. Contumelias, molestias. περίφρασις τῆς ὕβρεως.

Προστιθέμενοι. Quid si legamus περιτιθέμενοι? mihi certè hoc non displiceret: vt sit περιτιθέμενοι τῇ ὄψει, proponentes oculis aliorū, scilicet eos, quos contumelia publicè afficimus. τῇ ὄψει: ἐν τῷ φανερῷ. Ἀεὶ ἀεί. Si προστιθέμενοι retineas, hic erit sensus, verberibus cædentes, ita vt verbera ipsa moueant, & mœrore afficiant spectatores.

Ἀνεπαχθῶς δέ. Sine molestia. Redit ad publicam disciplinam breui transitione facta à priuatis institutis. Quamuis autem priuatim remissius agamus, tamen publicam disciplinam, & leges diligenter obseruamus. Qui solutius viuunt priuatim, ij paulatim prouecti, fiunt petulantes: atque ita neglecta disciplina publica, multa flagitiosè contra leges patrant. Itaque poterat quis obiicere, quid ais Pericles? tu prædicas tuos ciues indulgere genio, & dare operam voluptatibus, nec attendis, ac vides eiusmodi homines erumpere solere ad petulantiam, & legum contemptionem, & violationem? ad hoc igitur occurrit Pericles: minimè omnium (inquit) id nobis accidit. Quamuis enim remissum vitæ genus priuatim sequamur, tamen publica instituta, & leges diligentissimè obseruamus.

Ἀνεπαχθῶς. ταπεινῶς. Non dixit καθ᾽ ἡδονήν, sed minus, id est, sine molestia, & acerbitate. προσομιλοῦντες τὰ ἴδια. Priuatim agentes.

Οὐ παρανομοῦμεν μάλιστα. Id est, diligentissimè obseruamus. ἢ τὰ δημόσια μάλιστα.

Ἀκροάσει. αἰτὶ τοῦ ἀκροώμενοι: σεμνότης.

Ἐπ᾽ ὠφελείᾳ. Quæ latæ sunt, vt sint oppressis auxilio. in eo enim potissimum, quasi diceret, libertatis conseruatio sita est. Itaque nos libertatis studiosi eas diligenter obseruamus. Sunt enim aliæ præterea, quæ præmiis afficiunt, & augent dignitatem.

Καὶ ὅσοι ἄγραφοι. Neque solum scriptas, sed etiam non scriptas, quæ dedecus, & ignominiam afferunt iis, à quibus negliguntur. Vt illud superius salutem Reipublicæ continebat, ita hoc habet dignitatem & decus. ὁμολογουμένην. certam, & minimè dubiam.

Καὶ μὴν καὶ τῶν πόνων. Redit ad remissum vitæ genus, quod publico etiam decreto constitutum ait: docet publicè instituta certamina, sacrificia, & ferias relaxandi animi causa, & recreandi, ac reficiendi à laboribus. Perbellè contexit Thucydides orationem Periclis sententiis modò seueris, modò contrariis: quæ ad Rempublicam pertinent, eiusq; administrationem, sunt seueræ: quæ de voluptuoso vitæ genere, de ludis, de feriis agunt, eæ sunt suaues, & animum delectant.

Iam verò ad animos relaxandos, & laboribus recreandos plurimas rationes excogitauimus, certamina, sacrificia, &c. per totum annum.

Ἀναπαύλας. Verbum potius poëticum, quàm solutæ orationis.

Διετησίοις. Nouatum à διά & ἔτος: νομίζοντες: receptis in morem certaminibus huiusmodi, & sacrificiis anniuersariis: vel ὁ βέλτιον νομίζονται τὰς ἀναπαύλας: agentes more patrio dies festos, vt sit περίφρασις τῆς ἑορτῆς ἡ ἀνάπαυλα.

Ἰδίαις. Non solùm publico sumptu, sed etiā quasi diceret priuato apparatu.

Λυπηρόν: αἰτὶ τοῦ τὰς λύπας, molestias, & curas adimunt.

Ἐκπλήσσει. Excutit.

Ἐπεισέρχεται δέ. Laudauit suprà genus Reipublicæ Atheniensis, à legum absolutione, à iuris æquabilitate, à libertate, à ratione disciplinæ, quam nec seueram, nec tetram, sed placidam, & commodam esse dixit: à legum obseruatione, à variis rationibus repertis, vt animi à laboribus, & curis quotidianis recrearentur. Iam laudat à maxima rerum copia, qua ciuitas affluebat. Ager Atticus malè audiebat propter soli exilitatem. Itaque videtur hic Pericles afferre hunc locum aduersus huiusmodi obtrectationes, quasi diceret, quamuis solum hic nobis exile, tamen mari omne rerum genus in vrbem importatur.

Ἐκ πάσης τὰ πάντα. Agnominatio.

Διὰ μέγεθος. Ratio: propter celebritatē vrbis,& frequentiam hominum, vbi enim multitudo, eò confluit rerum copia.

Καὶ ξυμβαίνει ἡμῖν. Consequentia: Itaq; fruimur perinde rebus alienis, ac nostris.

Μηδὲν οἰκειοτέρᾳ. Nō magis domestica, id est, propria. accidit, sequitur, vt nō magis natis hîc, & nostris, quàm externis, & alienis bonis perfruamur.

B Διαφέρομεν δέ. Hucusque Pericles egit de rebus ad pacem pertinentibus: & ab iis laudauit πολιτείαν Atheniensium: nunc suscipit laudandam eandem à rebus bellicis: in quibus eam demonstrat longè superiorem esse Lacedæmoniis.

Neq; solùm studiis pacis antecellimus, sed studiis etiā bellicis longè præstamus aduersariis. Orditur autem ab animi præstantia, & virtute ac sui fiducia. Propositio, πιστεύοντες. Ita fidimus nobis ipsis, & virtute, ac præstātia nostrorum animorum nitimur, vt omne genus hominum ad nostram vrbem admittamus, neminem abigamus, nemini interdicamus, ne ad nos veniat, & spectet, atque discat, quæ sunt spectanda in hac vrbe, ac discenda.

Παρέχομεν. Exhibemus communem.

Ξενηλασίαις: Hoc nomine malè audiebant Lacedæmonij: quanquam non eam ob causam, quam affert hîc Pericles hoc factitabant: sed ne mores ciuitatis corrumperentur.

Παρασκευαῖς. In malam partem iam: molitiones fraudulentas, & conatus insidiosos) (παράταξις, φανερά. παρασκευὴ, Coitio ad opprimendum aliquem, pro quo etiam κατασκευή. Αἰσχ. περὶ παραπρ. Καὶ τὰς τέχνας, ἃς τὰς κατασκευὰς τοῦ κατηγόρου, καὶ τὴν ὠμότητα. Idem Æsch. κατὰ κτησιφῶντος. τὴν μὲν παρασκευὴν ὁρᾶτε ὦ ἀθ. καὶ τὴν παράταξιν, ὅση γέγονε).

Τῷ εὐψύχῳ. ἀντὶ τῆς εὐψυχίας. Magnitudine, & fortitudine animi.

Ταῖς παιδείαις. Anteponit rursus disciplinam Atheniensium, & rationem instituēdi pueros, disciplinæ Lacedæmoniorū, & rationi, quam sequuntur illi in pueris instituendis, κατὰ σύγκρισιν.

C Τὸ ἀνδρεῖον. τὴν ἀνδρείαν. virtutem discunt.

Ἀνειμένως διαιτώμενοι. Suprà ἀνειμένη διαίτη ἐς τὸ τρυφερώτερον κατέστησαν.

Ἰσοπαλεῖς. Eadem adimus pericula, & non minus ardua.

Τεκμήριον δέ. Facit fidem, Athenienses æquè arduas res gerere, & paria pericula subire: nam (inquit) audemus bella inferre gētibus remotis à nostris finibus: & collatis signis in alieno agro, victoria plerumque potimur: Lacedæmonij non ita: à signo per collationem: cui sunt admixta argumenta à pari, & à maiori.

Καθ' ἑκάστους. ἀντὶ τοῦ καθ' ἑαυτοὺς) (μετὰ πάντων.

Οὐ χαλεπῶς. Ergo maiorem laudem meremur.

Τοὺς περὶ τῶν οἰκείων. Eos qui sua tuentur.

Τὰ πλείω. ἀξιοπιστία, κρατοῦμεν, superamus.

Ἀθρόᾳ τε τῇ δυνάμει. Ad illud occurrit: atqui victi, & cæsi iam fuistis à Lacedæmoniis. Extenuat victoriam: particula, & portiuncula quædam nostrum hoc passa est. Nullus hostis congressus vnquam cum frequentibus nostris copiis. Nullique ad hunc diem hostes in nostras copias frequentes inciderunt.

Διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ. Αἰτιολογία: quia distinemur: & partim rebus maritimis partim pedestribus damus operam, idque diuersis locis. Sed σημνότης.

D Ἡμῶν. Vt discrimen faceret ἀπὸ τοῦ ξενικοῦ.

A Ἤν δέ που. Eleuat victoriam Lacedæmoniorum, & leuitatis eos arguit, & vanæ iactantiæ.

Καὶ νικηθέντες. Ἀντιμεταβολή. 124. A

Καί τοι εἰ ῥαθυμίᾳ. Efficit Athenienses longè præstare Lacedæmoniis virtute, & animi præsentia ad subeunda pericula, & ad res magnas, & arduas gerendas. sed sunt immixtæ rationes.

Ῥαθυμίᾳ. Διὰ τὸ τῶν Ἰώνων ἁβροδίαιτον. ἀνειμένη διαίτη: Otio, quiete) (laborum tolerantia, studio, & exercitatione in laboribus.

B Μετὰ νόμων. Quia Lacedæmonij legibus cogebantur.

Ἐθέλοιμεν. Quia non semper volebant: latentem continet Atheniensium purgationem. quasi diceret, si aliquando vincimur, hoc fit, quia nolumus alacriter pericula subire.

Περιγίγνεται. Contingit nobis, vt ærumnis antequàm veniant non defatigemur, hoc commodo præstamus, id est, contingit nobis vt incommoda, quæ sunt, vitemus. Commoda adipiscamur. Ἀγαθὸν, ἡ κακῶν ἀποβολὴ, ὡς ἡ ἀγαθῶν λῆψις. Meliore sumus conditione, quòd incommoda vitamus & acerbitates, commoda adipiscimur.

C Καὶ ἔν τε τούτοις. Transit ad alias virtutes reipub. Atheniensis, ad splendorem, & magnificentiam, ac liberalitatem: paulò antè fortitudinem laudauit, iam liberalitatem & magnificentiam celebrat.

Φιλοκαλοῦμεν. Elegantiæ studemus: ita tamen vt ad eam luxum non adhibeamus. ὁ περὶ βούλει τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα φιλόκαλος, ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής. ἔστι γὰρ φιλοκάλου μὲν τὸ μεγαλοπρεπὲς, καλλωπιστοῦ δὲ τὸ περίεργον. Isocrates πρὸς Δημόνικον.

D Πλούτῳ τε. Et diuitiis loco, ac tempore potius vtimur, quàm ad inanem ostentationē, & verborum iactantiam. κόμπος, κρότος ποιὸς ἐκ τῶν ὀρχουμένων ἀποπλήμενος. κυρίως δὲ κόμπος ἦχος ποιὸς τῶν σιαγόνων ἀγρίου συὸς ὅτε θυμούμενος θήγει τοὺς ὀδόντας.

Ἔργου μᾶλλον καιρῷ. Magis cùm res hoc postulat, quàm ad inanem verborum iactantiam. καιρὸς ἔργου. facti opportunitas) (κόμπος λόγου, verborum iactantia. B

E Καὶ τὸ πένεσθαι. Neq; paupertatem in rerum turpium numero ponimus, neque diuitias improbamus: hoc ita dicit, quia Lacedæmonij diuitias, & pecuniam detestabantur, quasi capitalem hostem: euentus ipse opinionem eorum confirmauit: nam post Athenas captas, & aurum inde Spartam auectum, cœpit luxus paulatim serpere, & mores ciuitatis hoc modo tandem sunt corrupti.

F Ἔνι τε τοῖς αὐτοῖς. Iidem & rempublicam, & rem priuatam accuratè administramus: vel rustici non rudes, nec imperiti sunt administrandæ reipublicæ. Hæc omnia opponit Lacedæmoniis, qui dediti studio rei militaris rem priuatam negligebant: agros colendos seruis relinquebant.

Ἔργα. Agriculturam. ἔργα, καὶ ἡμέραι Ἡσιόδου. L.V. qui rebus agendis incumbunt.

Ἐνδεῶς. Deterius, parcius.

Μόνοι γάρ. Ratio ἀπὸ τοῦ ἀδόξου. Quia nullius vsus esse ducimus eum, qui rerum istarum imperitus est.

G Οὐκ ἀπράγμονα. Non otiosum. ἀργὸς καὶ ἄεργος) (πολυπράγμων.

Καὶ αὐτοὶ ἤτοι κρίνομεν. Lacedæmonij contemnebant eloquentiam: & vitio vertebant Atheniensibus loquacitatem nimiam, inanem strepitū verborum eos sequi dictitantes: ipsi gloriabantur, quòd remota verborum volubilitate acutè cogitarent

tarent res ipsas dignoscerent, ac rectè iudicarent. Hanc Lacedæmoniorum opinionem refutat hoc loco Pericles: docet tantum abesse, vt in rebus dignoscendis, & rectè iudicandis noceat eloquentia, vt potius plurimum conferat, & iuuet nos ad hoc ipsum assequendum. Itaque demonstrat Athenienses hoc nomine præstare Lacedæmoniis, quòd eloquentia adhibita res longè melius iudicent. (Cic. Offic.) Ob eam etiam causam eloqui copiosè (modò prudenter) melius est, quàm vel acutissimè sine eloquentia cogitare, quòd cogitatio in se ipsa vertitur, eloquentia verò complectitur eos, quibus cum communitate iuncti sumus.

Ενθυμούμεθα. Animo concipimus, excogitamus.

Κρίνομεν. Cogitata, adhibita disputatione, & συλλογιζόμενοι.

Διαφερόντως γὰρ δὴ καὶ τόδε ἔχομεν. In definitione fortitudinis est, considerata periculorum susceptio: hanc laudem Atheniẽsibus tribuit iam Pericles: & videtur eã opponere obtrectatoribus Lacedæmoniis, qui appellabant Athenienses nimiũ audaces, ἐν τῇ δημηγορίᾳ τῶν Κορινθ. αὖθις δὲ οἱ μὲν καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ, καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταὶ, καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες. Quamuis igitur (inquit) audaces simus, tamen cautè, consideratéque id facimus.

Ο τοῖς ἄλλοις. σύλληψις: ὃ τοῖς ἄλλοις, quod aliis, quasi diceret, solet obesse, vel φέρει βλάβην. sed breuiloquentia Thucydidis multa in pauca contraxit. ἀμαθία. ἐπαινοῦσι ad τόλμαν, λογισμὸς, ad ἐκλογίζεσθαι.

Κράτιστοι δ' ἄν. Conclusio totius argumẽtationis: ergo longè præstant fortitudine ij, qui quamuis dura, & mollia commoda, & incommoda cognoscant, & eorum delectum habeant, tamen pericula nihilominus adeunt, ac subeunt. Δεινὰ res asperæ, res duræ) (ἡδέα, otium, tranquillitas.

Καὶ τὰ ἐς ἀρετὴν. Beneficentiam eorum iam laudat. Aliâs ἀρετὴ ἡ εὐδοξία. Κερκυραίων δημηγ.

Βεβαιότερος δέ. Certior amicus est, qui dat beneficium, quàm, &c.

125. A Αμβλύτερος. Obtusior, id est, non ita acer, non ita vehemens in amando. Ab acie cultri obtusa sumpta est metaphora.

Καὶ μόνοι. Qui spe quæstus beneficiũ conferunt, hi mercaturam facere quodammodo videtur: itaque hoc genus sordidum, & illiberale habetur: ergo eius contrarium coniunctum cum virtute existimandum est. Gratis itaq;, & sine spe gratiæ referendæ conferimus beneficia (inquit) χάρις δεῖ καθ' ἣν ὁ ἔχων λέγεται ὑπουργεῖν δεομένῳ μὴ ἀντί τινος, μηδ' ἵνα τι αὐτῷ τῷ ὑπουργοῦντι, ἀλλ' ἵνα ἐκείνῳ τι. Αριστ. ῥητ. β. 7ς.

Η καὶ ἄλλως. Nos conferimus liberè beneficia in quemlibet, quia liberi sumus, nec metuimus quẽquam, ita vt ab eo nobis timeamus si beneficio eũ afficiamus, quẽ ipse minimè vult affici beneficio. Hic sensus mihi quidẽ magis probatur. Vt carpat tacitè Lacedæmonios, qui ὀλιγαρχίᾳ vtebantur, atq; ita quodammodo eorum pleriq; seruiebant, ita, vt si aliquando cõferre beneficium voluissent in aliquẽ qui non ita gratus esset magistratibus, desinerẽt cõferre, ne voluntatẽ magistratuũ offenderẽt.

Ξυνελών τε λέγω. Efficit summatim rempublicam Atheniensium esse ludum quendã, vel doctorem, vnde præcepta petant cæteri Græci, & singulos ciues esse aptos ad diuersa rerum genera, non ad vnum tantùm, quasi diceret, studiũ militare, vt Lacedæmonij. Hæc referenda sunt ad illud, οὐ ζηλούσῃ τοὺς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα δὲ αὐτοὶ, &c.

Παίδευσιν. Magisterium, doctorem.

Επὶ πλεῖστα εἴδη. Ad reipublicę administrationem, ad rei priuatæ, ad colendos agros, & alia id genus studia, & artificia, in quibus scitè & venustè Athenienses versabantur.

Καὶ ὡς οὐ λόγων. A posteriori, & à magnitudine potentiæ partæ his moribus facit fidem.

Λόγων κόμπος. Inanis verborum iactantia. λόγων) (ἔργων: κόμπος) (ἀλήθεια.

Κρείσσων ἀκοῆς. Famam superans.

Ες πεῖραν ἔρχεται. Cognoscitur, cernitur, sui documentum dat. ἀπὸ τῶν ἐμψύχων.

Καὶ μόνη. Amplificationes. Iudicio hostiũ, & testimonio, quod longè omnium grauissimum est, confirmat rem ita se habere. δεινότης. Sola nostra potẽtia propter magnitudinẽ non affert hostibus indignationem, quasi ab inferioribus premantur. Qui à maioribus, & præstantioribus dignitate, atque opibus læduntur, hi æquiore animo ferunt offensionem. Contrà qui offenduntur ab inferioribus, indignè eam rem ferunt. Dicunt enim, En à quo contemnor? quis me offendit? &c. Hoc igitur est, quod dicit Pericles, adeò magna est nostra potentia, vt hostis ipse iudicans se dignum habere aduersarium, hoc non ita ægrè ferat. sed δεινὴ εὔνοια.

Υφ' οἵων κακοπαθεῖ: ὑπ' ἀναξίων δηλονότι. ἀπολογίας, sed μετὰ θαυμασμοῦ, καὶ ἀγανακτήσεως. L. V. Sola, quæ nec hosti occurrens irascitur ob acceptam ab illo cladem, neque à subiectis malè audit.

Μετὰ μεγάλων δὲ σημείων. Magna est potentia: ergo admirabilis, & hominibus ætatis nostræ, & omnibus posteris: Locus amplificationis à consequentibus. παραγόμενοι. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Τοῖς τε νῦν, θαυμασθησόμεθα supple, sed est figura σύλληψις.

Μεγάλων σημείων. Exercituũ, classium, trophæorum.

Αμάρτυρον. Carentem testibus, id est, trophæis, hostibus victis.

Καὶ οὐδὲν προσδεόμενοι. Commoratio: ita erimus orbi terrarum admirationi, vt nullius Poëtæ testimonium simus desideraturi.

Οστις ἔπεσι μέν. Qui suis carminibus in præsentia animos demulceat, rerum autem gestarũ opinionem veritas lædat. Id est, sed apud posteros sit nobis obfuturus: quomodo? cùm veritas emergens rem aliter accidisse indicabit. Sed ὑπαλλαγὴ, ἀντὶ τοῦ βλάψει δὲ τὴν τῶν ἔργων ὑπόνοιαν τὴν ἀλήθειαν.

Αλλὰ πᾶσαν μὲν γῆν. Explicat iam signa magnitudinis Atheniensis potẽtiæ, omnia maria, omnes terras patere nobis coëgimus, & vbique trophæa, ac monumenta rerũ à nobis gestarũ cernuntur. ὑπερβολὴ apta laudationibus. ἐσβατὸν, vt κληθεῖς ἐπὶ δεῖπνον.

Περὶ τοιαύτης οὖν. Trãsit ad laudationem eorum, qui sepulti fuerant: & simul iacit fundamenta secundæ partis huius concionis: nẽpe adhortationis.

Τῶν λειπομένων. Eorum qui sunt reliqui, qui remanent in vita, qui supersunt.

Κάμνειν. contendere. πάντα τινα: quemlibet.

Διὸ δὴ καὶ ἐμήκυνα. Deprecatio, & purgatio. Vt docerem qualis, & quanta sit nostra respublica, vtq; hanc totis viribus defendendam demonstrarem.

Περὶ ἴσου ἡμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα. Non esse par certamen. Δημοσθ. ἀγωνίζεσθαι περὶ τῶν ἴσων, ἐν τῷ περὶ στεφ. Non eadem præmia proposita nobis, atq; cæteris, qui non habent talem rempub.

Ὁμοίως. Qualitas.

Σημείοις. Ipso genere reipublicæ, & disciplinæ publicæ, ac priuatæ.

126. A Α γὰρ τὴν πόλιν ὕμνησα. Ingreditur in laudationem defunctorũ. Laudes enim quas reipublicæ tribuit, per istos eorumq; similes partæ sunt. Ornamenta enim nostræ reipublicæ, quæ celebrata à me sunt, per istos, eorumq;, similes tributa illi sunt: vel, virtutes enim istorum, & similium istis ornarunt ciuitatem iis rebus, quas ego laudaui.

Καὶ οὐκ ἂν πολλοῖς. Neque multis Græcorum contingat par rerum gestarum laudatio. Id est, pauci autem Græci sunt promeriti tales laudes ob res à se gestas, quales isti. ἔπαινος à raritate.

Δοκεῖ δέ μοι δηλοῦν. A genere mortis laudatio: pro patria fortiter, ac strenuè pugnantes ceciderunt: quo quid gloriosius? Hinc argumentatur κατὰ τὸ εἰκὸς vitam etiam honestam fuisse: à posteriori, quasi diceret, qui honestè moritur, eum verisimile est honestè etiam vixisse.

Si Pericles singulas actiones illustres singulorum ciuiũ, qui in prœlio ciciderant, persequi oratione voluisset, infinitũ opus suscepisset, ad quod ne tota quidẽ ætas poterat sufficere quodammodo. quis enim tot hominum singula præclara facta cognoscat facilè? Quare expedit se per bella ratione, dum à posteriori, & ab ipso obitu argumentatur. Cicero pro Quint. Etenim mors honesta sæpe vitam quoque turpem exornat, vita turpis ne morti quidem honestæ locum relinquit. πρώτη μηνύουσα. Id est, perpetuo, certissimoq; testimonio. Sed est προσωποποιΐα. Inducitur quasi testis quidam Obitus ciuium, qui dicat testimonium de eorum virtute, idq; pluribus ratum faciat, & comprobet.

Καὶ γὰρ. Inserit breuem adhortationem, qua cæteros ciues, hortatur, vt horum exemplum secuti pro patria pugnare, & honestè occumbere velint. καὶ γὰρ αὐτὴ τῶν τι γάρ.

Τοῖς τ' ἄλλα χείροσι. Qui aliis virtutibus destituti sunt: qui aliis rebus obscuri sunt, eos par est sibi proponere virtutem bellicam pro patria, id est, qui aliis rebus non excellunt, ij saltem patriæ propugnatione, ac defensione emineant cæteris, id est, tueantur, & defendant patriam. προτίθεσθαι, anteponere.

Ἀφανίσαντες. Obruentes, delentes.

B Ἢ ἐκ τῶν ἰδίων. Quàm sua morte: vel quàm vitiis suis.

Τῶνδε δέ. Laudat defunctos, quòd neque commodorum fruitione, neque incommodorum vitandorum causa pericula recusauerint.

Οὔτε πενίας ἐλπίδι. αὐτῇ τῇ ἐλπίδι τοῦ διαφυγεῖν τὴν πενίαν. Neq; spe paupertatis in diuitias commutādæ.

Ἀνεβάλετο. Subtraxit se periculis.

Τὴν δὲ τῶν ἐναντίων. Pergit laudare eos, quòd vlciscendi hostes causa neglexerint, vel cõmoda quibus fruebātur, opes scilicet, & diuitias, vel incommoda, vt aliquando commodis potirentur.

Αὐτῶν. τοῦ πλούτου, καὶ τοῦ φυγεῖν τὴν πενίαν.

Μετ' αὐτοῦ. τοῦ κινδύνου, δηλονότι.

Τῶν δέ. τοῦ πλούτου, καὶ τοῦ φυγεῖν τὴν πενίαν.

C Ἐλπίδι μέν. Commoratio: sperantes id, quod incertum erat, se consequuturos: cætera in virtute sua reponentes.

Τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσειν. Incertum prœlij euẽtum, τὸ ἄδηλον, & obscurum.

Ὁρωμένου) (τὸ ἀφανές.

A Ἐπιβιώσαντες. A pecunia credita προσωποποιΐα. σημείωσαι genus orationis ἐγκωμιαστικὸν, quod est fusum, & tractum, & cum lenitate quadam æquabili perfluẽs sine vlla iudiciali asperitate, & forensium sententiarum aculeis.

Καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἀμύνεσθαι. Ad rei euentum peruenit iam Pericles, ad interitum scilicet eorum, qui laudantur: quem ornat ex eo, quòd saluti mortem anteposuerint, vt hostem propulsarent, & ei minimè cederent, atque ita rei eius infamiam vitarent.

B Καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης. Cõcludit mortem beatam illis contigisse: extinctos enim esse breuissimo momento temporis summa cum gloria, nulla cum ignominia.

Ἀπηλλάγησαν. De vita decesserunt.

Καὶ οἵδε μέν. Transit ad secundam partem: Id est, ad cohortationẽ. Hortatur ciues reliquos, vt istorum exemplum sequuti acerrimos propugnatores patriæ se præbeant, adducti cùm aliis rationibus,

C tum ea, vt maiestatẽ tanti imperij conseruent, quæ parta est laboribus ferendis, & periculis subeundis à viris fortibus.

Τοὺς δὲ λοιπούς. Reliquis verò optanda quidem est fortuna, & euẽtus lætior, sed virtus eadem ostendenda.

Ἀσφαλεστέραν. Magis munitum ab hostium iniuriis, & magis tectum, tutiorem: id est, non ita obnoxium casibus: id est, optandus illis est euentus prœliorum secundus, non aduersus, quemadmo-

D dum istis accidit, sed virtus, & animi præsentia eadem præstanda est. Hoc non tam propriè cohæret cum verbo διανοίας, quàm τὸ ἀτολμοτέραν.

Σκοποῦντας. Non propositis sibi iis commodis, quæ quis oratione longa demõstrare posset, quæque posita sunt in patriæ defensione, & propulsandis hostibus, sed potius proposita sibi ante oculos potentia ciuitatis.

Μηκύνοι λόγῳ μόνῳ. Prolixa oratione tantùm persequatur.

E Οὐδὲν χεῖρον εἰδότας. Artificiosa occupatio, & sui D purgatio, cur eam orationem omittat.

Θεωμένους. Contemplantes. Metaphora sumpta 127. A à muliere, quæ est forma eximia, & ad quam spectandam plures concurrunt amatores. Ὀφθαλμὸς δ' ὁδός ἐστι πρὸς τὸ ἔρωτα. Propert. lib. 2. Eleg. xv. *Si nescis, oculi sunt in amore duces.*

Καὶ ἐραστὰς γιγνομένους. Eiusq; amatores effectos: eiusque amore incensos, vel correptos.

F Καὶ ὅταν ὑμῖν μεγάλη δόξῃ εἶναι. Quid cogitandum, constituendumq; illis sit inter contemplandum, docet: illud (inquit) cogitate, viros fortes, & gratos erga patriam, & honestatis, ac bonæ famæ studiosos talem potentiam comparasse: qui cùm opus erat vitam pro republica profundere non dubitabant.

Ἐν τοῖς ἔργοις αἰσχυνόμενοι. In prœliis erubescentes, id est, qui bonam famam, & existimationem saluti anteponebāt. In bono milite hæc desiderantur: τὸ ἐθέλειν, τὸ αἰσχύνεσθαι, τὸ πειθαρχεῖν.

G Καὶ ὁπότε καὶ πείρᾳ του σφαλεῖεν. Et si quando inter tentandum aliquid, res ex voto non cessisset, non propterea Rempublicam fraudādam sua virtute iudicarunt.

Σφαλεῖεν. στερεῖσθαι τινός. Non assequi aliquid. σφάλλεσθαι τῆς ἐλπίδος, deiici spe. κατὰ περίπλοκην, cecidissent, cæsi fuissent significat, vt sit sensus: & si inter propa-

propagandum imperium, & amplificandam ciuitatis potentiam, cadebant, tamen cadebant strenuè, ac fortiter pugnantes, & pietatem debitã erga patriam declarantes: vt ipsemet se explicat paulo post.

Προϊέμενοι. Largientes, profundẽtes ἐκτήσαντο αὐτά, prolixo, & lubenti animo largientes.

Ἔρανον. ἔρανος collecta, Athen. lib. 8. ἔρανοι δέ εἰσιν αἱ ἀπὸ τῶν συμβαλομένων εἰσαγωγαί, ἀπὸ τοῦ συνφέρειν, καὶ συμφέρειν ἕκαστον, ὃ καὶ θιάσος. ἐρανισταί, καὶ συνθιασῶται. ὅμηρος Ὀδυσ. λ. ἢ γάμος, ἠὲ ἔρανος, ἠὲ εἰλαπίνη ἢ θαλίη. tria genera epularum opiparatum. εἰλαπίνη ἢ γάμος, ἐπεὶ οὐκ ἔρανος τάδε γ' ἐστίν. nunc metaphoricè officiũ patriæ præstitum à suis ciuibus significat.

Κοινῇ γάρ. Reddit rationẽ, cur eiusmodi officium patriæ persolutum sit pulcherrimum, & honestissimum: quia gloriam illis immortalem affert, sed καθ' σύγκρισιν: amittunt corpora mortalia, gloriã immortalem consequuntur. κοινῇ) (ἰδίᾳ. σώματα) (ἀγήρως ἔπαινος. διδόναι) (λαμβάνειν.

Καὶ τὸν τάφον. Verum, & maximè insigne monumentum virorũ fortium, & eorum qui pro patria vitam profundunt, ipsum terrarum orbem esse, in quo viuit, & viget eorum gloria. Enthymema est ductum à definitione quadã gloriæ defunctorum. Quasi diceret, Quid est gloria mortui pro patria? est memoria virtutum illius, quæ viuit & viget in animis hominum.

B Παρὰ τῷ ἐντυχόντι ἀεί. In qualibet occasione rerum vel dicendarum, vel agendarum. λόγου: quia in dicendis sententiis, in adhortationibus vel dehortationibus, in laudationibus, vel vituperationibus fieri solet mentio virorum fortium, & illustrium, vt exemplo eorum animi auditorũ incendantur: idem etiam fit in agendis administrandisque rebus.

Οὓς νῦν ὑμεῖς. Epilogus est. hortatur Athenienses, vt imitẽtur maiores, vt pericula eadem pro patria conseruanda adeant: Ita enim & viros claros fore, & libertatem retenturos, & felicitatem denique adepturos demonstrat.

Τὸ εὔδαιμον. τὴν εὐδαιμονίαν. Ita etiam τὸ ἐλεύθερον, & τὸ εὔψυχον. σχῆμα κλιμακωτόν. Att. lib. 2. 38. Si dormis, expergiscere; si stas, ingredere; si ingrederis, curre; si curris, aduola.

C Οὐ γὰρ οἱ κακοπραγοῦντες. Ἀπολογία, cur adeunda sint pericula? vita non est adeò contemnenda miseris, vt est iis, qui in summo fœlicitatis gradu videntur collocati. Δεινότης.

Καὶ ἐν οἷς μάλιστα. Præsertim si viri sint illustres, in quibus propter splendorem facilè apparent minima quæque delicta.

Κινδυνεύεται. Timenda est.

Μεγάλα τὰ διαφέροντα. Magnum est discrimen, delictorum scilicet. ipsorum enim delicta, quia sunt illustres, sunt insigniora: hominum humilium, & abiectorum sunt obscuriora.

Ἀλγεινοτέρα γάρ. ἀπολογία. Vita enim cum turpitudine coniuncta, est acerbior viris magnanimis, quàm mors honesta.

Κάκωσις. Vita turpis, & ignaua. Vexatio, corporis afflictio: causæ seruiens vitam sic vocauit, vt Athenienses deterreat ab eo vitæ genere.

Μετὰ τοῦ μαλακισθῆναι. Causa pro effecto, verbum pro nomine, turpitudinem habet verbum, de mulieribus enim potius, quàm de viris dici solet: mollitiem animi significat. Grauissima sententia argumentum hoc conclusit.

A Διόπερ καί. Ad tertiam, & postremam causæ partem venit iam Pericles: id est, ad consolationem: consolatur eorum parentes, liberos, fratres, & vxores: parentes consolatur à mortis genere pulcherrimo, atq; honestissimo, quo filij eorum occiderunt. Ex eo quòd alios procreabũt, & in defunctorum locum sufficient: quòd si ætate sunt prouectiore, à vitæ breuitate, qua sensuri sunt dolorem, & à successu vitæ actæ, & gloria istorum, qui sunt defuncti: liberos consolatur, & fratres ab exemplo domestico, quod sunt illustre habituri: vxores deniq; consolatur à pudicitia, quam sunt seruaturæ viris orbatæ suis.

B Διόπερ καί. Quia honestissimè ceciderunt.

D Ἐν πολυτρόποις γάρ. Nam cùm multa & varia genera mortis impendeant hominibus, id genus, quod est pulcherrimum vestris obtigit liberis.

Τὸ εὐτυχὲς ἡ εὐτυχία. Illi autem felicitatem adepti sunt, quibus obtigit tale mortis genus, quale, &c.

C ἔλαχον supple.

Καὶ ἐν οἷς ἐνευδαιμονῆσαι. Et quorũ mors æquè beata fuit, atque acta vita.

128. A Χαλεπὸν μὲν οὖν οἶδα. Quamuis verò id factu difficile esse intelligam, vt vos scilicet recenti isto vulnere accepto, idque peracerbo, consolationem capiatis, tamen ferendum æquo animo est cum spe futuræ prolis alterius, tum gloria istorum, quos amisistis. προδιόρθωσις, καὶ συγχώρησις πρὸς τὰ κεκρατηκότα πάθη.

D Ἐν ἄλλων εὐτυχίαις. Apud aliorum res florentes liberorum scilicet copia.

Καὶ λύπη. αὐτὶ τὸ λυπηρόν. Virgilius Æneidos lib. 1. *Non metus: officio nec te certasse priorem Pœniteat.* Cautio Ter. ἔθας, συνήθης.

Οὐ γὰρ οἷόν τε. Necessitatem procreãdi liberos demonstrat: qui non habent liberos, quos periculis pro patria obiiciant perinde, atque isti fecerunt, hi recta consilia, & tuta non æquè præbent in publicis consultationibus: videtur autem tacitè ocE currere iis, qui poterant recusare istud consilium, & dicere nolo procreare liberos amplius, nolo nouam doloris materiam mihi parare, &c. Iis igitur occurrit, & docet necesse esse, &c.

B Οἱ ἄν. Sensus est: qui & ipsi pericula pro patria adeunt, & filios iisdem periculis obiiciunt, ij recta, & fidelia præbent consilia, cùm consultatione opus est: qui non ita, neque ipsi adeunt pericula, neque liberos pro patria periculis obiiciunt, hi neque rectè, neque fideliter suæ patriæ consuF lunt: neque boni ciues esse possunt: cur ita? quia, quasi diceret, res eorum non ita agitur, cùm ipsi, & liberi periculis non intersunt, itaque non curant vtrum bonum, an malum dederint consilium, &c.

Παρηβήκατε Iam ætate decrepita estis, summa senectute, confecti senio estis: lucrum ducite vitam actam, quæ fuit multo longior: & hanc quæ reliqua est, breuem fore existimate: ita, quasi diceret, vt si acerbitas aliqua ferenda vobis sit propter aG missos liberos, ea non sit futura diuturnior.

Κουφίζεσθε. Leuamini, id est, leuate dolorem gloria istorum: consolationem capite. A ponderibus metaphora.

Τὸ γὰρ φιλότιμον. Honoris enim studiũ est immortale, non lucrum, & quæstus: & propterea est expetendum. τὸ φιλότιμον, gloria.

Τὸ κερδαίνειν. Quia senes malè audiunt hoc nomine.

Ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας. Rem probat: ætas effecta est: ad quid igitur, quasi diceret, prodest congerere diuitias, & facere quæstum!

Παισὶ δὲ αὖ. Liberis, & fratribus magnum esse propositum certamen video: nam si parentes, aut fratres superaturi estis, quasi diceret, necesse est neruos omnes contendatis, & vires animi, atque corporis adhibeatis: & affert rationes: mortuos quilibet laudat, nemo est, qui ipsis inuideat: omnes eos amant, itaque laudibus eos extollunt. vos, qui viuitis, non ita: quia non desunt, qui vobis inuideant, nō desunt aliquot inimici: ergo non ab omnibus æquè laudabimini. Est igitur consolatio cum adhortatione.

Consolatur, cùm diuinam quodammodo virtutem parentum, & fratrum fuisse significat, & cùm eorum exemplum singulare demonstrat: adhortatur proposito domestico exempli splēdore.

Τὸν οὐκ ὄντα. Qui fato funct⁹ est: qui vita excessit.

Υπερβολὴν ἀρετῆς. Virtutis præstantia, exuperantia. Id est, summa virtute, magna virtute: vix paulo inferiores illis, ne dum pares iudicemini.

Ἀντίπαλον. Inter æmulos, & pares.

Τὸ δὲ μὴ ἐμποδὼν. Οἱ μὴ ὄντες, quia nullum habent aduersarium, æmulum, & inuidentem, amantur, & coluntur.

Εἰ δέ με δεῖ. Consolatur iam mulieres futuras viduas à gloria, quam sunt consequuturæ, si pudicè vitam agant, atq; ita æuum transigant, vt inter mares nulli rumores siue de factis, siue de dictis eatum disseminentur. Sed quoniā hanc mentionem mulierum parum necessariam existimabat, ideo dicit εἰ δέ με δεῖ. Cur ita? quia οἷς ἂν ἐπ' ἐλάχιστον ἀρετῆς πέρι. &c. vt ipsemet paulo pòst dicit.

Γυναικείας ἀρετῆς. αὐτὶ τῆς γυναικῶν ἀρετῆς.

Βραχείᾳ παραινέσει. Breui oratione summā complectar.

Τῆς γὰρ ὑπαρχούσης φύσεως. Cōseruare pristinam pudicitiam, neque à vobis ipsis desciscere, ingens gloria est. ἢ καὶ ἄλλως. Ingens gloria est, si à mulierum instituto non desciscatis, id est, si mulierum rectum institutum sequamini: quod est, si domi vos contineatis, pudicè, & honestè vitam agatis: & si nulli rumores de vobis in bonam, vel in malam partem inter mares disseminentur.

Καὶ οἷς ἂν. Ob eas res, ob quas minimum rumoris, & famæ fit inter mares de laude, siue vituperatione vestra. ψόγου. μετωνυμία.

Εἴρηται. Conclusio. Ornati sunt defuncti, & à me oratione, & à ciuitate partim nūc funere, partim præmiis paulo pòst in eorum liberos cōferendis. εἴρηται λόγῳ: ἀπλικισμός.

Πρόσφορα: τὰ χρήσιμα. Quæ ad rem facere videbantur, & ad causam erant accommodata, lib. 1. ἐκποιεῖ δὲ ἐδόκει ἑκάστοις ἃ προσφορα ἦν, ὅ μὴ ἔτι μέλλησιν.

Ἔργῳ. Monumento amplissimo, atque ornatissimo.

Μέχρις ἥβης. Ad quartū vsq;, & decimū annum.

Ὠφέλιμον. Quia inuitat ad virtutem, & fortitudinem, & ad defensionem patriæ.

Στέφανον, ἐπιφώνημα. Ornamentum, honorem, ἢ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ἀθλητῶν.

Τῶν τοιῶνδε. Bellicorum, vt distinguat à ludicris certaminibus.

Ἆθλα γὰρ. αἰτιολογία. Cur proponat maximos honores, & amplissima præmia, vt habeat ciues optimos, & fortissimos, sed τῷ μὲν κέρδος μετ' σημόνησις.

Νῦν δὲ ἀπολοφυράμενοι. Dimittit iam populum.

Καὶ διῆλθον αὐτῷ. Notat diligenter tempus, & primum belli istius annum, vt faciet etiam in reliqua historia.

Τὰ δύο μέρη. Tertia enim pars domi manebat, vt finibus esset præsidio. ξυνῄεσαν τὰ β. μέρη ἀπὸ πόλεως ἑκάστης ἐς τὸν ἰσθμόν.

Καὶ ὄντων αὐτῶν. Pestilētiam Athenis ortam narraturus Thucydides, tempus primum notat: hoc fuisse ostendit ineunte æstate, paulo pòst aduentum hostium. Describit autem diligētissimè hanc pestilentiam. Quærit τὰ αἴτια τὰ προκαταρκτικά. Docet vnde vrbem inuaserit, quàm vehemens, & atrox fuerit, quæ signa morbum antecederēt, quæ eundem comitarentur, effecta deniq; eius, & sæuitiem, & quæ confusio, omniumque rerum perturbatio in ciuitate fuerit ob eam causam. Hic autem locus est maximè insignis inter cæteros, qui sunt illustres in hac historia: itaque iure optimo Lucretius in fine sui poëmatos eum exprimere conatus est.

Λεγόμενον μέν: αὐτὶ τῆς λεγομένης. Liuius, liberas religione mētes turbauit rursus nuntiatum, Frusinone infantem natum esse quadriēnio parem: id est, cùm nuntiatum fuisset.

Ἐγκατασκῆψαι. Incubuisse, à fulmine metaphora ducta.

Οὐ μέντοι. Veruntamen neque tantum pestilentiæ, neq; tantus interitus vspiam accidisse memorabatur.

Οὔτε γὰρ ἰατροί. Affert rationem, cur tantus fuerit interitus: quia nulli medici, nulla ars, nulla remedia ægrotos iuuare poterant. Lucret.

——Mussabat tacito medicina timore,
Nec ratio remedij communis certa dabatur.
Nam quod ali dederat vitales aëris auras,
Voluere in ore licere; & cœli templa tueri;
Hoc aliis erat exitio; letumq; parabat.

Ἤρκουν. Opem ferebant, remediū reperiebant.

Ἀλλ' αὐτοὶ μάλιστα. Locus misericordiæ, ex eo, quod ij, vnde salutis aliqua spes esse poterat, primi, & ante omnes morbo opprimerentur. Μάλιστα, supple τό.

Ὅσα τε πρὸς ἱεροῖς. Amplificatio: ne diuinum quidem auxilium apparebat: nam deorum supplicationes, oracula petita, & aliaid genus remedia, quę peti solebant, vt cognita causa pestilentiæ, ira deorum placaretur, hæc omnia nihil proderant.

Ἢ μαντείοις. ἢ ὅσα ἐχρήσαντο μαντείαις, opera qua vsi fuerant in sciscitandis oraculis.

Καὶ τοῖς τοιούτοις. Alia genera diuinandi intelligit: Sortilegia, somniorum interpretationes, ignispicia, extispicia, &c. μαντεῖον enim significat oraculū.

Τελευτῶντες τε. Tandem victi mali magnitudine de salute sua desperare cœperunt.

Αὐτῶν ἀπέστησαν. Ea solicitare destiterunt: missa fecerunt.

Αἰθιοπίας τῆς ὑπὲρ αἰγύπτου. Orientalem intelligit: & ideo addit τῆς ὑπὲρ αἰγύπτου. nam est etiam occidentalis. Ὅμηρος Ὀδυσ. lib. 1:

Αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδαίαται ἔσχατοι ἀνδρῶν.
Τοὶ μὲν δυσομένου ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.

Λιβύα. Epaphi, καὶ μέμφιος τῆς νείλου filia, nomen dedit Aphricæ. Apollod. libro 2. peperit geminos filios, Agenorem & Belum.

Ἦψατο.

Ἥψατο. Tentauit, attigit, leuiter, & parcè primùm, &c. Κηρῆναι γὰρ. παρέκβασις.

D Πολλῷ μᾶλλον. Longè plures, id est, καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ, ἤδη μᾶλλον ὄντες.

Λεγέτω μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ. Non vult scrutari causas pestilentiæ Thucydides, ne philosophum, aut medicũ historicus ipse agat, atq; ita in aliquas ineptias labatur: itaq; artificiosa occupatione se causas istas dicit omissurũ, & medicis, & philosophis relicturũ, signa aũt, & symptomata morbi declaraturum.

Ἰδιώτης) (ἰατρὸς. περὶ αὐτοῦ: πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Ἱκανάς. Idoneas, quæ ad tãtam mutationem vim haberent.

Ἐς τὸ μεταστῆσαι. Vt ab optima in deterrimam valetudinem traheret.

Ἐγὼ δὲ. Ego verò cuiusmodi fuerit, referam.

Καὶ ἀφ' ὧν, ταῦτα δηλώσω. Et quæ sibi quisq; proponens, si quando iterum ingruat, iam prædoctus, habeat aliquid pręcipuè, ex quo eam cognoscat, ea nunc aperiam.

130. A Αὐτός τε νοσήσας. Fidẽ quærit suę narrationi, authoritate sua interposita. αὐτός τε, καὶ αὐτός, ἐμφατικῶς.

Τὸ μὲν γὰρ ἔτος ὡς ὡμολογεῖτο. Antè quàm ad causam aggrediatur, locũ amplificationis tractat, ductum à tẽpore: docet annũ illum caruisse maximè cæteris morborũ generibus: ita, vt ob hanc rationẽ annus videretur saluberrimus: & tamen ob hanc vnã grauissimè laborasse: id quod magnã in se admirationẽ habet, & valet plurimũ ad amplificandum.

Ὡμολογεῖτο. Constabat.

Ἐκ πάντων τῶν ἐτῶν. ἐς τὰς ἄλλας, hoc respectum iam significat, vt barbari loquuntur.

Ἀπεκρίθη. Redacti sunt, cesserũt, conuertebãtur, terminabãtur. à cõcretione resolui Bud. Διὰ τὸ μηδὲ ἐλλιπῶς πω, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, αἰτίαν λαβὸν, εἰς ἓν ὄνομα ἀποκεκρίσθαι.

Ἀλλ' ἐξαίφνης ὑγιεῖς ὄντας. ἐλάμβανε, corripiebat. Cõferam locos Lucretij singulos singulis huius narrationis locis respondentes, quò res planior fiat, & dilucidior.

Principiò caput incensum feruore gerebant:
Et duplices oculos suffusa luce rubentes.

Θέρμαι. Feruores acres, & oculorum rubores, & inflammatio.

Καὶ τὰ ἐντός. Et viscera, intestina, fauces, & lingua, cõtinuò cruenta erant, vel sanguinis speciem præ se ferebant, vel cruore manabant.

Sudabant etiam fauces intrinsecus atro
Sanguine, & vlceribus vocis via septa coibat.
Atq; animi interpres manabat lingua cruore
Debilitata malis, motu grauis, aspera tactu.

Primùm descripsit signa externa, quę oculis & sensibus prima sese offerunt: deinde tradit interna, quæ non ita cerni, ac sentiri poterant.

Λάρυγξ. Summa pars asperæ arteriæ, ἢ τοῦ βρόγχου, gutturis.

B Φάρυγξ. Summa gula, fauces. Iul. Pol. στομάχου ἀρχὴ, ὡς λάρυγξ βρόγχου.

Αἱματώδη. Cruenta, figuratè genus neutrum cõplectitur masculeum, & fœmineum. Aristot. νοῦς μὲν ἤδη, καὶ αἴσθησις ἀπ' ἀλλήλων διακρίνονται. Nomina in ωδης imaginem, & similitudinẽ sępe significant, ξυλώδης, σαρκώδης, αἱματώδης, & idem valent ac ξυλοειδής, σαρκοειδής, αἱματοειδής. propensionem interdũ naturæ, vt θυμώδης, ἐκ καὶ θυμοειδής.

Εὐθύς. Ergo morbus acutus, & letalis, qui tantã haberet vim, vt maximam valetudinis commutationem faceret.

Καὶ πνεῦμα ἄτοπον. Et halitũ tetrũ, & graue olentẽ

Spiritus ore foras tetrum voluebat odorem,
Rancida quo perolent proiecta cadauera ritu.

ἠφίει. voluebat foras.

Ἔπειτα ἐξ αὐτῶν. Ordinem notat. τὸ ἐξ αὐτῶν. Inde verò sternutatio, & raucitas sequebatur. hoc non ita est expressum in Lucretio.

Βράγχος. Raucitas. Cùm guttur, & arteria catarrho occupantur.

B Καὶ ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ. Neq; multò post dolor in pectus descendebat cũ vehementi tussi: vbi verò in in corde & stomacho hæserat, cùm ipsum torquebat, tum bilis vomitiones diuersorum generũ, quę à medicis variè nominantur, consequebantur.

Στηρίξαι. Constitisset, hæsisset.

Inde vbi per fauces pectus complerat, & ipsum
Morbida vis in cor mæstum confluxerat ægris,
Omnia tum verò vitai claustra lababant.

Ἀνέστρεφε. Subuertebat, euertebat, id est, torqbat.

Ἀποκαθάρσεις. Exiectiones. ὅσαι ὑπὸ ἰατρῶν. διόρθωσις.

C Ταλαιπωρίας. Cùm magno cruciatu.

Intolerabilibusq; malis erat anxius angor
Assiduè comes, & gemitu commista querela;
Singultusq; frequens noctem persæpè, diemq;
Corripere assiduè neruos, & membra coactans.
Dissoluebat eos defessos antè fatigans.

Λωφήσαντα. Qui sedabatur in nonnullis mox. C

Καὶ τὸ μὲν ἔξωθεν. Redit ad externas notas, quibus admiscet etiam internas: & corporis quidẽ summa cutis nõ erat admodũ tactu calida, neq; pallida, sed D subrubra, liuida, paruis pustulis, & vlceribus efflorescens, internæ autẽ partes ita flagrabant, vt nullum stragulum quantumuis leue, vel linteum iniectum sustinere possent.

Ἀπτομένῳ, ἀπολύτως. ἐπιδαμινός ἐπὶ πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι ἐς τὸν ἰόνιον κόλπον.

Ἢ γυμνόν. τὸ supple: vel præter nuditatẽ. Res ista etiam habet admirationem, & seruit amplificationi. non flagrare enim summa cute, & tamen ferre non posse ne subtilissimum quidem linteum iniectum, hoc verò habet admirationem.

E L. ——— *Aduentum, & frigora semper:*

Nec nimio cuiquam posses ardore tueri,
Corporis in summo summam feruescere partem,
Sed potius tepidum manibus proponere tactum:
Et simul vlceribus quasi inustis omne rubere
Corpus, vt est per membra sacer cùm diditur ignis.
Intima pars hominum verò flagrabat ad ossa:
Flagrabat stomacho flamma, vt fornacibus, intus,
Nil adeò posset cuiquam leue, tenueq; membris
Vertere in vtilitatem.

F Ἥδιστά τε ἄν. Vt libẽtissimè in aquas gelidas cupe-rẽt se cõiicere. id quod magna pars hominũ, qbus custodes deerãt, fecerunt ardẽtissima, perpetuaq; siti correpti. ξυνεχόμενοι, obsessi. ἀπαύστῳ, insedabili.

In fluuios partim gelidos ardentia morbo
Membra dabant, nudũ iacientes corpus in vndas.
Multi præcipites lymphis putealibus altè
Inciderunt ipso venientes ore patente,
G *Insedabiliter sitis arida corpora morsans,*
Æquabat multum paruis humoribus imbrem.

αὔξησις.

Καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ. Perinde erat multum, atq; parum D libere, καθίστατο ἐν τῷ ὁμοίῳ, æquari aliquid.

Καὶ ἡ ἀπορία. Et corporis vexatio, &c. *quietis ademptafacultas: Nec requies erat vlla mali: defessa iacebant Corpora.*

Τῷ μὴ. Abundat μὴ. ἡσυχάζειν, ἡσυχίας.

Καὶ ἡ ἀγρυπνία. Et perpetuæ vigiliæ vrgebant.

Quippe potentia cùm totas ardentia noctes
Lumina versarent oculorum expertia somni.

Καὶ τὸ σῶμα ὅσον περ χρόνον. παράδοξον. Corpus etiam quandiu morbus vigebat, ipsum non languebat. αὔξησις. quandiu morbus crescebat.

Ὥστε ἢ διεφθείροντο. Effecta. Itaq; pleriq; intra nonũ aut etiam septimum diem ardore interno interibant, aut si, &c. paulò pòst idem faciebant.

Ὥστε ἢ διεφθείροντο. Itaq; vel nona, aut etiã septima die interibant, vel si non tam cito, tamẽ paulò pòst id ipsum patiebantur: quia morbus in ventrem inferiorem delabebatur, efficiebatq; tetra vlcera, aluiq; immoderatum profluuium afferebat.

Ἑβδομαῖοι. Lucæ octauo, Dies septimus medicis criticus est. ἑλκώσεως, αὐτὶ τῆ ἑλκῶν.

131. A Ἔχοντές τι δυνάμεως. Ad ἐναταῖοι, & ἑβδομαῖοι.

Octauoq; ferè candenti lumine solis,
Aut etiam nona reddebant lampade vitam.
Quorum si quis (vt est) vitarat funera leti,
Vlceribus tetris, & nigra proluuie alui,
Posterius tamen hunc tabes, letumq; manebat.

Καὶ διεξῄει γὰρ. Quia dixit ad aluũ vsq; solitũ descẽdere morbum, & vlcera, profluuiumq; vẽtris efficere, ideo iam, ne mirũ illud videretur, addit morbũ nõ solùm aluũ, sed etiã totum hominis corpus occupare solitũ. est igitur πάθος, & αὔξησις mira, ex eo, quòd nulla pars corporis esset immunis tanti mali.

Καὶ διεξῄει γὰρ. ὑπερβαίνον, αὐτὶ τῆ, καὶ γὰρ διεξῄει.

Καὶ εἴ τις ἐκ τῶν μεγίστων: κινδύνων δηλονότι. Aut statim vi morbi oppressi ægrotantes interibant, aut non multò pòst: iam addit nouum πάθος, aut si non interibant, capti tamen vel manibus, vel pedibus, vel genitalibus euadebant.

Ἀντίληψις. Læsio. Κατέσκηπτεν. Impetum faciebat.

Αἰδοῖα. Partes genitales. Διέφευγον. mortem effugiebant.

Profluuium porrò qui tetri sanguinis acre
Exierat, tamen in neruos huic morbus, & artus
Ibat, & in partes genitales corporis ipsas,
Et grauiter partim metuentes limina leti,
Viuebant ferro priuati parte virili. (Variat hic Lucre.)
Et manibus sine nonnulli pedibusq; manebant
In vita tamen, & perdebant lumina partim:
Vsq; adeò mortis metus his incesserat acer:
Atq; etiam quosdam cepere obliuia rerum
Cunctarum, neq; se possent cognoscere vt ipsi.

B Γενόμενον γὰρ κρεῖσσον λόγου. Aliam affert notam, qua indicat vim, & magnitudinem pestilentiæ: alites, & quadrupedes, quæ ab humanis carnibus nõ abstinent, cadauera, quæ passim inhumata iacebant, vel attingere nõ audebant, vel si attigissent, statim & ipsæ interibãt. Sed præmittit locũ amplificationis, & ait genus pestilentiæ nouum, & inusitatum fuisse, ita vt oratione vix possit exprimi.

Τά τε ἄλλα χαλεπωτέρως. Et grauius, atq; acerbius, quàm soleat hominibus accidere, quàm vt humana natura ferre possit, singulos inuadebat, cùm aliis signis, atq; indiciis, tum eo, &c.

Κατὰ. Qualitatẽ iam significat, quàm quales accidere solent hominibus.

Ἄλλο τι. Portentosum scilicet, & insolitum. ξυντρόφων. familiarium.

Multaq; humi cùm inhumata corpora supra
Corporibus, tamen alituum genus, atq; ferarum
Aut procul absiliebat, vt acrem exiret odorem,

A *Aut vbi gustarat, languebat morte propinqua:*
Nec tamen omninò temerè illis solibus vlla
Comparebat auis, nec noctibu' sæcla ferarum
Exibant syluis. ——————

Ἐπίλειψις. Penuria manifesta, αὐτὶ τῆ οἱ τοιοῦτοι ὄρνιθες C σαφῶς ἐπέλιπον. defecerant omninò.

Οἱ δὲ κύνες. In canibus verò facilius id perspici poterat: id est, rei euẽtus, & pestilentiæ sæuitia, atq; atrocitas: Canes autẽ facilius præbebant documentum huius rei, significationem dabant euentus.

B Διὰ τὸ ξυνδιαιτᾶσθαι. Propter consuetudinem.

Τὸ μὲν οὖν νόσημα. A notis, & signis pestilẽtiæ ad effecta eius transiturus Thucydides concludit superiora, & parat sibi aditũ ad ea quæ sequũtur. Summa. Talis fuit pestilentia, & eius anni status talis fuit, vt cæteris careret morbis, & si qui erant, hi omnes in vnam istam pestem conuerterentur.

Τὸ μὲν οὖν νόσημα, &c. τοιοῦτον ἦν. ἐγὼ δὲ οἷόν τι ἐγίνετο, λέξω. Τὴν ἰδέαν, τὸ εἶδος, superius.

Παραλιπόντι. Absolutus casus, vt ἀπιομένῳ, & ἰσαλίοντι, vt prætermittat quis multa alia dura, & insolita, C quæ alia alij vel grauius, vel leuius accidebãt, ὑπόληψις suspiciosa, καὶ αὔξητική. Ἄλλο οὐδὲν, νόσημα δηλοῦν.

Ἐτελεύτα. Desinebat, vertebatur, supra, εἰ δέ τις καὶ D προέκαμνέ τι, ἐς τοῦτο πάντα ἀπεκρίθη.

Ἔθνησκον δέ. Effecta eius iam persequitur: interibant alij penuria eorum, qui curarent, alij etiam optimè, diligentissimeq; curati.

Τό γε τῆς ξυνεστηκέν. αὔξησις.

Nam quod aliis dederat vitales aëris auras
D *Voluere in ore licere, & cœli templa tueri,*
Hoc aliis erat exitio, letumq; parabat.

Σῶμά τε αὔταρκες. Nullũq; corpus siue firmæ, siue infirmæ valetudinis esset, tanti mali violentiæ resistere potuit, vim, & impetum eius pestilentiæ vitare potuit.

Αὔταρκες. Quod suis bonis, suisq; præsidiis instructum, & munitum non indiget ope alterius.

Προσφέροντας ὠφελεῖν. ἐναλλαγή, αὐτὶ τῆ προσφέρειν ὠφελοῦντας.

E Ἰσχύος πέρι. Quod ad firmam, vel infirmam pertinet valetudinem.

Διαίτῃ. Victus ratione. 132. A

Δεινότατον δὲ. Illud autẽ erat grauissimũ malorũ omniũ, & maximè miserãdum, quòd simul atq; aliqs se morbo correptũ sentiebat, animo cõsternabatur, & mœrebat, & de salute sua penitus desperabat.

Τὸ ἀνέλπιστον. τὴν ἀνελπιστίαν.

Προΐεντο. Proiiciebãt se ipsos, id est, negligebant, B non cauebant sibi, non quærebant remedia.

F Καὶ ὅτι ἕτερος. ὑπὸ ἀθυμίας, καὶ ὅτι ἕτερος, & quod alter cũ altero curationis causa assiduè habebat cõsuetudinẽ, ita vt, quasi diceret, morbi cõtagiũ cresceret.

Illud in his rebus miserandũ, & magnopere vnum
Ærumnabile erat, quod vbi se quisq; videbat
Implicitum morbo, morti damnatus vt esset,
Deficiens animo mœsto cum corde iacebat,
Funera respectans, animam mittebat ibidem.

Καὶ τὸν πλεῖστον φθόρον. Atq; hoc quamplurimis interitum afferebat.

G *Idq; vel in primis cumulabat funere funus.*
Quippe etenim nullo cessabant tempore apisci
Ex aliis alios auidi contagia morbi.

Εἴτε γὰρ. Sequitur locus amplificationis à contrariis: paulo antè dixit maximam stragem factam propter nimium hominum commercium, & promiscuam eorũ consuetudinem, qui curabãt ægrotos:

tos: nunc affert eius rei cōtrarium, destitutionem scilicet & derelictionem ægrotantium. Siue noluissent metu deterriti mutuò se inuisere, deserti interibant: multæque familiæ propterea exhaustæ sunt, inopia videlicet hominum, qui ægrotos curarent.

Εἴτε γὰρ μὴ θέλοιεν. Est dilemma, aut (inquit) alij alios adibant, & ad eos accedebant, aut alij ad alios accedere nolebant metu deterriti, qui ad ægrotos accedebant, confestim contagio infecti peribant; qui ad eos non accedebant efficiebant vt ægroti omnium auxilio destituti perirent. quare vtroque modò semper maxima strages fiebat.

Nam quicunque suos fugitabant, visere ad ægros,
Vitai nimium cupidi, mortisq; timentes,
Pœnibat paulo pòst turpi morte, malaq;
Desertos, opis expertes incuria mactans
Lanigeras tanquam pecudes, & bucera secla.

Εἴτε προσίοιεν.

Qui fuerant autem præsto, contagibus ibant,
Atque labore, pudor quem tum cogebat obire,
Blandaq; lassorum vox mista voce querelæ.
Optimus hoc leti genus ergo quisque subibat.

Οἱ ἀρετῆς τι μεταποιούμενοι. Affectus. Qui virtutem, officiumq; colebant, qui virtutis erant studiosi.

Ἐπεὶ καὶ τὰς ὀλοφύρσεις. Supple πρὸς. Insignis amplificationis locus: affert rationem, cur optimi quiq; viri inuiserent ægrotos, atq; ita contracto morbo, etiã ipsi interirent, quia (inquit) ægroti deserebantur à familiaribus, & necessariis ita, vt ad eorum querelas miserabiles minimè mouerentur. Hunc locũ Lucretius vertit paulò aliter ac est apud Thucydidem.

Ἐξέκαμνον. Erant iã lassi, defessi, id est, non commouebantur miserandis eorum querelis.

Πολλοῦ τοῦ μεγάλου. Timor misericordiam excutit.

Ἐπιπλέον δ' ὅμως. Ij tamen, qui morbi vim euaserant præcipuè, ac magis tum moriẽtes, tum laborantes miserabantur, quia erant mali non ignari, & de sua ipsi salute tum non dubitabant necessarij, & familiares non miserabantur. Hic locus à Lucretio prætermissus est.

Διὰ τὸ προειδέναι. Experti id iam antea.

Θαρσαλέῳ. Tuto.

Δὶς γὰρ: αἰτιολογία τοῦ θαρσαλέῳ.

Ὥστε καὶ κτείνειν. Ita, vt eũ extingueret, interimeret.

Καὶ ἐμακαρίζοντο. Consequentia.

Ἐπίεσε δ' αὐτοὺς μᾶλλον. Αὔξησις. Affert causam qua pestilentiam adiutam docet vt grauius populum Atheniensem afflixerit. ea fuit cõcursus in vrbem agricolarum. pressit autem eos magis cõcursus, & multitudo agricolarũ, qui ex agris in vrbem confluxerant.

Πρὸς τῷ ὑπάρχοντι πόνῳ. Preter laborem ingruentem, id est, malum, quo laborabant.

Ξυγκομιδή. De rebus inanimis propriè: Sed iam etiam de animatis. Concursus.

Οἰκιῶν γὰρ οὐχ ὑπαρχουσῶν. Nã cùm pleriq; domos non haberent, cogebãtur in peranguſtis agere tuguriolis: atq; ita fœda hominum strages nullo ordine edebatur & moribundi moribundis accumulati aceruatim iacebant.

Πνιγηραῖς. Æstuosis: itaq; æstus augebatur loci angustiis anni tempore, & morbi vehementia.

Οὐδενὶ κόσμῳ. Paulò pòst ostendet, quam habeant vim hæc verba, cadauera cadaueribus accumulabantur. In viis moribundi volutabantur: ad fontes semimortui cernebantur, &c.

Nec minimum partim ex agris ægroris in vrbem
Confluxit, languens quem contulit agricolarum
Copia conueniens ex omni morbida parte.
Omnia complebant loca, tectaq; quo mage eos tum
Confertos ita aceruatim mors accumulabat.

Ἀποθνήσκοντες. Correctio, & πάθος.

Τά τε ἱερά.

Omnia deniq; sancta deûm delubra replerat
Corporibus mors exanimis, onerataq; passim
Cuncta cadaueribus cœlestum templa manebant,
Hospitibus loca, quæ complerant ædituentes.

Ὑπερβιαζομένου. Quæ rerum omniũ confusio fuerit consecuta, iam explicat.

Nec iam religio diuûm, nec numina magni
Pendebantur enim: præsens dolor exuperabat.

Οὐκ ἔχοντες ὅ, τι γένωνται. Non habẽtes quid agerent, aut quò se verterent, id est, quasi alienati à mente, sui non compotes.

Ἱερῶν, καὶ ὁσίων. Æquè sancta, & sacra, ac profana negligebant. 133. A

Νόμοι τε πάντες.

Nec mos ille sepulturæ remanebat in vrbe,
Quo prius hic populus semper consuerat humari.

Οἷς ἐχρῶντο πρότερον. Vt vnusquisq; ciuis suum cadauer suo rogo cremãdum imponeret, & ossa, atque cineres in suo monumento conderet.

Καὶ πολλοί. Multiq; conuersi sunt ad aliena sepulchra facultatum penuria, id est, sepelire ausi sunt suos in sepulchris alienis.

Ἀναισχύντους. Audacia poëtica: μετωνυμία.

Διὰ τὸ πολλάς. In quorum funeribus absumpserãt pecuniolæ quicquid habebant. Locus insignis misericordiæ.

Νήσαντες. νήσω τὸ σωρεύω. ὑφῆπτον: succendebant, subdebant faces.

Multaq; vis subita, & paupertas horrida suasit.
Nanque suos consanguineos aliena rogorum
Insuper extructa ingenti clamore locabant,
Subdebantq; faces multo cum sanguine sæpe
Rixantes potiùs, quàm corpora desererentur.

Πρῶτόν τε ἦρξε. Pergit demonstrare Thucydides quantum licentiæ inuexerit pestilentia, quantamque legum, & honesti contemptionem. Fuit initium, & origo maioris improbitatis ciuitati aliis quoque in rebus, nedum in ista.

Ῥᾷον γὰρ ἐτόλμα. Quæ aliàs pudore clàm, & secreto agebantur, ea tum palàm, & in publico admittebantur. Licentia, & impudentia.

Ἀπεκρύπτετο. Dissimulabant.

Ἀγχίστροφον τὴν μεταβολήν. Quia videbant repentinã, & maximam rerum mutationem fieri, ita, vt beati & fortunati miserè morerentur, inopes, & mendici ditescerent.

Τὴν μεταβολὴν τῶν εὐδαιμόνων. fortunæ commutationem in beatis.

Εὐδαιμόνων) (οὐδὲν πρότερον κεκτημένων.

Αἰφνιδίως θνησκόντων) (εὐθὺς δὲ τἀκείνων ἐχόντων.

Ὥστε ταχείας. Itaq; censebant bonis illis nõ parcendum esse, sed perfruendum, & dandam esse operam voluptatibus. Consilia.

Ἐφήμερα. caduca, fragilia: quia existimabãt & corpora, & bona diuturna nõ esse. ἐφήμερα vnius diei.

Καὶ τὸ μὲν προσταλαιπωρεῖν. E contrario: ad licentiã, ad libidines, flagitia, & turpitudines erãt procliues omnes) (nulli ad honestatem & virtutem, nulli ad laborum, incommodorumq; tolerantiam honesti

gratia. Atq; pleriq; in voces huiusmodi prorũpebant. Quid ego famẽ, sitim, æstus, frigora, vigilias, & alia id genus incommoda perferam, vt continẽtiæ laudem quæram? quid à gula, ventre, & Venere abstineã, vt abstinentiæ nomen inueniam? &c.

Ει διαφθαρήσεται. Si esset intereundum.

Ο, τι δὲ ἤδη τε ἡδύ. Quod autẽ sibi iucundũ, & voluptuosum fore intelligebat, & quod quęstuosum, id est, vtile sibi futurum existimabat, hoc, &c.

Ηδύ. Insinuatè intelligit libidinum voluptates, & rapinas.

Πανταχόθεν. ἐμφατικῶς. Subindicat stupra, & rapinas nefarias. παροιμία, κἂν ἀπὸ νεκροῦ φέρειν.

Καλὸν. In morem receptum est.

Θεῶν δὲ φόβος. αὔξησις, religio.

Τὸ μὲν κρίνοντες. ἀπολογία. Deos perinde esse non colere, atq; colere iudicabant, quòd res humanas nõ curarent, leges autẽ nulla supplicia sumpturas de illis, qui paulò post interituri essent.

Πολὺ δὲ μείζω. Conclusio. Itaq; efficiebãt perfruendum esse vitæ commodis, & voluptatibus, prius quàm extinguerentur pestilentia illa, quam destinatam sibi esse pœnam, & supplicium ineuitabile interpretabantur. Est autem hoc loco σύγκρισις: Illa incerta, hæc certissima; illa grauis, hæc multò grauior, atq; adeo grauissima omnium est.

Επικρεμασθῆναι. Alludit ad fabulã de Tantalo, quẽ Pindarus, & Euripides fingunt hoc genere supplicij pœnas luere. Impendere enim eius capiti saxũ ingens tradunt, cuius casum perpetuò ille timeat. Hæc postrema pars à Lucretio prætermissa est.

Περιπεσόντες. De rebus repentinis dicitur. ἐς δὲ τὴν ἀθηναίων πόλιν ἐξαπιναίως ἐνέπεσε. supra.

Εν δὲ τῷ κακῷ. Canebatur olim carmen passim Athenis huiusmodi, ἥξει, &c. Itaq; Atheniẽses admoniti rerum præsentium euentu, interpretabantur deum hanc ipsam cladem carmine illo prædixisse: Hoc obiter iã narrat Thucydides: quãquam addit ortam fuisse inter plerosq; ea de re cõtrouersiam: alios enim pestem, alios famem intellexisse: eos tamen vicisse, atq; obtinuisse, qui pestilentiam interpretabantur, quia res ipsa faciebat fidem, & eos adiuuabat. Æ. P. Ex hoc vno loco satis apparet non temerè damnandos eos, qui nunc diphthongos ita pronunciant, vt inter has & alias simplices vocales nullũ manifestum auribus discrimen percipiatur.

Οἷα εἰκός. Quia homines dum premuntur malis, solẽt memoria repetere quicquid actum, dictumve antea fuit, quod significaret, ac portenderet calamitatem illam in qua sunt.

134. Εἰκότως. Quia facta verbis respondebant.

Εποιοῦντο τὴν μνήμην. Memorabant, accommodabant carminis mentionem.

Ην δέ γε οἶμαι. Facit fidem à tempore futuro. ἐξ ὑποθέσεως. idem facturi posthac si bello, & fame premantur.

Μνήμη δὲ ἐγένετο. ὁ δὲ ἀνεῖλεν αὐτοῖς, ὡς λέγεται κατὰ κράτος πολεμοῦσιν νίκην ἔσεσθαι. ἁμέραι δ᾽ ἐπίλοιποι μάρτυρες σοφώτατοι, inquit Πίνδαρος, rerũ exitus certissimus testis: homines enim euentu ipso admoniti ratiocinantur ita: hoc illud erat, quod à deo significabatur, &c.

Περὶ μὲν οὖν τὸ χρηστήριον. ἐπίλογος. Atq; ea, quæ tum eueniebant, cũ oraculo ipso cõuenire coniiciebãt.

Ες βεβληκότων δὲ. Redit ad pestilentiam, & repetit tempus, quo cœpit grassari: deinde docet eam non inuasisse Peloponnesum, &c.

Ιππαγωγοῖς. Hippaginibus L. V. Sed νῆες ἱππαγωγοὶ dicuntur naues, quæ vehunt equos.

135. Επίδαυρον. Quæ est in sinu Sarronico, erat enim & altera in sinu Argolico, & ipsa in Peloponneso, nã extra Pelopõnesum erat alia, quæ hodie Ragusi, Hom. Il. B. τροιζῆν᾽ ἠιόνας τε, καὶ ἀμπελόεντ᾽ ἐπίδαυρον.

Αλιάδα: ἁλιεῖς oppidum.

Ερμιονίδα. ἕρμιον, καὶ ἑρμιόνη, quasi ὅρμιον, ἢ ὁρμιόνη, quòd Iupiter, & Iuno è Creta venientes portum ceperint. Auctor est Stephanus.

Τοὺς δὲ πελοποννησίους. Non offenderunt Peloponnesios in Attica.

Αλλά. συλληπτικῶς. supple ἤδοντο, vel aliud tale: absentes enim non offenderunt: neq; genus hoc loquendi proprium est.

Οσον δὲ χρόνον. Redit ad mentionem pestilentiæ: qua pressos docet Athenienses quandiu hostes in finibus Atticis fuerunt, & quandiu ipsi Athenienses bellum hostibus intulerãt, itaq; domi, atq; militiæ eos pessimè habitos ostendit.

Ως τε καὶ ἐλέχθη. Itaq; aiunt Peloponnesios cõtagium veritos citius, quàm statuerãt, inde discessisse. ᾐσθάνοντο. Cernebant, eminus tamen. Scholiorũ author quærit hoc loco: si cernebant (inquit) cur impetum in eos non faciebant? λύσις: quia (inquit) impium habebatur facere vim iis, qui suos sepelirent. addi tamen potest & altera λύσις, quia nõ poterant. possumus enim eos cernere, quos tamen minimè adire, ac lædere licet; Si quis in turri alta, & benè munita sit, eum licebit cernere, sed nõ etiam violare.

Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους. Nouam expeditionem Atheniensiũ aduersus Chalcidenses explicat iã Thucydides. docet Agnonẽ Niciæ filiũ, & Cleopompum Clinię collegas Periclis pręfuisse ei expeditioni, & duxisse classem, quæ in Peloponnesum, missa fuerat: sed parum & ferè nihil profecisse.

Ηπερ ἐκεῖνος. centumquinquaginta erant naues præter eas, quæ vehebant equos.

Παντὶ τρόπῳ. Omni ope nitebantur.

Η αἵρεσις τῆς πόλεως. Vrbis oppugnatio.

Αξίως τῆς παρασκευῆς. Pro magnitudine apparatus: pro eo, ac debuerat præstari à tanto apparatu.

Νοσῆσαι. Morbum contraxerint contagio ex nouis copiis.

Φορμίων. Is fuerat reuocatus, & erat Athenis: mittitur (vt videbimus postea) in Acarnaniam cum nauibus triginta.

136. Μετὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐσβολήν. Explicat iam Thucydides, quo essent animo Athenienses erga Periclẽ belli huius authorẽ: pessimo scilicet, quia euenta eius erant calamitosa. itaq; vulgus, & imperita multitudo quæ solet res ab euentu iudicare, culpam omnem malorum, atq; funerum ei vni tribuebat.

Ωρμηντο ξυγχωρεῖν. Ad compositionẽ spectabant.

Απρακτοι ἐγίγνοντο. Nihil impetrare potuerunt.

Απόροι καθεστῶτες. Inopes consilij, in maxima dubitatione constituti.

Ξύλλογον ποιήσας. Coacta concione.

Καὶ ἀπαγαγεῖν τὸ ὀργιζόμενον. Et sedata ira, mitigare, & placare eos, omnemq; metum adimere.

PERICLIS CONCIO.

Καὶ προσδεχομένῳ μοι. Cõcio hæc habet duas partes: altera est expostulatio; altera cohortatio, & amicorum confirmatio: Expostulat Pericles cum populo, quòd immerito sibi iratus esset, seq; premeret

meret inuidia: cohortatur & confirmat eum multis, variisq; rationibus ad hostibus fortiter, & constanter resistendum.

Ac primo loco castigat Athenienses, quòd priuatis incommodis fracti inuictas, & amplissimas opes Reipub. prodant, ac deserant: quo in loco amplificat ciuitatis potentiam, & per collationem docet non esse tanta priuata incommoda, vt opes publicæ non sint longè maiores: eas itaque, neglectis calamitatibus priuatis, tuendas esse totis viribus, & conseruandas, neque animos ob præsentes casus abiiciendos esse demonstrat.

Exprobrat illis mollitiem, & leuitatem, atq; inconstantiam: exprobrat etiam ingratum animum, qui talem gratiam referrent sibi viro, & dignitate præstantissimo, & optimè de Republica merito: atque hic aliquantum commoratus prædicat suas laudes.

Primo loco hæc agit. Secundo, confirmat eos à magnitudine imperij, in qua amplificanda multus est: itaque efficit non esse cur cedant hostibus, & agri vastatione moueantur: sed docet resistendum potius enixè, atque adeò contemnendas eorum opes esse: Docet præterea eodem in loco retinendum esse necessariò huiusmodi imperium, vitandę seruitutis causa: non audiendos esse eos dicit, qui de compositione agendum censebant: homines enim istiusmodi libertatem oppugnare, & rempub. euertere. Concludit deniq; non esse causam cur sibi sint irati, qui honestissimã, & maximè salutarem ciuitati rem suaserit, omnium ciuiũ præsertim comprobatione, & consensu. Docet cum Lacedæmoniis de pace minimè agendum esse: ac minimè dandam significationem animi mollis, & fracti malis præsentibus.

Procœmium habet actoris ipsius cõmendationem, & significationem sapientiæ, & naturæ quodammodo diuinæ, qua præsenserit, ac diuinauerit omnia, quæ tunc gererentur: odia scilicet & indignationem populi aduersus se. Est autem perbreue procœmiũ propterea, quòd Pericles animo perturbato & ipse ad causam agendam venit: itaque non moratur in apparatu aliquo procœmij, sed accedit statim ad causam, vt ingratũ populum continuò castigaret, atque grauiter accusaret.

Non inexpectata, minimeque opinata mihi accidit vestra in me indignatio, id est, persuasissimũ mihi iampridem erat, vos mihi iratos, & infestos fore si quid in isto bello non ex voto, & sententia vestra cecidisset: & propterea coëgi concionem, vt vos vestri facti, atque consensus in bello suscipiendo commonefacerem, & vobiscum expostularem de eo, quod mihi nullo meo merito irascamini, & animis fracti in ipso quasi belli ingressu iam succumbatis.

Oratio est plena authoritatis, & grauitatis: non summittit se populo Pericles, nõ purgat, non fatetur se opinionis errore lapsum non rectè consuluisse: non petit propterea veniam, vt cæteri, qui postea ad voluntatem populi agebant omnia: sed perstans in pristino proposito accusat leuitatem, inconstantiam, & ingratum populi animum.

Καὶ προσδεχομένῳ μοι Pathetica est oratio, præcisa, & imperfecta: postulat enim καὶ particula alteram sententiam, quæ ab animo commoto, & irato non est expressa, & diuinanti, vel præsentienti, vel intelligẽti, &c. Pertinet hęc figura ἐμφάσεως ad eam formam, quam Hermogenes vocat ἀληθινὸν, καὶ ἐνδιάθετον, καὶ ἔμψυχον λόγον. Id est, orationem, quæ habet veritatem, affectus, & sensus, & propterea est valde probabilis.

Propositio: propterea coëgi concionem vt vos partim ὑπομνήσω, partim, &c. Ratio: quia audio vos mihi esse iratos, & premere me inuidia, atque criminibus. Id autem ita futurũ ego diuinaueram, & speraueram. Hic est ordo directus sententiarum, sed est inuersus κατὰ μέθοδον περιβολῆς.

Αἰσθάνομαι γὰρ. Ratio cur coëgerit concionem. Conuenit verbum αἰσθάνεσθαι superiori orationi, in qua sibi assumpsit vaticinium. τὰ τῆς ὀργῆς, ἡ ὀργή.

Ὅπως ὑπομνήσω. Vestri consensus in bello suscipiendo. Distributio totius causæ: vt expostulem vobiscum, qui mihi estis irati nullo meo merito: vt vos castigem, qui malis statim succumbatis, nec fortiter resistatis: δηλωτικὸν τὸ πράγματος, καὶ παθητικὸν τὸ προοίμιον.

Ταῖς ξυμφοραῖς. Rebus aduersis.

Ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι. Placet mihi sensa Thucydidis simpliciter, & pingui (vt aiunt) Minerua vobis proponere, vt res fiat planior, & perceptu facilior.

Propositio: Iniquè agitis, qui ob priuatam calamitatem publicam salutem deseratis, & mihi qui eam tueor, irati sitis. Ratio; quia stante Republica, priuati etiam ciues salui esse possunt: at euersa Republica ne ipsi quidem ciues salui esse possunt.

Confirmatio: nam si priuati floreant, respub. occidat, necesse est, & ipsi intereant vna cum Republica. Expolitio à loco contrariorum: Si respublica floreat, res priuata aliquo modo affligatur, tamen salua republica, etiam res priuata conseruatur. Hic erat ordo naturalis, sed est inuersus.

Ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι. Interponit suum iudicium quasi doctor, & præceptor. σημείωσις, σύγκρισις.

Ξύμπασαν) (καθ' ἕκαστον: ὀρθουμένην) (σφαλλομένην, lapsam.

Πολλῷ μᾶλλον. Quàm scilicet conseruetur euersa republica.

Ὁπότε οὖν πόλις. Assumit, vt concludat: Quum igitur Respublica floret, & viget, vt sustinere valeat calamitatem priuatorum, priuati autem nequeunt ferre illius incõmoda, relinquitur, vt priuati digni accusatione videantur, qui deserant, & prodant suam Rempublicam.

Πῶς οὐ χρὴ πάντας. Conclusio erat, desertores eius, proditoresque sunt iudicandi. Sed quia sententia erat asperior, eam methodo modestiæ molliuit.

Καὶ μή. Supple δρᾶν.

Ταῖς κατ' οἶκον κακοπραγίαις. Domesticis iacturis.

Ἐκπεπληγμένοι. Animis cõsternati, stupentes, pauentes.

Καὶ ὑμᾶς αὐτούς. Populum Atheniensem vocat in partẽ culpæ artificiosè: quasi diceret, Si culpa est, eius participes vos estis.

Καὶ τοι ἐμοί. Iniquitatis arguit populum prædicatione dignitatis, suarumque virtutum: is enim (inquit) sum, quem minimè vos criminari deberetis propter summam dignitatem.

Videtur autem hic Thucydides 4 illas virtutes in principe, ac rectore Reipublicæ desiderare. Prudentiam scilicet, eloquentiam, charitatem erga patriam, & integritatem. Aristoteles etiam 2. Rhet. in bono Consultore tria desiderat. prudentiam, probitatem, & beneuolentiam. nam (inquit) Si prudentia adsit, probitas absit, nunquã improbi

recte consulent: si vtraque autem adsit, absit beneuolentia, nunquam optima dabunt consilia.

Plutarchus facit mentionem huius loci in opusculo περὶ τοῦ ἑαυτὸν ἐπαινεῖν ἀνεπιφθόνως: & addit non solùm carere vitio, & inuidia huiusmodi prædicationem laudum, sed potius afferre, atq; adiungere splendorem Pericli, & ostendere in eo virtutem, animique magnitudinem.

137. A Γνῶναί τε. In cognoscendis, quæ facto opus sunt.

Ἑρμηνεῦσαι. Fuit enim eloquentissimus, ita vt Poetæ in eius labris suadelam, & leporem sessitauisse scripserint.

Χρημάτων κρείσσων. Integer & incorruptus) (ἥσσων, qui corruptelæ opportunus, & obnoxius est.

Ὅ,τε γὰρ γνούς. Docet necessarias in rectore Reipublicæ virtutis se tenere. ἱκανῶς.

Ὥστ' ἐμοί. Quare si me authore sequuti estis in bello hoc suscipiendo, rati has virtutes vel mediocriter in me esse, nedū excellere, atq; eminere, iniquè agitis, qui me iam criminemini. ἐξ ὑποθέσεως.

B Καὶ γάρ. Affert rationē, cur rectè fecerint, quum suam authoritatem sunt secuti: quia seruitus nobis imminebat. Sed ἀντιθετικῶς rem tractat. nam si nullo imminente periculo, pacatis, & tranquillis nostris rebus bellum tamen potius, quàm pacem secuti estis, stulti fuistis: Sed vt vitaret offensionē populi mutauit personam. Sin autem necesse erat, vel cedendo imperata facere, & iugum seruitutis subire, vel pericula subeundo libertatē nostrā tueri, ac defendere, profectò magis sunt vituperandi, qui pericula vitarunt, quàm ij qui ea subierunt.

Οἷς τ' ἄλλα εὐτυχοῦσι. Id est, quibus periculum libertatis amittendæ in posterum nullum imminet: qui cæteris rebus florentes: qui tranquillis suis rebus. αἵρεσις γένηται, ἀντὶ τοῦ αἱρεῖσθαι πολεμῆσαι: tamen bellum paci anteponunt, quibus optio data est vtrum bellum an pacem sequerentur.

Πολλὴ ἄνοια. Ingens stultitia est, id est, valde stulti sunt.

Περιγενέσθαι. Libertatem tueri, ac defendere, retinere, sed per amplificationem seruari dixit.

Ὁ φυγὼν τὸν κίνδυνον. ἐνδιάθετη περίστασιν.

Καὶ ἐγὼ μὲν Docet quinam essent illi qui pericula fugiebant, & libertatem prodebant, quinam etiam essent, qui eam tuebantur ac defendebant, vt ad erubescentiam inuitet populum.

Ἐγώ. Vnus, κατὰ σύγκρισιν: qui facilè, quasi diceret, vel metu, vel gratia possum deduci de sententia: confert autem se vnum cum toto populo, vt populus rubore suffundatur.

Ἐξίσταμαι. ἐξίστασθαι mutari in peius. ἐξεστηκὸς οἶνος, vinum fugiens: ἐξίστασθαι ἑαυτοῦ, exire è potestate suæ mentis, mentis compotem nō esse. Nunc verò significat sententiam mutare.

Ἐπειδὴ ξυνέβη. Accidit enim vobis, vt integris rebus bellū susciperetis meam secuti sententiā, belli deinde incommoda experti sententiā mutaretis, meamq; authoritatē vestris sentētiis damnaretis.

Ἀκεραίοις. μετωνυμία) (κακουμένοις. Calamitate affectis.

C Ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἀσθενεῖ τῆς γνώμης. Imbecillitate sententiarum, id est, sentētiis perperam de rerum veritate iudicantibus.

Διότι τὸ μὲν λυποῦν. Affert probabilē rationem, cur à pristina sententia facilè ipsi recesserint: quia (inquit) damna, & detrimenta sunt præsentia; cōmoda, & fructus ex isto bello percipiēdi, sunt remoti.

A Τὸ λυποῦν. Quod offendit, & molestia afficit: agri vastatio: iactura rerum rusticarum.

Ἔχει αἴσθησιν ἑκάστῳ. Sentitur ab vnoquoq; vestrū.

Τῆς δὲ ὠφελείας. Communis verò vtilitas, quæ est remota, nondum patet.

Καὶ μεταβολῆς μεγάλης. Itaq; fractus, debilitatusq; vester animus ingenti præsertim, & repentina rerum mutatione, in suscepto consilio permanere non potuit.

Δουλοῖ γάρ. γνώμην. Deiicit enim, & sternit animos.

B Ὅμως δὲ πόλιν. Admonet eos, vt erecto animo, & celso res aduersas perferant, nec hostibus cedant; eam enim esse demōstrat ciuitatis amplitudinem, imperij maiestatem, disciplinam, & mores, in quibus educati sunt, vt extrema potius omnia perferenda, perpetiendaq; videātur, quàm vt his omnibus indignum quippiam admittatur. D

Ὑφίστασθαι. Sustinere, tolerare grauissimos casus, καὶ μὴ τῇ αἰφνιδίῳ ὑποστῆναι τὴν ἀρχὴν τῶν ὄντων.

C Καὶ τὴν ἀξίωσιν. Et dignitatē, ac splendorem publicum, & priuatum non obscurare.

Ἐν ἤθεσιν. Et in institutis ei paribus educatos, ita scilicet, vt magno, & excelso animo sitis, pro vt magna, & excelsa est ciuitas, quam incolitis.

Ἐν ἴσῳ γὰρ οἱ ἄνθρωποι. Perinde enim homines damnare solēt eos, qui per ignauiā deserunt pristinam gloriam, atq; odisse eos, qui temeritatē alienam sibi arrogant: mouet ab hominum existimatione.

Ὑπαρχούσης. Insitam, suam) (μὴ προσηκούσης.

158. A Ἀντιλαμβάνεσθαι. Succurrere.

D Τὸν δὲ πόνον. Ad alterā causæ partem iam venit Pericles. Confirmat, & cohortatur Athenienses ad permanēdum in suscepto consilio: vt perseuerent in bello gerendo: agri vastatione non ita moueantur, hostiū opes non solùm nō timeant, sed etiam contemnant: dignitatem deniq; Reipublicæ, ac libertatem retineant. Loci argumentorū sunt à magnitudine imperij: à breuitate laborum: à magnitudine commodorum, & fructuum percipiendorum, ab euitatione ingentium malorum, ab honeste, & ab aliis id genus, quæ singulatim inter explicandum indicabimus.

E

Quòd autem ad laborem belli attinet, & ad vestram dubitationē, qua ipsum suspicamini diuturnum fore, & tamen victoriā incertam, quamuis aliâs quoq; docuerim errare eos, qui ita suspicātur, tamen illud nunc proferā, quod neq; vos animaduertitis, & à me aliâs fuit prætermissum: de magnitudine (inquam) nostri imperij.

F Τὸν δὲ πόνον. ἀντὶ τοῦ περὶ δὲ τοῦ πόνου. ἐς οὐδὲν μᾶλλον. ἀντὶ τοῦ κενός.

Ἀρκείτω. προκατάληψις.

Οὐδ' αὖ νῦν. Purgatio, cur non fecerit aliâs huius rei mentionem, iam verò faciat: quia ea oratio inanem iactantiam, & gloriationem habere videbatur.

Ἐχρησάμην τούτῳ τῷ λόγῳ.

Κομπωδεστέρας. vel ἀντὶ τοῦ θετικοῦ: vel speciē habere iactantiæ. Κόμπος (vt iam alibi dictū) κυρίως, crepitus dentium apri, cùm iratus maxillas stringit, ἐκ τροπῆς

G ποιὸς ἦχος τῶν ἐρχομένων ἀποπληττόμενος. ἡ ἀλαζονικὴ φλυαρία. εὐσταθ.

B Τὴν προσποίησιν. τὸ προσποιεῖσθαι.

Οἴεσθε μὲν γάρ. In errore versari Athenienses ait Pericles, nec cognoscere suas opes, & magnitudinem sui imperij. putare enim sui imperij maritimi fines esse angustiores, & intra sociorum tantummodo ditio-

ditionem, qui tamen latissimè, longissimeque per orbem terrarum pateant: erroris itaque falsæque opinionis eos arguit.

Αποφαίνω. Pronuntio.

Δυο μερῶν. Elementa intelligit, terrā, & aquam: appellat partes, quia ex his, & aëre, & igni, & cæteris orbibus constat sphæra mundi.

Τῶν ἐς χρῆσιν φανερῶν. Quæ ad hominū vsum patent: quia superiora elementa, aër, & ignis non ita sensibus percipiuntur, nec eorum vsus hominibus ita est manifestus.

Τῦ ἐπὶ πλεῖον ὑμᾶς. Alteram in vestra potestate omnino esse.

Νέμεσθε. Tenetis, cùm eius portionis, quā nunc tenetis, tum etiam amplioris, si ampliorem appetiueritis.

Καὶ οὐκ ἔστιν. Rationem explicat.

Τῶν ἐν τῷ παρόντι. Quæ hoc æuo viuunt. Correctio quædam, quæ seruit probabilitati.

Ὥστε οὐ κατὰ ... δῆλον ὅτι. Itaque ista, potentia est longè pluris facienda, quàm ædificia, & rura quæ vastauit hostis.

Μεγάλων. Quasi magna quædam sint, cum parua, & leuia existimanda sint, si conferantur cum magnitudine maritimi imperij.

Οὐδ' εἰκὸς χαλεπῶς. Neq; potius iniquo, quàm sedato, & placato animo eiusmodi iactura ferenda est. Codices H.St. probāt magis lectionem ἢ οὐ κήπιον: quàm alteram ἢ οὐκ ἧττον, quare vertemus, Sed ornamentum leue diuitiarum existimantes, id negligere. à κῆπος hortus. εὐσταθ. in μ, Ιλιαδ. κῆπος, etiam καλλωπισμὸς κόμης, καὶ πυρᾶς δέδεται τῷ ἐν κεφαλῇ τριχῶν. Θουκυδίδης ὁ κήπιον φησί.

Ἡ οὐ. αὐτὴ τ, ἀλλὰ κήπιον, καὶ ἐγκαλλώπισμα. ἐξηγητὴς ἐν τοῖς ἢ οὐ κήπιον.

Καὶ γνῶναι. εἰκὸς δηλονότι. Proponit cōmoda futura, si fortiter in bello perseuerent, & libertatē retineant: præter bona (inquit) & commoda, quæ retinebimus, hæc etiam, quæ amissa iam putamus, recuperabimus. στάσις πραγματική.

Τῶν δὲ πατέρων. Mouet ab exemplo maiorum, qui magnis laboribus imperiū pepererunt, & partum conseruatumq; posteris tradiderunt. εἰκὸς repete.

Αἴσχιον δέ. A turpitudine mouet κατ' σύγκρισιν. Turpius est parta amittere, quā vinci, & superari dum res quæruntur.

Ἰέναι δὲ τοῖς ἐχθροῖς. Hortatur vt aduersus hostes nō solùm cum animi fiducia, sed etiam cum contemptione quadam eant.

Αὔχημα μὲν γὰρ. ἀπολογία. Gloriatio, & iactantia etiam in ignauum cadit. Ignaui enim, & vecordes secundo rerum successu temerè interdū gloriantur: viri verò fortes, & magnanimi cōtemnunt aduersarium, cùm excellere, atque præstare longè se eo confidunt. καὶ γνώμῃ. Ne dum fortuna.

Καὶ τὴν τόλμαν. Iidem etiam audaciores propter animi celsitudinem, præsertim si prudentiam coniunctam habeant, & pari sint fortuna.

Ἀπὸ τ ὁμοίας τύχης. Qui enim humili loco, ac fortuna natus est, non ita facilè audet aggredi eos, qui fortuna, & opibus longè superant.

Ἐλπίδι τε ἧσσον πιστεύει. Pergit explicare bona, quæ sunt in viris magnanimis: minus sperant, plus confidunt: spes enim in dubio est: fiducia nō ita, quia nititur prudentia, quæ suas opes cognoscit, itaque non dubitat. ἡ ἰσχύς: vires.

Ὑπαρχόντων πραγμάτων δηλονότι. commoda, facultates, quæ adsunt.

Ἡ διάνοια. ἡ ἰσχύς. βεβαιοτέρα) (ἐν τῷ ὑπόρω.

Τῆς τε πόλεως: τ τι πατέρων, &c. Dignitas tanti imperij tuenda vobis est, nullique labores propterea declinandi.

Τῷ τιμωμένῳ. τῷ ἀξιώματι. τῇ τιμῇ.

Ἢ μὴ δὲ πὰς ὑμᾶς. A repugnantibus: repugnant inter se hæc duo, id est, honorem, & dignitatem expetere, labores, & pericula, quibus paratur honor, recusare.

Μὴ δὲ νομίσαι. Confirmat eandē rem à magnitudine periculi impēdentis: nō solùm agitur de dignitate, sed etiam de libertate, de imperio amittendo, denique de vita, & salute omnium nostrum.

Καὶ κινδύνου ὧν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀπήχθεσθε. Si licet pronuntiare quid de hoc loco sentiam, non dubitauerim affirmare hîc desiderari, τ δοῦναι τιμωρίαν, vel aliquid huiusmodi. nam ita vt se iā habet locus, nullū ex eo sensum elicias commodum. Quod si cui hæc nostra coniectura placet, hæc ita erunt legenda, & intelligenda, καὶ περὶ κινδύνου τ δοῦναι τιμωρίαν ὧν, &c. αὐτὶ τ ἐκείνων ὧν ἕνεκεν, &c. περιπλοκή.

Ὧν ἐν τῇ ἀρχῇ. Intelligit grauissima tributa imposita, agri priuationem, & cætera id genus.

Ἧς οὐδ' ἐκστῆναι. Imò non licet nobis, neque integrum iam est imperio cedere. Pugnam quærit Pericles cum eo genere hominum, qui securi erant, & de belli huius euentu ita secum ratiocinabantur, de principatu bellum inter nos, & Lacedæmonios geritur: qui vicerint, illis alteri parebunt: nihil præterea mali, ac detrimenti sensuri sunt: itaque si illis cedamus principatu, nostris deinde rebus quietè, & pacatè fruemur molestiis bellorum liberati: aduersus hoc genus hominum opponit se Pericles: non est integrum nobis (inquit) cedere imperio, & principatu: Longè fallimini si de ea re tantummodo agi putatis: agitur enim de salute, de vita, & sanguine, ne dum de libertate, & imperio, atque principatu.

Ἐν τῷ παρόντι δεδιώς. Quamuis in præsentia timeat: quid si addamus particulam οὐ, τῷ δεδιὼς participio? Sensus erit melior. δεδιὼς enim, & ἀνδραγαθίζεσθαι, inter se non bene conueniunt. ἀνδραγαθίζεσθαι τινὶ, niti aliqua re, confidere. ἀνδραγαθίζεσθαι τι. Strenuè agere, vel dicere aliquid, & habet εἰρωνείαν. Ignaui enim, non viri fortis, & strenui est aliis cedere imperio, & sequi otium.

Ἀπραγμοσύνη. Propter vitæ tranquillitatem, quam sperat se impetraturum, vel quam cupit.

Ὡς τυραννίδα γάρ. A vi, & natura dominatus ducit argumentum ad fidem faciendam: & sumit exemplum à forma, quæ sub eodem genere est. dominatus enim aut est vnius, aut plurium, si vnius est aut rex, aut tyrannus est. si plures, aut δημοκρατία, aut ἀριστοκρατία, aut ὀλιγαρχία. Instar tyrannidis tenetis hoc imperium: vt tyranni, qui iniustè occupant tyrannidem, quia sine salutis periculo deponere eam nequeunt, ideo mordicus retinent, ita etiam vos nō potestis cedere imperio sine summo vestrum periculo.

Ἄδικον. Ad tyrannum hoc referendum, & est notatu digna authoris prudentia. nam quæ offendere poterant Atheniensem populum, ea tyrannis tribuit: offendere autem poterant, si dixisset imperium iniustè partum ab ipso.

Τάχιστ' ἄν τε πόλιν οἱ τοιοῦτοι. Inuehitur iam apertius in pacis authores: rapit eos in inuidiam, & eos ci-

ues perniciosos publicè ac priuatim appellat.

Τὸ γὰρ ἄπραγμον. Res pro personis: quietis, tranquillitatis, & pacis studiosi.

Δουλεύειν: ὥστε δουλεύειν ἀσφαλῶς.

Ὑμεῖς δέ. ἐπίλογος. Hortatur Athenienses, vt suasores istos auersentur.

Τοιῶνδε. ἐμφατικῶς potius, quàm ἀναφορικῶς.

Μήτε ἐμέ. Sensus, & in mea sententia, & authoritate perstate, sed methodo ἐπιεικείας vtitur. ἐπαναφορά, μήτε.

Ὡ καὶ αὐτοί. Causa cur irasci ei non debeant.

Ἐδῃώσαν ἄπερ εἰκὸς ἦν. περιπλοκή. Vastarunt agrum, incenderunt ædificia, &c.

Ἐπεὶ γεγένηται. Translatio criminis.

Οὐ δικαίως. ἐπίκρισις.

Εἰ μὴ καὶ ὅτ' ἄν. A contrariis facit fidem, si rerum successus, & prosperos belli euentus non mihi estis largituri, sed vobis ipsis arrogaturi: ergo ne aduersas quidem res mihi vni tribuere debetis. εἰ μὴ καί. βαρύτης.

Φέρειν τε χρή. Ferendæ sunt æquo animo, & forti res aduersæ, siue diuinitus accidant, siue ab hostibus proficiscantur.

Ἀναγκαίως. Causa pro effectis: æquo animo: aduersus enim necessitatem quid agat quis?

Ταῦτα γὰρ ἐν ἔθει. Mouet ab instituto pristino ciuitatis.

Κωλυθῇ. Prohibeantur. fiant irrita.

Γνῶτε δέ. A gloria, quam adepturi sunt, incendit eorum animos.

Ἢν καὶ νῦν ὑπενδῶμεν. Auguratur quodammodo Pericles vir sapiens: vel potius Thucydides facit eum diuinantem belli huius exitum.

Πάντα γὰρ πέφυκε. Natura enim comparatum est, vt omnia orta, & aucta, occidant, & decrescant.

Ἑλλήνων. Quòd Græci Græcorum plurimorum imperium obtinuerimus, quæ maxima gloria futura est: ei videlicet præfuisse genti, quæ aliis præesse consueuerit, & libertatem sibi perpetuò vendicauerit, & grauissima bella contra vniuersos, & singulos constituerimus: hæc est fama, & memoria, quæ apud posteros erat permansura, & quæ ad nostra vsque tempora permanet. ξύμπαντας. ὑπερβολικῶς. in Encomiis habet locum ἡ ὑπερβολή.

Ἕλληνες. Non barbari, hîc vnus gradus amplificationis: secundus ἑλλήνων. παρωνομασία, & πολυπλείστων. Tertius πλείστων.

Πόλιν τε. Præterea, quòd vrbē opulentissimam, omnique rerum copia instructissimā, & frequentissimam coluerimus.

Καίτοι ταῦτα. Amplificat hæc bona hominum iudicio: eorum (inquam) hominum, qui virtuti dediti, agendi semper aliquid studio, non in desidia, & otio marcescunt: quanquam his adiungit etiam eos homines, qui otio delectantur, & eos, qui eiusmodi bonorum expertes sunt: & dicit otiosos improbare ac vituperare bona eiusmodi: expertes inuidere. Ἀνακεφαλαίωσις, αὔξησις.

Ταῦτα. τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν δύναμιν, &c.

Ὁ μὲν ἀπράγμων. Iners, deses: Collectione τῶν ἀπραγμόνων, καὶ τῶν μὴ ἐχόντων vtitur, vt premat vtrosque inuidia. ὁ δρᾶν τι βουλόμενος, ὁ δραστήριος.

Τὸ δὲ μισεῖσθαι. Superius dixerat, καὶ κινδύνου, &c. & ὡς τυραννίδα ἔχετε αὐτήν. Itaque quia hæc oratio solicitudinem populo afferre poterat, confirmat eum obiter, & ait non esse hoc curandum: nec moueri oportere eum, si odio sit sociis. natura enim ita cōparatum esse dicit, vt qui alterius imperio parent, eum cui parent, odio habeant. Sed compensandum esse hoc incommodum imperij maiestate, & magnitudine potentiæ.

Τὸ ἐπίφθονον. Subit inuidiam.

Καλῶς βουλεύεται. Rectè suis rebus consulit.

Οὐκ ἐπὶ πολύ. Propter æui breuitatem, & humani generis infirmitatem. σύγκρισις.

Ὑμεῖς δέ. Superiora colligit iam, vt finem dicendi faciat, & sententiam dicat. Quare vos vtrumq; hoc prospiciētes, & futurum decus, & vitationem dedecoris, vtrunque iam alacres animis amplectamini. ἢ, αὐτὶ τε δή. προγνόντες, προϊδόντες.

Βαρυνόμενοι. Et demonstrate vos præsentibus laboribus non premi.

Ὡς οἵτινες. γνώμη.

Παραλύειν τῆς ὀργῆς. Liberare ira. συνεκδοχικὴ φράσις. Iram minuere, ducta metaphora à vinculis.

Δεινῶν. Formidine.

Ὡρμηντο μᾶλλον. Impēsius animis incumbebant, incitati ferebantur.

Ἐλυποῦντο. Premebantur.

Ὁ μὲν δῆμος. συνεκδοχή. partium enumeratio.

Ὁρμώμενος. Bellum ingressus fortunis tenuibus.

Ἐζημίωσαν χρήμασιν. Quia dicitur etiam ζημιοῦν θανάτῳ.

Ὅπερ φιλεῖ ὅμιλος ποιεῖν. Libro quarto, οἷα ὄχλος φιλεῖ ποιεῖν: tacitè carpit populi leuitatem, & inconstantiam.

Ἀμβλύτεροι. μετωνυμία. Αἰτιολογία. Lenito iam dolore domestici luctus, & iacturæ, quam priuatim fecerant. Dies enim ipsa solet si non penitus tollere, saltem magna ex parte minuere dolorem, minus iam sentientes.

Ὧν δὲ ἡ ξύμπασα. Consilio autem longè cæteros ciues anteire eum existimantes.

Ὅσον τε γὰρ χρόνον. Digreditur parumper hîc Thucydides, & laudes Periclis prædicat, eas distribuit in duas partes: in bellum, & in pacem: pacis tempore modestum ciuem, & bonum gubernatorem, amplificatoremque Reipublicæ: in bello prouidum, & sapientem rectorem ciuitatis fuisse dicit.

Ἡσυχάζοντες. A cæteris bellis abstinentes, vel intra muros se continentes hosti obuiam non prodeuntes.

Θεραπεύοντας. Rem nauticam curantes, in eam incumbentes, ei operam nauantes: colentes, ἀπὸ τοῦ ἐμψύχου.

Τῇ πόλει κινδυνεύοντας. Neque Rempublicam in discrimen vocantes.

Ἔξω τοῦ πολέμου. Expeditionem in Siciliam intelligit, & bellum Syracusanis illatum, & alia, quæ ad hoc bellum pertinere non videbantur.

Ἰδίας φιλοτιμίας, καὶ ἴδια κέρδη. Alcibiadem in primis subindicat, qui & ob iuuentutē, quæ ætas honoris cupiditate flagrat; & ob generis nobilitatē, quæ inflare solet; & ob luxum, quia profusus erat, necesse habebat parare vnde ingentes sumptus faceret: itaque author in primis fuit belli Siciliæ inferendi. hoc apparet libro quarto huius historiæ.

Κακῶς ἔς τε σφᾶς αὐτούς. Perperam & suam Rempublicam, & sociorum res administrauerunt.

Ἃ κατορθούμενα μέν. Facit fidem eos perperam res administrasse: si succedebant ea, quæ gerenda suscipiebant, dignitas, & fructus nō ad Rempub. sed ad priuatos veniebat: si non succedebant, calamitas, & decus in Rempublicam recidebat.

Αἴτιον

Αἴτιον δὲ ἦν. Αἰτιολογία. Quia ille pollebat cùm dignitate, tum consilio: adde etiam, quòd minimè omnium pecunia expugnari poterat. Itaq; plebem in officio liberaliter continebat, neq; ex eius voluntate pendebat, sed eam ipse regebat, & parere sibi cogebat: Nam cùm bonis artibus potentiam adeptus esset, nihil erat cur assentaretur multitudini: imò eam sæpe castigabat, eiq; pro sua authoritate refragabatur. Proinde si quando quid temerè audere eam animaduertebat, metu incusso, dicendo reprimebat. Contrà stultè formidantibus animum restituebat. Quare summa rerũ verbo quidem penes populum, sed re ipsa penes vnum Periclem erat.

D Ἴσον. Dignitate, non principes, vt erat Pericles.

Καθ' ἡδονάς. Vt ei assentarentur, & ad eius voluntatem loquerentur, quam morum corruptelã exagitat his verbis Demosthenes in 3. Olynth. ἐξ οὗ δὲ οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφήνασι ῥήτορες, τί βούλεσθε, τί γράψω, τί ὑμῖν χαρίσωμαι, προπέποται τῆς παραυτίκα ἡδονῆς, καὶ χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα, καὶ τοιαῦτα συμβαίνει, καὶ τὰ μὲν τούτων καλῶς ἔχει, τὰ δὲ ὑμέτερα αἰσχρῶς.

Καὶ τὰ πράγματα. Vel rempublicam libidini populi permittere.

142. A Ἐξ ὧν ἄλλα τε πολλά. Vnde cùm multis aliis in rebus peccatum est, tum in suscipienda expeditione aduersus Siculos.

Ἐν μεγάλῃ. Quia in ampla Republica multa geruntur.

Ἀρχὴν ἐχούσῃ. Nam quæ non habet, necesse est velit, nolit pareat imperio illius, in cuius ditione est: quæ habet, necesse est sustineat curam regendi eos, qui subiecti sunt imperio. Itaq; si rectè eos regat: res benè cedit, sin perperam, malè.

Ὃς οὐ τοσοῦτον. Quæ suscepta est non tam culpa eorum, qui auxilia accersiuerunt (Leontinos intelligit, & Egestæos) quàm ipsorum Atheniensium, & eorum qui miserant eos apparatus.

Οὐ τὰ πρόσφορα. Qui non consulebant iis, qui eò profecti sunt: qui non sentiebant quę expediebant illis.

Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας διαφοράς. Sed propter priuatas simultates, & factiones exercitum debilitabant, & statum ciuitatis conturbabant.

Σφαλέντες δὲ ἐν Σικελίᾳ. Tantam fuisse potentiam Atheniensium docet, vt quamuis ingenti clade accepta in Sicilia, & magnis copiis, magnaq; classe amissa, seditione domi laborarent, tamen post tot incommoda triennium adhuc restiterint non solùm superioribus hostibus, sed etiam Siculis adiunctis.

Σφαλέντες. Re infeliciter gesta: amissis in Sicilia tot viris, & tot nauibus, & tanto apparatu.

B Ἐν στάσει ὄντες. Seditione laborantes.

Κύρῳ. De hoc agitur 1. lib. ἑλληνικῶν.

C Τοσοῦτον τῷ Περικλεῖ. ἐπιφώνημα. Tanta fuit in Pericle prudentia, & prouidentia, qua prospexit, &c. ἐπειδή τε ὁ πόλεμος κατέστη, ὁ δὲ φαίνεται καὶ ἐν τούτῳ προγνοὺς τὴν δύναμιν. supra.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Narrat Lacedæmonios eadem æstate bellum Zacynthiis intulisse: sed re infecta domum rediisse.

Ζάκυνθον. ὑλήεσσαν Ὅμηρος, *nemorosa Zacynthus.* Virgil.

D Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους. Eadem æstate iam extrema. Explicat iam Thucydides legatos quosdam Peloponnesiorum interceptos fuisse, dum ad Regem Persarum proficiscerentur, & delatos Athenas.

Τὸ μέρος. Ex parte, quantum ad ipsum attinebat, qui videlicet cùm posset impedire, tamen non impediuerit, id est, culpa eius ex parte, sed παρέπλεξεν. 143. B

Κακουργῇ. Infestaret. afficeret maleficio, & Thraciam. C

Τὰ τῆς Ποτιδαίας. Quæ ad Potidæam acciderant: incommoda, & longam obsidionem, & sumptus maximos.

Δικαιοῦντες. Parem gratiam referendam esse existimantes Lacedęmoniis, qui bello cœpto omnes Athenienses, qui in eorum manus incidissent, interimebant. Lacedęmonios crudelitatis, & immanitatis accusat, qui vel innocentissimos capitis supplicio afficerent.

Τοῖς αὐτοῖς ἀμύνεσθαι. Locutio media.

D Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Ambraciotarum expeditionem aduersus Argiuos, & Amphilochos explicat iam Thucydides: demonstrat causas inimicitiarum, originem ciuitatis, & gentis τῶν ἀμφιλόχων, progressum, & incrementa, exitum denique earum rerum: narrat Amphilochum Amphiarai filium post bellum Troianum Argos Amphilochicum condidisse, & genti Amphilochorum nomen dedisse. Floruisse autem ciuitatem, & gentem eam ad multa secula, & potentem admodum fuisse: sed postea debilitatam, & afflictam in ciuitatis societatem Ambraciotas finitimos accersiuisse: ac illos pulsis Argiuis ciuitatem occupasse. Amphilochos verò pulsos vrbe Acarnanibus se adiunxisse: atque ita vtrosque petiisse auxilia ab Atheniensibus: Athenienses misisse illis Phormionem, & naues triginta.

Βαρβάρων. Chaonas, & alios intelligit.

Ἐποιήσαντο τὴν ἔχθραν. Susceperunt inimicitias. 144. C

D Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Narrat iam Thucydides Atheniẽses ineunte hyeme misisse Phormionem ducem cum 20 nauibus, vt infestaret Peloponnesum, & mare Corinthiacum, sinumq; Crisæum, ne importari, exportarive quicquam posset: itaque Phormionem cum classe Naupacti stationem obtinuisse, & diligenter, ac industriè rem administrasse: missas præterea nonnullas naues docet in Cariam, & Lyciam duce Melesandro, vt pecuniam exigerent, & mare illud pacatũ à piratis redderent: Sed Melesandrũ re gesta infeliciter, cũ ipsum interiisse, tum partem eius copiarum.

145. A Ὁρμώμενος. Mouens sese, quasi ex belli sede.

Ταῦτά τε πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Φασηλίδος. πόλις παμφυλίας, ἡ πρότερον πιτυοῦσα καὶ ὕστερον φαρόσαλος. Hinc erat Theodectes Aristandri filius, forma egregia, Aristotelis amicus: ad quem scripsit ῥητορικά. Ipse quoque Theodectes scripsit Rhetorica: fecit Tragœdias quinquaginta, & alia quædam. ἡρωδιανὸς φησὶ νησίον εἶναι.

B Τοῦ δὲ αὐτοῦ χειμῶνος. Redit ad Potidæam Thucydides. docet Potidæatas non potuisse tolerare diutius obsidionẽ pressos rerũ omnium inopia: ita, vt inuenti fuerint, qui vel ab humanarũ carnium esu non abstinuerint: itaq; certis conditionibus factã deditionem. ἐπειδή. Causas & difficultates, quibus coacti Potidæatæ venerunt in deditionẽ, prius explicat. Hæ sunt diuturna & grauis obsidio: desperatio futuræ liberationis: summa frumenti, & cæterarum rerum necessariarum inopia.

Ἀπανίστασαν. Reuocabant: obsidione liberabant.

Καὶ ἄλλα τε πολλά. Et cùm alia multa in vrbe acci-

derant pro victu necessario, tum inueti sunt etiam nonnulli, qui à carnibus humanis nō abstinerent: Ἄλλα τὰ πόμα: fortasse significat, equos, iumenta cæsa, quorum carnibus vescerentur: mures etiam, canes, felesq; nostris temporibus, herbas, & alia id genus milites in obsidione cōmederunt, pressi rerum aliarum inopia.

Ἐγνῶον. Rem tetram, & immanem obscurè, & leuiter attigit, quasi detestaretur vel mentionem eius, vt rei nefariæ. Hoc autem dixit, vt ἀπὸ τῶν ἱερῶν χρημάτων.

Προσφέρουσι λόγους. Veniunt in colloquium.

Ἐπὶ σφίσιν τεταγμένοις. Quibus erat mandata ea cura.

C Ὁρῶντες μὲν τῆς στρατιᾶς. Purgat duces.

Δισχίλια τάλαντα. Mouebantur etiam magnitudine sumptus publici.

D Ἐπῃτιάσαντο. Dederunt crimini, quòd iniussu populi ita cum hoste conuenissent.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Explicat iam Thucydides Peloponnesios hac æstate in agrum Atticum non irrupisse, sed conuertisse omnes suas copias aduersus Platęenses. Hanc expeditionem susceperunt in gratiam Thebanorum, vt iniurias eorū, & cædem suorum vlciscerentur.

146. A Ἀρχίδαμε καὶ λ. Expostulant legati Platæensium cū Archidamo rege, & Lacedæmoniis: queruntur bellum illatum sibi contra fœdus, & religionē iurisiurādi, quo Pausanias eorum dux olim sese obstrinxerat: petunt deniq; cum graui deorum obtestatione, vt ab agro vastando abstineant, neq; suos fines populentur, quos sui maiores cōseruatos, & auctos libertate, honoribus, & præmiis voluerūt. Hæc κατὰ σύγκρισιν dicuntur.

Παυσανίας γὰρ. Facit fidem contra ius, & dignitatē eos facere. Pausanias amissos fines, & ciuitatem, libertatemq; simul nobis restituit: & iureiurando se obstrinxit, fore vt conseruaret ea nobis, & à vi, & iniuria quorūlibet nos defenderet, vos res concessas, restitutas, & conseruatas iam eripitis, & rescinditis, atq; irrita facitis acta vestrorū maiorum: hoc igitur & iniquum, & turpe.

Τῶν ἐθελησάντων. Nam Thebani, & alij cum Medis senserunt: alij neutros adiuuerunt.

B Μάρτυρας ποιούμενοι. Contestati.

C Δίκαια λέγετε. Refutat Archidamus legatos: negat eos libertatē traditam à Pausania retinere, qui seruiant Atheniēsibus: hortatur itaq;, vt ad se vindices libertatis transeant, & suam libertatem retineant, cæterosq; Græcos à seruitute Atheniensiū liberent: vel certè vtrisq; pariter amici sint, à bello & armis ipsi abstineant. Status causæ iuridicialis est: Legati Platæenses aiunt iniuriam sibi fieri: Archidamus negat: Quæstio est, fiat nec ne iniuria Platæensibus? docet Archidamus non fieri: vtitur definitione: tum fieret iniuria si tradita libertate eriperetur: sed cum ereptam vobis restitutam cupiamus, nullam vobis facimus iniuriam.

Δίκαια λέγετε. Ἀπὸ διαβολῆς. Æqua esset vestra oratio si facta verbis responderent: Sed cùm minimè, quasi diceret, respondeant, sequitur eam esse iniquam. διάλογος.

147. A Παῖδες γὰρ σφῶν τὸ ἀναγκαῖον.

Δεδιέναι δὲ. δεύτερον ἀναγκαῖον. Ἀδικα περὶ ξανθῷ μενελάῳ ὅμηρος.

B Οἱ δ' ἀκούσαντες. In magna rerum ambiguitate cōstituti Platæenses rationē explicare non poterant: hinc mouebat eos iactura præsens agri, & finium vastatio, & vrbis imminens obsidio: indę mouebat officium, & amicitia Atheniensium: in primis verò pignora, quæ apud eos deposuerant, liberi & vxores. Itaq; quò se verterent, quidve agerent nesciebant. Vicit tamen deniq; ea sententia, vt amicitiam Atheniensium conseruarent, agrū, & fines negligerent, fortunā, & pericula quæuis subirent. Interea tamen relatis Archidami conditionibus ad populum rem communicandam cum Atheniensi-B bus censuerunt: & tantisper dum legati inde redirent, inducias petierunt.

Ὅτι βούλονται ἃ προκαλεῖται. Se velle oblatas conditiones ab eo cum Atheniensibus communicare: quibus si probauerint, paratos se esse ad eas accipiendas.

C Σπείσασθαι σφίσιν. Inducias secum pacisceretur. faceret.

Μὴ δῃοῦν. Ab agro vastando temperare.

Ἐσπείσατο. Pactus est inducias tot dierum, intra C quot erat consentaneum responsum Athenis afferri posse.

Οὔτ' ἐν τῷ πρὸ τοῦ χρόνῳ. Adhortabatur populus Atheniēsis Platæenses, vt in officio, & amicitia permanerent: de cætero non dubitarent: se nanq;, vt antea nullo tempore defuerant, ita etiam tunc adfuturos illis: neq; causam eorum neglecturos promittebant.

Οὔτ' ἐν τῷ. Exemplum petitum à tempore superiore.

D Προέσθαι. Destituisse.

Πρὸς τῶν ὅρκων. μέγεθος, καὶ λαμπρότης.

Μηδὲν νεωτερίζειν Nec nouas quęrerent amicitias.

Μὴ προδιδόναι. Non deficere ab eorum amicitia.

Καὶ γῆν τεμνομένην ὁρῶντας. Et agrum vastari vel se ipsis inspectantibus, si ita necesse esset, id est, in suo conspectu.

Καὶ ἄλλο πάσχοντας. Et quamlibet aliam fortunam subeūdam sibi esse iudicarunt, id est, obsidionem, vrbis oppugnationem, famem, &c. ὅ, τι ἂν ξυμβαίνῃ, E Quodcunque casus tulisset.

Ἀδύνατα σφίσι. Sibi non licere accipere conditiones oblatas à Lacedæmoniis.

E Ἐς ἐπιμαρτυρίαν κατέστη. Cœpit cōtestari deos, &c. vt illis videlicet se purgaret, ac probaret id, quod erat facturus, atq; adeò quod fecerat: quòd scilicet, arma iam intulisset ipsis, & quòd agrum vastaturus, vrbem oppugnaturus esset.

148. A Θεοί. Deos tutelares intelligit, & pręsides vrbis, & agri, quare subiicit ὅσοι, &c.

F Καὶ ἥρωες. Nam isti quoq; in numerum deorum relati suos tueri existimabantur, à quibus colebantur.

Οὔτε τὴν ἀρχὴν. Neq; primùm) (ἐπιγνῶ.

Ἐκλιπόντων. ἀπολογία, cur non ἀδίκως bellum intulerint. hi enim priores fœdus violarunt.

Ἐν ᾗ. In qua patres nostri cùm vota vobis nuncupassent, Medos superarunt, vestraq; ope feliciter pugnarunt aduersus barbaros: hæc eò spectāt, vt doceant Lacedæmonii se nunquam arma illa-G turos fuisse, nisi fuissent prouocati à Platęensibus.

Παρέσχετε αὐτὴν εὐμενῆ. Γλυκύτης, præbuistis, præstitistis benignam, & amicam.

Ἐναγωνίσασθαι. Et in ea decernerēt, ac dimicarent.

Προκαλεσάμενοι γὰρ. oblatis enim multis, æquisq; conditionibus, eas omnes recusarunt.

Ξυγγνώμονες δὲ ἔστε. Conclusio. Testes igitur estote, si

te, si qui nos prouocarunt, pœnas dederint, nos verò parati ad vlciscendum, de illis pœnas sumpserimus. δὲ, αὐτὶ τῆ δὴ. ξυγγνώμονές ἐστε, αὐτὶ τῶ ξύγγνωτε.

Plena grauitatis est hæc oratio cùm sententiarum pondere, & orationis ipsius granditate, tum personarum ratione habita: rex est, qui loquitur, deos, atque heroas alloquitur. Similes apud Liuium plus quàm semel, atque iterum reperiuntur vt in primo libro, vbi Romulus precatur Iouem statorem: vt in sexto etiam, vbi Marcus Furius Camillus Dictator verba facit ad Apollinem, & Iunonem in oppugnatione Veiorum.

Tuo ductu Pythice Apollo, tuoque numine instructus pergo, &c.

B Ἐπιθειάσας. Ἀπολύτως interdum ponitur, & significat diuino afflatu corripi: Iam transitiuè, deos affatur his verbis.

Καθίστη. Aciem ad prœlium instruxit: vt si qua eruptio fieret, occupatis in opere, atque in circumuallatione militibus, instructę, & paratę essent copiæ ad hostem reiiciendum.

Περιεσταύρωσεν. σταυρὸς, vallum significat, aliâs crucem: qua significatione inuenitur sæpissimè in sacris literis: nec non pro ærumnis, & miseriis, quas pij homines, & Christi sectatores perferunt.

Δενδρέσιν, ποιητικῶς.

Ἐλπίζοντες. Sperantes se propediem eam expugnaturos.

Ξυλαμένου. Vnde materia comportaretur significat.

Παρῳκοδόμουν. L. V. Supra vrbis ędificia extruũt. F. P. aggeribus adhibebant, ne scilicet humus diffunderetur.

Φορμηδὸν. Instar storeæ, vel sportæ, id est, directa & transuersa tigna admouentes, ita enim texuntur storeæ, &c.

Ὕλην. Virgulta, cespites, & alia id genus ingerebant.

C Μέλλοι αἰρήσειν. Erat absoluturũ, id est, ad iustã altitudinẽ aggerem excitaturũ, ξυνεχῶς, continenter. Γῆν, ad materiam, χῶμα, ad formam refer.

Διῃρημένοι. Ita partiti inter se opus, vt alij quiescerẽt, alij cibũ caperent, alij in opere essent occupati.

Οἱ δὲ Πλαταιῆς. Quid cõtra conatus hostium Platæenses fecerint, iam explicat: murum (inquit) ligneum muris lapideis vrbis imposuerunt: cui deinde addiderunt murum lateritium: muro ligneo deinde coria, & centones præfixerunt: prætexuerunt. ξυνδέσμους, compago.

D Τὸ μὴ ὑψηλόν. Ne succrescens ædificium labasceret, vel ne esset infirmius.

Δέρρεις. Coria, pelles, vestimenta etiam densa.

Διφθέρας. Vestes crassas, & viliores, pastoritias, &c.

Προκαλύμματα. Munimẽta obiecta, q̃ protegerẽt.

Ὥς τε τοὺς ἐργαζομένους. Quæ protegerẽt & murum, & eos qui in opere versabantur.

Πυρφόροις. Missilibus igniferis.

149.A Διελόντες. Interciso vrbis muro, qua agger extruebatur.

Ταρσοῖς. Fiscellis, vel cratibus arundineis. aliâs sic vocatur palma pedis, palmula remi: ala, &c.

Ἐνείλλοντες. Inuoluentes, id est, obstruẽtes rimas cratium.

Ἐσέβαλον. Obstruxerunt.

Οἱ δὲ, ταύτῃ ἀποκλειόμενοι. Nouum commentum Platæensium explicat: Cuniculos scilicet actos, quibus aggerem subducebant in vrbem.

Ταύτῃ. Ea ratione, eo commento exclusi, id est, cùm nihil ea iam proficerent.

Τοῦτο μὲν ἐπέσχον ἀπὸ τοῦ ἐμφύχον. Ab eo agendo destiterunt.

Τιτύσκεσθαι ὅμηρος, collineare, de sagittariis. à corpore ad animum.

Ξυντεκμηράμενοι. Coniectura eos dirigentes sub aggerem.

B Ἐπὶ τὸ κενούμενον. In eam partem, quæ hauriebatur, euacuabatur.

Δεδιότες δὲ. Narrat Platæenses intra priores muros vrbis ædificasse alteros, vt si priores ab hoste capti fuissent, alteri vrbem tuerentur, & nouus labor hostibus relinqueretur.

Δεδιότες. ἀπολογία. Quo consilio adducti id fecerint. metuentes suam paucitatem, hostium multitudinem.

Μηνοειδές. Lunatum, falcatum, curuum.

C Ἐν ἀμφιβόλῳ. Et in maiore periculo constituti, ratione nõ affert apertè: sed ea est posita in verbo μηνοειδές.

Ἅμα δὲ τῇ χώσει. Interea dum iaciunt aggerẽ, admouent etiam machinas.

Ἅμα δὲ τῇ χώσει. Quid prętérea moliti fuerint Peloponesij, explicat Thucydides: iactũ aggerẽ superius vidimus ab illis: à Platæẽsibus humũ subductã disiecta parte muri: à Pelopõnesiis cratibus arũdineis eam obstructã: ab illis actos cuniculos, & alterum murum interius falcatum ædificatũ, ab his D iam docet machinas, dum agger iaceretur vrbi admotas: & quassatos ita muros, vt Platæenses vehemẽter perterriti fuerint. Est igitur totus hic locus collatio quędã conatuũ, tum eorũ, quibus vtebantur Peloponnesij ad vrbẽ oppugnandã, tum eorũ, quibus vtebantur Platæenses, vt se defenderent.

Ἀνέκλων. Reflectebant, subuertebant.

Ἀπὸ τῆς τομῆς ἑκατέρωθεν. Ab vtroq; capite.

D Μέλλοι περιπεσεῖσθαι. Erat ictu petitura, verba sonãt, quoties machina aliquã in partem erat casura.

E Ἐμβολεῖς, αὐτὶ τῶ ἐμβολῆς.

Μετὰ δὲ τοῦτο. Mutatam rationem oppugnãdæ vrbis demõstrat: ratio, quia Peloponnesij intelligebant vi vrbem capi nõ posse, vt fame saltẽ eam expugnarẽt diuturna obsidione: tentasse tamen eos prius ostendit, an incendio quicquã posset profici.

150.A Ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν. Hoc genere oppugnationis, L. V. At F. P. inter tot impedimenta: præsenti formidine. πνεύματος γενομένου, coorto vento.

F Πᾶσαν γὰρ δὴ ἰδέαν. Nullum genus oppugnationis prætermittebant, vt sine sumptu grauiore, & longa obsidione eam expugnarent.

Ἰδέαν. Oppugnandi scilicet.

Προσαχθείη σφίσιν. Sibi adiungeretur.

Φοροῦντες οὖν. Comportãtes itaq; materię, ac virgultorum fasciculos, in fossas coniecerunt.

Ἀπὸ τοῦ χώματος. Ex aggere. L. V. intelligit fasciculos ex aggere petitos, sed res non ita habet. Thucydides enim docet iactos fasciculos in eam partem, quæ erat intra aggerem, & murum vrbis inferio-G rem, vt sit περίφραξις τῆς τάφρου. Vel certè eius spatij, quod erat intra murum, & aggerem.

B Πλήρους γενομένου, αὐτὶ τῶ πληρωθέντος.

Ἐπιπαρένησαν. Congesserunt materiam, & virgulta etiam in alias plerasq; partes vrbis, quas occupare de loco superiore poterãt. ἐπὶ πλεῖστον τῆς ἄλλης πόλεως: ergo nõ in omnes partes materiam iecerunt.

Ἀπὸ τοῦ μετεώρου. Quo videlicet facilius flamma dilata vento vrbem, & ædificia incenderet.

Ξὺν θείῳ, καὶ πίσσῃ. Quæ adiuuarent incendium.

Ὄζον, πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Χειροποίητον. quasi diceret, nam non cõfero cum iis incendiis, quæ casu, & vi ventorum in syluis fieri consueuerunt. arbores enim in syluis ita interdũ agitantur, vt mutuo concursu, & impetu ignem excudant.

Ἀπὸ ταὐτομάτου. Sic ego distinguo, τὸ αὐτόματον, casus, quem Christiana pietas nullo modo admittit, persuasa de summa Dei nostri prouidentia, & rerum omnium moderatione.

Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ σημαινόμενον. τὸ πρᾶγμα, τὸ πῦρ.

Ἐπίφορον. Secundus, qui vrbem versus flammam differret.

Οὐκ ἂν διέφυγον. Actum vtiq; de illis fuisset.

Καὶ τὸ δὲ. Non solùm illud incommodum non accidit; sed id cõmodi contigit. vt magna vis aquæ cum tonitruis de cœlo effusa flammam restrinxerit, & periculo Platæenses liberauerit.

Οἱ δὲ πελοποννήσιοι. Narrat Pelopõnesios eo etiam conatu frustratos, & spe deiectos, dedisse se ad vrbem circumuallandam.

Διελόμενοι κατὰ πόλεις. Distributo ambitu inter ciuitates singulas.

Τάφρος δὲ. Murum lateritium fuisse significat. vnde verò lateres effecerint, docet: ex duplici fossa (inquit) interna, & externa. βραχυλογία.

Περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολάς. Arcturus oritur à Canicula ferè post diem quinquagesimum, Nonis Septembris ortu cosmico, vt vocant Astrologi, vel etiam Heliaco, qui Cosmicum paulo pòst sequitur.

Πλαταιῆς δέ. Quis fuerit numerus eorũ, qui obsidebantur, docet. 400 Platæenses, 80 Athenienses, 110 mulieres, quæ panem facerent.

Παῖδας μέν. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος.

Τῶν πλαταιέων. Passiuè positus iam casus patrius: simul atque Peloponnesij bellum intulerunt Platæensibus.

Ἀκμάζοντος. Frumentis iam maturis.

Τέλος. Præter ἰσίδωρον ἀριστοκλέους, καὶ φανόμαχον τὸν Καλλιμάχου.

Ἐδόκει δέ. Erat opinio ciuitatem ad Athenienses defecturam, opera quorundam ciuium. προσχωρήσειν, factura deditionem.

Προπεμψάντων: προπέμπειν, aliâs prosequi.

Ἐς μάχην καθίστανται. Ineunt prœlium.

Εἶχον δέ τινας. οἱ χαλκιδεῖς scilicet.

Κρουσίδος: κρουσίδος. στεφα. μοῖρα τῆς μυγδονίας, ἀπὸ Κρούσεως τοῦ μύγδονος υἱοῦ.

Ὄλυνθος, πόλις θρᾴκης.

Ἄρτι δὲ τῆς μάχης γεγενημένης. Quamuis equitatus Atheniensis, & leuis armatura ab equitatu, & leui armatura Chalcidensium victi, & superati fuissent, tamen non ita magnum incommodum acceperant: sed paulò post factum prœlium noua manus cetratorum, quam Olynthij subsidio suis miserant, addidit animos iis, qui paulò ante victores fuerant: itaque omnes aggressi denuo Athenienses, fundunt eos, fugantq;, & cædunt 400 & 30, & omnes duces. Hoc igitur Atheniensium incommodum iam explicat Thucydides.

Τοῖς τε προσγιγνομένοις. Tum eorũ accessione, nouo subsidio.

Ἐπῄεσαν. Infestis armis procurrebant.

Ἠ δόκει. Quà videbatur, id est, secuti opportunitatem loci, id est, à latere aperto.

Οὐχ ἥκιστα φοβηθέντες. Maximè perculsos.

Τῷ περιόντι. Cum reliquiis.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Redit ad Ambraciotas: quorum inimicitias aduersus Argiuos, Amphilochos, & Acarnanas, & bellum cœperat explicare in hoc ipso libro. Narrat eos hac ipsa æstate bellum grauissimum Acarnanibus intulisse: huius belli apparatũ, copias, & consilia primùm explicat. Consilia, & causę huius expeditionis fuerunt, quia Ambraciotæ, & Chaones venerant in spem subigendæ totius Acarnaniæ. Magnitudo apparatus illa fuit, quia pedestribus, maritimisq; copiis, & opibus nõ solùm suis, sed etiam Peloponnesiorũ hoc bellum susceperunt: itaque magnas fuisse vtrorumq; copias ostendit. docet etiam quibus rationibus persuaserint Peloponnesiis, vt belli huius socios se adderent: futurum demõstrabant, vt Acarnania potiti, facilè potirentur etiam insulis adiacentibus, Zacyntho scilicet, & Cephalenia: quibus subactis, fore vt Atheniensibus facultas oppugnandæ Peloponnesi eriperetur.

Χάονες. Gens Epirotica: in Epiro 14 erant gentes Theopompo authore, quarum maximè illustres duę istę erant, Chaones, & Molotti, Strabo, lib. 7.

Βουλόμενοι. consilia.

Λέγοντες ὅτι. Mouebant eos commodis futuris. Potiemini Acarnania, potiemini Zacyntho, & Cephalenia: eripietis hosti facultates oppugnandæ Peloponnesi. fortasse etiam Naupactum capietis.

Καὶ ὁ περίπλους: & Athenienses non ita postea infestaturos classe Peloponnesum. ἀντὶ τοῦ οἱ ἀθηναῖοι οὐκέτι ὁμοίως περιπλεύσουσι τὴν πελοπόννησον. εὐθὺς, E vestigio.

Τῷ δὲ ναυτικῷ. Id est, Sociis verò præceperunt circummissis nuntiis, vt classem expedirent, eamque primo quoq; tempore mitterent Leucadem. παραγγέλλειν, Imperare circummissis nuntiis.

Ἦσαν δὲ Κορίνθιοι. Corinthij erãt propensis admodũ ad bellũ illud animis, & fauebant Ambraciotis.

Ξυμπροθυμούμενοι. Adiuuabant maximè studium Ambrociotarum. ἀντὶ τοῦ ξυνεπροθυμοῦντο.

Ἐν παρασκευῇ ἦν. Instruebatur: παρεσκευάζετο.

Ἀνακτόριον. πόλις ἀκαρνανίας, ἄποικος Κορινθίων, hodie Vonizza.

Ἐπ' ἐτησίῳ. ἐπετησίῳ legendum vnâ. annuo magistratu.

Ἀρχικοῦ γένους. Ex familia, cui ad magistratus patebat aditus.

Ἀντιτάνας. Strabo libro 7. legit Ἀτιντάνας, si codex mendo caret.

Παραυαίους, παρὰ τὸ παρὰ τὸν αὖον ποταμὸν, οἰκεῖσθαι. τινὲς δὲ παραυαίοις, καὶ ἀμύμονας ἀμφαλινὰς. ὅμηρος ἐν ὀδυσσ.

Ὀρέσται. Strabo, lib. 7. 143. 6. Λέγεται δὲ τὴν ὀρεστιάδα κατασχεῖν ποτε ὀρέστης φεύγοντα τὸν τῆς μητρὸς φόνον, καὶ καταλιπεῖν ἐπώνυμον ἑαυτοῦ τὴν χώραν, κτίσαι δὲ καὶ πόλιν, καλεῖσθαι δ' αὐτὴν ἄργος ὀρεστικόν.

Περδίκκας. Perfidiæ arguit Perdiccam, qui cùm socius, & amicus esset Atheniensium, tamẽ hostes eorum adiuuaret. οὕτω μὲν σιτάλκης τε ὁ τήρεω θρᾳκῶν βασιλεὺς. ξύμμαχος ἐγένετο ἀθηναίοις, καὶ περδίκκας ὁ Ἀλεξάνδρου μακεδόνων βασιλεὺς. supra.

Οὐ περιμεῖνας. Improbat latenter Cnemi consilium, qui noluerit expectare classem, qua manus Acarnanũ facilè distineri poterat. στράτος, ἡ, καὶ βαρυτόνως, ὁ πολίτης στράτιος.

Νομί-

Νομίζοντες. Quo consilio eius oppugnationem instituerint, aperit.

Ακαρνᾶνες δέ. Nulla venisse auxilia Stratiis à ciuitatibus maritimis docet Thucydides. Singulæ enim ciuitates sibi metuebant à classe, quæ ventura erat: itaque suos quæque fines tuebatur.

Ερήμων. Sine præsidio.

Οἱ δὲ μέσον. Qui medium agmen duceret, qui extrema, demonstrat nunc Thucydides; Chaones (inquit) mediũ agmen ducebant: à dextra eorum Leucadij, & Anactorij, ad læuam Cnemus erat, Peloponnesij, & Ambraciotæ.

Καὶ ἦσαν ὅτι. Quantum inter se distarent acies, declarat Thucydides. Tantum distabãt, vt interdum agmen ab alio non posset conspici. Damnat Thucydides temeritatem, & imprudentiam barbarorum, qui à robore exercitus, & à duce ipso, id est, à Cnemo, & Peloponnesiis se disiungerent.

Διὰ φυλακῆς ἔχοντες. ἑαυτοὺς δηλονότι, καὶ τὰ λ. Cautè, & exploratis itineribus.

Οὔτ' ἐπέσχον. Neque passi sunt locum deligere castris.

Ρώμη. Robore, ἡ ῥύμη, ὃ καὶ βέλτιον.

154. Αὐτοβοεί. Ipso clamore tantùm, συνωδὸν ἐπίρρημα.

Γνόντες δ' αὐτοὺς. Demonstrat insidias factas barbaris à Stratiis, itaque Chaonas fusos, & fugatos fuisse: cæsos etiam non paucos.

Μεμονωμένων. A cæteris seiunctos.

Ανελάμβανον. Ad se recipiebant.

Κεκρατῆσθαι. Eo genere pugnæ excellere.

Αναπν. ἦν καὶ σικελίας. Θεοκρ. εἰδυλ. α.

> Οὐ γὰρ δὴ ποταμοῖο μέγαν ῥόον εἶχετ' ἀνάπω,
> Οὐδ' αἴτνας σκοπιάν, οὐδ' ἄκιδος ἱερὸν ὕδωρ.

Οἰνιάδαι. στεφ. πόλις ἀκαρνανίας, ἡ δὲ ἐρισύχη. ἔστι καὶ ἑτέρα τῆς οἰταίας.

Κομίζεται. Impetrat per inducias cæsos in acie sepeliendos.

Ξυμπαραγενομένων. Cùm illi se adiunxissent per amicitiam.

Τὸ δ' ἐκ τῆς Κορίνθου. Trãsit ad classem Peloponnesiorum, quæ huic expeditioni erat interfutura, sed nõ potuit adesse propter nimiã Cnemi festinationem: Demonstrat itaq; Thucydides, causam cur nõ licuerit ei adesse: Docet coactã eam fuisse certare nauali prœlio aduersus Phormionẽ, & naues Atticas. Hoc prœliũ diligẽter explicat. Erat Phormio numero nauium longè inferior: nam 20 tantum naues ipse habebat: naues hostium erant 40, & 7: artificio tamen, & rerum nauticarum peritia victoriam est cõsecutus, & insignem adeptus gloriam. Est igitur hic locus quasi encomium quoddam Phormionis.

Τῶν ἄλλων ξυμμάχων. Αἰγίου, αἰγείρας, σικυῶνος, &c.

Κελσαίου, ἀπὸ Κελσης πόλεως φωκίδος.

Ηναγκάσθησαν. πρὸς τὸ σημαινόμενον. Sic est infrà, παραπλέοντας αὐτοὺς, τοὺς ἐν ταῖς ναυσὶ δηλονότι αὐτοὺς, ἀντὶ τοῦ, αὐταῖς ταῖς παραπλεούσας ναῦς.

Ὁ γὰρ φορμίων. Qua ratione prœliũ fuerit gestum, diligenter iã explicat, ostendit primo loco consiliũ Phormionis, quo loco classem hostiũ expectauerit, & qua de causa. Narrat eũ obseruasse diligẽter hostes aduentantes, vt cùm in apertũ, & patẽs mare peruenissent, eos aggrederetur: sperabat enim se scientia rerũ maritimarum, & beneficio venti, qui certis horis quotidie ex sinu Crisæo flabat, elusurum hostes, atq; superaturũ, id, quod accidit.

Παραπλέοντας. Terram legentes. κομίζεσθαι παρὰ γῆν.

Εὐρυχωρία. Aperto, & patenti mari.

Ὡς οὐκ ἐπὶ ναυμαχίᾳ. Non eo animo, vt &c. de nauali prœlio nihil cogitantes: qui enim ad pugnam progrediuntur, hi expediti, sine impedimentis veniunt: carpit imprudentiam, & imperitiam Peloponnesiorum. vel quia cõtemnebant paucitatem nauium oppositarum.

155. Στρατιωτικώτερον. More peditum, id est, impediti, & cum suis quique sarcinis.

Επειδὴ μέντοι. Sed conspicati eos venientes contra, ita demum cogũtur nauali certare prœlio: describit locum, in quo pugnatum est: locum in quo vtraq; erat classis, cùm in conspectum venit mutuum. Classem Peloponnesiorũ ita nauigasse docet, vt oram Peloponnesi maritimam legeret, quæ est ad Patras, & Dymen, traiectura in Acarnaniã. Classem Atheniensium ex Chalcide, & fluuio Eueno infestis signis contra Peloponnesios venisse: Commissum prœlium in medio freto ante fauces, & ostia sinus Corinthiaci.

Αντιπαραπλέοντας. Infesta classe cõtra se nauigãtes.

Χαλκίδος. Plures erant eodem nomine: quarum clarissima Euboica erat: sed iam Ætolicam intelligit. Διονύσ.

> Τῇ δ' ἐπὶ νηεακίης Ἰθάκης ἕδος ἐστήρικται,
> Νήσων τ' ἀλλάων, ὅσσας τ' ἀπὸ χαλκίδος ἕρπων
> Δίνης ἀργυρέης ἀχελώϊος ἀμφιελίσσει

Εὐστάθ. ὄρος αἰτωλίας ἡ χαλκίς φησί.

Καὶ οὐκ ἔλαθον. Et quamuis noctu proximè clàm portum cepissent (vt videlicet eos inopinantes opprimerent) tamẽ Peloponnesij hoc nõ ignorabãt.

Κατὰ πόλεις. Oppidatim.

Καὶ οἱ πελοποννήσιοι. Quomodo instruxerint vtriq; aciem, demonstrat: Peloponnesij orbẽ fecerunt suarum nauiũ ita, vt proræ essent hosti oppositæ: intra orbẽ parua nauigiola, quæ secum habebant, receperũt, & quinq; naues celeritate præstãtes, vt si quæ premerentur, laborantibus ferrent subsidium, Athenienses suas in seriẽ longiorẽ disposuerunt, ita vt singulæ singulas deinceps sequerentur.

Ὡς μέγιστον οἷοί τ' ἦσαν. ἀντὶ τοῦ ὡς μέγιστον ἐδύναντο.

Διέκπλουν μὴ διδόντες. ναυτικὴ φράσις. Non permittentes, vt hostiũ naues per mediam suam classem transcurrerent, percurrerent.

Λεπτὰ πλοῖα. Minora nauigia.

Διὰ βραχέος. Per interuallum, quod exiguũ propterea reliquerant: ad eum vsum scilicet. παραγιγνόμενοι. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Κατὰ μίαν ναῦν. Producta acie nauiũ singulatim.

Ξυνῆγον ἐς ὀλίγον. In angustum contrahebant, vt scilicet salo maris, & venti flatu colliderentur, & ordo earum turbaretur.

Εν χρῷ ἀεί. Proximè prætereuecti, radentes proras nauium hostiliũ, ἡ μεταφορὰ à tonsoribus. Virgil. lib. 7. in principio.

Proxima Circeæ raduntur littora terræ.

Αὐτίκα. Iam iam irrumpendi, inuadendi.

Προείρητο δ' αὐτοῖς. Sed cautum fuerat à Phormione, ac præceptum antea ne hostem aggrederentur, nisi ipse dedisset signum.

Ηλπιζε γάρ. Sperabat enim illum ordinem nõ ita permansurum, vt in pedestri pugna.

Ξυμπεσεῖσθαι. Concursuras.

Παρέξειν ταραχήν. Perturbationem allatura.

Οὐδένα χρόνον. Atq; ita ppetuò eos trepidaturos.

Τὴν ἐπιχείρησιν. Conferendæ pugnæ tempus, &

hostem aggrediendi penes se fore existimabat: qui enim celeriores habēt naues, hi, & vitare impetus hostiū, & eos fugiētes arbitratu suo insequi possūt.

156. A Ὡς δὲ τό, τὸ πνεῦμα κατῄει. Vt instruxerint aciem vtrique docuit superius Thucydides. Et quo consilio Phormion aciem suarum nauium produxerit: iam describit prœlium commissum: & primo loco demonstrat euenisse id, quod animo præceperat Phormion, vt flante vento naues hostium perturbarentur & inter se colliderentur. Itaq; commendat tacitè Phormionis prouidentiam.

Κατῄει. Vel ad situm regionis referēdum est, vel ad damnum allatum Peloponnesiis.

Προσκειμένων. Nauibus incumbentibus ita vt earum haberetur ratio, ne colliderentur. Ἐπαραξόντων. supra, καὶ τὰ πλοῖα ταραχὴν παρέξειν.

Προσέπιπτε. Concurrebat.

Κοντοῖς. Inter arma nautica numerabatur contus (erat autem hasta longior, & ferrea cuspide munita) quo nautæ loca nauibus opportuna explorabant. Virg. lib. 6. Æn.

Ipse ratem conto subigit, velisq; ministrat

Lib. 9. *— Ac duris detrudere contis.*

Διεωθοῦντο. Repellebāt. Ἀντιφυλακῇ. vitatione mutua.

Βοῇ τε χρώμενοι. Quæ rerum confusio fuerit consecuta describit: non poterant (inquit) audire iussa ducum, neque præfectorum.

Κελευστῶν. ναύαρχος, ἢ τριήραρχος, κελευστής, κυβερνήτης, ναύτης, ἢ ἐρέτης.

— Et qui requiemq; modumq;
Voce dabat nautis animorum hortator Epopeus.

Ouid. Meta. 3. 40.

Ἀπειθεστέρας. Minus obtemperantes. γλυκύτης.

B Ἐς ἀλκήν. Ad resistendum, ποιητικὴ λέξις. Ἀλκὴ ἡ ἀνδρεία. ἀλκῆς μιμνήσκεσθαι) (ἐπιλαθέσθαι.

Μολύκρειον. ἢ Μολυκρία. στέφ. 12. πόλις αἰτωλίας.

Τῷ ῥίῳ. Intelligit τὸ μολυκρικόν, alterū .n. τὸ ἀχαϊκόν.

Τῷ ποσειδῶνι. Cuius erat maris imperium, & cui acceptam referebant victoriam.

C Ἃς ἔδει αὐτὰς ξυμμῖξαι. Quas cum his antea coniunctas oportuerat.

D Ἐδόκει γὰρ αὐτοῖς. Noua enim, & inopinata res ea videbatur, à 20 scilicet nauibus 47 superatas.

157. B Νικίας γὰρ κρής. Erat bellum inter Polichnitas, & Cydoniatas finitimos. Nicias Gortynius hospes Atheniensium fauebat Polichnitis: itaque impetrat auxilia ab Atheniensibus aduersus Cydoniatas. Hæc narrat iam Thucydides.

Πολεμίας. τῶν ἀθηναίων δηλονότι, nā si referatur aut ad Niciam, aut ad Cydoniatas, res non ita constabit.

Πολίχνη. πόλις κρήτης. ὁ πολίτης πολιχνίτης, τὸ καὶ βοάδος ἄλλη, inquit στέφ. ὁ πολίτης πολιχναῖος.

Ἐπετύχον. Vt in rem duram.

Οἱ δ᾽ ἐν τῇ κυλλήνῃ. Suscipit iam explicandum secundum prœlium: hoc etiam, vt superius diligentissimè describit. narrationē huius loci in tria tempora distribuit: in tempus ante prœliū. in tempus prœlij, & in tempus, quod consecutū est prœlium. Docet igitur quæ gesserit vtraq; classis tribus istis temporibus: vnde progressæ: quò venerint, quid egerint ante prœlium: quæ in ipso prœlio, & quæ finita pugna: ante prœliū progressos Peloponnesios Cyllene ad Panormum portū venisse significat, prope Rhium Achaicum. Phormionem naupacto prodisse ad Rhium oppositum extra sinum Crissæū. & sex, septémve dies aduersas stationes, & castra opposita classem vtramq; habuisse: suas copias vtranq; exercuisse, & ad pugnā cōfirmasse, ancipiti deinde pugnatū prœlio: ita tamē vt victoria penes Athenieſes potius fuerit, à prœlio vtrosque trophæum statuisse, sed tamē Peloponnesios sua confessione victoriā Atheniensibus cōcessisse. Hæc narrat, & more suo explicat iam Thucydides.

C Πάνορμος. στέφ. πόλις σικελίας, ἢ λιμὴν ἐν μέσοις τοῖς κεραυνίοις ὄρεσιν. Strabo lib. 7. Iam portus Achaiæ.

D Γνώμην ἔχοντες. Constitutū habentes, eo animo, ea mente, Quo cōsilio vtraq; classis teneret ea loca, easq; stationes docet Thucydides.

E Νομίζοντες. Rati pro illis hoc facere, vt in angustiis certamen committeretur.

158. A Ἔπειτα ὁ Κνῆμος. Qua deniq; causa inducti duces Lacedæmoniorum prœlium non differendū amplius esse censuerint, demōstrat iam Thucydides: quia verebantur ne classis altera subsidio veniret Athenis Phormioni: Quare conuocato concilio milites propter superiorum dierum incōmodum perterritos, cōfirmant, & ad pugnam cohortātur.

C CNEMI CONCIO.

Ἡ μὲν γενομένη ναυμαχία. Qui cōfirmaturus est militem perterritū, necesse est adimat ei metū, & timorem, addat animos, & contemptionē hostium: iam quib. rationibus hoc vtrumq; præstari possit, videamus. Tollitur metus, & timor, si demonstremus opes nostras esse magnas, ingētes copias, corpora militum robusta, animos fortes, & rei militaris peritos, deniq; si bona corporis, animi, externa etiā iis, quos cohortamur, adesse doceamus: Hanc D igitur rationem secutus Cnemus adimit suis copiis timorem: ostendit numerum nauium quadruplo ferè maiorem classe hostium, militum manū longè numerosiorem, robustiorem, & animis fortiorem, & ad omnes casus subeundos longè audaciorem: Et quoniā milites accepto ante detrimēto erant perterriti, eleuat huiusmodi incōmodum, ac demonstrat quibus caussis offensum iam fuerit, iis sublatis, de victoria nō esse dubitādum, præsertim aucto, & duplicato numero nauiū. Quare bono, E & fidenti animo eos esse iubet, & demonstrat de victoria bene sperandum. πραγματικὴ ἡ στάσις.

Ducitur τὸ προοίμιον à re ipsa, de qua agitur, agitur de prœlio cōmittendo, & quia superiore aduerso prœlio territi videbātur milites, eos admonet statim in ipso vestibulo causæ, nō esse cur terreantur. Siquis vestrûm ô milites prœlium futurum reformidat ob incōmodum superioribus diebus acceptum, is non rectè neque iure formidat.

B Οὐχὶ δικαίαν ἔχει τέκμαρσιν. Non habet iustā coniecturā. ἐνδιαγή, αἰτία δ᾽, εἴ τις ὑμῶν φοβεῖται, &c. οὐχὶ δικαίως F φοβεῖται τοῦτο τεκμαιρόμενος. Insinuatio. Id est, non est cur perterriti sitis ô milites, propter superius prœlium, coniecturam inde facientes etiā de futuro.

Τῇ τε γὰρ παρασκευῇ. Plures affert causas: defuit numerus nauiū: defuit ratio in instruenda acie: fortuna fuit aduersa: defuit etiā peritia rerū maritimarum: itaque non est mirandum si offendimus.

Ἐνδεής. Prœlium nauale exiguo apparatu: id est, exiguo numero nauium commissum est.

G Ἐπὶ στρατείαν. στρατιωτικώτερον, ad terrestrem expeditionem.

Τὰ ἀπὸ τῆς τύχης. Fortunæ incōmoda, ob ventum, concursum, & conflictationē nauium, & quòd nō statim impetum in hostes fecerimus, sed orbe facto eorum impetum sustinuerimus, nō pauca nobis aduersa cecidere, fortuna ita volente.

Ἐσφήλημεν. Imperitia lapsi sumus.

Ὥστε οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν κακίαν. Itaq; nō ignauia, & vitio nostro victi sumus, sed, quasi dicat, vel fortunæ culpa, vel aliqua imprudentia, sed nō ignauia, &c.

Οὐδὲ δίκαιον τῆς γνώμης. Neque debent animi, qui victi, & superati nō sunt, sed habent aliquas rationes, quibus causam suā probent, propter rem malè gestam consternari.

Τινὰ ἀντιλογίαν. Aliquas rationes, quas obiiciat, & quibus sese purget.

C Ἀμβλύνεσθαι. Retundi, debilitari, frāgi, ab acie gladiorum ducta metaphora, aduerso prœlij exitu. τῷ ἀποβάντι τῆς ξυμφορᾶς: τῇ ἀποβάσῃ ξυμφορᾷ.

Νομίσαι δέ. Existimandum autem homines posse labi fortunæ culpa, virtute animi stare, & erectos semper esse: neq; ob imperitiam, (modò virtus animi, non absit) ignauos esse existimandos.

Τῶν δὲ ἡ ἀπειρία. Compensat imperitiā animi præsentia, & audacia per collationem. ἐνάλλαγη, ἀντὶ τοῦ λείπεσθε ὑμεῖς τοσοῦτον τῇ ἀπειρίᾳ. Concessio, ἀντιπαράστασις.

Τῶν δὲ ἡ ἐπιστήμη. A contrariis.

Ἀνδρείαν μὲν ἔχουσα: Cum fortitudine coniuncta.

Ἐπιτελεῖν. Ad præstāda quæ didicit, ad peragēda.

D Πρὸς μὲν οὖν τὸ ἐμπειρότερον. Tradit præcepta, & remedia aduersus scientiam rerum maritimarum, & artificium Atheniensium.

Πρὸς δὲ τὴν ἧσσαν. Aduersus incommodum acceptum, diligentiam præsentem in instruenda acie: id quod non adfuit cùm superati estis.

159. A Περιγίγνεται. Confirmat magis, magisq;, adest insuper vobis, &c.

Οἰκείας γῆς. Vt si superemur, quasi diceret, excendere, & ad amicos liceat confugere.

Ὥστε. Efficit victoriam omnino à se fore.

Σφαλλομένους ἄν. Offendere posse.

Καὶ ὅσα ἡμάρτομεν. Adde (inquit) quòd superiora errata erūt quasi quidam monitores, vt caueamus diligenter ne denuo offendamus: itaq; incommoda in commoda vertentur: τὰ παθήματα μαθήματα. Cæs. lib. 3. Belli ciuilis, satis esse magna vtrinque incommoda accepta, quæ pro disciplina, & præceptis habere possent, vt reliquos casus timerent.

Προσγιγνόμενα. Adiuncta, ἀπὸ τῶν ἐμψύχων.

Θαρσοῦντες. Ἐπίλογος. Quare bono, & fidenti animo omnes vestrum ducem sequimini, locum, & ordines seruetis.

Τὸ καθ᾽ ἑαυτὸν ἕκαστος. Pro se quisque.

Προσταχθῇ. Tenere iussus fuerit, qui vnicuiq; vestrum assignatus fuerit.

C Τῶν δὲ πρότερον. De officio militum egit iam, nunc de officio Imperatoris agit: pollicetur se tempus aggrediendi hostis demonstraturum.

Οὐ χεῖρον. Prudenter non accusat alios, neque se ipsum arroganter extollit.

Ἢν δέ τις ἄρα καὶ βουληθῇ: adhibet etiam minas.

Ὀρρωδίαν. Formidinem.

Ξυνιστάμενος. Concilia seorsùm habentes.

Πρότερον μὲν γὰρ ἀεί. Ἀπολογία. Nam (inquit) quamuis eos antea confirmasset, docuissetq; nullam Peloponnesiorum classem, nullū nauium numerum quantumuis ingētem Atheniensibus extimescendum esse, tamen quia intelligebat eos iam perterritos præsentia hostium, & classis, voluit eos commonefacere suorum præceptorum, & opinionis, quam ipsimet sumpserant.

Ἔλεγε. Præcipiebat. Monebat.

A Τὴν ἀξίωσιν. Expauescere, sed consequens: nulli autem multitudini cedendum esse dicit.

Πρὸς τὴν παροῦσαν ὄψιν: Quia in conspectu erat hostis, & classis è regione cerni poterat: hoc autem animos mouet vehementer. D

PHORMIONIS CONCIO.

Ὁρῶν ὑμᾶς. Ista concio superiori est contraria. nā quamuis vtraq; militum animos cōfirmet, tamen diuersa ratione hoc ipsum vtraq; assequitur. In illa B enim extollitur fortitudo, extenuatur, ac deprimitur artificiū & vsus rerum maritimarū: in hac contra ars, & scientia rerū nauticarum extollitur, extenuantur vires corporis, & fortitudo: Itaq; habemus hîc duos locos cōmunes, id est, pro artificio, & contra artificiū: & pro fortitudine, & cōtra fortitudinem: & hoc est illud artificiū, quod Aristoteles in primis docebat, & in quo suos auditores exercebat, vt de qualibet re proposita in vtramq; partē exercitationis causa dissererēt. Hoc enim a- C lit viros eloquentiæ, & est hoc genus pernecessarium adolescētibus, qui ad dicendi laudē feruntur. Sed nos ad rem, & ad causam propositam.

Confirmat suos milites Phormio, & dat operā, vt metum illis adimat: renouat memoriā rerum, quas animis illi præceperant. & docet nō esse formidandam manū, & classem hostium: pluribus argumētis id probat: quòd magno nauium numero hostes contrà venerint, hoc ipsum ait indicare eos suis rebus diffidere: nam ni diffiderent, nunquam D tantum nauium numerum eos fuisse comparaturos. Quod autem freti pedestris pugnę artificio, & viriū robore ad certamen veniant, hoc si prœlium pedestre futurū esset, momenti aliquid allaturum fuisse: iam verò cùm prœlium nauale futurum sit, in quo non tam vires, & robur, quàm vsus, & artificium rerū maritimarum requiritur, quo ipsi longè antecellunt Peloponnesiis, de victoria nō esse dubitandum: prætereà copias hostium plerasque inuitas ad certamen accedere: quod & ipsum ma- E gnum habet pōdus. multum enim interest vtrum inuitus, an volens, & ardēs studio suscipias aliquid agendum. Itaq; non esse efficit, cur hostes formident: esse autē cur eos contemnant maximè: tum quòd eos fuderint, fugauerintq; antea, tum quòd intelligant eos diffidere suis opibus demissè de se ipsis sentire, de aduersariis verò magnificētissimè. tum etiam quòd sæpe vsu venire soleat, vt magnæ copiæ à parua, & exigua manu superētur. Pollicetur Phormio, quod ad se ducē attinet, curaturum, F vt æquo loco dimicetur, id est, in aperto, & patenti mari, non in angustiis sinus, & in ipsis faucibus. Hortatur itaque milites, vt diligenter seruent suos quique ordines, vt imperatis pareant ad nutum, & celeriter vt rerum maritimarum ratio postulat: vt cum silentio, & modestia omnia administrent: vt deniq; pristinæ virtutis, & victoriæ memores pro rerum gestarum dignitate obuiam hosti veniant: postremo loco proponit amplitudinem præmiorum, & rei obtinendæ facultatem, atque facilita- G tem.

Τὸ προοίμιον à re ipsa de qua agitur.

Οὐκ ἀξιῶν. Quia non censeo vobis extimescenda esse, quæ minimè sunt horrenda.

Οὗτοι γὰρ ἀθλωμένοι μέν. Hi enim, quia victi à nobis antè sunt, propterea magnum nauium numerum cōpararunt. Argumenta cōtraria suæ causæ Phor-

mio artificiosè retorquet, & facit, vt seruiant suæ causæ. Peloponnesij nitebantur, & freti erāt multitudine nauium: Phormio retorquet hoc argumentum, & ait signum, & indiciū esse domesticarum virium diffidentiæ: illi bene sperabant de victoria, quia pedestris pugnæ scientia præstabant: hanc scientiam, & hunc vsum Phormio in rebus maritimis nihil valere dicit: falli igitur hostes, qui propterea bene de victoria sperent, &c.

160. A Προσέρχονται. Aduersus nos tendunt.

Κατορθοῦντες. Victoriam obtinentes: pleraque bella feliciter, & prosperè gerentes.

Τὸ δ' ἐκ τῆς δικαίου. Hoc autem meritò magis nobis adfuturum est, si altera illa facultas illis adest, id est, hac verò facultate nos longè superiores meritò futuri sumus, si illi altera illa pedestris pugnæ superant. ἐν ἐκείνῳ: ἐν τῷ πεζῷ δηλονότι.

Επεὶ εὐψυχίᾳ. λύσις τῆς ἀντιπίπτοντος. κατ' ἔνστασιν.

Λακεδαιμόνιοι. Tertium argumentum: Socij sequuntur inuiti Lacedæmonios ad hoc bellum: itaque non acriter pugnabunt.

Σφετέραν. De vobis: vestram: quia vos in rebus maritimis inuictos putant. L. V. suæ gloriæ gratia. sed malè. Ησίοδος ἔργα καὶ ἡμέραι.

Μοῦσαι πιερίηθεν ἀοιδῆσι κλείουσαι:

Δεῦτε δὴ ἐννέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνείουσαι.

B Επεὶ οὐκ αὖ ποτε. Cōfirmat inuitos duci socios opinione quadā, & coniectura. nam nisi cogerentur (inquit) nunquā ipsi sponte sua, qui paulo antè victi sunt, nouā tentassent pugnam. ἄκοντας) (sponte sua, quod continetur in illo ἐνεχείρησαν.

Μὴ δὴ αὐτῶν. Quare non est cur formidetis, est cur hostes contemnatis.

Καὶ ὅτι οὐκ αὖ ἡγοῦνται. Quia existimāt nos cum tam exiguo numero nauiū nunquam staturos fuisse contra se, nisi aliquid essetis gesturi valde memorabile.

Αξιον τῆς παρὰ πολύ. Multi faciendum.

Καὶ ἅμα οὐκ ἀναγκαζόμενοι. Vt socij Lacedæmon.

Μέγα τι τῆς διανοίας τὸ βέβαιον. Ingentem quandam animi præsentiam habentes.

C Ταῖς οὐκ εἰκότι. ἀντὶ τῆς τῇ οὐ κατὰ λόγον παρασκευῇ: nō iusto apparatu.

Εἶναι. Abundat Atticè.

Πολλὰ δὲ καὶ στρατόπεδα. Facit animos militibus ab euentis, id est, ab iis, quæ solent interdum euenire, vt magni exercitus parua manu superentur. ἥσσων. Profligati sunt.

Ων οὐδέτερον. A quo vtroque vitio τῆς ἀπειρίας, καὶ τῆς ἀτολμίας nos longè absumus.

Τὸν δὲ ἀγῶνα. Spōdet se suū mun⁹ prestiturū, & diligēter curaturū, vt æquo loco prœliū cōmittatur.

Ορῶ γὰρ ὅτι. Angustiæ enim hosti opportunæ: nobis apertum, & patens mare opportunius.

Εμπείρως. Propter scientiam, & artificiū gubernatorum.

D Επιπλεύσειν. Incitauerit, impetum fecerit.

Ως χρή: ἐμπείρως: ἐς ἐμβολὴν, vt rostro feriat.

Μὴ ἔχων τῆς πρόσοψιν. Nisi hostē in cōspectu habeat

Διέκπλοι τε οὐκ εἰσίν. Neq; datur locus per mediam classem percurrendi, aut recurrendi.

161. A Αλλ' ἀνάγκη αὖ εἰ. Sed necesse fuerit ex nauali prœlio pedestre fieri.

Καὶ ἐν τούτῳ. Consequens incommodum.

Εξω τῆς πρόνοιαν. Curabo, operam prouidè dabo, vt horum curam prouidè geram.

Υμεῖς δὲ εὔτακτοι. Hortatur iā milites vt suos quiq; seruent ordines. εὐταξία) (ἀταξία. vt imperatis pa-

A reant ad nutū, & celeriter: vt cū silentio, & modestia omnia administrēt: vt deniq; pristinæ virtutis, & victoriæ memores nō minuant partā gloriam, sed pro eo, ac decet res ab ipsis gestas, hostem propulsent. μένειν εὐτάκτους, conseruare ordinem.

Αλλως τε καί. Monet ab exiguitate temporis, & parua locorū distantia: vt doceat non fore sibi facultatem ad docēdos eos pluribus, præsertim cùm hostium stationes non absint longius.

Κόσμον. Disciplinam, modestiam.

B Ωσπερ τὰ πολλά. Vt rei militaris ratio, & res maritimæ in primis postulant.

Αξίως. Pro eo, ac decet.

Ο δ' ἀγών. Proponit præmia si fortiter, & strenuè pugnauerint: incommoda si secus rem gesserint. Magna de re iam agitur: vtrū vos Peloponnesiis spem adipiscēdi maritimi imperij omnino eripiatis, an Athenienses de ea re dubitare cogatis.

Τὸν φόβον. προσποιοῦντα. B

Αναμιμνήσκω. In memoriā reuoco. Inculcat iterū

C victoriam suis, vt animis erecti, & ingenti spe, atq; fiducia descendant ad certamen.

Ηττημένων δὲ ἀνδρῶν. γνώμη. Sententiam mira grauitate concludit: animi semel victi non audent eosdem subire casus, vel strenui esse nequeunt aduersus eos, à quibus victi sunt.

Οἱ δὲ πελοποννήσιοι. Stratagema Peloponnesiorum iam explicat. Cùm animaduerterēt (inquit) Athenienses nō posse elici, vt fauces, & sinum ingrederentur, simularunt se Naupactū petere. Itaq; in si-

D nū instructa acie ingressi sunt: at Phormio timens oppido, quod erat sine præsidio, ita demū cogitur & ipse contra propositū in sinum ingredi: atq; ita prœlium fit intra sinus ostium, cuius ancipitem exitum more suo diligenter Thucydides describit.

Επὶ τεσσάρων. Ita vt singuli ordines quaternas haberent naues. C

Οπως εἰ ἄρα. Detegit hostiū consiliū, vt intercluderent agmen Atheniensiū, eiq; facultatē regrediendi, & apertū, patensq; mare petendi eriperēt.

E Επὶ κέρως. Nō quadrato, nec lunato agmine, nec alia quapiam forma, sed longa serie, ita, vt singulæ singulas naues sequerentur. Hoc est ἐπὶ κέρως, cùm vnico cornu ducitur agmen: in cornu autem poterat constitui, & vna tantùm nauis, & plures, vt in cornu Peloponnesiorum. D

162. A Μετωπηδόν. Aduersis proris.

Επιστροφήν. Conuersionem.

Εξέωσαν πρὸς τὴν γῆν. Ad terram compulerunt, ad littus compulerunt.

F Τὰς δέ τινας. Nōnullas recuperatas ait à Messeniis, qui cùm naues cōscendissent in mare progressi, & strenuè pugnātes ex tabulatis eas iā remulco tractas hosti eripuerūt. Hi sunt Messenij, quorū fecit mentionem lib. 1. qui facta rebellione à Lacedæmoniis per decenniū in arce Ithome obsessi, tandē iis cōditionibus dimissi, vt Peloponneso cederent, & eò nunquā reuerterentur: qui reuertisset, & captus fuisset, is seruiret ei, à quo captus fuisset. Sed Athenienses Lacedæmoniorum odio eos recepe- B

G runt, & Naupactū illis incolendam concesserunt.

Επιβαίνοντες. In aquam progressi.

Ταύτη μὲν οὖν. Epilogus alterius partis prœlij.

Απὸ τῆς δεξιᾶς. Quæ dextrum fuerāt secutæ cornu: hoc enim ordinem interdum significat.

Τὴν ἐπιστροφήν. Cōuersionem. Id est, naues, quæ circumire, ac circumuenire eas volebant. ἐνδιαγηγ. C

ἴσχουσαι.

Ἰσχόντων. Cùm appulissent ad Apollinis fanum. A

Οἱ δὲ παραγινόμενοι ὕστερον. Docet Peloponnesios, qui hostem sequebantur, paulo pòst aduenisse, & lætitiæ suæ ob partam victoriam, significationem dedisse: sed paulo pòst perterritos vnius nauis casu, quæ ab vna Attica depressa fuit, & perculsos aliis quibusdam rebus, in fugam se dedisse, atq; ita victoria potitos Athenienses. Ἀμυνόμενοι, πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Ἐπαιάνιζον. *Lætum pæana canebant:* lætitiæ significationem dabant. B

Τὴν ὑπόλοιπον. πλὴν μιᾶς νεώς.

Ἔτυχε δὲ ὁλκάς. Euentum rei, quo perterrita classis Peloponnesiorum est, describit diligenter.

D Φθάσασα. Ad quam cùm prior peruenisset, & circum eam se egisset.

Τοῖς μὲν οὖν πελοποννησίοις. Euenta.

Ἀτάκτως. Non seruatis ordinibus.

163. A Ἀξύμφορον δρῶντες. Carpit latenter Peloponnesios, & imperitiam rerum nauticarum, quæ erat in ipsis aperte demonstrat. C

Βραχέα. Breuia. —— *Treis Eurus ab alto*
In breuia, & Syrtes vrget (miserabile visu,)
Illiditq́; vadis. Virg. 1. Æn.

C Τροπαῖον τῆς τροπῆς: ἢ τροπαῖον τῆς νίκης, ἢ ἕνεκα τῆς ῥοπῆς. ἃς πρὸς τῇ γῇ ναῦς διέφθειραν, αἳ τῇ, τῶν νεῶν, ἅς. Sic Terentius, Populo vt placerent, quas fecisset fabulas.

Ἀνέθεσαν. τῷ ποσειδῶνι δηλονότι.

Ἐπὶ τὸ ῥίον τὸ ἀχαϊκόν. Vbi erat Neptuni templum. Author est Strabo, lib. 8. ἔστι δὲ τὸ μὲν ῥίον τῶν ἀχαιῶν ἀλιτενὴς ἄκρα, δρεπανοειδῆ τινα ἐπιστροφὴν εἰς τὸ ἐντὸς ἔχουσα. ὃ δὴ καλεῖται δρέπανον. κεῖται δὲ μεταξὺ πατρῶν, καὶ αἰγίου, ποσειδῶνος ἱερὸν ἔχουσα. D

Ὑπὸ νύκτα. Tempus fugæ aptum delegerunt, quo scilicet & hostes latere poterant, & fugæ ignominiam, & dedecus celare.

Τῶν λευκαδίων. His enim non erat necesse, vt sinum ingrederentur, si erant domum reuersuri. Leucas enim extra sinum est.

D Ἔδει παραγινέσθαι. Tacitè carpit Athenienses, qui occasionem rei bene gerendæ, & profligandæ classis hostium neglexerint: nam si 20 tantum naues victoria potitæ sunt, quid fecissent 40? αἷς, πρὸς τὸ ναυσίν. E

Πρὶν δὲ διαλύσαι. Conatum, & facinus audax Peloponnesiorum suscipit explicandum iam Thucydides: narrat copias istas nauales ex mari Ionio in mare Ægeum traductas, per Isthmum Corinthiacum: singulos verò remiges remum, puluinum, quem transtro substernunt, & funiculum, quo remi scalmo alligatur, secum comportasse, Nisæam ad Megarensium naualia venisse: deduxisse naues 40, Piræum versus portum Athen. contendisse, sed impeditos aduerso vento, & magnitudine periculi deterritos incœpto destitisse, Salamina tantùm insulam appulisse, abduxisse inde tres naueis, quæ erant præsidij causa, diripuisse insulam: sed ignibus facta significatione, Athenienses rem cognouisse, classem deduxisse, contra hostem venisse: sed Peloponnesios Megara, & Nisæam sese recepisse. Huius autem conatus authores, & impulsores fuere Megarenses. F

Ἀρχομένου τοῦ χειμῶνος. Autumni tempore.

Ἀποπειρᾶσαι. Tentare: facere periculum eius occupandi.

Ἦν δὲ ἀφύλακτος. Facultas: præsidio nudatus erat.

154. A Ἐς τὴν πρὸς ἀθήνας θάλασσαν. Mare Ægeũ intelligit. G

Ναυτικὸν προφυλάσσον. Classis, quæ pro portu erat in statione, quæ agebat excubias.

Ἐπιπλεύσαι. Inuaderent.

Ἐπεὶ οὐδ' ἀπὸ τοῦ προφανοῦς. Confirmat nullam fuisse suspicionẽ Athenis de aduentu hostium: nam (inquit) neque aperte, & palàm eos ausuros esse existimabant: neque se ignoraturos, si quicquam tale hostes induxissent in animum. ἀπὸ τῶν προσώπων.

Ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς. Re igitur probata, & constituta iter ex templo sunt ingressi. B

Ἀπροσδοκήτοις. πρὸς τὸ σημαινόμενον. Ex improuiso adorti. C

Ἐς δὲ τὰς ἀθήνας. A Salaminis significationem factam ignibus docet iam Thucydides, hostes adesse: subsidium Athenis mittendum esse: & vehementer in vrbe trepidatum significat.

Φρυκτοί. Faces. facũlis autẽ & ignibus noctu fiebat significatio: fumo interdiu: Illud etiam sciendũ φιλίους, καὶ πολεμίους φρυκτοὺς fuisse: ignes amici manebant stabiles. inimici circumferebantur, & huc, atque illuc raptabantur, vt vim, & impetum hostilem indicarent.

Ἔκπληξις. Pauor, ingens timor.

Πανδημεί. Frequentes, ex omni ordine, atque ætate. D

Οὐδὲν στέγουσαι. A contrario. 165. A
—— *Laxis laterum compagibus omnes*
Accipiunt inimicum imbrem, rimisq́; fatiscunt.
Virg. Æn. 1. 115. Erat verendum & ne aquæ vi deprimerentur naues, & ne eadem re tardiores factę ab hostibus opprimerentur.

Ἐπιμέλεια. φυλακή. B

Ὑπό: tempus. Cæsar. dies cõtinuos 30, sub brumam esse noctem.

Ἀλέξανδρος. Hic est ille Alexander, qui à Mardonio Athenas fuit missus cum mandatis, vt populum certis conditionibus alliceret: eius filius nomen gerebat Perdiccæ illius, qui Macedonum imperium constituit: à quo septimus erat Alexander pater. περδίκκας. Ἀργαῖος. Φίλιππος. Ἀέροπος. Ἀλκέτης. Ἀμύντας. Ἀλέξανδρος. Ἡροδ. lib. 8.

Ἀναπράξαι. Reposcere. Ἀποδοῦναι, persoluere.

Ἀπεδέξατο. Quæ spoponderat, non persoluit. C

Ὡμολογήκει. Pactus fuerat.

Ἀνίστησιν οὖν. Explicat quas gentes secum adduxerit: Odrysas, & Thracas, qui intra Æmum montem, & Rhodopen sedes habebant, ad mare vsque Ponticum, & Hellespontiacum. D

Αἵμου. Huius ex vertice erat opinio mare Adriaticum, & Euxinum posse discerni: Itaque Philippus Demetrij filius Maced. rex id experturus eum conscendit non sine magno negotio: tandẽ cùm ad culmen peruenisset, comperit omnia contecta nebulis: itaque frustratus opinione, duas aras, alteram Ioui, alteram Soli statuit in vertice, & facto sacrificio inde descendit.

Ῥοδόπη. Mons Thraciæ, in ditione Mygdonum, sacris Liberi patris, & cœtu Mænadum Orpheo initiante celebris.

Ἴστρου. Qui & Danubius: maximus omnium fluuiorũ Europæ. Oritur in iugis Noriæ montis Germaniæ: erumpit tandem in mare Euxinum.

Ὁμόσκευοι. Cultu similes.

Μαχαιροφόρων. A magnitudine ensium. E

Οὗτοι: οἱ ἀγριαῖοι: Nomen ipsum feritatem gentis subindicat. 166. A

Τοῦ στρυμόνος. Flumen prope Amphipolin præter-

fluit: Rem γεωγραφικῶς describit Thucydides. Geographi enim distinguunt regiones, & genteis maribus, montibus, & fluminibus in primis.

Οὗ ὡρίζετο. Vbi erat terminus eius Imperij, ab ea parte, quæ, &c.

Αὐτονόμοις ἤδη. A Philippo Macedone postea victi, & in ditionem Macedonum postea redacti.

Εγένετο δὲ. De magnitudine Imperij τῶν ὀδρυσῶν iam agit. Describit fineis à regione tam maritima, quàm mediterranea. Fines maritimos ab vrbe Abderis ad flumen Istrum patuisse dicit itinere quatuor dierum, totidemque noctium naui onerariæ ventum à puppi nactæ. Pedestri autē itinere, qua compendiosissimum est, viatorem expeditum 11 dierū itinere posse ad Istrum Abderis peruenire. Per loca verò mediterranea viatorē expeditum 13 dierum itinere ad Leœos Byzantio posse venire.

Αὕτη ἡ γῆ. Hęc ora, qua datur cursus compendiosissimus ambiri potest.

Ταύτης γὰρ διὰ πλείστου. Hinc enim lōgissimus à mari tractus est.

Μάλιστα. Ferè. ἀργυρίου, ἀργύρεον, pecuniam: ἄργυρος, materiam significat.

Δυνάμεις. Æstimatio. ἁ, πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Οσον προσῆξαν. διόρθωσις. Hæc summa non fuerat regnante Sitalce, sed post eū, cùm Senthes rerum potitus est: qui auxit vectigalia.

Υφαντὰ) (λεῖα, vt ταχὺ) (λεῖον.

Η ἄλλη κατασκευή. Tapetas, lebetas, crateras, &c. supellex.

Τοῖς παραδυναστεύουσι. Nobilibus viris, & authoritate pollentibus.

Κατεστήσαντο γάρ. In Laurentij versione hoc verbum iungitur cum superiore clausula perperam. Quæ non modò ipsi, sed etiam proceribus, & nobilibus Odrysarum stata erant. At F.P. Condiderunt enim legem longè aliam, quàm apud Persas est.

167. Καὶ αἴσχιον ἦν αἰτηθέντα. Et turpius erat si quis rogatus non dedisset, quàm si quis quod petiisset non impetrasset. αἰτημαβολή.

Ομως δὲ κατὰ τὸ δύνασθαι. Vsi tamen ea lege, eoque instituto sunt ad longum tempus propter potentiam. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος. Debuerat parum durare, quia odia hominū, & inimicitias comparabat: sicuti contrarium eius, id est, beneficentia conciliat amorem, & beneuolentiam. λύσις, potētia eorum factum est, & metu, &c.

Επιπλέον. L.V. Plerunque imperiosè eo vtebantur. F.P. Amplius, vel magis, quàm alij Thraces, vel etiam diutius hac lege sunt vsi.

Κατὰ τὸ δύνασθαι. διὰ τὴν δύναμιν, καὶ τὴν τῆς δυναστείας ἰσχύν.

Οὐ γὰρ ἦν πρᾶξαι. αἰτιολογία. Cur vsi sunt hac lege? quia hoc erat quæstuosum. nihil enim sine muneribus poterat impetrari.

Ωστε. Itaque regnum ad magnam creuit potentiam.

Τῶν γὰρ ἐν τῇ εὐρώπῃ. Confert hoc regnum cum cæteris Europæ regnis, ac docet longè opulentius cæteris fuisse, vectigalibus scilicet, & copia rerum omnium.

Εν τῇ εὐρώπῃ. Quia in Asia regnū Persarum longè erat opulentius.

Μεταξὺ τοῦ Ιονίου κόλπου. Vt distinguat ab iis regnis Europæ, quæ erant vltra sinum Ionicum, Galliæ, scilicet, Hispaniarum.

Τοῦ εὐξείνου. Vt distinguat ab iis, quæ erant vltra Euxinum.

Ισχύι δὲ μάχης. Digressiuncula. Docet quo robore hoc regnum ad certandum fuerit, & quo numero exercitus. Collatio. Hoc tamen regnum, Scytharum potentia longè fuit inferius.

Αδύνατα ἐξισοῦσθαι. Æquari nequeunt.

Εθνος ἓν πρὸς ἕν. Correctio.

Οὐ μὴν οὐδ᾽ ἐς τὴν ἄλλην εὐβουλίαν. Robore Scythis inferiorem gentem Thracum fuisse docuit: Iam verò prudentia aliis etiam gentibus, ne dum Scythis inferiorem fuisse docet.

Σιτάλκης μὲν οὖν. Redit ad propositum, vnde digressus est, vt doceret opes, & regni amplitudinem Sitalcæ.

Επειδὴ αὐτῷ ἑτοῖμα ἦν. Iamque comparatis omnibus rebus ad expeditionem necessariis, mouet castra, & iter ingreditur.

Σιντοί. σιντία πόλις μακεδονίας, οἱ οἰκοῦντες σιντοί: σίντιες οἱ λήμνιοι, Ομηρ. Ιλιαδ. α.

Ενθά με σίντιες ἄνδρες ἄφαρ κομίσαντο πεσόντα.

Επορεύετο δέ. Rem memoratu dignam obiter tangit. Sitalcem bellum olim Pæonibus intulisse: & quia per montes ei erat faciendum iter, ingentem succidisse materiam, & viam exercitui strauisse.

μαίδοις. ἔθνος θράκης.

Πορευομένῳ δὲ αὐτῷ. Incrementa quotidiana exercitus Thracum narrat.

Απεγίγνετο. Minuebatur, decedebat) (accedebat.

Εφ᾽ ἁρπαγήν. Ad prædam.

Οἱ μαχαιροφόροι. Qui Δῖοι appellabantur.

Ομιλος. Turba, ξύμμικτος, colluuies ex variis, diuersisq; gentibus permixta, vel non distincta, sed confusa, ὁ καὶ βέλτιον.

168. Κατὰ κορυφήν. A superiore Macedonia.

Τημενίδαι. Legite 8 librum Herodoti. τήμενος Aristomachi filius. Pauf. libro 2, Corinth. & libro 4, Messeniacorum, gesta eius declarat: Digressiuncula.

Πιερίας. Regione, in qua regnauit Pierus, pater virginum quæ de cantu cum musis cōtenderunt. Ouid. lib. 5. Metam.

Πάγγαιον, ὄρος θράκης, In quo erant aureæ secturæ. Xenophon ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς, lib. 5. facit huius mentionem in concione Cligenis Acanthij apud Lacedæmonios, contra Olynthios.

Φάγρητα. πόλις θράκης.

Αξιον ποταμόν. Ομηρος Ιλιαδ. β.

Αὐτὰρ πυραίχμης ἄγε παίονας ἀγκυλοτόξους
Τηλόθεν ἐξ ἀμυδῶνος ἀπ᾽ ἀξίου εὐρὺ ῥέοντος,
Αξίου οὗ κάλλιστον ὕδωρ, ἐπικίδναται αἶαν.

Στρυμόνος. ποταμὸς, qui Amphipolin præterlabitur, diuidit Thraciam, & Macedoniam.

Ηδωνάς. Απὸ ἠδωνοῦ τοῦ μυγδόνος ἀδελφοῦ. μεταπλασμῷ τινὲς ἠδωνοὺς ἠδῶνας λέγει.

Εορδοις. Populi mediterranei.

Φύσκαν. πόλις μακεδονίας. Φύσκον, στεφ.

Αλμωπίας. χώρα μακεδονίας, στεφ. λυκόφρων, ὅκ δ᾽ ἀλμωπίας παλιμπλανῆτιν δέξεται πυρσωνία. Æneam intelligit. Απὸ ἄλμωπος γίγαντος τοῦ ποσειδῶνος, καὶ ἕλλης τῆς ἀθάμαντος, στεφ.

Ανθεμοῦντα. πόλις μακεδονίας, ἀπὸ ἀνθεμοῦντος. καὶ συνείας δήη, ὁ πολίτης ἀνθεμούσιος, ἀνθεμουσία. στεφ.

Γρηστωνίαν. χώρα θράκης πρὸς τῇ μακεδονίᾳ.

Βισαλτίαν. πόλις, καὶ χώρα μακεδονίας, ἀπὸ βισάλτου τοῦ ἡλίου, καὶ γῆς. In qua lepores habent bina iecinora, Stepha-

Stephanus refert ex Theopompo, & Phauorino.

Καὶ μακεδόνων αὐτῶν. Qui mediterranea loca tenebant.

Πολλήν. Magnā partem, τῆς ἄνω μακεδονίας scilicet.

Καὶ οἱ μὲν μακεδόνες ἔπι. Docet Macedonas territos ingenti multitudine copiarum hostilium, non ausos fuisse in campum prodire, & iusto prœlio contendere, sed intra loca munita sese recepisse, equitatum tamen emisisse, qui hostem prohiberet rapinis & populationibus: sed cùm ille etiam conatus minus feliciter cederet, incœpto destitisse.

Ἀδυνατοῦντες ἀμύνεσθαι. Cū resistere non possent.

Τὰ καρτερά. Loca natura, & situ ipso munita.

Τὰ τείχη. Munitiones manu factas.

Ἦν δὲ οὐ πολλά. Digressio.

Ὁδοὺς εὐθείας ἔτεμε. Vias direxit. Commoditati, & ornamento seruiens.

Καὶ τ' ἄλλα διεκόσμησεν. Et cætera digessit, quæ scilicet antea erant confusa, & rudia; ipse distinxit, & ornauit.

Τά τε κατὰ τὸν πόλεμον. Et rem militarem instruxit, atque ornauit equitatu, armis, & reliquis belli instrumentis multò melius, quàm octo reges, qui eum antecesserant.

169. A Ὁ δὲ στρατός. Quò primùm irruperit exercitus, & quæ loca vi ceperit, quæ per deditionem acceperit, iam docet Thucydides.

Εὐρωπόν. πόλις μακεδονίας. ἀπὸ εὐρώπου τοῦ μακεδόνος, ἢ θρᾳκῆς τῆς κέκροπος, καὶ ἄλλης χαρείας. στφ.

Μυγδονίας. μοῖρα μακεδονίας.

Οἱ δὲ μακεδόνες. Quo vsi fuerint consilio Macedones aduersus tantum hostium numerum, demonstrat: equitatu (inquit) obuiam venerunt, vt rapinis & populationibus eum prohiberent: nam peditatu non poterant cū illis confligere cùm numero longè inferiores ipsi essent.

Προσμεταπεμψάμενοι. Accito equitatu.

Ὧν ἕνεκα. Agebat cum eo, vt seruaret promissa: itaque socordiam, & ignauiam indicabat: qui enim vim afferre poterat, is de compositione agebat.

Μέρος τι τοῦ στρατοῦ. Causa cur grauius non vexauerit Macedonas, & cum omnibus copiis, illa fuit, quia Athenienses non venerunt cum classe: causa cur Chalcidenses, & Bottiæos oppugnauerit, fuit, quia Athenienses miserant ad eum munera, & legatos.

Τειχήρεις. Cùm eos intra muros cōpulisset, cùm eos recipere se coëgisset.

Καθημένου. Cùm haberet statiua castra. Maximum terrorem attulisse variis gentibus aduentum Sitalcæ cum tanto apparatu significat. Thessalis inprimis, qui erant finitimi Macedonibus, & omnes in armis fuisse: Thracas etiam, qui erant, trans flumen Strymonem dubitasse vehementer de tanto motu: nec defuisse suspicionem Atheniensium opera, & studio adduci hunc exercitum contra Peloponnesum, & tamen omnem istum terrorem euanuisse demonstrat, & tantum exercitum re infecta domum rediisse: eleuat itaque latenter Thucydides irritum conatum Barbari, qui temerè susceperit tantam expeditionem.

Ὑπήκοοι θεσσαλῶν. Perrhæbos intelligit, &c.

Παρέσχε δὲ λόγον. Emanauit etiam rumor: vel præbuit occasionem suspicionis: rumorem sparsit.

170. A Καὶ ὑπὸ χειμῶνος ἐταλαιπώρει. Et frigore tentabatur, vexabatur.

Τὸν δὲ πείθει. A quo inductus Seuthes hoc persuaserit Sitalcæ docet: à Perdicca (inquit) qui sororem in matrimonium cum ingenti dote se ei daturum promisit.

Τὰ μὲν οὖν. ἐπίλογος, & transitio.

Οἱ δὲ ἐν ναυπάκτῳ ἀθ. Narrat Athenienses qui erant Naupacti eadem hyeme in Acarnaniam venisse, & expositis copiis, adiunctisque sociorum auxiliis, nonnullos, qui contrariarum erant partium ex sociis ciuitatibus eiecisse. Cynetem autem quendam, qui aduersa factione in exilium pulsus fuerat, in oppidum Corontem reduxisse. Ἀστακός. πόλις ἀκαρνανίας. ἔστι καὶ βιθυνίας.

Ἐς γὰρ οἰνιάδας. Occurrit ad illud, cur se receperint tam citò, cur OEniadas inimicam Acarnaniæ ciuitatem non oppugnauerint: quia (inquit) ἀδύνατον ἦν.

Οἰνιάδαι. ἡ καὶ ἐρυσίχη, πόλις ἀκαρνανίας πρὸς τῷ ἀχελώῳ. ἡ χώρα οἰνιάς. ἔστι καὶ ἑτέρα πόλις τῆς οἰταίας οἰνειάδαι. σχολ. οἰνιὰς ἡ νῦν δραγαμέστη.

Πίνδου. Mons Thessaliæ ad plagam occidentalem: ad orientalem enim Pelion, & Ossa: ad septentrionalem Olympus: ad australem, Othrys. Herodotus lib. 7.

Δολοπίας. δόλοπες gens proxima Thessaliæ. ἀπὸ δόλοπος. σχολ. ἡ νῦν καλουμένη αἲ ἴβλαχα.

Ἀγραῶν: ἀγραῖοι στφ. ἔθνος πλησίον ἀκαρνάνων, τὸ θηλυκὸν ἐπὶ τῆς χώρας ἀγραία, λέγεται δὲ καὶ ἀγραεῖς.

Περιλιμνάζων. Restagnans.

171. A Τό, τε γὰρ ῥεῦμα. Nam & cursus fluminis est rapidus, & multus, & sabulosus, & insulæ crebræ, ita vt iungerentur aliæ aliis limo congesto, qui diffundi non poterat, quia insulæ alternatim, & ordine transuerso, non autem directa serie sitæ erant, ita, vt non præberent aquis rectum exitum in mare.

Γίγνονται σύνδεσμοι ἀλλήλαις τῆς προσχώσεως. Fiunt sua frequentia retinacula humi, & limi aggesti, qui dissipari, & in altum differri non potest, propter scilicet, insulas oppositas à quibus retinetur. ἀλλήλαις. Aliæ aliis iunguntur.

Παραλλάξ. Gradatim, & transuerso ordine. Spatium discrimina fallit. Echinades ex Nymphis insulæ. Ouid. Met. lib. 8. 103.

Λέγεται δὲ καὶ ἀλκμαίωνι. Ouid. Met. lib. 9. 115.

——— *vultuq; parente parentem*
Natus erit facto pius, & sceleratus eodem.
Attonitusq; malis, exul mentisq; domusq;
Vultibus Eumenidum, matrisq; agitabitur vmbris.

Τῆς μητρὸς. ἐριφύλης, quæ accepto monili aureo à Polynice maritum recusantem ad bellum Thebanum proficisci indicauit, & prodidit. lib. 6. Æneid.

His Phædrā, Procrimq; locis, mœstamq; Eriphylem
Crudelis nati monstrantem vulnera cernit.

Ὑπειπόντα. Obscurè significantem.

Τὴν πρόσχωσιν. Alluuionem, id est, has insulas, quæ ex aggesto limo, & fluminis alluuione sunt factæ.

Καὶ ἐδόκει αὐτῷ. Iudicabat id soli extitisse ex eo tēpore, quo matrem interfecerat: erant autem complures anni: Itaque id satis amplum fore existimabat, in quo sedes poneret.

Ἱκανὴ δίαιτα. Satis soli, satis loci, δίαιτα præter alias significationes, quas habet, significat etiam sedes, domicilium, in quo quis degit, consuetudinem etiam, & διατριβήν.

τῷ σώματι, id est, sibi ipsi.

Καθιμένοις: Sede posita, & collocata.

Ακαρνᾶνος. Nam antea Κουρῆτες appellabantur. Κουρῆτες τ' ἐμάχοντο, καὶ αἰτωλοὶ μενεχάρμαι.

C Τοιαῦτα λεγόμενα. Hunc in modum tradita à maioribus accepimus.

Οἱ δ' ἀθηναῖοι. Redit ad propositum: narrat Athenienses ex Acarnania Naupactum rediisse, inde verò ineunte vere Athenas sese recepisse: captiuos adduxisse: factaque permutatione per capita illos dimisisse.

FINIS SECVNDI LIBRI.

172. A

LIBRI TERTII ARGVMENTVM.

TERTIVS hic liber continet res ab Atheniensibus, & Peloponnesiis in Græcia gestas. Defectionē Mitylenæorum, eorum oppugnationem, & deditionem: fugam ex obsidione Platæensium, quanquam non omnium. Deditionem & supplicium eorum, qui in oppido remanserunt. Seditionem Corcyræorum, & calamitosum exitum. Auxilia Atheniensium missa in Siciliam Leontinis, & res nōnullas ibi gestas. Pestilentiam, qua iterum Athenienses tentati sunt. Bellum Ætolis illatum ab Atheniensibus, & infaustum eius exitum. Deli insulæ lustrationem. Ambraciotarum interitum ferè ad internecionem totius ciuitatis, & gentis. Hæc sunt ferè capita rerum illustriū, quæ in hoc libro continentur: quæ autem maximè insignes sunt, eæ sunt Mitylenæorum rebellio, & exitus illius rebellionis, & Seditio Corcyræorum. Extant duæ conciones pulcherrimæ inter se aduersariæ in rebellione Mitylenæorum, altera Cleonis, altera Diodoti: in quibus loci communes grauissimi tractātur inter se contrarij, de peccatis hominum seuerè puniendis, & non puniendis. Cleon contendit rebellionem Mitylenæorum seuerè, grauiterq; esse puniendam: cōtra Diodotus dissuadet: negat vlla supplicij magnitudine, atque acerbitate homines deterreri ab admittendis flagitiis, sed spe semper inductos vel fallendi, vel euadendi periculi audere, ac suscipere facinora: itaque efficit non esse adhibendam seueritatem in repetēdis pœnis defectionis: sed humanitate potius populum esse retinendum: & in eos tantùm animaduertendum, qui defectionis authores extiterunt. Hæ duæ conciones sunt grauissimæ, & artificiosissimæ: habemus præterea in seditione Corcyræorum exemplum maximè illustre rerum humanarum inconstantiæ, & commutationis variæ. nam quæ ciuitas paulo antè erat omnibus rebus florentissima, ea seditione ciuili orta adeò afflicta est, vt ex libera serua, ex ōpulenta inops, ex frequētissima deserta propemodum fuerit, ac destituta numero ciuium. Hæc & alia præclara continet hic liber, quæ singulatim suo quodque loco explicabimus.

Αμα τῷ σίτῳ. Vt frumenta succiderent, & hostibus nocerent, & equitatui pabulum non deesset.

Οπῃ παρείκοι. πρὸς τὸ σημαινόμενον. quâ dabatur facultas, sed quid si dicamus τὸ στράτευμα, ἢ ὁ στρατός? quâ laxabatur agmen, qua dabat viam irrumpen-

A di. hoc certè longè commodius.

Τὸ μὴ. εἰς τὸ μὴ, non διὰ τὸ μὴ vt schol. B

Προεξιόντας τ' ὅπλων. Libro primo, pag. 35. in Cod. H. St. καὶ τ' μ' γῆς ἐκράτουν, ὅσα μὴ προϊόντες πολὺ ἐκ τ' ὅπλων. οἱ γὰρ ἱππεῖς τῶν θεσσαλῶν εἶργον. Discedere longius ab agmine legionum. χρόνον δ'. Tantum temporis, quantum commeatus ipsis suppetiit.

Μετὰ δ' τὴν ἐσβολὴν. Defectionem Lesbiorum ab Atheniensibus iam explicandam suscipit: narrat statim eam factam post Peloponnesiorum in Atticam irruptionem: voluisse tamen eos significat etiam multò antè ab Atheniensibus deficere: sed nondum habuisse cōparatas res ad bellum gerendum necessarias: docet itaque qua re coacti maturauerint: ea res fuit, quia detecta fuit coniuratio, & defectio per nōnullos indicata Atheniensibus: qui statim missis 40, nauibus iusserunt, vt mœnia vrbis demolirentur, & naues traderent: sed cùm illi facere imperata recusarēt, ita demum cœptum est geri bellum. τ' λιμένων τὴν χῶσιν, portus obstrui, C τῶν π γὰρ λιμένων. αἰπολογία, τ' πρότερον, ἢ διενοοῦντο.

Βουληθέντες. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Πόντου. ἰδικῶς ὁ εὔξεινος. C

Καὶ α. τὸ ἀόριστον.

Τενέδιον γὰρ. Explicat causam properationis, καὶ τ' ἀναγκασθέντες.

Ξυνοικίζουσι βίᾳ. Vi commigrare cogūt in vrbem, 173. A potentiæ scilicet causa: hæc sunt crimina.

Καὶ τὴν παρασκευὴν ἅπασαν ἐπείγον). Et omnem apparatum vrgent cum L. & B. defectionis faciendæ D causa.

Ξυγγενῶν. Ad Bœotios tantūmodo referendum, qui & ipsi erant Æolenses.

Καὶ εἰ μὴ τις προκαταλήψεται. Periculum proponebant. incertum pro certo. hinc dicta προκατάληψις figura.

Οἱ δ' ἀθηναῖοι. Declarat Thucydides Athenienses primùm non ita facilè dedisse aureis criminationibus, & indiciis, tum quia opibus fractos se esse intelligebant vi pestilentiæ, tum quia res ardua, E & perdifficilis proponebatur tantam insulam, & adeò classe potentem, atque integris viribus à se alienare: sed postea missis legatis, cùm ab illis impetrare nequiuissent, vt apparatus belli dimitterent, de bello & ipsos cogitasse.

Εργον. Rem difficilem, Latini etiam opus in eandem significationem accipiunt. *Hoc opus, hic labor.* Virg. 6. Æn.

Τεταλαιπωρημένοι. Fracti, debilitati, afflicti. πῶρος, πάθος, miseriæ.

F Αρτι καθισταμένη. causa est τ' ἀκμάζοντος. Id est, quod quamuis nuper cœptum esset, tamen vigebat, & erat acre, vel quod erat acre, quia modò cœptum. In ipsis enim initiis sumus ardentiores.

Προσπολεμώσασθαι. Nouos hostes sibi adiungere. ἐκπολεμῶσαι) (προσπολεμῶσαι. Δημοσθ. prima Olynth. Νυνὶ γὰρ ὃ πάντες ἐθρύλλει πως ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον.

Οὐκ ἀπεδέχοντο πρότερον. Non admittebant, id est, B criminibus non habebant fidem. ἀποδέχεσθαι λόγους, G ἀποδέχεσθαι αἰτίαν, assentiri, habere fidem. ἀποδέχομαι τ' τρόπον τινός, probo mores alicuius, interdum cum genitiuo, ἀποδέχεσθαι τινός.

Αποδέκται. Quæstores vrbani Athenis, qui τοὺς τε φόρους, καὶ τὰς εἰσφορὰς, καὶ τὰ τέλη ἀπεδέχοντο, καὶ τὰ περὶ τούτων ἀμφισβητήσιμα ἐδίκαζον, εἰ δὲ τι μεῖζον εἴη, εἰσῆγον εἰς τὸ δικαστήριον. Libro 8. I. P.

Μεῖζον

Μεῖζον μέρος νέμοντες. ἀντὶ τοῦ μᾶλλον. Mirum & notatu dignum est hoc inter cætera, quæ in hoc authore maximè elucent. Thucydides est breuitatis studiosissimus, ita, vt sæpenumero dum breuis esse laborat, obscurus fiat, & tamen in hac mira breuitate ita interdum se diffundit oratione, vt ex verbis simplicibus formulas locutionum, & integram orationem constituat, & (quod maius est) ex particulis ipsis orationis formet locutiones, vt nunc facit ex particula μᾶλλον, μεῖζον μέρος νέμειν.

A

Επειδὴ μέντοι ὁ πέμψαντες. Demonstrat Athenienses tandē coactos fuisse suis rebus cōsulere, ac dare operam, vt eorum conatus anteuerterent: misisse igitur 40, naueis clàm, quæ ex improuiso aggrederentur, & opprimerent Mitylenæos, sin minus res ex voto cessisset, apertè bellum gererent.

B

Εσηγγέλθη γὰρ αὐτοῖς. Facultas. renuntiatum enim eis fuit, Mitylenæos frequentes diem festum agere extra vrbem: itaque, quasi diceret, deserta vrbe, in spem venerant eius occupandæ: facileque Mitylenæos opprimi posse sperabant.

C

C Μαλόεις ἀπόλλων. ἀπὸ τῆς μήλας τῆς μαντοῦς ἐν λέσβῳ colebatur. στφ. Ex Hellanico, ἡ μαλία promontorium australe Lesbi, ab eo itaq; Apollo Malois, qui maximè colebatur apud Æglenses.

Ελπίδα. ἀντὶ τῆς ἐλπισίου: vt cautio, pro cauendum, metus, pro metuendum apud Latinos.

Καὶ ἢν μὴ ξυμβῇ. Cicero in fam. lib. 14. si perficitis quod agitis, me ad vos venire oportet: sin autem, sed nihil est opus reliqua scribere. Ιλιάδ. α.

D

> Αλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι ἀχαιοὶ
> Αρσαντες κατὰ θυμὸν ὅπως ἀντάξιον ἔσαι:
> Εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἕλωμαι.

Κατὰ τὸ ξυμμαχικόν. Ex iure, & conuento fœderis, ac societatis.

Τοῖς δὲ μιτυληναίοις. Docet iam Thucydides indicatā rem Lesbiis. itaq; eos neq; diē festum egisse, & custodias in vrbe, atq; in omni portu collocasse.

174. A Γεραιστόν. κώμη ἐν ᾗ ἱερὸν ποσειδῶνος, ἀπὸ γεραίστου τοῦ Διός, nobilis ibi portus. Titus Liui. lib. 1. Dec. 4. 62.

Πλοῦ. ἀντὶ τῆς εὐπλοίας. Idonea nauigandi tempestate.

E

Περὶ τὰ ἡμιτέλεστα. Mœnia quæ inchoata, sed nondum absoluta erant. περιφραξάμενοι τὰ ἡμιτέλεστα.

Παρασκευασάμενοι δέ. Docet Mitylenæos portu progressos illos quidem fuisse, prœlij cōmittendi gratia, sed reiectos ab Atheniensibus, atq; in portum fuisse compulsos.

B Παρασκευασάμενοι. Imparati, ἀπολογία.

Καταδιωχθέντες. In fugam præcipitem dati, καταδιώκειν, fugere præcipitem hoste insequente.

F

Λόγους ἤδη προσέφερον) (ἀποδέχεσθαι λόγους.

Βουλόμενοι. Quo consilio id fecerint, iam declaratur.

Επιεικῆ. Æqua conditione. L. V. mitì.

Καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι. Consilium Atheniensium aperit.

C Τῶν τε διαβαλόντων. Ex iis, qui detulerant indiciū.

Ως σφῶν οὐδέν. Se enim nihil rerum nouarum molituros.

G

Εν τούτῳ δέ. Docet Mitylenæos interea dū agunt per legatos, vt ab Atheniensibus impetrarent obsidionis liberationem, egisse simul cū Lacedæmoniis, vt auxilia sibi mitterent, in quo carpit latenter eos author, quòd bona fide non egerint.

Ου γὰρ ἐπίστευον. ἀπολογία, cur miserint Mitylenæi Spartam legatos petitum auxilia: desperabant se impetraturos ab Atheniēsibus, quæ cōtendebant.

A

Προχωρήσειν. Rem ex voto cessuram.

Καὶ οἱ μέν. Transitio.

E Καὶ ἔξοδον. Docet Mityleneos egressos vrbe cum copiis quas habebant, commisisse cum Atheniensibus pedestre prœlium: & quamuis victoria anceps fuisset, tamen non ausos fuisse castra metari extra vrbem.

175. A Επηυλίσαντο. Propè hostium castra posuerunt castra, pernoctarunt. ἔπαυλις. caula, stabulum, &c.

Επίστευσαν. Extra vrbem pernoctare nō sunt ausi, suis opibus, & copiis non fidentes, diffidentes suis viribus.

Καὶ γὰρ αὐτοῖς. In spem enim auxiliorum venerāt.

B Οἱ δὲ ἀθηναῖοι. Demonstrat Athenienses otio Mitylenæorū magis, ac magis confirmatos, dedisse se ad oppugnandā, circumuallandamq; Mitylenem.

Ορῶντες οὐδὲν ἰσχυρόν. Quia intelligebāt res Lesbiorum esse infirmas.

B

Περιορμισάμενοι. Dispositis præsidiis nauium circumcirca, circundata, & quasi circumuallata parte australi vrbis.

Ετείχισαν. Munierunt.

Τοὺς ἐφόρμους ἐποιοῦντο. Faciebant incursiones maritimas: vel, quod longè cōmodius, & ad vtrunq; portum stationes proximas habebant. L. V. Et in vtroque portu ingressum nauibus muniunt.

C Τὸ δὲ περὶ στρατόπεδα: μέρος τῆς γῆς supple.

Ναύσταθμον δὲ μᾶλλον. Malea promontorium erat potius, naualia, & locus mercatus, quàm portus scilicet.

Καὶ τὰ μὲν περὶ μιτυλήνην. Ac Mitylene quidē hunc in modum oppugnabatur, ac bellum ad Mitylenen ita gerebatur.

Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον. Narrat Athenienses misisse cōtra Peloponnesios 30 naues duce Asopio Phormionis filio: eas verò maritima nōnulla Peloponnesi oppida diripuisse: plerasq; deinde dimissas domum rediisse: ipsum ducē Asopium cum 12 Naupactum venisse, & coactis Acarnanum copiis Æniadis bellum intulisse, sed re infecta, copias dimisisse: & profectum Leucadem, expositisque suis copiis ad Nericum, cęsum ipsum dum se recipit, & partem eius copiarum.

D Ακαρνάνων. Qui virtutem, & militarē Phormionis prudentiam admirati, & beneficiis eius deuincti, ei, eiusque generi fauebant.

Ανασήσας. Euocatis Acarnanum copiis frequentibus.

176. A Επλευσεν. Inuectus est flumine Acheloo.

Νήρικον. πόλις ἀκαρνανίας. εὐσταθ. ἡ ὕστερον λευκὰς, μέρος τι παράλιον τῆς ἀντιπέραν ἰθάκης ἠπείρου.

Υπὸ τῶν αὐτόθεν. A loci incolis, qui auxilij gratia confluxerant.

Αποπλεύσαντες ἐκομίσαντο. ἐναλλαγὴ, ἀντὶ τοῦ κομισάμενοι ἀπέπλευσαν.

B Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς προτέρας νεώς. Redit ad Mitylenæorum legatos, qui primùm missi Spartam venerāt. Hos iussu Lacedæmoniorum Olympiam venisse narrat: atque ibi post ludos Olympiacos actos in conuentu Peloponnesiorum ita, vt est paulò infra disseruisse.

Ολυμπίαζε. ὀλυμπία ἡ πρότερον πίσα λεγομένη, πόλις πελοποννήσου: ad quam celebrabantur ludi illi celeberrimi, qui quinto quoque anno instaurabantur: qui ab Eleis instituti traduntur in Iouis honorem, author est Strabo, lib. 8.

Ὀλυμπιάς. Lustrum: spacium annorum 4, cum initio quinti, à ludis istis ita vocatum.

Δωριεὺς. Diagoræ filius. hic Rhodius erat. Xenophon lib. 1. τῶν ἑλληνικῶν. A victoribus ludorum notabantur tempora. Κατέστησαν εἰς λόγους. ad colloquium ventum est: vel, inter ipsos cœptum est colloquium.

MITYLENÆORVM CONCIO.

Τὸ μὲν καθεστὼς τοῖς ἕλλησι νόμιμον. Petunt auxilium Mitylenæi à Lacedæmoniis, & sociis: proponunt facultatem, & rei vtilitatem: docent eos & posse facilè, & debere sibi succurrere: demonstrant opes Atheniensium ita esse attritas pestilētia, & exhaustas pecuniis, vt quamuis resistāt, facilè tamen possint superari: præterea declarāt quàm vtilis futura sit hæc res Pelopōnesiis. Hostes enim eorum Atheniēses priuatum iri vectigalibus magnis, quæ belli sunt nerui, amissa Lesbo: priuatum etiam iri classe non contemnenda Mitylenæorum: qua adiuncta viribus Peloponnesiorum, sperandam esse facilè victoriam. Hæc sunt capita argumentorum, quibus docent legati Peloponnesios & posse, & debere sibi ferre auxilium: sed quoniā ciuitas, quæ petit auxilium, fecit defectionem à prioribus amicis, & sociis, ita, vt suam fidem vocauerit in suspicionem, & causam turpem habeat, ideo legati primo loco suam ciuitatem purgant, & probāt se fecisse iure optimo, quod fecerint. Imò maiorē partem huius dictionis in eo ponunt, vt doceant se iure optimo ab Atheniensibus defecisse.

Est igitur bipartita hæc concio: Altera pars est purgatio, quæ nititur constitutione iuridiciali, altera est petitio, qua petitur auxilium.

Procemium est ductum ab opinione hominum malè sentientium de iis, qui defectionem faciunt: huic opinioni opponunt se legati, & docēt ita meritò esse sentiendum de illis, qui deficiunt, si sine iusta causa deficiant: sed si habeant plures, & iustas causas, non esse cur in eandem hominum opinionem, atque offensionem incurrant.

Τὸ καθεστὼς νόμιμον. Institutum. τὰ καθεστῶτα suprà.

Ἐν ἡδονῇ ἔχουσιν. ἀντὶ τοῦ ἥδονται.

Καὶ οὐκ ἀδίκως. Ingreditur in causam, & resistit huic opinioni, atque hæc opinio est iusta.

Προδότας. Ἀντίγονος ἔφη προδιδόντας μὲν φιλεῖν, προδεδωκότας δὲ μισεῖν. Cæsar, προδοσίαν μὲν φιλεῖ, προδότην δὲ μισεῖν.

Ἴσοι μὲν. Argumentorum est distributio, quibus docent se meritò ab Atheniensibus defecisse: quia Athenienses nō parem voluntatem in amore declarabant: quia longè potentiores erant; quia materiam defectionis sibi dederāt. quasi diceret, quia in amore non respondebant, æquum erat, vt eos odio prosequerētur, quia longè potentiores erāt, iure eos metuebant. Docent igitur legati sibi operam fuisse dandam ne oppressi hostium dominatu illis seruirent ipsi quoque, vt cæteri socij: & quia materiam defectionis faciendæ sibi dederant, nō esse mirandum, neque sibi vertendum vitio, quòd ab illis defecerint.

Ἀντίπαλοι. Iam ἴσοι, cùm opes pares, ita, vt, quasi diceret, si fides & beneuolentia absit, tamē metus contineat vtrosque in officio: ne dum dare infortunium alter alteri vult, id ipse accipiat.

Πρόφασις ἐπιεικής. Quæ erat, quia Athenienses ab oppugnandis barbaris arma conuerterant in Græcos, & amicos, & socios in seruitutem redigebant ita, vt Mitylenæis esset verendum ne ipsis quoque aliquando idem eueniret. λύσις τῆς ἀντιπίπτοντος, cur ante bellum motum nō defecistis? Voluimus: sed vos noluistis nos recipere.

Μηδέ τῳ χείρους. Conclusio. Ergo ne improbitatis crimine damnemur, & perfidiæ, atque proditionis, si qui ab Atheniensibus rebus pacatis honorificè tractabamur, moto iam bello ab iis deficimus.

Χείρους. δειλικῶς, ἀντὶ τοῦ κακοί. Improbi, & proditores.

Τοῖς δεινοῖς. In periculis, rebus eorum asperis, ἐν τῷ πολέμῳ.

Περὶ γὰρ τῆς δικαίας. Legatus Mitylenæorum affert rationem, cur non improbi, perfidi, & proditores sint existimandi: sed pollicetur se fusius de hac re disputaturum, idque inprimis probaturum, se neque improbitate, neque perfidia, & vitio proditionis, sed iustissimis de causis, atque maximè vrgentibus ab Atheniensibus defecisse.

Τῆς δικαίας. De iure. Iure, an iniuria defecerimus ab Atheniensibus. Quia societate inita cum Atheniensibus, vt barbarorum iniurias vindicaremus, & eorum arma à Græcis propulsaremus, id tamen multò aliter accidit: nam Athenienses abutebantur nostris opibus, nostraque societate ad Græcos, & socios, atque amicos subigendos, & ad vos oppugnandos.

Ἄλλως τε, καὶ ξυμμαχίας δεόμενοι. Præsertim postulantes vt in societatem, & amicitiam recipiamur, in qua videlicet requiritur in primis fides, & apertus, & simplex animus.

Εἰδότες. Persuasi nullas neque priuatim, neque publicè amicitias, societatesque constantes fieri, si fides, probitas, & animi candor absit, & nisi inter se qui amicitiam ineunt, moribus, & reliqua vita consentiant.

Γίγνοιντο. φίλοι δηλονότι. καὶ κοινωνοί.

Δοκούσης. Nō simulata, & ficta, sed vera, & certa.

Καὶ τ' ἄλλα. Indicat præter probitatem, fidem, & simplicitatem requiri alias quoque virtutes, si amicitia firma, & stabilis futura sit: beneficentiam, & liberalitatem, temperantiam, modestiam, & alias id genus, quibus & conseruantur & augentur amicitiæ: & quarum contrariis facilè labefactantur.

Ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι. Nam si dissentiant, necesse est, vt vincula societatis, & amicitiæ facilè dissoluantur.

Τὸ διαλλάσσον τῆς γνώμης. ἡ διαφορὰ τῆς γνώμης, ἀντὶ τοῦ διάφορος γνώμη, discors sententia, & animus, sed elegantius positum est participium pro nomine. sic τὸ σοφὸν, τὸ αἰσχύνου τοῦ ἀνδρός. duo substantiua pro substantiuo, & adiectiuo ponuntur. ex diuersis causis effecta diuersa.

Τὸ διαλλάσσον τῆς γνώμης) (αἱ διαφοραὶ τῶν ἔργων, diuersa facta.

Ἡμῖν δὲ καὶ ἀθηναίοις. ὁ ἀγὼν. Argumentatio: vel expositio coniuncta cum argumentatione. Inita est societas inter nos, & Athenienses: quo tempore? bello Medico, pulsis barbaris: qua de causa? quia vos rebus præesse noluistis: quo consilio? vt barbaros vlcisceremur, atque arceremus, Græcos defenderemus, non vt Græcos ipsos opprimeremus. Hæc historia extat lib. 1.

Ἀπολιπόντων. Propter Pausaniæ tyrannicos conatus, & quia defessi bello ad otium iam animū conuerte-

uerterant. Est autem hic antiqua, ac subobscura A accusatio Lacedæmoniorum, qui noluerunt Belli reliquias persequi, sed discesserunt, atq; ita materiam dederunt Athenienſibus opprimendi paulatim Græcos. Ἀπολιπόντων, δηλονότι ἡμᾶς. ὀκ τ, post, à.

B Οὐκ ἐπὶ καταδουλώσει. τὸ πλῆκον. Non vt Græcos Athenienſibus ſubigeremus, vel, in Athenienſium poteſtatem redigeremus. τὸ μήδου. συνεκδοχή.

Καὶ μέχρι μὲν ἀπὸ τ ἴσου. Progreſſus ſocietatis explicat: ſecuti tamen eos libenter ſumus, quandiu ex æquo rebus præfuerũt: vbi verò arma cõtra Græcos conuertere à barbaris cœperunt, tum verò etiam de nobis ipſis dubitare cœpimus.

Τὴν μὲν τ μήδου ἔχθραν. Hoc criminosè, & inuidiosè dictum. Legati enim inuidia premũt Athenienſes: qui odium, quo debuerant eſſe contra barbaros, conuerterint in Græcos.

Ἀνιέντας. à fidibus metaphora) (ἐπιτείνειν.

Τὴν δὲ τ ξυμμάχων. ἀντὶ τ, τοῖς δὲ ξυμμάχοις δούλωσιν ἐπαγομένοις, ſociis verò iugum ſeruitutis imponere.

Οὐκ ἀδεεῖς. Hoc plus quàm affirmatio valet,

Ne verò Alciden me ſum lætatus euntem
Accepiſſe lacu. Virg. lib. 6.

Ἀδύνατοι δὲ ὄντες. Ordine pergit oſtẽdere progreſſus ſocietatis: atq; ita paulatim ſocij redacti in ſeruitutem. λύσις τ ἀντιπίπτοντος, Cur non deſerebatis eos? quia timebamus eorum potentiam.

Καθ' ἓν γενόμενοι. In vnum coëuntes.

Διὰ πολυψηφίαν. Propter multitudinem eorũ, qui de hac re erant deliberaturi.

C Ἡμεῖς δέ. πάθος. Ex eo, quòd inuiti, & repugnante conſciẽtia, metu tamen cogerentur Athenienſes adiuuare.

Τῷ ὀνόματι. Nomine tenus.

Καὶ πιστοί. Inde cœpit creſcere ſuſpicio.

Τοῖς προγιγνομένοις. Rebus ante actis.

Οὐ γὰρ εἰκὸς ἦν. Et meritò ſuſpecti nobis erant, A ſimili. nam ſi cæteros ſocios ſubegerant, veriſimile erat idem facturos eſſe etiam aliis.

Καὶ εἰ μὲν αὐτόνομοι. Confirmat ſuperiorem rationẽ cauſa probabili: niſi pleriq; ſocij ſubacti eſſent, fortaſſe nõ ita eſſet nobis timendum, ſed cùm, &c. ergo non ſine cauſa nobis metuimus. ἀντιθετικῶς. Itaque metuere cœpimus ne in ſeruitutem redigemur, ratio, quia cęteris ſociis hoc iam accidit. Hinc oritur ἀντίθεσις, per ſenſum contrarium.

Βεβαιότεροι: Minus eſſent ſuſpecti: plus fidei ipſis haberemus, minus eſſet dubitandum de eorũ fide.

D Ἡμῖν δὲ ἀπὸ τ ἴσου. Nobiſcum autem agentes ęquo iure.

Εἰκότως. Iniquiore animo (vt eſt veriſimile) ferrent, ſi pleriſq; ſociis ſeruientibus nos ſoli ipſis exæquari, liberi, & pares ipſis eſſe vellemus. vel, Grauius nimirum tuliſſent, ſi pleriſq; ſociis ſeruientibus nos ſoli ipſis pares eſſe voluiſſemus.

178. A Τὸ πλέον. ἀντὶ τ τῶν πλειόνων ἤδη ὑπηκόων ὄντων: πρὸς μὲν ἀιτιατικῆς, comparationem ſæpe ſignificat.

Τὸ ἡμέτερον. ἀντὶ τ ἡμῶν. ἀντισουμένου. pari iure agentibus.

Ἄλλως τε καί. Præſertim creſcẽte quotidie potentia eorum. ſolent enim incrementa potentiæ, & opum afferre faſtum, & inflare homines. A vi imperij ductum argumentum.

Αὐτοὶ αὐτῶν. Hoc οὐ πρὸς τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ πρὸς τὴν δύναμιν eſt referendum. Ita etiam ἄριστα ἑαυτῶν διακεῖσθαι, &c.

Καὶ ἡμεῖς ἐρημότεροι. Confirmatio à contrariis: opes, & incrementa inflant: rerum iactura demittit animos, & ſpiritus: altera confirmatio.

Τὸ δὲ ἀντίπαλον δέος. Sola autem rerum æqualitas, ſolet cõſeruare amicitias, & ſocietates, id eſt, ſocietas enim & amicitia nulla alia re conſeruatur certius, q̃ metu mutuo eorũ, qui inter ſe ſunt ęquales, hoc illud eſt, ἀντίπαλοι δὲ τῇ παρασκευῇ, καὶ τῇ δυνάμει. τὸ δὲ ἀντίπαλον, ἀντὶ τ οἱ ξύμμαχοι οἱ ἀλλήλους φοβούμενοι, πιστοί.

Ὁ γὰρ παραβαίνειν. Nam qui tranſire ius, & violare ſocietatem vult, is tamen quia non poteſt, deſinit B audere, quæ præſtare non poteſt. ἀπὸ τ χαλεποῦ, καὶ τ ἀδυνάτου.

Μὴ προέχων. Quia non præſtat viribus, vel ὑπαλλαγὴ τῷ μὴ προέχειν ἂν ἐπελθών.

Ἀποτρέπεται ἐπελθεῖν. ἀντὶ τ ἀποτρέπεται τ ἐπελθεῖν: deterretur ab inuadendo altero, vel ab inuadendo altero deſiſtit.

Αὐτόνομοί τε ἐλείφθημεν: ad illud occurrit: quid igitur non ſubegerunt vos quoq;, vt cæteros ſocios? λύσις. quia ſummã rerum Græcarum ſe obtenturos C ita facilius ſperabãt honeſta iſta præſcriptione, atque titulo libertatis conceſſæ nobis: putabãt enim homines nunquã fuiſſe iudicaturos cæteros ſocios per iniuriam ſubigi nobis Athenienſes adiuuantibus, & arma vnà inferentibus: & ſimul fiebat, vt Athenienſes facilius cùm alios ſocios ſuperarent, tum viam ſibi ſternerent ad reliquos, id eſt, nos ipſos, qui ſoli deſerebamur, ſubigendos.

Ἐς τὴν ἀρχήν. Ad quærendum imperium, parandam potentiam.

D Εὐπρεπείᾳ, λόγου. ἀντὶ τ εὐπρεπεῖ λόγῳ, ſpecioſa præſcriptione: ſpecioſa oratione.

Καὶ γνώμης μᾶλλον ἐφόδῳ. Et dolo potius, quàm vi. ἔφοδος γνώμης: Conſilij aggreſſio. ἔφοδος ἰσχύος, vt εὐπρεπεῖα λόγου, obiter carpit aſtutiam Athenienſium.

Ἅμα μὲν γάρ. Explicat ſe ipſum: nitebantur eo ar- B gumento: homines nunquã credituros, niſi ij, quibus bellũ inferebatur, peccaſſent, cæteros ſocios, qui æquo iure eſſent, illis arma illaturos fuiſſe.

Ἐν τῷ αὐτῷ δέ. Et ſimul firmiſſimos quoſque ſo- E cios ſecum adducentes contra infirmiores, facilè, & ſine negotio eos ſubigebant. Aſtum Athenienſium indicat.

Τὰ κράτιστα. ἀντὶ τ, τοὺς κρατίστους nos, Chios, &c.

Τῶν ἄλλων περιῃρημένων: ἀντὶ τ τῶν ἄλλων. περιαιρεῖν. Circuncidere. Metaphora ducta à Carpentariis, qui circuncidũt ea, quæ rubrica notarũt.

Ἀσθενέστερα. Oppreſſũ faciliores. opportuniores iniuriæ.

Εἰ δὲ ἀφ' ἡμῶν. Expolitio à contrariis.

F Πρὸς ὅ, τι χρὴ στῆναι. Ad quos confugerent, & apud quos conſiſterent.

Τό, τε ναυτικόν. Altera cauſa probabilis, cur Athenienſes à ſubigendis Mytilenęis initium non fecerint. Verebãtur (inquit) ne noſtra claſſis, quæ non eſt cõtemnenda, aut vobis, aut aliis ſe adiungeret, & periculum ſibi crearet.

Τὰ δὲ καὶ ἀπὸ θεραπείας. Nouam affert rationẽ, cur C liberi, & ſui iuris adhuc ipſi remaneãt: quia perpetuò colimus populũ, & principes Reipublicę. περιεγιγνόμεθα, ſuperſtites ſumus: ſed præteritũ imperfe- G ctum, vt ſubindicet eos verſari in periculo.

Οὐ μέντοι ἐπὶ πολύ. λύσις τ ἀντιπίπτοντος. Ergo eadem 179. A ratione gratiã eorum cõſeruare poteratis, & in eadẽ libertate permanere: negant itaq;, & aiunt niſi hoc bellũ ortum eſſet, tamen & ſic ſe in eandẽ ſeruitutem venturos fuiſſe. Exemplum à ſimili.

Δυνηθῆναι αὕτη ἡ φιλία. Conclusio per conquestionem,& exaggerationem: ergo neque amicitia fidelis, neque certa libertas erat nobis. ἡ φιλία πιστή, ἡ ἐλευθερία πιστή.

Παρὰ γνώμην. Probatio, alienis animis alteri alteros recipiebamus.

Ο,τι τοῖς ἄλλοις. Et quod aliis confirmat amicitias, & fidem, beneuolentia (inquam) eius loco timor, & metus hoc ipsum confirmabat. πίστιν, τὸ πιστεύειν ἀλλήλοις. Metus dominorum,& tyrannorum est. Sed ipsa fides paratur beneuolentia, nō metu: iam verò metu. παράδοξον.

B Καὶ ὁποτέροις θᾶσσον. Et vtris prius impunè frangere fœdus licuisset, ij prius hoc facturi erant.

Καὶ ὁποτέροις. Qui timent sibi ab alio, obseruant occasionem, & facultatem eius opprimendi: hoc est, quod dicit Thucydides: ij priores erāt oppressuri alteros, quibus tutò, & impunè id audere licuisset.

Ωστε εἴτῳ δοκοῦμεν. Quare si qui nos cōdemnant, quòd antè defecerimus, quàm certum, & exploratum haberemus Athenienses infesto, & hostili esse in nos animo, & velle nos subigere, vt cæteros, hi sunt iudices iniqui, nec boni rerum æstimatores.

Μέλλησιν τ᾽ ἐς ἡμᾶς δεινῶν. Propter dilationem cladis, qua illi nos erāt affecturi: vel quia illi nondum aggressi nos fuerant, nondum nos subigere conati fuerant, vel, quia illi nondum periculum nobis intentauerant.

Αὐτοὶ οὐκ ἀνταναμείναντες: Quia illi nondum nobis bellum intulerant, nos tantisper expectare voluimus, dum certi de ea re essemus.

Εἰ γὰρ δυνατοὶ ἦμεν. Ratio ab opum,& potentiæ inæqualitate, si pares potentia essemus, non sequeremur eorum auspicia, neque in eorum potestate essemus. Dubium argumentum, pro concesso. Ἀπὸ τ᾽ ἀναγκαίου.

Αντεπιβουλεῦσαι. Et insidiosè eos aggredi, hoc referendum ad illud ἐφόδῳ γνώμης.

C Αντεπιμελλῆσαι. Et in aliud tempus differre. V. factum Thucyd.

Τί ἔδει ἡμᾶς. Cur in eorū potestate essemus, qui pares videremur? A repugnantibus: hæc repugnant parere alteri, & esse ei parem. ἐλεγκτικὸν σχῆμα τὸ ἐρωτηματικόν.

Επ᾽ ἐκείνοις δ᾽ ὄντος. Conclusio: quare cùm penes illos sit facultas aggrediēdi, decet etiam penes nos esse maturè vitandi periculi facultatem.

Τοιαύτας ἔχοντες. ὁ ἐπίλογος. Hæ sunt causæ, quę nos, vt deficeremus, coēgerūt, amplificationes cognitu faciles, acerbæ, atque graues: σαφεῖς, μετωνυμία.

Ασφάλειάν τινα. Aliquod præsidium.

Βουλομένους μέν. λύσις τῶ ἀντιπίπτοντος, & purgatio.

D Κωλυθέντας. Mutata figura. τὸ ἑξῆς τοῦτο, βουλομένοις μὲν, κωλυθέντας δέ. πῶς; ὑμῶν οὐ προσδεξαμένων.

Βοιωτοί. Per Hermæondam Thebanum, & alios antea κατὰ τὸ εἰκός.

Καὶ ἐνομίζομεν. Nouam affert purgationem defectionis. Non tam defecimus ab Atheniensibus, quàm à Græcis oppugnandis, & in seruitutem adducendis vnà cum Atheniensibus.

180. A Διπλῆν ἀπόστασιν. δριμύτης.

Ξυνελευθεροῦν. μεθ᾽ ὑμῶν δηλονότι.

Προποιῆσαι. ἢ πρότεροι διαφθεῖραι ἐκείνους μεθ᾽ ὑμῶν, ἢ κατὰ τ᾽ χολ. πρότερον ποιῆσαι, ἤ, ἀποστῆναι.

Η μέντοι ἀπόστασις. Ad alteram causæ partem iam A accedit, petit, vt se recipiant in societatem, & amicitiam: proponit rei facultatem: opes Atheniensium sunt attritæ. Copiæ exhaustæ partim pestilentia, partim impēsis, & sumptibus, classis distracta, &c. Sed docet prius succurrendum esse rebus laborantibus necessariò, & primo quoq; tempore: quia imparati defecerunt: ostendunt magnitudinem imminentis periculi.

Καιρός. Ab occasione: quæ est pars temporis habens in se alicuius rei idoneam faciendi, aut non B faciendi opportunitatem.

Εφθάρατ). ὑπερβολή. Attriti, debilitatique sunt. B

Αλλ᾽ ἢ ὑμᾶς. Partitur vtilitatem: aut vobis resistere non poterunt, atque ita facilè Athenis potiemini, aut suas classes domum reuocabunt.

Νομίσῃ τι μηδείς. Ad tacitas auditorū opiniones, cogitationesque occurrit: Quid nos pericula pro aliis subeamus, & pro iis, qui à nostris finibus remoti sunt? λύσις. Quamuis procul absit Lesbos à vestris finibus, tamen vtilitas, quam inde capietis, C erit proxima, & præsens.

Οὐ γὰρ ἐν τῇ Ἀττικῇ. Bellum quod in Attica geritis, C ad Lesbum geretis: nam dum in Attica bellum administrabitis, adimetis hostibus vectigalia, quibus ab eis oppugnamini.

Αλλὰ δι᾽ ἣν. Id est, in Lesbo: quo modo? si eam conseruetis, ita, vt vectigalia ea hostibus adimatis. Δεινότης, ἔννοια παράδοξος.

Καὶ ἔτι μεῖζον ἔσαι. Terret eos à magnitudine periculi imminentis.

D Πάθοιμεν τ᾽ ἂν δεινότερα. Mouet affectus à fortuna, & misera conditione, in qua futuri sunt si in Atheniensium potestatem veniant.

Οἱ πρὶν δουλεύοντες. Non qui ante nos seruiebant, sed qui seruiebant nulla defectione facta. σχολ.

Βοηθησάντων δ᾽ ὑμῶν. Quæ commoda sint consequuturi iā proponit, sicuti paulò superius demonstrauit quæ commoda essent adempturi hostibus.

Τὴν τε αἰτίαν ἀποφεύξεσθε. Cunctatores existima- D E bantur Lacedæmonij, & tardi ad bella suscipienda, & ferendam opem Græcis laborantibus: eaq; de re malè audiebant: itaque (inquit) notam istam infamiæ delebitis.

Τὸ κράτος τ᾽ πολέμου. Firmissimum in bello robur 181. A habebitis.

Αἰσχυνθέντες οὖν. ὁ ἐπίλογος. Mouet Lacedæmonios, & Peloponnesios ab infamia futura, si spem frustrentur Græcorū, qui versantes in periculo suam spem in eorum auxiliis ponebant. A Iouis religione, qui præest supplicibus, & cuius in templo ea a- F gebantur: ab vtilitate quam sunt percepturi, si Mitylenæis succurrāt; à damnis, & incommodis, quæ sunt laturi nisi ipsis succurrant: ab honestate denique, & gloria, quam sunt consequuturi si viros agant, & fortiter eos protegant.

Παραβαλομένους ἴδιον κίνδυνον τῶν σωμάτων ἐνδιαγωγή. αἱ τ᾽ παραβαλομένους τὰ σώματα ἰδίῳ κινδύνῳ.

Μὴ πεισθέντων ὑμῶν. Non persuasis vobis, non flexis, non exoratis, non impetrata re.

Εἰ σφαλησόμεθα. Si labamur, si subigamur, si fru- G strēmur expectatione nostra, nec impetremus, quod petiimus.

Οἵους περ. Fortissimi scilicet. B

Προσδεξάμενοι. Comprobata eorum petitione.

Τὸ ἡμέτερον δέος. Id est, nos, qui in metu sumus constituti.

Ολκούς. Instrumēta, quibus naues subducuntur.

Cæsar

Cæsar libro 3. Bel. Ciuil. de Cnæo Pompeio filio. Quatuor biremes subiectis scutulis impulsas vectibus in interiorem partem traduxit, &c. 323.

C Επιόντες. Inuasuri.

Καὶ ἀρρωστίᾳ τῆς στρατιᾶς. Et tædio militiæ affecti erant.

Αἰσθόμενοι δ' αὐτούς. Transitio. Narrat Athenienses præter superiorem classem, 100 naues deduxisse: atque iis instructis ad Isthmũ venisse, suasq; ostentasse opes: sed causæ præponuntur. παραβολή.

Καταγνῶσιν ἀσθενείας. Propter opinionem imbecillitatis.

Οὐκ ὀρθῶς ἐγνώκασι. Falluntur opinione.

D Αμύνασθαι. Resistere.

Πεντακοσιομεδίμνων. δ. τιμήματα. πεντακοσιομέδιμνοι, οἱ ἐκ τῆς πεντακοσιομεδίμνου μέτρου ὑγρά, & ξηρὰ ποιεῖν κληθέντες: ἀνήλισκον εἰς τὸ δημόσιον τάλαντον. ἱππεῖς οἱ ἐκ τῆς δύνασθαι τρέφειν ἵππους: ἐποίουν μέτρα τριακόσια· ἀνήλισκον ἡμιτάλαντον. ζευγῖται, ἀπὸ διακοσίων μέτρων, ἀνήλισκον δέκα μνᾶς, θῆτες οὐδεμίαν ἀρχὴν ἦρχον. οὐδὲ ἀνήλισκον οὐδέν.

Περὶ τὴν ἰσθμόν. ἐποιοῦντο ἐπίδειξιν. Faciebant ostentationem suæ potentiæ: suæ potentiæ vires ostentabant, quasi dicerent, vbi sunt, qui putant nos ita fractos, & debilitatos vel pestilentia, vel belli sumptibus, vt prædæ loco nos futuros existiment.

182. A Οἱ δὲ λακεδαιμόνιοι. Narrat Lacedæmonios animis consternatos incœpto apparatu destitisse, & domum se se recepisse.

Τὸν παράλογον. Rei euentum longè alium, quàm ipsi opinabantur, & quã Mitylenæi dixerant. longè aliter accidere, quàm &c.

Καὶ ἄπορα νομίζοντες. Et factu difficile existimantes, se scilicet, posse opprimere Athenienses. ἄπορα. ἀντὶ τοῦ ἄπορον.

Κατὰ πόλεις. Singulis imperabant ciuitatibus ratam scilicet portionem.

Ἐπήγγελον. Imperabant, denuntiabant. ἐπαγγέλλειν πόλεμον, denuntiare bellum, indicere: aliâs deferre aliquem: verbum forense.

B Προσέταξαν. Assignarunt, destinarunt.

Καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον. Digreditur Thucydides: docet eo tempore Athenienses maximam classem, ornatissimam, omnibusq; rebus instructissimam habuisse: aliquanto etiam maiorem belli istius initio: eamque rem pecunias absumpsisse, vnà cum diuturna obsidione Potideæ.

Ἐν τοῖς. ἐν τούτοις τοῖς πράγμασι δηλονότι.

Ἅμα. συνάπτει οὕτω, ἅμα κάλλει ἐξῆψον τοῦ αὐτοῖς.

Ἐνεργοί. In opere occupatæ, id est, vsum nauigandi præstantes.

Τὴν τε γὰρ ἀντίκλυ. Ratiocinatio.

Αἱ περὶ Ποτίδαιαν. 40 erant.

C Προαπῆλθον. Ante expugnationem discesserunt.

D Μιτυληναῖοι δέ. Redit ad Mitylenæos: docet eos eodem tempore venisse cum exercitu ad Methymnen accitos à nonnullis, qui dedenda vrbe egerant: sed re infecta, abiisse: & confirmatis Antissa, Pyra, & Ereso, domum se recepisse.

Ὡς προδιδομένην. Quasi proderetur, id est, à nonnullis inuitati, qui proditionẽ moliebantur, quamuis res non cesserit feliciter.

183. A Πληγέντες. Accepta clade, id est, ingẽti detrimento, & incommodo.

Τῆς γῆς κρατοῦντας. Terra potiri: & suos milites non posse illos prohibere.

B Αὐτηρέται. Verbum Thucyd. Propugnatores, & remiges.

A Ἀπετείχισαν. Nam Peloponnesij, qui Platæas circumuallauerant, duplici muro id fecerant.

Φρούρια δ' ἔστιν οἷ. Et nonnullis in locis, qui natura erant munitiores, castella excitant. Καὶ ἡ μιτυλήνη. Transitio.

Κατὰ κράτος εἴργετο. αὐτὴ τῆς ἐπολιορκεῖτο. Obsidione premebatur: acriter obsidebatur.

C Καὶ ὁ χειμών. Vt hyems ingruebat.

Προσδεόμενοι δὲ οἱ ἀθηναῖοι. Cœperant iam deficere pecuniẹ propter ingentes belli sumptus. Itaque A-

B thenienses coacti sunt pecunias in publicos vsus conferre: collata sunt 200 talenta.

Καὶ αὐτοί. Nam aliâs cogebant socios hoc facere, distinguo ego sic, καὶ αὐτοὶ ἐσενεγκόντες τότε πρῶτον εἰσφορὰν.

Ὁ δ' ἄλλα τε ἀργυρολόγοι. Narrat obiter cladem acceptam à Lysicle in Caria, dum cogeret pecunias à sociis.

Μυοῦντος. Ioniæ vrbs, vna ex 12. supra libr. 1. Hec pro opsonio data Themistocli fuit à Persarum re-

C ge; Magnesia, pro pane; Lampsacum, pro vino.

Μαιάνδρου πεδίου. Intelligit campum ita vocatum in Caria; μαίανδρος aliâs, flumen quod Cariam, & Lydiam disterminat. Strabo libr. 12. 252.

Αναιϊτῶν. Ἀναία ἡ πόλις: στφ. facit mentionẽ hui⁹ loci.

D Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος. Obsidionem Platæarum, eiusque oppidi circunuallationem superiore libro vidimus: iam Thucydides redit ad eam partem historiæ, ordinem temporum secutus: Narrat Platæenses primùm omnes vnà cum Atheniensibus,

D qui secũ obsidebantur tentasse eruptionem: postea dimidiam fere eorum partem veritam periculi magnitudinem incœpto destitisse, reliquos in suscepto conatu perstitisse, & paratis scalis hostium munitiones superasse, & Athenas aufugisse. Hæc iam explicat Thucydides diligentissimè notatis rei circunstantiis, vt Rhetores loquuntur.

Ἐπειδὴ τῷ τε σίτῳ. Causas pponit: quia res frumentaria eos defecerat, & de subsidio iam desperabãt.

Τῷ σίτῳ ἐπιλιπόντι. αἰτὶ τῆς ἐνδείᾳ σίτου penuria frumẽti.

E Οὐδὲ ἄλλη σωτηρία. Neque alia salutis ratio, & via ostendebatur.

Ἐπιβουλεύουσιν. Ineunt consilium.

Ἐσηγησαμένων. Thucyd. docet qui fuerint eius conatus authores. Authoribus huius conatus.

Ἔπειτα οἱ μὲν ἡμίσεις. Dimidia deinde pars incœpto destitit territa magnitudine periculi: hic etiam cognosci licuit quantum sit hominibus præsidij in animi fortitudine. Qui enim periculũ veriti in oppido manserunt, hi paulo pòst expugnati, & mise-

F rè necati fuerunt: qui in cõsilio capto fortiter perstiterunt, ii omnes fere salui, & incolumes Athenas peruenerunt.

Πως. Particula remissionem significans.

184. A Τρόπῳ τοιῷδε. Describit modum, & rationẽ quam Platæenses secuti munitiones hostium superarũt: cõpararunt sibi scalas iustæ altitudinis: & obseruato tẽpore ad rem aggrediendã opportuno, admotis sensim scalis muro hostium, superant munitiones, atq; ita effugiunt: sed describit diligenter quã

Descriptio poëtis familiaris.

G ratione scalarũ altitudinem parem munitionum altitudini efficere potuerint: quales essent munitiones hostium: & quibus difficultatibus vsi, tandem euaserint.

Ἴσας τῷ τείχει. Ad altitudinem munitionum. ταῖς πλίνθοις ταῖς ἐπιβεβλημέναις, Id est, tot sunt lateres tantæ altitudinis, &c.

Ξυνεμετρήσαντο. Contemplati sunt, æstimarunt, emensi sunt.

Ταῖς ἐπιβολαῖς. Lateribus commissis inuicem, & coagmentatis.

Οὐκ ἐξαληλιμμένου. Tectorio carebat: nam si tectorio obducta fuisset munitio, non potuisset cerni laterum coagmentatio, facultas à situ munitionum, & à modo, ac genere ædificationis.

Ηριθμοῦντο. Numerabant lateres commissos.

Καὶ ἔμελλον. Et fortasse nonnulli quidem horum à vera ratiocinatione aberrarunt, pleriq; verò eam sunt assequuti.

Λογισμοῦ. Veram ratiocinationem, veram commensionem.

Αλλως τε καί. Facultas à diligentia, & loci propinquitate.

B Τὴν μὲν οὖν ξυμμέτρησιν. ἐπίλογος. Tali fere ratione Marcellus cepit Syracusas: Liuius Dec. tertiæ lib. 5. vbi Liuius videtur adumbrasse istum locum.

Ξυμμέτρησιν. Mensuram, & altitudinem.

Εἰκάσαντες. Mensuram assecuti coniectura.

Εἶχε μὲν δύο τοὺς περιβόλους. Munitiones Peloponnesiorũ, & murum, quo circumuallauerant Platæas, describit iam diligenter Thucydides: demonstrat qua esset forma, & firmitudine: duplicem eius ambitum fuisse memorat: alterũ Platæas versus contra eruptiones hostium, alterum cõtra Athenienses si fortè subsidio Platæensibus venissent: addit alterum ambitum ab altero, 16 pedum interuallo disiũctum fuisse: in eo interuallo milites tabernacula perpetua habuisse, ita inter se contigua, vt duo muri vnicus tantùm, & solidus esse viderentur; ad decimam quamq; murorum pinnam turrim hinc inde excitatam: ita tamen vt ad eas aditus nullus esset, sed per medias tantùm transitus pateret: ibi milites consueuisse noctu agere excubias, si forte imbres essent, aut cœlum grauius, &c.

Εἶχε δύο. Simili fere ratione Cæsar Alexiam oppidum Mandubiorum circumuallauit, duplici scilicet, munitione. lib. 7.

Εκκαίδεκα πόδας. Pes continet tres palmos, vncias 12, digitos 16.

D Επειδὴ παρεσκεύαστο. Απαρεσκευάστως. re comparata.

Χειμέριον. Turbidam imbre, & vento, & lunæ lumine carentem. προσέμιξαν, succedunt muro hostium.

185. A Οὐ καταχουσάντων. Ne audire quidem potuerunt duas ob causas, tum quia venti stridor superabat strepitum, si quis à Platæensibus factus esset: tum quia ipsi Platæenses accedebant dedita opera, rari, & aliquo interuallo inter se distantes, ne ex concursu sonum ederent.

Εὐσταλεῖς. Succincti, leuiter armati, & expediti, vt essent agiliores.

Καὶ τὸν ἀριστερόν. Sinistro tantum pede calceati, ne in luto laberentur, vt in luto firmius consisterent.

Κατὰ οὖν μεταπύργιον. Ordine progreditur, & exponit quam ad partem muri scalas admouerint.

Μεταπύργιον. τὸ διάκενον. In fine quarti. θουκυδίδειον. Interuallum inter duas turres.

B Οἱ ἑπόμενοι. Hîc distinguo.

Οπότε εἴησαν πρὸς τοῖς πολεμίοις. Cùm prope hostes ventum esset.

C Καὶ αὐτίκα βοὴ ἦν. Et statim clamor sublatus est. ἐπαναστροφή.

Καὶ τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τὸ τεῖχος. Et exercit⁹ ad muros concurrit. ἐπὶ τὸ τεῖχος. Sed non ad eam partem in qua hostes erant.

Καὶ ἅμα οἱ ἐν τῇ πόλει. Stratagema Platæensium, qui in oppido remanserant, memorat: egressos vrbe dicit oppugnasse munitiones hostium à parte, quę opposita erat illi, qua sui erant trãsituri, vt manum hostium videlicet, aliò diuerterent.

Οπως ἥκιστα. Vt mentem ad illos minimè aduerterent.

D Παρανίσχον δὲ καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως. Significabant ignibus Peloponnesij Thebanis hostile aliquid sibi accidisse, & vim sibi fieri, itaque succurrendum esse rebus. Hæc paulo antè vidimus. Iam narrat Thucydides Platæenses contrà & ipsos sustulisse ignes, & contrariam significationem dedisse, res scilicet esse pacatas, & quietas, vt videlicet Thebani incerti, & dubij quid rerum ageretur, aut non venirent subsidio suis, aut tardius, venirent interea euaderent illi, qui fugiebant.

186. A Αλλο τι νομίσαντες. ἀπολογία. Suspicati aliud esse q̃d-piam, quàm illud, quod res erat.

Καὶ τὰ ἀσφαλῆ αὐτοὶ λάβοιντο. Et loca tuta capesserêt.

Οἱ δ' ὑπερβαίνοντες. Narrat Platæenses, qui ascenderant muros, oppressis custodibus, potitos fuisse vtraque turri, atque inde occupatis portis hostium subsidia propulsasse.

B Οἱ δ' ἐν τούτῳ. Alij admotis scalis, & deiectis murorum pinnis, liberius iam ascendebant, & ex altera munitionum parte descendebant, & transibant fossam.

Εἴ τις παραβοηθῶν. Quia superius dixit, καὶ οἱ τριακόσιοι αὐτῶν, οἷς ἐτέτακτο παραβοηθεῖν εἴ τι δέοι, ἐχώρουν ἔξω τοῦ τείχους πρὸς τὴν βοήν.

Επεὶ δὲ πάντες. Demonstrat postremos Platæensium ægerrimè descendisse, transisseque fossam: trecentos autem Peloponnesios, manum illã subsidiariam, incensis facibus insequi eos cœpisse. ἐπεφέροντο. In eos ferri cœperunt.

C Οἱ μὲν οὖν Πλαταιῆς. Hoc ita solet vsu venire, vt qui lumen gestat eos non videat, qui in tenebris delitescunt: contrà qui sunt in tenebris, discernunt facilè ea, quæ sunt in luce.

Λαμπάδας, μετωνυμία, σκότους (λαμπάδας.

Βιαίως. Per vim. χαλεπῶς, propter glaciem non bene concretam. βιαίως, quia hostes instabant, & vrgebant eos.

D Οὐ βέβαιος. Non solida, vt sustentare eos transeuntes posset.

Ωστ' ἐπελθεῖν. Vt in ea consisterent.

H: αἰτία δὲ μᾶλλον ἡ διάζευξις, μοναδικῶς. βούλομ' ἐγὼ καὶ νόον ἔμμεναι, ἢ ἀπολέσθαι.

Καὶ ἡ νύξ. Altera difficultas: aqua fossæ erat altior propter niues cœlitus demissas, & liquefactas ea nocte.

Ολόγις ὑπερέχοντες. Qua ægrè superata: quam vix capite extantes transierunt.

Εγένετο δὲ καὶ ἡ διάφευξις. Tempestatis illius magnitudie factum significat vt Platæenses effugerint. μᾶλλον, ἀπολύτως.

G Ορμήσαντες δέ. Nouum Platæensium stratagema narrat: docet illos nõ fuisse ingressos viam, quæ Athenas duceret, sed conuersos iter tenuisse Thebas versus. intelligebant enim hostes nihil tale suspicaturos esse. ὁρμήσαντες. Digressi, iter ingressi.

187. A Τὸ δὲ Ἀνδροκράτους ἡρῷον. Fanũ Androcratis. In L. V. versione est Iunonis delubrũ ab Androcrate conditum.

Εχό-

Ἐχώρησαν. Ire perrexerunt.

Ἐρύθρας. πόλις βοιωτίας. στφ. dicitur & numero vnitatis. erat etiam πόλις Ἰώνων, & Κύπρου, ἡ νῦν πάφος.

B Οἱ μὲν οὖν πλατειῆς. Transitio. Explicat Platæenſeis rerum iſtarum, & eiuſmodi aduentus ignaros, habita fide cuidam ſuorum, qui cæteros ſequi noluit, ſed in vrbem reuerſus nũtiauerat reliquos omnes cæſos ab hoſtibus fuiſſe, vbi dies illuxit, miſiſſe caduceatorem, qui à Peloponneſiis peteret, facerent ſibi poteſtatem ſuſcipiendi ſuos, & ſepeliendi: ſed cognita veritate poſtea, finem petendi feciſſe: ſed concludit primum ſuperiora.

Κατὰ χώραν ἐχώρουν. Ad ſuam quiſque ſtationem rediit.

Τῆς βοηθείας παυσάμενοι. Ab inſequendo hoſte reuerſi, omiſſa inſequutione. inſequi hoſtem deſtiterunt.

C Ἐσπένδοντο ἀναίρεσιν. Hiſtorica locutio. αὐτὶ τ σπονδὰς ἐζήτουν ποιῆσαι ἐπὶ τὴν ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν. de induciis egerunt, vt mortuos ſuſciperẽt, & ſepulturæ mandarent.

Ἐκ δὲ τ λακεδαίμονος. Docuit ſuperius Thucydides eruptionem Platæenſium, iam redit ad res Mitylenæorum: narrat Salæthum Spartanum miſſum à magiſtratibus Lacedæmoniorum veniſſe Mitylenem: confirmaſſe Mityleneos, ſignificaſſeq; Lacedæmonios in Atticam irrupturos, & auxilia ipſis miſſuros.

Κατὰ χαράδραν τινά. Per alueum quendam torrentis, quà munitiones tranſiri poterant. παρὰ τὸ χαράσσειν, ὅθεν χαρακτήρ.

Προέδροις. Magiſtratus erant primi ſubſellij, quibus cæteri omnes ſedendi loco cedebant. Ita vocati, quia principem locum in ſedendo obtinebant. Et cogebant cæteros magiſtratus, vt ſeruarent leges. De his apud Demoſthenem in oratione κατὰ τιμοκράτους, 295.

D Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Nouam irruptionẽ Peloponneſiorũ in fines Atticos iã narrat Thucydides, quam dicit grauiſſimam Athenienſibus accidiſſe.

Δύο, & τεσσαράκοντα. Atqui ſuperius, 40, tãtùm fuiſſe dixit. Dicendum igitur apud probatos ſcriptores morem eſſe vſitatum, vt in maiore numero ſæpe minorem etiam comprehendant, interdum etiam maiorem memorẽt, quamuis ei aliquid deſit. veriſimile etiã videtur præter 40 naues, quas parare, atq; mittere ſtatuerant, eos duas præterea addidiſſe.

188. A Προστάξαντες. Quas imperauerant.

Ὅπως οἱ ἀθηναῖοι. Quò Athenienſes vtrinque diſtricti, & turbati non impedirent curſum ſuarum nauium, quæ ſubſidio Mitylenæis veniebant ἐπιβοηθήσωσιν. Irent contrà.

Κλεομένης. Hic erat frater Pauſaniæ, qui ad Platæas fuerit, & fugauit Perſas, de quo ſupra.

B Παρελέλειπτο, Prætermiſſa fuerant.

Ἐπιμένοντες γὰρ ἀεὶ αἰτιολογία. Quia non fuit diuturnior. Cur ita? quia expectabant quotidie aliquid noui de ſua claſſe.

Ἐπεξῆλθον. Diſcurrebant paſſim: longè lateq; vaſtarunt.

Οἱ δὲ μιτυληναῖοι. Redit ad Mitylenæos narrat eos ſubſidio, & re frumentaria deſtitutos feciſſe deditionem certis conditionibus.

Ἐνεχρόνιζον. Verbum factum. αὐτὶ τῆ διέτριβον.

C Ὁ σάλαιθος. Docet Salæthũ deſperantem & ipſum iam de auxilio arma dediſſe populo, qui antea inermis erat populum verò ſumptis armis, neq; magiſtratus amplius voluiſſe audire, & cœpiſſe minitari nobilitati, ac diuitibus de vrbis deditione. Itaq; magiſtratus veritos ne fieret deditio à populo, ipſi verò excluderentur pacis conditionibus, vnà cum populo deditionem certis conditionibus feciſſe.

Ὁπλίζει τὸν δῆμον. L. V. prius leuiter armatum ad ſe armandum inducit. F. P. Populum armat, qui ante inermis erat, vel, populo tradit arma, cùm antè nulla in ſua poteſtate haberet.

B Μήτ' ἀνδραποδίσαι. Neque captiuum ducere.

189. A Προσεκτήσατο. Sibi adiunxit.

B Καὶ τ' ἄλλα τὰ περὶ τὸ στρατόπεδον. Laudat Pacheta: qui quanuis haberet tres collegas, tamen omnia ipſe ſuo arbitratu regeret, atque adminiſtraret.

Οἱ δ' ἐν ταῖς τεσσαράκοντα. Quibus conditionibus venerint in deditionem Mitylenæi, paulò antè vidimus. Iam Thucydides redit ad claſſem Peloponneſiorum: eam diutius moratam in itinere, rei gerendæ occaſionem, & ferendi auxilij talibus ſociis amiſiſſe ſignificat.

C Τεσσαράκοντα. Complectitur etiam, 2, vt paulo ſuperius.

Ἐνδιέτριψαν. Tempus triuerunt.

Κατὰ τ ἄλλον πλοῦν. Et in reliquo nauigationis curſu.

Κομισθέντες. Vecti, delati. σχολαῖοι. lẽti, tardiùs. Senſus: & in reliquo nauigationis curſu, quamuis lentè, & tardius fuiſſent vecti, tamen ad Delum vſq; clam Athenienſibus peruenerunt.

D Πρὶν δή. Ergo poſteaquàm eò peruenerunt, res innotuit Athenienſibus. C

Δήλῳ. Hanc deſcribit Virgi. lib. 3. Æneid.

Sacra mari colitur medio, gratiſſima tellus
Nereidum matri, & Neptuno AEgæo.

De hac etiam Cic. in orati. pro lege Manilia 14. 2. Inſula Delos tam procul à nobis in Ægæo mari poſita, quò omnes vndiq; cum mercibus, atque oneribus commeabant, refecta diuitiis, parua, ſine muro nihil timebat.

E Βουλόμενοι δὲ τὸ σαφές. Sed rẽ exploratius, ac certius cognoſcere volentes.

Ἔμβατον. τόπος τῆς ἐρυθραίας στφ.

Ἡμέραι δὲ μάλιστα κατειλημμένης. Dies, quo ad Embatũ delati ſint, erat ſeptimus poſt captã Mitylenẽ.

Πυθόμενοι δὲ. Cognita itaque re exploratius.

Ἐκ τῶν παρόντων. Pro ſtatu rerum illarum, id eſt, quid eſſet agendum, vt in malis.

Ἀλκίδα. Suadet, vt primo quoq; tempore priuſquàm ſuus aduentus diuulgetur, Mitylenæ aduolent. proponit facultatem: hoſtes (inquit) vrbe potiti nuper, remiſſis animis, & languidis agent cuF ſtodias: itaque incauti, & imparati facilè poterunt opprimi: nauales enim copiæ nihil tale cogitãt, ac ſperant: pedeſtres copiæ ſunt diſperſæ: Pelponneſios igitur ad rẽ adhortatur, à tẽpore, ſi noctu hoſtes aggrediantur, à perſona Mitylenæorum, quia (inquit) non deerunt qui noſtris rebus faueant.

Παρέσομεν. Retinet authoritatem.

D Πρὶν ἐκπύστους γενέσθαι. Priuſquàm noſter aduentus diuulgetur. poetica locutio, aliquem fieri ἔκπυστον, pro, famam de aliquo emanare, efferri: L. V. priuſG quàm palam ſit quemadmodum apud nos agatur.

Ὥσπερ ἔχομεν. Id eſt nulla mora interpoſita.

Πολὺ τὸ ἀφύλακτον. Multam hominum in cuſtodiis negligentiam.

Καὶ πάνυ. Præcipuè à mari. Ἀνέλπιστοι: αὐτὶ τῆ οὐκ ἐλπίζουσι.

Η ἀλκὴ μάλιστα. Vires firmissimæ.

190.A Καταληφθῆναι αὐ τὰ πράγματα. Spero res occupari posse, id est, vrbem à nobis capi posse spero. L.V. optata consequamur.

Καὶ μὴ ἀποκνήσωμεν. Neq; recusemus, horreamus periculum. Occurrit tacitis hominum cogitationibus: hoc nimis arduum, nimis periculosum est. λύσις. Noua ratio belli administrandi multa ad votum perficit.

Νομίσαντες. Existimantes nouas belli rationes nullas esse alias, quàm istas: cùm scilicet excogitatur aliquid prẹter vsitatā bellandi consuetudinem, quo hostis opprimatur. ἢ κατὰ τὸ χολ. Cùm repente noctu hostes inuaduntur præsertim incauti.

Τὸ κενόν. Inane, otiosum. τοῦ πολέμου, non probo hāc lectionem: præstat igitur alteram sequi, τὸ καινόν, τὸ καινοτομεῖν ἐν τῷ πολέμῳ.

Ο εἴτις στρατηγός. Quod vitiū si quis in hoste animaduertat, & accepta occasione eum aggrediatur, is rectè, & ex animi sententia plurima gerit. Exornatio: quemadmodum si ipse sibi caueat ab eiusmodi culpa, non offendit.

Ἄλλοι δέ τινες. Alij suadebant, vt vrbem aliquam Ioniæ occuparet, vnde duceret bellum, & Ioniam alienaret ab Atheniensibus: ita enim maxima vectigalia cum ipsis hostibus adempturum dicebat.

B Ἀποστήσωσιν. Solicitarent, vel impellerent ad defectionem.

Οὐδενὶ γὰρ. Id est, omnibus enim expetitum, & optatum eius aduentum esse.

Τὸ δὲ πλεῖστον τῆς γνώμης. Constituit potissimum, vel, maximè autem animo in eam sentētiam ferebatur, & inclinabat. L.V. suæque sententiæ plurimos è consilio socios habuit.

C Μυοννήσῳ. πόλις μεταξὺ τέω, καὶ λεβέδου. ἢ χωρίον. στέφανος.

Σαμίων τῶν ἐξ ἀναίων: ἢ σαμίων τι, καὶ ἀναιτῶν, ἢ σαμίων ἐξ ἀναίας. ἀναία πόλις Καρίας ἀπὸ Αμαζόνος ἐκεῖ ταφείσης. ἐντεῦθεν ἦν μενέλαος ὁ περιπατητικός. στέφανος. ὁ πολίτης ἀναίτης.

Οὐ καλῶς τὴν ἑλλάδα. Non belle eum asserere in libertatem Græciam: εἰρωνεία, βαρύτης. Vt significaret hoc turpe & fœdum esse iis, qui vindices libertatis existimabantur.

191.A Εἰ δὲ μὴ παύσηται. Proponebant incōmoda futura.

Ορῶντες γὰρ τὰς ναῦς. Ratio, & facultas, qua licuit Alcidæ tot captiuos habere.

Ελπίδα. In malam partem:

Hunc ego si potui tantum sperare dolorem.

Virg. lib. 4. Æn.

Ἀπὸ δὲ τῆς ἐφέσου. Narrat Alcidam raptim Epheso discessisse.

B Φυγὴν ἐποιεῖτο. ἀντὶ τοῦ ἔφευγε. Nauigabat arrepta fuga, capessens fugam, fugiens.

Κλαρόν. Hic religiosissimè Apollo colebatur in finibus Colophoniorum.

Qui tripodas, clarij Lauros, qui sydera sentis.

3. Æn.

Δεδιὼς τὴν δίωξιν. L.V. Quæ ne se persequerētur ille veritus. F.P. Veritus insecutionem hostium, id est, ne hostes insequerentur.

Τῷ δὲ πάχητι. Docet Pacheta acceptis nuntiis de classe Peloponnesiorum cùm ab aliis, tum à Paralo, & Salaminia, quæ classem viderant, insecutum eam fuisse sed non assecutum.

C Λάτμου. Aliàs mons Cariæ. & fluuius Ciliciæ.

Ὡς δ᾽ οὐκέτι ἐν καταλήψει. Sed cùm nusquam appareret amplius, vt eum assequi posset.

Κέρδος δὲ ἐνόμισεν. In lucro posuit, quòd hostium classem non esset assecutus. ita enim illa se aliquo recepisset: ipse, vt eam vel oppugnaret, vel obsideret, non parum negotij, & sumptus suscepisset, βίαιος, καὶ παράδοξος ἔννοια.

Στρατόπεδον τι ποιεῖσθαι. Hoc de classe Peloponnesiorum intelligendum, & de copiis maritimis æquè, atque terrestribus dicitur.

Φυλακὴν σφίσι. Et materiam præberent sibi eos

B obsidendi, & stationes contra eos obtinendi.

Παραπλέων δὲ πάλιν. Cùm legeret oram mariti- D mē Asię, dū à persequendis hostibus reuerteretur.

Νότιον. Oppidum Colophoniorum, mari imminens, abest à vetere Colophone duo ferme millia passuum. Titus Liuius libr. 7. dec. iiij. Colophonem condidit Andremon Pylius. Strabo libr. 14. in principio.

Κατὰ στάσιν ἰδίαν. Per eorum seditionem ab altera scilicet factione.

C Εν οὖν τῷ Νοτίῳ. Hic narrat Thucyd. stratagema Pachetis vafrum, & astutum, quo cepit, ac delusit Hippiam quendam ducem Arcadum. Orta erat seditio inter eos qui Notium tenebāt: altera factio à Pissuthne impetrauerat auxilia Arcadum, & barbarorū, & potita oppido id tenebat: altera factio, quæ aufugerat, iam impetrat à Pachete auxilium: atque ita Paches euocato Hippia duce Arcadum ad colloquium, promittit fore, vt ipsum, nisi inter se conueniat, saluum, & incolumen in vrbē redu-

D cat. Ille accipit conditionē. egressum Paches iubet cōprehendi, & in custodia teneri: ipse oppidum ex improuiso aggressus, eo potitur: eo capto Hippiam reducit: comprehensum deinde in ipso oppido iubet interfici.

Εν οὖν τῷ νοτίῳ. Colophonem vrbem, quæ erat à mari remotior, occupatam à barbaris fuisse paulo antè demonstrauit Thucyd. Itaque Colophonios ad Notiū se recepisse: iam docet ortam seditionem ibi quoque inter eos, & alteram factionem intro-

E ductis barbarorum præsidiis, vrbe potitam fuisse: alteram factionē, quæ iam cesserat vrbe à Pachete impetrasse auxilium. 192.A

Διατειχίσματι. Murus, munitio intersepiēs vrbem, murus transuersus.

Οἱ μηδίσαντες. Ergo causa eorum non erat bona.

Οἱ δὲ ὑπεξελθόντες. Qui autem se subduxerant, & clam istis aufugerant.

Επάγονται. Asciscunt, accersunt.

Ο μὲν ἐξῆς. ἀσολοικοφανές, ἀντὶ τοῦ τὸν μὲν ἐξελθόντα. Alio-

F qui dicendum esset προσκαλέσαντος ἐς λόγους, &c, καὶ ὁ μὲν ἐξῆλθε. Vel τοῦ δὲ προσκαλεσαμένου ἐς λόγους, &c.

Κατατοξεύει. Sagittis confodit. B

Ο δὲ πάχης. Persequitur reliquias eius expeditio- C nis Atheniensium: narrat Pachetem redisse Mitylenem, & Pyrrham, & Eresum recuperasse. Salæthum cepisse: & Mitylenæos, quos asseruandos miserat in Tenedum, Athenas misisse.

Γνώμας ἐποιοῦντο. Sententias dicebant, consulta- D bant, aliàs significat habere in animo, καὶ γνώμην

G ποιοῦμαι, εἰ σοὶ δοκεῖ in Epistola Pauſ.

Καὶ ὑπὸ ὀργῆς. Et p̄ ira, & indignatione cēsuerunt.

Επικαλοῦντες: ἀντὶ τοῦ ἐγκαλοῦντες. Crimini dantes, 193.A vnde ἐπίκλημα, pro ἔγκλημα: σοφοκλ. οἰδίπ. τύρ. κ᾽ εἰ μὲν φοβεῖται τοὐπίκλημα. &c. Crimini dabant, quòd ipsi sine caussa defectionem fecissent, quòd accersitis auxiliis, & classe Peloponnesiorum Ionas etiam ad defectionem prouocassent.

Τὴν

Τὴν τε ἄλλην. Id eſt, ſuam, vt diſtinguat ab ea, ad quam Ionas prouocabant.

Οὐκ ἀρχόμενοι. Amplificatio, quia nullo ipſi præmebantur imperio.

Καὶ περὶ ξυμμαχίδων. Et quia claſſis Peloponneſiorum, quæ auxilium ferens in Ioniam penetrare auſa fuerat, motum illum non minimum adiuuit. παρακινδυνεύειν εἴς τινα τόπον, id eſt, μετὰ κινδύνου ἔρχεσθαι εἴς τινα τόπον. ἐπεὶ παρακεκινδυνευμένον, ἀεὶ στρ. βαρβάροις.

Οὐ γὰρ ἀπὸ βραχείας. Neque enim parua quædam ſpectaſſe videbantur, quum defectionem in animum induxerunt, ſed magna, & ardua.

Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ μετάνοιά τις. L. V. ſubiit eos pœnitentia. F. P. vehementer eos pœnituit, & ſæuum admodum decretũ, & immane viſum eſt. τις. nunc auget.

B Ὡς δ᾽ ᾔσθοντο. Docet Legatos Mitylenæorum, qui aderant Athenis, re cognita, curaſſe, vt ad populum ea de re iterum referretur, idque facilè, impetraſſe.

Διότι καὶ ἐκείνοις. Quia & illis erat perſpectũ maiorem ciuium partem cupere, vt per aliquos fieret ſibi poteſtas, & daretur ſibi materia iterum de ea re deliberandi.

Καταστάσης. Coacta igitur ſtatim concione.

CLEONIS CONCIO.

C Πολλάκις μὲν ἤδη ἔγωγε. Demõſtrauit ſuperius Thucydides populum Atheniẽſem feciſſe plebiſcitum de Mitylenæis ſæuum admodum, & immane. Huius autẽ Plebiſciti authorem Cleonem fuiſſe memorauit. Quare is ipſe Cleon, qui animaduertebat qua de cauſa coacta erat concio, & populi pœnitentiam cognoſcebat, prodiit in mediam cõcionem, vt plebiſcitum retineat, & ſuam authoritatem tueatur: ſuadet igitur, vt populus in priſtina perſtet ſententia, & minimè reſcindat plebiſcitum factum: proponit pericula, & incutit timorẽ: docet huiuſmodi vitia, leuitatem, inconſtãtiam, pœnitentiam, & miſericordiam, labefactare ciuitates, euertere reſpublicas, ſeueritatẽ, & pœnæ grauitatem in delinquentes, continere eas in officio, & fide: in eo denique totus eſt, vt deterreat populum à plebiſcito abrogando, & rapiat in inuidiam eos, qui fauebant Mitylenæis, & eorum eloquentiam, & ſordes vocet in ſuſpicionem.

Procœmium eſt ductum à re ipſa, qua de agitur, à pœnitentia populi, quam oſtendit detrimentoſam, & pernicioſam eſſe, potiſſimùm in ſtatu populari. Procœmium eſt plenum affectus, & terroris. minatur enim excidiũ ciuitati, ſi reſcindat Plebiſcitum. Cùm ſæpe aliàs ego ſtatum popularem minimè aptũ iudicaui ad imperium obtinendum, tum in hac veſtra de Mitylenæis pœnitẽtia palàm perſpicio.

Διὰ γὰρ τὸ καθ᾽ ἡμέραν ἀδεές. ἀπολογία: nam quia vos in quotidiana, & mutua conſuetudine hic nullas inſidias timetis, idem continuò etiam de ſociis ſentitis. Illud latenter ſtruit, cauendum eſſe ab inſidiis ſociorum.

D Καὶ ἐς τοὺς ξυμμάχους τὸ αὐτὸ ἔχετε: τὸ αὐτὸ ἀδεές: eandem ſecuritatem, & animi tranquillitatem de ſociis habetis, id eſt, id eo etiam de ſociis minimè vobis timendum eſſe exiſtimatis.

Καὶ ὅ,τι ἂν ἢ λόγῳ. τὸ πλῆρες τῆς διανοίας. Atq; ita ipſis vel grauiſſimè delinquentibus ignoſcitis. Cur ita? vel eloquentia nonnullorum inducti, vel miſericordia adducti. At hoc periculoſiſſimum. Sed mira breuitate, & denſitate, ac rotunditate explicatum.

A Et quicquid vel eloquentia eorum adducti deliqueritis, vel miſericordia remiſeritis, id vos ſine periculo Reipub. & aliquo cum fructu facere putatis? ἐνδῶτε. αἰτιᾶται τῆς ἐνδόντες κατὰ ἐνδεχομένην.

Μαλακίζεσθαι. μαλακία. Vitium mulierũ prægnantium, quæ languentes modò hoc, modò illud appetunt, mollities animi, ignauia. μαλακίζεσθαί τι ἐς τινα. ἐπιθυμησις. 194.A

B Οὐ σκοποῦντες. Arguit populum imprudẽtiæ, qui non videat, & diſcernat quis ſit ipſe, qui ſocij: neque reputet ſecum odia, & inſidias eorum, qui parent in eos, quibus parent.

Τυραννίδα. Audacius. Libro ſecundo, non ita, in poſtrema oratione Periclis. Ὡς τυραννίδα γὰρ ἤδη ἔχετε αὐτήν.

Ἀρχομένους ἄκοντας. Cauſa inſidiarum.

C Οὐκ ἐξ ὧν ἂν χαρίζησθε: quia dixit ἔχετε τὴν ἀρχήν, nunc addit eos obtinere in ſocios imperium non propter beneficia in eos collata ſuo cũ detrimento, ſed propter vim, & potentiam, qua illis longè ſuperiores ſunt. Locus inuidiæ eſt ex eo, quòd ingrati, & maleuoli ſunt.

Πάντων δὲ δεινότατον. Accuſat grauiter inconſtantiam, & leuitatem populi. καθεστήξει, conſtitutum fuerit.

Βέβαιον. Certum, & ſtabile.

D Μηδὲ γνωσόμεθα. Enthymema, quo per comparationem demonſtrat inconſtantiam eſſe rem malam, & pernicioſam. Præſtantior eſt ciuitas, quæ non bonis inſtitutis, ſed tamen perpetuò, atque conſtanter vtitur, ea, quæ bonis legibus adminiſtratur, ſed non perpetuò, neque conſtanter iis regitur.

Ἀμαθία τε. Enthymema alterum. Melius eſt imperitia cõiuncta cum modeſtia, quàm peritia cum petulantia. B

E Οἵ τε φαυλότεροι. Commoratio: Imperiti homines plerumque melius adminiſtrant Reſpublicas, quàm periti: Audax & παράδοξος eſt hæc ſententia.

Ὡς ἐν ἄλλοις μείζοσι. Quaſi non relinquatur illis locus in rebus grauioribus, vbi oſtentent vim ſui ingenij. τὴν γνώμην, id eſt, τὴν ξύνεσιν.

Ἀμαθέστεροι μέν. Cedunt ſapientiæ, & ſuã imperitiam agnoſcunt, & damnant, neq; audent ſententiam illorum oppugnare, qui rectè conſulunt.

F Κριταὶ δὲ ὄντες. Itaque rectè adminiſtrant plerunque Rempub. quia ſunt rerum æqui æſtimatores potius, quàm concertatores. id eſt, quia de rebus rectè iudicant, non altercantur inter ſe, neq; contendunt. C

Ὡς οὖν χρὴ καὶ ἡμᾶς. Redit ad cauſam. nos etiam eodẽ modo decet agere, & vobis perſuadere, quæ vera, & recta ſunt, non eorum contraria, vt eloquentiam, & prudentiam noſtram oſtentemus. 195. A

Παρὰ δόξαν. Aliud, quàm quod ſentimus.

Ἐγὼ μὲν οὖν. Iam demõſtrat quinam eſſent illi qui erant authores huius leuitatis, & inconſtantiæ. &

G qui de Mitylenæis deliberãdum denuo cenſebant.

Τῶν προθέντων. Qui retulerunt iterum.

Ὁ γὰρ παθών. Qui enim læſus eſt, languidius, & remiſſius vlciſcitur eum, à quo læſus eſt.

Ἀμύνεσθαι δὲ τῷ παθεῖν. L. V. In vlciſcendo enim cùm recẽtiſſima offenſa eſt, tum maximè par ſupplicium ſumimus. F. P. In vlciſcendo enim cùm

offensa recentissima est, tunc si pœna etiam statim sequatur, solet esse acerbissima.

Θαυμάζω δέ. Deterret eos, qui erant dicturi pro Mytilenæis, & vocat in suspicionem nimiæ eloquentiæ, & corruptelæ.

Τὰς δ' ἡμετέρας ξυμφοράς. Nostros rerum successus, vel nostros autem casus.

Τὰς μὲν μιτυληναίων. Relicta & iniuriæ Mitylenęorum esse nobis vtiles: inuidiosè hoc dictum: αἱ τῶν, hæc delicta nobis non esse detrimentosa. τὰς δ' ἡμετέρας ξυμφοράς. nostros autem casus non afferre detrimenta, & calamitates sociis.

Ὡς οὐκ ἔγνωσαι τὸ πάνυ δοκοῦν. Quod non senseritis id, quod maximè sensistis de Mitylenæis: dicent enim, quasi diceret; nos non adeò esse crudeles, nec vnquam hoc fuisse animo, sed ab aliis inductos in hunc errorem. προκατάληψις.

Ἐκπονήσας. Elaborata specie orationis.

Ἡ δὲ πόλις. deterret ab audiendis eiusmodi authoribus sententiarum, propositis incommodis, quæ consequuntur. Alij habent præmia horum certaminum, vobis pericula relinquuntur. ἀγῶνας. Iam μεταφορικῶς vocat actiones eiusmodi Rhetorum.

Ἀγώνων. Quasi res non seria, sed ludicra agatur ab iis, qui ita agunt cum populo, ita dixit ἀγώνων. ἀναφέρει. Sustinet.

Αἴτιοι δ' ὑμεῖς. ἐπίπληξις. Increpat grauius Atheniensem populum, qui audiat tales homines, & peruertat rerum ordinem, quarum enim spectator esse debet, earum est auditor, quarum verò auditor, earum est spectator.

Ἀγωνοθετοῦντες. ἀγωνοθέται. Præfecti ludorum, & certaminum, præsides, & iudices, vt est Achilles in ludis funebribus Patrocli, libr. 23. Iliados. hinc ἀγωνοθετεῖν verbum præesse ludis: sed iā metaphoricè pro perperam cōstituere huiusmodi certamina, & altercationes.

Θεαταὶ μὲν τῶν λόγων. Præposterè scilicet, accusat populum, quòd concione abutatur, vt theatro: quod à bello abstineat, & quæ ibi gerantur non aspiciat, domi sedeat, & audiat Rhetoras, qui ei imponūt, &c. huiusmodi castigationū populi sunt plenæ Philippicæ Demosthenis.

Τῶν λόγων. Huiusmodi altercationum. ἀπὸ τῶν καλῶς ἐπιτιμησάντων.

Τὰ μὲν μέλλοντα ἔργα. Adeò estis stupidi, vt patiamini vobis imponi, & persuaderi incerta esse certa, contrà verò certa esse incerta: futura posse fieri creditis inducti speciosa oratione nonnullorum: præterita, & gesta incerta esse, territi oratione eorum, qui vos increpant.

Καὶ μετὰ καινότητος μὲν λόγου. Noua populi vitia exponit: nouarū rerum studiosum eum dicit: & earum nouitate facilè capi: alterum curiosi, alterum stulti vitium est. Congeries vitiorum popularium.

Ἀεὶ σοὶ αἰτία τοῖς οἰκεῖοι μάλιστα, ἐπιτηδειότατοι.

Μετὰ δεδοκιμασμένου. Cum vera, spectata, & probata oratione: Veram autem, & spectatam, probatamque orationem sequi non vultis. δοκιμάζειν τὸν χρυσὸν τῷ πυρί. τοὺς φίλους ἐν ταῖς δυστυχίαις.

196. A Δοῦλοι ὄντες. Sectantes insolita. vel insolentiæ serui: rerum vsitatarum contemptores. leuitatem popularem arguit.

Καὶ μάλιστα μὲν αὐτός. Ambitio. Vnusquisque vestrum eloquentiæ laude florere, & dicendæ sententiæ facultate præstare vult: si hoc assequi non possit, vos, qui excellunt hac re oppugnat vt videatur ipse quoq; esse aliquid, vel ne aliis inferior esse videatur. Arrogantia.

Μὴ ὕστεροι ἀκολουθῆσαι. Ὡς εἰ μὴ δοκεῖν ἀκολουθῆσαι τῇ γνώμῃ ὕστεροι. Ne videamini eorum sententiam secuti esse inferiores.

Ὀξέως δέ τι λέγοντος προεπαινέσαι. Codices H. St. habent coniunctum hoc membrum cum superiore. Aldini codices coniungunt cum sequētibus: quam scriptionē ego quoq; sequor, & probo: Vt sit sensus, propensi, & parati ad laudandum eum, qui aliquid acutè dixerit, & ad percipienda ea, quę dicuntur. πρόθυμοι δὲ προεπαινέσαι.

Καὶ προνοῆσαι βραδεῖς. Sed tardi ad rerum earum euenta prospicienda: prouidentię autē, & prudentiæ est, rerum euenta præuidere maturè.

Ζητοῦντές τι. Accusat populum, vt rerum nouarum studiosum: alium rerum statum (vt ita dicam) quærentes, quàm sit is, in quo viuimus: quanuis ne hunc quidē satis bene cognoscatis; & quasi Athenienses præsentē rerum statum fastidirent, vt nouas res quærerent, ita loquitur Thucydides.

Ἁπλῶς τε. Denique voluptati aurium seruitis, & estis similes potius spectatoribus, qui sedent, & audiunt Sophistas, quàm viris, qui de Repub. consultant.

Ὧν ἐγὼ πειρώμενος. A quibus vitiis. accedit iam ad causam, & dicit sententiam: ait Mitylenæos grauissimè peccasse erga populum Atheniensem, itaque grauissimo supplicio esse afficiēdos. auget verò & amplificat eorum peccatum.

Ἐγὼ γάρ. Probat: quia neque periculis territi hoc fecerunt, & liberi, ac sui iuris erant, sed αἰτιολογικῶς rē tractat nullas habebāt causas defectionis: plures habebant ferendi vestri imperij: nam si habuissent, venia illis danda esset: itaque, quasi diceret, ferre facilè poterant vestrum imperium.

Νῆσόν τε οἵ τινες ἔχοντες: Sed cùm nullas habuerint: &c. Sed vtitur enumeratione partium: non metu coacti, atque impulsi sunt. Cur ita? quia insulam incolunt. Habent vrbem munitam mœnibus: habebant classem: erant liberi, & sui iuris.

Οὐκ ἀφάρκτοι. Erant muniti classe contra hostes. ἀφάρκτοι. non septi, non muniti.

Ἀπόστασις μέν γε. Obiter definit quid sit rebellio: est defectio ab iis, qui vim afferunt. ἐπιμβολή.

Ἐζήτησαν δέ. Idque egerunt, vt &c. ζητεῖν, studium, diligentiam, interdum significat, ne dum indagationem, & quæstionem. L. V. captarunt.

Σταίντες μετά. Iunctis opibus cum iis, qui capitales hostes sunt.

Καί τοι δεινότερον. δείνωσις: Amplificationum locis vtitur: & incendit animos auditorum adhibitis facibus quibusdam inuidiæ, quòd non per se nocere voluerint, sed coniunxerint vires cum hoste atrocissimo, quod longè grauius. σύγκρισις.

Παράδειγμα δέ. Alter amplificationis locus, quòd malis alienis non fuerint cōtenti, neq; documentū cœperint ex aliorum calamitate, vt abstinerent peccato, hæc sententia coniungenda cū superiore ita, ἐζήτησαν τε, παράδειγμα δέ. Amplificationes hæ positæ sunt in rebus: alię. n. in verbis. Cic. partit. 234.

Οὔτε ἡ παροῦσα εὐδαιμονία. Alter amplificationis locus: non mouit eos neque exemplum alienæ calamitatis, neque periculum amittēdæ suæ felicitatis.

Παροῦσα εὐδαιμονία. Florentissima fortuna, qua vtebantur.

Παρέν-

Παρέχεν ὄκνον. Attulit cunctationem. id est, deterruit ne in pericula venirent.

197. A Γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον. Alij loci amplificationũ: à temeritate eorũ, quòd maiora sperauerint, quàm quæ præstare poterãt, quòd armis, quã iure disceptare maluerint. γίγνεται θρασεῖς πρὸς τὸ μέλλον. Sperare temerè. θουκυδίδειον. sperato temerè rerũ successu.

Καὶ ἐλπίσαντες. ἐπεξήγησις. μακρότερα τῆς δυνάμεως, hoc est temeritatis.

Ελάσσω τῆς βουλήσεως: Hoc est odij. minora quàm cupierint: Locus inuidiæ.

Ισχὺν ἀξιώσαντες. Armis potius quàm iure disceptandum iudicantes.

Εν ᾧ γὰρ ᾠήθησαν. Quo consilio censuerint armis potius q̃ iure disceptãdum declarat, quia persuasi erant de victoria: locus inuidiæ, & amplificationis.

Ουκ ἀδικούμενοι. Repetit superiorem locum causarum, vt augeat inuidiam.

Εἴωθε δὲ. Locus ab insolentia: vsu venire solet, vt fortunatæ, ac beatæ ciuitates, illæ præsertim, quibus fortuna hæc nuper, & insperatò accidit, ad insolentiam se conuertant.

Τὰ δὲ πολλά. Exornatio à loco contrariorum: ea verò hominum fortuna, quæ est rationi conueniens, est firmior, & diuturnior, quàm ea, quæ insperata venit.

Τὰ πολλὰ εὐτυχοῦντα. αὐτὶ τὸ αἱ εὐτυχίαι τῶν πολλῶν ἀνθρώπων. ἢ αἱ πολλαὶ εὐτυχίαι.

B Καὶ κακοπραγίαν ἀπωθοῦνται. Ad ciuitates fortunatas ex insperato referendum. Commoratio. Et facilius aduersam fortunam propulsant, quàm secundam tuentur.

Χρῆ δὲ μυτιληναίους. βαρύτης. Castigat obiter populum, qui plus honoris habuerit Mitylenæis, quàm par erat, quasi diceret, quanquam non solùm eorum culpa, sed nostra etiam hoc accidit.

Ες τόδε ἐξύβρισαν. Eò petulantiæ progressi essent, erupissent. Δημοσθ. εἰς τοῦτο μοχθηρίας ἥκει τὰ πράγματα.

Πέφυκε γὰρ καὶ ἄλλως. Locus communis: Solent homines contemnere eos, à quibus coluntur, admirari eos, à quibus non ita coluntur.

Τὸ θεραπεῦον. αὐτὶ τὸ, τοὺς θεραπεύοντας.

Κολασθήτωσαν δὲ καὶ νῦν. Efficit supplicio afficiendos esse. Plectantur supplicio.

Αξίως τῆς ἀδικίας. Pro magnitudine iniuriç.

Προστεθῆ. Imputetur, tribuatur.

C Οἷς γ᾽ ἐχρῆν. Prçscribit, officium, quo vti populum oportuerat. hoc factum oportuerat, & non est factum: illud non oportuerat, & tamen est factum.

Τῶν τε ξυμμάχων σκέψασθε. Incõmoda futura proponit, si Mitylenæi nullo supplicio afficiantur: omnes (inq̃t) socij, vel leui occasione deficiẽt à nobis.

Τὰς αὐτὰς ζημίας. Id est, si iisdem pœnis afficiatis eos qui sponte, & eos, qui coacti defectionẽ à nobis fecerunt. καταχρηστικῶς ἡ ζημία nunc posita.

Τίνα οὖν τινα. Vt Cicero in oratione de Prouinciis consularibus. Vnum signum Byzantij ex maximo numero nullum habrenet. κατ᾽ ἀριστοκράτους. θεσσαλοὶ δὲ οὐδένα πώποτε οὐτινα οὔ.

Ελευθερώσεις· αὐτὶ τὸ, ἐλευθερία. i. libertas, vel facultas libertatis adipiscendæ.

Η κατορθώσαντι. Vel si prospere res cedat, σφαλέντι, si labatur ἢ μηδὲν παθεῖν ἀνήκεστον, οἰκῶς, nihil atrocius sit ei euenturum.

Ημῖν δὲ. Collatio. Sociis aut nihil mali, aut certè non ita graue, & atrox est euenturum) (nobis contrà. nam & fortunæ, & salus nostra in summum

A discrimen vocabitur à singulis ciuitatibus. ἀποκεκινδυνεύσεται ἡμῶν, αὐτὶ τὸ ἡμεῖς, id est, nos fortunarũ, & salutis periculum subibimus.

Καὶ τυχόντες μὲν. κατορθώσαντες. Re feliciter gesta. Et re D prospere gesta, paruos, & fere nullos fructus percipiemus: gesta non prosperè, nouos hostes habebimus.

Εφθαρμένην. Profligatam, opibus exhaustam.

Καὶ ὃν χρόνον. Et quo tempore gerendum erit bellum aduersus hostes, & aduersus socios pugnandum nobis erit. 198. A

B Ουκουν δεῖ προθεῖναι. Conclusio: ergo tollenda est spes veniæ impetrandæ vel precibus, vel pecunia.

Πιστήν. πιστός. fidelis, & qui fidem præstat, & cui fides habetur: spectatę fidei: Iam πιστὴν, probabilem, quę possit persuadere, & μετωνυμικῶς tribuitur spei, quod diceñti tribuendum: spem fore, vt vobis persuadeant oratione probabili.

Ανθρωπείως. humanitùs.

C Ακοντες μὲν γὰρ. Quia volentes, & sponte, non inuiti iniuriam nobis fecerunt, deliquerunt. Venia verò datur iis, qui inuiti peccant.

Inuitus Regina tuo de littore cessi.

6. Æneid. 126. 20. Æneas est, qui loquitur. ἄκοντες) (εἰδότες.

Εγὼ μὲν οὖν. ἐπίλογος totius causæ habens amplificationem. Auget atrocitatem delicti Mitylenæorum: ait neque misericordia, neq; humanitate vtendum esse erga eos, neque audiendos eos, qui pœnam deprecaturi erant.

Διαμάχομαι. Digladior, id est, contendo. B

Ελεός τε γὰρ. Misericordia debetur misericordibus, ἐκβολὴ ἐλέου. In distributis supposita ratio.

Αντιδίδοσθαι. Dari vicissim, vt debitum.

Εξανάγκης. Quia ἄρχονται ἄκοντες.

Οἵ τε τέρποντες. Eleuat patronos Mitylenæorum, & vocat in suspicionem, & inuidiam: criminatur eos in re grauissima, & in qua salus Reipublicæ agitur, ludere quodammodo, & ostentare suam eloquentiam.

E Αγῶνα. Campum, materiam ostentandæ suæ eloquentiæ.

Τοῦ εὖ εἰπεῖν. Ex bene acta causa) (εὖ παθεῖν, ipsi bonam pecuniæ summam absportabunt. ob bene actam causam bonam pecuniæ summam domũ referent. i. suæ facundiæ præmia ingentia referent. C

Οὐδὲν ἧσσον πολεμίοις. Commoratio.

F Εν δὲ ξυνελών. Si meam authoritatem sequamini, pro eo, ac meruerunt, Mitylenæos tractabitis, & Reipublicę vestræ vtilitatibus prospicietis, sin minus, illis quidem nihil estis gratificaturi, vobis verò ipsis maximum præiudicium feceritis. L.V. refert vtcunque ad Mitylenæos.

Δικαιώσεσθε. Iã pro damnabitis: in sacris literis significat pronuntiare iustum, id est, Pronunciabitis sententiam, qua significabitis vos non legitimè illis præesse.

Οὐ χρεὼν. αὐτὶ τὸ, οὐ προσήκοντος ὑμῖν: Vt δόξαν & ἄδηλον ὄν· αὐτὶ τὸ δόξαντος, καὶ ἀδήλου ὄντος.

G Εἰ δὲ δὴ καὶ οὐ προσῆκον. A loco contrariorũ δὲ ὑποθέσεως argumentatur, & docet suppliciũ omnino sumendum esse de Mitylenæis, fac vos præesse sociis cõtra ius, & fas, tamen & sic sumendũ est suppliciũ de Mitylenæis, quia vobis expedit. βίαιον quasi diceret. fac vos Tyrannidem in socios exercere, non iure aliquo præesse, tamen hoc ipso nomine sumendum est supplicium de Mitylenæis. 199. A

H περὶ αὐτῆς ἀρχῆς. Aut deponendum imperium, & danda vobis opera, vt viros bonos sine periculo agatis.

Τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ. Instat, & vrget, vt Athenienses capitali supplicio afficiant Mitylenæos, qui voluerint euersam Rempublicam Atheniensium. Par autem pœna referenda illis est, nec remittendum de seueritate, acerbitateque vobis, qui eorum insidias vitastis, quas nisi vitassetis, crudelissimè ab illis accepti fuissetis.

Αμύνασθε) (προϋπάρχειν paulò post, prouocare) (respondere. Lacessere) (vlcisci. μὴ δὲ φανῶσι, neq; constet vos, qui, &c.

Ανάλγητότεροι. Minus crudeles, & immanes. Ανάλγητος, qui non sentit dolorem, qui non tangitur dolore, qui nullo mouetur sensu, & affectu; sed est duro, & præfracto, rigidoque animo. ἐνθυμηθέντες. Cogitantes, vobiscum reputantes.

Αλλ' οἱ τι καὶ προϋπάρξαντες ἀδικίας. ἐνθύμημα: qui lacessunt iniuria, crudeliores sunt iis, qui lacessuntur, quia intelligunt se sine causa fecisse iniuriam: itaque pœnam veriti ab iis, qui remanet, si qui forte remanet, eos etiam de medio tollere conantur, ne vindicem relinquant sui sceleris, itaque crudelissimi existunt. Homerus, Νήπιος ὃς πατέρα κτείνας υἱὲς καταλείπει. Stultus qui patre cæso filiis tamē parcit. κρατήσαντας. Deuictis vobis.

Επεξέρχονται. Ad internecionem vsque grassantur, ad extremum crudelitatis genus præcipites aguntur. ἐπεξέρχεσθαι. Vocare in discrimen, creare periculum. διόλλυνται. Incrementum.

B Μὴ ξὺν ἀνάγκῃ. Sine causa, à quo non oportuit.

Τοῦ ἀπὸ τῆς ἴσης ἐχθροῦ. Quàm in iustum hostem. Qui enim lacessitus est iniuria, à quo non oportuit, is esse solet acerbior periculo vitato, quàm in iustum hostem. ξὺν ἀνάγκῃ) (ἀπὸ τῆς ἴσης.

Μὴ οὖν προδόται. Quare hosti referatis parē gratiam, neque vos ipsos prodatis, id est, nolite vobis ipsis deesse, & cōtra vos ipsos rescindere decretum factum. Absolutionem autem Mitylenęorum, vel certè supplicij remissionem appellat per amplificationem, proditionem sui, subindicans quicquid commodi concessum fuerit Mitylenæis, id omne redundaturum in infortunium, & calamitatem ipsorum Atheniensium.

Γενόμενοι δ' ὅτι ἐγγύτατα. ὑποτύπωσις. Sed eos vlciscamini, considerantes attentissimè, & ante mentis aciem vobis proponentes cladem, quam vobis attulissent, si res ipsis successisset: & studium, quo in potestatem vestram eos redigere studetis, magnitudo sceleris Mitylenæorum postulabat pœnæ magnitudinem: eadem sceleris magnitudo faciebat, vt Athenienses cuperent vehementissimè Mitylenæos in suam potestatem redigere, vt eos pro sceleris magnitudine vlciscerentur.

Μὴ μαλακισθέντες. Non emolliti, id est, ad lenitatem, & misericordiam nō conuersi ob præsentem eorum fortunæ statum.

Αὐτίκα. τὸ αἰσχρόν. A momentanea fere pœnitentia, quæ habet turpitudinem.

Μὴ δὲ τ ἐπικρεμασθέντος. Repetit, & inculcat periculi magnitudinem: neque obliti vnquam periculi creati.

C Ησσον τῶν πολεμίων. Non pugnabitis, id est, non geretis bellum cum sociis, neglectis hostibus, id est, non cogemini bellum transferre ab hostibus, in socios. τὸ συμφέρον.

DIODOTI CONCIO.

200. A Οὔτε τοὺς προθέντας τὴν διαγνώμην. Hæc concio est aduersaria superiori. Dicit enim Diodotus sententiam contra Cleonem, & refutat eum. Cleon erat author, vt pœna capitali animaduerteretur in omnes Mitylenæos: Diodotus contendit, vt non in omnes, sed tantùm in authores ipsius defectionis habita quæstione, & re cognita animaduertatur. Cleon nitebatur æquitate, & iure, par pari referendum esse censens, & crudelitatem crudelitate compensandam. Diodotus negat summo iure esse cum sociis agendum, quia quamuis æquum sit, tamen non expedit Reipublicæ, genus enim humanum ita natum esse dicit, vt nulla pœnæ, nulla supplicij magnitudine, ac atrocitate à peccatis, & flagitiis deterreatur. Atque hic tractat fusius locum communem de vi peccati, de infirmitate generis humani, quod propensum est, & facile ad lapsum: omnino causam suam tuetur vtilitate cōtra æquitatem. Cui admiscet illum locum, qui & ipse ad vtilitatem refertur, nō esse adimendam sociis spem veniæ impetrandæ, si, cùm defecerint, & lapsi fuerint, resipiscant, & ad sanitatem reuertantur. Hoc enim ni fiat, futurum demonstrat, vt quæcunque ciuitas defectionem fecerit, nunquam ad deditionem veniat: sed extrema quælibet potius perpetiatur. Contrà verò, si post defectionem factam, agnita sua imbecillitate, resipiscat, & intelligat sibi non esse præclusum aditum ad eos, à quibus defecerit, fore, vt magna cum vtilitate Reipublicæ sese ei coniungat, belli persoluat sumptus, & in posterum pendat tributum. Quòd si grauius, atque atrocius in vniuersam ciuitatem animaduertatur, fore ostendit, vt multitudo, quæ statum popularem probat, & quæ fauet rebus Atheniensium, alienetur, & ex amica inimica fiat, &c. Pauci autem, & nobiles, qui paucorum dominatum sequuntur, adiuncto sibi præsidio populi, lōgè firmiores, potentioresque fiant. Hoc verò pestiferum, atq; perniciosum Reipublicæ fore docet.

Illud autem notandum est, Diodotum non solùm loco vtilitatis niti, sed etiam loco æquitatis, quemadmodum Cleon nō æquitatis tantùm tractauit locum, sed etiam huic admiscuit vtilitatem. Docuit enim æquū esse, vt Mitylenæi pro suo scelere capitis pœna plectātur. Et hoc ipsum dixit fore vtile Reipub. Cæteros enim socios exēplo Mitylenæorum territos in fide, & officio permansuros. eodē modo Diodotus docet in primis, & potissimum non expedire, neque esse vtile Reipublicæ, vt acerbè, & atrociter statuat de sociis: huic vtilitatis loco admiscet illū æquitatis: iniquum esse omnes plecti, cùm non omnes, sed nobilitas tantùm, & factio potentiorum peccauerit.

Prooemium est ductum à personis, & earum laudatione, ac vituperatione: laudat enim eos, qui Mitylenęorum causam in consultationem iterum reuocarunt, vituperat eos, qui rem istam improbant, id est, Cleonem aduersarium, cum quo statim in ipso aditu causæ congreditur, & lacessit ad pugnam: Et quemadmodum ille in suspicionem, & inuidiam Patronos Mitylenæorum vocauerat, ita etiam hîc iisdem armis aduersarium oppugnat: rapit eum in inuidiam, cùm dicit eum per imprudentiam, & dementiam suadere populo, vt maximis, grauissimisq; de rebus præcipitanter statuat: voca

vocat in munerum, & corruptelæ suspicionem, cùm eũ quæstu aliquo inductum id facere criminatur.

Est igitur mixtum hoc prooemium ex laudatione, & vituperatione. Laudat eos, qui de Mitylenęis iterum retulerunt: vituperat Cleonem, qui nolebat res in consultationem reuocari.

Προθέντας. περὶ θεῖναι γνώμην. πρὸς τὸ, οὐ θαυμάζω μὲν τ προθέντων αὖθις περὶ μιτυληναίων λέγειν.

Διαγνώμην. Pro γνώμην.

Τοὺς μεμφομένους μὴ βουλεύεσθαι: eos, qui dissuadent frequentem consultationem iisdem de rebus.

Νομίζω δὲ. Sed existimo duo illa impedire maximè rectam consultationem: sed bonæ consultationi duo illa maximè contraria iudico. πρὸς τὸ, πάντων δὲ δεινότατον εἰ μηδὲν ἡμῖν βέβαιον παθεστήξει, ὧν ἂν δόξη πέρι.

Ὧν τὸ μὲν. Quorum alterum coniunctum cum amentia solet esse: alterum cum imperitia, & consilij tenuitate.

Τὸ μὲν, ἡ ὀργή, τὸ δὲ, τὸ τάχος. χιασμός. Qui enim rectè consultaturus est, is & tardius, & animo æquo facere hoc debet.

Ὀργή. Nam ira furor breuis est.

Τούς τε λόγους. Et qui negant res oratione, atq; verbis doceri, & percipi, vel insani sunt, vel quia hoc ipsis expedit ita agunt. πρὸς τὸ, οἵτινες εἰώθατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων γίγνεσθαι, &c. περιφραστικῶς.

Διαμάχεται. Digladiatur. contendit. criminosè, & inuidiosè ita dixit: nam Cleon id non reprehendebat, sed illud, quòd populus delectaretur inani eloquentia, eique daret operam, & aures hominibus disertis, qui deinde quæstum ex ea re faciebãt, facilè præberet.

Ἀξύνετος μὲν. ἐπαίνοδος. Explicat se ipsum. incerta enim, & obscura oratione demonstrantur, & in lucem proferuntur. Vocat autem incerta, & obscura, rerũ de quibus deliberabatur, euentus: & commoda, & incommoda consecutura.

Τὶ αἰσχρόν. Vt capitali supplicio in totam ciuitatem animaduertatur, id, quod est vobis, quasi diceret, inusturum maximam ignominiæ notam.

Εὖ διαβαλεῖν. Probè criminando.

Εὖ εἰπεῖν. Non absolutè, sed pro rei dignitate: appositè, bellè disserere.

Χαλεπώτατοι δὲ οἱ. Illi etiam grauissimi, & infensissimi sunt, qui corruptelam obiectant, & tamen eius causa diligentiam adhibent in excolenda oratione, quò facilius videlicet auditoribus imponant, fucumque faciant. Conquestio.

Ἐπίδειξίν τινα. πρὸς τὸ, ἢ κέρδει ἐπαιρόμενος, τὸ εὐπρεπὲς τοῦ λόγου ἐκπονήσας, παράγειν πειράσεται. καὶ τὸ, αὐτοὶ δὲ οὐκ ὀκνῶ εὖ εἰπεῖν, τὸ εὖ παθεῖν ἀντιλήψονται. Diodotus antè quàm ad causam accedat, tollit impedimenta omnia, crimina scilicet, & suspiciones, in quas vocatus à Cleone fuerat, vt sublatis huiusmodi difficultatibus, quibus animi plebis obsessi tenebantur, facilius deinde suas ipse opiniones inserat.

Ἀποχωρεῖ. Vt faciunt, qui victi discedunt.

Ἀδικίας δὲ ἐπιφερομένης. Duo mala iuncta maius malum, quàm vnum simplex.

Ἥ, τε πόλις οὐκ ὠφελεῖται. αἰτιολογία. Vt perniciosos ciues hos tales criminatur, qui consultores adimunt Reipubl. deterret populum Atheniensem ab eo audiendo, proposito incommodo subsecuturo.

Ἐλάχιστα γὰρ. Minimè enim in errorẽ inducerẽtur.

201.A Χρὴ δὲ τὸν μὲν ἀγαθὸν πολίτην. Atqui oportet bonum ciuem non terrendo aduersarios, sed ex æquo disputando obtinere sententiam: præscribit officium boni ciuis in libera ciuitate, vbi iuris æquabilitas est.

Τὴν δὲ σώφρονα πόλιν. Præscribit etiam officium ciuitatis bene constitutæ, & sana mente præditæ. Docet non debere eã bonos consultores nimium extollere, sed tamen non deprimere: non bonos, non solùm nulla pœna, sed ne vlla quidem ignominia afficere.

Σώφρονα. Sapientem) (ὑβριστής, ἀκόλαστος, ἄφρων.

Τῷ τε πλεῖστα εὖ βουλεύοντι. Optimo consultori, prudentissimo.

Μὴ προστιθέναι. Eum honore non augere non addere honorem, ne scilicet oblata facultate iuris æquabilitatem transeat.

Ἐλασσοῦν τῆς ὑπαρχούσης. De iusto honore nõ detrahere. ὑπάρχουσα τιμή. Iustum pretium. τὸ γιγνόμενον.

Οὐχ ὅπως ζημιοῦν, Supple. μὴ ex sequenti mẽbro. Sophocles in OEdipode Tyr. ἄρ' ἔφυν, ἄρ' οὐχὶ πᾶς ἄναγνος; Sic igitur accipiendum, οὐχ ὅπως μὴ ζημιοῦν.

Οὕτω γὰρ. Proponit commoda futura, si talis adhibeatur moderatio. Ita enim qui prẹstat in dicendis sententiis nihil aliter, quàm sentit, neq; ad gratiam quidpiam aget, spe scilicet honorum ampliorum, & qui non prẹstat, non studebit cõciliare sibi multitudinem, obsequens ei in re quapiam eadem ratione.

Ὧν ἡμεῖς. Accusat & ipse populum, sed modestè. σύλληψις ἡμεῖς, correctio.

Καὶ προσέτι. Castigat præterea populum, & obiicit ipse quoq; vitiũ, quo laborabat ciuitas, Cleonem imitatus. Siquis in sordium suspicionem vocetur, ei quanuis optimè & sentiat, & consulat, tamen non assentimur.

Καθέστηκε δὲ. Solet autem vsu venire, moribus est receptum, vt bonæ, & salutares sententiæ, quæ dicuntur ex improuiso, non minus sint suspectæ, quàm improbæ, & capitales. Sententia τῆς δινότητος vix probabilis: itaq; plures affert probationes. Ἀπὸ τοῦ εὐθέος: διόρθωσις τοῦ παραδόξου.

ὥστε δεῖν. Consequentia incommoda.

Μόνην τε πόλιν. Sola Respub. & libera ciuitas ea est, in qua nemo bene de ea mereri palàm, & sine dolo potest. Probat τὸ ἀπάτη.

Περινοίας· αἰτία τῆς ὑπονοίας, Suspiciones. χολ. περιεργίας, præstigias. L. V. vel περινοίας vocat opinionum varietatem, & nimiã solertiam, atq; vafrum commentum. est autem vocabulum Thucydideum.

Ἐκ τοῦ προφανοῦς. Apertè, sincerè) (μὴ ἐξαπατήσαντα.

Ἀνθυποπτεύεται. In suspicionem incidit quæstus obscuri.

Χρὴ δὲ πρὸς τὰ μέγιστα. Redit ad institutum magisterium. Et statuit officium consultoris, vt populum quasi discipulũ in officio contineat: boni consultoris est plus prospicere, quàm faciant ij, quibus consulit. Non, quasi diceret, metu cæteros à sententiis dicendis deterrere.

Πρὸς τὰ μέγιστα. Pro magnitudine eorum, quæ aguntur, probatio à rei magnitudine.

Καὶ ἐν τῇ τοιᾷδε. ἐν ταῖς τοιαύταις περινοίαις: Inter istiusmodi ingenia tam suspiciosa. A persona populi Athen. & dignitate Imperij.

Ἀξιοῦντι. αἰτία τοῦ ἀξιώματι. tantique momenti

L.V. vel sic appellat τὴν ἀξίωσιν, id est, opinionem, qua voce Thucyd. supra est vsus. opinionem autem intelliget, quam Pop. Athen. de suis cōsultoribus habebat. de qua pluribus antè actum.

Τῶν δ' ὀλίγου. διορθώσεις.

Ἄλλως τε καί. Confirmat rem: quia cogimur reddere rationem, &c.

Ὑπεύθυνον. εὔθυνοι, quæstores repetundarum.

Τὴν παραίνεσιν. αὐτὴ τε, τὴν συμβουλήν. Sed est verbum lenius, præsertim cùm nos, qui damus consilium, cogamur reddere rationem vobis, qui accipitis, & qui iudicio obnoxij non estis.

Πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν. Id est, ὑμᾶς τοὺς ἀκροατάς.

Εἰ γὰρ ὅ, τε πείσας. Obiter docet nō alienum à Republica futurum fuisse, si ipse etiam populus redderet rationem. Ratio: quia, si æquè vos mulctaremini, atque alij, grauius, & prudentius disceptaretis: atque ita arripit occasionem castigandi iterum populi, qui propterea, quòd nihil timet, sæpius in rebus iudicandis labitur: effundit autem suam iracundiam non in ipsum populum, sed in eos, qui dixerunt sententiam.

Πρὸς ὀργὴν ἣν τινα τύχητε. quolibet animi motu, ad quemlibet animi motum: τύχητε. vim habet indefiniti.

Ὡς ἐλυπνοῦν. οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθομένους πολεμεῖν.

202.A Ἐγὼ δὲ παρῆλθον. Accedit iam ad causam, sed cautè, & pedetentim ingreditur. Dicit se prodiisse non vt Mitylenæos tueatur, & Cleoni aduersetur, neque tamē, vt oppugnet eos, sed vt causam agat publicam.

Οὔτε ἀντερῶν. Minus quàm συνηγορήσων, negat se venisse patronum Mitylenæorum, vt vitet populi clamores orationi suæ contrarios.

Ἀδικίας. facinore. vt scil. quæratur magnum, an paruum, capitale, an pecuniarium sit.

Ἀλλὰ περὶ τῆς ἡμετέρας εὐβουλίας. Sed de vtilitate nostra. vt nobis rectè consulamus.

Ἤν τε γὰρ ἀποφήνω. Confirmatio ἐξ ὑποθέσεως. Nam quamuis illi capitali supplicio afficiēdi meritò sint, tamen id ego nunquā suaserim, nisi sit ex vsu Reipublicæ. Et si veniæ aliquid mereantur, eam tamen dandam non censuerim, nisi expediat rebus nostris. ἡ πρότασις. Capitis supplicio non sunt afficiendi ratio, quia hoc est contra Rempub. Sed διαπορηματικῶς res tractatur.

Εἰ τῇ πόλει μὴ ἀγαθὸν φαίνοιτο. Reticuit τὸ συγγνώμην δοῦναι κελεύσω, vt vitaret fortasse populi offensionē.

Καὶ τοῦτο, ὃ μάλιστα. ἀγῶν. Argumentatio: iam congreditur cum Cleone, & cum eo luctatur. Cleon dixerat, καὶ τοῖς ἄλλοις ξυμμάχοις, &c. Efficiens vtile fore hoc Reipub. Hoc igitur refellit Diodotus, & negat fore vtile: imò perniciosum fore dicit. Ais fore vtile, nego fore.

Δικαιότερος γὰρ ὤν. Etenim fortasse vos iam irati Mitylenæis, sequemini potius sententiam Cleonis, quæ videtur æquior, quàm mea: sed non disceptamus iam iudicio, vt ius spectandum magis videatur, at de ipsis consultamus, vt sciamus quem vsum nobis allaturi sint in posterum Mitylenæi. ὁ λόγος. Criminatio.

Ἐπισπάσαιτο. Καὶ ὁ ἐπισπώμενος ὁμοίως ἐβλάπτοντο.

Ὥστε τῶν δικαίων δεῖν. Vt de iure quæri oporteat.

Ἀλλὰ βουλευόμεθα περὶ αὐτῶν. Sed deliberamus, qua ratione vtiles futuri sint nobis in posterum, id est, quem fructum ex sociis in posterum percepturi simus.

Ἐν οὖν ταῖς πόλεσι. Iam probat non fore vtile, si capitali supplicio in eos animaduertatur: sed reuocat causam ad genus vniuersum, & tractat locū communē. Nulla pœnæ magnitudine homines à peccatis, & flagitiis deterrentur. Hoc probat Exemplis. In singulis ciuitatibus capitis pœna est proposita vel in leuiora facinora: & tamen homines aut spe, aut cupiditate inducti subeunt periculum.

194.A Καὶ οὐκ ἴσων τῶνδε. Vt sunt furta, adulteria, parricidia, veneficia, &c. κινδυνεύουσιν αὐτὶ τοῦ ἁμαρτάνουσιν.

Καὶ οὐδείς πω. Nemo autem est, qui dubitet subire periculum, quòd conatus sibi successuros non speret.

Καταγνοὺς ἑαυτοῦ. Difficultate successus deterritus. Iudicans, existimans se non euasurum, &c.

Πόλις τε. Incrementum. Non solùm in priuatis, sed etiam in ciuitatibus integris hoc spectari potest: ciuitas etiam integra defectionem facit, & eodem modo grauissimum subit discrimen, etiam si iustos apparatus ad eam rem non habeat. locus autem sic accipiendus, οὔτε πόλις τίς πω, αὐτὴ τε, οὔτε πόλις οὐδεμία πω.

Ἥσσω τῇ δοκήσει ἔχουσα. Idem valet ac καταγνοῦσα ἑαυτῆς, &c.

Πεφύκασί τε. μιεικὸς ἐπίλογος τοῦ ἐνθυμήματος, καὶ τοῦ κοινοῦ τόπου. Omnibus denique natura insitum est, vt priuatim, ac publicè delinquant.

Καὶ οὐκ ἔστι νόμος. Neque est vlla lex, quæ coercere valeat ingenium hominum, & à peccatis deterrere.

203.A Ἐπεὶ διεξεληλύθασί γε. Probatio. Nullum genus pœnæ prætermissum est, quod homines non excogitauerint, vt ab iniuria, & maleficio facinorosos deterrerent, & tamen nihil profecerunt.

Διεξεληλύθασι. Per omne genus pœnæ itum est, id est, nullum genus est pretermissum.

Προστιθέντες. Addentes, paulatim augentes. primùm enim leues, deinde grauiores, postremò grauissimas pœnas in scelera statuerunt.

Καὶ εἰκός. Explicat illud προστιθέντες.

Παραβαινομένων δέ; Quid si hîc distinguamus?

Ἀνήκουσι. Redactæ sunt in pœnam capitis: ascenderunt ad capitis pœnam.

Καὶ τοῦτο ὅμως. Et tamen ista quoque negligitur, πρὸς τὸ σημαινόμενον, ἢ πρὸς τὸ δέος, quod sequitur.

Δεινότερον δέος. Pœna atrocior.

Ἀλλ' ἤμην πενία. Res pro personis. προσωποποιΐα. Paupertas rerum necessariarum egestate facit homines audaces, & cogit vel furari, vel latrocinari. παρέχουσα αὐτὶ ὀνόματος· στενότης, ἢ ἐξάγει εἰς τοὺς κινδύνους.

Ἐξουσία) (πενία. Potentia præbet petulantiæ, & insolentiæ materiam. ὕβρεις, Aperta improbitas) (κακουργία.

Πλεονεξίας. Iam vocat vim, qua superans alios, & plus iusto volunt habere. Alias pluris habēdi cupiditatem significat. L.V. auaritiam vertit, & φρονήματι pro timore positum putauit.

Ξυντυχίαι. fortunæ, status hominum præter pauperes, & diuites, ac potentes, οἱ μέθυσοι, οἱ πόρνοι.

Καὶ ἡ τύχη. Septem causas τῶν πράξεων statuit Aristoteles lib. 1. Rhetoricorum. διὰ τύχην, διὰ βίαν, διὰ φύσιν, δι' ἔθος· διὰ λογισμόν, διὰ θυμόν, δι' ἐπιθυμίαν.

Ἐπ' αὐτοῖς. Præter cupiditatem, & spem.

Ξυμβάλλεται. Adiuuat, confert, vel à conuiuiis, vel à pecuniam conferentibus ducta est metaphora.

Παραστᾶσα μένη. fauens.

Καὶ

Καὶ ἐκ τῶν ὑποδεεστέρων. Vel ex fortuna, & opibus infirmis. πραγμάτων. etiã rebus paruis, & infirmis. Τινά, priuatum hominem.

Καὶ οὐχ ἧσσον. Multò magis ciuitates.

Ὅσῳ περὶ τῶν μεγίστων. δεῖν ἄξιον, aut aliquid tale desideratur. vel κινδυνεύουσι.

Καὶ μετὰ πάντων. Et quia cùm vniuersa ciuitas, tum singuli ciues temeritate acti, plus æquo de se quiq; sentiunt.

Τι. Auget hoc loco.

Ἁπλῶς. Colligit in summam, & concludit fieri non posse, vt homines aut legum vi, & minis, aut pœnæ, supplicijque magnitudine, atque atrocitate à eccato arceantur.

Ἁπλῶς. τὸ πρόςτι. Modò opponitur τῷ ἁπλῶ, quod dicitur de quantitate continua, modò per metaphoram ad mores transfertur, cùm significat simplicem, apertum, & sincerum animum, cui opponitur insincerus &c. Interdum τὸ καθόλου, & τὸ κυρίως apud Aristotelem.

Πολλῆς εὐηθείας. μέθοδος ἐπιεικείας. ἀντὶ τοῦ, valde stultorum hominum. Cleonem subindicat.

Ὅςτις οἴεται. Qui existimat se habere rationem, qua reuocet, & deterreat homines à peccato, cùm natura ipsa præcipites ferantur in peccatum.

Οὔκουν χρή. Redit ad causam: Ergo non est atrociter statuendum de Mitylenæis, quasi pœnæ atrocitas vas locuples futurus sit fidei cæterorũ sociorum. neq; præcludendus aliis aditus ad pœnitentiam. ἐχέγγυος. fideiussor, locuples, qui est soluendo.

Οὔτε ἀνέλπιστον καταστῆσαι. Coniungit alterum argumentum, ab vtili. Neq; spes omnis tollenda sociis fore, vt si defecerint aliquando, & eos pœniteat, nullus ad veniam impetrandam aditus ipsis pateat.

Ὡς οὐκ ἐσται μεταγνῶναι. Prudenter ita dixit, ne offenderet aures populi, & eum argueret nimiæ crudelitatis. Non dixit nullius veniæ impetrandæ, sed nullam fore pœnitentiæ facultatem.

Ὅτι ἐν βραχυτάτῳ. L. V. & χαλ. hoc ad tempus referunt. F. P. ad pœnam referendum putat.

Καταλῦσαι. Abolere, delere peccatum leuissima pœna.

Σκέψασθε γάρ. Confert euenta suæ sententiæ cum euentis sẽtẽtiæ Cleonis. Si sequamini meam authoritatem, ciuitates & socij, qui defecerint, non desperantes de salute sua, & de venia impetranda, si resipiscant aliquando in deditionem venient, sumptus belli persoluent, & tributa pendent in posterum. Contrà si Cleonis authoritatem sequamini, neque illi deditionem facient, & vos sumptus grauissimos facietis, nullos fructus percipietis.

Τινα [illegible]. ἀντὶ τοῦ, τίνα.

Ἐς τοὔσχατον; Hic ego notam interrogationis addendam puto.

Παρατείνεσθαι πολιορκίᾳ. Et longam, diuturnamque obsidionem toleraturam. Sed habet τὸ περὶ ὀμμάτων.

Ἢ τὸ αὐτό. Nouum principium membri. τὸ βλαβερόν. Longè præstat compositionem ocius facere, quàm serius. Codices H. St. habent. εἰ τὸ αὐτό.

βλάβη. ἀντὶ τοῦ βλαβερόν.

Διὰ τὸ ἀξύμβατον. Quia compositioni nullus erit locus: hoc probatum superius. ἀντὶ τοῦ διὰ τὴν ἀξυμβασίαν.

Ἐφθαρμένην. Profligatam, exhaustam.

Ἰσχύομεν δέ. Atqui hac re aduersus hostes valem⁹: atque hi nerui belli sunt: τοῦτο. Hîc interpungo: in hoc sita est, hoc nititur nostra potentia.

Ὥστε οὐ δικαστάς. Quapropter non est nobis committendum, vt dum durius de delinquentibus statuimus, hinc detrimentum potius capiamus, quàm fructum aliquem percipiamus. L. V. Quapropter non tanquam iudices debemus nos exactè de nocentibus sumere supplicium, sed non est assecutus authoris mentem.

Ἀκριβεῖς. Duri, seueri, qui summo iure agũt: hinc ἀκριβοδίκαιος dictus.

Ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων τῆς ἐπιμελείας. Sed nostri officij sedulitate, & diligentia. Docet eos, quæ ratio, atq; moderatio sit adhibenda in sociis regendis.

Χρὴ δὲ τοὺς ἐλευθέρους. Præscribit ipse modum, quo vti debeant. Castigatio. σφόδρα. acriter.

Ὑμεῖς δὲ σκέψασθε. Pergit demonstrare quàm detrimentosa sit futura Cleonis sẽtẽtia. Plebs, quæ passim, & apud omnes fauet nostris rebus, alienabitur à nobis.

Ὅτι ἐπ' ἐλάχιστον. Vt ὡς ἐπ' ἐλάχιστον: quàm leuissimè in eos animaduertere.

Κλέωνι πειθόμενοι. Si Cleoni assentiamini, eiusq; sententiam sequamini.

Καταστήσετε. Cõstituetis, id est, in morem, & consuetudinem induxeritis. Deterret à prauo, & noxio exemplo.

Προδείξαντων ὑμῶν. Ratio, quia vos authores, & magistri extitistis, & eadem pœna innocentes, qua nocentes afficiendos esse demonstrastis.

Δεῖ δὲ καὶ εἰ ἠδίκησαν. Atqui quamuis deliquisset, & iniuriam fecisset populus, hoc tamen erat dissimulandum. βίαιον.

Ὅπως. Ratio ab vtili, vt ea pars ciuitatis, quæ nostris rebus fauet, non alienaretur.

Καὶ τοῦτο πολλῷ. Amplificatio. ἐπιμονή. Hoc enim ad retinendum imperium longè vtilius existimo, dissimulare scilicet, & conniuere in peccatis, quã eos, iure interimere, quos non expedit.

Δικαίως.) (οὓς μὴ δεῖ.

Καὶ τὸ Κλέωνος. Refutat iterum Cleonem, qui cõtendebat non solùm æquum esse, sed vtile quoque fore, si grauius animaduerteretur in Mitylenæos, nunquam certè (inquit) poterit cuiquam persuadere Cleon in hac sua de Mitylenæis sententia, vtilitatem esse coniunctam cum æquitate.

Τὸ δίκαιον, καὶ ξύμφορον τῆς τιμωρίας. ἀντὶ τοῦ τὴν τιμωρίαν, καὶ δικαίαν, καὶ ξύμφορον εἶναι. ἐν αὐτῷ. Eadem in re.

Ὑμεῖς δὲ γνόντες, ἐπίλογος. Quare vos assensi mihi statuite de iis Mitylenæis, qui à Pachete missi sunt, habere quæstionem, cæteris verò parcere. Dicit sententiam paucis.

Καὶ μήτε οἴκτῳ. Obiter refellit illud Cleonis, ὅ,τι ἂν ἢ λέγῳ πεισθέντες ὑπ' αὐτῶν ἁμάρτητε, ἢ οἴκτῳ ἐνδῶτε. & illud in fine μὴ μαλακισθέντες πρὸς τὸ παρὸν αὐτίκα. νέμειν οἴκτῳ. Moueri, adduci misericordia ita ἐπιεικεία.

Φοβερά. Timorem allatura: propter prudentiam consilij, & deliberationis.

Ὅςτις γὰρ εὖ βουλεύεται. Grauissima sententia suam dictionem claudit. qui enim rectè deliberat, & suis rebus consulit, is cõtra hostes magis pollet, quàm, qui ferocitate temeraria in eos fertur. Summa est; prudentiam anteponendam esse fortitudini.

Παρὰ τοσοῦτον ἡ Μιτυλήνη. Adeò parùm abfuit quin Mitylene funditus euerteretur: in tantum discrimen prouecta est Mitylene. ἐπιφώνημα.

C Διέφθειραν. Capite mulctarunt. διαφθείρειν etiam τὸν σῖτον.

Κλήρους δὲ ποιήσαντες. Sed diuiso agro in portiones, Κλῆρος, portio, quæ sorte obtingit.

Τοὺς λαχόντας. Qui sorte obtinuerant.

Οἷς ἀργύριον. Quibus Lesbij certam pecuniæ summã, nempe duas minas in singulas portiones ex pacto, & conuento quotannis persoluentes, eas ipsi redemerunt, & agrum deinde, vt antè coluerunt. L.V. Iussis Lesbiis. &c.

D Παρέλαβον. Ceperunt per deditionem.

Εν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει. Transit ad alia eadem æstate gesta. Narrat Athenienses eadem æstate duce Nicia venisse cum classe ad Minoam insulam Megaris adiacentem, eamque muniuisse, & præsidium in munitione reliquisse.

207.A Μινώαν. Erat etiam vna ex numero Cycladum, & nomen vrbis diuersis in locis.

Φρουρίῳ. Munitione, & propugnaculo.

Εβούλετο δὲ Νικίας. Quo consilio id egerit Nicias, demonstrat: volebat obsidere Megarenses propius, & Peloponnesiorum eruptiones obseruare, & commeatu, marisq; vsu eos intercludere. Volebat Nicias Athenienses ibi stationes habere breuiore spatio.

Βουδόρου. Hoc est illud Salaminos promontorium, in quo tres naues Atheniensium, quæ statione ibi habebant, fuerunt captæ, vt vidimus libr. 2. Contentum, & continens.

Τοὺς πελοποννησίους ὅπως μὴ. ἀδήλως, ὅπως μὴ οἱ πελοποννήσιοι.

Οἷον καὶ τὸ πρὶν γενόμενον. Vt etiam antè acciderat.

B Ελὼν οὖν. Qua ratione rem perfecerit, iam explicat. Expugnatis primùm duabus turribus, quæ erant in Nisæa, extruxit munitiones, in quibus collocauit præsidium.

Νίσαια. à Niso Pandionis filio. Emporium, & naualia Megarẽsium: duo mil. pass. ab vrbe distabãt. & iuncta erant cum vrbe duobus brachiis, vt Piræus Athenis.

Εσπλουν. Accessum ad insulam Minoam.

Ελευθερώσας. Cùm expedisset, ita, vt liberè, & sine periculo classis Athen. appellere ad insulam posset.

Καὶ τὸ ἐκ τῆς ἠπείρου. Et eam partem continentis, qua per loca palustria ferri poterat auxilium insulæ.

Εξειργάσατο. ἴσως ἐξειργάσατο.

Υπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Redit ad Platæenses: docet eos omnium rerum egestate coactos fecisse deditionem: sed describit pluribus, quo modo id acciderit: dum oppugnant muros vrbis Lacedæmonij, intelligunt facilè eos per vim capi posse, sed quoniam interdictũ fuerat à magistratibus, ne vi eam expugnarent, ducem Lacedæmoniorum ad compositionem eos prouocasse: atque ita illos certis conditionibus deditionem fecisse.

C Οπως εἰ σπονδαί. Quo consilio id ita fecerint Lacedæmonij docet: ne Platææ, si pax fieret, restituerentur: carpit latenter astum Lacedæmoniorum.

D Προσπέμπει δέ. πρὸς τὸ, βίᾳ μὲν οὐκ ἐβούλετο ἑλεῖν.

Καὶ δικασταῖς. Et iudicio eorum stare.

Κολάζειν. ὥστε κολάζειν, ἢ ἐφ᾽ ὧν.

Ησαν γὰρ ἤδη ἐν τῷ ἀσθενεστάτῳ. Erant enim iam absumpti, & exhausti viribus.

208.A Κατηγορία μὲν οὐ μία προσετέθη. Nulli accusatores cõstituti sunt. Carpit Lacedæmonios, quòd non legitimè habuerint quæstionem, neque fidem seruauerint.

Ηρώτων. Percontabantur autem eos accersitos, &c.

PLATÆENSIUM CONCIO.

Τὴν μὲν παράδοσιν τῆς πόλεως. Causa hæc nõ est simplex, sed duas habet partes: quarum altera defensionem habet, altera petitionem: in altera defendunt se Platæenses, & purgant, si de Lacedęmoniis in hoc bello nihil essent bene meriti: in altera petunt, vt sibi parcant, nec gratificãdi Thebanis causa, crudeliter se interficiant. Itaque pars prior pertinet ad eam constitutionem, quam Rhetores vocant absolutam iuridicialem; altera, ad assumptiuam, & ad deprecationem, quæ est pars concessionis. Quod ad Iuridicialem attinet, sic se tuentur: Lacedęmonij quæsierant ex Platæensib. nunquid bene meriti fuissent in hoc bello de Lacedæmoniis, & sociis: Platæenses reprehendunt hoc genus quæstionis, vt vitiosum, & mãcum, illud enim addendum fuisse dicũt, vt amici & socij, vel vt hostes, & inimici: hoc autem si addatur duo illa consequi dicunt, quorum alterum est, rectè fecisse se, quòd cùm essent inimici, & hostes, nihil eos iuuerint: alterum, quòd, si amici, & socij erant, perperam, & iniustè fecerint Lacedæmonij, qui bellum amicis, & sociis intulerint. ita prior pars habet defensionem, & purgationem sui, posterior grauem accusationem Lacedæmoniorum. Et hęc pertinent ad Iuridicialem statum. Quæ autem spectant ad deprecationem, illa sunt: Petunt, vt Lacedæmonij sibi parcant pro suis in eos pristinis beneficiis, & pro magnitudine suorum meritorum erga Græcos vniuersos: & enumerant sua merita: petunt ne in Thebanorum gratiã sæuire in se velint: hoc enim fore & iniquum, & turpe ipsis Lacedęmoniis. Hęc est summa rerum, quæ continentur in hac concione.

E Procœmium habet grauem querelam. queruntur enim Platæenses, quòd cogantur capitis causam dicere, præter spem, & expectationem suam: se nanque fecisse deditionem ea spe, atque opinione, vt Lacedæmonij, non Thebani de re, & causa cognoscerent, & si ad mulctam erat veniendum, leuius se fuisse mulctandos: iam verò dicunt se intelligere & iudices non esse æquos, & sibi dicendam causam capitis: itaque in maximo salutis discrimine se versari: addunt præterea incommoda, & difficultates alias, quibus premuntur, vt moueant Lacedæmonios ad misericordiam.

F Τὴν μὲν παράδοσιν. deditionem vrbis ô Laced. fecimus, vestra freti æquitate, sperantesque nos non tale subituros iudicium, neque apud alios iudices, quàm apud vos, causam esse dicturos: atque ita nos nostrum ius esse obtéturos. iam veremur ne vtraque nostra opinio nos fefellerit.

Ποιησάμεθα τὴν παράδοσιν. ἀντὶ τοῦ, παραδεδώκαμεν.

Τοιάνδε. Capitis, scilicet, sperantes nos leuiori B

G pœna affectum iri.

Νομιμώτερον. Æquiorem, id est, leuiorẽ, vel pecuniariam, vel paulò grauiorem.

Καὶ δεξάμενοι. Et accepimus conditionem vt non apud alios, sed apud vos iudices causam diceremus.

Ορῶμεν καὶ ἡμῖν. Quid igitur querũtur? λύσις, quia quan-

quanuis Thebani Iudices non adessent, tamē gratia, qua volebant apud Lacedæmonios, aderat.

Ἡγούμενοι τὸ ἴσον. Existimantes nos nostrum ius ita esse obtenturos.

Ἀμφοτέρων. De Iudicibus, & de pœna hoc est intelligendum. Ne frustrati simus.

Τὸν ἀγῶνα. Τὴν δίκην. Nam & iudicium fieri capitis suspicamur, & vos non æquos fore putamus.

Τεκμαιρόμενοι. Coniecturam inde faciētes, quòd nullus antè accusator constitutus sit, qui nobis sit refellendus.

C Λόγον. Sed nos, vt nobis fieret dicendi potestas poposcimus.

Τό, τι ἐπερώτημα. Altera coniectura, & quia vestra interrogatio perbreuis est: itaque eam corrigunt ipsi paulo pòst.

Ον. αἰτὶ τοῦ ὄντος.

Ὡ τὰ μὲ ἀληθῆ. Mouet Lacedæmonios ad misericordiam à difficultatibus propositis. Si vera respondeamus, causam nostram euertemus, sin falsa, facilè mendacij argui possumus.

Πανταχόθεν δὲ. Amplificatio incommodorum, & difficultatum. Quanuis verò in maxima perplexitate constituti simus, tamen cogimur nonnihil dicere, ne nobis ipsis defuisse videamur. Simile artificium in oratione pro P. Quintio in proœmio.

Ἄποροι καθεστῶτες. Ancipiti, & dubia in fortuna constituti.

Τοῖς ὧδ' ἔχουσιν. Iis, qui in tali fortuna constituti sunt. id est, qui enim in tali discrimine versantur; & causam suam vtcunque non tuentur, hi, vt sui desertores, facilè damnentur. τοῖς ἀπόροις καθεστῶσιν.

Χαλεπῶς δὲ ἔχει ἡμῖν. Incommodorum congeries. Aliud incommodum: illud etiam nos malè habet præter cætera incommoda, quòd ratio persuadendi ardua, & difficilis est nobis.

Ἀγνῶτες μὲ γὰρ. Nam si ignoti inter nos essemus, afferendis testimoniis earum rerum, quas ignoraretis, fortasse iuuaremus nostram causam: iam verò ne id quidem nobis proderit. παρασκευή, qua faciunt fidem se verè, & sincerè causam esse acturos, nihil falsi interposituros.

D Καὶ δέδιμεν. Neque illud pertimescimus, ne propterea nos damnetis, ꝙ virtute vobis inferiores sumus, sed ne id ipsum faciatis in Thebanorum gratiam. (πς. ὅμηρος.

209. A Ἄλλοις χάριν. Poetica locutio. Χάριν ἀπὸ ρεῖδησι φέρον-

Ἐπὶ διεγνωσμένην κρίσιν. Iudicium iam peractū subeamus. καθιστάμεθα ἐπὶ κρίσιν. Reum sisti. id est, vestro iam præiudicio damnati ad causam dicendam veniamus.

Παρεχόμενοι δὲ ὅμως. προκατάστασις. Ingreditur in causam: & vtitur diuisione: pollicetur se responsurum ad ea, quæ sunt percontati, & commemoraturum sua merita in Lacedæm. & cæteros Grecos. Hic locus perperam est versus à L. V. Veruntamen ius nostrum tuebimur aduersus simultates Thebanorum, & merita nostra, &c. πρός τε τὰ Θηβαίων. distributio causæ.

Φαμὲ γὰρ. Respōdemus, &c. Si vt hostes nos percontamini, non esse cur miremini si de vobis bene meriti non simus: sin vt amicos, peccare vos, qui amicis bellū intuleritis. ἀδίκημα, vt illud εἰ μὲ καλῶν, ἴξεις κοινὴν, ἣν δὲ αἰσχρὰν, ἴξεις ποινήν. συνάγεται γὰρ τὸ μὴ δεῖν γῆμαι.

B Φίλους δὲ νομίζοντας. ἀντέγκλημα. Mutata figura verborum. ἀντὶ τοῦ, εἰ δὲ φίλους νομίζετε.

A Τὰ δ' ἐν τῇ εἰρήνῃ. Paucis se expediuit ex eo loco aduersarij, qui videbatur firmior, idq; ex arte: ars enim præcipit in iis argumentis aduersarij, quæ refutari vix possunt, diutius non esse consistendum, neque commorandum. Quin imò nihil interdum esse respondendum author est Cic. 2, de orat.

Iam transit ad alteram diuisionis partem, & exponit sua in Græcos merita.

Μόνοι βοιωτῶν. Hoc tacitam Thebanorum accusationem habet.

B Ἀρτεμισίῳ. πόλις εὐβοίας. Herodotus in Polymnia lib. 7.

Ἐπικίνδυνον. Coniunctum cum periculo, periculosum.

C Καὶ ὑμῖν ὦ Λακεδαιμόνιοι.) Commemorat meritum suum priuatim erga Lacedæmonios: Cognouimus libro primo seruos Lacedæmoniorum defecisse à dominis, & ad Ithomen arcem Messeniorum sese recepisse: vnde à Lacedæmoniis diutius obsessi decimo tādem anno pòst, certis conditionibus sunt eiecti: ad hoc igitur bellum memorat Platæenseis tertiam partem ciuitatis misisse auxilio Lacedæmoniis. Ornat autem, & auget hoc beneficium.

Μετὰ τὸν σεισμὸν: αὔξησις. quē Anaximander Physicus prædixit, & monuit, vt vrbem, & tecta relinquerent Lacedæmonij, armati in agro excubarēt, cùm vrbs tota corruit, & ex monte Taygeto extrema montis pars quasi puppis auulsa est. *Cicero lib. 1. de Diuinat. 103.*

D Πολέμιοι δὲ ἐγενόμεθα: purgat se, quòd à partibus Atheniensium steterint: vtitur translatione criminis: vestra hæc, non nostra culpa fuit.

D Ἐν μέν τινι τῷ πολέμῳ: compensat incommodum, & mollit.

Ἐκπρεπέστερον: L. V. indignum. F. P. insigne: quasi dicat, fortasse aliqua in re læsi estis, sed leui, & nullius ferè momenti.

Εἰ δ' ἀποστῆναι ἀθηναίων: Redit ad purgationē, & criminis translationem. Et iuridiciali absoluta per infitiationem suos tuetur, nullam vobis fecimus iniuriam si ab Atheniensibus non defecimus. tum quia vos ipsi nos reiecistis, tum quia illi nobis aduersus Thebanos auxilia miserunt. Οὐκέτ' ἦν καλόν: ab honesto.

210. A Ἄλλως τε καί. Prẹsertim homines bene meritos, & quorum societatem, & amicitiā nos expetiuimus, & à quibus ciuitate donati fuimus. Ab honesti partibus.

Καὶ αὐτοὺς δεόμενοι: Signum est bonos viros eos sese, quorum amicitiam expetiuimus.

F Καὶ πολιτείας μετέλαβεν. Huius fit mentio in oratione Demosthenis, si modò est Demosthenis: aduersus Neæram. Hippocrate quodam referente factum est decretum.

Ἰέναι δέ: Immò decebat, & par erat nos alacriter iussa eorum, & præcepta exequi. iussa capescere, & exequi.

G Ἃ δὲ ἑκάτεροι ἐξηγεῖσθε. Redit ad translationem criminis. Siquid autem peccatum postea est, eius culpa est penes duces, non penes eos, qui duces sequuntur.

Θηβαῖοι δέ: Pergit tractare iuridicialem.

B Καθεστῶτα: Receptam ab omnibus: ius naturæ intelligit, & vindicationem. Cicero pro Milone, vim vi repellere licet.

Καὶ νῦν. Efficit se non esse iam supplicio afficiendos eorum gratia.

Εἰ γὰρ τῷ αὐτίκα. A turpi, nam si iudicium iam fiat ex vsu, quem percipitis, & ex illorum odio, non eritis synceri iudices, sed potiùs vtilitatis serui. Προσωπολῆψαι.

Χρῆσ. Passiuè. Ἐκείνων. Actiuè.

Καίτοι εἰ νῦν. Collatio: Confert vsum Thebanorum præsentem, cum vsu, quem olim ipsi cum cæteris Græcis præstiterunt.

Νῦν μὲν γάρ. Rapit in inuidiam Thebanos.

Καὶ δίκαιον. Deprecatio. Quare siquid etiã à nobis nunc peccatum est: id compensandum pristinis nostris meritis, & virtute.

Καὶ ἐν καιροῖς. Amplificat beneficiũ ab occasione.

Ἐπῃνοῦντο τε μᾶλλον. Et cùm ij magis probabantur, qui non saluti suæ, sed honesti etiam proposito periculo rationem habuerunt.

211. A Ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς. Quia nunc quoque honestatẽ potiùs quàm vtilitatem sequimur.

Προσκέψασθέ τε. Ac prospicite vos iam haberi atq; existimari à Græcis omnibus specimen probitatis atque æquitatis.

Εἰ δὲ περὶ ἡμῶν. Quòd si de nobis iniquam tuleritis sententiam, omnes de vobis pessimè iudicabunt, quòd viros bonos, & innocentes damnaueritis.

Μὴ τὰ εἰκότα μέθοδος ἐπιεικείας.

Οὐ γὰρ ἀφανῆ. Neque enim obscurum erit hoc iudicium. ἐπαινούμενοι δέ: ἀνακόλουθον.

Οὐδὲ πρὸς ἱεροῖς. Deprecatio. Nolite in publicis fanis spolia suspẽdere de viris benè meritis de Gręcis vniuersis. ἀνακόλουθον, figura conueniens τῷ παθητικῷ εἴδει τοῦ λόγου, locus misericordiæ ἀπὸ τοῦ ἀναξίου. ἢ καὶ ὅπερ μὴ οὐκ ἀποδείξοντας σκῦλα ἀναθεῖναι.

Δεινὸν δὲ δόξει. Atrox, & graue fuerit si Platææ à Lacedæmoniis diripiantur: & quam vrbem parentes, & maiores vestri auctam, & ornatã gloria voluerint eam vos impulsu Thebanorum funditus euertatis, & deleatis.

Ἀναγράψαι. Insculpsisse nomen ciuitatis virtutis ergô, incidisse.

Τρίποδα. Aureus fuit sustinente æneo dracone. Pausanias ἐν Φωκικοῖς lib. 10.

Ἐς τοῦτο γὰρ δή. A nouitate casus, & multitudine malorum mouet misericordiam, olim in discrimine salutis imminente hoste, & barbaro versabamur: iam capitis causam dicimus, & non minore in periculo constituti sumus apud amicissimos olim, idque in Thebanorum gratiam.

Ἀπολλύμεθα. τὸ περὶ ὀμμάτων. Mouet misericordiam.

Καὶ δύο ἀγῶνας. Pergit mouere affectus à fortuna, & conditione miserabili tum præterita tũ præsenti: superioribus diebus erat verendum nobis ne fame periremus: iam capitis iudicio in salutis discrimen vocamur.

Καὶ περιεώσμεθα. ἀρετὰς. ὧν δὲ ἡ τύχη κακῶν, ἀφιλία, ὀλιγοφιλία. Et destituimur ab omnibus nos illi Platæenses, qui supra vires optimè meriti de Græcis fuimus. Locus misericordiæ, quòd pro præmiis pœnę sibi infligantur.

Καὶ ὅτι τῶν τότε ξυμμάχων. Athenienses intelligit.

Καί τοι ἀξιοῦμέν γε. Obsecrant, & testantur Lacedæmonios, vt misericordia adducti siquid constituerunt atrocius contra se in Thebanorũ gratiam, id mutent, & contendant potiùs ab illis hanc sibi tribui gratiam, ne viros forteis, & bene meritos de Græcis perdant.

Σωφρονάτε. Et honestum accipere beneficium pro turpi.

Καὶ μὴ ἡδονῇ. Non vt illis gratificemini, infamiam subire velitis.

Οὐκ ἐχθροὺς γάρ. εἰκότως, ὅτι ἐχθροί. Nõ inimicos, sed amicos supplicio affeceritis.

Ὥστε καὶ τῶν σωμάτων. Plus petit, vt saltem minus obtineat. superius petiit ne vrbem euertant: iam petit, vt se etiam metu mortis liberent. metum mortis eximentes, vel impunitatem concedentes.

Προνοοῦντες. A iure gentium: illud prospicientes, nos volẽtes in vestram venisse potestatem, & more supplicum manus tendentes.

Ἀποβλέψατε. Merita sua exponit, & honores habitos quotannis iis Lacedæmoniis, qui pugnantes contra Medos in agro Platæensi ceciderant. Nos quotannis ferimus inferias vestris maioribus, qui in agro nostro sepulti sunt, & honores præcipuos habemus: amici amicis: iam si vos gratificandi causa Thebanis nos sustuleritis, & agrum Platæensem Thebano adiunxeritis, aut nulli erunt, qui hos honores illis persoluant, aut si erunt, erunt Thebani, qui proditores Græciæ fuerunt, & sicarij eorum Lacedæmoniorum, qui in agro Platæensi occubuerunt.

Μὴ ὀρθῶς γνόντες. L.V. non rectè sentientes. F.P. si nos iniquo iudicio damnaueritis.

Παυσανίας. Coniectura qua mente, & quo consilio Pausanias humauerit Lacedæmonios, cæsos in agro Platæensi.

Θηβαΐδα. Id quod accidit. Itaque à persona Thucydidis hoc dictum.

Αὐθένταις. Qui manus sibi ipsi attulissent, & mortẽ sibi consciuissent, hi olim propriè αὐθένται vocabantur, & αὐτοέντες: postea qui etiam alios occidebãt, eodem nomine vocati, postremò etiam ij, qui authores, & opifices, vel præfecti alicuius operis erant eodem modo nuncupari cœperunt.

Ἐρημοῦτε. Deserta, & solitaria redditis. πρὸς δὲ, καὶ αὐτ᾽ ἔπειτα δέ. καινοπρεπῶς.

Τῶν ἑσσαμένων. Eorum qui sacrarunt, & condiderunt templa.

Οὐ πρὸς τῆς ἡμετέρας δόξης. Concludit iam, & repetit locum honesti: turpe, & indignum fama, existimationeq; Lacedæmoniorum fore ait, si aut ius gentium violent, aut in suos maiores delinquant, aut homines de Græcia bene meritos tollant de medio.

Οὔτε ἐς τὰ κοινὰ. τὸ κτείνειν τοὺς παραδόντας ἑαυτοὺς ἑκόντας, & χεῖρας προϊσχομένους. ἐπανακεφαλαίωσις. Enumeratio, & rerum, ac argumentorum per capita repetitio.

212. A Μὴ αὐτοὺς ἀδικηθέντας. Quia ὑμῶν κινδυνευσάντων πρὸς ἀθηναίους ἐστρατεύμεθα.

Φείδεσθαι δέ. ἔλλειψις. Supple δεῖ, ἢ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης ἐστί.

Ἐπικλασθῆναι τῇ γνώμῃ. Frangendus animus.

Ἀλλ᾽ οἷοι. Viri boni, & de Græcis, & vobis priuatim optimè meriti.

Ἀστάθμητον. Metum Lacedæmoniis incutit ab inconstantia fortunæ, & incerto rerum euentu, quasi dicat. quod nobis iam accidet, si vos iniquo iudicio nos oppresseritis, id poterit aliquando vobis ipsis accidere: cùm vos nimirum, quasi dicat, noletis alios esse in vos acerbos iudices. Quod igitur, quasi dicat, essetis recusaturi in vobis, nolite iam acerbius exigere ab aliis. videtur innuere fortunam

nam aduersam Lacedæmoniorum: cùm 400 eorum capti sunt in insula Sphacteria.

Τὸ τῆς ξυμφορᾶς. Incertus est calamitatis euētus, id est, incertum cui vel immeritò sit euentura eiusmodi calamitas.

Ἡμεῖς τι. Petunt à Diis vt ipsi Lacedæmoniis hęc persuadeant. L. V. oramus vos, vt nobis hæc allegantibus assentiamini.

Ὁμοβωμίους. Qui coluntur ęquè à nobis in iisdem aris.

Κοινούς. Nam erant etiā alij barbarorum, vt illorū tēporū tulit superstitio. ἐπιβοώμενοι. implorātes.

B Ἱκέται γιγνόμεθα. Scholiastes putat ἱκέται Atticam his esse, ἱκετεύομεν ὑμᾶς πρὸς τῶν πατρῴων τάφων. Sed ni fallor, prosopopœia est. Inducit enim author monumenta, in quibus erant conditi maiores Lacedæmoniorū, vt personas, & facit, vt Platæensis eas alloquatur, & supplex oret tum ipsa monumenta, tum eos, qui ibi humati fuerant, hic sensus videtur & acutior, & miserationibus, atque amplificationibus aptior.

Κεκμηκότας. Vita defunctos. κατ' εὐφημισμὸν mortui sic vocantur, qui quasi ærumnis, & laboribus huius vitæ defessi, iam quiescunt.

Ἡμέρας τι. Repetunt merita sua.

Ἑαυτῶν. σφῶν αὐτῶν.

Ἐν τῇ δέ. Subindicat casu ita euenisse, vt eo ipso die mensis causam capitis dicerent, quo pugnatum in agro Platæensi fuit.

Ὅπερ δ' ἀναγκαῖον. Significat iam Platæensis se cogi finem dicēdi facere: atque ita mouet misericordiam ab eiusmodi incommodo, atque difficultate. qui enim in salutis discrimine versatur is nunquam dicendi finem vellet facere: sed tamē, quòd necessitas vrgeat, se hoc esse facturum dicit. Petit tamē ne Thebanis tradantur, sed potius in vrbem, vnde deditionem fecerant, restituantur. Malle enim se fame miserrimè interire, quàm in talium hostium, manus peruenire.

C Λόγου πλευτᾶν. Ad similitudinem τῷ ἄρχεσθαι τῷ λέγειν.

THEBANORVM CONCIO.

214.A Τοὺς μὲν λόγους, οὐκ ἂν ᾐτησάμεθα εἰπεῖν. Hæc quoque concio non est simplex. Sed habet & ipsa duas parteis: altera continet purgationem, & defensionem Thebanorum. Altera habet refutationem meritorum, & laudationis Platæensium. Accusauerant Platæenses Thebanos, quòd rebus pacatis vrbem suam occupassent: tuentur itaque se Thebani, & docent iure id factum fuisse: quia vrbem ipsi condiderant, & leges dederant: sed cùm illi recusarent imperium, tum se quoque vim ipsis attulisse, ipsos autem defecisse, & ad Athenienses trāsisse. Quòd autem cum Medis senserint, id non totius ciuitatis, sed culpa paucorū accidisse dicunt, qui vt suam potentiam stabilirent, atque amplificarent, id sunt ausi. Hac ratione Thebani se tuentur, & purgant in principio: nam in fine huius causæ diligētius etiam se defendunt, atq; adeò per recriminationem accusant Platæenses. Refutant verò merita Platæensium partim ea eleuando, extenuandoque partim obscurādo peccatis, & delictis postea commissis: ita vt efficiant non tam esse ignoscendum illis ob pristinam virtutem, quàm in eos animaduertendum ob ea, quæ postea in Græcos commiserunt. Hæc est summa rerum, quæ in ista concione continentur. Status, quo nititur causa, est partim iuridicialis absoluta, partim translatio criminis: nam ea pars, quæ pertinet ad refutanda merita, ad genus demonstratiuū refertur. De quo quia inter Rhetores dubitatur habeat nec ne statum, ne nos quidem certum hic statum constituemus: tantum aimus Thebanos partim infitiatione, partim eleuatione, & extenuatione eorum meritorum vti. Prooemium est ductum à persona, & officio Thebanorum. Habet purgationē facti, & excusationem de eo, quòd pluribus acturi sunt hanc causam: afferunt enim rationem & demonstrant se necessitate coactos eò descendere, vt prolixa oratione, agant, quòd Platęenses idem fecerint, & grauiter Thebanos accusauerint, seipsos extulerint, & laudauerint.

Τοὺς μὲν λόγους. ἀντιθετικῶς res tractatur. Nunquam à vobis postulassemus, vt nobis dicendi potestatem faceretis, si Platæenses breuiter ad interrogata respondissent.

Καὶ μὴ ἐπὶ ἡμᾶς. Vocat in inuidiam Platæenseis, C qui prætermissa recta agēdi ratione, partim accusationē aliorum instituerint, partim seipsos, suasq; virtutes prædicauerint: quorum alterum improbitatis, alterum leuitatis vitium esse videtur.

Τῶν προκειμένων. Τῆς ὑποθέσεως. B

Καὶ ἅμα οὐδὲ ᾐτιασμένων. Præsertim non accusati. vel nemine accusante.

Νῦν δέ. Diuisio causæ. Quare partim tuebimur nostrum ius, & defendemus nostram causam à criminibus istorum: partim eorum laudationem D refutabimus.

Τά. Isocr. in Paneg. ὥστε τὰ μὲν αὐτῶν καταισχύνειν, ἐν δὲ ταῖς, ἀκροπόλεις τειχίζειν, &c.

Ἵνα μήτε ἡ ἡμετέρα. L. V. ne ipsis & sua iactantia, & nostra prosit inertia. F. P. ne aut nostra improbitas, aut horum virtus iuuet eos.

Ἡμεῖς δέ. Ingreditur in causam. Exponit primò loco causas inimicitiarum: & transfert crimen ad Platæenses, qui querebantur suam vrbem occupatam à Thebanis. Nititur causa hîc partim abso- E luta iuridiciali, partim translatione criminis. Absoluta, quia prouocati à vobis hoc fecimus: translatione, quia dum se tuentur, crimen in illos transferunt. Causæ expositio. Nos Platæas olim condidimus, resque Platæensium aliquando tenuimus. Sed dum Platæenses imperium recusantes, ad sanitatem conamur reuocare, ipsi à nobis deficiunt, & ad Athenienses transeunt: quibus cum nos infestarent maximopere, &c.

F Ξυμμίκτους. Colluuiem hominum.

Ὥσπερ ἐτάχθη. Vt fuerat constitutum. G

Παραβαίνοντες τὰ πάτρια. Ius patrium, ius consuetudinis negligentes, vt parerent scilicet tanquam parenti suæ Metropoli.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ βάρβαρος. Transit iam ad merita, & prædicationem Platæensium: eaque eleuat: gloriatur se cum Medis non fecisse, cū illi bellum Grę-ciæ intulerunt: nos autem sensisse: quòd illi non senserint, eleuat, dum dicit non sponte sua hoc fecisse, sed coactos ab Atheniensibus: extenuat dein- G de meritum iniuria, & maleficio temporum, quæ subsecuta: se verò purgat de Medismo, translatione criminis.

Καὶ τοι ἐπικαλεῖσθε. Confert iam Græcorum oppu- 215.A gnationem à se factam cum ea, quæ à Platæensibus facta est, & docet suam mereri veniam: illorum, non ita.

Ἐν οἵῳ εἴδει. L. V. quo pacto. F. P. εἴδει πολιτείας.

Ἰσόνομον. Legitimum, qui iuris æquabilitate vteretur. Intelligit statum optimatum.

Καὶ τῷ σωφρονεστάτῳ. Et bonis viris, & modestis. Sed res pro persona. ὀλίγων ἀνδρῶν, Ἀτθαγίνου, & τινῶν ἄλλων.

Αὐτοκράτωρ οὖσα. Sui arbitrij, sui iuris.

B Μετὰ νόμων. Saluis legibus.

Ἐπειδὴ γοῦν. Compensat meritis posterioribus, si quid antea peccatum est.

Ἐν Κορωνείᾳ. Hoc facinus nō Thebanorum fuit, vt lib. 1. vidimus, sed Orchomeniorum exulum, Locrensium, & Euboensium. est igitur παραλογισμός. Quia Orchomenij erant Bœotij.

C Καὶ τὰ μὲν ἐς τὸν μηδισμόν. ἐπίλογος, transitio: extenuat merita Platæensium ἀντιβολή.

Ἐλθέτε ἐπὶ τὴν ἡμετέραν: & γὰρ ἐκεῖνοι ἐβοήθουν ἡμῖν ἐναντία Θηβαίοις, ὅτι ὑμεῖς ἀπωκνεῖτε: ὁ ἀγών. Proponit sibi dictū Platæensium refutandum.

Ὑμᾶς ὑπαγάγεσθαι αὐτοὺς: ἀμφιβολογία videtur esse, sed tamen sensus germanus loci huius est ὑμᾶς ὑπάγεσθαι αὐτούς.

Ὑπάγεσθαι: αἰτὶ τοῦ προάγεσθαι. Ducere eos contra nos tantū. Hoc ita dicit, quasi concedat illis imperium, quod erat penes Athenienseis.

Ὑπάρχοντι ὑμῖν. Præsertim cùm præsto esset vobis societas Lacedæmoniorum, ad quos confugeretis si qua vis facta vobis fuisset ab Atheniensibus. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος. Obiter refutat, & diluit quod à Platæensibus purgandi sui causa afferri poterat: si bellum aliis intulimus, hoc non volentes, sed coacti ab Atheniensibus fecimus: imò non coacti (inquit,) sed volētes hoc fecistis. Ratio, licebat enim vobis hoc non facere, ab hoc facilè poteratis abstinere.

Ὑπάρχον ὑμῖν: αἰτὶ τοῦ ὑπαρχούσης ὑμῖν.

D Προβάλλεσθε. Ostentatis: qua vos tuemini.

Ἱκανή γε. Pro ἦν. Potuisset certè arcere vim: ἱκανῶς.

Καὶ τὸ μέγιστον. Et prębere vobis facultatem deliberandi sine metu. id, quod, maximum est.

Καὶ λέγετε. Et tamen dictitatis &c. & προδοῦναι αὐτοὺς οὐκ ἔτ' ἦν καλόν. Arguit eos impudentiæ, qui non erubescerent dum dicerent tam apertum, & certum mendacium.

Πολὺ δέ γε αἴσχιον. βίαιον. ἀντιπαράστασις. Sed fac nō esse falsum. quasi dicat: tamen multò erat turpius, & simul iniquius prodere Græcos vniuersos, quàm solos Athenienses. καταπροδοῦναι. In malam partem.

216. A Τοὺς μέν. Ratio μετ' ἐπανόδου.

Καὶ οὐκ ἴσην αὐτοῖς: ἀπαγωγὴ εἰς ἄτοπον. Turpem illis gratiam retulistis.

Καί τοι. Locus amplificationis: turpius est non referre similem gratiam, quàm referre eam, quæ iustè debetur, sed tamen refertur iniustè.

Δῆλον τε ἐποιήσατε. Criminatur eos, & interpretatur per coniecturam τὴν διάνοιαν. Sed declarastis.

B Ἀλλ' ὅτι οὐδ' Ἀθηναῖοι. ἡμεῖς δὲ μηδίσαι μὲν αὐτοὺς οὔ φαμεν, διότι οὐδ' Ἀθηναίους.

Ὑμεῖς δέ. δὲ αἰτὶ τοῦ δή. ἐπίλογος. Efficit non esse cur veniam impetrent à Lacedæmoniis: cùm hostium Atheniensium voluntati seruiuerint.

Καὶ νῦν ἀξιοῦτε. Exagitat Platęenses vt impudētes.

Ἀφ' ὧν. Intelligit, subobscurè tamē, τὸν οὐ μηδισμόν.

Ὥσπερ δὲ Ἀθηναίους. Quasi dicat: implorate iam vestros amicos, & socios: iubete vt propulsent à vobis præsens infortunium per contemptionem, & σαρκασμόν.

A

Καὶ μὴ προφέρετε: δικαιολογία. Ius fœderis, & societatis non debet vobis prodesse, quia proditum, & desertum à vobis est. ξυνωμοσία, propriè coniuratio.

Αἰγινήτας: διαβολή. De hac re libro primo.

Ὥσπερ ἡμᾶς. Qui δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν, &c. B

Τίνες ἂν οὖν. Epilogus recriminationis, qui habet amplificationem improbitatis Platęensium, quam odio summo dignam esse ait: quòd in opprimendis Græcis sua merita prætexerent, quæ tamen ex animo nō sincero, sed ficto, & simulato proficiscebantur. Itaq; iam redarguuntur facilè. Habet Epilogus obscuram eleuationem meritorum.

B

Προὔθεσθε. Prætexitis: προεβάλλεσθε.

Ὡς φατέ. Rem vocat in dubium criminosè.

Ἃ δὲ ἡ φύσις. Id est, affectus, & motus animi. D

Ἀδικον ὁδὸν ἰόντων. Iniquum iter ingressis: improbè agentibus.

C Τὰ μὲν οὖν. Sed hactenus demōstratum est, & nos 217. inuitos cum Medis, & vos volentes cum Atheniensibus stetisse.

Ἀποφαίνομεν. Demonstramus. ἀπόφανσις, enuntiatio verum vel falsum significans.

Ἃ δὲ τελευταῖα. Redit ad purgationē sui de eo, quòd vrbem Platæas occupauerint: purgat se remotione criminis, nos venimus (inquit) accersiti à vestrū viris primariis. ἡ πρότασις, οὐκ ἀδικοῦμεν, ὅτι ἄνδρες ὑμῶν οἱ πρῶτοι, &c.

D Ὑμῶν μᾶλλον. Confessio, sed purgatio per collationem.

Εἰ μὲν γὰρ ἡμεῖς. Nullam fecimus iniuriā: Ratio, quia à primariis viris vestræ ciuitatis, acciti fuimus: contraria propositio rationis: nam si spōte nostra hoc fecissemus, &c. Atque ita fit ἀντίθετον.

Πρῶτοι. πρῶτον dicitur tempore, ætate, dignitate, & fortunis. βουλόμενοι: purgat obiter eos, dum docet quo consilio id fecerint: non per improbitatem, sed charitate quadam patriæ id egerunt: vt reuocarent vos à societate exterarum gētium ad iura, & instituta patria.

E

Ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοι. Purgat iterum eos, &c. B

Παραβαλλόμενοι. Signum ex eo, quòd de amplissimis fortunis periclitarentur. πρὸς τὸ πρῶτοι χρήμασιν. παραβάλλεσθαι. Obiicere periculis, εἰκός. Nūquam nos vt hosteis introduxissent: Ratio, quia erant ciues, quia habebant amplas fortunas.

Τὸ ἑαυτῶν. ἐμφατικῶς.

Τὰ ἄξια ἔχειν. Dignitatem suam obtinere. L. V. F quæ merebantur.

Σωφρονίσαι. Vt animum moderarentur, non vt C vrbem ciuibus spoliarent, quia ἠλίκιζον.

Σωφρονίσαι. Libidinem vestram refrænantes.

Καὶ τῶν μὲν σωμάτων. Id est, hominib⁹, ciuibus, Virg. lib. septimo, 45. ———— *quo pulchrior alter*

Non fuit excepto Laurentis corpore Turni.

Ἀλλοτριοῦντες. αἰτὶ τοῦ στερίσκοντες. Non ciuitatem ciuibus orbantes, sed conciliantes cum necessariis.

Ἐχθροὺς οὐδενί. Nullius inimicitias, omnium æquè G amicitiam vobis conciliantes omniū Græcorum, vel Bœotiorum.

Τεκμήριον δέ. A persona Thebanorum. Facit fidem se nō vt hosteis occupasse vrbem, sed ingressos eam, vt amicos. ἀπὸ τῶν ἐκβάντων. πολιτεύειν. ἐνεργητικῶς τῷ θουκυδίδῃ.

Ἀνεπιεικέστερον. Iniquiùs. εἰ ἄρα & ἐδοκοῦμεν. Cōcessio. D

Μετὰ τῆ πλήθους ὑμῶν. Voluntate, & consensu vestræ plebis.

Τὰ μὲ ὁμοῖα. Parem nobis gratiam non retulistis.

218.A Οὓς μὲ ἐν χερσὶν. Ανακόλουθον. Quos congressi occidistis, horum vicem non ita dolemus. iure belli, ἐν χερσὶν: militaris locutio.

Οὓς δὲ χεῖρας. Δείνωσις, & αὔξησις. Eos intelligit, qui prope muros in taberna quadam, quæ nullum habebat exitum, conclusi necessitate coacti sese dediderunt: nec non eos, qui per vrbem sparsi idem postremò facere sunt coacti.

Υποσχόμενοι. Ea conditione ne nos hominibus vestris, & pecori in agro vestro vim, & iniuriam faceremus.

Καὶ ταῦτα. Rem amplificat à quantitate iniuriarum: treis (inquit) insignes iniurias exiguo temporis interuallo nobis fecistis, fregistis fœdus, trucidastis nostros ciueis, violastis fidem, quam nobis dedistis promittentes fore, vt nostros ciues nobis restitueretis, si ab agris, vestrisq; ciuibus, qui foris erant, abstineremus.

Τρεῖς ἀδικίας. Tria scelera patrantes.

Ομως φασί. Miratur eorum impudentiam. λόγος ἀληθινὸς, & ἀγανάκτησις.

Καὶ ταῦτα. Ingreditur iam in epilogos: proponit æquitatem iudicij, si Platæenses damnentur, petit ne merita eorum prosint ipsis, quia merita vel nulla, vel leuia, scelera verò & plurima, & grauissima erant. docet non esse locum apud taleis iudices misericordię: & siquis sit, eum esse oportere de Thebanis potiùs, quàm de Platæensibus, & affert rationem, quæ habet expositionem suorũ erga Lacedæmonios meritorum: denique præcludit illis omnem aditum ad misericordiam: & in inuidiam eos rapit.

Illud autem notandum est, nullam hîc mentionem disertè factam fuisse de Platæensium meritis erga Lacedæmonios: id est, de eo, quòd Platæenses iuuerint auxiliis Lacedæmonios grauissimis eorum temporibus, cùm terræmotu vrbs oppressa, & seruitia defecerunt. λύσις. Dictum aliâs est, argumentis difficilioribus, aut nihil respõdendum, aut occultanda esse. Author Cic. secundo de orat. ἀρχή. Loci sunt accusatoris proprij malorum nulla misericordia homines moueri oportere.

Οὐκ ἐκπεπτωκόντων. Degenerantes à pristina virtute.

Μὴ δὲ ὀλοφυρμῷ αἰτοῦντα ὑμᾶς θεοὺς τοὺς ὁμοβωμίους &c. ad illa respondet, & confutat.

Καὶ γὰρ ἡμεῖς. ἀντιπαραβολὴ ἐλέους.

Ων πατέρες. Enumerant merita sua.

Οἶκτος τι.) Homines, q̃ nulla sua culpa in aliquod infortunium inciderũt, venia, & misericordia potiùs sunt digni, quàm illi, qui iure optimo calamitate aliqua premuntur, atque adeò horum malis lætari potiùs, quàm tristari debemus.

Καὶ τὴν νῦν ἐρημίαν. συγχώρησις. Ne eorum quidem solitudinem dignam misericordia demonstrant: quia culpa eorum parta est. Hoc probat statim. τοὺς γὰρ ἀμείνους. Locus inuidiæ.

219.A Παρανόμησαν τι. Repetit locum inuidiæ à scelere, & crudelitate.

Καὶ οὐκ αἴτια τι δόντες. Id struit, & molitur, vt euellat ex animis iudicum omnem de Platæensibus misericordiam. Adeò scelesti, & crudeles erga nos fuerunt, vt supplicium capitis, quod imminet ipsis leue sit futurum.

Εννομα γὰρ πείσονται. Refutat illum locum. Εκόντας τι ἐλάβετε, & χεῖρας προϊσχομένους, ὁ δὲ νόμος τοῖς ἕλλησι. Legitimas pœnas dabunt: iure capitis supplicio plectentur.

Αμύνατε οὖν. ὅτι παρανόμησαν. Petit à Lacedęmoniis, vt in primis iuris tuendi causa, & leges conseruandi gratia, tum etiam vt sibi gratiam referant, pro studio, & alacritate, quam in ipsis iuuandis declarabant in hoc bello, ferant sententiam, & damnent Platæenseis.

Ποιήσετε δέ. Proponit vsum istius iudicij. Si hos damnaueritis, exemplum proponetis, quo cæteri terreantur. Locus communis accusatori proprius.

Αλλ' ὦ οἱ ἡγεμόνες. Admonet Lacedęmonios in fine dictionis, & petit ab ipsis, vt cogant Platæenses respondere paucis ad illud βραχὺ ἐρώτημα. Sed obscurè hoc petit. Verùm si ij, penes quos arbitrium, & potestas est, (vt nunc est penes vos) res dignouerint, statuent de omnibus summatim, id est; si multa in pauca, & in summam quandam conferant, minus ipsis proderit inanis verborum strepitus, & oratio fucata in turpi causa.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι δικασταί. Mouit Lacedæmonios petitio Thebanorum, vt scilicet reuocarent Platæenses ad breuem illam quæstionem εἴ τι Λακεδαιμονίοις, &c. Itaque secuti hanc rationem de omnibus supplicium capitis sumpserunt. Hæc narrat iam Thucydides. Sed præponit duas causas: prior est, quia Platæenses in fœdere veteri permanere noluerant: posterior, quia nouissimas cõditiones oblatas non acceperant.

Ορθῶς ἕξειν. Rectè processuram; id est, prosperè: Vt propositum tenerent, de necandis Platæensibus.

Κοινοὺς εἶναι. Vt neutros sequerentur: vtrosque vt amicos reciperent. Ως abundat hoc loco.

Τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει. Propter sua ipsorum iusta postulata.

Εκσπονδοι. Reiecti iam, & spreti, hoc aliâs alia significat.

Εξαίρετον. Necis exortem, nemini pepercerunt: neminem immunem supplicij fecerunt.

220.B Οροφαῖς, & θυρώμασι, Laquearibus, & ianuis: vel etiam tectis, & ianuis.

Σχεδὸν δέ τι & τὸ ξύμπαν. Interponit obiter author iudicium suum, & docet quo consilio Lacedæmonij tale fecerint iudicium: vt morem gererent, inquit, vtque gratificarentur Thebanis.

Καὶ τὸ ξύμπαν. ἐπιδιόρθωσις. ἀντὶ τοῦ παντελῶς, omnino.

Αποτετραμμένοι. Auersi, id est duri, & inexorabiles fuerunt. *Diua solo fixos oculos auersa tenebat.* Virg. lib. 1. Æneid. L. V. desciuerunt ab eorum amicitia: sed authoris mentem intellexisse non videtur.

Αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες. Redit ad classem Peloponnesiorum quæ missa fuerat subsidio Mitylenæis: docet eam insequente classe hostium aufugisse, & passam fuisse tempestatẽ prope Cretam Insulam: tandem verò ad Peloponnesum appulisse, & cum aliis triremibus, quæ ad Cyllenem erant, sese coniunxisse.

Εκ τῶν ἀθλίων. ἴσως ἀθλωαίων. Quia à Pachete, & eius classe hoc passæ sunt: nisi iam addat hoc superiori historiæ.

Επιδιωχθεῖσαι. Fugam passæ: id est, insequente classe Atheniensium.

Χειμασθεῖσαι. Tempestate afflictatæ.

Σποράδες, αὐτὶ τὸ διεσπαρμέναι.

Εβούλοντο γάρ. Quid in animo haberent Lacedæmonij amissa Lesbo, explicat Thucydides. summa, volebant occupare Corcyram, quæ valebat classe, & partibus Atheniensium hærebat: ostendebatur autem facultas, quia seditione tunc Corcyræi laborabant: atque ita nactus occasionem narrat seditionem Corcyræorum.

Δώδεκα. Aderat rei peragendæ facultas, seditio nimirum, aberant impedimenta; quia Athenienses nullam fere classem, quæ sociis succurreret, in illis regionibus habebant.

Οἱ γὰρ Κερκυραῖοι. Causam seditionis iam aperit. Hæc est petita altius, in libr. 1. vidimus post nauale prœlium Corinthios domum reuersos, octingentos seruos Corcyræorum vendidisse, ducentos, & quinquaginta homines ingenuos in vinculis habuisse: ἐν δεσμωτηρίῳ (inquit) εἶχον πολλῇ ὅπως αὐτοῖς τὴν Κέρκυραν ἀναχωρήσαντες προσποιήσειαν. ἐτύγχανον δὲ καὶ δυνάμει αὐτῶν οἱ πλείους πρῶτοι ὄντες τῆς πόλεως. Hi igitur domum reuersi seditionem excitarunt, vt insulam in Corinthiorum ditionem redigerent.

221.A Τῷ μὲν λόγῳ. Verbo quidem talentis octingentis redempti, datis idoneis fideiussoribus, hospitibus scilicet suis, re verò gratis dimissi ea conditione vt insulam in Corinthiorum potestatem redigerent.

Καὶ ἀφικομένης. Rei progressus paulatim explicat, & initia istius seditionis. Venerat nauis Attica, & Corinthia cum legatis, quorum alteri: id est, Athenienses petebant, vt amicitia, & fœdus confirmaretur: alteri, vt vetus amicitia renouaretur. Decretum est, vt Corcyræi essent ex pacto socij, & amici Atheniensiū, cum Corinthiis renouarēt amicitiā.

Καὶ ἦν γὰρ Πειθίας. Captiui postea Pithiam quendam, qui erat voluntarius hospes Atheniensium: & tunc erat princeps ciuitatis, reum faciunt, & læsę maiestatis causam dicere cogunt: sed ille absolutus, accusat vicissim sacrilegij quinque captiuos, omniū ditissimos: qui damnati, cùm mulctæ summam, quę erat ingens, persoluere nō possent, confugiunt ad templa supplices.

Ἦν γὰρ πειθίας, παρένθεσις: πειθίας πείθει. Alludit ad nomen Pithiæ, eiusque ἔτυμον docet.

Στατῆρας. ὁ στατὴρ erat nummus. στατῆρσι δ' οἱ θεράποντες ἀρπάζομεν. Aristophanes in Pluto. valebat duas drachmas Atticas. Iul. Poll. lib. 4. ὁ Κορίνθιος, valebat 10. obolos, & libro nono.

Ὅπως ταξάμενοι. Vt compositione facta, certis pensionibus soluerent.

Βουλῆς. σχόλιας. ὁ βουλῆς τοῦ βουλεύοντος, ὁ βουλευτής. Sed videtur Scholiastes hac in re falli: nam τὸ βουλῆς est genitiuus à recto ἡ βουλή, id est, Senatus. Hęc igitur idem valent ac si dixisset Thucydides, ἐτύγχανε γὰρ καὶ ἐκ τῆς βουλῆς ὤν, ἤγουν βουλευτὴς ὤν. Hoc patet ex sequētibus τόν τε Πειθίαν κτείνουσι, καὶ ἄλλους τῶν τε βουλευτῶν, καὶ ἰδιωτῶν ἐς ἑξήκοντα.

Οἱ δ' ἐπειδή. Coactos necessitate supplices vim Senatui attulisse: & ad 60. vnà cum ipso Pithia necasse docet.

222.A Ελθούσης. Causa, qua impulsi, aduentu nauis Corinthiacæ, & legationis Spartanæ.

Ἀφικομένης δέ. Sed noctis interuentu.

Καὶ αὐτῇ. Et ibi se communiuit frequens, & ibi coactus castra posuit. Εἶχον: σύλληψις.

Ἠκροβολίσαντο. Leue certamen commiserunt, ἀκροβολίζεσθαι, telis, missilibus, fundis, lapidibusq; pugnare, quod fit, cùm nulla signa conferūtur, cùm acie instructa non concurrunt milites, nec confligunt: sed stantes intra certum locorum spatium alteri alteros iaculis petunt.

Παρακαλοῦντες. Solicitantes seruitia, spe libertatis proposita.

Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς. Incendia iam facta à nobilitate narrat: sed causas præponit: quia victi, & fugati sunt, quia verebantur ne populus eodē impetu insecut⁹, & naualia obtineret, & se opprimeret.

Δείλην ὀψίαν. Crepusculum vespertinum.

Αὐτοβοεί. Eodem impetu ingruēs, vel, primo impetu, primo clamore sublato.

Εμπιπρᾶσιν. Vt ea re remorarentur impetum populi.

Ξυνοικίας. Et contiguas illis ædes.

Ὅπως μὴ ᾖ ἔφοδος. Ne aditus pateret ad se opprimendos.

Καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε. Et parum abfuit, quin vrbs tota cremaretur, si vētus ingruisset, qui flammam, & incendium sparsisset.

223.A Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι. Reliqua persequitur: noctem diremisse prœlium narrat: custodias hinc inde diligenter dispositas: nauem Corinthiam clàm discessisse: milites plerosque, qui ex Epiro venerant, eodem transfretasse.

Τῇ δ' ἐπιγιγνομένῃ. Docet iam Nicostratū ducem Atheniensium cum parua classe Corcyram venisse, & de compositione cum Corcyræis egisse ea conditione, vt decem tantùm, qui authores potissimum seditionis fuissent, causam dicere cogerentur. Cæteri ciues facta pace inter se, & renouato cum Atheniensibus fœdere, vrbem incolerent.

Ὥστε ξυγχωρῆσαι. Vt in concordiam mutuam redirent.

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας. Pergit iā Thucydides grauiora quædam explicare: qui erāt principes, & duces plebis persuadent Nicostrato, vt quinque naueis Atticas relinquat, se loco earum quinque de suis missuros pollicentur: prætexunt se hoc facere, vt Atticarum nauium præsentia contineant in fide, & officio parteis aduersarias, ea re impetrata, suos quique inimicos deligunt, & naueis conscendere iubent: illi suspicati se Athenas ad supplicium deduci, ad Castoris, & Pollucis fanum supplices confugiunt: alij præterea eiusdem factionis ad Iunonis templum accurrunt: quos omneis populus in insulam oppositam Iunonis templo transmittit: & victū cæterasq; res necessarias illis eò mittebat.

Ἧσσόν τι ἐν κινήσει ὦσιν. Minus se commouerent.

Τῆς δὲ στάσεως ἐν τούτῳ οὔσης. Redit iam Thucydides ad classem Peloponnesiorum: quæ erat in naualibus Eleorum, & cui Alcidas præerat. Docet eam sub illud tempus, quo 400. illi Corcyręi in insulam transportati sunt, venisse vt Corcyram occuparēt: Et cōmisso prœlio nauali quamuis superiores fuissent, tamen re infecta domum rediisse.

224.A Τὰ σύβοτα. Libro primo ἔστι δὲ τὰ σύβοτα τῆς Θεσπρωτίδος λιμὴν ἔρημος: erat etiam insula eodem nomine.

Ηὐτομόλησαν. Transfugerunt.

Ἦν δὲ οὐδεὶς κόσμος. Nihil ritè, nihil ordine administrabatur.

Ἰδόντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι. Hic commendat vigilantiam Peloponnesiorum, qui animaduersa trepidatione hostium, cōsilium pro tempore ceperint, & classi trepidanti partem suæ classis opposuerint, alteram partem, quę erat firmior, opposuerint nauibus

uibus Atticis, quæ & frequentes erant, & instru-ᶜto agmine occurrebant, & rerum maritimarum scientia longè antecellebant.

Καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι. Qui malè rē gesserint in conflictu, qui etiam minus malè, explicat iam Thucyd. Corcyræi premebantur ab hostibus, quia erant sine Atheniensium nauibus, quia eorum naues non erant confectæ, quia ordine perturbato prouecti fuerant. Athenienses non ita.

C Προσπίπτοντες. Irruentes, κακῶς: malè, id est, nullo rei militaris ordine seruato.

Προσβαλόντες δὲ κατὰ κέρας. Sed cum instructo agmine cōfligentes, sed in extremum cornu irruentes.

Κύκλον ταξαμένων αὐτῶν. Hoc ad Peloponnesios referēdum, non ad Athenienses, vt est in L. V. versione. deinde cùm illi in orbē classem digessissent, ipsi circumeundo hosteis turbare conabantur.

Ὥσπερ ἐν Ναυπάκτῳ: οἱ δὲ ἀθηναῖοι κατὰ μίαν ναῦν τεταγμένοι περιέπλεον αὐτοὺς κύκλῳ, καὶ ξυνῆγον ἐς ὀλίγον, ἐν χρῷ ἀεὶ παραπλέοντες, καὶ δόκησιν παρέχοντες αὐτίκα ἐμβαλεῖν.

D Πρύμναν κρουόμενοι. Locutio nautica, naues inhibētes. Cicer. Epist. Att. inhibere illud tuum, quod valde mihi arriserat.

Σχολῇ. Lentè.

Καὶ οἱ Κερκυραῖοι δείσαντες. Exponit Corcyræos reduxisse ad templum Iunonis eos, quos in insulam oppositam transportauerant, & custodias in vrbe disposuisse, veritos ne hosteis victores iam iam ingruerent.

225. A Ὅθεν περ ἀνηγάγοντο: εἰς τὰ Σύβοτα.

B Ἰσόψηφοι. Quanuis suffragiorū numero esset inferior.

C Προσδεχόμενοι. Aduentum hostium opperientes.

Ἐφρυκτωρήθησαν. Ignibus fuit significatū illis 60. naues Atticas aduentare.

226. A Ἀλλήλους: πάθος, vt ἐκ τῶν δένδρων.

B Πᾶσα ἰδέα. Amplificatio à genere.

Περαιτέρω, ἐναλλαγὴ καὶ ἔτι πλέον.

Πατὴρ παῖδα. Quod nefarium, & scelestum.

C Ἀπὸ τῶν ἱερῶν. Hoc scelestum, & sacrilegum.

Περιοικοδομηθέντες. Circūsepti muro, & fame necati perierunt.

Οὕτως ὠμὴ στάσις: ἐπιφώνημα. Eò acerbitatis, & sæuitiæ progressa est seditio.

Καὶ ἔδοξε μᾶλλον. Ab opinione hominum rem auget, visa est magna propter nouitatem, αὔξησις εἰ μόνος, ἢ πρῶτος, ἢ μετ' ὀλίγων, ἢ ὅτι μάλιστα πεποίηκεν.

Ἐπεὶ ὕστερόν γε. Nactus occasionem Thucydides more suo digreditur, & tractat locū communem de seditione, admonitus mētione seditionis Corcyræorum. Itaque describit naturam seditionis, & suis pingit coloribus: demōstrat insita ei vitia. Sed primo loco exponit causas, & originem eius, discordiam scilicet ciuium, & factiones, vnde deinde docet bella ciuilia manare: huius autem seditionis specimen proponit eas, quæ passim per vniuersam Græciam fuerūt excitatæ: seditionem Corcyræorum eò maiorem, grauioremque visam dicit, quia prima inter Græcos extitit, cæteras tamen, quæ consecutæ sunt, grauissimas fuisse dicit propterea, quòd homines rebus inuētis aliquid de suo addere student, ne ingenio aliis inferiores videantur.

Ἐπεὶ: nam postea: τὸ ἐπεὶ: nunc est μόριον αἰτιολογικόν.

Τὸ ἑλληνικόν: ἀντὶ τοὺς ἕλληνας.

Διαφορῶν. Causa, & origo seditionis discordiæ.

Τοῖς τε τῶν δήμων. Causa discordiarum, dissimilitu-

A do conditionum, & ordinum. Plebs cum nobilitate bellum perpetuò gerit, & mutua exercet odia: legimus apud Liuium idcirco secessionem plebis Romanæ factam in montem sacrum, & multos alios motus vrbanos excitatos.

Προστάταις. Principes, & patroni populi.

Καὶ ἐν μὲν εἰρήνῃ. Occasio: bellum pacatis rebus nō erat causa speciosa τοῖς προστάταις τῶν δήμων, vt Athenienses accerserent, vel paucis, vt Lacedæmonios euocarent: bello autem exorto dabatur facultas, &

B offerebatur occasio, societatis scilicet honestus prætextus.

Οὐκ ἂν ἑτοίμων. Subaudi ὄντων, neque audebant. 227. A

Πολεμουμένων δὲ ῥᾳδίως αἱ ἐπαγωγαί. Sed consecutio postulabat ἐν πολέμῳ δέ. Cùm autem bello premerentur, tum facilè qui nouas res moliebantur vtrosque accersebant simul societatis causa, simul vt contrariam opprimerent factionem, & sibi ipsis potentiam adiungerent.

Ἑκατέροις. τοῖς νεωτερίζειν βουλομένοις.

C Προσποιήσει ἐκ τοῦ αὐτοῦ. Vt quærerent potentiam sibi ex eadem euocatione.

Καὶ ἐπέπεσε. Euenta consecuta: itaque multæ acerbitates ciuitatibus acciderunt propter seditiones.

Ἡ αὐτὴ φύσις. Altius petit nouas causas naturam hominum improbam.

Μᾶλλον δὲ καὶ ἡσυχαίτερα: ἀντὶ τοῦ μᾶλλον, καὶ ἧττον. Quæ tamen calamitates magis vel minus, & genere diuersæ accidunt pro casus, & fortunæ varietate in

D rebus singulis.

Ἐν μὲν γὰρ εἰρήνῃ. Reddit rationem cur bello potiùs, B quàm rebus pacatis, qui motum in ciuitate volebant excitare, accerserent hos, aut illos: Athenienses, aut Lacedæmonios: & cur rebus perturbatis potiùs, quàm pacatis homines sint deteriores, quia (inquit) rebus pacatis, & quietis homines tam priuatim, quàm publicè meliores sunt: quia nulla premuntur necessitate: bellum verò necessitatem afferens cogit homines deteriores fieri, & ad præ-

E sentem rerum statum hominum animos effingit.

Ἀγαθοῖς πράγμασι. Rerum affluentia, commodo rerum statu,) (ὑφελὼν τὴν εὐπορίαν τοῦ καθ' ἡμέραν.

Ἀκουσίους. Odiosas, duras, molestas.

Ὑφελών. Bellum verò subducta paulatim rerum copia ad quotidianum vsum necessaria, magister durus & vrgens est.

Ἐστασίαζέ τε οὖν. Redit ad seditiones Græciæ passim motas agitabantur itaque seditionibus ciuita-

F tes &c. quæ quidem seditiones eò fuerunt grauiores, quò homines de suo aliquid addere rebus auditis student.

Καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά που. Ciuitates, in quibus seriùs seditiones mouebantur, eos res, quas accidisse alibi fama acceperant, studebant superare.

Πολὺ ἐπέφερε τὴν ὑπερβολήν. Superare admodū volebant.

Τοῦ καινοῦσθαι τὰς διανοίας. ἕνεκα τοῦ καινοῦσθαι. ὡς καινοτόμοι εἶναι δοκοῖεν. Vt laudem ingenij quærerent, quòd sci-

G licet noui aliquid reperissent: id quod ambitionis erat. Sed hæc ita vertenda sunt ad verbum, vt ingenia nouarentur, afferebant magnam exuperantiam nouorum inuentorum, sed est causa pro effecto, idque μετωνυμικῶς. Hic locus in L. V. versione totus perperam est versus.

Τῶν τ' ἐπιχειρήσεων περιτεχνήσει: τοῖς τρόποις τῶν ἐπιχει- G

ῥήσεων καινῶν ἐξεπιτηδευμένοις. Tum inimicos adoriundo A nouo artificio, tum nouo genere supplicij eos afficiendo, vel tum comminiscendo, nouas rationes aggrediendi inimicos.

Καὶ τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν. αὐτὴ τὸ τὴν σημασίαν. Eam fuisse peruersitatem in istiusmodi hominum genere docet, vt rerum vocabula confuderint, & vitia honestis nominibus appellarint, αὔξησις. Non solùm patrabāt scelera, sed etiam honestis, & speciosis nominibus appellabant. L. V. Hæc ita vertit, Cōsuetis etiam rerum vocabulis in excusationem B immutatis. Ἀτοπία. Insolētia, nouitate suppliciorū.

Τῇ δικαιώσει. Suo arbitratu, pro libidine.

Τόλμα μὲν γάρ. Vitiū. πλουτ. ἠθ. ἐν τῷ πῶς ἄν τις διακρίνειε τὸν κόλακα τοῦ φίλου.

Φιλέταιρος. Amicorum studiosa, vt nulla pro illis metuat pericula.

Μέλλησις. Virtus. ἡ εὐλάβεια, ἡ διὰ προνοίαν γιγνομένη, προμηθής.

Εὐπρεπής. Specioso nomine appellata, prouidentiæ scilicet. C

Τὸ δὲ σῶφρον. τὴν σωφροσύνην. Modestia.

Πρόσχημα. Velamentum, prætextus ignauiæ.

Τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετόν. τὸ μετὰ συνέσεως ἔρχεσθαι εἰς πᾶν ἔργον. Adhibere prudentiam ad rem quamlibet, appellabant in re qualibet segnitiem, & cessationē.

228 Τὸ δ' ἐμπλήκτως ὀξύ. Animus verò vesanus, & præceps viro forti tribuebatur: id est, existimabatur virtus, & fortitudo.

Ἀνδρὸς μοίρᾳ. Portioni, id est, officio viri, id est, virtuti. D

Ἀσφάλεια δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι. Cautio verò, & considerata deliberatio, materia speciosa detrectandi negotij. Cautio in iteranda deliberatione, & consultatione.

Εὔλογος. εὐπρεπής.

Καὶ ὁ μὲν χαλεπαίνων. Iracundus, & asper moribus fide dignus habebatur: id est, habebat authoritatem: qui ei resistebat. Huius fides erat suspecta: id est nullam habebat authoritatem.

Ἐπιβουλεύσας δέ τις. Insidiator, si insidiæ successissent, prudens, vel astutus. Si alterius insidias prouidisset, longè prudentior. τυχών, præsertim voti compos. E

Προβουλεύσας δέ. Qui prospexisset ne quid his reb⁹ indigeret, is amicitiæ dissolutor, & aduersariorum timens vocabatur, qui prospexisset ne aut ipse insidiis appeteretur, aut aliis facere insidias cogeretur, is amicorum desertor, perfidus, & nimis timidus appellabatur.

Ἁπλῶς δέ. In summa, vel denique laudabatur qui in facienda iniuria alium anteuertisset: & qui alium nihil tale cogitantem ad hoc ipsum impulisset. F

B Καὶ μὴν. Pergit explicare alia vitia, quæ consecuta sunt seditiones. Sodalitia cognatis, & necessariis anteponebantur.

Οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων. Huiusmodi enim cœtus non fiunt vtilitatis gratia, ex legibus, sed auaritiæ causa contra leges, id est, furti, & latrocinij causa, quæ prohibentur legibus.

Καὶ τὰς ἐς σφᾶς αὐτοὺς πίστεις. Fidem firmabant inter se non iure iurando interposito, sed scelerum communicatione. Ergo nulla erat religio. Sensus, in patrando scelere quamuis fidem inter se plures sodales dedissent, & iusiurandum interposuissent, tamen non tam habebant rationem iurisiurandi, quàm societatis in scelere patrando. Nam qui prodidisset sodalem, & eum indicasset, is simul etiam seipsum indicabat. G

Τά τε ἀπὸ τῶν ἐναντίων. Quæ ab aduersariis probè dicebantur, ea accipiebant si re ipsi præstarent ita, vt cauere possent si quid insidiarum lateret, non simplici, & aperto animo. nulla igitur sinceritas, nullus erat candor animi in ipsis. ἐνεδέχοντο. Admittebant.

Ἀντιτιμωρήσασθαι. Et pluris faciebant vltionem, quàm vt nulla ipsi iniuria lacesserentur.

Καὶ ὅρκοι. Et iusiurandum si quando interponebatur ad reconciliandam gratiam, id tandiu valebat, quandiu nihil aliunde virium accedebat. Ergo summa perfidia, & simulatio in illis erat. C

Ἐν τῷ αὐτίκα. ἴσχυον ἐν τῷ αὐτίκα τὸ ἑξῆς. ἡ αἰτία πρὸς τὸ ἄπορον.

Οὐκ ἐχόντων ἄλλοθεν δύναμιν. Hoc ad personas non ad iusiurandum est referendum. Si vires aliunde nacti non essent. quasi dicat: violare, & frangere fidem solebāt simul atque vireis nacti essent, quibus opprimerent aduersarios.

Ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι. Ad quamlibet occasionem qui fidere prior cœpisset, is si minus munitum aduersarium vidisset, libentiùs eum per fraudem vlciscebatur, quàm si ex professo id fecisset. 229.A

Καὶ τό τε ἀσφαλές. Confirmatio. Nam & tutum id esse reputabat: & quòd fraude superasset aduersarium, prudentiæ laudem se consecuturum existimabat.

Ἀγώνισμα. Prœmium, id est, laudem.

Ῥᾷον δ' οἱ πολλοί. Confirmatio. Facilius enim vulgò qui fraudulenti sunt, solertes appellātur, quàm qui tardi, boni. ἀμαθεῖς) (δεξιοὶ κακοῦργοι) (ἀγαθοί. Itaque, quasi dicat opinionē, & existimationē populi venātes, facilius in istas turpitudines labebātur.

Δεξιοὶ) (σκαιοί, οἱ ἀμαθεῖς.

Καὶ τῷ μὲν αἰσχύνονται. Hoc quidem erubescunt τῷ ἀγαθοί, καὶ ἀμαθεῖς: illo verò gloriantur, exultant, triumphant, τῷ κακοῦργοι, καὶ δεξιοί.

Πάντων δ' αὐτῶν αἴτιον. Horum omnium causa, & origo fuit principatus, qui auaritię, ambitionisque causa appetebatur.

Ἐκ δ' αὐτῶν. τὸ ἑξῆς καθισταμένων. His iactis tāquam fundamentis addebatur animorū alacritas ad contentionem.

Οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι. Probat quòd dixit πλεονεξίαν, καὶ φιλοτιμίαν fuisse initium, &c. Nam (inquit) principes ciuitatum honesta præscriptione nominum Rempub. verbo quidem gubernabant, re verò ipsa spoliabant: & vt hoc sibi liceret impune, alij alios superare certatim conabantur: atque ita grauissima suscipere scelera sunt ausi, & grauiora sumere supplicia quàm par, & vtile erat, non dubitarunt.

Ἑκάτεροι. οἱ τῶν δήμων προστάται, καὶ οἱ ὀλίγοι. B

Προτιμήσει. αὐτὶ τοῦ προτιμῶντες ἰσονομίαν πολιτικὴν πλήθους.

Ἆθλα ἐποιοῦντο. Tanquam præmium, vel pro præmio res eas sibi proponebant. Quæstui habebant.

Ἐπεξῄεσαν. Inimicitias persecuti sunt.

Οὐ μέχρι τοῦ δικαίου. Non quantum æquitas, vtilitasque publica postulabat, id est, atrociores quàm ęquitas, & publica vtilitas postularet.

Ἐς δὲ τὸ ἑκατέροις. Sed pro sua quique libidine pœnas vtrique statuentes, terminantes. που, in aliqua re.

Καὶ ἢ μετὰ ψήφου. Modus. Et vel iniquis suffragiis damnantes, vel vi, & manu potentiam sibi parantes

tes, erant propensi ad explendam libidinem in præsenti contentione. περίφρασις τῆς προθυμίας. τὸ κρατεῖν, αὐτὶ τοῦ τὴν ἀρχήν.

C Ἐπιμελῶς ἤσαν. τὸ προθυμον ἐς τὸ φιλονικεῖν.

Ὥστε εὐσέβεια μὲν. ἐπίλογος τοῦ καὶ ὅρκοι εἴπου ἀρα γίγνοιντο. Itaque neutri transigere quicquam consueuerant habita ratione religionis: quibus verò speciosa oratione licuisset aliquid commodè transigere, ij melius audiebant. Itaque neutri mouebantur religione, & iureiurando. Ἐνόμιζον: consueuerant.

Τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν. Locus amplificationis. Ciues, qui non erant in partibus, opprimebantur.

Περιεῖναι. Quia malorum erant immunes, quòd superstites, integri, & immunes calamitatũ essent. περιεῖναι) (διεφθείροντο.

Οὕτω πᾶσα ἰδέα. ἐπιφώνημα. Adeò omne genus facinorum passim extitit in Græcia propter seditiones.

230.A Καὶ τὸ εὔηθες. Amplificatio. A priuatione virtutum: simplicitas, & animus generosus contemnebatur.

Τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις. Animus autem infestus, & perfidia longè præstabat, id est, acerbissimæ, & capitales inimicitiæ longè præstabant, vel animis infestis esse mutuò, & nullam alteri fidem habere, longè præstabat.

Οὐ γὰρ ἦν. Cur odia, & inimicitiæ longè præstiterint, affert rationem: nam neq; oratio tantum authoritatis habebat, neque iurisiurandi tanta erat religio vt posset illas inimicitias dirimere.

Λόγος) (ὅρκος. Vt profanum) (sacrum, ἐχυρός, φοβερός, terribile.

Κρείσσους δὲ ὄντες ἅπαντες. Sed cùm omnes de fide alterius desperarent, vt iniurias vitarent potiùs prospiciebant, quàm vt cuiquam fiderent, adduci poterant, vel cùm essent animis propensiores ad diffidentiam.

Εἶναι κρείσσους λογισμῷ. Est considerare potiùs illud scilicet vt de fide desperarent.

Καὶ οἱ φαυλότεροι γνώμην. itaq; qui minus valebant prudentia, qui erant deteriore consilio, id est, minus prudentes plerunq; erant superiores, vel meliore conditione erant. Δεινότης, παράδοξος ἔννοια.

Ὡς τὰ πλείω. διόρθωσις τοῦ παραδόξου.

Τῷ γὰρ δεδιέναι. Rẽprobat, à causis probabilibus, & consilio illorum. Nam cùm & suam imprudentiam, & aduersariorum prudentiam metuerent, veriti ne aut eloquentia, aut astu inimicorum victi priores opprimerentur, non dubitabant persequi inimicitias.

Τὸ ἐνδεές. αὐτὶ τοῦ τὴν ἔνδειαν. Vitium suum: id est, τὴν ἀφροσύνην.

B Τοῦ πολυτρόπου τῆς γνώμης αὐτῶν. Versutia eorum ingenij.

Πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν. Facinora suscipiebant: quaslibet res gerendas aggrediebantur.

Οἱ δὲ καταφρονοῦντες. A loco cõtrariorum. Imprudentes) (prudentes, sed est effectum causæ.

Qui verò hæc negligebant, & sibi persuadebãt, se, si aliquibus insidiis appeterentur, præsensuros eas sua prudentia, quique propterea ad facta veniendum non censebant, cùm consilio aduersarios anteuertere, & insidias vitare possent, hi longè facilius opprimebantur imparati, minimeque tecti.

Κἂν προαισθέσθαι. Supple νομίζοντες, συλληπτικῶς.

Λαμβάνειν. αὐτὶ τοῦ προλαμβάνειν. οὐδέν, αὐτὶ τοῦ οὐ.

Ἐν δ' οὖν τῇ Κερκύρᾳ. Quæ vitia: qui morbi grassati fuerint in seditionibus, quæ consequutæ sunt seditionem Corcyræorum, latius explicauit huc vsque Thucyd. Iam conclusurus istam partem efficit pleraq; huiusmodi vitia prius in seditione Corcyræorum extitisse: atque ita redit eò vnde digressus fuerat amplificandi causa, & addit Epilogum huic parti.

Ὁπόσα δράσειαν. συναθροισμός. Et quæ facere possent qui suas vlciscuntur iniurias, in eos, quorum imperio subiecti improbè potiùs, & violentè, quàm B iustè, & modestè ab illis tractati fuerunt. Solent enim sæuire acerbissimè in eos.

Πενίας δὲ τῆς εἰωθυίας. Et quæ facere possent paupe- C res, qui ex diuturna inopia eximere se cuperẽt: vel qui per auaritiam fortunas alterius occupare studerent.

Οἵ τε μὴ ἐπὶ πλεονεξίᾳ. Quæcunque etiam patrare possent, qui non auaritia, sed æquo iure primùm inimicos inuadentes postea fera, & immani indignatione longissimè prouecti, sæui, & implacabi- C les fuerunt.

Ἀπαιδευσίᾳ ὀργῆς. αὐτὶ τοῦ ὀργῇ ἀπαιδεύτῳ. Immani, fera, agresti, cœca ira.

Συνταραχθέντος τοῦ βίου. Concludit denique maximam rerum perturbationem tunc fuisse Corcyræ: ita, vt natura humana suam declarauerit impotentiam, qua, ira, & animi motibus superatur, ius, & leges ipsa superat, & odio capitali superiorem dignitatem prosequitur.

Βίος. βίος ἡ ζωή) (θάνατος. βίος ἡ τέχνη, οἷον, βίον ἐμπορικὸν ἔζη. ὁ τρόπος, χρηστὸς βίος. φαῦλος βίος. Vitæ conditio: sæpe D vitæ spatium, & victum, iam vitæ conditionem, & disciplinam significat.

Ξυνταραχθέντος. Cùm res miscentur, & confun- 231.A duntur, vna ab altera discerni non potest: ita fit, vt cùm nullus rerum delectus haberi possit, mala pro bonis accipiantur, & honestis appellentur vocabulis: & vice versa bona pro malis: respicit itaque Thucydides ad illud superius, τὴν εἰωθυῖαν ἀξίωσιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν τῇ δικαιώσει.

E Disciplina ciuilis coercet naturam & libidinem hominum cùm leges vigent.

Ἀκρατὴς μὲν ὀργῆς οὖσα. In epilogis est ἀνακεφαλαίωσις, amplificatio, & affectus. Hæc est ἀνακεφαλαίωσις. Repetit enim quanquam paucissimis, quæ superius de vi, de cupiditate hominum, de rapinis, de contemptione religionis, de crudelitate cùm in alios, tum in viros præstantes dignitate, & authoritate sunt dicta.

Οὐ γὰρ ἄν. Sequitur ratio, & amplificatio: nam ni- F si res se ita habuisset, homines non anteposuissent vindictam religioni, atque pietati, quæstum innocentiæ.

Ἐν ᾧ: In quo inuidia nullam habebat vim ad nocendum: sed est causa pro effecto: id est, in quo potentia nemini nocens erat.

Ἀξιοῦσί τε. Queritur Thucydides tantam esse in homine peruersitatẽ, vt leges violet, atq; euertat: ratio est sumpta à causa finali ab vtilitate, quia leges propterea inuentę, constitutęq; sunt, vt essent G præsidio vitæ hominum, vt si quis à potentioribus opprimeretur, haberet quo confugeret, haberet vindicẽ, qui vim arceret, & supplicio nocẽtem afficeret: est igitur totus iste locus conquestio de peruersitate hominum ingenij, qui præsidia humanæ vitæ labefactarent, & ea commoda tollerent, quæ hominum causa reperta, constitutaque fuerant.

Αξιῶσί τι. Μετὰ ἀγανακτήσεως hoc dictum. Thucydides figuram verborum mutauit, vt locum communem accommodaret suis etiam temporibus. ὑπόκειται, πρόκειται vt ὑπόθεσις.

Περὶ τῶν πιστῶν. De vi, de turpi quæstu, de contemptione legum, de oppugnatione bonorum. διασώζεται αὔξησις.

B Καὶ μὴ ὑπολείπεσθαι. Supple ἀξιῶσι. Nolunt relinqui præsidium vel sibi, vel aliis.

Οργαῖς. Id est, tali seditione. προῦπαις, vt distinguat ab iis, quæ secutæ sunt.

Υστερον δὲ οἱ φεύγοντες. Narrat exules Corcyræorum occupasse, munitiones quasdam in opposita continente. Atque inde profectos insulam populatos fuisse, magnumque incommodum, ac detrimentum aduersariis dedisse.

C Καὶ ὡς οὐδὲν αὐτοῖς ἐπεχώρει. Et cùm nihil proficerent. Cũ nihil transigeretur. Υστερον χρόνῳ, πλεονασμός.

Οπως ἀπόνοια ἦ. Vt nulla spes alia relinqueretur, sed κοινοπρεπῶς ἀπόνοια. αἰτὶ ἡ οὐδεμία ἐλπὶς vt æquato omniũ periculo spẽ fugę tolleret, li. 1. Cæs. B. Gall.

Αλλότι. ἀρίστ. ὥστ' οὐδὲν ἄλλο δεῖ πλὴν ἀποδεῖξαι. Liu. vetrem in medio quietum nihil aliud, quàm datis voluptatibus frui. lib. 2. primæ Dec. 107.

D Εκράτουν. Potiebantur.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Transitio. Narrat Athenienseis sub extremũ eiusdem æstatis tempus misisse paruã classem in Siciliã verbo quidem subsidio Leõtinis, sed re ipsa vt explorarent, ac tentarent an possent illæ res subigi: Syracusani, & Leontini bellum inter se gerebant: Leontinorum socij tum quia socij antiquitus Atheniensium, tum quia erant Iones, impetrarunt Leontinis auxilia.

Λεοντῖνοι. Megara, & Leontini clarissimæ olim Siciliæ vrbes.

232. A Λοκροί. post agrum Rheginum.

B Ρήγιον. Chalcidensium colonia à casu Etymum trahens. nam Sicilia, quę olim erat coniuncta cum Italia, ingẽti terræmotu ab ea diuulsa est in ea parte, qua conditum deinde fuit Rhegium.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Ineunte hyeme Athenienses iterum pestilentia pressos memorat Thucydides. ἐκ τῶν τάξεων. Ex legionibus.

C Καὶ οἱ μὲν ἐν Σικελίᾳ. Narrat Atheniẽseis cum Rheginis bellum intulisse, iis, qui ταῖς αἰόλου νήσοις obtinebant. erant autem λιπαραῖοι, colonia Cnidiorum.

D Αἰόλου νήσους. ἑπτὰ, λιπάρα, θέρμισσα, στρογγύλη, διδύμη, ἐρικοῦσα, φοινικοῦσα, εὐώνυμη. Dictæ autem sunt Æoli insulæ, quòd ibi Æolus Iliacis temporibus regnauerit. Διονύσιος.

> Επτὰ δ' οἱ ταί γ' εἰσὶν ἐπώνυμοι ἀνδράσι πλωταί,
> Ούνεκα μέσσον ἔχουσι περίπλοον ἀμφιέλικτον.
> ὃ σχίζα διέχουσι τὸ σικελικοῦ πορθμοῦ.

Φαίνεται. Cernitur. Αναδιδοῦσα. Emittens.

233. A Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Æstate insecuta narrat Peloponnesios, & socios ad Isthmum vsque progressos, vt in Atticam irrumperent, sed religione, ac terræmotibus deterritos domum se recepisse. Narrat etiam eluuiones, & terrarum inundationes, quæ diuersis in locis acciderunt.

B Σεισμῶν δὲ γιγνομένων. Quicquid agendum suscipiebatur, siquid portenti notatum fuisset: siquid etiam de cœlo seruatum esset, infelicem exitum credebatur habiturum.

Κατεχόντων. Agitantibus: occupantibus.

Οροβίαις. πόλις εὐβοίας. Strabo libr. 10.

Κατέκλυσε. Demersit. Pars rediit ad suũ alueum.

A Hic locus perperam versus à Laurentio Valla.

Πεπαρήθῳ. νῆσος μία τῶν κυκλάδων, πόλις ὁμώνυμον ἔχουσα. C

Επαναχώρησις. Ex alueo suo recessus.

Αἴτιον δ' ἔγωγε. Philosophatur iam Thucydides, D & causas scrutatur. vim terræmotus hoc efficere ait. ἀριστοτ. libr. 2. Meteor. cap. 8.

Αποστέλλειν. Amandare. Causa est ventus erumpens ex terra. Μυλαί, πόλις Σικελίας. Erat etiam Thessaliæ.

Καὶ ἐξαπίνης πάλιν. Repente deinde reuocatum.

B Καὶ τὰ ἄλλα πιστά. Et aliis fidei pignoribus. iureiurando. 234. C

Ηράκλειαν. Plures memorat Stephanus eodem nomine. Insulam etiam in mari Atlantico fuisse dicit, quæ ita vocaretur. 235. A

Τραχινίαις. Non displicet lectio, quæ est in margine τραχινία, vt sit γῆ ῥαχινία. τραχὶν, ῥαχινος, ἡ, ῥαχὶς, ῥαχίνιαι, Σοφοκλέους ῥαγωδία.

Από ποιᾶς δὲ γνώμης. Quã explicat paulo pòst in eo loco, ἀκούσαντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι γνώμην εἶχον &c. Sed C occasionem, & materiam eius deliberationis prius explicat.

Μηλιεῖς. Gens Thessaliæ. στράβων libr. 9. ἔχουσι δὲ τὰ B μὲν πρὸς εὐβοίᾳ, καὶ θερμοπύλαις μαλιεῖς, καὶ οἱ φθιῶται ἀχαιοί, τὰ δὲ πρὸς τῷ πηλίῳ μάγνητες.

Παράλιοι. πάραλος, πόλις θεσσαλίας. Στέφανος. Εστι καὶ παραλία τῆς ἀττικῆς. Εφθαρμένοι. Attriti.

Δείσαντες δέ. Sed fidem eorum veriti. Carpit Atheniensium perfidiam. Ελόμενοι. Publico consensu.

D Δωριεῖς. Μητρόπολις τῶν ἁπάντων δωριέων, ἔχον δὲ τὴν τετράπολιν. Ερινεόν. βοῖον. πίνδον. Κυτίνιον. Sunt qui πίνδον eximant.

Οἰταίων. πόλις μηλιέων ἡ οἴτη. Στέφανος. Εστι καὶ ὄρος τὸ κατὰ θερμοπύλας. Qui mons à Thermopylis ad sinum vsque Ambracium pertingit, & est asper, & altus præsertim in ipsis Thermopylarum faucibus, in quibus per angustum trãsitum relinquit iis, qui vel ex Locride in Thessaliam, vel ex Thessalia in Locridem iter faciunt.

E Καλῶς τοῦ πολέμου. Vt in oratione Corcyr. καλῶς τοῦ C παράπλου. Ιταλίας, καὶ Σικελίας.

Ωστ' ἐκ βραχέος. Est enim traiectus 70 tantũ stadiorum inde ad κήναιον Eubœæ promontorium.

Χρησίμως ἕξειν. Et vsui futuram ad traiiciendas copias in Thraciam.

Ωρμηντο. Studebant, erant propensi animis.

Ιώνων, καὶ Αχαιῶν. Qui fauere videbantur partibus D Atheniensium.

Καταστάντες δέ. Cũ eò peruenissent, cùm ibi con- F stitissent.

Εκ καινῆς. δηλονότι κρηπῖδος. χιλίας. L. V. Ex integro. Θερμοπύλας. αἱ καὶ πύλαι, καὶ στία.

Αἴτιον δὲ ἦν. Causas aperit cur nihil mali Atheniensibus inde acciderit. Quia Thessali, qui rerũ illarum potiebantur, & quorum in agro condebatur, veriti eius incrementa eam assiduo premebãt bello, ita, vt tandem opes eius attriuerint. 236. A

Εν δυνάμει ὄντες. κρατοῦντες.

Νεοκαταστάτοις. Nouis incolis, & propterea parum B G firmis.

Εξετρύχωσαν. Attriuerunt, in paucissimos redegerunt eos, qui principiò permulti fuerant.

Βέβαιον. Firmam sperans fore eam ciuitatem.

Ου μέντοι ἥκιστα. Carpit obiter magistratus Lacedæmoniorum, qui opes illius vrbis attriuerint, & incolas abegerint sua morum asperitate.

Τά

Τὰ πράγματα. Statum illius ciuitatis labefactarũt, & infrequentem, ac desertam hominum cœtu vrbem reddiderunt, deterritis plerisque, asperius, & perperam imperando.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Memor sui Thucyd. redit ad 30 naues Atheniensium, missas contra Peloponnesios. docet eas sub eadem tempora, quibus Nicias cum 60 nauibus Melum vastauit, expositis copiis præsidium Leucadiorum oppressisse: deinde maiore apparatu aduersus Leucadem venisse, sed re infecta Demosthenem in Ætolos arma cõuertisse.

Πλήθει βιαζόμενοι. Numero militum inferiores.

Ησύχαζον Intra sua mœnia se continebant.

Ως καλὸν αὐτοῦ. Ex eius dignitate esse.

237.A Καὶ τὴν κρατήσαι αὐτῶν. Ab vtilitate.

Τὸ γὰρ ἔθνος. Obiectio. Gens Ætolorum numerosa est, & bellicosa. λύσις. Quamuis sit numerosa, & bellicosa, tamen est dispersa: & vicatim habitat. Itaque si celeritas adhibeatur, facilè eos opprimi posse constat.

Αγνωστότατοι. Sermone autem vtuntur ignotissimo. Et carnibus vescuntur crudis: id est, maximè sunt barbari.

Καὶ μάλιστα νομίσας. Maximè autem quia credidit sine domesticis suæ ciuitatis copiis, alienis opib⁹ se magna quædam suæ reipublicæ præstiturum: sed describit quo modo.

Κατὰ γῆν. Magno locorũ interuallo. Arduis, atque impeditis itineribus. ἔπὶ βοιωτούς. Deinde describit loca, per quæ.

Κυτίνιον. Vnum ex oppidis, quæ erant metropolis Lacedæmoniorum prope Parnassum montem.

Καὶ φωκεῦσιν ἤδη. Atque ita in Bœotiam irrupturum, quæ est finitima agro Phocensi. Hæc est plena oratio. Sed breuitatis gratia, cui studet maximè Thucyd. altera sententia omissa, quæ tamen subintelligitur.

Αρας οὖν. Motis igitur castris. ὁ οὖν seruit τῇ ἐπαναλήψει.

Σόλλιον. Κορινθίων πολίχνιον.

Κοινώσας δέ. Communicato autem consilio.

Οἰνεῶνος, οἰνεὼν portus Locrensium Stephano, si codex mendo caret.

Οἱ δὲ ὀζόλαι ὄντοι. Locrenses erant socij Lacedæmoniorum non Atheniensium (vt supra demonstratum est) nisi verò memoria nos fallit, non legimus eos transisse ad Athenienses. quod si ita est, sequitur, vt sit μνημονικὸν ἁμάρτημα Thucydidis.

238.A Οντες γάρ. Ratio ab vsu, quem erant præstituri in ea expeditione propter sermonis, & cultus, ac vestitus similitudinẽ, & propter peritiam locorum, & generis pugnæ, quo vtebantur Ætoli.

Νεμείου: νεμέα χώρα ἢ ἄλσος, & sylua, ὅθεν λέων νεμεαῖος. Iam πόλις Λοκρίδος.

Εν ῷ Ησίοδος. Hic est tertius locus, in quo Thucydides fabulas attingit. Primus est de Tereo, & Procne. secundus de Vulcano: tertius hic de Hesiodo, qui (vt refert Suidas) ab Antipho, & Ctimeno per errorem cæsus est. noctu enim sororis suæ stupratorẽ per insidias interficere volẽtes, Hesiodum nolentes interfecerunt. Τὴν τε γνώμην: habebat enim in animo.

Μηλιακὸν κόλπον. Thermopylarum oram maritimam alluit.

Τὰ δὲ Δημοσθένης. Narrat Thucydides Messenios idem, quod antea consilij dedisse, vt scilicet celeritate vteretur. Itaq; illum non expectatis Locrensium auxiliis in loca mediterranea Ætolorum penetrasse, atque ita, quamuis principiò rem feliciter gessisset, tamen postea copias eius fusas, & fugatas fuisse, cæsas etiam bona ex parte.

Αἵρεσις. Iam debellatio, subactio.

Ψιλῶν γὰρ ἀκοντιστῶν. Velitum enim, & leuis armaturæ opera maximè indigebat.

Υποφεύγων. Fuga dilapsi fuerant, & tumulos occupauerant.

Ογδοήκοντα σταδίους. Decem millia passuum.

Εσηκόντιζον. Missilia ingerebant. Et quoties Atheniensium acies instabat. ὑπεχώρουν: pedem referebant, subducebant se.

Αμφοτέροις: αὐτὶ τοῦ ἑκατέροις.

239.A Μέχρι μὲν οὖν. Infaustum exitum huius prœlij, & Atheniensibus calamitosum narraturus, demonstrat quæ fuerit occasio. docet sagittas defecisse sagittarios. Atque ita in fugam coniectos fuisse. Ανείλλοντο: reprimebantur.

Καὶ ἐπὶ πολύ. Multo, & assiduo labore obsessi.

Χαράδρας. Loca cõfragosa, voragines, & alueos torrentium.

Κατὰ πόδας αἱρουμένης. Pedibus assecuti.

Καὶ ἡλικία. Quia erat ætas militaris ad certũ annorum numerum præscripta. ἡλικία. ἔμφασις.

Οὗτοι βέλτιστοι δὴ ἄνδρες. Deplorat paucis quodammodo Thucyd. iacturam istam reipublicę. ait enim istos, qui desiderati sunt in hac expeditione, viros fuisse fortissimos.

Δημοσθένης δέ. Narrat Thucydides Demosthenem Athenas noluisse redire cum classe, veritum populi iudicium: itaque innuit eum dedisse pœnas suæ ambitionis.

240.A Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Trãsit Thucydides ad copias Atheniensium, quæ Siciliam petierant. exponit pauca quædam ab illius classis præfectis gesta.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Ætolos missa legatione ad Lacedæmonios impetrasse auxilia contra Messenios, & Naupactum, quia Atheniensium partibus hærebant.

Ξυλλεγέντος δέ. Progressus eius expeditionis memorat. Coactas copias Delphis docet. Eurylochũ ducem petiisse transitum à Locrensibus Epizephyriis, & simul tentasse eos, vt ad Lacedæmonios transirent. docet autem eos transitum impetrasse, societatem etiam paulo pòst &c.

Επικηρυκευσάμενος. Per caduceatores egit cum, &c.

Ξυνέπρασσον δέ. Fauebant ei, adiuuabant eum.

Ταύτῃ γάρ. Hac enim ager Locrensis habet accessum, & aditum difficillimum, aditu, & accessu est difficillimus.

Ολπαῖοι. Sunt etiam in Acarnania φρούριον Ακαρνάνων, καὶ Αμφιλόχων δικαστήριον.

Επειδὴ δὲ παρεσκεύαστο. Comparatis rebus omnibus ad eam expeditionem necessariis, tum demum Eurylochum castra mouisse narrat, & Naupactũ versus contendisse.

241.A Δημοσθένης δέ. Docet Demosthenem accepto nuntio de hostium irruptione, impetrasse auxilia ab Acarnanibus, & Naupacto subsidio venisse.

Αἰολίδα. Obiter docet Thucydides Calydonium agrum vocatum fuisse Æolensem. Æolenses in Asia primùm, Lesbij etiam Æolenses vocabantur.

Καλυδῶνα, καὶ Πλευρῶνα. Ætoliæ erant vrbes.

Πρόσχιον. χώρα τῆς αἰτωλίας. σύμφανος.

Ξυνεπολέμουν, τὸ ἑξῆς, αὐτοῖς.

Προσπεσόντες. Factaimpressione, vel vrgentes acriter.

242.A Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος. Eadē hyeme lustratam Delū insulam ab Atheniensib. narrat iā Thucydides sublatis absportatisque omnibus monumentis: & ab iisdem interdictum fuisse dicit, ne in posterū quisquā sepeliretur, néve mulier in insula pareret, sed in Rheneam paruam insulam, & adiacentem trāsportaretur.

Εκάθηρε. Obiter docet Pisistratum etiam Tyrannum Atheniens. eam purgasse, sed non totam. B

B Απέχει δὲ ἡ Ῥήνεια. Thucydides rem scitu dignam, & iucūdam lectoribus attingit obiter. Narrat Polycratem Tyrannum Samium dicasse istam insulam Apollini Delio, eamque Delo alligasse catena ferrea, propter propinquitatem.

Πολυκράτης. Hic fuit tyrannus Samiorum fortunatissimus: de quo Herodotus lib.3.

Ισχύσας. Qui olim classe polluit ad aliquod tempus.

Τὴν πεντετηρίδα. Festa lustralia, ludos deliacos, qui quinto quoq; anno celebrabantur, dicitur ἡ πεντετηρίς. C

Ην δέ ποτε. Digressiuncula delectandi gratia: fuit priscis temporibus celebris, & frequens conuentus Ionum, & accolarum: nam cum integris familiis ferias celebrabant, & ad ludos confluebant.

C Χορούς τε. Saltatores etiam mittebant ciuitates. Xenophon ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι.

Δηλοῖ δὲ μάλιστα. Testimonio, & authoritate Homeri confirmat. Hæc autem extant in hymno Apollinis. D

Αλλά σύ. Locus Homeri, & connexio sententiarum hæc est. Laudat Apollinem, quòd passim, & variis in locis, regionibus, & insulis numen eius coleretur, & celebraretur: addit deinde ipsum delectari maximè Delo insula, & iis honoribus, qui ei habebantur ibi.

Ελκεχίτωνες. Fluxa veste vtentes. sic τανυσίπεπλοι.

Ηγερέθονται. Confluunt, conueniunt.

Μνησάμενοί σε. Te memorantes, id est, celebrantes. E

D Ὅτι δὲ καὶ μουσικῆς ἀγὼν ἦν. Probat eiusdem Poëtæ testimonio Musices etiam certamen institutum in Delo: nam eodem in loco poëta posteaquam celebrauit horum mulierum Deli, musices laude carmen finiuit.

Αλλ' ἄγε δή. Epilogus est breuis illius loci, quo poëta indicat vtriusque rei certamen fieri solitum, id est, saltationis, & cantus, siue potiùs Musices: itaque poëta conclusurus procemium petit ab Apolline, & Diana, vt sibi sint propitij: salutat etiam virgines, quæ saltabant, & petit ab illis, vt si ita opus sit, dicant de se testimonium: quòd videlicet cantu, & musica cæteros vates superaret. F

243.A Ταλαπείριος. Ex longinquis regionibus, παρὰ τοῖς ὕστερον τραγικοῖς ὁ ταλαίπωρος.

Παιπαλοέσση. παιπάλη, ἐκ τοῦ πάλη. κατ' ἀναδιπλασιασμόν. πάλη δὲ τὸ λεπτότατον τοῦ ἀλεύρου. aliâs ἡ ξηρὰ καὶ τραχεῖα.

Τοσαῦτα μέν. Hæc certis argumentis Homerus probauit ingentem olim conuentum, & celebritatem fieri consueuisse in Delo. G

B Τοὺς χορούς. Cœtus saltatorum.

Κατελύθη. Exoleuerunt, aduersis casibus donec Athenienses certamen instaurarunt, & equorum cursum addiderunt.

Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος. Redit ad Ambraciotas, qui persuaserant Eurylocho, vt Argos, & Amphilochos secum aggrederetur. Explicat eam expeditionem, & calamitosum, atque infaustum eius exitum. Narrat eadem hyeme Ambraciotas exercitum duxisse aduersus Argos, & Olpas occupasse, castellum Acarnanum munitissimum: sed postea maximum accepisse detrimentum ad internecionem ferè totius gentis.

Δικαστηρίῳ. Loco communi ad habenda concilia, & ad ius dicendum. C

Απιστίαν δὲ τὴν ἀγγελίαν. In progressu historiæ cognoscemus ingenteis Ambraciotarum copias concisas à Demosthene, & Acarnanibus: huius cladis, occasionem patefacit iam Thucydides. D

Οἱ μὲν οὖν μετ' Εὐρυλόχου. Transit ad Eurylochum, & Peloponnesios, docet eos mouisse statim castra, & auxilio venisse, simul atque acceperunt Ambraciotas in armis esse, & Olpas occupasse. 244.A

Ερήμου. Destituta præsidio, & copiis, quæ iter hosti impedirent.

Φυτίας. φύτειον στέφαν. πόλις Αἰτωλίας.

Μεδεῶνος. ἀκαρνανίας πόλις. ἦν καὶ βοιωτικὴ, de qua Homerus in catal. Ωκαλέην, μεδεῶνα τ' εὐκτίμενον πτολίεθρον. ἦν δὲ φωκική.

Παρ' ἐσχατα. Per extremos fines.

Αγραίων. Gens Acarnanibus proxima. ἦν καὶ ἔθνος Αραβιον. B

Λαθόμενοι δέ. Et nacti montem Thyamum incultum.

Νυκτὸς ἤδη. Diligentiam, & studium Lacedæmoniorum tacitè commendat Thucydides.

Γενόμενοι δὲ ἀθρόοι. Iunctis autem castris simul atq; illuxit, consistunt ante vrbem, quæ vocatur Metropolis.

Αθηναῖοι δὲ ταῖς εἴκοσι ναυσί. Demonstrat Athenienses cum 20. nauibus, quæ erant circa Peloponnesum, & Demosthenem non ita multo pòst ad sinum Ambracium peruenisse. C

Καὶ αἱ μὲν νῆες. Describit diligenter Thucydides progressus istius belli: docet quo in loco maritimæ copiæ constiterint, quem pedestres occupauerint, & quid vtræque gesserint. classem Atheniensium ad Olpas appulisse demonstrat: eodem Acarnanas, & Amphilochos, quanquam non omnes, Demosthenemque cum suis copiolis venisse ait. Ducem totius exercitus delectum Demosthenem: castra posita fuisse propè Olpas: & quintum iam diem à prœlio abstinuisse: tandem sexto vtrosque aciem ad pugnam committendam instruxisse.

Προσαγαγόν. Adductis copiis.

Χαράδρα. Ingens terræ vorago erat inter vtraq; castra. D

Διεῖργε. Dirimebat.

Καὶ μεῖζον περ', &c. Stratagema Demosthenis laudat Thucydides. docet eum inferiorem numero copiarum fuisse: itaque artificio, & stratagemate hosteis superasse. in instruenda igitur acie, cùm intelligeret aciem hostium à dextro suæ aciei cornu exuperare, veritum ne ab illa circumueniretur, posuisse in insidiis ad 400. milites, qui in cōflictu hostem à tergo adorti, terga vertere coëgerunt.

Οπως κατὰ τὸ ὑπερέχον. Vt ab ea parte, qua hostis erat superior, eum à tergo adoriretur, in conflictu ipso. 245.A

Παρεσκεύαστο. Instructa est acies.

Δημοσθένης μέν. Ordinē aciei describit: & qui quāque partem obtinerent, quum conflixerunt acies.

Ως

B Ὡς δ' ἐν χερσὶ ἤδη ὄντες. Manu verò iam conserta, cùm Peloponnesij acie superassent, & dextrum cornu hostium circumuenissent.

C Ὥστε μηδὲ. Ita, vt ne primum quidem impetum sustinuerint.

Ἐπειδὴ γὰρ εἶδον. Ratio: nam cùm vidissent cornu Eurylochi, quod erat firmissimum, fugatum, & cæsum, cæteri, qui non adeò erant firmi, multò magis terrebantur: ὑπὸ τοῦ μείζονος.

Τὸ πολὺ τοῦ ἔργου. Rem magna ex parte confecerunt.

Μαχιμώτατοι. Pugnacissimi: bellicosissimi.

D Χαλεπῶς. Ægrè ad Olpas confugerunt.

Ἀτάκτως. Perturbatis ordinibus, & nulla rei militaris disciplina seruata.

Ξυντεταγμένοι. Compositi, & seruatis ordinibus.

246. A Ἕως ὀψέ. Ad vesperam vsque.

Μενεδαῖος δέ. Si locus mendo caret, corrigendum est illud, μενέδατος, quod est supra: vt etiam illud μακαριεῖος: quanquam in codicibus H. St. est in margine μακάρειος: & certè μενεδαῖος & μακάρειος sunt nomina magis Græca. Narrat Thucydides Menedæum egisse cum Demosthene, & Acarnanum ducibus de fœdere, & de discessu suo, & de sepeliendis cæsis in acie: ac cætera palàm; discessum verò clàm impetrasse, vt scilicet, liceret sibi Mantinæis, & cæteris Peloponnesiorum ducibus, & aliis dignitate præstantibus primo quoque tempore abire.

Αὐτὸς παρειληφώς. Facultas agendi de fœdere, &c. ipse adeptus imperium.

Ἀπορῶν. Dubius ob ingentem cladem acceptam, quonam modo aut obsidionem perferret, si maneret, aut euaderet, si tentasset eruptionem. ἥσσης. clade.

Προσφέρει λόγον. Infert sermonem: id est, agere cœpit.

B Ἀξιολογώτατοι. Qui maximè inter eos præstabant dignitate, vt quàm primùm discederent.

Βουλόμενος. Quo consilio id egerit Demosthenes demonstrat: tum vt Ambraciotas hosteis præsidio Peloponnesiorum nudaret, tum vt in crimen proditionis vocaret Lacedæmonios, & Peloponnesios omneis, qui socios tam fœdè deseruissent, & suæ saluti tantùm consuluissent.

C Καταπροδόντες. κατὰ intendit, vt καταδαπανᾶν, καταφαγεῖν. Interdum videtur addere turpitudinem: vt, καταγελῶ. Et hoc, καταπροδίδωμι.

Τὰ ἑαυτῶν περιουργιαίτερον. Quod sua potiùs intererat sicuti erant: id est, saluti suæ potiùs consuluerant: commoda sua saluti sociorum anteposuerant.

Καὶ οἱ μέν. Transit ad alia: narrat cladem illatam Ambraciotis ab exercitu Demosthenis, & Acarnanum. Cognitum est superiùs Ambraciotas veritos ne ab hostibus opprimerentur, misisse Ambraciam, qui peterent vrbana auxilia. Hæc igitur auxilia ignara rerum, quæ aduenerant, & prœlij aduersi veniebant, vt suis succurrerent. Sed Demosthenes accepto nuntio de aduentu eorum, partem exercitus præmittit, quæ loca superiora occupet, & insidias illis struat: ipse cum reliquis copiis secutus antelucano tempore ea adoritur, & maxima clade afficit. Hęc narrat iam Thucydides, nec non discessum Mantineorum, & Peloponnesiorum, & tumultum ea de re ortum propter ignorationem reliqui exercitus, qui nesciebat Demosthenem, & duces Acarnanum ita cum illis pactos esse.

Προλοχιοῦντας. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

D Τὰ καρτερά. Loca superiora.

147. A Ἐν τούτῳ δέ. Discessum Mantineorum; & Peloponnesiorum iam explicat.

Φρυγάνων. Cremia, sarmenta sic vocat.

Ὑπαπήεσαν. Abibant clàm rari.

Θᾶσσον ἀποχωροῦσι. Citato cursu abibant.

Οἱ δ' ἀμπρακιῶται. Iam explicat tumultum, & cædem factam Ambraciotarum.

B Ambraciotæ erant ignari prorsus pacti, quod Demosthenes, & duces Acarnanum pepigerant cum Mantineis, & Peloponnesiis. Itaque cùm animaduertissent suos abire, sequi eos cœperunt, & cursu assequi contenderunt: at Acarnanes, qui & ipsi pactum ignorabant, omneis primùm persecuti sunt, deinde facti certiores de pactione, Ambraciotas tantùm cædebant, cæteros dimittebant.

Ὥρμησαν καὶ αὐτοὶ, καὶ εἶθον. Capessunt & ipsi cursum.

C Ἄγνοια. Causa contentionis.

B Ἀγραΐδα. ἀγραῖοι, οἱ καὶ ἀγρεῖς. ἔθνος πλησίον ἀκαρνάνων, ἔτι καὶ ἔθνος ἀράβιον. Στέφανος.

C Οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως. Redit ad illud superius. Τῷ δὲ Δημοσθένει. Describit locum, quo Ambraciotarum auxilia venerint: quem copiæ Demosthenis, & Acarnanum occupauerint: describit etiam tempus, quo Ambraciotarum copiæ oppressæ, ac deletæ ηὐλίσαντο. in eo pernoctarunt.

D Ἐπὶ τῆς ἐσβολῆς. Quâ illis patebat aditus, vt circumuenirent hostem. D

Ἅμα ὄρθρῳ. Sub ortum auroræ.

248. A Καὶ γάρ. Commendat stratagema Demosthenis, qui Messenios dedita opera in prima acie collocarit, vt Dorienses Dorica lingua alloquerētur, Ambraciotas, qui & ipsi erant Dorienses, & præceperit, vt eos Doricè salutarent, quò eos faciliùs fallerent. Γλῶσσαν γλῶσσαν. ποιητικὴ λέξις.

Τοῖς προφύλαξι. Iis, qui pro castris erant in statione. Gallicè: *A ceux qui estoyent en sentinelle.*

E Πίστιν παρεχομένους. Fidem facientes, id est, suspicionem, ac dubitationem adimenteis.

Ἅμα δέ. Confirmatio: præsertim cùm facies eorum cerni non posset.

Διέφθειραν. Interfecerunt, profligarunt.

B Χαράδρας. Loca confragosa, & prærupta, voragines, hiatus terræ.

Πᾶσαν ἰδέαν. Per loca plana, montosa, expedita, impedita. αὔξησις τοῦ πάθους. cùm omne genus fugæ

F tentassent.

Ἅμα τοῦ ἔργου τῇ ξυντυχίᾳ. In ipsa fortè fuga: Interea dum ipsi fortè fugerent. L. V. hoc ita vertit. Ita rei conditio vrgebat. ξυντυχία ἔργου. res, quæ casu ita accidit, res fortuita, vt sordes auaritiæ apud Latinos.

Ἡγησάμενοι. πάθος. Ex eo, quòd ab iis trucidati fuerint, à quibus trucidari non debuerant: à Græcis scilicet, qui profitebantur humanitatem.

G Οἱ μὲν οὖν. ἐπίλογος τῶν ἐπάνω. & transitio ad alia.

Καὶ αὐτοῖς. Narrat venisse caduceatorem postridie eius diei ab illis Ambraciotis, qui ad Agræos confugerant, petitum, vt liceret sibi suscipere sepeliendos suos, qui inter abeundum cæsi fuerant: sed cognita clade auxiliorum vrbanorum, perculsum infortunij magnitudine, re infecta abiisse.

Il

Οἰόμενος. Διάλογος. Hic error delectat, & retinet lectorum animos.

249. A Τῶν μεθ' ἡμῶν. Eorum, qui nobiscum in acie steterunt.

B Καὶ οὐκέτι. Nec vlterius cæsos flagitauit.

Πάθος γὰρ τοῦτο. Hoc referendum ad illud. τῷ μεγέθει τῶν παρόντων κακῶν.

Διότι ἄπιστον. Quia fidem superat multitudo, quæ dicitur interiisse.

Ὡς πρὸς τὸ μέγεθος. Correctio, pro magnitudine ciuitatis.

C Αὐτοβοεί. Primo statim clamore, impetu primo.

Καὶ ἐγένετο ἅμα αὐτῷ. Cui post has res gestas, post cladem acceptam in Ætolia licuit tutò in patriam redire. Sic licet cognoscere quantum præsidij situm sit hominibus in tolerantia, & industria. Demosthenes enim, qui ob rem gestam infeliciter in Ætolia, non audebat in patriam reuerti veritus populi iudicium, & indignationem, is tantisper tulit fortunam istam duriorem, dum oblata occasione, acceptum detrimentum industria sarsit: & re feliciter gesta aduersus Ambraciotas, triumphans, quasi pulso metu reuersus est in patriam.

Ἡ κάθοδος. Quasi esset in exilio.

D Οἱ γὰρ καί. Antea enim sequebantur Acarnanas.

250. A Βοηθεῖν δέ. Sed mutuò sibi forent auxilio.

Ανακτόριον. πόλις Ἀκαρνανίων, Κορινθίων ἄποικος. Hodie *Vonizza*.

B Οἱ δ' ἐν τῇ Σικελίᾳ. Redit ad Athenienses, qui erant in Sicilia, & pauca quædam ab illis ibi gesta attingit, id est, vt exscensionem quandam fecerint in agrum Himeræorum, vt infesta classe nauigauerint in Æoli insulas: vt Pythodorus venerit Athenis, qui Lacheti classis duci succederet.

D Ἐρρύη δέ. Narrat montem Ætnam igneis euomuisse extrema illa hyeme, & partem agri Catanæorum corrupisse.

Ῥύαξ πυρός. Ignium, & flammarum eructatio, Ignis riuus effluxit.

E Καταναίων. Κατάνη πόλις Σικελίας, ὅθεν χαρώνδας, insignis Atheniensium legislator.

FINIS LIBRI TERTII.

LIBRI QVARTI ARGVMENTVM.

251. A Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Hic liber cõtinet varias Atheniensiũ, Peloponnesiorumq; res variis in locis gestas. Primo loco habet eas, quas Athen. diuersis temporibus in Sicilia gesserunt. 2. Lacedæmoniorum irruptionem in fines Atticos. 3. Auxilia, & nouam classem missam ab Atheniensibus in Siciliam. Habet præterea Pyli occupationem, ac munitionem classis Lacedæmoniorum profligationem, Sphacteriæ insulæ obsidionem, & expugnationem, & 400. circiter Spartanos captos. Continet etiam funestum, & miserabilem exitum seditionis Corcyræorum: expeditionem Atheniensium contra Corinthios. Eorundem bellum illatum Cytheriis, & insulæ illius occupationem, & gesta eorundem aduersus Megarenses. Brasidæ quoque diligentiam, & industriam in ferendo auxilio, & conseruandis Megarensibus. Complectitur præterea consilia inita à ducibus Atheniensium adiuuantibus Bœotiis quibusdam de mutatione rerum Bœotiarum, id est, de conuertendo genere politiæ in Democratiam, & infaustum eius rei exitum. Continet etiam multa, & præclara gesta Brasidæ ducis Lacedæmoniorum aduersus Athenienses, & socios eorum in Thracia. B Inducias annuas Athen. & Lacedæmoniorum: sed statim interruptas. Sunt præterea nonnulla alia: sed res insigniores, & illustriores sunt istæ, quas exposuimus.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Narrat Messanam occupatam à Syracusanis, & Locrensibus: & causas explicat, cur vtrique id ita fecerint.

Θέρους. ἦρος. Vere. Scholiastes Græcus.

Περὶ σίτου ἐκβολήν. Cùm spicæ in segetibus iam nascuntur: cùm segetes iam spicas emitterent. C Γλυκύτης.

Λοκρίδες. Λοκροὶ ἀπὸ ῥηγίου: distant 600. stad. Strabo, libro sexto.

Αὐτῶν ἀδ μεσσηνίων. Acciti ab ipsis: αὐτῶν πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Ἔπραξαν δὲ τοῦτο. Causæ: Syracusani hoc fecerunt moti opportunitate loci, & veriti ne Athenienses belli sedem ibi ponerent, & totam infestarent Siciliam: Locrenses propter odium Rheginorum.

D Προσβολήν. Opportunitatem ad oppugnandam, ad inuadendam.

Ἐκβολήν) (προσβολήν. προσβάλλειν τῷ τείχει.

Ὁρμώμενοι. Excurrentes inde, quasi ex quadam B arce, & sede belli.

Καταπολεμεῖν. Bello premere, terra, marique.

Ἵνα μή. Ne Messeniis auxilium ferrent.

Τὸ γὰρ Ῥήγιον. Digressiuncula: causa cur Rhegini vim Locrensium propulsare non possent. Diuturna (inquit) seditione laborabant.

E Ἐφρούρουν. Erant in præsidio ad Messanam.

Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Irruptionem Peloponnesiorum in Atticam narrat. 252. A

Ἐν ἀκμῇ εἶ). Antequam frumenta essent matura.

Ἐγκαθεζόμενοι. Statiua habentes. Cic. in Ver. 241. 7. act. Pulcherrimo Syracusarum loco statiua sibi castra faciebat.

Ἀθηναῖοι δέ. Transit ad Athenienses: docet eos misisse classem, & auxilia, quæ decreuerant, sociis F Siculis, & duces duos, tertium enim iam præmiserant.

Εἶπον δὲ τούτοις. Præceperunt iisdem, vt Corcyræorum res curarent inter nauigandum: id est, vt B liberarent vrbanos molestia, & vexatione, qua vexabantur ab exulibus.

Δημοσθένει δὲ ὄντι ἰδιώτῃ. Mandauerãt etiam Demostheni priuato, vt classe ista, si vellet, vteretur circa Peloponnesum. Tangit occasionem Thucydides, qua factum est, vt Athenienses Pylum occupauerint. G nisi enim Demosthenes priuatus hoc in mandatis habuisset à populo, nunquam impetrasset à ducibus classis, vt socij nauales eum locum munirent.

Ἐπὶ τοῦτο γάρ. Causa finalis.

Πολλὴν εὐπορίαν. Facultas à materia lignorum, & D lapidum ex eo, quòd locus natura munitus esset, &

ſet,& nulla impedimenta eſſent.

Καὶ ἐπὶ πολύ. Et magnum tractum illius agri.

253. A Οἱ δὲ, πολλὰς ἔφασαν. Refutabant Demoſthenem à nimio ſumptu, & eleuabant eius authoritatem.

Δαπανᾶν τὴν πόλιν. Exhaurire ciuitatem.

Ταξιάρχοις. ὁ ταξίαρχος. Præerat (vt Æliano placet) duabus tetrarchiis. Singulæ tetrarchiæ continebant milites 64. ita, vt duæ tetrarchiæ 128. milites cõtinerent. Ne autem putaremus Demoſthenem cum ſingulis militibus egiſſe, ideò Thucydides addidit κοινώσας τοῖς ταξιάρχοις.

Ὁρμὴ ἐπέπεσε. Cupido inceſſit: ſtudium innatum eſt.

Εκτειχίσαι. Ergo erant aliqua munitionis veſtigia, quæ erant abſoluenda.

Περιστάσιν. Ex contentione inter eos orta, quam appellat στάσιν: quia erat inter eoſdem ciues. Hoc prætermiſſum à L.V. qui Demoſtheni fauebăt.& locum volebant munitum, obiectabant inertiam iis, qui ab ea re abhorrebant: illi contrà, vt vitarent crimen inertiæ prouocabant hos, faciamus ergo periculum vtri noſtrûm ſint inertiores: atque ita ſunt opus aggreſſi.

Εγκεκυφότες. Ita procumbentes, vt commodiſſimè in dorſo permaneret: quinetiam manus à tergo conſerebant, ne decideret.

Παντί τε τρόπῳ. Omnino properabant eas parteis munitionum, quæ erant oppugnationi maximè opportunæ, priùs abſoluere, quàm Lacedæmonij venirent.

Οἱ δὲ ἑορτήν τινα. Cauſas demonſtrat, cur Lacedæmonij ſtatim non venerint, vt opus impedirent. diem agebant feſtum; contemnebant, & minimè curabant eam rem: exercitus etiam abſentia eos retardauit.

254. A Ηπείγοντο τὸν πλοῦν. Vrgebant curſum, ire pergunt. L.V.

Οἱ δ᾽ ἐν τῇ Ἀττικῇ. Narrat Peloponneſios, qui erant in Attica, accepto nuntio de Pylo capta, domum rediiſſe.

Νομίζοντες. Cauſæ: Lacedæmonij rem ſuam agi intelligebant: & exercitus inopia commeatus laborabat.

Ετι χλωροῦ. Nondum maturis frumentis. Immaturo frumento.

Εσπάνιζον. Deerat multis commeatus.

Παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν. Frigus acrius, quàm illud anni tempus ferret. Erat enim ver. Καθεστηκυῖα. Præſens, ſtatutum.

Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον. Tranſitio. Obiter narrat Thucydides Simonidem ducem Athenienſium proditione occupaſſe Eionem oppidum Thraciæ, ſed ſtatim à Chalcidenſibus, & Bottiæis inde ejectum fuiſſe.

Μενδαίων. Μένδη, πόλις Θρᾴκης, ἀπὸ μένδης γυναικός.

Αναχωρησάντων δὲ. Redit ad Peloponneſios. Docet eos reuerſos in Peloponneſum ex Attica, curaſſe apparatum aduerſus Demoſthenem, & eius præſidium: quanquam lentè tunc etiam rem adminiſtratam dicit: Spartanos enim, qui aderant in vrbe, alacriter veniſſe dicit, cæteros Lacedæmonios non ita.

Τῶν δ᾽ ἄλλων. Cæteri verò Lacedæmonij tardiùs ad eam expeditionem conueniebant.

Περιήγγελλον δέ. Sed circummiſſis nuntiis præcipiebant, vt omnes concurrerent, & Pylo ferrent opem, claſſem etiam ex Corcyra reuocarunt.

Αἳ ὑπερενεχθεῖσαι. Quæ tranſportatæ per Iſthmum Leucadiorum. Hoc indicat timorem Lacedæmoniorum.

Δημοσθένης δέ. Demonſtrat Demoſthenem, antequam claſſis hoſtium aduentaret, miſiſſe duas naues, quæ reuocarent claſſem Athenienſium, vt ferret ſubſidium ſuis.

Κατὰ τάχος. Adhibita celeritate.

255. A Οἰκοδόμημα. Opus, ædificium. διὰ ταχέων. Properanter, & proptereà infirmum. καὶ ἀνθρώπων. Et quòd à paucis teneretur.

Προσδεχόμενοι δέ. Alia eorum conſilia explicat. Habebant (inquit) in animo fauces portus obſtruere, ſi antè claſſis Atticæ aduentum munitionem non expugnaſſent: expectabant enim eius aduentum.

Ἡ γὰρ νῆσος. Deſcribit obiter ſitum portus, & in primis oſtiorum eius, quæ erant duo: & inſulam obiectam, in qua Spartani 400. intercluſi, & capti ab Athenienſibus fuerunt.

Παρατείνουσα τὸν λιμένα. Porrecta ante portum: id eſt, παρὰ τὸν λιμένα τείνουσα ἑαυτήν.

Διάπλουν. Tranſitum.

Τά γὰρ αὐτῆς τῆς πύλης. Nam ea ora, quæ erat ante Pylum, diſiuncta à portus oſtio, & altum ſpectãs, importuoſa cùm eſſet, non habebat vbi Athenieſes conſiſterent, & vnde in hoſtem incurrerent, & ſuos adiuuarent.

Σφεῖς δ᾽: σύγκρισις. κατὰ τὸ εἰκός. Vt erat conſentaneum.

Κατειλημμένου. τὸ χωρὶς δηλονότι. L.V. in quo commeatus non eſſet, niſi ad breue tempus ſumptus.

Αποκληρώσαντες. Sortiti ex omnibus cohortibus.

Κατὰ διαδοχὴν. Per vices.

256. A Προσεσταύρωσε. Pro vallo collocauit, vel ſtatuit. L.V. Clathriſque præfigit.

Οἰσυΐνοις. Salignis vimineis.

Ληστρικῆς. Piratica. Hoc omiſſum à L.V.

Επισπασθῆναι αὐτὸ τὸ ἐπιπαρασθῆναι. Allectum iri, vt adniterentur.

Κέλητος. Nauigio actuario.

Τριακοντόρου Quæ 30. Remis agitur.

Οὐ γὰρ αὐτοί. Affert rationem, cur ab ea parte murus eſſet maximè infirmus: nam neque ipſi ſperabant fore vnquam, vt claſſe inferiores eſſent Lacedæmoniis ita, vt ea pars munitionis, quæ ſpectabat mare, ſibi munienda eſſet, & facilè intelligebant egreſſis hoſtibus in littus, munitiones nullo modo teneri poſſe.

DEMOSTHENIS CONCIO.

Ανδρες οἱ ξυναράμενοι. Cohortatur Demoſthenes ſuas copiolas, vt vim, & impetum hoſtium fortiter ſuſtineant, nec terreantur multitudine nauium, & militum: opponit numero hoſtium anguſtias loci, & aſperitatem littorum, & propterea ſummam difficultatem deſiliẽdi ex nauibus in terram fuiſſe docet. Docet ſi loco maneant, & ſeruent ſtationem, hoſteis nunquam egreſſuros: ſin cedant, & pedem referant, actum eſſe de ſalute ſua, & de munitionibus: omnino eos hortatur à neceſſitate vrgente, à periculi vitatione, & ſperanda victoriæ adeptione: quæ omnia ad vtilitatem referuntur. Procemium eſt erutum ex ſenſu, & affectu hominum, qui in maximis verſantur periculis: ſolent enim homines cùm in ſummis periculis ſunt con-

ſtituti, reputare ipſa pericula, & cõſternari animis: hinc igitur Demoſthenes eruit procœmium, & ſuadet ſuis, ne reputent periculi magnitudinem, prudentiam ſcilicet ſibi vendicantes: ſed ſpei bonæ pleni, atque fiduciæ de victoria adipiſcenda reſiſtant hoſtibus. ἐξ ὑπολήψεως ἑρμογένης.

Ἄνδρες. Viros appellat, vt eos deinde pudeat quicquam admittere, quod viro ſit indignum: indignum autem viro eſt formidare pericula, & hoſti cedere. Ergo efficit in ipſo ſtatim veſtibulo procœmij, vnica huius vocabuli appellatione non eſſe cedendum hoſtibus, nec periculum fugiendum.

Οἱ ξυναράμενοι, ξυναίρεσθαι. Cum accuſandi caſu accipitur vſitatius pro ſuſcipere vnà periculum: cũ patrio caſu ſociũ eſſe periculi ſignificat. Cùm autẽ illos appellat ſocios periculi: & ipſe ſe animo propenſo eſſe, & paratũ ad diſcrimẽ demonſtrat, efficit tacitè idem eſſe illis faciendum: quaſi dicat, Imitemini me veſtrum ducem, & idem faciatis.

Μηδεὶς ὑμῶν. Nemo veſtrûm vendicet ſibi iam prudentiam. Ratio. Ἐν τῇ τοιᾷδε ἀνάγκῃ: in ſummo periculo, περιπλοκή.

Βουλέσθω. Quærat opinionem, & exiſtimationẽ prudentiæ alieniſſimo, quaſi dicat tempore, ἐν τοιᾷδε ἀνάγκῃ. ἔννοια βίαιος. Stultum enim potiùs habetur non reputare, atque circunſpicere pericula.

Ἀφρόν. Extenuatio. ταπείνωσις, in numero vnitatis.

257. A Ἀπερισκέπτως. οὐκ ἐκλογιζόμενος. εὔελπις. Concepta bona ſpe, plenus bonæ ſpei.

Ὁμόσε χωρῆσαι. Congredi cum hoſtibus. Tendere contrà.

Καὶ ἐκ τούτων. Fructus proponitur. τούτων, τὸ μὴ ἐκλογίζεσθαι, τὸ τῆ εὐέλπιδος, καὶ τὸ χωρεῖν ὁμόσε τοῖς ἐναντίοις.

Περιγενόμενος. Superſtes, & incolumis euaſurus.

Ὅσα γάρ. Ratio. Neceſſitas non patitur iſtam prudentiam, ſed poſtulat virtutem, & audaciam ad periclitandum.

Ἐγὼ δὲ καὶ τὰ πλείω. Argumentatio. Pleraque faciunt à nobis, ſi bona, & commoda noſtra non prodamus; & hoſti non cedamus.

Μένειν. Vim hoſtium ſuſtinere. Κρείσσω. Potiora.

Τὸ δυσέμβατον τοῦ χωρίου. Quòd littus inacceſſũ ſit.

Ξύμμαχον γίγνεται. Profuturum eſt.

B Ὑποχωρήσασι δέ: αὐτὶ τοῦ ὑποχωρησάντων.

Εὔπορον. Acceſſu facile.

Καὶ τὸν πολέμιον. Proponit incommodum futurum, ſi hoſti cedant: hoſtis acriùs vrgebit nos neceſſitate adductus: quia intelliget vincendum ſibi omnino eſſe, quia receptus erit difficillimus.

Ἐπὶ γὰρ τῶν ναυσί. Facultas oppoſita difficultati. Cõtrà verò hoſtem de naui deſilire tentantem facilè repellemus.

Ἀποβάντες δέ. Sin verò deſilierint, æqua conditione nobiſcum pugnabunt, quod ad locum attinet.

Ἐν τῷ ἴσῳ ἤδη. Hîc diſtinguenda oratio, & adhibenda interpunctio: deinde τό, τι ſeparatim legendum, vt ſint duæ orationis partes.

Τό, τι πλῆθος. Tollit ea, quæ poterant terrere ſuas copias: docet non eſſe extimeſcendam hoſtium multitudinem: neque enim omnibus patere aditum, & acceſſum ad littus, propter loci anguſtias: ſed paucis, qui facilè repelli poterunt.

Κατ' ὀλίγον. Quamuis ingens multitudo ſit, tamen paucis dabitur pugnandi facultas, propter loci anguſtias, & aſperitatem. L. V. In exiguo enim dimicatur.

Κατ' ὀλίγον. Nõ frequẽti, ſed rara & exigua manu.

Ἀπορίᾳ τῆς προσορμίσεως. Propter littoris iniquitatem. L. V. Propter acceſſus difficultatem. F. P.

Καὶ οὐκ ἐν γῇ. Inculcat hanc ſententiam non eſſe extimeſcendam hoſtium multitudinẽ. Quamuis enim (inquit) numero lõgè ſuperior ſit, tamẽ non eſt in terra perinde, atq; nos: ſed eſt in nauibus, & in mari, vbi neceſſe eſt multa contingant, quæ ſunt opportuna. Ἐκ τοῦ ὁμοίου. Perinde atque nos.

Μείζων. Numeroſior. Hoc de quantitate continua propriè dicitur.

Τὰ καίρια. Abundat articulus, vel habet ἔμφασιν: nam cùm res maritimæ celerem, atque inſtabilem motum habeant, ad nutum, & ad tempus ſunt omnia adminiſtranda: quod ni fiat, vana eſt omnis induſtria. Eſt enim ad tempus deſiliendum: in fluctibus conſiſtendum: cum hoſtibus pugnandum, & multa huiuſmodi facienda, quæ omnia deſiderant opportunitatem.

Ὡς ταῖς τούτων ἀπορίαις. Efficit ſe pareis eſſe hoſtibus, habita ratione iſtiuſmodi difficultatum. Itaq; difficultateis iſtorũ duco pareis noſtræ paucitati, id eſt, multitudinẽ eorum noſtræ paucitati parem exiſtimo, habita ratione iſtarum difficultatũ. Sed comparauit paucitatem cum difficultatibus.

Καὶ ἅμα ἀξιῶ. Ab honeſto mouet: non decet Athenienſes rerum maritimarum peritiſſimos maritima pericula reformidare.

258. A Τεσσαράκοντα, καὶ τρισί. Ergo nõn aderant omnes, quæ erant 60.

Διελόμενοι. Partiti claſſem: delectis nauibus. L. V.

Ἀναπαύοντες. Alias quieſcere iubentes.

Πάντων δὲ φανερώτατος. Virtus autem Braſidæ fuit omnium ſpectatiſſima.

Ὡς οὐκ εἰκὸς εἴη. Conciuncula obliqua.

Ξύλων, ταπείνωσις. Ἐπέσπερχεν. Inſtabat, vrgebat.

259. A Παρεξειρεσίαν. Verbum Thucydideum: ſpatium inter remiges, & puppim, vel proram.

Προὐθυμοῦντο. Adnitebantur ſtudio, & alacritate animi.

Ἐς τοῦτό τε περιέστη ἡ τύχη. Rem obſeruatu dignam obiter attingit Thucydides. Lacedæmonij vendicabant ſibi pugnam pedeſtrem, & statariam, & ea re longè ſe cæteris Græcis præſtare perſuaſum habebant: contrà Athenienſes arrogabant ſibi pugnam naualem, & maritimam, & in eo genere ſe citra controuerſiam ſuperiores Peloponneſiis eſſe exiſtimabant: iam verò contrà acciderat: vt nimirùm Lacedæmonij, qui in rebus maritimis non ita excellebant, tamen ſtrenuè ex nauibus pugnarent, atq; adeò oppugnarent Athenienſes, idq; in agro Spartano: rurſus Athenienſes, qui in prœliis pedeſtribus eſſent inferiores Lacedæmoniis, tamẽ egregiè pugnarent, & fortiter eos propulſarent ex mari irruẽtes. Hãc igitur fortunæ cõmutationẽ vt notatu dignã, & admirandã Thucyd. hîc attingit.

Περιέστασας τὴν τύχην ἐς τι. Fortunæ commutationem ſignificat.

Καὶ ταύτης Λακωνικῆς. A maiori ductum argumentum ἐμφατικῶς.

Ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐποίει τῆς δόξης. Magna enim gloriæ acceſſio eſt facta, his quidẽ, quòd mediterranei: id eſt, quòd pedeſtri pugna viſi eſſent præſtantiſſimi: illis verò, quòd maritimi: id eſt, rerũ nauticarum, pugnæ huius generis peritiſſimi habiti fuiſſent. ἠπειρῶται) (θαλάσσιοι. τὰ πεζὰ κράτιστοι) (ταῖς ναυσὶ περιέχειν. L. V. Nam ferè eo tempore de vtriſque talis opinio erat. δόξης, opinionem vertit.

Ἀθήν:

C Ασίνη.πόλις Λακωνική.δευτέρα, μεσσήνης.τρίτη,Κύπρου. πιπάρτη, Κιλικίας.

Εχιν.έχον. L.V. etiam videtur incidiſſe in codicem manu ſcriptum,in quo ita erat. Nam vertit altum quidem.

Αποβάσεως δέ. Sed quia egreſſus ea maximè patebat.

Ωςτι εἶδον. Dubitaſſe primùm Athenienſes demonſtrat vbi portum caperent,tandem cepiſſe ad inſulam Proten, & ibi pernoctaſſe.

260.C Α ὁρῶντες οἱ λακεδ. Studium Lacedæmoniorum in defendendis nauibus ſignificat, & luctum ingentem,quem ex ea clade percipiebãt,præſertim cùm ſuos ciueis interceptos in inſula intelligerent.

Καὶ ἐν τούτῳ. Et in eo ſe ceſſaſſe vnuſquiſque exiſtimabat,impeditam fuiſſe rem,cui & ipſe non interfuiſſet. Hoc commendat ſummam diligentiam Lacedæmoniorum, qui rebus omnibus, quæ tum adminiſtrabantur,intereſſe voluiſſent, quod fieri nullo modo poterat. Eſt igitur ἐμβολὴ ſignificandi ſtudij gratia. L.V. id opus impediri.

Αντιπαλλαγμένος. Diuerſus ab vtrorumque moribus,quia Lacedæmonij πεζομάχοι: Athenienſes,θαλαττομάχοι.

D Εκπλήξεως. Propter nouitatem caſus, & inopinatam cladem.

261.A Ες δὲ τὴν σπάρτην. Narrat ſummos magiſtratus Lacedæmoniorum accepto nuntio de clade claſſis, & Spartanis interceptis in inſula, veniſſe ad caſtra, & inſpectis rebus, egiſſe cum ducibus Athenienſium de induciis tantiſper dum legatos mitterent Athenas de compoſitione acturos, atque hoc impetraſſe.

Ως ἐπὶ ξυμφορᾷ μεγάλῃ. Hinc apparet ſummos magiſtratus ex vrbe exire non ſolitos, niſi maxima aliqua res vrgeret.

B Βουλεύειν πρὸς τὸ χρῆμα. Pro re conſtituere quicquid agendum videretur. pro re nata. Βουλεύειν ὅ,τι ἂν δοκῇ.

Καὶ κινδυνεύειν οὐκ ἐβούλοντο αὐτοὺς. Nec adducendos in diſcrimen exiſtimabant, vt vel fame interirent, vel vi & multitudiue hoſtium opprimerentur, mutata figura verborum, ἀντὶ τοῦ οὐ βουλόμενοι κινδυνεύειν αὐτοὺς. &c.

Τὰ περὶ πύλον. Nam ſumma totius belli authoritas erat penes populum, non penes duces illos. τὰ περὶ, ἀντὶ τοῦ κατὰ τὰ περὶ πύλον.

C Λακεδαιμονίους. Vt Lacedæmonij naues omnes traderent Athenienſibus: vt nullam vim interea munitionibus afferrent: Athenienſes permitterẽt victum præſcriptum afferri iis Spartanis, qui erant intercepti in inſula: nullum nauigium clàm ad inſulam appelleret: Athenienſes inſulam cuſtodirent: nulla inferrent arma, neque terra, neque mari Peloponneſiis: fœdera, & inducias ruptum iri, ſi qua iſtarum conditionum ſeruata non fuiſſet. Tempus autem induciarum tantiſper duraturum, dum legati Athenis reuerterentur. Legatos eſſe mittendos naui Attica: quibus reuerſis inducias finitum iri: naueis reſtituendas eſſe, vt eas accepiſſent.

Χοίνικας.χοῖνιξ. Sextarius, ex quo paneis 4. fiebant, & erat quantum homini die vno ſatis eſſe poterat. Cùm itaque bini chœnices darentur, duplum victus neceſſarij dabatur: itaque mihi veriſimile fit Lacedæmonios dedita opera hoc contendiſſe, atque impetraſſe, vt ſi de compoſitione non A obtinuiſſent, ſui haberent interea nonnihil commeatus, quo ſe ſuſtentarent tantiſper dum eorum ſaluti aliquo modo conſuleretur.

Κοτύλη.τὸ τρίτον τῆς χοίνικος. Athenæo etiam Hemina, capiebat ſex cyathos. dicitur tam de humidis, quàm de aridis.

Lacedæmoniorvm Legatorum concio.

Επεμψαν ἡμᾶς. Petunt Legati Lacedæmoniorum pacem, & amicitiam, & ſimul ciueis [qui] erant intercepti in inſula. Proponunt vtilitat[em] & honeſtatem eius rei. Docent longè vtilius eſſe facta pace Spartanos illos in inſula obſeſſos tradi, quàm continuato bello eos vel capi, vel etiam aliquo caſu eripi, ac liberari. Demonſtrãt maximam gloriam conſecuturos eſſe Athenienſes, & ſummam gratiam apud Græcos omneis ințturos, ſi poſtulatis Lacedæmoniorum annuant, & pacem faciant. Futurum enim vt omneis exiſtiment per C eos, qui huius rei facultatem iam teneant, impoſitum laboribus finem, & ex bellicis incommodis ſe ereptos, atque ita gratiam habeant maximam huius rei authoribus, id eſt, Athenienſibus: & eos paſſim prædicent. Efficiunt denique duas iſtas ciuitates Athen. ſcilicet, & Lacedæm. ſi facta pace conſentiant, fore arbitras totius Græciæ, & ſummam authoritatem, poteſtatemque habituras. Hæc eſt ſumma concionis. Sed quoniam legati intelligebant populum Atheniẽſem leuem alioqui, D factum etiam inſolentiorem propter rem feliciter geſtam, ideo agunt pluribus de modeſtia, & temperantia, deque vi, & poteſtate fortunæ: docent non eſſe virorum grauium rerum ſucceſſu inſolentiùs ſe gerere: ſed reformidare cõtrarios euentus: atque ita ſuis rebus proſpicere, & in mediocritate acquieſcere: quàm ſit lubricus, & incertus fortunæ ſtatus demonſtrant. Hæc, & alia id genus agunt, vt reprimant ſpiritus Athenienſium, & ad bonam frugem eos reuocent.

E Procemium eſt ductum à re de qua agitur, & habet attentionem ab vtilitate, & honeſtate.

Ο,τι ἂν ὑμῖν τε ὠφέλιμον ὄν: Quod vobis vtile, nobis non indecorum futurum eſt. Totius cauſæ diſtributio hic latet: petunt enim legati quæ vtilia Athenienſibus erãt, ſibi verò nullam turpitudinem erant allatura.

Ως ἐκ τῶν παρόντων. Correctio: vt in rebus præ- B ſentibus: quaſi dicat, Non decus quale conuenit victoribus, ſed quale conuenit victis. Ως: Comparationem ſignificat, quemadmodum, vt, apud La- F tinos interdum. Epiſt. Fam. Vt in rebus multò antè quàm profectus es, ab ipſo Rege, & ab intimis, ac domeſticis Pompeij clàm exulceratis, deinde palàm à Conſularibus exagitatis, & in ſummam inuidiam adductis, ita verſamur.

Τοὺς δὲ λόγους. Erit etiam oratio longior potiùs ex inſtituto, quàm contra noſtram conſuetudinem. Erat opinio vulgò, quæ ad noſtra vſque tempora permanauit Lacedæmonios eſſe βραχυλόγους, vnde G Λακωνικὴ βραχυλογία. Ad hanc opinionem occurrunt legati, & negant Lacedæmonios, niſi neceſſariò eſſe βραχυλόγους. Præmunitio eſt: quia morum magiſtros agunt.

Αλλ' ἐπιχώριον ὂν ἡμῖν. Sed quia patrium nobis inſtitutum eſt.

Πράσσειν τὸ δέον. Verbis agere id quod res exigit.

Τῶν προὔργου. Eorum, quæ facere operæpretium est.

Λάβετε δὲ αὐτούς. Petunt, vt amicis animis accipiant suam orationem. Apud hostes agebant: itaque intelligebant suam orationem ipsis fore ingratam; quare artificiosa præoccupatione petunt, vt non inimicis, sed amicis animis se dicentes audiant. Λάβετε. *Accipe nunc Danaûm insidias.* Virgilius libro secundo Æneidos. 139.

Μὴ δ' ὡς ἀξιοῦντες. Ab honesto. Sapientis est ita facere in rerum cōsultatione: deponere odia: non quasi ignari doceamini, sed quasi ignari admoneamini, vt rectè deliberetis.

C Ὑμῖν μὲ γὰρ ἔξεστι. Ingreditur in causam: monet, vt fortuna ista, & secundo rerum successu non abutantur, sed vtantur. Secundæ res inflant, & spiritus hominum tollunt: itaq; legati, qui apud Athenienses victores agebant, dant in primis operam, vt spiritus eorum deprimant, & ad bonam frugem reuocent. Hîc apparet magnitudo animi Lacedæmoniorum: nam vel in ipsis rebus afflictis Reip. Spartanæ dignitatem retinent.

Θέσθαι, αὐτὰ τὸ διαθέσθαι, καὶ ἐπαινετῶς διοικῆσαι. Metaphora à mercatoribus ducta.

Ἔχουσι μὲ ἄν. L.V. refert hoc ad Spartanos, qui erant intercepti in insula: mihi videtur esse referendum ad loca, quibus tunc Athenienses potiebantur. Neque enim id agebant legati, vt ciues suos interceptos in insula relinquerent in potestate Atheniensium, & eos ipsimet hostibus quodāmodo traderent: sed potiùs eos repetebant. Hoc apparet & in principio statim Concionis, περὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἀνδρῶν: & in eo loco, αὐτοὶ πωῶντες τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἄνδρας.

Καὶ μὴ παθεῖν. Nec admittere quod solet accidere hominibus, qui præter spem aliquid boni sunt adepti.

Οἷς ὅ πλεῖσαι. A contrariis. Sed potiùs fortunæ diffidite: quia re sæpius experti estis quàm sit inconstans & mutabilis.

D Ἐκ τοῦ εἰκότος: Meritò.

Γνῶτε δ'. Exemplo facit fidem fortunam esse inconstantem.

263. A Οἵτινες. Legati retinent ciuitatis suæ dignitatem,

Ἥκομεν παρ' ὑμᾶς. Adimus vos postulaturi ea, quæ putabamus antea nos oportere aliis concedere, pacem intellige: quasi dicat, Qui aliis leges dabamus, iam vt eas accipiamus, ad vos venimus.

Καίτοι οὔτε δυνάμεως. Docent hoc fortunæ arbitratu sibi accidisse.

Ἀπὸ δὲ τῶν ἀεὶ ὑπαρχόντων. Sed cùm solitam obtineremus potentiam, opinione tamen decepti sumus: qua in re omnibus idem potest contingere.

Ὥστε. Efficit non esse cur Athenienses freti suis opibus, & recenti victoria, sibi persuadeant fortunam eandem fore perpetuò.

Σωφρόνων δὲ ἀνδρῶν λόγος νουθετικός. Locus communis. Prudentum virorum esse docent non solùm res suas in tutò collocare, sed rebus aduersis moderatè, & prudenter vti. Ἄλλως. Σωφρόνων ἀνδρῶν. ἀντίπτωσις, αὐτὶ τοῦ σώφρονες ἄνδρες. vel de numero sapientum sunt illi, qui &c. Vt locus sic accipiatur, ἐκεῖνοι δὲ εἰσιν ἀνδρῶν σωφρόνων, οἵτινες. Potes & ita locum vertere, Viri autem sapientes, qui tutò res secundas in ambiguo ponunt, aduersas etiam iidem sapientiùs, ac moderatiùs ferre possunt. Qui in secundis rebus de inconstantia fortunæ persuasi sunt, ij etiam in aduersis moderatiùs, & sapientiùs se gerunt: id est, qui secundis rebus non fidunt, hi aduersas sapientiùs, & moderatiùs ferūt. L.V. Cùm sit prouidorum hominum fœlicitatem suam pro certo habere, in incerto positam esse, vt ferendis accidentibus sint instructiores.

Καὶ τὸν πόλεμον. Et qui existimant bella nō administrari arbitratu suo, sed arbitratu fortunæ.

Ἐς ἀμφίβολον. In rebus dubiis. Τίθεσθαι παγαθά. Rectè vti secunda fortuna.

B Διάλυσιν πολέμου. Ad bellum finiendum. diremptionem belli.

264. A Διδόντες μὲ εἰρήνην. Apparet hîc altitudo animi Lacedæmoniorum, qui quamuis victi, & classe spoliati, & ab hostibus in insula intercepti, petitum pacem veniant, tamen ius suum retinent, & agunt apud Athenienses cum authoritate. Demonstrant enim se venisse, non vt accipiant, sed vt dent pacem Atheniensibus: quasi daturi essent beneficium, non accepturi.

C Ἐς ἀλλήλους ὑπάρχειν. Futuram inuicem, futuram mutuo.

Καὶ ἄμεινον ἡγούμενοι. Facit fidem ab vtili accipiendam esse conditionem. Expedit vtrisque nostrûm hoc, non periclitari fortunam: & nobis quidem expediri, an oblata aliqua occasione nostros ciueis seruemus, vobis verò an eos expugnare, & capere possitis.

Ἀμφοτέροις. ἢ ὑμῖν ἀμφοτέροις, ἢ εἴτε διαφύγοιεν, εἴτε καὶ χολιασθείς. Σωτηρίας. Salutis occasione.

D Εἴτε καὶ μᾶλλον. τὸ ἑξῆς. Quia ita res accidit: autor igitur, qui hoc nouerat, certa loquitur.

Νομίζομέν τε. Confirmatio rationis: graues enim inimicitiæ ita demum deponuntur; non si victor victum vi cogat, & ad suas conditiones inuitum pertrahat: sed si dum potest vti vi, tamen de iure suo decedens, benignè ac moderatè cum hoste reconcilietur.

B Ἀνταμυνόμενος Decernens cum hoste

E Ἐγκαταλαμβάνων. Ad iusiurandum adigat.

Μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου Iniquis conditionibus.

Ὀφείλων γάρ. Confirmatio à vi animi grati, qui beneficium accepit, is non studet vlcisci eū, à quo id accepit, quasi vim & iniuriam passus, sed nititur, & operam dat, vt referat ei gratiam, & tueri ac conseruare amicitiam possit.

Αἰσχύνῃ. Pudore, ne ingratus habeatur.

Μᾶλλον πρὸς τοὺς μείζονας. Id verò agunt homines erga immaniores hostes potiùs, quàm erga mediocres inimicos. μείζονας, pro μείζοις.

F C Πεφύκασί τε. Confirmatio: solent enim homines, vel naturâ ita comparatum habent, vt iis, qui sponte sua de inimicitiis remiserunt, libenter & ipsi cedant, resistant autem supra hominum opinionem superbis. μεθ' ἡδονῆς. Libenter, ἡδέως.

Τὰ ὑπεραυχοῦντα. Res, pro personis.

Ἡμῖν δὲ καλῶς. ἐπίλογος, ab occasione docet non esse recusandas pacis conditiones: si vnquam fuit opportuna inter nos pacificatio, iam certè est peropportuna.

G 265. A Καὶ ἰδίαν. Propter viros, qui sunt intercepti in insula.

Ἔτι δ' ὄντων ἀκρίτων. Quare dum euentus belli anceps adhuc est: id est, dum incertum adhuc est, veniant, néc ne in vestram potestatem viri, qui sunt in insula: dumque cum accessione vestræ gloriæ, nostræque amicitiæ, mediocri autem nostra iactura,

ctura, sine dedecore, id licet fieri, redeamus in gratiam. A

Ανάπαυσιν κακῶν. Malorum requiem demus: cuius rei vos potissimùm authores illi existimabunt, quia per vos bello finis imponetur.

Οἱ καὶ ἐν τούτῳ. Qui hanc rem vobis potiùs, quam nobis acceptam referent.

Πολεμοῦνται γὰρ. Bello enim vexantur incerti vtri nostrûm belli authores extiterint. ἀσαφῶς, ἀντὶ τοῦ ἀδήλου ὄντος, ἢ ἀπορουμένης.

B Προσθήσουσιν. Acceptum vobis hoc referent, hoc beneficium vobis tribuent.

Ην γνῶτε. ἀνακεφαλαίωσις. Si rem perspiciatis: vel, si sapitis: sed περιέπλεξεν.

Αὐτῶν τι προσκαλεσαμένων. Quod est honorificentius.

Υποδεέστερον ὄν. Cùm sit opibus, & authoritate longè inferiores.

Οἱ μὲν οὖν Λακεδ. Consilia vtrorumque explicat.

266.A Δημαγωγός. Si etymologiam verbi spectes, vel populi principem significat, vel eum, qui oratione authoritateque eum agit, & ducit quò lubet: quasi moderator, & gubernator plebis. C

Νίσαιαν. Naualia Megarensium, quæ duobus brachiis erant cum vrbe iuncta. vt, τὰ σκέλη τοῦ πειραιῶς: à Niso filio Pandionis. Πηγάς. παροικία μεγαρέων.

Τροιζῆνα καὶ ἀχαΐαν. Hæc omnia Athenienses obtinebant in Pelopõneso: sed facto fœdere tricennali post captam Eubœam, Pelopõnesiis restituerunt. lib. 1. D

B Ενέκειτο: instabat, vocabat legatos in suspicionẽ fraudis: qui palàm cum populo agere recusarent, clàm verò cum paucis transigere rem vellent: venabantur gratiam plebis isto astu.

D Εγκλήματα ἔχοντες. Dantes crimini.

267.A Περιώρμουν. Manebant in statione: mutata est figura: dicendum enim erat, ἅπάσαις περιορμούσαις. deinde subaudiendum, τὴν νῆσον φυλάττοντες. Necenim illud περιπλέοντες, hîc locum habere potest. Ideò etiam Thucyd. constructionis figuram videtur mutasse. Æ.P. E

B Εν τούτῳ δὲ. Transit ad eos, qui in Sicilia bellum gerebant. Narrat Syracusanos, & socios coacta classe ad Messanam bellum administrasse: & vrbem illam quasi sedem belli delegisse, instigantibus ad eam rem potissimùm Locrensibus, qui in spem venerant Rheginos subigendi ea ratione, id est, terendo eos bello assiduo terra, marique.

C Καὶ ναυμαχίας ἀποπειρᾶσθαι ἐβούλοντο. Hoc ad Syracusanos est referendum vt patet ex sequentibus, ἐν τούτῳ οὖν τῷ μεταξὺ οἱ Συρακούσιοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, &c. Naualem experiri pugnam. Nauali prœlio fortunam periclitari. F

268.A Τοῦ τε Ρηγίου. τῆς τε μεσσήνης. ἀντὶ τοῦ ῥηγίου τῇ μεσσήνῃ ἀκρωτηρίου. Non quòd esset promontorium, sed quia erat in extrema Italiæ parte, quasi in promontorio.

Εστι δὲ ὁ πορθμός. Obiter docet quodnam sit fretum Siciliæ, & vbi potissimùm sit situm, & quamobrem sit habitum sæuum, & nauigatu difficile. Hic autem leuiter attingit fabulam de Vlysse. Hodie Pharo di Messina. G

B Εκκαίδεκα. L.V. videtur habuisse codicem, in quo erat ὀκτωκαίδεκα: vertit enim duodeuiginti.

Ως ἕκαστοι ἔτυχον. Vt singulis licuit: quà quisque potuit.

Εν τῇ μεσσήνῃ. L. V. vna ad Massanam, & ad Rhegium naui amissa.

Απολέσαντες. χολιας. οἱ ἀθηναῖοι δηλονότι. Ego, οἱ συρακούσιοι, ὅτι νικηθέντες.

Καὶ νὺξ ἐπεγένετο τῷ ἔργῳ. L.V. Cùm nox prœlio intercessisset. F.P. Cùm nox interuentũ suo prœliũ diremisset. C

Τὴν πελωρίδα. ἀκρωτήριον σικελίας τὸ βορειότατον, agrum Rheginum versus. Pachynus orientem, Lilybœum Africam spectat.

B Απώλεσαν. L. V. amiserunt. F.P. depresserunt.

Αποσιμωσάντων, τὰς ναῦς δηλονότι μετεωρισάντων, ὑψωσάντων τὸ ἀπὸ σιμοῦ, ἢ κοίλου τόπου ἀνάγεσθαι εἰς ὕψος. V. nauticũ. σιμότης) (γρυπότης· σιμός, pressus naribus) (γρυπός. ἴσως eludere. Cæs. lib. 1. belli ciuilis, Ipsi Massilienses & celeritate nauium, & scientia gubernatorum confisi, nostros eludebant, impetusque excipiebant. vel, vitato impetu. D

Καὶ οἱ μὲν ἀθηναῖοι. Narrat Atheniẽses Camarinam venisse, allato nuntio de ea, quòd Syracusanis proderetur. Messenios interea terrâ, marique Naxum vrbem finitimam oppugnasse, & quamuis initiis secundis vsi fuerint, exitum tamen eius oppugnationis infaustum fuisse docet. 269.A C

Μετὰ δὲ ταῦτα. Redit ad obsidionem Lacedæmoniorum, qui erant intercepti in insula, & Atheniẽsium copias, quæ oppugnabantur à Peloponnesiis in Pylo: demonstrat multas, & magnas difficultates, quibus Athenienses premebantur: ita, vt quodammodo ipsi obsideri viderentur. Sed antequàm ad eas res redeat, obiter Græcos, qui erant in Sicilia, sine Atheniensibus bellum inter se terrâ gessisse docet. D

Κάχληκα. Glaream suffodientes, vel calculos, lapillos. 270.A

Αθυμίαν. Animi angorem afferebat mora opinione longior.

Αἴτιον δὲ ἦν. Causas huius moræ explicat. Lacedæmonij edixerant, & magna præmia proposuerant iis, qui aliquid commeatus in insulam conuexissent: itaq; multi reperiebantur, qui spe præmiorũ adducti, alij aliud genus commeatus deducerent. B

Τάξαντες ἀργυρίου πολλοῦ. L.V. ingenti id pretio taxantes. F. P. æstimantes. τάττειν, statuere pretium, τάττειν τὴν ὠνήν. Paulò pòst, τετιμημένα χρημάτων.

Αφειδῆς ὁ κατάπλους. ἀντὶ τοῦ, οἱ δὲ κατέπλεον οὐ φειδόμενοι τῶν πλοίων. C

Περὶ τὰς καταράξεις. id est, περὶ ἐκεῖνα τὰ μέρη τῆς νήσου, εἰς ἃ κατῆρον.

Μήκωνα. Semen papaueris mellitum, & lini semen pistum. 271.A

Φυλακαὶ ἐγένοντο. Postea obseruari cœpti sunt.

Επενόουν. Comminiscebantur, ἀντὶ τοῦ ἐπειρῶντο.

Εν δὲ ταῖς ἀθήναις. Transit ad Athenienses, qui erant in vrbe. Demonstrat eos pacis, & conditionum non acceptarum pœnituisse: & causas explicat: quia audiebant suas copias omnium rerum inopia laborare: frumentum, & commeatum in insulam transportari: quia metuebant hyemem imminentem: quia verebantur ne obsessi effugerent: quia Lacedæmonij nullos amplius legabãt de pace: quod videlicet nõ fecissent, nisi aliquid certi de salute suorũ habuissẽt, quo cõstanter niterentur.

Ταλαιπωρεῖται. Fatigatur: affligitur: vexatur: rerum, scilicet, inopia, & locorum difficultatibus.

Ορῶντες. Argumentũ est à maiori, quo fidẽ facit timendũ fuisse Atheniensibus: nã si æstate vix po-

terant mittere commeatum suis exercitibus, quã-to minus id erant facturi hyeme?

B Γαίτων δὲ μάλιστα. Maximè autẽ omnium eos solicitos habebat illud, quòd suspicabantur Lacedæmonios habere aliquid, quo niterentur, & in quo repositam haberent spem salutis suorum ciuium. Auxilia autem, vel ex Sicilia, vel aliunde videntur intelligenda.

C Κλέων δὲ γνοὺς αὐτῶν. Cleon (vt supra vidimus) dissuaserat pacem: quare cùm intelligeret iam populi pœnitentiam de reiecta pace se authore, veritus ne propterea incurreret in eius odia, primò negabat vera referri de rebus illis: id est, Pyliis: deinde cùm ipse explorator esset mittendus, vt rerum illarum statum inspiceret, mutata sententia, suadebat populo, vt nouum exercitum mitteret: postremò ipse creatus dux ad eam rem conficiendam est missus.

Ψευδὴς φανήσεσθαι. Mendacij argui.

D Ωρμημένοις τῇ γνώμῃ. Animis incitatos: propensos animis.

Μηδὲ διαμέλλειν. Causæ speciosæ non est interponenda mora: non est prætermittenda rei gerendæ occasio.

Παρεῖναι τὸν καιρόν. Præterire rei gerendæ occasionem.

272. A Οἱ στρατηγοί. Ex singulis tribubus singuli duces quotannis creabantur, qui essent parati ad quaslibet opportunitates publicas.

Υποθορυβησάντων τι ἐς τὸν Κλέωνα. Cùm aliquantulum tumultuati essent aduersus Cleonẽ: vel cùm tumultuosè quædam ei obiecissent, vel cùm ei irati fuissent, quòd moram interponeret.

Οὐ καὶ νῦν. Non etiam nunc, ne dum expectata occasione: quasi dicat, vt dux ipse designatus rem suscipiat gerendam: vel, ἢ νῦν, id est, priuatus, οὐκ ἀρχῶν.

Τὸ ἐπίσπας; τοὺς στρατηγούς; τὸ εἶναι πλεονάζει.

Ο δὲ, τὸ μὲν πρῶτον. Hîc describit suis coloribus Thucyd. Cleonis inconstantiam.

Ετοῖμος ἦν. Non recusabat, lubenter accipiebat conditionem.

B Εξίστατο. Cedebat ei: abdicabat se magistratu.

Οἷον ὄχλος φιλεῖ. ὅπερ φιλεῖ ὅμιλος ποιεῖν. libro 2. de Pericle.

Εξανεχώρει. Reuocabat quæ dixerat, tergiuersabatur, non stabat promissis, promissis stare recusabat.

C Ωςτε οὐκ ἔχων ὅπως. Cùm non relinqueretur ei amplius locus tergiuersandi.

Εξαπαλλαγῇ τῶν εἰρημένων. Vt expediret se ex iis, quæ dixerat, & quibus fidem suam obstrinxerat: vt se promissis suis liberaret.

Παρελθών. In mediam concionem progressus, ergo subtraxerat se.

Οὔτε φοβεῖσθαι, ἔφη. Obliqua conciuncula, in qua purgat se Cleon: & simul inflatius magnifica quædam populo pollicetur.

Αἶνος, πόλις θρᾴκης, in altero Hebri fluuij ostio sita, ἢ κώμη, ὁμώνυμος. τρίτη πόλις θεσσαλίας, τετάρτη, λοκρῶν τῶν ὀζολῶν, πέμπτη, κατὰ θάψακον, ἢ τὸν εὐφράτην. ἔστι ἢ νῆσος παρακειμένη τῇ εὐδαίμονι ἀραβίᾳ. Στέφανος.

D Ενέπεσέ τι. Leuitas hominis, & inanis eius oratio mouit risum Atheniensibus.

Ασμένοις. ὃ καὶ βουλομένοις. Iucunda tamen accidit viris prudentibus.

273. A Διὰ τάχους: E vestigio. τῇ ἀπορίᾳ τοῦ χωρίου: Loci difficultate. L.V. inopia.

Ωρμῶντο. Animum appulerant: erant propensi animis ad periclitandam belli fortunam studio, & animi alacritate ferebantur.

B Παρέσχε ῥώμην. Addidit vireis, id est, cõfirmauit in ea sententia.

C Επ' ἐκείνοις γὰρ εἶναι. Arbitrium enim conserendæ manus esse penes illos.

Εἰ δ' αὖ. Quòd si contenderet vi manum conserere in locis densis, illos, qui essent pauciores, sed B locorum peritiores, longè meliore conditione hoc esse facturos.

Λανθάνειν δ' ἄν. Aliud incommodum. Futurum enim, vt suæ copiæ latè diffusæ paulatim clàm minuerentur, erepto sibi prospectu, quo minus laborantibus possent succurrere.

Απὸ δὲ τοῦ αἰτωλικοῦ πάθους. Ομηρος. παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω. Hæc autem ei in mentem veniebant, repetenti memoriâ cladem acceptam in Ætolia. Ibi enim libro 3. Τοὺς δὲ πλείους τῶν ὁδῶν ἁμαρτάνοντας, ἢ ἐς τὴν ὕλην C ἐσφερομένους, ὅθεν διέξοδοι οὐκ ἦσαν, πῦρ κομισάμενοι περιεπίμπρασαν.

D Τῶν δὲ στρατιωτῶν. Iam docet, quomodo acciderit, vt bona pars syluæ cremata fuerit: quia superius dixit, καὶ αὐτὸν ἐπιρρώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρεῖχε. Scholiastes hoc στρατιωτῶν ad Athenienses refert, atque hic erit sensus: Milites Atheniens. angustia locorum coacti, in extremam quandam insulæ oram egressi sunt parandi prandij causa: ita tamen, vt positis excubiis id facerent: & cùm quidam eo- D rum ignem incendisset, ignis autem syluam arripuisset, euenit, vt exorto vento magna pars syluæ incensa fuerit: F.P. hoc refert ad illos Spartanos, qui in insula Sphacteria erant: τῆς νήσου. L.V. vertit syluæ: sed malè.

Τῆς νήσου τοῖς ἐσχάτοις. τὸ ἑξῆς συνάπτε. Accedere ad extremas insulæ oras.

274. A Ως ἐπ' ἀξιόχρεων. δύναμιν supple, & παρεκελεύετο ἢ ἐνόμιζεν. ἀξιόχρεως, propriè, qui soluendo est. Inde pro non contemnendo accipitur.

E Τὴν τε νῆσον. Demonstrabat scilicet aditu faciliorem: αὐτὴ τῶν πλαγιασμῶν, τῆς τε νήσου οὔσης εὐαποβατωτέρας.

Τὴν ἐπιχείρησιν. Ad eam inuadendam se apparabat.

B Φυλακῇ τῇ μετρίᾳ. Custodia tolerabili, tantisper dum aliquid de summa rerum esset transactum.

C Ω δὲ γὰρ διεπεπάχατο. ἐπαγαγία διεπεπάχατο, ἰωνικῶς, αὐτὶ τοῦ διατεταγμένοι ἦσαν.

D Εἰ καταλαμβάνοι. Si cogerētur se recipere in loca F tutiora: si receptu firmiore opus esset, vt se seruarent. sed breuis est προσωποποιΐα.

Αναχώρησις βεβαιοτέρα. μετωνυμία. Si receptus instaret, si vrgeret.

275. A Οἷς ἐπέδραμον. Quos cursu inuaserunt.

Καὶ λαθόντες τὴν ἀπόβασιν. Tum quia clàm egressi fuerant.

Θαλαμίων. οἱ ἢ θαλαμῖται, ἢ θαλάμακες παρ' ἀριστοφάνει ἐν βατράχοις. Vbi interpres hæc tradit, tres erant ordines remigum. nobiliores, θρανῖται. ignobilio- G res, θαλαμῖται. medij inter hos, & illos, ζυγῖται.

B Οπῇ ὅτι πλείστη. Vt in maximam dubietatem hosteis adducerent vndique circumuentos.

Αλλ' ἀμφίβολοι γίνωνται τῷ πλήθει. Sed vndique telis peterentur à multitudine. L.V. ancipites. dubitationis causa.

C Απορώτατοι. Scholiastes, ἀπορώτατοι ὅπλων. F.P. imperitissi-

peritissimi rei militaris, vt hoc idem valeat, ac si dixisset Thucydides, ἀπορώτατοι τόξων, ἤγουν τῶν πολεμικῶν πραγμάτων ἀπειρότατοι.

Ἐκ τόπου δυσχωρίας δηλονότι.

Ἔχοντες ἀλκήν. Strenui & fortes.

Οἷς μὴ δ' ἐπελθεῖν. In quos ne inuadere quidem licebat.

Φεύγοντές τε γάρ. Nam & dum fugerent, vincebāt, vel quia hostium ordines laxabantur, atque ita debilitabātur: vel quia sui à tergo eos adoriebantur.

Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἐπιτάδαν. Explicat Thucyd. qua ratione se instruxerint Lacedæmonij, vt propulsarent hostem. Epitadas (inquit) & qui cum eo erant instructo agmine contra grauem armaturam Atheniensium ire contenderunt, vt cum ea confligerent: sed impediti partim à latere, partim à tergo id facere nequiuerunt.

276. A Οὐδὲ τῇ σφετέρᾳ ἐμπειρίᾳ. Vt pugna stataria pugnarent.

Οὐκ ἀντεπῄεσαν. Contrà non procurrebant, sed in eodem loco se continebant.

Χωρίων τε χαλεπότητι. Per loca aspera, & ob pristinam solitudinem salebrosa: per quæ scilicet grauis armatura nō ita cōmodè currere poterat, leuis & expedita facilè hoc faciebat. Hic est λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος, cur hostes eos assequi non possent, ipsi facilè euaderent.

B Τῶν δὲ Λακεδαιμονίων. Narrat iam Thucydides Lacedæmonios fatigatos, & multis, ac variis difficultatibus obsessos, tandem se recepisse ad extremū, & tertium præsidium.

Πολλαπλάσιοι. Lōgè numerosiores, lōgè plures.

Καὶ ξυνειθισμένοι μᾶλλον. Iamque assueti eos contemnere, & nō ita, vt antea extimescere: quia non continuò passi fuerāt ea, quæ se passuros putarant.

C Τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι. Animis deiecti: demissis animis, ταπεινοφροσύνῃ.

Ὡς ἕκαστός τι. Atq; iis telis, quę sors cuiq; obtulerat.

D Ἰδεῖν τὸ πρὸ αὐτοῦ. L.V. Prospicere sibi. F.P. Cernere spatium antepositum, vel spatiū, quod ante oculos erat.

Τὸ ἔργον. L. V. Ibi res indigna. F.P. Pugna erat difficilis: id est, cum magna difficultate à Lacedæmoniis ibi pugnabatur.

Ἐστερημένοι. Non poterant ferre, sustinere.

277. A. Εἶχόν τε οὐδέν. Et quid agerent, nesciebant.

Ἀποκεκλῃμένοι. Erepto omni prospectu: erepta etiam facultate audiendi ducis imperia. ἀποκλείω, & ἰωνικῶς ἀποκληίω.

Καὶ οὐκ ἔχοντες ἐλπίδα. Nullam deniq; salutis spem habentes: sed καινοπρεπῶς. Nullam spem excogitandæ, vel reperiendæ rationis, qua propulsando hostem sese seruarent.

Ξυγκλῄσαντες: ἑαυτοὺς supple: facto globo, conglobantes sese.

Ἐχώρησαν. Euaserunt, cōcesserunt, contenderūt.

B Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. Quos Atheniēses, quāuis essent insecuti, tamen circūdare, & variis ex partibus oppugnare, propter munitionis naturā non poterāt: sed eos aggressi ex aduerso, propellere conabātur.

C Καὶ χρόνον μὲν πολύν. Ac diu ad maximam diei partem vtrique pugna, siti, & sole confecti, tamē mala tolerabant, & sustinebant.

Ἐπειδὴ δ' ἀπέραντον ἦν. Et cùm nullus rei exitus reperiretur.

D Βιάσασθαι τὴν ἔφοδον. Se vi in munitionem irrupturū.

Ὁρμήσας. Iter ingressus clàm: digressus clàm, ægrè, & vix clàm circūlatus venit, insciis illis circūiit.

Κατὰ τὸ ἀεὶ παρεῖκον. Qua paulatim insulæ prærupta dabant aliquem aditum. res pro personis, μετωνυμικῶς.

Ἐξέπληξε. Pauore consternauit.

278. A Καὶ γιγνόμενοι ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι. Et in eadem fortuna constituti, qua olim Spartani, qui erant cū Leonida ad Thermopylas, si parua magnis conferenda. Ἡροδ. libro 7. ἐν πολυμνίᾳ 113.

Τῇ ἀτραπῷ. Duce Epialte Trachinio.

B Ἀσθενείᾳ σωμάτων. Languentes corpore ob inediam.

Γνοὺς δὲ ὁ Κλέων. Ea erat Cleonis ambitio, vt quoniam pollicitus fuerat Atheniensibus se aut interfecturum Lacedæmonios istos, aut viuos deducturum Athenas, cùm intelligeret se posse facilè promissa præstare de viuis adducendis, pugnam suis interdixerit, edixeritque per præconem; vellént ne Spartani arma, & se ipsos Atheniēsibus dedere, illi accepta conditione sese dediderunt.

C D Ἱππαγρέτου. οἱ ἱππαγρέται. Magistratus erat minor Spartæ: vt, οἱ ἕνδεκα Athenis, & Triumuiri capitales Romæ: qui cùm esset aliquis prehendendus dabāt apparitores. Ξενοφ. lib. 3. ἑλλην. ἰδ. εἶπεν, ὦ τὸν πρεσβύτατον τῶν ἱππαγρετῶν κέλευέ σοι ξυμπέμψαι ἕξ, ἢ ἑπτά, οἱ ἂν τύχωσι παρόντες.

Αὐτὸς τρίτος. Obserua morem Lacedæmoniorū.

Διακηρυκεύσασθαι. Per præcones, & internuntios agere. ἐπικηρυκεύεσθαι. ἴσως, cum hostibus.

Καὶ ἐκείνων μέν. Permiserunt Athenienses: ita tamen vt neminem eorum dimitterent: alios, qui agerent, ex continenti ipsi euocarent. Τὰ ἄλλα.

D Τοὺς ἄνδρας δεδίδοσαν.

279. C Ἐνδεεστέρως. Parciùs. Frumentum parcè, & paulatim metiri instituit. Cæs. lib. 7. 184. ἢ πρὸς τὴν ἐξουσίαν. quàm pro facultate, qua plus ciborum cuique dare poterat.

280. A Τοὺς γὰρ Λακεδαιμονίους. Facit fidē, & affert rationē, quare præter opinionem omnium id acciderit. Existimabant enim nunquam Lacedæmonios vēturos in deditionem, & arma esse tradituros, neq; fame, neque aliqua necessitate alia inductos: sed seruatis armis, ac prœliantes animam efflaturos.

E Ἀπιστοῦντες. Alia ratio: quia non poterant adduci, vt crederent, qui arma tradidissent, eos esse similes eorum, qui fortiter pugnando cecidissent.

Καὶ τινος ἐρομένου. Socius quidā Atheniensium, vt Lacedæmoniis insultaret, quæsiuit ex quodam captiuo, an qui ceciderāt essent viri fortes. is responsum tulit, plurimi fore æstimandas sagittas, si viros forteis ab ignauis dignoscerent: indicans videlicet

F eos occubuisse, qui in sagittas aut lapides incidissent. Hoc responsum habebat purgationem Lacedæmoniorum.

Τὸν ἄτρακτον. Fusum: id est, sagittā. Ita enim Dorienses sagittam vocant. Sed quid dixisset ille, si tormenta bellica nostrorum temporum vidisset?

Ἐλῄζοντο. Prædabantur, populabantur, latrociniis infestabant. G

Ὁμόφωνοι. Vt faciliùs eos fallere possent.

G Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Narrat Lacedæmonios ægerrimè tulisse hoc genus belli, & latrocinia, quibus infestabantur, tum quia eius rei erāt imperiti, tum quia serui deficiebant, & ad Messenios transfugiebant; tum denique, quia grauius aliquod incommodum præterea verebantur ne sibi accideret.

281. A Ἅμα ἕῳ. Prima luce. Ῥεῖτος. Oppidum, ἡ γνώμη: ἐπιγραφαί. Ἐφ' ὃν ὥρμησε: παρέκβασις.

Καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῖς ἤρθη. Et signa eis sublata sunt: A id est, & ex altis, eminentibusque locis significatio data est de hostium aduentu. L.V. & signa de hostium aduentu ipsis erepta.

Κιγχρεῖα. Portus Corinth. Ægæum mare versus, numero multitudinis plerumque dicitur.

C Κρομμυῶνα. κώμη τῆς Κορινθίας. Genere fœmineo ἡ Κρομμυών: Straboni libro 8. Vbi porcam Crommyoniam fuisse poetæ fabulantur, matrem apri Calydonij, quam Theseus inde abegit.

D Αἱμασιαί. Maceriam, παρὰ τὸ αἱμάσσειν: id est, cruentare, quia ex rubis, & dumis constat, dicitur tamen etiam de ea, quæ ex lapidibus.

Λόχος. Cohors.

282.B Τούτῳ τῷ τρόπῳ. Hoc prætermissum à Laurentio Valla.

C Οὐ κατὰ δίωξιν πολλήν. Neque hoste vehementer insequente: neque effusa fuga.

Ἱδρύθη. In locis eminentibus castra fecit. Constitit in locis eminentibus.

D Ἐπικειμένας νήσους. Æginam, Belbinam, Salamina, Psittaliam intelligit.

283.B Ἀπολαβόντες ἀποικοδομήσαντες. Complexi ab vtroque littore, ab vtraque calamitate murum, & munitionem duxerunt.

Ἀλιάδα. πόλις λακωνικῆς παραθαλασσία. Στέφανος.

Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον. Transit ad duces Atheniensium, qui in Siciliam cum classe missi fuerant: & in mandatis à populo habuerant, vt dum præteruehererentur, res Corcyræorum curarent. itaque docet eos iam suscepta nauigatione ad insulam D Corcyram appulisse: & exules Corcyræorum, qui montem Isthonem occupauerant ad deditionem coegisse, finemque illi bello imposuisse. Sed describit diligenter Thucydides funestum, & miserandum exulum exitum.

Ἐστράτευσαν. Arma intulerant.

C Καθιδρομένους. Qui consederant.

Ἐκράτουν τῆς γῆς. Agro potiebantur, & multa dabant detrimenta.

Πτυχία. Hanc puto esse, quæ ante portam vrbis E sita est: & in quam Homerus fabulatur nauem cõuersam, quæ Vlyssem in Ithacam deduxit. Ὀδυσ. libro 13.

D Λελύσθαι τὰς σπονδάς. Vt fœdera irrita essent omnibus.

Οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται. Iam explicat Thucydides scelus, & fraudem singularem Corcyræorum vrbanorum, qui simulata beneuolentia, & reconciliata gratia persuaserunt suis ciuibus, vt ex insula aufugerent: itaque illi in fuga deprehensi, vt ij, qui F pacta non seruassent, vrbanis Corcyræis traduntur: quos illi conclusos vno in loco, paulatim educebant, & summis cruciatibus affectos necabant: sed cùm cæteri, qui erant inclusi animaduertissent id, quod res erat, nolebant euocati progredi: itaque aduersarij nudato tecto ædium lapidibus, & telis eos obruebant: ipsi etiam se inuicem necabãt: alij iugulantes, alij laqueo se suspendentes. Hic fuit exitus seditionis Corcyræorum.

Ὡς τάχιστα ἀποδιδράναι. Vt primo quoque tempore G fugam capesserent.

284.A Ὡς δ' ἔπεισαν. Hoc ad Corcyræos vrbanos referendum: vt illud etiam μηχανησαμένων τὸ πλοῖον: per peram igitur est in L.V. versione. Hi autem cùm ab illis persuasi nauigium machinati essent. F.P. μηχανησαμένων, parato per insidias nauigio.

Ξυνελάβοντο δὲ τοῦ ποιοῦντος. Hic obiter Thucydides carpit Atheniensium duces, qui stimulis ambitionis acti, adiuuarunt Corcyræos, vt fraus eis succederet. hoc incœptum adiuuerunt.

Ὥστε ἀκριβῆ τὴν πρόφασιν γενέσθαι. Vt certa & probabilis causa videretur, iis scilicet, qui erant in insula.

Ἀδεέστερον: audacius. Καθεῖρξαν: concluserunt.

Κατὰ εἴκοσιν Vicenos. B

Μαστιγοφόροι. Et lictores prosequentes vrgebant B eos, qui tardius prosequerentur.

Ἐπιταχύνων τῆς ὁδοῦ: ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐτάχυνον.

Σπάρτοις. Funibus, genere neutro Ὅμηρος, Ἰλιάδ. B. D

Καὶ δὴ δοῦρα σέσηπε νεῶν, καὶ σπάρτα λέλυνται. Τὰ ἐκ σπάρτου τοῦ φυτοῦ σχοινία. εὐστα.

Παραιρήματα. Vestibus, vestes connectentes, à παραιρέω, ῶ. Lacerantes, discindentes vestes.

Ἀπαγχόμενοι. Seipsos strangulantes.

Ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο. Orta luce. 285.A

Φορμηδόν. Aceruatim. τὴν ὠμότητα τῶν Κερκυραίων C ὑποδηλοῖ. φορμὸς δέ: stoream significat.

Ὥρμηντο. Nauigationem instituerant B

Οἰκήτορες. Si legatur οἰκήτορες, erit planior, & illustrior verborum sensus.

Ἀσσυρίων. Fortasse quòd lingua Assyriorum longius, latiusque pateret, & gentibus esset notior, ideò Persæ ea vtebantur familiariùs. C

Σαφές. Apertũ, clarũ: eos obscuritatis accusabat. D

Ἀρταξέρξην. Apud Diod. sic libro 12. legitur Ξέρξην: sed locus est mendosus. Xerxes enim, cuius erat filius Artaxerxes, iampridem obierat: regnauit hic annum: κατὰ τινὰς δύο μῆνας. Διοδ.

Ἐπελεύτα. Exiit.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Explicat iam Thucydides 28[.] nonnullas res gestas à Mitylenæis, qui erant exules: vt Rhœtium, & Antandrum ceperint: & quo consilio id fecerint: sed in principio narrationis memorat solem quadam ex parte defecisse.

Ἐκλιπὴς ἐγένετο: ἀντὶ τοῦ ἐξέλιπεν. τὶ, quia φυσικῶς sol nunquam totus deficit.

Ῥοίτειον· πόλις τρωάδος ἐπὶ λόφῳ κειμένη. στραβ. lib. 13. B

Στατήρ. Absolute, ὁ χρυσοῦς στατήρ. Valebat autem minam, erat etiam nummus. στατῆρσι δ' οἱ θεράποντες ἁρπάζομεν. Erãt autem δαρεικοί, φιλίππειοι, ἀλεξάνδρειοι, omnes aurei. Si dixeris, χρυσοῦς, subintelligitur στατήρ. Si στατήρ: non etiam χρυσοῦς.

Μηδὲν ἀδικήσαντες. Nulla iniuria facta præterea. Vel, nulla vi mulieribus illata.

Ἄντανδρον. πόλις ὑπὸ τὴν Ἴδην. πρὸς τῇ μυσίᾳ τῆς αἰολίδος. Στράβ. Virgilius libro 2.

— *Classemque sub ipsa,*

Antandro, & Phrygiæ molimur montibus Idæ.

Ἀθηναῖοι δὲ ἐν τῷ αὐτῷ θέρει. Expeditionem narrat C Atheniensium aduersus Cytherios: captam ab illis insulam Cythera memorat, & vastatam oram maritimam Lacedæm. oppositam insulæ.

Ἐπὶ Κύθηρα. Sed antea in Melum, κατὰ Διόδωρ. libro 12. D

Κυθηροδίκης, vt ἡ μαυοδίκης. ἀρσενικόν.

Ἀνέχει. Porrecta est. 287.A

Πλὴν θανάτου. Arbitrium de se omne permitterent, nisi mortis B

Ἐπιτηδειότερον. Leniùs, commodiùs, æquiùs, conditiones peractæ sunt. Res æquioribus conditionibus ab ipsis transactæ sunt.

Παραλαβόντες. Traditum ab incolis, quos mouerunt sedibus.

Κυθήρου

Κυθηρῶν. Vrbem iam intelligit.

Ελος. Ομηρος Ιλιάδος Β.

Οἵ τ' ἄρ' ἀμύκλας εἶχον ἕλος τ' ἔφαλον πτολίεθρον.

παρὰ τὸ ἐν ἕλει εἶ). Στέφανος.

Εναυλιζόμενοι. Commorantes vbicumque opportunum videbatur.

Οἱ δ' Λακεδαιμόνιοι. Quibus in angustiis, & quo in metu fuerint Lacedæmonij, demõstrat iam Thucydides, & causas ostendit eius rei fuisse cùm vetera, tum recentia incommoda, præterita, tum denique sperata, & quæ maximè metuebant.

D Αντιτάξαντες. Instructa acie occurrebant.

Ως ἑκασταχόσε ἔδει. Vt vnusquisque locus postulabat.

Καὶ τὰ ἄλλα. Res vrbanas intelligit, quas diligenter tuebantur.

Νεώτερόν τι γένηται. Ne status reipublicæ nouaretur. περιπλοκή.

Ταχέος. Improuisum bellum sic appellat.

288. A. Εἴπερ ποτε. Nam vt cunctatores, malè audiebant Lacedæmonij. Libro primo in concione Corinthiorum hoc vidimus.

Ξυνεστῶτες. Affert rationes, cur segniores redditi Lacedæmonij, has tractat per collationẽ: quia ipsi cogebantur inusitata ratione rei militaris sese opponere maritimis copiis hostium, idque Atheniẽsium, qui semper nouas in bello rationes comminiscebantur.

Τῆς παρασκευῆς. Quæ esse consueuerat, vt copiis pedestribus, & pugna stataria rem gererent aduersus pareis copias: iam verò equitatu, sagittariis excursionibus rem sibi gerendam intelligebant, & aduersus non pedestres, sed maritimas copias.

Αγῶνι. Res pro personis.

Οἷς τὸ μὴ ἐπιχειρεύμενον. Qui quicquid intentatũ relinquunt, id deesse spei, quam de successu rei cõceperant, existimant, quasi dicat, qui omnia quæ sibi proponunt gerenda, prosperè, ac fœliciter sibi successura persuasum habent. Quibus res non tẽtata, prẹter opinionem illorum accidebat. qui eius rei exitum sibi promittebant. Qui putabant sibi omnia successura, quæ tentassent: si quid non successisset, id credebãt propterea non successisse, quòd id non tentassent.

Ην ἐλλιπὴς τῆς δοκήσεως. τῆς δοκήσεως τοῦ πράξειν τι: id est, erat præter opinionem: aberat ab opinione, quam scilicet habebant de eius successu: id est, qui omnium rerum successum sperant, quas aggrediuntur.

B Τὰ τῆς τύχης. Casus.

Ατολμότεροι. Timidiores.

Διὰ τὸ τὴν γνώμην ἀνεχέγγυον γεγενῆσθαι. quia animus desperabat. Ανεχέγγυος: qui soluendo non est. L.V. Decepti opinione. F.P. Propter animi diffidentiã.

Καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ. L.V. & in ea re. F.P. & in eo rerum statu: id est, quia erant ἄτολμοι, in magna trepidatione, & metu.

Κορτύταν. Oppidum Laconicum. L.V. Corcyram. Sed malè.

Αφροδισίαν. Στέφανος. Αφροδισιάδα, πόλιν Λακωνικὴν τῶν ἑκατὸν μίαν.

289. A Επανάστασιν. Insurrexerunt.

Τῷ δ' αὐτοῦ θέρους. Inducias factas eadem æstate narrat inter Camarinæos, & Geloos primùm, deinde docet cæteras etiam Siciliæ ciuitateis misisse Gelam legatos, qui de compositione, & reconciciliatione agerent.

A

HERMOCRATIS CONCIO.

Ουτε πολ. Hermocrates iste Hermonis fuit filius, 290. A. vir & cõsilio præstans, & manu strenuus, & acerrimus Athen. aduersarius, qui confecto bello Siculo vnà cum aliis collegis præfuit classi Syracusanorum missæ contra Athenienses. nã Syracusani profligatis maritimis, pedestribusq; copiis Atheniensium, vt suas iniurias, & bellum illatum vlciscerentur, miserunt auxilio Peloponnesiis contra B Athenienses classem, cui plures prætores præerãt, inter quos principem locum obtinebat Hermocrates propter dignitatẽ, & merita sua erga ciues, & reliquos Siculos. Huius facit mentionem perhonorificam Xenophon libro 1. τῶν ἑλλην. Hic igitur concionatur in conuentu Siculorum, & hortatur omneis ad pacem, & concordiam: suadet, vt deponãt bellum, & inter se ciuitates reconcilientur. Commemorat belli incommoda, commoda pacis. Docet controuersias mutuas amicè esse toC lerandas: non vi, & armis, sed iure, & oratione esse disceptandum. Demonstrat Athenienses insidiari eorum libertati, & inhiare in fortunas, & res omnium Siculorum: & honesta præscriptione societatis, & cognationis, quam prætendebant cum Chalcidensibus, id vnum agere, vt iugum seruitutis imponant omnibus Siculis. Quare id summo studio præcauẽdum monet, & pacem perpetuam (si fieri potest) inter illas ciuitates stabiliendam: sin minus, in aliud tempus controuersias reiiciendas: D interea compositionem faciendam: ita enim se & externo hoste, & domestico bello liberatum iri. Hæc sunt ferè capita totius concionis, quæ nititur potissimùm vtilitate, & malorum, atque incommodorum vitatione: contrà verò bonorum, & commodorum adeptione.

Ουτε πόλεως. Qui agit causam, is necesse est, circunspiciat, & diligenter videat commoda caussæ suæ: ac studeat incommoda, & impedimenta amouere, commoda complecti, & iis adhærere. E Hoc omnes artifices præcipiunt: & natura ipsa docet. Quid igitur poterat lædere, & impedire causam Hermocratis? suspicio scilicet auditorum, qui poterant existimare eum agere hanc causam priuati commodi causa: id est, propterea quòd ciuitas eius nullas haberet opes ad bellum tolerandum: itaque pressa incommodis, pacẽ exoptaret, eumque summitteret, qui aliis etiam idem suaderet. Hanc igitur suspicionem statim in ipso principio refellit, & reiicit. Docet non priuati commodi, sed F publicæ vtilitatis gratia se causam istam suscepisse, & authorem compositionis, & pacis fore. Hoc autem proœmij genus, quod ducitur ex hominum opinione de rebus ac personis, ἐξ ὑπολήψεως προοίμιον appellat Hermog.

Πρότασις. Agam vobiscum, ô Siculi, non priuati commodi, sed publicæ vtilitatis gratia. Ratio: quia ex ea sum ciuitate, quæ maxima, & potentissima est, & quæ non adeò facilè succumbat, vt pacem potissimùm, & ante alias ciuitates debeat G expetere.

Απόδοσις καὶ βάσις. ἡ ἀπόδοσις ἐστὶν ἀξίωσις. Quare peto à vobis, vt me de publica vtilitate agentem æquis animis audiatis: inserit simul probationem, quòd de publica vtilitate sit acturus, de bello enim, eiusque incommodis vitandis agam.

Πόλεως ἐλαχίστης. λαμπρότης. Sed vitandæ arrogãtiæ causa methodo modestiæ vsus est: id est, extenuatione sui boni.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν. Si naturalem, & directum ordinem sententiarum sequamur, illud erit ponẽdum primo loco, ὁ καὶ ἡμῶν ἐν τῷ παρόντι πειθομένοις, &c. in quo est conclusio superiorum sententiarum, coniuncta cum petitione: sed est inuersus ordo, κατὰ μέθοδον περιβολῆς.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ πολεμεῖν. Probat se rem vtilem suasurum: id est, de bello, eiusque incommodis vitandis. Sed quia hoc notum, & peruulgatum est, bellum esse noxium, & detrimentosum, occupatione vtitur.

Ἐν εἰδόσι. Causa cur prolixa oratione non sit opus.

Οὐδεὶς γάρ. Confirmat τὸ ἐν εἰδόσιν. Docet omnibus esse nota belli incommoda: nemo inscitia bellicorum incommodorum suscipit bella gerenda. Occurrit deinde obiter ad illud: at suscipiunt homines, quia pericula abesse intelligunt. Negat hoc ita esse. Quid igitur est? Auaritia (inquit) hoc fit, & cupiditate pluris habendi. Cupiditas facit, vt pericula minora videantur, & contemnantur: vel certè nimius amor suarum rerum: quo fit, vt nequa earum fiat imminutio, pericula potius subeantur.

Οἱ δέ. Mutata figura verborum.

Αὐτὰ δὲ ταῦτα. Conclusio. Quare cùm hoc vtrũque neque loco, neque tempore fiat, audiendi sunt, qui salutarem dicunt sententiam de compositione. τὸ μὴ θέλειν ἐλασσοῦσθαι, καὶ τὸ νομίζειν τὰ κέρδη μείζω τῶν δεινῶν.

Οἱ παραινέσεις. Res pro persona, modestia, vitatio arrogantiæ.

Τὰ γὰρ ἴδια. Ingreditur in causam. Nos bellũ suscepimus antea, quia nostrûm vnusquisq; suis priuatim rebus bene consulere volebat, & suã augere rempublicam. Iam verò edocti rem esse perniciosam, demus operam, vt non vi, & armis ampliùs, sed iure disceptãdo, inter nos in gratiã redeamus.

Καὶ ἢν ἄρα μὴ προχωρήσῃ. Occurrit ad illud, At nõ possumus ius nostrum obtinere. Quare (inquit) arma iterum sumemus.

Καίτοι γνῶναι χρή. Quia de priuatis commodis egit, opponit iam illis publicam salutem.

291.A Ὀνόματι ἐννόμῳ ξυμμαχίας. Adde etiam cognationis. Libro tertio: κατά τε παλαιὰν ξυμμαχίαν, καὶ ὅτι Ἴωνες ἦσαν.

Πόλεμον γὰρ αἰρομένων ἡμῶν. Docet qua ratione Athenienses rem cõstituant pro eo, ac sibi expedit: quia (inquit) nos exhauriunt, atque absumunt assiduis de nostro sumptibus: illi autem progressus faciunt, & paulatim res nostras occupabunt.

Οἱ καὶ τοῖς μὴ ἐπικαλουμένοις. Cupiditatem, & auaritiam Atheniensium carpit.

Κακῶς τε ἡμᾶς. Et nos ipsos sumptibus bellicis exhaurientibus.

Καὶ τῆς ἀρχῆς ἅμα προσκοπτόντων ἐκείνοις. Atque ita progressus ad res nostras occupandas facientibus, vel aditum ad imperium sibi parantibus.

Τετρυχωμένοις. Afflictos, exhaustos, attritos.

Αὐτούς. Sponte sua, non à nobis accersitos.

Καί τοι τῇ ἑαυτῶν ἑκάστοις. Admonet vitanda esse eiusmodi pericula: & accersendos esse potius socios, & pericula subeunda, augendi causa imperij publicè, ac priuatim, quàm reipublicæ minuendæ gratia: in primis verò vitandam seditionem, vt apertam, & certam perniciem rerum publicarum, & totius Siciliæ. Atqui (inquit) si accersendi sunt socij, amplificandæ potiùs nostræ reipublicæ causa, quàm minuendæ.

Τὸ δὲ χαλκιδικόν, αἰτιατικὴ τοῦ χαλκιδεῖς. ἀσφαλές. Tuti à periculis. ἀσφαλές, αἰτιατικὴ τοῦ, φίλον, καὶ διὰ τοῦτο ἀκίνδυνον, ἡγοῦν ὡς οἱ χαλκιδεῖς φίλοι, καὶ διὰ τοῦτο ἔξω κινδύνων εἰσὶ (πολέμιοι.

Οὐ γὰρ τοῖς ἔνεστιν. Neque enim Athenienses bellum inferunt Siciliæ partium odio, & quòd alij sint Dores, alij Iones, sed rerum totius Siciliæ cupiditate.

292.A Ἐδήλωσαν δὲ νῦν. Exemplo fidem facit. Chalcidenses, à quibus sunt acciti nunquam eos iuuerunt suis copiis: & tamen ipsi Athenienses prætendunt nomen societatis, & cognationis.

Παρακληθέντες. Euocatione: id est, dum euocati sunt à Chalcidensibus.

Καὶ τοὺς μὲν ἀθ. Quanquam multa illis venia dãda est, qui acti auaritia, & imperij amplificandi cupiditate sic se gerunt: sed vos estis incusandi, qui ad parandum imperio estis tam faciles.

Πέφυκε γὰρ τὸ ἀνθρώπειον. Ratio, cur venia danda Atheniensibus, quia homines ita nati sunt, vt imperio premant eos, qui cedunt: ab iis caueant, qui resistunt. τὸ ἀνθρώπειον, ἀντὶ τοῦ οἱ ἄνθρωποι.

Ὅσοι δὲ γιγνώσκοντες αὐτά. Illi autem peccant, qui quamuis id compertum habeant, suis tamen rationibus non prospiciunt, neque id agunt, vt hostem publicum vnà propellant.

Προσκοποῦμεν. Methodus modestiæ, ad minuendam sententiæ asperitatem. προνοεῖσθαι. Paulò superiùs.

Εὖ θέσθαι τὸ κοινῶς φοβερόν. Rectè statuere de publico hoste. Consulere publico periculo.

Τάχιστα δ' ἄν. Docet qua ratione id quod dixit, rectè fieri possit.

Οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῶν. Non enim habent vbi consistant Athenienses. Facultas.

Καὶ οὕτως οὐ πόλεμος. Atque ita non bellum, &c. commoda reconciliationis persequitur.

Ἄδικοι. Infesto animo, πολέμιοι. εὐλόγως. iure optimo.

Καὶ τὸ μὲν πρὸς τοὺς ἀθηναίους. Transit ad alteram partem causæ. Siculos hortatur ad pacem in primis: sin minus ad diuturnas inducias: sed concludit priùs partem superiorem.

Ἢ δοκεῖτε. An existimatis vel bona conseruari, vel mala vitari potiùs bello, quàm pace? vel bellum potiùs quàm pacem habere certiùs honores, & dignitates? id est, in bello potiùs obtineri dignitatem, & honoreis, quàm in pace?

Ἀρχὴ σκεψαμένοις. ἐπίλογος argumenti.

293.A Καὶ εἴ τις βεβαίως τι. Admonet Siculos, vt deposita pertinacia pacem complectantur, neque tantum confidant, aut suo iuri, aut armis, vt sperent rem sibi cessuram omnino ex sententia. Falli enim ait eos, qui id sibi persuadent.

Ἢ τῷ δικαίῳ. Suo iure: id est, æquitate suæ causæ.

Τῷ παρ' ἐλπίδα μὴ χαλεπῶς σφαλλέσθω. L. V. ne spe frustrante grauiùs labatur. Scholia verò, ne ægrè ferat si præter opinionem suam lapsus à me arguitur. F. P. Is caueat graueis, & insperatos fortunæ casus. Caueat ne labatur grauiter præter spem, & opinionem suam.

Γνούς

Γνοὺς ὅτι. Multi sunt, qui accepta iniuria, dum eam persequuntur, non solùm nō vlciscuntur inimicum, sed salutem ipsi amittunt. Rursus alij cupiditate pluris habendi stimulati, non solùm fortunas alterius non acquirunt, sed etiam suas amittunt. Cur ita? quia rerum futurarum euentus præstari non potest: neque est, qui recipiat talem, aut talem rei susceptæ fore exitum.

Πλεονεκτήσειν. Se amplificaturos suas facultates.

Οἱ μ. ἐπάνοδος. est autem αὐτὶ πλαγιασμοῦ πρὸς πλεόνων ἤδη.

Οὐδ' ἐσώθησαν. Ne salutem quidem suam retinere potuerunt.

Τιμωρία γάρ. Vltio enim non succedit, quòd causa sit bona, & iniuria facta sit: id est, nam qui suas iniurias persequitur, ei non propterea continuò res succedit, quòd bonam habeat causam.

Τιμωρία. Res pro persona.

Δικαίως. Meritò: id est, quamuis debeat propter causæ bonitatem.

Οὐδὲ ἰσχύς. Neque etiam potentes, & opulenti possunt præstare omneis rerum euentus, quòd magnas habeant opes, & sint pleni fiduciæ. Neque potentia est certa, quòd spe bona homines impleat: id est, neque potentes, quamuis bene sperent de successu, continuò etiam voti sui compotes fiunt.

Βέβαιον. σχόλια. διὰ τὸ καὶ τὸ βέβαιον ἔχει. Propterea etiam certum, & compertum habet exitum. μετωνυμία. Tribuitur potentiæ, quod est euentus rerum.

Τὸ δ' ἀστάθμητον. Sed fortuna plerumque dominatur, & habet potestatem in euentu rerum. Est arbitra futuri. L.V. Per τὸ ἀστάθμητον putat ipsam temeritatem intelligi. vertit enim, temeritas, &c.

Ἀστάθμητον. A libra, & lancibus, cùm modò huc, modò illuc libra vergit: accipitur pro incerto. τὸ μὴ σταθερόν.

Ὡς ὅτι πλεῖσον: Quia interdum virtute res obtinetur.

Παίτων τι σφαλερώτατον ὄν. Digressiúcula, qua Thucydides laudibus effert fortunam ab effectis: cùm incertissima: & maximè lubrica res sit: facit, vt cautiùs, & consideratiùs bella suscipiantur. ἔννοια δεινότητος.

Προμηθία μᾶλλον: μετὰ μείζονος προμηθίας. Cautiùs & circùnspectiùs εὐλαβέστερον.

Καὶ νῦν. Causæ conclusio. Quare cùm ob incertum rerum euentum, tum ob certam hostiū præsentiam, tum etiam propter opinionis nostræ frustrationem, hostem dimittamus: fœdus æternum (si fieri potest) faciamus: sin minus, bellum in aliud tēpus differamus: interea pacē faciamus. &c.

Ἀτέκμαρτον. Inexploratum timorem, incertum, qui nullis signis, & coniecturis cognosci potest. μετωνυμία.

Τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης: αὐτὶ τοῦ ἡμᾶς τοὺς ἐλλιπεῖς τῆς γνώμης: ἐκπλαγέντας supple, infirmam, imbecillam opinionem. L.V. Quod superest existimemus.

294.A Ξυμβῶμεν. æternum fœdus ineamus.

Τὸ ξύμπαν τι. Proponit commoda & incōmoda.

Ἀμυνούμεθα. Vicem reddemus.

Καὶ ἐγὼ μέν. Repetit illam partem, quam attigit in prooemio: se non priuatæ, sed publicæ vtilitatis gratia causam istam agere, & ad pacem Siculos cohortari. Quærit autem authoritatem.

Παρεχόμενος. Afferens in medium: id est, demōstrans me esse.

Μὴ δ' μωρία φιλονεικῶν: ἀξιῶ supple: non censeo autem, vt stultè inter nos contendamus, & bellum inter nos geramus, atque existimemus perinde nos habere potestatem in fortunam, atque in nostrum sensum, & opinionem: sed mutauit personam, ne offenderet Siculorum animos.

Φιλονεικεῖν ἐναλλαγὴ προσώπου. μηδ' ἀξιῶ.

Ἀλλ' ὅσον: ἀξιῶ supple.

Ἡσσᾶσθαι. Vinci: id est, de meo iure decedere.

Τὸ δ' ξύμπαν. Vicini sumus, incolæ eiusdem terrę, idq; insulæ. Siculi omnes eodē nomine vocamur.

Εἴπερ καὶ καθ' ἑκάστοις. Quia periculum commune.

295.A Τὰ δ' γὰρ τοιοῦτος. Duo commoda futura demonstrat summatim: hoste liberabimur, & bello domestico. Et liberam in posterum Siciliam incolemus, nullisque appetitam insidiis.

Τοιαῦτα τοῦ Ἑρμοκράτους. Assensos Siculos narrat Hermocrati, & statuisse bellum deponere, retentis iis: quæ obtinebant singuli: Camarinæis tantùm censuerunt concedendam Morgantinam, si certam Syracusanis pecuniæ summam penderent: socios verò Atheniensium conuocatis ducibus, & primoribus eorum, significasse se quoque pacem facturos, ita tamen, vt ipsos in fœdere complecterentur.

Κατὰ σφᾶς αὐτούς. Sine Atheniensium legatis.

Ἀπαλλάσσεσθαι. Discedere ab armis, bellum deponere.

Μοργαντίνην: σικελικὸν πόλισμα. Στέφαν. (si locus mēdo caret) in Italia eam ponit.

Οὕτω τῇ τε παρούσῃ εὐτυχίᾳ. Ἐπιφώνημα. Adeò freti præsenti rerum successu omnia sibi prosperè volebant cedere, facilia, difficilia, siue magnos, siue paruos habeant apparatus.

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Narrat Megarenseis eadem æstate bello pressos, cùm ab Atheniensibus, tum à suis exulibus, egisse inter se de reuocandis ab exilio ciuibus: sed populi principes, qui rebus Atheniensium studebant, egisse cum ducibus Atheniēsium de vrbis deditione: & quamuis res omninò non successerit, tamen Athenienses Nisæa, naualibus Megarensium, & muris longis potitos fuisse. Erant autem duæ factiones Megaris: vna nobilium, altera populi: illa studebat rebus Lacedæmoniorum: hæc fauebat rebus Atheniensium: Sed cùm factio popularis alteram superaret, partem nobilium ex vrbe expulit; hi pulsi in exilium incursionibus, & latrociniis vrbanos infestabant: interea Athenienses in agrum Megarensem bis quotannis irruptiones faciebant, ita, vt Megarenses premerentur grauissimè. Quare exulum necessarij nacti occasionem agere cœperunt de illis in vrbem reducendis: sed populus qui fauebat Atheniensibus, & metuebat exulum reditum, egit cum ducibus Atheniensium de vrbis deditione.

Diod. libro 12.320.

296.A Θρουῦ, rumorem, murmur, susurrū, φωνὴ ἄσημος.

Ἔχεσθαι τούτου τοῦ λόγου. Vt in eo colloquio perseuerarent: vel volebant sequi rumorem istum, & ei hærere.

Πηγῶν παροικία μεγαρέων. καὶ πόλις τῆς Κυπρου ἐν Κυρηναΐᾳ. Στέφαν.

Καὶ νομίζοντες. Quia iudicabant minus periculi impendere sibi ab Atheniensibus, quàm ab exulibus restitutis, quos ipsi vrbe pepulissent.

Ξυνέβησάν τε. Conuenit inter eos ita, vt Athenienses muros longos caperent, & præsidium Lacedæmoniorum intercluderent, quo minus Pelo-

ponnesij succurrerent iis, qui erant in vrbe. Naualia Megarensium distabant ab vrbe M. ferè passus. Iungebatur autem cum vrbe binis brachiis: id est, longis muris: quemadmodum Piræus cum vrbe Athen. in naualibus erat præsidium Peloponnesiorum: itaque sequebatur occupatis istis brachiis, vt intercluderetur præsidium, nec ferre opē posset Megarensibus, qui erant in vrbe. A

B Βεβαιότητος ἕνεκα. Quo firmiùs obtinerent Megara. vel: Quo Megara ab hoste essent tutiora. Ἐμελλον: πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Ἔργον. Ad oppugnationem futuram ab Atheniensibus. à Megarensibus verò, vt eos adiuuarēt.

C Ἐν ὀρύγματι. In cauea consederunt.

Ὅθεν ἐπλινθευον. Vnde sumebant lateres ad muros extruendos.

Περίπολοι. Circuitores, circitores.

Ἕως ἔμελλε γίγνεσθαι. Cùm crepusculum matutinum aduentaret: cùm diluculum aduētaret, quarta vigilia.

297.A Ὅπως τοῖς ἐκ τῆς Μινώας. Quo minus Atheniensium præsidium quod erat ad Minoam sibi caueret. L. V. vt Athen. &c. occulta foret sua custodia.

C Ἀντισχόντες. Resistere, & vim arcere.

Ἅμα δὲ ἕῳ. Prima luce.

298.A Θορυβουμένων. Metu trepidantibus. θόρυβος ἐκ τοῦ θρόος καὶ βοή, ταυτοσήμων λέξεων.

Αὐτοὶ δὲ διαδιηλοι: λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος. At in ea irruptione ipsi quoque concidi poterant. ἀπόκρισις. nequaquam. ratio sequitur.

Ἀσφάλεια δὲ αὐτοῖς. Erant autem futuri magis in tuto si portæ fuissent apertæ: ἀντὶ τοῦ ἐν ἀσφαλείᾳ δὲ μᾶλλον ἔμελλον ἔσεσθαι ἀνοίξαντες τὰς πύλας.

B Τοῖς ἑτέροις. σχολιας. τοῖς μὴ εἰδόσιν. F. P. Diuersæ factioni.

Οὐδὲ γὰρ πρότερον. A tempore, & à maiori.

Συστραφέντες. Facto agmine. Μὴ πίπτωσί τις: ἐναλλαγὴ προσώπου.

C Ἰσχυρίζοντο. Asseuerabant: obnixè, ac pertinaciter perstabant.

Ἐπιβοηθῆσαί τινας. Si priusquàm auxilia concurrerent.

Σίδηρος. Ferramenta.

Λιθουργοί. Lapicidæ, vel lapidicidæ.

Ἀρξάμενοι. Sumpto initio: initio facto.

D Διοικοδομήσαντες. Communita ea parte, quæ vrbem versus spectabat, muro transuerso.

Τάφρον: supple ὤρυσσον. καὶ τείχη, supple, ᾠκοδόμουν.

Διελομένη: σχολιας. Partitæ opus inter se copiæ: id est, ita, vt alij fossam foderent, alij muros ædificarent. Quid si dicamus partitæ vices, vt alij in armis ad propulsandum hostem, si eos adortus esset, alij essent occupati in opere?

Ἀπεσταύρουν. Obuallabant, vallo claudebant.

299.A Καὶ αἱ οἰκίαι. Ædes etiam, quæ erant in suburbano pinnis impositis vsum munitionis præbebant.

B Εἰργάζοντο. Opus fecerunt, in opus incubuerunt.

Ἀπορρήξαντες. Intercisis.

Τἄλλα. Vrbis expugnationem.

Βρασίδας δὲ ὁ Τέλλιδος. Narrat Brasidam venisse auxilio Megarensibus, parua manu primùm, deinde reiectum cum magnis copiis: atque ita Megara conseruasse.

C Τριποδίσκον. κώμη τῆς Μεγαρίδος. Στέφανος. πόλιν Καλλίμαχος.

D Πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι. Antequàm fama de eius aduentu emanaret.

300.A Διανενοημένοι μέν. Indicat Bœotios summa alacritate animorum misisse auxilia. Hoc signo probat: nam (inquit) vel sponte sua constituerant cū summis copiis ferre auxilium: atque adeò Platæas vsq; progressi cum exercitu fuerant: res enim eorum agebatur: ergo multo magis à Brasida euocati, hoc facturi erant.

Ἐρρώσθησαν. Animati sunt.

C Παρόντος δὲ ἤδη. Cùm autem iam adessent copiæ omnes militum grauiter armatorum, qui non minus, quàm sex hominum millia efficiebant, & Athenienses aciem instructam haberent ad Nisæā, & ad mare, & leuis armatura per campos vagaretur, equitatus Bœotiorum eos palanteis, & ex improuiso aggressus in fugam vertit. B

D Ἀντεπεξελάσαντες δέ. Cui occurrens equitatus Atheniensium committit prœlium.

Ἀντεπεξελᾶν. Procurrere obuiam hosti.

301.A Οὐ μέντοι ἔν γε τῷ παρόντι ἔργῳ. Neutri tamen certa, & minimè dubia victoria parta discesserūt: sed incerta scilicet: hi ad suos, illi ad Nisæā se receperunt. C

B Περιορώμενοι. L. V. Ad spectaculum stare. F. P. Circunspicere.

Καλῶς δὲ ἐνόμιζον σφίσιν ἀμφότερα ἔχειν. Vtrumq; autem commodè sibi casurū, & ex vsu futurum existimabant: siue priores hostem prœlio non lacesserent: siue Athenienses prœlium recusarent.

Μάχης καὶ κινδύνου: ἀντὶ τοῦ μάχης ἐπικινδυνώδους. simul si priores hostem non aggrederētur, & prœlium anceps, & periculosum sponte sua committerent, &c. Simul si Athenienses detrectassent. D

Ὥσπερ τίθεσθαι. Et sibi quasi victoriam rectè constituere sine labore, & negotio.

Ἀκονιτί. Incruenta victoria.

Ἐν τῷ αὐτῷ δέ: ἀντὶ τοῦ ἅμα δέ. Ξυμβαίνειν. Rem casuram prosperè.

Εἰ μὲν γὰρ μὴ ὤφθησαν. Nam nisi in conspectum Megarensium armati venissent, existimabant eos euentum rei non expectaturos fuisse, sed statim quasi victis, & imparibus Lacedæmonios deditionem fuisse facturos: iam verò illud etiam fortasse posse accidere, vt Athenienses prœlium recusarent: atque ita, ipsi sine prœlio iis, quorum causa venerant, potirentur. E

C Λογιζόμενοι: ἀντὶ τοῦ λογιζομένων.

Μὴ ἐπιόντων. Hoc cum superiori clausula cōiungendum, non, vt L. V. cum sequenti.

D Σφαλέντας, superatos.

Τῷ βελτίστῳ. Firmissimā partem militum amissuros, vel cladē accepturos in robore suæ militiæ.

302.A Χρόνον δὲ ἐπισχόντες. Periodus est longior, cuius ἀπόδοσις illa est, οὕτω δὴ τῷ μὲν Βρασίδᾳ. Sed multa sunt interposita, causæ scilicet, & consilia ducum vtriusque exercitus, & alia nonnulla: præterea figuræ verborum sunt mutatæ, consecutio orationis perturbata: ita, vt locus videatur obscurior. ἐπισχόντες igitur, ἀντὶ τοῦ ἐπισχόντων, cùm aliquandiu expectassent, cùm aliquandiu se continuissent, & ab armis abstinuissent. F

Ὅσοι μὲν τῶν πραγμάτων. Quotquot rebus Atheniensium studuerant, participes, & socij fuerant cōsilij de prodenda vrbe. Πραγμάτων iam consilia inita de proditione, & acta eius rei causa significat. G

Ὤφθησαν. Vncti oleo: qua de re suprà. αὐτοὶ δὲ διάδηλοι ἔμελλον ἔσεσθαι. λίπα γὰρ ἀλείψεσθαι, ὅπως μὴ ἀδικῶνται.

Ὑπεξῆλθον. Se subduxerunt.

Κατάγουσι.

Κατάγουσι. Reuocant. κατέρχονται, redeunt, & restituuntur. A

Ορκώσαντες: ἐκείνους δηλονότι. Cùm eos obstrinxissent iureiurando.

Πίστεσι μεγάλαις. Religiosissimo, & sanctissimo iureiurando.

Μηδὲν μνησικακήσειν. Cicero prima Philippica 153. omnem memoriam discordiarum obliuione sempiterna delendam censui.

Βουλεύσειν δὲ, &c. Sed rectissima: atque tutissima consilia reipublicæ daturos. B

Εν ταῖς ἀρχαῖς ἐγένοντο. Postquàm magistratum sunt adepti.

Καὶ ἐξέτασιν ὅπλων ἐποιήσαντο. Et suas lustrarunt copias.

Διαστήσαντες τοὺς λόχους. Dispositis, disiunctis cohortibus.

D Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους. Redit ad exules Mitylenæorum, qui Antandrum (vt vidimus iam) per proditionem ceperant: docet duces nonnullos Atheniensium veritos eius incrementa, quæ poterant, & C periculum creare suis rebus, & detrimentum, atque incommodum afferre, coactis copiis eum oppugnasse, ac recuperasse.

303. A Μελλούσης κατασκευάζεσθαι. Cùm esset munienda.

Τὰ αἰαία: αἰαίαν, genere fœmineo. Steph. πόλις Καρίας ἀντικρὺ σάμου. ὁ πολίτης αἰαῖος. Στέφαν. Thucydides αἰαίτης.

B Ηρακλεώτιδι. ἡράκλεια πόλις θράκης ἐν τῷ Πόντῳ στέφαν. numerat ad 23.

Υδατος αἴωθεν. Subita vi, & illuuione aquarum superne delapsa. D

Ρεύματος. Illuuione.

C Εν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει. Narrat Demosthenem cum classe 40. nauium Naupactum venisse: & Bœotios quosdam, qui rebus nouis studebant egisse cum eo, & cum Hippocrate collega de nonnullarum ciuitatum proditione: explicat etiam modum, & rationem, qua res conficienda erat: sed exitus fuit infaustus.

D Σίφας. ἡ καὶ σίφη. ἐπίνειον τῆς θεσπικῆς. κρήτη, κρηταῖος, κρηταιεύς. σίφη, σιφαῖος, σιφαιεύς. τὸν κόσμον. τὴν πολιτείαν.

Φανότιδι. Στέφ. φανοτεῖς, φανότη, καὶ φανότεια, φανότιοι.

304. A Δήλιον. πολίχνιον Βοιωτίας ἐν ταναγρᾳ, καὶ ἱερὸν ἀπόλλωνος. δηλιεύς.

Ταναγραία. Τάναγρα, πόλις τῆς Βοιωτίας, ἣν γραῖαν Ομηρος. lib. 2.

Θέσπιαν, Γραῖάν τε, καὶ εὐρύχορον μυκαλησσόν.

Επὶ τὰ σφέτερα αὐτῶν, supple, ἴοιεν, ἢ βοηθοῖεν.

Καὶ εἰ κατορθοῖτο ἡ πεῖρα. Quos fructus inde sperarent, iam indicat, rerum videlicet commutationem, quamuis non statim accideret, & affert rationes. κατορθοῦν) (σφάλλεσθαι. κατόρθωμα.

Νεωτερίζοιτι. Nouaretur aliquid.

Αποστροφῆς διὰ βραχέος. Perfugium breui locorum spatio.

B Οὐ μενεῖν κατὰ χώραν τὰ πράγματα. Res non eundem statum retenturas, vel non seruaturas eundem statum: id est, nouatum iri.

Χρόνῳ. Progressu temporis. Sed Athenienses scilicet in eum statum res illas adducturos, qui esset sibi idoneus.

Ἡ μὲν οὖν ἐπιβουλή. Hæc igitur inita fuerunt consilia. ἐπιβουλὴ, iam pro consilio accipitur.

C Αμα ταῦτα πράσσειν. Vt ipse Delium, Demosth. Siphas occuparet.

Εἴρητο. ὥστε. ῥηθῆ ἡμέρα.

Οἰνιάδας πόλις ἀκαρνανίας περὶ τῷ ἀχελῴῳ, ἢ καὶ ἐρυσίχη πάλαι.

Καταλαβών: complexus.

Αγραίους οἱ καὶ ἀγραιεῖς. ἔθνος πλησίον ἀκαρνάνων, ὧν βασιλεὺς σαλυνθιος.

Βρασίδας δέ. Redit ad Brasidam, qui ad Isthmum Corinthiacum cogebat exercitum per Thessaliā vt in Thraciam proficisceretur. Narrat eum eadem æstate duxisse exercitum per Thessaliam in Thraciam magnis difficultatibus superatis.

B Μελίτειαν. Στέφαν. μελιταίαν. Θέοπομπος μελίτειαν. ἔφορος λ. Οἱ δὲ τύραννοι τῶν φερῶν, καὶ μελιταιεῖς φίλοι πρότερον ὑπάρχοντες.

Τῆς ἀχαΐας: ἡ φθιῶτις ἰδικῶς ὁμήρῳ.

Χαλκιδέων. Colonos Corinthiorū iam intelligit, vel (quod magis probo) eos, qui erant in Thracia.

Γεδιῃ: αἴτι τῶν καὶ ζῶντα. 305. A

Καὶ τοῖς πᾶσι γε. Non Achæos, & ἕλληνας Thessaliæ, vt χολίας. sed omnem Græcorum gentem intelligit.

Υποπτον καθεστήκει. Res erat suspecta. L. V. Proxima quæque suspecta reddidisset. C

Δυναστεία. Dominatu regulorum.

Ισονομία. Iuris æquabilitate.

Τὸ ἐγχώριον. Patrio instituto.

Επεὶ καὶ τότε. Facit fidem signo: quamuis haberet qui deducerent, tamen itinere prohibere eum nonnulli sunt conati.

Ετέλεσεν. Peruenit. C

Φάκιον. πόλισμα Θεσσαλίας: φακιεὺς ὁ πολίτης.

Περαιβίαι: τὸ ἐθνικὸν περραιβαῖοι. περραιβος, ἢ περαίβη πόλις Θεσσαλίας.

Δῖον: ἔνθα τὸν ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα ἐτέλουν. Vbi erat D aqua potu iucundissima, sed adeò gelida, vt esset lethalis.

Νᾶμα τὸ δηνεὶ γλυκερὸν ποτὸν, ἣν δέ γε πίῃς. Παύσῃ μὲν δίψης, εὐθὺ δὲ καὶ βίοτου. Erat etiam oppidum in Eubœa.

Κήναιον τ᾽ ἔφαλον. Δίου τ᾽ αἰπὺ πτολίεθρον. Ομηρος καταλόγῳ.

E Ὡς τὰ τῶν ἀθηναίων εὐτύχει. Quoniam res Atheniensium prosperè fluebant: florentes & secundæ erant.

Οἱ μὲν χαλκιδεῖς. ἐξήγησις τῶν οἱ ἐπὶ Θράκης. καὶ ἐπάνοδος. 306. A

Τὰ παλαιὰ διάφορα. Quia ab illis defectionem fecerat, & Potidæatas, ac Peloponnesios adiuuerat.

Ξυνέβη δὲ αὐτοῖς. Alteram affert rationem, cur B Perdiccas & Chalciden. impetrare potuerint exercitum à Lacedæmoniis. Hanc fuisse docet, quia F Lacedæmonij cladem ingentem ab Atheniensibus acceperant, & ab illis continenter quodam modo oppugnabantur.

Κακοπραγία. δεινότης, καὶ παράδοξος ἔννοια. Opportunè verò illis cecidit calamitas Lacedæmoniis. & cæt.

Αποτρέψαι. Auertere. Metaphora videtur sumpta à vi, & impetu fluminum, quæ factis fossis auertuntur, ita, vt cursus eorum aliò dirigatur deserto pristino alueo. G

Αντιπαραλυπεῖν. Vicissim infestarent, & negotium facesserent.

Επικαλουμένων. Accersentibus.

Καὶ ἅμα τῶν εἱλώτων. Nouam affert rationem. cur facilè Chalcidenses & Perdiccas impetrauerint exercitum à Lacedæmoniis. Lacedæmonij

habebant magnam seruorum copiam, qui eadem A ferè disciplina instituti, & moribus iisdem vsi, suspicionem, & formidinem dominis afferebant. Verebantur itaque Lacedæmonij ne tumultus aliquis ab eis oriretur, præsertim in afflictis iam suis rebus, vt olim in bello Messeniaco acciderat. Itaque occasionem istam nacti, speciosa quadam præscriptione, vt suam illi operam nauarent reipublicæ bonam eorum partem in Thraciam miserunt: & simul se metu, ac periculis liberarunt.

C Πρὸς τὰ παρόντα. Pro præsenti rerum statu.

Ἐπεὶ καὶ τόδε ἔπραξαν. Probat Lacedæmonios timore solicitatos exercitum misisse, adeò (inquit) sibi metuebant à seruis, vt eos etiam non missos foras per dolum plerosque sustulerint. Ratio. Præceperant enim, vt quicunque in bello bene de Republica meriti fuissent, hi à cæteris secernerentur, vt libertatem pro præmio acciperent: ea re facta, domini, ad quos pertinebant, clàm eos sustulerunt, & ratio nescitur, qua eos sustulerint: clàm igitur Thucydides carpit vim, & crudelitatem Lacedæmoniorum.

Αἰεὶ τὰ πολλά. Semper enim apud Lacedæmonios pleraque ciuitatis instituta erant constituta, vt sibi ab Helotum insidiis cauerent.

Ἀριστοί. Maximum vsum Reipublicæ attulisse, operam suam fortissimè nauasse.

Κρίνεσθαι. Secerni.

Πεῖραν ποιούμενοι. Tentantes, explorantes eorum spiritus.

307. A Καὶ προκρίναντες: τὸ ἑξῆς οἱ μὲν: ἑαυτοὺς δηλονότι.

Ἐστεφανώσαντο. Templa coronati circumiuerunt.

Ξυνέπεμψαν. Diod. libro 12. à Thucydide dissentit de numero: mille enim eos fuisse scribit, & accersitos à Brasida ex Thracia, non missos vnà cum eo.

Αὐτόν τε Βρασίδαν. Cur Brasidam potiùs miserint.

Βουλόμενον. Maximè cupidum eundi, vel ἡ ἀπείπαι μάλιστα.

Προύθυμήθησαν. Summo studio expetiuerunt, efflagitarunt, propensis animis expetiuerunt.

B Δραστήριον. Acrem in rebus agendis, impigrum.

Πλείστου ἄξιον. Qui plurimos vsus Reipublicæ attulisset. ἐγκώμιον.

Ὡς τε τοῖς Λακεδαιμονίοις. Vt liceret Lacedæmoniis, cùm ad compositionem ventum esset, sua recuperare, restitutis oppidis Atheniensium.

Λώφησιν. Et vt Peloponnesus bello leuaretur. λωφᾶν τὸ ἀποθέσθαι τὸ ἐπὶ τῷ λόφῳ: id est, τραχήλῳ ἄχθος.

C Ἔς τε τὸν χρόνον. Non solùm in præsentia, sed etiam multò pòst profuit mirum in modum Lacedæmoniis virtus Brasidæ.

Ἐπιθυμίαν ἐνεποίει. Cupidos & studiosos effecit Lacedæmoniorum amicitiæ socios Atheniensium.

D Περδίκκας δέ. Narrat Perdiccam adiunctis sibi Brasidæ copiis bellum Arrhibæo intulisse.

Ἐπεὶ δὲ ἐγένετο. Simultatem ortam inter Brasidam & Perdiccam narrat. Perdiccas studebat subigere Arrhibæum. Brasidas non subigere; sed amicum & fœderatum reddere Lacedæmoniis: ea de re nata est controuersia inter eos.

Μέσῳ δικαστῇ. αἱ ἢ τῷ διαιτητῇ. Arbitro. 308. A

Καὶ οἱ Χαλκιδέων πρέσβεις. Adiuuabant Arrhibæum Legati Chalcidensium, cohortantes Brasidam ne in Perdiccæ gratiam pericula subiret: hoc autem faciebant, vt Arrhibæi gratiam inirent.

Ἅμα δέ τι καὶ εἰρήκεσαν. Probat Brasidæ causam testimonio legationis Perdiccæ.

Ὥστε ἐκ τοῦ τοιούτου. Itaque ob eam causam Brasidas malebat ex publica vtilitate fauere Arrhibæo.

B Κοινῇ. Ex vsu publico.

Οὐκ δικαίως. Querebatur Perdiccas, & iniuriam sibi fieri iactabat: tum quòd sumptus magnos in eius copias alendas faceret: tum, & cætera.

C Ἀνδρίων: ἀνδρὸς μία τῶν Κυκλάδων, ἀπὸ ἀνδρου, ἢ αἰδείως τινός.

BRASIDÆ CONCIO.

D Ἡ μὲν ἔκπεμψίς μου. Brasidas adhortatur Acanthios, vt fidem & amicitiam Lacedæmoniorum sequantur. Mouet vtilitate, ac dignitate. Docet ex seruis eos fore liberos, & bona, quibus fruebantur, conseruaturos: daturos verò cæteris Græcis documentum præclarissimum, vt se in libertatem vindicent, eamque rem ipsis allaturam gloriam immortalem. Hortatur (inquam) vt adiungant se Lacedæmoniis. Sed quoniam portas vrbis clauserant, castigat eos: & mirari se ait, libertatem oblatam eos recusare: minatur etiam ni se accipiant, se vastaturum agrum, & cladem ipsis allaturum.

Prooemium est ductum à re, qua de agitur. Agitur de eo, liberos an seruos Brasidas vellet Acanthios: docet statim in ipso prooemio se velle eos liberos, & liberos ex seruis: eaque de causa se, & exercitum fuisse missum à Lacedæmoniis.

Propterea sum missus cum exercitu, ô Acanthij, vt Græcos asseram in libertatem: id quod in huius belli initio testati semper sumus.

E Ἡ ἔκπεμψις: αἰτία τῆς ἐξεπέμφθην ἐγὼ καὶ ἡ στρατιά.

Ἐπαληθεύσαι τὴν αἰτίαν. Vt rem comprobarem belli huiusce causam.

Προείπομεν, Prædiximus, denuntiauimus.

Ἀθηναίοις, τὸ ἑξῆς πολεμήσειν.

Εἰ δὲ χρόνῳ. Occurrit ad tacitas auditorum opiniones: cur citiùs huc non venistis? decepti opinione hoc ita fecimus: sperabamus, nos ipsos sine vobis bellum confecturos: ita, vt vos & sumptus, & pericula vitaretis, sed res longè aliter nobis successit.

F Νῦν γὰρ ὅτε παρέσχεν. Iam verò, cùm facultas data est, adsumus, & vobiscum dabimus operam, vt eos debellemus. 309. A

Παρέσχεν. ὁ πόλεμος. Quo occupati ibi fuimus. ἀπολύτως.

Θαυμάζω δέ. Castigat quòd portas clauserint.

Τῇ ἀποκλείσει: αἰτία τοῦ, ὅτι ἀπεκλείσατε.

Καὶ εἰ μὴ ἀσμένοις. Etsi meus aduentus ingratus G vobis accidit. ἀσμένοις. vt βουλομένοις.

Ἡμεῖς μὲν γάρ. Ab opinionis, & spei suæ frustratione. Nos enim tanta pericula suscepimus, & tot dierum iter per fines alienos confecimus, sperantes nos ad amicos peruenturos, & ad eos qui lubenter nos vrbe reciperent, omnibusque rebus iuuarent: vos verò, neque vt amicos nos recipi-

recipitis, & libertati vestræ, cæterorumque Græcorum resistitis. Hic erat sensus apertus: sed περιπλέκει.

Τῇ γνώμῃ. Quia tunc erant in potestate Atheniensium.

Καὶ βουλομένοις ἐπεὶ δὲ: τὴν ἡμετέραν δηλονότι ἄφιξιν.

B Δεινόν. Toleratu graue: graue, indignum.

Καὶ γάρ. Affert rationem cur graue fuerit toleratu: quia vestro exemplo cæteri Græci, quos adibo liberandi eos gratiâ, idem facient.

Καὶ δυσχερὲς ποιούμενοι. Illa difficultate permoti, B quòd vos, ad quos primùm accessi, & qui vrbem opibus, & authoritate florentem obtinetis, me tamen non recepistis.

Δυσχερὲς ποιοῦμαι. Aliâs indignè ferre, iam dubitare, difficile existimare.

Καὶ τὴν αἰτίαν. Cuius vestri facti causam probabilem nullam afferre potero: quòd scilicet vel metu, vel stultitia id ita feceritis. Sed hoc metu non fecistis, quia potentes: stultitia minùs, quia prudentes estis.

C Ἀλλ' ἢ ἄδικον: ἄδικον, falsam. μετωνυμία. Sed existimabor aut falso titulo libertatis ad seruitutē Græcos velle adducere: aut infirmas habere copias, vt socios ab Atheniensium vi defendere non possim.

Ἀλλά, δόξω δηλονότι.

C Καίτοι στρατιᾷ. A contrariis probat & libertatem se afferre sociis, qui se recipient, & firmas habere copias ad propulsandam vim Atheniensium. Sed mutat ordinem, vt alterum argumentum, quod est copiosius, coniungat cum consequenti dispu- D tatione. Hæc autem sunt referenda, πρὸς τὸ ἀσθενής, καὶ ἀδύνατος.

A signo. Atqui Athenienses non sunt ausi numerosiore exercitu confligere cum meis copiis ad Nisæam. itaq; non est verisimile eos missuros mari maiores, firmioresq; copias.

Αὐτός τε οὐκ ἐπὶ κακῷ. Et ipse adsum non vt vos in seruitutem redigam, sed vt vos liberem: sed seruitutis nomen odiosum supprimit.

Πρὸς τὸ ἄδικον ἐλευθερίαν hæc refer. E

Ὅρκοις. Rem confirmat. Obstrinxi magistratus Lacedæmoniorum iureiurādo religiosissimo, fore vt socios, quos ego saltem ipsis adiunxissem, liberos esse sinerent.

D Οὔκουν ἀξιῶ. Conclusio, quare peto à vobis, vt depositis suspicionibus, fidem & amicitiam nostram sequamini: & illud persuasum habeatis me fore parem arcendæ vi Atheniensium à vobis.

310. A Καὶ εἴ τις ἰδίᾳ τινὰ δεδιώς. Erant duæ factiones in F ciuitate, altera popularis, altera nobilitatis, & paucorum. Hæc fauebat Lacedæmoniis: illa studebat rebus Atheniensium. quare si deditio facta esset Lacedæmoniis, factio popularis habebat quod timeret, ne à contraria factione aucta opibus opprimeretur. ad hanc igitur suspicionem, & metum popularem occurrit Brasidas, & confirmat populum: iubetque bono esse animo: se enim venisse non vt alat, & foueat factiones, sed vt componat potiùs discordias, & pacem inter vtramq; factio- G nem constituat.

Εἰ τὸ πάτριον παρείς. Si patrio instituto neglecto, vel plebem nobilitati, vel nobilitatem plebi addixero.

Χαλεπωτέρα γὰρ: ἀπαγωγὴ εἰς τὸ ἄτοπον. Ita enim non solùm non afferrem libertatem, sed grauiorem seruitutem imponerem, & nullam Lacedæmonij à vobis gratiam inirent pro susceptis laboribus, sed potiùs pro fama & gloria, culpam & infamiam subirent.

Καθίσταιτο. Habeatur, extet.

Οἷς τε τοὺς ἀθλωμένους: ἀλλὸ ἄτοπον. Et odiosius, atque acerbius imperium quæreremus, quàm habent Athenienses, quos eo nomine bello persequimur: & qui virtutem huiusmodi non profitentur.

Ἀπάτῃ γὰρ εὐπρεπεῖ. Confirmat quod dixit se quæ- B situros esse imperium grauius, si ita sese gerant. Qui enim dignitate eminent, iis turpius est circumuenire quenquam, & fraude imperium quærere, quàm vi palam adhibita. Vis aperta minùs habet turpitudinis, quàm fraus clandestina.

Τὸ μὲν γάρ. ἡ βία. χαρακτηρισμός. Vis enim iure potentiæ, quam largitur fortuna, infertur. fraus verò ab iniusto consilio dedita opera suscepto.

Ἐπέρχεται. Ingruit. grassatur. L. Valla.

Οὕτω πολλὴν περιωπήν. Concludit argumentum, se non venire vt alat seditiones, & alteram factionem alteri addicat: quia Lacedæmonij valde considerati, & circumspecti sunt, vel in iis rebus, quæ maximè sunt è re ipsorum. Sed hæc efferūtur μετ' ἐπιφωνήματος.

Περιωπήν. Cautionem, considerationem, curam. τιμητικόν.

Καὶ οὐκ ἂν μείζω. A re ipsa ducit enthymema: Quòd si mihi non creditis, nec iurisiurandi religioni fidem habetis, facite periculum, & videte, an facta cum verbis consentiant.

Εἰ δ' ἐμοῦ. Occurrit iam ad illa, quæ poterant af- C ferre Acanthij: se non posse facere deditionem, fauere quidem Lacedæmoniis, sed teneri præsidiis Atheniensium: itaque non esse cur ille sibi vim afferat, & fines vastet, & libertatem cum periculis coniunctam obtrudat & inuitos cogat, sed illis beneficium det, quibus accipere hoc liceat. ad hæc (inquam) occurrit, & minatur se agrum eorum vastaturum.

Προσποιεῖν δέ τι μοι. Et meritò, iure optimo me id fa- 311. A cturum duabus de causis. προσωποποιία.

Τὸ εὔλογον. Rationi consentaneum.

Ἀνάγκας: αἰτίας.

Τῶν μὲν Λακεδαιμονίων, χρήμασιν, λείπει τὸ ἕνεκα. Tum ne res ea fraudi sit Lacedæmoniis, quos pecuniis oppugnabitis, tum ne cæteri Græci vestrūm exemplum sequuti à libertate ipsi quoque abhorreant.

Τῷ ὑμετέρῳ εὔνῳ, εἰρωνικῶς. Vt vos appellatis.

Οὐ γὰρ δὴ εἰκότως. A loco contrariorum facit fidem, B iure optimo se, vim illis allaturam publicæ vtilitatis gratia: nam (inquit) nisi publicæ vtilitatis causa hoc ita faceremus, vt inuitos liberare vellemus, iniuriam certè faceremus.

Πρὸς ταῦτα, ἐπίλογος. Estote principes cæteris Græcis capessendæ libertatis.

Καταθέσθαι. Quasi pretiosam vestem, & su- C pellectilem.) (περιθεῖναι, quasi ornatum quendam.

Πιστώσαντες αὐτὸν τοῖς ὅρκοις, αὐτὶ τοῦ, λαβόντες ὅρκον παρ' αὐτοῦ, πιστοῦμαι σε ὅρκῳ, αὐτὶ τοῦ ὅρκον σοι δίδωμι. Cùm adegissent eum ad iusiurandum, quòd à Lacedæmoniorum magistratibus acceperat, id est, cùm sibi cauissent, idque obstricto illo iureiurando.

D Στάγειρος. ἢ καὶ τὰ στάγειρα. πόλις μακεδονίας, ὅθεν Ἀριστοτέλης. Hinc fuit Aristoteles princeps Peripateticorum. A

Τοῦ ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Redit ad eum locum, in quo cœperat explicare consilia inita de renouandis rebus Bœotiorum: fuerat constitutum (quemadmodum ibi cognouimus) vt ad certam diem Demosthenes ad Siphas appelleret cum classe, & suis copiis, & oppidum per proditionem occuparet: eodem tempore Hippocrates ex altera parte. Demosthenem ad Siphas antè diem B dictum venisse, sed re infecta rediisse vnde venerat, quia res per indicium enuntiata fuerat. at Hippocratem post eius discessum ad Delium venisse cum maximis copiis Atheniensium, & locum communisse, ac prœlium paulò pòst cum Bœotiis commisisse: in quo victus & vitam amisit, & magnam partem exercitus, & locum quem muniuerat. Hæc est summa istius narrationis.

Ὡς τῷ ἱπποκράτει. Renouat breuiter memoriam C eorum, quæ cœperat suprà explicare. τῷ γὰρ ἱπποκράτει, καὶ ἐκείνῳ τὰ βοιώτια πράγματα ἀπό τινων ἀνδρῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπράσσετο. Ἐπανάληψις.

Ἐνεδίδοτο. Honesto verbo res turpis exprimitur: tradebantur: id est, prodebantur.

312. A Γενομένης διαμαρτίας τῶν ἡμερῶν. Facta aberratione à diebus dictis: hoc est, cùm Demosthenes ante, Hippocrates verò post diem dictũ in Bœotiam venissent, sed καινοπρεπῶς.

Ἀπρακτος γίγνεται. Propositum tenere non potuit: spe atque opinione sua deiectus est: nihil profecit: voti sui compos fieri non potuit. D

Μηνυθέντος τοῦ ἐπιβουλεύματος, ἀντὶ τοῦ τῆς ἐπιβουλῆς. Re indicata, detectis insidiis, patefactis consiliis.

Ἐπιβούλευμα. Consilium initum de rebus nouandis.

B Φανοτέως, φανότιδα, suprà vocauit: Στέφανος φανότην etiam, & φανότιαν. Diod. lib. 12.

Παρελύπει. Infestabat, vel negotium facessebat. E Rei peragendæ facultas.

Προκαταλαμβάνονται. Præsidiis occupantur.

Οἱ πράσσοντες τὸ ἁμάρτημα. Qui proditionem moliebantur. ἀμφιβολογία.

Οὐδὲν ἐκίνησαν. Quieuerunt, abstinuerunt à solicitandis iis, quorum operâ vti constituerant ad res nouandas, vel à statu rerum nouatione abstinuerunt, nihil nouare voluerunt.

C Ἀνέβαλλον τὸν χοῦν. Humum egerebant.

Σταυρούς. Et vallos defigentes. F

Ἄμπελον. Excisa vinea.

Οἰκόπεδον. Solum domus dirutæ. Ex proximis ædificiis, quæ erant diruta. ἡ ἐναλλαγή.

D Ἡσύχαζον. Ab itinere supersederunt.

Τὰ περὶ τὸ περιτείχισμα. Circa propugnacula, externasque munitiones.

Τάναγραν. Quinque millia passuum procul inde.

313. A Οὐ ξυνεπαινούντων. Cùm prœlium dissuaderent. G

Ἡγεμονίας οὔσης. Cùm imperium esset penes eum tunc.

Κινδυνεῦσαι: ἀντὶ τοῦ, μάχην ποιῆσαι.

B Ὅπως μὴ ἀθρόοι. Ne frequentes aciem instructam desererent.

PAGONDÆ CONCIO.

Χρῆν μὲν ὦ ἄνδρες βοιωτοί. Hortatur Pagondas Bœotios ad ineundum prœlium, & cum Atheniensibus confligendum. Docet necessariò id ita esse faciendum. Demonstrat hostes inuasisse in fines Bœotios, & occupato Delio, locum aduersus se communisse. Admonet eos instituti patrij, & virtutis patrum, maiorumque, qui bella defendere, & hostes propulsare consueuerint. Metuenda esse dicit ingenia Atheniensium, præsertim finitimorum: ea enim esse auaritia, & audacia, vt non solùm in finitimorum agrum, sed etiam in remotissimarum gentium fortunas inhient. Affirmat maximum sibi impendere periculum de libertate, omnibusque fortunis amittendis. Docet in vtramque partem & quid referat hostes audacter inuadere, & quid quiescere, & vim & iniurias illorum perpeti: illud salutare & tutum; hoc periculosum, atque adeò perniciosum esse ait, hoc etiam exemplo confirmat. Efficit denique arma esse inferenda hostibus, & prœlio eos lacessendos. Sed quoniam cæteri βοιωτάρχαι, collegæ dissentiebant, & à committendo prœlio abhorrebant, ideò statim in principio suæ dictionis eos accusat, demonstrans ne in mentem quidem illis venire debuisse tale flagitium, vt hostem videlicet in fines Bœtios ingressum, qui Bœotiis bellum intulisset, qui Delium occupasset, & locum communisset, abire impunè paterentur. Idem autem est atque si diceret se mirari admodum ignauiam eorum, animique socordiam, qui ita sentirent. Castigat itaque eos, vt tollat aduersarios, qui resisterent, & impedirent suum propositũ: deinde aggreditur ad causam, & milites ad pugnam hortatur.

Χρῆν μὲν ὦ ἄνδρες βοιωτοί. Ne in mentem quidem nobis venire oportuerat, vt nisi Athenienses in Bœotia deprehenderemus, cum ipsis non confligeremus. A rei turpitudine orditur, quasi dicat turpissimè facere eos, qui à se dissentiunt, neque indicant prœlium esse committendum. Latet autem hîc mirus amplificationis locus: qui est, non solùm hoc quod cogitatis non est admittendum, sed ne dicendum quidem: præterea non solùm non est dicendum, sed ne cogitandum quidem propter ingentem eius turpitudinem. Est itaque satis grauis accusatio: sed lenitur τῇ κοινότητι. subiicitur enim ἡμῶν ἐλθεῖν.

Τινὰ ἐναλλαγή: ἀντὶ τοῦ, τινός.

Ὡς οὐκ εἰκός. Non esse par, & rationi consentaneum, vt cum Atheniensibus prœlium ineamus, nisi eos in agro nostro deprehenderimus.

Τὴν γὰρ βοιωτίαν. Ratio. ἀπὸ τοῦ δικαίου. At illi suos fines transierunt, & in nostros irruperunt, & munitiones in his extruxerunt: itaque, quasi dicat, vim vi repellere licet.

Καὶ εἰσὶ δήπους. Conclusio argumenti. Ergo sunt hostes vbicunque sunt: id est, siue sint in nostris finibus, siue in suis.

Καὶ ὅθεν. Id est, in suis finibus. C

Ἔδρασαν πολέμια. Hostes se declararunt, hostiliter se gesserunt.

Νυνὶ δ' ἔτω. Oportuerat nemini vestrum in mẽtem hoc venire: iam verò si cui venit hoc in mentem, recedat ab ea opinione, & mutet sententiam.

Est

Est conclusio procemij, cui est coniuncta propositio totius causæ: ἐν τῷ μεταγνῶναι. nam in mutatione sententiæ posita est propositio, qua hortatur Pagondas Bœotios, vt bello aggrediantur Athenienses.

Οὐ γὰρ τὸ προμηθές. Nam non in defendendo, ac propulsando bello, sed in inferendo requiritur consideratio & circumspectio. Hic est sensus, sed obscurius expressus. Prouidentia enim non patitur æquè considerationem in iis, qui inuaduntur, & quorum fines, & fortunæ in discrimen vocantur, atque in iis, qui bellum aliis volentes inferunt, & quorum fortunæ, atque fines integri sunt, & siti extra periculum: id est, nam qui saluis suis rebus & fortunis, bellum aliis inferunt, hi debent esse circumspecti, & considerati, non ij, quibus infertur bellum, & de quorum fortunis atque imperio agitur.

Τὸ προμηθὲς: αἰτὶ τοῦ, ἡ προμήθεια. Res pro personis.

Πάτριόν τι ὑμῖν. Ab instituto patrio argumentatur.

Ἀθηναίοις. Terrorem incutit ab ingeniis Atheniensium, qui & παρὰ δύναμιν τολμηταὶ, καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταὶ, καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες, Ἀθηναίοις ἐμφατικῶς.

Ὁμόροις. Facultas à propinquitate.

Πρός τε γὰρ τοὺς ἀστυγείτονας. Nam ita demum cuiusque ciuitatis libertas retinetur, si vi finitimorum resistatur. τὸ ἑξῆς, τὸ ἀντίπαλον γὰρ πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας, καθίσταται καὶ ἐλεύθερον πᾶσι.

Τὸ ἀντίπαλον. Res pro personis, vt τὸ ἐλεύθερον.

Καθίσταται. Constituuntur: id est, durant, permanent.

Καὶ πρὸς τούτους γε δή. id est, cum iis verò, qui non solùm finitimos, sed etiam remotos in seruitutem redigunt, quis neget non esse contendendum, licet extremum periculum sit propositum?

Τοὺς ἄπωθεν. τῆς εὐβοίας καὶ ἄλλοις. Fortasse etiam Siculos.

314.A Καὶ γνῶναι. πῶς οὐ χρὴ γνῶναι. Terrorem incutit à magnitudine periculi imminentis.

Παγήσεται. Statuetur.

Τοσούτῳ ἐπικινδυνοτέραν: ἐπιφώνημα. Adeò nobis periculosior, quàm aliis est propinquitas talium accolarum. Vel, Adeò hæc talium accolarum propinquitas nobis magis, quàm aliis est periculosa.

Εἰώθασί τε. Pergit incutere terrorem nouo enthymemate. Potentes freti suis opibus eos, qui à bello abstinent, & tranquillitati student, facilè armis aggrediuntur: abstinent ab iis, quos intelligunt paratos ad bellum propulsandum etiam extra suos fines.

Κατέχειν. Bello premere, vrgere. L.V. Coercere: sed parùm commodè.

Ἀδείαν καθεστήσαμεν. Tranquillitatem peperimus.

Ὧν χρὴ μνησθέντας ἡμᾶς. ἐπίλογος. Inflammat animos partim virtutis pristinæ commemoratione, partim cohortatione ne maiorum suorum obscurent gloriam.

Πιστεύσαντες δὲ τῷ θεῷ. In spem adducit diuini auxilij. Apollinem enim, cuius lucum & fanum violarunt Athenienses, sibi adfuturum ait. Persuasi autem Deum adfore nobis, & freti sacrificiis, quæ nobis immolantibus lætum & felicem euentum promittunt, tendamus aduersus hostes.

Καὶ δεῖξαι. Ac declarare ipsis auaritiam ipsorum expleri posse apud ignauos, non apud viros fortes, & paratos ad vim propulsandam.

Κτάσθωσαν. Mutata est figura verborum.

Οἷς δὲ γενναῖον: αἰτὶ τοῦ, πάτριον, καὶ ἀπὸ γένους. Causa pro effecto, μετωνυμία. Qui autem solent & suorum libertatem fortiter defendere, & à bello per iniuriam aliis inferendo abstinere, eos verò non permissuros, vt è suis finibus sine certamine discedant.

Ὀψὲ τῆς ἡμέρας. Serum diei. L.V. At F. P. multa dies.

315.A Ἐς χωρίον καθίσας. In loco subsistens, vnde se inuicem aspicere exercitus non poterant, interposito colle.

Τῷ δὲ Ἱπποκράτει. Allatus fuit nuntius Hippocrati per speculatores, Bœotios venire contra exercitum Atheniensium. mittit igitur Hippocrates, & imperat legatis, vt copias instruant: & ipse paulò pòst venit ex Delio.

Ἐπιγένοιντο. L.V. Pugnæ superuenirent. F.P. A tergo Bœotios adorirentur.

Ἀντικατεστήσαντο. Opposuerunt.

Καλῶς εἶχεν. Acie bene instructa, & rebus omnibus benè constitutis.

Ὑπερεφάνησαν. Ostenderunt se in summo colle: à sydere ἡ μεταφορά.

Κορωναῖοι. Κορώνεια πόλις βοιωτίας.

Κωπαιῆς. Κῶπαι πόλις βοιωτίας. ὁ πολίτης κωπαΐτης. ἔστι δὲ καὶ κωπαΐα λίμνη, καὶ κωπαῒς, ὅθεν κωπαιεύς. cuius incolæ & ipsi eodem nomine dicebantur. Quare inquit, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ περὶ τὴν λίμνην.

Ἐπ' ἀσπίδας δέ. Describit qualis fuerit acies vtriusque exercitus, & vtra earum firmior fuerit altera. Ostendit aciem Thebanorum longè firmiorem fuisse: ita enim densatam eorum aciem in longitudinem, vt viginti quinque milites contineret. Atheniensium verò aciem in 8. tantùm milites porrectam in longitudinem dicit: itaque fuisse infirmiorem.

Scutatis quini, & viceni applicati erant. L.V. At Fr. P. Thebani milites in quinos & vicenos in longitudinem digesserant. Est autem formula locutionis militaris: ἀσπίδες accipiuntur pro militibus.

Ὡς ἑκάστοι ἔτυχον. Vt cuique contigit.

Ἀθηναῖοι μὲν οἱ δὲ. Transitio. Ἀθηναῖοι δὲ οἱ μέν. &c. Sic ego corrigo sensu longè meliore, & structura verborum aptiore.

Ἐπὶ ὀκτώ. Octonis tantùm viris densârunt aciem: ergo infirmior erat.

Ὄντες πλήθει ἰσοπαλεῖς. Tacitè reprehendit, & carpit ducem Atheniensium, qui cùm parem numerum militum haberet, tamen suam aciem non densauerit.

Ἐκ παρασκευῆς. Ex apparatu. L.V. At. F.P. De industria: consultò.

Ἅτε πανστρατιᾶς. Siquidem frequentissimæ copiæ tùm peregrinorum, qui aderant in vrbe, tum ciuium ad eam expeditionem eductæ fuerant.

Καὶ ὡς τὸ πρῶτον. Itaque vt primùm ire cœperunt domum.

Hippocratis Adhortatio.

Ω Ἀθηναῖοι. Hippocrates copias ſuas ad prœlium militari more adhortatur. proponit præmia: maxima videlicet commoda, & dignitatem, ſi vicerint: liberaturas enim patriam periculis, & Bœotiam imperio Athenienſium adiuncturas ait: & dignitatem ac gloriam ſuam, & maiorum ſuorum conſeruaturas.

Procemium habet excuſationem, quòd agat paucis. ductum autem à tempore, eiúſque anguſtiis, quibus impeditus non poteſt agere longa oratione cum ſuis copiis, quaſi dicat, date veniam, ſi cogor neceſſitate, & anguſtiis temporis, eſſe apud vos breuior.

Paucis vos ô Athenienſeis adhortabor: ſed apud viros fortes idem valet breuis, ac longa oratio.

Ἀθηναῖοι. Continet laudem iam hæc appellatio: & videtur idem valere, atque illud quod ſequitur haud multò pòſt, ἀγαθοὶ ἄνδρες.

Καὶ ὑπόμνησιν. Mea cohortatio eſt potiùs commonefaciendi vos, quàm impellendi & iubendi gratia. Conciliat animos militum, cùm parem ſe illis eſſe ſignificat.

Παραστῇ δὲ μηδενὶ ὑμῶν. Nemini veſtrum in mentem veniat prœlium & periculum iſtud non eſſe neceſſarium. Agitur enim res maximi ponderis, ſummáſque vtilitates nobis allatura. Nam ſi vincamus, partim liberabimus noſtros fines incurſionibus hoſtium: partim adiungemus noſtro imperio totam Bœotiam. Occurrit ad militum cogitationes, qui ita ſentiebant.

Ἐν ἀλλοτρίᾳ. Non autem pro patriis finibus.

Οὐ προσῆκον. Quia ἐν ἀλλοτρίᾳ.

Ἀγαρρίπτέμεν. Vt ſuprà in oratione Braſidæ. κίνδυνον τοσόνδε ἀνερρίψαμεν. ἡ μεταφορὰ à iactu telorum, & ab aleatoribus.

Ἄνευ τῆς τῶνδε ἵππου. Cauſa cur.

Χωρήσατε. ἐπίλογος. In quo mouet eos dignitate patriæ, & rebus præclarè geſtis à maioribus.

Πρώτην, dignitate. Nam πρῶτον etiam tempore, ordine, & τὸ μὴ ἀναστρέφειν κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν.

Τοιαῦτα τοῦ Ἱπποκράτους. Conflictum exercituum, & concurſum acierum iam deſcribit Thucydides. Et quia induxit Pagondam pugnæ ſtudio ardentem, & ad eam rem properantem, facit iam probabiliter eundem feſtinantem manum conſerere, interpellaſſe Hippocratem ita, vt aciem omnem ſuam circumire, & cohortari ei non licuerit.

Καὶ μέχρι μὲν μέσου. Et ad mediam vſque aciem progreſſo, vltra eam non ita progreſſo, Bœotij hortante, danteq; ſignum Pagonda properè de colle ſignis infeſtis decurrunt. ὡς διὰ ταχέων: ὡς nunc abundat.

Παιωνίσαντες, παιωνίζειν, tollere clamorem de more militari, Pæana canere.

Ἀντεπῄεσαν. E diuerſo in eos ferebantur, contrà ferebantur.

Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἔπαθε. Eadem difficultate vtræq; extremitates fuerunt impeditæ.

Ῥύακες. De igne etiam dicitur, ῥύακες τῆς Αἴτνης, riui, aluei torrentium.

Τὸ δὲ ἄλλο. Cætera acies conſtitit pugnans acriter, & clypeis atq; vmbonibus hoſtem connitens pellere, ac reiicere: manu conſerta nitebantur, & cæt.

Καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον. Exitus pugnæ.

Ἐπιέσαν. Inſecuti ſunt.

Ὑποχωρησάντων γάρ. Ratio, cur Theſpienſes potiſſimùm in eo prœlio cladem acceperint: quia nudato latere, circumuenti, & cæſi ſunt.

Τῶν παρατεταγμένων. Qui prope eos inſtructi fuerant: ordines proximi, L. V. nam cùm ij, qui contra ſteterant. ſed parum commodè.

Ἐν ὀλίγῳ. In anguſto. Vel ad tempus refer.

Ἐν χερσίν. ἐν χειρῶν νόμῳ. Etiam dicitur.

Καί τινες. Nouam rem & miſerandam obiter narrat.

Ταραχθέντας. L. V. perturbati. ſed meliùs ſi permixti dicas

Τὸ μὲν οὖν ταύτῃ. Tranſitio.

Ἐς φόβον καταστῆναι. Timere cœperit: ad metum adduceretur.

Παρραγέντων. Diſſoluentibus ordines.

Τῆς ἐπὶ πολὺ γιγνομένης. Verſis dudum in fugam hoſtibus.

Νυκτὸς δὲ ἐπιλαβούσης τὸ ἔργον. Sed noctis interuentu.

Ἐπιλαβούσης. Breuis προσωποποιΐα. Cùm nox prœlium occupaſſet.

Καὶ τῇ ὑστεραίᾳ. Pergit explicare reliquas res geſtas. demonſtrat copias nonnullas Atheniēſium, quæ erant Oropi, & in Delio, poſtridie domum ſe recepiſſe, relicto tamen ibi præſidio.

Καὶ φυλακὴν καταλιπόντες. Ne videlicet Athen. abſportarent cadauera ſuorum, qui in acie ceciderant.

Ἐπεβούλευον. Inibant conſilia de oppugnando Delio.

Ἐκ δὲ τῶν Ἀθηναίων. Miſerant Athen. caduceatorem, qui peteret à Bœotiis, vt ſibi per eorum voluntatem liceret ſuos tollere, ac ſepulturæ mandare. is incidit in caduceatorem Bœotiorum, qui ad Athen. queſtum veniebat de iniuriis, de bello illato, & de Delio occupato: & ab eo reuocatus redit vnde venerat: alter verò Bœotiorum ad Athenienſes peruenit, & mandata, querelaſque ſuorum exponit: ad quæ Athenienſes ordine reſpondent.

Οὐδὲν πράξει. Nihil proficiet, nihil impetrabit.

Ἔλεγε τὰ παρὰ τῶν βοιωτῶν. Expoſuit mandata Bœotiorum.

Ὅτι οὐ δικαίως δράσειαν. Obliqua concio. Petebant Bœotij vt Athenienſes Delio excederent & ſuas inde res abſportarent: quia per nefas locum ſacrum occupauerant contra Græcorum iura, tum quia Deum Apollinem, cui erat ſacer locus, violauerant: in quo latet grauis accuſatio Athenienſium de ſacrilegio. Iniuriam eos facere dicebant, qui violarent Græcorum inſtituta. omnium enim eſſe inſtitutum, vt illato bello, à ſacris tamen eorum, quibus infertur bellum, abſtineatur, ipſos non ſolùm ab his non abſtinuiſſe, ſed etiam locum ſacrum occupâſſe, eúmque muniſſe &c.

Βέβηλα. παρὰ τὸ βαίνεσθαι, quæ adeuntur, quò adire fas eſt.

Πάντα γίγνεσθαι. σμικρότης. Quaſi ne nominãda quidem eſſent flagitia eiuſmodi in rebus ſacris.

Ἀψαυ-

318. A Ἀψαυστον. Quod attrectare nefas erat, nisi in vsu sacrorum ad manus abluendas.

Ἀνασπάσαντας. Vim indicat hoc verbum: ἀνασπᾶν, enim est conuellere. σπασμὸς, conuulsio à medicis vocatur.

Ὥστε. Conclusio. Petit vt locum sacrum occupatum deserant, & sua absportantes finibus Bœotiorum excedant.

Ὁμωχέτας. Qui simul præsides huius agri sunt, qui hunc agrum simul tuentur.

Προαγορεύειν. Edicere.

Τοσαῦτα τοῦ κήρυκος. Quid Bœotiis responderint Athenienses explicat iam Thucydides: negant se facere iniuriam in præsentia: in posterum etiam se nullam esse facturos affirmant: se autem lacessitos à Bœotiis, & Thebanis in primis eò venisse dicunt, vt hostem vlciscerentur. Esse autem Græcorum institutum, vt qui agro aliquo potitur, is etiam sacris eius agri potiatur, & colat eius agri numina more recepto, siue quocunque potest alio; hoc probant exemplo. Itaque se non esse discessuros inde: aquam verò necessitate adductos, non contumeliæ causa attigisse; esse autem fas cuilibet in necessitate constituto res sacras attrectare, id quod probant. Accusant contrà eos, qui non tanti faciant religionem, quanti simulabant.

B Τὸν ἔννομον, ἀντινομία ad illud παραβαίνοντας τὰ νόμιμα τῶν ἑλλήνων.

Ὧν ἂν ᾖ τὸ κράτος. Penes quos fuerit imperium.

Τρόποις θεραπευόμενα. Ceremoniis culta.

Καὶ γὰρ βοιωτούς. Exemplo rem probant.

Ἐξαναστήσαντες. Vi pulsis incolis pristinis.

C Οἰκεῖα νῦν. Iam pro suis ea habere, atque colere.

Καὶ αὐτοί. Quare se quoque idem facturos dicebant, & si profanum aliquem locum occupare potuissent, lubentiùs eum occupaturos fuisse: iam verò, cùm minùs id licuerit, se non esse Delium deserturos.

Ὕδωρ τε. ad illud ὕδωρ τε, ὃ ἔδει: Purgatio à necessitate.

Πᾶν δ' εἰκὸς εἶναι. Consentaneum autem esse, veniam aliquam à Deo dari omnibus, qui bello & rebus duris coacti aliquid admittunt. Res pro personis. πᾶν, ἀντὶ πάντας, ἢ ἀνακόλουθον, vel mereri veniam.

Καὶ γάρ. Signo rem probat.

Παρανομίαν τε. ἀσέβειαν. A vi & notatione vocabuli docet sceleris nomen impositum voluntariis flagitiis, non necessariis.

319. A Τούς τε νεκρούς. ἀντιδιαβολή, ἢ ἀντικατηγορία. Multò scelestiores vos, qui pro locis sacris cadauera vultis restituere, quàm nos, qui locum sacrum cæsis nostris anteponimus. Bœotij volebant reddere cæsos Atheniensium milites, vt lucum & templum Apollinis recuperarent. hoc erat parui æstimare locum sacrum. Inde igitur argumentantur Athenienseis.

Μὴ ἀπιοῦσιν. ἐναλλαγή, ἀντὶ τοῦ, μὴ ἀπιέναι, ἀντὶ τοῦ ἀπελεύσεσθαι. Secutus est casum τοῦ σφίσιν, & τοῦ σπένδουσιν, quod est in sequenti clausula.

Οἱ δὲ βοιωτοί. Quid responsi tulerit caduceator ostendit. Si in agro vestro estis, non est cur repetatis à nobis vestros, qui in acie cæsi sunt: sin estis in nostro, abite & corpora cæsorum absportate. Summa est illa. Arguebant Athenienses quodam A modo stultitiæ, qui sperarent inuitis Bœotiis se esse absportaturos corpora suorum.

Αὐτοὺς γιγνώσκειν. id est, non esse cur à se repete- B rent: sed ipsi arbitratu suo in suis finibus agerent quod luberet: innuentes nunquam eos id facturos se inuitis.

Οὐδ' αὖ ἐσπένδοντο. Mutata figura, ἀντὶ τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐκείνων δὲ οὐκ σπένδεσθαι, ἢ οὐκ εἶναι ἀπιστίον. L.V. Neque ad eos reddendos se obligatos esse. Fr.P. Pro illorum autem agro non esse interponendam B suam fidem: id est, pro ea re, quæ erat gerenda in eorum agro.

Τὸ δὲ ἐκ τῆς ἐκείνων. Illud autem responsum honesti habere speciem.

Μηλιέως. μηλιεῖς. Gens Thessalorum, à qua sinus Melianus.

Τῶν ἐκ Νισαίας. Præsidium Peloponnesiorum C intelligit, quod ex Nisæa exierat dimissum ab Atheniensibus, soluta certa summa pecuniæ in singula capita.

C Ἄλλῳ τε τρόπῳ πειράσαντας. Cùm alio genere oppugnationis, tum isto, id est, admota machina ad murum, qui erat ex lignis, & vitibus, quo incendium excitatum est: ita vt nudatis mœnibus præsidio captum & expugnatum fuerit. Summa est hæc: sed Thucydides rem diligentissimè describit.

Ἀκριβῶς. Aptè.

Ἀκροφύσιον. Fistula tota ferrea. D

Καθεῖτο. Demittebatur.

Ἐσεσιδήρωτο. Erat præmunita ferro, ne ignem D corriperet.

Προσῆγον δ' ἐκ πολλοῦ. Agebant ex longinquo spatio.

Σπυδαῖος. διὰ στενοῦ σώματος. L.V. Acriter. F.P. 320.A Perpetuò, confertus, quia difflare non poterat. Rectâ: sed est causa pro effecto.

Μένειν. Consisteret.

Τοῦ δὲ δηλίου. Narrat caduceatorem iterum Athenas venisse, qui corpora suorum sepelienda peteret: & rerum quæ acciderant in Delio ignaE rum, impetrasse. Hoc factum est post captum Delium, decima septima die post prœlium commissum.

Ὀλίγῳ ἐλάσσους. Pauló pauciores quàm quin- B genti.

Σκευοφόρων. Lixarum.

Μετὰ δὲ τὴν μάχην. Aliam Atheniensium cladem explicat: Demosthenes Hippocratis collega post receptum à Siphis, in agrum Sicyonium duxit suas copias, sed non omneis. Itaque Sicyonij F priusquàm cæteræ naues appellerent, aggressi eas copias, quæ ex nauibus exierant, fundunt, & ad naues vsque persequuntur: alios cædunt, alios viuos capiunt.

Τελεάμμοις: ἔθνος Ιλλυρικόν. D

Ἀδελφιδοῦ. Ex fratre nepos.

Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος. Redit ad Brasidam: & temporum ac rerum gestarum ordinem prosequitur. Narrat expeditionem ab eo susceptam in Amphipolim: de qua nonnulla scitu digna memorat, situ G vrbis, nomen quo antè vocabatur: à quo primùm fuerit condita: vt ab Atheniensibus denique occupata coloniam eorum acceperit. Addit etiam Aristagoram Milesium conatum esse olim condere vrbem istam, sed ab Edonis fuisse pulsum. Diod. libro 12. Sed mutatis temporibus hæc eadem narrat.

321.A Ἑνὸς δέοντος. Vndetricesimo: Diodo. biennio post.

Ἀγωνος. ἀπώνος. Diod.

Ἀρισταγόρας. Hic fuit Mileti tyrannus. Herod. libro 5.

B Ὅτι ἐστ᾽ ἀμφότερα περιῤῥέοντος. Quòd à Strymone hinc inde allueretur: vtroque à latere cingeretur.

Ἀρναῖν: ἄρνη. Aliàs numero vnitatis est apud Stephanum. Erat etiam Bœotiæ. Homerus:

Οἵ τε πολυστάφυλον Ἄρνην ἔχον.

Erat etiam in Thessalia, & in Mesopotamia. τὸ ἐθνικὸν ἀρναῖος.

C Ἀργιλίων. Ἄργιλος πόλις θράκης. ὁ μῦς ἄργιλος κατὰ θρᾶκας. Cùm fundamenta vrbis iacerentur, visus est mus: eamque ob causam ducto inde auspicio, nomen hoc vrbi inditum.

Οἰκήτορες. Domicilium ibi habentes.

Οἱ ἄλλοι. ἴσως ἄλλοι. Tantùm, Articulus enim habet ἀναπλήρωσιν προεγνωσμένου τινός. Si autem Thucyd. cæteros nouisset, eos memorasset, vt fecit de Argiliis.

Ἐπειδὴ παρέτυχεν ὁ καιρός. Posteaquàm occasio oblata est.

D Τῇ πόλει. τῇ ἀργίλῳ.

Ἀπέχει. Distat à ponte ampliùs, quàm ripa ab opposita ripa fluminis, qua erat per põtem transitus.

Οὐ καθεῖτο τείχη. Nulli erant erecti muri.

Ἢν βιασάμενος. Quo reiecto, pulso.

Ἅμα μὲν. Simul proditorum, simul tempestatis, & repentini aduentus beneficio.

322.B Τεταπείδαι. Ad animum iam refertur.

Νῦν δέ. Statum rei contrarium significat.

Ἐπίδραμε. Fecit excursiones.

Κρατοῦντες. Præpollenteis, obtinenteis.

Φύλαξ τοῦ χωρίου. Vt vrbem tueretur.

C Θάσον. Nomen hodie retinet: id est, tantùm interposito, i, Thiaso. in opposita continenti erant secturæ aureæ, quas tunc Thucyd. obtinebat.

Μάλιστα μὲν οὖν. τὸ οὖν abundat.

Ἐν τούτῳ δέ. Narrat Brasidam interea æquissimis conditionibus allexisse oppidanos, vt deditionem facerent: affert causas cur vi eam vrbem capere nõ sit conatus.

D Κτῆσιν. Peculium, prædia.

Ἐργασίας. Operas, quæ foderent secturas aureas.

Περιποιήσειν. Fore, vt conseruaret, & periculo liberaret.

323.A Μένειν ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ. Loco manere, in suis bonis.

Ἀλλοιότεροι. Mutarunt consilium: antea enim de defensione cogitabant, & Thucydidem accersebant.

Ξύμμικτον. Promiscua ex diuersis ciuitatibus turba.

B Ἐν ἴσῳ. Retenta iuris æquabilitate, causam significat, ἡ δοκηκ πίστις.

Διακηρυσσόντων αὐτά. Æquas esse conditiones affirmantibus.

Ἐγένετο ἡ ὁμολογία. Facta est conuentio.

C Ἐγένετο λαβεῖν. Vel desideratur μὴ, vel sumendum est ex sequenti clausula, vt illud, οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδ᾽ ἀτιμάζειν. libro 3. in oratione Diodoti.

Καθίστατο. Constituebat: id est, muniebat oppidum: rem frumentariam curabat, præsidia disponebat.

A Τὴν περιέχουσαν ἄκραν. L.V. Promontoriũ. F.P. Lingulam excurrentem.

D Κρατοίη τοῦ ἔσπλου. Ostio fluuij potiretur: ne scilicet commeatus, & auxilia mari subuehi possent.

Ἀποπειράσας. Eionem scilicet.

324.B Καὶ ὅτι μέχρι μὲν τοῦ Στρυμόνος. Summa est: tum, quia patebat iam Lacedæmoniis aditus in Thraciam, qui antea non patebat: hoc probat. Poterant illi quidem, idq; permissu Thessalorum ad Strymonem vsque peruenire: vltra flumen non ita, affert causas.

B Ἄνωθεν μέν. Confirmat hoc à loci situ. A superiore parte pontis ingens erat palus: ab inferiore classis Atheniensium excubabat, atque obseruabat, non permissura, vt accederent.

Ὅ τε γὰρ Βρασίδας. Confirmat rem propositam, socios scilicet Athen. facilè defectionem fuisse facturos. à moribus Brasidæ ductum argumentum, & ab oratione eiusdem.

C Καὶ γὰρ καὶ ἄδεια. Nam impunè se id facturos sperabant, infirmas opes Atheniensium contemnentes: quanquàm falsos fuisse eos ait Thucydid. potentiam enim Atheniensium fuisse ingentem ipse statuit. Ἄδεια, impunitas videbatur: id est, non metuendum putabant. Reprehendit eorum stultitiam Thucyd.

Ἐψευσμένοις. Frustratis opinione de opibus Atheniensium, qui falsò putarent opes Atheniensium non esse tantas, quantæ postea existimatæ sunt.

D Τὸ δὲ πλέον. Iudicabant autem ita magis incerta voluntate, quàm certa prouidentia.

Εἰωθότες. Locus communis. Confirmatio ab ingenio humano petita: quæ volumus, & credimus libenter. ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ᾽ ἕκαστος καὶ οἴεται.

Διωθεῖσθαι. Dimouere, reiicere.

Λογισμῷ αὐτοκράτορι. L. V. Id principi rationi cõmittere. F.P. Id ratione αὐτοκράτει reiicere. αὐτοκράτωρ in malam partem nunc, qui nimium sui iuris, suique arbitrij est, αὐθάδης.

E 325.A Τὸ δὲ μέγιστον. Maximè autem, ante omnia verò propter præsentem voluptatem: id est, quia res nouæ delectant.

Ὀργώντων. Ardore & studio belli agebantur. ὀργᾶν, stimulari libidine.

Ὧν αἰσθανόμενοι. Efficit Athenienseis his rumoribus excitatos misisse quoque versum præsidia. αἰσθανόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ὁ Βρασίδας.

Ἐφιέμενος. Mandans.

F B Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Docet Brasidã non impetrasse nouas copias: hoc verò factũ inuidia principum ciuitatis, qui inuidebant eius gloriæ: necnon quia pacis erant cupidi, & studiosi recuperandi suos, qui erant captiui Athenis.

Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ χειμῶνος. Narrat Megarenses eadem hyeme recuperasse muros lõgos quos Athenienses tenebant: eosque solo æquasse.

G Καὶ Βρασίδας. Nouam expeditionem Brasidæ narrat in Acten, & in oppida quæ erant in monte Atho, quorum pleraque in deditionem venisse ostendit: Dium & Samen tantùm restitisse dicit.

Ἀκτήν. Oram maritimam intelligit, quæ erat intra fossam à rege Persarum factam in monte Atho: & austrum spectabat. aliâs Atticam significat.

Ἄθως.

C Ἄθως. Herodotus libro 7. *Monte Santo*, hodie.

Διγλώσσων. Quia Græca, & Barbara vtuntur lingua.

D Βισαλτικόν: βισάλτια πόλις, ἡ χώρα μακεδονίας, ἀπὸ βισάλτου ἡλίου ἡ γῆς, περὶ ἣν οἱ λαγοὶ δύο ἥπατα ἔχουσι. Στεφ.

Κρηστωνικόν: Κρήστων πόλις θράκης.

326.A Τορώνη: πόλις θράκης, ἀπὸ τορώνης τῆς πρωτέως, ἢ ποσειδῶνος, ἡ φοινίκης. ἔστι καὶ ἄλλη κτισθεῖσα μετὰ τροίαν. Steph.

Ἐπήγοντο. Solicitabant.

Νυκτὸς ἔτι. Priusquam nox abiret, noctu adhuc.

Τὴν μὲν οὖν ἄλλην πόλιν. Docet Thucyd. aduentum Brasidæ ignotum Toronæis fuisse, iis exceptis, qui proditionem moliebantur. Laudat itaque latenter Brasidæ diligentiam, carpit Toronæorum & Atheniensium negligentiam, qui cùm hostem haberent proximum in Thracia, tamen adeò remissis animis & languidis fuerint, vt eius aduentum ignorauerint.

B Οἱ διαδύντες. Hos tam paucos ingressos vrbem, præsidium Toronæorum, quod erat in summo colle, oppressisse narrat.

Οὔσης τῆς πόλεως. Situm vrbis obiter describit: sita erat in colle.

C Διήρουν. Diuidunt, perrumpunt, perfringunt.

Τὸ σημεῖον. Ignium erat, vt paulò pòst declaratur.

Καὶ οἱ μὲν χρόνῳ. Docet Thucyd. huius manus partem introductam à proditoribus per portulam, quam ipsi perfregerant, partem per portas, quę ad forum ducebant, & quas aperiendas curauerant, vt oppidanos scilicet aggressi partim à fronte, partim à tergo, perterrefacerent. Sed addit, manum istam militum miratam admodum fuisse moram proditorum.

D Διακοπέντος. Disrupto vecte, fracto vecte.

E Ἐμβοήσαντας. Syllepsis est per numeros, tollentes simul clamorem.

327.A Προσκείμεναι. Appositæ.

Κατ' ἄκρας. A summo: id est, superiorem, eminentioremq; eius partem occupare: quam qui tenent, longè meliore conditione sunt, quàm qui ex loco inferiore rem gerunt.

Τῶν δὲ τορωναίων. Redit ad Toroneos: & alios in magna trepidatione fuisse: alios ad Brasidam trãsiisse, & cum eius copiis se coniunxisse narrat.

B Ἄκρον τῆς πόλεως. Tumulum vrbis in angusto Isthmo, vel certè arcem intelligit.

Βεβαίως. Certè, planè, exploratè. Narrat Brasidam vrbe iam potitum, Toronæos qui in arcem cum Atheniensibus confugerant, admonuisse edicto vt redirent ad sua, & patrio instituto atq; liberi viuerent: cæteros ad concionem conuocasse, & eos confirmasse, ac docuisse quid sui esset consilij, & quid ipsis vicissim esset præstandũ: egisse etiam causam proditorum, eosq; diligẽter purgasse.

C Ἀδεῶς. Liberè, tutò, sine metu, impunè.

Ὑποσπόνδας. Pollicitus impunitatem.

D Οὐ δίκαιον εἶη. Obliqua concio. Partim autẽ purgat proditores, partim docet causas ob quas susceptum fuerit bellum istud, partim excusat Toronæos, qui restiterint, & aduẽtu suo perterriti fuerint; partim denique confirmat eos, & hortatur, vt sint in posterum fideles & cõstantes socij & amici.

328.A Οὔτε τοὺς μὴ μετασχόντας, supple ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, δίκαιον εἶη.

Τῶν αὐτῶν τεύξεσθαι. Eodem iure futuros, eadem commoda consecuturos.

Ἀφῖχθαι γάρ. Causas sui aduentus commemorat. Summa est, Veni, vt Græcos in libertatem vindicarem: sed per contrarium sensum res effertur.

Διαφέρων. Amplificatio.

Τὸ δὲ κήρυγμα. Signum petitum à tempore præterito, & à re paulò antè gesta.

Ὡς ἡγούμενος οὐδὲν χείρους. Quia de illis non malè sentio: quia non iudico eos esse deteriores, quòd illorum amicitiam sequantur: quasi dicat, non sunt existimandi improbi, quòd socios & amicos bona fide sequantur. Confirmat rem: idem essent facturi, si nostri fuissent socij, & facient iam, cùm nostram amicitiam sequentur. Cur igitur non fecerunt nunc, sed restiterunt? propter imperitiam. B

Οὐδ' ἂν σφῶν, &c. Neque se existimare fore eos minùs amicos Lacedæmoniorum, quàm Atheniensium scilicet, modò fidem eorum experiantur. Iam verò ob imperitiam rerum id ita accidisse dicit, vt eos timuerint, quos minimè timere debebant.

Δοκεῖν. Existimare.

Δικαιότερα πράσσοιεν. Æquiores, & viros meliores se præstant. C

Παρασκευάζεσθαι. Nunc ad animum refertur: secum constituerent.

Παραφράγματα. Propugnacula. L.V. Munitiones. F.P. C

Προσιόντες. Succedente, vel accedente iam exercitu.

Ἐπιμαχώτατον. Et quæ maximè expugnari poterat munitio.

Τὸ δὲ οἴκημα. Porrò ædificium oneris magnitudine pressum, repentè disruptum cecidit. D

Ψόφου. Fragore edito.

Οἱ διὰ πλείστου. Remotissimi quique. D

Τὸ γιγνόμενον. Ruinam munitionis. 329.A

Ἐπιφερόμενος. Irruens, irrumpens.

Ἄλλῳ τινὶ τρόπῳ: σεμνότητος μέθοδος. B

Ἀνῆκεν. Attribuit, dicauit.

Τέμενος, κατ' αἰτίφρασιν. Quòd fas non esset cædere materiam in eo.

Ἀπαν. Mutauit genus figuratè. E

Ἐπεβούλευε. Clandestina consilia versabat.

Λακεδαιμόνιοι δέ. Inducias annuas factas inter Athenienses, & Lacedæmonios, & socios vtrorumque narrat iam Thucyd. Explicat consilia, quibus vtrique adducti has fecerint inducias. Docet Atheniensium consilium illud fuisse, vt ad bellum meliùs se compararent, aut etiam si bene res sibi cederet, pacem diuturnam interea facerent. nunquam verò fuisse suspicatos, vt factis induciis Brasidas ad defectionem suos socios solicitaret Lacedæmonios verò inducias fecisse, vt suos qui erant Athenis captiui recuperarent. F

Οὐδὲν σφῶν. Id est, nullam ciuitatem sociam & amicam. G

Καὶ ξυμβῆναι. νομίσαντες ξυμβῆναι ἄν. Quia existimabant fore vt diuturniorem pacem facerẽt: vel, quia putabant se pactionem inituros maioribus de rebus, id est, de pace, vel de ampliore temporis spatio.

Τὰ πλείω, ἢ ἔτη, ἢ πράγματα. G

Λακεδαιμόνιοι τε. Summa est, Lacedæmonij verò vt captiuos suos recuperarent: sed affert causas, quibus adducti sperarint hoc ita fore. Prior est, quia intelligebant Athenienses (id, quod res erat) metuere, ne scilicet socij deficerent: & ideo pacem eos desideraturos existimabant, prę̨sertim si factis

induciis commoda pacis gustassent; itaque fore, vt pacis obtinendæ causa captiuos restitueret. Posterior, quia nisi eos recuperassent, sperabant victoriam de Atheniensibus Brasida rem prosperè gerente, & florente.

D Εὐτύχει. Florebat, prosperè rem gerebat.

Καὶ ἔμελλον. Ratio. Nam nisi recuperassent, amisissent illi quidem captiuos suos, sed florente Brasida, & progressus maiores in bello singulos in dies faciente, sperabant victoriam de Atheniensibus.

Ἀντίπαλα καταστήσαντο: τὰ πράγματα δηλονότι. Res æquasset, fortunam belli parem fecisset, redintegratis scilicet & restitutis viribus Lacedæmoniorum, quæ fractæ ac debilitatæ paulò antè erant.

Τοῖς δ' ἐκ τοῦ ἴσου. Cum illis autem æquis viribus certantes.

Κινδυνεύσειν καὶ κρατήσειν. Victoriam fortasse adepturos.

Περὶ μὲν τοῦ ἱεροῦ. Ciuitates bene institutæ, cùm pacta & conuenta huiusmodi inibant, à rebus sacris primùm auspicabantur: & siquid erat in eis controuersi, hoc imprimis componere studebant: deinde res & controuersias rerum profanarum expediebant. Hoc institutum sequuntur hîc Athenienses, & Lacedæmonij in faciendis induciis: Constituunt imprimis licere oportere cuilibet liberè adire templum, & oraculum Pythium. Deinde censent quæstionem habendam de pecuniis surreptis ex templo Delphico. Hęc de rebus sacris: De profanis verò, hæc statuerunt: vt vtrique tenerent quæ iure belli quæsiuissent: ita tamen, vt neutri neutros infestarent, certos limites transeundo: vtque maris vsus pateret vtrisque; ita tamen, vt Lacedæmoniis & sociis minimè liceret vti longis nauibus, sed aliorum nauigiorum genere. Statuunt etiam, vt legati & caduceatores vltrò citroq; commearent liberè & impunè, cum eo comitatu, qui placuisset ipsis. Perfugæ nulli reciperentur: si qua controuersia accidisset, ea iure decideretur: si qua conditio visa fuisset æquior, de ea alterutri per legatos docerentur. Legatis verò plenam potestatem transigendi tribuendam esse censuerunt.

Ἱεροῦ. γενικόν. μαντείου πυθικοῦ, εἰδικόν. Vt distingueretur à cæteris fanis.

330.A Ἀδόλως. Syncerè: sine fraude.

Χρῆσθαι κατὰ τοὺς πατρίους νόμους. Alij enim aliis ritibus & ceremoniis colebant. Hæc conditio posita est in principio, quia Bœotij etiam hostes Atheniensium, per quorum fines erat transitus in agrum Phocensem, & ad oraculum Delphicum iis, qui pedibus eò venturi erant: itaque addit, Βοιωτοὺς δὲ, καὶ Φωκέας.

Φωκέας. Hi studebant rebus Atheniensium: Itaque poterant & ipsi prohibere aditu Lacedæmonios: quare hoc additum.

B Περὶ δὲ τῶν χρημάτων. Erant ingentes thesauri in templo Delphico à multis & diuersis regibus, ciuitatibus, priuatis etiam missi, qui plusquàm semel bona ex parte surrepti sunt: itaq; in concilio Græcorum, quod ad Thermopylas cogebatur, habita quæstio est: & Lacedæmonij ingenti pecuniæ summa mulctati.

Τοὺς ἀδικοῦντας. Sacrilegos, sontes cõperiamus.

Τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι. Vt in sacrilegos ex instituto suo quique animaduertant, legibus quique suis agentes.

Περὶ μὲν τούτων. Transit ad res profanas: sed hic locus videtur corruptus; sensus enim aliquam huiusmodi lectionem videtur flagitare, περὶ δὲ τούτων: vel περὶ μὲν τούτων ἔδοξεν ὧδε τοῖς λακεδαιμονίοις, &c. περὶ δὲ τῶν ἰδίων. B

Τομέως. Mons proximus Pylo. Τομαῖον. Στέφ.

Μὴ ἐπιμίσγοντας. Æquitas conditionis præposita, quasi dicat, vt nos non transibimus limites præscriptos, sic etiam ipsi suis limitibus se contineant.

Μηδὲ μεγαρέας. Rursus Megarenses eãdem viam non transirent, Nisæam scilicet, & Minoã versus. C

Καὶ τὰ ἐν τροιζῆνι. Occupauerant olim Athenienses Pegas, Trœzena, & Achaiam: sed facto fœdere tricennali, ea restituerant Peloponnesiis. Hæc libro primo vidimus. Megarenses igitur habebant tunc Pegas, & Trœzena: itaque ait Megarenseis retinere oportere ea, quorum tunc potirentur.

Ὅσα ἄν. Passim, per omnes partes, quæ pertinent &c.

Τάλαντα. Iam ad pondus hoc est referendum. D

Μέτρα. Hoc ex margine in contextum translatum suspicor.

Δίκας τε διδόναι. Standum esse iudicio vobis apud nos, & nobis apud vos, ex maiorum instituto. δίκην διδόναι: aliâs, dare pœnas.

Διδάσκετε, ἀποστροφή.

331.A Ἐπιστάτει. Erat ἐπιστάτης, id est, ἄρχων ἐφήμερος. Hic præerat Decemviris, qui πρόεδροι vocabantur. B

Ξυνιέναι. ξυνιέναι ἐς λόγους. Coire ad colloquium, venire in colloquium. E

Ἐν αὐτῇ. Tempus notat.

332.A Ἐπήρχοντο. Mutuò se adibant.

Πελληνῆς. πελλήνη. In Achaia inter Sicyonem, & Ægiram. Distat à mari sexaginta stadia. Strabo libro 8.

Digreditur Thucyd. & docet vnde duxerint originem Scionæi, & qua occasione in eam regioné venerint. Ex Pellene vrbe Peloponnesi oriundos dicit, & tempestate, quã Græci redeuntes ex Troia passi sunt, eò delatos, sedes posuisse.

Σφᾶς τοὺς πρώτους. Suos maiores.

Ὧι ἐχρήσαντο. Quam tulerunt: qua iactati fuerũt. L.V. Qua vsi sunt.

Κελητίῳ. L.V. Nauigio actuario. F. P. Scapha. B κέλης enim equum solutum iugo significat, quo vehimur: inde metaphoricè nauigium, quod ab vno tantùm remige agitur, quamuis non vnico remo, vt quibusdam placet, sed duobus agatur.

Ὅπως. Consilium Brasidæ probat.

Ἀντιπάλου. Pari magnitudine.

Ἀπ' ἐν τῇ ἀκάνθῳ. Docet se in Thraciam venisse, vt Græcos in libertatem vindicaret.

Καὶ προσέτι. Addebat miras laudes, quibus eos in cœlum efferebat: quòd scilicet quamuis obsiderentur quodammodo ab Atheniensibus, & in insula quasi conclusi ab illis tenerentur, tamen nõ veriti periculum sua sponte sint secuti libertatem. Obliqua conciuncula.

Τῆς πελλήνης. L.V. Cùm Pellene in Isthmo sita ab Atheniensibus occupetur: F.P. Intercepta, interclusa sit.

Νησιῶται. Itaque, quasi diceret, obnoxij erant periculis ob maris imperium, quo Athenienses potiebantur. C

Πρὸς τὴν ἐλευθερίαν. Cautè dixit, non defectionem, sed profectionem: non ad se, sed ad libertatem.

Καὶ

Καὶ οὐκ ἀνέμειναν. Neque expectârunt, vt sibi necessitas imponeretur, & cogerêtur, sequi sua commoda.

Σημεῖον τ' ἦν. Hoc autem esse argumento eos fortiter quidius perpessuros esse, vt res ex voto cedant. Obliqua adhortatio, vt sui similes esse perseuerent.

Τῶν μεγίστων. Intelligit obsidionem, vrbis oppugnationem, fortunarum salutisque pericula. Hortabatur eos subobscurè ad ferendam obsidionem, quam paulò pòst tulerunt. Hortabatur (inquam) honestate, & bona existimatione.

Καὶ τἆλλα τιμήσειν. Et alios honores illis delaturum, nedum quasi dicat, honorificum istud Lacedæmoniorum iudicium.

Καλῶς ἐδέξαντο. Cum aliis rebus honorificè eum acceperunt.

Εταινίουν τε, & προσήρχοντο. προσῆλθον.

Ὥσπερ ἀθλητῇ. Victorem scilicet. Solent enim in ludis spectatores acclamare certatorib⁹ victoriam adeptis, & serta & corollas in eos iacere. Hoc ipsũ Scyonæi Brasidæ faciebant.

Καί τι & αὐτοῦ ἐπράσσετο. Solicitabat etiam nonnullos ad proditionem in istis ciuitatibus. τι, ἀντὶ τοῦ, τινὲς. Εναλλαγή.

Καὶ ὁ μέν. Venisse narrat Lacedæmone, atque Athenis, qui de induciis certiorem facerent Brasidam & socios, interea dum ille tẽtare parabat Potidæam, & Mendam.

Εδέξαντο. Acceperunt conditiones: comprobârunt pacta.

Κατήνει. Assentiebatur, annuebat vt fœderis essent participes: id est, cæteros non recusabat admittere ad fœdus. Scyonæos non ita.

Εκ λογισμοῦ τῶν ἡμερῶν. Ex dierum supputatione: verbi gratia, induciæ factæ sunt decimosexto Calen. Mart. Scione fecit deditionem 14. Calen. Ergo biduo pòst facta est deditio. Ratio arithmetica.

Κινδυνεύσειν. Rem in dubium atq; discrimen adducere.

Οἱ ἐν ταῖς νήσοις. Amplificatio: quia maris imperium tunc obtinebant Athenienses.

Αξιοῦσι. Volunt, iudicant defectionem faciendam: defectionem facere audent.

Ανωφελεῖ. Nihil sibi profuturis, quia νησιῶται.

Εἶχε δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια. Constabat verum esse, quod ab Atheniensibus asserebatur, τὴν ἀλήθειαν ἔχειν μᾶλλον ἤ, &c. Verius esse aliquid, quàm &c. & sanè erat verius.

Ερετριέων. πόλις εὐβοίας, ἡ ποτὲ μελανηῒς: ἀπὸ μέλανος τοῦ εὐρύτου πατρός. ἐρέτρεια δὲ ἀπὸ ἐρετριέως τοῦ φαέθοντος υἱοῦ, ἑνὸς τῶν τιτάνων. ἦν & ἄλλη θεσσαλίας. στέφ.

Ὅτι ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ. Sequitur causa, cur non putaret Brasidas se iniuriam facere. ἔστι γὰρ ἃ καὶ αὐτός. Est itaque perinde, ac si dixisset, non existimans se facere iniuriam, licet factis induciis Mendæi palàm ad se transissent.

Ἐστι γὰρ ἃ καὶ αὐτός. Habebat enim & ipse, quæ daret crimini Atheniensibus de violato fœdere.

Διὸ & οἱ Μενδαῖοι. Eamque ob causam id magis sunt ausi: quia intelligebant belli causas stare: Brasidam à pace abhorrere: socios & amicos non deserere, sed eos diligentissimè tueri.

Καὶ ἅμα τῶν πρασσόντων. Summa: tum etiam, quia qui ad defectionem erant propẽsi animis, vim attulerunt factioni contrariæ. Cur ita? quia verebantur ne aduersarij contemta sua paucitate, aggressi eos opprimerent. At quærat quis, Nonne poterant desistere incœpto, & vitare periculum? poterant illi quidem, sed rem aggressi intermittere nolebant. τὸ ἑξῆς.

Εμέλλησαν: προδώσειν δηλονότι. Cùm essent vrbem prodituri.

Ανέντων) (ἐπιτεινομένων.

κατεβιασαμένων, εἶτα φοβουμένων, εἶτα ὀλίγων ὄντων, postremò ἡ λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος.

Τὸ καταδήλου: ἀντὶ τοῦ φοβουμένων μὴ κατάδηλοι γένωνται.

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι. Irritatos Athenienses multò magis narrat hoc nuntio: itaq; apparatus fecisse ampliores aduersus vtramque ciuitatem.

Καὶ Βρασίδας. Transitio. Docet Brasidam interea subduxisse liberos, & vxores vtriusque ciuitatis in Olynthum, & firmum præsidium eò misisse.

Βρασίδας δὲ, & περδίκκας. Res alias nõnullas interea gestas explicat. demonstrat Brasidam cum Perdicca iterum Arrhibæo bellũ intulisse: sed hanc quoque expeditionem minùs felicem exitum habuisse.

Λύγκου. πόλις ἠπείρου.

Τῶν ἄλλων. Toronæos intelligit.

Αντικαθίζοντο. Ipsi quoque castra opposita fecerunt: vel castra opposita habebant.

Καὶ ἐχόντων τῶν μὲν πεζῶν. Prœlium cõmissum narrat: sed primùm describit situm castrorum vtrorumque, nec non locorum adiacentium: castra, inquit, vtrique in tumulo posuerant, inter vtraque castra erat planities: in ea planitie primùm equitatus, deinde etiam peditatus conflixit, & Lyncestæ fusi, fugatique sunt.

Μετὰ δὲ τοῦτο. Res consecutas persequitur: vt trophæum statuerint, vt biduum, atq; adeò triduum ibi commorati fuerint: vt expectauerint Illyriorũ copias mercede accersitas: vt Perdiccas diutius eas expectare noluerit: vt voluerit progredi, & penetrare in fines Arrhibæi; vt Brasidas recusauerit solicitus de Mende: vt Illyrij ad Arrhibæum transierint Perdicca prodito: vt statim Perdiccas, & Brasidas accepto isto nuntio de reducendo exercitu cogitauerint: vt denique Perdiccas fugæ similem profectionem fecerit: Brasidas non ita. Hæc omnia iam explicat Thucydides: quibus addit cædem Macedonum factam à Lyncestis, & Illyriis, qui eos fugientes oppresserunt.

Μὴ καθῆσθαι. Non subsidere, tempus terere.

Περιορώμενος. περὶ τῆς μένδης ὀρώμενος. solicitus de Mende.

Οὐ πρόθυμος ἦν. Non erat libenter secuturus.

Ὁπηνίκα χρὴ ὁρμᾶσθαι. De tempore, quo esset inde discedendum.

Βρασίδας δέ. Narrat Brasidam luce orta cognouisse Macedonum profectionem: & instructa acie pro tempore, & facultate, antequam hostes appropinquarent, cohortatum suas copias.

Νυκτός. Cùm milites habent maiorem peccandi licentiam,

Cùm tenebræ minuunt, noxq; atra pudorem.
Ouid. Met. 129.9.

BRASIDÆ CONCIO.

Εἰ μὲν μὴ ὑπώπτευον. Confirmat Brasidas suas copias, quæ erant perterritæ vehementer, tum quia intelligebant se destitutos & proditos à Perdicca:

tum quia animaduertebant ingenteis barbarorum exercitus sibi imminere: demonstrat igitur Brasidas neque ob discessum Macedonum, neque ob immensam barbarorum turbam timendum esse. Docet se esse Dorienses, & ita institutos, vt nullam copiarum magnitudinem extimescant, virtute sua freti: manus autem barbarorum contemnendas esse, quia non vera & solida virtus illis adest, sed species tantùm, & falsa quædam imago ad inanem ostentationem. præterea quòd nullos seruent ordines nullam militarem disciplinam, nullam honesti rationem habeant: sed æquè fugam, atque impressionem in hostes honestam esse iudicent. Quòd denique summa rerum confusio sit apud eos, qui nullum habent imperium, & arbitratu suo quiq; rem gerunt. Hæc sunt capita argumentorum, quæ in hac concione continentur.

Procœmium est ductum ab opinione, ἐξ ὑπολήψεως.

Propositio. Partim docere, partim cohortari vos volo.

Ratio. Quia perterritos vos esse animaduerto.

Confirmatio. τοῦ μεμονῶσθαι, &c.

Exoratio, à contrariis. ἀντίθεσις.

Ὑπόπτευον. Leuiore verbo est vsus ne de suis copiis malè sentire videretur.

Μεμονῶσθαι. L. V. quòd derelict⁹ sim. Fr. P. quòd simus derelicti.

Νῦν δέ. Opposita sententia: contrarium rei statum habet τὸ νῦν.

Τὴν ἀπόλειψιν. Distributio totius causæ.

Τὰ μέγιστα. Attentionem facit: maximum enim est paruam manum, eamque suis auxiliis destitutam contemnere innumeras hostium copias.

Ἀγαθοῖς γάρ. Ingreditur in causam: docet virtuti tantùm esse fidendum: & in ea spem omnem collocandam, non in auxiliis & opibus externis, eamque ob causam nullas copias esse extimescendas.

C Ἑκάστοτε. Singulis vicibus, id est, semper.

Ἑτέρων. Non dixit hostes, ne suos terreret.

Οἵγε μὴ ἀπὸ πολιτειῶν. A genere politiæ, & institutis Peloponnesiorum ducit argumentum, vt fidem orationi suæ conciliet. Vos non populari statu sed dominatu paucorum vtimini: pauci verò apud nos dominantur propter virtutis præstātiam, & dignitatem, & quòd polleant viribus: hoc ipsum itaque vobis nunc est præstandum.

Ἀπὸ πολιτειῶν τοιούτων. Ex huiusmodi rebus publicis venistis.

Τῷ μαχόμενοι, ἀντὶ τοῦ ἀνδραγαθίᾳ. Sed seruiens causæ ait, μαχόμενοι κρατεῖν.

Βαρβάρους δέ. Altera pars distributionis: hostium multudo contemnenda est: hos per ταπείνωσιν appellat barbaros.

Quod autem attinet ad copias ingentes hostiū, persuasum esse debet vobis eos non esse extimescendos. Facit fidem à tempore præterito: paulò antè eos fudistis. Quare eos timere non debetis. Sed est παραλογισμός: non enim omnes, sed Lyncestas fuderant, vt suprà Thucyd. testatur his verbis, ἔτρεψαν τοὺς λυγκηστάς.

Μαθεῖν. Ad διδαχὴν est referendum.

D Καὶ γάρ. Dilemmate vtitur, quo probat non esse extimescendas hostium copias, aut re vera firmæ

A sunt, aut ostentatione tantùm. si ostētatione tantùm, & inani quadam opinione, cùm signa contuleritis, facilè vos viri fortes eas superabitis. sin firmæ re vera sunt, vos imperiti adhuc virtutis eorum, audaciùs cum illis confligetis. Sophistica complexio.

Διδαχὴ ἀληθής: ἀντὶ τοῦ, διδαχῆς ἀληθῶς προσγενομένης. 337. A
Id est, adhibita vera de eis scientia, id est, explorata & perspecta earum infirmitate. διδαχή, experientia.

B Τἀγαθόν. Aliquid boni. ταπείνωσις, Id est, aliqua fortitudo.

Προσφέροιτο. Feratur in eos.

Οὔτοι δέ. Collatio: isti non ita, sed antequam ineant prœlium, videntur formidabiles: quum manum conferent, non erunt vobis similes.

Τὴν μέλλησιν: τὸ προσφέρεσθαι δηλονότι. Futuram prœlij aggressionem.

Πλήθει ὄψεως. ἐναλλαγή, ἀντὶ τοῦ, ὄψει πλήθους.

Οὔτε γὰρ τάξιν. Rem probat, quòd nullam rei militaris disciplinam seruarēt, nullos ordines, nullum imperium haberent. B

C Βιαζόμενοι. Ab hoste pressi.

Ἀνεξέλεγκτον. Nullum discrimen habet fortitudinis, id est, facit vt virtus ab ignauia non dignoscatur, atque ita contemta nullos honores habeat, & nulla præmia.

Αὐτοκράτωρ δὲ μάχη. A licentia militari ducit argumentum. pugna, quæ cuiusque arbitratu committitur, fugæ occasionem facilè præbet. Quum autem vnusquisque in bello rem pro animi arbitrio

D gerit, hoc nullam militum obedientiam esse demonstrat.

Σώζεσθαι. Causa pro effecto, ἀντὶ τῆς φυγῆς.

Τοῦ τε ἐς χεῖρας. Tutius autem existimant eminus nos terrefacere sine suo periculo, quàm cum periculo manum nobiscum conserere.

Ἐκείνῳ γάρ. A signo rem probat.

Σαφῶς τε: Ἐπίλογος. Efficit non esse extimescendos hostes. Denique quicquid terroris in hoste

E est, id re vera modicum est, mouet autem visu, & auditu: at si nos impetum eorum fortiter exceperimus, & ex periculis nos eripiemus, & discemus eiusmodi hostem imperitis esse formidabilem, peritis minimè.

Denique constat hostes minimè esse pertimescendos, quanuis visu & auditu sint terribiles.

Πᾶν τὸ προϋπάρχον δεινόν. Repetit illud, βαρβάρους δὲ οὐς νῦν ἀπειρίᾳ δέδιτε.

F Ὄψει δέ. Ad πλήθει ὄψεως refer.

Ἀκοῇ. Ad βοῆς μεγέθει ἀφόρητοι, καὶ ἡ διάκενης ἐπανάσεισις τῶν ὅπλων. C

Ὁ ὑπομείναντες. Ad προσμίξαι δὲ τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὰ οὐχ ὅμοια.

Ὄχλοι: ταπείνωσις.

Τοῖς τὴν πρώτην ἔφοδον. Ad ὑπομένουσιν αὐτὰ refer.

Ἐπικομποῦσιν. Ostentant eminus fortitudinem inanibus comminationibus, id est, non sunt ter-

G ribiles re vera, vt sunt verbis & minis.

Οἱ δ' ἂν εἴξωσιν. Contra eos verò viri fortes esse videntur, qui non resistunt, insequentes eos acriter, quia nullum imminere sibi periculum intelligunt.

Ἐνδείκνυνται τὸ εὔψυχον: ἐπικομποῦσι τὸ ἀνδρεῖον, εἰς ἐκείνους δὲ ἐνδείκνυνται, &c.

Τοιαῦτα ὁ Βρασίδας. Thucydides res à Brasida post cohortationem gestas explicat. Demōstrat Brasidam statim cœpisse reducere suas copias: sed barbaros suspicatos eum fugere, multo clamore & tumultu eum insecutos, sed cùm nihil proficeret, tandem ab eo abstinuisse, seque cōuertisse ad persequendas copias Macedonum.

Ὑπῆγε. Verbum militare: pedetentim reducebat.

Προσέκειντο. Ingruebant.

338. A Προσαπίπτοιεν. Pedem referebant.

Εὐρυχωρείᾳ. Locis patentibus.

Μέρος δέ τι. Parte verò copiarum relicta, quæ carperet nouissimum agmen insequens.

Χωρήσαντες. Cursu contendentes.

Εἰδότες. Persuasi nullum receptum esse Brasidæ.

Αναχώρησιν. Viam ad redeundum: iam pro loco accipitur, per quem Brasidas suas copias erat reducturus.

Τὸ ἄπορον τῆς ὁδοῦ: τὴν ἐσβολὴν τὴν στενήν. Viam difficilem, transitum sic appellat.

Προεῖπε. Præcepit: ἄνευ τάξεως. Ne scilicet in seruandis ordinibus tempus tererent.

Κυκλῶσιν. Res pro personis: priusquàm maior numerus barbarorum, qui erant suos circunuenturi, eò conflueret.

Ὡς τάχιστα. Quanta maxima celeritate quisque poterat.

Τῆς τροπῆς. Facta suorum fuga de locis superioribus, id est, suis in fugam versis, qui erant in locis superioribus.

Βοεικοῖς. Vt distinguat ab aliis, quæ non erant βοεικά. Erant enim & ὀρεικά, & ἱππικά. Sed Βοεικὰ sunt tardiora.

339. A Σκεύη. Sarcinas intelligit.

Καὶ ἐς τὸ λοιπόν. τὸ ἑξῆς, & in posterum εἶχε μῖσος τῶν πελοποννησίων τῇ γνώμῃ, id est, oderat clàm Peloponnesios, οὐ ξυνήθης: non quòd ita consueuisset. cur ita? δι' Ἀθηναίους, quos oderat.

Τῶν δὲ ἀναγκαίων. Occurrit ad illud si oderat Athenienses, cur iam studebat cum illis redire in gratiam? ἕνεκα τῶν ἀναγκαίων ξυμφόρων.

Διαναστάς. Animo alienatus, vel erectus ob sua commoda, vel dissociatus.

Επρασσεν. Id agebat, contendebat, laborabat, dabat operam, moliebatur.

Ξυμβήσεται. Vt reconciliaretur, compositionem faceret.

Απαλλάξεται. Dissociaretur. ἀντὶ παθητικοῦ.

Βρασίδας δέ. Narrat Brasidam reuersum Toronem, reperisse Mendem captam ab Atheniensib⁹: sed eam recuperare nullo modo aggressum, quia viribus erat longè inferior, itaque firmo præsidio Toronem tantùm tutatum esse.

Ὑπὸ γὰρ τὸν αὐτὸν χρόνον. Quo tempore Perdiccas cum Brasida suscepit expeditionem aduersus Arrhibæum, eodem etiam Athenienses classem miserant in Thraciam contra Scionæos, & Mendęos: sed fieri non poterat, vt Thucydides simul vtramque expeditionem explicaret priùs itaque illam propinquiorem exposuit: iam verò alteram Atheniensium narrat.

Τοῖς ἐν τῇ λύγκῳ: πεπραγμένος δηλονότι.

Ἐξέπλευσαν. Classe profecti sunt.

Οἱ δ' αὐτοί τε. Mendæos contrà cum auxiliis extra vrbem castra posuisse in colle edito, & natura munito docet.

Καὶ αὐτοῖς Νικίας. Tentasse Niciam demonstrat ex altera parte collis, ex altera Nicostratum deiicere Mendæos, sed non potuisse: trepidatum verò in exercitu Atheniensium, adeò vt parum abfuerit, quin totus funderetur, atque deleretur.

340. A Ἐφόδῳ. Iam accipitur pro loco idoneo ad aggrediendum, & pro aditu. aliàs incursionem, & impetum significat.

Ἐκ πλείονος, διαστήματος δηλονότι. Longo loci interuallo, distante admodum ab eo tramite, quo Nicias aggressus eos fuerat, ita, vt alter alteri auxiliū ferre non posset.

Ἐθορυβήθη. Trepidauit.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ. Narrat Athenienses postridie eius diei mutato consilio, quia reiecti fuerant à Mendæis, soluisse inde, & ad Scionem venisse, eiusque vrbis suburbanis potitos fuisse, atque agrum vastasse.

Κατὰ τὸ στασιωτικόν. Id est, στασιωτικῶς, seditiosè, turbulentè. Verba quæ sequuntur hoc declarant: turbulenti enim, & seditiosi sic loqui solent. ἢ διὰ τὴν στάσιν διά τε καὶ τοὺς τὰ ἐναντία σφίσιν, &c. quod sequitur, Οὐδὲ δέοιντο: Neque opus, & causam habere prœliandi, hoc arroganter dictum.

Καὶ θορυβηθέντας. Cùm perturbatus esset.

Περὶ ὀργῆς: ἀντὶ τοῦ ὑπὸ ὀργῆς. Scholiastes: mihi magis probatur περιοργής, ira incēsus: vt sit vnicum vocabulum.

Καὶ τοὺς τὰ ἐναντία. Et in eos, qui cum Peloponnesiis contra se egerant, id est, qui suam factionem oppugnauerant, & superauerant, ita vt vrbem traderent Lacedæmoniis. L. V. & in eos, qui cum illis in populo aduersati essent.

Προσπεσόντες. Itaque facto impetu.

Μάχῃ αἰφνιδίῳ. Repentino certamine, aggressione repentina. Repentini casus solent animos hominum consternare.

Ὠήθησαν γάρ. Nam suspicati sunt hoc ita factum ex composito. ἐκ προειρημένου, ex aliquo conuento, ex compacto: ξυμβάσεως paulò pòst.

Ὡς ἑλόντες. Quasi vi eam recepissent.

341. A Πολιτεύειν ὥσπερ εἰώθεσαν. Eodem statu Reipublicę vti, quo consueuerant.

Κρίναντες. Quæstionem habentes de iis, qui fuerant defectionis authores.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ περὶ τὴν Μένδην. Potitos Mende Ath. ad Scyronem traduxisse exercitū narrat Thucyd. & primùm copias hostium, quæ collē ante vrbem occupauerant natura munitum, inde deiecisse: deinde ad circunuallandam vrbem se dedisse.

Ἱδρύθησαν. Consederunt.

Οὐκ ἐγίνετο σφῶν περιτείχισις: ἀντὶ τοῦ, οὐκ ἐδύναντο περιτειχίσαι σφᾶς. Sed munita figura verborum, vel περιτειχισθῆναι οὐκ ἐδύναντο.

Καὶ αὐτῶν οὐ πολὺ ὕστερον. Id est, & paulò pòst rem istam gestam, Peloponnesij, qui in arce Mendæorum obsidebantur, superatis custodibus, qui ad mare erant, noctu ad Scionem perueniunt, & plerique eorum per media hostium castra euadentes, in vrbem ingressi sunt.

Περιτειχιζομένης δέ. Redit ad Perdiccam Thucydides: docet eum interea dum ab Athen. Scyone circunuallabatur, egisse cum eorum ducibus de reconciliatione, atque transegisse.

Αναχωρήσεως. Priorem intelligit receptum, cùm Brasidas inuito ac renuente Perdicca, venit in col-

loquium cum Arrhibæo, & facta compositione exercitum abduxit.

Ευθὺς τότε. Quod iam tum tentare cœperat.

Καὶ ἐτύγχανε πρό. Expectabantur à Brasida nouæ Lacedæmoniorum copiæ, quas Ischagoras ducebat pedibus. at Perdiccas, qui gratia florebat apud principes viros Thessalorum, ab eis impetrauit vt itinere, & transitu eas prohiberent. fecit hoc Perdiccas tum vt fidei suæ, & gratiæ verè reconciliatæ documentum daret, præsertim à Nicia duce Atheniensium solicitatus, tum quia à Peloponnesiis erat alienatus, &c. Hæc igitur explicat iam Thucyd.

Καὶ, τὸ ἑξῆς, διέλυσε τὸ στράτευμα ὁ περδίκκας.

Πορεύσειν ἐτύγχανε μέλλων. Erat casu deducturus.

D Ενδηλόν τι ποιεῖν. Aliquam daret significationem constantiæ & firmitudinis futuræ in isto fœdere.

Παρασκευάσας. Adductis hospitibus Thessalis, vel cùm hospitibus Thessalis persuasisset. Vtebatur enim hospitio primorum: nunc autem ad animum refertur τὸ παρασκευάσας.

Ωστε μηδὲ πειρᾶσθαι. Ita vt ne tentarint quidem Thessalos, id est, vt ne contenderint quidem tale quippiam à Thessalis.

E Παρανόμως. Carpit Lacedæmonios obiter, qui contra leges paterentur puberes peregrè proficisci, eosque præficerent ciuitatibus.

Καὶ μὴ τοῖς ἐντυχοῦσιν. Neq; earum administrationem quibuslibet permitterent.

342.A Εν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει. Narrat Thebanos diruisse muros Thespiensium ea æstate.

Βουλόμενοι μέν. Voluntatem eandem fuisse antea significat, facultatem non ita: iam verò attritis eorum viribus, oblata ista occasione, id fecisse.

Καὶ ὁ νεὼς τῆς ἥρας. Iuno colebatur religiosissimè Argis: & eius templum magnificentissimè extructum, & pretiosis donariis instructum erat. Hoc itaque ea æstate crematum significat. Res est memorabilis.

B Χρυσίδος. Duodequinquaginta annos iam obtinebat sacerdotium. Paus. facit mentionem huius libro tertio τῶν Κορινθιακῶν, & eam scribit supplicem confugisse Tegæam, ad Aleæ Mineruæ aram.

Θείσης. Lucerna admota ad corollas, vel ad vittas.

Επικαταδαρθούσης. Cùm somno correpta fuisset.

Ελαθεν ἀφθέντα. Vnde omnes casu flamma correptæ conflagrârunt per eius imprudentiam.

Νόμου τοῦ προκειμένου. Ex instituto ciuitatis. νόμοι προκείμενοι, promulgatæ leges.

Οκτὼ, & ἔνατον. Id est, octauum annum, & noni sextum mensem attigit.

C Εν δὲ τῷ ἐπιόντι χειμῶνι. Reliquias rerum gestarum eo anno describit. docet Lacedæmonios, & Athenienses ab armis per eam hyemem abstinuisse propter inducias: sed Mantinæos, & Tegeatas, & vtrorumque socios inter se conflixisse, & victoria incerta, noctis interuentu discessisse.

Λαοδικεία. Vicus erat Tegeæ proximus, quem Pausanias ἐν τοῖς ἀρκαδικοῖς libr. octauo, Ladocam à Ladoco Echemi filio vocat.

Αμφιδήριτος. Dubia, incerta.

D Επηυλίσαντο. In eo loco pernoctarunt.

Βουκολιῶνα. Βουκολίωνα regem Arcadiæ inuenio, & filium Laomedontis natu maximum: sed hîc locum significat, siue castellum, siue vicum, cuius nomen nusquam reperio.

Τοῦ γὰρ κώδωνος. Nam cùm tintinnabulum præteriisset, interea scalas ipse admouit ad muros. σημειῶσαι genus, quo vtebantur vigiles in excubiis: Vnus vigilum circunferebat tintinnabulum, & sic deinceps. interea itaque cùm præteriisset tintinnabulum, Brasidas admouerat scalas, cùm custodes languidiùs atque remissiùs excubabant, vel fortè dormiebant: itaque latuit. Sed cùm is, qui tintinnabulum tulerat, rediisset eò vnde digressus fuerat, & strepitum sensisset, coactus est Brasidas noctu sese recipere.

Παραδιδόντα. Hunc locum non intellexit Laurentius Valla. vertit enim, sic incassum ante ipsius proditoris reditum admotæ sunt scalæ, at per τὸ διάκενον ipsum custodiarum interuallum est intelligendum. quod apertiùs libro tertio dicit, κατὰ τὸ μεταπύργιον προσέμισγον πρὸς τὰς ἐπάλξεις. per παραδιδόντα verò intelligendus est ille, qui tintinnabulum ordine alteri custodi tradebat.

FINIS QVARTI LIBRI.

LIBRI QVINTI ARGVMENTVM.

HIc liber etiam continet varias res gestas ab Atheniensibus, Lacedemoniis & Argiuis: aliàs in Thracia, aliàs in Peloponneso. quarũ præcipuas, & maximè illustres, nostrum secuti institutum persequemur. Primo loco habet Cleonis expeditionem in Thraciam, & Torones ab eo expugnationem. Prœlium commissum cum Brasidæ copiis, in quo duces vtrique cadunt: exercitus Atheniensium fusus, & fugatus. Secundo loco habet etiam fœdus ictum inter Athenienses, & Lacedæmonios, & vtrorumque socios, & amicitiam & societatem factam in annos quinquaginta, & ruptam septennio ferè pòst.

Tertio, dissensionem summam Peloponnesiorum, quorum plerique à Lacedæmoniis alienati, Argiuorum amicitiam malebant sequi. Quarto loco, continet fœdus inter Athenienses, & Argiuos factum. Quinto, Lacedæmoniorum expeditionem aduersus Argiuos, & Argiuorum, atque sociorum aduersus Orchomenios, & Lacedæmoniorum rursus contra Argiuos, & prœlium commissum inter eos, in quo victoria penes Lacedæmonios stetit.

Sexto loco, habet pactionem inter Lacedæmonios & Argiuos factam, deinde societatem & amicitiam. Septimo, cędem nobilitatis factam Argis à populo, & recuperationem libertatis, & Lacedæmoniorum expeditionem contra Argos. Octauo & postremo loco, bellum ab Atheniensibus illatum Meliis. Hæc sunt capita præcipua rerum illustrium, quæ continentur in hoc libro: reliquas, quæ sunt admixtę, suo quamq; loco explicabimus.

G Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου θέρους. Narrat induciarum tẽpus exisse: sed antequam exiret, Athenienses mouisse suis sedibus Delios: eos verò in Asia consedisse ad Atramyttium à Pharnace concessum.

Μέχρι πυθίων. Ludi sacri erant, qui Delphis celebrabantur, victores ἱερονίκαι dicebantur, & corona donabantur laurea, vt Ολυμπιονίκαι corona oleagina.

na.τὸ ἑξῆς αἱ ἐνιαύσιοι σπονδαὶ μέχρι πυθίων. Τέσσαρες εἰσὶν ἀγῶνες ἀν' Ἑλλάδα,&c.

Δηλίους ἀνέστησαν. Obiecto crimine λακωνισμοῦ, author Diod. restituti sunt paulò pòst, vt in hoc ipso libro declaratur.

Ἡγησάμενοι. Quia quanuis polluti essent vetere piaculo, tamen sacrati deo habebantur.

Αἰτίαν. Crimen piaculi scilicet, quod vt expiaret, oraculo admoniti fuerant, lib.3.

Οὐ καθαρούς: ἀντὶ τοῦ, ἐναγεῖς.

Ἐλλιπές. Itaque sibi relinqui eam partem expia- B tionis. nam cæteras (quasi dicat) præstiterant: monumenta sustulerant: edicto cauerant, ne mulieres in insula parerent, sed in Rheneam adiacētem transportarentur, &c.

344.A Οὕτως, ὡς ἕκαστος. Non simul omnes, sed vt quisq; digressus inde est: significat igitur eos diuersis tēporibus inde digressos esse.

Κλέων δέ. Narrat Cleonē persuasisse Atheniensibus vt se in Thraciam mitterent.

Σχὼν δ' ἐς σκιώνην. Progressus eius explicat. ap- C pulit primùm ad Scyonem, quæ adhuc obsidebatur: inde ad portum Colophoniorum se contulit: inde ad Toronem ipse pedibus cū exercitu: naues decem circūmisit ad portum Torones, vt mari vrbem oppugnarent.

Κολοφωνίων. Portus erat proximus Toronæ, qui ita vocabatur, fortasse, quia Colophonij eo potiebantur, alioqui Colophon erat vrbs nobilis oraculo Apollinis Clarij, non in Europa, sed in Asia, Epheso proxima in Ionia. In codice Henrici Ste- D phani hęc sic distinguuntur Κολοφωνίων τῶν τορωναίων, sed lectio minùs commoda.

B Οὔτι οἱ ἐνόντες. Et præsidium esse parum firmum.

Ἀξιόμαχοι. Pares ad resistendum. ἀξιόχρεως, qui est soluendo.

D Αὐτοβοεί. E vestigio.

Συνεσπεσών. Simul irrumpens, quâ murus vetus apertus erat.

Ἐν χερσί. Pugnantes, ac resistentes. Causa cædis.

Βρασίδας. Declarat iam Brasidam venisse illum quidem, vt ferret auxilium Toronæis, & prope vrbem iam fuisse, sed accepto nuntio in itinere de capta vrbe, sese recepisse.

345.A Πελοποννήσιον. Vt τὸ ἑλληνικόν, ἀντὶ τοῦ, οἱ πελοποννήσιοι.

Εἷλον δὲ καὶ πάνακτον. Addit Bœotios potitos per proditionem, Panacto castello Atheniensium in finibus Atticæ.

B Φαίαξ δέ. Redit ad res Siculas, & ad ea, quæ Ath. sub idem tempus gesserunt cum Siculis amicis, & sociis, narrat legationem missam ab Athen. in Siciliam, quæ sociis ciuitatibus, & aliis persuaderet vt ferrent auxilium populo Leontino, qui à nobilitate premebatur. Exponit simul seditionis causas.

Leontini post factā compositionem, arma deposita, & discessum Atheniensium, multos vndiq; ascitos, ad ius ciuitatis admiserunt: & de agro diuidendo cogitare cœperunt. Nobiles & potentes id subodorati, accitis Syracusanis, plebem vrbe expellunt: ipsi cum Syracusanis inita pactione Syracusas migrant deserta patria. Sed tēporis progressu eorum nonnulli non contenti eo rerum statu, deserunt Syracusas, & castellis quibusdam in agro Leontino occupatis, ibi sedes ponunt: ad quos ma- A gna pars plebis, quæ antea diuersis locis vagata fuerat, re audita confluit: & cōiunctis viribus bellum gerebant aduersus nobiles, ea re nuntiata Atheniensibus, missa est legatio, quæ hortaretur socios & amicos vt ferrent auxilium populari Leontinorum factioni. Hæc iam explicat Thucydides.

Μετὰ τὴν ξύμβασιν. Post compositionem factam authore Hermocrate ad Gelam.

Ἐπεγράψαντο. Ad ciuitatis ius asciuerunt, admiserunt. Ἐπιγράφεσθαι: quia nomina eorum scribeban- B tur, & in tabulas publicas referebantur.

Ἀναδάσασθαι. Diuidere viritim, hinc ἀναδασμὸς γῆς.

Οἱ δὲ δυνατοί. Eorum enim res agebatur, qui multa prædia & fundos habebant, quos nolebāt diuidi, & dari aliis.

Ἐπλανήθησαν. Fusi errauerunt, vagati sunt quò C quemque sors tulit.

Ἐρημώσαντες. Hæc ita sunt distinguenda: ἐρημώσαντες, συγκλείσαντες, &c. vastata vrbe: desolata vrbe.

Ἐπὶ πολιτείᾳ. Ius adepti ciuitatis: ea conditione, vt ciues essent.

Διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεσθαι. Quia non probabant eum rerum statum.

Φωκαίας: ἄλλως φωκεαῖς. ἀπολιπόντες, digressi.

Βρικιννίας: ἄλλως βρικιννιαῖς. βρικιννία πόλις σικελίας, Στέφ.

Καταστάντες ἐπολέμουν. Ex locis munitis bellum gerere cœperunt.

Εἴπως: τὸ ἑξῆς διασώσειαν. Si fortè conseruarēt &c. D

Συγκαλουσίων. Ratio: vt resisterent incrementis Syracusanorum, qui potentiam quærebant.

Ὁ δὲ φαίαξ. Euenta legationis prosequitur. 346.A

Οὐκέτι δὲ ἐπὶ τοὺς ἄλλους. Ad cæteros nō perrexit, quia res ei ad Gelam non successerat, &c.

Σικελῶν. Quamuis omnes incolæ insulæ σικελοὶ appellarentur, tamen ex hoc Thucydidis loco licet colligere ciuitates quasdam peculiarem hanc appellationem meruisse. Illud etiam σημειῶσαι, aliud esse σικελὸν, aliud σικελιώτην κυρίως, vt Ἰταλός, Ἰταλιώτης: nam qui nomen statim ab ipso authore acceperūt, E hi σικελοὶ, & ἰταλοὶ propriè: qui verò postea eōdē venerunt, & nomen hoc impositum inuenerunt, hi σικελιῶται dicti sunt. Indigenæ igitur σικελοὶ & Ἰταλοὶ, aduenæ σικελιῶται, & Ἰταλιῶται. Scholiastes igitur fallitur, qui dicit Σικελιώτας vocari Græcos, qui in ea erant, Σικελοὺς verò barbaros, qui in ea erant. Idē etiam περὶ τῶν Ἰταλιωτῶν, καὶ τῶν Ἰταλῶν tradit. Sæpe tamen hoc discrimen negligitur, vt ex variis huius libri locis, & aliis colligi potest.

Κατάνη. Ei mons Ætna imminet: hinc fuit Cha- F rondas celebris legislator Ath.

Ἐν δὲ τῇ παρακομιδῇ. Nonnulla Phæacis officia attingit, quę inter eundum & redeūdum fecit. Dum in Siciliam præteruehitur, & inde redit, egit etiam cum nonnullis Italiæ ciuitatibus de amicitia cum Atheniensibus ineunda.

Ἐχρημάτιζεν. Egit iam: aliâs alia significat.

Καὶ Λοκρῶν ἐντυγχάνει. Narrat Thucydides Phęacē B incidisse in Locros quosdam, quos ob superiores iniurias poterat vlcisci: sed tamē manus ab illis abs- G tinuisse. Commendat itaque clàm eius temperantiam: sed simul docet, vnde venirēt, & qua de causa venirent.

Messenij (quos Laur. valla vocat Mamertinos) post reconciliationem factam inter Siculos authore Hermocrate, seditione laborārunt: altera factio acciuit Locros; itaque Locri miserunt

auxilia, quæ vrbem Messenem aliquando tenuerunt: sed tunc ex vrbe pulsa in Phæacen redeuntem in Græciam inciderunt. Μεσσηνίων] L.V. hos sæpe Mamertinos vocat, aliàs Messenios. Sed à Messene, quæ erat in Pelopóneso, ciues Messenij sunt dicti, à Messana, quæ est in Sicilia, (quæ discriminis statuendi causa sic appellata.) Messanenses primùm dicti. Postea verò, cùm Mamertini è Campania colonos eò misissent, ipsi quoque Mamertini sunt vocati. Hos tamē modò Mamertinos, modò Messenios, modò Messanios, modò Messanenses à variis interpretibus appellatos reperias. Quare ne nos quidem ab his appellationibus nimis religiosè censemus abstinendum. Æ.P.

Ἐποίκοις. Inter ἐποίκοις & ἀποίκοις magnum est discrimen. ἄποικοι, mittuntur à ciuitate aliqua coloni, deducente aliquo coloniam: ἔποικοι non ita, nam neque à quoquam mittuntur, neque aliquo deducente: & ἄποικοι sunt multi, ἔποικοι pauci, & vnus, aut alter interdum.

Μόνοι γὰρ τῶν ξυμμάχων. Hęc est ratio cur licuerit ei vim Locris afferre: quia facta reconciliatione iam inter Siculos, & socios omnes, cæteri fœdere complexi fuerint etiam Athenienses, soli Locri eorum amicitiam recusauerint.

C Οὐκ ἐσπείσαντο. Fœdus cum illis non inierant.

Ἰτωνέας. Ἰτώνη πόλις Ἰταλίας, Στέφανος. Sed Thucydides Ἰτῶνα vocat.

Μελαίους. Nusquam reperio μελαίους Locris fuisse finitimos.

Ὁ δὲ Κλέων. Redit ad Cleonem, qui suscepta nauigatione cursum ad Amphipolim direxerat. demonstrat eum ad Eïonem peruenisse: & ibi sedem belli posuisse.

D Βρασίδας δέ. Docet cōsilia Cleonis Brasidæ non ignota fuisse: itaque eum castris positis ad Cerdylium extra Amphipolim occasionem pugnæ expectasse. eaque demum oblata, Cleonem superasse, & exercitum Ath. profligâsse: quáquam & ipse cecidit. Hæc est summa. Sed duo illa notantur diligenter à Thucydide, prudentia & vigilantia Brasidæ, qui omnia consilia hostium obseruaret; & temeritas Cleonis, qui eò stultè progressus fuerit, vnde receptus tutò nō daretur: nec voluerit expectare auxilia: nec respexerit quocum imperatore sibi res esset. itaq; facilè fusus & profligatus est.

Ἀντικάθητο δὲ αὐτός. Castra & ipse opposita habebat.

Καὶ κατεφαίνετο. Ergo erat in loco edito, & natura etiam munito.

347.A Ἠδῶνας. Ἠδωνοὶ Στεφ. καὶ ἠδωνεῖς, καὶ ἠδωνιάτας.

Μυρκινίων. μύρκινος, ἡ δὲ μυρκινία πόλις παρὰ στρυμόνι.

B Ὁ δὲ κλέων. Docet Cleonem victum vocibus militum, castra mouisse, & accessisse ad Amphipolim collemque occupasse naturâ munitum illum quidem; sed qui parum illi profuit. Nam vbi copiæ hostium in conspectum venerunt, Cleon, qui tunc prœlio abhorrebat, dat signum receptui: atque ita desertis locis superioribus, & perturbatis ordinibus, fugiens opprimitur à copiis Brasidæis.

Τῇ ἕδρᾳ. Cùm grauarentur diuturna commoratione, diuturna mora.

Τὴν ἐκείνου ἡγεμονίαν. τὸ ἑξῆς μετ' οἵας ἀνεπιστημοσύνης, &c. αὐτὴ τε, ἡ ἐκείνου ἡγεμονία. Reputantibus quale futurū esset eius imperium, quàm imperitum, quàm ignauum, & aduersus quàm peritum, & quàm fortem imperatorem. Collatio, id est, cōferentes imperitiam rei militaris, & ignauiam Cleonis, cum peritia & fortitudine Brasidæ.

Οἵαν. θαυμαστικῶς.

—Cùm tu supplex in rebus egenis

Quas gentes Italûm, aut quas non oraueris vrbes? Virg. Æn. 6.

Ἀναλαβὼν) (ἕδρα. Motis castris.

C Καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ. Et eadem temeritate vsus est, qua olim ad Pylum. Quæ fuit illa temeritas? pollicitus fuerat intra viginti dies, se aut viuos adducturum Spartanos, aut in insula Sphacteria interempturum. Hoc erat furiosum de re futura & incerta tantum polliceri. Itaque author eo loco dixit, καὶ τοῦ κλέωνος, καίπερ μανιώδης οὖσα ἡ ὑπόσχεσις, ἀπέβη. Simili temeritate hîc vtitur. Persuasum habet neminem prodituru contrà, minimeque id ausurum: se verò per otium contemplaturum vrbis situm, & sine prœlio cum libuerit inde rediturum, quò fuerat progressus.

Καὶ τὴν μείζω παρασκευήν. Aliud temeritatis argumentum. Expectabat maiores apparatus, & auxilia, non vt hostem superaret: sed vt Amphipolin circuniecta multitudine copiarum expugnaret.

Τῷ ἀσφαλεῖ. τῇ ἀσφαλείᾳ, id est, firmissimis copiis.

Τὸ λιμνῶδες. Restagnationem, stagna.

348.A Ὁ δὲ Βρασίδας. Occupauerat Brasidas locum editiorem (vt suprà demonstratum est) ex quo, quasi ex aliqua specula specularetur, & obseruaret quæcunque ab Atheniensibus gererentur. Itaq; cùm eos iam vidisset castra mouere non expectatis auxiliis, descendit in vrbem: parat eruptionem: confirmat suas copias: atque ita Cleonem, dum se recipit, adortus, fundit & fugat.

D Non prodit contra acie instructa, diffisus suis copiis.

Δεδιὼς: ἀπιστῶν. Sed habet τὸ περὶ ὀμμάτων.

Τῷ ἀξιώματι. Sed dignitate & pręstantia. χωλιαστής, τῇ δυνάμει.

Καθαρόν. Merę, id est, nullis admixtis peregrinis, Scholiastes. ἴσως βέλτιον, lectæ, non mixtæ ex omni genere ciuium, peritorum, imperitorum, valentium, ægrotantium, &c. Hic sensus mihi magis arridet: nam paulò pòst ait, καὶ λημνίων.

E Ἰμβρίων. ἴμβρος. Insula sacra Cabiris, & Mercurio, qui ἴμβρος λέγεται ὑπὸ τῶν μακάρων Στεφ.

B Εἰ γὰρ δείξει. Consilia Brasidæ explicat. Si suam aciem hosti ostendisset, intelligebat eam contemptum iri, tum quia numero non erat superior, tum quia genere armorum non erat instructior, sin ex improuiso eum adortus esset, & suæ aciei vitia occulta fore, & rei nouitatem hostes perterrefacturam.

F Ἀναγκαίαν. Id est, vilem & cōtemptibilem, quam necessitas ministret, vt sunt scuta ex viminibus, galeæ ex pellibus, &c.

Ἢ ἄνευ προόψεως. Id est, quàm si clàm, & non palàm cum hoste conflixisset: sed ex aduerbiis orationem integram constituit, quàm si in conspectum hostis se nō dedisset, & in eius contemptionem venisset αὐτὶ τοῦ, ἐκ τῆς ἀφανοῦς, non conspectis antè, sine spectatione, & contemptione propter id, quod erat, id est, propter veritatem paucitatis, καὶ τῆς ἀναγκαίας ὁπλίσεως. Magis, quàm non conspectis, & non contemtis propterea suis copiis.

G Ἀπολεξάμενος οὖν. Rationem initam à Brasida de aggrediendis hostibus iam explicat Thucydides. Delegit sibi paruam armatorū manum: reliquum exer-

exercitum Clearidæ relinquit. Quid sui consilij sit, ostendit: Confirmato deinde exercitu, ad eruptionem se comparat.

Οὐκ ἂν ὁμοίως. Nũquam posthac sperans tam bellam occasionem sibi oblatum iri, vt hostem nudatum penitus auxiliis aggrederetur.

BRASIDÆ CONCIO.

Ἄνδρες Πελοποννήσιοι. Partim docet, partim hortatur suas copias Brasidas. Explicat primo loco suum consilium. Docet cur ita constituerit hostem ex improuiso aggredi: hortatur deinde eos, vt animis sint ad eam rem parati, & pristinæ virtutis memores, libertatem sibi, & cæteris Græcis stabiliant.

Procœmium habet breuem laudationem, & conciliationem auditorum, & continet capita huius concionis, appellat milites viros fortes & liberos propter virtutem, qua semper seruitutem à se propulsârunt. itaque statim in ipso procœmio innuit & strenuè aggrediendos esse hostes, & libertatem summa contentione retinendam. Addit etiam facultatem obtinendæ victoriæ significatione gentis Doriensium. Ipsos enim esse Dorienses, aduersarios Ionas, id est, (vt erat opinio illorum temporum) molles, & effœminatos.

Ἀπὸ μὲν οἵας χώρας: ἔμφασις. Sufficiat paucis declaratum illud, nos esse ex eo agro, qui propter virtutem liber perpetuò est: & esse Dorienses, aduersarios verò Ionas, quos longè virtute superatis. Id est, non morabor vos longa oratione, vt moneam nos esse Peloponnesios, &c. παράλειψις.

Τὸ εὔψυχον. τὴν εὐψυχίαν. Ergo pristinæ virtutis estote memores.

Ἐλευθέρας. Ergo retinenda libertas.

Εἰωθότι. Laudatio breuis.

Τὴν δὲ ἐπιχείρησιν. Ingreditur in causam, propositio docebo vos meum cõsilium, qua ratione habeam in animo hostem aggredi.

Ἵνα μή. Ratio: nec rei nouitate permoti, quòd pauci mecum, non omnes in hostem sitis irruptionem facturi, timidè rem aggrediamini.

Τοὺς γὰρ ἐναντίους. Hæc est series sententiarum naturalis & directa, sed inuersa est artificiosè à Thucydide. Habeo in animo hostem referentem pedem aggredi cum ea manu, quã ipse delegi, Clearidam interea eruptione facta subsequi, & facere in hostes impressionem. Ratio: quia coniicio hostem huc progressum nimia sui fiducia, & contemtione nostri, neminem sibi occursurum sperantem. Confirmatio à signo: Idcirco video eum se ad locorum situm contemplandum dedisse.

Conclusio: Quare dum imparatus est, & animo confidens, remissus, & languidus eum aggredi cogito, dum suas reducit copias. Hic est ordo: sed est inuersus κατὰ μέθοδον παραβολῆς. Quod artificium non solùm auget orationem, sed etiam reddit simul probabiliorem. Ἑρμογ.

349. A Ἀτάκτως. Nullis seruatis ordinibus, facilitas rei peragendæ.

Ὀλιγωρεῖν. Securos esse.

Ὅστις δὲ τὰς τοιαύτας. Ad illud occurrit: turpe est hostem oscitantẽ dolo & fallacia circumuenire. Αὐσις per inficiationem. Imò non est turpe, sed honestum, & habet gloriam: & est imperatoris obseruare diligenter eiusmodi errata hostium: atque ita siue clàm, siue palàm hoc fiat, hostes adoriri nihil refert. *Dolus, an virtus, quis in hoste requirat?* Virg. 2. Æn.

Ἢ ἐκ τοῦ περὶ τὸ παρὸν ξυμφέροντος. Quàm pro eo, ac in præsentia expedit.

Πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο. Ei res plurimum succedunt.

Κλέμματα. Belli furta, id est, fallaciæ. Ὅμηρος, κλέπτε νόῳ. Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ στεφάνου: τὸ μὲν πεῖναι περὶ τὸν κλέμμα μὲν Φιλίππου.

Πρὶν ξυνταχθῆναι. Priùs quàm colligant animum.

Προσκείμενον. Fecisse impressionem, hoc respondet τῷ προσπεσοῦμαι.

Φοβηθῆναι μάλιστα. Maximo pauore affectum iri.

Τὸ γὰρ ἐπιόν. Qui enim pugnæ superueniunt, hi terribiliores hosti sunt, quàm qui iam conflixerũt: nouæ copiæ, quæ hosti pugnanti se ostendunt, &c.

Καὶ αὐτός. Huc vsque docuit quid sui esset consilij: iam hortatur & ducem Clearidem, & milites: illum, vt virum fortem se præbeat, sicuti decet Spartanum; socios, vt sequantur lubenter, & pareant imperio, & libertatem cùm sibi, tum cæteris Græcis constituant.

Καὶ νομίσατε εἶναι. Et existimate boni militis esse, velle, & erubescere, & obtemperare atque parere suis ducibus: id est, alacritatem ad pugnas ineundas, erubescentiam, & turpitudinem horreat, honestatem, & gloriam amplexetur, & obediẽtiam. Nam si velit, & turpitudine non moueatur, interdum non faciet suum officium: si erubescat, sed nolit, multò minùs: si velit & erubescat, & tamen non pareat, errabit facilè.

Τοῦ καλῶς πολεμεῖν. Ἐναλλαγή. τῶν καλῶς πολεμούντων.

Ὑπάρχειν. Existere, nasci, oriri.

Δούλοις. Repete κεκλῆσθαι. τὸ δὲ ἑξῆς, καὶ δουλείαν χαλεπωτέραν ὑπάρχειν.

Ἢν τὰ ἄριστα πράξητε. συγχώρησις, & λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος. Quanuis optima conditione vobiscum actum fuerit: id est, quanuis in seruitutem re non abstrahamini, aut capitis supplicio plectamini.

Χαλεπωτέραν. Duriorem.

Τοῖς δὲ λοιποῖς. ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, νομίσατε ὑπάρχειν. Futurum existimate, vt cæteros Græcos impediatis, quo minùs fiant liberi. ἀντὶ τοῦ, τοὺς δὲ λοιποὺς Ἕλληνας κωλύσειν ἐλευθερωθῆναι. 350. A

Ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς. Petit, vt mollitie animi abiecta, viri sint fortes, proponit iterum præmia, suum ipse pollicetur officium.

Μαλακισθῆτε: μαλακία. Mollities animi. μαλακίζεσθαι, mollem & effœminatum esse: interdum morbum significat mulierum prægnantium, quo fit, vt appetant res alioqui non esculentas, vt carbones, terram, lucernarum funalia, & alia id genus.

Περὶ ὧν. De libertate adipiscenda, de seruitute fugienda.

Οὐ παραινέσαι οἷός τε ὤν. Ostendam me esse eũ, qui nõ magis alios oratione sui officij moneam, quàm ipse factis eadem præstem, quæ requiro in aliis: id est, probabo vobis meam operam, non oratione tantùm in cohortandis aliis, sed factis & virtute: id, quod præstitit.

Τῷ δὲ Κλέωνι. Transit ad Cleonem, demonstrat allatum ei nuntium de istiusmodi apparatu hostium, dum ipse spectatum vrbis situm venisset.

Φανεροῦ γενομένου αὐτοῦ. Conspectus enim fuerat, τὸ ἑξῆς, καὶ ταῦτα πράσσοντος.

Θυομένου. Immolante.

Ἐπιφανεῖ οὔσῃ ἔξωθεν. Quę conspici poterat extrinsecus.

Τὸ ἑξῆς ἀγγέλλεται, ὅτι ἥ τε στρατιά.

Ἵππων πόδες: αὔξησιν ἔχει: ἀντὶ τοῦ, ἵπποι.

Τοὺς βοηθοὺς: ἀντὶ τοῦ, τὰς βοηθείας.

Καὶ οἰόμενος. Id eſt, quanuis putaret ſe viſum iri reducentem ſuas copias: quòd, quaſi dicat, periculoſum eſt, dat enim animos hoſti, ſuis terrorem affert.

Σημαίνειν. Signum receptui dari iube.

Καὶ παρήγγελλεν. Et præcepit.

Ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας. Militaris locutio ἀπιέναι ἐπὶ τὸ &c. ἢ ὑπάγειν ἐπὶ τὸ, &c. ita abire, vt ſiniſtrū cornu præeat, dextrum ſequatur.

Ὥσπερ μόνον. Qua ratione tantùm id fieri licebat.

Ὡς δ' αὐτῷ ἐδόκει. Sed cùm lentiùs fieri videretur, ipſe conuerſo dextro cornu, & dato tergo, exercitum abducere cœpit. Carpit imperitiam, & ignauiam Cleonis.

Κατὰ τοῦτο. Admonet ſuos Braſidas de fuga hoſtium, & ad eruptionem hortatur.

Δηλοῖ δέ. Signis militaribus facit fidem. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Ἔθει δρόμῳ. Curſu contendit recta via.

Ἰόντι. Qui iter faciat eâ, quâ munitio firma eſt: abſolutus datiuus: qui rectè poteſt verti etiam per ſecundam perſonam. Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι ἐς τὸν ἰόνιον κόλπον.

351. A Τῇ σφετέρᾳ ἀταξίᾳ. Sua perturbatione, & confuſione.

Ἐπεφέρετο. Ferebatur contrà.

Τὸ δὲ δεξιὸν &c. ἔμενέ τι μᾶλλον, ἀντὶ τοῦ. Minùs fugiebat: id eſt, non tam præcipiti fugæ ſe mandauerat.

Καὶ ὁ μὲν Κλέων. In fuga Cleonem à milite quodam Myrcinio interemptum docet Thucydides.

Ὡς τὸ πρῶτον. Ita vt principiò ſecum conſtituerat, prœlio non eſſe dimicandum, ſed fugam arripiendam.

Οἱ δὲ αὐτοῦ. Docet grauem armaturam Cleonis in colle globo facto, Clearidam, & eius copias bis, atque adeò ter irruentes propuliſſe: ſed ipſam quoque tandem circunuentam equitatu, ac milite cetrato, & copia telorum infeſtatam dediſſe ſe in fugam.

Ἐνέδοσαν) (ἡμιωνοῦς. Ceſſerunt.

Οἱ δὲ τὸν βρασίδαν. Redit ad eos, qui ſuſtulerāt Braſidam vulneratum lethali vulnere, & ex prœlio exportauerant. Docet eos in vrbem abſportaſſe ſpirantem adhuc illum, addit eum audiſſe victoriam ſuorum, & paulò pòſt animam efflaſſe.

Οὐ πολὺ δὲ διαλιπών. Non multò interiecto ſpatio.

Ἐπιτελεύτησαν: Expirauit. Allato nuntio Spartam de eius obitu, ferunt matrem percontatam qualis in acie fuiſſet: & cùm nuntius reſpondiſſet eum optimè omnium Lacedæmoniorum, & fortiſſimè ſeſe geſſiſſe, matrem addidiſſe, ſe quoque credere filium virum fuiſſe fortem: ſed tamen Spartanos multos reperiri, qui longè virtute eum ſuperarent. Id cùm magiſtratus audiſſent, honoribus eam ornarunt publicè, quòd publicam laudem priuatæ, atque ſuæ antepoſuiſſet.

Μετὰ δὲ ταῦτα. Narrat Braſidæ ſepulturam & funus magnificè curatum: & honores ei decretos ab Amphipolitanis.

Περιέρξαντες. L. V. circumſtantes. Fr. P. ſepto circundantes. Cùm ſepto circundediſſent.

352. A Ἐντέμνουσι. Vt heroi parentarunt.

Εἴ τι μνημόσυνον. Siquid monumenti erat conſeruaturum memoriam coloniæ ab eo deductæ.

Θεραπεύοντες. Colentes.

Τὸν δὲ ἅγνωνα. Nam ſi pergerent Agnoni eiuſmodi honores tribuere, eam rem neq; ex vſu ſibi, neq; iucundam fore intelligebant.

Διὰ τὸ μὴ ἐκ παρατάξεως: ἀπολογία. Cur tam pauci ceciderunt? quia non iuſto prœlio dimicatum.

Ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας. Sed caſu eiuſmodi res geſta eſt, ſcilicet, vt perterriti fuerint antea hoſtes: id eſt, ἀλλ' ὅτι ἔτυχεν αὐτοὺς προεκφοβηθῆναι.

προεκφοβήσεως. ἀντὶ τοῦ, προφοβηθέντων τῶν πολεμίων.

Καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Narrat nouas copias à Lacedæmoniis miſſas Braſidæ: ſed moratas in itinere, potuiſſe peruenire in Thraciam: itaque commiſſo interea prœlio, Braſidaq; extincto, & Theſſalis tranſitu prohibentibus, rediſſe Spartam.

Τραχῖνι. Ab Hercule condita in monte OEta, ita vocata ab aſperitate. Extat fabula Sophoclis Τραχίνιαι.

Καθίσταντο. Moderabantur, conſtituebant, & quæ non probabant, ea mutabant. Hoc poteſt referri & ad iura & inſtituta ciuitatis, & ad munitiones & præſidium eiuſdem.

Πιερίου. Pieria regio in Theſſalia, à Piero, qui regnauit ibi, & fuit pater puellarum, quæ cum Muſis de cantu certārunt.

Νομίσαντες. Quatuor afferrt cauſas reuerſionis. quia non erat opus ſupplemento iſto: quia Athenienſes victi prœlio diſceſſerant: quia minus idoneos ſe iudicabant eſſe, qui ea exequerentur, quæ Braſidas animo conceperat: quia denique intelligebant Lacedæmonios ad pacem propenſos.

Ξυνέβη τε εὐθύς. Quia pacis mentionem fecit, addit iam, vtroſque, & Lacedæmonios, & Athenienſeis animum ad pacem conuertiſſe poſt prœlium commiſſum ad Amphipolim, & poſt Rhamphiæ reditum.

Πιστὴν ἐλπίδα. Certam ſpem, id eſt, & diffidentes 353. A iam ſuis opibus.

Σφάλματα. Offenſiones.

Οἱ δ' αὖ λακεδαιμόνιοι. Explicat etiam conſilia Lacedæmoniorum, quibus adducti, pacem expetebant, quia eos ſua fefellit opinio, eò quòd cladem illam inſignem acceperant ad Pylum: quia fines eorum latrociniis infeſtabantur: quia Cythera inſula oppoſita ab hoſtibus tenebatur: quia verebantur ſeruitia: quia inſtabat tempus, quo fœdus initum cum Argiuis iam exibat: quia denique ſuſpicabantur nonnullas ciuitates Peloponneſias à ſe defectionem facturas, & ad Argiuos tranſituras.

Ἀποβαίνοντος τοῦ πολέμου. Quia belli euētus erat præter opinionem.

Ἐν ᾧ. In quo bello, ſi fines tātùm Athenienſium vaſtaſſent, ſperabant intra paucos annos eos debellatum iri.

Περιπεσόντες δέ. Quia in eam calamitatem inciderant ad inſulam Sphacteriam, quam Sparta nunquam acceperat, id eſt, tum propter maximam cladem, & qualem nunquam Reſpub. eorum acceperat, quæ res eorum ad inſulam Sphacteriam attriuit.

Αὐτομολούντων. Tum quia ſeruitia tranſibant ad hoſtes, & ab iis, qui in vrbe remanebāt, vehementer ſibi metuebant.

Προσδοκίας. Plerunque in bonam partem: iam in malam accipitur.

Τοῖς ἔξω πίσυνοι. Confirmatio, vt etiam πρὸς τὰ παρόντα σφίσιν.

Ὥσπερ

Ωσπερ ἐπὶ πρότερον. Cùm ingenti terræ motu vrbs A eorum quassata, & ruina Taygeti bona ex parte oppressa, nam paulò pòst seruitia ἐπανέστησαν, & αἱ Θουριᾶται defectionem fecerunt: εἵλωτες ad Ithomen arcem Messeniam secessione facta consederunt.

Νεωτερίσωσι. Nouas res molirentur.

Ξυνέβαινε δέ. Huc accedebat, quòd fœdus tricennale cum Argiuis ictum iam exibat: & intelligebant Argiuos noua fœdera non esse facturos, nisi ager Cynurius ipsis fuisset restitutus: itaque intelligebant se fore impares, qui simul cum vtrisque B bellum gererent, cum Atheniensibus scilicet, & Argiuis.

Κυνουρίας. Κυνουρία πόλις Αργους, à Cynuro filio Persei, Στεφ. Παυσ. ἐν τοῖς λακωνικοῖς.

D Ταῦτ' οὖν ἀμφοτέροις. Conclusio: Hæc igitur vtrisque reputantibus, placuit agere de compositione.

Ομοίως σφίσι ξυγγενεῖς. Et necessarij ipsorum, & cognati ὅμοιοι nobiles, qui pari dignitate sunt, ὁμότιμοι Persis. fortasse ὁμοίως propter parem dignitatē, vt innuat causam τῆς ξυγγενείας. C

Ηρξαντο μὲν οὖν. Memor sui Thucyd. & eorum, quæ scripsit libro quarto, memorat nunc cœptum esse agi de compositione statim post viros captos: sed stetisse per Athenienses quominus res transigeretur.

345. A Καταλύεσθαι. Bellum deponere.

Σφαλέντων δ' αὐτῶν. Commendat Thucyd. factum Lacedæmoniorum: vituperat latenter Athenienses: illos pacis, hos belli studiosos ostendit: per Athenienses stetisse paulò antè docuit, quominus D pax fieret: hîc docet Lacedæmonios nihilominus perseuerâsse, ac perstitisse in proposito: itaque obseruata occasione, iterum egisse de compositione, & annuas inducias fecisse sperantes interea fore, vt pacem diuturniorem facerent.

Σφαλέντων. Occasio. Lapsis, clade affectis, superatis.

Επειδὴ δέ. Alteram notat occasionem, qua sunt adductæ vtræque ciuitates vt pacem facerent, hęc fuit, clades Atheniēsium ad Amphipolim, & mors E Brasidæ, & Cleonis, qui erant acerrimi pacis aduersarij.

Διὰ τὸ εὐτυχεῖν. Propter secundum rerum successum.

B Ο δ', ὁ Κλέων. Quia pacatis rebus sua flagitia detectum iri, & suam auctoritatem in obtrectando imminutum iri putabat.

Καταφανέστερος εἶναι κακουργῶν. Suas fraudes fore manifestas, detectum iri.

Τότε δ' ἑκατέρα τῇ πόλει. A contrariis, Brasidas & F Cleon pacis aduersarij sublati. Plistoanax rex Lacedæm. & Nicias dux Atheniensium pacis auctores successerunt. Et affert causas.

Εὖ φερόμενος. In re militari felicissimus.

Νικίας μέν. Quia florentem fortunam, qua tum erat, volebat conseruare, & liberare cùm se, tum suos ciues bellicis laboribus, & nomen ac gloriam de se posteritati relinquere: Plistoanax, vt inimicorum calumniis se liberaret.

Απαθὴς ὤν. Illæsus, integra fama, & existima- G tione.

Ηξιοῦτο. Authoritatem obtinebat.

Καὶ ἔς τε τὸ αὐτίκα. Et in præsentia liberare tum se ipsum tum suos ciues, & in posterum famam & nomen sibi relinquere, sibi parare.

Παῦσαι. Finem facere.

Παῦσαι. Liberare. C

Τῷ μέλλοντι χρόνῳ: μετωνυμία.

Ονομα, fama. Virg. Ecl. 5. *Semper honos, nomenq; tuum laudesq; manebunt.*

Ως οὐδὲν σφήλας. Quòd nullum detrimentū Reip. attulisset, quòd in nullum discrimen Remp. adduxisset.

Νομίζων ἐκ τοῦ ἀκινδύνου. Quod ita demum posse contingere existimabat si nihil periculi subiretur.

Καὶ ὅστις. Et ei, qui fortunam non periclitaretur.

Το δ' ἀκίνδυνον. ἀμφιβολογία.

Πλειστοάναξ δέ. Explicauit suprà Thucydides consilia Niciæ, quibus adductus ad pacem propensus esset: iam demonstrat vicissim consilia Plistoanactis, quibus impulsus ipse quoque pacem expetiuerit. Cupiebat (inquit) vitare calumnias inimicorum & æmulorum, qui dabant crimini, quòd ab exilio per fraudem in patriam rediisset.

Duxerat olim Plistoanax exercitum in Atticam, decimo tertio anno ante bellum hoc, (libro secundo) eumq; statim reduxerat: vt suspicio non abesset, quin pecunia corruptus hoc ita fecisset. quare maiestatis accusatus, damnatus est, & dum esset in exilio, curauit per fratrem Aristoclem vt in patriam reuocaretur. quanuis verò reuocatus fuisset, tamen eius inimici criminabantur eum neque ritè, neque ordine, sed per dolum fuisse restitutum. Subornasse enim vatem Delphici oraculi pecunia, vt ea daret responsa Lacedæmoniis, quibus adducti eum reuocauerint: vide Pausan. ἐν τοῖς λακωνικοῖς. Iam quoties aliquid cladis in bello Lacedæmonij accipiebant, inimici regis astutè interpretabantur fieri eius causâ, qui vitio reuocatus esset. Si itaque nullum fuisset bellum, nullæ etiam clades bellicæ accidissent: itaque ita nullus locus inimicorum calumniis datus fuisset. Hanc igitur ob rem Plistoanax paci studebat.

Ες ἐνθυμίαν προβαλλόμενος. Et quasi religio obiectus, vel oblatus, προβάλλειν τινὰ τινὶ ἐς ἐνθυμίαν: iniicere religionem alicui de aliquo, id est, metum deorum propter aliquem. Ενθύμιον, quod ciet in animis religionem. ποιεῖσθαι ἐνθύμιον, habere religioni.

Παρανομηθῆναι. Qui vitio factus esset: contra leges ciuitatis, quæ sordes, & corruptelas non admittunt.

Θεωροῖς. Qui rem diuinam curabant, & pu- D blicè mittebantur, vt sacra facerent, vel vt oraculum consulerent, θεωροὶ dicebantur.

σπέρμα. Semen, id est, oriundum.

Διὸς υἱοῦ. πλούταρχος, περὶ τοῦ μὴ χρᾶν ἔμμετρα νῦν τὴν πυθίαν: iubebat oraculum vt reuocarent ab exilio Plistoanactem, quem appellabat semen semidei Iouis filij, id est, Herculis: quia reges, nisi ex genere Heraclidarum, non creabantur: iubebat (inquam) vt eum reuocarent ab exilio: quod ni facerent, annonæ caritatem, & famem illis minabatur. Σημειῶσαι, soluta oratione datum responsum: qua de Plutarchus in eo opusculo περὶ τοῦ μὴ χρᾶν, &c.

Αργυρέᾳ εὐλάκᾳ. Argenteo vomere araturos, vel 355. A ligone terram fossuros. δυσχερῶς: id est, non esse araturos terram propter caritatem scilicet instrumētorum, ac ferramentorum. quis enim emat vo-

merem, aut ligonem argenteum? Ab antecedenti A consequens intelligitur, qui enim terram non arat, is nullas fruges colligit. Est itaque hoc, pro, fame laboraturos esse.

Χρόνῳ δέ. Progressu temporis. ἔτει ἑνὸς δέοντι εἰκοστῷ. Perperam autem ἔτη pro ἔτει legitur.

Προτρέψαι. τὴν πρόμαντιν. Incitasse, impulisse.

Λύκαιον. Mons Arcadiæ. Strabo lib. 8. 169. τιμᾶται δὲ ἐπὶ μικρὸν καὶ τὸ τοῦ λυκαίου Διὸς ἱερὸν κατὰ τὸ λύκαιον ὄρος.

Δοκοῦσαν μετὰ δώρων. Propter suspicionem sordium. B

Ημισυ τῆς οἰκίας. Tanquã ad asylum eò confugerat. Sacram autem puto istam quoque partem fuisse, non βέβηλον, vt Scholiastes dicit.

Καθίσαντο. Creabant.

Αχθόμενος οὖν. Redit ad propositum.

B Ανεπίληπτος. Non ita se fore opportunum, ac obnoxium calumniis inimicorum.

Πολέμου δὲ καθεστῶτος. A contrariis: belli autem temporibus.

Καὶ πρὸς τὸ ἔαρ ἤδη. Stratagema memorat & astum, quo Lacedæmonij impulerunt Athenienses ad pacem faciendam. Disseminârunt rumorem se ineunte vere extructuros in agro Attico munitiones & castella, vnde Athenienses oppugnarent: & dimissis nuntiis solicitabant ciuitates Peloponnesias, & socias, vt ad eam rem se compararent: vt videlicet Athenienses re audita terrerentur, & ad pacem faciendam impellerentur. Commendat verò Thucydides latenter Lacedæmonios, vt pacis studiosissimos.

Προεπανεσείσθη. Intentatus fuit, ostẽtatus fuit apparatus. ἡ μεταφορὰ à tormentis, & armis bellicis, quorum quassatione terrerentur aduersarij, vt est illud Virg. lib. 8. Æneidos:

——Arcades ipsum
Credunt se vidisse Iouem, cùm sæpe nigrantem
Ægida concuteret dextra, nimbosq́ue cieret.

id est, exeunte hyeme Lacedæmonij circummissis nuntiis imperabant singulis ciuitatibus sociis apparatus ad extruendas munitiones.

Παρασκευή. Fabri ferrarij, lapidarij carpentarij, ferramenta, pecunia, commeatus, &c. περιαγγελλομένη: per nuntios passim significata.

C Εσακούοιεν. Dicto essent audientes.

Καὶ ἐπειδὴ ξυνεχώρει το. Et cùm in colloquiis iam inter eos conueniret post multa vltro, citroque vtrorumque postulata.

Ανταπαιτούντων. Repetentibus Atheniensibus scilicet vicissim. μεσότης.

356. A Ωμόσαντο τάδε. Iureiurando affirmârunt hæc, quæ sequuntur.

Σπονδὰς ἐποιήσαντο. Egregia formula fœderis, in quo primæ conditiones pertinent ad sacra & diuina: reliquæ ad res humanas & profanas. Primo loco constituitur, vt liceat cuilibet liberè, & sine metu terra marique adire templa, & oracula publica, & immolare patrio instituto: secundo loco, vt fœdus sit sanctum & sincerum ad quinquagesimum vsque annum: tertio & postremo loco statuuntur conditiones de vi non inferenda mutuò: de retinendis restituendisve oppidis, castellis, & captiuis. Hæc sunt capita: Loco procemij præposita & facta mentio fœderis, & eorum, qui fœdus inter se feriunt, vt sit δηλωτικὸν τοῦ πράγματος: totum fœdus versatur ἐν τῇ σαφηνείᾳ.

Κατὰ τάδε. Istis conditionibus.

Ιερῶν: templa iam. θύειν, καὶ ἰέναι, πρότερον.

Τὸ δὲ ἱερῶν. Ista conditio præcipua est addita propter authoritatem Delphici oraculi.

Καὶ Δελφούς. Tam vrbem, quàm incolas intelligit. nam idem τῶν Δελφῶν nomen & vrbi, & incolis erat.

Αὐτοτελεῖς. Immunes omnis tributi. αὐτοτελής: qui habet ius imponendi tributum.

Αὐτοδίκους. Et suo vtantur iure in decidendis controuersiis tum vrbanis, tum rusticanis.

Ετη δὲ ν. Definitur tempus fœderis. B

Αδόλους: Syncera, καὶ ἀβλαβεῖς, & innoxia.

Οπλα δὲ μὴ ἐξέστω. Explicat τὸ ἀβλαβεῖς. Ius non esto.

Επὶ πημονῇ. Interdum enim afferuntur arma venalia hinc inde, quæ non sunt ἐπὶ πημονῇ. Feruntur etiã arma à viatoribus, & iis, qui officij gratia prosequũtur aliquem, sed non ἐπὶ πημονῇ: damni dandi causa.

Μήτε τέχνῃ. Explicat τὸ ἀδόλους. Τέχνη nunc in malam partem accipitur fallaciis. Teren. ἐν τῇ ἑαυτὸν τιμωρουμ. falli te sinas technis per seruulum. C

Μηχανῇ. Fraude structa, machinamento, vt Liuius.

Ορκοις. Conditiones fœderis iam intelligit: sed ἀορίστως. C

Τὸν φόρον: 460. talenta.

Ην δὲ Αθηναῖοι. Exceptio. D

Μηκυβερναίους. Μηκύβερνα πόλις παλλήνης τῆς ἐν θράκῃ χερρονήσου. Steph.

Σαναίους. σάνη πόλις θράκης μεταξὺ ἄθω, καὶ παλλήνης· ὁ πολίτης σάνιος, σηναῖος. Steph. D

Σιγγαίους. σίγγος πόλις περὶ τὸν Αθω, σίγγιος ὁ πολίτης, καὶ σιγγαῖος Steph.

Πτελεόν. πόλις θεσσαλίας, ἣν καὶ Ιωνίας, ὅτι πολλὰς ἔχει πτελέας. ὁ πολίτης πτελεάσιος, καὶ πτελεεύς. Stephan. πτελέα, vlmus. 357. A

Στερμυλίων: στερμυλία, ἢ στερμύλιον πόλις περὶ τὸν ἄθω.

Καὶ τὸν ἄλλων πόλεων. Quæ scilicet sunt in eorum ditione.

Κατὰ πόλεις. Apud singulas ciuitates sociorũ Lacedæmoniorum. E

Εμμένω: ἴσως ἐμμενῶ, vt in illo ὅρκῳ τῶν ἐφήβων, οὐ καταισχυνῶ ὅπλα τὰ ἱερά, οὐδ' ἐγκαταλείψω τὸν παραστάτην ὅτῳ ἂν στοιχήσω· ἀμυνῶ δὲ ὑπὲρ ἱερῶν. καὶ ὑπὲρ ὁσίων, &c. Stobęus περὶ πολιτείας. C

στήλας, Cippos, στῆσαι. agnominatio.

Ολυμπιάσιν. ἀντὶ τοῦ, ἐν ὀλυμπίᾳ. Ad perpetuam rei memoriam statuebantur eiusmodi cippi, id est, in locis celeberrimis Græciæ.

Αμυκλαίῳ: Αμύκλαι oppidum Laconicum vnum τῶν ρ'. ab Amycla filio Lacedæmonis. Hîc verò templum Apollinis Amyclæi, quod Spartæ erat intelligendum, vt infra patet. F

εἰ δέ τι ἀμνημονοῦσιν. Addebant cõditionem siquid obliuione præteritum fuisset, vel omnino vel ex parte. De eo verò fas & ius vtrisque esse, vt habita disceptatione id mutarent.

Λόγοις δικαίοις χρωμένοις. Recta ratio allata.

Αρχει δὲ τῶν σπονδῶν. Notatur tempus ab Ephoris, & Archonte. Pausan. in Laconicis. D

Αρτεμίσιος. ὁ μαΐος κατὰ μακεδονίας. Vicesima octaua Maij. G

Ελαφηβολιῶνος. Februarij vicesima tertia die.

Τῶν ἀστικῶν. Nam erant minora Dionysia, quæ Autumni tempore celebrabantur.

Αὐτοδεκαετῶν. Integro decennio exacto, & paucis dieb. elapsis. αὐτοδεκαετῶν. Nouatũ ex cõiunctione.

Παραιν-

Παρενεγκουσῶν. Præteruectis, id est, elapsis.

Η ὡς: ἐνδιαγή: αἱτὴ τῶ ἔξω, καινοπρεπῶς.

Σκοπείτω δέ τις. Admonet Thucydides lectores, vt obseruēt tempora, quæ ipse præstituit, & eam sequantur rationem in notandis annis istius belli, non autem respiciant ad magistratus, qui in singulis ciuitatibus creabantur: & à quibus anni apud singulas notabantur. Hoc enim esse incertum & fallax: illam superiorem rationem esse certam & minimè dubiam.

Σκοπείτω: τὸν πόλεμον δηλονότι, καὶ τὰ ἔτη.

Τοὺς χρόνους, τὰ θέρη, καὶ τοὺς χειμῶνας, quod ipse definiuit, lib. 2. Γέγραπται δὲ ἑξῆς ὡς ἕκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέρος, καὶ χειμῶνα.

Καὶ μή: τὸ ἑξῆς, καὶ μὴ σκοπείτω τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων τῶν ἑκασταχοῦ ἀρχόντων, ἢ σημαινόντων ἀπὸ τιμῆς τινος. πιστεύσας μᾶλλον ἐς τὰ προγεγραμμένα: non respiciat seriem nominum, τῶν ἀρχόντων Atheniensium, vel aliorum in aliis ciuitatibus magistratum, & plus habeat fidei rebus gestis.

Αρχόντων: ab Archontibus anni notabantur Athenis, vt Romæ à consulibus.

Σημαινόντων: τοὺς χρόνους δηλονότι.

Απὸ τιμῆς τινος. Propter aliquos honores. ἐφορείαν puta apud Lacedæmonios, βοιωταρχίαν, apud Bœotos, Δημιουργίαν apud Achæos, &c. sacerdotia etiam, vt apud Argiuos, & Amphictyonas.

Οὐ γὰρ ἀκριβές ἐστιν. Illa enim ratio non certa est: quibúsnam ineuntibus vel gerentibus magistratum, adde etiam deponentibus res quæque gesta sit.

Αρχομένοις. Ineuntibus, auspicantibus magistratum scilicet.

Μεσοῦσι: τὴν ἀρχήν. Medium magistratum iam gerentibus.

Καὶ ὅπως ἔτυχε. Et qualibet alia ratione: nam inter initium & finem magistratus dari possunt alia discrimina præter duo iam dicta.

Οὐ γὰρ ἀκριβές. Quamobrem incertum? quia, exempli gratiâ, Athenis dum Archon init magistratum, interdum moritur: alter succedit. Historici igitur, qui notant tempora, alij notabunt ab eo, qui mortuus est: alij ab eo qui successit: atque ita nascitur confusio. nam cùm annuus esset Archontum magistratus, lectores historiæ illius alij anno pòst: atque ita labentur in errorem.

Sed quærat quis: cur igitur tu, ô Thucidides, qui probas istam legem, & requiris eam in aliis, initio secundi libri notasti tempus Chrysidos sacerdotio, Anesiæ Ephori magistratu Spartæ, & Pythodori Archontis, Athenis.

Solutio est facilis. Primùm, non ea conditione statuitur ista lex, vt non liceat historico interdum notare tempora semel istiusmodi magistratibus: deinde ita secutus est Thucydides hanc notandi rationem, vt sui etiam instituti eo loco non fuerit oblitus. nam notauit æstatem, & ver primi anni, & decimumquintum annum tricennalis fœderis, quod ruptum est: deinde ad speciem & magnificentiam (quia initia belli auspicabatur) addidit etiam illam rationem, vt notaret magistratibus.

Videtur autem carpere latenter historicos suorum temporum nonnullos, qui erat nimium diligentes in ea re, nec attendebant quid incommodi inde proficisceretur.

Κατὰ θέρη δέ. Sed annos computans per singulas æstates & hyemes (vt iam à nobis demonstratum est) comperiet decem æstates, &c. id est, decem annos hoc primum bellum durasse, quandoquidem annum constat ex partibus istis.

Ωσπερ γέγραπται. Libro secundo in principio.

Εχοντος τὴν δύναμιν. Id est, cum constet.

Εξ ἡμισείας ἑκατέρου. Ex vtraque ista parte dimidiata. Illud ἐξ ἡμισείας referendum ad annum, non ad æstates, aut hyemes. ἡμίσεια ἑκατέρου: αἱτὴ τοῦ, ἑκάτερον ἥμισυ, τὸ πλῆρες μέρος. Tota æstas vnam dimidiam anni partem constituit, tota hyems alteram. ex his duabus integer annus constat. nam cum æstate autumnus, cum hyeme ver coniugitur, ac ita nobis res est accipienda, nec aliter annus esset integer.

Λακεδαιμόνιοι δέ: τὸ ἑξῆς, αὗται αἱ σπονδαί, λακεδ. δέ. Narrat Lacedæmonios statim captiuos hostium, quos habebant, dimisisse. misisse in Thraciam legatos, qui restituerent Amphipolim, & cæteras vrbes, quas Brasidas vel vi, vel deditione facta ceperat. Sed Clearidam, qui præerat Amphipoli, non paruisse.

Ελαχον γάρ. Vtri prius restituerent, sortibus commissum fuisse docet. sortem autem exisse, vt Lacedæmonij priores restituerent.

Ως εἴρηται ἑκάστοις. Vt alij scilicet liberi, & sui iuris essent: tributum ab Aristide impositum penderet.

Επιτηδείας. οὐ δικαίας. Paulò pòst.

Ελθὼν δὲ αὐτός. Veritus est Clearidas ne magistratus Lacedæmoniorum indignè ferrent restitutionem non factam, præsertim prementibus causam eius legatis. Itaque venit Spartam, tum vt se purgaret magistratibus, tum vt tentaret, si pacis conditiones mutari possent.

Κατειλημμένας. Firmata, sancita, comprobata. ἡ μεταφορὰ à rebus corporeis, quæ certo loco deprehenduntur ac premuntur.

Οἱ δὲ ξύμμαχοι. Aderant socij cæteri, qui iussi à Lacedæmoniis acciperent pacis conditiones, hoc recusârunt.

Νομίζοντες. Archiuos per se sine Atheniensibus non timebant: cæteros, Peloponnesios quieturos, & ab armis sibi temperaturos sperabant.

Επανανεοῦσθαι. Fœdus renouare.

Νομίζοντες αὐτούς. ἐπανάληψις.

Οὐ δεινούς. Non formidabiles.

Πρὸς γὰρ ἂν τοὺς Αθηναίους. A contrariis. Nam si licuisset illis, cum Atheniensibus se coniunxissent: iam verò non licuisset, quoniam Athenienses amici & socij futuri erant Lacedæmoniorum.

Ξύμμαχοι ἔσονται: προοίμιον δηλωτικὸν τοῦ πράγματος.

Λακεδαιμόνιοι. Adde καὶ Αθηναῖοι.

Οπῃ ἂν δύνωνται ἰσχυρότατα. Quàm poterunt acerrima.

Κατὰ τὸ δυνατόν. Correctio: pro viribus.

Καὶ κακῶς πάσχειν. Et bello persequendam.

Αμα. Simul deponant bellum, &c. Scholiastes. καταλύειν τὴν πόλιν τὴν ἐπελθοῦσαν: euertant eam simul &c.

Η δουλεία. Seruitia. οἱ εἵλωτες. Verebantur Lacedæmonij ne seruitia solicitata defectionem facerent, & in se insurgerent.

B Υακίνθια. Ludi in honorem Hyacinthi filij Lacedæmonis: qui triduum celebrabantur. Αθηναῖος libro 4.69.

Παρ' Ἀπόλλωνι, ἐν Αμυκλαίῳ. Quia loca eiusmodi sanctiora, religiosioraq; erant: vt etiam ea religione continerentur vtrique in fide, & officio.

Ην δέ τι δοκῇ: αἱ ξύμπραι φρουλὰς σοφώτεραι. Ευελπίδης Ιππολύτῳ. Poterat itaque venire in mentem vtrisq; aliqua conditio melior: quare relinquebāt locum, & facultatem mutandi conditiones, addendi, ac demendi.

D Αὕτη ἡ ξυμμαχία: ἐπιλογίζεται. Et notat diligenter tempus, quo facta est societas.

Καὶ τοὺς ἄνδρας. Hos omni priuârunt honore, veriti ne nouas res molirentur: deinde in integrum restituerunt.

Τὰ δέκα ἔτη, ὁ πρῶτος πόλεμος: αὐτὸ τὸ, τὰ δέκα ἔτη τοῦ πολέμου. paulò pòst vocat δεκαετῆ πόλεμον.

361.A Επὶ πλειστόλα. Notat etiam hîc magistratus Athen. & Laced. sed ita notat, vt sui instituti non obliuiscatur, & eius rationis, quam certiorem iudicat in notandis temporibus. æstatis scilicet & hyemis. nam paulò superiùs dixit, ἐπὶ θέρος ἦρχε.

Οἱ δὲ Κορίνθιοι. Nouos Græcorum motus suscipit explicādos: ex quibus bellum redintegratum. Orditur à primis huius motus initiis, & persequitur diligenter eius progressus, media, & penè extrema. Narrat Corinthios, & nonnullas aliàs Peloponnesi ciuitates non contentas istis pacis conditionibus conatas esse eas labefactare, itaq; nouos motus ortos.

Διεκίνουν. Concutiebant, id est, labefactare & diruere conabantur. Metaphora à re militari, milites enim diruturi murum, eum solent quassare, &c. vel à priuata re.

Καὶ ἅμα καὶ. Duplex ergo motus.

Καὶ ἐπὶ ἓξ ἔτη. Quandiu durauerit hoc fœdus vtcunque iam notat, sex annos, & menses decem.

B Μὴ ἐπὶ τὴν ἑκατέρων γῆν. Qua conditione durauerit, ostendit.

Εξωθεν δέ. Extra fines maximis afficiebant detrimētis alij alios: hoc est, amicos & socios substrahēdo, vectigalia minuendo, & alia id genus faciendo.

Μετ' ἀνακωχῆς. Propter incertum & dubium fœdus.

Μέχρις οὗ. Hoc Xenephon est persecutus lib. 2. τῶν ἑλληνικῶν.

C Ετη δ' ἐς τοῦτο. ξενοφῶν, τελευτῶντος τοῦ θέρους, εἰς ὃ ὁ ἐξάμηνος, καὶ ὀκτὼ, καὶ εἴκοσιν ἔτη τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα, &c.

Καὶ τὴν διὰ μέσου. Occurrit ad illud, quod poterat obiici, spatium illud à primo decennio prioris belli ad initium vsque posterioris belli propter inducias & societatem factam non esse appellandum: imò (inquit) bellum est appellandum illud quoq;, si rectè iudicaueris.

Ως δῄρηται. Vt explicatum est à nobis.

D Πολέμιοι. Alij Lacedæmonij, alij scilicet Athenienses.

Εκεχειρίαν δεχήμερον. Hic locus ita accipiendus. Bœotij (vt vidimus) non acceperant pacis conditiones: & tamen (vt mihi fit verisimile) impetrauerant ab Athen. vt siquid vtrisque commercij esset, & vltro citroque commeandum, vel ex Bœotia in Atticam, vel ex Attica in Bœotiam, induciæ decemdiales essent, id est, liceret vtrisque impune sua agere negotia per decem dies. alioqui quódnam fœdus fuisset istud decemdiale? vult itaque Thu-

A cydides colligere ex hoc signo non fœdus, sed bellum potius illud fuisse.

Καὶ τοῖς ἀπὸ χρησμῶν. Postremum argumentum: qui istius belli diuturnitate freti oraculis aliquid crediderunt, vt alia multa aliis de rebus falsò affirmauerint, hoc certè constanter, & continenter prædicarunt: bellum scilicet duraturum, &c.

Μόνον. Vt alia non ita: ἐχυρῶς ξυμβαν: euenisse certum. 362.A

Αεὶ γὰρ ἔγωγε. Interponit suum iudicium, & explicat superiorem clausulam.

B Επεβίων δέ. Quærit authoritatem & fidem suæ historiæ (vt fecit in prologo) tum ex eo, quòd illis temporibus vixerit, quib[9] bellum gestum est: tum ex eo, quòd studij plurimùm adhibuerit in eo scribendo; tum ex eo, quòd otij satis habuerit, dum exularet. Aderat igitur ei, & voluntas, & facultas.

Αἰσθανόμενος. Scholia Latina, sensibus integris, vel vegetis præditus. F. P. ἐπεβίων τῇ ἡλικίᾳ αἰσθανόμενος.

Τὴν οὖν μετὰ τὰ δέκα. Propositio. B

C Επειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντέτεις σπονδαί. Summa: Exponit Corinthios venisse Argos: docuisse Argiuos, fœdus & societatem istam initam inter Athen. & Laced. insidiosam esse, & libertati Peloponnesi valde dubiam: curandum itaque esse Argiuis, & prospiciendum, nequid Respub. Peloponnesiorum detrimenti caperet. Hæc est summa: sed notatur tempus diligenter: & periodus est longior, vsq; ad, καὶ οἱ μὲν Κορίνθιοι.

Καὶ δίκας ἴσας, καὶ ὁμοίας. Et pari vtitur iure. Δίκας C

D διδόναι, de reo dicitur: offerre se iudicio) (δίκας λαμβάνειν, de actore dicitur.

Επιμαχεῖν. Verbum Thucydideum. συμμαχεῖν τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς, καὶ φίλους νομίζειν, ἐπιμαχεῖν, est ferre auxilium sociis, si quis infestet eos. Lib. 1. D

Αποδεῖξαι δέ. In statu populari vix quicquam secretò potest, &c. itaque Corinthij contendebant, vt pauci deligerentur cum summa potestate, quorum arbitrio ea res permitteretur.

Τοῦ μὴ καταφανεῖς. Ne ij, qui populū in suam sen-

E tentiam non traxissent, detegerentur.

Εφασαν δέ. In spem adducebant successus rerum. 363.A

Εδέξαντό τι. Quo consilio adducti Argiui hoc ita B fecerint, explicat: metu belli impendentis, & spe futuri imperij.

Κατὰ γὰρ τὸν χρόνον τοῦτον: αἰτιολογία. Malè enim audiebant Lacedæmonij, & propter clades acceptas despiciebantur: Argiui contrà florebant opibus.

Αριστα ἔσχον. Erant omnibus rebus instructissimi, peditatu, equitatu, pecunia, &c.

F Εκκαρπωσάμενοι. Sua vectigalia perceperant, vel C amplificauerant, abundabant pecunia ex vectigalibus perceptis.

Κατεστραπτο ὑπήκοον: αὐτὸ τὸ, κατεστραφὲν ἐγένετο ὑπήκοον. Subacta in eorum cessit ditionem.

Επειδὴ καὶ σχολὴν ἦγον. Quandoquidem à bello cessabant: præsertim non occupatos bello.

Πρὸς τοὺς Αργείους ἐτράποντο. Secuti sunt amicitiam Argiuorū: ἡ μεταφορὰ ab iis, qui in itinere cùm vi-

G deant alicunde sibi imminere periculum, itinere conuerso, aliò se conferunt, quasi ad portum.

Μεγάλην. Ad opes & potentiam hoc referēdum. D Facultas.

Διάφορον. Inimicam, aduersariam. Voluntas.

Καὶ δημοκρατουμένους. Populari statu administratā.

Αποστάντων δὲ τῶν μαντινέων. Persequitur perturbationem istam rerum Pelopōnesiacarum: demonstrat

strat eius incrementa. Narrat simulatq; Mantinei A defecerunt, cæteras etiam Peloponnesi ciuitates cœpisse tumultuari,& cogitare idem.

364.A Νομίσαντες. Causæ coiecturales: nunquã defecissent Mantinei temerè: sed aliquid acrius, prudentiusq; viderunt, quàm nos, quod secuti sunt,&c.

Γράμμα. Conditio. (esse.

Ευορκον. Fas esse: non cõtra fœdus, & iusiurandũ

Ες ὑποψίαν. In suspicionem adducebat.

Δίκαιον γὰρ εἶναι. Æquum enim fuisse, vt hæc facultas immutandarum conditionum sociis omni- B bus æquè pateret.

B Ὡρμηκότες. Animum appulerant. Ad animum & cogitationem referendum, non ad corpus, vt L. Valla, qui vertit, transierunt.

Λακεδαιμόνιοι δέ. Redit ad Lacedæmonios, docet eos auditis his rumoribus, & horũ authoribus cognitis misisse legatos Corinthum, questum de istiusmodi iniuriis, & de eo, quòd fœdus recusarét, quod ipsi cum Atheniensibus fecissent.

Διδασκάλους. Authores. μεταφορικῶς, à ludimagi- C stris, qui docent rudiores.

Προκαταλαβεῖν. Occurrere futuro motui, eumq; anteuertere.

Ἠτιῶντο. Expostulabant, tum quòd Argiuos hæc omnia docuissent, tum quòd defectionem cogitarent, fœdus frangerent: pacis denique conditiones iam non acciperent.

Εσήγησιν, εἰσήγησιν, præceptionem, εἰσηγητής præceptor, αἰτία δέ, ὅτι διδάσκαλοι ἐγένοντο τῆς πάντης.

C Εἰρημένον. In fœdere, quod erat inter omnes Peloponnesios cùm disertissimis verbis addita sit in fœdere illa conditio, id ratum esse oportere, quod plerisque sociis placuerit.

Ἢν μή τι. Nisi aliqua religio intercesserit.

Θεῶν, ἢ ἡρώων. Signa, prodigia, &c. id genus, quæ diligenter obseruabant homines veræ religionis expertes. Interdum etiam per calumniam non visa, vel non audita pro visis & auditis referebant, vt fucum facerent plebi imperitæ.

Κορίνθιοι δέ. Docet Corinthios respondisse Lacedæmoniorũ expostulationibus: sed præterisse veras causas, quib. adducti pacis conditiones respuerent: attulisse autem non veras causas: veræ causæ erant, quod Lacedęmonij in faciendo fœdere non procurassent, vt ipsis Soliũ & Anactoriũ oppida restituerẽtur &c. non veræ erant, quia nolebant destituere socios & amicos, qui erant in Thracia.

D Σόλλειον. Κορίνθου πολίχνιον. Steph.

Ανακτόριον. Oppidulum Corinthiorum in ostio sinus Ambracij, quod Athen. per proditionem ceperunt. lib. 4.

Εἴτε τι ἄλλο. Neque aliud, si quo alio se fraudari existimabant.

Ομόσαι γὰρ αὐτοῖς. Duplici enim iurisiurandi religione se teneri.

365. A Οὐκουν παραβαίνειν. Ergo efficiebant se non esse fœdifragos, si fœdus recusarent Atheniensiũ: tũc enim se futuros esse fœdifragos, si violata religione iurisiurandi, & fidei datę illos deseruissent. περὶ τὰ παραβήσεσθαι ἔφασαν τοὺς ὅρκους.

Θεῶν πίστεις. αἰτία δέ, ὅρκους. Schol. ὅτι πίστει. Ευορκεῖν) (ἐπιορκεῖν. Isocr. μηδένα θεὸν ὀμόσῃς μηδ' ἂν εὐορκεῖν μέλλῃς. Reos periurij se futuros. Deorũ numina suo periu-

Εκείνοις. Ad θεοὺς referendum. (rio læsuros.

Εἰρηκώς. Exceptione fœderis tuebantur suã causã.

Περὶ δὲ τῆς Αργείων ξυμμαχίας. Quòd ad societatem ineundam cum Argiuis attinebat, se cum amicis deliberaturos responderunt; & nihil nisi rectum, & æquum se esse facturos.

Διαφερόμενοι γάρ. Ratio. (8.150.42. B

Λέπρεον. Oppidũ in agro Messeniaco. Strabo lib. C

Πολέμου γὰρ γενομένου. Fuit olim bellũ inter Lepreatas, & Arcadas nõnullos: Lepreatæ diffisi suis opibus acciuerant Eleos ad auxilium sibi ferendũ, ea conditione, vt dimidiam agri partem, pro quo erat contentio, illis concederent: finito bello, Elei Lepreatis agrum relinquunt: tantũ constituunt certũ stipẽdium, quod Ioui Olympio quotannis penderent. accepta conditione Lepreatæ vsq; ad bellũ istud Peloponnesiacum, stipendium hoc Ioui persoluerant: orto bello, finem soluendi fecerant: at C Elei vrgere, & cogere vt penderent stipendiũ: Lepreatæ fidẽ implorare Lacedæmoniorum: tãdem permissum arbitrium Lacedæmoniis, interea Elei suspicati se ius suum non esse obtenturos, bello illato vastârunt agrum Lepreatarum; tum Lacedæmonij pronuntiarunt Lepreatas liberos, non stipendiarios: Eleos contra damnârunt, & quoniam vadimonium deseruerant, receptis in fidem Lepreatis, miserunt eis præsidium: hanc ob causam Elei permoti, ad Argiuos transierunt. Hęc iam explicat Thucydides.

Μὴ ἴσον ἕξειν. Se non æquũ ius obtenturos, id est, D cũ Lacedæmoniorũ fides in suspicionem venisset.

Οὐδὲν ἧσσον: αἰτία δέ, multò magis, eò magis. 366. A

Τὴν ξυνθήκην. Pacis conditionem: in qua erat disertis verbis, vt ea quisque sociorum retineret finito bello, quæ initio belli possidebat.

Ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες. Vt iniquo arbitrio damnati, quia ius suum non obtinuerant.

Βοιωτοὶ δὲ καὶ μεγαρεῖς. Bœotij & Megarenses verbo B tenus erant idem facturi: sed tamen à re peragenda abstinebant.

Περιορώμενοι. Causæ cur verbo præ se ferrent idem se quoq; esse facturos: & tamen re non præstarent. profitebantur verbo se secuturos Argiuo- E rum amicitiam, quia negligebantur à Lacedæmoniis: re non præstabant quòd profitebantur, propter politiæ, & instituti publici dissimilitudinem. Argiui enim statu populari: illi dominatu paucorum vtebantur.

Δηλιεῖς δέ. Quos in principio huius libri pulsos in- C sula vidimus.

Ενθυμούμενοι. Religioni vertentes: reputantes clades acceptas post eos pulsos. Intelligit cladem acceptam ad Amphipolim: quam interpretabantur F se accepisse propterea quòd homines Apollini sacros suis sedibus expulissent.

Αποστήσοντες. Vt à Lacedæmoniorum societate auerterent.

Μέγα μέρος. Magnam Peloponnesi portionem, siue partem.

Ανέντων τῆς φιλονεικίας. Remiserũt de cõtẽtione. D

Ὀρρωδήσαντες. Ab auibus ἡ μεταφορά. ὄρρος extremam spinæ partem significat, & οἰδεῖν, tumere: quòd ea pars tumeat in columbis, cùm tument. Iul. Pollux G aliter accipit.

Καὶ τἄλλα. Bellum &c. 367. A

Τὰς τε δεχημέρους. Inducias decendiales (vt suprà vidimus) fecerant inter se Athenienses & Bœotij negociatorũ causa, qui vltrò citroq; commeabant. Hortabantur itaque Corinthij Bœotios, vt secum Athenas mitterẽt, qui sibi quoq; easdem inducias

impetrarent: quòd si Athenienses non concederent, inducias eas recusarent, & in posterum fœdus nullum absque se cum Atheniensibus facerent.

Απειπεῖν. Renuntiarēt eis inducias: vt renuntiare alicui hospitium.

Επισχεῖν. Supersedere.

Ξυμβεβήκει σφίσι. Quòd ita conuenisset.

Παῤῥασίους: παῤῥασία πόλις ἀρκαδίας, ἀπὸ παῤῥάσου ἑνὸς τῶν λυκάονος παίδων. Ομηρος: σύμφηλον τ' εἶχον, καὶ παῤῥασίην ἐνέμοντο.

Κυψέλοις: κύψελα, φρούριον μαντινέων ἐν Αρκαδίᾳ, καὶ πόλις θρᾴκης πλησίον τοῦ ἕβρου.

Σκιρῖτιδι: σκίρος ἀρκαδίας κατοικία. Prope Menelaios, & Parrhasios, Steph.

Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους. Narrat Lacedæmonios eadem æstate donasse libertate seruos, qui secuti Brasidā venerant in Thraciam: permisisseque vt suo arbitratu sedes incolendas deligerent: ac paulò pòst in Lepreo eos collocasse: Spartanos autem captiuos ignominia affecisse.

368.A Τῶν νεοδαμωδῶν: Εἵλωτες. Qui ex ea fortuna, & cōditione ad libertatem vocabantur, & quasi manumittebantur, hi νεοδαμώδεις appellabātur: quasi nuper asciti in ius ciuium. Iul. Pollux lib. 3. Εἵλωτες λακεδαιμονίων, θετταλῶν πενέσται, Κρητῶν κλαρῶται, καὶ μνωῖται, μαριανδυνῶν δωροφόροι, ἀργείων γυμνῆτες, σικυωνίων κορυνηφόροι.

Επὶ τῆς λακωνικῆς, καὶ τῆς ἠλείας. Ergo in confiniis.

Διάφοροι. Hostes.

Ελασσωθήσεσθαί τι. Ne deteriore, quàm cęteri, conditione forent.

Καὶ ὄντες ἐπίτιμοι. Quanuis integra fama, & existimatione essent. L. V. si honoribus vterentur.

Ατίμους ἐποίησαν. Notarunt ignominia: vt neq; ad honores, neque ad publicum consilium aditus eis pateret. Duplex erat gen⁹ ἀτιμίας, grauius, & leuius: illo licebat impunè vel interficere notatū, hoc non ita. Ατιμοι capite diminuti: ἐπίτιμοι, in integrum restituti.

Ατιμίαν δὲ τοιάνδε, ἤ ἤρξαι μήτε ... Vt magistratum nullum gererent: vt nullum ius emendi, vendendive haberent.

Δημοσθένης tertia Philip. ἄρθμιος ὁ πυθώνακτος ὁ ζελείτης, ἄτιμος ἔστω, καὶ πολέμιος. &c. αὐτὸς, καὶ γένος. Et paulò pòst: τοῦτο δ' ἐστὶν οὐχ ἣν ἄν οὑτωσί τις φήσειεν ἀτιμίαν. &c. ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις, &c. καὶ ἐναγὴς ἦν τὸ ἀποκτεῖναι, &c. ἐλλειπτικῶς, ἀτιμάζειν.

Κυρίους εἶναι. Scholiastes, τοῦ πρίασθαι, ἢ πωλεῖν. F. P. vt nullam habeant potestatem earum rerum, quas aut emerint, aut vendiderint.

Θύσσον. Oppidū in mōte Atho. Plin. lib. 40. c. 10.

Επιμιξίαι ἦσαν: ἀντὶ τοῦ, ἐπεμίγνυντο. Habebant commercium.

Υπώπτευον δέ. Sed alij aliis erant suspecti.

Λαχόντες. Qui sortito priores erant restituturi Amphipolim.

Λέγοντες ἀεί. Quanquam semper prædicabant. Damnat Lacedæmonios.

Προὔθεντο. Præstituerāt tempus verbo tenus, ὅ θεν προθεσμία. Qui intra diem statutum iudicatū non fecisset, is ὑπερήμερος erat, res ὑπερημερία: αἰτεῖσθαι ὑπερημερίαν, prorogare diem præstitutum.

Ξυγγραφῆς. Iam accipitur pro eo scripto, quo vtebantur in cōtractibus, sine chirographo. Verbo tantùm, non etiam scripto se obligauerant.

Ποιήσασθαι τὰ εἰρημένα. Seruassent conditiones: promissis stetissent.

Λακεδαιμόνιοι δέ. Assumptiua iuridicialis constitutio. Cōcedebant æquū esse: sed purgabant se necessitate. quæ potuimus seruare, præstitimus.

369.A Ησυχία. A bello cessatio, & vltro citroque commeatio.

Καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους. Et mutui congressus: colloquia.

Τῶν δὲ ἐπιγιγνομένων χειμῶνος. Erant tū apud Lacedæmonios, tū apud Athenienses, qui paci bellū anteponerent, & fœdus ruptum cuperent: qui fuerint isti, & quibus rationibus paulatim fœdus fregerint, hæc omnia suscipit explicanda iam Thucydides. ac primùm demonstrat magistratus Lacedæmoniorū belli cupidos, priuato, non publico consilio persuasisse legatis Bœotiorum, & Corinthiorum, darent operam vt eorum ciuitates inirent amicitiam cum Argiuis, deinde efficerent vt secum etiam societas iniretur: parumq; abfuisse, quin hoc transigeretur: primum (inquam) hoc demonstrat: in quo notat Lacedæmoniorum astum, & ingenia callida; deinde memorat, qui etiam ex Atheniensibus egerint per fraudem, vt fœdus initū cum Lacedæmoniis frangeretur: societas & amicitia inter Argiuos & Athenienses constitueretur.

Εφοροι —— ἄρχοντες ἤδη. ὑπέβαινον.

Παραινοῦντες. L. V. hortantes, vt perfectè earum rerum conditionem cognoscerent, vtque Bœotij, qui priores fuissent socij Argiuorum, F. P. monentes vt in eadem perstarent sententia, darētq; operam, vt Bœotij societate inita cum Argiuis, ita demum se quoq; socios, & amicos adiungerent.

Ταῦτα γιγνώσκειν. Quibus dissentiebant ab Atheniensibus, & inter eos conuenire non poterat.

Ουτω γὰρ ἥκιστα. Consilium est, quo adducti hæc monebant, vt auerterent Bœotios à fœdere Atheniensium.

Ελέσθαι γὰρ λακεδαιμονίους. Lacedæmonios enim lōgè antepositurος amicitiam, & societatem Argiuorū inimicitiis, & fœderis violationi Atheniensium. Hoc est alterum cōsilium: illo superiore volebant auertere Bœotios ab Atheniensium amicitia: hoc sperabant Lacedæmonios antelaturos esse amicitiam Argiuorum amicitiæ, & fœderi Atheniensiū. λύσις τῶν αἱ σπονδαὶ ...ντος. Atqui Lacedæmonij sunt iam pacati cum Atheniensibus λύσις. anteponent Argiuorum societatem amicitiæ Atheniensium.

Τὸ γὰρ Αργος. Habebant. n. exploratū Lacedæmonios cupere vt Argiui constantes essent sibi amici.

370.A Καλῶς. Opportunè, ne bello domestico distraherentur.

Τὸν ἔξω πελοποννήσου. Externū bellū fore sibi leui⁹.

Ρᾶον καταστῶσι. Commodiùs ad bellum aduersus Athenienses descenderent.

Ταῦτα ἐπισταμένοι. Habentes hæc mandata.

Αργείων δὲ δύο ἄνδρες. Casu accidisse, docet Thucydides, vt quod imprimis expetebant Lacedæmonij, id eis per Argiuos ipsos cōtingeret quid expetebant maximè Lacedæmonij? vt Bœotij Corinthijque primùm inirent societatem cum Argiuis. quid deinde? vt etiam ipsi eorum opera ad eādem omnium admitterentur societatem. Hoc ipsum igitur narrat iam Thucydides oblatū illis per summum magistratum Argiuorum. Hoc igitur quasi summum fortunæ beneficium, & memoratu dignum notat: est enim admirabile. Historia verò, quæ continet res magnas, & admirabiles, retinet lectorum animos, & mira delectatione afficit.

Τῆς

Τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίστης: οἱ ὀγδοήκοντα, καὶ αἱ ἀρτῦναι. Erat etiam ἡ βουλή.

Κοινῷ λόγῳ χρωμένους. Palàm, & publicè ea de re agentes. Iam enim clàm & priuato consilio agebāt duo isti viri cum Bœotiis.

C Ἤρεσκεν. Erat grata.

371. A Τὰ εἰρημένα προσκαλούμενοι. Ad ea prouocantes, quę duo illi viri postulauerant: de quibus illi egerant.

Ἐν δὲ τούτῳ. Narrat interea τοὺς βοιωτάρχας, Corinthios, Megarenses, & legatos ciuitatum, quæ erant in Thracia, cōmunicatis consiliis constituisse fœdus inter se facere, & religioso iureiurando cauere de ferendis inuicem auxiliis, & iuuandis iis, qui de suo numero ab hoste premerentur: de bello neq; inferendo cuiquā, neq; deponendo, nisi de cōmuni omnium sociorū sententia: sed priusquā fœdus fieret, τοὺς Βοιωτάρχας contulisse ea de re cū quatuor consiliis, quæ summam inter Bœotios habebant potestatem: & cùm illa rem improbassent, incepto destitisse. Βοιωτάρχαι duodecim erant.

Ἐν τῷ παρατυχόντι. Qualibet occasione.

Τῷ δεομένῳ. Egenti auxiliis.

B Δεδιότες. Veriti ne Lacedæmonios offenderent, si cum Corinthiis, qui defecerant ab illis, fœdus ipsi facerent ἀποστᾶσι. Atqui non erant offensuri. Illud enim erat propositum, vt primùm cum Argiuis, deinde etiam cum Lacedæmoniis tandem fœdus fieret & societas. λύσις. Hæc (inquit) consilia nesciebant quatuor illæ βουλαί.

C Ξυνομνύντες. Societatem iureiurando interposito facientes.

D Οἰόμενοι τὴν βουλήν. Consilium exponit, quo adducti βοιωτάρχαι rem suppresserint.

Ἀντέστη. Metaphora à rebus animatis, cùm res non successisset.

Οἱ δὲ βοιωτάρχαι. Exponit Thucydides τοὺς βοιωτάρχας nullam fecisse posteà mentionem societatis ineundæ cum Argiuis, quia prior conatus ipsis non successerat.

Ἀμέλεια δέ τις ἐνῆν, καὶ διατριβὴ τῶν πάντων. Sed incuria, vel negligentia & omnium rerum procrastinatio erat: id est, sed lentè, ac negligenter omnia administrabant procrastinando.

372. A Μετὰ δὲ ταῦτα. Ardebant Lacedæmonij desiderio recuperandæ Pyli. itaque nihil sinebant intentatum, quo voti compotes fierent. miserunt itaq; legatos in Bœotiam petitum Panactum castellum, & captiuos Atheniensium, sperantes his restitutis, se Pylum recuperaturos.

B Εἰρημένον. Quia erat cautum.

Ξυγχέαι. A rebus liquidis metaphora, miscere, confundere. Hoc autem ita dicitur, quia fœdera libationibus peragebantur, & propterea σπονδαὶ vocabantur, ὅρκοι etiam ob iusiurandum, & fidem datam. ἀντὶ τοῦ, διαλῦσαι igitur positum τὸ ξυγχέαι.

Ἅμα δὲ τῷ ἦρι. Docet Argiuos ineunte vere tentasse illos quidem facere societatem cum Lacedæmoniis, sed mora interposita, & controuersiis ortis inter Athenienses & Lacedæmonios, tandem fecisse fœdus cum Atheniensibus. Hæc narrat iam Thucydides: sed primo loco explicat causas, quibus adducti Argiui properauerint inire fœdus cū Lacedæmoniis: deinde ostēdit qua occasione mutauerint sententiam, & ad Atheniensium societatem se conuerterint. Causæ, quæ eos impulerunt, hæ fuerunt, quia Bœotij legatos non mittebant, quemadmodum promiserant, de societate facienda: quia intelligebant Panactum dirui: & societatem initam inter Athenienses, & Lacedæmonios suspicabantur: itaque verebantur, ne destituti & exclusi omnium fœdere, soli relinquerentur, atq; ita res suæ summum in discrimen adducerentur. Hæ igitur fuerunt causæ, &c. Occasio verò, quā inuitati Argiui ad Athenienses se conuerterunt, illa fuit: discordia orta inter Athen. & Lacedæm. ob Panactum dirutum, & alias pacis conditiones, non seruatas.

B Τό τε πάνακτον. Putabant Argiui Bœotios à Lacedæmoniis impulsos Panactum diruisse: ac eorundem authoritate futuros Atheniēsium socios: verebantur igitur ne simul bellum esset gerendum sibi aduersus Laced. Athen. Bœotios, & Tegeatas. hoc enim vix sustinere se posse intelligebant. C

Εἶναι: ἀντὶ τοῦ, ἐξεῖναι. D

Ἐκ τῆς διαφόρου. Propter controuersias, τὸ ἑξῆς, εἰ μὴ μένειαν, &c. ἐκ τῆς διαφόρων.

Ἀπορούντες οὖν ταῦτα. His igitur difficultatibus

C pressi ἀπορούντες ταῦτα, ἢ διὰ ταῦτα.

Ἐν φρονήματι ὄντες. Sed animis elati imperium Peloponnesi se adepturos sperarent, vel persuasum haberent se, &c.

373. A Ἡγούμενοι ἐκ τῶν παρόντων. Existimantes se in otio futuros quibuslibet conditionibus, inito fœdere cum Laced. quàm cōmodissimè fieri poterat pro præsenti rerum statu.

Ἐκ τῶν παρόντων: ἐκ τῶν δυνατῶν. ἐκ τῶν ὄντων etiam, & ἐκ τῶν ἐνόντων. Præsens rerum status postulabat, vt

D acciperent quaslibet pacis conditiones. Causæ antè memoratæ sunt.

Ὅπη ἂν ξυγχωρῇ: ἢ ὁ καιρός, ἢ τὸ πρᾶγμα. Quocunque res caderet: id est, quibuslibet conditionibus.

Καὶ τὸ μὲν πρῶτον. Petebant legati Argiuorum primùm vt controuersia de agro Cynuriaco permitteretur iudicio & arbitris. Quanuis autem non decreuissent pacem facere quibuslibet conditionib⁹, tamen, vt res ex sua dignitate transigeretur, ne in timoris suspicionem venirent, propterea hæc pe-

E tierunt: sed cùm Lacedęmonij recusassent de ea re iudicium, ita pacem impetrârunt, vt aliquando armis de eo agro decerneretur.

Ἐπιτροπὴν δίκης. Causæ arbitrium.

B Θυρέαν. De hoc certamine sunt plura ἐπιγράμματα in 3. lib. τῶν ἐπιγραμμάτων.

Δισσὰ τριηκοσίων τάδε φάσγανα θοῦρος Ἄρης,
Ἐσκέπτεν ἀργείων, καὶ λακεδαιμονίων.
Ἔνθα μάχην ἔτλημεν ἀνάγγελον ἄλλος ἐπ' ἄλλον
Πίπτοντες, θυρέας δ' ἦσαν ἄεθλα δορός.

F Ἀνθήλην. Apud Stephanum, si codex mendo caret, legitur etiam αἰθήλη.

Ἀλλ' εἰ βούλονται. Supple λεγόντων.

Ἐπηγάγοντο: ὅθεν ἐπαγωγὰ ἔπη. Blanda verba. Allexerunt, quia valebant gratia plurimùm apud eos.

Λακεδαίμονι, καὶ Ἄργει. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

G Διαμάχεσθαι. Armis decernere.

Διώκειν δὲ μὴ ἐξεῖναι. Ius autē non esse persequendi quenquam, aut Lacedæmoniis intra fines Argiuorum, aut Argiuis intra fines Lacedęmoniorum.

G Hæc conditio addita, quia interdum exules, & homines facinorosos vtriq; intra fines vtrorumque persequebantur.

Ἐκέλευον δ' οἱ λακεδαιμόνιοι. Hortati sunt Lacedæmonij legatos, vt priùs quàm fœdus fieret Argos reuerterentur, & fœderis conditiones populo ostenderent, quas si probasset, tum verò reuerte-

rentur ad fidem dandam & accipiendam.

D Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ. Iam accedit Thucydides ad explicandam occasionem, qua adducti Argiui, neglecta societate Laced. ad Athen. sese cõuerterint. Summa est, quia Panacto diruto, & aliis pacis conditionibus non seruatis Athen. ægrè ferebant, & querebantur atq; expostulabant de Lacedæmoniis. Id cùm Argiui essent subodorati, ad eorum amicitiam transierunt.

374.A Ἐπὶ προφάσει Eo prętextu, quòd olim inter Bœotios & Athen. orta de castello controuersia, conuenerat, vt id neutri soli tenerent: sed vtriq; simul agrum illum colerent.

B Δεινὰ ἐποίουν. Vsitatiùs ποιεῖσθαι δεινόν. lib. 1. 12. 42.

Ὀρθόν. Integrum, non dirutum.

Ἐξηπατῆσθαι. Fraude circumuentos.

Ὥς τι χαλεπῶς. Grauiter tulerũt Athenienses Panactum dirutum, non integrum sibi restitutum: præsertim, cùm intelligerent societatem priuatim factam contra conditiones pacis, & alia quædam non præstari, quæ Laced. promiserant. Hæc suprà iam Thucydides addit legatos Lacedæmoniorum propterea dimissos cum responso asperiore: atque ita ob eiusmodi dissidium qui etiam Athenis bellũ paci anteponebãt, nactos occasionem in eam rem incubuisse, vt rumperentur fœdera. fuisse autem docet huius rei authores cùm alios, tum in primis Alcibiadem: & notat simul caussas.

C Διαφορῶν. Dissensionem. Ἡλικία, πλεονασμός.

Ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει: ἀξιώματι δέ. ἴσως ὡς ἐν ἄλλῃ δὲ πόλει οὐδεὶς ἀξιώματι προγόνων, &c.

Φρονήματι. In malam partem nunc: fastu) (L.V. ferocitate spiritus.

Φιλονεικῶν. Contentionis studiosus.

D Πανταχόθεν ἐλασσοῦσθαι. Vndique sibi detrahi, de suo iure detrahi.

Τότε. F.P. τό, τε) (ἐπὶ τὸ οὐ βεβαίους. Inconstantes, incertos.

375.A Ἐξέλωσι σφίσιν. Eximant sibi, id est, adiungant socios, & amicos lectos. Scholia σφίσιν referunt ad Athenienses.

Ἐπειδὴ ἡ διαφορά. Vbi nata dissensio, & animorum alienatio.

Αὐτὸς ξυμπράξοντων. Seque eis adfuturum studiosissime.

Οἱ δὲ Ἀργεῖοι. Docet missam statim legationem Athenas ab Argiuis, simul atque nuntium ab Alcibiade accepissent, & affert caussas: quia cognouerant nullam societatem factam inter Ath. & Bœotios: quia inter Ath. & Laced. orta erat ingens controuersia, & dissensio: quia vetus amicitia inter ipsos, & Athen. erat: quia eodem statu ciuitatis, populari scilicet vtebantur: quia denique magnam in mari habebant potentiam.

Ἐς διαφορὰν μεγάλην καθεστῶτας. In magna dissensione esse cœpisse.

Ἠμέλουν. Non curabant, non mouebantur ea legatione, quam miserant Spartam, vt ageretur de societate ineunda: sed potiùs ad Athenienses animum aduerterunt.

C Δείσαντες: Ἐναλλαγή.

Ἀπολογησόμενοι. Vt se purgarent.

Ὡς οὐκ ἐπὶ κακῷ. Se non fecisse societatem, vt incõmodum ac detrimentũ darent Atheniensibus.

D Καὶ λέγοντες. Itaq; cũ in Senatu hæc dicerent, & illud adderent, se cũ summa venisse potestate de cõponendis omnibus controuersiis, metũ Alcibiadi

A incutiebant, ne &c. id est, efficiebant vt Alcibiades vereretur, ne si ad populum eadem retulissent, plebem alliceret, & Argiui fœdere excluderentur.

Μηχανᾶται δέ. Stratagema, & fraudem Alcibiadis hîc explicat Thucydides. Adit Alcibiades legatos Lacedæmoniorum priuatim. His persuadet vt referant ad populum se non habere summam potestatem de omnibus rebus transigendi, allicit eos falsis pollicitationibus: spondet se, si ita faciant, curaturum vt Pylus illis restitueretur, & reliquæ

B tollerentur controuersiæ: parent legati: & cùm ad populũ hæc retulissent, populus indignari, & molestè ferre. Existimare se falli, ac decipi à Lacedæmoniis, qui aliud in Senatu dixissent, aliud ad populum retulissent: suspectam habere illorum inconstantiã. tũ verò Alcibiades grauis & vehemens in Lacedæmonios inuehi, eosq; exagitare: ita, vt in suam sententiam populum adduxerit, vt cum Argiuis societatem faceret: quam eo ipso die fecisset, nisi religione & terræmotu deterritus fuisset.

C Τοιόνδε τι. Hoc extenuationem, & vituperationem quandam habet.

Πίστιν αὐτοῖς δούς. Periurij latẽter arguit Alcibiadẽ.

Ὥσπερ ἐκεῖνον. Confirmatio.

Καὶ τ' ἄλλα ξυναλλάξειν. Et cæteras controuersias compositurum.

Βουλόμενος δέ. Quo consilio id egerit, ostendit. 376.A

Ἀποστῆσαι. Auertere, abducere à Nicia, cuius erat æmulus.

Διαβαλών. Criminatus eos, & notata eorum in-

D sinceritate, & inconstantia. διαβαλών: illis in inuidiam raptis.

Καταβοῶντος. Clamoribus insectantem audie- B bant, eique morem gerebant.

Ἑτοῖμοι. Erant propensis animis.

Σεισμοῦ δέ. In eiusmodi prodigiis, fas non erat agere cum populo, sed comitia dimittebantur: vt apud Romanos cùm de cœlo seruatum esset, populus dimittebatur. Cic. de Diuin. & alibi.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ. Quanuis & Lacedæmonij legati,

E & Nicias fraude circunuenti fuissent ab Alcibiade, ita vt fides ipsis apud Senatum, atque populum penitus esset abrogata, tamen Nicias impetrauit ab Atheniensibus vt supersederent, neque societatem cum Argiuis inirent, legatos interea Spartam mitterent, & quid propositi ac voluntatis Lacedæmonij haberent, explorarent.

Λέγων. Affirmabat eiusmodi dilationẽ sibi ho- C nestam, Lacedæmoniis verò turpem fore.

Ἐν τῷ σφετέρῳ καλῷ. Cum sua dignitate: καλῷ, αἰτῶ τε,

F ἀξιώματι: id est, si bellũ differatur vobis honestum, illis turpe futurum est. Cur ita? quia vos conseruabitis florentẽ istam fortunam: illi præ metu recusare bellum existimabuntur, & loco lucri ducent si bellum iam faciant.

Ἀπρεπεῖ: αἰτῶ τε, αἰσχύνη.

Σφίσι μὲν γάρ. Sibi enim ex vsu esse florente iam Rep. fortunam istam quàm diutissimè fieri potest, conseruare: illis vero in afflicta fortuna loco lucri fore, si belli fortunam primo quoq; tempore ex-

G periantur. Summa: affirmabat pacem Atheniensibus, bellum Lacedæmoniis expedire.

Εὕρημα εἶναι. Lucri loco esse.

Εἴπερ δίκαιον διανοοῦνται. Si sunt syncero animo.

Εἰπεῖν τι ἐκέλευον. Vt mouerent suo exemplo. D

Ὡς παρεῖναι. Facultas.

Διαβληθῇ. Malè audiret. 377.B

Ἐπι-

C Σπονδάς. Nomina eorum, qui fœdus faciũt, memorantur, tempus notatur, quod erat duraturum fœdus, additur qualitas fœderis, & alia attributa: mox ad conditiones societatis venitur.

D Κατὰ τάδε. Conclusio procœmij.

Καὶ ἦν πολέμιοι. Exponit fœderum & societatis conditiones.

Επαγγέλλωσιν. Significauerint, admonuerint: ὅθεν ἐπαγγελία, q̃ in sacris literis accipitur pro ꝓmissione.

Κατὰ τὸ δυνατόν. Pro facultate, pro viribus.

378. A Καὶ κακῶς πάσχειν. Bello esse persequendam.

B Οπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας. Altera conditio. Non esse permittendum transitum cuiquã armato per fines sociorũ, terra, marive, nisi ꝑmissu omniũ sociorũ.

Τὴν δίοδον εἶναι. Hic distinguo ὑποδιαστολῇ, vt quæ sequuntur, sint explicatio τῶν πόλεων ἁπασῶν.

Τοῖς δὲ βοηθοῦσιν. Altera conditio.

C Ἡ δὲ πόλις. Sepenumero in magnis societatib⁹ solet oriri controuersia, ad quem potissimũ summa imperij sit deferenda. Hæc controuersia vt tolleretur, additum fuit in conditionibus, vt summam imperij ea ciuitas obtineret, ad quam esset ventum ferendi auxilij gratia, si bellum gereretur in eius finibus: sin gereretur extra, imperium æquè ad omnes socios pertineret.

Ομόσαι δέ. Conditio de exigendo iureiurando. dare fidem.

D Κατὰ ἱερῶν τελείων. In lectas hostias. ὅμηρος, τελειέσσας ἑκατόμβας. In legendis bidentibus mos ille seruabatur, ne caudam aculeatam, ne linguam nigram, ne fissam aurem haberent. Seruius. (στρατηγοῖς.

379. A Ο πολέμαρχος. Tribunus militum, σύμψηφος τοῖς

C Αλλὰ καὶ. Immo paulò antè icto fœdere inter Eleos, Argiuos & Mantineos, ne eius quidẽ (inquit) participes esse voluerunt. Perstringit latenter pertinaciam, & acerbitatem Corinthiorum.

D Καὶ λακεδαιμόνιοι. Et Lacedæmonij aditu ad templum ab Eleis prohibiti fuerunt: propterea quòd mulctam irrogatã non persoluebant. interdictum fuit illis aditu ad templum.

Τὴν δίκην. Hæc erat, vt qui arma tulisset ludorũ, sacrificiorumq; tẽpore, is mulcta afficeretur. mulcta erat, duæ minæ pro singulis militibus.

Εν τῷ ὀλυμπιακῷ. Hoc paulò pòst explicat. Lectio altera. quam afferunt scholia mihi quidem non probatur. Εκ τῷ ὀλυμπιακῷ.

380. A Δισχίλιαι μναῖ. Duo millia coronatorũ. ergo mille fuerant milites.

Ηλεῖοι δὲ. διάλογος. Immo erat fœdus. quòd si non erant σπονδαὶ, erat certè ἐκεχειρία, quod est genus quoddam fœderis.

B Υπελάμβανον. Excipiebant, id est, respondebant.

Χρεὼν εἶναι αὐτοῖς. Oportuisse respondebant Lacedæmonij, priusquam mulctam irrogarent, mittere Spartam, expostulatum de iniuriis, quas se putarent accepisse.

Καὶ ὅπλα οὐδαμόσε. Et arma se in posterũ nulla illaturos spondebãt. partim iuridiciali absoluta nitebãtur Lacedęmonij, partim assumtiua, & eius parte, cõcessione, cuius partes purgatio, & deprecatio.

Ηλεῖοι δέ. At Elei in eadẽ perstabant sententia, vt persuasum haberent factam sibi iniuriam. L. V. illi eadem ratione respondere, non se iniuriosos esse, si non sit sibi creditum.

Εἰ δὲ βούλονται. Duas offerebant cõditiones Elei: aut Lepreum restituerent, (se enim mulctam persoluturos,) aut iurarent coram cœtu Græcorum se in

A posterum persoluturos.

Αφιέναι. Remittere. bita pecunia.

Γίγνεται. Debetur. τὸ γιγνόμενον ἀργύριον, iusta, & de-

C Ομως δὲ οἱ ἠλεῖοι. Veruntamen Elei veriti ne Lacedæmonij per vim sacrificarent, cum armata iuuentute excubias agebant.

D Υπέμενον. Præstolabantur.

Δέος δ᾽ ἐγένετο. Timor autem inuasit omnem cœtum, & frequentiam illã, ne Lacedæmonij armati eò venirent, &c. ξενοφῶν lib. 3. ἑλληνικῶν: ὅτι εἰσῆλθε λείχας στεφανώσων τὸν ἡνίοχον, μαστιγοῦντες αὐτὸν ἄνδρα ἐξήλασαν. & alibi, λείχας μὲν γὰρ ταῖς γυμνοπαιδίαις τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐν λακεδαίμονι ξένους ἐδείπνιζε. Pausl. lib. 6. Laced. post Persarum irruptionem in Græciam, equos alendi studio Græcis omnibus præstitere: ἐν τοῖς ἠλιακοῖς.

381. A Πληγὰς ἔλαβεν. Cæsus est.

Καὶ ἀνακηρυχθέντος. Interdictũ fuerat certamine Lacedæmoniis, vt suprà diximus: Lichas tamẽ Laced. venerat ad ludos, & bigas adduxerat: atq; vt ad certamẽ admitteretur se Bœotiũ esse simulauerat: itaq; cũ vicisset, voce ꝑconis pronuntiatũ est bigas Bœotias vicisse. at Lichas, ne fraudaret patriã honore, ꝓdiit in stadiũ, & suũ aurigam coronauit, vt declararet nõ Bœotias, sed Laconicas esse bigas. tum itaq; cõtinuò à ministris, qui sciebant Lacedæmoniis interdictum fuisse ludis, cæsus est. (*Achilles.*

B Δόλοπας. *Hic Dolopum manus, hic sæuus tendebat*

Αἰνειάνας. Αἶνος πόλις θράκης, ἡ ἐν ἀψίνθος. στράβων δὲ erat & apud Locros Ozolas, ἐν κατ᾽ ἔσφον ἐν τὴν εὐφρατίαν. ἐν θετταλίας, περὶ ἧς νῦν.

D Μηλιεῖς: τρία μέρη, παράλιοι, ἱερῆς. τραχίνιοι: lib. 3.

C Προσοικοῦντα γάρ. Quia perpetuæ inimicitiæ erant inter eos. Cõfirmatio: quia Heraclea fuerat cõdita aduersus eas ciuitates. lib. 3. ἐν ὧν ἐπὶ τῇ γῇ ἐκτίζετο.

Φθείροντες. Atterentes.

Ο κνίδιος λακεδαιμόνιος. Κνίδιος puto expũgendum. Nam si Lacedæmonius erat, ex Gnido vrbe Cariæ esse non poterat. Sed ἀπορεία. Paulò pòst fit mentio Hegesippidæ viui vrbe expulsi à Bœotiis. λύσις: suffectum fuisse existimandum est.

E Τοῦ δ᾽ ἐπιγιγνομένου θέρους. Narrat Bœotios ea æstate, quę secuta est, Heracleam in fidem recepisse: & ducem Lacedæmoniorum perperam illas res administrantem expulisse.

D Λακεδαιμόνιοι μέντοι. Bœotij hoc fecerãt, vt Lacedæmoniis gratificarentur. Thucydides docet rem cessisse contrà.

Καὶ τοῦ αὐτοῦ θέρους. Narrat Alcibiadẽ cum parua manu Athenis venisse in Peloponnesum: & adiunctis Peloponnesiorum copiis cùm alia cõstituisse, tum

F adduxisse Patrenses, vt muros vrbis ad mare vsque perducerent, & cùm tentaret alteros muros ducere Rhium versus Achaïcum, prohibitum à Corinthiis fuisse docet.

382. A Διαπορευόμενος. Per mediam Peloponnesum copias ducens. Laudem Alcibiadis hoc habet.

Καθεῖναι. Demittere. Καθειμένος πώγων.

Καὶ οἷς ἐν βλάβῃ. Et quibus ea res erat fraudi.

Τοῦ δ᾽ αὐτοῦ θέρους. Bellum natum inter Argiuos, & Epidaurios memorat.

G Θύματος. Victima, hostia.

Βοταμίων. Mendum est in vocabulo: sed Dauus sum, nõ OEdipus. Ex altera etiã lectione, παραποταμίων, q̃ est in margine codicis H. St. nullũ sensum elicere possum. Expectandum itaq; subsidiũ codicis manuscripti: nisi pro pascuis accipi dicamus, vt L. Valla. παραποταμία πόλις φωκίδος. στεφ.

Κυριώτατοι δὲ. Templum ipsum erat potissimum in potestate Argiuorum.

Ἔδοξε δὲ. Aperit veram causam: Inierant consilium Argiui, & Alcibiades de occupanda Epidauro, duas ob causas. altera, ne à Corinthiis aliquid esset timendum sibi: altera, vt Athenienses ferrent Argiuis auxilium itinere compendiosiore.

C Λύκαιον. Strabo lib. 8. ὄρη δ' ἐπιφανῆ πρὸς τῇ Κυλλήνῃ, Φολόη, καὶ Λύκαιον, καὶ Μαίναλον, καὶ τὸ Παρθένιον καλούμενον καθῆκον ἐπὶ τὴν Ἀργείαν.

Καρνεῖον. Maius, L. V. Καρνεῖος. Pausan. in Laconicis.

B Καλλίμ. αὐτὰρ ἐγὼ Καρνεῖον· ἐμοὶ πατρώιον οὕτω,
Σπάρτη τοι Καρνεῖε τόδε πρώτιστον ἔδεθλον,
Δεύτερον αὖ Θήρη, τρίτατόν γε μὲν ἄστυ Κυρήνης.

Καρνείων ἑορτὴν: Agebant Laced. per nouem dies. singulis diebus nouem immolabant tauros in nouem tabernaculis, quæ σκιάδας vocabant. in singulis tabernaculis nouem viri epulabantur. ita vt in singula tabernacula, & singulos cœtus nouem virorum singuli tauri quotidie darentur, nouem scilicet. idque cùm fieret per nouem dies, efficiebatur vt summa taurorum, qui immolabantur, essent LXXXI. Hoc institutum (inquit Eustathius) præ se ferebat speciem cultus, & vitæ militaris.

Καρνεῖος μὴν. L. V. Maiũ vocat: ego potius Quintile, id est, Iulium esse puto, qui à Syracusanis carnius, à Macedoniis πάνεμος, ἢ πανέμος. Sacra ipsa Κάρνεια.

Ἱερομηνία. Sacra stata. aliâs ἱερομηνία, primus dies mensis, Calendæ.

D Τετράδι φθίνοντος. Quinto Cal. Iulij.

Καὶ ἄγοντες. F. P. quanuis agerent illum diem festum. L. V. & eo die, quantus fuit, itinere facto. Lacedæmonios latenter carpit, vt superstitioni deditos, Argiuos, vt religionis, & cultus deorũ negligentes. Et sanè religio, vel potiùs superstitio sæpe & nimium morabatur Lacedæmonios. Singulis mensibus obseruabant diligentissimè dies mensis primos, vt sacros, eos etiam, quibus Luna erat plena: quo factum est, vt prœlio cõtra Persas in campis Marathoniis interesse nequiuerint: ex quo Athenienses insignem soli cum mille Platæensibus victoriam retulerunt.

383. A Τὸν μῆνα προὐφασίζοντο. L. V. partim illorũ nondum adesse mensem causabantur. F. P. alij causabantur sibi per mensem fas non esse: quia sacer erat Apollini.

Καὶ καθ' ὃν χρόνον. Docet per idem tempus Atheniensium hortatu venisse Mantineam legatos ex diuersis Peloponesi ciuitatib⁹, vt agerent de compositione: sed Corinthios egisse, vt Argiui primũ ab Epidauriorum finibus reuocari arma deponerent suasu eorundem Atheniensium: & cùm de compositione nihil esset transactum, Argiuos iterum rediisse, vastasseque agrum Epidauri.

Ἐφαμίδας: ἴσως εὐφαμίδας.

Ξυγκαθῆσθαι. Conuenisse, consessum hunc fecisse.

B Ἀντιπετάχθαι. Habere castra opposita.

Διαλῦσαι ἀφ' ἑκατέρων. Hinc inde dimittere exercitus.

Πεισθέντες. His probatis.

Καρύας. χωρίον τῆς Λακωνικῆς. στφ. Καρύα.

C Πυθόμενοι δὲ. Expungenda δὲ: & coniungenda hęc clausula cum superiore: alioqui sensus erit absurdissimus. L. V. sed cùm Lacedæmonios in expeditionem exiuisse audissent, suaque opera non amplius opus esse, discesserunt. Hoc sensu quid absurdius? imò res longè aliter se habet. Hæc igitur sunt ita vertenda. Atheniensium mille milites grauiter armati duce Alcibiade auxilium ipsis tulerũt. Cur? quia audierant Lacedæmonios ex suis finibus cum copiis egressos. Sed cùm ipsorum opera opus amplius non esset, abierunt.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Narrat Lacedæmonios misisse Epidauriis mari præsidium: Argiuos id ægrè tulisse, & cum Atheniensibus expostulasse,

B quòd passi essent mari mitti præsidium Epidauriis aduersus se: postulasseq; vt ipsi quoque Pylum reuocarent Messenios, & εἵλωτας: atq; id facilè impetrasse.

Φρουρούς. Milites præsidiarios.

D Γεγραμμένον. ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας διιέναι πολεμίους διὰ τῆς γῆς τῆς σφετέρας αὐτῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων, ὧν ἂν ἄρχωσιν ἑκάτεροι, μηδὲ κατὰ θάλασσαν.

384. A Κεραίων: πόλις Κεφαλληνίας. στφ. Κεραῖνιον ἐθνικῶς.

Τὸν δὲ χειμῶνα. Nihil memoratu dignum ea hyeme gestum, insidias tantùm & incursiones inter Argiuos & Epidaurios factas: sed exeunte hyeme, ineunte vere Argiuos paratis scalis Epidaurũ tentasse: sed re infecta domum se recepisse docet.

C Ἐκ παρασκευῆς. Aperto marte, instructa palàm acie) (ἐνέδραι, καταδρομαί.

Ὡς τύχοιεν. Vt casus tulisset, id est, modò ex his, modò ex illis aliqui desiderabantur.

B Ἐρήμου. Nudata defensoribus propter bellum, quòd eorum copias absumpserat.

D Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Explicat iam Thucydides Lacedæmoniorum expeditionem cõtra Argiuos, quã diligenter describit. docet quo tempore suscepta fuerit: quib. copiis, q̃b. locis: quo modo fuerit progressus exercitus, & tandem in fines Argiuorum peruenerit. Explicat simul causas belli, & exercitus ducum consilia, & alia id genus, quæ suo quæque loco aperiemus.

Ἐπὶ πλέον. Vlterius progressuras, id est, plures ciuitates defectionem facturas, & eas, quæ premebantur, grauius pressum iri.

E Φλιοῦντα: ἡ πρότερον Ἀραιθυρέα, καὶ Ἀρχαντεία. ἀπὸ Φλιοῦντος τοῦ Διονύσου, ἡ Φλιασία ὅμορος τῆς Σικυωνίας. Pausan.

C Ἅμιπποι. Cæsar lib. primo. Equitum millia erant sex. totidem numero pedites velocissimi, ac fortissimi, quos ex omni copia singuli singulos salutis suæ causa delegerant: hi, siquid erat durius, concurrebant: siqui grauiore vulnere accepto, equo deciderant, circumsistebant, siquo erat longiùs prodeundum, aut celeriùs recipiendum, tanta erat

F horum exercitatione celeritas, vt iubis equorum subleuati, cursum adęquarent. Septimo etiã libro.

D Ὡς ἕκαστοι. Cæteri, vt singuli, id est, quo quiq; numero pro copia, & pro suis opibus poterant.

Ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων. Ita vt nihil ab hoste timendum sibi esset, & propterea pars copiarum relinquenda, quæ esset vrbi, & finibus præsidio.

Ἀργεῖοι δὲ. Docet Argiuos tùm demum & ipsos eduxisse exercitum, & obuiam venisse Lacedęmoniis: sed ostẽdit eos serò accepisse nuntium de hostium aduentu.

G Τὸ τε πρότερον: ἐπειδὴ ἐς τὴν Φλιοῦντα, &c.

Προσμίξαι. Coniungere se cum aliis.

385. A Μεθυδρίῳ. Oppidum Arcadiæ, ὁ πολίτης Μεθυδριεύς.

Παρεσκευάζοντο. Ad pugnam se parabant.

Ἅμα ἕῳ. Fortasse hîc distinguendum: sensus erit apertior.

Πρω-

Πρῶτον μέν. Hæsitasse indicat Argiuos quorsum irent, & qua hosti occurrerẽt. in quo latenter carpit Argiuorum imprudentiam.

Τὴν κατὰ Νεμέαν ὁδόν. Ea via, quæ fert Nemeam.

Ἆγις δέ. At Agis non eâ duxit exercitũ: sed alia via ardua, & asperiore, cõmunicata re cum sociis.

Ἰόντες βοηθοῖεν ἐνδιαγῆ, αὐτὶ τῶ, ἴοιεν βοηθοῦντες.

Ἐφεπόμενοι. A tergo insecuti equos admitterent, equitatum immitterent.

Διατάξας. Instructo, digesto in ordines exercitu.

Σάμινθον: σάμικον vicum inuenio in agro Eleo mari proximum. Pauſ. in Eliacis.

Νεμέαν. Vicus in agro Eleo, & ager, quem Dryopes tenuisse feruntur. Steph.

Ἡμέρας ἤδη. Cùm iam eluxisset.

Καὶ Κορινθίων: erat etiam πυλώνης.

Καταβαίνης: οἱ Ἀργεῖοι δηλονότι.

Ἐν μέσῳ δέ. Erant autem Argiui vndique circumuenti & septi hostibus.

Τὸ μὲν οὖν πλῆθος. Quanto in discrimine fuerint Argiui, docet Thucydides: tamen præter vnum & alterum id non sensisse ac vidisse dicit. itaque stupiditatis eos arguit.

Δεινόν. periculosum. ἐν καλῷ: rectè, tutò.

386. B Σπένδεται τέσσαρας μῆνας. Concedit spatium quatuor mensium, fœdus facit in quatuor menses.

Ἐν αἰτίᾳ: dicitur etiam δι' αἰτίας ἔχειν τινά. Incusabant eum grauiter.

Ἐν αἰτίᾳ ἔχον. Quoniam talis occasio victoriæ neglecta erat.

Νομίζοντες: τὸ ἑξῆς ἀπιέναι.

Οὐδὲν δ' ἄξιον τῆς. Itaque cum dedecore.

Στρατόπεδον γάρ. Lectissimus enim, omnibúsque rebus instructissimus omnium superiorum temporum hic exercitus fuit.

Ξυνῆλθεν. Coactus est.

Ἐν ᾧ: χρόνῳ δηλονότι.

Καὶ ἔτοι: ἐλέξησις.

Ἀξιόμαχοι. Pares ad resistendum, virtute pares.

Τῇ Ἀργείων ξυμμαχίᾳ. Complectitur ipsos etiam Archiuos.

387. A Ἀργεῖοι δὲ αὐτοί. Docet Archiuos improbasse factum Thrasylli, & Alciphronis, qui iniussu populi fœdus fecissent.

Χαράδρῳ. Vt torrentis mentionem huius facit Pausanias ἐν τοῖς Κορινθιακοῖς. erat etiam λιμὴν, ὁ ἐπίνειον κιλικίας, ὁ ποταμός. Στεφ.

Τὰς ἀπὸ στρατείας δίκας. Causas militares cognoscunt, vel habent quæstionem de causis militarib.

Περιγίγνεται. Euadit, seruatur.

Μετὰ δὲ τοῦτο. Venisse paulò pòst narrat Atheniensium auxilia: sed Argiuos primùm nõ ausos rumpere fœdus: postea tamen authore impulsoréque Alcibiade fregisse fœdera, & bellũ redintegrasse.

Πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. Hîc ego distinguo τὰς παρένδεσιν, alioqui sensus esset absurdus.

Ὅμως. Id est, quamuis improbarent ea, quæ iniussu suo facta essent, &c.

Χρηματίσαι: agere cum populo.

Ὅτι οὐκ ὀρθῶς. Accusabat eos, qui contra conditiones fœderis fecissent fœdus cum Laced. sine permissu sociorum. addebat rumpendum esse hoc fœdus.

Ἅπτεσθαι χρῆναι τοῦ πολέμου. Ineundum esse bellum.

Καὶ ὅμηροι. Tum etiam, vt recuperarent obsides Arcadum, quos Lacedæmonij custodiendos Orthomeniis tradiderant.

Οἱ δὲ Ὀρχομένιοι. Docet Orchomenios fecisse deditionem eâ conditione, vt datis obsidibus, & redditis suis, qui erant Arcadum, in societatem admitterentur.

Μετὰ δὲ τοῦτο. Docet ortam dissensionem inter socios de bello inferendo.

388. A Καί τινες αὐτοῖς. Accitos à nonnullis Tegeatis significat, qui deditionem vrbis moliebantur.

Λακεδαιμόνιοι δέ. Demonstrauit suprà parum abfuisse, quin Argiui Thrasillum lapidibus obruerent, propter fœdus factum cum Lacedæmoniis iniussu populi: hîc docet parem ferè calamitatem accidisse Agidi eandem ob causam, quòd tantæ victoriæ occasionem amisisset, & fœdus fecisset re non communicata cum sociis.

Παρασχὸν καλῶς. Oblata opportunitate.

Λαβεῖν. Reperire.

Ἐχαλέπαινον. Indignabantur.

Ἐβούλευον: αὐτὶ τοῦ, ἐβουλεύοντο, deliberabant. βουλευὴν aliâs, esse senatorem.

Παρὰ τὸν τρόπον. Contra suum institutum. Erant enim cunctatores.

Κατασκάψαι. Diruere, solo æquare.

Ἔργῳ ἀγαθῷ. Nouis beneficiis pristinas culpas aboliturum. Cæs. lib. 7. Aliquod incommodum maioribus commodis sanare.

Οἱ δὲ τὴν μὲν ζημίαν. Quamuis Lacedęmonij neque mulctam ipsi irrogassent, neque domum diruissent, tamen tulerunt legem nouam, & inusitatam, in eius contumeliam.

Μηκύνειν τι. Vt nullum haberet ius. hoc erat ei ignominiosissimum.

Ἰέναι κατὰ πόδας. Vt se sequerentur.

389. A Ἐν ᾧ τὸ πρεσβύτερόν τι. In qua parte senes, & iuuenes erant.

Ἀλλὰ τοῖς μέν. Docet variis difficultatibus impeditos socios hos, interesse prœlio non potuisse, breuitate temporis, quo erat veniendum: & interclusis itineribus: quia per hostium fines erat transeundum.

Ἐξ ὀλίγου: δὲ τὸ σύνθημα τοῦ χρόνου. At ἐξαίφνης ἦν.

Ἐγίγνετο: ἡ βοήθεια δηλονότι.

Ξυνέκλειε γάρ: ἡ πολεμία γῆ δηλονότι. Præcludebat illis transitum.

Ἀναλαβόντες. Adiunctis sibi auxiliis Arcadum.

Ὡς εἶδον αὐτούς. Vt in eorum conspectũ venerũt.

Ἐπειδὴ τῶν πρεσβυτέρων. Non cõmissum prœlium docet: sed reuocatum exercitum. vnum enim ex senioribus, qui regi in consilium dati fuerant, obiurgasse Agidem, qui duceret exercitum aduersus collem & incommodũ incommodo vellet curare.

Δηλῶν. Innuens receptum ex Argis, qui crimini dabatur, cui mederi iam volebat intempestiuo isto studio.

Ἐπιβόημα. Inclamationem.

Καὶ ἀφικόμενος. Demonstrat Agidem stratagemate effecisse vt hostes loca superiora desererent, & in planitiem descenderent, & æquo marte secum pugnarent. Erat flumen inter Tegeam, & Mantineam: hoc vtram in partem cursum cõuertisset, magna afferebat incommoda. itaque ipsum modò Mantinei Tegeam versus auertebant, modò Tegeatæ Mantineam versus idem faciebant: hancque ob causam duæ istæ ciuitates sæpius bellum gesserant: hoc flumen Agis iam cœpit ab agro Tegeatico, auertere in agrum Mantineum: quò videlicet hostes eliceret, vt in loca campestria

descenderent, & pari conditione secum signa conferrent.

Εβούλετο δέ. Explicat consilium. τοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου. hîc distinguendum.

390.A Καὶ ὁ μὲν τὴν ἡμέραν. Docet Argiuos deserto colle in planitiem descendisse: sed non vt prohiberent hostem ne flumen auerteret, sed quia putabant eum aufugisse. narrat eos primùm miratos receptum hostium: deinde putasse eos aufugisse: itaque cœpisse criminari suos duces, & carpere vocibus, quòd hostem fugientem non insequerentur. duces denique coactos istiusmodi vociferationibus deduxisse copias in planitiem: & cùm incidissent in Lacedæmonios, qui ad vetera castra redibant, prælium commisisse.

Καταπλαγέντες. Obstupefacti.

Εξ ὀλίγου. Ad loci interuallum referendum: repentino receptu in tanta acierum propinquitate. σφεῖς. ποιητικόν.

Ουκ εἶχον ὅ, τι εἰκάζωσιν. Non poterât causam coniecturis assequi.

Εἶτα ἐπειδὴ ἀναχωροῦντες. Deinde cùm & illi ex conspectu se proripuissent, ipsi verò quiescerent, & non insequerentur, &c.

Απεκρύψαν ἑαυτοὺς δηλονότι. Synesius: ὑφ᾽ οὗ τάχυ μὲν τὴν γῆν ἀπεκρύπτομεν. Virg. Æn. 3. *Protinus aerias Phæacum abscondimus arces.*

Καθ᾽ ἡσυχίαν. Nemine insequente. L. V. per eorum cessationem.

Προδιδόντες. Per amplificationem. Definitio. moram illam proditionem appellat.

Εθορυβήθησαν. Territi sunt: timuerunt ne lapidibus obruerentur.

Μάλιστα δὴ Λακεδαιμόνιοι. Perculsos maximè narrat Lacedæmonios repentino hostium conspectu: propter angustias temporis ad instruẽdam aciem.

Μάλιστα ἐς ὃ ἐμέμνηντο. Maximè omniũ temporum, quæ memoria tenerent. magis quàm vnquam antè, quod ipsi meminissent. ἀντὶ τοῦ, ὅσον ἐμέμνηντο. Vel ad suam ipsorum memoriam.

Διὰ βραχείας μελλήσεως. Breui enim mora, vel momento enim temporis erat instruenda acies.

Πολεμάρχοις. Legatos iam, vel tribunos militum ita vocat.

Πεντηκοντῆρσιν. Qui dimidiæ centuriæ præerant.

Ενωμοτάρχαις. Decanis, præfectis decuriarum. ἐνωμοτία, exigua manus militum. δεκάς, vnde δέκαρχος. Erat etiam πεμπάς.

Ενωμοτία. Ordo militaris apud Laced. τὸ τέταρτον μέρος λόχου κατά τινας.

Κατὰ τὰ αὐτά. Eodem ordine, ac tenore procedunt, & citò permeant, à rege scilic. ad Ptolemarchos, &c.

Πλὴν ὀλίγου: τοὺς εἵλωτας intelligit, ni fallor.

Αρχοντες ἀρχόντων. Id est, alij parẽt aliorũ imperiis.

Τὸ ἐπιμελές. Cura rei gerendæ, ἀντὶ τοῦ, ἡ ἐπιμέλεια.

Σκιρῖται. Diod. lib. 15. ὁ δὲ σκιρίτης καλούμενος λόχος παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις οὐ συντάττεται μετὰ τῶν ἄλλων, ἀλλ᾽ ἰδίαν ἔχων σύστασιν, μετὰ τοῦ βασιλέως ἵσταται, καὶ παραβοηθεῖ τοῖς ἀεὶ θλιβομένοις μέρεσι. συνεστὼς δ᾽ ἐξ ἐπιλέκτων ἀνθρώπων, μεγάλας ποιεῖται ῥοπὰς ἐν τοῖς παρατάξεσι, καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον αἴτιος γίγνεται τῆς νίκης. Σκῖρος, Αρκαδίας κωμίον.

Καθίσαντο. Collocati sunt. vel, læuum cornu faciebant: læuum cornu obtinebant.

391.A Επὶ σφῶν αὐτῶν. Per se, non permixti aliis.

Νεοδαμώδεις. Hi vtrique in Lepreo constituti fuerant, hoc ipso libro res declarata est.

Τὸ ἔργον. Prœlium. Erat enim in conditionibus, vt in suis cuiusque ciuitatis finibus ipsa ciuitas imperium haberet.

Ασκησιν. Facultatem exercendi.

Κλεωναῖοι. Κλεωναί, oppidum ab Argis distans viginti stadia.

Ορνεᾶται. ὀρνεαί. Strabo lib. 8. ait, fuisse in agro Corinthiaco à fluuio prætereunte sic vocatum: in quo Priapus religiosè colebatur.

Μεῖζον. Numero superior.

Αριθμὸν δέ. Petit veniam quòd numerum vtrarumque copiarum non tradiderit memoriæ, & purgat se.

Καθ᾽ ἑκάστους. τῶν Λακεδαιμονίων, ἡραιέων, μαιναλίων, τεγεατῶν, καὶ αὖθις Αργείων, Κλεωναίων, ὀρνεατῶν, μαντινέων, Αθηναίων.

Τῆς πολιτείας τὸ κρυπτόν. Propter institutum ciuitatis, quæ abdit & occultat suas res.

Εκ μέντοι τοιοῦδε λογισμοῦ. Tamen qui ineat hanc rationem, poterit inuenire Laced. numerum.

Ζυγοῦ. Ordo ab vno ad alterum cornu porrectus in transuersum: series militum porrecta in transuersum, ζυγὸν dicitur, ὅθεν ζυγεῖν, στοῖχος, & στοιχεῖν κατὰ βάθος.

392.A Επὶ δὲ βάθος. In longitudinem: ergo hucusque latitudinem descripsit.

Αλλ᾽ ὡς λοχαγός. Sed pro arbitratu cuiusque centurionis.

Κατέστησαν. In ordinem redacti sunt, in acie constituti sunt.

Η πρώτη τάξις. Prima acies.

Επεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον. Cohortationes vtriusque exercitus, & singularum ciuitatum scribit. Cùm autem concursuræ iam iam essent acies, singuli duces suos cohortati sunt.

Μαντινεῦσι μέν. Mantineorum duces suos sunt cohortati, vt pro patria, pro aris & focis, pro retinẽdo principatu, amouẽda seruitute fortiter pugnarẽt.

Τὴν μὲν ἐπάνοδος.

Πεπειρασμένοις: ἀπὸ τοῦ ἤδεος. Quòd gustassent.

Ισομοιρίας. Pausanias in Corinthiacis: μόνους δὲ ἐκ πάντων οἶδα ἀργείους ἐς τρεῖς βασιλέας διαιρεθέντας. Anaxagoras partitus est regnum æquis partibus cum Melampode, & fratre eius Biante.

Υπέρ τε τῆς παλαιᾶς. Vt principatum pristinum, & parem dignitatem recuperarent, & hostes finitimos vlciscerentur pro multis iniuriis, quas sibi fecerant.

Καλόν: à dignitate. Ευπελοποννήσω: ab vtilitate.

Λακεδαιμόνιοι δέ. At Lacedæmonij non desiderabant cohortationes ducum: sed partim legibus, & disciplina sui officij admonebantur, partim seipsos singuli adhortabantur.

Εποιοῦντο τὴν παρακέλευσιν τῆς μνήμης. ἀντὶ τοῦ, παρεκελεύοντο μεμνῆσθαι ὧν ἠπίσταντο ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἀγαθοῖς οὖσιν. ἀντὶ τοῦ, παρῄνουν ἀλλήλοις.

Πολεμικῶν νόμων. Disciplinam militarem. L. V. Scholiastes intelligit carmina τυρταίου poetæ, cuius meminit Παυσανίας ἐν τοῖς μεσσηνιακοῖς: quæ carmina ad virtutem dignitatémque hortabantur, & ante conflictum canebantur, vocabantúrque ἐμβατήρια. ἴσως καὶ δηλοῦσι, aut vincere aut mori.

Ειδότες. Persuasi studium diuturnum disciplinæ militaris plus valere ad salutem, quàm exiguam verborum cohortationem.

Μετὰ ταῦτα. Cohortationes. ἡ ξύνοδος ἦν concursum est, acies concurrerunt.

Ευνιόντες

393.A Ἐντόνως. Acriter cum impetu. χωροῦντες ἐντόνως, impetu facto, ira incitati impetum fecerunt.

Βραδέως. Lentè) (ἐντόνως.

Αὐλητῶν. Romani tibicines, cornicinésque habebant.

Οὐ τοῦ θείου χάριν. ἀπολογία. Non rei diuinæ gratiâ: id est, non honoris ergâ Deum gratia. in sacris enim adhibebantur tibiæ, & ad earum sonum carmina canebantur.

Ὁμαλῶς. Æquabili gradu ad numerum incedentes, ne acies laxaretur: atque ita fieret infirmior. B

Διασπασθείη. Diuelleretur, id est, laxaretur, distraheretur.

Τὰ στρατόπεδα. Causa cur timuerit rex, ne circumueniretur læuum cornu. omnes (inquit) exercitus id agunt in pugna ineunda, vt explicata acie studeant circumuenire oppositum hostium cornu. Institutum militare obiter demonstrat. Propositio: ἐσήμαινεν τοῖς βραδείοις, &c.

Ἐξωθεῖται. Explicantur.

B Προστέλλειν. Vt protegant.

Καὶ νομίζειν. Quia existimant tutissimam esse densationem eiusmodi aduersus irruptionem hostium. τὸ πυκνοῦσθαι ὑπ᾽ ἀλλήλων, καὶ περιέχεσθαι. densatam & confertam aciem.

Ξύγκλεισις. Conclusio, id est, coniunctio.

Ἡγεῖται. Author est.

Πρωτοστάτης. Princeps. Omnes etiam qui sunt in prima fronte vocãtur πρωτοστάται. Iul. Pollux, lib. I. ὁ μὲν οὖν ἄριστος ἑκάστου λόχου πρῶτος καὶ ἡγούμενος ἐστὶν, ὃς καὶ λοχαγὸς ἐπονομάζεται, καὶ ἡγεμὼν καὶ πρωτοστάτης. ὁ δὲ τελευταῖος τοῦ λόχου οὐραγὸς, ὁ λόχος δὲ ὅλος, στοῖχος. παραστάτης, ἐπιστάτης ὁ μετ᾽ αὐτόν.

Ἐξαλλάττειν. Subducere nudam sui partem.

C Διάκενον. Vacuum explerent.

D Ἐσβαλόντας. Interiectis cohortibus.

Νομίζων. Consilium. Existimabat & dextrum cornu suum non infirmum fore detractis duabus cohortibus, & læuum confirmatũ in hoc subsidio.

Περιουσίαν. Militum copiam.

Ξυνέβη οὖν. Difficultates declarat quib⁹ impediti illi regi non paruerint, quia hostes imminebant; quia rex non dederat spatium temporis. in ipso enim congressu hoc impetrauerat.

Ἐξ ὀλίγου. Hoc ad loci spatium est referendum, vel ad tempus, id est, paulò antè, siue paulo ante congressum.

394.A Φθάσαι τῇ προσμίξει: ἀντὶ τοῦ, φθάσαι προσμίξαι, signa contulisse.

Οὐ παρῆλθον. τὸ ἑξῆς ἐπὶ τὰς σκιρίτας.

Ξυγκλῇσαι. L. V. Nec hostem concludere. F. P. claudere agmen. Cæsar, libro I. Capto monte & succedentibus nostris, Boij & Tulingi, qui hominum millibus circiter quindecim agmen hostium claudebant.

Ἀλλὰ μάλιστα δή. Docet Lacedæmonios, quamuis vsu & exercitatione rei militaris peritissimi omnium haberentur, tamen longè inferiores Argiuis, & sociis eo die fuisse: & nihilo minùs virtute sua vicisse. In quo igitur Thucydides videtur eos vituperare, in eo laudem eorum extollit & amplificat. G

B Οὐχ ἧσσον: ἀντὶ τοῦ, μᾶλλον.

Ἐπειδὴ γὰρ. Nam vbi ad manus ventum est, quamuis læuum eorum cornu fusum, fugatumque fuisset, & ipsi ab ea parte, qua latus erat apertum, cladem accepissent, tamen dextro cornu tãtum profecerunt, vt non solùm oppositum hostium cornu profligauerint, sed etiam alterum victoria iam exultans in fugam verterint.

Τοὺς Λακεδαιμονίους διέφθειρον. Aperto latere aggressi cædebant.

Ἐπιτεταγμένων. Qui præsidio impedimentis præpositi fuerant. Hoc enim verisimilius videtur, quàm si subsidia intelligantur.

Προσπεσόντες. Facta impressione, facto impetu. C

Οὐδὲ ἐς χεῖρας. Ita, vt ne primum quidem impetum sustinuerint plerique eorum.

Καὶ ἔστιν οὓς καὶ καταπατηθέντας. Nonnullos etiam oppressos in ipsa fuga, dum metuunt ne ipsos hostis assequatur.

Τὴν ἐγκατάληψιν. Res pro personis. D

Ὡς δὲ ταύτῃ. Deuicta hac parte exercitus hostium, reliquæ, quæ erant contiguæ, laxabantur, ac disiungebantur, tum à dextra, tum à sinistra. Itaque Thucydides progressus prœlij narrat.

Παρρήγνυντο: πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Καὶ μάλιστ᾽ ἄν: τὰ ἐκβάντα. Et maximam cladem accepissent, nisi equitatus adfuisset, qui hostes retardabat: & nisi Agis suis, qui in læuo cornu profligati fuerant, auxilium ferri iussisset.

Καθ᾽ ἡσυχίαν. Nemine infestante. 395.A

Φυγή: τῶν ἀργείων. ἀποχώρησις: τῶν Ἀθηναίων. B

Βίαιος. Præceps, acris, effusa. Μακρὰ in longum spatium.

Χρονίους καὶ βεβαίους τὰς μάχας ποιοῦνται. Diu atque acriter pugnant.

Βραχείας. Neque diu, neq; procul persequũtur.

Καὶ ὅτι ἐγγύτατα. Purgatio aduersus eos, qui aliter asseuerarent.

Πλείστου δὴ χρόνου. Maximum omnium, quæ gesta sunt iam à longissimo tempore: in quo maximi nominis ciuitates concurrerũt. Extollit hoc prœlium per collationem. Confert cum prœliis superiorum temporum. Ait longè maximum fuisse: confirmat deinde: quia concursum est inter ciuitates potentes, & opibus florentes.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Ex hostiũ exuuiis trophæum erectum docet.

Προθέμενοι. In loco patenti, & conspicuo positis exuuiis.

Ἀπέθανον δέ. Notat numerũ occisorũ hinc inde. C

Οὐκ ἐταλαιπώρησαν. Ab hoste non fuerunt pressi, vt eorum numerus memoratu dignus desideraretur.

Χαλεπόν: διὰ τὸ κρυπτὸν τῆς πολιτείας, vt suprà dictum.

Καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Atque vno isto prœlio 396.A notã infamiæ deleuerunt, inustam sibi ab vniuersa Græcia, vt ignauis, tardis, & inconsultis propter cladem acceptam in insula Sphacteria.

Ἄλλην ἀβουλίαν μετωνυμία. Id est, aliis in rebus declaratam, sed breuitati seruit.

Τύχῃ μὲν ὡς ἐδόκουν κακιζόμενοι. Declararunt enim se ignauos existimatos fuisse nulla sua culpa, sed fortunæ iniquitate. animum enim minimè in se degenerasse. ἐγκώμιον.

Ὡς ἐδόκουν. Scilicet.

Τῇ δὲ προτεραίᾳ ἡμέρᾳ. Pridiè quàm committeretur prœlium Epidaurij in agrum Argiuum irruperunt: & Argiuorum præsidium, quod venit obuiam, profligarunt.

Διελόμενοι. Partiti opus.

C Τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ χειμῶνος. Nouam Lacedæmoniorum expeditionẽ narrat. docet Tegeam vſque eos cum exercitu veniſſe: inde miſiſſe Argos, qui de compoſitione agerent.

Λόγους ξυμβατηρίους. Conditiones de compoſitione ξυμβάσεις, pacis conditiones, σπονδάς.

Ἦσαν δ' αὐτοῖς. Opportunitatem declarat, quia adducti Lacedæmonij, ſe ſine armis rem poſſe tranſigere ſperatint.

Καὶ ἐπειδὴ ἡ μάχη. Facultas.

D Ἐβούλοντο δέ. Artificio & aſtu populum circumuentum oſtendit.

Ξυμβατήριος λόγος ἀντὶ τῶ σπονδαί.

397.A Καττάδε δοκεῖ. Hæ ſunt conditiones fœderis: vt Argiui reſtituerent obſides Orchomeniis, Mænaliis captiuos: Lacedæmonios, qui erant Mantineæ, Lacedæmoniis: vt munitiones factas ad Epidaurum desererent: ſi Athenienſes non excederent, hoſtes eorum eſſent: Lacedæmonij viciſſim obſides, & captiuos, quos haberent, reſtituerent: inter Argiuos & Epidaurios compoſitio aliqua fieret: ciuitates Peloponneſiæ liberæ, ac ſui iuris eſſent: ſi bellum Peloponneſo inferretur, ſimul propulſaretur: ſocij Laced. extra Peloponneſum participes eiuſdem fœderis eſſent: fœdus hoc ita iniretur, ſi cæteri ſocij Lacedæmoniorum id probaſſent: ius denique eſſet ac facultas immutandi conditiones communi conſilio.

Καττάδε: ἀντὶ τῶ, κατὰ τάδε. Doricè.

Τᾷ ἐκκλησίᾳ. Concioni, concilio.

Ξυμβάλεσθαι, id eſt, ξυμβαλεῖν, ἢ σπείσασθαι.

B Περὶ δὲ τῷ σιῶ. Deum Apollinem intelligit: pro quo Argiui honeſta quadam ac ſpecioſa cauſa bellum ſuſceperant: quia ſcilicet Epidaurij victimas quas afferre debebant, non afferebant. Sed locus hic eſt admodum corruptus: & verba aliquot (ni fallor) deſiderantur. ἀμόθι, id eſt, ἅμα.

Πελοποννασόνγαν: vt πατρίδα γαῖαν.

Ἐπὶ κακῷ. Maleficij cauſa.

Ἀμόθι βωλευσαμένους. Initis vnà conſiliis.

C Ἐν τῷ αὐτῷ. Eodem iure, eadem cõditione ſunto.

Ταὶ αὐτῶν ἔχοντες. Suum agrum obtinentes: etiamſi extra Peloponneſum, quaſi dicant, fuerint.

Ἐπιδείξαντες δέ. Ita verò demum eſſe fœdus faciendum, ſi pacis conditiones ſociis priùs oſtenderint: & ſi eas illi probauerint.

Αἰ δέ τι τῷ ἄλλῳ δοκῇ. Hîc ego diſtinguo ſenſu commodo, & congruo. In L. V. verſione eſt, Sin aliter, domum redeatur: in quo nullus eſt ſenſus aptus huic loco. Senſus germanus ergo eſt.

Quòd ſi quid Argiuis & Lacedæmoniis viſum fuerit præterea addendum demendúmue pacis conditionibus, hoc etiam cum ſociis eſſe communicandum: quò videlicet, qui æquo iure futuri eſſent, eorum quoque conſenſu omnia fierent.

D Ἐπράξαν. Tranſegerunt.

Διδόντας δίκας. L. V. dare pœnas: F. P. æquo & pari iure ſubeuntes iudicium. διδόναι δίκας, dicitur reus, qui iudicium ſubit, & dictorum factorúmue rationem reddit. λαμβάνειν δίκας, dicitur actor.

398.A Ὅπᾳ κα δικαιότατα. Si codex mendo caret, ſenſus erit, cognita cauſa quàm æquiſſimè fieri poterit. Sed locus mihi ſuſpectus eſt de mendo.

B Διακρίνωμεν. Diſceptent.

C Ἀνῦνα: ἴσως αἴτινα. Quæ æqua & idonea viſa fuerit vtriſque.

A Τοῖς δ' ἔταις. Ciuibus ius dicendum ritu patrio.

Καὶ ὅπως ἀλλήλων. L. V. quancunque belli materiam. Ego, alij aliis reſtituerunt, quæ in bello occupauerunt: & ſi qua erant crimina, ea diluerunt.

Καὶ τἄπι ἄλλα θυμῷ ἔφερον. Et cùm alia impetu quodam animi adminiſtrabant, tum in Thraciam vtrique miſerunt, qui Perdiccam ſolicitarent, vt ab Athenienſibus deficeret, & ſecum ſocietatem faceret.

B Τὸ ἀρχαῖον. Ex Perdicca Temeni filio Argiuo. Herodotus lib. 8. 399.A

Πρόφασιν. Hoc dictũ eſt appoſitiuè, cauſam ſpecioſam, vt prætexeret, προφάσεως χάριν, vt hoc prætextu alterum præſidium, ſiue alios præſidiarios milites educeret. πρόσχημα etiam, σκῆψις aliâs.

Καὶ Λακεδαιμόνιοι. Narrat Thucydides Lacedæmonios & Argiuos veniſſe Sicyonem, & ibi conſtituiſſe ſtatum paucorum: atque ita paulò pòſt Argis etiam ὀλιγαρχίαν depoſito ſtatu populari conſtitutam fuiſſe docet. B C

Μᾶλλον. Ergo non penitus. mutationes enim repentinæ in totum, violentæ ſunt.

Αὐτοὶ: ἐμφατικῶς. Κατέλυσαν: euerterunt, ſuſtulerunt.

Θέρους: τὸ ἦρος. Etiam apud vernum tempus apud Thucydidem complecti ſæpe iam diximus. C

Διῆς. Retineo Aldinam lectionem.

Ξυνιστάμενος. Habens concilia. ξυστάσεις, eiuſmodi coitiones & concilia clandeſtina nocendi cauſa. D

Ἀναθαρσήσας. Sumptis animis. ἀνὰ iam repetitionem habet.

Τηρήσαντες. Obſeruata opportunitate.

Γυμνοπαιδίας. Gymnicos puerorum luſus, qui maximè ſolennes erant, & in quibus puberes choros Apollini agitabant in ea parte fori, quæ chorus appellabatur.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Carpit latenter Laced. quòd quamuis multò antè euocati fuiſſent, tamen auxilio ſociis non venerint. D E

Ἀγγέλων. Quid hoc ſibi velit, non video. puto ab imperito librario in ipſum textum intruſum fuiſſe ex margine, in quo (vt ſuſpicor) alius imperitior hoc ſcripſerit, explicans τῶ πρέσβεων. Eſt igitur expungendum. 400.A

Ὁ δὲ δῆμος. Docet populum Argiuum interea metu Lacedæmoniorum, conuertiſſe animum ad Athenienſium amicitiam: eamque ob cauſam duxiſſe muros ab vrbe ad mare vſque: vt, ſi terra prohiberentur, mari iuuarentur auxiliis Athenienſium. F

Προσαγόμενος. Concilians.

Ἐπαγωγὴ τῶν ἐπιτηδείων. Commeatus importatio.

Ξυνῄδεσαν δέ. Adiutos clàm Argiuos oſtendit à nonnullis Peloponneſi ciuitatibus: iis (puto) quæ habebant ſuſpecta incrementa Lacedæmoniorum: & quæ cupiebant aliquo modo imminutionem eorum potentiæ. B

Τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ χειμῶνος. Explicat ſuſceptam expeditionem à Lacedæmoniis aduerſus Argiuos: docet fuiſſe Argis nonnullos, à quibus euocarentur deditionis ſpe propoſita: ſed proditionem minùs ſucceſſiſſe: Lacedæmonios tamen muris potitos, eos diruiſſe. G

Ὑπῆρχε δέ τι αὐτοῖς πρασσόμ. honeſto verbo res turpis ve- C

pis velatur. Solicitauerant iampridem nonnullos ad proditionem vrbis. struebatur nescio quid ipsis iampridem in ipsa vrbe.

Τὰ ἐκ τῆς πόλεως. Proditio vrbana.

Ὑσιαῖς. ἡ κώμη, ἡ πόλις, Στεφ. Plures erant hoc nomine.

D Κατέκλεισαν. Id est, vsu maris & commeatu, ac mercibus maritimis intercluserunt. Μακεδονίας, αὐτὴ ἡ, ἐπὶ μακεδονίας.

401.B Οὐκ ἤθελον ὑπακούειν. Parere recusabant, parere nolebant.

Οὐδετέρων ὄντες. In partibus non erant antea.

Ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. Hostes declararunt. Bellum palàm gerere cœperunt.

Πρὸς μὲν τὸ πλῆθος οὐκ ἤγαγον. Ad populum non produxerunt: quia Atheniensium eloquentia erat suspecta: verebantur itaque ne lenociniis orationis populo imponerent.

Ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος. Nouitate delectatur Thucydides. itaque & verbis inusitatis, & nouis verborum figuris: collocatione etiam non consueta frequenter vtitur. quare nunc etiam nouum genus concionis nobis proponit, in specie ac forma Dialogi. Hoc facit nactus occasionem, qua Melij agendi potestatem perpetua oratione apud populum Atheniensibus non permiserunt. Est itaque concio in Dialogo.

Procemium habet expostulationem. quæritur enim legatus de iniuria sibi facta: quòd agendi cum populo potestas sibi, quasi impostoribus fuerit negata. itaque quasi vindicandæ iniuriæ causa proponit Meliis duriorem conditionem, id est, vt ad singula capita rerum, quæ à se proponentur, respondeant. ac primùm quærit, probent nec ne istam agendi rationem.

Ἐπαγωγά. Quæ animos allicere possunt. Hæc sunt pollicitationes, & spes commodorum proposita.

Ἀνέλεγκτα. Quæ refelli, & redargui non possunt.

D Γιγνώσκομεν γάρ. Intelligimus enim vos eo consilio id fecisse.

Ὑμεῖς. Vos igitur, qui estis in hoc consessu, adiuuate & constabilite magis hoc vestrum consilium.

402.A Ξύνεδροι. Consessus.

Ἡ μὲν ἐπιείκεια. Probare se respondent Melij orationis æquitatem: at non ita probare illud, quod arma intulerint: & exercitu sibi terribiles immineant. repugnare enim inter se duo ista, id est, bona verba, & mala facta. itaque par pari & ipsi referunt, & expostulationem expostulationi opponunt.

Docere admoneréque mutuò nos nostri officij non vituperamus: est enim æquum & bonum.

Κριτάς. Non διδασκάλας, sed κριτάς. Itaque terribiles & extimescendos.

Καὶ τὴν τελευτὴν. Et exitum huius rei fore formidabilem.

Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας. Proponit legatus, de salute ciuitatis Meliorum agi in præsentia: itaque dicit missam esse faciendam consultationem quamlibet: neque spectandas esse suspiciones, & alia id genus, quæ (quasi diceret) ad rem non faciunt.

B Εἰκὸς μέν. Purgant se Melij necessitate. Par, æquum, rationi consentaneum est.

Ξύνοδος. Ad ξυνήκειν referendum. λόγοις: colloquium.

A Ἡμεῖς τοίνυν. Summa est, Petit legatus vt Melij pareant potentioribus, & imperium eorum non recusent: docet imperium iure partum: & meritò ad se pertinere. Præcludit Meliis aditum ad purgationem & defensionem sui, & vrget atque compellit eò, vt respondeant velint, nec ne Atheniensibus parere: sed est inuersus ordo.

Ὀνομάτων καλῶν. Speciosis nominibus.

Ἢ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα. Vel quod lacessiti iniurias vlciscimur.

B Τὰ δυνατὰ δέ. Sensus: Petimus, vt ea, quæ fieri possunt nobiscum, transigatis. περιπλοκή.

Ἐξ ὧν ἑκάτεροι. Nostro vtrorumque iudicio, atque opinione.

Οὐ δίκαια μέν. Id est, humana ratio de iure disceptat cum paribus, potentioribus cedit, quamuis iniuria hoc fiat.

Ἴσης ἀνάγκης. Parem conditionem hominum appellat ἴσην ἀνάγκην: cùm vtraque pars controuersantium in pari necessitate sunt.

C Λόγῳ: Interpres λογισμῷ. Sed per λόγον præstat orationem intelligere, vt hic sit huius loci sensus: Oratione disceptatur de iure inter homines, cùm conditio est par. quare ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ, αὐτὴ τί, ἐν τοῖς ἀνθρώποις positum.

Δυνατὰ δέ. Cùm autē partium altera est potentior, altera infirmior, vim patitur. δυνατὰ iam non ea, quæ fieri possunt, sed quæ vim afferunt: quæ potentior vim affert, infirmior: quæ violenta sunt. ξυγχωροῦσιν, annuunt.

D Ἧ μὲν δὴ νομίζομεν. Refutant Melij argumentum Atheniensium. ἀντιπαραγαγεῖν μείζονος συμφέροντος: vtilius est ex æquo & bono agere cùm impotentioribus, quàm summo iure: vobis etiam longè satius futurum, quos grauior acerbiórque pœna manet si aliquando offenderitis.

403.A Ἡμᾶς: ἐνδιαγγῇ παρεστῶτι. Modestiæ causa.

Τὸ κοινὸν ἀγαθόν: τὴν ἐπιείκειαν εἰς τοὺς ἀσθενεστέρους intelligit.

E Ἐκτὸς τοῦ ἀκριβοῦς. Præter ius summo iure omisso, ita vt liceat cuique fructum aliquem percipere ex ea ratione, quam dicendo persuaserit etiam præter ius: ita, vt possit cuilibet ea, qua vsus fuerit, persuasio adiumento esse, summo iure omisso.

Ὑπεῖθεῖτι. περιθεῖτι. ὑπόθεσις.

Καὶ πρὸς ὑμῶν. Idque è vestra re futurum est eò magis, quò grauior acerbiórque pœna vos manet, si offenderitis. Ominatio.

F Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας: ἀντιπαραγωγή. At si offendamus, & superemur ab aduersariis, hi non tam sunt nobis extimescendi, quàm vectigales & stipendiarij, qui sunt nobis subiecti. Hi enim solent crudeliter sæuire in dominos victos.

B Καὶ περὶ μὲν τούτου. Sed de hoc finite nos periclitari, id est, ne soliciti sitis de nobis, quod ad hoc attinet. sed ἀπρεπεστάτως. Docet deinde se adesse communis vtilitatis causa.

Ἀπόνως. Nullo imposito onere, id est, vectigali.

C Ἀμφοτέροις. Vobis, & nobis.

G Ὅτι ὑμῖν μέν. Quia vos deditione facta, extrema omnia vitabitis: nos salui vobis, quæstum faciemus, id est, nostra vectigalia augebimus.

Τὰ δεινότατα. Exilium: dignitatis, fortunarum, vitæ denique ereptionem.

Κερδαίνοιμεν. Auctis vectigalibus.

Ὡς τε δέ. Proponunt conditionem. Nonne verò ea nos conditione recipietis in fidem, vt

ab armis abstineamus: amici vtrisque, neutris inimici simus?

Οὐ γὸ τοσοῦτον. Recusant conditionem Athenienses, & afferunt rationem. Eiusmodi amicitia est detrimentosior inimicitia. Amicitia enim indicat nostram infirmitatem apud cæteros populos vectigales. Argumento enim est, nos amicitiam vobiscum habere, quia nequimus vos subigere: inimicitia verò declarat potentiam, id est, odium ex seruitute profectum. Δεινότης.

404. A Σκοπεῖσι δ' ἡμῶν. Hæc μετὰ θαυμασμοῦ & βαρύτητος dicuntur. Dixerat legatus subditos imperio Ath. damnaturos esse infirmitatis populum Atheniensem, nisi subegerint Melios: itaque Melij respondent iam, eos boni & æqui iniquos æstimatores esse, si ita de rebus iudicent, vt eodem loco habeant nocentes, & innocentes. Μετ' ἐρωτήσεως hoc proferendum.

Τοὺς μὴ προσήκοντας. In quos nullum habetis ius.

Δικαιώματι γὸ. Purgat legatus, & defendit eos, quos Melij accusant. affert excusationem facti eorum. propterea eo loco habent, quia existimant vtrosque habere rationes, quibus tueantur suam causam. interea, illos potentia superesse: nos metu terreri, quominus eos aggrediamur. Itaque præter propagationem imperij, quam estis allaturi, id etiam estis confirmaturi, si subigamini.

Οὐδετέρους: & τοὺς ἀποίκους, & τοὺς μὴ προσήκοντας. τοὺς δὲ μὴ καταστραφέντας ὑφ' ἡμῶν οὐ διὰ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν μένειν ἐλευθέρους.

B Ἐν δ' ἐκείνῳ: ἀντιτάξωμεν κατὰ σύγκρισιν. At periculosum hoc, illud tutum: si subigere vultis omnes, qui vestras partes non sequuntur, omnes à vobis alienabitis: hoc periculosum. sin abstineatis, minus hostium habebitis: hoc tutum.

Ἐν δ' ἐκείνῳ. In illo verò nihil præsidij esse putatis? at illa ratio tutior & munitior.

Δεῖ γὸ αὖ & ἐνταῦθα. Est enim hic etiam tuenda nostra causa vtilitate, quando aditus præclusus nobis est ad iuris defensionem. Expostulationem habet hæc parenthesis, vt illa superior. Ἀνάγκη γὸ ἐπειδὴ ὑμεῖς οὕτω παρὰ τὸ δίκαιον, τὸ ξυμφέρον, &c. quæruntur enim Melij de Atheniensibus, vt iniquè secum agentibus, & tyrannico ac violento more. προδιόρθωσις, & λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος.

Ἐκβιβάσαντες. Extrusis nobis. Præcluso nobis aditu iuris & defensionis eiusmodi.

Ὅσοι γὸ. Vt scilicet nobis negotium non facessatis: sed omissa est hæc sententia. affertur eius ratio.

Ὅταν ἐς τάδε βλέψαντες. Mutata figura: cùm illi respexerint huc. περιπλοκή. Id est, cùm considerauerint vim, quam affertis nobis.

Τὰ ἡμέτερα πάθη. ἔμφασις.

Κἂν τούτῳ: tum verò. τῷ χρόνῳ supple. Vel, Interea.

Τί ἄλλο. Ἀριστοτ. οὐδὲν ἄλλο δεῖ πλὴν ἀποδέξαι. Liu. ventrem in medio quietum nihil aliud, quàm datis voluptatibus frui.

C Μεγαλύνετε. Amplificatis, augetis. verbum familiare sacris literis sensu diuerso, pro laudibus extollere, ac celebrare.

Ἐπάγεσθε. Cogitis, impellitis.

Οὐ γὸ νομίζομεν. Negant Athenienses hoc sibi verendum esse. neque enim continentis, sed insularũ incolas se pertimescere, & suos vectigales. Sed cauillatoriè accipiunt Athenienses dictum illud, ὅσοι γὸ νῦν, de Epirotis, cùm tamen generatim, & in

A vniuersum fuerit dictum. Non est verendum nobis, &c. Ratio. οὐ γὸ.

Δεινοτέρους. Magis pertimescẽdos, formidabiliores. 405. A

Τῷ ἐλευθέρῳ. τῇ ἐλευθερίᾳ. Quia nullius parent imperio.

Ποιήσωνται τὴν διαμέλλησιν πολλῷ τῆς πρὸς ἡμᾶς φυλακῆς: ἀντὶ τοῦ, μέλλουσιν ἀκριβῶς φυλάττεσθαι ἡμᾶς, sibi diligenter à nobis cauebunt.

Τῆς ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ. Et qui pressi imperio irritantur.

B Οὗτοι γὸ. Hi enim cæco animi impetu rapti, & seipsos, & nos in apertum periculum adducant.

Τῷ ἀλογίστῳ. Appetitum: quia irritati dixit paulò antè.

Ἦ που ἄρα. Ergo si & vos pro retinendo imperio, & qui vobis sunt subiecti pro seruitute vitanda tantùm contendunt, sequitur vt nos, qui adhuc liberi sumus, quoduis discrimen subeundum ducamus seruitutis vitandæ causa: ex superiore disputatione hoc argumentum colligunt.

Μὴ πᾶν ἐπεξελθεῖν. Non experiri omnia potiùs, B quàm vt seruiamus.

Ποιοῦνται παρακινδυνεύειν: ἀντὶ τοῦ, παρακινδυνεύουσιν.

Πολλὴ κακότης. μικρωνυμία, ἀντὶ τοῦ, αἴσχιστον & ἀπρεπέστατον. Turpissimum & ignominiosissimum futurum est.

Οὐκ, ἤν γε σωφρόνως. Rem dissuadent Athenienses à magnitudine periculi, & atrocitate pœnæ. non agitur de dignitate, sed de salute vestra. non erit turpe, &c. Non agitur iam de fama, & existimatione, sed de summa rerum.

D Ἀλλ' ἐπιστάμεθα. Nolite, dixerunt paulò antè Athenienses, cum longè potentioribus cõgredi: respondent Melij, se non esse dubitaturos, sed bona spe sustentatos, libertatem suam. nam vsuuenire interdum, vt inferiores, & numero, & opibus superent longè superiores.

Τὰ τῶν πολεμίων. Scimus fortunam belli esse communem: nec semper eos, qui copiis & opibus superiores sunt, vincere, sed, &c.

E Λαμβάνειν κοινοτέρας τύχας. Rerum euentus habere communes, ita vt non pẽdeant ex numero, quo hostis hostem superat.

Τὰ τῶν πολέμων. Rem bellicam.

Τύχας. Iam euentum significat. lib. pr. discrimen, casum. περιίστασθαι ἐς τύχας, καθίστασθαι ἐς τύχας. Alludit autem Thucydides ad illud Homeri, ἰλ. σ.

Ξυνὸς ἐνυάλιος, καί τε κτανέοντα κατέκτα.

Cic. pro Milone. Adde incertos exitus pugnarum, martémque communem, qui sæpe spoliantem iam, & exultantem euertit, & perculit ab abiecto.

F Ἐλπὶς δέ. Dissuadent Atheniensium legati Meliis propositum eorum de deditione non facienda: C & refutant id, quod paulò antè dixerant, se sperare quamuis viribus & copiarum nũmero sint longè inferiores, tamen fore vt se tueantur à vi Atheniensium, & præsentem rerum statum retineant. non est itaque (inquiunt legati) cur hoc ita speretis. nam spes coniuncta cum potentia, non est ita G periculosa: per se verò, & sola, maxima affert damna & detrimenta: quæ vobis vitanda sunt, dum facultas datur.

Κινδύνῳ. Id est, periclitantibus. Sensus, spes, quæ solatio esse solet periclitantibus, &c. Spes ista, qua vos sustentamini.

Κἂν βλάψῃ. Quamuis damnum dederit.

Οὐ καθεῖ-

Οὐ καθεῖλε. Tamen non euertit, non diruit. Ab A ædificiis ducta metaphora.

Τοὺς χρωμένοις αὐτῇ. Eos, qui sperant.

Ἀπὸ περιουσίας. In magna opum abundantia.

Τοῖς δ᾽ ἐς ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναρριπτοῦσι. Qui autem se iactant in quodlibet oblatum periculum, his lapsis spes cognoscitur, &c. Eius enim natura detrimentosa est: id est, Qui autem de fortunis omnibus, & de summa rerum periclitantur, iis verò, si ea tantùm nitantur, maxima incommoda, & detrimenta affert: quæ tum demum cognoscun- B tur, cùm mederi eis nulla ratione possumus: vel, Qui autem aleam de summa suarum fortunarum iaciunt. Sed metaphora sumpta est ab aleatoribus: & locutio est aleatorum ἀναρρίπτειν ἐστι. id est, proposita aliqua pecuniæ summa, de ea experiri, & prouocare aduersarium.

Τὸ ὑπάρχον: τὰ ὑπάρχοντα, τὰ ὄντα.

Ἀναρρίπτουσι: ἐλλειπτικῶς, deest τοὺς κύβους. libro 4. in oratione Pagondæ πρὸς δὲ κίνδυνον ἀναρρίπτουμεν.

Δάπανος: ἀντὶ τοῦ δαπανηρά. Id est, damnosa, detri- C mentosa: quia qui spe ducũtur, in magnas calamitates sæpè incidunt.

Γιγνώσκεται. Cognoscitur spes quàm sit damnosa quamque detrimentosa. Alludit ad illud Homericum, παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.

Καὶ ἐν ὅτῳ ἔτι. Nec relinquit locum, quò se recipiat quis, vt ab ea cognita sibi caueat. A re militari ducta metaphora.

406.A Ὃ ὑμεῖς. Quare vos infirmi, & in maximo discrimine positi, id ne accidat vobis, diligenter cauete, D qui casus vobis pertimescendus est.

Ἐπὶ ῥοπῆς. Momentum. Cicer. in Ant. Minimis enim momentis maximæ temporum inclinationes fiunt. Ὅμηρος, ἰλ. Κ.

Νῦν γὰρ δὴ πάντεσσιν ἐπὶ ξυροῦ ἵσταται ἀκμῆς.

A libræ æquilibrio sumpta metaphora.

Μὴ δὲ ὁμοιωθῆναι. A turpi deterret. nolite imitari imperitos.

Παρὸν ἀνθρωπείως ἔτι σώζεσθαι. Cùm facultas detur sui seruandi humana ratione, humanis subsi- E diis) (μαντικὴ χρησμούς.

Αἱ φανεραὶ ἐλπίδες. Postquàm certa spe destituuntur, ad incertam confugiunt.

Χαλεπὸς μὲν καὶ ἡμεῖς. Concedunt Melij, se aduersus longè potentiores esse bellum gesturos, sed tamen se bonitate causæ & innocentia sua fretos esse, & sperare à Lacedæmoniis auxilia dicunt: itaque non temerè, sed certa ratione se non esse facturos deditionem. Legatus dixerat eorum opes esse tenuissimas, ἀσθενεῖς. Melij occurrunt: quamuis F nostræ opes sint tenuissimæ, tamen opes Lacedæmoniorum, qui nunquam nos deserent, non sunt tenues. Hæc enim est summa argumentationis. Opponitur potentia Lacedæmoniorum potentiæ Atheniensium.

Χαλεπὸν μέν. Concessio: arduum: τὸ δέξης εἶναι μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου. &c.

Εὖ ἴστε: scilicet, absolutè. vt οἶμαι, δοκῶ, credo: opinor, apud Latinos.

B Ἐλασσώσεσθαι: ἀπλῶς, ἀντὶ τοῦ, ἐλαττωθήσεσθαι.

Ἐκ τοῦ θείου. αἰτιολογικῶς. Deo sic annuente: Θεῖον, genere neutro, καὶ δαιμόνιον. Apud veteres accipitur pro summo Deo rectore & moderatore rerum omnium.

Οὐ δικαίως. Minùs valet iam negatio. Parcunt legatis Melij: aliâs plus valet, quàm affirmatio.

--*Nec sum lætatus euntem Accepisse lacu.* Virg. 6. Æn. Aliàs idem valet.

Ὅσιοι, insontes, innocentes) (ἄδικοι. ὅσιον) (ἱερόν. μετεῖναί τινι ὁσίων καὶ ἱερῶν. Aliquem obtinere omnia iura ciuitatis. ἀμύναι ὑπὲρ ἱερῶν καὶ ὁσίων, pro aris & focis dimicare.

Τῆς δὲ δυνάμεως. Quod autem ad potentiam attinet, persuasi sumus Lacedæmonios nostræ tenuitati esse prospecturos, & defensuros nostram imbecillitatem, tum quia socij, tum quia cognati, tum denique quia honesta erit defensio.

Τῷ ἐλλείποντι. Tenuitati potentiæ: opes tenues ita vocat.

Ξυμμαχίαν: προσωποποιΐα: vt ἀνάγκην, ἀντὶ τοῦ ἀναγκαίως.

Καὶ οὐ παντάπασιν. Itaque non ita efferimur temerè penitùs, & inconsultè.

Τῆς μὲν τοίνυν. Infirmant legati rationes Meliorum. Dixerant Melij deos sibi adfuturos: Lacedæmonios non defuturos: iam legati negant Lacedæmonios adfuturos, & auxilium laturos. Deos autem non minùs sibi, quàm illis adfuturos affirmant. Itaque alterum negant, alterum de deorum fauore concedunt, sed per antiparastasin docent se non deteriore conditione futuros, quod ad hoc attinet.

Τῆς μὲν τοίνυν. Ne nobis quidem defuturam existimamus deorum beneuolentiam: nos etiam speramus deos secundos & propitios nobis futuros, quia nihil noui facimus, sed ius naturæ sequimur, ius autem est, vt qui potétior est, præsit minùs potenti: quinetiam dij ipsi hoc ipso iure vtuntur, vt minùs potentes cedant potentioribus.

Λείπεσθαι τινός: non assequi:) (οὐ λείπεσθαι, assequi.

Οὐδὲν γὰρ ἔξω. Quia eos colimus hominum ritu & institutis.

Δικαιοῦμεν. Postulamus à vobis.

Ἔξω τῆς ἀνθρωπείας νομίσεως τῆς ἐς τὸ θεῖον: extra ritus & instituta hominum in colendis diis. Νόμισιν ἀνθρωπείαν appellat τὰ τοῖς ἀνθρώποις νομιζόμενα erga deos.

Ἀνθρωπείας, ἀντὶ τοῦ, τῶν ἀνθρώπων.

Τῶν δ᾽ ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλήσεως. Hæc ad δικαιοῦμεν G refer. Neque postulamus quicquam à vobis, quod vos etiam non sitis postulaturi ab aliis imbecillioribus videlicet. Hic est sensus, Legati Atheniensium nituntur loco communi, & iure naturæ: quo potentiores minùs potentes subigunt, & sibi parere cogunt.

Νομίσεως ╳ βουλήσεως

Δικαιοῦμεν ╳ πράσσομεν

Ἡγούμεθα γάρ. Sensus est: Nam & de Deo sentimus, quæ opinione recepta sunt: & de hominibus ita naturâ esse comparatum existimamus, vt potentiores imperent minùs potentibus. Hunc locum Scholiastes satis rectè explicat παραφραστικῶς: τὸ ἀνθρώπειον. τοὺς ἀνθρώπους.

Ἡγούμεθα δόξῃ: νομίζομεν θεούς.

Σαφῶς. Haud dubiè. διὰ παντὸς ἀεί.

G Ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίας. Naturæ necessitate: instinctu quodam immutabili & inuiolabili: φυσικῆς ἀνάγκης.

Καὶ ἡμεῖς. Hanc verò legem nos neque tulimus, neque primi cœpimus ea vti: est enim perpetua: ἐπιμονή.

Τῆς δὲ ἐς Λακεδαιμονίους δόξης: Quod autẽ attinet ad 407.A

vestram de Lacedæmoniis opinionem, vestram simplicitatem laudamus, stultitiam nō probamus.

Λακεδαιμόνιοι γάρ. Quamuis Lacedæmonij domi virtutem & iustitiam colant, tamen non ita ea vtuntur erga peregrinos, sed honestati & æquitati voluptatem & vtilitatem anteponunt.

Οὐ πρὸς τῆς. Non facit pro vobis, qui salutem ab illis temerè speratis.

Ἡμεῖς δὲ, ἔνστασις. Immo facient, succurrent ob id ipsum, quia eorum interest: quasi dicant Melij, Si nostri commodi causa nolint, suæ vtilitatis gratia succurrere nobis non recusabunt: quia coloni eorum sumus: quia nisi hoc faciant, amicos à se alienabunt, hostes amplificabunt.

Κατ' αὐτὸ τοῦτο, pro δι' αὐτὸ τοῦτο: Hæc refer ad illud, τὰ δὲ ξυμφέροντα.

Τοῖς μὲν εὔνοις τῶν Ἑλλήνων ἀπίστους καταστῆναι. Suam authoritatem minuant apud amicos, hostium commodis seruiant. καθίστασθαι ἄπιστον: fidem nostram fieri suspectam: amittere authoritatem.

Οὐκοῦν οἴεσθε. Ergo putatis vtilitatem abesse à periculis: honestatem & æquitatem coniunctam esse cum periculis: quæ Lacedæmonij non adeunt libenter, præsertim pro aliis. Colligunt legati ex oratione Meliorum, hanc summam, vt efficiant illud, Lacedæmonios non esse laturos illis auxilia. Eò enim spectat tota hæc argumentatio.

Μετὰ ἀσφαλείας. Cum presidio firmo coniunctā, cum salute, cum incolumitate: quia dixerant, τῷ ξυμφέροντι αὐτῶν: interpretantur illud demum esse, incolumitatem eorum: in quo enim sita est vtilitas Lacedæmoniorum? in incolumitate imperij.

Τὸ δὲ δίκαιον καὶ καλόν. Quod positum est in fide seruanda: in non deserendis sociis, cognatis, & colonis. Hoc autem coniunctum cum periculo est: qui enim protegit & defendit quempiam, necesse est discrimen & pericula adeat.

Δρᾶσαι. ὥστε δρᾶσαι.

Ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. Correctio, quæ seruit probabilitati: hominum enim opinio de Lacedæmoniis longè alia erat.

Ἀλλὰ καὶ τοὺς κινδύνους. Refutant Melij quod dixerant legati Atheniensium Lacedæmonios nō esse laturos auxilium vitandi periculi causâ. Infitiatio: imò ferent, & pericula pro nobis nulla recusabunt.

Βεβαιοτέρους: πιστοτέρους. Vel existimaturos nos certiores esse & constantiores amicos, quàm alios. ἢ καὶ βεβαιοτέρους πρὸς ἐκείνους, ἢ πρὸς ἄλλους.

Πρὸς μὲν τὰ ἔργα. Ad bella gerenda.

Τῷ ξυγγενεῖ τῆς γνώμης: nostra cognatione. ἢ, τῆς δὲ γνώμης, ἀντὶ τοῦ, ἕνεκα δὲ τῆς γνώμης.

Τὸ δ' ἐχυρόν γε. Negāt Athenienses rem ita fore, vt putabant Melij: negant Lacedæmonios laturos auxilium. Ratio: quia res vestræ, atque opes paruæ ac tenues sunt: itaque (inquiunt) qui suppetias laturi sunt, non tam mouentur beneuolentia, quàm opibus & potentia eorum, quibus veniunt auxilio. quasi dicant Atheniensium legati, si opes eorum firmas esse intelligunt, ferunt auxilium: sin minùs, non ferūt: quia periculosum esse iudicant. Enthymema ab infirmis opibus Meliorum. Refutant legati id, quod à Meliis dictum fuerat, Lacedæmonios facilè suscepturos suam defensionem, & pericula subituros propter fidem & cognationem eorum. Refutant (inquam) hoc per ἔνστασιν. imò non subibunt pericula: neq; enim (inquiunt) beneuolentia implorantium opem adimit periculum opitulantibus, sed opum robur, & valida potentia.

Τὸ εὔνουν: ἡ εὔνοια. τὸ ἐχυρόν, incolumitas, ἡ ἐχυρότης, ἡ ἀσφάλεια τὸ δ' ἑξῆς. τὸ γὰρ ἐχυρὸν οὐ φαίνεται τὸ εὔνουν.

Quia præsidium non in beneuolentia implorantium opem, sed in eorum opibus & potētia ad bellum gerendum ponunt, qui ad belli societatem euocantur. Primùm γενικῶς, deinde εἰδικῶς res explicatur.

Ὁ Λακεδαιμόνιοι. Quod Lacedæmonij in primis spectare solent.

Τῆς γοῦν οἰκείας παρασκευῆς. A signo ducit fidē: vel suis ipsorum opibus diffisi propter tenuitatem earum, nulla bella mouent, nisi coactis magnis sociorum copiis, & magnis auxiliis.

Οἱ δὲ, καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιεν πέμψαι. At nisi ipsi veniāt auxilio, mittent alios: facilè autem hoc præstabūt. Melos æquali interuallo inter Cretam & Peloponnesum sita.

Δι' οὗ. Quo faciliùs euadere salui poterunt, qui venient nobis auxilio, quàm à vobis intercepti, quamuis maris imperium teneatis.

Ἀπορώτερος ἡ λῆψις. Difficiliùs intercipi poterunt. Per contrarium sensum more suo rem explicat: id est, qui missi fuerint, faciliùs euadere, quàm intercipi poterunt.

Καὶ εἰ τοῦδε σφάλλοιντο: ἀντιπαράστασις. Sed fac vos tātum posse classibus, vt transitum prohibeatis: at Lacedæmonij in vestros fines irrumpentes cogēt vos obsidione desistere, & patriæ periclitāti opem ferre: vel socias ciuitates, quæ vobis reliquæ sunt in Thracia oppugnabunt: atque ita à nostra oppugnatione vos reuocabunt, & auertent.

Εἰ τοῦδε σφάλλοιντο. Si hoc assequi non possint.

Βρασίδας. Faciunt mentionem Brasidæ, vt doceant facilè id posse fieri.

Καὶ ὁ πόνος. Itaque laborandum erit vobis potiùs pro vestris, & sociorum finibus tuendis, quàm pro alienis occupandis.

Τούτων μὲν καὶ πεπειραμένοις. Minabundi iam legati dirimunt colloquium, & iubent vt secum ipsi constituant, vtrum pacem, an bellum velint. Hæc enim est summa huius loci: sed afferunt rationem sui facti, cur ita commoti cum ipsis agant: quia scilicet in tam lōga disputatione ne verbum quidem fecerint de deditione, aut de cōditionibus, quibus se dederent. Admonent etiam eos denuò ne falsa spe decipi se patiantur, néve dedecore deditionis moueantur, sed salutem suam cæteris rebus anteponant.

Vos verò malo vestro docti cognoscetis an cœptam obsidionem simus omissuri, & aliquo terrore rem propositam intermissuri. Cum animi molestia, & comminatione hoc dictum à legatis.

Καὶ ὑμῖν. Vobis quoque, ἐμφατικῶς: ergo etiam aliis. Innuit autē Mitylenæos, Potidæatas, & alios.

Γένοιτο ἂν περιπλοκή. τι. ἐναλλαγή. Incertum pro certo. Interitum eorum & euersionem intelligit.

Καὶ πεπειραμένοις, καὶ οὐκ ἀνεπιστήμοσιν: id est, vos verò experiemini, & penitus cognoscetis hoc. sed negatiuè more suo loquitur.

Ἀνεπιστήμοσιν: ἐπιμονή.

Ἐνθυμήμεθα δέ. Admonet vt summatim deliberent vtrum pacem, an bellum malint. animaduertimus autem, &c.

Οὐδὲν ἐν τοσούτῳ. Ne verbum quidem in tam longa dispu-

ga diſputatione. Ω ἄνθρωποι: id eſt, ſalutare: circumlocutione deditionem ſignificat.

Αλλ' ὑμῶν. Sed quæ firmiſſima putatis, ea ſunt leuiſſima, & inaniſſima, ſpes ſcilicet; & ventura auxilia. Opes autem veſtræ ſunt infirmiſſimæ aduerſus longè potentiores. Admonent itaque eos, vt cùm ſint impares potentiæ Athenienſium, cedant potiùs. Eſt autem ἀνακεφαλαίωσις. Repetuntur enim argumenta ſuperioris diſputationis de potentia Athenienſium, de tenuitate Meliorum.

Ελπιζόμενά μέλλεται: id eſt, ſperantur fore: id eſt, nituntur ſpe incerta: hoc eſt, ſunt incerta, & talia ſperantur fore.

Τὰ δ' ὑπάρχοντα. Præſentes opes.

Βραχέας. Breues. A ſtatura corporum ducta metaphora.

Πρὸς τὰ ἤδη. Aduerſus opes oppoſitas.

Πολλὴν τι ἀλογίαν. Quare valde inconſulti & inconſiderati eſtis: multam inſaniam declaratis. Conuicium.

Επὶ τὸ ἐξῆς γνώσεσθε.

Οὐ γὰρ δή. Admonent eos, ne moueantur deditionis dedecore. Primùm; quia honeſtum potiùs, quàm turpe facere deditionem vrgente neceſſitate ſalutis cauſa. Deinde, quia Athenienſium fidem ſecuti, facturi eſtis deditionem: quod honorificentiſſimum. Poſtremò, quia commodiſſimis conditionibus hoc eſtis facturi.

Πολλοῖς γάρ. Multos enim quanquam cernentes & videntes mala propoſita, tamen id quod vocatur turpe ſolet allicere, ita vt verbo victi, re in maximas difficultates incidant.

Προορωμένοις ἐπὶ τὸ ἐξῆς ἐκεῖνα ἐς ἅ: ſed οἷα, ἀντὶ τοῦ, ἅ.

Τὸ αἰσχρὸν καλούμενον. Quæ vocatur turpitudo.

Ὀνόματος ἐπαγωγοῦ δυνάμει. Fallaci verbi vi. ἐπαγωγόν. quod vim alliciendi & in errorem inducendi habet.

Επισπάσαντο. Attraxit: id eſt, impulit: ſed vim ſignificat hoc verbum ἐπισπᾶν, ἀποσπᾶν, ἀνασπᾶν. σπασμὸς inde. Μετὰ ἀνοίας. Propter ſtultitiam. ἢ μετὰ τύχης. ἀντὶ τοῦ, ἀτυχίας. ἢ, ἀντὶ τοῦ ἤπερ.

409. A Καὶ οὐκ ἀπρεπές. Neque turpem exiſtimabitis deditionem, quam facturi eſtis prouocati à nobis, commodis & honorificis conditionibus: id eſt, vt ſitis ſocij: vt fines veſtros retineatis, vectigal tantùm pendatis.

Μεγίστης. Id eſt, potentiſſima.

Δοθείσης αἱρέσεως. Data optione. δίδοσθαι αἵρεσιν τινός, καὶ περί τινος, τὶ ἐξῆς ξυμμάχους γενέσθαι, καὶ μὴ φιλονεικῆσαι τὰ χείρω. ἀσφαλείας: αὔξησις. Pacem appellat incolumitatem.

Φιλονεικῆσαι τὰ χείρω: id eſt, per contentionem, vel ſtudio contentionis ſequi deteriora. μετωνυμία, cauſa pro effectis.

Ὡς οἵτινες. Qui enim paribus non cedunt, potentioribus cedunt, erga inferiores moderati ſunt, iis maximè res cedunt proſperè. συναθροισμός.

Καλῶς προσφέρονται. περιπλοκή. Rectè ſe gerunt: id eſt, cedunt.

Πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖντο. Diutiſſimè ſtare poterunt: horum ſtatus & imperium maximè diuturnum futurum eſt. ὀρθοῦμαι) (σφάλλομαι.

Σκοπεῖτε οὖν. Admonent iterum vt diligenter ſecum ipſi conſiderent, & illud ſibi ante omnia proponant, de patria & ſalute omnium ſuarum fortunarum agi: quam (ſi rectè deliberauerint) ſunt retenturi: ſin minùs, ſunt funditus euerſuri.

Ἣν μιᾶς πέρι. Hîc aut aliquid deeſt, aut certè verba illa ἣν τυχοῦσαν τε καὶ μὴ κατορθώσασαν legenda ſunt, ἢ τυχοῦσά τι καὶ μὴ κατορθώσασα. Nam non eſt cur putemus genus aliquod παραλείψεως & ἀποσιωπήσεως, in fine concionis eſſe. Hoc enim durum admodum, & inuſitatum eſſet.

Μιᾶς πέρι: βουλῆς, non πατρίδος, vt Schol. ἀπολογητικῶς, cum genitiuo. Alludit autem fortaſſe ad ſacrã anchoram.

Ες μίαν. Commoratio. Super vna, & in vna deliberatione poſita eſt.

Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι. Egreſſi ſunt ex curia Athenieſes: Melij ſeorſum re deliberata ſententiã non mutãt. dant itaque reſponſum in eandem ſententiam.

Παραπλήσια καὶ ἔλεγον: ἀντὶ τοῦ, παραπλήσια οἷς ἔλεγον.

Οὔτε ἄλλα. Eadem ſe eſſe ſententia Melij reſpondent, paratos ſe eſſe ad defendendam priſtinam & peruetuſtam libertatem, ſperareque auxilia tum à Deo, cuius nutu liberi huc vſq; fuerint, tum à Lacedæmoniis, quorum cognati & coloni eſſent.

Nos verò neque aliud ſentimus, quàm paulò antè declarauimus, neque libertatem vetuſtiſſimam ciuitati noſtræ eripiemus: ſed freti tum fortunæ, quæ diuinitus huc vſque eam conſeruauit, tum auxiliis, dabimus operam, vt eam retineamus.

Οὔτε ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. Vt faceret antitheſin τῷ ἑπτακόσια.

Προκαλούμεθα δὲ ὑμᾶς. Vos tamen prouocamus iſtis conditionibus.

Αλλ' οὖν μόνοι γε. Diſcedunt legati comminantes Meliis exitium. Quando vos pertinaciùs perſiſtitis in eadem ſententia, & incertas ſpes certæ vtilitati anteponitis, non erit mirandum, ſi veſtram Rempublicam euertatis.

Τῷ βούλεσθαι. Nam quæ volumus, ea etiam libenter credimus.

Παραβεβλημένοι. Obiecti, vos ipſos permittentes. Hom. ιλ. α. Αἰὲν ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν.

Καὶ οἱ μὲν Ἀθηναίων. Redeunt in caſtra legati: referunt quæ acceperant à Meliis. duces, qui ſperauerant compoſitionem, deiecti ea ſpe, ad oppugnandos Melios ſe conuertunt. Partiti itaque opus inter ciuitates ſingulas, quæ aderant in caſtris, munitiones extruunt: & vallo circumdant vrbem. relicto deinde præſidio in munitionibus cum maiore exercitus parte domum redeunt.

Αφέντες τὰς σπονδάς. Soluto fœdere. 310. B

Εκήρυξαν δέ. Edicto autem permiſerunt cuilibet impunè prædam agere ex finibus Athenienſium.

Παρεσκευάζοντο τὴν φυλακὴν ἄμεινον. Diligentiùs excubias agebant.

Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου. Narrat Lacedæmonios eduxiſſe exercitum aduerſus Argiuos: ſed cùm de more ſacrificium pro tranſitu feciſſent, nec litare potuiſſent, reduxiſſe exercitum.

Διαβατήρια. Plena locutio eſt ἱερὰ διαβατήρια, vt hîc videmus. Aliâs: ἐλλιπῶς διαβατήρια tãtùm dicitur.

Καὶ Αργεῖοι. Memorat Argiuos fuiſſe ſuſpicatos nonnihil de proditione: itaque nonnullos ſuorum comprehenſos in carcerem conieciſſe: alios etiam profugiſſe.

Καὶ οἱ Μήλιοι. Declarat Melios cepiſſe aliã partem munitionũ Athenieſium, ſed paulò pòſt miſſo Athenis alio exercitu fuiſſe expugnatos: puberes omnes interfectos: vxores atque liberos in ſeruitutem abductos.

FINIS V. LIBRI.

LIBRI SEXTI ARGVMENTVM.

411\. A Hic liber continet Atheniensium expeditionem in Siciliam, & res gestas in ea insula: nihil ferè præterea habet. Sed primo loco habet descriptionē totius insulæ, situm, ambitum, & figuram: expositionem gentium tam barbararum, quàm Græcarum, quæ eam incolebant, & originem earum, atque opes. Secundò loco demonstrat occasionem, qua impulsi Athenienses expeditionem susceperunt: quæ erat, vt ferrent Leontinis cognatis auxilium, præsertim euocati ab Egestæis, qui pecunias ad bellum gerendum pollicebantur. Tertio loco habet deliberationem Atheniensium de eo bello suscipiendo: & conciones inter se aduersarias Niciæ, & Alcibiadis: huius suadentis bellum, illius dissuadentis. Habet etiam apparatum, & magnificentiam classis Atheniensium. Quarto loco habet conciones Hermocratis Syracusani & aliorum: quorum alij admonent Syracusanos, vt sibi caueant ab Atheniensibus, vt facit Athenagoras: alij mittendos esse exploratores, qui rebus diligenter exploratis, aliquid certi referant. Vt denique Athenienses ex insula Corcyra in Siciliam transmiserint: quò primùm appulerint, quas ciuitates ad belli societatem solicitauerint, vbi copias exposuerint: belli initia, & prœlia, & alia id genus hoc in libro declarantur.

Hic liber est, vt qui maximè pernecessarius. Continet enim res magnas & graues, quæ animos lectorum admiratione suspensos retinent. Habet multas conciones, & nonnullas inter se contrarias: in quibus elucet copia inuentionis, & admirandum inest artificium. Denique summa delectatione lectores afficit.

Narrat Thucydides Athenienses eadem hyeme constituisse vere ineunte maiore apparatu, quàm antea fecerant, Siciliam petere: sed damnat consilium eorum, qui bellum non leuius susceperint, ignari rerum illarum. Explicat deinde magnitudinem insulæ, & multitudinem eius incolarum, & non contemnendam potentiam.

Μετὰ Λάχητος. libro 3. cuius collega erat Charæades.

Εὐρυμέδοντος. Initio libri quarti: cuius collegæ Sophocles & Pythodorus.

Καὶ ἐνμλειόνων, καὶ βαρβάρων. De quibus paulò pòst.

Πολλῷ τινι. διαστήματι δηλονότι.

Σικελίας γὰρ περίπλους. Describit iam Siciliæ ambitum, & quo interuallo ab Italia distet. De ambitu Siciliæ Strabo lib. sexto diligentissimè scripsit: & Plin. lib. 3. cap. 8.

Sicilia olim Trinacria: deinde θρίνακις εὐφωνότερον, propter tria promontoria, Pachynum, Pelorum, & Lilybæū: de quibus Ouidius Metamorph. libro 13.

—Intrant
Sicaniam: tribus hæc excurrit in æquora linguis,
E quibus imbriferos est versa Pachynos ad austros:
Mollibus expositum Zephyris Lilybæon ad arctos
Æquoris expertes spectat Boreamq; Peloros.

B Trinacria itaque primùm dicta propter tria

A promontoria. λυκόφρων τρίδειρον: Γινδ. τριγλώχινα. Sicania deinde à Sicanis populis Hispaniæ: Sicilia denique à Siculis Italiæ populis, qui pulsi ab Opicis in eam traiecerunt. Eius ambitus (vt placet Posidonio) Strabone referente, continebat 720 stadia, præter quatuor millia: quę summa circiter sexcenta millia passuum efficit. Plinius scribit ambitum Siciliæ complecti sexcenta, & octodecim millia passuum. Ptolemæus septingenta millia passuum. Vtcunque sit, constat maximam insularum esse, quæ sunt in mediterraneo mari.

B Περίπλους. Ambitus Siciliæ non multò minor est nauigatione octo dierum naui onerariæ circumuectæ: id est, tantum, quantum nauis oneraria circumuecta cursu conficere potest octo dierum spatio. Strabo dissentit à Thucydide. Scribit enim ex quinque dierum nauigatione constare ambitum Siciliæ: nisi ad nauis longæ nauigationem referamus.

Ελασσον: ἀντὶ τοῦ, ἐλάσσονι.

C Καὶ τοσαύτη οὖσα. Cùm autem tantum pateat, angusto admodum freto ab Italia auulsa est. Nam viginti stadiorum interuallo maritimo à continente disiuncta est, ab ea scilicet parte, qua Rhegium habet oppositum, ita dictum à diuulsione facta. Nam cùm olim Sicilia Italiæ adhæreret, vi terræ motus auulsa dicitur. Itaque ῥήγιον vocatum oppidum, ad quod eiusmodi auulsio facta est, παρὰ τὸ ῥήγνυσθαι. Iustinus non terræmotu id accidisse scribit, sed magno impetu maris superi. Virg. D Æneid. 3.

Hæc loca vi quondam, & vasta conuulsa ruina
(Tantum æui longinqua valet mutare vetustas)
Dissiluisse ferunt: cùm protinus vtraque tellus
Vna foret: venit medio vi Pontus: & vndis
Hesperium Siculo latus abscidit: aruaq; & vrbes
Littore diductas angusto interluit æstu.

Εἴκοσι σταδίων. Alij minore.

Τὸ μὴ ἤπειρος οὖσα, ἀντὶ τοῦ μὴ ἤπειρος εἶναι.

Ὠκίσθη δέ. Iam demonstrat quæ gentes in ea insula E sedes habuerint: barbaros primùm, deinde Græcos eam incoluisse docet. Barbaros fuisse Cyclopas & Læstrygonas, quorum originem, aduentum, & discessum se nescire ingenuè fatetur: deinde Sicanos ex Hispania profectos: mox Troianos nonnullos profugos, secutos Siculos ex Italia: Phœnicas etiam postremò ex Phœnice eò venisse docet.

Κύκλωπες: Οδ. ι. Κυκλώπων δ' ἐς γαῖαν ὑπερφιάλων, ἀθεμίστων, ἱκόμεθ'.

F Ἀρκείτω δέ. Satis sint, scilicet lectoribus, quæ à poetis prodita sunt: & quæ vnusquisque de hoc genere hominum sentit. Reiicit itaque nos vel ad poetas, vel ad varias hominum opiniones.

Καὶ ὡς ἕκαστος. Alij monoculos: alij pyratas, alij fabros ærarios, fuisse tradunt.

Ενοικισάμενοι. Sedem posuisse.

Ὡς μὲν αὐτοί φασιν. Refutat falsam opinionem Sicanorum.

Αὐτόχθονες. Indigenæ: eodem solo nati, atque eG ducati, quorum eadem terra parens, altrix, patria dicitur: Cicero pro P. Flacco.

Ὡς δὲ ἡ ἀλήθεια. Vt autem veritas comperitur: re vera autem compertum est.

Λιγύων. Pulsi suis sedibus à Ligyis, vel Liguribus λιγυστινή, πόλις λιγύων, prope occidentalem Hispaniam prope Tartesum. Στῖφαι. Ad Colchos etiam

Cytæam

Cythæam λιγυστικὴν πόλιν. Sed in Hispania nullos populos hoc nomine inuenio: quare vereor ne codex sit corruptus.

Τῶν Τρώων τινές. Quos Virgilius fingit ab Ænea relictos ibi fuisse propter diuturnæ nauigationis tædium.

412.A Ἔρυξ. Vbi Venus Erycina religiosissimè colebatur. ἀπὸ ἔρυκος τοῦ ἀφροδίτης, καὶ βύτου. Στέφαν. Erat etiam Romæ Veneris Erycinæ templum ante portam Collinam. Strabo lib. 6.

Ἔγεστα: τὰ ἀπὸ τοῦ ἐγέστου τοῦ Τρωός. λέγεται καὶ θηλυκῶς. Στέφαν.

B Ὀπικοὺς, τοὺς καὶ ὀφικούς. A copia serpentum: iidem, atque Osci spurcæ, præposteræque libidinis nomine maximè infames. Barbara lingua, & sermone maximè inquinato vtebantur: vt & Volsci. Erant autem Opici Campaniæ populi.

B Καὶ ἡ χώρα. Digressiuncula, vnde nomen inuenerit Italia.

C Τὰ πλείω. Non omnibus.

Πάνορμον. Hodie Palermo vocatur.

D Ξυνοικίσαντες. In vnum coeuntes.

Πίσυνοι. Vocabulum poeticum. freti societate Elymorum, & propinquitate Carthaginiensium, qui & ipsi ex Phœnice erant oriundi.

Ἐλάχιστον πλοῦν: αὐτὶ τοῦ, ἐλάχιστον.

Ἀρχηγέτου. Ducis, cuius auspiciis & ductu eò peruenissent.

Θεωροί. Rerum diuinarum curatores. Innuit Thucyd. religiosissimam fuisse eam aram.

413.A Νήσου. Ortygiam intelligit.

Οὐκέτι περικλυζομένη. Non amplius mari alluitur.

Ἡ ἔξω: ἡ ἐν τῇ σικελίᾳ δηλονότι. Nã antea insululam occupauerant, Ortygiam scilicet, & in ea oppidum condiderant: postea insulam ponte iunxerunt insulæ Siciliæ, & vrbem ampliarunt.

Λεοντῖνοι, καὶ τὰ μέγαρα. Clarissimæ quondam vrbes Siciliæ.

Πολυάνθρωπος. Populo frequens facta est.

B Τρόπαιον πλεῖστον τρώγιλον. χώρα σικελίας, παρὰ Στεφάνῳ.

Θάψος. Erat καὶ Λιβύης πόλις. Στέφ.

Οἱ δ' ἄλλοι, ἐκ τῆς θάψου. Cæteri Hyblam condiderunt. Ὕβλα. Vulgò Auola: ab Hyblæis apibus dicta.

D Λίνδιος. A Lindo vrbe Rhodi.

414.A Ἐκπίπτουσιν. Eiiciuntur, sedibus pelluntur.

Οἱ μήδους φεύγοντες. Quo tempore Xerxes Græciæ bellum intulit.

B Μεσσήνην αὐτὴν ὠνόμασεν. αὐτὶ τοῦ, ζάγκλης ὠνόμασεν.

Καὶ φωνὴ ἐκράθη. Et quamuis lingua ex vtraque gente mixta fuerit: leges tamen, & instituta Chalcidensium obtinuerunt.

Ἀπὸ ζάγκλης. Ni fallor antequam Messene appellaretur.

Καὶ φωνὴ μέν. Id est, lingua neutrorum euicerit, sed medium ex vtraque genus, mixtum fuerit: iura tamen Chalcidensium fuerunt potiora: id est, obtinuerunt Chalcidenses, vt iura legesque suæ retinerentur.

C Λύτρα αἰχμαλώτων. Pro pretio redemptionis captiuorum. Ergo prœlio vicerat Syracusanos.

D Κατῴκισε. Collocauit, restituit.

Τοσαῦτα ἔθνη: ἐπίλογος. Efficit tantas fuisse opes Siciliæ, tot gentes, tam barbaras, quàm Græcas coluisse insulam, quo tempore Athenienses eam petebant bello, vt temeritatis accuset populum

A Atheniensem, qui susceperit tam temerarium consilium.

Ὡρμηντο στρατεύειν. Bellum inferre cogitabant: ferebantur studio, impetu animi ferebantur ad istam expeditionem.

Ἐφιέμενοι μέν. Eius imperium re affectantes, sed honesta quadam præscriptione, auxilium se velle ferre suis cognatis & sociis prædicantes.

415.A Προθυμότερον ἐπικαλούμενοι. Qui alacrius auxilium implorabant.

B Ὅμοροι γὰρ ὄντες. Affert rationem cur Egestæi acriùs quàm cæteri instarent: quia (inquit) bello impliciti à Selinuntiis & Syracusanis terra, marique premebantur.

Εἰς πόλεμον καθεστῶτες. Bellum aduersus eos susceperant: bellum gerere cum illis cœperant.

Περὶ γαμικῶν. Belli causæ fuerunt controuersiæ ortæ propter sponsalia, vel nuptias, & propter confinia & limites. Diod. libro 12. facit mentionem vnius causæ tantùm, propter agri limites.

C Scribit enim fines Egestæorum & Selinuntiorum flumine diuisos fuisse: Selinuntios flumen transisse, & proximum ripis agrum occupasse, & cum magna Egestæorum contemptione progressos bonam agri partem sibi vindicasse. Quæ autem fuerint nuptiarum controuersiæ, mihi non constat: sed coniicio fuisse aliquas id genus: vel ductas in matrimonium sponsas, deinde per contumeliam remissas, vel vi raptas, & inuitis earum ciuibus: vel alias huiusmodi.

D Γαμικῶν τινῶν. Nonnullis de rebus ad nuptias spectantibus.

Γῆς ἀμφισβητήτου. Confinia sic vocat, terram controuersam & dubiam περιφραστικῶς.

Καὶ οἱ σελινούντιοι τοὺς συμμάχους. Nihil tale est apud Diod.

Ἐπαγόμενοι. Accitis.

Κατεῖργον. Premebant eos bello terra, marique: quod libro 3. dixit τῆς τε γῆς, καὶ τῆς θαλάσσης εἶργον.

E Καὶ κεφάλαιον. A periculo imminenti mouebãt: si cognatos & socios vestros Syracusani subegerint, & bellum illud confecerint, facilè contra vos arma conuertent: & vnà cum Lacedæmoniis vestrum imperium euertent.

B Ἀτιμώρητοι γενήσονται. Impunè ferent.

Διαφθείροντες. Atterentes. ἴσως διαφθείραντες.

Ξυγκαθέλωσιν. Vnà demoliantur.

C Σῶφρον δ' εἶναι, αὐτὶ τοῦ, σωφρόνων. Esse autem prudentum distinere procul eas copias vnà cum sociis.

F Ὧν ἀκούοντες. Narrat Athenienses decreuisse mittere legationem in Siciliam, vt exploraret & pecuniam, & quo in statu esset bellum aduersus Selinuntios.

D Λακεδαιμόνιοι δέ. Narrat Lacedæmonios eadem hyeme duxisse exercitum in fines Argiuos, vastasse agrum, & magnam frumenti vim absportasse: exules Argiuorum Orneis collocasse, & illis reliquisse nonnihil præsidij ex sociorum copiis: fœdus denique iniisse cum Argiuis, atque ita domum se recepisse.

G Ὀρνεάς. In agro Sicyonico: sed erat ditionis Argiuorum. Strabo lib. 8.

Ζεύγη: plaustra.

Ἀπῳκισμένον: ποιητικόν. ἀπωθεν κοινόν.

Κατασκάψαντες. Solo æquatis.

B Καὶ ἐς μεθώνην. Narrat Athenienses misisse in Thraciam equites nonnullos, qui excursionibus fines Perdiccæ popularentur, atque infestarent. μεθώνην. Hæc est illa ad cuius oppugnationē postea Philippus Macedo alterum amisit oculum, telo erutum ab Astere quodam Amphipolitano. Ἀστὴρ φιλίππῳ θανάσιμον ἐπιπέμπει βέλος. Ἀστὴρ δ' ὢν λάβῃ φίλιππος κρεμήσεται.

C Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους. Hyeme missi fuerant legati in Siciliam ad Egestæos. Hos docet iam rediisse vere cum legatis Egestæorum, qui sexaginta talenta afferebant pro stipendio sex nauium. Itaque Athenienses aduocata concione, & legatis auditis, decreuisse Egestæis auxilia mittere.

Ἀσήμου. Non signati.

D Ἐπαγωγά. Apposita ad persuadendum, apta ad animos pelliciendos.

Αὐτοκράτορας. Cum summa potestate, merum imperium habentes.

Ξυγκατοικίσαι δέ. In suas sedes restituerent. nam suprà dixit, εἰ συμμαχούσιοι λεοντίνοις αἰαστάντες, &c.

Ἤν τι περιγίγνηται αὐτοῖς τοῦ πολέμου. Si qua detur facultas inter administrandum bellum. τὶ τοῦ πολέμου: id est, aliquod belli tempus.

Καὶ τἆλλα τὰ ἐν σικελίᾳ πρᾶξαι. Et reliquas Siciliæ res perinde gererent, ac Reipub. Atheniensium maximè expedire iudicassent. περιπλοκή.

E Καθότι. Qua ratione.

Καὶ τοῖς στρατηγοῖς. Et vt ducibus decernerentur, quæ ad eam expeditionem viderentur necessaria.

417.A Καὶ ὁ Νικίας. Significat Niciam progressum in concionem vt suis ciuibus eam expeditionem dissuaderet. Sed explicat primùm causas cur id dissuaserit.

Ἔργου. Hoc opus, hic labor est.

NICIÆ CONCIO.

Ἡ μὲν ἐκκλησία. Summa istius concionis est dissuasio. Dissuadet enim Nicias expeditionē istam. Argumenta quibus nititur dissuasio, hæc sunt: quia periculosa, quia non necessaria, quia si non suscipiatur, nulla damna afferet: si suscipiatur, & aliqua accidat offensio, maxima grauissimaq; incommoda afferet. Hæc est summa: sed admonet interim populum, ne Egestæos audiant alienigenas, & suam rem agentes, nihil prætereà curantes, néue audiant Alcibiadem, qui imperij cupiditate motus, & spe dignitatis, vtilitatisque ex ea re percipiendæ, instat & vrget istam expeditionem. Admonet deniq; Senatum, & πρύτανιν, Senatus principem, vt quasi moderator leuitatis populi adhibitus ei resistat, & deliberationem istam reuocet in integrum.

Ἐπισήμαντορας. Schol. Qui à nobis ducibus curandus est. Ego hoc ad apparatum classis præfecturæ referendum puto.

Ἐμοὶ μέν τοι. ἀνάστασις. Ego verò censeo de hoc ipso iterum deliberandum, atque consultandum.

Καὶ μὴ οὕτω. Ratio ab vtili: nec tam breui consultatione magnis de rebus bellum suscipere.

B Ἀνδράσιν. Ratio cur non debeant, vt προσήκοντα.

Οὐ προσήκοντα. Quia barbari, quia remoti, vt non facilè fructus ex illis possint percipi.

Καίτοι ἔγωγε. Quærit fidem & authoritatem suæ sententiæ. Meâ interest potiùs suadere bellum hoc, quàm dissuadere. Cur ita? quia honores geram & imperium habebo. προκατάληψις, καὶ λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος.

A Ἐκ τοῦ τοιούτου. Bellum intelligit.

Καὶ ἧσσον ἑτέρων. Altera Ratio: & sum senex ita vt naturæ quodammodo satisfecerim: & non ita mihi sit laborandum de vita conseruanda. δεινότης.

Περὶ τῷ ἐμαυτοῦ σώματι: vt δέδοικα περὶ ξανθῷ μενελάῳ.

Νομίζων. Quanquam existimo eos quoque, qui sibi & suis fortunis cauent, nec ita temerè periculis sese obiiciunt, bonos esse ciues. Paulò antè dixerat, καὶ ἧσσον, &c. Itaque ne videretur nimium sibi tribuere, qui prædicaret suam fortitudinem, & periculorum contemptionem, cæteros ciues parui facere, addit correctionem.

B Μάλιστα γὰρ ἄν. Ratio probabilis: qui enim rem priuatam saluam cupit, idem rem publicā saluam volet, quæ constat ex rebus priuatorum. ὁ γὰρ κακῶς διανοηθεὶς ὑπὲρ τῶν ἰδίων, οὐδέποτε καλῶς βουλεύσεται περὶ τῶν ἀλλοτρίων. Isocr.

C Ὅμως δέ. Pergit quærere sibi authoritatem exemplo vitæ actæ: vt antea nihil suasi aliud, quàm id, quod Reipub. expedire iudicabam: ita nunc idem facturus sum.

Διὰ τὸ προτιμᾶσθαι. Ratio probabilis, vel propter honores delatos, quasi dicat, vt vobis assentarer, & vestræ seruirem voluntati, &c. vel, vt impetrarem à vobis eiusmodi honores: sed priorem sensum probo magis.

Καὶ πρὸς μὲν τοὺς τρόπους. Castigat latenter Atheniensem populum, qui erat τολμητὴς, καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευτὴς, adeò vt nollet audire monentes vt sua conseruaret, ab alienis rebus abstineret, néve se periculis obiiceret. Scio me non esse persuasurum vobis, qui tali estis ingenio: sed tamen officio meo non decero.

D Τοῖς ἑτοίμοις. Rebus certis.

Ὡς δέ. Distributio totius causæ. Bellum periculosum suscipitis: difficile & arduum est subigere Siciliam.

Ἐν καιρῷ σπεύδετε. περιπλοκή, σπεύδετε. Matura consultatione opus esse innuit, & loco, ac tempore.

E Φημὶ γάρ. Præter veteres hostes, nouos comparatis. σεμνότης.

Καὶ οἴεσθε. Refutat opinionem eorum, qui putabant fœdera cum Lacedæmoniis inita duratura. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος.

Ὀνόματι. Extenuatio. Verbo tenus erunt. D

Οὕτω γάρ. Sic enim quidam ex nostris, atque ex aduersariis rem transegerunt. Παρένθεσις.

Σφαλέντων δέ που. Ominatio. accepta verò clade aliqua insigni. 418.A

F Οἷς πρῶτον μέν. Confirmatio: Quia Lacedæmonij necessariò, non voluntariè hoc fœdus fecerūt, quia plures supersunt controuersiæ inter nos, & eos.

Ξυμφορῶν. Cladem intelligit acceptam ad Pylum, & Sphacteriam.

Ἐκ τοῦ αἰσχίονος. Quia ipsi priores pacem petierunt.

G Τὰ δὲ ἀμφισβητούμενα. Intelligit Amphipolim non restitutam, Panactum, & quæ de cogendis Bœotiis vt fœdera facerent, suprà sunt declarata.

Εἰσὶ δ' οἱ. Corinthios intelligit.

Λάβωσιν. Metaphora à viatoribus: itaque addit paulò pòst σπεύδομεν.

Πρὸ πολλοῦ. Plurimi æstimassent.

Ὡς

Ωςπ ἀρχή. Conclusio argumenti.

Μετεώρῳ πόλει. Metaphora à nauibus, quæ in alto sunt, & in periculo constitutæ. Neque suspensis, & incertis rebus nostris.

Εἰ χαλκιδεῖς γε. A maiori. Quæ nobis essent curanda diligenter, & constituenda, non curamus, neque constituimus: quæ minùs sunt curanda, ea verò curamus diligenter, & summo studio: quasi dicat, hoc est peruersè & præposterè Rempublicam administrare.

B Socij Chalcidenses à nobis iã multos annos defecerunt: & ferimus eos impunitos: nõnulli etiam alij fidei dubiæ sunt: & tamen non prospicimus, vt nihil nobis ab illis sit timẽdum. Egestæis verò, qui (quasi dicat) sunt barbari, & à nobis remotissimi, properamus ferre auxilium, & hac de re adeò laboramus.

Hic locus mihi suspectus est de mendo: videtur enim aliquid deesse. Sed quoniam authoritate codicum manu scriptorum destituor, & sensus commodus elicitur, nihil muto.

Εἰ: quoniam, quia. Probat τὴν πόλιν εἶναι μετέωρον.

C Ενδοιαστῶς ἀκροῶνται. Dubiè parent. ἄπιστοι, καὶ σφαλεροὶ σύμμαχοί εἰσιν. ἐνδοιαστῶς, ποιητικόν. Hom. Ὧδε δέ οἱ φρονέοντι δοάσσατο κέρδιον εἶναι. Callimachus: ἐν δοιῇ εἶναι.

Ὑφ᾽ ὧν δὲ αὐτῶν. Alienas properamus vlcisci iniurias, nostras ipsorum negligimus? A maiori. Si nostras negligimus, multò magis alienas negligere debemus.

Επιμέλλομεν. Cunctamur adhuc bello persequi?

Καί τοι τοὺς μέν. A commodis consecuturis demõstrat hoc potiùs esse curandum, illud negligendũ: si Chalcidenses subigamus, eos facilè retinere poterimus: si Siculos subigamus, non ita facile imperio subiectos nostro habebimus. quia remoti, quia multi.

Διὰ πολλοῦ γε ὄντων. Longo locorum interuallo.

D Ανόητον δέ. à turpitudine futura deterret. Amentia verò fuerit bellum inferre illis, quos si viceris, habere in potestate tua nequeas: nisi viceris, in maximo discrimine sis futurus. ἀναλλαγή, vitandæ offensionis gratia.

419.A Μὴ ἐν τῷ ὁμοίῳ. Non eundem statum retinere, qui erat antea κατ᾽ εὐφημισμόν. meliore nomine appellat rem infaustam, & cladem grauissimam acceptam.

Σικελιῶται δ᾽ ἄν μοι. Dixerant Egestæi legati (vt suprà vidimus) verendum esse Atheniensibus, ne Syracusani, euersis impunè Leontinis cognatis Atheniensium, subactis etiam sociis eorundem, magnis auxiliis in Græciam traiicientes vnà cum Peloponnesiis euertant imperium Atheniensium, eaque oratione concionem territabant. Hanc igitur legatorum rationem Nicias iam refutat, & bono esse animo populum iubet, nec tale quippiam vereri. Negat enim Syracusanos etiam subactis illis rebus traiecturos vnquã in Græciã, quia periculosum hoc, & arduũ futurum est: imò nunc potiùs traiecturos, vt gratificentur Lacedæmoniis.

Equidem existimo Siculos neque nunc extimescendos nobis esse, neque posthac, cùm Syracusani rerum illarum potiti fuerint: qua quidem re nos Egestæi territant.

Καὶ ἔτι ἧσσον: τὸ ἑξῆς, εἰ ἄρξειαν αὐτῶν.

Σικελιῶται. Aduenæ: vt, ἰταλιῶται. σικελοὶ οἱ ἀπὸ σικελοῦ: ὡς ἰταλοὶ οἱ ἀπὸ τοῦ ἰταλοῦ τοῦ ἀρχηγέτου.

Νῦν μὲν γάρ: ἀντιπαράθεσις. A contrariis rem probat: nunc potiùs venturi sunt.

Αρχὴν ἐπὶ ἀρχήν. τὸ δύσκολον. Aduersus integrum imperium. Imperium eorum habet sua impedimenta, quæ retineant eos, nec patiantur abesse à Sicilia, ne fortè illis absẽtibus aliqua fiat defectio, aut ab externis insulæ inuasio. Imperium Athen. integrum & florens opibus non ita facilè ab illis poterit expugnari. Hanc vim habere videntur illa verba ἀρχὴν ἐπὶ ἀρχήν.

B Ημᾶς δ᾽ ἄν. Proponit commoda futura nisi suscipiatur ista expeditio: maximè formidabiles erimus illis Græcis, si eò non eamus: & si eamus, & ostentatis nostris opibus paulò pòst incolumes discedamus: sed si quam calamitatem accipiamus, facilè nos contemnent, & vnà cum Peloponnesiis bellum nobis inferent.

Επειτα δ᾽: τὸ ἑξῆς δι᾽ ὀλίγου ἀπέλθοιμεν. Respicit Thucydides ad ea, quæ scripsit Nicias ad populum Atheniensem, vt reuocarent classem: quia reperiebat bellum illud arduum, & perdifficile.

C Τὰ γὰρ διὰ πλείστου. Probat illud, εἰ μὴ ἀφικοίμεθα, ἐνθυμήματι illo, consueta & ante oculos posita facilè contemnuntur. A contrario. Ergo remotissima quæque suspiciuntur, & admirationi sunt.

Διὰ πλείστου ἐλλειπτικῶς. διαστήματος ἀφεστηκότα, ἢ ἄλλο τι ὅμοιον.

Καὶ τὰ πεῖραν τῆς δόξης δόντα. Et quæ minimè specimen virtutis dederunt, & opinionis, quæ de illis est: id est, quorum virtutem minimè experti sumus, sed tantùm opinionem de ea habemus διδόναι

D πεῖραν) (λαμβάνειν πεῖραν, ἐναλλαγή, res pro personis.

Δόξης. ἀντὶ τοῦ, τῆς δοκούσης ἀρετῆς.

Ὅπερ νῦν ὑμεῖς. Exemplo domestico petito ab iis, apud quos agit, fidem facit res consuetas, & familiares parere contemptum. nam (inquit) vos ipsi contemnitis Lacedæmonios, & cæteros Peloponnesios, propterea quòd assuefacti bello, quod iam diu geritis cum illis, eos contemnitis: ita vt bella extera & peregrina iam appetatis.

E Πρὸς ἃ ἐφοβεῖσθε. Præter opinionem vestram, qui antea eos timebatis: sed ἐναλλαγή res pro personis. τὸ ἑξῆς, καταφρονήσαντες ἤδη περὶ ἃ ἐφοβεῖσθε τὸ πρῶτον.

L.V. circa ea, quæ metuebatis antea. F.P. contemnentes eos, quos antea timebatis, ἤ, ὃ καὶ βέλτιον, παρὰ γνώμην πρὸς ἃ ἐφοβεῖσθε.

C Χρὴ δὲ μὴ πρὸς τὰς τύχας. Locus communis de vitanda insolentia: de colenda continentia. Castigat Nicias Athenienses: & quasi magister vitæ præcepta dat, vt compescat fastum eorum, & insolentiam. Νουθετικὸς λόγος.

F Μὴ δὲ λακεδαιμονίους. Incutit terrorem à persona Lacedæmoniorum, eorumq; consiliis. Existimandũ est Lacedæmoniis ob idipsum, quod victi sunt, id vnum agere ac moliri, quò studiosiùs & diutius virtutem colunt.

Περὶ πλείστου, vel τιμώμενοι, vel ποιούμενοι, vel aliud simile συνηθικῶς supplendum.

Δόξαν ἀρετῆς. Vt Fulgores syderum, tenebræ calamitatum: gloriam: bonã famam & existimationem, ac opinionem virtutis, virtutem claram quærunt: vt sit δόξα, pro gloria.

G Ωςτε οὐ περὶ τῶν ἐν σικελίᾳ. Efficit cogitandum esse, & laborandum potiùs de conseruanda sua salute, quàm de inferendo bello Siciliæ. 420.A

Ο ἀγών ἐστι ἀγῶνα περί τινος. Agi de re aliqua. A re militari, vel à foro & iudiciis ducta metaphora.

Οξέως. Citò, sine mora. ταχέως. Monet, quasi in-

sidiæ sint proximæ ita, vt nisi caueant, statim in eas sint ruituri.

Δι' ὀλιγαρχίας. Nouitate rerum, & periculo amittendæ libertatis terret. A genere politiæ aduersario. ὀλιγαρχία) (δημοκρατία.

Καὶ μεμνῆσθαι χρὴ ἡμᾶς. Admonet iacturę ciuium, qui partim bello, partim pestilentia absumpti fuerant: admonet etiam immensi sumptus in istud bellum facti, vt deterreat ab ista expeditione, quæ sine maximo apparatu suscipi non poterat: innuēs Rempublicam esse exhaustam pecunia & copiis. Occurrit etiam ad illud: immo adsunt & pecuniæ & copiæ: vtamur itaque (inquit) illis pro nobis potiùs, quàm pro alienigenis.

Λελωφήκαμεν. Respirauimus, recreati sumus. λωφᾶν κυρίως τὸ ἀποθέσθαι τὸ ἐπὶ τῷ λόφῳ. ὁ ἐπὶ τραχήλῳ ἄχθος, κατ' ἔκτασιν τῆς λο συλλαβῆς. Hom. Οδ'. ι. καὶ δή κ' ἐμὸν κῆρ λωφήσειε κακῶν.

Βραχύ τι. Extenuatio. aliquantisper.

Φυγάδων. Eleuat Egestæorum authoritatem: quia è Troia profecti, & barbari.

Τό, τι ψεύσασθαι. Iis mendacij suspicionem vocat.

Καὶ τῷ τοῦ πέλας κινδύνῳ. Qui aliorum periculis suos sustentant casus: qui verba tantùm afferunt: qui futuri ingrati, si rem obtinuerint: si non obtinuerint, socios secū in perniciem sint pertracturi.

Τῶ τοῦ πέλας. Aliorum periculis rem suam agūt. ἢ κατορθοῦσι, καὶ κατορθώσαντες μὴ εἰδέναι χάριν ἀξίαν. Sed breuitatis causa ita dixit.

Χάριν. Dignas & meritas non habeant gratias.

Πταίσαντας. Accepta clade.

Εἴ τέ τις ἄρχειν. Docuit huc vsque bellum esse periculosum, & minimè necessarium: & propterea non suscipiendum. Iam eleuat Alcibiadis authoritatem, qui huius belli author erat. Demōstrat non esse audiendum eum, qui periculis Reipub. priuatam dignitatem, & vtilitatem quærat.

Quòd si aliquis creatus imperator, bellum suadeat, minimè eum audite, nec permittite, vt Reipub. periculis priuatam dignitatem, & splendorem quærat. Sed probationes sunt interpositæ.

Ἄσμενος. Lubens propter vtilitatem, & dignitatem, quam sperat ex hoc imperio.

Νεώτερος. Ab ætate argumentum. Non callet vsum rerum.

Ἱπποτροφίας. Currus habebat, & equos alebat ita, vt septem currus simul miserit ad ludos Olympiacos.

Διὰ πολυτέλειαν. Propter sumptuum magnitudinem. Hic est sensus germanus, & referendum est hoc ad ὠφεληθῇ: perinde, ac si diceret: & vtilitatem percipiat ex hoc imperio, vt leuetur magnis sumptibus, quos in alendos equos facit. Cic. de Orat. libr. 2. Si auaritia tollenda est, tollenda est mater eius luxuries.

Νομίσατε δέ. Existimate verò huiusmodi ciues non esse bonos.

Τὰ δημόσια ἀδικεῖν. Quia dignitatē & vtilitatem quærunt ex malis & periculis Reipub. & quia non sunt pares propter ætatem tantæ rerum moli administrandæ: & tamen affectant imperium.

Τὰ δὲ ἴδια. Ergo non sunt frugi neque publicè, neque priuatim.

Οὓς ὁρῶν. Eleuat autoritatem aduocatorum Alcibiadis, & Senatus fidem implorat aduersus eos.

Μὴ καταισχυνθῆναι: μετωνυμία. Causa pro effecto, id est, pro ipsa erubescentia, qua retineri poterant, ne resisterent.

Μὴ δ' ὅπερ ἂν αὐτοὶ πάθοιεν. Hortorque ne eodem morbo afficiantur, quo ipsi adolescentes, vt perditè absentes ament.

Γνόντας. Incommoda proponit, ac deterret.

Καὶ ψηφίζεσθαι. Præscribit sententiam, & quasi formulam quandam illis tradit. Vt Sicilienses intra suos limites se contineant, intra mare Siculum, & mare Ionicum: sua colant, & res inter se componant, Egestæi bellum, quod ipsi sua sponte susceperant, sponte sua etiam deponant. populus Atheniensium ab eiusmodi societate abstineat, quæ periculosa, minimè fructuosa esset.

Οὐ μεμπτοῖς. Non angustis: id est, satis amplis. κατ' ἄρνησιν. de quibus non est quod querantur.

Οἷς κακῶς μὲν πράξασιν. à quibus si ab hoste premātur, bellum propulsemus.

Καὶ σὺ ὦ πρύτανι. Præsidem Senatus iam alloquitur, qui erat Princeps collegij τῶν ἐννέα ἀρχόντων, cuius erat mittere populum in suffragia; & rogare sententias, easq; de consilij authoritate cōfirmare. 421.A

Ἐπιψήφιζε. ὁ πρόεδρος ἐπεψήφιζεν. Αἰσχίνης. ἀνάγνωθί μοι τίς ἐστιν ὁ ταῦτα γράψας, καὶ τίς ὁ ταῦτα ἐπιψηφίσας πρόεδρος.

Κήδεσθαι τῆς πόλεως. Curare nequid Respublica detrimenti capiat.

Καὶ γνώμας προτίθει αὖθις. Et roga iterū sententias.

Νομίσας. Illud persuasum habens (si modò reformidas plebiscitum rescindere) hanc rem tibi crimini datum non iri. Cur ita? quia dolo, & fraude carebit, & coram populo fiet, Reipub. autem salutem afferet.

Καὶ τὸ καλῶς ἄρξαι. Atque id demum esse, rectè & præclarè fungi magistratu, si patriam beneficiis quamplurimis affeceris, damna nulla dedita opera attuleris. Ab officio magistratus.

Τῶν δὲ Ἀθηναίων. In magna concionis multitudine, alij aliter sentiebant, plerique tamen bellum susceptum cupiebant. Hi suadebant: nonnulli etiam dissuadebāt. sed Alcibiades in primis vrgebat, tum vt aduersaretur Niciæ, cui in Repub. administranda etiam alias resistebat; tum quia criminatione ab eo prouocatus fuerat: tum denique quia flagrabat imperij cupiditate, & honorum atq; cōmodorum, quæ inde facilè sperabat se adepturum.

Διάφορος. Aduersarius.

Ὢν γὰρ ἐν ἀξιώματι. Cum enim emineret authoritate inter suos ciues, sumptibus etiam erat profusior, quàm facultates eius perferre possent: tum in alendis equis, tum in aliis impensis faciendis.

Ὢν ἐν ἀξιώματι. Similis formula locutionis est illa, qua vsus est de Pausania lib. 1. ὢν καὶ πρότερον ἐν μεγάλῳ ἀξιώματι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν Πλαταιᾶσιν ἡγεμονίαν.

Ἐχρῆτο ταῖς ἐπιθυμίαις μείζοσιν: ἀντὶ τοῦ, μειζόνων ἐπεθύμει. Maiora appetebat, quàm ferre poterant eius facultates cùm in alendis equis, tum in aliis sumptibus faciendis.

Τῆς τε κατὰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα παρανομίας: ἀντὶ τοῦ, τὴν περὶ τὸ σῶμα δίαιταν παρὰ τοὺς νόμους. Cùm intuerentur cultum corporis, & victus lautitiam, qua vtebatur præter institutum patrium. De Pauf. lib. 1. οὐκέτι ἠδύνατο ἐν τῷ καθεστηκότι τρόπῳ βιοτεύειν, &c. hoc est, Metuentes eum propter cultū corporis, & victus lautitiam, quā extra modum, & præter victus institutum vtebatur: metuentes etiam animi magnitudinem in rebus, quas gerendas suscepisset, ab eo vt tyrannidem affectante, alienati sunt.

Καὶ δημο-

Καὶ δημοσίᾳ κράτιστα διαθέντα τὰ τοῦ πολέμου. Et quamuis bella gerendo optimè Rempublicam administrauerit, tamen ob vitam & mores eius auersati eum, aliis Rempublicam permiserunt, qui non multò pòst eam euerterunt.

A

ALCIBIADIS CONCIO.

422.A Καὶ προσήκει μοι. Nicias dissuasit bellum: Alcibiades iam suadet. Sed quoniam Nicias in peroratione criminatus eum fuerat, primo loco respondet eius criminationi: deinde aggreditur ad causam. B Hoc facit rectè & ex arte: nam nisi prius insitas de nobis opiniones, & malam existimationem euellamus, nullam nostra oratio authoritatem habitura est apud quos agimus: qua de re Aristoteles tertio libro Rhetoric. Itaque Alcibiades refutat crimina primùm: deinde insinuat se in causam. Dixerat Nicias non esse audiendum Alcibiadem bellum suadentem, & imperium appetentem, quia est adolescens, & impar rebus magnis, & arduis administrandis: quia mira est hominis C luxuries & ambitio. Ad hæc crimina occurrit Alcibiades statim in ipso proœmio, & ea refutat, docet suam ambitionem, suumque luxum non modò nullam turpitudinem, nullumq; detrimentum afferre reipublicæ, sed summam etiam dignitatem, atque vtilitatem: suam verò iuuentutem dedisse iam documentum vtrum commoda, an incommoda sit reipublicæ, Rempublicam sua opera non solùm non imminutam, sed etiam amicitiis, societatibusque auctam. Hæc est summa. D Argumenta sigillatim expendemus inter explicanda verba. Habemus hîc locum communem pro luxu, & contra luxum. Nicias damnat luxum, Alcibiades tuetur. Qui studio tenentur eloquentiæ debent notare diligenter hos locos, eosque ad imitandum sibi proponere: alit enim vires eloquentiæ huiusmodi exercitatio: & exemplum propositum authorum probatissimorum, quasi regula quædam errare eos non patietur. Hac ipsa ratione vtebatur Aristoteles cùm suos audito- E res exercebat, vt in vtramque partem differerent.

Προσήκει μοι. λαμπρύνεσθαι. Ego verò nego imperium ad alium quenquam pertinere magis, quàm ad me, & dignum me eo esse existimo, vel tu negas ad me pertinere imperium: ego aio & pertinere, & meritò pertinere. Nicias ait imperium ad me non pertinere, & me indignum eo esse: ego verò aio, & imperium ad me magis quàm ad alios pertinere, & me dignum eo esse. Hæc oratio ha- F bet splendorem, & magnificentiam, quæ continet iactantiam, & gloriationem. Itaque Alcibiades dum de suo splendore, & magnificentia loquitur, splendida simul oratione, & magno vtitur apparatu.

Sed dixerit quis huiusmodi prædicationem suarum laudum esse vitiosam: solet enim esse grauis, & molesta auditoribus. λύσις. At vitatur fastidium (vt docet Hermogenes) triplici ratione. Si generatim, & in vniuersum agamus, nostrasque G laudes cum aliorum laudibus communicemus: si necessitate nos coactos id facere ostendamus: si personam immutemus. Hîc necessitate coactum Alcibiadem dicemus prædicare suas laudes: prouocatus enim à Nicia hoc facit.

Καὶ, καὶ. πλυσιωθῆναι. ἰνστασις.

Μᾶλλον ἑτέρων. Propter generis, & maiorũ meorum nobilitatem, & propter virtutem, meaque in rempublicam merita.

Ἀνάγκη γάρ. Detegit artificium necessitatis: vitandæ arrogantiæ causa: & est correctio quædam.

Καθήψατο μὲν. καθάπτεσθαι τὸ τραχύτερον προσφέρεσθαί τινι ἐν λόγοις. Apud Homerum, τὸ ἁπλῶς προσφθέγγεσθαί τινα, demulcere, & alia quædam. pupugit, momordit, *m'ha toccato, m'ha touché.*

Καὶ ἄξιος. Propter virtutem, & prudentiam.

Ὧν γὰρ πέρι. Ratio: Nam ea, propter quæ sum celebris, non solùm mihi, & meis afferunt gloriam priuatim, sed publicè etiam afferunt præter gloriam, vtilitatem quoque: quasi dicat, ne dum incommodum, & turpitudinẽ, vt Nicias calumniatur. ἐπιβόητος εἰμι, Θουκυδίδιον, περιβόητος.

Οἱ γὰρ Ἕλληνες. Docet quomodo splendor suus, & B magnificentia afferat vtilitatem reipublicæ. Græci enim intuiti magnificentiam apparatus, quo ego ludos Olympiacos adij, existimarunt nostram ciuitatem longè potétiorem quàm re ipsa est: quasi dicat, Si vnus ciuis tantum potest, quid sentiendum est de totius ciuitatis potentia?

Μείζω ὑπὲρ δύναμιν. Longè potentiorem, quàm est re ipsa.

Τῷ διαπρεπεῖ τῆς θεωρίας. Apparatu splendido, θεωρίαν appellat aditum ad ludos, qui in honorem Iouis fiebant.

Διότι. Explicat quis fuerit splendor, & apparatus ille.

Καθῆκα: καθιέναι. Inter alias significationes, quas habet, significat dimittere in stadium, mittere in currule certamen.

Καὶ δεύτερος. Secunda tuli præmia: erant & tertia, & quarta.

Καὶ τἄλλα. Quia victores in patriam reuertebantur triumphantes. Erat etiam moris, vt aperta parte murorum in vrbem inueherentur.

Ἀξίου τῆς νίκης. Pro eo, ac merebat victoria, pro eo, ac postulabat.

Νόμῳ μὲν γάρ. Hæc enim & legitimum habent honorem, & potentiæ opinionem afferunt. Νόμῳ. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος. Magnifici isti sumptus tyrannici sunt: imò legitimi.

Ἐκ δὲ τοῦ δρωμένου. Mutata figura: ex iis autem quæ geruntur, etiam potentia ciuitatis cognoscitur, suspicione: id est, coniectura.

Καὶ ὅσα αὖ. Transit ad aliam partem splendoris: G illa erat extra vrbem: hæc intra vrbem, & domestica: reliquus itaque (inquit) splendor meus domesticus in publicis sumptibus mihi parit inuidiam apud meos ciueis. Sed apud exteras gentes parit & ipse opinionem potentiæ. ad illud διὰ δὲ πολυτέλειαν.

Λαμπρύνεσθαι τι τινί. Quærere aliquem splendorem ex re aliqua.

Χορηγίαις. Sumptus. erogatio in ludos, omnis impensa voluntaria, & munus. Propriè ipsius choragi, τοῦ διδασκάλου καὶ ἐξάρχοντος τοῦ χοροῦ, κορυφαίου.

Φθονεῖται. Inuidiosus est natura. πρὸς γὰρ τὸν ἔχοντα ὁ φθόνος ἕρπει.

Καὶ οὐκ ἄχρηστος ἡ διάνοια. Efficit eiusmodi animi magnitudinem fructuosam esse: διάνοια: mens, animi propositum.

Οὐδέ γε ἄδικον. Neque verò est iniquum: Occurrit ad illud: Non seruas æquabilitatem in libera ciuitate: concedit, sed iure se tuetur: qui ma-

gnitudine animi cæteris antecellit, is si cæteris par esse nolit, non est propterea damnandus. audax sententia. Facit fidem: quemadmodum nemo libenter venit in partem calamitatum, quibus potentes premuntur: sic etiam si dignitatis præstantia excellamus, non sumus vituperandi si pares vulgò esse recusemus. ἔννοιαι δὲ νεότητος τολμηραὶ, καὶ ἐπικίνδυνοι.

Ο κακῶς πράσσων: ἐναλλαγή, ἀντὶ τοῦ οὐδεὶς πρὸς τὸν κακῶς πράσσοντα. ἰσομοιρεῖν τῆς ξυμφορᾶς πρός τινα, ἀντὶ τοῦ, ἴσην μοῖραν τῆς ξυμφορᾶς ἔχειν ὥσπερ τις.

Εὐπραγούντων. A florentibus fortuna si despiciatur.

Η τὰ ἴσα νέμων, τὰ ὅμοια ἀνταξιούτω. Alioqui idem tribuat vt idem referat: id est, ne contemnat nos in calamitate positos; ne contemnatur & ipse dum dignitate est inferior.

Οἶδα δὲ τοὺς τοιούτους. Eleuat eiusmodi inuidiam, & compensat si quid in ea vitij est, commodis, quæ consequuntur. Quanquam scio huiusmodi homines, qui splendore ac dignitate cæteris antecellũt, premi aliorum inuidia. Concedo (inquit) sed tantummodo dum viuunt: nam mortui gloriam immortalem tum patriæ, tum sibi relinquunt. τοὺς τοιούτους: τοὺς μέγα φρονοῦντας ἐφ' ἑαυτοῖς.

Τῶν δὲ ἔπειτα ἀνθρώπων. Relinquere nonnullis posteris vendicationem cognationis: id est, eam gloriam, & eam de se opinionem posteris relinquere, vt nonnulli cupiant cognati eorum appellari, & id iuris sibi vendicet, quo videlicet participes eorum gloriæ fiant. προσποίησιν ξυγγενείας. Summam gloriam, & admirationem, ita, vt nonnulli ius cognationis sibi vendicent: hoc est, prædicent se esse cognatos illorum.

Ως περὶ ἀλλοτρίων: Commoratio: ἄρσις καὶ θέσις.

Ων ἐγὼ ὀρεγόμενος. Concludit superiora vt transeat ad alia: suprà respondit ad crimen luxus, iam respondet ad crimen iuuentutis. Quarum rerum ego desiderio captus, & propterea celebris. Σολοικοφανές. nisi coniungamus τὸ μεταχειρίζω cum ὀρεγόμενος.

Πελοποννήσου γάρ. Dixerat Nicias Alcibiadem propter iuuentutem, & rerum imperitiam non esse aptum ad imperium gerendum. Occurrit Alcibiades: negat se esse rerum gerendarum imperitum, quamuis sit adolescens: probat. Nam neque eloquentia, neque prudentia mihi deest. Exemplo fidem facit. Nam mea eloquentia, meaque prudentia impulit Argiuos, & Mantineos, vt societate nobiscum facta prœlio certarent cum Lacedæmoniis, cùm Lacedæmonij in maximum discrimen adducti de summa rerum dimicarunt. Et quamuis vicerint, tamen vires suas ita attriuerunt, vt non admodum adhuc eis fidant.

Τὰ δυνατώτατα. Ciuitates potentissimas. Mantineam, & Argos intelligit. sed χωρία supplendum.

Ξυστήσας. Conciliatis amicitia, & societate vobiscum. ξυστάσεις. coitiones, & conspirationes.

Κατέστησα. Adduxi, compuli, vt de summa rerum decernerent. λαμπρότης.

Καὶ περιγενόμενοι. Quamuis prœlio superiores discesserint.

Βέβαιος θαρσοῦσιν. Tamen nondum suis rebus planè confidunt: nondum omnino metu liberati sunt.

Καὶ ταῦτα ἡ ἐμὴ νεότης. Conclusio. Hęc autem mea iuuentus, meaque imperitia partim eloquentia, partim prudentia transegit. Sed εἰρωνικῶς.

Καὶ μετὰ βαρύτητος. Per iuuentutem intelligitur grauitas: per imperitiam, & stultitiam, peritia, & prudentia.

Ωμίλησεν. ὁμιλεῖν, τὸ συναναστρέφεσθαι, τὸ ἀπαντᾶν, τὸ ἐντυγχάνων. μετὰ δοκῆς, μετ' ἀπατηκῆς νῦν, ὁμιλητής, ἡ ὁμιλοῦσα διεπράξατο. Transegit familiaritate, & amicitia: erat enim gratiosus apud Argiuos.

Οργῇ. Οργὴ παρὰ Θουκυδίδῃ ἡ διάνοια, ὁ τρόπος, ὁ σκοπός, suprà καὶ γὰρ εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθομένους τε πολεμεῖν καὶ ἐν τῷ ἔργῳ πράσσοντας. Σχολιαστής, καὶ ἀπειλήσασα μετ' ὀργῆς αὐτοῖς, εἰ μὴ θέλοιεν προσχωρεῖν, irata etiam comminata est eis, nisi societatem, & amicitiam nobiscum inirent, fore scilicet, vt nos cum Lacedæmoniis eos oppugnaremus, atque adeò euerteremus. ὀργῇ, impetu animi.

Παρέχεσθαι πίστιν. Confirmare, comprobare, facere fidem.

Αλλ' ἕως ἐγώ. Iam accedit ad bellum suadendum, & expeditionem istam suscipiendam: præcipua argumenta, quibus bellum suscipiendum censet, illa sunt: Ego ætate floreo, Nicias felicitate. Vtamini igitur vtriusque nostrûm commodo ad vsum Reipublicę: verùm tantisper dum & ego adhuc vigeo, & floreo.

Μετ' αὐτῆς. τῆς ἀνοίας δηλονότι. Vigeo ætate, authoritate, & prudentia.

Αποχρήσασθε. Liberè, & abundè vtamini: aliud enim est καταχρήσασθαι. Ωφελεία commodo.

Ως ἐπὶ μεγάλην δύναμιν. Refutat illud Niciæ, quo terrebat Athenienses.

Καὶ τὸν ἐς τὴν Σικελίαν πλοῦν. Propositio, ne reuocetis sententiam de suscipienda expeditione. μεταγινώσκω, μετάνοια.

Οχλοις. Argumenta: ciuitates illæ sunt frequentes non certo genere ciuium, sed multa, & varia colluuie aduenarum: itaque ex morum voluntatumque varietate, proficiscitur facilis earum mutatio.

Επιδοχάς. Facilè admittunt, ac recipiunt aduenas venienteis.

Καὶ οὐδείς. Hæc autem colluuies non est instructa armis priuatim: publicè neque mœnibus, neque castellis, neque etiam cæteris rebus necessariis ad hostium impetum propulsandum.

Νομίμοις. Vsitato apparatu. Sed, quasi dicat, obsoleto, & barbaro, munitiones vsitatas intelligit.

Ο τι δὲ ἕκαστος. Summa est, Vnusquisque prospicit non publicæ, sed suæ vtilitati: sed singulatim, non generatim, vnusquisque prospicit, &c. peculatu, & direptione ærarij, si possit dicendo persuadere: si non possit, seditionem concitat, in qua nisi propositum obtineat, non curat, si solum vertere cogatur, quia non ducit eam ciuitatem pro patria: vult omnino efficere summam omnium rerum confusionem ibi esse.

Καὶ οὐκ εἰκός. Magna igitur ex ea re dissensio tum in sententiis, tum in rebus gerendis.

Ταχὺ δ' ἄν. Itaque speranda deditio, si quæ conditiones commodæ proponantur.

Καὶ μὴν οὐδ' ὁπλῖται. Erat opinio, & rumor magnam vim armatorum militum esse in Sicilia: & Nicias hoc attigerat in sua concione: hanc opinionem refutat Alcibiades à maiori, ne apud nos qui-

nos quidem qui Græci sumus constat hæc opinio de vi & copia τῶν ὁπλιτῶν. multò magis apud barbaros.

Πεμπομπεύωνται. Inflatiùs prædicantur, & commemorantur. hoc fortasse ad tempora Troiana referendum.

B Ὅσοι ἕκαστοι. Quot singuli se esse iactabant.

Ἀλλὰ μέγιστον. Sed nostris tandem temporibus iustum armatorum numerum habere cœpit Græcia, quæ antea falsum prædicabat.

Τά τε οὖν ἐκεῖ. Concludit argumentationem istam de facultate & facilitate belli huius, vt ad alteram partem facultatis transeat: & refutat illud Niciæ, bellum fore in Græcia graue. Rerum igitur illarum status talis est, & longè facilior.

Τοιαῦτα. Ex colluuie gentium.

Καὶ ἔτι εὐπορώτερα. Propositio sequentium.

Βαρβάρους τε γάρ. Habebimus auxilia barbarorum, qui Syracusanos oderunt, neque bello domestico impediemur.

Τὰ ἐνθάδε: ad illud. φησὶ γὰρ ὑμᾶς πολεμίους πολλοὺς ἐνθάδε ὑπολιπόντας, καὶ ἑτέρους ἐπιθυμεῖν ἐκεῖσε πλεύσαντας, δεῦρο ἐπαγαγέσθαι. Refutat à magnitudine classis, & confirmat rem. Exemplum.

Ἢν ὑμεῖς. Insinuatio, nisi vos Niciam audiatis.

C Καὶ νῦν. Accommodat id quod dicebat, ad id de quo agebatur: & nunc Peloponnesij minùs sunt nobis formidandi, quàm anteà: & si sunt formidandi, tamen classe non sunt formidandi.

Ἀνέλπιστοι μᾶλλον. Infirmiores: sed figuratè à consequenti, magis desperantes, & suis rebus atque opibus diffidentes. Vel, Nunquam antè magis destituti fuerunt spe nos superandi.

Ὥστε τί ἄν. Conclusio: quare suscipiendum bellum.

Τὴν δὲ ἀρχήν. Ab vtili: non otio, nec desidia, sed negotio, laboribus, & periculis subeundis imperia quæruntur.

425.A Ἤρξαν. Rerum potiti sunt.

Παραγιγνόμενοι προθύμως. Impigrè succurrendo.

Ἐπεὶ εἴγε ἡσυχάζοιεν. A contrariis. nam otio, & cũctatione imperia non solùm non propagantur: sed etiam parta amittuntur.

B Τόν γὰρ προύχοντα. Quilibet enim solet præpotentem prior euertere, nedum bellum inferentem propulsare. Itaque, quasi dicat, Græci & barbari metuentes nostram potẽtiam sibi formidabilem, & periculosam, nos etiam quiescentes, & à bello abstinentes euertent, vt metu isto se liberent.

Καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι. Neque licet nobis arbitratu nostro modum imperio statuere: sed necesse est, quando hoc loco sumus constituti, vt eos, quibus præsumus, coerceamus, alios imperio adiungamus: à quæstoribus ἡ μεταφορά, ἀπὸ τοῦ ταμιείου.

Ἐν τῷδε: hoc loco. ἐν τῷ ἄρχειν ἑτέρων.

Τοῖς μὲν ἐπιβουλεύειν. Aliorum affectare imperium, qui iam non parent, Siculos, Italos, Carthaginienses innuit.

Μὴ ἀνιέναι. Non missos facere: id est, coercere.

Διὰ τὸ ἀρχθήνεσθαι. ἂν ὑφ' ἑτέρων. Quia periculum nobis imminet, ne seruiamus aliis, nisi ipsi rerum potiamur.

Καὶ οὐκ ἐκ τοῦ αὐτοῦ. Non eadem ratio otij habenda est nobis, atque aliis. Quam ob rem? Quia alij, quasi dicat, nati sunt, vt seruiant: nos, vt imperemus. Aut igitur natura, & instituta mutanda sunt, A aut retinendum imperium quibus artibus licet. A necessario.

Ἡμῖν, καὶ τοῖς ἄλλοις. Legendum longè meliore sensu. codices priores erant corrupti, secuti sunt posteriores idem mendum. τὸ ἥσυχον, ἐπὶ ἡσυχίαν.

Εἰ μὴ καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα. Nisi eadem studia, & instituta sequamini. εἰρωνεία καὶ βαρύτης. Alij otium amplexantur, quia non ad imperium: sed ad seruitutem nati sunt. vos non ita. Quare vel mutandum vitæ studium, ac institutum, vel opera nobis danda, vt quibuslibet rationibus imperium retineamus, atque propagemus.

Λογισάμενοι οὖν. Quare suscipiendum bellum, vt imperium propagemus. ἐπὶ λόγοι. τάδε τὰ πράγματα.

Ἵνα πελοποννησίων. Vt spiritus Peloponnesiorum deprimamus magnitudine nostri animi.

Καὶ ἅμα. Commoda proponit: aut subacta Sicilia totius Græciæ imperium obtinebimus: aut certè Syracusanorum opes affligemus.

Τὸ δὲ ἀσφαλές. A tuto. Licebit nobis, & manere tutò si velimus, & discedere, si lubeat, propter classis præsidium.

Τὸ ἀσφαλές. τὴν ἀσφάλειαν. Incolumitatem.

Αὐτοκράτορες γάρ. Nam etiam apud illas gentes merum imperium maris obtinebimus.

426.A Καὶ μὴ ὑμᾶς ἡ Νικίου. Hortatus est Senatum Nicias, vt opponeret sese, atque aduersaretur iuuentuti, & aduocatis Alcibiadis. itaque iam Alcibiades refutat, & eleuat eam partem orationis Niciæ. ait, nihil aliud hoc esse, quàm seditionem concitare. itaque non esse audiendum eum efficit, nec sententiam de bello inferendo reuocandam.

Neque auertat vos à bello suscipiendo Niciæ oratio, quæ otium suadet, & dissidium inter iuuenes, & senes excitat.

Τῷ δὲ εἰωθότι κόσμῳ. Sed solita modestia, & consensu omnium ordinum amplificate Rempublicam.

Τό, τε φαῦλον. τὸ θητικόν. τὸ μέσον, οἱ ζευγῖται, καὶ τὸ ἱππικόν. τὸ ἀκριβές, οἱ πεντακοσιομέδιμνοι, vel ad quatuor istos census ciuitatis respicit, vt per medium intelligat τοὺς ζευγίτας, καὶ τοὺς ἱππεῖς, vel generatim, & in vniuersum respicit ad fortunam summam, imam, & mediocrem ciuium.

Φαῦλον. Infimam plebem: Infimi cum summis, summi cum infimis: vtrique cum ordine medio ciuium consentiant, si omnis respublica consentiat.

Τὸ μέσον. Ciueis loco mediocri natos.

Τὸ ἀκριβὲς πάνυ. Summo loco natos. ἂν abundat.

Καὶ τὴν πόλιν. Et Rempublicam si cesset, & delectetur otio, attritum iri paulatim, futurumque vt omnium rerum disciplina apud nos consenescat: sin bella gerat, vsum, & disciplinam rei militaris esse amplificaturam, & hostem non verbis, sed factis propulsaturam. τρίψεσθαι: ἀντὶ τοῦ τριφθήσεσθαι.

B Αὐτὴν περὶ ἑαυτήν. Sponte sua: ipsam sua mole, suis opibus attritum iri.

Ὥσπερ καὶ ἄλλο τι. Vt vasa fictilia, & alia id genus, quæ temporis vetustate teruntur, & consumuntur.

Ἕξειν μᾶλλον σύνηθες. Et meliùs cognituram, vel longè notiorem ei fore facultatem hostis propulsandi re potiùs, quàm verbis, faciliùs percepturam qua ratione hostis propulsandus sit.

Παράπαν τε ξυγγινώσκω. In summa ita sentio, in otio inesse periculum iis præsertim, qui

ad negotium sunt: in negotio autem, etiam si sua sponte probandum non videatur, tamen incolumitatem & salutem esse positam.

Δοκεῖν μοι. Meo iudicio.

Μεταβολὴ ἀπραγμοσύνης. Mutata ratione, vt ex negotiosa, otiosa fiat. cōmutato negotio cū otio.

Ἀσφαλέστατα οἰκεῖν. Tranquillissimè & tutissimè vitam degere.

Τοῖς παροῦσιν ἤθεσι, καὶ νόμοις. Patriis institutis, & legibus, quamuis sint deteriores, viuunt minimè discordes.

Ἥκιστα διαφόρως. Respicit ad illud Niciæ, καὶ τῶν πρεσβυτέρων αὖ τοῖς παρακελεύομαι.

Niciæ concio.

Ἐπειδὴ πάντως ὁρῶ ὑμᾶς ὦ ἀθηναῖοι. Dissuadet bellum Nicias etiam hac concione, sed ratione diuersa, ac fecit suprà. Suprà enim apertè, & simpliciter dissuasit: hìc artificiosè, & tectè idem facit. Quasi enim & ipse assentiretur cæteris, qui bellum decernebant, illud tantùm addit de magnitudine apparatus, quoniam bellum grauissimum suscipiebatur, & aduersus ciuitates instructissimas, & omnibus rebus bellicis ornatissimas. Censet itaque magnam classem esse parandam. 200. naues longas, multas præterea onerarias, magnas copias peditum, equitum etiam, magnam vim pecuniæ, & commeatus. Extollit opes Siciliensium: docet plures esse ciuitates aduersus quas itur, quæ liberæ, & potentes sunt, & peditatu, equitatu, commeatu, & pecuniis abundant: itaque opus esse firmissimo apparatu, & copiis ad bellum eis inferendum.

Prooemium est perbreue à persona populi ductum, & habet coniunctam propositionem totius causæ.

Quoniam intelligo vos omnino flagrare studio belli inferendi, cupio equidem lætum successum rei huius in posterum: nunc tamen meam expromam sententiam.

Ὡρμημένον. ὁρμῶμαι στρατεύειν. Feror animi studio, & impetu ad bellum inferendum: appeto &c. animatos ad istud bellum.

Ξυνενέγκοι μέν. Conciliat sibi populum optatione successus. Vtinam hæc eum exitū habeant, quem cupimus, & volumus.

Ἐπὶ γὰρ πόλεις. ἡ πρότασις. Apparatu magno opus est: sed exponit præcipuas causas, cur magno apparatu opus sit: quo in loco extollit opes, & potentiam Siculorum. Præcipuum enthymema: aduersus liberas ciuitates bellum mouemus, quæ nullius imperio parent, ita, vt nouarum rerum sint cupidæ, quasi dicat, qui aliis seruiunt, hi, vt illa seruitute se liberent, facilè transeant ad alios: sed hæ ciuitates nemini seruiunt: itaq; tuendæ libertatis gratia, extrema quæq; sunt toleratura, & omnia tentatura ne in alterius potestatem veniant.

Ἀκοῇ αἰσθάνομαι: ἀντὶ τοῦ ἀκούω. Λύσις τῶν ἀντιπιπτόντων.

427.A Οὔτε δεόμενοι: ὅτι οὐχ ὑπήκοοι.

Ἥδ' ἄν. Quæ ex dura seruitute in meliorem rerum statum transeat.

Ῥᾴω, meliorem iam. ῥάων γίνομαι, meliusculè habeo, conualesco. ῥαΐζειν τῆς νόσου, leuari morbo: à re medica ἡ μεταφορά.

Οὐδ' ἂν τὴν ἀρχήν. Neque suam libertatem cum nostro seruitio esse commutaturas.

Πολλαὶ τὸ πλῆθος: τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἑξῆς. Duo sunt argumeta: quia Græcæ ciuitates, & propterea libertatis studiosæ; quia multæ, vt sint potentes. hic est sensus genuinus.

Γενέσθαι. Secuturas nostras partes: adfuturas nobis.

Νάξος. μεταξὺ Κατάνης, καὶ Συρακουσῶν.

Ἐπιλα: Συράκουσαι. Σελινοῦς. Γέλα. Ἀκράγας. Μέγαρα. Μεσσήνη. Ἱμέρα, ἡ καμαρίνη.

Ὁμοιοτρόπως. Perinde atque nos.

Ὄχλος. Hominum multitudo.

Ἀπαρχὴ ἐσφέρεται. Tributum penditur.

Οἰκείῳ. Dominato, non extrinsecus importato, non aduentitio.

Πρὸς οὖν τὴν τοιαύτην δύναμιν. Expositis causis, iam docet magno apparatu opus esse.

Φαύλης: infirmis, vt κλυτοὺς ἱπποδάμεια.

Πεζὸν πολλήν. Multum peditatum.

Ἄξιον τῆς διανοίας. Dignum cogitatis, & incœptis nostris.

Ξυστῶσιν. Conspirent metu nostri.

Αἰσχρὸν δέ. A turpi.

Βιασθέντας. Vi pulsos, reiectos.

Ἀσκέπτως βουλευσαμένους. Inita deliberatione temerè, & inconsideratè.

Αὐτόθεν δέ, supple δεῖ. Sed ex hoc ipso loco cū firmissimo apparatu est bellum inferendum.

Ἀξιόχρεω. Pari, numero scilicet, & virtute. ἡ μεταφορὰ à debitoribus.

Γνόντας. Proponit necessitatem, quia procul à nostris finibus sumus nauigaturi, quia non habebimus ibi vnde euocemus auxilia, sicuti facere cōsueuimus in his regionibus: vbi si bellum inferamus, facilè, & celeriter iuuari possumus à sociis, & amicis ciuitatibus. Hic autem locus ita legendus; ἐν τῷ ὁμοίῳ, καὶ ὅτι. &c. nisi legamus ἐν τοῖς τῇδε οὐχ ὑπηκόοις. quod videtur durius.

Ὅθεν ῥᾴδιαι. ἀντὶ τοῦ ῥᾳδίως δύνασθαι κομίσασθαι. Docet quæ sit commoditas in bellis, quæ geruntur in Græcia: quæ incōmoda in externis, & longinquis.

Αἱ κομιδαὶ ὧν προσδεῖ. Comportatio rerum necessariarum, ex amicorum finibus.

Ἀπαρτήσοντες, ἀντὶ τοῦ ἀπαρτηθέντες: id est, πολὺ τῆς οἰκείας χωρισθέντες, ἡ ἐνεργητικῶς: vt subintelligatur ἑαυτούς. Suspendentes nos ipsos: id est, in discrimine ponentes. Ἀπαρτᾶν, suspendere. ἀπαρτᾶν τὸν λόγον τῆς γραφῆς. Δημοσθένης περὶ στεφάνου, abducere orationem à causa, & ab ipsis criminibus. Innuit eiusmodi nauigationem in tam longinquas oras, fore periculosam, & incertam.

Ἐξῆς. Vnde ne quadrimestri quidem spatio nūtius facilè venire huc poterit.

Ὁπλίτας. Efficit magno esse opus apparatu: & enumeratione vtitur.

Ἢ πεῖσαι. Aut oratione suadentes, aut mercede adducentes.

Ἐκ Πελοποννήσου. Multi enim Argiui, & Mantinæi amicitiæ causa secuti sunt Alcibiadem.

Πολὺ περιεῖναι. Longè superare aduersarios.

Τὸν δὲ καὶ αὐτόθεν σῖτον. Frumentum etiam hinc conuehendum nauibus onerariis, triticū inquam, & hordeum tostum.

Σῖτος. Varia significat frumentum, panem, commeatum, & alia. interdum est loco generis, vt far, & frumentum apud Latinos, quod complectitur plura genera frumenti. hâc significatione positum nunc, complectitur enim πυροὺς καὶ κριθάς.

κριθὰς. Quia ingens frumenti copia difficilè parari poteſt, ideo additur hordeum, milium, faba, & alia id genus, ad inopiam tolerandam. πεφρυγμένας. Cur? vt ita paratum, in piſtrino faciliùs moleretur.

Σιτοποιούς. Piſtores. ἠναγκασμένους: qui cogantur per vices dare operam piſtrino, vel qui cogantur ſequi iſtam expeditionem.

Ἀπλοίας. Vt ſi tempeſtatibus in aliquo loco teneamur.

Πολλὴ γὰρ οὖσα. αὐτὴ ἡ πολλὴ οὖσα. Nam cùm hæc claſsis futura ſit ingens, non quælibet ciuitas poterit eam accipere, & iuuare commeatu.

Τά τε ἄλλα: repete δοκεῖ μοι χρῆναι.

Καὶ μὴ ἐπὶ ἑτέροις γίγνεσθαι. Neque nitendum eſt aliorum ſubſidiis. pendere ex aliis non oportet.

Μάλιστα δέ. δεῖ ſupple. In primis autem ingens pecuniæ vis eſt nobis exportanda. neque habenda fides Egeſtæis. nam poteſt fieri, vt vis pecuniæ, quàm ſe habere prædicant, verbo tenus exiſtat, re non ita.

Ἢν γὰρ αὐτοί. Affert rationem, cur tanto ſit opus apparatu. vix enim inquit hoc ipſo apparatu poterimus propoſitum obtinere, nedum ſi infirmiore, ac tenuiore proficiſcamur. Ingreditur in epilogos: repetit paucis argumenta de magnitudine apparatus, ac neceſſitate: terret à periculis imminentibus, omnino latenter bellum diſſuadet.

Τῶν μὲν. τῶν συρακουσίων, Σελινουντίων. καὶ τῶν συμμάχων.

Τὰ δέ. Λεοντίνων, καὶ ἐγεσταίων. Res pro perſonis.

Πόλιν δὲ νομίσαι χρή. Deterret Athenienſes propoſita difficultate exponendi copias. Illud autem in primis exiſtimandum eſt, nos proficiſci, vt vrbem aliquam vendicemus apud alienigenas, & hoſtes: itaq; niſi ſimul atq; eo appulerimus, terra potiamur, omnia nobis infeſta fore. πόλιν, συρακούσας, innuit.

Ὅπερ ἐγὼ φοβούμενος. Quod ego formidans, & compertum habens recta conſultatione opus nobis eſſe, & ſecundiore, ac magis propitia fortuna (id, quod homini difficilè impetratu eſt) volo proficiſci non temerè ac fortunæ me committens, ſed firmiſſimo apparatu ſeptus.

Πολλὰ μὲν εὖ βουλεύσασθαι. Multarum rerum recta deliberatione, plurium etiam læto ſucceſſu. Innuit deliberationem iſtam periculoſam eſſe.

Καὶ εἰδὼς δέον ἡμᾶς, αὐτὶ τοῦ δεῖν ἡμᾶς.

429.A Χαλεπὸν δέ. Cauſa ſequitur. Homines ſumus: rerum viciſſitudini obnoxij ſumus, vt ex florenti in afflictam fortunam aliquando labamur.

Ἀπὸ τῶν εἰκότων. Παρασκευῇ ἀξιόχρεῳ, dixit ſuprà: vt ſit, ἀπὸ τῶν εἰκότων, ſimili, pari, ἢ ἀσφαλὴς ἀπὸ τῶν εἰκότων, vt conſentaneum rationi videbitur.

Βεβαιότατα. Firmiſſima, tutiſſima.

Εἰ δέ τῳ ἄλλως δοκεῖ. Quòd ſi quis aliter ſentit, huic ego magiſtratu, & imperio cedo, Alcibiadem tacitè deſignat.

Ὁ μὲν Νικίας. Hæc Nicias (inquit author) dixit ſperans fore, vt Athenienſes ab hac expeditione deterreret, propoſita apparatus magnitudine, vel ſi cogeretur proficiſci, melius inſtructus proficiſceretur.

Οἱ δὲ τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν. Illis autem incenſa, nedum reſtincta eſt cupiditas belli ſuſcipiendi.

Ὀχλῶδες. ὀχλώδης ὁ ταραχώδης. Iam pro multitudine apparatus accipitur. Ὀχλῶδες: turbulentum: ſed iam αὐτὶ τοῦ ὄχλου.

Καὶ τοὐναντίον περιέστη αὐτῷ. Res illi ceſſit aliter ac ſperabat.

Καὶ ἀσφάλεια. Et res hoc pacto futura admodum tuta.

Ἐνέπεσε. Nauigandi deſiderium omnes pariter inuaſit.

Ὅμιλος. Iam turba, multitudo. apud Homerum τὸ μέσον τῶν μαχομένων ὄχλου. media arma Virgilio libro ſecundo Georgicῶν.

—nec dum horrida miſcent
Prælia, ſed dubius mediis Mars errat in armis.

Οὔτε ποτ' ἐς πληθὺν μένεν ἀνδρῶν, οὐδ' ἐν ὁμίλῳ,
Ἀλλὰ πολὺ προθέεσκε τὸ ὃν μένος οὐδενὶ εἴκων. Hom. λ. Odyſſ.

Ὅμιλος καὶ στρατιώτης: ἓν διὰ δυοῖν. Vt cultus, atque humanitas. agri, & cultus. Cæſar, Pœna, metúſque aberant. Ouidius primo Metamorph. πολὺς ὅμιλος ingens turba militum, vt eos diſtinguat ab iis, qui munus aliquod gerebant, qui erant pauci.

Στρατιώτης. Σύνεκδοχή. Supple, ἐλπίζων, ὢν εὔελπις, ἢ ἄλλο τι. Eſt autem mutata figura verborum.

Πρὸς κτήσασθαι δύναμιν. Imperium amplificare.

Ὥστε διὰ τὴν ἄγαν. Efficit omnes ordines, atque ætates decreuiſſe, comprobaſſeque hoc bellum. nam (inquit) ſi quis erat, qui non probaret, is quoque vel cæca cupiditate impulſus, vel ne videretur aduerſari commodis reipublicæ à contraria ſententia dicenda abſtinebat.

Κακόνους. Hoſtis) (εὔνους.

Καὶ τέλος. Progreſſus explicat iſtius expeditionis. Tandem.

Μὲν, abundat. μερισμὸς ἀπόλυτος.

Μᾶλλον. Amplius, accuratiùs, melius.

Ὁπλίτας δέ. Numerum militum grauiter armatorum non minorem, quàm quinque millium. Ampliorem etiam ſi poſſint. 430.A

Πλευστέα, εἶναι ſupple.

Τὴν δὲ ἄλλην παρασκευὴν, τὸ ὅλης καὶ τοξοτῶν, καὶ σφενδονητῶν.

Ὡς κατὰ λόγον. Pro magnitudine exercitus. pro rata portione, τῶν ὁπλιτῶν. Imperatores enim tenent hanc rationem, vt pro peditatus magnitudine, aut paruitate adhibeant equitatum, & alia id genus. itaque Nicias pro numero τῶν ὁπλιτῶν, parandum etiam numerum, τῶν τοξοτῶν, καὶ τῶν σφενδονητῶν cenſebat.

Ἄρτι δ' ἀνειλήφει. Occurrit ad illud, quod poterat à lectoribus obiici. magna vis ciuium abſumpta fuerat peſtilentia. hic autem apparatus requirebat ingentem numerum militum: & erat præterea multa manus relinquenda, quæ eſſet vrbi præſidio. Præterea ærarium erat exhauſtum belli ſuperioris ſumptibus: hoc bellum poſtulabat magnam vim pecuniæ. poterat igitur lector obiicere; quomodo id fieri poterat, vt ciuitas exhauſta peſtilentia, & ſumptu bellico haberet copias, & pecuniæ ſatis ad iſtud bellum; occurrit itaque: iā ſe recreauerat ex peſtilentia, & bello aſſiduo, ita, vt & numero ciuium floreret, & pecunia ex vectigalibus coacta abundaret.

Ἐπιγεγενημένης ἡλικίας. Quæ poſt peſtilentiam nata eſt.

Καὶ οἱ μέν. Tranſit ad alia. Docet interea dum apparatus fieret, mercurij ſimulachra magna ex parte fracta fuiſſe. Qua re iniectam religionem

populo Atheniensi, & quia rei authores ignorabantur proposita fuisse ingentia præmia edicto publico ei, qui indicasset authores. itaque indicatos adolescentes nonnullos, qui per lusum temulenti non Mercurij, sed alia simulachra fregerant, & sacra arcana per cõtemptionem domi fecerant: in quorum numero Alcibiadis etiam factam mentionem.

Ἐπιχώριον. Ritu patrio.

Ἡ τετράγωνος ἐργασίας. Opus ex lapide quadrato.

Ἀδεῶς. Liberè.

Καὶ τὸ πρᾶγμα μειζόνως ἐλάμβανον. Et rem maioris momenti esse existimabant, non contemnendam esse putabant. At religiosius interpretabantur.

431. A Ἀκολούθων. Famulos intelligit.

Περικοπαὶ, μειοῦνται συλληπτικῶς.

Παιδιᾶς. Laurent. Val. per puerilitatem: F. P. per lusum.

Ἐφ' ὕβρει. In contumeliam & contemptionem.

Ὑπολαμβάνοντες. Excipientes.

Προεστάναι τοῦ δήμου βεβαίως. Præesse populo planè.

Οὐ μετ' ἐκείνου. Illo nesciente.

Τὴν ἄλλην παρανομίαν. Reliquam vitæ licentiam in victu, & in cultu corporis preter patrium, & populare institutum.

Ὁ δέ. Ille verò & indicia refutabat, & iudicio se offerebat, si quid tale patrasset, purgabat se aduersus indicia.

Ἑτοῖμος ἦν κρίνεσθαι. Iudicio se offerebat, stare iudicio volebat, paratus erat ad causam dicendam, paratus erat ad iudicium subeundum.

Ἐπεπόριστο. Coactus fuerat.

Καὶ ἐπεμαρτύρετο. Obtestabat ne audiret crimina.

Καὶ ὅτι σωφρονέστερον. Res pro persona. Prudentis est eum non præficere tantis copiis, & eius fidei tantam classem committere, qui iis criminibus teneatur.

Μετὰ τοιαύτης αἰτίας. Affinem talibus criminibus.

Οἱ δ' ἐχθροί. Veriti inimici ne facilè absoluere-tur suffragiis populi, & eorum presertim, qui erant secuturi eum ad hoc bellum, & qui intelligebant Argiuos, & Mantineos eum sequi amicitiæ causa, noluerunt iam fieri iudicium: & quæstionem de ea re haberi.

Μὴ εὔνουν ἔχῃ. Ne studia, & gratia exercitus iam haberet.

Μαλακίζηται. Languidius: remissore animo, non tanta contentione animi rem gereret, de eius causa iudicaret.

Θεραπεύων. Eius habens rationem.

Ἀπέτρεπον. Dissuadebat.

Ἀπέσπευδον. Ab ea contentione, & studio deterrebant.

Ἐνιέντες. Submissis à stadio, ἡ μεταφορά.

Ῥήτορας. Omnes, qui dicebant sententiam, & suadebant, vel dissuadebant, tam apud Senatum, quàm apud populum ῥήτορες vocabantur.

Ῥητὴν. ἐπανελθόντα. ῥητῆς. Statis, certis.

432. A Βουλόμενοι. Detegit astum eorum: & carpit latenter Athenienses.

Ἐκ μείζονος. Maiore cum inuidia, & grauioribus criminibus.

Μετὰ δὲ ταῦτα. Hic reb. gestis. coacto apparatu, id est, quæstione de violata religione in aliud tempus reiecta.

Ἡ ἀναγωγὴ ἐγίγνετο. Profectio in[illegible] cœpit.

Τῶν μὲν οὖν ξυμμάχων. Docet non omnem apparatum. Athenis profectum fuisse. socios enim plerosque, & naues onerarias, & alias quæ erant commeatum vecturæ, iussas fuisse Corcyram cõuenire, atque ibi expectare aduentum reliquæ classis.

Καὶ ὅση ἄλλη παρασκευή. Milites scilicet, sagittarij, funditores, &c.

Ἄκραν Ἰαπυγίαν. Ad Hydruntem.

Καὶ ὀλοφυρμῶν. Desperatione.

Τὰ μὲν ὡς κτήσοιντο: ἐπανόδους. Spe ampliandi imperij: mœsti, quia dubitabant de salute suorum.

Ἐνθυμούμενοι. Facit fidem, dubitandum fuisse ob locorum distantiam.

Ὅσον πλοῦν ἀπεστέλλοντο. Quàm longè mitterentur:

Καὶ ἐν τῷ παρόντι. Arguit leuitatem, & temeritatem populi.

Ὁ μὲν δέ. Veruntamen recreabantur, & animos colligebant, cùm apparatus magnitudinem respiciebant.

Ἀξιόχρεων. Vt ad rem visu dignam, & opinione maiorem.

Παρασκευὴ γάρ. Amplificat primùm per collationem, deinde per partium enumerationem. confert cum aliis Græcorum ciuitatib. docet nullam tantum emisisse apparatum. confert cum alio domestico apparatu. qui & ipse magnus fuit: sed tamen efficit hunc longè maiorem fuisse.

Δυνάμει ἑλληνικῇ. Græcorum copiis: vt distinguat à barbarorum apparatu, & opibus, quæ fuerunt summæ, & innumeræ. cùm Darius primùm, deinde Xerxes Græciæ bellum intulerunt.

Εὐπρεπεστάτη. Nam potest esse quid magni pretij, sed non εὐπρεπής.

Ἀριθμῷ δὲ νεῶν. Confert cum apparatu classis, quam primùm duxit Pericles in Peloponnesum: deinde Agnon, & Cleopompus aduersus Chalcidenses in Thraciam. vide libro secundo ante extremam Periclis concionem. fuit ille quidem magnus, sed neque tam diuturnus, neque tam magnificus.

433. A Ἐπὶ βραχεῖ πλῷ At perfecte sunt in expeditionem suam breuem, id est, exigui temporis: & propterea parui sumptus.

Ἐνθυμούμενοι, ὅσον πλοῦν.

Φαύλη Tenui. πολυτελὴς) (εὐτελὲς, φαῦλον.

Ὁ στόλος. Expeditio iam aliàs classem significat. de copiis etiam pedestribus, & expeditione dicitur.

Καὶ ἐξαρτυθείς. Summa. πολυτελέστατος: sed dilatat orationem.

Οὐκ ἂν δέῃ. αἰτία τοῦ ὀπτέρου.

Ἐκπονηθέν. Laboriosè parata.

Ὑπηρεσίας. Ministros. κελευστάς. & *qui requiémque modúmque, Voce dabat nautis animorum hortator Epopeus.* erat etiam Κυβερνῆται.

Τὰς κρατίστας. Peritissimos. Itaque opus erat maiore sumptu.

Ἐπιφοράς. Pecuniam adiectam publico stipendio appellat iam ἐπιφοράν, stipendium extraordinarium.

Θρανῖται: ζύγιοι. θαλάμιοι. Σχόλια Ἀριστοφάνους ἐν βατράχοις, 126. ἦσαν δὲ τρεῖς τάξεις τῶν ἐρετῶν, ἡ κάτω, θαλαμῖται, ἡ δὲ μέση, ζυγῖται, ἡ δὲ ἄνω θρανῖται. ζυγίτης ὁ μέσος. θαλαμίτης, ὁ πρὸς πρύμναν, οἱ θαλαμῖται ὀλίγον ἐλάμβανον μισθόν. θρανῖται, παρὰ τὸ θρανίος, transtrum.

Σημείοις: Σουίδας. Σκυθικὰ, ἃ φέρουσιν ἐν τῷ πολέμῳ ὑφάσματά εἰσι, βαφῇ πεποικιλμένα. ἃ εἰς ἰδέαν μάλιστα ὄφεων εἰκάσαι, καὶ ἀπηώρηνται κοντῶν συμμέτρων, &c.

Κατα-

Κατασκευαῖς. Opificio, artificio. A

Καὶ ἐς τὰ μακρότατα. Amplificat à studio, & contentione vniuscuiusque adhibita in superādis aliis, προθυμηθῆναι ἐς τὰ μακρότατα. ἀντὶ τοῦ χρήσασθαι μεγίστῃ προθυμίᾳ. summum studium vnoquoque adhibente. Laurent. Val. vnoquoque in longissimum præparante.

Τὸ δὲ πεζόν: τὸ ἑξῆς. τὸ μὲν ναυτικόν, τὸ δὲ πεζόν. Peditatus autem, vel pedestrium copiarum delectus habiti diligentissimè.

C Χρηστοῖς. Spectatę virtutis, vel figuratè tribuit delectui, quod ipsis militibus delectis erat tribuendum. vel vox accipienda vt Scholia tradunt. B

Καὶ ὅπλων, καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα. Qui pedites inter se magna contentione certabāt cùm armatura, tum cætero cultu corporis. σπουδῇ ὅπλων, τὸ ἑξῆς. σκευῶν: vestimenta sic vocat.

Ξυνέβη δέ. Locus amplificationis ab adiunctis consequentibus. Sequebatur autem, vt dum inter se ita certarent, viderentur potius ostentare Græcis suam potentiam, quàm bellum parare aduersus exteras gentes. C

Εἰ γάρ τις ἐλογίσατο. Probat à magnitudine sumptus publici, & priuati; si quis enim rationem iniisset.

D Ἐφόδιον. In viaticum. Στρατείαν χρόνιον. diuturnam militiam. ἐπὶ μεταβολῇ. Mercaturæ, negotiationis gratia.

434.A Καὶ ὁ στόλος. Conclusio. itaque classis, & apparatus hic habuit plus ostentationis, quàm expeditionis aduersus Siculos.

Τόλμης θάμβει. Propter admirandam audaciam, & spectaculi splendorem, & magnificentiam. D

Καὶ ὅτι μέγιστος. Alia causa, & quia magna maria erant traiecturi.

Ἐπειδὴ δέ. Describit iam profectionem, μετὰ σημειώσεως. Postquàm omnes conscenderunt, & omnia, quæ erant asportanda, nauibus imposuerūt, tuba datum signum, & silentium indictum: inde præconis voce vota solennia nuncupata. factis denique libationibus cùm pæana cecinissent, è portu soluerunt. E

C Καὶ οἱ μέν. Transitio: narrat nuntios, & rumores allatos Syracusas de aduentu hostium: sed his ad multum tempus fidem non habitam fuisse.

D Ἄπιστα μὲν ἴσως. Cohortatur Hermocrates Syracusanos ad bellum de hostium aduētu minimè dubitādum ait: itaque hortatur, vt se comparent ad eos propulsandos. confirmat eos variis rationibus: & iubet esse bono animo de belli euentu. suadet vt instructa classe obuiam hosti prodeant in Apuliam vsque: hæc est summa concionis. F

Procœmium ductum est, ἐξ ὑπολήψεως: opinabantur plerique Syracusani falsos esse rumores, & nuntios de hostium aduentu: itaque ridebant & stultos esse eos existimabant, qui eiusmodi rumores disseminabant. Hinc igitur orditur Hermocrates. Quamuis (inquit) sciam vos non esse fidem habituros mihi, sed potius stultum existimaturos esse me, tamen non verebor istam infamiam, vt patriæ periclitanti feram opem.

Ἄπιστα. Nullam mea oratio, vt aliorum quorundam, est apud vos habitura authoritatem de certissimo aduentu hostium, sed potius contemnenda, & irridenda existimabitur, veruntamen non propterea veritus infamiam, quæ sentio, dissimulabo. G

435.A Σαφέστερον. Certius, exploratius.

Ἀθηναῖοι γάρ. Ingreditur in causam. καὶ μετὰ παρρησίας ait verum esse, quod dicebatur.

Ὡς οὖν ἐν τάχει. Conclusio. quare videte qua ratione pro viribus, & opibus vestris eis resistatis, qui propediem huc sunt venturi.

Κάλλιστα. Summa cum dignitate. Hæc erat (vt postea videbimus) si eis obuiam issent. eius itaque argumenti iacit hic semina. B

Ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων. ἐκ τῶν ὄντων, ἐκ τῆς δυνάμεως. Pro præsenti rerum statu, pro viribus.

Καὶ μήτε καταφρονήσαντες. Mouet à periculis imminentibus. si hæc negligatis, facilè imparati, atque incauti opprimemini. negligetis autem, nisi fidem habueritis.

Εἰ δὲ τῷ καὶ πιστά: δόξω λέγειν, supple. πρὸς τὸ ἄπιστα μέν. Neque tamen propterea, q.d. volo vos territos ea re trepidare. nam non magis lædere nos, quàm lædi à nobis poterunt. erigit iam eorum animos, & benè sperare iubet.

Ἀνωφελής, ἀντὶ τοῦ φοβεροί. Consequens pro antecedenti. id non inutile nobis futurum est. imò vtilius, & melius apud Siculos, quo malent ob illorum metum sese nobis adiungere.

Καὶ ἢν ἄρα: ἀπὸ τοῦ καλοῦ.

Οὔτε γὰρ πλείους. Nam neque numero superiores veniunt, vt separari nequeant à loci incolis, & vicinis, neque ita abundant commeatu, vt diutius hîc morari valeant, & si non superentur marte, sed inopia commeatus, & fame necentur, tamen, &c. C

Ὥσπερ καὶ Ἀθηναῖοι. Exemplum. Quare Athenienses creuerunt, cùm Medi præter opinionem plusquàm semel offenderunt. D

Περὶ σφίσιν αὐτοῖς. Per se, sponte sua, id est, non ab hoste profligati, sed inopia commeatus pressi.

Ἐπὶ τῷ ὀνόματι. Dum nomen vnius ciuitatis prædicat se velle oppugnare, & bello petere, quanquam, q. d. non Athenas tantùm, sed Græciam vniuersam bello petebat. 436 A

Καὶ ἡμῖν οὐκ ἀνέλπιστον. ἀντὶ τοῦ ἐλπιστόν.

Θαρσοῦντες οὖν. Conclusio superiorum, & transitio: Quare bono estote animo: & parate copias vestras: quærite etiam externa auxilia.

Δηλοῦντες. Declarantes commune esse periculum.

Δοκεῖ δέ μοι. Censet petenda etiam auxilia à Carthaginiensibus.

Οὐ γὰρ ἀνέλπιστον. Nam ne ipsis quidem non est verendum. B

Δυνατοὶ δ' εἰσί. Si velint, poterunt.

Εὐπορεῖ. Commodè administrantur.

Ὃ δὲ μάλιστα. Hortatur iam, vt parata, instructáque classe in Apuliam vsque obuiam hosti prodeant. affirmat eam rem peropportunam fore. magnum enim terrorem hosti se incussuros dicit. C

Ὑμεῖς τε. διὰ τὸ ξύνηθες ἥσυχον. προκατάστασις. Quanquā vos difficilè me estis audituri propter otium, cui estis assueti.

Ἡσυχόν. ἡσυχίαν. Propter solitam desidiam.

Τροφοῖς. Cibariis.

Τάραντα. πόλις, καὶ ποταμὸς ὁμώνυμος. Magnæ Græciæ vrbs clarissima in intimo recessu sinus, qui ab ea dicitur Tarentinus, à Tarente Neptuni filio condita. à Lacedæmoniis aucta, duce Phalaco: Iustinus libro 3.

Καὶ ἐς λογισμόν. Et cogemus eos cogitare, nos non solùm esse paratos ad nostros fines tuendos, sed etiam ad occurrendum procul hostibus, & ha- D

bere ciuitates socias,& amicas,quæ nos recipiunt: vnde bellum ducere facilè valeamus.

Ορμώμεθα. Tamen bellum ducimus in alienis finibus. tamen belli administrandi sedem alibi deligimus.

437. A Βραδεῖα.βραδέως πλεῖ. Tarda.quæ enim diutius in mari manent, grauiores humore, tardioresque fiunt, & non eundem vsum celeritatis habent, vt quæ ex sicca materia factæ sunt. Laurent. Valla breui spatio,& ordine venientes inuadere.videtur pro βραδεῖα,βραχεῖα, legisse in codice suo. sed & sic res malè habet.

Καὶ κατὰ λόγον: ἐκ ἀθρόα. Vt possit commodius reperire commeatum.

Ταῖς ταχυναυτούσῃ: ταῖς ναυσὶ ταῖς ταχείαις.

Κουφίσαντες. Leuatis onere,exoneratis nauibus.

Κώπαις χρήσαιντο. κωπηλατεῖν. ἐλαύνειν, ἐρέσσειν.

Οἱ δὲ ἀποροῖεν. Illi quo se vertant, vt iuuentur commeatu non habebunt. Quòd autem inopia commeatus sint laboraturi coniecturis probat.

Τὴν τι ἄλλω. Quia τῇ ταχυναυτούσῃ, dixit paulò superius.Intelligit autem exercitus impedimenta.

B Καὶ τὰ τῶν πόλεων. Et cùm nullas sint habituri ciuitates, à quibus certò recipiantur,soliciti,& anxij erunt: vel & incerti, an aliquæ ciuitates sint se recepturæ, animis consternabuntur.

Ωστ' ἔγωγε.Conclusio τὸ καὶ εἰς λογισμὸν καταστήσαιμεν. itaque hac ratiocinatione deterriti,ne soluturi quidem sunt ex insula Corcyra.

Αλλ' ἤ. Sed existimo aut aduentum illorum hyemem protractum iri, dum consultant, dum mittunt, qui res nostras deplorent, aut perculsos inceptum intermissuros.

Καὶ κατασκοπαῖς. Res pro personis. ἀντὶ τὸ κατασκόποις. Solent enim exercitus, & classes promittere speculatores, qui hostium consilia, & apparatus explorent.

Εξωσθεῖεν ἄν. Metaphora à nauibus, quæ vento reiectæ portum capere nequeunt. ἐξωθεῖν,ἀποκλείειν.

Καταλύσαι. καταλύειν τὴν τέχνην. Desinere artem, sic,τὸν πλοῦν.

Αλλως τι καὶ τὸ ἐμπειρότατε. Confirmat rem enthymemate à Niciæ personæ ducto: Nicias abhorret ab isto bello: itaque oblatis difficultatibus nactus occasionem,reducet classem Athenas.

C Καὶ ἀσμένως. Et lubenter sit occasionem arrepturus.

Εἴτι ἀξιόχρεων.Si quæ copiæ pares ad resistendum à nobis ostendantur.

Αγγελλοίμεθα ἄν. Occurrit ad illud: ignorabunt nostros apparatus: imò non ignorabunt: sed maiores esse credent, quàm sunt. fama enim eos amplificabit. nam vireis acquirit eundo. fortasse etiam latenter perstringit nonnullos proditores. nuntius, vel rumor de nostro apparatu emanabit, vel perferetur ad eos, ἐπὶ πλεῖον, amplificaturus vireis,& nostras copias.

Τῶν δὲ ἀνθρώπων. Hominum autem opiniones perinde sunt,ac rumores ipsi.

Ισανται. Confirmantur. πρὸς τὰ λεγόμενα, ἀπὸ τῶν ἐμψύχων. Sensus. Pro rumorum aut paruitate, aut magnitudine mentes hominum aut eriguntur, & confirmantur, aut deprimuntur, & consternantur. Æ. P.

Ισοκινδύνων. Pares ad resistendum.]

Ωσπερ ἄν. Quod summatim, & in genere proposuit, id singillatim iam persequitur.

A Δικαίως καταγνώσῃ. Meritò contemnentes. accusat Syracusanos, quòd Lacedæmoniis nulla antea miserint auxilia, vt oppugnarent Athenienseis.

Εἰ δ' ἴδοιεν. A contrariis, quòd si præter opinio- D nem audere nos viderint, terrebuntur magis inopinato hoc nostro conatu, quàm verò apparatu.

Πείθεσθε οὖν. ἐπίλογος. Assentiamini igitur mihi audendo potissimùm ire obuiam hosti: sin minus, opes vrbanas, externasque apparando. ταῦτα

B πολεμίσαντες. enumeratio, ἀνακεφαλαίωσις.

Καὶ παρασῆναι παντί. Et cuilibet vestrum in mentem illud veniat, contemptionem hostium in ipso certamine esse declarandam: cautionem verò fore maximo vsui. δεῖ, supple. 438. A

Οἱ δ' ἄνδρες. Repetit sententiam suam, & asseuerat de aduentu hostium. ἐν πλῷ εἰσίν. in itinere sunt.

Εἰ καὶ ἦλθοιεν. Et si venerint, plus detrimenti accipient, quàm nobis dabunt. B

C Πιθανώτατος. Maximam authoritatem apud plebem habent.

ATHENAGORÆ CONCIO.

Τοὺς μὲν ἀθλίως. Refutat Athenagoras Hermocratem. negat verum esse quod ille dixerat de aduentu hostium. Sed ipsum comminisci hæc, & serere huiusmodi rumores, vt ciuitatem in metu constituat, vt imperium ipsi decernatur. in summa bipartita est ista concio. altera pars refutat sen-

D tentiam Hermocratis pluribus argumentis: altera habet eiusdem vituperationem grauissimam, ignauiam, & timiditatem ei exprobrat, fraudem etiam, & tyrannidis affectationem.

Procemium partim conciliat animos, auditorum significatione summi studij erga rempublicam: partim accusat Hermocratem; qui cùm sit ipse timidus,id agat, vt ciuitatem vniuersam vocet in partem sui timoris: & cùm fraude, & astu rempublicam circumueniat, tamen adeò sit stultus, vt

E putet suas fraudes celatum iri.

Quisquis non cupit Athenienseis eò dementiæ progredi, vt huc veniant, & à nobis subigantur, is vel timidus est, vel reipublicæ hostis, id est, equidem vellem, & cuperem Athenienses adeò insanire, vt bellum nobis inferant: nam spero eos profligatum iri. A contrariis deinde rem probat.quòd signa aliter cupit,is,&c.

Ελθόντας: ἀντὶ τὸ ἐλθεῖν, καὶ φθείρεσθαι ὑποχειρίους. Sed C breuitati seruiunt hæc participia, vt ἦλθον, καὶ διελ-

F φθάρησαν. ἐλθὼν διελέγξω.

Τοὺς δ' ἀγγέλλοντας. Eorum verò, qui huiusmodi rumores, & nuncios afferunt, & vehementer vos perturbant, audaciam non miror, imprudentiam miror, si sperant suos dolos celari posse. innuit Hermocratem.

Περιφόβους. In magno timore vos constituunt.

Τῆς μὲν τόλμης. Per contrarium sensum. sed est liptote, timiditatem damno, vel contemno, vt etiam imprudentiam. vel,nō inuideo illis audaciam,

G qua scilicet audent prodire obuiam hosti. Αρετῆς καὶ θάσεις.

Οἱ γὰρ δεδιότες. Istiusmodi enim homines, qui timidi sunt priuatim, volunt rempublicam in eundem metum adducere, vt publico metu suum occultent. οἱ δεδιότες, ad δειλοὺς, αὐταὶ αἱ ἀγγελίαι, ad ἐκ εὔνους sunt referenda.

Επηλυ-

Ἐπηλυγάζωνται. Contegant, dissimulent, occultent. λύγη ἡ σκιὰ κατὰ τοὺς παλαιούς. εὐσταθιος. additur, τὸ η, & fit, ἡ λύγη, ἡ σκέπη, ἡ σκιά. vel suam rem agant.

Καὶ νῦν αὗται. Et nunc isti rumores eò spectant. neque enim temerè disseminantur, sed ab hominibus struuntur, qui tales motus moliuntur. οὐκ ἀπὸ ταὐτομάτου) (ξυγκεῖνται. sed ex composito. suspicionem serit.

Ὑμεῖς δέ. Concludit proœmium, & proponit suam sententiam. summa est: vos autem ne eos audiatis. ratio, quia rumoribus incertis fidem habentes non rectè deliberabitis: sed viros graueis qui rerum vsum callent auditis. Ἄνθρωποι δεινοί. se ipsum κατὰ περίπλοκὴν innuit.

D Λογιεῖσθε τὰ εἰκότα. Deliberatis de rebus, quas facere decet.

Δεινοί. Prudentes.

Ὥσπερ ἐγώ. Vt ego existimo Athenienses fecisse: qui q. d. non temerè suscepissent istam expeditionem, relicto post se bello longè grauiore.

439.A Ἐπεὶ ἔγωγε. Confirmat coniecturam coniectura. præclarè secum agi putant, quòd, &c.

Εἰ δὲ δή. A contrario: non venient Athenienses. sed fac eos venire. Βίαιον.

Ἱκανωτέραν. Iudico Siculos facilius debellaturos esse eos, quàm Peloponnesios. plus virium, plus facultatum habituros.

Ὅσῳ κατὰ πάντα. Quò omnibus rebus sunt instructiores.

B Οἷς γ' ἐπίσταμαι. Quos scio nullum equitatum esse adducturos: neque hic facilè paraturos. ἐπὶ νεῶν γε: τὸ χαλεπόν.

Μέγα γάρ. Arduum enim fuerit vel inani classe tantum cursum conficere. αὐταῖς: solis.

Τὴν τε ἄλλην παρασκευήν. Sagittarios, funditores, commeatum, &c.

Ὥστε. Concludit non esse verisimile Athenienses aduentare: & si veniant, fore, vt male pereant. facit simul fidem à magnitudine potentiæ Syracusanorum.

Παρὰ τοσοῦτον γιγνώσκω. Adeò ab Hermocrate dissentio. Καινοπρεπὲς σχῆμα, ἀντὶ τοῦ διάφορα γινώσκω.

Πόλιν ἔχοντας. Vrbem obtinentes in Sicilia scilicet pro sede belli.

Ὅσαι πεγακόσαι. Nam habebant Egestam: habuerunt etiam Καταναν: sed non erant hæ pares Syracusis.

C Ἡ που γε δή: Multò minus vitare cladem poterunt iam, cùm tota insula sit eorum hostis. ἢ που, aliàs multò magis. Δημοσθ. κατ' ἀριστοκράτους. εἰ τοίνυν τῶν ἀψύχων, καὶ μὴ μετεχόντων τοῦ φρονεῖν οὐδέν, ἐάν ὅσιον ποιαύτην ἔχον αἰτίαν ἐᾶν ἄκριτον, ἢ που τόν γε ἀδικοῦντα μὲν οὐδέν ἐὰν τύχῃ, ἴσως δὲ ἀδικοῦντα, ἀλλ' ἄνθρωπον γε ὄντα, καὶ μετειληφότα τῇ τύχῃ τῆς αὐτῆς ἡμῖν φύσεως. ἀνόσιον καὶ δεινὸν ἄνευ λόγου, καὶ ψήφου ποιεῖν ἔκδοτον ἐπ' αἰτίᾳ τοιαύτῃ.

Ξυστήσεται γάρ. Facit fidem signis per enumerationem: aut licebit illis, copias suas exponere, aut non licebit. si liceat, castra eorum infirma erunt, & malè munita, angustè, & incommodè in his habitabunt: non poterunt vagari procul, equitatu, quo valemus, prohibiti. atque ita, q. d. eorum copiæ atterentur, nisi liceat, (vt ego fore puto) multò magis atterentur.

Ξυστήσεται γάρ, ἡ στρατιὰ δηλονότι. Consistet in castris, quæ ex nauibus fient, & quæ nauibus munientur.

ἱδρύεσθαι στρατόπεδον. Locare, figere, ponere castra. σκηνῶν. itaque opportuna q. d. incendiis.

Ἐκ σκηνιδίων. Itaque angustè degent. Solent autem consequi angustias istiusmodi morbi, & pestilentia.

Ἀναγκαίον. Quia non licebit cædere materiam, parare vallos, &c. οὐκ ἐπὶ πολύ: non longè latéque.

Τοσούτῳ: ἐπιφώνημα.

Ἀλλὰ ταῦτα. Efficit Athenienseis propterea non esse venturos.

Καὶ ἐνθένδε ἄνδρες. Transit ad criminationem, & inuehitur in Hermocratem, qui huiusmodi rumores comminiscebatur, & ferebat. vocat eum in inuidiam, & suspicionem affectati imperij malis artibus.

Κακουργοτέροις. Versutioribus.

440.A Καὶ δέδοικα. Ac vereor ne sæpius idem conantes, id aliquando consequantur.

Ἡμεῖς δὲ κακοί, τὸ ἑξῆς, προφυλάξασθαι. Nos autem sumus tardi, & stupidi, tum ad præcauendum antequàm opprimamur, tum ad sumendum de aliis supplicium, quos nocentes esse deprehendimus, vel κακοί, ignaui.

Τοι γὰρ τι δι' αὐτά. Hinc fit, vt sæpius tumultus, & seditiones in ciuitate oriantur: & bella sæpius contra ciues ipsos, quàm contra hostes. αὐξήσεις, vt terreat concionem, inuidiam conflet Hermocrati, ipse sententiam obtineat.

Ὧν ἐγώ. Pollicetur suam operam in refrænanda B improborum eiusmodi ciuium libidine, si se sequatur populus.

Μὴ μόνον αὐτοφώρους. Non modò deprehensos in D facinore: sed propter perniciosa eorum consilia, etiamsi nullum euentum habuerunt.

Τὸν γὰρ ἐχθρόν. Hostis enim non solùm pro maleficio, sed & pro consilio est vlciscendus.

Εἴπερ καί. Vt adhibita cautione, & prouidentia maleficium arceatur.

Τοὺς δ' αὖ ὀλίγους.)(τοὺς πολλούς. Supra, magistrum morum agit, conuertit iam orationem ad locupletes, & nobiles, qui paucorum dominatum cupere videbantur: & propterea motus in ciuitate E (vt ipse criminatur) excitabant: eosque grauiter castigat.

Ἐλέγχων. Deprehensos in facinore, vt hostes, vt authoritatem habens.

Διδάσκων. Vt ciueis.

Φυλάσσων. Ne detrimentum dent. vt προστάτης τοῦ δήμου.

Καὶ δῆτα ὁ πολλάκις. Instituit disputationem cum C eo genere ciuium, & quærit causas, cur nouis rebus studeant: turbulenta, & seditiosa oratio, virulenta, & plena bilis.

F Ὦ νεώτεροι. Cum iuuentute agit, cuius studia sibi adiunxerat Hermocrates. hoc enim suspiciosè innuit Athenagoras. vtitur autem, ἐναλλαγῇ προσώπου. non agit cum Hermocrate, sed cum eius factione. Quid vultis? rerum potiri? & rempublicam administrare? at hoc legibus cauetur. γοργότης. ὑποφορά, ἀνθυποφορά.

Ὁ πολλάκις. ἀξιοπιστία.

Ὁ δὲ νόμος. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος. Ergo contemniG mur? non. Sed rerum administrandarum estis adhuc imperiti.

Ἀλλὰ δὴ μή. An recusatis pari esse iure cum plebe?

Καὶ πῶς δίκαιον. Ἀνθυποφορά.

Τῶν αὐτῶν. Pari iure.

Φήσει τις. Dixerit quis popularem statum neque grauem esse, neque æquabilem.

Ἐγὼ δέ φημι. Ego verò respondeo, primùm populum fuisse appellatum vniuersam rempublicam. Paucos, & locupletes esse partem: deinde paucos ad custodiendas pecunias valere multum: prudentes ad consultandum: multitudinem ad iudicandum. Primum argumentum est axioma mathematicum: totum esse maius sua parte: alterum est physicum & ethicum, diuites natura temerarij & consiliis præcipites.

D Ξύμπαν. Vniuersam rempublicam. τὸ κοινόν.

441. A Ἔπειτα δέ. Deinde dicebat locupletes, vt diligentes sint in conseruanda priuata pecunia, tamen non ita esse aptos, & accuratos ad rempublicam conseruandam.

Καὶ ταῦτα ὁμοίως. Atque hos ciuium diuersos ordines, & simul, & per partes in statu populari iuris æquabilitate frui.

Ταῦτα. τὰ μέρη. δηλονοῦ. Referenda hæc pars ad illud, ὅτ' ἴσον εἶ).

Ὀλιγαρχία δέ. Collatio. Dominatus paucorū non ita iuris ęquabilitate vtitur. abutitur enim plebe ad bella, & pericula subeunda: ipse commodis, fructibus, & vectigalibus reipublicæ fruitur.

Τῶν δ' ὠφελίμων. Commodorum, & vtilitatum non solùm vberiorem, potioremque partem, sed summam ipsam retinent.

Ἃ νῦν δ'. Conclusio argumenti. hæc ipsa volunt iam locupletes, & iuniores obtinere: sed in libera & ampla ciuitate non poterunt.

Προθυμοῦνται. Student.

Ἀλλ' ἔτι γε νῦν. Conclusio dehortatur iuuenes, & deterret à rerum nouarum studio: proponit incommoda, & infamiam futuram si pergant affectare nouas res. perniciosam esse dicit rerum mutationem: & infamiam afferre eius authoribus. hortatur mutato proposito reipublicę incrementis studeant. inde nanque fructus vberiores ad ipsos, quàm ad plebem esse redituros. Contrà si perseuerent in istiusinodi incœptis, dicit fore, vt partem, & totum propemodum amittant. desinant itaque rumores istiusinodi comminisci.

B Σπεύδοντες κακά. Perniciosam rem affectare.

Ἡγησάμενοι. Σχόλια. τοῦτο καὶ ἴσον, καὶ πλέον εἶ) τὸ ἴσυ, τὸ τῶν αὐτῶν μετέχειν. ὧ καὶ πᾶσα ἡ πόλις. F.P. Sperantes parem, & vberiorem partem huius reipublicæ vos esse percepturos, vberiorem, inquam, quàm ipsa multitudo sit habitura, id est, Nam ita demum voti compotes fietis.

Ὡς περιαισθανομένυς: ἀττικῶς ἀντὶ πλαγιασμῦ.

C Αὐτὴ δ' ἐφ' ἑαυτῆς. Sed ipsa per se, ac liberè consultans, de rumoribus, quos feritis, habebit quæstionem: & pristinam libertatem tuebitur. Sed κατ' ἄρσιν, καὶ θέσιν res effertur.

442. A Οὐδένα. Ne seditio aliqua oriretur.

Πρὸς τὰ παρόντα. Pro re præsenti, pro præsenti rerum statu. status rerum videbatur turbulentus, quia Athenagoras calumniis prouocauerat nobilitatem, & locupletes: itaque res spectabat ad seditionem, ad quam sedandam opus erat necessario remedio: remedium repertum est castigatio populi, & Athenagoræ, qui seditiosa oratione statum ciuitatis perturbarat. Castigat itaque vtrumque, & Athenagoram, & populum.

Διαβολάς μεν ὐ σῶφρον. Imprudenter faciunt & qui calumniæ alios premunt, & qui eos audiunt. τὸ προοίμιον ἀπὸ διαβολῆς.

Οὐ σῶφρον. ἀναλλαγή. Vt asperitas sententiæ leni-

A retur, numerus etiam immutatus eadem de causa ἀντὶ τῦ. neque illi, qui alios calumniis premunt, sapientes sunt.

Ἀποδέχεσθαι. Admittere, probare.

Πρὸς δὲ τά. Docet quod sit officium concionis huius deliberantis de rumoribus, & nuntiis allatis. illud autem videndum potius, qua ratione instructi priuatim, atque publicè hostem propulsemus, ὁρᾶν. deest δεῖ, ἢ σῶφρον ἐστίν.

Πρὸς τὰ εἰσαγγελλόμενα. vt πρὸς τὰ παρόντα. Respiciendum

B potius ad ea, quæ nunciantur. assentitur hic Hermocrati.

Παρασκευασώμεθα. Instruamur, apparemur.

Καλῶς. Pro dignitate.

Καὶ ἢν ἄρα μηδὲν δέῃ. Respondet Athenagoræ, qui negabat vllos hostes aduentare. nulla (inquit) iactura fiet, quanuis nulli hostes veniant, si ciuitas sit instructa copiis, & omnibus rebus ad bellum necessariis.

Οἷς ὁ πόλεμος ἀγάλλεται. Quæ sunt in bello neces- B

C saria: sed breuis est προσωποποιΐα. quibus bellum exultat, & gaudet.

Τὴν δ' ἐπιμέλειαν. Nos autem curabimus hæc, cogemus copias, instruemus, lustrabimus, recensebimus.

Τῶν διαπομπῶν: τὴν ἐπιμέλειαν. ἑρμοκράτης. ἐς τε τὴν ἄλλην σικελίαν πέμπωμεν πρέσβεις, &c.

Καὶ ἤν τι: καὶ ἐς ἄλλο. ἤν τι ἄλλο φαίνηται ἐπί.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι. Redit ad Athenienses, quos Cor-

D cyram nauigantes reliquerat, eos iam peruenisse eò docet: duces autem exercitus primùm, & ante omnia copias recensuisse, atque instruxisse. classem deinde in treis partes distribuisse misisse denique tres naues in Italiam, & Siciliam, quæ explorarent, quæ ciuitates se essent recepturæ.

Ἐπεξέτασιν ἐποίησαν. Iterum recensuerunt.

Ὁρμεῖσθαι. Portum capere. L. V. cursum con- C ficere.

Ἐκλήρωσαν. Sortitò ducem singulis præfecerunt. ἑαυτὺς δηλονότι.

E Πρός τε ἄλλα. Vt reliquiæ etiam in rebus essent aptius instructi, & paratiores ad imperia ducum.

Τἄλλα. Prœlium intelligit.

Εὔκοσμος. Rectè atque ordine instructus. facilius enim seruantur ordines in exiguo numero copiarum, quàm in magno.

Ῥᾴυς ἄρχειν. χαινοπρεπῶς. Aliâs vsitatius. ῥᾴυς ἄρχεσθαι, vt facilius regerentur à ducibus.

Προστεταγμένοι. Attributi singulis ducibus per partes ternas.

F Κ εἴρητο αὐταῖς. Præceperántque, vt classi occurrerent, sed ἀπροσώπως.

Ὅπως ἐπιστάμενοι. Vt certiores facti, adeas appellerent.

Τοσῇδε. Tanto, quantum ipse paulò pòst docet.

Πεντηκοντόροιν. Quæ 50 remis agebantur, τριακόντοροι, quæ 30. κατάλογος.

Στρατιῶται δέ. Id est, grauiores, tardiores: Sed est causa.

Ἐκ καταλόγυ. Ex catalogo. Legionarij. 445. A

G Θῆτες. Famuli. liberi erant isti etiam, sed ob pauperiem mercede seruiebant.

Ἐπιβάται. Defensores.

Ξύμμαχοι δέ. Auxilia Atheniensium narrat. B

Λιθολόγυς. Fabros structores lapidum. C

Ὡς ἕκαστοι εὐπόρησαν. Prout cuique facultas data est.

pro ea

pro ea facultate, quam quique nacti sunt. oram Italiæ legentes prætervehebantur.

Τῶν μὲν πόλεων. A nulla civitate neque foro, neq; urbe recepti. δέχεσθαι ἀγορᾷ: admittere ad forum, quod extra urbem erat, itaque ἀγορᾷ) (ἄστει. id est, nulla re adiuti, nisi aquæ, & stationis usu. Αἰτιολογία cur παρεκομίζοντο.

Ανελκύσαντες. Ut siccarentur ad usum celeritatis.

Ἀξιοῦντες. Postulantes.

444.A Ξυνδοκῆ. Quod ab omnibus fuisset comprobatum.

Οἱ δὲ περὶ τὰ ἐν τῇ σικελίᾳ. Quare illi ducti ea spe, illud unum cogitare de bello inferendo Siciliæ quàm rectissimè fieri poterat.

Πρόπλους. Ad imitationem τῶν προδρόμων, id est, antecursorum.

Τοῖς δὲ συρακουσίοις. Redit ad Syracusanos. Docet eos acceptis undique nuntiis de adventu hostium rem tandem credidisse. itaque ad bellum sese instruxisse.

Ως ἐπὶ τούτοις. Propterea Σχόλια μετ' αὐτά.

Πάσῃ τῇ γνώμῃ. Omnium consensu, nemine iam dissentiente.

Καὶ ἔς τε τοὺς σικελούς. Et ad Siculos mittebant quoque versus, ad hos præsidia, ad illos legationes.

Περιπόλια. Castella. περίπολοι custodes.

Τά, τε ἐν τῇ πόλει. Et quæ intra urbem erant, an absoluta essent, & integra explorabant. an scilicet satis armorum, satis equorum esset. εἰ ἐντελῆ ἦν. A contrario sensu.

Αἱ δὲ ἐκ τῆς ἐγέστης. Demonstrat naves, quæ præmissæ fuerant, ut explorarent, quæ civitates essent eos recepturæ, rediisse iam, nuntiumque attulisse, rumores disseminatos de ingenti vi pecuniæ Egestæorum falsos fuisse.

Ενὰ θυμίᾳ ἦσαν. Animis angebantur, animos desponderunt.

Αντικεκρούκει. Incommodè ceciderat. παρὰ γνώμην ἀπήντηκει. Non successit, vel quod in eo offenderunt. Virg. lib. 10.

> — *Septem numero: septenaq; tela:*
> *Coniiciunt, partim galea, clypeoq; resultant*
> *Irrita.* ————

Καὶ οἱ ῥηγῖνοι. ἀντικεκρούκασιν δηλονότι. Restiterant, repugnaverant, noluerant sequi eorum amicitiam.

Εἰκὸς ἦν. ξυστρατεύειν δηλονότι.

Καὶ τῷ μὲν Νικίᾳ. Neque nova, neque præter opinionem Niciæ accidisse ait Thucyd. Quæ de Egestæis renuntiabantur. Hæc enim illum providisse. itaque in postrema concione dixerat τὰ δὲ παρ' ἐγεσταίων ἃ λέγεται ἐκεῖ ἑτοῖμα, νομίσατε, καὶ λόγῳ ἂν μάλιστα ἑτοῖμα εἶναι. Alcibiadi autem, & Lamacho nova, & inopinata accidebant. Commendat itaque prudentiam Niciæ, carpit latenter imprudentiam Alcibiadis, & Lamachi.

Προσδεχομένῳ ἦν: αἰτιατικὴ τοῦ προσδέχεσθαι. βουλομένῳ ἐμοί ἐστιν, ἀντὶ τοῦ ἐν βουλομένῳ ἐστί. Id est, sic fore existimabat.

Αλογώτερα. ἐναλλαγὴ τοῦ σχήματος. εὔλογα) (ἄλογα.

Οἱ δὲ ἐγεσταῖοι. Astum, & artificium Egestæorum explicat, quo Athenienses fefellerunt: atque induxerunt, ut sibi magna mitterent auxilia. Vidimus in principio huius ipsius libri missos legatos Atheniensium in Siciliam, qui explorarent tantam necne haberent Egestæi vim pecuniæ, quantam eorum legati prædicabant. Tunc ergo Egestæi circumductis legatis passim magnam vim vasorum, & supellectilis argenteæ, aureæ etiam monstrarunt.

Ex finitimis etiam civitatibus multa argentea vasa acceperant, quibus privatim in conviviis utebantur ita, ut admiratione affecerint legatos, & cæteros Athenienses, qui talem apparatum cernebant: & in eam opinionem adduxerint, ut crederent maximas esse opes Egestæorum. Itaq; Athenas reversi eas prædicabant, atque ita populus captus his nuntiis, affectavit res illas.

Ερυκι. πόλις σικελίας, ἀπὸ ἔρυκος τοῦ ἀφροδίτης, καὶ βούτου. Polyb. lib. primo μεταξὺ δρεπάνων, καὶ πανόρμου, τὸ τῆς ἐρυκίνης ἱερὸν ἐπιφανέστατον ἐστὶν ὁμολογουμένως τῶν κατὰ τὴν σικελίας ἱερὸν τῷ τε πλούτῳ, καὶ τῇ λοιπῇ προστασίᾳ.

Spinosas Erycina serens in pectore curas. Catul. Argon. Est & mons eodem nomine.

Οἰνοχόας. Cyathos, trullas, vasa vinaria. ἡσίοδ. ἐν ἔργοις, καὶ ἡμέραις. Μηδέ ποτ' οἰνοχόην τιθέμεν κρητῆρος ὕπερθεν.

Πολλῷ πλείω τὴν ὄψιν. Longè maiorem speciem præbebant, quàm valebant, quæ plus ostentationis habebant, quàm solidæ opulentiæ, id est, pluris æstimabantur, quàm valebant.

445.B Καὶ Νικίου μὲν ἦν γνώμη. Tres erant duces: tres dictæ diversæ sententiæ. Nicias iudicabat Selinuntiis, quorum causa potissimùm missus fuerat apparatus, bellum esse inferendum, & si Egestæi pecunias suppeditarent, & stipendium exercitui darent, in eo esse perseverandum. Sin minus relinquendas tot naves, quot petierant, 60 scilicet cum reliqua classe Athenas redeundum. Hæc erat Niciæ sententia. Alcibiadis verò erat ut priusquam aut Selinuntiis, aut Syracusanis bellum inferrent, solicitarent per legatos civitates Siciliæ: & alias sibi adiungerent, alias ab amicitia Selinuntiorum, Syracusanorumque averterent: in primis Messenios propter urbis opportunitatem sibi conciliarent, in summa nullo modo redeundum nisi re tentata iudicabat. Lamachus censebat Syracusis esse inferendum bellum: veruntamen Alcibiadi tandem est assensus.

Πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι. Pro summa pecuniæ capere consilium.

Παραμείναντας. Permanentes, castris positis.

Βιάζεσθαι ἐξελεῖν συλληπτικῶς.

Καὶ μὴ κινδυνεύειν. Conclusio, censebat vitanda esse pericula. Vitandos esse sumptus. τὸ ἑξῆς, ἀποπλεῖν οἴκαδε, καὶ μὴ κινδυνεύειν, &c.

Τῇ πόλει: κινδυνεύειν τῇ πόλει. Id est, quærere reipublicæ pericula.

Εν πόρῳ. Loco opportuno sitos: ad quos traiect⁹, & appulsio ad insulam est facilior. πόρος. traiectus.

446.A Εφορμισιν ἱκανωτάτην. Stationem, quæ classem nostram maximè, ac facilimè capere potest.

Μεθ' ὧν τις. πολεμήσει. Quos sit habiturus socios.

Χρῆναι πλεῖν. Contendendum esse Syracusas.

Τὴν μάχην. Et propè urbem prœlium committere. Tria hic proponit. prœlium, victoriam, & obsidionem. μάχην ποιεῖσθαι, περιγενέσθαι, πρὸς τῇ πόλει στρατιὰν κρατοῦσαν καθίζεσθαι, atq; ita oratio ordine progredietur. Primùm enim prœlium committitur: commisso prœlio sequitur victoria: parta victoria, sequitur obsidio. Præterea nusquam reperies μάχην ποιεῖσθαι, pro premere obsidione, obsidere.

Τὸ γὰρ πρῶτον. Quemlibet enim exercitum afferre maximum terrorem principio: sin moram interponat, neque in conspectum statim veniat, animos hominum confirmari ita ut eum etiam venientem in conspectum contemnat potius quàm metuat. Enthymemata sumpta ex re militari.

B Καὶ τῇ ὄψει. αὐτὴ τὸ ὁρῶντας.

Προςπέσωσι. Inuaserint.

Περιδεεῖς. Metu consternati, perculsi.

Σφᾶς πρὸς τὸ σημαινόμενον: αὐτὸ τὸ στράτευμα.

Κατὰ πάντα. Omnibus rebus terrorē incussuros, iniecturos.

Τῇ τε ὄψει, ἐξηγ. τῆς κατὰ πάντα. Tū aspectu (plurimos enim tum visum iri) tum expectatione cladium, &c. tum rei nouitate.

Τὸ αὐτίκα κινδύνῳ. Subito periculum prœlij ineundi.

Ἀπολειφθῆναι. Intercipi.

Καὶ ἐσκομιζομένων αὐτῶν. Quod si recipiant se in vrbem, exercitum, qui iā obsidione premet eam, copiam commeatus habiturum.

C Καὶ οὐ διαμελλήσειν. Nullā moram interposituros, minimè cunctaturos.

Περιοσκοποῦντας. Belli euentum expectantes, circunspicientes, vtri victores futuri sint.

Ναύσταθμον δέ. Stationes obtinendas, & naualia habenda esse.

Μέγαρα. Hodie Augusta. Ad Megara, quę essent deserta, & à Syracusis terra, marique parum distarent. Λυσίας τὸ ἀντιπέπλουτος. Δημοσθένης in prima Philippica. ποῖ δὴ προσορμιούμεθα ἤρετό τις.

447.A Ἐπικάρσως. L. V. classe opportunè digesta. Σχολ. Συντόμως πεπαγμένως mihi magis probatur altera lectio ἐπὶ κέρως, longo agmine instructis cæteris nauibus, decem tantùm præmissis, &c. alio ordine scilicet.

B Κηρύξαι. Pronuntiare, ad vrbem accedentes, vt vox præconis audiri posset. L. V. egressi in terram.

Τοὺς οὖν. Leontinis igitur, qui erant Syracusis licere ad Athenienses amicos, & bene de eis meritos transire.

Ἀδεῶς. Intrepidè, audacter, impunè.

Κατεσκέψαντο τὴν πόλιν. Situm vrbis perspexerunt, contemplati sunt.

Ἐξῆς. Vnde bellum ducendum erat.

C Καὶ ἐκκλησίας γιγνομένης. Nihilominus Catanenses classem non recipiebant: sed coacta concione, admiserunt duces, vt eos audirent, dum itaque Alcibiades agit cum populo, & omnium animi, atque ora conuersa sunt in eum, milites Athenienseis nacti portulam vrbis malè obstructam, clam custodibus in vrbem cùm irrepsissent, ad forum veniūt, & necessarias res emunt. id conspicata factio Syracusanorum id est, Catanenses, qui Syracusanorum rebus fauebant, metu perculsi profugiunt ex vrbe. Cæteri Catanenses ineunt amicitiam cum Atheniensibus, & totam classem à Rhegio accersunt, eamque recipiunt.

Ὅ τι βούλοιντο. Si quid vellent.

Ἠγόραζον. τὰ ἐπιτήδεια δηλονότι.

D Περιδεεῖς γενόμενοι. Territi.

Οἱ γὰρ ἀθηναῖοι. Digreditur, & redit ad Athenienses, qui ante classis profectionem, cœperant iam habere quæstionē, de mercurij signis fractis, & de mysteriis pollutis, docet eos quamuis Alcibiades discessisset non desiisse tamen habere quęstionem de vtroque: & multos viros bonos, & frugi coniecisse in carcerē, & vincula propter improborū ciuium indicia. exponit simul causas istius leuitatis, & iniquitatis, & metum regni causam fuisse dicit.

448.B Τῶν περὶ τὰ μυστήρια. De polluta religione.

Ὡς ἀσεβούντων περὶ τῶν μυστηρίων. Quod impiè mysteria polluissent. polluebātur autem mysteria loco, tempore, personis: quòd neq; loco, neq; tempore vsitato, neque ab iis, à quibus debuerant, à sacerdotibus videlicet, tractarentur.

C Καὶ διὰ πονηρῶν. Et habita fide improbis, facinorosisque hominibus.

Πάνυ χρηστούς. Admodum frugi, modestos, probos.

Οὐ δοκιμάζοντες τοὺς μηνυτάς. Nullo indiciorum delectu habito. δοκιμάζειν. Experiri, periculum facere, explorare.

B Ὑπόπτως. Propter suspicionem regni scilicet, non iudiciorum.

D Χρησιμώτερον. Satius esse iudicantes habere de re quæstionem, & reperire pollutæ religionis authores, quàm nō habere fidem indiciis ob eorum improbitatem, atque ita aliquem accusatum indicta causa euadere ex iudicio propter opinionem probitatis. αἰτιαθέντα delatum, accusatum.

Ἀνέλεγκτον. Indicta causa, non habita quæstione.

C Ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος. Affert rationem, quia populus regnum vehementer metuebat: cuius metus causas affert. quia fama acceperat, regnū Pisistrati extremis eius temporibus grauissimum fuisse, & vix euerti potuisse: idq; non ab ipsis Atheniensibus, sed à Lacedæmoniis.

Τελευτῶσαν. Postremò id est, post Hipparchum fratrem Hippiæ regis interfectum. nam antea (vt ipsemet autor paulò pòst docebit) eius tyrannis erat tolerabilis.

D Ὑπὸ τῶν λακεδαιμονίων. Duce Cleomene rege, vide Herodot. ἐν τερψιχόρῃ.

Ὑπόπτως ἐλάμβανε. In deteriorem partem accipiebat, suspiciosè accipiebat.

Τὸ γὰρ Ἀριστογείτονος. Digreditur per occasionem, & refutat vulgi opinionē de Harmodio, & Aristog. vulgus putabat Harmodium, & Aristogitonem Tyrannicidas fuisse: hoc refutat Thucydides occasio digressionis, fuit mentio facta ἁρμοδίου.

Τόλμημα. Facinus audax.

E Ἐρωτικῆς ξυντυχίας. Rei euentum amoris gratia.

Ἐπεχειρήθη. Fuit susceptum.

449.A Ἣν ἐγὼ ἐπὶ πλέον διηγησάμενος. Proponit se fusius hanc rem narraturum: & vulgi opinionem refutaturum.

Περὶ τῶν σφετέρων τυράννων. Vulgo enim erat opinio, Hipparchum fuisse Tyrannum: & tamen non Hipparchus, sed Hippias natu maior erat Tyrannus.

F Περὶ τοῦ γενομένου. De cæde non tyranni, sed fratris eius. sciendum autem Platonem dissentire à Thucydide in eo Dialogo, cuiq; est inscriptio ἵππαρχος, ἢ φιλοκερδής. Plato ait Hipparchum fuisse Tyrānum, & natu maiorem: Hippiam successisse ei mortuo, & regnasse tres annos.

B Πεισιστράτου γάρ. Sūma istius narrationis est, mortuo Pisistrato, filium eius maiorē natu, Hippiam, regno successisse: Hipparchum eius fratrem, qui Harmodium delitias Aristogitonis tentauerat, sed frustra, ab Aristogitone fuisse interfectum. Hæc

G est summa, sed res latius, & fusius explicatur.

Γενομένου δὲ Ἁρμοδίου. Cùm autem Harmodius forma, & ætate esset clarus, & insignis.

Μέσος. Mediocri loco natus, mediocris fortunę.

Τῶν ἀστῶν (Rustici.

Εἶχεν αὐτὸν κτήσει, ἐχ ἕνσι. Eo fruebatur eum in suo iure, ac potestate habebat.

Πειρα-

Πειραθείς. Solicitatus: sed frustra. πειραθείς. Sermone, internuntiis, pollicitationibus, præmiis.

Προσαγάγηται αὐτόν. Ad se pertraheret. Hoc erat illud ἐρωτικῶς περιαλγεῖν.

Ἐπιβουλεύει. Per insidias conatur regnum euertere pro sua facultate, authoritateque. Pro suis opibus. Vel, init consilium de tyrannide per insidias euertenda, vel tyrannidem euertere molitur.

Βίαιον μέν. Nihil vi agere decreuerat.

Οὐ διὰ τοῦτο δή. Quòd reiectus, contemptusque fuisset.

Οὐδὲ γὰρ τὴν ἄλλην ἀρχήν. Nã ne superioribus quidem dominatus temporibus erat grauis, & molestus multitudini. Sed citra inuidiam sese gerebat.

Ἀρετήν. Iustitiam, probitatem.

Καὶ τῷ μὲν ἐν τῇ ἀγορᾷ προσοικοδομήσας μεῖζον μῆκος, id est, cùm amplificasset aram, quæ erat in foro, cùm altius erexisset.

Ἠφάνισεν. Abrasit, deleuit.

Ἐπίγραμμα. Quicquid aut in lapidibus insculpebatur, aut in tabellis inscribebatur, ἐπίγραμμα κυρίως dicebatur. inde verò vsus obtinuit, vt quæcunq; carmina, quæ in laudem, vituperationemve alicuius fiebãt, etiamsi non insculperẽtur marmoribus, aut tabulis inscriberentur, sed chartis (vt nostris fit temporibus) mandarẽtur, Epigrammata vocentur. ἐν τῷ ἱππάρχῳ, ἢ φιλοκερδεῖ περὶ πλάτωνι,

Μνῆμα τόδ' ἱππάρχου, στεῖχε δίκαια φρονῶν·

——— Μὴ φίλον ἐξαπάτα.

450.A Πυθίου. ἴσως πυθίῳ.

Ἀμυδροῖς. Subobscuris, semideletis, ἀμυδρὸν· παρὰ τὸ α. & τὸν μύδρον ferrum ignitum, & candens.

Λέγον τάδε. In hæc verba.

Μνῆμα τόδ'. Laus est Epigrammatos inter cæteras, rem breuiter, & planè, ac dilucidè exponere. Hæ laudes hîc apparẽt. Habet enim hoc epigramma nomen, genus, & munus, quod gerebat, qui dicauit aram habet nomen loci, in quo dicata: & causam cur dicata.

Ὅτι δὲ πρεσβύτατος. Redit eò, vnde digress⁹ fuerat.

Πεισιστράτου γάρ. &c. Argumentatur, & fidẽ facit non Hipparchum, sed Hippiam regnum obtinuisse patre mortuo, primùm quia erat natu maximus, deinde, quia in veritate indaganda operam, & studium ipse posuit: non ita vulgus q. d. tertiò, quia Hippias tantùm memoratur filios habuisse. erat autem verisimile eum primùm ducere vxorẽ, qui natu erat maximus. præterea, quia in cippis, qui in arce stabant, & in quibus erant descripta Tyrannorum nomina ad perpetuam rei memoriam, & eorum odium, post Pisistratum statim Hippię nomen sequebatur. Postremò docet non esse verisimile oppresso Tyranno, Hippiam fratrem fuisse retenturum regnum, & eodem die, quo Hipparchus interfectus est, res constituturum. Hæc sunt argumenta quibus author fidem facit Hippiam, non Hipparchum regnum obtinuisse. Diluit etiam in fine obiectionem illam: cur igitur fama vulgo obtinuit Hipparchum regẽ fuisse quia (inquit) ille oppressus fuit: quod facinus fuit celebre. propterea ab imperitis addita fama etiam de regno, id est, quòd ille rex fuisset interfectus.

Εἰδώς, & ἀκοῇ. Partim scientia, partim fama, vel εἰδὼς ἀκοῇ.

Παῖδες γὰρ αὐτῷ μόνῳ. Constat enim eũ solum inter fratres legitimos filios suscepisse. γνησίων) (νόθων.

Στήλη. Cippus. Pila quæ constat structura aut lapidea, aut cæmentitia, aut lateritia. στηλίτας οἱ ἄτιμοι, capite diminuti maxima illa diminutione, qua licebat cuilibet eos impunè interficere. ἐν στήλῃ ἀδικίας γραφείς.

Ἀδικίας. Scelere. Quòd patriam communem parentem libertate spoliassent.

Ἀκροπόλει. ἡ ἐπὶ πόλις.

Εἰκὸς γὰρ ἦν. Assumptio.

Καὶ ἐν τῇ πρώτῃ στήλῃ. Aliud σημεῖον. Primus erat adscriptus post patrem. πρώτῃ. Ergo erant plures.

Οὐ δὲ τοῦτο ἀπεοικότως. Idque consentaneè.

Πρεσβεύειν. Quòd & ab eo natu maximus esset, & regnum obtinuisset.

Οὐ μὴν οὐδ' ἄν. Nunquam Hippias tam facilè regnum retinuisset, nisi ipse rerum potitus esset.

Τὸ παραχρῆμα. Confirmatio à breuitate temporis. nam rege oppresso, ad regnum cõstituendum, & animos populi conciliandos, præsidia comparanda & c. spatio temporis opus est ei, qui regno successurus est.

Καθίστατο τὴν τυραννίδα. Res cõstitueret, cõponeret.

Ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ πρότερον. A contrariis rem cõfirmat. at potuit retinere regnum, quia ciues iam pridem assueuerant eum formidare: qui stipabant latus, diligenter custodire.

Τὸ πρότερον. ξυνήθες φοβερόν. Pristinum, & solitum ciuium metum.

Ἀκριβὲς ἐς ἐπικούρους. Diligentiam in præsidio satellitum.

Πολλῷ τῷ περιόντι, &c. Facillimè. τὸ περιόν. τὸ ὑπερβάλλον. Σουίδας. ἐκ τοῦ περιόντος, ex abundanti. πολλῷ τῷ περιόντι τοῦ ἀσφαλοῦς. id est, multa incolumitatis abundantia, citra periculum, nullo cum periculo. κατεκράτησεν. Retinuit imperium, id est, tyrannidem.

Καὶ οὐκ ἠπόρησεν. A contrariis confirmatio: neque hæsit, ac dubitauit, sicut frater fecit per ætatem: & quia regnũ cõtinenter antea nõ administrauerat.

Ἱππάρχῳ δέ. Diluit obiectũ, cur igitur fama obtinuit Hipparchum regem fuisse? Calamitas eum adeò nobilitauit, vt etiam hanc famam ei adiunxerit, id est, calamitas eius adeo fuit insignis, vt hominum iudicio meruerit hanc etiam opinionem. τὸ ἑξῆς ἱππάρχῳ δὲ ξυνέβη προσλαβεῖν ἐς τὰ ἔπειτα καὶ τὴν δόξαν τυραννίδος ὀνομασθέντα τῇ δυστυχίᾳ τοῦ πάθους.

Ἐς τὰ ἔπειτα. Res pro personis.

Τὸν δ' οὖν ἁρμόδιον. Redit eò, vnde digressus fuerat: βίαιον μὲν & c.

Ἀδελφὴν γάρ. Expositio. Erat mos, vt in pompis præsertim verò Mineruæ ludis, Quinquatrib⁹ virgines euocarentur, vt pompam prosequerẽtur: & aliæ alia vasa circunferrent, quare Soror etiam Harmodij virgo euocata, vt Canistrum ferret, fuit reiecta, vt indigna, & ea, quæ ne euocata quidem fuisset. Hanc contumeliam ægerrimè ferens Harmodius, & eius causa Aristogiton, inter se communicant consilia de opprimendo Tyranno.

451.A Καὶ αὐτοῖς. Itaque rebus constitutis cum iis, cum quibus coniurauerant, tempus tantùm opportunum rei aggrediendo expectabant.

Ἐκείνους. τοὺς ξυνεπιθησομένους.

Ἀσφαλείας ἕνεκα. Ne res enunciaretur: quo facilius res occultaretur.

Ἤλπιζον γάρ. λύσεις τοῦ αὐτίκα ἀπροσδοκήτους. At pauca manus non poterat rem tantam transigere: Sperabant (inquit) cæteros etiam ciues, qui nihil de coniuratione nouerãt, oblata occasione libertatis recuperãdæ, facilè sibi opem laturos: pſertim iã armatos,

Κεραμεικός. Loc⁹ erat Athenis in quo sepeliebantur, qui in bello cecidissent, erat etiã lupanar. Via erat vrbis hinc, atque inde porticum habens. ἀπὸ Κεραμου τινός. Παυσανίας ἀττικοῖς. ὅπου οἱ Ἀθηναῖοι συνετέλουν λαμπαδοῦχον ἀγῶνα. Erat autẽ ibi turris, vnde deiecta lampade dabatur signum cursoribus, qui stabant ad carceres, vt se effunderent.

Ὡς ἔκαστοι. Alij enim primo loco, alij medio, alij postremo collocari solent.

Ἐγχειρίδια. Pugiones, sicas.

Τὸν λυπήσαντα. Eum, qui læserat, qui offenderat, qui contumeliam fecerat.

Καὶ δι᾽ οὗπερ. Et cuius causa de salute, ac fortunis suis periclitabantur. De summa rerum suarum periclitabantur.

Καὶ ὥσπερ εἶχον. Eo impetu animi, id est, sine mora. Potest etiam referri ad corpus, eo habitu corporis, & iis armis, quæ habebãt. lib. primo de Pauſ. καὶ μέλλοντος αὐτοῦ ἀποψύχειν, ὥσπερ εἶχεν ἐν τῷ οἰκήματι, αἰσθόμενοι, ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ. Id est, semimortuum.

Εἴσω τῶν πυλῶν. Nam Hippias erat extra.

Ἀπερισκέπτως. Præcipites. Non circunspecta periculi magnitudine. εὐθὺς δ᾽ ἀπερισκέπτως legendum, & punctum ponendum post καλούμενον.

Καὶ ὡς αἱ μάλιστα δι᾽ ὀργῆς. Et διὰ μεγίστης ὀργῆς.

Ὁ μὲν ἐρωτικῶς. Alter, ob amasium: alter ob contumeliam.

Οὐ ῥαδίως διετέθη: αὐτὶ τοῦ χαλεπῶς διετέθη. Id est, tormentis excruciatus, ita demum necatus est. Sed εὐφήμως.

Ἀγγελθέντος δέ. Allatum regi nuntium narrat: illum prouidè non ad fratrem cæsum accurrisse, sed ad ciues, qui arma ferebant, & pompam prosequebantur, se conuertisse, & re dissimulata, quasi aliud ageret, præcepisse, vt inermes locum quendam caperent: ea re peracta, iussisse stipatores arma colligere, & eos comprehendere, qui suspecti erant: & excutere, atque scrutari si quas sicas gestarent.

Ἀγγελθέντος. τοῦ πράγματος δηλονότι.

Τὸ γενόμενον. Cædẽ fratris intelligit: sed suppressit nomen rei acerbæ.

Πομπέας. Ductores pompæ armatos, priusquam rem rescíscerent.

452.A Πλασάμενος. Cùm finxisset scilicet se ipsum, id est, cùm cõposuisset ad cladem dissimulãdam: fingere vultum Cæsar lib. primo de Bello Gallico.

Ἀδήλως τῇ ὄψει. ἐναλλαγή. Vultu sereno, vel doloris vestigia nulla præ se ferente, vultu dolorẽ non indicante.

Πλάττειν ἑαυτὸν πρός τι. Dissimulare.

Ἐπῃτιᾶτο. Insimulabat, culpabat, id est, quos coniurationis socios esse suspicabatur.

Τοιούτῳ μὲν τρόπῳ. Conclusio: ὑπὸ γὰρ Ἀριστογείτονος, καὶ Ἁρμοδίου τόλμημα δι᾽ ἐρωτικὴν ξυντυχίαν. ἐπεχειρήθη. Hæc habuit initia coniuratio, ab amatoria indignatione profecta. & causa facinoris ab Harmodio, & Aristogitone patrati hæc fuit, nimirum metus detectæ coniurationis.

Ἐρωτικὴν λύπην. Molestiam susceptã amoris gratia. ξυντυχίας suprà.

Ἐκ τοῦ παραχρῆμα περιδεοῦς. Propter repentinum metum.

Τοῖς δ᾽ Ἀθηναίοις. Regnum porro asperius Atheniensibus postea fuit.

Διὰ φόβου μᾶλλον ὤν. Magis timens quàm antea. vehementius sibi metuens quàm antea.

Καὶ πρὸς τὰ ἔξω. Et ad externa præsidia conuertit animum, id est, cœpit cogitare, & circunspicere, vnde sibi præsidium extrinsecus accerseret.

Μεταβολῆς γενομένης. Facta mutatione rerum. alienatis à se ciuium animis.

Ἀθηναῖος· ἐμφατικῶς. Ἀθῆναι ἑλλάδος μουσεῖον. Id est, domicilium omnium doctrinarum, & bonarum artium, totiusque humanitatis, ἑλλάδος ἑλλάς κατὰ Πίνδαρον.

Ἑστία, & πρυτανεῖον τῶν ἑλλήνων. καὶ τὸ πυθιον. Id est, perfugium salutis, & consilij, quo Græci vtebantur.

Λάμψακος in Asia, vbi barbaries mera. ipsi Lampsaceni præcipuè, vt molles & effœminati malè audiebant.

Ἀνδρός. Laudationem habet hoc epigramma Archedices, à generis nobilitate: à nobilitate familiæ, & coniugis, & ab ipsius modestia. Docet eam fuisse filiam Hippiæ viri clarissimi, & dignitate præstantissimi. Habuisse patrem, fratres, coniugem, & filios reges, & tamẽ ipsam coluisse modestiam, nec propterea inflatam fuisse.

Τυραννεύσας. Pergit narrare Hippiam regnasse adhuc triennium Athenis: postea pulsum à Lacedæmoniis, Lampsacum venisse: inde ad regem Persarum confugisse, & impetrasse magnas copias &c.

Ἀλκμαιωνιδῶν. Nobilis fuit familia Athenis, ab Alcmeone, qui vixit Thesei temporibus, oriunda. Hi corrupta Pythia vate, induxerunt eam, vt Lacedæmoniis oraculo suaderet, vt Athenas tyrannide liberarent. itaque Lacedæmonij cum sæpius ea de re admoniti fuissent, ab oraculo, rem susceperunt, & tyrannum expulerunt. ἡρόδοτ. ἐν τερψιχόρῃ.

Ὑπόσπονδος. Fide impetrata à Lacedæmoniis, & concessis quinq; diebus intra quos finibus Atticis excederet. ἡρόδοτος ἐν τερψιχόρῃ.

Μαραθῶνα. δῆμος τῆς λεοντίδος φυλῆς.

Ὧν ἐνθυμούμενος. Redit eò, vnde digressus est. ἐπιστάμενος γὰρ ὁ δῆμος ἀκοῇ τὴν πεισιστράτου, καὶ τῶν παίδων τυραννίδα χαλεπὴν τελευτῶσαν γενομένην. Quæ reputans populus Atheniensis, & memoria repetens, quæcunque fama acceperat.

Χαλεπός. Grauis, acerb⁹, ὕποπτος. Suspiciosus modò pro eo, qui alteri suspectus est: modò pro eo, qui alterum habet suspectum.

Λαβόντας. Qui insimulati fuerant: αἰτιᾶσθαι· αἰτίαν ἐπιφέρειν.) (λαμβάνειν αἰτίαν.

Ἐπὶ ξυνωμοσίᾳ. Vt dominatus paucorum, vel regnum à coniuratis constitueretur.

453.A Καὶ ὡς αὐτῶν. Docet quendam ex iis, qui erant in vinculis indicasse tandem authores pollutæ religionis: quamuis dubia esset fides, verũ nec ne esset indicium. Causas præponit, quia furor populi quotidie crescebat: & multi magnæ authoritatis ciueis erant iam in vinculis, & res non videbatur habitura esse finem.

Ἐφαίνετο: πρὸς τὸ σημαινόμενον. ὁ δῆμος.

Οὐκ ἐν παύλῃ. Nondum erat in quiete, id est, adhuc erat commotus. nondum sedatus. παύλη. V.F. nec dum sedatus, & tranquillus videbatur.

Ἐπεδίδοσαν μᾶλλον ἐς τὸ ἀγριώτερον. Magis proficiebant in sæuitia, id est, crescebat populi sæuitia in comprehendendis pluribus. sæuiebant magis ac magis, & plures comprehendebant.

Αἰτιώτατος. Maximè affinis crimini.

Εἰκάζε(το). Erat enim suspicio in vtranque partem.

Τὸ σαφές. Nemo enim neque tunc, neq; postea potuit affirmare certò qui facinus patrassent.

Ἀδηλα

Ἄδειαν ποιησάμενον. Parta sibi impunitate, interposita side publica.

Καὶ τὴν πόλιν παῦσαι. Et rempublicam liberare istis suspicionibus. Hinc possumus colligere impunitatem promissum edicto publico ei, qui coniuratos indicasset.

Βεβαιοτέραν γὰρ. Facilius enim se esse salutem impetraturũ si fassus fuisset, proposita præsertim impunitate, quã si negauisset, & indiciũ subfugisset.

Ὁ δὲ δῆμος. Gratum accidisse hoc indicium populo significat, vt ingratum erat antea non posse scire authores eius rei, itaq; liberasse indicem: soluisse etiam cæteros, qui innocentes habebantur: reliquos supplicio capitali affecisse, iis exceptis, quibus fugere licuit. δεινόν. ὃ ἐστὶ ἀνάξιον, ἀφόρητον.

C Ἐπανεῖπον. ἐπικηρύττειν χρήματά τινι. Δημοσθ. ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας. καὶ διὰ ταῦτα χρήματα αὐτοῖς τοὺς θηβαίους ἐπικηρυκεύεσθαι. Pronuntiare certam summam pecuniæ per præconem ei, qui interfecerit aliquem.

Κἀν τούτῳ. Interea non constabat iure an iniuria sumptum fuisset supplicium de iis. carpit latẽter Athenienses, qui temere suppliciũ capitale sumerẽt, de ciuibus magnæ authoritatis, & innocentibus.

Περιφανῶς ὠφέληται. Commodum accepit consensu omnium, sine controuersia.

Περὶ δὲ τὸν Ἀλκιβιάδην. Accedit ad causam: & redit vnde digressus fuerat. οἱ γὰρ ἀθηναῖοι. ἐπειδὴ ἡ στρατιὰ ἀπέπλευσεν, οὐδὲν ἧσσον ζήτησιν ἐποιοῦντο.

D Ἐναγόντων. Instigantibus.

Χαλεπῶς ἐλάμβανον. Iratis animis accipiebant.

Καὶ ἐπειδὴ τὸ τῶν ἑρμῶν. Et quoniam signorum fractorum authores se comperisse existimabant, etiam crimine sacrorum pollutorum eum teneri iudicabant.

Ὧν ἐπαίτιος ἦν. De quibus insimulabatur.

Μετὰ τοῦ αὐτοῦ λόγου. Eodem consilio.

Καὶ τῆς ξυνωμοσίας. ἐπὶ τῆς αὐτῆς ξυνωμοσίας, αὐτὶ τοῦ τῶν ξυνωμοτῶν.

Ἐπὶ τῷ δήμῳ. Aduersus statum popularem.

Καὶ γάρ τις ἡ στρατιά. Affert nonnullas suspiciones confirmandæ rei gratia. exercitus (inquit) Lacedęmoniorum sub ea tempora, quibus in vrbe motus iste erat, ad isthmum vsque venit, itaque suspicabatur populus propterea susceptam illam expeditionem, vt statum populare euerteret. quanquam author causam eius expeditionis fuisse ait res Bœotias, non Atticas.

Περὶ ταῦτα ἐθορυβοῦντο. Ciuitas erat perturbata istarum rerum causa.

Πρὸς βοιωτούς τι πράσσοντες. Struentes nescio quid contra Bœotios.

455.A Ἐκείνου πράξαντος. Illius opera, illo agente, struente, solicitante.

Ἀπὸ ξυνθήματος. Ex composito.

Καὶ εἰ μὴ ἔφθασαν. Et nisi ipsi eum anteuertissent, & homines comprehendissent. κατὰ τὸ μήνυμα. διὰ τὸ μήνυμα.

Θησείῳ. Templo Thesei. Proximũ erat gymnasio: in quo pictæ erant variæ res gestæ ab Atheniensibus pugna contra Amazonas, prœlium lapitharum, & centaurorum, &c. Παυσανίας lib. I. Att.

Τῷ ἐν πόλει. Nam erant etiam extra vrbem, & agrum Atticum.

B Περιειστήκει. Multis denique, & variis suspicionib⁹ premebatur, & quasi circunseptus tenebatur.

Ὥστε βουλόμενοι. Concludit iam totum istum locum cuius initium fuit, ἐς καταλαμβάνουσι τὴν Σαλαμινίαν ναῦν ἐκ τῶν ἀθηνῶν ἥκουσαν, &c. Itaque volentes eũ capitali supplicio afficere iudicio damnatũ.

Καὶ ὧν περὶ ἄλλων: καὶ ἐπὶ ἐκείνους τοὺς ἄλλους.

Εἴρητο δέ. Mandatum autem fuerat, vt præciperent ei, vt se sequeretur ad causam dicendam.

Θεραπεύοντες. αὐτὶ τοῦ εὐλαβούμενοι. Habentes rationem: cauentes ne tumultum aliquem in castris excitaret apud suos milites, vel etiam cum hostibus aliquid tentaret, si comprehenderetur.

Οὐ φανεροὶ ἦσαν. Delituerunt, euanuerunt: veriti C iudicium calumniæ.

Ἐρήμη δίκη. Frequentius ἐλλειπτικῶς. D

Μετὰ ταῦτα δέ. Narrat reliquos duces partitos inter se omnes copias in duas parteis singulos singulis præfuisse: atque ita cum tota classe Selinuntem versus contendisse.

Λαχών. Et suam vterque partem sortitus, id est, suscepta sortitò administratione, & imperio alterius partis, sortitus vterque suam partem.

Ἐν ἀριστερᾷ. Occidentem versus. 455. A

Τυρσηνικόν. Mare inferum.

Ἱμέρα. ἡ δὲ καὶ ποταμός, ὁ ἱμέρας. Στέφανος.

Ὕκκαρα. Vnde nobile illud scortum, & celebre, ἡ λαΐς.

Ἄγουσαι: καταχρηστικῶς. Vehentes. B

Νικίας δὲ εὐθύς. Redit ad expugnationem τῶν ὑκκάρων: docet Niciam capto, & direpto oppido, statim Egestam contendisse. egisse cum Egesteis quæ opus esse videbatur: triginta accepisse talenta: atque ita Catanam rediisse.

Χρηματίσας. Cùm egisset cum illis.

Καὶ ἐγένοντο ἐξ αὐτῶν. Confecta sunt ex præda 120 talenta.

Καὶ ἐς τοὺς τῶν σικελῶν ξυμμάχους. Venerũt etiam ad Siculos, qui erant socij, & copias vt mitterent imperabant.

Γελεάτιν. Γέλα. Ghecza hodie. C

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Narrat Athenienseis ineunte hyeme statim se apparasse, vt Syracusas inuaderent: & simul Syracusanos sese instruxisse, vt contra eos irent.

Τὴν ἔφοδον. Bellum inferendum.

Ὡς ἐπ' ἐκείνους ἰόντες. αὐτὶ τοῦ τὴν ἔφοδον ἐπ' ἐκείνους.

Ἐπειδὴ γὰρ αὐτοῖς. Λύσις τοῦ ἀντιπίπτον. Qui contenti esse debuerant si bellum propulsare ab vrbe, ac defendere possent, ij procul ab vrbe bellum hostibus inferunt? q. d. vix videatur verisimile. respondet itaque, & affert rationem cur ita factum sit. confirmati (inquit) sunt animis: & sumpta fiducia eos iam contemnebant: confirmatio, quia procul aberant: quia non statim aggressi eos sunt, simul atq; ad insulam appulerunt, quemadmodum ipsi suspicabantur, & propterea timebant vehementer: pręterea, qui Hyblam oppugnarant expugnare non potuerant.

Κατὰ τὴν ἡμέραν. Et progressu temporis.

Καὶ ἐπειδὴ πλέοντες. Et quia dũ orã illam insulæ ꝑterueherentur, procul ab ipsis esse videbantur.

Τὰ ἐπέκεινα: τῶν Συρακουσῶν δηλονότι. D

Ἐφαίνετο. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Πειράσαντες. Cùm expugnare conati fuisset, cùm expugnationem tentassent.

Ἐφύβριζον ἄλλα τε. Cùm alia probra ingerebãt per contumeliam. (συλληπτικῶς.

Καὶ εἰ ξυνοικήσοντες. Verbum generale supplendũ

Ἐλέγον. An venirent exules, vt sedes nouas qrerẽt potius q̃, vt Leontinos in suas restituerent. di- 456. C

ctum, & locus facetię in eo videtur positus: vos nullas habetis sedes: & tamen id vobis arrogatis, vt alios in suas sedes velitis restituere? q.d. summã esse hanc dementiam. Cauillabantur autem Athenienseis nullas habere sedes, propter angustias (opinor) agri Attici. vel, vtrum venitis vt insulam Siciliam occupetis, an &c. vt innueret eos neutrum facturos esse.

Ἀπὸ τῶν ὅπλων. ὅπλα apud Thucyd. castra, statione, in qua armati sunt milites significat. agmen etiam armatorum. libr. primo. Καὶ τῆς μὲν γῆς ἐκράτουν, ὅσα μὴ προϊόντες πολὺ ἐκ τῶν ὅπλων. & initio tertij, καὶ τὸν μὲν πλεῖστον ὅμιλον τῶν ψιλῶν εἶργον, τὸ μὴ προεξιόντας τῶν ὅπλων τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν.

Ἡμέρα ῥητή. Ita etiam γέρας ῥητόν. lib. primo. πρότερον δὲ ἦσαν ἐπὶ ῥητοῖς γέρασι πατρικαὶ βασιλεῖαι.

Ἅμα ἕῳ. Simul atque illucesceret: tẽpus opportunum proponebant, quo facilius eos fallerent, dulces enim somni esse solent eo tempore.

Οἱ δὲ στρατηγοί. Fidem habitam homini docet iam Thucyd. & carpit duces Syracusanorum, qui nimium creduli fuerint. credulitatis causas fuisse ait nimiam fiduciam, quam animis iam conceperant: & quia iam secum constituerant etiam non euocati hoc ipsum facere.

Πολλῷ ἀπερισκεπτότερον. Si addatur gradus intensionis comparatiuo, fit superlatiuus. itaque hoc ἀντὶ τοῦ ἀπερισκεπτότατα positum.

Ξυνθέμενοι ἡμέραν. Constituta die.

Ἐπεὶ δὲ ἑτοῖμα. Comparatis itaque omnibus rebus, quæ ad eam expeditionem videbantur necessariæ, aduentante die, ad quam sese venturos constituerant, iter ingressi ad Symæthum flumen castra posuerunt.

Συμαίθῳ. Flumen non procul ab vrbe Catana, in mare influens.

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι. Docet Athenienses simul atq; per exploratores cognouerunt Syracusanos aduentare impositis classi copiis omnibus Syracusas noctu contendisse.

Ἡ ἄλλος τις. Innuit ex Italia quoque aliquas copias secutas, quanquam earum mentionem nullam fecit supra.

Καὶ οἵ τε Ἀθηναῖοι. Narrat eodem tempore Athenienses ad Syracusas appulisse, & equitatum Syracusanorũ Catanam adequitasse. & cognita profectione Atheniensium, reuersum rem copiis pedestribus renuntiasse: itaque omnes conuerso itinere, celeritate quanta maxima potuerant, rediisse Syracusas: sed Athenienseis interea capto loco idoneo ibi castra posuisse.

Μάχης τε ἄρξειν. Id est, ad ineundum prœlium nisi vellent, cogi non poterant.

Ἐν τῷ ἔργῳ: In prœlio. lib. primo ὥσπερ εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθομένους τε πολεμεῖν, καὶ ἐν τῷ ἔργῳ πράσσοντας.

Παρὰ δὲ τό, αἰτιατικὴ τοῦ τῇδε.

Δάσκωνι. Σικελίας χωρίον. τὸ ἐθνικὸν δασκώνιος, ἢ δασκωνίτης. Στέφανος. Laurent. Vall. hoc omisit. fortasse quia deerat in codice vnde vertebat. αἱ Συράκουσαι πεντάπολις ἦν τὸ παλαιόν. ρ'. ὀγδοήκοντα σταδίων ἦχον τὸ τεῖχος ἴσως οὖν ὁ Δάσκων μία τούτων ἦν, alioqui locus erit suspectus de mendo.

Ἡ εὐεφοδώτατον. Ex ea parte, quæ erat aditu facillima hostibus.

Ἀνάπου. Θεόκριτος. Οὐ γὰρ δὴ ποταμοῖο ῥόον εἴχετ' Ἀνάπω, primo εἰδυλλίῳ.

Παρασκευαζομένων δέ. Quas munitiones dũ comparant, nemo egressus vrbe prohibuit: sed postea equitatus prior, deinde peditatus venit munitionibus iam confectis.

Προσῆλθον. Vt pugnæ potestatem facerent.

Ἐπειτα δέ. Vbi verò eos suis se contineri locis animaduertunt.

Ἑλωρίνην. Στέφανος. ἕλωρος. πόλις Σικελίας, ἀπὸ ἑλώρου ποταμοῦ τοῦ κατὰ Πάχυνον, ὅς λέγεται τοὺς θρασεῖς ἰχθῦς ἔχειν, ἀπὸ χειρὸς ἐσθίοντας.

Μάλιστα ἐφορῶντας. Diligentissimè obseruantes.

Σκευοφόρους. κυρίως qui ferunt sarcinas militum. σκευαγωγοὶ ἅμαξαι. σκευοφόρα ὑποζύγια. σκευαγωγεῖν, σκευοφορεῖν.

Εὐτός. Introrsus: τῶν ἐπιτακτῶν. Qui erant in subsidiis collocati.

Οὕτως πανδημεί. Qui erant Syracusani ex omni ordine, atque ætate.

Ἀκοντισταί. Velites, qui hastis amentatis vtebãtur.

Πολλὴ μὲν παραίνεσις. Cohortatur ad prœlium Nicias: proponit commoda, quæ illis aderant, & hostium incommoda: quibus docet fortiter pugnandum esse: proponit etiam incõmoda futura, & pericula imminẽtia, nisi strenuè pugnauerint. Commoda erant, copiæ firmissimæ, & legiones robustissimæ: incommoda hostium, manus promiscua, & confusa, quæ ex tyronibus, & imperitis rei militaris hominibus constabat. incommoda verò erãt, quòd in aliena terra rẽ gerebãt, vt nisi parta victoria vix possent consistere, atque salutem retinere.

Πολλὴ μέν. Procemium à re ipsa, & à firmissimo totius causæ argumento ductum est. firmitudo ipsa nostrarũ copiarum debet vos hortari, vt strenuè pugnetis, & hostes profligetis, non longa, & bene composita oratio.

Οἱ πάρεσμεν. Cõciliat, q. eos appellaret cõmilitones. ô viri οἱ πάρεσμεν. Socij futuri certaminis, & periculi. ὑπερβατόν, ἐναλλαγὴ προσώπου.

Αὕτη γάρ. Ingreditur in causam, & affert rationem cur non opus sit lõga cohortatione. Hîc apparatus valet magis ad vos animandos, quàm oratio bene composita, quæ careat firmis copiis.

Ὅπου γάρ. Distributione vtitur, & enumeratione copiarũ, vt fidẽ faciat, & bene sperare de victoria iubeat. Docet copias suas constare ex flore totius Græciæ, & ex fortissimis quibusque ciuitatibus. itaque non esse dubitandum de victoria.

Ἀργεῖοι, &c. ἐμφατικῶς.

Καὶ νησιωτῶν. Chios, Lesbios, Rhodios, & alios intelligit.

Ἐσμέν. Συλληπτικῶς.

Πανταπᾶσι. Quemlibet, πλεονασμὸς ἀντὶ τοῦ πάντας.

Ἄλλως τε καί. Collatio.

Πανδημεὶ ἀμυνομένοις. Qui resistũt manu tumultuaria, id est, turba confusa, infirmis copiis, & raptim coactis, nullo delectu habito.

Πανδημεί) ἀπολέκτους. Manũ delectam sic appellat.

Σικελιώτας q. d. barbaros, & hominũ colluuiem, quæ diuersis ex regionibus pulsa suis sedibus in Siciliam confluxerit.

Ὑπερφρονοῦσι μέν. Occurrit ad illud: Atqui Syracusani longè aliter de nobis sentiunt, quàm tu prædicas. nam contemnunt nos, tantum abest, vt aliquam virtutis opinionem de nobis habeant.

Λύσις. Quanuis contemnant, tamen non sustinebunt nostrum impetum ob rei militaris imperitiam, ὅτι τὴν ἀπειρίαν.

Παρα-

Παρασήτω δὲ ὑμῖν. Iam proponit incommoda. procul à nostris finibus, & in agro hostili bellum gerimus: vnde nisi parta victoria, vix liceat discedere saluis. illud etiam in mentem veniat, nos procul à nostris finib. abesse, neq; in solo amico, ac beneuolo cõsistere, nisi id armis, & virtute quæsiuerimus. A

Καὶ τοὐναντίον. Itaq; vos admoneo contrà, ac sunt facturi hostes, nos in alienis, non in nostris finib. esse pugnaturos. itaq; aut vincendum, aut vix salutis, nedum receptus spes erit nobis reliqua.

459.A Τῆς ἀξίας ἐπιλόγος. Dignitatis, quòd Athenienses, quòd Dorienses, quòd insularum dignitate præstantium incolæ sitis. B

Ἀπορίαν. Difficultatē, φοβερωτέραν, terribiliorem.

Ἤδη ἀπροσδόκητοι, ἀντὶ τοῦ προσδόκων. Nõdum expectabant prœlium: imparati ad prœlium erant.

B Ὡς δὲ ἕκαστος. Verumtamen vt singuli ad exercitum perueniebant, ita ad aliquos ordines accedebant, & in iis sese collocabant.

Ἀλλὰ τῇ μὲν αὐδρείᾳ. Virtute quidem non erant inferiores Atheniensibus: rei militaris scientia erant inferiores: eamq; ob rem voluntas etiam interdum deficiebat. C

Ἐς ὅσον ἡ ἐπιστήμη. Quatenus rei militaris scientia suppetebat.

Τῷ δὲ ἐλλείποντι αὐτῆς. Eius verò defectu, id est, vbi ea deerat, ἀντιμεταβολή.

Ὅμως δὲ. Redit eò vnde digressus.

C Προύμάχοντο. Ante vtranque aciem pugnabant.

Λιθοβόλοι. Qui manu lapides iaciebant.

Ἔπειτα δὲ μάντεις. Vates deinde mactatis de more victimis, & tubicines dato signo. L. V. Deinde, & aruspices bene litatum esse palàm fecerunt, sed parum commodè. D

Ξύνοδον ἐπώτρυνον, ἀντὶ τοῦ ἐπότρυνοντες ἐσήμαινον. Classicum canebant, vel ἀνακλησιν. ἐπὶ τὴν ξύνοδον ὤτρυνον τοὺς πολίτας.

Συρακούσιοι μὲν. Quo animo, atque consilio confligerent, explicat.

460.A Μέγιστον ἔχον τὸ πρόθυμον. Præcipuè erant alacres suæ salutis causa, de qua nisi vicissent, desperabant. E

Ἔπειτα δὲ ἐν παρέργῳ. L. V. secundo loco, si non ob aliud, certè vt indulgentiores haberent illos, quibus parebant, quòd eorum adiutores in subigenda Sicilia fuissent. Locus quanquam non omnino bene versus est, tamen habet sensum non incommodum. Sed tamen non germanum ni fallor. Est igitur sensus germanus: erant alacres ad pugnam salutis suæ causa potissimum, de qua nisi vicissent, desperabant: deinde secundo loco, vt alij quoque eandem seruitutem subirent, vt fortunæ societate se consolarentur, q.d. persuasi se leuatum iri quodammodo, si plures essent, qui seruirent Atheniensibus. etenim solatium est miseriæ, multos eiusdem calamitatis socios habere, vel quæ res erat allatura ipsis solatium, erat eos leuatura oneribus, & tributis, quæ pendebant. F

Παρέργῳ. ἔργον, dicitur id, quod potissimum agendum instituitur. πάρεργον id cuius causa opus non est potissimum institutum. πάρεργον quod alterius causa attingitur, vel præparatur.

Εἴ τῳ ἄλλῳ, ἀντὶ τοῦ ἵνα τι ἄλλο. Sed ita loquitur quia de re incerta agitur. exitus enim bellorum, & prœliorum incertus est, dubitanter hoc dictum, ἀντὶ τοῦ εἴ τινες ἄλλοι. res est pro personis, id est, vt alij etiã aliqui stipendiarij fierēt Atheniensium, præsertim adiuuantib. ipsis, qui eos leuarēt tributis, q̃ pendebant.

Ῥᾷον αὐτοῖς. Solatium ipsis futurum, ῥᾷον γίνεσθαι, conualescere, μεταφορικῶς leuari animo.

Ξυγκατεστρεψαμένοις. Quasi essent persuasi ambitiosius, nisi ipsi adiuuissent, eos nũquam subacturos per se fuisse Siciliam.

Γενομένης δέ. Cùm itaq; ad manus ventum esset. Conserta manu, vt distinguat prœlium ἀπὸ τοῦ ἀκροβολισμοῦ. (runt.

Ἐπὶ πολύ. Ad multas horas alteri alteris restite-

Ὥς τισι μὲν ἀθλιωτάτοις μαχομένοις. Vt ea res plus terroris attulerit: vt ea re timor creuerit. Laur. refert hoc ad Syracusanos: ego ad vtrosq;.

Ὁμιληκόσι. Qui minimè in bellis versati fuerant.

Παρερρήγνυτο. Laxabatur. παρὰ remissionem inter- B

Καταστῇ ἐς φυγὴν. Cœpit fugere. (dũ significat.

Καὶ ἐπὶ πολύ. Nec longius persecuti sunt Atheni-

Ἀνεῖργον. Reprimebant. (enses. C

Ἐπακολουθήσαντες δέ. Insecuti verò conferti quoad rectè facere id potuerunt.

Ἐκ τῶν παρόντων, ἐκ τῶν ἐνόντων, ἐκ τῆς δυνάμεως. Pro præsenti rerum statu, & fortuna.

Ξυνταξάμενοι, ἢ ἑαυτοὺς, ἢ αὐτὶ παθητικοῦ. 461.A

Πρὸς μὲν τὸ ἱερόν. Vel casu, vel consilio, ne sacrilegi haberentur, si Iouis templũ religiosissimè cultum spoliassent.

Ξυγκομίσαντες. L. V. receptis. F. P. congestis.

Ἔχοντες. L. V. quorum ossibus, & spoliis lectis, omisit ἔχοντες.

Χειμών τε γὰρ ἦν. Tres affert causas profectionis. erat hyems: nullus erat equitatus: non habebant pecunias. itaque iudicabant bellum nullo modo ad Syracusas posse tunc administrari. B

Ἱπποκρατῶνται. Equitatu essent inferiores, equitatu superarentur. nouatum, & iunctum verbum.

Ὑπακούσεσθαι. Dicto audientes fore.

Ἐς τὰ ἄλλα. Non solùm in re militari: sed etiam in rebus ad pacem pertinentibus prudentia nullo inferior. (re bellica. C

Ἱκανὸς ἐμπειρίᾳ. Rerum vsu potens, exercitatus in

Καὶ οὐκ εἴα. Hortatusq; est, ne id quod acciderat, grauiter ferrent, ne propter incommodum acceptum succumberent.

Τὴν μὲν γὰρ γνώμην. Obliqua cõciuncula, sine prooemio causam aggreditur.

Eleuat, & extenuat incommodum acceptum Hermocrates: atq; ita consolatur, & cõfirmat Syracusanos. negat animi fortitudinem sibi defuisse: vsum, & rationem rei militaris defuisse ait. eamq; rem detrimentũ attulisse. & tamen detrimentum non adeò esse graue, vt esse poterat, præsertim prœlio commisso cum rerum bellicarum peritissimis: quarum rerum ipsi essent imperiti. ducum etiam multitudinem ait nocuisse: itaq; efficit si vitia hæc tollatur, futurum vt hostes facilè superentur.

Χειροτέχνας. Artifices, qui artem sedentariam exercent. (νος ἔστω. D

Πολυαρχίαν, Ἰλιάδ. β. οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρα-

Ἦσαν γάρ. Thucydidis est hoc quod nunc dicitur.

Τῶν τε πολλῶν τὴν ἀξιώτακτον ἀναρχίαν. Et propter cõfusam hominum turbam sine imperio.

G Ὡς πλεῖστοι, πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Καὶ τῇ ἄλλῃ μελέτῃ. Et cogant eos exercere se cæteris etiam in rebus, id est, non solùm ἐν τοῖς ὅπλοις, sed etiam in muneribus velitum, sagittariorum, & equitum, ἀντὶ τοῦ ἐπιμελείᾳ τῶν ἄλλων.

Εὐταξίας. Ratione, & ordinis conseruatione. 462.A

Ἐπίδοσιν. Factura progressus.

Αὐτά, τ̃ ἀνδρείαν, καὶ τ̃ εὐταξίαν.

Τὴν μὲν, τ̃ εὐταξίαν. χιασμός.

Μελετωμένων μετὰ κινδύνων. Cùm adhibebitur in periculis, cum periculis exicultam, animosiorē se ipsa.

Θαρσαλεωτέραν. Animi fortitudinē adiuncta rei militaris scientia, constantiorē, firmioremq; fore.

Αὐτοκράτορας. Summa cum potestate, & mero cum imperio.

Καὶ ὀμόσαι αὐτοῖς τ̃ ὅρκιον. Et religioso iureiurando eis cauere. Vos permissuros illis, vt arbitratu suo præsint copiis, & bellum administrent.

Ὅπῃ ἂν ἐπίστωνται. Nō ex præcepto vestro, sed pro eorum scientia.

Οὕτω γὰρ. Commoda. ita enim & consilia eorum tegi poterunt: & cætera rectè, atq; ordine administrari, & opportunè fieri. (tione.

B Ἀπροφασίστως. Sine tergiuersatione, sine excusa-

Τὸ δὲ ἐν τῇ Κατάνῃ στράτευμα τ̃ ἀθηναίων. Erant Messanæ duæ factiones: altera fauebat Syracusanis: Atheniensibus altera. Hæc significauerat iam ante discessum Alcibiadis, fore vt ad certū tempus vrbem proderet. Cùm dies promissorū iam adesset, Athenienses profecti sunt eò cum classe, opinione tamen frustrati sunt. nam detecta proditione per Alcibiadem, cùm reuocatus est, factio contraria oppressit eos, qui erant facturi proditionem.

C Ὡς προδοθησομένην. Quam per proditionem, sibi traditum iri sperabant. quam proditione captum iri sperabant.

Ἀ ἐπράχθη, ἀντὶ τ̃ ἡ προδοσία. Non successit.

D Ἐχειμάζοντο. Tempestate iactabantur.

463.A Θρᾳκας, χάρακας puto scribendū esse: & ex margine translatum in contextum: antea (vt suspicor) legebatur καὶ σταύρωμα περὶ τὸ στρατόπεδον ποιησάμενος, deinde imperitus aliquis addidit explicationē vocabuli vel in margine, vel supra σταύρωμα hanc vocem: quam postea librarius in cōtextu posuit, equidem neq; apud Strabonem, neq; apud Pliniū, neq; apud Solinum, & Pomponiū Melam, neq; apud Ptolemæum potui reperire locū in Sicilia sic vocatum.

Ἐτείχιζον δὲ καὶ οἱ συρακούσιοι. Transit ad Syracusanos, & exponit quæ ipsi quoq; egerint per eā hyemem. docet eos producta munitione vrbis complexos fuisse muro loca quædam suburbana: vt si prœlio superarentur, non ita facilè obsiderentur. Megaris etiam præsidium imposuisse, & Olympieo: & litora proxima vrbi, quacunq; aditus patebat hosti, munitionibus occupasse.

Ἐτείχιζον, τεῖχος πρὸς τῇ πόλει παρὰ πᾶν, &c. ποιησάμενοι ἐντὸς τ̃ τεμενίτην, τὸ ἐξῆς τοῦτο. (Locus præruptus.

Ἐπιπολάς, χωρίον ἀπόκρημνον ὑπὲρ τῆς συρακούσαις Στεφ.

Τὸν τεμενίτην. L. V. fanum vertit. Sed τέμενος τόπος σικελίας ἀπὸ ταῖς ἐπιπολαῖς, πρὸς τ̃ συρακούσαις. Στεφ. ἐντὸς ποιησάμενοι. complexi. (vrbis ambitu.

Ὅπως μή. Ne facilè circumuallarētur angustiore

B Τὴν θάλασσαν προεσταύρωσαν Et litora muniuerunt. quacunque fieri exscensus poterat.

Καὶ τὰς ἀθηναίων. Castra etiam Atheniensium, quæ erant ad Catanam incenderunt: & agrum Catanensium populati sunt.

Καὶ πυνθανόμενοι. Acceperant Syracusani, Athenienses solicitare Camarinæos, vt societatem secū facerent. Itaq; missis legatis ipsi quoq; enixè contenderūt ab amicitia Atheniensium eos auertere.

HERMOCRATIS CONCIO.

Οὐ τ̃ παρούσης δυνάμεως. Summa istius concionis est petitio, & refertur ad genus deliberatiuum. petiA tio enim est quædam suasio. Petunt itaq; Syracusani à Camarinæis societatem, & amicitiā, & quoniam Athenienses idē erant petituri, eam rē Hermocrates dissuadet: ita, vt tota causa cōstet ex suasione, & dissuasione. dissuadet societatē ineundam cum Atheniensibus, suadet amicitiam secū faciēdam, atq; in dissuadendo grauissima vtitur criminatione aduersus Athenienses, & eos in inuidiam vocat, auaros, simulatores, astutos, insidiatores eorum libertatis esse dicit, venisse in Siciliam verB bo quidem vt Leontinos in suas sedes restituerēt: re, vt Siculos omnes suis sedib. pellerent. Hanc suspicionē exemplis confirmat, atq; adeò castigat Siculos, qui cùm habeant huiusmodi exempla ante oculos posita, tamen dubitēt conspirare, & vnanimes talem hostem à se propulsare. terret eos propositis periculis impendentibus. diluit obiter obiecta quædam: postremò suadet, vt secum amicitiam, societatemque Camarinæi ineant, & Atheniensium insidiosam amicitiam vitent.

C Procemium habet eleuationē, & contemptionem quandam hostiū, eorumq; exercitus, & classis, & simul ferit suspiciones aduersus eloquētiam eorū, & artificium. erat magna opinio copiarum, & classis Atheniensiū, præsertim parta paulò ante victoria. itaq; intelligebat Hermocrates vix se suasurum, vt ab eorū societate Camarinæi abstinerēt, quorū opes essent formidabiles. Quare statim in ipso vestibulo causæ docet non esse formidabiles hostium opes: sed potius eloquentiam eorum, & D in dicendo artificium esse extimescendum.

Οὐ τ̃ παρούσαν. Non ideo legati ad vos sumus viri Camarinæi, quòd vereamur ne istis Atheniēsium copiis terreamini: sed potius veriti orationis eorū lenocinium, ne priusquam nos quoq; audiatis fu-

Μέλλοντας) (παρόντων. (cū nobis faciant.

Ἥκουσι γάρ. Ingreditur in causam. Primum crimen. Doli mali eos accusat.

Καί μοι δοκοῦσιν. Expositio τ̃ διανοίας. 464.A

Κατοικίσαι, ἐξοικίσαι. Sedibus nostris pellere.

Οὐ γὰρ δὴ εὔλογον, εἰκός. Facit fidem, non est consentaneum, qui Græcas ciuitates, & propinquas euertunt, eos remotos velle componere, & pacare.

Καὶ λεοντίνων Aliud signum, Chalcidenses proximos, qui sunt in Eubœa seruitute premunt: Leontinos Chalcidenses, qui sunt remotissimi, liberos esse volunt? hoc non est verisimile.

Κήδεσθαι. Solicitos esse.

Τῇ δὲ αὐτῇ ἰδέᾳ: προφάσει, τρόπῳ, διανοίᾳ. Specie, sed eodem genere, eadē ratione, eodē artificio & illas F res iā occuparunt: & has nunc occupare conantur.

Ἡγεμόνες γάρ. Probat exemplis. delato enim ad eos vltro imperio à gente Ionū, cæterisq; sociis, eos in

Ἀπὸ σφῶν. Coloni eorū. (seruitutē redegerūt.

Ὡς ἐπὶ τ̃ μήδου τιμωρίᾳ. lib. I. πρόσχημα γὰρ ἦν ἀμύνεσθαι ὧν ἔπαθον δηοῦντες τ̃ βασιλέως χώραν.

Λειποστρατίαν ἐπενεγκόντες. Crimen desertæ militiæ B inferētes, id est, quòd se sequi ad bellū recusarent.

Καὶ οὐ περὶ τ̃ ἐλευθερίας. Rem amplificat per cōquestionem. à causa finali, in qua latet locus misericorG diæ: ergo neq; isti, neq; cæteri Græci pro libertate retinēda aduersus barbaros pugnarūt. Sed isti pro potentatu suo, & dominatu in Græcos obtinēdo: cæteri Græci vt seruirēt, & dominū tantummodo mutarēt. Et tamē q. d. lōgè alia erat opinio, δείνωσις.

Καταδουλώσεως, ἀντὶ τ̃ ἐπὶ τῷ καταδουλῶσαι τοὺς ἕλληνας, δηλονότι οἱ μὲν σφίσιν, οἱ δὲ ἐπὶ τῷ μεταβαλεῖν δεσπότην, &c.

Ἐπὶ

Ἐπὶ διαφόρου μεταβολῆ. Vt mutarent dominum. A

Οὐκ ἀξυνετωτέρου. L. V. non pro eo, qui minus, eũ, qui magis, sed pro eo, qui peius eũ, qui melius sentiret, at F. P. non stultiorem, & insipiẽtiorem: sed astutiorem, & latu grauiorem, id est, longè deteriorem, hoc est, vt dominum alioqui non nimis malum cum domino teterrimo commutarent.

Κακοξυνετωτέρου. Vt δυσαρισοτοκεία. Locus est misericordiæ à mutatione fortunæ in deterius. q.d. habebant illi quidem antea dominum barbarum, sed stultum, & imperitum: nunc habent dominos Athenienses non stultos, sed versutos, & graues, atque acerbos in eos, quos premunt imperio.

Ἀλλ' οὐ γὰρ δή. Transit ad accusationẽ Camarinæorum. Sed concludit aptè superiorem criminationem. Quanquam non propterea legati ad vos sumus, vt accusationem in Athenienses instituamus, quamuis abundè copia criminũ suppetat, sed potius vt vos castigemus, qui nobiscum non conspiratis ad eos propulsandos, præsertim malis, & calamitatibus aliorum docti. Sed primùm in genere accusat omnes Siculos. Deinde ἰδικῶς καμαρίναίους.

Εὐκατηγόρητον οὖσαν. Quamuis suppetat abundè criminum copia.

Εὖ εἰδόσιν. Apud vos rerum gnaros, apud vos qui res probè scitis. causa cur non opus sit demonstratione.

Ἡμᾶς αὐτοὺς. Correctio κατὰ σύλληψιν, vt minuat offensionem.

Οὐκ ἀμυνόντες, dum vim non propulsant.

Σοφίσματα. Fallacias.

Ξυστραφέντες. Coeuntes, cõspirantes, conglobati.

Προθυμότερον. ἀντὶ τοῦ ἐθελουσ, προθύμως. Sic & infra.

Δεῖξαι αὐτοῖς. Declarare nos esse viros fortes, & liberos, ac libertatis vindices, non molles, & effœminatos, & iugo seruitutis assuetos, vt sunt Iones, τὸ καλόν.

Τάδε τὰ πράγματα δηλονότι. ἀντὶ τοῦ ὑμεῖς, πρὸς τὸ σημαινόμενον.

D Ἡ μένομεν. An expectamus tãtisper dum disiuncti, singuli capiamur? cùm illud sit compertum. Hac sola ratione nos capi posse? τὸ αἰασκέιν.

Ληφθῶμεν, ἁλῶναι. A re venatoria.

Ἁλωτοί. Nomina in τος epitheta potestatem eius rei, de qua agitur, significant, φευκτός, λυτός.

Καὶ ὁρῶντες. A persona aduersariorum, qui versutè, & astutè secum agerent, argumentatur.

Εἶδος. Rationem, artificium, in malam partem iam accipitur.

465.A Ἡμῶν, τῶν ξυγκτισίων. διίστασιν. Dissocient, vel serant dissidia.

Τοὺς δὲ ξυμμάχων ἐλπίδι. Alios spe societatis suæ scilicet ad bellum mutuum impellant, vel concitent.

Τοῖς δέ. Aliis verò imponant, quacunque ratione possunt.

Προσηνές. Blandum, affabile, ἦθος, ὁ ἀγαθός.

Καὶ οἰόμεθα. Castigat Camarinæos, & cæteros Siculos, qui putarent euersis Syracusis, se immunes fore eiusdem periculi.

Ξυνοίκου. Vicino.

Αὐτὸ ὕσινα. In nos quicunq; sumus.

Πρὸ δὲ αὐτοῦ μᾶλλον. Sed potius eũ tantũ, qui est oppressus, laturũ calamitatem: vel sed potius futurũ, vt consistat calamitas in eo solo, qui oppressus est.

Καὶ εἴ τῳ ἄρα παρέστηκε. Iam docet periculum esse commune: neq; de Syracusarum tantùm, sed de totius Siciliæ salute agi. Λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος.

Τοσούτῳ δὲ ἀσφαλέστερον. Proponit commodum B futurum, si saluis Syracusis, cæteræ ciuitates hostem propulsent, eò tutius, faciliusq; eos propulsabitis, quò socios Syracusanos habebitis.

Τοῦτο ἀθλιώτερον. Cogitet etiam Atheniensem nolle vlcisci Syracusanos, vt hostes: sed ista præscriptione velle sibi conciliare vestram amicitiam, τὸ ἑξῆς, τοῦτο ἀθλιώτερον ἐνθυμηθήτω βούλεσθαι κολάσασθαι, οὐχ ἧσσον δὲ, ἀντὶ τοῦ μᾶλλον δέ.

Εἰ δέ τις φθονεῖ. Memorat nonnullas causas, quibus B adducti Camarinei poterãt abhorrere à iuuandis Syracusanis: easq; refutat. Causæ erant inuidia, & metus, id est, quòd Syracusanis inuiderẽt, vel metuerẽt Syracusanorum potentiã, eamq; cuperent propterea reprimi ab Atheniensibus; ita tamen, vt nõ funditus euerteretur, sui causa, id est, ne ipsi euersis Syracusis, in discrimẽ salutis vocarẽtur. Hoc igitur Camarineorũ consiliũ refutat Hermocrates, & docet fieri nõ posse, vt modus is adhibeatur ita, vt Syracusanorum potẽtia deprimatur ab Atheni-

C ensibus, ita tamẽ vt non omnino euertatur. Exitus enim bellorũ dicit nõ in hominum, sed in fortunæ potestate esse: itaq; q.d. vbi semel Syracusani clade aliqua affecti fuerint, facilè futurum est, vt etiam omnino expugnentur, atq; ita salus etiam Camarineorũ in discrimine versetur. Quare efficit iungenda esse arma, & ineundam amicitiam, quia res agitur eorum, & causa communis est.

Τὰ μείζω. Potentes, qui dignitate, opibusq; præstant. Πρὸς γὰρ τὸ ἰσχυρὸν ὁ φθόνος ἕρπει vt sæpe dictum.

D Σωφρονισθῶμεν. Vt demittamus spiritus, vt simus C modestiores, vt reprimamur, vt refrenetur nostra insolentia, & superbia.

Οὐκ ἀνθρωπίνης, id est, τῶν ἀδυνάτων ὀρέγεται. Non humanarum virium spem concipit.

Βούλησιν ἐλπίζει. Id est, sperat ea, quæ homines vt velint, præstare tamen nequeunt, non sperat desiderium humanæ facultatis.

Οὐ γὰρ οἷόν τε. Homo enim nõ æquè esse potest arbiter fortunæ, ac suæ voluntatis, id est, non æquè

E potest statuere de fortuna, atq; de sua ipsius volũtate, ἡ βούλησις γὰρ ἐφ' ἡμῖν, ἡ τύχη οὐκ ἐφ' ἡμῖν.

Ταμίαν. Qui in arbitrio, & potestate sua fortunam habet, τὸ ἐφ' ἡμῖν eleganter.

Καὶ εἰ γνώμῃ ἁμάρτοι. Itaq; si frustretur opinione, & res aliter cedat, atq; ipse optabat, suo malo doctus, optabit ille quidem nos saluos, & incolumes: sed frustra optabit. itaque efficit fore vt eos pœniteat, cùm res in integrum restitui non poterunt.

Τοῖς αὐτοῦ κακοῖς ὀλοφυρθείς. L. V. calamitatis suæ

F tœdio. F. P. is ob sua mala deploratus, optabit aliquando fortasse me pristinam fortunam obtinere, cui inuidebat, sed optabit frustra.

Ἀγαθοῖς. Florenti fortunæ. 466.A

Φθονῆσαι. Consequens pro antecedenti.

Τοὺς αὐτοὺς οὐ περὶ τοῦ ὀνόματος, τὸ ἑξῆς, σώζοι tuebitur.

Καὶ μάλιστα εἰκὸς ἦν. Huc vsq; visus est Hermocrates non tam de Camarineis, quàm de Siculis vniuersis queri, & eos accusare. iam totã orationem conuertit ad eos solos, & accusat grauiter. ait sa-

G lutem eorum versari in maximo discrimine, qui sunt finitimi Syracusanis, & tamen non moueri.

Καὶ τὰ δεύτερα κινδυνεύσοντας. Et qui secũdo loco, id est, post nos estis eandẽ belli fortunã periclitaturi.

Αὐτά. Hæc pericula impendentia.

Μαλακῶς. Segniter: cunctanter. quia 20 tantùm equites miserant.

Αὐτοὺς δὲ πρὸς ἡμᾶς, τὸ ἑξῆς, αὐτοὺς δὲ μᾶλλον φαίνεσθαι παρακελευομένους ταῦτα ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔχοντας, ἰόντας πρὸς ἡμᾶς, ἅπερ εἰ οἱ Ἀθηναῖοι πρότερον ἀφίκοντο ἐς τὴν Καμαριναίαν, δεόμενοι ἂν ἐπεκαλεῖσθε. Id est, oportuerat potius vos vestra sponte ad nos venire, & hortari nos ne succũberemus, vt fecissetis, si Athenienses vos priores aggressi fuisset. Camarinæos officij neglecti accusat.

B Φαίνεσθαι παρακελευομένους. Palam hortari.

Ἀλλ' ὅτι. Expostulatio.

Ἐπὶ ταῦτα ὡρμήσθε. Hoc estis animo, has cogitationes suscepistis. L. V. ad hoc agendum accesserunt.

Δειλίᾳ δὲ ἴσως, τὸ δίκαιον. Diluit iam nonnulla obiecta. Nõ licet vobis ferre auxilia aduersus Athenienses socios. Λύσις. ex fœderis cõditionibus hoc licet. Exemplo Rheginorum rem confirmat.

Θεραπεύσετε. Habebitis rationem, coletis æquitatem.

Ἤν γε, λύσις. Non fecistis societatem cum Atheniensibus vt nos oppugnaretis. Sed si vos à quoquam oppugnaremini: atq; vt Athenienses vestris auxiliis iuuaretis, si ab hoste premerentur: non si ipsi nos vicinos vestros inuasissent.

C Ἐπεὶ οὐδ' οἱ Ῥηγῖνοι. Exemplo rem confirmat, & loco à maiori.

Rhegini sunt Chalcidenses: & tamen nolunt Leontinos Chalcidenses, & ipsos iuuare, & in suas sedes vnà cum Atheniẽsibus restituere: vos, qui non estis Chalcidenses adiuuabitis? quasi dicat, multò minus.

Καὶ δεινόν. Et indignum sanè est Rheginos abstinere à societate Atheniensium contra ac debuerant facere propter suspicionem eorum facti, cui prætexunt honestam petitionem: vos verò honesta ista præscriptione societatis scilicet, hostes minimè dubios velle iuuare: nos verò vestros cognatos vnà cum illis euertere. Amplificatio est per conquestionem. Conferuntur Rhegini cum Camarinæis: factum eorum cum facto Camarinæorum, vt efficiat Hermocrates æquum esse, vt sibi potius ferant auxilium, quàm Atheniensibus.

Τὸ ἔργον) τοῦ δικαιώματος, δικαίωμα vocat petitionem Atheniensium vt Rhegini Chalcidenses adiuuarent secum Leontinos.

Σωφρονοῦσιν, μετωνυμία. Causa pro effectis.

Ἀλόγως. Præter rationem. Contra ac par, & cõsentaneum videtur, quia Chalcidenses Chalcidẽsibus ferre opem æquũ, & rationi consentaneum videtur.

Εὐλόγῳ προφάσει) ἀλόγως. Præscriptionem societatis Atheniensium intelligit.

Φύσει πολεμίους. Vt Ionas. nos enim Dorienses, q. d. & propterea cognati.

Ἀμυνοῦμεν δὲ. δίκαιον δηλονότι. Transitio, docet illud, quod in principio attigerat, non esse extimescendas Atheniensium copias.

467.A Οὐ γὰρ ἢν ἡμεῖς. Neque enim si nos conspiremus erit formidabilis eorum apparatus: sed potius si disiungamur, ac dissociemur.

Ἐπεί. Rem confirmat signo. Bellum nobis intulerunt: prœlio nos superarunt: & tamen discesserunt, nec sunt ausi tentare obsidionem vrbis, quod signo est eos diffidere suis copiis. Nam etsi nos solos adorti sunt, & prœlio superarunt, tamen non ea peregerunt, quæ cupiebant: multò minus voti compotes erunt, si omnes coeamus.

Ἀθυμεῖν. De victoria desperare.

Εἶναι δὲ, δίκαιον δηλονότι, vel εἰκὸς repetendum. Sed

A potius societas alacriùs ineunda.

Ἄλλως τε. Confirmat animos, & bene sperare iubet. Ex Peloponneso enim auxilia ventura dicit.

Οἳ διαφέρ. Amplificatio à qualitate auxiliorum. Qui sunt istis in re bellica longè præstantiores.

Καὶ μὴ ἐκείνην. Occurrit ad illud: nos verò neutris feremus auxiliũ, quia vtrorumq; socij sumus. Refutat hoc à magnitudine periculi imminentis nisi succurrant sibi, & à nullo incommodo futuro Atheniensibus, si non iuuentur auxiliis Camari-B næorum, nisi iuuetis nos, actum est de nostra salute, nisi iuuetis Athenienses, nullo eos damno afficitis: imò beneficium facitis: eos enim ab iniuria inferenda sibi temperare cogitis.

Οὐ γὰρ ἔργῳ ἴσον. Neq; enim vt verbo, & oratione, ita & re est æqua ista vestra recusatio, δικαίωμα, τῇ δικαιολογίᾳ.

Ἴσον πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Καὶ τι κάλλιον. A contrariis: sed miscet locum honestatis, & æquitatis.

C Τὴν κοινὴν ὠφέλειαν, αὔξησις, ἢ τοὺς συγκαλοῦντας.

Ξυνελόντες τε, ἐπίλογοι. Denique aimus facilè vos, & cæteros spõte vestra videre, & cognoscere posse quid sit agendum, illud nos testatum omnibus relinquemus: enumerat deinde capita, Ionas Doriensibus bellum inferre, quod quasi dicat indignissimum, & turpissimum, nos Dorienses à vobis Doriensibus deseri. Quare si superemur, culpa vestra nos superatum iri sciatis. Gloriam belli non vestram, sed Atheniensium fore: si supere-D mus hostem, nos pœnas à vobis esse repetituros.

Ξυνελόντες In pauca contrahentes.

Σκοπεῖτε, οὖν. Quare rem considerate, ac perpendite diligenter: & aut societatem, & amicitiam Atheniensium sequimini, aut nostram, id est, (vt planius, & apertius loquamur) statuite vtros nostrum vobis amicos, & socios esse malitis. Sed cõsequens affert pro antecedenti. 468.A

Ἀκινδύνως. Sine alea belli, id est, neutris auxilia mittentes.

E Δουλείας. Id est, societatem, & amicitiã perniciosam, quã per amplificationem appellat seruitutẽ.

Ἀκινδύνως αὐτίκα. Quæ in præsentia nullum periculum videtur allatura.

Ἢ κἂν. Id est, aut nostram societatem, quæ si hostem vnà superauerimus, liberabit vos malis duobus, seruitute scilicet, & nostris inimicitiis.

EVPHEMI CONCIO.

Ἀφικόμεθα μέν. Duo illa continet hæc Euphemi concio superiori aduersaria, purgationem, ac de-F fensionem contra Syracusanorum crimina, & petitionem, vt fœdus, & societas iam inita confirmetur. Criminatus fuerat Hermocrates Athenienses subegisse Græcos, atq; adeò Ionas sibi cognatos, & colonos. Hoc fatetur Euphemus, sed iuridiciali absoluta tuetur suam causam. Docet enim se iure hoc fecisse. Ionas enim qui debuerant non barbaros, sed Athenienses, ac Metropolim suam iuuare suis opibus, cùm Græciæ bellum illatũ est, conuersa ratione, bellum vnà cum barbaris Græ-G ciæ intulisse. Præterea Athenienses dedisse operã, vt imperium propagarent, firmiusq; redderent, vt se à dominatu Peloponnesiorum, qui sunt hostes perpetui, vindicarent. Veritos enim semper fuisse, ne si rem ipsi neglexissent, Peloponnesij omnes sibi adiungerent, atque ita firmissimis, maximisq; copiis se oppugnarent: eamque ob causam in Si-

in Siciliam etiam venisse, vt incrementa virium Peloponesiorum impedirent: simul etiam obiter docet non esse cur formident magnitudinem sui apparatus: apparatum enim istum esse aduersus Syracusanos, non aduersus Camarinæos, & cæteros Siculos. His purgat Athenienses Euphemus, & causam eorũ tuetur. Petit deinde, vt suam potius fidem, & amicitiam sequantur, quàm Syracusanorum: & commoda proponit, si hoc faciant: contrà incommoda, nisi faciant.

Ista concio est ferè similis illius, quæ libro primo habita est à legatis eorundem Atheniensium coram magistratibus Lacedæmoniorum. Nam illa etiam habet purgationem: ab ea tamen differt, quòd ista suadet societatem ineundam: illa post purgationem à bello dissuadet.

Procœmium est ἐξ ὑποδιαιρέσεως, id est, ex causæ ipsius diuisione sumptum: complectitur enim vtrunq; caput causæ.

Τεκμήριον, σημεῖον, παράδειγμα, in prologo, συνώνυμα.

Τὸ μὲν οὖν μέγιστον μαρτύριον. Docet necessitate se coactos hoc facere, quia metuunt Dorienses hostes perpetuos. Hanc rationem appellat μαρτύριον, id est, argumentum, & μέγιστον, id est, maximi ponderis. Ex ipsius enim aduersarij verbis sumit argumentum.

C Γνῶ καθ' ὅσον: λύσις τ' ἀντιπίπτοντος.

469.A Καὶ οὐκ ἐπολμήσαν. λαμπρῶς.

Εκλιπόντες τ' πόλιν. Partim oraculo illo moti.

Τεῖχος τριτογενεῖ ξύλινον δίδοι εὐρύοπα Ζεὺς. Ηροδ. lib. 7. pag. 107. μοῦνον ἀπόρθητον τελέθειν, τὸ σε, τέκνα τ' ὀνήσει. Partim autoritate Themistoclis. Vide vitam eius. Iustinus lib. 2. pag. 34. responsum fuit Atheniensi salutem muris ligneis tuerentur, Themistocles nauium præsidium demonstratum ratus, persuadet omnibus patriam municipes esse, non mœnia ciuitatemque, non in ædificiis, sed in ciuibus positam, &c.

Εβούλοντο. Seruire malebant.

Καὶ ἡμῖν τὸ αὐτὸ, τ' αὐτὴν δουλείαν.

Ανθ' ὧν, τὸ ἑξῆς ἀνθ' ὧν ἄρχομεν, & οὐκ ἄλλῳ ἐπόμεθα ἅμα ἄξιοί τε ὄντες, &c. ἅμα ϛ ὀρεγόμενοι.

Quare imperio hoc potimur, nec alterius auspicia sequimur. Simul quia digni sumus, vt qui plus nauium, & studij erga Græcos contulerimus, isti verò barbaros iuuantes nos oppugnabant: simul quia præsidia quæsiuimus aduersus potẽtiam Peloponnesiorum.

Τὸ δίκαιον, & τὸ ἀναγκαῖον. Simul in hac conclusione demonstrat.

Απροφάσιστον. Sine cunctatione, & tergiuersatione.

B Τοῦτο, τ' προθυμίαν. Locutio superiori respondens.

Εβλαπτον ἡμᾶς. Detrimenta, & incommoda nobis afferebant.

Αμα ϛ ὀρεγόμενοι, τὸ ἀναγκαῖον. Simul etiam cupidi virium, &c. id est, studentes parare nobis præsidia aduersus, &c.

Ως ἡ τ' βάρβαρον. Ratio, cur noluerint sequi alterius auspicia, quia vel soli Barbaros superauimus: & pro libertate potius Ionum, quàm cæterorum Græcorum, aut nostra suscepimus pericula.

Εἰκότως ἄρχομεν. Hæc verba suspicor ab imperito Librario ex margine translata in contextum: puto aliquem explicandi causa huius loci in margine apposuisse, supple εἰκότως ἄρχομεν καθελόντες μόνοι τ' βάρβαρον. Librarius deinde ex albo libri transtulit in ipsum orationis contextum. Impediunt enim potius, quàm adiuuant cursum orationis. Cursus enim orationis est. Οὐκ ἄλλῳ ἑπόμεθα ἢ μόνοι καθελόντες, ἢ κινδυνεύσαντες, &c.

Πᾶσι ϛ ἀνεπίφθονον. Non est vertendum vitio: ad illud referendum: nostro imperio eos subiecimus, & præsidium nobis parauimus, vt rempubl. nostram tueremur: salutis nostræ causa: quod minimè inuidiosum est. Ανεπίφθονον, αἰτὶ τ' οὐ φθονητόν, οὐ μεμπτόν, πᾶσι ϛ ἀνεπίφθονον τὰ ξυμφέροντα τῶν μεγίστων περὶ κινδύνων εὖ τίθεσθαι. Non est autem cuiquam inuidendum, si quærat, paretq; suam salutem.

Καὶ νῦν τ' ἡμετέρας. Dicit eadem necessitate adductos se suscepisse istam expeditionem, id est, vt constituant aliquos aduersarios Syracusanis in Sicilia, qui eos coerceant ne contra se auxilia mittant Peloponnesiis, accedit ad causam.

Ασφαλείας. Præsidij, & vestræ vtilitatis gratia.

Αποφαίνομεν ϛ. Ex ipsius aduersarij verbis hanc etiam argumentationem ducit.

Demonstramus eandem scilicet rem fore vobis vsui: tum oratione aduersariorum, tum vestra suspicione.

Διαβάλλουσι. Criminantur nos venisse huc magno apparatu, vt omnes vos subigamus.

Επὶ τὸ φοβερώτερον. Ad maiorem vestrum terrorem, id est, ita vt vehementius terreamini.

Εἰδότες. Compertum habentes: quippe qui sumus persuasi eos, qui suspicionibus terrentur, capi illos quidem orationis illecebris protinus: sed re maturiùs considerata, cùm ad eam gerendam veniunt, suorum commodorum habere rationem. Eò spectat oratio hæc. Monet, vt depositis metu, & suspicionibus, æquo animo rem considerent. Futurum enim ita, vt perspecta vtilitate societatis ineundæ cum Atheniensibus eã minimè recusent.

Τῇ δ' ἐχρήσει, id est, ὅταν ἐχρῶσιν.

Τὴν τε γὰρ ἐκεῖ ἀρχὴν. Repetit argumentum superius, τ' ἀναγκαίου, vt doceat non esse, cur extimescant suum aduentum, suumq; apparatum: necessitate adducti illud imperium cõstituimus: eadem necessitate adducti huc venimus, vt res istas vobiscum sociis, & amicis constituamus, non vt iugum seruitutis vobis imponamus.

470.A Τὸ πλεῖστον ϛ μηδείς. Occurrit ad illud. Quid rei vobis est cum Siculis? Λύσις. Si vos sitis superstites, & vires resistendi Syracusanis habeatis, Syracusani non poterunt iuuare suis opibus Peloponnesios ad nos opprimendos.

Καὶ διὰ τὸ μὴ ἀσθενεῖς. Id est, & vires, ac potentiam habentibus, & resistentibus potentiæ Syracusanorum.

Προσήκον. Cùm ea res ad nos non attineat. ξυγγένεια, cùm nulla necessitudine sitis cõiuncti nobiscum. Hanc sententiam probo.

Καὶ ὁ χαλκιδεὺς. Λύσις τ' ἀντιπίπτοντος. Hoc ad illud referendum, & Λεοντίνων μὲν χαλκιδέων ὄντων κατὰ τὸ ξυγγενὲς κηδεσθαι. χαλκιδέας ϛ τοὺς ἐν εὐβοίᾳ, ὧν οἵδε ἄποικοί εἰσιν, δουλωσαμένους ἔχειν, αἰτὶ τ', ξυμφέρει γὰρ ἡμῖν τοὺς χαλκιδεῖς, &c. Expedit nobis Leontinos, & vos hic esse liberos, & potentes ad resistendum Syracusanis. Quemadmodum in Græcia Chalcidenses non esse potentes, & liberos, sed imperio nostro subiectos, & vectigales. Inficiatio. Venistis vt nos subigatis: non, ratio, quia nõ expedit: expositio à contrario: at Chalcidenses expedit vectigales habere.

Ἀπαράσκευος. Infirmus, non instructus.

Οὐδὲν ἄλογον. Nihil est, quod rationi consentaneum non sit.

Ἀνδρὶ δὲ τυράννῳ. Locus communis: imperia fulciri vtilitate.

Οὐδ᾽ οἰκεῖον. Res pro persona: neq; amicus, ac necessarius, nisi sit fidelis. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος: at Græci sunt: λύσις, οὐκ οἰκεῖοι, id est, ἐπιτήδειοι, φίλοι, ἐὰν μὴ πιστοί.

Πρὸς ἕκαστα. Commoratio: amicitiæ, atq; inimicitiæ loco, ac tempore sunt ineundæ pro rebus, quæ tractantur. Res illæ postulabant, vt Chalcidenses stipendiarios, & vectigales haberemus: hoc ita fecimus. Res istæ non ita postulant: itaq; amicos, & florentes vos esse volumus.

C Καὶ ἡμᾶς τοῦτο. Atq; hæc ratio cōmoda nobis est, vt non amicos subigamus, sed vt hostes coerceamus opera vestra vsi, qui nobis amici estis. Καιρὸς τοῦ συμφέροντος.

Καὶ γὰρ τοὺς ἐκεῖ ξυμμάχους. Facit fidem: eadem vtimur ratione erga socios, quos in Græcia habemus. Nam alios patimur esse liberos, & suis vti legibus exiguum nauium numerum, cùm opus est, præbentes, alios vectigales habemus: aliis plenam, & absolutam potestatem facimus viuendi liberè, & sui iuris esse, nullo tributo imposito.

Ἐξηγούμεθα. Præsumus, imperamus. Libro primo. ἐπὶ τῶν πελοποννησίων πιέζεσθαι μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι, in fine concionis Corinthiorum.

Ὡς ἕκαστοι. Prout quisq; vobis est vtilis.

Νεῶν παροχῇ. ἀντὶ τοῦ ναῦς παρεχομένους.

Βιαιότερον. Durius.

Φορᾶς χρημάτων. ἀντὶ τοῦ φόρον φέροντας, πλουτοῦντας. Sed honesto, & leui verbo rem duram exprimit.

471.A Εὐλήπτους. Iniuriæ obnoxios, qui facilè subigi possunt.

Ἀρχῆς γὰρ ἐφίεται ὑμῶν. ἀντιβολή. Criminatur Syracusanos affectare imperium, & velle Camarinæos, ac cæteros Siculos sibi seruire, ac propterea vocare in suspicionem Athenienses, vt si illi re infecta discesserint, ipsi per otium, & nullo resistente totam Siciliam sibi subigant.

Ξυστήσαντες ὑμᾶς. Adiunctis in societatem: verbum significat conspirationem, id est, coitionem subdolam nocendi alicui causa.

Ὑποψίᾳ. ὑποψίᾳ. Propter nostram suspicionem.

Η κατ᾽ ἐρημίαν. Facta ab illis deditione: sed est causa pro effecto.

Ἀνάγκη δέ. Terrorem incutit, ἀπὸ τοῦ ἀναγκαίου.

B Οὔτε γὰρ ἡμῖν. Nam neq; nos tam facilè poterimus posthac cogere tantas copias, & eas huc transportare: neq; Syracusani nobis absentibus erunt infirmi contra vos.

Καὶ ὅστις ταῦτα μὴ δοκεῖ. Altero Enthymemate probat se velle, ac cupere Camarinæos non solùm liberos, sed florentes, & potentes, vt sint acres aduersarij Syracusanorum: Enthymema est sumptum ex dictis ipsorummet Camarinæorum. Vos olim euocastis nos, vt vobis succurreremus, illud afferentes si vos neglexissemus, futurum, vt nos quoq; pericula subiremus: itaq; quasi dicat, verisimile est nos velle vos saluos, & florentes opibus, vt pericula à nobis arceatis. ἐπηγάγεσθε. accersistis.

C Ἡμεῖς μέν γε, τὸ ἀδύνατον. Supra docuit Athenienses nihil tale cogitare, nihil tale velle, Siculos videlicet, & Camarinæos subigere: iam addit alias rationes ad hoc ipsum probandum: non est verisimile hoc, quod à Syracusanis contra nos affertur. Nam fac nos velle, tamen non poterimus neque consistere hic sine vobis, neq; res istas tam remotas à nobis retinere. Quare non est verisimile q. d. nos tantam rem aggressuros temere, ex qua nulli fructus sint ad nos redundaturi. Negat omninò aut voluntatem, aut facultatem sibi adesse subigendi Siculos.

Οὔτε ἐμμεῖναι. Ne consistere quidem.

Κακοί. Perfidi, & fraudulenti.

B Καὶ τῇ παρασκευῇ ἠπειρωτίδων. Quæ copiis mediterraneis sunt instructæ, id est, peditatu, & equitatu.

Ἐποικοῦντες. Proximi, accolæ vobis, χωλία, ἐφεδρεύοντες. 472.A

Πολὺ δὲ ἐπ᾽ ἀληθεστέραν. Nos verò hortamur vos, vt nobiscum societatem ineatis, tum quia salutare hoc vobis est, tum quia æquum, tum quia necessarium.

Τὴν παρέχουσαν. σωτηρίαν δηλονότι. Certam, & paratam salutem.

C Νομίσαι τε. A comparatis. Syracusani etiam sine sociis poterunt, cùm volent vos inuadere, propter vrbis amplitudinem, & frequentiam: vobis talis occasio rarò sanè offeretur, vt tali cum societate, tantoq; apparatu eos vlciscamini. B

Εἶναι ἐπὶ πολὺ ὁδόν. Ad futuram facultatem, μεταφορικῶς.

Παραγγεῖλαι. τὸ ἰδόν, ἢ τὸ τυχὸν ἀπολύτως. Futuram facultatem.

Σφαλεῖσαν. Accepta calamitate, re infeliciter gesta, terrorem incutit Camarinæis. D

Οὐδὲν. ad πολλοστημόριον. ὠφελεῖ, Proficiet, quia quasi diceret actum erit iam de vobis.

Ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς. In Epilogos ingreditur. Petit primo loco à Camarinæis ne Syracusanorum criminationibus adducti societatem deserant Atheniensium, qui magna momenta erant eorū rebus allaturi. Falsas esse ait, & inanes suspiciones, quæ à Syracusanis ferebantur. Imperium in Ionas iure sibi partum: venisse in Siciliam partim vt in liber-

E tatem assererent eos, qui premerentur à Syracusanis, partim vt sibi cauerent, ne ab iisdem aliquādo oppugnarentur. Euocatos autem venisse, non sponte sua. Non esse cur iam eos præsentes dehortentur, vt bellum susceptum deserant, sed potius vtātur, istis copiis aduersus Syracusanos communes hostes.

Ἀλλὰ μήτε. Suppliciter hoc dictum.

Atqui neque vos ô Camarinei, moueamini.

Εἰρήκαμεν. Quamuis verò supra exposuimus F causas, cur suspecti simus, tamen eas per capita nunc quoque repetemus.

Ὑπομνήσαντες. Commemorantes, vel in memoriam vobis reuocantes, commonefacientes. G

Ἀξιώσομεν πείθειν. Postulabimus. ὥστε πείθειν.

Ἀλλ᾽, πελοποννήσου.

Ὅπως μὴ ὑπ᾽ αὐτῶν βλαπτώμεθα. Subactis à Syracusanis, qui deinde per otium arma in nos conuertent.

Πολλὰ δ᾽ ἀναγκάζεσθαι πράσσειν. Illud caput repetit:

G ὑπολάβῃ δὲ μηδεὶς ὡς οὐδὲν προσῆκον ὑμῖν κηδόμεθα. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος. Curiosorum est externa, & remota curare: λύσις. Magnitudo imperij, & hostium imminentium multitudo nos cogit ita facere. πολλὰ πράσσειν, ὅθεν πολυπραγμοσύνη.

Καθ᾽ ὅσον δὲ τι ὑμῶν. Sed vtimini vos quoq; nostra ista curiositate quatenus vobis prodesse potest. 473.A

Πολυπραγμοσύνης, καὶ τρόπου. αὐτὶ τῆς πολυπραγμοσύνης τρόπου.

Ἐν παντὶ γὰρ πᾶς χωρίῳ. Nã quilibet in qualibet regione, vel in ea, in qua nostrum non patet imperium metu nostræ potentiæ abstinet ab iniuria inferenda infirmioribus: infirmiores verò ipsi nostrum non desperant auxilium.

Ἑτοίμην. Certam, non dubiam, ἀσφάλειαν. præsidium.

Μὴ ἀδεεῖς εἶναι. Fore formidabiles, vel metu non cariturος eos. Aliàs qui caret metu ἀδεής dicitur. vel non immunes se fore periculorum.

Κινδυνεύειν. ὥστε κινδυνεύειν.

Ἀπραγμόνως. Nemine facessente ei negotium.

Ταύτην οὖν τὴν κοινήν. Quare ne reiiciatis auxilia, quas patent cùm aliis omnibus, tum vobis in præsentia.

Ἀλλ' ἐξισώσαντες ἑαυτοὺς δηλονότι. Sed idem, ac cæteri facientes, qui scilicet sperant, & impetrãt nostrum præsidiũ, Syracusanis vices reddite nobiscum iuncti: & bello eos nobiscum petite, quod illi vobis aliquando sunt illaturi: vel vt vitetis bellum eorum, bellum vos ipsis inferatis.

Τοῖς ἄλλοις. χρόνια, qui solent nõ solùm vitare bella sibi inferenda, sed præuertere interdum, & aliis inferre ipsi quoque arma.

Οἱ δὲ Καμαριναῖοι. Consilia, & cogitationes Camarinæorum, explicat. Studiis erant propensiores erga Athenienses, eisq; fauebant, vna re excepta. Syracusanos oderant, veruntamen veriti belli euentum, ne Syracusani finitimi etiam sine suis auxiliis Athenienses bello superarent, decreuerunt verbo quidem neutros iuuare, vt socios vtrosque, re verò Syracusanos: sed parce admodum mittere auxilia, atque ita legatis responderunt.

Τό, τι πρότερον. Sic ego distinguo. Viginti equites antea miserant, & quinquaginta sagittarios.

Ἐλάσσω εἶναι. αὐτὶ τῆς παρεῖναι. Ne minus tribuere viderentur, id est, vt pari conditione vtrosq; dimitterent: vel repetendum εὖνοι præcedens, id est, ne illis minus beneuoli esse, minusque fauere viderentur.

Ἐπειδὴ καί. Amplificatio à rebus gestis, & prælio secundo Atheniensium, αὐτὶ τῆς καὶ τῶν τε ἐπικρατεστέροις τῇ μάχῃ γεγενημένοις.

Λόγῳ ἀποκρίνασθαι ἴσα. Par vtrisque dare responsum, λόγῳ, πλεονασμός.

Εὔορκον. Æquum, & iustum.

Τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐξηρτύοντο. Res suas ad bellum apparabant, id est, vrbanas copias) (τὰ πρὸς τοὺς Σικελούς.

Τὰ πρὸς τοὺς Σικελοὺς ἔπρασσον. Agebant, vt quàmplurimi Siculi suam fidem, & amicitiam sequerentur: solicitabant Siculos.

Ὡς πλεῖστοι: περὶ τὸ σημαινόμενον. πεδία loca plana, & campestria.

Ἀφειστήκεσαν. ἀμφιβολογία, id est, non sunt secuti societatem Atheniensium.

Τῶν δὲ τὴν μεσόγειαν ἐχόντων. Eorum autem qui loca mediterranea tenebant ferè omnes adiunxerunt se Atheniensibus.

Οἰκήσεις. Domicilia, id est, parua oppida, οἰκήσεις ὡσεί.

Καὶ ὑπό. Fortasse ἀπό.

Ἀπεκώλυον. Auertebant, arcebant.

Μεθορμισάμενοι. Mutata statione. (castris.

Ἀνορθώσαντες. Excitatis, erectis, id est, instauratis

Καὶ ἔπεμψαν μέν. Docet Athenienses misisse legatos Carthaginem, qui de ineunda amicitia agerent, & impetrarent auxilia. Misisse etiam in Hetruriã, quia nonnullæ ciuitates vltro socias belli se fore spoponderant. κατὰ κῶλον ἐπαναφορὰ μετὰ μειώσεως καλὸν καὶ γοργὸν ποιεῖ τὸν λόγον.

Ἐξόμενοι τοῦ πολέμου. Bellum inituri.

Μὴ περιορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ne paterentur Athenienses subigere Siciliam, subacturos mox etiam ipsos Italos.

Ὡς ἐπιβουλευόμενα. Quæ struerentur.

Λόγους ἐποιοῦντο. Egerunt cum Corinthiis, postularuntque pro iure cognationis auxilia.

Τὴν περὶ τῶν μαντινικῶν πρᾶξιν. Propter ea, quæ gesserat ad Mantineam, id est, propter bellum commotum aduersus Lacedæmonios.

ALCIBIADIS CONCIO.

Ἀναγκαῖον. Suadet Alcibiades Lacedæmoniis duo illa: vnum est, vt auxilia, & ducem rei militaris peritum mittant Syracusanis: alterum est, vt bellum inferant Atheniensibus, & in agrum Atticum irrumpant. Hæc duo suadet. Sed quia qui agit, est Alcibiades, qui (vt in quinto libro vidimus) infestus aduersarius Lacedæmoniorum fuit. & qui Athenienses impulit, vt deserta societate Lacedæmoniorum, & inito cum Argiuis, & Mantinæis fœdere, admodum formidabiles Spartę essent, ideò primo loco se purgat de eo, quod oppugnauerit Lacedæmonios. Docet se prouocatum hoc fecisse, præsertim cùm de illis non malè esset meritus: præterea debuisse demonstrat, & iure optimo hoc fecisse, quia ciuis erat eius ciuitatis, quæ statu populari regebatur. Itaq; partim translatione criminis, & iuridiciali assumptiua, partim iuridiciali absoluta se tuetur.

Procemium est perquam breue ἐξ ὑπολήψεως, id est, ab opinione eorum, apud quos agitur: & quibus eius fides erat suspecta tanquam Atheniensis, & hostis. Necesse est me purgem vobis primùm, & ante omnia: q. d. scio, & persuasum habeo meam fidem suspectam esse vobis, quia grauis olim aduersarius extiti. Itaq; necesse est primùm, vt de mè ipso agam, & crimina de me diluam. Affert simul rationem. Ne (inquit) propter suspiciones meas fidei priuatim, alieno animo accipiatis, quæ de Republica, vestrisque commodis sum suasurus.

Διαβολῆς. Calumnia: non crimẽ, sed calumniam vocat: non multa, sed vnam. Est igitur ταπείνωσις, ἢ διαβολῆς. pro suspicione.

Χεῖρον. Alieniore animo: τὰ κοινά, causam publicam.

Τῶν δ' ἡμῶν προγόνων. Purgationem aggreditur. Non mea, sed vestra culpa factum est, vt vestris rebus grauiter aduersatus, & vobis infestus fuerim. Ratio: quia, quanuis mei maiores publicum vestræ ciuitatis hospitium vobis renuntiassent; ego tamen enixè dedi operam, vt in gratiam vobiscum redirem, sed vos cùm de fœdere faciundo Athenis per legatos ageretis, meos inimicos alebatis, me ignominia afficiebatis: itaque lacessitus me vobis opposui.

Τῶν προγόνων. τοῦ πάππου. Expostulatio.

Ἐθεράπευον. Colebam. Multis, & variis officiis prosequebar.

Καὶ περὶ τὴν ἐκ Πύλου ξυμφοράν. Libro quinto: καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν ποτὲ οὖσαν οὐ τιμήσαντες, ἣν τοῦ πάππου ἀπειπόντος αὐτὸς τοὺς ἐκ τῆς νήσου αὐτῶν αἰχμαλώτους θεραπεύοντα, διενοεῖτο ἀνανεώσασθαι. In clade accepta ad Pylum.

Καὶ διατελοῦντος μου. Et cùm ego in hoc studio perseuerarem.

Καταλλαττόμενοι. De compositione agentes. Vel, in gratiam cum Atheniensibus redeuntes.

Δι' ἐκείνων πράξαντες. Cùm rẽ per eos tentassetis.

Καὶ διὰ ταῦτα. Conclusio, eadem & propositio.

Καὶ νῦν εἴ τις τότε. Purgationis conclusio. Quare si quis tunc mihi irascebatur, nunc desistat irasci: quia non iure tunc irascebatur.

Ἢ εἴ τις διὰ. Transit ad aliud argumentum. Aduersabar vobis tum quia domus mea iampridem τοῖς τυράννοις fuit aduersaria, tum propter genus politiæ in quo natus, & educatus eram: statum scilicet popularem, qui est contrarius τῇ ὀλιγαρχίᾳ.

Προσεκείμην. Hærebam, tuebar.

Χεῖρόν με ἐνόμιζε. Malè de me sentiebat, vel me vobis infestiorem hostem esse putabat.

426.A Πᾶν δὲ τὸ. Quicquid autem tyrannis aduersatur, δῆμος vocatur.

Καὶ ἀπ' ἐκείνου. Hinc factum est, vt in tuendo populari imperio perseuerauerim: quia mei maiores idem factitarunt.

Τῆς δὲ ὑπαρχούσης. Insita. Extenuat suum factum, & tamen in administranda re publica moderatius gessimus nos, quàm soleat licentia, & intemperantia popularis.

Ἄλλοι δὲ ἦσαν. Remotio criminis. Ἐπὶ νῦν, & nostra memoria.

Καὶ ἐπὶ τῶν πάλαι. Et maiorum temporibus.

Ἐπὶ τὰ πονηρότερα ἐξῆγον. Qui plebem ad deteriora concitabant. ἡ μεταφορὰ à curribus, qui incitati acriùs metam transeunt.

Ἡμεῖς δὲ. Collatio, illi ad licentiam impellebant: & vt vobis insultaretur suadebant: ego tantùm dabam operam, vt libertas ciuitatis cõseruaretur.

Δικαιοῦντες. Æquum esse censentes.

Ἐπεὶ δημοκρατίαν γε. Venatur iam Alcibiades gratiam Lacedæmoniorum: & improbat statum popularem, vt ineat eorum, apud quos agit, gratiam. Nam dum improbat statum popularem, probat latenter eius contrarium, id est, τὴν ὀλιγαρχίαν. Hoc est illud, quod Socrates apud Platonem, in Epitaphio ait, οὐ χαλεπὸν Ἀθηναίους ἐν Ἀθηναίοις ἐπαινεῖν. id est, gratas esse laudes auditoribus: quod ità intelligendum est, etiam si qui agunt, sunt ex diuersa gente, vt est nunc Alcibiades Atheniensis scilicet. Nam popularem statum cognitum habebamus.

Οἱ φρονοῦντές τι. Qui aliqua eramus prudentia, ergo populus imprudens.

Καὶ αὐτὸς οὐδενὸς ἂν χεῖρον. Ipse verò eò meliùs aliis, quò grauiorem ab eo accepi iniuriam: vt liceat, quasi diceret mihi liberiùs conuicium ei dicere.

Ἀλλὰ περὶ ὁμολογουμένως. Correctio, quanquam silentio prætereunda res: ratio, quia minimè dubia est leuitas, & stultitia popularis: itaque nihil afferam noui.

Καὶ τὸ μεθιστάναι αὐτὴν. λύσις τῆς ἀντιπίπτοντος. Cur igitur cùm præesses, non mutasti statum? non erat tutum.

Καὶ τὰ μὲν. Conclusio purgationis, ac mearum calumniarum, meæque inuidiæ hæc fuit origo, id est, caussa, & origo earum rerum, quæ gessi contra vos. Sed περὶ πλέον.

Περὶ δὲ ὧν. Proponit alteram partem, suasionem: nunc cognoscite ea, de quibus vobis deliberandum, & quæ mihi, qui sum earum rerum peritior sunt demonstranda.

Εἴ τι πλέον. Modestiæ est, δι' ἐνδοιασμοῦ, ἢ δι' ἀπορήσεως, aliquid de se dicere.

Ἐπλεύσαμεν. Exponit Atheniensium cõsilia, quibus adducti expeditionem illam susceperant. Exponit autem hæc primo loco, vt plus ponderis, & autoritatis habeat suasio sua.

Ἀφορμαῖς. Adiumentis, subsidiis. 477.A

Ἐντεχνασάμενοι, αὐτὶ τὸ περιτειχισάμενοι, χαριεντως.

Χρήματα δὲ ἔστιν. Occurrit ad illud: vnde erat futurus commeatus, vnde pecunia ad alendas tantas classes, tantasq; copias? λύσις. Illæ res erant nobis pleraq; subministraturæ: nos præterea hinc partem eramus collaturi.

Τοιαῦτα, τὸ λῆς, ὡς διενοήθημεν τοιαῦτα, ἀκηκόατε περὶ τῆς, &c. παρὰ τοῦ, &c. ab eo, qui hæc exploratissima habet.

Ὡς δὲ εἰ μὴ βοηθήσετε. Paulo antè egit de periculis imminentibus Peloponneso: iam proponit pericula impendentia Siciliæ, & Syracusanis, nisi ipsis succurratur. Extenuat res illas, & demonstrat eorum imbecillitatem, vt efficiat omnino ipsis succurrendũ esse. Primùm imperiti rei militaris sunt, deinde disiunctis viribus omnes Siculi. Syracusani priuatim sunt prœlio iam superati.

Πανδημεί. Magno prœlio superati, vel summis copiis.

Οὐκ ἂν διὰ μακροῦ. Breui, non longo temporis interuallo, non multo pòst ingruet.

Ὥς τι μὴ περὶ τῆς Σικελίας. Hæc est propositio coniuncta cum ratione postremo loco posita. Quare mittenda sunt celeriter auxilia, res enim vestra agitur.

Αὐτερέται. Quo remiges, & iidem mox milites futuri sint. vt expeditiores scilicet citius eò veniãt.

Ὑπάρχοντες)(ἐνδοιάζοντες. Dubij.

Καὶ τὰ ἐνθάδε. Simul etiam bellum apertius hinc faciendum Atheniensibus.

Ἐκπολεμοῦν, ἐκπολεμῶσαι. Alienare, auertere ab amicitia. ἐκπολεμεῖν aliud, efferre bellum ex Peloponneso, id est, bellum inferre graue. αὐτὶ τοῦ τὸν ἐκεῖ δὲ πόλεμον κινεῖν.

478.A Ἵνα προθυμότερον οἵ τε. Duo proponit commoda: Syracusani alacrius resistent Atheniensibus, si intelligant se à vobis non negligi: Athenienses nõ mittent suis auxilia in Siciliam.

Τειχίζειν δὲ χρή, Δεκέλεια δῆμος τῆς Ἱπποθοωντίδος φυλῆς.

Ὃ περ Ἀθηναῖοι. Ergo magni momenti est. Hoc probat ipse paulò pòst.

Καὶ μόνου αὐτοῦ, αὐξήσεις. Quasi diceret, omnia incommoda, hoc vno excepto, se putant perpessos in hoc bello. Itaq; efficit dandam esse operam, vt cùm sint hostes, hoc etiam experiantur.

Βεβαιότατα δή ἄν τις. Locus communis: ea sunt certissima incommoda, & detrimenta, quæ hostes ipsi metuunt: probatio. Verisimile enim est eos melius cognoscere quæ premant, & quæ minus, itaq; ea metuere.

Ἃ δὲ ἐν τῷ ἐπιτειχισμῷ. Enumerat commoda futura Lacedæmoniis, & incommoda futura Atheniensibus extructa ista munitione, potiemini agro eorum, & omnibus bonis fruemini: potiemini sectùris argenti, vnde magna commoda Athenienses capiũt: auertetis vectigalia sociorum, qui non pendent, vel parcius pendent, quia negligent Athenienses à vobis quodammodo circumuallatos. Hæc autem quæ vobis commoda futura sunt, illis nimirum erunt incommoda.

Οἷς τε

Οἷς τι γὰρ ἠχῶρα. Nam omnia, quibus ager eorum instructus est, ea in potestatem vestram partim sponte sua venient, partim vi capientur.

Καὶ τὰς τῶ λαυρείω. Et fructus, quos ex argenti sectutis, quas habent ad Laurium percipietis. Thucyd. supra lib. 2. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι (inquit) παρῆλθον ἐς τὴν Πάραλον γῆν καλουμένην, μέχρι Λαυρείου ὄρους, οὗ τὰ ἀργύρεια μέταλλα ἐστὶν Ἀθηναίοις.

Λαυρείῳ: ὄρος ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Ἀττικῆς.

Καὶ ὅσα ἀπὸ γῆς, καὶ δικαστηρίων. Et quæcunq; commoda capiunt ex agro, & iudiciis.

Δικαστηρίων. Erant quędam iudicia, in quibus pœna erat pecuniaria: in iis ergo commoda ex fructibus agrorum erant percipienda.

Μάλιστα δέ. Maximè autem si sociorum vectigalia non afferantur.

Καὶ χείρων οὐδενὶ ἀξιῶ, ἠθικόν. Ad illud occurrit iam Alcibiades, quod poterat eum vel in suspicionem, vel in inuidiam vocare. Teterrimus es Alcibiade, qui cum capitalibus hostibus tuæ ciuitatis coisti: & euertendæ patriæ es autor, præsertim cùm te eius studiosum esse præ te feras.

Τὴν φυγαδικὴν προθυμίαν, αἰτῇ τῶ τῶν φυγάδων προθυμίαν. Pro studio, quod exules solent declarare ineundæ gratiæ causa eorum apud quos exulant.

Φυγάς τε εἰμί. Exul sum propter aduersariorum improbitatem. Exulo à patria, & ab iis, qui propter improbitatem suam me expulerunt vrbe: non exulo à vobis adiuuandis. id est, careo improbis ciuibus, qui me per iniuriam eiecerunt: adsum vt vobis prosim: non mea culpa quasi diceret mihi hoc euenit, sed improbitate meorum ciuium: accedo autem ad vos, vt si me autorem sequamini, magnas vtilitates vobis afferam.

479.A Καὶ πολεμιώτεροι. Eodem pertinet hoc etiam argumentum: culpa meorum ciuium, qui per improbitatem me vrbe expulerunt, cogor ex amico inimicus fieri, sed κατὰ σύγκρισιν.

Τό, τε φιλόπολι. Studium, & amorem in patriam tunc retinebam, cùm tutò in Republica mihi viuere licebat: non nunc. τὸ φιλόπολι οὐκ ἔχω, αἰτῇ τῶ οὐκ εἰμὶ φιλόπολις.

Οὐδ᾽ ἐπὶ πατρίδα. Non infero bellum patriæ: sed cupio recuperare patriam.

Καὶ φιλόπολις. Definitio. Hoc ad illud, τὸ φιλόπολι οὐκ ἔχω referendum.

Et simul λύσις τῶ ἀντιπίπτοντος. Patriæ bellum infers, nefarius, & sceleratus es. Imò pius, & sanctus, qui eam recuperare studio.

Οὕτως: ἐπίλογος. Petitio. Itaque vtimini mea opera ad labores, &c. Ratio ducitur ab vtilitate, & coniuncta est cum confirmatione, si cùm hostis essem multa vobis incommoda intuli, multa commoda vobis amicis afferre iam potero.

Ὅσω τὰ μὲν ἀθηναῖοι. Confirmatio.

Τὸν ὑφ᾽ ἁπάντων. Tritum, & vulgatum illud, quod passim circunfertur, & ab omnibus iactatur.

Καὶ αὐτοὺς νῦν νομίζοντας. Peto vt mea opera vtamini, & Siculis auxilia mittatis, & exercitum in Atticam ducatis.

Μὴ ἀποκνεῖν. Ne detrectetis.

Ξυμπαραγιγνόμενοι. Vestra præsentia.

Βραχεῖ μορίῳ. Exigua manu, τὸ ῥᾳδιον) (μεγάλα.

Καὶ οὐ βίᾳ: οὐκ ἀκόντες. Non inuita, non coacta.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι. Impulsos docet Lacedæmonios oratione Alcibiadis, vt bellum Atheniensibus inferrent, quod ipsi quoque iampridem cogitabant, & Syracusanis auxilia mitterent.

Μέλλοντες δέ, ὅτι μελληταί. Cunctatores.

Γύλιππον. Hic est ille, qui postea Athenis expugnatis, à Lysandro Spartam missus est cum magna vi auri: & qui dissutis vtribus bonam summam surripuerat, cuius rei conuictus exilio mulctatus est. πλούταρχος in Lysandro.

480.A Ἀσίνην. πόλις Λακωνική. Ὅμηρος Ἰλιάδος β´. Ἑρμιόνην, Ἀσίνην τε βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχούσας.

Ἅμα δὲ τῷ ἦρι. Explicauit Thucydides in superioribus res gestas anno decimo septimo istius belli. Iam reliqua persequitur. Narrat Athenienses ineunte vere anni octaui, & decimi mouisse castra ex Catana, & Megara venisse: agrosque Megarensium vastasse, munitionem quandam Syracusanorum tentasse, & alia nonnulla.

Τοῦ ἦρι τῶ θέρους. Quia libro secundo in principio Γέγραπται δὲ ἑξῆς ὡς ἕκαστα ἐγίγνετο κατὰ θέρος, καὶ χειμῶνα.

Ἀναστήσαντες. Suis pulsos sedibus post annos ducentos quadraginta quinque, quibus eas tenuerant.

Τηρίαν. Fluuius non procul à Catana.

Τὸ πεδίον ἀναβαίνες. In loca mediterranea, & campestria penetrantes, ἀνάβασις, κατάβασις, καὶ μετὰ προθέσεως ἐπὶ, ἢ εἰς, ἀναβαίνω ἐπὶ τὸ ἱερὸν, εἰς τὸ ὄρος.

Τὸν σῖτον. Frumenta succendebant.

Καὶ ἀποκτείναντες. Percurrit res minutas, ἐπιτροχασμός.

Κεντόριπα. τά. Oppidum Siciliæ supra Catanam, contiguum Ætnæ monti. Strab. lib. sexto.

Ἰνησσαίων. Ἴνησσα in monte Ætna Strabo libro sexto, 118.4.

Ὑβλαίων. Megarenses erant.

Σκευῆς. Ephippiis, frænis &c. cultu.

Σεισμοῦ δὲ γενομένου. διοσημεία Romanis etiam Ioue tonante, fulgurante comitia habere nefas erat, orto terræ motu.

481.A Καὶ Ἀργεῖοι. Narrat Argiuos retulisse gratiam Lacedæmoniis, & irruptione facta in agrum Thyreatem, ingentem prædam abegisse.

Καὶ ὁ Θεσπιέων δῆμος. Narrat populum Thespiensem fecisse impetum in potentiores, & in magistratus: sed alios captos, alios vrbe eiectos fuisse.

Οὐ κατέσχεν. Rerum non est potitus.

Ἐξέπεσον ἀθήναζε. Athenas confugerunt.

Καὶ οἱ συρακούσιοι. Docet Syracusanos occupasse præsidiis aditus omnes, qui ad collem præruptum vrbi imminentem, ducebant. Sed Athenienses occupasse collem: & castellum ibi extruxisse, ac præsidium imposuisse. Exponit autem consilia Syracusanorum, quibus adducti aditus occupare statuissent.

Ὡς ἐπύθοντο. Id est, quia intelligebant sibi imminere periculum & hostium aduentum metuebāt.

Ἀποκρήμνου. Præruptum.

Αὐτῶν. τῶν ἐπιπολῶν aditus.

Ἐξήρτηται γάρ. Reliquæ enim partes collis præruptæ sunt, altæ, & vrbi impendentes, id est, ascensu difficiles.

Ἐπικλινής. Decliuius.

C Ἐπιφανής, altus. Consequens pro antecedenti. Conspicuus.

Διὰ τὸ ἐπιπολῆς. Quia supereminet reliquis locis campestribus scilicet; vel, quòd cętera loca campestria scilicet supereemineat, supra cætera loca emineat.

Ἐξέτασιν τῶν ὅπλων ἐποιοῦντο. Exercitum lustrabant.

D Ξυνεστῶτες. In vnum congregati.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι. Docet Athenienses ex improuiso appulisse: suas copias exposuisse, ac recensuisse: mox aggressos Epipolas occupasse.

482. A Εὐρύηλον, στέφανος οὕτως ἡ ἀκρόπολις τῶν ἐπιπολῶν. πολίχνιον δὲ τοῦτο συρακουσῶν ἀπόκρημνον.

B Τοιούτῳ τρόπῳ: ἀτακτότερον ἢ ὡς ἕκαστος τάχους εἶχε.

Ἀτακτότερον. ἀντὶ τοῦ ἀτάκτως. Perturbatis ordinibus.

C Ὡς οὐκ ἐπεξῄεσαν. Nemine contrà prodeunte.

Λαβδάλῳ. στέφανος. ἄκρον τῶν ἐπιπολῶν συρακουσῶν πλησίον.

Ἀποθήκη. Vt esset quasi horreum, vbi reponerent pecunias, & vasa militaria.

Προσῄεσαν. ἴσως περιῄεσαν.

Σκεύεσι. Vel instrumenta bellica, vel vasa, & sarcinas militares intellige.

D Συκῆν. πόλις συρακουσῶν ἐγγύς. Fortasse à copia ficus arboris, vt κυπάρισσος, ἐλαία. Quanquam pleraque nomina vrbium, quæ ab arborum copia denominantur, formam τῶν περιεκτικῶν, & speciem præ se ferunt, in ὧν vel in οῦς, σικυῶν, μαραθῶν, δαφνοῦς, κισσοῦς. &c. Πεντάπολις γὰρ ἦν τὸ παλαιὸν αἱ συρακοῦσαι. στράβων, libro sexto.

Καθεζόμενοι. Castris positis confidentes.

Τὸν κύκλον. Orbem, ambitum murorum non omnem intellige, sed eum tantùm, qui ex ea parte erat, vbi castra locauerant Athenienses.

Διεσπασμένον. Diuulsos, dissipatos.

483. B Τρωγίλον. στέφανος, χώρα ἐν σικελίᾳ.

ᾗπερ βραχύτατον. Qua minimum deerat, quin ab altero in alterum mare munitionem perducerent, quà breuissima erat futura muri ædificatio.

Καὶ ἅμα ἐν τούτῳ. Et inter opus faciendum si illi prohiberent se partem suarum copiarum oppositúros, vallo etiam impedituros hostium incursiones: quod si hostes omnes copias in se conuertissent, finem facturos muniendi, & sui circunuallandi.

484. C Τεμένιτην: χῶρον, τόπον δηλονότι. τέμενος, locus ὑπὸ τῶν ἐπιπολῶν, ἐπὶ τὴν ἄκραν τὴν τεμενίτην καλουμένην supra.

D Ἐπαναχωρήσασα. Regressa, venerat enim vrbem versus, vt prohiberet Syracusanos ne suis subsidium ferrent.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ. Docet Athenienses postridie eius diei nouam instituisse munitionē, vt maiore compendio, minore negotio Syracusanos circunuallarent. Ductam itaque munitionem ex muri ambitu, quem iam absoluerant, per rupem paludi imminentem, quæ portum versus vergebat: atque ea re Syracusanos permotos vallum contra instituisse fossamque addidisse: vt impedirent ne Athenienses munitionem ad mare vsque ducerent.

Ἐτείχιζον. Muro cinxerunt.

485. A Καταβῆσι. ἵνα καταβαίνωσιν. ἐφ' ὧν καταβαίνειν.

B Διὰ μέσου τοῦ ἕλους. ἢ πηλώδης ἦν, καὶ στεριφώτατον. Vt infra.

A Περὶ ὄρθρον. Sub auroram, πηλώδης limosa, cœnosa.

Στεριφώτατον. Maxime solida. 93. στεριφωτέρας τὰς πρῴρας τῶν νεῶν ἐποίησαν.

Καὶ τὸ ὑπόλοιπον ᾕρουν. Quanquam eam quoque partem, quæ reliqua fuerat, paulò post ceperunt.

C Καὶ αὐτοὺς βουλόμενοι. Incommodum Atheniensium hic narrat, & cædem Lamachi ducis alterius. Nam dum lecta manus 300 Atheniensium pontem fluminis rescindere contendit, vt intercludat transitu Syracusanos, cæteri Syracusani cum magna parte equitatus ferunt suis auxilium, itaq; vertunt in fugam Athenienses cædunt nonnullos, & ducem Lamachum.

Ὁμόσε χωροῦσι. Manum conferunt.

D Φθάνουσιν ἁρπάσαντες. Arreptos absportant trans flumen vel vt prœlij illius victoriam sibi vindicarent, vel vt haberent, quibus recuperarent cæsa suorum corpora.

E Ἐν τούτῳ δέ. Narrat eam partem exercitus Syracusanorum, quæ vrbem fuga petierat, conspicatam successum suorum, sumpsisse animos: itaque reuersos redintegrasse prœlium cum Atheniensibus, à quibus in fugam coniecti fuerant: & interea misisse qui occuparent Epipolas: qui quanuis aliquid profecissent, tamen non occuparunt collem.

486. A Δεκάπλεθρον. ἴσως τὸ εὐρύηλον. Munitionem exteriorem.

Ἔτυχε γὰρ ὑπολελειμμένος. Casu enim remanserat ob infirmam valetudinem.

B Ἀδύνατοι αὐτοὺς ἐσομένους. Nullam habituros facultatem euadendi periculi alia ratione.

Καὶ γὰρ πρὸς τὸν κύκλον. Altera ratio cur Syracusani non accesserint: manus Atheniensium subsidio veniebat: & classis in portum ingrediebatur.

D Περιεώρων τὸ. Belli euentum expectabant, & circumspiciebant, id est, cunctabantur, non audebant.

E Ἐς ἐλπίδας. Vt spem victoriæ ostenderent, pro spe, quam conceperant.

487. A Καὶ γὰρ οἱ συρακούσιοι. Rem confirmat hostium authoritate. Syracusani de victoria desperabant, de compositione inter se agebant, & cum Nicia duce Atheniensium.

Καὶ κύρωσις μὲν οὐδεμία. Nihil tamen transigebatur: sed multa proponebatur tum in vrbe, tum apud Niciam. Probatio: vt fieri solet ab hominibus, qui inopes consilij sunt; & qui obsidione arctiùs,

F quàm antea premebantur.

Καὶ τινα. Altera confirmatio, cur ad compositionem propensi essent Syracusani: orta fuerat suspicio nonnulla inter eos, propter aduersa prœlia, putabant se prodi à ducibus: itaque illos imperio abdicarunt.

B Ἔπαυσαν. Deponere imperium coëgerunt. Imperio abdicarunt illos, abrogarunt illis imperium.

Ἀνθείλοντο. In eorum locum subrogarunt.

G Ἐν δὲ τούτῳ γύλιππος. Transit ad Gylippum, & auxilia Peloponnesiorum, quas Syracusanis mittebantur. Narrat Gylippum, & naues Corinthiacas Leucadem iam appulisse: accepisse ibi falsum nuntium de Syracusis penitus circunuallatis. Itaq; desperantem de Sicilia, de conseruanda tantum Italia cogitare cœpisse.

Υιῶ-

Ψευδεῖς μὲν, σύμφωνοι δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἰρηκέναι. Eadem de re falsæ, ac mentientes. A

D Κατὰ τὴν τοῦ πατρός. τοῦ Κλεανδρίδου.

Πολιτείαν. Ius ciuitatis, quo donatus fuerat. causa non constat.

Τεριναῖον: στέφανος, Τερίνα πόλις Ἰταλίας, καὶ ποταμὸς ὁμώνυμος, κτίσμα Κροτωνιατῶν, ὡς φλέγων. ἐκαλεῖτο δὲ καὶ μεγάλη ἑλλάς. τινὲς δὲ νῆσον εἰς ἣν ἐξεβράσθη λίγεια ἡ σειρήν. Λυκόφρων, Λίγεια δ' εἰς Τέριναν ἐκναυσθλώσεται. Huius facit mentionem Mela libro secundo.

Κατὰ βορέαν ἑστηκώς. Oppositus boreæ, τὸν Ἰάπυγα intelligit. B

Ἐπόνησαν. Quassatæ sunt.

488.A Ληστικώτερον. Prædonum ritu.

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. Narrat Lacedæmonios sub ea tempora in Argiuos exercitum duxisse: Argiuis Athenienses auxilia misisse: atque ita bellum renouatum apertè inter Athenienses, & Lacedæmonios.

B Πρασίαν. Λακωνικὸν πολίχνιον. στέφανος.

FINIS SEXTI LIBRI.

LIBRI SEPTIMI ARGVMENTVM.

489.A Γύλιππος. Hic liber continet res ab Atheniensibus gestas in Sicilia aduersus Syracusanos, & Syracusanorum aduersus eos. Cladem deniq; pedestrium grauissimam: maritimarumque copiarum Atheniensium. Explicat auxilia missa Niciæ ab Atheniensibus duce Demosthene, & Eurymedonte. Explicat etiam auxilia adiuncta Syracusanis opera Gylippi. Habet præterea breuem narrationem de Decelia munita, & de damnis, atque incommodis, quæ inde Athenienses accipiebant. Explicat etiam nauale prœlium commissum in sinu Corinthiaco inter Corinthios, & Athenienses, ex quo vtrique æqua conditione discesserunt.

Habet etiam direptionem Mycalessi oppidi Bœotias, & immanem cladem ibi factam à manu quadam Thracum, qui venerant auxilio Atheniensibus: sed quia serius, & post Demosthenis profectionem, in Thraciam remissi.

Initium libri connectendum est cum illis, quæ erant in fine superioris libri, καὶ τὰς ναῦς ὅσαι ἐπόνησαν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἀνελκύσας ἐπεσκεύαζεν. Narrat igitur Gylippum refectis nauibus Tarento profectum cum Pythene Corinthio, ad Locros venisse: audisse ibi Syracusas nondum omnino circunuallatas fuisse: itaque constituisse ferre illis auxilium.

Ἐσβουλεύοντο. Qua ratione possent perrumpere, & confirmare, atque retinere Syracusanos.

Ἐν δεξιᾷ. Hoc erat futurum, si in altum profecti fuissent ortum solis à læua, meridiem à fronte habentes.

Διακινδυνεύσωσιν. Tentarent, periclitarentur.

Λαβόντες. Secuti eam partem Siciliae, quæ est dextrorsum. G

B Κατὰ γῆν. Pedibus.

Ἄλλως τε καί. Præsertim sublata difficultate. Carpit latenter Niciam.

Φθάσαντες. Quia nondum aderant. Φυλακὸν, excubias.

Ἀναλαβών. Motis castris.

Ταῖς ἄλλαις ναυσίν. Quindecim erant. 590.B

Τελευταῖος ὁρμηθείς. Diligentiam eius laudat.

Ἰέτας. Obscuri nominis munitio. C

Ἐν τῇ παρόδῳ. Ex timore, obiter.

Ἐτύχε δὲ κατὰ τοῦτο καιροῦ. Quo tempore peruenerit eò Gylippus docet, quo scilicet parum aberat, quin Syracusæ penitus duplici muro circunuallatæ essent. Est igitur amplificatio periculi. D

Παρὰ τοσοῦτον. ἐπιφώνημα. Eò periculi Syracusæ venerant, in eum locum res Syracusanorum adductæ erant. 491.A

Θέμενος τὰ ὅπλα. Id est, sistens agmen, & à prœlio retinens.

Ξυντασσομένους. In suos redigi ordines, vel seruare ordines. B

Ἐπανῆγε. Reduxit aciem in locum patentiorem.

Ἡσύχαζε. Continebat suas copias.

Ηὐλίσαντο. Castra habuerunt.

C Τὸ φρούριον. Quod Athenienses ædificauerant ἐπὶ τῷ λαβδάλῳ. Suprà. C

Ἦν δὲ οὐκ ἐπιφανές. Locus autem non poterat conspici ab Atheniensibus.

Τὸ πλημμύριον. φρούριον συρακουσῶν. στέφανος. 492.A

Καὶ εἰ τειχισθείη. Eo munito constabat commeatus faciliùs importatum iri.

Δι' ἐλάσσονος γάρ. A situ loci probatio sumpta, & ratio, id est, Consilium, quo Nicias adductus munire illam lingulam statuit in portus faucibus. Intel-D ligebat (inquit) si quæ naues ibi stationem habuissent, faciliùs, celeriusque prohibituras hostium incursiones, si quas fecissent in suos commeatus dum importarentur.

Δι' ἐλάσσονος. Breuiore interuallo.

Καὶ οὐχ ὥσπερ νῦν. Laurentius Valla. Non quemadmodum tunc, longinqua portus parte sese recepturos, si quid hostes classe molirentur. F.P. Non vt nunc scilicet facere cogebantur, multò longiore interuallo, cùm ex intimo portus sinu E in hostem classe ferebantur.

Ποιήσασθαι τὰς ἐπαγωγάς. Ituros contra hostem.

Προσεῖχέ τε. Animumq; tum conuerterat ad bellum maritimum, terrestri desperato propter aduentum Gylippi.

Τῷ κατὰ θάλασσαν πολέμῳ. Ad bellum nauale.

Ὁρῶν τὰ ἐκ τῆς γῆς. Cùm intelligeret in terrestres sibi minùs procedere, &c.

Διακομίσας οὖν. L. V. Instructa itaque, atque ornata exercitu classe. F. P. Traducto igitur eò exer-F citu, & classe.

Ἔκειτο. Erant reposita pleraque instrumenta. G

Τὰ πλοῖα, τὰ μεγάλα. τὰ φορτηγικά, vectoria, & grauia. Cæsar libro quinto.

Ὥρμει. Agebant in statione.

Ὥς τε καὶ τῶν πληρωμάτων. Itaque tum primum maxima iactura facta sociorum naualium. Nam aquæ penuria cùm procul à munitionibus aquari, lignarique cogerentur, excepti ab equitatu Syracusanorum, qui terram obtinebat, interimebantur.

Φρυγανισμόν. Φρύγανα virgulta, sarmenta, παρὰ τὸ φρύσσειν, torrere. φρυγανίζειν legere virgulta, & sarmenta, ὅθεν φρυγανισμός.

Ἐπετάχατο. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Ἐς φυλακὴν αὐτῶν. Vt eas obseruarent. D

Αἷς εἴρητο. Cum mandatis, vt ad Locros, Rhe-

gium, & aditus ad insulam Siciliam haberent stationem.

Ναυλοχεῖν. ναύλοχοι λιμένες, ἐν οἷς αἱ νῆες λέγονται, ὅ ἐστι κοιμῶνται, ἢ παρὰ τὸ λέχος, ἢ ἐφ' ὧν αἱ νῆες ὀχοῦνται.

Προσβολήν. Et circa ea loca, per quæ patebat accessus ad Siciliam.

Τῇ τάξει. περιπλοκῇ.

493.A Ξυγκλῄσαι. Nam ea manus propter varietatem institutorum, & volūtatum non facile potest coalescere.

C Ταυτὴν ἐποίει αὐτοῖς, τοῖς ὑπεναντίοις δηλονότι, id est, afferebat commoda, vt siue acie pugnare vellent, superiores essent, siue prœlio supersedere possent suas copias intra munitiones continere.

Ταυτόν. αὐτὸ τὸ ἀμφότερον. Vtrunque hoc commodum. Explicat hoc paulò pòst.

Καὶ ὁ Γύλιππος. Docet iam Thucydides Gylippum emendasse superius erratum, duxisse agmen extra munitiones, equitatum, & iaculatores à latere aperto hostium collocasse.

494.A Κατηνέχθη. Præceps compulsus est. Coniectus est. hinc καταρράκτης.

Ἔφθασαν παροικοδομήσαντες. Munitionem perduxerunt vltra munitiones hostium priusquàm ab illis prohiberentur.

Ἐκείνους τε ἀπεστερηκέναι. Et illis facultatem eripuerint sui circunuallandi.

Μετὰ δὲ τοῦτο. Docet reliquas naues Corinthiacas appulisse Syracusas.

B Μέχρι τοῦ ἐγκαρσίου τείχους. Si retineatur particula μέχρι, erit intelligendum Syracusanos alteram instituisse munitionem, quæ iungeretur cum priore: si abiiciatur, sensus erit planior. Sed quærat quis, quousque perducta est munitio illa transuersa: Respondeo ad collem vsque, & ad eam collis partem, quam iam Syracusani occupauerant.

C Ἀνεπειρῶντο. Experiebantur, conabātur eam quoque rem aggredi.

Ἐς τ' ἄλλα. In alia quæque, res terrestres scilicet incumbebant totis viribus.

Καὶ τὴν σφετέραν ἀπορίαν. Suas opes decrescere, atteri.

D Φοβούμενος δέ. Sed veritus ne qui mittebantur, vel consilij, vel facundiæ inopia, vel studio assentandi populo, vera non renuntiarent.

495.A Ἀφανισθεῖσαν. Suppressam.

Ἐπιμελεῖτο. Administrabat.

B Ὁρμώμενος. Belli sede constituta.

Ὁ δὲ γραμματεύς. Tres erant Athenis. Iul. Pol. libro octauo, vnus, qui singulis πρυτανείαις à Senatu sortitò creabatur, vt acta, & Senatusconsulta seruaret. Alter, quem item Senatus sortiebatur legum seruandarum gratia. Tertius, qui populi suffragiis designabatur, vt leges, Senatusconsulta, & plebiscita Senatui, & populo recitaret.

Πρὸς τοὺς ἐν Ἀθήναις. Vt distingueret ab Atheniensibus, qui erant in Sicilia.

B Τὰ μὲν πρότερον πραχθέντα. Summa Epistolæ est, petitio. Petit enim Nicias ab Atheniensibus, vt vel reuocent exercitum, & classem, vel nouas mittant copias nec numero, nec virtute inferiores. Ratio, Quia pedestres, & maritimas copias, quæ erant in Sicilia, erant vehementer attritæ, atque imminutæ: opes autem hostium erant confirmatæ, & singulos in dies crescebant. Hæc est summa: sed exponit diligenter statum illarum rerum, initia, progressus, res omnes gestas feliciter: vtque post Gylippi aduentum omnia retrolabi cœperint: vtque quodammodo ipsi circunuallati tenerentur, qui sperabant propediem hostes Syracusanos circunuallare. Petit etiam in fine Epistolæ, vt mittant, qui sibi succedat. se enim laborare nephritide, neque posse munera imperatoria obire.

B Ingenium autē Niciæ describit accuratè Thucydides, & mores eius probos, candidos, & synceros, præter alias virtutes eius, quas leuiter adumbrat.

Procemium Epistolas habet breuem purgationem, & facit attentionem. Purgat se Nicias, quòd altiùs non ducat initium rerum præteritarum narrandarum: docet enim non esse necesse: facit attentionem à necessitate, in qua est constitutus vnà cum exercitu.

C De rebus gestis non est necesse scribere: quia superioribus epistolis vos certiores feci.

Νῦν δὲ καιρός. Iam verò tempus postulat longè magis, quàm antea, vt in quo statu sint res istas cognoscatis, & pro eo, ac opus est, deliberetis.

Κρατησάντων. Expositiò.

Νῦν οὖν ἡμᾶς μέν. Nunc igitur nos circunuallandi fine facto intra munitiones copias continemus.

Οὐδὲ γὰρ ξυμπάσῃ τῇ στρατιᾷ. Difficultatem affert, qua impeditus à prœlio abstineat: non possum vti copiis omnibus cogor disponere præsidia, vt munitiones tuear.

D Ἀπαναλωκυίας. Quia custodiæ munitionum partem sibi vendicant, partem absumunt.

Οἱ δέ. Ratio: Quia hostes opposuerunt munitiones nostris proximas.

Ἡν μή τις. Aditum parat, & sternit sibi viam ad petendum, vt magna mittantur auxilia. 496.A

Ξυμβέβηκέ τε. Vrget incommodorum amplificatione, ἀπὸ τοῦ ἀναγκαίου.

E Οὐδὲ γὰρ τῆς χώρας ἐπὶ πολύ. Nam non licet latius vagari, & procul à munitionibus.

Ἐπί. Præter superiores.

Καὶ δεινόν. Occurrit ad opiniones populi. Athenienses erant persuasi neminem esse, qui classe secum congrederetur. Intelligebat itaque fore simulatque Atheniensis intelligerent Syracusanos classe oppugnaturos esse Athenienses, vt tumultuarentur, & molestè ferrent. Occurrit itaque, & affert rationes. B

F Διαψῦξαι. Recreare. C

Διὰ τὸ ἀντιπάλους. Quia non solùm pares aduersarij, sed numero nauium etiam superiores sunt.

Προσδοκίαν. suspicionem.

Φανεραὶ δέ. constat autem eos facturos hoc esse.

Ἀποπειρώμεναι. quia experiuntur.

Ἐπιχείρησις: lacessendi facultas.

Οὐ γὰρ ἐφορμοῦσιν ἄλλοις: L.V. vt qui obsident alienas naueis. F.P. neq; habent stationes in alios.

G Καὶ μὴ ἀναγκαζομένοις: συγκλείσεις: ne dum vt nunc cùm cogimur excubias agere cum tota classe.

Εἰ γὰρ ἀφαιρήσομεν. λύσις τὸ ἀντίπαλον τῆς τηρήσεως αὐτὴ τῶν νεῶν τῶν τηρουσῶν. 497.A

Τὰ δὲ πληρώματα: confirmatio.

Οἱ δὲ θεράποντες. Alia difficultas: seruitia trāsfugiunt, propter propinquitatem hostium, quia castra castris opposita habemus.

Πολλ

B Πολλὴ δὴ σικελία. Ampla est insula, vt nō facilè eos sequi, & deprehendere valeamus.

Τὴν ἀκρίβειαν τῆ ναυτικοῦ. Exactam disciplinam rei nauticæ.

Ἀφήρηνται. Corruperunt, sustulerunt.

Ἐπισταμένων. Confirmatio à re nautica. flos remigij, & sociorum naualium perbreuis est, id est, parum durat.

C Ἐξορμῶντες. Agentes, impellentes.

Ξυνέχοντες. Moderantes, continentes, inhibētes remigium, cursum nauis cohibentes.

Τούτων δὲ πάντων. Summa difficultas illa est, me imperatorem non posse mederi istis malis.

Χαλεπαὶ γάρ. Nam difficile vestra ingenia parent imperio alterius.

Καὶ ὅτι. Nec vnde supplementum parari possit, habemus.

498. A Ὑπάρχει. Licet.

Εἰ δὲ προσγενήσεται. Exponit difficultatē imminentem, & valdè formidabilem. de cōmeatibus, quos facilè defuturos sibi ait, nisi prospectum fuerit ab Atheniensibus.

Τούτων ἐγώ. Petit quodammodo veniam si parum gratas res ad eos scriberet: & purgat se necessitate.

Εἰ δεῖ. Prima ratio est, necesse est vt sciatis veritatem, &c. Secunda ratio, vitandi maioris periculi gratia.

B Καὶ νῦν ὡς ἐφ' ἃ ἤλθομεν. Petit iam, vt maiores copias mittant.

Οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε. Hoc persuasum habetote, & milites, & duces egregiè se gessisse aduersus Syracusanos, contra quos primùm venimus: sed πλαγιασμὸς ἀπόλυτος.

Ὑμῖν μὴ μεμπτόν. Liptote. γίνεσθαι μεμπτόν. Reprehendi posse.

Οὐδὲ τοῖς παροῦσιν αὐταρκοῦντων. Qui ne præsentibus quidem hostibus pares sumus: multò minùs si creuerint eorum copiæ.

Τοῖς παροῦσιν. ἀντὶ τοῦ πρὸς τοὺς παρόντας.

C Ἀξιῶ δ' ὑμᾶς. Vrget, & instat. Mouet autē, modestè tamen, & leuiter in Rempub. meritis com memoratis.

Ὅτ' ἐρρώμην. Cùm rectè valebam.

Καὶ μὴ ἐς ἀναβολάς. Non procrastinando, & de die in diem differendo.

Ὡς τῶν πολεμίων. Quia hostes cogent citò copias de propinquo: quæ autem procul absunt, & ex Peloponneso expectantur, eos quoq; citiùs sunt habituri, quàm nos vestra subsidia. Carpit latenter Atheniensium negligentiam.

D Ἡ μὲν τοῦ Νικίου. Hæc erāt in epist. Niciæ. Cōclusio.

Οὐ παρέλυσαν. Non liberarunt imperio, id est, imperium ei non abrogarunt.

499. A Ἐκ καταλόγου. Legionarios intelligit.

Τροπαί. octauo Cal. Ianuarias. τροπαί, quia cùm ad extremum orbem sol peruenerit, vltra quem progredi non potest, conuertit cursum. hoc fit bis in anno, mense Iunio, & Decembre.

Καὶ ἐπιμέλεια αὐτῶν ἔσται. Nec deserentur à Republica.

Φυλακῶν. Naues speculatorias.

D Ἐδίδασκεν. Vt ignaros.

Καὶ μὴ ἀνιέναι. Nec remittere bellum, id est, perpetuò eos bello premere.

Μάλιστα δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις. Quare potissimùm adducti fuerint Lacedemonij, vt bellum inferrent Atheniensibus, docet, spe scilicet eos debellandi.

Ἐγεγένητο ῥώμη. Accesserat studium, ἡ ἐπιρρωσις.

Καὶ ὅτι τὰς σπονδάς. Confirmatio: quia existimabāt deos esse iratos illis, vt fœdifragis: altera cōfirmatio: quemadmodum ipsis cōtigerat antea, qui bellum intulerant Platæensibus contra fœdus. 500. A

Ἐν γὰρ τῷ πολέμῳ. Bello enim superiore illato scilicet Platæensibus se fœdera rupisse intelligebant.

Ἐν σπονδαῖς. τὰς τριακοντούτεις. Intelligit post captā Eubœam duce Pericle factas. Libro primo.

Ἤν δίκας. Libro primo. καὶ τὸ ξύμπαν. οὐδὲν κελευόμενοι ποιήσειν: δίκῃ δὲ κατὰ τὰς συνθήκας ἑτοίμοι εἶναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων.

B Οὐχ ὑπήκουον. Recusabant iudicium quanquam prouocati ab Atheniensibus.

Καὶ διὰ τοῦτο. Eamq; ob causam merito sibi accidisse calamitates, & clades, quas acceperant.

Ἐνεθυμοῦντο. Vertebant religioni. ἐνθύμιον ποιεῖσθαι.

Καὶ ὁσάκις περὶ του. L. V. Et quoties ex fœdere à Lacedæmoniis repetebātur res ereptæ. F. P. Et quoties aliqua de re orta esset cōtrouersia inter eos, de iis cōditionibus, quæ erant in fœdere dubiæ, & cōtrouersæ, prouocati sæpius rem iudicio permittere nolebant. B C

Περιεσταναι. Recidere. C

Ἐργαλεῖα. Corbes, plaustra, &c.

Προσηνάγκαζον. Compellebant.

Πρωιαίτατα. Maturrimè. πρωὶ mane, inde metaphora. D

Ἡγεῖτο δὲ Ἄγις. Hoc addit, vt tempora distinguat, & irruptionem istam ab aliis.

D Ἐπὶ δὲ τῷ πεδίῳ. Causa finalis.

Καὶ οἱ μέν. Transitio. 501. A

Ἀφῆκαν: ἑαυτοὺς δηλονότι.

Μετὰ δὲ τούτους: τὸ ἑξῆς ἀπέπεμψαν. B

Αἱ δὲ πέντε καὶ εἴκοσι νῆες. Redit eò vnde digressus fuerat. ναῦς τε οἱ Κορίνθιοι, καὶ κ. ἐπλήρουν.

Ἀνθρώπου. In Achaia.

Ὅπως μή. Vt auerterēt Athenienses ab insequēdis onerariis. C

Ἐν δὲ τούτῳ. Narrat Athenienses eodem tempore misisse auxilia suis in Siciliam.

E Χαρικλέας. Vt cogeret copias ex amicis, & sociis, & simul infestaret hostes.

Εἴποθεν. Si fortè ex aliquibus. D

Ξυμπεισθέντες. ἴσως ξυμπεισθέντες.

Καὶ ὁ μὲν Δημοσθένης. Explicat quæ gesserint duces Atheniensium. E

Ἐν δὲ τῇ σικελίᾳ. Transit ad Gylippum, & Syracusanos, vnde digressus fuerat. καὶ ὁ Γύλιππος ἐς τὴν ἄλλην σικελίαν ἐπὶ στρατιὰν τε ᾤχετο. 502. A

F Ἄξιον τοῦ κινδύνου. Memorabile, ἀξιόλογον.

Μὴ ἀθυμεῖν. Ne recusarent. Causa pro effecto, ne cunctarentur. B

Ἀνάγκη. A necessario. Vrget necessitas: confirmat rem exemplo hostium, illi etiam necessitate adducti res nauticas coluerunt. Sequitur exornatio à contrario.

Πάτριον. Hæreditariam, à patribus acceptam.

Ὡς γὰρ ἐκεῖνοι. A simili.

Καὶ σφᾶς καὶ ἑαυτοὺς. Cōfirmatio à suo iudicio. ἐπίκρισις.

G Ἰέναι οὖν. Quare suadebat, vt res nauticas experirentur, & pugnam naualem capesserent.

Οὐχ ὑπομενόντων τῶν φυλάκων. Nō resistentib. custodibus. F. P. deserta à præsidiis, siue præsidiariis militibus.

Καὶ ἐκ μὲν τοῦ μείζονος. Narrat eos, qui ex maiore Castello aufugerāt, nauigia vectoria, & naues onera-

rias conſcendiſſe,& ad caſtra ſua cõtendiſſe,ſed incidiſſe in triremem hoſtium, qui iam nauali prœlio etiam erant ſuperiores,& ab ea in fugam verſos tãtiſper dum fortuna commutata, victoribus iam ſuis euaſerunt periculum.

D Ἐπειδὴ δὲ τὰ δύο. Ingẽtem fortunæ cõmutationem factam oſtendit, & maximum diſcrimen, in quo fuerunt res Athenienſium vniuerſæ,& ij pręcipuè qui ex maiore caſtello aufugerant,&c.

Ἐπιδιώκονῖ. Inſequente triremi hoſtium celeri.

Αἱ γὰρ τῶν συρακουσίων. Explicat iam qua ratione acciderit, vt victoria parta, è Syracuſanorum manibus extorta fuerit. Narrat rem aliquanto altius repetitam: naues (inquit) Syracuſanorum, 45 intelligit, quæ ante oſtium portus prœlium commiſerãt, perruperant in ſtationes hoſtium ſuperatis nauib. Athenienſium, quæ reſiſtebant: ſed ingreſſæ portum turbatis ordinibus, & aliæ alias impedientes propriam, & expeditã Syracuſanorum victoriam interpellarunt.

504. A Καὶ ὑφ᾽ ὧν. 35 intelligit.

Διεφθάρησαν. Profligatæ ſunt.

Ἀνελκύσαντες. Vt earum materia ad ſuas reficiendas vterentur. Cæſar libro quarto. Et quæ grauiſſimè afflictæ erant naues,earum materia,atque ære ad reliquas reficiendas vtebatur. 86.

B Στρατόπεδον. Vetera caſtra intelligit,quæ erant in portu intimo.

Οὕτως ἐπεφέρετο. Hac vſi ſunt fortuna.

Καὶ τ᾽ ἄλλα σκεύη ἐγκατελήφθη. Et cætera nauiũ inſtrumenta relicta fuerant.

C Ἐκάκωσεν. Maximè afflixit: maximo detrimento affecit.

D Καὶ διὰ μάχης ἤδη. Iamque commeatus importari non poterant,niſi commiſſa pugna.

Ἐς τὰ ἄλλα. Non ſolùm propter commeatus, ſed quia obſeſſi quodammodo tenebantur.

505. B Ἐγένετο δὲ περὶ τῶν σταυρῶν. Narrat leuia certamina commiſſa fuiſſe inter Syracuſanos, & Athenienſes,his oppugnantibus, illis defendentibus vallum obiectum portui Syracuſanorum.

Προσαγαγόντες γάρ. Admota enim ingenti naui, in qua turres excitauerant,& quam ſepſerant centonibus, ſummiſſis nauigiolis vallos conuellebant, aut confringebant,aut per vrinatores ſecabant.

Μυριοφόρον. ϛράβων lib. 17. βάθος δ᾽ ἴσον ἔχει μυριοφόρῳ νηΐ. μυριάμφορον eſt aliud. μυρίων ἀμφορέων ἄξιον. Ἀριστοφ. πόθεν ἂν λάβοιμι ῥῆμα μυριάμφορον ὅτῳ περισείπωσε. Εἰρήνη.

C Ὠνευον: ὄνος τῆς μύλης τὸ κινούμενον: καὶ αἱ τοιαῦται μηχαναὶ ὄνος. ὅθεν ὀνεύειν τὸ κινεῖν, καὶ περιάγειν. Εὐστάθιος 862.36. Ἄλλα nihil ad rem afferunt.

Παραφράγματα. Pluteos, crates ad tutandam nauem ab incendiis.

Τῆς σταυρώσεως. αὐτὴ ἡ τῶν σταυρῶν. ἡ κρύφιος. Quæ latebat ſub aquis.

Οὐχ ὑπερέχοντας. Non extantes,non eminẽtes.

Ὥστε δεινὸν ἦν. Itaque erat periculoſum eò accedere.

D Ἐσταύρωσαν. Defixerunt.

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα. Multa præterea rationes ab vtriſque excogitabantur, vt fieri ſolet inter vicinos exercitus,& caſtra oppoſita,vt alteri alteros oppugnent.

Καὶ ἀκροβολισμοῖς. Et leuia conſerebant prœlia,& nihil intentatum relinquebant.

506. A Ἐπεμψαν δέ. Miſſos narrat legatos à Syracuſanis in diuerſas vrbes Siciliæ, nuntiatum de victoria,& de capto Plemmyrio, denique de ſucceſſu rerum ſuarum,petitumque auxilium.

Προσδοκίμων. L. V. Expectantibus. F. P. quia expectabantur.

B Διαπολεμησόμενον. Debellatum iri.

Ὁ δὲ Δημοσθένης. Tranſitio. Explicat quæ geſſerit Demoſthenes antequã in Siciliam traiiceret. Coacto exercitu eum ſoluiſſe ex Ægina docet,& petita Peloponneſo, cum Chaницle, & triginta nauib. ſe coniunxiſſe: recepiſſe manum, & auxilia Argiuorum: atq; ita ſimul agrum Laconicum vaſtaſſe.

C Ἁρπαγὴν ποιῶνται. Diriperent,prædarentur.

507. A Διακοσίοι οἱ δῆθεν καλοῦνται, τὴν ῥοδόπην οἱ πλεῖστοι οἰκοῦντες.

Ἐπειδὴ γὰρ ἡ Δεκέλεια. Nactus occaſionem digreditur parumper, ac docet munitionem Deceleæ maxima detrimenta,& incommoda attuliſſe Athenienſibus. Antea enim irruptiones in Atticam fieri ſolitas ad breue tempus: reliquum anni tempus licuiſſe Athenienſibus agro ſuo perfrui: iam verò extructa iſta munitione perpetuo fuiſſe bello preſſos, vel præſidio ipſius caſtelli, quod erat ſatis firmum, & vbi ſemper rex Lacedæmoniorum aderat, vel etiam maioribus copiis, quæ ſeſe illis adiunxiſſent.

B Ἐπῳκεῖτο. Tenebatur,inſidebatur.

Καὶ ἐν τοῖς πρῶτοις. Et in primis afflixit res Athenienſium.

Χρημάτων. Pecuniæ, fortunarum direptione, & hominum interitu.

D Πρότερον μὲν γάρ. Collatio temporum.

Ἐπικαθημένων. Continenter obſidentibus.

Καὶ ὅτε μὲν καὶ πλεόνων ἐπιόντων. Et interdum magnis copiis agrum inuadentibus, interdum præſidio, quod aderat,excurſiones faciente.

C Καταθεούσης. Incurſionibus infeſtante.

Οὐκ ἐκ παρέργου, id eſt, attentiſſimè.

Ὑποζύγια. Boues,muli,equi.

D Ἀποκρότῳ. Solo aſpero,& lapidoſo.

Καὶ ἀντὶ τοῦ πόλις. Correctio. q.d. ciuitates habent in finibus caſtella, & munitiones, quibus hoſtem quàm longiſſimè fieri poteſt,arceant. Athenę iam nihil tale habebant: ſed inſtar caſtelli circunuallati quodammodo obſidebantur.

Ἐφ᾽ ὅπλοις ποιούμενοι: τὴν φυλακὴν δηλονότι. ὅπλα verò intelligit iam ſtationem,in qua certa manus militum pernoctabat.

508. A Ὅτι δύο. Locus amplificationis, nõ vno,ſed duobus bellis,& iis grauiſſimis premebantur.

B Τὸ γὰρ αὐτῆς. Ab audacia Athenienſium.

Καὶ τὴν παράλογον. Adeoq; fefelliſſe ſpem,& opinionem hominum potentia,& audacia,&c. nemo ſupple, credidiſſet. ποιεῖν παράλογον τινὶ τινός. τὸ δὲ τοῦ πολέμου τὸν παράλογον ὅσος ἐστὶ ſupra.

Τόλμης: τὸ γὰρ παρὰ δύναμιν τολμηταί, τὸ παρὰ γνώμην κινδυνευταί. eſt autem ἐλλειπτικόν. Ἀριστοφάνης Νεφέλ. τὸ δὲ μὴ κυνῶν οἴκοθεν ἐλθεῖν ἐμὲ τὸν κακοδαίμον᾽ ἔχοντα. Cic. Attic. at te Romæ non fore? lib. quinto.

C Ἀδύνατοι ἐγένοντο. Exhauſtum fuerat ærarium.

Εἰκοστήν. Cũm ex centenis libris quinæ exigũtur: vel ex vicenis ſingulæ, quod idem eſt.

D Τῶν κατὰ θάλασσαν. Merciũ quæ mari vehebantur.

Πλείω νομίζοντες. Plus inde pecuniæ ſperantes.

509. A Αἱ μὲν γὰρ δαπάναι. Sumptus enim grauiores, quàm antea fiebant.

Τοὺς οὖν Θρᾷκας. Redit ad propoſitũ. eam ob cauſam non retinuerunt Thracas.

Ὑστερή-

Ὑστερήσαντας. Qui post discessum Demosthenis venerant, ὑστερεῖν τινὶ, non venire ad tempus alicui.

Καὶ εἰπόντες. Eoq; admonito, vt si quid hostibus nocere posset inter reducendos eos, hoc curaret.

Διὰ Εὐρίπου. Legentes oram Bœotiæ, quæ erat hostilis, intelligit Euripum Chalcidicum, in quo septies in die accessus, & recessus aquarum fiebant: vnde natum adagium, Euripo inconstantior. παρὰ τὸ εὖ ῥέειν.

B Καὶ ἁρπαγήν τινα Et prædæ nonnihil raptim egit.

Ηὐλίζετο. Subsedit, pernoctauit.

Προσέκειτο. Ingruit.

Ἀφυλάκτοις: πρὸς τὸ σημαινόμενον. Nudatam præsidiis.

C Βραχέος. Humili.

Τὸ γὰρ γένος τῶν Θρᾳκῶν. Thracum enim gẽs est maximè omnium barbarorum cædis auida, quum nihil sibi timet.

D Φονικώτατον. Maximè sanguinaria.

Ἐν ᾧ ἂν θαρσήσῃ. Concepta fiducia: metus enim contrahit licentiam.

Καὶ τότε. Itaque tunc etiam sui similes fuerunt, quasi diceret: & maximam conturbationem in vrbe excitarunt, & maximam cædem fecerunt.

Πᾶσα ἰδέα. Omne genus non ad mortem referendum, sed ad ætatem, sexum, ordinem, conditionemque ciuium. Laur. Val. funestum spectaculum.

Καὶ ξυμφορὰ τῇ πόλει πάσῃ. Vnde ingens calamitas publica accepta est.

510. A Τοὺς πλείστους, eorum, qui cæsi sunt, intelligit. alioqui Thucyd. sibi ipse esset contrarius. Nam paulò pòst ex mille, & trecentis, ducentos tantùm, & quinquaginta interfectos dicit.

Οὐκ ἀτόπως. Non incompositè, non incommodo loco, ac tempore.

B Ἐπιχωρίῳ τάξει. Patrio ordine.

Ἐγκαταληφθῶν. Deprehensi.

C Τὰ μὲν κατὰ τὴν Μυκαλησσόν. Hic fuit exitus cladis Mycalesiæ, miserandus planè, & pro magnitudine ciuitatis non minor alia quapiam, quæ in hoc bello acciderit.

511. A Ἀλυζίαν. στέφανος, ἀλύζειαν. πόλις ἀκαρνανίας ἀπὸ ἀλύζου τοῦ παιδὸς Ἰκάρου. ὁ πολίτης, ἀλυζεὺς ἢ ἀλυζαῖος.

Ἀνακτόριον. Oppidum Corinthiorum olim, tunc verò Atheniensium, situm in faucibus sinus Ambracij. Lib. 4. 51. 53.

Ὄντι δ' αὐτῷ. Narrat Eurymedontẽ ex Sicilia remeantem obuiam factum Demostheni, nuntiasse statum rerum Sicularum, & Plemmyrium captũ. Cononem etiam, qui Naupacto præerat, occurrisse petitum auxilium aduersus classem Corinthiorum, quæ stationes oppositas suis habebat, & numero erat superior. Cononem impetrasse auxilia. Eurymedontem mãsisse apud Demosthenem & bellum vnà cum eo administrasse.

Τά τε ἄλλα. Quæ viderat: vt fiat antithesis, καὶ ὅτι πύθοιτο.

Κατὰ πλοῦν. In cursu nauigationis, inter nauigandum.

B Οὔτε καταλύουσι τὸν πόλεμον. Neq; bellum desinunt, id est, neque inde discedunt finito bello.

Ὡς οὐχ ἱκανὰς οὔσας. ἀντὶ τοῦ, οὐχ ἱκανῶν οὔσων αὐτῶν. Legitur & in nonnullis codicibus, ὡς οὐχ ἱκανὰς οὔσας δυοῖν δεούσας ταῖς ἑαυτῶν. Idem est sensus, & idem Atticismus, ἀντὶ τοῦ, ὡς οὐχ ἱκανῶν οὐσῶν δυοῖν δεουσῶν εἴκοσι τῶν ἑαυτῶν.

C Ἡτοιμάζοντο. Apparabant expeditionẽ, parabant quæ ad exercitũ pertinebant, & cogebant copias.

Ἀποβαλόμενος. Auersus. i. non continuato cursu Athenas versus, sed interrupto, & represso.

D Πρέσβεις. Corinthij erant, Ambraciotæ & Lacedæmonij.

Ὅπως μὴ διαφρήσωσι. Ne patiantur hostes iter habere per suos fines, vt hostes transitu prohibeant per suos fines.

512. A Ἀφυλάκτοις. Incautos aggressi, & ex improuiso.

B Οὐδὲ μεθ' ἑτέρων ἦσαν. In partibus non erant.

Καὶ οἱ μὲν Συρακούσιοι. Docet Syracusanos abstinuisse ab inuadendis Atheniensibus propter cladem auxiliorum.

C Ἐπέσχοντο. Supersederunt.

Μεσσαπίοις. μεσσαπία χώρα Ἰαπυγίας πρὸς τῆς παραλίᾳ.

Δυνάστης. Princeps. vtitur hac voce Cicero in Philippicis. Itemque si cæteri reges, tetrarchæ, dynastæ, &c.

D Μεταπόντιον. στέφανος, πόλις Ἰταλίας, ἡ πρότερον σίεις ἀπὸ μεταβου τοῦ σισύφου, τοῦ αἰόλου. τὸ γὰρ μεταπόντιον οἱ βάρβαροι μέταβον ἔλεγον.

Ἀναλαβόντες. Receptis in naues.

513. A Ὡς προθυμότατα. Propensissimis studiis.

Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι. Trãsit ad Corinthios, qui habebant stationes oppositas Atheniensibus, qui erant Naupacti: & explicat prœlium commissum inter eos, & Athenienses.

B Ἐρινεόν. Oppidum Achaię. Erat etiã Doriensium ad montem Parnassum. Καὶ Ἰταλίας ἄλλη. στέφανος.

Ῥύπικῇ: ῥύπαι πόλις ἀχαϊκή. στέφανος.

C Τὸ μεταξὺ εἶχον. Medium tenebant obstructum.

Τεσσαράκοντα ναυσὶν, ἢ τρισίν. Ergo superioribus addiderant quinque alias.

D Ἄπλοι. Ad nauigandum inutiles.

Ἀντίπρῳροι ἐμβαλόμεναι. Quippe qui aduersis proris conflixerant.

Παρεξειρεσίας. παρεξειρεσία ea pars prorę aut puppis est, in qua nulli remiges remigabant: nunc eam intelligit, quæ erat ad proram. perruptis frontibus.

E Τὰς ἐπωτίδας. Ligna proræ, inter quæ rostrũ est. videtur appellare ἐπωτίδας, quasi aures. Nam rostra ἔμβολοι dicuntur.

Διὰ τὸ τὸν ἄνεμον ἀπῶσαι. Quia ventus ea propulerat in altum.

514. A Ἐπαγωγήν. Tum quia Corinthij non ducebant agmen contra.

B Ὁ δὲ Δημοσθένης. Redit ad Demosthenẽ, & Eurymedontem. Persuaserant iam Thuriis, vt eandem belli fortunam experirẽtur, & se aduersus Syracusanos sequerentur. Itaq; impetratis auxiliis, & lustrato exercitu, iussis naui b. vt circunuectę ad agrũ Crotoniatarũ sibi occurrerẽt, ipsi terra ad flumen Hyliã, qui diuidit fines Crotoniatarũ, perueniunt.

C Παρέπλεον. Præteruеheretur, cursum dirigeret.

Συβάρει. ἡ πόλις. ἡ θούριον postea.

Προσπέμψαντες. L. V. pręmisissent, vt videatur codicem habuisse, vnde vertebat, in quo erat προπέμψαντες. quæ lectio mihi non displicet.

Οὐκ ἂν σφίσι βουλομένοις εἶναι. Modesta recusatio, aduersus voluntatẽ suam fore si per suos fines transeant, id est, se nolle.

D Πρὸς ταῖς πόλεσιν. Inter alias erat Scillatium.

Λοκρῶν. La Rocella hodie. Πέτραν. Leucopetra promontorium. Capo delle arme in Calabria.

Οἱ δὲ Συρακούσιοι. Docet Syracusanos accepto nuntio de aduentu nouorũ hostium tentasse si possent

hostem præsentem opprimere, & profecisse bona ex parte, sed Demosthenis aduentu iterum spes eorum refrixisse.

Ἀποπειρᾶσαι. Belli fortunam experiri.

Παρασκευάσαντο δέ. Instruxerũt autẽ classem cum aliis rebus ita, vt ex superiore prœlio didicerant se fore meliore cõditione, tum proris, & rostris curtioribus, & firmioribus.

E Ξυντεμόντες ἐς ἔλασσον. Decurtatis proris, eas solidiores, firmioresque reddiderunt, proras decurtarunt, easq; firmiores hoc modo reddiderunt.

B Ἀντηρίδας Tigna iis iunxerunt intus, & extra, quę ad latera vsq; nauis spatio senum cubitorũ pertingerent, ad maiorem eorum fortitudinem. L.V. ab iis sublicas protenderunt ante murum senûm ferè intrinsecus cubitorum. Ἀντηρίδες, obices, tigna, trabes, quæ opponuntur ad firmandas ianuas, vel fulciendos muros, qui ruinam minantur. παρὰ τὸ ἀντὶ, καὶ τὸ ἐρείδειν.

515. A Ἐνόμιζον γάρ. Consilium Syracusanorum explicat.

Ταῖς ἐμβολαῖς χρήσασθαι. Incurrerent.

Ἀντιπρῴροις. Aduersis frontibus, proris aduersis.

Ἡ ἐκ περίπλου. Quàm circunuectæ, & à latere.

B Καὶ τῷ ἐν τῷ μεγάλῳ. Argumentum à loco.

Περίπλουν αὐτῶν. Circunueniendi eos. circumagendi naues.

Ὡσπερ τῆς τέχνης. Qua parte artificij.

C Τῇ πρότερον ἀμαθίᾳ. L. V. Itaque quod inscitia suorum gubernatorũ priùs cõtigisse videbatur, vt proris confligerent, ex hoc se maximè superiores fore. F.P. Antea putabãt inscitia gubernatorũ fieri, quòd naues non circũagerent, & à latere hostiũ classem aggrederentur, sed aduersis proris cõcurrerent. Iam cõsultò, & dedita opera hoc facere instituerant, sperantes inde victoriam. hic est sensus.

Τὴν γὰρ ἀνάκρουσιν. Athenienses enim nõ habituros facultatem retrocedendi, cùm propellentur, nisi ad litora, & ad sua castra.

Δι' ὀλίγου. Exiguo interuallo, & in exiguum spatium.

Τοῦ δ' ἄλλου λιμένος σύγκρουσις. L.V. Cùm cætero portu hostes potituri, & suis, sicubi succũberent, auxilio futuri. F.P. Cætero portu se esse potituros, hostes contrà sicubi premãtur, confertos in exiguũ, & omnes eodem inuicem concurrentes, perturbatum iri.

516. A Τὴν ἐπέκπλευσιν. Incursionem.

Τοιαῦτα οἱ Συρακούσιοι. Conclusio. hæc Syracusani cùm excogitassent, & pristinæ disciplinæ, atq; virtuti addidissent, animis præsertim confirmati secundo prœlio superiore, aggrediuntur Athenienses pedestribus, maritimisque copiis.

517. B Τῆς ἡμέρας τὸ πρότερον. id est, ante horam, qua superiore die conflixerãt. hoc est, maturiùs quàm antè.

C Ἐπιμελομένους. Ædiles, vel magistratus eorum similes, ἀγορανόμους.

518. A Ἀπέσχον τὸ ἀλλήλων. A manu conferenda mutuò abstinuerunt.

Φυλασσόμενοι Sibi cauentes.

B Ἐπειτα οὐκ ἐδόκει. Placuit deinde Atheniensibus inire prœlium: non morari, & cunctari diutiùs, ne inedia, & lassitudine confecti, ab hoste superarentur, atque caperentur.

Ὑπὸ σφῶν αὐτῶν. Sua ipsorum culpa.

Ἐκ παρακελεύσεως. Dato signo.

C Ταρσοὺς, ταρσός. Ordo nũc, & series remorũ nauis.

Κατὰ κράτος. Acriter collatis viribus.

Τραπόμενοι. In fugam versi.

Αἱ κεραῖαι. Antennæ. Δελφινοφόροι. plumbeos delphinas suspensos habentes. D

Διεφθάρησαν. Profligatæ sunt.

Ἐχυρὰν ἤδη ἔχον. Certam victoriam iam animis præcipientes, sperantes iam sine dubio victoriam. 519. A

Τὴν ἄλλην παρασκευὴν, λιθολόγους, τέκτονας. Fabros ferrarios. B

Ἱκανήν. Necessario, quanto erat opus.

Κατάπληξις ἐγγένετο. Pauor incessit.

Εἰ πέρας. Si nullus daretur sibi exitus periculi vitandi.

Ποσόν. ad quantitatẽ: παραπλήσιον, ad qualitatem referendum.

Τῷ δὲ προτέρῳ στρατεύματι κατ' σύγκρισιν. Syracusani, & socij cõsternati animis. Atheniẽsiũ copiæ superiores, contrà erectę animis, confirmatæq; sunt.

Ὡς ἐκ κακῶν. L. V. tanquã ex imbellibus confecto. Annot. animum, quem prę malis abiicere cœperat, aliqua iã ex parte recollegerat. F.P. vt in malis. Cic fam. 2. Vt in rebus, multò ante quàm profectus es, ab ipso rege, & ab intimis, ac domesticis Pompeij, clàm exulceratis, &c. & Attic. Fortuna vt in secundis, fluxa; vt in aduersis, bona. C

Οὐχ οἷόν τε εἶναι. Sibi non licere tempus terere. C

Διεχείμαζεν. Hyberna habuit.

Καὶ ἔφθασεν ἀφικόμενος. Et præuetus à Gylippo est, qui attulit Syracusanis auxilia.

Ἐπέκειτο. Inuasisset, ingruisset.

Ἱκανοὶ γὰρ αὐτοί. Confirmat hoc opinione Syracusanorum, quam falsam fuisse arguit. D

Ταῦτα οὖν. Conclusio. D

Ἀπ' ἀρχῆς. In bonã partem nũc, vti hoc cõmodo.

Ἐπικρατήσειεν. Occupasset ascensum. 520. A

Διαπολεμήσειν. τὸ τέλος τοῦ πολέμου.

Κατορθώσας. Re prospere gesta.

Ἐπεκράτουν. Erant superiores. B

Λιθολόγους. Ædium structores. C

Εὐρύηλον. στέφανος. ἀκρόπολις τῶν ἐπιπολῶν. τὸ πολίχνιον. 521. A

Προσβαίνειν. Oppugnare aggressi.

E Ὅπως τῇ παρούσῃ ὁρμῇ. Ne præsens ille ardor restingueretur, & impetus animorum relangueresceret. B

Τὰς ἐπάλξεις ἀπέσυρον. Pinnas detrahebant. C

Τολμήματος. Facinus audax.

Ἐκπεπληγμένοι. Pauentes animis.

Προϊόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων. Dum Athenienses lõgiùs progrediuntur quasi victores, soluuntur eorum ordines. Bœotij primi resistunt, & facto in eos impetu, fundunt, & fugant.

Ἐν ἀταξίᾳ. Solutis iam ordinibus.

F Καὶ βουλομένων. Volentibus eas munitiones hostium, quæ nondum fuerant tentatæ, oppugnatæque, perrumpere.

Ἦν οὐδὲ πυθέσθαι. Purgat se obiter Thucydides, si accuratè non describat istam partem, à neutris potui rem audire. sequitur confirmatio. D

Ἐν μὲν γὰρ ἡμέρᾳ. A maiori: ne quæ interdiu quidem accidebant, potui omnia cognoscere singulatim. 522. A

Ἦν μὲν γὰρ λαμπρά. Fulgebat enim luna.

Τὴν ὄψιν τοῦ σώματος. Speciem corporis.

G Τὴν δὲ γνῶσιν ἀπιστεῖσθαι. Sed tamen non discerneret amicum ab hoste.

Ἤδη γὰρ τὸ πρῶτον. Nam (inquit) agmen primum fusum, fugatumque, perturbatissimum fuerat, & propter ingentem clamorem difficilè dignosci poterat. Docet deinde clamorem fuisse ingentem admodum: nam (inquit) & Syracusani hortabantur B

tur se inuicem altissimo clamore: & Athenienses idem faciebant, dum se ipsos quæritarent.

Αλλῳ τῳ. Signis sublatis, vel alia ratione.

C Τοὺς προσφερομένους. Et simul eorum, qui se ferebāt obuiam, impetum sustinebant.

Καὶ πᾶν τὸ ἐναντίον. Et quoslibet oppositos: sed res pro persona, etiamsi de suis erant, qui fusi ab hoste fugiebant, eos etiam hostes esse ducebant.

Καὶ τοῖς ἐρωτήμασι τοῦ ξυνθήματος. Aliud Atheniensiū incōmodum. Solent enim imperatores dare tessaram suis, id est, signum, quo amici ab hostibus dignoscantur. Dum itaq; Atheniēses hoc magna voce sciscitantur, partim tumultū ingentem excitarunt, partim tesseram suam hosti significarunt.

Ξύνθημα. Virg. lib. 7.

Classica iamq; sonant: it bello tessara signum.

Καταστῆσαι αὐτοῖς. Eam prodiderunt.

Τὸ δ' ἐκείνων. Amplificatio incommodi, tesseram hostium non ita ipsi nouerant.

D Ὥστ' εἰ μέν. Euenta. Itaque si Athenienses in hostes infirmiores incidebant, nihil eis nocebant tesseram scientibus.

523. A Ὁ παιωνισμός. Pæanis modulatio, quæ cùm similis esset vtrorumq; magnā afferebat dubitationē.

Ὥστε τέλος. Rem miserandam nūc attingit Thucyd. Narrat Athenienses ad extremum perturbatos admodum, & confusos, ciues cum ciuibus, & amicos cum amicis conflixisse.

B Μόλις ἀπελύοντο. Vix dirimebantur. L. V. pene ad internecionem.

Διωκόμενοι. Insequente hoste.

Στενῆς οὔσης. Ratio, cur κατὰ τῶν κρημνῶν.

Καὶ ἐπειδή. Alia amplificatio incommodi: Qui in loca plana descenderant, non omnes periculum euadere potuerunt.

Ἐμπειρίᾳ μᾶλλον. Ob maiorem regionum, & locorum notitiam, ad castra perfugiebant.

C Καὶ τὴν χώραν. Per agrum passim errarunt.

Ἢ κατὰ τοὺς νεκρούς. Quàm pro cæsorum numero.

D Αναρρωσθέντες. Collectis viribus.

524. A Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί. Docet Atheniensiū duces commotos partim clade, quam acceperāt, partim infirmitate suarum copiarum, partim etiam aduersa valetudine, qua tentabatur exercitus, de discessu cogitare cœpisse.

Πρὸς τὴν γεγενημένην. βουλεύεσθαι πρὸς τὰ. Elegans locutio, q. d. pro statu rerum suarum deliberabant.

Ἀρρωστίαν. Propriè ad corpus refertur, interdum ad animum, aliquando ad fortunam.

B Χαλεπόν. Propter cœli grauitatem.

Τά τε ἄλλα. τὰ τῶν πολεμίων. Tum quia de aliis rebus spem abiecerant: tum quia nulla spes amplius ostendebatur aliis de rebus, id est, de expugnandis Syracusis, & Sicilia subigenda.

Ἀλλ' ἀπὸ τῆς διανοηθείς. Sed quoniam res non successerat ad Epipolas, reliquam deliberationis partem persequi constituit.

C Ὁ δὲ Νικίας. Idē sensisse Niciam docet: sed corā omnib. id declarare noluisse in cōcilio, ne animi eorum cōsternarentur, & res hostibus enuntiaretur.

Πονηρά. Infirmas, afflictas.

D Τὸ δέ τι καὶ τὰ τῶν πολεμίων. Tertia ratio. Sperabat res hostium deteriores fore propter magnitudinem sumptuum.

525. C Αἰσχρὰ αἰτία: προδοσίας, καὶ αἰσχροκερδείας δηλονότι.

Ἰδίᾳ) (ὑπ' Ἀθηναίων.

Ὅμως. Quamuis ob eam causam negaret se abducturum exercitum, tamen addebat se intelligere res Syracusanorum esse infirmiores suis.

Περιπολίοις: φρουριδίοιν. In castellis: in præsidiis dispositis circa vrbem. περίπολοι, ἔφηβοι φύλακες.

Τὰ μὲν ἀπορεῖν. Partim præsenti premi inopia, partim ferè in angustiis.

D Ἐπικουρικὰ μᾶλλον. Quippe quæ nitūtur copiis auxiliaribus potius, quàm necessariis, id est, vrbanis, & amicorum, quæ officio impelluntur ad ferenda belli incommoda, & subeunda pericula.

526. A Καὶ ἅμα. τὸ ἑξῆς, θαρσήσει μᾶλλον ἢ πρότερον κρατηθείς.

C Οὐκ ἐκ βραχέος, καὶ προχαράκτου. Non ex breui, & præscripto spatio.

Τό τε ξύμπαν εἰπεῖν. In summa.

Ὄκνος. Segnities, atq; cunctatio innascebatur.

527. A Εὐεσπερίταις. στέφανος, Εὐεσπερίδες πόλις Λιβύης.

B Νέαν πόλιν. ἔστι καὶ ἄλλη Ἰταλίας.

Ὅθεν. Vnde minimum distat Sicilia, vnde minimum loci interuallum in Siciliam est, vnde breuissimus est traiectus.

C Χαλεπώτερον ἴσχοντο. In peius ruere.

Τοῖς πᾶσι. Pedestribus copiis, maritimis, pecunia, vt suspicabantur ipsi, quādo οἱ Συρακούσιοι erant ἐπιθησόμενοι καθ' ἀμφ.

D Ἦν γάρ τι καὶ ἄγαν. Nam erat alioqui nimium rebus diuinis, & religioni deditus.

Καὶ τῷ τοιούτῳ: τῷ εἴδος. Et ei parti religionis.

Διαβουλεύεσθαι. Permissurum vt in concilio hac de re deliberaretur.

Ἐξηγοῦντο. Præciperent.

528. A Καὶ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις. Athenienses in loco permanserunt hac mora interposita.

Οἱ δὲ Συρακούσιοι. Docet Syracusanos ea re cognita per exploratores, & transfugas, erectos animis constituisse Athenienses aggredi, nempe eos, qui iam de suis rebus desperarent, & fugam cogitarent.

Χαλεπωτέρους εἶναι πρὸς τὸ πολεμεῖν. L. V. vnde infestiores hostes difficilius posse oppugnari. F. P. oppugnatu difficiliores esse.

B Τῆς ἐφόδου. Via, qua fiebat incursio, & insecutio. aliâs incursum ipsum, & impetum. aliâs alia significat. Athenienses igitur potius loci angustiis quā se in suas munitiones recipiebant, quàm hostium viribus, manuq; tunc illam cladem acceperunt.

C Καὶ ἐπεξαγαγόντα τὸ πλῶ. L. V. Et in eas laxiore ductu tendentem. F. P. Itaq; agmen nauium produxerat, atque extenuauerat terram propius.

D Ὁ δὲ Γύλιππος. Vigilantiam Gylippi commendat, qui semper intentus animo nullam occasionem rei gerendæ prætermitteret. Is itaq; cùm animaduertisset hostes victos, & naues eorum eiectas extra vallū, & munitiones suas, accurrit ad litus cum exercitus parte, vt Syracusanis ferat auxilium, & hostes in terram egredientes opprimat.

Τῶν σταυρωμάτων. L. V. lignea septa. F. P. vallū intra quod classem continebant.

529. A Χηλῶν. Moles saxorum obiecta fluctibus frangendis.

Ἀτάκτως. Incomposite, ordinibus perturbatis.

Ἐσβάλλουσιν. Deturbant, compellunt.

Ὕστερον δὲ πλείονος ἤδη. L. V. Mox ingruente iam maiore Syracusanorum, ac sociorum manu. F. P. cùm maior manus accurrisset.

B Ἐπιβοηθήσαντες. Suppetias ferentes suis.

Καὶ ἐπὶ ναῦς λοιπάς. Et aduersus nauem onerariam plenam teda, & sarmentis, quam iniecto igne im-

miserant in cæteras, vt eas cremarent (erat autem ventus in Athenienses secundus) remedia ad ignem restinguendum excogitabant, timentes suæ classi. τὸ ἐξῆς, ἢ γεμίζοντες ὁλκάδα, &c. ἐμβαλόντες πῦρ ἀφεῖσαν τὴν ναῦν ἐπὶ τὰς λοιπάς, &c. ἦν γὰρ ἐπὶ τοὺς ἀθηναίους, &c.

Κλημάτιδων : sarmentis.

Δείσαντες περὶ ταῖς ναυσίν : vt δέδοικα περὶ ξανθῷ μενελάῳ.

Ἀντιμηχανήσαντο. Excogitarunt : machinati sunt.

Κωλύματα, remedia.

Τὸ μὴ προσελθεῖν, παύσαντες δηλονότι, impedientes ne accederet propius ad classem.

Τῆς ἀπολήψεως τῶν ὁπλιτῶν, interceptorū militum ante munitiones.

Τροπῆς τῶν πεζῶν : de peditatu fuso, & fugato à Thuscis, & de eo, quem ipsi reliquis copiis fuderāt, & fugauerant.

Γεγενημένης δὲ τῆς νίκης : docet maximum mœrorem, & angorem animi innatum Atheniensibus victis nauali prœlio: Syracusanis verò creuisse animos ita, vt posito timore, quo antea timebant Athenienses propter aduentum Demosthenis, de reliqua victoria cogitarēt; parta autem iam victoria nauali non dubia.

Καὶ ὁ παράλογος αὐτοῖς μέγας ἦν : & opinione sua se valde frustratos intelligebant. Euentus valde præter opinionem accidit. Lib. primo. τὰ δὲ πολέμου τὸν παράλογον, ὅσος ἐστί, πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι, προδιάγνωτε, in concione legatorum Atheniensium apud Lacedæmonios: & lib. tertio. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὁρῶντες πολὺν τὸν παράλογον post concionē Mitylenæorum.

Πόλεσι γὰρ ταύταις : affert rationem, cur pœniteret eos huius expeditionis: quia neque artificio, & æstu militari poterant mutare statum rerū Syracusis ita, vt seditione orta in spem venirent vrbis capiendæ: neq; opibus, quibus erant superiores longè, poterant tamen adhuc eos subigere.

Πόλεσιν ὁμοιοτρόποις, quæ paribus, & iisdem institutis vtebantur.

530. A Δημοκρατουμέναις, ἐξήγησις.

Ναῦς, ἢ μεγίστη. ἀντὶ τοῦ μέγα ναυτικόν, *sic amittere vires, Et corpus vitasq;, & crimina discit.* Virg. 6. Æneid.

Οὐ δυνάμενοι ἐπενεγκεῖν : cùm non possent excitare aliquam dissensionem, aliquod dissidium. ἐπιφέρειν τί τινι διάφορον τινί : importare aliquid, quod noceat, & infestum sit alicui. διάφορον ἢ τὸ τίμιον, ἢ ὠφέλιμον.

Ἐκ πολιτείας μεταβολῆς : mutato statu ciuitatis. ἐκ δημοκρατίας εἰς ὀλιγαρχίαν, ἢ εἰς στάσιν, ἢ τυραννίδα.

ᾧ προσηγάγοντο ἄν. quò eam sibi adiungerent.

Οὔτ' ἐκ παρασκευῆς. supple δυνάμενοι προσαγαγεῖν.

Κρείσσους. ὄντες.

Σφαλλόμενοι δὲ τὰ πλείω. sed plerisq; in rebus lapsi: cùm offēdissent cùm antea, tum proximè nauali prœlio superati, ἠπόρουν, inopes consilij erant.

Ἠθύμουν. animis angebantur.

Οἱ δὲ συρακούσιοι. docet Syracusanos contra, confirmatos cœpisse iam liberius portum præteruehi, & cogitare de occludendo eius ostio.

Ἀπό τε τῶν παρόντων &c. τὰ πράγματα σφῶν. præsentem rerum statum longè meliorem esse.

Καὶ εἰ δύναιντο κρατῆσαι : & longè meliorem futurum parta victoria: gloriam enim immortalem se apud Græcos consecuturos.

Τὸ ἀγώνισμα : certamen. i. victoriam, antecedens pro consequenti.

Καλὸν δὲ ἄξιος ὁ ἀγών. Interponit suum iudicium autor facta digressiuncula: & statuit clarissimam futuram eam victoriam non solùm quia Athenienses erant superaturi, sed etiam quia erant superaturi multos alios socios: atq; ita nactus occasionem, exponit quàm multæ ciuitates aduersus vnas Syracusas arma tulerint cū Atheniēsibus, inde verò, quàm multi tulerint auxiliū Syracusanis, docet.

Καὶ τὴν σφετέραν πόλιν ἐμπαρασχόντες : & qui suam vrbē præ aliis, periculis obiecissent, & nauali prœlio, magna ex parte rem feliciter gessissent, promouissent.

Προκόψαντες, ἢ προκοπὴν μεγάλην τῷ ναυτικῷ στόλῳ παρέχοντες. i. πολλὰς ναῦς αὐτοῖς παρασχόντες εἰς τὰς ναυμαχίας. ἢ ἐπὶ μέγα ἐν τῷ ναυτικῷ προκόψαντες, σχολ. id est, qui plurimas naues cōtulerunt ad classem: vel qui virtute cæteris plurimum præstiterunt: prior sensus mihi magis arridet.

Τοῦ ξύμπαντος λόγου. i. τοῦ ξυλλόγου, τοῦ συνελθόντος δηλονότι. 531. A

Οὐ κατὰ δίκην τι μᾶλλον : non iure aliquo potius, fœderis scil. & amicitiæ, vel non bello iusto, & legitimo potius: sed &c.

Ἀλλ' ὡς ἑκάστοις τῆς ξυντυχίας : Sed vt singuli vel casu, vel vtilitate, vel necessitate adducti fuerunt, & coniuncti.

Ἔχειν πως τῆς ξυντυχίας τινί : congredi cum aliquo: inire cum aliquo societatē aliquomodo: sed quacunq; ratione coierunt inter se, siue vtilitate allecti, siue, &c.

Ἴωνες ἐπὶ δωρεαῖς : πρὸς τὸ ἀνάγκης ἔχον.

Οἱ τότε αἰγιναν εἶχον : nam (vt libro secundo vidimus) Athenienses mouerant eos suis sedibus.

Ἑστιαιῆς, ὅμηρ. χαλκίδα τ' εἰρέτειάν τε, πολυστάφυλον θ' ἱστίαιαν.

Ἑστίαι. στέφανος ἑστίαιαν. ἔστι ἢ ἄλλη ἀκαρνανίας.

Ξυνεστράτευον. Socij erant belli. (χώρας.

Τήιοι. τέως πόλις Ἰωνίας μέσης. στέφανος, ὅθεν πρωτα-

Δρύοπες : ad montem OEtam habebant sedes.

Αἴνιοι. αἶνος πόλις Θράκης. olim ἄψινθος. στέφανος. 532. A

Κεφαλλῆνες. τετράπολις. Liuius libro octauo. Dec. 4. Nesiotæ, Cranonij Pallenses, & Samæi.

Ἐκ τοῦ εὐπρεποῦς. Quia socij, & amici socios, & amicos honestè non poterant deserere. σχόλια. Ego. quia honestum habebatur Leontinos suis sedibus pulsos, in eas restituere: vel quia suis temporibus Corcyræi summa vi ab illis adiuti fuerant.

Σελινουντίοις : 198. πάμμιλον πέμψαντες ἐς σελινοῦντα κτίζουσι, ἢ ἐκ μεγάρων τῆς μητροπόλεως οὔσης αὐτοῖς ἐπελθὼν, ξυγκατῴκισε.

Καλούμενοι νῦν : alias enim incolæ Naupacti ante Messeniorum aduentū non vocabantur Messenij.

ξυμφορὰν. τὴν φυγὴν δηλονότι. σχόλια F. P. propter eam fortunam.

Τῶν δὲ ἄλλων : cæteri verò sua spōte potius, quàm necessitate coacti secuti sunt eam expeditionem.

Κατειλημμένων. πρὸς τὸ Ἰταλιωτῶν, οὐ πρὸς τὸ θούριοι. 533. A adacti, intercepti angustiis temporum, & seditione Reipublicæ.

Ἐπηγάγοντο : secum traxerunt, allexerunt.

Τὸ πλεῖον hic interpungendum. deinde constituendum nouum orationis principium, ἢ τῶν ἔξω. 534. A

Ἐπελθόντας : quę extrinsecus venerāt. peregrinas.

Κατὰ πάντα. Omnibus modis, peditatu, equitatu, classe.

Συρακουσίους. πρὸς τὸ εἰπεῖν, οὐ πρὸς τὸ αὐτοί.

Πλεῖω πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Οἵ, τε μὲν συρακούσιοι. redit ad rem propositam: Itaque

taque Syracuſani, & ſocij præclara ſibi propoſita præmia animaduertêtes, ſi ad naualem victoriam, terreſtrem etiam adiunxiſſent, & caſtra hoſtiũ expugnaſſent, meritò eam cogitationem ſuſceperũt.

Ἀγώνισμα. Iam pro præmio.

Ἀκάτιος. Scaphis nauium. erat & poculi genus ſimile ſcaphæ.

Ὁρμίζοντες. Anchoris diſtinentes, ne loco mouerentur ſcilicet.

Καὶ ὀλίγον οὐδέν. Nihil parui animo agitantes in vlla belli parte, id eſt, magna & ardua meditabantur de opprimendis terra, mariq; hoſtib. vt illud ἐς οὐδὲν referatur ad conatus pedeſtres, & maritimos: ἢ ἐς οὐδὲν, ad portus obſtructionẽ, ad oppugnationẽ maritimam, & caſtrorum tentationem, idem fere eſt.

Τοῖς δ' Ἀθηναίοις. Docet Athenieſes conuocato cõcilio, deliberaſſe relictis munitionibus mediterraneis, copias omnes ad litora cõtrahere, & in naues imponere, ac aduerſus hoſtes ducere, vt ſi prœlio nauali viciſſent, Catanam ſe conferrent: ſin victi fuiſſent, incenſis nauib. & exercitu inſtructo, terra ſeſe reciperent ad aliquam vrbem amicam.

Τὴν ἄλλην διάνοιαν. Reliqua, quę illi deliberauerãt.

Ταξίαρχοι. Centuriones. τάξις, ἀνδρῶν ρα. λόχων η. β. πραρχιῶν ἀιλιανός.

Ἀπορίαν. Difficultates.

Ἐπάγειν. Adueherent.

Ἱκανὸν γενέσθαι. Vt eſſet capax.

Καὶ δυνατοί, οἱ ἀπλοώτεροι, ἀντὶ τοῦ, οἱ πλώϊμοι, οἱ ἄπλοοι.

535. Πάντα ἄνα. L. V. Omnibus rebus in eas congeſtis. F. P. quoſlibet imponentes.

Κομίζεσθαι. Catanam ſe reciperent.

Ὁπωσοῦν, ἐδόκει ἐπιτήδειος εἶναι. Poterat eſſe aptus remigio, ſed non propugnator, & defenſor, & vice verſa.

Ἐξ ἀναγκαίου. Pro temporis anguſtiis: vel in tantis difficultatibus, eaq; rerum ſuarum deſperatione. hoc enim innuit illud τοιαύτης διανοίας.

NICIÆ CONCIO.

Ἄνδρες στρατιῶται. Cohortatur Nicias ſuas copias ad prœliũ. Proponit in primis neceſſitatem: & eo argumento paſſim nititur: agi nanque ait de ſalute communi tum ipſius exercitus, tum ſuæ cuiuſque patriæ. Confirmat eos, & pauorem animiq; angorem, quòd prœlio nauali paulò antè ſuperati fuiſſent, deponẽdum eſſe dicit: ſperandumq; bene de victoria recuperanda, & detrimẽto accepto compenſando. Oſtendit facultatem adipiſcẽdæ victoriæ. Se enim proſpexiſſe iis commodis, quibus malè habiti antè fuerunt: & aduerſus ea reperiſſe remedia: ad locorum anguſtias copiam ſagittariorũ, & iaculatorum: ad roſtra nauium curtiora, & frõtes nauium firmiores, manus ferreas, quibus facilè retinerent naues hoſtiũ, vt retrocedere, & iterum confligere non poſſent. Hortatur ſeparatim nautas ne territi propter aduerſum prœlium paulò antè factum, cadant animis, ſed erecti, atque alacres ſuum officium faciant, quandoquidem nunc habeant magnam propugnatorum copiam, quæ eos proteget, & numerum maiorem nauium. Hortatur etiam inquilinos ad virtutẽ, vt ipſis liceat diutius perfrui ciuitate, inſtitutis, & commodis, quibus perinde atque ipſi ciues fruebantur. Denique vtroſque animat, & ciues, & inquilinos aduerſus Corinthios, & Siculos: aduerſus illos, quos ſæpius vicerint: aduerſus Siculos, qui fateãtur ſe eſſe longè inferiores.

Poſtremo loco admonet Athenienſes priuatim, & mouet in epilogis à magnitudine periculi imminentis ſibi, & vniuerſæ Reipublicæ. In tota igitur actione Nicias modò Athenienſes ſimul, & ſocios, modò Athenienſes ſeorſum, modò ſocios nauales, & defenſores nauium, modo inquilinos cohortatur.

Prooemium eſt ductum à re ipſa, & à prœlio, quod erãt inituri: & à magnitudine periculi, quod erant ſubituri. Docet Nicias non agi de re leui, & ludicra, ſed de grauiſſima, & maximè ſeria. Agi enim de vnius cuiuſque vita, & ſanguine, & de ſalute patriæ, ac Reipublicæ vniuſcuiuſque. Itaque miram facit attentionem. Sed quia hoc poterat animos aliquorum conſternare, & perterrefacere, adhibet ſtatim confirmationem, qua eos erigit & fulcit. Demonſtrat non eſſe eis quaſi rerum bellicarum imperitis abiiciendum animum, quòd vno prœlio fuerint ſuperati, ſed ſperandum virtute adhibita incommodum acceptum ſarciri poſſe. Communem enim eſſe martem, & incertos, & varios belli euentus, ita, vt qui modò victor fuit, paulò pòſt ſuperetur: & qui modò afflictus, ſtatim excitetur. Explicat deindè facultatem, qua benè ſperare de victoria eos iubet.

Ἄνδρες στρατιῶται, vt ἀνὴρ τέκτων.

Ἐπιδεῖν. Hîc nonnullæ ſententiæ deſiderantur, quæ conſultò, & dedita opera ſuppreſſæ ſunt à Thucydide, ne augeret mœrorem militum, & deſperationem. Quæ ſunt iſtæ? aſpicere, & frui, & tueri, & conſeruare patriam. præterea, ſi non vicerimus, actum de nobis, & de noſtra vniuſcuiuſque patria. Cur ſuppreſſæ? Quia non ſeruiunt cauſæ: ſed augerent mœrorem, & timorem militum, qui prœlium erant inituri, quo nihil pernicioſius. addendi enim tunc potius animi, quàm demendi: eſt igitur notanda prudentia ſcriptoris grauiſſimi. ἑρμογ. περὶ πραγματικῆς. 21. 18. artis eſſe docet inuenire, & parare copioſam rerum ſupellectilem: iudicij, & prudentiæ iis tantùm vti, quæ locis, temporibus, cauſis, & perſonis aptæ, & neceſſariæ videntur. Et Cic. lib. 2. de Oratore 136 docet non ſolùm dicenda eſſe ea, quæ nõ opus eſt, ſed etiam tacenda, & minimè dicenda, quæ non opus eſt.

Ἀθυμεῖν δ' οὐχί. Confirmat milites, & iubet poſito mœrore, erecto, & alacri animo eſſe.

Οὐ δὲ πάσχειν. A turpi. Turpe eſt idem accidere vobis, quod ſolet imperitiſſimis quibuſq; rerum bellicarum accidere, qui, ſi primis in prœliis res malè ceſſerit, nunquam deinde ſperant de ſucceſſu, ſed ſemper aduerſum timent exitum.

Τὴν ἐλπίδα τοῦ φόβου: ἀντὶ τοῦ τὴν φόβον. περιπλοκή. id eſt, ſemper timent eaſdem calamitates.

Ξυστρατευόμενοι. Socij eorundem bellorum ſemper fuiſtis.

536. Μνήσθητε. Mementote, eſtote memores bellorũ exitus, & euentus incertos eſſe.

Καὶ τὸ τῆς τύχης. τὸ ἑξῆς. καὶ παρασκευάζεσθε ἐλπίσαντες τὸ τῆς τύχης, &c. τὸ τῆς τύχης, ἀντὶ τοῦ τὴν τύχην. Præparate vos ad pugnam ſperantes bene de victoria propter incertos belli euẽtus, & freti noſtrarum copiarum magnitudine.

Ἀναμαχούμενοι. Iterum pugnaturi.

Ἃ δὲ ἀρωγὰ ἐνείδομεν. Occurrit ad illud: virtus non defuit nobis, nec defutura eſt: ſed hoſtes artificio ſuperant. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος. At reperta ſunt remedia à nobis aduerſus eorũ artificia. Quæ au-

tem profutura nobis in his locorũ angustiis aduersus hostem cognouimus, ea pręter nostrorum gubernatorum scientiam excogitauimus, & parauimus. τὸ δυνατόν.

Χρεῖα. Vtilia, commoda. ποιητικόν.

B Εὕρηται δ' ἡμῖν. Repertæ sunt nobis etiam manus ferreę aduersus crassitiem tignorum, quę sunt in fronte nauium hostilium.

Τὰ ἐπὶ τούτοις. Quæ reliqua sunt: quæ postea requiruntur, exequantur.

C Διαμάχεσθαι. Resistere perpetuò.

D Ὑπάρχει δ' ὑμῖν. τὸ δυνατόν. Numero copiarũ præstamus.

537. A Τήν τε παρασκευήν. Tum quia copia propugnatorum, tum quia numero nauium superiores estis. βελτίω, firmiorem.

Ἐκείνην τε τὴν ἡδονὴν ἐνθυμεῖσθε. Inquilinos iam hortatur, eos, qui cùm non essent indigenę, & αὐτόχθονες, tamen ciuitate donati fuerant.

Ἡδονήν. Ius ciuitatis ita vocat, fructum & voluptatem.

Οἵ γε τὸ ἐξῆς ὑμῶν. Qui de vobis.

Ἐθαυμάζεσθε. Suscipiebamini, eratis clari.

Οὐκ ἔλασσον, ἀλλὰ πολὺ πλεῖον, ἀντὶ τοῦ οὐκ ἔλασσον ἦ, μᾶλλον δὲ καὶ πολὺ πλεῖον.

B Ἐλευθέρως. ἀντὶ τοῦ, ὡς ἐλεύθεροι.

Ἕως ἤκμαζε. Quãdiu vigebat. tempus illud notat, quo Demosthenes venit cum noua classe. fortasse etiam illud ante Gylippi aduentũ: cùm Syracusani nondum classem parauerant. Classis enim (vt vidimus) parata est post Gylippi aduentum.

Καὶ δείξατε. Et declarate vestrã scientiam etiam infirmis copiis, & acceptis incõmodis esse anteponendam virtuti hostium secundis rebus vtentium.

Ἑτέρας. ἀντὶ τοῦ ἑτέρων. Res pro persona.

Τοὺς δὲ ἀθηναίους. Redit ad Athenienses, docet nisi summa virtute connitantur, & victoriã adipiscantur, actũ esse de se, & de sua Republica. τὸ ἀναγκαῖον. nam nullas alias classes esse reliquas, nullas copias ciuium. Hostes autem esse multos, & potentes in Græcia: quibus hos etiam transmarinos additũ iri dicit. Sciendum autem has sentẽtias duras, & molestas pertinere ad eam partem, quam vidimus in procemio, ἦν γὰρ κρατήσωμεν νῦν, &c. Hic enim erat ordo sententiarũ (vt suo loco diximus) si vincamus iam, licebit vnicuiq; nostrum patriam reuisere, & solitis commodis, & voluptatibus perfrui. Deinde sequebatur necessariò altera pars clausulæ, quã requirebat sententia antecedens. i. nisi vincamus, actum est de nobis, & de nostra Repub. Hic erat ordo orationis: sed suppressa est ibi hæc sentẽtia posterior, ne animi militum, magis ac magis consternarentur: hic autem iam additur. Quam ob rem? quia cõfirmauit eos supra multitudine copiarum, & nauium, scientia rerum maritimarum: itaq; non erat cur dubitaret, ne, si excitandi eos gratia adderet nũc istam necessitatem, demonstraretq; summa vi esse certandũ, si de salute sua, & totius Reip. soliciti essent, eos terreret.

Ἡμῶν. Dupliciter potest accipi: vel enim intelligit eos, qui ex nostro cœtu sunt: qui sunt ex numero totius exercitus, vel nostros q.d. ciues. Charos itaque eo nomine, vt sit nota affectus.

Ὑπομιμνήσκω. In memoriam reuoco, admoneo: mouet ab incommodis, & malis consecuturis.

C Ἡλικίαν: supple συμμαχικὴν ὁμοίαν τῇδε.

Ἀδυνάτους ἐσομένους. Fore impares ad resistendum

A tam Peloponnesiis, quàm istis hostibus, qui hinc sunt eos inuasuri.

Οἷς αὐτοὶ ἴστε: ἐπιφώνημα. q.d. acerbissimorum hostium.

Ὡς τε. ἐπίλογοι. Quare cùm in hoc vnico certamine duo grauissima incõmoda sint vobis proposita, publicũ scilicet, & priuatũ, si superemur, fortiter si vnquam aliàs, resistite, & singuli, atq; vniuersi.

Ὑπὲρ ἀμφοτέρων. ὑμῶν τῶν παρόντων δηλονότι, καὶ ἐκείνων τῶν ἀπόντων.

B Καὶ περὶ. id est, de summa rerum agitur. D

Περὶ ὧν: ἀθηναίων δηλονότι. Pro quibus si qua in re alter altero est pręstãtior, vel scientia, & artificio, vel virtute, is sibi persuadeat se nũquam opportunius nauaturũ esse suam operam Reipub. nec magis salutarem aut sibi ipsi, aut vniuersę fore Reipublicę. 538. A

Ἡ ἐπιστήμη. Hoc ad socios nauales, & gubernatores refero.

Εὐψυχία. ad propugnatores, & defensores refer.

Τῷ δὲ Γυλίππῳ. Porrò Gylippo, & Syracusanis licebat præsentire Athenienses esse inituros nauale

C prœlium, &c. Sed, id est, quanuis hoc oculis cernerent, & intelligerent, &c. Tamen etiam per perfugas fuit indicatum, &c.

Ἡ ἐπιβολή. ἴσως ἡ ἐπιβολή. χόλια, ἡ ἀντίληψις.

Καὶ πρὸς τε τ' ἄλλα. Et cùm ad alia eorum inuenta, B remedia excogitarunt, tũ aduersus manus ferreas.

Κατεβύρσωσαν. Coriis contexerunt.

Καὶ μὴ ἔχοι ἀντιλαβήν. Neque esset quod prehenderet, & cui hæreret manus iniecta.

D

SYRACVSANORVM, ET GYLIPPI CONCIO.

Ὅτι μὲν καλὰ τὰ προειργασμένα. Cohortantur suos etiam Syracusani, & Gylippus. Proponunt eis exempla, pristinam virtutem, & res præclarè gestas: & secunda prœlia: atque ita iubent benè sperare etiam de futuro. Confirmant eos propositis consiliis hostium: quos aiunt de summa rerum desperare. Nisi enim desperassent, de fuga iam non co-

E gitassent: itaq; quò magis illi animum abiiciunt, & de suis desperãt rebus, eò magis se erecto, & excelso animo esse oportere dicunt, & cum cõtemptione hostium inire prœliũ. Scientiam rerum maritimarum, & artificium Atheniensium nihil eis iam victis profuturum affirmant. Docent non esse cur terreantur copia propugnatorum quos aduersarij classi imposuerant. Nam eam rem pro se potius, quàm contra se futuram. Multitudinem etiam nauium parui momenti, immò impedimẽto fore ho-

F stibus demonstrant, propter angustias loci, in quo certandum erat. Efficiũt in summa illud, Atheniẽses rerum suarum summa desperatione adductos, non spe vincendi, fortunam belli periclitaturos, & ereptionem tẽtaturos. Quare dandã sibi operam, vt eos interclusos, & obsessos opprimant. Epilogi postremo loco habent affectus, & amplificationẽ: vt suo loco demonstrabimus, incendunt omninò animos Syracusanorum aduersus Atheniẽses. opponunt autem argumenta argumẽtis: multitudini

G propugnatorum virtutem Doriensium: numero nauium loci angustias: scientiæ rerum maritimarum fortunã, & victoriã partam: manibus ferreis, coria, & byrsas, quibus bona pars nauiũ erat tecta, ne manus ferreæ ad transtra adhærescerent.

Procemium est ductum à re ipsa, & à prœlio ineũdo, in quo dicunt positã esse magnam gloriam: sed ha-

ſed habet adiunctam æmulationē ſumptam à rebus geſtis, & victoria paulò antè parta: vnde etiam de futuro optimè ſperare eos tacitè iubent.

Ὅτι μὲ καλά. puto pleroſq; veſtrum ſcire res geſtas à nobis præclaras eſſe: & de præclaris, ac ſimilibus certamen nobis paulò pòſt fore: ſi qui tamen ſunt, qui quantum ſatis eſt, neſciunt, hoc ego iam docebo.

Οὐδὲ γὰρ ἂν ὅτως: Neq; enim tanto ſtudio, & animi ardore eas gerendas ſuſcepiſtis, niſi q. d. perſuaſi fuiſſetis eas præclaras eſſe. hoc beneuolentiæ conciliationē habet, in qua ſe bene ſentire de eorum virtute ſignificat.

Ἀθηναίους γὰρ. Ingreditur in cauſam: & probat præclaras eſſe res geſtas: nam nauali (inquit) prœlio ſuperaſtis Athenienſes, qui rerum nauticarum q. d. ſunt omnium peritiſſimi: & qui venerant inflati, maximis rebus ſibi propoſitis: nempe, vt Siciliam ſubigerent primùm, deinde Pelopōneſum, cæteramque Græciam: Itaq; quos antea viciſtis, eoſdem iam ſuperabitis.

Εἰ κατορθώσειαν. Si rem feliciter geſſiſſent.

Τὴν ἤδη μεγίστην. iam pridem maximum. Itaque q. d. firmiſſimum: Imperia enim modò parta etiamſi maxima ſunt, ſunt lubrica, & parum firma.

Τῶν δὲ πρὶν ἑλλήνων: & ſuperioris, & noſtræ memoriæ Græcorum.

Πρῶτοι: amplificatio.

Τὰς μὲ: partim, cum aliis viciſtis naualibus prœliis, tum hoc eoſdem ſuperabitis.

Ἄνδρες γὰρ: homines enim fracta virtute, qua ſe aliis præſtare perſuaſum habent, longè minorem poſtea de ſe opinionem concipiunt, quàm ſi nunquam antea quicquam de ſe tale ſenſiſſent.

Κολουθῶσι: κολούειν τὸ κολοβοῦν, καὶ τὸ ἀτελὲς ἀφιέναι τι. cùm in ea re retunduntur, qua &c.

Τὸ γ' ὑπόλοιπον: reliqua eorum opinio eſt infirmior, & imbecillior ſe ipſa: μετωνυμία. i. concipiunt in poſterum de ſe longè minorem opinionē, quàm &c. ἠθικὴ πρότασις.

539. A Καὶ τῷ παρ' ἐλπίδα. & fruſtrati opinione ſua præter ſpem, virtute etiam ſuccumbunt infra vires: & ſua opinione excidentes præter ſpem, etiam infra vires virtute, atque animis ſuccumbunt. i. minus virtutis, & fortitudinis præſtant, quàm poſſent, itaque fracti, & abiecti animis ſunt.

Ἡμῶν δὲ τό, τι ὑπάρχον: Nos contra longè erectiores, excellentioreſque animis eſſe debemus, qui noſtra imperitia peritiſſimos, & rerum nauticarum ſcientiſſimos ſuperauerimus.

Τό, τι ὑπάρχον πρότερον: & priſtina virtus.

Ἀποτολμήσαμεν: belli fortunam periclitati ſumus.

Βεβαιότερον. firmior, validior iam eſt.

Καὶ τῆς δοκήσεως προσγιγνομένης αὐτῷ: adiuncta verò ſummæ virtutis opinione, quia fortiſſimos ſuperauimus, ſpes vnius cuiuſque noſtrum duplo maior eſſe debet. i. multò magis eſt nobis ſperandum de ſucceſſu etiam iſtius paulò pòſt futuri prœlij.

Τὸ κρατίστους εἶναι: planior, & dilucidior fuiſſet oratio, ſi τοῦ κρατίστους εἶναι dixiſſet, ſed vitat communem dicendi conſuetudinem.

Διπλασία ἡ ἐλπὶς: ἀντὶ τοῦ ἐλπιστέον διπλασίως. i. & quia illi animos abiecerunt, & quia nos parta victoria ſumpſimus animos.

Τὰ δὲ πολλὰ: plerunq; autem magna ſpes in rebus gerendis magnam affert animis alacritatem. Locus communis pro ſpe.

Τὰ δὲ τῆς ἀντιμιμήσεως αὐτῶν: tranſit ad aliud argumentum. Docet non eſſe cur terreantur propugnatorum multitudine. Primùm ea res nobis minimè noua eſt: illis noua. Quatenus nobis non eſt noua, nihil nocere poterit: quatenus illis noua, & inuſitata, eos nouitate ipſa perturbabit. Non reſpondet ita. Pares numero copiarum, & propugnatorum futuri ſumus: ſed quia hoc non poterat verè dicere, aliò ſe conuertit.

Τὰ δὲ τῆς ἀντιμιμήσεως: eleuatio: quod autē æmulati noſtrum apparatū, propugnatorum copiam in naues impoſuerint, hoc nihil nos debet mouere.

Τῷ μὲ ἡμετέρῳ τρόπῳ: hæc ratio familiaris nobis eſt.

Καὶ οὐκ ἀνάρμοστοι. non imparati, & noui.

Πρὸς τὴν: abundat articulus.

Οἱ δ' ἐπειδάν. à contrariis.

Παρὰ τὸ καθεστηκός: præter ſolitum. L. V. ſolito frequentiores.

Χερσαῖοι. rerum maritimarum imperiti.

Καθεζόμενους: propter maris motum, hoc ita dictum, quia non permittit telum dirigere & collineare.

Πῶς οὖν σφαλοῦσι: qui fieri poterit, vt nauium curſum non impediant, & magnam perturbationem, confuſionemque inter ſe excitent?

Ἐπεὶ καὶ τῷ πλήθει τῶν νεῶν: aliud argumentum. Numerus nauium (ſi forte eum expaueſcitis) non eſt eis profuturus: nam propter loci anguſtias non poterunt circumuenire nos: ipſæ erunt opportunæ oppugnationi, & incommodis. Nam ne multitudo quidem nauium eis proderit.

Οὐκ ἴσαις: nō pari numero nauiū eſt pugnaturus.

Ἀργότεραι ἔσονται. erunt tardiores. i. non poterunt ita celeriter exequi ea, quæ opus erit. Rei autem militaris ratio, & res maritimæ maximè poſtulant, vt ad nutum, & ad tempus omnes res adminiſtrentur.

Ἐς τὸ βλάπτεσθαι ἀφ' ὧν ἡμῖν παρεσκεύασται. opportuniſſimæ autem erunt machinamentis, quæ ad eas affligendas comparauimus. vel, Opprimi autem poterunt facillimè iis machinamentis, quę à nobis ad eas opprimendas comparata ſunt.

Τὸ δ' ἀληθέστατον: demonſtrat nunc hoſtes adeò eſſe perturbatos, adeò de ſuis rebus deſperare, vt non de victoria, ſed de fuga, & de eruptione cogitent, ſi modò valeant erumpere: vel certè de receptu in aliquod mediterraneum oppidum, reliquum igitur eſſe, vt ipſi ſe comparent aduerſus talem hoſtem trepidantem, & de ſuis rebus deſperantem opprimendum, hoc argumentum eſt firmiſſimum: itaque poſtremo loco reſeruatum, vt animis militum adhæreſceret.

Τὸ δ' ἀληθέστατον. attentio: quod veriſſimum, certiſſimumq; eſt, attendite.

ἐξ ὧν. veriſſimum ob ea, quæ exiſtimamus nos apertè audiſſe.

Ὑπερβαλλόντων γὰρ: nam hoſtes fracti malorum magnitudine, & præſentibus difficultatibus ſuperati, ad deſperationem redacti ſunt.

Οὐ παρασκευῆς πίστει: ἀντὶ τοῦ οὐ πιστεύοντες μᾶλλον τῇ παρασκευῇ, non quòd fidant ſuis copiis, & apparatibus potius, quàm fortunæ temeritati, quam volunt periclitari quoquomodo poſſunt.

Ἀποκινδυνεύσει τύχης: ἀντὶ τοῦ ἀποκινδυνεύοντες τῇ τύχῃ. ἢ βιασάμενοι: vel per vim elebantur.

Ὡς τῶν παρόντων. Vtpote qui peiore conditione 540. A

nunquam sint futuri, quàm nunc sunt. vtpote qui in deteriore rerum statu nunquã sint futuri, quàm nunc sunt.

Πρὸς οὖν ἀπαξίαν. ἐπίλογοι. Aduersus igitur tales hostes perterritos, ac perturbatos, & de suis rebus desperatis, erectis animis, atq; adeò iratis contendamus, & pugnam irati conferamus. τὸ δίκαιον, τὸ ὑβριν. Vim vi repellere licet. Dulcis est vltio, ὅμηρος Ιλιάδ. 203. Ὅς τε πολὺ γλυκίων μέλιτος καταλειβομένοιο Ανδρῶν ἐν στήθεσσιν ἀέξεται. Sequitur enumeratio, & amplificatio malorum, quæ erant illaturi Atheniensibus, si vicissent.

B Τὰ ἄλγιστα προσέθεσαν. Acerbissimis suppliciis affecissent.

Παισὶ δὲ καὶ γυναιξί. Liberos, & vxores summa turpitudine affecissent. Ιλιάδ. I.

Ἄνδρας μὲν κτείνουσι, πόλιν δέ τε πῦρ ἀμαθύνει,

Τέκνα δ' ἄλλοι ἄγουσι, βαθυζώνους τε γυναῖκας. Quem locũ expressit Sallustius in oratione Cæsar.

Επίκλησιν αἰσχίστην. Seruitutẽ ita appellat, cognomentum turpissimum: non ignominiam, vt Valla.

Μαλακισθῆναι. Non est molliter, & ignauiter pugnandũ. à mulieribus prægnantib. ducta metaph.

Μὴ δὲ τὸ ἀκινδύνως. Obiter refutat nonnullos, qui censebant tutius, atque vtilius esse, permittere Atheniensibus abitum, & profectionem. hoc refutat infitiatione.

Ακινδύνως. Nulla pericula subeuntes.

Τοῦτο μὲν γὰρ καὶ ἐὰν κρατήσωσιν. L. V. Nam sine periculo nostro abibunt etiamsi vicerint. F. P. Nam parta etiã victoria hoc ipsum sunt facturi. argumẽtum à contrariis. Si rebus secundis, & parta victoria idem facturi sunt, id est, abituri sunt: & hoc illis quæstuosum, & vtile futurum est, ergo rebus aduersis, cùm obsessi teneantur, damnosum, & inutile futurum est non abire.

Τὸ δὲ: τὸ ἑξῆς καλὸς ὁ ἀγών: τὸ δὲ τοὺς δὲ κολασθῆναι, καὶ παραδοῦναι, &c. Illud autem si eos oppressos vlti fuerimus, nobis gloriam, patriæ libertatem est allaturum.

C Καὶ κινδύνων οὗτοι. Loco communi summa cum grauitate concludit extremam concionem. ea pericula sunt expetenda, & plurimi facienda, quibus si res succedat, maximos fructus, & vberrimos percipis: si non succedat, parũ damni accipis. Quæ si offendas, minimũ damni: si rem feliciter geras, maximas vtilitates afferunt.

D Ὁ δὲ Νικίας. Maxima solicitudine fuisse Niciã docet Thucydides propter periculi magnitudinem. Itaque discurrentem adisse Trierarchos, eosq; cohortatum fuisse, appellantem suo quenq; nomine, & decus, ac splendorem parentum, & familiæ cõmemorantem, admonentemq; patrię, & commodorũ, voluptatumq;, quibus in ea perfruebantur.

Εκπεπληγμένος. Perculsus, & quasi stupore meritis affectus.

541. A Καὶ νομίζας. Et existimãs neq; re, neque apparatu, neq; verbis, & oratione satis prospectum esse.

Ενδεᾶ εἶναι ἔργῳ. Omnia desiderare, & requirere aliquid.

Πατρόθεν. Ne splendorem paternum, & fortia facta obscuraret.

Καὶ φυλάς. Erant enim aliæ aliis nobiliores.

Τῆς ἐλευθερωτάτης. Nihil enim libertate dulcius.

Καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀνεπιτάκτου. Et in qua vnicuique arbitratu suo vitam licebat instituere citra præscriptum, & imperium alterius. ἐπιμονή.

Εξουσίας ἐς τὴν δίαιταν. Vitæ licentia, quæ natura solet esse gratissima vnicuiq; nostrum. Nemo enim est, qui sub alterius imperio se esse velit: & qui ex alterius præscripto vitam malit instituere, quàm arbitratu suo viuere.

Αλλά τι λέγων. Et alia quedam memorans, quę tali tempore reseruantur non ad effutiendum, & ludẽdum, sed grauissima, & aptissima ad animos cõmouendos. μέθοδος σεμνότητος. ὅθεν, τὸ ἑξῆς, φυλαξάμενοι.

Τῷ τοιούτῳ. Eo articulo temporis. B

B Καὶ ὑπὲρ ἁπάντων παραπλήσια προφερόμενα. ὅθεν δηλονότι. De vxoribus, de liberis, de aris, & focis.

Επιβοῶνται. Acclamant. i. alta voce pronuntiant.

Οὐχ ἱκανὰ μᾶλλον. Non quantum satis esset potius, quàm quantum angustiis temporis concessum, se cohortatum ratus, digressus ex concione, duxit, &c.

Καὶ παρέταξεν ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐδύνατο. Et instruxit aciem quàm latissimè potuit, vt sociis naualibus animos adderet.

C Ὅπως ὅτι μεγίστη ὠφέλεια. Vt quàm maximo esset adiumento. C

Τὸ ζεῦγμα. Pontem, quem fecerant Syracusani iunctis triremibus transuersis. L. V. fauces.

Καὶ τὸν καταλειφθέντα διέκπλουν. Hic pono comma, & ad fauces relictas, quã eruptio fieri poterat, id est, quas nondum præcluserant Syracusani, volentes eò foras erumpere. Βιάσασθαι, per vim erumpere.

Προεξαγαγόμενοι δὲ: τὸν πεζὸν δηλονότι, καὶ τὸ ναυτικόν. Docet Syracusanos, & socios venisse primos, & occupasse pari ferè numero nauium cùm fauces, tum D cæteras partes portus, vt vndique Athenienses aggrederentur: & peditatum illis adfuisse.

Παραπλησίαις. Particula σχεδὸν, vel aliquid huiusmodi desiderari videtur. quod cùm ex præcedentibus, tum ex sequentibus patet, vbi Gylippus dicit in sua concione, ἐπεὶ καὶ τῷ πλήθει τῶν νεῶν ἐκ ὠφελοῦνται. vel, παραπλησίαις, καὶ πρότερον, id est, ταύταις, ὅσας καὶ πρότερον εἶχον. Alioqui Thucy. sibi ipse contrarius E esset. nunquam enim supra dixit Syracusanos habuisse parem nauium numerum, præsertim post Demosthenis aduentum. Præterea & ipse Nicias suos superiore nauium numero confirmauit.

Κατὰ τὸν ἔκπλουν. Ad fauces, quã poterant erumpere, præsidium habebant, vt scilicet eruptionem prohiberent. Excubias agebant. 542. A

Καὶ κατὰ τὸν ἄλλον. Et in reliquo portu circumcirca suam classem disposuerant.

Πολλὴ μὲν γὰρ ἑκατέροις προθυμία ἀπὸ τῶν ναυτικῶν. Ma-F gnum enim studium, & animi ardorem adhibebant nautæ vtriusq; classis ad faciendum impetum in aduersarios, vbi hoc facere iussi fuissent. Προθυμία. L. V. ferocia. ὁπότε κελευσθείη. quando vociferans exhortatio existebat. Sed hæc parum commodè videntur conuersa.

Αγωνισμός. Certamen, contentio, ἀγών.

Εθεράπευον. Curabant. i. diligentiã adhibebant.

Μὴ λείπεσθαι τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τῆς ἄλλης τέχνης: h. e. curabant ne suũ officium, suaq; opera desideretur.

Μὴ λείπεσθαι τῆς ἄλλης τέχνης. Ne inferiores essent C G nautis, & gubernatoribus, quos vocat ἄλλην τέχνην, hoc est, alios τεχνίτας, καθ' ἐναλλαγήν.

Εν ᾧ προσετέτακτο. In eo munere, cui præpositus fuerat.

Πρῶτος φαίνεσθαι, id est, præstare cæteris.

Συμπεσόντων δέ. Comitantia prœliũ diligenter describit.

scribit. Prœlium commissum est in loco angusto: itaque iam docet ob eas angustias accidisse vt paucæ excursiones fierent, sed concursus frequentiores, vt sors tulisset.

Διὰ τὸ μὴ εἶναι τὰς ἀνακρούσεις. Quia non dabatur facultas vel retrocedēdi, vel perrumpendi, & erumpendi.

D Καὶ ὅσον μὲν χρόνον προσφέροιτο ναῦς. Excurrit etiā Thucydides, & describit singulatim quid ageretur interea dum naues concurrerent, ante conflictum, & post conflictum.

Προσφέροιτο. Inuadebat.

543. A Ξυνετύγχανέ τε. Rem sub aspectum ponit. Accidit multis in locis, vt alię naues, in alias hostium impegerint, aliæ verò hostium in ipsas. τὰ μὲν, vt partim hi in alios, &c.

Δύο τε περὶ μίαν. Et duæ, aut plures vni adhęrescerent.

Καὶ τοῖς κυβερνήταις. Accidit etiam vt gubernatores circunsisteret cura hos vitandi, illas inuadendi.

Μὴ καθ' ἓν ἕκαστον. Non singulatim, sed varias in partes.

Καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς. Et auditum præceptorum adimebat.

B Πολλὴ γὰρ δή. Multa enim hinc inde audiebat adhortatio. παρακέλευσις, ἡ ἀκοὴ ἐγίγνετο, αὐτὴ τῆς ἀκοῆς παρακελεύσεως ἐγίγνετο.

Βιάζεσθαι τὸν ἔκπλουν. Vt vi eruptionem facerent.

Καὶ οἱ στρατηγοί. ὑποτύπωσις factorum, & dictorum singulorum ordinum.

C Οὐδ' ὀλίγου: ἢ πόνου ἢ χρόνου.

Ὅ, τε ἐκ τῆς γῆς στρατός. Alter locus amplificationis. Non solùm qui in nauibus pugnabant, summa cōtentione vtebantur, sed exercitus vtriq;, & copias pedestres, quæ aderant, queq; animis fauebant, dū ab illis ancipiti marte pugnatur, animis vehementer laborabant, & quodāmodo ipsi quoq; pugnabant: Syracusani pro amplificanda gloria, Athenienses quia grauiores casus extimescebant.

Ἰσορρόπου. A libra, ἡ μεταφορά.

D Εἶχε πολὺν τὸν ἀγῶνα τῆς γνώμης. Sustinebat magnū animi certamen: & erat attentus admodum expectans rei euentum. hoc enim significat illud ξύστασιν τῆς γνώμης.

Φιλονεικῶν ὁ αὐτόθεν. συνεκδοχή, id est, οἱ συνεχέσιοι φιλονεικοῦντες.

544. A Μὴ τῶν παρόντων ἔτι χείρω πράξωσι. Ne res eorum grauius affligerentur, quàm tunc. Ne deteriores fierent, & asperiore fortuna commutarentur: ne in deteriorem fortunam delaberentur.

Πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων. Nam cùm omnem spem omnesque suas fortunas in nauibus posuissent, timebant vehementer prœlij exitum, itaque prœlium ex terra spectare cogebantur, quanquam impari conditione.

Ἀνώμαλον. Quoniā qui spectabant suos vincētes, lætabantur: qui cernebant vinci, tristabantur.

Δι' ὀλίγου γάρ: τὸ δυνατόν. Nam cùm spectaculum esset è propinquo, & alij aliò oculos intenderent, qui victores suos cernebant, hi lætabantur, &c.

Καὶ ἐς πάντων ἅμα. Et aliis aliò spectantibus: sed per contrarium sensum rem declarat.

Πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν. Ad implorandam deorum fidem se conuertebant, ne se salute fraudarent, id est, vt ex periculis eriperent.

E Καὶ ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὄψεως. Et ex iis, quæ fieri cernebant, frangebantur multò magis animis,

A quàm qui in ipso prœlio versabantur.

Ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι. Alij etiam vbi aliquam in partem oculos cōuertissent, in qua ancipiti marte pugnabatur, etiam corpore, vt animis magno cum metu nutantes (quia in tanta confusione suos internoscere non poterant) in maxima animi anxietate versabantur.

Ἀντίπαλον. Pugnantem, quæ manum iam conseruerat, & acriter pugnabat.

Τὸ ξυνεχὲς τῆς ἁμίλλης. Permixtum & confusum certamen, continuū certaminis, id est, continuum certamen.

B Ἀκρίτως. Ita vt internosci, & dignosci non possent, qui scilicet essent sui, qui hostes.

Καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ξυναπονεύοντες. Vel nutabant corpore, id est, modò huc, modò illuc mouebantur, ac ferebantur, vt loci mutatione facta cognoscerent, quæ antea non poterant: vel studium & affectum significat eorum qui gestu corporis fauebant suis. Exempli gratia declinabant corpore si

C vidissent nauem hostium impetum facientem in suas, quæ non declinabant incursum eius. Itaque ipsi, qui fauebant animo, etiam gestu corporis demonstrabant declinationem, quam factam oportuerat, & quam in primis cupiebant. Contrà si videbant potuisse fieri impetum in aliquam nauem hostium, & eam occasionem prætermissam, hæc etiam gestu, & impetu corporis significabant factum oportuisse.

Αἰεὶ γὰρ παρ' ὀλίγον. Semper enim in eiusmodi discri-

D mine versabantur: vt parum abesset quin aut euaderent, aut interirēt. παρ' ὀλίγον διέφευγον, id est, ἀπώλλυντο. παρ' ὀλίγον ἀπώλλυντο, id est, διέφευγον.

Ἦν τε ἐν τῷ αὐτῷ στρατεύματι. Concludit omnino in exercitu Atheniensium, quandiu marte ancipiti pugnatum est, fuisse eiulatum, & clamorem.

C Ὀλοφυρμὸς βοή: ὅμηρος. Ἔνθα δ' ἅμ' οἰμωγή τε, καὶ εὐχωλὴ πέλεν ἀνδρῶν, ὀλλύντων τε, καὶ ὀλλυμένων. Ἰλιάδ. δ. 45.

Ξενοφῶν ἑλλην. lib. 4. καὶ συμβάλλοντες τὰς ἀσπίδας, ἐωθοῦντο, ἐμάχοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον. Congeries.

E Ὀλοφυρμός. — Βοή.
Νικῶντες. — κρατούμενοι.

Ἄλλα ὅσα ἔμφασις. Quæ maiorē affert suspicionē, quàm si res esset expressa: quæ plus in suspicione relinquit, quàm positum est in oratione.

Πρίν γε δή. Quoad, donec, οἱ συνεχέσιοι ἔτρεψαν.

Λαμπρῶς. Non dubiè, non ambiguè. ἰσόρροπον, non amplius ancipiti marte.

F Διακελευσμῷ. Cohortatione τῶν κελευστῶν. Agite socij nauales, nauem pellite, assequamur hostem fugientem, &c. Hæc (puto) vocat διακελευσμόν.

Κατενεχθέντες. Cum collectiuo ὁ στρατὸς est iungendum. D

Ἐξέπεσον. In castra euolarunt.

545. A Ὅ, τε πεζός. Pedestres copiæ aliæ nauibus ferebāt subsidium: aliæ parabant defendere castra, & munitiones: alij de fuga, & salute sua cogitabant. hi erant plerique.

G Οὐκέτι διαφόρως. Non ambiguè amplius, id est, ita vt alij aliud facerent, vt antea, cùm nō omnes πρὸς τὸ αὐτὸ ἐσκόπουν.

Δυσχεραίνοντες. Indignè ac grauiter ferentes.

Παρεβοήθουν. Veniunt subsidio nauibus.

Τὸ λοιπόν. Nam reliquas munitiones deseruerant.

Περὶ σφᾶς αὐτοὺς. Se ipsos circunspiciebant, id est, de se ipsis cogitabant, & quã sibi salutem parabãt. A

Παραπλήσιά τι. Comparat hanc Atheniensium cladem cladi Lacedæmoniorum, quam ad Pylum acceperunt.

B Ἀνέλπιστον ἦν. Saluos se fore desperabant.

Γενομένοις δ' ἐπὶ λόγοις. Post prœlium acerrimè commissum, Syracusani, & socij victores citra controuersiam trophæum erexerunt. Athenienses verò fracti, & debilitati magnitudine malorũ præsentium, ne de sepeliendis quidem suis occisis cogitabant, sed de receptu deliberabant. B

C Δημοσθένης δέ. Demosthenes verò sentiebat rem iterum, & eruptionem tentandam esse prœlio: intelligebat enim se adhuc superiores esse numero nauium. Itaque accessit ad Niciam, & cum eo rem communicauit, atque adeo ad suam sententiam illum adduxit: Sed recusantibus sociis naualibus naues conscendere, de receptu itinere pedestri cogitare cœperunt.

Γνώμην ἐποιεῖτο lib. primo. 15. 38. καὶ γνώμην ποιοῦμαι εἰ καὶ σοὶ δοκεῖ. Libro 3. περὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν γνώμην ἐποιοῦντο, &c. C

Χρήσιμαι. πλώϊμοι. Aptæ, idoneę ad belli munera, vtiles quibus ad prœlium vti possent.

D Διὰ τὸ καταπεπλῆχθαι τῇ ἥσσῃ. Quia perterriti erant aduerso prœlio, & desperabant de victoria.

546. A Ἀποικοδομῆσαι. Obstruere.

Προφθάσαντας φυλάσσειν. Occupatas defendere, ac tueri.

Οἱ δὲ ξυνεγίγνωσκον μέν. Illi verò erant eadẽ sententia, qua ille, & probabant, quæ ab eo proponebantur, sed desperabant hoc posse persuadere populo, qui parta insigni victoria, quieti sese dederat, præsertim cùm esset dies festus. D

Καὶ ἐδόκει ταῦτα δηλονότι. Et agenda esse hæc existimabant.

Τοὺς δὲ ἀνθρώπους οὐ δοκεῖν. Sed addebant se nõ putare homines lętos, & ex victoria recens parta quiescẽtes, die præsertim festo, cùm indulgetur genio facturos imperata,

Ἐτύγχανε γὰρ αὐτοῖς θυσία οὖσα. Erat enim casu tum dies festus Herculis. Θυσία ἀντὶ τοῦ ἑορτή. E

Ἡράκλεια. Vt παναθήναια, Κρόνια.

Ἐν τῷ παρόντι: ὅτι ἄσμενοι, &c. καὶ ὅτι ἑορτή.

B Ὡς δὲ τοῖς ἄρχουσι. Stratagema Hermocratis explicat iã Thucydides. Mittit Hermocrates nonnullos è sodalib. suis ad castra Atheniensiũ cùm aduesperasceret: qui eousq; prouecti, vnde exaudiri possent, euocatis nõnullis, iubent (quasi essent amici, & fauerent Atheniensib.) vt Niciæ significent, ne castra ea nocte moueat: Syracusanos enim obsedisse vias, & itinera, &c. eo nuntio decepti Athenienses nihil mouerũt, sed interea Syracusani egressi vrbe vias obsederunt, & itinera obstruxerunt. F

Μηχανᾶται. Struit, commentus est.

Καθ' ἡσυχίαν. Nemine prohibente.

Προφθάσαι διελθόντες. Transirent loca maximè ardua priusquàm ipsi ex vrbe egrederentur.

C Τὰ χαλεπώτατα. asperrima, difficillima queq; loca.

Διάγγελοι. Nuntij de rebus vrbanis. G

D Ἐπέσχον τὴν νύκτα. Supersederũt ea nocte, nullã subesse fraudẽ rati. Latenter carpit crudelitatem Ath.

Καὶ ἐπειδὴ οὐδ' ὥς. Alterum erratum Atheniensium indicat. Nõ solũ illo die supersederũt profectione, sed etiam sequenti die, atq; ita datum est spatiũ Syracusanis, vt exirent ex vrbe, viasq; obstruerent.

Et cùm ne sic quidẽ statim profecti essent, placuit manere diem etiam sequentem.

Καὶ ὡς ἐμφανῶς. Etiam sic (quasi dicat) turpiter, & fœdè decepti.

Ὅπως συσκευάσαιντο. Quò milites pro præsenti facultate conuasarent quàm commodissimè fieri poterat.

547. A Περὶ τὸ σῶμα. Ad curandum corpus: ad corporis victum, & vestitum.

B Ἐπειδὴ δὲ ἐδόκει. Postea quàm existimarunt se satis instruxisse exercitum, castra mouerunt.

Τρίτη ἡμέρα. Carpit latenter Athenienses, q. d. cùm tamen statim post prœlium aduersum essent mouenda.

Δεινὸν οὖν. Erat igitur acerba res.

Ὅτι ταῖς τε ναῦς. Loci misericordiæ à rerum, & fortunæ commutatione.

C Ἐν τῇ ἀπολείψει τοῦ στρατοπέδου. Dum castra deserunt.

Ἐς λύπην μετὰ φόβου καθίστατο. Mœrori, & timori se dabat.

Καὶ οἱ ζῶντες. Viui porrò, qui erant vulnerati, & ægroti, & propterea sequi non poterant, plus doloris, & molestiæ afferebant.

Πρός γὰρ ἀντιβολίας. Nam ad preces, & lacrymas cõuersi, cogebant cæteros dubitare quid factu opus esset, vtrũ discedendum, an verò manendum. Itaq; paulò pòst, ἡ ἀποχώρησις τοιαύτη, μὴ ῥᾳδίως ἀφορμᾶσθαι.

D Ἐπιθειασμῶν. Obtestationibus, obsecrationib.

548. A Κατάμεμψις. Incusatio, & in se ipsos indignatio, v. g. nostra ignauia factũ est, nostra socordia, &c. vel, negligentia nostra factum est, qui non discessimus quum licebat.

B Καὶ μὴν ἡ ἄλλη αἰκία. Locus amplificationis. Solatium est miseris socios habere. & tamen ea res nullum solatium, nullam leuationem afferebat.

Αἰκία. Contumelia, ignominia.

Μέγιστον γὰρ δὴ τὸ διάφορον. Maxima enim rerum cõmutatio accidit.

C Εὐχῆς. Votis faustis.

Παιάνων. Lætis carminibus.

Ἐπιφημίσμασιν. Vocibus, ominationibus.

Μεγάλη μεταβολή. ἀπὸ οἵας λαμπρότητος, &c.

Ὡς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων. Confirmabat, & consolabatur pro pręsenti rerum statu. χαλεπὰ ἐκ τῶν δυνατῶν. res Atheniensium erant afflictæ, & desperatæ. Itaque eam cohortationem, consolationemq; adhibet, quæ videbatur requiri in tali rerum statu. ait enim non omnino esse desperandum de salute: inuentos enim nonnullos olim, qui vel ex grauioribus periculis erepti fuerint, &c. Hic est sensus germanus.

Ἐκ τῶν παρόντων. Paulò pòst.

549. A NICIÆ CONCIO.

Ἔτι καὶ ἐκ τῶν παρόντων. ἀκεφάλως. Ingreditur in causam, nam angustiæ temporis non permittebant, vt procemio vteretur.

Propositio. Speranda est nobis adhuc salus vel afflictis rebus nostris. Ratio. Inuenti enim sunt nonnulli, qui rebus longè asperioribus vsi, tamen sunt seruati. Altera ratio: non est de vestra virtute desperãdum, si modò non abiiciatis omnino animum propter præsentem rerũ statum. Docet deinde non esse despondendum animum: proponit suum exemplum, qui & præter ætatem, & contra valetudinem corporis, cõtra pristinam fortunam, qua priuatim, atq; publicè florentissima vsus fuerat, præter denique sua merita in eodem tamen discrimi-

discrimine salutis, ac cæteri, vel ignauissimi, versa- A retur. Quo in loco diutius moratur, ac demõstrat se castissimè, ac religiosissimè deos coluisse: vt efficiat eos propitios tandem sibi, totique exercitui idcirco futuros. Docet præterea rerum commutationem aliquam fore: fortunam enim non semper in eodem fore statu, cùm sit inconstantissima. Demonstrat præterea non esse cur diffidant suis copiis. esse enim magnum numerum militum grauiter armatorum: & agmen bene ac scitè instructum. Adimit etiam illam dubitationem, qua ve- B rebantur se ab vrbibus in itinere receptum non iri. Fac nullam (quasi diceret) nos recipere: vos eritis vrbs: sed tamen recipiemur. Nulla enim poterit nobis resistere: multò minus disturbare si sedes alicubi ponamus. De itinere, vt fiat quàm tutissimè, & conseruatis ordinibus, cauendum ipsis esse. Celeritatem omnino adhibendam esse dicit, fructum eius rei proponit. Proponit etiam spem auxiliorum, quæ ventura sunt obuiam. Concludit denique virtute opus esse: qua, si periculum immi- C nens euaserint, futurum, vt singuli domum reuersi res maximè sibi expetitas aspiciant: respublica ferè collapsa excitetur, & in pristinum statum restituatur.

Ετι καὶ. Vel in præsenti rerum statu sperandum ô Athenienses. ἐμφατικῶς. quasi diceret, Non est desperandum nobis quamuis afflicta fortuna, & rebus asperrimis iam vtamur.

Ηδη τινὲς: ἀσυνδέτως μετὰ λαμπρότητος, καὶ πεποιθήσεως.

Δεινοτέρων: asperioribus, desperatioribus. D

Ταῖς ξυμφοραῖς. Propter superiores casus: id est, ob aduersa prœlia.

Κακοπαθίαις. Ærumnas ita vocat.

Κἀγώ τοι. Exemplo suo mouet: erat in eo summa authoritas, ætas veneranda, pietas in deos, merita in rempublicam, vitæ superioris secundissimus cursus: & tamen in eodem discrimine versabatur ipse quoque, in quo cæteri, in quibus aut nulla e- E iusmodi laus, aut certè non omnes istæ elucebant: adde quòd in ea ætate morbo etiam tentabatur, vt vix munus imperatorium posset obire. Itaque si ego non recuso, sed fero æquo animo præsentem fortunam: quasi diceret, Et spe sustentor, cur alij hoc iniquo animo ferent?

Ρώμῃ προφέρων. Corporis viribus valentior.

Αλλ' ὁρᾶτε δή. Consecutio erat, sed longè infirfirmiore corpore, quàm quisquam vestrûm. Assumit iudicium ipsorummet, & miseranti gestu o- F stentat se ipsum, & corporis sui habitum: vos ipsi (inquit) oculis cernitis, vt morbo sim affectus. Mutata figura, & consecutio verborum.

Οὔτ' εὐτυχίᾳ. Neque felicitate, & prospero rerum successu habitus cuiquam secundus cùm in priuata vita, tum in administratione reipublicæ, tamen in eodem periculo iam versor, in quo vel infimæ conditionis homines. ἐπιείκεια.

Τῆς νόσου νεφρίτιδος. Dolore renum.

Εὐτυχίᾳ. Erat diues, immò ditissimus.

Ες τὰ ἄλλα. In administratione reipublicæ. G

B Τοῖς φαυλοτάτοις. Abiectissimæ, & infimæ conditionis. Αἰωροῦμαι. Pendeo.

Καί τοι πολλὰ μέν. Queritur nullo suo merito id accidere: nam se & erga deos cultum, & pietatem semper præstitisse, & erga homines officiosum, & beneficum, ac liberalem fuisse dicit. Summam iustitiam declarat.

Δεδιῄτημαι. Curaui, administraui.

Νόμιμα. Ex instituto patrio. Isocrates, Τίμα τὸ δαιμόνιον ἀεὶ μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τῆς πόλεως.

Ανεπίφθονα. Quæ debent inuidia carere, nec verti vitio, μείωσις ἐπιεικεστάτη, id est, illustria, &c.

Ανθ' ὧν. Quare de rerum euentu bene spero.

Ομως. Quanuis afflicta nostra fortuna videatur.

Η μὲν ἐλπὶς θαρσεία: προσωποποιΐα.

Θαρσεία. Erecta, & excelsa.

Αἱ δὲ ξυμφοραί. Quãquam calamitates, & aduersa prœlia nos terrent non pro nostro merito.

Τάχα δ' ἄν. Sed fortasse finem facient.

Ικανὰ γὰρ ἐνθύμημα. A fortunæ inconstantia: Satis feliciter cum hoste actum est, & si cui deorum inuisi bellum hoc suscepimus, satis iam pœnarum dedimus.

Ηλθον γάρ που. Purgatio, extenuat factum, & cupiditatem Atheniensium, & exemplis rem probat.

Καὶ ἀνθρώπεια. Et cùm humanitus peccassent, pœnas, sed tolerabiles dederunt.

Καὶ ἡμᾶς. Conclusio.

Καὶ ὁρῶντες ὑμᾶς αὐτούς. ἐνθύμημα. A copiarum nu- C mero, & genere, ἅμα, frequentes.

Οἷοι, καὶ ὅσοι. θαυμαστικῶς, ἔμφασις, & numero ingentes, & qualitate firmissimæ.

Λογίζεσθε δέ. Occurrit ad illud: nulla ciuitas nos recipiet, neque iuuabit commeatu, vel si quem locum munitũ occupemus, statim oppugnabimur.

Τὴν δὲ πορείαν, ἄλλη λύσις τῷ ἀντιπίπτοντι. Aut in itinere nos oppriment. λύσις. Si pristina virtute vtamini non est verendum.

Εὔτακτοι: μετωνυμία. Conseruatis ordinibus.

Μὴ ἄλλο τι ἡγησάμενοι. Nihil aliud existimantes, nisi locum, quem ceperitis, vel in quo, vel pro quo pugnandum fuerit, eum & patriam, & vrbem vnicuique fore.

Σπουδή: αἰτία τῷ σπουδαστέον πορεύεσθαι, ἡ σπάνις τῆς ὁδοῦ. 550. A Admonet eos sui officij, si salui esse velint, properandum erit vobis in itinere propter commeatus inopiam, poterat dicere vitãdi etiam hostis causa, sed hoc suppressit, ne eos terreret.

Καὶ ἣν ἀντιλαβώμεθά τε. Confirmat eos proposito fructu laborũ, & festinationis adhibitæ in itinere.

Προπέμπετε δέ. Confirmat denuò spe auxiliorum, & commeatus obuiam venturi.

Τὸ δὲ ξύμπαν: ἐπίλογοι. Proponit iterum necessitatẽ: docet necessariò salutẽ virtute esse quęrendã: proponit fructus, & commoda consecutura, vt omnes nempe charissima, & optatissima quæque domum reuersi aspiciant, & rempublicam collapsam erigant, & in pristinum statum restituant.

Ο μὲν Νικίας. His Nicias cohortabatur exercitum B obequitans, & cogebat, atque ordinabat, si qua in parte disiunctum, ac dispersum animaduertebat.

Εντὸς εἶχον. Intra se receperant. C

Απέδον. Campestrem. ὡς ἄλοχος, ἡ ὁμόλεχος. D

Εκώλυον. Iter prohibebant, carpebant agmen. 551. A

Από τῶν ἱππέων. Propter equites.

Εβιάσαντο ἐλθεῖν. In collem per vim irrumpere B sunt conati.

Αποτετειχισμένον. Munitione obstructũ, septum, præclusum.

Οὐκ ἐπ' ὀλίγων ἀσπίδων. id est, conferta acie, longitudinem notat aciei.

Στενὸν γὰρ ἦν. Ita vt in latitudinem non esset opus aciem porrigere.

Προσβαλόντες. Cœpta oppugnatione.

Επάντης. Qui erat accliuis: ac proinde infestus.

Διηκνοῦντο. Telis permeabant: id est, ad hostes pertingebant, eosque assequebantur. natura enim comparatum est, vt grauia tendant deorsum: & maiore impetu ferantur ex alto deorsum versus, quàm si contrà iaciantur sursum versus.

Ετυχον δέ. Casu etiam tonitrua, & imbres coorti sunt.

C Αποτειχιοῦντας. Qui muro intercluderent eos à tergo, quà venerant.

D Ηυλίσαντο. Consederunt, pernoctarunt.

Υπεχώρουν. Se subducebant, pedem referebant.

Καὶ μάλιστα τοῖς ὑστάτοις. Postremos, vel, postremū agmen præcipuè carpentes, vt ea parte paulatim in fugam versa, reliquum exercitum perturbarēt, ac perterrefacerent.

Τοιούτῳ τρόπῳ. Modò incursionem facientes, modò se recipientes.

552.A Τῆς δὲ νυκτός. Narrat stratagema Demosthenis, & Niciæ, quod tamen non lætum habuit exitum. Imperarunt vt multos ignes totis castris milites accenderent: quo videlicet significarent hosti se ea nocte in eo loco permansuros: interea diuerso itinere à primo castra mouerunt.

Κακῶς εἶχε. Laborabat.

Εν πολλαῖς προσβολαῖς. Sæpius ab hoste appetiti.

D Εν αἰτίᾳ εἶχον. Insimulabāt, accusabant, culpabāt.

Εκόντα ἀφεῖναι. Quod sciēs, prudensq; dimisisset.

553.A Ως προσέμιξαν. Assecuti.

Καὶ ξυνῆγον ἐς ταυτό. L.V. Et in idem loci vrgent. F.P. & in exiguum locum contrahebant.

Απεῖχεν ἐν τῷ πρόσθεν. Vlterius progressus distabat.

Θᾶσσόν τε γάρ. Ocius enim ducebat agmen Nicias.

Σωτηρίαν. Salutare.

B Τοσαῦτα μαχομένοις. Tantum pugnantes, quantum necessitate cogerentur.

Εως ἐνδιατρίβων. Donec cunctatus, & mora facta circunuenitur ab hoste.

Ανειληθέντες. Conclusi, exitum funestum Demosthenis, & eius copiarum hîc demonstrat.

C Εβαλλοντο. Telis, & missilibus petebantur.

Περισταδόν. ποιητικόν.

Καὶ ἅμα φειδώ τε τις ἐγίγνετο. Et simul non nihil parcebant sibi, explorata iam victoria, nequid damni ipsi acciperent.

554.C Επαιώνισαν. Ad arma conclamarunt.

D Κατέθεντο πάλιν: τὰ ὅπλα δηλονότι. Et iter suppresserunt.

Πλὴν τριακοσίων μάλιστα. Qui & ipsi paulò pòst capti fuerunt ab equitatu misso ad eos insequendos.

Διὰ τῶν φυλάκων βιασάμενοι. Per media præsidia perrumpentes.

Εχώρουν. Contenderunt.

Αμα μὲν βιαζόμενοι. Quamuis vrgerentur simul assiduis incursionibus, simul labore, ac lassitudine, bibendique desiderio.

555.A Καὶ οἱ πολέμιοι ἐπικείμενοι. Hostes vrgentes, transitum morabantur, & impediebant.

Επέπιπτόν τε ἀλλήλοις. Alij super alios cadebant: & alij alios conculcabant.

Εμπαλασσόμενοι. Σουίδας. ἐμπλασσόμενοι, ἐπεμβαίνοντες, συρρηγνύμενοι, προσκρούοντες, προσπελάζοντες. se ipsi mutuò complectentes secundo flumine ferebantur.

Ες τὰ ἐπὶ θάτερά τε. L.V. Hos ex vtraque fluminis parte Syracusani superstantes &c. F.P. In vlteriorem etiam fluminis ripam transgressi Syracusani

A (erat autem præceps) & dispositi è loco superiore Athenienses telis conficiebant.

Ασμένοις. Lubentes, auidè. locus misericordiæ. tanta erat sitis, tanta bibendi auiditas, vt mortis periculum imminens negligerent.

Κοίλῳ. In cauo fluminis alueo: ita, vt cauitas adiuuaret perturbationem.

Διέφθαρτο. Permixta sanguine, & polluta. B

Περιμάχητον. Vel multi de ea inter se digladiabātur, vtri scilicet potiùs, vel flumen ingrederentur, B & aquam talem biberēt. vel, pretiosa, grata, & accepta erat, quāuis cœno & sanguine polluta esset.

Τέλος δέ. Ad extremum, cùm aceruí cadauerum in flumine cernerentur, &c.

Τὸ διακλαπέν. Surrepti, suppressi. D

Λιθοτομίας. Lapicidinas. 556.A

Ασφαλεστάτην. Tutissimam existimantes eam custodiam. τήρησιν, αἰτὶ τῆς εἱρκτῆς.

Τὸ ἀγώνισμα. Certamen, vel præmium. actorum B propriè est in scena 96. Νομίζοντες, (ὅπερ ἦν) &c. καλὸν C σφίσιν ἐς τοὺς Ἕλληνας τὸ ἀγώνισμα φανεῖσθαι. & 96. εἰκότως ὠνόμασαν καλὸν ἀγώνισμα σφίσιν εἶ).

Ξυνέβαινε δέ. Rem non prætereundam silentio narrat obiter Thucydides: est enim notatu digna. Nam quamuis ambo isti duces essent hostium, tamen alter eorum erat infensissimus Lacedæmoniis, nempe Demosthenes, alter erat amicissimus. Demosthenes erat inuisus maximè propter cladem, qua eos affecerat ad insulam Sphacteriam, & propter Pylum captā, & excursiones inde factas, D atque direptiones agri Laconici. Nicias erat amicus, quia fuerat author pacis acerrimus, & suaserat Atheniensi populo, vt captiuos Spartanos restituerent.

Προὐθυμήθη. Magno studio, & animi propensione contendit.

Αλλὰ τῶν συρακουσίων τινές. Iam explicat causas, qui- C bus adducti Syracusani, & socij etiam Niciam supplicio capitis affecerint. Nonnulli ex Syracusanis (inquit) qui habuerant cum eo colloquia, veriti ne E quæstione habita de ea re, detegerentur, & pœnas proditionis darent, eum propterea de medio sublatum voluerunt: Corinthij verò, & alij, veriti ne solicitatis pecunia custodibus (erat enim diues) fugeret, & noui belli author existeret.

Ηκιστα δὴ ἄξιος: ἐπιφώνημα. Breue encomium pie- D tatis erga deos.

Διὰ τὴν νενομισμένην ἐς τὸ θεῖον ἐπιτήδευσιν. Propter deorum cultum, quo vti consueuerat. propter suā in deos pietatem.

F Εν γὰρ κοίλῳ χωρίῳ. Rem probat à loci natura, ab anni tempore, à priuatione rerum necessariarum ad arcendos æstus, & frigora: à victus genere, & ab aliis locis, quibus πάθος augetur.

Τὸ πνῖγος. Æstus.

Ελύπει. grauabant, grauiter afficiebant.

Κοίλῳ χωρίῳ. In loco cauo, & depresso: in eiusmodi enim locis conclusus calor solis ingentem æstum efficit.

Διὰ τὸ ἀστέγαστον: ἀντὶ τοῦ διὰ τὸ στέγην οὐκ ἔχειν. Quia sub G dio semper erant, & nullo tecto tegebantur.

Καὶ αἱ νύκτες ἐπιγιγνόμεναι. Contra verò frigora nocturna ingruentia nimia mutatione morbos afferebant.

Τοὐναντίον. Diuersæ à diurnis æstibus.

Πάντα τε ποιούντων αὐτῶν. στενότης. Adiuuante præ- 557.A sertim odore tetro, tum ex multitudine cadauerū, tum ex

tum ex tantæ multitudinis excrementis, quæ ne- A cessario eodem in loco subsidebant.

557.A Πάντα ποιούντων. Quælibet facientibus: id est, vesicam, & aluum ibi exonerantibus. σμυδῶς.

Ξυννενημένων: ναῦ, νήσω τὸ στορεύω.

Κοτύλου ὕδατος. Genus mensuræ liquidorum, & aridorum. Locus autem admonet exiguam fuisse mensuram.

Ἄλλα τε ὅσα. Aliis etiam incommodis conflictati sunt.

Ἐπιγενέσθαι αὐτοῖς. Eos inuaserunt.

B Οὕτω διῃτήθησαν. Sic vitam egerunt.

Ἀκριβεία μὲ χαλεπὸν ἐξειπεῖν. διαπόρησις.

Ξυνέβη τε. Locus amplificationis. denique (quasi diceret) hæc clades Græcorum accidit maxima omnium, quæ hoc bello contigerunt, atque adeò omnium aliarũ, quas Græcis accidisse memoria accepimus.

C Καὶ οὐδὲν ὀλίγον. Et nulla ex parte leuiter afflicti: αἰτὶ τῶ, omnibus ex partibus grauissimè afflicti.

FINIS SEPTIMI LIBRI.

LIBRI OCTAVI ARGVMENTVM.

558.A ΕΣ δὲ τὰς ἀθήνας. Octauus, & postremus iste liber continet res multas, & varias, sed in Græcia gestas, trãslato bello ex Sicilia. Demonstrat primùm summam desperationem Atheniensium accepto nuntio de clade suarum copiarum: indignationem in eos, qui bellum istud suaserant, & in vates, qui suis vaticiniis victoriam obnuntiantes, ad istam expeditionem eos impulerant. Ostendit apparatum eorundem aduersus hostes, quos summis copiis pedestribus, maritimisque aduersus se venturos expectabant. Declarat motum Græcorum omnium contra Athenienses: apparatus etiam Lacedæmoniorum, maximamque spem de bello conficiendo. Habet quæ Agis rex Lacedæmoniorum per eam hyemem gesserit: Euboensium legationem ad eum de defectione: item Lesbiorum, qui & ipsi ab Atheniensibus desciscere volebant. Chios etiam, & Erythræos idem molitos esse demonstrat: & Lacedæmona venisse solicitatum Lacedæmonios, vt se reciperent. Persequitur deinde varias res gestas à Lacedæmoniis, & Atheniensibus æstate insecuta. Studia Lacedæmoniorum in adimendis sociis, & amicis Atheniensium: contentionem contra Atheniensium in eis retinendis. Defectionem Chiorum, Erythræorum, Clazomeniorum, & apparatus Atheniensium aduersus eos. Narrat quæ Alcibiades gesserit pro Lacedæmoniis. Fœdus ictum inter Lacedæmonios, regem Persarum, & Tissaphernem, quas vrbes Chij ad defectionem solicitauerint, motum popularem Samiorum aduersus nobilitatem, & statum popularem in ea ciuitate constitutum. Habet denique multas res, & diuersas, varia fortuna inter Athenienses & Lacedæmonios ad Hellespontum gestas. Habet motum, & seditionem Athenarum, & rerum commutationem ex republica in paucorum dominatum, & vice versa ex dominatu paucorum in statum popularem, & restitutionem Alcibiadis ab exilio. Hæc sunt in vniuersum capita rerum, quæ hoc libro continentur.

Πασσυδεὶ. ἢ πανσυδεὶ, πανσυδίη, ἢ πασσυδίη. Ὅμηρος. παμπληθεὶ, ἢ πάσῃ ὁρμῇ.

Τοῖς ξυμπροθυμηθεῖσιν. Authoribus, & suasoribus eius expeditionis. ῥήτορες οἱ τῷ δήμῳ ξυμβουλεύοντες, οἱ ἐν δήμῳ ἀγορεύοντες, qui studiosiùs, & ardentiùs suaserant.

Θειάσαντες. Afflatu diuino correpti, vel religione impellentes. B

Ἐλύπει. Premebant, mœrore, & molestia afficiebant.

Ἅμα μὲ γάρ. Probatio ab enumeratione partium, & priuatim, & publicè amiserant pedestres, maritimasque copias.

Ἐνδιδόναι. Succumbere. 559.A

Καὶ τὰ τῶν ξυμμάχων ἐς ἀσφαλείας ποιεῖσθαι: Et socios præsidiis firmare, ac stabilire, tueri.

Τῶν δὲ κατὰ τὴν πόλιν. Et res vrbanas aliqua ex parte corrigere, & sumptus minuere. C

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Narrat motum totius Græciæ aduersus Athenienses, tam sociorum, quàm eorum, qui non erant socij. B

Ἐπηρμένοι ἦσαν. Erectis animis.

Καὶ παρὰ δύναμιν. αὐτῶν ἀφίστασθαι. Sic ego distinguo, supra vires: id est, quamuis impares essent ad resistendum. G

Ὀργῶντες. Impetu, & libidine animi de re iudicabant, rationi nullum locum relinquebant.

D Ὡς τό γ' ἐπιὸν θέρος οἷοί τ' ἔσονται. Futuram sibi facultatem, vt breui Athenienses superarent. Hic est germanus sensus.

Ἡ δὲ τῶν λακεδαιμονίων πόλις. Porrò Lacedæmoniorum ciuitas bene sperabat de successu rerum, & bello finiendo tum ob ea, quæ ante demonstrata sunt, id est, motum totius Græciæ, &c. tum quia Siculorum copiæ ineunte statim vere expectabantur. D

Πᾶσι τούτοις. Quia Græcia tota erat in motu con- E tra Athenienses, quia socij Lacedæmoniorum erant longè alacriores, quàm antea, quia vectigales Atheniensium ardebant studio defectionis.

Τοῦ ναυτικοῦ προσγεγενημένου. Classis accessione: classe aucta.

Πανταχόθεν. Itaque omnibus rebus confirmati bellum capessere cogitabant postpositis cæteris curis.

Λογιζόμενοι. Reputantes secum si bello finito res bene sibi cessisset, fore, vt maximis periculis libe- F rati imperio totius Græciæ ipsi potirentur.

Εὐθὺς οὖν. Ingreditur iam in narrationem rerum gestarum, docet Agidem regem Lacedæmoniorum, qui Deceleæ aderat cum præsidio per eam hyemem pecunias coegisse à sociis alendæ classis causa: Lacedæmonios verò imperasse sociis 100 naues ædificandas. 560.A

Μηλιέως κόλπου. Sinus maliacus, in cuius faucibus Sperchia, & Scarphia erant: Sperchia Septentriones versus, Scarphia versus austrum.

G Ἀπολαβών. Ingenti acta præda, ex ea pecuniam coegit. B

Τά τε ἄλλα. Socios nauales, τὴν ὑπηρεσίαν, armamenta, &c. C

Καὶ σούνιον τειχίσαντες. Et Sunio munito, vt naues, quæ commeatum subuehebant, tutò præterueherentur. vide libro 6. 241.

Καὶ τό, τι ἐν τῇ λακωνικῇ. Deserta munitione, quam in agro Laconico extruxerant, & cæteris sumptibus contractis, si qui non adeò necessarij videbantur.

Περαινόντων δὲ ταῦτα. Euboenses primùm demonstrat egisse cum Agide rege de deditione interea dum bellum ab vtrisque pararetur.

Καὶ οὐδὲν ἄλλο. L. V. Nihil aliud, quàm inuicem se in apparatu belli præuenire maturantibus. Scholia, nihil aliud, quàm bellum ipso apparatu tenus incipientibus. F. P. Et in renouando bello speciem incipientium bellum præbentibus: id est, apparantibus bellum perinde ac si tunc primùm illud mouerent.

561.B Κύριος ἦν. Habebat ius & merum imperium.

Δεινός. Formidabilis.

Επρασσεν. Operam dabat.

Χῖοι δὲ καὶ ἐρυθραῖοι. Narrat Chios, & Erytræos etiam ipsos studuisse nouis rebus: sed non ad Agim, sed ad Lacedæmonios se conuertisse.

Ερυθραῖοι. ἐρυθρά, πόλις ἰώνων. Στέφανος, ἡ Κνωποῦ πόλις, ἀπὸ Κνώπου.

Επῆγε. alliciebat. ἐπαγωγὰ ῥήματα.

Υπὸ βασιλέως γάρ. Etenim nuper impetrauerat à rege tributa, quæ regi debebat ex sua iurisdictione, hic est sensus. L. V. exegerat,

Τούς τε οὖν φόρους. Explicat consilium Tissaphernis, sperabat, si Lacedæmonij rerum potirentur, & Athenienses Ionia expellerent, fore, vt faciliùs tributa exigeret: id est, vt suis commodis consuleret, & regi socios adiungeret Lacedæmonios, atque ei gratificaretur.

Κοινῇ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔπρασσον. Vna eadem contendebant, eadem inter elaborabant.

562.A Καλλίγειτος δέ. Narrat Pharnabazum, & ipsum regis Persarum Satrapam eodem tempore, quo Tissaphernes dabat operam, vt Lacedæmonios regi socios adiungeret, contendisse ipsum quoque idem, quod Tissaphernes.

Προσεδέξαντο. Admiserunt.

Κατάσκοπον.) (ἐπίσκοπον.

Ικανὴ δὲ τὰ ἄλλα. Cæteras habet facultates, pecunias scilicet, copias, arma, &c. quas fama erat eam habere.

Ως ἐκεῖ οὐκ ἔλασσον. Quia nō minus nauium quàm 60. esse illis constabat: vel quia non pauciores 60, &c.

Καὶ τὸ μὲν πρῶτον. Mutationem consilij Lacedæmoniorum notat, & affert rationem.

Σεισμοῦ γενομένου. Eo omine deterriti refrixerunt.

Τοῦ δὲ ἐπιγιγνομένου. Res gestas anno vigesimo istius belli incipit explicare. Narrat Lacedæmonios ineunte statim vere misisse viros Spartanos Corinthum, qui per isthmum traiiciendas curarent naues in mare Ægæum: quò citius ad Chium contenderent.

563.A Καὶ τὰς ἄλλας. τὰς τῶν βοιωτῶν.

Ο μὲν οὖν καλλίγειτος. Docet legatos Pharnabazi noluisse sequi eam classem: noluisse etiam conferre pecunias, quas secum attulerant: quia nimirum non impetrauerant rem cupitam. Sed constituisse postea parata noua classe discedere.

Εκοινώνουν τό. κοινωνῶ τινὶ τινός. κοινωνοῦμαί τι. Non susceperunt vnà nauigationem, eos non sunt comitati suis nauibus.

Ες τὴν ἀποστολήν. Vt classis mitteretur.

Ωρμημένους. Destinasse, deliberasse.

Ουδ᾽ αὐτός. Id est, etiam ipse accommodauit se ad eorum voluntatem.

Προσετέτακτο δὲ ἄρχων. Præpositus, præfectus fuit huic classi.

Εποιοῦντο τὸν πλοῦν. Naues soluebant, nauigationem suscipiebant.

Καταφρονήσαντες ἀδυνασίας. Contempta imbecillitate.

Αγις δὲ αὐτοῖς. At Agis offerebat conditionem, vt illi ludos peragerent, & fœdus ludorum conseruarent, classem sibi traderent, se enim simulaturum esse suam.

Ετοιμος ἦν ποιήσασθαι. Volebat, studebat simulare classem esse suam.

Μὴ λύειν. Hinc colligimus quandiu ludi peragebantur, inducias fuisse publicè.

Τὸ πιστόν. Fidei pignus.

564.A Τῆς ἀποστολῆς τῶν νεῶν. αὐτὶ τοῦ τοὺς χίους ἀποστεῖλαι τὰς ναῦς.

Οἱ πολλοί. plebs, τὸ πλῆθος, πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Οἱ δὲ ὀλίγοι. τὸ ἑξῆς, οὐ βουλόμενοι.

Πρὶν τι καὶ ἰσχυρὸν λάβωσι. Priusquàm aliquod præsidium nacti essent. ἰσχυρόν, αὐτὶ τῆς ἰσχύος.

Εθεώρουν ἐς αὐτά. Spectatum eos venerant, quod nunquam fecissent, nisi fœdere cautum sibi esse existimassent: erant enim hostes, & capitales.

Επηγγέλθησαν γάρ. τὰ ἴσθμια δηλονότι. Indicti fuerant ludi, promulgati, denuntiati.

Καὶ κατάδηλα μᾶλλον αὐτοῖς τὰ τῶν χίων ἐφάνη. Et Chiorum conatus, & consilia, quippe quæ poterant perspici, facilè patefacta sunt.

Κατάδηλα: quia ἐκ τοῦ περιφανοῦς ἐποιοῦντο, καταφρονήσαντες. &c.

Τὰ τῶν χίων. Quæ spectabant ad defectionem.

Κεγχρειῶν. Oppidum, & naualia Corinthiorum in Ægæo. Lechæum in Ionio portus.

Προσπλεύσαντες. Aduersus eos progressi.

Ισαις. Quia postea 37.

Επῆγον. Eliciebant eos in altum, quia celeritate nauium, scientia, & artificio gubernatorum freti, sperabant se elusuros in aperto, & patenti mari, vel producta longius acie eos circunuenturos.

Επὶ πολύ. Ad multas horas, ad tempus refero, non ad spatium, vt Laurentius Valla.

Παραπλέοντας. Terram legentes.

Ορμίζουσι. Deducunt in portum.

565.A Επέταξαν. Disposuerunt, vt scilicet eas obsiderent quodammodo, & eius rei causa stationem obtinerent.

Ορμίζονται. In stationem se recipiunt, stationem subierunt.

Καὶ ὁρῶντες τὴν φυλακήν. Qui cùm cernerent eiusmodi moram pro tuendis nauibus fore difficilem, & laboriosam, de incendenda classe cogitarunt.

Ωρμημένων ἤδη τῶν. Properantibus, incitatis.

Αποκνῆσαι. Ne desisterent.

566.B Τὴν λευκάδιαν. Locus opportunissimus ad obseruandas naues, quæ ex Sicilia Corinthum nauigant.

Κώρυκον. Montem intelligit iam è regione Teo insulæ in Ionia. aliâs antrum significat Parnasso, necnon in Cilicia.

Προξυγγενόμενοι. Congressi antea.

Τῶν ξυμπρασσόντων. Sociis coniurationis.

Καὶ οἱ μὲν πολλοί. τὸ στράτηγημα, explicat, quo Chij à Chal-

Chalcideo, & Alcibiade impulsi sunt ad defectionem, curauerant (inquit) nobiles, vt Senatus cogeretur: atque ita introductis Chalcideo, & Alcibiade, illis autem multa, & magna pollicentibus, Chij crediderunt, & statim illi, & Erythræi defecerunt.

Παρεσκεύαστο. Data fuerat opera.

Πολίχνα. πόλις τῆς τρωάδος. Στέφανος, ὁ πολιχναῖος.

567.A Τά, τε χίλια τάλαντα. τὸ ἑξῆς, ἐψηφίσαντο κινεῖν. libro 2. 56. καὶ χίλια τάλαντα ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει χρημάτων, ἔδοξεν αὐτοῖς ἐξαίρετα ποιησαμένοις, χωρὶς θέσθαι, καὶ μὴ ἀναλοῦν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων πολεμεῖν. ἢν δέ τις εἴπῃ, ἢ ἐπιψηφίσῃ κινεῖν τὰ χρήματα ταῦτα ἐς ἄλλό τι, ἢν μὴ οἱ πολέμιοι νηΐτῃ στρατῷ ἐπιπλέωσι τῇ πόλει, καὶ δέῃ ἀμύνασθαι. θάνατον ζημίας ἐπέθεντο. ἀνακόλουθον.

Ὕπαρχος. Proprætor.

568.A Ἀντιπληρώσαντες. In eorum locum substitutis, vel armatis ex ipsa insula, &c.

Ἐβούλετο γάρ. Consilium. Ambitione Alcibiadis hoc ita factum.

Τὸ ἀγώνισμα. Præclarum istud facinus.

Λαθόντες οὖν. Cùm igitur plerunque cursus clandestinè confecissent, & non ita multò ante Strombichidem, & Thrasyclem Miletum peruenissent.

Ξυνδιώκων. Vnà cum Strombichide contendens eò, & properans.

Κατὰ πόδας. E vestigio.

Λάδη: νῆσος αἰολίδος. Στέφανος.

569.A Ἀναίαν. Cariæ vrbem, è regione Sami, ab Anæa Amazone ibi sepulta. Στέφανος, ἀναῖται οἱ πολῖται. lib. 3.

Διὸς ἱερόν. πολίχνιον ἰωνίας μεταξὺ λεβέδου, καὶ Κολοφῶνος, ὁ πολίτης διὸς ἱερίτης. Στέφαν.

570.A Καὶ τοῖς γεωμόροις μετεδίδοσαν. L.V. Vrbemque sociis distributionis communicauerunt interdicta facultate iam vlli è populo aliquid aliud his ab illis, aut illis ab his elocandi, cōducendive F. P. Et cum rusticis nihil iam communicabant: nec licebat amplius cuiquam plebeio ius connubij, & affinitatis cum rusticis contrahere.

Οὔτε ἐκδοῦναι. Mutata consecutio, ἐκδοῦναι ἐς ἐκείνους.

Μετὰ δὲ ταῦτα. Narrat expeditionem Chiorum in Lesbum insulam, vt eam ad defectionem solicitarent: necnon in Hellespontum: & aperit eorum consilia, quibus scilicet adducti tanto ardore animi bellum administrabant. Partim itaque ambitione quadam actos eos hoc fecisse declarat: vt ipsi soli sine Peloponnesiis id præstitisse viderentur: partim, vt socios eiusdem fortunæ, ac periculi plures haberent, atque ita eiusmodi præsidiis munirentur.

Αὐτοί. ἄνευ πελοποννησίων.

Πλήθει. Multa manu, copiis frequentibus.

571.A Ἐρεσσόν. πόλις ἐν λέσβῳ ἀπὸ ἐρέσου τοῦ μάκαρος. ἐξ ἧς θεόφραστος ἀριστοτέλους γνώριμος. ἐρέσιος ὁ πολίτης.

Νεῶν χίων: τεσσάρων δηλονότι.

Καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν ὁπλίταις πεζῇ. hic distinguendum.

Ἄντισσαν. πόλις λέσβου ἐφεξῆς τῷ σιγρίῳ: ὅθεν τέρπανδρος ὁ μουσικώτατος Κιθαρῳδός, ἀπὸ ἀντίσσης τῆς μάκαρος θυγατρός. ἔστι καὶ μία τῶν κυκλάδων. Στέφανος.

Ἠναντιοῦτο. Nihil succedebat, omnia resistebant.

Ἀπεκομίσθη. Recepit se.

Δαφνοῦντα. φωκικὴ πόλις.

Πάνορμον. πόλις σικελίας. λιμὴν ἐν μέσοις κεραυνίοις ὄρεσιν. Στέφανος. sed iam τῆς μιλησίας.

Οἰνοῦσσαι. Στέφανος, vnam facit.

Σιδούσης. πόλις ἰωνίας.

Πτελεοῦ. πόλις ἰωνίας, à copia τῶν πτελεῶν, id est, vlmorum.

Ἃ ἐν τῇ ἐρυθραίᾳ εἶχον τείχη. L.V. Quos muros in Erythræa habebant, diruerunt. F.P. ἴσως: quas vrbes, &c. obtinebant.

572.A Καρδαμύλην. Oppidum aliâs Laconicum, iam vicus in Chio.

Φαναῖς. ἀκρωτήριον τῆς χίου, παρὰ τὸ ἐκεῖθεν ἀναφαίνεσθαι τῇ λητοῖ τὴν δῆλον. Στέφανος.

Ἀπαθῆ οὖσαν. Illæsam, non direptam.

Διεπόρθησαν. Diripuerunt, populati sunt, vastauerunt.

Χῖοι γὰρ μόνοι. Instituit hic purgationem Chiorum, qui defecerant ab Atheniensibus, & occurrit quodammodo ad illud, quod poterat obiici. Chiorum ager fortunatus, & beatus erat, cur igitur illi non conseruarunt eum rerum suarum statum? λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος, non insolentia hoc fecerunt. 2. sed freti firmissimis præsidiis, quæ se sperabant habituros, multis (inquam) sociis ciuitatibus, quas eiusdem periculi socias fore sperabant. 3. quia intelligebant res Atheniensium esse infirmissimas vel iudicio ipsorummet. Itaque efficit Chios fortunæ culpam non debuisse præstare: neque esse vertendam illis vitio. Artificiosè hæc dicuntur.

Εὐδαιμονήσαντες, ἅμα καὶ. Simul beati, & modesti post Lacedæm. fuerunt, id est, secundis rebus non sunt facti insolentes.

Καὶ ὅσῳ ἐπεδίδου. Incrementum. L. V. qui quò magis ciuitas proficiebat, eò magis ei instruendæ, atque ornandæ operam dabant. F. P. imò vnà cum incremētis reipublicæ crescebat etiam eorum virtus, & modestia.

Ἐπεδίδου ἐπὶ τὸ μεῖζον. Crescebat.

Τόσῳ καὶ ἐκοσμοῦντο. Eò magis dabant operam modestiæ.

Ἐχυρώτερον. Vt essent magis muniti.

Παρὰ τὸ ἀσφαλέστερον. Contra suas rationes: contra id quod erat futurum tutum, & firmum, ac salutare ipsis.

Εἰ δέ τι. Quod si quid opinione lapsi sunt, (vt solet contingere humanitus) tamen cū multis lapsi sunt.

Ξυναιρεθήσεσθαι. A multis captum, vel euersum iri.

Τὴν ἁμαρτίαν ξυνέγνωσαν. ξυνήμαρτον.

Καταπαύσωσι τὴν ἐπιβουλήν. Conatus compescerent.

Ὁπλιταγωγοί. Quales describit Cæsar initio libri quinti.

573.A Προεξάρξαντες. Commisso prœlio prius, superantur.

Ἀτακτότερον χωροῦντες. Hæc est causa: quia ordines non seruabant. L.V. Latiùs exporrecto suo cornu.

Καὶ ξυνέβη. Rem nouam, & memoratu dignam attingit Thucydides, Ionas vicisse Dorienses hinc inde, id est, Milesios Ionas vicisse Argiuos: Athenienses Ionas ex acie aduersa vicisse Peloponnesios.

Ἰσθμώδους. Facultas rei peragendæ.

Περὶ δείλην ὀψίαν. Sub crepusculum vespertinum.

D Ξυνεπιλαβέσθαι. Vt reliquias belli persequerentur,& Athenienses euerterent.

E Τειχίσαντες τῆς μιλησίας. Nam erat φρύγιον etiam prope Trachinem.

Ὅπου γὰρ ἔξεστιν ἐν ὑστέρῳ: ἀπὸ τοῦ ἀσφαλοῦς. Tutius esse rem differre: vt spatio temporis interposito, liceat explorare copias hostium, nauium numerum, & alia id genus, vt inita ratione videant an tuto committi possit prœlium. Efficiebat itaque se non esse temere discrimen subiturum.

574.B Σαφῶς. Hic ego distinguo.

Ἱκανῶς. Quod satis sit.

Καὶ καθ' ἡσυχίαν. Et per otium, id est, non vrgente hoste.

Οὐδέποτε. Se nunquam temerè belli fortunam tentaturum.

Εἴξας τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει. Superatum fugæ infamia.

Οὐ γὰρ αἰσχρόν. A turpi: sed κατὰ σύγκρισιν: turpius est superari cum maximo periculo reipublicæ, quàm cedere non victum salua republica.

C Ἡ μόγις. Summa argumentationis hæc est. Si non licet subire pericula vel lacessitis, vel non lacessitis nobis propter acceptam cladem in Sicilia, multò minùs licet dum nulla imposita est necessitas. Argumentum à maiori ad minus: sed subest probatio argumenti ἐπὶ ταῖς γεγενημέναις ξυμφοραῖς.

Σπουδῇ. μόλις. Ὅμηρος ἰλιάδος β. σπουδῇ δ' ἕζετο λαός.

Αὐθαιρέτους. Vltro suscepta.

D Τῶν σκευῶν. Instrumento duntaxat, quod secum attulerant.

Οὐκ ἐς τοῦτο μόνον. Non solum dum præfuit huic classi.

575.A Ἐπικατάγονται. Post eos digressos appellunt.

Τὰς μετὰ χαλκιδέως. Quæ cum Chalcideo fugatæ fuerant: & tamen, nihil tale supra vidimus, cognouimus paulò post fœdus factum Chios cum decem nauibus fugæ sese mandasse insequentibus Atheniensibus: sed tamen Chalcideus non aderat. Suspicor itaque locum esse mendosum aut hunc aut illum, καὶ ἐλθούσης παρὰ χαλκιδέως ἀγγελίας.

B Ἀλλ' ἡ ἀδικίας: αὐτὴ τοῦ ἄλλας ἦ.

Ἐπῃνέθησαν. L.V. Præcipua extitit laus Syracusanorum. F.P. probata fuit potissimùm virtus Syracusanorum.

C Ἔλαβε χρήματα πάνυ πολλά. Magna vi pecuniæ potitus est.

Παλαιόπλουτον γὰρ ἦν. Erat enim oppidum à priscis vsque temporibus locuples.

Παρὰ σφᾶς αὐτοὺς κομίσαντες. Traductis ad se, & iunctis suo exercitui, & nullo maleficio affectis.

Ξυνέταξαν. Suis ordinibus admiscuerunt.

Στατῆρα δαρεικόν. Minam valebat, vt sunt nummi aurei lusitani nostris temporibus.

D Καταστήσας ἐς φυλακήν. Præsidio muniuit.

Ἐς δραχμὴν: αὐτὴ τοῦ μέχρι δραχμῆς. In singula capita singulas drachmas dabat quotidie: ita, vt singulos menses singuli remiges tricenas drachmas haberent.

Τριώβολον. Id est, dimidiam drachmam.

576.A Μαλακὸς ἦν. Mollior, languidior erat, id est, non resistebat acrius.

C Ἀσχάλλοντες. ὅτι paulo ante διακληρωσάμενοι.

Ἐθαλασσοκράτουν. Mare obtinebant: maris imperio potiebantur.

A Τούτου μὲν ἐπέσχεν. L.V. Maturabat eam rem perficere. F.P. Ab ea re abstinuit, ea re supersedit.

Βελτίω ὄντα. Quia Milesij obsidione liberati fuerant, & Iasus subacta.

577.A Ἀπρόθυμοι ἦσαν. Non erant propensi animis.

D Διείργοντο, καὶ καθωρμίσαντο: ἀναγκαῖ.

578.A Ἐπὶ προδοσία -- ἀφειμένοι.

Ἐκ τῆς σάμου. L.V. & author annotationum, ex Samo, id est, à Samiis confictum: ego à captiuis, B qui ad Samum detinebantur.

Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ἡ τῶν ἀθηναίων στρατιά: transit ad Athenienses. Docet interea dum Astyochus, & Pedaritus, alter ad Miletum contendit, alter Chium repetit, classem etiam Atheniensium circumuectam montem incidisse in naues hostium: & dum eas insequuntur, amisisse tres naues, cæteras ad Phænicuntem sese recepisse.

B Καὶ ὥσπερ ἰδόντες. Quas simulatque conspectas insequi cœperunt, statim tempestas est exorta.

C Αἱ μὲν μάλιστα ὁρμήσασαι. L.V. quæ præ cæteris instructæ erant. F.P. quæ ante alias procurrerant, & insecutæ fuerant.

Διαφθείρονται. Pereunt, καὶ ἐκπίπτουσιν. L.V. impactæ mœnibus Chiorum. F.P. fluctibus eiiciuntur ad vrbem.

D Ἱερόν. πρὸς τὸ σημαινόμενον, τοῦ ἀκρωτηρίου δηλονότι.

579.A Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον. Renouatum fœdus inter Lacedæmonios, & regem Persarum narrat: & simul causam explicat, cur ita fuerit renouatum: D hæc fuit, quia Peloponnesij non indigebant neque stipendio, neque commeatu.

B Ἐνδεῶς. Iniqua, non iusta.

580.A Κέλητι. κέλης equus, qui à sessore agitatur, iam nauigium actuarium: non tamen quod vnico remo ageretur: nam mihi non fit verisimile Theramenem conscendisse tam paruum nauigiolum, cùm mare magnum esset nauigaturus.

Ἀφανίζεται. Demergitur: ita, vt nunquam posthac visus fuerit: tollitur è conspectu hominum.

E Οἱ δ' ἐκ τῆς λέσβου ἀθηναῖοι. Narrat Athenienses Lesbo profectos ad Chium insulam venisse, & copiis expositis Delphinium castellum Chiorum muniuisse.

Οἱ δὲ χῖοι. Exponit causas, cur Chij eam munitionem non impediuerint: quia superioribus præsidiis afflicti fuerant sæpius: quia discordes erant animis.

Ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ τοῦ τυδέως, &c. ἡσύχαζον τὸ ἑξῆς. vt sit sensus, à seditione abstinebant, quam- F uis haberent iustas causas arma capiendi. Causæ erant, quia factio Laconica sumpserat capitis supplicium de nonnullis propter suspicionem Atticismi.

B Τεθνεώτων. Capitis supplicio affectis.

Κατ' ἀνάγκην ἐς ὀλίγον. Coacta, & vi à paucorum dominatu premeretur, detineretur.

Καὶ οὔτ' αὐτοὶ διὰ ταῦτα. Eamque ob causam neque ipsi pares se existimabant Atheniensibus, neque manum militum peregrinorum, quæ erant G cum Pedarito. Hic est sensus germanus.

C Ἐκ δὲ τῆς πελοποννήσου. Narrat 27 naues Lacedæmoniorum in Ioniam venisse: & inter nauigandum in viginti naues Atticas incidisse: cepisse tres: cæteras aufugisse: sed primo loco docet, quæ naues essent istæ.

Περὶ ἡλίου τροπάς. τὰς χειμερινὰς intelligit.

Τῆς ἀ-

581.A Τῆς ἀσίας. Nam ἔστι καὶ κρήτης πόλις. Στέφανος.

Ευτεῦθεν δή: αἰτὶ τοῦ δέ.

Ως ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες. Quaſi in tuto eſſent, quaſi extra periculum, &c.

B Αγγελίαν. Modò perſonam ſignificat, modò rem ipſam.

Ξυμπαρακομισθῆναι. Vt præſidio eius claſſis muniti deducerentur.

Οἱ γὰρ οἰκέται. Digreditur & docet cauſas, cur Chij à terra tam grauiter vexarentur. Magnam ſeruorum vim habebant (inquit) Chij. Hi ſerui, tum quia ſeuerius in eos, ſi quid delinquebant, animaduertebatur, tum quia caſtra hoſtium erant propinqua vrbi, ad hoſtes perfugiebant, & cùm eſſent periti locorum, magna damna Chiis inferebant.

Καὶ μάχῃ. ἐπιδιόρθωσις.

C Διὰ τὸ πλῆθος. Ne freti ſua multitudine in dominos inſurgerent, & in eos impetum facerent.

Βεβαίως. Propter locum occupatum, & munitiones erectas.

Κακά. Detrimenta attulerunt.

Καὶ ἀπλοῦς ὄντες. Facultas ſuccurrendi.

Καὶ στρατοπέδῳ, καὶ ναυσὶν. Et dum alia maiore munitione circumuallabantur. L. V. refert ad Aſtyochum circumuallantem exercitu, ac nauibus, ampliore caſtro hoſtium caſtrum.

D Υστερα. Poſthabenda, contemnenda.

Ξυμπαρακομίσαι. Miletum deducerent ſuo ſeptas præſidio.

582.B Η φυλακή. Munus obſeruādi mandatum fuerat.

Σύμην. ... ἀπὸ σύμης τῆς ἰαλύσου, ἡ πρὶν μετάπτωτης ἐπὶ αἴγη.

Ησθάνετο. ὁ χαρμῖνος ὥσπερ εἶχε. Nō refectis copiis, &c.

C Πρὶν ἔκπυστος γενέσθαι. Priuſquàm fama de ipſius aduentu emanaret.

Καὶ αὐτῷ ὑετός τε. Cùm imber, & cœlum nubilum. τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, αἰτὶ τοῦ ὁ ὄχλος.

D Ελάσσοσιν. Hoc refert L. V. ad naues Aſtyochi: cùm tamen ſit ad claſſem Charmini referendum.

583.A Λωρύμοις. πόλις καρίας, καὶ λιμὴν ῥόδου. Στέφανος.

Απαντῶν δὲ ἤδη ὄντων. Docet quid egerint Peloponneſij ad Cnidum coacta tota claſſe, reficiebant naues, agebāt cum Tiſſapherne de tota ratione belli: ſi qua res geſta fuerat, quam non probarent, corrigebant.

B Μάλιστα δὲ ὁ λίχας ἐσκόπει. Ergo præſtabat cæteris prudentia.

D Κάμειρος. Ομηρ. Λίνδον, ἰηλυσόν τε, καὶ ἀργινόεντα κάμειρον. Hinc fuit Piſander poeta inſignis. Στέφανος.

Εξεφόβησαν. Terrorem iniecerunt.

584.A Πελάγιοι. Altum tenentes.

Υστερήσαντες δὲ οὐ πολλῷ. Itaque cùm ſerius aliquanto veniſſent.

B Εν δὲ τούτῳ καὶ ἔτι πρότερον Tranſit ad alia. Docet Alcibiadem poſt prœlium Mileti factum, & Chalcideum in eo cæſum, veniſſe in ſuſpicionem Lacedæmoniis: itaque Magiſtratus Lacedæmoniorum ſcripſiſſe ad Aſtyochum, vt eum tolleret de medio. Quare Alcibiadem ſubodoratum rem, ad Tiſſaphernem ſeſe recepiſſe: & paulatim eum auertiſſe ab amicitia Lacedæmoniorum, & à ſtipendio pendendo claſſi.

Πρὶν ἐς τὴν ῥόδον ἀναστῆναι. L. V. antequàm Rhodum ad deficiendum induxiſſent. F. P. antequàm caſtra mouiſſent Rhodum verſus.

Χαλκιδέως. Quo cum venerat Lacedæmone, & qui fauebat ei, vt veriſimile videtur.

Εκάκου μάλιστα. Reſiſtebat maximè, opponebat ſe, vt eas affligeret. affligebat, ad verbum.

Διδάσκαλος πάντων γιγνόμενος. Docendo Tiſſaphernem omnia, quæ erant obfutura ſcilicet Peloponneſiis.

Τήν τε μισθοφορὰν ξυνέτεμεν. Stipendium contraxit, minuit.

Εκ πλείονος χρόνου. Spatio enim temporis opus eſt ad rerum vſum percipiendum, & ſcientiam cuiuſlibet artificij conſequendam.

B Οὐ τοσοῦτον πενίᾳ. λύσις τοῦ αἰτιτείνοντος.

Υβρίζοντες. Inſolentius viuentes.

D Οἱ μέν. Alij eſſent imbecilliores: ἀσθενέστεροι.

Οἱ δέ. Alij claſſem inualidam redderent, deſerentes debitum ſtipendium, quod eſt obſidis loco.

585.A Απήλασεν: γράφεται ἀπήλλαξεν. Amandabat repulſam paſſos.

B Τὰ εἰκότα ὠφελήσειν. Subleuaturum vt par eſſet.

C Παρεσκευάζετο μέλλησει. Cunctanter: vel eſt ἅμα γῆ, αἰτὶ τοῦ ἔμελλε παρασκευάσασθαι.

C Καὶ βασιλεῖ ἐξεῖναι. Vt regi liceat alteram partem cum altera committere, ita, vt inter ſe certantes atterantur.

Γενόμενος δ' ἄν. A contrariis: πραγματική, quòd ſi ad alteram tantùm partem deferatur imperium, deſtitutum iri regem ſociis, quibus cum alteram factionem iam factam præpotentem deiicere, ac ſuperare valeat.

D Ευτελέστερα δὲ τὰ δεινά. Minoris autem eſſe faciēda illa pericula, quæ paruo ſumptu ſubeuntur.

Καὶ ἅμα. Locus à contrariis.

Επιτηδειοτέρους τε εἶναι. Quòd ſi detur optio vtros potius iuuare rex debeat, Athenienſes potius eſſe iuuandos, qui maris, non terræ imperium ſibi vendicent.

Τόν λόγον τε ξυμφορώτατον. Qui & verbis & factis idem maximè faciant, atque rex ipſe, quia ſcilicet vt rex in ſeruitutem redigere volebat, ita & ipſi Græcos.

E Ξυμφορώτατον. Maximè conuenientem.

586.A Αποτεμνόμενον. Reſecantem. metaphora à carpentariis, id eſt, cùm imminuerint opes Athenienſiū, vel imminutis iam opibus Athenienſium.

B Κακῶς. Malignè, parcè.

Τὴν ἀκμήν. Vires.

587.A Εκινήθη ἡ δημοκρατία δηλονότι, tentata eſt.

Υποτείνοντος. Oſtendente, porrigente.

B Περιποιήσειν τὰ πράγματα ἐς ἑαυτούς. Rempublicam ad ſe trāſlaturos, id eſt, eius adminiſtrationē.

F Ξυνίστασαν. Socios coniurationis adiungebant homines idoneos ad eam rem.

C Τὰ ἀπὸ τοῦ Αλκιβιάδου. Id eſt, de eius reditu: quæ ab Alcibiade agebantur. Hic latenter carpit Thucydides aſtum eorum, qui coniurationem fecerāt. Alcibiades dederat primus materiam rerum innouandarum: illi aſtutè, vbi rem procedere animaduerterunt, veriti ne ſi Alcibiades reſtitueretur, tyrannidem occuparet, ſe verò à rerum adminiſtratione amoueret, de eo ab hac amouendo agere cœperunt.

G Εὔπορα. Expedita. ἡ μεταφορὰ à trāſitu vadorum.

Καὶ πιστά, et tuta.

Αλλ' ὅτι ἀλκιβιάδης. Exponit rationes, quibus adductus Phrynichus nō probaret reditum Alcibiadis, quia ſuſpicabatur eum, non reipublicæ, ſed ſui cauſa hæc moliri: ſibi autem videndum

esse, ne inter se, & regem oriretur aliquod dissi- A dium.

D Οὐκ εὔπορον εἶ) λέγων· τὸ ἐξῆς περιϊδόμενον ἀθηναίοις πράγματα ἔχειν. Non factu facile esse prædicans, regem Lacedæmoniorum amicitia neglecta, &c. sequi societatem Atheniensium, & in maiores, grauioresque molestias incidere.

Ἐν τῇ θαλάσσῃ ὄντων. Id est, maris imperium sibi vendicantibus.

588.A Τάς τε ξυμμαχίδας πόλεις. Alterum incommodum, quo deterrebat Phrynichus: Ciuitates, quæ B defecerunt, non sunt rediture in gratiam: quæ sunt imperio subiectæ, in eo non permanebunt. ταῖς πόλεις, αἵτινες περὶ τῶν πόλεων.

Οὐ γὰρ βουλήσεσθαι αὐτούς. Confirmatio à voluntate. homines amant libertatem.

Τούς τε καλοὺς κἀγαθοὺς ὀνομαζομένους. A voluntate virorum bonorum argumentatur. Viri boni malunt statum popularem, quàm dominatum paucorum. Tria genera ciuium constituit.

Αὐτούς. τοὺς ὀλιγαρχικούς. Non viros bonos, vt C Scholia volunt.

B Ποριστάς. L.V. qui largitionibus vterentur. F.P. qui duces, authoresque futuri essent calamitatum reipublicæ.

Ἐξ ὧν. Ex quibus malis ipsi οἱ ὀλιγαρχικοί magnos perciperent fructus, magnos quæstus facerent.

Σωφρονιστὴν. Et moderatorem τῶν ὀλίγων, qui illos refrænaret, atque compesceret.

Καὶ ταῦτα παρ' αὐτῶν γε τῶν ἔργων. Ab effectis fi- D dem facit: vnde hæc tu nosti? quænam istius voluntatis, atque opinionis ciuitatum indicia, & argumenta habes? facta ipsa (inquit) clamant, & arguunt. Ciuitates re ipsa doctæ, ita sentiunt.

Οἱ δὲ ξυλλεγέντες. Sed qui conuenerant ex coniuratis, rata fecerunt ea, quæ secum iam constituerant, id est, conditiones acceperunt.

C Ξυμμαχία. Coniurationem nunc significat.

Τῆς καταλύσεως τοῦ δήμου. De statu populari tol- E lendo.

D Κακῶς δρᾷ. Maleficio afficeret, vlcisceretur se.

Ὡς κωλυτὴν ὄντα. Qui interpellaret ipsius reditum.

Τρέπεται. Comminiscitur. ἡ μεταφορὰ ab iis, qui diuertunt aliquò.

589.A Φθείρει. Deteriores facit.

Ξυγγνώμην δὲ εἶ). Purgabat se simul de crimine proditionis. λύσις τοῦ αἰτιάματος. Concessio, deprecatio.

B Μαγνησίας. Quæ Themistocli εἰς ἄρτον à rege Persarum data ν' τάλαντα ἔφερε τοῦ ἐνιαυτοῦ. λάμψακος in vinum, μυοῦς, εἰς ὄψον. lib. primo. Erant & aliæ Magnesiæ.

Διόπερ καὶ περὶ τῆς μισθοφορᾶς. L. V. eoque libentius ferebat stipendium non esse persolutum. F.P. Efflagitabat, exposcebat mollius, & languidius. ἡ μεταφορὰ à corpore, ἀντελάβετο.

D Ἐν φυλακῇ ἔχειν. Præsidiis tueri.

590.A Ἐστρατήγει. Quasi diceret, non solùm magi- G stratus ei non est abrogatus, sed etiam habebat potestatem rerum huiusmodi administrandarum.

Ἐκ τοῦ τοιούτου. Ob huiusmodi occasionem.

Καὶ ὥς. Raptim, & properè. L. V. Sed etiam tanquam sic Samus esset duratura.

Δόξας δὲ ἀλκιβιάδης. Nulla fides habita literis eius, suspicati omnes sunt propter priuatas inimicitias hæc eum de Phrynicho scripsisse.

Παρεσκεύαζε. Monebat, atque inducebat. B

Βουλόμενον δὲ ὅμως πιστευθῆναι. Sibi haberi fidem apud regem.

Ἄλλως τε καὶ, ἐπειδή. Præsertim posteaquàm sensit eos non probare fœdus per Teramenem initum, id est, præsertim oblata ea occasione.

Ἤδη γὰρ κατὰ τοῦτον τὸν καιρόν. Nam per idem tempus, quo Peloponnesij erant Rhodi, accidit, vt Lichas re verum esse demõstraret id, quod ab Alcibiade Tissapherni dictum fuerat. Lacedæmonios scilicet id agere, vt asserāt in libertatem Græcos, id quod re declarabat.

Ἐγεγένητο. ἡ διαφορὰ δηλονότι. C

Ἐπηλήλυθεν. Comprobauit, veram esse demonstrauit. L.V. superuenit.

Οὐ φάσκων. Qui negabat.

Προθύμως προσέκειτο. Studiosè ei dabat operam.

Οἱ δὲ μετὰ τοῦ πεισάνδρου. Pisander & collegæ peruenerant iam Athenas, agere cœperant cum populo de reditu Alcibiadis, & de mutatione status reipublicæ, multi resistebant: sed tandem Pisandri astu manus dederunt.

Κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν. Multa in summam col- D ligentes.

Τοὺς νόμους βιασάμενος. Qui leges rupisset. L.V. 591.A si contra leges. F.P.

Εὐμολπιδῶν. γένος ἀπὸ εὐμόλπου τοῦ θρακὸς, ὃς καὶ τὴν μύησιν εὗρεν. Hi sacris præerant.

Κηρύκων. γένος ἐν ἀθήναις ἀπὸ Κήρυκος τοῦ ἑρμοῦ. Vide Suidam in voce Εὐμολπίδαι.

Ἐπιθειαζόντων. Obtestantibus.

Ἐφέρετο. αὐτὶ τοῦ ἔφερεν. C

Ὅπῃ ἂν αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἕξειν. Rem transige- D rent, vt è republica maximè fore visum illis esset.

Παρέλυσεν. Amouit, abrogauit: speciosa præscriptione vsus amouit.

Ἐπὶ δίκαις, καὶ ἀρχαῖς. Qui præerant iudiciis, & 592.A magistratibus.

Καὶ τἄλλα. Id est, cæteros ciues, qui non erant in magistratu, nec præerant iudiciis.

εὐφυλακτοτέρα γάρ. Commodiùs enim obseruari B poterat Rhodus.

Ἀλκιβιάδης δέ. Nouum Alcibiadis artificium ex- 593.A plicat. Intelligebat Alcibiades se non posse præstare, quæ fuerat pollicitus Atheniensibus. Quid F ita? Quia perspexit Tissaphernem in eam rem non ita esse propensum: itaque eas conditiones pacis petiit ab Atheniensibus, vt illi de pace desperantes colloquium diremerint, & domum se receperint irati Alcibiadi, quòd se decepisset.

Δοκεῖ δέ μοι καὶ παραφέρνης. Interponit suum iudi- B cium: & explicat causas, metum scilicet Tissaphernis, ambitionem Alcibiadis.

Ξυμβασείοντα: vt πολεμησείω, sic ξυμβασείω.

Καὶ ὥς. Etiam sic, id est, cupientem vtrosque terere.

Τοσαῦτα ὑπερβάλλων. Tot conditiones postulabat modum excedens.

Ἐκπολεμηθῆναι. Ne hostes sibi penitus fie- D rent.

Δεδιώς. Explicat consilia Tissaphernis, verebatur ne inopia stipendij cogerentur Peloponnesij prœlio

prœlio decertare cum Athenienſibus, & facilè ab A eis ſuperarentur: vel remiges, & ſocij nauales diffugerent, atque ita Athenienſes ſoli ſine ſe potirentur voto ſuo. Denique ne commeatus inopia cogerentur Peloponneſij diripere, ac prædari Aſiam.

594.A Οὐω.πλεονάζει,πρὶς τοῦ δευτέρ.τοὺς δὲ τρίτας.

B Μαιάνδρου πεδίῳ. Mæander fluuius Lydiam, Cariamque præterfluens, paucis propè Miletum ſtadiis placidiſſimus in mare exit.

595.B Τριόπιον. πόλις καρίας, ἀπὸ τριόπου πατρὸς ἐρυσίχθονος, B ἢ καὶ τριοπία.

D Ἀναίτης. ἀναία πόλις καρίας. E regione Sami.

596.A Καρτερᾶς. Atrox, acre.

C Φρούριον. Præſidium.

Καὶ φυλακὴν, & excubias.

Ἐθάρσησεν. Erexit animum, audacior factus eſt.

D Ὑπὸ γὰρ τὸν πρὸ τοῦ χρόνον. Reddit rationem, cur ὑπόπτως εἶχον.

Κατέλαβον. Occuparunt, obſtrinxerunt, deuinxerunt. C

Καὶ περὶ ἐπαναστάντας. ἀντὶ τοὺς καὶ περὶ ἐπαναστάντων.

597.A Ἀνεθήσεται. Remittantur, deſerantur, deſtituantur.

Ἀντεῖχον. Suſtinerent.

B Οὗτα περὶ χίον. Loco Strombichidis.

Ἐπὶ τὴν ἀρχὴν. Ad munus demandatum.

C Ἐπίκλοπον. Simulatè ſcilicet. hoc explicat paulò poſt.

Καὶ γὰρ καὶ φυγή. Altera cauſa.

D Ἀκινδύνως. Nam ſi antea id fuiſſent moliti, in ſuſ- D picionem defectionis incidiſſent: itaq; Athenienſes eos facilè oppreſſiſſent.

Περὶ μὲν οὖν τὴν Θάσον. In Thaſo igitur res cecidit contra eorum vota, qui dominatum paucorum conſtituere volebant.

Δοκεῖ δέ μοι. Digreſſiuncula. In aliis quoque locis Athenienſium imperio ſubiectis meo quidem iudicio.

Σωφροσύνην γὰρ λαβοῦσαι. Reſipiſcentes enim ciuitates, vel attentiores ad rem ſuam factæ, & ex- E cluſo metu rerum, quas agendas ſuſcipiebant, id eſt, depoſito metu Athenienſium.

598.A Ἐχώρησαν. Progreſſæ ſunt ad certam, & apertam libertatem.

Εὐνομίαν. Status, in quo res rectè, iure, ac legibus conſtitutæ ſunt, id eſt, poſtpoſita libertate Athenienſium, quæ erat ſpecioſa, & verbo tenus.

B Λόγος τε ἐκ τοῦ φανεροῦ. Et præmeditati fuerant orationem, quam vulgò diſſeminabant, paſſim fe- F rebant ſtipendium non eſſe dandum niſi iis, qui militarent, & ad reipublicæ adminiſtrationem quinis hominum millibus, non amplius patere aditum oportere.

C Ἦν δὲ τὸ εὐπρεπές. Quia neſciebant plerique fraudem: eos ſcilicet rerum potituros, qui eas innouaſſent.

Ἀπὸ τοῦ κυάμου. Id eſt, per ſuffragia: hoc eſt, retento iure ſuffragiorum.

599.A Δικαιώσεις. Vocatio in ius: aliàs punitio. G

Τὸ ξυνεστηκός. τοὺς ξυνεστηκότας.

Ἡσσῶντο ταῖς γνώμαις. Conſternabantur animis, cadebant.

Κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο. τὸ ἀγνοεῖν ἀλλήλους δηλονότι.

B Ἐνῆσαν γάρ. Cauſa ſuſpicionum.

Καὶ τὸ ἄπιστον. Et hi in primis effecerunt, vt nulla A fides populo haberetur.

Καὶ πλεῖστα. Et contulerunt plurimum ad confirmandum dominatum paucorum.

Ξυγγραφέας. ἀντὶ τοὺς νομοθέτας. C

Αὐτοκράτορας. Qui meram haberent poteſtatem condendi.

Ξυγγράψαντας γνώμην ἐσενεγκεῖν. Qui leges conditas, & rogationes factas ferrent ad populum.

Καθ' ὅτι ἄριστα. Qua ratione optimum eſſet ſtatum reſpublica habitura.

Ἀνειπεῖν. Pronuntiare. D

Ἐπέθεσαν. Sanxerunt. 600.A

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόσμου. Eodem inſtituto.

Ἐπιμεληθεὶς. τοῦ τρόπου, ὅτῳ τρόπῳ. B

Ἀγῶνα. Cœtum, concilium.

Ἑκούσιος. Quia poſtea dixit cauſam capitis apud populum: ſed ἀκούσιος.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκκλησία. Docet quo modo, & qua ar- 601.A te quadringenti illi in curiam ingreſſi fuerint, vi ſcilicet, & armis. Hoſtes Lacedæmonij erant proximi vrbi, ad Deceleam ſcilicet. Itaque erat neceſſe, vt præſidia vrbana eſſent diſpoſita in mœnibus. His igitur adiutos dicit quadringentos, & nonnulla alia manu, curiam ingreſſos fuiſſe, eamque occupaſſe, & abegiſſe Senatum priſtinum.

Καρύστιοι. Κάρυστος πόλις εὐβοίας ὑπὸ ὄχῃ τῷ ὄρει. C

Οὐκ ἂν ἡσυχάσειν. Non eſſe depoſituram, ſedatu- 602.B ramque motum.

Οὐ δὲ ἐν τῷ παρόντι. Quandoquidem ne nunc quidem facilè credebat eos carere motu. Confirmatio à minori. Si nunc dum nullus imminet terror, tumultuantur, multò magis hoc facient ſi hoſtem imminentem videant.

Μᾶλλον ἂν χειρωθῆναι σφίσιν. Faciliùs in ſuam pote- C ſtatem venturos, vel ταραχθέντας μᾶλλον. ὁ καὶ βέλτιον.

Ἢ βούλονται. Quibuſlibet conditionibus, quibus ipſi voluiſſent.

Οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν λήψεως. Sibi enim non defuturam aliquam facultatem capiendi muros &c. qui eſſent deſtituti præſidiis, propter ſolitudinem, quæ eſſet in ipſis.

Προσέμιξε. Propius mœnia copias admouit. D

Τὰ ἔνδοθεν οὐδ' ὅπως ποσῶς ἐκίνησαν. L. V. ne tantulum quidem intra vrbem mouerunt. F. P. Vrbana præſidia non mouerunt, neque muros ſuis præſidiis nudarunt

Γνούς. Reſipiſcens, cognita re, id eſt, difficultate vrbis potiundæ.

Κατὰ χώραν. L. V. Apud Deceleæ loca. F. P. loco ſuo, ſolito, & conſueto conſtitit.

Καὶ τι οὔπω ἀθ. Quamuis nunquam antea tan- 603.B tus numerus coierit, vt de republica conſultaret. Probabant itaque quadringenti ſuum conſilium, & amplificabant illud, quaſi optimè meritos ſe de republica ſignificare vellent.

Μεταστήσωσιν. Ex eo ſtatu deturbarent.

Ἐνεωτερίζετο ἤδη τὰ περὶ τὴν ὀλιγαρχίαν. De ſtatu pau- C corum agitari cœptum, de rerum nouatione agi cœptum.

Οἱ γὰρ τότε τῶν σαμίων. Narratio per digreſſiunculam.

Ὑπέρβολον. ἀριστοφ. ἐν νεφέλαις. De huius improbitate hæc tradit, ὑπέρβολος δ' οὐκ ἐκ λύχνων πλεῖν ἢ τάλαντα πολλὰ εἴληφε διὰ πονηρίαν, ἀλλ' οὐ μὰ δι' οὐ μάχαιραν

Vbi interpres. οὗτος ὢν λυχνοποιὸς πάνυ πανοῦργος ἦν, οὐ γὰρ χαλκῷ μόνον ἐχρῆτο περὶ τὴν τῶν λύχνων κατασκευὴν, ἀλλὰ καὶ μολιβδον ἐνετίθει, ἵνα πολὺ βάρος ἔχοντες, πλείονος ἄξιοι ὦσι, καὶ οὕτως ἠπάτα τοὺς πριαμένους. Cicer. de Cl. Or. Cuius improbitatem veteres Atticorum comœdiæ notauerunt.

Πάραλοι. Ordo ciuium, vt πεδιαῖοι, & διάκριοι. Σχίδας. οἱ ναῦται etiam τῆς παράλου, πάραλοι. Iam de iis, qui erant in naue, qui & ipsi propterea hoc nomine vocabantur, quia ex eo erant ordine.

D Μετὰ χαρμίνου. ἀμφιβολογία. Sed tollitur iis, quæ sequuntur. καὶ ἄλλα μετ' αὐτοῦ.

604.B Ἐς τόδε. Ad eum diem permansisset.

D Διαλαθὼν πως. Clandestina quadam ratione se surripiens.

605.A Δεινώσας. Exaggeratis, ὅθεν δείνωσις, orationis exornatio.

Ἀντειπεῖν. Respondere, ac resistere cuiquam non licebat.

Ὑβρίζονται. Vim, vel stuprum patiuntur.

B Ὥρμησαν. Fecerunt impetum: animum intenderunt.

Κωλυθέντες. Retenti, τῶν διὰ μέσου, ab iis, qui se interposuerunt.

C Ἀποστροφὴν σωτηρίας: salutis refugium.

D Ἐς φιλονεικίαν τε καθέστασαν. Atque in certamen, & contentionem descenderant illi quidem: id est, qui erant in Samo, vt cogerent vrbem statum popularem recipere: 400 autem, vt si qui erant ad Samum, probarent dominatum paucorum.

606.A Καὶ ὡς οὐ δεῖ ἀθυμεῖν. Conciuncula hîc est obliqua: cuius summa est, non esse desperandum de summa rerum, propterea quòd ciuitas à se defecisset. Enthymemata sunt à paucitate eorum, qui defecerant: à robore, & potentia rerum maritimarum, & classis, qua ipsi potirentur, ab inopia vrbanorum, sua pecuniæ abundantia, & ab aliis id genus locis.

Τοῖς ἐλάσσοσι. τοὺς ὀλίγους.

Ποριμωτέρων. Et copia rerum magis abundarent. E

Ἐχόντων γὰρ σφῶν. Probat τὸ ποριμωτέρων.

B Τούς τε πολεμίους. Fac hostes habere classem. Hinc eos propulsabimus.

Καὶ δι' ἑαυτούς: Probat quod paulò ante dixit, se facilius, &c.

Αὐτούς. Vrbanos.

Κεκρατῆσθαι τοῦ ἐς τὸν πειραιᾶ ἔσπλου. Obtinuisse, vt commeatus Athenas conueheretur.

Ἐς τοσοῦτο καταχρήσονται. Eò redactum iri.

C Βραχύ τι ἦν. Extenuat defectionem: parum proderat nobis ciuitas antequàm deficeret, ad hostes superandos. F

Κρατεῖ. Obtinet imperium in exercitus.

Ὡς τε οὐδὲ τούτους. A consequenti. Itaque futurum est, vt ne nostri quidem quanquam plebeij, deteriores sint illis, qui sunt ordinis Senatorij.

607.A. Κατὰ τὸ πολέμου ἡγεμών τῶν πολεμίων.

B Κινδυνεύειν διατριβῆναι. L.V. Tempus terat. F.P. Propemodum atteri dum, &c.

Κακοῖ. Affligit, & atterit. G

608.A Μυκάλης. πόλις Καρίας, καὶ ὄρος, quasi μυχάλη, ἐπὶ ἐν μυχῷ τῆς Καρικῆς ἁλὸς, ἢ ἐπὶ αἱ γοργόνες μυκώμεναι τὴν κεφαλὴν τῆς μεδούσης ἀνεκαλοῦντο.

C Χειμασθεῖσαι. ἀνακόλουθον.

D Ναυσὶν ὀκτὼ πρὸς ὀκτώ. Octonis hinc inde nauibus.

Οἱ δὲ περὶ ἐστώτης. Narrat Athenienses authore, atque impulsore Thrasybulo reuocasse ab exilio Alcibiadem. A

Ὡς μάλιστα διαβάλλοιντο. In maximam incurrerent inuidiam, quàm maximè criminarentur Tissaphernem. 609.B

Αὐτῷ ἀναδέξεσθαι. Rem recepisset, & sponsor eorum nomine fuisset. D

Ξυνηνέχθη &c. τὸ ἑξῆς. ξυνηνέχθη αὐτοῖς τὴν πασαφέρειαν. ἐπιδεδωκέναι διὰ τὸν ἀλκιβιάδην ἐς τὸ μισθοῦσθαι ὑπ' αὐτοῦ πρότερον ἐπὶ τούτων, ὡς οὐκ ἤθελησαν, &c. κατὰ τὸν ἐπὶ τὴν μίλητον ἀθηναίων ἐπίπλουν γενόμενον πολλῷ ἀρρωστότερον ἐς τὴν μισθοδοσίαν. 610.B B

Τὸν ἐπίπλουν. κατὰ τὸν ἐπίπλουν. Cum infesta classe Athenienses venerunt in Miletum, vt prouocarent scilicet Peloponnesios ad prœlium.

Ἀρρωστότερον γενόμενον. Longè languidiorem factũ in petendo stipendio, id est, multò malignius pendentem stipendium.

Ἐπιδεδωκέναι. ἐς τὸ μισθοῦσθαι. Incurrisse in maiora odia quàm antea. C

Οὕτω δὴ αὐτοῦ. Tumultum ortum in castris Peloponnesiorum narrat Thucydides, & Astyochi ducis terrorem. D

Τῷ δωριεῖ. L.V. Τῷ ἑρμοκράτει. F.P. Nomen est proprium, cuius facit mentionem, ὁ ξενοφῶν initio libri primi τῶν ἑλληνικῶν. 611.A

Διαφοράν. Controuersia, seditione. C

Δίγλωσσον. Bilinguem, non vt illud, *Tyriósque bilingues*. Sed qui Persicam, & Græcam linguam callebat.

Καταβοῆ. Lib. primo 9. αἰσθόμενοι δὲ καταβολὴν οὐκ ὀλίγην οὖσαν ἡμῶν. D

Ἐπαμφοτερίζοντα. Dubiæ, & ancipitis fidei.

Ἡσυχασάσης. Sedato tumultu. 612.B

Εἰ δέ τις ὑπὸ πλείω τι ξυντύχηται. Si quid ad fragilitatem contractum est, id est, si numerus imminutus eorum, qui publica pecunia fruebãtur, vt sumptus simul minueretur, & esset vnde daretur stipendium militibus. D

Τοῦ δ' αὐτοῦ θέρους. Docet hîc Thucydides æstate eadem Tissaphernem venisse Aspendum, vt classem Phœnissam adduceret Miletum, & purgaret se Lacedæmoniis, qui eum existimabant ἀττικίζειν. 613.B

Ἄσπενδον: πόλις παμφυλίας. D

Ἐκχρηματίσαιτο ἀφεὶς. ἐναλλαγὴ, ἀντὶ τοῦ ἀφεὶς ἐκχρηματισάμενος: & ἐκχρηματισάμενος, pro, persoluto stipendio: alioqui sensus esset durior: nec mirum hoc fuerit in Thucydide. Nam (ne longius abeam) τὸ τῆς καταβοῆς ὄνομα. iam in alia significatione posuit, quàm alibi solet.

Τρίβῃ. Vt attereret, non demorandi causâ, vt L.V. 614.A

Ἀνακωχῆς. Induciarum causâ: id est, vt bellum duceret.

Φθορᾶς μέν. Detrimentum, & incommodum daturus mora, & cunctatione interposita.

Ἀνισώσεις δέ. Vtrosque exæquaret, dum neutris se adiungeret.

Διαπολεμῆσαι. L. V. apertum geri bellum. F. P. bellum conficere.

Οἵ γε καὶ ἐν τῷ παρόντι. A minori rem confirmat. B

Καταφθορὰ δὲ μάλιστα. Illud etiam attriuit maximè Peloponnesiorum res, quòd Tissaphernes dixisset se propterea non adduxisse classem, quòd esset

esset minor, quàm rex iussisset. Hoc enim erat ludificari, & in contemptionem hostium adducere Peloponnesios.

Ὁ δὲ, χαίρειν ἂν δήπου. Interponit suum iudicium.

D Φασηλὶς: πόλις Παμφυλίας, ἡ πρὶν πιτυοῦσσα, καὶ ὕστερον φάρσαλος. ὅθεν θεοδέκτης κάλλει διαφέρων, ὃς ἐποίησε ν. τραγῳδίας, καὶ τέχνας ῥητορικάς.

615.A Οἱ δὲ ἐκ τῆς σάμου. Docet plerosque eorum, qui dominatus paucorum erant participes, iamque rerum illarum tædium eos ceperat, & cupiebant restitutum statum pristinum auditis postulatis Alcibiadis fuisse confirmatos: & erectis animis cœpisse inter se coire, & illum rerum statum improbare.

B Οἱ μετέχον μὲν ἐν τοῖς τῶν πραγμάτων. perinde est, ac si diceret, Qui quamuis in culpa essent, tamen purgabant se, & necessitate, ac metu, se fecisse hoc aiebant, quòd assensi fuissent de legatis mittendis Spartam.

C Οὐ τὸ ἀπαλλάξειν. Non vt impedirent, quin dominatus perquampaucorum constitueretur, ἀλλὰ παρακελευστικόν, χόλιαι: sed fortasse meliùs si συλλογιστικὸν dicamus.

Ἦν δὲ τοῦτο μὲν σχῆμα. Interponit Thucyd. suum iudicium: Hoc non erat statum popularem constituere, sed potiùs euertere.

Σχῆμα, ἀντὶ τοῦ πρόσχημα.

Κατ᾽ ἰδίας δὲ φιλοτιμίας. Sed sua quique ambitione ei rei dabant operam, qua potissimùm interit dominatus paucorum ex populari statu constitutus. Quæ erat ista res? Libido dominandi.

Ἐν ᾧπερ καὶ μάλιστα ὀλιγαρχία. Aristoteles libro 5. Politic. κινοῦνται δ᾽ αἱ ὀλιγαρχίαι ἐξ αὑτῶν, καὶ διὰ φιλονεικίαν δημαγωγούντων. ἡ δημαγωγία δὲ διττή, ἡ μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς ὀλίγοις, ὡς χαρικλῆς ἐν τοῖς λ, καὶ φρύνιχος ἐν τοῖς υ. ἡ δὲ, ἐν τῷ ὄχλῳ.

Αὐθημερόν. Eo ipso die, quo rerum potiuntur. ὑπερβολικῶς, non vno die.

D Σαφέστατα δὲ αὐτοῖς. Ad illud ἐπέρρωσαν. Erecti autem sunt, & confirmati animis propter Alcibiadis potentiam, & authoritatem, quæ erat in exercitu, & classe Samia.

616.A Ὑπερβολήν. εἰς ὑπερβολήν. Certatim vnusquisque, &c. Certabat vnusquisque vt cæteros superaret.

C Ἠετιωνεία. ἡ ἑτέρα τοῦ πειραιέως ἄκρα, ἀπὸ ἠετίωνος. Στέφαν.

D Ἐπ᾽ αὐτὸν γάρ. Probat facilè posse potiri aditu eos, qui teneant illam munitionem, turris est opposita alteri turri aduersariæ: interuallum faucium est angustum: itaque, & cæteris: quasi dicat, præcludi aditus poterat, & telis, & tormentis hostes arceri. à situ, & attributis loci fidem facit.

Τό, τε παλαιόν. Quo-cum coniungebatur noua munitio.

617.A Τὸ ἐντὸς τείχους τοῦ παλαιοῦ.

Ταῦτ᾽ οὖν. Munitionem, consilia τῶν τετρακοσίων.

Διεθρόει. θρέω τὸ σὺν θορύβῳ λαλῶ, ἢ βοῶ, ὅθεν θρόος, quiritabantur.

Ξυμβατικόν. Pacatum.

Ἅμα γάρ. Suspiciones afferebat.

B Ἦν δέ τι καὶ τοιοῦτον. Sensus est, Et omnino criminatio non erat falsa: nam etiam ij, de quibus Theramenes conquerebatur, tale quippiam suspicabantur. Explicat deinde eorum consilia, proficiscebatur etiam tale quippiam: id est, huiusmodi suspicio: sed per insinuationem rem aperit.

Ἐχόντων τὴν κατηγορίαν. Qui crimina sustinebant, id est, qui erant in culpa.

D Πρότερον μὲν οὖν. Demonstrat iam creuisse huiusmodi rumorem: & qua occasione id ita factum fuerit. Occasio fuit mors Phrynichi. Præterea: quia quæstione habita nihil noui consecutum est.

Ἐπειδὴ δέ: ἐπιτρέχον σχῆμα. παρεμβολή, μεσότης.

618.B Ἥπτοντο τῶν πραγμάτων. Inuadunt eum rerum statum. L.V. negotia capesserunt.

Καταδεδραμηκότων. Excursionibus infestauerant.

Ἡσυχάζειν.) (Motus, ἡ στάσις. Itaque non esse ferendum amplius, nec diutius ab armis abstinendum.

C Καὶ ἔργῳ ἤδη ἥπτοντο τῶν πραγμάτων. Ad facta etiam ventum est.

619.B Ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκα. Ξενοφῶν, ἑλληνικῶν, libro 2.279. ἐπεὶ δ᾽ οὐκ ἐπείθοντο, προσέβαλλεν, ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκεν, ὅπως μὴ δῆλος εἴη εὐμενὴς αὐτοῖς ὤν, voce tenus.

Ὁμόσε ἐχώρουν τῷ ἔργῳ. L.V. In opere faciendo pergere. F.P. Opus capessunt. nondum enim cœperant demoliri.

C Ἦν δὲ πρὸς τὸν ὄχλον ἡ παράκλησις. Adhortantes plebem his verbis.

D Ἐπεκρύπτοντο. Explicat consilium eorum, qui eiusmodi adhortatione vtebantur. Nolebant se indicare, & propositum suum patefacere: id est, se velle statum popularem restituere, veriti scilicet periculum. Itaque prætexebant τοὺς πεντακισχιλίους, & præscriptione ista tegebant suum propositum.

620.A Καὶ οἱ τετρακόσιοι. Aperit etiam consilium τῶν, δ, cur noluerint constituere τοὺς πεντακισχιλίους, voluerint tamen esse opinionem eos esse: id est, vt populus crederet eos esse, qui non essent.

E Οὔτε δήλους εἶναι. Neque constare, & certum esse, ἀντὶ τοῦ δῆλον εἶναι.

Τὸ δ᾽ αὖ ἀφανές. Sin autem esset incertum, & dubium, hoc mutuum terrorem esse allaturum.

Τεθορυβημένοι. Animis perturbati.

B Ἐξεκκλησίασαν. Quia extra locum ordinarium habita sunt comitia. Ordinarius locus erat olim ἐν τῇ πνυκί: postea ἐν τῷ διονυσιακῷ θεάτρῳ: sed non τῷ ἐν τῇ μουνυχίᾳ.

F C Ἀνῶσαι. Tradere hostibus euersam. ἡ μεταφορὰ ab ædificiis, quæ à fundamentis ipsis euertuntur, & in altum tolluntur.

Χρησίμως: ἐπ᾽ ἀγαθῷ: supra.

D 621.A Ἀπὸ ξυγκειμένου λόγου. Ex composito, τὴν ξυνθήκην sic vocat.

Ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου μείζονος, ἢ ἀπὸ τῶν πολεμίων οὐχ ἑκάς: id est, ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου οὐκ ὄντος μείζονος, ἢ τοῦ ἀπὸ τῶν πολεμίων ὄντος οὐχ ἑκάς, ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι, vt particula οὐκ seruiat bis. Libro 3. in concione Diodoti

G paulò post procemium, οὐχ ὅπως ζημιοῦν, ἀλλὰ μηδ᾽ ἀπαλλάξειν, ἀντὶ τοῦ, οὐχ ὅπως μὴ ζημιοῦν. Et Sophocles, in Philoctete, ἑκόντα, μήτ᾽ ἄκοντα.

Γρασίων. δῆμος ἀθήνησι πανδιονίδος φυλῆς.

Διὰ ταύτην δὴ παρασκευήν: αἰσχ. κατὰ κτησιφῶντος in procemio τὴν μὲν παρασκευὴν ὁρᾶτε ὦ ἀθηναῖοι, καὶ τὴν παράταξιν ὅση γεγένηται. In malam partem

pro coitione, & conspiratione accipitur. A remilitari ἡ μεταφορὰ, itaque sequitur συρράξεις. A

Χαλεπώτατα ἐσπράξαν φονευόμενοι. L.V. Indignissimè ab Eretriensibus interfecti sunt. F.P. durissimè cum ipsis est actum &c.

B Τοῖς δὲ ἀθηναίοις. Maximus terror inuasit Athenienses accepto nuntio de clade suæ classis, & amissa Eubœa.

Οὔτε γὰρ. σύγκρισις.

C Ὅπου: ἀντὶ τοῦ χρονικοῦ.

Ξυρράξωσι. Confligerent. ῥαγῆναι πόλεμον. συρρῆξαι B μάχην.

Ἄδηλον ὂν: ἄδηλον ὂν ὁπότε τις ἐπελθὼν, καὶ ἀντιχόντων ἅμα ὄντων, ἄλλος ἀφαιρήσεται. lib. 1. in principio.

Δι' ἐγγυτάτου. Propter maximam locorum propinquitatem.

D Ὅπερ αὖ. Interponit suum iudicium: & carpit Lacedæmonios, vt nimiùm tardos, & cunctatores. παρέκβασις.

623.A Ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ μόνῳ. Verùm non ea in re tantùm, sed multis etiam in aliis Lacedæmonij fuerunt aduersarij valde commodi Atheniensibus, vel commodè actum est cum Atheniensibus, qui haberent Lacedæmonios tales aduersarios, minimè graues, minimè noxios. C

Οἱ μὲν, ὀξεῖς: supra. οἱ μέν γε νεωτεροποιοὶ, καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς, καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ ὃ ἂν γνῶσιν, &c. Titus Liuius in oratione Rhodiorum Atheniensium populum fama est celerem, & supra vires audacem esse ad conandum: Lacedæmoniorum cunctatorem, & vix in ea, quibus fidit, ingredientem. libro 5. Dec. 5. D

B Καταπαύσαντες. Deiecerunt, amouerunt à rerum administratione.

Ἐπάρατον ἐποιήσαντο. Deuotos, & execrabiles esse iusserunt.

C Ἀντιλαμβάνεσθαι: ἀντιλαβέσθαι. Ξενοφῶν lib. 2. Κύρου παιδείας: ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων ἐρρωμένως.

D Μάλιστα. Qui erant præcipui.

624.A Τοὺς βαρβαρωτάτους. Quasi dicat, eos dicto audientes nunquam futuros fuisse, vt ei generi hominum gratificaretur, nisi fuissent immanissimi. E

625.A Καθίζειν. L.V. illic subsellurum: Virgil. libro 2. 70.

Accingunt omnes operi: & iam nox humida cœlo Præcipitat.

Quanquam Seruius accipit pro præcipitatur.

C Ἐρεσός. Erat enim πεντάπολις, μιτυλήνη, μήθυμνα, πύῤῥα, ἄντισσα, ἢ ἴσσα καὶ ἐρεσός.

Προστασεις. id est, sine mercede: qui amicitiæ causa eos secuti sunt.

D Ὑστερήσας δέ. id est, nō assecutus exules: ὑστερήσας τῶν φυγάδων.

626.A Φωκαΐδος: χώρας δηλονότι. φώκαια, ἡ καὶ φώκαιη, ἀρχὴ τῆς Ἰωνίας, ὅτι πολλαὶ φῶκαι ἠκολούθησαν τοῖς κτίσασιν αὐτήν. Στέφανος.

B Λέκτον: ἀκρωτήριον, εἰς ὃ λήγει ἡ τρωϊκὴ ἴδη τὸ ὄρος.

Λάρισσαι: πόλις τῆς τρωάδος, ἣν καλῶς ἐβώλακα. Ὅμηρος.

Ἀμαξιτόν. πολίχνιον τῆς τρωάδος. Στέφανος.

C Ἐν τῇ ἠπείρῳ. In ora maritima, Asiæ opposita.

Ὑπομίξαντες τῇ χερρονήσῳ. Legentes oram Chersonesi maritimam.

D Ἀνακῶς: ἐπιμελῶς, φροντιστικῶς, φυλακτικῶς.

627.C Ὡς ἐγνωσαν ναυμαχήσοντες. Sic lib. 2. εἰδὼς οὐκ ἐς χάριν, ἀλλ' ἐς ὀφείλημα τὴν ἀρετὴν ἀποδώσων.

C Ἐξ, καὶ ὀγδοήκοντα: ἴσως ἑβδομήκοντα. Facilè adducor, vt probem istam lectionem, tum quia paulò inferiùs est de Atheniensibus, ἄλλως τε καὶ ἐλάσσοσι χρώμενοι τῷ πλήθει. Et Diodorus Sic. libro 13. pagina 350. τῷ μὲν πλήθει λειπόμενοι, ταῖς δὲ ἐμπειρίαις ὑπερέχοντες.

D Αἱ ἄριστα πλέουσαι. L.V. velocissimæ quinque naues: fortasse in codice, vnde vertit Laurētius, erat, αἱ ε' ἄριστα πλέουσαι.

Κυνὸς σῆμα: In Asia: τῆς ἑκάβης μνημεῖον. Στράβων libro 13.

628.A Τῷ δὲ μέσῳ ποιούντων ξυμβαίνοντες. Ea re medium agmen laxabatur, & rarius fiebat, atque infirmius.

629.C Εὐτυχίαν. Genus pro forma, ἀντὶ τῆς νίκης.

D Ἀρπάγιον, ὅθεν ἡρπάσθαι φασὶ γανυμήδην. τόπος περὶ Κύζικον. Κύζικος, πόλις τῆς προποντίδος, ἐν χερρονήσῳ κεῖται, ἢ καὶ ἄρκτων νῆσος.

Τὰς ὀκτὼ ναῦς. Aduersus quas Athenienses pugnarunt cum totidem aliis. Suprà, καί τις καὶ ναυμαχία βραχεῖα γίγνεται περὶ τὸ Βυζάντιον ναυσὶν ὀκτὼ πρὸς ὀκτώ.

630.A Ἀντεπεξάξειν, ἀντὶ τοῦ ἐξεπράξαι.

Τὰς ὀκτὼ ἐννέα ναῦς. Quæ erant 42.

Κώ. Nunc vrbem ipsam intelligit.

FINIS OCTAVI LIBRI.

APPENDIX IN THVCYDIDEM, IN QVA MVLTA EXPLICANTVR, QVÆ IN SVPERIORIBVS COMMENTARIIS sunt omissa.

TA τε πρότερον. Et quæ antea fama ferebantur, re ipsa minus credebantur: terræmotus, inquam, solis defectus, siccitates agrorū, annonæ caritates, fames, & pestilentia, propterea quòd rarò accidebāt: hæc (inquā) omnia incommoda omnem dubitationem ademerunt. G

Ἔργῳ δέ. Re autem rariùs confirmabantur: id est, sed quia rariùs cōtingebant, minùs credebantur. ἔργῳ, euentu.

Ἐπέσχον. Occupauerunt.

Αὐχμοί. Causa caritatis annonæ.

Φθείρασα. Quæ absumpsit.

Ἤρξαντο δέ. Originē & causas belli iam explicat: origo eius fuit, Atheniensiū, Lacedæmoniorumq; ciuitas, vtraque potentissima. Causę verę fuerunt, incrementa Atheniensium formidolosa Lacedæmoniis. Hæc est summa. Sed quoniam aliæ causæ passim prætexebantur, eas explicandas suscipit.

Λύσαντες. Hanc historiam in hoc ipso libro videbimus.

Μετὰ Εὐβοίας ἅλωσιν. Quia rebellauerat.

Τοῦ μή τινας ζητῆσαι. Ne quis requirat aliquando.

Κατέστη. Conflatum est.

Ἀφανέ-

Αφανιστάτην δὲ λόγῳ. Minimè sermone celebratam id est, obscurissimam, occultissimam.

Αναγκάσαι ἐς τὸ πόλεμον. Belli necessitatem imposuisse Laced.

Κατὰ τι τὸ δίκαιον. Nā qui deduxerat Coloniam, erat Corinthius, & Corcyræi ipsi, erant colonia eorum.

Υποδέχεσθαι τὴν Τιμωρίαν. Recipere aliquem in fidem, suscipere eum tuendum, & defendendum: polliceri ei nostra auxilia, & præsidia.

Οντες ἄποικοι. Itaq; loco parentum eos colere debebant.

Οὔτε γὰρ. Probat Corinthios neglectos à Corcyræis, ab enumeratione partium: non tribuebant illis consuetos honores in publicis solennitatibus, vt puta principem, & honoratiorem locum in sedendo. τὴν προεδρίαν, neque in sacrificiis. Cùm viscera distribuebant, à viro auspicabantur Corinthio, quemadmodum facere solent cæteræ Coloniæ.

Γέρα. προεδρίας, ὀκτάσεις.

Οὔτε κρινδῖω. Neque in sacrificiis à viro Corinthio auspicantes. L. V. neque in suis sacris virum Corinthium præficientes, sed parum commodè.

Περιφρονοῦντες δὲ. Contemnebāt autem eos cùm propter opulentiam, qua erant pares ditissimis quibusque Græcis illorum temporum, tum propter opes, & belli apparatus, quibus etiam superiores erant.

Ναυτικῷ δὲ. Classe verò interdum longè se præstare gloriabantur, præsertim cùm eam gloriam rerum nauticarum à maioribus suis accepissent: à Phæacibus (inquam) qui Corcyram olim tenuerant, & eo studio floruerant: quo etiam studiosius dabant operam ei rei.

Πάντων οὖν τούτων. Quare Corinthij rerum istarum omnium iustas habentes querelas, mittunt lubentes auxilia Epidamniis.

Τάφους. Monumenta, quæ essent sibi, & illis communia: vel certè suis maioribus.

Επὶ τῇ ἴσῃ, καὶ ὁμοίᾳ. Pari iure, atque conditione futurus cum cæteris ciuibus.

Εἰ δὲ τις. Ad illud occurrebant. poterat quis dicere, accipio conditionem: volo ire, non recuso: sed iam sum impeditus: distineor negotiis familiaribus: hæc simul atque expediere, proficiscar: ad hæc igitur occurrebant magistratus: qui recusat iam abire, is maneat numeratis quinquaginta drachmis Corinthiis.

Μετὰ Λακεδαιμονίων. Vt eos testes haberent æquitatis suæ: nec non, vt Corinthios mouerent authoritate tantarum ciuitatum.

Ωσὴ μετόν. Quòd nullum haberent ius in eam coloniam.

Εἰ δέ τι αὐτοποιοῦνται. Quòd si eam sibi vendicare pergerent, volebant disceptare iudicio.

Οποτέρων δὲ. Et vtris adiudicata foret colonia, eos potiri.

Οὐκ εἴων. Dissuadebant.

Εἰ δὲ μή. Alioqui se quoq; coactum iri nouas quęrere amicitias, quas recusarent, nisi ipsi necessitatem imponerent.

Ετέρους. Alterutros eorum, qui nunc præstant potentia. innuunt autem Lacedæmonios, & Athenienses.

Μᾶλλον. μειζόνων, id est, καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ ἤδη μᾶλλον ὄντες.

Απαλλάξωσιν. id est, Si obsidione liberauerint Epidamnios.

Ετοιμοι δὲ εἶναι. Paratos etiam se esse, vt vtrique loco maneant, fœdusque faciant tantisper dum iudicium de re fiat.

Ακάτῳ. L. V. legit ἀκατίῳ. Itaque vertit nauigio actuario.

Απροῦντα. Qui vetaret, qui moneret ne &c.

Ωστε πλωΐμους εἶναι. Vt nauigationi aptæ forent: alioqui fatiscentes siccitate, & rimarum plenæ aquam acciperent.

Ανταναγόμενοι. Educta obuiam classe, & instructa acie.

τῆς κατ᾽ ἐκεῖνα τὰ χωρία. Oram Illyricam, & Acarnaniæ, Ætoliæ, sinusque Crissæi intelligit, &c.

Εφθειρον. Atterebant, vexabant, infestabant.

Περιιόντι. Ineunte, aduentante: ergo hæc gesta fuerunt vere.

Οργῇ φέροντες. ἀντὶ τοῦ χαλεπῶς φέροντες.

Καὶ ἐσκευάζοντο τὸ κράτιστον νεῶν στόλον. Et firmissimam classem apparabant.

Μισθῷ πείθοντες. Mercede solicitantes.

Εφοβοῦντο. Extimescebant, tum propter apparatus magnitudinem, tum quia nullas habebant amicitias, & societates.

Τὴν μὲν οὖν γενομένην. Quamuis verò in prœlio superiore soli Corinthios bellum inferentes repulerimus, tamen quoniam nunc maiore apparatu sunt nos aggressuri, ipsi verò nostras vires impares esse intelligimus, quas eis opponamus, & maximum periculum imminet, cogimur tum vestram, tum aliorum opem implorare.

Καταμόνας. i. μόνοι, Απωσάμεθα, ἀπήλσας.

Περιγενέσθαι. Iam euadere periculum: itaq; sequitur explicatio, aliâs superare.

Καὶ ξυγγνώμη. Conclusio deprecationis, ἀντὶ τοῦ ξυγγνωστόν.

Κακίας. γνικόν, Pro fastu, & superbia nunc accipitur.

Απραγμοσύνη) (πολυπραγμοσύνη. Quod vitium describit eruditissimè Plutarchus in opusculo περὶ πολυπραγμοσύνης, quieti, otio, vitæ tranquillitati.

Τολμῶμεν. Habet pōdus hoc verbum: quasi facinus aliquod admisissent: eos enim audere dicimus, qui patrato aliquo facinore, tamen non dubitant palàm prodire, & ab iis, de quib. malè meriti sunt, aliquid petere: habet itaque hoc verbum latentem peccati Corcyræorum confessionem, & pertinet ad deprecationem.

Ξυντυχία τῆς χρείας. Societas, coitio cum petentibus auxilia. Εναλλαγή, ἀντὶ τοῦ ἡ χρεία τῆς ξυντυχίας. ξυντυχίαν autem appellat societatem, quia est congressus quidam, & coitio.

Περὶ τῶν μεγίστων. De libertate, de salute, de aris, & focis.

Μαρτυρεῖν. Æterno apud nos testimonio.

Ναυτικόν. Huc vsq; dignitatem: iam proponunt vtilitatem, habemus classem firmissimam, vna vestra excepta.

Καὶ σκέψασθε. Δημοσθένης prima Olynth. I. Νυνὶ γὰρ ὁ πάντες ἐθρυλλεῖτε ὡς Ὀλυνθίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ Φίλιππον, γέγονεν αὐτόματον. Adūbrauit Demosth. hunc locum.

Σπανιωτέρα. τιμιωτέρα. τὸ σπανιώτερον γὰρ μεῖζον ἀγαθόν, καὶ τὰ σπάνια τίμια. Arist. primo Rhet.

Εἰ ἦν. Si ea potētia, quam vobis adiunctam maluissetis, quàm ingentem vim pecuniæ, magnaque beneficia, ea (inquam) nunc adest sponte sua se vo-

bis offerens, atque tradens, vel quam ingenti vi pecuniæ, & magnis beneficiis antepoſuiſſetis, vel pro qua magnos ſumptus feciſſetis, & magnum beneficium vos accepiſſe putaſſetis, ſi veſtris adiungeretur opibus, mutata eſt verò figura.

Πρὸ πολλῶν χρημάτων. Demoſth. prima Olynth. ἀντὶ πολλῶν ἂν ὦ ἄνδρες Ἀθ. χρημάτων ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει.

Τὸν δὲ πόλεμον. Quòd ſi quis bellum, in quo vobis vtiles erimus, non imminere exiſtimat, is profectò fallitur opinione.

Τιμώτερον δέ γ' αὖ ἔργον. Docent par pari eſſe illis referendum. hoc pertinet ad æquitatem.

Ην δὲ λέγωσιν. Quòd ſi dixerint iniquum eſſe ſuos colonos à vobis recipi, intelligãt coloniam quamlibet colere, & honore proſequi ſuam Metropolim, ſi beneficiis ab ea afficiatur: violatam verò deſciſcere, atque alienari. hoc eſt, intelligant non ita eſſe iniquum.

Μαθήτωσαν. Latenter carpũt imperitiam eorum.

Οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ δοῦλοι. Explicant quo in genere lædantur. loco ſeruorum nos habent, at cæteræ coloniæ non poſſunt ferre iſtius conditionis iniquitatem.

Ως δ' ἠδίκουν. Exemplo fidem faciunt.

Μηδὲ μὲν ξυμμαχεῖ. Cum nullis habet ſocietatem.

Εξεῖναι. Ei licere ius eſſe ad vtras partes lubeat accedere.

Καὶ δεινόν. Et ſanè iniquum eſt, iſtis licere claſſem inſtruere non ſolùm ex fœderatis ciuitatibus, ſed etiam ex reliqua Græcia, & ex iis potiſſimùm ciuitatibus, quę in ditione, poteſtateq́; veſtra ſunt, nos verò arceri à veſtra ſocietate: aut aliorum auxiliis, & loco criminis poni, ſi nos à vobis in ſocietatem recipimur.

Μάλιστα δὲ ἢ δίκαιον ſubaudi, ἢ βοηθεῖν, δεῖ ſcilicet.

Τὰ ξυμφέροντα. Commoda, vtilitates: Multas verò commoditates (quemadmodum initio noſtræ dictionis monuimus) vobis proponimus, & illud, quod eſt maximum, eoſdem eſſe veſtros hoſtes, & minimè dubios, eoſque potentes, &c.

Οἵ τε αὐτοὶ πολέμιοι. Eò ſpectat hæc oratio, vt alienet animos Ath. à Corinthiis, & inuidiam illis conflet.

Αλλ' ἱκανοί. Itaque debent eſſe vobis formidabiles.

Καὶ ναυτικῆς. Et iacturam non eſſe parem ſocietatis nauticæ, atque terreſtris ſi vtraque offeratur.

Αλλοτρίωσις. Iactura.

Οχυρώτατος. Munitiſſimus, firmiſſimus.

Πεισθέμενοι. Nobis aſſenſus.

Μετὰ μεγίστων καιρῶν οἰκειοῦται. Cum maximis momentis.i. vtilitatibus adiungitur, καὶ πολεμοῦται μετὰ μεγίστων non καιρῶν, ſed iactura. ἢ καιρῶν, ἀντὶ ἀκαιρῶν.

Τῆς τε γὰρ Ιταλίας. Sita eſt enim opportunè ad traiiciendum in Italiam, atque in Siciliam, ita, vt facilè claſſem ſiqua illinc mittatur in Peloponneſum, eam arcere poſſit, & ſiqua iſtinc eò mittatur, eam iuuare, & tranſmittere valeat.

Καὶ ἐς τ' ἄλλα. Quin etiam aliis in reb. habet commoditates egregias.

Προέσθαι. δεῖν ſupple.

Καλὸν δ' ἦν. Quòd ſi etiam iniuria bellum intuliſſemus, oportuerat eos cedere noſtræ libidini, nos abſtinere manus à violanda eorum modeſtia, vel illis quidem erat futurum glorioſum ſi noſtræ ceſſiſſent libidini, nobis verò fœdum, & infame ſi eorum modeſtiam violaſſemus.

Υβρει δὲ, καὶ ἐξουσίᾳ. Concludunt ſe laceſſitos inſigni iniuria bellum eis intuliſſe: nam (inquiunt) inflati opibus adeò petulantes facti ſunt, vt cùm alia multa in nos deliquerint, tum poſtremò Epidamnum per vim ereptam nobis, retineant.

Πολλά τε ἄλλα. Εμφασιν habet oratio.

Καὶ φασὶ δή. Et tamen dictitant ſe prius voluiſſe iudicio diſceptare, nos verò recuſaſſe.

Υν γε. Refutatio: quod ius non eſt exiſtimandum ab eo ſeruari, qui eſt ſuperior, & ex tuto prouocat ad diſceptationem, ſed ab eo, qui pari conditione deſcendit in certamen cum aduerſario.

Τὸν προύχοντα. Qui ſuperior, & meliore conditione eſt.

Λέγειν τι. Extenuatio, pro δίκῃ κρίνεσθαι.

Αλλὰ τὸν ἐς ἴσον. Sed eum, qui reuocat in integrum totam cauſam, quam vocat dicta, & facta.

Καθιστάναι ἐς ἴσον τὰ ἔργα, καὶ τοὺς λόγους. Æquare facta verbis, cuius facta reſpondent, & ſunt paria, atq; ſimilia verbis: iam verò verba Corcyræorũ præ ſe ferebant æquitatem quandã: facta erãt iniquiſſima.

Οὗτοι δέ. Probat facta Corcyr. plena iniquitatis fuiſſe.

Παρέσχοντο. Oſtenderunt.

Καὶ δεῦρο ἥκουσιν. μετὰ βαρύτητος. Et tamen huc veniunt, & hoc audent q.d. vt vos innocentes in ſcelerum non belli ſuorum ſocietatem trahant. μόνον, ἀντὶ τοῦ μόνοι.

Οὐ ξυμμαχεῖν. Breuis verò definitio.

Ασφαλέστατοι. A periculis remotiſſimi, tutiſſimi.

Καὶ τῶν ἁμαρτημάτων. Et quo tempore vos innocentes, & alieniſſimi ab eorum facinoribus, culpæ tamen ſocij futuri eſtis.

Τὸ ἴσον τῆς αἰτίας. Parem culpam.

Πάλαι δέ. Oportuerat eos inita olim ſocietate, fortunam belli, & rerum euentus experiri. ſuſtinenda erit nobis culpa omnium facinorum? non: ſed ſaltem eorum, quæ in nos admiſerunt.

Εγκλημάτων δὲ μόνων. δεῖ, ſubaudi.

Qui autem ſocij criminum nõ fuerint, ij euentorum etiam ſocij eſſe non debent, vel, Qui autem à criminibus remoti fuerint, iis euentorum caſus minimè ſunt ſubeundi. ἐπιμονή. Summa eſt, innocentiam carere culpa oportere.

Αμετόχους τῶν ἐγκλημάτων. ἀντὶ τοῦ οὐ μετεσχηκότας.

Τῶν μετὰ τὰς πράξεις. Τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἕξετε.

Ως μὲν οὖν αὐτοί Epilogus ſuperiorum vt tranſeat ad eam partem, qua probat periculoſam fore Athenienſibus iſtam ſocietatem: docui nos inſigni iniuria laceſſitos à Corcyræis, bellum illis intuliſſe: docui eos per vim, & auaritiam Epidamnum nobis eripuiſſe: iam docebo eos non eſſe recipiendos in ſocietatem, tum quia fœdere cautum hoc eſt, tum quia bellum pro pace vobis afferent.

Ως μὲν οὖν. Quòd itaque nos inſtructi iure, & æquitate huc ad vos venerimus; iſti verò violenti, & auari ſint, planum iam factum eſt.

Κεφάλαιον τοῦ δικαίου. ἀντὶ τοῦ τὸ δίκαιον. Quod à Rhetoribus τελικὸν κεφάλαιον vocatur, vt τὸ καλὸν, τὸ συμφέρον, & alia.

L. V. eo quo oportet æquitatis ingreſſu. Annot. cum firmiſſimis æquitatis argumẽtis, vtrumq; male. τῶν προσηκόντων. Decenti, conuenienti, εὐπρεπῶν.

Εἰ γὰρ εἴρηται. Nam ſi eſt in fœdere, cuilibet ciuitatum fœderi non adſcriptarum licere ad vtras velit partes ſe adiungere, id non idcirco eſt, vt in

vt in fraudem alterius partis, & in eius perniciem hoc fiat, sed de iis tantum dicitur, quæ præsidio egentes ab alterutris partibus non deficiunt, & quæ receptæ non sunt recipientibus pro pace bellum allaturæ, id, quod vobis euenturum est iam, nisi nos audiatis.

Τοῖς δεξαμένοις. Ista conditione, & propterea addit εἰ σωφρονοῦσιν. L V. paraphrastem agit. Comminatio.

Καὶ τὸν νόμον μὴ καθιστάναι. Nec legem constituere, vt qui ab alteris defecerint, ab alteris recipiantur. νόμον, exemplum.

Οὐ δὲ γὰρ ὑμεῖς. Nam ne nos quidem olim, cùm Samij à vobis defecissent, & alij Pelopōnesij recipiendos eos esse cēsuissent, illis assensi sumus, & sentētiam contra vos tulimus, sed apertè resistentes diximus suos quenque socios vlcisci oportere.

Δίχα ἐψηφισμένων: In duas partes sententiis distraherentur .i. alii recipiendos, alii non recipiendos esse censerent.

Ἀντόνῦνα, ἀντὶ τοῦ ἕκαστον. Vt vnusquisque quilibet.

Κατὰ τοὺς ἑλλήνων νόμους. Quæ fœdera religiosè cōseruari iubēt. quæ vetant ne alter alteri faciat iniuriam, & vim inferat, qui bene meritus coguntreferre gratiam.

Νεῶν γὰρ μακρῶν. Nam cum opus haberetis olim longis nauibus aduersus Æginetas, viginti accepistis à Corinthiis: itaque istud beneficium, & illud superius de Samiis fecit, vt Æginetas superaretis, Samios puniretis.

Ὑπὲρ τὰ μηδικά. Ante bellum Medicum. Iobus Veratius hæc ita, cū bello Æginetico ex Medici factione conflato. Sed parum commodè Thucididis mentem, & verba est interpretatus.

Τὸ δὲ ἡμᾶς, ἐξήγησις. Quòd nostri causa Peloponnesij Samiis auxilia nulla miserint. Παρέσχεν. Attulit vobis victoriam de Æginetis, facultatem animaduertendi in Samios, facultatem vindicandi Samios.

Ἀπαίδῶν ἀπερίοπτοί εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν. L.V. quo homines studio vincendi hostis, in quem eunt, cætera curare omittunt. F. P. quo homines omnia negligunt propter victoriam, vel propter vincendi studium.

Φίλον τε ἡγ. Rem probant, nam pro amico habēt eum qui nauat sibi operam, etiamsi antea fuerit inimicus, & contra pro inimico eum, qui aduersatur, etiamsi fuerit amicus antea.

Ὧν ἐνθυμηθέντες. Epilogi, repetunt argumenta superiora, petunt, vt sibi referatur gratia: admonent æquitatis, & vtilitatis: & hæc duo potissimum inculcant: admonent etiam tollendas, vel certè minuendas esse pristinas simultates recentibus beneficiis, & in solidam, perpetuamq; gratiam redeundum.

Ὧν ἐνθυμηθέντες. Quorū memores: quę vobiscum reputantes vos qui natu maiores estis, qui autem minores, à maioribus natu cognoscentes, referte nobis gratiam.

Νεώτερος τε καινοπρεπῶς, ἀντὶ τοῦ οἱ δὲ νεώτεροι. Ὧν ἐνθυμηθέντες οἱ πρεσβύτεροι, οἱ δὲ νεώτεροι παρὰ πρεσβυτέρων, ἀξιοῦτε &c. Hæc est legitima constructio.

Ἀμύνεσθαι τινὰ τοῖς ὁμοίοις. Referre parem gratiam alicui, tam de bona, quàm de mala gratia potest dici.

Καὶ μὴ νομίσῃ. Neq; existimetis causam nostram æquam, non autem vtilem esse, si bellum oriatur.

Τὸ δὲ γὰρ ξυμφέρον. Nam vtilitas posita est in æquitate, & innocentia: q.d. ea demum est vera, & solida vtilitas, quæ est cum honestate coniuncta, Cic. offic.

Ἀδικεῖν, αὐτὶ τοῦ ξυμμαχεῖν.

Καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου. Et belli imminentis periculum, quo terrent vos Corcyræi, & hortantur ad vim nobis fœderatis faciendam, incertum adhuc est, nec suscipiendæ vobis sunt certæ, ac minimè dubiæ inimicitiæ aduersus nos ob incertam eiusmodi suspicionem. diluit illud Corcyræorum, ὅταν εἰς τὸν μέλλοντα.

Τῆς δὲ ὑπαρχούσης. Quin sapientiæ fuerit pristina odia Megarensium causa suscepta, minuere, vel etiam abolere, potius, quàm nouas inimicitias suscipere.

Ἡ γὰρ τελευταία χάρις. τὸ δυνατόν, postremum enim beneficium opportune collatum etiamsi paruum sit, tamen maius, & grauius crimen diluere potest.

Μὴ δὲ ὅτι. Neque verò eò alliciamini, quod classem ingentem vobis offerunt, hoc ad illud referendum, τρία μὲν ὄντα λόγου ἄξια.

Ἢ τῷ αὐτίκα φανερῷ ἐπαρθέντας. Quàm si præsentibus commodis elati, maiora quædam, sed non sine periculo obtineamus.

Τῷ αὐτίκα φανερῷ, τῇ αὐτίκα δυνάμει. Præsenti, & repentina specie incitati.

Διὰ κινδύνων,) (ἐχυρώτερα.

Ἡμεῖς δὲ περιπεπτωκότες. Postulāt, vt sibi referatur gratia. Denique quia in eadem incidimus, ob quæ olim Lacedæmonios monuimus, permitterent in suos cuiq; socios animaduertere, vt idem iam obtineamus, à vobis postulamus. Hoc argumentum reseruauit Legatus postremo loco, quia magnum habet pondus. Hoc fecit, vt hæreret memoriæ Atheniensium, & temporum, atque negotij similitudo eos admoneret, vt parem sibi iam referrent gratiam.

Καὶ μὴ τῇ ἡμετέρᾳ ψήφῳ. Petimusque, vt quando nostris suffragiis adiuti, subleuatique fuistis, ne vestra sententia nos oppugnetis.

Τοῦτο γὰρ ἐκεῖνον πρὸς τὸ, φίλιν δὲ γὰρ. Hæc referenda.

Καὶ Κερκυραίους, ἀξιοῦμεν βίᾳ ἡμῶν. Inuitis nobis.

Μήτε ἀμύνητε. Neque feratis opem eis, qui nos violant.

Καὶ τάδε ποιοῦντες. Hæc si feceritis, tum ex officio, & dignitate vestra egeritis, tum vestris rebus optimè consulueritis.

Μετέγνωσαν. Mutato consilio constituerunt.

Εἰ γὰρ ὅτι Κόρινθον. Consilia declarat.

Τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν. Vt vicissim vtrique alteri alteris mitterent auxilia, sic &c. ξυγκρούειν. Collidere, atterere.

Καθιστῶνται ἐς πόλεμον. Bellum capesserent.

Ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκεύαστο, Ἀπροσώπως. Instructa iam classe.

Ἔπλεον. Cursum dirigunt.

Ἀντιπαρετάσσοντο. Aduersam aciem instruebant.

Τὸ δεξιόν. Honoris gratia. τὸ ἄλλο, ἀντὶ τοῦ τὸ ἕτερον, ἢ τὸ εὐώνυμον, καὶ τὸ μέσον. Sequitur enim τρία τέλη ποιήσαντες ita vt essent quatuor agmina, & τὸ ἄλλο accipiendum sit pro tribus Corcyręorum.

Ὧν ἦρχε. Quorum singulis singuli duces præerant.

Ὡς ἕκαστοι, ἢ πλεονάζει τὸ ὡς. Vel vt singuli scilicet. iussi sunt consistere in acie, ἐτάχθησαν δηλονότι.

Ταῖς ἄριστα πλεούσαις. Quæ celeritate, mobilitateq;

præſtabant.

Ξυμμίξαντες δὲ. Sublatis ſignis conflixerunt.

Ἀπειρότερον. Imperitius adhuc inſtructi vetuſto more. eleuat autem genus pugnæ illius ſeculi, vt extollat rationem pugnandi, & diſciplinam militarem ſuorum temporum.

Καρτερά. Acris, aſpera.

Προσφερής. ποιητικὸν αὐτὶ τ ὁμοίε λαμβάνεται.

Ἐπειδὴ γὰρ προσβάλλοιεν. Nam vbi nauibus incitatis inter ſe conflixiſſent, non facilè diuelli poterant præ multitudine, & turba nauium.

Καὶ μᾶλλόν τι πιστεύοντες. ὁ δηλοῦν, δηλονότι, quia confidebant militibus, qui erant in tabulatis ad obtinendam victoriam.

Θυμῷ καὶ ῥώμῃ. Animis, & robore.

Θόρυβος. θροῦς, καὶ βοή.

Ταραχώδης. Turbulentũ, & permixtum prœliũ.

Μάλιστα δὲ τὸ δεξιόν. Progreſſus prœlij deſcribit Thucyd. vt paulatim exitum eius doceat: qui premerentur hinc inde, & qua in parte demonſtrat: Dextrum (inquit) Corinthiorum cornu, in quo erant naues Megarenſium maximè premebatur: Corcyræi enim in fugam eos verterant, & ad continentem vſq; perſecuti fuerant &c.

Πολὺ ἐνίκων. Longè ſuperiores erant.

Ἀπερισκέπτως. Sine præſcriptione, id eſt, apertè, minus diſſimulanter.

Γίνεσθαι τὴν ἔπιλυν λαμπρῶς. Fieri fugam apertè, & non dubiè.

Ἔργου εἴχετο. Capeſſit prœlium: manum ad opus admouere, opus aggredi.

Ἐπιχειρῆσαι ἀλλήλοις. Manus inter ſe confererent.

Τῆς δὲ τροπῆς γινομένης. Explicat euẽtus prœlij, verſis in fugã (inquit) hoſtibus. Corinthij conuertunt ſe ad trucidendos homines potius, quàm ad viuos capiẽdos: Latenter carpit immanitatem Corinthiorum, & acerbitatem odiorum, quib. flagrabant in Colonos Corcyræos, q. d. debuerant illi quidem contenti eſſe parta victoria, & gloria illa perfrui, atq; triumphũ agere de victis aduerſariis, & tamen non contenti ad cædem ſe conuerterunt: itaq; addit paulo poſt pœnas debitas ſecutas eſſe eos: nam inter trucidandos hoſtes paſſim fuſos, & nantes in mari, trucidabant etiam per imprudentiam ſuos, qui fuerant in dextro cornu ſuperati à Corcyræis.

Τὰ σκάφη. Alueos nauium, quos ſolebãt agere in triũpho, & reſeruare in memoriã partæ victoriæ.

Καταδύσειαν. Depreſſiſſent. Διεκπλέοντες. Tranſcurrentes.

Τούς τε αὐτῶν φίλους. Locus miſericordiæ à detrimento accepto per imprudentiam.

Ναυμαχία γὰρ αὕτη. Ratio τῶν πολλῶν. &c.

Ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν. Alium prœlij euentum narrat. Corinthij (inquit) perſecuti ſunt Corcyræos ad ipſam vſq; terram: ea re geſta redierunt ad ſuarum nauium fragmenta, tabulasque colligendas & ad ſuorum cadauera ſuſcipienda.

Ἐπέπλεον. Infeſta claſſe tendũt aduerſus Corcyræos.

Πειρῶσιν. αὐτὶ τὸ πειρῶνται.

Ἤδη δὲ ἦν ὀψέ. Iamque erat ſerum diei: καὶ ὀψὲ τῆς ἡμέρας. Temporis deſcriptio.

Ὡς ἐπίπλουν. Ad concurſum, conflictum.

Ἀμύνειν. ἀμύνεσθαι, Propulſare vim, & iniuriam.

Ἀττικὰς εἶναι. Eſſe Atticas.

Ξυνεσκόταζεν. ὁ θεὸς δηλονότι, ὡς τὸ ὕει, βρέχει, &c.

Ἐπλεύσε. Exitum habuit.

Προσκομίσασθαι. Vectæ.

Ἄρχειν ναυμαχίας. αὐτὶ τοῦ ἄρχεσθαι. Prœlio laceſcere.

Αἰχμαλώτων τε πέρι φυλακῆς. σκοποῦντες, Aut aliud tale ſubaudi.

Τοῦ οἴκαδε πλοῦ. De reditu autẽ erant magis ſoliciti.

Διεσκόπουν. αὐτὶ τοῦ ἐφρόντιζον. Vel deliberabant qua ſe reciperent, vt domum redirent.

Ἐς χεῖρας ἦλθον. Ad manus venerant.

Ἔδοξεν οὖν. Placuit animos, & mentem eorum explorare.

Πολέμου ἄρχοντες. Bello laceſſentes, αὐτὶ τοῦ ἀρχόμενοι. ſic ἄρχειν χειρῶν ἀδίκων.

Τιμωρουμένοις. Vlciſcentibus, iniurias noſtras perſequentibus. iure ſe tacitè tuentur, & probant ſuam cauſam. vim vi repellere licet, iure igitur arma ſuſcepimus.

Ἐμποδὼν ἵστασθε. Impedimento eſtis, reſiſtitis.

Ὅπλα ἀνταιρόμενοι. Arma aduerſa intentãtes, tollentes.

Εἰ δ' ὑμῖν γνώμη ἐστίν. Quòd ſi vobis eſt animus, ſi conſtitutum illud habetis, ſi ſtat ea ſententia.

Ἡμᾶς πρώτους. Nos primos comprehendite, & loco hoſtium tractate.

Τῶν δὲ κερκυραίων. Corcyræi, qui ex claſſe audire poterant, ſublato clamore eos comprehendendos eſſe ſtatim, atq; interficiendos vociferabantur.

Διεσκέδασεν. Diſtulerat paſſim. γινόμενος, ortus.

Δήσαντες ἐφύλασσον. Vinctos aſſeruabant.

Προσποιήσειαν αὐτοῖς. Eorum ditioni adiungerent.

Δυνάμει προὔχοντες. Potentiſſimi.

Περιγίγνεται. ἀμφιβολογία. L.V. Sic igitur Corcyra bello defuncta eſt aduerſus Corinthios: Annot. bello ſuperat Corinthios. F. P. ἴσως euaſit, & ſuperſtes remanſit in bello Corinthiaco.

Δ' ἔρδα. Περδίκκου τῆς. αὐτὶ ψιλὸς ἀδελφικοῦ καὶ φιλίππου.

Ἔπρασσεν. Miſſis qui de ea re agerent, ſolicitabat Lacedæmonios.

Αὐτοῖς. τοῖς ἀθηναίοις. Vt bellum oriretur inter eos, & Peloponneſios. (ſceret.

Προσεποιεῖτο. Sibi conciliabat, vt Potidæa deſci-

Προσέφερε δὲ λόγους. Solicitabat etiam.

Χαλκιδέσιν. Colonis Euboenſium: erant etiam in Sicilia, Italia, & aliis locis.

Οὐδὲν εὕρον ἐπιτήδειον. Nihil pacati, & amici reperiebant, id eſt, flectere eos non poterant, vt poſtulatis ſuis annuerent.

Μυγδονία. Portio erat Macedoniæ.

Χωρὶς δὲ. Prætereavero.

Παυσανίου. Fratre Perdæ.

Παρέπλεον. Oram maritimam legebant.

Κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες. Et ſenſim progreſſi, ac modicis itineribus, vt referatur ad pedeſtres copias, quæ breuiore itinere poterant citius ad Potidæam peruenire: lentius itaq; iter faciebant, vt vno, eodemq; tempore claſſis eodẽ perueniret, quæ commeatum, & apparatus bellicos vehebat: itaq; erat futura maximo vſui. non poterat autem tam cito peruenire, quia nauigatio erat longior propter continentis circuitum. (ſtes.

Κατὰ νώτου βοηθοῦντας. A tergo circumuenirent ho-

Ὅπως εἴργωσιν. Vt prohiberent, arcerent.

Ἔτρεψαντο. L.V. auerterunt. F.P. in fugã vertunt.

Καὶ ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγε. L. V. & vſque ad muros fugatus. F. P. & ad muros confugit.

Ἐπαναχωρῶν δὲ ὁ ἀριστεύς. Cùm autem à perſequendo hoſte rediret Ariſteus, reperit reliquum exercitum fuſum, & fugatum: itaque primum dubi-

dubitare vtram in partem tendens, Olynthum, an Potidæam, fortunam periclitaretur: deinde placuit confertissima suorum acie Potidæam cursu petere, & in eam perrumpere.

Διακινδυνεύσῃ. Fortunam periclitaretur.

Καὶ παρῆλθε διὰ τῆς θαλάσσης παρὰ τὴν χηλὴν βαλλόμενός τε, καὶ χαλεπῶς, ὅπῃ δή τι ἐζῆς. Et ingressus est in vrbē parte ea, qua mare alluebat, & lapidū ingentiū moles iacta erat, ægrè tamen, petitusq; telis, &c.

Καταφανές. L.V. (vt puto) habebat in codice, vnde vertebat, καταφανής. Itaq; cōuertit sita edito in loco: potest etiā referri ad τὸ χωρίον. sed longè melius & potuit pugna prospici, præsertim sublatis signis.

Καὶ ἔτι. αὐτὶ τοῦ καὶ ἐγγύς. Sed habet τὸ περὶ ὀμμάτων.

Βραχὺ μέν τι: paululum illi quidem progressi sunt, vt ferrent auxilium, & Macedonum turmæ contra se instruxerant, vt illis se opponerent. L.V. tanquam inhibituri.

Ολίγῳ ἐλάσσους. Paulo minus trecenti, id est, trecenti circiter,

Ἱκανοὶ εἶναι. Se posse.

Γιγνομένοις δίχα. Diductos inuaderent, γίγνεσθαι δίχα αὐτὶ τοῦ εἰς δύο μέρη διαιρεῖσθαι, in duas partes diuidi.

Αντίσχῃ. Quo diutius suppeteret res frumentaria. L.V. vt cæteri, qui mãsissent, facilius obsidionem perferrent, & famem tolerarent. (batur.

Αλλ' ἔτι ἀνακωχὴ ἦν. Sed ab armis adhuc abstinebatur.

Ἰσχυρῶς ἐπικείσονται. Acriter, & enixè vrgebunt.

Καὶ μόνοι. Cæteri persuasum habent, principiis facilè posse obstari: vos soli dissentitis: atque ita plus laboris, & negotij vobis relinquitur: nam duplicata, & amplificata hostium potentia, plus deinde negotij vobis exhibet ad eam euertēdam: deterrent itaq; magnitudine laborum proposita.

Καὶ μηδεὶς ὑμῶν. Liberius, atque adeò asperius accusauit supra Corinthius Lacedæmonios: & quoniam hæc oratio poterat offendere voluntatem, & eorum animos alienare, nunc affert remedium, & adhibet correctionem quandam, vt vulnus factum curet, & leniat molestiam. Petit itaque ne ab hostili animo hanc orationem proficisci putent, id est, ne putent hoc accusationem, sed expostulationem esse, quæ ab amicis in amicos proficiscatur.

Καὶ ἐπινοῆσαι μηδέν. Nihil noui excogitare.

Καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταί. Et grauissima quæque subeuntes pericula, præter opinionem hominum.

Ἐν τοῖς δεινοῖς. Inter asperrima quæq;.

Τῆς δυνάμεως ἐνδεᾶ πρᾶξαι. Viribus vestris inferiora gerere, πρὸς τὸ παρὰ δύναμιν τολμηταί hoc referendum.

Τῆς τε γνώμης, πρὸς τὸ καὶ παρὰ γνώμην.

Τῶν τε δεινῶν, πρὸς τὸ καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς.

Καὶ τὰ ἑτοῖμα. Etiam res certas amissuros, vel etiam rebus certis detrimentum allaturos.

Αἰτιώτατος. In primis author. præcipuus author.

Προθυμίαν τολμηροτάτην. Animi studium ardentissimum.

Ηξιώσαμεν. Decreuimus, censuimus, ἀξίωμα, magnitudo animi.

Αρχῆς τε ἧς ἔχομεν. διαχεῖσθαι τινὶ ἐπιφθόνως τινός. Inuidere aliquid alicui.

Πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον. Non est autem cuiquam inuidendum: αὐτὶ τοῦ οὐδενὶ φθονητέον. non est vertendum vitio, debet carere inuidia.

Ανεῖμεν. Deponimus. Νικηθέντες, coacti.

A Οὐδ' αὖ πρῶτοι. Neque nos primi huius exempli authores fuimus.

Τοῦ ἥσσω ὑπὸ τοῦ δυνατοῦ. Naturæ iure perpetuo cōstitutum est, vt imbecillior potentiori pareat,

Αξιοί τε ἅμα. Simul etiā quia nos dignos hoc imperio existimabamus, vestro etiam iudicio, si sincerè iudicetis.

Τῷ δικαίῳ λόγῳ. Ius, & æquitatem prætenditis, περὶ τῆς ἐλευθερίας scilicet.

Ον οὐδείς πω. Quam nemo solet proponere, atq;

B spectare, cum aliqua rerum suarum amplificandarum offertur occasio.

Τοῦ ἐνδεοῦς, τοῦ ὀλίγου.

Γνώμῃ. Si cogantur cedere opinioni, & sententiæ nostræ.

Ελασσωθῶσιν. Iacturam fecerint.

Αποθέμενοι τὸν νόμον. Deposito nostro instituto: vt scilicet æquo iure cum illis disceptemus.

Εκείνως δὲ. Si vi cū eis ageremus, ne ipsi quidē negarēt imbecilliores parere oportere potētioribus.

C Εἰ μὴ διὰ τὴν ὄκνησιν μέλλησιν. Nisi impedisset sua cunctatione.

Ἐν τοιαύτῃ μὲν ὀργῇ. Itaq; exercitus erat iratus ei ob eiusmodi moram.

Ο δὲ προσδεχόμενος. Purgat Archidamum aduersus vulgi existimationem. nolebat (si fieri posset) exacerbare animos Athen. sperabat eos de pertinacia remissuros.

Ακεραίαν. Intacto, integro, non vastato.

Περιιδεῖν, pati. ἀνεῖχεν, sustinebat se, id est, serius

D inuadebat agrum Atticum.

Εκείνῃ τῇ ἐσβολῇ. Id est, illo anno, quo irruptionem fecit.

Διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους, ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν. Nomenq; habet Democratia, propterea, quòd eam gerimus non ad paucorum, sed ad publicam vtilitatē: πλείονας, vt excluderet ὀχλοκρατίαν, οἰκεῖν αὐτὶ τοῦ διοικεῖν, & refertur ad πολιτείαν.

Μέτεστι δὲ. Omnes autem iussu legum in priuatis controuersiis fruuntur iuris æquabilitate, μέτεστι

E ἴσον τι. αἰτιώτερον.

Κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν. Pro dignitate, vt quisque est spectatus, & in aliqua re probatus, ita præfertur aliis in administranda republica, ex virtute magis, quàm ex censu.

Οὐκ ἀπὸ μέρους. Nō quia ex parte quadam ciuium sit, id est, ex nobilitate.

Οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν. Neq; etiā propter paupertatem quis, modò prodesse possit, arcetur à republica, quòd obscuro loco sit natus, vel quòd nullam

F habeat authoritatem.

Αφανεία ἀξιώματος. Nulla authoritas.

Ελευθέρως. Solutè, liberè.

Οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας. Non indignè ferentes, si quis otietur, & cesset ab opere animi gratia.

Οὐδ' ἀζημίους μέν. Neq; contumelia quēquam afficientes. est enim quædā περίφρασις τῆς ὕβρεως. Neq; palàm imponentes tristes cōtumelias, quanquam damno carentes. Hoc est, nullius aut commoda, & voluptates interpellantes, aut famam, & existi-

G mationem lædentes.

Αγραφοι νόμοι. Quas non opinio genuit, sed quædā innata vis inseruit, vt religio, pietas, gratia, vindicatio, obseruantia, veritas.

Οσοι κεῖνται, οἱ ἔγγραφοι.

Τὸ λυπηρόν, τὸ καθ' ἡμέραν λυπηρόν.

Καὶ τοι εἰ ῥαθυμίᾳ. Quare si otio potius, quàm assi-

duo negotio, & virtute insita, non legum coactu velimus pericula subire, sequitur, vt ærumnis & acerbitatibus, antequam veniant, non defatigemur, neq; conficiamur, & cùm venerint, non minus strenui, & audaces simus, quàm qui perpetuò se macerent laboribus.

Τοῖς μέλλουσιν ἀλγεινοῖς. Id est, laboribus. μέλλουσιν, suscipiendis loco, & tempore, cùm res ita postulat.

Διαφερόντως γὰρ δή. Illud etiam præ cæteris habemus, quòd maximè audemus, & quæ audemus, optimè perpendimus, q. d. alij aut non considerant, quæ audent, aut non audent, quæ considerant, nos non ita, &c.

Ἐκλογίζεσθαι. Repete μάλιστα.

Κράτιστοι δ᾽ ἄν. Fortissimi autem ij habendi sunt, qui dura, & mollia, secunda, & aduersa, commoda, & incommoda cùm optimè dignoscãt, tamen non dubitant adire pericula, & bellicis terroribus se obiicere.

Καὶ τὰ ἐς ἀρετήν. In beneficentia etiam diuersi sumus ab aliis.

Βεβαιότερος δέ. Commodum consequens. Constantior, & diuturnior est amicitia benè merendo parta, quàm quæ accipiendis beneficiis quæritur.

Ὥστε ὀφειλομένην. Vt tueatur suum beneficium in eo, cui dedit, & qui aliquando relaturus est gratiam grato, & beneuolo animo, δι᾽ εὐνοίας, cum beneuolentia.

Εἰδὼς οὐκ ἐς χάριν. Persuasus se non daturum beneficium, sed debitam rem persoluturum.

Καὶ μόνοι. Soli facimus beneficia non magis proposito, atque sperato fructu aliquo, quàm freti libertate, qua nihil nobis vnquam defuturum credimus.

Τὸ πιστὸν τῆς ἐλευθερίας. Certa, constansq; libertas.

Ἀδεῶς. Vel sine metu, vel quòd nulla re careamus, dum libertate fruimur, quæ nobis est, q. d. instar cornu copiæ.

Καὶ ὡς οὐ λόγων. Ac ne quis putet hæc, quę à me dicuntur, inanem quandam potius esse iactantiam, non veritatem solidam, præsentes reipublicæ opes, quæ istis moribus, istisq; institutis partæ sunt, facilè indicant.

Μετὰ μεγάλων δὲ σημείων. Declarata verò nostra potentia non obscuris signis, sed clarissimis testimoniis, ingentem excitabimus admirationem, & nostræ ætati, & posteris.

Ἀμάρτυρον. ἄνευ μαρτύρων.

Καὶ οὐδὲν προσδεόμενοι. Ea verò nostræ potẽtiæ testimonia, atq; indicia sumus relicturi, vt neq; Homeri, neq; alterius poetæ præconium simus desideraturi, q. d. cæteræ ciuitates, quæ nullas, aut non magnas res gesserunt, solent venari poetarũ facultatẽ, quæ ornet, & exaggeret res suas: nos non ita: quia rerũ à nobis gestarũ magnitudo erit testis locupletissimus, & indefessus nostræ potẽtiæ pręco.

Γενέσθαι ἐσβατόν. Fieri peruias, permeabiles.

Κακῶν. Cladis illatæ, ἀγαθῶν, auxilij lati.

Διὸ δὴ καί. Itaque produxi orationem de republica vt docerem non eadem esse proposita præmia nobis, ac cæteris, qui non habent talem rempublicam, simulq; ut demonstrarem eorum laudes, quos mihi iam proposui ornandos.

Εὐλογίαν. ἔπαινον.

Καὶ οὐκ ἂν πολλοῖς. Id est, pauci inter Græcos parem atq; isti laudẽ sunt promeriti ob res pclarè gestas.

Δοκεῖ δέ μοι. Equidem existimo hunc istorum obitum viri virtutem indicare perpetuò, certissimoq; testimonio.

Καὶ γὰρ τοῖς τ᾽ ἄλλα χείροσιν. Locus communis. probat quod dixit, mortem sepultorum facere fidem eos fuisse viros fortes. nam (inquit) etiam si aliis virtutibus in vitæ cursu destituti fuerunt, tamen cùm pro patria pugnantes fortiter ceciderint, & patriæ debitam pietatem reddiderint, nõ possunt nõ esse, & haberi viri fortes. Hic erat debitus sensus, sed mutata est persona, ne vocaretur in dubium virtus defunctorum: nam non dixit de his, sed de quibuslibet aliis, qui vitam non honestè vixerunt, & tamen mortui honestè sunt.

Τοῖς τ᾽ ἄλλα χείροσι. Qui aliis in rebus ignaui fuerunt,) (ἀνδράσι.

Ἐμαλακίσθη. Mollior fuit, id est, detrectauit prœlium.

Ἀναβολὴν ἐποιήσατο. ἀνεβάλλετο, ἢ ἀπεποίει latens.

Προθυμότεραν λαβόντες. περιλημψάντες. Anteponentes, pluris facientes, amplexati magis. innuit τὴν κατὰ προαίρεσιν θάνατον.

Αὐτῶν. τὴν πλοῦτον, καὶ τὴν φυγὴν τῆς πενίας.

Ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανές. Sperantes id, quod incertum erat, se consecuturos. cætera, quæ cernebantur, in virtute sua ponentes.

Τὸ ἀφανές. Incertum prœlij euentum.

Ἐλπίδι) (ἔργῳ. ὁρωμένου) (ἀφανές.

Ἤδη ὁρωμένου. τὴν τιμωρίαν τοὺς ἐχθρούς. παθεῖν. Extenuatio, αὐτὶ τὸ, θανεῖν. οὐ ποιήσομαι περὶ πλείονος τὸ ζῆν τῆς ἐλευθερίας. ἐν τῷ ὅρκῳ τῶν ἐν πλαταιαῖς ἀγωνισαμένων. Diodor. Sic. lib. 11.

Ἡ σώζεσθαι τοὺς ἐνδόντες. αὐτὶ τὸ τοὺς ἐνδοῦναι.

Δι᾽ ἐλαχίστου καιροῦ τύχης. Breuissima fortunæ inclinatione, summa potius cum gloria, quàm cum timore de vita decesserunt, id est, momento temporis fortuna ita volente, interierunt: duo efficit Pericles ista oratione: alterũ illud est: innuit culpa fortunæ eos cecidisse non quòd virtus defuerit: alterum illud est: eleuat, & extenuat mortẽ, quasi propter breuitatem temporis nullum doloris sensum eis attulerit: hoc ipsum commodum attingit Horat. Satyra prima, *militia est potior: quid enim? concurritur: Horæ momento aut cita mors venit, aut victoria læta:* de iis agit, qui sua sorte, atque conditione non sunt contenti.

Ἢ τοῦ δέους. Potius cum summa gloria, quàm cum summo metu, id est, quàm cũ summa infamia propter metum, vt sit μετωνυμικῶς causa pro euento.

Καὶ οἵδε μέν. Atq; isti, quales oportuerat, tales in patriam extitere.

Εὔχεσθαι. Votis optare, & precibus contendere.

Ὅσα ἀγαθά. Alludit ad illud Homeri Ἰλιάδος ζ. ἄνδρας μὲν κτείνουσιν, &c.

Γιγνώσκοντες τὰ δέοντα. Quid deberent patriæ.

Ἐπισημότατον. Maximè insignem. Honorificentissimam, adepti etiam sunt monumentum maximè insigne, non in quo siti sunt, angustissimum, & exiguis cancellis circumscriptum, sed orbem terrarum vniuersum.

Κεῖνται. Siti sunt.

Ἀλλ᾽ ἐν ᾧ. Quamlibet partem orbis terrarum intelligit.

Ἀείμνηστος. Sẽper memorãda, & celebranda relinquitur, in quo eorũ laudes perpetuò celebrabũtur.

Ἀνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν. Quia dixit orbem terrarum fore monumentum defunctorum. hoc autem videri durius poterat, & assensu difficilius, ne videatur illis plus iusto tribuisse, affert rationẽ: quia (inquit)

quit) viri illustres fuerũt, & virtutis eorum splendor, q. d. sicuti solis radij quoquo versus diffusi sunt: sed translata est oratio ad locum communem de viris illustribus. Virorum enim illustrium quælibet tellus monumentum est, neque Cipporum, aut marmorum domesticorum incisio virtutem eorum testatur, sed in aliena terra etiam memoria non scripta animi potius, quàm rerum gestarum manet apud quenque perpetuò.

Η τῷ ἔργῳ. Quia non habet facta multa, quæ laudet.

Μὴ ποιεῖσθε. Ne recusate.

Δικαιότερον ἀφειδοῖεν ἄν. Debent minus parcere.

Κινδυνεύεται. In discrimine versatur.

Καὶ κοινῆς ἐλπίδος. Id est, Iuuandæ reipublicæ qui pericula refugiũt, viuunt illi quidẽ, sed trahunt vitam inglorij, conflictantur incommodis, ab omnibus scilicet destituti, deinde affert alteram collationis partem.

Ουκ ὀλοφύρομαι μᾶλλον. Non magis deflebo, quàm cõsolabor, nõ magis miserabor, quàm consolabor.

Εν πολυτρόποις γάρ. Neq; enim ignorant vitam hominum variis fortunæ casibus obnoxiam: illos autem felices iudicandos, qui honestissimam mortem, & vitæ finem beatum adipiscuntur, vt isti adepti sunt.

Τὸ δ' εὐτυχὲς ξυνεμετρήθη ἐν ἐκείνοις. ἀντὶ τοῦ ἐκεῖνοι δὲ ξυνεμετρήθησαν εὐτυχῶς.

Τῆς εὐπρεπεστάτης. τελευτῆς, καὶ λύπης supple ex iis, quæ sequuntur: sed breuitati studet.

Καὶ ἐν οἷς ἐνευδαιμονῆσαι ὁ βίος. Et quorum vita, & mors æquè beata, fortunataque fuit.

Χαλεπὸν μὲν οὖν. Scio autem arduum quiddam esse persuadere vobis, vt à mœrore, lachrymisque temperetis, qui sæpius alios parentes florentes liberis cernetis, atque ita materiam doloris refricandi habebitis, μὴ ὀλοφύρεσθαι, δηλονότι ἐκείνους.

Εν ἄλλων εὐτυχίαις: ἐν τῇ τῶν ἄλλων εὐτυχίᾳ. Secundis rebus aliorum, qui scilicet florebunt prole, qua & vos olim exultabatis. i. Læti eratis, & florebatis.

Καὶ λύπη. Et certè mœrendum est non iis, qui carent filiis, sed iis, qui cum haberent, eos amiserunt. ἀναιρῶν(?) ἀνακόλουθον.

Καρτερεῖν δὲ χρή. Tolerandum tamen est, spe futuræ prolis alterius, iis præsertim, qui vigent adhuc ætate, vt de liberis procreandis non desperent.

Τέκνωσιν ποιεῖσθαι. ἀντὶ τοῦ παιδοποιεῖσθαι. Qui per ætatem adhuc possunt liberos suscipere.

Ιδίᾳ τε γὰρ τῶν οὐκ ὄντων. Nam futura soboles & priuatim afferet obliuionem defunctorum, & publicè bifariam; nempe vrbis frequentia, & præsidij firmitudine.

Καὶ τῇ πόλει. ἔσονται λήθη τῶν &c.

Εκ τε τοῦ ξυνοίσειν. Tum quia profutura est ad frequẽtiam vrbis, ne deserta videatur, tum quia proderit ad præsidium.

Οσοι δ' ἂν παρηβήκατε. Quotquot verò iam prouecta ætate estis, vitam actam, quæ fuit longior, & in qua floruistis, loco lucri ducite, quæ reliqua est, eam breuem fore existimate: dolorem denique vestrum leuate filiorum gloria.

Παρηβήκατε. παρηκμάκατε. Honesto verbo decrepitam ætatem vocat.

Τὸ γὰρ φιλότιμον. Hoc est bonum solidum, & perpetuum,

Καὶ οὐκ ἐν τῷ ἀχρείῳ τῆς ἡλικίας. Neque in ætate affecta. i. in senectute, quæstus honori, & gloriæ anteponitur, facit fidem signo probabili, à breuitate vitæ futuræ.

Τὸ ἀχρεῖον τῆς ἡλικίας. Infirmitas ætatis.

Ως φασί τινες. Vulgi erat opinio, vt nostris etiam temporibus est, quæ vsu comprobatur, senes esse auaros, & vtilitatem anteponere honestati. Arist. secundo Rhet. καὶ ἀνελεύθεροι. καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ζῶσιν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ καλὸν μᾶλλον, ἢ δεῖ, διὰ τὸ φίλαυτοι εἶναι, &c. καὶ δουλεύουσι τῷ κέρδει.

Τὸν ἀγῶνα. Laborem intelligit in imitandis parentibus, & fratribus.

Καὶ μόλις ἄν. Itaque vix aliquanto inferiores, nedum pares illis iudicabimini.

Οὐχ ὁμοῖοι. Quod q. d. nõ poteritis assequi in vita.

Φθόνος γὰρ τοῖς ζῶσι. Nam qui viuunt, inuident aduersariis, & æmulis.

Ανανταγωνίστῳ: Non æmula, non aduersaria.

Αρετῆς πέρι, ἢ ψόγου. Latenter carpit mulieres Spartanas, quæ non continebant se domi, sed passim vagabantur, & virorum more ad ripas Eurotæ corpora exercebant: Hoc damnat latenter Pericles. Arist. etiam secundo Polit. improbat Spartanam mulierum licentiam, ζῶσι γὰρ ἀκολάστως πρὸς ἅπασαν ἀκολασίαν, καὶ τρυφερῶς: itaque ait τοὺς Λακεδαιμονίους σχεδὸν κατὰ τὸ ἥμισυ οὐκ εὐδαιμονεῖν. Comici eas carpebãt passim, & φαινομηρίδας appellabant.

Εν χηρείᾳ ἔσονται: χῆραι ἔσονται.

Βραχείᾳ παραινέσει. Breui commonitione: breui, quia non erat necessaria eius iudicio. Commonitione, quia monet eas quid factu opus sit.

Τῆς τε γὰρ ὑπαρχούσης. Nam satis ingentem gloriam adipiscemini, si à pristina vestra natura non descіueritis, si non degeneraueritis, & si id egeritis, vt quàm minimũ rumoris siue in bonam, siue in malam partem de vobis inter mares feratur.

Υπαρχούσαν φύσιν. Appellat solitam, & pristinam pudicitiam. rei cuiusque perfectio, & absolutio, natura dicebatur.

Εἴρηται καὶ ἐμοὶ λόγῳ. Exposui ego quoque oratione, legi obtemperans, quæ in rem præsentem facere existimabam.

Απολοφυράμενοι. Deploratis iis, qui ad vestrum quenque pertinent.

Καὶ διελθόντος αὐτοῦ. Exacta hyeme, cum abiisset hyems, primus istius belli annus absolutus est.

Ηγεῖτο δὲ Ἀρχίδαμος. Diligenter notat tempora variis attributis, vt distinguat istas Peloponnesiorum irruptiones ab aliis, quas aliàs iidem fecerant in agrum Atticum.

Καὶ ὄντων αὐτῶν. Et cum non multos iam dies essent in agro Attico, i. non multo post eorum aduentum, pestilentia cœpit primum inuadere Athenienses.

Οὔτε ἄλλη ἀνθρωπεία τέχνη. Vt carmina magica, &c.

Οσα τε πρὸς ἱεροῖς ἱκέτευσαν. Supplicationes etiam factæ ad eorum templa, vt scilicet iram auerterẽt, ac varia oracula petita, & missi qui cõsulerent oracula, & cognoscerẽt morbi causas, vt deos videlicet placarẽt. hæc (inquã) omnia nihil proderant.

Ανωφελῆ. Inania, nullius vsus.

Αυτῶν. Remedia humana, & diuina intelligit.

Υπὸ τοῦ κακοῦ νικώμενοι. Magnitudine morbi victi.

Ηρξατο δέ. Explicat iam τὰ ἄπα(?) κατὰ προκατάρκτικά. docet ex Æthiopia eam venisse: in Ægyptum deinde, atque Africam, postea in plerasq; partes imperij regis Persarum grassatam fuisse, postremo in Græciam, atque Athenas ingruisse.

Κατέβη) (ὑπὲρ Αἰγύπτου.

Εν τῷ Πειραιεῖ. κατὰ τὸ εἰκός. Eò enim primùm appellabant, qui vndiq; Athenas veniebant.

Υψατο. tentauit.

Ωστε ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν. Ita, vt rumor ab illis hominibus disseminatus fuerit, Peloponnesios venena deiecisse in puteos. Κρῆναι γάρ. Ergo postea facti.

Λεγέτω μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ. Diod. Sic. lib. 12. 316. scrutatur causas, & agit philosophum: at noster Thucyd. vitat hoc quasi vitium, & historici non proprium munus. Diodorus tamen refert pestilentiam ad magnitudinem imbrium, & aquarum, quę stagna fecerant, vnde vapores tetri in altum sublati aerem inficiebant, refert etiam ad victus rationem, & copiam fructuum: postremò ad ventos Etesias, qui nulli ea æstate flassent.

Λεγέτω μὲν οὖν. Pronuntiet autem de ea, vt quisq; sentit, siue peritus, siue imperitus: & afferat causas, & originem eius. Ego verò exponam vim eius, & sæuitiem, &c. q. d. liberum relinquo omnibus, & peritis, & imperitis, vt causas tam sæuæ pestilentiæ quærant, & eas proferant: ego tantùm exponam, &c.

Αφ' ὅτου εἰκὸς ἦν γενέσθαι αὐτό. Quam habuerit originem: siue aeris corruptionem, q. d. siue victus rationem, siue æstum.

Ικανὰς εἶναι. Potuisse vim habere tãtæ mutationis.

Καὶ τὰς αἰτίας τοσαύτης μεταβολῆς, ἅς τινας νομίζει ἱκανὰς εἶναι δύναμιν σχεῖν ἐς τὸ μεταστῆσαι. Hæc est verborũ series.

Τὸ μὲν γὰρ ἔτος. Nam annus ille (vt omnium consensu constabat) erat omnium saluberrimus. Et immunis aliorum morborum.

Εκ πάντων. Exceptionem habet ἢ οὐκ, ἢ εἰς comparationem.

Ασθενείας. Iam αὐτὴ τῆς νόσου.

Εἰ δέ τις καὶ προέκαμνέ τι, συγχώρησις. Sed vt concedam aliquos alio morbo laborasse, is tamen in hũc conuertebatur, προέκαμνέ τι νόσημα δηλονότι. κάμνειν νόσημα, vt νοσεῖν νόσον.

Πάντα τὰ νοσήματα δηλονότι.

Τοὺς δ' ἄλλους. Qui nullo morbo laborabant rectè valentes ex improuiso feruores capitis acres, oculorum rubores, & inflãmationes corripiebãt.

Απ' οὐδεμιᾶς προφάσεως. Incerta, atque incognita causa. Solent accidere interdũ huiusmodi inflammationes, & feruores iis, qui ad solis æstum diutius commorantur, iis etiam, qui intemperantius vinum meracius potarunt: sed hi q. d. Thucyd. nihil tale commiserant.

Φλόγωσις. Ouid. libro septimo hunc locum imitatus est: poteritis locum illum inspicere totum: ego nonnulla tantùm afferam, quæ ad illustrandam istam descriptionem facere existimo 88. 28. inducit Ouid. Æacum narrantẽ pestilentiam, quæ grassata fuerat Æginæ.

Viscera torrentur primo, flammæq; latentis
Indicium rubor est, & ductus anhelitus igni, &c.

Virgilius etiam in tertio Georgic. hunc locum adumbrauit, quanquam ille pecudum describit pestilentiam 42. *Hic quondam morbo cœli miseranda coorta est Tempestas*, &c.

Επεγίγνετο. Consequebatur.

Επήειται. ἐπεγίγνοντο.

Λύγξ τε τοῖς πλείοσιν. Et singultus inanis plerosque inuadebat, conuulsionem afferens vehementem.

Κινῆ. Quia eiusmodi affectus oritur in stomacho (vt docet Galenus) vel ex nimia inanitione, vel ex nimia repletione.

Ενδιδοῦσα. Indens, afferens.

Μετὰ ταῦτα. Id est, statim.

Εκαίετο. Torrebantur.

Επιβολὰς τῶν ἱματίων. αὐτὴ τῶν ἱμάτια ἐπιβεβλημένα.

Η γυμνόν. τὸ σῶμα δηλονότι εἶναι.

Ηδιστά τε. Et ὥστε ἥδιστα ῥίπτειν, &c.

Καὶ πολλοὶ τοῦτο. Et multi hoc fecerunt, quibus nempe custos deerat, vt se in puteos deiicerent.

Απαύστῳ. ἐπιφώνημα. Insedabili siti obsessi, cruciati.

Καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ καθειστήκει. Lucr.

Insedabiliter sitis arida corpora mersans
Æquabat multum paruis humoribus imbrem.

Τὸ πλέον ποτόν. Largior potus, & copiosior.

Αντεῖχε τῇ ταλαιπωρίᾳ. Resistebat cruciatui.

Εχοντές τι δυνάμεως ἔτι. Retinentes adhuc aliquid virium, quamuis scilicet morbi magnitudo admodum ingens esset.

Ωστε οἱ πλεῖστοι. ἔχοντές τι δυνάμεως. τὸ ζῆς.

Ελκώσεως ἰσχυρᾶς. Vlceribus tetris, & nigra proluuie alui.

Εγγιγνομένοις. Innatis.

Καὶ εἴ τις ἐκ τῶν μεγίστων. Et si quis ex maximis illis malis, vel cruciatibus euasisset, eum tamen extremæ corporis partes captæ testabantur hoc morbo laborasse.

Γενόμενον γάρ. Nam cùm genus istud morbi atrocius multò fuerit, quàm quod exprimi oratione possit, cum aliis reb. pressit ægrotos grauius, quàm vt humana natura tolerari possit, tum eo indicauit se nouam, & inusitatam lucem esse, quòd alites, & feræ, quæ solent petere cadauera, & iis vesci, tamen aut abstinebant ab iis cadaueribus, aut si attigissent, statim & ipsæ interibant.

Τεκμήριον δέ. Facit fidem ab auibus, & vulturibus, quæ nusquam apparebant. οὔτε ἄλλως: neque aliàs vspiam, neq; circa huiusmodi cadauera.

Διὰ τὸ ξυνδιαιτᾶσθαι. Propter consuetudinẽ, quam habebant cum hominibus, ita, vt non facilè q. d. ab eis diuellerentur, & aliquò se reciperent.

Τὸ μὲν οὖν νόσημα. Morbus igitur (vt omittam multa alia genera atrocitatum, quæ singulis, aliis grauius, aliis leuius accidebant) omnino talis fuit.

Ατόπως. Atrocitatis insolitæ, inusitatæque calamitatis.

Ως ἑκάστῳ, αὐτὴ τὰ ἃ ἐτύγχανε γιγνόμενα ἑκάστῳ, διαφερόντως tamen ἑτέρῳ πρὸς ἕτερον.

Καὶ ἄλλο. νόσημα.

Εν τε οὐδέν. Nullumq; remedium repertum est, quod adhibitum prodesset.

Αὔταρκες. Firmum, par, instructum suo robore.

Καὶ οἱ οἰκεῖοι. Habet ἔμφασιν ὁ καί.

Εξέκαμνον τὰς ὀλοφύρσεις, ἢ πρὸς τὰς ὀλοφύρσεις ἐξέκαμνον, πρὸς τοὺς θρήνους ἀπηγόρευον, vt schol. ἢ κάμνοντες ἐξέβαλον. Fatiscebant, labori succumbebant.

Πλουτ. ὁ σίδηρος ἐξέκαμε πληγαῖς. Ferrũ assiduo ictu obtusum est.

Δὶς γὰρ τὸν αὐτόν. Reddit rationem cur confiderent, qui semel morbum euasissent: morbus (inquit) non corripiebat eundem bis ad interitum. nõ negat corripi potuisse morbo iterum eos, qui semel laborassent, sed negat eos iterum correptos ad interitum laborasse.

Καὶ ἐμακαρίζοντό τε. Itaque beati existimabantur, & appellabantur ab aliis, & ipsi pleni spei, & fiduciæ exultabant.

Ηλπι-

Περιχαρεῖ. τῇ μεγάλῃ χαρᾷ. Substantiuum est iam. Ἐπίεσε δ' αὐτούς. Cæs. libro secundo Belli Ciuil. 286.13. de Massiliensibus obsessis loquitur, graui etiam pestilentia conflictati ex diutina conclusione, & mutatione victus. &c.

Καὶ οὐχ ἧσσον τοὺς ἀπελθόντας. Locus amplificationis, non solùm vrbanos, sed etiam magis rusticos, qui in vrbem confluxerant, & affert rationem.

Τά, τε ἱερά. Locus amplificationis, non solùm loca profana erant repleta cadauerum aceruis, sed etiam loca sacra, & eorum templa.

Αὐτοῦ ἐναποθνησκόντων. Affectus: latenter accusat Deos suos, qui nullam opem tulerint morientibus quasi in sinu, & complexu suo, in tēplis nimirum, & simul docet religionem violatam.

Ὑπερβιαζομένου γάρ. Affert rationem cur homines vel in templis morerentur. magnitudine (inquit) & sæuitia morbi victi, mente quodammodo alienati sunt, ita vt obliti honesti, & officij, atque religionis non parcerent rebus profanis, aut sacris.

Ὑπερβιαζομένου. Cogente supra modum.

Οὐκ ἔχοντες ὅ, τι γένωνται. Maximam dubitationem, & desperationem significat hæc formula loquendi, nescio quid agam, quò me vertam.

Νόμοι τε πάντες. Et omnia instituta, & ritus sepeliendi conturbati sunt.

Σπάνει τῶν ἐπιτηδείων. Penuria rerum ad hoc necessariarum, vsitatè ἐπιτήδεια significat commeatum, & res ad victum necessarias: iam aut monumenta ad mortuos sepeliendos necessaria, aut rogos significat, quæ sequuntur, hoc indicant.

Ἐπὶ πυρὰς γὰρ ἀλλοτρίας. Nam alij occupatis rogis alienis, mortuum suum imponebant, eósque succēdebant, alij dum corpus alterius cremabatur, suum, & quem ipsi ferebant mortuum imponentes, ita abibant.

Ἐπὶ πλέον ἀνομίας, ἀντὶ τοῦ πλείονος ἀνομίας. Fuit origo maioris improbitatis.

Καὶ ἐς τ' ἄλλα. παρὰ τὰς ταφάς.

Ῥᾷον γάρ. Facilius enim quilibet audebat ea palàm patrare, quæ aliâs pudore impeditus occultabat. τὸ ἑξῆς, ῥᾷον γὰρ ἐτόλμα τις ποιεῖν ἃ πρότερον ἀπεκρύπτετο, ὥστε μὴ ποιεῖν καθ' ἡδονήν.

Ἀγχίστροφον. momentaneā. ἐχόντων, obtinentium.

Καὶ πρὸς τὸ τερπνόν, καθ' ἡδονὴν. i. Dantes operam voluptatibus,

Ἐφήμερα. Caduca, fragilia, vnius diei.

Τὸ προσταλαιπωρεῖν. Ad toleranda dura, & incommoda, ad subeundos labores.

Ἄδηλον νομίζων. Incertum existimans an esset interiturus priùs quàm dignitatem istam adipisceretur.

Ἀπεῖργεν. Aut à voluptatibus, aut à quæstibus nefariis.

Τὸ μὲν κρίνοντες. Nihil interesse iudicantes inter cultum, & non cultum Deorum, quia videbant æquè interire eos, qui Deos castissimè colebant, atque eos, qui non colebant.

Τῶν δὲ ἁμαρτημάτων. Nemo autem sperabat se tātisper superstitem futurum, dum instituto iudicio facinorum suorum pœnas daret.

Πολὺ δὲ μείζω. νομίζοντες, ἢ κρίνοντες δηλονότι.

Τοιούτῳ μὲν πάθει. ἐπίλογος. In huiusmodi morbum Athenienses inciderunt, eoque grauiter premebantur.

Μνήμη δὲ ἐγένετο. Memorabatur etiam oraculum datum Lacedæmoniis, ab iis, qui hoc nouerant.

Κατὰ κράτος. Acriter, omni conatu, totis viribus, non lentè.

Περὶ μὲν οὖν τοῦ χρηστηρίου. At quod attinet ad oraculum, euenta ipsa respondere ei coniiciebant.

Οὐκ ἐσῆλθεν ὅ, τι καὶ ἄξιον εἰπεῖν. Non inuasit, non læsit, quod memoratu, & relatu dignum sit.

Ἐπενείματο. Grassata est, depasta est.

Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι. Redit ad historiæ seriem Thucydides. Narrauerat supra paulo post aduentum Peloponnesiorum cœpisse sæuire pestilentiam: eius deinde vim, & euenta digressus descripsit: iam repetit rerum gestarum ordinem: docet Peloponnesios cæsis locis campestribus, & planitie vastata, ad loca montana se conuertisse, ac primum eam partem vastasse, quæ spectabat Peloponnesum, deinde eam, quæ vergit ad Eubœam.

Πάραλον. Sic vocatam, quia erat mari proxima, erat etiam nauis publica, erat etiam in Thessalia πόλις τῶν μηλιέων.

Περικλῆς δέ. Perseuerabat Pericles in pristina sententia, &(quantum fieri poterat) continebat Athenienses in vrbe, neque patiebatur eos exire, & manum cum hoste conserere: interea verò dum hostes in locis erant campestribus, ipse, qui tum etiam dux erat, classem instruebat: qua instructa profectus est cum 100 nauibus bellum Peloponneso illaturus. Hæc narrat iam Thucyd.

Ἑκατὸν νεῶν ἐπίπλουν: ἀντὶ τοῦ 100. naues, quibus hostes inuaderet.

Ἐπίμαχα. πρὸς τὸ σημαινόμενον. ἐπίμαχοι ἦσαν.

Ἱππέας. 300. Vt excursiones faceret.

Ἡ στρατιά. Pro classe, vice versa interdum ὁ στόλος pro exercitu apud Xenoph. ponitur.

Προσβαλόντες. Adorti vrbem, instituta eius oppugnatione, in spem venerunt eius expugnandæ.

Ὀρθουμένην. Stantem, erectam, florentem.

Ἡ καθ' ἕκαστον τῶν πολιτῶν εὐπραγοῦσαν. Quàm si priuatim floreat, ipsa afflicta iaceat.

Καλῶς μὲν γὰρ φερόμενος ἀνήρ. Nam cuius priuatim res secundæ sunt, is euersa republica necesse est vt ipse quoque vnà cum republica intereat: cuius verò priuatim res aduersæ sunt, is stante, & florente republica facilè conseruatur.

Καὶ μή. nota παρενθέσεως non videtur mihi hic necessaria.

Ταῖς κατ' οἶκον. Debuerat esse οἱ ταῖς &c. Sed in oratione irata, & perturbata non seruatur consecutio.

Καὶ τοι ἐμοί. Atq; mihi tali viro irati estis, qui nulli secundus sum cùm prudentia, tum eloquētia, tum integritate, caritateque ergà rempublicam. φιλόπολις, studiosus reipublicæ.

Οὐκ ἂν ὁμοίως τι οἰκείως φράζοι. Qui verò vtramque istam virtutem & prudentiæ, & eloquentiæ habeat, oderit autem rempublicam, is non æquè dederit consilia amica.

Χρήμασι δὲ νικωμένου. Cui autem hoc etiam affuerit, integritas desit, cæteræ virtutes hac vna labe facilè diuendantur.

Ὥστ' ἐμοί. Itaque non meritò culpæ affinis existimandus essem, etiam si istæ virtutes vestro iudicio non eminere, & excellere, sed mediocres esse viderentur.

Οὐκ ἂν εἰκότως. Nullo meo merito iam culpam sustineam quasi vos in pericula coniecerim, & author istarum calamitatum fuerim: sed extenuat euenta verbo τοῦ ἀδικεῖν.

Πολλὴ ἄνοια. Nulla esset omnino danda venia si bellũ paci antepostuissent: damnãdi prorsus essent.

Ο φυγών. Vos potius quàm ego, reprehendendi estis.

Μὴ ὀρθὸν. Non rectam, non salutarem.

Χρεὼν καὶ ξυμφοραῖς. Necesse est resistere grauissimis calamitatibus, nec succumbere ad quoslibet casus. Cur ita? ne pristinam dignitatem obscuretis, labefacteris.

Εν ἴσῳ γὰρ. Perinde sint reprehendendi pristinæ dignitatis desertores, atque ij, qui temere alienam, & sibi minimè conuenientem appetunt.

Δικαιοῦσιν αἰτιᾶσθαι: δικαίως αἰτίας ὑπολαμβάνουσιν οἵτινες, ἢ δίκαιον οἴονται.

Ελλείπει: deserit, ἀπὸ τῶν δρομέων ἡ μεταφορά.

Απαλγήσαντας δὲ τὰ ἴδια: χρεὼν δηλονότι. Deplorata verò re priuata reipublicæ succurrendum est.

Εν τοῖς πρὶν λόγοις. In superioribus meis actionibus ἰδήλωσα δηλονότι.

Παρὰ τὸ εἰκὸς. Præter modum, plusquàm par est.

Εγὼ δὲ ἀποφαίνω, σημαίνω. Ego autem pronuntio duarum orbis terrarum partium, terræ (inquam) & maris, quarum vsus certior est, alteram totam esse in vestra ditione, ac potestate, neque esse quẽquam, qui vos tanto classis apparatu ingruentes impediat.

Ωστε. Itaque constat istam potentiam non esse conferendam cum commodo vel ædificiorum, vel agri, quæ amisistis, & quæ quasi maxima quædam commoda amissa deploratis.

Κατὰ τὴν χρείαν τῶν οἰκιῶν. Cum vsu, & commodo ædificiorum, & agri, quorum iacturam grauem existimatis.

Ων μεγάλων. quibus quasi magnis quibusdam rebus vos priuatos putatis.

Ην ἀντιλαμβανόμενοι. Si succurrentes eam nobis conseruauerimus.

Αλλων δὲ ὑπακούσασιν: ἀντὶ τοῦ ἄλλοις. Quod si in aliorum potestatem, ditionemque venerimus, nos etiam reliqxas fortunas reipublicæ esse amissuros.

Τῶν δὲ πατέρων. Neque degenerandum est à nostris maioribus, qui & res partas, conseruarunt, & conseruatas nobis tradiderunt.

Κατ' ἀμφότερα. Vtraque in re: in tuenda scilicet libertate & conseruando parto imperio.

Μετὰ πόνων κατέσχον. Res partas laboribus retinuerunt, & conseruatas nobis tradiderunt. ὑμῖν, ἴσως ἡμῖν.

Μὴ φρονήματι. Agnominatio, non solùm animo magno, & excelso, sed etiam contemptu.

Αὔχημα μὲν γὰρ. Rerum enim successus etiam ignauis attollunt animos ita, vt glorientur, qui verò se hostibus præstare persuasum habent, ij etiam eos contemnunt facile.

Καὶ τὴν τόλμαν. Itaque prudentia coniuncta cum audacia, fortuna pari, & animi magnitudine, sunt tutiores, & munitiores, ad illud occurrere videtur: qui alios contemnunt, facilè ipsi incurrunt in pericula: λύσις, per inficiationem, non ita: quia muniti pluribus virtutibus vitant pericula.

Παρέχεται ἐχυρωτέραν. Præstat munitam. τὸ συγκριτικὸν ἀντὶ τοῦ θετικοῦ.

Απὸ τῆς ὁμοίας τύχης: ὁμοίας. Vel hosti, vel cæteris virtutibus.

Ης ἐν τῷ ἀπόρῳ ἡ ἰσχὺς. Cuius vis spectatur in rebus dubiis.

Πιστεύει. Fidit, nititur.

Γνώμῃ δέ. Sed fidit consilio, cuius prouidentia ex præsentibus copiis exploratior est.

Καὶ κινδύνου συναθροισμός. Si nihil hic deest, ἀποσιώπησις est, καὶ περίπλοκη.

Καὶ τόδε, τὸ ἐκστῆναι δηλονότι τῆς ἀρχῆς. Siquis etiam hoc iactat, & vitæ tranquillitate nititur, vel εἴ τις καὶ τόδε δηλονότι allegat, affert, εἴ τις inquam ἀνδραγαθίζεται τῇ ἀπραγμοσύνῃ, vel εἴ τις καὶ τόδε ἀνδραγαθίζεται ἀπραγμοσύνῃ, ἀντὶ τοῦ ἀνδραγαθιζόμενος τῇ ἀπραγμοσύνῃ λέγει. Si posteriore modo accipiamus, rectius fortasse legendum οὐ δεδιώς.

Αδικον. Violentum est, & iniquum.

Ετέρους τε. Amplificatio.

Καὶ εἴπου. Et si fortè liberi per se teneant ciuitatẽ i. & se ipsos, sensus est, genus istud hominum est adeò perniciosum, vt suis consiliis facilè sit euersurum & suam, & alienam rempublicam.

Επὶ σφῶν αὐτῶν, χωρίς. Seorsum.

Αυτόνομοι. Suo viuentes iure. q. d. nam si arbitrio alterius regantur, non ita, quam ob rem? quia qui rerum potietur, eos non audiet, nec obtemperabit eorum consiliis.

Τὸ γὰρ ἄπραγμον. Etenim quies, & tranquillitas nisi coniuncta sit cum agendi studio nullum habet vsum in ciuitate principe, sed in subiecta, quæ bona fide tolerat seruitutem.

Τὸ ἄπραγμον, ἡ ἀπραγμοσύνη. Res pro personis.

Μὴ τεταγμένον. Nisi iuncta sit, à re militari metaphora.

Δραστήριον. Agendi studium, propensio, & alacritas animi ad negotia.

Εν ἀρχούσῃ πόλει. Ciuitati imperanti) (ὑπηκόῳ.

Ασφαλῶς. Non dubiè, bona fide.

Παράγεσθε. Abducamini.

Επεὶ γίγνεται. Altera causa, cur nõ irati ei debeãt esse de pestilentia, & detrimentis inde inuectis: transfert crimen: non mea culpa hoc ita factum.

Ελπίδος κρεῖσσον. Quia præter alias rationes annus ille habebatur saluberrimus.

Καὶ δι' αὐτὴν. Et eius gratia ex parte intelligo me in maiora vestrum odia incurrisse.

Οτ' ἂν παράλογον. Nisi etiam cum aliquis rerum successus vobis obtigerit, eum mihi sitis tributuri: sed hoc non facietis, ergo ne hoc quidem faciatis.

Ταῦτα γὰρ ἐν ἤθει. Hæc enim & antea fuerunt vsitata nostræ ciuitati, & nũc minimè à vobis aboleantur.

Γνῶτε δέ. Scitote verò eam propterea maximum nomen vbique consecutam, quòd rebus asperis non cedat.

Ο δὲ δρᾶν τι βουλόμενος. Agendi studiosus, virtus in actione posita est. καὶ αὐτὸς, & alios hortabitur, & ipse imitabitur.

Τὸ δὲ μισεῖσθαι. Cæterum inuisos, & graueis esse in præsentia, non molestè ferendum est. Hoc enim accidit omnibus accidit.

Οστις δ' ἐπὶ μεγίστοις. Quicunque verò rerum mamaximarum gratia subit inuidiam, is rectè sibi consulit.

Τῷ ἤδη προθύμῳ. Præsenti animorum alacritate vtrumque quærite: & neque cum Lacedæmoniis de compositione agite, neque significationem date vos premi incommodis præsentibus.

Ως οἵτινες. Ab honesto. Nam qui in calamitatibus anguntur minimum, resistunt plurimum, hi omnium sunt præstantissimi publicè, & priuatim, vel Nam quæ respublicæ, quiquc priuati, &c.

Τοιαῦτα

Τοιαῦτα ὁ περικλῆς. Redit ad seriem historiæ Thuc. hac oratione P. dabat operam, vt iram, & inuidiam populi à se auerteret, & eum perterritum confirmaret.

Καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων δεινῶν. Et metu præsentium malorum liberare, abducere animum à præsentibus malis conabatur.

Τοῖς λόγοις ἀνεπείθοντο. Eius oratione flectebantur.

Τοῖς παθήμασιν. Incommodis priuatis.

Καλὰ κτήματα. Præclara, & egregia prędia, villasque magnificè ædificatas amiserant.

Οὐ μέντοι πρότερόν γε. Neque prius omnes iram, quam in eum conceperant, posuerunt, quàm pecunia eum mulctarunt.

Ἀμβλύτεροι. Qui callum iam dolori suo obduxerant.

Ἀσφαλῶς. Tutò, bona fide.

Ἐπεβίω. Post bellum ortum: alioqui sequeretur illud absurdum, quòd tandiu posthac vixerit, & tamen quasi κωφὸν πρόσωπον fuerit, ita nihil aut dixerit, aut egerit: hoc autem si fecisset, aliqua eius mentio à Thucydide facta fuisset.

Ἡ πρόνοια. Eius prouidentia in bello magis cognita est.

Κινδυνεύοντας τῇ πόλει. Periculis se obiectantes publico incommodo, & iactura.

Ἐς τοὐναντίον. Longè aliter, contra.

Τῇ πόλει ἐς τὸν πόλεμον βλάβη καθίστατο. Reipublicæ detrimentum in hoc bello afferebant.

Δυνατὸς ὤν. Pollens authoritate, atque consilio, & integritate.

Ἐλευθέρως. Liberè, & ingenuè, non q. d. vt alij, qui instar mancipiorum seruiebant plebi, eique assentabantur: itaque addit, καὶ οὐκ ἤγετο μᾶλλον.

Κατέπλησσεν ἐπὶ τὸ φοβεῖσθαι. Ad metum redigebat: incusso metu reprimebat.

Καὶ δεδιότας αὖ ἀλόγως. Et vice versa temere formidantes, & perculsos, erigebat. ἀντικαθίστη: reuocabat ad fiduciam, restituebat eis animos.

Ἐγίγνετό τε. Itaque verbo erat status popularis, re ipsa vnius viri principis imperium: vel summa rerum verbo penes populum, re ipsa penes vnum Periclem erat.

Οἱ δὲ ὕστερον: σύγκρισις. Qui eum secuti sunt, non ita, sed seruiebant, & assentabantur populo.

Καὶ ὀρεγόμενοι. Et primum quisque locum affectantes.

Ἐτράποντο καθ' ἡδονάς. ἀντὶ τοῦ εἰς τὸ λέγειν ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν τοῦ δήμου, καὶ ἐνδιδόναι τὰ πράγματα τοῦ δήμου.

Ὃς οὐ τοσοῦτον γνώμης. Quæ non ita peccato, & culpa eorum suscepta est, quos contra bellum gerebatur. i. hostium, quàm ipsorummet Atheniensium, qui &c. οἳ. ad Leontinos refert. Ἀμβλύτερα ἐποίουν. debilitabant.

Καὶ τὰ περὶ τὴν πόλιν. κατὰ τὰ περὶ τὴν πόλιν) (τὰ ἐν τῷ στρατοπέδῳ.

Ἐταράχθησαν. Perturbati fuerunt inter se, ortis scilicet mutuis odiis, & dissensionibus.

Σφαλέντες δέ. Re autem malè gesta in Sicilia, vel accepta ingenti clade, amissis exercitu, & classe.

Καὶ οὐ πρότερον ἐνέδοσαν. Neque prius succubuerunt, imperio cesserunt quàm cladem acceperunt sua culpa quàm euersi sunt domestica, & mutua culpa.

Ἐνδιδόναι. ἐξίστασθαι τῆς ἀρχῆς.

Περιπεσόντες ἐν σφίσι. Inter se colluctantes, collisi, metaphora sumpta ab illis, qui lapsi sunt ita, vt alij supra alios cadant.

Τοσοῦτον τῷ περικλεῖ ἐπερίσσευσεν. ἀντὶ τοῦ τοσοῦτον ἐπερίσσευσεν ὁ περικλῆς. Adeò cæteris præstantior visus est Pericles, ὃ ἐπειδὴ ἀπέθανεν, ἐπὶ πλέον ἔτι ἐγνώσθη ἡ πρόνοια αὐτοῦ. Adeò Pericles superauit cæteros prudētia, & prouidentia.

Ἀχαιῶν τῶν ἐκ πελοποννήσου. Erant enim etiam in Thessalia, οἱ φθιῶται, qui Ἀχαιοὶ Homero sunt, erat etiam gens ad mare Euxinum.

Ἐπέπλεον δέ. Vehebantur ea classe mille Spartani grauius armati, horum tantùm facit mentionem propter virtutis præstantiam.

Οὐ ξυνεχώρουν. Non faciebant deditionem.

Ἀριστεύς. Hic est ille, qui plurimum negotij exhibuit Atheniensibus ad Potidæam, & in Thracia.

Ἰδίᾳ. Non publicè missus, sed sponte sua veniēs: Argiui enim erant amici vtrisque.

Καὶ παύσαι βοηθεῖν. Et finem facere iuuandi eos suis auxiliis.

Δι' ἐκείνου. Illo adiuuante.

Ἀναστήσαντες: E suis sedibus excitassent.

Ἐστράτευσαν. Bellum intulerunt.

Ἔχθρα δέ. Causæ autem inimicitiarum cum Argiuis istæ fuerunt.

Ἀμφίλοχος. στράβων libro septimo, Ἀλκμαίωνα, non Amphilochum fuisse scribit.

Οὐκ ἀρεσκόμενος. Cum ei rerum status, qui erat Argis, non satisfaceret, non placeret, nō esset gratus.

Καὶ τοὺς δυνατωτάτους. Et potentissimos quosque illius regionis habebat incolas.

Ὑπὸ ξυμφορῶν δέ. Sed multis post seculis pressi calamitatibus, Ambraciotas finitimos in ciuitatis societatem accersiuerunt.

Καὶ ἑλληνίσθησαν. Et linguam græcā tum primum didicerunt ex eis, qui ciuitatis consortes facti sunt.

Ἐκβάλλουσιν. Vrbe pellunt, ἴσχουσι. Retinent vrbem.

Οἱ δὲ ἀμπρακιῶται. Redit ad propositum: causas inimicitiarum exposuit, digressione vsus, iam redit eò, vnde digressus fuerat. Ἐν τῷ πολέμῳ: τῷδε δηλονότι.

Τὴν δὲ τὴν στρατείαν ποιοῦνται. Istam expeditionem suscipiunt.

Προσεδέξαντο. Conditionem acceperūt, tum quia intelligebant exercitum in loco frigido magna perferre incommoda, tum quia sciebant rempublicam maximos sumptus in eā obsidionē fecisse.

Οὐ δίκαια ποιεῖτε. Neque rectè, neque ex dignitate vestra, maiorumque vestrorum agitis, qui agrū Platæensem inuaditis.

Μετὰ ἑλλήνων. Supprimunt nomen Atheniensium & Thebanorum, ne offenderent Lacedæmonios, si Thebanos amicos, & socios eorū proditionis crimine notassent, Athenienseis hosteis Græciæ liberatores appellassent.

Θύσας ἱερά. Victimis immolatis in foro Platæensi.

Καὶ ξυγκαλέσας. q. d. coram omnibus sociis.

Ἔχοντας. ὥστε ἔχοντας οἰκεῖν.

Στρατεῦσαί τε. Supple cauit, aut aliud eiusmodi, ne quis iniustè, ac seruitutis imponendæ gratia, bellum inferret.

Εἰ δὲ μὴ ἀμύνειν. Alioqui eos, qui aderāt, vim pro-

pulsare oportere.

Τὰ δὲ μὴ ἡμῖν. Transit ad alteram collationis partem: illi libertatem dederunt: vos eam eripere conamini.

Μάρτυρας δὲ. ἀντὶ τοῦ δή. Quare contestati deos, & eos, qui fœderi illi præfuerũt, & vestros, nostrosq; præsides, vobis prædicimus, ne &c.

Τοὺς ὑμετέρους. Qui conscii sunt eius fœderis.

Μὴ ἀδικεῖν. Ne lædatis. μήτε παραβαίνειν. neue violetis.

Δίκαια λέγετε) (οὐ δίκαια ποιεῖτε. Est perinde ac si dixisset, imò vos facitis iniuriam, & tamen nobiscum expostulatis, vt latenter arguat eos & improbitatis, & impudentiæ, sed εἰρωνικῶς loquitur.

Ποιῆτε ὅμοια. ἀντὶ τοῦ δίκαια πράττητε.

Καθάπερ γὰρ. Plena oratio fuisset, sed iniquè agitis: ratio, quia libertatem traditam, & concessam non conseruatis, &c.

Μεταχόντες. Eadem pericula subierunt.

Ὑμῶν τε ξυνώμοσαν. Eiusdẽ fœderis socij facti sunt, confœderati sunt.

Παρασκευὴ ποιῆδε, καὶ πόλεμος. ἐν διὰ δυοῖν.

Ἢ μάλιστα μέν. Offert cõditiones: aut ad nos transite, aut arma deponite, & neutros iuuate.

Καὶ τάδε. Quamuis q. d. de iure nostro decedamus.

Ὡς ἔνορκοι ὄντες. Propterea quòd cautum esset de vtrisque recipiendis.

Πόλιν. καὶ οἰκίας. Totum, & pars. cõtinens, & contentum.

Α προκαλεῖται. Conditiones oblatas.

Πάλιν ἦλθον. βραχυλογία.

Ἐπισκήπτουσι. Mandant, obtestantur.

Χῶμα ἔχουσι. Agnominatio, vt λῆρον ληρεῖν.

Ταχίστην αἵρεσιν. ἀντὶ τοῦ ὡς τάχιστα αἱρεθήσεσθαι αὐτοῖς.

Κιθαιρῶνος. In hoc monte præcipuè colebatur Bacchus.

Διῃρημένοι. Partiti opus inter se ad requiem. ὥστε τοὺς μέν. ἐξήγησις τοῦ κατ' ἀναπαύλας.

Ξυνεφεστῶτες. Operi præpositi, vrgebant milites ad opus.

Καθαιροῦντες. Detrahentes, demolientes.

Οὐ σχολαίτερον. Non segnius. ἰσοδύναμεῖ ἡ ἄρνησις τῇ καταφάσει. Ἤρετο τὸ ὕψος. Res pro personis.

Ἐπινοοῦσιν. Excogitant, comminiscuntur.

Ἡ προσέπιπτε. Qua agger excitabatur, sed habet τὸ περὶ ὁμμάτων, καὶ ἐνάργειαν. Ingruebat.

Ἐσέβαλλον. Demiserunt, immiserunt in aggerem.

Ἐς τὸ διῃρημένον. Eam muri partem versus, quæ erat aperta.

Ὅπως μὴ διαχεόμενον. Ne diffusus agger, ne diffluens, sicut humus subduceretur, in vrbem importaretur.

Δεδιότες δέ. Sed veriti facultatem sibi resistendi etiam sic defore.

Ἐπαύσαντο ἐργαζόμενοι. Maius illud opus facere destiterunt, sed ab vtroque eius latere, qua erat iunctum muro humiliori, murum lunata forma vrbem versus ducere cœperunt.

Ἀμφιβόλῳ. ἀντὶ τοῦ κινδύνῳ. Ἀμφιβολογία. In ancipiti.

Βρόχους περιβάλλοντες. Cæsar libro septimo Belli Gal. in obsidione Auarici. Nam & laqueis falces auertebant, quas cùm distinuerant, tormentis introrsus reducebant, & aggerem cuniculis subtrahebant.

Ἀπὸ τῆς τομῆς. A capite, ab extrema earum parte.

A Ἐπικεκλιμένων. Prominentibus.

Ἀπεκαύλιζε. Refringebat rostrum machinæ.

Τὸ προέχον τῆς ἐμβολῆς. Rostrum prominens. Τὸν ἔμβολον τὸ προέχοντα.

Καὶ τῷ χώματι. Et aduersus aggerẽ murus ligneus erigebatur.

Τεφθεῖσα. collisa. ὑπ' ἀνέμων. vi ventorum.

Πρὸς αὐτήν. ὕλη. Est collectiuum, valet idem atq; arbores. itaque πρὸς αὐτὴν valet idem atque πρὸς ἀλλήλας.

B Ἀνῆκεν. Edidit, emisit. Ἐν τοῖς γὰρ πολλοῦ χωρίου. Nam intra spatium amplum vrbis, & murorum se contraxerant, & ad muros accedere nequibant. τὸ χωρίον. oppidum, id est, partem exteriorem oppidi.

Ἐπιστρατεία τῶν πλαταιέων. ἀντὶ τοῦ, τῇ τῶν πελοποννησίων ἐπιστρατεία πρὸς τοὺς πλαταιεῖς. Sed passiuè positus est iam casus patrius, simul atque Platæenses bello petiti sunt à Peloponnesiis.

Ὑπὸ τινῶν ἔνδοθεν πρασσόντων. Opera nonnullorum ciuium, qui ad eam rem solicitabant.

C Ἧς. στρατιᾶς. Quibuscum ex vrbe progressis Athenienses ineunt prœlium sub ipsam vrbem.

Εἶχον δέ τινας. Docet cuias esset leuis armatura Chalcidensium.

Ἀρτι δὲ τῆς μάχης. Post prœlium modò initum.

Ἐπιβοηθοῦσιν. Ferunt subsidium.

Θαρσήσαντες. Confirmati, sumptis animis.

Καὶ ἀναχωροῦσιν. οἱ ἀθηναῖοι.

Παρὰ τοῖς σκευοφόροις. Vt eis essent præsidio.

Ἐπεραιώθησαν λαθόντες. Clàm Phormione trãsfre-

D tarunt. ἔλαθον περαιωθέντες.

Ἀρχικοῦ. Ex qua reges creabantur.

Ἐπίτροπος ὤν. Tutelam gerens.

Κώμην. Pagum Limneam.

Τ' ἄλλα. χωρία δηλονότι.

Οὔτε ξυνεβοήθουν. Neque sibi inuicem ferebant auxilium &c. carpit latenter Cnemum ducem Laced. qui etiam sic, distractis scilicet viribus Acarnanum, rem gessit infeliciter.

Κελεύοντες ἀμύνειν. Petentes auxilium.

E Προλοχίζουσι περὶ τὴν πόλιν ἐνέδρας. ἀντὶ τοῦ, ἐνεδρεύουσι περὶ τὴν πόλιν, tendunt ante insidias in locis vrbi proximis.

Ἐς φόβον καταστάντων. Timore perculsis.

Διαφθείρονται. Cæduntur.

Καταληφθέντες. ἀντὶ τοῦ, ἵνα καταλάβωσιν.

Ἐνέκειντο. Ingruebant, effusa fuga ferebantur, fugientes irruebant, incumbebant. Ἐγκεῖσθαι de hoste potius dicitur: sed iam Thucydides vult subindicare barbaros fugientes ita cursu incitatos irruisse in

F amicorum castra, vt instar hostium ferri viderentur.

Ξυναγαγόντες. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Τὰ στρατόπεδα. τὰ ἑλληνικά. Contractis, iunctis castris.

Ἐς χεῖρας. Quia Stratij nondum volebant prœlium committere. ratio: quia nondum venerant auxilia, &c.

Ἀπωθεν δὲ σφενδονώντων. Sed ex locis remotis iaculabantur, & fundis hostem infestabant. L. V. sed e-

G minus fundis cum periculo lacessebant. F. P. Sed fundis eminus lacessebant, & ad inopiam consilij compellebant.

Οὐ γὰρ ἦν. Ratio cur ἐσφενδόνων ἄποθεν. Neque enim audebant propius accedere sine manu grauius armata.

Ἄνευ ὅπλων. Sine agmine armatorum.

Κατὰ

Καὶ ὡς τάχος. Ergo profectio fugæ similis.

Ξυμπαραγιγνομένων. Adiunctis.

Μὴ ξυμβοηθῶσιν. Ne ferrent auxilium. οἱ ἀπὸ θαλάσσης ἀκαρνᾶνες αὐτῶ. ἀντὶ τῶ, τοῖς αὐτῶ.

Ανελόμενοι. L. V. vertit occisis. erit igitur ἀντὶ τοῦ ἀνελόντες, vt sit generis ἐνάλλαγή, medium pro actiuo: si non sit enallage, erit sensus susceptis, suscepta maxima parte hominũ, qui erant in nauibus, & translata in suas naueis, vt eos haberent vinctos, & captiuos, vnde pecuniam exigerent: potest etiam elici alius sensus: cùm suscepissent plerosque homines de suis, qui inter prœliandum ceciderant in mare.

Παρέπλευσαν δέ. Præteruecti etiam Peloponnesij Cyllenem peruenerunt.

Ξυμβούλους. Viros, quorum consilio Cnemus vteretur.

Καὶ μὴ ὑπ' ὀλίγων νεῶν. Et ne à paucis nauibus prohiberetur vsu maris iubebant, vt prœlium nauale commodiùs instituerent, nec paterentur se vsu maris prohiberi à tam exiguo numero nauium.

Βελτίω. ἀντὶ τοῦ ἥκιστ, secundum: nam superius fuerat aduersum.

Αλλως τε καὶ πρῶτον. Confirmatio, quia tum primum prœlium nauale experti fuerant.

Οὐκ αὐτοὶ ἀληθέντες. Carpit obiter Lacedæmonios, qui non intelligerent causam, cur victi fuissent, causa erat, longus, & diuturnus vsus Atheniensium, imperitia Lacedæmoniorum. ἐκ πολλοῦ) (δι' ὀλίγου.

Ξὺν ὀργῇ οὖν. Quare cum indignatione, id est, indignati ducibus miserunt.

Οἱ δὲ ἀφικόμενοι. Hîc ego distinguo.

Τὰς προϋπαρχούσας. Superiores.

Ως καθ' ἡμέραν ἑκάστην. Quòd de die in diem instaret prœlium.

Ελπίδος οὔσης. κατ' εὐφημισμόν.

Απλοίας. Difficultate nauigandi.

Διέχετον. Si ad ῥία referamus, dissentiet Strabo à Thucydide. ille enim non septem, sed quinq; stadiis distare inter se hæc promontoria scribit: si ad Peloponnesios, & Phormionem, nullum erit dissidium.

Ανθώρμουν. Obtinebant stationes oppositas.

Τῆς γνώμης τὸ μὴ νικηθέν. Ea pars animi, quæ victa vi non est.

Κατὰ κράτος) (τοῖς ἀπὸ τῆς τύχης, τῇ ἀπειρίᾳ.

Αντιλογίαν τινά. Aliquam facultatem disputandi, & purgandi sui.

Ταῖς τύχαις. Rebus fortuitis.

Υμῶν δὲ οὐδ' ἡ ἀπειρία. Vos autem non tam estis inferiores imperitia, quàm superiores audacia, & fortitudine.

Τῶν δὲ ἡ ἐπιστήμη. A contrariis. isti autem nisi coniunctam haberent fortitudinem cum disciplina rerum nauticarum, in periculis perterriti obliuiscentur sui artificij.

Οὐδὲν ὠφελεῖ. Nihil prodest.

Τὸ δεδιέναι. ἀντὶ τοῦ τὸν φόβον.

Τὸ ἀπαρασκευοι τότε τυχεῖν. Debuerat dicere diligẽtiam adhibendam, iam dicit pristinã negligẽtiam, qua factum est, vt superati fueritis: vt innuat ea remota, & loco eius adhibita diligentia, futurum, vt victoriam referant.

Τὰ δὲ πολλά. Plerunq; verò victoria eos sequitur, qui & numero superiores sunt, & disciplina, diligentiaque instructiores.

Ωστε οὐδὲ καθ' ἕν. Itaq; nulla ex parte reperimus, id est, intelligimus nos superatum iri, nos infeliciter rem gesturos esse.

Τὴν ἐπιχείρησιν. Commoditatẽ aggrediendi hostis, & pugnæ ineundæ nos adornabimus, parabimus, nec præbebimus occasionem cuiquam, vt sit ignauus.

Κολασθήσεται. Pro merito plectetur, debitas luet pœnas: viri verò fortes dignis virtute præmiis ornabuntur.

Αθυμοῦντας. Animum despondere, fractos, & debilitatos animo.

Τοῦ θαρσεῖν. ἕνεκα τοῦ θαρσεῖν.

Τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, ὡς οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου: Hoc est, maiorem numerum nauium, non parem nostris.

Ωμάλιστα πιστεύοντες. τῇ ἐν τῷ πεζῷ ἐμπειρίᾳ δηλονότι.

Σφίσι. In suum vsum.

Εκ τοῦ δικαίου. ἀντὶ τοῦ εἰκότως, ἢ δικαίως, τὸ δὲ, ἡ ἐμπειρία.

Hæc peritia, hæc facultas.

Ησσηθέντες παρὰ πολύ. Minimè dubio marte superati.

Μὴ δὴ αὐτῶν. Quare ne formidetis eorum audaciam: quæ q. d. nulla futura est.

Πολὺ δὲ ὑμεῖς. Immò vos maiorem illis incutite terrorem.

Παρέχειν φόβον. Prębere metum, inferre, incutere metum.

Πιστότερον. L. V. vt credibile est. F. P. & verisimilius. ἀντὶ τοῦ μᾶλλον εἰκότως, διὰ τὴν ἧσσαν τὴν προγεγενημένην, καὶ τὸ προενενικηκέναι.

Αντίπαλοι μὲν γὰρ οἱ πλείους. Nam aduersarij, qui numero superant, vt isti faciunt, opibus magis, quàm consilio freti hostem inuadunt: qui verò multis rebus inferiores sunt, & ad pugnam nulla necessitate coguntur, ij audent propter ingentem animi virtutem.

Τὸ βέβαιον τῆς διανοίας. Animi constantia, virtus.

Α λογιζόμενοι οὗτοι. Efficit hosteis consternatos esse animis, propterea reputantes sua incommoda, & aduersariorum commoda.

Πολλὰ δὲ καὶ στρατόπεδα. Quanquam multi iam exercitus maiores à minoribus profligati sunt, vt Barbarorum à Miltiade in campis Marathoniis.

Ατολμία. δειλία.

Εκὼν εἶναι. Quia faciet, sed ἄκων.

Οὐδὲ πλεύσομαι. Neque in eum penetrabo, ingrediar.

Αναστροφαί. Facultates repetendæ irruptionis.

Δέχεσθε. Accipite. *Accipe nunc Danaûm insidias*, &c.

Αλλως τε καί. Præsertim cùm hostes non longè absint, cùm hostium stationes proximę sint, atque ita procursus sit futurus breuior.

Πλείστου ἡγεῖσθε. Plurimi facite disciplinam, & silẽtium. κόσμον, in seruandis ordinibus. σιγήν, vt imperata audiatis, & faciatis.

Επειδὴ αὐτοῖς οἱ Ἀθ. Quoniam Athen. in sinũ & angustias non ingrediebantur, nec tendebant in eos.

Αὐτοῖς. In ipsorum commodũ, vel ἐπίπλεον αὐτοῖς, contra eos ferebantur.

Επὶ τεσσάρων. Instructa classe in ordines, quorum singuli quaternas naues habebant.

Δεξιῷ κέρα ἡγούμενοι. Dextro cornu procedente, sicut in statione steterant.

Επὶ δ' αὐτῷ τῷ δεξιῷ κέρᾳ. Constituunt post cornu dextrum.

Επιβοηθῶν. Auxilium ferens ea iter faceret, non

effugeret, non præteriret cornu dextrum: sed intercluderetur. οἱ ἀθηναῖοι. μετέβασις περιφορικὴ.

Τὸν ἐπίπλουν σφῶν: αὐτὶ τοῦ σφᾶς ἐπιπλέοντας.

Κατὰ σπουδὴν. Festinabundus, ἐμβιβάσας. Impositis in naues militibus.

Παρεβοήθει. Aderat secutus oram maritimam, vt esset auxilio.

Ἐπὶ κέρως. Singulis nauibus in seriem instructis.

Αἵπερ ἡγοῦντο. Quæ præcedebant.

Κενάς. Quia qui erant in illis enatauerant.

Ξὺν τοῖς ὅπλοις. Studium Messeniorũ erga Athen. subindicat, dum demonstrat eos non dubitasse in apertissima pericula se obiicere: primum contra hostes victores, deinde mare ingredi armatos, naueis conscendere, &c.

Ταύτῃ μὲν οὖν. Transitio. Hac parte, hoc loco Peloponnesij victores classem Athen. afflixerunt; at 20 illæ naues celeres, quæ erant post dextrum cornu collocatæ, persecutæ xi Atheniensium naueis, quæ euaserant, quæque in portum Naupacti sese receperant, non ita rem feliciter gesserunt. Hæc est summa: sed explicat quomodo res gesta fuerit.

Καὶ φθάνουσιν αὐτοὺς περικαταφυγοῦσαι. τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἑξῆς. Præuerterant hostem, & in portum se receperant.

Ἢν ἐς τὴν γῆν. Si in terram contra se hostes tenderent.

Ἔτυχε δὲ ὁλκάς. Fortè nauis oneraria aliquantum procul à portu stabat ad anchoras: ad quam Attica nauis cùm prior peruenisset, circumacta incurrit in persequentem Leucadiam, eamque deprimit.

Τοῖς μὲν οὖν πελοποννησίοις. Itaq; Peloponnesiis terror iniectus re inopinata, minimeque sperata.

Καὶ ἅμα ἀτάκτως. Ad hæc incõpositi (vt in victoria plerunq; vsu venire solet) persequentes, alij demissis remis cursum inhibuerant, alij locorum imperitia in breuia impegerant.

Πρὸς τὴν ἐξ ὀλίγου ἀντεξόρμησιν: Hoc est, aduersus Athenienses ex propinquo irrupturos.

Καὶ ἀπὸ ἑνὸς κελεύσματος. Et signo dato ἀπὸ τοῦ κελευστοῦ.

Ἐμβοήσαντες. Sublato clamore, qui acuit animos.

Ὀλίγον χρόνον. Paulisper.

Ἐσφαξεν ἑαυτόν. Gladio se transfegit.

Διδαξάντων τῶν μεγαρέων. Edocti à Megarensibus.

Ἄκληστος. Nullis catenis clausus.

Διὰ τὸ ἐπικρατεῖν. τοὺς ἀθηναίους δηλονότι.

Ἐδόκει δὲ λαβόντα. Quo modo res gesta fuerit, demonstrat: præceperunt vt singuli remiges remum ferrent, vt puluinum & scalmum, atque ita ex sinu Crissæo in mare Ægæum transirent. Eò cùm peruenissent, naueis Megar. deducerent, eas conscenderent, & ita rem gererent.

Τροπωτήρ. τροπός, lorum, quo remi scalmis alligantur. ὅμηρος Ιλιάδος λ. Ἠρτύναντο δ' ἐρετμὰ τροποῖς ἐν δερματίνοισιν. σκαλμὸς deinde est lignum teres, cui remus funiculo isto alligatur, ὁ καὶ τροπωτήρ.

Καὶ νεῶν τειῶν φυλακή. Et præsidium trium nauium.

Φυλακὰς τοῦ πειραιῶς καθίστασαν. Præsidia in portu disposuerunt.

Καταδραμόντες. Magna ex parte populati excursionibus.

Ὁ, τι γὰρ περδίκκας. Explicat Thucyd. quæ fuerint promissa illa duo, quorum paulò antè mentionem fecit, & quorum causa bellum hoc susceptum dixit: alterum erat (inquit) quod Perdiccas fecerat: nam Perdiccas promiserat Sitalcę, si se reconciliaret Atheniensibus, à quibus bello premebatur, & Philippum fratrem hostem factum non restitueret regnandi gratia, fore, vt ei nescio quæ præstaret, quæ tamen postea non præstabat. Itaque bellum susceptum, vt eum cogeret prestare promissa: alterum erat quod ipse Sitalces promiserat Atheniensibus se finem impositurum bello Chalcidensi.

Κατ' ἀρχάς. Nam postea leuatus fuit eo onere.

Οὐκ ἐπετέλει. Non præstabat, non excludebat.

Καταλύσειν. Finem impositurum bello Chalcidensi.

Τὴν ἔφοδον ἐποιεῖτο. Bellum inferebat, αὐτὶ τοῦ ἐστράτευεν.

Φιλίππου υἱόν. Ergo pater mortuus erat.

Ὁρμώμενος. Profectus, digressus, vel exorsus.

Ἀνίστησιν. Euocat ex eorum sedibus.

Ὑπερβάντι αἷμον. Si Æmum superaueris.

Μέρη. ἐθνῶν δηλονότι. χωρία.

Ἐκ τοῦ σκομίου ὄρους. Io. Boc. in Hæmo monte nasci dicit, & Macedoniam diuidere à Thracia.

Ἐχόμενον τῆς ῥοδόπης. Iunctus Rhodopæ.

Στρογγύλη) (νηὸς εἴσης ὅμηρος.

Τὰ ξυντομώτατα. Ad minimum, cursu compendiosissimo.

Ὁδῷ δὲ τὰ ξυντομώτατα. Pedestri autẽ itinere quàm compendiosissimo fieri posset.

Εὔζωνος. Expeditus. Τελεῖ, Peruenit, conficit iter.

Ταύτῃ γάρ. Hac enim longissimè à mari aberat.

Οὐ τὰ μὲν ἐν τοῖς ἄλλοις. Receptam illam quidem aliis quoque Thracibus.

Καὶ τῇ ἄλλῃ εὐδαιμονίᾳ. Et reliqua rerum copia.

Ταύτῃ δέ. Huic verò nullæ possunt esse pares neque in Europa, neque in Asia, vna inquam gens si cum vna conferatur.

Οὐ μὴν οὐδ' ἐς τὴν ἄλλην εὐβουλίαν. Præterea inferior est ista natio cæteris nationibus grauitate, & prudentia.

Περὶ τῶν παρόντων ἐς τὸν βίον. In rebus ad vitam necessariis.

Τὸ ἀρχαῖον ὄντες ἐξ ἄργους. Olim ex vrbe Argis oriundi.

Ἐκτήσαντο. Compararunt, quæsierunt, adepti sunt.

Ἀναστήσαντες. Quo modo? pulsis incolis vi.

Στενήν τινα. τῆς δὲ παιονίας ἐκτήσαντο στενήν τινα χώραν δηλονότι.

Νέμονται. Colunt, tenent.

Ὧν οἱ μὲν πολλοί. Sic scribendum, non vt in Ald. codice. οἱ μὲν, οἱ μακεδόνες οὗτοι, οἱ κάτω δηλονότι, καὶ θαλάσσιοι.

Ἐσεκομίσθησαν. Se receperunt.

Καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ. Currus intelligit, machinas, & alia id genus, & reliquo instrumento.

Οἱ δῆλοι βασιλεῖς ὀκτώ. περδίκκας, ἀργαῖος, φίλιππος, ἀέροπος; Ἀλκέτης, ἀμύντας, ἀλέξανδρος, περδίκκας, qui octauus erat à Perdicca. Herodotus libro octauo.

Ἐς τὴν φιλίππου. Cuius filium Amyntam secum adducebat Sitalces, vt in regnum restitueret.

Περικλειόμενοι. Circumuenti autem multitudine in discrimẽ se coniiciebant propter hostium multitudinem longè numerosiorem.

Ἡσυχίαν ἦγον. Lacessere hostem desierunt.

Λόγους ἐποιεῖτο. Cœpit agere de compositione.

Καθ-

Καθημένυ. Dum castra statiua habet, vel dum otiatur, & moras nectit. Δημοσθένης secunda Olynth. Αλλ' οἴμαι καθῆμεθα, οὐδὲν ποιοῦντες.

Καὶ μέγιστον μεθ' ἑαυτὸν δυνάμενος. Et potentia, & authoritate erat secundus.

Ἐπ' αὐτῇ. Præter sororem melius, vt esset vnum beneficium sororem ei dare in vxorem: alterum, pecuniam. atque ita pecunia non erat futura loco dotis, sed loco mercedis.

Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν σιτάλκου. Atque Sitalcæ expeditio hunc habuit exitum.

Ὁ γὰρ Ἀχελῷος. Summa est: quia castra haberi ad vrbem non poterant. quam ob rem? duas affert causas. anni tempus hybernum, & vim frigorum, quæ vix tolerari potest à militibus: & copiam aquarum, quæ stagnis vrbem cingit. vnde istæ aquæ? fluuius Achelous eas inuehit: hinc igitur orditur.

Περιλιμνάζων. Paludibus circundans.

Ἐν χειμῶνι. Vel propter vim frigorum, vel quia hyeme crescebat flumen.

Κεῖνται δὲ καὶ τῶν νήσων. Sitæ sunt etiam pleræq; insulæ Echinades è regione vrbis non procul ab ostio Acheloi. atq; ita sitæ, vt adiuuent eam alluuionem: hæc est facultas, qua confirmat vrbem Æniadas circundari paludibus, & stagnis: nam demonstrat Echinadas plerasque ita oppositas esse ostio fluminis, vt cùm ei non pateat cursus liberior in altum, dum remoratur aquas, & limum congerit, augeat alluuionem, & aerem reddat pestilentiorem.

Προσχοῖ. Aggerit, inuehit limum.

Ἐλπὶς δὲ καὶ πάσας. Idem omnibus euenturum affirmat Thucyd. progressu temporis.

Τό, τε γὰρ ῥεῦμα. Nam flumen est altum, & rapidum, & turbidum, vel sabulosum.

Αἱ, τε νῆσοι. Partim à vi, & natura fluminis, partim à numero, & situ insularum hoc probat.

Πυκναί. Hæc est causa cur σύνδεσμοι γίγνονται ἀλλήλαις, id est, cur aliæ cum aliis iungantur, & copulentur, quia πυκναί.

Σύνδεσμοι τῆς προσχώσεως ἀλλήλαις γίγνονται: Id est, faciunt, vt limo inuecto inter se copulentur, & iungantur.

Παραλλάξ. Gradatim, non directo ordine sitæ, longa, & transuersa serie.

Οὐδ' ἔχουσαι εὐθείας διόδους. Neq; habent directos aquarum exitus in altum, id est, neq; præbent aquis liberum exitum in altum, sed impediunt, & remorantur eum. explicat illud παραλλάξ.

Λέγεται δὲ καὶ Ἀλκμαίωνι. Hic excurrit paulisper Thucydides, & delectandi gratia tangit fabulam Alcmæonis.

Ὅτι δή, λέγεται supple, ἢ ὅτι δὴ ἠλᾶτο. Hoc facit aptissimè. paulò ante fecit mentionem Echinadū, quas ex insulis continentem factas dixit ex limo aggesto per Acheloum flumen: ea verò terra quæ ex limo aggesto extiterat, antea non erat. hoc itaq; vaticinatum Apollinem Alcmæoni furiis agitato ait, vt eam terram incolendam peteret, quę antea non extabat.

Οὐκ εἶναι λύσιν τῶν δειμάτων. Terroribus illis liberatum non iri.

Ὡς τῆς γε ἄλλης. Quia cætera tellus piaculo cōmisso polluta erat.

Ἐγκαθεζόμενοι. Castra ponentes, vel castra habentes.

Κακουργεῖν. Cæderet, vastaret, popularetur loca suburbana.

Προσβολαί. αὐτὶ τοῦ οἱ ἀθηναῖοι προσέβαλλον.

Ἀναγκασθέντες δὲ. λύσις τῆς ἀντιπιπτούσης. Cur igitur nō exportarunt rei gerendę opportunitatem: hoc est, tantisper dum aut Lacedæmonij eos reciperent in fidem, aut ipsi suis opibus tueri se ipsos possent? λύσις. detecta fuit eorum coniuratio.

Πρότερον ἢ διενοοῦντο. Maturius, quàm secum constituerant.

Ἰδίᾳ. ἰδιῶται) (ἄρχοντες.

Μηνυταὶ γίγνονται. μηνύουσιν.

Διαλύειν τὴν ξυνοίκησιν. Dimittere eas copias, quas in vrbem commigrare cogebant.

Ἐξαπιναίως. Nouatum, & poeticum, ab ἐξαπίνης.

Ἐς εὔβοιαν. Breuis est traiectus.

Καὶ πεζῇ. Diligentiam hominis indicat.

Τεταρταῖος. αὐτὶ τῆς τετάρτῃ ἡμέρᾳ. τὸν ἐπίπλουν. Aduentum hostium.

Ἀπαράσκευοι δὲ. Ac primùm Mitylenæi, quanquam imparati, tamen resistere cœperunt, sed victi nauali prœlio de compositione agere cœperunt.

Ἔκπλουν ἐποιήσαντο. Eduxerunt classem.

Ταλαιπώρως. Aspera vsi nauigatione.

Ἐπράσσοντο. Solicitabant.

Καὶ περιορμισάμενοι τὸ πρὸς νότον τῆς πόλεως. Et classe partem australem vrbis circundantes.

Τὸ μὲν καθεστώς. Procœmium huius concionis habet purgationem Mitylenæorum κατὰ προσλῆψιν. q. d. etsi non ignoramus vos malè sentire de nobis, qui defectionem fecimus, tamen non dubitauimus vos adire, & petere, vt in societatem, fidemque vestram nos recipiatis, quia speramus nos probaturos multis nos iustisque de causis adductos hoc fecisse.

Οἱ δεξάμενοι. Efficit latenter illud, se esse recipiendos.

Καθ' ὅσον μὲν ὠφελοῦνται. F. P. quatenus eorum interest. L. V. dum illis vtiles sunt.

Χείρους ἡγοῦνται. αὐτὶ τοῦ oderunt, vt proditores) (ἐν ἡδονῇ ἔχουσιν.

Καὶ οὐκ ἀδίκως. ἐπίκρισις. Atque hæc opinio non est reprehendenda, meritò.

Εἰ τύχοιεν. Distributio totius purgationis, quæ est partim in aduersariis, partim in ipsismet sita.

Ὁ ἡμῖν. Quæ conditiones, sed ἐνικῶς figuratè.

Ἐν γὰρ τῷ διαλλάσσοντι τῆς γνώμης. Illud suscepit probandum Legatus Mityl. Mitylenæos neque perfidiæ, neque proditionis crimine esse damnandos: proposuit tria potissimum argumenta, quibus demonstrat se iure ab Atheniensibus defecisse: primùm, quia non erat par voluntas. deinde, quia potentia erāt inferiores: postremò, quia illi dederunt rebellandi materiam: cœperat paulò antè fidem facere, voluntatem non esse parem: dixerat nisi sit par voluntas, & morum, institutorumq; similitudo, nullas amicitias neq; publicè, neque priuatim conseruari posse. huius rei probationem affert iam à loco contrariorum: nam (inquit) animorum, voluntatumq; dissimilitudo facit, vt actiones etiam, & facta vtrorumque sint dissimilia.

Ἀπολιπόντων. ἀπολείπειν τι, aliud. aliud ἀπολείπειν ἔκ τινος. ἀπολείπειν ἔκ τινος est discedere ab aliqua re: itaq; oppositum eius sequitur παραμένειν.

Ὅσῳ δυνατώτεροι. αὐτὶ τοῦ ὅσῳ ἡ δύναμις αὐτῶν ηὔξετο, καὶ ἐγίγνετο μείζων.

Η ὁδὸν αὐτοῖς ἐς τὴν ἀρχήν. Quàm quatenus ad quærendum imperium, res obtineri posse facilius existimabant honesta quadam præscriptione, & arte potius, atque consilio, quàm vi, & armis.

Εὐπρεπεῖα λόγου. Aduersus criminatores hęc dicuntur. Græcos in seruitutē redigitis. λύσις, hoc non facimus: nam Lesbij, Chij, & alij socij non sequerentur, neque adiuuarent nos, nisi causa nostra esset optima, & illis probatissima, & nisi ij, quos contra nobiscum arma ferūt, essent digni, quibus bellum inferatur.

Μαρτυρίῳ. Nostro scilicet, & Chiorum testimonio.

Κατεχόμενοι. Retenti. Ἱκανάς, quæ pondus, & vim habent.

Πρὸς ἀσφάλειάν τινα τρέψαι, hoc est εἰς ἀπόστασιν. sed honestis verbis rem turpem exprimit.

Διπλῆν ἀπόστασιν. ἀπόστασιν appellat iam abstinentiā à maleficio, & à subigendis Græcis, vocat etiā τὴν δειμώτητα, ἀπόστασιν, vitationē periculi sibi imminentis ab Atheniensibus, qui erant aliquando eos subacturi: alioqui rebellio est defectio ab imperio alterius vel oppugnādi eius causa, vel transeūdi gratia ad hostem, vel etiam libertatis parandæ gratia.

Ἀπὸ τε τῶν ἑλλήνων. ἀπόστασιν ἀφίστασθαι ἀπό τινος. Abstinere ab aliquo, deficere, defectionem facere.

Η καὶ μᾶλλον. Quò magis oportet vos receptis in societatem nobis, quàm celerrimè succurrere.

Ἵνα φαίνησθε. Vt cōstet vos succurrere quibus succurrendum est, & simul hostes lædere.

societatem nobis. quam celerrimè succurrere.

Καιρὸς δέ. Ad quod adest opportunitas, qualis nunquam antea.

Τετάχαται. Instructæ, constitutæ sunt.

Περιουσίαν νεῶν. Copiam nauium.

Βραδέως ξυνελέγοντο. Lentè conueniebant.

Καὶ ἐν καρπῷ. Et erant occupati in comportandis frugibus, messis tempore.

Καὶ νῆες τοσαῦται. Et tantus numerus nauium, maximus (inquam) instructus est.

Ἀλλά τι ἠργυρολόγει. χωρία δηλονότι. Cūm ex aliis locis pecunias exigebat, classe circumuectus.

Καὶ τῆς καρίας. τὸ ἑξῆς, καὶ ἀναβὰς ἐκινδύνευσε διὰ τοῦ μαιανδρου πεδίου τῆς καρίας. ὑπερβατὸν, vel ἡ γενικὴ partem significat.

Ἐπιβολαὶ πλίνθων. Structura lateritia.

Τὰς ἐπιβολάς. L. V. coagmenta. F. P. commissuras, id est, numerum laterum commissorum, & coagmentatorum.

Καὶ πολλάκις. Facultas à tempore, & à loci distantia.

Τὴν μὲν οὖν ξυμμέτρησιν. Altitudinem igitur scalarū ita adepti sunt, ex crassitudine laterum eam coniectantes.

Τῇ οἰκοδομήσει. Structura.

Ὡς τε πάροδον. Vt transitus nō daretur propè turrim, sed per eas medias transirent.

Χειμὼν νοτερός. Tempestas humida, id est, tempus pluuium.

Περιεφρουροῦντο. Cingebantur ab hostibus.

Κλίμακας ἐποιήσαντο. Simile quiddam legitur apud Liu. libro quinto Dec. iij. 373. vbi Liuius narrat, quo modo captæ fuerint à Marcello Syracusæ. Agebatur inter Syracusanos, & Romanos de redimendo Damasippo Lacedęmonio: locū colloquio opportunū deligunt portum Trogilorum propter turrim (inquit) quam Γαλεάγραν vocabāt, quò cùm sæpius (inquit) commearent, vnus ex Romanis murum contemplatus, numerando lapides, æstimandoque ipse secum, qui in fronte paterēt, simul altitudinem muri, quantum proximè coniectura poterat, permensus, humilioremq; aliquāto pristina opinione sua, & cæterorum omnium ratus esse, & vel mediocribus scalis superabilem, ad Marcellum rem defert.

Λαθόντες τοὺς φύλακας. Clàm excubiis hostium nō sentientibus, ita, vt non senserint hostium exercitum.

Ἀνὰ τὸ σκοτεινὸν μέν. ἀπολογία. Quatenus erant tenebræ, prospicere non potuerunt, quatenus erat ventus, non senserunt strepitum.

Ἀσφαλείας ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν πηλόν. firmitudinis gratia aducrsus lutum, vt possent consistere in luto.

Προσέμισγον. Succedunt igitur pinnis, qua erat interuallum inter duas turres.

Ὅτι ἐρῆμοι εἰσί. Quia dixit supra, τὰς οὖν νύκτας ὁπότε χειμὼν εἴη, &c. hoc obseruauerant Platæenses.

Ἐν ἀπόρῳ ἦσαν. Non poterant coniicere.

Καὶ οἱ τριακόσιοι. Delegerant Pelop. 300 ex omni numero, quibus priuatim hoc munus dederant, vt si quis tumultus ortus esset, hi soli discurrerent, & eò ferrent auxiliū, vbi periculi aliquid ostenderetur. Hos igitur obiter Thucyd. iam docet suo functos officio, sed deceptos fuisse tumultu hostium, qui ex diuersa parte munitionum tumultum excitauerant non ex ea, qua sui muros hostium superauerant.

Μηδένα δι' αὐτῶν ἐπιβοηθεῖν. Quo nemo per eas penetrans aduersus se veniret.

Καὶ κλίμακας προσθέντες. Docet Platæenses admouisse scalas turribus, & ex muro ad summas turres ascendisse: & partim inde, partim ex inferiore parte turrium telis hosteis propulsasse.

Ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄντες. Qui erant in obscuro.

Ἀπηλιώτου. Subsolano.

Καὶ ἡ νύξ: Id est, & cùm eiusmodi vento niues ex nocte deciderent.

Ὑπονιφομένη. Niuibus conspergeretur, niuibus conspersa.

Πολὺ ἐπεποιήκει. Adauxerat.

Ὑπερέχοντες. Cæs. lib. primo Belli Ciuilis 259. Pedites verò tantummodo humeris, ac summo pectore extarent.

Ἐγένετο δὲ καὶ ἡ διάφευξις. Accidit etiam facultas effugiendi propter tempestatis magnitudinem: oblata est eis facultas euadendi per ingentem istam tempestatem.

Ἐχώρουν τὴν ὁδόν. Viam tenuerunt.

Τετράφθαι ταύτην. Huc se cōuertisse. ratio, τὴν ἐς τοὺς πολεμίους, quia ducebat ad hosteis.

Καὶ ἅμα. Altera ratio, simul etiā cernebant hosteis Cithæronem versus tendere.

Καὶ ἐπὶ μὲν ἓξ ἢ ἑπτὰ σταδίους. Docet quàm procul fuerint Platæenses Thebas versus. ad sex, septemue stadia (inquit) quærat quis, cur non vlterius? solutio est facilis, ne in hostes Thebanos inciderent: fieri enim facilè poterat, vt Thebani admoniti significatione ignium aliqua mitterent subsidia Peloponnesiis, in quæ, si ire istac perrexissent, poterant incidere.

Καὶ λαβόμενοι τῶν ὀρῶν. Et montes nacti. λαμβάνεσθαι τῶν ὀρῶν. Capessere montes.

Τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος τελευτῶντος. Eadē hyeme abeunte.

Διαλαθών. Occultè, fallens.

Τύπον

Τύτων ἕνεκα. Vt hæc significaret. A

Καὶ ἅμα τῶ ἄλλων. Simul etiam vt cætera curaret, quæ videlicet curanda videbantur, id est, vt consilio, & opera eos iuuaret, quantū in se esset, & quacunque in re opus esset.

Ἐθάρσουν. Confirmati sunt, sumpserunt animos.

Καὶ πρὸς τὺς ἀθηναίυς. Iamque aures dare Atheniensibus desierunt, minùs aduertebant animum ad Athenienses, qui agebant de deditione, id est, de compositione agere cum Atheniensibus destiterunt. B

Ἡγεῖτο ὁ κλεομένης. Cur non ille erat rex? λύσις. quia frater maior natu successerat.

Κατὰ ξυλλόγους τε γιγνόμενοι. Manu facta iubebant, vt potentes rem frumentariam suppressam expromerent, viritimq; diuiderét, alioqui se vrbem tradituros Ath. vel habitis conciliis inter se.

Οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν. Qui reipublicę prȩerant, qui res administrabant.

Ἀπογνωσθήσονται. Excluderentur compositione.

Ποιοῦνται κοινῇ ὁμολογίαν. Paciscūtur vnà cum, &c. C id est, faciunt deditionem istis conditionibus.

Ἐλθοῦσι: πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Οἱ δὲ πράξαντες. Qui solicitauerant Lacedæmonios, vt se in societatem, & amicitiam reciperent, qui potissimùm rebellionis authores fuerant.

Οὐκ ἠνέσχοντο. μεῖναι δηλονότι. σχόλια. F.P. nō tulerunt istas conditiones, id est, his non confidebant satis.

Καταπίθεται. Custodiendos tradit. ἡ μεταφορὰ ab iis, qui pecuniam, vel aliud eiusmodi deponunt, & fidei alterius committunt. D

Καὶ ἅμα ἢν ἐφορμῶσιν αὐτὺς. γρ. σφίσιν αὐτοῖς. alij referunt τὸ ἐφορμῶσιν ad Lacedæmonios, vt sit sensus, & simul sperandum esse res illas recuperari posse, si stationes habeant Lacedæmonij oppositas ita, vt cogantur hostes alere copias perpetuò pedestres, & maritimas: nam, quasi dicat, non poterunt diutius ferre grauissimos istos sumptus. alij referunt totam clausulam ad Athenienses, vt sit sensus: si cogantur Athenienses oppugnare vos, & habere stationes oppositas: id, quod sine grauissimis E sumptibus facere non poterunt, vterq; sensus mihi probatur.

Οὐδὲ ταῦτα ἐνεδέχετο. Ne istam quidem sententiam probabat: ne ista quidem admittebat.

Οὔτε χεῖρας ἀνταιρομένυς. Qui neque arma tulerant.

Εἰ δὲ μὴ παύσεται. Nisi finem faceret, futurum, vt nullos sibi adiungeret socios, quos haberet.

Ἐλπίδα εἶχον. Timebant.

Ὁρμῷν. L.V. In anchoris esset. F.P. In portu, vel F statione.

Ἔτυχον πλέουσαι. Cursum casu tenebant.

Αὐτάγγελοι δὲ αὐτὴν ἰδοῦσαι. Sed cùm ipsæmet vidissent, &c. αὐτάγγελοι, ἀντὶ τῦ αὐταὶ, respicit hoc verbum ad illa superiora. ἦλθε μὲν ἡ ἀπὸ τῆς ἐρυθραίας ἀγγελία.

Τῆς ἄνω πόλεως. Quoniam vrbs, quæ erat à mari remotior, fuerat occupata ab Itamane, & barbaris accersitis propter domesticam seditionem, ἄνω πόλεως. L.V. arcem. Annot. superiorem vrbem. Sed neuter Thucydidis mentem videtur assequutus. G Nam τὴν ἄνω πόλιν vocat τὴν ἀπὸ, εἴτε πόῤῥω θαλάσσης οὖσαν. Intelligit autem veterem Colophonē, quæ à mari erat remotior, & quam barbari propter domesticas discordias ab altera factione accersiti ceperant, vnde Colophonij profugerant, & Notium se receperant, ibiq; sedes fixerant. Æ. P.

Ὡς τε ἢν μηδὲν ἀρέσκον λέγῃ. ἀντὶ τῦ εἰ μὴ ξυμβῆσονται. Nisi inter eos conuenerit. ἀδέσμω. sine vinculis.

Κατῴκισαν τὸ νόμον. Constituerunt eam ciuitatem ex institutis, atque legibus suis.

Ἐστιν ἃ παρεχόμενοι. Licet conditiones offerret cūm alias, tum, &c.

Προσξυνελάβοντο οὐκ ἐλάχιστον τῆς ὁρμῆς. Nō minimum adiumenti ex eo motu nactæ fuerunt, vt dum illis ferunt auxiliū, in Ioniam penetrare ausæ fuerint, hoc est, non solùm, quòd ipsi sine causa rebellauerint, sed etiā quòd dederint materiam toti Ioniæ, vt idem faceret. quo modo? accersita classe Peloponnesiorum.

Ἀπὸ βραχείας διανοίας. Paruo, & leui consilio.

Ἠσθοντο. Animaduerterunt.

Ὠμὸν τὸ βύλευμα, καὶ μέγα ἐγνῶσθαι. Sæuum, & immane decretum se fecisse.

Ἡ ὖ. διαφορητικὸς ὁ ἤ, καὶ ἀναιρετικὸς κατὰ τὸ χαλῶ, ὖ διαζευκτικός.

Παρεσκεύασαν. Apparatunt, id est, suaserunt.

Τὺς ἐν τέλει. τὺς στρατηγύς. Nam eorum erat cogere concionem. σχόλια, ἴσως τὺς πρυτάνεις.

Καὶ ἐς τὰ ἄλλα. Ne dum in causa Mytilenæorum.

Βιαιότατος. Ad eloquentiam referēdum iam, quæ ab inuitis extorqueat quæ vult: aliâs ad vires corporis κυρίως.

Ἐνδῶτε οἴκτῳ. ἐνδόντες ἁμάρτητε: ἐνδιδόναι οἴκτῳ. Cedere misericordia, flecti. ἡ μεταφορὰ ab iis, qui funem adducunt, & intendunt, ac laxant.

Μαλακισθῆναι. Cedere per ignauiam, concedere, tribuere.

Προσεπιβυλεύοντας. Quia inuiti parent imperio, ideò insidiantur.

Οὐκ ἐξ ὧν ἂν χαρίζησθε. οὐκ ἐξ ὧν ἀκροῶνται ὑμῶν. Non obtinetis imperium, quia illi parent.

Βλαπτόμενοι αὐτοί. ἀντὶ τῦ βλαπτομένων ὑμῶν αὐτῶν ἂν χαρίζησθε. Damnum, & detrimentum accipientibus vobis, si gratificemini illis.

Ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν. Sed quia opibus estis superiores, potius, quàm eorum erga vos beneuolentia.

Μὴ δὲ γνωσόμεθα. Neq; intelligemus eam rēpublicā præstare, quæ institutis vtitur deterioribus, sed tamen firmis, & constantibus, & ratis. Habet διόρθωσιν ἡ σύνληψις, & extenuationem τῆς ἐπιτιμήσεως. δεξιότης, σκαιότης. ἀμαθία.

Πρὸς τὺς ξυνετωτέρυς. Si conferantur cum prudentioribus.

Τῶν τε ἀεὶ λεγομένων ἐς τὸ κοινὸν περιγίγνεσθαι. Et obtinere semper sententiam in publicis consultationib.

Ὠφελιμώτερον. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Κριταὶ δὲ ὄντες. Cùm autem sint æstimatores rerū ex æquo potius, quàm aduersarij, & altercatores, Rempub. plerunq; feliciter gerunt.

Κριταὶ ἀπὸ τῦ ἴσυ. Rerum æstimatores æqua conditione.

Καὶ ἡμᾶς. Aduersarios designat latenter, qui erāt dicturi sententiam contra se: & vocat in inuidiā, & suspicionem eloquētiæ, & astutiæ; contrà cōmendat se, quasi simplicem, & indisertum.

Ἐγὼ μὲν οὖν. Periclē imitatur, 25, 16, καὶ ἐγὼ μὲν ὁ αὐτὸς εἰμι, καὶ οὐκ ἐξίσταμαι, ὑμεῖς δὲ μεταβάλλετε. Hic locus habet collationē Cleonis cum populo Ath. & gloriationem quandam, suarumq; laudum prædicationem. Ego, q.d. priuatus non muto sententiam, vos mutatis, vt autem prouocet Atheniēses ad pudorem, & erubescentiam, sic loquitur.

Καὶ θαυμάζω μέν. Atq; eos miror, qui de Mityle-

næis iterum referendum censuerunt, & moram interponunt.

O ἐπὶ. Definitio facti: id, quod est lōgè commodius illis, qui fecerunt iniuriam, quàm nobis.

Ἀμύνεσθαι δὲ τῷ παθεῖν. τὸ ἀμύνεσθαι δὲ ἀντίπαλον ὂν τῷ παθεῖν, ὅτι ἐγγυτάτω κείμενον, ἀντιλαμβάνει μάλιστα τὴν τιμωρίαν, id est, Vltio autem, quæ est aduersaria vi, & iniuriæ illatæ, si statim consequatur, maximas pœnas repetit. μάλιστα ἀντὶ τοῦ μεγίστην.

Θαυμάζω δὲ καὶ: ἐπανάληψις ἐπὶ διαβολῇ.

Τὰς δ' ἡμετέρας ξυμφορὰς, οὐ τοῖς, &c. Nostros autē casus non esse detrimentosos sociis, nō redundare in sociorū calamitatem. casus vocat incōmoda, & pericula imminentia propter rebellionem.

Καὶ δῆλον ὅτι. Eleuat eos, qui erāt dicturi aduersus se sententiam pro Mitylenæis, & detrahit authoritatem: is nanque aut dicendi facultate fretus contendet demonstrare non decretum esse, quod maximè decretum est, aut lucro inductus, speciosa, & exculta oratione vobis imponere conabitur: vocat eos in suspicionem vel eloquentiæ, & artificij, vel sordium. προκατάληψις.

Ἡ δὲ πόλις. At Respub. in huiuscemodi concertationibus præmia aliis relinquit, ipsa subit pericula.

Αἴτιοι δ' ὑμεῖς. Cuius rei culpa est penes vos, qui perperam instituitis huiusmodi certamina, id est, qui permittitis huiusmodi impostoribus, vt concione pro theatro abutantur.

Ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων. prima Philip. οὐ γὰρ μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾶν δεῖ.

Οὐ τὸ δρασθέν. Mutata figura, οὐ τὰ δρασθέντα ὄψει λαβόντες πιστότερα, ἢ τὰ ἀκουσθέντα. Non quæ vidistis, habetis certiora, sed quæ audistis, præpostere videlicet: nā videndi sensus est certissimus, & acerrimus.

Δεδοκιμασμένου. Isocr. πρὸς Δημόνικον. τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ δοκιμάζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς δυστυχίαις διαγινώσκομεν. Μὴ ἐθέλειν. μὴ ἄριστοι ἐθέλειν. οὐκ ἄριστοι ξυνεῖναι ἐθέλειν.

Καὶ μάλιστα μέν. Et cupitis potissimum omnes dicendi facultate præstare. sin id assequi nō potestis, eos, qui ista laude excellunt, oppugnatis, vel iis, qui ista laude excellunt, resistitis.

Προεπαινέσαι. πρὸ particula habet pōdus. q.d. eos laudatis, antequàm acuti quid dicant, quod indicat temeritatē populi, qui re non cognita, neq; audita, ferret iudicium, & laudaret, quæ nesciret an mererentur laudem, hoc faciunt ambitiosi, & qui volūt ostentare speciem ingenij, & acuminis, vt pro diis quibusdam sese venditent, quasi prospiciant futura, & corda hominum scrutentur.

Ἀποφαίνω. Pronuntio. μετὰ σεμνότητος.

Μετὰ τειχῶν. Hoc separatim censeo legendum: vt sit sententia alia. q.d. καὶ πόλιν μετὰ τειχῶν.

Ἐν ᾧ. πρὸς τὸ σημαινόμενον. Docet non fuisse metuendum illis. ἐν ᾧ, δηλονότι χωρίῳ, ἤγουν ἐν ἣ νήσῳ.

Τοιαῦτα εἰργάσαντο. Talia patrarunt, ἐμφατικῶς.

Καθ' αὑτούς.) (μόνοι μετὰ τῶν πολεμίων.

Παράδειγμα δὲ αὐτοῖς. Neque documento fuerunt eis calamitates aliorum, nempe eorum, qui facta defectione à nobis superati, & in seruitutem redacti sunt.

Οὔτε ἡ παροῦσα. Neque præsens fortuna eos à periculis reuocauit.

Γενόμενοι δὲ πρὸς τὸ μέλλον θρασεῖς. Sperato temere rerum successu, vel, facti autem audaces ad ea, quæ susceperant, ad futura.

Ἐλπίσαντες. Speratis maioribus rebus, quàm quas præstare poterant. Sperarunt se superaturos, & subacturos nostrum imperium: hoc vix præstare poterant.

Ἐλάσσω τῆς βουλήσεως. Voluissent illi quidem grauissimis, atq; atrocissimis suppliciis nos afficere: iis denique, quæ propter eorum magnitudinem non poterant sperari. Locus est inuidiæ à voluntate, & libidine Mitylenæorum.

Κατὰ λόγον) (ἀπροσδόκητος, παρὰ δόξαν. Pleræq; autem felicitates, quæ secundum rationem eueniūt, quæ rationi conuenientes sunt. Rationi cōuenit, si quis sibi non parcat, sed assiduos labores perferat, dies, noctesq; in opere versetur, is facultates augeat, & diues ex paupere fiat: non conuenit rationi, si dum animi gratia deambulat, in thesaurum incidat, & diues ex insperato fiat.

Μὴ δὲ τοῖς ὀλίγοις. Neq; paucis culpa tribuatur.

Καὶ μὴ τοῖς μὲν ὀλίγοις. Petit, vt etiam in plebem animaduertatur, neq; paucis tantùm culpa tribuatur, plebs verò absoluatur.

Τραπομένοις ὡς ἡμᾶς. τρέπεσθαι ὥς τινα. Confugere ad aliquem, conuertere se ad aliquem, id est, implorare eius auxilium.

Νῦν πάλιν εἶναι ἐν τῇ πόλει. Nunc rursus, id est, vt antea in vrbe degere, viuere.

Ἀλλὰ τὸν μετὰ τῶν ὀλίγων κίνδυνον. Verùm tutius esse arbitrati eandem belli fortunam periclitari cum nobilitate, à nobis defecerunt.

Καθεστηκόσιν ἐχθροῖς. Certis, & minimè dubiis hostibus.

Οὔτε χρήμασιν ὠνητήν. Aut pecunia redimendam.

Ξύγγνωμον. ἀντὶ τοῦ ξυγγνωστόν.

Μὴ μεταγνῶναι ὑμᾶς. Ne factum decretum rescindatis, mutetis. μεταγινώσκειν τὰ προδεδογμένα, mutare pristinam sententiam.

Ἐπιεικεία. Æquitate, cui opponitur summū ius.

Καὶ τὰ ξύμφορα. Vobis scilicet ea statuetis, quę æqua erga Mitylenæos futura sunt, vobis vtilia, & salutaria: sin mutaueritis sententiam, &c.

Οἱ γὰρ οὔτι. Nam si isti meritò defecerunt, vos cōtra fas, & æquum ipsis imperabitis.

Παρὰ τὸ εἰκός. Contra ius, & fas. ξυμφόρως. ἀπὸ λογίας. vtiliter, ex vestra vtilitate, è re vestra.

Ἀνδραγαθίζεσθαι. Agere virum bonum. 2.5. εἴ τις καὶ τόδε ἐν τῷ παρόντι δεδιὼς ἀπραγμοσύνῃ ἀνδραγαθίζεται.

Τῇ τε αὐτῇ ζημίᾳ. Eademq; pœna eos afficiatis, quā illi vos affecissent, si victores euasissent.

Καὶ μὴ ἀξιώσατε φανῆναι. Nolite verò existere clementiores in eos, qui crudelissimi erga vos erant futuri.

Προϋπάρξαντας. ὑπαρχὴν τινός. Authorem esse alicuius rei.

Καὶ ὡς πρὸ παντός. Et accedentes proximè animo ad eam cupiditatem, qua eos capere concupistis vehementer.

Κολάσατε ἀξίως. Plectite pro merito eorum. ἀξίως τῆς ἀδικίας supra.

Σαφές. Certum, verum, perspicuum, clarum.

Οὔτε τοὺς προθέντας. Neq; eos, qui de Mitylenæis iterum ad consilium retulerunt, reprehendendos puto, neq; eos laudandos esse existimo, qui maximis de rebus sæpius consultandum esse negant.

Ἀπαιδευσίας. Qui enim celeritatem in deliberando adhibet, is nō potest erudiri, & discere rem, de qua agitur, itaque non potest adhibere consilium.

Διδασκάλους. πρὸς τὸ ἀπαιδευσίας.

Ἡ ἰδίᾳ τι αὐτῷ διαφέρει. Aut ipsius interest, aut sui quæ-

quæstus habet rationem, aut priuatum quæstum sequitur. περιπλοκή.

Εὐ δ' ἐξελεγχῶν. Si autem probè, ac strenuè castigauerit, vel reprehenderit.

Εἰ μὲν γὰρ ἀμαθίαν. Nam si imperitiam tantùm obiicerent, qui causam non obtinet, dignitatis tātùm amittendæ discrimen subiret, atq; ita victus discederet: sordibus verò obiectis, si obtinuerit sententiam, suspectus est, si nequeat sententiā obtinere, amittit simul dignitatem, & capitis periculū subit.

Αξυνετώτερος, ἀδικώτερος. Minus iam significat, quàm gradus positionis.

Μὴ τυχών. μὴ πείσας.

Μετὰ ἀξυνεσίας. αὐτὶ τοῦ οὐ μόνον ἀξύνετος, ἀλλὰ καὶ ἄδικος.

Η, τε πόλις. Respublica interea capit detrimētum, & incommodum ex istiusmodi ciuibus.

Εν τῷ τοιῷδε. ἐναλλαγή, res pro personis.

Φόβῳ γάρ. Consultoribus enim propter metum destituitur.

Αλλ' ἀπὸ τοῦ ἴσου λέγοντα. Ex æquo disputantem, pari dicendi potestate facta. τὸν μὴ τυχόντα γνώμης: τὸν μὴ εὖ βουλεύοντα.

Φθονήσαντες. Inuidentes ei propter incertam sordium suspicionem, sententiam eius, quæ salutaris apertissimè est, repudiamus, atq; hoc bono Rempub. fraudamus.

Ως τε δεῖν ὁμοίως. Vt nō minus artificij, & doli adhibēdum sit ei, qui salutarem dicturus est sententiam, quàm ei, qui capitalem. πειθὼν ψεύσασθαι. probare suam causam, probabilem fieri populo.

Μόνην τε πόλιν. Et solam Rempub. beneficio afficere apertè ac sine dolo nemo potest propter suspiciones istiusmodi.

Εγὼ δὲ παρῆλθον. Summa est. surrexi, vt dicam sententiam, & vobis suadeā, ne supplicium capitis sumatis de Mitylenæis. ratio: quia expedit Reipub. Confirmatio. agitur enim iam de vtilitate, atq; dignitate nostra, non de meritis Mityleneorum, hęc est summa, sed quia causa est anceps, & Cleon iam occupauerat plebis animos: erat enim gratiosissimus, ideo vtitur insinuatione, & cautè, ac pedetētim dubitans ad eam accedit.

Καὶ τοῦτο, ὃ μάλιστα Κλέων. Atque in eo quod Cleon potissimùm contendit, aitq; fore vtile capitis supplicium ad deterrendos socios, in eo (inquam) vehementer ab eo dissentio, petoq; à vobis ne illius sentētiam, quæ speciem æquitatis habet, meæ sententiæ, quæ habet meram, & solidam vtilitatem, anteponatis.

Ισχυρίζεσθαί τι. Asseuerare aliquid, contēdere, atq; affirmare.

Αντισχυρίζεσθαι. Contra contendere.

Ημεῖς δὲ οὐ δικαζόμεθα. Nos verò non disceptamus iam cum Mitylenæis, vt de iure, an iniuria quęrendū nobis sit, sed deliberamus, & consultamus quid magis expediat. docet omnino non esse assentiendum sententiæ Cleonis.

Επιχείρησις τούτῳ. ἦλθεν εἰς τὸ δεινόν.

Η ἄλλων ξυμμαχίαν. αὐτὶ τοῦ ἀλλοτρίαν) (οἰκείαν.

Δέος. Terriculamētū, suppliciū deterrēdi gratia.

Ως ἑκάστη. Vt singulæ captæ tenentur aliqua cupiditate vehementiori, quàm quæ possit refrænari, euehunt in pericula homines.

Επὶ παντί. Qualibet in re.

Τὴν ἐπιβολὴν ἐκφροντίζων. Rationem aggrediendæ rei excogitans. L. V. Insidiarum vitandarum immemor. sed hæc malè vertit.

Τὴν εὐπραγίαν τῆς τύχης. Fortunæ prosperitatē, successum suggerens.

Καὶ οὖσαι ἀφανῆ. πρὸς τὸ σημαινόμενον. Et quamuis hęc vitia naturæ cerni nequeant, & sub aspectum non cadant, tamen maiorem vim, & potestatē habent, quàm ea, quæ cernuntur.

Προάγει τινά. Impellit aliquem ad pericula, vel minùs instructum.

Ες χρημάτων λόγον. Pecuniarū nomine: nam possunt florere copiis pedestribus, maritimis, equitatu, peditatu, classibus, armis, &c. sed pecuniæ sunt nerui rerum, quod attinet ad pecunias.

Οὐ νῦν τοὐναντίον δρῶντες. Quanquam nos longè aliter facimus: nam si quem liberum subegerimus, qui, vt vitaret nostrum imperium, à nobis defecerit, eum statim atrocissimis suppliciis afficiendum esse iudicamus. castigat P. Ath.

Μὴ δ' εἰς ἐπίνοιαν τούτου ἴωσιν. Ne in cogitationē quidem istiusmodi descendant.

Υπάρχει εὐθὺς πολέμιος. Ostendit, declarat se statim hostem eorum, qui ad defectionem eum impulerunt.

Καὶ τὸ Κλέωνος. Et illud Cleonis, id est, quod est in Cleonis sententia, vltionem iustam, eandemq; vtilem esse, non reperitur fieri posse eadē in re. πειθόμενοι μὲν ἐμοί, τά τε δίκαια ἐς Μυτιληναίους, καὶ τὰ ξυμφέροντα ἅμα ποιήσετε.

Υμεῖς δέ. ὑμεῖς δή. Γνόντες. Assensi mihi, Cleonis sententiæ antepositᾳ mea sententia

Καὶ μήτε οἴκτῳ. Ad illud hoc spectat, μὴ δὲ τρισὶ τοῖς ἀξυμφορωτάτοις τῇ ἀρχῇ, οἴκτῳ, καὶ ἡδονῇ λόγων, καὶ ἐπιεικείᾳ ἁμαρτάνειν, &c.

Απ' αὐτῶν δὲ τῶν παραινουμένων. Per ipsasmet sententias, id est, collatis ipsismet sententiis.

Ως ἀδικοῦντας. Vt culpæ affines, reos criminis.

Κρῖναι. De iis quæstionem habere per otium.

Οπως μὴ φθασάσης τῆς δευτέρας. L. V. ne fortè non assecuta hæc priorem. videtur L. V. προτέρας non δευτέρας in suo codice, vnde vertebat, habuisse, vt Annot. author etiam obseruat: sed retineri potest commodè scriptio, si repetatur μή.

Προεῖχε δὲ. αὐτὶ τοῦ. Antecesserat autem.

Αλλόκοτον. quasi ἀλλόποκον.

Καὶ ὑπήκοον ὕστερον. Quæ postea subiecta fuerunt imperio Athen.

Τὰ μὲν κατὰ Λέσβον οὕτως ἐγένετο. Bellum aduersus Lesbios ita gestum est.

Τριήρων ἐκπεμπομένων. αὐτὶ τοῦ ἐκπέμποντες τριήρεις, καὶ λῃσταῖς.

Προέχοντι. In extremo litore positas.

Καὶ ξυγχωροῖεν. Et vtrique consentirent.

Μὴ ἀνάδοτος εἴη. Ne restitueretur.

Εἴτι ἀγαθὸν εἰργασμένοι εἰσίν. Si negassent, capitale erat: sin affirmassent, mendacij arguebantur, atq; ita nihilominus capite plectebantur.

Προστάξαντες. Patrono causæ suæ constituto.

Τὴν μὲν παράδοσιν. Statum causæ istius diximus esse partim iuridicialem (vt vocant Rhetores) absolutam, partim assumptiuam: in altera Platæenses tuentur se iure, in altera pœnam deprecantur. Quæstio est, sint nec ne Platæenses capitis supplicio afficiendi. aiunt Peloponnesij, negant Platæenses. afferunt rationem Peloponnesij, quia nihil nos in isto bello iuuistis. afferunt Platæenses rationem contrariam. Firmamentum vulgò Rhetores vocant. non debuimus, vt hostes. Hinc oritur iudicij quæstio τὸ κρινόμενον. sintne supplicio capitis afficiendi, qui hostem

beneficio non afficiunt: in eo vertitur ista controuersia: sed quoniam Lacedæmonij, quasi de Platęensibus quererentur se destitutos in eo bello tanquam ab amicis, & sociis, dixerant ἐπὶ λακεδαιμονίους, &c. nacti occasionem Platæenses, vtuntur recriminatione. q.d. tātum abest vt nos capitali supplicio simus afficiendi, vt vos potius damnandi sitis, qui vos ita gesseritis.

Ἀναγκαζόμεθα εἰπόντες τι κινδυνεύειν, καὶ ἀσφαλέστερον δοκεῖ, &c. Cogimur, & tutius esse arbitramur, aliquid dicendo periclitari, quàm tacēdo, quasi nobis ipsis defuerimus, interire.

Καὶ γὰρ ὁ μὴ ῥηθεὶς λόγος. Res pro personis, id est, qui suam nō egerint causam in tali fortuna constituti, facilè sui desertores existimari queant.

Αἰτίαν ἂν παράσχοι. Culpam tribuerit.

Τῶν ὑμετέρων. Latet locus conciliationis.

Καὶ πειθὼ πειρασόμεθα. Et flectere vos conabimur.

Εἰ μὲν ὡς πολεμίους ἐρωτᾶτε. Tacitè reprehendit Platæenses iudices, quòd in interrogatione id omiserint, quod erat addendum.

Τὰ δ' ἐν τῇ εἰρήνῃ. Quod autē ad pacē attinet, & ad bella superiora, fidi, & constantes amici, atq; socij fuimus, & fortissimè aduersus barbaros pro libertate Græcorum pugnauimus.

Τὴν μὲν, οὐ λύσαντες. ἐπαινοῦδος. Quia illam conseruauimus, neq; fœdus priores iam rupimus, in bello verò aduersus Medos pro libertate Grecorum soli ex omnibus Bœotiis socij vestri fuimus.

Μάχῃ τε. Aduersus Mardoniū, quem Xerxes prefectum copiis reliquerat, post prœlium nauale aduersum, & fugam arreptam.

Ὧν οὐκ εἰκὸς ἀμνημονεῖν. Quarum rerum memoria vobis non est abolenda.

Καὶ τὰ μὲν παλαιὰ, καὶ μέγιστα. Ac olim in rebus maximis, grauissimisq; tales extitimus cùm erga vos, tū in omneis Græcos.

Ὑμεῖς αἴτιοι. Vos in culpa fuistis.

Ὑμεῖς ἀπεώσατε. Hoc non extat in principio secūdi libri.

Ἃ δ' ἑκάτεροι. Quæ autē peccatis vtriq;, dum sociis imperatis, horum culpa nō penes socios, sed penes vos est, μετάστασις, remotio criminis.

Εἰ μή τι καλῶς ἐδρᾶτε. Damna, & detrimenta, quæ Athenienses intulerunt Pelopōnesiis, latenter innuit. ἐπὶ ἐδρᾶτε μὴ καλῶς, nō rectè, non honestè: extenuatio. καλῶς, ὀρθῶς paulò pòst.

Ἀλλ' οἱ ἄγοντες. Sed magistri, atq; doctores rerum prauarum.

Θηβαῖοι δέ. Sententiæ sunt ita connectendæ. εἰ δ' ἀποστῆναι ἀθηναίων οὐκ ἠθελήσαμεν, &c. οὐκ ἠδικοῦμεν: Θηβαῖοι δ' ἠδίκησαν, vt sit ἀντέγκλημα.

Τὰ δὲ πάσχομεν. Vt capitis causam dicamus.

Νόμον. Ius naturæ.

Βλαπτοίμεθα. verbo leuiore vtitur, vt efficiat multò minus capitis pœna se esse afficiendos.

Τὸ δίκαιον λήψεσθε. ἀντὶ τοῦ τὴν τιμωρίαν.

Τοῦ μὲν ὀρθοῦ. Constabit vos iuris religiosos iudices non esse. τοῦ ὀρθοῦ. bonarum causarum, οὐκ ἀληθεῖς, nō sinceri.

Καὶ οἱ ἄλλοι ἕλληνες. Erat dicturus Atheniēses nostri socij: sed suppressit, quia nomen eorum inuisum, σημείωσαι, prudentiam.

Καὶ ἐν καιροῖς, οἷς σπάνιον ἦν. Et eo tempore, quo vix reperiri poterat inter Græcos vir fortis, qui se formidandæ illi Xerxis potentiæ opponeret.

Ἀσφαλείᾳ. Incolumitati suæ consulentes.

Ξυνῄμεις γενόμενοι. Ex quorum numero nos cùm fuerimus.

Καὶ τιμηθέντες ἐς τὰ πρῶτα. Pręmiis, plebiscitis, &c.

Καὶ νῦν χρὴ ταὐτά. Querela. atqui idem de iisdē est semper sentiendum, & iudicandum. q.d. vos olim honorificētissimè de nobis sensistis, &c. idem iam facere debetis.

Καὶ τὸ ξυμφέρον μὴ ἄλλο τι νομίσαι. Nec aliud quicquā existimare esse vtilitatē, quàm quū sociis, qui strenuè se gesserunt. certam semper fortitudinis gratiam rependimus, & simul pręsentia negotia ex vsu nostro constituimus.

Προσκέψασθέ τε. Attendite. ab honesto, locus cōmunis, qui habet locum etiam conciliationis.

Ἐπαινούμενοι δὲ περὶ, &c. Sed si vos, qui bene auditis, tuleritis iniquam sententiam de nobis, qui nō malè audimus.

Ὁρᾶτε ὅπως μή. Cauete ne omnes factū vestrum improbent, quòd viros bonos damnaueritis.

Αὐτοὺς ἀμείνους ὄντας. Locus conciliationis, quāuis vos ipsi sitis meliores.

Ἀπρεπής. Indecens, vobis indignum.

Ἐκ παντὸς τοῦ ἑλληνικοῦ. ἐκ πάσης τῆς ἑλλάδος.

Καὶ τοὺς μὲν πατέρας. Facit fidem, crudele, atq; atrox futurum factum Lacedęmoniorum, si quid durius de eis statuerint: nā (inquit) maiores vestri vos ornatos, auctosq; voluerūt, itaq; dederunt æternum nostræ virtutis testimonium, vos autē contra maiorum exemplum, nos omnibus fortunis euertetis, idque vt Thebanis gratificemini.

Ἐς τοῦτο γὰρ δὴ ξυμφορᾶς. Eò enim calamitatis iam progressi sumus; ἐπιφώνημα coniunctum cum conquestione, & querela grauissima à nouitate, atque indignitate sui infortunij.

Ἡσσώμεθα. Antecedens pro consequenti.

Καὶ τῆς ἀρετῆς. προσωποποιΐα. λαμπρότης.

Ἡδονὴν δοῦναι. Gratificari. formula locutionis est petita ex definitione.

Βραχὺ γάρ. Occurrit ad illud Thebanorū, nō petimus à vobis ô Laced. magna, paruam, & exiguam gratiam petimus, vt perexiguū numerum hostium nostrorū semimortuorū fame nobis detis, &c. ad hoc occurrit. facilè est concessu hoc, sed difficilimè deleri poterit huius rei infamia.

Ὥστε καὶ τῶν σωμάτων. Itaque si metum etiam mortis nobis eximatis, religiosè, sanctèq; sententiam tuleritis.

Καὶ τοῖς ἄλλοις. Et aliis inferiis, quæ dari solent.

Ἱερά τε θεῶν. Delubra etiam deorum, ad quæ votis conceptis illi barbaros superarunt, deserta patiemini. hoc autem impium.

Ἐς τοὺς τεκόντας. Si eos in agro hostili sepultos patiamini, & solitis honoribus, atque inferiis priuatos.

Οἶκτον σώφρονα λαβόντας. Modesta tactos misericordia. σώφρονι. μετωνυμία.

Κατανοοῦντας. Animo percipientes non solū atrocitatem capitalis supplicij, quo plectemur, sed etiā quales cùm simus, hoc ipsum patiemur.

Ἀστάθμητον. τὸ ὧδε, κ' ἀκεῖ ῥέπον, καὶ μὴ μένον ἐν ἰσότητι σταθμοῦ. Εὐσταθής.

Ὅ τινι ποτ' ἄν. Cuilibet. q.d. vobis etiam, atq; adeò potentioribus.

Ἡμεῖς τε. ὡς πρέπον ἡμῖν. Atq; imploratis diis, quos omnes Græci colimus, petimus, ac precamur vt decet, necessitasque ipsa cogit, vt vobis hæc persuadeant.

Τῷ

Τῷ αἰχίςῳ ὀλέθρῳ. λιμῷ δ' οἴκτισον θανέειν, καὶ πότμον ἐπισπεῖν. ὅμηρος. A

Τὸν ξυντυχόντα. Quodcunque fors tulerit.

Ἐπισκήπτομέν τι. Verbum, quo vtebantur, qui vita excessuri testamentum faciebant, & amicis, affinibus, aut cognatis aliquid mandabant. Verbũ habet hic ominationem futuræ paulò pòst mortis.

Οἱ προθυμότατοι. Congeries argumentorum.

Ἔξω τῶν ἄλλων βοιωτῶν, id est, soli præter cæteros Bœotios.

Ἀγάλλονται. In quo se iactant, exultant, triumphant. B

Διότι οὐδ' ἀθηναίοις. Eleuatio, atque extenuatio.

Τῇ αὐτῇ ἰδίᾳ: Id est, Atheniensium gratia.

Ἐτύγχανεν πολιτεύων. Administrabatur.

Καὶ τὰ μὲ ἐς τὸν μηδισμόν. Hactenus respondemus de crimine obiecto, quòd cum Medis sensimus.

Ὡς δ' ὑμεῖς μᾶλλον. Ingreditur in alterã causæ partem, in recriminationẽ, ac refutationẽ eorum, quę Platæenses purgandi sui gratia attulerãt. Proponit se demonstraturũ Platæenses lõgè grauius peccasse in Grecos, & quolibet supplicio esse afficiendos. C

Ἐγένετο. Summa est: refutat Platæenses, qui dicebant se necessitate coactos, secutos fuisse Atheniensiũ societatem, & amicitiã: docet non necessitate coactos, sed sponte sua, & volentes vltro id fecisse: proponit eorũ dictum, hoc statim refutat signo. Iniistis societatẽ, & amicitiã cum Atheniensibus, & ius eorũ ciuitatis adepti estis vt nos vlcisceremini: esto, ergo oportuerat vos parere eorũ imperiis contra nos tantùm, nõ contra cæteros Græcos: iã secuti estis eos duces non solùm contra nos, sed etiã contra Æginetas, & alios Grecos: ergo falsum, quod aitis, necessitate coactos vos ita fecisse. D

Ἡ ταῖς μὲ δικαιοσύνης μέν. Quàm referre debitam, sed in causa turpi, & iniqua.

Ὑμεῖς δέ. Et tamẽ vos, qui voluntati Atheniensiũ seruitis, istos oppugnatis, petere audetis veniã ob ea, quæ aliorum causa fecistis, non vestra?

Τὴν τελευταίαν τι. Nouissimam etiã adhortationẽ recusastis, cùm ad otiũ, atq; pacem inuitabamini, atque vt à partibus abstineretis, admonebamini. Hoc affert Thebanus, vt signum infensi, & improbi animi. E

Τίνες ἂν οὖν. Quos igitur omnes Greci odiis prosequantur iustiùs, quàm vos, qui honesta præscriptione eos euertere studetis?

Τῶν ἐκείνων κακῶν. τῇ δουλείᾳ δηλονότι. προὔθεσθε. Prætexuistis.

Καὶ ἃ μέν ποτε. Et quę olim vos prẹclarè, atq; cum virtute gessisse gloriamini, ea falsa esse iã declaratis: intimi autẽ vestri sensus, & affectus apertissimè iam redarguuntur. eleuat eorum merita. F

Ἀ χρηστοὶ ἐγένεσθε. In oppugnandis barbaris pro libertate Græcorum, habet tamen extenuationem.

Γίνεσθαι χρηστόν τινι. Esse alicuius vsus in aliqua re.

Οὐ προσήκοντα. Nõ germana, nõ propria, ἀλλότρια.

Ἐς τὸ ὕστερον. Cum Græcos vnà cum Athen. oppugnastis, & in seruitutem redigere conati estis.

Μετὰ γὰρ ἀθηναίων. Athenienses enim iniquum iter ingressos secuti estis. iniquũ iter appellat studium Athen. eripiendæ libertatis. G

Τὰ μὲ οὖν ἐς τὸν ἡμέτερόν τι μηδισμόν. Hactenus de nostro medismo, & vestro Atticismo, id est, respõdi aduersus ea, quæ nobis obiecisti, quòd cum barbaris sensimus: demonstraui etiam vos cum Atheniensibus ita iniisse amicitiam, vt Græcorum libertatem vnà cum eis euerteretis.

Τοιαῦτα ἀποφαίνομεν. Talia esse demonstramus. Ἀποφαίνειν, ὅθεν λόγος ἀποφαντικός. Transitio. ἡμέτερον) (ὑμέτερον, ἀκούσιον) (ἑκούσιον.

Ἃ δὲ τελευταῖα. In quo verò vos violatos proximè querimini: nos enim pacatis rebus, & primo die mensis aggressos fuisse vestram vrbem, non est, cur nos accusetis.

Αὐτοί. Nostra sponte.

Παῦσαι. Auertere.

Χωρήσαντες. Cùm deditionem fecissetis.

Ξύμβασιν ποιησάμενοι. Facta compositione.

Τὰ μὲ ὅμοια. ἀδίκως. Contra μωρᾶ, μωρά.

Μήτε νεωτερίσαι ἔργῳ. Vt neq; factis quicquam innouaretis, & oratione nos adduceretis, vt vrbe exiremus.

Ἐπιθέμενοι δέ. Adorti autẽ nos contra cõpositionẽ, alios resistentes occidistis, alios captos viuos, & supplices crudeliter necastis: ac ob illos, qui prœliantes ceciderunt, non ita dolemus: illos verò, qui tendentes manus deditionẽ fecerunt, & de quorũ salute nobis fidẽ dederatis, & tamen crudelissimè necastis, nonne scelerate, ac nefariè tractastis?

Πῶς οὐ δεινὰ εἴργασθε. Quomodo non atrocia patrastis, id est, quomodo facinus atrox, & nefarium non admisistis in eos, qui, &c.

Τήν τε λυθεῖσαν ὁμολογίαν. Pacta, & fœdera rupta.

Καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἡμῖν μὴ κτείνειν ψευσθεῖσαν ὑπόσχεσιν. Et fidem læsam de eis non occidendis, præsertim cùm polliciti vltro fuerint se esse veniam daturos illis, & ab illis sibi temperaturos. quamuis hac in re promissis non steterint.

Παρανομῆσαι. Iura violasse.

Οὐκ ἢν γε ὅτι. Non ita erit, si sanctè, ac religiosè sententiam isti tulerint.

Κολασθήσεσθε. Supplicio plectemini.

Καὶ ταῦτα ὦ λακεδ. Hæc autẽ ô Laced. lõga oratione persecuti sumus cùm vestri, tum nostri causa.

Ἡμεῖς δέ. Nostri autem causa, vt sciamus vos æquiores pœnas expetisse.

Καὶ μὴ παλαιὰς ἀρετάς. Ad illud ἵνα εἰδῆτε, &c. καὶ μὴ παλαιὰς. ἐκβολὴ ἐλέου. neq; audientes prisca eorum facta (si modò aliqua fuerunt) frangamini.

Παλαιάς. Extenuatio à vetustate meritorum.

Εἴπερ ἄρα. Eleuatio per διαπόρησιν.

Ἀρχή. Quæ merita præsidio esse debent iis, qui violantur; qui verò turpitudinis aliquid admittũt: iis verò duplam pœnam irrogare oportet.

Οὐκ ἐκ προσηκόντων ἁμαρτάνουσι. Quia peccant in eo statu, quo non peccandum esset. fortasse subaudiendum πραγμάτων.

Καὶ οἰκίαι ἔρημοι. ἀνακόλουθον.

Πολλῷ δικαιοτέραν ὑμῶν ἱκετείαν ποιοῦνται. Longè iustiores preces supplices vobis offerunt.

Ἐπιχαρεῖ. ἄξιοι ἐπιχαιρεκακίας.

Παρανόμησαί τε. Et contra iura violarunt nos.

Μίσει δὲ πλέον, ἢ δίκῃ κρίναντες. Odio potius, quàm iure statuentes, vel disceptantes, decernentes.

Καὶ οὐκ ἀνταποδόντες. Præsertim qui non pares, sed leuiores pœnas iam daturi sunt. ἂν deest, vt sit, ἀνταποδόντες ἄν. negatio autem hîc minus valet quàm affirmatio, & participium positum est loco verbi τοῦ θελητικοῦ.

Ἀμύνατε. Succurrite, subuenite legi, quã isti violarunt.

Καὶ ὑμῖν ἀνόμα παθοῦσιν. Et nobis, q. immeritò violati sumus, referte gratiam debitam pro studio, & alacritate, quam erga vos declarauimus.

Ποιήσατε ϳ τοῖς ἕλλησι παράδειγμα. Proponite autem Græcis omnibus exemplum, vos non verborum, sed factorum certamina esse instituturos: facta autem si bona fuerint, breuem commemorationem satis fore, sin mala, lōgam, & ornatam orationem, nihil reo profuturam.

Απαγγελία. Pronuntiatio.

Αμαρτανομένων δέ. ἀντὶ τῶ ἁμαρτημάτων ϳ ὄντων.

Λόγοι. Longa oratio verborum ornatu exculta.

Προκαλύμματα. Velamenta, fuci, prætextus.

Αλλ' ἦν οἱ ἡγεμόνες. Quare si vos penes quos est arbitriū aduersus omnes sententiam tuleritis, id est, damnaueritis omnes, &c.

Διαγνώμας ποιήσασθε, ἀντὶ τῶ διαγνῶναι, περιπλοκή. Vt turpitudo petitionis tegatur.

Κεφαλαιώσαντες: Id est, breui interrogatione vsi.

Ησσόνως. Non quæret posthac facinorosi homines orationem speciosam, qua contegant sua facinora, id est, refrænabitis facinorosos, & omnem spem eis adimetis, ne speciosa oratione freti facinora admittāt, hoc est, desinent facinorosi homines reponere suas spes in eloquentia.

Τόν τε δῆλον χρόνον. Ante hoc bellū Peloponesiacū.

Καὶ ὅτε ὕστερον, &c. τὸ ἑξῆς, καὶ διότι οὐκ ἐδέξαντο ἃ περιέχοντο αὐτοῖς, ὅτε ὕστερον περιεῖχον τὸ περὶ τὸ περιτειχίζεσθαι ἡσυχίαν κοινὴν εἶναι κατ' ἐκεῖνα, id est, κατ' ἐκείνας τὰς σπονδάς.

Ηγούμενοι τῇ ἑαυτῶν δικαίᾳ βουλήσει. Existimantes se iam vt hostes ab illis violatos, qui ęquissima postulata recusauerant.

Διέφθειρον δέ. Numerum eorum notat, 200 fuerunt Platæenses, 25 Athenienses.

Εκ τῶν θεμελίων. Amplificatio à fundamētis ipsis: capitale odium Thebanorum in Platæenses latenter notat.

Θυσιώμασι. θύοσις.

Καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπίπλοις, ἃ ἐπίπλα ἦν.

Καὶ ἐς λόγους καταστάντων. Et cùm in altercationem ventum esset. καθίστασθαι ἐς λόγους. Venire in colloquium, in contentionem.

Υπάγουσιν εἰς δίκην. Reum faciunt, in iudicium vocant, cogunt dicere causam, crimini dantes, quòd Atheniensibus Corcyram subigeret.

Εκ τε τῶ Διὸς τεμένους. Quod erat sacrilegium, cuius damnatos pœna sequebatur, quam statim adiicit.

Οφλόντων ϳ αὐτῶν. Damnatis eis, mulctatis illis.

Τῷ νόμῳ χρήσασθαι. Vt lege in eos ageretur, vt scilicet vel darent fideiussores idoneos, vel certè in vincula coniicerentur.

Εξείργοντο. Ab honoribus scilicet à curia. βουλεία, τῆς βουλήσεως αὐτῶν. sed malè.

Ησυχάζοντες. L. V. ad Laced. & Atheniēses refert, F. P. ad Corcyræos pacatos referendum putat.

Οπως μή τις ἐπιστροφὴ γένηται. L. V. ne qua rerū conuersio fieret. F. P. ne qua fieret rerum turbatio, & mutatio. Artificio, & astu vtebantur Corcyræi, vt auxilia Atheniensiū remorarentur tantisper dum ipsi res ad arbitriū componerent, & ciuitatem traderēt Corinthiis: sed tamen nō fefellerunt Athen.

Τὰ μετέωρα. Loca editiora.

Περιέπεμπον. Dimiserunt nuntios scilicet ad arma euocaturos.

Χωρίων τε ἰσχύϊ. Locorum munitione.

Αἵ τε γυναῖκες. Mulieres etiam viriliter eos adiuuerunt tegulis hostem è summis ædium culminibus ferientes.

Τῷ κεράμῳ. συνεκδοχή.

Παρὰ φύσιν. Supra naturam, & sexū muliebrem tumultu non territæ.

Γενομένης ϳ τῆς τροπῆς: τῶν πλουσίων δηλονότι, ἢ τῶν ὀλίγων. Versis autem in fugam nobilibus, aut diuitibus.

Υπεξανήγετο. Subducebatur.

Ξυμβαίνειν τι ἔπρασσε. De compositione inter eos facienda agebat.

Οἱ οὐκ ἐμμένειν. L. V. qui tamen iudicium non expectarunt. F. P. qui statim se subduxerunt.

Ιδρας. ἀντὶ τῶ πεισθέντας.

Κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Recensebant, delectum hostium habebant, & naues conscendere iubebant.

Δείσαντες ϳ ἐκεῖνοι. Illi veriti se mitti Athenas, assidunt supplices ad templum Castoris, & Pollucis.

Τῇ τῶ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστίᾳ. Quòd eum sequi diffiderent, arma eorum ex ædibus asportarunt.

Τὰ ἐν τῇ πόλει. ἀντὶ τῶ τοὺς ἐν τῇ πόλει, καὶ τοὺς ἐχθρούς.

Κακῶς. Quia ἀτάκτως, & sine ordine.

Κατ' ὀλίγας. Inconfertæ. προσπίπτοντες. Incurrētes.

Επταλαιπώρουν τε καθ' αὐτούς. Laborabant soli.

Ουτως. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Περιδεής. Metu perculsus, trepidus ne naues hostium vrbem inuaderent.

Οἱ μὲν οὖν πελοποννήσιοι. Transiturus ad alia Thucy. cōcludit superiorem narrationem prius, ait Peloponnesios veritos aduentum hostium, fugam arripuisse, & clandestinè domum rediisse.

Παρὰ τὴν γῆν. Legentes terram.

Λευκαδίων ἰσθμόν. λευκὰς Santa Maura hodie, Homero ἀκτὴ ἠπείρου, olim Chersonesus, postea à Corinthiis in insulam isthmo effosso, redacta.

Ανηλοῦντο. Seipsos absumebant.

Τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες. Simulantes illi quidem, & læsæ maiestatis crimen obiectantes, sed tamen alij ob priuatas inimicitias, alij, vt ære alieno se liberarent, id est, simulabant causam publicam, sed tamē erat priuata nonnullis saltem.

Πᾶσά τε ἰδέα θανάτου. Alij ferro, alij laqueo interimebantur, alij in mare, in puteos demergebantur, alij præcipites agebantur.

Διαφορῶν οὐσῶν ἑκασταχοῦ. Prima causa seditionū, & bellorum ciuiliū est (inquit Thucydides) quia plebis patroni fauēt Democratiæ, pauci Oligarchiæ. itaq; illi Athenienses, isti Lacedæmonios accersebant: & quia eos pacatis rebus accersere non poterant, bella excitabant, cùm honesta societatis, & amicitiæ præscriptione suos vtriq; euocabant.

Ραδίως αἱ ἐπαγωγαί. Facilè dabatur facultas.

Καὶ ξυμμαχίας ἅμα προσποιήσει ἑκατέροις. ἀντὶ τῶ ἐν πολέμῳ ϳ προσποιήσει ξυμμαχίας ἑκατέροις ἅμα τῇ τῶν ἐναντίων κακώσει, καὶ σφίσιν αὐτοῖς προσποιήσει ἐκ τῶ αὐτοῦ: Id est, bello autem excitato, specie societatis, & amicitiæ vtriq; rerum nouarum molitores alterutros euocabant, tum vt aduersam factionem opprimerent, tum vt sibi ipsis potentiam adiungerent.

Προσποιήσει, ἀντὶ τῶ προσποιουμένων ξυμμαχίαν. Simulantibus se egere sociis.

Αμα τῇ τῶν ἐναντίων. Dum vtriq; aduersariam factionem opprimunt, simul sibi ipsis potentiam adiungunt.

Επορίζοντο. Excogitabantur, reperiebantur.

Γιγνόμενα μέν. Quæ solent fieri, & perpetuò futura sunt, quoad hominum natura eadem fuerit.

Μᾶλλον ϳ καὶ ἡσυχαίτερα. In eodem genere, leuiores, aut grauiores.

Εἴδεσιν. Et genere diuersæ.

Ως ἂν ἕκασται. vt singulę rerū mutationes accidūt.

Τὰς ὀργάς. Mores.

Αποτρο-

Ἀποτροπῆς πρόφασις εὔλογος. Recusandi speciosa materia. (ταῖροι.

Τὸ ξυγγενὲς, αὐτὶ τοῦ οἱ ξυγγενεῖς. sic τὸ ἑταιρικὸν, αὐτὶ τοῦ, οἱ ἑ-

Ἀλλοτριώτερον. Alieniores, id est, cognati postponebantur sodalibus.

Διὰ τὸ ἑτοιμότερον εἶ), τὸ ἑταιρικὸν δηλονότι.

Οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελείας. Matrimonia legitima, & nuptiæ legitimæ mutui auxilij causa côtrahuntur, vt vir vxorê, vxor virum adiuuet. Hoc docet & verbum Dei, & iura hominum, sodalitia verò illa latrocinandi, violandiq; causa fiebant.

Ἥδιον. quia sine labore, & periculo hoc faciebat.

Ἔργῳ φυλακῆ. Si cauere sibi ab eis licuisset opum népe præstantia, hoc est, si opibus ita præstitissent, vt sibi timendû esse non existimarent, quandoquidem facilè vitare poterant aduersariorum insidias.

Ἀντιτιμωρήσασθαι τι ἄξιον. Pluris æstimabatur vindicatio, quàm iniuriæ propulsatio.

Ξυναλλαγῆς. Reconciliandæ gratiæ causa.

Πρὸς τὸ ἄπορον. ἰσχυον ἐν τῷ αὐτίκα ἑκατέρῳ διδόμενοι. quamobrem? πρὸς τὸ ἄπορον. quia deerat facultas ἑκατέρῳ oppugnandi aduersarium.

Πρὸς τὸ ἄπορον. Propter difficultatem præsentem.

Ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι, καιρῷ δηλονότι. Ad quâlibet verò facultatem oblatâ, qui prior sumpsisset animos, lubentius per fraudem opprimebat aduersarium, si cum minus munitum animaduertisset, quàm si aperto Marte hoc egisset.

Ἐτιμωρεῖτο. Pœnas repetebat. ἢ διὰ τοῦ προφανοῦς, quàm si apertè.

Προτιμήσει. Anteponentes ciuilem æquabilitatê plebis, id est, statum popularem, & moderatam optimatum dominationê, remp. quęstui habebant, quâuis verbo eam colerent, & cùm alij alios omni modo superare contenderent, atrocissima quæq; ausi sunt, & grauiores pœnas, quàm æquitas, & publica vtilitas ferebat irrogantes, hostili more persecuti sunt.

Μέχρι, respondet τῷ ἐπεξιέναι.

Καταγνώσεως. αὐτὶ τοῦ καταγινώσκοντες ψήφῳ ἀδίκῳ.

Ἐπιφθόνως. Inuidiosè, id est, præclarè, prosperè, sed consequens inuidia est pro antecedenti.

Κακοτροπίας, τρόποις. αὐτὶ τοῦ τρόπων κακίας.

Τὸ δὲ ἀντιτάχθαι. Oppugnabant autem alij alios consilio, atq; perfidia, atq; hoc vitium longè lateq; propagatum est, longè excelluit.

Λόγος ἐχυρός. Oratio munita, tuta, id est, authoritatem habens. metaphora est ducta à munitionibus, & locis munitis.

Οὔτε ὅρκος φοβερός. Neq; iusiurandum religiosum, neque iurisiurandi religio.

Μὴ λόγοις τε ἥσσους ὦσι. Ne eloquentia superarentur, neue versutiis eorû ingenij, & insidiis prius appeterêtur, audacter quælibet facinora suscipiebât.

Ὕβρει. Res pro personis, insolentia pro insolentibus, modestia pro modestis.

Παρὰ δίκην. Iniustè, improbè.

Κρατήσαντος. Pessundatis, & conculcatis legibus.

Εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νόμους. A minori rem côfirmat, quæ violare homines etiã stantibus legibus, consueuerat; quanto magis, q. d. sublatis legibus?

Ἀσμένη ἐδήλωσεν. Facilè declarauit: sed ὑποτύπωσις, ponit sub aspectum quasi personam quandam in carcere côclusam, quę deinde carcere emissa nacta libertatem exultat, & debacchatur. Huic comparat naturam hominû, quę integra, & valente disciplina ciuitatis, legibus coercetur: at legibus sublatis, libidinem secuta suam, humana, diuinaque iura violat, & omnia promiscuè confundit.

Ἀκρατὴς ὀργῆς. Ita, vt sæuiret iusto amplius in inimicos.

Κρείσσων δὲ τοῦ δικαίου. Iuris violatrix.

Πολεμία δὲ τοῦ προύχοντος. Hostis magistratuum, vel potentiorum, & eorum, qui rerû potiuntur, nam homo natura recusat dominatum, amat, & sequitur libertatem.

Τὸ τιμωρεῖσθαι: τὴν τιμωρίαν, vindictam.

Εἶχεν ἰσχὺν μὴ βλάπτουσαν. Habebat potentiam non nocentem, id est, nullam habebat causam exercêdæ auaritiæ, ac sæuitiæ.

Ἰσχύς, αὐτὶ τῶν ἰσχυόντων.

Ἀξιοῦσί τε. Sed malunt homines inimicos vlciscêdo leges communes euertere, in quibus omnes repositam habent spem.

Οἱ μὲν οὖν κατὰ τὴν πόλιν. Transit iam ad alia Thucyd. & redit ad contextum historiæ. Tali seditione laborarunt Corcyræi.

Οἱ κατὰ τὴν πόλιν. Vt distinguat ab iis, qui aufugerât, & iis, qui erant in carcere Athenis.

Ὁρμώμενοι. Erumpentes, tanquam ex arce belli proruentes.

Περὶ καθόδου. De suo reditu, vel restitutione.

Καὶ τούτοις διὰ πολλοῦ. Idque longo interuallo distantibus.

Ὅτι οὐδὲν αὐτοῖς ἠναντιοῦτο. Quia nulla in re ei aduersabatur, id est, quia secunda ea huc vsq; vsus fuerat.

Διεσκεδάσθησαν. Disiecti, dissipatique sunt.

Καὶ αὐτοὶ ἐκεκμήκεσαν. Et multo, atque continenti labore iam defessi erant.

Ξυνεχόμενοι. Occupati eodê labore procurrendi scilicet, atque recipiendi sui.

Ἀνεκβάτους. Carentes exitu. L. V. rupes inuias, sed malè.

Πᾶσά τε ἰδέα κατέστη. Omne denique genus fugæ, atq; interitus, id est, interitus in fuga cerni potuit.

Ὁμήρους μὲν ἔδοσαν, ἠκολούθουν δὲ οὐ. κῶλος, cùm membra sunt longiora, splendidam, & magnificam reddunt orationem, cùm curtiora sunt, atq; adeo incisa potius, quàm membra, efficiunt venustam. μικρὸς μέν, μέγας δὲ οὔ.

Καὶ οἱ αἰτωλοί, αὐτὶ τοῦ καὶ τῶν αἰτωλῶν.

Τοῦ στρατοῦ, περὶ τοῦ στρατοῦ.

Ἡσύχαζε τῷ στρατῷ. Constitit cum exercitu. (στα.

Τὰ δήλια, vt τὰ κρόνια, τὰ δῖα, τὰ παναθήναια, τὰ ἡφαί-

Ἐφέσια. Ludos iam intelligit institutos in Dianæ Ephesiæ honorem. aliâs, erant literæ Ephesiæ vocatæ, quæ vim quandam magicam habere credebâtur, vt qui eas gestaret, inuictus esset, legite Σουΐδαν in verbo ἐφέσια.

Γυμνικός. Luctam, pugilatum, saltum, cursum continebat. (ᾠδόν.

Τοιαῦτα λῦ. πρὸς τὸ σημαινόμενον τὰ δήλια, οὐ πρὸς τὸ ξύν-

Προοιμίου: ὕμνου. χόλια, ὕμνους γὰρ τὰ προοίμια ἐκάλουν.

Ἀφ' ὑμέων. Nostris verbis, nostro nomine, ἴσως ἀφ' ὑμέων, sponte vestra.

Τοσαῦτα μὲν. Hęc argumêta attulit Homerus, &c.

Ὑποσχόμενοι κατέσχον: αὐτὶ τοῦ ὑπέσχοντο, καὶ κατέσχον.

Κελεύοντες σφίσι βοηθεῖν. Hæc auxilia concisa sunt à Demosthene, vt videbimus infra.

Καὶ σφίσιν ἢ μονωθεῖσιν. atq; ita sibi, aut solis esset côtmittêdû prœliû, id, quod intelligebât fore periculosum, aut si domû redire voluissent, nô fore tutû.

Μονωθεῖσιν: αὐτὶ τοῦ μόνοις. Disiunctis.

Ἐβοήθουν. Ad eos tendunt.

Ἄγροικον. Ita nunc vocatur rusticus, id est, incultus. Γλυκύτης.

Προσπίπτοντες. L.V. inuaderent. Annot. in hostem incurrentes. F.P. in oppidum, vel in castellum Olpas irruentes.

Διαβαλεῖν. Conflare inuidiam.

Ωσπερ ὑπῆρχε. Vt facultas dabatur pro tempore, & rerum præsenti copia.

Αθρόοι) (κατ' ὀλίγους.

Οὕτως ἐπὶ λαχανισμόν, &c.

Τὶς ᾔκουσεν. Ad multitudinem refertur τὸ τὶς.

Νυκτὸς ἐπιγιγνομένης. Noctis aduentu.

Τῶν ἀπὸ τῆς πόλεως. A persona Thucydidis hoc dictum: nam nuntius hoc ignorabat.

Νείμαντες. Attributa, data tertia parte spoliorum Atheniensibus, reliqua inter se partiti sunt.

Καὶ τὰ μὲν τῶν ἀθηναίων. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Τὰ δὲ νῦν ἀνακείμενα. Dederant Acarnanes Demostheni priuatim munus honorariũ 300 armaturas: eas ipse cùm Athenas rediisset in tẽplis suspẽdit. docet igitur Thucyd. eas nõ fuisse ex ea portione, quã Acarnanes publicè attribuerant Atheniensibus.

Ανωθεν. Ex locis mediterraneis.

Τῆς δὲ θαλάσσης. Vsu autem maris exigua hostium classe se prohiberi æquo animo non ferentes, classem cogebant, & ad eam rem se comparabant.

Μελέτην τοῦ ναυτικοῦ ποιεῖσθαι. Nautas exercere.

Αὐτοῦ δεηθέντα. Eius rogatu, qui scilicet facinus aliquod grande, & huius simile animo conceperat.

Εγένοντο. Cùm inter nauigandum è regione agri Laconici fuissent, accepissentque, &c.

Πράξαντας ἃ δεῖ. Peractis rebus iis, quæ essent è republica.

Ποιεῖσθαι τὸν πλοῦν. Cursum conficere.

Καὶ τοὺς μεσσηνίους. ἀνακόλουθον.

Ως μάλιστα μέλλοι ἐπιμένειν. Qua maximè poterat ratione in dorso manere. noluit dicere iumentorũ instar, vt vitaret turpitudinẽ, & σεμνότητα retineret.

Τῷ χεῖρε. Sic τῷ τέχνα apud Platonem.

Ες τοὐπίσω. Retrorsum.

Οἱ δὲ ἑορτήν τινα. Malè audiebant Lacedæmonij, quòd essent cunctatores, languidi, & arrogantes ita, vt sibi, suæq; virtuti nimium fiderent, cæteros contemnerent: hos mores, atq; hoc illorum ingenium suis coloribus describit hîc Thucyd.

Οὐχ ὑπομενούντας σφᾶς. ἀττικῶς αἰτ. τοῦ οὐχ ὑπομενούντων σφᾶς.

Εξέλθωσιν. Eduxerint exercitũ, arma intulerint.

Καί τι αὐτούς. Necnon etiam exercitus, qui aberat, eos remoratus est.

Α μάλιστα ἔδει. Quia erant ἐπιμαχώτατα.

Τοῖς πολλοῖς. In plerosq;. nam duces, legati, centuriones, & alij, qui principem locũ obtinebant, non egebant, milites gregarij egebant.

Επίεσε. Pressit.

Πολλαχόθεν. μεταφορικῶς. Multis de causis.

Καὶ βραχύτατον: Hoc est, & minimum in hac expeditione commorati fuerint.

Τῶν δὲ ἄλλων. αἰτ. τοῦ βελτίονον ἐπερχομένων, ἢ, ὃ καὶ βέλτιον, οἱ δὲ ἄλλοι λακεδαιμόνιοι βραδύτερον ἐπῆρχοντο.

Λαθοῦσαι. Fallentes.

Δύο ναῦς. Vt si altera ab hoste intercepta fuisset, altera cursum conficeret.

Ραδίως αἱρήσειν. supra ῥαδίως ληψόμενοι βίᾳ.

Ελπίζοντες. Tres affert causas celeritatis Laced. in oppugnanda Pylo, atq; adeò expugnanda, atq; recuperanda, opus est factũ properanter, itaq; infirmũ: præsidium est exiguũ: si mora interponat, venient auxilia Atheniensium, & classis, atq; ita se oleum, & operã (vt aiunt) perdituros intelligebant.

Τοὺς ἔσπλους. Obstruere portus ostia.

Ατριβής. Inuia, non trita. τρίβος enim iter tritum.

Βύζην. Confertim, stipatè. παρὰ τὸ βύω τὸ φράττω, Αριστοφάνης ἐν πλούτῳ: τὸ στόμ' ἐπιβύσας κέρμασι τῶν ῥητόρων.

Ως δ' ἐδόκει αὐτοῖς ταῦτα. Hac sententia cõprobata.

Διεβίβαζον. Transportabant.

Φαύλως. Infirmis.

Τὸν πεζόν. ἀμφιβολογία.

Επισπάσασθαι. Existimat loci infirmitatem allecturam eos, vt studium, & conatum adhiberent, quò exscenderent.

Αλώσιμον γίγνεσθαι, ἡγεῖτο supple à superioribus.

Κατὰ τοῦτο οὖν. τὸ ἑξῆς, ἔταξε.

Η χωρῆσαι. Mutata est figura αἰτ. τοῦ ἢ χωρῶν.

Οσα γὰρ ἐς ἀνάγκην. Nam quęcunq; res in huiusmodi statum deductæ sunt, minimum prudentiæ desiderant, plurimum virtutis, & audaciæ postulant.

Κινδύνου τοῦ ταχίστου προσδεῖται. Indigẽt animi præsentia ad subeundum periculum.

Εγὼ δὲ καὶ τὰ πλείω ὁρῶ. Fecerat Demosthenes mẽtionem paulò antè periculorũ, necessitatis, & aliatũ id genus rerũ, quarum cõmemoratio poterat consternare animos militũ, & perterrefacere: itaq; nũc dat operã, vt eos erigat, & ad spem læti exitus adducat: proponit facultates, & commoda, quæ sunt habituri in hoste propulsando, si modò ipsi sua bona non prodant, nec deserant: proponit difficultatẽ loci, in quem erãt hostes exscensuri. hunc pro se facere docet, modò eũ tueantur: demonstrat contemnendã esse hostium multitudinẽ: paucos enim fore, q pugnẽt, cæteros loci angustia exclusum iri. proponit etiã inconstantiã maris fluctuantis, quæ erat impeditura hostes assuetos pugnæ statariæ, ne militari disciplina, & suo instituto rectè vterẽtur.

Τὰς τούτων ἀποβάσεις. αἰτ. τοῦ. Nos paucos fore pares illorum multitudini, propter litoris angustias, quæ faciunt pro nobis.

Αξιῶ. Dignitatem iam tangit. τὸ καλόν.

Τὴν ναυτικὴν ἀπόβασιν ἐπ' ἄλλους. Nauticũ exscensum in alios quàm facilè scilicet coerceri, ac prohiberi possit, si modò adsit animi præsentia, & virtus ad hostem propulsandum.

Ροθίου. ῥόθιον ὁ ἦχος τῆς εἰρεσίας. χόλια, Εὐστάθιος, τὸ ῥεῦμα, καὶ ἡ σύντονος εἰρεσία. Fluctuũ, & vndarũ minax sonitus.

Βιάζοιτο. Summoueri poterit.

Ραχία. τραχώδης τόπος. περὶ ὃν περιρρήγνυται ἡ θάλασσα, καὶ κλύδων, ὅθεν τὸ νῶτον ὀστῶδες ῥάχις καλεῖται. Etym.

Τοσαῦτα τοῦ Δημοσθένους. Confirmati sunt milites Demosthenis, itaq; dispositi ad dorsum litoris, comparant se ad propulsandos hostes.

Εταξαν τὸ. ἢ ἑαυτοὺς. ἢ ἐτάχθησαν.

Διότι οὐκ ἦν πλείοσιν. κατ' ὀλίγον γὰρ μάχεται, ἀποβάσεως τῆς προσορμίσεως.

Κατ' ὀλίγας. Paucis. distributionẽ habet iã ἡ κατά.

Τοὺς ἐπίπλους. Impetum faciebant.

Φανερώτατος. Spectatissimus, maximè illustris. ἐγκώμιον τοῦ Βρασίδου.

Μὴ ξυντρίψωσιν τῶν νεῶν. vt κατεάγη τῆς κεφαλῆς.

Βιαζομένους τὴν ἀπόβασιν. Vi tentantes exscensionẽ.

Οκείλαντας. Impactis nauibus.

Καὶ προθυμούμενος ἀποβαίνειν. Tẽtauit egregiè Brasidas exscensionẽ, & strenuè ad pontẽ nauis progressus est, vt egrederetur, sed eum reiectũ ab Atheniens. & multis vulneribus affectũ iam narrat Thucyd. Docet eum propter animi deliquiũ collapsum fuisse, eiusq; clypeum in mare decidisse: eo Athenienses potitos, vsos fuisse in trophæo, quod parta victoria postea erexerunt.

Ανεκό-

Ανεκόπη. Reiectus est, ἀνακόπτομαι propriè retundor.

Ελειποψύχει. Defecit animo, animi deliquio collapsus est, λειποθυμία κυρίως.

Καὶ πεσόντος αὐτῦ. Mutata figura, collapso eo.

Περιερρύη. ῥυέω, ῶ, ὅθεν ῥύαξ.

Τῆς προσβολῆς. ἕνεκα.

Οἱ δ' ἄλλοι. Transitio commoda.

Επὶ πολὺ γὰρ ἐπῆεῖ τῆς δόξης. Ingens enim gloriæ accessio erat futura eo tempore vtrisque, si propositum tenuissent. ratio, quia οἱ μὲν, ἠπειρῶται, οἱ δὲ τὰ πολλὰ κράτιστοι: itaque si vindicassent sibi rerum etiam maritimarum gloriam, intelligebant se clarissimos, & honestissimos fore: contra, Athenienses erant rerum nauticarum peritissimi, itaque si gloriam etiam rerum pedestrium, & pugnæ terrestris assequi potuissent, persuasum habebant, se fore maximè illustres.

Ηπειρώταις. Iam pro peritis rerum, & prœliorum pedestrium, vel Epiri incolis, accipiendum.

Επέπαυντο. Finem oppugnandi fecerunt.

Τεσσαράκοντα. πεντήκοντα reponendum esse existimo. Nam antequam ad Pylum classis appulisset, erant omnino naues quadraginta munito oppido, duces classis reliquerunt quinque Demostheni, quibus ad vsus opportunos vteretur: detractis igitur de summa quinque, cæteræ erant 35. iam docet iis 36, additas quatuor chias, & nonnullas alias præsidiarias, quæ erant Naupacti: additis itaque quatuor Chiis numero 35, nauium efficitur numerus 39, iam si erant omnino 40. sequebatur, vt vnica tantùm nauis præsidiaria adiuncta fuerit: hoc autem absurdum est, nam non dixit numero vnitatis præsidiaria: sed numero multitudinis naues præsidiariæ, & nonnullæ. præterea in progressu istius libri videbimus viginti naues missas Athenis subsidio, quibus additis efficitur summa iusta: nam si addas viginti ad quinquaginta, efficies 70. Hoc infra patet vbi τῶν ἑβδομήκοντα νεῶν verba fiunt.

Ησυχάζοντες δ' ἐν τῇ γῇ. Continentes se ad terram.

Επλήρουν. L. V. explebant. F. P. nautas, remiges imponebant.

Καὶ παρεσκευάζοντο. Et apparabant, instruebantque se.

Μετεώρους. Iam remotas à terra, aliâs stantes in anchoris. L. V. exteriores, An. in alto.

Αντιπρώρους. Aduersis, infestis proris.

Προσπεσόντες. Inuecti.

Ως διὰ βραχέος. Breui spatio.

Περιαλγοῦντες τῷ πάθει. Molestè admodum ferentes cladem.

Καὶ ἐν τούτῳ κεκωλῦσθαι ἐδόκει ἕκαστος. Et in eo vnusquisque existimabat res impeditas fuisse, quòd ipse singulis rebus gerendis non interesset: hoc est, vnusquisque studebat obire omnia munera, & omnia administrare, quod ni fecisset, rem malè gestam sua culpa iudicabat. ὑπερβολή, qua commendatur summum studium Lacedæmoniorum.

Κεκωλῦσθαι. τὸ ἔργον δηλονότι, ᾧ ἔργῳ.

Επεξελθεῖν ὡς ἐπὶ πλεῖστον: Id est, longissimè progredi: hoc est vti victoria quammaximè.

Πολλῷ τε πόνου παρασχόντες ἀλλήλοις. Et cum valde se ipsos vicissim fatigassent, & vulneribus affecissent, tandem dirempti sunt.

Καταστάντες δὲ ἑκάτεροι. Regressi vtrique in sua castra.

Ναυαγίων ἐκράτησαν. Fragmentis nauium potiti sunt.

Τὰ γιγνόμενα περὶ πύλον. Res gestæ ad Pylum, πολιορκία.

Καταβαίνοντας) (ἀναβαίνειν in loca mediterranea, egressos vrbe, profectos. ὁρῶντας πρὸς τὸ χρῆμα: re ipsa inspecta, quæ erat ista res? ciues sui, qui obsidebantur in insula Sphacteria, itaque addit, καὶ ὡς εἶδον, &c.

Παθεῖν. Fame necari, sed εὐφημισμός, tria timebant, ne fame necarentur sui ciues, néve opprimerentur, ac cæderentur à longè superiore multitudine, néve in potestatem hostium venirent.

Μακραί. Aptæ ad bellum) (στρογγύλα πλοῖα, ὁλκάδες, φορτηγοί.

Σῖτον. Iam frumentum molitum, & subactum.

Μεμαγμένον. Subactum.

Κρέας. Iam frustum carnis.

Μηδὲν ἧσσον. Quàm nunc faciant.

Οσα μή. Exceptio, πλὴν τῦ ἀποβαίνειν. Hæc exceptio respondet illi conditioni, καὶ ὅπλα μὴ ἐπιφέρειν.

Καὶ ὁπωσῦν. Quasi dicat. vel minimam istarum conditionum.

Εσπεῖσθαι δὲ αὐτάς. Ratas autem esse has inducias.

Αποστεῖλαι. Vehere, portare, portarent, ac reportarent.

Τὰς σπονδὰς λελύσθαι. Tempus induciarum exisse. L. V. inducias esse irritas. F. P.

Μὴ δ' ὡς ἀξυνέτοι. Consecutio postulabat, μὴ δὲ θρασέως, καὶ ἀξυνέτως.

Υπόμνησιν δέ. Sed commonitionem factam prudentibus existimantes, vt rectè, sapienterque deliberent.

Εἰδότας, αἰτὶ τοῦ ξυνετούς.

Εχουσι μὲν ὧν κρατεῖτε. In Thracia, in Peloponneso, & alibi. Innuunt autem legati Pylum, concedebant meo iudicio, Pylum, vt suos ciueis interceptos recuperarent: hoc erat signum plagam illam grauissimam fuisse Lacedæmoniis, itaq; Thucydides supra dixit, ὡς ἐπὶ μεγάλη ξυμφορᾷ.

Προσλαβοῦσι δέ. Assumptis etiam honore, & gloria, quasi dicat, vtilitatem, dignitatemque consequemini: vtilitatem, retinendo ea loca, quæ tenetis: dignitatem, dando, non accipiendo pacem.

Καὶ μὴ παθεῖν. Neque facere, admittere. Σοφοκλῆς, Ευριπίδης. τί πάθω, Quid faciam?

Λαμβάνοντες. Adipiscuntur. ἀήθως: non assueti, id est, inopinato.

Αεὶ γὰρ τοῦ πλέονος. Semper enim appetunt maiora, id, quod faciunt Athen.

Διὰ τὸ καὶ τὰ παρόντα. Propter præsentem rerum successum ex insperato.

Οἷς δὲ πλεῖσται μεταβολαί. Qui autem plurimas fortunæ mutationes experti sunt, iis minus est fidendum secundis rebus.

Ο τῇ τε ὑμετέρᾳ πόλει. Quæ virtus debet meritò in vobis, & in nobis elucere propter vsum rerum.

Ξυμφορᾶς. Casus.

Ο ζῶντες ἀξίωμα. Retinent legati hoc ipsum ἀξίωμα aperta ista professione.

Κυριώτεροι. Habere plus potestatis, & iuris.

Οὔτε μείζονος προσγενομένης.) (ἐνδεία, neque insolentia propter potentiæ amplitudinem.

Υβρίσαντες. Facti insolentes.

Ἀπὸ τῶν ἀεὶ ὑπαρχόντων. In pristina potentia, fortuna, opibus, σφάλλεσθαι ἀπό τινος, delabi ex aliquo gradu, ἡ μεταφορὰ ab iis, qui labuntur, & cadunt. ὑπάρχοντα, bona, opes.

Ἐν ᾧ. Qua in re æqua est omnium hominum conditio.

Ὑπάρχει. Contingit, obuenit.

Καὶ τῶν προσγεγενημένων. Et eorum, quæ vobis accesserunt: intelligit Pylum captam, & victoriam partam.

Οἵτινες τἀγαθά. Qui secundas res ponunt in ambiguo, hi aduersas sapientius, & moderatius ferre possunt.

Προσφέρεσθαί τινι. Vti aliquo, accommodare se ad aliquid.

Τόντε πόλεμον νομίσωσι. Et qui existimauerint bella non arbitratu suo, sed fortunæ libidine administrari, repete σωφρόνων ἀνδρῶν, οἵτινες νομίσωσι.

Μὴ ξυνεῖναι τούτῳ. Non sequi eam partem, quam velit aliquis tractare arbitratu suo. ἡ μεταφορὰ à re familiari, vel à societate humana. τῷ μέρει; intelligit eam, qua tunc Athenienses rem benè gesserant.

Καθ' ὅσον ἄν τις. τούτῳ τῷ μέρει, καθ' ὅσον μέρος αὐτοῦ βούληταί τις.

Ἀλλ' ὡς ἂν αἱ τύχαι. Sed quam fortuna, & casus tulerit. ἀλλὰ ξυνεῖναι τούτοις τοῖς μέρεσιν, ὡς ἂν αἱ τύχαι αὐτῶν τῶν μερῶν τοῦ πολέμου ἡγήσωνται.

Καὶ ἐλάχιστ' ἂν οἱ τοιοῦτοι. Atque isti homines labantur minimum, & ex secunda fortuna deturbentur, qui secundis rebus freti non admodum efferuntur.

Ἐλάχιστα κατακλύοιντο πλαίονες ἐν τῷ εὐτυχεῖν μάλιστα. τῷ ὀρθουμένῳ. Belli successibus.

Πταίειν) (ὀρθούμενον.

Ὃ νῦν ὑμῖν. Applicat iam locum communem.

Ἃ πολλὰ ἐνδέχεται. Id, quod vt multa alia, potest contingere: sed πληθυντικῶς.

Κρατῆσαι. Obtinuisse.

Τὰ νῦν προχωρήσαντα. Istos rerum progressus, successus.

Ἐξὸν ἀκίνδυνον. Cùm liceat vobis relinquere posteris certam potentiæ, atque prudentiæ opinionem. τὸ καλόν.

Ἀκίνδυνον. Non periculosam, non dubiam, id est, certam.

Προκαλοῦνται. Verbum militare κυρίως, sed transfertur ad multa, prouocant q. d. vt certetis non armis, sed beneficiis vicissim, vos petebatis modò pacem, illi dant: vice versa vos reddite illis suos ciues, quos petunt.

Εἰρήνην. ξυμμαχίαν. &c. incrementum, εἰρήνη, ξυμμαχία, φιλία, πολλή, οἰκειότης.

Ἀνταιτοῦντες δέ. Petunt vicissim.

Μὴ διακινδυνεύεσθαι. Non esse periclitandam fortunam, rem non esse vocandam in discrimen.

Εἴτε βίᾳ διαφύγοιεν. Siue eruptione facta euadant.

Βεβαίως. Non dubiè. διαλύεσθαι: Dissolui, id est, tolli.

Ἀνταμυνόμενοι. Tacitè innuit Lacedæmonios priores bellum intulisse Atheniēsibus, quod deinde Athenienses propulsarent.

Ἐπικρατήσας τὰ πλείω. μέρη δηλονότι τοῦ πολέμου. Re feliciter plerunque gesta, si plerasq; belli partes feliciter administrauerit.

Πρὸς τὸ ἐπιεικές. animi æquitate, ac probitate, pro æquitate.

Καὶ ἀρετῇ. Quamuis virtute ipse vicerit præter opinionem, & spem: volebat dicere, quāuis fortunæ beneficio vicerit: sed ne videretur extenuare admodum, & abiicere victoriam Atheniensium, addidit ἀρετῇ.

Μετρίως ξυναλλαγῇ. Moderatis, & æquis conditionibus reconcilietur.

Ἐμμένειν οἷς ξυνέθετο. Stare conuentis, seruare pacta, pacem.

Τοὺς τὰ μέτρια διενεχθέντας. Quàm erga moderatas inimicitias, occurrit ad id, quod poterat obiici. Lacedæmonij cane peius oderunt Ath. capitales exercent cum eis inimicitias: itaq; simul atque beneficium hoc acceperint, obliti eius redibunt ad genium, & exercebunt sua acerbissima odia aduersus eos, non (inquiunt legati) ita futurum est.

Διαφέρεσθαί τι. Controuersari aliquid, id est, habere aliquam controuersiam. διαφέρεσθαι μέτρια: habere mediocreis controuersias, id est, inimicitias.

Ἐνδοῦσιν. ἐπιτείνειν) (ἐνδιδόναι.

Ἀνθησσᾶσθαι. ἀντὶ τοῦ ἐνδιδόναι ἐκ τοῦ ἐναντίου.

Πρὸ αἰσχρῷ τινος. Antequàm dedecus aliquod nobis accidat.

Διὰ μέσου γενόμενον. ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ. Interea. Sed pluribus verbis res exprimitur.

Καταλαβεῖν. Opprimat. intelligit naueis non restitutas, Spartanos oppugnatos, & expugnatos, atque captos, & Athenas deductos.

Ἐν ᾧ. Cuius causa necesse erit vos præter publicas, etiam priuatas suscipere inimicitias, ἤ, ὃ τὸ βέλτιον. nos odisse vos non solùm publicè, sed etiam priuatim.

Ἀκρίτων. τῶν πραγμάτων δηλονότι.

Προσγιγνομένης. Accedente.

Καταλύεσθαι τὴν ξυμφορὰν τινί. Aliquem leuari calamitate, deponere calamitatem, ἡ μεταφορὰ à baiulis.

Μετρίως. Cum mediocri iactura.

Τ' αὐτὰ λεγόντων. Id est, consentientibus.

Τοσαῦτα. Plura scilicet, quàm consueuerant.

Ἐν τῷ πρὶν χρόνῳ. Superiore tempore.

Κωλύεσθαι. Impediri, arceri, id est, non impetrare ab eis resistentibus, & repugnantibus.

Οὓς πολέμῳ ἔλαβον. Ita, vt iure belli eorum essent, à quibus capta armis essent.

Ἀπὸ τῆς προτέρας ξυμβάσεως. Itaq; quasi dicat, etiam ipsi nunc restituant, si modò volunt fieri compositionem.

Κατὰ ξυμφοράς. Propter acceptas clades. intelligit autē cladem acceptam in Bœotia à manu quadam exulum Bœotiorum, Locrensium, & Eubœēsium, 14.

Οὐδὲν ἀντεῖπον. Nihil contradixerunt: neq; refutarunt, neque assensi sunt, quo consilio? paulo inferius apparebit. concessissent illi quidem si non omnia, at pleraque, sed nolebant hoc palàm in concione facere. cur ita? ne res diuulgaretur, & ad socios eorum perueniret. ita enim intelligebant se pessimè audituros apud socios, quòd videlicet commodi sui causa, id est: vt suos ciues recuperarent, causam publicam prodidissent, & socios, eorumque oppida, & vrbes hostibus obiecissent, atque tradidissent: hæc erant consilia legatorum, & propterea nolebant palàm agere, sed petebant, vt sibi darentur aliqui disceptatores, quibuscum rem transigerent.

Ξυνέδρους. Viros, quibus cum rem conferrent, ac disceptarent: sic autem vocati à consessu,

ὅθεν

ὅθεν συνέδριον, concilium. itaque sequitur explicatio οἱ ξυνες λέγοντες, &c.

Λέγοντες, καὶ ἀκούοντες. Id est, disputantes pacatè singulis de rebus: sed qui disputant modò ipsi loquuntur, modò alios loquentes audiunt.

Κατὰ ἡσυχίαν. Sine tumultu, pacatè, & quietè.

Ξυμβήσονται. Conueniant in eo, quod alij aliis persuaserint.

Πολύς. Multus, id est vehementer. ἡ μεταφορὰ à torrentibus, qui multa vi aquarum feruntur. Δημοσθένης περὶ στεφάνου, τότε δὴ ἐγὼ μὲν τῷ πύθωνι θρασυνομένῳ, καὶ πολλῷ ῥέοντι καθ' ὑμῶν, οὐκ εἶξα, οὐδ' ὑπεχώρησα, ἀλλ' ἀνταστὰς ἀντεῖπον.

Οὐδὲν ὑγιὲς ἔχοντας δίκαιον. ὑγιὲς infra, nihil sancti, atque sinceri cogitare.

Γίγνεσθαι ξυνέδροι. Concilium habere.

Ὀλίγοις. In rerum nouarum suspicionem eos vocabat, quasi vellent solicitare illos paucos, vt statum reipublicæ mutarent, & ex republica dominatum paucorum constituerent, quo statu ipsi regebantur.

Ἐν πλήθει. Quia reclamatum eis fuisset, & tumultus excitatus esset à plebis insolentia.

Εἴτε καὶ. Etiamsi placuisset postulata concedere.

Μή. Supple veriti ne apud socios malè audirent.

Εἰπόντες, καὶ οὐ τυχόντες. Si dixissent, neque impetrassent. εἰπόντες: si concionem habuissent, vel, si de iure suo publicè disceptassent, & tamen id obtinere nequiuissent.

Ποιήσαντας ἀπροσκαλοῦντο. τὴν εἰρήνην.

Διελύοντο. Id est, induciæ statim esse desierunt, induciarum tempus statim abiit, quasi induciæ vincula quædam sint, quibus constringantur ij, qui fecerunt inter se fœdus.

Αἱ περὶ πύλον. Vt innuat bellum continuatum in aliis partibus. Ξυνέκειτο, conuenerat.

Ἐγκλήματα ἔχοντες. ἀντὶ τοῦ ἐγκαλοῦντες. Crimini dantes.

Ἐπιδρομὴν. Quòd incursionem fecissent in munitiones.

Οὐκ ἀξιόλογα. Leuia, non magni momenti. latenter carpit Athenienses.

Ἰσχυριζόμενοι. Ea parte conuentorum nixi, vel se tuentes, in qua erat, si quantumlibet violatæ fuissent pactiones, id est, si vis vel minima illata fuisset, inducias ruptas fore, ἰσχυρίζεσθαι τινί: firmo aliquo argumento se tueri.

Ἀντιλέγοντες. Hoc est partim se purgabant de crimine obiecto, partim accusabant Athenienses de nauibus retentis.

Ἐπικαλέσαντες. ἀντὶ τοῦ ἐγκαλέσαντες. Σοφοκλῆς ἐν οἰδίπ. τύρ. κεῖ μὲν φοβεῖται τοὐπίκλημα, ἀντὶ τοῦ τὸ ἔγκλημα.

Ἀπελθόντες. Digressi: iratum animum significat.

Καὶ τὰ περὶ πύλον. Et bellum ad Pylum ab vtrisque totis opibus administrabatur. ἀντὶ τοῦ ἀμφότεροι ἐπολέμουν.

Ἀθηναῖοι μὲν. Explicat conatus vtrorumque.

Ἑβδομήκοντα. Hinc apparet, (vt etiam ante diximus) locum illum esse mendosum. ἐν τούτῳ δ' αἱ ἐκ τῆς ζακύνθου νῆες τῶν ἀθ. παραγίγνονται μ', & pro μ', ν' esse reponendum: alioqui ratio numeri, & summa ista non constaret.

Πελοποννήσιοι δέ. πρὸς τὸ ἀθῆ αἱ οἱ μέν.

Σκοποῦντες. σκοπεῖν τι. Considerare aliquid, iam obseruare.

Σῶσαι. Vt liberarent, periculo eximerent.

Παραπέσοι, Accideret, ἡ μεταφορὰ à lucris insperatis, vt cùm annulus, aut crumena numorum plena decidit, & alius adstans eam humi iacentem reperit.

Ἐν τούτῳ δέ. Vidimus in principio libri huius Messanam captam à Syracusanis, & Locrensibus, & classem, ac præsidium in ea collocatum: iam itaque Thucydides ordinem temporum secutus redit ad eos transitione facta.

Τὸν πόλεμον ἐποιοῦντο. Aduersus scilicet Leontinos, & Rheginos, vide 42.

Ὀλίγαις ναυσί. 20 erant, vide libro tertio 42.

Εἰ γὰρ κρατήσειαν. Consilia.

Ἐφορμοῦντες. Obsidentes: aliud est ἐφορμεῖν, aliud ἐφορμᾶν.

χειρώσασθαι. ἀντὶ τοῦ ἐκπολιορκήσειν.

Καὶ ἤδη σφῶν. Atque ita opes, & potentiam eorum confirmatum iri.

Σφῶν. τῶν Συρακουσίων.

Ξυνέργης γάρ. Nam cùm Rhegium esset proximum Italiæ promontorium, proxima etiam esset Messana in Sicilia, futurum existimabant, vt Atheniensibus nullus ad insulam pateret accessus, ipsi freto Siculo potirentur. vel, cùm Rhegium esset proximum Messanę propter freti angustias, futurum, vt occupatis eius freti faucibus facilè excluderent Athenienses.

Ἧπερ βραχύτατον. Qua minimum distat Sicilia ab Italia.

Ἡ χάρυβδις. Οδυσ. Libro 12. μ. παρὰ τὸ εἰς χάος ῥᾷον ὑποδύειν τὰ σκάφη.

Τοῦτο. πρὸς τὸ σημαινόμενον, τὸ χωρίον.

Ἡ ὀδυσσεύς. μυθικὴ ἔννοια, καὶ γλυκεῖα.

Διὰ στενότητα δέ. Philosophum agit iam Thucyd. & φυσιολογῶν, affert rationem, cur fretum istud asperum sit, & periculosum: hoc ait fieri concursu duorum ingentium marium, Tyrrheni, & Siculi. Τὸ ἑξῆς. ἡ θάλασσα δὲ καὶ ἐκ μεγάλων πελαγῶν ἐσπίπτουσα ἐς αὐτὴ, καὶ ῥοώδης οὖσα διὰ στενότητα εἰκότως χαλεπὴ ἐνομίσθη.

Ῥοώδης. Æstuosum, ῥοώδεις πυρετοὶ à medicis febres ardentes vocantur.

Ἐν τούτῳ οὖν τῷ μεταξύ. In isto igitur tam angusto spatio, in istis faucibus.

Ὀψὲ τῆς ἡμέρας. Sub serum diei, ὀψὲ absolutè accipitur post solis occasum: sed interdũ γενικῶς post multum tempus, ὀψὲ ἦλθες: ὀψὲ τῆς ἡμέρας, ἀντὶ τοῦ post maiorem diei partem exactam, vt nunc: itaque sequitur noctem diremisse prœlium.

Περὶ πλοίου. Vnde veniret, quo iret, non exprimit Thucyd. quia & ipse pro comperto non habebat: sed illud nos coniicere possumus: nauigium istud ingressum in fretum fuisse: Locrenses autem voluisse illud capere: Athenienses suspicatos suum esse, tulisse auxilium, atque ita classes conflixisse: possumus etiam hoc ipsum dicere de Atheniensibus, qui nauigium istud Siculorum intercipere voluissent: cui dum succurrunt aduersarij, conflictus factus est. hic sensus mihi magis arridet. quandoquidem Thucyd. addit ἠναγκάσθησαν de Syracusanis, & Loc. nam ita demum coacti sunt (vt mihi quidem fit verisimile) dum suis succurrunt, ne ab hostibus opprimerentur.

Ἀποκολυμβᾶν. Natando euadere, exire in aridum.

Καὶ παραπλεόντων ἀπὸ κάλω. Cùm præterueherentur remulco tracti: signum timoris.

Ἀποσιμωσάντων. In altum prouectis ex litore, & ora caua.

Ἐπέραν. Hoc ad Athenienses referendum, qui quasi rependerent nauim pro naui: itaque sequitur οὐκ ἔλασσον ἔχοντες.

Οὐκ ἔλασσον ἔχοντες. Pari, non deteriore ferè conditione, minus enim valet iam negatio, quàm affirmatio.

Ὅμορον οὖσαν. Facultas.

Τειχήρεις ποιήσαντες. Pulsis, & conclusis intra muros.

Θαρσήσαντες. Confirmati, sumptis animis, & inter se cohortati. adesse enim Leontinos socios, cæterosque Græcos ferentes auxilium.

Ὡς κεκακωμένην. Quasi attritam bello, propter cladem scilicet quam superioribus diebus acceperant ad Naxum. ὅθεν κακώσεις, actio forensis.

Ἐπειρῶντο. Iam conabantur, connitebantur. aliâs alia.

Πρὸς τὴν πόλιν. ἐπειρῶντο δηλονότι.

Οἱ Λοκροί. Postea quàm fuerunt superati primo prœlio.

Κατεδίωξαν. Insecuti concluserunt. ἀντὶ τοῦ καταδιώξαντες κατέκλεισαν.

Τεταραγμένοις ἐπιγενόμενοι. Facultas. aggressi eos perturbatos, & ordines non seruantes.

Διαμώμενοι. Aperientes, ἄμη, sarculum, sarrientes.

Οἷον εἰκός. Salsam scilicet, μέθοδος σημνότητος.

Στενοχωρία τε ἐγίγνετο. Erant præterea loci angustiæ, id est, laborabant loci angustiis: castra eorum erant perangusta.

Ἐν ὀλίγῳ. In exiguo enim & angusto spatio erant posita castra.

Καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἐχουσῶν ὅρμον. Ita, vt nauium, quæ non erant in portu, aliæ ad litus cibum sumerent, aliæ in anchoris starent.

Ὁ χρόνος. Mora, quæ accidebat præter opinionem.

Ἐρήμη. Vt nihil ad se sustentandos in ea reperire possent.

Βρῶμα. Cibarium, edulium, esculentum.

Οἷον ἄν. Quod ad obsidionem foret vsui, vel quòd obsessis prodesset.

Ἀπαίροντες. Soluentes ex qualibet peloponnesi parte, & antequàm dies illuxisset ad eam insulæ partem appellentes, quæ spectabat Pelagus.

Ἔτι νυκτός. Adhuc noctu. i. antequàm nox abiret.

Μάλιστα δὲ ἐτήρουν. Obseruabant autem potissimùm ventum, quo deferrentur. i. ventum ex alto flantem: ita enim & ipsi faciliùs deferebantur, & hostes etiam si vidissent, & voluissent eos capere, non potuissent.

Τοῖς δὲ ἀφειδής. Illis verò cursus ad litora non parcus esse consueuerat, id est, illi verò ad litora deferebantur minimè parcêtes nauigiis, κατάπλους, προσόρμισις: id est, οἱ δὲ εἰώθεσαν καταπλεῖν οὐ φειδόμενοι τῶν πλοίων.

Κατάρσεις. Loca idonea ad appellendum.

Κολυμβηταὶ ὕφυδροι. Alligabat funiculum longiorem vtribus ad litus expositis: cuius alteram extremitatem sibi ipsis alligabant: deinde natantes ad insulam perueniebant: vbi exeuntes trahebant ad se vtrem funiculo: si inter natandum ab hostibus conspecti fuissent, demersi delitescebant.

Ὕφυδροι. Ἀπὸ τῆς διαφορᾶς.

Λίνου σπέρμα. De lino, vide Diosc. libro secundo. cap. 94. facit aduersus tussim, calefacit, emollit, & auget. Gal. in libris de facultatibus alimentorum: semen lini tostum numerat inter alimenta.

Κεκομμένον. Contusum.

Ἀδύνατον ἐσομένην. Id est, se non habituros facultatem, &c. ἀντὶ τοῦ οὐ δυνήσεσθαι κομίζειν.

Ἐν χωρίῳ ἐρήμῳ. Ita, vt milites nullo modo possent victum inde conquirere: Ἱκανά, τὰ ἐπιτήδεια, satis commeatus.

Τόν τε ἔφορμον οὐκ ἐσόμενον. Neque stationem fore suis in locis importuosis.

Ἀλλ᾽ ἢ σφῶν ἀνέντων. Sed aut remissa custodia, hostes euasuros, aut obseruata tempestate iis nauigiis, quæ commeatum importabant, erupturos putabant. δίλημμα. aut nos intermittemus custodiam, aut non intermittemus. si intermittamus, euadent, seruabuntur: si non intermittamus, etiam sic poterunt euadere facta eruptione: itaque intelligebant omneis conatus suos, omneis labores fore irritos. hoc alebat, atque augebat eorum molestiam.

Γνοὺς αὐτῶν τὴν ἐς αὐτὸν ὑποψίαν. Id est, intelligens eos suspicari se fuisse impedimento ne pacis conditiones acciperentur, ἀντὶ τοῦ ὅτι ὑπώπτευον αὐτὸν κωλῦσαι τὴν ξύμβασιν.

Ἐξαγγέλλοντας. Quasi res arcanas.

Ἡρέθη. Designatus est.

Καὶ γνοὺς ὅτι. Intelligebat Cleon fore necesse, vt aut confirmaret allatos nuntios, aut si vellet refellere, mendacij ipse argueretur. Itaque comminiscitur vafrum artificium, suadet populo, vt mittant Niciam cum nouis copiis, qui rem transigeret: hoc suadebat, vt duo quædam simul assequeretur: vnum vt ipse se eximeret periculo, alterum vt Niciam inimicum in discrimen salutis, & existimationis coniiceret.

Πλεῖν δὲ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. Sed mittere classem ad viros expugnandos.

Ἀποσημαίνειν ἐς τινα. Innuere aliquem, tacitè, & subobscurè designare.

Καὶ ἐς Νικίαν τὸν Νικηράτου. Niciam igitur innuebat.

Εἰ ἄνδρες εἶεν. Hoc reprehendebat, τὴν ἀνανδρίαν.

Εἰ ἦρχε. Si gereret præturam. Κουφολογία.

Ὁ δὲ Νικίας. Nicias cedebat ei suo iure, & suadebat, vt fungeretur munere suo.

Ὑποθορυβησάντων. Quia sensit populum indignari, & irasci ei, quòd non præstaret, quæ diceret se posse: hoc erat permittere, vt munere alterius fungeretur. ὑποθορυβεῖν ἐς τινα, est tumultu significare aliquid contra aliquem.

Λαβόντα δύναμιν. Habitis delectibus arbitratu suo.

Ἣν τινα βούλεται. Peregrinas copias, & vrbanas.

Παραδωσείοντα. Vt γράφω, ψω, γραψείω, ὄπω, ψω, ὀψείω. Cupidum tradendi munus.

Λόγῳ μόνον. Verbo tenus.

Καὶ οὐκ ἔφη αὐτός. Iure ciuili se tuebatur: qui gerunt magistratus, ij debent remp. administrare, non priuati esse.

Δεδιὼς ἤδη. Paulo pòst simulabit se non timere.

Καὶ οὐκ ἂν οἰόμενος. Qui recusabant munus publicum oblatum, certa mulcta afficiebantur.

Αὖθις δὲ ὁ Νικίας. Vt eū vrgeret, & par pari referret.

Ὄχλος. Turbam popularem, & plebem sic vocat. ἀπὸ τοῦ ὀχεῖν, ἢ τοῦ κλάζειν, τοῦ χωρίζειν.

Ἐπι-

Επιβόων. Idem est, atque ἐπικελεύοντο, sed illud habet amplius, quòd cum clamore, & tumultu Cleonem recusantem vrgebant.

Υφίσαται τὸν πλοῦν. Suscipit expeditionem, sic ὑφίστασθαι κίνδυνον, ἀγῶνα, &c.

Ούτε φοβηθῆναι. Et tamen supra δεδιὼς ἤδη.

Εκ μὲ τῆς πόλεως εὔνοια. Venabatur latenter gratiam populi: populus enim abhorrebat ab incommodis militiæ.

Οἱ ἦσαν ἐκ τε ἄλλων. Aut abundat τε, aut addendum καὶ ante τοξότας.

Ταῦτα. ταύτην τὴν δύναμιν, sed πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Κουφολογία. Leuitas verò factum à Thucydide.

Απαλλαγήσεσθαι Κλέωνος. Se liberatum iri Cleonis importunitate.

Σφαλεῖσιν. ἀντὶ τοῦ σφαλέντων. Frustratos opinione.

Διαπραξάμενος. Peractis rebus omnibus ad eam expeditionem pertinentibus .i. vt dux ad eam expeditionem crearetur, & Niciæ sufficeretur, vt plebiscitum ea de re fieret, vt pecunia ex ærario expromeretur, &c.

Ψηφισαμένων. Ψηφίζεσθαι πλοῦν. Decernere expeditionem.

Προσελόμενος. Adiungens sibi collegam, vt audacem, & δραστήριον.

Τὴν αἰτίαν ἐποιεῖτο. ἀνῆπτε, ἐμπρησθεῖσα. Passa incendium.

Οἱ γὰρ στρατιῶται. Digressio: milites enim pressi locorum angustiis.

Απείρους. Inuia, & syluosa, ἀτριβὴς, inaccessa, aspera.

Πολλῷ γὰρ ἂν στρατοπέδῳ. αὐτοὺς γὰρ προσβάλλοντας πολλῷ στρατοπέδῳ ἐξ ἀφανοῦς χωρίου, βλάπτειν ἄν. Intelligebat hosteis facilè impetum facturos in exercitum vel numerosiorem, & multa detrimenta illaturos: cur ita? ἐξ ἀφανοῦς χωρίου. quia ex locis abditis erant facturi irruptionem. πολλῷ: facultas, q. d. non erat defutura materia.

Σφίσι μὲν γὰρ. Confirmatio. ipsi non erant animaduersuri hostium errata: hosteis contra.

Δῆλα. πρὸς τὸ σημαινόμενον. Futurum enim intelligebat, vt hostes facilè sua errata, & apparatum dispicerent, ipsi non ita cernerent hostium apparatum, & errata.

Αμαρτίας. Intelligit trepidationem, ordines dissolutos, agminis infirmitatem, & alia id genus, quę obseruata magnum afferunt momentum ad victoriam.

Δασύ. ὑλῶδες.

Τοὺς ἐλάσσους. Per se fuisset infirmum: sed firmum fit partim antecedenti verbo δασύ, partim consequenti ἐμπείρους. Κρείσσους superiores.

Πολὺ ὄν. Qui erat numerosus.

Λανθάνειν ἂν διαφθειρόμενον. Clàm profligatum iri.

Ουκ οὔσης τῆς προόψεως. ἀντὶ τοῦ οὐ δυναμένων προορᾶν, erepta facultate prospiciendi, qua alij aliis succurrerent.

Διὰ προφυλακῆς. Adhibita tamen custodia .i. positis speculatoribus, qui prospicerent, & obseruarent aduentum hostium.

Πνεύματος ἐπιγενομένου. Vento coorto.

Κατιδὼν μᾶλλον. Facilius conspicatus.

Τότε. ἐνόμιζεν δηλονότι.

Σπουδὴν ποιεῖσθαι. ἀντὶ τοῦ σπουδάζειν, seriò agere, ἢ μᾶλλον ἀντὶ τοῦ μείζω, plus adhibere studij.

Μεταπέμπων. ἀντὶ τοῦ μεταπεμπόμενος.

Ευαποβατωτέραν. ἀντὶ τοῦ Intelligens se facilius, & minore cum periculo expositurum copias.

Κλέων δὲ. Redit ad rem propositam. δὲ pro δή.

Καὶ ἅμα γενόμενοι Congressi inter se, communicatis inter se consiliis de bello administrando, ἀντὶ τοῦ συνελθόντες.

Τηρήσοντας. τηρηθησόντας.

Περὶ τοῦ πλείονος. De rebus maioris momenti. χόλια περὶ σπονδῶν.

Επέσχον. Supersederunt.

Ο δὲ ἐκ τε θαλάσσης. Quod prærupt ũ in mare, atq; à terra minimè expugnabile erat. L. V. quod terra, marique minimè oppugnari poterat, id est, quod erat munitissimum. F. P.

Ερυμα. Arx, munitio, præter naturam loci ea pars insulæ erat etiam munita artificio.

Τοὺς πρώτους φύλακας. Primam custodiam, custodes, qui erant in prima statione. λαθόντες, clàm egressi, πρωθύστερον.

Εις ἔφορμον. Ad habendam stationem.

Αμα δὲ ἕω γιγνομένη. Simul atque dies illuxit.

Διέστησαν. Hi Demosthene instruente ita sunt dispositi.

Εἰ δὲ τοῖς πλαγίοις. Si in eos, qui ad alterum latus erant, petiissent, ab iis, qui imminebant ex altero latere, ferirentur.

Κατὰ νώτου τε. Hostes denique à tergo imminentes erant semper habituri quocunq; se vertissent.

Ψιλοί. Habet pondus: leuiter enim armati facilius & insequi possunt hostem fugientem, & ingruentem fugere.

Καὶ οἱ ἀπορώτατοι. Vel ij, qui maximè inermes erāt, vel, qui maximè imperiti rei militaris, & propterea dubij erant, quid agerent.

Οἷς μὴ δὲ ἐπελθεῖν. In quos ne procurrere quidem licebat, vel, quos ne insequi quidem licebat.

Φεύγοντές τε γάρ. Nam siue fugerent, ac cederent, siue insequerentur, & instarent, superiores erant. τὸ φεύγοντές τε γὰρ, καὶ ἐπικείμενοι ἐκράτουν.

Τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ. Hoc quidem consilio Demosthenes, & antea cogitabat exponere copias, & tunc in re gerenda eodem est vsus. L. V. & in regressu prius, sed malè.

Οπερ ἦν πλεῖστον. Ea manus militum, quæ erat maxima.

Ξυνετάξαντο. Aciem instruxerunt.

Στρατὸν ἐπιόντα. Hoc erat signum, quo coniiciebant cæsum esse præsidium.

Επῄεσαν. Ire tendunt in grauem armaturam Athen.

Εξ ἐναντίας. Hi enim à fronte collocati fuerant.

Τοὺς δὲ ψιλούς. Leuem autem armaturam fugabant quacunque impetu facto eos potissimùm infestabat.

Καὶ οἱ ὑποστρέφοντες. Illi verò iterum conuersi, hostem propulsabant, vel insequebantur. Simile huius est illud apud Cæs. libro primo B. Ciuil. de Petreio, & Afranio, qui castra mouerant, & Cæsare, qui equitatum præmiserat, vt agmen aduersariorum carperet, & malè haberet. prima luce (inquit) ex superioribus locis, quæ Cæsaris castris erant coniuncta, cernebatur equitatus nostri prœlio nouissimos illorum premi vehementer, ac nonnunquam subsistere extremum agmen, atque interrumpi: aliàs inferri signa, & vniuersarum cohortium impetu nostros propelli, deinde rursus conuersos insequi.

A'νθρωποι. L. V. vt pote homines expediti, & facilè fugam occupantes per loca aspera, & ob pristinam solitudinem salebrosa. F. P. ἄνθρωποι. Fortunæ nomẽ est iam, cuius explicatio sequitur, κούφως ἐσκευασμένοι.

Κούφως ἐσκευασμένοι. τῶν ψιλῶν περίφρασις.

Προλαμβάνοντες. Qui facilè fugam capessebant antequàm hostis eos assequeretur.

Χαλεπότητι. Difficultate.

Χρόνον μέν οὖν τινα. Pergit explicare progressus prœlij, aliquantisper inter eos pugnatum est hunc in modum, leui scilicet certamine, & eminus.

O'ξέως. Celeriter, celerius.

Επεκθεῖν. Procurrere contra ex ea parte, qua impetum fecissent.

Βραδύτεροι ἤδη ὄντες τῷ ἀμύνεσθαι. Tardiores iam factos assiduo labore propulsandi hostis. i. defatigatos procurrendo, & hoste propulsando. L. V. quoniam lacessebantur, sed malè.

Καὶ αὐτοί. Ipsa autem magis confirmata spectaculo paucitatis hostium, quam ipsi numero longè superabant.

Ως ἕκαστος. αὐτὶ τοῦ ἕκαστος εἶχε πρόχειρα.

Αξία τῆς προσδοκίας. Tam grauia, quàm sperauerant.

Εκπληξις ἐνέπεσεν. Pauor inuasit.

Εχώρει ἄνω. Ferebatur in sublime.

Απορον τι ἦν ἰδεῖν. Omnisque prospectus ereptus est partim puluere, partim sagittis, partim lapidibus ab ingenti multitudine iactis.

Τό, τε ἔργον. L. V. Ibi res indigna Lacedæmoniis visa est. F. P. tum prœlium cœpit esse asperius Lacedæmoniis.

Οὔτε γὰρ οἱ πῖλοι. Nam neque armatura ferre poterat amplius sagittas, non valebat amplius aduersus sagittarum ictus, non poterat resistere. Πῖλοι, σόλια εἰσὶ τὰ ἐξ ἐρέων ποιητὰ ἐνδύματα, ὥσπερ θωράκιά τινα ὑπὸ τὰ στήθη, ἃ ἐνδυόμεθα. οἱ δέ, τὰ ἐπικείμενα ταῖς περικεφαλαίαις.

Δοράτιά τε ἐναποκέκλαστο. Ita vt impedimẽto essent.

Βαλλομένων. πλαγιασμὸς ἀπόλυτος. Dum telis petuntur.

Εἶχόν τε οὐδέν. Nesciebãt quid agerent, vel sua pristina virtute vti nesciebant. sequitur ratio.

Σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι. Supra, οὐδὲ τῇ σφετέρᾳ ἐμπειρίᾳ χρήσασθαι.

Α'ποκεκλημένοι. Α'ποκλείεσθαι τῆς προσόδου, ἀποκλείεσθαι τῶν σιτίων. Δημοσθένης κατ' Κόνωνος αἰκίας.

Τῇ ὄψει. πλεονασμός.

Ουκ ἐσακούοντες. Consecutio postulabat ἀποκεκλημένοι δέ.

Υπὸ τῆς μείζονος βοῆς. Propter ingentem clamorem hostium.

Μείζονος. Quam erat vox, & clamor Epitadæ, & aliorũ, qui imperabant quæ factu opus videbãtur.

Περιεστῶτος. Impendente.

Καὶ οὐκ ἔχοντες ἐλπίδα καθότι χρὴ σωθῆναι. Id est, σωτηρίας ἐλπίδα.

Διὰ τὸ ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ. Quoniam semper in eodem spatio loci versabantur: ita vt facilè vitare ictus telorum nequirent, & quasi signum essent propositi, quod hostes peterent, & ad quod manum dirigerent, & tela collinearent.

Ενδοῦναι. cessere.

Καὶ τῶν λακεδαιμονίων. Docet in eo receptu Lacedæmonios, qui deprehendebantur, cæsos fuisse.

Οἱ δὲ πολλοί. Pleriq; tamen euaserunt, & cùm ad stationem peruenissent cum eo præsidio se instruxerunt, vt hostem propulsarent.

Παρὰ πᾶν. Per totam munitionẽ, qua oppugnari poterat. nam ad eam partem, quæ spectabat Pylum, & erat prærupta, & natura loci munita videbatur, nullum erat præsidium: id, quod attulit Lacedæmoniis infortunium: nam dux Messeniorum cum nonnulla manu sagittariorum, & leuis armaturæ eos à tergo aggressus inde est ita, vt coacti fuerint deditionem facere.

Επισπώμενοι. Attracti: αὐτὶ τοῦ insecuti eos.

Ουκ εἶχον περίοδον. Non poterãt circumire, ac circunuenire eos, ꝓpter naturã loci, quæ erat munita.

Προσιόντες δὲ ἐξ ἐναντίας. Inuadentes autem à frõte.

Οἱ δὲ μὴ ἐνδοῦναι. Illi, vt locum, & munitionem tuerentur, non cedentes. ἐκ τοῦ ἀφανοῦς. Ita vt hostes falleret, circumductis longiore itinere militibus, ne ab hostibus conspici possent, vt Cæsar libro primo Belli Gal. in fine.

Ρ'ᾷον δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι. Facilius autem tum Lacedæmonij, quàm antea se tutabantur, quia circunueniri non poterant.

Ουκ οὔσης σφῶν τῆς κυκλώσεως. αὐτὶ τοῦ οὐ δυνάμενοι κυκλωθῆναι. ἢ οὐ δυναμένων τῶν πολεμίων κυκλώσασθαι, ἢ ὅτι οὐκ ἦσαν κεκυκλωμένοι.

Απέραντον ἦν. αὐτὶ τοῦ οὐκ ἐγίγνετο πέρας τῆς μάχης. Difficultas prœlij, & longa fatigatio militũ impulit ducem Messeniorũ. &c. peritia etiã fortasse locorum, & animi præsentia, & odium Lacedæmoniorum.

Περιιέναι. ὥστε περιιέναι κατὰ νώτου αὐτοῖς.

Βιάσασθαι. Vi irrupturum. τὴν ἔφοδον, res pro personis.

Εκ τοῦ ἀφανοῦς ὁρμήσας. Digressus longiore itinere, ne ab hostibus conspici posset.

Καὶ μόλις. Incrementum, vix est magis, quàm χαλεπῶς.

Εξέπληξε. Metu consternauit casu repentino, & inopinato.

Επέρρωσεν. Erexit, confirmauit.

Καὶ οἱ λακεδ. Itaque Laced. coacti sunt referre pedem, & cedere hostibus. Sed affert plures causas.

Ως μικρὸν μεγάλῳ. Vt parua magnis conferam. Correctio.

Αμφίβολοι. Hinc, atque inde telis petiti.

Εκράτουν ἤδη. Potiti iam erant accessu, aditu.

Τῶν πρότερον ἀρχόντων. Occurrit ad illud: atqui Epitadas præerat. λύσις, obierat iam ille: qui ei suffectus est, iacebat inter cæsos semimortuus.

Τῶν πρότερον. πρόληψις.

Αρχειν κατ' νόμον. Legitimum imperium obtinere, vel, ἐφῃρημένος κατ' νόμον.

Εἴτι πάσχοιεν. Siquid eis humanitus accidisset.

Γίνεσθαι ἐπ' ἐρωτήσεως. Constitui in percontatione id est, percontari.

Μηδὲν αἰσχρὸν ποιοῦντας. Nullum dedecus admittentes, salua dignitate.

Ως ἐσπλουν. Ad profectionem, ad reditum.

Απέθανον δὲ ἐν τῇ νήσῳ. Notat obiter numerũ Thucyd. eorum, qui captiui Athenas deducti sunt: atq; vt constaret ratio istius numeri, repetit eam summam Lacedæmoniorum, qui in insulam traiecerant, & cuius antea fecit mentionem.

Οκτὼ ἀποδέοντες. Ergo 128 cæsi fuerant.

Στάδια) (ἀκροβολισμός.

Χρόνος δέ. notat tempus istius rei gestæ. i. quandiu durauerint res istæ ad Pylum gestæ, 72. dies, dẽme 20. qui sumpti sunt, vt de compositione ageretur

ageretur per legatos Athenas missos, remanent A 52 dies.

Σιτοδοτεῖν. Metiri militibus frumentum, Cæs. libro primo, 10. vbi se diutius duci intellexit Cæsar, & diem instare, quo die frumentum militib. metiri oporteret.

Εσιτοδοτοῦντο. Frumentum, vel alimenta necessaria accipiebant.

Καὶ τὸ κλέωνος. Id est, & Cleo præstitit promissa, quamuis insanus videretur.

Η ὑπόσχεσις ἀπέβη. Res pro persona, quasi non ipse eius rei author fuerit, & sua virtute, atq; consilio præstiterit promissa, sed fortunæ beneficio hoc ita ei acciderit. B

Ανάγκη. Siti, frigoribus, caloribus, &c. eleuatio victoriæ illius.

Παραδοῦναι. ἂν supple, ἀντὶ τὸ παραδώσειν.

Δι' ἀχθηδόνα. Vt eum pungeret vt ei illuderet.

Οἱ τεθνεῶτες αὐτῶν. Vt eum carperet siue affirmasset, siue negasset: si negasset, illud ipse obtinebat, Lacedæmonios non ita esse viros fortes, vt hominum opinio erat, & vt ipsi sibi arrogabant: sin affirmasset, erat paratus, vt exprobraret ignauiam. Cur igitur vos non imitati estis eorum virtutem, sed instar mulierum arma abiecistis, deditionem fecistis, & iam captiui in vinculis asseruamini? C

Πολλοῦ ἂν ἄξιον εἶ). Summa responsi erat: æquè viros fortes fuisse omneis, sed illos incidisse in tela, atque ita confectos interiisse, se non incidisse, atque ita euasisse: deditionem autem fecisse, quia nulla spes salutis ostendebatur. D

Δήλωσιν ποιούμενος. ἀποδηλῶν.

Καὶ φοβούμενοι. Et veriti ne grauior rerum nouarum molitio oriretur, id est, ne ciues etiam inciperent transire ad hostes.

Αλλὰ καὶ τὸ. Quamuis verò simulare cuperent, & suum dolorem occultare, tamen non poterant.

Σολύγειος λόφος. σολύγεια, κώμη κορίνθου, στεφάν.

Πανδημεί. L. V. sine delectu. F. P. frequentibus copiis.

Προπυθόμενοι δὲ κορ. Acceperant nuntium Corinthij de aduentu classis, & hostium: itaque frequentes ad Isthmum venerant, vt eos egressu prohiberent, sed Athenienses noctu clandestinè appulerunt. E

Εκ πλείονος ἐβοήθησαν. Potius quàm προπυθόμενοι.

Εξω ἰσθμοῦ. μεγαρεῖς, λοκροί, βοιωτοί, φοκεῖς ἀμφισσεῶται, λευκάδιοι, ἀνακτόριοι.

Καὶ βάττος μέν. Narrat Battum alterum Corinth. ducem venisse cum præsidio ad Solygiam pagum, vt eum tueretur: alterum conflixisse cum Athen. & varia fortuna pugnasse: tandem ipsum cecidisse: Athenienses victoriam obtinuisse. λαβὼν λόχον, cum cohorte. F

Εν χερσί. Comminus res gerebatur,) (ἀκροβολισμός.

Παλὸν δὲ ἀπὸ τῶν νεῶν. Variam huius prælij fortunam describit.

Εσκύλευον. σκῦλον τὸ δέρμα, ὅθεν ἡ ἀσπίς.

Εκάθηντο. Stabant.

Ονείῳ. Numero multitudinis Straboni τὰ ὄνεια ὄρη, libro octauo, & nono erat ῥάχις τις τῆς μεγαείδος μηκυνομένη ἀπὸ τῶν σκιρωνίδων πετρῶν, ἐπὶ τὴν βοιωτίαν, καὶ τὸν κιθαιρῶνα. G

Τὸ γεγενημένον. Aduersum suorum prœlium.

Ιδόντες δὲ οἱ ἀθ. Explicat receptum Ath. sed causas receptus primo loco narrat.

Τὰ σκυλεύματα, τὰ σκύλα.

Επικηρυκευσάμενοι. Misso caduceatore, Thucyd. verbum.

Υποσπόνδους. Hoc erat fateri se victos, & tamen victores discesserant. quid igitur? λύσις, caritas Niciæ in suos ciues hoc ita fecit, πλούτ. ἐν Νικίᾳ.

Ες κρομμυῶνα. Id, quod suspicabantur Corinthij.

Οἱ προστάται. Principes, primores.

Ουκ ἀποκτείνωσιν. Atque ita denuo negotium eis facesserent, id, quod timebant vehementer.

Μηχανῶνται. Struunt, verbum dolosum, ab architectis machinarum bellicarum sumptum.

Τινάς. Seruit probabilitati.

Ολίγους. ὑποπέμψαντες, φίλοις. Hæc attributa omnia faciunt rem probabilem: pauci enim erant minus suspecti, quàm multi: qui videbantur amici potius, quàm aperti inimici: clandestinè missi, quàm si apertè fuissent missi: sed βραχύτης.

Καὶ διδάξαντες. ἀξιοπιστία.

Πλοῖον δὲ. Quasi misericordia ciuium suorum tangerentur, fide tamen agebant punica.

Μέλλειν γὰρ δή. Causa valde probabilis.

Τοὺς τεχνησαμένους. Qui fraudem, & dolum commenti fuerant.

Οἴκημα. Carcerem Atticis.

Διῆγον. Traducebant per medios binos ordines armatorum, qui hinc inde erant instructi.

Παιομένους. Cæsim, punctimque vulneratos.

Τοιούτῳ μὲν τρόπῳ. ἐπίλογος.

Πολλὴ γενομένη, καὶ ὠμή. Vt libro superiore.

Επελεύτησεν ἐς τοῦτο. Hũc habuit exitũ in isto bello.

Οσα γε. αὐτὶ τὸ ὅσον. Quantum attinet ad istud bellum: innuit alias quoque seditiones olim accidisse Corcyræis, sed se istam tantùm descripsisse, quæ ad hoc bellum pertinet, ἢ ἐκείνων, ὅσα.

Οἱ δὲ ἀθηναῖοι. Transit ad Ath. & classem missam in Siciliam: eos memorat Corcyra digressos in Siciliam venisse: atq; ibi cum sociis bellum administrasse.

Αργυρολόγων: ἀργυρολόγοι νῆες. Quæ à sociis exigebant, cogebantq; pecuniam ad vsus belli, ἀργυρολόγοι etiam quæstores destinati pecuniæ legendæ, latinè coactores.

Μεταγραψάμενοι. Conuersas iam. aliâs μεταγράφειν, describere, mutare, reponere, &c.

Τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος. Narrat Chios eadem hyeme muros nouos fuisse demolitos iussu Ath. ea tamen conditione, ne quid in ciuitate innouarent.

Ποιησάμενοι μέν τι. Adhibita tamẽ firma cautione quantum fieri poterat, ne Athenienses quicquam de pristino statu ciuitatis innouarent, vel de se statuerent, hic est germanus sensus. at L. V. hæc ita, etsi fidem fecerant, & quoad poterant satisdabant, se nihil aduersus illos noui cogitaturos.

Βουλεύειν. Non erat Chiorum, qui erant subiecti, sed Atheniensium, qui Chiis imperabant.

Εσειστ. Ex ordine verborum, quæ carent supposito. ἀντὶ τὸ σεισμὸς ἐγένετο.

Καὶ μισθωσάμενοι ἐπικουρικόν. & manu militum Peloponnesiorum mercede conducta.

Νεμομένων. Possidentibus.

Εὐπορία. Facultas, opportunitas ædificandarum nauium.

Τῶν περιοίκων. Vicini, accolæ circumcirca.

Καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο. Curabãt diligenter.

Προσβολή. L. V. receptus. F. P. portus, locus, ad quem appellebant. Cur non appellebant ad oram maritimam Laconicæ? λύσις διὰ τὰς ξενηλασίας.

Καὶ λῃσαὶ ἅμα. Duas opportunitates habebat potissimum insula Cythera: altera erat, nauium, quæ ex Ægypto, atque Aphrica veniebant, & ad eam insulam appellebant: altera erat, quia erat quasi propugnaculum Laconices, ita, vt Piratæ minus auderent oram eius maritimam infestare. Hæ opportunitates maximum vsum afferebant Lacedæmoniis propter loci vicinitatem.

Ἡ πρὸ μόνον. Qua tantùm infestari poterant.

Πᾶσα γὰρ ἡ νῆσος τῶν κυθήρων. Tota enim consurgit, vel porrigitur ad mare Creticum, & Siculum.

Πλὴν θανάτου. Saluo capite: vt scilicet de fortunis, & corporibus eorum statuerent arbitratu suo, vitæ, & saluti parcerent. exceptio.

Ἦσαν δὲ τινες καὶ. Habita fuerant colloquia etiam ante inter Niciam & Cytherios. ἀξιοπιστία. vt narratio esset probabilior. Vix enim videri poterat probabile eos, qui in arcē se recepissent, & disciplinam Spartanam tenuissent, aut inopia commeatus coactos, aut ignauia impulsos tam citò deditionem fecisse.

Ανέστησαν γὰρ. σημαίνωσαι. Hic locus est mihi admodū suspectus de mendo: nam si retineamus istam lectionē, erit sensus Ath. expulisse suis sedibus Cytherios: hoc erat durū admodum, & calamitosum: quæ igitur erat ista æquitas conditionum, de qua paulo ante ἐπιτηδειότερον, &c. Deinde non mouerūt omneis Cytherios Athenienses, (vt videbimus infra) sed nonnullos, & illos perpaucos. Itaque Thucyd. non constaret sibi ipse: loci enim isti sunt inter se contrarij. quid igitur? puto aliquid deesse, particulam negantem, aut aliud simile: non habeo codicis cuiusquam authoritatem, quam sequar, sed tamen coniecturis, & ratione ductus volui lectores monitos.

Λακεδαιμονίους. Hæc est vna inter cæteras coniecturas. nam quamuis accipi possit etiam alio sensu, tamen seruit commodissimè nostræ interpretationi.

Οὖ. αἰτὶ τοῦ ἐν ἐκείνοις, οἷς.

Ἐν φυλακῇ πολλῇ ἦσαν. Cauebant sibi diligenter.

Γεγενημένου μέν. Quoniam acceperant modò cladem illam ingentem, & insperatam.

Καὶ πανταχόθεν σφᾶς. Et vndique circundati erant hostibus imminentibus, & à quibus vix cauere sibi poterant.

Ξυνιστῶτες. Certantes, ab anteced. Ξυνίστασθαι τινὶ πρός τινα.

Παρὰ τὴν ὑπάρχουσαν. Contra pristinam, & vsitatam sibi rationem, vel formam apparatus .i. contra formam, vel contra rationem disciplinæ militaris, qua vti consueuerant, vt non ex equo scilicet, neque aduersus copias nauticas, sed pugna stataria rem gererēt, & aduersus copias pedestres.

Οἷς τὸ μὴ ἐπιχειρούμενον. Annot. qui semper in eo, quod non aggrederentur, sua expectatione se priuari existimabant. F. P. qui si quid non aggrederentur. vel, nisi quid noui semper molirentur, sua spe se frustrari interpretabantur. vel quicquid intentatum relinquerent, id deesse spei, quam de rebus gerendis conceperant, putabant. Ἐν δημηγορίᾳ Κορινθίων.

Μόνοι γὰρ ἔχουσί τε ὁμοίως. καὶ ἐλπίζουσιν ἃ ἂν ἐπινοήσωσι, διὰ τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι ὧν ἂν γνῶσιν.

Τοῖς δὲ ἀθηναίοις. Conclusio: itaque ob eas causas præsidia disposita non audebant confligere cum copiis Ath. quacunque exscensionem fecissent.

A Τὰ μὲν πολλά. χωρία δηλονότι, ἢ φρούρια.

Ὡς γίγνοιτο. ἐπειδὴ γίγνοιτο.

Ἠμύνατο. Restitit, hostem propulsauit.

Ἐφόβησεν. Fugauit, terruit.

Ἐπιδρομῇ. L. V. repente aggressi. F. P. facto in eam impetu.

Νεμόμενοι δέ. Digressiuncula.

Πρὸς τὴν ἐκείνων γνώμην. Tamē cum eis sentiebant, & eorum partibus fauebant. ἡ μεταφορὰ à sententiis, quæ ferebantur per discessionem.

B Ἀξιόμαχοι. Numero pares, & propterea ἀξιόμαχοι.

Προσπλεόντων. Priusquam appulissent, aduentantibus, αἰτὶ τοῦ πρὸ τοῦ καταχεῖν, ἢ προσπλεῦσαι.

Τὴν ἄνω πόλιν. Ergo murus, quem ædificabant, erat futurus κάτω πόλις.

Καταθέσθαι. L. V. transcribere. F. P. collocare.

Ἀσφαλείας ἕνεκα. L. V. tutelę gratia. Annot. securitatis gratia. F. P. vt res in tuto essent, ad vitandum periculum. Cautionis gratia, vt sibi cauerent, ne res nouas molirentur.

C Διαφερομένων. Dissentientium, & petentium ea, quibus se quisque fraudatum existimabat.

Αὐτούς. Hic distinguo.

Πρὸ τοῦ αὐτίκα. Potius quàm aliquam iacturam præsentem facere.

Αὐτὰ δὲ ταῦτα. αἰτὶ τοῦ αὐτῶν δὲ τούτων μὴ παραλομένων ἑκατέροις ἐν καιρῷ.

Αἱ παραινέσεις. Tum verò monitores sunt audiēdi.

Ὃ καὶ ἡμῖν. Id quod nobis in præsentia plurimi erit faciendum, si monitores audiamus. περιπλοκή, D conclusio coniuncta cum petitione.

Ἡμῖν. μέθοδος ἐπιεικείας.

Πειθομένοις. Quibus? τοῖς παραινοῦσιν. i. mihi.

Πλείστου. Erit plurimi æstimandum.

Εὖ θέσθαι. αἰτὶ τοῦ διαθέσθαι. Distrahere à mercatoribus ἡ μεταφορά. Iam verò accipitur pro οἰκονομῆσαι, id est, administrare.

Δι' ἀντιλογιῶν. Disceptando.

Καὶ ἣν ἄρα. Et si non successerit, vt vnusquisque nostrum suum ius obtineat, atque ita hinc discedat, iterum ad arma redibimus.

E Ἴσον ἔχοντα. Suum ius obtinenti.

Ἔσται. Futurum pro præterito.

Ἀλλ' εἰ δυνησόμεθα. Sed si facultatem sumus habituri conseruandæ Siciliæ in posterum, quæ Atheniensium insidiis appetitur.

Ὡς ἐγὼ κρίνω. σιμνότης.

Καὶ διαλλακταί. A conseq. ipsi Athenienses sunt sequestri.

Παράδοξον. δεινότης. Præter opinionem est, quòd F hostes cogerent aduersarios ad reconciliationem.

Λύσις, quia imminent nobis, & insidiantur nostræ libertati. Hæc dura necessitas ab illis imposita nos cogit.

Ἀναγκαιοτέρους. Magis necessarios, id est, efficaciores, &c.

Περὶ τῶν δέ. διαλλακταὶ περὶ τῶνδε. De istis controuersiis mutuis.

Οἱ δύναμιν ἔχοντες. Terret Siculos à magnitudine potentiæ Ath. & ab eorum artificiis, & dolis.

G Εὐπρεπῶς. Præscriptione speciosa.

Ἐς τὸ ξυμφέρον. Ad suum emolumentum.

Οἱ καὶ τοὺς μὴ ἐπικαλουμένους. Auget suspicionem à maiori.

Προκοπτόντων. προκοπὴν, καὶ ἐπίδοσιν ποιούντων ἡμῶν τῆς ἀρχῆς ἐκείνων. Nos aditum illis patefacimus ad imperium istud obtinendum.

Καὶ τοι

Καὶ τοι χρὴ ἐκάστους. Atqui si accersendi sunt nobis socij, accersendi sunt, si sapimus, propagandi, amplificandique imperij gratia, potius quàm minuendi.

Τὰ μὴ προσήκοντα πράγματα. ἀρχὴν ἀλλοτρίαν.

Τὰ ἴδια βλάπτοντας. τὰ οἰκεῖα. ἴδια) (μὴ προσήκοντα. Quàm vt res nostras atteramus, minuamus, lædamus.

Καὶ τοὺς κινδύνους προσλαμβάνειν. Et pericula nobis adiungere. Definit quodãmodo quid sit istud accersere societates externas.

Νομίσαι τι. χρὴ δηλονότι. Et existimandum est seditionem maximè euertere Respublicas & Siciliam.

Κατὰ πόλεις δὲ διέσταμεν. Singulæ ciuitates dissensione, ac discordia laboramus.

Α χρὴ γνόντας. Quibus animaduersis, & priuatim, & publicè in gratiam redeundum est, & vnà omnibus contendendum de salute Siciliæ totius.

Παρεστάναι δέ. χρὴ δηλονότι. Nec in mentem venire cuipiam oportet, Dorienses esse hostes Atheniensium, Chalcidenses esse amicos.

Τῇ ἰάδι ξυγγενείᾳ. Propter cognationem Ionicam id est, quia sunt Iones, & cognati.

Τοῖς ἔθνεσιν ὅτι δίχα πέφυκεν. Hic est adhibenda virgula post πέφυκεν, ἔχθει τοῦ ἑτέρου μέρους δηλονότι.

Αλλὰ τῶν ἐν τῇ σικελίᾳ. Sed publicas fortunas Siciliæ appetentes.

Αὐτοὶ τὸ δίκαιον. αὐτὶ τοῦ αὐτοὶ βοηθοῦσιν πρόθυμος.

Παρέχοντο τὸ δίκαιον τῆς ξυνθήκης. Ius fœderis præstiterunt.

Καὶ τοὺς μὲν Ἀθηναίους. Castigat iam Siculos, qui cùm animaduertant quò spectent consilia Atheniensium, tamen iis occurrere, & hostem propulsare non audeant. Tractat hunc locum per collationem. Confert ingenia Atheniensium cum ingeniis Siculorum. Athenienses venia dignos esse ait, qui quærant imperium. Natura enim ita comparatum esse, vt homines alijs præesse velint, seruitutem horreant. Siculos ipsos grauiter accusandos, qui iugum seruitutis non recusent: sed sua sponte colla quodammodo subiiciant.

Πολλὴ ξυγγνώμη. αὐτὶ τοῦ πάνυ ξυγγνωστέον τοῖς ἀθηναίοις πλεονεκτοῦσι ταῦτα, καὶ προνοουμένοις. πλεονεκτεῖν τι, affectare, appetere.

Καὶ οὐ μέμφομαι. ἐπιμονή.

Υπακούειν. Qui ad parendum imperiis sunt propensiores.

Φυλάσσεσθαι δὲ τὸ ἐπιόν. Cauere autem ab iis, qui arma inferunt.

Ο σπὶ δέ. Nos autem ἁμαρτάνομεν, ὅσοι. &c. μέθοδος ἐπιεικείας.

Ορθῶς προσκοποῦμεν. Non rectè .i. nostræ saluti non prospicimus.

Μηδὲ τῶν τοῦς. Neque illud cæteris rebus anteponimus, vt vnà omnes publicũ periculum propulsemus.

Τάχιστα δ' ἄν. Hoc tamen metu celerrimè liberabimur. ἀπαλλαγὴν γίνεσθαί τινος. liberari aliqua re. ἀπαλλαχθησόμεθα. remedium & medicinã huic morbo adhibet, concordiam.

Οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτῶν. Propulsemus, dimittamus hostes, neque portubus, ac mœnibus nostris eos recipiamus, ita fiet vt cùm non habeant vbi consistant, domum redeant. Ratio. Non enim ex suis finibus profecti nos inuadunt: sed ex Leontinorum scilicet, & sociorum finibus.

Καὶ οὕτως οὐ πόλεμος. Atque ita non bellum bello propulsabimus, sed pace, id est, nostra concordia sine vllo negotio hostem expellet.

Οἱ τ' ἐπίκλητοι. Et Athenienſ. qui euocati sunt, & qui infesto animo, quanquam honesta præscriptione huc venerũt, iure optimo infecta re abibunt.

Καὶ τὸ μὲν πρὸς ἀθην. Atque commodum, quod ad Athenienses attinet, tantum esse comperitur, si rectè consulamus. Pacem autem, quam omnes optimam esse confitentur, cur non faciamus?

Αγαθὸν τὸ πρὸς τοὺς ἀθ. Intelligit vitationẽ insidiarũ, quas Atheniẽses tendebãt libertati, & fortunis Siciliæ. Et vox illa τοῦ ἀγαθοῦ est referenda ad Siculos. Illis enim erat profuturum si vitassent istiusmodi insidias, non autem Atheniensibus.

Καὶ τὸ μὲν πρὸς τοὺς ἀθ. Atque id, quod ad Athenienses attinet .i. ad vitandas eorum insidias.

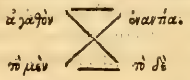
Τοσοῦτον. αὔξησις. εὖ, ὀρθῶς.

Τὴν δὲ ὑπὸ πάντων ὁμολογουμένην. Pacem verò, quam constat apud omnes summum esse bonum, cur etiam nos non amplectamur?

Καί. Particula ista pondus habet. Latet in ea æmulatio. q. d. cæteræ gentes, nationes, ciuitates isto bono perfruuntur, cur etiam nos earum exemplo non perfruemur?

Η δοκεῖτε. Impellit eos à perfruitione rerũ bonarum, quas pax affert, & alit, & à vitatione rerum malarum, si quæ adsunt, & premunt. Si bona, & commoda adsunt, ea pax conseruat, & auget: sin mala, & incommoda, ea verò abigit, & propulsat. bellum contra. Ergo σύγκρισις.

Τὸ μέν. τὰ ἐναντία, id est, τὰ κακά, χιασμός.



Παῦσαι ἄν. Finituram, finem imposituram.

Καὶ τὰς τιμάς. Et pacem habere dignitates, atque honores certiores, quàm bellum? ἀκινδυνοτέρας, certiores.

Αλλα τε ὅσα. Et alia quæ longa oratione quis posset persequi, voluptates scilicet.

Ωσπερ περὶ τοῦ πολεμεῖν. Quemadmodum de bello longa scilicet oratione potest disseri: sed in contrariam partem.

Α χρὴ σκεψαμένους. Quibus perpensis, & consideratis non est cur meam sententiam negligatis: sed potius vnusquisque vestrum admonitus suæ saluti consulat.

Απ' αὐτῶν. Quasi ab aliqua specula.

Σφαλλέσθω. Dicendum erat, incertos fortunæ casus subeat. Sed ad magis mouendum rem certam pro incerta posuit autor.

Γνοὺς ὅτι. Incommoda proponuntur, quæ pertinaciam consequuntur.

Μετιέναι τιμωρίᾳ τινά. Repetere pœnas ab eo, qui fecit iniuriam.

Καὶ ἕτεροι. Alij verò concepta spe se amplificaturos res suas aliorum opibus.

Τοῖς δ' ἀντὶ τοῦ. His verò acciderit vt sua etiam amiserint, nedum aliena occuparint. vel, pro rerum suarum ex alienis opibus amplificatione, suarum etiam iacturam fecerint. κατὰ παρέλθησιν hæc dicuntur.

Κρατεῖ τοῦ μέλλοντος. In sua potestate rerum exitum habet.

Τοῦ ἀφανοῦς. Exitus, & ſucceſſus, qui neſcitur A qualis futurus ſit.

Καὶ τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης. ἐκείνων δηλονότι, ὧν ἕκαστος ἡγεῖ. Et exiſtimantes nos per conſilij, atque opinionis infirmitatem ſatis impeditos fuiſſe iſtis difficultatibus, quin ea, quæ ſperabamus, obtineremus. res pro perſonis. τὸ ἐλλιπὲς τῆς γνώμης εἰρχθῆναι. ἀντὶ τοῦ ἡμᾶς τοὺς ἐλλιπεῖς γνώμης. Sed μέθοδος ἐπιεικείας, κὶ περιπλοκή.

Τὸ ξύμπαν τι δὴ γνῶμεν. In ſumma verò cognoſcamus. Si mihi aſſentiamini, futurum vt vnuſquisq; noſtrum libertatem retineat.

Ἀφ᾽ ἧς αὐτοκράτορες ὄντες. Qua retenta, cùm noſtri B iuris, atque arbitrij erimus, & bene meritis gratiam referemus, & inimicos vlciſcemur.

Ην δὲ ἀπιστήσαντες. Sin mihi non aſſentiamini: ſed aliorum autoritatem ſequamini, non ſolum non vlciſcemur inimicos: ſed etiam fortaſſe hoſtium amici, noſtrorum inimici erimus.

Οὐ περὶ τοῦ τιμωρήσασθαί τινα. Supple agemus. Sed eſt ἀποσιώπησις.

Εἰ τύχοιμεν. Si res ita tulerit. ἀντὶ τοῦ ἴσως, τάχα.

Κατ᾽ ἀνάγκην. δι᾽ ἀνάγκην.

Προειδόμενους αὐτοῦ. Proſpicientes nobis ipſis. vel, αὐτοῦ, τῶν πραγμάτων.

Ξυγχωρεῖν. ξυμβῆναι.

Μηδὲ μωρίᾳ φιλονεικῶν. In epilogos ingreſſus Hermocrates cẽſet pacem faciendam, finem pertinaciæ imponendum, non ita mutuis diſcordiis contendendum, vt dum quis ſuas iniurias vult vlciſci maiora detrimenta, & incommoda ſibi comparet.

Τῆς τε οἰκείας γνώμης. Mutata eſt ratio. ἀντὶ τοῦ τῆς τε D τύχης. &c. ὁμοίως, καὶ τῆς οἰκείας γνώμης.

Περιρρύτου. Quæ mari vndique alluitur. i. νήσου, quæ ſcilicet non tam facilè poteſt ab externis oppugnari, modò ſimus concordes, & vnanimes. vel, quæ nos admonet vt externorum commercia vitemus. χολ.

Καὶ ὀνόματι ἑν. Quamuis alij noſtrum Dorienſes, alij Chalcidenſes ſimus, eáque re differre inter nos videamur, tamen eodem omnes nomine vocamur, nempe Siculi. mouet à communione nomi- E nis, quæ magnam vim habet.

Οἱ πολεμήσομέν τε. Occurrit obiter ad illud: non poterit conuenire inter nos, &c. concedo fieri hoc poſſe: Sed dimittamus iam hoſtem. niſi deinde conuenire poterit, bellum renouabimus.

Καὶ ξυγχωρησόμεθα. Et rurſus compoſitionem faciemus per mutua colloquia.

Καθ᾽ ἡμᾶς αὐτούς. Hæc ego cum ſequentibus coniungo.

Ἀθρόοι. Frequentes, concordes, vel omnes ſimul.

Διαλλακτάς. Pacis ſequeſtros, pacificatores.

Ξυνηνέχθησαν γνώμῃ. Conſenſerunt.

Ἀλλὰ καὶ τὰ δυνατά. ἀντὶ τοῦ καὶ τὰ ἀπορώτερα ἐν ἴσῳ, κὶ τὰ δυνατά. æquè τὰ ἀδύνατα, ac τὰ δυνατά.

Ὑποτιθεῖσα. Suggerens.

Ἰσχὺν τῆς ἐλπίδος. Firmam ſpem.

Δίς. Vel ineunte vere, vt corrumperent pabulum, & æſtate, vt corrumperent fruges. vel, æſtate, & autumno, vt impedirent vindemiam, & fructus percipiendos.

Γνόντες δ᾽ οἱ τοῦ δήμου προστάται. Sed cùm animaduertiſſent populi principes, ac rectores populum preſſum & afflictum iam malis ſuperioribus non fore parem, vt aduerſæ factioni reſiſteret, metu adacti, ueniunt in colloquium cum ducibus Ath. & de vrbis deditione cum ipſis agunt.

Προσχωρήσειν. Facturi deditionem.

Οἱ οὖν Ἀθηναῖοι. Narrat Athenienſeis rebus omnibus ad id neceſſariis comparatis, veniſſe clàm proxime Megara, & inſidias poſuiſſe.

Ἐπειδὴ παρεσκεύαστο ἀμφοτέροις. Poſtea quàm hinc inde res omnes neceſſariæ comparatæ fuerant, quid erat comparandum Athenienſibus? milites, arma, ſcalæ, ferramenta, & alia id genus ad oppugnandos, atque adeò expugnandos, vel certè occupandos muros hoſtium. quid Megarenſibus? vt Athenienſeis adiuuarent, ſe ſeipſos confirmarent: de ratione rei gerendæ ſecum conſtituerent, de loco, de tempore, de modo, &c. hæc ſunt quæ ait hinc inde comparata.

Τῶν ἔργων. Milites, arma, &c. intelligit.

Λόγων. Colloquia intelligit habita de modo, de loco, de tempore, quæ breuitati ſeruiens omittit.

Ὑπὸ νύκτα. Sub noctem, nocturno tempore. ἀξιοπιστία.

Περίπολοι. οἱ τὰς φυλακὰς περιπολοῦντες. Vt obſer- C uent, & inſpiciant, qui ſuum officium faciant, qui minus.

Ἐς τὸ ἐνυάλιον. Ad martis. ὁ, περὶ τὸ σημαινόμενον.

Οἷς ἐπιμελὲς ἦν εἰδέναι. id eſt, proditores.

Ἀκάτιον ἀμφηρικόν. Impetrauerant à Magiſtratibus Megarenſes, vt ſibi liceret mœnibus vrbis exportare nauigiolum, & ante lucem reportare. cauſa erat, vt noctu latrocinarentur, & popularentur agrum Atticum: cur hoc non interdiu? ne à præſidio Athen. quod erat ad Minoam inſulam proximam conſpicerentur: dum igitur iſtud nauigiolum plauſtro vectum reportatur, apertis portis irruperunt Ath.

Ἀμφηρικόν. Quod binis remis agebatur, ergo minimum.

Τεθεραπευκότες. Impetrata. ἀπὸ τῶν ἐμψύχων, ἡ μεταφορά. θεραπεύειν. demereri, conciliare ſibi.

Ὅπως τοῖς ἐκ τῆς μινώας, &c. i. ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι οἱ ἐν τῇ μινώᾳ ἧττον φυλάσσοιντο. i. vt eos fallerent.

Ὡς τῷ ἀκατίῳ. πλεονάζει ἡ ὡς.

Ἐγίγνετο γάρ. Dato enim ſigno hoc adminiſtrabatur.

Βεβαίως. Periculi immunes.

Προσπεπτωκότων. Irrumpentibus, ingruentibus.

Καὶ τῶν προδιδόντων μεγαρέων. L. V. & quum illic pugnarent Meg. proditores, &c. F. P. præſertim oppugnati à Megarenſibus proditoribus: ſuſpicabantur enim ſe ab omnibus proditos eſſe.

Ξυνέπεσε γάρ. Additum narrat Thuc. timorem timori, & ſuſpicionem ſuſpicioni, Peloponneſiis, vt F ſe reciperent in arcem. Tubicen (inquit) Ath. ſponte ſua edixit, Megarenſes qui vellent arma cum Athenienſibus iungerent. ea res afferebat ſuſpicionem copiam proditorum eſſe.

Οὐκέτι ἀνέμενον. Nullam moram fecerunt.

Αὐτοὶ δὲ διάδηλοι. Ipſi verò facilè internoſci poterant.

Κατὰ τὸ ξυγκείμενον. Vt inter eos conuenerat.

Κατηγορεύει. Indicat.

Χρῆναι, ἢ ἀνοίγειν τὰς πύλας. ἢ ὅτι χρῆναι ἐπεξιέναι.

G Ἐδήλουν δὲ οὐδέν. Nullam dabant ſignificationem, diſſimulabant ſe ſcire, &c. ne ſcilicet tumultum excitarent, & res adducerent in diſcrimen imminente hoſte.

Τὰ πρασσόμενα. Quæ gerebantur, ſtruebantur.

Καὶ ἅμα. Et ſimul ad portas permanebant, & eas cuſtodiebant.

Γνόντες

Γνόντες δὲ οἱ τῶν Ἀθ. στρατηγοί. Narrat Ath. duces animaduertisse rem detectã: itaq; cœpisse nouum consilium de Nisæa circumuallanda.

Ἐναντίωμά τι ἐγένετο. Impedimenti aliquid accidisse: quin scilicet portæ sibi aperirentur: & intelligentes se vi non posse potiri vrbe.

Ἀρξάμενοι δέ. Describit rationem qua vsi sunt Athen. in circumuallanda Nisæa: summa est: duxerunt murum transuersum inter mœnia, quorum potiti fuerant, Megara versus: mœnia ipsa occupauit exercitus, & fossas ad mare, atque ad Nisæam vsque: & sicubi opus erat, vallo communiuit: opus ferè absoluit spatio bidui. Hoc cùm animaduertissent Peloponnesij, territi deditionem fecerunt.

Διοικοδομήσαντες. Ædificato muro transuerso.

ἡ στρατιὰ διελομένη, τάφρον τε, καὶ τείχη ἀπ' ἐκείνου ἑκατέρωθεν ἐς θάλασσαν τῆς Νισαίας, ἀπεσταύρουν, &c. Χρώμενοι.

Διελομένη. Partitæ inter se .i. dispositæ variis, & opportunis locis murorum, & fossarum.

Καὶ ὕλην. Et aliam materiam.

Ἀπεσταύρουν. Vallo muniebant.

Εἴπη δέοιτό τι. Si qua pars alicubi egebat munitione.

Ἔτυχε γὰρ ἐξελθών. Erat enim in itinere, & noctu ad Tripodiscum contendebat.

Λαθὼν τοὺς Ἀθ. Clàm Atheniensibus: probat à loci distantia.

Βουλόμενος. Cupiens experiri an Nisæam recuperare posset. Λόγῳ. quia hoc prædicabat. λέγων ἐν ἐλπίδι εἶναι, paulò post.

Καὶ ἡ πόλις. Et ciuitas bello domestico pressa, præsertim imminentibus proximè Atheniensibus, periret.

Τὸ μέλλον περιιδεῖν. Rei euentum circumspicere, expectare.

Καὶ οὕτω σφίσιν. Atque ita tum sibi fore tutius victorum partes sequi, si viderentur esse sibi beneuolæ.

Ὡς οὐκ ἀλλοτρίου ὄντος τοῦ κινδύνου. Quia rem suam agi intelligebant.

Καὶ ἤδη ὄντες. Iamque erant ad Platæas cum omnibus copiis

Ἐν τάξει. Instructa acie.

Ἐν γὰρ τῷ πρὸ τοῦ. Affert rationem cur ea res ex improuiso acciderit Atheniensibus: nulla enim auxilia ad illum vsque diem venerant Megarensibus.

Ἐπὶ πολύ. Ad multum diei spatium.

Ἐν ᾧ ἀξιοῦσιν. In quo vtrique se superiores fuisse existimant: ex iis tamen, quæ sequuntur, colligimus Athenienses fuisse superiores.

Προσελάσαντας. Longè meliore sensu (ni fallor) legi potest, & sine particula καὶ: verisimilius enim est Athenienses strenuè pugnasse, & rem feliciter gessisse propè suas munitiones, vnde subsidia sperare poterant, quàm si longius prouecti ad hostium agmen accessissent, vbi non solùm ab equitatu, sed à peditatu etiam poterant infestari.

Τελευτήσαντες βεβαίως. Neutri tamen in toto isto prœlio certum, & minimè dubium pugnæ euentum adepti, dirempti sunt.

Μετὰ δὲ τοῦτο. Narrat Brasidam ea re gesta mouisse castra, & propius Megara, & Nisæam accessisse: & occupato loco idoneo aciem instruxisse, ac dimicandi potestatem fecisse Atheniensibus: Athenienses verò instruxisse illos quidem aciem sub muros, quos tenebant, sed noluisse progredi vlterius, ne locorum iniquitatem subirent. Hoc fecit Brasidas, vt Megarenseis confirmaret, atque adeò facta istiusmodi ostentatione alliceret, vt sibi portas aperirent.

Ἐπιέναι. Quod erant facturi non sine suo periculo: hostes enim occupauerant loca superiora, quæ si ipsi subiissent non sine suo periculo hoc facturi videbantur.

Καλῶς. Opportunè sibi vtrunque casurum existimabant, siue priores ipsi hostem prœlio non lacesserent, siue Athenienses prœlium detrectarent.

Ἐπειδή γε ἐν φανερῷ. Qui apertè declarauerant se esse paratos ad propulsandum hostem.

Τίθεσθαι. αὐτὶ τοῦ προσθέσθαι. Adiungere sibi, vindicare.

Δικαίως. Quia Athenienses arma intulerant: eorum igitur erat oppugnare Peloponnesios, quod ni facerent, fatebantur se quodammodo victos.

Εἰ μὴ γὰρ μὴ ὤφθησαν. Nisi enim venissent in conspectum.

Οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίγνεσθαι σφίσιν. Non dubitaturos fuisse, sed procul dubio amissuros Megara, quasi victos, γίγνεσθαι τι ἐν τύχῃ τινί, poni aliquid in dubio.

Νῦν δέ. Iam verò cùm & in conspectum venerint, & Athenienses prœlium detrectauerint, id, quod facilè futurum sperabant, non dubitabant se potituros esse Megaris.

Ὥσπερ ἡσσηθέντων: ὥσπερ ἡσσηθέντας. Sed mutata figura.

Νῦν δὲ. τὸ ἑξῆς ἀμαχητὶ ἂν περιγενέσθαι αὐτοῖς. Sed causa, & facultas interposita.

Κἂν τυχεῖν. Futurum fortasse, vt Athenienses nollent prœlio contendere: prœlium detrectarent.

Περιγενέσθαι ἂν αὐτοῖς. Conseruatum iri sibi res eas, quarum causa venerant.

Ἡσύχαζον δὲ καὶ αὐτοί. L.V. Siquidem Megarenses vbi Athenienses egressi apud muros longos instructa acie quieuerunt, idem & ipsi fecerũt. F.P. vbi Athenienses muris egressi aciem instruxerunt, & tamen ipsi quoque non lacessiti ab hoste quiescebant.

Μὴ ἀντίπαλον εἶναι. τὸ ἑξῆς, μὴ ἀντίπαλον εἶναι σφίσι τὸν κίνδυνον, ἢ ἄρξασι μάχης πρὸς πλείονας αὐτῶν, λαβεῖν νικήσαντας μέγαρα, ἢ σφαλέντας τῷ βελτίστῳ τοῦ ὁπλιτικοῦ βλαβῆναι, ἐπειδὴ καὶ τὰ πλείω αὐτοῖς προσεχώρηκει. Hoc est, quia reputabant longè periculosius esse hostẽ lacessere, etiam si parta victoria Megaris potiti fuissent: probat longè periculosius hoc futurum fuisse: numero enim (inquiunt) sumus inferiores: itaq; efficiebant contentos se esse oportere superiore rerum successu, neque esse periclitandam belli fortunã: nam si superati fuissent ab hostibus, dicebant magnam iacturam factum iri lectissimorum militum, hostium verò non ita: hic est sensus istius loci: sed ordo sententiarum est mutatus, & sententiæ ipsæ constipatæ, & obscuræ.

Μὴ ἀντίπαλον. Non esse par periculum si prouocato hoste etiam vicissent, & Megaris potiti fuissent, atque illud, si victi florentissimum exercitum amisissent.

Επειδὴ καὶ τὰ πλείω. Amplificatio à superiore rerum successu, quo significabant se contentos esse oportere.

, Σφαλέντας) (νικήσαντας.

Τοῖς δέ. ξυμπάσης τῆς δυνάμεως, &c. Summa est: aduersarios verò, etiamsi superarentur, non ita magnam cladem accepturos, sed à consequentibus: quid consequitur eos, qui aut boni aliquid, aut certè non multum mali se adepturos sperant? vt audacter rem gerant, &c.

Ξυμπάσης τῆς δυνάμεως. Omnium ciuitatum Peloponnesiarum intelligit.

Εἰκότως. Quia res eorum agitur, Megarenses erant Dorienses.

Χρόνον δὲ ἐπισχόντες. Commorati autem aliquandiu in armis, cùm neutra acies alteram aggrederetur, discessum est.

Οὕτω δή. ἐπανάληψις. Atque ita Megarenses amici exulum aperiunt portas, &c.

Καὶ δεξάμενοι. Euentum rei explicat, docet receptum in vrbem Brasidam: factionem popularem, quæ nouas res molita fuerat, metu perculsam fuisse: cæteros cum Brasida in colloquium venisse: Brasidam denique atque Athenienseis abiisse.

Διαλυθέντων. Dilapsis.

Ὥρμητο. Cogitabat.

Καὶ πλεῖστον δὴ χρόνον. Rem memoratu dignam obiter notat, istam scilicet rerum mutationem ex republica in dominatum paucorum durasse diutissimè.

Ες τὸν πόντον. In mare Euxinum, quod κατ' ἐξοχὴν ita vocatum, Antandrus est intra propontidem.

Τὴν παρασκευὴν τοῦ χωρίου. Munitionem oppidi. i. muniri oppidum.

Οἱ φεύγοντες. οἱ φυγάδες.

Καταστάντες. Positis sedibus, constituti substiterunt. L. V. exules sese communientes, sed malè.

Ες τὰ ναυτικά. In re nautica.

Ες ταραχὴν καθίστασαν. Perturbabant.

Καὶ τοὺς ἐξιόντας. Et qui vrbe pellebantur, eos recipiebant.

Λάμαχος. Redit ad tertium ducem, quem docuerat paulò ante in pontum nauigasse: narrat eum amisisse classem.

Ορμίσας. In statione collocata classe, cùm stationem subiisset.

Υδατος ἄνωθεν γενομένου. L. V. subita vi torrentium aquarũ supernè deuoluta. F. P. coortis imbribus, & vi torrentis ex improuiso delapsi.

Τῷ γὰρ ἱπποκράτει &c. Hoc est, etenim nonnulli viri Bœotij rerum nouarum studiosi, qui statum popularem cupiebant, egerunt cum eo, & collega de innouando statu Bœotiæ.

Εσηγουμένου. Authore.

Ξυνπλεῖ. Accensetur.

Καὶ εἰ κατορθοῖτο ἡ πεῖρα. Et si succederet conatus.

Ραδίως ἤλπιζον. Facilè sperabant rerum illarum statum mutatum iri, etiam si in præsentia nihil innouaretur.

Εχομένων. Occupatis.

Καὶ λῃστευομένης. Altera causa: & latrociniis agro infestato.

Καὶ οὔσης. Tertia causa, & cùm facilè ex qualibet vrbe, qui vellent, possent breui, & tutò transfugere.

Αλλὰ χρόνῳ. Sed progressu temporis Atheniẽseis res illas adducturos in eum statum, qui sibi esset idoneus. i. in statum popularem.

Ο δὲ ἱπποκράτης. Quid esset interea facturus Hippocrates, demonstrat Thucyd.

Ως προδιδομένας. Quas per proditionem caperet: vel quas proditores erant ei dedituri.

Καὶ ὁ μὲν δημοσθένης. Narrat iam Thucydides quæ gesserit Demosthenes cum Naupactum peruenisset. intulit bellum Agræis: reliquam Arcananiam sibi adiunxit, atq; ita se comparauit, vt Siphas peteret.

Τοῖς τε ἀθηναίοις. Præterea plebs Thessalorum erat propensa studiis erga Athen.

Δυναστεία. Vnius dominatu, qui δυνάστης vocabatur. Erant Aleuadæ, &c.

Οὔτε ἀκόντων δι᾽ ἄξειν. Hoc erat placare iratos aduersariorum animos, & conatus eorum retardare.

Αἰφνίδιόν τε. Excusabant, & purgabant se.

Ελεγε δὲ καὶ αὐτός. Conciuncula obliqua.

Επεὶ καὶ τόδε ἔπραξαν. Nam illud quoque patrarunt.

Τὴν νεότητα. Res pro personis.

Αἰεὶ γὰρ τὰ πολλὰ &c. αὐτί τε αἰεὶ γὰρ οἱ λακεδ. τὰ πολλὰ καθεστήκεισαν περὶ τῆς φυλακῆς μάλιστα τῶν Εἱλώτων. Etenim Lacedæmonij multa instituerant, vt à seruitiis sibi cauerent.

Προεῖπον. Præceperunt illis, vt quicunq; persuasum habebant, se strenuè pugnasse contra hosteis, ij secernerentur, vt libertate donarentur.

Ες τὰ πάντα. Consilio & manu promptum.

Τότε γὰρ παραυτίκα. Nam continuo sua æquitate, ac moderatione multas ciuitates ad defectionem impulit, alias proditione cepit.

Ως τε τοῖς λακεδ. Ita, vt Lacedæmonij facta permutatione reciperent amissa, redderent quæsita, si vellent facere compositionem, id, quod euenit.

Πεῖρα αἰσθομένων. Quoniam alii re fuerant experti: alij fama eius permoti, ita iudicabant.

Ες τοὺς λακεδ. αὐτί τοῦ ἐπιθυμίαν τῶν λακεδαιμονίων.

Επεὶ καὶ τόδε ἔπραξαν. Docuit Thucyd. paulo ante Lacedæmonios metu solicitatos misisse in Thraciam partem seruitiorum cum Brasida: iam confirmat eam rem: nempe metum fuisse in primis causam cur eam seruorum manum cum Brasida mitterent. Confirmatio est à maiori. nam (inquit) adeò sibi timebant, vt duo millia seruorum præterea sustulerint dolo, & artificio.

Πρῶτος γὰρ ἐξελθών. Nam cùm primus ad se exercitum duxisset, & viri boni, prudentis, atque fortis opinionem omnibus inseruisset, firmam reliquit opinionem cæteros Lacedæmonios esse eius similes.

Χρόνῳ. πλεονασμός, μετὰ τὰ ἐκ σικελίας. Libro septimo.

Αγαθός. Genus pro partibus, æquitate, prudentia, fortitudine.

Ελπίδα. καταχρηστικῶς. Opinionem.

Τότε δ᾽ οὖν. Redit ad propositum, & ad seriem historiæ.

Καὶ τῶν ταύτῃ ξυμμάχων. Et socios, qui erant in Thracia diligentius præsidiis tuebantur.

Φυλακὴν πλείονα κατεστήσαντο. Firmiora præsidia apud eos collocarunt.

Ινα προθυμοτέρῳ ἔχοιεν. Vt possent vti eius opera alacrius ad suas res cõstituendas. si Perdiccas irrupisset in fines Arrhibæi cum toto exercitu, eumq; subegisset, curasset sua, neq; se inde commouisset: atque

atque ita causam publicam, & commoda Chalcidensium deseruisset: nisi subegisset Arrhibæum, erat daturus operam publico commodo, sperans nimirum parem sibi gratiam relatum iri ab omnibus, &c. Hic igitur est sensus huius loci.

Διὰ τὸ καρποῦ τὸ δέος. Quia timebant vindemiæ.

Ἐπὶ τὸ πλῆθος. Cùm adisset concionem.

Ἦν δὲ οὐδὲ ἀδύνατος εἰπεῖν. Erat autem non indisertus, vt Lacedæmonius, quia Lacedæmonij non colebant artes liberales, quibus alitur Eloquentia: Schol. refert ad breuiloquentiam.

Ἀνεῤῥίψαμεν τοσόνδε κίνδυνον. Tãtum periculi subiimus. ἡ μεταφορὰ ab aleatoribus.

Καὶ πρὶν ἔργῳ ἀφικέσθαι. L. V. præter id, quod fecimus. Annot. antequàm ad ipsos re ipsa peruenissemus. F. P. antequàm à vobis reciperemur, & arma iungeremus. Nam poterat Brasidas suspicari facilè eos, qui essent in potestate Atheniensium, non statim portas vrbis fuisse aperturos.

Πᾶν τὸ πρόθυμον. Summum studium, summamq; animorum alacritatem exhibentes.

Ὑμεῖς δέ. Consecutio illud postulabat: vos autem portas mihi occluditis, sed περιπλέκει.

Εἴτ᾽ ἄλλο. Quam societatem, & amicitiam, hoc est, si hostes estis.

Ἢ εἰ ἐναντιώσεσθε. Amplificatio, obsistetis.

Ἀξιόχρεων. Potentem, metaphora à creditoribus, qui sunt soluendo.

Ἀσθενὴς, καὶ ἀδύνατος. Imbecillis, atq; inualidus ad propulsandam vim Athen.

Νησίτῃ στρατῷ. Classe.

Οὔτ᾽ αὐτὸς ἐπὶ δουλείᾳ. Quare neque de me quicquam tale suspicari debetis, quasi seruitutem vobis impositurus veniam.

Διδοὺς πίστεις τὰς μεγίστας. Presertim dante fidem inuiolabilem.

Οὔτε τιμωρός. Neque sum existimandus vindex, infirmus, id est, neque est existimandum me fore infirmum ad propulsandam vim hostium, si qua ingruat.

Προσχωρεῖν τε ὑμᾶς ἀξιῶ. Petoque vt deditionem audacter faciatis.

Καὶ εἴ τις ἰδίᾳ. Et si quis priuatim sibi metuit ab alio, ac veretur ne partibus contrariis me ipse addam, & foueam aduersam factionem, is maximè omnium deposita suspicione confidat: neq; enim venio, vt alam, & foueam factiones.

Οὐδὲ ἀσαφῆ. Rationis confirmatio. nõ existimo me certam vobis libertatem allaturum.

Τὸ πάτριον. Statum popularem, & formam reipublicæ solitam intelligit.

Τὸ πλέον. τὸ πλῆθος, plebem, τὸ ἔλασσον, τοὺς ὀλίγους.

Τοῖς πᾶσι: τῷ πλήθει. δουλώσαιμι, subigam, in seruitutem addicam.

Διαφόρων. Intererat Lacedæmoniorum auertere Acanthios, & alios ab amicitia Athen. itaque κατὰ τὸ εἰκὸς erant permissuri eis, vt suo iure, suisq; legibus vterentur, neque alerent, atque fouerent alterutram factionem.

Ἢ οἷς τὰ ἔργα: ἀντὶ τοῦ ἢ ἐκείνων, ἤ. Neq; dederim vobis certiorem fidem præter iusiurandum, quàm facta ipsa, quæ cum verbis consentire reperietis. q. d. polliceor me libertatem vobis allaturum, eamq; conseruaturum: affero vobis fidem publicam iureiurando religiosissimo confirmatam: si his non estis contenti, efficiam, vt facta fidem faciant orationi meæ.

A Ἀναθρούμενα. Reputata, perpensa.

Δόκησιν ἀναγκαίαν παρέχεται. Certam opinionem afferunt.

Ὡς καὶ ξυμφέρει. Nostra interesse ita, vt dixi. Vel, è re vestra esse. Sensus: Si iurisiurandi religio non mouet vos, moueat res ipsa, quę à me memoratur, quam si vobiscum reputetis, cogemini assentiri, & credere vtilem vobis fore hanc deditionem. Vel, è re vestra esse, Lacedæmoniorũ amicitiam, fidemque sequi.

B Εἰ δ᾽ ἐμοῦ. Quòd si me ista proponente, vel offerente.

Ἀξιώσετε. τὸ ἑξῆς, ἀξιώσετε δὲ διωθεῖσθαι ἐμὲ δηλονότι.

Μὴ κακούμενοι. Sine agri vastatione.

Προσιέναι δέ τι μοι. Stare mecum. τὸ εὔλογον. Æquitatem.

Οἱ δὲ ἕλληνες. τὸ ἀκόλουθον τῶν δὲ ἑλλήνων.

Εἰκότως. Iam decenter.

Μὴ αἰτία. ἀντὶ τοῦ εἰ μή. Nisi publici boni causa.

Παύσαι δὲ μᾶλλον. Non appetimus dominatum: id C potius agimus, vt alios dominantes coerceamus: itaque plerisque Græcis iniuriam fecerimus, si vos qui publicum bonum impeditis, feramus.

Ἄρξαι. Authores libertatis primi existere.

Ἐπαγωγά. Apposita ad persuadendum, ad persuadendum accommodata.

Καὶ φόβῳ. ἀντὶ τοῦ, καὶ διὰ τὸ φοβεῖσθαι.

Καὶ πιστώσαντες αὐτόν. Cùm adegissent eum ad illud iusiurandum, quod magistratus iurauerant.

Παρελύπει. Infestabat, negotium facessebat. Ἐν τῇ D γῇ ὤν. ἀντὶ τοῦ, ὅπω ἱπποκράτης παρὴν ἐν τῇ βοιωτίᾳ, οὐδὲ παρελύπει.

Ὡς δὲ οἱ πράσσοντες ᾔσθοντο τὸ ἁμάρτημα. Vbi qui res nouas moliebantur erratum animaduertissent.

Ἀναστήσας. Excitatis, motis, eductis secum.

Ὕστερος) (ὁ μὲν δημοσθένης πρότερον.

Τάφρον μέν. Describit rationem munitionis: fossam circa templum, & fanum duxerunt: humum egestam pro muro aggerunt, vallos affigebant, palmites ex vineis excisos interserebant, lapides, E lateres, quicquid denique ad manus veniebat, eo vtebantur, vt munitioni iustam adderent altitudinem. Hæc est huius loci summa.

Ἐκ τῆς ὁμόρου. Ex agro Attico.

Τεῖχος ἐνοικοδομησάμενοι. Extructis munitionibus.

Μέλλουσι φθείρειν. Sunt vastaturi.

Ἀσφαλέστερον. Ratio probabilis, qua excusatur factum collegarum, vt artificiosè eorum dignitati parcat.

F Οὐ γὰρ τὸ προμηθές. ἀντὶ τοῦ: neque enim ij, quibus bellum infertur, &c.

Τὸ ἀντίπαλον. Potentia aduersaria, & libertas.

Καὶ γνῶναι. Et quomodo non intelligimus aliâs vicinos de finibus contendere, nos non de finibus, sed de vniuerso imperio amittendo discrimen esse subituros?

Τοῖς ἄλλοις. ἀντὶ τοῦ οἱ πλησιόχωροι τῶν ἄλλων. Aliis gentibus finitimi. Consecutio postulabat hoc. τοῖς μὲν G ἄλλοις γίνονται αἱ μάχαι πρὸς τοὺς πλησιοχώρους περὶ γῆς ὅρων, ἡμῖν δέ, &c.

Τοσούτῳ. ἀντὶ τοῦ τοσούτῳ ἐπικινδυνωτέρους παροίκους ἔχομεν τούτους, ἢ ἕτεροί τινες.

Ἰσχύος θράσει. Potentiæ confidentia.

Πεῖραν. Documentum.

Ὧν χρὴ μνησθέντας. Quorum nos memores adniti

oportet vt maiores natu pristinam virtutem referamus: minores natu clarissima patrum facinora minimè obscuremus.

Τοῖς πρὶν ἔργοις: Id est, nobisipsis, qui illa gessimus.

Τὰς προσηκούσας ἀρετάς. Domesticas virtutes.

Ὁμόσε χωρῆσαι. Manum cum ipsis conserere.

Τοὺς μὴ ἀμυνομένους. Non defendentibus, non propulsantibus. κτᾶσθαι, ἀντὶ τοῦ κτᾶσθαι δυνήσονται, ἢ ἄλλο τι ὅμοιον, sed mutata est verborum figura. Permissio.

Ἀναχρόνοισι. Sine discrimine.

Τοιαῦτα ὁ παρακελεύσας. Docet quis fuerit exitus istius adhortationis, atque suasionis: Persuasit (inquit) rem Bœotiis.

Ἤδη γὰρ καὶ τῆς ἡμέρας. Occasio, non solùm quia flagrabat desiderio, sed etiam quia serum diei erat iam: ne scilicet noctis, & tenebrarum beneficio vsi Athenienses euaderent.

Καὶ ἐπεὶ δὲ προσέμιξεν. Et cùm accessisset propè hostem, subsistens in loco, vnde colle interiecto cerni non poterat, aciem instruxit, & ad prœlium comparauit. Hæc oratio spectat eò, vt demonstret Hippocratem non temerè progressum obuiam hosti quamuis flagraret pugnæ desyderio.

Περὶ τὸ Δήλιον. Vt curaret reliquas munitiones exædificandas, & earum partem anteriorem incrustandam, &c.

Ἐς τάξιν καθίσταντο. Vt in suos quique ordines se reciperent.

Εἴ τι ἐπίοι αὐτοῖς. Si qua manus Delium adoriretur.

Ὑπερφανῆναι. Colle superato in conspectum hostium venerunt, apparuerunt.

Ὁπλῖται. Describit numerum, & genus militum vtriusque aciei, hoc solet facere cùm prœlium memorabile narrat.

Ἀλίαρτοι. ὅμηρος. καὶ ποιήεντ' ἀλίαρτον. Ἀπὸ ἀλιάρτου τοῦ θερσάνδρου.

Ψιλοὶ δέ. Summa est, leuis armatura non aderat exceptis perpaucis: & quę secuta est Hippocratem: quamuis numero longè superior esset, tamen & inermis erat, & tum non aderat.

Καθισταμένων δέ. Diod. Sic. libro duodecimo scribit, vix datum spatium Atheniensibus ad aciem instruendam.

Ἡ παραίνεσις γίγνεται. ἀντὶ τοῦ παρῄνεσε.

Τὸ ἴσον δὲ δύναται. Sed idem me effecturum spero apud vos viros fortes, ac si longa oratione vti liceret.

Ἣν ἔχων πατρίδα. ἀντὶ τοῦ ἣ ἀγάλλεται ἔχων αὐτὴν πατρίδα.

Ὠθισμῷ ἀσπίδων. Vmbonibus, & clypeis inuicem se repulsantes constiterant.

Ὥρμησαν. Cursu contenderunt.

Οἱ δὲ ὡς ἕκαστοί τινα εἶχον ἐλπίδα σωτηρίας. Alij verò aliò, vt salutis spes quibusque ostendebatur.

Ἀποστρέψας. Reuocauit, inquiens, nihil eum impetraturum priusquam ipse domum redisset. Exploratum habebat caduceator Bœotius Atheniensem nihil impetraturum esse de suscipiendis mortuis, nisi ipse de Delio restituendo impetrasset. itaque reuocauit.

Καταστὰς ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. Cùm coram Atheniensibus stetisset.

Οὐ δικαίως δράσειαν. Nefariè eos fecisse, qui iura Græcorum violarint.

Πᾶσι γὰρ εἶναι καθεστηκός. Omnium enim esse institutum, vt bello illato in fines alienos, tamen à fanis, & locis sacris, quæ sunt in eis, abstineant.

Τρόποις θεραπευόμενα. Eo ritu culta quo possunt præter receptum moribus.

Ἦν. ἀνάγκην. Quam necessitatem non ipsos per insolentiam adiunxisse: id est, cuius necessitatis non ipsi authores extitissent. Translatio criminis.

Κατειργόμενον. ἢ ἀντὶ τοῦ κατειργομένῳ, ἢ ἀνακόλουθον.

Καὶ γὰρ τῶν ἀκουσίων. Delictis enim non voluntariis refugium esse aras deorum: si delictis non voluntariis ignoscunt, multò magis ignoscent necessariis.

Καὶ οὐκ ἐπὶ τοῖς τολμήσασι. A re ad personam transit.

Νομίζοντες. Consilia Bœotiorum aperit. Ager Oropius erat Atheniensium: in eo commissum est prœlium: in eo erant mortui: & tamen Athenienses non poterant eos suscipere, ac sepelire inuitis Bœotiis, qui propterea præsidium reliquerant.

Οὐδ' αὖ ἐσπένδοντο. Ac ne fidem quidem dabant, vt scilicet tutò, & impunè suscipere eos liceret. cur ita? quia Athenienses eam partem Bœotiæ sibi vendicabant. Illud igitur existimabant esse speciosum, & honestam habere præscriptionem, si dixissent, vt suis finibus excederent, & sua absportarent.

Ἀπέθανε δὲ καὶ Σιτάλκης. Narrat obiter rem memorabilem, quæ accidit sub eadem tempora, quibus Delium oppugnatum, & expugnatum fuit, cladem scilicet acceptam, & interitum Sitalcæ regis Odrysarum, qui Triballis bellum intulerat, & prœlio superatus occubuerat.

Τὸ δὲ χωρίον. Descriptio. χωρογραφία.

Πέμψαντες. ἐπειδὴ ἔστασαν δηλονότι κατοικίσαι.

Ὡρμῶντο δέ. Digressiuncula. belli sedem fecerat Eionem.

Περὶ δείλην. Ad solis occasum.

Χειμὼν δὲ ἦν. Erat autem turbidum cœlum. Χειμὼν, anni tempus, tempestatem significat, & τὸ ἐναντίον τῇ αἰθρίᾳ.

Ἢ καὶ μᾶλλον. Quo etiam lubentius iter susceperat.

Βουλόμενος λαθεῖν. Vt falleret.

Ξυνέπρασσον ταῦτα. Erant proditionis huius socij.

Πειθόμενοι. A Perdicca solicitati.

Ἐλθὼς τι προσοικοῦντες. Facultatem ostendit, & occasionem.

Ἐνδεδήσεται. ἀντὶ τοῦ προσδεδήσεται. Sed honestiore verbo rem turpem velat.

Βραχέα. Modicum.

Δοκεῖν ἂν ἑλεῖν. Opinione omnium fuisse capturum.

Ἔστι δὲ ἡ νῆσος. Digressiuncula, qua originem istius insulæ, & distantiam eius ab Amphipoli demonstrat.

Πλοῦν. Iter maritimum. nauis cursum dimidiæ ferè diei.

Ἐν τῇ περὶ ταῦτα Θρᾴκῃ. In ea parte Thraciæ.

Καὶ ἀπ' αὐτοῦ. πρὸς τὸ σημαινόμενον. Atque inde opibus posse inter primores eorum, qui continentem incolebant.

Τὸ πλῆ-

Τὸ πλῆθος. Quæ fauebat libertati, & partibus Atheniens.

Καὶ τὴν ξύμβασιν. Atque ita conditiones æquas offerebat.

Κήρυγμα. Edicto facto in hæc verba.

Μετέχοντα τῆς ἴσης, καὶ ὁμοίας. Pari eodemque iure.

Οἱ δὲ πολλοί. τὸ πλῆθος.

Ἐμπολιτευόν. ἐμπολιτεύοντος βεβαίως.

Οἰκεῖοι. Propinqui. περὶ τὸν φόβον. Præ metu.

Οὐκ ἐν ὁμοίῳ. Non paria sibi imminere pericula.

Πόλεώς τε ἐν τῷ ἴσῳ οὐ στερισκόμενοι. Qui ciuitate non priuabantur, sed iuris æquabilitatem retinebant.

Ἐξηρτύετο. Componebat, instruebat.

Αὐτοῦ. τοῦ πιθανοῦ.

Ξυγκαθίστη ταῦτα. Adiuuabat eum in his rebus constituendis.

Ἐχομένης δὲ τῆς Ἀμφιπόλεως. Capta iam Amphipoli Athenienses cœpisse trepidare, docet iam Thucydides, ne scilicet res illas Thraciæ prorsus amitterent.

Καθίστασθαι ἐς δέος, ἐς πόλεμον. Initium eius rei significat, de qua agitur.

Πομπῇ αὐτὶ τοῦ πέμπουσα ξύλα ναυπηγήσιμα. Mittebat enim materiam ad naues ædificandas, & pendebat vectigalia.

Ἦν πάροδος. Patebat aditus, erat accessus τοῖς Λακεδαιμονίοις.

Διασάλων διαγόντων. Quod vix, quasi dicat, erāt facturi.

Ἄνωθεν. Ex locis mediterraneis.

Οὔσης ἐπὶ πολύ. Latius patebat.

Ἐπήρθησαν. Erectæ sunt.

Βουλήσει ἀσαφεῖ. Cæca potius libidine, quam certa prouidentia iudicantes.

Διδόναι. Permittere inconsideratæ spei quòd cupiunt: quod nolunt pertinaciter propulsare.

Ἅμα δὲ τῶν Ἀθηναίων. Redit ad hypothesim Thucydides, & affert alias causas cur socij Atheniensium facilè rebellarent: quia contemnebant Athenienses propter recentem cladem, quam acceperant in Bœotia: quia Brasidas eos verborum lenociniis alliciebat, & extollebat potentiā suam, deprimebat opes Atheniensium: quia deniq; res nouæ placent, & delectant.

Ἐφολκά. ἐπαγωγά.

Διὰ τὸ ἡδονὴν ἔχειν ἐν τῷ αὐτίκα: ἀντὶ τοῦ διὰ τὸ νεωτερισμόν. Propter rerum nouationem, quæ placet.

Ὡς ἐξ ὀλίγου. Vt in illis temporum angustiis, & anni tempore: quantum temporis angustiæ permittebant, non poterant tam citò dignos apparatus mittere: impediebantur etiam anni tempore, hyeme scilicet.

Ἔμελλον πειρᾶσθαι. Erant belli fortunam periclitaturi.

Κατὰ μικρὰ πολίσματα. In paruis oppidulis. viculis L.V.

Χρόνου ἐγγιγνομένου. Mora interposita.

Ξύνθημα. Signum, tesseræ. ξυνέκειτο supra.

Ἔκπληξιν παρασχόντας. Pauorem incutientes.

Πρὸς λίθων αἰολκήν. Ad tollendos lapides: ad tollenda saxa.

Ἐπὶ τὰ μετέωρα. Ad eminentem partem vrbis se conuertit.

Ἑλεῖν κατ' ἄκρας. Volens eam à summo & constanter occupare, id est, volens eam omnino occupare occupata arce & locis superioribus.

A

Κατ' ἄκρας αὐτὶ τοῦ δι' ὅλου, ἐξ ὁλοκλήρου. nisi κατ' ἄκρας πόλεως αὐτὶ τοῦ κατ' ἀκροπόλεως.

Κατὰ πάντα. πάντῃ, πάντοσε.

Ἐσκεδάννυντο. Discurrebant.

Γιγνομένης τῆς ἁλώσεως. αὐτὶ τοῦ ἁλισκομένης τῆς πόλεως.

Μετὰ τῶν ἐσελθόντων ἦσαν. Coniunxerunt se cum iis qui fuerant ingressi.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι. ἔτυχον γάρ. Forte enim dormiebant. non dixit excubabant; vt carperet eos latenter.

B

Ἀφίξεσθαι γάρ. Docet etiam eos qui à societate Lacedæmoniorum abhorrebant, eosdem fructus esse percepturos, quos ij qui sequuti fuerant eorum partes.

Οὐδὲν χείρους. Haud deteriores propterea, quod illorum amicitiam sequuntur.

Οὐδὲ δοκεῖν ἂν ἧσσον. τὸ ἑξῆς εὔνους. Neque se existimaturū eos minus beneuolos. Sed &c. præsertim cùm periculum fecerint ipsorum Laced.

C

Ἐλύπησε μᾶλλον. Quia frustrati sunt sua spe, atque opinione propulsandi hostis, & retinendæ arcis.

Ἀνακωχῆς. Laxamento malorum, & miseriarum.

Σπονδὰς ἐς τὸν πλείω χρόνον. Pacem diuturniorem.

Ἔχοντας. Transpositum fortasse. ἔχοντας καὶ τὰ ἐν προιζῆναι. &c.

Ἀκολούθους. Complectitur famulos & alios ingenuos, qui amicitiæ gratia solent sequi legatos.

Ὁπόσοις ἂν δοκῇ. Quotcunque placuerit, q. d. siue magnum siue paruum numerum habuerint.

D

Καὶ δικῶν καταλύσεως δηλονότι. De dirimendis controuersiis.

Δίκας τε διδόναι. ἔδοξε δηλονότι.

Εἰ δέ τι ὑμῖν. Quod si nobis aliquid aut æquius aut honestius videtur adeūdos esse Lacedæmoniorum magistratus & docendos.

Οὐδενὸς γὰρ ἀποστήσονται. Nihil enim recusabunt.

Τέλος. Id est, authoritatem.

Ξυγχωροῦσιν. Assentiuntur.

E

Ὡμολόγησαν. Magistratus spoponderunt coram populo, penes quem erat summa potestas.

Ἀντιπάλως δέ. Consequutio postulabat ἀντιπάλως δὲ &c. διασωθείη, νομίζων &c.

Οἱ ἴδνες τῆς παλιννήνης. Est perinde ac si dixisset, imminente certissimo periculo.

Εἰ πείθηται. Vt res ex voto & sententia constituatur. L. V. coniunxit hoc cum sequentibus, sed perperam. Particula εἰ est modestiæ causa posita. αὐτὶ τοῦ ἵνα. Nam de futuro rerum exitu affirmare nemo potest: & qui hoc faciunt, arrogantiæ, & vanitatis crimen subeunt.

F

Οἴσειν. L. V: inferre. F. P. ferre.

Περὶ αὐτοῖν. τῶν Σκιωναίων.

Ἑτοῖμοι ἦσαν στρατεύειν. L. V. in expedito fuerunt. F. P. erant parati animis, id est, volebant statim inferre bellum Scionæis: sed Lacedæmonij moras interposuerunt.

Δίκῃ τε ἑτοῖμοι ἦσαν. Et iudicio volebant de ea disceptare.

G

Ὀργὴν ποιούμενοι. αὐτὶ τοῦ ὀργιζόμενοι. L. P. II. 45. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκούσαντες ὀργὴν μὲν φανερὰν οὐκ ἐποιοῦντο τοῖς Ἀθηναίοις. ὀργισθέντες paulò post.

Ἐδικαίουν. Censebant.

Καὶ τἄλλα ἡσυχάζοντες. Et à cæteris belli partibus abstinentes, ad istam vnam se contulerunt. L. V: cætera omittentes.

Γνώμην ἑτοίμην. Animum propenſum.

Τῶν προδιδόντων σφίσιν. Qui proditionem moliebantur.

Ολίγων ὄντων. Quamuis eſſent pauci.

Καταβιασάμενοι. Superata plebe.

Τὸ καταδηλον περὶ σφίσιν αὐτοῖς. αὐτὶ τὸ σφᾶς αὐτοὺς καταφανεῖς γενέσθαι.

Ολίγῳ ἐς χιλίους. Paulo minus quàm mille, paulo pauciores quàm mille.

Επιχομένους ἥξειν: αὐτὶ τὸ ἔμελλον ἥξειν.

Τὶ πάθη. Id quod euenit.

Διαφερομένων. Diſſentientibus, contendentibus.

Δοκοῦν: αὐτὶ τὸ δοκοῦντος.

Εὐθὺς φοβηθέντες. Subito timore perculſi. τοῖς πανικοῖς. repentini terrores τῷ πανὶ tribuebantur. Liu. pauores Lymphaticos appellat.

Αφανῶς. Incertis cauſis.

Εκπλήγνυσθαι. Pauere, attonitos fieri. αὐτὶ τὸ ἐκπλήσσεσθαι κατὰ τοὺς ἐμβροντήτους.

Οὐδὲ ἔστι πω. αὐτὶ τὸ μονονουχί. καινοπρεπὲς σχῆμα.

Βάρβαροι. Et propterea immanes, & crudeles: ſed hoc attributum vertit in ſuum commodum.

Οἰκείαν. Vobis inſitam, & ideo προσήκει) (ξυμμάχων παρουσίαν.

Καὶ ἀφ᾽ ὧν ἐγὼ εἰκάζω. Et ex iis, quæ ego partim coniectura, partim fama intelligo.

Οἱ γὰρ πολεμίων, ὅσοι πολέμιοι. Quotquot enim hoſtes reuera imbecilles cùm ſint, ſpeciem tamẽ virtutis præ ſe ferunt, hi cùm ad manus ventum eſt, confirmant magis aduerſarios.

Οἷς δὲ βεβαίως. Quibus verò aliqua virtus adeſt, quæ tamen ignoratur, cum iis confligendum eſt audacius: quia, q.d. neſcimus adhuc quantum valeant.

Οὗτοι δὲ τὴν μέλλησιν. Iſti verò ante cõflictum ſunt terribiles.

Η τε διάκενος ἐπανάσεισις. Et inanis illa armorum crepitatio habet nonnullam terroris ſignificationem.

Προσμίξαι δέ. Mutata eſt figura, αὐτὶ τὸ: ſed in conflictu nullum habet vſum apud eos, qui fortiter excipiunt hoſtilem impetum.

Η τε φυγή. Cùm æquè honeſta fuga, atque hoſtium inuaſio illis ſit, virtus dignoſci non poteſt.

Τὸ ἀνδρεῖον, ἡ ἀνδρεία.

Ακινδύνως. Eminus, procul.

Σαφῶς τε. Denique cernitur perſpicuè formido ab eis antè oſtentata re eſſe exigua, viſu & auditu tantùm mouere.

Τὸ προϋπάρχον. Ante conflictum oſtentata, vel extans.

Κατεπείγειν. Vrgere Thucydideum verbum.

Ο ὑπομείναντες. Quam formidinem ingruẽtem, vel hoſtiliter venientem ſi ſuſtinueritis.

Καὶ ὅταν καιρὸς ᾖ. Cùm ſcilicet illi repulſi à vobis infeſtandis abſtinebunt.

Κόσμῳ καὶ τάξει. L.V. cum decore, & ordine. F.P. ſeruata diſciplina militari, ſeruatiſque ordinibus.

Αὖθις ἐπαναγαγόντες. Retro pedem ferentes, pedem referentes.

Ες τὸ ἀσφαλές. In loca tuta.

Επικομποῦσιν. Inani verborum ſtrepitu oſtentant procul virtutem ante conflictum, virtutem ſpecie tenus intentant.

Απειλαῖς. ἡ διάκενος ἐπανάσεισις.

Τὸ εὔψυχον, animi ſtrenuitatem. ὀξέως, præcipites.

Εν τῷ ἀσφαλεῖ. Extra periculum.

Καὶ ἐπ᾽ αὐτοῖς. Fruſtratos docet Barbaros ſua opinione: reiectos enim ab ea manu, quam Braſidas variis locis diſpoſuerat, vt procurreret, & hoſtem imminentem propulſaret, nec non à delectis militibus 300, quos ipſe ſecum habebat: itaque mutato conſilio, partem exercitus reliquiſſe, quæ nouiſſimum Braſidæ agmen carperet: reliquas copias curſu citato contendiſſe, & aſſequutas partem Macedonum fugientium, eos concidiſſe: occupaſſe etiam fauces quaſdam, qua erant Braſidæ copiæ traducendæ, vt eum ibi circunuentum opprimerent. Sed Braſidam, re & diſcrimine animaduerſo miſiſſe manum militum, quæ Barbaros deiiceret de locis ſuperioribus, quę occupauerant, & potitum faucibus, ſaluum, & incolumem tranſiiſſe.

Εκδρομαί, ἐκδρόμους ſuprà, excurſores.

Υφίσταιτο. ſuſtineret, impetum exciperet.

Τῇ τε πρώτῃ ὁρμῇ. Et ad primos eorum impetus reſtiterunt.

Τῇ πρώτῃ. Qui ſolet eſſe vehementior.

Καὶ τὴν ἐσβολήν: Et fauces, quâ patet aditus in fines Arribæi, quæque ſunt anguſtæ inter duos colles, occuparunt.

Προσιόντος αὐτοῦ: cùm itaque aduentantem, vel appropinquantem circunſiſtunt in ipſis anguſtiis, vt interciperent.

Εκκροῦσαι. Deiicere, deturbare.

Την κύκλωσιν σφῶν. αὐτὶ τὸ σφᾶς κυκλωσάμενος αὐτοὶ προσμίξαι.

Προσπεσόντες. Irruentes, inuadentes.

Εν μεθορίοις. Vbi poterant iuuari ab aliqua ſuorum manu.

Ζεύγεσιν. L.V. iuga boum. F.P. plauſtra boum.

Οἷα ἐν νυκτερινῇ. Occurrit ad illud: atqui Macedones abſportauerunt ſuas ſarcinas. imò (inquit) non omnes: nam in eiuſmodi pauore, & fuga præſertim nocturna ſolent aliquot ſarcinæ decidere.

Ως ἀντελάβετο. Vt loca ſuperiora nactus eſt.

Μᾶλλον κατ᾽ ἀσφάλειαν, id eſt, ἀσφαλέστερον.

Υπολύοντες. Soluentes iumenta, quæ abducebãt.

Υποδεῖν, induere calceos) (exuere.

Από τούτου τε πρῶτον. Hinc primum Perdiccas Braſidam hoſtem iudicauit, & à Peloponneſiis alienatus eſt animo. εἶχε μῖσος, concepit odium.

Ου ξυνήθης. Non conſuetum propter Athenienſes, quos oderat.

Τῶν δὲ ἀναγκαίων ξυμφόρων διαναστάς. Sed non adeptus per eos commoda neceſſaria, &c. appellat autem commoda neceſſaria regnum Arrhibæi, quod ſuo adiungere ſtudebat: ſed Braſidas eum adiuuare recuſauit, vide S S, διαναστάς, αὐτὶ τὸ ἀποστάς.

Τιμωρεῖν. Vindicare, iniurias vlciſci Mendæorum.

Εν φυλακῇ εἶχεν. Præſidio tenebat.

Ωσπερ παρεσκευάζοντο. Eo apparatu, & claſſe, quam inſtruxerant.

Βιάζεσθαι. Deiicere, deturbare, vim afferre.

Επιών. Cùm ſubiiſſet.

Δυσβάτῳ. Acceſſu difficilem, vel aſcenſu difficilem.

Ες ὀλίγον ἀφίκετο. αὐτὶ τὸ ὀλίγου ἐδέησεν. καινοπρεπῶς.

Οὐκ

Οὐκ ἀνέδοσαν. Loco non ceſſerunt.

Οὐδενὸς ἐπεξιόντος. Nemine contrà prodeunte.

Ἔτυχε γὰρ ταύτῃ. Fortè enim ad eam partem vrbis erat armatorum agmen.

Ἐπεξιέναι. Erumpere.

Ἐπισπασθέντος. Cum ab eo manu pertractus, ac perturbatus fuiſſet.

Τὴν ἐπιχείρησιν γενέσθαι αὐτοῖς. Impetum iſtum in eos factum eſſe: inuaſionem, aggreſſionem.

Ἄνδρας. τῶν ἡβώντων ἐξῆγον ἄνδρας αὐτῶν. Correctio τῶν ἡβώντων, qui erant puberes: itaque per ætatem non poterant res adminiſtrare, & ea vti moderatione, quæ videbatur neceſſaria.

Τοὺς ἐπιόντας. Eos qui contra veniebant. Annot. qui in illum inuaſerant.

Καὶ μόλις οἱ στρατηγοί. Vix cohibuerunt milites, quin homines etiam trucidarent.

Κατέσχον. τοὺς στρατιώτας δηλονότι.

Καὶ τοὺς ἀνθρώπους.)(Nedum fortunas, quaſi dicat.

Κελεύοντες. Cauſam dicere iubentes, vel cogentes.

Ἐν σφίσιν αὐτοῖς.)(Non Athenas mittentes, quod ſolebat ſociis grauiſſimum eſſe.

Ἐπικαθίστανται φυλακήν. Præſidium impoſuerunt.

Παρεστηκός. αὐτὸ τὸ παρεστηκότος, ῥᾶον προὐχώρει. Oblata verò iſta occaſione, facilius hoc fecerunt.

Σκῦλα. σκῦλον τὸ δέρμα, ὅθεν τὸ σκυλεύειν. σκυλοδέψης, ὁ τὰ σκῦλα, id eſt, δέρματα δέψων, ἢ μαλάττων. Coriarius.

Διαφθαρέντων μέντοι. Cæſis tamen vtrinque multis, dubio adhuc marte nox prœlium diremit.

Ἀγχωμάλως. Et cùm æquo marte pugnatum eſſet. Fit autem hoc ab ἄγχι. Id eſt, prope & ὁμαλὸς, æqualis.

Ἀφελομένης νυκτὸς τὸ ἔργον. Thucydidea locutio. verba ſonant, cùm nox ipſum opus abſtuliſſet militibus.

Τελευτῶντος. Abeunte. L. Valla exitu.

Προσβῆναι. Priuſquam ad muros accederet.

Διεληλύθεσαν. Exierant.

Καὶ ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ. Eo induciarum tempore: vel ac per illud induciarum tempus.

Ἀνέστησαν ἐκ Δήλου. Delo ſummouerunt.

Ὀρθῶς ποιῆσαι. Rectè luſtraſſe.

Ἐνόμισαν. Innuere videtur Thucyd. falſam opinionem, ac ſuperſtitionem quandam fuiſſe.

Οὕτως, ὡς ἕκαστος. Prout quiſque eo veniebat.

Ἐντὸς ποιῆσαι. Complecti, includere.

Ἐβιάζοντο. Premebantur, repellebantur.

Ἐπισπώμενος. Inſequutus.

Ἀπέχων παρασχόντα. Quamuis acceſſiſſet propius ad vrbem 40 ſtadiis circiter. tacitè commendat & diligentiam, & fortitudinem Braſidæ: ſed à contrario ſenſu.

Ὁρμώμενος ἐκ τῆς Ἠιόνος. Motis caſtris ab Dione, quam belli ſedem delegerat. ὁρμᾶσθαι τῷ στρατῷ paulò pòſt.

Πρέσβεις., Quaſi rex, & quaſi ſummam haberet poteſtatem: poterat res agi & tranſigi per literas, poterat per nuntium, adde etiam per vnicum, iam ea erat in Cleone vanitas, vt plures legatos miſerit.

Κατὰ τὸ ξυμμαχικόν. Ex iure ſocietatis.

Καὶ κατεφαίνετο. Vnde omnia perſpici poterant.

Ὥστε. Conſequentia: non erat clam eductu rus exercitum: nunquam mouiſſet inde caſtra eo neſciente: τὸ ἑξῆς, οὐκ ἂν ἔλαθεν ὁρμώμενος τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν.

Τῇ παρούσῃ στρατιᾷ. Non expectatis auxiliis.

Τὸ πλῆθος. Id eſt, paucitatem. σαρκασμὸν habet hoc.

Παρεσκευάζετο. Apparabat, id eſt, euocabat. Hoc eſt, dabat operam vt ſe confirmaret euocatis auxiliis.

Τὸ δὴ ὁπλιτικὸν ξύμπαν. Summa denique agminis armatorum grauiter erat, &c. τέως, tantiſper.

Ἀχθομένων. Cùm moleſtè ferrent otium illud diuturnum.

Καὶ ἀναλογιζομένων. Et reputantibus, latenter innuit nullam fuiſſe authoritatem in Cleone: itaque contemptui eum fuiſſe militibus: vbi verò πειθαρχία deeſt, actum eſt de illis rebus.

Ἢν ἀναγκάζηται. Si prœlium inire cogeretur.

Κύκλῳ περιστάς. Circundans ipſam ingenti exercitu.

Τὴν θέσιν ὡς ἔχοι. Qualis eſſet ſitus.

Κινουμένου. Mouiſſe caſtra.

Ἐπέξοδον οὐκ ἐποιήσατο. Id eſt, nõ eduxit copias, neque eas palàm inſtruxit iuſto prœlio dimicaturus.

Ἐστράτευε. Stipendia merebant.

Ἀ τὸν πολέμιον: οἷς τὸν πολέμιον.

Τοῦ ὑπομεῖναι. L. V. abeundi. F. P. ſubducendi.

Ἐν τῷ ἀνειμένῳ. Dum animis remiſſis, & languentibus ſunt.

Πρὶν ξυστραφῆναι τὴν δόξαν. Colligant, & componant animum. genus locutionis Thucyd. 1. priuſquam coniiciant noſtra conſilia, & ſuſpicentur quid in animo habeamus.

Προσπεσοῦμαι δρόμῳ. Curſu citato in eos irruam.

Ἄνευ ἀνδραποδισμοῦ, ἢ θανατώσεως. Id eſt, οὐκ ἀνδραποδισάμενοι ἢ κτείναντες.

Ἐμοῦ τε δείξω. Et meum exemplum ſequamini.

Τοσαῦτα. Quia pauca: quia Spartanus.

Αὐτὸς) (καὶ μετὰ τοῦ Κλεαρίδα.

Ὡς προείρητο. Vt conſtitutum fuerat: vt ipſe primùm erumperet: Clearidas deinde ſequeretur.

Καὶ ταῦτα πράσσοντος. Dum aciem inſtrueret, tria cerni potuerunt ab exercitu Athen. deſcenſus de Cerdylio Braſidæ: immolatio: inſtructio copiarum.

Φανερά. Erat in conſpectu, perſpici poterat.

Διαγωνίσασθαι. Decernere prœlio.

Τὰ γυμνὰ δούς. Militaris locutio. nudato latere, datis tergis.

Ἡμᾶς οὐ μένουσιν. Eſt perinde ac ſi victoriam conclamaſſet: ſed eſt cauſa pro euentu.

Ἐπὶ τὸ σταύρωμα. τεῖχος μακρὸν ſupra 57. munitionem quam ex altero cornu Strymonis ad alterum duxerat Braſidas.

Πολλὰς ὁδοὺς τραπόμενοι. πάθος.

Οὐκ ἂν ὁμοίως σφίσιν. ἀπαλλαγή. Id eſt, honores tributum iri ei non commodè, & ex vſu ipſorum Amphipolitanorum, neque futuros ei gratos, vt ab hoſtibus tributos, non æquè ſibi ex vſu: quia ſi retinuiſſet eius ſigna, & imagines, & cum coluiſſent incidiſſent in ſuſpicionem Lacedæm.

Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος. Narrat ſupplementum iſtud Peloponneſiorum inſequuta hyeme domum rediſſe.

Καθαιρήσειν. Se depreſſuros, καθαιρεῖν ἀρχήν, τυραννίδα. ſe debellaturos.

Καὶ ἀεὶ περιουσίας οὔσης. Et quia erat perpetua suspicio, ne reliqua seruitia, quæ ad hostes non transierant, nouas res molirentur. περιουσία ἐπὶ κακοῦ, vt ἐλπίς.

Τοῖς ἔξω πίσυνοι. Transfugis, eorum similibus; à quibus scilicet poterant adiuuari ad res nouas moliendas.

Πρὸς τὰ παρόντα πράγματα δηλοῦται. Pro præsenti rerum statu, qui erat turbulentus.

Ξυνιόντας Congredientes, colloquia habentes.

Περὶ τῆς πλείονος χρόνου: Id est, περὶ εἰρήνης πολυχρονιωτέρας. De pace diuturniore.

Ως δὲ τὴν ἐκείνου κάθοδον. Explicat illud ἐν ἐνθυμίαν &c. Territabant Lacedæmonios obiecta religione, id est, quod eum inauspicatò reuocassent.

Παρανομηθεῖσαν κάθοδον. Scilicet factam contra leges.

Καὶ οὐ προδόντων. Idem valet ac neque vi, neque proditione.

Τῷ αὐτῷ τρόπῳ. Supple ἔφασαν ἔχειν τὴν Νίσαιαν, οὐ βίᾳ ψηφισαμένων. τῶν ἄλλων. (&c.

Τούτοις οὐκ ἤρεσκε. Hi enim improbabant compositionem, abhorrebant à compositione.

Καὶ ὤμοσαν. Hic distinguendum, & incisum notandum.

Δύειν δ' εἶναι. Perinde est ac si dixisset, liberum esse oportere aditum immolandi causa.

Μαντεύεσθαι. Consulere oracula. Πρεσβύτερον, θεωρεῖν. Id est, mittere consultores, procuratores.

Ἀδεῶς. Rectè, tutò.

Τὸ δὲ ἱερόν. Totum est, fanum, νεών, pars.

Εἶναι ἔτη πεντήκοντα, αἱ τι τῆς πεντηκοντούτης.

Κατὰ ταῦτα. Siue sint Sparte, siue sint apud ciuitates socias.

Σκιωναίων δέ. Ex hoc loco suspicari possumus odia Atheniensium in istas ciuitates: nam nisi flagrassent odio aduersus eas, non ita cōtendissent istam exceptionem addi in conditionibus fœderis.

Ὅρκους δὲ ποιήσασθαι. Conditio altera, iurandum esse Atheniensibus apud Lacedæmonios, & socias ciuitates in hæc verba.

Τὸν ἐπιχώριον &c. μέγιστον, quod moribus eorum habetur sanctissimum, & religiosissimum.

Δικαίως, καὶ ἀδόλως. Syncerè, & sine fraude.

Πόλει. τῇ ἀκροπόλει. Sic etiam infra.

Ταύτῃ. In iis locis, vel in iis stabulis.

Αἴτιον. προφασιζόμενος, causatus.

Μετὰ πρέσβεων. Cum legatis Chalcidensium scilicet, & aliorum qui à pace abhorrebant.

Ως δὲ αὐτοῖς οὐκ ἐσήκουον Omnia hæc eò spectant, vt æquitas, & synceritas Lacedæmoniorū probetur.

Ὁπίῳ. Ad genus auxiliorum referendum est, terra, mariuè, equitatu an peditatu.

Καταλύειν δέ. Bellum ponere consensu vtriusque ciuitatis.

Ην δὲ ἡ δουλεία. Hinc facilè apparet Lacedæmonios longè meliore conditione fecisse istud fœdus: nam omnes conditiones eò spectant, vt eis caueretur: timebant sibi ab Argiuis, & à Seruitiis: itaque ad vtrumq; istum metum remedium repererunt, & hoc fœderibus inseruerunt.

Εὔορκον. Ius & fas esse, θεμιτὸν εἶναι, ἐξεῖναι, sed Thucydideo more καινοπρεπῶς.

Ἀπέχοντο μὴ στρατεῦσαι. A bello inferendo sibi inuicem abstinuerunt & à vastando agro.

Οὐ βέβαιος. ὑπόπτου δηλοῦται.

Αὖθις κατέστησαν. Ad arma redierunt: bellum renouarunt.

Διεκνίδης Ἀθηναῖος. Quærit fidem & authoritatem suæ historiæ more solito partim à seipso, partim à patria. à seipso, quia erat ex primariis Atheniensium familiis, & ex eo ordine ciuium, qui facilè scire poterat quæ gererentur: præterea quia erat locuples, vt posset sumptus facere, & expiscari veritatem: à patria, quia Athenæ humanitatis, & bonarum artium inuentrices, iustitiæ, ac veritatis cultrices existimabantur.

Κατέπαυσαν τὴν ἀρχήν. Imperio exuerunt: imperium eripuerunt.

Ειπὲ ἐς τοῦτο. Anni autem istius belli huc vsque fuerunt in summa. 27.

Ἔξω τε τούτων. Et præter hæc vtrique peccarunt, id est, fœdera violarunt, & fregerūt in bello Mantinensi, & Epidaurio & aliis.

Ὑποπτῶν. Supra οὐ βέβαιον αἰσχύνη.

Κατὰ τοὺς χρόνους. τὰ θέρη καὶ τοὺς χειμῶνας.

Παρενεγκούσας. παρελθούσας, elapsos.

Ξυμβάν, εὑρήσει Euenisse reperiet.

Ἐχυρῶς. Constanter, non dubiè.

Ἐπεβίων τῇ ἡλικίᾳ. πλεονασμός. Vixi integris sensibus, & vegetis perpetuò. ἀλλ' οἷς τι αὐτῆς παρ' ἐμοὶ καὶ παρὰ τὰ ἄλλων ὅσον δυνατὸν ἀκρίβεια περὶ ἑκάστου ἐπεξελθών.

Καὶ ξυνέβη μοι. Facultas: potui & otium habere, & facilius cognoscere: accidit enim mihi, vt cum patria exularem post præturam quam dux gesseram, & præfueram Amphipoli tuendæ, vel post præturam gestam ad Amphipolim &c.

Καὶ γενομένῳ παρ' ἀμφοτέροις. Itaque cum rebus agendis interfuissem apud vtrosque L. V. at F. P. Itaque cùm apud vtrosque fuissem. πράγματα, Imperium.

Μᾶλλον. Facilius.

Καθ' ἡσυχίαν. Nullis impeditus negotiis.

Τὴν οὖν μετὰ τὰ ἔτη. Ergo controuersias, & fœderum perturbationem post bellum decemnale iam enarrabo.

Τοὺς πρὶν ἐχθίστους. Serebant suspiciones.

Ἐπ' ἐξόδῳ τῷ. Fœdera enim inita cum Lacedæmoniis iam exibant.

Πλεῖόν τι εἰδότας. Modestia, id est, consultius, & sapientius egisse.

Ἐν ἄλλοις. αἱ τι τὰ δὲ τὰ ἄλλα, sed καινοπρεπῶς.

Τοῖν πόλεοιν. ἀττικῶς vt τὼ χεῖρε, τὼ τέχνα. supra, ἀμφοῖν τῷ πόλεε.

Γεγράφθαι. Tribui.

Οἱ πολλοί. πρὸς τὸ σημαινόμενον. Ciuitates pleræque, vel plebs.

Πρόσχημα δὲ ποιούμενοι: προφασιζόμενοι.

Διαφερόμενοι γὰρ ἐτύγχανον. L. V. infensi namque Elei Lacedæmoniis erant propter Lepreum. F. P. casu enim controuersabantur inter se Elei, & Lacedæmonij, vel inter se contendebant.

Λυσάντων. καταλυσάντων vsitatius.

Ἔταξαν. Talētum Olympio Ioui persoluendum quotannis imposuerunt, æquitas Eleorum tacitè commendatur.

Διὰ πρόφασιν τὸ πόλεμον. Causati bellum .i. sumtus bellicos.

Ἀνέντες τὴν ἐπιτροπήν. L. V. omissa disceptatione. F. P. omisso arbitrio.

Εἶναι σπουδάς. Quod est maius.

Ἡσυχία δὲ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους. Cessatio à bello fuit, & libera vltro, citroque commeatio.

Εἰς τὰ ὅμοια σπεύδειν. Eodem properare. i. idē velle.

Τὰ

Τὰ εἰρημένα προσκαλέμενοι. Vt secum inirent societatem.

Τοὺς λόγους ἐπαινέσαντες. Probatis eorũ postulatis: annuentes &c.

Τὸ γὰρ αὐτὸ ἐποίουν. Idem enim agebant. idem sibi proposuerant.

Ἐπ' ὠφελείᾳ. Mutui auxilij gratia.

Οὐ προσδέχονται τὸν λόγον. Non admittunt, non probant eorum consilium.

Πεπεῖσθαι. Adductos esse.

Εἰδέναι ταῦτα. Conscios esse istarum rerum.

Ὥστε οὐδὲ πρὸς ἀθηναίους. Ita vt exclusos se intelligerent etiam ab amicitia Atheniensium. nam nisi amici essent, nunquam his rebus assentirentur.

Εἰ μὴ μείνειαν αὐτοῖς. Si fœdus initum cum Lacedæmoniis, dissolueretur, futurum saltem vt inirent societatem cum Atheniensibus.

Ἐκ τῶν διαφορῶν: ἢ διαφόρων: τὸ ἑξῆς: εἰ μὴ μείνειαν αὐτοῖς αἱ πρὸς λακεδαιμονίους σπονδαὶ ἐκ τῶν διαφόρων. Intelligit controuersias de agro Cynurio, de quo infrà.

Προσφιλέσταθοι. Valet.n.plurimũ gratia, & authoritas ad conciliandas amicitias publicè, & priuatim.

Νέμονται. Tenent, possidẽt αὐτὴν τὴν χώραν γῆν.

Μήτε νόσου οὔσης. Exceptio. nam si alterutra ciuitas aut pestilentia, aut alio morbo epidemico tentata fuisset, intelligebant fore, vt longè deteriore conditione cum aduersaria congrederetur.

Μωρία. Abstractum pro concreto. Δημοσθ. ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἐσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν.

Ξυνεχώρησαν. Assensi sunt iis conditionibus, quibus postulabant.

Ξυνεγράψαντο. Syngrapham fecerunt.

Πρὶν τέλος τι αὐτῶν ἔχειν. Priusquam res conficeretur & extrema manus imponeretur.

Δεῖξαι. Conditiones.

Ὀρθόν. Integrum, non dirutum, & humi stratum, sed erectum, & stans.

Ἐξελελοίπεσαν. Omiserant, non præstiterant.

Χαλεπῶς ἀποκρινάμενοι. Dato responso asperiore: se sc. vindicaturos istas fraudes.

Κατὰ τοιαύτην δὴ διαφορὰν. Cum in eiusmodi dissidio essent.

Κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν. Maiores Alcibiadis erant hospites Lacedæmoniorum Athenis: hospitium istiusmodi auus Alcibiadis renunciauit: ipse tamen Alcib. studebat recuperare.

Ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν. Nisi fassi fuerint.

Οὐδὲν ἀληθὲς ἐν νῷ ἔχουσιν. Nihil sinceritatis habent.

Οὐδὲ λέγουσιν. Aliud ore, aliud corde.

Παραγαγόντες. Introductis.

Δυστυχοῦσιν. Aduersa pressis fortuna.

Αἴτιος δοκῶν εἶναι. Hoc ita intelligendum est, quòd author esset & censeret societatem cum Lacedæmoniis esse ineundam, cùm tamen Lacedæmonij fœdus perfringerẽt, eiusq; conditiones violarent.

Οὐδὲν ἐκ τῆς Λακεδαίμ. Nihil à Lacedæmoniis impetratum, neque de renuntianda societate Bœotiorum, neque de Panacto restituendo integro, neque de Amphipoli reddenda.

Ὑπὲρ, pro. Iam defensionem significat.

Ἑκατόν. ὑπὲρ ἑκατόν.

Ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν. Conditio.

Καὶ κατὰ γῆν, καὶ. Vtrumque imperium complectebantur.

Τῇ στρατείᾳ: τῷ στρατῷ.

Τὸ ἴσον τῆς ἡγεμονίας. Par imperium.

Ἐμμενῶ. Sic enim potius, quàm ἐμμένω legendum. perstabo in societate: seruabo societatem iuxta pacta, & conuenta.

Δικαίως. Ex æquo, & bono.

Τέχνῃ. Fallacia, commentóue.

Ἐπιχώριον. Moribus eorum receptum: alij enim aliud iusiurandum sanctius religiosiusq; existimãt.

Ἐξορκούντων. Adigant ad iusiurandum: vt omnia ritè, & ordine administrentur.

Δημιουργοί. Decemuiratus erat apud Achæos, summus magistratus.

Οὐκ ἀπείρηνται. Non fuerant renuntiata.

Τὸ πρῶτον. Erant enim qui secundum, & tertium vincebant. L. V. primam palmam retulit.

Οὐκ ἐσῆλθον. ἐσέρχεσθαι, εἰσιέναι εἰς τὰς σπονδὰς) (ἐξέρχεσθαι τὰς σπονδὰς, τὰς σπονδὰς εἶναι ἐπ' ἐξόδῳ, 68:9.

Τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν: τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν.

Κατὰ τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως: αὐτὶ τοῦ, ὅτι οὐκ ἐξῆν ἀγωνίζεσθαι. Quia interdictum illis fuerat templo, & ludis.

Εὐθὺς καθισταμένου: εὐθὺς καθισταμένου τοῦ πολέμου. Simul atque condi capta est.

Παρέλαβον. Ergo fidei eorum tradita commendataque fuit.

Ἐπὶ τῷ ῥίῳ τῷ ἀχαϊκῷ. Vt fauces & ostia sinus Corinthiaci teneret, & quodammodo obsideret Corinthios.

Τῆς αἰτίας. Falso crimine.

Τῆς τε κοινῆς. Tum vt otiũ sibi esset à Corinthiis, i.ne Corinthij eos infestare possent, obiecto illis isto quasi propugnaculo. Erat .n. Epidaurus inter Corinthum & Argos, vt essent pacati à Corinthiis.

Καὶ ἐκ τῆς αἰγίνης. ἐδόκει repete.

Ἢ σκύλλαιον περιπλεῖν, αὐτὶ τοῦ ἢ περιπλέοντας τὸ σκύλλαιον βοηθεῖν. Quàm si Scyllæum circumuecti ferrent suppetias.

Ἐπιμφθησαν. πρὸς τὸ οὐδεὶς figuratè effertur: latenter laudat taciturnitatem Lacedæmoniorum.

Ὡς δ' αὐτοῖς. Sed quia sacrificantes pro transitu litare non potuerunt.

Διαβατήρια. Sacrificia, quæ Lacedæmonij faciebant, cum è suis finibus in alienos erant transituri.

Οὐ προὐχώρει. αὐτὶ τοῦ οὐκ ἐκαλλιερεῖτο.

Περιήγγειλαν. Præceperunt, vt in armis essent post mensem insequentem.

Καρνεῖος. Hoc ad μὲν οὖν τὰ est referendum.

Ἱερομηνία. In quo stata sacra apud Dores sunt.

Οὐκ ἔφη τοὺς λόγους. Negauit verba factis respõdere.

Κατὰ θάλασσαν. Cuius imperium erat penes eos.

Παραπλεῦσαι. Transire, præteruehi.

Καὶ εἰ μὴ κἀκεῖνοι. Et nisi illi vicissim Messenios, & seruitia contra Lacedæmonios reuocassent, se existimaturos fœdus violatum. κομιοῦσιν, vt vindicarent sociorum iniurias.

Τῇ λακωνικῇ. Nam erat etiam ἀργολική.

Οὐκ ἐνέμειναν. L. V: peierasse. F. P. violasse fœdus.

Λῄζεσθαι. Vt latrocinarentur.

Καὶ τὰ ἄλλα. πρὸς τὸ σημαινόμενον, χωρία, ἢ πολίσματα, ἢ ἔθνη.

Οὐ καλῶς εἶχον. Laborabant, ὠδῖνον αἱ πόλεις.

Ἐς ὅρους. Quia timebant eorum finibus.

Καὶ κελευσθέν. Consilium Agidos latenter cõmendatur: voluit simul hostes adducere in dubitationem, qua esset irrupturus: simul circumuenire.

Εἶργον. Excludebant vrbe: recludebant.

Καθύπερθεν. Ex locis superioribus.

Ἴππος δὲ αὐτοῖς. Alia difficultas.

Δίκας δοῦναι ἃ δέξασθαι ἐπ' ὁμοίαις. Æquo stare iudicio de controuersiis & criminibus sibi obiectis à Lacedæmoniis.

Ἀθρόον) (διακεκλυμένοις. Paulò pòst διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι.

Γαισραλιά. Quia αὐτοῖς τε οἱ εἵλωτες, Vt ſuprà vidimus.

Ἔχοντες. πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Νομίζοντες κ' ἀκεῖνοι. Exiſtimantes illi quoq; culpa ſuorum imperatorum tam pulchram occaſionem ex ſuis manibus elapſam: hoſtes enim teneri intercluſos, vt euadere non poſſent, iam verò imperatores ſuos cum Agide fœdus feciſſe.

Μὴ ἂν σφίσι ποτὲ καλλίους παρασχόν. αἰτίῳ τῷ παρασχόντος. Nunquam commodiorem opportunitatem oblatum iri: vel cùm nunquam poſthac opportunitas talis futura eſſet ſibi.

Κρίνουσιν τὰς δίκας. Habent quæſtionem de cauſis militaribus.

Προσέθεντο. Crearunt præterea.

Ἀγγελία, ἡ ἐξ ἀποστολῆς πρεσβεία. Nuncius priuatim miſſus.

Καὶ οἷον ἐκ ἀφέστηκαν. Additi ſtimuli vt eos impellerent.

Ἐνταῦθα δή. Tum verò Lacedæ. citiſſimè ſi vnquam antea, & ſummis opibus opem tulerunt Tegeatis.

Ἐγίγνετο. ἡ κέλευσις. π. ἡ βοήθεια δι' ὀλίγου. Id eſt, non dabatur ſpatium, quo longitudinem itineris poſſent ſuperare.

Ἐς λίθου βολήν. Ad iactum lapidis: id eſt, loci ſpatium quantum quis lapidem iaculari poteſt, ergo proximè. ergo res mira fuit, quòd nō conflixerint acies, ſed Lacedæmonij qui videbantur prouocare velle hoſtes, tamen cùm ad eos proximè acceſſiſſent, pedem retulerint.

Δηλοῖ. τὸ ἑξῆς, δηλοῖ τὴν παροῦσαν ἄκαιρον προθυμίαν βουλομένην εἶναι ἀνάληψιν τῆς ἀπαγῆς αἰτιάσεως τῆς ἐξ Ἄργους.

Ἐβούλετο δὲ τὸ ἑξῆς. ἐβούλετο δὲ καταβιβάσαι τοὺς ἐκ λόφου, τοὺς Ἀργείους, καὶ τοὺς ξυμμάχους, βοηθοῦντας ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος ἐκτροπὴν, ἐπειδὰν πύθωνται, καὶ ἐν τῷ ὁμαλῷ τὴν μάχην &c.

Ἐβούλετο. Conſilium ſignificat.

Βοηθοῦντας. Rebus ſuis ſuccurrentes: accurrentes vt prohiberent aquæ curſum.

Ἐπὶ τὴν ἐκτροπήν. A rebus animatis ἡ μεταφορά.

Ἀφεθῆναι. ἡ μεταφορά à captiuis.

Ἐθορυβήθησαν. Perturbati ſunt, meminerant quid accidiſſet Thraſyllo.

Δι' ὀλίγου. Breui diſtantes interuallo, id eſt, propinquos admodum.

Ὑπὸ σπουδῆς. Feſtinanter.

Καθίσταντο. Ad ſua quique ſigna conſiſtebant.

Τὸ δέον. Quod factu opus eſt.

Αἱ παραγγέλσεις. Imperia.

Παρὰ δ' ἅπαν. In latitudinem verò. παρὰ δὲ ἅπαν, τὸ στρατόπεδον δηλονότι. In eius fronte porrecta.

Ἀγχιστίνδας. Amplificatio periculi.

Καθ' ἑκάστους τε: παρεκελεύοντο δηλονότι. Id eſt, alius alium cohortabatur: admonebat diſciplinæ militaris, & inſtituti patrij: admonebat priſtinæ virtutis, quæ teſtata eſſet pluribus.

Ἡγεμονίας. ὁμοίως πολλῆσιν νήσοισιν, καὶ Ἄργει παντὶ ἀνάσσειν.

Ἰσομοιρίας. ἡ διὰ τὰς Γ βασιλείας, ἡ διότι ε μοῖραι πελοποννήσου, λακωνική, ἀρκαδική, ἀργολική, μεσσηνιακή, καὶ ἠλεία.

Καλὸν εἶναι. Pulchrum & decorum eſſe ſibi, nullis ſecundos eſſe virtute. τὸ καλόν. deinde τὸ συμφέρον: in prœlio futuro cum multis ſociis fortiſſimisque viris: Si ſuperauerimus hic Lacedæmonios, firmabimus, atque amplificabimus noſtrum imperium, &c.

Βεβαιοτέραν. Sublatis aduerſariis, qui ſecum de principatu contendebant.

Καὶ μείζω. Vel quæſita aliqua Peloponneſi portione, vel adiuncta ſocietate tali.

Τοιαῦτα παρῃνέθη. Tales cohortationes propoſitæ fuerunt.

Καθ' ἑκάστους τε καί. Id eſt, priuatis & publicis cohortationibus vtebantur: quarum ſumma erat, vt priſtinæ virtutis memores eſſent.

Πλείω: ἡ αἰτία τοῦ μᾶλλον, ἢ πλείω πράγματα. Alludit ad illud Homericum. αἰδομένων δ' ἀνδρῶν πλέονες σόοι, ἠὲ πέφανται.

Προσόδοις. In concurſu, conflictu.

Νόμῳ ἐγκαθεστώτων. Qui inſtituto patrio erant interpoſiti ordinibus.

Προσέλθοιεν. Progrederentur:

Ὁμαλῶς. Æquabilitate, id eſt, conſeruatis ordinibus. itaque adhibet explicationem, ἵνα μὴ διασπασθείη: vt acies diſtraheretur, & laxaretur.

Ξυνιόντων δ' ἔτι. Adhuc concurrentibus aciebus. vel interea dum concurrunt acies. in ipſo concurſu acierum. laudat latenter vigilantiam Agidos.

Μᾶλλον ἐξωθεῖται. Acies ampliùs explicantur. latiùs exporrigitur acies.

Καὶ περιέχουσιν. Et ſuo dextro cornu circumueniunt ſiniſtrum oppoſitum hoſtium.

Διὰ τὸ φοβούμενος. Quia ſinguli milites ſibi metuentes, ſtudent protegere ſuum latus apertum, & nudatum armis: protegunt autem clypeo eius qui ad dextram in acie collocatus eſt.

Τὴν πυκνότητα τῆς ξυγκλείσεως. Denſationem & coniunctionem eiuſmodi facillimè protegi poſſe.

Καὶ ἡγεῖται μέν. Atque huiuſce rei caput & princeps eſt ὁ πρωτοστάτης. αἰτίας, rationis, vel rei.

Προθυμούμενος. Studens, laborans.

Δείσας δέ: αἰτία τοῦ δή.

Ἐσήμηνεν. Imperauit.

Ἐπεξαγαγόντας. Subducta aliqua manu.

Μαλακισθῆναι. Per ignauiam hoc admiſiſſe.

Μὴ δὲ τούτους ξυγκλεῖσαι. Neque eam partem agminis, quam reliquerant inanem concluderent.

Κατὰ πάντα. ὑπερβολικῶς. Vt ſeruiat τῷ ἐπιδεικτικῷ.

Οὐχ ἧσσον: μᾶλλον.

Ἐξέωσαν. Repulerunt.

Τοῖς παρατεταγμένοις. Vt innuat fuiſſe etiam alios non inſtructos.

παρερρήγνυντο. Diſtrahebantur, diſrumpebantur.

Καὶ ἐφ' ἑκάτερα. Et extremæ ambæ partes, τὰ μέρη δηλονότι.

Καὶ ἅμα. Nouum incommodum Argiuorum explicat

Εἰ κατηπείγοντο. Preſſi fuiſſent.

Καὶ ξυνέβη τόν. Altera opportunitas.

Χαρῆσαι ἐπὶ τό. Suppetias ferrent ſuis victis.

Οἱ γὰρ λακεδαιμόνιοι. Lacedæmonij etiam diu atq; acriter pugnant, tantiſper dum hoſtem in fugam verterint.

Πλείστου δὴ χρόνου. Vetuſtiſſimo iam tempore.

Ξυνελθοῦσα. A rebus animatis ἡ μεταφορά.

Αὐτῶν δὲ ἡ περὶ αὐτῶν, ἢ τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν. Certum eorum numerum.

Ἀπέπεμψαν. Remiſerunt.

Αἰτίαν. Infamiam. ἐς τι μαλακίαν, tum nomine ignauiæ.

Βεν-

Βραδυτῆτα. ὅτι μέλληταί. Cunctatores, segnes.

Ἀπελύσαντο. Eluerunt.

Τύχη. Fortunæ culpa.

Κακιζόμενοι. L. V. afflicti. F. P. ignaui habiti.

Προσετάχθησαν. L. V. iussi fuerant. F. P. vt illis ea pars operis attributa fuerat.

Λόγους προὔπεμπον. Id est, præmiserunt, qui de cōpositione agerent, sed tribuit rei quod personę tribuendum erat.

Καταλῦσαι. Abolere, tollere.

Πεῖθειν. Ad inducendum populum validiores erant.

Οἱ τοῖς λακεδαιμονίοις πράσσοντες. Qui pro Lacedæmoniis agebant, qui eis fauebant.

Καθότι. πλεονάζει, ὡς τὸ ὡς.

Ἀντιλογίαις. Disputatione.

Ἐξ ἐπιδαύρου ἐκβῶντας. Egressis ex Epidauro, id est, ἐκ τῆς ἡραίας. ἴσως ἐκβαίντας.

Μὴ ἐθέλωσι. Decedant, id est, si recusent deducere præsidium.

Καὶ ἄντα τὶ λακεδ. Vice versa si Lacedęmonij habent puerum aliquem obsidem, eum restituant.

Συμβατὸν σφισιν λῶ. Locus est corruptus, ita vt emendare eum neque sciam, neque ausim. suspicor tamen id sibi velle Thucydidem. Erat controuersia inter Argiuos & Epidaurios de eo quod Deus Apollo fraudaretur victimis, &c. volebant igitur Lacedæmonij vt Epidaurij iurarent se non fraudasse, oblata formula iurisiurandi ab Argiuis: atq; ita tolleretur controuersia. Hæc est mea coniectura.

Ὅπα καὶ, ἢ ὅπακα. Ea ratione quę videbitur rectissima Peloponnesiis.

Οἱ αὐτοὶ ἄνδρες. οἱ ἐπιτήδειοι.

Τοῦτον μὲν τὸν λόγον. τὸν ξυμβατήριον.

Ἐπιμιξία, commerciū. ἐπιμιγνῶντες ἀδεῶς ἀλλήλοις, supra lib. I.

Ἡ μὲν. εἶναι πεντηκονταετῆ. In annos quinquaginta.

Κατὰ τὰ πάτρια. Patriis institutis, & moribus. ita enim libertas retineri posse existimabatur.

Ἐόντων. ἀττικῶς, vt κλυτὸς ἱπποδάμεια, ἀντὶ τῶ ὄντων.

Αἱ πόλεσι ἴσω ἦν δηλονότι.

Αὐτοπόλιες. θουκυδίδειον ὄνομα, ἀντὶ τῶ ἐλεύθεροι.

Ἐν τοῖς αὐτοῖς. ἐν τῷ αὐτῷ, supra.

Ἀμφίλογα. ἀντὶ τῶ, ἀμφιλογία, ὅ ἐστιν ἀμφισβήτησις.

Αἴ τι. εἴ τι.

Διακριθῆμεν, χρῆναι supple. Disceptandum esse dicebant. has controuersias iudicio dirimendas esse censebant. vel, hæ controuersiæ iudicio dirimantur.

Αἰ δέ τις τῶ ξυμμάχων πόλις. hoc puto esse glossema.

Τὸ δὲ φρούριον: ἀντὶ τῶ ἡ ἄλλη φρουρά. Paulò ante locū significabat τὸ φρούριον.

Ἀναινεωσάμενοι τὰς σπονδάς. πρὸς τοὺς ἀργείους δηλονότι.

Ξυναμφότερα. ξυναμφότεροι potius legendum, vt opponatur τῷ αὐτοὶ οἱ λακεδαιμόνιοι.

Κατέλυσαν. Sustulerunt, euerterunt.

Καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφεῖσαν. Et eas ciuitates quibus præerant, quæ illis seruiebant, dimiserunt, manumiserunt.

Ἐπιτήδεια. E re Lacedæmoniorum.

Οὐκ ἐπιτηδείως ἔχοντα. L. V. res quæ prius ex sententia non erant. F. P. quæ amica antea non erat, id est, οὐκ ὠκειοῦτο. καθίσταντο, constituerunt.

Ἐκ πλείονος: χρόνου δηλονότι. περὶ πλείονος, & est coniungendum cum μετεπέμποντο.

Ἀγγέλων. Hoc suspicor in albo libri positum fuisse ad vocem τῶ πρέσβεων declarandam.

Ἔγνωσαν ἀδικεῖν. Statuerunt populum vim fecisse.

Διατριβαὶ δὲ καὶ μελλήσεις ἐγίγνοντο. Moræ verò, & cunctationes interponebantur. ἀντὶ τῶ, διέτριβον, καὶ ἔμελλον.

Καὶ νομίζων. Et sperans maxima inde adiumenta.

Τειχίζει. Ducit longos muros in mare, vel ad mare vsque.

Πανδημεί. Frequenti hominum manu.

Ἐψεύστο. Fefellerat. quomodo? ἀπάγων, deserens.

Καὶ τὰ λακεδαιμονίων φρονεῖν. Hi fortasse reuocauerant eos, & proditionem fecerant.

Οἱ δὲ μήλιοι. Digressiuncula.

Ἀδικεῖν. A rebus animatis sumpta metaphora.

Ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος. Hic locus si quisquā alius apud Thucydidem est obscurus.

Ὅπως δὴ μή. βαρύτης.

Εἰσάπαξ. Omnino.

Καθ' ἕκαστον τῶ. Et perpetua oratione ne ipsi quidem vtimini: sed ad singula, quæ non placebunt, continuò iudicantes respondete.

Ὑπολαμβάνοντες κρίνετε. ἐναλλαγή, ἀντὶ τῶ, κρίνοντες ὑπολαμβάνετε. τουτέστιν ἀποκρίνεσθε.

Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας. Ordo naturæ hic erat in sententiis disponendis. agamus inter nos de compositione: ratio, quia de salute vestra, totiusque ciuitatis agitur. expolitio: non conuenimus huc, vt suspiciones, quas animo concepimus, aut aliud eiusmodi faciamus: hic erat ordo naturalis & simplex, sed propositiones immutatę sunt, & oratio tractata ἀντιθετικῶς.

Λογιούμενοι. Numeraturi.

Ἢ: μᾶλλον ἤ.

Ἐκ τῶ παρόντων. Propterea, quæ adsunt, quæq; cernitis: bellum, & arma illata per insinuationem intelligit.

Παυοίμεθ' ἄν. Tacebimus, finē dicendi faciemus.

Εἰκὸς μὲν, καὶ ξυγγνώμη. Æquum, & ignoscēdum est, si quorum res in huiusmodi statu sunt cōstitutæ, ij multa & dicant, & suspicentur. veruntamen quia colloquiū istud de salute nostræ Reipub. institutū est, fiat si placet eo modo, quo prouocatis.

Εἰκός. Par est, conuenit.

Ξυγγνώμη, ἀντὶ τῶ ξυγγνωστόν. vt ἀνάγκη pro ἀναγκαῖον.

Τοιῷδε. In tali discrimine. τόπῳ δηλονότι, ab iis, qui in rupe, vel alio loco præcipiti, & periculoso positi sunt, est sumpta metaphora.

Τρέπεσθαι ἐπὶ πολλά: Id est, multa, & varia dicere, ac suspicari.

Ξύνοδος. Congressus.

Ἡμεῖς τοίνυν. Summa: facite deditionem necessariam, nolite disputare, & vestrū ius tueri aduersus potentiores: parete necessitati, & seruite temporibus. nolite (inquā) de iure disputare: nā ne sic quidē causam obtinebitis. Huius rei affert probationes: imperiū, quo potimur, iure partū est: & à vobus, qui parere recusatis, prouocati sumus, & tamē hoc nostrū ius nos missum facimus: itaq; vos etiā nolite vestrum afferre iam, & eo vos tueri.

Οὔτ' αὐτοί. προφάσεις. Neq; ipsi longa oratione, & verbis speciosis persequimur res à nobis pręclarè gestas, & barbaros deuictos, cùm imperiū iure quæsitum est, &c. q. d. imitamini nos.

Μῆκος λόγων. Longam orationem afferemus.

Ἄπιστον. Vobis scilicet qui estis alieno à nobis animo, vel hoc dicit propter ὑπερβολάς, quæ cadunt in genus demonstratiuum.

Οὐδ᾽ ὑμᾶς ἀξιοῦμεν. Et à vobis petimus ne putetis vos persuasuros esse nobis ea, quæ vestri purgandi causa afferetis.

Ἠδικήκατε. Læsistis, violastis.

Τὰ δυνατὰ δέ: ἀξιοῦμεν δὲ ὑμᾶς διαπράσσεσθαι ἐξ ὧν ἑκάτεροι ἀληθῶς φρονοῦμεν. Petimus autem vt ea transigatis, quæ possunt transigi vestra, nostraque opinione. δυνατά: intelligit deditionem. nam ἀδύνατον innuit esse, vt se defendant aduersus Atheniensium potentiam.

Ἐπισταμένους πρὸς εἰδότας: αὐτὸ γὰρ ἐπισταμένων ὑμῶν, ὅτι ἡμῶν. ὅμοια. Quia & vos & nos æquè scimus.

Οὐ δίκαια μέν, &c. Quòd in humana ratione tum de iure disceptatur, cùm inter pares contentio est: cum verò agitur cum potentioribus, illi, quæ possunt imperant, inferiores imperata faciant necesse est, id est, quod homines de suo iure disceptare solent inter pares conditione, aduersus potentiores non ita audent, sed eorum imperata faciunt.

Ἡ μὲν δὴ νομίζομέν γε. Atqui nos præstare existimamus, & vtilius esse (quandoquidem vos præterita æquitate, vtilitatis mentionem facitis) vt ex æquo & bono potius quam summo iure cum minùs potentibus agatis: vos præsertim, quos grauiores acerbioresque pœnæ mansuræ sunt, siquando in aduersam fortunam labamini. ᾗ, ἠθικόν, μὲν δή, ἐναντιωματικός.

Ἀνάγκη γάρ. παρδιόρθωσις.

Παρὰ τὸ δίκαιον. Neglecta æquitate.

Ἀλλὰ τῷ δεῖ. Sed oportet scilicet permittere nobis, qui sumus in periculo constituti, vt æquitate nostram tueamur causam, & omisso summo iure à vobis impetremus quæ cupimus, sed oratio ad locum communem translata est.

Ἀλλὰ καθίστασθαι τὰ εἰκότα. &c. erat consequutio, ἀλλὰ δεῖ δηλονότι.

Εἶναί τινι. Adesse, fauere.

Καί τι καί: καί τινα ὠφεληθῆναί τι, καὶ ἐκ τοῦ τὸ ἀκριβοῦς πείσαντα. Id est, vt aliquem fructum percipiat, si præterito summo iure aliquid persuaserit ex æquo & bono, id est, vtilius vobis fore existimamus si nobis assentiamini, & ex æquo & bono, non summo iure nobiscum agatis.

Τοῦ ἀκριβοῦς. Iam summum ius, ὅθεν ἀκριβοδίκαιον.

Καὶ τοῦτο. τὸ ἀγαθόν. ἴδια) (κοινόν.

Οὐκ ἀθυμοῦμεν τὴν τελευτήν. Finem non expauescimus, id est, nos verò non ita extimescimus, si superati à potentioribus imperium amittamus, vt horremus inferiores, & vectigales ac stipendiarios, &c. ἀθυμεῖν τι, καινόν.

Ἦν ὁ πανσθῇ. Quod tamen (quasi dicat) est dubium, & incertum, etiamsi depressum fuerit: ominatio ex persona Thucydidis.

Οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες. Neque enim extimescendi sunt qui habent imperium, & præsunt aliis. δεινότης. παράδοξος ἔννοια, οὐχ ἁπλῶς ἀλλὰ συγκριτικῶς.

Ἔστι δὲ οὐ πρὸς λακεδ. Quibuscum iam nobis certamen nullum est.

Οὗτοι. ἢ ἐπανάληψιν ἔχει, ἢ μυκτηρισμόν. εἰσὶ ἐπανάληψιν, ἡ διαστολὴ ἔπειτα ἐν τῷ λακεδ.

Ἀφείσθω. Permittatur.

Ὡς δὲ ἐπ᾽ ὠφελείᾳ. Illud verò planum faciemus nos iam adesse tum propagandi nostri imperij gratia, tum vt agamus de Reipub. vestræ salute.

Βουλόμενοι. Volumus enim præesse vobis ita tamen vt vos non pressuri simus impositis vectigalibus, & cupimus vos è vestra, nostraque re saluos esse.

Σκοποῦσι δ᾽ ὑμῶν. Ita ne verò subditi vestro imperio perpendunt æquitatem, vt eodem loco habeant innocentes, quo nocentes?

Οἱ πολλοί. Magna pars.

Κεχείρωνται. Subacti sunt.

Δικαιώματι. Iure, ratione, qua suum ius tueatur, neutros existimant carere ratione probabili: potentia verò illos superesse, nos metu territos eos non aggredi: itaque liberabitis etiam nos isto metu subiecti iam nostro imperio. τὸ ἀσφαλές, τὴν ἀσφάλειαν, incolumitatem.

Εἰ μὴ περιγένοισθε. F.P. Si subigamini. L. V. nisi vincatis.

Ἐν δ᾽ ἐκείνῳ. ᾧ μὴ πολεμοῦσι δηλονότι. Illud verò nonne rectius, & tutius existimatis, si mortales omnes à vobis ipsis non alienetis? nam si bellum omnibus, qui vestram amicitiam non sequuntur, inferatis, existimabunt omnes nobis deuictis, vos etiam contra se ituros esse: atque ita prouocabitis omnes, vt arma contra vos capiant, & Lacedæmoniis hostibus vestris sese adiungant: quod longè periculosius vobis futurum est.

Τῶν δικαίων λόγων. A iuris disputatione.

Εἰ τυγχάνοι ὑμῖν. Si vobis etiam contingat idem esse commodum.

Τοὺς ὑπάρχοντας. Pristinos hostes, Lacedæmonios sc.

Τῷ ἀλογίστῳ. Inconsulto appetitui: ἐπίνοιας. inconsultum affectum appellat libertatis defensionem aduersus potentiores.

Πρόδηλον. Præsens, certum, apertum.

Ἤ που. Summa argumentationis est: Si vos tantum contenditis imperij retinendi causa, socij vitandæ seruitutis, multò magis erit nobis, qui adhuc sumus liberi, enitendum vt libertatem retineamus.

Ὑμεῖς δὲ τὴν παρακινδύνευσιν ποιεῖσθε. Periculis vos ita obiicitis: pericula intelligit amittendi imperij alienatis hominum animis.

Παυσθῆναι ἀρχῆς. Ne imperio spoliemini.

Μὴ πᾶν ἐπεξελθεῖν. Non omnia experiri & nihil intentatum relinquere, priusquam seruiamus.

Οὐ γὰρ περὶ ἀνδραγαθίας. Neque enim de laude certamen est.

Ἀνδραγαθία: μετωνυμία. Strenuitas, & virtus pro laude.

Μὴ αἰσχύνην ὀφλεῖν. Vt turpes futuri sitis.

Ἀπὸ τοῦ ἴσου. Ex æquo, pari conditione, cum paribus.

Πρὸς τοὺς κρείσσονας πολλῷ) (ἀπὸ τοῦ ἴσου.

Κοινοτέρας. Magis communes: similiores, quam pro diuersa vtrorumq; manu, id est, magis communes inferioribus, quàm superioribus, hoc est, scimus nonnunquam inferiores opibus rem gerere secundiùs, quàm faciant superiores.

Καὶ ἡμῖν. Adde etiam quòd in deditione nulla spes est libertatis retinendæ: in sui defensione aliqua spes ostenditur. ἀπὸ τοῦ πράγματος. in vtramque partem.

Τὸ μὲν εἶξαι. Hîc ego distinguo meliore sensu, vt sit amplificatio à iactura libertatis statim futura.

Μετὰ δὲ τοῦ δρωμένου. Id est, sin resistamus, & vim propulsemus, relinqui adhuc spei aliquid libertatis retinendæ. consecutio postulabat: τὸ δ᾽ αἰτιῆναι: sed mutauit figuram παραπλέξαι.

Ελπὶς δὲ κινδύνῳ. Id eſt, iis ſperandũ eſt qui habent aliquas opes, & aliquid potentiæ: qui verò de ſumma fortunarum periclitantur, & potentia longè inferiores ſunt, ſicuti vos eſtis, iis verò minimè ſperandum eſt. ſpes enim eiuſmodi maxima eis incommoda, & calamitates inuehit.

Per anticipationem monet nè patiantur ſe in eas anguſtias redigi.

Οἷς παρόν. Debuerat eſſe, οἷ παρὸν αὐτοῖς, &c. ſed breuitati ſtudet Thucydides.

Καθίστανται. Conferunt ſe.

Τὴν τύχην. Cuius beneficio, q.d. vos habetis opes iſtas, & potentiam. μετὰ βαρύτητος, querelam habet tacitam aduerſus fortunam.

Τῇ μὲν τύχῃ. Quod ad fortunam attinet.

Ανάγκην ἔχουσαν. ἀντὶ τοῦ ἀναγκασθῆναι. Coactam, adductam, ſi nulla alia re, ſaltem cognatione, & pudore.

Καὶ οὐ παντάπασιν. Iunge cum ſuperioribus πιστεύομεν.

Τῶν μέν. Interpunctio non ſuo loco poſita affert interdum plurimum difficultatis: tolle moleſtam diſtinctionem, & ſenſus erit apertius.

Ηγούμεθα δέξῃ. πλεονασμός. τὸ ἑξῆς τὸ τε θεῖον ἄρχειν σαφῶς διὰ παντὸς οὗ ἂν κρατῇ.

Οὗ ἂν κρατῇ. Quorum eſt potens.

Καὶ ἡμεῖς. Encomium iuris naturæ, quod eſt æternum & perpetuum. Cic. pro Milone.

Δρῶντας ἄν. ἀντὶ τοῦ δρᾶσαι.

Καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον. Tranſitio. reſpondent iam ad illud, Lacedæmonij nos non deſerent.

Τῆς δὲ λακεδαιμονίων δόξης. ἕνεκα δηλονότι.

Τὸ ἀπειρόκακον. Simplicitatem, imperitiam rerum duriorum. carpit Lacedæmonios, vt φιλαυτοτάτους.

Πρὸς σφᾶς αὐτούς) (πρὸς τοὺς ἄλλους. Erga ſeipſos, non tamen erga alios vtuntur virtute, vel colunt virtutem.

Πολλὰ ἄν τις. ἔμφασις. Libidinem, auaritiam, ſuperbiam, &c.

Προσφέρεσθαι πρόσθεν, ὁ προσφέρεσθαι τινί. Vti aliquo.

Ξυνελών. Quamuis multa quis eis obiicere poſſit, illud tamen in ſumma verè dixerit, eos dignitatem in voluptate, æquitatem in vtilitate ponere.

Καίτοι. Hæc particula collectiua eſt iam, itaque iſtiuſmodi mens, & conſilium non facit pro veſtra inconſulta ſalute.

Αλόγου. μετωνυμία. Tribuit ſaluti temeritatem & inconſultam rationem, id, quod erat tribuendum ipſis Meliis.

Τῷ ξυμφέροντι. τὸ ἑξῆς μὴ βούλεσθαι καταστῆναι ἀπίστους, &c. περὶ: μηλίους. ἀπίστους, infidos.

Ωφελίμους. Amplificando opes eorum, & amicitias.

Οὐκοῦν οἴεσθε. Eſt perinde ac ſi diceret, ſi putatis Lacedæmonios moueri vtilitate, deſinite ſperare eorum auxilia. nam ea demum eſt ſolida vtilitas, quæ eſt coniuncta cum incolumitate: at Lacedæmonij nunquam laturi ſunt vobis auxilia ſine periculo: ergo vitandi periculi, & incolumitatis retinendæ cauſa nulla vobis auxilia ferent.

Αλλὰ καὶ τοῖς κινδύνοις. Imò etiã exiſtimamus eos ſuſcepturos pericula noſtri cauſa, & habituros materiam hoc ita faciẽdi. Putamus enim illos exiſtimaturos nos eſſe erga ſe fideliores, quàm erga alios.

Τὸ δὲ ἐχυρόν. Refutant illud, τὸ πιστότεροι, & βεβαιότεροι. incolumitas eorũ qui bella ſuſcipiunt, non ſpectatur beneuolentia, & fide eorũ pro quibus bella ſuſcipiunt, ſed ſpectatur opibus, & potentia eorũ.

Δυνάμει τῶν ἔργων. Potentia rerum gerendarum, id eſt, ad res gerendas.

Αλῆψις. Prehenſio.

Επῆλθεν. Inuaſit.

Οὐ τρέψεσθε. Non confugietis, id eſt, non alligabitis tuendi veſtri iuris cauſa.

Πρὸς δὲ τοὺς ἥσσους. Hoc additũ vt admoneant Melios ſe fore modeſtos erga eos.

Ην μιᾶς πέρι. Quam in vna anchora cõſtitutam, id eſt, in vnica iſta veſtra deliberatione. eſt enim ἐπεξήγησις illud ἐς μίαν βουλήν.

Μετεχώρησαν ἐκ τῶν λόγων. Diſceſſerũt ex colloquio. λόγων μετωνυμία, contentum pro continente.

Κατὰ σφᾶς αὐτοὺς γενόμενοι: Id eſt, ſoli, egreſſis illis ſequebatur, vt Melij ſoli relinquerentur. à conſequenti antecedens.

Διαλυόμενοι ἤδη ἐκ τῶν λόγων. Cùm è colloquio iam digrederentur.

Σαφέστερα. Certiora.

Πλεῖστον καὶ σφαλήσεσθε. Grauiſſimè labemini.

Καὶ ὅσα πλεῖστα ἠδύναντο χρήμασιν. Et quamplurimũ alium commeatum pecunia comparatum.

Πλεύσαντες. Tranſmiſſo mari.

Απειροι. τὸ μέγεθος. Ignari plerique magnitudinis inſulæ.

Σικελίας γάρ. Sicilia enim poteſt circumiri à naue oneraria ſpatio circiter octo dierum.

Ων εἴρηται ὑπὸ ψεῦδος. Hoc ita dicit, vt vitet quæ de iis fabuloſè ferebantur.

Αρκείτω δέ. Sufficiant quę poëtę de eis ſcripſerũt, & quæ quiſque de ea gente ſentit.

Ομοροι τοῖς σικανοῖς. ἀντὶ τοῦ ἴσχυς τῶν σικανῶν.

Προσξυνῴκησαν δὲ αὐτοῖς. His accolæ acceſſerunt.

Τηρήσαντες τὸν πορθμόν. Id eſt, obſeruato vento vt fretum traiicerent.

Τηρήσαντες. L. V. ratibus obſeruato cùm ventus poſuiſſet freto. F. P. obſeruato vento, &c. vel obſeruato freto, cùm ventus ſecũdus flabat. eſt enim ſpatium viginti ſtadiorum.

Ελθόντες δὲ ἐς τὴν σικελίαν. Digreditur, & referens pedem aliquantulum, demonſtrat cauſam cur Sicani partem occidentalem inſulæ tunc tenuerint. docet ingentes copias externas in Siciliam appuliſſe, & egreſſas in inſulam Sicanos prœlio viciſſe, atq; ita eos in eam partem meridionalem compuliſſe.

Ποιήσαντες. Fuerunt authores.

Καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς ὤκησαν ἔχοντες. Et vberrimas ac feraciſſimas quaſque partes illius agri retinentes coluerunt.

Επεὶ διέβησαν. Ratio. nam longè ante Græcos in inſulam tranſmiſerant.

Ωκουν δὲ καὶ φοίνικες. Docet qui præterea barbari tenerent inſulam Siciliam, & vnde venerint.

Εμπορίας ἕνεκεν. Vt negotiarentur cum Siculis.

Αυτοί. ἔμφασιν habet. nam niſi aliqua virtus in eo illuxiſſet nunquam eum ducem coloniæ deducendæ delegiſſent, ſibique præfeciſſent.

Αὐτόθεν. ἐκ τοῦ στρωγίλου, ſcilicet digreſſas.

Υπὸ αὐτῶν. τῶν λεοντίνων. καὶ καθηγησαμένου. Carpit eos tacitè, qui proditorem delegiſſent.

Μεγαρέας. αὐτὴ τὸ ἐπὶ μέγαρα. Μέγαρα, vt & Naxus, erat deleta Strabonis temporibus.

Πρὶν ἢ ἀνάστασιν. ἐπιμβολή. Farcit narrationem, παρεμβολή.

Τὰ χαλκὼν. Sua scilicet, quæ erant Dorica.

Κύμης. Italicam intelligit iam, de qua. Virg. lib. 6, 119. *Et tandem Euboicis Cumarum allabimur oris.*

Ξυγκατανειμάμενοι τὴν γῆν. Partiti sunt inter se agrum.

Ἱκανά. Satis pecuniæ, id est, magnam pecuniæ vim. Sed διὰ ταπεινώσεως.

Ὧν ἀκούοντες. Quæ cum audirent sæpius Athenienses tum ex ipsis Egesteis, tum ex eorum fautoribus atque patronis decreuerunt, &c.

Ἀνεκόμισαν. Absportarunt. L.V. frumenta & aliquot boum paria absportarunt. F. P. frumenta absportarunt imposita plaustris, quæ secum adduxerant.

Ἄγοντας &c. Hoc membrum est omissum à L. V. qui decendiales inducias habebant cum Atheniensibus.

Καθότι. Quomodo, quemadmodum oporteret: quomodo iste nauticus apparatus esset celerrimè conficiendus, & decernēda quæ ducibus ad istam expeditionem necessaria videbantur.

Η μὲ ἐκκλησία ἥδε. Coacta est hæc concio de nostro apparatu, id est, καθότι χρὴ τὴν παρασκευήν, &c. vt supra: qua ratione classis quam celerrimè instruatur, & res ad istam expeditionē ducibus necessariæ subministrentur.

Ἐκπλεῖν. Exire, enauigare, cursum dirigere.

Περὶ αὐτοῦ τούτου. τὸ ἐκπλεῖν δηλονότι.

Εἰ ἄμεινόν ἐστιν. Vtrum expediat classem mittere.

Ἀλλοφύλοις. Quia Egestæi non erant cognati, vt Leontini, & erant barbari.

Καίτοι ἔγωγε. Atqui ego propterea & honorem gero, ac imperium obtinebo. quasi dicat: quamquam non mei commodi causa, sed vestri facio.

Καὶ πρὸς μὲ τοὺς τρόπους. Quanquam intelligo meam orationem non tantum ponderis, & authoritatis apud vos esse habituram.

Καὶ μὴ περὶ τῶν ἑτοίμων. Neque iis quæ certa sunt, & iis, quæ incerta, & dubia videntur periclitari.

Ὡς δὲ οὔτε ἐν καιρῷ. Quòd autem neque tempestiuè festinetis, neque obtineri possint facilè res eæ, ad quas aspiratis, hoc iam docebo.

Ἐπαγαγέσθαι. Attrahere.

Ἔχειν τι βέβαιον. Rata & firma fore: aliquid firmitudinis habitura.

Ἡσυχαζόντων. Si ab armis abstineatis.

Οὕτω. εἰρωνεία.

Καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων. Hic virgula distinguo, vt sit sensus: ita enim quidam ex nostris, atque ex aduersariis rem transegerunt.

Ἐνθένδε: Alcibiadem designat, qui legatis Lacedæmoniorum imposuerat, & Niciæ ipsi.

Καὶ τῶν ἐναντίων. Cleobulum, & Xenarem Ephoros designat, qui belli cupidi, per fraudem & ipsi egerant, vt fœdus frangeretur. L.S.

Ἀξιόχρεῳ δυνάμει. Copiis non contemnendis à creditoribus & debitoribus, ἡ μεταφορά.

Ἐκ τοῦ αἰσχίονος. ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ καλῷ, ἐν δὲ τῷ ἐκείνων ἀπρεπεῖ τὸν πόλεμον αὐτοῖς ἀναβάλλεσθαι.

Δίχα. Distractas opes nostras.

Ὧν περὶ νῦν σπεύδομεν. Id quod nos iam vrgemus.

Καὶ πάνυ ἄν. Vel libentissimè.

Οὓς πρὸ πολλῶν. Quorum societatem sibi adiunctam antea maximè cupiebant.

Ὥστε χρή. Itaque nobis perpendenda, considerandaque ista sunt: neque suspensis & incertis nostris rebus pericula subeunda, & noua imperia quærenda priusquam pristinum nostrum constabiliamus.

Κατὰ τὰς ἠπείρους. Asiam, & Europam intelligit, in qua vtraque erant ciuitates sociæ Atheniensium, quæ dubiæ fidei esse videbantur.

Ὀξέως. Præcipitanter.

Ὑφ' ὧν δέ. A quibus autem iam pridem violamur propter rebellionem factam sine causa, eos verò vlcisci cunctamur adhuc.

Ὡς γε νῦν ἔχουσιν: Id est, liberi) (καὶ εἰ ἄρξειαν αὐτῶν. οἱ Συρ.

Νῦν μὲ γάρ. Nunc enim facilè venient, vt gratiam Lacedæmoniorum aucupentur: at in alio rerum statu non est consentaneum eos nobis arma illaturos esse.

Διὰ τὸ αὐτὸ. τρόπου δηλονότι, τῷ αὐτῷ τρόπῳ. Sed figura variata.

Ἡμᾶς δέ. Nisi veniamus eò, erimus formidabiles: sin veniamus aut contemnemur, aut præter contemptum etiam cladem accipiemus.

Δείξαντες τὴν δύναμιν. Ostentatis opibus, quod est, quasi dicat, summa leuitatis, & vanitatis.

Δι' ὀλίγου. Continuò, mox.

Ἔτι καὶ νῦν. Saltem nunc: nunc etiam.

Σφήλαντες ἡμᾶς. Labefactatis nobis.

Τὸ σφέτερον ἀπρεπὲς εὖ θήσονται. Suam ipsorum deleant ignominiam. ἡ μεταφορά ab iis, qui corporis turpitudinem veste contegunt, & occultant.

Ὥστε καὶ χρήμασι. Ita vt & hominum numero, & vectigalibus aucti simus: at his omnibus pro nobis, non pro barbaris, &c. est vtendum. L. V. vt æquum sit nobis augeri numero, & pecuniarum & hominum. non est assequutus sensum germanum.

Καὶ ταῦτα. Hæc autem χρήματα, καὶ σώματα sunt pro nobis impendenda, non &c. φυγάδων, qui Troia profecti sunt.

Τῶνδε. δεικτικῶς, habet contemptum. ἐπικουρίας δεομένων, mendicorum, quasi dicat.

Οἷς τό, τε ψεύσασθαι. Quorum interest mentiri speciosè, suas scilicet opes amplificando, & inflatius prædicando.

Καὶ τῷ τοῦ πέλας κινδύνῳ. Consecutio postulabat hoc, & periculis alterius suam rem feliciter gerere, & re benè gesta, verba tantummodo aliis dare, nullam habere gratiam iis, qui optimè de illis meriti sunt, vel accepta clade, socios & amicos secum euertere.

Λόγους μόνον. ad ψεύσασθαι καλῶς est referendum.

Μὴ ἀξίαν. Correctio, & ἀξιοπιστία.

Νεώτερος ἐς τὸ ἄρχειν. Impar adhuc per ætatem imperio.

Θαυμασθῇ. Suspiciatur, colatur, ambitionem eius designat.

Μὴ δὲ τούτῳ ἐμπαράσχητε. Neque huic permittatis, vt periculis publicis priuatum quærat splendorem.

Τὰ μὲν δημόσια. Rempub. lædere. rem priuatam absumere.

Καὶ τὸ πρᾶγμα. A re: bellum esse arduum, & quod adolescens sustinere, tractaréque facilé non possit.

Δυσέρω-

Δυσέρωτας εἶ).Perditè amare,& afflictari ac vexari amorum suorum absentia.

Γνόντας. Intelligentes appetitu paucissima geri feliciter,plurima prouidentia.

Ἀλλ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Sed pro patria, quæ maximum omnium superiorum subit iam periculum, ferre contrarias sententias, ac discernere, &c.

Τὰ αὑτῶν νεμομένους. Sua colentes, suas quoque controuersias inter se componere: q. d. qui commoda, & fructus insulæ Siciliæ percipiunt, iidem etiam incommoda ferant,quę oriuntur ex eorum controuersiis.

Παρὰ γλῶ) (διὰ πλάγους.

Ξυμμάχους ποιεῖσθαι, ἐκείνους δηλονότι, οἷς κακῶς μὲν πράξασιν. Et in posterum ne societatem cum illis ineamus (sicuti consueuimus) quibus si bello premantur, auxilia mittamus, si ipsi laboremus, nihil ab eis auxilij impetraturi simus.

Νομίζεις. Existimans nihil periculi inesse huic rei, si iterum rogaris sententias, si fortè illud reformidas. Hinc possimus colligere periculosum fuisse, si qua de re plebiscitum fuisset factum, de ea iterum populum reuocare ad suffragia. Hoc enim videbatur nil aliud esse quàm plebiscitum rescindere, & populi potestatem abolere, irritamque facere. Itaque confirmat senatus principem, & facit ei animum: nullum (inquit) est periculum.non enim clàm, & subdolè, sed palàm & coram vniuersa plebe publicæ vtilitatis causa hoc es facturus. νομίσας,ἀντὶ τοῦ,καὶ νόμιζε.

Τῶν δὲ ἀθηναίων. τὸ ἑξῆς. οἱ μὲν πλεῖστοι παριόντες. Id est, progredientes ad dicendam sententiam.

Στρατεύειν παρῄνουν.Suscipiendam expeditionem censebant.

Ἐνῆγε.lib.2.de Acharnensibus.ἐνῆγεν τὴν ἔξοδον μάλιστα.vrgebat,instigabat.

Τὰ πολιτικά.Non in re priuata.

Διαβόλως.Criminosè.

Καὶ μάλιστα.Potissimum autem,quia imperij erat cupidus.

Δι' αὐτοῦ.τοῦ στρατηγῆσαι,δηλονότι.

Ὠφελήσειν. Se amplificaturum rem priuatam pecunia simul & gloria.

Ὅπερ καὶ καθεῖλεν. ἐπιφώνημα. Id quod postea rempub. Atheniensium potissimum euertit.

Καὶ τῆς διανοίας. τὸ μέγεθος δηλονότι.

Ὧν ἔπρασσεν. ἐν ἐκείνοις ἃ ἔπρασσεν καθ' ἓν ἕκαστον ἐν ὅτῳ γίγνοιτο. ἐν ὅτῳ, quancunque in rem sese dedisset.

Καὶ προσήκει μοι. λαμπρότης.

Ἀνάγκη γάρ. Hinc enim mihi exordiendum est. ἐπιδιόρθωσις.corrigit se, tum quia mutauit ordinem in respondendo, tum quia inflatius de seipso loquitur.

Καθήψατο. Pupugit. καθάπτεσθαι, ita attrectare, vt rem attrectatam offendamus.

Καὶ τἆλλα παρεσκευασάμην.Et cætera apparaui pro eo,ac decebat victoriam.περιπλοκή.victoria fuit insignis; ergo & sumptus, in accipiendis iis, qui me adibant gratulandi causa, & in reditu fuerunt insignes.

Φύσει. quia κατ' ἡσίοδον. καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ φθονεῖ, καὶ τέκτονι τέκτων.

Καὶ αὐτὴ ἰσχὺς φαίνεται. Ipsa quoque specimen potentiæ sunt.

Καὶ αὐτή. ἀντὶ τοῦ, καὶ αὐτά.

Ὅς ἂν.ἐκείνους,ὅς ἄν.

Ἐφ' ἑαυτῷ. Propter seipsum, id est, propter suas virtutes, &c. λαμπρότης. sed methodo modestiæ, & ἀναλλαγῇ προσώπου castigauit insolentiam iactationis. οὐκ ἄδικον,minus valet,quàm δίκαιον.

Ἐπεὶ καὶ ὁ κακῶς πράσσων. Siquidem nemo in æquam partem calamitatis venit, cùm potentes calamitatibus premantur, id est, si potentes premũtur grauiùs calamitatibus, quàm plebeij, æquum est, vt etiam secundis rebus emineant, & extent inter plebeios.

Οὐ προσαγορευόμεθα. ταπείνωσις. Ne salutamur quidem,id est,despicimur,contemnimur.

Τίς αὐτὶ τοῦ, ὑμεῖς ὁ δῆμος. Plebs patiatur se despici à fortunatis,& beatis.

Ἐν τῷ ὁμοίῳ.ὁμοίως.Offendamus,si qua accidat offensio.

Καὶ ὅσοι. ὁ καὶ ἐπεξηγηματικός. Qui aliquo splendore, alicuius rei gerendæ splendore antecellunt.

Ἐν μὲν τῷ κατ' αὐτοὺς βίῳ. Dum viuunt.

Τοῖς ὁμοίοις. Potentibus, qui sunt eiusdem ordinis.

Ξυνόντας. Quibuscum viuunt.

Τῶν δὲ ἔπειτ' ἀνθρώπων. Posteris autem admirationem.

Τισι.Correctio,consequentia pro antecedentibus. λαμπρὸν, καὶ καλὸν σχῆμα.

Ὡς οὐ περὶ ἀλλοτρίων. Non quasi de alienigenis, & spuriis,aut iis,qui vixerint flagitiosè,sed vt de suis, & qui præclaras res gesserint.

Ὧν ἐγὼ ὀρεγόμενος. Quas virtutes dum ego affecto,& sequor,& propterea priuatim celebris sum, an rempub. deterius quoquam ciue administrem iam videte.

Ἡ ἐμὴ νεότης.εἰρωνικῶς. Pro grauitate,quæ præter naturam adesse existimabatur. quia homines ea ætate nondum callent rerum vsum.λόγοις) (ὀργῇ.est perinde, ac si dixisset, dictis, & factis. L. V. atque fidem vindictæ faciendo persuasit, vt neque nunc de hac ætate pertimescant. quid sibi velit, non video.sensus igitur est, & vt re ipsa,vel factis confirmauit, ita vt non sit vobis extimescenda ista ætas mea.

Μετ' αὐτῆς.τῆς νεότητος, καὶ ἀνοίας,consecutio erat,& καλῶς φρονεῖ.

Ὁ, τι δὲ ἕκαστος.τὸ ἑξῆς, ὅ,τι ἕκαστος οἴεται λαβὼν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ οἰκήσειν ἄλλην γῆν, ἢ ἐκ τοῦ πείθειν λέγων, ἢ μὴ κατορθώσας στασιάζων, Id est, quicquid autem vnusquisque sperat se posse ex ærario rapere, si possit dicendo persuadere,si non possit,seditionem concitare,atque ita solum vertere,id comparat.

Ἢ στασιάζων, ἢ μὴ κατορθώσας, ἀντὶ τοῦ μὴ πείσας,στασιάζων ἄλλην γῆν οἰκήσειν.vel ἢ στασιάζων,ἢ μὴ κατορθώσας,οἴεται οἰκήσειν, &c.

Οὔτε λόγου ἀκροᾶσθαι. Neque rectè monentes vnanimi consensu audire.ἐναλλαγὴ,res pro personis.

Οὔτε ἐς τὰ ἔργα. Neq; ad res gerendas concordes, se conuertere.

Κοινῶς. μιᾷ γνώμῃ, συνώνυμα.

Ταχὺ δὲ ἄν. Facilè autem facturas singulas ciuitates deditionem, si quid quod non displiceat proponatur.

Καὶ μὴν οὐδὲ ὁπλῖται. Præterea non tanta manus militum grauiter armatorum neque illis est. Consecutio, neque Græcis, vt sit argumentum à maiori: Si Græci non habent, multò minus Barba-

ri; sed mutata est figura.

Διεφάνησαν. Compertum est.

Ηελθμσω. ὑποτύπωσις.

Εψευσμένη μέγιστον αὐτούς. Quæ plurimum eos fefellit.

Εξ ὧν ἐγώ. Quantum ego fama accipio.

Οἱ γὰρ πατέρες ἡμῶν. Maiores enim nostri, quum hos ipsos hostes, quos hic futuros nobis prædicat Nicias, dum nos suscipimus expeditionem in Siciliam, prætereaque Medos hostes haberent, tamen imperium, quod habent compararunt non aliis rebus, & rationibus, quàm iis, quas nunc habent: opibus scilicet maritimis.

Καὶ νῦν. Nunc etiam Peloponnesij multò minus sperant se posse nos superare: multò minus confidunt suis aduersus nos opibus. cur ita? quia scilicet nos aucti potentia, illi non ita. sed fac eos etiam auctos, tamen poterunt illi quidem terra irrumpere in nostros fines, & nocere, sed mari nihil poterunt.

Εἴ τι καὶ πάνυ. ἐξ ὑποθέσεως, ἢ πλαστὸν σχῆμα. Et si benè firmi sunt.

Αποκνοῖμεν. Recusemus desidia quadam.

Σκηπτόμενοι. Causantes, tergiuersantes. ὅτι δηλονότι ἐκεῖνοι ἡμῖν οὐκ ἐβοήθησαν.

Χρεών. ἀναγκαῖον, vel, oportet.

Επειδὴ ξυνωμόσαμεν. ἀπὸ τοῦ δικαίου.

Οὐ γὰρ ἵνα δεῦρο ἀντιβοηθῶσι. Interpretatur fœdus: non ea conditione initum est fœdus inter nos, & illos, vt quemadmodum nos illis, ita nobis illi mittant auxilia, sed vt infestantes illic nostros hostes, eos remorentur, quin huc contra nos veniant.

Φιλοκρινοῖεν. Delectum habeant.

Καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν. Neque licet nobis arbitratu nostro moderari nostrum imperium, sed necessitati parendum est.

Ταμιεύεσθαι. Statuere, διοικεῖν. ἡ μεταφορὰ à quęstoribus, vel à promis-condis: hi enim pro vectigalibus, quæ reponunt in ærarium, promunt pecuniam ad sumptus faciendos: & promæ-condæ pro rebus esculentis & poculentis, quas in penuario condiderunt, promunt, & distribuunt familiæ.

Ες ὅσον βουλόμεθα ἄρχειν. Quousque propagandum est nobis nostrum imperium, vt eos imperij terminos, quos volumus definiamus.

Επισκεπτέον. Spectandum. τὸ ἥσυχον, ἡ ἡσυχία.

Υπάρχοντες, præsentem rerum statum.

Καὶ οὐκ ἀγαπήσαντες. Non contenti otio, & quiete, qua fruimur, sed bellum nouum suscipiamus.

Καὶ ἅμα. τὸ ἑξῆς, ἢ τῆς ἑλλάδος πάσης ἄρξομεν τῷ εἰκότι ἕνεκα τῶν ἐκεῖ, &c.

Τὸ ἀσφαλές. Vt rectè possimus bellum suscipere.

Απραγμοσύνη τῶν λόγων. ἐναλλαγή. ἀντὶ τοῦ ὁ λόγος ὁ ἀπράγμων, id est, quæ proponit nobis otium. tranquillitas orationis.

Καὶ διάστασις τοῖς νέοις. ἀντὶ τοῦ τῶν νέων, καὶ τῶν πρεσβυτέρων. Inuidiam struit Niciæ, quasi seditionis authori.

Αμα νέοις. Noua ratio concordiæ describendæ: nam ea demum est in ciuitate concordia, cùm quilibet sexus, ætas, ordo ciuium, vnum idemque sentit.

Καὶ νομίζετε. Id est, existimate reipub. potentiam positam esse in ciuium concordia.

Τρίψεσθαι. ἀντὶ τοῦ κατατρίψεσθαι.

Εγγηράσεσθαι. Fore vt consenescat.

Αγωνιζομένην δέ. Certantem, bella administrantem.

Προσλήψεσθαί τι. Futurum, vt vsu & experientia proficiat quæsituram, adiuncturam sibi vsum.

Ξυγγιγνώσκω. Facit fidē tacitè suæ sententiæ. q. d. rectè sentio, vos idem sentitis.

Μὴ ἀπράγμονα. Id est, negotiosam.

Καὶ τῶν ἀνθρώπων. Id est, & eas respub. conseruari maximè, in quibus concordia seruatur, etiamsi leges & instituta earum sint deteriora.

Ωρμημένους. Alacres, & cupidos belli istius suscipiendi.

Ξυνενέγκοιμεν. Opto equidem, vt fœlix, & faustus sit eius euentus: eum habeat successum ista deliberatio, quem volumus, & cupimus.

Επὶ δὲ τῷ παρόντι. Ergo quod optauit, respiciebat futurum.

Οὔθ' ὑπηκόους ἀλλήλων. Neque parentes alterius imperio sunt amplæ, & potentes: sunt liberæ. ergo magno est opus apparatu, tum aduersus magnitudinem earum potentiæ, tum ad oppugnandam earum libertatem.

Ως ἐν μιᾷ νήσῳ. Correctio. non sunt tam multæ, vt in continenti, sed vt in vna insula multæ sunt.

Αὐτόθεν δέ. ἐμφατικῶς. quasi dicat, non sunt spetanda nobis aliunde auxilia, cùm eò peruentum fuerit: sed nisi hinc adducamus, malè nobiscum agetur.

Καὶ οὐκ ἐν τῷ ὁμοίῳ. Neque eodem modo, eadem conditione estis eò venturi, qua facitis hic, cùm alicui arma infertis.

Εν τοῖς τῇδε ὑπηκόοις. Facultas. cùm bellum geritur inter ciuitates, quæ parent vestro imperio, facilè potestis euocare hinc inde auxilia; petere cōmeatus, & impetrare: in Sicilia non ita. hic est germanus sensus.

Ξύμμαχοι ἦλθετε. Leniore, & honestiore locutione, rem grauiorem, & turpiorem indicat: quasi Athenienses bella mouerent iure societatis, non auaritia, & ambitione pulsi.

Τῶν χειμερινῶν. Correctio. hyeme enim impeditur magis nauigatio aduersis tempestatibus.

Νομίζετε. Suspicamini. hoc ἀπὸ τοῦ Θουκυδίδου.

Πλεῖον. ἀντὶ τοῦ εἰ μὴ. μὴ μόνον αἱ ἄπαντα λόγον παρασκευὴν) (ἀλλὰ καὶ, &c.

Ην σφάλωνται. Si propositum non teneant) (κατορθοῦν.

Εἰ δὲ πλείω εὐτυχῆσαι. Et adhuc plura feliciter administrare.

Από τῶν εἰκότων. Quantum coniecturis assequi possumus, vel vt videtur rationi consentaneum.

Ο τι ἐλάχιστα παραδοὺς ἐμαυτὸν τῇ τύχῃ. Id est, quamtutissimè & optimè munitus.

Ταῦτα γάρ. ἐπιδιόρθωσις. ἡ λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος. Quid igitur tu tui causa hos ingentes apparatus suades? non mei tantùm sed etiam reipublicæ causa.

Ο μὲν Νικίας. Hæc Nicias, ratus aut mole apparatus se deterriturum Athenienses, aut saltem si cogeretur gerere imperium, se ita rectè profecturum.

Τῶν πραγμάτων. τῆς παρασκευῆς.

Τὸ μὲν ἐπιθυμοῦν τοῦ πλοῦ. Ardorem expeditionis.

Ωρμηντο. Incitati sunt.

Ξυν-

Εὖ τε γὰρ. Nam & sapienter consuluisse visus est.

Καὶ ἀσφάλεια. αὐτὶ τῆς καὶ ἀσφάλειαν. Et præsidiū vel ingens ita fore.

Ὡς ἢ καταστρεψομένοις. Quasi essent potituri rerum illarum, vel certè nullum subituri periculum.

Οὐδὲν ἂν σφαλεῖσαν. αὐτὶ τῆ οὐδὲν ἂν σφαλείσης ἀτυχῶς.

Τοῖς δ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ. Iis verò qui erant ætate integra, & militari, quod auebant peregrinas regiones spectare, & noscere. ἡλικία κατ' ἐξοχὴν, ætas militaris.

Αἴδιον μισθοφορὰν. Vt Romani agrum diuidebant.

Διὰ τὴν ἄγαν τῶν πλειόνων ἐπιθυμίαν. Propter nimiā pluris habendi cupiditatem. τὴν πλεονεξίαν iam ita vocat καινοπρεπῶς.

Ἡσυχίαν ἦγε. Hiscere nō audebat, non resistebat, tacebat.

Προφασίζεσθαι. Causari, tergiuersari, L.V.

Διαμέλλειν. Cunctari, moras nectere.

Τοῦτο γὰρ ἐκπλεῖ. Res enim mali ominis esse existimabatur belli istius initio, & coniurationis, rerumque nouarum suspicionem afferebat. οἰωνὸς, nomen medium, modò alitem significat, & eam propriè quæ vescitur carnibus; modò augurium, siue triste, siue lætum, εἰς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης.

Ξυνωμοσία &c. Coniuratio ad res nouandas, & statum popularem euertendum.

Καὶ αὐτὰ ὑπολαμβάνοντες. Ea verò crimina accipientes, qui erant inimici acerrimi Alcibiadis, amplificabant, & vociferabantur, hæc patrata fuisse libertatis euertendę causa: Virg. lib. 12. *Accepit vocem lacrymis Lauinia, matris.*

Οἱ μάλιστα. Qui maximè infensi erant Alcibiadi, id est, acerrimi inimici.

Ἐμποδών. Ratio: quòd eos impediret quin principem locum obtinerent in administranda Republica.

Ἐπιλέγοντες τεκμήρια. Afferentes argumenta.

Ἀρχήν. Hinc etiam patet ambitio Alcibiadis.

Αὐτοῦ ἀπόντος. Prouidentia Alcibiadis commendatur.

Καὶ ὅτι σωφρονέστερον. Et sapientius esse non emittere se tanti exercitus imperatorem, si modò esset affinis tanto crimini.

Ὅτι δῆμος. Veriti etiam ne populus languidius ageret, habita eius ratione.

Ξυνεστράτευον. Venerant socij futuri eius belli.

Καὶ μὴ κατασχεῖν τὴν ἀγωγήν. Neque impediendum quin proficisceretur. ἡ ἀναγωγὴ ἐγίγνετο. αὐτὶ τῆ ἀνήγοντο. soluerunt.

Οἱ μὲν ἐπιχώριοι. Partitur turbam.

Καὶ μετ' ἐλπίδος, &c. Inter spem, & metum.

Καὶ μᾶλλον αὐτοὺς ἐσῄει τὰ δεινά. Et pericula magis in mentem veniebant in præsentia.

Ἐλάσσων. Numero inferior.

Εὐπρεπὴς τε. Vt sua nauis & decore præstaret & celeritate.

Καὶ ἁμιλληθὲν πρὸς ἀλλήλους, &c. Et qui inter se magno studio certauerant armorum, vestitusque elegantia.

Ὥστε. ἐν ἐκείνῳ ᾧ. Trierarchus in naui. ἵππαρχος, in equitatu. λοχαγὸς ἐν τῷ λόχῳ, &c.

Καὶ ἐς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας. τὸ ἑξῆς, καὶ εἰκασθῆναι ἐπίδειξιν μᾶλλον τῆς δυνάμεως, καὶ ἐξουσίας ἐς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, ἢ παρασκευὴν ἐπὶ πολεμίους. Existimatam fuisse ostentationem potius opum, & potentiæ.

Τόλμης τε θάμβει. Stupenda audacia.

Ὄψεως λαμπρότητι. Et splendore, atque magnificentia spectaculi.

Καὶ ὅτι μέγιστος. Et quia nauigatio suscepta est lōgissimè ab agri domestici finibus, & spe maximarum rerum adipiscendarum.

Εὐχὰς δὲ. αὐτὶ τῆ δή.

Κοράσαντες. Ιλ. α. 10. Κοῦροι μὲν κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο. Νεύμησαν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσσι.

Ἐπιβάται. Propugnatores, defensores nauium. παραιβάται, in curru.

Ἐπὶ κέρως. Longo ordine, non exporrecta fronte aciei. nautica locutio. ὁ τρόπος.

Τοιοίδε λόγοι. Tales sententiæ.

Περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ ἐπίπλου. αὐτὶ τῆ ἀληθοῦς ἐπίπλου.

Καὶ γιγνώσκω. Et intelligo eos, qui aut narrāt, aut referunt, quæ minus videntur credibilia, non solùm non persuadere, sed etiam stultos existimari, verumtamen non territus propterea abstinebo: quia persuasum habeo me certiora, exploratioraque esse dicturum.

Ὡρμῶνται ἐφ' ὑμᾶς. Bellum vobis inferunt, quod vehementer admiramini.

Πρόφασιν μέν. Honesta præscriptione) (τὸ ἀληθές.

Ἡγούμενοι. Ratio probabilis. si Syracusas, arcem Siciliæ totius obtineamus, facilè etiam obtinebimus reliquas partes.

Ἀφρακτοι. Imparati.

Εἰ δέ τῳ καὶ πιστά. Quòd si fide digna scilicet dixero.

Οὐδ' ὅτι μεγάλῳ στόλῳ. Nec propterea erunt inutiles, & formidabiles, quòd maximo apparatu nos inuadunt. βίαιον.

Ἀλλὰ πρός τε τοὺς ἄλλους Σικελιώτας πολὺ ἄμεινον. Imò satius hoc ita futurū nobis est. sic enim facilius cęteri Siculi nobiscum conspirabunt ad propulsandam hostium potentiam.

Ξυμβήσεται. Modestia.

Πολὺ ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν. Suscepta expeditione bene procul à suis finibus. παρὰ ἀναλογίαν. αὐτὶ τῆ πάντες.

Ὄνομα. 2. Æn. 68.—*Et nos aliquod nomenque, decusque,*
Gessimus.——

Καὶ περὶ σφίσιν αὐτοῖς. Quamuis culpa sua non ab hoste superati, ac profligati fuerint. ἡ μεταφορὰ ab iis, qui altero pede in alterum impingentes, non in lapidem, aut trabem, labuntur.

Τοῦ Μήδου πολλὰ σφαλέντος. Quia Medi multa errata præter opinionē admiserunt, dum putant, & prædicant se bellum inferre vni tantùm ciuitati.

Παρὰ λόγον. Præter opinionē suam scilicet. L.V. quum Medus, tanquam qui contra Athenas, plerumque iniquitate fortunæ malè pugnasset. F. P. quoniam Medus multa peccauit præter opinionē, dum prædicat se vnam ciuitatem nempe Athenas bello petere.

Τά τε αὐτοῦ. Vrbanas copias intelligit, quæ sunt hoc ipso in loco.

Τοῖς μέν. Pristinos amicos, & socios confirmemus: nouos adiungamus. σικελοὺς intelligit iam eos, qui venerant ex Italia.

Ἐς τὴν ἄλλην Σικελίαν. τοὺς ἐλύμους. Qui occidentale latus Siciliæ tenebant.

Ἢ ξυμμαχίαν ποιώμεθα. Aut socios nobis eos adiungamus, aut illud impetremus, ne hostem iuuēt suis opibus.

Δοκεῖ δέ μοι. Existimo etiam satius esse mittere legatos Carthaginem.

Οὐ γὰρ ἀνέλπιστον. Nam ne illis quidem est dubitandum, id est, nam res eorum quoq; agitur. L. V. non enim fide carebit hoc apud illos. ἐλπὶς in malam partem nunc accipitur.

Τάχ' ἂν ἴσως. Commoratio ἠθική.

Ἐν πόνῳ εἶεν. Fore in periculo, laboraturos.

Ὅθεν. αὐτὶ τοῦ οἷς. εἰσὶ γὰρ τὰ νεῦρα τοῦ πολέμου.

Σικελιῶται γάρ. Summa est, nam si velimus, omnes Siculi; sin minus quamplurimi, conspirare, & diducta instructaque classe, obuiam hosti venire in Apuliam vsque, eum certè terrebimus.

Δῆλον ποιῆσαι. Declarare, demonstrare.

Ἢ τοὺς ἐκείνους πραγωθῆναι. Quàm de transmittendo mari Ionio.

Καὶ ἐς λογισμὸν καταστήσαιμεν. Et cogemus eos hæc considerare. consilia hostium κατὰ τὸ εἰκὸς explicat. cogemus eos considerare nostra commoda, sua incommoda.

Ἐκ φιλίας. Hîc est distinguendum virgula, vt sit sensus: nos bellum gerere procul à nostris finibus, & tamen in vrbe amica, & socia: sequitur enim ὑποδέχεται γὰρ ἡμᾶς τάρας.

Τὸ δὲ πέλαγος αὐτοῖς. Incommoda hostium.

Χαλεπὸν δέ. Exponit difficultates eius nauigationis tam longæ.

Διὰ πλοῦ μῆκος. Propter itineris & nauigationis distantiam, spatium. παρασπάσθαι accidens quasi oblata casu & fortuna.

Εἰ δ' αὖ τῷ ταχυναυτοῦντι. Quòd si habito delectu ea parte classis, quæ est celerior, cursum ad nos dirigat, etiam sic facilè eos superabimus remigio defessos, si pugnam non recusemus: sin recusamus, habebimus Tarentum, quo nos tutissimè recipiamus. ἡ πραγματικὴ στάσις hoc postulat, id est, istam diuisionem, aut cum omnibus impedimentis venient hostes, aut relinquent impedimenta post se, ipsi expedito agmine venient: ad vtramq; partem opponit remedium.

Παραπλεῖν. Præteruehi. L. V. abire.

Ἀποκλειομένους. Impeditos.

Καὶ τοὺς προεπιχειροῦντας. Et homines magis horrent eos, qui priores ex improuiso adoriuntur, quàm eos qui significant hostibus aggressuris se paratos esse ad vim propulsandam.

Ἰσοκινδύνους ἡγούμενοι. πρὸς τὸ σημαινόμενον οἱ ἄνθρωποι ἡγούμενοι. Existimantes se pares fore in discrimine, id est, pares esse.

Ἐπιμάχεσθαι. περιθέσθαι δηλονότι.

Καὶ παρασχεῖν. δεῖ supple.

Ἐν τῷ ἔργῳ τῇ ἀλκῇ. In prœlij ardore.

Τὸ δ' ἤδη προκαθιστάναι τὰς παρασκευάς. Illud autem maximi vsus esse, si ante prœlium nos muniamus, & ita comparemus vt rectissimè hostem excipiamus.

Μετὰ φόβου: νομίσαντας ὡς ἐπικινδύνους.

Τῆς δ' ἀξυνεσίας. Imprudentiam miror, quòd non intelligant sua consilia, & dolos patere satis. ὡς μὴ εἰδότων, βαρύτης, εἰρωνεία.

Δεξιότεια, id est, λογίζοιντο.

Τὴν δ' ἡμετέραν πόλιν. ἐπιδιόρθωσις. Quid aio totam Siciliam?

Κούφαις. Expeditis.

Τοσοῦτον πλεῦσαι. Tantum cursus conficere.

Οὓς ἐγὼ οὐ νῦν πρῶτον. Vocat in suspicionem Hermocratem à vita, & moribus.

Οὐ πρὸς τοὺς πολεμίους πλείονας. κοινοπρεπῶς. πλείονας ἐμφυλίους, ἢ πρὸς τοὺς πολεμίους.

Τυραννίδας δέ. Nimiam potentiam principum ciuitatis criminosè sic vocat verbo inuidioso.

Ὧν ἐγώ. τὸ ἑξῆς, ὧν ἐγὼ παραιτοῦμαι μὴ περιϊδεῖν γενέσθαι ποτὲ ἐφ' ὑμῶν. ἀξιοπιστία. Nostra ætate, q.d. nam quod ad futuras attinet, ego mortalis non potero præstare.

Ἀλλὰ καὶ ὧν. ἀλλὰ ἕνεκα ἐκείνων ἕνεκα, ὧν βούλονται μέν, &c. Id est, ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας ἕνεκα.

Εἴπερ καὶ μή. τὸ ἑξῆς περιπέσοιτό τις προφυλαξάμενος. Si modò liceat vitare periculum adhibita cautione, & vigilantia. persona incerta pro certa.

Καὶ δῆτα. ἀληθινός, καὶ ἐνδεδεμένος λόγος. Bilem & impatientiam dicentis indicat, dum ex abrupto, & sine aliqua præmunitione orditur.

Οὐ πρακτικόν. αὐτὶ τοῦ, insanum, & violentum esse, sed καταπληκτικός.

Ἀπαλλαγῆτε. Missos facite.

Αὐτοί. πρὸς τὸ σημαινόμενον, ταῖς ἀγγελίαις. Videbunt verine an falsi sint.

Ὡς ἔργα δυναμένοις. Quasi idem valeant, ac facta: quia voluntas interdum plectitur perinde atq; factum: vt supra, τὸν γὰρ ἐχθρὸν οὐχ' ὧν δρῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας προαμύνεσθαι χρή.

Φυλασσομένη. Sibi cauenti.

Τοῦ κοσμηθῆναι τὸ κοινόν. Si respub. instruatur.

Καὶ τρία μέρη νείμαντες. Et classe in tres partes distributa, trifariam distributa.

Ἐν ἑκάστῳ ἐκλήρωσαν. In singulis sortiti sunt, id est, singulis partibus sortitò ducem præfecerunt.

Ἀναπλέοντες. L. V. pariter nauigarent. F. P. soluentes, &c. ἀναπλέειν, ἀνάγεσθαι, ἀναφέρεσθαι) (καταπλέειν, κατάγεσθαι, καταφέρεσθαι.

Προστεταγμένοι. Attributi suo quique duci, κατὰ πόλιν, singulis agminibus.

Πρὸς τἆλλα. Ad alios vsus, ad alias res.

Ἐξετάσεις ὅπλων. Recensentes peditatum, equitatumque. ἐπεξέτασιν ποιεῖσθαι supra, ὅπλα) (ἵπποι, αὐτὶ τοῦ τὸ πεζόν, καὶ τὸ ἱππικόν: sed ὅπλα est pars firmior peditatus.

Οὐ τἆλλα μέν. Alias pecunias, quas fuerant polliciti, nullas esse: triginta tantùm talenta apparere.

Μεγάλην τὴν ἔκπληξιν. Ingentem stuporem, & admirationem afferebant Atheniensibus.

Πολλὴν τὴν αἰτίαν εἶχον ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Graue crimen sustinebant apud milites.

Ἀναθαρσοῦντας τῇ γνώμῃ. Confirmatos animis, colligentes se ex pauore. L. V. resumpta per consilium audacia.

Προσδοκία. In malam partem iam, προσδέχονται supra.

Τελευτήσαντος. πλευτᾶν τὸν βίον esset plena locutio. πλευτὴ τοῦ βίου, mors dicitur, καὶ πλευτὴ ἐλικιώδους. quanquam πλευτὴ finem cuiuslibet rei in genere significat. πλευτᾶν τόδε, aliâs αὐτὶ τοῦ conficere, absoluere. ὅμηρος ὀδυσσ. β. ταῦτα δέ τοι μάλα πάντα πλευτήσουσιν ἀχαιοί. πλευτῶν etiam pro tandem. τελευτῶν εἶπεν, ἢ ἔλεξεν, &c.

Πρεσβύτατος. Argumentum πολιτικόν. Quia regna & hæreditates ad maximos natu filios iure veniũt, passim hoc cerni potest nostris etiam temporibus: in Gallia in primis.

Ὡραιότητι ἡλικίας. Forma ætatis. ætatem iam κατ' ἐξοχὴν intelligit adolescentiam.

Κατα-

Καταγορεύει. Defert. ἐξαγορεύειν, quæ etiam sine capitis periculo euulgamus. καταγορεύειν, quæ cum periculo, κυρίως.

Ερωτικῶς. More amatorum.

Περιαλγήσας. Ingenti dolore concepto.

Ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης ἀξιώσεως. Pro authoritate, & opibus quas habebat. erat enim ἀνὴρ τῶν ἀστῶν μέσος.

Εν τρόπῳ δέ τινι. Sed locum & tempus obseruabat, vt eum clàm contumelia afficeret, quasi istud non propterea ageret. Neq; L.V. neque Annot. hunc locum satis commodè verterunt. ἀφανεῖ est coniungendum cum sequentibus verbis ὡς οὐ διὰ τοῦτο. vt sit sensus, qui locus non erat daturus suspicionem, contumeliam illam propterea fieri. hoc ex sequẽtibus patet, vbi contumelia declaratur, qua tyrannus Harmodium affecit.

Διεκόσμησαν. Exornarunt, publicis scilicet & priuatis ædificiis, templis, fontibus, porticibus, &c.

Εν ᾧ οὐ πρότερον. L.V. cùm in ea re iam pridem exercitatus esset. F. P. cùm imperitus esset imperij tractandi: cùm exercitatione, & vsu rerum gerendarum careret, id est, cùm per ætatem nondum rerum vsum teneret.

Τοῦ πάθους τῆ ξυντυχίᾳ. Id est, aduerso isto casu.

Τὴν πρᾶξιν. Res pro persona.

Εἰς τὸ ἔργον. Ad facinus.

Καὶ ὡς εἶδόν τινα. Casum narrat dubium, & occasionẽ cur Harmod. & Aristoch. Hipparchum potius quàm Hippiam tyrannum oppresserint: suspicati sunt rem detectam. cur ita? quia viderunt quendam ex coniuratis cum Tyranno colloqui familiariter.

Ην δὲ πᾶσιν εὐπρόσοδος. λύσις τοῦ ἀντιπίπτοντος. quia οἰκείως dixit, ideo subiicit, erat facilis cuilibet ad eum aditus.

Η τυραννίς. ἀντὶ τοῦ, ὁ τύραννος.

Εἴποθεν. Siquid præsidij alicunde sibi paratum cerneret mutato rerum statu, id est, si qua reperiret præsidia, quibus vti posset, si fortè regno pelleretur.

Υπάρχουσαν. Existere, paratum sibi esse.

Αριστεύσαντος τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ. Qui dignitate princeps fuit inter Græcos suorum temporum.

Οὐκ ἤρθη νοῦν. Non elata est animo.

Ες ἀπαιδαλίην. In vim, & contumeliam.

Σίγειον. Oppidum in agro Troiano. & σιγεὰς ἄκρα, promontorium ibidem.

Καὶ ὡς αὐτῶν. L.V. tanquam. F.P. ob hanc rem irasceretur. τὸ ὡς νῦν παρέλκει ἀττικῶς.

Αξιόλογοι. L.V. splendidos viros. F.P. viri clari, & dignitate, authoritateque prædíti.

Ενταῦθα ἀναπείθεται. Docet iam Thucydides vnum ex iis, qui erant in carcere, & qui maximè affinis erat culpæ, adductum fuisse vt impunitate impetrata, & seipsum, & alios indicaret: atque ita paulatim sedatam fuisse illam perturbationẽ Reipublicæ.

Λαβὼν τὸ σαφές. Percepta, cognita veritate, vt ipse putabat.

Επανεῖπον ἀργύριον. Præmia proposuerunt iis, qui eos interfecissent.

Προσδοθῆναι αὖ ἡ πόλις. ἐδόκει supple.

Καὶ τινα μίαν νύκτα κατέδαρθον. Et nocte quadam excubuerunt. καταδαρθεῖν, cubare, dormire. κυρίως, in pellibus. Virg. lib. septimo:

Cum tulit, & cæsarum ouium sub nocte silenti,
Pellibus incubuit stratis.

Et paulò pòst de rege Latino:

Atq; harum effultus tergo, stratisq; iacebat,
Velleribus.———

Θεραπεύοντες τὸ, τὸ μὴ θορυβεῖν, &c. Id est, cauentes ne exercitus tumultuaretur, & ne hostes nacti occasionem ex eiusmodi tumultu aliquid incommodi, ac detrimenti darent exercitui.

Καὶ πολεμίους. Aliud verbum subaudiendum συλληπτικῶς, non μὴ θορυβεῖν. itaque cauentes ne hostes sumerent animos, aggrederentur castra, atque ita incommodo afficerent.

Εχων. In sua potestate habens.

Επὶ διαβολῇ. Post criminationem. accusator enim valet multum, quia priore loco dicit: multò plus si absente reo struat criminationem arbitratu suo.

Τέως. Tunc, in præsentia.

Τὰ χρήματα. Pro tota classe, vel pro sexaginta nauibus accipiendum. nam quas miserant Athenas cum legatis suis, eæ erant menstruum tantum stipendium.

Πόλισμα. L.V. vicum. oppidum F.P.

Καὶ ἐπειδὴ πλέοντες. Placet repetere ista pauca, quia in his explicandis antè mihi ipse non placui, & illud ἐφαίνετο est durum admodum. reddebat rationem Thucydides, cur Syracusani etiam apparerent se vt irent contra Athenienses. Videbatur enim vix credibile, eos, qui præclarè secum actum iri existimare debuerant, si hostes ingruentes propulsare, & se, atque vrbem defendere potuissent, eos, (inquam) ire obuiam hostibus, atque adeo eos prouocare. Quia igitur parũ verisimile videri poterat, afferebat varias rationes Thucydides, vt hoc faceret probabile. Prima ratio fuit: deposuerant iam metum, & trepidationem illam primam abiecerant, quoniam hostes non accesserant, ita, vt ipsi primò existimabant. Secunda ratio: intercessit tempus, quo paulatim animos collegerunt, & quotidie magis ac magis confirmati sunt: has rationes suprà vidimus: iam adnectit alias: non solùm (inquit) hostes non accesserunt ad vrbem, sed etiam recesserunt potius ad remotiores partes insulæ mare Tyrrhenum, & occidentem versus: præterea Hyblam, quam oppugnauerant, capere non potuerant: ob istas itaque (inquit) causas paulatim eos contemnere cœperunt, & efflagitabant à ducibus, vt se aduersus eos ducerent.

Εφαίνετο. ἐφαίνοντο ἀπὸ puto legendum esse: alioqui admodum dura fuerit figura. τοῦ, πρὸς τὸ σημαινόμενον.

Κατεφρόνησαν. Ratiocinabantur à minori sic: Si Hyblam expugnare non potuerunt, quæ nullo modo nobiscum comparanda est, ergo opes eorum planè contemnendæ sunt, & vix nostrum impetum sustinere poterunt.

Οἷον δὴ ὄχλος φιλεῖ. Pacatis rebus, & tranquillis esse insolentior, cùm absunt pericula, adest fiducia.

Ιππεῖς τε. Legendum est. addit aliud signum insolentiæ plebis: mittebant equites nonnullos ad castra Atheniensium, exploratum quid hostes agerent. Hi cùm alia probra (inquit) in eos ingerebant, tum illud irridentes percontabantur: venissẽntne vt sibi sedes quærerent, an vt Leontinos in suas restituerent.

Ει ξυνοικήσοντες. An incolæ insulæ futuri secum.

Αγιγνώσκοντες. Narrat duces Atheniensium co-

gnita fiducia, & insolentia Syracusanorum, ex ea re cepisse consilium, quo facilè hostes fefellerunt, & portum ingressi vrbem Syracusas subierunt, & nullo impediente castra loco peropportuno muniuerunt. hoc stratagema pluribus explicat. Mittunt virum quendam Catanæum sibi fidum, hostibus non suspectum ad Syracusanos: is docet Athenienses intra vrbem pernoctare, castra eorum, quæ erant extra vrbem, deserta esse: si veniát Syracusani certa & statuta die, Catanæos portas vrbis clausuros, cæsuros ipsos Athenienses, naues incensuros, Syracusanos facilè castris potituros: missum se narrabat à certis ciuibus Catanæis, qui erant noti Syracusanis, & qui fauebant rebus eorum. Habita est fides nuntio. veniunt Syracusani cum summis opibus Catanam. Athenienses interea cognito per exploratores eorum aduentu, soluunt inde sub noctem, & Syracusas aduolant: nullo impediēte portum, & locum castris opportunum capiunt: atq; ita Syracusanis imposuerunt. Hæc est summa, sed explicat consilia ducum, cur clā stratagemate potiùs, quàm aperto marte agendum cum Syracusanis censuerint.

Ὅτι πλεῖστον. Quàm longissimè.

Δυνηθέντες ἄν. ἀντὶ τοῦ δυνηθῶσι ἄν.

Καὶ εἰ. ἀντὶ τοῦ εἴτε.

Τοὺς γὰρ ἂν ψιλούς. τὸ ἑξῆς, τοὺς γὰρ ἱππέων τῶν συμμαχούντων, &c. βλάπτειν ἂν μεγάλα τοὺς ψιλούς, &c.

Εἶναι ἐν διανοίᾳ. ἀντὶ τοῦ διανοεῖσθαι.

Ἀναλαβόντες. Collectis.

Ὑπὸ νύκτα. Ne ab hostibus cernerentur.

Μετὰ τοῦ θαρσεῖν καὶ ἐς τὰ ἄλλα. Adiuuante fiducia, quam conceperant aliis de causis, & deliberatione iam facta.

Ἐς τὰ ἄλλα. Aliis in rebus: in virtute sua, in contemptu hostium, in eo quòd Hyblam expugnare nequiuissent.

Ἤδη σφ. Facultas, & occasio.

Προεῖπον πανδημεί, &c. Id est, præceperunt Syracusanis, vt frequentibus copiis ad eam expeditionem se appararent. Militaris locutio.

Ἐς τὸν κατὰ τὸ ὀλυμπιεῖον. χῶρον, αἰγιαλόν, λιμένα, aut aliud eiusmodi subaudiendum.

Καὶ οἱ ἱππῆς. Interim Syracusani equites, qui primi Catanam peruenerant.

Ἀνήχθη. Soluit.

Ἀποτετραμμένοι. Reuersi, regressi.

Ἐβοήθουν. Suppetias ferebant.

Μακρᾶς οὔσης τῆς ὁδοῦ αὐτοῖς. Erat enim longum iter illis faciendum. hoc additum ab authore, vt probabile faceret, datam fuisse facultatem Atheniensib. loci capiendi, & castra muniendi.

Καθῖσαν. ἐκάθισαν puto legendum.

Καὶ ἐν ᾧ. Id est, bene munito, & natura, & artificio, ita vt ab equitatu infestari non possent, prœliū inire nisi vellent non cogerentur.

Σταύρωμα ἔπηξαν. L. V. cancellatimque confixis naues prætexuerunt. F. P. quid sibi velit non intelligo. vallo eas muniuerunt. πηγνύειν σταύρωμα, figere vallum, siue palum. οἱ δὲ χάρακας ἔλυσαν, rescindunt.

Διὰ τὸ τὴν ἐπιστήμην. Quia plus audaciæ, quàm scientiæ rei militaris habent.

Ὑπομιμνήσκω. Commonefacio.

Καὶ τὴν παροῦσαν ἀνάγκην, Id est, veriti potius incōmoda & difficultates, quas proposui, quàm hostiū terrorem.

Ἐπηλυθεῖσαν. ἢ ἀπηλυθεῖσαν, ἢ ἐπὶ τὴν πάλιν ἐληλυθεῖσαν.

Ὑστερίζουσιν. Tardiùs illi quidem veniebant, seriùs veniebant.

Καὶ τὴν βούλησιν. Alacritatem etiam inuiti amittebant, intermittebant, non declarabant insitam alacritatem.

Καὶ ἐς τὰς ἐπίουσ. ἀντὶ τοῦ ἔτρεπον. Fugabant, in fugam vertebant.

Οἵας εἰκός. Quales verisimile est, id est, leues. sequitur enim ψιλούς.

Ἔπειτα δέ. Aruspices deinde hostias proferunt, mactandas scilicet.

Τὰ νομιζόμενα. Capra litabant Lacedæmonij, alij alio pecore. ξενοφῶν ἐν λακεδαιμονίων πολιτ. 401. 14. ὅταν γὰρ ὁρώντων ἤδη τῶν πολεμίων χίμαιρα σφαγιάζηται, αὐλεῖν τε πάντας αὐλητὰς νόμος, καὶ μηδένα λακεδαιμονίων ἀστεφάνωτον εἶναι.

Οἱ δὲ ἐχώρουν. Illi tendunt in hostem.

Αὐτόνομοι. Iam qui voluntarij venerant.

Ξυγκτήσασθαι. Vt in quærendo imperio eos adiuuarent.

Ἐφ' ἃ ἦλθον. τὸ οὗ ἕνεκα. τὸ γὰρ τέλος ἀγαθόν. καὶ δ' ἤκεν εὐχωλὴν πριάμῳ, καὶ τρωσὶ λίποιεν. Ιλ. α, 16. καὶ αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν, κενεόν τε νέεσθαι. 18.

Ὥρᾳ ἔτους. Propter anni tempus.

Ἀθηναῖοι. ὑπερβολικῶς, vel habita ratione Atheniensium, qui nullum habebant equitatum.

Τὰ ὀστᾶ ξυνέλεξαν. Quia cremauerant rogo impositos.

Ἐς τὸ ἔαρ. ἅμα ἦρι, ἦρος.

Οὐ μέντοι τοσοῦτόν γε ἡσσῆσθαι. Et tamen non tantum se victos, quantum existimabant.

Μετὰ τοῦ πιστοῦ τῆς ἐπιστήμης. Coniunctam cum fiducia scientiæ rei militaris scilicet.

Ὅπως ξυμμαχία προσγίγνηται. L. V. ad societatem cōtrahendam. F. P. vt auxilia sibi mitterentur.

Βεβαιότερον, Constantius quàm antea.

Ἐκ τοῦ προφανοῦς. Quia iam clandestinè ἔλαττον ἑαυτοὺς τὰ μάλιστα.

Σταυρώματα ποιησάμενοι. Circundatis, & munitis castris vallo.

Κατὰ τὴν. ἀντὶ τοῦ, διὰ τὴν.

Ἐς τε τὸ λοιπόν. Et in posterum ne auxilium ferre recusarent.

Βουλόμενοι προδιαβαλεῖν τοὺς ἀθηναίους. Admonet Thucyd. Homerica imitatione, qualis futura sit oratio Hermocratis.

Δωριεῖς) (ἴωνες. ἐλεύθεροι) (οἱ δουλοῦνται.

Τὴν σικελίαν οἰκοῦντες) (ἐλληνικοῖς, νησιῶται.

Διιστάναι. Dissocient à nobis.

Λόγοις. Eloquentia. L. V. suis rebus, sed malè.

Κακουργεῖν. Incommodo, ac detrimento afficere.

Ἀμφότερα γὰρ τάδε. Vtrumq; enim hoc incommodum accidit potentibus: vtroq; enim hoc incommodo premuntur potentes. L. V. obscurius hæc vertit, inuidiæ enim ac timori imbecilliorum obnoxij sunt potentiores.

Βούλησιν ἐλπίζει, ἀντὶ τοῦ, βούλεται ἐλπίζειν, ἢ βούλεσθαι ἐλπίζει.

Τὸν αὐτόν. Quia Deus habet (quasi dicat) potestatem in fortunam: homo in suam voluntatem.

Ὑπ' ἄλλων. ἀδικοῦνται δηλονότι.

Ἐπεράξαν ἃ ἠβούλοντο. Propositum tenuerunt.

Καὶ μὴ δοκεῖν προθυμίαν ἐκείνην τὴν προθυμίαν. Neq; existimandum est studiū illud studium. L. V. neq; illud circunspectum vobis esse videatur, &c. προμηθίαν, habebat fortasse codex vnde vertebat.

Εἰ γὰρ δι' ὑμᾶς. Nam si propter vos qui recusatis ferre auxilium, qui oppugnabitur, euertetur, qui expu-

expugnabit, vincet, quid aliud estis facturi, quàm A vt eadem absentia nostram salutem euertatis, illorum vim, & improbitatem non coerceatis?

Επιβουλευόμεθα. Insidiis appetimur.

Ταῖς ὑμετέραις γνώμαις. Vestris consiliis, vestra culpa.

Τῷ αὐτῷ ὀνόματι. Quia laus & gloria erit Atheniensium solùm.

Αφικόμεθα. Veneramus huc, vt veterem societatem renouaremus.

Καθαψαμένου. Sed quoniam Syracusanus nos lacessiuit. B

Καὶ πλέοσιν οὖσι. Causæ timoris quia numero superiores sunt: quia vicini, & finitimi.

Εσκεψάμεθα. Iniicimus rationem, qua, &c.

Απηλλάγημεν. Leuati sumus onere imperij, liberati sumus.

Οὐδὲν προσῆκον. Quia nō decebat, nō cōueniebat.

Καταστάντες. Creati.

Οἰκοῦμεν. διοικοῦμεν. Administramus.

Νομίσαντες. Rati nos ita minimè in potestatem C Peloponnesiorum venturos esse, si potentiam haberemus, qua vim eorum propulsaremus.

Καὶ ἐς τὸ ἀκριβὲς εἰπεῖν. Atq; vt ingenuè, vereq; dicā.

Πλεῖστον ναυτικόν. 180. ἡρόδοτος ἐν ὀγδόῃ.

Τὴν προσήκουσαν. τὴν οἰκείαν. Suam salutem quærere, parare.

Λόγου ἡδονῇ. Oratione grata, id est, audire libenter quę dum metuunt, placent: sed sedato metu, eà sequi quæ salutaria videntur.

Τὴν τε γὰρ ἐκεῖ. Est perinde ac si diceret, necessita- D te cogimur & illos Chalcidenses, &c. premere imperio, & vos sic velle liberos.

Καθιστάμενοι ἀσφαλῶς. Vt res istas cum amicis rectè constituamus.

Καὶ ἐν τούτῳ. Nam propterea, vel eatenus enim summa necessitudine nobiscum coniuncti estis.

Τὰ μὲν γὰρ ἐκεῖ. Nam bello domestico.

Αρκοῦμεν. Sufficimus, pares ad resistendū sumus, per nos ipsi sufficimus ad hostē propulsandū: nos soli sine aliorū auxiliis hostē propulsare possumus. E

Οὐ δικαίως. Obiter eleuat, & refutat illud Hermocratis, καὶ λεοντίνων μὲν, &c αὐτὶ τοῦ ὅν φησιν ἡμᾶς καταδουλοῦσθαι. & tamen prętexere iam libertatem nos velle afferre istis.

Ανδρὶ δὲ τυράννῳ. Quod autem vtile est siue regi, siue reipublicæ, hoc etiā à ratione alienum nō est, rationi consentaneum est: q. d. vtile, ergo etiam honestum.

Οὐδὲ οἰκεῖον. Expolitio, ita, vt non necessarij, qui perfidi, malè fidi. F

Πρὸς ἕκαστα. Pro rebus singulis. Locus communis. ἐπιμονή.

Απιστεῖν δὲ οὐ χρή. Neq, est de nostra fide dubitandū.

Καὶ βούλονται ἐπὶ τῇ ὑμετέρῳ ξυστήσαντες ὑμᾶς ὑποψίῳ. Et volunt vos istis de nobis suspicionibus ad conspirationem secum solicitare, &c.

Οὐδὲ οὖν. Ita sunt coniungendæ, & coagmentandę sententię, paulò antè dixerat Camarinęos euocasse olim copias, & auxilia Atheniensium, vt sibi succurrerent, nec paterentur se euerti à Syracusa- G nis: quod ni facerent, ipsos quoque in discrimen aliquando venturos esse. iam itaq; efficit se venisse vitandi causa istius discriminis: & simul occurrit ad illud, cur tantis opibus & tanto apparatu venistis? λύσις, quia Syracusanorum potentia est magna, & formidabilis.

Διὰ μῆκος πλοῦ. Propter longam nauigationem.

Καὶ ἀπορίᾳ φυλακῆς. Tum difficultate custodiendi vrbes magnas, & quæ egent equitatu, peditatuque non classibus, si eas tueri velis.

Ενοικοῦντες. non dixit παροικοῦντες, sed ἐνοικοῦντες, vt innueret vicinos esse, sed infestos & hostes qui illis immineant.

Εκάστου. καιρὸν ἑκάστου. ἤ αὐτὶ τοῦ καθ' ἕκαστον.

Εδειξαν δέ. Exempla. dederunt documenta cùm alia tum illud in Leontinos, quos euerterunt funditus.

Σωτηρίαν. Per amplificationem appellat societatem. orantes ne nos deseratis, qui certam salutem vobis, & nobis mutua opera afferimus.

Πολλὰ φυλασσόμεθα. A multis cauēdum nobis est, multa cauenda nobis sunt.

Καὶ ὑμεῖς μήτε ὡς δικασταί. Quare vos nolite iam quasi iudices rerum gerendarum, aut censores à bello suscepto deterrere, id quod factu perdifficile iam est.

Αυτὰ. πρὸς τὸ σημαινόμενον, τὴν πολυπραγμοσύνην, & τὸν τρόπον.

Καὶ ᾧ μὴ ὑπάρχομεν. αὐτὶ τοῦ & οὐκ ἄρχομεν.

Καὶ ὁ ἐπιβουλεύων. Et qui saluti alterius insidiatur.

Διὰ τὸ ὑπεῖναι ἐλπίδα. Quia proposita est certa spes alteri impetrandi nostra auxilia, alteri refrænandæ eius libidinis.

Σωφρονεῖν. Temperare ab iniuria, & vi.

Αντὶ τοῦ ἀεὶ φυλάσσεσθαι αὐτούς. Pro eo quod semper cauetis eorum insidias, iuncti nobiscum eos appetite bello, & par pari referte. ἐκ παραθέσεως.

Επιτηδείως ποιόντι. Erant affecti istum in modum.

Εὖνοι ἦσαν. Fauebant & erant beneuoli Atheniensibus.

Καθ' ὅσον εἰ. Dubitanter.

Αναγκαῖον. Primùm sunt mihi diluenda mea crimina

Εμῆς διαβολῆς. Passiuè de criminibus, quibus premor.

Τῷ ὑπόπτῳ ὑμῶν. Suspicionibus de me conceptis. E leuiore verbo odia, & hostiles inimicitias appellat. τὸ ὕποπτον, αὐτὶ τοῦ ὑποψία.

Κατὰ τὸ ἔγκλημα, ἀμφιβολογία. Nam aut ad Lacedæmonios, aut ad maiores Alcibiadis referri potesti sed germanus sensus postulat, vt ad auum Alcibiadis referatur. vide supra. obiter igitur ferit purgationem suorum. quamuis crimen non exprimat.

Αναλαμβάνων. Medicorum verbum, instaurans, redintegrans, reficiens.

Πράξαντες. Conciliantes, adiungentes.

Περιέθετε Imposuistis.

Εἴ τις. Incerta persona pro certa, id est, si vos ô Lacedæmonij. sed innuit sic suā causam fuisse adeò bonam, vt plerisq; ferè probata fuerit.

Αναπειθέσθω. Desinat sic sentire, mutet sententiam.

Μετὰ τοῦ ἀληθοῦς. αὐτὶ τοῦ ὀρθῶς. Rectè, & ratione adhibita, non libidine, & ira, atq; inimicitiis. ἐπισκοπεῖ ἐπὶ τῇ κρίσει.

Τοῖς γὰρ τυράννοις. Nam semper tyrannidi infensa fuit nostra familia. παρρησία. Herod. lib. 6.

Πᾶν δέ. Ratio, quia libertatis fuit studiosa. confirmatio. qui enim tyrānis aduersantur, hi statum popularem tuentur.

Τοῖς παροῦσι. πράγμασι δηλονότι.

Ακολασίας) (σωφροσύνης.

Ημεῖς δέ. Nos autem dum Reipublicæ præfui-

mus, id egimus, vt eam conseruaremus in ea forma, qua accepimus, & in qua maxima, liberrimaq; futura erat.

Πέριξ. ποιητικόν.

Πολλὰ παρείς. παράλειψις.

Κεφαλαιώσω. Perstringam.

Καὶ δικαστηρίων. τὸ ἑξῆς, ὧν εὐθὺς ἀποστερήσονται, ὅσα νῦν ἀπὸ δικαστηρίων ὠφελοῦνται.

Τὰ παρ' ὑμῶν πολεμεῖσθαι. ἀντὶ τοῦ ὑμᾶς πολεμεῖν. Vos bellum gerere omni ope, acriter, strenuè.

Γίγνεσθαι δέ. Admonet ocius, quod sint facturi faciant.

Ἐγκρατῶς. Vehementer, acriter.

Οὐδὲ ὑποπτεύεσθαί μου τὸν λόγον, &c. Neque orationem meam vocari in suspicionem studij, & alacritatis animorum, qua solent vti exules.

Περιορώμενοι. Occasionem obseruantes.

Προστάξαντες. ἀντὶ τοῦ ἐπιτάξαντες. Cùm præfecissent.

Ἐκ τῶν παρόντων. Pro præsenti rerum facultate.

Μάλιστα. ἀντὶ τοῦ μεγίστη.

Ἀφίκετο δέ. Ordinem temporum sequitur. sub eadem tempora peruenit triremis, &c.

Ἀκούσαντες. Præter literas mandata etiam data fuerant.

Τροφήν. τὸ σιτηρέσιον.

Ἐπισιτισάμενοι. Sumptis cibariis necessariis.

A Προσαγαγόμενοι. Cùm in fidem accepissent certis conditionibus.

Ἀπεχώρησαν. Retrocesserunt, redierunt, regressi sunt.

Ἐξήρτηται γάρ. Tres affert difficultates: vna est, quia erant præruptæ: altera, quia altæ: tertia, quia patebant, & poterant conspici ex vrbe.

Ἑπτακοσίους. 600, vertit L. V. in codice vnde vertebat fortasse ita erat ἑξακοσίους. at 700 vertendum.

Ἐν στενῷ ἰσθμῷ. Angusto terræ limite.

B Διακινδυνεύειν. Fortunam belli periclitari.

Ἀποκλεισθεὶς γίγνεσθαι. Excedere. ἀντὶ τοῦ ἀποκλείεσθαι.

Καὶ θύρας. Et foribus, atque asseribus substratis.

Ξυλαπλαστία. Asseres.

Διαβαδίσαντες. Transgressi.

Ποταμόν. τὸν ἄναπον.

Πολέμῳ. Bello, armis seruatum se iri, vel saluos, & superstites futuros desperabant.

Ξυμβατικός. λόγος ξυμβατήριος, lib. 5. ἀντὶ τοῦ περὶ ξυμβάσεως ἢ ἐπαγγελτικόν.

C Κύρωσις ἐγίγνετο. ἀντὶ τοῦ ἐκυροῦτο. Nihil tamen transigebatur.

Εἶχον ὑποψίαν ἐς ἀλλήλους. Domesticam cõceperant suspicionem: inter se alij aliis erant suspecti.

Ἡ δυστυχία. Nam inter cætera, quæ requiruntur in Imperatore, felicitas etiam desideratur, vt Cic. pro lege Manilia docet.

FINIS APPENDICIS IN COMMENT.

CHRONOLOGIA HISTORIÆ THVCYDIDIS, AVTORE D. CHYTRÆO.

Anno mundi 3486 — 9

Anno post finem belli XERXIS

1. Athenienses suas coniuges & liberos ex Salamine & Trœzene reducunt in Atticam: & Themistoclis consilio, vrbem ac muros instaurant, Lacedæmoniis frustrà repugnantibus. Thucydides libro 1. pagina 59. 60.

Anno mundi 3487 — 10

2. Et PIRÆEVM portum eiusdem Themistoclis consilio muniũt, & classem ampliorem ædificant, pagina 62.

PAVSANIAS, dux Spartanus, cum Aristide & Cimone Atheniensibus, Græcas vrbes, in Cypro & Hellesponto, quæ Persicis præsidiis tenebantur liberat. p. 63.

3488 — 11 — *Olym.* 76.

3. Postea BYZANTIVM occupat, vbi captiuos Persas, clàm cæteris sociis, Xerxi remittit, ac literas ad Xerxem scribit, in quibus ipsius filiam, sibi coniugem dari petit: & vicissim se Spartam & reliquam Græciam ipsi subiecturum esse pollicetur. Quúmque insolentior fieret, & sociis acerbè & tyrannicè imperaret, accusatus à sociis Spartã reuocatur, & à crimine proditionis absoluitur. Thucyd. lib. 1. pag. 63. 64. 84. 85.

Anno mundi 3489

Interea Græcæ ciuitates, Aristidis & Cimonis moderatione & humanitate inuitantur, vt relictis Spartanis, se Atheniensibus adiungant: & quotannis ad sumptus belli aduersus Persas conferunt 460 talẽta, seu 27000 coronatos, in Delum insulam. Ac ipse Aristides summa integritate censum de tota Græcia agens, & tributum singulis imponẽs, Iusti cognomen accepit. Thuc. lib. 1. pag. 64. & Plutarchus in vita Aristidis.

3490 — 13 — *Olym.* 77 — 14 — 15

5. Pausanias interea priuato nomine Byzantium redit: vnde vi eiectus ab Athenien. in Troade commoratur, & cum Persis cõsilia communicat. Quare secundò Spartam reuocatur, & in carcerem ab ephoris coniicitur: Sed quum se iuri sisteret, rursum dimissus est, pag. 85. 86. Thucyd.

Anno mundi 3493 — 16

Post fugam Persarum ex Græcia.

8. THEMISTOCLES, ab ingratis ciuibus ex vrbe Attica, anno 10 post prœlium ad Salaminem, eiectus, habitat Argis. Thucyd. pag. 88.

Quo tempore Pausanias communicasse cũ eo consilia de Græcis in Persarum potestatem redigendis putatur.

9. CIMON filius Miltiadæ, dux Atheniensium, vrbẽ Eiona ad Strymonem expugnat, quã BOGES, dux Persicus, præsidio tenebat: cuius mentionem facit Herodotus lib. 7. pag. 264. 265. & Thuc. pag. 65.

3495 — 18

10. Scyron insulam Cimon occupat, & ossa Thesei Athenas refert, Thuc. pag. 65. Plutarchus in vita Cimonis.

19

11. Vrbs Mycenarum solo æquata est ab Argiuis, teste Diodoro.

Anno mundi 3496

Circa hoc tempus Pausanias proditus ab Argilio, cui literas in Persiam perferendas tradiderat, cùm Ephori eum denuò comprehensuri essent, confugit in tẽplum Palladis, in quo fame necatus est: cùm quidem mater ipsius Alcithea, primum lapidem, ad fores templi obstruendas, apposuisset. Thucydides pagina 87. & in Commentario Thucydidis Græco.

Cùm autẽ Lacedæmonij Atheniensibus nunciassent, Themistoclem socium fuisse consiliorum Pausaniæ, ideóq; vt proditorẽ supplicio afficiẽdum esse: Themistocles ex Peloponneso fugit in Corcyram insulam, pag. 88.

Anno mundi 3498 — 20

12. Inde in Epirum, & ad regem Molossorum Admetum, antea sibi inimicum, diuertit: cuius filium manu tenens, supplex Admeto factus est. Sed

21

cùm diutius eum defendere non posset Admetus, Pydnam misit, vt inde in Asiam transiret.

3499

ARTAXERXES LONGIMANVS τὴν βασιλείαν ὅλην ἐπιεικῶς διῴκησε 44 annos. Quòd autem Xerxes 15 annos post prælium Salaminium vixerit, & Artaxerxes hoc anno regnare cœperit, hoc modo ostẽdi potest.

Inter finem belli Xerxis, & initiũ Peloponnesiaci, intersunt 50 anni, teste Thuc. pagina 76. & Diodoro Siculo libro 11. Vixit autem Artaxerxes in imperio 44 annos, vt omnes consentiunt,

14. Athenienses obsederunt Naxum insulam, Themistocle in Asiam, ad Artaxerxem, Persarum regem, fugiẽte, pagina 89. Thucydidis.

Vrbs Syracusana à tyrannis liberata, circiter 60 annos libera floruit.

3500 — *Olym.* 79

15. Circa hæc tempora Cimon, dux Atheniẽsium, ad Eurymedontem Pamphyliæ fluuium Persas eadem die prælio nauali & terrestri profligauit.

Quam victoriam secuta esse celebris illa pax (qua omnibus in Asia ciuitatibus Græcis αὐτονομία & libertas concessa est) scribitur à Plutarcho in vita Cimonis. Legationis Atticæ ad Artaxerxẽ princeps fuit Callias, filius Hipponici: cuius mẽtionem facit Herodotus lib. 7. pag. 274.

Post fugam Persarum ex Græcia.

Anno mundi		
3502	& obiit anno 7 belli Peloponnesicai, vt Thuc. lib. 4 scribit. Ergo necesse est eum anno 37 ante initium belli Peloponnesiaci regnũ inchoasse.	Thasij ab Atheniensibus deficiunt, pagina 66. Terræmotus horribilis in Laconica ob violatos supplices εἵλωτας, in templo Neptuni, pagina 66.83.
3503		18. εἵλωτες, seu serui Lacedęmonij, Ithomen in Messenia occupant. 66.
3504	AEgyptij deficiunt à Persis, Olymp. 80.	19. Thasij tres annos ab Atheniensibus obsessi deditionem faciunt, & omnibus nauibus, & venis metallicis priuantur, Thucyd. pag. 66. & Plutarchus in vita Cimonis.
3505	Esdras scriba ab Artaxerxe in Iudæam dimissus, politiam Iudaicam feliciter instaurat, 1. Esdr. 7. 8. Hinc sexaginta hebdomades Danielis aliqui cõputare incipiunt.	20. Lacedæmonij in bello cum Messeniis & εἵλωσι accersunt auxilia Atheniensiũ: eaque Cimonis potissimum suasu impetrata, statim iterũ dimittunt. Ibid. Id primũ initium fuit dissensionis inter Athenienses & Lacedæmonios, quæ paulatim aucta est, donec bellũ Peloponesiacum inflammaretur. Thuc. ibid.
	Inarus Rex Libyæ, Ægyptum occupat, Thuc. libro 1. pagina 68.71.	Cimon etiam, eius belli occasione, in exiliũ eiectus, quòd Lacedæmoniis nimiũ fauere videretur.
3507		21. Lacedæmonij opem ferunt metropoli Doriensiũ contra Phocenses.
	Achæmenes frater Xerxis, ab Inaro & Atheniensibus in Ægypto cæsus. Herodot. lib. 7. pag. 243. Thuc. 1. p. 71	22. Interclusi autẽ ab Atheniensib. ne in Peloponnesum redire possent, magno prœlio vincunt Athenienses, ad Tanagrã Bœotiæ. Post hoc prœlium, Cimon, Pericle authore, reuocatur in patriam. Plutarchus.

Anno mundi	ARTAXERXIS LONG.	
		Sexagesimo secundo die post prœlium ad Tanagram, Athenięses rursum vincunt Bœotos, & totam Bœotiam occupant.
3508		23. Athenienses 200 nauib. in Cyprum, & inde in Ægyptum nauigarũt, vt Inaro opem ferrent. Abfuerunt autẽ in Ægypto sex annos. Thucydides lib. 1. pag. 68.69.70.71.72.
3510		25. Interea domi Athenienses cum Corinthiis & Æginetis bellum gerunt, & Æginam vectigalem faciunt.
3511	15	26. Tolmides, dux classis Atticæ, Gythium portum Laconicæ, Methonem, Zacynthum & Cephaleniam occupat.
3512		27. Romani Legatos in Græciam & Athenas, tunc florentes, mittunt, vt inclytas Solonis leges describerẽt, & aliarum Græciæ ciuitatum instituta, mores
	14	iutaq; cognoscerent, moderante tunc rempub. Atticam Pericle.

Alcmæon.
|
Megacles. — Ariphron.
|
Hippocrates.

Xãthippus pater Periclis, æmulus & accusator Miltiadis. Herod. li. 6. p. 240. Dux classis Græciæ vicit Persas ad Mycalen, lib. 8. pag. 292. & strangulat Arctayctẽ Sesti præfectum, li. 9. pag. 354.	Agariste neptis Alcmęonis, mater Periclis oratoris.	Megacles. Dinomache mater Alcibiadis.	Alcib. Clinias qui propria trireme ad Artemisiũ pugnauit, lib. 7. pa. 206. postea interfect⁹ ad Choronæam à Bœotiis.	Phænippus. *Callias* μισοτύραννος, cuius mẽtio fit, lib. 6. Hero. p. 236. Hipponicus. Vxor postea nupta Pericli peperit Xanthippum & Paralum.
PERICLES orator, cuius nomen extat in Herodoto lib. 6. pag. 239.	Ariphron frater Periclis.	ALCIBIADES fax belli Siculi. Thuc. lib. 6.	Hipparete vxor Alcibiadis.	*Callias* diues legatus Atheniensium ad Artaxerxem de pace, qua omnib. Gręcis ciuitatib. in Asia libertas & αὐτονομία concessa est, lib. 7. pag. 274. Herod. & Diod. Sic. lib. 12.

Xantippus. Paralus.

Anno mundi	ARTAXERX.	
3514	16	29. Athenienses milites, amissis in Ægypto nauibus, pauci & inopes, per Cyrenen in patriam redeunt. Expeditio Atheniensium in Thessaliam, ad Pharsalum, & Periclis in Acarnaniam frustrà suscipitur.
3516	18	30. Post tres annos induciæ quinquennales inter Athenienses & Peloponnesios factæ sunt. LEGES XII TABVLARVM, fons omnis publici priuatiq; iuris, à decemuiris Romæ perlatæ sunt, anno post eiectos reges 60. 31. Athenienses in Cyprũ 200 nauibus profecti, duce Cimone, qui in obsidione Citij, vrbis Cypri, obiit. Fœdus 30 annorũ inter Lacedæmonios & Argiuos factum, Thuc. p. 353.
	19	32. Bellum sacrum de iurisdictione templi Delphici à Lacedæmoniis gestum.
	20	33. Bœoti exules recuperant patriã, cæso ad Coroneam Tolmide, & Atheniensibus ex tota Bœotia pulsis.
	21	34. Eubœa & Megara ab Atheniẽsibus defecerunt. Lacedæmonij vastant Atticam, duce Plistoanacte.
3520	22	35. Eubœa vniuersa à Pericle Atheniensibus subiicitur.
	23	36. CENSORES primi Romæ constituti.

37.38.

Post bellum Xerxis in Græcia.

Anno mundi	ARTAX.	
3522		37.38. Pax triginta annorum inter A- 39.40. thenienses & Lacedæmonios, 41.42. & cæteros confœderatos, sancita. Thucydides pagina 74.
3528	30	43. Sexto anno, bellum Samium cœpit, in quo tandem Samus, muris & nauibus priuata, in Atheniensium pote-
	31	44. statem venit, Thuc. ibid.
3530	32	45. Bellum inter Corinthios & Corcyræos de Epidamno colonia motum. Corcyræi vincunt Corinthios, ad Actium, pag. 17.21. Sequentem annum quieuerunt.
	34	47. Corcyræi petunt societatem & auxilia ab Atheniensibus, pag. 23. Thuc. Isocrates orator nascitur. METON Astronomus Ἐννεαδεκαετηρίδα edidit.
3533		48. Athenienses auxilia mittunt Corcyræis cōtra Corinthios, qui ad Sybota Corcyræos vincunt, pag. 34.
	36	49. Potidæa, instinctu Corinthiorum deficit ab Atheniensibus, qui eam obsidione cingunt, pag. 38.39. Thucydidis.
3535	37	50. Confœderati conueniunt Lacedemonem, & decernunt bellum contra Athenienses suscipiendum esse: anno 14 fœderis tricennalis, pagina 42. 43. 44.45.46.57.74. libro 1. Thuc. Anno ante natum Christum 427.

BELLI PELOPONN. ANNI.

3536 *Olym.* 88	38	1. Thebani inuadunt Platæam cōiunctam Atticis, sed repellūtur, Thuc. lib. 2. pag. 99. Terræmotus in Delo. Archidamus rex Laced. Atticam populatur, pag. 107.
3537	39	2. PESTILENTIA ATTICA, pagin. 129.130. Hippoc lib. 3. ἐπιδημιῶν. PERICLIS Encomium, pag. 136. 140. Legati Laced. ad Artaxerxem, intercepti, & occisi ab Atheniensibus, Thucyd. pa. 142.143. Herod. lib. 7. pa. 270. Potidęa Atheniensibus dedita, pag. 144.
3538	40	3. Platæam obsidet Archidamus, p. 145.146.147.148.149.150. Phormion dux Atticus vincit classem Corinth. ad Naupact. pag. 154.155. PLATO natus est. Bellum inter Thraces & Perdiccam filium Alexandri, Macedonum regem, pag. 165.
Olym. 89. *Thuc.* p. 175.	41	4. Lesbij ab Atheniensibus deficiunt ad Laced. libro 3. pag. 172.181.
3540		5. Paches dux Atticus recipit Lesbum, pag. 206. occupat Colophonem, præfecto præsidij calumniosè interfecto, pag. 191.192. IVDICIVM de capite & salute Mytilæneorum. 192.193.
	42	Vrbs Platæensium dedita & solo æquata est, lib. 3. p. 219.

BELLI PELOPONN. ANNI

Anno mundi	ARTAX.	
		SEDITIO CORCYRÆA, pag. 220.221.230. Athenienses mittunt auxilia Leontinis in Siciliam contra Syracusanos, pag. 231.
3541	43	6. Terræmotus crebri. pag. 232. Heraclea in Trachiniis colonia Lacedæmoniorum, pag. 235. Delus expiata, pag. 242. Laced. & Ambraciotæ, victi ab Atheniensibus ad Argos Amphilochium, pag. 248.
	44	7. Messene in Sicilia deficit ab Atheniensibus, initio lib. 4.
3542		Pylus munita ab Atheniensib. obsidetur à nauibus Laced. qui ab Atticis cincti obsidione, coguntur ad petēdas conditiones pacis, pag. 260. 262. 270. Nicias vincit Corinthios, pag. 281. Crudelitas Corcyræa, pag. 283. Mors Artaxerxis Persarum regis. pag. 285.
3543	DARII NOTHI.	8. Athenienses capiunt Cytheram insulam, pagina 286. Thuc. Siculi pacem inter se faciunt, pagina 289.290. Nisæa arx Megar. ab Atheniensibus capta, pag. 298.299. Brasidas dux Lac. proficiscitur in Thraciam, pag. 299. 302. 304 occupat Acanthum & Stagirā, pag. 311. & Amphipolin, pa. 322.323. & Toronen, 326. Delij obsidio, pag. 312.317. 319.
	2	9. Inducię vnius anni, inter Athen. & Laced. pagina 329.
3544 *Olym.* 90		Brasidas interea Scionen, Mendam & alias vrbes Atheniensib. eripit, pag. 332.334.
3545	3	10. Cleon Atticus & Brasidas Lacedæm. confligunt ad Amphipolin. Vtroq; autem duce interfecto, vicerunt Laced. pag 350. Pax & fœdus 50 annorum inter Athen. & Laced. factum, quod cæteræ ciuitates Laced. confœderatæ non approbarunt. Id tantum 6 annos, & 10 menses durauit, pag 356.359.
	4	11. Fœdus Argiuorum, Corinthiorum, Mantiniensium, Eleorum &c. pag. 363.364. Bellum inter Mantinienses & Laced. pag 367.
	5	12. Alcibiadis prima mentio fit, lib. 5. pag. 374. Fœdus Argiuorum & Athen. Meliorum insulam capiunt Athenienses, pag. 410.
3552 *Olym.* 92	10	17. CLASSIS ATTICA IN SICILIAM MISSA, duce Alcibiade, Nicia, Lamacho, καὶ συστρατηγοῦ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ποιητοῦ, ὃς πρεσβύτατος ἦν, lib. 6. pag 416.432. Alcibiades ad Lacedæmonios deficiens, hortatur vt bellum instaurent, & Deceleā medio itinere inter Athenas

Anno mundi		
		& Thebas, muniant, pagina 478.
	11	18. Syracusanos obsident Athenienses, pag. 482. 486. Sed paulò post vincuntur lib. 7. pag. 493.
	12	19. Agis rex Laced. munit Deceleam, pag. 500.
3552		Athenienses in Sicilia denuò victi, pagina 503. 527. 528. & horrenda clade profligati sunt, pag. 542. 544. 551. 555 Thucydidis. Et Diodorus Siculus lib. 13.
3555		20. Athenienses vincunt Peloponnesios ad Epidaurum, lib. 8. pag. 564.

Anno mundi		
		Primum fœdus inter regẽ Persarum & Lacedæmonios, lib. 8. pag. 568. 594.
	13	Alcibiades rursum à Laced. ad Athenienses deficit. pag. 584. 609. 612.
3556	14	21. Status 400. Athenis constitutus anno 100. post exactos reges, pag. 601. qui paulò post dissoluitur, pagina 624.
		Clades Atheniensium ad Eretriam accepta, pag. 622.
		Thrasyllus dux Atheniensium vincit classem Laconicam & ducem Mindarũ, inter Sestum & Abydũ, pag. 628.

THVCYDIDIS LIBRORVM ARGVMENTA,
EX EODEM DAVIDE CHYTRÆO.

PRIMVS LIBER, post exordium (quo magnitudinem belli Peloponnesiaci, collatione veteris Græciæ bellorum, amplificat) occasiones & causas belli Peloponnesiaci, orti ex fœdere Corcyreorum & Atheniensium aduersus Corinthios, & obsidione Potidææ, & exclusione Megarensium à portu Attico: deinde historiam quinquaginta annorum, qui inter finem belli Xerxis, quod Herodotus descripsit, & initium belli Peloponnesiaci, intersunt, breuiter commemorat. Postremò, legationem Lacedæmoniorum, quæ Atheniensibus, etiam religionis prętextu, bellum indicit: & memorabiles historias, de duorum Gręciæ liberatorum, Pausaniæ, & Themistoclis, interitu: & huius etiam sapientiæ encomium illustre & admirandum recitat.

SECVNDVS LIBER, trium primorum belli Peloponnesiaci annorum historiam, pestilentiæ Atticæ descriptionem, & Pericleæ autoritatis & eloquentiæ encomium nobile, & deditionem Potidææ, ac victoriam Phormionis continet.

TERTIVS, defectionem Lesbiorum ad Lacedæmonios, & deliberationem Atheniensium de occidendis Lesbiis, postquam à Pachete recepti erant. Item deletionem vrbis Platæensium: crudelissimæ seditionis Corcyreæ descriptionem: insulæ Deli expiationem: & semina belli Siculi, recenset.

QVARTVS, anni septimi, octaui, & noni historiam: obsidionem Pyli: mortem Artaxerxis Longimani: finem seditionis Corcyreæ, pacem Siculam, & Brasidæ ducis Laconici res in Thracia feliciter gestas, complectitur.

QVINTVS, prœlium Brasidæ Lacedæmonij & Cleonis Attici ad Amphipolin, in quo Ambo duces, anno belli decimo, interfecti sunt: & formulam fœderis quinquaginta annorum inter Græcos sanciti recitat, vnà cum historia sex annorum & sex mensium, quibus solis induciæ durarunt.

SEXTVS, Siciliæ descriptionem, & deliberationes de bello Siculo: & Alcibiadis defectionem ad Lacedæmonios comprehendit.

SEPTIMVS, cladem Atheniensium & Niciæ miserabilem in Sicilia.

OCTAVVS, mutationem democratiæ Atheniensis in statum quadringentorum, & Alcibiadis reditum ad classem Atticam, & felix prœlium nauale Thrasybuli ad Abydum describit, & vsque ad vicesimum primum belli Peloponnesiaci annum peruenit. A quo Xenophon incipiens, παραλειπόμενα vsque ad captas à Lysandro Athenas, & sequentium quadraginta annorum bella Græca, ferè vsq; ad Philippi Macedonis initium, attexit.

Adiungent autem studiosi historiæ Thucydideæ, etiam Plutarchi Periclem, Niciam, & Alcibiadem. Et primo potissimùm Thucydidis libro & historiæ quinquaginta annorum à Xerxis fuga vsque ad belli Pelopõnesiaci initium, lucẽ adferent Themistoclis, Aristidis & Cimonis vitæ: in quibus nõ exempla tantummodo consiliorum, & virtutum, & euentuum, multa & illustria integrè exponuntur: verùm etiam plerumque ad regulas seu γνώμας, quæ sunt normæ actionum vitæ, accommodantur. Atque hæc prima & præcipua historiæ Thucydideæ vtilitas est, quòd σύνεσιν πολιτικὴν, seu sapientiam gubernatricem rerump. & communis vitæ, præceptis & exemplis insignibus instruit & confirmat.

CONCIO-

CONCIONVM, SEV ORATIONVM THVCYDIDIS ARGVMENTA, A IOBO VERATIO CONSCRIPTA.

ORATIONIS CORCYRÆORVM, SEV CORCYRENSIVM, ARGVMENTVM.

CONFLATO inter *Corcyræos & Corinthios bello ob defensionem Epidamni, quum eam vrbem ab exulibus vexatam tutarentur Corinthij, ab exulibus autem starent Corcyræi, quod ea se esse vtriusque populi coloniam probaret: essétque atrox editum prœlium, quo magnam cladem Corinthij accepissent, iiq; deinde bellum summis viribus vndequaque contractis repararent: Corcyræi, quum tanti apparatus vim se posse sustinere diffiderent, miserunt qui ab Athenienfibus auxilium peterent, & cum iis societatem, si ab illis posset impetrari, iungerent. Idem Corinthij fecerunt, eodémque se contulerunt. Athenienses, vt, quid sibi facto opus esset, statuere possent, conuocata concione, vtriusque populi legatis dicendi pro concione potestatem fecerunt. Priores dixerunt Corcyræi, quorum est hæc oratio. Hi conantur maximè duo probare: vnum, nihil a se iniquum postulari: alterum, eam societatem non modò nulli detrimento futuram populo Atheniensi, sed etiam summo præsidio, si se cum populo neque imbelli neque inermi coniunxerint. Quinetiam expedire ipsis ut ita faciant. Maxime vero illud caput attingunt, non violari hoc fœdere conditiones pacis cum Lacedæmoniis transactas.* Vide Thucydidis paginam 23.

ORATIONIS CORINTHIORVM ARGVMENTVM.

Respondet hæc oratio superiori. Nam duobus capitibus tractatis à Corcyræis, totidem sua opponunt Corinthij, & respondent ad omnia quæ allata sunt ab aduersariis. Atque vt Corcyræi se causæ æquitate niti, & quod ex vsu Atheniensium esset postulare dixerant, ita hi a se æquitatem stare, & se omnia iusta persequi nituntur ostendere. Ad prioris confirmationem repetunt iniuriarum primordia, belli causas, Corcyræorum petulantiam, ius coloniarum, consilium suum in defendenda Epidamno, vrbe ab ipsis oriunda: tractántque hæc in contrarias partes omnia. Posterius verò probant duobus argumentis. quod patet ex eorum partitione. Nam ea quæ in eam partem afferunt, vt probent licere saluo iure, atque adeo expedire iis societatem suam, diuidunt in δικαιώματα, *&* χάριτος ἀντίδοσιν. *id est, in iura, & relationem gratiæ: vt alterum iure nitatur, alterum æquitate. Ad extremum multa dicunt de honestate, quæ est iis anteferenda, quæ quum turpia sint, tamen aliquam præ se ferunt vtilitatis speciem.* Vide paginam 27.

OARTIONIS PELOPONNENSIVM ARGVMENTVM.

Iuerant auxilio Corcyræis Athenienses aduersus Corinthios, & eorum auxiliares, quos acciuerant ex Peloponneso: in quo videbantur violare fœdus id quod cum Lacedæmoniis & Peloponnesiis illorum sociis pepigerant. Indignè ferebant Corinthij, illarum virium accessione confirmari hostes suos. Miserunt ergo ex sociis, qui denuntiarent iis vt aut bello desisterent, aut se hostes profiterentur, & hostilis specimen animi in suo supplicio ederent. Vide paginam 36.

ORATIONIS ATHENIENSIVM ARGVMENTVM.

Respondent Athenienses Peloponnensibus, se non contra rem Corinthiorum venire, sed præsidio Corcyræ esse missos: itáque sibi in animo esse facere. Vide paginam 36.

ORATIONIS CORINTIORVM ARGVMENTVM.

Corinthij, quum se Atheniensibus impares esse, & multis iam cladibus exhauriri intelligerent, ad Lacedæmonios, communes socios, qui ab eo bello omnino abfuerant propter fœdus Atheniense, confugerunt. Venerunt eòdem sociarum Lacedæmoniis ciuitatum legationes de Atheniensium iniuriis. Ibi pro se quisque ab Atheniensibus se indignis modis accipi questus est. Ad extremum dixerunt Corinthij multo ardentius & copiosius quam alij legati. Hæc eorum est oratio, plena acrimoniæ, partim in insolentiam Atheniensium, partim in tarditatem Lacedæmoniorum. Itaque duo maximè illius sunt capita: vnum, quo grauiter inuehuntur in Athenienses, & ostendunt in quo & quàm atrociter ab iis violentur: alterum, quo nimiam lentitudinem Lacedæmoniorum increpant, quòd ne multis quidem iniuriis appetiti, neque se neque socios vlciscantur. Indignitatem tantæ iniuriæ exaggerant comparatione vtriusque populi, Atheniensis & lacedæmonij. Denique aut sibi alios quærendos socios, aut Lacedæmoniis causam esse suscipiendam denuntiant. Vide paginam 43.

ORATIONIS ATHENIENSIVM
ARGVMENTVM.

Respondent ad criminationes Corinthiorum Athenienses legati. Ac primùm, vt cautum sit suæ ciuitatis dignitati, negant se causam quasi in iusto iudicio dicere: ne hac causæ dictione ream suam ciuitatem constituere videantur. Sed se eò descendere, vt ab omni temeritate consilij, ad quam querelis aduersariorum suorum deduci iam Lacedæmonij videbantur, eos auocent. Tota est oratio in causis exponendis & rationibus, quibus primùm partum, deinde amplificatum est Atheniense imperium. Dicunt de iure, de autoritate, de necessariis causis quas habeant retinendi dominatus. Crimen autem obiectæ impotentis dominationis à se amoliuntur. Quæ illi obiiciant, ea esse præmia suæ virtutis, & iura cum imperio coniuncta. Monent Lacedæmonios ne temere bellum renouent, sed intelligant sibi idem à sociis, qui nunc certatim ad eos confluunt, & imperium deferunt, posse impendere, quod nunc ipsi experiantur, qui summo Græcorum consensu hoc imperij erant adepti. Vide paginam 48.

ORATIONIS ARCHIDAMI
ARGVMENTVM.

Quum esset ab vtrisque peroratum, à legatis sociorum & ab Atheniensibus, res à Lacedæmoniis in contentionem est adducta, bellum Atheniensibus indici placeret necne. Quum ad bellum inclinati essent animi, & in eam sententiam multis ex partibus iretur, Archidamus Spartanus rex sententiam dixit moderationis & grauitatis plenam: qua non placere quidem sibi Atheniensium in socios petulantiam ostendit, verùm belli gerendi nondum sibi maturitatem videri venisse. Neque enim satis esse graues eius suscipiendi causas, gerendi verò facultates idoneas multò minus. Autor igitur est vt legati Athenas ad res repetendas mittantur, quo interim tempore bellum maturiùs comparari possit. Vide paginam 53.

ORATIONIS STHENELAIDÆ
ARGVMENTVM.

In eo consessu Lacedæmoniorum de quo diximus, Sthenelaidas, ephororum vnus, sententiam dixit, quam hac oratione complexus est Thucydides. Respondet breuiter sed acutè & acriter, ad ea quæ fuerant dicta tum à legato Atheniensi, tum ab Archidamo: aduersus illum, de necessitate belli gerendi, quum præsertim ne Athenienses quidem diffiteantur quin pactiones violarint: aduersus hunc, de viribus ciuitatis, & omnibus belli adiumentis, de grauitate, quæ non ad moram belli necessarij, sed ad celeritatem conferenda sit. Specimen Laconicæ breuitatis cum acrimonia coniuncta. Vide paginam 57.

ORATIONIS CORINTHIORVM
ARGVMENTVM.

Conuentus magni habebantur Lacedæmone à ciuitatibus sociis de bello Atheniensibus inferendo, quòd ij conditionibus communis pacis non stetissent. Summus ibi erat consensus bellum decernentium: Corinthij verò, odio in Athenienses incensi, incitatos iam sua sponte socios impulerunt etiam hac sua oratione vehementius. Quum enim intelligerent, si qua esset in bello decernendo & suscipiendo mora, duabus potissimùm de causis eam futuram: vel quòd satis graues tanti belli tamque calamitosi futuri causas non esse iudicarent: vel quod vererentur vt hostium vires & apparatum adæquare ipsi possent: aduersus ea opponũt vniuersæ huius orationis membra duo, belli huius necessitatem, & copiarum firmitatem. Inculcant tamen studiosius æquitatem causæ, quum & hæreditariam libertatem, & maiorum gloriam, patrium decus, & ignominiam subeundæ seruitutis proponunt. Eam esse causam pro qua nullæ non dimicationes vltro sint deposcendæ: eas autem vires quæ illis metum omnem debeant eripere. Grauis sententiis oratio. Vide paginam 77.

ORATIONIS PERICLIS
ARGVMENTVM.

Lacedæmonij, decreto iam domi omnium sociorum suffragiis in Athenienses bello, cuius ipsi duces essent, per speciem tamen tentandæ pacis legationes Athenas mittebant: per eas Atheniensibus duras conditiones imponebant, denuntiabantq́; bellum, nisi obtemperassent. Athenienses non satis certum habebant quid in re tanta statuerent. Obtemperare vni ciuitati adeò imperiosæ, incommodum erat & ignominiosum: repudiatis conditionibus bellum suscipere, erat laboris & difficultatis plenum. Itaq; re delata ad concionem, dictæ sunt variæ sententiæ. Pericles, ciuitatis ea tempestate facilè princeps, & copiosè & grauiter suã dixit: quæ hac oratione est comprehensa. Hic belli gerendi potius est autor, quàm tam iniquæ conditionis subeundæ. Non posse enim honestam esse pacẽ, quæ tantis incommodis redimeretur. Argumenta eius sunt præcipua duo: vnum, à causa belli suscipiendi, quod nõ ipsi allaturi, sed illatum propulsaturi sint, in tanta præsertim hostium iniquitate & audacia: alterum, est ab illius gerendi facultate. In quo nerui reipub. & belli ratio expenduntur, & eadem in hostibus tractantur. Concludit locum illum qui est de opibus reipub. à cohortatione ad eas retinendas: alterum verò illum qui est de necessaria defensione, concludit, quum quid ad mandata legatorum responderi velit, ostendit. Vide pag. 92.

ORATIONIS ARCHIDAMI
ARGVMENTVM.

Comparato bello à Lacedæmoniis & sociis Peloponnensibus aduersus Athenienses (cuius semina antè habuimus) & contractis in vnum copiis, Archidamus, rex Lacedæmoniorum, qui illius belli summã obtineret, conuo-

uauit sociorum proceres, eosq́; quum conuenissent, hac oratione hortatus est, vt pro se quisq́; suas partes in eo bello susciperent, & fortiter tuerentur. Fiduciam, quam ex ingenti sua multitudine concipere poterant, conatur iis extorquere. Nullum esse hostem negligendum, nedum Athieniensem, qui & belli gloria & viribus praestaret. In bello gerendo fortitudinem esse adhibendam & cautionem: remouendam ignauiam. Vide paginam 105.

ORATIONIS PERICLIS ARGVMENTVM.

Quum vetere instituto solerent Athenienses eos qui pro patriae salute occubuissent, publico funere efferre, & pro se quisq́; quem ex iis videretur donis cumulare, & communi rogo omnes cremare, atq́; ad extremum, publicum laudatorem adhibere, qui in media populi corona, funebri oratione eos collaudaret: idq́; tum vsu venisset, vt compluribus ciuibus is honos esset exoluendus, de communi populi sententia laudatio sepultorum ad Periclem, summum in ea repub. virum, delata est. Ibi igitur ille orationem hanc habuit, in qua commendaturus ciues de repub. bene meritos, laudationem repetit altius à maiorum institutis, totiusq́; reipub. statu, genere & moderatione: vti ipse exordio suo declarat. Hic totus est in eo, vt suae reipub. constitutionem & administrationem omnibus aliis, maximè Spartanae, anteponat. Reliquae verò orationis partes eae sunt, quae esse debent funebris orationis (excepta lamentatione, qua dedita opera, non vtitur) laudatio mortuorum, consolatio consanguineorum, ad quos luctus ex eorum morte pertinebat: & cohortatio quam ille ad aetates & genera ciuium accommodat. Laudat sepultorum fortia & animosa facta. Consanguineorum moerorem consolatur, tum commendatione egregiae mortuorum virtutis, tum spe recuperandorum similium. Hortatur autem ad imitationem similis virtutis, quum hi in salute patriae exprompsissent. Vide paginam 121.

ORATIONIS PERICLIS ARGVMENTVM.

Atheniensis populus, qua erat leuitate, vsus Periclis consilio, bellum aduersus Lacedaemonios sociosq́; eorum ciuerat: & primus quidem illius belli annus exitum habuerat satis tolerabilem: sed alter tristissimum, cum vastitate totius penè agri, tum verò dira atq́; inaudita pestilentia quae ita erat passim per Atticam grassata, vt miseranda solitudo esset consequuta. His malis consternatum populum coepit illius consilij poenitere: vt iam pax vel paulo turpior probaretur, & perniciosi consilij autor Pericles lacesseretur, pessimeq́; audiret: maximè hoc nomine, quod eo duce sedebant in vrbe nec acie dimicabant, & in eorum oculis populatio agri Attici fiebat. Pericles, vt à se illam inuidiam auerteret, hanc orationem pro concione habuit. Docet nihil esse quamobrem eos necessarij consilij poeniteat, quod ad eorum defensionem, non ad aliorum vexationem pertineret. Deinde, vel si causas habeant poenitendi grauissimas, tamen non debere illius mali culpam in vnum se conferre: quum in deliberando, alieno quidem consilio essent vsi, sed in decernendo, libertate & autoritate sua. Prius illud confirmat argumentis tum à persona sua, tum ab ipsa re petitis. Nam se eum esse qui & sapienter prouideret, quaeq́; prouidisset, & è repub. esse intelligeret, aperiret. Rem verò eam esse quae apud homines honestos nihil habeat dubitationis. Nemini enim dubium esse quin libertatis defensio sit necessaria. Posterius probat, quum ostendit non debere id sibi esse fraudi quod ipse senserit, omnes autem comprobarint. Vide paginam 136.

ORATIONIS PLATAEENSIVM ARGVMENTVM.

Lacedaemonij infensi Atheniensium potentiae, socias ciuitates ab illis auertere conabantur: in his erant Plataeae. Ad quas obsidendas quum venirent, & iam agrum popularentur, legationem miserũt Plataeenses, quae questa est quod contra foedus & iusiurandum patrum suorum Plataeis infesti essent: quibus, paucis antè annis, patres eorum persanctè cauerant, & sartam tectam ciuitatem liberamq́; esse voluerant. Vide paginam 146.

ORATIONIS ARCHIDAMI ARGVMENTVM.

Archidamus regio iure summam rerum tenebat in ea expeditione aduersus Plataeas. Itaque respondet legatis Plataeensium se patrum suorum beneficia minimè iis eripere velle, sed eam conditionem ferre, vt ne in vllum bellum societatémve se interponerent: aut, si bellum iis placeret, ea arma sequerentur quae pro Graecorum libertate capta essent. Vide paginam 146.

ORATIONIS ARCHIDAMI ARGVMENTVM.

Quum à patribus iusiurandum intercessisset, quo cautum erat Plataeensibus, Archidamus veritus ne impium bellum iis inferret, violato iureiurando, hac testificatione iusti belli piaculum omne effugere voluit. Vide paginam 146.

ORATIONIS LACEDAEMONIORVM DVCVM ARGVMENTVM.

Victi nauali praelio Peloponnenses ab Atheniensi Phormione, reparata & aucta classe de integro erant conflicturi. Et quòd verebantur ne militum animos infregisset recèns accepta clades, duces copiarum hac oratione sunt vsi ad eos confirmandos. Hic causas aduersi praelij ostendunt: non esse eas metuendas in hoc praelio. Ita esse prouisa omnia, vt nihil desit nisi vt bonis & praestantibus animis ad dimicandum accedant. Postremò eos poenis & praemiis propositis incitant. Vide paginam 158.

ORATIONIS PHORMIONIS
ARGVMENTVM.

Atheniensi classi, cum qua erant conflicturi Peloponnenses, praerat Phormio. is, quòd verebatur vt, propter maiorem hostium apparatum, idem esset animi suis quod in superiore prœlio fuisset, animandos quoque sibi eos existimauit. Id hac oratione facit, & aliis metum omnem multitudinis eripere conatur. Ostendit, eos quos fortasse metuant, plures quidem esse quam superiore pugna, sed tamen nihilo peritiores, aut fortiores. Nam si quid iis animi accesserit, inanem potius esse confidentium quam illi ex sperata Atheniensium ignauia conceperint. Consilium suum de ineundo prœlio, & de locorum ratione, aperit. Hortatur vt omnes strenuè partes suas tutentur. Vide paginam 159.

ORATIONIS MITYLENÆORVM
ARGVMENTVM.

Ingrauescente bello Peloponnesiaco, Lesbos vniuersa præter Methymnam, desciuit ab Atheniensibus ad Lacedæmonios, quum antè frustra esset id conata. Ob eam defectionem Lesbij bello ab Atheniensibus petiti, qui Mitylenen totius insulæ caput oppugnabant, miserunt Lacedæmonem legatos de defectione, & de auxilio implorando. Ab his in Olympiorum dies, qui instabant, reiecti sunt, quòd ij rem volebant esse in sociorum potestate. Qui dies quum adessent, Lesbij in frequenti sociorum Peloponnesiorum conuentu hac oratione sunt vsi. Hic primum defectionis æquas & necessarias causas docent: nihil in ea esse a se cupidè tentatum, sed maturè incolumitati suæ prospectum. Idcirco se Lacedæmoniorum fidem sequi velle, vt & suam libertatem retineant, & ne cuiusquam auspiciis & imperio oppugnent alienam. Eo fieri vt auxilium præsentibus malis, & societatis ius in posterum expetant. Quæ ex re quæ sint ad eos peruentura commoda, si ipsi id impetrarint, & quanta contra incommoda si repulsam patiantur, ostendunt. Vide paginam 176.

ORATIONIS TEVTIAPLI ELEI
ARGVMENTVM.

Capta ab Atheniensibus Mitylene, Peloponnesij, qui ad illius defensionem cum classe missi fuerant, & propter cunctationem suam illi defuerant, deliberant ex re ipsa quid sibi facto opus sit. Teutiaplus Eleus autor est recuperandæ Mitylenes. Posse enim improuiso aduentu fidentes & incautos Athenienses opprimi. Vide paginam 189.

ORATIONIS CLEONIS
ARGVMENTVM.

Athenienses duce Pachete potiti Mitylene, deliberabant domi quomodo defectionem eorum vindicarent. Ac primæ quidem concionis decretum fuerat, quo puberes omnes necabantur: reliqua multitudo sub corona venum ibat. Fuerantque missi qui hoc populi scitum ad Pachetem perferrent. Postridie, quum pœnitentia moti, seueriores se fuisse confiterentur: factumque esset per quosdam Mitylenæorum fautores vt de integro populus in suffragia mitteretur: Cleon Atheniensis qui dicendo apud populum multum posset, idemque esset Mitylenæis infestissimus, atque autor cruenti illius decreti antea extitisset suasit hac oratione, item vt ante capitalem animaduersionem in Mitylenæos. In hac inuehitur grauiter in populi leuitatem, qui minimis momentis impelleretur in partes contrarias, & de recta sententia repente abduceretur. Reprehendit inane sermocinandi studium, quo illi capti aliud ex alio sentire, appetere, dicere solerent. Inde ingreditur in sententiæ suæ expositionem: factum Mitylenæorum variè exaggerat: postremò impunitatis periculum, si ea illis concedatur, ostendit. Vide paginam 193.

ORATIONIS DIODOTI
ARGVMENTVM.

In eadem illa concione Diodotus, qui & proxima concione melioris sententiæ autor fuisset, & in eadem tum perstaret, dixit aduersus ea omnia quæ a Cleone fuerant dicta: suasitque vt fontes tantum, a quibus defectionem comparatam constaret, plecterentur. Ac primum aduersus illam incusationem garrulitatis, qua erat vsus Cleo, opponit consultationis liberæ vtilitatem, quæ nisi vltro citroque dicendo, obtineri nequeat. Quis autem modus in audiendo adhibendus sit, ostendit. Stabat ab æquitate Cleon, stat ipse ab vtilitate & æquitate: quòd in alios, præterquam in defectionis capita, animaduertere nec æquum sit nec reipub. expediat. Nam quòd huius seueritatis terrore alios socios in officio retineri posse putaret aduersarius, id contra habere: quum homines vehementius ad maleficium libido impellat, quam metus auocet: nec dubium sit quin illa sæuitia aliorum sociorum animos sit alienatura: & desperatio veniæ, siquando defectionem potentiores plebe inuita tentassent, vniuersæ multitudini pertinaciam ad propugnandum sit allatura: spes autem impunitatis esset eos a potentum societate, & potentes ipsos a perfidiosis consiliis auersura. Vide paginam 200.

ORATIONIS PLATÆENSIVM
ARGVMENTVM.

Expugnatis diuturna obsidione & cibariorum inopia Platæis, Lacedæmonij, qui hac conditione Platæenses ad deditionem compulerant, vt in sontes tantum se animaduersuros pollicerentur, arcersitis Lacedæmone iudicibus quinque, qui illorum causam disceptarent, iusserunt eos causam apud hos dicere. Inducunt, quòd Thebanis sociis suis

suis in ea expeditione & Plataensi ciuitati vehementer infensis gratificari studebant, non criminibus obiiciendis (ne illi facilè diluerent) sed interrogatione vna per duellionem illis iudicabant. Interrogatio erat hæc, Ecquid Lacedæmoniorum societati in id bellum commodassent. Perculsi Platæenses quòd se callida interrogatione vrgeri, & capitis inquiri vniuersos sentiebant, postularunt ne altercatione, sed perpetua oratione diligentius causam dicerent. Quod quum impetrassent, hac oratione sunt vsi: qua primùm conqueruntur tam periculosæ defensionis legem sibi imponi: deinde ad rogata respondent: neque se vt amicos esse à Lacedæmoniis acceptos, sed hostili modo grauiter vexatos: inimici verò quum essent, non debere à se amicorum officia postulari. Reliqua est oratio, qua causam suarum partium docent: inimicitias & iniurias Thebanorum: sua in Græcos omnes, priuatim in Lacedæmonios, merita. Postremò rogant ne Thebanorum libidini addicantur. Vide paginam 208.

ORATIONIS THEBANORVM
ARGVMENTVM.

Thebani, acerrimi Platæensium oppugnatores, tum in obsidione, tum in illorum post deditionem reatu, & causæ dictione, veriti ne Lacedæmonij, illorum defensione commoti, aliquid de seueritate remitterent: simul quòd iis nonnulla turpiter facta Platæenses obiecissent, facta dicendi potestate, reos illos peragere hac oratione conati sunt. Respondent ad singula capita defensionis Platæensium. Primum erat de causa necessaria, quæ eos ad societatem Atheniensium compulisset: ei opponunt suæ oppugnationis tum temporis æquitatem. Secundum de egregia opera in vindicanda Græciæ libertate, & de Thebanorum in eadem causa perfidia. cui opponunt Thebani vim potentiorum, à quibus id temporis ipsorum ciuitas terrebatur: & post ea tempora suam erga Græcos fidem, Platæensium perfidiam: & in eos grauius delictum regerunt. quo loco ipsorum cum Atheniensibus societatem exagitant. Tertium erat de Thebanorum clandestino ingressu ad Platæas opprimendas: retorquent illi se paci publicæ consuluisse, & Bœotiæ vrbem ad Bœotiæ societatem reuocare voluisse: simulq́ perfidiosam suorum cædem illis obiiciunt. Reliqua erant, quibus auitam virtutem & sepulcra Lacedæmoniorum, quæ in suo agro essent, & voluntariam deditionem suam Platæenses prædicabant. Opponunt Thebani eorum iniurias, patrum suorum cædes in prœlio, quo ab Atheniensibus stabant Platæenses. Postremò ius belli & reatus ostendunt. Vide paginam 214.

ORATIONIS DEMOSTHENIS
ARGVMENTVM.

Pylum obsederant Athenienses, duce Demosthene: liberare eam obsidione Lacedæmonij cum sociorum copiis parabant. Terra mariq́ res gerebatur. Aduersus pedestres copias horum, suarum partem instruxerat Demosthenes: reliquam manum maritimis eorum viribus opponit, ne appelli possint. Instructos suos hortatur hac oratione, vt pro virili parte hostem arceant, & à littore ac suis operibus summoueant. Necessitatem & facultatem proponit, quum ostendit quantam locus ille retentus opportunitatem ipsis sit præbiturus: & quàm facile sit hominibus rei maritimæ peritis rudiores aditu portus prohibere. Vide paginam 256.

ORATIONIS LACEDÆMONIORVM
ARGVMENTVM.

Lacedæmonij, re malè gesta apud Pylum, quòd nec vrbem illã obsidione liberare nec suos, quos in insula quadã Atheniensium nauibus opposuerant, recipere poterant: (nolebant autem ad vtrosque seruandos belli aleam de integro subire) statuerunt cum Atheniensibus compositione rem totam transigere. Miseruntq́ Athenas qui pacem æquis conditionibus, si eò deduci Athenienses possent, conficerent. Eorum hæc est oratio in eam sententiam habita. Qui quum se legatos de obsessis recuperandis venisse ostendissent, multaq́ de moderatione, quæ in rebus secundis adhibenda est, dixissent: ad eam pacem hortati sunt Athenienses, quæ vtrisque eorum & Græciæ vniuersæ summopere expediret, ipsis verò Atheniensibus præcipuam gloriam haberet, quod ij rebus suis integris Græciam pacassent. Vide paginam 262.

ORATIONIS HERMOCRATIS
ARGVMENTVM.

Quum in Sicilia bella intestina exarsissent, principioq́ longè potentissimæ ciuitates duæ dissiderent, Syracusana & Leontina: post verò manasset discordia ad alias ciuitates, totaq́ iam insula bellis æstuaret: pacti sunt inducias Camarinæi & Geloi: deinde alij populi Gelam legationes de pace miserunt. Ibi quum pro se quisque, quæ viderentur, diceret, Syracusanus Hermocrates præter cæteros studiosus hortator pacis fuit, habuitq́ hanc orationem in eam sententiam. In hac, belli calamitate exposita, quod illud nunquam vtrisque posset esse commodum, sæpe ambobus perniciosum, nunquam autem quicquam in se haberet boni: demonstratoq́ periculo, quod vniuersæ Siciliæ impenderet ab exteris auxiliis, quæ accita essent (maximè ab Atheniensibus, qui non obscurè totius insulæ imperio inhiarent) omnes ad pacis studium est hortatus: authorq́ fuit vt potius singuli de suo iure remitterent, quàm committerent, vt repudiata pace ad arma rediretur. Vide paginam 290.

ORATIONIS BRASIDÆ
ARGVMENTVM.

Acanthus erat vrbs Macedoniæ, Andriorum colonia, Atheniensium socia: eam Lacedæmonius Brasidas ad societatem Lacedæmoniorum, vt & alias quascunque posset, traducere volebat. Rem colloquio, priusquam vi,

tentat, & in eorum concione hac vtitur oratione: quasuadet vt se Lacedæmoniis dedant: hortatur nequid per cupiditatem aut pertinaciam faciant. Argumenta eius sunt: libertatem illis afferri, & superbum dominatum Atheniensium infringi: causam sibi esse æquissimam: vires ad eos vrgendos, si adduci monendo non possint, maximas. nihil nisi Græciæ & finitimarum ciuitatum libertatem quæri. Cui rei si obstare velle perseuerent, denuntiat agri vastitatem: testaturque illorum omnem culpam futuram. Vide paginam 308.

ORATIONIS PAGONDÆ

ARGVMENTVM.

Athenienses Delium Bœotiæ templum muro cinxerant, relictoq; præsidio, versus Athenas abibant, & iam Atticæ fines attigerant. Bœoti fanum & Bœotiam omnem liberaturi, magnam manum coegerant. Abeuntes insequi plerisque non placebat: vnus ex ducibus Pagondas Thebanus, quum id temporis summam rerum teneret, centuriatim euocatos & suos & socios docuit hac oratione, esse cum hoste vbiuis locorum, quum id commodè fieri possit, dimicandum. Neque enim vbi sint, sed qui sint, quid fecerint, quid moliantur, quid ab eis expectandum sit, considerari oportere. Hoc ita expedire, vsu & maiorum exemplis confirmat. Vide paginam 314.

ORATIONIS HIPPOCRATIS

ARGVMENTVM.

Instructa vtrinque acie erant commissuri prœlium Athenienses & Bœoti. Atheniensibus præerat Hippocrates: is antequam bellicum caneretur, cohortatione suos conatus est animare. Id fecit hac oratione: qua, commemoratione patriæ & virtutis maiorum, propositoq; præmio victoriæ, militum animos incendit. Vide paginam 316.

ORATIONIS LACEDÆMONIORVM

ARGVMENTVM.

Non est quidem disertè à Thucydide dictum, per legatos fuisse hæc transacta cum Atheniensibus: sed tamen non abest à vero, legatis potius quam literis hæc fuisse commissa: quia si coram agerent, facilius rem possent conficere. Legationis autem illius hæc causa fuit: Athenienses bello defatigati, vltro appellarunt Lacedæmonios de induciis paciscendis. Placuit Lacedæmoniis, vt earum formula Atheniensibus ederetur. Id faciunt hac oratione legati: conditiones enim exponunt, & ad quos eæ pertineant, & quo iure omnes eos esse velint ad quos pertinent, ostendunt. Vide paginam 329.

ORATIONIS BRASIDÆ

ARGVMENTVM.

Expeditio fuerat suscepta aduersus Lyncestas à Brasida Lacedæmonio & Perdicca Macedonum rege: quibus erant præterea auxilio venturi Illyrij. Sed iidem fidem repentè fefellerunt, & Lyncestarum partes sunt sequuti. Hoc nuntio perculsi Macedones, se in fugam coniecerunt. Deserti Lacedæmonij a sociis non mediocriter pertimuerunt, quòd bellicosa gens Illyriorum credebatur. Confirmare eos Brasidas hac oratione nititur: opponit enim barbarorum inani fiduciæ, temeritati, imperitiæ, virtutem Lacedæmoniorum, propriam illius gentis, ac disciplinam vsumq; rei militaris. Vide paginam 336.

ORATIONIS BRASIDÆ

ARGVMENTVM.

Brasidas, commissurus cum Atheniensibus prœlium, suis animos augere hac cohortatione voluit. Ea partes habet duas. priore, consilij sui & certaminis ad quod eos ducebat, rationem exponit: velle incautos adoriri, & diuiso agmine terrere: altera parte eos animare ad strenuè pugnandum conatur. Proponit enim suis ciuibus gloriam communis patriæ, sociis spem libertatis, metum suæ & Græcorum seruitutis, omnibus præmium victoriæ. Ipse verò fidentem animum præ se fert, spei & consilij plenum. Vide paginam 348.

ORATIONIS NICIÆ

ARGVMENTVM.

Atheniensium opem implorabant Egestani Siculi, bello à Selinuntiis petiti: res delata est ad concionem: populus id bellum sciuit cupidissimis aliquot ducibus, qui illud deferri ad se cupiebant. In numero ducum erat nominatus Nicias: huic delatum imperium, & omnis illa militia minimè grata erat. Itaq; decernenti populo dissuadet ne omnino id bellū suscipiatur. Esse enim illud periculosum, præsertim nullis finitimorū pacatis, sed ardente Peloponnesiaco bello, quod plenum negotij erat. Refellit quod dictum fuerat ab Egestanis, impendere grauissimum periculum Atheniensium imperio, si Syracusani rerum in Sicilia potirentur. Monet ne mos geratur cupidis hominibus, qui nihil libentius faciant quam vt rem & gloriam priuatam ex reip. detrimentis quærant. Vide paginam 417.

ORATIONIS ALCIBIADIS

ARGVMENTVM.

Intererat eidem illi concioni Alcibiades, genere, opibus, eloquentia florens, sed iuuenili insolentia ferox: dux porrò iam designatus, si populus eam expeditionem sciuisset, vt iam cœperat. Is, quòd se oratione Niciæ se non obscurè

ſcurè carpi ſenſerat, ſimul vt populo eam nauigationem perſuaderet, ad dicendam ſententiam acceſſit: quam hac oratione eſt complexus. Primùm coarguit ea quæ à Nicia fuerant coniecta in aliquot iuuenum immodicam magnificentiam & oſtentationem: deinde expeditionem ſuadet, quòd vtilem & neceſſariam eſſe probet: neceſſariam, ne ſocij deſerantur, & ne imperium Athenienſe propter inertiam minuatur: vtilem, quia confirmatis in Sicilia ſociis, hoſtes Athenienſium debilitarentur: & quia ſemper ita eueniſſet, vt multis iuuandis Athenienſium opes creſcerent. Vide paginam 422.

ORATIONIS NICIÆ
ARGVMENTVM.

Nicias, cui nec bellum plebiſcito decretum, nec imperium ad ipſum delatum placebat, quum ſe diſſuadendo nihil proficere intelligeret, acceſſit de integro ad ſententiam dicendam: qua decernendi apparatus in id bellum quamcopioſiſſimi author eſt: eo conſilio, vt ſiue non probaſſet (quod malebat) populus rei difficultate deterritus conſilium belli abiiceret: ſiue perſuaſiſſet, ſaluti ſuæ & imperio cautum eſſet, inſtructiorq́ ad res gerendas accederet. Cauſas ſuæ ſententiæ affert, hoſtium vires, locorum interualla, conditionem belli. Vide paginam 426.

ORATIONIS HERMOCRATIS
ARGVMENTVM.

Confecto omni illo apparatu, de quo habitæ ſunt proximæ conciones, & claſſe ingenti deducta, Athenienſes Syracuſas petebant: Syracuſani licet reſciſcerent, tamen bonam partem falſa afferri putabant de illorum nauigatione: itaq́ iacebat omnis belli apparatus. Erant alij qui aſſeuerarent ita inſtructos venire, & breui affore. In his Hermocrates erat, qui hanc habuit concionem, quò illis tum inanem confidentiam, tum metum eriperet: neque enim illos in nimio metu aut contemptu ponendos eſſe. De apparatu quid ſentiat, quas ſocietates adiungi, quam rationem belli adminiſtrandi eſſe velit oſtendit. Vide paginam 434.

ORATIONIS ATHENAGORÆ
ARGVMENTVM.

Hæc oratio ſuperiori eſt aduerſaria. Nam Athenagoras, qui tribunatum plebis gerebat, & eloquentia gratiaq́ multum poterat, expeditionem autem illam Athenienſium commentitiam putabat, grauiter in eos inuectus eſt hac oratione, qui in contraria erant ſententia. Primùm enim hanc opinionem labefactare conatur, quum opes Athenienſium deſpicit, Syracuſanas altera ex parte euehit. Deinde illos rumorum authores increpat, atq́ affectati dominatus inſimulat. eos ab iis conſiliis deterret, & quid animi quidue conſilij in Athenienſium aduentu (ſi quis ſit) habere debeant, oſtendit. Vide paginam 438.

ORATIONIS NICIÆ
ARGVMENTVM.

Cohortatio eſt ad fortiter dimicandum. Nam conflicturus acie cum Syracuſanis Nicias, ſuos ad certamen animat, a commemoratione patriæ virtutis, & a difficultate recipiendi ſeſe ex fuga, ſi ignauiter pugnauerint. Neq́ enim præſtò eſſe patriam, quæ fugientibus ſit perfugio. Vide paginam 458.

ORATIONIS HERMOCRATIS
ARGVMENTVM.

Athenienſes, commodius bellaturi cum Syracuſanis, ſi ciuitates Siciliæ ab hoſtibus auertiſſent, ad ſuas autem partes deduxiſſent, dabant operam vt quamplurimas ſocietates contraherent: in his Camarinam ſolicitabant. Syracuſani miſſa legatione contra nitebantur. Eam legationem obibat Hermocrates: qui quum hanc cauſam pro concione Camarinæorum agere cœpiſſet, eos ab illa ſocietate deterrere eſt conatus, quòd diceret Athenienſium expeditionem in totius Siciliæ perniciem eſſe comparatam. Itaq́ hanc ſocietatem, ſi eam iniſſent, futuram temerariam, fraudulentam, & ipſis Camarinæis exitioſam. Totus eſt in patefaciendis Athenienſium conſiliis, repetito principio vſque à dominatus eorum primordiis. Vide paginam 463.

ORATIONIS EVPHEMI
ARGVMENTVM.

Aduerſaria eſt ſuperiori hæc oratio. Nam quum Euphemus Athenienſis Camarinam, item vt Hermocrates, de ſocietate ineunda veniſſet, audiſſetq́ quæ erant à Siculo in Athenienſes coniecta, ſimul ad ea reſpondit, ſimul id cuius cauſa venerat, expoſuit. Primùm enim quæ de iniquitate Athenienſis imperij ab illo dicta fuerant, refellit, & honeſtiſſimis rationibus partum eſſe oſtendit. Suſpiciones verò appetitæ Siciliæ dominationis infirmat. Eſſe enim potius ab Athenienſibus patrocinium Siciliæ ſuſceptum aduerſus opes Syracuſanorum: quod & ſuperioribus bellis re ipſa comprobaſſent. Quin & ſecuritati ſuæ ſe conſulere. Hortatur igitur ne, quorum ſocietatem & fidem antea expetiuiſſent, oblatam nunc repudient: ne ſibi id fraudi eſſe aliquando, ſed ſerius, ſentiant. Vide paginam 468.

ORATIONIS ALCIBIADIS
ARGVMENVM.

Alcibiades Athenis profugus Lacedæmonem ſe contulit. Venerant eodem legati Syracuſanorum & cum his Corinthiorum, vtriq́ poſtulaturi vt claſſis in Siciliam ad Syracuſarum & totius Siciliæ defenſionē mitteretur.

Productus in concionem Alcibiades, suasit eadem quæ legati: ibiq; hanc orationem, ardens vindicta in Athenienses, habuit. Cuius principium collatum est ad auertendam antè actæ vitæ inuidiam, & præsentem fraudulenti animi suspicionem. Reliqua oratione Atheniensium consilia aperit, qui particeps eorum fuisset, omniaq; optimè nosset. Quid facto opus sit, & quid Lacedæmoniis sociisq; expediat, ostendit, & quemadmodum dominatus Atheniensium infringi atq; adeo opprimi possit. Vide paginam 475.

ORATIONIS NICIÆ ARGVMENTVM.

Nicias, commissurus cum Syracusanis prœlium illud nauale quo res Atheniensis prostrata est, quòd videbat suos superioris prœlij clade consternatos, antequam decertaret, confirmandos sibi eorum animos existimauit. In eam sententiam hæc ab eo concio habita est: nam in hac languentes animos ad spem melioris successus erigit, hortaturq; vt animosè pugnent. Capita præcipua cohortationis sunt, firmior quam antea apparatus, necessitas pro sua & reipub. salute dimicandi, fructus amplissimæ victoriæ, si eam reportent. Vide paginam 535.

ORATIONIS GYLIPPI ET CÆTERORVM BELLI DVCVM ARGVMENTVM.

Gylippus Lacedæmonius, dux auxiliarium qui Syracusas Lacedæmone missi fuerant, & cui Syracusani multum tribuebant, antequam inirent prœlium illud sui Syracusaniq;, ad pugnam eos animare hac oratione voluit. Ea superiori è regione respondet: nam superiorum prœliorum felicitatem commemorat, victos esse ab iis Athenienses, qui naualis rei gloriam vbiuis gentium vsq; adhuc obtinuissent. Itaq; illorum apparatum omnem, spem, consilium præ suis contemnit: neque enim spe, sed desperatione ad dimicandum eos impelli. Postremò suorum animos iniecta vindictæ cupiditate stimulat: esse enim persequendas ab hostibus iniquissimi belli concitati, & appetitæ Siciliæ pœnas. Vide paginam 538.

ORATIONIS NICIÆ ARGVMENTVM.

Victi Athenienses, desperata non modò expugnatione Syracusarum, sed etiam propè salute sua, perfugio locum quæsituri abibant. Non carebat luctu, lacrymis, periculis, ea profectio. imminebant enim hostes fugam interclusuri: cuius rei faciendæ opportunitatem illis afferebant locorum angustiæ. Itaq; Nicias mœrorem iis lenire, metumq; minuere hac consolatione est conatus. nam & suo exemplo iubet bono animo esse, & sperare numinis miserationem tot iam exhaustis laboribus. siqua vis ingruat (quæ haud dubie expectanda erat) animosè se patriamq; tutentur. Vide paginam 549.

INDEX

INDEX LATINVS RERVM, ET VERBORVM IN OCTO THVCYDIDIS LIBROS, OBSERVATIONE DIGNORVM.

A

Modera-

P

Q

R

S

F I N I S.

INDEX GRAECVS VERBORVM PHRASIVMQVE TAM IN IPSO THVCYDIDE, QVAM EIVS COMMENTARIIS CONTENTORVM.

Vbi ante ziphros pagellarum c inuenitur, candidus lector commentariorum pagellas denotari sciat.

ἀπομ-

Εκπο-

Πολυπύ-

FINIS.

Errata, quæ partim inuitis, partim nimium festinantibus nobis tam in Græco quàm Latino textu irrepserunt, humanus Lector, humaniter sic emendabit. prior tamen numerus semper paginam, secundus verò aut tertius cum a. præfixo annotationem denotat.

Pag. 5. a. 3. καταθέμενοι. 6. A. ἀποθαλ. 7. a. 5 διὰ τὸ τοῦ. 9. a. 6. μέρει τῷ sine˜. 11. A. Cambysæ, eius. &, Cambysæ temp. 14. A. φόρου τοὺς ξυμμάχους. 15. B. consectātur. a. 13. δοκοῦντας. a. 15. δηλώσει. 17. B. φόβον δὲ παρ. D στασιάσαντες δ' ἐν ἀλ. a. 6. ζητήσαι. 18. C. ducem Corinthium. 20. B. Trœzenij. a. 3. ἐπιδαμνίοις. 21. a. 14. paulo infra, 22 B αἰχμαλώτους. 23 a. 8 ἀποδείξουσιν. a. 13. φησι) 24. A. μείζονι. B δεξάμενοι. opem ferētis. D. παρ' αὐτοῖς putat fore bellum. 25. a. 13. ἀσκέπτως. 26. B quidē (si potestis) operam. 27. a. 9. συμμάχους. 28. a. 9. πρότερον. 31 τῶν νεῶν. 36. περὶ φυλακῆς. a. 2 περὶ a. 9. ξυμμάχων. 38. C. ad marg. sic scribe, * π. τὴν γῆν αὐτοῦ, Αρχεστράτου. a. τὸν κατὰ Φιλ. 43 a. 6 ἕλληνας. a. 12. λεληθότως 44. C. ὁδῷ. 47. a. 14. mutata constructione. 49 a. 12. φησὶν 50. A. ἆρ' ἄξιοι. a. 9. eodem modo. a. 11. ὑπολειφθεῖσιν a 25. φιλελεύθερον. 51. a. 5. ἐνεστῶτι. a 6 * Δοκοῦντες] π. δοκοῦντες μέχρι τοῦ νῦν, ὅτε. C. ἐλασσούμενοι. 55. ὅπλα ὠφελεῖ. 56. C. εὖ βουλευομένους. a. 10. λόγῳ λέγουσιν. 15. τοῦτον νομίζειν 57. a. 5. δημιουργία Σθενελαΐδου &, παροιμία. a. 11. οὗτοι δέ. 60 B ὠφέλεια. D σαφῶς a. 3. γυναῖκας, 62. a. 9. οὐ γὰρ ὁποιητοὺς. 63. A. νεῶν. 65. a. 13. ἀπήτουν. 69 A. Αἰγίνῃ D. Cytinium. a. 3. κακιζόμενοι. 71. A. exscensu. 80. A. ἐκ τοῦ. a 17. μέλλετε. 81 a. 8. * π. ἀποφαίνουσιν. 83. a. 12. χαλκίοικος. 85. a. 14 σκυτάλη. 94. C. perduci solet. 95. D. succisiuis operis. &, ad eam. &, nos auertat.] &, ipsisq; resistere. a. 12 συμμάχων. 96. a. 3. προσχωρήσωσι. 100. D. hæc acciderunt. 101. a. 1. βαλανάγρα. 103. a. 3 μετὰ στρατιᾶς. 104. B. Hæc autem. a. 22. ὀργίζοντο. 105. C. diuisus per totam. a. 7. κάρπαθος 106. D. Ira enim. 107. C. quid in post. D. in Atticam. 108 a 2. ἐγγίνεσθαι. 109. D. supellectilem, qua. 112 B. disterminans,] D. καταχνήσας. 113. A. Rheiti. 114. A. καὶ δέκα. 116. D. nequiuerant. 117 Sitalcæ pater. 118. C. Sitalcæ societ. &, [Sitalcæ] fil. 121 B sunt tolerabiles. 122. C. λυπηρᾶς. 123. A. ὁμολογουμένην. 124. C. ὧν ἐπιχειρήσομεν. 125 D. de Repub. produxi. 126. C. corpore tulerunt. 127. C. diutius viuant. 130. C. conuulsionem, quæ. &, lintea insecta. 131. C. quadrupedes a 8. ὀσφρήσεως &, λοιμώδη. 132. A. resistebant) tum. C. miserabantur. 137. a. 14. ἀξίωμα. 15. μὴ προσηκούσης 140. B u quidem. a. 7. αἰσχύνη) 9 τὸ ἐπεί. 141. a, 8. ἀδιαπόληπτοι. 142. D. Eadem æstate &, Aristeus. 144 D. Chaonib. 149. A. quā agger. 150. B. nullus vnquam. &, altâs] 153. A. præerant D locum deligere. 154. C à Strato. 155. Post ann. 8. adde, * ἀποκοπὴ] ἐν τοῖς παλαιοῖς σχολίοις λεκτέον μᾶλλον, ἀττικὴ κρᾶσις, εἴτε συναίρεσις. καὶ γὰρ ἐν τῷ τούτῳ σχηματίζεται. χρεωστῶ κοινῶς. χρεῶ ἰωνικῶς. χρέω δὲ ἀττικῶς. εἰ δὲ καὶ ἀποκοπὴν ταύτην τὴν φωνὴν γράψῃς. χρεῶ ἄνευ τοῦ ι ὑπογεγραμμένου γραπτέον Æ. P. 157. B. mandarunt. E. consilio, hi quidem. 158 a. 3. ἐκφοβήσαι. 163. A. dantes Panormum. 164. D. tantùm non contra. 165. B. hyemis initium. a. 6. ὑπεδέξατο. 166. A. Græcos D Sitalcem. 169. A ἡγῶς. C. Σιτάλκης. 170. B. Sitalcæ exp. 171. D finita, huius q; belli quod. 172. B. an. hoc. C. nec portus. &, Methymnæi. &, Mitylenæus. 173. A. [à Mitylenæis Mityl. D 40.] naues 174. E: quod ab Athen. a. 1. & 11 ἀκρωτήριον. eodem modo vocabulum hoc alibi scribendum. 176 B Dorieus, Rhodius. C. prosequuntur] a 5. τὰ ὀλύμπια. 6. καλλίστη &, καθεστώς. 14 ἀπολογουμένων. 177. a 11. πολυπραγμοσύνην. 178 a 2 δυνατώτεροι. 4. δέος, μόνον. 14. προσηγημένου. 179. a. 3 οὗτοι καί. 180. D. Sed etiam. a. 9. καταστρέψονται. 181 A. à vrbis. 182. A. πολλῷ τινι. 185. D φρυκτωρίας. a 2. ὑπεδέδεικτο. 187. ad marginem nota, supra p. 183 a. 12 συμφωνεῖν. 188. A. ἡγῶς. a. 1. supra p. 181. καί. &, προστάξαντες. 6. ἀθηναίοις. 190 B. αὐτοῖς σφίσι. a 10. καταδρομάς. 196. a. 12. καὶ ἐχθροῦ τοῖσι τοῖς. 197. D. exhaustam receperimus. 198 a. 19. ὀρθὸς οὗτος. 199. a. 10. ἀπολέσωσιν. 200. B. eosq; hoc. 203. B. τὴν ἐπιβολήν. a. 3. ἀμύνουσιν. 9. πίθου. 204. C. vti possimus. 206. A τριήρη. D cepelunt. 207. D. se dedidissent) 209 D. partem auxilio. 211. C. vrbem dedidissemus D. ne vos, vnica spes. a. 10. Θηβαίων. 213. A. ἡμᾶς τοὺς. D. nisi vos exorare a. 1 ἐπιάδος. 215. Be Coroneam. a. 2. αὐτὸ τοῦ, τοῖς. 216 B postulatus. 217. A. factam dicitis. 218. D. Coroneam. a. 9. ἐν τούτοις. 219. A. succurrite. a. 1. ἀμφισβητεῖν 5. Πελοποννησίων. 12 παραγαγόντες. 222. D διαφθείρειν. 224. A. Sybota, 225 a 10. Οἰχομένας. 226. C. διαφορᾶν. a. 5. μετεωριζόμενοι 19. πιθανώτερον 227. a. 10. φύσις 228. a. 9 δράσας. a. 14. ἤδη ἀλλήλοις. 18. ἅπαξ. 229. C. consueuerant. 231. A. dum alios. E. concesserant. 237. A. idq; longo D. Oeneone. 239. a. 9. ὑποχωροῦντες. 240. D. Cùm autem in. 241 A. Demosthenes verò, E. accurrerant. 242 a. 9. sic scribenda. Αλλ' ἀγαθ' ἰλήκοι] ἐν τοῖς εἰς ἀπόλλωνα &c 245. a. 7 τὸ περίοπτον. 247. C. veniebant, ad a 7 ἀπιόντες. 248. B. iam insessas. D. quot ex. a. 8. ὥστε 249. D. καὶ ἐς τὸν ἐπειτα. 250. E. post primam. 253. A. βλάπτειν ἐξ. a. 3. ἐπιτηδειότερον, bis. 10. ἐκλιλεγμένους 255 D. aliaq; prius. 257. C. mari contingant. &, [hunc puto] nunquam. 258. A. tum arsentes. B. & a. 5. & 9 προστρέχειν 1[illegible] ζέφυρα 260 C. manibus. 261. A. Peloponnesi regionibus 263. a. 18 διδόντες αὐτήν. 265. A. π. ἡμῖν. [& quas vobis offerimus] a 5 γνῶτε. 267. A nauibus adactis. 270 B. ill. ex Helot. 271. D. [qui res explorarent. 273. C. quicunque vellent 274 B posita miserunt a. 10 φυλακτήριον 277. A ξυγκλήσαντες. D ad marginem adde è regione τῶν, ἀεὶ παρήσαν. * π. παρεῖχον. ita & in ann. 11. Æ. P. 278. a. 2. τὴν μάχην ἔπαυσαν. Æ. P. 279. a. 2 τοὺς στρατιώτας σιτοδοτεῖν. 281. A. Rheitum. 282. a 9. τῷ τρόπῳ. 286. D. Diitrephis. 287. C. ex censu e nauibus 292 [illegible] a. 20 ἡγησάμενοι 297. a. ἃς εἶχον ὥρμα. 300. A. se ipsam exp 301. C. ipsos] non a. 7 πα ἔδοσαν 304. a. 16 ἦγον δέ. 305. D. quidem ductores. 309 a. προσφοιτῶσι δέξω. 310. a. 4. ἀθηναῖοι οἱ μή. a. 15. αἰ ἐθρούμενα. 312. C. [in ea] 320. A potueris: sed. 321. a. 7. ἐμπολιτεύοντας. 326. B. negotium datum fuerat 327. D. concilio Tor 328 B quantò magis. 329. Sphacteria ceperant. 334. A. Pallene. C. Atq; hi quidem. a. 1 χερρόνησον. 336. A. armatur e milit. 337. a. 15. κατ' ὀλίγον. 340. B. ad hanc vrbis partem, intra muros erat. D (iam enim & Nicias. a. 11. αὐτὸ λέγειν δηλονότι. 342. C. D. Mantinei. 343. A. annuum spatium. 349. a. 9. καὶ μὴ θανάτῳ. 356. a. 6. κελεύει δικαία. 357. a 9 τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας. 361. A. Corinthij verò, &. D. induciis agebant. 362. a. 2. ἰσχυρῶς. 363. C. Mantinei enim dum. 364. C. disertissimis verbis. 367. C. quas ex omni. 370. B. fore & bellum a. 5 οὐδὲ τοῦτο ἐν χρόνῳ. 371. D. nihil aliud decreturos. 372. C. annus exiit. Ineunte autem vere insequentis æstatis Argiui statim, cùm. 375. B. Anthenam 376. a 2. διὰ ἐκ ἁλῶν. 378. A aduersus istam [hostium] D. in suis quique. 379 A. Argis verò Artynæ. Demiourgi, bis. 380. D. Mantinei. 382. B. Pythij Epidaurij. 383. A. [& dic. 386. C. Hic enim. 388. D. Tegeam subsequerentur. 389. a. 3. ἀπέκλειε τοὺς ἐξ. 14. θάνατον. 395. C. facta fuerant. 397. A. Manalijs. καὶ ἐξ Επιδαύρου. 398. C. restiterunt,] &, diluerunt. 400. D. interposito fecisset. annot. ad marginem, * π. αὐτὸν, τὸν Περδίκκαν δηλονότι. 402. C. modo, quo. a. 1 δικαιότερα. 405. A. sibi cauebunt. 407. a. 3. ἄπιστοι φανῶσιν. 7. διὰ τὸ ἐχυρῶς. 408. A. mittere poterunt. C. ἡ τύχης. 412. B [eos] amandarunt. a. 8. ἱδρυθέντες. 414. D. à Gelone. & collocati. 416. D. ferrent. 417. a. τὴν παρασκευήν. 7. ὁ τοιοῦτος 419. a. 15. κτᾶσθαι. 420. D. quibus nunc. 423 C. colluuie. 425. C. non missos. a. 14. αὐτεξούσιοι. 427. a. 21. τόπον. 430. C Iam enim ciuitas a. 11. ἐζήτουν τὸ. 431. D. [ab hac iud. 432. A. Volebant enim. 436. a. 4. λογίζεσθαι 437. C. circunseruntur. Et se ad vim. D. verò nostræ. 439. C. Quamobrem ab hac. 440. D. quòd vos [iuniores &, nequeatis, quàm vt [vos] igrom. &, administrare] potestis. 441. a. 13. καταπλαγεῖσαι. 446 a 11. καραδοκοῦντας. 450. A. è regione primæ lineæ hæc scribe, * τὸ δ' ἐν Πυθίου. τὸ πλῆρες ἦ, τοῦτο. τὸ δ' ἐν Πυθίου ἱερῷ ἐπίγραμμα. Æ. P. 454 B. vt [ipsos causam dicturus, &] se purgaturus sequeretur. 457. B. Et Athenienses 459. a. 1. ὁρμωμένους. 462. * π. Εξηκέστου, τούτους τρεῖς. καὶ ἐς τὴν. C. [iidem] 464. B. imperium ad. a. 4. δι' ἀπρεπῆ] πίθανον. 465. a. 9. ἀπογνωσθῶμεν. 466. A suam ipsius. 467 a. 5. κατὰ τὰ πολ. 470. C [quæ geruntur] 472. A μείζονι B. vos vt. 475. C. Quamuis enim mei 476. A populus, [id est, popularis dominatus] a. 5. Καρχηδονίων, bis. 477 a 6 ποίησιν γράψον. 478. C. (existimo autem fore. D. non à vestra. 480. D. redacto. &, Inessæorum, & Hyblæorum. 481. A. ceperunt. 482. a. 1. τὸ Λάβδαλον. 483. a. 1. διὰ τὸ. 484. A. maris imperium. C. qui ipsos. 489. C. illic essent. &, Archonides. ad marginem in annot. 5. è regione, πελοποννήσου, adde * π. τοῦ πελοποννησιακοῦ, ἤγουν τῶν Πελοποννησίων. 490. A. tum etiam. 491. A. ac sibi infestū. C. aliò. 493. B. aciem instruxisset. 496. a. 1. Τὸ παρατείχισμα. 497. A. [præteruecti] 498. D. Niciæ epist. 500. B. animo volutantes. 501. D. Arginos ad. 502. A dixit quàm C quo alios. 503. a. 9. πρῶτον. 504. a 7. ἐκεῖσε. 505. D. Nam [Syracusani] 507. a. 14. τῶν ἵππων, καὶ τῶν ὑποζυγίων χωρὶς μνήμην ποιεῖται. 510. a. 1. ὅρμος. 511. a. 10. ξύλλογον τῆς. 515. D. In exiguo [spatio,] & omnes in eodem [loco] inter se concurrentes. 517. a. 11 ἔτος. 518. a. 7. πλεύσαντες. 519. D. cùm ipsi se. a. 7. αὐτίγνωσιν. 522. a. 8. διέφυγον. 524. A. ob afflictam. 525. A. & Syracusis erant. a. 3. γνῶναι. 526. a. 1. ἔφη. 4. εἶπε. 6. ἀναχωρήσεις. 527. C. pœnitebat quod. a. 7. ἔτος. 528. A. τὸν ἔκπλουν. 531. A. quæ vel ad Atheniensium, vel. C. Carystij. ter. 533. B. & Metap. C. parte, quæ mare Tyrrhenum spectat, in qua. 534. B. armaturæ milites. a. 3. τὸ ἄπορον. 536. B. erant paranda. C. resilire permittamus. 537. A. quia plures. D. qui illic [iam] &, singuli, & vniuersi, 539. C. quî fieri. D. profligandas. &, vel postea. a. 10. βλαβήσονται. 541. C. foras exire. 542. B. Magnam enim. 543. A. περιεστάναι. & a. 6. γιγνομένη. 544. A. si qui suos. D. capti non fuerant. a. 6. πρὸς αὐτό. 545. a. 5. διαβεβηκότες. 548. C. [in quàm] D. tum etiam quòd suæ vocif. 550. A. viris esse fortibus. 552. B. Sed (vt vel. &, metus, & pauor. D. illuxit, & Athen. 556. A. inuito Gylippo. 559. a. 5. ἀσφαλέστερον ποιῶν). 560. B. Corinthi deposuit. 561. D. Amorgen. a. 10. ὠφελήσειν. 563. Rhamphiæ [filius] 564. a. 11. ἐπάγειν. 567. B. & ipsæ. 568. D. administranto. 570. A. vlli plebeio. a. 1. ἐν ἀγροῖς. a. χρηστοὺς νομίζουσιν. &, ἤδη πλεῖν 571. C. constituerunt. 572. A. naues conscendere. 575. B. Pissuthnæ fil. 578. B. Coryco prope Arginum. 580. F. Ramphiæ. a. 1. ἀναγκαζομένης. 581. D. καταστήσαιτο αὐτοῦ, ἀσφαλῶς. 583. A. illi, [qui. B. Λίχας. 587. A. (sic enim Regem. C. angebatur ijs, quæ. D. quibus diffideret. a. 3. τὴν ἐπιβουλήν. 588. C. refrænaret.] 589. B. in integro. 590. D. qui cum Pisandro. 591. A. Ceryces. B. suppeditarent. C. Rempub. modestius. &, nobis licebit. 592. C. succurrere statuerunt. 594. C. Et si quis. a. 3. διασώζειν. 595. D. [ipsis] a. 7. ξυνεχῶς. 596. A. triginta naues. 597. A. (καὶ γὰρ οὐκ. 598. A. ex vrbibus. &, vrbibus grauis. B. interfecerunt. 599. A. is hoc in. 600. B. rationem, qua. 602. ad marginem, * διώκουν. 603. C. ex Samiis. 606. ab illis ipsi prohiberi. 607. a. 8. Τισσαφέρνην. 608. C. Ramphiæ. D. adeò. 609. D. & hæc. 610. B. obuiam. D. morem gereret. & ingruentes. 612. B. hoc facere. 618. C. paucorum. 619. C. Theramenem autem. a. 8. post δῆλον. subijce, καινοπρεπῶς δὲ, καὶ μεταφορικῶς τοῖς προσώποις περιάπτει τὸ τῆς αὐτῶν διανοίας ἁρμόττον, ἃς διαλαβὼν ἐπικρύπτειν ἐπράττετο. Æ. P. 621. D. ipsis [Lac. 622. D. tantum non.

Errata πέτρσι φροντίδεσι animaduersa in Commentarijs F. P. humanus Lector sic pro se corriget.

Columna 2. B Xenophontem delituisse. 3. E. Thucydidis, hactenus. 7. C. eum ieiunum. D. à recta veritatis via. 16. D. ἐν διὰ δυοῖν. G. pertenue habuisset. 17. C. potentiam earum. 18. A. ὑποδεέστερα. 23. B A se ipsis. 25. D. τὸ προσιέναι. 28. A. Δωριεῖς. E. Γέρα τὴν. &, ἀσροβατῶν. 29. E. ναυτικόν. 31. F. post Homeri verba, ἐς πλησίον ἄλλον. scribe, quæ supra scribuntur, Οδυ. θ. 67. 32. D. magnam vobis. 33. C. ἐπιχείρησιν. D. ἔργον. partes. 35. B. μονονουχί. 36. A. querebantur. 37. C. ἐπιτήδευσιν. 38. D. ταπείνωσις. & sed etiam quia. E. vobis fructum. 40. F. τό, τε γάρ. 41. E. ὄν, καί. 43. B. Sciebam: sed. &, remiges iussi. 45. F. partam ab illis vict. incœpto. 46. A. Aristeus. 48. C. δεδουλωμένους. D. Potidæatarum. 50. A. αὐτὸ τοῦ, ὑμεῖς. 53. E. θεωρεῖ τίν. 55. F. prouectiores ætate. 58. C. ne ille infesta. 67. A. διαπορίας. D. Αἰδημόνων. 69. A. proœmio.

προοιμίῳ.F.ψηφίζεσθε.71.D ἰδίως signif.& per translationem accipitur pro.74.B ferruminati. D. excitabant.76.B & minimè instructi.F.eorum se satisfact.77.F.
ὑπόσπονδοι.Galli dediderant.79.G.Θέσπειαν.80.A.habere scribit.81.A.& sociorum.G.θεΐωζε.83.E. Καθαιρετέα)(ἡρέθη.αἱρεῖν)(καθαιρεῖν. 86. A.χαλεπωτέρα.
& χαλεπώτερον.88.G.res tractatur.89.F.φεύγειν.98.G.seq.& compr.101. C.ὁ τοῦτο.106.G. quis si negligatur, aut nullo modo amplius, aut non. 109.C. δίλημμα.
113.F.ad extremum.118. A.παρεσκευασμένους 120.E. Οἷς ἔλεγον, adde post præcedens significat, & cum illa annotatione coniunge.F afferemus? 122.B. ἐννεάκρουνον
hunc fontem.E.οὓς διώξαντες.G.ἀργὸς γῆ.125.G. Ἐπιψηφίσῃ.126.G.iam Thracicam.127.B.Θρᾳκῶν.130.G.ac aut amant. 131. A. βεβαιοῦνται.133.D. παιδονόμου.
134.F.nec tetricam.138.F.χλυτῶς.146.C.ταλαιπωρίας.&,ἔξωθεν. G.parum bibere.147.B. Lucretius octauo, Dies.151.A.διαφθαρήσεται.&,ἤδει τε ἡδύ.152.A ibi por-
tum.155.B.virtutes.157.E.Αἴσχιον δέ.159.E.παρονομασία.G.& dedecus.164.F.(οὔτε νικῶ.&,ἐκλιπόντων.&,nostraq; ope.G.Vt in ea.165.B.deos affatus.166.E.ἐμ-
βολῆς.173.E.Προστρεψόμεθα.175.B.Κατορθοῦντες.C.ἀοιδῆσι.G.dabo,horum.178.B.Salaminij.179.B.Leæos.C.Seuthes.G Βισαλτίαν,& Βισάλτου.186 E.Oeniadis.
187.A.Ὀλυμπιάς.189.C.Nec verò.193.B.τοὺς πεντακοσιομεδίμνους,ὑγρῶν & ξηρῶν μέτρα,ποιεῖν.F.qui de dedêda.194.A.Et hyems.C.πεδίου.F.hi omnes.197.B.ἐπὶ
τῇ ἀναιρέσει.F.fuerat,&.198.D.Neptuno Ægæo.referta diuitiis.E.Ἀλκίδα.& Mitylenen.199.B.& arrepta.C.eo ipsis.D περιπατητικῶς.F.Δεδιώς.200.A.ἐνόμι-
σεν.F.καὶ ὁ.201.A.premebãtur.C.ἤδη.203.A.Delicta,& iniurias.204.posit,eos,qui.205.C.ἀπωθοῦνται.F.haberent.206.F.vtrunq; ad.212.F.qua superant.213.B.
à peccato.D.Ὡς οὐκ.G.αὐτὶ τοῦ.214.F.ἢ λόγῳ.215.C.ὅπως.G.ἐφ' ᾧ &,οὐδεμία περιετέθη.218.F.capessere.220.E αὐτὶ τοῦ,ἐπεὶ τὰ.221.B.hîc esse.222.B.ἠκασμένων.F.
non sensisse.226.C.Λακεδαιμόνιοι.228.B.Ὅπως μή. 230. F. eas res.231.D.resistebant,huius.232.C.Præmium.235.A.vnde ὑπόθεσις.236.D. Βοιόν. &, μηλιέων.F.
στενά.237.E.ὄζολαι.239.E.harum mulierum conuentum,qui in Delo fieri consueuerat.F.τραχεῖα.242.A.σημαινόμενον. 252. C. experiri. 253. B. Ὑποδεέστερον. Cùm
sint. C.περαιῶς.F.Ῥηγίου.256.C.ἡ νῆσος.E.τοπογραφία.257.A.πραγμάτων.D.ἰδεῖν τὸ περὶ.258.C.πρεσβύτατον.G.ἐᾷ.259. C. vtraque extremitate. 260. A. adinue-
runt. B.tardius progrederentur.&,Restibus,vestes.E.χρυσοῦς.ter sic scribendum.F. Ἑλλανοδίκης. 264. A. τοῖς ἔθνεσιν. 265. D. in euentum.266.B. καθ' ἑκάστους. &
Τάδε γάρ 267. G.ἔκπυστος.268.D.Lacedæmoniis.269.C.copiis eam.E.Βοιωτίας.270.B.Θεόπομπος.G.ἀντιπαραλυποῖεν.274.F.se vim illis allaturum.275.F.Ἡ-
σύχαζον.Itinere.278.D κωπαῖς.279.E.ἀντιστρέψειν.280. A.παρατεταγμένων.282.A.οὐκ ἂν πείσεσθαι.F.ord. persequitur. 283. B. ἄλλοι tantum. Art. F. διαδικαι-
ώσειν.284.E quoquouersum.285.A.τοῦ Δηλίου. &,Κρήστων.E.Toronæos.F.ὑποσπόνδους.287.B.καθεστήσαιτο.289.B.προθύστερον.F.ἡ ἄλλη.&,Μενδαῖοι.290. G.
destitutas,& proditas.291.C. Exornatio à. E. Ἑτέρων. F. multitudo. 293. A. proficerent. B. Προσαπίπτοιεν. impressionem faciebant. G. πεπραγμένοις. 294. E. τὴν
Μένδην.&, Scionen.F.sed mutata.295.E.Tegeam.F.Mantineos,& Tegeatas.298.D.persequitur.299.F.à prælio.302.A.πρὸς τὸ παρὸν ξυμφέροντος.303.E.Ἐπιτε-
λεύτησεν.304.A neque ei iuc.B.non potuisse.G.πίσυνοι.306.G.qua dere.307.A.ἡμάρτηται.308.A.προθύστερον.&,ἱερόν.B.Feruntur.&,pro fallaciis.F.ἀμνημονοῦ-
σιν.&,ratione allata.G.Μακεδόνας.309.B.magistratum gerentium.E.illius alij anno.G.qui erant.310.A.annus constat.E.Arginos.311.F.διήρηται.312.D.iuri potest.
314.F.cum timent.316.F.Πελοποννήσου.&,Ταῦτα ἐπεσταλμένοι.317.B.Βοιωτάρχαι vndecim.321 B.γυμνοπαιδείαις.324.B.illuxisset.D.Arginos.E.Arginos.329.D.
confirmatum iri hoc.E.ἐπὶ τοὺς.330.Παρερρήγνυντο.333.B.Hostes se decl.C.queritur.334.C ἐν τῷ.&,affert infirmiori.D.Præter summum ius,summo.335.E.querun-
tur.33 .D.suam tutaturos.E.καὶ τέκτων.337.B.ἀναρριπτοῦμεν.D.σώζεσθαι F.ἐλαττωθήσεσθαι.342.C.fortuna.344.E. ἠγόμεθ'.F.piratas.G.Λιγύων. 345. D. καὶ Στεφ.
E.αὐτῆς ζάγκλης.346.E.ἀπημαίνοντο.348.E.comparabitis.350.E.πρῶτον.F.Lacedæmonios.&,quòd.G.ὁ ἀγὼν.εἶναι.351.C.ψεύσασθαι.F.ἀδικεῖν.353.G.πολυσπού-
δεον 354.D demittere in.E.δρωμένου.F.πολιτείαν.&,κορυφαίου.255.A.προδόσων.G.Βεβαίως.356.A. post illud εἰρωνικῶς pone statim, & in eadem annotatione, καὶ
μετὰ βαρύτητος.& ἐντυγχάνειν.& ὁμιλητής.358.D.Τό,τε.E.ζευγίτας.359.A.ad negotium sunt propensi.F.toleraturæ,& omnia tentaturæ.&,δεομένας,ὅτι.360.E.
οἰκείας.&,Ἑξῆς.F.Mantinei.361.D.nobis vendicemus.&,eò.E.δέον ἡμᾶς.362.C.Προσκτήσασθαι.364.E.profectæ.F erant etiam.366.C.vt superari.367.C.deter-
riti.D.in hyemem.&,explorent.&,præmittere.&,Ἐξωσθῆναι.368.B.τολμήσαντες.F.quòd si quis aliter.369.B.callent,audiatis.&,Deliberabitis.370.D.sed etiam
propter.371.G calumniis alios 372.F.Καὶ εἰ,ἦν.373.C.quoquouersus.F.fore existimabã.374.B.ὁμολογουμένως.& ἱερῶν τῷ.G.principio 375.A.Περιοδεῖς.&,peri-
culo prælij.376.F.cum est.377.D.ἀμυδρόν.378.D.κατεκράτησε. F.aggrediendæ.379.A λαμπαδοῦχον.&,ἐγχειρίδια E.cum se comp.380.E αἰτιᾶσθαι.381. A.subter-
fugisset.382 A.iudicio damnarunt.C.ἡ.ἔστι καί.E.τοὺς ἀντιπίπτοντας.F.quia Hyblam.G.conati fuissent.&,ξυνοικήσοντες.383.G.μέγαν ῥόον.384.A ἔλωρος.&,ἑλώ-
ρου.&,πηλικοσούς.B.suos milites ad.D.Conciliat sibi militum animos,quum eos appellat commil F.Πανδημεὶ bis.386.F ἀξύντακτον.387.A.τὸ ὅρκιον.D.ποιησάμενοι.
F.Ὅπως μή.388.D.vobis faciãt.Κατοικίσαι)(ἐξοικίσαι.E.remotas.389.E.διϊστάναι.391.A.ἀφικνοῦντο.&,ἐπικαλεῖσθε.395.E.causa pro.G.ἐπαγάγεσθε.396.F.exposue-
rimus.&,Ὅπως μή.397.B.quæ patent.398.C.Mantineis.E.meæ fidei.G.θεραπόντων.399.G.rerum,quas.400.A.περιτειχισάμενοι B.ἀκηκόατε παρὰ τοῦ.&, de-
monstrat earum.D.Qui remiges.401.F.recuperare studeo.402.D.Siciliæ.E.διοσημεῖα.διοσημίας γενομένης. 403.A.Declinis.C.& formam.&, οὓς desinunt. 404.
proponebantur.G.quæ Syracusanis. 405.A.ἐκναυσθλώσεται. B.sub eadem. E.Bœotiæ. G.Siciliæ.&,φυλακήν.406.A.Ex itinere,obiter.E.res terrestres.407.A.
ὀχυροῦται.408.B.Proœmium epistolæ.C.resistæ.E.Athenienses.409.E.eas quoque.410.B.δίκη & ἐγκλημάτων.411.E.Μυριοφόρον.&,μυρίων.412.D.ἐπικαθη-
μένων.413.A.ῥεῖν.415.A.παρεσκευάσαντο.C.τῆς τέχνης.417.A.tesseram.B.tesseram &,tessera C.tesseram.418.A.fore in.419. A.contra, vel vicissim excogitarunt.
420.D.ἑστίασιν.&,περιαγγέλους.E.μητροπόλεως.421.E.iis incommodis.422.non dicenda.F.τῆς τύχης.ter ita legendum.423.E.θαυμάζεσθε.E.ἢν γὰρ κρατήσωμεν.
G.συλληπτικῶς.424.C.ἴσως ἡ.F.eruptionem.427.A.rebus desperantes.&,τὸ ἡδύ.&,illaturi Athenienses.F.stupore mentis.G.ἐλευθερωτῆς.428.E.τῶν ναυτῶν.G.
κατ' ἐναλλαγήν.429.B.cura has.D.& copiæ.430.C.hoc etiam.431.A.salutem pararent.G.credulitatem.433.D.Δεινοτέρων.434.B.γάρ.ἐνθύμημα à fort.C.ἐνθύμη-
μα à cop.436.F.χωρίῳ.438.B.ἀσφάλειαν.C.animis erant.439.A.λακωνικῇ.440.G.in Parnasso.441.G.διασημότατος.444.E.præliis afflicti.445.D.αὔγη.
448.D.μύησιν εὗρεν.451.E.καταχθήσονται.452.D.ξυντέτμηται.&,ad frugalitatem.456.A.μιτυλήνην.457.E.expediero.G.Μᾶλλον.461.A.δεξαμένοις.B.ἐψη-
φισμένων.C.meritis.G.Νεώτε,ός τις.462.G.Vel πλεονάζει τὸ ὡς,vel.463.G.ἢν ὀψέ.&,ἡμέρας.464.A.lacessere.465.A.χηλήν.&,quam mare.D.exhibebit.466.
C μέλλησιν.F.ἀζημίους.468.E.μετωνυμικῶς.470.C.Spartanarum.F.ἀνθρωπεία.471.A.Κρῆναι γάρ.472.E. Ἀτόπως.473.D.eumq; succendebant.475.A.Per-
inde sunt.476.E.ἐν ἔθει.478 F.Θύσας ἱερά.G.Στρατεῦσαι.479.D.Κιθαιρῶνος.& Ξυνεφεστῶτες.& Καθαιροῦντες.480.C.Θαρσήσαντες.481.B.instruerent,
nec C.τοῦ τεθνεῶτος.486.A.non expectarunt.487.C.lædere.Receptis in societatem nobis quàm.488.F.τὴν ὁδόν.&,inquit:sed quærat.492.D.Εἰ γὰρ ἔτι.495.F.τὴν
τιμωρίαν.496.D.ἐπιφώνημα.497.G.obiecistis.499.D.ἀέπιπλα.501.F.Εἰωθῆα.502.F.ὕμνος γάρ.504.B.ex super.505.C.iis 35, additas 4.E.ἀντιπεριόρους.507.
D.πληθυντικῶς.509.B.ἐγὼ μέν.F.κεῖ μέν.510.G.in aridam.512.C.κωλύσαι.513.B.Leuitas.verbum factum.517.E.Φωκεῖς.F.Πάλιν δέ.521.C.προθύμως.528.B.
διάξειν.

